دانشنامه احادیث اهل بیت علیهم‌السلام

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

۱۷۳۳۰

حدیث از

علیها السلام

چهارده معصوم

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۷۳۳۰ حدیث از چهارده معصوم علیهم السلام

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۱۷۳۳۰ حدیث از چهارده معصوم علیهم‌السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان،۱۳۹۳
عنوان و نام پدیدآور:۱۷۳۳۰ حدیث از چهارده معصوم علیهم‌السلام/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.
مشخصات نشر دیجیتالی:اصفهان:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری:نرم افزار تلفن همراه ، رایانه و کتاب
موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۳ق. ، خاندان نبوت -- احادیث ، خاندان نبوت -- فضایل

۱- (۴۹۰۴) حدیث از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله

از۱تا۲۰۰

حدیث۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ لُقمـانَ قـالَ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، عَلَیکَ بِمَجالِسِ العُلَماءِ ، وَاستَمِع کَلامَ الحُکَماءِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ یُحیِی القَلبَ المَیِّتَ بِنورِ الحِکمَـةِ کَما یُحیِی الأَرضَ المَیتَةَ بِوابِلِ المَطَرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! در مجالس دانشمندان حضور داشته باش، و سخنان حکیمان را بشنو؛ زیرا خداوند دلِ مرده را با نور حکمت ، زنده می کند ؛ چنان که زمینِ مرده را با آب باران حیات می بخشد» .
المعجم الکبیر : ج ۸ ص ۱۹۹ ح ۷۸۱۰ ، کنز العمّال : ج ۱۰ ص ۱۷۰ ح ۲۸۸۸۱ .

حدیث۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ لُقمانَ الحَکیمَ قالَ لِابنِهِ وهُوَ یَعِظُهُ : یا بُنَیَّ ، مَن ذَا الَّذِی ابتَغَی اللّه َ عَزَّ وجَلَّ فَلَم یَجِدهُ ، ومَن ذَا الَّذی لَجَأَ إلَی اللّه ِ فَلَم یُدافِع عَنهُ ، أم مَن ذَا الَّذی تَوَکَّلَ عَلَی اللّه ِ فَلَم یَکفِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :لقمان حکیم، هنگامی که پسرش را موعظه می کرد، به او گفت: «ای پسرم! کیست که از خداوند عز و جل سراغ گرفت، ولی او را نیافت؟ و کیست که به خدا پناه بُرد ، ولی خدا از او دفاع نکرد؟ یا کیست که به خدا توکّل کرد ، ولی خدا او را کفایت ننمود؟»
کنز الفوائد : ج ۲ ص ۶۸ ، بحار الأنوار : ج ۲۷ ص ۱۱۲ ح ۸۷ .

حدیث۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ لُقمانَ الحَکیمَ کانَ یَقولُ : إنَّ اللّه َ عَزَّ وجَلَّ إذَا استَودِعَ شَیئاً حَفِظَهُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله :لقمان حکیم، پیوسـته می گفت: «هر گاه چیزی در نزد خداونـد عز و جل به امانت گذاشـته شود ، حفظش می کند» .

مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۹۳ ح ۵۶۰۹ ، کنز العمّال : ج ۶ ص ۷۰۲ ح ۱۷۴۷۵ .

حدیث۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ لُقمانَ الحَکیمَ کانَ یَقولُ : إنَّ اللّه َ عَزَّ وجَلَّ إذَا استودِعَ شَیئا حَفِظَهُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله :لقمان حکیم ، پیوسـته می گفت: «هر گاه چیزی در نزد خداونـد عز و جل به امانت گـذارده شود ، حفظش می کند» .

مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۹۳ ح ۵۶۰۹ ، الدر المنثور : ج ۶ ص ۵۱۲ .

حدیث۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَنَیرِزُوا إن قَدَرتُم کُلَّ یَومٍ یَعنی تَهادَوا و تَواصَلُوا فِی اللّه ِ ؛

پیامبر صـلی الله علیه و آله :اگر می توانید هر روز را نوروز کنید ؛ یعنی در راه خدا به یکدیگر هدیه بدهید و با یکدیگر پیوند داشته باشید .

دعائم الإسلام ، ج ۲ ، ص ۳۲۶ .

حدیث۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ شَرابٍ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ الْماءُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین نوشیدنی در دنیا و آخرت آب است .

جامع الصغیر ، ج ۱ ، ص ۶۱۹ .

حدیث۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَیّدُ شَرابِ الدُّنیا و الآخِرةِ الْماءُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : سرآمد نوشیدنی های دنیا و آخرت آب است .

بحار الأنوار ، ج ۶۶ ، ص ۵۶ .

حدیث۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلِمونَ شُرَکاءٌ فی ثَلاثَ : فِی الماءِ و الکَلاَء وَ النّارِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : مسلمانان در سه چیز شریک اند : آب ، مرتع ، آتش (مواد سوختی) .
میزان الحکمه ، ۹۶۳۴ .

حدیث۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فِی الوُضوءِ إسرافٌ و فی کُلِّ شَیءٍ إسرافٌ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : در وضو نیز اسراف هست ؛ در هر چیزی اسراف وجود دارد .
میزان الحکمه ، ح ۸۴۹۷ .

حدیث۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الوُضوءُ بِمُدٍّ و الغُسلُ بِصاعٍ و سَیَأتی أقوامٌ بَعدی یَستَقِلّونَ ذلِکَ فَاُولئکَ عَلی خِلافِ سُنَّتی ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :برای وضوء یک مُدّ (۷۵۰ گرم) و برای غسل یک صاع (۳ کیلو) آب بس است. پس از من گروهی می آیند که این مقدار را کافی نمی دانند ؛ آنها برخلاف سنّت من هستند .
الأشعثیات ، ص ۱۶ .

حدیث۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَتَکونَ فِی هذِهِ الاُمَّةِ قَومٌ یَعتَدونَ فِی الطَّهُورِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :به زودی در این امّت گروهی پدید خواهند آمد که در استفاده از پاک کننده ها زیاده روی می کنند .
سنن أبی داود ، ج ۱ ، ص ۲۹ .

حدیث۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّظَرُ فی ثَلاثَةِ أشیاءٍ عِبادَةٌ : النَّظَرُ فِی وَجهِ الوالِدَینِ و فِی المُصحَفِ و فِی البَحرِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :نگاه کردن به سه چیز عبادت است : به صورت پدر و مادر ، به قرآن و به دریا .
بحار الأنوار ، ج ۱۰ ، ص ۳۶۸ .

حدیث۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لاتُحرِقُوا النَّخلَ و لاتُغرِقوهُ بِالماءِ و لاتَقطَعُوا شَجَرَةً مُثمِرَةً و لاتُحرِقُوا زَرعا لِأَنَّکُم لاتَدرونَ لَعَلَّکُم تَحتاجُونَ إلَیهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :نخل را نسوزانید و آن را در آب غرق نکنید . درخت بارور را قطع نکنید و زراعت را به آتش نکشید ؛ زیرا شما نمی دانید ، شاید در آینده به آن نیازمند شوید .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۹ .

حدیث۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطِّيبَ ، نَظيفٌ يُحِبُّ النِّظافَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند پاك است و پاکی را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد .

میزان الحکمه ، ح ۲۰۳۱۴ .

حدیث۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلْ و أنتَ تَشتَهي و أمسِك و أنتَ تَشتَهي ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :غذا را با اشتها بخور و در حالی که هنوز اشتها داری ، دست از غذا بکش .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۰ .

حدیث۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَلَّ طُعمُهُ صَحَّ بَطنُهُ و صَفا قَلبُهُ و مَن كَثُرَ طُعمُهُ سَقُمَ بَدنُهُ و قَسا قَلبُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس کم بخورد ، بدنش سالم می ماند و صفای دل می یابد ، و هر که پرخوری کند ، بدنش بیمار و قلبش سخت می شود .

میزان الحکمه ، ح ۵۷۹ .

حدیث۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلبَسُوا مِن ثِيابِكُم البَياضَ ، فَإنَّها مِن خَيرِ ثيابِكُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :لباس های سفید بر تن کنید که از بهترین جامه های شما است .

میزان الحکمه ، ح ۱۸۰۶۱ .

حدیث۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اتَّخَذَ ثَوبا فَلْيُنَظِّفهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که جامه ای می پوشد ، باید پاکیزه اش نگه دارد .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۴۱ .

حدیث۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّعرُ الحَسَنُ مِن کِسوَةِ اللّهِ فَأکرِمُوهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :موی نیکو از پوشش های خدادادی است ؛ آن را گرامی بدارید .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۲۹ .

حدیث۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اتَّخَذَ شَعرا فَلیُحسِنْ وِلایَتَهُ أو لِیَجُزَّهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس موی سر را بلند کند، یا باید به آن خوب رسیدگی کند یا کوتاهش کند .

همان ، ص ۱۲۹ .

حدیث۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاتُبَیِّتُوا القُمامَةَ فی بُیوتِکُم و أخرِجُوها نَهارا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خاکروبه را شب در خانه نگذارید و آن را در روز از خانه خارج کنید .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۵ .

حدیث۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیکُم بِحُسنِ الخَطِّ فَإنَّهُ مِن مَفاتِیحِ الرِّزقِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بر شما باد به زیبایی خط که از کلیدهای روزی است .

الرواشح السماویّه ، ص ۲۰۲ .

حدیث۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخَطُّ الحَسَنُ یَزیدُ الحَقَّ وَضَحا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خط زیبا حق را بیشتر آشکار می کند .

کنزالعمّال ، ح ۲۹۳۰۴ .

حدیث۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِنَ الشِّعرِ لَحِكمَةً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :برخی از شعرها حکمت است .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۷۹ .

حدیث۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ مِنَ الشِّعرِ لَحِكَما و إنَّ مِنَ البَيانِ لَسِحرا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :همانا پاره ای از شعرها حکمت ، و برخی از بیان ها سحرآمیز است .

الأمالی ، صدوق ، ص ۴۹۵ .

حدیث۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ المُؤمِنَ مُجاهِدٌ بِسَيفِهِ و لِسانِهِ ؛

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد : «درباره شاعران چه می فرمایید؟» حضرت فرمودند : «مؤمن با شمشیر و زبانش جهاد می کند» .

تفسیر نورالثقلین ، ج ۴ ، ص ۷۰ .

حدیث۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسِّنُوا القُرآنَ بِأصواتِكُم فَإنَّ الصَّوتَ الحَسَنَ يَزيدُ القُرآنَ حُسنا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :قرآن را با صدای خوش بخوانید که صدای زیبا ، بر زیبایی قرآن می افزاید .

عیون أخبار الرّضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۷۴ .

حدیث۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ حُسنَ الصَّوتِ زينَةٌ لِلقرآنِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :صدای خوش ، زیور قرآن است .

میزان الحکمه ، ح ۱۶۵۰۷ .

حدیث۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَتِ النَّغمَةُ الصَّوتُ الحَسَنُ لِلمَرءِ المُسلِمِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :چه نیک نغمه ای است آواز خوش برای مسلمان .

جامع الأحاديث ، ص ۱۲۴ .

حدیث۳۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ مِن أجمَلِ الجَمالِ . . . نَغمَةُ الصَّوتِ الحَسَنِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :از زیباترین زیبایی ها نغمه آواز خوش است .

الكافى ، ج ۲ ، ص ۶۱۵ .

حدیث۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

طَهِّروا أفواهَكُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :دهان خویش را پاکیزه کنید .

مكارم الأخلاق ، ص ۵۱ .

حدیث۳۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَولا أن أشُقَّ عَلى اُمَّتى لَأَمَرتُهُم بِالسِّواكِ مَعَ كُلِّ صَلاةٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اگر بر امّت من دشوار نبود ، هر آینه به آنها فرمان می دادم که با هر نماز مسواک بزنند .

ميزان الحكمه ، ح ۹۰۴۹ .

حدیث۳۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

عَلَيكُم بِالسِّواكِ فَنِعمَ الشَّیءُ السِّواكِ يَشُدُّ اللِّثَةَ و يَذهَبُ بِالبَخرِ و يُصلِحُ المِعدَةَ و يَزيدُ فی دَرَجاتِ الجَنَّةِ و يُسخِطُ الشَّيطانَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بر شما باد به مسواک کردن ! مسواک کردن چه کار خوبی است ؛ لثه را محکم می کند ، بوی ناخوشایند دهان را می زداید ، معده را اصلاح می کند ، بر درجات بهشتی می افزاید و شیطان را به خشم می آورد .

نهج الفصاحه ، ح ۱۹۷۵ .

حدیث۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اِستاكُوا عَرضًا و لاتَستاكُوا طُولاً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :دندان هایتان را از عرض(عمودی) مسواک بزنید نه از طول (افقی) .

الدعوات ، ص ۱۶۱ .

حدیث۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مالی أراکُم قَلِحا ، مالَکُم لاتَستاکونَ؟ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :چرا شما را با دندان های زرد می بینم ؟ چرا مسواک نمی زنید ؟

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۹۶ .

حدیث۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا عَلی إثرِ الطَّعامِ فَإِنَّهُ مَصِحَّةٌ لِلفَمِ و النَّواجِذِ و یَجلُبُ الرِّزقَ عَلَی العَبدِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پس از خوردن غذا خلال کنید که مایه سلامتی دهان و دندان های آسیا است و روزی را بر بنده فرو می ریزد .

مکارم الأخلاق ، ص ۱۵۳ .

حدیث۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا عَلی إثرِ الطَّعامِ و تَمَضمَضُوا فَإنَّهُما مَصِحَّةُ النّابِ و النَّواجِذِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پس از خوردن غذا دندان هایتان را خلال کنید و آب در دهان بگردانید که این دو کار مایه سلامتی دندان های نیش و آسیا است .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۱ .

حدیث۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلُوا فَإنَّهُ مِنَ النّظافَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : (دندان هایتان را) خلال کنید که بخشی از پاکیزگی است .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۲۹۱ .

حدیث۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَغَزوَةٌ فی سَبیلِ اللّه ِ أحَبُّ إلَیَّ مِن أربَعینَ حَجَّةٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :یک بار پیکار در راه خدا ، نزد من محبوب تر از به جا آوردن چهل حج است .

کنزالعمّال ، ح ۱۰۶۹۴ .

حدیث۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُجاهِدونَ فی سَبیلِ اللّه ِ قُوّادُ أهلِ الجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :رزمندگان در راه خدا ، راهبران اهل بهشت اند .

بحار الأنوار ، ج ۸ ، ص ۱۹۹ .

حدیث۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُباهِی اللّه ُ تعالیی المَلائِکَةَ بِالمُجاهِدینَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند بزرگ با مجاهدان بر فرشتگان می بالد .

جامع الأخبار ، ص ۹۳ .

حدیث۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أقرَبُ النّاسِ مِن دَرجَةِ النُّبوَّةِ أهلُ الجِهادِ و أهلُ العِلمِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :نزدیکترین مردم به مقام نبوّت، اهل جهاد و دانش اند .

کنزالعمّال ، ح ۱۰۶۴۷ .

حدیث۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الشّابَّ الَّذی یُفنِی شَبابَهُ فی طاعَةِ اللّه ِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند دوستدار جوانی است که جوانی اش را به اطاعت خداوند می گذراند .

میزان الحکمه ، ح ۹۰۹۷ .

حدیث۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُشاوَرَةُ حِصنٌ مِنَ النَّدامَةِ و أمنٌ مِنَ المَلامَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مشورت دژی در مقابل [هجوم] پشیمانی و مایه ایمنی از سرزنش است .

نثرالدّر ، ج ۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ لاتُشاوِر جَبانا فَإنَّهُ یُضَیِّقُ عَلَیکَ المَخرَجَ و لاتُشاوِرِ البَخیلَ فَإنَّهُ یَقصُرُ بِکَ عَن غایَتِکَ ولاتُشاوِر حَریصا فَإنَّهُ یُزَیِّنُ لَکَ شَرَها ؛

پیـامبر صـلی الله علیه و آله :ای علی! با ترسو مشورت مکن ؛ زیرا راه حلّ مشـکل را بر تو تنگ می کنـد ، و با بخیل مشورت مکن ؛ زیرا تو را از هدف باز می دارد ، و با حریص مشورت مکن ؛ زیرا آزمندی را در نظرت زینت می دهد .

علل الشرائع ، ص ۵۵۹ .

حدیث۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ أن يَرى عَبدَهُ تَعِبا فى طَلَبِ الحَلالِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند دوست دارد که بنده اش را در جست و جوی روزیِ حلال خسته ببیند .

کنزالعمال ، ح ۹۲۰۰ .

حدیث۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

باكِروا فى طَلَبِ الرِّزقِ و الحَوائجِ فَإنَّ الغُدُوَّ بَرَكَةٌ و نَجاحٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :صبح گاهان در جست و جوی روزی و در پیِ تأمین نیازهای زندگی باشید ؛ زیرا برکت و توفیق در صبح گاه نهفته است .

همان ، ح ۹۴۴۵ .

حدیث۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَعى عَلى عِيالِهِ فى طَلَبِ الحَلالِ فَهُوَ فى سَبيلِ اللّه ِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که برای کسب روزیِ حلال برای خانواده خود بکوشد ، [تلاشِ] او در راه خداست .

روضة الواعظین ، ص ۵۰۱ .

حدیث۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ظُلمُ الأجيرِ أجرَهُ مِنَ الكَبائِرِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ظلم در پرداخت مزد کارگر ، از گناهان بزرگ است .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ص ۱۷۰ .

حدیث۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما بُعِثتُ مُعَلِّما ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :من معلّم برانگیخته شدم . .

کنزالعمّال ، ح ۲۸۸۷۳ .

حدیث۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أجوَدُكُم مِن بَعدِى رَجُلٌ عَلِمَ عِلما فنَشَرَ عِلمَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بخشنده ترین شما پس از من ، کسی است که دانشی بیاموزد ، آن گاه دانش خود را بپراکند .

میزان الحکمه ، ح ۱۳۸۲۵

حدیث۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَعَلَّمتَ مِنهُ حَرفا صِرتَ لَهُ عَبدا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :از هر کس که حرفی آموختی ، بنده او شده ای .

عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمَّ اغْفِر لِلمُعَلِّمينَ و أطِل أعمارَهُم و بارِك لَهُم فى كَسبِهِم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خدایا ! آموزگاران را بیامرز ؛ عمرشان را دراز و کسبشان را با برکت کن .

تاریخ بغداد ، ج ۳ ، ص ۶۴ .

حدیث۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ العِلمَ كانَ كفّارَةً لِما مَضى ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که در پی تحصیل علم رود ، این عمل کفّاره گناهان گذشته او است .

میزان الحکمه ، ح ۱۷۷۴۲ .

حدیث۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا ماتَ الإنسانُ انقَطَعَ عَمَلُهُ إلاّ مِن ثَلاثٍ : إلاّ مِن صَدَقَةٍ جارِيَةٍ أو عِلمٍ يُنتَفَعُ بِهِ أو وَلَدٍ صالِحٍ يَدعُو لَهُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :با مرگ انسان ، رشته عملش قطع می شود ، مگر از سه چیز : صدقه جاری (وماندگار) ، دانشی که مردم از آن بهره مند شوند ، و فرزند نیکوکاری که برایش دعا کند .

میزان الحکمه ، ح ۱۴۲۸۷ .

حدیث۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العُلَماءُ اُمَناءُ اللّه ِ عَلی خَلقِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :عالمان ، امینان خدا بر آفریده های اویند .

میزان الحکمه ، ص ۱۳۹۲۱ .

حدیث۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِدادَ العُلماءِ فِی المِیزانِ أثقَلُ مِن دَمِ الشُّهداءِ و أکثَرُ ثَوابا یَومَ القِیامَهِْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :در روز قیامت، مداد عالمان در ترازو از خون شهیدان سنگین تر ، و پاداشش بیشتر است .

الفردوس ، ج ۵ ، ص ۴۸۶ .

حدیث۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ فی وَجهِ العالِمِ حُبَّا لَهُ عِبادَهٌْ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :نگریستنِ به چهره عالم ، از سَرِ مهر ، عبادت است .

النوادر ، ص ۱۱۰ .

حدیث۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أماطَ عَن طَریقِ المُسلِمینَ مایُؤذِیهِم ، کَتَبَ اللّه ُ لَهُ أجرَ قِراءَهَْ أربَعمِائهِْ آیهٍْ کُلُّ حَرفٍ مِنها بِعَشرِ حَسَناتٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هرکس چیز آزار دهنده ای را از راه مسلمانان بردارد ، خداوند پاداش قرائت چهارصد آیه را ، که برای هر آیه ده حسنه است ، در نامه اعمال او می نویسد .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰ .

حدیث۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن غَرَسَ شَجَرا أو حَفَرَ وادِیا بِدْءً لَم یَسبِقُهُ إلَیهِ أحدٌ أو أحیا أرضا مَیتَهًْ فَهِی لَهُ قَضاءً مِنَ اللّه ِ و رَسولِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که درختی بکارد و یا آبراهی حفر کند که کسی در آن بر او پیشی نگرفته باشد و یا زمین مرده ای را آباد کند ، آن زمین ، به حکم خدا و رسولش ، از آنِ او است .

تهذیب الأحکام ، ج ۷ ، ص ۱۵۱ .

حدیث۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا ضَرَرَ و لا ضِرارَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :زیان رساندن به خود و به دیگران ممنوع است .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۹۲ .

حدیث۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَیَأتی زَمانٌ عَلی اُمَّتی یأکُلونَ شَیئا اسْمُهُ البَنجُ ، أنا بَریءٌ مِنهُم و هُم بَریئُونَ مِنّی ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :زمانی فرا می رسد که امّت من چیزی به نام «بنگ» استفاده می کنند . من از این گروه بیزارم و آنان از من دورند .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۷ ، ص ۸۵ .

حدیث۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ احتَقَرَ ذَنبَ البَنجِ فَقَد کَفَرَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که گناه کشیدن بنگ را ناچیز بشمرد ، کافر است .

همان ، ص ۸۶ .

حدیث۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ مَعَ القاضِی مالَمْ یَحِف عَمدا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند با قاضی است تا آن گاه که ، به عمد ، ستم نکند .

میزان الحکمه ، ح ۱۶۸۶۳ .

حدیث۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عامَلَ النّاسَ فَلَم یَظلِمهُم وحَدَّثَهُم فَلَم یَکذِبهُم و وَعَدَهُم فَلَم یُخلِفهُم فَهُوَ مِمَّن کَمُلَت مُروءَتُهُ و طَهُرَت عَدالَتُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که در رفتار خود با مردم به ایشان ستم نکند و به گاه سخن، دروغ نگوید و در وعده خود خلاف نیاوَرَد ، مردانگی اش کامل و عدالتش آشکار است .

الخصال ، ص ۲۰۸ .

حدیث۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ماکَرِهتَهُ لِنَفسِکَ فَاکرَه لِغَیرِکَ و ما أحبَبتَهُ لِنَفسِکَ فَأحبِبهُ لأخیکَ تَکُن عادِلاً فی حُکمِکَ مُقسِطا فی عَدلِکَ ؛

پیـامبر صـلی الله علیـه و آلـه :آنچـه را کـه برای خـود نمی پسـندی برای دیگری نیز مپسـند ، و آن چه برای خـود دوست داری برای برادرت هم دوست بدار تا در قضاوت عادل باشی و در عدالتت دادگر .

تحف العقول ، ص ۱۴ .

حدیث۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ إذا عَمِلَ أحَدُکُم عَمَلاً أن یُتقِنَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند دوست دارد هرگاه یکی از شما کاری انجام می دهد ، آن را درست و استوار انجام دهد .

میزان الحکمه ، ح ۱۴۳۷۱ .

حدیث۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَیلٌ لِصُنّاعِ اُمَّتی مِنَ الیَومِ وغَدا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :وای به حال صنعت گران امّت من ، از این که در کار مردم امروز و فردا کنند .

وسائل الشیعه ، ح ۱۲ ، ص ۳۱۰ .

حدیث۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَتانِ مَکفُورَتانِ : الأمنُ والعافِیَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :دو نعمت است که شکر آنها گزارده نمی شود : امنیّت و سلامتی .

الخصال ، ص ۳۴ .

حدیث۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علیُّ! لاخَیرَ فی . . .الوَطَنِ إلاّ مَعَ الأَمنِ وَ السُّرورِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ای علی! خیری نیست در . . . وطن مگر با امنیّت و دل خوشی .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۶۹ .

حدیث۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ المَعصِیَةَ إذا عَمِلَ بِهَا العَبدُ سِرّا لَم تَضُرَّ إلاّ عامِلَها و إذا عَمِلَ بِها عَلانِیَةً و لَم یُغَیَّر عَلَیهِ أضَرَّت بِالعامَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هرگاه بنده ، پنهانی گناه کند ، تنها به خود زیان می رساند ، و هرگاه آشکارا گناه کند و بر این کار غیرت نورزد ، آن گناه به همه مردم آسیب خواهد رساند .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۰ ، ص ۷۴ .

حدیث۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ لِلصَّبِیِّ لَبَنٌ خَیرٌ مِن لَبَنِ اُمِّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :برای کودک ، شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون أخبارالرّضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۸ .

حدیث۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِلمُ عِلمانِ : عِلمُ الأدیانِ و عِلمُ الأبدانِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :علم دو گونه است : علم دین و علم بدن (پزشکی) .

کنزالفوائد ، ج ۱ ، ص ۱۰۷ .

حدیث۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَطَبَّبَ فَهُوَ لایُعلَمُ مِنهُ طِبٌّ قَبلَ ذلِکَ فَهُوَ ضامِنٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که بدون پیشینه پزشکی طبابت کند ، ضامن است .

میزان الحکمه ، ح ۱۱۱۴۷ .

حدیث۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أللّه ُ الطَّبیبُ ، بَل أنتَ رَجُلٌ رَفیقٌ ، طَبیبُها الَّذی خَلَقَها ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله به پزشکی فرمودند :خدا طبیب است و تو یاوری مهربان هستی . طبیب درد کسی است که آن را آفریده است .

کنزالعمّال ، ح ۲۸۱۰۲ .

حدیث۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن وَلّی مِن أمرِ المُسلِمینَ شَیئا فَوَلّی رَجُلاً و هُوَ یَجِدُ مَن هُوَ أصلَحُ لِلمُسلِمینَ مِنهُ فَقَد خانَ اللّه َ و رَسُولَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که عهده دار یکی از امور مسلمانان شود و فردی را سرپرست کاری کند ، با این که می تواند

کسی را که برای مسلمانان بهتر از او باشد بیابد ، به خدا و رسولش خیانت کرده است .

سنن بیهقی ، ج ۱۰ ، ص ۱۱ .

حدیث۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ إذا عَمِلَ أحدُ کُم عَمَلًا أن یُتقِنَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله خداوند دوست دارد که هرگاه یکی از شما کاری انجام می دهد آن را استوار و درست به سامان رساند .

کنزالعمّال ، ح ۹۱۲۸ .

حدیث۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تعالی یُحِبُّ مِنَ العامِلِ إذا عَمِلَ أن یُحسِنَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خدای تعالی دوست دارد وقتی کسی کاری می کند آن را به خوبی انجام دهد .

میزان الحکمه ، ح ۱۴۳۷۱ .

حدیث۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَمِلَ عَلی غَیرِ عِلمٍ ، ما یُفسِدُ أکثَرُ مِمّا یُصلِحُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله هر کس کاری را بدون شناخت انجام دهد ، تباه کاریِ او بیشتر است از آنچه سامان می دهد .

تحف العقول ، ص ۴۷ .

حدیث۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُلِ الحَقَّ و لاتأخُذکَ فِی اللّه ِ لَومَةُ لائمٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :حق را بگو و در راه خدا از ملامت هیچ ملامت گری نهراس .

کنزالعمّال ، ح ۴۳۵۵۵ .

حدیث۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قضی لأخیهِ المُؤمِنِ حاجَةً کانَ کَمَن عَبَدَاللّه َ دَهرَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که حاجت برادر مؤمن خود را برآورده سازد ، مانند کسی است که عمر خود را به عبادت گذرانده باشد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۴۸۱ .

حدیث۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كانَ يُؤمِنُ بِاللّه ِ و اليَومِ الآخِرِ فَلْيَفِ إذا وَعَدَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله هر که به خدا و روز معاد ایمان دارد باید به وعده خود عمل کند .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لايَزالُ النّاسُ بِخَيرٍ ما أمَرُوا بِالمَعرُوفِ و نَهَوا عَنِ المُنكَرِ و تَعاوَنُوا عَلَى البِرِّ وَالتَّقوى ؛

پیـامبر صـلی الله علیـه و آلـه :مردم همیشـه در خیر خواهنـد بـود تـا وقـتی کـه امر به معروف و نهی از منکر می کننـد ، و در نیکی و پرهیزکاری یکدیگر را یاری می رسانند .

تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۱۸۱ .

حدیث۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ مَن يَدخُلُ الجَنَّةَ شَهيدٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :نخستین کسی که وارد بهشت می شود شهید است .

. میزان الحکمه ، ح ۲۶۳۵ .

حدیث۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشرَفُ المَوتِ قَتلُ الشَّهادَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :شرافت مندانه ترین مرگ ، شهادت است .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۰ ، ص ۸ .

حدیث۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَألَ اللّه َ الشَّهادَةَ بِصِدقٍ بَلَّغَهُ اللّه ُ مَنازِلَ الشُّهَداءِ و إن ماتَ عَلى فِراشِهِ ؛

پیامبر صـلی الله علیه و آله :هر کس صادقانه از خداوند شـهادت بخواهد ، خداوند او را به مقام شهیدان می رساند ، هر چند در بستر بمیرد .

. میزان الحکمه ، ح ۹۷۸۸ .

حدیث۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ رجُلاً یُدخَلُ عَلَیهِ فی بَیتِهِ و لایُقاتِلُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند دشمن می دارد مردی را که در خانه اش بر او حمله کنند و او نجنگد .

عیون أخبارالرّضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۲۸ .

حدیث۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قُتِلَ دُونَ مالِهِ فَهُوَ شَهیدٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که در راه [حفظ] مالش کشته شود ، شهید است .

دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۳۹۸ .

حدیث۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَ فی طَلَبِ العِلمِ کانَتِ الجَنَّةُ فی طَلَبِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس در پی آموختن دانش باشد ، بهشت در پی او است .

میزان الحکمه ، ح ۱۳۷۸۴ .

حدیث۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طالِبُ العِلمِ ، مَحفُوفٌ بِعِنایَةِ اللّه ِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :جوینده دانش ، در پناه عنایت خداوند است .

. عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ انتَقَلَ لِیَتَعَلَّمَ عِلما غُفِرَ لَهُ قَبلَ أن یَخطُوَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :آن که در پی آموختن دانش به راه افتد ، پیش از آن که گام بردارد ، آمرزیده می شود .

. الجامع الصغیر ، ج ۲ ، ص ۵۸۲ .

حدیث۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَدَّ عَن قَومٍ مِنَ المُسلِمينَ عادِيَةَ ماءٍ أونارٍ وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که دسته ای از مسلمانان را از خطر سیل یا آتش سوزی نجات دهد ، بهشت بر او واجب می شود .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۵۵ .

حدیث۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمِطِ الأذى عَنِ طَريقِ المُسلِمينَ فَهُوَ لَکَ صَدَقَةٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :آنچه را که موجب آزار می شود از سر راه مسلمانان دور کن ، که این کار برای تو صدقه است .

. مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۴۲۳ .

حدیث۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلَ عَبدٌ الجَنَّةَ بِغُصنِ شَوكٍ كانَ عَلى طَريقِ المُسلِمينَ فَأماطَهُ عَنهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بنده ای به سبب برداشتن شاخه خاری از سرراه مسلمانان به بهشت رفت .

. میزان الحکمه ، ح ۱۲۶۷۶ .

حدیث۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سافِرُوا تَصِحُّوا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :سفر کنید تا سالم باشید .

. بحار الأنوار ، ج ۷۶ ، ص ۲۲۱ .

حدیث۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سافِرُوا فَإنَّكُم إنْ لَم تَغنَموا مالاً أفِدتُم عَقلًا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :سفر کنید ، که اگر در سفر مالی به چنگ نیاورید ، عقل [تجربی]شما فزونی خواهد یافت .

. مکارم الأخلاق ، ص ۲۴۰ .

حدیث۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو يَعلَمُ النّاسُ رَحمَةَ اللّه ِ لِلمُسافِرِ لَأصبَحَ عَلى ظَهرِ سَفَرٍ ، إنَّ اللّه َ بِالمُسافِرِ رَحيمٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اگر مردم از رحمت خدا به مسافر آگاه بودند ، همگی بار سفر می بستند . همانا خداوند با مسافر ، مهربان است .

تنبيه الخواطر ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حديث۹۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مِن إجلالِ اللّهِ إجلالُ ذِى الشَّيبَةِ المُسلِمِ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :از جمله تجليل خدا ، بزرگداشت مسلمان سپيدموى است .

. الكافى ، ج ۲ ، ص ۱۶۵ .

حديث۹۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنّ مِن إجلالى تَوقيرَ الشَّيخِ مِن اُمَّتى ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :احترام به فرد سال خورده از امّت من ، احترام به من است .

ميزان الحكمه ، ح ۹۹۲۷ .

حديث۱۰۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

البَرَكَةُ مَعَ أكابِرِكُم ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :بركت با سال مندان شما قرين است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۱۳۷ .

حديث۱۰۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَمّا خَلَقَ اللّهُ المَعيشَةَ جَعَلَ البَرَكاتِ فى الحَرثِ و الغَنَمِ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :چون خداوند اسباب زندگى را آفريد ، بركت را در كشاورزى و دام قرار داد .

. كنزالعمّال ، ح ۹۳۵۴ .

حديث۱۰۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

دَخَلتُ الجَنَّةَ فَرَأيتُ صاحِبَ الكَلبِ [الّذى] أرواهُ مِنَ الماءِ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله : [در شب معراج] به بهشت وارد شدم و ديدم كه صاحب سگى كه آن را سيراب كرده بود [به پاداش اين عمل] در بهشت جاى دارد .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۶۵ .

حدیث۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلـدّابَّةِ عَلی صاحِبِهـا سِتُّ خِصـالٍ : يَعلِفُهـا إذا نَزَلَ و يَعرِضُ عَلَيهَا المـاءَ إذا مَرَّ بِهِ و لايَضـرِبُها الاّ ـ عَلی حَقٍّ وَلا ـ يُحَمِّلُهـا مالا ـ تُطيقُ و لايُكَلِّفُها مِنَ السَّيرِ إلاّ طاقَتَها و لايَقِفُ عَلَيها فُواقا ؛

پیامبر صـلی الله علیه و آله :حیوان شش حق بر صاحب خود دارد : هرگاه از آن پیاده شد علفش دهد ؛ هرگاه از آبی گذشت ، او را از آن بنوشاند ؛ بی دلیل او را نزند ؛ بیشتر از قدرتش بر او بار نکند ؛ بیشتر از توانش آن را راه نبرد و در فاصـله میان دو دوشیدن در یک نوبت ، بر او سوار نشود .

. مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۲۵۸ .

حدیث۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ لِكُلِّ شَجَرَةٍ ثَمرةً و ثَمَرَةُ القَلبِ الوَلَدُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر درختی میوه ای دارد و میوه دل ، فرزند است .

میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۰۸ .

حدیث۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الوَلَدَ الصّالِحَ رَيحانَةٌ مِن رَياحينِ الجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :فرزند صالح ، گلی از گل های بهشت است .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۳ .

حدیث۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الوَلَدِ عَلَى الوالِدِ أن يُحَسِّنَ اسمَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :حق فرزند بر پدرش این است که برایش نام نیکو انتخاب کند .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۷۲ .

حدیث۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أوّلَ ما يَنحَلُ أحدُكُم وَلَدهُ الاِسمَ الحَسَنَ فَليُحَسِّن أحَدُكُم اسْمَ وَلَدِهِ ؛

پیامبر صـلی الله علیه و آله :نخستین چیزی که هر یک از شما به فرزندش می بخشد ، نام نیکو است ؛ پس هر یک از شما نامی نیک بر فرزندش نهد .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۵ ، ص ۱۲۷ .

حدیث۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُرُوا صِبیانَکُم بِالصَّلاةِ إذا بَلَغُوا سَبعَ سِنینَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کودکان خود را ، وقتی به هفت سالگی رسیدند ، به خواندن نماز امر کنید .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۴ ، ص ۲۲۸ .

حدیث۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الوَلَدِ عَلی والِدِهِ أن یُعلِّمَهُ الکِتابَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :حق فرزند بر پدرش این است که به او نوشتن بیاموزد .

. کنزالعمّال ، ح ۴۵۳۴۰ .

حدیث۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّموا أولادَکُم السِّباحَةَ و الرِّمایَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به کودکان خود شنا و تیراندازی بیاموزید .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۵۵ .

حدیث۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکرِمُوا أولادَکُم و أحسِنُوا آدابَهُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به فرزندان خود احترام بگذارید و آنها را نیکو تربیت کنید .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۴۷ .

حدیث۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

و إذا وَعَدتُمُوهُم شَیئا فَفُوا لَهُم فَإنَّهُم لا یَرَونَ إلاّ أنَّکُم تَرزُقُونَهُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هنگامی که به کودکان قولی می دهید ، به آن عمل کنید ؛ زیرا آنان می پندارند شما روزیشان می دهید .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۸۳ .

حدیث۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعدِلُوا بَینَ أولادِکُم کَما تُحِبُّونَ أن یَعدِلُوا بَینَکُم فِی البِرِّ و اللُّطفِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :میان فرزندان خود به عدالت رفتار کنید ، همان گونه که دوست دارید آنان در نیکی و مهربانی با شما به عدالت رفتار کنند .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۹۲ .

حدیث۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إتَّقُو اللّه َ واعدِلُوا فی أولادِکُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :از خدا بترسید و میان فرزندانتان به عدالت رفتار کنید .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۵۹ .

حدیث۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبُّوا الصِّبیانَ وَ ارحَموهُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۹ .

حدیث۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ مَن أعانَ وَلَدَهُ عَلی بِرِّهِ و هُوَ یَعفُو عَن سَیِّئَتِهِ و یَدعُو لَهُ فیما بَینَهُ و بَینَ اللّه ِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خدا رحمت کند کسی را که فرزندش را به نیکی کردن بر خود یاری رساند ، بدین گونه که از گناه و خطای او درگذرد و در درگاه خدا برایش دعا کند .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۹۸ .

حدیث۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّهُ مَن یُرضِی صَبیّا لَهُ صَغیرا مِن نَسلِهِ حَتّی یَرضی ، تَرضّاهُ اللّه ُ یَومَ القیامَةِ حَتّی یَرضی ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هرکس کودک خردسالی از نسل خود را راضی کند تا خشنود شود ، خداوند در روز قیامت در پی خشنودی او باشد تا آن گاه که خشنود شود .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۲۲ .

حدیث۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن کانَ عِندَهُ صَبِیٌّ فَلیَتَصابَّ لَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس کودکی دارد ، باید با او کودکانه رفتار کند .
. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۴۸۲ .

حدیث۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَدُّ جَوابِ الکِتابِ حَقٌّ کَرَدِّ السَّلامِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله : پاسخ دادن به نامه ، همانند پاسخ سلام ، از حقوق [صاحب نامه] است .
. کنزالعمّال ، ح ۲۹۲۹۴ .

حدیث۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَواصَلُوا بِالکُتُبِ و إنْ شَطَّتِ الدِّیارُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :با نامه خود را به یکدیگر پیوند دهید ، اگر چه شهرها از هم دور باشند .
. الفردوس ، ج ۲ ، ص ۵۶ .

حدیث۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن نَظَرَ فی کِتابِ أخیهِ بِغَیرِ إذنِهِ فَکَأَنَّما یَنظُرُ فی النّارِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که بدون اجازه به نوشته برادرش نگاه کند ، گویی به آتش نگاه می کند .
عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۱۸۱ .

حدیث۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیرُ طَعامِکُم الخُبزُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :بهترین غذای شما نان است .
مستدرك الوسائل ، ج ۱۶ ، ص ۳۹۳ .

حدیث۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ أطیَبَ طَعامِکَم ما مَسَّتهُ النّارُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بهترین و پاکیزه ترین خوراک شما غذایی است که با آتش پخته شود .

مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۲۸۳ .

حدیث۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهُورُ الطَّعامِ یَزیدُ فِی الطَّعامِ والدِّینِ و الرِّزقِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پاکی خوراک بر خوراک ، دین و روزی می افزاید .

کنزالعمّال ، ح ۴۰۷۶۴ .

حدیث۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ البَقاءَ و لابَقاءَ فَلیُباکِرِ الغَداءَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که خواستار بقا است ـ و [کسی را] بقا نباشد ـ پیش از طلوع خورشید صبحانه بخورد .

وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۶۱ .

حدیث۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُلهُوا وَ الْعَبُوا فَإنّی أَکرَهُ أن یُری فِی دینِکُم غِلظَةٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به سرگرمی و بازی بپردازید ؛ زیرا دوست ندارم در دین شما سخت گیری دیده شود .

میزان الحکمه ، ح ۱۸۳۷۱ .

حدیث۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ القَوِیُّ خَیرٌ و أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِنَ المُؤمِنِ الضَّعیفِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مؤمنِ نیرومند نزد خداوند بهتر و محبوب تر است از مؤمن ضعیف .

. صحیح مسلم ، ج ۸، ص ۵۶ .

حدیث۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّمُوا بَنیکُم الرَّمیَ فَإنَّهُ نِکایَةُ العَدُوِّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :تیراندازی را به پسرانتان بیاموزید ، که موجب شکست دشمن است .

. کنزالعمّال ، ح ۴۵۳۴۱ .

حدیث۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیکُم بِالرَّمیِ فَإنَّهُ مِن خَیرِ لَهوِکُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به تیر اندازی روی آورید ، که یکی از بهترین سرگرمی های شما است .

. میزان الحکمه ، ح ۷۴۶۵ .

حدیث۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ لَهوِ المُؤمِنِ باطِلٌ إلاّ فی ثَلاثٍ : فی تأدیبِهِ الفَرَسَ . . . ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :همه سرگرمی های مؤمن جز در سه چیز باطل است : یکی آموزش دادن اسب . . . .

وسائل الشیعه ، ج ۱۵ ، ص ۱۴۰ .

حدیث۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحَبُّ اللَّهوِ إلَی اللّه ِ إجراءُ الخَیلِ و الرَّمیُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی در نزد خدا ، اسب دوانی و تیراندازی است .

. کنزالعمّال ، ح ۱۰۸۱۲ .

حدیث۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّمُوا أولادَکُم السِّباحَةَ و الرِّمایَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به فرزندانتان شنا کردن و تیراندازی بیاموزید .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۷ .

حدیث۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ لَهوِ المُؤمِنِ السِّباحَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بهترین سرگرمی مؤمن شنا است .

. کنزالعمّال ، ح ۴۰۶۱۱ .

حدیث۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الوَلَدِ عَلی والِدِهِ . . . أن یُعَلِّمَهُ السِّباحَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :حقّ فرزند بر پدرش این است که . . . به او شنا کردن بیاموزد .

. .میزان الحکمه ، ح ۲۴۳۴ .

حدیث۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اَحَبَّ الخَلائِقِ إلَی اللّه ِ شابٌّ حَدَثُ السِّنِّ فی صُورَةٍ حَسَنَةٍ جَعَلَ شَبابَهُ و جَمالَهُ لِلّهِ و فِی طاعَتِهِ ذلِکَ الَّذی یُباهِی بِهِ الرَّحمنُ مَلائکَتَهَ یَقولُ : هذا عَبدِی حَقّا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :محبوب ترین خلایق نزد خدا نوجوان خوش سیمایی است که جوانی و زیبایی خود را برای خدا و در راه طاعت او بگذارد . خداوند رحمان به وجود چنین نوجوانی برفرشتگان می بالد و می فرماید : «این است بنده راستین من!» .

میزان الحکمه ، ح ۹۰۹۶ .

حدیث۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ و مِیراثُهُ الدَّفاتِرُ و المَحابِرُ وَجَبَتْ لَهُ الجَنّةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که بمیرد و میراث او دفتر و مداد باشد ، بهشت بر او واجب می شود .

إرشاد القلوب ، ص ۱۷۶ .

حدیث۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرسُ لَیلَةٍ فی سَبِیلِ اللّه ِ عَلی ساحِلِ البَحرِ أفضَلُ مِن صِیامِ رَجُلٍ و قِیامِهِ فِی أهلِهِ ألفَ سَنَةٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :یک شب نگهبانی در راه خدا بر کرانه دریا ، بهتر از هزار سال نماز و روزه مرد در میان خانواده اش است .

کنزالعمّال ، ح ۱۰۵۷۲ .

حدیث۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَهیدُ البَحرِ یُغفَرُ لَهُ کُلُّ ذَنبٍ وَالدَّینُ والأمانَةُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : همه گناهان شهید دریا آمرزیده می شود ، حتّی بدهی و امانتش .

جامع الصغیر ، ج ۲ ، ص ۸۰.

حدیث۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غَزوَةٌ فِی البَحرِ مِثلُ عَشرِ غَزَواتٍ فِی البَرِّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :یک بار جنگیدن در دریا مانند ده بار جنگیدن در خشکی است .

سنن ابن ماجه ، ج ۲ ، ص ۹۲۸ .

حدیث۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَهیدُ البَحرِ مِثلُ شَهیدَیِ البَرِّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : [یک] شهید در دریا مانند دو شهید در خشکی است .

همان ، ص ۹۲۸ .

حدیث۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النّاسُ رَجُلانِ : عالِمٌ و مُتَعَلِّمٌ و لاخَیرَ فیما سِواهُما ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مردم دو گونه اند : دانشمند و دانشجو ، و در جز این دو دسته خیری نیست .

. المعجم الکبیر ، ج ۱۰ ، ص ۲۰۱ .

حدیث۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن خَرَجَ فی طَلَبِ العِلمِ کانَ فی سَبیلِ اللّه ِ حتّی یَرجِعَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :آن که در جست و جوی دانش بیرون رود ، در راه خدا است ، تا آن گاه که بازگردد .

المحجّة البیضاء ، ج ۱ ، ص ۱۹ .

حدیث۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طالِبُ العِلمِ لایَموتُ أویُمَتَّعَ جِدَّهُ بِقَدرِ کَدِّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :جوینده دانش نمی میرد تا آن گاه ، که به اندازه زحمتش ، از خوش بختی بهره برد.

. عوالی اللآلی ، ج۱ ، ص ۲۹۲ .

حدیث۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقولُ : تَذاکُرُ العِلمِ بَینَ عِبادِی مِمّا تَحیی عَلَیهِ القُلوبُ المَیِّتَةُ ، إذا هُمُ انتَهَوا فیهِ إلی أمری ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند می فرماید : بحث علمی میان بندگانم ، چون به من بینجامد ، دل های مرده با آن زنده می شود .

. عوالی اللآلی ، ج ۴ ، ص ۷۸ .

حدیث۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صاحِبُ النّاقَةِ أحَقُّ بِالجادَّةِ مِنَ الرّاجِلِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :سواره به راه سزاوارتر است تا پیاده .

مستدرك الوسائل ، ج ۱۷ ، ص ۱۲۱ .

حدیث۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن مُسلِمٍ يَغرِسُ غَرسًا أويَزرَعُ زَرعًا ، فَيأكُلُ مِنهُ إنسانٌ أوطَيرٌ أوبَهيمَةٌ إلاّ كانَت لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر مسلمانی درختی بنشاند یا کِشته ای بکارد و انسان یا پرنده یا چارپایی از آن بخورد ، برای او صدقه محسوب می شود .

. مستدرك الوسائل ، ج ۱۳ ، ص ۴۶۰ .

حدیث۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُطلُبوا الرِّزقَ فی خَبايا الأرضِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :روزی را از آنچه در زمین پنهان است ، بجویید .

. كنزالعمّال ، ح ۹۳۰۲ .

حدیث۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم يَصبِرِ عَلى ذُلِّ التَّعَلُّمِ ساعَةً بَقِیَ فی ذُلِّ الجَهلِ أبَدا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :آن که ساعتی ، خواریِ فراگرفتن علم را تحمّل نکند ، برای همیشه در خواری نادانی خواهد ماند .

. بحار الأنوار ، ج ۱ ، ص ۷۷ .

حدیث۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن حَقِّ الوَلَدِ عَلى والِدِهِ . . . أنْ يُعَلِّمَهُ الكِتابَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :از حقوق فرزند بر پدرش این است که او را نوشتن بیاموزد .

. مستدرك الوسائل ، ج ۱۵ ، ص ۱۶۹ .

حدیث۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَيِّدُوا العِلمَ بِالكِتاب ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :علم را با نوشتن در بند کشید .

. میزان الحکمه ، ح ۱۷۳۲۴ .

حدیث۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أسعَدُ العَجَمِ بِالإسلامِ أهلُ فارِسَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خوشبخت ترین ملّت غیر عرب به واسطه اسلام ، ایرانیان اند .

میزان الحکمه ، ح ۱۵۷۵۶ .

حدیث۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخرُجُ ناسٌ مِنَ المَشرِقِ فَيُوَطِّئونَ لِلمَهدِيِ سُلطانَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حکومت مهدی را فراهم می آورند .

. کنزالعمّال ، ح ۳۸۶۵۷ .

حدیث۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوكانَ الدِّينُ مُعَلَّقا بِالثُّرَيّا لَتَناوَلَهُ اُناسٌ مِن أبناءِ فارِسَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اگر دین به ستاره ثریّا آویزان باشد ، مردمانی از ایرانیان آن را به زیر خواهند کشید .

همان ، ح ۳۴۱۳۰ .

حدیث۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظَّفَرُ بِالجَزمِ و الحَزمِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پیروزی ، در گرو اراده قاطع و دوراندیشی است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۶۵ .

حدیث۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخرُجُ ناسٌ مِنَ المَشرِقِ فَيُوَطِّئونَ لِلمَهدِيِ سُلطانَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مردمی از مشرق قیام می کنند و زمینه حکومت مهدی را فراهم می آورند .

. كنزالعمّال ، ح ۳۸۶۵۷ .

حديث۱۵۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أكرِمُوا أولادَكُم و أحسِنُوا آدابَهُم ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :به فرزندان خود احترام بگذاريد و آنها را نيكو تربيت كنيد .

. ميزان الحكمه ، ح ۲۲۷۴۷ .

حديث۱۵۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أدِّبُوا أولادَكُم عَلى ثَلاثَ خِصالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُم ، حُبِّ أهلِ بَيتِهِ و قِراءَةِ القُرآنِ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :فرزندان خود را بر سه ويژگى تربيت كنيد : دوست داشتن پيامبرتان ، دوست داشتن اهل بيت او ، و خواندن قرآن .

. كنزالعمّال ، ح ۴۵۴۰۹ .

حديث۱۵۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لافَضلَ لِعَرَبِيٍ عَلى عَجَمِيٍّ و لاعَجَمِيٍّ عَلى عَرَبِيٍّ و لا أحَمَرَ عَلى أسوَدَ و لا أسوَدَ عَلى أحَمَرَ إلاّ بِالتَّقوى ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :هيچ عرب را بر عجم ، و هيچ عجم را بر عرب و هيچ سفيد را بر سياه و هيچ سياه را بر سفيد برترى نيست مگر به تقوا .

. ميزان الحكمه ، ح ۲۲۳۹۶ .

حديث۱۵۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كُلُّكُم مِن آدَمَ و آدَمُ مِن تُرابٍ و أكرَمُكُم عِندَ اللّه ِ أتقاكُم ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :همه شما از نسل آدم هستيد و آدم از خاك است و ارجمندترين شما نزد خدا پرهيزكارترين شما است .

. تفسير القمى ، ج ۲ ، ص ۳۲۲ .

حديث۱۶۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

وَاللّه ُ يُحِبُّ إغاثَةَ اللَّهفانِ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :خداوند كمك به اندوهگين و يارى خواه را دوست دارد .

الكافى ، ج ۴ ،ص ۲۷ .

حدیث۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عالَ یَتیما حَتّی یَستَغنِیَ أوجَبَ اللّه ُ لَهُ بِذلکَ الجَنَّةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا بی نیاز شود ، خداوند ، در برابر ، بهشت را بر او واجب می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۴۲ ،ص ۲۴۸ .

حدیث۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن نَصَبَ شَجَرَةً و صَبَرَ عَلی حِفظِها والقِیامِ عَلَیها حَتّی تُثمِرَ کانَ لَهُ فی کُلِّ شَی ءٍ یُصابُ مِن ثَمَرِها صَدَقَةٌ عِندَاللّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر کس درختی بکارد و در نگهداری آن بکوشد تا میوه دهد ، در برابر هرچه از آن میوه به دست آید ، پاداشی نزد خدا خواهد داشت .

میزان الحکمه ، ح ۹۱۴۳ .

حدیث۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن قامَتِ السَّاعَةُ و فِی یَدِ أحَدِکُم فَسیلَةٌ ، فإنِ استَطاعَ أنْ لایَقومَ حَتّی یَغرِسَها ، فَلیَغرِسْها ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد ، چنانچه بتواند برنخیزد تا آن را بکارد ، باید آن را بکارد .

. کنزالعمّال ، ح ۹۰۵۶ .

حدیث۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن رَجُلٍ یَغرِسُ غَرسا إلاّ کَتَبَ اللّه ُ لَهُ مِنَ الأجرِ قَدرَ ما یَخرُجُ مِن ثَمَرِ ذلِکَ الغَرسِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که نهالی بکارد ، خداوند به مقدار میوه ای که از آن درخت به دست می آید ، در نامه اعمال او پاداش می نویسد .

. همان ، ح ۹۰۵۷ .

حدیث۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أمَرَ بِمَعروفٍ أو نَهی عَن مُنکَرٍ أودَلَّ عَلی خَیرٍ أو أشارَ بِهِ فَهُوَ شَریکٌ و مَن أمَرَ بِسوءٍ أودَلَّ عَلَیهِ أو أشارَ بِهِ فَهُوَ شَریکٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کسی که به کاری نیک امر کند یا از کاری زشت باز دارد ، یا به کاری خیر راهنمایی کند یا حتّی به آن اشاره کند ، [در ثواب آن عمل] شریک است . هر کس به بدی امر کند یا به آن دلالت یا اشاره کند ، او نیز [در گناه عمل

]شريك است .

. وسائل الشيعه ، ج ۱۶ ، ص ۱۲۴ .

حدیث۱۶۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

نَصرُ المَظلومِ وَ الأمرُ بِالمَعرُوفِ والنَّهىُ عَنِ المُنكَرِ جِهادٌ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :يارى رساندن به ستم ديده و امر به معروف و نهى از منكر جهاد در راه خدا است .

. جامع الأحاديث ، ص ۱۲۵ .

حدیث۱۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أمَرَ بِالمَعروفِ و نَهى عَنِ المُنكَرِ هُوَ خَليفَةُ اللّه ِ فى الأرضِ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :هر كس امر به معروف و نهى از منكر كند ، جانشين خدا در زمين است .

. كنزالعمّال ، ح ۵۵۶۴ .

حدیث۱۶۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ لِقَتلِ الحُسَينِ حَرارَةً فى قُلوبِ المُؤمِنينَ لاتَبرُدُ أبَدا ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :مرگ حسين عليه السلام آتشى در دل مؤمنان درانداخته است كه هرگز سرد نخواهد شد .

. مستدرك الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۱۸ .

حدیث۱۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يا فاطِمَةُ! كُلُّ عَينٍ باكِيَةٌ يَومَ القِيامَةِ إلاّ عَينٌ بَكَت عَلى مُصابِ الحُسَينِ ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله :اى فاطمه! همه چشم ها در روز قيامت گريان است جز چشمى كه بر مصيبت هاى حسين بگريد .

. بحار الأنوار ، ج ۴۴ ، ص ۲۹۳ .

حدیث۱۷۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا و إنَّ الإجابَةَ تَحتَ قُبَّتِهِ والشِّفاءَ فى تُربَتِهِ ؛

پيامبر عليه السلام :بدانيد كه اجابت دعا در زير گنبد حرم او و شفا در تربت او است .

. مستدرك الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۳۵ .

حدیث۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ أحَبَّ النّاسِ إلَی اللّه ِ یَومَ القِیامَةِ أطوَعُهُم لَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :محبوب ترین آدمیان نزد خداوند در روز قیامت فرمان بردارترینِ آنها از او است .
. الکافی ، ج ۵ ، ص ۳۴۰ .

حدیث۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أعظَمُ النّاسِ قَدرا مَن تَرَکَ مالا یَعنیهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :ارجمندترین مردم کسی است که آنچه را که برایش سودی ندارد رها کند .
. الأمالی ، صدوق ، ص ۷۳ .

حدیث۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أتقَی النّاسِ مَن قالَ الحَقَّ فیما لَهُ و عَلَیهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :پرهیزگارترین مردم کسی است که حق بگوید ، چه به سودش باشد چه به زیانش .
. میزان الحکمه ، ح ۲۲۴۸۳ .

حدیث۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا یَقبَلُ اللّه ُ صَلاةَ عَبدٍ لایَحضُرُ قَلبُهُ مَعَ بَدنِهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند نماز بنده ای را که [در نماز] دلش با بدنش همراه نیست نمی پذیرد .
. المحاسن ، ج ۱ ، ص ۴۰۶ .

حدیث۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أفضَلُ الجِهادِ مَن أصبَحَ لایَهُمُّ بِظُلمِ أحَدٍ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :برترین جهاد آن است که آدمی صبح کند و در اندیشه ستم به کسی نباشد .
. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۵۳ .

حدیث۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَرَضَ لِأخیهِ المُسلِمِ المُتَکَلِّمِ فی حَدیثِهِ فَکَأنَّما خَدَشَ وَجهَهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که در میان سخن برادر مسلمانش بدود ، چنان است که چهره او را بخراشد .
. الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۶۰ .

حدیث۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ شِیعَتَنا مَن شَیَّعَنا وَاتَّبَعَ آثارَنا وَ اقتَدی بِأعمالِنا ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :شیعه ما کسی است که از ما پیروی کند و پا جای پای ما بگذارد و به کردار ما اقتدا کند .
بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۴ .

حدیث۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إفشاءُ سِرِّ أخیکَ خِیانَةٌ فَاجتَنِبْ ذلِکَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :فاش کردن راز برادرت خیانت است ؛ پس از این کار دوری کن .
همان ، ج ۷۷ ، ص ۹۱ .

حدیث۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لاتَعمَل شَیئا مِنَ الخَیرِ رِیاءً و لاتَدَعْهُ حَیاءً ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هیچ کار خیری را ریاکارانه انجام نده و آن را از روی حیا ترک مکن .
. همان ، ص ۱۶۳ .

حدیث۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِیَکُن لَکَ فی کُلِّ شَیء ٍ نِیَّةٌ صالِحَةٌ حَتَّی النَّومِ و الأکلِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :در هر چیز باید نیّتی نیک داشته باشی ، حتّی در خوردن و خواب .
. مکارم الأخلاق ، ج ۲ ، ص ۳۷۰ .

حدیث۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أتاکَ زائِرا بَعدَ مَوتِکَ فَلَهُ الجَنَّةُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :پاداش کسی که پس از مرگت به زیارت تو آید، بهشت است .
تهذیب الأحکام ، ج ۶، ص ۲۰ .

حدیث۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن یَلقَی اللّه َ ضاحِکا مُستَبشِرا فَلیَتَوَلَّ عَلِیَّ ابنَ مُوسَی الرِّضا علیه السلام ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :کسی که دوست دارد خندان و با روی گشاده خداوند را دیدار کند ، باید از محبّت و ولایت علی بن موسی الرضّا علیه السلام بهره مند باشد .

بحار الأنوار ، ج ۳۶، ص ۲۹۶ .

حدیث۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّهَا النّاسُ ، هاجِرُوا و تَمَسَّکُوا بِالإسلامِ ؛ فَإنَّ الهِجرَهَ لاتَنقَطِعُ مادامَ الجِهادُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ای مردم ! مهاجرت کنید و به اسلام چنگ زنید ؛ زیرا تا آن گاه که جهاد باشد، هجرت فروگذارده نمی شود .

. میزان الحکمه ، ح ۲۱۰۵۲ .

حدیث۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الهِجرَهِ أنْ تَهجُرَ ما کَرِهَ اللّه ُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :برترین هجرت ، هجرت از چیزی است که خدا آن را خوش ندارد .

. کنزالعّمال ، ح ۴۶۲۶۳ .

حدیث۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الهِجرَهُ هِجرَتانِ : إحداهُما أن تَهجُرَ السَّیِّئاتِ و الأخری أن تُهاجِرَ إلَی اللّه ِ و رَسولِهِ و لاتَنقَطِعُ الهِجرَهُ ما تُقُبِّلَتِ التَّوبَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هجرت دوگونه است: هجرت و دوری کردن از گناهان، ودیگری آن است که به سوی خدا و رسول او هجرت کنی،و تا زمانی که توبه پذیرفته می شود، هجرت قطع نمی شود.

. همان ، ح ۴۶۲۶۲ .

حدیث۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن فَرَّ بِدینِهِ مِن أرضٍ إلی أرضٍ و إن کانَ شِبرا مِنَ الأرضِ ، إستَوجَبَ الجَنَّهَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس با دین داری از سرزمینی به سرزمین دیگر ، اگر چه به اندازه یک وجب، هجرت کند ، سزاوار بهشت است .

. بحار الأنوار ، ج ۱۹ ، ص ۳۱ .

حدیث۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما بُنِیَ فِی الإسلامِ بِناءٌ أحَبُّ إلَی اللّه ِ و أعَزُّ مِنَ التَّزویجِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :در اسلام هیچ بنایی نزد خدا محبوب تر و ارجمندتر از ازدواج نیست .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۲۲ .

حدیث۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّخِذُوا الأهلَ فَإنَّهُ أرزَقُ لَکُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اهل و عیال اختیار کنید ، که این کار بر روزی شما می افزاید .

. همان ، ص۲۲۲ .

حدیث۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا تَزَوَّجَ العَبدُ فَقَدِ اسْتَکمَلَ نِصفَ الدِّینِ فَلْیَتَّقِ اللّه َ فِی النِّصفِ الباقی ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر گاه کسی ازدواج کند ، نیمی از دین خود را کامل کرده است و برای [حفظ] نیم دیگر باید تقوای الهی پیشه کند .

. کنزالعمّال ، ح ۴۴۴۰۳ .

حدیث۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّهَا النّاسُ! عَلَیکُم بِالجَماعَةِ و إیّاکُم و الفُرقَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ای مردم! بر شما باد به جماعت و بپرهیزید از جدایی .

میزان الحکمه ، ح ۲۴۳۴ .

حدیث۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَماعَةُ رَحمَةٌ و الفُرقَةُ عَذابٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :وحدت مایه رحمت ، و تفرقه موجب عذاب است .

. کنزالعمّال ، ح ۲۰۲۴۲ .

حدیث۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَدُاللّه ِ عَلَی الجَماعَةِ و الشَّیطانُ مَعَ مَن خالَفَ الجَماعَةَ یَرکُضُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :دست خدا بر سر جماعت است و شیطان با کسی همراه است که با جماعت ناسازگاری کند .

. همان ، ح ۱۰۳۱ .

حدیث۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیکَ بِالجَماعَةِ ؛ فَإنَّما یأکُلُ الذِّئبُ القاصِیَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :با جماعت همراه شو ؛ زیرا گرگ ، گوسفند دورمانده را می خورد .

. مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۴۴۶ .

حدیث۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن بَنی مَسجِدا و لَو کَمَفحَصِ قَطاةٍ بَنَی اللّه ُ لَهُ بَیتا فِی الجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که مسجدی ، هر چند به اندازه لانه یک پرنده ، بنا کند ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .

بحار الأنوار ، ج ۶۵ ، ص ۴۶ .

حدیث۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجُلوسُ فِی المَسجِدِ لاِنْتِظارِ الصَّلوةِ عِبادَةٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :نشستن در مسجد به انتظار نماز ، عبادت است .

. میزان الحکمه ، ح ۸۳۰۴ .

حدیث۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ جُلوسٍ فِی المَسجِدِ لَغوٌ إلاّ ثَلاثَةً : قِراءَةُ مُصَلٍّ أو ذِکرُ اللّه ِ أوسائلٌ عَن عِلمٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر نشستنی در مسجد بیهوده است مگر نشستن سه کس : نمازگزاری که [قرآن]قرائت کند کسی که ذکر خدا بگوید و کسی که به جست وجوی دانش باشد .

بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۸۸ .

حدیث۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَأیتُمُوهُ یُصَلّی فِی المَسجِدِ جَماعَةً فَظَنّوا بِهِ کُلَّ خَیرٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر گاه دیدید کسی در مسجد نماز به جماعت می گزارد ، در هر کار خیری به او خوش گمان باشید .

. عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۳۴۱ .

حدیث۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کَنَسَ المَسجِدَ یَومَ الخَمیسِ لَیلَةِ الجُمُعَةِ فَأخرَجَ مِنهُ التُّرابَ غَفَرَاللّه ُ لَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس در روز پنج شنبه برای شب جمعه ، مسجد را جاروب کند و خاک آن را بیرون برد ، خداوند او را می آمرزد .

ثواب الأعمال ، ص ۵۱ .

حدیث۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکَلَ هذِهِ البَقلَةَ المُنتِنَةَ [الثّومَ] فَلا یَقرَبْ مَسجِدَنا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که این گیاه بدبو [سیر] را خورده است ، به مسجد ما نزدیک نشود .

میزان الحکمه ، ح ۸۳۱۲ .

حدیث۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعاهَدُوا نِعالَکُم عِندَ أبوابِ المَسجِدِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پیش در مسجد ، کفش هایتان را بررسی کنید] تا آلودگی در آن نباشد] .

وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۲۳۰ .

از۲۰۱تا۴۰۰

حدیث۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أغفَلُ النّاسِ مَن لَم یَتَّعِظ بِتَغَیُّرِ الدُّنیا مِن حالٍ إلی حالٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :غافل ترین مردم کسی است که از دگرگونی دنیا از حالی به حال دیگر پند نگیرد .

بحار الأنوار ، ج ۷۷ ، ص ۱۱۴ .

حدیث۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّکُم لَنْ تَسَعُوا النّاسَ بِأموالِکُم فَسَعُوهُم بِأخلاقِکُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :با دارایی خود نمی توانید دل مردم را به دست آورید ، پس دلشان را با اخلاق [نیک]به دست آورید .

نثر الدرّ ، ج ۱ ، ص ۱۲۳ .

حدیث۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ النّاسِ مَنِ انتَفَعَ بِهِ النّاسُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بهترین مردم کسی است که مردم از او بهره مند شوند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۵، ص ۲۳ .

حدیث۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صاحَبَ النّاسَ بِالَّذی یُحِبُّ أن یُصاحِبُوهُ کانَ عَدلاً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که با مردم چنان رفتار کند که دوست دارد آنها با او آن گونه رفتار کنند ، عادل است .

کنزالفوائد ، ج ۱ ، ص ۱۶۲ .

حدیث۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

البادِی ءُ بِالسَّلامِ بَریءٌ مِنَ الکِبرِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :آغاز کننده سلام از تکبّر برکنار است .

میزان الحکمه ، ح ۸۸۴۸ .

حدیث۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاإیمانَ لِمَن لا أمانَةَ لَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :آن که امانت دار نیست ، ایمان ندارد .

. بحار الأنوار ، ج ۷۲، ص ۱۹۸ .

حدیث۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ البِرِّ أن تَعمَلَ فِی السِّرِّ عَمَلَ العَلانِیَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :نیکوکاری کامل آن است که در نهان همان کنی که در آشکارا می کنی .

. کنزالعمّال ، ح ۵۲۶۵ .

حدیث۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَلیسُ الصّالِحُ خَیرٌ مِنَ الوَحدَةِ و الوَحدَةُ خَیرٌ مِن جَلیسِ السُّوءِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :همنشین خوب بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۶ .

حدیث۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهادَوا فَإِنَّها تَذهَبُ بِالضَّغائِنِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به یکدیگر هدیه بدهید که کینه ها را از بین می برد .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۴۴ .

حدیث۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أتی غَنِیّا فَتَضَعضَعَ لَهُ ذَهَبَ ثُلُثا دِینِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که نزد ثروتمندی برود و (به خاطر ثروتش) برای او فروتنی کند ، دو سوم دینش بر باد رفته است .

. تحف العقول ، ص ۸ .

حدیث۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَحسِن مُجاوَرَةَ مَن جاوَرَکَ تَکُن مُؤمِنا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :حق همسایگیِ همسایه ات را خوب به جای آور ، تا مؤمن باشی .

. بحار الأنوار ، ج ۶۹ ، ص ۳۶۸ .

حدیث۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الحَسَنُ و الحُسَینُ إماماِن قاما أو قَعَدا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :حسن و حسین دو امامند ؛ چه قیام کنند، و چه قیام نکنند .

مناقب آل أبی طالب ، ج ۲ ، ص ۱۳۸ .

حدیث۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَعی لِمَریضٍ فی حاجَةٍ قَضاها أولَم یَقضِها خَرَجَ مِن ذُنوبِهِ کَیوم وَلَدَتْهُ اُمُّهُ ؛

پیـامبر صـلی الله علیه و آله :هر کس برای بر آوردن نیاز بیماری بکوشـد ، چه آن را برآورده سازد و چه نسازد ، ماننـد روزی که از مادرش زاده شد ، از گناهانش پاک می شود .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۱۶ .

حدیث۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قامَ عَلی مَریضٍ یَوما و لَیلَةً بَعَثَهُ اللّه ُ مَعَ ابراهیمَ الخَلیلِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس یک شبانه روز از بیماری پرستاری کند ، خداوند او را با ابراهیم خلیل محشور می کند .

ثواب الأعمال ، ص ۳۴۱ .

حدیث۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أطعَمَ مَریضا شَهوَتَهُ أَطعَمَهُ اللّه ُ من ثِمارِ الجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس غذای بیمار را به او بخوراند ، خداوند از میوه های بهشتی به او بخوراند .

. الدعوات ، ص ۲۳۰ .

حدیث۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یَغضَبُ لِغَضَبِ فاطِمَةَ و یَرضی لِرِضاها ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :به یقین خداوند با خشم فاطمه به خشم می آید و با خشنودی او خشنود می شود .

بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۳۲۰ .

حدیث۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فاطِمَةَ بَضعَةٌ مِنّی و هِیَ نورُ عَینی و ثَمَرَةُ فُؤادی ؛ یَسوؤُنی ما ساءَها و یَسُرُّنی ما سَرَّها و إنَّها أوَّلُ مَن یَلحَقُنی مِن أهلِ بَیتی ؛

پیـامبر صـلی الله علیه و آله :فاطمه پاره تن من و روشـنی دیـده و میوه دل من است . آنچه او را ناراحت کنـد مرا ناراحت می کنـد و آنچه شادش کند ، مرا شاد می کند ؛ او نخستین کس از اهل بیت من است که به من می پیوندد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۵۷۵ .

حدیث۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فاطِمَةُ أَعَزُّ النّاسِ عَلَیَّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :فاطمه عزیزترین مردم نزد من است .

بشارة المصطفی ، ص ۷۰ .

حدیث۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أَحَبَّ فاطِمَةَ ابنَتی فَهُوَ فِی الجَنَّةِ مَعی ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس دخترم فاطمه را دوست داشته باشد ، در بهشت با من همراه خواهد بود .

. بحار الأنوار ، ج ۲۷ ، ص ۱۱۶ .

حدیث۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَنَّةُ تَحتَ أقدامِ الاُمَّهاتِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بهشت زیر قدم های مادران است .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۹۱ .

حدیث۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَرَّهُ أن یُمَدَّ لَهُ فِی عُمرِهِ و یُزادَ فی رِزقِهِ فَلیَبَرَّ والِدَیهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هرکه خوش دارد عمرش دراز و روزی اش بسیار شود ، به پدر ومادرش نیکی کند .

. همان ، ح ۲۲۶۷۱ .

حدیث۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اتَّخَذَ زَوجَةً فَلیُکرِمها ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هرکه همسری اختیار کند ، باید او را گرامی بدارد .

مستدرک الوسائل ، ج ۱ ، ص ۴۱۲ .

حدیث۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا صَلَّتِ المَرأةُ خَمسَها و صامَت شَهرَها و أحصَنَت فَرجَها و أطاعَت بَعلَها فَلتَدخُلُ الجَنَّةَ مِن أیِّ أبوابٍ شاءَت ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هرگاه زنی نمازهای پنـج گانه اش را به جای آورد ، و ماه رمضان را روزه بگیرد، و دامنش را پاک نگه دارد ، و از شوهرش فرمان ببرد ، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۴۴۱ .

حدیث۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجَبٌ شَهرُ اللّهِ الأَصَبُّ یَصُبُّ اللّه ُ فِیهِ الرَّحمَهَ عَلی عِبادِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :رجب ماه بارش رحمت الهی است . خداوند در این ماه رحمت خود را بربندگانش فرو می ریزد .

. عیون اخبارالرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۷۱ .

حدیث۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فی الجَنَّهِ قَصرا لایَدخُلُهُ إلاّ صُوّامُ رَجَبٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :در بهشت قصری است که جز روزه داران ماه رجب وارد آن نمی شوند .

بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۴۷ .

حدیث۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا جابِرُ! فَإذا لَقَیتَهُ [الإمامَ الباقِرَ علیه السلام]فَاقرَئهُ مِنّی السَّلامَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ای جابر! هر گاه او [امام باقر علیه السلام] را دیدار کردی ، سلام مرا به او برسان .

. بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۲۳ .

حدیث۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

و یَخرُجُ مِن صُلبِ عَلِیٍّ (الرِّضا علیه السلام) ابنُهُ مُحَمِّدٌ المَحمُودُ أطهَرُ النّاسِ خَلقا و أحسَنُهُم خُلقا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :از نسل امام رضا علیه السلام فرزندش محمّد پدید می آید که فرزندی است پسندیده ، و در آفرینش از همه مردم پاک تر و در اخلاق از همه نیکوتر است .

. کفایهُ الأثر ، ص ۸۴ .

حدیث۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ السَّعیدَ کُلَّ السَّعیدِ حَقَّ السَّعیدِ مَن اَحَبَّ عَلِیّا فی حَیاتِهِ و بَعدَ مَوتِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :سعادتمند حقیقی کسی است که علی را در حیات او و پس از رحلتش دوست بدارد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۲۴۹ .

حدیث۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنِ اعتَكَفَ إيمانا وَ احتِسابا غُفِرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِن ذَنبِهِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :همه گناهان گذشته کسی که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی معتکف شود ، آمرزیده می شود .
. كنزالعمّال ، ح ۲۴۰۰۷ .

حدیث۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المُعتَكِفُ يَعكُفُ الذُّنوبَ ويُجرى لَهُ مِنَ الأجرِ كَأجرِ عامِلِ الحَسَناتِ كُلِّها ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :معتکف همه گناهان را در بند می کند و مانند کسی که همه خوبی ها را انجام داده است ، به او پاداش داده می شود .
. همان ، ح ۲۴۰۱۲ .

حدیث۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن بَكى عَلى مُصابِ هذِهِ البِنتِ (زَينَبَ بَنتِ عَلِيٍ عليهاالسلام) كانَ كَمَن بَكى عَلى أخَوَيهَا الحَسَنِ و الحُسَينِ عليهماالسلام ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس بر مصیبت های این دختر (زینب علیهاالسلام) بگرید ، همانند کسی است که بر برادرانش ، حسن و حسین علیهماالسلام ، گریسته باشد .
. وفيات الأئمه ، ص ۴۳۱ .

حدیث۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّما بُعِثتُ لِاُتَمِّمَ مَكارِمَ الأخلاقِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :من مبعوث شدم تا بزرگواری های اخلاقی را کامل کنم .
. بحار الأنوار ، ج ۱۶ ، ص ۲۱۰ .

حدیث۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بُعِثتُ بِمَكارِمِ الأخلاقِ و مَحاسِنِها ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :من برای [احیای] مکارم و نیکی های اخلاقی مبعوث شدم .
. همان ، ص ۲۸۷ .

حدیث۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَعبانُ شَهری و رَمَضانُ شَهرُ اللّه ِ فَمَن صامَ شَهری کُنتُ لَهُ شَفیعا یَومَ القِیامَةِ ؛

پیامبر صـلی الله علیه و آله :شـعبان ، ماه من و رمضان ماه خداونـد است . هر که ماه مرا روزه بـدارد ، در روز قیامت شـفیع او خواهم بود .

. بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۸۳ .

حدیث۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما سُمِّیَ شَعبانُ لِأَنَّهُ یَتَشَعَّبُ فیهِ أرزاقُ المُؤمِنینَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ماه شعبان ، «شعبان» نامیده شد؛ زیرا روزی های مؤمنان در این ماه قسمت می شود .

. ثواب الأعمال ، ص ۶۲ .

حدیث۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبَّ اللّه ُ مَن اَحَبَّ حُسَینا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که حسین را دوست بدارد ، خداوند دوستدار او است .

. بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۲۶۱ .

حدیث۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إستَقبِل هذَا الشِّعبَ حَتّی تَکونَ فی أعلاهُ و لانُغَرَّنَّ مِن قِبَلِکَ اللَّیلَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله به انس بن مرثدی غنوی ، که نگهبان شب بود ، فرمودند:بالای این درّه برو تا در بالاترین نقطه آن باشی و مبادا امشب از محلّ نگهبانی تو غافلگیر شویم .

میزان الحکمه ، ح ۳۵۴۷ .

حدیث۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِباطُ یَومٍ فی سَبیلِ اللّه ِ خَیرٌ مِن قِیامِ شَهرٍ و صِیامِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :یک روز مرزبانی در راه خدا از یک ماه شب زنده داری و روزه داری بهتر است .

عوالی اللآلی ، ج ۱ ، ص ۸۷ .

حدیث۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَینانِ لاتَمَسُّهُمَا النّارُ: عَینٌ بَکَت مِن خَشیَةِ اللّهِ و عَینٌ باتَ تَحرُسُ فی سَبیلِ اللّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :دو چشمند که آتش به آنها نمی رسد: چشمی که از ترس خدا بگرید و چشمی که شب ها در راه خدا نگهبانی دهد .

سنن الترمذی ، ج ۳، ص ۹۶ .

حدیث۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جُرِحَ فی سَبیلِ اللّهِ جاءَ یَومَ القِیامَةِ ریحُهُ کَریحِ المِسکِ . . . عَلَیهِ طابَعُ الشُّهَداءِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس در راه خداوند مجروح شود ، در حالی وارد قیامت می شود که بویش چون بوی مشک است . . . و نشان شهیدان را دارد .

میزان الحکمه ، ح ۹۸۱۴ .

حدیث۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَهدیُ رَجُلٌ مِن وُلدِی وَجهُهُ کَالکَوکَبِ الدُّرِّیِّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مهدی مردی است از فرزندان من که چهره اش چون اختر تابناک است .

میزان الحکمه ، ح ۱۱۶۴ .

حدیث۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَهدِیُّ طاوُوسُ أهلِ الجَنَّةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :مهدی طاووس بهشتیان است .

. بحار الأنوار ، ج ۵۱، ص ۹۱ .

حدیث۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ أعمالِ اُمَّتی إنتظارُ الفَرَجِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :برترین اعمال امّت من انتظار فرج است .

. کمال الدّین ، ص ۶۴۴ .

حدیث۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبوابَ السَّماءِ تُفتَحُ فی أوَّلِ لَیلَةٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ و لاتُغلَقُ إلی آخِرِ لَیلَةٍ مِنهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :درهای آسمان در شب اوّل ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب این ماه بسته نمی شود .

بحار الأنوار ، ج ۹۶ ، ص ۳۴۴ .

حدیث۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الشَّقِیَّ حَقَّ الشَّقِیِ مَن خَرَجَ مِنهُ هذَا الشَّهرُ و لَم یُغفَر ذُنوبُهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بدبخت واقعی کسی است که این ماه را پشت سر گذارد و گناهانش آمرزیده نشود .

. میزان الحکمه ، ح ۷۴۵۸ .

حدیث۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما سُمِّیَ الرَّمَضانُ لِأنَّهُ یُرمِضُ الذُّنُوبَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : رمضان ، رمضان نامیده شد؛ زیرا گناهان را می سوزاند .

. همان ، ح ۷۴۴۱ .

حدیث۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّومُ جُنَّةٌ مِنَ النّارِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :روزه سپری است در برابر آتش .

. بحار الأنوار ، ج ۴ ، ص ۶۲ .

حدیث۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکُلِّ شَیءٍ زَکاةٌ و زَکاةُ الأبدانِ الصِّیامُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدن ها روزه داری است .

الکافی ، ج ۴، ص ۶۲ .

حدیث۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صُومُوا تَصِحّوا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :روزه بگیرید تا تن درست باشید .

. الدعوات ، ص ۷۶ .

حدیث۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَكثِرُوا فيهِ (شَهرِ رَمَضانَ) مِن تِلاوَةِ القُرآنِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :در ماه رمضان ، قرآن بسیار تلاوت کنید .
فضائل الأشهر الثلاثه ، ص ۹۵ .

حدیث۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا اَحَبَّ أحَدُكُم أن يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقرَأ القُرآنَ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :هرگاه فردی از شما دوست داشته باشد که با پروردگارش سخن بگوید ، قرآن بخواند .
. میزان الحکمه ، ح ۱۶۴۹۷ .

حدیث۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لاتَغفُل عَن قِراءَةِ القُرآنِ ، فَإنَّ القُرآنَ يُحيِي القَلبَ و يَنهى عَنِ الفحشاءِ و المُنكَرِ و البَغيِ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :از خواندن قرآن غافل مشو ؛ زیرا قرآن دل را زنده می کند و از فحشا و زشت کاری و ستم باز می دارد .
. همان ، ح ۱۶۵۰۳ .

حدیث۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصّائِمُ لاتُرَدُّ دَعوَتُهُ ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :دعای روزه دار ردّ نمی شود .
. مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۷ .

حدیث۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ يَقولُ كُلَّ لَيلَةٍ مِن هذَا الشَّهرِ : وَ عِزَّتی و جَلالی لَقَد أمَرتُ مَلائِكَتی بِفَتحِ أبوابِ سَماواتٍ لِلدّاعِينَ مِن عِبادی و إمائی ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند در هر شبِ ماه رمضان می گوید : «به عزّت و جلالم سوگند ، به فرشتگان فرمان داده ام درهای آسمان ها را بر روی بندگان دعا کننده من بگشایند» .
فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۹۹ .

حدیث۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هُوَ شَهرُ الإستِغفارِ و هُوَ شَهرُ الصِّیامِ و هُوَ شَهرُ الدُّعاءِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ماه رمضان ماه استغفار، ماه روزه و ماه دعا است .

همان ، ص ۱۱۷ .

حدیث۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

. . . أقبَلَ إلَیکُم شَهرُ اللّهِ . . . إنَّ أنفُسَکُم مَرهُونَةٌ بِأعمالِکُم فَفُکُّوها بِاستِغفارِکُم . . . ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ماه خدا به سوی شما روی آورده است . . . جان شما در گرو اعمال شما است ؛ پس آن را با استغفار آزاد کنید .

. عیون أخبار الرّضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۲۶۵ .

حدیث۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

و دُعاؤُکُم فیهِ مُستَجابٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :دعای شما در این ماه به اجابت می رسد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۱۵۴ .

حدیث۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسَنٌ مِنّی و أنَا مِنهُ أحَبَّ اللّهُ مَن أحَبَّهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :حسن از من است و من از اویم ؛ هر که دوستش بدارد ، خداوند دوستدار او است .

. بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۳۰۶ .

حدیث۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحیی لَیلَةَ القَدرِ حُوِّلَ عَنهُ العَذابُ إلَی السَّنَةِ القابِلَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس شب قدر را احیا بدارد ، تا سال آینده عذاب از او بر داشته می شود .

. اقبال الأعمال ، ج ۱، ص ۳۴۵ .

حدیث۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قامَ لَیلَهَ القَدرِ إیمانا وَ احتِسابا ، غُفِرلَهُ ما تَقَدَّمَ مِن ذَنبِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی ، شب قدر را به عبادت بگذراند ، گناهان گذشته اش آمرزیده می شود .

فضائل الأشهر الثلاثه ، ص ۱۳۶ .

حدیث۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه َ عَزَّوجَلَّ: مَن زارَنی فی بَیتی أو مَسجِدِ رَسولی أو فی بَیتِ المَقدسِ فَماتَ ، ماتَ شَهیدا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند [در حدیث قدسی] می فرماید : هر کس مرا در خانه ام (مسجد الحرام) یا در مسجد پیامبرم (مسجد النبی) یا در بیت المقدّس زیارت کند و بمیرد ، شهید جان سپرده است .

کنزالعمّال ، ح ۳۵۰۰۴ .

حدیث۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزالُ عِصابَهٌ مِن اُمَّتی یُقاتِلونَ عَلی أبوابِ دِمَشقَ و ما حَولَهُ و عَلی أبوابِ بَیتِ المَقدِسِ و ما حَولَهُ لایَضُرُّهُم خِذلانُ مَن خَذَلَهُم ظاهِرینَ عَلَی الحَقِّ إلی أن تَقُومَ السّاعَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پیوسته گروهی از امّت من بر دروازه های دمشق و پیرامونش و بیت المقدّس و پیرامون آن مبارزه می کنند و یاری نکردن آنان ، زیانی به آنها نمی رساند . آنان تا روز قیامت پشتیبان حقّ اند .

مسند أبی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۳۰۲ .

حدیث۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَّهُم (الیَهودَ) أَغَشُّ الخَلقِ لِلمُسلِمینَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله : به درستی که یهود ناسره ترین مردم نسبت به مسلمانان ، است .

میزان الحکمه ، ح ۱۴۹۶۲ .

حدیث۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أدّی إلی أمَّتی حَدیثا یُقامُ بِهِ سُنَّهٌ أو یُثلَمُ بِهِ بِدعَهٌ فَلَهُ الجَنَّهَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس به امّت من حدیثی برساند که به سبب آن سنّتی برپا شود یا بدعتی آسیب بیند ، پاداشش بهشت است .

بحار الأنوار ، ج ۲ ، ص ۱۵۲ .

حدیث۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَعَلَّمَ حَدِیثَینِ اثنَینِ یَنفَعُ بِهِما نَفسُهُ و یُعَلِّمُهُما غَیرَهُ فَیَنتَفِعُ بِهِما کانَ خَیرا مِن عِبادَةِ سِتّینَ سَنَةً ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس دو حدیث بیاموزد که هم خود از آنها بهره برد و هم به دیگری آموزش دهد که او نیز از آنها سود برد ، عمل او از شصت سال عبادت بهتر است .

همان ، ص ۱۵۲ .

حدیث۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَوِّجُوا أیاماکُم ، فَإنَّ اللّه َ یُحَسِّنَ لَهُم فی أخلاقِهِم و یُوَسَّعُ لَهُم فی أرزاقِهِم و یَزیدهُمُ فی مُروّاتِهِم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :بی همسران خود را همسر دهید ؛ که خداوند اخلاق آنان را نیکو و روزیشان را فراخ می کند و بر جوانمردی آنها می افزاید .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۲۲ .

حدیث۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن یَومٍ أکثَرَ أن یُعتِقَ اللّه ُ فِیهِ عَبدَا مِنَ النّارِ مِن یَومِ عَرَفَةَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند در هیچ روزی به اندازه روز عرفه ، بندگان را از آتش دوزخ نمی رهاند.

. صحیح مسلم ، ج ۴، ص ۱۰۷ .

حدیث۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُباهِی مَلائِکَتَهُ عَشِیَّةَ عَرَفةَ بِأهلِ عَرَفَةَ فَیَقولُ : اُنظُروا إلی عِبادی أتَونی شُعثا غُبرا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند در غروب عرفه نزد فرشتگانش به اهل عرفه می بالد و می گوید: «بندگانم را بنگرید! ژولیده و غبار آلود ، نزد من آمده اند .»

. مسند أحمد ، ج ۲، ص ۲۲۴ .

حدیث۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعظَمُ أهلِ عَرَفاتٍ جُرما مِن انصَرَفَ و هُوَ یَظُنُّ أنَّهُ لَن یُغفَرَ لَهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :گناه کارترین فرد در عرفات کسی است که از آن جا باز گردد در حالی که گمان می برد آمرزیده نخواهد شد .

. بحار الأنوار ، ج ۹۹ ، ص ۲۴۸ .

حدیث۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَللّهُمَّ اجعَل حُبَّکَ اَحَبَّ الأشیاءِ إلَیَّ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خدایا! دوستی ات را محبوب ترین چیزها نزد من گردان .

. بحار الأنوار ، . ج ۹۱ ، ص ۷۰ .

حدیث۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُغفَرُ لِصاحِبِ الأضحِیَّهْ عِندَ أوَّلِ قَطرَهٍْ تَقطُرُ مِن دَمِها ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :با ریختن اوّلین قطره خون قربانی [به زمین] ، صاحب قربانی آمرزیده می شود .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۲۱۴ .

حدیث۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما جَعَلَ اللّه ُ الأضحی لِشبَعِ مَساکِینِکُم مِنَ اللَّحمِ فَأطعِمُوهُم ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند عید قربان را برنهاد تا مستمندان از گوشت سیر شوند ؛ پس از گوشت قربانی به ایشان بخورانید .

. ثواب الأعمال ، ص ۵۹ .

حدیث۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صَدَقَت نِیَّتُهُ ، کانَت أوّلُ قَطرَهٍْ لَهُ کَفّارَهًْ لِکُلِّ ذَنبٍ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس نیّتش صادق باشد ، اوّلین قطره از خون قربانی اش ، کفّاره همه گناهان او است .

. دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۱۴۸ .

حدیث۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علِیُّ! لَولا أنتَ و شیعَتُکَ ما قامَ لِلّهِ دِینٌ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ای علی ! اگر تو و شیعیانت نبودید ، دینی برای خدا پا برجا نمی ماند .

. بحار الأنوار ، ج ۳۹ ، ص ۳۰۷ .

حدیث۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا علِيُّ! أنتَ العَلَمُ لِهذِهِ الاُمَّةِ مَن اَحَبَّكَ فازَ و مَن أبغَضَكَ هَلَكَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ای علی ! تو نشان هدایت این امّتی ؛ هر که تو را دوست بدارد ، رستگار شود و هر که تو را دشمن بدارد ، به هلاک افتد .

. بشارة المصطفی ، ص ۱۸۰ .

حدیث۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ولايَةُ عَلِيِّ بنِ أبى طالِبٍ وِلايَةُ اللّهِ و حُبُّهُ عِبادَةُ اللّهِ وَ اتِّباعُهُ فَريضَةٌ مِنَ اللّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام ولایت خدا ، و محبّت او عبادت خدا و پیروی از او فریضه ای از جانب خدا است .

. همان ، ص ۱۶ .

حدیث۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كُنتُ مَولاهُ فَعَلِيٌّ مَولاهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر که من مولای اویم پس علی مولای او است .

. الغدیر ، ج ۱ ، ص ۱۹۶ .

حدیث۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَومُ غَديرِ خُمٍّ أفضَلُ أعيادِ اُمَّتى ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :روز غدیرخم برترین عید امّت من است .

. بحار الأنوار ، ج ۹۷ ، ص ۱۱۰ .

حدیث۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحسَنُ النّاسِ إيمانا أحسَنُهُم خُلُقا و ألطَفُهُم بِأهلِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :باایمان ترین مردم ، خوش اخلاق ترینِ آنها و مهرورزترین شان با خانواده خود است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۳۸۷ .

حدیث۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ والِدا أعانَ وَلَدَهُ عَلی بِرِّهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند رحمت کند پدری را که فرزندش را بر نیکی کردن بر خود کمک کند .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۴۴ .

حدیث۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُلُوسُ المَرءِ عِندَ عِیالِهِ أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِنِ اعْتِکافٍ فی مَسجِدی هذا ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :نشستن مرد پیش زن و فرزندش نزد خداوند محبوب تر است از اعتکاف در این مسجد من .

. تنبیه الخواطر ، ج ۲ ، ص ۱۲۲ .

حدیث۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تعالیی یُحِبُّ أن تَعدِلُوا بَینَ أولادِکُم حَتّی فی القُبَلِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خداوند دوست دارد که میان فرزندانتان عادلانه رفتار کنید . حتّی در بوسیدن آنها .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۶۶۵ .

حدیث۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو أمَرتُ أحَدا أن یَسجُدَ لِأحَدٍ لَأمَرتُ المَرأةَ أن تَسجُدَ لِزَوجِها ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :اگر قرار بود دستور دهم کسی در برابر کسی سجده کند ، به زن دستور می دادم تا شوهرش را سجده کند .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۴۶ .

حدیث۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن امرَأةٍ رَفَعَت مِن بَیتِ زَوجِها شَیئا مِن مَوضِعٍ إلی مَوضِعٍ تُریدُ بِهِ صَلاحا إلاّ نَظَرَ اللّه ُ إلَیها و مَن نَظَرَ اللّه ُ إلَیهِ لَم یُعَذِّبهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر زنی که در خانه شوهر خود به قصد سامان دادن کارهای خانه چیزی را جابه جا کند خداوند به او نظر می کند و هر که خداوند به او نظر کند عذابش نمی دهد .

. همان ، ص۲۵۳ .

حدیث۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیَّما اِمرَأةٍ حَمَلَتهُ عَلی ما لایَقدِرُ عَلَیهِ وما لا یُطیقُ لَم تَقبَلَ مِنها حَسَنَةٌ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :زنی که شوهر خود را بر انجام دادن کارهایی وادار کند که او توانایی انجام دادن آنها را ندارد، هیچ یک از کارهای نیک او پذیرفته نخواهد شد.

مکارم الأخلاق، ص ۲۱۵.

حدیث۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن بَرَّ والِدَیهِ طُوبی لَهُ زادَ اللّه ُ فی عُمرِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :خوشا به حال کسی که به پدر و مادرش نیکی کند ، خداوند عمرش را زیاد می کند .

. کنزالعمّال ، ح ۴۵۴۸۳ .

حدیث۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَومُ الجُمُعَةِ سَیِّدُ الأیّامِ و أعظَمُ عِندَ اللّه ِ مِن یَومِ الأضحی و یَومِ الفِطرِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :روز جمعه مهتر روزها است و نزد خداوند از روز عید قربان و عیدفطر ارجمندتر است .

. بحار الأنوار ، ج ۸۹، ص ۲۶۷ .

حدیث۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أطرِفُوا أهلِیکُم کُلَّ یَومِ جُمُعَةٍ بِشَی ءٍ مِنَ الفاکِهَةِ و اللَّحمِ حَتَّی یَفرَحوا بِالجُمُعَةِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر جمعه مقداری میوه و گوشت به خانواده خود تحفه دهید تا از (آمدن) جمعه شاد شوند .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۴۲۳ .

حدیث۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أتَی الجُمُعَةَ إیمانا وَاحْتِسابا ، اسْتَأنَفَ العَمَلَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس از سَرِ ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی به نماز جمعه برود ، اعمال خود را از سر گیرد [یعنی تمام گناهانش آمرزیده شده است] .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۴۲۷ .

حدیث۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجُمُعَةُ حَجُّ المَساکینِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :نماز جمعه حجّ مستمندان است .

. الدعوات ، ص ۳۷ .

حدیث۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَرَکَ ثَلاثَ جُمَعٍ تَهاوُنا بِها طَبَعَ اللّه ُ عَلی قَلبِهِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر کس سه نماز جمعه را ، از روی اهمّیّت ندادن به آن ترک کند ، خداوند بر دل او مُهر می زند .

. وسائل الشیعه ، ج ۷، ص ۳۰۱ .

حدیث۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِرَجُلٍ شَکا حِرمانَهُ الحَجَّ : عَلَیکَ بِالجُمُعَةِ فَانَّها حَجُّ المَساکِینَ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :پیامبر به مردی که از محرومیت خود از حج شکایت کرد ، فرمود : بر تو باد به نماز جمعه که حجّ مستمندان است .

. میزان الحکمه ، ح ۱۰۷۸۲ .

حدیث۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَاغتَسِلْ فِی کُلِّ جُمُعَةٍ و لَو أنَّکَ تَشتَرِی الماءَ بِقوتِ یَومِکَ و تَطویهِ فَإنَّهُ لَیسَ شَیءٌ مِنَ التَّطَوُّعِ أعظَمَ مِنهُ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :هر جمعه غسل کن ، حتّی اگر لازم شود برای تهیّه آب آن ، خوراک روزانه ات را بفروشی و گرسنه بمانی ؛ زیرا هیچ امر مستحبّی بالاتر از غسل جمعه نیست .

. بحار الأنوار ، ج ۸۱، ص ۱۲۹ .

حدیث۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلاةُ عَلَیَّ نُورٌ عَلَی الصِّراطِ ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله :درود فرستادن بر من ، مانند نوری است بر روی [تیرگی های] صراط .

. میزان الحکمه ، ح ۱۰۷۹۳ .

حدیث۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ بُغاةَ الْعِلْمِ ؛

خداوند جویندگان دانش را دوست دارد.

کافی، ج۱، ص ۳۰، ح۱

حدیث۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الحَیِّی الحَلیمَ العَفیفَ المُتَعَفِّفَ؛

خداوند انسان با حیایِ بردبارِ با عفّتی را که پاکدامنی می ورزد،دوست دارد.

کافی، ج۲، ص ۱۱۲، ح۸

حدیث۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ مِنَ الْخَیْرِ ما یُعَجَّلُ؛

خداوند کار خیری را که به آن شتاب شود دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۲، ح۴

حدیث۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الرِّفْقَ و َیُعینُ عَلَیْهِ؛

خداوند مدارا کردن را دوست دارد و بر آن یاری می دهد.

کافی، ج۲، ص ۱۲۰، ح ۱۲

حدیث۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اِغاثَةَ اللَّهْفانِ؛

خداوند فریاد رسیِ دلسوختگان و درماندگان را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۶

حدیث۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ مِنْ عِبادِهِ الْغَیورَ؛

خداوند بندگان غیرتمند خود را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۲

حدیث۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ مَعالِیَ الْاُمورِ وَ اَشْرافَها وَ یَکْرَهُ سَفْسافَها؛
خداوند کارهای والا و شرافتمند را دوست دارد و از کارهای پست و ناچیز بیزار است.

نهج الفصاحه، ح ۸۰۴

حدیث۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کُنْ بَشّاشا فَاِنَّ اللّه َ یُحِبُّ البَشّاشینَ وَ یُبْغِضُ الْعَبوسَ کَریهَ الْوَجْهِ؛
گشاده رو باش که خداوند انسان های گشاده رو را دوست دارد و با اخموی ترش رودشمن است.

الشهاب فی الحکم والآداب، ص ۳۸

حدیث۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اَنْ تَعْدِلوا بَیْنَ اَولادِکُمْ حَتّی فِی الْقُبَلِ؛
خداوند دوست دارد که بین فرزندانتان به عدالت رفتار کنید حتی در بوسیدنشان.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۴

حدیث۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الشّابَّ الَّذی یُفْنی شَبابَهُ فی طاعَةِ اللّهِ ؛
خداوند جوانی که جوانیش را در اطاعت از او بگذراند دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۸۰۰

حدیث۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اِذا عَمِلَ اَحَدُکُمْ عَمَلاً اَنْ یُتْقِنَهُ؛

خداوند دوست دارد که وقتی یکی از شما کاری انجام می دهد در آن محکم کاری کند.

نهج الفصاحه، ح ۷۲۶

حدیث۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ السَّهْلَ الطَّلیقَ؛

خداوند انسان آسان گیرِ گشاده رو را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۴۸

حدیث۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْاِنْفاقَ وَ یُبْغِضُ الاِقْتارَ، فَاَنْفِقْ وَ اَطْعِمْ وَ لا تُصَرْصِرْفَیَعْسِرْ عَلَیْکَ الطَّـلَبُ؛

خداوند خرج کردن را دوست دارد و با سخت خرج کردن دشمن است پس انفاق واطعام کن و به ثروت اندوزی مپرداز که کسب ثروت تو را به سختی می اندازد.

بحارالأنوار، ج۶۴، ص ۲۸۲، ح ۴۳

حدیث۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْمُلِحّینَ فِی الدُّعاءِ؛

خداوند اصرار کنندگان در دعا را دوست دارد.

بحارالأنوار، ج ۹۳، ص ۳۷۸

حدیث۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الرَّجُلَ القَوِیَّ المُبْدِئَ الْمُعیدَ عَلَی الْفَرَسِ المُبْدِئَ المُعیدِ؛

خداوند مردِ نیرومندی را که همیشه برای جهاد پا به رکاب است دوست دارد.

بحارالأنوار، ج ۶۴، ص ۱۸۴، ح ۴۰

حدیث۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ الْاَتْقیاءَ الاَبْرارَ الْاَخْفیاءَ الَّذینَ اِذا حَضَروا لَمْ یُعْرَفواوَ اذا غابوا لَمْ یُفْتَقَدوا، قُلوبُهُمْ مَصابیحُ الْهُدی یَنْجونَ مِنْ کُل غَبْراءَ مُظْلِمَةٍ؛

خداوند تعالی بندگان پرهیزگارِ نیکوکارِ گمنام را دوست دارد، کسانی که چونحاضرند، شناخته نمی شوند و آنگاه که غایب اند سراغشان را نمی گیرند، قلب هایشانچراغ های هدایت است و از هر تیرگی و تاریکی نجات می یابند.

نثر الدّر، ج ۱، ص ۱۵۶

حدیث۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْبَصَرَ النّافِذَ عِندَ مَجیی ءِ الشَّهَواتِ، وَالْعَقْلَ الکامِلَعِندَ نُزولِ الشُّبَهاتِ و یُحِبُّ السَّماحَةَ وَ لَوْ عَلی تَمراتٍ وَ یُحِبُّ الشَّجاعَةَ وَ لَوْعَلی قَتْلِ حَیَّةٍ؛

خداوند چشم تیز بین هنگام روی آوردن هوا و هوس ها، و عقل کامل هنگام آمدنشبهه ها را دوست دارد و بخشندگی را هر چند به دانه های خرما، دوست دارد و شجاعترا اگر چه به کشتن یک مار دوست دارد.

مسند الشهاب، ج ۲، ص ۱۵۲، ح ۱۰۸۰

حدیث۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ تعالی یُحِبُّ الْمُداوَمَةَ عَلَی الْاِخاءِ الْقَدیمِ فَداوِمُوا؛

خداوند تداوم دوستی دیرینه را دوست دارد، پس در دوستی مداومتورزید.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۱

حدیث۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ مادامَ مِن عَمَلٍ صالِحٍ وَ اِن کانَ یَسیرا؛

خداوند عمل صالح مداوم را هر چند اندک باشد، دوست دارد.

کنزالعمال، ح ۵۳۴۸

حدیث۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ مَعالِیَ الْاَخْلاقِ وَ یَکْرَهُ سَفْسافَها؛

خداوند خصلت های والای اخلاقی را دوست دارد و از خصلت های پَستبیزار است.

کنزالعمال، ح ۵۱۸۰

حدیث۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْعَبدَ اَنْ یَکُونَ سَهْلَ الْبَیْعِ وَ سَهْلَ الشِّراءِ وَ سَهْلَ القَضاءِوَ سَهْلَ الاِقْتِضاءِ؛

خداوند بنده ای را که در خرید و فروش و قضاوت و پذیرش قضاوت آسان گیر باشددوست دارد.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۷

حدیث۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْفالَ الحَسَنَ؛

خداوند فال نیک زدن را دوست دارد.

عوالی اللآلی، ج ۱، ص ۲۹۱، ح۱۵۵

حدیث۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ فِی الصَّلاةِ ما یُحِبُّ فِی الْقِتالِ: «صَفّا کَاَ نَّهُم بُنیانٌمَرصُوصٌ»؛

خداونـد آنچه را که در جنـگ دوست دارد، در نمـاز هم دوست دارد و آن صـفی (متحـدو منظم) همچون بنیـانی پولادین و محکم است.

الدرالمنثور، ج ۶، ص ۲۱۳

حدیث۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اَنْ یُؤخَذَ بِرُخَصِهِ کَما یُحِبُّ اَنْ یُؤخَذَ بِعَزائِمِهِ؛

خداوند دوست دارد از امور مجاز نیز استفاده شود چنانکه دوست دارد به تکالیفعمل شود.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۸۱، ح ۱

حدیث۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اِذا اَنْعَمَ عَلی عَبْدٍ اَنْ یُری اَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَیْهِ وَ یُبْغِضُ الْبُؤْسَوَالتَّبؤُّسَ؛

خداوند دوست دارد وقتی به بنده ای نعمت داد اثرش در او دیده شود و فقر و تظاهربه فقر را دشمن می دارد.

تحف العقول، ص۵۶

حدیث۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّما بُعِثْتُ لاُِتَمِّمَ مَکارِمَ الاَْخْلاقِ؛

من تنها برانگیخته شده ام تا اخلاق بزرگوارانه را به کمال رسانم.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۳۸۲

حدیث۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألاـ اُخْبِرُکُمْ بِاَشـبَهِکُم بی؟ قَالوا: بَلی یا رَسولَ اللّه . قالَ: اَحسَـنُکُم خُلقا وَاَلیَنُکُم کَنَفا وَ اَبَرُّکُم بِقَرَابَتِهِ وَ اَشَـدُّکُم حُبّا لاِِخوانِهِ فی دینِهِ وَ اَصبَرُکُم عَلَی الحَقِّ وَاَکظَمُکُم لِلغَیظِ وَ اَحسَنُکُم عَفْوا و

آیـا شـما را از شبیه ترینتـان به خودم بـا خبر نسازم؟ گفتنـد: آری ای رسول خـدا! فرمودنـد: هر کس خوش اخلاق تر، نرم خوتر، به خویشانش نیکوکارتر، نسبت به برادراندینی اش دوست دارتر، بر حق شکیباتر، خشم را فروخورنده تر و با گذشت تر و درخرسندی و خشم با انصاف تر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۵

حدیث۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا ـ اُخْبِرُکُمْ بِاَبْعَـدِکُمْ مِنّی شَـبَها؟ قَـالُوا: بَلی یـا رَسولَ اللّه ِ قـالَ: اَ لْفاحِشُـالْمُتَفَحِّشُ الْبَـذی ءُ، اَ لْبَخِیلُ، اَ لْمُخْتَالُ، اَ لْحَقودُ، اَ لْحَسُودُ، اَ لْقاسِی الْقَلْبِ، اَ لْبَعِیدُ مِنْ کُلِّخَیْرٍ یُرْجی، غَیْرُ المَا

آیا شـما را از کم شـباهت ترینتان به خودم آگاه نسازم؟ عرض کردنـد: چرا، ای رسولخـدا! فرمودند: زشـتگویِ بی آبرویِ بی شـرم،

بخیل، متکبر، کینه توز، حسود، سنگدل،کسی که هیچ امیدی به خیرش و امانی از شرش نیست.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۱، ح ۹

حدیث۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنّا اُمِرْنا مَعاشِرَ الاَنْبیاءِ بِمُداراةِ النّاسِ، کَما اُمِرْنا بِاِقامَةِ الفَرائِضِ؛
ما پیامبران، همان گونه که به برپا داشتن واجبات مأمور شده ایم، به مدارا کردن بامردم نیز مأمور شده ایم.

امالی طوسی، ص ۵۲۱

حدیث۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَوصانی رَبّی بِسَبعٍ: اَوصانی بِالْاِخلاصِ فِی السِّرِّ وَ الْعَلانیَةِ وَ اَنْ اَعْفُوَ عَمَّن ظَلَمَنی و اُعْطیَ مَن حَرَمَنی و اَصِلَ مَنْ قَطَعَنی و اَن یَکونَ صَمْتی فِکْرا وَنَظَری عِبَرا؛
پروردگارم هفت چیز را به من سفارش فرمود: اخلاص در نهان و آشکار، گذشت ازکسی که به من ظلم نموده، بخشش به کسی که مرا محروم کرده، رابطه با کسی که با منقطع رابطه کرده، و سکوتم همراه با تفکّر و نگاهم برای عبرت باشد.

کنزالفوائد، ص ۱۸۴

حدیث۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَقْرَبُکُمْ غَدا مِنّی فِی الْمَوْقِفِ اَصْدَقُکُمْ لِلْحَدیثِ وَ اَدّاکُمْ لِلاْمانَةِ وَاَوفاکُمْ بِالْعَهْدِ وَ اَحْسَنُکُمْ خُلْقا وَ اَقْرَبُکُمْ مِنَ النّاسِ؛
نزدیک ترین شما به من در قیامت: راستگوترین، امانتدارترین، وفادارترین به عهد وپیمان، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما به مردم است.

امالی طوسی، ص ۲۲۹

حدیث۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَمْسٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلینَ: اَلْحَیاءُ وَ الْحِلْمُ وَ الْحِجامَةُ وَ السِّواکُ وَ التَّعَطُّرُ؛
پنج چیز از سنت پیغمبران است: حیا، بردباری، حجامت کردن، و مسواک وعطر زدن.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۶۳

حدیث۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَکْرَمُ اَخلاقِ النَّبیّینَ وَ الصِّدّیقینَ وَ الشُّهَداءِ وَ الصّالِحینَ التَّزاوُرُ فِی اللّه ؛

بزرگوارانه ترین اخلاق پیامبران، صدیقین (انسان های راستین) شهدا و صالحین،دیدار یکدیگر برای خداست.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۰۶

حدیث۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُبَلِّغُنی اَحَدٌ مِنْکُم عَنْ اَحَدٍ مِن اَصحابی شَیئا، فَاِنّی اُحِبُّ اَنْ اَخْرُجَالَیکُم و اَنَا سَلیمُ الصَّدرِ؛

کسی از شما حق ندارد از هیچ یک از یارانم چیزی به من بگوید؛ زیرا دوست دارم درحالی که چیزی از شما در دلم نیست به سویتان بیایم.

مکارم الاخلاق، ص ۱۷

حدیث۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُمِرْتُ اَن آخُذَ الصَّدَقَةَ مِن اَغْنیاءِکُم فَاَرُدَّها فی فُقَراءِکُم؛

من مأمورم که صدقه (و زکات) را از ثروتمندانتان بگیرم و به فقرایتانبدهم.

مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۱۰۵

حدیث۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَمَرَنی رَبّی بِسَبْعِ خِصالٍ: حُبِّ المَساکینِ وَ الدُّنُوِّ مِنْهُم و اَنْ أکثِرَ مِن«لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه » وَ اَنْ اَصِلَ بِرَحِمی و ان قَطَعَنی و اَن اَنظُرَ الی مَن هُوَاَسفَلُ مِنّی و لا اَنْظُرَ اِلی مَنْ هُوَ فَوقی و اَن لا یَأخُذَنی فِی اللّه لَومَةُ لائِمٍ و اَنْ اَقولَالحَقَّ وَ اِنْ کانَ مُرّا و اَن لا اَسْاَلَ اَحَدا شَیئا؛

پروردگارم مرا به هفت خصلت امر نموده است: دوست داشتن بینوایان و نزدیکشدن به آنها، ذکر لا حول و لا قوة الا باللّه را بسیار گفتن، با خویشاوندان رابطه برقرارکردن؛ هر چند آنان قطع رابطه کنند، [و در مسائل مادی]، به پایین تر از خود نگاه کنم نهبه بالاتر، در راه خدا سرزنش ملامتگران را به خود نگیرم، حق را بگویم اگر چه تلخ باشدو از کسی چیزی نخواهم.

الاصول الستة عشر، ص ۷۵

حدیث۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنْ قَدَرتَ اَن تُصْبِحَ و تُمسی و لَيْسَ فی قَلبِکَ غَشٌّ لِاَحَدٍ فَافعَل و ذلِکَمِن سُنَّتی و مَنْ أحیی سُنَّتی فَقَد اَحیانی و مَن اَحیانی کانَ مَعی فِی الجَنَّةِ؛
تا می توانی بکوش که صبح و شب در قلبت (حتّی) قصد فریب و نیرنگ کسی نباشد؛چرا که این از سنّت های من است و کسی که سنّتم را زنده کند، مرا زنده کرده است وکسی که مرا زنده کند، در بهشت با من خواهد بود.

سنن ترمذی، ج ۴، ص ۱۵۱

حدیث۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نَحْنُ قَوْمٌ لا نَأكُلُ حَتّی نَجوعَ وَ اِذا اَکَلْنا لا نَشْبَعُ؛
ما قومی هستیم که تا گرسنه نشویم غذا نمی خوریم و تا سیر نشده ایم دست ازغذا می کشیم.

سنن النبی، ص ۲۲۶

حدیث۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُکُم خَيْرُکُم لِنِسائِهِ و اَنَا خَيْرُکُم لِنِسائی؛
بهترین شما کسی است که برای زنان خود بهتر باشد و من بهترین شما برای زنخود هستم.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۴۳

حدیث۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْبِرُّ ما سَکَنَتْ اِلَيْهِ النَّفْسُ وَ اطْمَاَنَّ اِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَ الْاِثْمُ ما لَمْ تَسْکُنْ اِلَيْهِالنَّفْسُ وَ لَمْ يَطْمَئِنَّ اِلَيْهِ الْقَلْبُ وَ اِنْ اَفْتاکَ الْمُفْتونَ ؛
نیکی آن است که جان و دل انسان با آن آرامش پیدا کند و گناه آن است که جانو دل انسان با آن آرام نگیرد، هر چند فتوا دهندگان (خلاف آن را) به توفتوا دهند.

کنزالعمّال، ح ۷۲۷۸

حدیث۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فی بَیْتٍ مِنْ بُیوتِ اللّه ِ یَتْلونَ کِتابَ اللّه ِ وَ یَتَـدارَسونَهُبَیْنَهُمْ اِلاّ نَزَلَتْ عَلَیْهِمُ السَّکینَةُ وَ غَشِـیَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَ حَفَّتْهُمُ الْمَلائِکَةُ وَ ذَکَرَهُمُ اللّه ُفیمَنْ عِنْدَهُ؛
هیـچ جلسه قرآنی برای تلاوت و درس در خـانه ای از خـانه های خـدا برقرار نشـد، مگراین که آرامش بر آنان نازل شـد و رحمت دربرشان گرفت و فرشتگان در اطراف آنان حلقهزدند و خداوند در میان کسانی که در نزدش هستند، از آنان یاد کرد.

کنزالعمّال، ح ۲۳۲۰

حدیث۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلصِّدْقُ طُمَأْنینَةٌ وَ الْکَذِبُ ریبَةٌ؛
راستگویی مایه آرامش و دروغگویی مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ الزاهِدَ فِی الدُّنْیا یَرْتَجی وَ یُریحُ قَلْبَهُ وَ بَدَنَهُ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ وَالراغِبَ فیها یُتْعِبُ قَلْبَهُ وَ بَدَنَهُ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ؛
هر کس به دنیـا بی رغبت است، امیـدوار است و تن و جانش را در دنیا و آخرتآسوده می گـذارد و هر کس دل به دنیا ببنـدد، تن و جان خود را در دو دنیا به زحمتی اندازد.

اعلام الدین، ص ۳۴۳

حدیث۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَعْرَضَ عَنْ مُحَرَّمٍ أَبْدَلَهُ اللّه ُ بِهِ عِبادَةً تَسُرُّهُ؛
هر کس از حرام دوری کند، خداوند به جای آن عبادتی که او را شاد کند نصیبشمی گرداند.

بحارالأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۱، ح ۲۰

حدیث۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیْکُمْ بِالزَّبیبِ فَإِنَّهُ یَکْشِفُ المِرَّةَ وَیَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَیَشُدُّ الْعَصَبَوَیَذْهَبُ بِالإْعْیاءِ وَیُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَیُطَیِّبُ النَّفْسَ وَیَذْهَبُ بِالْغَمِّ؛

شما را سفارش می کنم به خوردن مویز، زیرا صفرا را برطرف می کند، بلغم را از بینمی برد، اعصاب را قوی، خستگی را دور، و اخلاق را خوب می کند، و به روح آرامشمی بخشد و غم را می برد.

خصال، ص ۳۴۴

حدیث۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُفْتیکَ نَفْسُکَ، ضَعْ یَدَکَ عَلی صَدْرِکَ، فَاِنَّهُ یَسْکُنُ لِلْحَلالِ وَ یَضْطَرِبُمِنَ الْحَرامِ دَعْ ما یُریبُکَ اِلَی ما لا یُریبُکَ، وَ اِنْ اَفْتاکَ الْمُفْتُونُ، اِنَّ الْمُؤمِنَ یَذَرُ الصَّغیرَمَخافَةَ اَنْ یَقَعَ فِی الْکَبیرِ؛

قلبت (وجدانت)، حقیقت را برای تو می گوید. دستت را بر روی سینه ات بگذار، زیراقلبت از حلال، آرامش و از حرام تشویش پیدا می کند. آنچه تو را به تردید می اندازد ـ هرچند که صاحبان فتوا، فتوا دهند ـ رها کن و به سراغ چیزی برو که تو را به تردیدنمی اندازد. مؤمن از ترس گناه بزرگ، گناه کوچک را هم رها می کند.

کنزالعمّال، ح ۷۳۰۶

حدیث۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أَوْلَی النّاسِ بِاللّه ِ وَبِرَسولِهِ مَنْ بَدا بِالسَّلامِ؛

نزدیک ترین مردم به خدا و رسول او کسی است که آغازگر سلام باشد.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۱۲، ح ۵۰

حدیث۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا اوقِفَ الْعِبادُ نادی مُنادٍ: لِیَقُمْ مَنْ أَجْرُهُ عَلَی اللّه ِ وَلْیَدْخُلِ الْجَنَّةَ قیلَ:مَنْ ذَا الَّذی أَجْرُهُ عَلَی اللّه ؟ قالَ: الْعافُونَ عَنِ النّاسِ؛

هنگامی که بندگان در پیشگاه خدا می ایستند، آواز دهنده ای ندا دهد: آن کس کهمزدش با خداست برخیزد و به بهشت رود. گفته می شود: چه کسی مزدش با خداست؟می گوید: گذشت کنندگان از مردم.

کنزالعمال، ح ۷۰۰۹

حدیث۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَروی عَنْ رَبِّهِ تَبارَکَ وَتَعالی ـ حُقَّتْ مَحَبَّتی عَلَی الْمُتَزاوِرَیْنِ فیَوَحُقَّتْ مَحَبَّتی عَلَی الْمُتَباذِلینَ فیَّ وَهُمْ عَلی مَنابِرَ مِنْ نورٍ یَغْبِطُهُمُ النَّبِیّونَوَالصِّدّیقونَ بِمَکانِهِمْ؛

خداوند متعال می فرماید: بر خود واجب کرده ام دوست داشتن کسانی را که به خاطرمن به دیدار یکدیگر می روند و کسانی که در راه من به یکدیگر بخشش می نمایند، چنینکسانی (روز قیامت) بر منابری از نورند به گونه ای که پیامبران و صدیقین به جایگاه آنانغبطه می خورند.

صحیح ابن حبّان، ج ۲، ص ۳۳۸

حدیث۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَمَرَنی رَبّی بِمُداراةِ النّاسِ کَما أَمَرَنی بِأَداءِ الْفَرائِضِ؛

پروردگارم، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده، به مدارا کردن با مردم نیزفرمان داده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۷، ح ۴

حدیث۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسَّخیُّ قَریبٌ مِنَ اللّه ، قَریبٌ مِنَ النّاسِ ، قَریبٌ مِنَ الجَنَّةِ؛

سخاوتمند به خدا، مردم و بهشت نزدیک است.

بحارالأنوار، ج ۷۳، ص ۳۰۸، ح ۳۷

حدیث۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ یُحِبَّکُمُ اللّه ُ وَرَسولُهُ فَأَدّوا إِذَا ائْتُمِنْتُمْ وَاصْدُقوا إِذا حَدَّثْتُمْوَأَحْسِنوا جِوارَ مَنْ جاوَرَکُمْ؛

اگر می خواهید که خدا و پیغمبر شما را دوست بدارند وقتی امانتی به شما سپردند بهسلامت برگردانید و چون سخن گویید راست گویید و با همسایگان خود به نیکی رفتار نمایید.

نهج الفصاحه، ح ۵۵۴

حدیث۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا الحَياءُ فَيَتَشَعَّبُ مِنهُ اللِّينُ ، والرَّأفَةُ، والمُراقَبَةُ للّه فِى السِّرِّ والعَلانيَةِ،والسَّلامَةُ، واجْتِنابُ الشَّرِّ، والبَشاشَةُ، والسَّماحَةُ ، والظَّفَرُ، وحُسْنُ الثَّناءِ عَلَى المَرءِ فِى النّاسِ، فَهذا ما أصابَ العاقِلَ بِالحَياءِ، فَطُوبى لِمَن قَبِلَ نَصيحَةَ اللّه وخافَفَضيحَتَهُ؛

اما شاخه های حیا عبارتند از: نرمش، مهربانی، در نظر داشتن خدا در آشكار و نهان،سلامت، دوری از بدی، خوشرویی، گذشت، بخشندگی ، پیروزی و خوشنامی در میانمردم، اینها فوایدی است كه خردمند از حیا می برد. خوشا به حال كسی كه نصیحت خدارا بپذیرد و از رسوایی خودش بترسد.

تحف العقول، ص ۱۷

حدیث۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَنْصِفِ النّاسَ مِنْ نَفْسِكَ وَانْصَحِ الأُمَّةَ وَارْحَمْهُمْ فَإذا كُنْتَ كَذلِكَ وَغَضِبَ اللّه ُ عَلى أَهْلِ بَلْدَةٍ أَنْتَ فيها وَأَرادَ أنْ يُنْزِلَ عَلَيْهِمُ الْعَذابَ نَظَرَ إلَيْكَ فَرَحِمَهُمْ بِكَ،يَقولُ اللّه ُ تَعالى: (وَما كانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرى بِظُلْمٍ وَأَهْلُها مُصْلِحونَ)؛

با مردم منصفانه رفتار كن و نسبت به آنان خیرخواه و مهربان باش، زیرا اگر چنینبودی و خداوند بر مردم آبادیی كه تو در آن به سر می بری خشم گرفت و خواست بر آنانعذاب فرو فرستد، به تو نگاه می كند و به خاطر تو به آن مردم رحم می كند. خدای متعالمی فرماید «و پروردگار تو (هرگز) بر آن نبوده است كه شهرهایی را كه مردمشدرستكارند، به ستمی هلاك كند».

مكارم الاخلاق، ص ۴۵۷

حدیث۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أرادَ اللّه ُ بِهِ خَيْرا رَزَقَهُ اللّه ُ خَليلاً صالِحا؛

هر كس كه خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد نمود.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۶۴

حدیث۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُشاوَرَةُ الْعاقِلِ الناصِحِ رُشْدٌ وَيُمْنٌ وَتَوْفيقٌ مِنَ اللّه فَإذا أَشارَ عَلَيْكَالنّاصِحُ الْعاقِلُ فَإيّاكَ وَالْخِلافَ فَإنَّ فى ذلِكَ الْعَطَبَ؛

مشورت كردن با عاقلِ خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانبخداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی كرد، مبادا مخالفت كنی كه موجبنابودی می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۰۲، ح ۲۵

حدیث۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أَعْظَمَ النّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَاللّه ِ یَوْمَ الْقیامَةِ أَمْشاهُمْ فی أَرْضِهِ بِالنَّصیحَةِلِخَلْقِهِ؛

بلند مرتبه ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت کسی است که در روی زمین بیشتردر خیرخواهی و ارشاد مردم قدم بردارد.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۸، ح ۵

حدیث۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأی موسی علیه السلام رَجُلاً عِنْدَ الْعَرْشِ فَغَبَطَهُ بِمَکانِهِ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقالَ: کانَلایَحْسُدُ النّاسَ عَلی ما آتاهُمُ اللّه ُ مِنْ فَضْلِهِ؛

حضرت موسی علیه السلام مردی را نزد عرش دید و به جایگاه او غبطه خورد و در مورد او سؤالکرد. به او گفته شد که او به آنچه خداوند از فضل خود به مردم داده است حسد نمی برد.

روضة الواعظین، ص۴۲۴

حدیث۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُؤْتی بِأَحَدٍ یَوْمَ القیامَةِ یوقَفُ بَیْنَ یَدَیِ اللّه ِ وَیُدْفَعُ إِلَیْهِ کِتابُهُ فَلایَریحَسَناتِهِ فَیَقولُ: إلهی، لَیسَ هذا کِتابی فَإِنّی لاأَری فیها طاعَتی؟! فَیُقالُ لَهُ: إنَّ رَبَّکَلایَضِلُّ وَلایَنْسی ذَهَبَ عَمَلُکَ بِاغْتیابِ النّاسِ ثُمَّ یُؤْتی بِآخَرَ وَیُدْفَعُ إِلَیْهِ کِتابُهُ فَیَریفیهِ طاعاتٍ کَثیرَةً فَیَقولُ: إلهی ما هذا کِتابی فَإِنّی ما عَمِلْتُ هذِهِ الطّاعاتِ فَیُقالُ: لأَِنَّفُلانا اغْتابَکَ فَدُفِعَتْ حَسَناتُهُ إِلَیْکَ؛

روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خدا نگه می دارند و کارنامه اشرابه اومی دهند،اماحسنات خودرا در آن نمی بیند.عرض می کند:الهی!این کارنامه مننیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو نه خطامی کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرددیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهدهمی کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده ام!گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد و من حسنات او را به تو دادم.

جامع الأخبار، ص ۴۱۲

حدیث۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عالَ یَتیما حَتّی یَسْتَغْنِیَ عَنْهُ أَوْجَبَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ بِذلِکَ الْجَنَّةَ کَماأَوْجَبَ اللّه ُ لآِکِلِ مالِ الْیَتیمِ النّارَ؛

هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آن که بی نیاز گردد، خداوند به سبب این کاربهشت را بر او واجب سازد، همچنان که آتش

دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجبساخته است.

بحارالأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۸

حدیث۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا كَثُرَ الزِّنا بَعْدى كَثُرَ مَوْتُ الْفُجْأَةِ وَإذا طُفِّفَ الْمِكْيالُ اَخَذَهُمُ اللّه ُبِالسِّنينَ وَالنَّقْصِ وَإذا مَنَعُوا الزَّكاةَ مُنِعَتِ الْأَرْضُ بَرَكاتِها مِنَ الزَّرْعِ وَالثِّمارِوَالْمَعادِنِ وَإذا جاروا فِى الْحُكْمِ تَعاوَنوا عَلَى الظُّلْمِ وَالْعُدْوانِ وَإذا نَقَضُوا الْعُهودَسَلَّطَ اللّه ُعَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ... ؛

چون پس از من زنـا زیـاد شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشـی کننـد،خداونـد آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گردانـد و چـون زکـات ندهنـد، زمیـن برکـاتخودماننـد غلاـت و میوه هـا و معـادن را از آنـان دریـغ می دارد و چـون در قضـاوت ستمنمایند، بر ظلم و تجاوز یکدیگر را یاری کنند و چون عهد و پیمان ها را بشکنند، خداونددشمنشان را بر آنان مسلّط کند... .

تحف العقول، ص ۵۱

حدیث۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عائِدُ الْمَريضِ فى مَخْرَفَةِ الْجَنَّةِ، فَإذا جَلَسَ عِنْدَهُ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ؛

عیادت کننده از بیمار، در نخلستان بهشت میوه می چیند و هرگاه نزد بیمار بنشیند،رحمت خدا او را فرا می گیرد.

کنزالعمال، ح ۲۵۱۲۷

حدیث۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحَبُّ الاَعْمالِ اِلَى اللّه ِ مَنْ اَطْعَمَ مِنْ جوعٍ اَوْ دَفَعَ عَنْهُ مَغْرَما اَوْ كَشَفَعَنْهُ كَرْبا؛

محبوب ترین کارها نزد خدا، سیر کردن گرسنه یا پرداختن بدهی یا برطرف کردنگرفتاری اوست.

نهج الفصاحه، ح۷۶

حدیث۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لا يَرْحَمِ النّاسَ لا يَرْحَمْهُ اللّه ُ؛

هر کس به مردم رحم نکند، خداوند به او رحم نمی کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۹۹

حدیث۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيْرُ الْاَصْحابِ صاحِبٌ اِذا ذَكَرْتَ اللّه َ اَعانَكَ وَ اِذا نَسيتَ ذَكَّرَكَ؛
بهترین دوستان کسی است که هرگاه خدا را یاد نمودی تو را یاری کند و چون خدا رافراموش نمودی به یادت آورد.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۹

حدیث۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذا حَكَمْتُمْ فَاعْدِلوا وَ اِذا قُلْتُمْ فَاَحْسِنوا فَاِنَّ اللّه َ مُحْسِنٌ يُحِبُّ الْمُحْسِنينَ؛
هرگاه قضاوت می کنیـد، عادلانه قضاوت کنید و هرگاه سـخن می گویید، نیکو بگویید،زیرا خداوند نیکوکار است و نیکوکاران را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۰

حدیث۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ الِاختِلافَ والتَّنازُعَ وَالتَّثَبُّطَ مِنْ أمْرِ الْعَجْزِ وَالضَّعْفِ وَهُوَ مِمّا لايُحِبُّهُ اللّه ُ وَلا يُعْطى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَالظَّفَرَ؛
اختلاف و کشـمکش و پشت هم انـدازی، از نـاتوانی و سـستی است و خداونـد نه آن رادوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می دهد.

بحارالأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶

حدیث۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ امْرَأَةً اَوَّلَ رَمْقَةٍ ثُمَّ يَغُضُّ بَصَرَهُ اِلاّ اَحْدَثَ اللّه ُ تَعاليلَهُ عِبادَةً يَجِدُ حَلاوَتَها فى قَلْبِهِ؛
هیچ مرد مسلمانی نیست که نگاهش به زنی بیفتد و چشم خود را پایین بیندازد مگراین که خدای متعال به او توفیق عبادتی دهد که شیرینی آن را در دل خویش بیابد.

کنزالعمّال، ح ۱۳۰۵۹

حدیث۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغوا مِنْ هُمومِ الـدُّنْیا مَااسْتَطَعْتُمْ فَـاِنَّهُ مَنْ اَقْبَـلَ عَلَی اللّهِ تَعـالی بِقَلْبِهِجَعَلَ اللّه ُ قُلوبَ العِبادِ مُنْقادَةً اِلَیْهِ بِالوُدِّ وَالرَّحْمَـةِ وَکانَ اللّه ُ اِلَیْهِ بِکُلِّ خَیْرٍ اَسْرَعَ؛

تا می توانیـد خود را از همّ و غم دنیا فارغ سازید؛ زیرا هر کس با دل خویشـبه جانب خدا روی آورد، خداوند دل های بندگان را از سر مهر و محبت مطیع او می کند وهر خیری را به او زودتر می رساند.

بحارالأنوار، ج ۷۷، ص ۱۶۶، ح ۳

حدیث۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا وُکِلَ ابْنُ آدَمَ اِلاّ اِلی مَنْ رَجاهُ وَلَوْ اَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ یَرْجُ اِلاّ اللّه َ ما وُکِلَاِلی غَیْرِهِ؛

انسان به همان کسی واگذار می شود که به او امید بسته است و اگر انسان جز به خدااميد نبندد به غير خدا واگذار نمی شود.

کنزالعمّال، ح ۵۹۰۹

حدیث۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلتَّسْمیَةُ مِفْتاحُ الْوُضوءِ و مِفْتاحُ کُلِّ شَیءٍ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم، کلید وضو و کلید هر چیزی است.

مستدرک الوسائل، ج۱، ص ۳۲۳

حدیث۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُرَدُّ دُعاءٌ أَوَّلُهُ بِسْمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم؛

دعایی که با بسم اللّه الرحمن الرحیم شروع شود، رد نمی شود.

الدعوات، ص ۵۲

حدیث۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم مُوقِنا سَبَّحَتْ مَعَهُ الْجِبالُ إلاّ أَنـّهُ لایَسْمَعُ ذلِکَ مِنها؛

هر کس با یقین بسم اللّه الرحمن الرحیم را قرائت کند، کوه ها به همراه او تسبیحمی گویند، هر چند او تسبیح آنها را نمی شنود.

الدرالمنثور، ج ۱، ص ۲۶

حدیث۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَفَعَ قِرطاسا مِنَ الْأَرضِ مَکتوبا عَلَیهِ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِإجلالاً لِلّهِ ولاِسْمِهِ عَنْ أن یُداسَّ کانَ عِندَ اللّه ِ مِنَ الصِّدِّیقینَ و خُفِّفَ عَن والِدَیهِ و إنکانا مُشرِکَینِ؛

هر کس کاغذی را که روی آن بسم اللّه الرحمن الرحیم نوشته شده است از روی زمین بردار‌دو این کار برای بزرگداشت خداوند و جلوگیری از اهانت به نام او باشد، نزد خداوند از صدیقینبه شمار می رود و از بار گناه پدر و مادرش برداشته خواهد شد، حتی اگر مشرک باشند.

تنبیه الخواطر و نزهة النواظر، ج ۱، ص۳۲

حدیث۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا قالَ الْعَبدُ عِندَ مَنامِهِ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم یَقولُ اللّه ُ: مَلائِکَتی! اُکتُبُوا بِالْحَسَناتِ نَفسَهُ إلَی الصَّباحِ؛

هر گاه بنده ای هنگام خوابش، بسم اللّه الرحمن الرحیم بگوید، خداوند به فرشتگانمی گوید: به تعداد نفس هایش تا صبح برایش حسنه بنویسید.

جامع الأخبار، ص ۴۲

حدیث۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْعَبد... إنْ قالَ فی أوَّلِ وُضوئِهِ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم طَهُرَتأعضاؤُهُ کُلُّها مِنَ الذُّنوبِ؛

اگر بنده ای... در ابتدای وضویش، بسم اللّه الرحمن الرحیم بگوید همه اعضایش ازگناهان پاک می شود.

تفسیر الإمام العسکری علیه السلام، ص ۵۲۱

حدیث۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَیـّنوا مَوائِدَکُم بِالْبَقْلِ؛ فإنَّها مَطرَدَةٌ لِلشَّیاطینِ مَعَ التَّسمیَةِ؛

سفره هایتان را با سبزی، زینت دهید ؛ زیرا سبزی با بسم اللّه الرحمن الرحیم،شیطان را طرد می کند.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷۶

حدیث۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم کَتَبَ اللّهُ لَهُ بِکُلِّ حَرفٍ أربَعَةَ آلافِحَسَنَةٍ و مَحا عَنهُ أربَعَةَ آلافِ سَیِّئَةٍ و رَفَعَ لَهُ أربَعَةَ آلافِ دَرَجَةٍ؛

هر کس بسم اللّه الرحمن الرحیم را قرائت کند خداوند به ازای هر حرفِ آن چهار هزارحسنه برایش می نویسد و چهار هزار گناه از او پاک می کند و چهار هزار درجه او رابالا می برد.

بحارالأنوار، ج ۹۲، ص ۲۵۸

حدیث۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَّهُ إذا قالَ الْمُعَلِّمُ لِلصَّبیِّ قُل بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ فَقالَ الصَّبیُّ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم کَتَبَ اللّه ُ بَراءَةً لِلصَّبیِّ و بَراءَةً لأبَوَیهِ و بَراءَةً لِلمُعَلِّم؛

وقتی معلم به کودک بگوید: بگو بسم اللّه الرحمن الرحیم و کودک آن را تکرار کندخداوند برای کودک و پدر و مادرش و معلم، برائت از آتش در نظر خواهد گرفت.

مجمع البیان، ج ۱، ص ۵۰

حدیث۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کَتَبَ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم فَجَوَّدَهُ تَعظیما لِلّهِ غَفَرَ اللّهُ لَهُ؛

هر کس بسم اللّه الرحمن الرحیم را برای بزرگداشت خداوند زیبا بنویسد، خداوند اورا می بخشد.

بحارالأنوار، ج ۹۲، ص ۳۵

حدیث۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنِ اللّهِ جَلّ وَ عزَّ أنَّهُ قالَ: کُلُّ أمرٍ ذی بالٍ لَم یُذکَر فیهِ بِسمِ اللّهِفَهُوَ أبْتَرُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله از خداوند عزیز و جلیل نقل کرده است که فرمود: هر کار ارزشمندی که درآن بسم اللّه ذکر نشود ناقص است.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۳۰۵

حدیث۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن حَزَنَهُ أَمرٌ تَعاطاهُ فَقالَ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ و هو مُخلِصٌ لِلّهِبِقَلبِهِ إلَیْهِ لَم یَنفَکَّ مِن إحدَی اثْنَتَینِ إمّا بُلُوغُ حاجَتِهِ فِی الدُّنیا و إمّا یَعدِلُهُ عِندَ رَبِّهِ ویَدَّخِرُ لَدَیهِ و أبقی لِلْمُؤمِنینَ؛
هر کس کاری او را اندوهگین و به خود مشغول کند و او با اخلاص برای خدا بسم اللّه الرحمن الرحیم بگوید و با قلبش به سوی او رو کند، یکی از این دو برای او خواهد بود: یادر دنیا به حاجتش می رسد و یا حاجتش نزد پروردگار بوده و برای او ذخیره می شود وآن برای مؤمنان ماندگارتر است.

التوحید، ص ۲۳۲

حدیث۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أرادَ أنْ یُنجِیَهُ اللّه ُ مِنَ الزَّبانیَةِ التِّسعَةِ عَشَرَ فَلْیَقرَأْ بِسمِ اللّهِ‌الرَّحمنِ الرَّحیمِ فَإنَّها تِسعَةَ عَشَرَ حَرفا لِیَجعَلَ اللّهُ کُلَّ حَرفٍ مِنها جُنَّةً مِنواحِدٍ مِنهُم؛
هر کس می خواهد خداوند او را از زبانیه (فرشتگان عذاب) نوزده گانه برهاند، بسم اللّه الرحمن الرحیم را قرائت کند زیرا آن نوزده حرف است. تا خداوند هر حرف آن را سپریدر مقابل یکی از آن فرشتگان قرار دهد.

بحارالأنوار، ج ۸۹، ص ۲۵۸

حدیث۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا مَرَّ الْمُؤمِنُ عَلَی الصِّراطِ فَیَقولُ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ طَفِئَتْلَهبُ النِّیرانِ وَ تَقولُ: جُز یا مُؤمِنُ فَإنَّ نورَکَ قَد أطفَأ لَهبی؛
هنگامی که مؤمن بر صراط می گذرد، و می گوید: بسم اللّه الرحمن الرحیم. ناگاهزبانه های آتش خاموش می شود و می گوید: ای مؤمن عبور کن زیرا نور تو آتش مراخاموش کرد.

جامع الأخبار، ص ۱۲۰

حدیث۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَو قَرَأتَ بِسمِ اللّهِ تَحفَظُکَ الْمَلائِکَةُ إلَی الْجَنَّةِ و هُوَ شِفاءٌ مِن کُلِّ داءٍ؛

اگر بسم اللّه را قرائت کنی، فرشتگان، تا بهشت تو را حفظ می کنند و آن شفای هردردی است.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۴۲

حدیث۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا قالَ الْعَبدُ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ قالَ اللّهُ جَلَّ جَلالُه: بَدَأَ عَبدیباِسْمی و حَقٌّ عَلَیَّ أنْ اُتَمِّمَ لَهُ اُمُورَهُ و اُبارِکَ لَهُ فی أَحوالِهِ؛

هر گاه بنـده ای بسم اللّه الرحمن الرحیم بگویـد خداوند می فرماید: بنده ام کارش رابا نام من آغاز کرد، بر من است تا کارش را به پایان برسانم و برای او در کارهایشبرکت قرار دهم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۶۹

حدیث۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ جِبرئیلُ إذا جاءَنی بِالْوَحیِ أوَّلُ ما یُلقی عَلَیَّ بِسمِ اللّهِالرَّحمنِ الرَّحیم؛

وقتی جبرئیل با وحی به نزدم می آمد، نخستین چیزی که به من القا می کرد، بسماللّه الرحمن الرحیم بود.

سنن الدارقطنی، ج ۱، ص ۳۰۴

حدیث۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَرَأ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ بَنَی اللّهُ لَهُ فِی الْجَنَّةِ سَبعَةَ ألفِ قَصرٍمِن یاقوتَةٍ حَمْراءَ؛

هر کس بسم اللّه الرحمن الرحیم را قرائت کند خداوند در بهشت هفتاد هزار قصر ازیاقوت سرخ برای او بنا کند.

مدینة المعاجز، ج ۲، ص ۳۶۶

حدیث۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ مِفتاحُ کُلِّ کِتابٍ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم، کلید هر نوشته ای است.

الجامع الصغیر، ج ۱، ص ۴۸۱

حدیث۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُمَّتی یَأتونَ یَومَ الْقیامَـةِ و هُم یَقولونَ بِسم اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم فَتَثقُلُحَسَـناتُهُم فِی الْمیزانِ فَیُقالُ: ألا ما اُراجِحَ مَوازینَ اُمَّةِ مُحَمَّدٍ: فَـتَقولُ الْأنبیاءُ علیهم السلام إنَّابْتِداءَ کَلامِهِم ثَلاثَةَ أسماءٍ مِن أسماءِ اللّه لَو وُضِـعَت فی کَفَّةِ الْمیزانِ و وُضِـعَت سَیِّئاتُ الْخَلقِ فی کَفَّةٍ اُخری لَرَجَحَتْ حَسَناتُهُم؛

امت من در روز قیامت می آینـد در حالی که بسم اللّه الرحمن الرحیم می گویند. آنگاهاعمال نیک آنها در ترازوی اعمال، سنگین می شود. گفته می شود: چه چیزی بـاعث شـدهکه ترازوی اعمـال امّت محمـد سـنگین شود. پیامبران جواب می دهنـد: چون سـخن ایشـانبه سه نـام از نام های پروردگار شـروع می شود که اگر در یک کفه ترازو قرار گیرد و گناهانمردم در کفه دیگر گزارده شود، حسنات آنها برتری می یابد.

تنبیه الخواطر و نزهة النواظر، ج ۱، ص ۳۲

حدیث۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُکُمْ خَیْرُکُمْ لِاَهْلِهِ وَاَنَا خَیْرُکُمْ لِاَهْلی ما اَکْرَمَ النِّساءَ اِلّا کَریمٌ وَ لااَهانَهُنَّ اِلّا لَئیمٌ؛

بهترین شـما کسی است که برای خانواده خود بهتر باشد و من از همه شما برایخانواده ام بهترم، زنان را گرامی نمی دارد، مگر انسان بزرگوار و به آنان اهانت نمی کند،مگر شخص پَست و بی مقدار.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۰

حدیث۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النّاسِ الضَّیِّقُ عَلی اَهْلِهِ، قالوا یا رَسُولَ اللّه وَ کَیْفَ یَکُونُ ضَـیِّقاعَلی اَهْلِهِ قالَ: الرَّجُلُ اذا دَخَلَ بَیْتَهُ خَشَعَتِ امْرَأَتُهُ وَ هَرَبَ وَلَدُهُ وَ فَرَّ فَاِذا خَرَجَضَحِکَتِ امْرَأَتُهُ وَ اسْتَأْنَسَ اَهْلُ بَیْتِهِ؛

بدترین مردم کسـی است که بر خانواده اش سـخت گیر باشد. گفتند ای رسول خدا!سخت گیری بر خانواده چگونه است؟ فرمودند: مرد وقتی وارد خـانه شود، همسرش از اوهراسـان و فرزنـدان از او گریزان شـده، فرار کننـد و چون بیرون رود همسرش شـاد گردد وخانواده اش با یکدیگر انس گیرند.

مجمع الزوائد و منبع الفوائد، ج ۸، ص ۲۵

حدیث۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجى خَيْرُهُ وَ يُؤْمَنُ شَرُّهُ؛

بهترین شما کسی است که به خیرش امیدوار و از شرّش در امان باشند.

نهج الفصاحه، ح۱۵۲۶

حدیث۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّكُمْ مَنْ لا يُرجى خَيْرُهُ وَ لا يُؤْمَنُ شَرُّهُ؛

بدترین شما کسی است که به خیرش امیدی نیست و از شرش امانی نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۶

حدیث۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ اِخْوانِكُمْ مَنْ اَهْدى اِلَيْكُمْ عُيوبَكُمْ؛

بهترین برادران شما کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۰۹

حدیث۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خيارُكُمْ اَحْسَنُكُمْ قَضاءً لِلدَّيْنِ؛

بهترین شما کسانی هستند که قرض خود را بهتر ادا کنند.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۴

حدیث۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَتْرُكْ آخِرَتَهُ لِدُنْياهُ وَلا دُنْياهُ لِآخِرَتِهِ وَ لَمْ يَكُنْ كَلًّا عَلَى النّاسِ؛

بهترین شما کسی است که آخرت خود را برای دنیا و دنیای خود را برای آخرت رهانکند و سربار مردم نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۵

حدیث۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ، شَرُّ النّاسِ مَنْ باعَ آخِرَتَهُ بِدُنْیاهُ وَ شَرٌّ مِنْ ذلِکَ مَنْ باعَ آخِرَتَهُ بِدُنْیا غَیْرِهِ؛

ای علی، بدترین مردم کسی است که آخرت خود را به دنیای خود بفروشد و بدتر از اوکسی است که آخرت خود را به دنیای دیگری بفروشد.

بحارالأنوار، ج ۷۷، ص ۴۶، ح ۳

حدیث۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خیارُ اُمَّتی مَنْ دَعا اِلَی اللّهِ تَعالی وَحَبَّبَ عِبادَهُ اِلَیْهِ؛

بهترین امت من کسانی هستند که مردم را به سوی خدا دعوت و بندگانش را محبوباو کنند (با اطاعت از امر و نهی خداوند محبت او بدست می آید).

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۱

حدیث۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ شَرُّ النّاسِ مَنِ اتَّهَمَ اللّهَ فی قَضائِهِ؛

ای علی، بدترین مردم کسانی هستند که خداوند را در قضا و قدرش (به بی عدالتی)متهم کنند.

الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۳، ح۳

حدیث۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ الرِّجالِ مِنْ اُمَّتِیَ الَّذینَ لایَتَطاوَلونَ عَلی اَهْلیهِمْ وَ یَحِنّونَ عَلَیْهِمْوَ لا یَظْلِمونَهُمْ؛

بهترین مردان امت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند،اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم نکنند.

مکارم الاخلاق، ص ۲۱۶

حدیث۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النّاسِ مَنْ اَکْرَمَهُ النّاسُ اتِّقاءَ شَرِّهِ؛

بدترین مردم کسی است که دیگران از ترس شرش به او احترام بگذارند.

مکارم الاخلاق، ص ۴۳۳

حدیث۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُکُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرآنَ وَ عَلَّمَهُ؛

بهترین شما کسی است که قرآن بیاموزد و آموزش دهد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۴

حدیث۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِنْ خَیْرِ نِسائِکُمْ الْوَلودَ الْوَدودَ السَّتیرَةَ الْعَفیفَةَ الْعَزیزَةَ فی اَهْلِهَاالذَّلیلَةَ مَعَ بَعْلِهَا الْمُتَبَرِّجَةَ مَعَ زَوْجِهَا الْحَصانَ مَعَ غَیْرِهِ الَّتی تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَ تُطیعُ اَمْرَهُوَ اذا خَلا بِها بَذَلَتْ لَهُ ما اَرادَ مِنْها؛

بهترین زنان شما، زنی است زایا، بسیار مهربان، باحجاب، پاکدامن، در میانخویشاوندان خود عزیز و در برابر شوهرش متواضع باشد، خودش را برای شوهرشبیارایـد و از دیگران حفـظ کنـد، از شـوهرش حرف شـنوی داشـته باشـد و امر او را اطاعتنمایـد و در خلوت خواسته شوهرش را برآورده نماید.

من لایحضره الفقیه، ج۳، ص ۳۸۹،ح ۴۳۷۶

حدیث۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنْ شَرِّ نِسائِکُمْ؛ الذَّلیلَةُ فی اَهْلِهَا، العَزیزَةُ مَعَ بَعلِهَا، العَقیمُ الحَقُودُالَّتی لا تَتَوَرَّعُ عَن قَبیحٍ، المُتَبَرِّجَةُ اذا غابَ عَنْها زَوْجُها، الحِصانُ مَعَهُ اذا حَضَرَ، الَّتیلا تَسمَعُ قَولَهُ، وَ لا تُطیعُ اَمْرَهُ، فَاِذا خَلابِها تَمَنَّعَتْ تَمَنُّعَ الصَّعْبَةِ عِندَ رُکُوبِها، وَ لاتَقْبَلُ لَهُ عُذرا وَ لا تَغْفِرُ لَهُ ذَنْبا؛

از بـدترین زنان شـما، زنی است که در میان خویشاونـدان خود، خوار و در برابر شوهرخود سرسـخت باشـد، نازا و کینه توز بوده، از زشتی هـا دوری نکنـد، در غیـاب شوهرشـزینت خود را نمایش دهـد ولی در حضور او از این کار خودداری کنـد، از شوهرشـحرف شنوی نداشـته باشد و امر او را اطاعت نکند، در خلوت با او چون شتری سرکشبهره ندهد و هیچ عذری را از شوهرش نپذیرد و هیچ خطایی را از او نبخشد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۱،ح ۴۳۷۶

حدیث۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِنْ خَیْرِ رِجالِکُمُ التَّقِیُّ النَّقِیُّ السَّمِحُ الْکَفَّیْنِ النَّقیُّ الطَّرَفَیْنِ البَرُّبِوالِدَیْهِ وَلا یُلْجِی ءُ عِیالَهُ اِلی غَیْرِهِ؛

به درستی که از بهترین مردان شما کسی است که با تقوا، پاک، با سخاوت، حلال خور، پاکدامن، پرهیزگار از ناسزاگویی باشد و به پدر و مادر خود نیکی کند وخانواده خود را به پناه دیگری نفرستد.

کافی، ج ۲، ص ۵۷، ح ۷

از۴۰۱تا۶۰۰

حدیث۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النّاسِ الظّانُّونَ وَ شَرُّ الظّانِّینَ المُتَجَسِّسونَ وَ شَرُّ الْمُتَجَسِّسینَاالقَوّالونَ وَ شَرُّ القَوّالینَ الهَتّاکونَ؛

بدترین مردم، بدگمانانند و بدترین بدگمانان تجسس کنندگانند و بدترین تجسسکنندگان بازگو کنندگانند و بدترین بازگو کنندگان پرده درانند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۴۷، ح ۱۵

حدیث۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُکُمْ مَنْ اَطابَ الْکَلامَ وَاَطْعَمَ الطَّعامَ وَ صَلّی بِاللَّیلِ وَالنّاسُ نیامٌ؛

بهترین شما کسی است که خوش زبان باشد، به دیگران طعام بدهد و هنگامی کهمردم در خوابند نماز (شب) بخواند.

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۷۱

حدیث۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ اَهْلِ الدُّنْیا وَ اَهْلِ الاْخِرَةِ اَخْلاقا مَنْ یَعْفو عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ مَنْ یُعْطیمَنْ حَرَمَهُ وَ مَنْ یَصِلُ مَنْ قَطَعَهُ مِنْ ذَوی اَرْحامِهِ وَ اَهْلِ وِلایَتِهِ؛

بهترین اهل دنیا و آخرت از نظر اخلاق کسی است که اگر کسی به او ستم کرده،عفوش نماید و به کسی که محرومش نموده عطا کند و با خویشاوندان و دوستانش که باوی قطع رابطه کرده اند، رابطه برقرار کند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۰،ح ۱۰۰۵۲

حدیث۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ شَرَّ النّاسِ عِنْدَ اللّه ِ تَعالی یَوْمَ القیامَةِ عالِمٌ لا یَنْتَفِعُ بِعِلْمِهِ؛

بدترین مردم نزد خداوند در روز قیامت عالمی است که از علم خود بهره نگیرد.

امالی، الطوسی، ص ۵۲۷

حدیث۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ النّاسِ مَنْ نَفَعَ وَ وَصَلَ وَ اَعانَ؛

بهترین مردم کسی است که مفید باشد، رابطه برقرار کند و یاری دهد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۳۹۰،ح ۱۴۳۷۶

حدیث۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّکُمْ راعٍ وَکُلُّکُمْ مَسؤولٌ عَنْ رَعیَّتِهِ؛

همه شما سرپرست و مسئول هستید و درباره زیردستانتان باز خواست می شوید.

جامع الاخبار، ص ۱۱۹

حدیث۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفانِ مِنْ اُمَّتی اِذا صَلُحا صَلُحَتْ اُمَّتی وَ اِذا فَسَدا، فَسَدَتْ اُمَّتی، قیلَیا رَسولَ اللّه ِ وَ مَنْ هُما؟ قالَ: اَ لْفُقَهاءُ وَ الْاُمَراءُ؛

دو گروه از امّت من اگر صالح شوند، امّتم صالح می شوند و اگر فاسد شوند، امّتم فاسدمی شوند. عرض شد ای رسول خدا آن دو گروه کدامند؟ فرمودند: عالمان و حاکمان.

خصال، ص ۳۷

حدیث۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُمّالُکُمْ اَعْمالُکُمْ، کَما تَـکونونَ، یُوَلّی عَلَیْکُمْ؛

کارگزاران شما [نتیجه]اعمال شما هستند، همان گونه که هستید، بر شما حکومتی شود.

شرح شهاب الاخبار، ص ۲۶۰

حدیث۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اَصْبَحَ لا یَهْتَمُّ بِأُمورِ الْمُسْلِمینَ فَلَیْسَ مَنْهُمْ وَ مَنْ سَمِعَ رَجُلًا یُنادیا لَلْمُسْلِمینَ فَلَمْ یُجِبْهُ فَلَیْسَ بِمُسْلِمٍ؛
هر کس صبح کند و به امور مسلمانان همّت نورزد، از آنان نیست و هر کس فریادکمک خواهیِ کسی را بشنود و به کمکش نشتابد، مسلمان نیست.

کافی، ج ۲، ص ۱۶۴، ح ۵

حدیث۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَنْ تُقَدَّسَ اُمَّةٌ لایُؤْخَذُ لِلضَّعیفِ فیها حَقُّهُ مِنَ الْقَوِیِّ غَیْرَ مُتَعْتِعٍ؛
ملّتی که نتوان در میان آنان بدون دلهره، حقّ ضعیف را از قوی گرفت، هرگز قابلستایش نیست.

تحف العقول، ص ۱۴۲

حدیث۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنّی تارِکٌ فیکُمُ الثَّقَلَیْنِ: کِتابَ اللّه ِ وَ عِتْرَتی اَهْلَ بَیْتی لَنْ تَضِلُّوا ما اِنْتَمَسَّکْتُمْ بِهِما وَ لَنْ یَفْتَرِقا حَتّی یَرِدا عَلَیَّ الْحَوْضَ؛
من دو چیز ارزشمند در میان شما می گذارم: کتاب خدا و عترت و اهل بیتم، اگر بهآنها چنگ بزنید، هرگز گمراه نمی شوید.

شرح احقاق الحق، ج ۵، ص ۲۸

حدیث۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ اَتاکَ بِهِ صَغیرٌ اَوْ کَبیرٌ وَ اِنْ کانَ بَغیضا وَارْدُدِ الْباطِلَعَلی مَنْ جاءَ بِهِ مِنْ صَغیرٍ اَوْ کَبیرٍ وَ اِنْ کانَ حَبیبا ؛
حق را از هر کس که برایت آورد، کوچک باشد یا بزرگ، بپذیر، هر چند دشمنت باشدو باطل را، کوچک یا بزرگ، هر کس گوید به خودش برگردان، هر چند دوستت باشد.

کنزالعمال، ح ۴۳۱۵۲

حدیث۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلرّاشی وَ الْمُرْتَشی فِی النّارِ؛

رشوه دهنده و رشوه گیرنده در آتشند.

کنزالعمال، ح ۱۵۰۷۷

حدیث۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ قُلْتَ فی کِتابِکَ «ذلِکَ بِاَنَّ اللّهَ لَمْ یَکُ مُغَیِّرانِعْمَةً اَنْعَمَها عَلی قَوْمٍ حَتّی یُغَیِّروا ما بِاَنْفُسِهِمْ» فَبِکَ آمَنْتُ وَ صَدَّقْتُ فَمَنْ ذَاالَّذییَحْفَظُ ما بِنَفْسِهِ وَ یَمْنَعُ مِنَ التَّغْییرِ بِحَوْلِهِ وَ قُوَّتِهِ اِنْ اَنْتَ لَمْ تَعْصِمْهُ فَصِلْ حَبْلَعِصْمَتی بِکَرَمِکَ حَتّی لا اُغَیِّرَ ما بِنَفْسی مِنْ طاعَتِکَ فَتَغَیَّرَ ما بی مِنْ نِعْمَتِکَ فَلَکَالْحَمْدُ یا حَیُّ یا قَیّومُ؛

خدایا حمد و ستایش مخصوص توست، معبودی جز تو نیست. در کتابت (قرآن)فرمودی «خداوند نعمتی را که به ملتی داده است، تغییر نمی دهد مگر این که خودشانتغییر روش دهند» پس من به تو ایمان آوردم و تو را تصدیق نمودم، خدایا اگر تو کسی راحفظ نکنی، چه کسی توان آن دارد که با نیرو و توان خود نعمت های در اختیار خود را حفظ نماید و از تغییر یافتن آن جلوگیری کند. پس خداوندا به کرمت رشته در امانماندن مرا برقرار کن تا من زمینه اطاعتی را که در وجودم از تو دارم، تغییر ندهم، وگرنههر چه نعمت در پیش من داری، تغییر خواهد یافت. پس حمد و ستایش مخصوصتوست ای خدایی که همیشه زنده و پایداری.

جمال الاسبوع، ص ۷۳

حدیث۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْاِخْتِلافَ وَ التَّنازُعَ وَ التَّثَبُّطَ مِنْ أمْرِ الْعَجْزِ وَ الضَّعْفِ وَ هُوَ مِمّا لایُحِبُّهُ اللّهُ وَ لا یُعْطی عَلَیْهِ النَّصْرَ وَ الظَّفَرَ؛

اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند نه آن رادوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می دهد.

بحارالأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶، ح ۵۰

حدیث۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَتَرعوونَ عَنْ ذِکْرِ الْفاجِرِ حَتّی یَعْرِفَهُ النّاسُ؟! فَاذْکُرُوا الْفاجِرَ بِما فیهِیَحْذَرْهُ النّاسُ؛

آیا از بردن نام بدکار، برای این که مردم او را بشناسند، خودداری می کنید؟ بدکار را بااعمال و کردارش معرفی کنید، تا مردم از او

برحذر باشند.

کنزالعمال ، ح ۸۰۷۰

حدیث۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَیْسَ مِنّا مَنْ غَشَّ مُسْلِما اَو ضَرَّهُ اَو ماکَرَهُ؛
از ما نیست کسی که با مسلمانی تقلّب کند، یا به او ضرر رساند و یا با وی حیله نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۴۱۴

حدیث۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلیُّ وَ لِلصّالِحِ ثَلاثُ عَلاماتٍ: یُصْلِحُ ما بَیْنَهُ وَ بَیْنَ اللّه تَعالی بِالْعَمَلِالصّالِحِ وَ یُصْلِحُ دینَهُ بِالْعِلْمِ وَ یَرْضی لِلنّاسِ ما یَرْضی لِنَفْسِهِ؛
ای علی! انسان صالح سه نشانه دارد: با عمل صالح، میان خود و خداوند را اصلاح می کند،با علم، دینش را اصلاح می نماید و برای مردم، همانی را می پسندد که برای خود می پسندد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۵، ح ۱۲۲

حدیث۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّما اَهْلَکَ الَّذینَ مِنْ قَبْلِکُمْ اَنَّهُمْ کانوا اِذا سَرَقَ فیهِمُ الشَّریفُ تَرَکوهُ وَاِذا سَرَقَ فیهِمُ الضَّعیفُ اَقاموا عَلَیْهِ الْحَدَّ؛
نابودی مردمان پیش تر از شما از آنجا بود که اگر سرشناسی دزدی می کرد، رهایشمی ساختند و چون ناتوانی دزدی می نمود، مجازاتش می کردند.

نهج الفصاحه، ح ۹۴۳

حدیث۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّه تَبارَکَ وَ تَعالی اِذا اَرادَ بِقَوْمٍ بَقاءً اَوْ نَماءً رَزَقَهُمْ الْقَصْدَ وَالْعَفافَ وَ اِذا اَرادَ بِقَوْمٍ اِقْتِطاعا فَتَحَ لَهُمْ اَوْ فَتَحَ عَلَیْهِم بابَ خیانَةٍ؛
هرگاه خداوند تبارک و تعالی ماندگاری، یا رشد ملتی را بخواهد، میانه روی وپاکدامنی را روزیشان می کند و هرگاه نابودی آنان را بخواهد، دَرِ خیانتکاری را به سود ویا به ضررشان، به رویشان می گشاید.

الدرالمنثور، ج ۳، ص ۱۲۰

حدیث۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ لَیسَ لِاَحَدٍ مِنَ النّاسِ فیهِنَّ رُخصَةٌ: بِرُّ الْوالِدَینِ مُسْلِما کانَ اَو کافِرا وَ الْوَفاءُ بِالْعَهْدِ لِمُسْلِمٍ کانَ اَو کافِرٍ وَ اَداءُ الْاَمانَةِ اِلی مُسْلِمٍ کانَ اَو کافِرٍ؛

سه چیز است که ترک آن برای هیچ کس جایز نیست: نیکی به پدر و مادر؛ مسلمانباشند یا کافر، وفای به عهد؛ با مسلمان یا کافر و ادای امانت؛ به مسلمان یا کافر.

جامع الصغیر، ج ۲، ص ۷۱۶، ح ۳۴۶۹

حدیث۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَنْصِفِ النّاسَ مِنْ نَفْسِکَ وَ انْصَحِ الْأُمَّةَ وَ اَرْحَمْهُمْ فَاِذا کُنْتَ کَذلِکَ وَغَضِبَ اللّهُ عَلی أَهْلِ بَلْدَةٍ اَنْتَ فیها وَ اَرادَ اَنْ یُنْزِلَ عَلَیْهِمُ الْعَذابَ نَظَرَ اِلَیْکَ فَرَحِمَهُمْبِکَ یَقولُ اللّهُ تَعالی: «وَ ما کانَ رَبُّکَ لِیُهْلِکَ الْقُری بِظُلْمٍ وَ أَهْلُها مُصْلِحونَ»؛

با مردم منصفانه رفتار کن و خیرخواه و مهربان آنان باش؛ زیرا اگر چنین بودی و خداوندبر مردم آبادیی که تو در آن به سر می بری خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد،به تو نگاه می کند و به خاطر تو به آنان رحم می کند. خدای متعال می فرماید «و پروردگارتو هرگز بر آن نبوده که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی هلاک کند».

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۷

حدیث۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاتَخْتَلِفوا، فَإِنَّ مَنْ کانَ قَبْلَکُمُ اخْتَلَفوا فَهَلَکوا؛

باهم اختلاف نکنید، که پیشینیان شما دچار اختلاف شدند و نابود گشتند.

کنزالعمال، ح ۸۹۴

حدیث۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا کَثُرَ الزِّنا بَعْدی کَثُرَ مَوْتُ الْفُجْأَةِ وَ اذا طُفِّفَ الْمِکْیالُ اَخَذَهُمُ اللّهُ بِالسِّنینَ وَ النَّقْصِ وَ إذا مَنَعُوا الزَّکاةَ مُنِعَتِ الْاَرْضُ بَرَکاتِها مِنَ الزَّرْعِ وَ الثِّمارِ وَالْمَعادِنِ وَ اذا جاروا فِی الْحُکْمِ تَعاوَنوا عَلَی الظُّلْمِ وَ الْعُدْوانِ وَ اذا نَقَضُوا الْعُهودَسَلَّطَ اللّهُ عَلَیْهِمْ عَدُوَّهُمْ وَ اذا قَطَعُوا الْاَرْحامَ جُعِلَتِ الاَمْوالُ فی اَیْدِی الْاَشْرارِ وَ اذا لَمیَأْمُروا بِالْمَعْروفِ وَ لَمْ یَنْهَوا عَنِ الْمُنْکَرِ وَ لَمْ یَتَّبِعُوا الْاَخْیارَ مِنْ اَهْلِ بَیْتی سَلَّطَ اللّه

عَلَيهِمْ اَشْرارَهُمْ فَيَدْعُوَ عِنْدَ ذلِكَ خِيارُهُمْ فَلا يُسْتَجابُ لَهُمْ ؛

چون پس از من زنا رایج شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشی کنند،خداوند آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گرداند و چون زکات ندهند، زمین برکاتخود، مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت ستمنمایند، بر ظلم و تجاوز یکدیگر را یاری کنند و چون عهدها را بشکنند، خداونددشمنشان را بر آنان مسلّط کند و چون قطع رحم کنند، ثروت در دست اشرار افتد وهنگامی که امر به معروف و نهی از منکر ننمایند و از نیکان از اهل بیت من پیروی نکنند،خداوند اشرارشان را بر آنان مسلّط کند و نیکانشان دعا کنند ولی مستجاب نشوند .

تحف العقول، ص ۵۱

حدیث۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِيّاكُمْ وَ الشُّحَّ فَاِنَّما هَلَكَ مَنْ كانَ قَبْلَكُمْ بِالشُّحِّ اَمَرَهُمْ بِالْبُخْلِ فَبَخِلوا وَاَمَرَهُمْ بِالْقَطيعَةِ فَقَطَعوا وَ اَمَرَهُمْ بِالْفُجورِ فَفَجَروا؛

از حرص بپرهیزید، زیرا که پیشینیان شما در نتیجه حرص نابود شدند، حرص آنها رابه بخل وادار کرد پس بخل ورزیدند. به قطع رحم وادار کرد پس با خویشاوندان قطعرابطه کردند. به بدی وادارشان کرد پس بدکار شدند.

نهج الفصاحه ، ح ۹۹۲

حدیث۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا كانَ اُمَراؤُكُمْ خيارَكُمْ وَ اَغْنياؤُكُمْ سُمَحاءَكُمْ وَ امرُكُمْ شوريبَيْنَكُمْ فَظَهْرُ الاَْرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِها وَ اِذا كانَ اُمَراؤُكُمْ شِرارَكُمْ وَ اَغْنياؤُكُمْبُخَلاءَكُمْ وَ اُمورُكُمْ اِلى نِساءِكُمْ فَبَطْنُ الاَْرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِها؛

هرگاه حاکمانتان نیکان شما باشند و ثروتمندانتان بخشندگان شما و کارها میانشما با مشورت باشد، روی زمین از درون آن برای شما بهتر است و هرگاه حاکمانتاناشرار شما و ثروتمندان شما بخیلان باشند و کارهای شما به دست زنان افتد، درونزمین برای شما بهتر از روی زمین است.

تحف العقول، ص ۳۶

حدیث۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ الَّذى نَفْسى بِيَدِهِ لايَدْخُلُ الْجَنَّةَ اِلاّ رَحيمٌ قالوا: كُلُّنا رَحيمٌ. قالَ: لاحَتّى تَرْحَمَ الْعامَّةَ؛

سوگند به آن کس که جانم در دست اوست، کسی جز اهل ترحم به بهشت نمی رود.عرض کردند: «همه ما دلْ رحم و مهربانیم»، فرمودند: نه، مگر آن گاه که به عموم مردمرحم کنید.

کنزالعمال، ح ۵۹۸۹

حدیث۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن سَعادَةِ ابنِ آدَمَ اسْتِخارَةُ اللّه ِ و رِضاهُ بِما قَضَى اللّه ُ و مِن شِقْوَةِابن آدَمَ تَركُهُ اسْتِخارَةَ اللّه ِ و سَخَطُهُ بِما قَضَى اللّه ُ ؛

از خوشبختی انسان درخواست خیر از خداوند و خشنودی به خواست اوستو از بدبختی انسان است که از خدا درخواست خیر نکند و به خواست او ناخشنود باشد.

تحف العقول، ص ۵۵

حدیث۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ السَّعيـدَ كُـلَّ السَّعيـدِ حَقَّ السَّعيـدِ مَن أحَبَّ عَليّا فى حَياتِهِ و بَعـدَ مَوتِهو إنَّ الشَّقِيَّ كُلَّ الشَّقىِّ حَقَّ الشَّقىِّ مَن أَبغَضَ عَليّا فى حَياتِهِ و بَعدَ وَفاتِهِ؛

خوشبخت کامل و واقعی کسی است که علی را در زندگی و بعد از مرگش دوست بداردو بدبخت کامل و واقعی کسی است که دشمن علی در زندگی و بعد از مرگش باشد.

الأمالی، صدوق، ص ۲۴۹، ح۸

حدیث۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعٌ مِنَ السَّعـادَةِ و أربَعٌ مِنَ الشِّقـاوَةِ، فَالأَـربَعُ الَّتى مِنَ السَّعـادَةِ:الْمَرأَةُ الصّالِحَـةُ وَالْمَسـكَنُ الْواسِعُ وَالْجـارُ الصّالِـحُ وَ الْمَركَبُ الْبَهِىُّ وَ الأْربَعُ الَّتى مِنَالشَّقاوَةِ: اَلْجارُ السُّوءُ وَالْمَرأةُ السُّوءُ وَالْمَسكَنُ الضَّيِّقُ وَالْمَركَبُ السُّوءُ؛

چهار چیز از خوشبختی و چهار چیز از بدبختی است: چهار چیز خوشبختی: همسرخوب، خانه بزرگ، همسایه خوب و سواری نیکو است و چهار چیز بدبختی: همسایه بد،همسر بد، خانه کوچک و سواری بد است.

مکارم الأخلاق، ص ۱۲۶

حدیث۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذَا اسْـتُحِقَّتْ وَلايَةُ اللّه ِ وَالسَّعادَةُ جاءَ الأْجَلُ بَينَ الْعَينَينِ و ذَهَبَ الأْمَلُوَراءَ الظَّهرِ و إذَا اسْـتُحِقَّتْ وَلايَةُ الشَّيطانِ وَالشَّقاوَةُ جاءَ الأْمَلُ بَينَ الْعَينَينِ و ذَهَبَالأْجَلُ وَراءَ الظَّهرِ ؟؛

هرگاه کسی مستحق دوستی خداوند و خوشبختی باشد، مرگ در برابر چشمان اومی آید و آرزو پشت سرش می رود و هرگاه

مستحق دوستی شیطان و بدبختی باشد،آرزو پیش چشم او، و مرگ پشت سرش قرار می گیرد.

الکافی، ج ۳، ص ۲۵۸، ح ۲۷

حدیث۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِن سَعادَةِ ابْنِ آدَمَ حُسنُ الْخُلقِ وَ مِن شَقاوَةِ ابْنِ آدَمَ سُوءُ الْخُلقِ؛
از خوشبختی انسان خوش اخلاقی و از بدبختی انسان بد اخلاقی است.

کنز العمّال، ح ۵۲۴۳

حدیث۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْعِلمُ إمامُ الْعَمَلِ وَالْعَمَلُ تابِعُهُ یُلهَمُ بِهِ السُّعَداءُ وَ یُحْرَمُهُ الْأَشقیاءُ؛
دانش پیشوای عمل و عمل پیرو آن است. به خوشبختان دانش الهام می شود وبدبختان از آن محرومند.

الأمالی، طوسی، ص ۴۸۸، ح ۳۸

حدیث۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أشقَی النّاسِ الْمُلوکُ... وَ أسعَدُ النّاسِ مَن خالَطَ کِرامَ النّاسِ؛
بدبخت ترین مردم پادشاهانند و خوشبخت ترین مردم کسی است که با مردم بزرگوارمعاشرت کند.

الأمالی، صدوق، ص ۷۳، ح ۴۱

حدیث۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلسَّعیـدُ مَنِ اخْتارَ باقِیَةً یَدومُ نَعیمُها علی فانیَةٍ لا یَنفَدُ عَذابُهاوَ قَدَّمَ لِما یَقدِمُ عَلَیهِ مِمّا هُوَ فی یَدَیهِ قَبلَ أن یُخَلِّفَهُ لِمَن یَسعَدُ بِإنفاقِهِ وَ قَد شَقیَ هُوَبِجَمعِهِ؛
خوشبخت کسی است که سرای باقی را که نعمتش پایدار است بر سرای فانی کهعذابش بی پایان است برگزیند و از آنچه در اختیار دارد برای سرایی که به آنجا می رود پیش فرستد قبل از آن که آنها را برای کسی بگذارد که او با انفاق آن خوشبخت می شودولی خودش با گردآوری آن (دارایی ها) بدبخت شده است.

اعلام الدّین، ص ۳۴۵

حدیث۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یَعرِضُ عَلی عَبدِهِ فی کُلِّ یَومٍ نَصیحَةً فَإن هُوَ قَبِلَها سَعِدَو إن تَرَکَها شَقیَ؛

خداوند متعال، به بنده اش در هر روز نصیحتی عرضه می کند، که اگر بپذیرد،خوشبخت و اگر نپذیرد، بدبخت می شود.

کنز العمّال، ح ۱۰۲۵۰

حدیث۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بی اُنذِرتُم وَ بِعَلِیٍّ بنِ أبی طالِبِ اهْتَدَیتُم... وَ بِالْحَسَنِ اُعْطیتُمُالْإحسانُ وَ بِالْحُسَینِ تَسعَدونَ وَ بِهِ تَشقونَ ألا وَ إنَّ الْحُسَینَ بابٌ مِن أبوابِ الْجَنَّةِمَن عاداهُ حَرَّمَ اللّه ُ عَلَیهِ ریحَ الْجَنَّةِ؛

به وسیله من هشدار داده شدید و به وسیله علی علیه السلام هدایت می یابید و به وسیلهحسن احسان می شوید و به وسیله حسین خوشبخت می گردید و بدون او بدبخت.بدانید که حسین دری از درهای بهشت است، هر کس با او دشمنی کند، خداوند بویبهشت را بر او حرام می کند.

مأة منقبة، ص ۲۲

حدیث۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلـدُّنیا دارُ بَلاءٍ وَ مَنزِلُ بُلغَةٍ وَ عَناءٍ قَد نَزَعَتْ عَنها نُفوسُ السُّعَداءِ وَانتَزَعَت بالْکُرهِ مِن أیدِی الْأشْقیاءِ فَأَسعَدُ النّاسِ بِها أرغَبُهُم عَنها و أشقاهُم بِهاأرغَبُهُم فیها؛

دنیا سرای بلا و گرفتاری و محل گذران زندگی و زحمت است خوشبختان از آن دلکنده اند و از دست بدبختان به زور گرفته می شود پس خوشبخت ترین مردم،بی میل ترین آنان به دنیا و بدبخت ترین مردم، مایل ترین آنان به دنیاست.

اعلام الدّین، ص ۳۴۲

حدیث۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ضَـمِنَ وَصیَّةَ الْمَیِّتِ مِن أمرِ الْحَجِّ فَلا یَعجُزَنَّ فیها فَإنَّ عُقُوبَتَهاشَدیدَةٌ وَ نَدامَتَها طَویلَةٌ، لا یَعجُزُ عَن وَصیَّةِ الْمَیِّتِ إلاّ شَقیٌّ وَ لا یَقومُ بِها إلاّ سَعیدٌ؛

هر کس وصیت میت را در کار حج بر عهده بگیرد، نباید در آن کوتاهی کند، زیراعقوبت آن سخت و پشیمانی اش طولانی است.

از وصیت میت جز بدبخت کوتاهی نکندو به آن جز خوشبخت عمل ننماید.

جامع الأخبار، ص ۱۵۹

حدیث۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فیما رَوی عَنِ اللّه ِ تَبارَکَ و تَعالی ـ: یا عِبادی ! اِنّی حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلینَفْسی وَ جَعَلْتُهُ بَیْنَکُمْ مُحَرَّما ، فَلا تَظالَموا ؛
در آنچه از خداوند تبارک و تعالی روایت شده است: ای بندگان من! همانا ظلم را برخود حرام کردم و آن را در میان شما نیز حرام کردم. پس بر یکدیگر ظلم نکنید.

صحیح مسلم ، ج ۴، ص ۱۹۹۴، ح ۵۵

حدیث۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بِالْعَدْلِ قامَتِ السَّماواتُ وَ الْاَرْضُ ؛
آسمان ها و زمین، با عدالت، پا برجا می مانند.

عوالی اللآلی ، ج ۴، ص ۱۰۳

حدیث۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّه َ تَعالی بِقِسْطِهِ وَ عَدْلِهِ جَعَلَ الرَّوحَ وَ الْفَرَحَ فِی الرِّضا وَ الْیَقینِوَ جَعَلَ الهَمَّ وَ الْحَزَنَ فِی السَّخَطِ ؛
در حقیقت، خداوند متعال، به خاطر انصاف و عدالتش، آسایش و شادیرا در خشنودی (به خواست خودش) و یقین قرار داد و نگرانی و اندوه را درخشم خودش.

المعجم الکبیر ، ج ۱۰، ص۲۱۶، ح۱۰۵۱۴

حدیث۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَلَمّا رَأی یونُسُ علیه السلام اَنَّ قَومَهُ لا یُجیبونَهُ وَ لا یُؤمِنونَ ، ضَجِرَ وَ عَرَفَ مِنْنَفْسِهِ قِلَّةَ الصَّبرِ ، فَشَکی ذلِکَ اِلی رَبِّهِ ، وَ کانَ فیما یَشْکی اَن قالَ : یا رَبِّ ! اِنَّکَ بَعَثْتَنیاِلی قَومی ، و لی ثَلاثونَ سَنَةً ، فَلَبِثْتُ فیهِم اَدعوهُم اِلَی الایمانِ بِکَ وَالتَّصدیقِبِرِسالاتی وَ اُخَوِّفُهُم عَذابَکَ وَ نَقِمَتَکَ ثَلاثا وَ ثَلاثینَ سَنَةً ، فَکَذَّبونی وَ لَم یُؤمِنوا بی ،وَ جَحَدوا نُبُوَّتی وَاسْتَخَفّوا بِرِسالاتی ، وَ قَد تَواعَدونی وَ خِفتُ اَن یَقتُلونی ، فَاَنزِلعَلَیهِم عَذابَکَ ، فَاِنَّهُم قَومٌ لا یُؤمِنونَ . قالَ : فَاَوحَی اللّه ُ اِلی یونُسَ : اَنَّ فیهِمُ الحَملَوَ الجَنینَ وَ الطِّفلَ ، وَ الشَّیخَ الْکَبیرَ ،

وَ الْمَراَ ةَ الضَّعیفَةَ ، وَ الْمُستَضْ عَفَ المَهینَ ، واَ نَاالحَکَمُ الْعَدلُ ، سَبَقَت رَحمَتی غَضَبی ، لا اُعَذِّبُ الصِّغارَ بِذُنوبِ الکِبارِ مِن قَومِکَ ، وَ هُمیا یونُسُ عِبادی وَ خَلقی ، وَ بَرِیَّتی فی بِلادی ، وَ فی عَیلَتی ، اُحِبُّ اَنْ اَ تَاَنّاهُم ، وَ اَرفُقَبِهِم ، وَ اَنتَظِرُ تَوبَتَهُم ؛

یونس علیه السلام زمانی دید قومش دعوت او را نمی پذیرند و به او ایمان نمی آورند،آزرده شد و احساس بی تابی کرد.از این رو، به پروردگارش شِ‍کوه نمود. در بخشی ازشِ‍کوه های او چنین بود: ای پروردگار من! تو مرا در سی سالگی به سوی قوممبعوث فرمودی و من، سی و سه سال در میانشان ماندم و آنان را به ایمان آوردن به توو تصدیق رسالتم دعوت نمودم و از عذاب و محروم کردن تو بیمشان دادم؛ امّا آنان تکذیبم کردند و به من ایمان نیاوردند و نبوّتم را انکار نمودند و رسالتمرا سبک شمردند و مرا تهدید نمودند و ترسیدم که مرا بکشند. پس، عذابت را بر آنانفرود آور، زیرا آنان قومی هستند که ایمان نمی آورند. آن گاه خداوند به یونس علیه السلاموحی فرمود: «در میان آنان، زن باردار و جنین و کودک خردسال و پیر و زن ناتوانو مستضعف خوار وجود دارد، در حالی که من، داور عادل هستم که رحمتم بر خشممپیشی گرفته است. من خردسالان قوم تو را به گناهان بزرگ سالانشان کیفر نمی دهمو ـ ای یونس ـ آنان بندگان و آفریدگان و مردمان من در سرزمین های من و درزیر پوشش من اند. دوست دارم درباره آنان حوصله کنم و با ایشان مدارا نمایمو توبه شان را انتظار می کشم».

تفسیر عیّاشی ، ج ۲، ص ۱۲۹، ح ۴۴

حدیث۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْعَدْلَ میزانُ اللّه ِ تَعالی فِی الْاَرْضِ ، فَمَنْ اَخَذَهُ قادَهُ اِلَی الْجَنَّةِ وَ مَنْتَرَکَهُ ساقَهُ اِلَی النّارِ ؛

عدالت، ترازوی خدای متعال در زمین است. هر کس آن را به کار گیرد، به خاطر آن،به بهشت می رود و هر کس آن را رها کند، به جهنّم رانده می شود.

مستدرک الوسائل، ج۱۱، ص۳۱۷، ح۱۳۱۴۵

حدیث۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصابَ فِی الدُّنْیا ذَ نْبا فَعوقِبَ بِهِ ، فَاللّه ُ اَعْدَلُ مِنْ اَنْ یُثَنِّیَ عُقوبَتَهُعَلی عَبْدِهِ ، وَ مَنْ اَذْ نَبَ ذَ نْبا فِی الدُّنْیا فَسَتَرَهُ اللّه ُ عَلَیْهِ ، فَاللّه ُ اَکْرَمُ مِنْ اَنْ یَعودَ فی شَیءٍقَدْ عَفا عَنْهُ ؛

هر کس در دنیا به گناهی گرفتار شود و به خاطر آن، مجازات گردد، خداوند، عادل تراز آن است که[در قیامت] مجازات آن گناه را بر بنده اش تکرار نماید و هرکس در دنیاگناهی مرتکب شود و خداوند، آن را بپوشاند (ببخشد)، خدا بزرگوارتر از آن است که عفوخود را باز پس گیرد.

سنن ابن ماجه ، ج ۲، ص ۸۶۸، ح ۲۶۰۴

حدیث۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الْمَعونَةَ تَأْتی مِنَ اللّه ِ عَلی قَدْرِ الْمَؤونَةِ وَ اِنَّ الصَّبْرَ يَأْتی مِنَ اللّه ِ عَلیقَدْرِ الْمُصيبَةِ؛

به راستی که کمک از جانب خداوند به اندازه هزینه می رسد و صبر از جانب خداوندبه اندازه گرفتاری می آید.

کنزالعمّال، ح ۱۵۹۹۳

حدیث۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِی التَّخويفِ مِنَ القيامَةِ وَ الحِسابِ : اُذكُروا وُقوفَكُم بَيْنَ يَدَيِ اللّه ِ جَلَّجَلالُهُ ؛ فَاِنَّهُ الْحَـكَمُ الْعَدْلُ ، وَ اسْتَعِدُّوا لِجَوابِهِ اذا سَأَلَكُمْ ؛

درباره ترس از قیامت و حسابرسی: لحظه ایستادنتان در پیشگاه خداوند ـ جلّجلاله ـ را به یاد آورید، چراکه او حاکم عادل است و خودتان را برای پاسخگویی آمادهسازید که از شما می پرسد.

امالی صدوق ، ص ۳۵۴، ح ۴۳۲

حدیث۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن جبرئيل عليه السلام : عن اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ، قالَ: قالَ اللّه ُ تَبارَكَ وَ تَعالی : ... اِنَّمِن عِبادیَ المُؤمِنينَ لَمَن يُريدُ البابَ مِنَ العِبادَةِ فَاَ كُفُّهُ عَنهُ ، لِئَلاّ يَدخُلَهُعُجبٌ فَيُفسِدَهُ ذلِكَ ، و اِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنينَ لَمَن لا يَصلُحُ ايمانُهُ اِلاّ بِالفَقرِوَ لَو اَغنَيتُهُ لَاَفسَدَهُ ذلِكَ ، و اِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنينَ لَمَن لا يَصلُحُ ايمانُهُ اِلاّ بِالغَناءِولَو اَفقَرتُهُ لَاَفسَدَهُ ذلِكَ ، وِانَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنينَ لَمَن لا يَصلُحُ ايمانُهُ اِلاّ بِالسُّقمِولَو صَحَّحتُ جِسمَهُ لَاَفسَدَهُ ذلِكَ ، و اِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنينَ لَمَن لا يَصلُحُ ايمانُهُاِلاّ بِالصِّحَّةِ ولَو اَسقَمتُهُ لَاَفسَدَهُ ذلِكَ ، اِنّی اُدَبِّرُ عِبادی لِعِلمی بِقُلوبِهِم ، فَاِنّیعَليمٌ خَبيرٌ ؛

به نقل از جبرئیل: خداوند تبارک و تعالی فرمود: ... بعضی از بندگان مؤمن من،کسانی هستند که می خواهند از راه عبادت، به درگاه من وارد شوند، ولی من مانعمی شوم، به خاطر این که غرور در آنان به وجود نیاید تا فاسدشان کند. و بعضی از بندگانمؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با فقر، درست نمی شود، که اگر بی نیازشانکنم، بی نیازی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند کهایمانشان جز با ثروت، درست نمی شود که اگر نیازمندشان کنم، نیازمندی فاسدشانمی کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با بیماری، درستنمی شود، که اگر به آنان تن درستی ببخشم، تن درستی فاسدشان می کند. و بعضی ازبندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با تن درستی، درست نمی شود که اگربیمارشان کنم، بیماری فاسدشان می کند. در حقیقت، من، بندگانم را با آگاهی ای که ازدل هایشان دارم اداره می کنم؛ چراکه من دانای آگاهم».

توحید ، ص ۳۹۹، ح ۱

حدیث۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ جَلَّ ثَناؤُهُ یَقولُ : و عِزَّتی و جَلالی ، ما خَلَقتُ مِن خَلقی خَلقا اَحَبَّ اِلَیَّ مِن عَبدیَ المُؤمِنِ و لِذلِکَ سَمَّیتُهُ بِاسْمی مُؤمِنا ، لاُحَرِّمُهُ ما بَینَ المَشرِقِ وَ المَغرِبِ وَ هِیَ خِیَرَةٌ لَهُ مِنّی و اِنّی لاُمَلِّکُهُ ما بَینَ المَشرِقِ وَ المَغرِبِ و هِیَ خِیَرَةٌ لَهُ مِنّی ، فَلیَرضَ بِقَضائی ، وَ لیَصبِر عَلی بَلائی وَ لیَشکُر نَعمائی ، اَکتُبُهُ یا مُحَمَّدُ مِنَالصِّدّیقینَ عِندی ؛

خداوند ـ که نام او بلند باد ـ می فرماید: «به عزّت و جلالم سوگند، از میان آفریدگانمآفریده ای که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد، نیافریدم و بدین جهت، او را به اسمخودم، مؤمن، نام نهادم. البته [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، محرومَمی سازم و این انتخاب من برای اوست و [گاه]او را از آنچه میان مشرق و مغرب است،بهره مند می سازم و آن، انتخاب من برای او است. پس باید به خواست من، خشنود باشدو بر بلای من، صبر کند و نعمت های مرا شکر نماید. ای محمّد! او را در شمار صدیقین(بندگان راستین) خود می نویسم».

مشکاة الأنوار ، ص ۷۳، ح ۱۳۶

حدیث۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُصیبُ عَبْدا نَکْبَةٌ فَما فَوقَها اَو دونَها اِلاّ بِذَنْبٍ ، وَ ما یَعْفُو اللّه ُعَنْهُ اَکثَرُ ؛

هیچ بنده ای به بدبختی و بالاتر و پایین تر از آن نمی رسد، مگر به خاطر گناهی. البتهآنچه خدا از آن در می گذرد، بسیار بیشتر است.

سنن الترمذی ، ج ۵، ص ۳۷۸، ح ۳۲۵۲

حدیث۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَکی نَبیٌّ مِنَ الاَنبیاءِ اِلی رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقالَ : یا رَبِّ یَکونُ العَبدُمِن عَبیدِکَ یُؤمِنُ بِکَ وَ یَعمَلُ بِطاعَتِکَ ، فَتَزوی عَنهُ الدُّنیا ، وَ تَعرِضُ لَهُالبَلاءَ ، وَ یَکونُ العَبدُ مِن عَبیدِکَ یَکفُرُ بِکَ و یَعمَلُ بِمَعاصیکَ ، فَتَزوی عَنهُالبَلاءَ وَ تَعرِضُ لَهُ الدُّنیا . فَاَوحَی اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ اِلَیهِ ؛ اَنَّ البِلادَ وَالعِبادَ لی ، و اَ نَّهُلَیسَ مِن شَیءٍ اِلاّ یُسَبِّحُنی و یُهَلِّلُنی و یُکَبِّرُنی ، واَمّا عَبدیَ المُؤمِنُ فَلَهُسَیِّئاتٌ فَاَزوی عَنهُ الدُّنیا ، و اَعرِضُ لَهُ البَلاءَ حَتّی یَأتینی فَاَجزِیَهُ بِحَسَناتِهِ ،و اَمّا عَبدیَ الکافِرُ فَلَهُ حَسَناتٌ فَاَزوی عَنهُ البَلاءَ ، و اَعرِضُ لَهُ الدُّنیا حَتّی یَأتینیفَاَجزِیَهُ بِسَیِّئاتِهِ ؛

یکی از پیامبران به پروردگارش شِکوه نمود و گفت: پروردگارا! بنده ای از بندگانت بهتو ایمان می آورد و طبق فرمان تو عمل می کند و تو، دنیا را از او باز می داری (او را از دنیامحروم می کنی) و در معرض بلا قرارش می دهی. و بنده ای از بندگانت به تو کفر می ورزدو تو را نافرمانی می کند و تو، بلا را از او باز می داری و دنیا را به او ارزانی می کنی! خداوند عزّ و جلّ به او وحی فرمود: «سرزمین ها و بندگان، از آنِ من اند و هیچ چیزی نیست، جزاین که مرا منزه و یگانه و بزرگ می داند. امّا بنده مؤمنم، گناهانی دارد و من دنیا را از او بازمی دارم و او را در معرض بلاـ قرار می دهم تا این که [در قیامت] نزد من بیاید و پاداشخوبی هایش را بدهم. و امّا بنده کافرم، خوبی هایی دارد، و من بلاـ را از او باز می دارم ودنیا را به او عَرضه می کنم تا نزد من بیاید و کیفر

گناهانش را بدهم».

المعجم الکبیر ، ج۱۲،ص۱۱۷،ح۱۲۷۳۵

حدیث۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الرَّجُلَ لَتَـکونُ لَهُ دَرَجَةٌ رفیعَةٌ مِنَ الْجَنَّةِ لا یَنالُها اِلاّ بِشَی ءٍمِنَ الْبَلایا تُصیبُهُ ، حَتّی یَنْزِلَ بِهِ الْمَوتُ وَ ما بَلَغَ تِلکَ الدَّرَجَةَ ، فَیُشَدَّدُ عَلَیْهاحَتّی یَبْلُغَها ؛

انسان، گاهی درجه عالی ای در بهشت دارد که جز در سایه برخی گرفتاری ها به آننمی رسد و چنانچه مرگش فرا رسد و او به آن درجه نرسیده باشد، هنگام مرگش، چنانبر او سخت گرفته می شود که به آن درجه دست یابد.

مسند زید ، ص ۴۱۰

حدیث۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ لِلشَّیْطـانِ لَمَّةً بِـابْنِ آدَمَ وَ لِلمَلَـکِ لَمَّةً ، فَاَمّـا لَمَّةُ الشَّیطـانِ فَایعـادٌ بِالشَّرِّوَ تَکـذیبٌ بِالحَقِّ ، وَ اَمّا لَمَّةُ المَلَکِ فَایعادٌ بِالخَیْرِ وَ تَصـدیقٌ بِالحَقِّ ، فَمَن وَجَدَ ذلِکَ فَلیَعْلَماَ نَّهُ مِنَ اللّه ِ فَلْیَحمَدِ اللّه َ ، وَ مَن وَجَدَ الاُخری فَلیَتَعَوَّذ بِاللّه ِ مِنَ الشَّیطانِ الرَّجیم ؛

شیطـان القائـاتی به فرزنـد آدم دارد و فرشـته نیز الهامـاتی دارد: القای شـیطان، به بـدی وعـده دادن و حق را تکـذیب نمودن و الهام فرشـته، به خـوبی وعـده دادن و حـق را تصـدیقکردن است. پس هرکس الهـام به خـوبی را در دل خـود یـافت، بدانـد که از جـانب خداونداست و بدین خاطر، خدا را ستایش نماید و هرکس چیزی غیر از این یافت، از شیطانِرانده شده، به خدا پناه ببرد.

سنن الترمذی ، ج ۵، ص ۲۱۹، ح ۲۹۸۸

حدیث۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقولُ : اِنّی اِذَ ا ابْتَلَیْتُ عَبْدا مِنْ عِبادی مُؤمِنا فَحَمِدَنیعَلی مَا ابْتَلَیْتُهُ ، فَاِنَّهُ یَقومُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذلِکَ کَیومَ وَلَدَتْهُ اُمُّهُ مِنَ الْخَطایا . وَ یَقولُ الرَّبُّعَزَّ وَ جَلَّ : اَنَا قَیَّدْتُ عَبدی وَابْتَلَیْتُهُ ، وَ اَجرُوا لَهُ کَما کُنْتُمْ تُجرُونَ لَهُ وَ هُوَ صَحیحٌ ؛

خداوند عزّ و جلّ می فرماید: «هرگاه من یکی از بندگان مؤمنم را گرفتار ساختم و بهخاطر آن گرفتاری، ستایشم نمود، بی گمان از بسترش همانند روزی که از مادر متولّدشده، بدون گناه بر می خیزد» و می فرماید: «من بنده ام را گرفتار و مبتلا ساختم. شما،پاداش او را همانند زمان سلامتش به او بدهید.

مسند ابن حنبل ، ج ۶، ص ۷۷، ح ۱۷۱۱۸

حدیث۴۵۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما يُصيبُ الْمُسْلِمَ ، مِنْ نَصَبٍ ولا وَصَبٍ ، و لا هَمٍّ وَ لا حَزَنٍ وَ لا اَذًى وَ لاغَمٍّ ، حَتَّى الشَّوكَةِ يُشاكُها ، اِلّا كَفَّرَ اللّه ُ بِها مِنْ خَطاياهُ ؛

به مسلمان، رنج و درد طولانی و غم و اندوه و آزار و غصه ای نمی رسد، حتّی خاری بهتنش فرو نمی رود، مگر این که خداوند به خاطر آن ها، گناهان او را پاک می کند.

صحيح البخارى ، ج۵،ص۲۱۳۷،ح۵۳۱۸

حدیث۴۵۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ رَجُلًا أَتى سَيِّدَنا رَسولَ اللّه ِ صلى الله عليه و آله فَقالَ: يا رَسولَ اللّه ِ عَلِّمْنى خُلْقايَجْمَعُ لى خَيْرَ الدُّنْيا وَالْآخِرَةِ فَقالَ صلى الله عليه و آله: لاتَكْذِبْ؛

مردی بـه رسـول خـدا صـلی الله علیـه و آله عرض کرد: به من اخلاـقی بیاموزیـد که خیر دنیـا و آخرت درآن جمـع باشـد، حضـرت فرمودند: دروغ نگو.

بحارالأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۲، ح ۴۳

حدیث۴۵۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يا عَلىُّ اصْدِقْ وَإنْ ضَرَّكَ فِى الْعاجِلِ فَإنَّهُ يَنْفَعُكَ فِى الآجِلِ وَلاتَكْذِبْ وَإنْ يَنْفَعْكَ فِى الْعاجِلِ فَإنَّهُ يَضُرُّكَ فِى الآجِلِ؛

ای علی راست بگو اگر چه در حال حاضـر به ضـرر تو باشد ولی در آینده به نفع توسـتو دروغ نگو اگر چه در حال حاضر به نفع تو باشد ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج۲، ص۲۷، ح۶۵

حدیث۴۵۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أَنَا زَعيمٌ بِبَيتٍ فى رَبَضِ الْجَنَّةِ ، وَبَيْتٍ فى وَسَطِ الْجَنَّةِ ، وَبَيْتٍ فى أَعْلَيالْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِراءَ وَإنْ كانَ مُحِقّا ، وَلِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ وَإنْ كانَ هازِلاً ، وَلِمَنْحَسُنَ خُلْقُهُ؛

من بر کسـی که مجادله را رها کند، هر چند حق با او باشد و کسی که دروغ نگوید، هرچند به شوخی باشد و کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ای در حومه بهشت وخانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت ضمانت می کنم.

خصال، ص ۱۴۴

حدیث۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْكَذِبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ؛

دروغ، روزی را کم می کند.

الترغيب والترهيب، ج ۳، ص ۵۹۶، ح۲۹

حدیث۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا رَأَيْتَ مِنْ أَخيكَ ثَلاثَ خِصالٍ فَارْجُهُ: اَلْحَياءُ وَالأْمانَةُ وَالصِّدْقُ؛

هر گاه در برادر (دینی) خود سه صفت دیدی به او امیدوار باش: حیا، امانتداری وراستگویی.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۵

حدیث۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَبْدُ اللّه بْنِ عامِرٍ: دَعَتْنی أُمّی يَوْما وَرَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله قاعِدٌ فی بَيْتِنا ،فَقالَتْ : ها تَعالَ أُعْطِكَ ، فَقالَ لَها رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله ما أَرَدْتِ أَنْ تُعْطيهِ ؟ قالَتْ : أَرَدْتُ أَنْاُعْطِيَهُ تَمْرا ، فَقالَ لَها رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله أَما إِنَّكَ لَوْ لَمْ تُعْطِهِ شَيْئا كُتِبَتْ عَلَيْكَ كِذْبَةٌ؛

عبداللّه بن عامر: روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله در خانه ما نشسته بودند. مادرم مرا صدا زد و گفت: بیا به تو (چیزی) بدهم. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمودند: می خواهی چه به او بدهی؟ عرض کرد: می خواهم خرمایی به او بدهم. رسول خدا صلی الله علیه و آله به مادرم فرمودند: بدان که اگرچیزی به او ندهی، دروغ برایت نوشته می شود.

الترغيب والترهيب، ج ۳، ص ۵۹۷، ح۳۲

حدیث۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ أَحَبَّ الْكَذِبَ فِی الصَّلاحِ وَ أَبْغَضَ الصِّدْقَ فِی الْفَسادِ؛

خداوند عزوجل، دروغی را که باعث صلح و آشتی شود دوست دارد و از راستی کهباعث فتنه شود بیزار است.

من لايحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۳،ح ۵۷۶۲

حدیث۴۶۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
لا تَنْظُروا اِلى كَثْرَةِ صَلاتِهِم وَ صَوْمِهِم وَ كَثْرَةِ الحَجِّ وَالْمعروفِ وَطَنْطَنَتِهِم بِاللَّيلِ، وَلكِنِ انْظُرُوا اِلى صِدْقِ الحَديثِ وَ اَداءِ الاَمانَةِ؛
به زيادى نماز و روزه و حج و نيكى و وِرد و ذكر شبانه مردم نگاه نكنيد، بلكه بهراستگويى و امانتدارى آنان توجه نماييد.

عيون اخبار الرضا عليه السلام، ج۱، ص۵۶، ح۱۹۷

حدیث۴۶۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
اَلصِّدْقُ طُمَأْنينَةٌ وَ الْكَذِبُ ريبَةٌ؛
راستگويى مايه آرامش و دروغگويى مايه تشويش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث۴۶۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
ثَلاثٌ يَقْبَحُ فيهِنَّ الصِّدْقُ: اَلنَّميمَةُ، وَ اِخبارُكَ الرَّجُلَ عَنْ اَهلِهِ بِمايَكْرَهُهُ، وَ تَكذيبُكَ الرَّجُلَ عَنِ الخَبَرِ؛
در سه چيز راستگويى زشت است: سخن چينى، خبر ناخوشايند دادن به مرديدرباره زن و فرزندش و تكذيب كردن خبر كسى.

خصال، ص ۸۷، ح ۲۰

حدیث۴۶۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
اِنَّ اَشَدَّ النّاسِ تَصْديقا لِلنّاسِ اَصْدَقُهُمْ حَديثا وَ اِنَّ اَشَدَّ النّاسِ تَكْذيبااَكْذَبُهُمْ حَديثا؛
هر كس راستگوتر است سخن مردم را بيشتر باور مى كند و هر كس دروغگوتر است مردم را بيشتر دروغگو مى داند.

نهج الفصاحه، ح ۵۹۱

حدیث۴۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَاِنَّهُ مَعَ البِرِّ وَ هُما فِى الْجَنَّةِ وَ اِيّاكُمْ وَالْكِذْبَ فَاِنَّهُ مَعَالْفُجورِ وَ هُما فِى النّارِ؛
شما را سفارش مى كنم به راستگويى، كه راستگويى با نيكى همراه است و هر دو دربهشت اند و از دروغگويى بپرهيزيد كه

دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو درجهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶

حدیث۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثٌ مَنْ کُنَّ فیهِ فَهُوَ مُنافِقٌ وَ اِنْ صامَ وَ صَلّی وَحَجَّ وَاعْتَمَرَ وَقالَ«اِنّی مُسْلِمٌ» مَنْ اِذا حَدَّثَ کَذِبَ وَ اِذا وَعَدَ اَخْلَفَ وَ اِذَا ائْتُمِنَ خانَ؛
سه چیز است که در هر کس باشد منافق است اگر چه روزه دارد و نماز بخواند و حج وعمره کند و بگوید من مسلمانم، کسی که هنگام سخن گفتن دروغ بگوید و وقتی که وعدهدهد تخلف نماید و چون امانت بگیرد، خیانت نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۰

حدیث۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلا اِنَّ خَیرَ الرِّجالِ مَن کانَ بَطیءَ الغَضَبِ سَریعَ الرِّضا؛
بدانید که بهترین انسان ها کسانی هستند که دیر به خشم آیند و زود راضی شوند.

نهج الفصاحه، ح۴۶۹

حدیث۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما تَجَرَّعَ عَبدٌ جُرعَةً اَفضَلَ عِنْدَ اللّه مِنْ جُرعَةِ غَیْظٍ کَظَمَها اِبتِغاءَوَجهِ اللّه ؛
انسان هیچ جرعه ای ننوشید که نزد خدا از جرعه خشمی که برای رضای خدا فروخورد بهتر باشد.

نهج الفصاحه، ح۲۶۲۸

حدیث۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ الغَضَبَ مِنَ الشَّیطانِ وَاِنَّ الشَّیطانَ خُلِقَ مِنَ النّارِ وَاِنَّما تُطفَأُ النّارُبِالماءِ فَاِذا غَضِبَ اَحَدُکُم فَلیَتَوَضَّأْ؛
خشم از شیطان و شیطان از آتش آفریده شده است و آتش با آب خاموش می شود،پس هرگاه یکی از شما به خشم آمد، وضو بگیرد.

نهج الفصاحه، ح ۶۶۰

حدیث۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كادَ الْحَليمُ أنْ يَكونَ نَبيّا؛
آدم بردبار به پیامبری نزدیک است.

بحارالأنوار، ج ۴۳، ص ۷۰، ح ۶۱

حدیث۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ كَظَمَ غَيْظا وَهُوَ قادِرٌ عَلى اَنْ يُنْفِذَهُ مَلأَهُ اللّه ُ أَمْنا وَايمانا؛
هر کس در حالی که می تواند خشم خود را عملی کند، آن را فرو برد، خداوند او راسرشار از آرامش و ایمان می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۷۸

حدیث۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ بِحَليمٍ مَنْ لَمْ يُعاشِرْ بِالْمَعْرُوفِ مَنْ لابُدَّ لَهُ مِنْ مُعاشَرَتِهِ حَتّييَجْعَلَ اللّه ُ مِنْ ذلِكَ مَخْرَجا؛
بردبار نیست آن که با کسی که چاره ای جز معاشرت با او ندارد به نیکیمعاشرت نکند تا این که خداوند برای او راه نجاتی از معاشرت با وی فراهمآورد.

کنزالعمال، ج ۳، ص ۱۳۰، ح۵۸۱۵

حدیث۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلصَّرعَةُ كُلُّ الصَّرعَةِ الَّذى يَغْضَبُ فَيَشْتَدُّ غَضَبُهُ وَيَحْمَرُّ وَجهُهُوَيَقْشَعِرُّ شَعْرُهُ فَيَصرَعُ غَضَبَهُ؛
کمال دلیری آن است که کسی خشمگین شود و خشمش شدّت گیرد و چهره اشسرخ شود و موهایش بلرزد، امّا بر خشم خود چیره گردد.

نهج الفصاحه، ح۱۸۷۲

حدیث۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ کَفَّ غَضَبَهُ کَفَّ اللّه ُ عَنْهُ عَذابَهُ؛

هر کس خشم خود را نگه دارد خداوند عذابش را از او باز می دارد.

بحارالأنوار، ج ۷۳، ص ۲۶۳، ح۷

حدیث۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَأَمَّا الْحِلْمُ فَمِنْهُ رُکوبُ الْجَمیلِ، وَصُحْبَةُ الأَبْرارِ وَرَفْعٌ مِنَ الضَّعَةِ وَرَفْعٌ مِنْ الْخَساسَةِ وَتَشَهِّی الْخَیْرِ وَتَقَرُّبُ صاحِبِهِ مِنْ مَعالِی الدَّرَجاتِ وَالْعَفْوُوَالْمَهَلُ وَالْمَعْروفُ وَالصَّمْتُ فَهذا ما یَتَشَعَّبُ لِلْعاقِلِ بِحِلْمِهِ؛

حاصل بردباری: آراسته شدن به خوبیها، هم نشینی با نیکان، ارجمند شدن، عزیزگشتن، رغبت به نیکی، نزدیک شدن بردبار به درجات عالی، گذشت، آرامش و تأنی،احسان و خاموشی. اینها ثمره بردباری عاقل است.

تحف العقول، ص۱۶

حدیث۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مِنْ مَکارِمِ الاَْخْلاقِ فِی الدُّنْیا وَالآخِرَةِ اَنْ تَعْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَکَوَتَصِلَ مَنْ قَطَعَکَ وَ تَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَیْکَ؛

سه چیز در دنیا و آخرت از مکارم اخلاق است: از کسی که به تو ظلم کرده درگذری، باکسی که با تو قطع رابطه کرده، رابطه برقرار کنی و با کسی که با تو سبکسری می کندبردباری نمایی.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۸

حدیث۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَبَّذَا الْمُتَخَلِّلُ مِنْ اُمَّتی؛

آفرین بر خلال کنندگان امت من.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیْکُمْ بِالبِطّیخِ، فَاِنَّ فیهِ عَشْرَ خِصالٍ: ... وَ رَیْحانٌ؛

خربزه بخورید، چرا که ده خاصیت دارد... از جمله این که خوشبو (کننده) است.

طب النّبی صلی الله علیه و آله، ص ۸

حدیث۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثٌ حَقٌّ عَلی کُلِّ مُسْلِمٍ: اَلْغُسْلُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ وَ السِّواکُوَ الطِّیبُ؛
سه چیز بر هر مسلمانی لازم است: غسل جمعه، مسواک زدن و عطر.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۵۶

حدیث۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نِعمَ الطَّعامُ الزَّبیبُ... وَ یُطَیِّبُ النَّـکْهَةَ؛
چه خوب خوراکی است مویز؛ ... و دهان را خوشبو می کند.

اختصاص، ص ۱۲۴

حدیث۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلسِّواکُ یَزیدُ الرَّجُلَ فَصاحَةً؛
مسواک بر شیوایی سخن انسان می افزاید.

مکارم الاخلاق، ص ۴۸

حدیث۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
... اَنَّ فی تَمْرَتِکُمْ هذِهِ (اَلْبَرنِّی) تِسْعَ خِصالٍ ... وَ تُطَیِّبُ النَّـکْهَةَ؛
در این خرمای شما (برنی) نُه ویژگی است... از جمله آن که دهان را خوشبو می نماید.(برنی، نوعی از خرماست که گِرد و به رنگ سرخ مایل به زرد است).

محاسن، ج ۱، ص ۷۷، ح ۳۷؛ المعجمالوسیط، ج ۱، ص ۵۲

حدیث۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مازالَ جَبْرَئیلُ یُوَصّینی بِالسِّواكِ حَتّی خِفْتُ اَنْ اُحْفِیَ اَوْ اُدْرِدَ؛

جبرئیل پیوسته مرا به مسواک سفارش می کرد تا جایی که ترسیدم در مسواک زدنزیاده روی کنم و یا دندان هایم را از بین ببرم.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۳۴۶، ح ۱

حدیث۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما جاءَنی جَبْرَئیلُ اِلاّ أَوْصانی بِالسِّواكِ، حَتّی لَقَدْ خَشیتُ اَنْ یُفْرَضَعَلَیَّ وَ عَلی اُمَّتی؛

جبرئیل هیچ گاه نزد من نیامد، مگر آن که مرا به مسواک زدن سفارش کرد تا جاییکه نگران شدم این کار بر من و امّتم واجب گردد.

کنزالعمال، ح ۲۶۱۷۴

حدیث۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن استاكَ كُلَّ یَوم مَرَّتَینِ فَقَد أدامَ سُنَّةَ الأَنْبیاءِ علیهم السلام، وَ كَتَبَ اللّهُ لَهُ بِكُلِّ صَلاةٍ یُصَلّیها ثَوابَ مِئَةِ رَكعَةٍ، وَ استَغنی عَنِ الفَقرِ، وَ تَطیبُ نَكهَتُهُ،وَ یَزیدُ فی حِفظِهِ، وَ یَشتَدُّ لَهُ فَهمُهُ، وَ یَمْرَأُ طَعامُهُ، وَ یَذهَبُ أوجاعُ أضراسِهِ، وَ یُدفَعُعَنهُ السُّقْمُ، وَ تُصافِحُهُ المَلائِكَةُ لِما یَرَونَ عَلَیهِ مِنَ النّورِ، وَ یَنقی أسنانُهُ؛

هر کس هر روز دو بار مسواک بزند: سنت پیامبران را ادامه داده است و برای هرنمازی که بخواند خداوند پاداش صد رکعت برایش می نویسد و از فقر نجات می یابد ودهانش خوشبو، حافظه اش تقویت، فهمش زیاد، غذایش گوارا و درد دندان وبیماری اش برطرف می شود و فرشتگان به خاطر نوری که در او مشاهده می کنند، با اودست می دهند و دندان هایش تمیز می شود.

جامع الأخبار، ص ۱۵۱، ح ۳۴۰

حدیث۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلوا فَإنَّهُ لَیسَ شَیْ ءٌ أَبْغَضَ إلَی الْمَلائِكَةِ مِنْ أنْ یَرَوْا فی أَسْنانِالْعَبْدِ طَعاما؛

خلال کنید که بدترین چیز نزد فرشتگان این است که لای دندان های بنده، ماندهغذا ببینند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهِّروا اَفْواهَكُمْ فَاِنَّها مَسالِكُ التَّسْبيحِ؛

دهان های خود را پاکیزه کنید که راه های تسبیح خداوند است.

مکارم الاخلاق، ص ۵۱

حدیث۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالسِّواك فَنِعْمَ الشَّیْ ءُ السِّواكُ يَشُدُّ اللِّثَةَ وَ يَذْهَبُ بِالْبَخَرِ وَيُصْلِحُ الْمِعْدَةَ وَ يَزيدُ فى دَرَجاتِ الْجَنَّةِ وَ يُسْخِطُ الشَّيْطانَ؛

مسواک بزنید؛ چرا که مسواک چیز خوبی است؛ لثه را محکم می کند، بوی دهان رامی برد، معده را اصلاح می کند، بر درجات انسان در بهشت می افزاید و شیطان راناخرسند می نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۵

حدیث۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... اِنَّ فيهِ (الخِضابِ) اَرْبَعَ عَشْرَةَ خَصْلَةً:... وَ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يَشُدُّاللِّثَةَ... ؛

در خضاب کردن (رنگ موی طبیعی) چهارده خاصیت است: ... از جمله این که دهانرا خوشبو و لثه را محکم می کند.

کافی، ج ۶ ، ص ۴۸۲، ح ۱۲

حدیث۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ الْمَتَخَلِّلينَ مِنْ اُمَّتى فِى الْوُضوءِ وَ الطَّعامِ؛

خداوند رحمت کند خلال کنندگان امتم را در هنگام وضو گرفتن و بعد از غذاخوردن.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۳

حدیث۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما عَمِلَ ابْنُ آدَمَ شَيْئا اَفْضَلَ مِنَ الصَّلاةِ وَ صَلاحِ ذاتِ الْبَيْنِ وَ خُلْقٍ حَسَنٍ ؛

انسان هیچ کاری بهتر از نماز، اصلاح میان مردم و خوش اخلاقی نکرده است.

نهج الفصاحه، ح ۲۶۵۱

حدیث۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلدُّعاءُ مِفْتاحُ الرَّحْمَةِ، وَ الْوُضوءُ مِفْتاحُ الصَّلاةِ، وَ الصَّلاةُ مِفْتاحُ الْجَنَّةِ؛
دعا کلید رحمت، وضو کلید نماز و نماز کلید بهشت است.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۸۸

حدیث۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تَزالُ اُمَّتی بِخَیرٍ ما تَحابّوا و اَقامُوا الصَّلاةَ وَ آتَوُا الزَّکاةَ وَ اَقْرَوُاالضَّیْفَ، فَاِنْ لَمْ یَفْعَلُوا ابتُلُوا بِالسِّنینَ وَ الْجَدْبِ؛
امتم همواره در خیر و خوبی انـد تا وقتی که یکـدیگر را دوست بدارنـد، نماز برپا دارنـد،زکات بدهنـد و میهمان را گرامی بدارنـد، پس اگر چنین نکنند به قحطی و خشکسالیگرفتار می شوند.

امالی طوسی، ص ۶۴۷، ح ۱۳۴۰

حدیث۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَحَبُّ الاَعْمالِ اِلَی اللّه ِ الصَّلاةُ لِوَقْتِها، ثُمَّ بِرُّ الْوالِدَیْنِ، ثُمَّ الْجِهادُ فیسَبیلِ اللّه ِ؛
دوست داشتنی ترین کارها نزد خداوند: نماز اول وقت، سپس نیکی به پدر و مادر وسپس جهاد در راه خداست.

نهج الفصاحه، ح ۷۰

حدیث۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِسْتَوُوا تَسْتَوِ قُلوبُکُمْ وَ تَماسّوا تَراحَموا؛
[در نمـاز جماعت] صف ها را هماهنگ و منظم نماییـد تا دل هایتان هماهنگ شود و به یکـدیگر (شانه به شانه) متصل گردیـد تا با هم مهربان شوید.

کنزالعمال، ح ۲۰۵۷۵

حدیث۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلاةُ الْجَماعَةِ اَفْضَلُ مِنْ صَلاةِ الْفَرْدِ بِخَمْسٍ وَ عِشْرينَ دَرَجَةً؛

فضیلت نماز جماعت بیست و پنج برابر نماز فُرادا است.

خصال، ص ۵۲۱، ح ۹

حدیث۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوانُ اللّه ِ وَ وَسَطُ الْوَقْتِ رَحْمَةُ اللّه ِ وَ آخِرُ الْوَقْتِ عَفْوُ اللّه ِ؛

[نماز] اول وقت مایه خشنودی خداوند، میان وقت دربردارنده رحمت خداوند وپایان وقت، موجب عفو خداوند است.

سنن الدار قطنی، ج ۱، ص ۲۵۹

حدیث۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّكْعَتانِ فى جَوْفِ اللَّيْلِ اَحَبُّ اِلَى اللّه ِ مِنَ الدُّنْيا وَ ما فيها؛

دو رکعت نماز در دل شب، نزد خدا از دنیا و آنچه در آن است، محبوب تر است.

بحارالأنوار، ج ۸۷، ص ۱۴۸، ح ۲۳

حدیث۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصّلَواتُ الْخَمْسُ وَ الْجُمُعَةُ اِلَى الجُمُعَةِ كَفّاراتٌ لِما بَيْنَهُنَّ ما لَمْ تَغْشَ الكَبائِرُ؛

نمازهای پنجگانه و نماز جمعه تا نماز جمعه بعد، کفاره گناهان میان آنهاست، تاوقتی که گناهان کبیره ای در میان نیاید.

سنن التّرمذی، ج ۱، ص ۱۳۸، ح ۲۱۴

حدیث۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَيُّهَا النّاسُ، اِنَّ الْمُصَلّى اِذا صَلّى فَاِنَّهُ يُناجى رَبَّهُ تَبارَكَ وَ تَعالى،فَلْيَعْلَمْ بِما يُناجيهِ؛

ای مردم! نمازگزار هنگام نماز با پروردگار بلند مرتبه اش مناجات می کند، پس بایدبداند چه می گوید.

مسند احمد، ج ۲، ص ۱۲۹

حدیث۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكْعَتَيْنِ بِسِواكٍ اَحَبُّ اِلَى اللّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعينَ رَكْعَةً بِغَيْرِ سِواكٍ؛

دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند عزوجل محبوب تر از هفتاد رکعت نماز بدونمسواک است.

خصال، ص ۴۸۱، ح ۵۲

حدیث۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ يَنْبَغى اَنْ يَكونَ فِى الْبَيْتِ شَىْ ءٌ يَشْغَلُ الْمُصَلِّىَ؛

شایسته نیست در اطاق چیزی باشد، که نمازگزار را مشغول سازد.

سنن ابی داود، ج ۱، ص ۴۵۱، ح ۲۰۳۰

حدیث۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو كـانَ عَلى بـابِ دارِ اَحَـدِكُمْ نَهْرٌ فَاغْتَسَلَ فى كُلِّ يَوْمٍ مِنْهُ خَمْسَ مَرّاتٍأكانَ يَبْقى فى جَسَـدِهِ مِنَ الـدَّرَنِ شَـىْ ءٌ؟ قُلنا: لا. قالَ: فَاِنَّ مَثَلَ الصَّلاةِ كَمَثَلِ النَّهْرِالْجارى، كُلَّما صُلِّىَ صَلاةٌ كَفَّرَتْ ما بَيْنَهُما مِنَ الذُّنوبِ؛

اگر بر درِ خانه یکی از شـما جویی بود و هر روز پنج بار خود را در آن می شـست، آیا دربدن وی چرکی باقی می ماند؟ گفتیم: نه. فرمودند: پس براستی نماز، مانند همان جویروان است که هرگاه به جا آورده شود، گناهان میان دو نماز را پاک می کند.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۲۳۷، ح ۹۳۸

حدیث۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكْعَتانِ مِنْ رَجُلٍ وَرِعٍ اَفْضَلُ مِنْ اَلْفِ رَكْعَةٍ مِنْ مُخَلِّطٍ؛

دو رکعت نماز انسان با تقوا، بهتر از هزار رکعت نماز لاابالی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۷۲

حدیث۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اغْتابَ مُسْلِما اَو مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللّه ُ تَعالى صَلاتَهُ وَ لا صيامَهُاَرْبَعينَ يَوْما وَ لَيْلَةً اِلاّ اَنْ يَغْفِرَ لَهُ صاحِبُهُ؛

خداوند متعال تا چهل شبانه روز نماز و روزه غیبت کننده مرد و زن مسلمان را نمی پذیرد، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد.

جامع الأخبار، ص ۴۱۲، ح ۱۱۴۱

حدیث۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللّه ُ اِبْراهيمَ خَليلًا اِلاّ لاِطْعامِهِ الطَّعامَ وَ صَلاتِهِ بِاللَّيْلِوَ النّاسُ نيامٌ؛

خداوند متعال، حضرت ابراهيم را جز به خاطر غذا دادن (به مردم) ونماز شب خواندنش هنگامى كه مردم در خواب بودند، خليل و دوست خودانتخاب نكرد.

علل الشرايع، ج ۱، ص ۳۵، ح ۴

حدیث۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَرَكَ الصَّلاةَ مُتَعَمِّدا فَقَدْ كَفَرَ جِهارا؛

هر كس نماز را عمدا ترك كند، آشكارا كفر ورزيده است.

المعجم الاوسط، ج ۳، ص ۳۴۳

حدیث۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا قامَ الْعَبْدُ اِلى صَلاتِهِ وَ كانَ هَواهُ وَقَلْبُهُ اِلَى اللّه انْصَرَفَ كَيَوْمٍوَلَدَتْهُ اُمُّهُ؛

هرگاه بنده به نماز بايستد و گرايش و دلش به سوى خدا باشد، از نماز فارغ مى شودهمانند روزى كه از مادر زاده شد.

جامع السعادات، ج ۳، ص ۲۷۵

حدیث۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّلاةُ تُسَوِّدُ وَجْهَ الشَّيْطانِ؛

نماز چهره شيطان را سياه مى كند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۷۷

حدیث۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَزالُ الْعَبْدُ فى صَلاةٍ مَا انْتَظَرَ الصَّلاةَ؛

انسان تا وقتی که منتظر نماز است، در حال نماز است.

نهج الفصاحه، ح۲۵۳۸

حدیث۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلانِ كانا يَعْمَلانِ عَمَلاً واحِدا ، فَيَرى اَحَدُهُما صاحِبَهُفَوْقَهُ ، فَيَقولُ : يا رَبِّ ، بِما اَعْطَيْتَهُ وَ كانَ عَمَلُنا واحِدا ؟فَيَقولُ اللّه ُ تَبارَكَ وَ تَعالى : سَاَ لَنى وَ لَمْ تَسْاَ لْنى ؛

دو نفر که هر دو یکسـان عمل کرده انـد ، وارد بهشت می شونـد ، امّا یکی از آن دو ،دیگری را برتر از خود می بینـد . می گویـد : پروردگـارا ! چرا او را برتری دادی ، در حـالی کهعمل هر دوی ما یکسان بوده است؟ خداونـد ـ تبارک و تعالی ـ می فرمایـد : او از مندرخواست می کرد و تو درخواست نمی کردی.

عدّة الداعی ، ص ۳۶

حدیث۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَرادَ اَنْ تُسْتَجابَ دَعْوَتُهُ وَ اَنْ تُـكْشَفَ كُرْبَتُهُ ، فَلْيُفَرِّجْ عَنْ مُعْسِرٍ ؛

هر کس می خواهد دعایش مستجاب و غمش از بین برود، باید گره از کار گرفتاری باز کند.

مسند ابن حنبل ، ج ۲، ص ۲۴۸، ح ۴۷۴۹

حدیث۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا اَرادَ صاحِبُكُم اَن لا يَسْاَ لَ رَبَّهُ اِلاّ اَعْطاهُ ، فَلْيَيَاَس مِنَ النّاسِ كُلِّهِمْ ، ولا يَكونَنَّ لَهُ رَجاءٌ عِنْدَ غَيْرِ اللّه ِ فَاِذا عَلِمَ اللّه ُ ذالِكَ مِنْ قَلْبِهِ لَمْ يَسْاَ لْهُ شَيْئا اِلاّ اَعْطاهُ ؛

هر گاه یکی از شـما خواست که آنچه را از پروردگارش درخواست می کنـد ، به او بدهـد ،باید از همه مردم چشم امید برکَند و به غیر خدا هرگز امیدی نداشته باشد . پس هرگاهاین از قلب او بر خدا عیان شد، هر چه را از وی بخواهد، به او می دهد.

تیسیر المطالب ، ص ۲۳۵

حدیث۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُتِیَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله وَ هُوَ قاعِدٌ فِی ظِلِّ الْحَطیمِ بِمَکَّهَ ، فَقیلَ : یا رَسولَ اللّه اُتِیَ عَلی مالِ اَبی فُلانٍ بِسَیْفِ الْبَحرِ فَذَهَبَ . فَقالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : ما تَلَفَ مالٌ فی بَرٍّوَ لا بَحرٍ اِلاّ بِمَنْعِ الزَّکاهِ فَحَرِّزوا اَمْوالَکُم بِالزَّکاهِ ، وَ داووا مَرْضاکُمْ بِالصَّدَقَهِ وَ ادْفَعواعَنْکُمْ طَوارِقَ البَلاءِ بِالدُّعاءِ فَاِنَّ الدُّعاءَ یَنْفَعُ مِمّا نَزَلَ وَ مِمّا لَمْ یَنْزِلَ ما نَزَلَ یَکْشِفُهُ وَ مالَمْ یَنْزِلْ یَحْبِسُهُ ؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ، در سایه حَطیم در مکّه نشسته بودند که شخصی آمد و گفت : ایپیامبر خدا ! اموال فلانی در ساحل دریا ، دچار حادثه شد و از بین رفت . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند : هیچ مالی در خشکی و دریا تلف نشد ، مگر به سبب ندادنزکات . پس ، اموال خود را با دادن زکات ، حفظ نمایید و بیمارانتان را با صدقه دادن درمان ومصیبت های بلا را با دعا کردن از خود رفع کنید ، که دعا برای آنچه نازل شده و نازل نشده ،سودمند است : آنچه نازل شده ، برطرف می کند و از آنچه نازل نشده ، جلوگیری می نماید.

الدعاء للطبرانی ، ص ۳۱، ح ۳۴

حدیث۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا اَرَدْتَ اَنْ تَدعُوَ اللّه َ فَقَدِّم صَلاهً اَو صَدَقَهً اَو خَیْرا اَوْ ذِکْرا ؛

هر گاه خواستی دعا کنی ، پیش از آن ، نمازی بخوان یا صدقه ای بده یا کار خیریبکن یا ذکری بگو.

عوالی اللآلی ، ج ۱، ص ۱۱۰، ح ۱۶

حدیث۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعاءُ السِّرِّ یَزیدُ عَلَی الْجَهْرِ سَبْعینَ ضِعْفا وَ اَ ثْنَی اللّه ُ سُبْحانَهُ عَلیزَکَریّا علیه السلامبِقَولِهِ : «اِذْ نادی رَبَّهُ نِدَاءً خَفیًّا» ؛

دعای پنهانی ، هفتاد برابر دعای آشکار ، ارزش دارد . خداوند متعال زکریا علیه السلامراچنین ستایش کرده است : «آن گاه که پنهانی با پروردگارش سخن گفت».

ارشاد القلوب ، ص ۱۵۴

حدیث۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ لَیُمْسِکُ الْخَیْرَ الْکَثیرَ عَنْ عَبْدِهِ فَیَقولُ : لا اُعْطیهِ حَتّی یَسْاَ لَنی ؛

خداوند ، بسیاری از خوبی ها را به بنده اش نمی دهد و می فرماید : «به او نمی دهم تا ازمن بخواهد».

مستدرک الوسائل ، ج ۵ ، ص ۱۷۵،ح ۵۶۰۳

حدیث۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا دَعا اَحَدُکُم فَلْیَعُمَّ فَاِنَّهُ اَوجَبُ لِلدُّعاءِ ؛

هر گاه یکی از شما دعا کرد ، برای همه دعا کند ؛ زیرا این، دعا را به اجابت نزدیک تر می کند.

کافی ، ج ۲، ص ۴۸۷، ح ۱

حدیث۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا فاطِمَةُ مَنْ تَهاوَنَ بِصَلاتِهِ مِنَ الرِّجالِ وَ النِّساءِ ابْتَلاهُ اللّه ُ بِخَمْسَعَشْرَةَ خَصْلَةً : سِتٌّ مِنْها فی دارِ الدُّنْیا ... فَاَمَّا اللَّواتی تُصیبُهُ فی دارِ الدُّنْیا ... وَ لا یَرتَفِعُدُعاؤُهُ اِلَی السَّماءِ وَ السّادِسَةُ لَیْسَ لَهُ حَظٌّ فی دُعاءِ الصّالِحینَ ؛

ای فاطمه! هر کس ، از مرد و زن نمازش را سبک بشمارد ، خداوند او را به پانزده چیزمبتلا می کند : شش تای آنها در سرای دنیاست ... و آن شش چیزی که در سرای دنیا بهاو می رسد ، این است که : ... و [پنجم]دعایش به سوی آسمان نمی رود ، و ششم ، اوسهمی از دعای نیکان ندارد .

فلاح السائل ، ص ۶۱ ، ح ۱

حدیث۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا اَیُّهَا النّاسُ ! اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقولُ : مُروا بِالْمَعروفِ وَ انْهَوا عَنِ الْمُنْکَرِمِنْ قَبْلِ اَنْ تَدْعُوَنی فَلا اُجیبَکُمْ وَ تَسْاَلونی فَلا اُعْطیَکُمْ وَ تَسْتَنْصِرونی فَلا اَنْصُرَکُم ؛

ای مردم! خداوند عزّوجلّ می فرماید : امر به معروف و نهی از منکر کنید ، پیش ازآن که مرا بخوانید و پاسختان ندهم ، یا از من بخواهید و عطایتان نکنم ، یا از من یاریطلبید و یاری تان نرسانم.

مسند ابن حنبل ، ج ۹، ص ۵۰۴ ،ح ۲۵۳۱۰

حدیث۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَقْرَبُ ما یَکونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَ هُوَ ساجِدٌ فَاَکْثِرُوا الدُّعاءَ ؛

نزدیک ترین حالتِ بنده به پروردگارش زمانی است که در سجده است . پس [در اینحالت ،]بسیار دعا کنید.

صحیح مسلم ، ج ۱، ص ۳۵۰، ح ۲۱۵

حدیث۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یَقولُ : ... وَ لَو اَنَّ قُلوبَ عِبادِی اجْتَمَعَت عَلی قَلْبِ اَسْعَدِ عَبْدٍ لی مازادَ ذالِکَ [فی سُلطانی جَناحَ بَعوضَةٍ وَ لَوْ اَ نّی اَعْطَیْتُ کُلَّ عَبْدٍ ما سَاَ لَنی ما کانَ ذالِکَ [اِلاّ مِثْلَ اِبْرَةٍ جاءَها عَبْدٌ مِنْ عِبادی فَغَمَسَها فِی البَحرِ وَ ذالِکَ اَنَّ عَطائی کَلامٌ وَ عِدَتیکَلامٌ وَ اِنَّما اَقولُ لِشَّیْ ءٍ : کُنْ فَیکونُ ؛

خداوند می فرماید : « ... اگر دل های بندگانم ، همه یک جا در دلِ خوش بخت ترینبنده ام جمع شوند این، به مقدارِ بالِ پشه ای بر سلطنت من نمی افزاید و اگر به هر بنده ایآنچه بخواهد ، عطا کنم ، این نباشد ، مگر همانندِ سوزنی که بنده ای از بندگانم بردارد ودر دریایی فرو بَرَد ؛ زیرا عطای من به گفتاری است و وعده ام نیز به گفتاری . به چیزمی گویم : هست شو، پس هست می شود.

بحار الأنوار ، ج ۷۷، ص ۱۳۶، ح ۴۸

حدیث۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَتَمَنَّیَنَّ اَحَدُکُمُ المَوْتَ اِمّا مُحْسِنا فَلَعَلَّهُ اَنْ یَزْدادَ خَیرا وَ اِمّا مُسیئافَلَعَلَّهُ اَنْ یَسْتَعْتِبَ؛

هیچ یک از شما نباید آرزوی مرگ کند ؛ زیرا اگر نیکوکار است ، شاید که با ماندن،بیشتر نیکی کند و اگر بدکار است ، شاید که با ماندن، از بدی دست بشوید.

صحیح بخاری ، ج ۵ ، ص ۲۱۴۷، ح ۵۳۴۹

حدیث۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ یَومَ الجُمُعَةِ سَیِّدُ الاَیّام یُضاعِفُ اللّه ُ فیهِ الحَسَناتِ وَ یَمحو فیهِالسَّیِّئاتِ وَ یَرفَعُ فیهِ الدَّرَجاتِ وَ یَستَجیبُ فیهِ الدَّعَواتِ وَ یَکشِفُ فیهِ الکُرُباتِ وَ یَقضیفیهِ الحَوائِجَ العِظامَ وَ هُوَ یَومُ المَزیدِ ، لِلّه ِ فیهِ عُتَقاءُ و طُلَقاءُ مِنَ النّارِ ما دَعا بِهِ اَحَدٌ مِنَالنّاسِ وَ قَد عَرَفَ حَقَّهُ وَ حُرمَتَهُ اِلاّ کانَ حَقّا عَلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ اَنْ یَجْعَلَهُ مِن عُتَقائِهِوَ طُلَقائِهِ مِنَ النّارِ ؛

روز جمعه ، سرور روزهاست . در این روز خداوند ، خوبی ها را چند برابر می کند وبدی ها و گناهان را پاک می کند و درجات را افزایش می دهد و دعاها را مستجاب می نماید و رنج و اندوه ها را برطرف می سازد و حاجت های بزرگ را برآورده می کند،روز افزونی و فراوانی است . در این روز ، خداوند بسیاری را از آتش می رهانَدو آزاد می کند . اَحَدی از مردم در این روز دعا نکند ، به شرط آن که حق و حرمتآن را بشناسد ، مگر آن که بر عهده خداوند عزّوجلّ است که او را از رها و آزادشدگاناز آتش ، قرار دهد.

کافی ، ج ۳، ص ۴۱۴، ح ۵

حدیث۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یَکفی مِنَ الدُّعاءِ مَعَ البِرِّ ما یَکفِی الطَّعامَ مِنَ المِلحِ ؛
دعا همراه با کار خیر ، به اندازه نمک برای غذا کافی است.

امالی طوسی ، ص ۵۳۴ ، ح ۱۱۶۲

حدیث۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَطیعَةُ الرَّحِمِ تَحجُبُ الدُّعاءَ ؛
قطع رابطه با خویشاوندان، مانع اجابت دعا می شود.

نزهة الناظر ، ص ۳۷، ح ۱۱۵

حدیث۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ یَضْمُنْ لی بِرَّ الْوالِدَیْنِ وَ صِلَةَ الرَّحِمِ اَضْمُنْ لَهُ کَثْرَةَ الْمالِ وَ زیادَةَالْعُمْرِ وَ الْمَحَبَّةَ فِی الْعَشیرَةِ؛
هر کس نیکی به پدر و مادر و صله رحم را برایم ضمانت کند، من نیز زیادی ثروت،طول عمر و محبّت او را در دل خویشاوندان ضمانت می نمایم.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۶، ح ۱۲

حدیث۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَ لْعِبادَةُ عَشْرَةُ اَجْزاءٍ تِسْعَةُ اَجْزاءٍ فی طَلَبِ الْحَلالِ؛
عبادت ده جزء دارد، که نُه جزء آن، طلب روزی حلال است.

بحارالأنوار، ج ۱۰۳، ص ۹، ح ۳۷

حدیث۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْحَلالِ فَريضَةٌ عَلى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ؛

کسب درآمد حلال، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است.

جامع الأخبار، ص ۳۸۹، ح ۱۰۷۹

حدیث۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَرْبَعٌ تَزيدُ الرِّزْقَ: حُسْنُ الْخُلْقِ وَ حُسْنُ الْجِوارِ وَ كَفُّ الْأَذى وَ قِلَّةُالضَّجْرِ؛

چهار چیز روزی را زیاد می کند: خوش اخلاقی، خوش رفتاری با همسایه، اذیتنکردن و کم کردن بی تابی.

معدن الجواهر، ص ۳۹

حدیث۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَكَلَ مِنْ كَدِّ يَدِهِ حَلالاً فُتِحَ لَهُ اَبْوابُ الْجَنَّةِ يَدْخُلَ مِنْ اَيِّها شاءَ؛

هر کس از دسترنج حلال خود روزی بخورَد، درهای بهشت به روی او باز می شود تا ازهر کدام که بخواهد، وارد شود.

جامع الأخبار، ص ۳۹۰، ح ۱۰۸۶

حدیث۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدقَةِ وَ الْبُكورُ مُبارَكٌ يَزيدُ فى جَميعِالنِّعَمِ خُصوصا فِى الرِّزْقِ وَ حُسْنُ الْخَطِّ مِنْ مَفاتيحِ الرِّزْقِ وَ طيبُ الْكَلامِ يَزيدُ فِيالرِّزْقِ؛

با صدقه دادن روزی را فرود آورید، سحرخیزی با برکت است و همه نعمت ها،مخصوصا روزی را زیاد می کند، خط زیبا از کلیدهای روزی است و خوش زبانی [هم]روزی را زیاد می کند.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۳۱۸

حدیث۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَ يَرْتَحِلُ بِذُنوبِ اَهْلِ الْبَيْتِ؛

میهمان، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد .

بحارالأنوار، ج ۷۵، ص ۴۶۱، ح ۱۴

حدیث۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَتَشاغَلُ عَمّا فُرِضَ عَلَيْکَ بِما قَدْ ضُمِنَ لَکَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفائِتِکَ ما قَدْقُسِّمَ لَکَ وَ لَسْتَ بِلاحِقٍ ما قد زُوِیَ عنکَ؛

مبادا با پرداختن به کسب روزی تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده است، بازمانی؛ زیرا قسمت تو از روزی می رسد و آنچه قسمت تو نباشد، به آن دست نمی یابی.

بحارالأنوار، ج ۷۷، ص ۱۸۷

حدیث۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَضِیَ بِما رَزَقَهُ اللّهُ قَرَّتْ عَيْنُهُ؛

هر که به آنچه خداوند روزیش کرده راضی باشد، خوش و خرّم بماند.

امالی طوسی، ص ۲۲۵، ح ۳۹۳

حدیث۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللّهِ كَفاهُ مُؤْنَتَهُ وَ رِزْقَهُ مِنْ حَيْثُ لا يَحْتَسِبُ؛

هر کس به خدا توکّل کند، خداوند هزینه زندگی اش را کفایت کند و از جایی که گماننمی برد، به او روزی می دهد.

کنزالعمال، ح ۵۶۹۳

حدیث۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّهَ لَيَبْتَلِی الْعَبْدَ بِالرِّزْقِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ فَاِنْ رَضِیَ بورِکَ لَهُ وَ اِنْلَمْ يَرْضَ لَمْ يُبارَكْ لَهُ؛

خداوند انسان را با روزی آزمایش می کند، تا ببیند چگونه عمل می کند؛ اگر راضیشود، برکت داده می شود و اگر راضی نشود، برکت داده نمی شود.

کنزالعمال، ح ۷۱۲۱

حدیث۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا قیلَ لَهُ: اُحِبُّ اَنْ یُوَسَّعَ عَلَیَّ فِی الرِّزْقِ؟ ـ: دُمْ عَلَی الطَّهارَةِ یُوَسَّعَعَلَیْکَ فِی الرِّزْقِ؛

به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض شد: دوست دارم روزیم زیاد شود. فرمودند: پیوسته با وضوباش تا روزیت فراوان شود.

کنزالعمال، ح ۴۴۱۵۴

حدیث۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حَبَسَ عَنْ اَخیهِ الْمُسْلِمِ شَیئا مِنْ حَقٍّ حَرَّمَ اللّهُ عَلَیْهِ بَرَکَةَ الرِّزْقِ اِلاّ اَنْ یَتوبَ؛

هر کس حقّی از حقوق برادر مسلمان خود را پایمان کند، خداوند برکت روزی را بر اوحرام گرداند، مگر آن که توبه (جبران) کند.

امالی صدوق، ص ۳۵۰، ح ۱

حدیث۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَکْثِروا مِنَ الصَّدَقَةِ تُرزَقُوا؛

صدقه زیاد بدهید، تا خداوند به شما روزی بدهد.

بحارالأنوار، ج ۷۷ ، ص ۱۷۶، ح ۱۰

حدیث۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا اَباذَرِّ اِنّی قَد دَعَوتُ اللّهَ جَلَّ ثَناؤُهُ اَنْ یَجْعَلَ رِزْقَ مَنْ یُحِبُّنی کَفافا وَاَنْ یُعْطیَ مَنْ یُبْغِضُنی کَثْرَةَ الْمالِ وَ الْوَلَدِ؛

ای اباذر! من دعا کردم که خداوند ارجمند ستوده، روزی دوستدار مرا به قدر کفافعطا کند و به دشمن من، مال و فرزند زیاد دهد.

مکارم الأخلاق، ص ۴۶۳

حدیث۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَداوی بِحَرامٍ، لم یَجْعَلِ اللّه ُ فیهِ شِفاءً؛

هر کس با حرام به مداوا بپردازد خداوند در آن شفا قرار نمی دهد.

کنزالعمال، ح ۲۸۳۱۸

حدیث۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ طَعامٍ لا یُذْکَرُ اِسْمُ اللّه عَلَیْهِ، فَإنَّما هُوَ داءٌ وَ لا بَرَکَةَ فیهِ وَ کَفّارَةُذلِکَ إن کانَتِ المائِدَةُ مَوضوعَةً أن تُسَمِّیَ و تُعیدَ یَدَکَ و ان کانَت قَد رُفِعَت أن تُسَمِّیَاللّهَ و تَلعَقَ أصابِعَکَ؛

هر غذایی که بر آن نام خدا برده نشود، درد است و هیچ برکتی در آن نیست و کفارهنبردن نام خدا این است که چنانچه سفره پهن است، نام خدا را ببری و به خوردن غذاادامه دهی و اگر سفره جمع شده نام خدا را ببر و انگشتان خود را بلیس.

تاریخ دمشق، ج ۶۰، ص ۳۲۵

حدیث۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اسْتَقَلَّ بِدائِهِ فَلا یَتَداوَیَنَّ فَإنَّهُ رُبَّ دَواءٍ یورِثُ الدّاءَ؛

هر کس می تواند با بیماری خود، سر کند، از درمان بپرهیزد، زیرا بسا دارویی کهخود، بیماری زاست.

نثر الدر، ج ۱، ص ۱۸۱

حدیث۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سافِروا تَصِحُّوا وَ تُرْزَقوا؛

مسافرت بروید، تا سالم بمانید و روزی کسب کنید.

نهج الفصاحه، ح ۱۷۲۶

حدیث۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُداوِ اَحَدا حَتّی تَعْرِفَ داءَهُ؛

هیچ کس را درمان مکن، مگر آن گاه که بیماری او را بشناسی.

الاصابهٔ، ج ۳، ص ۲۸۹

حدیث۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صوموا تَصِحّوا؛

روزه بگیرید تا تن درست بمانید.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۳۴۲

حدیث۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَعی لِمَریضٍ فی حاجَةٍ قَضاها اَو لَم یَقْضِها، خَرَجَ مِنْ ذُنوبِهِکَیَومِ وَلَدَتْهُ اُمُّهُ. فَقالَ رَجُلٌ مِنَ الْاَنصارِ: بِاَبی اَنْتَ وَ اُمّی یا رَسولَ اللّه ، فَاِنْ کانَ الْمَریضُمِنْ اَهلِ بَیْتِهِ، اَوَ لَیْسَ ذلِکَ اَعْظَمَ اَجْرا اذا سَعی فی حاجَةِ اَهْلِ بَیْتِهِ؟ قالَ: نَعَمْ؛

«هر کس در برآوردن نیاز بیماری بکوشـد، خواه موفق بشود یا نشود گناهانش پاکمی شود، به سان آن روز که از مادر متولـد شـده است». مردی از انصـار گفت: ای پیـامبر خـدا،پـدر و مـادرم به فـدایت! اگر بیمـار از خانواده شـخص باشـد، این کار پاداش بیشتری ندارد؟فرمودند: «چرا».

من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۶،ح ۴۹۶۸

حدیث۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیْکُمْ بِالْاِهلیلَجِ الْاَسْوَدَ فَاِنَّهُ مِنْ شَجَرَةِ الْجَنَّةَ وَ طَعْمُهُ مُرٌّ و فیهِ شِفاءٌمِنْ کُلِّ داءٍ؛

هلیله سیاه بخورید، که از درختان بهشت است. مزه آن تلخ است ولی شفای هردردی است.

طب النبی، ص ۳۱

حدیث۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ استَعمَلَ الْخَشَبَتَینِ اَمِنَ مِنْ عَذابِ الکَلْبَتَیْنِ؛

هر کس خلال و مسواک کند، از عذاب و درد انبر دندان کشی محفوظ می ماند.

طب النبی، ص ۲۱

حدیث۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا دَخَلْتُمْ بَلَدا فَکُلوا مِنْ بَقلِهِ وَ بَصَلِهِ یَطْرُد عَنْکُمْ داءَهُ وَ یَذْهَبُبِالنَّصَبِ وَ یَشُدُّ الْعَصَبَ وَ یَزیدُ فِی الباهِ و یَذْهَبُ بِالْحُمّی؛

به هر جایی (شهری و روستایی) وارد شدید، از سبزی و پیاز آنجا بخورید که مرضآنجا را از شما دور می کند و خستگی را می برد، اعصاب را قوی می کند، نیروی جنسی رامی افزاید و تب را می برد.

طب النبی، ص ۱۱

حدیث۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عائِدُ الْمَریضِ فی مَخْرَفَةِ الْجَنَّةِ، فَإذا جَلَسَ عِنْدَهُ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةَ؛
عیادت کننده بیمار، در نخلستان بهشت میوه می چیند و هرگاه نزد بیمار بنشیند،رحمت خدا او را فرا می گیرد.

کنزالعمال، ح ۲۵۱۲۷

حدیث۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِغْتَنِموا بَرَدَ الرَّبیعِ فَاِنَّهُ یَفعَلُ بِاَبدانِکُمْ ما یَفعَلُ بِاَشجارِکُم وَ اجْتَنِبوابَرَدَ الخَریفِ فَاِنَّهُ یَفعَلُ بِاَبدانِکُم ما یَفعَلُ بِاَشجارِکُم ؛
غنیمت بدانید هوای بهار را، زیرا که با بدن های شما همان می کند که با درختان می کند وخودتان را از هوای پائیز بپوشانید که با شما همان می کند که با درختان می کند.

بحارالأنوار، ج ۵۹، ص ۲۷۱، ح ۶۹

حدیث۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اَحَبَّ اَنْ یَلْقَی اللّه َ طاهِرا مُطَهَّرا فَلْیَلقَهُ بِزَوجَةٍ ؛
هر کس دوست دارد خداوند را پاک و پاکیزه دیدار کند، باید ازدواج نماید.

وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸، ح ۲۴۹۱۲

حدیث۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیْرُ النِّکاحِ اَیْسَرُهُ؛
بهترین ازدواج آسان ترین آن است.

نهج الفصاحه ، ح ۱۵۰۷

حدیث۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ زَوَّجَ کَریمَتَهُ مِنْ فاسِقٍ فَقَدْ قَطَعَ رَحِمَهُ؛

هر کس دختر گرامیش را به ازدواج مردی گنه کار درآورد، در حقیقت نسل خود راضایع کرده است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۰۴

حدیث۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ایّاکُمْ وَ خَضْراءَ الدِّمَنِ، قیلَ: یا رَسولَ اللّه ِ و ما خَضْراءُ الدِّمَنِ؟ قالَ:اَلْمَرْاَةُ الحَسْناءُ فی مَنْبَتِ السّوءِ؛

از سبزه در زباله دانی دوری کنید! گفتند: ای رسول خدا سبزه در زباله دانی چیست؟فرمودند: زن زیبا در خانواده بد.

کافی، ج ۵، ص ۳۳۲، ح ۴

حدیث۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلرَّجُلُ راعٍ عَلی اَهْلِ بَیْتِهِ وَ هُوَ مَسؤُولٌ عَنْهُمْ وَ الْمَرْاَةُ راعیَةٌ عَلی بَیْتِبَعْلِها وَ وُلْدِهِ وَ هِیَ مَسْؤُولَةٌ عَنْهُمْ ؛

مرد، سرپرست خانواده است و درباره آنان از او سئوال می شود و زن، سرپرست خانهشوهرش و فرزندان اوست و درباره آنان از وی سئوال می شود.

صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۲۵

حدیث۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَوْصُوا بِالنِّساءِ خَیْرا؛

یکدیگر را به رفتار نیک با زنان سفارش کنید.

بحارالأنوار ، ج ۳۳، ص ۶۲۸ ، ح ۷۴۴

حدیث۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ یُّما امْرَاَةٍ ماتَتْ وَ زَوْجُها عَنْها راضٍ دَخَلَتِ الْجَنَّةَ؛

هر زنی، از دنیا برود و شوهرش از او راضی باشد، به بهشت می رود.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۲۲

حدیث۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ المُؤمِنَ وَ یُحِبُّ اَهْلَهُ وَوُلْدَهُ وَ اَحَبُّ شَی ءٍ اِلَی اللّه تَعالی اَنیَرَی الرَّجُلَ مَعَ امَرأَتِهِ و وُلْدِهِ عَلی مائِدَةٍ یَأكُلونَ فَاِذَ ا اجتَمَعوا عَلَیْها نَظَرَ اِلَیْهِمبِالرَّحْمَةِ لَهُمْ فَیَغْفِرُ لَهُم قَبْلَ اَن یَتَفَرّقُوا مِنْ مَوْضِعِهِم ؛

خداونـد، مؤمن و خانواده و فرزندانش را دوست دارد. محبوب ترین چیز نزد خداوندآن است که مرد را با زن و فرزندانش بر سفره ای ببیند که از آن غذا می خورند. پس در آنهنگام که بر سفره گرد آیند، به آنها نگاهی مهربانانه می کند و آنها را پیش از آن که از جایخود متفرق شوند، می آمرزد.

تنبیه الغافلین ، ص ۳۴۳، ح ۴۹۸

حدیث۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَجِبُ عَلَی الرَّجُلِ لاِمْرَأَتِهِ ما یَجِبُ لَهُ عَلَیْها، اَن یَتَزَیَّنَ لَها كَما تَتَزَیَّنُ لَهُفی غَیرِ مَأثَمٍ ؛

همان حقوقی که لازم است مرد در رابطه با همسر خود رعایت کند، بر زن نیز لازماست این که شوهر، خود را برای همسر خویش آراسته کند؛ همان گونه که زن، خود را درغیر گناه برای همسر خویش آراسته می کند.

الفردوس ، ج ۵، ص ۵۲۱ ، ح ۸۹۵۳

حدیث۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اُعْطِیَ لَهُ خَمْسا لَمْ یَكُن لَهُ عُذرٌ فی تَركِ عَمَلِ الآخِرَةِ: زَوْجَةٌصالِحَةٌ تُعینُهُ عَلی اَمرِ دُنْیاهُ و آخِرَتِهِ و بَنونَ اَبرارٌ و مَعیشَةٌ فی بَلَدِهِ و حُسنُ خُلقٍیُداری بِهِ النّاسَ و حُبُ اَهل بَیتی؛

به هر کس پنج چیز داده شد، بهانه ای در ترک کار آخرت ندارد: زنی شایسته که او رادر امور دنیا و آخرتش یاری کند، فرزندانی خوب، امکاناتی در شهر خود و اخلاقی خوب که با آن، با مردم مدارا کند و دوستی خاندان من.

الدعوات ، ص ۴۰، ح ۹۷

حدیث۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ یَحِلُّ لاِمْرَاَةٍ اَنْ تَنامَ حَتّی تَعْرِضَ نَفْسَها عَلی زَوْجِها تَخْلَعُثیابَها وَ تَدْخُلُ مَعَهُ فی لِحافِهِ فَتُلْزِقُ جِلْدَها بِجِلْدِهِ، فَاِذا فَعَلَتْ ذلِکَ فَقَدْعَرَضَتْ نَفْسَها؛

هیچ زنی پیش از آن که خود را در اختیار شوهرش قرار دهد، یعنی لباسش را درآوردو با او به بستر برود و خود را به او بچسباند، حق ندارد بخوابد، وقتی چنین کرد در واقعخود را در اختیار شوهرش قرار داده است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۳۸

حدیث۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلا اِنَّ خَیْرَ الرِّجالِ مَنْ کان بَطی ءَ الْغَضَبِ سَریعَ الرِّضا وَ شَرَّ الرِّجالِمَنْ کانَ سَریعَ الْغَضَبِ بَطی ءَ الرِّضا ؛

بدانید که بهترین انسان ها کسانی هستند که دیر به خشم آیند و زود راضی شوند وبدترین انسان ها کسانی هستند که زود به خشم آیند و دیر راضی شوند.

نهج الفصاحه ، ح ۴۶۹

حدیث۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا اَرادَ اللّه ُ بِاَهْلِ بَیْتٍ خَیْرا فَقَّهَهُمْ فِی الدّینِ وَ وَقَّرَ صَغیرُهُمْ کَبیرَهُمْوَ رَزَقَهُمُ الرِّفْقَ فی مَعیشَتِهِمْ وَ الْقَصْدَ فی نَفَقاتِهِم وَ بَصَّرَهُمْ عُیُوبَهُمْ فَیَتُوبُوا مِنْها وَاِذا اَرادَ بِهِمْ غَیْرَ ذلِکَ تَرَکَهُمْ هَمَلاً؛

هرگاه خداوند برای خانواده ای خیر بخواهد، آنان را در دین دانا می کند، کوچک ترهابزرگ ترهایشان را احترام می نمایند، مدارا در زندگی و میانه روی در خرج کردن راروزیشان می نماید و به عیوبشان آگاهشان می سازد، تا آنها را برطرف کنند و اگر برایآنان جز این بخواهد، به خودشان واگذارشان می نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷

حدیث۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ کانَ لَهُ امْرَاَةٌ تُؤْذیهِ لَمْ یَقْبَلِ اللّه ُ صَلاتَها وَ لا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِها حَتّیتُعینَهُ وَ تُرضیَهُ وَ اِنْ صامَتِ الدَّهرَ وَ قامَتِ اللَّیْلَ وَ اَعْتَقَتِ الرِّقابَ وَ اَنْفَقَتِ الاَْمْوالَ فیسَبیلِ اللّه ِ وَ کانَتْ اَوَّلَ مَنْ یَرِدُ النّارَ ثُمَّ قالَ و عَلَی الرَّجُلِ مِثْلُ ذلِکَ الوِزْرِ وَ الْعَذابِ اِذاکانَ لَها مُؤْذیا ظالِما ؛

هر زنی، که شوهرش را آزار دهد، اگر تمام عمرش را روزه بگیرد و شب ها عبادت کندو بنده ها آزاد نماید و مال ها در راه خدا انفاق کند، خداوند هیچ نماز و کار نیکی را از اونمی پذیرد، تا آن گاه که به شوهرش کمک کند و او را از خود راضی نماید وگرنه آن زناولین کسی است که به جهنم می رود. سپس فرمودند: مرد، هم اگر همسر خود را اذیتکند یا به او ظلم نماید، چنین گناه و عذابی خواهد داشت.

ثواب الاعمال ، ص ۳۳۵، ح ۱

حدیث۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ خَیْرَ نِسائِکُمُ الْوَلُودُ الْوَدُودُ الْعَفیفَةُ، الْعَزیزَةُ فی اَهْلِهَا، الذَّلیلَةُ مَعَبَعْلِهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِها، اَلْحِصانُ عَلی غَیْرِهِ الَّتی تَسْمَعُ قَوْلَهُ وَ تُطیعُ اَمْرَهُ وَ اِذاخَلابِها بَذَلَت لَهُ ما یُریدُ مِنها ؛
بهترین زنانتان، زن زایا، بسیار مهربان و پاکدامن است که نزد خویشاوندان خود عزیزباشد و در برابر شوهرش فروتن و مطیع، خود را برای شوهرش بیاراید و از غیر اوبپوشاند، سخن شوهرش را بشنود و فرمان او را اطاعت نماید و چون شوهرش با او خلوتکند، خود را در اختیار او قرار دهد.

کافی، ج ۵ ، ص ۳۲۴، ح ۱

حدیث۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِنْ سَعادَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ الزَّوْجَةُ الصّالِحَةُ وَ الْمَسْکَنُ الْواسِعُ وَ الْمَرْکَبُالْبَهیُّ وَ الْوَلَدُ الصّالِحُ؛
از خوشبختی مرد مسلمان، داشتن همسری شایسته، خانه ای بزرگ، وسیله ایراحت برای سواری و فرزند خوب است.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۱۵۵، ح ۳۵

حدیث۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نَظَرُ الْوَلَدِ اِلی والِدَیْهِ حُبّا لَهُما عِبادَةٌ ؛
نگاه محبّت آمیز فرزند به پدر و مادرش، عبادت است.

تحف العقول ، ص ۴۶

حدیث۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
دُعاءُ الوالِدِ لِوَلَدِهِ کَدُعاءِ النَّبیِّ لِاُمَّتِهِ ، دُعاءُ الوالِدَةِ یُفْضی اِلَی الحِجابِ؛
دعای پدر برای فرزندش، همانند دعای پیامبر برای امّتش است.دعای مادر از موانع اجابت دعا، می گذرد.

مشکاة الانوار، ص ۲۸۲؛ ربیع الابرار ، ج ۲،ص ۲۲۵

حدیث۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَ نِساءٌ کاسیاتٌ عارِیاتٌ مُمیلاتٌ مائِلاتٌ رُؤُوسُهُنَّ کَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِالْمائِلَةِ لایَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلایَجِدْنَ ریحَها وَ اِنَّ ریحَها لَیُوجَدُ مِنْ مَسیرَةِ کَذا وَکَذا؛
(در آینده) زنانی پیدا می شوند که در عین پوشیدگی برهنه اند (لباس های بدن نما وجوراب های نازک می پوشند) هوسباز و دلفریب می باشند، موهای خود را طوری آرایشمی کنند که مانند کوهان شتر جلوه می کند. اینان داخل بهشت نمی شوند و حتی بوی‌آن را استشمام نمی کنند، با این که بوی بهشت از راه بسیار دور استشمام می شود.

صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۶۸۰، ح ۲۱۲۸

حدیث۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْمُؤمِنُ یَأکُلُ بِشَهْوَةِ اَهلِهِ، اَلْمُنافِقُ یَأکُلُ اَهْلُهُ بِشَهْوَتِهِ ؛
انسان با ایمان به میل و رغبت خانواده اش غذا می خورد، ولی منافق میل و رغبتخود را به خانواده اش تحمیل می کند.

کافی ، ج ۴، ص ۱۲، ح ۶

حدیث۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلیُّ اَلْعَقْلُ مَا اکْتُسِبَتْ بِهِ الْجَنَّةُ وَ طُلِبَ بِهِ رِضَی الرَّحْمنِ؛
ای علی! عقل چیزی است که با آن، بهشت و خشنودی خداوند مهربان به دست می آید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۹،ح ۵۷۶۲

حدیث۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَثَلُ الْعَقْلِ فِی الْقَلْبِ کَمَثَلِ السِّراجِ فی وَسَطِ الْبَیْتِ؛
عقل در دل، همانند چراغ در میان خانه است.

علل الشرایع، ص ۹۸، ح ۱

حدیث۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ خیارَکُمْ اُولُوا النُّهی، قیلَ: یا رَسولَ اللّه ، وَ مَنْ اُولُوا النُّهی؟ قالَ: هُمأُولُوا الاْخْلاقِ الحَسَـنَةِ وَ الاْحلام الرَّزینَةِ وَ صِلَةِ الاْرْحام وَ البَرَرَةُ بِالاُْمَّهاتِ وَ الاْباءِوَ الْمُتَعاهِدینَ لِلْفُقَراءِ وَ الْجیرانِ وَ الْیَتامی وَ یُطْعِمونَ الطَّعامَ وَ یُفْشونَ السَّلامَ فِیالْعالَمِ وَ یُصَلّونَ وَ النّاسُ نیامٌ غافِلونَ ؛
«بهترین شـما صاحبـان عقـل هسـتند». گفته شـد: «ای رسول خـدا! صاحبان عقل، چهکسانی انـد؟». فرمودنـد: آنان که دارای اخلاق خوب انـد، بردبـار و باوقارنـد، صـله رحممی نماینـد، به پـدران و مـادران نیکی می کننـد، به فقرا، همسایگـان و یتیمان رسـیدگیمی نمایند، اطعام می کنند، آشکارا به همه سلام می کنند و هنگامی که مردم در خواب وغافلند، نماز (نماز شب) می گذارند.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۲

حدیث۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَرْبَعَةٌ تَلْزَمُ کُلَّ ذی حِجیً وَ عَقْلٍ مِنْ اُمَّتی، قیلَ: یا رَسولَ اللّه ، ما هُنَّ؟قالَ: اِسْتِماعُ الْعِلْمِ، وَ حِفْظُهُ، وَ نَشْرُهُ وَ الْعَمَلُ بِهِ؛
چهـار چیز بر هر عاقل و خردمنـدی از امّت من واجب است. گفته شـد: «ای پیامبر خـدا! آنچهار چیز کـدام انـد؟». فرمودنـد: «گوش فرادادن به دانش، نگهداری، نشر و عمل به آن».

تحف العقول، ص ۵۷

حدیث۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الاْیمانِ بِاللّه ِ مُداراةُ النّاسِ فی غَیْرِ تَرْکِ حَقٍّ؛
کمال عقل پس از ایمان به خدا، مدارا کردن با مردم است به شرط آن که حق، ترک نشود.

تحف العقول، ص ۴۲

حدیث۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّما یُدْرَکُ الْخَیْرُ کُلُّهُ بِالْعَقْلِ، وَ لا دینَ لِمَنْ لا عَقْلَ لَهُ؛
همه خوبی ها با عقل شناخته می شوند و کسی که عقل ندارد، دین ندارد.

تحف العقول، ص ۵۴

حدیث۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا وَ اِنَّ اَعْقَلَ النّاسِ عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ فَاَطاعَهُ وَ عَرَفَ عَدُوَّهُ فَعَصاهُ وَعَرَفَ دارَ اِقامَتِهِ فَاَصْلَحَها وَ عَرَفَ سُرْعَةَ رَحيلِهِ فَتَزَوَّدَ لَها؛

بدانید که عاقل ترین مردم کسی است که پروردگارش را بشناسد و از او پیروی کند،دشمنان خدا را بشناسد و از آنان نافرمانی کند، جایگاه ابدی خود را بشناسد و آن را آبادکند و بداند به زودی به آنجا سفر خواهد کرد و برای آن، توشه بردارد.

اعلام الدین، ص ۳۳۷، ح ۱۵

حدیث۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلطّابَعُ مُعَلَّقٌ بِقائِمَةِ الْعَرْشِ، فَاِذَا انْتُهِكَتِ الْحُرْمَةُ وَ عُمِلَ بِالْمَعاصـى وَاجْتُرِئَ عَلَى اللّه ِ بَعَثَ اللّه ُ الطّابَعَ فَيَطْبَعُ اللّه ُ عَلى قَلْبِهِ فَلا يَعْقِلُ بَعْدَ ذلِكَ شَيْئا؛

مُهر بر پایه عرش آویزان است. هنگامی که حریم ها شکسته و گناه شود و بی پرواییبنسبت به خداوند انجام گیرد، خداوند مُهر را می فرستد و بر قلب تبهکار می زند و از آنپس، دیگر عقل او چیزی درک نمی کند.

کنزالعمّال، ح ۱۰۲۱۳

حدیث۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَثْنى قَوْمٌ بِحَضْرَتِهِ صلى الله عليه و آله عَلى رَجُلٍ حَتّى ذَكَروا جَميعَ خِصالِ الْخَيْرِفَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله: كَيْفَ عَقْلُ الرَّجُلِ؟ فَقالوا: يا رَسولَ اللّه نُخْبِرُكَ عَنْهُ بِاجْتِهادِهِ فِيالْعِبادَةِ وَ اَصْنافِ الْخَيْرِ تَسأَلُنا عَنْ عَقْلِهِ؟! فَقالَ صلى الله عليه و آله: اِنَّ الاَْحْمَقَ يُصيبُ بِحُمْقِهِ اَعْظَمَمِنْ فُجورِ الْفاجِرِ، وَ اِنَّما يَرْتَفِعُ الْعِبادُ غَدا فِى الدَّرَجاتِ وَ يَنالونَ الزُّلْفى مِنْ رَبِّهِمْعَلى قَدْرِ عُقولِهِم؛

گروهی در حضور پیامبر اسلام، مردی را ستایش کردند و همه ویژگی های خوب رابرایش بر شمردند. رسول خدا صلی الله علیه و آلهفرمودند: «عقل او چگونه است؟». گفتند: «ای رسولخدا! ما از جدیت او در عبادت و دیگر خوبی ها سخن می گوییم و شما از عقل اومی پرسید؟». فرمودند: نادان از روی نادانی به زشتی هایی بزرگ تر از زشتی های انسانگنهکار دست می زند. همانا بندگان به میزان عقلشان در روز قیامت به درجه بالاتر نائل وبه پروردگارشان نزدیک می شوند.

تحف العقول، ص ۵۴

حدیث۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلَ النَّبِیُّ صلى الله عليه و آله عَنْ قَوْلِهِ: «اَ يُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً» فَقالَ: اَ يُّكُمْ اَحْسَنُ عَقْلاً،ثُمَّ قالَ صلى الله عليه و آله: اَتَمُّكُمْ عَقْلاً وَ اَشَدُّكُمْ لِلّهِ خَوْفا وَ اَحْسَنُكُمْ فيما اَمَرَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ بِهِ وَ نَهيعَنْهُ نَظَرا وَ اِنْ كانَ اَقَلَّكُمْ تَطَوُّعا؛

از پیامبر صلی الله علیه و آله از معنی آیه «[تا بیازماید] کدامیک عملتان بهتر است» پرسیدند.فرمودند: یعنی کدامیک عاقل ترید. سپس فرمودند: مقصود، کسی است که عقلشکامل تر، از خدا بیمناک تر و در امر و نهی خداوند دقیق تر است؛ هر چند

مستحبّاتشکمتر باشد.

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۲۳۳

حدیث۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یـا رَسولَ اللّه ، اَلرَّجُـلُ یَکونُ حَسَنَ الْعَقْـلِ کَثیرَ الـذُّنوبِ؟ قالَ:ما مِنْ آدَمیٍّ اِلاّ وَ لَهُ ذُنوبٌ وَ خَطایا یَقْتَرِفُها، فَمَنْ کانَتْ سَـجیَّتُهُ الْعَقْلَ وَ غَریزَتُهُاَلْیَقینَ لَمْ تَضُـرَّهُ ذُنوبُهُ. قیلَ: کَیْفَ ذلِکَ یا رَسُولَ اللّه ؟ قالَ: لاَِنَّهُ کُلَّما اَخْطَاَ لَمْ یَلْبَثْ اَنْتِـدارَکَ ذلِکَ بِتَوْبَةٍ وَ نَدامَةٍ عَلی ما کانَ مِنْهُ فَیَمْحو ذُنوبَهُ وَ یَبْقی لَهُ فَضْلٌ یَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ؛

اَنس گوید: سؤال شد: «ای رسول خدا! ممکن است کسـی از عقل نیکو برخوردار باشدو گناهان بسیار داشته باشد؟». پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمودند: هیچ انسانی نیست، مگر این کهگناهان و خطاهایی مرتکب می شود، ولی هر کس سرشتش عقل و نهادش یقین باشـد،گناهانش به او آسـیب نمی رسانـد». گفته شـد: «ای رسول خـدا! چگونه است این؟». فرمودند: «زیرا عاقل هرگاه مرتکبخطایی گردد، بی درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران کنـد و با این کار، گناهانش را پاکمی گرداند و خوبی هایی برایش باقی می ماند که با آن، وارد بهشت می گردد».

ربیع الأبرار، ج ۳، ص ۱۳۷

حدیث۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَـةُ الْعاقِـلِ اَنْ یَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِـلَ عَلَیْهِ وَ یَتَجـاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ یَتَواضَـعَلِمَنْ هُوَ دونَهُ وَ یُسابِقَ مَنْ فَوْقَهُ فی طَلَبِ البِرِّ وَ اِذا اَرادَ اَنْ یَتَکَلَّمَ تَدَبَّرَ فَاِنْ کانَ خَیْرًاتَکَلَّمَ فَغَنِمَ وَ اِنْ کانَ شَـرًّا سَـکَتَ فَسَلِمَ وَ اِذا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اِسْتَعْصَمَ بِاللّه ِ وَ اَمْسَکَیَدَهُ وَ لِسانَهُ وَ اِذا رَأی فَضیلَةً اِنْتَهَزَ بِها، لا یُفارِقُهُ الْحَیاءُ وَ لا یَبْدو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتِلْکَعَشْرُ خِصالٍ یُعْرَفُ بِها الْعاقِلُ؛

ویژگی عاقل، آن است که در برابر نادان بردباری کند، از آن کس که به او ظلم کردهبگذرد، نسبت به زیردسـتان متواضع باشد، با بالادسـتان در خوبی ها رقابت کند، هرگاهخواست سـخن بگوید، بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و بهره ببرد و اگر بد بود، سـکوت کندو سالم بماند، اگر بلا و امتحانی برایش پیش آمد به خدا پناه ببرد و دست و زبان خود رانگه دارد، اگر فضـیلتی دید، به سرعت از آن بهره گیرد، حیا از او جدا نگردد و حرص از اوسر نزند، اینها خصلت های دهگانه ای است که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْعِلْمُ رَأسُ الْخَیْرِ کُلِّهِ، وَ الْجَهْلُ رَأسُ الشَّرِّ کُلِّهِ ؛

دانایی سرآمد همه خوبی ها و نادانی سرآمد همه بدی هاست.

بحارالأنوار، ج۷۷، ص ۱۷۵، ح ۹

حدیث۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَـكَـلَّـفُوا فِعْلَ الْخَيْرِ وَ جاهِدوا نُفوسَكُمْ عَلَيْهِ، فَاِنَّ الشَّرَّ مَطْبوعٌ عَلَيْهِ الاِنْسانُ؛

در کار خیر، خود را به زحمت اندازید و در این راه با هوا و هوس خود مبارزه کنید، زیراطبیعت انسان به بدی تمایل دارد.

تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰

حدیث۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا ضَرَرَ وَ لا اِضْرارَ فِى الْاِسْلامِ، فَالاِسْلامُ يَزيدُ الْمُسْلِمَ خَيْرا وَ لايَزيدُهُ شَرّا؛

در اسلام هیچ ضرری نیست و ضرر زدن به دیگران نیز ممنوع است، پس اسلام بهمسلمان خیر می رساند و شر نمی رساند.

الفقیه، ج ۴، ص ۳۳۴، ح ۵۷۱۸

حدیث۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَـةُ الْعاقِلِ اَنْ يَحْلُمَ عَمَّنْ جهِلَ عَلَيْهِ وَ يَتَجاوَزَ عَمَّنْ ظَـلَـمَهُ وَ يَتواضَعَ لِمَنْ هُوَ دونَهُ وَ يُسابِقَ مَنْ فَوقَهُ فى طَلَبِ البِرِّ وَ اِذا اَرادَ اَنْ يَتَـكَلَّمَ تَدَبَّرَ فَاِنْ كانَ خَيْرا تَـكَلَّمَ فَغَنِمَ وَ اِنْ كانَ شـرّا سَـكَتَ فَسَلِمَ وَ اِذا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اِستَعصَمَ بِاللّهِ وَ اَمْسَكَيَدَهُ وَ لِسانَهُ وَ اِذا رَاَى فَضيلَةً اِنتَهَزَ بِها لا يُفارِقُهُ الحَياءُ وَ لا يَبْدو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتِلْكَعَشْرُ خِصالٍ يُعْرَفُ بِهَا الْعاقِلُ؛

ویژگی عاقل این است که در برابر رفتار جاهلانه بردباری کند، از کسی که به او ظلمکرده درگذرد، در برابر زیر دست خود متواضع باشد، با بالا دست خود در طلب نیکی رقابت کند، هرگاه بخواهد سخن بگوید بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و سود برد و اگر بدبود سکوت کند و سالم ماند، هرگاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه برد، دست و زبانخود را نگاه دارد، هرگاه فضیلتی ببیند آن را غنیمت شمارد، شرم و حیا از او جدا نشود وحریص نباشد، اینها ده خصلت اند که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا بَلَغَ الرَّجُلُ اَرْبَعينَ سَنَةً وَ لَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ قَبَّلَ الشَّيطانُ بَيْنَعَيْنَيْهِ وَ قالَ: هذا وَجْهٌ لا يُفْلِحُ؛

هرگاه انسان چهل ساله شود و خوبیش بیشتر از بدیش نشود، شیطان بر پیشانی اوبوسه می زند و می گوید: این چهره ای است که

روی رستگاری را نمی بیند.

مشکاۀ الأنوار، ص ۲۹۵

حدیث۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْخَیْرُ عادَهٌ وَ الشَّرُّ لَجاجَهٌ؛
خوبی عادت است و بدی لجاجت.

سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۸۰، ح ۲۲۱

حدیث۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلا اِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شِرارُ الْعُلَماءِ وَ اِنَّ خَیْرَ الخَیْرِ خیارُ الْعُلَماءِ؛
بدانید که بدترین بدها، علمای بدند و بهترین خوبان علمای خوبند.

منیۀ المرید، ص ۱۳۷

حدیث۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اَحْسَنَ الْحَدیثِ کِتابُ اللّه ِ وَ خَیْرَ الْهُدی هُدی مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آلهوَ شَرَّ الْاُمورِمُحْدَثاتُها؛
بهترین سخن، کتاب خدا و بهترین روش، روش پیامبر صلی الله علیه و آله و بدترین اموربدعت هاست (پدیده های مخالف دین).

بحارالأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۲، ح ۲۳

حدیث۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ قالَ: اِنّی خَیْرُ النّاسِ فَهُوَ مِنْ شَرِّ النّاسِ وَ مَنْ قالَ: اِنّی فِی الْجَنَّهِفَهُوَ فی النّارِ؛
هر کس بگوید: من از همه مردم بهترم، او بدترین مردم است و هر کس بگوید: منبهشتی هستم، او جهنمی است.

النوادر للراوندی، ص ۱۰۷

حدیث۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا ماتَ اَحَدُکُمْ فَقَدْ قامَتْ قیامَتُهُ، یَری ما لَهُ مِنْ خَیْرٍ وَ شَرٍّ؛

هر گاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.

کنزالعمّال، ح ۴۲۱۲۳

حدیث۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ القُلوبِ اَوعاها لِلخَیْرِ وَ شَرُّ القُلوبِ اَوعاها لِلشَّرِّ، فَاَعلَی القَلبِالَّذی یَعِی الخَیْرَ مَمْلُوٌّ مِنَ الْخَیْرِ اِن نَطَقَ نَطَقَ مَأجورا و اِنْ اَنْصَتَ اَنْصَتَ مَأجورا؛

بهترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای خوبی دارد و بـدترین قلب ها،قلبی است که ظرفیت بیشتری برای بدی دارد، پس عـالی ترین قلب، قلبی است کهخوبی را در خود دارد و لبریز از خوبی است. اگر سـخن بگویـد، سـخنش در خور پاداشـاست و اگر سکوت کند، سکوتش درخور پاداش است.

جعفریات، ص ۱۶۸

حدیث۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ ما اُعْطِیَ الرَّجُلُ الْمُؤْمِنُ خُلْقٌ حَسَنٌ وَ شَرُّ ما اُعْطِیَ الرَّجُلُ قَلْبُسوءٍ فی صورَةٍ حَسَنَةٍ؛

بهترین چیزی که به مؤمن داده شده خوش اخلاقی و بدترین چیزی که به انسانداده شده دلی بد در چهره ای زیباست.

کنزالعمّال، ح ۵۱۷۰

حدیث۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اِنَّ خَیْرَ عِبادِ اللّه ِ التَّقیُّ النَّقیُّ الخَفیُّ وَ اِنَّ شَرَّ عِبادِ اللّه ِ المُشارُ اِلَیْهِبِالاَصابِعِ؛

آگاه باشـید، بـدرستی که بهترین بنـدگان خـدا کسـی است که با تقوا، پاک و گمنام باشـد وبـدترین بنـدگان خـدا کسـی است که انگشت نما باشد.

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۱۱۱، ح ۱۲

از۶۰۱تا۸۰۰

حدیث۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما اَسَرَّ عَبْدٌ سَریرَةً اِلاّ اَلْبَسَهُ اللّه ُ رِداءَها اِنْ خَیْرا فَخَیْرٌ وَ اِنْشَرّا فَشَرٌّ؛

هیچ کس نیتی را در دل پنهان نمی کند، مگر اینکه خداوند آن نیت را (در رفتار و کردار او) همانند لباس ظاهر می کند، با نیت خوب ظاهر خوب و با نیت بد ظاهر بدخواهد داشت.

کنزالعمّال، ح ۵۲۷۵

حدیث۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعْ ما یُریبُکَ اِلی ما لا یُریبُکَ، فَاِنَّ الخَیْرَ طُمَأْنینَةٌ وَ الشَّرَّ ریبَةٌ؛

آنچه تو را به شک و تردید می اندازد رها کن و به سراغ آنچه تو را به شک و تردیدنمی اندازد برو؛ زیرا خوبی مایه آرامش و بدی مایه تشویش و دودلی است.

کنزالعمّال، ح ۷۳۰۸

حدیث۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نیَّةُ الْمُؤمِنِ خَیْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَ نیَّةُ الْکافِرِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ وَ کُلُّ عامِلٍ یَعْمَلُعَلی نیَّتِهِ؛

نیت مؤمن بهتر از عمل او، و نیت کافر بدتر از عمل اوست و هر کس مطابق نیت خودعمل می کند.

کافی، ج ۲، ص ۸۴، ح ۲

حدیث۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اَسْرَعَ الْخَیْرِ ثَوابا البِرُّ وَ اِنَّ اَسْرَعَ الشَّرِّ عِقابا البَغْیُ؛

پاداش نیکوکاری زودتر از هر کار خوب دیگری می رسد و کیفر ستم و تجاوز زودتر ازهر کار بد دیگری گریبان می گیرد.

خصال، ص ۱۱۰، ح ۸۱

حدیث۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ بَیْتٍ فِی الْمُسلِمینَ بَیْتٌ فیهِ یَتیمٌ یُحْسَنُ اِلَیْهِ وَ شَرُّ بَیْتٍ فِی الْمُسْلِمینَ بَیْتٌ فیهِ یَتیمٌ یُساءُ إلَیْهِ اَنا وَ کافِلُ الْیَتیمِ فِی الْجَنَّةِ هکَذا؛

بهترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد که به او نیکیمی شود و بدترین خانه های مسلمانان خانه ای است که در آن یتیمی باشد که با او بدیمی شود، من و سرپرست یتیم در بهشت مانند دو انگشت همراهیم.

نهج الفصاحه، ص ۱۵۱۰

حدیث۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ شَبابِكُم مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهولِكُمْ وَ شَرُّ كُهولِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبابِكُمْ؛

بهترین جوانان شما، جوانی است که خود را شبیه میانسالان کند و بدترینمیانسالان شما، کسی است که خود را شبیه جوانان کند.

مشکاۀ الأنوار، ص ۲۹۷

حدیث۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَيْتٌ لا صِبْيانَ فيهِ لا بَرَكَةَ فيهِ؛

خانه ای که کودک در آن نباشد ، برکت ندارد.

کنز العمّال ، ح ۴۴۴۲۵

حدیث۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْوَلَدَ الصّالِحَ رَيْحانَةٌ مِنْ رَياحينِ الْجَنَّةِ؛

فرزند شایسته ، گُلی از گل های بهشت است .

کافی ، ج ۶، ص ۳، ح ۱۰

حدیث۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَدِّبُوا اَوْلادَكُمْ فى بُطونِ اُمَّهاتِهِمْ. قيلَ: وَكَيْفَ ذلِكَ يا رَسُولَ اللّه ؟ فَقالَ:بِاِطْعامِهِمُ الْحَلالَ؛

فرزنـدانتان را در رحم مادرانشان تربیت کنید. سئوال شد: این چطور ممکن است،ای رسول خدا؟ فرمودند: با خوراندن غذای حلال (به مادرانشان).

جُنگ مهدوی، ص

حدیث۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْبناتُ هُنَّ الْمُشْفِقاتُ الْمُجَهِّزاتُ الْمُبارَكاتُ، مَنْ كانَتْ لَهُ ابْنَةٌ واحِدَةٌجَعَلَهَا اللّه ُ لَهُ سِتْرا مِنَ النّارِ، و مَنْ كانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتانِ اُدْخِلَ الْجَنَّةَ بِهِما، وَ مَنْ كانَتْ عِنْدَهُثَلاثُ بَناتٍ أوْ مِثْلُهُنَّ مِنَ الاْخَواتِ وُضِعَ عَنْهُ الْجِهادُ وَ الصَّدَقَةُ ؛

دختران ، دلسوز ، مددكار و بابركت اند . هر كس يك دختر داشته باشد ، خداوند ، او راپوششى از دوزخ قرار مى دهد و هر كس دو دختر داشته باشد ، به خاطر آن وارد بهشتمى شود و هر كس سه دختر يا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه از او برداشتهمى شود .

كنز العمّال ، ح ۴۵۳۹۹

حدیث۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا اَتى اَحَدُكُم اَهْلَهُ فَلْيَسْتَتِرْ، فَاِنَّهُ اِذا لَمْ يَسْتَتِرْ استَحْيَتِ الْمَلائِكَةُوَ خَرَجَتْ، وَ حَضَرَتِ الشَّياطينُ؛

هرگاه كسى از شما خواست با همسرش آميزش كند ، بايد خود را بپوشانَد ، چرا كه اگرنپوشاند ، فرشتگان حيا مى كنند و خارج مى شوند و شيطان حاضر مى شود .

كنز العمّال ، ح ۴۴۸۳۵

حدیث۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذى نَفْسى بِيَدِهِ لَوْ اَنَّ رَجُلاً غَشِىَ امْرَاَتَهُ وَ فِى الْبَيْتِ صَبىٌّ مُسْتَيْقِظٌيَراهُما وَيَسْمَعُ كَلامَهُما وَنَفَسَهُما ما اَفْلَحَ اَبَدا ؛ اِذا كانَ غُلاما كانَ زانِيا اَوْ جارِيَةًكانَتْ زانِيَةً؛

سوگند به كسى كه جانم به دست اوست ، اگر كسى با همسرش درآميزد و در اتاق ،كودكى بيدار باشد كه آنان را ببيند و سخن گفتن و صداى نَفَس آنان را بشنود ، هرگزرستگار نمى شود . اگر پسر باشد ، مردى زناكار و اگر دختر باشد ، زنى زناكار مى گردد .

كافى، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۲

حدیث۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن اِمْرَاَةٍ حامِلَةٍ اَكَلَتِ الْبِطّيخَ اِلاّ يَكونُ مَولودُها حَسَنَ الْوَجْهِ وَ الْخُلْقِ ؛

هيچ زن باردارى نيست كه خربزه بخورد ، مگر اين كه فرزندش زيبا و خوش اخلاقمى گردد .

طب النبی صلی الله علیه و آله ، ص ۱۰

حدیث۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَطْعِمُوا الْمَرأَةَ فی شَهْرِها الَّذی تَلِدُ فیهِ التَّمْرَ فَاِنَّ وَلَدَها یَکونُحَلیما نَقیّا ؛

به زن، در ماهی که زایمان کرده ، خرما بدهید ، چرا که فرزند او بردبار و پاکمی شود .

مکارم الأخلاق ، ص ۱۶۹

حدیث۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُ لِدَ لَهُ مَولودٌ فَلْیُؤَذِّنْ فی اُذُنِهِ الْیُمْنی بِاَذانِ الصَّلاةِ وَلْیُقِمْ فِیالْیُسْری فَاِنَّها عِصْمَةٌ مِنَ الشَّیْطانِ الرَّجیمِ ؛

به هر کس فرزندی داده شود ، باید در گوش راست او اذان نماز و در گوش چپ اواقامه بگوید ؛ چرا که مایه ایمنی از شیطانِ رانده شده است .

کافی ، ج ۶، ص ۲۴، ح ۶

حدیث۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیْسَ لِلصَّبیِّ لَبَنٌ خَیْرٌ مِنْ لَبَنِ اُمِّهِ ؛

برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون اخبار الرضا ، ج ۱، ص ۳۸، ح ۶۹

حدیث۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا حَمَلَتِ الْمَرأَةُ کانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصّائِمِ القائِم المُجاهِدِ بِنَفْسِهِ وَ مالِهِ فیسَبیلِ اللّه ، فَاِذا وَضَعَتْ کانَ لَها مِنَ الأَجرِ ما لا تَدری ما هُوَ لِعِظَمِهِ، فَاِذا اَرْضَعَتْ کانَلَها بِکُلِّ مَصَّةٍ کَعِدْلِ عِتْقِ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ اِسماعیلَ ، فَاِذا فَرَغَتْ مِنْ رَضاعِهِ ضَرَبَمَلَکٌ عَلی جَنْبِها وَ قالَ : اِستَأنِفِی الْعَمَلَ، فَقَدْ غُفِرَ لَکِ ؛

هنگامی که زن باردار می شود ، همانند روزه دارِ شب زنده دار و مجاهدی است که باجان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که فارق شود ، پاداشی دارد که نمی دانیعظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر بار مکیدن ، پاداش آزاد کردن یکیاز فرزندان اسماعیل علیه السلامبرای اوست و آن گاه که شیردادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلویاو می زند و می گوید :

«عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .

امالی صدوق ، ص ۴۹۶، ح ۶۷۸

حدیث۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهِّروا اَولادَکُمْ یَوْمَ السّابِعِ فَاِنَّهُ اَطْیَبُ وَ اَطْهَرُ و اَسْرَعُ لِنباتِ اللَّحمِ،وَ اِنَّ الْأَرْضَ تَنْجُسُ مِنْ بَولِ الْاَغْلَفِ اَرْبَعینَ صَباحا ؛

روز هفتم [تولّد] ، فرزندتان را [با ختنه] پاک کنید ، چرا که مایه تمیزی و پاکیزگیبیشتر و رویِش شتابنده ترِ گوشت است و زمین ، چهل روز از بول شخص ختنه نشده ،آلوده می ماند .

کافی ، ج۶، ص۳۵، ح ۲

حدیث۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ کانَ عِنْدَهُ صَبِیٌّ فَلْیَتَصابَ لَهُ ؛

هر کس با کودک سروکار دارد ، با او کودکانه رفتار کند .

من لا یحضره الفقیه ، ج ۳، ص ۴۸۳،ح ۴۷۰۷

حدیث۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الْوَلَدِ عَلی والِدِهِ... اَنْ یَسْتَفْرِهَ اُمَّهُ ؛

حق فرزند بر پدر این است که مادر او را گرامی بدارد.

کافی ، ج ۶، ص ۴۸، ح ۶

حدیث۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ بَکی صَبیٌّ لَهُ فَاَرْضاهُ حَتّی یُسَکِّنَهُ ، اَعْطاهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الْجَنَّةِحَتّی یَرْضی ؛

هر کس کودک گریان خود را راضی کند تا آرام شود ، خداوند از بهشت آن قدر به اومی دهد تا راضی شود .

الفردوس ، ج ۳، ص ۵۴۹، ح ۵۷۱۵

حدیث۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کانَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله اِذا اَصْبَحَ مَسَحَ عَلی رُؤُوسِ وُلْدِهِ وَ وُلْدِ وُلْدِهِ؛
پیامبر صلی الله علیه و آله هر روز صبح بر سر فرزندان و نوه هایشان دست [نوازش]می کشیدند.

بحارالأنوار، ج ۱۰۴، ص ۹۹، ح ۷۵

حدیث۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَ لْوَلَدُ سَیِّدٌ سَبْعَ سِنینَ، وَ عَبْدٌ سَبْعَ سِنینَ، وَ وَزیرٌ سَبْعَ سِنینَ؛
فرزند هفت سال سروَر، هفت فرمانبردار، و هفت سال وزیر است .

مکارم الاخلاق، ص ۲۲۲

حدیث۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَحِبُّوا الصِّبْیانَ وَ ارْحَمُوهُمْ ، وَ اِذا وَعَدتُموهُمْ شَیْئا فَفُوا لَهُمْ ، فَاِنَّهُمْ لایَدْرونَ اِلاّ اَ نَّـکُمْ تَرْزُقونَهُمْ ؛
کودکان را دوست بداریـد و با آنان مهربان باشـید و هرگاه به آنان وعـده دادیـد ، به آنوفا کنیـد ، زیرا آنان ، روزی دهنـده خود را کسی غیر از شما نمی دانند .

کافی ، ج ۶، ص ۴۹، ح ۳

حدیث۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اُحِبُّ الصِّبْیانَ لِخَمْسٍ : اَلْاَوَّلُ : اَنّهُمْ هُمُ الْبَکّاؤونَ ، وَالثّانی : یَتَمَرَّغونَبِالتُّرابِ وَ الثّالِثُ : یَخْتَصِمونَ مِنْ غَیْرِ حِقْدٍ وَ الرّابِعُ : لا یَدَّخِرونَ لِغَدٍ شَیئا وَ الْخامِسُ :یُعَمِّرونَ ثُمَّ یُخَرِّبونَ ؛
کودکان را به خاطر پنـج چیز دوست می دارم : اول آن که بسـیار می گِریند ، دوم آن که باخاک بازی می کنند، سوم آن که دعوا کردن آنـان همراه بـا کینـه نیست؛ چهـارم آن کهچیزی برای فردا ذخیره نمی کننـد، پنجـم آن کـه می سازنـد و سـپس، خراب می کنند(دل بستگی ندارند) .

مواعظ العددیّه ، ص ۲۵۹

حدیث۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ التُّرابَ رَبیعُ الصِّبْیانِ ؛

خاک، بهارِ (تفریحگاهِ) کودکان است .

معجم الکبیر ، ج ۶، ص ۱۴۰، ح ۵۷۷۵

حدیث۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَبَّلَ وَلَدَهُ کَتَبَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ حَسَنَةً وَمَنْ فَرَّحَهُ فَرَّحَهُ اللّه ُ یَوْمَالْقیامَةِ، وَمَنْ عَلَّمَهُ الْقُرآنَ دُعیَ بِالْاَبَوَیْنِ فَیُکْسَیانِ حُلَّتَیْنِ یُضیء ُ مِنْ نورِهِما وُجوهُاَهْلِ الْجَنَّةِ ؛

هر کس فرزندش را ببوسد ، خداوند عزّوجلّ برای او ثواب می نویسد و هر کسی که اورا شاد کند ، خداوند روز قیامت او را شاد خواهد کرد و هر کس قرآن به او بیاموزد ، پدر ومادرش دعوت می شوند و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آنها ، چهره هایبهشتیان نورانی می گردد .

کافی ، ج ۶، ص ۴۹، ح ۱

حدیث۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا بَلَغَ اَوْلادُکُمْ سَبْعَ سِنینَ فَفَرِّقوا بَیْنَ فُرُشِهِمْ؛

هر گاه کودکانتان به هفت سالگی رسیدند، رخت خواب هایشان را جدا کنید.

مستدرک علی الصحیحین ، ج ۱، ص ۳۱۷،ح ۷۲۱

حدیث۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ إذْ کانَ الْغالِبُ عَلَی الْعَبْدِ الاِشْتِغالُ بی، جَعَلْتُ بُغْیَتَهُوَلَذَّتَهُ فی ذِکْری فَإذا جَعَلْتُ بُغْیَتَهُ وَلَذَّتَهُ فی ذِکْری عَشَقَنی وَعَشَقْتُهُ فَإذا عَشَقَنیوَعَشَقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجابَ فیما بَیْنی وَبَیْنَهُ وَصَیَّرْتُ ذلِکَ تَغالُبا عَلَیْهِ لایَسْهو إذا سَهَاالنّاسُ اُولئِکَ کَلامُهُمْ کَلامُ الأنْبیاءِ اُولئِکَ الأبْطالُ حَقّا؛

خدای عزوجل می فرماید: هرگاه یاد من بر بنده ام غالب شود، خواهش و خوشی او رادر یاد خود قرار دهم و چون خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم عاشق من شودو من نیز عاشق او گردم و چون عاشق یکدیگر شدیم حجاب میان خود و او را بردارم وعشق خود را بر جان او چیره گردانم، چندان که مانند مردم دچار سهو و غفلت نمی شود،سخن اینان سخن پیامبران است، اینان براستی قهرمانند.

کنزالعمال، ح ۱۸۷۲

حدیث۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیْسَ مِنْ عَبْدٍ یَظُنُّ بِاللّه ِ خَیْرا إلاّ کانَ عِنْدَ ظَـنِّهِ بِهِ؛

بنده ای نیست که به خداوند خوش گمان باشد مگر آن که خداوند نیز طبق همانگمان با او رفتار کند.

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۳۸۴، ح۴۲

حدیث۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلا اُحَدِّثُکُمْ عَنْ أَقْوامٍ لَیسوا بِأَنْبیاءَ وَلاشُـهَداءَ یَغْبِطُهُمْ یَوْمَ الْقیامَـةِالأَنْبیاءُ وَالشُّهَداءُ بِمَنازِلِهِمْ مِنَ اللّه ِ عَلی مَنابِرَ مِنْ نورٍ. قیلَ: مَنْ هُمْ یا رَسولَ اللّه ؟ قـالَ:هُمُ الَّذینَ یُحَبِّبونَ عِبـادَ اللّه ِ إلیَ اللّه ِ وَ یُحَبِّبونَ اللّه َ إلی عِبادِهِ، قُلْنا: هـذا حَبَّبُوا اللّه إلیعِبادِهِ، فَکَیْفَ یُحَبِّبونَ عِبادَ اللّه ِ إلَی اللّه ؟ قالَ: یَأْمُرونَهُمْ بِما یُحِبُّ اللّه َ وَ یَنْهَوْنَهُمْ عَمّایَکْرَهُ اللّه ُ، فَإذا أَطاعوهُمْ أَحَبَّهُمُ اللّه ُ؛

آیـا آگـاه کنم شـما را از گروهی که نه از انبیا هسـتند و نه از شـهدا، ولی انبیا و شـهدا درروز قیامت به مقام و منزلت آنان غبطه می خورنـد، و آنها بر منبرهایی از نور نشسـته انـد؟سؤال شد ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان کسانی هسـتند که بندگان خدا رانزد خـدا و خـدا را نزد بندگانش محبوب می گردانند. عرض کردیم: ایجاد محبت خدا دردلها معلوم است، ولی چگونه بندگان را نزد خدا محبوب می گردانند؟ فرمودند: آنان رافرمان می دهند به آنچه خدا دوست می دارد و باز می دارند از آنچه خدا دوسـتنمی دارد، پس اگر آنان را اطاعت کنند، خداوند دوستشان می دارد.

مشکاه الأنوار، ص ۱۳۶

حدیث۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یَقولُ کُلَّ یَوْمٍ: أَنَا رَبُّکُمُ الْعَزیزُ، فَمَنْ أَرادَ عِزَّ الدّارَیْنِفَلْیُطِعِ الْعَزیزَ؛

خـدای تعالی هر روز می فرمایـد: من پروردگار عزیز شـما هسـتم، پس هر کس خواهانعزّت دو جهان است بایـد که از خـدای عزیز اطاعت کند.

کنزالعمال، ح ۴۳۱۰۱

حدیث۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ حاوَلَ أَمْرا بِمَعْصیَةِ اللّه ِ کانَ أَبْعَدَ لَهُ مِمّا رَجا وَأَقْرَبَ مِمّا اتَّقی؛

کسی که با معصیت و نافرمانی خدا به دنبال کاری باشد به آنچه امید دارد، زودتر ازدستش می رود و از آنچه می ترسد، زودتر به سرش می آید.

بحارالأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۸، ح ۱۰

حدیث۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَكْثَرَ مِنَ الاِستِغْفارِ جَعَلَ اللّه ُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجا وَمِنْ كُلِّ ضَيقٍمَخْرَجا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لايَحْتَسِبُ؛

هر کس بسیار استغفار کند خدا برای او از هر غمی گشایش، از هر تنگنایی رهایی و ازجایی که انتظار ندارد روزی می دهد.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۴۱

حدیث۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا اَرَدْتَ اَمْرا فَعَلَيْكَ بِالتُّؤَدَّةِ حَتّى يُرِيَكَ اللّه ُ مِنْهُ الْمَخْرَجَ؛

هر گاه خواستی کاری را انجام دهی، تأمّل کن تا خدا راه آن را به تو نشان دهد.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۹

حدیث۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصْلَحَ سَريرَتَهُ اَصْلَحَ اللّه ُ عَلانيَتَهُ؛

هر کس باطن خود را اصلاح نماید، خداوند ظاهر او را اصلاح می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۶

حدیث۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ آمُرُكُمْ اَنْ تَذْكُرُوا اللّه َ فَاِنَّ مَثَلَ ذلِكَ كَمَثَلِرَجُلٍ خَرَجَ الْعَدُوُّ فى اَثَرِهِ سِراعا حَتّى اِذا اَتى عَلى حِصْنٍ حَصينٍ فَاَحْرَزَ نَفْسَهُمِنْهُمْ، كَذلِكَ الْعَبْدُ لايُحْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطانِ اِلاّ بِذِكْرِ اللّه ؛

حضرت یحیی علیه السلام از جانب خداوند فرمان یافت که بگوید: شما را فرمان می دهم کهخدا را یاد کنید؛ زیرا یاد کننده خدا مانند مردی است که دشمن به سرعت در تعقیب اوست و او به قلعه نفوذناپذیری رسیده و خود را از آزار او محفوظ داشته است، بنده نیز با یاد خدا خود را از گزند شیطان نمی رهاند.

سنن ترمذی، ج ۵، ص ۱۴۸

حدیث۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلیُّ اِذا اَرَدْتَ اَمْرا فَاسْتَخِرْ رَبَّکَ ثُمَّ ارْضَ بِما یَخیرُ لَکَ تَسْعَدْ فِیالدُّنْیا وَالْآخِرَةِ؛
ای علی! هرگاه خواستی کاری را انجام دهی از پروردگارت خیر بخواه و آنگاه به آنچهاو خواست خشنود باش تا در دنیا و آخرت سعادتمند گردی.

میراث حدیث شیعه، ج۲، ص ۳۳، ح۱۱۳

حدیث۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ الْمُسْلِمَ اِذا غَلَبَهُ ضَعْفُ الْکِبَرِ اَمَرَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ الْمَلِکَ اَنْ یَکْتُبَ لَهُ فیحالِهِ تِلْکَ مِثْلَ ما کانَ یَعْمَلُ وَ هُوَ شابٌّ نَشیطٌ صَحیحٌ؛
مسلمان هنگامی که ضعف پیری بر او غلبه کند خداوند به فرشته ای دستورمی دهد که در این حال اعمال (نیکی) را که او در جوانی و شادابی و سلامت انجامی داد، برایش بنویسد.

کافی، ج ۳، ص ۱۱۳

حدیث۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أخْلَصَ لِلّهِ أرْبَعینَ صَباحا ظَهَرَتْ یَنابیعُ الْحِکْمَةِ مِنْ قَلْبِهعَلی لِسانِهِ؛
هر کس چهل روز خود را برای خدا خالص کند چشمه های حکمت از قلب وی برزبانش جاری می شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۳۶

حدیث۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ تَوَکَّلَ عَلَی اللّهِ کَفاهُ مَؤنَتَهُ وَ رَزَقَهُ مِنْ حَیْثُ لایَحْتَسِبُ؛
هر کس به خدا توکل کند، خداوند هزینه او را کفایت می کند و از جایی که گماننمی برد به او روزی می دهد.

کنزالعمال، ح ۵۶۹۳

حدیث۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ أنْ يَسْتَجيبَ اللّه ُ لَهُ عِنْدَ الشَّدائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيُكْثِرِ الدُّعاءَ فِىالرَّخاءِ؛

هر کس دوست دارد خداوند هنگام سختی ها و گرفتاری ها دعای او را اجابت کند، درهنگام آسایش، دعا بسیار کند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۲۳

حدیث۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلىُّ مَنْ أَنْعَمَ اللّه ُ عَلَيْهِ فَشَكَرَ وَإِذَا ابْتُلِىَ فَصَبَرَ وَ إِذا أَساءَ اسْتَغْفَرَدَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ أَىِّ بابٍ شاءَ؛

ای علی هر کس شکرگزار نعمت خدا باشد و چون گرفتار شد صبر نماید و اگر مرتکبگناهی شد توبه کند، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود.

میراث حدیث شیعه، ج۲، ص ۳۱، ح۹۹

حدیث۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَحَبَّ اَنْ يَكونَ اَغْنَى النّاسِ فَلْيَكُنْ بِما فى يَدِ اللّهِ اَوْثَقَ مِنْهُ بِما فى يَدِهِ؛

هر کس دوست دارد بی نیازترین مردم باشد، باید به آنچه در دست خداستمطمئن تر باشد تا آنچه به دست خودش دارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۹۸

حدیث۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... وَ ما يَمْنَعُكَ أنْ تُحِبَّ أنْ تَعيشَ حَميدا وَ تَموتَ سَعيدا و اِنّما بُعِثْتُعَلى تَمامِ مَحاسِنَ الأخْلاقِ؛

چه چیزی مانع توست که زندگی پسندیده و مرگ با سعادت را داشته باشی، چرا کهمن برای کامل نمودن اخلاق زیبا مبعوث شده ام.

مجمع الزوائد، ج ۸، ص ۲۳

حدیث۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحَبُّکَمْ اِلَی اللّه ِ اَحْسَنُکَمْ اَخْلاقا؛

محبوب ترین شما در نزد خدا، خوش اخلاق ترین شماست.

مجمع البیان، ج ۱۰، ص ۸۷

حدیث۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُنَبِّـئُـکُمْ بِخیارِکُمْ؟ قالوا: بَلی یا رَسولَ اللّه ِ . قالَ اَحاسِنُـکُم اَخْلاقاًا لْمُوَطِّـئُونَ اَکْنافا، اَ لَّذینَ یَأْلِفونَ وَ یُؤْلَفونَ ؛

آیـا شـما را از بهترین افرادتـان خبر نـدهم؟ عرض کردنـد: چرا، ای رسول خـدا. حضـرتفرمودند: خوش اخلاـق ترین شـما، آنان که نرمخو و بی آزارند، با دیگران انس می گیرند واز دیگران انس و الفت می پذیرند.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۶، ح ۷۶

حدیث۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مَنْ لَمْ تَکُنْ فیهِ فَلَیْسَ مِنّی وَ لا ـ مِنَ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ. قیـلَ: یـا رَسولَ اللّه ِ، وَ مـا هُنَّ؟ قـالَ: حِلْمٌ یَرُدُّ بِهِ جَهْـلَ الْجاهِلِ وَ حُسْنُ خُلْقٍ یَعیشُ بِهِ فِی النّاسِ وَ وَرَعٌیَحْجُزُهُ عَنْ مَعاصِی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ؛

سه چیز است که هر کس نداشـته باشـد نه از من است و نه از خـدای عزّوجلّ. عرض شـد:ای رسول خـدا! آنها کدامنـد؟ فرمودنـد: بردباری که به وسیله آن جهالت نادان را دفع کند،اخلاق خوش که با آن در میان مردم زندگی کند و پارسایی که او را از نافرمانی خدا باز دارد.

خصال، ص ۱۴۵، ح ۱۷۲

حدیث۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَبَی اللّه ُ لِصاحِبِ الْخُلْقِ السَّیِّی ءِ بِالتَّوبَهِْ. فَقیلَ: یا رَسول اللّه ِ، وَ کَیْفَذلِکَ؟ قالَ: لِاَنَّهُ اِذا تابَ مِنْ ذَنْبٍ وَقَعَ فی اَعْظَمَ مِنَ الذَّنْبِ الَّذی تابَ مِنْهُ؛

خداونـد از آدم بـد اخلاـق توبه نمی پـذیرد. عرض شـد: ای رسول خـدا، چرا؟ فرمودنـد:چون هرگـاه از گناهی توبه کنـد در ورطه گناهی بدتر از آن که توبه کرده است می افتد.

بحارالأنوار، ج ۷۳، ص ۲۹۹، ح ۱۲

حدیث۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَـكُنْ عَيّابا وَ لا مَدّاحا وَ لا طَعّانا وَ لا مُماريا؛

نه عیب جو باش و نه ثناگو، نه زخم زبان زن و نه مجادله گر.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۷

حدیث۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْعَدْلُ حَسَنٌ وَلكِنْ فِی الْاُمَراءِ اَحْسَنُ، وَ السَّخاءُ حَسَنٌ وَلكِنْ فِیالْاَغْنیاءِ اَحْسَنُ، اَلْوَرَعُ حَسَنٌ وَلكِنْ فِی الْعُلَماءِ اَحْسَنُ، اَلصَّبْرُ حَسَنٌ وَلكِنْ فِی الْفُقَراءِاَحْسَنُ، اَلتَّوبَةُ حَسَنٌ وَلكِنْ فِی الشَّبابِ اَحْسَنُ، اَلْحَیاءُ حَسَنٌ وَلكِنْ فِی النِّساءِ اَحْسَنُ؛

عدالت نیکو است اما از دولتمردان نیکوتر، سخاوت نیکو است اما از ثروتمندانیکوتر؛ تقوا نیکو است اما از علما نیکوتر؛ صبر نیکو است اما از فقرا نیکوتر، توبه نیکواست اما از جوانان نیکوتر و حیا نیکو است اما از زنان نیکوتر.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۰۶

حدیث۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّما تَفْسیرُ حُسْنِ الْخُلْقِ: ما اَصابَ الدُّنْیا یَرْضی وَ اِنْ لَمْ یُصِبْهُ لَمْیَسْخَطْ؛

تفسیر خوش اخلاقی این است که اگر دنیا به انسان رو کرد، راضی و خشنود باشد واگر رو نکرد خشمگین و ناراحت نشود.

کنزالعمّال، ح ۵۲۲۹

حدیث۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَوَّلُ ما یوضَعُ فی میزانِ الْعَبْدِ یَوْمَ الْقیامَةِ حُسْنُ خُلْقِهِ؛

نخستین چیزی که روز قیامت در ترازوی اعمال بنده گذاشته می شود، اخلاقخوب اوست.

قرب الإسناد، ص ۴۶، ح ۱۴۹

حدیث۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ مَعَ العِلْمِ وَ شَرُّ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ مَعَ الْجَهْلِ ؛

خیر دنیا و آخرت با دانش و شرّ دنیا و آخرت با نادانی است.

بحارالأنوار، ج۱، ص ۲۰۴، ح ۲۳

حدیث۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رُزِقَ تُقیً فَقَدْ رُزِقَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهِْ؛

هر کس تقوا روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت روزی او شده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۱۵

حدیث۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اُعْطِیَ اَرْبَعَ خِصالٍ فِی الـدُّنْیا فَقَـدْ اُعْطِیَ خَیْرَ الـدُّنْیا وَ الآخِرَهِْوَ فازَ بِحَظِّهِ مِنْهُما؛ وَرَعٌ یَعْصِمُهُ عَنْ مَحارِمِ اللّه ِ وَ حُسْنُ خُلُقٍ یَعیشُ بِهِ فِیالنّاسِ وَ حِلْمٌ یَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجاهِلِ وَزَوجَهٌْ صالِحَهٌْ تُعینُهُ عَلی اَمْرِ الدُّنْیاوَ الآخِرَهِْ؛

به هر کس در دنیـا چهار خصـلت داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شـده و بهرهخویش را از آن دو بر گرفته است: تقوایی که او را از حرام هـای خـدا بـاز دارد، اخلاـق خوشـیکه با آن در میان مردم زنـدگی کنـد، حلمی که با آن جهالت نادان را از خود دور سازد وزنی شایسته که در کار دنیا و آخرت او را یاری رساند.

بحارالأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۴، ح ۱۰۶

حدیث۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مَنْ کُنَّ فیهِ جَمَعَ اللّه ُ لَهُ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَهِْ: اَلرِّضا بِالقَضاءِ وَالصَّبْرُ عِنْدَ الْبَلاءِ وَ الدُّعاءُ عِنْدَ الشِّدَّهِْ وَ الرَّخاءِ؛

کسـی که سه خصـلت در او باشـد، خداوند خیر دنیا و آخرت را برای او فراهم می کند:خشـنودی به مقدرات، صبر در بلا و دعا در سختی و راحتی.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۱۵۶، ح ۷۱

حدیث۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ الَّذی لا اِلهَ اِلاّ هُوَ ما اُعْطِیَ مُؤْمِنٌ قَطُّ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهِْ اِلاّ بِحُسْنِظَنِّهِ بِاللّه ِ وَ رَجائِهِ لَهُ وَ حُسْنِ خُلُقِهِ وَ الْکَفِّ عَنِ اغْتیابِ الْمُؤْمِنینَ؛

به آن که جز او خـدایی نیست سوگنـد، خیر دنیا و آخرت به مؤمنی داده نشـد، مگر بهسـبب خوش گمانی و امیـدواری او به خـدا و خوش اخلاقی و خودداری از غیبت مؤمنان.

کافی، ج ۲، ص ۷۲

حدیث۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مـا وُضِعَ الرِّفْقُ عَلی شَیْ ءٍ اِلاّ زانَهُ وَ لا وُضِعَ الخُرْقُ عَلی شَیْ ءٍ اِلاّ شانَهُ؛ فَمَنْ اُعْطِیَ الرِّفْقَ اُعْطِیَ خَیْرَ الـدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ، وَ مَنْ حُرِمَهُ حُرِمَ خَیْرَ الدُّنْیا وَالآْخِرَةِ؛

هر چیزی که با مـدارا همراه شـد، زیبا گردید و هر چیزی که با ناسازگاری همراه شد،زشت گردید. پس هر کس اهل مدارا شد، از خیر دنیا و آخرت برخوردار گردید و هر کساز مدارا محروم ماند، از خیر دنیا و آخرت بی بهره مانده است.

بحارالأنوار، ج ۷۲، ص ۵۵، ح ۱۹

حدیث۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قـالَ اللّه عَزَّوَجَـلَّ اِذا اَرَدْتُ اَنْ اَجْمَعَ لِلْمُسْـلِمِ خَیْرَ الـدُّنْیا وَ الآْـخِرَةِ جَعَلْتُلَهُ قَلْبـا خاشِـعا وَ لِسانا ذاكِرا وَ جَسَـدا عَلَی الْبَلاءِ صابِرا وَ زَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسُرُّهُ اِذانَظَرَ اِلَیْها وَ تَحْفَظُهُ اِذا غابَ عَنْها فی نَفْسِها وَ مالِهِ؛

خداوند می فرماید: هرگاه بخواهم، خیر دنیا و آخرت را نصـیب مسـلمانی کنمبرای او قلبی خاشع، زبانی ذاکر و بدنی صبور در برابر بلا قرار می دهم و به او زنی مؤمنمی دهم که هرگاه به او نظر کند، شادش نماید و هرگاه غایب گردد حافظ ناموس و مال اوباشد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۷، ح ۲

حدیث۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصْلَتانِ مَنْ رَزَقَهُما قَدْ اُعْطِیَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ مَنْ اِذَا ابْتُلِیَ صَبَرَوَ اِذا اُعْطِیَ شَكَرَ؛

دو خصـلت است که به هر کس داده شـد، خیر دنیا و آخرت به او داده شـده است: هرگاهگرفتار شـد صبر نمایـد و هرگاه به او عطا شد شکرگزاری کند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۴۷

حدیث۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ جَبْرَئیلَ الرُّوحَ الاَمینَ نَزَلَ عَلَیَّ مِنْ عِنْـدِ رَبِّ الْعالَمینَ فَقالَ یا مُحَمَّدُ:عَلَیْكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ فَاِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ یَذْهَبُ بِخَیْرِ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ أَلا وَ اِنَّ اَشْبَهَكُمْ بیاَحْسَنُكُمْ خُلُقا؛

رسول خدا فرمود: همانا جبرائیل روح الأمین از طرف پروردگار عالمیان بر من نازلشد و گفت ای محمد: تو را به خوش اخلاقی سفارش می کنم، به درستی که بد اخلاقیخیر دنیا و آخرت را از بین می برد، آگاه باش! به راستی که شبیه ترین شما به من، خوشاخلاق ترین شماست.

امالی صدوق، ص ۳۴۴، ح ۴۱۵

حدیث۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اَدُلُّكُمْ عَلى خَيْرِ اَخْلاقِ الدُّنْيا وَ الْآخِرَةِ؟ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَ تُعْطى مَنْ حَرَمَكَ وَ تَعْفو عَمَّنْ ظَلَمَكَ؛

آیا شما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت راهنمایی نکنم؟ رابطه با کسی است که با توقطع رابطه کرده، بخشش به کسی که از تو دریغ نموده و عفو کسی که به تو ظلم کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۷

حدیث۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ اَخْلاقِ أهْلِ الدُّنْيا وَ الْآخِرَةِ؟ قالوا: بَلى يا رَسولَ اللّه .فَقالَ اِفْشاءُ السَّلامِ فِى الْعالَمِ؛

آیا شما را از بهترین اخلاق اهل دنیا و آخرت خبر ندهم؟ عرض کردند: چرا؟ ایرسول خدا! حضرت فرمودند: آشکارا سلام کردن به همگان.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۱۲، ح ۵۰

حدیث۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلِىُّ لا يَخْدُمُ الْعِيالَ اِلاّ صِدّيقٌ اَوْ شَهيدٌ اَوْ رَجُلٌ يُريدُ اللّه ُ بِهِ خَيْرَالدُّنْيا وَ الآخِرَةِ؛

ای علی! به خانواده خود خدمت نمی کند، مگر مرد بسیار راستگو یا شهید یا مردیکه خداوند خیر دنیا و آخرت را برای او می خواهد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۹

حدیث۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَطيعى زَوْجَكِ يَكْفِكِ خَيْرَ الدُّنْيا وَ الآخِرَةِ وَ بِرّى والِدَيْكِ يَكْثُرْخَيْرُ بَيْتِكِ؛

شوهرت را اطاعت کن تا خیر دنیا و آخرت تو را کفایت کند و به پدر و مادرت نیکی کن تا خیر خانه ات زیاد شود.

کنزالعمال، ح ۴۳۳۸۸

حدیث۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَکْثِروا مِنْ قَوْلِ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ فَاِنَّها مِلْکُ الْجَنَّةِ وَمَنْ اَکْثَرَ مِنْها نَظَرَ اللّه ُ اِلَیْهِ وَ مَنْ نَظَرَ اِلَیْهِ فَقَدْ اَصابَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ؛

ذکر «لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ِ الْعَلِیِّ الْعَظیم» را بسیار بگویید: زیرا که آن، دارایی‌بهشت است و هر کس آن را بسیار بگوید خداوند به او می نگرد و هر کس خدا به او بنگردبه خیر دنیا و آخرت دست یافته است.

بحارالأنوار، ج ۳۸، ص ۱۶۱، ح ۸۳

حدیث۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا ـ اُخْبِرُکُمْ بِما یَکونُ بِهِ خَیْرُ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ وَ اِذا کُرِبْتُمْ وَ اغْتَمَمْتُمْ ـ دَعَوْتُمُ اللّه َ فَفَرَّجَ عَنْکُمْ؟ قالوا بَلی یا رَسُولَ اللّه ِ، قالَ: قولوا لا اِلهَ اِلاَّ اللّه ُ رَبُّنا لا نُشْرِکُبِهِ شَیْئا ثُمَّ ادْعوا بِما بَدالَکُمْ؛

آیا شما را از چیزی با خبر سازم که در آن خیر دنیا و آخرت است و آنگاه که دچار غم واندوه شدید با آن خدا را بخوانید و او شما را نجات بخشد؟ گفتند: آری ای رسول خدا!حضرت فرمودند: بگویید «لا ـ اله الا ـ اللّه ربنا لا نشرک به شیئا» سپس هر چه در نظرداشتید از خدا بخواهید.

بحارالأنوار، ج ۹۳، ص ۳۱۱، ح۱۴

حدیث۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فَتَحَ بابَ مَسْأَلَةٍ فَتَحَ اللّه ُ لَهُ بابَ فَقْرٍ فِی الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ وَ مَنْ فَتَحَبابَ عَطِیَّةٍ ابْتِغاءَ لِوَجْهِ اللّه ِ اَعْطاهُ اللّه ُ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ؛

هر کس درِ درخواستی از مردم را به روی خود باز کند، خداوند برای او درِ فقری را در دنیا و آخرت باز می کند و هر کس درِ بخششی را برای مردم به خاطر خدا باز کند،خداوند او را خیر دنیا و آخرت عطا می فرماید.

کنزالعمال، ح ۱۶۷۴۵

حدیث۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَوی اِلی فِراشِهِ طاهِرا یَذْکُرُ اللّه َ تَعالی حَتّی یُدْرِکَهُ النُّعاسُ لَمْیَتَقَلَّبْ ساعَةً مِنَ اللَّیْلِ یَسْأَلُ اللّه َ شَیْئا مِنْ خَیْرِ الدُّنْیا وَ الآْخِرَةِ اِلاّ اَعْطاهُ اللّه ُ اِیّاهُ؛

هر کس با وضو و با یاد خدا به رخت خواب برود و خوابش ببرد، در هر ساعتی از شب کهبیدار گردد و از خدا چیزی از خیر دنیا و آخرت بخواهد، خداوند آن را به او عطا فرماید.

کنزالعمال، ح ۴۱۲۷۴

حدیث۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُورَةُ یس تُدْعی فِی التَّوْراةِ المُعِمَّةَ تَعُمُّ صاحِبَها بِخَیْرِ الدُّنْیا وَالآخِرَةِ وَ تُکابِدُ عَنْهُ بَلْوَی الدُّنْیا وَالآخِرَةِ وَ تَدْفَعُ عَنْهُ اَهاوِیلَ الآخِرَةِ؛

سوره یس در تورات «مُعِمَّه» خوانده می شود که برای صاحب خود خیر دنیا و آخرترا جمع می کند و از او بلای دنیا و آخرت را دور می کند و وحشت های آخرت را دفع می کند.

بحارالأنوار، ج ۹۲، ص ۲۹۱، ح ۶

حدیث۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ عَبْدٍ یَخافُ زَوالَ نِعْمَةٍ اَوْ فَجاءَةِ نِقْمَةٍ اَوْ تَغَیُّرِ عافیَةٍ وَ یَقولُ:یا حَیُّ یا قَیّومُ یا واحِدُ یا مَجیدُ یا بَرُّ یا کَریمُ یا رَحیمُ یا غَنیُّ تَمِّمْ عَلَیْنا نِعْمَتَکَ وَهَبْلَنا کَرامَتَکَ وَ اَلْبِسْنا عافیَتَکَ اِلاّ اَعْطاهُ اللّه ُ تَعالی خَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ؛

قطعا هر کس به خاطر ترس از دست دادن نعمتی یا گرفتار شدن به بلایی ناگهانیو یا از دست دادن سلامتی بگوید: «ای زنده، ای پابرجا، ای یکتا، ای بزرگ،ای بزرگ، ای نیکوکار، ای بزرگوار، ای مهربان، ای بی نیاز! نعمتت را بر ما کامل کن و بخششترا ارزانی ما کن و لباس عافیت را بر تن ما بپوشان» خداوند، خیر دنیا و آخرت به اوعطا می فرماید.

بحارالأنوار، ج ۹۵، ص ۱۹۴، ح ۲۷

حدیث۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رُزِقَ حُسْنَ صورَةٍ وَ حُسْنَ خُلُقٍ وَ زَوْجَةً صالِحَةً وَ سَخاءً فَقَدْاُعْطِیَ مِنْ خَیْرِ الدُّنْیا وَ الآْخِرَةِ؛

به هر کس صورت زیبا، خوش اخلاقی، زنی شایسته و سخاوت روزی شود، از خیردنیا و آخرت داده شده است.

کنزالعمال، ح ۳۰۷۸۳

حدیث۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رَزَقَهُ اللّه ُ حُبَّ الاَئِمَّةِ مِنْ اَهْلِ بَیْتی فَقَدْ اَصابَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ،فَلا یَشُكَّنَّ اَحَدٌ اَنَّهُ فِی الْجَنَّةِ فَاِنَّ فی حُبِّ اَهْلِ بَیْتی عِشْرینَ خَصْلَةً عَشَرَةٌ مِنْها فِیالدُّنْیا وَ عَشَرَةٌ مِنْها فِی الآخِرَةِ؛

هر کس که خداوند محبت امامان از اهل بیت مرا نصیب او کرده بی گمان به خیر دنیا وآخرت دست یافته و بدون شك در بهشت خواهد بود، پس هیچ یك (از شیعیان) نبایددر این که اهل بهشت است شك كند؛ زیرا در دوستی اهل بیت من بیست ویژگی است کهده مورد آن در دنیا و ده مورد آن در آخرت است.

بحارالأنوار، ج ۲۷، ص ۷۸، ح ۱۲

حدیث۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّدَقَةُ عَلی وَجْهِها وَاصْطِناعُ الْمَعْروفِ وَ بِرُّ الْوالِدَیْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ تُحَوِّلُ الشِّقاءَ سَعادَةً وَتَزیدُ فِی الْعُمْرِ وَ تَقی مَصارِعَ السُّوءِ؛

صدقه بجا، نیکوکاری، نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوش بختیتبدیل و عمر را زیاد و از پیشامدهای بد جلوگیری می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹

حدیث۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كانَ یُؤْمِنُ بِاللّه ِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ فَلْیُكْرِمْ ضَیْفَهُ؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید میهمانش را گرامی دارد.

كافی، ج ۶، ص ۲۸۵، ح ۱

حدیث۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّدَقَةُ بِعَشْرَةٍ وَ الْقَرْضُ بِثَمانِیَةَ عَشَرَ وَ صِلَةُ الْاِخْوانِ بِعِشْرینَ وَصِلَةُ الرَّحِمِ بِاَرْبَعَةٍ وَ عِشْرینَ؛

صدقه دادن، ده حسنه، قرض دادن، هجده حسنه، رابطه با برادران [دینی]، بیستحسنه و صله رحم، بیست و چهار حسنه دارد.

كافی، ج ۴، ص ۱۰، ح ۳

حدیث۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلضَّيْفُ يَنْزِلُ بِرِزْقِهِ وَيَرْتَحِلُ بِذُنوبِ اَهْلِ الْبَيْتِ؛

میهمان، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد.

بحارالأنوار، ج ۷۵، ص ۴۶۱، ح ۱۴

حدیث۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ بَيْتٍ لايَدْخُلُ فيهِ الضَّيْفُ لاتَدْخُلُهُ الْمَلائِكَةُ؛

هر خانه ای که میهمان بر آن وارد نشود، فرشتگان واردش نمی شوند.

جامع الأخبار، ص ۳۷۸

حدیث۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لايَتَكَلَّفَنَّ أَحَدٌ لِضَيْفِهِ ما لا يَقْدِرُ؛

هیچ کس نباید بیش از توانش خود را برای میهمان به زحمت اندازد.

کنزالعمال، ح ۲۵۸۷۶

حدیث۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفى بِالْمَرءِ إثما اَن يَستَقِلَّ ما يُقَرِّبُ اِلى اِخوانِهِ وَ كَفى بِالْقَومِ اِثما اَنْيَستَقِلّوا ما يَقْرُبُ بِهِ اِلَيهِم اَخُوهُم؛

انسان را همین گناه بس، که آنچه را که تقدیم برادران میهمان خود می کندکم شمارد و میهمان را همین گناه بس، که آنچه را که میزبانشان برای آنها فراهم می کندکم شمارد.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۴، ح ۱۶۵

حدیث۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلضَّيْفُ يُلْطَفُ لَيْلَتَيْنِ فَإِذا كانَتْ لَيْلَةَ الثالِثَةُ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَأْكُلُما أَدْرَكَ؛

میهمان تا دو شب پذیرایی می شود، از شب سوم از اهل خانه به شمار می آید و هرچه رسید بخورد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۱

حدیث۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تَأْكُلْ طَعامَ الْفاسِقينَ؛
غذای مردم فاسق را نخور.

امالی طوسی، ص ۵۳۵

حدیث۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صِلَةُ الرَّحِمِ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَ حُسْنُ الْجِوارِ يَعْمُرانِ الدّيارَ وَ يَزيدانِفِى الْاَعْمارِ؛
صله رحم، خوش اخلاقی و خوش همسایگی، شهرها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۳۹

حدیث۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَشى اِلى ذى قَرابَةٍ بِنَفْسِهِ وَ مالِهِ لِيَصِلَ رَحِمَهُ اَعْطاهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّاَجْرَ مِأَةِ شَهيدٍ؛
هر کس با جان و مال خود در راه صله رحم کوشش کند، خداوند عزّوجلّ پاداشیکصد شهید به او می دهد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۶

حدیث۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طَعامُ السَّخِيِّ دَواءٌ وَ طَعامُ الشَّحيحِ داءٌ؛
غذای سخاوتمند، داروست و غذای بخیل، درد.

بحارالأنوار، ج ۷۱ ، ص ۳۵۷، ح ۲۲

حدیث۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الوَليمَةُ اَوَّلُ يومٍ حَقٌّ وَ الثانى مَعروفٌ وَ مازادَ رياءٌ وَ سُمْعَةٌ؛
ولیمه (سور) دادن، روز اول حق است و روز دوم احسان، از دو روز که گذشت،خودنمایی و شهرت طلبی است.

کافی، ج ۵، ص ۳۶۸، ح ۴

حدیث۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُوصِی الشاهِدَ مِنْ اُمَّتی وَ الغائبَ اَنْ یُجیبَ دَعْوَةَ المُسلِمِ ـ وَ لَو عَلیخَمْسَةِ اَمیالٍ ـ ، فاِنَّ ذلِکَ مِنَ الدِّینِ؛

به حاضـران و غایبان امت خود سـفارش می کنم که دعوت مسـلمان را، گرچه از فاصـلهپنج میل (حدود ۱۰ کیلومتر)، بپذیرید، زیرا این کار جزو دین است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۱، ح ۱۴۲

حدیث۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَحَبَّ اَنْ یُحِبَّهُ اللّهُ وَ رَسولُهُ فَـلْیَاْکُلْ مَع ضَیفِهِ؛

هر کس دوست دارد که خدا و رسولش او را دوست داشته باشند، با میهمان خودغذا بخورد.

تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۱۶

حدیث۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلضّیافَةُ اَوَّلُ یَوْمٍ وَ الثانی وَ الثالثُ وَ ما بَعْدَ ذلِکَ فَاِنَّها صَدَقَةٌ تُصَدّقِها عَلَیْهِ؛

میهمانی یک روز و دو روز و سه روز است، بعد از آن هر چه به او دهی صدقه محسوبمی شود.

کافی، ج ۶ ، ص ۲۸۳، ح ۲

حدیث۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ رَبَّـکُمْ واحِـدٌ وَ اِنَّ اَباکُمْ واحِـدٌ وَ دینَـکُمْ واحِـدٌ وَ نَبِیَّکُمْ واحِـدٌ وَ لافَضْلَ لِعَرَبیٍّ عَلی عَجَمیٍّ وَ لا عَجَمیٍّ عَلی عَرَبیٍّ وَ لا اَحْمَرَ عَلی اَسْوَدَ وَ لا اَسْوَدَ عَلیاَحْمَرَ اِلاّ بِالتَّقْوی ؛

پروردگار، پـدر، دین و پیامبر شـما یکی است، هیچ عربی بر غیر عرب و هیچ غیر عرببیر عرب و هیچ سـرخ پوستی بر سـیاه پوست و هیچ سیاه پوستی بر سرخ پوست برترینداردن جز به تقوا.

کنزالعمال، ح ۵۶۵۵

حدیث۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعْمَلْ بِفَرائِضِ اللّه ِ تَكُنْ اَتْقَى النّاسِ؛

به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.

کافی، ج ۲، ص ۸۲، ح ۴

حدیث۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِماعُ التَّقْوى فى قولِهِ تَعالى: «اِنَّ اللّه َ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الاِْحْسانِ»؛

عصاره تقوا در این گفته خداوند آمده است: خداوند به عدالت و نیکی فرمانمی دهد.

مشکاه الأنوار، ص ۹۵

حدیث۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ التَّقْوى اَنْ تَتَعَلَّمَ ما جَهِلْتَ وَ تَعْمَلَ بِما عَلِمْتَ؛

تمام تقوا این است که آنچه را نمی دانی بیاموزی و بدانچه می دانی عمل کنی.

تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰

حدیث۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَتْقَى النّاسِ مَنْ قالَ الْحَقَّ فيما لَهُ وَ عَلَيْهِ؛

با تقواترین مردم، کسی است که حق را بگوید؛ به سودش باشد یا به ضررش.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۵،ح ۵۸۴۰

حدیث۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله: مَنْ اَتْقَى النّاسِ؟ قال: آمَرُهُمْ بِالْمَعْروفِ وَ اَنْهاهُمْعَنِ الْمُنْكَرِ وَ اَوْصَلُهُمْ لِلرَّحِمِ؛

از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد:با تقواترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که بیشتر امر بهمعروف و نهی از منکر و صله

رحم نماید.

کنزالعمال، ح ۸۴۷۴

حدیث۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اَحَبَّ اَنْ یَکونَ اَتْقَی النّاسِ فَلْیَتَوَکَّلْ عَلَی اللّه ِ ؛
هر کس دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰،ح ۵۸۵۸

حدیث۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا یَکونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقینَ حَتّی یُحاسِبَ نَفْسَهُ اَشَدَّ مِنْ مُحاسَبَةِالشَّریکِ شَریکَهُ فَیَعْلَمَ مِنْ اَیْنَ مَطْعَمُهُ وَ مِنْ اَیْنَ مَشْرَبُهُ وَ مِنْ اَیْنَ مَلْبَسُهُ اَمِنْ حِلٍّ اَمْمِنْ حَرام؛
از تقوا پیشگان نیست مگر کسی که از خود سخت تر از حسابرسی شریک از شریک، حسابکشی کند و بداند که خوراک، آشامیدنی و لباسش از کجا آمده، آیا از حلال است یا حرام؟

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۸

حدیث۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اَرادَ اَنْ یَکونَ اَعَزَّ النّاسِ فَلْیَتَّقِ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ؛
هر کس می خواهد عزیزترین مردم باشد، باید تقوای الهی پیشه کند.

کنزالفوائد، ص ۱۶۴

حدیث۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلنّاسُ رَجُلانِ: عالِمٌ وَ مُتَعَلِّمٌ وَ لا خَیْرَ فیما سِواهُما؛
مردم، دو گروهند: دانشمند و دانش اندوز و در غیر این دو، خیری نیست.

نهج الفصاحه، ح ۳۱۴۵

حدیث۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِخْتَبِرُوا النّاسَ بِاَخْدانِهِمْ فَاِنَّ الرَّجُلَ یُخادِنُ مَنْ یُعْجِبُهُ؛

مردم را از دوستانشان بشناسید، زیرا انسان با کسی رفاقت می کند که او را می پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۶

حدیث۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلنّاسُ یَعْمَلونَ بِالْخَیْرِ وَ اِنَّما یُعْطَونَ اُجورَهُمْ عَلی قَدْرِ عُقولِهِمْ؛

مردم، کارهای خیر می کنند، ولی پاداش آنان تنها به اندازه عقلشان عطا می شود.

کنزالعمال، ح ۷۰۵۲

حدیث۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلنّاسُ مَعادِنُ وَ الْعِرْقُ دَسّاسٌ وَ اَدَبُ السُّوءِ کَعِرْقِ السُّوءِ؛

مردم، همانند معدن ها مختلف اند و اصل و نسب در انسان بسیار مؤثر است و تربیتبد، همانند اصل و نسبِ بد است.

نهج الفصاحه، ح ۳۱۴۶

حدیث۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ ابْنَ آدَمَ لَحَریصٌ عَلی ما مُنِعَ؛

آدمی زاده به آنچه که از آن منع می شود، حریص است.

کنزالعمال، ح ۴۴۰۹۵

حدیث۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِنَ النّاسِ ناسا مَفاتیحُ لِلْخَیْرِ مَغالیقُ لِلشَّرِّ وَ اِنَّ مِنَ النّاسِ ناسامَفاتیحُ لِلشَّرِّ مَغالیقُ لِلْخَیْرِ فَطوبی لِمَنْ جَعَلَ اللّه ُ مَفاتیحَ الْخَیْرِ عَلی یَدَیْهِ وَ وَیْلٌ لِمَنْجَعَلَ اللّه ُ مَفاتیحَ الشَّرِ عَلی یَدَیْهِ؛

برخی از مردم کلیـد خیر و قفل شـرند و برخی کلیـد شـر و قفل خیرند، پس خوشا بهسـعادت کسـی که خداوند کلیدهای خیر را در دست او قرار داده و بدا به حال کسی کهخداوند کلیدهای شر را به دست او سپرده است.

نهج الفصاحه، ح ۹۲۰

حدیث۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَبْغونی الضُّعَفاءَ فَاِنَّما تُرْزَقونَ وَ تُنْصَرونَ بِضُعَفائِكُمْ؛
ناتوانان را برای من بیابید؛ زیرا شما به برکت ناتوانان خود روزی داده و یاری می شوید.

نهج الفصاحه، ح ۲۰

حدیث۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَ لْعِلْمُ حَیاةُ الْاِسْلامِ وَ عِمادُ الْایمانِ وَ مَنْ عَلِمَ عِلْما اَتَـمَّ اللّه ُ لَهُ اَجْرَهُ وَمَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ عَلَّمَهُ اللّه ُ ما لَمْ یَعْلَمْ ؛
علم، حیات اسلام و تکیه گاه ایمان است و هر کس علمی بیاموزد، خداوند پاداش او راتمام گرداند و هر کس بیاموزد و عمل کند، خداوند، تعلیم دهد به او آنچه را که نمی داند.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۱۹

حدیث۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَلْبٌ لَیْسَ فیهِ شَی ءٌ مِنَ الحِكمَةِ كَبَیْتٍ خَرِبٍ ، فَتَعَلَّموا وعَلِّموا ، وتَفَقَّهواولا تَموتوا جُهّالاً ؛ فَاِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ لا یَعذِرُ عَلَی الْجَهْلِ؛
دلی که در آن حکمت نیست ، همچون خانه ای ویران است . پس بیاموزیـد و آموزشدهیـد، بفهمیـد و نادان نمیرید که خدای عزّ و جلّ، بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد .

الفردوس ، ح ۴۵۹۰

حدیث۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذا اَتی عَلَیَّ یَوْمٌ لا اَزْدادُ فیهِ عِلْماً ، فَلا بورِكَ فی طُلوعِ شَمْسِذلِكَ الْیَوْمِ؛
هرگاه روزی بیاید که در آن بر دانشم نیفزایم، پس طلوع خورشید آن روز بر منمبارک مباد.

المعجم الأوسط ، ج ۶ ص ۳۶۷ ح ۶۶۳۶

حدیث۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الْعِلْمِ فَريضَةٌ عَلى كُلِّ مُسْلِمٍ ، فَاطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنْ مَظانِّهِ ، وَاقْتَبِسوهُمِنْ اَهْلِهِ؛

در پی دانش بودن ، بر هر مسلمانی واجب است ، پس دانش را از جایی که احتمالبودنش هست ، بجویید و آن را از اهلش فراگیرید .

امالی طوسی، ص ۵۶۹، ح ۱۱۷۶

حدیث۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَمَّا الْعِلْمُ ، فَيَتَشَعَّبُ مِنْهُ الغِنى وَ انْ كانَ فَقيرا ، وَ الْجودُ وَ انْ كانَ بَخيلاًوَ الْمَهابَةُ وَ انْ كانَ هَيِّنا ، وَ السَّلامَةُ وَ انْ كانَ سَقيما ، وَ الْقُرْبُ وَ انْ كانَ قَصيّا وَ الْحياءُوَ انْ كانَ صَلِفا ، وَ الرِّفْعَةُ وَ انْ كانَ وَضيعا وَ الشَّرَفُ وَ انْ كانَ رَذْلاً وَ الْحِكْمَةُ وَ الْحُظْوَةُفَهذا مايَتَشَعَّبُ لِلْعاقِلِ بِعِلْمِهِ فَطوبى لِمَنْ عَقَلَ وَ عَلِمَ؛

اما علم: اگر انسان فقیر باشد ، از آن بی نیازی حاصل می شود، اگر بخیل باشد ،سخاوت ، اگر خوار باشد ، عزّت ، اگر بیمار باشد ، سلامتی ، اگر دور باشد ، نزدیکمی شود ، اگر هرزه باشد ، حیا ، اگر پَست باشد ، والایی ، اگر حقیر باشد ، شرافت و حکمتو مَقام . پس اینها چیزهایی هستند که از دانش خردمند به دست می آید . پس خوشا بهحال آن کس که عاقل بود و دانست .

تحف العقول ، ص ۱۶

حدیث۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ لُقْمانَ قالَ لاِبْنِهِ: يا بُنَىَّ عَلَيْكَ بِمَجالِسِ الْعُلَماءِ وَ اسْتَمِعْ كَلامَ الْحُكَماءِفَاِنَّ اللّه َ يُحْيِى الْقَلْبَ الْمَيِّتَ بِنورِ الْحِكْمَةِ كَما يُحْيِى الْاَرْضَ الْمَيتَةَ بِوابِلِ الْمَطَرِ؛

لقمان به پسرش گفت : فرزندم! همواره در مجلس دانشمندان باش و سخنانحکیمان را بشنو، که خداوند ، دل مرده را به نور حکمت زنده می کند ؛ همان گونه کهزمین مرده را با باران سیل آسا ، زنده می گرداند .

معجم الکبیر ، ج ۸ ، ص ۱۹۹، ح ۷۸۱۰

حدیث۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جاءَهُ الْمَوتُ وَ هُوَ يَطْلُبُ الْعِلْمَ لِيُحْيِىَ بِهِ الْاِسلامَ كانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَالاْنبياء دَرَجَةٌ واحِدَةٌ فِى الْجَنَّةِ؛

هر کس در جستجوی دانش باشد تا با آن اسلام را زنده کند و مرگ او فرا رسد، دربهشت میان او و پیامبران تنها یک درجه فاصله است.

منیهٔ المرید ، ص ۱۰۰

حدیث۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ تَعالی قَدْ تَکَفَّلَ لِطالِبِ الْعِلْمِ بِرِزْقِهِ خاصَّةً عَمّا ضَمِنَهُ لِغَیْرِهِ؛

بی گمان خداوند متعال روزی جویای دانش را به طور ویژه، افزون بر آنچه برایدیگران تضمین کرده، به عهده گرفته است.

منیهٔ المرید ، ص ۱۶۰

حدیث۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِعَلِیٍّ علیه السلام فی ذِکْرِ صِفاتِ الْمُؤمِنِ ـ : لا یَرُدُّ الْحَقَّ مِنْ عَدُوِّهِ، لا یَتَعَلَّمُ اِلاّلِیَعْلَمَ ، وَ لا یَعْلَمُ اِلاّ لِیَعْمَلَ؛

به علی علیه السلام درباره صفات مؤمن فرمودند: حق را از دشمنش می پذیرد، نمی آموزدمگر برای آن که بداند و نمی داند مگر برای آن که عمل کند.

التمحیص ، ص ۷۵، ح ۱۷۱

حدیث۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَناصَحوا فِی الْعِلْمِ ، فَاِنَّ خیانَةَ اَحَدِکُمْ فی عِلْمِهِ اَشَدُّ مِنْ خیانَتِهِ فیمالِهِ وَ اِنَّ اللّه َ سائِلُـکُمْ یَوْمَ الْقیامَةِ؛

در دانش، خیرخواه یکدیگر باشید که خیانت هر یک از شما در دانشش، سخت تر ازخیانت او در مالش می باشد و خداوند روز قیامت از شما بازخواست می کند.

امالی طوسی، ص ۱۲۶، ح ۱۹۸

حدیث۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَجْلِسوا مَعَ کُلِّ عالِمٍ، اِلاّ عالِماً یَدْعوکُمْ مِنْ الخَمْسِ اِلی الْخَمْسِ : مِنَالشَّکِّ اِلَی الْیَقینِ ، وَ مِنَ الْعَداوَةِ اِلَی النَّصیحَةِ وَ مِنَ الْکِبْرِ اِلَی التَّواضُعِ وَ مِنَ الرّیاءِ اِلَیالْاِخْلاصِ وَ مِنَ الرَّغْبَةِ اِلَی الزُّهْدِ؛

با هر عالمی ننشینید، مگر عالمی که شما را از پنج چیز به پنج چیز دعوت کند : ازشکّ به یقین ، از دشمنی به خیرخواهی ، از تکبر

به تواضع ، از ریا به اخلاص و از علاقهبه دنیا به بی اعتنایی به آن.

تاریخ بغداد ، ج ۵، ص ۷۰، ح ۲۴۲۱

حدیث۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِنْ عالِمٍ اَو مُتَعَلِّمٍ يَمُرُّ بِقَرْيَةٍ مِنْ قُرَى الْمُسْلِمينَ اَو بَلْدَةٍ مِنْ بِلادِالْمُسْلِمينَ وَ لَمْ يَاْكُلْ مِنْ طَعامِهِمْ وَ لَمْ يَشْرَبْ مِنْ شَرابِهِمْ وَ دَخَلَ مِنْ جانِبٍ وَ خَرَجَ مِنْجانِبٍ اِلاّ رَفَعَ اللّه ُ تَعالى عَذابَ قُبورِهِمْ اَرْبَعينَ يَوْما؛
هیچ دانشمند و یا دانش اندوزی از روستایی از روستاها و یا شهری از شهرهایمسلمانان نمی گذرد و از خوراک آنان نمی خورد و از نوشیدنی آنان نمی نوشد و از یکطرف وارد نمی شود و از طرف دیگر خارج نمی گردد، جز آن که خدای متعال عذابقبرهایشان را تا چهل روز بر می دارد.

جامع الأخبار ، ص ۵۰۷، ح ۱۴۰۵

حدیث۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ شَرَّ الشَّرِّ شِرارُ الْعُلَماءِ وَ اِنَّ خَيْرَ الْخَيْرِ خيارُ الْعُلَماءِ؛
بدترین بدها، دانشمندان بدند و بهترین خوب ها، دانشمندان خوب اند.

منیۀ المرید ، ص ۱۳۷

حدیث۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذَا الْتَبَسَتْ عَلَيْكُمُ الفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرآنِ ... و لَهُ ظَهْرٌوَ بَطْنٌ فَظاهِرُهُ حُكْمٌ وَ باطِنُهُ عِلْمٌ ... فيهِ مَصابيحُ الْهُدى وَ مَنارُ الْحِكْمَةِ وَ دَليلٌ عَلَىالْمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ؛
هنگامی که فتنه ها چون پاره های شب تار بر شما مشتبه شود ، به قرآن رویبیاورید ... برای قرآن ظاهری و باطنی است . ظاهر آن حکمت و باطن آن دانش است ...در قرآن چراغ های هدایت و نشانه های حکمت و راهنمای معرفت هست، برای کسی کهویژگی اش را شناخت .

کافی ، ج ۲، ص ۵۹۹ ، ح ۲

حدیث۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ فَاِنَّ تَعَلَّمَهُ حَسَنَةٌ وَ مُدارَسَتَهُ تَسْبيحٌ وَ الْبَحْثَ عَنْهُجِهادٌ وَ تَعْليمَهُ مَنْ لا يَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ وَ بَذْلَهُ لِاَهْلِهِ قُرْبَةٌ لِاَنـَّهُ مَعالِمُ الْحَلالِ وَ الْحَرامِوَ سالِكٌ بِطالِبِهِ سَبيلَ الْجَنَّةِ وَ هُوَ اَنيسٌ فِى الْوَحْشَةِ وَ صاحِبٌ فِى الْوَحْدَةِ وَ دَليلٌ عَلَيالسَّرّاءِ وَ الضَّرّاءِ وَ سِلاحٌ عَلَى الْاَعْداءِ وَ زَيْنٌ لِلْاَخِلّاءِ يَرْفَعُ اللّهُ بِهِ اَقْواما يَجْعَلُهُمْ فِيالْخَيْرِ اَئِمَّةً يُقْتَدى بِهِمْ تُرْمَقُ اَعْمالُهُمْ وَ تُقْتَبَسُ آثارُهُمْ وَ تَرْغَبُ الْمَلائِكَةُ فى خِلَّتِهِمْيَمْسَحونَهُمْ فى صَلاتِهِمْ بِاَجْنِحَتِهِمْ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُمْ كُلُّ شَىْ ءٍ حَتّى حيتانِ الْبُحورِوَ هَوامِّها وَ سِباعِ الْبَرِّ وَ اَنْعامِها لِاَنَّ الْعِلْمَ حَياةُ الْقُلوبِ وَ نورُ الْاَبْصارِ مِنَ الْعَمى وَ قُوَّةُالْاَبْدانِ مِنَ الضَّعْفِ ، يُنْزِلُ اللّهُ حامِلَهُ مَنازِلَ الْاَخْيارِ وَ يَمْنَحُهُ مَجالِسَ الْاَبْرارِ فِى الدُّنْياوَالْآخِرَةِ . بِالْعِلْمِ يُطاعُ اللّهُ وَ يُعْبَدُ وَ بِالْعِلْمِ يُعْرَفُ اللّهُ وَ يُوَحَّدُ وَ بِالْعِلْمِ توصَلُ الْاَرْحامُوَ بِهِ يُعْرَفُ الْحَلالُ وَ الْحَرامُ وَ الْعِلْمُ اِمامَ الْعَمَلِ وَ الْعَمَلُ تابِعُهُ يُلْهِمُهُ اللّهُ السُّعَداءَوَ يَحْرِمُهُ الْاَشْقياءَ؛

علم بیاموزید که آموختن آن نیکی است و خواندن و دوره کردن آن تسبیح و بحثآن جهاد و آموزشش به کسی که آن را نمی داند ، صدقه و بذل آن به اهلش ، مایه نزدیکیبه خداست؛ چرا که علم نشان دهنده حلال و حرام است و جوینده اش را به بهشتراهبری می کند و در وحشت ، مونس و در تنهایی ، همراه و در خوشی و ناخوشی،راهنما و سلاحی علیه دشمنان و زیوری برای همدلان است . خداوند کسانی را با آنبالا می برد و آنها را پیشوایان نیکی قرار می دهد که به ایشان اقتدا می کنند و بهاعمالشان می نگرند و از آثارشان استفاده می شود و فرشتگان به دوستی آنها رغبتدارند و با بال هایشان آنها را در نماز لمس می کنند و هر چیزی ، حتّی ماهیانو جانوران دریاها و درندگان و چهار پایان خشکی برای آنها آمرزش می طلبند؛چرا که دانش ، حیات دل ها و روشنایی دیدگان از نابینایی و توانایی پیکرها از ناتوانیاست . خدا ، حاملان دانش را به جایگاه های برگزیدگان می رساند و مجالس نیکان رادر دنیا و آخرت ارزانی شان می گرداند . با علم ، خداوند اطاعت و عبادت و شناخته و بهخدایی گرفته می شود. با دانش ، صله رحم انجام و حلال و حرام شناخته می شود.دانش ، پیشوای عمل است و عمل ، پیرو آن . خدا، آن را به نیکبختان الهام می کند وتیره بختان را از آن ، محروم می دارد .

خصال ، ص ۵۲۲، ح ۱۲

حدیث۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو خِفْتُمُ اللّه َ حَقَّ خيفَتِهِ لَعَلِمْتُمُ الْعِلْمَ الَّذى لا جَهلَ مَعَهُ ، وَلَو عَرَفْتُمُ اللّه َحَقَّ مَعْرِفَتِهِ لَزالَتْ بِدُعائِكُمُ الْجِبالُ ؛

اگر از خدا چنانکه باید می ترسیدید، به دانشی ناب دست می یافتند و اگر خدا راچنانکه باید می شناختید، با دعایتان کوه ها از میان می رفتند.

کنز العمّال، ح ۵۸۸۱

حدیث۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَنْسى بِهِ الْعِلْمَ الَّذى كانَ قَدْ عَلِمَهُ؛

انسان گناه می کند، پس با آن، علمی را که پیشتر می دانسته، از یاد می برد.

عدّة الداعی، ص ۱۹۷

حدیث۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَجی ءُ الرَّجُلُ یَوْمَ الْقیامَـةِ وَ لَهُ مِنَ الْحَسَـناتِ کَالسَّحابِ الرُّکامِ اَوکَالْجِبالِ الرَّواسـی فَیَقولُ : یا رَبِّ ، اَنّی لی هذا وَ لَمْ اَعْمَلها؟ فَیَقولُ : هذا عِلْمُکَ الَّذیعَلَّمْتَهُ النّاسَ یُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِکَ؛

انسـان، در روز قیـامت می آیـد و بـا خود کارهـای نیکی چون ابرهـای انبوه یا کوه های سـربه فلک کشـیده دارد ، پس می گویـد : پروردگارا ! اینها را که من انجام نـداده ام ، اینها ازکجایند؟ [خداوند]می فرماید : این ، دانش توست که به مردم آموختی و پس از تو، به آنعمل کردند .

بصائر الدرجات ، ص ۲۵، ح ۱۶

حدیث۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَابْنَ آدَمَ! اِبْرِرْ وِالِدَیْکَ وَ صِلْ رَحِمَکَ، یُیَسَّر لَکَ یُسْرُکَ وَ یُمَدَّ لَکَ فیعُمْرِکَ و اَطِع رَبَّکَ تُسَّمی عاقِلاً و لا تَعصَهُ تُسَمّی جاهِلاً ؛

ای فرزنـد آدم! بـه پـدر و مـادرت نیکی کـن و صـله رحـم داشـته بـاش تـا خداونـد، کـارت راآسـان و عمرت را طولانـی بگردانـد. پروردگارت را فرمان ببر تا خردمند به شمار آیی و از اونافرمانی نکن که نادان شمرده می شوی.

الفردوس، ج ۵، ص ۲۸۲، ح ۸۱۹۰

حدیث۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اُلْهِمَ الصِّدْقَ فی کَلامِهِ وَ الْاِنْصافَ مِنْ نَفْسِهِ وَ بِرَّ والِدَیْهِ وَ وَصـلَرَحِمِهِ، اُنْسِـیَ ءَ لَهُ فی اَجَلُهُ وَ وُسِّعَ عَلَیْهِ فی رِزْقِهِ وَ مُتِّعَ بِعَقْلِهِ وَ لُـقِّنَ حُجَّتَهُوَقْتَ مُساءَلَتِهِ ؛

به هر کس، راسـتگویی در گفتـار، انصاف در رفتار، نیکی به والـدین و صـله رحم الهامشود، اجلش به تأخیر می افتـد، روزیش زیاد می گردد، از عقلش بهره مند می شود وهنگام سئوال [مأموران الهی] پاسخ لازم به او تلقین می گردد.

اعلام الدین ، ص ۲۶۵

حدیث۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَرْبَعَةٌ تَزیدُ فِی الْعُمْرِ: اَلتَّزویجُ بِالْاَبْکارِ، وَ الْاِغْتِسالُ بِالْماءِ الحارِّ وَالنَّوْمُ عَلَی الْیَسارِ وَاَکْلُ التُّفاحِ بِالْاَسْحارِ ؛

چهار چیز، بر عمر می افزایند: ازدواج با دختران، شستشو با آب گرم، خوابیدن برشانه چپ و خوردن سیب در سحرگاهان.

مواعظ العدديه ، ص ۲۱۱

حديث۷۲۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَنْ وَلِیَ مِنْ اُمورِ الْمُسْلِمينَ شَيْئا فَحَسُنَتْ سيرَتُهُ رُزِقَ الْهَيْبَةَ فيقُلوبِهِمْ... وَ اِذا عَدَلَ فيهِمْ مُدَّ فی عُمُرِهِ ؛

هر كس اداره بخشى از امور مسلمانان را بر عهده بگيرد و رفتارش خوب باشد،در دل هاى آنان هيبت مى يابد... و اگر در ميان آنان به عدالت رفتار كند، عمرش افزونمى گردد.

ذيل تاريخ بغداد ، ج ۲، ص ۱۳۶، ح ۴۱۹

حديث۷۲۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَنْ اَرادَ الْبَقاءَ و لا بَقاءَ: فَلْيُباكِرِ الْغَداءَ وَلْيُجَوِّدِ الْحِذاءَ وَلْيُخَفِّفِ الرِّداءَوَلْيُقِلَّ مُجامَعَةَ النِّساءِ. قيلَ يا رَسولَ اللّه ِ وَ ما خِفَّةُ الرِّداءِ؟ قالَ: قِلَّةُ الدَّيْنَ ؛

هر كس ماندگارى مى خواهد ـ و البته ماندگارى [ابدى] وجود ندارد ـ بايد صبحانهرا زودتر بخورد، كفش مناسب بپوشد، رداى (بالاپوش) خود را سبك كند و كمتربا زنان بياميزد. پرسيدند: اى پيامبر خدا! سبك بودن ردا به چيست؟ فرمودند: بهكم بودنِ بدهى.

من لايحضره الفقيه ، ج ۳، ص ۵۵۵،ح ۴۹۰۲

حديث۷۳۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كانَ فى ما اَعْطَى اللّه ُ تَعالى مُوسى فِى الْاَلْواحِ... اُشْكُرْ لى وَ لِوالِدَيْكَاَقِكَ الْمَتالِفَ وَ اُنْسِى ءْ لَكَ فى عُمُرِكَ وَ اُحْيِيكَ حَياةً طَيِّبَةً وَ اَقْلِبَكَ اِلى خَيْرٍ مِنْها؛

در آنچه خداى متعال در «الواح» به موسى عليه السلامداد، از جمله چنين بود:... مرا و پدر ومادرت را سپاسگزارى كن، تا از نابود شدن ها حفظت كنم و اجلت را به تأخير بيندازم وبه تو زندگى اى پاك ببخشم و تو را از اين زندگى به سوى بهتر از آن، ببرم.

تاريخ دمشق ، ج ۶۱، ص ۱۲۸

حديث۷۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

طوبى لِمَنْ طالَ عُمْرُهُ وَ حَسُنَ عَمَلُهُ فَحَسُنَ مُنْقَلَبُهُ اِذْ رَضِىَ عَنْهُ رَبُّهُ وَوَيْلٌ لِمَنْ طالَ عُمْرُهُ وَ ساءَ عَمَلُهُ وَ ساءَ مُنْقَلَبُهُ اِذْ سَخِطَ عَلَيْهِ رَبُّهُ؛

خوشا به سعادت کسی که عمرش طولانی و کردارش خوب باشد. چنین کسیعاقبتش خوب است؛ زیرا پروردگارش از او راضی است. و وای بر کسی که عمرش طولانیو کردارش بد باشد. چنین کسی عاقبتش بد است؛ چرا که پروردگارش از او ناراضی است.

بحارالأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۰، ح ۹۵

حدیث۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اذا غَضِبَ اللّه ُ تَعالی عَلی اُمَّةٍ ثُمَّ لَمْ یُنزِل بِهَا العَذابَ غَلَت اَسْعارُها وقَصُرَتْ أعْمارُها و لَم یَربَح تُجّارُها و لَم تَزکُ ثِمارُها و لَم تَغْزُر اَنْهارُها و حُبِسَعَنها اَمطارُها و سُلِّطَ عَلَیْها اَشرارُها؛
هرگاه خداوند متعال بر مردمی خشم بگیرد و بر ایشان عذاب نفرستد، اجناس آنهاگران و عمرشان کوتاه می شود، بازرگانان آنها سود نمی برند، میوه هایشان سالمنمی ماند، رودخانه های آنها پر آب نمی گردد، باران از آنها دریغ می شود و بَدان آنانبر ایشان مسلّط می گردند.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۲۴،ح ۱۴۸۹

حدیث۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَوْتُ الاْنْسانِ بِالذُّنوبِ اَکْثَرُ مِنْ مَوْتِهِ بِالاْجَلِ وَ حَیاتُهُ بِالبِرِّ اَکْثَرُ مِنْحَیاتِهِ بِالْعُمُرِ؛
مرگ انسان ها در نتیجه گناهان، بیشتر از مرگ آنها در نتیجه فرا رسیدنِ اَجَل است وزنده ماندن انسان ها در نتیجه نیکی هایشان، بیشتر از زندگی کردنشان به خاطر باقیبودنِ عمر است.

مکارم الاخلاق، ص ۳۶۲

حدیث۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ الْقَوْمَ لَیَکونونَ فَجَرَةً وَ لا یَکونونَ بَرَرَةً فَیَصِلونَ اَرْحامَهُمْ فَتَنْمیاَمْوالُهُمْ وَ تَطولُ اَعْمارُهُمْ فَکَیْفَ اِذا کانوا اَبرارا بَرَرَةً!؟
مردمی که گناهکارند و نه نیکوکار، با صله رحم، اموالشان زیاد و عمرشان طولانیمی شود. حال اگر نیک و نیکوکار باشند، چه خواهد شد!؟

کافی ، ج ۲، ص ۱۵۵، ح ۲۱

حدیث۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ، مِنْ کَرامَةِ الْمُؤمِنِ عَلَی اللّه ِ اَنّهُ لَمْ یَجْعَلْ لِاَجلِهِ وَقتا حَتّی یَهُمَّببائقَةٍ فَاِذا هَمَّ ببائقَةٍ قَبَضَهُ اِلَیْهِ ؛

ای علی! از ارجمندی مؤمن در نزد خدا این است که برایش وقت مرگ، معیّننفرموده است، تا زمانی که قصد شرّی کند. آن گاه خداوند جانش را بستاند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲، ص ۴۰، ح ۹۰

حدیث۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَشِّروا الْمَحْرورینَ بِطولِ الْعُمْرِ ؛

گرم مِزاجان را به طول عمر، مژده دهید.

بحارالأنوار، ج ۶۲، ص ۲۹۰

حدیث۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِی الزِّنا سِتُّ خِصالٍ: ثَلاثٌ مِنْها فِی الـدُّنْیا وَ ثلاثٌ فِی الْاخِرَةِ، فَاَمّاالَّتی فِی الدُّنْیا فَیَذْهَبُ بِالْبَهاءِ وَ یُعَجِّلُ الْفَناءَ وَ یَقْطَعُ الرِّزْقَ وَ اَمّا الَّتی فِی الْاخِرَةِفَسوءُ الْحِسابِ وَ سَخَطُ الرَّحمنِ وَ الْخُلودُ فِی النّارِ ؛

زِنـا، شـش پیامـد دارد: سه در دنیا و سه در آخرت. سه پیامـد دنیایی اش این است که:آبرو را می بَرد، مرگ را شـتاب می بخشـد و روزی را می بُرد و سه پیامد آخرتی اش: سختیحسابرسی، خشم خدای رحمان و ماندگاری در آتش است.

خصال ، ص ۳۲۱، ح ۳

حدیث۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّهُ اَنْ یُنْسَاَ لَهُ فی عُمُرِهِ وَ یُوَسَّعَ لَهُ فی رِزْقِهِ فَلْیَتَّقِ اللّه وَ لْیَصِلْ رَحِمَهُ؛

هر کس دوست دارد که عمرش طولانی و روزی اش زیاد شود، تقوای الهی پیشه کندو صله رحم نماید.

بحارالأنوار ، ج ۷۴، ص ۱۰۲، ح ۵۶

حدیث۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَکْثِرْ مِنْ الطَّهورِ یَزِدِ اللّه ُ فی عُمُرِکَ؛

وضو زیاد بگیر تا خداوند، عمرت را زیاد کند.

امالی مفید ، ص ۶۰، ح ۵

حدیث۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّدَقَةُ عَلی وَجْهِها وَ بِرُّ الْوالِدَیْنِ وَ اصْطِناعُ الْمَعْروفِ یُحَوِّلُ الشَّقاءَسَعادَةً وَ یَزیدُ فِی الْعُمْرِ؛

صدقه دادن با مراعات شرایطش و خوبی کردن به پدر و مادر و انجام دادن کارهاینیک، بدبختی را به خوشبختی تبدیل می کند و بر عمر می افزاید.

کنزالعمال ، ح ۴۴۴۴

حدیث۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَلَّمَ اَظفارَهُ یَوْمَ الجُمُعَةِ یَزیدُ فی عُمُرِهِ و مالِهِ؛

هر کس در روز جمعه ناخن هایش را کوتاه کند، عمر و مالش زیاد می شود.

جامع الأخبار ، ص ۳۳۳

حدیث۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدَعُوا الْعَشاءَ وَ لَوْ عَلی حَشَفَةٍ اِنّی اَخْشی عَلی اُمَّتی مِنْ تَرْکِالعَشاءِ الْهَرَمَ فَاِنَّ العَشاءَ قُوَّةُ الشَیْخِ وَ الشّابِّ ؛

شام را ترک نکنید، هر چند به خوردن دانه خرمای خشکیده ای باشد. من بر امّتم ازاین بیم دارم که با ترکِ خوردن شام، پیری و شکستگی به سراغشان آید؛ چرا که خوردنِشام، مایه نیرومندی پیر و جوان است.

محاسن ، ج ۲، ص ۴۲۱، ح ۲۰۲

حدیث۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلظُّلْمُ ثَلاثَةٌ: فَظُلْمٌ لاـیَغْفِرُهُ اللّه ُ وَظُلْمٌ یَغْفِرُهُ وَظُلْمٌ لایَتْرُکُهُ، فَأَمّا الظُّلْمَالَّذی لایَغْفِرُ اللّه ُ فَالشِّرْکُ قالَ اللّه ُ: «إنَّ الشِّرْکَ لَظُلْمٌ عَظیمٌ» وَأَمّا الظُّلْمَ الَّذی یَغْفِرُهُ اللّه ُفَظُلْمُ الْعِبادِ أَنْفُسَهُمْ فیما بَیْنَهُمْ وَبَیْنَ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الظُّلْمَ الَّذی لا یَتْرُکُهُ اللّه ُ فَظُلْمُ الْعِبادِبَعْضُهُمْ بَعْضا؛

ظلم سه قسم است: ظلمی که خدا نمی آمرزد، ظلمی که می آمرزد و ظلمی که از آننمی گذرد، اما ظلمی که خدا نمی آمرزد شرک است. خداوند می فرماید: «حقا که شرکظلمی بزرگ است» و اما ظلمی که خدا می آمرزد، ظلم بندگان به خودشان میان خود وپروردگارشان است اما ظلمی که خدا از آن نمی گذرد ظلم بندگان به یکدیگر است.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۲۴

حدیث۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِتَّقوا دَعْوَةَ الْمَظْلومِ وَإنْ كانَ كافِرا فَإنَّها لَيْسَ دونَها حِجابٌ؛
از نفرین مظلوم بترسید اگر چه کافر باشد، زیرا در برابر نفرین مظلوم پرده و مانعی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۴۸

حدیث۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَخَذَ لِلْمَظْلومِ مِنَ الظّالِمِ كانَ مَعِیَ فِی الْجَنَّةِ تَصاحُبا؛
هر کس داد مظلوم را از ظالم بگیرد، در بهشت با من یار و هم نشین باشد.

بحارالأنوار، ج ۷۵، ص ۳۵۹، ح ۷۴

حدیث۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَدْلُ ساعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبادَةِ سَبْعينَ سَنَةً قِيامِ لَيْلِها وَصِيامِ نَهارِها؛
ساعتی عدالت بهتر از هفتاد سال عبادت است که شب هایش به نماز و روزهایش بهروزه بگذرد.

مشکاه الأنوار، ص ۵۴۴

حدیث۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ النّاسَ إذا رَأَوُا الظّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذوا عَلى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أنْ يَعُمَّهُمُ اللّه ُبِعِقابٍ مِنْهُ؛
مردم آنگاه که ظالم را ببینند و او را باز ندارند، انتظار می رود که خداوند همه را بهعذاب خود گرفتار سازد.

نهج الفصاحه، ح ۸۳۳

حدیث۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَعدَلُ النّاسِ مَن رَضِیَ لِلنّاسِ مایَرْضی لِنَفسِهِ وَکَرِهَ لَهُمْ ما یَکْرَهُلِنَفْسِهِ؛

عـادل ترین مردم کسـی است که برای مردم همـان را بپسـندد که برای خود می پسـنددو برای آنـان نپسـندد آنچه را برای خود نمی پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۳۴۰

حدیث۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِیَنْصُرِ الرَّجُلُ أَخاهُ ظالِما أَوْ مَظْلُوما إنْ کانَ ظالِما فَیَنْهاهُ فَإِنَّهُ لَهُنُصْرَةٌ وَإِنْ کانَ مَظْلوما فَیَنْصُرُهُ؛

انسـان بایـد برادر (دینی) خویش را یـاری کنـد چه ظـالم باشـد چه مظلوم اگر ظـالم باشـداو را باز دارد که این به منزله یاری کردن اوست و اگر مظلوم باشد یاریش کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۴۲۲

حدیث۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا حَکَموا بِغَیْرِ عَدْلٍ اِرْتَفَعَتِ الْبَرَکاتُ؛

هنگامی که به غیر عدالت حکم کنند، برکت ها از بین می روند.

معدن الجواهر، ص ۷۳

حدیث۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ: وَعِزَّتی وَجَلالی لَأَنْتَقِمَنَّ مِنَ الظّالِمِ فی عاجِلِهِوآجِلِهِ وَلَأَنْتَقِمَنَّ مِمَّنْ رَأی مَظْلوما فَقَدَرٌ أَنْ یَنْصُرَهُ فَلَمْ یَنْصُرْهُ؛

خدای عزوجل می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند که از ظالم در دنیا و آخرت انتقامی گیرم و از کسی هم که مظلومی را ببیند و بتواند یاریش کند و نکند بی گمان انتقام می گیرم.

کنزالعمال، ج۳، ص ۵۰۵، ح ۷۶۴۱

حدیث۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ عَبْدا کانَتْ لِأَخیهِ عِنْدَهُ مَظْلِمَةٌ فی عِرْضٍ أَوْ مالٍ فَجاءَهُفَاسْتَحَلَّهُ قَبْلَ أَنْ یُؤْخَذَ وَلَیْسَ ثَمَّ دینارٌ وَلادِرْهَمٌ فَإِنْ کانَتْ لَهُ حَسَناتٌ اُخِذَ مِنْحَسَناتِهِ وَإِنْ لَمْ تَکُنْ لَهُ حَسَناتٌ حَمَلوا عَلَیْهِ مِنْ سَیِّئاتِهِ؛

خدا رحمت کند بنده ای را که حلالیت بطلبد از برادری که به آبرو یا مال او تجاوزکرده، قبل از آن که (در قیامت) از او بازخواست کنند، آنجایی که دینار و درهمی نباشد،در نتیجه اگر شخص کار نیکی داشته باشد از آن بردارند و اگر نداشته باشد، از گناهانمظلوم برداشته بر گناهان او بیفزایند.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۵۷

حدیث۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَعیذوا بِاللّه ... مِنْ اَنْ تَظْلِموا اَوْ تُظْلَموا؛

به خدا پناه ببرید از این که ظلم کنید و یا زیر بار ظلم بروید.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۸

حدیث۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَهْدیُّ اُمَّتِی الَّذی یَمْلَأُ الْاَرْضَ قِسْطا وَ عَدْلاً کَما مُلِئَتْ جَوْراوَ ظُلْما؛

مهدی امت من کسی است که هنگام پر شدن زمین از بیداد و ظلم، آن را پر از قسط وعدل خواهد کرد.

کتاب سلیم بن قیس، ص ۴۲۹

حدیث۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ اَحَدٍ یَکونُ عَلی شَی ءٍ مِنْ اُمورِ هذِهِ الْاُمَّةِ قَلَّتْ اَمْ کَثُرَتْ فَلایَعْدِلُ فیهِمْ اِلاّ کَبَّهُ اللّه ُ فِی النّارِ؛

هر کس کاری از کارهای کوچک و یا بزرگ این امت را در دست بگیرد و در میانشانعدالت را اجرا نکند خداوند او را به رو، در آتش خواهد افکند.

مستدرک علی الصحیحین، ج ۴، ص ۹۰

حدیث۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیْسَ شَیْ ءٌ اُطیعَ اللّه ُ فیهِ اَعْجَلَ ثَوابا مِنْ صِلَةِ الرَّحِمِ وَ لَیْسَ شَیْ ءٌاَعْجَلَ عِقابا مِنَ الْبَغْیِ وَ قَطیعَةِ الرَّحِمِ؛

هیچ طاعتی نیست که پاداشش زودتر از صله رحم برسد و مجازاتی سریع تر ازمجازات ظلم و قطع رحم نیست.

نهج الفصاحه، ح ۲۳۹۸

حدیث۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصْبَحَ لا یَهِمُّ بِظُلْمِ اَحَدٍ غَفَرَ اللّه ُ مَا اجْتَرَمَ؛

هر کس صبح کند و قصد ظلم کردن به کسی را نداشته باشد، خداوند جُرم و گناه اورا می بخشد.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۲، ح ۸

حدیث۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَیْتُ عَلی بابِها: اَلصَّدَقَةُ بِعَشَرَةٍ وَالْقَرْضُ بِثَمانیَةَ عَشَرَفَقُلْتُ یا جَبْرَئیلُ کَیْفَ صارَتِ الصَّدَقَةُ بِعَشَرَةٍ وَالْقَرْضُ بِثَمانیَةَ عَشَرَ؟ قالَ: لِأَنَّالصَّدَقَةَ تَقَعُ عَلی یَدِ الْغَنیِّ وَالْفَقیرِ وَالْقَرْضُ لایَقَعُ إِلّا فی یَدِ مَنْ یَحْتاجُ إِلَیْهِ؛

وارد بهشت شدم، دیدم بر در آن نوشته است (ثواب) صدقه ده برابر است و قرض هجدهبرابر. گفتم: ای جبرئیل چرا صدقه ده برابر و قرض هجده برابر است؟ گفت: زیرا صدقه بهدست نیازمند و بی نیاز می رسد اما قرض جز به دست کسی که به آن نیاز دارد، نمی رسد.

کنزالعمال، ج ۶، ص ۲۱۰، ح ۱۵۳۷۳

حدیث۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ لَعَنَ آکِلَ الرِّبا وَمُؤْکِلَهُ وَکاتِبَهُ وَشاهِدَیْهِ؛

خدای عزوجل رباخوار و ربا دهنده و نویسنده و شاهد بر آن را لعنت کرده است.

امالی صدوق، ص ۳۴۶

حدیث۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَخَذَ أَمْوالَ النّاسِ یُریدُ أَداءَها أَدَّی اللّه ُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَها یُریدُإِتْلافَها اَتْلَفَهُ اللّه ُ؛

هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد پرداخت آن را داشته باشد خداوند آن را بپردازد(او را یاری می کند) و هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد تلف کردن داشته باشد خداوندآن را تلف کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۹

حدیث۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالى مَعَ الدّائِنِ حَتّى يَقْضِيَ دَيْنَهُ مالَمْ يَكُنْ دَيْنُهُ فيما يَكْرَهُ اللّه ُ؛

خداوند یار قرض دار است تا قرض خود را بپردازد به شرط آن که قرض وی بر خلافرضای خدا نباشد.

نهج الفصاحه، ح ۷۳۳

حدیث۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَقْرَضَ مَلْهوفافَأَحْسَنَ طِلْبَتَهُ اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ وَأَعْطاهُ اللّه ُ بِكُلِّ دِرْهَمٍأَلْفَ قِنْطارٍ مِنَ الْجَنَّةِ؛

هر کس به گرفتار و درمانده ای قرض بدهد و در پس گرفتن آن خوشرفتاری کند[گناهانش پاک شده] اعمالش را دوباره شروع می کند و خداوند در برابر هر درهم، هزارقنطار (ثروتی فراوان) در بهشت به او عطا کند.

ثواب الاعمال، ص ۲۸۹

حدیث۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ احْتاجَ إِلَيْهِ أَخوهُ الْمُسْلِمُ فى قَرْضٍ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَاللّه ُ عَلَيْهِ ريحَ الْجَنَّةِ؛

کسی که برادر مسلمانش در قرضی به او نیاز پیدا کند و او بتواند قرض بدهد و چنیننکند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می کند.

امالی صدوق، ص ۵۱۶

حدیث۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلىُّ... لاتُصادِقْ آكِلَ الرِّبا فَإِنَّهُ يُبارِزُ اللّه َ لِأَنَّ اللّه َ تَعالى قالَ: (فَإِنْ لَمْتَفْعَلوا فَأْذَنوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّه ِ وَرَسولِهِ)؛

ای علی: با رباخوار رفاقت نکن، زیرا او با خداوند به مبارزه برخواسته، چونخداوند متعال می فرماید: «اگر دست از رباخواری برنداشتید پس به خدا و رسولشاعلان جنگ دهید».

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۶، ح ۱۸۹

حدیث۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کَما لا یَحِلُّ لِغَریمِکَ أنْ یَمْطُلَکَ وَ هُوَ مُؤْسِرٌ فَکَذلِکَ لایَحِلُّ لَکَ أنْتُعْسِرَهُ إذا عَلِمْتَ أنَّهُ مُعْسِرٌ؛
همانطور که برای آن کسی که از تو قرض گرفته جایز نیست که اداء آن را به تأخیربیندازد، پس برای تو هم جایز نخواهد بود که با این که می دانی او تنگدست است از اومطالبه کنی.

ثواب الاعمال، ص ۱۳۸

حدیث۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أتَیْتُ لَیْلَةً اُسْرِیَ بی عَلی قَوْمٍ بُطونُهُم کَالْبُیوتِ فیهَا الْحَیّاتُ تُری مِنْخارِجِ بُطونِهِمْ فَقُلْتُ: مَنْ هؤُلاءِ یا جَبْرَئیلُ؟ قالَ: هؤُلاءِ أکَلَةُ الرِّبا؛
شبی که بـه معراج رفتـم بر مردمی گذشـتم کـه شـکم هایشـان چـون خـانه ای بـود و در آنهامارهـایی وجـود داشـت کـه از بیرون شکمهایشان دیده می شد. پرسیدم: ای جبرئیل اینهاکیستند؟ گفت: اینان رباخوارانند.

کنزالعمال، ج ۴، ص ۱۰۷، ح ۹۷۶۶

حدیث۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أرادَ تُسْتَجابُ دَعْوَتُهُ وَأنْ تُکْشَفَ کُرْبَتُهُ فَلْیُفَرِّجْ عَنْ مُعْسِرٍ؛
هر کس می خواهد دعایش مستجاب و اندوهش برطرف شود، به تنگدست مهلت دهد.

کنزالعمال، ج ۶، ص ۲۱۵، ح ۱۵۳۹۸

حدیث۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أکَلَ الرِّبا مَلأَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ بَطْنَهُ مِنْ نارِ جَهَنَّمَ بِقَدْرِ ما أکَلَ ، وَإنِاکْتَسَبَ مِنْهُ مالاً لایَقْبَلُ اللّه ُ تَعالی مِنْهُ شَیْئا مِنْ عَمَلِهِ ، وَلَمْ یَزَلْ فی لَعْنَةِ اللّهِ وَالْمَلائِکَةِما کانَ عِنْدَهُ مِنْهُ قیراطٌ (واحِدٌ)؛
هر کس ربا بخورد خداونـد عزوجل به انـدازه ربایی که خورده شـکمش را از آتش دوزخپر کنـد و اگر از طریق ربا مالی به دسـت آورد، خـدای تعـالی هیـچ عمـل او را نپـذیرد و تازمـانی کـه قیراطی (کمـترین مقـدار) از مـال ربـا نزدش باشـد، پیوسـته خداونـد و فرشتگانشاو را نفرین کنند.

ثواب الاعمال، ص ۲۸۵

حدیث۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقِلَّ مِنَ الدَّیْنِ تَعِشْ حُرّا؛

قرض کمتر گیر تا آزاد باشی.

نهج الفصاحه، ح ۴۳۲

حدیث۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حوسِبَ رَجُلٌ مِمَّنْ کانَ قَبْلَکُمْ فَلَمْ یوجَدْ لَهُ مِنَ الْخَیْرِ شَیْ ءٌ إلاّ أَنَّهُ کانَرَجُلاً موسِرا وَکانَ یُخالِطُ النّاسَ وَکانَ یَأْمُرُ غِلْمانَهُ أنْ یَتَجاوَزوا عَنِ الْمُعْسِرِ فَقالَاللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لِمَلائِکَتِهِ نَحْنُ أَحَقُّ بِذلِکَ مِنْهُ تَجاوَزوا عَنْهُ؛

یکی از گذشتگان را به حساب کشیدند و کار نیکی نداشت جز آن که مرد توانگری بودو با مردم داد و ستد داشت و به غلامان خود می گفت از مطالبه واماندگان درگذریدخداوند به فرشتگان گفت: ما به گذشت از او سزاوارتریم، از او درگذرید.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۰۱

حدیث۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا ظَهَرَ الزِّنا وَ الرِّبا فی قَرْیَةٍ فَقَدْ اَحَلّوا بِاَنْفُسِهِمْ عَذابَ اللّه ؛

هرگاه زنا و ربا در جایی آشکار شود، مردم آنجا خود را در عذاب خدا افکنده اند.

نهج الفصاحه، ح ۲۱۸

حدیث۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اَخْوَفَ ما اَخافُ عَلی اُمَّتی مِنْ بَعْدی هذِهِ الْمَکاسِبُ المُحَرَّمَةُ وَالشَّهْوَةُ الخَفیَّةُ وَ الرِّبا؛

آنچه بیش از هر چیز بر امتم بعد از خود می ترسم، درآمدهای حرام، هواپرستیپنهان و رباست.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۵۴، ح ۲۶

حدیث۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَاْتی آکِلُ الرِّبا یَوْمَ القیامَةِ مُخْتَبِلاً یَجُرُّ شَقَّیْهِ، ثُمَّ قَرَاَ: «لا یَقومونَ اِلاّکَما یَقومُ الَّذی یَتَخَبَّطُهُ الشَّیطانُ مِنَ الْمَسِّ»؛

رباخوار روز قیامت دیوانه محشور می شود و بر سر خود می زند. سپس این آیه راقرائت فرمودند: (ربا خواران) بپای نمی خیزند جز

مانند آن کس که شیطان، بواسطهتماس او را آشفته حال می سازد.

الدرالمنثور، ج ۱، ص ۳۶۴

حدیث۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِتَّقوا دَعْوَةَ الْمُعْسِرِ؛
بترسید، از نفرین تنگدست.

کنزالعمال، ج ۶، ص ۲۲۰، ح ۱۵۴۲۴

حدیث۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلرِّبا وَ اِنْ كَثُرَ فَاِنَّ عاقِبَتَهُ تَصيرُ اِلى قُلٍّ؛
سود ربا گرچه بسیار باشد ولی سرانجام به کمی (و بی برکتی) می گراید.

کنزالعمال، ج ۴، ص ۱۰۵، ح ۹۷۵۸

حدیث۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلـدَّيْنُ دَيْنـانِ: فَمَنْ مـاتَ وَ هُوَ يَنْوى قَضـاءَهُ فَاَنَا وَلِيُّهُ وَمَنْ مـاتَ وَلايَنْوى قَضاءَهُ فَذاكَ الَّذى يُؤْخَـذُ مِنْ حَسَـناتِهِ لَيْسَ يَوْمَئِـذٍ دينارٌ وَ لادِرْهَمٌ؛
قرض بر دو نوع است: هر کس از دنیا برود و قصد داشته باشد که قرض خود راپپردازد من سرپرست او خواهم بود و هر کس از دنیا برود و قصد داشته باشدکه قرض خود را نپردازد، در مقابل آن از اعمال نیک او بر می دارند، زیرا در آن روز دینارو درهمی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۰۹

حدیث۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيْسَ بَيْنَنا وَ بَيْنَ اَهْلِ حَرْبِنا رِبا، نَأْخُذُ مِنْهُمْ اَلْفَ اَلْفِ دِرْهَمٍ بِدِرْهَمٍ وَنَاْخُذُ مِنْهُمْ وَ لا نُعْطيهِمْ؛
بین ما و دشمنانمان، ربا (حرام) نیست، از آنان هزاران درهم در مقابل یک درهممی گیریم آری، از آنان ربا می گیریم و به آنان ربا نمی دهیم.

وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۴۳۶، ح ۲

حدیث۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ساءَتْهُ سَیِّئَتُهُ وسَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ فَهُوَ أمارَةُ الْمُسلِمِ الْمُؤمِنِ، وَأَمارَةُالْمُنافِقِ الَّذی لاتَسوؤُهُ سَیِّئَتُهُ ولا تَسُرُّهُ حَسَنَتُهُ ؛

هر کس از بدی اش ناراحت و از خوبی اش خوشحال شود، این نشانه مسلمانمؤمن است و نشانه منافق این است که بدی اش ناراحتش نمی کند و خوبی اش او راخوشحال نمی سازد.

الدرالمنثور، ج۴، ص ۶۶

حدیث۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْمُؤمِنُ دَعِبٌ لَعِبٌ، وَالْمُنافِقُ قَطِبٌ غَضِبٌ؛

مؤمن شوخ و شنگ است، و منافق اخمو و عصبانی.

تحف العقول، ص ۴۹

حدیث۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْمُؤْمِنُ یَأْکُلُ بِشَهْوَةِ أهْلِهِ، وَالْمُنافِقُ یَأْکُلُ أَهْلُهُ بِشَهْوَتِهِ؛

مؤمن به میل و رغبت خانواده خود غذا می خورد ولی منافق میل و رغبت خود را بهخانواده اش تحمیل می کند.

بحارالأنوار، ج۶۲، ص ۲۹۱

حدیث۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِیَّةُ الْمُؤمِنِ خَیرٌ مِنْ عَمَلِهِ و نِیَّةُ الْمُنافِقِ شَرٌّ مِنْ عَمَلِهِ؛

نیّت مؤمن بهتر از عمل او و نیت منافق بدتر از عمل اوست.

مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۹۱، ح۴

حدیث۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلیٌّ یَعْسوبُ الْمُؤْمِنینَ وَ الْمالُ یَعْسوبُ الْمُنافِقینَ؛

علی پیشوای مؤمنان و ثروت پیشوای منافقان است.

الأمالی طوسی، ص ۳۵۵

حدیث۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْمُؤْمِنُ یَأْکُلُ فی مِعاءٍ واحِدَةٍ وَ الْمُنافِقُ یَأْکُلُ فی سَبعَةِ أمْعاءٍ؛

مؤمن کم خوراک است و منافق پرخور.

وسائل الشیعه، ج ۲۴، ص ۲۴۰، ح۶

حدیث۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْمُؤْمِنُ یَبْدَأُ بِالسَّلامِ وَ الْمُنافِقُ یَقُولُ: حَتّی یُبدَأَ بی؛

مؤمن ابتدا به سلام می کند و منافق منتظر سلام دیگران است.

کنزالعمّال، ح ۷۷۸

حدیث۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُکاءُ الْمُؤمِنِ مِنْ قَلْبِهِ وَ بُکاءُ الْمُنافِقِ مِنْ هامَّتِهِ؛

گریه مؤمن از (درون) دل اوست و گریه منافق از (ظاهر و) سرش.

الجامع الصغیر، ح ۳۱۵۶

حدیث۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْمُؤْمِنُ لَیِّنُ الْمِنکَبِ یُوَسِّعُ عَلی أَخیهِ وَ الْمُنافِقُ یَتَجافی یُضَیِّقُعَلی أَخیهِ؛

مؤمن نرمخوست و برای برادرش جا (ی نشستن) باز می کند و منافق درشتخوستو جا را بر برادرش تنگ می کند.

کنزالعمّال، ح ۷۷۸

حدیث۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یُبْعَثُ کُلُّ عَبدٍ علی ما ماتَ عَلَیهِ، اَ لْمُؤمِنُ عَلی إیمانِهِ وَالْمُنافِقُعَلی نِفاقِهِ؛
هر بنده ای بر همان چیزی که در درون داشته و با آن از دنیا رفته، برانگیختهمی شود، مؤمن بر ایمانش و منافق بر نفاقش.

کنزالعمّال، ح ۳۸۹۵۴

حدیث۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ الْمُؤْمِنَ هِمَّتُهُ فِی الصَّلاۀِ وَالصِّیامِ وَالْعِبادَۀِ وَالْمُنافِقُ هِمَّتُهُ فِیالطَّعامِ وَالشَّرابِ کَالْبَهیمَۀِ؛
همّت مؤمن در نماز و روزه و عبادت است و همّت منافق در خوردن و نوشیدن؛مانند حیوانات.

تنبیه الخواطر،ج۱، ص ۹۴

حدیث۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَثَلُ الْمُؤْمِنِ کَمَثَلِ خامَۀِ الزَّرعِ تُکْفِئُهَا الرِّیاحُ کَذا و کَذا وکَذلِکَ الْمُؤْمِنُتُکْفِئُهُ الأَوْجاعُ وَالأَمْراضُ و مَثَلُ الْمُنافِقِ کَمَثَلِ الاْرْزَبَّۀِ الْمُستَقیمَۀِ الَّتی لایُصِیبُهاشَیءٌ حَتّی یَأْتیِهِ الْمَوتُ فَیَقصِفَهُ قَصْفا؛
مَثَل مؤمن مانند ساقه کاشته است که بادها آن را به این سو و آن سو خم می کند همچنین مؤمن را دردها و بیماریها خم می کند و مثل منافق مانند عصای آهنی است کهچیزی به او نمی رسد تا اینکه مرگ او فرا رسد و او را سخت می شکند.

الکافی، ج۲، ص ۲۵۸، ح۲۵

حدیث۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ لِسانَ الْمُؤْمِنَ وَراءَ قَلْبِهِ فَإذا أرادَ أن یَتَکَلَّمَ بِشَیْءٍ یُدَبِّرُهُ قَلبُهُ ثُمَّأمْضاهُ بِلِسانِهِ وَ إنَّ لِسانَ الْمُنافِقِ أمامَ قَلبِهِ فَإذا هَمَّ بِشَیءٍ أمْضاهُ بِلِسانِهِ وَلَمْیَتَدَبَّرهُ بِقَلبِهِ؛
زبان مؤمن در پس دل اوست، هرگاه بخواهد سخن بگوید درباره آن می اندیشد وسپس آن را می گوید اما زبان منافق جلوی دل اوست هرگاه قصد سخن کند آن را به زبانمی آورد و درباره آن نمی اندیشد.

تنبیه الخواطر، ج۱، ص ۱۰۶

حدیث۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی جَمیلٌ یُحِبُّ الْجَمالَ، سَخیٌّ یُحِبُّ السَّخاءَ، نَظیفٌ یُحِبُّالنَّظافَةَ؛

خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد،پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۶۹۰

حدیث۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنَظَّفوا بِکُلِّ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّ اللّه َ تَعالی بَنَی الْإِسْلامَ عَلَی النَّظافَةِ وَلَنْیَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلاّکُلُّ نَظیفٍ؛

خودتان را با هر وسیله ای که می توانید پاکیزه کنید، زیرا که خدای متعال اسلام رابرپایه پاکیزگی بنا کرده است و هرگز به بهشت نمی رود، مگر کسی که پاکیزه باشد.

نهج الفصاحه، ح ۱۱۸۲

حدیث۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن زید بن خالدٍ الجُهَنّی: ما کانَ رَسُولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یَخْرُجُ مِنْ شَیْ ءٍ لِشَی ءٍمِنَ الصَّلَواتِ حَتّی یَسْتاکَ ؛

زید بن خالد جُهَنی: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از هیچ نمازی به نماز دیگر مشغول نمی شدند،مگر این که در این فاصله مسواک می زدند.

المعجم الکبیر، ج ۵، ص ۲۵۴، ح ۵۲۶۱

حدیث۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَهِّروا هذِهِ الْأَجْسادَ طَهَّرَکُمُ اللّه ُ، فَإِنَّهُ لَیْسَ عَبْدٌ یَبیتُ طاهِرا اِلاّباتَ مَعَهُ مَلَکٌ فی شِعارِهِ وَ لا یَتَقَلَّبُ ساعَةً مِنَ اللَّیْلِ اِلاّ قالَ: اَللّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِکَ فَإِنَّهُباتَ طاهِرا؛

این بدن ها را پاکیزه کنید، خداوند پاکیزه تان کند، زیرا هیچ بنده ای نیست که شب بابدنی پاکیزه بخوابد مگر این که فرشته ای در جامه او با وی می خوابد و هیچ لحظه ای ازشب از این پهلو به آن پهلو نمی شود، مگر این که آن فرشته می گوید: خدایا بنده ات رابیامرز، زیرا که با بدنی پاکیزه خوابیده است.

کنز العمال، ح ۲۶۰۰۳

حدیث۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَلَّلوا، فَاِنَّهُ یُنَقّی الْفَمَ وَ مَصْلَحَةٌ لِلِّثَةِ؛

خلال کنید، چرا که دهان را تمیز می کند و مایه سلامت لثه است.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۶، ح ۵

حدیث۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِی السِّواکِ اِثْنَتی عَشَرَةَ خَصْلَةً: مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ، و مَرضاتٌ لِلرَّبِّ وَیُبَیِّضُ الْاَسْنانَ وَ یَذْهَبُ بِالْحَفَرِ وَ یُقِلُّ الْبَلْغَمَ وَ یُشَهِّی الطَّعامَ وَ یُضاعِفُ الْحَسَناتِ وَتُصابُ بِهِ السُّنَّةُ وَ تَحْضُرُهُ الْمَلائِکَةُ وَ یَشُدُّ اللِّثَةَ وَ هُوَ یَمُرُّ بِطَریقَةِ الْقُرآنِ وَ رَکْعَتَیْنِبِسِواکٍ اَحَبُّ اِلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ سَبْعینَ رَکْعَةً بِغَیْرِ سِواکٍ؛

مسواک زدن دوازده فایـده دارد: دهان را پاکیزه، خداونـد را خشـنود، دندان هارا سـفید، جرم دندان ها را پاک، بلغم را کم، غذا را مطبـوع، حسـنات را چنـدینبرابر می کنـد، به سـنت عمـل می شود، فرشـتگان حضور پیـدا می کننـد، لثه محکم می شود،بر گـذرگاه تلاوت قرآن می گذرد و دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند محبوب تراست از هفتاد رکعت نماز بی مسواک.

خصال، ص ۴۸۰، ح ۵۲

حدیث۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُطَوِّلَنَّ أَحَدُکُمْ شارِبَهُ وَلا شَعْرَ إِبْطَیْهِ وَلا عانَـتَهُ فَإِنَّ الشَّیْطانَیَتَّخِذُها مَخْبَئا یَسْتَتِرُ بِها؛

کسـی از شما موهای سبیل و موهای زیر بغل و موی زیر شکم خود را بلند نکند؛ چراکه شیطان (میکروب) این نقاط را پناهگاه خود قرار داده، و زیر موها پنهان می شود.

وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۴۲۲، ح ۶

حدیث۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غَسْلُ الْاِناءِ وَ طَهارَةُ الْفِناءِ یورِثانِ الْغِنی؛

شستن ظرف ها و پاکیزگی حیاط خانه مایه غناست.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۳۱

حدیث۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِنْ حَقِ الضَّیْفِ اَنْ یُکْرَمَ وَ اَنْ یُعَدَّ لَهُ الْخِلالُ؛

از حقوق میهمان است که میزبان او را احترام کند و برایش خلال دندان فراهم نماید.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۵، ح ۳

حدیث۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جابِرُ بْنُ عَبْدِاللّه : اَتانا رَسُولُ اللّه صلی الله علیه و آله فَرأی رَجُلًا شَعِثا قَدْ تَفَرَّقَ شَعْرُهُ،فَقال: اَما کان یَجِدُ هذا ما یُسَکِّنُ بِهِ شَعْرَهُ؟! وَ رأی رَجُلًا آخَرَ (و) عَلَیْهِ ثیابٌ وَسِخَهٌفَقال: اَما کانَ هذا یَجِدُ ماءً یَغْسِلُ بِهِ ثَوْبَهُ؟!

جابر بن عبداللّه : رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد ما آمد و چشمش به مردی افتاد که موهایشژولیده و در هم بود. فرمودند: آیا این مرد چیزی پیدا نکرد که با آن موهای خود را مرتبکند؟ و مرد دیگری را دیدند که لباس های چرکین به تن داشت، فرمودند: آیا این مردآبی پیدا نکرده که لباسش را بشوید؟

سنن ابی داود، ح ۴۰۶۲

از۸۰۱تا۱۰۰۰

حدیث۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعْمَ السِّواکُ الزَّیْتونُ مِنْ شَجَرَهٍ مُبارَکَهٍ، یُطَیِّبُ الْفَمَ وَ یَذْهَبُ بِالْحَفَرِ،وَ هُوَ سِواکی وَ سِواکُ الْاَنْبیاءِ قَبْلی؛

چه خوب مسواکی است زیتون! از درختی پر خیر و برکت که دهان را خوشبو می کندو جِرم دندان را از میان می برد. این مسواک من و پیامبران پیش از من است.

مکارم الاخلاق، ص ۴۹

حدیث۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اتَّخَذَ شَعْرا فَلْیُحْسِنْ وَلایَتَهُ، اَو لِیَجُزَّهُ؛

هر کس مو می گذارد، آن را خوب نگه دارد و گرنه کوتاهش کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۵، ح ۲

حدیث۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُبَیِّتُوا الْقُمامَةَ فی بُیوتِکُمْ وَ اَخْرِجوها نَهارا، فَاِنَّها مَقْعَدُ الشَّیْطانِ؛

زباله را شب در خانه های خود نگه ندارید و آن را در روز به بیرون از خانه منتقلکنید، زیرا زباله نشیمنگاه شیطان است.

من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۵، ح ۴۹۶۸

حدیث۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَسْاَلُ اَحَدُکُمْ عَنْ خَبَرِ السَّماءِ وَ هُوَ یَدَعُ اَظْفارَهُ کَأَظْفارِ الطَّیْرِ، یَجْتَمِعُفیهَا الْجَنابَةُ وَ الخَبَثُ وَ التَّفَثُ ؛

بعضی از شما از خبرِ آسمان می پرسند، در حالی که ناخن های خود را به مانندچنگال پرندگان، وا می گذارند که در آنها جنابت، آلودگی و چرک، جای می گیرد.

کنز العمال، ح ۱۷۲۶۰

حدیث۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُؤْوُوا التُّرابَ خَلْفَ الْبابِ، فَاِنَّهُ مأوَی الشَّیْطانِ؛

زباله را پشت در (حیاط) جمع نکنید، زیرا که لانه شیطان می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۲۴، ح ۹

حدیث۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مالی اَراکُمْ تَدْخُلونَ عَلَیَّ قُلْحا مُرغا؟ مالَکُمْ لاتَسْتاکونَ؟

شما را چه شده است وقتی بر من وارد می شوید، می بینمتان که دندان هایتان جرمگرفته و زرد و موهایتان ژولیده است. چرا مسواک نمی زنید.

محاسن، ج ۲، ص ۵۶۱، ح ۹۴۳

حدیث۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَنَّ الثَّوبَ یُسَبِّحُ، فَاِذا اتَّسَخَ انْقَطَعَ تَسْبیحُهُ؛

لباس، [خدا را] تسبیح می گوید و هرگاه کثیف شود از تسبیح باز می ماند.

کنزالعمال، ح ۲۶۰۰۹

حدیث۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْوُضوءُ قَبْلَ الطَّعامِ یَنْفِی الْفَقْرَ، وَ بَعْدَهُ یَنْفِی الهَمَّ وَ یُصَحِّحُ البَصَرَ؛

شستن دست قبل از غذا، فقر را و پس از غذا، غم و اندوه را برطرف می کند و به چشمسلامتی می بخشد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۳۹

حدیث۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِیُبالِغْ اَحَدُکُمْ فِی الْمَضْمَضَةِ وَ ا لْاِستِنْشاقِ، فَاِنَّهُ غُفرانٌ لَکُمْ وَ مَنْفَرَةٌلِلشَّیْطانِ؛

سزاوار است هر یک از شما در دهان و بینی زیاد آب بچرخاند، چرا که این کار، مایهآمرزش شما و گریزِ شیطان است.

ثواب الاعمال، ص ۱۹

حدیث۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَیْتُ الشَّیاطینِ مِنْ بُیوتِکُمْ بَیْتُ الْعَنْکَبوتِ؛

خانه های عنکبوتی که در اتاق های شماست، لانه شیاطین است.

کافی، ج ۶، ص ۵۳۲، ح ۱۱

حدیث۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَّ اَخی عیسی علیه السلام بِمَدینَةٍ فَاِذا وُجوهُهُمْ صُفْرٌ وَ عُیونُهُمْ زُرْقٌ فَشَکَوااِلَیْهِ ما بِهِم مِنَ الْعِلَلِ. فَقالَ: دَواؤُکُمْ مَعَکُمْ، اَنْتُمْ اِذا اَکَلْتُمُ اللَّحْمَ طَبَختُموهُ غَیْرَمَغْسولٍ، وَ لَیْسَ یَخْرُجُ شَیْ ءٌ مِنَ الدُّنْیا اِلاّ بِجَنابَةٍ. فَغَسَلُوا بَعْدَ ذلِکَ لُحومَهُم فَذَهَبَتْاَمْراضُهُم ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله: برادرم عیسی، از شهری عبور کرد و دید که مردمش رنگچهره هایشان زرد و چشم هایشان کبود است. آنان از بیماری هایی که داشتند، نزد وباظهار ناراحتی کردند. عیسی علیه السلامگفت: درمانتان همراهتان است. شما هنگامی که گوشتمی خورید، آن را ناشسته می پزید، در حالی که هیچ چیزی بدون نوعی جنابت از دنیانمی رود. از آن پس، گوشت های مصرفی خود را شستند و در نتیجه بیماری هایشان ازمیان رفت.

قصص الانبیاء، ص ۲۷۴، ح ۳۵۷

حدیث۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَالسِّواکُ فِی الْفَمِ یُثَبِّتُ الْاَضْراسَ؛
مسواک، دندان ها را در دهان محکم می کند.

کنزالعمال، ح ۱۷۲۰۸

حدیث۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَنَا اَدیبُ اللّه وَ عَلِیٌّ اَدیبی ، اَمَرَنی رَبّی بِالسَّخاءِ وَ الْبِرِّ وَ نَهانی عَنِالْبُخْلِ وَ الْجَفاءِ وَ ما شَیءٌ اَبْغَضُ اِلَی اللّه عَزَّوَجَلَّ مِنَ الْبُخْلِ وَ سوءِ الْخُلُقِ، وَ اِنَّهُلَیُفْسِدُ العَمَلَ کَما یُفْسِدُ الخَلُّ الْعَسَلَ.
مـن ادب آمـوخته خـدا هسـتم و علی، ادب آمـوخته مـن اسـت . پروردگـارم مرا بهسـخاوت و نیکی کردن فرمـان داد و از بخـل و سختگیری بازَم داشت . در نزد خداونـدعزّوجلّ چیزی منفورتر از بخل و بـد اخلاقی نیست . بد اخلاقی ، عمل را ضایع می کند ،آن سان که سرکه عسل را.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷

حدیث۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ایّاکَ اَنْ تَضْحَکَ مِنْ غَیْرِ عَجَبٍ ، اَوْ تَمْشیَ و تَتَکَلَّمَ فی غَیْرِ اَدَبٍ؛
از خندیدنِ بی تعجّب [و بی جا] یا راه رفتن و سخن گفتنِ بی ادبانه بپرهیز.

اعلام الدین، ص ۲۷۳

حدیث۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَدِّبوا اَولادَکُمْ عَلی ثَلاثِ خِصالٍ : حُبِّ نَبِیِّکُمْ و حُبِّ اَهْلِ بَیْتِهِ وَ عَلیقِراءَةِ الْقُرآنِ ؛
فرزندانتان را به سه چیز ادب کنید: عشق به پیامبرتان، عشق به خاندان او، وقرآن خواندن.

کنز العمّال ، ح ۴۵۴۰۹

حدیث۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْبَلاءَ لِلظّالِمِ اَدَبٌ وَ لِلْمُؤمِنِ اِمتحانٌ وَ لِلْاَنبیاءِ دَرَجَةٌ وَ لِلْاولیاءِ کَرامَةٌ ؛

بلا برای ظالم مایه ادب، برای مؤمن آزمایش و برای پیامبران مایه ترفیع درجه وبرای اولیا بزرگواری است.

جامع الأخبار، ص ۳۱۰، ح ۸۵۲

حدیث۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اوصیکُمْ بِالشُّبّانِ خَیْرا فَاِنَّهُمْ اَرَقُّ اَفْئِدَةً اِنَّ اللّه َ بَعَثَنی بَشیرا وَ نَذیرافَحالَـفَنِی الشُّبّانُ وَ خالَفَنِی الشُّیوخُ، ثُمَّ قَرَاَ «فَطالَ عَلَیْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلوبُهُمْ»؛

شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم، چرا که آنان، دل های رقیق تری دارند، بهراستی که خداوند، مرا بشارت دهنده و هشدار دهنـده برانگیخت، جوانان با من همپیمان شدند و پیران با من به مخالفت برخاسـتند. آن گاه این آیه را خواندند: «و عمر آنانبه درازا کشید و دل هایشان سخت گردید».

سفینهٔ البحار، ج ۲، ص ۱۷۶

حدیث۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَعَلَّمَ فی شَبابِهِ کانَ بِمَنْزِلَةِ الْوَشْمِ فِی الْحَجَرِ وَ مَن تَعَلَّمَ وَ هُوَ کَبیرٌ کانَ بِمَنْزِلَةِ الْکِتابِ عَلی وَجْهِ الْماءِ ؛

هر کس در جوانی اش بیاموزد ، آموخته اش مانند نقش بر سنگ است و هر کس دربزرگ سالی بیاموزد، مانند نوشتن بر روی آب است .

نوادر راوندی ، ص ۱۳۲، ح ۱۶۹

حدیث۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ بادِر بِاَرْبَعٍ قَبْلَ اَرْبَعٍ : شَبابِکَ قَبْلَ هَرَمِکَ وَ صِحَّتِکَ قَبْلَ سُقْمِکَوَ غِناکَ قَبْلَ فَقْرِکَ ، وَ حَیاتِکَ قَبْلَ مَوْتِکَ ؛

ای علی! چهـار چیز را پیش از چهـار چیز دریاب : جوانی ات را پیش از پیری؛ وسـلامتی ات را پیش از بیماری؛ و ثروتت را پیش از فقر و زندگی ات را پیش از مرگ .

من لا یحضره الفقیه ، ج ۴، ص ۳۵۷،ح ۵۷۶۲

حدیث۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْمؤمِنُ الْقَوىُّ خَيْرٌ وَ اَحَبُّ اِلَى اللّه ِ مِنَ الْمُؤمِنِ الضَّعيفِ ؛
انسان با ایمان نیرومند، نزد خداوند بهتر و محبوب تر است از انسان با ایمان ناتوان.

صحیح مسلم ، ج ۸، ص ۵۶

حدیث۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اَرادَ اللّه ُ بِهِ خَيْرا رَزَقَهُ اللّه ُ خَليلاً صالِحا؛
هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد نمود.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۶۴

حدیث۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قالَ رَجُلٌ: يا رَسولَ اللّه ! ما حَقُّ ابْنى هذا؟ قالَ: تُحْسِنُ اسْمَهُ وَ اَدَبَهُوَ تَضَعُهُ مَوْضِعا حَسَنا؛
مردی به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: حق این فرزند بر من چیست؟ پیامبر فرمودند: اسمخوب برایش انتخاب کنی، به خوبی او را تربیت نمایی و به کاری مناسب و پسندیده بگماری.

عدّة الداعی، ص ۷۶

حدیث۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَقولُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ : اَلشّابُّ الْمُؤمِنُ بِقَدَرى الرّاضى بِكِتابى ، اَ لْقانِعُبِرِزْقى ، اَلتّارِكُ لِشَهْوَتِهِ مِنْ اَجلى هُوَ عِنْدى كَبَعْضِ مَلائِكَتى ؛
خداونـد عزّوجلّ می فرمایـد : جوان معتقـد به قضا و قدرم، خشـنود به آنچه برایشـمقدر کرده ام ، قانع به روزی ام و رهاکننده هوا و هوس به خاطر من ، در نزد من مانندیکی از فرشتگان من است.

کنز العمّال ، ح ۴۳۱۰۷

حدیث۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ شابٍ تَزَوَّجَ فی حَداثَةِ سِنِّهِ اِلاّ عَجَّ شَیْطانُهُ : یا وَیْلَهُ ، یا وَیْلَهُ!عَصَمَ مِنّی ثُلُثَی دینِهِ ، فَلْیَتَّقِ اللّه َ الْعَبدُ فِی الثُّلُثِ الْباقی ؛

هر جوانی که در سن کم ازدواج کند ، شیطان فریاد بر می آورد که : وای برمن ، وای برمن! دو سوم دینش را از دستبرد من ، مصون نگه داشت . پس بنده باید برای حفظ یکسومِ باقی مانده دینش ، تقوای الهی پیشه سازد .

نوادر راوندی ، ص ۱۱۲

حدیث۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا مَعْشَرَ الشَّبابِ عَلَیْکُم بِالْباهِ فَاِنْ لَمْ تَسْتَطیعوهُ فَعَلَیْکُمْ بِالصّیامِفَاِنَّهُ وِجاؤُهُ ؛

ای گروه جوانان! ازدواج کنید . اگر نمی توانید ، روزه بگیرید ، که روزه مهارِ شهوت است .

کافی ، ج ۴، ص ۱۸۰، ح ۲

حدیث۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله جالِساً مَعَ اَصْحابِهِ ذاتَ یَوْمٍ فَنَظَرَ اِلی شابٍّ ذیجَلَدٍ وَ قُوَّةٍ قَدْ بَکَّرَ یَسْعی فَقالوا : وَیْحَ هذا لَوْ کانَ شَبابُهُ وَ جَلَدُهُ فی سَبیلِ اللّه ِ تَعالی؟فَقالَ صلی الله علیه و آله لا تَقولوا هذا ، فَاِنَّهُ اِنْ کانَ یَسْعی عَلی نَفْسِهِ لِیَکُفَّها عَنِ الْمَسْاَلَهَ وَ یُغْنیَها عَنِالنّاسِ فَهُوَ سَبیلِ اللّه ِ ، وَ اِنْ کانَ یَسْعی عَلی اَبَوَیْنِ ضَعیفَیْنِ اَوْ ذُرّیَّةٍ ضِعافٍ لِیُغْنیَهُمْوَ یَکْفیَهُمْ فَهُوَ فی سَبیلِ اللّه ِ و اِنْ کانَ یَسْعی تَفاخُرا وَتَکاثُرا فَهُوَ فی سَبیلِ الشَّیطانِ ؛

روزی پیامبر صلی الله علیه و آله ، در میان یاران خود نشسته بودند . چشمشان به جوانی چالاک ونیرومند افتاد که از صبحگاهان ، تلاش می کرد . یاران گفتند : وای بر او! چه می شد اگرجوانی و چالاکی اش در راه خدا بود؟ پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمودند : چنین نگویید . اگر او برای خودتلاش می کند تا از مردم بی نیاز شود و نزد آنان دست دراز نکند ، در راه خدا کار می کند . اگر برای پدر و مادر ناتوان و یا فرزندان ناتوان خویش تلاش می کند، تا آنان را بی نیازو زندگی شان را اداره کند ، کار او در راه خداست، ولی اگر برای ثروت اندوزی وفخر فروشی تلاش می کند ، کار او در راه شیطان است .

المحجّة البیضاء ، ج ۳، ص ۱۴۰

حدیث۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلّی رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله عَتّابَ بْنَ اَسیدٍ وَ عُمُرُهُ اِحدی وَ عِشْرونَ سَنَةً اَمْرَمَکَّةَ وَ اَمَرَهُ صلی الله علیه و آله اَنْ یُصَلّی بِالنّاسِ وَ هُوَ اَوَّلُ اَمیرٍ صَلّی بِمَکَّةَ بَعْدَ الْفَتْحِ جَماعَةً .۱ثَمّ اِلْتَفَتْ صلی الله علیه و آله لَهُ قائلاً:یا عَتّابُ! تَدْری عَلی مَنْ اِسْتَعَمَلْتُکَ؟! اِسْتَعْمَلْتُکَ عَلی اَهْلِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ ، ولَو اَعْلَمُلَهُمْ خَیْرا مِنْکَ اِسْتَعْمَلْتُهُ عَلَیْهِم .۲وَ کَتَبَ اِلی اَهْلِ مَکَّةَ: لا یَحْتَجَّ مُحْتَجُّ مِنْکُمْ فی مُخالَفَتِهِ بِصِغَرِ سِنِّهِ فَلَیْسَ الاَْکبَرُهُوَ الاَْفْضَلَ ، بَلِ الاَْفْضَلُ هُوَ الاَْکْبَرُ ؛۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله ، عتّاب بن اَسید را ـ که جوانی ۲۱ ساله بود، به فرمانداری مکّه منصوبکردند و به او فرمان دادند که امامتِ جماعت [و جمعه] مردم را نیز به عهده بگیرد و اونخستین فرماندار بعد از فتح مکه بود که در این شهر، نماز جماعت [و جمعه]برگزار کرد.رسول خدا صلی الله علیه و آله ، سپس به او رو کردند و فرمودند: ای عَتّاب! می دانی تو را بر چهکسانی فرماندار کرده ام؟ تو را بر مردم شهر خدای عزّوجلّ فرماندار کرده ام و البته اگرکسی بهتر از تو سراغ داشتم، او را فرماندار آنان قرار می دادم. آن حضرت، سپس به اهلمکّه نوشتند: مبادا کسی در نافرمانی از او، به کم سِن بودنش استدلال کند، چرا کهبزرگ تر، شایسته تر نیست ، بلکه شایسته تر ، بزرگ تر است .

السیرة الحلبیة ، ج ۳، ص ۵۹ ؛ اسد الغابة ، ج ۳، ص ۵۴۹ ؛ بحار الأنوار ، ج ۲۱، ص ۱۲۳، ح ۲۰

حدیث۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیْرُ شَبابِکُمْ مَنْ تَزَیّا بِزِیِّ کُهولِکُمْ وَ شَرُّ کُهولِکُمْ مَنْ تَزَیّا بِزِیِّ شَبابِکُمْ ؛
بهترین جوانانِ شما آنان اند که خود را به سبک بزرگسالان بیارایند و بدترینبزرگسالان ، کسانی اند که خود را شبیه جوانان کنند .

اِرشاد القلوب ، ص ۴۱

حدیث۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ اَحْسَنَ عِبادَةَ اللّه فی شَبیبَتِهِ ، لَقّاهُ اللّه ُ الْحِکمَةَ عِنْدَ شَیْبَتِهِ ، قالَ اللّه ُتَعالی : «وَ لَمّا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَاسْتَوی ءَآتَیْناهُ حُکْما وَ عِلْما» ثُمَّ قالَ تَعالی : «وَ کَذالِکَ نَجْزِیالْمُحْسِنینَ» ؛
هر کس که در جوانی خوب بندگی خدا کند ، خداوند در پیری به او حکمت می آموزد .خدای متعال می فرماید : «و چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانشعطا کردیم» و در ادامه آیه می فرماید : «و نیکوکاران را چنین پاداش می دهیم» .

قصص، آیه ۱۴؛ أعلام الدین ، ص ۲۹۶

حدیث۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِیَتَزَوَّدِ الْعَبْدُ مِنْ دُنْیاهُ لِآخِرَتِهِ ، وَ مِنْ حَیاتِهِ لِمَوْتِهِ وَ مِنْ شَبابِهِ لِهَرَمِهِ ،فَاِنَّ الدُّنْیا خُلِقَتْ لَکُمْ وَ اَ نْتُمْ خُلِقْتُمْ لِلْآخِرَةِ ؛
انسان باید برای آخرتش از دنیا ، برای مرگش از زندگی و برای پیری اش از جوانی ،توشه برگیرد ، چرا که دنیا برای شما آفریده شده و شما برای آخرت آفریده شده اید .

تنبیه الخواطر ، ج ۱، ص ۱۳۱

حدیث۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَوْسِعوا لِلشَّبابِ فِی الْمَجْلِسِ وَ اَفْهِموهُمُ الْحَدیثَ فَاِنَّهُمُ الْخُلوفُ وَ اَهْلُالْحَدیثِ؛

برای جوانـان در مجالس جای باز کنیـد، و امور نو و جدیـد را به آنان تفهیم کنیـد، چراکه این گروه جایگزین شـما و درگیر مسائل جدید خواهند شد.

الفردوس ، ج ۱، ص ۹۸، ح ۳۲۰

حدیث۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلتَّوبَةُ حَسَنٌ وَ لکِنْ فِی الشَّبابِ اَحْسَنُ ؛

توبه زیباست، ولی از جوان زیباتر .

کنز العمّال ، ح ۴۳۵۴۲

حدیث۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا مَعْشَرَ شَبابِ قُرَیشٍ اِحْفَظوا فُروجَـکُم ، اَلا مَنْ حَفِظَ فَرْجَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ؛

ای جوانان قریش! پاک دامنی پیشه کنید . بدانید هر کس خود را در برابر شهوتحفظ کند ، بهشت از آنِ اوست .

المعجم الأوسط ، ج ۷، ص ۶۱

حدیث۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزولُ قَدَما عَبْدٍ یَوْمَ الْقیامَةِ حَتّی یُسْاَ لَ عَنْ اَرْبَعٍ عَنْ عُمُرِهِ فیما اَفْناهُوَ عَنْ شَـبابِهِ فیما اَبْلاهُ وَ عَنْ مالِهِ مِنْ اَیْنَ اَ کْتَسَـبَهُ وَ فیما اَ نْفَقَهُ وَ عَنْ حُبِّنا اَهْلَ الْبَیْتِ ؛

انسان ، در روز قیامت ، قـدم از قـدم برنمی دارد ، مگر آن که از چهار چیز پرسـیدهمی شود : از عمرش که چگونه گذرانده است ، از جـوانی اش که چگـونه سپری کرده ، از ثروتشـکه از کجـا به دست آورده و چگـونه خرج کرده است و از دوسـتی مـا اهـل بیت [پیامبر صلی الله علیه و آله] .

خصال ، ص ۲۵۳، ح ۱۲۵

حدیث۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ تَمَنَّوا هَلاـکَ شَبابِکُمْ وَ اِنْ کـانَ فیهِمْ غَرامٌ ، فَاِنَّهُمْ عَلی ما کانَ فیهِمْعَلی خِلالٍ ، اِمّا اَنْ یَتوبوا فَیَـتوبَ اللّه ُ عَلَیْهِم ، وَ اِمّا اَنْ تُردیَهُمُ الْآفاتُ ، اِمّا عَدُوّافَیُقاتِلوهُ ، وَ اِمّا حَریقا فَیُطْفِئوهُ وَ اِمّا ماءً فَیَسُدُّوهُ ؛

نابودی جوانانتان را آرزو نکنیـد ، گرچه بـدی های بسیار در آنان باشـد، زیرا آنان با آنبـدی ها چنـد دسـته اند : یا توبه می کنند و خداونـد هم توبه آنـان را می پـذیرد و یا این کهآفت ها ، آنان را از پای درمی آورد و یا با دشـمنی می جنگنـد، یا آتش سوزی را، خاموشمی نمایند و یا سیلی را سد می کنند.

حلیهٔ الأولیاء ، ج ۵، ص ۱۱۹

حدیث۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ... اِذا قالَ الْعَبْـدُ: «بِسمِ اللّه ِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ»قالَ اللّه ُ ـ جَلَّ جَلالُهُ ـ : بَدَاَ عَبْدی بِاسـمی، وَ حَقٌّ عَلَیَّ اَنْ اُتَـمِّمَ لَهُ اُمورَهُ و اُبارِکَ لَهُ فیاَحْوالِهِ؛

خداونـد فرمود: «... هرگاه بنـده بگوید: بسم اللّه الرحمن الرحیم، خدای متعالمی گوید: بنده من با نام من آغاز کرد. بر من است که کارهایش را به انجام رسانم و او را درهمه حال، برکت دهم».

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۹، ح ۵۹

حدیث۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحِبُّو الْمَعْروفَ وَ اَهْلَهُ فَوَالَّذی نَفْسی بِیَدِهِ اِنَّ الْبَرَکَهَ وَ الْعافیَهَمَعَهُما؛

نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست، برکت وتندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.

کنز العمّال، ح ۱۵۹۷۴

حدیث۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا دَخَلَ اَحَدُکُمْ بَیْتَهُ فَلْیُسَلِّمْ، فَاِنَّهُ یُنْزِلُهُ الْبَرَکَهَ وَ تُؤنِسُهُ الْمَلائِکَهُ؛

هرگاه یکی از شما به خانه خود وارد می شود، سلام کند، چرا که سلام برکت می آوردو فرشتگان با سلام دهنده انس می گیرند.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۸۳، ح ۲۳

حدیث۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

باكِروا طَلَبَ الرِّزْقِ وَ الْحَوائِجِ فَاِنَّ الغُدُوَّ بَرَكَةٌ وَ نَجاحٌ؛

در پی روزی و نیازها، سحر خیز باشید؛ چرا که حرکت در آغاز روز، [مایه]برکت وپیروزی است.

المعجم الاوسط، ج ۷، ص ۱۹۴، ح ۷۲۵۰

حدیث۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ لِكُلِّ امْرِىٍ ء رِزْقا هُوَ يَاْتيهِ لا ـ مَحالَةَ فَمَنْ رَضِىَ بِهِ بورِكَ لَهُ فيهِ وَوَسِعَهُ وَ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِهِ لَمْ يُبارَكْ لَهُ فيهِ وَ لَمْ يَسَعْهُ اِنَّ الرِّزْقَ لَيَطْلُبُ الرَّجُلَ كَمايَطْلُبُهُ اَجَلُهُ؛ه

ر کس روزی ای دارد که حتما به او خواهـد رسـید. پس هر کس به آن راضـی شود، برایشپُر برکت خواهـد شد و او را بس خواهد بود و هر کس به آن راضـی نباشـد، نه برکت خواهـدیافت و نه او را بس خواهد بود. روزی در پی انسان است، آن گونه که اجلش در پی اوست.

اعلام الدین، ص ۳۴۲

حدیث۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّلاةُ مِنْ شَرائِعِ الدّينِ وَ فيها مَرضاةُ الرَّبِّ عَزَّوَجَلَّ وَ هِىَ مِنْهاجُالْاَنْبياءِ وَ لِلْمُصَلّى حُبُّ الْمَلائِكَةِ وَ هُدىً و ايمانٌ وَ نورُ الْمَعْرِفَةِ وَ بَرَكَةٌ فِى الرِّزْقِ؛

نمـاز، از آیین هـای دین است و رضـای پروردگـار، در آن است. و آن راه پیامبران است.برای نمازگزار، محبت فرشـتگان، هـدایت، ایمان، نور معرفت و برکت در روزی است.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۱

حدیث۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلوا جَميعا وَ لا تَفَرَّقوا فَاِنَّ الْبَرَكَةَ مَعَ الْجَماعَةِ؛

با هم غذا بخورید و پراکنده نباشید، که برکت با جماعت است.

بحارالأنوار، ج ۶۶، ص ۳۴۹

حدیث۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا وُضِعَتِ الْمائِدَةُ حَفَّتها اَرْبَعَةُ آلاْفِ مَلَكٍ، فَاِذا قالَ الْعَبْدُ: بِسمِ اللّه قالَتِ الْمَلائِكَةُ: بارَكَ اللّهُ عَلَيْكُم فى طَعامِكُم ثُمَّ يَقولونَ لِلشَّيْطانِ اُخْرُجْ يا فاسِقُ، لاسُلطانَ لَکَ عَلَيْهِمْ؛

هرگاه سفره پهن می شود، چهار هزار فرشته در اطراف آن گرد می آیند. چون بندهبگوید: «بسم اللّه » فرشتگان می گویند: «خداوند، به غذایتان برکت دهد!» سپس بهشیطان می گویند: «ای فاسق! بیرون شو. تو بر آنان، راه تسلّط نداری».

کافی، ج ۶، ص ۲۹۲، ح ۱

حدیث۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَعْظَمُ النِّساءِ بَرَكَةً اَيْسَرُهُنَّ صَداقا ؛

با برکت ترین زنان، کم مهریّه ترین آنان است.

السنن الکبری، ج ۷، ص ۲۳۵

حدیث۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّهُ اَبَا الْبَناتِ، اَلْبَناتُ مُبارَكاتٌ مُحَبِّباتٌ وَ الْبَنونَ مُبَشِّراتٌ وَ هُنَّالْباقياتُ الصّالِحاتُ؛

رحمت خدا بر پدری که دارای دخترانی است! دختران، با برکت و دوست داشتنی اندو پسران، مژده آورند. دختران باقیات الصالحات (بازماندگان شایسته)اند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۱۵،ح ۱۷۷۰۰

حدیث۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَسَمّى بِاسمى يَرجو بَرَكَتى وَ يُمْنى، غَدَتْ عَلَيْهِ الْبَرَكَةُ وَ راحَتِ الَيْهِ الَى يَوْمِ القيامَةِ؛

هر کس به نام من نامگذاری کند و برکت و خجستگی مرا امید داشته باشد، برکت بهسوی او خواهد آمد و تا قیامت (باقی) خواهد بود.

کنزالعمّال، ح ۴۵۲۲۱

حدیث۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعْلَمْ اَنَّ الصِّدقَ مُبارَکٌ وَ الْکِذْبَ مَشْؤومٌ؛

بدان که راستگویی، پر برکت است و دروغگویی، شوم.

تحف العقول، ص ۱۴

حدیث۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ فِی الرِّفْقِ الزِّیادَةَ وَ الْبَرَکَةَ وَ مَنْ یُحْرَمِ الرِّفْقُ یُحْرَمِ الْخَیْرَ؛

در مدارا، فزونی و برکت است، و هر کس از مدارا محروم باشد، از خیر، محروم شده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۱۹، ح ۷

حدیث۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عائِدُ الْمَریضِ یَخوضُ فِی الْبَرَکَةِ فَاِذا جَلَسَ انْغَمَسَ فیها؛

عیادت کننده بیمار، در برکت فرو می رود و چون نزد بیمار بنشیند، در آن غوطه ورمی شود.

کنزالفوائد، ج ۱، ص ۱۷۸

حدیث۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلرّوحُ وَ الرّاحَةُ وَ الْفَلَجُ وَ الْفَلاحُ وَ النَّجاحُ وَ الْبَرَکَةُ وَ الْعَفْوُ وَ الْعافیَةُ وَالْمُعافاةُ وَ الْبُشْری وَ النَّضْرَةُ وَ الرِّضا وَ الْقُرْبُ وَ الْقَرابَةُ وَ النَّصْرِ وَ الظَّفَرُ وَالتَّمْکینُ وَ السُّرورُ وَ الْمَحَبَّةُ مِنَ اللّه تَبارَکَ وَ تَعالی عَلی مَنْ اَحَبَّ عَلیَّ بْنَ اَبیطالِبٍ علیه السلام وَ والاهُ وَ ائْتَمَّ بِهِ وَ اَقَرَّ بِفَضْلِهِ وَ تَوَلَّی الأَوصیاءَ مِنْ بَعْدِهِ وَ حَقٌّ عَلَیَّ اَنْاُدْخِلَهُمْ فی شَفاعَتی وَ حَقٌّ عَلی رَبّی اَنْ یَسْتَجیبَ لی فیهِم وَ هُمْ اَتْباعی وَ مَنْ تَبِعَنیفَاِنَّهُ مِنّی؛

آسایش و راحتی، کامیابی و رستگاری و پیروزی، برکت و گذشت و تندرستیو عافیت، بشارت و خرّمی و رضایتمندی، قرب و خویشاوندی، یاری و پیروزیو توانمندی، شادی و محبّت، از سوی خدای متعال، بر کسی باد که علی بن ابی طالبرا دوست بدارد، ولایت او را بپذیرد، به او اقتدا کند، به برتری او اقرار نماید، و امامانپس از او را به ولایت بپذیرد. بر من است که آنان را در شفاعتم وارد کنم. بر پروردگارمن است که خواسته مرا درباره آنان اجابت کند. آنان پیروان من هستند و هر که ازمن پیروی کند، از من است.

بحارالأنوار، ج ۲۷، ص ۹۲

حدیث۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْبَرَکَةُ مَعَ اَکابِرِکُمْ؛
برکت، با بزرگان شماست.

جامع الأخبار، ص ۲۴۲، ح ۶۱۷

حدیث۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِنْ مائِدَةٍ اَعْظَمُ بَرَکَةً مِنْ مائِدَةٍ جَلَسَ عَلَیْها یَتیمٌ؛
هیچ سفره ای با برکت تر از سفره ای نیست که یتیم بر سر آن بنشیند.

کنزالعمّال، ح ۶۰۴۰

حدیث۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَمّا خَلَقَ اللّه ُ الْمَعیشَةَ جَعَلَ الْبَرَکاتِ فِی الْحَرثِ وَ الْغَنَمِ؛
چون خداوند، وسایل زندگی مردم را آفرید، برکت ها را در کشاورزی و گوسفندداریقرار داد.

کنزالعمّال، ح ۹۳۵۴

حدیث۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شَهْرُ رَمَضانَ شَهْرُ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ وَ هُوَ شَهْرٌ یُضاعِفُ اللّه ُ فیهِ الْحَسَناتِوَ یَمحو فیهِ السَّیِّئاتِ وَ هُوَ شَهْرُ الْبَرَکَةِ؛
ماه رمضان، ماه خداست و آن ماهی است که خداوند در آن حسنات را می افزاید وگناهان را پاک می کند و آن ماه برکت است.

بحارالأنوار، ج ۹۶، ص ۳۴۰، ح ۵

حدیث۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْبَیِّعانِ بِالْخیارِ ما لَمْ یَتَفَرَّقا ـ او قال: حَتّی یَتَفَرَّقا ـ فَاِنْ صَدَقا وَ بَیَّنابورِکَ لَهُما فی بَیْعِهِما وَ اِنْ کَتَما وَ کَذِبا مُحِقَت بَرَکَةُ بَیْعِهِما؛
خریدار و فروشنده، تا از یکدیگر جدا نشده اند، اختیار [فسخ معامله را]دارند. اگرراست بگویند و [عیب را] آشکار بگویند، داد و ستد برای هر دو، برکت خواهد داشت، واگر [عیب را]بپوشانند و دروغ بگویند برکت دادوستدشان خواهد رفت.

صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۰

حدیث۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثٌ لَو یَعْلَمُ النّاسُ ما فیهِنَّ ما اُخِذْنَ اِلّا بِسَهْمَةٍ حِرصا عَلی ما فیهِنَّمِنْ الْخَیْرِ وَ الْبَرَکَةِ: اَلتَّأْذینُ بِالصَّلاةِ وَ التَّهجیرِ بِالجَماعاتِ وَ الصَّلاةُ فی اَوَّلِالصُّفوفِ؛
سه چیز است که اگر مردم آثار آن را می دانستند، به جهت حریص بودن به خیر وبرکتی که در آنها هست، به قرعه متوسل می شدند: اذان نماز، شتاب به نماز جماعت ونماز در صف اول.

کنزالعمّال، ح ۴۳۲۳۵

حدیث۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ حَبَسَ عَنْ اَخیهِ الْمُسْلِمِ شَیْئا مِنْ حَقِّهِ حَرَّمَ اللّه ُ عَلَیْهِ بَرَکَةَ الرِّزْقِ اِلّاَاَنْ یَتوبَ؛
هر کس چیزی از حقّ برادر مسلمان خود را نگه دارد [و به او ندهد]، خداوند، برکتروزی را بر او حرام می کند، مگر آن که توبه کند [و جبران نماید].

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۵،ح ۴۹۶۸

حدیث۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلْجَماعَةُ بَرَکَةٌ وَ السَّحوُر بَرَکَةٌ وَ اِطْعامٌ مِنَ اللَّیْلِ بَرَکَةٌ. تَسَحَّرواتَزْدادوا قُوَّةً، تَسَحَّروا تُصیبُوا السُّنَّةَ، تَسَحَّروا وَ لَوْ بِجُرْعَةٍ مِنْ ماءٍ ؛
جماعت، غذای سحر و غذا دادن در شب، برکت است. سحری بخورید تا نیرویتانزیاد شود. سحری بخورید تا به سنّت عمل کرده باشید؛ سحری بخورید هر چند یکجرعه آب باشد.

تیسیر المطالب، ص ۲۸۲

حدیث۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لایَزالُ النّاسُ بِخَیْرٍ ما اَمَروا بِالْمَعْروفِ وَ نَهَوا عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَعاوَنواعَلَی البِرِّ وَ التَّقْوی فَاِذا لَمْ یَفْعَلوا ذلِکَ نُزِعَتْ مِنْهُمْ الْبَرَکاتُ وَ سُلِّطَ بَعْضُهُم عَلیبَعْضٍ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُمْ ناصِرٌ فِی الاَرْضِ وَ لا فِی السَّماءِ؛
تا وقتی مردم امر به معروف و نهی از منکر می کنند و یکدیگر را در نیکی و تقوا،یاری می رسانند، در خیر و نیکی اند، آن گاه که چنین نکنند، برکت ها از آنانگرفته می شود و بعضی بر بعض دیگر مسلّط می گردند و در زمین و در آسمان،هیچ یاوری نخواهند

داشت.

تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۳۷۳

حدیث۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلاةُ اللَّيلِ مَرضاةٌ لِلرَّبِّ وَ حُبُّ المَلائِكَةِ وَ سُنَّةُ الْأَنْبياءِ وَ نورُالْمَعْرِفَةِ وَ اَصْلُ الْايمانِ وَ راحَةُ الْاَبْدانِ وَ كَراهيَةٌ لِلشَّيْطانِ وَ سِلاحٌ عَلَى الْاَعْداءِ وَاِجابَةٌ لِلدُّعاءِ وَ قَبولُ الْاَعْمالِ وَ بَرَكَةٌ فِى الرِّزْقِ؛

نماز شب، موجب رضایت پروردگار، دوستی فرشتگان، سنت پیامبران، نور معرفت،ریشه ایمان، آسایش بدن ها، مایه ناراحتی شیطان، سلاحی بر ضدّ دشمنان، مایه اجابتدعا، قبولی اعمال و برکت در روزی است.

ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۹۱

حدیث۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْمُفْتونَ سادَةُ الْعُلَماءِ وَ الْفُقَهاءُ قادَةٌ اُخِذَ عَلَيْهِمْ اَداءُ مَواثيقِ الْعِلْمِ وَالْجُلوسُ اِلَيْهِمْ بَرَكَةٌ وَ النَّظَرُ اِلَيْهِم نورٌ؛

فتوا دهندگان بزرگانِ دانشمندان اند و فقیهان پیشوایانی که از آنان بر ادای پیمانعلم تعهد گرفته شده است، نشستن نزد آنان برکت است و نگاه به آنان روشنی است.

تاریخ بغداد، ج ۴، ص ۱۵۹

حدیث۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعْلَموا اَنَّ اللّه َ تعالى قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمْ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَكَها فى حَياتى وَبَعْدَ مَماتى وَ لَهُمْ اِمامٌ عادِلٌ اِسْتِخْفافا بِها وَ جُحودا لَها فَلا جَمَعَ اللّه ُ شَمْلَهُ وَ لا بارَكَلَهُ فى اَمْرِهِ اَلا وَ لا صَلاةَ لَهُ اَلا وَ لا زَكاةَ لَهُ اَلا وَ لا حَجَّ لَهُ اَلا وَ لا صَوْمَ لَهُ اَلا وَ لابَرَكَةَ لَهُ حَتّى يَتوبَ؛

بدانید که خداوند متعال نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است پس آنان که درزندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار، آن را ترک کنند، با وجود این کهپیشوای عادلی دارند، خداوند وحدتشان نبخشد و در کارشان برکت ندهد، آگاه باشید نهزکات، نه نماز، نه حج و نه روزه آنان پذیرفته است. بدانید که زندگی آنان برکتی نخواهدداشت، مگر توبه کنند.

عوالی اللالی، ج ۲، ص ۵۴، ح ۱۴۶

حدیث۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ عَلَیْکَ بِالْعَدَسِ فَإِنَّهُ مُبارَکٌ مُقَدَّسٌ وَ هُوَ یُرِقُّ الْقَلْبَ وَ یُکْثِرُالدَّمْعَةَ وَ إِنَّهُ بارَکَ عَلَیْهِ سَبْعونَ نَبیّا؛

ای علی تو را به خوردن عدس سفارش می کنم، زیرا مبارک و پاک است، و باعثدل نازکی و فراوانی اشک می شود و هفتاد پیامبر برای آن برکت طلب کردند.

وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۰۰، ح ۹۳

حدیث۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیْکُمْ بِالدُّبّاءِ فَاِنَّهُ یُذَکّی الْعَقْلَ وَ یَزیدُ فِی الدِّماغِ؛

کدو بخورید، چرا که عقل را تیز و (کارآیی) مغز را زیاد می کند.

بحارالأنوار، ج ۶۳، ص ۲۲۹، ح ۱۸

حدیث۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلإمـام الحُسَـیْنِ علیه السـلام: یـا بُنَیَّ کُلِ الکَرَفْسَ، فَاِنَّها بَقْلَـةُ الاَنْبیاءِ مَغفولٌ عَنْهاوَ هُوَ طَعامُ الخَضِـرِ وَ اِلْیاسَ وَ الْکَرَفْسُ یَفْتَـحُ السُّدَدَ وَ یُذَکّی الْقَلْبَ وَ یَرِثُ الْحِفْظَ وَیَطْرُدُ الْجُنونَ وَ الْجُذامَ وَ البَرَصَ وَ الْجُبْنَ؛

فرزنـدم: کرفس بخـور، چرا که کرفس سـبزی پیـامبران است، از آن غفلت شـده، خوراکخضـر و الیـاس علیهماالسـلام است. کرفس گرفتگی رگ ها را باز می کند، دل را طراوت می بخشد،حافظه را زیاد می کند و دیوانگی، جذام، پیسی و ترس را دور می کند.

الفردوس، ج ۵، ص ۳۷۰، ح ۸۴۶۸

حدیث۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیْکُمْ بِالزَّبیبِ فَإِنَّهُ یَکْشِفُ الْمِرَّةَ وَیَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَیَشُدُّ الْعَصَبَوَیَذْهَبُ بِالْإِعْیاءِ وَیُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَیُطَیِّبُ النَّفْسَ وَیَذْهَبُ بِالْغَمِّ؛

مویز بخورید، زیرا صـفرا را برطرف می کند، بلغم را از بین می برد، اعصاب را قوی،خستگی را برطرف و اخلاق را خوب می کند، به روح آرامش می بخشد و غم را می برد.

خصال، ص ۳۴۴

حدیث۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَرَکَ اللَّحْمَ اَرْبَعینَ صَباحا ساءَ خُلُقُهُ. مَنْ اَکَلَ اللَّحْمَ اَرْبَعینَصَباحا، قَسا قَلْبُهُ؛

هر کس چهل روز گذشت نخورد، بد اخلاق می شود. هر کس چهل روز گوشت بخورد،سنگ دل می شود.

طب النبی، ص ۵

حدیث۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کُلِ الخَسَّ، فَاِنَّهُ یورِثُ النُّعاسَ وَ یَهْضِمُ الطَّعامَ؛
کاهو بخورید، چرا که خواب آور است و غذا را هضم می کند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸۳

حدیث۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلیُّ اِفْتَتِحْ طَعامَکَ بِالْمِلْحِ، فَاِنَّ فیهِ شِفاءً مِنْ سَبْعینَ داءً مِنهَا:الجُنونُ وَ الْجُذامُ وَ الْبَرَصُ وَ وَجَعُ الْحَلْقِ وَ الاَضراسِ وَ وَجَعُ الْبَطْنِ ؛
ای علی! غـذای خود را با نمک آغاز کن، چرا که در نمک درمان هفتاد درد است؛دیوانگی، خوره، پیسـی، گلودرد، دنـدان درد و دل درد، از جمله این دردهاست.

وسائل الشیعهٔ، ج ۲۴، ص ۴۰۶، ح ۱۲

حدیث۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کُلُوا الثُّومَ وَ تَداوَوْا بِهِ، فَاِنَّ فیهِ شِفاءً مِنْ سَبْعینَ داءً؛
سیر بخورید و با آن درمان کنید، چرا که سیر هفتاد بیماری را شفا می دهد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸۲

حدیث۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَیْکُمْ بِاللُّبانِ فَاِنَّهُ یَمْسَـحُ الحَرَّ عَنِ الْقَلْبِ کَما یَمْسَـحُ الْإِصْـبَعُ الْعَرَقَعَنِ الْجَبینِ وَ یَشُـدُّ الظَّهْرَ وَ یَزیـدُ فِی الْعَقْلِ وَ یُـذَکِّی الـذِّهْنَ وَ یَجْلُو الْبَصَرَ وَیُذْهِبُ النِّسیانَ؛
کندر بخورید؛ زیرا همان طور که انگشت، عرق را از پیشانی پاک می کند، کندر همسوزش قلب را می برد و کمر را محکم و عقل را زیاد می کند و ذهن را ذکاوت و چشم راجلا می بخشد و فراموشی را از میان می برد.

طب النبی صلی الله علیه و آله، ص ۶

حدیث۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَیْکُمْ بِالبِطّیخِ، فَاِنَّ فیهِ عَشْرَ خِصالٍ: هُوَ طَعامٌ وَ شَرابٌ وَ اُشْنانٌ وَرَیحانٌ وَ یَغْسِلُ الْمَثانَةَ وَ یَغْسِلُ الْبَطْنَ وَ یَکْثِرُ ماءَ الظَّهْرِ وَ یَزیدُ فِی الْجِماعِ وَ یَقْطَعُالبُرودَةَ وَ یُنَقِّی الْبَشَرَةَ ؛
خربزه بخورید، چرا که ده خاصیت دارد: غذاست، آب است، شستشو دهنده وخوش بو کننده است، مثانه را می شوید، آب کمر را زیاد می کند، بر نیروی هم بستریمی افزاید، سردی مزاج را می بَرَد و پوست را شاداب می کند.

طب النبی صلی الله علیه و آله، ص ۸

حدیث۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کُلُوا التّینَ الرَّطْبَ وَ الْیابِسَ فَاِنَّهُ یَزیدُ فِی الجِماعِ وَ یَقْطَعُ الْبَواسیرَ وَیَنْفَعُ مِنَ النِّقْرِسِ والاِْبرِدَةِ؛
انجیر تازه و خشک بخورید، چرا که قدرت هم بستری را زیاد، بواسیر را ریشه کنمی کند و برای نِقرِس و سردی مزاج مفید است.

مکارم الاخلاق، ص ۱۷۴

حدیث۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ عامَلَ النّاسَ فَلَمْ یَظْلِمْهُمْ وَحَدَّثَهُم فَلَمْ یَکْذِبْهُم وَ وَعَدَهُم فَلَمْ یَخْلِفْهُمفَهُوَ مِمَّنْ کَمُلَتْ مُرُوءتُهُ وَ ظَهَرَتْ عَدالَتُهُ وَ وَجَبَتْ اُخُوَّتُهُ وَحَرُمَتْ غیبَتُهُ؛
هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید،جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸، ح ۲۸

حدیث۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَالّذی نَفْسی بِیَدِهِ لاتَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتّی تُؤمِنوا وَ لا تُؤْمِنوا حَتّی تَحابّواأولا أدُلُّکُم عَلی شَیءٍ اذا فَعَلْتُموهُ تَحابَبْتُمْ؟ اَفْشُوا السَّلامَ بَیْنَکُمْ؛
به خدایی که جانم در اختیار اوست، وارد بهشت نمی شوید مگر مؤمن شویدو مؤمن نمی شوید، مگر این که یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیزراهنمایی کنم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواجدهید.

مشکاة الانوار، ص ۱۵۷

حدیث۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنّی لَمْ اُبْعَثْ لَعّانا وَ اِنّما بُعِثْتُ رَحْمَةً؛

من پیامبر نشده ام که لعن و نفرین کنم، بلکه مبعوث شده ام تا مایه رحمت باشم.

کنزالعمال ، ح ۸۱۷۶

حدیث۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلذَّنْبُ شومٌ عَلی غَیْرِ فاعِلِهِ اِنْ عَیَّرَهُ ابْتُلِیَ بِهِ وَ اِنْ اَغْتابَهُ أَثِمَ وَ اِنْرَضِیَ بِهِ شارَکَهُ؛

گناه برای غیر گناهکار نیز شوم است، اگر گنهکار را سرزنش کند به آن مبتلا می شود،اگر از او غیبت کند گنهکار شود و اگر به گناه او راضی باشد، شریک وی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۳

حدیث۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَنـا زَعیمٌ بِبَیْتٍ فی رَبَضِ الْجَنَّةِ وَ بَیْتٍ فی وَسَطِ الجَنَّةِ وَ بَیْتٍ فَی اَعْلَیالْجَنَّةِ، لِمَنْ تَرَکَ الْمِراءَ وَ اِنْ کانَ مُحِقّـا وَ لِمَنْ تَرَکَ الْکِذْبَ وَ اِنْ کانَ هازِلاً وَ لِمَنْحَسَّنَ خُلْقَهُ؛

من برای کسـی که بگومگو را رها کند، هر چند حق با او باشد و برای کسـی که دروغگفتن را اگر چه به شوخی باشد، ترک گوید و برای کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ایدر حومه بهشت و خانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت ضمانت می کنم.

خصال، ص ۱۴۴، ح ۱۷۰

حدیث۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُکُمْ بِاَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصّیامِ وَ الصَّلاةِ وَ الصَّدَقَةِ؟ صَلاحُ ذاتِالْبَیْنِ، فَاِنَّ فَسادَ ذاتِ الْبَیْنِ هِیَ الْحالِقَةُ؛

آیا به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صـدقه (زکات) آگاهتان نکنم؟ و آن اصـلاحمیان مردم است، زیرا تیره شـدن رابطه بین مردم ریشه کن کننده دین است.

نهج الفصاحه، ح ۴۵۸

حدیث۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أَیُّما مُسْلِمَیْنِ تَهاجَرا فَمَکَثا ثَلاثا لایَصْطَلِحانِ اِلّا کانا خارِجَیْنِ مِنَ الْاِسْلامِ،وَ لَمْ یَکُنْ بَیْنَهُما وَلایَةٌ فَاَیُّهُما سَبَقَ اِلی کَلامِ اَخیهِ کانَ السّابِقَ اِلَی الْجَنَّةِ یَوْمَ الْحِسابِ؛
دو مسلمانی که سه روز با هم قهر کنند و آشتی ننمایند، هر دو از اسلام بیرونمی روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نیست و هر کدام از آنها پیش از دیگری با برادرشحرف بزند، در روز قیامت زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵

حدیث۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا یَزالُ النّاسُ بِخَیْرٍ ما اَمَروا بِالْمَعروفِ وَ نَهَوا عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَعاوَنواعَلَی البِرِّ وَ التَّقْوی فَاِذا لَمْ یَفْعَلوا ذلِکَ نُزِعَتْ مِنْهُمُ الْبَرَکاتُ وَ سُلِّطَ بَعْضُهُم عَلی بَعْضٍوَ لَمْ یَکُنْ لَهُمْ ناصِرٌ فِی الْأَرضِ وَ لا فِی السَّماءِ؛
تا زمانی که مردم، امر به معروف و نهی از منکر نمایند و در کارهای نیک و تقوابه یاری یکدیگر بشتابند، در خیر و سعادت خواهند بود، اما اگر چنین نکنند، برکت ها ازآنان گرفته شود و گروهی بر گروه دیگر سلطه پیدا کنند. نه در زمین یاوری دارند و نه درآسمان.

تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۲۲

حدیث۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یُعَذِّبُ اللّه ُ اللِّسانَ بِعَذابٍ لا یُعَذِّبُ بِهِ شَیْئا مِنَ الْجَوارِحِ، فَیَقولُ: اَی رَبِّ،عَذَّبْتَنی بِعَذابٍ لَمْ تُعَذِّبْ بِهِ شَیْئا؟! فَیُقالُ لَهُ: خَرَجَتْ مِنْکَ کَلِمَةٌ فَبَلَغَتْ مَشارِقَ الْأَرضِوَ مَغارِبَها، فَسُفِکَ بِها الدَّمُ الْحَرامُ وَ انْتُهِبَ بِها الْمالُ الْحَرامُ وَ انْتُهِکَ بِها الفَرْجُالْحَرامُ؛
خداوند! زبان را عذابی دهد که هیچ یک از اعضای دیگر را چنان عذابی ندهد. زبانگوید: ای پروردگار! مرا عذابی دادی که هیچ چیز را چنان عذاب ندادی! در پاسخش گفتهشود: سخنی از تو بیرون آمد و به شرق و غرب زمین رسید و به واسطه آن خونی بناحقّریخته شد و مالی به غارت رفت و ناموسی هتک شد.

کافی، ج ۲ ص ۱۱۵، ح ۱۶

حدیث۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَعـا اِلی هُـدیً کـانَ لَهُ مِنَ الاَْجْرِ مِثْلُ اُجورِ مَنْ تَبِعَهُ لا یَنْقُصُ ذلِکِمنْ اُجورِهِم شَـیئا و مَن دَعا اِلی ضَـلالَةٍ کان عَلَیْهِ مِنَ الاِثْمِ مِثلُ آثامِ مَن تَبِعَهُ لایَنقُصُ مِنْ آثامِهِم شَیْئا؛

هر کسـی، به هـدایتی راهنمـایی کنـد، پاداشـی را که برای پیروان هـدایت وجـود دارد،برای او نیز خواهـد بود؛ بی آن که از پـاداش پیروان کاسته شود، و هر کس به گمراهی ایراهنمایی کند گناهی که برای پیروان آن وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که ازگناه آنها کاسته شود.

منیة المرید، ص ۱۰۲

حدیث۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُؤْتی بِاَحَـدٍ یَوْمَ الْقیامَـةِ یوقَفُ بَیْنَ یَـدَیِ اللّه وَ یُـدْفَعُ إِلَیْهِ کِتـابُهُ فَلایَریحَسَـناتِهِ فَیَقولُ: اِلهی لَیْسَ هـذا کِتابی فَاِنّی لا اَری فیها طاعَتی! فَیُقـالُ لَهُ: اِنَّ رَبَّکَلا یَضِلُّ وَ لایَنْسـی ذَهَبَ عَمَلُکَ بِاغْتیابِ النّاسِ ثُمَّ یُؤْتی بِآخَرَ وَ یُـدْفَعُ اِلَیْهِ کِتابُهُ فَیَریفیهِ طاعاتٍ کَثیرَةً فَیَقولُ: اِلهی ما هذا کِتابی فَاِنّی ما عَمِلْتُ هذِهِ الطّاعاتِ فَیُقالُ: لاَِنَّفُلانا اغْتابَکَ فَدُفِعَتْ حَسَناتُهُ اِلَیْکَ؛

روز قیامت فردی را می آورنـد و او را در پیشـگاه خداونـد نگه می دارند و کارنامه اشـرا به او می دهند، اما حسـنات خود را در آن نمی بینـد. عرض می کنـد: الهی! اینکارنـامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود:پروردگار تو نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سـبب غیبت کردن از مردمبر باد رفت. سـپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهنـد. در آنطاعت بسیاری را مشاهـده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرامن این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد، حسنات اوبه تو داده شد.

جامع الاخبار، ص ۴۱۲

حدیث۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ الکَلامِ مَا دَلَّ وَ جَلَّ وَ قَلَّ وَ لَمْ یُمِلَّ؛

بهترین سخن، آن است که قابل فهم و روشن و کوتاه باشد و خستگی نیاورد.

انوار العلویه، ص ۴۸۹

حدیث۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسّابِقونَ اِلی ظِلِّ الْعَرشِ طوبی لَهُمْ قیلَ: یا رَسولَ اللّهِ وَ مَنْ هُمْ؟فَقالَ: اَلَّذینَ یَقْبَلونَ الْحَقَّ اِذا سَـمِعُوهُ وَ یَبْـذُلونَهُ اِذا سُـئِلوهُ وَ یَحْکُمونَ لِلنّاسِ کَحُکْمِهِمْلاَِنْفُسِهِمْ؛

خوشا به سعادت سبقت جویان به سایه عرش. گفتند: ای رسول خدا! آنان کیانند؟فرمودند: آنان که چون حق را بشنوند، بپذیرند و هرگاه حق از آنان خواسته شود، دریغنکنند و برای مردم همان گونه قضاوت کنند که برای خود می کنند.

بحارالأنوار، ج ۷۵، ص ۲۹، ح ۱۹

حدیث۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ مَنْ شَهِدَ شَهادَةَ حَقٍّ لِيُحْيِىَ بِها حَقَّ امْرِى ءِ مُسْلِمٍ اَتى يَوْمَ الْقيامَةِ وَلِوَجْهِهِ نورٌ مَدَّ الْبَصَرِ تَعْرِفُهُ الْخَلايِقُ بِاسْمِهِ وَ نَسَبِهِ ؛

کسی که برای زنده کردن حق یک مسلمان، شهادت حقّ بدهد، روز قیامت در حالیآورده می شود که پرتو نور چهره اش، تا چشم کار می کند دیده می شود و خلایق او را بهنام و نسب می شناسند.

کافی، ج ۷، ص ۳۸۱، ح ۱

حدیث۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَاِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَ هُما فِى الْجَنَّةِ وَ اِيّاكُمْ وَ الْكِذْبِ فَاِنَّهُ مَعَالْفُجورِ وَ هُما فِى النّارِ ؛

شما را سفارش می کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکوکاری همراه است و هر دودر بهشت اند و از دروغگویی بپرهیزید که دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو درجهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶

حدیث۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسُبُّوا الناسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَداوَةَ بَيْنَهُمْ ؛

به مردم ناسزا نگویید، که با این کار در میان آنها دشمن پیدا می کنید.

کافی ، ج ۲، ص ۳۶۰ ح ۳

حدیث۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كَشَفَ عَوْرَةَ اَخيهِ الْمُسْلِمِ كَشَفَ اللّه ُ عَوْرَتَهُ حَتّى يَفْضَحَهُ بِهافى بَيْتِهِ؛

هر کس عیب و زشتی برادر مسلمان خود را فاش کند، خداوند زشتی او را آشکارسازد، تاجایی که او را در درون خانه اش رسوا سازد.

الترغیب والترهیب، ج ۲، ص ۲۳۹، ح ۹

حدیث۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَطْعَمَ مُسْلِما جائِعا اَطْعَمَهُ اللّه ُ مِنْ ثِمارِ الْجَنَّةِ؛

هر کس مسلمان گرسنه ای را غذا بدهد، خداوند از میوه های بهشت به او بخوراند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۵۱

حدیث۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَیَّرَ اَخاهُ بِذَنْبٍ لَمْ یَمُتْ حَتّی یَعْمَلَهُ؛

هر کس برادر [دینی] خود را به گناهی سرزنش کند، نمیرد، مگر آن که مرتکب آن شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۲۰

حدیث۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَفَّسَ مِنْ مُسْلِمٍ کُرْبَةً مِنْ کُرَبِ الدُّنْیا نَفَّسَ اللّه ُ عَنْهُ کُرْبَةً مِنْ کُرَبِیَوْمِ الْقیامَةِ وَ مَنْ یَسَّرَ عَلی مُعْسِرٍ یَسَّرَ اللّه ُ عَلَیْهِ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ وَ مَنْ سَتَرَ عَلیمُسْلِمٍ سَتَرَ اللّه ُ عَلَیْهِ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ؛

هر کس غمی از غم هـای دنیـا را از مسـلمانی برطرف نمایـد، خداونـد غمی از غم هایروز قیامت را از او برطرف کنـد و هر کس بر شخص تنگـدستی آسـان بگیرد، خداونـد دردنیـا و آخرت بر او آسـان گیرد و هر کس راز مسـلمانی را بپوشانـد، خداونـد در دنیا و آخرتراز پوش وی شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۵۶

حدیث۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ اَصْدُقْ وَ اِنْ ضَرَّک فِی الْعاجِلِ فَاِنَّهُ یَنْفَعُکَ فِی الْآجِلِ وَ لا تَـکْذِبْوَ اِنْ یَنْفَعُکَ فِی الْعاجِلِ فَاِنَّهُ یَضُرُّک فِی الْآجِلِ ؛

ای علی! راست بگو اگر چه اکنون به ضـررت باشد، ولی در آینده به نفع توست و دروغنگو، اگر چه در حال حاضـر به نفعت باشد ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج ۲ ، ص ۲۷، ح ۶۵

حدیث۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی تَفْسیر آیَةِ «مَنْ عَمِلَ صالِحا مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثی وَ هُوَ مُؤْمِنٌفلَنُحیِیَنَّهُ حَیاةً طَیِّبَةً وَ لَنَجْزیَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ ما کانوا یَعْمَلونَ» اَلْقَناعَةُ وَ الرِّضابِما قَسَمَ اللّه ُ؛

در تفسیر آیه «هر مؤمنی مرد یا زن کار نیکی انجام دهد، قطعا او را با زندگیپاکیزه ای، حیات می بخشیم و مسلما به آنان بهتر از آنچه انجام داده اند پاداش خواهیمداد» زندگی پاک، یعنی قناعت و رضایت به آنچه خداوند مقدّر نموده است.

مجمع البیان، ج ۶، ص ۱۹۸

حدیث۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ انْقَطَعَ اِلَی اللّه کَفاهُ اللّه ُ کُلِّ مَؤُنَةٍ وَ رَزَقَهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ وَ مَنِانْقَطَعَ اِلَی الدُّنْیا وَکَلَهُ اللّه ُ اِلَیْها؛

هر کس از غیر خدا بِبُرد، خداوند، هزینه زندگی او را تأمین می کند و از جایی کهانتظار ندارد، روزی اش می دهد؛ امّا هر کس چشم امیدش به دنیا باشد، خداوند، او را بهدنیا وا می گذارد.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۹۶

حدیث۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَفَعَ غَضَبَهُ دَفَعَ اللّه ُ عَنْهُ عَذابَهُ وَ مَنْ حَفِظَ لِسانَهُ سَتَرَ اللّه ُ عَوْرَتَهُ؛

هر کس خشمش را برطرف سازد، خداوند کیفرش را از او بردارد و هر کس زبانش رانگه دارد، خداوند عیبش را بپوشاند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۴

حدیث۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّما مَثَلُ اَهْلِ بَیْتی فیکُمْ کَمَثَلِ سَفینَةِ نوحٍ علیه السلاممَنْ دَخَلَها نَجا وَ مَنْتَخَلَّفَ عَنْها غَرِقَ؛

مَثَلِ اهل بیت من، همانند کشتی نوح است که هر کس سوار آن شد، نجات یافت و هرکس رهایش کرد، غرق گردید.

امالی طوسی ، ص ۳۴۹، ح ۷۲۱

حدیث۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثٌ مَنْ کُنَّ فیهِ فَهِیَ راجِعَةٌ عَلی صاحِبِها: اَلْبَغْیُ وَ الْمَکْرُ وَ النَّـکْـثُ؛
سه چیز است که در هر کس باشد [آثارش] به خود او بر می گردد: ستم کردن، فریبدادن و پیمان شکنی.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۱

حدیث۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ حُرِمَ الرِّفْقَ فَقَدْ حُرِمَ الْخَیْرَ کُلَّهُ ؛
هر کس از مدارا بی بهره باشد، از همه خوبی ها بی بهره مانده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۵۷

حدیث۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ یَغْفِرْ یَغْفِرِ اللّه ُ لَهُ وَ مَنْ یَعْفُ یَعْفُ اللّه ُ عَنْهُ؛
هر کس از خطاها درگذرد، خدایش از او درگذرد و هر کس گذشت کند خدا نیز از اوگذشت کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۰۹

حدیث۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنِ اشْتاقَ اِلَی الْجَنَّةِ سارَعَ اِلَی الْخَیْراتِ وَ مَنْ اَشْفَقَ مِنَ النّارِ لَهی عَنِالشَّهَواتِ؛
هر کس مشتاق بهشت است، به سوی نیکی ها می شتابد و هر کس از جهنم بترسد، ازهوا و هوس روی می گرداند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۶۸

حدیث۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنِ الْتَمَسَ رِضَـی اللّه ِ بِسَـخَطِ النّاسِ رَضـیَ اللّه ُ عَنْهُ وَ اَرْضی عَنْهُ النّاسَوَ مَنِ الْتَمَسَ رِضَی النّاسِ بِسَخَطِ اللّه ِ سَخِطَ اللّه ُ عَلَیْهِ وَ اَسْخَطَ عَلَیْهِ النّاسَ؛

هر کس رضای خدا به خشم مردم جوید، خداوند از او خشنود شود و مردم را از اوخشنود کند و هر کس رضای مردم را به خشم خدا جوید، خداوند بر او خشم گیرد و مردمرا از او خشمگین کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۸۳

حدیث۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اقْتَصَدَ اَغْناهُ اللّه ُ وَ مَنْ بَذَّرَ اَفْقَرَهُ اللّه ُ وَ مَنْ تَواضَعَ رَفَعَهُ اللّه ُ وَ مَنْتَجَبَّرَ قَصَمَهُ اللّه ُ؛

هر کس میانه روی کند، خداوند بی نیازش سازد و هر کس ریخت و پاش نماید،خداوند نادارش کند، هر کس فروتنی پیشه کند، خداوند بلندش نماید و هر کس بزرگیکند، خداوند خُردش نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۳۹

حدیث۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَللّهُمَّ لَکَ صُمْنا وَ عَلی رِزْقِکَ اَفْطَرنا فَتَقَبَّلْهُ مِنّا ذَهَبَ الظَّماءُ وَ ابْتَلَّتِالْعُروقُ وَ بَقیَ الاْجْرُ؛

بار خدایا! برای تو روزه گرفتیم و با روزی تو افطار می کنیم، پس آن را از ما بپذیر،تشنگی رفت، رگ ها شاداب شد و پاداش ماند.

کافی، ج ۴، ص ۹۵، ح ۱

حدیث۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلْبٌ لَیْسَ فیهِ شَیْ ءٌ مِنَ الْحِکْمَةِ کَبَیْتٍ خَرِبَ فَتَعَلَّموا وَ عَلِّموا وَ تَفَقَّهواوَ لا تَموتوا جُهّالاً فَاِنَّ اللّه َ لا یَعْذِرُ عَلَی الْجَهْلِ؛

دلی که در آن حکمتی نیست، مانند خانه ویران است، پس بیاموزید و آموزش دهید،بفهمید و نادان نمیرید. براستی که خداوند، بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد.

کنزالعمال، ح ۲۸۷۵۰

حدیث۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَلَّ طَعْمُهُ صَحَّ بَدَنُهُ وَ مَنْ کَثُرَ طَعْمُهُ سَقُمَ بَدَنُهُ وَ قَسا قَلْبُهُ؛

هر کس کم بخورد، سالم می ماند و هر کس زیاد بخورد تنش بیمار می شود و قساوتقلب پیدا می کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۷۹

حدیث۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ یَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَیْرٍ یَسْمَعُهُ حَتّی یَکونَ مُنْتَهاهُ الْجَنَّةَ ؛

هرگز مؤمن از شنیدن خیر و خوبی سیر نمی شود، تا آن که سرانجامش بهشت گردد.

نهج الفصاحه، ح ۲۲۹۲

حدیث۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَرادَ اَنْ تُسْتَجابَ دَعْوَتُهُ وَ اَنْ تُـکْشَفَ کُرْبَتُهُ فَلْیُفَرِّجْ عَنْ مُعْسِرٍ ؛

هر کس می خواهد دعایش مستجاب شود و غمش از بین برود، باید گره از کارتنگدستی باز کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۶۱

حدیث۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ضارَّ ضارَّ اللّه ُ بِهِ وَ مَنْ شاقَّ شاقَّ اللّه ُ عَلَیْهِ؛

هر کس به دیگران ضرر برساند، خداوند به او ضرر می زند و هر کس سخت گیری کند،خداوند به او سخت می گیرد.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۳۰

حدیث۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُکُمْ بِشَیْ ءٍ اِنْ اَنْتُمْ فَعَلْتُموهُ تَباعَدَ الشَّیْطانُ مِنْـکُمْ کَما تَباعَدَالْمَشْرِقُ مِنَ الْمَغْرِبِ؟ قالوا: بَلی، قالَ: اَلصَّوْمُ یُسَوِّدُ وَجْهَهُ وَ الصَّدَقَةُ تَـکْسِرُ ظَهْرَهُ وَالْحُبُّ فِی اللّه ِ وَ الْمُوازَرَةُ عَلَی الْعَمَلِ الصّالِحِ یَقْطَعانِ دابِرَهُ وَ الاِْسْتِغْفارُ یَقْطَعُ وَتینَهُ ؛

آیا شما را از چیزی خبر نـدهم که اگر به آن عمـل کنیـد، شیطان از شما دور شود،چنـدان که مشرق از مغرب دور است؟ عرض کردنـد: چرا. فرمودنـد: روزه روی شیطان راسیاه می کنـد، صدقه پشت او را می شکند، دوست داشتن برای خدا و هم یاری در کارنیک، ریشه او را می کند و استغفار شاهرگش را می زند.

امالی صدوق، ص ۱۱۷

حدیث۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلیُّ اذا حَضَرَ وَقْتُ صَلاتِکَ فَتَهَیَّأْ لَها وَ اِلاّ شَغَلَکَ الشَّیْطانُ وَ اِذانَوَیْتَ خَیْرا فَعَجِّلْ وَ اِلاّ مَنَعَکَ الشَّیْطانُ عَنْ ذلِکَ ؛
ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو وگرنه شیطان تو را سرگرم می کند وهرگاه قصد [کار] خیری کردی شتاب کن وگرنه شیطان تو را از آن باز می دارد.

میراث حدیث شیعه ، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸

حدیث۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَیْسَ مِنْ نَفْسٍ بَرَّةٍ وَ لا فاجِرَةٍ اِلاّ وَ تَلومُ نَفْسَها یَوْمَ الْقیامَةِ اِنْ عَمِلَتخَیرا کَیفَ لَم اَزِد و اِنْ عَمِلَت شَرّا قالَت: لَیتَنی کُنتُ قَصَّرْتُ؛
هیچ نیکوکار و بدکاری نیست، مگر این که در روز قیامت، خودش را سرزنش می کند.اگر خیری انجام داده باشد، می گوید: چرا به آن نیفزودم و اگر شرّی مرتکب شده باشد،می گوید: ای کاش مرتکب نمی شدم.

بحارالأنوار، ج ۷، ص ۲۹

حدیث۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ ساءَ خُلْقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ وَ مَنْ کَبُرَ هَمُّهُ سَقُمَ بَدَنُهُ؛
هر کس بد اخلاق باشد، خودش را عذاب می دهد و هر کس غم و غصه اش زیاد شود،تنش رنجور می گردد.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۲

حدیث۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّما اَهْلَکَ النّاسَ الْعَجَلَةُ وَ لَوْ اَنَّ النّاسَ تَثَبَّتوا لَمْ یَهْلِکْ اَحَدٌ؛
مردم را، در حقیقت، شتابزدگی به هلاکت انداخته است، اگر مردم، از شتابزدگیبه دور بودند، هیچ کس هلاک نمی شد.

محاسن، ج ۱، ص ۳۴۰، ح ۶۹۷

حدیث۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصِّدقُ طُمَأْنينَةٌ وَ الْكَذِبُ ريبَةٌ ؛

راستگویی [مایه] آرامش و دروغگویی [مایه]تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴

حدیث۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَعامُ السَّخيِّ دَواءٌ وَ طَعامُ الشَّحيحِ داءٌ؛

غذای سخاوتمند، دارو و غذای بخیل، درد است.

بحارالأنوار ، ج ۶۸، ص ۳۵۷، ح ۲۲

حدیث۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلاءَ وَ هِيَ اَنْجَحُ دَواءٍ وَ تَدْفَعُ الْقَضاءَ وَ قَدْ اُبْرِمَ اِبراماوَ لا يَذْهَبُ بِالْأَدواءِ اِلَّا الدُّعاءُ وَ الصَّدَقَةُ؛

صدقه بلاـ را برطرف می کند و مؤثرترینِ داروست. همچنین، قضای حتمی رابرمی گرداند و درد و بیماری ها را چیزی جز دعا و صدقه از بین نمی برد.

بحارالأنوار، ج ۹۳، ص ۱۳۷، ح ۷۱

حدیث۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا وَ اِنَّ الْغَضَبَ جَمْرَةٌ فى قَلْبِ ابْنِ آدَمَ، اَما رَأَيْتُمْ اِلى حَمْرَةِ عَيْنَيْهِ وَانْتِفاخِ اَوْ داجِهِ؟! فَمَنْ اَحَسَّ بِشَىْ ءٍ مِنْ ذلِكَ فَلْيَلْصَقْ بِالْأَرْضِ ؛

بدانید که خشم پاره آتشی در دل انسان است. مگر چشمان سرخش و رگ هایگردنش را [هنگام خشم] ندیده اند. هر کس چنین احساسی پیدا کرد، رویزمین بنشیند.

سنن الترمذی، ج ۳، ص ۳۲۸، ح ۲۲۸۶

حدیث۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَكَلَ وَ ذو عَيْنَيْنِ يَنْظُرُ اِلَيْهِ وَ لَمْ يُواسِهِ ابْتُلى بِداءٍ لا دَواءَ لَهُ ؛

هر کس غذا بخورد و دیگری به او نگاه کند، و به او ندهد، به دردی بی درمانمبتلا می شود.

تنبیه الخواطر، ج ۱ ، ص ۴۷

حدیث۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اذا رَآی اَحَدُکُمْ مِنْ نَفْسِهِ اَوْ مالِهِ اَوْ مِنْ اَخیهِ ما یُعْجِبُهُ فَلْیَدْعُ لَهُبِالْبَرَکَةِ فَاِنَّ الْعَیْنَ حَقٌّ؛
هرگاه یکی از شما در خودش، یا مالش، یا برادرش، چیز جالب توجهی دید، برایبرکت یافتن آن دعا کند؛ زیرا چشم زخم، واقعیت دارد.

نهج الفصاحه ، ح ۲۰۶

حدیث۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فِی الْاِنْسانِ مُضْغَةٌ اِذا هِیَ سَلِمَتْ وَ صَحَّتْ سَلِمَ بِها سائِرُ الْجَسَدِ،فَاِذا سَقِمَتْ سَقِمَ بِها سائِرُ الْجَسَدِ وَ فَسَدَ، وَ هِیَ الْقَلْبُ؛
در انسان پاره گوشتی است که اگر آن سالم و درست باشد، دیگر اعضای بدنش هم باآن سالم می شوند و هرگاه آن بیمار شود، دیگر اعضای بدنش بیمار و فاسد می گردند. آنپاره گوشت، قلب است.

خصال، ص ۳۱، ح ۱۰۹

حدیث۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا اَیُّهَا النّاسُ اِنَّما هُوَ اللّهُ وَ الشَّیْطانُ وَ الْحَقُّ وَ الْباطِلُ وَالْهُدی وَالضَّلالَةُ وَ الرُّشْدُ وَ الْغَیُّ وَ الْعاجِلَةُ وَ الآجِلَةُ وَ الْعاقِبَةُ وَ الْحَسَناتُ وَ السَّیِّئاتُ فَما کانَمِنْ حَسَناتٍ فَلِلّهِ وَ ما کانَ مِنْ سَیِّئاتٍ فَلِلشَّیْطانِ لَعَنَهُ اللّه؛
ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حق است و باطل، هدایت است وضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها. هر چه خوبیاست از آنِ خداست و هر چه بدی است از آنِ شیطان ملعون است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۲

حدیث۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَمّا عَلامَةُ التّائِبِ فَاَرْبَعَةٌ: اَلنَّصیحَةُ لِلّهِ فی عَمَلِهِ وَ تَرْکُ الْباطِلِ وَ لُزومُالْحَقِّ وَ الْحِرْصُ عَلَی الْخَیْرِ ؛
نشانه توبه کننده چهار است: عمل خالصانه برای خدا، رها کردن باطل، پایبندی بهحق و حریص بودن بر کار خیر.

تحف العقول، ص ۲۰

حدیث۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْـحَقُّ ثَقیلٌ مُرٌّ وَ الْباطِلُ خَفیفٌ حُلْوٌ وَ رُبَّ شَهْوَةٍ ساعَةٍ تورِثُحُزْنا طَویلاً؛

حق، سنگین و تلخ است و باطل، سبک و شیرین و بسا خواهش و هوا و هوسی کهلحظه ای بیش نمی ماند، اما غم و اندوهی طولانی به دنبال می آورد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶۵

حدیث۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِیّاکُمْ وَ التَّلَوُّنَ فی دینِ اللّه فَاِنَّ جَماعَةً فیما تَکْرَهونَ مِنَ الْحَقِّ خَیْرٌمِنْ فُرْقَةٍ فیما تُحِبّونَ مِنَ الْباطِلِ وَ اِنَّ اللّه َ سُبْحانَهُ لَمْ یُعْطِ اَحَدا بِفُرْقَةٍ خَیْرا مِمَّنْمَضی وَ لا مِمَّنْ بَقیَ ؛

از چند رنگی و اختلاف در دین خدا بپرهیزید، زیرا یکپارچگی در آنچه حق استولی شما آن را ناخوش می دارید، از پراکندگی در آنچه باطل است اما خوشایند شمامی باشد، بهتر است. خدای سبحان به هیچ یک از گذشتگان و باقی ماندگان بر اثر تفرقهو جدایی خیر و خوبی عطا نکرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶

حدیث۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثُ خِصالٍ مَنْ کُنَّ فیهِ فَقَدِ اسْتَکْمَلَ خِصالَ الْایمانِ: اَلَّذی إذا رَضیَلَمْ یُدْخِلْهُ رِضاهُ فی باطِلٍ وَ اِنْ غَضِبَ لَم یُخرِجْهُ مِنَ الحَقِّ وَ لَو قَدَرَ لَمْ یَتَعاطَ مالَیْسَ لَهُ؛

سه ویژگی است که در هر کس یافت شود، ویژگی های ایمان کامل می گردد: آن کهوقتی خشنود گردد، خشنودی اش او را به باطل نکشاند و خشمش او را به هنگام خشم،از حق برون نبرد و هر گاه توان یافت، به آنچه از او نیست، دست درازی نکند.

الاصول الستة عشر، ص ۳۵

حدیث۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُکْمِلُ الْمُؤمِنُ ایمانَهُ حَتّی یَحتَویَ عَلی مِائَةٍ وَ ثَلاثِ خِصالٍ:... لایَقْبَلُ الْباطِلَ مِن صَدیقِهِ وَ لا یَرُدُّ الْحَقَّ مِنْ عَدُوِّهِ...؛

ایمان مؤمن کامل نمی شود، مگر آن که ۱۰۳ صفت در او باشد:... باطل را از دوستشنمی پذیرد و در مقابله با دشمن، حق را پایمال نمی کند.

بحارالأنوار، ج ۶۷، ص ۳۱۰

حدیث۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ السَّماحَةِ المَنُّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت بخشش ، منّت گذاری است .

معدن الجواهر ، ص ۵۹ .

حدیث۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ العِبادَةِ الفَترَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت عبادت ، سستی است .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۱۷ .

حدیث۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ العِلمِ النِّسیانُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : آفت دانش ، فراموشی است .

الخصال ، ص ۴۱۶ .

حدیث۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّقوا فِراسَةَ المُؤمِنِ فَإِنَّهُ یَنظُرُ بِنُورِ اللّه ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از هوشیاری مؤمن پروا کنید ، که مؤمن با نور خدا نظر می کند .

بصائر الدرجات ، ص ۳۷۵ .

حدیث۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُحثوا فی وُجوهِ المَدّاحینَ التُّرابَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : به روی ستایشگران خاک بپاشید .

کتاب من لایحضره الفقیه ،ج ۴ ، ص ۳۸۱ .

حدیث۹۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا أتاكُم كَريمُ قَومٍ فَأَكرِموهُ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم : هرگاه بزرگ قومى بر شما وارد شد ، گرامى اش بداريد .

الكافى ، ج ۲ ، ص ۶۵۹ .

حدیث۹۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم أخاهُ فَليُعلِمهُ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم : اگر يكى از شما برادرش را دوست دارد ، بايد او را [از دوستى خود]آگاه كند .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۲۶۶ .

حدیث۹۳۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا أرادَ اللّه ُ تَعالى بِعَبدٍ خَيرا عَسَلَهُ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم : هرگاه خداوند خيرخواه كسى باشد ، او را نزد مردم ، محبوب مى گرداند .

المجازات النبويّة ، ص ۳۷ .

حدیث۹۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذَا اشتكى المُؤمِنُ أخلَصَهُ اللّه ُ مِنَ الذّنوبِ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم : هر گاه مؤمن بيمار شود ، خداوند ، او را از گناهان پاك مى سازد .

المعجم الأوسط ، ج ۵ ، ص ۲۹۲ .

حدیث۹۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

. إذا جاءَكُمُ الزّائِرُ فَأَكرِموهُ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم : هر گاه كسى به ديدار شما آمد ، گرامى اش بداريد .

الأمالى ، صدوق ، ص ۶۰۰ .

حدیث۹۳۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا لَم تَستَحيِ فَاصنَع ماشِئتَ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اگر شرم نداری ، هر آنچه می خواهی بکن .
عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۶۱ .

حدیث۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِستَشیروا ذَوِی العُقولِ تَرشُدوا و لاتَعصُوهُم فَتَندَموا ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : با خردمندان مشورت کنید تا به راستی راه ببرید ، و از [راهنمایی] آنان سرپیچی نکنید که پشیمان می شوید .
کنز الفوائد ، ص ۱۹۴ .

حدیث۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِستَعیذوا بِاللّه ِ مِن طَمَعٍ یَهدی إلی طَبَعٍ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : از طمعی که به پستی راه می نماید ، به خدا پناه ببرید .
المجازات النبویّة ، ص ۲۲۶ .

حدیث۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِستَعینوا عَلی اُمورِکُم بِالکِتمانِ ، اِستَعینوا عَلی إنجاحِ الحَوائِجِ بِالکِتمانِ لَها ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : استواری کارها و برآورده شدن نیازهای خود را در نهان داشتن آنها بجویید .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۱۲ .

حدیث۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِغتَنِمُوا الدُّعاءَ عِندَ الرِّقَّةِ فَإنَّها رَحمَةٌ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هنگام نرمی و رقّت دل ، دعا را غنیمت شمارید ، که نرمی دل ، رحمت است .
همان ، ص ۴۰۲ .

حدیث۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الأَعمالُ بِالنِّیّاتِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : عمل ، در گرو نیّت است .

دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۴ .

حدیث۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلأمانَةُ تَجُرُّ الرِّزقَ وَ الخِيانَةُ تَجُرُّ الفَقرَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :امانتداری روزی می آورد ، و خیانت ، فقر .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۷۲ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : تحف العقول ، ص ۲۲۱ .

حدیث۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلإيمانُ نِصفانِ : نِصفٌ شُكرٌ و نِصفٌ صَبرٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :ایمان ، دو نیمه است : نیمی از آن شکرگزاری و نیمِ دیگر شکیبایی است .

تحف العقول ، ص ۴۸ (با اندکی تفاوت) .

حدیث۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُمَّتِي الغُرُّ المُحَجَّلونَ يَومَ القِيامَةِ مِن آثارِ الوُضوءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :امّت من در روز قیامت ، از آثار وضو ، پیشانی هایی نورانی دارند .

مسند أبی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۲۹۵ .

حدیث۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الرَّجُلَ لَيُحرَمُ الرِّزقَ بِالذَّنبِ يُصيبُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آدمی ، با گناهی که می کند ، از روزی محروم می شود .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۲۸ .

حدیث۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العَبدَ لَيُدرِكُ بِحُسنِ الخُلقِ دَرَجَةَ الصّائِمِ القائِمِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بنده با نیک خویی به مقام روزه دارِ شب زنده دار می رسد .

مسند زید بن علی ، ص ۴۷۴ (با اندکی تفاوت) .

حدیث۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الفِتنَةَ تَجِی ءُ فَتَنسِفُ العِبادَ نَسفا یَنجُو العالِمُ مِنها بِعِلمِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :فتنه می آید و بندگان را تارومار می کند ، مگر عالم که به علم خویش از آن می رهد .

مسند ابراهیم بن أدهم ، ص ۲۸ .

حدیث۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ إذا أنعَمَ عَلی عَبدٍ نِعمَةً أَحَبَّ أن یَری عَلَیهِ أَثَرَها ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

خداوند ، دوست دارد که هرگاه نعمتی به بنده ای می دهد، اثر آن را در او ببیند .

الأمالی ، طوسی ، ص ۲۷۵ .

حدیث۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ الرِّفقَ فِی الأَمرِ کُلِّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، مدارا کردن در هر کار را دوست دارد .

مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۳۷ .

حدیث۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ جَمیلٌ و یُحِبُّ الجَمالَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست دارد .

دعائم الإسلام ، ج ۲ ، ص ۱۵۵ .

حدیث۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ لا یَقبَلُ عَمَلَ عَبدٍ حَتّی یَرضی قَولَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، عمل بنده را نمی پذیرد ، مگر آن که از گفتارش خشنود باشد .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۷ .

حدیث۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ المُؤمِنَ المُحتَرِفَ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :خداوند ، مؤمنِ پیشه ور را دوست دارد .

الكافى ، ج ۵ ، ص ۱۱۳ .

حدیث۹۵۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ كُلَّ قَلبٍ حَزينٍ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :خداوند ، هر دل اندوهگینی را دوست دارد .

المستدرک على الصحيحين ، ج ۴ ، ص ۳۱۵ . در منابع شيعى از امام سجّاد عليه السلام : الكافى ، ج۲ ، ص ۹۹ .

حدیث۹۵۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ مَعالِيَ الاُمورِ و أشرافَها و يَكرَهُ سَفسافَها ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :خداوند ، کارهای بزرگ و شریف را دوست دارد ، و کارهای خُرد و کم ارزش را ناخوش می دارد .

المعجم الكبير ، ج ۳ ، ص ۱۳۱ .

حدیث۹۵۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ المُصَلّي لَيَقرَعُ بابَ المَلِكِ و إنَّهُ مَن يُدِم قَرعَ البابِ يُوشِكُ أن يُفتَحَ لَهُ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :نمازگزار ، درِ خانه فرمانروا[ی جهان] را می کوبد ، و هر که درِ خانه ای را پیوسته بکوبد ، امید است که به رویش گشوده شود .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۸۸ .

حدیث۹۵۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أحسَنَ الحَسَنِ الخُلُقُ الحَسَنِ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :نیکوترین نیکویی ، خوی نیکوست .

همان ، ص ۱۰۸ . در منابع شيعى از امام حسن عليه السلام : الخصال ، ص ۲۹ .

حدیث۹۶۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أشَدَّ النّاسِ عَذابا يَومَ القِيامَةِ عالِمٌ لَم يَنفَعهُ اللّه ُ بِعِلمِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سخت ترین عذاب در روز قیامت ، از آنِ عالمی است که خداوند ، او را از علمش بهره مند نساخته است.

همان ، ج ۲ ، ص ۱۷۱ .

حدیث۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أعجَلَ الطّاعَةِ ثَوابا صِلَةُ الرَّحِمِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :صله رحم ، طاعتی است که پاداش آن زودتر [از دیگر طاعات] به بنده می رسد .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۵۲ .

حدیث۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنتِظارُ الفَرَجِ بِالصَّبرِ عِبادَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :صبورانه در انتظار گشایش بودن ، عبادت است .

الدعوات ، ص ۴۱ ، ح ۱۰۱ .

حدیث۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ حُسنَ الظَّنِّ مِن حُسنِ العِبادَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

حُسن ظن داشتن [به خدا و بندگانش] از جمله عبادات نیک است .

سنن الترمذی ، ج ۵ ، ص ۲۴۱ .

حدیث۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ دینَ اللّه ِ الحَنیفِیَّةُ السَّمحَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دین خدا ، راست و آسان است .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۰۴ . در منابع شیعی مانند : دعائم الإسلام (ج ۱ ، ص ۱۳۱) ، با لفظ «أحبّ الأدیان إلی اللّه » آمده است .

حدیث۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ شَرَّ النّاسِ عِندَ اللّه ِ یَومَ القِیامَةِ عَبدٌ أذهَبَ آخِرَتَهُ بِدُنیا غَیرِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بدترینِ مردم در روز قیامت نزد خداوند ، بنده ای است که آخرت خود را به خاطر دنیای دیگران از بین ببرد .

سنن ابن ماجهٔ ، ج ۲ ، ص ۱۳۱۲ .

حدیث۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ شَرَّ النّاسِ عِندَ اللّه ِ یَومَ القِیامَةِ مَن فَرِقَهُ النّاسُ اتِّقاءَ فُحشِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بدترینِ مردم در روز قیامت نزد خدا ، کسی است که مردم از ناسزاگویی او بیمناک باشند .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۷۱ .

حدیث۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُنصُر أخاکَ ظالِما أو مَظلوما ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برادر خود را یاری کن، ظالم باشد یا مظلوم .

مسند أحمد ، ج ۳، ص ۲۰۱ .

حدیث۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُنظُروا إلی مَن هُوَ أسفَلُ مِنکُم و لاتَنظُروا إلی مَن هُوَ فَوقَکُم فَإِنَّهُ أجدَرُ أن لا تَزدَروا نِعمَةَ اللّه ِ عَلَیکُم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :به فرودست خود بنگرید ، نه به فرا دست خود ؛ چه ، سزاوار نیست که

نعمت خدا را بر خود ، کوچک شمارید .

سنن ابن ماجهٔ ، ج ۲ ، ص ۱۳۸۷ .

حدیث۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ لِجَوابِ الکِتابِ حَقًّا کَرَدِّ السَّلامِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دادن جواب نامه ، حقّی است مانند جواب سلام .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۱۹ .

حدیث۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِنَ السُّنَّةِ أن یَخرُجَ الرَّجُلُ مَعَ ضَیفِهِ إلی بابِ الدّارِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از جمله سنّت ، این است که آدمی ، میهمانش را هنگام خروج ، تا درِ خانه همراهی کند .
سنن ابن ماجهٔ ، ج ۲ ، ص ۱۱۱۴ .

حدیث۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ مِن موجِباتِ المَغفِرَةِ إدخالُ السُّرورِ عَلی أخیکَ المؤمِنِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از جمله اسباب مغفرت ، شاد کردن برادر مؤمن است .
المعجم الکبیر ، ج ۳، ص ۸۳ .

حدیث۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ هذاَ الدِّینَ مَتینٌ فَأَوغِل فیهِ بِرِفقٍ ؛ و لا تُبَغِّض إلی نَفسِکَ عِبادَةَ اللّهِ فَإِنَّ المُنبَتَّ لا أرضا قَطَعَ و لا ظَهرا أبقی ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :این دین ، استوار است . از این رو ، با نرمی و مدارا در آن وارد شو (به احکام آن عمل کن) ، و کاری نکن که عبادت خدا پیش تو منفور شود ، که در راه مانده ، نه به مقصد رسیده ، و نه مَرکبی برایش مانده است .
المجازات النبویّهٔ ، ص ۲۴۴ .

حدیث۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ هذِهِ القُلوبَ تَصدَأُ کَما یَصدَأُ الحَدیدُ ؛ قیلَ : فَما جِلاءُها قالَ : ذِکرُ المَوتِ و تِلاوَةُ القُرآنِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :«دل همچون آهن ، زنگار می گیرد» . سؤال شد : صیقل یافتن آن به چیست؟ فرمود : «یاد مرگ و تلاوت قرآن» .
تاریخ بغداد ، ج ۱۱ ، ص ۸۶ .

حدیث۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إیّاکُم وَ الدَّینَ فَإِنَّهُ هَمٌّ بِاللَّیلِ و مَذَلَةٌ بِالنَّهارِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از قرض گرفتن بپرهیزید ، که اندوه شب است و خواری روز .
علل الشرائع ، ج ۲ ، ص ۵۲۷ .

حدیث۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إیّاکَ و ما یُعتَذَرُ مِنهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از کاری که باید از انجام دادن آن عذر خواست ، بپرهیز !

المعجم الکبیر ، ج ۱ ، ص ۱۴۲ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : نهج البلاغة ، نامه ۳۳ .

حدیث۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّ الأَعمالِ إلَی اللّه ِ أدوَمُها و إن قَلَّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :محبوب ترین کار نزد خداوند ، با دوام ترین کار است ، اگر چه اندک باشد .

الأمالی ، سیّد مرتضی ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حدیث۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّ العِبادِ إلَی اللّه ِ الأَتقِیاءُ الأَخفِیاءُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :محبوب ترینِ بندگان نزد خداوند ، پرهیزگاران گمنام اند .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۵۲ .

حدیث۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحسِن جِوارَ مَن جاوَرَکَ تَکُن مُسلِما ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :با همسایه خود ، نیکو همسایگی کن ، تا مسلمان باشی .

المعجم الصغیر ، ج ۲ ، ص ۱۰۴ .

حدیث۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أدِّ الأَمانَةَ إلی مَنِ ائتَمَنَکَ و لاتَخُن مَن خانَکَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :با کسی که تو را امین شمرده ، امانتداری کن ، و به کسی که به تو خیانت کرده ، خیانت نکن .

الاستبصار ، ج ۳، ص ۵۳ .

حدیث۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أسبِغِ الوُضوءَ یُزَد فی عُمرِکَ و سَلِّم عَلی أهلِ بَیتِکَ یَکثُر خَیرُ بَیتِکَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

کامل وضو گیر (آب را به تمام اعضای وضو برسان) تا بر عمرت افزوده شود ، و بر خانواده ات سلام کن تا خیر در خانه ات افزون شود .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۷۶ .

حدیث۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أسرَعُ الدُّعاءِ إجابَةً دَعوَةُ غائِبٍ لِغائِبٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نزدیک ترین دعا به اجابت ، دعا برای فرد غایب است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۵۱۰ (با اندکی تفاوت) .

حدیث۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعطُوا الأَجيرَ أجرَهُ قَبلَ أن يَجِفَّ عَرَقُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دستْ مزد کارگر را ، پیش از آن که عرقش خشک شود ، بپردازید .

المعجم الصغیر ، ج ۱ ، ص ۲۱ .

حدیث۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعظَمُ النِّساءِ بَرَكَةً أقَلُّهُنَّ مَؤونَةً ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :با برکت تریِن زنان ، کم خرج تریِن آنان است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۰۵ .

حدیث۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الحَسَناتِ تَكرِمَةُ الجُلَساءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برترین نیکی، گرامی داشتن همنشین است .

کنز العمّال ، ح ۲۵۴۰۲ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الصَّدَقَةِ إصلاحُ ذاتِ البَينِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برترین صدقه ، سازش دادن میان دو نفر (یا دو گروه) است .

منتخب مسند عبد بن حمید ، ص ۱۳۵ .

حدیث۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ العِبادَةِ انتِظارُ الفَرَجِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برترین عبادت ، چشمداشتِ گشایش است .

کمال الدّین و تمام النعمة ، ص ۲۸۷ .

حدیث۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الفَضائِلِ أن تَصِلَ مَن قَطَعَکَ و تُعطِیَ مَن حَرَمَکَ و تَصفَحَ عَن

مَن ظَلَمَکَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برترین فضیلت ، آن است که به کسی که از تو بریده ، بپیوندی ، و به کسی که از تو دریغ کرده ، ببخشی ، و از کسی که به تو ستم کرده است ، درگذری .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۴۸ .

حدیث۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أقلِل مِنَ الدَّینِ تَعِش حُرّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از بدهی خود بکاه ، تا آزاده زندگی کنی .

همان ، ج ۱ ، ص ۳۷۰ .

حدیث۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکرِموا أولادَکُم و أحسِنوا آدابَهُم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :فرزندانتان را گرامی بدارید و نکو تربیتشان کنید .

سنن ابن ماجة ، ج ۲ ، ص ۱۲۱۱ .

حدیث۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألارُبَّ شَهوَةِ ساعَةٍ أورَثَت حُزنا طَویلاً ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بسا لحظه ای هوس که اندوهی دراز در پی دارد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۳ .

حدیث۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أميطُوا الأذى عَن طَريقِ المُسلِمينَ تَكثُر حَسَناتُكم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر چیز آزار دهنده را از سَرِ راه مسلمانان دور کنید تا کارهای نیک شما فزونی یابد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۳۰ .

حدیث۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث قدسی : أنَا عِندَ ظَنِّ عَبدی بی و أنَا مَعَ عَبدی إذا ذَكَرَنی ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :من در گروِ گمان بنده ام به خود هستم . من با بنده ام هستم ، هر گاه مرا یاد کند .

همان ، ج ۲ ، ص ۳۲۲ .

حدیث۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ ما يُحاسَبُ بِهِ العَبدُ الصَّلاةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نخستین چیزی که بنده را درباره آن به حساب می کِشند ، نماز است .

فقه الرضا علیه السلام ، ص ۱۰۰ .

حدیث۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ ما يوضَعُ فِی المیزانِ الخُلُقُ الحَسَنُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نخستین چیزی که در ترازو [ی اعمال] نهاده می شود ، خوش خویی است .

المصنف ، ابن ابی شیبة ، ج ۶ ، ص ۹۰ .

حدیث۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّ داءٍ أدوى مِنَ البُخلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :کدامین درد ، دردناک تر از تنگْ چشمی است؟!

فقه الرضا علیه السلام ، ص ۲۷۷ .

حدیث۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلبَذاءُ مِنَ الجَفاءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دشنام گفتن ، نشانه درشت خویی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۵۰ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۲۵ .

حدیث۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلبِرُّ حُسنُ الخُلقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نیکوکاری [همان] خوش اخلاقی است .

مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۱۸۲ .

حدیث۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلبَرَکَةُ مَعَ أکابِرِکُم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برکت با پیران شماست .

المعجم الأوسط ، ج ۹ ، ص ۱۶ .

حدیث۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلبِطالَةُ تُقسی القَلبَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بیکاری ، دل را سخت می کند .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۸۸ .

حدیث۱۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلتّائِبُ مِنَ الذَّنبِ کَمَن لاذَنبَ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :توبه کننده از گناه ، همچون کسی است که گناهی نکرده است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۷۹ .

از۱۰۰۱تا۱۲۰۰

حدیث۱۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلتَّحَدُّثُ بِالنِّعَمِ شُکرٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بازگویی نعمت ها ، سپاسگزاری [از آنها] است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۶۱ .

حدیث۱۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلتَّدبیرُ نِصفُ العَیشِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :عاقبت اندیشی ، نیمی از آسایش زندگی است .

کنز العمّال ، ح ۵۴۳۵ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَرَّف إلَی اللّه ِ فِی الرَّخاءِ یَعرِفکَ فِی الشِّدَّةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هنگام آسایش ، با خدا آشنا باش ، تا در سختی با تو آشنایی کند .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۴۱۳ .

حدیث۱۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغوا مِن هُمومِ الدُّنیا مَا استَطَعتُم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :چندان که می توانید ، دل از غم های دنیا تهی دارید .

المعجم الأوسط ، ج ۵ ، ص ۱۸۶ .

حدیث۱۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلتَمِسُوا الجارَ قَبلَ شِراءِ الدّارِ وَ الرَّفیقَ قَبلَ الطَّریقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پیش از خرید خانه، از همسایه ، و پیش از راهی شدن، از همراه پرس و جو کنید .

مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۴۳۱ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلتَمِسُوا الرِّزقَ فی خَبایَا الأَرضِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :روزی خود را از آنچه در زمین پنهان است ، بجویید .

مسند أبی یعلی ، ج ۷ ، ص ۳۴۷ .

حدیث۱۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلتَّوَدُّدُ نِصفُ العَقلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

دوستی کردن ، نیمی از خردمندی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۵۴ ؛ در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : خصائص الأئمهٔ ، ص ۱۰۴ ، و در الکافی (ج ۲ ، ص ۶۴۳) با لفظ «التودّد إلی النّاس» از پیامبر صلی الله علیه و آله آمده است .

حدیث۱۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهادَوا تَزدادوا حُبّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :به یکدیگر هدیه دهید تا دوستی تان افزون شود .

المعجم الأوسط ، ج ۶ ، ص ۵۴ .

حدیث۱۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثُ دَعَواتٍ مُستَجاباتٌ لاشَکَّ فیهِنَّ : دَعوَهُ المَظلومِ و دَعوَهُ المُسافِرِ و دَعوَهُ الوالِدِ عَلی وَلَدِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای سه کس ، بی تردید ، مستجاب است : دعای ستمدیده ، دعای مسافر و دعای پدر برای فرزند .

الجعفریات ، ص ۱۸۶ .

حدیث۱۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلجَماعَهُ رَحمَهٌ وَ الفُرقَهُ عَذابٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :همبستگی ، مایه رحمت است و پراکندگی ، مایه عذاب .

نزههٔ الناظر و تنبیه الخاطر ، ص ۲۷ .

حدیث۱۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلجُمُعَهُ حَجُّ المَساکینِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نماز جمعه ، حجّ مستمندان است .

نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۲۵۰ .

حدیث۱۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلجَنَّةُ تَحتَ أقدامِ الاُمَّهاتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهشت ، زیر گام های مادران است .

کنز العمّال ، ح ۴۵۴۳۹ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِهادُ المَرأةِ حُسنُ التَّبَعُّلِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :جهاد زن ، خوب شوهرداری کردن است .

الخصال ، ص ۶۲۰ .

حدیث۱۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّکَ الشَّی ءَ یُعمی و یُصِمُّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

دلبستگی تو به چیزی ، کور و کرت می کند .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث۱۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ السُّؤالِ نِصفُ العِلمِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نیکو پرسیدن ، [نشانه بهره مندی از] نیمی از دانش است .

کنزالفوائد ، ص ۲۸۷ .

حدیث۱۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ المَلَکَةِ نَماءٌ و سُوءُ المَلَکَةِ شُؤمٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نیک رفتاری با زیردستان ، مایه فزونی است و بدرفتاری با آنان ، سبب شوربختی .

سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۵۱۱ .

حدیث۱۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَصِّنوا أموالَکم بِالزِّکاةِ و داوُوا مَرضاکُم بِالصَّدَقَةِ و أعِدُّوا لِلبَلاءِ الدُّعاءَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :اموال خود را با [پرداخت] زکات ، محفوظ نگاه دارید ، و بیمارانتان را با صدقه دادن درمان کنید ، و به هنگام سختی و گرفتاری به دعا روی آورید .

قرب الإسناد ، ص ۱۱۷ .

حدیث۱۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُفَّتِ الجَنَّةُ بِالمَکارِهِ و حُفَّتِ النّارُ بِالشَّهَواتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهشت را ناگواری ها و دوزخ را شهوت ها در میان گرفته اند .

المجازات النبویّة ، ص ۳۴۹ .

حدیث۱۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلحَیاءُ لایَأتی إلّابِخَیرٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :حیا ، جز نیکی به بار نمی آورد .

صحیح البخاری ، ج ۷ ، ص ۱۰۰ .

حدیث۱۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَشیَةُ اللّه ِ رَأسُ کُلِّ حِکمَةٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خشیت از خدا ، سرآمدِ هر حکمتی است .

الورع ، ابن ابی الدنیا ، ص ۴۳ .

حدیث۱۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخَلقُ کُلُّهُم عِیالُ اللّه ِ ، فَأَحَبُّهُم إلَیهِ أنفَعُهُم لِعیالِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مردم ، همگی خانواده خدایند ، و محبوب ترینِ آنان نزد او کسانی اند که سود بیشتری به خانواده او می رسانند .

قرب الإسناد ، ص ۱۲۰ .

حدیث۱۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلخَمرُ اُمُّ الخَبائِثِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :شراب ، ریشه پلیدی هاست .
المجازات النبویّة ، ص ۲۲۹ .

حدیث۱۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیرُ الذِّکرِ الخَفیُّ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهترین ذکر ، ذکر پنهان است .
المصنف ، ابن ابی شیبهٔ ، ج ۷، ص ۱۰۸ .

حدیث۱۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیرُ العَمَلِ ما نَفَعَ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهترین عمل ، آن است که سودی رسانَد .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۲۳ .

حدیث۱۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیرُ النّاسِ أنفَعُهُم لِلنّاسِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهترینِ مردم ، کسانی اند که بیشتر به مردم سود برسانند .
المعجم الأوسط ، ج ۶ ، ص ۵۸ .

حدیث۱۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیرُ النِّکاحِ أیسَرُهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

بهترین ازدواج ، آسان ترین آن است .
سنن أبی داوود ، ج ۱ ، ص ۴۷۰ .

حدیث۱۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَیرُکُم مَن تَعَلَّمَ القُرآنَ و عَلَّمَهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهترینِ شما کسی است که قرآن بیاموزد و به دیگران بیاموزانَد .

سنن الدارمی ، ج ۲ ، ص ۴۳۷ .

حدیث۱۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُکُم مَن یُرجی خَیرُهُ و یُؤمَنُ شَرُّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهترینِ شما کسی است که به خیرش امید می رود و از شرّش ایمنی هست .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۳۶۸ .

حدیث۱۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلدّالُّ عَلَی الخَیرِ کَفاعِلِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که به نیکی رهنمون شود ، مانند کسی است که نیکی می کند .

ثواب الأعمال ، ص ۱ .

حدیث۱۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلدُّعاءُ بَینَ الأذانِ وَ الإقامَةِ لایُرَدُّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای میان اذان و اقامه رد نمی شود .

مسند أبی داوود ، ص ۲۸۲ .

حدیث۱۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلدُّعاءُ سِلاحُ المُؤمِنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعا ، سلاح مؤمن است .

الإمامة و التبصرة ، ص ۱۷۹ .

حدیث۱۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعوَةُ المَظلُومِ مُستَجابَةٌ و إن کانَ فاجِرا فَفُجورُهُ عَلی نَفسِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای ستمدیده ، مستجاب است ، و اگر بدکار باشد ، بدکاری اش به زیان خود اوست .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۳۶۷ .

حدیث۱۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلدُّنيا سِجنُ المُؤمِنِ و جَنَّةُ الكافِرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دنیا زندان مؤمن و بهشت کافر است .

التمحیص ، ص ۴۸ .

حدیث۱۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلدّينُ النَّصيحَةُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دین ، اخلاص ورزی و خیرخواهی است .

دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۱۳۴ .

حدیث۱۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأسُ الحِكمَةِ مَخافَةُ اللّه ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بیم از خداوند ، بنیان حکمت است .

الاختصاص ، ص ۳۴۳ .

حدیث۱۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رُبَّ قائِمٍ لَيسَ لَهُ مِن قِيامِهِ إلاَّالسَّهَرُ و رُبَّ صائِمٍ لَيسَ لَهُ مِن صِيامِهِ إلاَّ الجُوعُ وَ العَطَشُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بسا شب زنده داری که شب زنده داری اش جز بیداری نیست ، و بسا روزه داری که روزه داری اش جز گرسنگی و تشنگی نیست.

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۴۷۰ .

حدیث۱۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ امرَءا أصلَحَ مِن لِسانِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :رحمت خدا بر آن که زبان خود رااصلاح کند .

الأمالی، طوسی ، ص ۳۹۸ (با اندکی تفاوت) .

حدیث۱۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ عَبدا قالَ خَيرا فَغَنِمَ أو سَكَتَ فَسَلِمَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :رحمت خدا بر بنده ای که سخنی نیک گفت و سود بُرد یا زبان در کام کشید و سلامت ماند .

تحف العقول ، ص ۴۳ .

حدیث۱۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلرِّفقُ رَأسُ الحِكمَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مدارا کردن ، بنیان حکمت است .

المصنَّف ، ابن ابی شیبه ، ج ۶ ، ص ۸۶ .

حدیث۱۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلرِّفقُ فِی المَعیشَةِ خَیرٌ مِن بَعضِ التِّجارَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مدارا کردن در معیشت ، از برخی تجارت ها بهتر است .

المعجم الأوسط ، ج ۸ ، ص ۳۱۸ .

حدیث۱۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زُرغِبّا تَزدَد حُبّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :یک روز در میان ، [برادر دینی خود را] دیدار کن ، تا دوستی ات افزون شود .

المعجم الكبير ، ج ۴ ، ص ۲۱ .

حدیث۱۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلزُّهدُ فِی الدُّنیا یُریحُ القَلبَ وَ البَدَنَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پارسایی در دنیا ، مایه آسایش دل و تن است .

المعجم الأوسط ، ج ۶ ، ص ۱۷۷ .

حدیث۱۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سافِروا تَصِحّوا و تَغنَمُوا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سفر کنید تا تن درست باشید و غنیمت به دست آورید .

السنن الكبرى ، بیهقی ، ج ۷ ، ص ۱۰۲ .

حدیث۱۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسَّعیدُ مَن وُعِظَ بِغَیرِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نیک بخت ، آن است که از [سرنوشت] دیگران پند بگیرد .

تحف العقول ، ص ۸۹ .

حدیث۱۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسَّماحُ رَباحٌ وَ العُسرُ شُؤمٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آسان گرفتن ، مایه سودمندی است و سخت گرفتن ، سبب شوربختی .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۴۸ .

حدیث۱۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلشِّتاءُ رَبیعُ المُؤمِنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :زمستان ، بهار مؤمن است .

مسند أحمد ، ج ۳ ، ص ۷۵ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : فضائل الأشهر الثلاثة ، ص ۱۱۱ .

حدیث۱۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ العَمی عَمَی القَلبِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بدترین کوری ، کوری دل است .

الزهد ، ص ۱۴ .

حدیث۱۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرَفُ المُؤمِنِ قِیامُهُ بِاللَّیلِ و عِزُّهُ استِغناؤُهُ عَنِ النّاسِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :شرافت مؤمن به شب زنده داری اش ، و عزّت او به اظهار بی نیازی کردن از مردم است .

الخصال ، ص ۷ .

حدیث۱۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصّائِمُ لاتُرَدُّ دَعوَتُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دعای روزه دار ، رد نمی شود .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۷۷ .

حدیث۱۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصُّبحَةُ تَمنَعُ الرِّزقَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خواب صبح دم ، بازدارنده روزی است .

مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۷۳ .

حدیث۱۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَدَقَةُ السِّرِّ تُطفِیءُ غَضَبَ الرَّبِّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :صدقه دادن نهانی، خشم پروردگار را فرو می نشانَد .

الکافی ، ج ۴، ص ۷ .

حدیث۱۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّدَقَةُ تَمنَعُ مِیتَةَ السَّوءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :صدقه دادن ، از مرگِ بد باز می دارد .

ثواب الأعمال ، ص ۱۴۰ .

حدیث۱۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّدَقَةُ عَلَی القَرابَةِ صَدَقَةٌ وصِلَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :صدقه دادن به خویشاوندان ، هم صدقه است و هم صله رحم .

المعجم الکبیر ، ج ۶، ص ۲۷۵ .

حدیث۱۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّلاةُ قُربانُ کُلِّ تَقِیٍّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نماز ، سبب تقرّب هر پرهیزگاری است .

دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۱۳۳ .

حدیث۱۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلَةُ الرَّحِمِ تَزیدُ فِی العُمرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پیوند با خویشاوندان ، بر عمر می افزاید .

قرب الإسناد، ص ۷۶ .

حدیث۱۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَنائِعُ المَعروفِ تَقی مَصارِعَ السَّوءِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :انجام دادن کار نیک ، [آدمی را] از مرگ بد ، نگاه می دارد .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۸ .

حدیث۱۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صُوموا تَصِحّوا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :روزه بگیرید تا تن درست باشید .

الدعوات ، ص ۷۶ .

حدیث۱۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلطّاعِمُ الشّاکِرُ لَهُ مِثلُ أجرِ الصّائِمِ الصّابِرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پاداش آن که می خورَد و شکر می گزارَد ، مانند پاداش روزه دارِ صبور است .

المحاسن ، ج ۲ ، ص ۴۴۵ (با اندکی تفاوت) .

حدیث۱۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الحَلالِ جِهادٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :در جستجوی روزیِ حلال بودن ، جهاد است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۸۳ .

حدیث۱۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لِمَن شَغَلَهُ عَیبُهُ عن عُیوبِ النّاسِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که پرداختن به عیب خویش ، او را از عیب های مردم ، باز دارد !
نزههٔ الناظر و تنبیه الخاطر ، ص ۳۶ .

حدیث۱۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طوبی لِمَن طابَ کَسبُهُ و صَلُحَت سَریرَتُهُ و کَرُمَت عَلانِیَتُهُ و عَزَلَ عَن النّاسِ شَرَّهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که کسبش پاک ، نهانش بسامان و آشکارش نیک باشد و شرّ

خود را از مردم ، باز دارد !
المعجم الکبیر ، ج ۵ ، ص ۷۲ .

حدیث۱۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طوبی لِمَن عَمِلَ بِعِلمِهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خوشا آن که به علم خود ، عمل کند !
الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۹ .

حدیث۱۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلعائِدُ فی هِبَتِهِ کَالکَلبِ یَعودُ فی قَیئِهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که هدیه خود را پس بگیرد ، همچون سگی است که به استفراغ خود بر می گردد .
صحیح البخاری ، ج ۳ ، ص ۱۳۴ .

حدیث۱۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَمُ الإیمانِ الصَّلاهُٔ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نشان ایمان، نماز است .
مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۳۱ .

حدیث۱۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلعُلَماءُ اُمَناءُ اللّهِ عَلی خَلقِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :عالمان ، امینان خدا در میان آفریدگان اویند .

همان ، ص ۱۰۰ .

حدیث۱۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُودُوا المَریضَ وَ اتَّبِعُوا الجَنائِزَ تُذَکِّرکُمُ الآخِرَةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از بیماران عیادت کنید و در تشییع جنازه شرکت کنید تا شما را به یاد آخرت بیندازد .

مسند أبی یعلی ، ج ۲ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۱۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَینانِ لاتَمَسُّهُمَا النّارُ : عَینٌ بَکَت مِن خَشیَةِ اللّه ِ فی جَوفِ اللَّیلِ و عَینٌ باتَت تَحرُسُ فی سَبیلِ اللّه ِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دو چشم اند که آتش به آنها نمی رسد : چشمی که در دلِ شب از بیم خدا بگِرید ، و چشمی که شبانه در راه خدا پاسبانی می کند .

سنن الترمذی ، ج ۳ ، ص ۹۶ .

حدیث۱۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلغِنی الیَأسُ مِمّا فی أیدِی النّاسِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :توانگری ، یعنی دل نبستن به آنچه در دست مردمان است .

المعجم الکبیر ، ج ۱۰ ، ص ۱۳۹ .

حدیث۱۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فُضوحُ الدُّنیا أهوَنُ مِن فُضُوحِ الآخِرَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :[تحمّل] رسوایی دنیا ، از رسوایی آخرت ، آسان تر است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۷۰ .

حدیث۱۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُلِ الحَقَّ و إن کانَ مُرّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :حق را بگو ، اگر چه تلخ باشد .

الخصال ، ص ۵۲۶ .

حدیث۱۰۷۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قِلَّةُ العِيالِ أَحَدُ اليَسارَينِ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :کمیِ نانخور ، نیمی از توانگری است .

دعائم الإسلام ، ج ۲ ، ص ۲۵۵ .

حدیث۱۰۷۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اَلقَناعَةُ مالٌ لايَنفَدُ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :قناعت ، ثروتی پایان ناپذیر است .

المعجم الأوسط ، ج ۷ ، ص ۸۴ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : نهج البلاغهٔ ، حکمت ۵۷ .

حدیث۱۰۷۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قُولوا خَيرا تَغنَموا وَ اسكُتوا عَن شَرٍّ تَسلَموا ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :سخن خیر بگویید تا سود ببرید و از گفتن شرّ ، دَم فرو ببندید تا سلامت بمانید .

المستدرک علی الصحیحین ، ج ۴ ، ص ۴۸۷ .

حدیث۱۰۷۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كَثرَةُ الضِّحكِ تُميتُ القَلبَ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :خنده بسیار ، دل را می میرانَد .

سنن ابن ماجهٔ ، ج ۲ ، ص ۱۴۰۳ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۶۴ .

حدیث۱۰۷۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كَرَمُ المَرءِ دينُهُ و مُروءَتُهُ عَقلُهُ و حَسَبُهُ خُلُقُهُ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :کرامت آدمی به دین اوست ، و مردانگی اش به خِرَدش ، و شرافت خانوادگی اش به اخلاقش .

مکارم الأخلاق ، ابن أبی الدنیا ، ص ۱۷ .

حدیث۱۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کَفّارَةُ الذَّنبِ النَّدامَةُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :کفّاره گناه ، پشیمانی [از آن] است .
مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۸۹ .

حدیث۱۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کَفی بِالمَرءِ إثما أن یُحَدِّثَ بِکُلِّ ما یَسمَعُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آدمی را همین گناه بس که هر آنچه را می شنود ، باز گوید .
معانی الأخبار ، ص ۱۵۹ (با اندک تفاوت) .

حدیث۱۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کَفی بِالمَرءِ سَعادَةً أن یوثَقَ بِهِ فی دینِهِ و دُنیاهُ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آدمی را همین سعادت بس که در کار دین و دنیا به او اعتماد کنند .
مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۳۰۵ .

حدیث۱۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کَفی بِالمَوتِ واعِظا ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :[آدمی را پند] دادنِ مرگ ، بسنده است .
تحف العقول ، ص ۳۴ .

حدیث۱۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کُلُّ امرِءٍ حَسیبُ نَفسِهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر کس حسابگر نفس خویش است .
مسند أبی یعلی ، ج ۱۱ ، ص ۲۸۶ .

حدیث۱۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کُلُّکُم راعٍ و کُلُّکُم مَسئولٌ عَن رَعِیَّتِهِ ؛
رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :همه شما مسئولید و همه شما از سوی مردم خود ، بازخواست می شوید .

صحیح البخاری ، ج ۱ ، ص ۲۱۵ .

حدیث۱۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ مَعروفٍ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر کار نیکی صدقه است .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۶ .

حدیث۱۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کَلِمَةُ الحِکمَةِ ضالَّةُ کُلِّ حَکیمٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سخن حکمت آمیز ، گمشده هر حکیمی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۶۵ .

حدیث۱۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلکَلِمَةُ الطَّیِّبَةُ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سخن پاک ، صدقه است .

صحیح البخاری ، ج ۷ ، ص ۷۹ .

حدیث۱۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُن فِی الدُّنیا کَأَنَّکَ غَریبٌ أو کَأَنَّکَ عابِرُ سَبیلٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :در دنیا چنان باش که گویی بیگانه ای یا رهگذری هستی .

الأمالی ، طوسی ، ص ۳۸۱ .

حدیث۱۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلکَیِّسُ مَن دانَ نَفسَهُ و عَمِلَ لِما بَعدَ المَوتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هوشمند ، کسی است که نفْس خویش را رام سازد و برای پس از مرگ ، درکار باشد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۰ .

حدیث۱۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا إیمانَ لِمَن لا أمانَةَ لَهُ ؛ و لا دینَ لِمَن لا عَهدَ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :قضا را برنمی گرداند ، مگر دعا ، و دین ندارد آن که پایبند پیمان نیست .

الجعفریات ، ص ۳۶ .

حدیث۱۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَحاسَدوا و لا تَناجَشوا و لا تَباغَضوا و لا تَدابَروا و كونوا عِبادَ اللّهِ إخوانا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :به یکدیگر حسد نبرید و در خرید و فروش برای فریب دادن خریدار ، به دورغ ، بر بهای کالا نیفزایید ، به یکدیگر کینه نورزید و پشت نکنید ، و از آن گروه بندگان خدا باشید که با یکدیگر برادرند .

صحیح مسلم ، ج ۸ ، ص ۱۰ .

حدیث۱۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُحَقِّرَنَّ مِنَ المَعروفِ شَیئا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هیچ کار نیکی را کوچك نشمار .

كنز الفوائد ، ص ۹۵ .

حدیث۱۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَخرِقَنَّ عَلی أحَدٍ سِترا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پرده هیچ کس را مَدَر .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۴ .

حدیث۱۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسُبُّوا الأَمواتَ فَتُؤذوا بِهِ الأَحیاءَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :به مردگان دشنام ندهید ، که با این کار ، زندگان را می آزارید .

الدعوات ، ص ۲۷۸ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَغتابُوا المُسلِمینَ و لاتَتَّبِعوا عَوراتِهِم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :غیبت مسلمانان را نکنید و در پی عیبجویی از آنان نباشید .

سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۴۵۱ .

حدیث۱۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَکونوا عَیّابینَ و لا مَدّاحینَ و لا طَعّانینَ و لا مُتَماوِتینَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :عیبجو ، ستایشگر، طعنه زن و مُرده گونه (بی روح) نباشید .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۷ .

حدیث۱۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُواعِد أخاکَ مَوعِدا فَتُخلِفَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :به برادرت وعده ای نده که به آن وفا نکنی .

همان ، ص ۸۵ .

حدیث۱۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا خَیرَ فی صُحبَةِ مَن لا یَری لَکَ مِنَ الحَقِّ مِثلَ الَّذی تَری لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :در دوستی کسی که برای تو چنان حقّی را نمی بیند که تو برای او می بینی ، خیری نیست .

همان ، ص ۷۳ .

حدیث۱۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا طاعَةَ لِمَخلوقٍ فی مَعصِیَةِ الخالِقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هیچ مخلوقی نباید با معصیت خالق ، فرمان برده شود .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۱ .

حدیث۱۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَحِلُّ لِمسلِمٍ أن یَهجُرَ أخاهُ فَوقَ ثَلاثٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بر مسلمان روا نیست که بیش از سه روز از برادر خود ، دوری جوید .

الأمالی ، طوسی ، ص ۳۹۱ .

حدیث۱۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَخلُوَنَّ رَجُلٌ بِامرَأَةٍ فَإِنَّ ثالِثَهُمَا الشَّيطانُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مبادا مردی با زنی خلوت کند ، که سومین آنها شیطان است .

مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۶ .

حدیث۱۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَدخُلُ الجَنَّةَ عَبدٌ لا يَأمَنُ جارُهُ بَوائِقَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بنده ای که همسایه اش از شرّ او در امان نباشد ، وارد بهشت نمی شود .

صحیح مسلم ، ج ۱ ، ص ۴۹ .

حدیث۱۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَدخُلُ الجَنَّةَ قَتّاتٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سخن چین ، وارد بهشت نمی شود .

الأمالی ، صدوق ، ص ۵۱۱ .

حدیث۱۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَرحَمُ اللّه ُ مَن لا يَرحَمُ النّاسَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، رحمت نمی آوَرَد بر کسی که به مردم ، رحم نمی کند .

صحیح البخاری ، ج ۸، ص ۱۶۵ .

حدیث۱۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لايَرُدُّ القَضاءَ إلاَّ الدُّعاءُ ؛ و لا يَزيدُ فِى العُمرِ إلاّ البِرُّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :قضا را برنمی گردانَد ، مگر دعا ، و برعمر نمی افزاید ، مگر نیکی .

الدعاء ، ص ۳۰ .

حدیث۱۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَزالُ العَبدُ فِي الصَّلاةِ مَا انتَظَرَ الصَّلاةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بنده ، تا آن گاه که در انتظار نماز است ، پیوسته در نماز است .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۱۵ .

حدیث۱۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَستَقيمُ إيمانُ عَبدٍ حَتّى يَستَقيمَ قَلبُهُ و لا يَستَقيمُ قَلبُهُ حَتّى يَستَقيمَ لِسانُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :ایمان بنده راست نشود ، مگر آن که دلش راست شود ، و دلش راست نشود ، مگر آن که زبانش راست شود .

نهج البلاغهٔ ، خطبه ۱۷۶ .

حدیث۱۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَستَكمِلُ أحَدُكُم حَقيقَةَ الإيمانِ حَتّى يَخزُنَ لِسانَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هیچ یک از شما حقیقت ایمان را به تمامی در نیابد ، مگر آن که زبان در کام کشد .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۱۴ (با اندکی تفاوت) .

حدیث۱۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لايَشكُرُ اللّه َ مَن لا يَشكُرُ النّاسَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خدا را سپاس نمی گزارد ، آن که سپاسگزار مردم نباشد .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث۱۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُعجِبَنَّكُم إسلامُ رَجُلٍ حَتّى تَعلَموا كُنهَ عَقلِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مسلمانیِ کسی شما را به شگفت نیاورَد تا آن گاه که حقیقت خِرَدش را در یابید .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۸۸ .

حدیث۱۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُعجِبَنَّكُم عَمَلُ عامِلٍ حَتّى تَنظُروا بِمَ يُختَمُ لَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :عمل کسی شما را به شگفت نیاورَد تا آن گاه که سرانجام آن را ببینید .

همان ، ص ۸۷ .

حدیث۱۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُلدَغُ المُؤمِنُ مِن جُحرٍ مَرَّتَينِ ؛

رسول الله صلى الله علیه و آله و سلم :مؤمن از یک سوراخ ، دوبار گزیده نمی شود .

صحیح البخاری ، ج ۷ ، ص ۱۰۳ .

حدیث۱۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَنبَغي لِمُؤمِنٍ أن يُذِلَّ نَفسَهُ ؛

رسول الله صلى الله علیه و آله و سلم :شایسته مؤمن نیست که خود را خوار کند .

المصنف ، عبد الرزاق ، ج ۱۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث۱۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُؤمِنُ عَبدٌ حَتّى يُحِبَّ لِأخيهِ ما يُحِبُّ لِنَفسِهِ مِن خَيرٍ ؛

رسول الله صلى الله علیه و آله و سلم :بنده ایمان نمی آورَد ، مگر آن که نیکی ای را که برای خود دوست دارد ، برای برادرش نیز دوست داشته باشد .

مسند أحمد ، ج ۳ ، ص ۳۰۶ .

حدیث۱۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث قدسی : لَم يَتَعَبَّدلي المُتَعَبِّدونَ بِمِثلِ البُكاءِ مِن خَشيَتي ؛

رسول الله صلى الله علیه و آله و سلم :عبادت کنندگان با چیزی مانند گریستن از بیم من ، مرا عبادت نمی کنند .

المعجم الکبیر ، ج ۱۲ ، ص ۹۴ .

حدیث۱۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث قدسی : لَم يَتَقَرَّب إلَيَّ المُتَقَرِّبونَ بِمِثلِ الوَرَعِ عَمّا حَرَّمتُ عَلَيهِم ؛

رسول الله صلى الله علیه و آله و سلم :بندگان مقرّب با چیزی مانند پرهیز از آنچه بر ایشان حرام کرده ام ، به من تقرّب نمی جویند .

المعجم الأوسط ، ج ۴ ، ص ۱۸۸ .

حدیث۱۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو تَعلَمونَ ما أعلَمُ لَضَحِكتُم قَليلاً و لَبَكَيتُم كَثيرا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : اگر آنچه را که من می دانم ، می دانستید ، اندک می خندیدید و بسیار می گریستید .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۴۳۲ .

حدیث۱۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَأخُذِ العَبدُ مِن نَفسِهِ لِنَفسِهِ و مِن دُنياهُ لِآخِرَتِهِ و مِنَ الشَّبيبَةِ قَبلَ الكِبَرِ و مِنَ الحَياةِ قَبلَ المَماةِ ، فَما بَعدَ الدُّنيا مِن دارٍ إلّا الجَنَّةُ أوِ النّارُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بنده باید که از خویش برای خویش ، و از دنیایش برای آخرت ، و از جوانی اش پیش از پیری ، و از زندگی اش پیش از مرگ توشه برگیرد ، که پس از دنیا سرایی جز بهشت یا دوزخ نیست .

نثر الدر ، ج ۱ ، ص ۱۵۱ .

حدیث۱۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ الشَّديدُ بِالصُّرعَةِ ، إنَّمَا الشَّديدُ الَّذی يَملِكُ نَفسَهُ عِندَ الغَضَبِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نیرومند ، آن نیست که حریف را به زمین می افکند . نیرومند ، کسی است که به هنگام خشم بر خویشتن چیره باشد .

تحف العقول ، ص ۴۷ .

حدیث۱۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ بِكَذّابٍ مَن أصلَحَ بَينَ اثنَينِ فَقالَ خَيرا أو نَمى خَيرا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دروغگو نیست آن که [مصلحت جویانه] میان دو نفر آشتی می دهد . او خیر می گوید یا بر خیری می افزاید .

المعجم الصغير ، ج ۱ ، ص ۱۰۲ .

حدیث۱۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ مِنّا مَن لَم يُوَقِّرِ الكَبيرَ و يَرحَمِ الصَّغيرَ و يَأمُر بِالمَعروفِ و يَنهَ عَنِ المُنكَرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از ما نیست آن که پیران را حرمت نمی نهد و با کودکان مهربان نیست و امر به معروف و نهی از منکر نمی کند .

مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۲۷۵ .

حدیث۱۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ مِنّا مَن وَسَّعَ اللّه ُ عَلَیهِ ثُمَّ قَتَّرَ عَلی عِیالِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از ما نیست آن که خدا میدان روزی اش را فراخ کرده باشد و او بر خانواده اش تنگ گیرد .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۰۵ .

حدیث۱۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ مِن خُلُقِ المُؤمِنِ المَلَقُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :چاپلوسی ، خوی مؤمن نیست .

همان ، ص ۲۰۳ .

حدیث۱۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما آمَنَ بِالقُرآنِ مَنِ استَحَلَّ مَحارِمَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که حرام قرآن را حلال شمارد ، به آن ایمان نیاورده است .

کنز الفوائد ، ج ۱ ، ص ۳۵۰.

حدیث۱۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تَقَرَّبَ العَبدُ إلَی اللّهِ تَعالی أفضَلُ مِن سُجُودٍ خَفِیٍّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بنده با چیزی برتر از سجده نهانی به خداوند ، تقرّب نمی جوید .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۵۰ .

حدیث۱۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما خابَ مَنِ استَخارَ ؛ و لانَدِمَ مَنِ استَشارَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که خواهان خیر باشد ، زیان نمی بیند ، و آن که مشورت کند ، پشیمان نمی شود .

المعجم الصغیر ، ج ۲ ، ص ۷۸ .

حدیث۱۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما زانَ اللّه ُ تَعالی عَبدا بِزینَةٍ أفضَلَ مِن عَفافٍ فی دینِهِ و فَرجِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند ، بنده ای را به زینتی زیبنده تر از پاکی در دین و پاک دامنی نیاراست .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۱۸ .

حدیث۱۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما عالَ مَنِ اقتَصَدَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که میانه روی پیشه کند ، گرفتار فقر نمی شود .

مسند أحمد ، ج ۱ ، ص ۴۴۷ .

حدیث۱۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما عُبِدَ اللّه ُ بِشَیءٍ أفضَلَ مِن فِقهٍ فِی الدّینِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :خداوند به چیزی برتر از شناخت عالمانه دین ، عبادت نشد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۴۷۴ .

حدیث۱۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما فَتَحَ رَجُلٌ عَلی نَفسِهِ بابَ مَسأَلَةٍ إلاّفَتَحَ اللّه ُ عَلَیهِ بابَ فَقرٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هیچ کس درِ حاجتخواهی را به روی خویش نگشود ، مگر آن که خداوند ، درِ ناداری را به رویش گشود .

مسند أحمد ، ج ۶ ، ص ۲۰۶ .

حدیث۱۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما کانَ الرِّفقُ فی شَی ءٍ[قَطُّ] إلاّزانَهُ و ما کانَ الخُرقُ فی شَی ءٍ إلاّ شانَهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :در هیچ کاری مدارا نشود ، مگر آن که زینت بخش آن شود ، و در هیچ کاری شتاب نشود ، مگر آن که سبب عیبناکی آن شود .

مسند الشهاب ، ج ۲ ، ص ۲۷ .

حدیث۱۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن عَمَلٍ یُعصَی اللّه ُ فیهِ بِأعجَلَ عُقوبَةً مِن بَغیٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :کیفر هیچ کاری که خدا را بدان نافرمانی کنند ، زودتر از ظلم ، به بنده نمی رسد .

همان ، ص ۲۰۵ .

حدیث۱۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما نَحَلَ والِدٌ وَلَدَهُ أفضَلَ مِن أدَبٍ حَسَنٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هیچ پدری به فرزند خویش ، هدیه ای گران بهاتر از تربیت نکو نبخشیده است .

سنن الترمذی ، ج ۳ ، ص ۲۲۷ .

حدیث۱۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما وَقی بِهِ المَرءُ عِرضَهُ کُتِبَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بهره مندی از آنچه آدمی با آن آبروی خود را نگاه می دارد ، [مانند] صدقه ای است که [در نامه عملش] نوشته می شود .

المستدرک الصحیحین ، ج ۲ ، ص ۵۰ .

حدیث۱۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أهلِ بَیتی مَثَلُ سَفینَةِ نوحٍ علیه السلام مَن رَکِبَ فیها نَجا و مَن تَخَلَّفَ عَنها غَرِقَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مَثَل اهل بیت من ، مَثَل کشتی نوح است : هر که بر آن سوار شود ، نجات می یابد و هر که از آن روی بر گردانَد ، غرق می شود .

مناقب أمیر المؤمنین علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۲۹۶ .

حدیث۱۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمَجالِسُ بِالأمانَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نشست و برخاست [با دیگران] در گرو امانتداری است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۶۰ .

حدیث۱۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُجاهِدُ مَن جاهَدَ نَفسَهُ فی طاعَةِ اللّهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مجاهد ، کسی است که در راه فرمانبرداری از خدا ، جهاد با نفس کند .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۳۹ .

حدیث۱۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُدارةُ النّاسِ صَدَقَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مدارا کردن با مردم ، [مانند] صدقه دادن است .

روضة الواعظین ، ص ۳۸۰ .

حدیث۱۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمَرءُ عَلی دینِ خَلیلِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آدمی ، پیرو مرام دوست خویش است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۷۵ .

حدیث۱۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمَسجِدُ بَیتُ کُلِّ تَقِیٍّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مسجد ، خانه هر پرهیزگاری است .

المعجم الکبیر ، ج ۶ ، ص ۲۵۵ .

حدیث۱۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُسلِمُ أخُو المُسلِمِ لایَظلِمُهُ و لا یُسلِمُهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مسلمان ، برادر مسلمان است ؛ نه بر او ستم می کند و نه به دست [ستم]دیگرانش می سپارد .

سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۴۵۴ .

حدیث۱۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُسلِمُ مَن سَلِمَ المُسلِمونَ مِن لِسانِهِ و یَدِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مسلمان ، کسی است که مسلمانان از دست و زبان او آسوده باشند .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۲۳۴ .

حدیث۱۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِلاکُ الدّینِ الوَرَعُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نشانه دینداری ، پارسایی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۵۹ .

حدیث۱۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آتاهُ اللّه ُ خَیرا فَلیُرَ عَلَیهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که خداوند به او نعمتی داده است ، باید [نشانه های آن] در او نمایان باشد .

همان ، ص ۲۳۵ .

حدیث۱۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اشتاقَ إلَی الجَنَّةِ سارَعَ إلَی الخَیراتِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که مشتاق بهشت است ، به سوی نیکی ها می شتابد .

همان ، ص ۲۲۶ .

حدیث۱۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ التَمَسَ رِضَی النّاسِ بِسَخَطِ اللّه ِ سَخِطَ اللّه ُ عَلَیهِ و أسخَطَ عَلَیهِ النّاسَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه با خشم خدا خواهان خشنودی مردم باشد ، خداوند بر او خشم می گیرد و مردم را از او خشمگین می کند .

همان ، ص ۳۰۰ .

حدیث۱۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ انقَطَعَ إلَی اللّه ِ کَفاهُ اللّه ُ کُلَّ مَؤونَةٍ و رَزَقَهُ مِن حَیثُ لایَحتَسِبُ و مَنِ انقَطَعَ إلَی الدُّنیا وَکَلَهُ اللّه ُ إلَیها ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هرکه به خدا روی آورَد ، خداوند ، عهده دار همه مخارجش می شود و هرکه به دنیا روی آورد ، خداوند به دنیا واگذارش می کند .

المعجم الصغير ، ج ۱ ، ص ۱۱۶ .

حدیث۱۱۴۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحَبَّ أن يَكـونَ أكرَمَ النّـاسِ فَليَتَّقِ اللّه َ و مَن أحَبَّ أن يَكـونَ أقـوَى النّـاسِ فَليَتَـوَكَّل عَلَى اللّه ِ و مَن أحَبَّ أن يَكونَ أغنَى النّـاسِ فَليَكُن بِما فى يَدِ اللّه ِ أوثَقَ مِنهُ فى يَدِهِ ؛

رسول الله صـلى الله عليه و آله و سـلم :هرکه دوست دارد گرامی ترینِ مردمان باشـد ، بایـد از خـدا پروا کنـد ؛ و هرکه دوست دارد توانمندترینِ مردمان باشد ، باید بر خدا توکّل کند ؛ و هرکه دوست دارد بی نیازترینِ مردمان باشد ، باید به آنچه نزد خداست بیشتر از آنچه در دست خود اوست ، اعتماد داشته باشد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۳۸۱ .

حدیث۱۱۴۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحَبَّ عَمَلَ قَومٍ خَيرا كانَ أو شَرًّا كانَ كَمَن عَمِلَهُ ؛

رسول الله صـلى الله عليه و آله و سـلم :هر كه كردار گروهى را ، چه نيك و چه بد ، دوست داشـته باشد ، چونان كسى است كه آن را به جاى آورده است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۵۹ .

حدیث۱۱۴۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحسَنَ صَلاتَهُ حينَ يَراهُ النّاسُ ثُمَّ أساءَها حينَ يَخلو فَتِلكَ استِهانَةٌ استَهانَ بِها رَبَّهُ ؛

رسول الله صـلى الله عليه و آله و سلم :هركس ، آن گاه كه مردم او را مى بينند ، نيكو نماز بگزارد و چون به خلوت مى رود ، آن را سُبُك شمارد ، با اين كار ، پروردگارش را كوچك شمرده است .

همان ، ج ۱ ، ص ۳۰۴ .

حدیث۱۱۴۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أصابَ مالاً مِن مَهاوِشَ أذهَبَهُ اللّه ُ فى نَهابِرَ ؛

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم :

هر كه مال آميخته به حرام به دست آورَد ، خداوند ، او را به نابودى مى كشانَد .

همان ، ص ۲۷۱ .

حدیث۱۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أنظَرَ مُعسِرا أو وَضَعَ لَهُ أظَلَّهُ اللّه ُ تَعالی تَحتَ ظِلِّ عَرشِهِ یَومَ لا ظِلَّ إلاّ ظِلُّهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که وامدارِ تنگ دستی را مهلت دهد یا بار وام را از وی فرو نهد ، خداوند ، در آن روز که سایه ای جز سایه عرش نیست ، زیر سایه عرش جایش می دهد .

سنن الترمذی ، ج ۲ ، ص ۳۸۵ .

حدیث۱۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أیقَنَ بِالخَلَفِ جادَ بِالعَطِیَّةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که به پاداش باور دارد ، در بخشش ، گشاده دستی می کند .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۳۳ ؛ در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : تحف العقول ، ص ۱۱۱ .

حدیث۱۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تأنّی أصابَ أو کادَ و مَن عَجِلَ أخطَأ أو کادَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که با درنگ (و اندیشه) دست به کاری بزند ، به هدف خود می رسد یا به آن نزدیک می شود ؛ و هر که با شتاب [و بی اندیشه]دست به کاری بزند ، به خطا می افتد یا دور نیست که به خطا بیفتد .

المعجم الکبیر ، ج ۱۷ ، ص ۳۱۰ .

حدیث۱۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَشَبَّهَ بِقَومٍ فَهُوَ مِنهُم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که خود را به قومی مانند سازد ، از جمله آنان باشد .

سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۲۵۵ .

حدیث۱۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَواضَعَ لِلّهِ رَفَعَهُ اللّه ُ و مَن تَکَبَّرَ وَضَعَهُ اللّه ُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که برای خدا فروتنی کند ، خداوند بر فرازش می برد ، و هرکه کبر ورزد ، خداوند او را فرو می کوبد .

تحف العقول ، ص ۴۶ .

حدیث۱۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن حُسنِ إسلامِ المَرءِ تَركُهُ مالایَعنیهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :از نیکوییِ مسلمانیِ آدمی این است که از آنچه به کارش نمی آید ، دست بدارد .

المعجم الکبیر ، ج ۳ ، ص ۱۲۸ . در منابع شیعی از امام سجّاد علیه السلام : قرب الإسناد ، ص ۶۷ .

حدیث۱۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن حَمَلَ سِلعَتَهُ فَقَد بَری ءَ مِنَ الكِبرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه بار خود را برگیرد ، از تکبّر به دور باشد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۴۷ .

حدیث۱۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن خافَ اللّهَ خَوَّفَ اللّهُ مِنهُ كُلَّ شَی ءٍ و مَن لَم یَخَفِ اللّهَ خَوَّفَهُ اللّهُ مِن كُلِّ شَیءٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که از خدا بهراسد ، خداوند ، همه چیز را از وی بیمناک کند و هر که از خدا نهراسد، خداوند او را از همه چیز بیمناک کند .

همان ، ص ۲۶۵ .

حدیث۱۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَأیَ عَورَةً فَسَتَرَها كانَ كَمَن أحیا مَوؤُدَةً مِن قَبرِها ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه زشتکاری پنهانی را [از برادر دینی خود] ببیند و آن را آشکار نکند، مانند کسی است که زنده به گوری را از گور رهانیده باشد .

مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۱۴۷ .

حدیث۱۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سُئِلَ عَن عِلمٍ یَعلَمُهُ فَكَتَمَهُ اُلجِمَ بِلِجامٍ مِنَ النّارِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که را از دانشی بپرسند که از آن آگاه است و او [دانش خود را] پنهان

کند و پاسخ نگوید ، [روز قیامت] لجامی آتشین بر دهانش زده می شود .

سنن ابن ماجهٔ ، ج ۱ ، ص ۹۷ .

حدیث۱۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَرَّتهُ حَسَنَتُهُ و ساءَتهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤمِنٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که از کار نیک خود ، شادمان و از کار بد خود ، اندوهناک شود ، مؤمنی راستین باشد .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۱۲۵ .

حدیث۱۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَرَّهُ أن يَسكُنَ بُحبوحَةَ الجَنَّةِ فَليَلزِمِ الجَماعَةَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که خوش دارد که در میانه بهشت جای گیرد ، باید با جماعت همراه شود .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۷۷ .

حدیث۱۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن سعادَةِ المَرءِ حُسنُ الخُلقِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نیک خویی ، نشانه سعادت آدمی است .

همان ، ص ۱۹۹ .

حدیث۱۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صَمَتَ نَجا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آن که خموشی پیشه سازد ، نجات می یابد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۷ .

حدیث۱۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ الدُّنيا بِعَمَلِ الآخِرَةِ فَما لَهُ فِي الآخِرَةِ مِن نَصيبٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه با کار اخروی در پیِ رسیدن به دنیا باشد ، در آخرت ، او را [از آن کار]بهره ای نباشد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۹۳ .

حدیث۱۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ العِلمَ تَكَفَّلَ اللّهُ بِرِزقِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه در پی کسب دانش باشد ، خداوند ، عهده دار روزی اش می شود .

همان ، ص ۲۴۵ .

حدیث۱۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ مَحامِدَ النّاسِ بِمَعاصِی اللّهِ عادَ حامِدُهُ مِنَ النّاسِ ذامّا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم : هرکه با معصیت خدا جویای ستایش مردم باشد ، مردم به جای ستایش ، نکوهشش می کنند .

الکامل فی ضعفاء الرجال ، ج ۶، ص ۵۳ .

حدیث۱۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن فُتِحَ لَهُ بابُ خَیرٍ فَلیَنتَهِزهُ فَإِنَّهُ لایَدری مَتی یُغلَقُ عَنهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه درِ خیری به رویش گشوده شد ، باید آن را مغتنم شمارد ؛ زیرا نمی داند آن در ، کی به رویش بسته می شود .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۶۸ .

حدیث۱۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن فَرَّجَ عَن أخیهِ كُربَةً مِن كُرَبِ الدُّنیا فَرَّجَ اللّهُ عَنهُ كُربَةً مِن كُرَبِ یَومِ القِیامَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه غمی از غم های دنیایی برادر دینی خود را بزداید ، خداوند ، غمی از غم های قیامت را از او می زداید .

السنن الکبری ، نسایی ، ج ۴ ، ص ۳۰۹ .

حدیث۱۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن فَطَّرَ صائِما كانَ لَهُ مِثلُ أجرِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که روزه داری را افطاری دهد ، او را پاداشی همچون روزه دار است .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۴۸ .

حدیث۱۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قُتِلَ دونَ مالِهِ فَهُوَ شَهيدٌ و مَن قُتِلَ دونَ أهلِهِ فَهُوَ شَهيدٌ و مَن قُتِلَ دونَ دينِهِ فَهُوَ شَهيدٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که در راه حفظ مالش ، پاسداری از خانواده اش و در راه دینش کشته شود ، شهید است .

سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۴۳۰ .

حدیث۱۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ آمِرا بِمَعروفٍ فَليَكُن أمرُهُ ذلِكَ بِمَعروفٍ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه مردم را به نیکی ها دعوت می کند ، باید روش دعوتش نیکو باشد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۸۵ .

حدیث۱۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ فی حاجَةِ أخيهِ كانَ اللّهُ فی حاجَتِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

هر که در کارِ برآوردن حاجت برادرش باشد ، خداوند در کارِ برآوردن حاجت او خواهد بود .

صحیح مسلم ، ج ۸، ص ۱۸ .

حدیث۱۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كَثُرَت صَلاتُهُ بِاللَّيلِ حَسُنَ وَجهُهُ بِالنَّهارِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه در دل شب ، بسیار نماز بگزارد ، در روز ، خوش سیما خواهد بود .

سنن ابن ماجة ، ج ۱ ، ص ۴۲۲ .

حدیث۱۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كَظِمَ غَيظا و هُوَ يَقدِرُ عَلى إنفاذِهِ مَلأَ اللّهُ قَلبَهُ أمنا و إيمانا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه خشم خود را فرو خورَد ، در حالی که می تواند خشمگینانه رفتار کند ، خداوند ، دلش را از آسایش و ایمان ، آکنده سازد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۷۹ .

حدیث۱۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کَفَّ لِسانَهُ عَن أعراضِ النّاسِ أقالَهُ اللّه ُ تَعالی عَثرَتَهُ یَومَ القِیامَهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه زبان خود را از ریختن آبروی مردم باز دارد ، خداوند در روز قیامت از لغزش هایش در می گذرد .

همان جا .

حدیث۱۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن کُنوزِ البِرِّ کِتمانُ المَصائِبِ وَ الأمراضِ و الصَّدَقَهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :[سه چیز] گنجینه نیکی است : پنهان کردن گرفتاری و بیماری و صدقه دادن .

بحار الأنوار ، ج ۷۹ ، ص ۱۰۳ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم تَنهَهُ صَلاتُهُ عَنِ الفَحشاءِ و المُنکَرِ لَم تَزِدهُ مِنَ اللّه ِ إلاّبُعدا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نماز هر کس که او را از کار زشت و منکر باز ندارد ، چیزی جز دوری از خدا نصیب او نمی کند .

المعجم الکبیر ، ج ۱۱ ، ص ۴۶ .

حدیث۱۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَشی إلی طَعامٍ لَم یُدعَ إلَیهِ فَقَد دَخَلَ سارِقا و خَرَجَ مُغیرا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر کس بر سفره ای بنشیند که به آن دعوت نشده است ، مانند راهزنان بر آن می نشیند و مانند غارتگران از آن بر می خیزد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۱۴ .

حدیث۱۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن نَصَرَ أخاهُ بِظَهرِ الغَیبِ نَصَرَهُ اللّه ُ فِی الدُّنیا و الآخِرَهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه برادر دینی خود را در غیبت او یاری دهد ، خداوند در دنیا و آخرت ، او را یاری می دهد .

السنن الکبری ، بیهقی ، ج ۸ ، ص ۱۶۸ .

حدیث۱۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن هَمَّ بِذَنبٍ ثُمَّ تَرَكَهُ كانَت لَهُ حَسَنَةٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که آهنگ گناهی کند ، سپس آن را واگذارد ، برای او پاداشی است .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۳۵ .

حدیث۱۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنهومانِ لايَشبَعانِ : طالِبُ عِلمٍ و طالِبُ دُنيا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دو آزمندند که سیری نمی پذیرند : جوینده دانش و جوینده دنیا .

الکافی ، ج ۱ ، ص ۴۶ .

حدیث۱۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن يُرِدِ اللّه ُ بِهِ خَيرا يُفَقِّههُ فِی الدّينِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرگاه خداوند ، خواستار خیر برای کسی باشد ، او را عالم دین می کند .

دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۸۱ .

حدیث۱۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن يَسَّرَ عَلی مُعسِرٍ يَسَّرَ اللّه ُ عَلَيهِ فِی الدُّنيا و الآخِرَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هرکه سختی و پریشانْ حالِی تنگ دستی را بر او آسان گردانَد، خداوند در دنیا و آخرت بر او آسان می گیرد .

سنن ابن ماجة ، ج ۲ ، ص ۸۰۸.

حدیث۱۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن يَشتَهِ كَرامَةَ الآخِرَةِ يَدَع زينَةَ الدُّنيا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که کرامت آخرت را می خواهد ، زینت دنیا را وا می نهد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۲۵۱ .

حدیث۱۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن یَغفِرِ اللّه ُ لَهُ و مَن یَعفُ یَعفُ اللّه ُ عَنهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هر که لغزش دیگران را ببخشاید ، خداوند ، گناهش را می بخشاید ، و هر که از خطای دیگران درگذرد ، خداوند از گناهش در می گذرد .

المصنف ، ابن ابی شیبه ، ج ۸ ، ص ۱۶۳ .

حدیث۱۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُهاجِرُ مَن هَجَرَ مانَهاهُ اللّه ُ عَنهُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مهاجر ، کسی است که از آنچه خدا نهی کرده است ، دوری کند .

مسند أحمد ، ج ۲ ، ص ۱۹۲ .

حدیث۱۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُؤَذِّنونَ أطوَلُ النّاسِ أعناقا یَومَ القِیامَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مؤذّنان ، گردنْ فرازترینِ مردمان در روز قیامت اند .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۶۷ .

حدیث۱۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُؤمِنُ آلِفٌ مَألوفٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مؤمن ، انس می گیرد و دیگران نیز با او انس می گیرند .

مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۴۵ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُؤمِنُ کَیِّسٌ فَطِنٌ حَذِرٌ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مؤمن زیرک ، هوشیار و بیمناک و پرهیزکننده است .

بحار الأنوار ، ج ۶۴ ، ص ۳۰۷ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُؤمِنُ لِلمُؤمِنِ کَالبُنیانِ یَشُدُّ بَعضُهُ بَعضا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مؤمن برای مؤمن ، چونان بنایی است که بخشی از آن ، تکیه گاه بخش دیگر است .

المجازات النبویّهٔ ، ص ۲۶۲ (با اندکی تفاوت) .

حدیث۱۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُؤمِنُ مِرآةُ المُؤمِنِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مؤمن ، آینه مؤمن است .

سنن أبی داوود ، ج ۲ ، ص ۴۶۰ . در منابع شیعی از امام علی علیه السلام : تحف العقول ، ص ۱۷۳ .

حدیث۱۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُؤمِنُ مَن آمَنَهُ النّاسُ عَلی أنفُسِهِم و أموالِهِم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مؤمن ، کسی است که مردم او را بر جان و مال خویش امین شمارند .

بحارالأنوار ، ج ۶۴ ، ص ۳۰۹ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلمُؤمِنُ یَسیرُ المَؤونَهِٔ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :مؤمن ، کم خرج است .

همان ، ص ۳۰۷ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلنَّدَمُ تَوبَهٌٔ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :پشیمانی [از گناه] توبه است .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۳۸۰ .

حدیث۱۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلنَّظَرُ فِی الخُضرَهِٔ یَزیدُ فِی البَصَرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نگریستن به سبزه ، بر بینایی می افزاید .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۹۳ .

حدیث۱۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلنَّظرَةُ سَهمٌ مَسمومٌ مِن سِهامِ إبليسَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :نگاه بد ، تیری زهرآگین از تیرهای شیطان است .

همان ، ص ۱۹۶ . در منابع شیعی از امام صادق علیه السلام : کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۴ ، ص ۱۸ .

حدیث۱۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَتانِ مَغبونٌ فيهِما كَثيرٌ مِنَ النّاسِ : اَلصِّحَّةُ وَ الفَراغُ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دو نعمت است که بیشتر مردم در آنها زیانکارند : سلامت و فراغت .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۲۶ .

حدیث۱۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث قدسی : وَجَبَت مَحَبَّتی لِلمُتَحابّینَ فِیَّ وَ المُتَجالِسینَ فِیَّ وَ المُتَباذِلینَ فِیَّ و المُتَزاوِرینَ فِیَّ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :محبّت من بر آنان که در راه من به یکدیگر محبّت می ورزند و در راه من با یکدیگر همنشینی می کنند و در راه من به یکدیگر می بخشند و در راه من به دیدار یکدیگر می روند ، واجب است .

المستدرک علی الصحیحین ، ج ۴ ، ص ۱۶۹

حدیث۱۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجَبَت مَحَبَّةُ اللّه ِ عَلی مَن اُغضِبَ فَحَلُمَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :محبّت خدا بر کسی که به خشمش آورند و او بردباری کند ، واجب می شود .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۳۳ .

حدیث۱۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلوَحدَةُ خَيرٌ مِن جَليسِ السَّوءِ وَ الجَليسُ الصّالِحُ خَيرٌ مِنَ الوَحدَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :تنهایی ، بهتر از همنشین بد است و همنشین نیک ، بهتر از تنهایی است .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۳۵ .

حدیث۱۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَدِیَّةُ اللّهِ إلَی المُؤمِنِ السّائِلُ عَلی بابِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :هدیه خدا به مؤمن ، درخواست کننده ای است که بر درِ خانه اوست .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۱۲۰ .

از۱۲۰۱تا۱۴۰۰

حدیث۱۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَجَبا کُلَّ العَجَبِ لِلمُصَدِّقِ بِدارِ الخُلودِ و هُوَ یَسعی لِدارِ الغُرورِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :بس شگفتا از کسی که سرای جاودان را باور دارد و برای سرای فریب (دنیا) می کوشد .

مسند الشهاب ، ج ۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث۱۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُبصِرُ أحَدُکُم القَذی فی عَینِ أخیهِ و یَدَعُ الجِذعَ فی عَینِهِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :برخی از شما خاشاک را در چشم برادرش می بیند و تنه درخت را در چشم خود ، وا می گذارد .

همان ، ص ۳۵۶ .

حدیث۱۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُبعَثُ النّاسُ یَومَ القِیامَةِ عَلی نِیّاتِهِم ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آدمیان در قیامت بر آن نیّتی که دارند ، برانگیخته می شوند .

کنز العمّال ، ح ۵۸۲۶ (به نقل از قُضاعی) .

حدیث۱۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَدُ اللّهِ عَلَی الجَماعَةِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :دست خدا بر سرِ جماعت است .

الأمالی ، الطوسی ، ص ۲۳۷ .

حدیث۱۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَسِّروا و لاتُعَسِّروا ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :کارها را [برای مردم] آسان کنید و دشوار نکنید .

مسند أحمد ، ج ۴ ، ص ۴۱۷ .

حدیث۱۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اليَمينُ الكاذِبَةُ تَدَعُ الدِّيارَ بَلاقِعَ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

سوگند دروغ ، خانه ها را [از نعمت و برکت] تهی می گذارد .

المجازات النبوئة ، ص ۹۰ (با اندکی تفاوت) . در دیگر متون حدیثی از امام صادق علیه السلام : کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۳۶۷ .

حدیث۱۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَليَمينُ الكاذِبَةُ مَنفَقَةٌ لِلسِّلعَةِ مَمحَقَةٌ لِلكَسبِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :سوگند دروغ ، سبب رونق و رواج کالا می شود ؛ [ولی برکت] کسب را از بین می برد .

السنن الکبری ، بیهقی ، ج ۵ ، ص ۲۶۵ .

حدیث۱۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهرَمُ ابنُ آدَمَ تَشِبُّ مِنهُ اثنَتانِ الحِرصُ عَلَى المالِ وَ الحِرصُ عَلَى العُمرِ ؛

رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :آدمی زاده پیر می شود ، در حالی که دو خوی او جوان می شوند : حرص بر مال و حرص بر عمر .

الخصال ، ص ۷۳ .

حدیث۱۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لامُظاهَرَةَ أحسَنُ مِنَ المُشاوَرَةِ؛

هیچ پشتیبانی نیکوتر از رایزنی نیست.

حدیث۱۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! عَلَیکَ بِالصِّدقِ ولاتَخرُج مِن فیکَ کِذبَةٌ أبَدا ولاتَجتَرِئَنَّ عَلی خِیانَةٍ أبَدا؛

ای علی! هماره راستی پیشه کن ، و مبادا دروغی بر زبانت رانده شود ، و هرگز بر خیانتی دلیری مکن.

حدیث۱۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ ! ثَلاثٌ مِن مَکارِمِ الأخلاقِ : تَصِلُ مَن قَطَعَکَ وتُعطِی مَن حَرَمَکَ وتَعفُو عَمَّن ظَلَمَکَ؛

ای علی! سه چیز از جمله کرامت های اخلاقی است : با کسی که از تو گسسته ، بپیوندی ، و به کسی که از تو دریغ ورزیده ، بخشش کنی ، و کسی را که به تو ستم کرده ، ببخشایی.

حدیث۱۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! ثَلاثٌ مَن لَم یَکُن فیهِ لَم یَقُم لَهُ عَمَلٌ : وَرَعٌ یَحجُزُهُ عَن مَعاصِی اللّهِ وعِلمٌ یَردُّ بِهِ جَهلَ السَّفیهِ وعَقلٌ یُداری بِهِ النّاسَ؛

ای علی! سه چیز است که تا در کسی نباشد ، کرداری از او راست نیاید : پرهیزگاری ای که او را از نافرمانی خدا باز دارد ، دانشی که او را از[گزند]نادانیِ نادان برَهاند ، و خِردی که با آن با مردم سازگاری کند.

حدیث۱۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أتی غَنِیّاً فَتَضَعضَعَ لَهُ ذَهَبَ ثُلُثا دینِهِ؛

کسی که نزد توانگری رود و پیش او زبونی کند ، دو سومِ دینش بر باد رفته است.

حدیث۱۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! کُلُّ عَینٍ باکِیَةٌ یَومَ القِیامَةِ إلّا ثلاثَ أعیُنٍ : عَینٌ سَهِرَت فی سَبیلِ اللّهِ وعَینٌ غُضَّت عَن مَحارِمِ اللّهِ وعَینٌ فاضَت مِن خَشیَةِ اللّهِ ؛

ای علی! در روز رستاخیز ، همه دیدگان جز سه دیده ، گریان است :دیده ای که در راه خدا بیدار خوابی کشیده ، دیده ای که از محرّمات الهی فرو نهاده شده ، و دیده ای که از بیم خدا گریسته است.

حدیث۱۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! طوبی لِصورَةٍ نَظَرَ اللّهُ إلَیها تَبکی عَلی ذَنبٍ لَم یَطَّلِع عَلی ذلِکَ الذَّنبِ أحَدٌ غَیرُ اللّهِ ؛

ای علی! خوشا چهره ای که خدا به آن نظر دارد : چهره ای که بر گناهی می گِرید که کسی جز خدا از آن آگاه نیست.

حدیث۱۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِلمُرائی ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَنشَطُ إذا کانَ عِندَ النّاسِ ویَکسَلُ إذا کانَ وَحدَهُ ویُحِبُّ أن یُحمَدَ فی جَمیعِ الاُمورِ؛
ریاکار را سه نشان است : چون پیش مردم باشد ، [در کار دین] چالاکی نمایـد ، و چون تنها شود ، سستی و کاهلی کند ، و خوش دارد که او را در همه کارها بستایند.

حدیث۱۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَیسَ یَنبَغی لِلعاقِلِ أن یَکونَ شاخِصاً إلاّ فی ثَلاثٍ : مَرَمَّةٍ لِمَعاشٍ أو خُطوَةٍ لِمَعادٍ أو لَذَّةٍ فی غَیرِ مُحَرَّم؛
خردمند را نشاید که جز در سه کار بکوشد : نیکو ساختن زندگانی ، گام سپاری برای رستاخیز ، و کامیابی از غیرِ حرام.

حدیث۱۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلیُّ! إیّاکَ وَالکِذبَ ؛ فَإنَّ الکِذبَ یُسَوِّدُ الوَجهَ؛
ای علی! از دروغ بپرهیز که دروغ ، رو سیاهی می آورد.

حدیث۱۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یـا عَلیُّ! لا تَحلِف بِـاللّه کاذِبـاً ولا صادِقاً مِن غَیرِ ضَرورَةٍ ولا تَجعَل اللّهَ عُرضَةً لِیَمینِکَ فإنَّ اللّهَ لایَرحَمُ ولا یَرعی مَن حَلَفَ بِاسمِهِ کاذِباً؛
ای علی! سوگنـد دروغ به خـدا مخور و در غیر ضـرورت ، سوگند راست نیز یاد مکن و خداوند را دستْ مایه سوگندت مساز ؛ زیرا خداوند به کسی که به نام او سوگند دروغ بخورد ، رحم نمی کند و رعایتش را نمی نماید.

حدیث۱۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلیُّ! إیّاکَ واللَّجاجَةَ ؛ فَإنَّ أوَّلَها جَهلٌ وآخِرَها نَدامَةٌ؛
ای علی! از لجبازی بپرهیز ، که آغازش نادانی و انجامش پشیمانی است.

حدیث۱۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَأمّا عَلامَةُ النّاصِحِ فَأربَعَةٌ : یَقضی بِالحَقِّ ویُعطی الحَقَّ مِن نَفسِهِ ویَرضی لِلنّاسَ ما یَرضاهُ لِنَفسِهِ ولایَعتَدی عَلی أحَدٍ؛
نشانه خیرخواه چهار چیز است : به حق داوری کند ، و از خود به دیگران حق دهد ، و آنچه بر خود پسندد ، بر مردم روا دارد ، و از

حریم هیچ کس درنگذرد.

حدیث۱۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَن أنفَقَ الفَضلَ مِن مالِهِ وأمسَکَ الفَضلَ مِن قَولِهِ؛

خوشا بر آن کس که افزونیِ دارایی اش را انفاق کند و از افزون گوییِ زبانش جلوگیری کند !

حدیث۱۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَن حَسَّنَ مَعَ النّاسِ خُلقَهُ وبَذَلَ لَهُم مَعونَتَهُ وعَدلَ عَنهُم شَرَّهُ؛

خوشا بر آن کس که با مردم نیک خویی کند و به آنان مدد رساند وگزندش را از آنان بگردانَد !

حدیث۱۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَلعونٌ مَن ألقی کَلَّهُ عَلَی النّاسِ؛

ملعون (از رحمت خدا به دور) است کسی که بارِ خود را بر مردم افکند .

حدیث۱۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلعِبادَةُ سَبعَةُ أجزاءٍ أفضَلُها طَلَبُ الحَلالِ؛

پرستش ، هفت بخش است و برترین بخش آن ، طلب روزیِ حلال است.

حدیث۱۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ جِهادِ اُمَّتی انتِظارُ الفَرَجِ؛

برترین جهاد امّت من ، چشمداشتِ گشایش است.

حدیث۱۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سائِلوا العُلَماءَ وخاطِبُوا الحُکَماءَ وجالِسُوا الفُقَراءَ؛

از دانشمندان بپرسید و با حکیمان گفتگو کنید و با نیازمندان ، همنشین شوید.

حدیث۱۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَضلُ العِلمِ أحَبُّ إلَيَّ مِن فَضلِ العِبادَةِ ، وأفضَلُ دينِكُم الوَرَعُ؛
فضیلت دانش نزد من ، از فضیلت پرستش خوش تر است ، و برترینِ آیین شما پرهیزگاری است.

حدیث۱۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن تَفاقَرَ افتَقَرَ؛
هرکه درویش نمایی کند ، درویش شود.

حدیث۱۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مُداراةُ النّاسِ نِصفُ الإيمانِ والرِّفقُ بِهِم نِصفُ العَيشِ؛
سازگاری با مردم ؛ نیمی از ایمان و نرم رفتاری با آنان ، نیمی از زندگانی است.

حدیث۱۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيسَ مِنّا مَن غَشَّ مُسلِماً أو ضَرَّهُ أو ماكَرَهُ؛
هر که به مسلمانی خیانت کند یا بدو زیان رساند و یا بدو نیرنگ زند ، از ما

نیست.

حدیث۱۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَحِمَ اللّه ُ عَبدا قالَ خَيرا فَغَنِمَ أو سَكَتَ عَن سُوءٍ فَسَلِمَ؛
خدا رحمت کند بنده ای را که خوش گوید و بهره بَرد یا خاموشی گزیند و سالم مانَد !

حدیث۱۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خِيارُكُم أحسَنُكُم أخلاقاً الَّذينَ يألِفونَ ويُؤلَفونَ؛
نیکوترینِ شما ، نیک خوترین شمایند ؛ همانان که الفت جویند و الفت پذیرند.

حدیث۱۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن ألقى جِلبابَ الحَياءِ لاغِيبَةَ لَهُ؛
هر که جامه شرم از خود بیفکند ، غیبت ندارد (نکوهش او غیبت شمرده نمی شود).

حدیث۱۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن كانَ يُؤمِنُ بِاللّه ِ وَاليَومِ الآخِرِ فَليَفِ إذا وَعَدَ؛
هرکه به خدا و روز پاداش ایمان دارد ، باید چون وعده ای دهد ، به آن وفا می کند.

حدیث۱۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلأمانَةُ تَجلِبُ الرِّزقَ والخيانَةُ تَجلِبُ الفَقرَ؛
امانتداری روزی آورَد و خیانت ، درویشی .

حدیث۱۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نَظَرُ الوَلَدِ إلى والِدَيهِ حُبّاً لَهُما عِبادَةٌ؛
نگاه مهرآمیز فرزند به پدر و مادر ، عبادت است.

حدیث۱۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنِ اقتَصَدَ فى مَعيشَتِهِ رَزَقَهُ اللّه ُ ومَن بَذَّرَ حَرَمَهُ اللّه ُ؛
هرکه در زندگی خویش میانه روی کند ، خدایش روزی رسانَد و هر که زیاده روی کند ، خدایش بی نصیب سازد.

حدیث۱۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أقرَبُكُم مِنّى غَدا فِى المَوقِفِ أصدَقُكُم لِلحَديثِ وآداكُم لِلأَمانَةِ وأوفاكُم بِالعَهدِ

وأحسَنُكُم خُلقاً وأقربُكُم مِنَ النّاسِ؛
فردا در قرارگاه رستاخیز ، نزدیک ترینِ شما به من ، راستگوترین وامانت پردازترین و با وفاترین شما به پیمان و نیک خوترین ونزدیک ترینِ شما به مردمان است.

حدیث۱۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَمِلَ عَلی غَیرِ عِلمٍ کانَ ما یُفسِدُ أکثَرَ مِمّا یُصلِحُ؛

هرکه جاهلانه به کاری پردازد ، آنچه تباه سازد ، بیش از آن چیزی است که درست کند

حدیث۱۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أذاعَ فاحِشَةً کانَ کَمُبدِیها ومَن عَیَّرَ مُؤمِناً بِشَی ءٍ لَم یَمُت حَتّی یَرتَکِبَهُ؛

هرکه زشتی ای را منتشر کند ، همانند آغاز کننده آن است ، و هر که ننگی را به مؤمنی نسبت دهد ، نمیرد تا خود مرتکب همان شود.

حدیث۱۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعٌ مِن عَلاماتِ الشَّقاءِ : جُمُودُ العَینِ وقَسوَةُ القَلبِ وشِدَّةُ الحِرصِ فیطَلَبِ الدُّنیا والإصرارُ عَلَی الذَّنبِ؛

چهار چیز از نشانه های بدبختی است : چشم خشکی ، دل سنگی ، بسیاریِ آز در دنیاجویی و پافشاری بر گناه.

حدیث۱۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِستَعینُوا عَلی اُمورِکُم بِالکِتمانِ ؛ فَإِنَّ کُلَّ ذی نِعمَةٍ مَحسودٌ؛

در کارهای خود از نهانداری مدد گیرید ؛ چه ، بر هر صاحب نعمتی حسد می برند .

حدیث۱۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَ العَونُ عَلی تَقوَی اللّه ِ الغِنی؛

توانگری ، یاوری نیکو برای تقواست.

حدیث۱۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَن تَرَکَ شَهوَةً حاضِرَةً لِمَوعودٍ لَم یَرَهُ؛

خوشا آن که شهوتِ آماده ای را به خاطر پاداش وعده داده شده ای که آن را ندیده است ، رها کند !

حدیث۱۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أقَلُّ ما يَكونُ فى آخِرِ الزَّمانِ أخٌ يُوثَقُ بِهِ أو دِرهَمٌ حَلالٌ؛
کمترین چیزی که در آخرالزمان باشد ، برادری مورد اطمینان یا درهمی پول حلال است.

حدیث۱۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ يُحِبُّ إذا أنعَمَ عَلى عَبدٍ أن يَرى أثَرَ نِعمَتِهِ عَلَيهِ؛
خدا چون به بنده ای نعمت بخشد ، دوست دارد اثر نعمت خود را در او ببیند .

حدیث۱۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إيّاكُم وتَخَشُّعَ النِّفاقِ وهُوَ أن يُرى الجَسَدُ خاشِعاً والقَلبُ لَيسَ بِخاشِعٍ؛
زنهار از خشوع منافقانه ، و آن ، چنان باشد که تن درحالِ خشوع به نظر آید ، ولی دل ، خاشع نباشد.

حدیث۱۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نَزَلَت هـذِهِ الآيَةُ فى بَيتِها : «إنَّما يُريـدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أَهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا» أمَرَنى رَسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله أن اُرسِـلَ إلى عَلِيٍّ وفاطِمَـةَ والحَسَـنِ والحُسـينِ عليهم السـلام ، فَلَمّـا أتَـوهُ اعتَنَقَ عَلِيًّا بِيَمينِهِ ، والحَسَنَ بِشِـمالِهِ ، والحُسَـينَ عَلى بَطنِهِ ، وفاطِمَةَ عِندَ رِجلِهِ فَقالَ : اللّهُمَّ هؤُلاءِ أهلى وعِترَتى فَأَذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهيرًا ، قالَها ثَلاثَ مَرّاتٍ . قُلتُ : فَأَنَا يا رَسولَ اللّه ِ ؟ فَقالَ : إنَّكِ عَلى خَيرٍ إن شاءَ اللّه ُ
عبداللّه بن مغیره غلام امّ سـلمه (همسـر پیامبر) به نقل از امّ سـلمه: این آیه: «إنّما يريدُاللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمْ الرِّجْسَ أهْلَ البيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطْهيراً» در خانه او نازل شـده است. او می گویـد: پیامبر صـلی الله علیه و آله به من دسـتور داد کسـی را در پی علی، فاطمه، حسن و حسین بفرستم. چون بیامدند پیامبر علی را با دست راست در آغوش گرفت و حسن را با دست چپ و حسین را روی زانویش نهاد و فاطمه را جلو پای خود نشانـد و فرمود: بار خـدایا! اینان خانواده و خانـدان من هسـتند، پس هرگونه پلیدی را از آنها دورکن وکاملاً پاکشان گردان. پیامبر این سخن را سه بار تکرار کرد. گفتم: پس من چه یا رسول اللّه ؟ فرمود: تو به خواست خدا بر نیکی هستی.
أمالي الطوسيّ : ۲۶۳ / ۴۸۲ ، تاريخ دمشق «ترجمة الإمام الحسـين عليه السلام» : ۶۷ / ۹۷ عن عبد اللّه بن معين مولى اُمّ سـلمة ، وهو موافق لما فى بعض نسخ الأمالى .

حدیث۱۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
«إنَّما يُريـدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أَهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا» ـ قالَ : جَمَعَ رَسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله عَلِيًّا وفاطِمَةَ والحَسَـنَ

والحُسَينَ عليهم السلامثُمَّ أدارَ عَلَيهِمُ الكِساءَ ، فَقالَ : هؤُلاءِ أهلُ بَيتى ، اللّهُمَّ أذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهيرًا ، واُمُّ سَلَمَةَ عَلَى البابِ ، فَقالَت: يا رَسولَ اللّه ، أَلَستُ مِنهُم ؟ فَقالَ : إنَّكِ لَعَلى خَيرٍ ـ أو إلى خَيرٍ ـ

عطیّه عوفی به نقل از ابو سعید خدری و او به نقل از پیامبر در باره این سخن پروردگار: «انّما يريدُ اللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البيتِ ويُطَهِّرَكُمْ تَطْهيراً» آورده است که: پیامبر خدا صلى الله علیه و آله علی، فاطمه، حسن و حسین را گرد آورد و سپس کساء را بر روی ایشان کشید و فرمود: اینان اهل بیت من هستند، خدایا! هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. امّ سلمه که بر در خانه بود عرض کرد: یا رسول اللّه ! آیا من از ایشان نیستم؟ فرمود: تو بر خیر و نیکی هستی، یا فرمود: تو به سوی خیر و نیکی روانی.

تاريخ بغداد : ۱۰ / ۲۷۸ ، شواهد التنزيل : ۲ / ۳۸ / ۶۵۷ إلى قوله «وطهّرهم تطهيرًا» و ح : ۶۵۸ ، وذكر أيضًا في : ۲ / ۱۳۹ / ۷۷۴ نحوه ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۲۳ .

حدیث۱۲۵۱

رسول خدا صلى الله علیه و آله :

أنَا أوَّلُ مَن يَدخُلُ الجَنَّةَ وأنتَ بَعدى تَدخُلُها والحَسَنُ والحُسَينُ وفاطِمَةُ ... اللّهُمَّ إنَّهُم أهلى فَأَذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ و طَهِّرهُم تَطهيرًا ، اللّهُمَّ اكلَأْهُم وارعَهُم وكُن
لَهُم ، وانصُرهُم وأعِنهُم، وأعِزَّهُم ولاتُذِلَّهُم، واخلُفنى فيهِم، إنَّكَ عَلى كُلِّ شَىءٍ قَديرٌ

عبدالرحمن بن ابى ليلى به نقل از پدرش به نقل از پیامبر آورده است که به علی علیه السلام فرمود: من نخستین کسی هستم که به بهشت در می آید و تو و حسن و حسین و فاطمه پس از من به بهشت در می آیید، خدایا! آنها خاندان من
هستند پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. خدایا! از آنان محافظت و نگهبانی کن و برای آنها باش و یاری و مددشان رسان و ارجمندشان گردان و خوارشان مساز و جانشین من در میان آنان باش که تو بر همه چیز توانایی.

أمالي الطوسيّ : ۳۵۱ / ۷۲۶ ، المناقب للخوارزميّ : ۶۲ / ۳۱ .

حدیث۱۲۵۲

رسول خدا صلى الله علیه و آله :

كانَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله إذا سافَرَ كانَ آخِرُ عَهدِهِ بِإنسانٍ مِن أهلِهِ فاطِمَةَ ، وأوَّلُ مَن يَدخُلُ عَلَيها إذا قَدِمَ فاطِمَةَ ، فَقَدِمَ مِن غَزاةٍ لَهُ وقد عَلَّقَت مِسحًا أو سِترًا عَلى بابِها ، وحَلَّتِ الحَسَنَ والحُسَينَ قُلبَينِ

سلیمان منبّهی به نقل از ثوبان غلام رسول خدا صلى الله علیه و آله : پیامبر صلى الله علیه و آله هر گاه به مسافرت می رفت فاطمه، آخرین شخص از خاندانش بود که او را می دید و نخستین کسی بود که هر گاه از سفر می آمد به دیدن او می رفت.

یک بار پیامبر از جنگ بازگشت و این در حالی بود که فاطمه، پلاس یا پرده ای بر در اتاقش آویخته بود و حسن و حسین را با دو دستبند سیمین آراسته بود. پیامبر به هنگام برگشتن به خانه فاطمه نیامد و فاطمه گمان کرد آن چه مانع از آمدن حضرت به خانه او شده چیزهایی است که دیده است، لذا
پرده را پاره کرد و دو دستبند را از دو کودک گرفت و آنها را میان آنها شکست. آن دو گریه کنان نزد پیامبر خدا صلى الله علیه و آله رفتند، پیامبر دستبندها را از آنها گرفت و گفت: ای ثوبان! اینها را به فلان خانواده ـ که خانواری در مدینه بودند ـ برسان، من

ناخوش می دارم که اهل بیت من داراییهای نیکوی خود را در زنـدگی دنیوی بخورنـد. ای ثوبان! برای فاطمه گردنبندی از عَصْب و دو دستبند از عاج بخر.

القُلْب : السوار (لسان العرب : ۱ / ۶۸۸) .

حدیث۱۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَزَلَت هذِهِ الآيَةُ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله : «إنَّمَا يُرِيدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا» فی بَيتِ اُمِّ سَلَمَةَ ، فَدَعَا النَّبِيُّ صلى الله عليه و آله فاطِمَةَ وحَسَنًا وحُسَينًا ، فَجَلَّلَهُم

بِكِساءٍ ، وعَلِيٌّ خَلفَ ظَهرِهِ فَجَلَّلَهُ بِكِساءٍ ، ثُمَّ قالَ : اللّهُمَّ هؤُلاءِ أهلُ بَيتی ، فَأَذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهيرًا . قالَت اُمُّ سَلَمَةَ : وأنَا مَعَهُم يا نَبِيَّ اللّه ِ ؟ قالَ : أنتِ عَلى مَكانِكِ ، وأنتِ إلى خَيرٍ

عطاء بن ابی رباح از عمر بن ابی سلمه ـ ناپسری پیامبر صلی الله علیه و آله : این آیه: «اِنَّما يُرِيدُ اللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البيتِ ويُطَهِّرَكُمْ تطهيراً» در خانه امّ سلمه

نازل شد و پیامبر صلی الله علیه و آله ، فاطمه، حسن و حسین را فرا خواند و آنها را با عبایی پوشاند و علی را هم که پشت سر او بود زیر عبایی قرار داد و سپس فرمود: خدایا! اینان اهل بیت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. امّ سلمه گفت: ای پیامبر خدا! آیا من هم با آنها هستم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو در جایگاه خود قرار داری و به سوی خیر و نیکی هستی.

سنن الترمذیّ : ۵ / ۶۶۳ / ۳۷۸۷ ، وراجع : ۵ / ۳۵۱ / ۳۲۰۵ ، اُسد الغابة : ۲ / ۱۷ ، تاریخ دمشق «ترجمة الإمام الحسین علیه السلام» : ۷۱ / ۱۰۴ ، تفسیر الطبریّ : ۱۲ / الجزء ۲۲ / ۸ ، إحقاق الحقّ : ۳ / ۵۲۸ ، ۲ / ۵۱۰ .

حدیث۱۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه و آله كانَ إذا طَلَعَ الفَجرُ يَمُرُّ بِبَيتِ عَلِيٍّ وفاطِمَةَ علیهماالسلام ، فَيَقولُ : السَّلامُ عَلَيكُم أهلَ البَيتِ ، الصَّلاةَ الصَّلاةَ «إنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا

ابو الحمراء خدمتکار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که سپیده می دمید پیامبر صلی الله علیه و آله از کنار خانه علی و فاطمه عبور می کرد و می فرمود: سلام بر شما ای اهل بیت، نماز، نماز: «اِنَّما يُرِيدُ اللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البيتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهيراً» .

اُسد الغابة : ۶ / ۷۴ / ۵۸۲۷ ، وذكر أیضًا فی : ص ۶۶ وفیه «أقمتُ بالمدینة شهرًا فكان رسول اللّه یأتی منزل فاطمة وعلیّ علیهماالسلام كلّ غداة فیقول ...» .

حدیث۱۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كانَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله يَجيءُ عِندَ كُلِّ صَلاةِ فَجرٍ فَيَأخُذُ بِعِضادَةِ هذَا البابِ ، ثُمَّ يَقولُ : السَّلامُ عَلَيكُم يا أهلَ البَيتِ ورَحمَةُ اللّه ِ وبَرَكاتُهُ . فَيَرُدّونَ عَلَيهِ مِنَ البَيتِ : وعَلَيكُمُ السَّلامُ ورَحمَةُ اللّه ِ وبَرَكاتُهُ ، فَيَقولُ : الصَّلاةَ رَحِمَكُمُ اللّه ُ «إنَّما يُريدُ اللّه ُ

لِيُذهِبَ عَنكَمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تطهيرًا» . فَقُلتُ: يا أبَاالحَمراءِ، مَن كانَ فِى البَيتِ ؟ قالَ : عَلِيٌّ وفاطِمَةُ والحَسَنُ والحُسَينُ عليهم السلام

نفیع بن حارث به نقل از ابو الحمراء خدمتکار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هنگام هر نماز صبح می آمد و بازوی در را می گرفت و می فرمود: سلام بر شما ای اهل البیت و رحمت و برکات خدا بر شما باد. و از درون خانه به ایشان پاسخ می دادند: و بر شما درود و رحمت و برکات الهی. پیامبر صلی الله علیه و آله می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، هنگام نماز است: «اِنَّما يُريدُ اللّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البيتِ ويُطَهِّرَكُمْ تَطْهيراً» . گفتم: ای ابا الحمراء! چه کسی درون خانه بود؟ گفت: علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام.

شواهد التنزيل : ۲ / ۷۴ / ۶۹۴ .

حدیث۱۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعتُ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله يَقولُ : يَكونُ اثنا عَشَرَ أميرًا . فَقالَ كَلِمَةً لَم أسمَعها ، فَقالَ أبی : إنَّهُ قالَ : كُلُّهم مِن قُرَيشٍ

از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: دوازده امیر خواهد بود. بعد پیامبر صلی الله علیه و آله کلمه ای گفت که من نشنیدم، پدرم گفت که ایشان فرمود: همه آنها از قریش هستند.

صحيح البخاریّ : ۶ / ۲۶۴۰ / ۶۷۹۶ .

حدیث۱۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعتُ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله يَقولُ : لا يَزالُ أمرُ النّاسِ ماضِيًا ما وَلِيَهُم اثنا عَشَرَ رَجُلًا . ثُمَّ تَكَلَّمَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله بِكَلِمَةٍ خَفِيَت عَلَيَّ ، فَسَأَلتُ أبی : ماذا قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله ؟ فَقالَ : كُلُّهُم مِن قُرَيشٍ

از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: امور مردم مادامی که دوازده مرد بر ایشان ولایت داشته باشند جریان می یابد. سپس پیامبر صلی الله علیه و آله کلمه ای گفت که بر من پنهان ماند. از پدرم پرسیدم پیامبر صلی الله علیه و آله چه فرمود: پدرم گفت: فرمود: همه آنها از قریش اند.

صحيح مسلم : ۳ / ۱۴۵۲ / ۶ ، الخصال : ۴۷۳ / ۲۷ .

حدیث۱۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : يَكونُ مِن بَعدِی اثنا عَشَرَ أميرًا . قالَ : ثُمَّ تَكَلَّمَ بِشَیءٍ لَم أفهَمهُ ، فَسَأَلتُ الَّذی يَلينی فَقالَ : قالَ : كُلُّهُم مِن قُرَيشٍ

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: پس از من دوازده امیر خواهد بود. جابر می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله سپس چیزی فرمود که من نفهمیدم. از نفر پهلوییِ خود پرسیدم. او گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: همه آنها از قریش اند.

سنن الترمذیّ : ۴ / ۵۰۱ / ۲۲۲۳ ، مسند ابن حنبل : ۷ / ۴۳۰ / ۲۰۹۹۵ .

حدیث۱۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعتُ رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله یَقولُ : لا یَزالُ الإِسلامُ عَزیزًا إلَی اثنَی عَشَرَ خَلیفَةً . ثُمَّ قالَ کَلِمَةً لَم أفهَمها ، فَقُلتُ لِأَبی : ما قالَ ؟ فَقالَ : کُلُّهُم مِن قُرَیشٍ

از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: اسلام تا دوازده جانشین همچنان عزیز خواهد بود. سپس کلمه ای فرمود که من نفهمیدم. به پدرم گفتم. پیامبر صلی الله علیه و آله چه فرمود؟ او گفت: همه آنها از قریش اند.

صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۵۳ / ۷ ، وأیضًا فی : ح ۸ وفیه «هذا الأمر» بدل «الإسلام» ، و ح ۹ وفیه «هذا الدین عزیزًا منیعًا ...» و «صمّنیها الناس» بدل «لم أفهمها» ، مسند ابن حنبل : ۷ / ۴۱۲ / ۲۰۸۸۲ ، سنن أبی داود : ۴ / ۱۰۶ / ۴۲۸۰ ، تاریخ بغداد : ۲ / ۱۲۶ وفیهما «فکبّر الناس وضجّوا ثمّ قال ...» .

حدیث۱۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُنتُ مَعَ أبی عِندَ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله فَسَمِعتُهُ یَقولُ : بَعدِی اثنا عَشَرَ خَلیفَةً . ثُمَّ أخفی صَوتَهُ ، فَقُلتُ لِأَبی : مَا الَّذی أخفی صَوتَهُ ؟ قالَ : قالَ : کُلُّهُم مِن بَنی هاشِمٍ

با پدرم خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله بودیم. شنیدم که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: پس از من دوازده جانشین خواهند بود. سپس حضرت صلی الله علیه و آله صدایش را آهسته کرد. من به پدرم گفتم: آن چه آهسته فرمود چه بود؟ گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: همه آنها از بنی هاشم هستند.

ینابیع المودّة : ۳ / ۲۹۰ / ۴ ، إحقاق الحقّ : ۱۳ / ۳۰ کلاهما عن مودّة القربی .

حدیث۱۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلَ جَندَلُ بنُ جُنادَةَ بن جُبَیرٍ الیَهودِیُّ عَلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فَقالَ ـ فی حدیث طویل ـ : أخبِرنی یا رَسولَ اللّه عَن أوصِیائِکَ مِن بَعدِک لِأَتَمَسَّکَ بِهِم . قالَ : أوصِیائِیَ الاِثنا عَشَرَ . قالَ جَندَلٌ : هٰکَذا وَجَدناهُم فِی التَّوراةِ ، وقالَ : یا رَسولَ اللّه ، سَمِّهِم لی .

فَقالَ : أوَّلُهُم سَیِّدُ الأَوصِیاءِ أبُو الأَئِمَّةِ عَلِیٌّ ، ثُمَّ ابناهُ الحَسَنُ والحُسَینُ، فَاستَمسِک بِهِم ولایَغُرَّنَّکَ جَهلُ الجاهِلینَ ، فَإِذا وُلِدَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ زَینُ العابِدینَ یَقضِی اللّهُ عَلَیکَ ، ویَکونُ آخِرُ زادِکَ مِنَ الدُّنیا شَربَةَ لَبَنٍ تَشرَبُهُ .

فَقالَ جَندَلٌ : وَجَدنا فِی التَّوراةِ وفی کُتُبِ الأَنبِیاءِ : إیلیا وشَبَّرًا وشَبیرًا ، فَهذِهِ أسماءُ عَلِیٍّ والحَسَنِ والحُسَینِ ، فَمَن بَعدَ الحُسَینِ ، وما أسامیهِم ؟

قالَ صلی الله علیه و آله : إذَا انقَضَت مُدَّةُ الحُسَینِ فَالإِمامُ ابنُهُ عَلِیٌّ ویُلَقَّبُ بِزَینِ العابِدینَ، فَبَعدَهُ ابنُهُ مُحَمَّدٌ یُلَقَّبُ بِالباقِرِ ، فَبَعدَهُ ابنُهُ جَعفَرٌ یُدعی بِالصّادِقِ ، فَبَعدَهُ ابنُهُ موسی یُدعی بِالکاظِمِ ، فَبَعدَهُ ابنُهُ عَلِیٌّ یُدعی بِالرِّضا ، فَبَعدَهُ ابنُهُ مُحَمَّدٌ یُدعی بِالتَّقِیِّ والزَّکِیِّ ،

فَبَعدَهُ ابنُهُ عَلِیٌّ یُدعی بِالنَّقِیِّ والهادی ، فَبَعدَهُ ابنُهُ الحَسَنُ یُدعی بِالعَسکَرِیِّ ، فَبَعدَهُ ابنُهُ مُحَمَّدٌ یُدعی بِالمَهدِیِّ والقائِمِ والحُجَّةِ ، فَیَغیبُ ثُمَّ یَخرُجُ، فَإِذا خَرَجَ یَملَأُ الأَرضَ قِسطًا وعَدلاً کَما مُلِئَت جَورًا وظُلمًا ، طوبی لِلصّابِرینَ فی غَیبَتِهِ ، طوبی لِلمُقیمینَ عَلی مَحَبَّتِهِم ، اُولئِکَ الَّذین وَصَفَهُمُ اللّه ُ فی کِتابِهِ وقالَ : «هُدًی لِلمُتَّقینَ * الَّذینَ یُؤمِنونَ بِالغَیبِ

جندل بن جنادهٔ بن جبیر یهودی بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد شد و ـ در حدیثی طولانی ـ گفت: یا رسول اللّه ! از جانشینان پس از خود مرا آگاه کن تا بدیشان توسّل جویم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: جانشینان من دوازده تن هستند. جندل گفت: در تورات این گونه آنها را یافته ایم. او گفت: یا رسول اللّه ! آنها را برای من نام ببر. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: نخستین آنها سرور اوصیا پدر امامان علی است، سپس دو فرزند او حسن و حسین، پس بدیشان توسّل جوی و نادانیِ نادانان تو را نفریبد، پس هر گاه علی بن الحسین زین العابدین زاده شود خداوند عمر تو بگیرد و آخرین توشه تو از دنیا جرعه ای شیر است که آن را می آشامی. جندل گفت: ما در تورات و کتب انبیا ایلیا و شبر و شبیر دیده ایم، پس اینها اسامی علی، حسن و حسین هستند. پس از حسین چه کسانی هستند و نام آنها چیست؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: چون دوران حسین سپری شود فرزند او علی امام است که به زین العابدین ملقّب است، پس از او پسرش محمّد می آید که به باقر ملقّب است و پس از او پسرش جعفر که صادق خوانده می شود، پس از او پسرش موسی است که کاظم خوانده می شود، پس از او پسرش علی است که رضا خوانده می شود، پس از او پسرش محمّد است که تقی و زکیّ خوانده می شود و پس از او پسرش علی است که نقی و هادی خوانده می شود و پس از او پسرش حسن است که عسکری خوانده می شود و پس از او پسرش محمّد است که مهدی خوانده می شود و قائم و حجّت است و غایب می شود و سپس خروج می کند، پس هر گاه خروج کند زمین را از عدل و داد بیاکند چنان که از

ظلم و ستم آکنده است، خوشا به حال صابران در دوران غیبت او و خوشا به حال کسانی که دل به محبّت آنها بسته اند، اینها همان کسانی هستند که خداوند آنها را در کتابش توصیف کرده و فرموده است: «هدایت است برای پرهیزگاران، کسانی که به غیب ایمان دارند»، سپس فرموده است: «ایشان حزب خدایند، هان، حزب خدا، همان رستگارانند».

البقرهٔ : ۲ و ۳ .

حدیث۱۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَنَّ اللّه ُ عَلَیهِ بِمَعرِفَةِ أهلِ بَیتی ووَلایَتِهِم فَقَد جَمَعَ اللّه ُ لَهُ الخَیرَ کُلَّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند با شناخت اهل بیت من و ولایت ایشان بر او منّت نهاده باشد خداوند همه خیر را برای او گرد آورده است.

أمالی الصدوق : ۳۸۳ / ۹ عن أبی قدامهٔ الفدانیّ ، بشارهٔ المصطفی : ۱۷۶ .

حدیث۱۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَعرِفَةُ آلِ مُحَمَّدٍ بَراءَةٌ مِنَ النّارِ ، وحُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ جَوازٌ عَلَی الصِّراطِ، والوَلایَةُ لِالِ مُحَمَّدٍ أمانٌ مِنَ العَذابِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شناخت آل محمّد، برات رهایی از آتش است و دوست داشتن خاندان محمّد، پروانه عبور از صراط است و ولایت آل محمّد (موجب) امان از عذاب است.

ینابیع المودّهٔ : ۱ / ۷۸ / ۱۶ ، فرائد السمطین : ۲ / ۲۵۷ کلاهما عن المقداد بن الأسود ، وراجع إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۴۹۶ ، ۹ / ۴۹۴ .

حدیث۱۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما مَثَلُ أهلِ بَيتى كَسَفينَةِ نوحٍ ، مَن رَكِبها نَجا ، ومَن تَخَلَّفَ عَنها غَرِقَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من چونان کشتی نوح است که هر کس بر آن درآمد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

تاريخ بغداد : ۱۲ / ۹۱ عن أنس بن مالك ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۴۲ / ۵۱۶ عن أبی سعيد الخدریّ ، العمدة : ۳۵۹ / ۶۹۳ عن أبی ذر ، كنزالعمّال : ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۱ ، .

حدیث۱۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أهلِ بَيتى فيكُم مَثَلُ سَفينَةِ نوحٍ مَن رَكِبَها نَجا ومَن تَخَلَّفَ عَنها هَلَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من در میان شما چونان کشتی نوح است که هر کس بر آن درآمد نجات یافت و هر که از آن بازماند نابود گشت.

المناقب لابن المغازلی : ۱۳۲ / ۱۷۳ عن ابن عباس ، عوالی اللآلی : ۴ / ۸۵ / ۵۹ وفيه «هوى» بدل «هلك» .

حدیث۱۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحنُ سَفينَةُ النَّجاةِ ، مَن تَعَلَّقَ بِها نَجا ، ومَن حادَ عَنها هَلَكَ ، فَمَن كانَ لَهُ إلَى اللّه ِ حاجَةٌ فَليَسأَل بِنا أهلَ البَيتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما کشتی نجات هستیم، هر که بدان در آویخت رهایی یافت و هر که از آن کناره گرفت نابود شد، هر که از خدا حاجتی دارد باید به وسیله ما اهل بیت بخواهد.

فرائد السمطين : ۱ / ۳۷ عن أبی هريرة ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۲۰۳ نقلاً عن أرجح المطالب .

حدیث۱۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ أهلِ بَيتى فيكُم كَمَثَلِ سَفينةِ نوحٍ مَن رَكِبها نَجا، ومَن تَخَلَّفَ عَنها زُجَّ فِى النّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من در میان شما همچون کشتی نوح هستند که هر که بدان درآمد نجات یافت و هر که از آن بازماند به آتش افکنده شد.

عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۲۷ / ۱۰ ، صحيفة الإمام الرضا عليه السلام : ۵۷ / ۷۶ .

حدیث۱۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما مَثَلُ أهلِ بَيتى فيكُم مَثَلُ بابِ حِطَّةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مَثَل اهل بیت من در میان شما همچون «باب حطّة» است در میان بنی اسرائیل. هر کس از آن درآید آمرزیده شود.

هی فِعلة من حَطَّ الشیء یَحُطّه إذا أنزله وألقاه . ومنه الحدیث فی ذکر حطّة بنی إسرائیل ، وهو قوله تعالی : «وقولوا حِطَّةٌ نَغفِر لَکُم خَطایاکُم» البقرة : ۵۸ ، أی قولوا : حُطَّ عَنّا ذنوبنا ، وارتَفَعت علی معنی : مَسأَلَتُنا حِطَّة ، أو أمرُنا حِطَّة ، (النهایة : ۱ / ۴۰۲) .

أقول : قوله صلی الله علیه و آله : «مَثَل أهل بیتی فیکم مَثَل بابِ حِطّة فی بنی إسرائیل» إشارة إلی قوله تعالی خطابًا لبنی إسرائیل : «ادخُلوا البَابَ سُجَّدًا وقولوا حِطَّةٌ نَغفِر لَکُم خَطایاکُم» البقرة : ۵۸ .

توضیح ذلک أنّ «باب حطّة» من أبواب بیت المقدس کما عن أبی حیّان الأندلسیّ ، أو باب بلدة «أریحا» أو أوّل البلد کما احتملهما فی تفسیر المیزان . وتشبیه أهل البیت فی الاُمّة الإسلامیّة بباب حطّة فی بنی إسرائیل وتعریفهم بأنّهم أبواب مغفرة اللّه ، دلیل علی أنّ التمسّک بهم له دور أساسیّ فی إزالة الأدناس الفردیّة والاجتماعیّة فی المجتمع الإسلامیّ .

حدیث۱۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن دانَ بِدینی وسَلَکَ مِنهاجی واتَّبَعَ سُنَّتی ، فَلیَدِن بِتَفضیلِ الأَئِمَّةِ مِن أهلِ بَیتی عَلی جَمیعِ اُمَّتی ، فَإِنَّ مَثَلَهُم فی هذِهِ الاُمَّةِ مَثَلُ بابِ حِطَّةٍ فی بَنی إسرائیلَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دین مرا در پیش گرفت و روش مرا پیمود و از سنّت من پیروی کرد بایـد برتری امامان اهل بیت مرا بر همه امّت، باور داشته باشد. مَثَل آنها در میان این امّت همچون «باب حطّة» در میان بنی اسرائیل است.

أمالی الصدوق : ۶۹ / ۶ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۵۶ کلاهما عن ابن عبّاس .

حدیث۱۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأَئِمَّةُ بَعدِی اثنا عَشَرَ ، تِسعَةٌ مِن صُلبِ الحُسَینِ علیه السلام ، تاسِعُهُم قائِمُهُم، ألا إنَّ مَثَلَهُم فیکُم مَثَلُ سَفینَةِ نوحٍ ، مَن رَکِبَها نَجا ومَن تَخَلَّفَ عَنها هَلَکَ، ومَثَلُ بابِ حِطَّةٍ فی بَنی إسرائیلَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امامان پس از من دوازده تن هستند، نُه تن از پشت حسین علیه السلامکه نهمین ایشان قائم آنهاست. هـان، مَثَل آنها در میان شـما همچون کشتی نوح است که هر کس بـدان درآیـد نجات یابـد و هر که از آن بازمانَـد نابود شود، آنها همچون «باب حطّة» در میان بنی اسرائیل هستند.

المناقب لابن شهرآشوب : ۱ / ۲۹۵ ، کفایة الأثر : ۳۸ کلاهما عن أبی ذرّ .

حدیث۱۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام ـ : مَثَلُکُم یا عَلِیُّ مَثَلُ بَیتِ اللّه ِ الحَرام ، مَن دَخَلَهُ کانَ آمِناً ، فَمَن أحَبَّکُم ووالاکُم کانَ آمِنًا مِن عَذابِ النّارِ ، ومَن أبغَضَکُم اُلقِیَ فِی النّارِ . یا عَلِیُّ «ولِلّه ِ عَلَی النّاسِ حِجُّ البَیتِ مَنِ استَطاعَ إلَیهِ سَبیلاً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی بن ابی طالب علیه السلام ـ : ای علی! شـما همانند بیت اللّه الحرام هستید که هر کس بر آن درآید ایمن شود، پس هر که شـما را دوست بدارد و از شـما طرفداری کند از عذاب آتش در امان خواهد بود و هر که به شما کینه

ورزد به آتش افکنده می شود. ای علی! «وَلِلّه ِ عَلَی النّاسِ حِجُّ الْبَیْتِ مَنِ اسْتَطاعَ اِلَیْهِ سبیلاً» ، پس هر که عذری دارد که دارد و هر که کم توشه

است عذر او کم توشگی است و هر که مریض است عذرش بیماری اوست، ولی خداوند در کوتاهی نسبت به طرفداری و دوستی اتان نه عذر توانگر را می پذیرد نه عذر فقیر را و نه بیمار و تندرست و نه کور و بینا را.

آل عمران : ۹۷ .

حدیث۱۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النُّجومُ أمانٌ لِأَهلِ الأَرضِ مِنَ الغَرَقِ ، وأهلُ بَیتی أمانٌ لاُِمَّتی مِنَ الاِختِلافِ ، فَإِذا خالَفَتها قَبیلَةٌ مِنَ العَرَبِ ، اختَلَفوا فَصاروا حِزبَ إبلیسَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان موجب امنیت ساکنان زمین از غرق شدن هستند و اهل بیت من موجب ایمنی امّت من هستند از اختلاف، پس هر گاه قبیله ای از عرب با آنها به مخالفت برخاستند و امّت اختلاف یافتند دیگر حزب شیطان گشته اند.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۵ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِیُّ ... مَثَلُکَ ومَثَلُ الأَئِمَّةِ مِن وُلدِکَ بَعدی مَثَلُ سَفینَةِ نوحٍ ، مَن رَکِبَها نَجا ، ومَن تَخَلَّفَ عَنها غَرِقَ ، ومَثَلُکُم مَثَلُ النُّجومِ ، کُلَّما غابَ نَجمٌ طَلَعَ نَجمٌ ، إلی یَومِ القِیامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! مَثَل تو و امامان از نسل تو پس از من همچون کشتی نوح است که هر کس بر آن درآید رهایی یابد و هر که از آن بازماند غرق شود و مَثَل شما همچون اختران است که هر گاه یکی ناپدید شود دیگری پیدا گردد تا به روز رستاخیز.

أمالی الصدوق : ۲۲۲ / ۱۸ ، کمال الدین : ۲۴۱ / ۶۵ ، بشارة المصطفی : ۳۲ ، جامع الأخبار : ۵۲ / ۵۹ ، مائة منقبة : ۶۵ ، فرائد السمطین : ۲ / ۲۴۳ / ۵۱۷ کلّها عن ابن عبّاس .

حدیث۱۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُهُم [أهلِ بَیتی] فی اُمَّتی کَمَثَلِ نُجومِ السَّماءِ، کُلَّما غابَ نَجمٌ طَلَعَ نَجمٌ ، إنَّهُم أئِمَّةٌ هُداةٌ مَهدِیّونَ ، لا یَضُرُّهُم کَیدُ مَن کادَهُم ، ولا خِذلانُ مَن خَذَلَهُم ، بَل یَضُرُّ اللّه ُ بِذلِکَ مَن کادَهُم وخَذَلَهُم ، هُم حُجَجُ اللّه ِ فی أرضِهِ ، وشُهَداؤُهُ عَلی خَلقِهِ ، مَن أطاعَهُم أطاعَ اللّه َ ، ومَن عَصاهُم عَصَی اللّه َ . هُم مَعَ القُرآنِ والقُرآنُ مَعَهُم ، لا یُفارِقُهُم ولا یُفارِقونَهُ حَتّی یَرِدوا عَلَیَّ حَوضی . وأوَّلُ الأَئِمَّةِ أخی عَلِیٌّ خَیرُهُم ، ثُمَّ ابنی حَسَنٌ ، ثُمَّ ابنی حُسَینٌ، ثُمَّ تِسعَةٌ مِن وُلدِ الحُسَینِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مَثَل ایشان (اهل بیت من) در میان امّتم همچون ستارگان سپهر است که هر گاه یکی از آنها ناپدید شود دیگری پیدا آید. آنها امامانی رهنما و رهیافته اند، نه کینه کسی که بدیشان کینه ورزد و نه ترک یاری کسانی که از یاری ایشان دریغ ورزند به آنها زیان رسانند، بل خداوند به کسانی که کینه آنها را در دل دارند و از یاری به ایشان دریغ می ورزند زیان

می رساند. آنها حجّتهای خدا بر زمین و گواهان اویند بر خلقش، هر کس از آنها فرمان بَرد از خدا فرمان برده است و هر که از ایشان سر پیچد از خدا سر پیچیده است. آنها با قرآن و قرآن با آنهاست، نه قرآن از آنها جدایی پذیرد و نه آنان از قرآن، تا آن که در کنار حوض کوثر بر من وارد آیند. نخستین امام برادر من علی است که بهترین آنهاست، سپس فرزندم حسن و پس از او فرزندم حسین و در پی ایشان نُه تن از فرزندان حسین.

الغیبة للنعمانیّ : ۸۴ / ۱۲ عن سُلیم بن قیس عن الإمام علیّ علیه السلام ، کتاب سُلیم بن قیس : ۲ / ۶۸۶ / ۱۴ عن الإمام علیّ علیه السلام ، الفضائل لشاذان بن جبرئیل : ۱۱۴ عن سُلیم بن قیس عن أبی ذرّ والمقداد وسلمان عن الإمام علیّ علیه السلام ، مشارق أنوار الیقین : ۱۹۲ عن سُلیم بن قیس .

حدیث۱۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِجعَلوا أهلَ بَیتی مِنکُم مَکانَ الرَّأسِ مِنَ الجَسَدِ ومَکانَ العَینَینِ مِنَ الرَّأسِ ، فَإِنَّ الجَسَدَ لا یَهتَدی إلاّ بِالرَّأسِ ولا یَهتَدِی الرَّأسُ إلاّ بِالعَینَینِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت مرا نسبت به خود همچون سر بدانید برای پیکر و دو چشم برای سر، چه، پیکر جز به سر ره نمی یابد و سر جز به چشم هدایت نمی شود.

أمالی الطوسیّ : ۴۸۲ / ۱۰۵۳ ، کشف الغمّة : ۲ / ۳۵ کلاهما عن أبی ذرّ ، وراجع شرح الأخبار : ۲ / ۲۶۹ / ۵۷۴ ، کفایة الأثر :۱۱۱ عن واثلة بن الأسقع .

حدیث۱۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ بِغَیرِ إمامٍ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بدون امام بمیرد مرده است چونان در جاهلیت.

مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۲ / ۱۶۸۷۶ ، المعجم الکبیر : ۱۹ / ۳۸۸ / ۹۱۰ ، الملاحم والفتن : ۱۵۳ کلّها عن معاویة ، مسند أبی داود الطیالسیّ : ۲۵۹ عن ابن عمر ، تفسیر العیّاشیّ : ۲ / ۳۰۳ / ۱۱۹ عن عمّار الساباطیّ عن الإمام الصادق علیه السلام ، الاختصاص : ۲۶۸ عن عمر بن یزید عن الإمام الکاظم علیه السلام .

حدیث۱۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ ولَیسَ عَلَیهِ إمامٌ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامی نداشته باشد مرده است چونان در جاهلیت.

الکافی : ۱ / ۳۹۷ / ۱ عن سالم بن أبی حفصة عن الإمام الباقر علیه السلام ، وأیضًا : ۸ / ۱۴۶ / ۱۲۳ عن بشیر الکُناسیّ عن الإمام الصادق علیه السلام ، المعجم الأوسط : ۶ / ۷۰ / ۵۸۲۰ ، مسند أبی یعلی : ۱۳ / ۳۶۶ / ۷۳۷۵ کلاهما عن معاویة ، المعجم الکبیر : ۱۰ / ۲۸۹ / ۱۶۸۷ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
من ماتَ لا یَعرِفُ إمامَهُ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت.
الکافی : ۲ / ۲۰ / ۶، ثواب الأعمال : ۲۴۴ / ۱، المحاسن : ۱ / ۲۵۲ / ۴۷۵ کلّها عن عیسی بن السریّ عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن ماتَ ولَیسَ فی عُنُقِهِ بَیعَةٌ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد بی آن که بیعتی بر گردنش باشد مرده است چونان در جاهلیت.
صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۷۸ / ۱۸۵۱ ، السنن الکبری : ۸ / ۲۷۰ / ۱۶۶۱۲ کلاهما عن عبداللّه بن عمر ، المعجم الکبیر : ۱۹ / ۳۳۴ / ۷۶۹ عن معاویة .

حدیث۱۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن ماتَ ولَیسَ لَهُ إمامٌ مِن وُلدی ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً ، ویُؤخَذُ بِما عَمِلَ فِی الجاهِلِیَّةِ والإسلام
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امامی از فرزندان من نداشته باشد مرده است چونان در جاهلیت و نسبت به عملکردش در جاهلیت واسلام مؤاخده می شود.
عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۸ / ۲۱۴ عن أبی محمّد الحسن بن عبداللّه الرازیّ التمیمیّ عن الإمام الرضا علیه السلامعن آبائه علیهم السلام ، کنزالفوائد : ۱ / ۳۲۷ .

حدیث۱۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أوَّلُ مَن یَرِدَ عَلَیَّ الحَوضَ أهلُ بَیتی ومَن أحَبَّنی مِن اُمَّتی
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که در کنار حوض کوثر بر من وارد می شود اهل بیت من و کسانی از امّت من هستند که مرا دوست دارند.
السنّة لابن أبی عاصم : ۳۳۴ / ۷۴۸ عن سفیان بن اللیل عن الحسن عن الإمام علیّ علیه السلام ، کنزالعمّال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۷۸ أخرجه الدیلمیّ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أوَّلُکُم وارِدًا عَلَیَّ الحَوضَ ، أوَّلُکُم إسلامًا : عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی از شما که در کنار حوض کوثر بر من وارد می شود، نخستین کسی از شماست که اسلام آورده است: علی بن ابی طالب.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۴۷ / ۴۶۶۲ ، تاریخ بغداد : ۲ / ۸۱ ، المناقب لابن المغازلیّ : ۱۶ / ۲۲ ، المناقب للخوارزمیّ : ۵۲ / ۱۵ کلّها عن سلمان .

حدیث۱۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَا وعَلِیٌّ وفاطِمَةُ والحَسَنُ والحُسَینُ یَومَ القِیامَةِ فی قُبَّةٍ تَحتَ العَرشِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من، علی، فاطمه، حسن و حسین روز رستاخیز در خانه ای گنبدی زیر عرش قرار داریم.

کنزالعمّال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۷۷ نقلاً عن الطبرانیّ فی معجمه ، مجمع الزوائـد : ۹ / ۲۷۶ / ۱۵۰۲۲ ؛ شرح الأخبار : ۳ / ۴ / ۹۱۴ کلّها عن أبی موسی الأشعریّ ، وراجع المناقب للخوارزمیّ : ۳۰۳ / ۲۹۸؛ بشارة المصطفی : ۴۸ ، کنزالعمّال : ۱۲ / ۹۸ / ۳۴۱۶۷ .

حدیث۱۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَسیلَةُ دَرَجَةٌ عِندَ اللّهِ لَیسَ فَوقَها دَرَجَةٌ ، فَسَلُوا اللّهَ أن یُؤتِیَنِی الوَسیلَةَ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : «وسـیله»، درجه ای است نزد خـدا که بالاتر از آن درجه ای نیست، پس از خـدا بخواهید که به من «وسیله» دهد.

مسند ابن حنبل : ۴/۱۶۵/۱۱۷۸۳ عن أبی سعید الخدریّ ، و ج ۳/۸۶/۷۶۰۱ ، و ص ۲۹۲ / ۸۷۷۸ کلاهما عن أبی هریرة نحوه ، و ج ۲ / ۵۷۱ / ۶۵۷۹ عن عبداللّه بن عمرو بن العاصی نحوه ، وراجع صـحیح البخاریّ : ۱ / ۲۲۲ / ۵۸۹ ، صـحیح مسلم : ۱ / ۲۸۹ / ۳۸۴ ، سنن أبی داود : ۱ / ۱۴۴ / ۵۲۳ و ص ۱۴۶ / ۵۲۹ ، سنن الترمذیّ : ۵ / ۵۸۶ / ۳۶۱۲ و ح ۳۶۱۴ ، سنن النسائیّ : ۲ / ۲۵ / ۶۷۱ و ص ۲۷ / ۶۷۳ ، سنن ابن ماجة : ۱ / ۲۳۹ / ۷۲۲ .

حدیث۱۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِی الجَنَّةِ دَرَجَةٌ تُدعَی «الوَسیلَةَ» فَإِذا سَأَلتُمُ اللّهَ فَسَلوا لِیَ الوَسیلَةَ ، قالوا : یا رَسولَ اللّهِ ، مَن یَسکُنُ مَعَکَ فیها ؟ قالَ : عَلِیٌّ وفاطِمَةُ والحَسَنُ والحُسَینُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت جایگاهی است که «وسیله» خوانده می شود، پس هر گاه از خدا چیزی خواستید برای من هم «وسیله» بخواهید. گفتند: یا رسول اللّه ! چه کسی با تو در آن جا خواهد بود؟ فرمود: علی، فاطمه، حسن وحسین.

کنزالعمّال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۵ و ج ۱۳ / ۶۳۹ / ۳۷۶۱۶ کلاهما عن ابن مردویه عن الإمام علیّ علیه السلام ، تفسیر ابن کثیر : ۲ / ۶۸ ؛ بشارة المصطفی : ۲۷۰ نحوه کلاهما عن الحارث عن الإمام علیّ علیه السـلام ، وراجع معانی الأخبار : ۱۱۶ / ۱ ، تفسیر القمّیّ : ۲ / ۳۲۴ ، علل الشرایع : ۱۶۴ / ۶ ، بصائر الدرجات : ۴۱۶ / ۱۱ ، روضة الواعظین : ۱۲۷ .

حدیث۱۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَسَطُ الجَنَّةِ لی ولِأَهلِ بَیتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرکز بهشت از آن من و اهل بیت من است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۸ / ۳۱۴ عن الحسن بن عبداللّه التمیمیّ عن أبیه عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علیّ علیهم السلام .

حدیث۱۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَا الشَّجَرَةُ ، وفاطِمَةُ فَرعُها ، وعَلِیٌّ لَقاحُها ، والحَسَنُ والحُسَینُ ثَمَرَتُها ، وشیعَتُنا وَرَقُها ، وأصلُ الشَّجَرَةِ فی جَنَّةِ عَدنٍ ، وسائِرُ ذلِکَ فی سائِرِ الجَنَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من آن درخت هستم و فاطمه شاخه آن و علی لقاح [مایه باروری] آن و حسن و حسین میوه آن و شیعیان ما برگهای آن هستند و ریشه این درخت در فردوس برین قرار دارد و دیگر قسمتهای آن در دیگر قسمتهای بهشت است.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۷۴ / ۴۷۵۵ عن عبدالرحمن بن عوف .

حدیث۱۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّا أهلُ بَیتٍ قَد أذهَبَ اللّه ُ عَنَّا الفَواحِشَ ما ظَهَرَ مِنها وما بَطَنَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هر گونه تبهکاری پنهان و پیدا را از ما اهل بیت دور کرده است.

الفردوس : ۱ / ۵۴ / ۱۴۴ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ قَسَّمَ الخَلقَ قِسمَینِ ، فَجَعَلَنِی فی خَیرِهِما قِسمًا ، وذلِکَ قَولُهُ : «وأصحابُ الیَمینِ» و «أصحابُ الشِّمالِ» فَأَنَا مِن أصحابِ الیَمینِ ، وأنَا خَیرُ أصحابِ الیَمینِ . ثُمَّ جَعَلَ القِسمَینِ أثلاثًا ، فَجَعَلَنی فی خَیرِها ثُلُثاً ، فَذلِکَ قَولُهُ تَعالی : «فَأَصحَابُ المَیمَنَةِ» «والسّابِقونَ السّابِقونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل، خلایق را به دو گروه تقسیم کرده است و ما را بهترین آن دو گروه قرار داده است، چون که فرموده: «و اصحاب الیمین» و «اصحاب الشّمال» . من از اصحاب یمین و از بهترین اصحاب یمین هستم. سپس خداوند این دو گروه را به سه گروه تقسیم کرده و مرا بهترین آن سه گروه قرار داده و این است همان سخن پروردگار که: پس اصحاب میمنه، «آنها که سبقت جسته اند و اینک پیش افتاده اند» . من جزء «سابقون» و بهترین ایشان هستم.

خداوند سپس این سه گروه را قبیله ها ساخته مرا در بهترین قبیله نهاده است و این است مفهوم سخن پروردگار که: «و شما را جماعتها و قبیله ها کردیم تا یکدیگر را بشناسید. هر آینه گرامیترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست، همانا خدا دانا وکاردان

است» و من پرهیزگارترین فرزنـد و گرامیترین ایشانم نزد خـدا بـدون آن که بدان ببالم. سـپس خداوند قبائل را خانه خانه گرداند و مرا در بهترین خانه نهاد، واین است سخن پروردگار که: «انّما یُرید اللّه لِیُذْهِبَ عنکمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَیْتِ ویُطَهِّرَکم تَطْهیراً» . پس، من و اهل بیتم از گناهان پاک هستیم.

الواقعة : ۲۷ و ۴۱ و ۸ و ۱۰ .

حدیث۱۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَا وعَلِیٌّ والحَسَنُ والحُسَینُ وتِسعَةٌ مِن وُلدِ الحُسَینِ مُطَهَّرونَ مَعصومونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و علی و حسن و حسین و نُه تن از فرزندان حسین، پاک و معصوم هستیم.

کمال الـدین : ۲۸۰ / ۲۸ ، عیون أخبـار الرضا علیه السـلام : ۱ / ۶۴ / ۳۰ ، المنـاقب لابن شـهرآشوب : ۱ / ۲۹۵، کفایـة الأثر : ۱۹ ، الصراط المستقیم : ۲ / ۱۱۰ ، ینابیع المودّة : ۳ / ۲۹۱ / ۹ ، فرائد السمطین : ۲ / ۱۳۳ / ۴۳۰ کلّها عن ابن عبّاس .

حدیث۱۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأَئِمَّةُ بَعدِی اثنا عَشَرَ عَدَدُ نُقَباءِ بَنی إسرائیلَ ، کُلُّهُم اُمَناءُ أتقِیاءُ مَعصومونَ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : امامـان پس از من دوازده تن هسـتند به شـمار نقیبـان بنی اسـرائیل که همه آنها امین و پرهیزگار و معصوم هستند.

جامع الأخبار : ۶۲ / ۸۰.

حدیث۱۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحنُ أهلُ بَیتٍ طَهَّرَهُمُ اللّه ُ ، مِن شَجَرَةِ النُّبُوَّةِ ، ومَوضِعِ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفِ المَلائِکَةِ ، وبَیتِ الرَّحمَةِ ، ومَعدِنِ العِلم

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که خداوند پاکشان گردانیده است، این خاندان از شـجره نبوّت و جایگاه رسالت و محلّ آمد و شد فرشتگان و خانه رحمت و کان دانش است.

الدرّ المنثور : ۶ / ۶۰۶ عن الضحّاک بن مزاحم .

حدیث۱۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَـرَّهُ أن یَنظُرَ إلَی القَضـیبِ الأَحمَرِ الَّذی غَرَسَهُ اللّه ُ بِیَدِهِ ویَکونَ مُتَمَسِّکًا بِهِ فَلیَتَوَلَّ عَلِیًّا والأَئِمَّةَ مِن وُلدِهِ ، فَإِنَّهُم خِیَرَةُ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ وصَفوَتُهُ ، وهُمُ المَعصومونَ مِن کُلِّ ذَنبٍ وخَطیئَةٍ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس نگریسـتن به شاخه سـرخی که خداونـد با دست خود آن را نشانـده شادش می کنـد و می خواهد بدان چنگ در زند، باید علی و امامان از نسل او را دوست بدارد که آنها منتخب و برگزیدگان خداوند عزّوجل هسـتند و از هر گونه گناه و خطایی مصون می باشند.

أمالی الصدوق : ۴۶۷ / ۲۶ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۷ / ۲۱۱ کلاهما عن محمّد بن علیّ التمیمیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی تارِکٌ فیکُم ما إن تَمَسَّکتُم بِهِ لَن تَضِلّوا بَعدی ، أحدُهُما أعظَمُ مِنَ الآخَرِ : کتابُ اللّهِ حَبلٌ مَمدودٌ مِنَ السَّماءِ إلَی الأَرضِ ، وعِترَتی أهلُ بَیتی ، ولَن یَتَفَرَّقا حَتّی یَرِدا عَلَیَّ الحَوضَ ، فَانظُروا کَیفَ تَخلُفونی فیهِما

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما چیزی به یادگار نهاده ام که مادامی که بدان چنگ در زنید هرگز پس از من گمراه نگردید؛ یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا که ریسمانی است کشیده شده از آسمان به زمین و عترتم، اهل بیتم، واین دو هرگز از هم جدانشوند تا در کنار حوض کوثر بر من واردآیند، پس بنگرید درنبودنِ من حقم را درباره این دو چگونه ادا می کنید.

سنن الترمذیّ : ۵ / ۶۶۳ / ۳۷۸۸ عن زید بن أرقم .

حدیث۱۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أیُّهَا النّاسُ ، إنّی فَرَطٌ لَکُم ، وأنتُم وارِدونَ عَلَیَّ الحَوضَ ، وإنّی سائِلُکُم حینَ تَرِدونَ عَلَیَّ عَنِ الثَّقَلَینِ ، فَانظُروا کَیفَ تخلُفونّی فیهِما: الثَّقَلُ الأَکبَرُ کِتابُ اللّهِ ، سَبَبٌ طَرَفُهُ بِیَدِ اللّهِ وطَرَفُهُ بِأَیدیکُم ، فَاستَمسِکوا بِهِ ، ولا تَضِلّوا ولا تَبَدَّلوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من جلودار شما هستم و شما کنار حوض کوثر بر من وارد می آیید. هنگامی که شما بر من وارد آیید من درباره دو «ثقل» از شما خواهم پرسید، پس بنگرید در نبودن من حقم را درباره این دو چگونه ادا می کنید: ثقل اکبر، کتاب خدا، ریسمانی است که یک سوی آن در دست خدا و سوی دیگر آن در دست شما است، پس بدان چنگ در زنید که نه گمراه شوید و نه دگرگونی در شما راه یابد.

تاریخ بغداد : ۸ / ۴۴۲ عن حذیفة بن أسید .

أقول : کذا فی تاریخ بغداد من دون ذکر الثقل الأصغر ، وقد رواه کاملاً غیر واحدٍ من الحفّاظ والمؤرّخین عن الراوی نفسه ، وراجع مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۹ / ۱۴۹۶۶ و : ۱۰ / ۶۵۸ / ۱۸۴۶۰ ، المعجم الکبیر : ۳ / ۶۷ / ۲۶۸۳ ، و ص ۱۸۰ / ۳۰۵۲ وغیرها ، وراجع أیضًا الغدیر : ۱ / ۲۵ / ۳۱ حیث ذکر جملة من مصادر أهل السنّة .

حدیث۱۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی خَلَّفتُ فیکُمُ اثنَینِ لَن تَضِلّوا بَعدَهُما أبَدًا : کِتابَ اللّهِ ونَسَبی ، ولَن یَتَفَرَّقا حَتّی یَرِدا عَلَیَّ الحَوضَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو چیز به یادگار می نهم که پس از آن دو هرگز گمراه نشوید: کتاب خدا و نَسَب (ونسل) من. این دو از یکدیگر جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.

مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۶ / ۱۴۹۵۸ عن أبی هریرة ، وراجع کمال الدین : ۲۳۵ / ۴۷ عن أبی هریرة وفیه «کتاب اللّه وسنّتی» .

حدیث۱۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّی قَد تَرَکتُ فیکُمُ الثَّقَلَینِ ، أحَدُهُما أکبَرُ مِنَ الآخَرِ : کِتابَ اللّهِ عَزَّوجَلَّ حَبلٌ مَمدودٌ مِنَ السَّماءِ إلَی الأَرضِ ، وعِترَتی أهلَ بَیتی ، ألا إنَّهُما لَن یَفتَرِقا حَتّی یَرِدا عَلَیَّ الحَوضَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو ثقل به یادگار می نهم که یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خداوند عزّوجل که ریسمانی است کشیده شده از آسمان به زمین و عترت من که همان اهل بیت من است. آگاه باشید که این دو هرگز از هم جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.
مسند ابن حنبل : ۴ / ۵۴ / ۱۱۲۱ عن أبی سعید الخدریّ .

حدیث۱۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ خُلَفائی وأوصِیائی وحُجَجَ اللّهِ عَلَی الخَلقِ بَعدِی اثنا عَشَرَ ، أوَّلُهُم أخی وآخِرُهُم وَلَدی ، قیلَ : یا رَسولَ اللّهِ ، ومَن أخوکَ ؟ قالَ : عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ . قیلَ : فَمَن وَلَدُکَ ؟ قالَ : المَهدِیُّ الَّذی یَملَؤُها قِسطًا وعَدلاً کَما مُلِئَت جَورًا وظُلمًا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جانشینان و اوصیای من و حجّتهای خدا بر خلق، پس از من دوازده تن هستند که نخستین آنها برادر من است و آخرین ایشان، فرزند من. گفته شد: یارسول اللّه ! برادر تو کیست؟ فرمود: علی بن ابی طالب. گفتند: فرزندنت کیست؟ فرمود: مهدی که زمین را همان گونه که از جور و ستم آکنده شده است از داد و عدل بیاکند.
کمال الدین : ۲۸۰ / ۲۷ ، فرائد السمطین : ۲ / ۳۱۲ / ۵۶۲ کلاهما عن عبداللّه بن عبّاس .

حدیث۱۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أنَا سَیِّدُ الأَنبیاءِ والمُرسَلینَ وأفضَلُ مِنَ المَلائِکَةِ المُقَرَّبینَ ، وأوصِیائی سادَةُ أوصِیاءِ النَّبِیّینَ والمُرسَلینَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور پیامبران و رسولان و برتر از فرشتگان مقرّب هستم و اوصیای من نیز سرور اوصیای پیامبران و رسولان هستند.
أمالی الصدوق : ۲۴۵ / ۱۲ ، بشارة المصطفی : ۳۴ کلاهما عن ابن عبّاس .

حدیث۱۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أنَا سَیِّدُ النَّبِیّینَ ، وعَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ سَیِّدُ الوَصِیّینَ ، وإنَّ أوصِیائی بَعدِی اثنا عَشَرَ ، أوَّلُهُم عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ وآخِرُهُمُ القائِم
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور انبیاء هستم و علی بن ابی طالب سرور اوصیاء است . اوصیای پس از من دوازده تن هستند که نخستین آنها علی بن ابی طالب و آخرین ایشان قائم است.
کمال الدین : ۲۸۰ / ۲۹ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۶۴ / ۳۱ ، فرائد السمطین : ۲ / ۳۱۳ / ۵۶۴ کلّها عن ابن عبّاس .

حدیث۱۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ نَبِيٍّ وَصِيٌّ ووارِثٌ ، وإنَّ عَلِيًّا وَصِيّي ووارِثي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پیامبری وصیّی، دارد و وارثی. و علی، وصیّ و وارث من است.

الفردوس : ۳ / ۳۳۶ / ۵۰۰۹ ، تاریخ دمشق «ترجمة الإمام عليّ عليه السلام» : ۳ / ۵ / ۱۰۲۱ و ۱۰۲۲ ، المناقب للخوارزميّ : ۸۴ / ۷۴ كلّها عن ابن بريدة عن أبيه ، المناقب لابن المغازليّ : ۲۰۰ / ۲۳۸ عن عبداللّه بن بريدة .

حدیث۱۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ في حَديثِ المِعراجِ ـ : يا رَبِّ ، ومَن أوصِيائي ؟ فَنوديتُ : يا مُحَمَّدُ ، أوصِياؤُكَ المَكتوبونَ عَلى ساقِ عَرشي ، فَنَظَرتُ وأنَا بَينَ يَدَي رَبّي جَلَّ جَلالُهُ إلى ساقِ العَرشِ ، فَرَأَيتُ اثنَي عَشَرَ نورًا ، في كُلِّ نورٍ سَطرٌ أخضَرُ مَكتوبٌ عَلَيهِ اسمُ وَصِيٍّ مِن أوصِيائي ، أوَّلُهُم عَلِيُّ بنُ أبي طالِبٍ ،

وآخِرُهُم مَهدِيُّ اُمَّتي .

فَقُلتُ : يا رَبِّ ، هؤُلاءِ أوصِيائي مِن بَعدي ؟ فَنوديتُ : يا مُحَمَّدُ ، هؤُلاءِ أولِيائي وأحِبّائي وأصفِيائي وحُجَجي بَعدَكَ عَلى بَرِيَّتي ، وهُم أوصِياؤُكَ وخُلَفاؤُكَ وخَيرُ خَلقي بَعدَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در حدیث معراج ـ : بار خدایا! اوصیای من کیانند؟ ندا در رسید که: ای محمّد! نام اوصیای تو بر پایه عرش من نوشته شده است. من در حالی که در برابر پروردگار جلّ جلاله قرار داشتم به پایه عرش نگریستم و دوازده نور دیدم که در هر نور، سطری سبز رنگ بود که نام وصیّی از اوصیای من بر آن نوشته شده بود نخستین آنها علی بن ابی طالب و آخرین ایشان مهدی

امّتم بود. من عرض کردم: بار خدایا! اینان اوصیای پس از من هستند؟ ندا در رسید که: ای محمّد! اینان اولیاء، دوستان، برگزیدگان و حجّتهای من بر مردم پس از تو هستند و ایشانند اوصیاء و جانشینان تو و بهترین خلقم پس از تو.

علل الشرائع : ۶ / ۱ ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۱ / ۲۶۴ / ۲۲ ، كمال الدين : ۲۵۶ / ۴ كلّها عن عبدالسلام بن صالح الهرويّ عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث۱۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِابنَتِهِ فاطِمَةَ عليهاالسلام وقَد بَكَت لَمّا رَأَتهُ في مَرَضِهِ الَّذي قُبِضَ فيهِ وشَكَت إلَيهِ خَوفَها عَلى نَفسِها ووَلَدَيها الضَّيعَةَ بَعدَهُ ـ : يا فاطِمَةُ ، أما عَلِمتِ أنّا أهلُ بَيتٍ اختارَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ لَنَا الآخِرَةَ عَلَى الدُّنيا ، وأنَّهُ حَتَمَ الفَناءَ عَلى جَميعِ خَلقِهِ ، وأنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالَى اطَّلَعَ إلَى الأَرضِ اطِّلاعَةً فَاختارَني مِن خَلقِهِ فَجَعَلَني نَبِيًّا . ثُمَّ اطَّلَعَ إلَى الأَرضِ اطِّلاعَةً ثانِيَةً فَاختارَ مِنها زَوجَكِ ، وأوحى إلَيَّ أن اُزَوِّجَكِ إيّاهُ ، وأتَّخِذَهُ وَلِيًّا ووَزيرًا ، وأن أجعَلَهُ خَليفَتي في اُمَّتي ، فَأَبوكِ خَيرُ أنبِياءِ اللّه ِ ورُسُلِهِ ، وبَعلُكِ خَيرُ الأَوصِياءِ ، وأنتِ أوَّلُ مَن يَلحَقُ بي مِن أهلي . ثُمَّ اطَّلَعَ إلَى الأَرضِ اطِّلاعَةً ثالِثَةً فَاختارَكِ ووَلَدَيكِ ، فَأَنتِ سَيِّدَةُ نِساءِ أهلِ الجَنَّةِ ، وابناكِ حَسَنٌ وحُسَينٌ سَيِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ ، وأبناءُ بَعلِكِ أوصِيائي إلى يَومِ القِيامَةِ، كُلُّهُم هادونَ مَهدِيّونَ، وأوَّلُ الأَوصِياءِ بَعدي أخي عَلِيٌّ ، ثُمَّ حَسَنٌ، ثُمَّ حُسَينٌ ، ثُمَّ تِسعَةٌ مِن وُلدِ الحُسَينِ في دَرَجَتي ، ولَيسَ فِي الجَنَّةِ دَرَجَةٌ أقرَبُ إلَى اللّه ِ مِن دَرَجَتي ودَرَجَةِ أبي إبراهيم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خطاب به دُخت خود فاطمه علیهاالسلام که از دیدن بیماری پیامبر که منجر به رحلت ایشان شد

گریسته بود و نزد پیامبر صلی الله علیه و آله از هراس بر خود و نابودی دو فرزندش پس از وفات پیامبر شکوه می کرد ـ: ای فاطمه، آیا هنوز ندانسته ای ما از خانـدانی هستیم که خداونـد عزّوجل آخرت را بر دنیای ما برگزیـده است و مرگ را بر همه خلایقش محتوم ساخته است و این که خداوند تبارک و تعالی به زمین نگریسته و از میان خلقش مرا برگزیده و پیامبرم گردانیده است و پس از نگریستن برای دومین بار همسر تو را برگزیـده است و به من وحی کرده که تو را به ازدواج او در آورم و او را یاور و وزیر خود بگیرم و او را جانشین خود در میان امّتم قرار دهم. پدر تو بهترین پیامبر و رسول خداست و شوی تو بهترین اوصیاء است و تو نخستین کس از خانـدان من هستی که به من می پیونـدی و این که خداوند برای سومین بار به زمین نگریسته و تو و دو فرزندنت را برگزیـده است. تو بانوی زنان بهشتی هستی و دو فرزند تو حسن و حسین سرور جوانان بهشتی اند و فرزندان شوهر تو اوصیای من هستند تا روز رستاخیز، وهمه آنها هدایتگر رهیافته اند. نخستین اوصیای پس از من، برادرم علی و سپس حسن و در پی او حسین و به دنبال او نُه تن از فرزندان حسین هستند که منزلتی چون من دارند و در بهشت جایگاهی نزدیک تر به خدا از جایگاه من و پدرم ابراهیم نیست.

کمال الدین: ۲۶۳/۱۰ عن سُلیم بن قیس الهلالیّ عن سلمان الفارسیّ، کتاب سُلیم بن قیس: ۲/۵۶۵.

حدیث۱۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ رِجالِکُم عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ ، وخَیرُ شَبابِکُمُ الحَسَنُ والحُسَینُ ، وخَیرُ نِسائِکُم فاطِمَةُ بِنتُ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّه ُ عَلَیهِما

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مردان شما علی بن ابی طالب و بهترین جوانانتان حسن و حسین و بهترین زنانتان فاطمه دختر محمّد صلی اللّه علیهماست.

تاریخ بغداد : ۴ / ۳۹۲ / ۲۲۸۰ عن عبداللّه .

حدیث۱۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَا وأهلُ بَیتی صَفوَةُ اللّه ِ وخِیَرَتُهُ مِن خَلقِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و خاندانم، برگزیدگان خدا و منتخبین او از میان خلایقش هستیم.

إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۸۳ نقلًا عن رسالهٔ الاعتقاد عن أنس .

حدیث۱۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا فاطِمَةُ ، ونَحنُ أهلُ بَیتٍ قَد أعطانَا اللّه ُ سَبعَ خِصالٍ لَم یُعطَ أحَدٌ قَبلَنا ولا یُعطی أحَدٌ بَعدَنا : أنَا خاتِمَةُ النَّبِیّینَ وأکرَمُ النَّبِیّینَ عَلَی اللّه ِ وأحَبُّ المَخلوقینَ إلَی اللّه ِ عَزَّوجَلَّ ، وأنَا أبُوكِ ووَصِیّی خَیرُ الأَوصِیاءِ وأحَبُّهُم إلَی اللّه ِ وهُوَ بَعلُكِ ، وشَهیدُنا خَیرُ الشُّهَداءِ وأحَبُّهُم إلَی اللّه ِ ، وهُوَ عَمُّكِ حَمزَةُ بنُ عَبدِ المُطَّلِبِ وهُوَ عَمُّ أبیكِ وعَمُّ بَعلِكِ ، ومِنّا مَن لَهُ جَناحانِ أخضَرانِ یَطیرُ فِی الجَنَّةِ مَعَ المَلائِکَةِ حَیثُ یَشاءُ وهُوَ ابنُ عَمِّ أبیكِ وأخو بَعلِكِ ، ومِنّا سِبطا هـذِهِ الاُمَّةِ وهُمَا ابناكِ الحَسَنُ والحُسَینُ وهُما سَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ ، وأبوهُما ـ والَّذی بَعَثَنی بِالحَقِّ ـ خَیرٌ مِنهُما . یا فاطِمَةُ ـ والَّذی بَعَثَنی بِالحَقِّ ـ إنَّ مِنهُما مَهدِیُّ هذِهِ الاُمَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای فاطمه! ما خاندانی هستیم که خداوند به ما هفت خصلت بخشیده که به هیچ کس، خواه پیش یا پس از ما عطا نفرموده است: من خاتم پیامبران وگرامی ترین ایشان نزد خدا و محبوبترین خلق نزد خداوند عزّوجل

هستم، من پدر تو هستم و وصیّ من بهترین اوصیاء و محبوبترین ایشان نزد پروردگار است که همان شوی توست، شهید ما بهترین شهداء و محبوبترین آنها نزد خداست که همان عموی تو حمزهٔ بن عبدالمطّلب است و عموی پدر تو و عموی شوی تو نیز هست، از ماست کسی که با دو بال سبز در بهشت به همراه فرشتگان به هر سو که بخواهد پرواز می کند که همان پسر عموی پدر تو و برادر شوی توست، از ماست دو نوه این امّت که دو فرزند تو حسن و حسین هستند که سرور جوانان بهشتیان می باشند و پدر آن دو ـ سوگند به آن که مرا به حقّ برانگیخت ـ از آن دو بهتر است. ای فاطمه! سوگند به کسی که مرا به حقّ برانگیخت ـ مهدی این امّت از همین دو تن است.

المعجم الکبیر : ۳ / ۵۷ / ۲۶۷۵ عن علیّ المکّی الهلالیّ ، وراجع أمالی الطوسیّ : ۱۵۴ / ۲۵۶ ، الخصال : ۴۱۲ / ۱۶ کلاهما عن أبی أیّوب الأنصاری ، الغیبهٔ للطوسیّ : ۱۹۱ / ۱۵۴ ، کشف الغمّهٔ : ۱ / ۱۵۴ کلاهما عن أبی سعید الخدریّ ، کفایهٔ الأثر : ۶۳ عن جابر بن عبداللّه الأنصاریّ .

حدیث۱۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَا سَیِّدُ النَّبِیّینَ ، وعَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ سَیِّدُ الوَصِیّینَ ، والحَسَنُ والحُسَینُ سَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّهِٔ ، والأَئِمَّهُٔ بَعدَهُما ساداتُ المُتَّقینَ ، وَلِیُّنا وَلِیُّ اللّه ، وعَدُوُّنا عَدُوُّ اللّه ، وطاعَتُنا طاعَهُٔ اللّه ، ومَعصِیَتُنا مَعصِیَهُٔ اللّه عَزَّوجَلَّ ، وحَسبُنَا اللّه ُ ونِعمَ الوَکیلُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرور پیامبران و علی بن ابی طالب سرور اوصیاء و حسن و حسین دو سالار جوانان بهشتی اند و امامان پس از آن دو، سروران پرهیزگارانند. دوستدار ما دوستدار خداست و دشمن ما دشمن خدا و فرمانبری از ما فرمانبری از خدا و سرکشی از ما سرکشی از خداوند عزّوجل است، خدا ما را بس و نیکو کارگزاری است.

أمالی الصدوق : ۴۴۸ / ۱۶ عن أبی الطفیل عن الإمام الحسن علیه السلام .

حدیث۱۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ والأَئِمَّهُٔ مِن وُلدِهِ بَعدی سادَهُٔ أهلِ الأَرضِ وقادَهُٔ الغُرِّ المُحَجَّلینَ یَومَ القِیامَهِٔ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی بن ابی طالب و امامان از نسل او پس از من، سروران زمینیان و جلوداران رو و دست و پا سپیدان به روز رستاخیز هستند .

أمالی الصدوق : ۴۶۶ / ۲۴ عن عمر بن أبی سلمهٔ عن اُمّه سلمی .

حدیث۱۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِیُّ أنَا وأنتَ والأَئِمَّهُٔ مِن وُلدِکَ سادَهٌٔ فِی الدُّنیا ومُلوکٌ فِیالآخِرَهِٔ ، مَن عَرَفَنا فَقَد عَرَفَ اللّه َ ، ومَن أنکَرَنا فَقَد أنکَرَ اللّه َ عَزَّوجَلَّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! من و تو و امامان از نسل تو سروران دنیا و شهریاران سرای دیگرند، هر که ما را بشناسد خدا را شناخته است و هر که ما را نشناسد خداوند عزّوجل را نشناخته است.

أمالی الصدوق : ۵۲۳ / ۶ عن سلیمان بن مهران عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علیّ علیهم السلام، وراجع أمالی الصدوق : ۴۴۸ عن حسن بن علیّ بن فضّال عن الإمام الرضا علیه السلاموفیه «قال : نحن سادات فی الدنیا وملوک فی الآخرة» ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۷ / ۲۱۰ وفیه «ملوک فی الأرض» .

حدیث۱۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی قَولِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ : «فَاسأَلوا أهلَ الذِّکرِ إن کُنتُم لا تَعلَمونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ درباره این سخن پروردگار «اگر خودنمی دانید از اهل کتاب بپرسید» ـ : مقصود از «ذکر» من هستم و مراد از «اهل ذکر» امامان هستند.

النحل : ۴۳ .

حدیث۱۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام ـ : یا عَلِیُّ ، أنا وأنتَ وابناکَ الحَسَنُ والحُسَینُ وتِسعَةٌ مِن وُلدِ الحُسَینِ أرکانُ الدّینِ ودَعائِمُ الإِسلامِ ، مَن تَبِعَنا نَجا ، ومَن تَخَلَّفَ عَنّا فَإِلَی النّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی بن ابی طالب علیه السلام ـ : ای علی! من و تو و دو فرزندت حسن و حسین و نُه فرزند حسین، بنیانها و پایه های اسلام هستیم، هر که از ما پیروی کند رهایی یابد و هر که از ما باز ماند رو به سوی آتش دارد.

أمالی المفید : ۲۱۷ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۴۹ وفیه «فإلی النار هوی» وکلاهما عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فی کُلِّ خَلَفٍ مِن اُمَّتی عَدلاً مِن أهلِ بَیتی ، یَنفی عَن هـذَا الدّینِ تَحریفَ الغالینَ وانتِحالَ المُبطِلینَ وتَأویلَ الجاهِلینَ . وإنَّ أئِمَّتَکُم قادَتُکُم إلَی اللّه ِ عَزَّوجَلَّ ، فَانظُروا بِمَن تَقتَدونَ فی دینِکُم وصَلاتِکُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هر نسلی از امّت من دادگری از اهل بیت من حضور دارد که تحریف زیاده روان و در لباس دین درآمدن مبطلان و تأویل جاهلان را از این دین دور می کند و امامان شما همان راهبران شما هستند به سوی خداوند عزّوجل، پس بنگرید که در دین و نماز خود به چه کسانی اقتداء می کنید؟

کمال الدین : ۲۲۱ / ۷ عن أبی الحسن اللیثیّ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، وراجع قرب الإسناد : ۷۷ / ۲۵۰ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، المناقب لابن شهرآشوب : ۱ / ۲۴۵ ، کنز الفوائد : ۱ / ۳۳۰ .

حدیث۱۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحنُ بابُ اللّه ِ الَّذی یُؤتی مِنهُ بِنا یَهتَدِی المُهتَدونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما، درِ خدا هستیم که از آن وارد می شوند، در پرتو وجود ما هدایت جویان، ره می یابند.

فضائل الشیعهٔ : ۵۰ / ۷ ، تأویل الآیات الظاهرهٔ : ۴۹۸ کلاهما عن أبی سعید الخدریّ .

حدیث۱۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلِیٍّ علیه السلام ـ : ثَلاثٌ اُقسِمُ أنَّهُنَّ حَقٌّ : إنَّکَ والأَوصِیاءَ مِن بَعدِکَ عُرفاءُ لا یُعرَفُ اللّه ُ إلاّ بِسَبیلِ مَعرِفَتِکُم ، وعُرفاءُ لا یَدخُلُ الجَنَّةَ إلاّ مَن عَرَفَکُم وعَرَفتُموهُ ، وعُرفاءُ لا یَدخُلُ النّارَ إلاّ مَن أنکَرَکُم وأنکَرتُموهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ : سه چیز است که سوگند به حقّ بودنشان می خورم: این که تو و اوصیای پس از تو کدخدایانی هستید که جز از راه شناخت شما خداوند شناخته نگردد وکدخدایانی که کسی به بهشت در نیاید مگر کسی که شما را بشناسد و شما هم او را بشناسید و کدخدایانی که کسی به آتش در نیاید مگر کسی که شما را نشناسد و شما هم او را نشناسید.

الخصال : ۱۵۰ / ۱۸۳ عن نصر العطّار عمّن رفعه .

حدیث۱۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلِیٍّ علیه السلام ـ : یا عَلِیُّ ، أنتَ والأَوصِیاءُ مِن وُلدِکَ أعرافٌ بَینَ الجَنَّةِ والنّارِ ، لا یَدخُلُها إلاّ مَن عَرَفَکُم وعَرَفتُموهُ ، ولا یَدخُلُ النّارَ إلاّ مَن أنکَرَکُم وأنکَرتُموهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ : ای علی! تو و اوصیای از نسل تو، اعرافِ میان بهشت و دوزخ هستید که کسی بدان در نیاید مگر کسی که شما را بشناسد و شما هم او را بشناسید و به آتش در نیاید مگر کسی که شما را (بر حقّ) نشناسد و شما هم او را (بر صراط حقّ) نشناسید.

دعائم الإسلام : ۱ / ۲۵ ، إرشاد القلوب : ۲۹۸ عن سُلیم بن قیس ، المناقب لابن شهرآشوب : ۳ / ۲۳۳ ، تفسیر العیّاشیّ : ۲ / ۱۸ / ۴۴ وفیه «بعدک» بدل «ولدک» ، ینابیع المودّة : ۱ / ۳۰۴ / ۳ کلاهما عن سلمان الفارسیّ .

حدیث۱۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی صِفَةِ الأَئِمَّةِ مِن وُلدِ عَلِیٍّ علیهم السلام ـ : خُلَفائی وأوصِیائی وأولادی وعِترَتی ... بِهِم یُمسِکُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ السَّماءَ أن تَقَعَ عَلَی الأَرضِ إلاّ بِإِذنِهِ ، وبِهِم یَحفَظُ اللّه ُ الأَرضَ أن تَمیدَ بِأَهلِها

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در توصیف امامان فرزند علی علیه السلام ـ : آنها، خلفا، اوصیاء، فرزندان و خاندان من هستند... خداوند عزّوجل با آنها آسمان را نگاه داشته، تا جز به اذن او، بر زمین فرو نیفتد و خداوند با آنها زمین را از این که اهلش را بلرزاند حفظ کرده است.

کمال الدین : ۲۵۸ / ۳ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۶۸ / ۳۴ ، کفایة الأثر : ۱۴۵ ، کلّها عن علیّ بن أبی حمزة عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النُّجومُ أمانٌ لِأَهلِ السَّماءِ ، إذا ذَهَبَتِ النُّجومُ ذَهَبَ أهلُ السَّماءِ، وأهلُ بَيتى أمانٌ لِأَهلِ الأَرضِ ، فَإِذا ذَهَبَ أهلُ بَيتى ذَهَبَ أهلُ الأَرضِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان، موجب امان آسمانیان هستند و هر گاه ستارگان ناپدید شوند، آسمانیان نیز بروند و اهل بیت من، موجب امان زمینیان هستند و هر گاه اهل بیت من بروند زمینیان نیز خواهند رفت.
فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۶۷۱ / ۱۱۴۵ ، الفردوس : ۴ / ۳۱۱ / ۶۹۱۳ ، ينابيع المودّة : ۱ / ۷۱ / ۱ كلّها عن الإمام علىّ عليه السلام ، أمالى الطوسىّ : ۳۷۹ / ۸۱۲ ، جامع الأحاديث للقمّىّ : ۲۵۹ كلاهما عن ابن عبّاس وفيهما «لأُمّتى» بدل «لأهل الأرض» .

حدیث۱۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النُّجومُ أمانٌ لِأَهلِ السَّماءِ ، وأهلُ بَيتى أمانٌ لِأَهلِ الأَرضِ ، فَإِذا ذَهَبَ أهلُ بَيتى جاءَ أهلَ الأَرضِ مِنَ الآياتِ ما كانوا يوعَدونَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستارگان، موجب امان آسمانیان و اهل بیت من موجب امان زمینیان هستند. پس هر گاه اهل بیت من بروند نشانه های تهدید بر زمینیان ظاهر شود.
ينابيع المودّة : ۱ / ۷۱ / ۲ عن أنس ، وراجع المستدرك على الصحيحين : ۲ / ۴۸۶ / ۳۶۷۶ ، مناقب الإمام أمير المؤمنين للكوفىّ : ۲ / ۱۴۲ / ۶۲۳ ، علل الشرائع : ۱۲۳ / ۲ .

حدیث۱۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
نَحنُ أهلُ بَيتِ شَجَرَةِ النُّبُوَّةِ ، ومَعدِنُ الرِّسالَةِ ، لَيسَ أحَدٌ مِنَ الخَلائِقِ يَفضُلُ أهلَ بَيتى غَيرى
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندان شجره نبوّت و کان رسالت هستیم و هیچ کس جز من بر اهل بیتم برتری نیابد.
أمالى الشجرىّ : ۱ / ۱۵۴ عن الإمام علىّ عليه السلام ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۳۷۸ نقلاً عن مناقب ابن المغازلىّ .

حدیث۱۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ فى صِفَةِ الأَئِمَّةِ عليهم السلام ـ : أئِمَّةٌ أبرارٌ ، هُم مَعَ الحَقِّ والحَقُّ مَعَهُم
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در توصیف امامان علیهم السلام ـ : امامانی هستند نیکوکار، آنها با حقّ هستند و حقّ با آنهاست.
كفاية الأثر : ۱۷۷ عن عطاء عن الإمام الحسين عليه السلام .

حدیث۱۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يا مَعاشِرَ المُسلِمينَ ، أنَا سِلمٌ لِمَن سالَمَ أهلَ الخَيمَةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای گروه مسلمانان! من با هر که با اهل خیمه (علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام در خیمه

بودنـد) آشتی در پیش گیرد آشتی در پیش می گیرم و با هر که با ایشان سرِ جنگ داشته باشـد سر جنگ دارم و دوسـتدار کسـی هستم که دوسـتدار آنهـاست، آنهـا را دوست نـدارد مگر انسـان نیک بخت حلال زاده و آنها را دشـمن نمی دارد مگر نگون بختِ ناپاکزاده.

وفی الخیمهٔ : علیّ وفاطمهٔ والحسن والحسین علیهم السلام .

حدیث۱۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلِیٍّ علیه السلام ـ : یا عَلِیُّ ، إنَّ بِنا خَتَمَ اللّه ُ الدّینَ کَما بِنا فَتَحَهُ ، وبِنا یُؤَلِّفُ اللّه ُ بَینَ قُلوبِکُم

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السـلام ـ : ای علی! خداونـد، دین را با ما به پایان برده چنان که آن را با ما آغاز کرده است و در پرتو ما، خداوند دلهای شما را پس از دشمنی و نفرت، الفت بخشیده است.

کذا فی المصدر ، ولعلّها «قلوبهم» واللّه تعالی هو العالم .

حدیث۱۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحنُ أهلُ بَیتٍ لا یُقاسُ بِنا أحَدٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که هیچ کس با ما سنجیده نمی شود.

الفردوس : ۴ / ۲۸۳ / ۶۸۳۸ ، فرائد السـمطین : ۱ / ۴۵ ، ذخـائر العقبی : ۱۷ کلّهـا عن أنس ، ینابیع المودّهٔ : ۲ / ۱۱۴ / ۳۲۲ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحنُ أهلَ البَیتِ لا یُقابَلُ بِنا أحَدٌ ، مَن عادانا فَقَد عادَی اللّه َ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما خاندانی هستیم که هیچ کس با ما برابر نهاده نمی شود و هر که به دشمنی با ما برخیزد به دشمنی با خدا برخاسته است.

إرشاد القلوب : ۴۰۴ .

حدیث۱۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی جَمَعَ فِیَّ وفی أهلِ بَیتِیَ الفَضلَ والشَّرَفَ والسَّخاءَ والشَّجاعَهَٔ والعِلمَ والحِلمَ ، وإنَّ لَنَا الآخِرَهَٔ ولَکُمُ الدُّنیا

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد متعال، فضـیلت، بزرگواری، بخشـش، دلیری، دانش و بردباری را در من و خانـدانم گرد آورده است و آخرت از آنِ ما و دنیا از آنِ شماست.

ینابیع المودّهٔ : ۲ / ۳۰۲ / ۸۶۳ عن ابن عمر رفعه ، إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۵۳۲ عن مودّهٔ القربی .

حدیث۱۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُعطينا أهلَ البَيتِ سَبعَةً لَم يُعطَهُنَّ أحَدٌ قَبلَنا ولا يُعطاها أحَدٌ بَعدَنا : الصَّباحَةَ ، والفَصاحَةَ ، والسَّماحَةَ ، والشَّجاعَةَ ، والحِلمَ ، والعِلمَ ، والمَحَبَّةَ مِنَ النِّساءِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به ما اهل بیت، هفت ویژگی داده شده است که به هیچ کس پیش از ما یا پس از ما داده نشده و نخواهد شد: زیبایی، گشاده زبانی، بخشش، دلیری، بردباری، دانش، دوست داشتن زنان.

الجعفريّات : ۱۸۲ ، نوادر الراونديّ : ۱۵ ، المناقب لابن المغازليّ : ۲۹۵ / ۳۳۷ كلّها عن إسماعيل بن موسى عن آبائه عليهم السلام .

حدیث۱۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَد دَعَوتُ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى أن يَجعَلَ العِلمَ والحِكمَةَ في عَقِبي وعَقِبِ عَقِبي ، وفي زَرعي وزَرعِ زَرعي إلى يَومِ القِيامَةِ ، فَاستُجيبَ لي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از خداوند تبارك و تعالی خواسته ام كه علم و حكمت را در فرزندان و نوادگان من و در كِشته های من و كِشته های ایشان تا روز رستاخیز قرار دهد و خداوند هم دعای مرا مستجاب كرده است.

ينابيع المودّة : ۱ / ۷۴ / ۹ ، كفاية الأثر : ۱۶۵ إلى قوله «زرعي» كلاهما عن عبد اللّه بن الحسن عن أبيه عن جدّه الإمام الحسن عليه السلام .

حدیث۱۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَمَعَ اللّهُ عَزَّوجَلَّ لَنا عَشرَ خِصالٍ لَم يَجمَعها لِأَحَدٍ قَبلَنا ولا تَكونُ في أحَدٍ غَيرِنا : فينَا الحُكمُ ، والحِلمُ ، والعِلمُ ، والنُّبُوَّةُ ، والسَّماحَةُ ، والشَّجاعَةُ ، والقَصدُ ، والصِّدقُ ، والطَّهورُ ، والعَفافُ . ونَحنُ كَلِمَةُ التَّقوى ، وسَبيلُ الهُدى ، والمَثَلُ الأَعلى ، والحُجَّةُ العُظمى ، والعُروَةُ الوُثقى ، والحَبلُ

المَتينُ ، ونَحنُ الَّذينَ أمَرَ اللّهُ لَنا بِالمَوَدَّةِ «فَماذا بَعدَ الحَقِّ إلاَّ الضَّلالُ فَأَنّى تُصرَفونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عزّوجل ده سرشت را در ما گرد آورده که نه برای پیشینیان و نه برای دیگران گرد نیاورده است: در ماست حکم، حکمت، بردباری، دانش، نبوّت، بخشش، دلیری، میانه روی، راستی، پاکی و پاکدامنی.

ماییم کلمه تقوا و راه هدایت و الگوهای والا و برترین حجّت و دستگیره استوار و ریسمان سخت ومابیم که خداوند به دوستی ما فرمان داده است: «پس از حقّ، جز گمراهی چه خواهد بود، پس به کجا روی می آورید» .

يونس : ۳۲ .

حدیث۱۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ في صِفَةِ عَلِيٍّ عليه السلام ـ : هُوَ سَيِّدُ الأَوصِياءِ ، اللُّحوقُ بِهِ سَعادَةٌ ، والمَوتُ في طاعَتِهِ شَهادَةٌ ، وَاسمُهُ فِي التَّوراةِ مَقرونٌ إلَى اسمِي ،

وزَوجَتُهُ الصِّدّیقَةُ الکَبری ابنَتی ، وابناهُ سَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ ابنایَ ، وهُوَ وهُما والأئِمَّةُ بَعدَهُم حُجَجُ اللّه عَلی خَلقِهِ بَعدَ النَّبِیّینَ ، وهُم أبوابُ العِلمِ فی اُمَّتی ، مَن تَبِعَهُم نَجا مِنَ النّارِ ، ومَنِ اقتَدی بِهِم هُدِیَ إلی صِراطٍ مُستَقیمٍ ، لَم یَهَبِ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ مَحَبَّتَهُم لِعَبدٍ إلاّ أدخَلَهُ اللّه ُ الجَنَّةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در توصیف علی علیه السلام ـ : او سرور اوصیاست، نیک بختی به او پیوند خورده است و مرگ در راه فرمانبری از او شهادت است، نام او در تورات کنار نام من است، همسر او صدّیقه کبرا دختر من است، دو پسر او سروران جوانان بهشتی دو پسر من هستند، او با آن دو و امامان پس از ایشان حجّتهای خدا هستند بر خلق او پس از پیامبران و آنها درهای دانش هستند در میان امّت من، هر که از ایشان پیروی کند از آتش رهایی یابد و هر که به آنها اقتدا کند به راه راست هدایت شود، خداوند عزّوجل محبّت آنها را به بنده ای نبخشیده مگر آن که او را در بهشت وارد کرده است.

أمالیالصدوق : ۲۸ / ۵ ، مشارق أنوار الیقین : ۵۶ نحوه ، حلیة الأبرار : ۱ / ۲۳۵ ، وذکره أیضًا فی : ۴۸۳ کلّها عن جابر بن عبداللّه الأنصاریّ .

حدیث۱۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی فی صِفَةِ أهلِ البَیتِ علیهم السلام ـ : هُم خُزّانی عَلی عِلمی مِن بَعدِکَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارك و تعالی در توصیف اهل بیت علیهم السلامی فرماید: آنها پس از تو گنجوران علم من هستند.

الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۴ ، وذکره أیضًا فی : ۲۰۹ / ۴ ، بصائر الدرجات : ۱۰۵ / ۱۲ کلّها عن أبی حمزة الثمالیّ عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۱۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی تارِکٌ فیکُم أمرَینِ إن أخَذتُم بِهِما لَن تَضِلّوا : کِتابَ اللّه عَزَّوجَلَّ ، وأهلَ بَیتی عِترَتی . أیُّهَا النّاسُ ، اِسمَعوا وقَد بَلَّغتُ أنَّکُم سَتَرِدونَ عَلَیَّ الحَوضَ ، فَأَسأَلُکُم عَمّا فَعَلتُم فِی الثَّقَلَینِ ، والثَّقَلانِ کِتابُ اللّه جَلَّ ذِکرُهُ وأهلُ بَیتی ، فَلا تَسبِقوهُم فَتَهلِکوا ، ولا تُعَلِّموهُم فَإِنَّهُم أعلَمُ مِنکُم

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله : من دو چیز در میان شما می نهم که اگر به آن دو چنگ زنید هرگز گمراه نشوید: کتاب خداوند عزّوجل و اهل بیت من که همان عترت من است. ای مردم! گوش کنید، به من خبر رسیده است که در کنار حوض کوثر بر من وارد خواهید شد و من پیرامون این که با این دو امر سترگ چه کردید از شما پرسش خواهم کرد. این دو امر سترگ، کتاب خداوند والانام و اهل بیت من است، پس از آنها پیشی نگیرید که نابود می شوید و به آنها نیاموزید که داناتر از شمایند.

الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۳ عن عبد الحمید بن أبی الدیلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، وراجع تفسیر العیّاشیّ : ۱ / ۲۵۰ / ۱۶۹ عن أبی بصیر عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۱۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا ـ إنَّ أبرارَ عِترَتی وأطائِبَ أرومَتی أحلَمُ النّاسِ صِغارًا وأعلَمُ النّاسِ كِبارًا ، فَلا تُعَلِّموهُم فَإِنَّهُم أعلَمُ مِنكَم، لا يُخرِجونَكَم مِن بابِ هُدًى ولا يُدخِلونَكُم فی بابِ ضَلالَةٍ

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که نیکان خاندان من و پاک ترین های تبار من، در کوچکی خردمندترین مردم و در بزرگی داناترین ایشان هستند، پس به آنها نیاموزید که داناتر از شمایند. آنها شما را از درِ هدایت بیرون نمی برند و به درِ گمراهی واردتان نمی سازند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۰۴ / ۱ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۳۶ / ۳۰۸ ، وراجع ص ۵۶۴ / ۸۴۱ من كتابنا هذا .

حدیث۱۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَحنُ أهلَ البَیتِ مَفاتیحُ الرَّحمَةِ ، ومَوضِعُ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفُ المَلائِكَةِ، وَمعدِنُ العِلم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما اهل بیت، کلیدهای رحمت و جایگاه رسالت و محلّ آمد و شد فرشتگان و کان دانش هستیم.

فرائد السمطین : ۱ / ۴۴ / ۹ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِیٌّ یُعَلِّمُ النّاسَ بَعدی مِن تَأویلِ القُرآنِ ما لا یَعلَمون ـ أو (قالَ :) یُخبِرُهُم ـ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی، پس از من، تأویل آن چه را مردم از قرآن نمی دانند به آنها می آموزد یا (فرمود) آگاهشان می کند.

شواهد التنزیل : ۱ / ۳۹ / ۲۸ عن أنس .

حدیث۱۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما یَنقَلِبُ جَناحُ طائِرٍ فِی الهَواءِ إلاّ وعِندَنا فیهِ عِلم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بال پرنده ای در آسمان به هم نمی خورد مگر این که ما از آن آگاهیم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۳۲ / ۵۴ عن داود بن سلیمان الفرّاء عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، صحیفة الرضا علیه السلام : ۶۲ / ۱۰۰ عن أحمد بن عامر الطائیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَد هَبَطَ عَلَیَّ مَلَكٌ مِنَ السَّماءِ ما هَبَطَ عَلی نَبِیٍّ قَبلی ، ولا یَهبِطُ عَلی أحَدٍ مِن بَعدی ، وهُوَ إسرافیلُ وعِندَهُ جِبریلُ ، فَقالَ : السَّلامُ عَلَیكَ یا مُحَمَّدُ ، ثُمَّ قالَ : أنَا رَسولُ رَبِّكَ إلَیكَ ، أمَرَنی أن اُخبِرَكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرشته ای از آسمان بر من نازل شد که نه پیش از من بر پیامبری نازل شده است و نه پس از من بر کسی نازل خواهد شد. او، اسرافیل بود که جبرئیل را همراه خود داشت. او گفت: درود بر تو ای محمّد! و سپس ادامه داد: من

فرستاده پروردگارت هستم به سوی تو، او به من دستور داده که تو را اگر می خواهی به عنوان پیامبری بنده و اگر مایلی به عنوان پیامبری پادشاه، برگزینم. من به جبرئیل نگریستم جبرئیل به من اشاره کرد که فروتنی کن و من گفتم: ترجیح می دهم پیامبری بنده باشم.

کذا فی المتن ، والأنسب : اُخیِّرک .

حدیث۱۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُروءَتُنا أهلَ البَیتِ العَفوُ عَمَّن ظَلَمَنا وإعطاءُ مَن حَرَمَنا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردانگی ما اهل بیت، گذشت است از کسی که به ما ستم کرده و عطاست به کسی که از ما دریغ ورزیده است.

تحف العقول : ۳۸ .

حدیث۱۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُعِلَت قُرَّةُ عَینی فِی الصَّلاةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرام دیده من، در نماز نهاده شده است.

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۷۲ عن أنس بن مالک ، المعجم الکبیر : ۲۰ / ۴۲۰ / ۱۰۱۲ عن المغیرة .

حدیث۱۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمَّا ابنَتی فاطِمَةُ ... مَتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما دخترم فاطمه... در محرابش در برابر خداوند جلیل خود می ایستاد، در حالی که نور او برای فرشتگان آسمان، چنان پیدا بود که درخشش اختران برای زمینیان و خداوند، به فرشتگانش می فرمود: ای فرشتگان من! به کنیز من، فاطمه، سرور کنیزان من، بنگرید که چگونه در برابر من گوشت تنش از بیم من، به لرزه افتاده و از صمیم دل، به عبادت من روی آورده است.

فی الطبعة المعتمدة «مِنّی» والصحیح ما أثبتناه من طبعة اُخری .

حدیث۱۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّا لَنُعطی غَیرَ المُستَحِقِّ حَذَرًا مِن رَدِّ المُستَحِقِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما از بیم آن که مستحقّ را ردّ نکرده باشیم، به غیر مستحقّ هم می بخشیم.

عدّة الداعی : ۹۱ .

حدیث۱۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ [النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله]مِمّا یَقولُ لِلخادِمِ : أَلَکَ حاجَةٌ ؟

زیـاد بن ابی زیـاد به نقـل از خـادم پیامبر صـلی الله علیه و آله : از جمله هایی که [پیامبر صـلی الله علیه و آله]به خـدمتگزار خود می فرمود، این بود: آیا نیازی داری؟

مسند ابن حنبل : ۵ / ۴۳۹ / ۱۶۰۷۶ ، مجمع الزوائد : ۲ / ۵۱۵ / ۳۵۰۳ .

حدیث۱۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ

رَسولَ اللّه صـلی الله علیه و آله کانَ یَعودُ مَرضـی مَساکینِ المُسـلِمینَ وضُـعَفائِهِم ، ویَتَّبِعُ جَنائِزَهُم، ولا یُصَـلّی عَلَیهِم أحَـدٌ غَیرُهُ ، وإنَّ امرَأَةً مِسـکینَةً مِن أهـلِ العَوالی طـالَ سُـقمُها فَکـانَ رَسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله یَسـأَلُ عَنهـا مَن حَضَـرَها مِن جیرانِها ، وأمَرَهُم أن لایَدفِنوها إن حَـدَثَ بِهـا حَـدَثٌ فَیُصَـلِّیَ عَلَیهـا ، فَتُوُفِّیَت تِلکَ المَرأَةُ لَیلًا وَاحتَمَلوها فَأَتَوا بِها مَعَ الجَنائِزِ ـ أو قالَ : موضِعَ الجَنائِزِ ـ عِنـدَ مَسـجِدِ رَسولِ اللّه صـلی الله علیه و آله لِیُصَـلِّیَ عَلَیها رَسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله کَما أمَرَهُم ، فَوَجَـدوهُ قَـد نامَ بَعدَ صَـلاةِ العِشاءِ فَکَرِهوا أن یُهَجِّدوا

ابو اُمامه، سهل بن حنیف انصاری به نقل از یکی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مسـلمانان مسکین و ضعیف را که بیمار بودند، عیادت می فرمود و جنازه شان را تشییع می کرد و هیچ کس جز او، بر آنها نماز نمی خوانـد. زنی درمانده از اهالی عوالی، بیماریش طولانی شد و پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله از همسایگانی که به دیدار او می رفتند حال آن زن را جویا می شـد و به آنان فرمان داد، اگر آن زن از دنیا رفت به خاکش نسپرند، تا این که حضـرت صـلی الله علیه و آله بر او نماز بگزارد. شبی این زن درگـذشت و او را با جنازه ها ـ یا گفت به مکان جنازه ها ـ به مسـجد رسول اللّه صـلی الله علیه و آله آوردند تا پیامبر صلی الله علیه و آله آن گونه که از ایشان خواسته بود، بر او نماز بگزارد، اما دیدند پیامبر صلی الله علیه و آله پس از نماز عشا خوابیـده است و خوش نداشـتند پیامبر را از خواب بیـدار کننـد، لذا خود بر او نماز گزاردند و او را بردند. چون صـبح شـد پیامبر صـلی الله علیه و آله از همسایگان آن زن که نزد پیامبر بودنـد، حال آن زن را جویا شـد و آنها خبر مرگ او را به پیامبر صـلی الله علیه و آله دادنـد و گفتند که نخواسـتند پیامبر صـلی الله علیه و آله را، برای او بیدار کنند. پیامبر اکرم صـلی الله علیه و آله به آنها فرمود: چرا چنین کردیـد؟ راه بیفتید، آنها با پیامبر صـلی الله علیه و آله به راه افتادند تا به گور او رسـیدند و چنان که برای نماز میّت می ایستند، پشت سر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به صف ایستادند و پیامبر صلی الله علیه و آله بر آن زن نماز گزارد.

هجّد : أیقظ . (لسان العرب : ۳ / ۴۳۲) .

حدیث۱۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحسِن مُصاحَبَةَ مَن صاحَبَکَ تَکُن مُسلِمًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با آن کس که همنشین تو است، نیکو همنشینی کن تا مسلمان باشی.

أمالی الصـدوق : ۱۶۸ / ۱۳ ، أمالی المفیـد : ۳۵۰ / ۱ ، منـاقب الإمـام أمیر المؤمنین علیه السـلام للکوفیّ : ۲ / ۲۷۶ / ۷۴۴ کلّها عن إسماعیل بن أبی زیاد عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، روضهٔ الواعظین : ۴۷۴ ، مشکاهٔ الأنوار : ۸۶ .

حدیث۱۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذی نَفسی بِیَدِهِ لا یَنفَعُ عَبدًا عَمَلُهُ إلاّ بِمَعرِفَهِٔ حَقِّنا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ بنده ای را کردارش سود نرساند مگر در پرتو شناخت حقّ ما.

المعجم الأوسط : ۲ / ۳۶۰ / ۲۲۳۰ عن ابن أبی لیلی عن الإمام الحسن بن علیّ علیهماالسـلام ، ینابیع المودّهٔ : ۲ / ۲۷۲ / ۷۷۵ عن جابر ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۷۲ / ۱۵۰۰۷ ، أمالی المفید : ۴۴ / ۲ ، وذکره أیضًا فی : ۱۳ / ۱ وفیه «بمعرفتنا» بدل «بمعرفهٔ حقّنا» ، المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۹ والثلاثهٔ الأخیرهٔ عن عبدالرحمن ابن أبی لیلی عن الإمام الحسین علیه السلام وفیها «لا ینتفع عبد بعمله» ، وراجع الغدیر : ۲ / ۳۰۱ ، و : ۱۰ / ۲۸۰ ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۲۸ .

حدیث۱۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِراجُ المُؤمِنِ مَعرِفَهُٔ حَقِّنا ، وأشَدُّ العَمی مَن عَمِیَ عَن فَضلِنا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چراغ مؤمن شناخت حقّ ماست و بدترین کوری، [کوری]کسی است که برتری ما را نبیند.

جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۹ ، الخصال : ۶۳۳ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علیّ علیهم السلام ، تفسیر فرات الکوفیّ : ۳۶۸ / ۴۹۹ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُذَکِّرُکُمُ اللّه َ فی أهلِ بَیتی، اُذَکِّرُکُمُ اللّه َ فی أهلِ بَیتی، اُذَکِّرُکُمُ اللّه َ فی أهلِ بَیتی

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : درباره خانـدانم خـدا را به یاد شـما می آورم، درباره خانـدانم خدا را به یاد شما می آورم، درباره خاندانم خدا را به یاد شما می آورم.

صحیح مسلم : ۴ / ۱۸۷۳ / ۲۴۰۸ ، سنن الدارمیّ : ۲ / ۸۹۰ / ۳۱۹۸ ، مسند ابن حنبل : ۷ / ۷۵ / ۱۹۲۸۵ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۱۹۴ / ۲۰۳۳۵ ، تهذیب تاریخ دمشق : ۵ / ۴۳۹ ، الدرّ المنثور : ۷ / ۳۴۹ نقلاً عن الترمذیّ والنسائیّ ، فرائد السمطین : ۲ / ۲۳۴ کلّها عن زید بن أرقم ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ /۳۹۱ .

حدیث۱۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنشُدُکُمُ اللّه َ فی أهلِ بَیتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما را به خدا درباره اهل بیتم [حقّ و حرمتشان را پاس دارید].

المعجم الكبير : ۵ / ۱۸۳ / ۵۰۲۷ ، كنز العمّال : ۱۳ / ۶۴۰ / ۳۷۶۱۹ نقلاً عن ابن جرير ، كلاهما عن زيد بن أرقم ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۳۴ .

حديث۱۳۴۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أُوصيكُم بِعِترَتى خَيرًا

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : شما را درباره عترتم سفارش به نیکی می کنم.

المستدرك على الصحيحين : ۲ / ۱۳۱ / ۲۵۵۹ ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۷ / ۱۴۹۶۰ كلاهما عن عبد الرحمن بن عوف ، كفاية الأثر : ۴۱ عن سلمان الفارسىّ ، وذكر أيضًا فى : ۱۲۹ عن حذيفة بن أسيد ، و : ۱۳۲ عن عمران بن حصين ، و : ۱۰۴ عن زيد بن أرقم وفيه «معاشر الناس ، اُوصيكم اللّه فى عترتى وأهل بيتى خيرًا» ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۳۲ .

حديث۱۳۴۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أنَا أوَّلُ وافِدٍ عَلَى العَزيزِ الجَبّارِ يَومَ القِيامَةِ وكِتابُهُ وأهلُ بَيتى ثُمَّ اُمَّتى ، ثُمَّ أسأَلُهُم : ما فَعَلتُم بِكِتابِ اللّه ِ وبِأَهلِ بَيتى

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : من و كتاب خدا و اهل بیتم نخستین كسانی هستیم كه در روز قیامت بر خدای عزیز جبّار وارد می شویم و سپس امّتم وارد می شوند. آن گاه از ایشان می پرسم كه با كتاب خدا و اهل بیت من چه كردید؟

الكافى : ۲ / ۶۰۰ / ۴ عن أبى الجارود عن الإمام الباقر عليه السلام ، مختصر بصائر الدرجات : ۸۹ نحوه عن شعيب الحدّاد عن الإمام الصادق عليه السلام .

حديث۱۳۵۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، اللّه َ اللّه َ فى أهلِ بَيتى ، فَإِنَّهُم أركانُ الدّينِ ومَصابيحُ الظُّلَمِ ومَعدِنُ العِلمِ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : ای مردم! خدا را، خدا را درباره اهل بیتم؛ چرا كه آنان پایه های دین و چراغهای تاریكیها و كان دانشند.

خصائص الأئمّة عليهم السلام : ۷۵ عن عيسى الضرير عن الإمام الكاظم عن أبيه عليهماالسلام ، والمتن موافق لما فى البحار : ۲۲ / ۴۸۷ / ۳۱ نقلًا عن خصائص الأئمّة .

حديث۱۳۵۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اللّهُمَّ أهلُ بَيتى وأنَا مُستَودِعُهُم كُلَّ مُؤمِنٍ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : خدایا! اهل بیتم، من آنان را نزد هر مؤمنی به امانت می سپارم.

تهذيب تاريخ دمشق : ۴ / ۳۲۲ عن أنس ، ينابيع المودّة : ۲ / ۷۱ / ۱۱ وفيه «اللّهمّ هؤلاء أهلى . . .» ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۳۵ .

حدیث۱۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن حَفِظَنی فی أهلِ بَیتی فَقَدِ اتَّخَذَ عِندَ اللّه ِ عَهدًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس وجود مرا در میان اهل بیتم حفظ کند [وجود مرا در میان آنها جستجو کند] در درگاه الهی به امانی دست یافته است.

ذخائر العقبی : ۱۸ عن عبد العزیز بإسناده ، ینابیع المودّة : ۲ / ۱۱۴ / ۳۲۳ عن عبد العزیز مرسلًا ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۱۸ .

حدیث۱۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِحفَظونی فی عِترَتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا در میان اهل بیتم حفظ کنید.

مسند الشهاب : ۱ / ۴۱۹ / ۴۷۴ عن أنس ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۳۴ نقلًا عن تاریخ حضرموت .

حدیث۱۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُخلُفونی فی أهلِ بَیتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان اهل بیتم جانشین من باشید.

الصواعق المحرقة : ۱۵۰ ، الجامع الصغیر : ۱ / ۵۰ / ۳۰۲ ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۵۷ / ۱۴۹۶۱ ، ینابیع المودّة : ۱ / ۱۲۶ / ۶۲ وزاد فی آخره «خیرًا» کلّها عن ابن عمر ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۴۸ .

حدیث۱۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُؤمِنو اُمَّتی یَحفَظونَ وَدیعَتی فی أهلِ بَیتی إلی یَومِ القِیامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان امّت من اهل بیت مرا که امانت من [در میان ایشان]هستند تا روز قیامت پاس می دارند.

الکافی : ۲ / ۴۶ / ۳ عن عبد العظیم بن عبد اللّه الحسنیّ عن الإمام الجواد عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن یُبارَکَ لَهُ فی أجَلِهِ ، وأن یُمَتِّعَهُ اللّه ُ بِما خَوَّلَهُ فَلیَخلُفنی فی أهلی خِلافَةً حَسَنَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دوست دارد به عمرش برکت داده شود و خداوند او را از آن چه عطایش فرموده است بهره مند سازد، پس نسبت به خانواده ام جانشین خوبی برای من باشد.

کنز العمّال : ۱۲ / ۹۹ / ۳۴۱۷۱ عن عبد اللّه بن بدر الخطمیّ عن أبیه .

حدیث۱۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّکُم سَتُبتَلَونَ فی أهلِ بَیتی مِن بَعدی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس از من شما در باب اهل بیتم آزموده خواهید شد.

المعجم الکبیر : ۴ / ۱۹۲ / ۴۱۱۱ عن خالد بن عرفطة .

حدیث۱۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ وذکر الحدیث إلی أن قال : ـ أیُّهَا النّاسُ ،اللّه َ اللّه َ فی عِترَتی وأهلِ بَیتی ، فَإِنَّ فاطِمَةَ بَضعَةٌ مِنّی ، ووَلَدَیها عَضُدایَ ، وأنَا وبَعلُها کَالضَّوءِ ، اللّهُمَّ ارحَم مَن رَحِمَهُم ، ولا تَغفِر لِمَن ظَلَمَهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون از حجة الوداع برگشتیم با رسول خدا صلی الله علیه و آله در مسجد آن حضرت نشستیم. حضرت فرمود: ... ای مردم! خدا را، خدا را درباره عترت و اهل بیت من؛ زیرا که فاطمه پاره تن من است و دو پسر او دو بازوی منند، ومن و شوهرش همچون نوریم؛ خدایا! رحم کن بر کسی که به آنان رحم کند و نیامرز کسی را که بر ایشان ستم کند.

البحار : ۲۳ / ۱۴۳ / ۹۷ نقلاً عن الفضائل وکتاب الروضة ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۱۹۸ .

حدیث۱۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن یَتَمَسَّکَ بِالعُروَةِ الوُثقی فَلیَتَمَسَّک بِحُبِّ عَلِیٍّ وأهلِ بَیتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد به دستگیره محکم چنگ زند، به دوستی علی و اهل بیت من چنگ در زند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۸ / ۲۱۶ عن أبی محمّد التمیمیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، ینابیع المودّة : ۲ / ۲۶۸ / ۷۶۱ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ أن یَتَمَسَّکَ بِعُروَةِ اللّه ِ الوُثقَی الَّتی قالَ اللّه ُ تَعالی فی کِتابِهِ ، فَلیُوالِ عَلِیَّ بنَ أبی طالِبٍ وَالحَسَنَ وَالحُسَینَ علیهماالسلام ، فَإِنَّ اللّه َ یُحِبُّهُما

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد به دستگیره محکم خداوند که خدای متعال در کتاب خود فرموده است، چنگ در زند، پس علی بن ابی طالب و حسن و

حسین: را دوست بدارد؛ زیرا که خداوند عرش نشین آنان را دوست می دارد.

هکذا فی المصدر ، والصواب «یحبّهم» .

حدیث۱۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَا وأهلُ بَيتى شَجَرَةٌ فِى الجَنَّةِ وأغصانُها فِى الدُّنيا ، فَمَن تَمَسَّكَ بِنَا اتَّخَذَ إلى رَبِّهِ سَبيلاً

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : من و اهـل بیتم درخـتی هستیم که در بهشت است و شـاخه هـای آن در دنیـاست؛ پس هر که به ما چنگ آویزد راهی به سوی پروردگارش در پیش گرفته است.

ذخائر العقبى : ۱۶ عن عبد العزيز بإسناده ، وراجع ينابيع المودّة : ۲ / ۱۱۳ / ۳۱۷ ، و : ۴۳۹ / ۲۰۹ .

حدیث۱۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَمَسَّكَ بِعِترَتى مِن بَعدى كانَ مِنَ الفائِزينَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه پس از من به عترتم تمسّک جوید از رستگاران است.

كفاية الأثر : ۲۲ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأَئِمَّةُ عليهم السـلام بَعدِى اثنا عَشَرَ ، تِسعَةٌ مِن صُلبِ الحُسَينِ ، ومِنّا مَهدِيُّ هذِهِ الاُمَّةِ . مَن تَمَسَّكَ مِن بَعدى بِهِم فَقَدِ استَمسَكَ بِحَبلِ اللّه ِ ، ومَن تَخَلّى مِنهُم فَقَد تَخَلّى مِنَ اللّه ِ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : امامان پس از من دوازده نفرنـد که نه نفر آنان از پشت حسـین هسـتند و مهدی این امّت از ماست. هرکه پس از من به ایشان تمسک جویـد هر آینه به ریسـمان خـدا چنگ زده است و هرکه آنان را ترک گویـد خـدا را ترک گفته است.

كفاية الأثر : ۹۴ عن عثمان بن عفّان عن أبيه .

حدیث۱۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَسَّكوا بِطاعَةِ أئِمَّتِكُم ولا تُخالِفوهُم ، فَإِنَّ طاعَتَهُم طاعَةُ اللّه ِ ، وإنَّ مَعصِيَتَهُم مَعصِيَةُ اللّه ِ

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : به (رشته) فرمانبرداری از امامانتان چنگ زنید و از فرمانشان سرپیچی نکنید؛ زیرا که اطاعت از آنان اطاعت از خداست و نافرمانی کردن از آنها نافرمانی از خدا می باشد.

المعجم الكبير : ۲۲ / ۳۷۴ / ۹۳۵ ، ۹۳۶ ، تهـذيب تاريخ دمشق : ۷ / ۱۹۷ ، السنّة لابن أبى عاصم : ۴۹۹ / ۱۰۸۰ ، الدرّ المنثور : ۵ / ۱۷۸ نقلاً عن ابن مردويه كلّها عن أبى ليلى الأشعرى ، إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۵۲۲ / ۱۱۲ نقلاً عن مودّة القربى .

حدیث۱۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن يَركَبَ سَفينَةَ النَّجاةِ ويَستَمسِكَ بِالعُروَةِ الوُثقى ويَعتَصِمَ بِحَبلِ اللّه ِ المَتينِ فَليُوالِ عَلِيًّا بَعدى ، وَليُعادِ عَدُوَّهُ ، وَليَأتَمَّ بِالأَئِمَّةِ الهُداةِ مِن وُلدِهِ ، فَإِنَّهُم خُلَفائى وأوصِيائى وحُجَجُ اللّه ِ عَلَى الخَلقِ بَعدى وسادَةُ اُمَّتى وقادَةُ الأَتقِياءِ إلَى الجَنَّةِ ، حِزبُهُم حِزبى وحِزبى

حِزبُ اللّه ، وحِزبُ أعدائِهِم حِزبُ الشَّيطانِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هركه دوست دارد كه بر كشتى نجات بنشيند و به دستگيره محكم چنگ آويزد و ريسمان استوار خدا را بگيرد بايد پس از من على را دوست بدارد و با دشمن او دشمنى كند و امامان هدايتگر از نسل او را به پيشوايى بپذيرد ؛ زيرا كه آنان پس از من جانشينان و اوصياى من و حجّت خدا بر خلقند و سروران امّت هستند و پرهيزگاران را به سوى بهشت مى برند. حزب آنان حزب من است و حزب من حزب خداست و حزب دشمنان آنان حزب شيطان است.

أمالي الصدوق : ٢۶ / ۵ ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ٢٩٢ / ۴٣ كلاهما عن الحسين بن خالد عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بشارة المصطفى : ١۵ عن داود بن سليمان عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، روضة الواعظين : ١٧۴ ، إرشاد القلوب : ٢ / ۴٢۴ ، ينابيع المودّة : ٢ / ٣١۶ / ٩١٢ عن الإمام علىّ عليه السلام .

حديث ۱۳۶۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحَبَّ أن يَحيا حَياتى ويَموتَ ميتَتِى ويَدخُلَ الجَنَّةَ الَّتى وَعَدَنى رَبّى فَليَتَوَلَّ عَلِيَّ بنَ أبى طالِبٍ ووَرَثَتُهُ الطّاهِرينَ ، أئِمَّةَ الهُدى ومَصابيحَ الدُّجى مِن بَعدى ، فَإِنَّهُم لَن يُخرِجوكُم مِن بابِ الهُدى إلى بابِ الضَّلالَةِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هركه دوست دارد كه مثل من زندگى كند و مانند من بميرد و به بهشتى كه پروردگارم مرا وعده داده است وارد شود پس بايد ولايت على بن ابى طالب و وارثان پاك او را كه پس از من امامان هدايتگر و چراغهاى تاريكيها هستند بپذيرد؛ چه آنان هرگز شما را از راه راست به كجراهه گمراهى نمى كشانند.

أمالي الشجريّ : ١ / ١٣۶ عن محمّد بن عبداللّه عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كنز العمّال : ١١/۶١١/٣٢٩۶٠ وفيه «وذرّيّته من بعده» بدل «ورثته الطاهرين ، أئمّة الهدى ومصابيح الدجى من بعدى» ، المناقب لابن شهرآشوب : ١ / ٢٩١ نقلاً عن كتاب الأربعين بإسناده عن الإمام الحسين عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله .

حديث ۱۳۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أرادَ أن يَحيا حَياتى ويَموتَ ميتَتى ويَدخُلَ جَنَّةَ عَدنٍ الَّتى غَرَسَهَا اللّه ُ رَبّى بِيَدِهِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هركه مى خواهد چون من زندگى كند و مانند من بميرد و به بهشت برينى كه پروردگارم خدا با دست [قدرت] خود آن را نشانده است درآيد بايد ولايت على بن ابى طالب را بپذيرد و با دوست او دوستى كند و با دشمنش دشمنى و در برابر اوصياى پس از او گردن نهد؛ زيرا كه آنان عترت من و از گوشت و خون من هستند، خداوند فهم و دانش مرا به آنان عطا فرموده است. به خدا شكوه مى كنم از دست آن امتم كه فضيلت ايشان را منكر شوند و حرمت خويشاوندى من با آنان را نگه ندارند، به خدا سوگند كه اينان فرزند مرا مى كشند، خدا شفاعتم را شامل حال آنان نكناد.

أى بقوّته وقدرته .

حديث ۱۳۶۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ـ لِعَلِيٍّ عليه السلام ـ : مَن سَرَّهُ أن يَلقَى اللّه َ عَزَّوجَلَّ آمِنًا مُطَهَّرًا لا ـ يَحزُنُهُ الفَزَعُ الأَكبَرُ فَليَتَوَلَّكَ ، وَليَتَوَلَّ بَنيكَ الحَسَنَ وَالحُسَينَ ،

وعَلِيَّ بنَ الحُسَينِ ، ومُحَمَّدَ بنَ عَلِيٍّ ، وجَعفَرَ بنَ مُحَمَّدٍ ، وموسَى بنَ جَعفَرٍ ، وعَلِيَّ بنَ موسى ، ومُحَمَّدًا ، وعَلِيًّا ، وَالحَسَنَ ، ثُمَّ المَهدِيَّ وهُوَ خاتَمُهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ: هر که خوشحال می شود که ایمن و پاک خدای عز و جلرا دیدار کند و از آن وحشت بزرگ [قیامت]اندوهی به دل راه ندهد باید ولایت تو و ولایت دو فرزندت حسن و حسین و علی بن الحسین و محمّدبن علی و جعفر بن محمّد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمّد و علی و

حسن و سرانجام مهدی را که آخرین آنهاست بپذیرد.

الغيبة للطوسيّ : ۱۳۶ / ۱۰۰ عن عيسى بن أحمد بن عيسى بن المنصور عن الإمام العسكريّ عن آبائه عليهم السلام ، المناقب لابن شهرآشوب : ۱ / ۲۹۳ ، الصراط المستقيم : ۲ / ۱۵۱ وفيهما «قائمهم» بدل «خاتمهم» .

حدیث۱۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فِي الأَئِمَّةِ عليهم السلام ـ : يَا بنَ عَبّاسٍ ، وَلايَتُهُم وَلايتى ووَلايَتى وَلايَةُ اللّه ِ، وحَربُهُم حَربى وحَربى حَربُ اللّه ِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ درباره ائمّه علیهم السلام ـ: ای پسر عباس، ولایت آنان ولایت من است و ولایت من ولایت خداست، جنگ با آنان جنگ با من است وجنگ بامن جنگ با خدا، آشتی با آنان آشتی با من است و آشتی با من آشتی بودن با خداست.

وفي نسخة «حزبهم حزبى وحزبى حزب اللّه » .

حدیث۱۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَلايَتى ووَلايَةُ أهلِ بَيتى أمانٌ مِنَ النّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ولایت من و ولایت اهل بیت من مایه ایمنی از آتش دوزخ است.

أمالي الصدوق : ۳۸۳ / ۸ ، بشارة المصطفى : ۱۷۶ كلاهما عن عبد اللّه بن عبّاس .

حدیث۱۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما بالُ أقوامٍ إذا ذُكِرَ عِندَهُم آلُ إبراهيمَ فَرِحوا وَاستَبشَروا ، وإذا ذُكِرَ عِندَهُم آلُ مُحَمَّدٍ عليه السلام اِشمَأَزَّت قُلوبُهُم ؟! وَالَّذى نَفسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، لَو أنَّ عَبدًا جاءَ يَومَ القِيامَةِ بِعَمَلِ سَبعينَ نَبِيًّا ما قَبِلَ اللّه ُ ذلِكَ مِنهُ حَتّى يَلقاهُ بِوَلايَتى ووَلايَةِ أهلِ بَيتى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عده ای را چه می شود که هرگاه در حضور آنان از خاندان ابراهیم یاد می شود خوشحال و شادمان می شوند، اما هر زمان که نزد آنان از خاندان محمّد صلی الله علیه و آله نام برده می شود ناراحت می شوند؟! سوگند به آن که جان محمّد در دست اوست اگر در روز قیامت بنده ای با عمل هفتاد پیامبر حاضر شود خداوند آنها را از او نپذیرد مگر این که باولایت من و ولایت اهل بیتم خدا را دیدار کند.

أمالي الطوسيّ : ۱۴۰ / ۲۲۹ ، بشارة المصطفى : ۸۱ ، وذكره أيضًا في : ۱۳۳ كلّها عن يونس بن الحبّاب عن الإمام عليّ بن الحسين عليهماالسلام ، كشف الغمّة : ۲ / ۱۰ عن الإمام السجّاد عليه السلام ، وراجع أمالي المفيد : ۱۱۵ / ۸ عن مرازم عن الإمام الصادق عليه

السلام .

حدیث۱۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، إنّي فَرَطُكُم وأنتُم وارِدونَ عَلَيَّ الحَوضَ . ألا وإنّي سائِلُكُم عَنِ الثَّقَلَينِ ، فَانظُروا كَيفَ تَخلُفوني فيهِما ، فَإِنَّ اللَّطيفَ الخَبيرَ نَبَّأَني أنَّهُما لَن يَفتَرِقا حَتّى يَلقَياني ، وسَأَلتُ رَبّي ذلِكَ فَأَعطانيهِ ، ألا وإنّي قَد تَرَكتُهُما فيكُم : كِتابَ اللّهِ وعِترَتي أهلَ بَيتي ، فَلا تَسبِقوهُم فَتَفَرَّقوا ، ولا تُقَصِّروا عَنهُم فَتَهلِكوا ، ولا تُعَلِّموهُم فَإِنَّهُم أعلَمُ مِنكُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من جلوتر از شما می روم و شما در کنار حوض [کوثر]بر من وارد می شوید ؛ آگاه باشید که من درباره ثقلین از شما خواهم پرسید؛ پس بنگرید که پس از من با آن دو چه می کنید؛ چه خداوند لطیف خبیر مرا خبر داد که: این دو هرگز از یکدیگر جدا نخواهند شد تا این که به دیدار من بیایند و من این امر را از پروردگارم خواستم و او خواهش مرا برآورد. آگاه باشید که من در میان شما این دو را بر جای گذاشته ام: کتاب خدا و عترت، یعنی اهل بیتم را. پس از آنان پیشی نگیرید که دچار تفرقه و پراکندگی می شوید و از آنان عقب نمانید که نابود می شوید و به آنان چیز یاد ندهید زیرا که ایشان از شما داناترند.

الإرشاد : ۱ / ۱۸۰ ، وراجع تفسير العيّاشيّ : ۱ / ۴ / ۳ .

حدیث۱۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، قَد بَيَّنتُ لَكُم مَفزَعَكُم بَعدي وإمامَكُم ودَليلَكُم وهادِيَكُم ، وهُوَ أخي عَلِيُّ بنُ أبي طالِبٍ ، وهُوَ فيكُم بِمَنزِلَتي فيكُم ، فَقَلِّدوهُ دينَكُم وأطيعوهُ في جَميعِ اُمورِكُم ، فَإِنَّ عِندَهُ جَميعَ ماعَلَّمَنِيَ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالى وحِكمَتَهُ ، فَسَلوهُ وتَعَلَّموا مِنهُ ومِن أوصِيائِهِ بَعدَهُ، ولا تُعَلِّموهُم ولا تَتَقَدَّموهُم ولا تَخَلَّفوا عَنهُم ، فَإِنَّهُم مَعَ الحَقِّ وَالحَقَّ مَعَهُم ، لا يُزايِلونَهُ ولا يُزايِلُهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من هشدار دهنده و پیشوا و راهنما و رهبر پس از خود را برای شما مشخص کردم و او برادرم علی بن ابی طالب است. او در میان شما به منزله من در میان شماست؛ پس دین خود را از او تقلید کنید و در همه کارهایتان از وی فرمان برید؛ زیرا تمام آن چه را که خداوند تبارک و تعالی به من تعلیم داده و حکمت الهی در نزد اوست. بنابراین، از او و از اوصیای پس از او بپرسید و تعلیم گیرید و به آنان چیز یاد ندهید و بر ایشان پیشی نگیرید و از آنان عقب نمانید؛ چرا که آنان با حقّ هستند و حقّ با آنان است، نه آنان از حقّ جدا می شوند و نه حقّ از آنان.

كمال الدين : ۲۷۷ / ۲۵ عن سُليم بن قيس الهلاليّ عن الإمام عليّ عليه السلام ، كتاب سُليم بن قيس : ۲ / ۶۴۶ وفيه «وليّكم» بدل «دليلكم» .

حدیث۱۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ تَعالى جَعَلَ ذُرِّيَّةَ كُلِّ نَبِيٍّ مِن صُلبِهِ وجَعَلَ ذُرِّيَّتي مِن صُلبِ عَلِيِّ بنِ أبي طالِبٍ عليه السلام . . . فَقَدِّموهُم ولا تَتَقَدَّموا عَلَيهِم ، فَإِنَّهُم أحلَمُكُم صِغارًا وأعلَمُكُم كِبارًا ، فَاتَّبِعوهُم فَإِنَّهُم لا يُدخِلونَكُم في ضَلالٍ ولا يُخرِجونَكُم مِن هُدًى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال ذریّه هر پیامبری را از پشت خود او قرار داده اما ذریّه مرا از پشت علی بن ابی طالب

علیه السلام... پس آنان را پیشرو قرار دهید و از ایشان جلو نیفتید ؛ چه آنان در خردسالی بردبارترین شما هستند و در بزرگی داناترینتان. بنابراین، از آنان پیروی کنید؛ چرا که ایشان شما را به گمراهی نمی کشانند و از راه راست بیرونتان نمی برند.

الفضائل لشاذان بن جبرئيل : ۱۳۰ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حدیث۱۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَرَّهُ أن يَحيا حَياتى ويَموتَ مَماتى ويَسكُنَ جَنَّةَ عَدنٍ غَرَسَها رَبّى فَليُوالِ عَلِيًّا مِن بَعدى وَليُوالِ وَلِيَّهُ ، وَليَقتَدِ بِالأَئِمَّةِ مِن بَعدى ، فَإِنَّهُم عِترَتى ، خُلِقوا مِن طينَتى ، رُزِقوا فَهمًا وعِلمًا ، ووَيلٌ لِلمُكَذِّبينَ بِفَضلِهِم مِن اُمَّتى ، القاطِعينَ فيهِم صِلَتى ، لا أنالَهُمُ اللّه ُ شَفاعَتى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس خوشحال می شود که مانند من زندگی کند و مانند من از دنیا برود و در بهشت برینی که پروردگارم آن را کاشته است ساکن شود، پس باید پس از من علی را دوست بدارد و دوست او را نیز دوست دارد و به امامان پس از من اقتدا کند؛ زیرا آنان عترت منند، از طینت من آفریده شده اند، فهم و دانش روزی شده اند، وای بر آن دسته از امّت من که فضل و برتری ایشان را انکار کنند و حرمت خویشاوندی من با آنان رانگه ندارند؛ خدا شفاعتم را نصیب ایشان نکناد.

حلية الأولياء : ۱ / ۸۶ ، تاريخ دمشق «ترجمة الإمام عليّ عليه السلام» : ۲ / ۹۵ / ۵۹۶ ، فرائد السمطين : ۱ / ۵۳ / ۱۸ ، كنز العمّال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۸ وفيه «بأهل بيتى» بدل «بالأئمّة» كلّها عن ابن عبّاس ، أمالي الطوسىّ : ۵۷۸ / ۱۱۹۵ نحوه عن أبى ذرّ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۱ / ۲۹۲ ، وراجع بصائر الدرجات : ۴۸ ـ ۵۲ ، ينابيع المودّة : ۱ / ۳۷۹ / ۲ .

حدیث۱۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن يَحيا حَياةً تُشبِهُ حَياةَ الأَنبِياءِ ويَموتَ ميتَةً تُشبِهُ ميتَةَ الشُّهَداءِ ويَسكُنَ الجِنانَ الَّتى غَرَسَهَا الرَّحمنُ فَليَتَوَلَّ عَلِيًّا وَليُوالِ وَلِيَّهُ وَليَقتَدِ بِالأَئِمَّةِ مِن بَعدِهِ ، فَإِنَّهُم عِترَتى خُلِقوا مِن طينَتى . اللّهُمَّ ارزُقهُم فَهمى وعِلمى ، ووَيلٌ لِلمُخالِفينَ لَهُم مِن اُمَّتى ، اللّهُمَّ لا تُنِلهُم شَفاعَتى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که مانند پیامبران زندگی کند و مرگی چون مرگ شهیدان داشته باشد و در بهشتی که خدای رحمان کاشته است ساکن شود باید از علی پیروی کند و با دوست او دوستی کند و به امامانِ پس از او اقتدا نماید؛ زیرا که ایشان عترت منند و از طینت من آفریده شده اند. بار خدایا! فهم و دانش مرا روزی ایشان فرما. وای بر آن دسته از امّت من که مخالفت آنان کنند؛ بار خدایا! شفاعت مرا شامل حال این مردمان مگردان.

الكافى : ۱ / ۲۰۸ / ۳ عن سعد بن طريف عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث۱۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أهلُ بَيتى يُفَرِّقونَ بَينَ الحَقِّ وَالباطِلِ ، وهُمُ الأَئِمَّةُ الَّذينَ يُقتَدى بِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل بیت من حقّ را از باطل جدا می کنند و هم ایشانند آن امامانی که باید به آنها اقتدا کرد.

الخصال : ۴۶۴ / ۴ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۹۷ / ۸ كلاهما عن خزيمة بن ثابت ذى الشهادتين ، اليقين : ۳۴۱ ، إثبات الهداة : ۱ / ۷۳۰ / ۲۴۷ كلاهما عن اُبىّ بن كعب .

حدیث۱۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّوحُ وَالرّاحَةُ وَالرَّحمَةُ وَالنُّصرَةُ وَاليُسرُ وَاليَسارُ وَالرِّضا وَالرِّضوانُ وَالمَخرَجُ وَالفَلَجُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آسایش و آسودگی و رحمت و یاری و توانگری و آسانی و خشنودی و رضوان و گشایش و پیروزی و تقرب و دوستی خدا و رسول او برای کسی است که علی را دوست بدارد و به جانشینان او اقتدا کند.

الفَلجْ : الفوز والظفر (لسان العرب : ۲ / ۳۴۷) .

حدیث۱۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لِمَن أدرَکَ قائِمَ أهلِ بَیتی وهُوَ مُقتَدٍ بِهِ قَبلَ قِیامِهِ ، یَأتَمُّ بِهِ وبِأَئِمَّهِ الهُـدی مِن قَبلِهِ ، ویَبرَأُ إلَی اللّهِ عَزَّوجَلَّ مِن عَدُوِّهِم ، اُولئِکَ رُفَقائی وأکرَمُ اُمَّتی عَلَیَّ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسـی که قائم اهل بیت را درک کنـد و پیش از قیامش به او اقتـدا نمایـد، از او و از امامـان هـدایتگر پیش از او پیروی کنـد و از دشـمنان آنان به خـدای عز و جلپناه و بیزاری جویـد، اینان رفیقان من و گرامیترین افراد امّت من در نزد منند.

کمال الدین : ۲۸۶ / ۳ عن سدیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، وذکره أیضًا فی : ۲ نحوه عن أبی حمزة عن الإمام الباقر علیه السلام ، الغیبة للطوسیّ : ۴۵۶ / ۴۶۶ نحوه عن رفاعة بن موسـی ومعاویة بن وهب عن الإمام الصادق علیه السلام ، وراجع الخرائج والجرائح : ۳ / ۱۱۴۸ / ۵۷ .

حدیث۱۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعَةٌ أنَا لَهُم شَـفیعٌ یَومَ القِیامَةِ : المُکرِمُ لِذُرِّیَّتی مِن بَعدی ، وَالقاضِـی لَهُم حَوائِجَهُم ، وَالسّاعِی لَهُم فی اُمورِهِم عِندَ اضطِرارِهِم إلَیهِ ، وَالمُحِبُّ لَهُم بِقَلبِهِ ولِسانِهِ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : چهار نفرنـد که روز قیامت من شـفیع آنها خواهم بود: کسـی که پس از من فرزنـدانم را گرامی و محترم بـدارد، کسـی که نیازهای آنان را بر آورده سازد، کسـی که وقتی آنان به او محتاج شدند در رفع گرفتاری هایشان بکوشد و کسی که با دل و زبان خویش آنان را دوست بدارد.

کنزالعمّال : ۱۲ / ۱۰۰ / ۳۴۱۸۰ نقلًا عن الـدیلمیّ ، أمالی الطوسـیّ : ۳۶۶ / ۷۷۹ عـن علیّ بن علیّ بن رزین أخی دعبـل عن الإمـام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۲۵۴ / ۲ عن دعبل بن علیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام وذکره أیضـا فی : ۲ / ۲۵ / ۴ عـن داود بن سـلیمان وأحمـد بن عبـداللّه الهرویّ عن الإمـام الرضـا عن آبـائه علیهم السـلام ، بشـارة المصطفی : ۳۶ ، فرائد السمطین : ۲ / ۲۷۷ / ۵۴۱ کلاهما عن أحمد بن عامر الطائیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، عَظِّموا أهلَ بَيتى فى حَياتى ومِن بَعدى ، وأكرِموهُم وفَضِّلوهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! اهل بیت مرا در زمان حیاتم و پس از من بزرگ دارید و به آنان احترام گذارید و برتریشان دهید.

کتاب سُلیم بن قیس : ۲ / ۶۸۷ ، إحقاق الحقّ : ۵ / ۴۲ نقلاً عن درّ بحر المناقب ، کلاهما عن أبی ذرّ والمقداد وسلمان عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تَقَدَمُ عَلَى اللّه ِ اُمَّةٌ يَومَ القِيامَةِ أكرَمُ عَلَيهِ مِن اُمَّتى ، ولا أهلُ بَيتٍ أكرَمُ عَلَيهِ مِن أهلِ بَيتى ، ألا فَاتَّقُوا اللّه َ فيهِم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت هیچ امتی به پیشگاه خدا وارد نشود که نزد او گرامی تر از امّت من باشد و نه هیچ خانواده ای که نزد او گرامی تر از خانواده من باشد؛ هان! پس درباره ایشان از خدا بترسید.

جامع الأحادیث للقمّی : ۲۶۱ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ للّه ِ تَعالى حُرُماتٍ ثَلاثاً مَن حَفِظَهُنَّ حَفِظَ اللّه ُ لَهُ أمرَ دينِهِ ودُنياهُ ، ومَن لَم يَحفَظهُنَّ لَم يَحفَظِ اللّه ُ لَهُ شَيئًا : حُرمَةَ الإِسلامِ ، وحُرمَتى ، وحُرمَةَ عِترَتى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال را سه حرمت است که هرکس آنها را نگهدارد خداوند کار دین و دنیای او را حفظ کند و هر که آنها را نگه ندارد، خداوند هیچ چیز او را حفظ نکند: حرمت اسلام، حرمت من و حرمت عترتم.

الخصال : ۱۴۶ / ۱۷۳ عن أبی سعید الخدریّ ، روضة الواعظین : ۲۹۷ مرسلًا ، المعجم الکبیر : ۳ / ۱۲۶ / ۲۸۸۱ ، المعجم الأوسط : ۱ / ۷۲ / ۲۰۳ ، مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۲ / ۹۷ کلّها عن أبی سعید الخدریّ ، وفیها «حرمة رحمی» بدل «حرمة عترتی» ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۵۱۱ ، وأیضًا : ۱۸ / ۴۴۲ .

حدیث۱۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صَنَعَ إلى أحَدٍ مِن أهلِ بَيتى يَدًا كافَيتُهُ يَومَ القِيامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس به یکی از افراد خاندان من احسانی کند در روز قیامت آن را جبران می کنم.

الکافی : ۴ / ۶۰ / ۸ ، التهذیب : ۴ / ۱۱۰ / ۳۱۲ کلاهما عن عیسی بن عبد اللّه عن الإمام الصادق علیه السلام ، الفقیه : ۲ / ۶۵ / ۱۷۲۵ مرسلًا ، ذخائر العقبی : ۱۹ عن الإمام علیّ علیه السلام ، کنز العمّال : ۱۲ / ۹۵ / ۳۴۱۵۲ ، الجامع الصغیر : ۲ / ۶۱۹ / ۸۸۲۱ کلاهما عن ابن عساکر عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ التَّوَسُّلَ إلَيَّ وأن تَكونَ لَهُ عِندی یَدٌ أشفَعُ لَهُ بِها یَومَ القِیامَةِ فَلیَصِل أهلَ بَیتی ویُدخِلِ السُّرورَ عَلَیهِم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد به من توسّل جوید و او را بر من منّتی باشد که به واسطه آن روز قیامت شفاعتش کنم به خاندانم صله دهد وآنان را شاد سازد.

أمالی الطوسیّ : ۴۲۴ / ۹۴۷ ، أمالی الصدوق : ۳۱۰ / ۵ کلاهما عن أبان بن تغلب عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، کشف الغمّة : ۲ / ۲۵ عن الإمام الباقر عن أبیه عن جدّه علیهم السلام ، روضه الواعظین : ۳۰۰ مرسلًا ، ینابیع المودّة: ۲/۳۷۹/۷۵ نقلًا عن الدیلمیّ فیالفردوس ، إحقاق الحقّ: ۹/۴۲۴/۳۱ ، و ۱۸/۴۷۵/ ۵۲ .

حدیث۱۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جَفا واحِدًا مِنكُم فَقَد جَفانی ، ومَن وَصَلَكُم فَقَد وَصَلَنی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در وصف امامان از نسل امام علی علیه السلام ـ : هرکس به یکی از شما جفا کند به من جفا کرده و هرکس به شما صله ای دهد به من صله داده است.

کمال الدین : ۴۱۳ / ۱۳ عن محمّد بن الفضیل عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم یَقدِر عَلی صِلَتِنا فَلیَصِل صالِحی مُوالینا یُكتَب لَهُ ثَوابُ صِلَتِنا ، ومَن لَم یَقدِر عَلی زِیارَتِنا فَلیَزُر صالِحی مُوالینا یُكتَب لَهُ ثَوابُ زِیارَتِنا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که قادر نباشد به ما صله دهد به دوستان نیک ما صله دهد که همان ثواب صله دادن به ما برایش نوشته می شود و هر که قادر نباشد به زیارت ما بیاید به زیارت دوستان نیک ما برود که همان ثواب زیارت ما برایش نوشته می شود.

ثواب الأعمال : ۱۲۴ / ۱ عن أحمد بن محمّد بن عیسی بإسناده ، الفقیه : ۲ / ۷۳ / ۱۷۶۵ مرسلًا ، کامل الزیارات : ۳۱۹ عن عمرو بن عثمان عن الإمام الرضا علیه السلام .

حدیث۱۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صَلّی صَلاةً لَم یُصَلِّ فیها عَلَیَّ ولا عَلی أهلِ بَیتی لَم تُقبَل مِنهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازی بخواند و در آن بر من و اهل بیتم صلوات نفرستد نمازش پذیرفته نمی شود.

سنن الدارقطنیّ : ۱ / ۳۵۵ / ۶ ؛ عوالی اللآلی : ۲ / ۴۰ / ۱۰۱ ، إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۳۱۰ ، مستدرک الوسائل : ۵ / ۱۵ / ۵۲۵۶ کلّها عن أبی مسعود الأنصاریّ .

حدیث۱۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن قَوم اِجتَمَعوا يَذكُرونَ فَضائِلَ مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ إلاّ هَبَطَتِ المَلائِكَةُ مِنَ السَّماءِ حَتّى اُلحِقوا بِهِم بِحَديثِهِم ، فَإِذا تَفَرَّقوا عَرَجَتِ المَلائِكَةُ إلَى السَّماءِ ، فَيَقولُ لَهُمُ المَلائِكَةُ الاُخَرُ : إنّا نَشُمُّ رائِحَةً مِنكُم ما شَمَمنا رائِحَةً أطيَبَ مِنها ، فَيَقولونَ : إنّا كُنّا عِندَ قَوم يَذكُرونَ فَضلَ مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ فَعَطَّرونا مِن ريحِهِم ، فَيَقولونَ : اِهبِطوا بِنا إلَيهِم ، فَيَقولونَ : إنَّهُم قَد تَفَرَّقوا ، فَيَقولونَ : اِهبِطوا بِنا إلَى المَكانِ الَّذى كانوا فيهِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هيچ مردمى نيستند كه گرد هم آيند و از فضايل محمّد و آل محمّد ياد كنند مگر اين كه فرشتگان از آسمان فرود آيند و به انجمن آنان ملحق شوند و با ايشان همسخن گردند و چون پراكنده شوند فرشتگان به آسمان عروج كنند. پس فرشتگانِ ديگر به آنها گويند: ما از شما رايحه اى استشمام مى كنيم كه تاكنون خوشبوتر از آن نبوييده ايم. آن فرشتگان گويند: ما نزد جماعتى بوديم كه از فضايل محمّد و آل محمّد سخن مى گفتند و ما را از رايحه خود عطرآگين ساختند. آن فرشتگان ديگر گويند: ما را نيز نزد ايشان فرود بريد. آن فرشتگان گويند: آنان متفرق گشتند. آن فرشتگان ديگر گويند: ما را به آن جايى كه اجتماع كرده بودند فرود بريد.

إحقاق الحقّ : ١٨ / ٥٢٢ ، ينابيع المودّة : ٢ / ٢٧١ / ٧٧٣ كلاهما عن مودّة القربى عن اُمّ سلمة ، البحار : ٣٨ / ١٩٩ / ٣٨ نقلاً عن الفضائل والروضة نحوه .

حديث١٣٩٠

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الإِسلامُ عُريانٌ ، فَلِباسُهُ الحَياءُ وزينَتُهُ الوَقارُ ومُروءَتُهُ العَمَلُ الصّالِحُ وعِمادُهُ الوَرَعُ . ولِكُلِّ شَيءٍ أساسٌ ، وأساسُ الإِسلامِ حُبُّنا أهلَ البَيتِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اسلام برهنه است وجامه آن حياست وزيورش، وقارومردانگى اش، كردار نيک و ستونش، پارسايى. هر چيزى بنيادى دارد و بنياد اسلام، دوست داشتن ما اهل بيت است.

الكافى : ٢/٤٦/٢ ، المحاسن : ١/٤٤٥/١٠٣١ كلاهما عن مدرك بن عبدالرحمن عن الإمام الصادق عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، أمالى الصدوق : ٢٢١ / ١٦ عن مبارك بن عبدالرحمن عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، شرح الأخبار : ٣ / ٨ / ٩٢٧ عن مدرك بن عبد الرحمن عن الإمام الصادق عليه السلامكما فى الكافى بطريق آخر .

حديث١٣٩١

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أحِبُّوا اللّه َ لِما يَغذوكُم مِن نِعَمِهِ ، وأحِبّونى بِحُبِّ اللّه ِ ، وأحِبّوا أهلَ بَيتى لِحُبّى

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خدا را به خاطر نعمتهايش كه به شما مى دهد دوست بداريد و مرا به خاطر خدا دوست بداريد و اهل بيتم را به خاطر من دوست بداريد.

سنن الترمذىّ : ٥ / ٦٢٢ / ٣٧٨٩ ، تاريخ بغداد : ٤ / ١٦٠ ، المستدرك على الصحيحين : ٣ / ١٦٣ / ٤٧١٦ ، المعجم الكبير : ٣ / ٤٦ / ٢٦٣٩ ، وذكره أيضًا فى : ١٠/٢٨١/١٠٦٦٤ ، شعب الإيمان : ١ / ٣٦٦ / ٤٠٨ ، وذكره أيضًا فى : ٢ / ١٣٠ / ١٣٧٨ ، اُسد الغابة : ٢/١٨ ، أمالى الصدوق : ٢٩٨ / ٦ ، علل الشرائع : ١٣٩ / ١ ، بشارة المصطفى : ٦١ ، وذكره أيضًا فى : ٢٣٧ كلّها عن ابن عبّاس و : ١٣٢ ، أمالى الطوسىّ : ٢٧٨ / ٥٣١ كلاهما عن عيسى بن أحمدبن عيسى عن الإمام الهادى عن آبائه عليهم السلام ، الصواعق المحرقة : ٢٣٠ وفى بعضها «يغدوكم» بالدال المهملة .

حدیث۱۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ خَلَقَ الإسلامَ فَجَعَلَ لَهُ عَرصَةً وجَعَلَ لَهُ نورًا وجَعَلَ لَهُ حِصنًا وجَعَلَ لَهُ ناصِرًا ، فَأَمّا عَرصَتُهُ فَالقُرآنُ ، وأمّا نورُهُ فَالحِكمَةُ ، وأمّا حِصنُهُ فَالمَعروفُ ، وأمّا أنصارُهُ فَأَنَا وأهلُ بَيتي وشيعَتُنا ، فَأَحِبّوا أهلَ بَيتي وشيعَتَهُم وأنصارَهُم ، فَإِنَّهُ لَمّا اُسرِيَ بي إلَى السَّماءِ الدُّنيا فَنَسَبَني جَبرَئيلُ علیه السلاملِأَهلِ السَّماءِ استَودَعَ اللّه ُ حُبّي وحُبَّ أهلِ بَيتي وشيعَتِهِم في
قُلوبِ المَلائِكَةِ ، فَهُوَ عِندَهُم وَديعَةٌ إلى يَومِ القِيامَةِ ، ثُمَّ هَبَطَ بي إلى أهلِ الأَرضِ ، فَنَسَبَني إلى أهلِ الأَرضِ فَاستَودَعَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ حُبّي وحُبَّ أهلِ بَيتي وشيعَتِهِم في قُلوبِ مُؤمِني اُمَّتي ، فَمُؤمِنو اُمّتي يَحفَظونَ وَديعَتي في أهلِ بَيتي إلى يَومِ القِيامَةِ
پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند اسلام را آفريد و براى آن عرصه اى و نورى و حصارى و ياورى قرار داد. عرصه آن قرآن است و نورش، حكمت و حصارش، نيكى و ياورانش، من و اهل بيت من و شيعيان ما هستيم. پس اهل بيت من و شيعيان و ياوران آنان را دوست بداريد؛ زيرا شبى كه مرا به آسمان دنيا بالاـ بردند و جبرئيل مرا به اهل آسمان معرفى كرد، خداوند محبّت مرا و محبّت اهل بيت من و شيعيان آنها را در دلهاى فرشتگان به وديعت نهاد و اين
محبّت تا روز قيامت در دل هاى آنان سپرده است. سپس [جبرئيل] مرا به
سوى زمينيان فرود آورد و مرا به اهل زمين معرفى كرد و خداوند عز و جل محبت من و محبّت اهل بيت من و شيعيان آنها را در دلهاى مؤمنان امّتم به وديعت نهاد. بنابراين، مؤمنان امّتم اين وديعه مرا درباره اهل بيتم تا روز قيامت حفظ مى كنند.
الكافي : ۲ / ۴۶ / ۳ ، بشارة المصطفى : ۱۵۷ وفيه «في قلوب أهل الأرض فمؤمن» كلاهما عن عبد العظيم بن عبد اللّه الحسنيّ عن الإمام الجواد عن آبائه عليهم السلام .

حدیث۱۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ يَومًا خَيرٌ مِن عِبادَةِ سَنَةٍ ، ومَن ماتَ عَلَيهِ دَخَلَ الجَنَّةَ
پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : يك روز محبّت ورزيدن به آل محمّد، بهتر از يك سال عبادت است و هركه با اين محبّت از دنيا رود، وارد بهشت شود.
الفردوس : ۲ / ۱۴۲ / ۲۷۲۱ ، ينابيع المودّة : ۳ / ۱۹۱ كلاهما عن ابن مسعود .

حدیث۱۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ في وَصِيَّتِهِ لِأَبي ذَرٍّ ـ : اِعلَم أنَّ أوَّلَ عِبادَتِهِ المَعرِفَةُ بِهِ . . . ثُمَّ الإيمانُ بي وَالإِقرارُ بِأَنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ أرسَلَني إلى كافَّةِ النّاسِ بَشيرًا ونَذيرًا وداعِيًا إلَى اللّه ِ بِإِذنِهِ وسِراجًا مُنيرًا ، ثُمَّ حُبُّ أهلِ بَيتِيَ الَّذينَ أذهَبَ اللّه ُ عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهَّرَهُم تَطهيرًا
پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : در سفارش خود به ابوذر ـ : بدان كه نخستين گام عبادت خدا، شناخت اوست... سپس ايمان داشتن به من و اقرار به اين كه خداوند عز و جلمرا به سوى همه مردم فرستاد تا آنان را به امر خدا نويد و هشدار دهم و به سوى خدا فرا خوانم وچراغى فروزان هستم؛ سپس دوست داشتن اهل بيت من، كه
خداوند ناپاكى را از ايشان زدود و پاك و پاكيزه شان گردانيد.

أمالی الطوسیّ : ۵۲۶ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۳ / ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۵۱ ، أعلام الدین : ۱۸۹ .

حدیث۱۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی صِفَةِ عَلِیٍّ علیه السلام ـ : یا أیُّهَا النّاسُ ، امتَحِنوا أولادَکُم بِحُبِّهِ ، فَإِنَّ عَلِیًّا لا یَدعو إلی ضَلالَةٍ ولا یُبعِدُ عَن هُدًی ، فَمَن أحَبَّهُ فَهُوَ مِنکُم ، ومَن أبغَضَهُ فَلَیسَ مِنکُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! فرزندان خود را با محک محبّت علی بیازمایید؛ زیرا علی هرگز به گمراهی فرا نمی خواند و از راه راست دور نمی شود. پس، هریک از فرزندان شما علی را دوست داشت از شماست وهر کدام او را دشمن داشت، از شما نیست.

تاریخ دمشق «ترجمة الإمام علیّ علیه السلام» : ۲ / ۲۲۵ / ۷۳۰ .

حدیث۱۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِیُّ ، مَن أحَبَّنی وأحَبَّکَ وأحَبَّ الأَئِمَّةَ مِن وُلدِکَ فَلیَحمَدِ اللّه َ عَلی طیبِ مَولِدِهِ ، فَإِنَّهُ لا یُحِبُّنا إلاّ مَن طابَت وِلادَتُهُ ، ولا یُبغِضُنا إلاّ مَن
خَبُثَت وِلادَتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هر که مرا و تو را و امامان از نسل تو را دوست دارد پس خدا را برحلال زادگی خود سپاس گوید؛ زیرا ما را دوست ندارد، مگر حلال زاده و ما را دشمن ندارد، مگر حرام زاده.

أمالی الصدوق : ۳۸۴ / ۱۴ ، معانی الأخبار : ۱۶۱ / ۳ ، بشارة المصطفی : ۱۵۰ کلّها عن زید بن علیّ عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلِیٍّ علیه السلام ـ : لا یُبغِضُکَ مِنَ العَرَبِ إلاّ دَعِیٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ : کسی از عرب تو را دشمن ندارد، مگر حرام زاده.

المناقب للخوارزمیّ : ۳۲۳ / ۳۳۰ عن ابن عبّاس ، وراجع فرائد السمطین : ۱ / ۱۳۵ / ۹۷ ؛ الخصال : ۵۷۷ / ۱ ، علل الشرایع : ۱۴۳ / ۷ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۲ / ۲۶۷ .

حدیث۱۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ لِ «لا إلهَ إلاّ اللّه ُ» شُروطًا ، وإنّی وذُرِّیَّتی مِن شُروطِها

امام علی علیه السلام: «لا اله الا اللّه » شروطی دارد که من و فرزندانم از جمله شروط آن هستیم.

غرر الحکم : ۳۴۷۹ .

حدیث۱۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا وافى أبُو الحَسَنِ الرِّضا عليه السلام بِنَيسابورَ وأرادَ أن يَخرُجَ مِنها إلَى المَأمونِ اجتَمَعَ إلَيهِ أصحابُ الحَديثِ ، فَقالوا لَهُ : يَابنَ رَسولِ اللّه ، تَرحَلُ عَنّا ولا تُحَدِّثُنابِحَديثٍ فَنَستَفيدَهُ مِنكَ ؟! وكانَ قَد قَعَدَ فِي العُمارِيةِ ، فَأَطلَعَ رَأسَهُ وقالَ : سَمِعتُ أبي موسَى بنَ جَعفَرٍ يَقولُ : سَمِعتُ أبي جَعفَرَ ابنَ مُحَمَّدٍ يَقولُ : سَمِعتُ أبي مُحَمَّدَ بنَ عَلِيٍّ يَقولُ : سَمِعتُ أبي عَلِيَّ بنَ الحُسَينِ يَقولُ : سَمِعتُ أبيَ الحُسَينَ بنَ عَلِيِّ بنِ أبي طالِبٍ يَقولُ : سَمِعتُ أبي أميرَ المُؤمِنينَ عَلِيَّ بنَ أبي طالِبٍ يَقولُ : سَمِعتُ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله يَقولُ : سَمِعتُ جَبرَئيلَ يَقولُ : سَمِعتُ اللّهَ جَلَّ جَلالُهُ يَقولُ : لا إلهَ إلَّا اللّهُ حِصني ، فَمَن دَخَلَ حِصني أمِنَ مِن عَذابي . قالَ : فَلَمّا مَرَّتِ الرّاحِلَةُ نادانا : بِشُروطِها ، وأنَا مِن شُروطِها

اسحق بن راهوَيه: هنگامی که ابوالحسن الرضا علیه السلام به نیشابور رسید و خواست که آن جا را به قصد رفتن نزد مأمون ترک گوید، راویان حدیث، گردش را گرفتند و عرض کردند: ای پسر پیامبر خدا، از پیش ما می روی و برایمان حدیثی که از محضرتان فیضی بریم، نمی گویی؟! حضرت که در کجاوه نشسته بود سرش

را بیرون آورد و فرمود: از پدرم، موسی بن جعفر شنیدم که می فرماید: از پدرم، جعفر بن محمّد شنیدم که می فرماید: از پدرم، محمّد بن علی شنیدم که می فرماید: از پدرم، علی بن الحسین شنیدم که می فرماید: از پدرم، حسین بن علی بن ابی طالب شنیدم که می فرماید: از پدرم، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب شنیدم که می فرماید: از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید: از جبرئیل شنیدم که می فرماید: از خداوند جلّ جلاله شنیدم که می فرماید: (کلمه) لا اله الا اللّه حصار من است و هرکس وارد حصار من شود از عذابم در امان است. اسحاق می گوید: چون شتر به راه افتاد حضرت با صدای بلند به ما فرمود: اما این شرط هایی دارد و من از شرط های آن هستم.

التوحيد : ۲۵ / ۲۳ ، أمالي الصدوق : ۱۹۵ / ۸ ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۱۳۵ / ۴ ، معاني الأخبار : ۳۷۱ / ۱ ، ثواب الأعمال : ۲۱ / ۱ ، بشارة المصطفى : ۲۶۹ ، روضة الواعظين : ۵۱ .

حدیث۱۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عاهَدَني رَبّي أن لا يَقبَلَ إيمانَ عَبدٍ إلّا بِمَحَبَّةِ أهلِ بَيتي

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم با من عهد بست که ایمان هیچ بنده ای را نپذیرد، مگر آن که با محبّت اهل بیت من همراه باشد.

إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۵۴ نقلاً عن المناقب المرتضويّة و خلاصة الأخبار .

از۱۴۰۱تا۱۶۰۰

حدیث۱۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَتِمُّ الإيمانُ إلّا بِمَحَبَّتِنا أهلَ البَيتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان کامل نشود مگر با دوست داشتن ما اهل بیت.

كفاية الأثر : ١١٠ عن واثلة بن الأسقع .

حدیث۱۴۰۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أرادَ أن يَعلَمَ أنَّهُ مِن أهلِ الجَنَّةِ فَيَعرِضُ حُبّنا على قَلبِهِ ، فَإن قَبِلَهُ فَهُوَ مُؤمِنٌ

امام باقر علیه السلام: هر که می خواهد بداند که اهل بهشت است [یا نه]، دوستی و محبّت ما را به قلبش عرضه کند، اگر آن را پذیرفت، مؤمن است.

كامل الزيارات : ١٩٣ عن أبى بكر الحضرمىّ .

حدیث۱۴۰۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كُنتُ عِندَ مُحَمَّدِ بنِ عَلِيٍّ جالِسًا إذ جاءَ راكِبٌ أناخَ بَعيرَهُ ، ثُمّ أقبَلَ حَتّى دَفَعَ إلَيهِ كِتابًا ، فَلَمّا قَرَأَهُ قالَ : ما يُريدُ مِنّا المُهَلَّبُ ؟! فَوَاللّهِ ، ما عِندَنا اليَومَ مِن دُنيا ، ولا لَنا مِن سُلطانٍ . فَقالَ : جَعَلَنِى اللّهُ فِداكَ ،

إنَّهُ مَن أرادَ الدُّنيا وَالآخِرَةَ فَهُوَ عِندَكُم أهلَ البَيتِ . قالَ : ما شاءَ اللّهُ ، أما إنَّهُ مَن أحَبّنا فِى اللّهِ نَفَعَهُ اللّهُ بِحُبّنا ، ومَن أحَبّنا لِغَيرِ اللّهِ فَإنَّ اللّهَ يَقضى فِى الاُمورِ مايَشاءُ . إنَّما حُبُّنا أهلَ البَيتِ شَىءٌ يَكتُبُهُ اللّهُ فى قَلبِ العَبدِ ، فَمَن كَتَبَهُ اللّهُ فى قَلبِهِ لَم يَستَطِع أحَدٌ (أن) يَمحُوَهُ ، أما سَمِعتَ اللّهَ يَقولُ : «اُولئِكَ كَتَبَ فى قُلوبِهِمُ الإيمانَ وأيَّدَهُم بِروحٍ مِنهُ

علی بن محمّد بن بشر: در خدمت محمّد بن علی نشسته بودم که سواره ای از راه رسید و شترش را خواباند و سپس جلو آمد و نامه ای به آن حضرت داد. چون حضرت نامه را خواند، فرمود: مهلّب از ما چه می خواهد؟! به خدا سوگند که امروز نه دنیایی در دست ماست و نه قدرتی داریم. او گفت: خدا مرا فدای شما کند، هر که دنیا و آخرت را بخواهد، نزد شما خاندان است. حضرت

فرمود: هر چه خدا بخواهد. بدانید که هرکس به خاطر خدا، ما را دوست بدارد خداوند به واسطه این محبّت به ما، او را سود بخشد و هر که ما را برای غیر خدا دوست بدارد، خداوند هر طور بخواهد، عمل خواهد کرد. دوست داشتن ما اهل بیت چیزی است که خداوند آن را در (صفحه) دل بنده رقم می زند، پس هرکس که خداوند این محبّت را در دل او رقم زند، کسی نمی تواند آن را پاک کند. نشنیده ای که خداوند می فرماید: «در دل اینهاست که خدا ایمان را نوشته و آن را با روحی از جانب خود تأیید کرده است» تا آخر آیه. بنابراین، دوست داشتن ما اهل بیت [از بُن] ایمان است.

المجادلة : ٢٢ .

حدیث۱۴۰۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : لا تَزولُ قَدَما عَبدٍ حَتّى يُسأَلَ عَن أربَعَةٍ : عَن جَسَدِهِ فيما أبلاهُ ، وعُمُرِهِ فيما أفناهُ ، ومالِهِ مِن أينَ اكتَسَبَهُ وفيما أنفَقَهُ ، وعَن حُبِّ أهلِ البَيتِ . فَقيلَ : يا رَسولَ اللّهِ ، فَما عَلامَةُ حُبِّكُم ؟ فَضَرَبَ صلى الله عليه و آله بِيَدِهِ عَلى مَنكِبِ عَلِيٍّ

ابو برزه: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: [در روز قیامت] هیچ بنده ای قدم از جای خود بر ندارد تا این که درباره چهار چیز از او سؤال شود: از جسمش که در چه راه آن را فرسوده است، از عمرش که در چه راه صرف کرده است، از مالش که از کجا

آورده و در چه راه خرج کرده است و از محبّت نسبت به ما خانـدان، عرض شد: ای رسول خدا! نشانه دوست داشـتن شـما چیست؟ حضرت دست خود را بر شانه علی زد.

المعجم الأوسط : ۲ / ۳۴۸ / ۲۱۹۱ ، وراجع المناقب للخوارزميّ : ۷۷ / ۵۹ .

حدیث۱۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حِـدَّثَنی أبی قالَ : کُنتُ عِندَ جَعفَرِ بنِ مُحَمَّدٍ علیهماالسـلام فَقَدَّمَ إلَینا طَعامًا ما أکَلتُ طَعامًا مِثلَهُ قَطُّ ، فَقالَ لی : یا سَدیرُ ، کَیفَ رَأَیتَ طَعامَنا هذا ؟

قُلتُ : بِأَبی أنتَ واُمّی یَابنَ رَسولِ اللّه ، ماأکَلتُ مِثلَهُ قَطُّ ، ولا أظُنُّ آکُلُ

أبَدًا مِثلَهُ . ثُمَّ إنّ عَینی تَغَرغَرَت فَبَکَیتُ ، فَقالَ : یا سَدیرُ ، ما یُبکیکَ ؟ قُلتُ : یَابنَ رَسولِ اللّه ، ذَکَرتُ آیَةً فی کِتابِ اللّه تَعالی . قالَ : وما هِیَ ؟ قُلتُ : قَولُ اللّه فی کِتابِهِ : «ثُمَّ لَتُسأَلُنَّ یَومَئِذٍ عَنِ النَّعیم

حنان بن سـدیر: پدرم به من گفت: نزد جعفر بن محمّد علیهماالسـلامبودم. آن حضـرت غذایی در برابرم نهاد که هرگز غذایی مانند آن نخورده بودم. پس به من فرمود: ای سدیر! غذای ما را چگونه یافتی؟ عرض کردم: پدر و مادرم

فدایت ای پسـر پیامبر خدا، تاکنون چنین غذایی نخورده ام و گمان هم نمی کنم که دیگر غذایی مانند آن بخورم. آن گاه چشـمانم پر از اشـک شـد و گریسـتم. فرمـود: ای سـدیر! چرا گریه می کنی؟ عرض کردم: یـابن رسول اللّه ، آیه ای از کتـاب خـدا را به یـاد آوردم. فرمود: کـدام آیه؟ عرض کردم: این آیه «سـپس در آن روز از نعمت بـازخواست می شویـد». می ترسم این غـذا جزو همان نعمتی باشـد که خداونـد درباره آن بازخواست می کنـد. حضـرت خنـده ای کرد به طوری که دنـدانهای عقلش نمایان شـد، سـپس فرمود: ای سـدیر، از تو، نه دربـاره خوراک لذیـذ سؤال خواهـد شـد و نه درباره جامه نرم و نه درباره بوی خوش، بلکه اینها برای ما آفریده شده و ما برای اسـتفاده از آنها خلق شده ایم و ما باید در آنها به طاعت خدا عمل کنیم. عرض کردم: پدر و مادرم فدایت ای پسر پیامبر خدا، پس آن نعمت کدام است؟ فرمود: دوستی علی و عترت او؛ در روز قیامت خداوند می پرسد: در برابر نعمت دوستی علی و عترت او که آن را به شما عطا کردم چگونه شکر مرا به جا آوردید.

التکاثر : ۸ .

حدیث۱۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی قَولِهِ تَعـالی : «مـا جَعَـلَ اللّه ُ لِرَجُـلٍ مِن قَلبَینِ فی جَوفِهِ» ـ : قـالَ عَلِیُّ بنُ أبی طـالِبٍ علیه السـلام : لا یَجتَمِعُ حُبُّنا وحُبُّ عَـدُوِّنا فی جَوفِ إنسانٍ ، إنّ اللّه َ لَم یَجعَل لِرَجُلٍ مِن قَلبَینِ فی جَوفِهِ فَیُحِبَّ هـذا ویُبغِضَ هـذا ، فَأَمّا مُحِبُّنا فَیُخلِصُ الحُبَّ لَنا کَما یَخلُصُ الـذَّهَبُ بِالنّارِ لا کَدَرَ فیهِ ، فَمَن أرادَ أن یَعلَمَ حُبَّنا فَلیَمتَحِن قَلبَهُ ، فَإِن شارَکَهُ فی حُبِّنا حُبُّ عَدُوِّنا فَلَیسَ مِنّا ولَسنا مِنهُ ، وَاللّه ُ عَدُوُّهُم وجَبرَئیلُ ومیکائیلُ ، وَاللّه ُ عَدُوٌّ لِلکافِرینَ

ابوجـارود از امـام بـاقر علیـه السـلام ـ دربـاره آیه «خـدا برای هیـچ مردی در درونش دو دل ننهـاده است» ـ : علی بن ابی طـالب علیه السـلامفرمود: دوست داشـتن ما و دوست داشـتن دشـمن ما، در دل یک انسان با هم جمع نمی شوند [زیرا]خداوند برای هیچ مردی در درونش، دو دل ننهاده است که با این یکی دوست بدارد و با آن یکی دشـمن بدارد. دوسـتدار ما دوستیش را نسبت به ما خالص می گردانـد همان گونه که طلا با آتش خالص می گردد و ناخالصـیش گرفته می شود. پس، هرکه می خواهد محبتش را نسـبت به

ما بداند دل خود را بیازماید، اگر در کنار محبّت ما دشمن ما را نیز دوست داشت بداند که نه او از ماست و نه ما از اوییم و خدا و جبرئیل و میکائیل دشمن اوست و خداوند دشمن کافران می باشد.

تفسیر القمّیّ : ۲ / ۱۷۱ .

حدیث۱۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِمَن قالَ لَهُ : إنّ فُلانًا یُوالیکُم إلاّ أنَّهُ یَضعُفُ عَنِ البَراءَةِ مِن عَدُوِّکُم ـ : هَیهاتَ ، کَذَبَ مَنِ ادَّعى مَحَبَّتَنا ولَم یَتَبَرَّأ مِن عَدُوِّنا

امام صادق علیه السلام ـ در جواب کسی که عرض کرد: فلانی شما را دوست می دارد منتهی در برائت از دشمن شما ضعیف است ـ: هیهات؛ دروغ می گوید کسی که دم از محبّت ما می زند، ولی از دشمن ما بیزاری نمی جوید.

مستطرفات السرائر : ۱۴۹ / ۲ .

حدیث۱۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُنتُ جالِسًا عِندَ أمیرِ المُؤمِنینَ علیه السلام فَأَتاهُ رَجُلٌ فَقالَ : یا أمیرَ المُؤمِنینَ إنّی لَاُحِبُّکَ فِی السِّرِّ کَما اُحِبُّکَ فِی العَلانِیَةِ ، قالَ : فَنَکَتَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلامالأَرضَ بِعودٍ کانَ فی یَدِهِ ساعَةً ، ثُمَّ رَفَعَ رَأسَهُ فَقالَ : کَذَبتَ وَاللّه ِ ، ما أعرِفُ وَجهَکَ فِی الوُجوهِ ، ولاَ اسمَکَ فِی الأَسماءِ .

فَعَجِبتُ مِن ذلِکَ عَجَبًا شَدیدًا ، فَلَم أبرَح حَتّى أتاهُ رَجُلٌ آخَرُ فَقالَ : وَاللّه ِ یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، إنّی لَاُحِبُّکَ فِی السِّرِّ کَما اُحِبُّکَ فِی العَلانِیَةِ ، فَنَکَتَ بِعودِهِ ذلِکَ فِی الأَرضِ طَویلاً ـ ثُمَّ رَفَعَ رَأسَهُ فَقالَ : صَدَقتَ ، إنّ طینَتَنا طینَةٌ مَرحومَةٌ ، أخَذَ اللّه ُ میثاقَها یَومَ أخَذَ المیثاقَ ، فَلا یَشُذُّ مِنها شاذٌّ ، ولا یَدخُلُ

فیها داخِلٌ إلى یَومِ القِیامَةِ . أما إنَّهُ فَاتَّخِذ لِلفاقَةِ جِلبابًا ، فَإِنّی سَمِعتُ رَسولَ اللّه ِ صلى الله علیه و آله یَقولُ : الفاقَةُ إلى مُحِبّیکَ أسرَعُ مِنَ السَّیلِ المُنحَدِرِ مِن أعلَى الوادی إلى أسفَلِهِ

اصبغ بن نباته: در خدمت امیرالمؤمنین علیه السلام نشسته بودم که مردی آمد و عرض کرد: ای امیرالمؤمنین! من تو را در باطن همان قدر دوست دارم که در ظاهر دوستت می دارم. اصبغ می گوید: امیرالمؤمنین علیه السلام با نوک چوبی که در دست داشت مدتی متفکرانه به زمین زد و آن گاه سر برداشت و فرمود: به خدا که دروغ می گویی، من نه چهره تو را در میان چهره ها (ی دوستدارانم) می بینم و نه نامت را در میان نامها.

من از این سخن سخت تعجب کردم. چندی نگذشت که مرد دیگری آمد و عرض کرد: به خدا قسم ای امیرالمؤمنین من تو را در باطن همان گونه دوست دارم که در ظاهر دوستت می دارم. حضرت این بار نیز با نوک همان چوبش مدت طولانی به زمین زد و سپس سرش را بلند کرد و فرمود: راست

می گویی، به راستی که طینت ما طینتی رحمت شده است، خداوند در روز پیمان گیری پیمانش را گرفت، بنابراین، تا روز قیامت نه عضوی از آن جدا شود و نه بیگانه ای وارد آن گردد. هان! پس، بالاپوشی برای فقر برگیر؛ زیرا که شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید: حرکت فقر به سوی دوستداران تو، شتابنده تر است از حرکت سیل از بالای دره به پایین آن.

أمالی الطوسیّ : ۴۰۹ / ۹۲۱ ، وراجع بصائر الدرجات : ۳۹۰ و ۳۹۱ ، الاختصاص : ۳۱۱ و ۳۱۲ .

حدیث۱۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ أهلِ بَیتی وذُرِّیَّتِی استِکمالُ الدّینِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن اهل بیت من و فرزندانم، کمال دین است.

أمالی الصدوق : ۱۶۱ / ۱ عن الحسن بن عبد اللّه عن أبیه عن جدّه الإمام الحسن علیه السلام .

حدیث۱۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضلُ عَشیرَتی وأهلِ بَیتی وذُرِّیَّتی کَفَضلِ الماءِ عَلی کُلِّ شَیءٍ ، بِالماءِ یَبقی کُلٌّ ویَحیی کَما قالَ رَبّی تبارَکَ وتَعالی : «وجَعَلنا مِنَ المَاءِ کُلَّ شَیءٍ حَیٍّ أفَلا یُؤمِنونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری خاندان و اهل بیت و ذریّه من، مانند برتری آب بر

چیزهای دیگر است. با آب است که همه چیز باقی و زنده می ماند، چنان که خدای تبارک و تعالی فرموده: «و هر چیز زنده ای را از آب پدید آوردیم. آیا ایمان نمی آورند؟» . با محبّت اهل بیت و خاندان و ذریّه من است که دین کامل می شود.

الأنبیاء : ۳۰ .

حدیث۱۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَفاعَتی لِاُمَّتی مَن أحَبَّ أهلَ بَیتی ، وهُم شیعَتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من از امتم شامل کسانی می شود که اهل بیت مرا دوست داشته باشند و آنان شیعیان من هستند.

تاریخ بغداد : ۲ / ۱۴۶ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلزَموا مَوَدَّتَنا أهلَ البَیتِ ، فَإِنَّهُ مَن لَقِیَ اللّه َ یومَ القِیامَةِ وهُوَ یَوُدُّنا دَخَلَ الجَنَّةَ بِشَفاعَتِنا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دوستی ما اهل بیت چنگ زنید؛ زیرا هر کس در روز قیامت

خدا را دیدار کند در حالی که ما را دوست داشته باشد، با شفاعت ما به بهشت رود.

المعجم الأوسط : ۲ / ۳۶۰ / ۲۲۳۰ عن ابن أبی لیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، أمالی المفید : ۱۳ / ۱ ، أمالی الطوسیّ : ۱۸۷ / ۳۱۴ ، المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۹ ، بشارة المصطفی : ۱۰۰ کلّها عن ابن أبی لیلی عن الإمام الحسین علیه السلام ، إرشاد القلوب : ۲۵۴ عن الإمام الحسن علیه السلام .

حدیث۱۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكثَرُكُم نورًا يَومَ القِيامَةِ أكثَرُكُم حُبًّا لِالِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرنورترین شما در روز قیامت کسی است که آل محمّد صلی الله علیه و آله را بیشتر دوست بدارد.

شواهد التنزيل : ۲ / ۳۱۰ / ۹۴۸ عن سالم عن أبيه .

حدیث۱۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أما وَاللّه لا يُحِبُّ أهلَ بَيتى عَبدٌ إلّا أعطاهُ اللّهُ عَزَّوجَلَّ نورًا حَتّى يَرِدَ عَلَيَّ الحَوضَ ، ولا يُبغِضُ أهلَ بَيتى عَبدٌ إلاَّ احتَجَبَ اللّهُ عَنهُ يَومَ القِيامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان، به خدا قسم، هیچ بنده ای اهل بیت مرا دوست ندارد، مگر این که خداوند عزوجل به او نوری عطا فرماید تا این که در کنار حوض بر من در آید و هیچ بنده ای اهل بیت مرا دشمن ندارد، مگر این که در روز قیامت، خداوند از او محجوب شود.

شواهد التنزيل : ۲ / ۳۱۰ / ۹۴۷ عن أبى سعيد الخدرىّ وراجع ص ۱۶۸ / ۱۷۹ من كتابنا هذا .

حدیث۱۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّنا أهلَ البَيتِ حَشَرَهُ اللّهُ تَعالى آمِنًا يَومَ القِيامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را دوست بدارد، خداوند متعال روز قیامت، او را در امن و امان محشور فرماید.

عيون أخبارالرضا عليه السلام : ۲ / ۵۸ / ۲۲۰ عن أبى محمّدالحسن بن عبد اللّه بن محمّدبن العبّاس الرازيالتميميّ عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث۱۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا ومَن أحَبَّ آلَ مُحَمَّدٍ أمِنَ مِنَ الحِسابِ وَالميزانِ وَالصِّراطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هرکس آل محمّد را دوست داشته باشد، از حساب و میزان و صراط در امان خواهد بود.

فضائل الشيعة : ۴۷ / ۱ ، بشارة المصطفى : ۳۷ ، مائة منقبة : ۱۴۹ ، أعلام الدين : ۴۶۴ وفيه «من أحبّ عليًّا وآل محمّد» ، إرشاد القلوب : ۲۳۵ ، المناقب للخوارزميّ : ۷۳ / ۵۱ ، مقتل الحسين للخوارزميّ : ۱ / ۴۰ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۵۸ / ۵۲۶ كلّها عن ابن عمر .

حدیث۱۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبّى وحُبُّ أهلِ بَيتى نافِعٌ فى سَبعَةِ مَواطِنَ أهوالُهُنَّ عَظيمَةٌ : عِندَ الوَفاةِ ، وفِى القَبرِ ، وعِندَ النُّشورِ ، وعِندَ الكِتابِ ، وعِندَ الحِسابِ ،

وعِندَ الميزانِ ، وعِندَ الصِّراطِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن من و دوست داشتن اهل بیت من، در هفت جای بسیار وحشتناک سود می بخشد: هنگام مردن، در قبر، روز محشر، هنگام دادن نامه اعمال ، هنگام حساب، نزد میزان و در عبور از صراط.

الخصال : ۳۶۰ / ۴۹ ، أمالی الصدوق : ۱۸ / ۳ ، بشارة المصطفی : ۱۷ كلّها عن جابر عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، روضة الواعظین : ۲۹۷ ، جامع الأخبار : ۵۱۳ / ۱۴۴۱ عن جابر بن عبد اللّه الأنصاریّ ولیس فیه «حبّی» ، كفایة الأثر : ۱۰۸ عن واثلة بن الأسقع .

حدیث۱۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أثبَتُكُم عَلَى الصِّراطِ أشَدُّكُم حُبًّا لی ولِأَهلِ بَیتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : استوارترین شما بر صراط، كسی است كه علاقه اش نسبت به من و اهل بیتم بیشتر باشد.

جامع الأحادیث للقمّی : ۲۳۱ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أثبَتُكُم قَدَمًا عَلَى الصِّراطِ أشَدُّكُم حُبًّا لِأَهلِ بَیتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پابرجاترین شما بر صراط، كسی است كه محبتش به اهل بیت من بیشتر باشد.

فضائل الشیعة : ۴۸ / ۳ عن إسماعیل بن مسلم الشعیریّ عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، الجعفریّات : ۱۸۲ ، نوادر الراوندیّ : ۱۵ كلاهما عن موسى بن إسماعیل بإسناده ، كنز العمّال : ۱۲ / ۹۷ / ۳۴۱۶۳ ، الصواعق المحرقة : ۱۸۷ كلاهما عن الدیلمیّ عن الإمام علیّ علیه السلام وزاد فی الأربعة الأخیرة «ولأصحابی» ، إحقاق الحقّ : ۱۸ / ۴۵۹ نقلاً عن وسیلة النجاة قال : روى أبی یعلى فی مسنده عن سلمة بن الأكوع .

حدیث۱۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أحَبَّنا أهلَ البَیتِ أحَدٌ فَزَلَّت بِهِ قَدَمٌ إلاّ ثَبَّتَتهُ قَدَمٌ اُخرى حَتّى یُنجِیَهُ اللّه ُ یَومَ القِیامَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ كس نیست كه ما اهل بیت را دوست داشته باشد مگر این كه هرگاه یك گامش بلغزد، گام دیگرش او را استوار گرداند، تا این كه خداوند در روز قیامت نجاتش بخشد.

درر الأحادیث النبویة : ۵۱ .

حدیث۱۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی بَیانِ فَضلِ فاطِمَةَ علیهاالسلامیَومَ القِیامَةِ ـ : یوحِی اللّه ُ عَزَّوجَلَّ إلَیها : یا فاطِمَةُ ، سَلینی اُعطِكِ ، وتَمَنَّی عَلَیَّ اُرضِكِ . فَتَقولُ : إلهی أنتَ المُنى وفَوقَ المُنى ، أسأَلُكَ أن لا تُعَذِّبَ مُحِبّی ومُحِبَّ عِترَتی بِالنّارِ . فَیوحِی اللّه ُ إلَیها : یا فاطِمَةُ ، وعِزَّتی وجَلالی وَارتِفاعِ

مَكانى ، لَقَد آلَيتُ عَلى نَفسى ، مِن قَبلِ أن أخلُقَ السَّماواتِ وَالأرضَ بِألفَى عامٍ، أن لا اُعَذِّبَ مُحِبّيكِ ومُحِبّى عِترَتِكِ بِالنّارِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در بیان فضیلت و مقام فاطمه علیهاالسلام در روز قیامت ـ : خداوند عز و جلبه او وحی می فرماید که: ای فاطمه! از من بخواه تا به تو عطا کنم و از من تمنّا کن تا راضیت گردانم. پس، فاطمه گوید: خدای من، تو خود آرزویی و فوق آرزو هستی، از تو می خواهم که دوستدار من و دوستدار عترتم را به آتش، عذاب نکنی. خداوند به او وحی می فرماید که: ای فاطمه! به عزت و جلال و عظمت مقامم سوگند که من دو هزار سال پیش از آن که آسمانها و زمین را بیافرینم، به خود سوگند خورده ام که دوستداران تو و دوستداران عترتت را به آتش، عذاب نکنم.
تأويل الآيات الظاهرة : ۴۷۴ عن أبى ذرّ .

حديث۱۴۲۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
يَرِدُ عَلَيَّ الحَوضَ أهلُ بَيتى ومَن أحَبَّهُم مِن اُمَّتى كَهاتَينِ ـ يَعنِى السَّبّابَتَينِ ـ
پیامبر خدا صلى الله علیه و آله : اهل بیت من و کسانی از امّت من که آنان را دوست دارند مانند این دو ـ یعنی دو انگشت اشاره که در پهلوی هم قرار گرفته باشند ـ در کنار حوض کوثر بر من وارد می شوند.
مقاتل الطالبيّين : ۷۶ ، شرح نهج البلاغة لابن أبى الحديد : ۱۶ / ۴۵ كلاهما عن سفيان عن الإمام الحسن عليه السلام ، ذخائر العقبى : ۱۸ ، كتاب الغارات : ۲ / ۵۸۶ عن الإمام الحسن عليه السلام ، وراجع مناقب الإمام أميرالمؤمنين عليه السلامللكوفىّ : ۲ / ۱۲۹ / ۶۱۴ .

حديث۱۴۲۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن أحَبَّنى وأهَلَ بَيتى كُنّا نَحنُ وهُوَ كَهاتَينِ ـ وأشارَ بِالسَّبّابَةِ وَالوُسطى ـ
پیامبر خدا صلى الله علیه و آله : هر که من و اهل بیتم را دوست داشته باشد، ما و او مانند این دو ـ حضرت انگشت اشاره و میانه خود را نشان داد ـ خواهیم بود.
كفاية الأثر : ۳۵ عن أبى ذرّ .

حديث۱۴۲۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن أحَبَّنا أهلَ البَيتِ فِى اللّهِ حُشِرَ مَعَنا وأدخَلناهُ مَعَنَا الجَنَّةَ
پیامبر خدا صلى الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را به خاطر خدا دوست داشته باشد، با ما محشور شود و او را با خود به بهشت بریم.
كفاية الأثر : ۲۹۶ عن زيد بن علىّ عن آبائه عليهم السلام ، وراجع : ۷۴ .

حديث۱۴۲۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن أحَبَّنا كانَ مَعَنا يَومَ القِيامَةِ ، ولَو أنَّ رَجُلًا أحَبَّ حَجَرًا لَحَشَرَهُ اللّهُ مَعَهُ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر که ما را دوست بـدارد، روز قیامت با ما خواهـد بود. انسان حتی اگر سـنگی را دوست بـدارد، خداوند او را با همان سنگ محشور می کند.

أمالی الصدوق : ۱۷۴ / ۹ عن نوف عن الإمام علیّ علیه السلام ، روضهٔ الواعظین : ۴۵۷ ، مشکاهٔ الأنوار : ۸۴ .

حدیث۱۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یـاعَلِیُّ ، مَـن أحَـبَّ وُلـدَکَ فَقَـد أحَبَّکَ ، ومَن أحَبَّکَ فَقَـد أحَبَّنی ، ومَن أحَبَّنی فَقَـد أحَبَّ اللّه َ ، ومَن أحَبَّ اللّه َ أدخَلَهُ الجَنَّهَ . ومَن أبغَضَـهُم فَقَد أبغَضَکَ ، ومَن أبغَضَکَ فَقَد أبغَضَـنی ، ومَن أبغَضَنی فَقَد أبغَضَ اللّه َ ، ومَن أبغَضَ اللّه َ کانَ حَقیقًا عَلَی اللّه ِ أن یُدخِلَهُ النّارَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی، هرکس فرزندان تو را دوست بدارد، تو را دوست داشته است وهرکس تو را دوست بدارد، مرا دوسـت داشـته است و هرکس مرا دوست بـدارد، خـدا را دوست داشـته است و هرکس خـدا را دوست بـدارد، خداونـد او را به بهشت برد. و هرکس فرزنـدان تو را دشـمن بدارد، تو را دشـمن داشـته است و هرکس تو را دشـمن بدارد، مرا دشـمن داشـته اسـت وهرکس مرا دشمن بدارد، خدا را دشمن داشته است و هرکس خدا را دشمن بدارد، بر خداوند سزاوار است که او را به دوزخ برد.

درر الأحادیث النبویّهٔ : ۵۱ .

حدیث۱۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ وأعانَنا بِیَدِهِ ولِسانِهِ کُنتُ أنَا وهُوَ فی عِلِّیّینَ ، ومَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ وأعانَنا بِلِسانِهِ وکَفَّ یَدَهُ فَهُوَ فِی الدَّرَجَهِ الَّتی تَلیها ، ومَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ وکَفَّ عَنّا لِسانَهُ ویَدَهُ فَهُوَ فِی الدَّرَجَهِ الَّتی تَلیها

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس ما را در دل دوست بدارد و با دست و زبانش یاریمان رساند، من و او در علیّین خواهیم بود وهرکس ما را در دل دوست بـدارد وبا زبانش یاریمان رسانـد، اما با دست خود ما را یاری نرسانـد در درجه پایین تر آن خواهدبود وهرکس ما را در دل دوست بدارد، اما دست و زبانش را از ما دریغ کند، در درجه فروتر قرار خواهد گرفت.

إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۸۴ نقلًا عن وسیلهٔ المآل قال : رواه أبو نعیم بن حمّاد عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِی الجَنَّهِ ثَلاثُ دَرَجاتٍ وفِی النّارِ ثَلاثُ دَرَکاتٍ ، فَأَعلی دَرَجاتِ الجَنَّهِ لِمَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ ونَصَـرَنا بِلِسانِهِ ویَدِهِ ، وفِی الدَّرَجَـهِ الثّانِیَهِ مَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ ونَصَرَنا بِلِسانِهِ ، وفِی الدَّرَجَهِ الثّالِثَهِ مَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بهشت، سه درجه دارد و دوزخ سه دَرَک [درجه نزولی یا طبقه زیرین]، بالاترین درجه بهشت برای کسـی است که در دل مـا را دوست بـدارد و بـا زبـان و دسـتش یاریمـان کنـد؛ در درجه دوم کسـی جای می گیرد که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند و در درجه سوم کسی قرار می گیرد که در دل ما را دوست بدارد.

المحاسن : ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۲ عن أبی حمزهٔ الثمالیّ عن الإمام زین العابدین علیه السلام .

حدیث۱۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ التَّوَكُّلَ عَلَى اللّه فَليُحِبَّ أهلَ بَيتى ، ومَن أرادَ أن يَنجُوَ مِن عَذابِ القَبرِ فَليُحِبَّ أهلَ بَيتى ، ومَن أرادَ الحِكمَةَ فَليُحِبَّ أهلَ بَيتى ، ومَن أرادَ دُخولَ الجَنَّةِ بِغَيرِ حِسابٍ فَليُحِبَّ أهلَ بَيتى ، فَوَاللّه ما أحَبَّهُم أحَدٌ إلّا رَبِحَ الدُّنيا وَالآخِرَةَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواهان توکل کردن به خداست، اهل بیت مرا دوست بدارد و هرکه خواهان رستن از عذاب قبر است، اهل بیت مرا دوست بدارد و هرکه خواهان حکمت است، اهل بیت مرا دوست بدارد و هر که می خواهد بی حساب به بهشت رود، اهل بیت مرا دوست بدارد؛ زیرا به خدا سوگند، هیچ کس دوستدار آنان نشد مگر این که دنیا و آخرت را بُرد.

مقتل الحسين للخوارزميّ : ۱ / ۵۹ ، مائة منقبة : ۱۰۶ نحوه ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۹۴ / ۵۵۱ ، ينابيع المودّة : ۲ / ۳۳۲ / ۹۶۹ ، جامع الأخبار : ۶۲ / ۷۷ كلّها عن ابن عمر .

حدیث۱۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَزَقَهُ اللّهُ حُبَّ الأَئِمَّةِ مِن أهلِ بَيتى فَقَد أصابَ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ ، فَلا يَشُكَّنَّ أحَدٌ أنَّهُ فِى الجَنَّةِ ، فَإِنَّ فى حُبِّ أهلِ بَيتى عِشرينَ خَصلَةً ، عَشرٌ مِنها فِى الدُّنيا ، وعَشرٌ مِنها فِى الآخِرَةِ .

أمَّا الَّتى فِى الدُّنيا : فَالزُّهدُ ، وَالحِرصُ عَلَى العَمَلِ ، وَالوَرَعُ فِى الدّينِ ، وَالرَّغبَةُ فِى العِبادَةِ ، وَالتَّوبَةُ قَبلَ المَوتِ ، وَالنَّشاطُ فى قِيامِ اللَّيلِ ، وَاليَأسُ مِمّا فى أيدِى النّاسِ، وَالحِفظُ لِأَمرِ اللّه ونَهيِهِ عَزَّوجَلَّ، وَالتّاسِعَةُ بُغضُ الدُّنيا، وَالعاشِرَةُ السَّخاءُ .

وأمَّا الَّتى فِى الآخِرَةِ : فَلا يُنشَرُ لَهُ ديوانٌ ، ولا يُنصَبُ لَهُ ميزانٌ ، ويُعطى كِتابَهُ بِيَمينِهِ ، وتُكتَبُ لَهُ بَراءَةٌ مِنَ النّارِ ، ويَبيَضُّ وَجهُهُ ، ويُكسى مِن حُلَلِ الجَنَّةِ ، ويُشَفَّعُ فى مِائَةٍ مِن أهلِ بَيتِهِ ، ويَنظُرُ اللّهُ عَزَّوجَلَّ إلَيهِ بِالرَّحمَةِ ، ويُتَوَّجُ مِن تيجانِ الجَنَّةِ، وَالعاشِرَةُ يَدخُلُ الجَنَّةَ بِغَيرِ حِسابٍ، فَطوبى لِمُحِبّى أهلِ بَيتى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خداوند، محبّت اهل بیت مرا روزیش کند، بی گمان به خیر دنیا و آخرت رسیده است و در این که او اهل بهشت است، احدی نباید شکّ کند؛ زیرا دوست داشتن اهل بیت من، بیست نتیجه به بار می آورد: ده تا در دنیا و ده تا در آخرت:

اما نتایج آن در دنیا عبارتند از: زهد، شوق به کار و عمل، پارسایی در دین، رغبت به عبادت، توبه پیش از مرگ، نشاط در شب زنده داری، چشم برکندن از آن چه مردم دارند، حفظ اوامر و نواهی خداوند عز و جل، نهم: دشمن داشتن دنیا و دهم: سخاوت و بخشندگی .

و اما نتایج آن در آخرت: نامه اعمالی برایش گشوده نمی شود، میزانی برایش برپا نمی شود، نامه اعمالش به دست راست او داده می شود، برات آزادی از آتش دوزخ برایش نوشته می شود، رو سفید می شود، از جامه های بهشت بر قامت او پوشیده می شود، شفاعت او درباره صدنفر از خانواده اش پذیرفته می گردد، خداوند عز و جل به او با مهر و رحمت می نگرد، از تاجهای بهشت بر سرش می نهند و دهم این که بدون حساب رسی به بهشت می رود.

پس خوشا به حال دوستداران اهل بیت من.

الخصال : ۵۱۵ / ۱ عن أبى سعيد الخدريّ ، روضة الواعظين : ۲۹۸ وفيه «الحرص على العلم» .

حدیث۱۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ماتَ شَهیدًا .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ماتَ مَغفورًا لَهُ .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ماتَ تائِبًا .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ماتَ مُؤمِنًا مُستَكمِلَ الإِيمانِ .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ بَشَّرَهُ مَلَكُ المَوتِ بِالجَنَّةِ ثُمَّ مُنكَرٌ ونَكيرٌ .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ يُزَفُّ إلَى الجَنَّةِ كَما تُزَفُّ العَروسُ إلى بَيتِ زَوجِها .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ فُتِحَ لَهُ في قَبرِهِ بابانِ إلَى الجَنَّةِ .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ جَعَلَ اللّه ُ قَبرَهُ مَزارَ مَلائِكَةِ الرَّحمَةِ .
ألا ومَن ماتَ عَلی حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله ماتَ عَلَى السُّنَّةِ وَالجَماعَةِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با دوستی آل محمّد بمیرد، شهید از دنیا رفته است.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، آمرزیده از دنیا رفته است.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، توبه گر از دنیا رفته است.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، مؤمن و با ایمان کامل از دنیا رفته است.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، ابتدا فرشته مرگ و سپس منکر و نکیر، مژده بهشت به او دهند.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، همان گونه که عروس را به خانه شوهرش می فرستند،او را به سوی بهشت روانه کنند.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، دو در در قبر وی به سوی بهشت برایش باز شود.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، خداوند، گور وی را مزار فرشتگان رحمت قرار دهد.

بدانید که هرکس با دوستی آل محمّد بمیرد، بر طریق سنت و جماعت از دنیا رفته است.
الكشّاف : ۳ / ۴۰۳ مرسلًا ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۵۵ / ۵۲۴ ، ينابيع المودّة : ۲ / ۳۳۳ / ۹۷۲ ، العمدة : ۵۴ / ۵۲ نقلًا عن تفسير الثعلبيّ ، بشارة المصطفى : ۱۹۷ كلّها عن جرير بن عبداللّه ، جامع الأخبار : ۴۷۳ / ۱۳۳۵ مرسلًا ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۸۷ نقلًا عن تفسير الثعلبيّ عن جرير بن عبيد اللّه البجليّ .

حدیث۱۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الأَئِمَّةُ بَعدِی اثنا عَشَرَ ، تِسعَةٌ مِن صُلبِ الحُسَینِ ، وَالتّاسِعُ قائِمُهُم ، فَطوبی لِمَن أحَبَّهُم ، وَالوَیلُ لِمَن أبغَضَهُم
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : امامانِ پس از من، دوازده نفرنـد که نُه تن آنان از صـلب حسـین می باشـند و نهمین آنان قائمشان است. پس خوشا به حال کسی که آنان را دوست بدارد و بدا به حال کسی که ایشان را دشمن بدارد.
کفایهٔ الأثر : ۳۰ عن أبی سعید الخدری .

حدیث۱۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الأَئِمَّةُ بَعدی بِعَدَدِ نُقَباءِ بَنی إسـرائیلَ کانُوا اثنَی عَشَرَ ـ ثُمَّ وَضَعَ یَدَهُ عَلی صُلبِ الحُسَینِ علیه السلام وقالَ: ـ مِن صُلبِهِ تِسعَةٌ أئِمَّةٌ أبرارٌ، وَالتّاسِعُ مَهدِیُّهُم، یَملَأُ الأَرضَ قِسطًا وعَدلاً کَما مُلِئَت جَورًا وظُلمًا، فَالوَیلُ لِمُبغِضیهِم
پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : امامانِ پس از من، به تعداد نقیبان بنی اسـرائیلند که دوازده نفر بودند ـ حضرت سپس دست خود را بر پشت حسین علیه السلام نهاد و فرمود: ـ از پشت این، نُه امام پاک پا به عرصه هستی می گذارند که نهمین نفر، مهدی آنان است، او زمین را از عدل و داد پر می کند همان گونه که از جور و ستم پر شده است. پس، وای بر کسانی که آنان را دشمن بدارند.
المناقب لابن شهرآشوب : ۱ / ۲۹۵ عن سلمان الفارسیّ .

حدیث۱۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَو أنَّ عَبـدًا عَبَدَ اللّه َ بَینَ الصَّفا وَالمَروَةِ ألفَ عامٍ ، ثُمَّ ألفَ عامٍ ، ثُمَّ ألفَ عامٍ ، ثُمَّ لَم یُدرِک مَحَبَّتَنا لَأَکَبَّهُ اللّه ُ عَلی مِنخَرَیهِ فِی النّارِ ، ثُمَّ تَلا : «قُل لا أسأَلُکُم عَلَیهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِی القُربی
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای هزار سال در میان صفا و مروه، خدا را عبادت کند و هزار سال دیگر و هزار سال دیگر، اما محبّت ما را نداشـته باشد، خداوند او را در آتش دوزخ سرنگون سازد. حضرت سپس این آیه را تلاوت کرد: «بگو: من برای آن (رسالت) از شما مزدی نمی خواهم، مگر دوست داشتن خویشاوندان را».
تاریخ دمشق «ترجمهٔ الإمام علیّ علیه السـلام» : ۱ / ۱۳۲ / ۱۸۲ عن أبی أمامـهٔ الباهلیّ ، وراجع المناقب لابن شـهرآشوب : ۳ / ۱۹۸ ، والآیهٔ ۲۳ من سورهٔ الشوری .

حدیث۱۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَو أنَّ عَبدًا عَبَدَ اللّه َ ألفَ عامٍ ، ثُمَّ ذُبِحَ کَما یُذبَحُ الکَبشُ ، ثُمَّ أتَی اللّه َ بِبُغضِنا أهلَ البَیتِ لَرَدَّ اللّه ُ عَلَیهِ عَمَلَهُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای هزار سال خدا را عبادت کند وسپس چون قوچ قربانی شود، اما با بغض نسبت به ما اهل بیت، نزد خداوند آید، خدا عملش را به خودش برمی گرداند.
المحاسن : ۱ / ۲۷۱ / ۵۲۷ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۱۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ الآكِلَ فَوقَ شِبَعِهِ ، وَالغافِلَ عَن طاعَةِ رَبِّهِ ، وَالتّارِكَ لِسُنَّةِ نَبِيِّهِ ، وَالمُخفِرَ ذِمَّتَهُ ، وَالمُبغِضَ عِترَةَ نَبِيِّهِ ، وَالمُؤذِيَ جيرانَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نفرت دارد از کسی که از روی سیری چیزی بخورد و از کسی که از طاعت پروردگارش غافل گردد و از کسی که سنّت پیامبر او را فرو گذارد و از کسی که پیمان او را بشکند و از کسی که عترت پیامبر او را دشمن دارد و از کسی که همسایگانش را بیازارد.

كنز العمّال : ۱۶ / ۸۷ / ۴۴۰۲۹ ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۵۲۱ نقلًا عن إحياء الميت مطبوع بهامش الاتحاف ، كلاهما عن الديلميّ عن أبي هريرة .

حدیث۱۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُبغِضُنا إلّا مَن خَبُثَت وِلادَتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما را دشمن ندارد مگر کسی که ناپاکزاده باشد.

أمالي الصدوق : ۳۸۴ / ۱۴ ، علل الشرائع : ۱۴۱ / ۳ عن زيد بن عليّ بن الحسين عن أبيه عن آبائه عليهم السلام ، الفقيه : ۱ / ۹۶ / ۲۰۳ عن الإمام الصادق عليه السلام وزاد «أو حملت به اُمّه في حيضها» .

حدیث۱۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيلَةَ عُرِجَ بي إلَى السَّماءِ رَأَيتُ عَلى بابِ الجَنَّةِ مَكتوبًا : لا إلهَ إلَّا اللّه ُ ، مُحَمَّدٌ رَسولُ اللّه ِ ، عَلِيٌّ حَبيبُ اللّه ِ ، وَالحَسَنُ وَالحُسَينُ صَفوَةُ اللّه ِ ، فاطِمَةُ خِيَرَةُ اللّه ِ ، عَلى باغِضِهِم لَعنَةُ اللّه ِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که مرا به معراج بردند، دیدم که بر در بهشت نوشته شده است: معبودی جز اللّه نیست، محمّد رسول خداست، علی حبیب خداست، حسن وحسین برگزیده خدایند، فاطمه منتخب خداست، لعنت خدا بر دشمن آنان باد.

تاريخ بغداد : ۱ / ۲۵۹ وفيه «حبّ اللّه » والصحيح ما أثبتناه كما في سائر المصادر ، تهذيب تاريخ دمشق : ۴ / ۳۲۲ ، المناقب للخوارزميّ : ۳۰۲ / ۲۹۷ ، فرائد السمطين : ۲ / ۷۴ / ۳۹۶ ، أمالي الطوسيّ : ۳۵۵ / ۷۳۷ ، كشف الغمّة : ۱ / ۹۴ ، كشف اليقين : ۴۴۹ / ۵۵۱ كلّها عن ابن عبّاس ، وراجع الفضائل لشاذان بن جبرئيل : ۷۱ .

حدیث۱۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا اُسرِيَ بي إلَى السَّماءِ رَأَيتُ عَلى بابِ الجَنَّةِ مَكتوبًا بِالذَّهَبِ : لا إلهَ إلَّا اللّه ُ ، مُحَمَّدٌ حَبيبُ اللّه ِ ، عَلِيٌّ وَلِيُّ اللّه ِ ، فاطِمَةُ أمَةُ اللّه ِ ، الحَسَنُ وَالحُسَينُ صَفوَةُ اللّه ِ ، عَلى مُبغِضيهِم لَعنَةُ اللّه ِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که مرا به آسمان بردند دیدم که بر در بهشت با زر نوشته شده است: معبودی جز اللّه نیست،

محمّد حبیب خداست، علی ولیّ خداست، فاطمه کنیز خداست، حسن و حسین برگزیده خدایند؛ لعنت خدا بر دشمنان آنان باد.
مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۱ / ۱۰۸ ، الخصال : ۳۲۴ / ۱۰ ، مائة منقبة : ۱۰۹ / ۵۴ کلّها عن إسماعیل ابن موسی عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ لِکُلِّ بَنی أبٍ عَصَبَةً یَنتَمونَ إلَیها إلاّ وُلدَ فاطِمَةَ ، فَأَنَا وَلِیُّهُم وأنَا عَصَبَتُهُم ، وهُم عِترَتی خُلِقوا مِن طینَتی ، وَیلٌ لِلمُکَذِّبینَ بِفَضلِهِم ، مَن أحَبَّهُم أحَبَّهُ اللّه ُ ، ومَن أبغَضَهُم أبغَضَهُ اللّه ُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان هر پدری برای خود، قوم و طایفه ای دارند که خود را به او نسبت می دهند، مگر فرزندان فاطمه که من ولّی و قوم آنها هستم و آنان عترت منند و از طینت من آفریده شده اند. وای بر کسانی که فضیلت آنان را تکذیب کنند؛ هر که آنها را دوست بدارد، خداوند دوستش بدارد و هر که
ایشان را دشمن بدارد خداوند او را دشمن بدارد.
کنزالعمّال : ۱۲ / ۹۸ / ۳۴۱۶۸ عن ابن عساکر عن جابر ؛ بشارة المصطفی : ۴۰ عن جابر .

حدیث۱۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ألا ومَن أبغَضَ آلَ مُحَمَّدٍ جاءَ یَومَ القِیامَةِ مَکتوبًا بَینَ عَینَیهِ : آئِسٌ مِن رَحمَةِ اللّهِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس آل محمّد را دشمن بدارد، روز قیامت در حالی بیاید که بر پیشانیش نوشته شده است: محروم از رحمت خدا.
المناقب للخوارزمیّ : ۷۳ / ۵۱ ، مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۱ / ۴۰ ، مائة منقبة : ۱۵۰ / ۹۵ کلّها عن ابن عمر ، الکشّاف : ۳ / ۴۰۳ مرسلاً ، فرائد السمطین : ۲ / ۲۵۶ / ۵۲۴ ، بشارة المصطفی : ۱۹۷ ، العمدة : ۵۴ / ۵۲ کلّها عن جریر بن عبد اللّه ، إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۸۷ وفی بعضها «ألا ومن مات علی بغض آل محمّد . . .» .

حدیث۱۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أبغَضَنا أهلَ البَیتِ فَهُوَ مُنافِقٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ما اهل بیت را دشمن بدارد، او منافق است.
فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۶۶۱ / ۱۱۲۶ ، الدرّ المنثور : ۷ / ۳۴۹ نقلاً عن ابن عدیّ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۳ / ۲۰۵ ، کشف الغمّة : ۱ / ۴۷ کلّها عن أبی سعید .

حدیث۱۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا یُحِبُّنا أهلَ البَیتِ إلاّ مُؤمِنٌ تَقِیٌّ ، ولا یُبغِضُنا إلاّ مُنافِقٌ شَقِیٌّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما اهل بیت را، جز مؤمن پرهیزگار دوست ندارد و کسی جز منافق بدبخت دشمنمان نمی دارد.
ذخائر العقبی : ۱۸ عن جابر بن عبد اللّه ، کفایهٔ الأثر : ۱۱۰ عن واثلهٔ بن الأسقع .

حدیث۱۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَالَّذی نَفسـی بِیَدِهِ ، لا تُفـارِقُ روحٌ جَسَـدَ صاحِبِهـا حَتّی یَأکُلَ مِن ثَمَرِ الجَنَّهِٔ أو مِن شَـجَرِ الزَّقّوم ، وحَتّی یَری مَلَکَ المَوتِ ، ویَرانی ویَری عَلِیًّا وفاطِمَهَٔ وَالحَسَنَ وَالحُسَینَ ، فَإِن کانَ یُحِبُّنا قُلتُ : یا مَلَکَ المَوتِ ، اِرفَق بِهِ فَإِنَّهُ کانَ یُحِبُّنی وأهلَ بَیتی ، وإن کانَ یُبغِضُـنی ویُبغِضُ أهـلَ بَیتی قُلتُ : یـا مَلَـکَ المَوتِ ، شَـدِّد عَلَیهِ فَإِنَّهُ کانَ یُبغِضُـنی ویُبغِضُ أهلَ بَیتی . لا یُحِبُّنا إلاّ مُؤمِنٌ ، ولا یُبغِضُـنا إلاّ مُنافِقٌ شَقِیٌّ
پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هر روحی از پیکر خود جدا شود بی گمان از میوه بهشـت یا از درخت زقوم خواهـد خورد و ملک الموت را خواهـد دیـد و من و علی و فاطمه و حسن و حسـین را مشاهـده خواهد کرد. اگر دوسـتدار ما باشـد، من خواهم گفت: ای ملک الموت! با او مـدارا کن؛ زیرا که وی دوسـتدار من و اهل بیت من بوده است و اگر با من و اهل بیتم دشـمنی می ورزیده است، خواهم گفت: ای ملک الموت! بر او سـخت گیر؛ زیرا که وی من و اهل بیتم را دشمن می داشته است. ما را جز مؤمن دوست نمی دارد و کسی جز منافق شوربخت، با ما بغض نمی ورزد.
مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۱ / ۱۰۹ عن زید بن علیّ عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أبغَضَ عِترَتی فَهُوَ مَلعونٌ ومُنافِقٌ خاسِرٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عترت مرا دشمن بدارد، او ملعون و منافقی زیانکار است.
جامع الأخبار : ۲۱۴ / ۵۲۷ .

حدیث۱۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ألا فَلَو أنَّ الرَّجُلَ مِن اُمَّتی عَبَدَ اللّه َ عَزَّوجَلَّ عُمُرَهُ أیّامَ الـدُّنیا ، ثُمَّ لَقِیَ اللّه َ عَزَّوجَلَّ مُبغِضًا لِأَهلِ بَیتی وشـیعَتی ما فَرَجَ اللّه ُ صَـدرَهُ إلاّ عَنِ النِّفاقِ
پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : آگاه باشید که اگر مردی از امّت من در همه روزهای عمرش، خدای عز و جل را عبادت کند، ولی با بغض و دشـمنی نسبت به اهل بیت من وشیعیانم، خدای عز و جل را دیدار کند، خداوند سینه او را جز با نفاق نگشاید [یعنی چون خداوند باطنش را آشکار سازد مردم دریابند که او منافق بوده است].
الکافی : ۲ / ۴۶ / ۳ ، وراجع بشارهٔ المصـطفی : ۱۵۷ وکلاهما عن عبـد اللّه العظیم بن عبد اللّه الحسـنیّ عن الإمام الجواد عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۴۴۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا ومَن ماتَ عَلى بُغضِ آلِ مُحَمَّدٍ ماتَ كافِرًا ، ألا ومَن ماتَ عَلى بُغضِ آلِ مُحَمَّدٍ لَم يَشُمَّ رائِحَةَ الجَنَّةِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بدانيد كه هركس با بغض و دشمنى نسبت به آل محمّد بميرد، كافر مرده است؛ بدانيد كه هركس با بغض و دشمنى نسبت به آل محمّد بميرد، بوى بهشت را استشمام نخواهد كرد.

الكشّاف : ۳ / ۴۰۳ مرسلًا ، مائة منقبة : ۹۰ / ۳۷ عن ابن عمر ،بشارة المصطفى : ۱۹۷ ، فرائد السمطين : ۲ / ۲۵۶ / ۲۵۴ كلاهما عن جرير بن عبد اللّه ، جامع الأخبار : ۴۷۴ / ۱۳۳۵ مرسلًا ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۸۷ .

حديث۱۴۴۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ثَلاثٌ مَن كُنَّ فيهِ فَلَيسَ مِنّى ولا أنَا مِنهُ : بُغضُ عَلِيِّ بنِ أبى طالِبٍ ، ونَصبُ أهلِ بَيتى ، ومَن قالَ: الإيمانُ كَلام

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : سه چيز است كه در هركس باشد نه او از من است و نه من از اويم: دشمن داشتن على بن ابى طالب، كينه توزى با اهل بيت من و هركه بگويد ايمان در گفتار خلاصه مى شود.

تاريخ دمشق «ترجمة الإمام علىّ عليه السلام» : ۲ / ۲۱۸ / ۷۱۲ ، الفردوس : ۲ / ۸۵ / ۲۴۵۹ ، مقتل الحسين للخوارزمىّ : ۲ / ۹۷ وليس فيه «ولا أنا منه» ، مناقب الإمام أميرالمؤمنين عليه السلام للكوفىّ : ۲ / ۴۷۳ / ۹۶۹ ، كلّها عن جابر .

حديث۱۴۴۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، مَن أبغَضَنا أهلَ البَيتِ حَشَرَهُ اللّه ُ يَومَ القِيامَةِ يَهودِيًّا ، فَقُلتُ : يا رَسولَ اللّه ِ ، وإن صامَ وصَلّى ؟ قالَ : وإن صامَ وصَلّى وزَعَمَ أنَّهُ مُسلِم

جابربن عبداللّه از رسول خدا صلى الله عليه و آله : اى مردم! هر كه ما اهل بيت را دشمن بدارد خداوند در روز قيامت او را يهودى محشور مى كند. عرض كردم: اى رسول خدا، هر چند روزه بگيرد و نماز بخواند؟ فرمود: هر چند روزه بگيرد و نماز بخواند و خود را مسلمان بداند.

المعجم الأوسط : ۴ / ۲۱۲ / ۴۰۰۲ ، أمالى الصدوق : ۲۷۳ / ۲ كلاهما عن سديف المكّىّ عن الإمام الباقر عليه السلامعن جابر ، روضة الواعظين : ۲۹۷ .

حديث۱۴۵۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا يُبغِضُنا أهلَ البَيتِ أحَدٌ إلاّ بَعَثَهُ اللّه ُ يَومَ القِيامَةِ أجذَم

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هيچ كس ما اهل بيت را دشمن ندارد مگر اين كه خداوند در روز قيامت او را دست بريده برانگيزد.

أجذم : أى مقطوع اليد ، من الجذم . (النهاية : ۱ / ۲۵۱) .

حديث۱۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَالَّذى نَفسى بِيَدِهِ ، لا يُبغِضُنا أهلَ البَيتِ أحَدٌ إلّا أدخَلَهُ اللّه ُ النّارَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد، مگر این که خداوند او را به دوزخ برد.
المستدرك على الصحيحين : ۳ / ۱۶۲ / ۴۷۱۷ ، موارد الظمآن : ۵۵۵ / ۲۲۴۶ ، مناقب الإمام أميرالمؤمنين عليه السلاملكوفيّ : ۲ / ۱۲۰ / ۶۰۷ ، الدرّ المنثور : ۷ / ۳۴۹ نقلاً عن أحمد وابن حبّان ، كلّها عن أبي سعيد الخدريّ .

حدیث۱۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَالَّذى نَفسى بِيَدِه ، لا يُبغِضُنا أهلَ البَيتِ أحَدٌ إلّا أكَبَّهُ اللّه ُ فِى النّارِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ کس ما اهل بیت را دشمن ندارد، مگر این که خداوند او را در آتش سرنگون کند.
المستدرك على الصحيحين : ۴ / ۳۹۲ / ۸۰۳۶ ، مجمع الزوائد : ۷ / ۵۸۰ / ۱۲۳۰۰ نقلاً عن البزّار ، شرح الأخبار : ۱ / ۱۶۱ / ۱۱۰ ، أمالي المفيد : ۲۱۷ / ۳ وفيه «أكبّه اللّه على وجهه في نار جهنّم» كلّها عن أبي سعيد الخدريّ .

حدیث۱۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يا بَنى عَبدِ المُطَّلِبِ ، إنّى سَأَلتُ اللّه َ لَكُم ثَلاثًا : أن يُثَبِّتَ قائِمَكُم ، وأن يَهدِىَ ضالَّكُم ، وأن يُعَلِّمَ جاهِلَكُم ، وسَأَلتُ اللّه َ أن يَجعَلَكُم جُوَداءَ نُجَداءَ رُحَماءَ ، فَلَو أنَّ رَجُلاً صَفَنَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسران عبدالمطلب! من از خداوند سه چیز برای شما خواسته ام: این که ایستاده شما را ثابت قدم بدارد، این که گمراه شما را هدایت کند و این که نادان شما را دانا گرداند و نیز از خدا مسألت کرده ام که شما را بخشنده و دلیر و مهربان قرار دهد. پس اگر مردی از شما در میان رکن و مقام راست بایستد و نماز بخواند و روزه بگیرد، اما با بغض و کینه نسبت به اهل بیت محمّد، خدا را دیدار کند، به دوزخ خواهد رفت.
كلُّ صافٍّ قدميه قائمًا فهو صافن . (النهاية : ۳ / ۳۹) .

حدیث۱۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
وَيلٌ لِأَعداءِ أهلِ بَيتِىَ المُستَأثِرينَ عَلَيهِم ، لا نالَتهُم شَفاعَتى ، ولا رَأَوا جَنَّةَ رَبّى
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر دشمنان و اختصاص دهندگان حقوق اهل بیت من به خود ؛ شفاعتم نصیب آنان مباد و بهشت پروردگارم را نبینند.
أمالي الشجريّ : ۱ / ۱۵۴ عن الإمام عليّ عليه السلام .

حدیث۱۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشتَدَّ غَضَبُ اللّه ِ عَلی مَن آذانی فی عِترَتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند، بر کسی که با آزردن عترت من مرا بیازارد سخت است.

کنزالعمّال : ۱۲ / ۹۳ / ۳۴۱۴۳ ، الجامع الصغیر : ۱ / ۱۵۸ / ۱۰۴۵ کلاهما عن الدیلمیّ عن أبی سعید .

حدیث۱۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشتَدَّ غَضَبُ اللّه ِ وغَضَبی عَلی مَن أهرَقَ دَمی وآذانی فی عِترَتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خدا و خشم من، بر کسی که با ریختن خون عترت من و [یا] آزردن آنان خون مرا بریزد و مرا بیازارد، سخت است.

أمالی الصدوق : ۳۷۷ / ۷ ، الجعفریّات : ۱۸۳ کلاهما عن إسماعیل بن موسی عن أبیه عن آبائه علیهم السلام ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۲۷/۱۱ ، مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۲ / ۸۴ ، صحیفة الرضا علیه السلام : ۱۵۵/۹۹ کلّها عن أحمد بن عامر الطائیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، مسند زید : ۴۶۵ بإسناده عن آبائه وفیهما «دم ذرّیّتی» ، وراجع ذخائر العقبی : ۳۹ عن الإمام الرضا عن الإمام علیّ علیهماالسلام .

حدیث۱۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّهَا النّاسُ ، لا تَأتونی غَدًا بِالدُّنیا تَزِفّونَها زَفًّا ، ویَأتی أهلُ بَیتی شُعثًا غُبرًا مَقهورینَ مَظلومینَ تَسیلُ دِماؤُهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم، نکنید فردای قیامت با دنیایی آراسته نزد من بیایید، در حالی که اهل بیت من، آشفته و خاک آلودگان و ستم کشیدگانی باشند که خونشان روان است.

خصائص الأئمّة علیهم السلام : ۷۴ .

حدیث۱۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَبَّ أهلَ بَیتی فَأَنَا بَریءٌ مِنهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس اهل بیت مرا ناسزا گوید، من از او بیزارم.

ینابیع المودّة : ۲ / ۳۷۸ / ۷۴ نقلًا عن الجعابی فی الطالبیّین عن فاطمة الصغری عن أبیها الحسین علیه السلام .

حدیث۱۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آذانی فی أهلی فَقَد آذَی اللّهَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با آزردن اهل بیتم مرا بیازارد، هر آینه خدا را آزرده است.

کنزالعمّال : ۱۲ / ۱۰۳ / ۳۴۱۹۷ عن أبی نعیم عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سِتَّةٌ لَعَنتُهُم ولَعَنَهُمُ اللّهُ وكُلُّ نَبِيٍّ مُجابٍ : الزّائِدُ فی کِتابِ اللّهِ ، وَالمُكَذِّبُ بِقَدَرِ اللّهِ ، وَالمُتَسَلِّطُ بِالجَبَروتِ لِيَذِلَّ مَن أعَزَّ اللّهُ ويَعِزَّ مَن أذَلَّ اللّهُ ، وَالتّارِكُ لِسُنَّتی ، وَالمُستَحِلُّ مِن عِترَتی ما حَرَّمَ اللّهُ ، وَالمُستَحِلُّ لِحَرَمِ اللّهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش نفرند که من و خداوند و هر پیامبر مستجاب الدعوه ای آنان را لعنت کرده ایم: کسی که به کتاب خدا چیزی بیفزاید، کسی که تقدیر خدا را دروغ شمارد، کسی که با قهر و زور مسلط شود برای این که کسی را که خدا عزت بخشیده ذلیل گرداند و کسی را که خدا ذلیل کرده است، بر سریر عزّت(وقدرت) نشاند، کسی که سنّت مرا فرو گذارد، کسی که آن چه را خداوند درباره عترتم حرام کرده است، حلال شمارد و کسی که حرامهای خدا را روا گرداند.

المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۵۷۲ / ۳۹۴۰ عن عبیداللّه بن عبد الرحمن بن عبد اللّه بن موهب عن علیّ بن الحسین عن أبیه عن جدّه علیهم السلام ، وراجع المعجم الکبیر : ۳ / ۱۲۶ / ۲۸۸۳ ، المعجم الأوسط : ۲ / ۱۸۶ / ۱۶۶۷ عن عائشة ، شرح الأخبار : ۲ / ۴۹۴ / ۸۷۸ عن سفیان الثوریّ بإسناده عن رسول اللّه صلی الله علیه و آله ، الخصال : ۳۳۸ / ۴۱ عن عبد اللّه بن میمون عن جعفر بن محمّد عن أبیه عن الإمام علیّ بن الحسین علیهم السلام .

حدیث۱۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَمسَةٌ لَعَنتُهُم وكُلُّ نَبِيٍّ مُجابٍ : الزّائِدُ فی کِتابِ اللّهِ ، وَالتّارِكُ لِسُنَّتی ، وَالمُكَذِّبُ بِقَدَرِ اللّهِ ، وَالمُستَحِلُّ مِن عِترَتی ما حَرَّمَ اللّهُ ، وَالمُستَأثِرُ بِالفَیءِ (و) المُستَحِلُّ لَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج نفرند که من و هر پیامبر مستجاب الدعوه ای آنان را لعنت کرده ایم: کسی که به کتاب خدا چیزی بیفزاید، کسی که سنّت مرا فروگذارد، کسی که تقدیر خدا را باور نداشته باشد، کسی که آن چه را خدا درباره عترتم حرام کرده، حلال شمارد و کسی که غنایم را [که حقّ همه مسلمانان است] به خود اختصاص دهد و آن را برای خود روا شمارد.

الکافی : ۲ / ۲۹۳ / ۱۴ عن میسّر عن أبیه عن أبی جعفر علیه السلام .

حدیث۱۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّهَ عَزَّوجَلَّ اشتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى اليَهودِ أن قالوا : عُزَيرٌ ابنُ اللّهِ ، وَاشتَدَّ غَضَبُهُ عَلَى النَّصارى أن قالُوا : المَسيحُ ابنُ اللّهِ ، و إنَّ اللّهَ اشتَدَّ غَضَبُهُ عَلى مَن أراقَ دَمی و آذانی فی عِترَتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل بر یهود به شدت خشم گرفت، چون گفتند: عزیر پسر خداست و بر نصاری به شدت خشم گرفت، چون گفتند: مسیح پسر خداست. و خشم خدا سخت باشد بر کسی که با ریختن خون و آزردن عترت من، [در واقع] خون مرا بریزد و مرا بیازارد.

کنزالعمّال : ۱ / ۲۶۷ / ۱۳۴۳ نقلاً عن ابن النجّار عن أبی سعید الخدریّ .

حدیث۱۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ حَرَّمَ الجَنَّةَ عَلی مَن ظَلَمَ أهلَ بَیتی أو قاتَلَهم أو أغارَ عَلَیهِم أو سَبَّهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بهشت را بر کسی که به اهل بیت من ستم کند یا با آنان بجنگد، یا ایشان را مورد تاخت و تاز قرار دهد، یا ناسزایشان گوید، حرام کرده است.

ذخائر العقبی : ۲۰ ، ینابیع المودّة : ۲ / ۱۱۹ / ۳۴۴ وفیهما «أخرجه الإمام علیّ بن موسی الرضا علیه السلامعن الإمام علیّ علیه السلام» .

حدیث۱۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرِّمَتِ الجَنَّةُ عَلی مَن ظَلَمَ أهلَ بَیتی وآذانی فی عِترَتی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر کسی که به اهل بیت من ستم کند و با آزردن عترتم مرا بیازارد، حرام گردیده است.

تفسیر القرطبیّ : ۱۶ / ۲۲ ، الکشّاف : ۳ / ۴۰۲ ، سعد السعود : ۱۴۱ ، کشف الغمّة : ۱ / ۱۰۶ وفیه «عشیرتی» بدل «عترتی» ، لباب الأنساب : ۱ / ۲۱۵ ، العمدة : ۵۳ ، فرائد السمطین : ۲ / ۲۷۸ / ۵۴۲ .

حدیث۱۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرِّمَتِ الجَنَّةُ عَلی مَن ظَلَمَ أهلَ بَیتی ، وعَلی مَن قاتَلَهُم ، وعَلَی المُعینِ عَلَیهِم ، وعَلی مَن سَبَّهُم «اُولئِکَ لا خَلاقَ لَهُم فِی الآخِرَةِ ولا یُکَلِّمُهُمُ اللّهُ ولا یَنظُرُ إلَیهِم یَومَ القِیامَةِ ولا یُزَکّیهِم ولَهُم عَذابٌ ألیمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر کسی که به اهل بیت من ستم کند و بر کسی که با آنان بجنگد و بر کسی که علیه آنان یاری و کمک رساند و بر کسی که ناسزایشان گوید، حرام شده است «اینان را در آخرت بهره ای نیست و خدا روز قیامت با آنان سخن نمی گوید و به ایشان نمی نگرد و پاکشان نمی گرداند و عذابی دردناک خواهند داشت» .

آل عمران : ۷۷ .

حدیث۱۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَیلُ لِظالِمی أهلِ بَیتی ، عَذابُهُم مَعَ المُنافِقینَ فِی الدَّرَکِ الأَسفَلِ مِنَ النّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر ستمگرانِ به اهل بیت من؛ آنان به همراه منافقان، در پایین ترین طبقه دوزخ عذاب می شوند.

صحیفة الرضا علیه السلام : ۱۲۲ / ۸۰ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۴۷ / ۱۷۷ وفیه «کأنّی بهم غدًا» بدل «عذابهم» ، مقتل الحسین علیه السلامللخوارزمیّ : ۲ / ۸۳ ، المناقب لابن المغازلیّ : ۶۶ / ۹۴ کلّها عن أحمد بن عامر الطائیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، جامع الأحادیث للقمّیّ : ۱۲۸ عن موسی بن إبراهیم عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، ینابیع المودّة : ۲ / ۳۲۶ / ۹۵۰ ، ربیع الأبرار : ۲ / ۸۲۸ کلاهما عن الإمام علیّ علیه السلام مرفوعًا ، تأویل الآیات الظاهرة : ۷۴۳ .

حدیث۱۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِي الجَنَّةِ ثَلاثُ دَرَجاتٍ ، وفِي النّارِ ثَلاثُ دَرَكاتٍ . . . وفي أسفَلِ دَرَكٍ مِنَ النّارِ مَن أبغَضَنا بِقَلبِهِ وأعانَ عَلَينا بِلِسانِهِ ويَدِهِ . وفِي الدَّرَكِ الثّانِيَةِ مِنَ النّارِ مَن أبغَضَنا بِقَلبِهِ وأعانَ عَلَينا بِلِسانِهِ . وفِيالدَّرَكِ الثّالِثَةِ مِنَ النّارِ مَن أبغَضَنا بِقَلبِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت سه درجه دارد و دوزخ سه درک... در پایین ترین دَرَک دوزخ، کسی جای می گیرد که ما را در دلش دشمن بدارد و با زبان و دستش علیه ما یاری رساند؛ در درک دوم دوزخ کسی جای می گیرد که ما را در دلش دشمن بدارد و با زبانش به زیان ما کار کند؛ و در درک سوم دوزخ کسی جای می گیرد که در دلش ما را دشمن بدارد.

المحاسن : ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۲ عن أبی حمزة الثمالیّ عن الإمام زین العابدین علیه السلام .

حدیث۱۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَيحَ الفِراخِ فِراخِ آلِ مُحَمَّدٍ مِن خَليفَةٍ مُستَخلِفٍ مُتَرَفٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آه و اندوه ها از ستمهایی که از جانب خلیفه ای مسلط و عیّاش به جوجه های آل محمّد می رسد.

الفردوس : ۴ / ۳۰۷ / ۷۱۴۷ ، الجامع الصغیر : ۲ / ۷۱۸ / ۶۹۳۹ نقلاً عن ابن عساکر کلاهما عن سلمة بن الأکوع ، وراجع کنزالعمّال : ۱۴ / ۵۹۳ / ۳۹۶۷۹ عن الأصبغ بن نباتة عن الإمام علیّ علیه السلام ، بشارة المصطفی : ۲۰۲ عن أبی طاهر عن أبیه عن جدّه عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجيءُ يَومَ القِيامَةِ الُمصحَفُ وَالمَسجِدُ وَالعِترَةُ ، فَيَقولُ المُصحَفُ : يا رَبِّ حَرَّقوني ومَزَّقوني ، ويَقولُ المَسجِدُ : يا رَبِّ خَرَّبوني وعَطَّلوني وضَيَّعوني ، وتَقولُ العِترَةُ : يا رَبِّ طَرَدونا وقَتَّلونا وشَرَّدونا . وأجثو بِرُكبَتَيَّ لِلخُصومَةِ ، فَيَقولُ اللّه ُ : ذلِكَ إلَيَّ وأنَا أولى بِذلِكَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، قرآن و مسجد و عترت می آیند و قرآن می گوید: پروردگارا! مرا سوزاندند و تکه پاره کردند. مسجد می گوید: پروردگارا! مرا ویران کردند و خالیم گذاشتند و تباهم ساختند. عترت می گویند: پروردگارا: ما را راندند و کشتند و آواره ساختند. و من برای دادخواهی زانو می زنم، ولی خداوند می فرماید: اینها به من مربوط می شود و من به آنها سزاوارترم.

کنز العمّال : ۱۱ / ۱۹۳ / ۳۱۱۹۰ نقلاً عن الطبرانیّ وابن حنبل وسعید بن منصور عن أبی أمامة والدیلمیّ عن جابر ، الخصال : ۱۷۵ / ۲۳۲ نحوه عن جابر .

حدیث۱۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أهلَ بَيتي سَيَلقَونَ مِن بَعدي مِن اُمَّتي قَتلاً وتَشريدًا ، وإنَّ أشَدَّ قَومِنا لَنا بُغضًا بَنو اُمَيَّةَ وبَنُو المُغيرَةِ وبَنو مَخزوم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زودی پس از من، اهل بیتم توسط امّتم با کشتار وآوارگی مواجه خواهند شد؛ همانا کینه توزترین

قوم ما نسبت به ما، بنی امیّه وبنی مغیره وبنی مخزوم اند.

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۵۳۴ / ۸۵۰۰ ، الملاحم والفتن : ۲۸ کلاهما عن أبی سعید الخدریّ ، إثبات الهداهٔ : ۲ / ۳۶۳ / ۱۷۷ .

حدیث۱۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الحَسَنُ وَالحُسَینُ إماما اُمَّتی بَعدَ أبیهِما وسَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّهِٔ ، واُمُّهُما سَیِّدَهُٔ نِساءِ العالَمینَ ، وأبوهُما سَیِّدُ الوَصِیّینَ . ومِن وُلدِ الحُسَینِ تِسعَهُٔ أئِمَّهٍٔ ، تاسِعُهُمُ القائِمُ مِن وُلدی ، طاعَتُهُم طاعَتی ، ومَعصِیَتُهُم مَعصِیَتی ، إلَی اللّه أشکُو المُنکِرینَ لِفَضلِهِم ، وَالمُضَیِّعینَ لِحُرمَتِهِم بَعدی ، وکَفی بِاللّهِ وَلِیًّا وناصِرًا لِعِترَتی وأئِمَّهِٔ اُمَّتی ، ومُنتَقِمًا مِنَ الجاحِدینَ لِحَقِّهِم «وسَیَعلَمُ الَّذینَ ظَلَموا أیَّ مُنقَلَبٍ یَنقَلِبونَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حسن و حسین بعد از پدرشان، امامان امّت من و سرور جوانان اهل بهشت اند و مادر آن دو، بانوی زنان جهان است و پدرشان، سرور اوصیاء است. از نسل حسین، نُه امام پدید آید که نهمین ایشان، قائم از نسل من است، اطاعت از ایشان اطاعت از من است و نافرمانی آنان، نافرمانی من است. به خدا شکایت می برم از کسانی که فضل ایشان را انکار کنند و پس از من، حرمت آنان را بشکنند و کافی است که خدا، پشتیبان و یاور عترت و امامان امّت من باشد و انتقام گیرنده از منکران حقّ آنان «و کسانی که ستم کرده اند به زودی خواهند دانست که چه فرجامی در انتظار آنان است» .

کمال الدین : ۲۶۰ / ۶ ، فرائد السمطین : ۱ / ۵۴ / ۱۹ کلاهما عن الحسین بن خالد عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، والآیهٔ ۲۲۷ من سورهٔ الشعراء .

حدیث۱۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِبَنی هاشِمٍ ـ : أنتُمُ المُستَضعَفونَ بَعدی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به بنی هاشم ـ : بعد از من شما به استضعاف کشانده می شوید.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۱ / ۲۴۴ عن الحسن بن عبد اللّه عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، وراجع کفایهٔ الأثر : ۱۱۸ عن أبی أیّوب .

حدیث۱۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُقتَلُ ابنِیَ الحَسَنُ علیه السلامبِالسَّم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندم حسن علیه السلام، با زهر کشته خواهد شد.

کتاب سُلیم بن قیس : ۲ / ۸۳۸ عن عبداللّه بن جعفر ، الخرائج والجرائح : ۳ / ۱۱۴۳ / ۵۵ عن النبیّ صلی الله علیه و آله فی الحسن علیه السلام أنّه مقتول بالسمّ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۱۹۹ / ۱۴ فی حدیث قال النبیّ صلی الله علیه و آله لعلیّ فیما أخبره به جبرئیل «یقتل ولدک الحسن بالسمّ» .

حدیث۱۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَقومُ السّاعَةُ حَتّی یَلِیَ رَجُلٌ مِن أهلِ بَیتی یُواطِئُ اسمُهُ اسمی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نشود تا آن که مردی از اهل بیتم که همنام من است، حکومت یابد.

مسند ابن حنبل : ۲ / ۱۰ / ۳۵۷۱ عن عبداللّه بن مسعود .

حدیث۱۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَذهَبُ الدُّنیا حَتّی یَملِکَ العَرَبَ رَجُلٌ مِن أهلِ بَیتی یُواطِئُ اسمُهُ اسمی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به آخر نرسد تا آن که مردی از اهل بیتم که همنام من است، بر عربها فرمانروایی یابد.

سنن الترمذیّ : ۴/۵۰۵/۲۲۳۰ ، سنن أبی داود : ۴/۱۰۷/۴۲۸۲ ، مسند ابن حنبل : ۲/۱۱/۳۵۷۳ ، المعجم الکبیر : ۱۰ / ۱۳۱ / ۱۰۲۰۸ ، الملاحم والفتن : ۱۴۸ ، بشارة المصطفی : ۲۸۱ عن عبداللّه بن مسعود وفی بعضها عن عبداللّه .

حدیث۱۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبشِروا ثُمَّ أبشِروا ـ ثَلاثَ مَرّاتٍ ـ إنَّما مَثَلُ اُمَّتی کَمَثَلِ غَیثٍ لا یُدری أوَّلُهُ خَیرٌ أم آخِرُهُ . إنَّما مَثَلُ اُمَّتی کَمَثَلِ حَدیقَةٍ اُطعِمَ مِنها فَوجٌ عامًا ، ثُمَّ اُطعِمَ مِنها فَوجٌ عامًا ، لَعَلَّ آخِرَها فَوجٌ یَکونُ أعرَضَها بَحرًا وأعمَقَها طولاً وفَرعًا وأحسَنَها حُبًّا (جَناءً ـ خ ل) . وکَیفَ تَهلِکُ اُمَّةٌ أنَا

أوَّلُها وَاثنا عَشَرَ مِن بَعدی مِنَ السُّعَداءِ واُولُو الألبابِ وَالمَسیحُ عیسَی بنُ مَریَمَ آخِرُها ؟! ولکِن یَهلِکُ مَن بَینَ ذلِکَ نَتجَ الهَرجِ ، لَیسوا مِنّی ولَستُ مِنهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت، بشارت ـ سه بار فرمود ـ حکایت امّت من، در حقیقت، حکایت بارانی است که معلوم نیست آغازش بهتر است یا فرجامش. حکایت امّت من، در حقیقت، حکایت باغی است که یک سال گروهی را میوه می دهد و سال بعد گروهی دیگر را. و شاید در آخر آن باغ، عدّه ای باشند که

آن جا دارای نهری گسترده تر وطول وعرضی پهناورتر ومیوه هایی [دوستی] نیکوترباشد.

چگونه هلاک شود امّتی که آغازش من هستم و بعد از من، دوازده نفر انسان سعادتمند و خردمند هستند و مسیح، عیسی بن مریم در آخر آن قرار دارد؟! اما از بین این امّت کسانی که دست به فتنه و کشتار زنند، نابود می شوند. اینان از من نیستند و من از آنان نمی باشم.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱/۵۲/۱۸ ، الخصال : ۴۷۶/۳۹ ، کمال الدین : ۲۶۹ / ۱۴ کلّها عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، کفایة الأثر : ۲۳۱ عن یحیی بن جعدة بن هُبیرة عن الحسین بن علیّ ، وراجع العمدة : ۴۳۲/۹۰۶ عن مسعدة عن الإمام الصادق عن أبیه عن جدّه علیهم السلام .

حدیث۱۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَقومُ السّاعَةُ حَتّی یَقومَ قائِمٌ لِلحَقِّ مِنّا ، وذلِکَ حینَ یَأذَنُ اللّهُ عَزَّوجَلَّ لَهُ ، ومَن تَبِعَهُ نَجا ومَن تَخَلَّفَ عَنهُ هَلَکَ . اللّهَ اللّهَ عِبادَ اللّهِ

، فَأتوهُ ولَو عَلَى الثَّلجِ ، فَإِنَّهُ خَليفَةُ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ وخَليفَتی

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : قیامت برپا نشود تا این که قائم بر حقّ ما، قیام کنـد و این قیام زمانی رخ دهد که خداوند عز و جل به او اجازه دهد. هرکه از او پیروی کند، نجات یابد و هرکه از وی تخلّف نماید، نابود شود. خدا را، خدا را، ای بندگان خدا، نزد او روید، اگر چه ناچار شوید از روی یخ عبور کنید؛ زیرا که او، جانشین خدای عز و جل و جانشین من است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۹ / ۲۳۰ ، دلائل الإمامة : ۴۵۲ / ۴۲۸ كلاهما عن الحسن بن عبداللّه بن محمّد الرازیّ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، كفاية الأثر : ۱۰۶ عن أبی اُمامة .

حدیث۱۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّهُ ُ تَعالی : «أنَّ الأَرضَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال فرمود: «همانا زمین را بندگان شایسته من به ارث می برند». آن شایستگان، ما هستیم.

ثلاثـة آراء فی معنی الأرض ، الأوّل : المقصود أرض الـدنیا ، بقرینـة قوله تعـالی : «لَیستخلِفَنّهم فی الأرض» النور : ۵۵ ، والروایات الواردة فی النصّ . الثانی : أرض الجنّة ، بقرینة قوله تعالی : «وقالوا الحمدُ للّه ِ الذی صَدَقنا وعدَهُ وأورثَنا الأرضَ نتبوّأُ مِن الجَنّةِ حیثُ نَشاء» الزمر : ۷۴ ، والأحادیث المرویّة فی الـدرّ المنثور : ۵ / ۶۸۵ ، ۶۸۶ ، و تفسیر الطبریّ : ۱۷ / ۱۰۴ ، ومجمع البیـان : ۷ / ۱۰۶ ، وغیرها . الثالث : مطلق الأرض ، وتشمل أرض الدنیا وأرض الجنّة . وهو ما اختاره ابن كثیر فی تفسیره المعروف ، والعلاّمة الطباطبائیّ فی المیزان ، وهو الأقرب .

حدیث۱۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ زَوی لِیَ

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : خداوند، زمین را برای من فشرد و درهم پیچاند و من شرق و غرب آن را دیدم وبه زودی حاكمیت امّت من، به سراسر جهان خواهد رسید.

زویتُ الشیء : جمعته وقبضته (لسان العرب: ۱۴ / ۳۶۳) .

حدیث۱۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا عُرِجَ بی إلَى السَّماءِ السّابِعَةِ ومِنها إلى سِدَرةِ المُنتَهی ومِنَ السِّدرَةِ إلی حُجُبِ النّورِ نادانی رَبّی جَلَّ جَلالُهُ : یا مُحَمَّدُ بِالقائِمِ مِنكُم . . اُطَهِّرُ الأَرضَ مِن أعدائی واُورِثُها أولِیائی

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هنگامی كه به آسـمان هفتم و از آن جا به سـدرة المنتهی و از سـدره به حجابهای نور برده شـدم، پروردگارم عز و جل مرا ندا فرمود كه: ای محمّد، به وسیله قائم شـما... زمین را از دشـمنان خود پاک می كنم و دوسـتانم را وارث آن می گردانم.

أمالی الصدوق : ۷۳۱ / ۱۰۰۲ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۴۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يَخرُجُ ناسٌ مِنَ المَشرِقِ فَيُوَطِّئونَ لِلمَهدِيِّ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : از مشرق زمین مردمی قیام می کنند و زمینه را برای (ظهور) مهدی آماده می سازند.

سنن ابن ماجة : ۲/۱۳۶۸/۴۰۸۸ ، المعجم الأوسط : ۱/۹۴/۲۸۵ ، مجمع الزوائد : ۷/۶۱۷/۱۲۴۱۴ ، عقد الدرر : ۱۲۵ ، كشف الغمّة : ۳ / ۲۶۷ كلّها عن عبداللّه بن الحارث بن جزء الزبيديّ .

حدیث۱۴۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

تَجيءُ الرّاياتُ السّودُ مِن قِبَلِ المَشرِقِ ، كَأَنَّ قُلوبَهُم زُبَرُ الحَديدِ ، فَمَن سَمِعَ بِهِم فَليَأتِهِم فَيُبايِعهُم ، ولَو حَبوًا عَلَى الثَّلجِ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : پرچمهایی سیاه از جانب مشرق زمین خواهد آمد که دلهای صاحبان آنها به استواری تکه های آهن است، پس هرکس ندای آنان را شنید، به ایشان بپیوندد و با آنها بیعت کند حتی اگر ناچار باشد از روی یخ، سینه خیز بگذرد.

عقد الدرر : ۱۲۹ عن ثوبان .

حدیث۱۴۸۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

صِنفانِ مِن أُمَّتي لا نَصيبَ لَهُما فِي الإِسلامِ : النّاصِبُ لِأَهلِ بَيتي حَربًا ، وغالٍ فِي الدّينِ مارِقٌ مِنهُ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : دو گروه از امّت من هستند که بهره ای از اسلام ندارند: کسانی که در برابر اهل بیتم پرچم دشمنی برافرازند و کسانی که در دین غلوّ کنند و پا از مرز آن بیرون گذارند.

الفقيه : ۳ / ۴۰۸ / ۴۴۲۵ .

حدیث۱۴۸۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يا عَلِيُّ ، إنَّ فيكَ مَثَلًا مِن عيسَى بنِ مَريَمَ : أحَبَّهُ قَومٌ فَأَفرَطوا في حُبِّهِ فَهَلَكوا فيهِ ، وأبغَضَهُ قَومٌ فَأَفرَطوا في بُغضِهِ فَهَلَكوا فيهِ ، وَاقتَصَدَ فيهِ قَومٌ فَنَجَوا

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : ای علی، تو در یک مورد همانند عیسی بن مریم خواهی شد: عده ای دوستدار او شدند و در این دوستی چندان زیاده روی کردند که تباه شدند و گروهی با او دشمنی کردند و در این دشمنی، راه افراط پیمودند و در نتیجه تباه گشتند وجماعتی هم درباره او راه اعتدال در پیش گرفتند ورَستند.

أمالي الطوسيّ : ۳۴۵ عن عبيداللّه بن عليّ عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، وراجع تفسير فرات الكوفيّ : ۴۰۴ ، كشف الغمّة : ۱ / ۳۲۱ .

حدیث۱۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آلُ مُحَمَّدٍ كُلُّ تَقِيٍّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پرهیزگاری از خاندان محمّد است.

الفردوس : ۱ / ۴۱۸ / ۱۶۹۱ عن أنس بن مالك .

حدیث۱۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أقَرَّ بِالذُّلِّ طائِعًا فَلَيسَ مِنّا أهلَ البَيتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با میل و اختیار تن به ذلّت دهد، از ما اهل بیت نیست.

تحف العقول : ۵۸ .

حدیث۱۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ مِنّا مَن لَم يُوَقِّر كَبيرَنا ، ولَم يَرحَم صَغيرَنا ، ولَم يَعرِف فَضلَنا أهلَ البَيتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به سالخوردگان ما، احترام نگذارد و با خردسالانمان، مهربانی نکند وفضل وبرتری ما اهل بیت را (به رسمیت) نشناسد.

جامع الأحاديث للقمّيّ : ۱۱۲ عن طلحة بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، الجعفريّات : ۱۸۳ بطريقه عنه صلى الله عليه و آله ، أمالي المفيد : ۱۸ / ۶ عن أبي القاسم محمّد بن عليّ بن الحنفية ، وفيه «ولم يعرف حقّنا» بدل «ولم يعرف فضلنا أهل البيت» ، الكافي : ۲ / ۱۶۵ / ۲ عن أحمد بن محمّد رفعه عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «ولم يعرف فضلنا أهل البيت» .

حدیث۱۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ مِنّا مَن لَم يُوَقِّرِ الكَبيرَ ، ويَرحَمِ الصَّغيرَ ، ويَأمُر بِالمَعروفِ ، ويَنهَ عَنِ المُنكَرِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به بزرگترها، احترام نگذارد و با کوچکترها، مهربان نباشد و امر به معروف و نهی از منکر نکند.

مسند ابن حنبل : ۱ / ۵۵۴ / ۲۳۲۹ عن ابن عبّاس .

حدیث۱۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، إنّا أهلَ البَيتِ عَصَمَنَا اللّه ُ مِن أن نَكونَ مَفتونينَ أو فاتِنينَ أو مُفتَّنينَ أو كَذّابينَ (كاذِبينَ ـ خ ل) أو كاهِنينَ أو ساحِرينَ أو عائِفينَ (عائِفينَ ـ خ ل) أو خائِنينَ (خائِبينَ ـ خ ل) أو زاجِرينَ أو مُبتَدِعينَ أو مُرتابينَ أو صادِفينَ (صادّينَ ـ خ ل) عَنِ الخَلقِ (أو ـ خ ل) مُنافِقينَ ، فَمَن كانَ فيهِ شَيءٌ مِن هذِهِ الخِصالِ فَلَيسَ مِنّا (مِنّي ـ خ ل) ولا أنَا مِنهُ ، وَاللّه ُ مِنهُ بَريءٌ ونَحنُ مِنهُ بُرَآءُ ، وَمن بَرِئَ اللّه ُ مِنهُ أدخَلَهُ جَهَنَّمَ وبِئسَ المِهادُ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ای مردم! خداونـد، ما اهل بیت را، از این که فریب خوریم، یا فریب دهیم، یا فتنه انگیزی کنیم، یا دروغ گو باشـیم، یا پیشـگویی کنیم، یا جادوگری کنیم، یا مانع تراشـی کنیم، یا خیانتکار باشـیم، یا با پرندگان فال گیریم، یا بدعت گـذار باشـیم، یا دسـتخوش شکّ و تردیـد شویم، یا از خلق [خدا]روی برتابیم و منافق باشـیم، مصون داشـته است؛ بنابراین، هرکس چیزی از این صـفات را دارا باشد از ما نیست و من از او نیسـتم و خدا از او بیزار است و ما از او بیزاریم و هرکس که خدا از او بیزار باشد، وی را به دوزخ

برد و چه بد جایگاهی است.

تفسیر فرات الکوفیّ : ۳۰۷ / ۴۱۲ عن عبداللّه بن عبّاس .

حدیث۱۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ مِنّا مَن لَم یَأمَن جارُهُ بَوائِقَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که همسایه اش، از بدیهای او در امان نباشد.

البائقهٔ : الداهیهٔ . (لسان العرب : ۱۰ / ۳۰) .

حدیث۱۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ مِنّا مَن غَشَّنا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که با ما، از در دغلی و خیانت درآید.

مسند ابن حنبل : ۵ / ۵۴۴ / ۱۶۴۸۹ عن أبی بردهٔ بن نیـار ، وذکر أیضًا فی : ۳ / ۳۴ / ۷۲۹۶ ، سنن ابن ماجهٔ : ۲ / ۷۴۹ / ۲۲۲۴ وفیهما «لیس منّا من غشّ» ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۱۱ / ۲۱۵۳ ، کلّها عن أبی هریرهٔ ، الکافی : ۵ / ۱۶۰ / ۱ ، التهذیب : ۷ / ۱۲ / ۴۸ کلاهما عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ مِنّا مَن غَشَّ مُسلِمًا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که با مسلمانی، تقلّب و دغلی کند.

الفقیه : ۳ / ۲۷۳ / ۳۹۸۶ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۹ / ۲۶ ، مسند زید : ۴۸۹ وفیهما «مسلمًا أو ضرّه أو ماکره» ، فقه الرضا علیه السلام : ۳۶۹ وفیه «غشّ مؤمنًا ضرّه أو ماکره» .

حدیث۱۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ مِنّا مَن أخلَفَ بِالأَمانَهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که در امانت، خیانت کند.

الکافی : ۵ / ۱۳۳ / ۷ عن السکونیّ عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أبا ذَرٍّ ، إنَّکَ مِنّا أهلَ البَیتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر، تو از ما اهل بیت هستی.

أمالی الطوسیّ : ۵۲۵ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۳ / ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۵۱ کلّها عن أبی ذرّ .

حدیث۱۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلِیٍّ علیه السلام ـ : سَلمانُ مِنّا أهلَ البَیتِ ، وهُو ناصِحٌ فَاتَّخِذهُ لِنَفسِکَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ : سلمان، از ما اهل بیت است. او آدم خیرخواهی است، پس وی را برای خودت برگزین.

مسند أبی یعلی : ۶ / ۱۷۷ / ۶۷۳۹ عن سعد الإسکاف عن الإمام الباقر عن أبیه عن جدّه علیهم السلام ، الفردوس : ۲ / ۳۳۷ / ۳۵۲۲ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا سَلمانُ ، أنتَ مِنّا أهلَ البَیتِ ، وقَد آتاکَ اللّه ُ العِلمَ الأَوَّلَ وَالآخِرَ ، وَالکِتابَ الأَوَّلَ وَالکِتابَ الآخِرَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای سلمان، تو از ما خاندان هستی؛ خداوند، دانش اول و آخر و کتاب اول و کتاب آخر را به تو ارزانی داشته است.

تهذیب تاریخ دمشق : ۶ / ۲۰۳ عن زید بن أبی أوفی .

حدیث۱۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا دَنِیَّةٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ـ در پاسخ به این پرسش که چرا دنیا را دنیا ، گفته اند؟ ـ : دنیا ، پست و نزدیک [به ما] و پیش از آخرت آفریده شده است. اگر دنیا هم زمان با آخرت آفریده شده بود ، اهل آن فانی نمی شدند ، چنان که اهل آخرت فنا نمی پذیرند.

قال العلاّمة المجلسی قدس سره : أی أخسّ ؛ لِبعد الآخرة عنها (بحار الأنوار : ج ۵۷ ص ۳۵۶) .

حدیث۱۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا دارُ بَلاءٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای آزمایش است و منزلگاه روزیِ گذران زندگی و رنج . جان های نیک بختان از [علاقه به] آن کَنده شده و از دست شوربختان به زور گرفته می شود.

البلاء : الاختبار ؛ ویکون بالخیر والشرّ (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۸۵ «بلا») .

حدیث۱۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا دارُ مِحنَةٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای محنت است.

المِحْنـة : واحـدة المِحَن التی یُمْتَحَنُ بها الإنسان من بلیّـة . ومَحَنتُه وامتَحَنتُه : أی اختبرته ، والاسم المحنـة (الصـحاح : ج ۶ ص ۲۲۰۱ «محن») .

حدیث۱۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أیُّهَا النّاسُ ! هذِهِ دارُ تَرَحٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در برحذر داشتن از دنیا ـ : ای مردم! این جا سرای غم است ، نه سرای شادی، و سرای پیچ در پیچ است ، نه سرای سر راست. پس هرکه دنیا را شناخت ، به امیدی شاد نشد و از رنجی اندوهگین نگشت.

تَرِحَ تَرَحا فهو تَرِح : إذا حَزِن (المصباح المنیر : ص ۷۴ «ترح») .

حدیث۱۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا ساعَةٌ فَاجعَلها طاعَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، ساعتی است . پس آن را به طاعت بگذران.

عوالی اللآ لی : ج ۱ ص ۲۸۵ ح ۱۳۱ ، مصباح الشریعة : ص ۳۳ وفیه «عبادة» بدل «طاعة» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۶۸ ح ۱۴ .

حدیث۱۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللّه ِ ما یُساوی ما مَضی مِن دُنیاکُم هذِهِ بِأَهدابِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ، آنچه از این دنیای شما سپری شده ، با نخ های زاید [اطراف] این ردای من ، برابری نمی کند و باقی مانده آن به گذشته اش مانندتر از آب به آب است، و زودا که همه زوال گیرند و به [سرای] ماندگاری روند.

هُدْب الثوب : ما علی أطرافه (الصحاح : ج ۱ ص ۲۳۷ «هدب») .

حدیث۱۵۰۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَمّا بَعَثَ اللّه ُ نوحا إلى قَومِهِ بَعَثَهُ وهُوَ ابنُ خَمسينَ ومِئَتَى سَنَةٍ ، فَلَبِثَ فى قَومِهِ ألفَ سَنَةٍ إلاّ خَمسينَ عاما ، وبَقِىَ بَعدَ الطّوفانِ خَمسينَ ومِئَتَى سَنَةٍ ، فَلَمّا أتاهُ مَلَكُ المَوتِ قالَ : يا نوحُ ، يا أكبَرَ الأَنبياء ويا طَويلَ العُمُرِ ويا مُجابَ الدَّعوَةِ ، كَيفَ رَأَيتَ الدُّنيا؟ قالَ : مِثلَ رَجُلٍ بُنِىَ لَهُ بَيتٌ لَهُ بابانِ فَدَخَلَ مِن واحِدٍ وخَرَجَ مِنَ الآخَرِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : زمانى كه خداوند ، نوح عليه السلام را به پيامبرى در ميان قومش برانگيخت، دويست و پنجاه سال از عمر نوح مى گذشت و نهصد و پنجاه سال نيز در ميان قومش دعوت كرد و پس از توفان نيز دويست و پنجاه سال ماند و [با اين حال] چون مَلَك الموت نزد او آمد، گفت: اى نوح! اى بزرگ ترينِ پيامبران، اى صاحب عمر دراز، اى مستجاب الدعوه! دنيا را چگونه ديدى؟

نوح عليه السلام گفت: «مَثَل مردى كه برايش خانه اى بنا شود ، با دو در كه از يكى در آيد و از ديگرى به دَر رود».

تفسير القرطبى : ج ۱۳ ص ۳۳۳ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۳۵ ح ۶۳۲۰ نقلاً عن ابن عساكر ؛ كشف الغُمّة : ج ۳ ص ۳۳۳ ، إعلام الورى : ج ۱ ص ۳۰۵ كلّها عن أنس وراجع تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ و مصباح الشريعة : ص ۱۶۹ .

حديث۱۵۰۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا إنَّ الآخِرَةَ اليَومَ مُحَفَّفَةٌ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بدانيد كه آخرت را ناملايمات در ميان گرفته است، و دنيا را خوشى ها و شهوات احاطه كرده است.

حَفَّ القومُ بالشىء وحَوالَيه وحَفُّوه وحَفَّفُوه : أحدقُوا به وأطافُوا به وعكفوا واستداروا(لسان العرب : ج ۹ ص ۴۹ «حفف») .

حديث۱۵۰۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّكُم خُلِقتُم لِلآخِرَةِ ، وَالدُّنيا خُلِقَت لَكُم .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : شما براى آخرت آفريده شده ايد و دنيا براى شما آفريده شده است.

شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۰ ح ۱۰۵۸۱ عن الحسن البصرى ، تنبيه الغافلين : ص ۲۳۸ ح ۳۰۹ عن جابر بن عبد اللّه .

حديث۱۵۰۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: فَليَأخُذِ العَبدُ المُؤمِنُ مِن نَفسِهِ لِنَفسِهِ ، ومِن دُنياهُ لِآخِرَتِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ در يكى از خطبه هايش ـ : بنده مؤمن بايد از خود براى خود بهره گيرد و از دنياى خود براى آخرتش.

الكافى : ج ۲ ص ۷۰ ح ۹ عن حمزة بن حمران عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ص ۲۷ وليس فيه «المؤمن» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۶۲ ح ۷ .

حدیث۱۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنيا حُلمٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، خوابی است که خفته ببیند و مردم دنیا برای آن سزا و کیفر ببینند.

الرُّؤيا والحُلْم : عبارة عمّا يراه النائم فينومه من الأشـياء ، لكن غَلَبت الرؤيا على ما يراه من الخير والشـيء الحسن ، وغَلَب الحُلم على ما يراه من الشرّ والقبيح (النهاية : ج ۱ ص ۴۳۴ «حلم») .

حدیث۱۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ هذِهِ الدُّنيا مَثَلُ ثَوبٍ شُقَّ مِن أوَّلِهِ إلى آخِرِهِ ، فَبَقِيَ مُتَعَلِّقا بِخَيطٍ فى آخِرِهِ ، فَيوشِكُ ذلِكَ الخَيطُ أن يَنقَطِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مَثَل این دنیا ، مَثَل جامه ای است که از سر تا به تَه ، دریده و در انتهایش به نخی آویخته است. زودا که آن نخ نیز بگُسلد.

شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۶۰ ح ۱۰۲۴۰ ، مشـكاة المصابيح : ج ۳ ص ۴۹ ح ۵۵۱۵ كلاهما عن أنس ، إحياء علوم الـدين : ج ۳ ص ۳۱۷ ، حليـة الأولياء : ج ۸ ص ۱۳۱ عن أنس وفيه «الـدنيا والآخرة» بـدل «هـذه الدنيا» و«منها فما لبث» بدل «فى آخره فيوشك» ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۳۱ ح ۶۳۰۱ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۸ وفيه «هذه» بدل «مثل هذه» .

حدیث۱۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ النّاسَ فِي الدُّنيا ضَيفٌ ، وما فى أيديهِم عارِيَةٌ ، وإنَّ الضَّيفَ راحِلٌ ، وإنَّ العارِيَةَ مَردودَةٌ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : مردم در دنیا ، میهمان هستند و آنچه در اختیار دارند ، عاریت است. میهمان ، رفتنی است و عاریت ، پس دادنی.

إرشاد القلوب : ص ۲۳ ، أعلام الدين : ص ۳۴۴ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۷ ح ۱۰ .

حدیث۱۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أصبَحَ فِي الدُّنيا أحَدٌ إلاّ ضَيفا ومالُهُ عارِيَةٌ ، فَالضَّيفُ مُنطَلِقٌ وَالعارِيَةُ مُؤَدّاةٌ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هیـچ کس در دنیـا نیست ، مگر آن که میهمان است و دارایی اش عاریت. میهمان ، رفتنی است و عاریت ، بازگرداندنی.

الفردوس : ج ۴ ص ۶۳ ح ۶۱۹۷ عن أبي سعيد الخدرى .

حدیث۱۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الدُّنيا مَلعونَةٌ مَلعونٌ ما فيها ، إلاّ مَا ابتُغِيَ بِهِ وَجهُ اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، لعنت شده است و آنچه در آن است نیز لعنت شده ، مگر آنچه بدان رضایت خدا طلب شود.

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ ، أعلام الدین : ص ۱۹۴ کلّها عن أبی ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث۱۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا مَلعونَةٌ مَلعونٌ ما فیها ، إلاّ ما کانَ لِلّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، لعنت شده است و آنچه در آن است نیز لعنت شده ، مگر آنچه برای خدا باشد.

الزهد لابن حنبل : ص ۳۷ عن محمّد بن المنکدر ، حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۵۷ عن جابر ، إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۲۹۸ ، جامع المسانید : ج ۲ ص ۷۲ عن اُمّ هانئ وفی ذیله «إلاّ المؤمنین وما کان للّه تعالی» ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۵ ح ۶۰۸۳ .

حدیث۱۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُؤتی بِالدُّنیا یَومَ القِیامَةِ ، فَیُمازُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت، دنیا را می آورند و آنچه برای خدا بوده ، به کناری نهاده می شود . سپس ، بقیه آن به آتش برده می شود.

مُزتُ الشیءَ فانماز : عزلته وفرزته (الصحاح : ج ۳ ص ۸۹۷ «میز») .

حدیث۱۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أبا ذَرٍّ ، لا یَصیرُ مِنَ الدُّنیا ما کانَ لِلآخِرَةِ ، إنَّما یَصیرُ مِنَ الدُّنیا ما کانَ لِلدُّنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به ابو ذر ـ : ای ابو ذر! از دنیا آنچه برای آخرت باشد ، دنیایی به شما نمی آید، بلکه آنچه برای دنیا باشد و دنیایی به حساب آید.

الفردوس : ج ۵ ص ۳۴۱ ح ۸۳۷۵ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۷۲۸ ح ۸۵۹۳ نقلاً عن أبی نعیم وکلاهما عن ابن عبّاس .

حدیث۱۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا مَلعونَةٌ مَلعونٌ ما فیها ، إلاّ بُلغَةَ المُؤمِنِ لِمَعادِهِ ، أو ذِکرَ اللّهِ ، أو ما والاهُ عالِمٌ أو مُتَعَلِّمٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و آنچه در آن است ، لعنت شده است ، مگر رهتوشه مؤمن برای معادش، یا ذکر خدا، یا آنچه که دانشمند یا دانشجویی در پیِ آن باشد.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۳۱ ح ۳۱۱۱ عن أبی هریرة .

حدیث۱۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عُمُرُالدُّنیا سَبعَهُ أیّامٍ مِن أیّامِ الآخِرَهِ ، قالَ اللّه ُ تَعالی : «وَ إِنَّ یَوْمًا عِندَ رَبِّکَ کَأَلْفِ سَنَهٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ»
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمر دنیا ، هفت روز از روزهای آخرت است. خدای متعال می فرماید: «یک روز در نزد پروردگار تو ، مانند هزار سال است از آنچه شما می شمرید».
الحجّ : ۴۷ .

حدیث۱۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الدُّنیا سَبعَهُ آلافِ سَنَهٍ ، وأنَا فی آخِرِها ألفا . . . لا نَبِیَّ بَعدی ولا اُمَّهَ بَعدَ اُمَّتی .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، هفت هزار سال است و من ، در هزاره آخر آن هستم . پس از من ، پیامبری و پس از امّت من ، امّتی نیست.
المعجم الکبیر : ج ۸ ص ۳۰۳ ح ۸۱۴۶، دلائل النبوّة للبیهقی : ج ۷ ص ۳۸ ، تاریخ دمشق : ج ۶۷ ص ۲۲۸ ح ۱۳۵۷۲ کلّها عن ضحّاک بن زمل الجهنی ، کنز العمّال : ج ۱۴ ص ۱۹۱ ح ۳۸۳۳۳ .

حدیث۱۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن قَضی حاجَهَ المُسلِمِ فِی اللّه ِ کَتَبَ اللّه ُ لَهُ عُمُرَ الدُّنیا سَبعَهَ آلافٍ ؛ صِیامَ نَهارِهِ وقِیامَ لَیلِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس از برای خدا نیاز مسلمانی را برآورد ، خداوند به اندازه عمر دنیا که هفت هزار سال است، روزهایش را برای او روزه می نویسد و شب هایش را عبادت.
تاریخ دمشق : ج ۲۳ ص ۱۳۳ ح ۵۰۲۶ عن أنس ، کنز العمّال : ج ۶ ص ۴۴۴ ح ۱۶۴۵۹ .

حدیث۱۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَو أنَّ عَبدا عَبَدَ اللّه َ سَبعَهَ آلافِ سَنَهٍ ـ وهُوَ عُمُرُ الدُّنیا ـ ثُمَّ أتَی اللّه َ یُبغِضُ عَلِیَ بنَ أبی طالِبٍ جاحِدا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ای به اندازه عمر دنیا که هفت هزار سال است ، خدا را عبادت کند ، ولی با بغض نسبت به علی بن ابی طالب و انکار حقّ او و شکستن

پیمان ولایت او بر خداوند در آید ، خدا خوبی هایش را نابود می کند و بینی اش را می بُرد.
فی الطبعهٔ المعتمدهٔ : «جاهدا» ، والتصویب من طبعهٔ مرکز الغدیر .

حدیث۱۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ في حَديثِ إنذارِ العَشيرَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ـ در حدیث انذار عشیره ـ : ای فرزندان عبد المطّلب ! به خدا سوگند، من در میان عرب ، جوانی را نمی شناسم که برای قوم خویش ، بهتر از آن چیزی آورده باشد که من برای شما آورده ام. من ، خیر دنیا و آخرت را برای شما آورده ام .

لمّا نزلت الآية الكريمة

حدیث۱۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ لايَظلِمُ مُؤمِنا حَسَنَةً ؛ يُعطى بِها فِي الدُّنيا ويُجزى بِها فِي

الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ کار نیکی از مؤمن را نادیده نمی گیرد ؛ بلکه به ازایِ آن در دنیا عطا می شود و در آخرت ، پاداش می یابد.

صحيح مسلم : ج ۴ ص ۲۱۶۲ ح ۵۶ ، مشكاة المصابيح : ج ۲ ص ۶۴۸ ح ۵۱۵۹ ، مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۲۵۲ ح ۱۲۲۶۶ ، مسند الطيالسي : ص ۲۶۹ ح ۲۰۱۱ ، الزهد لابن المبارك : ص ۱۱۱ ح ۳۲۷ كلّها عن أنس وفيهما «حسنته» بدل «حسنة» وفي الثلاثة الأخيرة «يثاب عليها الرزق» بدل «يعطى بها» ، كنز العمّال : ج ۱ ص ۶۸ ح ۲۶۲ .

حدیث۱۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعظَمُ النّاسِ هَمّا ، المُؤمِنُ الَّذى يَهُمُّ بِأَمرِ دُنياهُ وأمرِ آخِرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با همّت ترینِ مردم، مؤمن است که به کار دنیا و آخرتش اهتمام می ورزد.

سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۷۲۵ ح ۲۱۴۳ ، الهمّ والحزن لابن أبي الدنيا : ص ۷۵ ح ۱۰۹ ، الفردوس : ج ۱ ص ۳۵۹ ح ۱۴۴۹ كلّها عن أنس ، كنز العمّال : ج ۱ ص ۱۴۴ ح ۷۰۲ .

حدیث۱۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ خَيرُكُم مَن تَرَكَ الدُّنيا لِلآخِرَةِ ولاَ الآخِرَةَ لِلدُّنيا ، ولكِن خَيرُكُم مَن أخَذَ مِن هذِهِ وهذِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ شما کسی نیست که دنیا را برای آخرت یا آخرت را برای دنیا ترک کند ؛ بلکه بهترینِ شما کسی است که از این هر دو ، بهره گیرد.

ربيع الأبرار : ج ۱ ص ۵۳ ، تاريخ أصبهان : ج ۲ ص ۱۶۷ ح ۱۳۶۹ عن أنس ، حلية الأولياء : ج ۱ ص ۲۷۸ كلاهما نحوه ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۷۳۳ ح ۸۶۰۵ نقلاً عن ابن عساكر وكلاهما عن حذيفة .

حدیث۱۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ خَیرُکُم مَن تَرَکَ دُنیاهُ لِآخِرَتِهِ ولاآخِرَتَهُ لِدُنیاهُ ، حَتّی یُصیبَ مِنهُما

جَمیعا ، فَإِنَّ الدُّنیا بَلاغٌ إلَی الآخِرَةِ ، ولا تَکونوا کَلًّا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ شما کسی نیست که دنیایش را به خاطر آخرتش و یا آخرتش را به خاطر دنیایش وا گذارد ؛ بلکه آن کس است که از هر دوی اینها بهره اش برگیرد؛ چرا که دنیا وسیله رسیدن به آخرت است. سربارِ دیگران نباشید.

الکَلّ : العیال والثقل (الصحاح : ج ۵ ص ۱۸۱۱ «کلل») .

حدیث۱۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُکُم مَن لَم یَترُک آخِرَتَهُ لِدُنیاهُ ، ولادُنیاهُ لِآخِرَتِهِ ، ولَم یَکُن کَلًّا عَلَی النّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ شما کسی است که آخرتش را به خاطر دنیایش وا نگذارد و دنیایش را به خاطر آخرتش، و سربارِ مردم نباشد.

تاریخ بغداد : ج ۴ ص ۲۲۱ الرقم ۱۹۱۸ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۳۸ ح ۶۳۳۶ نقلًا عن الحاکم وکلاهما عن أنس .

حدیث۱۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا مَزرَعَةُ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، کشتزار آخرت است.

تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۸۳ ، عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۶۷ ح ۶۶ ؛ إحیاء علوم الدین : ج ۴ ص ۳۱ .

حدیث۱۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أبا ذَر ، إنَّکُم فی مَمَرِّ اللَّیلِ وَالنَّهارِ ، فی آجالٍ مَنقوصَةٍ ، وأعمالٍ مَحفوظَةٍ ، وَالمَوتُ یَأتی بَغتَةً ، فَمَن یَزرَع خَیرا یوشِکُ أن یَحصُدَ رَغبَةً ، ومَن یَزرَع شَرّا یوشِکُ أن یَحصُدَ نَدامَةً ، ولِکُلِّ زارِعٍ ما زَرَعَ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ در توصـیه هـایش به ابو ذر ـ : ای ابو ذر! شـما در گـذر شب و روز، عمری رو به کاهش داریـد و اعمالتـان نگهـداری می شود و مرگ ، ناگهان می رسـد. پس، هرکه خوبی بکارد ، زودا که بِـدرَوَد و هرکه بـدی بکارد ، به زودی پشیمانی می دِرَود. [آری!] هر کشتگر ، آن دروید که کاشت.

الأمالی للطوسی : ص ۵۲۷ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۶۶۱ وفیه «خیرا» بـدل «رغبهٔ» ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۳ وفیه «زرعهٔ» بدل «رغبهٔ» ، أعلام الدین : ص ۱۹۰ کلّها عن أبی ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۷۶ ح ۱۵ .

حدیث۱۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللّهُمَّ أعِنّی عَلی دینی بِدُنیایَ ، وعَلی آخِرَتی

بِتَقوایَ ، وَاحفَظنی فیما غِبتُ عَنهُ ولاتَکِلنی إلی نَفسی فیما حَضَرتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در دعا ـ : خدایا! مرا با دنیایم بر دینم، و با تقوایم بر آخرتم کمک فرما و در آنچه از آن غایبم ، حفظم نما و در آنچه هم حاضرم ، مرا به خودم وا مگذار.

مهج الدعوات : ص ۲۳۸ ، العدد القویّة : ص ۱۵۷ ح ۸۸ کلاهما عن الربیع عن الإمام الصادق علیه السلام عن آبائه علیهم السلام ، مصباح المتهجّد : ص ۱۷۲ ح ۲۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۴۰۵ ح ۷ نقلاً عن اختیار ابن الباقی من أدعیة الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِیَتَزَوَّدِ العَبدُ مِن دُنیاهُ لِآخِرَتِهِ ، ومِن حَیاتِهِ لِمَوتِهِ ، ومِن شَبابِهِ لِهَرَمِهِ ؛ فَإِنَّ الدُّنیا خُلِقَت لَکُم ، وأنتُم خُلِقتُم لِلآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده باید از دنیای خویش برای آخرتش ، از زندگی اش برای مرگش و از جوانی اش برای پیری اش توشه برگیرد؛ زیرا که دنیا برای شما آفریده شده است و شما برای آخرت ، آفریده شده اید.

تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ ؛ إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۳۰۱ وزاد فیه «من نفسه لنفسه» بعد «العبد» ، وراجع الفردوس : ج ۵ ص ۲۷۸ ح ۸۱۷۸ .

حدیث۱۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِیَأخُذِ العَبدُ المُؤمِنُ مِن نَفسِهِ لِنَفسِهِ ، ومِن دُنیاهُ لِآخِرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده مؤمن ، باید از خود برای خود، و از دنیای خود برای آخرتش بهره برگیرد.

الکافی : ج ۲ ص ۷۰ ح ۹ عن حمزة بن حمران عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ص ۲۷ ، أعلام الدین : ص ۳۳۳ ولیس فیهما «المؤمن» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۶۲ ح ۷ .

حدیث۱۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن یَتَزَوَّد فِی الدُّنیا یَنفَعهُ فِی الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در دنیا توشه برگیرد، در آخرت سودش می دهد.

المعجم الکبیر : ج ۲ ص ۳۰۵ ح ۲۲۷۱ ، تاریخ بغداد : ج ۱۴ ص ۴۴۶ الرقم۷۸۲۸ ، تفسیر ابن کثیر : ج ۱ ص ۳۴۸ کلّها عن جریر بن عبد اللّه ، کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۷۷۵ ح ۴۳۰۵۲ .

حدیث۱۵۳۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المُؤمِنُ يَتَزَوَّدُ ، وَالكافِرُ يَتَمَتَّعُ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : مؤمن ، توشه فراهم مى آورد و كافر به كامجويى مى گذراند.

إرشاد القلوب : ص ١٨ ، أعلام الدين : ص ٢٩٧ ، كشف الغمّة : ج ٢ ص ١٩٩ كلاهما عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ٧٨ ص ١١٢ ح ٦ .

حديث۱۵۳۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّهَ ـ تَبارَكَ وتَعالى ـ . . . جَعَلَ الدُّنيا دارَ الأَعمالِ ، وجَعَلَ الآخِرَةَ دارَ القَرارِ «لِيَجْزِىَ الَّذِينَ أَسَـئُواْ بِمَا عَمِلُواْ وَ يَجْزِىَ الَّذِينَ أَحْسَنُواْ بِالْحُسْنَى»

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ـ تبارك و تعالى ـ ... دنيا را سراى عمل قرار داد و آخرت را سراى آسودن ، «تا كسانى را كه بد كرده اند ، به سزاى آنچه انجام داده اند ، كيفر دهد، و آنان را كه نيكى كرده اند ، به نيكى پاداش دهد» .

النجم : ٣١.

حديث۱۵۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أنتُم اليَومَ فِي المِضمارِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : شما امروز در آمادگاهيد و فردا در [ميدان] مسابقه . جايزه اين مسابقه ، بهشت است و خطّ پايان [براى بازنده] ، آتش.

المِضمار : الموضع الذى تُضمَّر فيه الخيل ، ويكون وَقْتا للأيّام التى تُضَمَّر فيها . وتضمير الخيل : هو أن يظاهَر عليها بالعَلَف حتّى تسمن ، ثمّ لا تعلف إلاّ قوتا لتخفّ (النهاية : ج ٣ ص ٩٩ «ضمر») .

حديث۱۵۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا تَسُبُّوا الدُّنيا ؛ فَنِعمَت مَطِيَّةُ المُؤمِنِ ، فَعَلَيها يَبلُغُ الخَيرَ ، وبِها يَنجو مِنَ الشَّرِّ . إنَّهُ إذا قالَ العَبدُ : لَعَنَ اللّهُ الدُّنيا ، قالَتِ الدُّنيا : لَعَنَ اللّهُ أعصانا لِرَبِّهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : به دنيا ناسزا مگوييد؛ چه، دنيا نيكو مَركبى است براى مؤمن ؛ به وسيله آن به خوبى مى رسد و از بدى مى رَهَد. هرگاه بنده بگويد: «لعنت خدا بر دنيا» ، دنيا گويد: لعنت خدا بر نافرمان ترينِ ما از پروردگارش.

أعلام الدين : ص ٣٣٥ عن أبى موسى الأشعرى ، إرشاد القلوب : ص ١٧٦ ، بحار الأنوار : ج ٧٧ ص ١٧٨ ح ١٠ ؛ ربيع الأبرار : ج ١ ص ٦٦ ح ٦٧ ، الفردوس : ج ٥ ص ١٠ ح ٧٢٨٨ كلاهما عن ابن مسعود نحوه ، كنز العمّال : ج ٣ ص ٢٣٩ ح ٦٣٤٣ .

حديث۱۵۳۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن قالَ : قَبَّحَ اللّه ُ الدُّنيا ، قالَتِ الدُّنيا : قَبَّحَ اللّه ُ أعصانا لَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هركس بگويد: «ننگ بر اين دنيا» ، دنيا گويد: ننگ بر نافرمان ترينِ ما از خدا.

المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۸ ص ۱۴۳ ح ۱۲۸ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۶۰۷ ح ۸۱۴۰ نقلاً عن الديلمي وكلاهما عن المطّلب بن حنطب ؛ كنز الفوائد : ج ۲ ص ۱۶۲ ، أعلام الدين : ص ۱۵۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۷۱ ح ۷ .

حديث۱۵۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

نِعمَتِ الدّارُ الدُّنيا لِمَن تَزَوَّدَ مِنها لِآخِرَتِهِ حَتّى يُرضِيَ رَبَّهُ ، وبِئسَتِ الدّارُ لِمَن صَدَّتهُ عَن آخِرَتِهِ وقَصُرَت بِهِ عَن رِضاءِ رَبِّهِ ، وإذا قالَ العَبدُ : قَبَّحَ اللّه ُ الدُّنيا ، قالَتِ الدُّنيا : قَبَّحَ اللّه ُ أعصانا لِرَبِّهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خوبْ سرايى است دنيا براى كسى كه از آن براى آخرتش توشه برگيرد تا پروردگارش را خشنود گرداند و بد سرايى است براى كسى كه دنيا ، او را از آخرتش باز دارد و نگذارد كه موجبات خشنودى پروردگارش را فراهم آورد. هرگاه بنده بگويد: «ننگ بر دنيا» ، دنيا گويد: ننگ بر نافرمان ترينِ ما از پروردگارش.

المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۳۴۸ ح ۷۸۷۰ عن سعد بن طارق عن أبيه ، الفردوس : ج ۴ ص ۲۶۹ ح ۶۷۹۴ عن طارق بن أشيم وفيه صدره إلى «رضاء ربّه» ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۳۹ ح ۶۳۴۱ .

حديث۱۵۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا رَهبانِيَّةَ فِي الإِسلامِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : در اسلام، رهبانيت نيست.

هى من رهبنة النصارى . وأصلها من الرهبة : الخوف ، كانوا يترهّبون بالتخلّي من أشغال الدنيا وترك ملاذّها والزهد فيها والعزلة عن أهلها وتعمّد مشاقّها ، حتى إنّ منهم من كان يخصي نفسه ويضع السلسلة في عُنقه ، وغير ذلك من أنواع التعذيب ، فنفاها النبيّ صلى الله عليه و آله عن الإسلام ونهى المسلمين عنها . والرهبان : جمع راهب ، وقد يقع على الواحد ويجمع على رهابين ورهابنة . والرهبنة فَعلنة أو فعللة ، على تقدير أصليّة النون وزيادتها . والرهبانية منسوبة إلى الرهبنة بزيادة الألف (النهاية : ج۲ ، ص۲۸۰ «رهب») .

حديث۱۵۳۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا زِمامَ ولا خِزامَ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : زِمام و خِزام و رهبانيت و گوشه نشينى و سياحت ، در اسلام نيست.

أراد ما كان عبّاد بني إسرائيل يفعلونه من زمّ الأنوف ؛ وهو أن يُخرَق الأنف ويُعمل فيه زِمام كزِمام الناقة ليُقاد به . والخِزام جمع خِزامة ؛ وهي حلقة من شعر تجعل في أحد جانبي منخرى البعير . كانت بنو إسرائيل تخزم اُنوفها وتخرق تراقِيَها ونحو ذلك من أنواع التعذيب ، فوضعه اللّه عن هذه الاُمّة ، أي : لا يُفعل الخِزام في الإسلام (النهاية : ج ۲ ص ۳۱۴ «زمم» و ص ۲۹ «خزم») .

حديث۱۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم ولِبـاسَ الرُّهبـانِ ، فَـإِنَّهُ مَن يَتَرَهَّبُ أو يَتَشَبَّهُ بِهِم فَلَيسَ مِنّى ، ومَن تَرَكَ اللَّحمَ وحَرَّمَهُ عَلى نَفسِهِ فَلَيسَ مِنّى ، ومَن تَرَكَ النِّساءَ كَراهِيَةً فَلَيسَ مِنّى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از درآمدن به جامه راهبان بپرهیزید، که هرکس رهبانیت پیشه کند تا به راهبان همانندی بجوید ، از من نیست و هرکس گوشت خوردن را ترک کنـد و آن را بر خویشـتن حرام سـازد ، از من نیست و هرکس از سرِ بیزاری ترک زن کند ، از من نیست.

الفردوس : ج ۱ ص ۳۸۱ ح ۱۵۳۴ عن الإمام علىّ علیه السـلام ، المعجم الأوسط : ج ۴ ص ۱۷۸ ح ۳۹۰۹ ، مجمع الزوائد : ج ۵ ص ۲۳۰ ح ۸۵۷۵ كلاهما عن أبى كريمة عن الإمام علىّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله وليس فيهما ذيله مِن «ومن ترك اللحم . . .» .

حدیث۱۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجوا فَإِنّى مُكاثِرٌ بِكُمُ الاُمَمَ يَومَ القِيامَةِ ، ولا تَكونوا كَرَهبانِيَّةِ النَّصارى .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ازدواج کنید؛ زیرا که من ، در روز قیامت به وجود شـما بر امّت ها مباهات می کنم . مانند نصارا ، رهبانیت پیشه مسازید.

السنن الكبرى : ج ۷ ص ۱۲۵ ح ۱۳۴۵۷ عن أبى اُمامة ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ج ۴ ص ۳۸۵ ح ۱۷۸۲ ، كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۷۵ ح ۴۴۴۳۲ .

حدیث۱۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا إخصاءَ فِى الإِسلامِ ولا بُنيانَ كَنيسَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، خواجه کردن و کلیسا ساختن ، روا نیست.

السـنن الكبرى : ج ۱۰ ص ۴۱ ح ۱۹۷۹۳ عن ابن عبّـاس ، كنز العمّـال : ج ۱۶ ص ۲۷۳ ح ۴۴۴۱۷ ؛ الجعفريّـات : ص ۸۰ ، النوادر للراونـدى : ص ۱۶۹ ح ۲۶۴ كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السـلام عنه صـلى الله عليه و آله وفيهما «كنيسـة محدثـة» بدل «بنيان كنيسة» .

حدیث۱۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَكَروا عِنـدَ رَسولِ اللّه صـلى الله عليه و آله مَولاةً لِبَنى عَبـدِ المُطَّلِب ، فَقـالَ : إنَّها تَقومُ اللَّيلَ وتَصومُ النَّهارَ . فَقالَ رَسولُ اللّه صـلى الله عليه و آله :

لكِنّى أنَا أنامُ واُصَلّى ، وأصومُ واُفطِرُ ، فَمَنِ اقتَدى بى فَهُوَ مِنّى ، ومَن رَغِبَ

عَن سُنَّتى فَلَيسَ مِنّى .

مسند ابن حنبل ـ به نقل از مجاهد ، از مردی از انصار که صحابی پیامبر صلی الله علیه و آله بود ـ : در نزد پیامبر خدا از کنیزی از بنی عبد المطّلب ، سخن به میان آوردند. مرد انصاری گفت: آن زن ، شب ها عبادت می کند و روزها روزه می گیرد.

پیامبر خدا فرمود: «امّا من ، می خوابم و نماز می خوانم و [گاه] روزه می گیرم و [گاه] نمی گیرم . پس، هر که به من اقتدا کند ، از من است و هرکه به راه و رسم من پشت کند ، از من نیست».

مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۱۲۴ ح ۲۳۵۳۳ ، اُسد الغابة : ج ۶ ص ۳۷۷ ح ۶۵۰۴ نحوه ، مجمع الزوائد : ج ۳ ص ۴۴۲ ص ۵۱۶۵ .

حدیث۱۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ حُلوٌ یُحِبُّ الحَلاوَةَ ، ومَن حَرَّمَها عَلى نَفسِهِ فَقَد عَصَى اللّه َ ورَسولَهُ ، لا تُحَرِّموا نِعمَةَ اللّه ِ وَالطَّیِّباتِ عَلى أنفُسِكُم ، وكُلوا وَاشرَبوا وَاشكُروا ،

فَإِن لَم تَفعَلوا لَزِمَتكُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، شیرین است و شیرینی را دوست دارد و هرکس آن را بر خود حرام گردانَد ، خدا و پیامبرش را نافرمانی کرده است. نعمت خدا و حلال ها را بر خود حرام نکنید. بخورید و بیاشامید و شکر خدا کنید که اگر

چنین نکردید ، کیفر خدای را بر شما لازم می سازم.

فی المصدر : «ألزمتكم» ، وما فی المتن أثبتناه من كنز العمّال .

حدیث۱۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبى لِمَن تَواضَعَ لِلّهِ عَزَّ ذِكرُهُ ، وزَهِدَ فیما أحَلَّ اللّه ُ لَهُ مِن غَیرِ رَغبَةٍ عَن سیرَتی ، ورَفَضَ زَهرَةَ الدُّنیا مِن غَیرِ تَحَوُّلٍ عَن سُنَّتی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که برای خداوندِ بلند نام ، خاکساری کرد و به آنچه که خدا برایش حلال کرده ، زهد ورزید، بی آن که از راه و رسم من ، روی گردان باشد و زرق و برق دنیا را رها کرد ، بی آن که از سنّت من برگردد.

الكافی : ج ۸ ص ۱۶۹ ح ۱۹۰ عن أبی مریم عن الإمام الباقر علیه السلام عن جابر بن عبد اللّه ، تحف العقول : ص ۳۰ وفیه «سنّتی» بدل «سیرتی» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۲۶ ح ۳۲ .

حدیث۱۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أصلِحوا دُنیاكُم ، وَاعمَلوا لِآخِرَتِكُم ، كَأَنَّكُم تَموتون غَدا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دنیایتان را درست کنید و برای آخرتتان کار کنید ، آن سان که گویی همین فردا می میرید.

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۱۷ ح ۷۱۷ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۴ وفیه «فإنّكم» بدل «كأنّكم» وكلاهما عن أبی هریرة ، الجامع الصغیر : ج ۱ ص ۱۶۴ ح ۱۰۸۹ .

حدیث۱۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِعمَل لِدُنیاکَ کَأَنَّکَ تَعیشُ أبَدا ، وَاعمَل لِآخِرَتِکَ کَأَنَّکَ تَموتُ غَدا .
پیامبر صلی الله علیه و آله : برای دنیایت چنان کار کن که گویی تا ابد زنده خواهی ماند، و برای آخرتت چنان کار کن که گویی همین فردا می میری.
تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۳۴ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۹ عن العالم علیه السلام ، کفایة الأثر : ص ۲۲۷ عن جنادة بن أبی اُمید (اُمیّة) عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۴۴ ص ۱۳۹ ح ۶ .

حدیث۱۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مِن فِقهِ الرَّجُلِ أن یُصلِحَ مَعیشَتَهُ ، ولَیسَ مِن حُبِّکَ الدُّنیا طَلَبُ ما یُصلِحُکَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از فهمیدگی مرد است که معیشتش را درست کند، و تلاش برای آنچه تو را سر و سامان می بخشد ، از دنیا دوستی ات به شمار نمی آید.
شُعب الإیمان : ج ۵ ص ۲۵۴ ح ۶۵۶۳ عن عبد اللّه بن عمر ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۵۰ ح ۵۴۳۹ .

حدیث۱۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الدُّنیا خَضِرَةٌ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دل پذیر و شیرین است. هرکه در آن مالی از حلال به دست آورد و در راه درستش هزینه کند ، خداوند ، او را بر این کار ، پاداش دهد و به بهشت خویش بَرَد و هرکه در دنیا ، مالی از غیرِ حلال به دست آورد و به ناحق هزینه اش کند ، خداوند ، او را به سرای خفّت و خواری در آوَرد. ای بسا تصرّف کننده ای در مال خدا و پیامبر او که روز قیامت ، آتش ، سزای اوست. خداوند می فرماید: «هر بار که آتش آن فرو نشیند ، شراره ای [تازه] برایشان می افزاییم».
خَضِرَة : أی غَضّة ناعمة طریّة (النهایة : ج ۲ ص ۴۱ «خضر») .

حدیث۱۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن طَلَبَ الدُّنیا حَلالاً اِستِعفافا عَنِ المَسأَلَةِ ، وسَعیا عَلی أهلِهِ ،

وتَعَطُّفا عَلی جارِهِ ، لَقِیَ اللّه َ ووَجهُهُ کَالقَمَرِ لَیلَةَ البَدرِ . ومَن طَلَبَ الدُّنیا مُکاثِرا بِها حَلالاً
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا را از راه حلال طلب کند ، برای این که دست خواهش و نیاز به سوی کسی دراز نکند و خانواده اش را تأمین کند و به همسایه اش

محبّتی نمایـد، با چهره ای چون ماه شب چهارده ، خـدا را دیـدار کنـد و هرکه دنیا را از راه حلال بطلبـد ، برای آن که با ثروتش بر دیگران بنازد و آن را به رُخ بکشد ، در حالی خداوند را دیدار کند که خدا از او در خشم است.

الظاهر أنّ الصواب فی العبارة : «من طلب الدنیا حلالاً مکاثرا بها . . .» کما فی أغلب المصادر .

حدیث۱۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آثَرَ الدُّنیا عَلَی الآخِرَةِ حُرِمَهُما جَمیعا ، ومَن آثَرَ الآخِرَةَ عَلَی الدُّنیا أصابَهُما جَمیعا .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هرکس دنیا را بر آخرت ترجیح دهد ، از هر دوی آنها محروم می شود و هرکس آخرت را بر دنیا ترجیح دهد ، به هر دوی آنها دست یابد.

الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۶ ح ۵۸۳۵ عن أبی هریرة .

حدیث۱۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ حُسنَ الخُلُقِ ذَهَبَ بِخَیرِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوش خویی، خیر دنیا و آخرت را به ارمغان می آورد.

ثواب الأعمـال : ص ۲۱۵ ح ۱ عـن موسـی بن إبراهیم رفعه ، الأمـالی للصـدوق : ص ۵۸۸ ح ۸۱۱ عن موسـی بن إبراهیم عن الإمـام الکـاظم عن أبیه عن جـدّه علیهم السـلام عن اُمّ سـلمة عنه صـلی الله علیه و آله ، الخصال : ص ۴۲ ح ۳۴ عن الحسن عن أبیه بإسـناده رفعه إلیه صـلی الله علیه و آله ، مشـکاة الأنوار : ص ۳۹۳ ح ۱۲۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۸۴ ح ۲۳ ؛ المعجم الکبیر : ج ۲۳ ص ۲۲۲ ح ۴۱۱ ، المنتخب من مسند عبد بن حمید : ص ۳۶۵ ح ۱۲۱۲ کلاهما عن أنس ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۸۵ ح ۴۵۵۸۱ .

حدیث۱۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَ یُؤمِنُ بِاللّه ِ وَالیَوم الآخِرِ ، فَلا یَدَع أن یَقرَأَ فی دُبُرِ الفَریضَـةِ بِ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَد» ؛ فَإِنَّهُ مَن قَرَأَها جُمِعَ لَهُ خَیرُ الدُّنیا وَالآخِرَةِ ، وغُفِرَ لَهُ ولِوالِدَیهِ وما وَلَدا .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : کسـی که به خـدا و آخرت ایمان دارد ، نباید خواندن «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را در تعقیب نماز واجب ، ترک کنـد؛ زیرا هرکس آن را بخوانـد ، به خیر دنیا و آخرت دست می یابـد، و خودش و پـدر و مادرش و فرزنـدانش آمرزیده می شوند.

جامع الأخبار : ص ۱۲۳ ح ۲۳۰ ، الکافی : ج ۲ ص ۶۲۲ ح ۱۱ ، ثواب الأعمال : ص ۱۵۶ ح ۴ کلاهما عن أبی بکر الحضرمی عن الإمام الصادق علیه السلام وفیهما زیادة «اللّه » بعد «جمع» ، بحار الأنوار : ج ۹۲ ص ۳۴۵ ح ۴.

حدیث۱۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن اُعطِیَ لِسانا ذاکِرا فَقَد اُعطِیَ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هرکس زبانی ذاکر داده شود ، خیر دنیا و آخرت بدو داده شده است.

الکافی : ج ۲ ص ۴۹۹ ح ۱ عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق علیه السلام ، تفسیر نور الثقلین : ج ۴ ص ۲۸۵ ح ۱۴۷ .

حدیث۱۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«لا حَولَ ولا قُوَّةَ إلّا بِاللّه » کَنزٌ مِن کُنوزِ الجَنَّةِ ، مَن قالَها نَظَرَ اللّه ُ إلَیهِ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : «لا حول ولا قوّة إلّا باللّه » ، گنجی از گنـج های بهشت است. هرکس آن را بگوید ، خدا بر او می نگرد و هرکس که خدا بر او بنگرد ، خیر دنیا و آخرت را به او داده است.

فی المصدر : «علیه» بدل «إلیه» ، والتصویب من الفردوس .

حدیث۱۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: ألا أدُلُّکَ عَلی مِلاکِ هذَا الأَمرِ الَّذی تُصیبُ بِهِ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ؟ عَلَیکَ بِمَجالِسِ أهلِ الذِّکرِ ، وإذا خَلَوتَ فَحَرِّک لِسانَکَ

مَا استَطَعتَ بِذِکرِ اللّه ِ ، وأحِبَّ فِی اللّه ِ وأبغِض فِی اللّه ِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ به حسن بن ابی رزین ـ : آیا تو را بر اساس این امر که با آن به خیر دنیا و آخرت برسـی، راهنمایی کنم؟ بر تو باد مجلس های اهل ذکر ؛

و هرگاه خلوت کردی ، تا می توانی زبانت را به ذکر خدا حرکت بده و برای خدا دوست بدار و برای خدا دشمنی بوَرز.

حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۳۶۷ ، تاریخ دمشق : ج ۱۳ ص ۳۱۷ ح ۳۲۸۵ وفیه «بمجالسة» بدل «بمجالس» ، کنز العمّال : ج ۵ ص ۸۳۷ ح ۴۳۳۲۹ .

حدیث۱۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أما إنَّهُ مَـن اُعطِیَ حَظَّهُ مِـنَ الرِّفـقِ فَقَـد اُعطِیَ حَظَّهُ مِن خَیرِ الـدُّنیا وَالآخِرَةِ ، ومَن حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفـقِ فَقَـد حُرِمَ حَظَّهُ مِن خَیرِ الـدُّنیا وَالآخِرَةِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بدانید که به هرکس بهره اش از مدارا داده شود ، بهره اش از خیر دنیا و آخرت ، داده شده است و هرکس از بهره اش از مدارا محروم شود ، از بهره اش از خیر دنیا و آخرت ، محروم شده است.

مسند أبی یعلی : ج۴ ص۳۰۴ ح۴۵۱۳ ، حلیة الأولیاء : ج۹ ص۱۵۹ کلاهما عن عائشة وراجع مسند ابن حنبل : ج۹ ص۵۰۴ ح۲۴۳۱۴ ، مسند الشهاب : ج۱ ص۲۷۴ ح۴۴۵ و شرح نهج البلاغة : ۶ ص ۳۳۹ ؛ الجعفریّات : ص۱۴۹ نحوه .

حدیث۱۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصلَتانِ مَن رُزِقَهُما قَد اُعطِیَ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ : مَن إذَا ابتُلِیَ صَبَرَ ، وإذا اُعطِیَ شَکَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خصلت انـد که روزی هرکس شوند ، خیر دنیا و آخرت به او عطا شده است: کسی که هرگاه گرفتار شود ، شکیبایی ورزد و هرگاه برخوردار شود ، سپاس گزاری کند.

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۴۷ .

حدیث۱۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثُ خِصالٍ یُدرَکُ بِها خَیرُ الدُّنیا وَالآخِرَةِ : الشُّکرُ عِندَ النَّعماءِ ، وَالصَّبرُ عِندَ الضَّرّاءِ ، وَالدُّعاءُ عِندَ البَلاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه خصلت است که با آنها خیر دنیا و آخرت به دست می آید: سپاس گزاری در هنگام نعمت و برخورداری، شکیبایی در هنگام سختی، و دعا در هنگام بلا و گرفتاری.

إرشاد القلوب : ص ۱۴۹ .

حدیث۱۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ یُدرِکُ بِهِنَّ العَبدُ رَغائِبَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ : الصَّبرُ عَلَی البَلایا ، وَالرِّضا بِالقَضاءِ ، وَالدُّعاءُ فِی الرَّخاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که بنده به واسطه آنها به خواسته های دنیا و آخرت می رسد: صبر بر بلایا، راضی بودن به قضا[ی الهی] ، و دعا در هنگام آسایش و رفاه.

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۸۰۸ ح ۴۳۲۱۱ نقلاً عن أبی الشیخ عن عمران بن حصین ، الجامع الصغیر : ج ۱ ص ۵۳۸ ح ۳۴۸۹ .

حدیث۱۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا عَلِیُّ ، ثَلاثٌ ثَوابُهُنَّ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ : الحَجُّ یَنفِی الفَقرَ ، وَالصَّدَقَةُ تَدفَعُ البَلِیَّةَ ، وصِلَةُ الرَّحِمِ تَزیدُ فِی العُمُرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ : ای علی! سه چیز است که پاداش آنها در دنیا و آخرت است: حج ، فقر را می زداید ؛ صدقه ، بلا را دور می کند ؛ و صله رَحِم ، عمر را می افزاید.

تحف العقول : ص ۷ ، الدعوات : ص ۱۲۷ ح ۳۱۴ عن الإمام الباقر علیه السلام ولیس فیه «الدنیا» وفیه «البرّ» بدل «صلة الرحم» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۶۲ ح ۴ .

حدیث۱۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعٌ مَن اُعطِیَهُنَّ اُعطِیَ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ : قَلبا شاکِرا ، ولِسانا ذاکِرا ، وبَدَنا عَلَی البَلاءِ صابِرا ، وزَوجَةً لاتَبغیهِ خَونا فی نَفسِها ولا مالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز است که به هرکس داده شود ، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: دلی شاکر ؛ زبانی ذاکر ؛ بدنی بر رنج و بلا ، صابر ؛ و همسری که به شوهرش و اموال او خیانت نکند.

المعجم الكبير : ج ١١ ص ١٠٩ ح ١١٢٧٥ ، شُعب الإيمان : ج ۴ ص ١٠۴ ح ۴۴٢٩ ، حلية الأولياء : ج ٣ ص ۶۵ وفيه «لا تتبعه» بدل «لاتبغيه» ، الشكر لابن أبي الدنيا : ص ٢٨ ح ٣۴ كلّها عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : ج ١۵ ص ٨۵٨ ح ۴٣۴١۶ ؛ الجعفريّات : ص ٢٣٠ عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه «صالحة» بدل «لاتبغيه . . .» ، تاريخ اليعقوبى : ج ٢ ص ٩٠ ، مشكاة الأنوار : ص ۴٨١ ح ١۶٠٠ عن الإمام الباقر عليه السلام وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ٨٢ ص ١۴۵ ح ٣٠ .

حدیث۱۵۶۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قالَ اللّهُ : إذا أرَدتُ أن أجمَعَ لِلمُسلِمِ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ جَعَلتُ لَهُ قَلبا خاشِعا ، ولِسانا ذاكِرا ، وجَسَدا عَلَى البَلاءِ صابِرا ، وزَوجَةً مُؤمِنَةً تَسُرُّهُ إذا نَظَرَ إلَيها وتَحفَظُهُ إذا غابَ عَنها فى نَفسِها ومالِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند فرمود: «هرگاه بخواهم خير دنيا و آخرت را براى مسلمانى گِرد آورم، دلى خاشع، زبانى ذاكر، بدنى بر رنج و بلا صابر ، و همسر باايمانى كه هرگاه به او نگاه كند ، شاد شود و در غياب شوهر ، خود و مال شوهر را حفظ كند ، به او مى دهم».

الكافى : ج ۵ ص ٣٢٧ ح ٢ عن بريد بن معاوية العجلى عن الإمام الباقر عليه السلام ، دعائم الإسلام : ج ٢ ص ١٩۴ ح ٧٠۵ عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث۱۵۶۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

النّاسُ أربَعَةٌ . . . فَمُوَسَّعٌ عَلَيهِ فِى الدُّنيا مَقتورٌ عَلَيهِ فِى الآخِرَةِ ، ومَقتورٌ عَلَيهِ فِى الدُّنيا مُوَسَّعٌ عَلَيهِ فِى الآخِرَةِ ، ومَقتورٌ عَلَيهِ فِى الدُّنيا وَالآخِرَةِ ، ومُوَسَّعٌ عَلَيهِ فِى الدُّنيا وَالآخِرَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : مردم ، چهار دسته اند : ... آن كه در دنيا در گشايش است و در آخرت در مضيقه ؛ آن كه در دنيا در مضيقه است و در آخرت در گشايش ؛ آن كه در دنيا و آخرت در مضيقه است ؛ و آن كه در دنيا و آخرت در گشايش است.

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۴٨۴ ح ١٨٩٢٢ ، صحيح ابن حبّان : ج ١۴ ص ۴۵ ح ۶١٧١ وزاد فيه «وشقى فى الدنيا وشقى فى الآخرة» ، المستدرك على الصحيحين : ج ٢ ص ٩٧ ح ٢۴۴٢ ، شُعب الإيمان : ج ۴ ص ٣٢ ح ۴٢۶٩ وفيهما «شقى فى الدنيا والآخرة» بدل «مقتور عليه فى الدنيا والآخرة» ، المعجم الكبير : ج ۴ ص ٢٠٧ ح ۴١۵۵ كلّها عن خريم بن فاتك ، كنز العمّال : ج ۶ ص ٣٧٩ ح ١۶١۴٢ .

حدیث۱۵۶۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الدُّنيا دُوَلٌ ، فَما كانَ لَكَ مِنها أتاكَ عَلى ضَعفِكَ ، وما كانَ عَلَيكَ لَم تَدفَعهُ بِقُوَّتِكَ ، ومَنِ انقَطَعَ رَجاؤُهُ مِمّا فاتَ استَراحَ بَدَنُهُ ، ومَن رَضِىَ بِما رَزَقَهُ اللّهُ قَرَّت عَينُهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا، نوبتى است . آن گاه كه نوبتش به تو برسد ، به سراغ تو مى آيد ، هرچند ناتوان باشى و آن گاه كه به زيان تو شود ، همه قدرتت هم نمى توانى آن را دفع كنى. هركه از آنچه از كف رفته ، اميد بَركَند ، تنش آسوده گشت و هركس به آنچه خدا روزى اش كرده خشنود شد، چشمش روشن گشت.

الأمالی للطوسی : ص۲۲۵ ح۳۹۳ عن الحسن بن موسی عن أبیه الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، التمحیص: ص۵۴ ح۱۰۶ عن الإمام الباقر علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ،نهج البلاغهٔ :الکتاب۷۲ عن الإمام علیّ علیه السلام وفیه«الدنیا دار دول» وفیه صدره إلی «بقوّتک»، الخصال: ص۲۵۸ ح۱۳۳ عن الإمام الباقر علیه السلام وفیه «ولم تمتنع منه» بدل «لم تدفعه»، تحف العقول: ص ۴۰، مشکاهٔ الأنوار: ص۲۳۳ ح۶۵۹ عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار: ج۷۳ ص۹۴ ح۷۲.

حدیث۱۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أجمِلوا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در طلب دنیا آرام باشید (افراط نکنید)؛ زیرا هرکس به آنچه برای او آفریده [و مقدّر] شده است ، می رسد.

أجمل فی طلب الشیء : اِتّأد واعتدل ولم یفرّط (لسان العرب : ج ۱۱ ص ۱۲۷ «جمل») .

حدیث۱۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّهَا النّاسُ! لا تَشغَلَنَّکُم دُنیاکُم عَن آخِرَتِکُم ، فَلا تُؤثِروا أهواءَکُم عَلی طاعَةِ رَبِّکُم ، ولا تَجعَلوا أیمانَکُم ذَریعَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! مبادا دنیایتان ، شما را از آخرتتان باز دارد. پس، هوس های خود را بر فرمان بُرداری از پروردگارتان ترجیح ندهید، و عهد و پیمان و سوگندتان را وسیله ای برای نافرمانی هایتان قرار بدهید.

الذَّریعهٔ : الوسیلهٔ (الصحاح : ج ۳ ص ۱۲۱۱ «ذرع») .

حدیث۱۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: وألّا تُؤثِرَ الدُّنیا عَلَی الآخِرَةِ ؛ لِاءَنَّ الدُّنیا فانِیَةٌ وَالآخِرَةَ الباقِیَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ از سفارش های ایشان به امیر مؤمنان علیه السلام ـ : و این که دنیا را بر آخرت برنگزینی؛ چرا که دنیا ، رفتنی است و آخرت ، ماندنی.

الخصال : ص ۵۴۴ ح ۱۹ عن إسماعیل بن الفضل الهاشمی وإسماعیل بن زیاد جمیعا عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، أعلام الدین : ص ۳۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۱۵۵ ح ۷ وفی آخرها «الآخرهٔ باقیهٌ».

حدیث۱۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَیلُ کُلُّ الوَیلِ لِمَن باعَ نَعیما دائِمَ البَقاءِ بِکِسرَةٍ تَفنی ، وخِرقَةٍ تَبلی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای و صد وای بر کسی که نعمت پاینده را به تکّه نانی که از بین می رود و به کُهنه پارچه ای که می پوسد، بفروشد.

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۹ .

حدیث۱۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یَقولُ اللّه ُ : یـا دُنیـا مُرّی عَلی عَبـدِیَ المُؤمِنِ بِأَنواعِ البَلایا وما هُوَ فیهِ مِن أمرِ دُنیاهُ ، وضَـیِّقی عَلَیهِ فی مَعیشَـتِهِ ، ولا تَحلَولی لَهُ فَیَسـکُنَ إلَیکَ .
پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد می فرمایـد: «ای دنیا! با انواع بلاها بر بنـده مؤمن من ، تلخ شو و امور دنیایش را به کام او شرنگ ساز و زندگی اش را بر او ننگ گردان و برایش شیرین مشو که به تو دل بستگی پیدا کند».
المـؤمن : ص ۲۴ ح ۳۳ عن الإمـام الباقر علیه السـلام ، التمحیص : ص ۴۹ ح ۸۱ عن جـابر عن الإمام الباقر علیه السـلام وفیه «فیرکن» بدل «فیسکن» ، أعلام الدین : ص ۴۳۵ ولیس فیهما «وما هو فیه من أمر دنیاه» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۲ ح ۷۳ .

حدیث۱۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کانَ تَحتَ الجِدارِ الَّذی ذَکَرَهُ اللّه ُ تَعالی فی کِتابِهِ : «وَ کَانَ تَحْتَهُ کَنزٌ لَّهُمَا»
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : در زیر آن دیواری که خداونـد متعـال در سـتایش از آن یـاد کرده و فرموده است: «و در زیر آن ، گنجی متعلّق به آن دو نفر [کودک یتیم [بود» ، لوحی زرّین قرار داشت و در آن ، چنین نوشته شده بود:
«به نام خـدای مهرگسترِ مهربان . در شـگفتم از کسـی که به مرگ ، یقین دارد ، چگونه شاد می شود؟ و در شـگفتم از کسـی که به تقـدیر ، یقین دارد ، چرا انـدوهگین می شود؟ و در شـگفتم از کسـی که به از کف رفتن دنیـا و بی وفـایی آن به اهلش یقین دارد ، چگونه به آن دل خوش می کند؟ معبودی جز خدا نیست.
الکهف : ۸۲ .

حدیث۱۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تَرکَنوا إلَی الدُّنیا ؛ فَإِنَّها قَد آذَنَت بِفِراقِها ، ودَعَت إلی غُرورِها ، فَاحذَروا فَجعَتَها .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا دل مبندید ، که دنیا ، جداییِ خود را اعلام کرده و به فریبندگی های خویش ، فرا می خواند. پس ، از مصیبت آفرینی های آن ، بر حذر باشید.
الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۶ ح ۵۸۳۵ عن أبی هریرة .

حدیث۱۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: یَابنَ مَسعودٍ ، لا تَرکَن إلَی الدُّنیا ولا تَطمَئِنَّ إلَیها ؛ فَسَتُفارِقُها عَن قَلیلٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در اندرزش به ابن مسعود ـ : ای پسر مسعود! به دنیا دل مبند و بدان میارام ؛ زیرا به زودی از آن جدا خواهی شد.
مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۵۳ ح ۲۶۶۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۰۴ ح ۱ .

حدیث۱۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تَكونوا مِمَّن خَدَعَتهُ العاجِلَةُ ، وغَرَّتهُ الاُمنِيَّةُ ، فَاستَهوَتهُ الخُدعَةُ ، فَرَكَنَ إلى دارِ سَوءٍ سَريعَةِ الزَّوالِ ، وَشيكَةِ الاِنتِقالِ . إنَّهُ لَم يَبقَ مِن دُنياكُم هذِهِ

فی جَنبِ ما مَضى إلاّ كَإناخَةِ راكِبٍ ، أو صَرِّ حالِبٍ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از آنان نباشید که دنیای زودگذر ، فریبشان داد و آرزو ، گولشان زد و اسیر نیرنگ [دنیا] شدند و در نتیجه، به سرای بدی که زود زوال می پذیرد و آماده انتقال [به دیگری] است، دل بستند. آنچه از این دنیای شما باقی مانده ، در برابر آنچه گذشته ، به اندازه خُسباندن اشتری [برای آسودن

ساعاتی] یا بستن پستان حیوان شیردهی بیش نیست. پس بر چه درنگ می کنید و منتظر چه هستید؟!
أصل الصَّرّ : الجمع والشدّ . ومن عادة العرب أن تَصُرَّ ضُروع الحَلُوبات إذا أرسلوها إلى المَرْعَى سارِحَة ، فإذا راحت عَشيّاً حُلَّت تلك الأصِرّة وحُلبت (النهاية : ج ۳ ص ۲۲ «صرر») .

حدیث۱۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ أخوَفَ ما أخافُ عَلَيكُم ما يُخرِجُ اللّه ُ مِن نَباتِ الأَرضِ وزَهرَةِ الدُّنيا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناک ترین چیزی که من از آن بر شما می ترسم ، محصولات زمین و خرّمی و بهجت دنیاست که خداوند در اختیارتان می گذارد.
مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۱۶ ح ۱۱۰۳۵ ، مسند الحمیدی : ج ۲ ص ۳۲۵ ح ۷۴۰ ، حلیة الأولیاء : ج ۷ ص ۳۱۱ كلّها عن أبی سعید الخدری .

حدیث۱۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يا عَجَبا كُلَّ العَجَبِ لِلمُصَدِّقِ بِدارِ الخُلودِ وهُوَ يَسعى لِدارِ الغُرورِ !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شگفتا، شگفتیِ تمام از کسی که به سرای جاودانگی باور دارد و با این حال ، برای سرای فریب (دنیا) می کوشد!
ذمّ الدنیا لابن أبی الدنیا : ص ۱۹ ح ۱۴ عن عمرو بن مرّة عن الإمام الباقر علیه السلام ، الدرّ المنثور : ج ۶ ص ۴۷۶ نقلًا عن شُعب الإیمان عن الإمام الباقر علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ؛ المحاسن : ج ۱ ص ۳۷۷ ح ۸۳۱ عن أبی النعمان عن الإمام الباقر علیه السلام وفیه «یعمل» بدل «یسعی» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۸۴ ح ۱۰ .

حدیث۱۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أینَ الرّاضونَ بِالمَقدورِ؟ أینَ السّاعونَ لِلمَشکورِ؟ عَجَبٌ لِمَن یُؤمِنُ بِدارِ الخُلودِ کَیفَ یَسعی لِدارِ الغُرورِ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کجایند خشنودان از تقدیر؟ کجایند کوشندگان برای آنچه مورد قدردانی [از سوی خداوند] قرار می گیرد؟ شگفتا از کسی که به سرای جاودانگی ایمان دارد ، چگونه برای سرای فریب می کوشد؟!

الزهد لهنّاد : ج ۱ ص ۲۹۴ ح ۵۱۴ عن عمرو بن مرّة ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۶۰ ح ۵۹۶۲ .

حدیث۱۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن غَنِیٍّ ولا فَقیرٍ إلاّ وَدَّ یَومَ القِیامَةِ أنَّهُ اُتِیَ مِنَ الدُّنیا قوتا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت، هرکس از دارا و نادار، آرزو می کند که ای کاش از دنیا به اندازه بخور و نمیر به او داده می شد.

أی بِقَدَر ما یُمسکُ الرَّمَق من المطعم (النهایة : ج ۴ ص ۱۱۹ «قوت») .

حدیث۱۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن ذی غِنیً إلاّ سَیَوَدُّ یَومَ القِیامَةِ لَو کانَ إنَّما اُوتِیَ فِی الدُّنیا

قوتا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ توانگری نیست ، مگر آن که در روز قیامت آرزو خواهد کرد که ای کاش در دنیا به اندازه نیاز به او داده می شد.

شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۰۰ ح ۱۰۳۷۸ عن أنس ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۷ ح ۶۱۴۳ نقلاً عن الزهد لهنّاد عن أنس .

حدیث۱۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعُوا الدُّنیا لِاءَهلِها ، فَمَن أخَذَ مِنَ الدُّنیا فَوقَ ما یَکفیهِ أخَذَ حَتفَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را برای اهلش وا گذارید؛ زیرا هرکس که از دنیا بیش از اندازه کفایتش برگیرد، نادانسته، [عوامل] مرگ خود را برگرفته است.

الحَتْفُ : الهَلاَکُ (المصباح المنیر : ص ۱۲۰ «حتف») .

حدیث۱۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُترُکُوا الدُّنیا لِاءَهلِهَا ، اترُکُوا الدُّنیا لِاءَهلِهَا ، اترُکُوا الدُّنیا لِاءَهلِها ؛ فَإِنَّهُ مَن أخَذَ مِنَ الدُّنیا فَوقَ ما یَکفیهِ فَإِنَّهُ یَأخُذُ مِن جَنَّتِهِ ولا یَشعُرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا را برای اهلش رها کنید ، دنیا را برای اهلش رها کنید ، دنیا را برای اهلش رها کنید؛ زیرا هر

کس که از دنیا بیش از اندازه کفایتش بردارد، ناخودآگاه، از بهشت خود بر می دارد [و کم می کند].
الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۸ ح ۳۶۳ عن أنس ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۸ .

حدیث۱۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللّهُمَّ اجعَل رِزقَ آلِ مُحَمَّد قوتا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا! روزی خاندان محمّد را در حدّ نیاز قرار بده.
صحیح مسلم : ج ۲ ص ۷۳۰ ح ۱۲۶ ، صحیح البخاری : ج ۵ ص ۲۳۷۲ ح ۶۰۹۵ وفیه «ارزق آل محمّد» ، سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۸۰ ح ۲۳۶۱ ، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۳۸۷ ح ۴۱۳۹ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۴۵۴ ح ۹۷۶۰ کلّها عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۳۹۵ ح ۷۱۱۶ ؛ مشکاة الأنوار : ص ۴۹۲ ح ۱۶۴۰ عن الإمام زین العابدین علیه السلام وفیه «اللّهم اجعل رزق محمّد وآل محمّد الکفاف» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۶۰ .

حدیث۱۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: یا عَلِیُّ ، ما أحَدٌ مِنَ الأَوَّلینَ وَالآخِرینَ إلاّ وهُوَ یَتَمَنّی یَومَ القِیامَةِ أنَّهُ لَم یُعطَ مِنَ الدُّنیا إلاّ قوتا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ : ای علی! از پیشنیان و پسینیان، هیچ کس نیست ، مگر آن که در روز قیامت آرزو می کند که ای کاش از دنیا ، جز به اندازه نیاز ، به او داده نمی شد.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ ، مستطرفات السرائر : ص ۱۱۶ ح ۱ کلاهما عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبیه جمیعا عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، جامع الأخبار : ص ۵۰۴ ح ۱۳۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۵۴ ح ۳ .

حدیث۱۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ریحُ الجَنَّةِ توجَدُ مِن مَسیرَةِ خَمسِمِئَةِ عامٍ ، ولا یَجِدُ رَیحَ الجَنَّةِ مَن طَلَبَ الدُّنیا بِعَمَلِ الآخِرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی بهشت از فاصله پانصد سال به مشام می رسد ؛ امّا کسی که دنیا را با کار آخرت بطلبد، بوی بهشت را استشمام نمی کند.
الفردوس : ج ۲ ص ۲۷۱ ح ۳۲۶۱ عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۴۷۴ ح ۷۴۹۲ .

حدیث۱۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن طَلَبَ الدُّنیا بِعَمَلِ الآخِرَةِ طُمِسَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با کار آخرت، دنیا را بجوید ، چهره[ی انسانی]اش محو می شود ، یادش نابود می گردد و نامش در آتش ثبت می شود.

الطُّمُوس : الدروسُ والامِّحاء (الصحاح : ج ۳ ص ۹۴۴ «طمس») .

حدیث۱۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن طَلَبَ الدُّنيا بِعَمَلِ الآخِرَةِ ، لَم يَكُن لَهُ فِي الآخِرَةِ مِن نَصيبٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با کار آخرت در پیِ دنیا باشد ، او را در آخرت ، بهره ای نباشد.
المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۳۵۴ ح ۷۸۹۵ عن اُبيّ بن كعب ، كنز العمّال : ج ۱۰ ص ۲۰۳ ح ۲۹۰۶۷ نقلاً عن الديلمى عن أنس ؛ بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۲۱۸ وراجع مجمع البيان : ج ۹ ص ۴۱ .

حدیث۱۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنهومانِ لا يَشبَعانِ : طالِبُ دُنيا وطالِبُ عِلمٍ ؛ فَمَنِ اقتَصَرَ مِنَ الدُّنيا عَلى ما أحَلَّ اللّهُ لَهُ سَلِمَ ، ومَن تَناوَلَها مِن غَيرِ حِلِّها هَلَكَ ، إلاّ أن يَتوبَ أو يُراجِعَ . ومَن أخَذَ العِلمَ مِن أهلِهِ وعَمِلَ بِعِلمِهِ نَجا ، ومَن أرادَ بِهِ الدُّنيا فَهِيَ حَظُّهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آزمندند که سیر نمی شوند: طالب دنیا و طالب علم. پس هر که از دنیا به آنچه خداوند برایش روا شمرده است ، بسنده کند ، به سلامت می مانَد و هرکه آن را از غیرِ حلالش به دست آورد ، نابود می شود، مگر آن که توبه کند یا برگردد و هرکه علم را از اهلش فراگیرد و به علم خویش عمل کند ، نجات می یابد و هرکه مرادش از [تحصیل] علم [رسیدن به] دنیا باشد ، همان دنیا بهره اوست [و در آخرت ، نصیبی ندارد].
الكافى : ج ۱ ص ۴۶ ح ۱ ، تهذيب الأحكام : ج ۶ ص ۳۲۸ ح ۹۰۶ ، كتاب سليم بن قيس : ج ۲ ص ۷۱۸ وفيهما «منهوم» بدل «طالب» وكلّها عن سليم بن قيس عن الإمام عليّ عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۲۴۶ ح ۷۱۹ عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام عنه صلى الله عليه و آله وفيه «المال» بدل «دنيا»، بحار الأنوار : ج۲ ص۳۵ ح۳۷.

حدیث۱۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَيكُم بِالوَرَعِ وَالاِجتِهادِ وَالعِبادَةِ ، وَازهَدوا فى هذِهِ الدُّنيَا الزّاهِدَةِ فيكُم ؛ فَإِنَّها غَرّارَةٌ ، دارُ فَناءٍ وزَوالٍ . كَم مِن مُغتَرٍّ بِها قَد أهلَكَتهُ ، وكَم مِن واثِقٍ بِها قَد خانَتهُ ، وكَم مِن مُعتَمِدٍ عَلَيها قَد خَدَعَتهُ وأسلَمَتهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارسایی و سختکوشی و عبادت در پیش بگیرید و به این دنیایی که به شما پشت می کند ، پشت کنید؛ زیرا دنیا فریبکار است و سرای نیستی و نابودی است . چه بسیار کسانی که فریفته دنیا شدند و دنیا نابودشان کرد و چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند ، ولی دنیا به آنان خیانت کرد. چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند ؛ لیکن دنیا آنان را بازی داد و تنهایشان گذاشت.
الأمالى للصدوق : ص ۳۵۴ ح ۴۳۲ عن المفضّل بن عمر عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، روضة الواعظين : ص ۴۸۸ ، مشكاة الأنوار : ص ۴۵۰ ح ۱۵۰۹ وفيه «غدّارة» بدل «غرّارة» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۱ .

حدیث۱۵۸۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الدُّنيا دارُ مَن لا دارَ لَهُ ، ولَها يَجمَعُ مَن لا عَقلَ لَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا، سراى كسى است كه سرايى [در آخرت] ندارد و كسى براى آن گِرد مى آورد كه خِرَد ندارد.

مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۳۴۴ ح ۲۴۴۷۳ ، ذمّ الدنيا لابن أبى الدنيا : ص ۹۲ ح ۱۸۲ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۵ ح ۱۰۶۳۸ وفيهما بزيادة «ومال من لا مالَ له» بعد «لا دار له» وكلّها عن عائشة ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۶ ح ۶۰۸۶ ؛ مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۴۰ ح ۲۶۶۰ عن عبد اللّه بن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۴ ح ۲۶ .

حديث۱۵۹۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الدُّنيا سِجنُ المُؤمِنِ ، وجَنَّةُ الكافِرِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا، زندان مؤمن و بهشت كافر است.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۵۳ ، الأمالى للطوسى : ص ۳۴۶ ح ۷۱۵ عن سلمان ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۹ ح ۸۴ ؛ صحيح مسلم : ج ۴ ص ۲۲۷۲ ح ۱ ، سنن الترمذى : ج ۴ ص ۵۶۲ ح ۲۳۲۴ ، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۳۷۸ ح ۴۱۱۳ كلّها عن أبى هريرة ، المستدرك على الصحيحين : ج ۳ ص ۶۹۹ ح ۶۵۴۵ ، المعجم الكبير : ج ۶ ص ۲۳۶ ح ۶۰۸۷ كلاهما عن سلمان ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۵ ح ۶۰۸۱ .

حديث۱۵۹۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الدُّنيا لا تَصفو لِمُؤمِنٍ ، كَيفَ وهِيَ سِجنُهُ وبَلاؤُهُ؟!

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا به كام هيچ مؤمنى نمى شود . چگونه شود ، حالْ آن كه دنيا ، زندان او و مايه رنج و گرفتارى اوست؟!

الفردوس : ج ۲ ص ۲۲۹ ح ۳۱۰۵ ، كشف الخفاء : ج۱ ص ۴۱۰ ح ۱۳۱۷ كلاهما عن عائشة ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۷ ح ۶۰۹۰ .

حديث۱۵۹۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ الدُّنيا سِجنُ المُؤمِنِ ، فَأَيُّ سِجنٍ جاءَ مِنهُ خَيرٌ؟!

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا، زندان مؤمن است. كدام زندان است كه از آن ، خير و خوشى آيد؟!

مشكاة الأنوار : ص ۴۶۵ ح ۱۵۵۳ ، الكافى : ج ۲ ص ۲۵۰ ح ۷ عن شعيب عن الإمام الصادق عليه السلام ، مستطرفات السرائر : ص ۱۵۹ ح ۳۲ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۶۸ ص ۲۲۱ ح ۱۱ .

حديث۱۵۹۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ ، لا راحَةَ لِمُؤمِنٍ دونَ لِقاءِ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است . هیچ مؤمنی بدون لقای خداوند ، آسایش نمی یابد.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۲۹ ح ۳۱۰۶ عن أبی هریرة .

حدیث۱۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ وسَنَتُهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن و قحطگاه اوست و چون از دنیا برود ، از این زندان و قحطگاه می رَهَد.

السَّنَةُ : الجَدْب ، یقال : أخذتهم السَّنَة ؛ إذا أجدَبوا واُقحطوا (النهایة : ج ۲ ص ۴۱۳ «سنه») .

حدیث۱۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ وجَنَّةُ الکافِرِ ، فَأَمّا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است . زندان مؤمن است ؛ چون در آن هراسان است، و بهشت کافر است؛ چون از آن برخوردار است.

فی المصدر زیادة کلمة «سِجن» هنا ، وحذفناها طبقا لباقی المصادر ، إذ لا یصحّ السیاق معها .

حدیث۱۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ وَالقَبرُ حِصنُهُ وَالجَنَّةُ مَأواهُ ، وَالدُّنیا جَنَّةُ الکافِرِ وَالقَبرُ سِجنُهُ وَالنّارُ مَأواهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است . گور ، پناهگاه او و بهشت ، جایگاهش و دنیا ، بهشت کافر است و گور ، زندان او و آتش ، جایگاهش.

الجعفریّات : ص ۲۰۴ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، الخصال : ص ۱۰۸ ح ۷۴ عن إبراهیم بن عبد الحمید عن الإمام الکاظم عن أبیه علیهماالسلام ، تحف العقول : ص ۳۶۳ عن الإمام الصادق علیه السلام وفیه «الصبر حصنه» بدل «القبر حصنه» ، الاعتقادات : ص ۹۶ عنهم علیهم السلام ، الدعوات : ص ۲۸۰ ح ۸۱۷ عن الإمام العسکری علیه السلام ، جامع الأحادیث للقمّی : ص ۷۸ عن علیّ بن صدقة الرقّی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۱ ح ۶۷ .

حدیث۱۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ وَالقَبرُ حِصنُهُ وإلَی الجَنَّةِ مَصیرُهُ ، وَالدُّنیا جَنَّةُ الکافِرِ وَالقَبرُ سِجنُهُ وإلَی النّارِ مَصیرُهُ . وإنَّما صارَتِ الدُّنیا لِلمُؤمِنِ سِجنا ؛ لِإِنَّ المَسجونَ مُضطَرٌّ إلَی الصَّبرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، زندان مؤمن است و گور ، پناهگاه او و بهشت ، سرانجامش است و دنیا ، بهشت کافر است و گور ، زندان او و آتش ، سرانجامش. دنیا ، زندان مؤمن است؛ چون زندانی ، ناگزیر از صبر کردن است.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۳۰ ح ۳۱۰۷ عن ابن عمر .

حدیث۱۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: یا أبا ذَر ، إنَّ الدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ وَالقَبرَ أمنُهُ وَالجَنَّةَ مَصیرُهُ . یا أبا ذَرٍّ ، إنَّ الدُّنیا جَنَّةُ الکافِرِ وَالقَبرَ عَذابُهُ وَالنّارَ مَصیرُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به ابو ذر ـ : ای ابو ذر! دنیا زندان مؤمن است و گور ، آرامشگاه او و بهشت ، سرانجامش . ای ابو ذر! دنیا ، بهشت کافر است و گور ، جایگاه عذاب او و آتش دوزخ ، سرانجامش.
حلیهٔ الأولیاء : ج ۶ ص ۳۵۳ ، کشف الخفاء : ج ۲ ص ۴۰۰ ح ۳۲۷۶ نقلاً عن الطبرانی وکلاهما عن ابن عمر ؛ إرشاد القلوب : ص ۱۸ نحوه .

حدیث۱۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: یا أباذَرٍّ ، الدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ وجَنَّةُ الکافِرِ ، وما أصبَحَ فیها مُؤمِنٌ إلّا حَزینا ، فَکَیفَ لا یَحزَنُ المُؤمِنُ وقَد أوعَدَهُ اللّه ُ جَلَّ ثَناؤُهُ أنَّهُ وارِدُ جَهَنَّمَ ولَم یَعِدهُ أنَّهُ صادِرٌ عَنها! ولَیَلقَیَنَّ أعراضا ومُصیباتٍ واُمورا تَغیظُهُ ، ولَیُظلَمَنَّ فلا یُنتَصَرُ ، یَبتَغی ثَوابا مِنَ اللّه ِ تَعالی ، فَلا یَزالُ حَزینا حَتّی یُفارِقَها ، فَإِذا فارَقَها أفضی إلَی الرّاحَةِ وَالکَرامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به ابو ذر ـ : ای ابو ذر! دنیا ، زندان مؤمن و بهشتِ کافر است و هیچ مؤمنی در دنیا نیست ، مگر آن که اندوهگین است، و چگونه مؤمن ، اندوهگین نباشد ، حالْ آن که خداوند او را بیمِ در آمدن به دوزخ داده و نویدِ بیرون شدن از آن را به او نداده است؟! بی گمان ، او پیشامدها و مصیبت ها و اموری خواهد دید که او را به خشم می آورد، و ستم ها خواهد چشید ، بی آن که انتقامش گرفته شود و [از این ره گذر [پاداشی از خدای متعال می جوید. پس او همراه اندوهگین است تا آن گاه که از دنیا جدا شود و چون از دنیا رفت ، به آسایش و کرامت [الهی [می رسد.
مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۷ ح ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۵ وفیه «أمراضا» بدل «أعراضا» ، الأمالی للطوسی : ص ۵۲۹ ح ۱۱۶۲ ، أعلام الدین : ص ۱۹۲ ولیس فیهما ذیله من «ولیلقینّ . . .» وکلّها عن أبی الأسود الدؤلی ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۷۸ ح ۳ .

حدیث۱۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أنزَلَ اللّه ُ إلَیَّ جِبریلَ علیه السلام بِأَحسَنِ ما کانَ یَأتینی صورَةً ، فَقالَ : إنَّ السَّلامَ

یُقرِئُکَ السَّلامَ یا مُحَمَّد ، ویَقولُ : إنّی أوحَیتُ إلَی الدُّنیا أن تَمَرَّری وتَکَدَّری وتَضَیَّقی وتَشَدَّدی عَلی أولِیائی حَتّی یُحِبّوا لِقائی ، وتَسَهَّلی وتَوَسَّعی وتَطَیَّبی لِاءَعدائی حَتّی یَکرَهوا لِقائی ؛ فَإِنّی جَعَلتُها سِجنا لِاءَولِیائی وجَنَّةً لِاءَعدائی .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جبرئیل علیه السلام را در زیباترین چهره ای که بر من وارد می شد ، نزد من فرستاد و او گفت: ای محمّد! سلام ، به تو سلام می رساند و می گوید: «من به دنیا وحی کردم که بر دوستانم تلخ و تیره و تنگ و سخت شو

تا مشتاق دیدار من شوند و بر دشمنانم آسان و فراخ و خوش شو تا که دیدار مرا ناخوش بدارند؛ زیرا من ، دنیا را زندان دوستانم و

بهشت دشمنانم قرار داده ام».

المعجم الكبير : ج ١٩ ص ٧ ح ١١ ، شُعب الإيمان : ج ٧ ص ١٤٩ ح ٩٨٠٠ ، الفردوس : ج ١ ص ١٤٥ ح ٥٢١ كلاهما نحوه وكلّها عن قتادة بن النعمان ، كنز العمّال : ج ٣ ص ١٩١ ح ٦١١٠ ؛ أعلام الدين : ص ٢٧٧ نحوه ، بحار الأنوار : ج ٨١ ص ١٩٤ ح ٥٢ .

از۱۶۰۱تا۱۸۰۰

حدیث۱۶۰۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أوحَى اللّهُ ُ إلى داوودَ عليه السلام : مَثَلُ الدُّنيا كَمَثَلِ جيفَةٍ اِجتَمَعَت عَلَيها كِلابٌ يَجُرّونَها ، أفَتُحِبُّ أن تَكونَ كَلبا مِثلَهُم فَتَجُرَّ مَعَهُم؟!

پیـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : خداونـد به داوود عليه السـلام وحى فرمود كه: «حكـايت دنيا ، حكايت لاشه اى است كه شـمارى سگ بر آن گِرد آمده اند و اين سو و آن سو مى كشانند. آيا دوست دارى كه تو سگى چون آنان باشى و با آنها كشاكش كنى؟!

الفردوس : ج ١ ص ١٤١ ح ٥٠٢ عن الإمام علىّ عليه السلام ، كنز العمّال : ج ٣ ص ٢١٤ ح ٦٢١٥ .

حدیث۱۶۰۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ مَطعَمَ ابنِ آدَمَ جُعِلَ مَثَلًا لِلدُّنيا وإن قَزَّحَهُ

پیامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : خوراك فرزنـد آدم ، مثالى است از دنيا، اگرچه بر آن ادويه و نمك بزند. بنگريد كه آن خوراك به چه تبديل مى شود .

قَزَّحَهُ : أى تَوبَلَهُ ، من القِزْح وهو التابل الذى يُطرح فى القدر ، كالكمّون والكزبرة ونحو ذلك (النهاية : ج ۴ ص ٥٨ «قزح») .

حدیث۱۶۰۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ الدُّنيا ضُرِبَت مَثَلًا لِابنِ آدَمَ ، فَانظُر ما يَخرُجُ مِنِ ابنِ آدَمَ ـ وإن مَزَجَهُ ومَلَّحَهُ ـ إلى ما يَصيرُ!

پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله : دنيا براى فرزند آدم ، مَثَل زده شده است . پس بنگر كه از فرزند آدم ، چه خارج مى شود ، هرچند [خوراك را] خوش مزه و نمكينش كند و[به اين كه [به چه تبديل مى شود .

تنبيه الخواطر : ج ١ ص ١٤٩ ؛ الزهد لابن المبارك : ص ١٦٩ ح ۴٩۴ وفيه «قزّحه» بدل «مزجه» ، صحيح ابن حبّان : ج ٢ ص ۴٧٦ ح ٧٠٢ ، المعجم الكبير : ج ١ ص ١٩٨ ح ٥٣١ ، شُعب الإيمان : ج ٧ ص ٣٢٧ ح ١٠۴٧٣ ، حلية الأولياء : ج ١ ص ٢٥۴ والأربعة الأخيرة نحوه وكلّها عن اُبىّ بن كعب .

حدیث۱۶۰۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ رَسولَ اللّه صـلى الله عليه و آله قالَ لَهُ : يا ضَـحّاكُ ما طَعامُكَ؟ قالَ : يا رَسولَ اللّه ِ ، اللَّحمُ وَاللَّبَنُ . قالَ : ثُمَّ يَصـيرُ إلى ماذا؟ قالَ : إلى ما قَد عَلِمتَ! قالَ : فَإِنَّ اللّه َ ـ تَبارَكَ وتَعالى ـ ضَرَبَ ما يَخرُجُ

مِن ابنِ آدَمَ مَثَلًا لِلدُّنیا .

مسند ابن حنبل ـ به نقل از حسن از ضحّاك بن سفیان كلابی ـ : پیامبر خدا به او (ضحّاك) فرمود: «ای ضحاك! خوراك تو چیست؟» .

گفت: ای پیامر خدا! گوشت و شیر.

فرمود: «بعد به چه تبدیل می شود؟» .

گفت : به چیزی كه خود می دانید .

فرمود: «خداوند ـ تبارك و تعالی ـ آنچه را از انسان دفع می شود ، مَثَلی برای دنیا زده است».

مسند ابن حنبل : ج ۵ ص ۳۴۱ ح ۱۵۷۴۷ ، المعجم الكبیر : ج ۸ ص ۲۹۹ ح ۸۱۳۸ ، شُعب الإیمان : ج ۵ ص ۲۹ ح ۵۶۵۳ كلّها عن الضحّاك بن سفیان الكلابی ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۹ ح ۶۰۹۸ وراجع تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۹ .

حدیث۱۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا ضَرَّةُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، هووی آخرت است.

ضرّةُ المرأة : امرأة زوجها (المصباح المنیر : ص ۳۶۰ «ضرّ») .

حدیث۱۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا وَالآخِرَةُ ضَرَّتانِ ؛ بِقَدرِ ما تَقرُبُ مِن أحَدِهِما تَبعُدُ عَنِ الاُخری .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا و آخرت ، هووی یكدیگرند. هر اندازه به یكی از آنها نزدیك شوی ، از دیگری دور می شوی.

عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۷۷ ح ۱۰۶ و ج ۴ ص ۱۱۴ ح ۱۷۷ .

حدیث۱۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُثِّلَت لِاءَخی عیسَی بنِ مَریَم الدُّنیا فی صورَةِ امرَأَةٍ ، فَقالَ لَها : أ لَكِ زَوجٌ؟ فَقالَت : نَعَم ، أزواجٌ كَثیرَةٌ . فَقالَ : هُم أحیاءٌ؟ قالَت : لا ، ولكِن قَتَلتُهُم . فَعَلِمَ حینَئِذٍ أنَّها دنیا مُثِّلَت لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا برای برادرم عیسی بن مریم علیهماالسلام به صورت زنی مجسّم شد. عیسی علیه السلام به او گفت: «آیا تو شوهر داری؟» .

دنیا گفت: آری ؛ شوهرهای بسیار.

عیسی علیه السلام گفت: «آنها زنده اند؟» . گفت: نه . همه آنها را كشته ام».

در این هنگام ، عیسی علیه السلام فهمید او دنیاست كه برایش مجسّم شده است.

الفردوس : ج ۴ ص ۱۶۷ ح ۶۵۲۰ عن أنس ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۳۶ ح ۶۳۲۴ .

حدیث۱۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو کانَتِ الدُّنیا تَعدِلُ عِندَ اللّه ِ مِثلَ جَناحِ بَعوضَةٍ ، ما أعطی کافِرا ولا مُنافِقا مِنها شَیئا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دنیا در نزد خداوند به اندازه بال پشه ای می ارزید، چیزی از آن را به کافر و منافق نمی داد.

تحف العقول : ص ۴۰ ، الدعوات : ص ۲۲۵ ح ۶۲۴ عن الإمام الصادق علیه السـلام عنه صـلی الله علیه و آله ولیس فیه «ولا منافقا» ، التمحیص : ص ۴۹ ح ۷۹ عن عبد اللّه بن أبی یعفور عن الإمام الصادق علیه السـلام عنه صلی الله علیه و آله وفیه «مثقال» بدل «مثل» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۲ ح ۷۲ ؛ کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۱۳ ح ۶۲۰۸ نقلاً عن ابن المبارک .

حدیث۱۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الدُّنیا لَو عَدَلَت عِندَ اللّه ِ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ جَناحَ بَعوضَةٍ ، لَما سَقَی الکافِرَ مِنها شَربَةً مِن ماءٍ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : دنیا اگر در نزد خداونـد ـ تبارك و تعالی ـ با بال پشه ای برابری می کرد ، [حتّی [جرعه آبی از آن را به کافر نمی نوشاند.

کتاب من لا یحضـره الفقیه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّـد عن أبیه جمیعا عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السـلام ، الکـافی : ج ۲ ص ۲۴۶ ح ۵ عن فضـیل بن یسار عن الإمام الصادق علیه السـلام وفیه «عـدوّه» بـدل «الکافر» ، الأمالی للصدوق : ص ۳۰۵ ح ۳۴۸ عن محمّـد بن قیس وفیه «عنـد اللّه من الخیر» بدل «عند اللّه » ، الاحتجاج : ج ۱ ص ۵۵ ح ۲۲ عن الإمام العسـکری عن أبیه علیهماالسـلام عنه صـلی الله علیه و آله وفیه «کافرا به مخالفا له» بدل «الکافر» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۰ ؛ سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۶۰ ح ۲۳۲۰ ، سـنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۳۷۷ ح ۴۱۱۰ وفیه «قطرة أبدا» بدل «شـربة من ماء» ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۲ ح ۷۸۴۷ کلّها عن سهل بن سعد ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۶۱۳۲ .

حدیث۱۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ نَعیمَ الدُّنیا أقَلُّ وأصغَرُ عِندَ اللّه ِ مِن خُرءِ بُعَیضَةٍ ، ولَو عَدَلَت عِندَ اللّه ِ جَناحَ ذُبابٍ لَم یَکُن لِمُسلِمٍ بِها لَحاقٌ ، ولا لِکافِرٍ خَلاقٌ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ناز و نعمت دنیا در نزد خداونـد ، کمتر و کوچك تر از فضـله یك پشه ریز است. اگر دنیا در نظر خداوند به اندازه بال مگسی ارزش داشت، نه مسلمانی به آن می رسید و نه کافری از آن بهره ای می یافت.

الخَلاق : النَّصیب (المصباح المنیر : ص ۱۸۰ «خلق») .

حدیث۱۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ ـ جَلَّ ثَناؤُهُ ـ لَم یَخلُق خَلقا أبغَضَ إلَیهِ مِنَ الدُّنیا ، وإنَّهُ مُنذُ خَلَقَها لَم یَنظُر إلَیها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مخلوقی منفورتر از دنیا نیافرید و از زمانی هم که آفریدش ، به آن نگاه نکرد.

شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۳۸ ح ۱۰۵۰۰ ، إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۳۰۰ کلاهما عن موسی بن یسار ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۰

ح ۶۱۰۲ نقلاً عن الحاكم فى التاريخ عن أبى هريرة ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۲۹ وليس فيه ذيله .

حدیث۱۶۱۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إنّ اللّه َ لَمّا خَلَقَ الدُّنيا أعرَضَ عَنها ، فَلَم يَنظُر إلَيها مِن هَوانِها عَلَيهِ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند چون دنيا را آفريد ، از آن روى گرداند و بدان ننگريست؛ چرا كه در نزد او بى ارزش بود.
تاريخ دمشق : ج ۲۰ ص ۲۰۰ ح ۴۶۳۳ عن أبى بكر الزاهرى عن الإمـام الصادق عن أبيه عن جـدّه عليهم السـلام ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۰ .

حدیث۱۶۱۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إنَّ اللّه َ تَعالى لَمّا خَلَقَ الدُّنيا نَظَرَ إلَيها ، ثُمَّ أعرَضَ عَنها ، ثُمَّ قالَ : وعِزَّتى وجَلالى لا أنزَلتُكَ إلاّ فى شِرارِ خَلقى .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداى متعال چون دنيا را آفريد ، نگاهى به آن كرد و سپس از آن روى گرداند و فرمود: «به عزّت و جلالم سوگند كه تو را جز در ميان آفريدگان بدخويش ، فرود نمى آورم».
الجامع الصغير : ج ۱ ص ۲۷۴ ح ۱۷۸۷ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۳ نقلاً عن ابن عساكر عن أبى هريرة وليس فيه «نظر إليها» .

حدیث۱۶۱۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إنَّ اللّه َ خَلَقَ الـدُّنيا مُنـذُ خَلَقَها فَلَم يَنظُر إلَيها بَعدُ إلاّ مَكانَ المُتَعَبِّدينَ فيها مِنها ، ولَيسَ بِناظِرٍ إلَيها إلى يَومِ يُنفَخُ فِى الصّورِ ، ويَأذَنُ فى هَلاكِها مَقتا لَها ، ولَم يُؤثِرها عَلَى الآخِرَةِ .
پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله : خداوند دنيا را آفريد و از زمانى كه آن را آفريده ، هنوز به آن نظر نكرده است ، مگر به جاهايى از آن كه عبادت پيشگان در آن جايند، و تا روزى هم كه در صور دميده مى شود و اجازه نابودى دنيا را مى دهد ، به خاطر نفرتش از دنيا ، به آن نگاه نخواهد كرد ، و [هرگز] آن را بر آخرت ترجيح نداده است.
كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۱۴ ح ۶۲۱۶ نقلاً عن ابن عسّال عن أبى هريرة .

حدیث۱۶۱۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
يَقولُ اللّه ُ : ابنَ آدَمَ ، ما خَلَقتُ هذِهِ الدُّنيا مُنذُ خَلَقتُها إلاّ مِحنَةً عَلى أهلِ الدُّنيا ، ما أنظُرُ إلَيها إلاّ بِعَينِ المَقتِ ، فَلا تُوالِها فَاُعادِيَكَ .
پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : خداونـد مى فرمايـد: «پسـر آدم! اين دنيا را از همان زمان كه آفريـدم ، جز مايه رنـج اهل دنيا خلق نكردم. من جز با چشم دشمنى به آن نمى نگرم. پس، آن را دوست مدار كه تو را دشمن خواهم داشت».
الفردوس : ج ۵ ص ۲۳۴ ح ۸۰۵۱ عن ابن عمر .

حدیث۱۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّه ُ : لَولا عَبدِیَ المُؤمِنُ لَعَصَّبتُ رَأسَ الکافِرِ بِعِصابَةٍ مِن جَوهَرٍ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «اگر [به خاطر] بنده مؤمنم نبود ، بر سـر کافر ، دسـتاری از گوهر [باارزش] می بستم».

التمحیص : ص ۴۷ ح ۷۳ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۵۱ ح ۶۹ .

حدیث۱۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا . . . تَقولُ یَومَ القِیامَةِ : یا رَبِّ ، اجعَلنی لِاءَدنی أولِیائِکَ نَصیبا الیَومَ ، فَیَقولُ : اُسکُتی یا لا شَیءَ ، إنّی لَم أرضَکِ لَهُم فِی الدُّنیا ، أرضاکِ لَهُمُ الیَومَ؟!

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : دنیا... در روز قیامت می گوید: ای پروردگار من! امروز از من برای دون پایه ترین دوستانت نصیبی قرار ده.

خداوند می فرماید: «خاموش ، ای ناچیز! من در دنیا تو را برای آنان نپسندیدم . امروز ، تو را برایشان بپسندم؟!» .

تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ ؛ إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۳۰۱ .

حدیث۱۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّه ُ : وعِزَّتی وجَلالی وعَظَمَتی وَارتِفاعی فَوقَ عَرشی ، إنّی

لَاءَذودُ عَبدِیَ المُؤمِنَ عَنِ الدُّنیا وسَلوَتِها ورِحابِها کَما یَذودُ الرّاعِی الشَّفیقُ إ بِلَهُ عَن مَرابِضِ الغِرَّةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید: «به عزّت و جلالم و به عظمت و بلندای مقامم بر فراز عرشم سوگند ، بنده مؤمنِ خود را از دنیا و مشغولیات آن و نزدیک شدن به آن دور می کنم ، چنان که شبان دلسوز ، اشترانش را از

آغل های خطرناک و جایگاه های مرگبار ، دور می گرداند».

غَرّ فلانٌ فلاناً : عَرَّضه للهَلَکة (لسان العرب : ج ۵ ص ۱۷ «غرر») .

حدیث۱۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِن اُمَّتی مَن لَو أتی بـابَ أحَـدِکُم فَسَـأَلَهُ دینـارا لَم یُعطِهِ إیّاهُ ، ولَو سَأَلَهُ دِرهَما لَم یُعطِهِ إیّاهُ ، ولَو سَأَلَهُ فَلسا لَم یُعطِهِ إیّاهُ ، ولَو سَأَلَ اللّه َ الجَنَّةَ لَاءَعطاها إیّاهُ ، ولَو سَأَلَهُ الدُّنیا لَم یُعطِها إیّاهُ ، وما یَمنَعُها إیّاهُ لِهَوانِهِ عَلَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان امّت من ، کسانی هستند که اگر فردی از آنها به در خانه یکی از شما بیاید و از وی دیناری

بخواهد ، به او نمی دهد، اگر درهمی بخواهد ، به او نمی دهد، اگر یک فلس(سکه مسی) بخواهد ، به او نمی دهد، و همو ، اگر از خداوند بهشت را بخواهد ، آن را به او می دهد، هرچند ، اگر دنیا را از خدا بخواهد ، آن را به او نمی دهد، و این ندادن دنیا به او ، نه از آن روست که وی در نزد خداوند ، بی ارزش باشد.

الزهد لابن حنبل : ص ۱۸ عن سالم بن أبی الجعد ، إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۴۰۶ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۵۵ ح ۵۹۴۲ نقلاً عن هنّاد عن سالم بن أبی الجعد ؛ الأمالی للشجری : ج ۲ ص ۲۰۵ عن ثوبان ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۸۲ .

حدیث۱۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ لَیحمی عَبدَهُ المُؤمِنَ مِنَ الدُّنیا وهُوَ یُحِبُّهُ ، کَما تَحمونَ مَریضَکُم مِنَ الطَّعامِ وَالشَّرابِ تَخافونَهُ عَلَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بنده مؤمنش را از دنیا پرهیز می دهد ؛ چون دوستش دارد ، همچنان که شما بیمارتان را از خوردن و آشامیدن پرهیز می دهید ؛ چون از آن بر او می ترسید.

مسند ابن حنبل : ج ۹ ص ۱۵۸ ح ۲۳۶۸۳ ، الزهد لابن حنبل : ص ۱۷ کلاهما عن محمود بن لبید ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۲۳۱ ح ۷۴۶۵ عن أبی سعید الخدری ، تاریخ دمشق ، ج۱۲ ص۲۸۸ عن حذیفة بن الیمان نحوه ، إحیاء علوم الدین : ج ۴ ص ۱۸۶ ولیس فیه ذیله ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۴ وص ۳۳۱ ح ۶۸۰۱ .

حدیث۱۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا حَماهُ الدُّنیا ، کَما یَظَلُّ أحَدُکُم یَحمی سَقیمَهُ الماءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر گاه بنده ای را دوست بدارد، او را از دنیا پرهیز می دهد، چنان که هر یک از شما همواره بیمارش را از آب ، پرهیز می دهد.

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۳۸۱ ح ۲۰۳۶ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۲۳۰ ح ۷۴۶۴ ، المعجم الکبیر : ج ۱۹ ص ۱۲ ح ۱۷ ، موارد الظمآن : ص ۶۱۳ ح ۲۴۷۴ ، التاریخ الکبیر : ج ۷ ص ۱۸۵ ح ۸۲۳ کلّها عن قتادة بن النعمان ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۳ ح ۶۰۶۸ ؛ تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۳۲ وفیه «کما یحمی أحدکم مریضه من الماء» بدل «کما یظلّ» .

حدیث۱۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِن هَوانِ الدُّنیا عَلَی اللّه ِ أنَّ یَحیَی بنَ زَکَرِیّا علیه السلام قَتَلَتهُ امرَأَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خواری دنیا در نزد خدا ، یکی این است که یحیی بن زکریّا علیه السلام را یک زن [منحرف ،] به قتل رساند.

شُعب الإیمان : ج۷ ص۳۲۸ ح۱۰۴۷۴ عن اُبیّ بن کعب ، الدرّ المنثور : ج ۵ ص ۴۸۹ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۶۱۳۳ .

حدیث۱۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُجاءُ بِالـدُّنيا مُصَوَّرَةً يَومَ القِيامَةِ ، فَتَقولُ : يا رَبِّ ، اجعَلنى لِرَجُلٍ مِن أدنى أهلِ الجَنَّةِ مَنزِلَةً ، فَيَقولُ اللّه ُ : أنتِ أنتَنُ مِن ذلِكَ ، بَل أنتِ وأهلُكِ فِى النّارِ .

پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : روز قيامت، دنيا را در حالى كه مجسّم شـده است ، مى آورنـد و مى گويـد: اى پروردگار من! مرا براى يكى از دون پايه ترين اهل بهشت ، منزلتى قرار بده.

خداوند مى فرمايد: «تو متعفّن تر از آنى. نه ! تو و اهل تو ، در آتش اند».

حلية الأولياء : ج ۱۰ ص ۷۳ عن أنس ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۳۷ ح ۶۳۳۰ .

حدیث۱۶۲۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اِحذَرُوا الدُّنيا ؛ فَإِنَّها خَضِرَةٌ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از دنيا بر حذر باشيد؛ چرا كه دنيا خوش و شيرين است.

خَضِرَة : أى غَضّة ناعمة طريّة (النهاية : ج ۲ ص ۴۱ «خضر») .

حدیث۱۶۲۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: يا جَريرُ أسلِم تَسلَم ، يا جَرير أسلِم تَسلَم ـ قالَها ثلاثا ـ . . . يا جَريرُ اُحَذِّرُكَ الدُّنيا وحَلاوَةَ رَضاعِها ومَرارَةَ فِطامِها .

پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله ـ به جرير ـ : «اى جرير! اسـلام بياور تا به سـلامت مانى ، اسلام بياور تا به سلامت مانى» اين را سه بار فرمود . « . . .اى جرير! تو را از دنيا و شيرينى شير خوردن از آن (دستيابى به دنيا) و تلخى گرفته شدن از شير آن ، بر حذر مى دارم».

تاريخ المدينة : ج۲ ص۵۶۸ ، الفردوس : ج ۵ ص ۴۰۹ ح ۸۵۷۶ عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۷۳۱ ح ۸۶۰۱ ؛ نزهة الناظر : ص ۳۴ ح ۱۰۴ وفيهما ذيله من «إنّى اُحذّرك الدنيا . . .» .

حدیث۱۶۲۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا إنَّ الدُّنيا حُلوَةٌ خَضِرَةٌ ، فَرُبَّ مُتَخَوِّضٍ فِى الدُّنيا مِن مالِ اللّه ِ ورَسولِهِ لَيسَ لَهُ يَومَ القِيامَةِ إلاَّ النّارُ .

پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله : هان! دنيا شـيرين و خوش است . پس، اى بسا كسـى كه از مال خدا و پيامبر او خود را غرق دنيا مى كند ، امّا در روز قيامت ، او را جز آتش نيست.

المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۷۶ ح ۶۹۳۲ عن حمنة بنت جحش ، كنز العمّال : ج ۶ ص ۵۰۹ ح ۱۶۷۶۰ .

حدیث۱۶۲۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ الدُّنيا حُلوَةٌ خَضِرَةٌ ، فَمَن أصابَ مِنها شَيئا مِن حِلِّهِ فَذاكَ الَّذى يُبارَكُ لَهُ فيهِ ، وكَم مِن مُتَخَوِّضٍ فى مالِ اللّه ِ ومالِ رَسولِهِ لَهُ النّارُ يَومَ القِيامَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا شيرين و خوش است. پس ، هر كه به چيزى از دنيا از راه حلال دست يابد، خداوند در آن به او

برکت می دهد، و ای بسا تصرف کننده در مال خدا و مال پیامبر او که در روز قیامت برایش آتش است.

المعجم الكبير : ج ۲۴ ص ۳۴۱ ح ۸۵۱ عن عمرة بنت الحارث بن أبى ضرار ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۸۰ ح ۱۰۳۰۶ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۱ ح ۶۱۶۶ .

حدیث۱۶۲۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ الدُّنيا حُلوَةٌ خَضِرَةٌ ، وإنَّ اللّه َ مُستَخلِفُكُم فيها فَيَنظُرُ كَيفَ تَعمَلونَ ، فَاتَّقُوا الدُّنيا وَاتَّقُوا النِّساءَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنیا شیرین و خوش است. خداوند ، شما را در آن جانشین قرار داده است تا ببیند که چگونه عمل می کنید. پس، از دنیا [زدگی] و زن [بارگی [پروا کنید.

صحيح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۹۸ ح ۹۹ ، سنن الترمذى : ج ۴ ص ۴۸۳ ح ۲۱۹۱ ، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۳۲۵ ح ۴۰۰۰ ، مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۳۹ ح ۱۱۱۴۳ ، المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۵۵۱ ح ۸۵۴۳ ، السنن الكبرى : ج ۷ ص ۱۴۷ ح ۱۳۵۲۳ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۷۸ ح ۱۰۳۰۱ كلّها عن أبى سعيد الخدرى ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۱۰ ح ۶۱۹۷ .

حدیث۱۶۲۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ الدُّنيا حُلوَةٌ خَضِرَةٌ ، فَمَنِ اتَّقى فيها وأصلَحَ ، وإلاّ فَهُوَ كَالآكِلِ ولا يَشبَعُ ، فَبُعدُ النّاسِ كَبُعدِ الكَوكَبينِ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنیا شیرین و خوش است. پس، هر که در آن تقوا پیشه کند و کار شایسته انجام دهد[، رستگار می گردد]، وگرنه همانند کسی خواهد بود که می خورد و سیر نمی شود. پس، دوری مردم [از دنیا و سیر شدن از آن ،] چون دوری دو ستاره ای است که یکی از شرق طلوع می کند و [در همان زمان ، [دیگری غروب می کند.

أراد ـ واللّه ُ أعلم ـ الكواكب التى جَعلها اللّه تعالى منازلَ للقمر ، كما قال :

حدیث۱۶۳۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَاَءَنَا فى فِتنَةِ السَّرّاءِ أخوَفُ عَلَيكُم مِن فِتنَةِ الضَّرّاءِ ، إنَّكُم قَدِ ابتُليتُم بِفِتنَةِ الضَّرّاءِ فَصَبَرتُم ، وإنَّ الدُّنيا خَضِرَةٌ حُلوَةٌ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : من از آزمایش در رفاه ، برای شما بیشتر می ترسم تا آزمایش در سختی. شما به آزمایش در سختی آزموده شدید و صبر کردید ؛ امّا دنیا خوش و شیرین است.

مسند أبى يعلى : ج ۱ ص ۳۶۴ ح ۷۷۶ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۸۰ ح ۱۰۳۰۸ ، مسند البزّار : ج ۳ ص ۳۶۷ ح ۱۱۶۸ وفيه «فى السرّاء» بدل «فى فتنة السرّاء» ، حلية الأولياء : ج ۱ ص ۹۳ وكلّها عن سعد بن أبى وقّاص ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۵۷ ح ۶۴۳۱ .

حدیث۱۶۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اِحذَرُوا الدُّنيا ؛ فَإِنَّها أسحَرُ مِن هاروتَ وماروتَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : از دنیا حذر کنید؛ چرا که از هاروت و ماروت هم افسونگرتر است.

شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۳۹ ح ۱۰۵۰۴ ، ذمّ الدنيا لابن أبى الدنيا : ص ۵۴ ح ۱۳۲ كلاهما عن أبى الدرداء الرهاوى ، نوادر الاُصول : ج ۱ ص ۷۵ ، تفسير القرطبى : ج ۲ ص ۵۳ كلاهما عن عبد اللّه بن بشـر [بسر [المازنى وفيهما «اتّقوا الدنيا ، فوالذى نفسى بيده إنّها لأسحر» ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۱ ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۵ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ .

حدیث۱۶۳۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قالَ أخى عيسـى عليه السـلام : مَعاشِرَ الحَوارِيّين ، احذَرُوا الدُّنيا لا تَسحَركُم ، لَهِىَ وَاللّه أشَدُّ سِحرا مِن هاروت وماروت ، وَاعلَموا أنَّ الـدُّنيا مُـدبِرَةٌ وَالآخِرَةَ مُقبِلَـةٌ ، وإنَّ لِكُلٍّ واحِـدٍ مِنهُما بَنينَ ، فَكونوا مِن أبناءِ الآخِرَةِ دونَ بَنِى الـدُّنيا ؛ فَإِنَّ اليَومَ عَمَلٌ ولا حِسابَ ، وغَدا الحِسابُ ولا عَمَلَ .

پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله : برادرم عيسـى عليه السـلام گفت: «اى گروه حواريان! به هوش باشيد كه دنيا شما را افسون نكند. به خـدا سوگنـد كه دنيا افسونگرتر از هاروت و ماروت است. بدانيد كه دنيا رفتنى است و آخرت ، آمدنى، و براى هر يک از آن دو ، فرزنـدانى است. پس شـما از فرزنـدان آخرت باشـيد ، نه فرزندان دنيا؛ زيرا امروز ، روز عمل است نه حساب، و فردا روز حسابرسـى است نه عمل».

الدرّ المنثور : ج ۱ ص ۲۴۴ نقلاً عن الخطيب عن ابن عمر .

حدیث۱۶۳۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أكثَرَ النّاسِ فِى الدُّنيا شِبَعا أكثَرُهُم جوعا يَومَ القِيامَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : سيرترينِ مردم در دنيا، گرسنه ترينِ آنها در روز قيامت است.

عيون أخبار الرضا : ج ۲ ص ۳۹ ح ۱۱۳ عن داوود بن سـليمان الفرّاء عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، الأمالى للطوسى : ص ۳۴۶ ح ۷۱۵ عن سـلمان ، صحيفة الإمام الرضا عليه السلام : ص ۲۳۲ ح ۱۳۰ عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السـلام عن أبى جحيفـة عنه صـلى الله عليه و آله ، عـدّة الـداعى : ص ۷۴ وليس فيه «فى الـدنيا» ، بحـار الأنـوار : ج ۷۳ ص ۹۹ ح ۸۴ ؛ سنن الترمذى : ج ۴ ص ۶۴۹ ح ۲۴۷۸ عن ابن عمر ، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۱۱۲ ح ۳۳۵۱ عن سلمان وفيهما «أطولهم» بدل «أكثرهم» ، المستدرک على الصحيحين : ج ۴ ص ۱۳۵ ح ۷۱۴۰ عن أبى جحيفة ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۰ ح ۶۱۶۳ .

حدیث۱۶۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا يا رُبَّ نَفسٍ طاعِمَةٍ ناعِمَةٍ فِى الدُّنيا ، جائِعَةٍ عارِيَةٍ يَومَ القِيامَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هان! اى بسا انسان سير و نازپرورده در دنيا كه روز قيامت ، گرسنه و برهنه است.

شُعب الإيمان : ج ۲ ص ۱۷۰ ح ۱۴۶۱ ، الطبقـات الكبرى : ج ۷ ص ۴۲۳ كلاهما عن أبى البجير ، مسـند الشهاب : ج ۲ ص ۳۰۸ ح ۱۴۲۳ عـن ابن البجير ، كنز العمّـال : ج ۱۵ ص ۸۸۳ ح ۴۳۵۰۲ ؛ عـدّة الداعى : ص ۱۰۹ ، إرشـاد القلوب : ص ۱۵۷ وفيهما «كاسية» بدل «طاعمة» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۲۱ ح ۳۸ .

حدیث۱۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُلوَةُ الدُّنيا مُرَّةُ الآخِرَةِ ، ومُرَّةُ الدُّنيا حُلوَةُ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیرینی دنیا ، تلخی آخرت است و تلخی دنیا ، شیرینی آخرت.

مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۴۴۸ ح ۲۲۹۶۲ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۵ ح ۷۸۶۱ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۸۸ ح ۱۰۳۳۶ ، المعجم الکبیر : ج ۳ ص ۲۹۱ ح ۳۴۳۸ ، مسند الشامیّین : ج ۲ ص ۸۶ ح ۹۶۳ کلّها عن أبی مالک الأشعری ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۵ .

حدیث۱۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أعطَى اللّه ُ عَبدا مُؤمِنا حَظّا مِنَ الدُّنيا إلاّ مَشوبا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به هیچ بنده مؤمنی بهره ای از دنیا نداد ، مگر آمیخته با تیرگی، تا آن ، سهم او از پاداش خداوند [در آخرت [نباشد، و تا خداوند ، زلالی زندگی آخرت را برایش کامل گرداند.

الشَّوبُ : الخَلْطُ (الصحاح : ج ۱ ص ۱۵۸ «شوب») .

حدیث۱۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَشغَلَنَّكَ طَلَبُ دُنياكَ عَن طَلَبِ دينِكَ ؛ فَإِنَّ طالِبَ الدُّنيا رُبَّما أدرَكَ فَهَلَكَ بِما أدرَكَ ، ورُبَّما فاتَهُ فَهَلَكَ بِما فاتَهُ .

الأَكثَرونَ فِي الدُّنيا هُمُ الأَقَلّونَ فِي الآخِرَةِ إلاّ مَن قالَ : هكَذا ، وهكَذا ـ وحَثا بِيَدِهِ ـ .

وما اُعطِيَ أحَدٌ مِنَ الدُّنيا شَيئا إلاّ كانَ أنقَصَ مِن حَقِّهِ فِي الآخِرَةِ ، حَتّى سُلَيمانُ بنُ داودَ عليه السلام فَإِنَّهُ آخِرُ مَن يَدخُلُ الجَنَّةَ مِنَ الأَنبياءِ ؛ لِما اُعطِيَ مِنَ الدُّنيا ، ورَأسُ كُلِّ خَطيئَةٍ حُبُّ الدُّنيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «زنهار، که طلب دنیایت ، تو را از طلب دینت باز مدارد؛ چرا که طالب دنیا ، گاه [به مطلوبش [می رسد و با همانچه بدان رسیده است ، نابود می شود، و گاه نمی رسد و همانچه بدان نرسیده است ، مایه هلاکت او می گردد!

آنان که در دنیا داراترند ، در آخرت نادارترند ، مگر کسی که چنین و چنان کند»

و با دستش پراکند .

«به هیچ کس چیزی از دنیا داده نشد ، مگر آن که از حقّ او در آخرت کاست، حتّی سلیمان بن داوود علیه السلام . او به خاطر دنیایی که به وی داده شد، آخرین پیامبری است که وارد بهشت می شود. ریشه (/سرآمدِ) هر خطایی ، دنیادوستی است».

تاریخ الیعقوبی : ج ۲ ص ۹۶ .

حدیث۱۶۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حَقٌّ عَلَى اللّهِ ألاّ يَرتَفِعَ شَىءٌ مِنَ الدُّنيا إلاّ وَضَعَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بر خداوند است كه هيچ چيزى در دنيا بالا نرود ، مگر اين كه آن را پايين آورد.

الفردوس : ج ۲ ص ۱۳۲ ح ۲۶۷۵ عن أنس ، مجمع الزوائد : ج ۱۰ ص ۴۴۷ ح ۱۷۸۶۰ عن سعيد بن المسيّب .

حدیث۱۶۳۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّما مَثَلُ صاحِبِ الدُّنيا كَمَثَلِ الماشى فِى الماءِ ، هَل يَستَطيعُ أن يَمشِيَ فِى الماءِ إلاّ وتَبتَلَّ قَدَماهُ؟!

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : حكايت همدم با دنيا ، حكايت كسى است كه در آب ، راه مى رود. آيا مى تواند در آب راه برود ، بدون آن كه پاهايش خيس شود؟!

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۸ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۱۷ .

حدیث۱۶۴۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حُبُّ الدُّنيا رَأسُ كُلِّ خَطيئَةٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيادوستى ، ريشه هر خطايى است.

كنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۱۷ ، الخصال : ص ۲۵ ح ۸۷ عن درست بن أبى منصور عن رجل عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ص ۵۰۸ عن عيسى عليه السلام ، التحصين لابن فهد : ص ۲۷ ح ۴۳ ، غرر الحكم : ح ۴۸۶۸ عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ نقلاً عن مصباح الشريعة ؛ شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۳۸ ح ۱۰۵۰۱ ، ذمّ الدنيا لابن أبى الدنيا : ص ۱۶ ح ۹ كلاهما عن الحسن ، إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۲۹۹ ، البداية والنهاية : ج ۲ ص ۸۹ عن عيسى عليه السلام ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۴ .

حدیث۱۶۴۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حُبُّ الدُّنيا رَأسُ كُلِّ خَطيئَةٍ ، ومِفتاحُ كُلِّ سَيِّئَةٍ ، وسَبَبُ إحباطِ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيادوستى ، ريشه هر خطا، و كليد هر گناه، و سبب بى حاصل شدن هر كار نيكى است.

حَبِط عملُهُ : بَطَل ثوابُه . وأحبَطَهُ اللّهُ تعالى (الصحاح : ج ۳ ص ۱۱۱۸ «حبط») .

حدیث۱۶۴۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حُبُّ الدُّنيا أصلُ كُلِّ مَعصِيَةٍ ، وأوَّلُ كُلِّ ذَنبٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيادوستى، ريشه هر نافرمانى، و آغاز هر گناهى است.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث۱۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أوَّلَ ما عُصِیَ اللّه ُ بِهِ سِتٌّ : حُبُّ الدُّنیا ، وحُبُّ الرِّئاسَةِ ، وحُبُّ الطَّعامِ ، وحُبُّ النَّومِ ، وحُبُّ الرّاحَةِ ، وحُبُّ النِّساءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین عواملی که خدا با آنها نافرمانی شد ، شش چیز بود: دنیادوستی، ریاست خواهی، علاقه مندی به خوراک، علاقه مندی به خواب، راحت طلبی، و زن دوستی.

الکافی : ج ۲ ص ۲۸۹ ح ۳ ، الخصال : ص ۳۳۰ ح ۲۷ ، المحاسن : ج ۱ ص ۴۵۹ ح ۱۰۶۳ کلّها عن عبد اللّه بن سنان عن الإمام الصادق علیه السلام ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۰۵ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۰۵ ح ۳ .

حدیث۱۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکبَرُ الکَبائِرِ حُبُّ الدُّنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگ ترین گناه کبیره، دنیادوستی است.

الفردوس : ج ۱ ص ۳۶۴ ح ۱۴۶۸ عن ابن مسعود ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۴ ح ۶۰۷۴ .

حدیث۱۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَنبٌ عَظیمٌ لا یَسأَلُ النّاسُ اللّه َ المَغفِرَةَ مِنهُ : حُبُّ الدُّنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه بزرگی که مردم درباره آن از خداوند طلب مغفرت نمی کنند، دنیادوستی است.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۴۸ ح ۳۱۶۷ عن محمّد بن عجلان ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۲ ح ۶۱۷۱ .

حدیث۱۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنیا وحُبُّ اللّهِ لا یَجتَمِعانِ فی قَلبٍ أبَدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیادوستی و خدادوستی ، هرگز در یک دل نمی گنجند.

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث۱۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی أوحی إلی أخی عیسی علیه السلام : یا عیسی ، لا تُحِبَّ الدُّنیا فَإِنّی لَستُ اُحِبُّها ، وأحِبَّ الآخِرَةَ فَإِنَّما هِیَ دارُ المَعادِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به برادرم عیسی علیه السلام وحی فرمود که: «ای عیسی! دنیا را دوست مدار؛ زیرا من آن را دوست نمی دارم . و آخرت را دوست بدار؛ زیرا آن جا بازگشت گاه است».

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ کلّها عن أبی ذرّ ، بحار

الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث۱۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فی طَلَبِ الدُّنیا إضرارا بِالآخِرَةِ ، وفی طَلَبِ الآخِرَةِ إضرارا بِالدُّنیا ، فَأَضِرّوا بِالدُّنیا فَإِنَّها أولی بِالإِضرارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیاطلبی به آخرت زیان می زند و آخرت طلبی به دنیا لطمه می زند. شما به دنیا زیان بزنید که آن به زیان زدن ، سزاوارتر است.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۱ ح ۱۲ عن ابن بکیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۹ ح ۵۶۹ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۲ کلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله وفیهما «أحقّ» بدل «أولی» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۱ ح ۳۰ وراجع المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۵۲۹ ح ۸۴۸۷ وکنز العمّال : ج ۳ ص ۷۲۵ ح ۸۵۸۲ .

حدیث۱۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ دُنیاهُ أضَرَّ بِآخِرَتِهِ ، ومَن أحَبَّ آخِرَتَهُ أضَرَّ بِدُنیاهُ ، فَآثِروا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد ، به آخرت خود زیان می رساند، و هر که آخرتش را دوست بدارد ، به دنیای خویش زیان می زند . پس، شما آنچه را ماندگار است ، بر آنچه فناپذیر است ، ترجیح دهید.

آثرته : فضّلته (المصباح المنیر : ص ۴ «أثر») .

حدیث۱۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ الدُّنیا ذَهَبَ خَوفُ الآخِرَةِ مِن قَلبِهِ ، وما آتَی اللّه ُ عَبدا عِلما فَازدادَ لِلدُّنیا حُبّا إلاَّ ازدادَ مِنَ اللّه ِ تَعالی بُعدا ، وَازدادَ اللّه ُ تَعالی عَلَیهِ غَضَبا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیا را دوست بدارد ، هراس آخرت از دلش می رود . خداوند به هیچ بنده ای علمی نداد و آن علم بر دنیادوستی او نیفزود ، مگر آن که از خداوند متعال دورتر شد، و خشم خداوند متعال بر او فزونی گرفت.

النوادر للراوندی : ص ۱۵۷ ح ۲۲۹ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : ص ۳۹۹ عن الإمام الکاظم علیه السلام ، الاختصاص : ص ۲۴۳ عن الإمام الصادق علیه السلام ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۲ عنهم علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله وکلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۳۶ ح ۳۹ .

حدیث۱۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ دُنیاهُ وسُرَّ بِها ذَهَبَ خَوفُ الآخِرَةِ مِن قَلبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیایش را دوست بدارد و بدان شادمان گردد ، ترس آخرت از دلش می رود.

تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۷۹ ، المحجّة البیضاء : ج ۶ ص ۹۶ .

حدیث۱۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أبا ذَر ، ما مِن شَیءٍ أبغَضَ إلَی اللّه ِ مِنَ الدُّنیا ؛ خَلَقَها ثُمَّ أعرَضَ عَنها فَلَم یَنظُر إلَیها ، ولا یَنظُرُ إلَیها حَتّی تَقومَ السّاعَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارشش به ابو ذر ـ : ای ابو ذر! هیچ چیز در نزد خدا منفورتر از دنیا نیست. خداوند ، دنیا را آفرید ، سپس از آن روی گرداند و بدان ننگریست و تا قیام قیامت هم به آن نمی نگرد.

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۵۶ ، أعلام الدین : ص ۱۹۴ کلّها عن أبی ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۰ ح ۳ .

حدیث۱۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الآخِرَةَ ویُبغِضُ الدُّنیا ، فَأَحِبّوا ما أحَبَّ اللّه ُ وأبغِضوا ما أبغَضَ اللّه ُ ، ولا تَغتَرّوا بِالزّائِلَةِ عَن أهلِها ، وَاعمَلوا لِلباقِیَةِ ؛ تُدرِکوا ثَوابَ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آخرت را دوست ، و دنیا را دشمن می دارد. پس ، شما نیز آنچه را خدا دوست دارد ، دوست بدارید و آنچه را دشمن می دارد ، دشمن بدارید ، و فریب چیزی را که از اهلش جدا می شود ، نخورید، و برای آنچه ماندنی است ، کار کنید تا به پاداش آخرت دست یابید.

الفردوس : ج ۱ ص ۱۶۷ ح ۶۱۹ عن أبی هریرة .

حدیث۱۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرَدتَ أن یُحِبَّکَ اللّه ُ فَأَبغِضِ الدُّنیا ، وإذا أرَدتَ أن یُحِبَّکَ النّاسُ فَما کانَ عِندَکَ مِن فُضولِها فَانبِذهُ إلَیهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خواستی که خدا تو را دوست بدارد ، دنیا را دشمن بدار، و هر گاه خواستی که مردمْ تو را دوست بدارند ، زیادی های دنیا را که نزد توست ، پیش آنان بینداز.

تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۲۷۰ ح ۳۷۵۴ ، البدایة والنهایة : ج ۱۰ ص ۱۳۷ نقلاً عن ابن عساکر وکلاهما عن ربعی بن خراش ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۷ وراجع حلیة الأولیاء : ج ۸ ص ۴۱ .

حدیث۱۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فی حُبِّ أهلِ بَیتی عِشرینَ خَصلَةً . . . وَالتّاسِعَةُ بُغضُ الدُّنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبّت نسبت به اهل بیت من ، بیست فایده دارد : . . . . نهم: بیزاری از دنیا.

الخصال : ص۵۱۵ ح۱ عن أبی سعید الخدری ، روضة الواعظین : ص ۲۹۸ ، مشکاة الأنوار : ص ۱۵۳ ح ۳۷۶ .

حدیث۱۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن يَرغَبُ فِي الدُّنيا فَطالَ فيها أملُهُ ، أعمَى اللّهُ قَلبَهُ عَلى قَدرِ رَغبَتِهِ فيها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا علاقه مند باشد و آرزوهای دور و دراز در آن داشته باشد، خداوند به اندازه علاقه اش به دنیا ، دل او را کور می گرداند.

تحف العقول : ص ۶۰ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ عن أنس ، تيسير المطالب : ص ۳۶۵ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ؛ تاريخ أصبهان : ج ۱ ص ۱۶۲ ح ۱۴۴ عن ابن عبّاس وفيه «رغبته» بدل «أمله» ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۴ نقلاً عن أبي عبد الرحمن السلمي في كتاب المواعظ .

حدیث۱۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنتُم عَلى بَيِّنَةٍ مِن أمرِكُم ما لَم يَظهَر مِنكُم سَكرَتانِ : سَكرَةُ الجَهلِ ، وسَكرَةُ حُبِّ الدُّنيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که دو مستی در شما پدید نیاید ، پیوسته در مسیر درست هستید : مستی نادانی و مستی دنیادوستی.

ربيع الأبرار : ج ۱ ص ۶۱۸ عن معاذ بن جبل وراجع حلية الأولياء : ج ۸ ص ۴۸ وكنز العمّال : ج ۳ ص ۶۶ ح ۵۵۱۹ .

حدیث۱۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنتُمُ اليَومَ عَلى بَيِّنَةٍ مِن رَبِّكُم ، تَأمُرونَ بِالمَعروفِ وتَنهَونَ عَنِ المُنكَرِ وتُجاهِدونَ فى سَبيلِ اللّه ِ ، ثُمَّ تَظهَرُ فيكُمُ السَّكرَتانِ : سَكرَةُ الجَهلِ ، وسَكرَةُ حُبِّ العَيشِ ، وسَتَحوَّلونَ عَن ذلِكَ ؛ فَلا تَأمُرونَ بِمَعروفٍ ولا تَنهَونَ

عَن مُنكَرٍ ... .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما امروز در راه روشن پروردگارتان هستید. امر به معروف و نهی از منکر می کنید و در راه خدا به جهاد می پردازید ؛ امّا پس از آن ، دو مستی در شما پدید می آید: مستی نادانی و مستی عشق به زندگی . پس ، تغییر

می کنید و دیگر نه امر به معروف می کنید و نه نهی از منکر... .

حلية الأولياء : ج ۸ ص ۴۹ عن أنس ، كنز العمّال : ج ۱ ص ۲۱۴ ح ۱۰۷۰ .

حدیث۱۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما لى أرى حُبَّ الدُّنيا قَد غَلَبَ عَلى كَثيرٍ مِنَ النّاسِ حَتّى كَأَنَّ المَوتَ فى هذِهِ الدُّنيا عَلى غَيرِهِم كُتِبَ ! وكَأَنَّ الحَقَّ فى هذِهِ الدُّنيا عَلى غَيرِهِم وَجَبَ ! وحَتّى كَأَن لَم يَسمَعوا ويَرَوا مِن خَبَرِ الأَمواتِ قَبلَهُم ! سَبيلُهُم سَبيلُ قَومٍ سَفرٍ عَمّا قَليلٍ إلَيهِم راجِعونَ ، بُيوتُهُم أجداثُهُم ، ويَأكُلونَ تُراثَهُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه شده است که می بینم دنیادوستی بر بسیاری از مردم ، چیره آمده است، چندان که گویی مرگ

در این دنیا برای دیگران رقم خورده، و انگار حق (وظیفه) در این دنیا بر غیر آنان واجب گشته است، و گویی از خبر مردگان پیش از خود ، چیزی نشنیده و ندیده اند؟! راهشان راه گروهی مسافر است و به زودی به سوی آنان باز می گردند ؛ آنان که به خانه های گور خویش رفته انـد، و اینان میراث خوارشان شـده انـد، و می پندارند که پس از آنان جاودانه خواهند زیست. هیهات، هیهات! آیا آخرینشان از اوّلینشان پند نمی گیرند؟ سخنان پندآموز کتاب خدا را نفهمیدند و آنها را به فراموشی سپردند،

و خویشتن را از گزند هر بدفرجامی ای در امان پنداشتند، و از فرود آمدن هیچ گونه مصیبت و رویداد مهلکی نهراسیدند.

التُّراث : أصل التاء فيه واو . تقول : وَرِثتُ أبی ، ووَرِثت الشیء من أبی (الصحاح : ج ۱ ص ۲۹۵ «ورث») .

حدیث۱۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن اُشرِبَ قَلبُهُ حُبَّ الدُّنیا التاطَ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر که دلش مالامال از عشق به دنیا شود ، سه چیز همواره با اوست: مشـقّتی که رنـج آن تمام نمی شود، حرصی که به بی نیازی نمی انجامد، و آرزویی که به پایان نمی رسد.

التاط : لصق (النهایهٔ : ج ۴ ص ۲۷۷ «لوط») .

حدیث۱۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرامٌ عَلی كُلِّ قَلبٍ یُحِبُّ الدُّنیا أن یُفارِقَهُ الطَّمَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جدا شدن طمع از دلی که دنیادوست است ، ناشدنی است.

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث۱۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزالُ نَفسُ ابنِ آدَمَ شابَّهً فی طَلَبِ الدُّنیا ، وإنِ التَقَت تَرقُوَتاهُ مِنَ الكِبَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نفْس آدمی در دنیاخواهی ، پیوسته جوان است ، هرچند از شدّت پیری ، چنبرهای او به هم برسند.

کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۲۰ ح ۶۲۴۲ نقلاً عن الدیلمی عن أبی هریرهٔ .

حدیث۱۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا عَلِی ، أربَعُ خِصالٍ مِنَ الشَّقاءِ : جُمودُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ : ای علی! چهار خصلت ، از شقاوت است . خشکی چشم و قساوت قلب و آرزوی دراز و دنیادوستی ، از شقاوت اند.

جُمُودُ العَینِ : قِلّهٔ دمعها ؛ كنایهٔ عن قسوهٔ القلب (المصباح المنیر : ص ۱۰۷ «جمد») .

حدیث۱۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن عَلاماتِ الشَّقاءِ : جُمودُ العَینِ ، وقَسوَةُ القَلبِ ، وشِدَّةُ الحِرصِ فی طَلَبِ الدُّنیا ، وَالإِصرارُ عَلَی الذَّنبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های شقاوت اند: خشکی چشم، قساوت قلب، آزمندی شدید در طلب دنیا، و ادامه دادن به گناه.

الکافی : ج ۲ ص ۲۹۰ ح ۶ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ص ۴۷ ؛ مجمع الزوائد : ج ۱۰ ص ۳۸۹ ح ۱۷۶۸۵ نقلاً عن البزّار عن أنس نحوه .

حدیث۱۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جَعَلَ الهُمومَ هَمّا واحِدا ؛ هَمَّ آخِرَتِهِ ، کَفاهُ اللّه ُ هَمَّ دُنیاهُ . ومَن تَشَعَّبَت بِهِ الهُمومُ فی أحوالِ الدُّنیا لَم یُبالِ اللّه ُ فی أیِّ أودِیَتِها هَلَکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس همه غصّه هایش را یک غصّه ـ یعنی غصّه آخرتش ـ کُنَد ، خداوندغصّه های دنیای او را برطرف می سازد، و هر کس انواع غصّه های دنیا وجودش را فرا بگیرد ، خداوند، اهمّیتی نمی دهد که در کدام وادی از وادی های آن نابود می شود.

سنن ابن ماجة : ج ۱ ص ۹۵ ح ۲۵۷ ، شُعب الإیمان : ج ۲ ص ۳۰۶ ح ۱۸۸۸ کلاهما عن عبد اللّه بن مسعود ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۲ ص ۴۸۱ ح ۳۶۵۸ وج ۴ ص ۳۶۴ ح ۷۹۳۴ کلاهما عن ابن عمر ، حلیة الأولیاء : ج ۲ ص ۱۰۵ عن عبداللّه بن مسعود وکلّها نحوه ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۳ ح ۶۱۷۸ .

حدیث۱۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهدُ فِی الدُّنیا یُریحُ البَدَنَ ، وَالرَّغبَةُ فِی الدُّنیا تُتعِبُ البَدَنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل برکندن از دنیا ، مایه آسایش تن است و دنیاخواهی ، موجب خستگی تن.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۹۹ ح ۳۳۶۴ عن أبی هریرة .

حدیث۱۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّغبَةُ فِی الدُّنیا تُکثِرُ الهَمَّ وَالحُزنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیاخواهی ، گرفتگی و اندوه را زیاد می کند.

الخصال : ص ۷۳ ح ۱۱۴ عن فاطمة بنت الحسین عن أبیها علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۴ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۴ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ عن الإمام علیّ علیه السلام وفیه «تورث» بدل «تکثر» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۱ ح ۶۵ ؛ مسند الشهاب : ج ۱ ص ۱۸۸ ح ۲۷۸ عن عبداللّه بن عمرو .

حدیث۱۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ الدُّنيا مَشغَلَةٌ لِلقَلبِ وَالبَدَنِ ، فَإِنَّ اللّه َ يَسأَلُ أهلَ الدُّنيا عَمّا نَعَموا

فى حَلالِها ، فَكَيفَ بِما نَعَموا فى حَرامِها؟
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا مايه سرگرمى دل و تن [و غافل داشتن آنها از آخرت [است . خداوند از مردم دنيا درباره نعمت هاى حلالى كه برخوردار بوده اند،

بازخواست مى كند، چه رسد به برخوردارى آنان از نعمت هاى حرام دنيا .
الأمالى للطوسى : ص ۵۳۲ ح ۱۱۶۲ ، مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۹ ح ۲۶۶۱ نحوه وكلاهما عن أبى ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۸۱ ح ۳ .

حدیث۱۶۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن أصبَحَ مِن اُمَّتى وهَمُّهُ غَيرُ اللّه ِ ، فَلَيسَ مِنَ اللّه ِ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر فردى از امّت من كه صبح كند و دغدغه اش غير خدا باشد، از خدا نيست.
المحاسن : ج ۱ ص ۳۲۴ ح ۶۴۹ عن محمّد بن القاسم الهاشمى عن الإمام الصادق عليه السلام ، جامع الأحاديث للقمّى : ص ۱۲۱ وفيه «وأكبر همّه» بدل «من اُمّتى» ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۲۴۳ ح ۱۲ ؛ المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۳۵۶ ح ۷۹۰۲ عن عبد اللّه بن مسعود ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۶ عن أنس ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۸ .

حدیث۱۶۷۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن أصبَحَ وَالدُّنيا أكبَرُ هَمِّهِ ، فَلَيسَ مِنَ اللّه ِ فى شَىءٍ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه صبح كند و دنيا بزرگ ترين دل مشغولى او باشد ، نزد خداوند جايگاهى ندارد.
المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۳۵۲ ح ۷۸۸۹ عن حذيفة ، المعجم الأوسط : ج ۱ ص ۱۵۱ ح ۴۷۱ عن أبى ذرّ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۵ عن أنس وكلاهما نحوه ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۲۵ ح ۶۲۶۷ ؛ تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۰ ، المحجّة البيضاء : ج ۵ ص ۳۵۵ .

حدیث۱۶۷۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن كانَ أكثَرُ هَمِّهِ الحَياةَ الدُّنيا وأكثَرُ سَعيِهِ لِلَذَّةٍ تَفنى ، فَلَيسَ مِنَ الدّينِ فى شَىءٍ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه بيشترين دغدغه اش زندگى دنيا ، و بيشترين تلاشش براى لذّت هاى فناپذير باشد، از دين

بهره ای ندارد.

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۶ .

حدیث۱۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

«لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ» يَمنَعُ العِبادَ مِن سَخَطِ اللّه تَعالى ما لَم يُؤثِروا صَفقَةَ دُنياهُم عَلى دينِهِم ، فَإِذا آثَروا صَفقَةَ دُنياهُم عَلى دينِهِم ، ثُمَّ قالوا : «لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ» رُدَّت عَلَيهِم ، وقالَ اللّه ُ تَعالى : كَذَبتُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گفتنِ] لا إله إلاّ اللّه ، بندگان را از خشم خداوند متعال نگه می دارد ، تا زمانی که داد و ستد [و منافع] دنیایشان را بر دینشان مقدّم ندارند. و هر گاه داد و ستد دنیایشان را بر دینشان مقدّم بدارند و با این حال بگویند: «لا إله إلاّ اللّه » ، به خودشان پس زده می شود و خداوند متعال می گوید: دروغ می گویید.

نوادر الاُصول : ج۲ ص۷۳ ، شُعب الإيمان : ج۷ص۳۳۷ ح۱۰۴۹۷ نحوه وكلاهما عن أنس ، كنز العمّال : ج۱ ص ۶۲ ح ۲۲۱.

حدیث۱۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنتُمُ اليَومَ عَلى بَيِّنَةٍ مِن رَبِّكُم ، قَد بَيَّنَ اللّه ُ تَعالى طَريقَكُم ، ما لَم تَظهَر فيكُمُ السَّكرَتانِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما امروز دارای حجّتی آشکار از جانب پروردگارتان هستید . خداوند متعال ، تا زمانی که دو مستی در میان شما نمایان نشود ، راه شما را آشکار ساخته است: مستی زندگی، و مستی نادانی.

شما امروز ، امر به معروف و نهی از منکر می کنید، و در راه خدا به جهاد می پردازید؛ ولی زودا که با شیوع دنیادوستی در میانتان ، از این حال برگردید و دیگر امر به معروف و نهی از منکر نکنید و در غیر راه خدا بجنگید. کسانی که در آن هنگام ، در نهان و آشکار ، به کتاب [خدا [پایبندی نشان می دهند ، همانند نخستین پیشگامان مهاجران و انصار هستند.

السُّكْرُ : غَيبوبةُ العقل واختلاطه من الشراب ، وقد يعترى الإنسان من الغضب أو العشق أو القوّة أو الظفر (المعجم الوسيط : ج ۱ ص ۴۳۸ «سكر») .

حدیث۱۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما جَفوَةُ العُيونِ إلاّ مِن كَثرَةِ الذُّنوبِ ، وما كَثرَةُ الذُّنوب إلاّ مِن قِلَّةِ الوَرَعِ ، وما قِلَّةُ الوَرَعِ إلاّ مِن كَثرَةِ الجَفاءِ ، وما كَثرَةُ الجَفاءِ إلاّ مِن حُبِّ الدُّنيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشکی چشم ها ناشی از فراوانی گناهان است، و فراوانی گناهان ، ناشی از اندک بودن پارسایی، و اندک بودن پارسایی ، ناشی از درشت طبعی بسیار ، و درشت طبعی بسیار ، ناشی از دنیادوستی .

الفردوس : ج ۴ ص ۱۱۵ ح ۶۳۵۹ عن أنس .

حدیث۱۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِتَّةُ أشياءَ تُحبِطُ الأعمالَ : الاِشتِغالُ بِعُيوبِ الخَلقِ ، وقَسوَةُ القَلبِ ، وحُبُّ الدُّنيا ، وقِلَّةُ الحَياءِ ، وطولُ الأمَلِ ، وظالِمٌ لا يَنتَهى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش چیز ، اعمال [نیکو] را بر باد می دهد: پرداختن به عیوب مردم، سنگ دلی، دنیادوستی، کم حیایی، درازی آرزو ، و ستمگری که [از ستمکاری [باز نَایستد.

کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۸۵ ح ۴۴۰۲۳ نقلاً عن الفردوس عن عدیّ بن حاتم ، الجامع الصغیر : ج ۲ ص ۴۶ ح ۴۶۵۸ .

حدیث۱۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أصبَحَ وأمسى وَالدُّنيا أكبَرُ هَمِّهِ ، جَعَلَ اللّه ُ تَعالَى الفَقرَ بَينَ عَينَيهِ وشَتَّتَ أمرَهُ ، ولَم يَنَل مِنَ الدُّنيا إلاّ ما قُسِمَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در شب و روز ، بزرگ ترین دغدغه اش دنیا باشد ، خداوند متعال فقر را پیش چشمان او می نهد [تا همواره احساس فقر کند] و امورش را پریشان می سازد، و از دنیا جز به آنچه برایش قسمت شده، نمی رسد.

ثواب الأعمال : ص ۲۰۱ ح ۱ عن ابن أبییعفور عن الإمام الصادق علیه السلام ، الکافی : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۱۵ عن عبد اللّه بن أبی یعفور عن الإمام الصادق علیه السلام من دون إسنادٍ إلیه صلی الله علیه و آله ، الزهد للحسین بن سعید : ص ۴۹ ح ۱۳۲ عن أبی هاشم عن الإمام الصادق علیه السلام نحوه ، تحف العقول : ص ۴۸ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۳ ح ۱۵۴۶ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۴ ح ۹۶ .

حدیث۱۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَتِ الدُّنيا هَمَّهُ ، جَعَلَ اللّه ُ فَقرَهُ بَينَ عَينَيهِ ، وفَرَّقَ عَلَيهِ شَملَهُ ، ولَم يَأتِهِ مِنَ الدُّنيا إلاّ ما قُدِّرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دغدغه اش دنیا باشد ، خداوند فقر را پیش چشمان او می نهد، و آرامش [خاطر] او را پریشان می سازد، و از دنیا جز آنچه برایش مقدّر شده ، به او نمی رسد.

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۲ ح ۲۴۶۵ عن أنس ، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۳۷۵ ح ۴۱۰۵ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۸۸ ح ۱۰۳۳۸ کلاهما عن زید بن ثابت ، المعجم الکبیر : ج ۱۱ ص ۲۱۳ ح ۱۱۶۹۰ عن ابن عبّاس ، المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۲۳ ح ۵۹۹۰ عن أنس وکلّها نحوه ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۳۵ ح ۴۴۱۶۰ .

حدیث۱۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أصبَحَ وَالدُّنيا أكبَرُ هَمِّهِ فَلَيسَ مِنَ اللّه ِ فى شَىءٍ ، وألزَمَ قَلبَهُ أربَعَ خِصالٍ : هَمّا لا يَنقَطِعُ عَنهُ أبَدا ، وشُغُلًا لا يَنفَرِجُ مِنهُ أبَدا ، وفَقرا لا يَبلُغُ غِناهُ أبَدا ، وأمَلًا لا يَبلُغُ مُنتَهاهُ أبَدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در حالی صبح کند که بزرگ ترین دغدغه اش دنیا باشد ، نزد خداوند منزلتی ندارد و خداوند ، چهار چیز را پیوسته در دلش قرار می دهد: اندوهی که هرگز از او جدا نمی شود، گرفتاری ای که هرگز از آن خلاصی نمی یابد، فقری که هرگز به توانگری نمی انجامد، و آرزویی که هرگز به پایان نمی رسد.

تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۰ ، المحجّة البیضاء : ج ۵ ص ۳۵۵ ؛ الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۰ ح ۵۸۱۸ عن ابن عمر ، تنبیه الغافلین : ص ۲۴۵ ح ۳۲۰ کلاهما نحوه ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۲۶ ح ۶۲۷۲ وراجع أعلام الدین : ص ۳۴۵ وبحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۸ ح ۱۰

.

حدیث۱۶۷۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أنَا زَعيمٌ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس تمام وقت خود را صرف دنيا كند، من سه چيز را برايش ضمانت مى كنم: فقرى كه آن را توانگرى نيست، گرفتارى اى كه از آن خلاصى نيست، و غم و اندوهى كه تمام شدنى نيست.

الزعيم : الكفيل (النهاية : ج ٢ ص ٣٠٣ «زعم») .

حدیث۱۶۸۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن قَضى نَهمَتَهُ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس خواسته هاى خود را در دنيا برآورده سازد ، ميان او و خواسته هايش در آخرت ، مانع ايجاد مى شود.

النَّهْمُ : إفراط الشهوة (المصباح المنير : ص ٦٢٩ «نهم») .

حدیث۱۶۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قالَ لُقمان عليه السلام : . . . مَن يَختارُ الدُّنيا عَلَى الآخِرَةِ فاتَتهُ الدُّنيا ، ولا يَصيرُ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : لقمان عليه السلام گفت : «... هر كه دنيا را بر آخرت برگزيند ، به دنيا نمى رسد، و به مُلك آخرت [نيز] دست نمى يابد».

فى نوادر الاُصول : «لا يصبر» ، والتصويب من الدرّ المنثور .

حدیث۱۶۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن عَرَضَت لَهُ دُنيا وآخِرَةٌ فَاختارَ الدُّنيا عَلَى الآخِرَةِ ، لَقِيَ اللّه َ يَومَ القِيامَةِ ولَيسَت لَهُ حَسَنَةٌ يَتَّقى بِهَا النّارَ ، ومَنِ اختارَ الآخِرَةَ عَلَى الدُّنيا وتَرَكَ الدُّنيا رَضِيَ اللّه ُ عَنهُ وغَفَرَ لَهُ مَساوِئَ عَمَلِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه به او [كارى از] دنيا و [كارى از] آخرت عرضه شود و او دنيا را بر آخرت برگزيند ، روز قيامت ، خداوند را در حالى ديدار مى كند كه او را حتّى يك حسنه هم نيست كه با آن ، خود را از آتش نگه بدارد؛ و هر كس آخرت را بر دنيا مقدّم بدارد و [كار] دنيا را وا گذارد ، خداوند از او خشنود مى گردد و كارهاى بدش را مى آمرزد.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ٤ ص ١٤ ح ٤٩٦٨ ، الأمالى للصدوق : ص ٥١٥ ح ٧٠٧ كلاهما عن الحسين بن زيد عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام ، ثواب الأعمال : ص ٣٣٤ ح ١ عن ابن عبّاس وأبى هريرة ، عوالى اللآلى : ج ١ ص ٣٦٥ ح ٥٨ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ٧٣ ص ١٠٣ ح ٩٢ .

حدیث۱۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن عَرَضَت لَهُ الدُّنیا وَالآخِرَةُ فَأَخَذَ الآخِرَةَ وتَرَکَ الدُّنیا فَلَهُ الجَنَّةُ ، وإن أخَذَ الدُّنیا وتَرَکَ الآخِرَةَ فَلَهُ النّارُ .
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس دنیا و آخرت برایش پیش بیایـد و او آخرت را بگیرد و دنیا را وا گـذارد ، بهشت برای او خواهد بود و اگر دنیا را بگیرد و آخرت را وا گذارد، برای او آتش خواهد بود .
کنز العمّـال : ج ۳ ص ۲۲۷ ح ۶۲۷۶ نقلاًـ عن ابن عسـاکر عن أبی هریرة وابن عبّـاس ؛ جامع الأخبار : ص ۲۹۶ ح ۸۰۵ عن جابر بن عبد اللّه نحوه .

حدیث۱۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن تَقَحَّمَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بی فکر و تأمّل ، خود را در دنیا بیفکند، خویش را در آتش افکنده است.
یقال : اقتحَمَ الإنسانُ الأمرَ العظیم ، وتَقَحَّمَه ؛ إذا رمی نفسه فیه من غیر رویّة وتثبّت (النهایة : ج ۴ ص ۱۸ «قحم») .

حدیث۱۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یَقولُ اللّه ُ تَعالی : یا دُنیا مُرّی عَلی أولِیائی ، لا تَحلَولی لَهُم فَتَفتِنیهِم .
پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید: «ای دنیا! بر دوسـتان من تلخ شو، و به کام آنان شـیرین مباش ، که فریفته شان می گردانی».
مسند الشهاب : ج ۲ ص ۳۲۵ ح ۱۴۵۳ عن عبداللّه بن مسعود .

حدیث۱۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن یَتَوَلَّ الدُّنیا یَعجِز عَنها .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا بپردازد، از آن درمانده می شود.
الکـافی : ج ۸ ص ۸۲ ح ۳۹ عن أبی الصـباح عن الإمام الصادق علیه السـلام وراجع الزهـد للحسـین بن سـعید : ص۱۴ ح۲۸ وتاریخ الیعقوبی : ج۲ ص۹۴ والمصنّف لابن أبی شیبة : ج۸ ص۱۶۳ الرقم ۳۷ .

حدیث۱۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الدُّنیا عُرسُ المُنافِقینَ ، وَالقِیامَةُ عُرسُ المُتَّقینَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، عروسی منافقان است و قیامت ، عروسی پرهیزگاران.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۲۸ ح ۳۱۰۲ عن أنس .

حدیث۱۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن عَظَّمَ صاحِبَ دُنیا وأحَبَّهُ لِطَمَعِ دُنیاهُ ، سَخِطَ اللّه ُ عَلَیهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دنیاداری را بزرگ بدارد و به طمع دنیای او دوستش بدارد، خداوند بر او خشم می گیرد.
ثواب الأعمال : ص ۳۳۱ ح ۱ عن ابن عبّاس وأبی هریرة ، أعلام الدین : ص ۴۱۱ عن ابن عبّاس ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۳۶۰ ح ۳۰ .

حدیث۱۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَعَنَ اللّه ُ مَن أکرَمَ الغَنِیَّ لِغِناهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کسی را که ثروتمند را به خاطر ثروتش احترام نهد، از رحمتش دور می کند.
إرشاد القلوب : ص ۱۹۴ .

حدیث۱۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن تَضَعضَعَ لِغَنِیٍّ لِینالَ مِمّا فی یَدَیهِ ، أسخَطَ اللّه َ عَلَیهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برای رسیدن به نوایی از ثروتمندی، خود را در برابر او پست کند ، خداوند بر او خشم می گیرد.
المعجم الصغیر : ج ۱ ص ۲۵۷ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۱۳ ح ۱۰۰۴۴ ، تنبیه الغـافلین : ص ۲۵۷ ح ۳۴۱ کلّها عن أنس ، البدایة والنهایة : ج ۹ ص ۲۷۷ عن وهب وکلّها نحوه .

حدیث۱۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أتی غَنِیّا فَتَضَعضَعَ لَهُ ، ذَهَبَ ثُلُثا دینِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر توانگری در آید و خود را در برابر او پست کند ، دو سوم دینش می رود.
تحف العقول : ص ۸ ، نهج البلاغة : الحکمة ۲۲۸ عن الإمام علیّ علیه السلام ، تفسیر العیّاشی : ج ۱ ص ۱۲۰ ح ۳۷۹ عن عمرو بن جمیع رفعه عن الإمـام علیّ علیه السـلام وکلاهمـا نحوه ، الأمالی للمفیـد : ص ۱۸۸ ح ۱۵ ، الاختصـاص : ص ۲۲۶ وفیه «تضعضع له لشیء یصیبه منه» وکلاهما عن رفاعة عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۷۰ ح ۷ ؛ تاریخ بغداد : ج ۴ ص ۳۶۸ عن ابن مسعود ، تذکرة الخواصّ : ص ۱۳۴ عن الإمام علیّ علیه السلام نحوه .

حدیث۱۶۹۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اِجتَنِبِ المَحارِمَ تَكُن زاهِدا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از حرام ها دورى كن تا زاهد باشى.

مسند أبي يعلى : ج ۵ ص ۳۳۱ ح ۵۸۳۹ عن أبي هريرة .

حديث۱۶۹۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أزهَدُ النّاسِ مَنِ اجتَنَبَ الحَرامَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : زاهدترينِ مردم ، كسى است كه از حرام ، دورى كند.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۹۵ ح ۵۸۴۰ ، الأمالى للصدوق : ص ۷۲ ح ۴۱ كلاهما عن يونس بن ظبيان عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، معانى الأخبار : ص ۱۹۵ ح ۱ عن أبى حمزة الثمالى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تحف العقول : ص ۴۸۹ عن الإمام العسكرى عليه السلام وفيهما «ترك» بدل «اجتنب» ، كنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۹۹ عن الإمام علىّ عليه السلام ، أعلام الدين : ص ۳۲۲ وفيهما «المحارم» بدل «الحرام» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۱۲ ح ۲ .

حديث۱۶۹۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الزُّهدُ فِي الدُّنيا قَصرُ الأَمَلِ ، وشُكرُ كُلِّ نِعمَةٍ ، وَالوَرَعُ عَن كُلِّ ما حَرَّمَ اللّه ُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : زهدِ به دنيا ، عبارت است از: كوتاه كردن آرزو، گزاردن شكر هر نعمتى، و پرهيز از هر آنچه خداوند ، حرام كرده است.

تحف العقول : ص ۵۸ وص ۲۲۰ عن الإمام علىّ عليه السلام ، الكافى : ج ۵ ص ۷۱ ح ۳ ، معانى الأخبار : ص ۲۵۱ ح ۲ كلاهما عن أبى الطفيل عن الإمام علىّ عليه السلام .

حديث۱۶۹۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ارضَ بِقِسمِ اللّه ِ تَكُن زاهِدا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : به قسمت خدا راضى باش تا زاهد باشى.

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۶۴۲ عن أبي هريرة .

حديث۱۶۹۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أشرَفُ الزُّهدِ أن يَسكُنَ قَلبُكَ عَلى ما رُزِقتَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : برترين زهد ، آن است كه دلت به آنچه روزى تو شده است ، آرام گيرد.

كنز العمّال : ج ۱ ص ۳۷ ح ۶۵ نقلاً عن ابن النجّار فى تاريخه عن ابن عمر .

حدیث۱۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ الخَضِرُ علیه السلام : . . . مَن یُحَقِّرُ حالَهُ ویَتَّهِمُ اللّه َ بِما قَضی لَهُ ، کَیفَ یَکونُ زاهِدا؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خضر علیه السلام گفت : «... کسی که از وضع خود ناخشنود باشد و خدا را در آنچه برای او حکم کرده است ، متّهم سازد، چگونه زاهد است؟!» .

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۷۹ ح ۶۹۰۸ ، البدایة والنهایة : ج ۱ ص ۳۲۹ کلاهما عن عمر بن الخطّاب ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۴۵ ح ۴۴۱۷۶ ؛ منیة المرید : ص ۱۴۱ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۲۷ ح ۱۸ .

حدیث۱۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أبا ذَرٍّ ، إنَّ المُؤمِنَ لَم یَجزَع مِن ذُلِّ الدُّنیا ، ولَم یُبَل

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به ابو ذر غفاری ـ : ای ابوذر! مؤمن از خواری خود در دنیا بی تابی نمی کند و به دنیاپرستان و عزّت دنیا ، اهمیّتی نمی دهد.

ما اُبالیه : أی ما أکتَرِث له ، وإذا قالوا : لم اُبَلْ ، حذفوا تخفیفا لکثرة الاستعمال (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۸۵ «بلا») .

حدیث۱۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا عَلامَةُ الزّاهِدِ فَعَشَرَةٌ ؛ یَزهَدُ فِی المَحارِمِ ، ویَکُفُّ نَفسَهُ ، ویُقیمُ فَرائِضَ رَبِّهِ ، فَإِن کانَ مَملوکا أحسَنَ الطّاعَةَ ، وإن کان مالِکا أحسَنَ المَملَکَةَ ، ولَیسَ لَهُ حَمِیَّةٌ ولا حِقدٌ ، یُحسِنُ إلی مَن أساءَ إلَیهِ ، ویَنفَعُ مَن ضَرَّهُ ، ویَعفو عَمَّن ظَلَمَهُ ، ویَتَواضَعُ لِحَقِّ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه زهد ده تاست: به حرام ها بی رغبت است؛ خویشتندار است؛ واجبات پروردگارش را به جا می آورد؛ اگر مملوک است ، فرمان بُردار خوبی است؛ اگر مالک است ، ملکدار خوبی است؛ تندخو وکینه توز نیست؛ به کسی که به او بدی کرده است ، خوبی می کند؛ به کسی که به او زیان زده است ، سود می رساند؛ از کسی که به او ستم کرده است ، گذشت می کند؛ و در برابر حق خداوند ، فروتن است (یا: به خاطر خدا فروتنی می کند).

تحف العقول : ص ۲۱ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۲۱ ح ۱۱ .

حدیث۱۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أبا ذَر ، طوبی لِلزّاهِدینَ فِی الدُّنیا ، الرّاغِبینَ فِی الآخِرَةِ ، الَّذینَ اتَّخَذوا أرضَ اللّه ِ بِساطا ، وتُرابَها فِراشا ، وماءَها طیبا ، وَاتَّخَذُوا الکِتابَ شِعارا ، وَالدُّعاءَ لِلّهِ دِثارا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به ابو ذر ـ : ای ابو ذر! خوشا به حال دل بُریدگانِ از دنیا و دل دادگان به آخرت؛ آنان که زمین خدا را فرش خود قرار داده اند و خاکش را بستر و آبش را شربت گوارا؛ کتاب خدا را [چونان] جامه زیرین خود گرفتند و دعا به درگاه خدا را جامه رویین ، و دنیا را به کلّی پشتِ سر انداختند.

الشِّعار : الثوب الـذی یلی الجسـد ؛ لأنّه یَلی شَعْره . والـدِّثار : الثوب الـذی فوق الشِّعار (النهایـهٔ : ج ۲ ص ۴۸۰ «شـعر») . قال العلّامهٔ المجلسی قدس سره : أی یلازمون القرآن والدعاء کلزوم الدِّثار والشِّعار للإنسان (بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۲۷۶) .

حدیث۱۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا عَلِیُّ ، مَثِّلِ الآخِرَهَٔ فی قَلبِکَ وَالمَوتَ نَصبَ عَینَیکَ ، ولا تَنسَ مَوقِفَکَ بَینَ یَدَیِ اللّه ِ ، وکُن مِنَ اللّه ِ عَلی وَجَلٍ ، وَاذکُر نِعَمَ اللّه ِ ، وَاکفُف عَن مَحارِمِ اللّه ِ ، ونابِذ

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله ـ از سفارش های ایشان به علی علیه السلام ـ : ای علی! پیوسته آخرت را در دلت مجسّم بدار و مرگ را نصب العین خود ، قرار ده . حضورت را در پیشگاه خداوند ، فراموش مکن و از خداترسان باش و نعمت های خدا را به یاد داشته بـاش . از حرام های خـدا ، باز ایست، هَوَست را به دور افکن و از دودلی و طمع و آزمنـدی ، کناره گیر و فروتنی و خویشـتنداری و خوش خویی و نرم گویی را در پیش گیر و پیرو سـخن حق بـاش از هر که باشـد . از بخل و دروغ و ریا و خودپسـندی دوری کن و نعمت خدا را کوچک مشـمار و همواره ، شـکر آن را به جای آور و همیشه به یاد خدا باش و در همه حال ، او را سـپاس و سـتایش گوی و از کسـی که به تو سـتم کرده است ، درگـذر و با کسـی که از تو بُریده است ، پیوند برقرار کن و به کسـی که از تو مضایقه کرده است ، عطا کن . سـکوتت توأم با اندیشـیدن باشـد وگفتارت ، ذکر خدا و نگاه کردنت عبرت آموختن. تا می توانی ، دوستی بوَرز و با مردم به خوبی رفتار کن و در مصائب و سختی ها صبور باش و مصیبت ها را دستِ کم مگیر . درباره قیامت ، بسیار اندیشه کن و به بهشت ، شوق بورز و از آتش ، به خدا پناه ببر، امر به معروف و نهی از منکر کن و در راه خدا ، سـرزنش هیچ سرزنشگری در تو اثر نکند. از حلال، هرگاه برایت فراهم شد، هر اندازه که خواستی ، [بدون اسـراف و تبذیر [استفاده کن. به اخلاص و توکّل ، چنگ در زن و گمان را رها کن و بر شالوده بنا کن. باحق باش ، هرجا که بود. آنچه را بر تو مشـتبه می شود ، با کمک عقلت تمیز بـده؛ زیرا که عقل ، حجّت خـدا بر تو و سپرده ای [الهی [در وجود توست و برایت برکت ها دارد. اینهاست نشانه های زهـد و راه و روش آن، و عاقبتْ از آنِ پرهیزگاران است.

نَبَذت الشیء : إذا ألقیته من یدک (الصحاح : ج ۲ ص ۵۷۱ «نبذ») .

حدیث۱۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: قُلتُ : یـا جَبرَئیـلُ فَمـا تَفسیرُ الزُّهـدِ؟ قـالَ : الزّاهِـدُ یُحِبُّ مَن یُحِبُّ خـالِقُهُ ، ویُبغِضُ مَن یُبغِضُ خالِقُهُ ، ویَتَحَرَّجُ مِن حَلالِ الـدُّنیا ولا یَلتَفِتُ إلی حَرامِهـا ؛ فَـإِنَّ حَلالَهـا حِسـابٌ وحَرامَها عِقابٌ ، ویَرحَمُ جَمیعَ المُسلِمین کَما یَرحَمُ نَفسَهُ ، ویَتَحَرَّجُ مِنَ الکَلامِ کَما یَتَحَرَّجُ مِنَ المَیتَهِٔ الَّتی قَدِ اشتَدَّ نَتنُها ، ویَتَحَرَّجُ عَن حُطامِ الدُّنیا وزینَتِها کَما یَتَجَنَّبُ النّارَ أن تَغشاهُ ، وأن یُقَصِّرَ أمَلَهُ وکَأَنَّ بَینَ عَینَیهِ أجَلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در گفتگویی با جبرئیل علیه السلام ـ : گفتم: ای جبرئیل! تفسیر زهد چیست؟

گفت: «زاهـد ، کسـی [و آنچه] را که آفریـدگارش دوست دارد ، دوست می دارد و کسـی را که آفریـدگارش او را ناخوش دارد ، نـاخوش می دارد و از حلال دنیا می پرهیزد و به حرام آن ، توجّه نمی کنـد؛ زیرا حلال آن ، حساب دارد و حرامش کیفر. [زاهـد ، [همچنان که به خویشـتن رحم می کنـد ، به همه مسـلمانان ، رحم می کند و همان گونه که از لاشه گندیده بسـیار بدبو ، دوری می کند ، از سخن [بیجا [می پرهیزد و همان گونه که از آتش دوری می کند که مبادا او را فرا گیرد ، از حُطام دنیوی و زرق و برق آن ، دوری می کند؛ آرزویش کوتاه است ، انگار که مرگ خود را پیش چشم دارد».

معانی الأخبار : ص ۲۶۱ ح ۱ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۲۳ ح ۱۴۱۹ وفیه «کثرة الأکل» بـدل «الکلام» ، عدّة الداعی : ص ۸۵ عن الإمام الصادق علیه السـلام رفعه إلیه صـلی الله علیه و آله نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۳۷۳ ح ۱۹ ؛ کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۸ ح ۶۱۹۱ نقلاً عن الدیلمی عن أبی هریرة .

حدیث۱۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ الزُّهـدُ فِی الـدُّنیا تَحریمَ الحَلالِ ، ولا إضاعَـةَ المالِ ، ولکِنَّ الزُّهـدَ فِی الـدُّنیا الرِّضا بِالقَضاءِ ، وَالصَّبرُ عَلَی المَصائِبِ ، وَالیَأسُ عَنِ النّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد به دنیا ، به حرام کردن حلال [بر خود] و یا ترک دارایی نیست؛ بلکه زهد به دنیا ، عبارت است از: راضی بودن به قضا[ی الهی] و صبر در مصائب، و چشم امید بر کَندن از مردم.

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث۱۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ الزُّهدُ فِی الدُّنیا لُبسَ الخَشِنِ وأکلَ الجَشِبِ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : زهـدِ به دنیا ، پوشـیدن جامه درشت و خوردن غـذای خشک نیست؛ بلکه زهـد به دنیا ، عبارت از کوتاه کردن آرزوست.

الجَشِبُ : الغلیظ الخَشِنُ من الطعام ، وکلّ بشع الطعم جَشِب (النهایة : ج ۱ ص ۲۷۲ «جشب») .

حدیث۱۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزَّهادَةُ فِی الـدُّنیا لَیسَت بِتَحریمِ الحَلالِ ، ولا إضاعَـةِ المالِ ، ولکِنَّ الزَّهادَةَ فِی الدُّنیا ألّا تَکونَ بِما فی یَدَیکَ أوثَقَ مِمّا فی یَدَیِ اللّهِ ، وأن تَکونَ فی ثَوابِ المُصیبَةِ إذا أنتَ اُصِبتَ بِها أرغَبَ فیها لو أنَّها اُبقِیَت لَکَ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : زهـدِ به دنیا ، به حرام کردن حلال و یا ترک مال نیست؛ بلکه زهد به دنیا آن است که به آنچه در دست توست ، مطمئن تر از آنچه در دست خـداست ، نباشـی و به ثواب مصـیبتی که به تو می رسـد ، چندان راغب باشـی که آرزو کنی آن مصیبت برایت باقی بماند.

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۵۷۱ ح ۲۳۴۰ ، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۳۷۳ ح ۴۱۰۰ ، الفردوس : ج ۳ ص ۴۰۳ ح ۵۲۲۸ کلّها عن أبی ذرّ ، المعجم الأوسـط : ج ۸ ص ۵۷ ح ۷۹۵۴ ، حلیة الأولیاء : ج ۹ ص ۳۰۳ کلاهما عن أبی الـدرداء ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۹ وراجع أعلام الدین : ص ۲۹۳ .

حدیث۱۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَقومُ السّاعَةُ حَتّی یَکونَ الزُّهدُ رِوایَةً ، وَالوَرَعَ تَصَنُّعا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت برپا نمی شود تا آن که زهد ، قصّه سر زبان ها می شود و پارسایی ، تظاهر.

حلیهٔ الأولیاء : ج ۳ ص ۱۱۹ ، الفردوس : ج ۵ ص ۹۰ ح ۷۵۵۷ کلاهما عن أبی هریرهٔ .

حدیث۱۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَکونُ فی آخِرِ الزَّمـانِ قَومٌ یَلبَسونَ الصّوفَ فی صَیفِهِم وشِتائِهِم ، یَرَونَ أنَّ لَهُمُ الفَضلَ بِذلِکَ عَلی غَیرِهِم ، اُولئِکَ یَلعَنُهُم مَلائِکَهُ السَّماواتِ وَالأَرضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، جماعتی می آیند که در تابستان و زمستان ، پشمینه می پوشند و این را برای خود ، مایه برتری بر دیگران می دانند. فرشتگان آسمان ها و زمین ، اینان را لعنت می کنند.

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۹ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۸۱ ح ۲۶۶۱ کلاهما عن أبی ذرّ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۹۱ ح ۳ .

حدیث۱۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَأتی فی آخِرِ الزَّمانِ اُناسٌ مِن اُمَّتی یَأتونَ المَساجِدَ یَقعُدونَ فیها حَلَقا ، ذِکرُهُمُ الدُّنیا وحُبُّ الدُّنیا ، لا تُجالِسوهُم فَلَیسَ لِلّهِ بِهِم حاجَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آخر زمان ، مردمی از امّت من می آیند که به مساجد می روند و گِرد هم می نشینند و از دنیا و دوستیِ دنیا سخن می گویند. با آنان ننشینید؛ چرا که خداوند را با این افراد ، کاری نیست.

جامع الأخبار : ص ۱۷۹ ح ۴۳۵ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۶۹ وفیه «ناس» بدل «اُناس من اُمّتی» ، بحار الأنوار : ج ۸۳ ص ۳۶۸ ح ۲۷ .

حدیث۱۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ موسی علیه السلام [لِلخَضِرِ علیه السلام] : اُریدُ أن توصِیَنی بِوَصِیَّةٍ یَنفَعُنِی اللّه ُ بِها بَعدَکَ ، فَقالَ الخَضِرُ علیه السلام : . . . یا موسَی بنَ عِمران ، اجعَلِ الزُّهدَ وَالتَّقوی لِباسَکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام [به خضر علیه السلام] گفت: میل دارم به من سفارشی کنی که بعد از تو ، خداوند مرا بدان سود برساند.

خضر علیه السلام گفت : «... ای موسی بن عمران! زهد و تقوا را جامه خود گردان».

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۷۹ ح ۶۹۰۸ ، البدایهٔ والنهایهٔ : ج۱ ص۳۲۹ کلاهماعن عمر ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۴۵ ح ۴۴۱۷۶ .

حدیث۱۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَابنَ آدَمَ ، ما تَصنَعُ الدُّنیا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر آدم! دنیا را می خواهی چه کنی؟ حلالش حساب دارد و حرامش عذاب!

کذا فی الفردوس ، وفی کنز العمّال : «بالدنیا» .

حدیث۱۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أخَذَ مِنَ الدُّنيا مِنَ الحَلالِ حاسَبَهُ اللّه ُ ، ومَن أخَذَ مِنَ الدُّنيا مِنَ

الحَرامِ عَذَّبَهُ اللّه ُ ، اُفٍّ لِلدُّنيا وما فيها مِنَ البَلِيّاتِ ؛ حَلالُها حِسابٌ وحَرامُها عِقابٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از حلال دنیا برگیرد ، خداوند از او حساب کشد و هر که از حرام دنیا برگیرد ، خداوند ، او را عذاب کند. اُف به دنیا و رنج و مصیبت های آن. حلالش حساب دارد و حرامش کیفر.

الفردوس : ج ۳ ص ۵۸۵ ح ۵۸۳۰ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۳۶ ح ۶۳۲۵ نقلاً عن الحاکم فی تاریخه وکلاهما عن أنس .

حدیث۱۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَابنَ مَسعودٍ ، قَولُ اللّه ِ تَعالى : «لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در اندرز به ابن مسعود ـ : ای پسر مسعود! این سخن خدای متعال که: «تا بیازمایدتان که کدام یک از شما نیک کردارترید» ، به معنای آن است که کدام یک از شما به دنیا زاهدتر و بی رغبت ترید... .

ای پسر مسعود! آتش برای کسی است که مرتکب حرام شود و بهشت ، از آنِ کسی است که حلال را وا گذارد. پس، بر تو باد زهد؛ زیرا زهد ، از چیزهایی است که خداوند با آن بر فرشتگان مباهات می کند و با زهد است که خداوند ، به تو رو می کند و خدای جبّار بر تو درود می فرستد.

الملک : ۲ .

حدیث۱۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيارُكُم أزهَدُكُم فِي الدُّنيا ، وأرغَبُكُم فِي الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ شما کسی است که به دنیا بی رغبت تر و به آخرت ، علاقه مندتر است.

شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۷۷ ح ۱۰۶۶۴ عن أبی ذرّ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۶ ؛ مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث۱۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هاجِروا مِنَ الدُّنيا وما فيها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دنیا و هر آنچه در دنیاست ، هجرت کنید.

حلیة الأولیاء : ج ۲ ص ۲۶۰ عن عائشة ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۸ ح ۶۱۵۰ .

حدیث۱۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ النّاسِ مُؤمِنٌ مُزهِدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ ، مردمان، مؤمنِ کم دار است.

غریب الحدیث للهروی : ج ۱ ص ۲۳۷ ، النهایهٔ فی غریب الحدیث : ج ۲ ص ۳۲۱ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۸ ح ۶۰۹۴ نقلاً عن الفردوس عن أبی هریرهٔ وراجع غریب الحدیث للزمخشری : ج ۲ ص ۱۰۵ .

حدیث۱۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: وَلتَکُن قُرَّهُ عَینِکَ بِالزُّهدِ وصالِحِ الآثارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در اندرز به فرمانده سپاه ـ : نور دیده ات در زهد و کارهای شایسته ای است که [از تو] برجا می مانَد.

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۳۵۳ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اُدعُهُم إلَی الزُّهدِ فِی الدُّنیا وَالرَّغبَهِ فِی الآخِرَهِ ، وأن یُحاسِبوا أنفُسَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به معاذ ، آن گاه که او را به یمن می فرستاد ـ : آنان را به زهد به دنیا ، رغبت به آخرت و پرداختن به محاسبه نفس ، دعوت کن.

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث۱۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرکُ الدُّنیا أمَرُّ مِنَ الصَّبِرِ ، وأشَدُّ مِن حَطمِ السُّیوفِ فی سَبیلِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترک دنیا کردن ، از صبر زرد ، تلخ تر و از در هم شکستن شمشیرها در راه خدا سخت تر است.

الفردوس : ج ۲ ص ۷۰ ح ۲۳۹۵ عن ابن مسعود ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۳ .

حدیث۱۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما یُعبَدُ اللّه ُ بِشَیءٍ مِثلِ الزُّهدِ فِی الدُّنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به چیزی چون زهدِ به دنیا عبادت نشود.

عدّهٔ الداعی : ص ۱۱۱ ، التحصین لابن فهد : ص ۲۷ ح ۴۴ وفیه «تُعبِّد» بدل «یُعبَد» ، إرشاد القلوب : ص ۱۵۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۰

ص ۳۲۲ ح ۳۸ .

حدیث۱۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ فی قَولِهِ تَعالی : «وَ ءَاتَیْنَـهُ الْحُكْمَ صَبِیًّا»
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ـ درباره این سخن خداوند متعال كه «و در كودكی به او دانایی دادیم» ـ : یعنی زهد به دنیا. خدای متعال به موسی علیه السلام فرمود: «ای موسی! خودآرایان ، هرگز نمی توانند خویشتن را به زیوری كه در چشم من زیباتر از زهد باشد، بیارایند».
مریم : ۱۲ .

حدیث۱۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما زانَ اللّه ُ العِبادَ بِزینَةٍ أفضَلَ مِن زَهادَةِ الدُّنیا ، وعَفافٍ فی بَطنِهِ وفَرجِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بندگان را به زیوری برتر از زهدِ به دنیا و عفّت شكم و شهوت نیاراست.
حلیة الأولیاء : ج ۸ ص ۱۷۷ عن عبداللّه بن عمر ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۶ ح ۶۱۴۰ .

حدیث۱۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما تَزَیَّنَ الأَبرارُ فِی الدُّنیا بِمِثلِ الزُّهدِ فِی الدُّنیا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیكان ، در دنیا خود را به چیزی چون زهدِ به دنیا نیاراستند.
مسند أبی یعلی : ج ۲ ص ۲۶۵ ح ۱۶۱۴ ، الفردوس : ج ۴ ص ۱۰۵ ح ۶۳۳۲ كلاهما عن عمّار .

حدیث۱۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أعظَمُ النّاسِ فِی الدُّنیا خَطَرا
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پُر ارج ترین مردم در دنیا ، كسی است كه به دنیا ارج ننهد.
الخَطَر : ارتفاع القدر والمال والشرف والمنزلة (لسان العرب : ج ۴ ص ۲۵۱ «خطر») .

حدیث۱۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الزُّهدُ فی زَمانِنا هذا فِی الدَّنانیرِ وَالدَّراهِمِ ، ولَیَأتِیَنَّ عَلَی النّاسِ زَمانٌ الزُّهدُ فِی النّاسِ أنفَعُ لَهُم مِنَ الزُّهدِ فِی الدَّنانیرِ وَالدَّراهِمِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد در روزگار ما ، در دوری گُزیدن از دینار و دِرهم است؛ امّا روزگاری بر مردم فرا می رسد كه دوری گزیدن از مردم ، برایشان سودمندتر از زهد به دینار و درهم است.

کنز العمّال : ج ۱۱ ص ۱۵۳ ح ۳۱۰۰۲ نقلاً عن الدیلمی عن ابن عبّاس .

حدیث۱۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا عَلَّمَهُ اللّه ُ تَعالی بِلا تَعَلُّمٍ ، وهَداهُ بِلا هِدایَةٍ ،

وجَعَلَهُ بَصیرا وکَشَفَ عَنهُ العَمی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دل از دنیا بر کند ، خداوند متعال او را دانش می آموزد ، بی آن که از کسی بیاموزد، و هدایتش می کند ، بی آن که کسی به هدایت او بپردازد،

و او را بصیرت می بخشد و کوردلی را از او می زداید.

حلیهٔ الأولیاء : ج ۱ ص ۷۲ عن نصیر بن حمزهٔ عن أبیه عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۴ نقلًا عن أبی عبد الرحمن السلمی فی کتاب المواعظ والوصایا عن ابن عبّاس ؛ تحف العقول : ص ۶۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۶۳ ح ۱۸۷ .

حدیث۱۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا رَأَیتُمُ الرَّجُلَ قَد اُعطِیَ زُهدا فِی الدُّنیا وقِلَّةَ مَنطِقٍ ، فَاقتَرِبوا مِنهُ فَإِنَّهُ یُلقِی الحِکمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مردی را دیدید که «زهد در دنیا» و «کم گویی» به او عطا شده است، به وی نزدیک شوید؛ چرا که چنین شخصی ، حکمت می آموزد.

سنن ابن ماجهٔ : ج ۲ ص ۱۳۷۳ ح ۴۱۰۱ ، المعجم الکبیر : ج ۲۲ ص ۳۹۲ ح ۹۷۵ ، شُعب الإیمان : ج۷ ص۳۴۷ ح۱۰۵۳۴ ، حلیهٔ الأولیاء : ج ۱۰ ص ۴۰۵ وفیه «یلقن» بدل «یُلقی» ، تاریخ دمشق : ج۱۵ ص۸۴ ح۳۶۷۹ کلّها عن أبی خلّاد ، مسند أبی یعلی : ج ۶ ص ۱۹۰ ح ۶۷۷۰ عن عبداللّه بن جعفر نحوه ، اُسد الغابهٔ : ج۶ ص۸۰ ح۵۸۳۹ عن أبی خالد الکندی ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۳ ح ۶۰۶۹ ؛ الأمالی للطوسی : ص۵۳۱ ح۱۱۶۲، مکارم الأخلاق : ج۲ ص۳۶۹ ح ۲۶۶۱ کلاهما عن أبی ذرّ نحوه، بحار الأنوار : ج۷۷ ص۸۰ ح۳ .

حدیث۱۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أبا ذَر ، ما زَهِدَ عَبدٌ فِی الدُّنیا إلاّ أثبَتَ اللّه ُ الحِکمَةَ فی قَلبِهِ وأنطَقَ بِها لِسانَهُ ، وبَصَّرَهُ عُیوبَ الدُّنیا وداءَها ودَواءَها ، وأخرَجَهُ مِنها سالِما إلی دارِ السَّلامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به ابو ذر ـ : ای ابو ذر! هیچ بنده ای در دنیا زهد نورزید ، مگر آن که خداوند ، حکمت را در دلش ثابت کرد و زبانش را بدان گویا ساخت، عیب های دنیا و درد و درمان آن را به وی شناساند، و او را سالم از دنیا به سرای سلامت (بهشت) برد.

. الأمالی للطوسی : ص ۵۳۱ ح ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۶۸ ح ۲۶۶۱ وفیه «أنبت» بدل «أثبت» وکلاهما عن أبی ذرّ ،

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۱ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۴۱۰ ح ۵۸۹۰ کلاهما عن الهیثم بن واقد الحریری عن الإمام الصادق علیه السلام ، ثواب الأعمال : ص ۲۰۰ ح ۱ عن سیف عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۳۳ ح ۲۷ ؛ حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۹۱ عن جعفر بن محمّد بن عبداللّه عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، الفردوس : ج ۴ ص ۶۹ ح ۶۲۱۵ عن أبی ذرّ وکلاهما نحوه .

حدیث۱۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلاحُ أوَّلِ هذِهِ الاُمَّةِ بِالزُّهدِ وَاليَقينِ ، ويَهلِكُ آخِرُها

بِالبُخلِ وَالأَمَلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اوّل این امّت ، با «زهد» و «یقین» ساخته شد، و آخر آن ،

با «بخل» و «آرزو» نابود می شود.

الزهد لابن حنبل : ص ۱۶ عن عبداللّه بن عمرو ، المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۳۳۲ ح ۷۶۵۰ وفیه «هلاکها» بدل «یهلک آخرها» ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۴۲۷ ح ۱۰۸۴۴ وص ۴۲۸ ح ۱۰۸۴۵ کلاهما نحوه وکلّها عن شعیب عن أبیه ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۴۴۹ ح ۷۳۸۸ .

حدیث۱۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرامٌ عَلى قُلوبِكُم أن تَعرِفَ حَلاوَةَ الإِيمانِ حَتّى تَزهَدَ فِي الدُّنيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چشیدن شیرینی ایمان بر دل های شما حرام است ، مگر آن گاه که دل هایتان نسبت به دنیا زهد ورزند.

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۲ عن حفص بن غیاث عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۹ ح ۵۶۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۴۹ ح ۲۰ .

حدیث۱۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَجِدُ الرَّجُلُ حَلاوَةَ الإِيمانِ فی قَلبِهِ حَتّى لا يُبالِيَ مَن أكَلَ الدُّنيا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی ، شیرینی ایمان را در دلش نمی یابد ، مگر آن گاه که باکی نداشته باشد که دنیا را چه کسی می خورَد.

«حتّی لا یبالی من أکل الدنیا» : یحتمل أن یکون «من» اسم موصول و«أکل» فعلاً ماضیا ، وأن یکون «من» حرف جرّ و «أکل» مصدرا . فعلی الأوّل المعنی: أنّه لاـ یعتنی بشأن الدنیا بحیث لاـ یحسد أحدا علیها ، . . . وعلی الثانی أیضا یرجع إلی ذلک ؛ أو المعنی : لا یعتنی بأکل الدنیا والتصرّف فیها (مرآة العقول: ج ۸ ص ۲۶۹) .

حدیث۱۷۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الزُّهدُ فِى الدُّنيا يُريحُ القَلبَ وَالبَدَنَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : دل بر كندن از دنيا ، جان و تن را آسوده مى سازد.

الخصال : ص ۷۳ ح ۱۱۴ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها عليه السلام ، روضة الواعظين : ص ۴۸۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۰ ح ۱۱۰ ؛ المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۷۷ ح ۶۱۲۰ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۴۸ ح ۱۰۵۳۸ كلاهما عن أبى هريرة وح ۱۰۵۳۶ عن طاووس ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۱۸۸ ح ۲۷۸ عن عبد اللّه بن عمرو ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۲ ح ۶۰۶۱ .

حدیث۱۷۳۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ فِى الزُّهدِ لَراحَةً .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : به راستى كه در زهد ، آسايشى است.

أعلام الـدين : ص ۳۳۶ عـن ابن عبّـاس ، غرر الحكم : ح ۳۲۹ عن الإمام علىّ عليه السـلام وفيه «الراحـة فى الزهـد» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۷ ح ۳۷ .

حدیث۱۷۳۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الزُّهدُ فِى الدُّنيَا الرّاحَةُ العُظمى .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : زهد در دنيا ، بزرگ ترين آسايش است.

غرر الحكم : ح ۱۳۱۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۷ ح ۱۱۹۸ .

حدیث۱۷۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحَبَّ الرّاحَةَ فَليُؤثِرِ الزُّهدَ فِى الدُّنيا .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه آسايش مى خواهد ، بايد زهد در دنيا را بر گزينند.

غرر الحكم : ح ۸۹۴۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۸۴ .

حدیث۱۷۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الزُّهدُ أفضَلُ الرّاحَتَينِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : زهد، برترين آسايش است.

غرر الحكم : ح ۱۶۵۱ .

حدیث۱۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا خَلَقَ اللّه ُ الـدُّنیا أمَرَها بِطاعَتِهِ فَأَطاعَت رَبَّها ، فَقالَ لَها : خالِفی مَن طَلَبَكِ ووافِقی مَن خالَفَكِ . فَهِیَ عَلی ما عَهِدَ اللّه ُ إلَیها وطَبَعَها عَلَیهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : چون خداوند دنیا را آفرید ، فرمانش داد که از او اطاعت کند و دنیا از خداوندگارش اطاعت کرد. پس به دنیا فرمود: «با آن که تو را می جوید ، ناسازگاری کن، و با آن که با تو ناسازگاری می کند ، سازگار باش».

پس، دنیا بر این دستوری است که خدا به او داد و خداوند ، آن را بر همین سرشت.

مصباح الشریعة : ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ .

حدیث۱۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَی اللّه ُ إلَی الدُّنیا أنِ اخدُمی مَن خَدَمَنی ، وأتعِبی مَن خَدَمَكِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد به دنیا وحی فرمود که: «هر که مرا خـدمت می کند ، خدمتش کن، و هر که تو را خدمت می کند ، به رنجش بیفکن».

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۶۳ ح ۵۷۶۲ ، المواعظ للصدوق : ص ۲۷ کلاهما عن حمّاد بن عمر وأنس بن محمّد عن أبیه جمیعا عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السـلام ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، جامع الأخبار : ص ۵۰۴ ح ۱۳۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۵۴ ح ۳ ؛ تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۴۴ ح ۴۱۰۰ ، مسـند الشهاب : ج ۲ ص ۳۲۶ ح ۱۴۵۴ کلاهما عن عبـداللّه بن مسـعود ، حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۱۹۴ عن محمّد بن بشـر عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ جَلَّ جَلالُهُ أوحی إلَی الدُّنیا أن أتعِبی مَن خَدَمَكِ ، وَاخدُمی مَن رَفَضَكِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد ، به دنیا وحی کرد که: «آن را که به خـدمت تو در می آیـد ، به رنـج افکن، و آن را که دست از تو می شوید ، خدمت کن».

الأمالی للصـدوق : ص ۳۵۴ ح ۴۳۲ عن المفضّـل بن عمر عن الإمـام الصـادق عن آبـائه علیهم السـلام ، مشـکاة الأنوار : ص ۴۵۰ ح ۱۵۰۹ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۷ ح ۵۱ .

حدیث۱۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا هانَت عَلَیهِ المُصیباتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به دنیا بی رغبت شود ، سختی ها بر او آسان می گردند.

مكارم الأخلاق : ج ٢ ص ٣٤١ ح ٢٦٦٠ عن عبداللّه بن مسعود ، الكافى : ج ٢ ص ٥٠ ح ١ عن جابر عن الإمام الباقر عن الإمام علىّ عليهماالسلام ، نهج البلاغة : الحكمة ٣١ عن الإمام علىّ عليه السلام نحوه ، الأمالى للمفيد : ص ٢٧٧ ح ٣ عن قبيصة بن جابر عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ٦٨ ص ٣٥١ ح ١٩ ؛ تاريخ بغداد : ج ۶ ص ٣٠١ ح ٣٣۴١ ، حلية الأولياء : ج ۵ ص ١٠ كلاهما عن الحارث الأعور عن الإمام علىّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تاريخ دمشق : ج ۴٢ ص ۵١۵ عن قبيصة بن جابر عن الإمام علىّ عليه السلام نحوه ، كنز العمّال : ج ٣ ص ٧١٩ ح ٨۵۶۵ .

حديث۱۷۴۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

جُلَساءُ اللّه ِ غَدا أهلُ الزُّهدِ فِى الدُّنيا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : همنشينانِ خداوند در فرداى قيامت ، آنان اند كه در دنيا زاهدند.

الفردوس : ج ٢ ص ١٠٩ ح ٢۵٧٢ ، كنز العمّال : ج ٣ ص ۴٢٧ ح ٧٢٧٩ نقلاً عن ابن لال وكلاهما عن سلمان .

حديث۱۷۴۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن يَشتَهى كَرامَةَ الآخِرَةِ يَدَع زينَةَ الدُّنيا ، هُنالِكَ استَحيَا العَبدُ مِنَ اللّه ِ ، وهُنالِكَ أصابَ وِلايَةَ اللّه ِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : آن كه خواهان كرامت آخرت است ، زيور دنيا را رها مى كند. همين جاست كه بنده از خدا حيا مى كند، و اين جاست كه به [مقام] ولايت خداوند مى رسد.

الزهد لابن المبارك : ص ١٠٧ ح ٣١٧ ، تفسير الثعالبى : ج ۵ ص ۴٨٧ كلاهما عن الحسن ، كنز العمّال : ج ١۵ ص ٩٣٨ ح ۴٣۶١١ .

حديث۱۷۴۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا أرَدتَ أن يُحِبَّكَ اللّه ُ فَأَبغِضِ الدُّنيا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اگر مى خواهى كه خداوند تو را دوست بدارد، دنيا را دشمن بدار.

تاريخ بغداد : ج ٧ ص ٧٠ ح ٣٧۵۴ ، تاريخ دمشق : ج ۶ ص ٢٩٠ ح ١۵۴٩ ، البداية والنهاية : ج ١٠ ص ١٣٧ كلّها عن ربعى بن خراش ، كنز العمّال : ج ٣ ص ١٨٢ ح ۶٠۶٧ .

حديث۱۷۴۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: اِزهَد فِى الدُّنيا يُحِبَّكَ اللّه ُ ، وَازهَد فيما فى أيدِى النّاسِ يُحِبَّكَ النّاسُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ در اندرز به مردى ـ : نسبت به دنيا زهد بورز تا خداوندتو را دوست بدارد، و نسبت به آنچه مردم دارند ، زهد بورز تا مردم دوستت بدارند.

المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ٣۴٨ ح ٧٨٧٣ ، سنن ابن ماجة : ج ٢ ص ١٣٧۴ ح ۴١٠٢ وفيه «يحبّوك» بدل «يحبّك الناس» ، المعجم الكبير : ج ۶ ص ١٩٣ ح ۵٩٧٢ ، شُعب الإيمان : ج ٧ ص ٣۴۴ ح ١٠۵٢٢ و ١٠۵٢٣ ، مسند الشهاب : ج ١ ص ٣٧٣ ح ۶۴٣

كلّها عن سهل بن سعد ، كنز العمّال : ج ٣ ص ١٨٧ ح ۶٠٩١ ؛ الأمالي للطوسي : ص ١۴٠ ح ٢٢٨ وص ٢٠٢ ح ٣۴۴ كلاهما عن محمّد بن عيسى الكندي عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ٧٠ ص ١۵ ح ۴ .

حدیث۱۷۴۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: لَقِيَني أبو بَكر ، فَقالَ : كَيفَ أنتَ يا حَنظَلَةُ؟

قُلتُ : نافَقَ حَنظَلَةُ !

قالَ : سُبحانَ اللّه ! ما تَقولُ؟

قُلتُ : نَكونُ عِندَ رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله يُذَكِّرُنا بِالنّارِ وَالجَنَّةِ حَتّى كَأَنّا رَأيُ عَينٍ ، فَإِذا خَرَجنا مِن عِندِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله عافَسنَا

صحيح مسلم ـ به نقل از حنظله اُسَيدى كه از كاتبان پيامبر خدا بود ـ : ابو بكر به من بر خورد و گفت: چگونه اى ، اى حنظله؟

گفتم: حنظله ، منافق گشته است!

ابو بكر گفت: سبحان اللّه ! چه مى گويى؟

گفتم: وقتى نزد پيامبر خدا صلى الله عليه و آله هستيم و برايمان از آتش و بهشت مى گويد ، چنانيم كه گويا آنها را به چشم مى بينيم؛ ولى از محضر پيامبر خدا كه بيرون مى رويم ، به زن و فرزند و زندگى مان مى پردازيم و بسيارى از سخنان پيامبر را فراموش مى كنيم.

ابو بكر گفت: به خدا سوگند كه ما نيز همين حال را داريم!

پس، من و ابو بكر رفتيم تا بر پيامبر خدا وارد شديم.

من گفتم: اى پيامبر خدا! حنظله منافق گشته است!

پيامبر خدا فرمود: «چه طور؟» .

گفتم: اى پيامبر خدا! آن گاه كه نزد شما هستيم و از آتش و بهشت برايمان مى گويى ، گويا آنها را به چشم مى بينيم؛ امّا از نزد شما كه مى رويم ، به زن و فرزند و زندگى خود مى پردازيم، و بسيارى از آن سخنان را فراموش مى كنيم!

پيامبر خدا فرمود: «سوگند به آن كه جانم در دست اوست ، اگر بر آن حالى

كه نزد من داريد ، دوام آوريد ، ... فرشتگان در بسترهايتان و در كوى و برزن هايتان با شما دست مى دهند؛ امّا ـ اى حنظله ـ آدمى هر ساعتى ، حالتى دارد» ، و سه بار اين جمله را فرمود .

المعافسة: المعالجة والممارسة والملاعبة (النهاية : ج ٣ ص ٢۶٣ «عفس») .

حدیث۱۷۴۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما مِن عَبدٍ يَدَعُ الدُّنيا إلاّ لَم يَزَل عَزيزا فِي الدُّنيا وَالآخِرَةِ ، يَخافُهُ النّاسُ مادامَ في حالِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هيچ بنده اى نيست كه دنيا را وا نهد ، مگر آن كه پيوسته در دنيا و آخرت ، عزّتمند است و تا زمانى كه بر آن حال است ، هيبت او در دل مردم خواهد بود.

الفردوس : ج ۴ ص ٨ ح ۶٠٢٠ عن أبي هريرة .

حدیث۱۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قَد أفلَحَ المُزهِدُ المُجهِدُ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رستگار است بی اعتنای سختکوش: بی اعتنا به زندگی، و سختکوش در عبادت (سه بار).
جَهَد الرجلُ فی کذا : أی جَدَّ فیه وبالَغ (لسان العرب: ج ۳ ص ۱۳۳ «جهد») .

حدیث۱۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلامَةُ الوَرَعِ الزُّهدُ فِی الدُّنیا ، فَمَن تَمَسَّکَ بِالوَرَعِ وَالزُّهدِ بَلَّغاهُ کُلَّ دَرَجَةٍ رَفیعَةٍ ، ومَن تَخَلّی مِنهُما لَقِیَنی یَومَ القِیامَةِ عَلی غَیرِ مِلَّتی .
پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : نشانه پارسایی ، زهد در دنیاست. پس، هر که به پارسایی و زهد چنگ در زند ، این دو او را به هر درجه بالایی می رسانند، و هر که از این دو ، دست کشد ، روز قیامت مرا بر غیر آیین من دیدار می کند.
الفردوس : ج ۱ ص ۲۰۵ ح ۷۸۵ عن ابن مسعود .

حدیث۱۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ ناجی موسی علیه السلام فَکانَ فیما ناجاهُ أن قالَ : یا موسی . . . أمَّا الزّاهِدونَ فِی الدُّنیا ، فَإِنّی أمنَحُهُم جَنَّتی یَتَبَوَّؤونَ مِنها حَیثُ شاؤوا .
پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ با موسـی علیه السـلام به نجوا پرداخت و از جمله نجواهایش این بود که گفت: «ای موسی!... من بهشت خویش را تقدیم زاهدانِ در دنیا می کنم و در هر کجای آن که می خواهند ، ساکن شوند».
شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۴۵ ح ۱۰۵۲۷ عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۷۲۳ ح ۸۵۷۸ .

حدیث۱۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ خَلَقَ العَقلَ مِن نورٍ مَخزونٍ مَکنونٍ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ خِرَد را از نوری آفریده که در دانشِ پیشینش اندوخته و نهفته بود و هیچ پیامبر مُرسَل و فرشته مقرّبی ، از آن مطّلع نبود. آن گاه ، دانش را نفْس آن ، فهم را روحش ، و زهد را سرش... قرار داد.
مَکْنُون : أی مستور (تاج العروس : ج ۱۸ ص ۴۸۵ «کنن») .

حدیث۱۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَو تَعلَمونَ مِنَ الدُّنیا ما أعلَمُ لَاستَراحَت أنفُسُکُم مِنها .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آنچه را من از دنیا می دانم ، شما می دانستید، جان هایتان از [همّ و غم های] آن می آسود.

شعب الإيمان : ج ۷ ص ۲۸۶ ح ۱۰۳۳۰ عن عروة بن الزبير ، المستدرك على الصحيحين : ج ۳ ص ۷۲۸ ح ۶۶۴۰ عن الزبير ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۴ ح ۶۱۳۰ .

حدیث۱۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفى بِالمَوتِ مُزَهِّدا فِی الدُّنيا ومُرَغِّبا فِی الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ، بهترین عاملِ زهدورزی در دنیا و ترغیب به آخرت است.

المصنّف لابن أبی شيبة : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۲۸ عن الربيع ، الفردوس : ج ۳ ص ۲۹۰ ح ۴۸۶۸ عن أنس وفيه «بذكر الموت» بدل «بالموت» ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۵۴۷ ح ۱۱۷ نقلاً عن الزهد لابن حنبل .

حدیث۱۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الزُّهدِ فِی الدُّنيا ذِكرُ المَوتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین [عامل] زهدورزی در دنیا، یاد مرگ است.

الفردوس : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۱۴۴۱ عن أنس ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۵۴۴ ح ۴۲۱۰۴ ؛ جامع الأخبار : ص ۴۷۳ ح ۱۳۳۴ ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۱۳۷ ح ۴۱ .

حدیث۱۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا فَزورُوا القُبورَ ؛ فَإِنَّها تُزَهِّدُ فِی الدُّنيا وتُذَكِّرُ الآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! به زیارت قبور بروید که موجب زهدورزی در دنیا و یادآوری آخرت می شود.

المستدرك على الصحيحين : ج ۱ ص ۵۳۱ ح ۱۳۸۷ ، سنن ابن ماجة : ج ۱ ص ۵۰۱ ح ۱۵۷۱ ، السنن الكبرى : ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۷ ، أخبار مكّة للأزرقی : ج ۲ ص ۲۱۱ كلّها عن عبد اللّه بن مسعود ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۶۵۳ ح ۴۲۵۸۹ .

حدیث۱۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أسِفَ عَلى دُنيا فاتَتهُ ، اقتَرَبَ مِنَ النّارِ مَسيرَةَ شَهرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس خورد ، به فاصله یک ماه راه ، به آتش نزدیک می شود.

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۷۹ ، المحجّة البيضاء : ج ۶ ص ۹۶ وفيه «سنة» بدل «شهر» .

حدیث۱۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أسِفَ عَلى دُنیا فاتَتهُ اقتَرَبَ مِنَ النّارِ مَسیرَةَ ألفِ سَنَةٍ ، ومَن أسِفَ عَلى آخِرَةٍ فاتَتهُ اقتَرَبَ مِنَ الجَنَّةِ مَسیرَةَ ألفِ سَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس خورد ، به اندازه مسافت هزار سال راه ، به آتش نزدیک شده است؛ و هر که برای از دست دادن چیزی از آخرتش افسوس خورد ، به اندازه مسافت هزار سال راه ، به بهشت نزدیک شده است.

کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۷ ح ۶۱۴۷ نقلاً عن الرازی فی مشیخته عن ابن عمر .

حدیث۱۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أصبَحَ حَزینا عَلَی الدُّنیا ، أصبَحَ ساخِطا عَلى رَبِّهِ تَعالى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای دنیا غمگین شود ، از پروردگار متعال خود ، خشمگین شده است.

المعجم الصغیر : ج ۱ ص ۲۵۷ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۱۳ ح ۱۰۰۴۴ کلاهما عن أنس وص۲۱۴ ح ۱۰۰۴۵ عن ابن مسعود ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۲۶ ح ۶۲۷۱ ؛ الأمالی للمفید : ص ۱۸۸ ح ۱۵ ، الأمالی للطوسی : ص ۲۲۹ ح ۴۰۴ کلاهما عن رفاعة [بن موسى] عن الإمام الصادق علیه السلام ، تاریخ الیعقوبی : ج ۲ ص ۹۵ نحوه ، تفسیر القمّی : ج ۱ ص ۳۸۱ عن المفضّل بن عمر عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۳۴۸ ح ۳۵ .

حدیث۱۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما زُوِیَتِ الدُّنیا عَن أحَدٍ إلّا کانَت خِیَرَةً لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا از هیچ کس گرفته نشد ، مگر آن که خیر او در آن بود.

الفردوس : ج ۴ ص ۶۸ ح ۶۲۱۳ عن ابن عمر ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۶ ح ۶۱۴۱ .

حدیث۱۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَشغَلوا قُلوبَکُم بِذِکرِ الدُّنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل هایتان را به ذکر دنیا (یاد کردن از دنیا) مشغول نسازید.

شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۶۱ ح ۱۰۵۸۴ عن محمّد بن النظیر الحارثی ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۸ ح ۶۱۵۳ ؛ تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۳ .

حدیث۱۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طولُ الأَمَلِ یَصرِفُ هِمَمَکُم إلَى الدُّنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرزوی دور و دراز، همّت های شما را مصروف دنیا می کند.

أعلام الدین : ص ۳۴۵ عن أبی هریرة ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۸ ح ۳۹ .

حدیث۱۷۶۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
كونوا فِى الدُّنيا أضيافا ، وَاتَّخِذُوا المَساجِدَ بُيوتا ، وعَوِّدوا قُلوبَكُمُ الرِّقَّةَ ، وأكثِرُوا التَّفَكُّرَ وَالبُكاءَ ، ولا تَختَلِفَنَّ بِكُمُ الأَهواءُ ، تَبنونَ ما لا تَسكُنونَ ، وتَجمَعونَ ما لا تَأكُلونَ ، وتَأمُلونَ ما لا تُدرِكونَ .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : در دنیا [چون] میهمان باشید، و مسجدها را خانه خود بگیرید، و دل هایتان را به نازکی ، عادت دهید، و زیاد اندیشه و گریه کنید، و هوس های گونه گون را به خود راه مدهید ، به این که : آنچه را در آن ساکن نمی شوید، بنا کنید و آنچه را که نمی خورید، گرد آورید و آنچه را که بدان نمی رسید ، آرزو کنید .
كنز الفوائد : ج ۱ ص ۳۴۴ ، أعلام الدين : ص ۱۴۶ وص ۳۶۵ عن أبي سعيد الخدري ، إرشاد القلوب : ص ۹۴ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳ ؛ حلية الأولياء : ج ۱ ص ۳۵۸ ، مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۲۶ ح ۷۳۱ ، تفسير القرطبي : ج ۱۲ ص ۲۷۷ كلّها عن الحكم بن عمير .

حدیث۱۷۶۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
فِرّوا مِن فُضولِ الدُّنيا كَما تَفِرّونَ مِنَ الحَرامِ ، وهَوِّنوا عَلى أنفُسِكُمُ الدُّنيا كَما تَتَهَوَّنُ الجيفَةُ ، ونَوِّروا قُلوبَكُم بِتَفَكُّرِ الآخِرَةِ ، وتوبوا إلَى اللّه ِ مِن فُضولِ الدُّنيا وسَيِّئاتِ أعمالِكُم ؛ حَتّى تَنجوا مِن شِدَّةِ يَوم القِيامَةِ .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : همچنان که از حرام می گریزید ، از فزونی های دنیا نیز بگریزید، و همچنان که مردار را خوار می شمارید ، دنیا را نیز در نظرتان خوار گردانید، و با اندیشیدن درباره آخرت ، دل هایتان را نورانی کنید، و از فزونی های دنیا و کردارهای بدتان ، به درگاه خدا توبه برید تا از سختی روز قیامت برَهید.
الفردوس : ج ۳ ص ۱۴۹ ح ۴۴۰۱ عن جابر بن عبد اللّه ؛ مستدرك الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۴ ح ۱۳۹۶ نقلاً عن القطب الراوندي في لبّ اللباب وليس فيه «ونوّروا قلوبكم بتفكّر الآخرة» .

حدیث۱۷۶۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
أيُّهَا النّاسُ ! اتَّقُوا اللّه َ حَقَّ تُقاتِهِ وَاسعَوا فى مَرضاتِهِ ، وأيقِنوا مِنَ

الدُّنيا بِالفَناءِ ومِنَ الآخِرَةِ بِالبَقاءِ ، وَاعمَلوا لِما بَعدَ المَوتِ ، فَكَأَنَّكُم بِالدُّنيا لَم تَكُن وبِالآخِرَةِ لَم تَزَل .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : ای مردم! از خدا، چنان که باید، بترسید و در جلب خشنودی او بکوشید . به فناپذیری دنیا و جاودانگی آخرت ، یقین کنید، و برای پس از
مرگ ، کار کنید ، چنان که گویی هرگز در دنیا نبوده اید و پیوسته در آخرت زیسته اید .
أعلام الدين : ص ۳۴۴ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۷ ح ۱۰ .

حدیث۱۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللّهُ نَبِيّا إلاّ زاهِدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ پیامبری را برنگزید ، مگر این که زاهد بود.

مستدرك الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث۱۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ جَبرَئيلَ عليه السلام أتانی بِخَزائِنِ الدُّنيا عَلى بَغلَةٍ شَهباءَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام گنجینه های دنیا را بر قاطری خاکستری رنگ ، نزد من آورد و گفت: ای محمّد! اینها گنجینه های زمین اند و از سهم تو در نزد پروردگار بلندمرتبه ات چیزی کم نمی کنند.

گفتم: دوست من، جبرئیل! مرا به اینها نیازی نیست. هر گاه سیر شوم ، پروردگارم را سپاس می گزارم، و هر گاه گرسنه شوم ، از او درخواست می کنم.

الشَّهَب : هو أن يغلِب البياضُ السوادَ ؛ بَغْلٌ أشهَب وبَغْلةٌ شَهْباء (المصباح المنير : ص ۳۲۴ «شهب») .

حدیث۱۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنيا تَطاوَلت إلَيَّ بِعُنُقِها ، فَقُلتُ : إلَيكِ عَنّی ! فَقالَت : أما إنَّكَ إن لَم تَلحَقنی فَسَيَلحَقُنِی الَّذی بَعدَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا به سوی من گردن کشید . گفتم: از من دور شو!

گفت: اگر تو مرا نگیری ، آن که بعد از تو می آید ، مرا خواهد گرفت.

الفردوس : ج ۲ ص ۲۳۳ ح ۳۱۲۰ عن أبی بكر .

حدیث۱۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما لی ولِلدُّنيا ! إنَّما مَثَلی ومَثَلُها كَمَثَلِ الرّاكِبِ رُفِعَت لَهُ شَجَرَةٌ فی يَومٍ صائِفٍ فَقالَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا چه به دنیا؟! همانا حکایت من و دنیا ، حکایت سواری است که در یک روز گرم تابستانی ، درختی می بیند و زیر سایه آن استراحتی می کند و سپس آن را ترک می کند و می رود.

قَالَ : مال واستراح (النهاية : ج ۴ ص ۱۲۴ «قول») .

حدیث۱۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلِی ، إنَّ اللّهَ قَد زَيَّنَكَ بِزينَةٍ لَم يُزَيِّنِ العِبادَ بِزينَةٍ أحَبَّ إلَی اللّهِ مِنها ، زَيَّنَكَ بِالزُّهدِ فِی الدُّنيا وجَعَلَكَ لا تَرزَأُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خداوند تو را به زیوری آراسته که بندگان را به زیوری محبوب تر از آن در نزد خود ، نیاراسته است: تو را به زیور زهد آراسته و چُنانت قرار داده که نه تو از دنیا چیزی بر می گیری و نه دنیا از تو چیزی

بر می گیرد، و دوستی مستمندان را نیز به تو ارزانی داشته است.

یرزأ : یأخذ (النهایة : ج ۲ ص ۲۱۸ «رزأ») .

حدیث۱۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِیُّ ، إنَّ اللّه َ خَصَّکَ بِأَمرٍ وأعطاکَهُ، لَیسَ مِنَ الأَعمالِ شَیءٌ أحَبُّ إلَیهِ ولا أفضَلُ مِنهُ عِندَهُ ؛ الزُّهدُ فِی الدُّنیا ، فَلَیسَ تَنالُ مِنها شَیئا ولا تَنالُ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ای علی! خداونـد ، خصـلتی به تـو اختصـاص داده و عطـایت کرده است که هیـچ عملی در نزد او محبوب تر و برتر از آن نیست: زهـد در دنیـا. نه تو از دنیـا نوایی می گیری و نه دنیـا از تو به نوایی می رسـد. در روز قیامت، زهـد ، زیور نیکان در نزد خداوند است.

فی المصدر «تَنالُهُ» وما أثبتناه هو الأوفق کما فی بحار الأنوار .

حدیث۱۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أخبِرنی لِمَ سُمِّیَتِ الآخِرَةُ آخِرَةً؟

قالَ[صلی الله علیه و آله] : لِاءَنَّها مُتَأَخِّرَةٌ تَجیءُ مِن بَعدِ الدُّنیا ، لا توصَفُ سِنینُها ، ولا تُحصی أیّامُها ، ولا یَموتُ سُکّانُها.

علل الشرائع ـ به نقل از یزید بن سلام ، در گفتگو با پیامبر خدا ـ : [گفتم : [مرا خبر دهید که چرا آخرت را آخرت نامیده اند؟

فرمود : «چون متأخّر از دنیاست و پس از آن می آیـد . سال های آن به وصف نمی آید ، و روزهایش شـماره نمی شود و ساکنانش نمی میرند» .

علل الشرائع : ص ۴۷۰ ح ۳۳ ، بحار الأنوار : ج ۵۷ ص ۳۵۶ ح ۲ .

حدیث۱۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

القَبرُ أوَّلُ مَنازِلِ الآخِرَةِ ؛ فَإِن یَنجُ مِنهُ فَما بَعدَهُ أیسَرُ مِنهُ ، وإن لَم یَنجُ مِنهُ فَما بَعدَهُ أشَدُّ مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گور ، نخستین منزلگاه آخرت است . اگر [انسان] از آن به سلامت برَهَد ، منزلگاه های پس از آن ، آسان تر از آن است ، و اگر از آن به سلامت نَرَهد ، منزلگاه های پس از آن ، سخت تر از آن خواهد بود .

مسند ابن حنبل : ج ۱ ص ۱۴۰ ح ۴۵۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۵۲۶ ح ۱۳۷۳ کلاهما عن عثمان ، ربیع الأبرار : ج ۴ ص ۲۰۴ ، شرح نهج البلاغة : ج ۱۱ ص ۱۵۹ وفیها «شرّ» بدل «أشدّ» ؛ جامع الأخبار : ص ۴۸۵ ح ۱۳۵۱ ، روضة الواعظین : ص ۵۴۲ ، بحارالأنوار : ج ۶ ص ۲۴۲ ح ۶۴ .

حدیث۱۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ عَدلِ الآخِرَةِ القُبورُ ؛ لا یُعرَفُ فیها شَریفٌ مِن وَضیعٍ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : نخستین مرحله عـدالت آخرت ، گورهاینـد که در آنهـا میان شـریف و دون پایه ، فرقی نهاده نمی شود.

دعائم الإسلام: ج ۱ ص ۲۳۳ ، الجعفريّات : ص ۲۰۵ كلاهمـا عن الإمام عليّ عليه السـلام ، بحار الأنوار: ج ۸۱ ص ۲۸۳ ح ۴۰ وزاد في ذيله «وغنيّ من فقير» .

حدیث۱۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَاللّه مَا الدُّنيا فِي الآخِرَةِ إلاّ مِثلُما يَجعَلُ أحَدُكُم إصبَعَهُ هذِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند که دنیا در مقایسه با آخرت ، جز مانند این که فردی از شما این انگشتش را در دریا فرو ببرد ، نیست . پس ، بنگرد که

انگشتش با چه [مقدار آب] باز می گردد (دنیا در برابر آخرت ، به اندازه این نم است در برابر دریا) .

أي السبّابة ، فقد جاء في المصدر بعد كلمة هذه : «وأشار يحيى بالسبّابة» ويحيى هو ابن سعيد ، من رجال سند الرواية .

حدیث۱۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أخَذَتِ الدُّنيا مِنَ الآخِرَةِ إلاّ كَما أخَذَ مِخيَطٌ غُرِسَ فِي البَحرِ مِن مائِهِ.

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : آنچه دنیا از آخرت گرفته است ، جز به انـدازه آبی که سوزنی فرو رفته در دریا به خود می گیرد ، نیست .

المعجم الكبير : ج ۲۰ ص ۳۰۸ ح ۷۳۳ عن المستورد ، كنز العمّال: ج ۳ ص ۱۹۵ ح ۱۶۳۷.

حدیث۱۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُكُم أيُّهَا الاُمَّةُ كَمَثَلِ عَسكَرٍ قَد سارَ أوَّلُهُم ونودِيَ بِالرَّحيلِ ؛ فَما أسرَعَ ما يَلحَقُ آخِرُهُم بِأَوَّلِهِم! وَاللّه مَا الدُّنيا مِنَ الآخِرَةِ إلاّ كَنَفحَةِ أرنَبٍ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : حکایت شـما ـ ای مردم ـ هماننـد سپاهی است که ابتدای آن رفته و ندای کوچ [در آن، [سـر داده شـده است . پس ، چه زود آخر آن سپاه به اوّلش می رسـد! به خـدا سوگند ، دنیا در برابر آخرت ، جز به مانند یک نَفَس (جهش) خرگوشی نیست . بکوشید ، بکوشید ـ ای بندگان خدا ـ و از خداوند ، پروردگارتان ، کمک بجویید.

كذا في المصدر بالحاء المهملة ، والظاهر أنّها مصحّفة عن «نفجة» بالجيم . قال ابن الأثير : كنفجة أرنب : أي كوثبته من مَجثَمه ، يريد تقليل مدّتها (النهاية : ج ۵ ص ۸۸ «نفج») .

حدیث۱۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أهلَ الخُلودِ ، يا أهلَ البَقاءِ، إنَّكُم لَم تُخلَقوا لِلفَناءِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اهل جاودانگی ، ای اهل ماندگاری! شما برای نابودی آفریده نشده اید ؛ بلکه از سرایی به سرایی انتقال داده می شوید ، همچنان که از پُشت ها به زهدان ها ، و از زهدان ها به دنیا منتقل شدید و از دنیا به گورها ، و از موقف (قیامت) به جاودانگی در بهشت یا دوزخ [انتقال می یابید] .

فی المصدر : «للقاء» ، والتصویب من المصادر الاُخری .

حدیث۱۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّهَا النّاسُ ! إنَّمَا الدُّنیا عَرَضٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در یکی از خطبه هایش ـ : ای مردم! دنیا متاعی نقد است که نیک و بد ، از آن می خورند ، و آخرت ، وعده ای راست است که در آن ، پادشاهی دادگر ، حکومت (/ قضاوت) می کند و در آن ، احقاق حق می نماید و بر باطل ، مهر ابطال می زند.

العَرَض ـ بالتحریک ـ : متاع الدنیا و حُطامها (النهایة : ج ۳ ص ۲۱۴ «عرض») .

حدیث۱۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا ـ وإنَّ اللّه َ خَلَقَ الـدُّنیا دارَ بَلوی ، وَالآخِرَةَ دارَ عُقبی، فَجَعَلَ بَلوَی الـدُّنیا لِثَوابِ الآخِرَةِ سَبَبا ، وثَوابَ الآخِرَةِ مِن بَلوَی الـدُّنیا عِوَضا ، فَیَأخُذُ لِیُعطِیَ ، ویَبتَلی لِیَجزِیَ ، وإنَّها لَسَریعَةُ الذَّهابِ ، ووَشیكَةُ الاِنقِلابِ ، فَاحذَروا حَلاوَةَ رِضاعِها لِمَرارَةِ فِطامِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند دنیا را سرای گرفتاری و آخرت را سرای مُجازات قرار داد . گرفتاریِ دنیا را سبب پاداش آخرت کرد و پاداش آخرت ، عوض گرفتاری دنیاست . می گیرد تا بدهد و گرفتار می کند تا جزا دهد . دنیا ، زوال شتابانی دارد و به سرعت ، دگرگونی می پذیرد . از شیرینی شیر آن ، به خاطر تلخی جدایی اش بر حذر باشید .

أعلام الـدین : ص ۳۴۴ عن ابن عمر ، تحـف العقـول : ص ۴۸۳ عن الإمام الهادی علیه السـلام وفیه صـدره إلی «الدنیا عوضا» ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۸۶ ؛ الفردوس: ج ۵ ص ۲۸۱ ح ۸۱۸۶ عن ابن عمر ولیس فیه «وإنّهـا لسـریعة الـذهاب ، ووشـیكة الانقلاب» ، كنزالعمّال: ج ۳ ص ۲۱۱ ح ۶۲۰۳ .

حدیث۱۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما جَعَلَ اللّه ُ فِی الآخِرَةِ غَیرَ دارَینِ : دارَ الثَّوابِ ودارَ العِقابِ ؛ الجَنَّةَ

وَالنّارَ ، وهُما دَرَجاتٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند در آخرت ، جز دو سرا قرار نداده است : سرای

پاداش و سرای کیفر [، یعنی] بهشت و دوزخ . و این دو ، درجات دارند .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۲۵ .

حدیث۱۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا إنَّ الآخِرَةَ اليَومَ مُحَفَّفَةٌ بِالمَكارِهِ ، وإنَّ الدُّنيا مُحَفَّفَةٌ

بِالشَّهواتِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که آخرت ، امروز ، با ناملایمات در میان گرفته شده است و دنیا با شهوات ، احاطه گشته است.

المعجم الكبير: ج ۱۹ ص ۲۰۰ ح ۴۴۹ ، اُسد الغابة: ج ۴ ص ۴۷۰ الرقم ۴۴۹۸ وفيه «النار» بدل «الدنيا» وكلاهما عن كليب بن حزن ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۹۳۱ ح ۴۳۵۹۷ نقلاً عن الأمالي لابن صصرى عن عبداللّه بن جراد نحوه .

حدیث۱۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّهُ سُبحانَهُ وتَعالى يُعطِي الدُّنيا لِمَن يُحِبُّ ويُبغِضُ ، ولا يُعطِي الآخِرَةَ إلّا أهلَ صِفوَتِهِ ومَحَبَّتِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند پاکِ والا ، دنیا را به دوست و دشمن می دهد ؛ امّا آخرت را جز به کسانی که برگزیده و محبوب او باشند ، نمی دهد.

أعلام الدين : ص ۲۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۸۱ ص ۱۹۵ ح ۵۲ .

حدیث۱۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِجعَلوا هِمَّتَكُمُ الآخِرَةَ ، لا يَنفَدُ فيها ثَوابُ المَرضِيِّ عَنهُ ، ولا يَنقَطِعُ فيها عِقابُ المَسخوطِ عَلَيهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همّت خود را آخرتْ قرار دهید ؛ آخرتی که در آن ، پاداش کسی که مورد رضایت [الهی [است ، پایان نمی یابد و کیفر (مجازات) شخصی که مورد خشم [خداوند] است ، قطع نمی گردد.

أعلام الدين : ص ۳۴۲ ح ۳۰ عن أنس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۵ ح ۱۰ .

حدیث۱۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِجعَلوا آخِرَتَكُم لِاءَنفُسِكُم ، وسَعيَكُم لِمُستَقَرِّكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آخرتتان را وجهه همّت خود ، و تلاشتان را برای محلّ استقرار [همیشگی]تان قرار دهید .

أعلام الدين : ص ۳۴۰ ح ۲۶ عن أبی أيّوب الأنصاری ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۲ ح ۱۰ .

حدیث۱۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمَّ لا عَيشَ إلاّ عَيشُ الآخِرَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : به خدا كه زندگى اى جز زندگى آخرت نيست .

صحيح البخارى: ج ۵ ص ۲۳۵۷ ح ۶۰۵۰ ، صحيح مسلم: ج ۳ ص ۱۴۳۱ ح ۱۲۷ ، سنن الترمذى: ج ۵ ص ۶۹۴ ح ۳۸۵۷ ، مسند ابن حنبل: ج ۴ ص ۳۴۳ ح ۱۲۷۵۷ كلّها عن أنس ، كنزالعمّال: ج ۳ ص ۳۷۹ ح ۷۰۳۸ ؛ المناقب لابن شهر آشوب: ج ۱ ص ۱۸۵ ، بحار الأنوار: ج ۱۹ ص ۱۲۴ ح ۹ .

حديث۱۷۸۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ! كونوا مِن أبناءِ الآخِرَةِ ولا تَكونوا مِن أبناءِ الدُّنيا؛ فَإِنَّ كُلَّ اُمٍّ يَتبَعُها وَلَدُها... فَاعمَلوا وأنتُم مِنَ اللّه عَلى حَذَرٍ ، وَاعلَموا أنَّكُم مَعروضونَ عَلى أعمالِكُم وأنَّكُم مُلاقُو اللّهِ لابُدَّ مِنهُ «فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَ مَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ»

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اى مردم! از فرزندان آخرت باشيد و از فرزندان دنيا نباشيد ؛ زيرا كه هر بچّه اى ، دنبال مادرش حركت مى كند ... . پس ، عمل كنيد ، در حالى كه از خدا بر حذريد . بدانيد كه به اعمال شما رسيدگى مى شود و خواه ناخواه ، خدا را ملاقات مى كنيد . «پس ، هر كه به وزن ذرّه اى نيكى كند ، آن را مى بيند و هر كه به وزن ذرّه اى بدى كند ، آن را مى بيند» .

الزلزلة : ۷ و ۸ .

حديث۱۷۸۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ لِلدُّنيا أبناءً ولِلآخِرَةِ أبناءً ، فَكونوا مِن أبناءِ الآخِرَةِ ولا تَكونوا مِن أبناءِ الدُّنيا؛ فَإِنَّ كُلَّ وَلَدٍ يَتبَعُ بِاُمِّهِ ، وإنَّ الدُّنيا قَد تَرَحَّلَت مُدبِرَةً ، وَالآخِرَةَ قَد تَجَمَّلَت مُقبِلَةً.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا را فرزندانى است و آخرت را نيز فرزندانى . شما از فرزندان آخرت باشيد و از فرزندان دنيا مباشيد ؛ زيرا كه هر بچّه اى ، دنبال مادر خود حركت مى كند . همانا دنيا پشت كرده و مى رود ، و آخرت ، روى كرده و مى آيد.

إرشاد القلوب : ص ۲۱ ، أعلام الدين : ص ۳۴۵ ح ۳۹ عن أبى هريرة ، الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : ص ۳۷۰ عن العالم عليه السلام وكلاهما نحوه وليس فيهما «فإنّ كلّ ولد يتبع باُمّه».

حديث۱۷۸۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

هـذِهِ الدُّنيا قَدِ ارتَحَلَت مُدبِرَةً ، وهذِهِ الآخِرَةُ قَدِ ارتَحَلَت مُقبِلَةً ، ولِكُلٍّ واحِدَةٍ مِنهُما بَنونَ؛ فَإِنِ استَطَعتُم أن تَكونوا مِن أبناءِ الآخِرَةِ ولا تَكونوا مِن أبناءِ الدُّنيا فَافعَلوا؛ فَإِنَّكُمُ اليَومَ فى دارِ عَمَلٍ ولا حِسابٍ ، وأنتُم غَدا فى دارِ حِسابٍ ولا عَمَلٍ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اين دنيا ، پشت كرده و مى رود و اين آخرت ، روى كرده و مى آيد ، و براى هر يك از اين دو ، فرزندانى است . پس چنانچه مى توانيد از فرزندان آخرت باشيد و از فرزندان دنيا نباشيد ، چنين كنيد . امروز ، شما در سرايى هستيد كه جاى عمل است و حسابرسى نيست ، و فردا در سرايى خواهيد بود كه جاى حسابرسى است و عمل نيست.

الخصال : ص ۵۱ ح ۶۲ عن جابر بن عبداللّه ، الكافى: ج ۸ ص ۵۸ ح ۲۱ عن سليم بن قيس عن الإمام علىّ عليه السلام ، الأمالى

للمفيد : ص ۹۳ ح ۱ عن حبّة العرنى عن الإمام علىّ عليه السلام ، نهج البلاغة: الخطبة ۴۲ عن الإمام علىّ عليه السلام كلّها نحوه ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۱۱۷ ح ۱۳ ؛ المصنّف لابن أبى شيبة: ج ۸ ص ۱۵۵ ح ۱ عن الإمام علىّ عليه السلام ، تاريخ دمشق: ج ۴۲ ص ۴۹۴ عن أبى عبد الرحمن السلمى عن الإمام علىّ عليه السلام ، شُعب الإيمان: ج ۷ ص ۳۷۰ ح ۱۰۶۱۶ عن جابر بن عبداللّه وكلّها نحوه ، كنز العمّال: ج ۳ ص ۸۱۹ ح ۸۸۵۶ .

حديث۱۷۸۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
ـ فى قَولِ اللّه : «تِلْكَ الدَّارُ الآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لاَ يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِى الْاءَرْضِ وَلاَ فَسَادًا» ـ : التَّجَبُّرُ فِى الأَرضِ وَالأَخذُ بِغَيرِ الحَقِّ.
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : ـ درباره آيه شريف «آن سراى آخرت را براى كسانى قرار مى دهيم كه خواستار برترى و فساد نيستند» ـ : [يعنى] گردنكشى در زمين [و جامعه [و گرفتن به ناحق .
تاريخ دمشق : ج ۶۵ ص ۱۲۱ ، الأمالى للمحاملى : ص ۲۲۹ كلاهما عن أبى هريرة .

حديث۱۷۸۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن أرادَ الآخِرَةَ تَرَكَ زينَةَ الدُّنيا ؛ فَمَن فَعَلَ ذلِكَ فَقَدِ استَحيا مِنَ اللّه ِ حَقَّ الحَياءِ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس خواستار آخرت است ، زيور دنيا را وا نهد ، و هر كس چنين كند ، به راستى كه از خداوند ، حيا كرده است.
سنن الترمذى : ج ۴ ص ۶۳۷ ح ۲۴۵۸ ، مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۳ ح ۳۶۷۱ ، المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۳۵۹ ح ۷۹۱۵ كلّها عن عبداللّه بن مسعود ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۱۱۸ ح ۵۷۵۳ ؛ كنزالفوائد : ج ۱ ص ۲۱۷ ، الخصال : ص ۲۹۳ ح ۵۸ عن عبد اللّه بن ميمون القدّاح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، قرب الإسناد : ص ۲۳ ح ۷۹ عن عبداللّه بن ميمون القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام عنه صلى الله عليه و آله وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۱۳۱ ح ۲۵ .

حديث۱۷۸۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
: يا أبا ذَرٍّ ، طوبى لِلزّاهِدين فِى الدُّنيا ، الرّاغِبينَ فِى الآخِرَةِ ، الَّذينَ اتَّخَذوا أرضَ اللّه ِ بِساطا ، وتُرابَها فِراشا ، وماءَها طيبا ، وَاتَّخَذُوا الكِتابَ شِعارا ، وَالدُّعاءَ لِلّهِ دِثارا
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ در سفارش به ابوذر ـ : اى ابوذر! خوشا به حال بى رغبتان به دنيا و شيفتگان به آخرت! كسانى كه زمين را بستر و خاك آن را فرش و آبش را گوارا و كتاب خدا را تن پوش و دعا را جامه خود كردند و از دنيا كاملاً بريدند .
الشِّعار : الثوب الذى يلى الجسد ؛ لأنّه يَلى شَعْره . والدِّثار : الثوب الذى فوق الشِّعار (النهاية : ج ۲ ص ۴۸۰ «شعر») . قال العلاّمة المجلسى قدس سره : أى يلازمون القرآن والدعاء كلزوم الدِّثار والشِّعار للإنسان (بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۲۷۶) .

حديث۱۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ كُلَّ جَعظَرِيٍّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند ، انسان های تندخوی گردن کلفت بی خیر را که در بازارها هیاهو به راه می اندازند و در شب ، مُردار و در روز ، الاغ و در کار دنیا دانا و در کار آخرت ، نادان اند ، دشمن می دارد.

الجَعْظَرِيّ : الفَظّ الغليظ المتكبّر (النهاية : ج ۱ ص ۲۷۶ «جعظر») .

حدیث۱۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعمَل لِدُنياكَ كَأَنَّكَ تَعيشُ أبَدا ، وَاعمَل لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ

تَموتُ غَدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دنیایت چنان کار کن که گویی تا ابد زنده می مانی ، و برای آخرتت چنان کار کن که گویی همین فردا خواهی مُرد.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۳۴ ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۹ عن العالم عليه السلام ، كفاية الأثر : ص ۲۲۷ عن جنادة بن أبي اُميد (اُميّة) عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۴۴ ص ۱۳۹ ح ۶ .

حدیث۱۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أصلِحوا دُنياكُم وَاعمَلوا لِآخِرَتِكُم كَأَنَّكُم تَموتونَ غَدا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیایتان را آباد کنید ، و برای آخرتتان چنان کار کنید که گویی همین فردا می میرید .

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۱۷ ح ۷۱۷ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۴ كلاهما عن أبي هريرة ، كنزالعمّال : ج ۱۵ ص ۵۴۶ ح ۴۲۱۱۱.

حدیث۱۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعمَل عَمَلَ مَن يَرجو أن يَموتَ هَرِما ، وَاحذَر حَذَرَ مَن يَتَخَوَّفُ أن يَموتَ غَدا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمل کن همانند عمل کردن کسی که امید دارد در پیری بمیرد ، و حذر کن همانند حذر کردن کسی که می ترسد همین فردا بمیرد.

الكافي : ج ۲ ص ۸۷ ح ۶ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۱۴ ح ۸ ؛ السنن الكبرى : ج ۳ ص ۲۸ ح ۴۷۴۴ ، شُعب الإيمان : ج ۳ ص ۴۰۲ ح ۳۸۸۶ ، تاريخ دمشق : ج ۳۱ ص ۲۶۶ والثلاثة الأخيرة عن عبداللّه بن عمرو بن العاص نحوه ، كنز العمّال : ج ۳ ص ۶۷۲ ح ۸۴۱۸ .

حدیث۱۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيارُكُم عِندَ اللّهِ أزهَدُكُم فِي الدُّنيا وأرغَبُكُم فِي الآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ شما در نزد خداوند ، زاهدترینِ شما به دنیا و راغب ترینتان به آخرت است.

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۱ ح ۱۳۴۸۸ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب ؛ جامع العلوم والحکم : ج ۲ ص ۲۰۴ عن الحسن نحوه ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۷۷ ح ۱۰۶۴۶ عن أبی ذرّ من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، کنزالعمّال : ج ۳ ص ۱۹۲ ح ۶۱۱۶ .

حدیث۱۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ! اِسعَوا فی فَكاكِ رِقابِكُم ، وَاعمَلُوا الخَيرَ لِيَومِ فَقرِكُم وفاقَتِكُم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! در آزادسازیِ خود بکوشید و برای روز ناداری و نیازمندی تان ، کار نیک کنید.

تنبیه الغافلین : ص ۵۵۴ ح ۸۹۸ عن عبد خیر عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللَّيلُ وَالنَّهارُ مَطِيَّتانِ ، فَاركَبوهُما بَلاغا إلَى الآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شب و روز ، دو مَرکب اند . برای رسیدن به آخرت ، بر آن دو ، سوار شوید.

الأمالی للشجری : ج ۱ ص ۱۹۷ ، تاریخ دمشق : ج ۶۱ ص ۲۵۵ ح ۱۲۶۲۵ کلاهما عن ابن عبّاس ، کنزالعمّال : ج ۳ ص ۳۷ ح ۵۳۵۹ .

حدیث۱۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَتِ الآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللّهُ غِناهُ فی قَلبِهِ ، وجَمَعَ لَهُ شَملَهُ ، وأتَتهُ الدُّنيا وهِيَ راغِمَةٌ ، ومَن كانَتِ الدُّنيا هَمَّهُ جَعَلَ اللّهُ فَقرَهُ بَينَ عَينَيهِ ، وفَرَّقَ عَلَيهِ شَملَهُ ، ولَم يَأتِهِ مِنَ الدُّنيا إلاّ ما قُدِّرَ لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که آخرتْ همّ و غم او باشد ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و پریشانی اش را سامان می دهد و دنیا به رغم میلش ، به او روی می آورد ؛ و کسی که دنیا همّ و غم او باشد ، خداوند فقر را در پیشانی او (/ در پیش چشمانش) قرار می دهد و خاطرش را آشفته می سازد و از دنیا جز همان که برایش مقدّر شده است ، نصیب او نمی شود .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۲ ح ۲۴۶۵ عن أنس ، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۳۷۵ ح ۴۱۰۵ ، سنن الدارمی : ج ۱ ص ۸۰ ح ۲۳۳ ، مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۱۴۰ ح ۲۱۶۴۶ کلّها عن زید بن ثابت ، المعجم الکبیر : ج ۱۱ ص ۲۱۳ ح ۱۱۶۹۰ عن ابن عبّاس وکلّها نحوه ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۵ ح ۶۱۸۶ .

حدیث۱۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَتِ الآخِرَةُ هَمَّهُ وسَدَمَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که آخرت ، همّ و غم و وِردش باشد و چشم به آن بدوزد و همواره اندیشه آن را در سر بپروراند ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و زندگی اش را سامان می بخشد و دنیا ، با حالت زبونی و تسلیم ، به او روی می آورد.

السَّدَم : اللّهَج والولوع بالشیء (النهایة : ج ۲ ص ۳۵۵ «سدم») .

حدیث۱۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أصبَحَ وأمسی وَالآخِرَةُ أکبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللّه ُ لَهُ الغِنی فی قَلبِهِ ، وجَمَعَ لَهُ أمرَهُ ، ولَم یَخرُج مِنَ الدُّنیا حَتّی یَستَکمِلَ رِزقَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شب و روز ، بزرگ ترین همّ و غمش آخرت باشد ، خداوند دلش را بی نیاز می گرداند و کارش را سامان می بخشد و از دنیا نمی رود تا آن که روزی اش را کامل دریافت کند.

ثواب الأعمال : ص ۲۰۱ ح ۱ عن ابن أبی یعفور عن الإمام الصادق علیه السلام ، الکافی : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۱۵ عن عبد اللّه بن أبی یعفور عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۴ ح ۱۵۴۶ عن الإمام الصادق علیه السلام ولیس فیهما ذیله ، تحف العقول : ص ۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۴ ح ۹۶ .

حدیث۱۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغوا مِن هُمومِ الدُّنیا مَا استَطَعتُم ؛ فَإِنَّهُ مَن کانَتِ الدُّنیا أکبَرَ هَمِّهِ أفشَی اللّه ُ ضَیعَتَهُ ، وجَعَلَ فَقرَهُ بَینَ عَینَیهِ ، ومَن کانَتِ الآخِرَةُ أکبَرَ هَمِّهِ جَمَعَ اللّه ُ لَهُ

اُمورَهُ ، وجَعَلَ غِناهُ فی قَلبِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا می توانید ، خویشتن را از همّ و غم دنیا فارغ گردانید ؛ زیرا هر کس که دنیا بزرگ ترین همّ و غم او باشد ، خداوند زندگی اش را نابسامان

می سازد و فقر را پیش چشم او قرار می دهد ؛ و هر کس که آخرت ، بزرگ ترین همّ و غم او باشد ، خداوند امورش را سر و سامان می دهد و دلش را بی نیاز می گرداند.

المعجم الأوسط : ج ۵ ص ۱۸۶ ح ۵۰۲۵ ، حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۲۲۷ کلاهما عن أبی الدرداء ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۴ ح ۶۰۷۷ .

از۱۸۰۱تا۲۰۰۰

حدیث۱۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العَبدَ إن کانَ هَمُّهُ الآخِرَةَ کَفَّ اللّه ُ عَلَیهِ ضَیعَتَهُ وجَعَلَ غِناهُ فی قَلبِهِ ، وإن کانَ هَمُّهُ الدُّنیا أفشَی اللّه ُ عَلَیهِ ضَیعَتَهُ وجَعَلَ فَقرَهُ بَینَ

عَينَيهِ؛ فَلا يُمسى إلاّ فَقيرا ولا يُصبِحُ إلاّ فَقيرا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده اگر همّ و غمش آخرت باشد ، خداوند زندگی اش را برای او سامان می بخشد و بی نیازی اش را در دلش قرار می دهد ؛ و اگر همّ و غمش دنیا باشد ، خداوند زندگی اش را برای او پریشان و پُرمشغله می سازد و فقر را پیش چشم او قرار می دهد . در نتیجه ، شب و روزش را جز با نیازمندی سپری نمی کند (همیشه احساس فقر می نماید) .

الزهد لابن حنبل : ص ۴۲ عن الحسن ، سنن الدارمی : ج ۱ ص ۱۰۱ ح ۳۳۷ عن الحسن من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، الزهد لهنّاد: ج ۲ ص ۳۵۴ ح ۶۶۷ عن أنس وکلاهما نحوه ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۹۰ ح ۶۱۰۵ .

حدیث۱۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یَقولُ : یَابنَ آدَمَ ، تَفَرَّغ لِعِبادَتی أَملاَء صَدرَکَ غِنیً وأسُدَّ فَقرَکَ ، وإلاّ تَفعَلَ مَلَاءتُ یَدَیکَ شُغلاً ولَم أسُدَّ فَقرَکَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای والامرتبه می فرماید : «ای فرزند آدم! خود را وقف عبادت من کن تا سینه ات را از بی نیازی پر کنم و فقرت را بزدایم . در غیر این صورت ، دستانت را پر از کار [و مشغله [می گردانم و فقرت را برطرف نمی سازم» .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۴۳ ح ۲۴۶۶ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۷۹ ح ۸۷۰۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۲ ص ۴۸۱ ح ۳۶۵۷ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۲۸۹ ح ۱۰۳۳۹ کلّها عن أبی هریرة وفی الثلاثة الأخیرة «صدرک» بدل «یدیک» ، کنزالعمّال : ج ۱۵ ص ۷۷۰ ح ۴۳۰۲۲ .

حدیث۱۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: أیُّهَا النّاسُ ! أقبِلوا عَلی ما کُلِّفتُموهُ مِن إصلاحِ آخِرَتِکُم ، وأعرِضوا عَمّا ضُمِنَ لَکُم مِن دُنیاکُم ، ولا تَستَعمِلوا جَوارِحَ غُذِّیَت بِنعمَتِهِ فِی التَّعَرُّضِ لِسَخَطِهِ بِمَعصِیَتِهِ ، وَاجعَلوا شُغلَکُم فِی التِماسِ مَغفِرَتِهِ ، وَاصرِفوا هِمَّتَکُم بِالتَّقَرُّبِ إلی طاعَتِهِ ، مَن بَدَأَ بِنَصیبِهِ مِنَ الدُّنیا فَإِنَّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در بازگشتش از جنگ اُحُد ، در حالی که مردمْ ایشان را در میان گرفته بودند ـ : ای مردم! به آباد کردن آخرتتان ـ که بِدان مکلّف شده اید ـ روی آورید و از دنیایتان که برای شما تضمین شده است [و روزی تان در آن ، خواه ناخواه می رسد] ، روی گردانید و اعضا و جوارحی را که به نعمت های او تغذیه شده است ، در معصیت او ـ که موجب خشم خداوند می شود ـ به کار نگیرید و به طلب آمرزش از او بپردازید و همّت خود را صرف تقرّب به طاعت او کنید .

کسی که به بهره اش از دنیا آغاز کند ، بهره اش از آخرت را از کف می دهد

و به آنچه از آخرت می خواهد ، نمی رسد ؛ و کسی که به بهره اش از آخرت آغاز کند ، سهمش از دنیا به او می رسد و از آخرت نیز به آنچه می خواهد ، دست می یابد .

فی أعلام الدین : «فاته» بدل «فإنَّه» ، وهو الأقرب للمعنی .

حدیث۱۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَکفیکُم مِنَ النَّفلِ ذِکرُ الآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای تفکّر ، همین شما را بس که به یاد آخرت باشید.

الفردوس : ج ۵ ص ۵۴۴ ح ۹۰۳۸ عن أسماء بنت أبی بکر ؛ جامع الأخبار : ص ۳۵۹ ح ۱۰۰۰ وفیه «التفکّر» بدل «النفل» .

حدیث۱۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا عَلِیُّ ، مَثِّلِ الآخِرَةَ فی قَلبِکَ وَالمَوتَ نَصبَ عَینَیکَ ، ولا تَنسَ مَوقِفَکَ بَینَ یَدَیِ اللّه ِ ، وکُن مِنَ اللّه ِ عَلی وَجَلٍ ، وَاذکُر نِعَمَ اللّه ِ ، وَاکفُف عَن مَحارِمِ اللّه ِ ، ونابِذ

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ خطاب به علی علیه السـلام ـ : ای علی! آخرت را در دلت مجسّم کن [و همواره به یاد آن باش] و مرگ را پیش چشم خود قرار بده و ایسـتادنت را در پیشـگاه خداوند [در روز رسـتاخیز برای داوری و رسیدگی به اعمال] ، فراموش مکن و از خدا بیمناک باش و نعمت های خدا را [همواره] به یاد داشته باش و از حرام های خدا باز ایست و با هوس خود ، مخالفت کن .

نابَذَ : خالَفَ (انظر المصباح المنیر : ص ۵۹۰ «نبذ») .

حدیث۱۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ عَبـدا اِسـتَحیا مِن رَبِّهِ حَقَّ الحَیـاءِ ؛ فَحَفِظَ الرَّأسَ ومـا حَوی ، وَالبَطنَ ومـا وَعی ، وذَکَرَ القَبرَ وَالبِلی ، وذَکَرَ أنَّ لَهُ فِی الآخِرَةِ مَعادا.

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر آن بنده ای که از پروردگارش ، چنان که می باید ، شـرم کرد ؛ پس ، سر و آنچه را در سـر است ، و شـکم و آنچه را [از خوراک [در شـکم قرار می گیرد ، [از ناپـاکی و حرام] نگه داشت و قبر و پوسـیدن را [همواره [یاد کرد و به یاد داشت که او را در آخرت ، بازگشتی است!

الاختصاص : ص ۲۲۹ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۱۲ ح ۱۳۷۶ عن الإمام الصادق علیه السـلام عنه صـلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۳۶ ح ۲۱ .

حدیث۱۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِئسَ العَبدُ عَبدٌ سَها ولَها ونَسِیَ المَقابِرَ وَالبِلی ، بِئسَ العَبدُ عَبدٌ عَتا وطَغی ونَسِیَ المُبتَدَأَ وَالمُنتَهی.

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بد بنده ای است آن بنده ای که دچار سـرگرمی و غفلت است و قبرسـتان و پوسـیده شدن را از یاد برده است! بد بنده ای است آن که نافرمانی و سرکشی کرده و آغاز و فرجام را به فراموشی سپرده است!

سنن الترمـذی: ج ۴ ص ۶۳۲ ح ۲۴۴۸ ، المسـتدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۱ ح ۷۸۸۵ ، المعجم الکـبیر : ج ۲۴ ص ۱۵۶ ح ۴۰۱ ، شُعب الإیمان : ج ۶ ص ۲۸۷ ح ۸۱۸۱ کلّهـا عن أسـماء بنت عمیس ، الفردوس : ج ۲ ص ۲۲ ح ۲۱۴۴ عن أسماء بنت عمر وکلّها نحوه ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۹۷ ح ۴۴۰۵۴ .

حدیث۱۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عودُوا المَرضى وَاتَّبِعُوا الجَنائِزَ تُذَكِّرُكُمُ الآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بیماران ، عیادت کنید و در تشییع جنازه ها شرکت نمایید ، که اینها آخرت را به یاد شما می آورند .

مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۹۶ ح ۱۱۴۴۵ ، الأدب المفرد : ص ۱۵۸ ح ۵۱۸ ، صحیح ابن حبّان : ج ۷ ص ۲۲۱ ح ۲۹۵۵ ، السنن الکبری : ج ۳ ص ۵۳۲ ح ۶۵۷۸ کلّها عن أبی سعید الخدری ، کنز العمّال : ج ۹ ص ۹۵ ح ۲۵۱۴۳ ؛ الدعوات : ص ۲۲۷ ح ۶۳۵ ، إرشاد القلوب : ص ۱۲ ، بحار الأنوار : ج ۸۱ ص ۲۲۴ ح ۳۲ .

حدیث۱۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی حِکمَةِ زِیارَةِ القُبورِ ـ : فَزوروها ؛ فَإِنَّها تُزَهِّدُ فِی الدُّنیا وتُذَكِّرُ الآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در بیان حکمت زیارت قبور ـ : آنها را زیارت کنید ؛ زیرا که این کار ، موجب بی رغبتی به دنیا و یادآوری آخرت می شود.

سنن ابن ماجة : ج ۱ ص ۵۰۱ ح ۱۵۷۱ ، السنن الکبری : ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۷ کلاهما عن ابن مسعود ، مسند ابن حنبل : ج ۱ ص ۳۰۶ ح ۱۲۳۵ عن ربیعة بن النابغة عن أبیه عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ولیس فیه «تزهد فی الدنیا» کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۴ .

حدیث۱۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زوروها ؛ فَإِنَّها تُرِقُّ القَلبَ ، وتُدمِعُ العَینَ ، وتُذَكِّرُ الآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در روایتی دیگر ـ : به زیارت قبور بروید ؛ زیرا که این کار ، دل را نازک می کند و چشم را اشکبار می سازد و آخرت را به یاد می آورد.

السنن الکبری : ج ۴ ص ۱۲۹ ح ۷۱۹۸ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۵۳۲ ح ۱۳۹۳ ، نحوه وکلاهما عن أنس ، کنزالعمّال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۵.

حدیث۱۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زورُوا القُبورَ ؛ فَإِنَّها تُذَكِّرُكُمُ الآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زیارت قبور بروید که این کار ، شما را به یاد آخرت می اندازد .

سنن ابن ماجة : ج ۱ ص ۵۰۰ ح ۱۵۶۹ ، المصنّف لابن أبی شیبة : ج ۳ ص ۲۲۳ ح ۴ کلاهما عن أبی هریرة ، کنزالعمّال : ج ۱۵ ص ۶۴۶ ح ۴۲۵۵۱ .

حدیث۱۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا دُعيتُم إلَى الجَنائِزِ فَأَسرِعوا ؛ فَإِنَّها تُذَكِّرُ الآخِرَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به تشییع جنازه دعوت شدید ، شتاب کنید ؛ زیرا که شما را به یاد آخرت می اندازد.

قرب الإسناد : ص ۸۶ ح ۲۸۱ عن مسعدة بن زياد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، الجعفريّات : ص ۳۳ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۲۲۰ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۲۹۶ ح ۲۰ .

حديث۱۸۱۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

زُرِ القُبورَ تَذكُر بِها الآخِرَةَ ، وَاغسِلِ المَوتى ؛ فَإِنَّ مُعالَجَةَ جَسَدٍ خاوٍ مَوعِظَةٌ بَليغَةٌ ، وصَلِّ عَلَى الجَنائِزِ لَعَلَّ ذلِكَ يَحزُنُكَ ؛ فَإِنَّ الحَزينَ

فى ظِلِّ اللّه يَومَ القِيامَةِ.

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ خطاب به ابوذر ـ : به زیارت قبور برو و از این طریق ، یاد آخرت کن . مردگان را غسل بـده ؛ زیرا که زیر و رو کردن یک جسد بی جان ،

انـدرزی مؤثّر است ، و بر جنازه ها نماز بخوان ؛ باشـد که این کار ، تو را انـدوهگین سازد ، که شـخص اندوهناک ، روز قیامت در سایه [و پناه [خداست .

المستدرك على الصحيحين : ج ۴ ص ۳۶۶ ح ۷۹۴۱ وج ۱ ص ۵۳۳ ح ۱۳۹۵ ، شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۱۵ ح ۹۲۹۱ وفيهما «يتعرّض كـلّ خير» بـدل «يوم القيامـة» وكلّها عن أبي ذرّ ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۶۴۹ ح ۴۲۵۶۸ ؛ تنـبيه الخواطر : ج ۱ ص ۲۸۸ عن أبي ذرّ نحوه وراجع الدعوات : ص ۲۷۷ ح ۸۰۱ .

حديث۱۸۱۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كَفى بِالمَوتِ مُزَهِّدا فِى الدُّنيا ومُرَغِّبا فِى الآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ، بهترین عامل بی رغبتی به دنیا و شوق به آخرت است.

المصنّف لابن أبي شيبة : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۲۸ عن الربيع ، كنز العمّال : ج ۱۵ ص ۵۴۷ ح ۴۲۱۱۷ .

حديث۱۸۱۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أخوَفَ ما أخافُ عَلى اُمَّتِيَ الهَوى وطُولُ الأَمَلِ ؛ أمَّا الهَوى فَإِنَّهُ يَصُدُّ عَنِ الحَقِّ ، وأمّا طولُ الأَمَلِ فَيُنسِي الآخِرَةَ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : ترسناک ترین چیزهایی که از آنها بر امّتم می ترسم ، هوای نفْس و آرزوی دراز است . هوای نفْس ، از حق باز می دارد و آرزوی دراز ، آخرت را از یاد [انسان [می برد .

الخصال : ص ۵۱ ح ۶۲ عن جابر بن عبـداللّه ، الكافي : ج ۲ ص ۳۳۵ ح ۳ عن يحيى بن عقيل عن الإمام عليّ عليه السـلام ، الأمالي للمفيد : ص ۹۳ ح ۱ عن حبّة العرني عن الإمام عليّ عليه السـلام ، نهج البلاغة : الخطبة ۴۲ عن الإمام عليّ عليه السـلام وكلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۳ ح ۱۶ ؛ شُعب الإيمان : ج ۷ ص ۳۷۰ ح ۱۰۶۱۶ عن جابر بن عبداللّه ، الزهد لابن المبارك : ص ۸۶ ح

۲۵۵ عن الإمام علیّ علیه السلام ، تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۴۹۴ عن أبی عبد الرحمن السلمی عن الإمام علیّ علیه السلام وکلاهما نحوه ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۲ ح ۴۳۷۶۴ .

حدیث۱۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِحذَرُوا المالَ ، فَإِنَّهُ کانَ فیما مَضی رَجُلٌ قَد جَمَعَ مالاً ووَلَدا ، وأقبَلَ عَلی نَفسِهِ وعِیالِهِ وجَمَعَ لَهُم فَأَوعی ، فَأَتاهُ مَلَکُ المَوتِ فَقَرَعَ بابَهُ وهُوَ فی زِیِّ مِسکینٍ ، فَخَرَجَ إلَیهِ الحُجّابُ فَقالَ لَهُم : اُدعوا إلَیَّ سَیِّدَکُم . قالوا : أو یَخرُجُ سَیِّدُنا إلی مِثلِکَ! ودَفَعوهُ حَتّی نَحَّوهُ عَنِ البابِ .

ثُمَّ عادَ إلَیهِم فی مِثلِ تِلکَ الهَیئَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ثروت حذر کنید ؛ زیرا که در گذشته مردی بود که مال و اولاد گرد آورد و به خود و خانواده اش پرداخت و برای آنان جمع کرد و اندوخت . ملک الموت در هیئت شخصی فقیر به نزد او آمد و درِ خانه اش را کوبید . دربانان بیرون آمدند . ملک الموت به آنان گفت : خواجه خویش را صدا بزنید که نزد من بیاید.

دربانان گفتند : «خواجه ما برای چون تو کسی ، بیرون آید؟!» و او را عقب راندند و از درِ خانه دورش کردند.

ملک الموت دوباره با همان هیئت به سوی آنان آمد و گفت : خواجه خویش را صدا بزنید و به او بگویید من ملک الموت هستم .

خواجه ، چون این سخن را شنید ، از ترس و هراس نشست و به یارانش گفت : با او به نرمی سخن بگویید و به او بگویید : خدا خیرت دهد! شاید دنبال کس دیگری غیر از خواجه ما هستی!

ملک الموت به آنان گفت : خیر . و نزد خواجه رفت و به وی گفت : برخیز و آنچه می خواهی ، وصیّت کن ؛ زیرا پیش از آن که بیرون روم ، جانت را خواهم گرفت .

اهل خانه فریاد زدند و گریستند.

خواجه به آنان گفت : صندوق ها را باز کنید و آنچه را از زر و سیم در آنهاست ، بنویسید (/ بریزید) . آن گاه رو به پول ها کرده و به دشنام دادن به آنها پرداخت و گفت : لعنت خدا بر شما پول ها! پروردگارم را از یاد من بردید و مرا از کار آخرتم غافل ساختید تا آن که فرمان خدا چنین مرا غافلگیر کرد!

فی المصدر : «الهیبة» ، والتصویب من بحار الأنوار .

حدیث۱۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أصلَحَ أمرَ آخِرَتِهِ ، أصلَحَ اللّه ُ لَهُ أمرَ دُنیاهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کار آخرتش را درست کند ، خداوند کار دنیایش را برای او درست می نماید.

عدّة الداعی : ص ۲۱۶ ، نهج البلاغة : الحکمة ۸۹ ، غرر الحکم : ح ۸۸۵۷ کلاهما عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۳۰۵ ح ۵۱ .

حدیث۱۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُعطِی الدُّنیا عَلی نِیَّةِ الآخِرَةِ ، وأبی أن یُعطِیَ الآخِرَةَ عَلی نِیَّةِ الدُّنیا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دنیا را با انگیزه آخرت می دهد و امتناع دارد که آخرت را با انگیزه دنیا بدهد.

الزهد لابن المبارک : ص ۱۹۳ ح ۵۴۹ ، مسند الشهاب : ج ۲ ص ۱۶۴ ح ۱۱۰۸ ، الفردوس : ج ۱ ص ۱۵۱ ح ۵۴۶ کلّها عن أنس ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۸۱ ح ۶۰۵۶ ؛ إرشاد القلوب : ص ۱۸۶ وفیه «ولا» بـدل «وأبی أن» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۵ ح ۲۹ نقلاً عن عدّة الداعی وفیه «بعمل» بدل «علی نیّة» فی کلا الموضعین .

حدیث۱۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ مَن کُنَّ فیهِ یَستَکمِلُ إیمانَهُ : رَجُلٌ لا یَخافُ فِی اللّه ِ لَومَةَ لائِمٍ ، ولا یُرائی بِشَیءٍ مِن عَمَلِهِ ، وإذا عُرِضَ عَلَیهِ أمرانِ ؛ أحـدُهُما لِلدُّنیا وَالآخَرُ لِلآخِرَةِ ، اختارَ أمرَ الآخِرَةِ عَلَی الدُّنیا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس آنها را دارا باشد ، ایمانش را کامل گردانیده است ، این که : در راه خدا از سرزنش هیچ سرزنشگری نهراسد ، و در هیچ کارش ریا نکند ، و هر گاه دو کار برایش پیش آید که یکی برای دنیا و دیگری برای آخرت است ، کار آخرت را بر دنیا برگزیند.

تاریخ دمشق : ج ۳۸ ص ۱۳ ح ۷۵۷۷ عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۸۱۷ ح ۴۳۲۴۷ .

حدیث۱۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العَبـدَ المُؤمِنَ إذا کـان فِی انقِطـاعٍ مِنَ الـدُّنیا وإقبالٍ مِنَ الآخِرَةِ نَزَلَ إلَیهِ مَلائِکَةٌ مِنَ السَّماءِ ، بیضُ الوُجوهِ کَأَنَّ وُجوهَهُمُ الشَّمسُ ، مَعَهُم کَفَنٌ مِن أکفانِ الجَنَّةِ ، وحُنوطٌ مِن حُنوطِ الجَنَّةِ ، حَتّی یَجلِسوا مِنهُ مَـدَّ البَصَـرِ ، ثُمَّ یَجیءُ مَلَکُ المَوتِ حَتّی یَجلِسَ عِندَ رَأسِهِ ، فَیَقولَ : أیَّتُهَا النَّفسُ الطَّیِّبَةُ ، اُخرُجی إلی

مَغفِرَةٍ مِنَ اللّه ِ ورِضوانٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده مؤمن ، هر گاه در حال جدا شدن از دنیا و روی آوردن به آخرت باشد ، فرشتگانی سپیدروی ، چنـان که گویی چهره هایشـان آفتاب درخشان است ، از آسـمان با کفنی از کفن های بهشت و حُنوطی از حنوط های بهشت نزد او فرود می آیند و در فاصـله یک چشم رس ، نزدش می نشـینند . آن گاه ملک الموت می آید و کنار سـر او می نشـیند و می گوید : «ای نفْس پاک!

به سوی آمرزش و رضوان خداوند ، بیرون شو» .

مسـند ابن حنبل : ج ۶ ص ۴۱۳ ح ۱۸۵۵۹ ، المصـنّف لابن أبی شیبة : ج ۳ ص ۲۵۶ ح ۱ ، شُـعب الإیمان : ج ۱ ص ۳۵۶ ح ۳۹۵ ، الزهد لهنّاد : ج ۱ ص ۲۰۵ ح ۳۳۹ ، المسـتدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۹۴ ح ۱۰۷ ، مسند الطیالسی : ص ۱۰۲ ح ۷۵۳ کلاهما نحوه وکلّها عن البرّاء بن عازب ، کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۶۲۷ ح ۴۲۴۹۵ .

حدیث۱۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الـدُّنیا طالِبَةٌ ومَطلوبَةٌ ، وَالآخِرَةُ طالِبَةٌ ومَطلوبَةٌ ؛ فَمَن طَلَبَ الآخِرَةَ طَلَبَتهُ الدُّنیا حَتّی یَستوفِیَ مِنها رِزقَهُ ، ومَن طَلَبَ الدُّنیا طَلَبَتهُ الآخِرَةُ حَتّی یَأتِیَهُ المَوتُ فَیَأخُذَهُ بَغتَةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا طالب است و مطلوب ، و آخرت [نیز] طالب است و مطلوب . پس ، هر کس آخرت را طلب کند ، دنیا در طلب او برمی آید تا او روزی اش را از آن به تمام و کمال دریافت کند ؛ و هر کس دنیا را طلب کند ، آخرت در طلب او برمی آید تا مرگ به سراغش آید و ناگهان او را بگیرد.

تنبیه الغافلین : ص ۲۴۴ ح ۳۱۷ عن أبی عبیدة الأسدی ، المعجم الکبیر : ج ۱۰ ص ۱۶۳ ح ۱۰۳۲۸ ، حلیة الأولیاء: ج۸ ص۱۲۰ کلاهما عن ابن مسعود نحوه ولیس فیهما «والآخرة طالبة ومطلوبة»، کنز العمّال: ج۳ ص۲۲۵ ح۶۲۶۶ ؛ الکافی : ج ۱ ص ۱۸ ح ۱۲ عن هشام بن الحکم عن الإمام الکاظم علیه السلام ، تحف العقول : ص ۳۸۷ عن الإمام الکاظم علیه السلام وفیهما «فیفسد علیه دنیاه وآخرته» بدل «فیأخذه بغتة» ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۴۰۹ ح ۵۸۸۶ عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق علیه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۲ ح ۱ .

حدیث۱۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا إنَّ الدُّنیا وَالآخِرَةَ طالِبَتانِ ومَطلوبَتانِ ؛ فَطالِبُ الآخِرَةِ تَطلُبُهُ الدُّنیا حَتّی یَستَکمِلَ رِزقَهُ ، وطالِبُ الدُّنیا تَطلُبُهُ الآخِرَةُ حَتّی یَأخُذَ المَوتُ بِعُنُقِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که دنیا و آخرت ، هر دو ، طالب اند و مطلوب . دنیا طالب آخرت را طلب می کند تا این که او روزیِ خویش را به تمام و کمال دریافت نماید ؛ و [نیز [آخرت ، در طلب طالب دنیاست تا این که مرگ ، گردن او را بگیرد.

أعلام الدین : ص ۳۴۵ ح ۳۸ عن ابن عبّاس ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۲۹ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۸۸ ح ۱۰ .

حدیث۱۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تَرَکَ عَبدٌ لِلّهِ أمرا لا یَترُکُهُ إلاّ لِلّهِ تَعالی ، إلاّ عَوَّضَهُ اللّه ُ مِنهُ ما هُوَ خَیرٌ لَهُ مِنهُ فی دینِهِ ودُنیاهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای به خاطر خدا کاری را ـ کاری که انجام دادن آن ، نزد خدا ناپسند است ـ مگر آن که خداوند ، چیزی را که برای دین و دنیای او بهتر از آن است ، به او عوض داد.

تاریخ دمشق : ج ۱۰ ص ۳۷۴ ح ۲۵۸۸ عن عبداللّه بن عمر ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۴۲۸ ح ۷۲۸۷.

حدیث۱۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألاـ وإنَّهُ لاـ یضُرُّکُم تَواضُعُ شَیءٍ مِن دُنیاکُم بَعدَ حِفظِکُم وَصِیَّةَ اللّهِ وَالتَّقوی ، ولاـ یَنفَعُکُم شَیءٌ حافَظتُم عَلَیهِ مِن أمرِ دُنیاکُم بَعدَ تَضییعِ ما اُمِرتُم بِهِ مِنَ التَّقوی.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که با وجود پایبندی تان به سفارش خداوند و تقوا ، فرو نهادن چیزی از دنیایتان ، به شما زیانی نمی زند ؛ و در صورت فرو نهادن تقوا که بدان فرمان داده شده اید، آنچه از امور دنیایتان حفظ کنید ، به شما سودی نمی

رساند.

تحف العقول : ص ۱۸۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۶ ح ۱ ؛ المعیار والموازنهٔ : ص ۱۱۲ نحوه .

حدیث۱۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکُلِّ خَرابٍ عِمارَةٌ ، وعِمارَةُ الآخِرَةِ العَقلُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر خرابی را آباد کننده ای است و آباد کننده آخرت ، عقل است.

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۵۶ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۹۵ ح ۳۴ .

حدیث۱۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ الآخِرَةَ فَلیَدَع زینَةَ الحَیاةِ الدُّنیا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس آخرت را می خواهد ، باید زیور زندگی دنیا را رها کند.

الخصال : ص ۲۹۳ ح ۵۸ ، الأمالی للصدوق : ص ۷۱۴ ح ۹۸۳ کلاهما عن عبد اللّه بن میمون عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، قرب الإسناد : ص ۲۳ ح ۷۹ عن عبد اللّه بن میمون عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام عنه صلی الله علیه و آله ، روضهٔ الواعظین : ص ۵۰۵ ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۱۳۱ ح ۲۵ ؛ مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۳۳ ح ۳۶۷۱ ، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۵۹ ح ۷۹۱۵ کلاهما عن عبد اللّه بن مسعود نحوه ، کنزالعمّال : ج ۳ ص ۱۱۸ ح ۵۷۵۳ .

حدیث۱۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمَّ أعِنّی عَلی دینی بِدُنیا ، وعَلی آخِرَتی بِتَقوی.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بارخدایا! مرا با دنیا به دینم ، و با تقوا به آخرتم ، کمک کن .

تاریخ دمشق : ج ۱۸ ص ۸۷ الرقم ۲۱۵۹ عن الربیع بن یونس عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تهذیب الکمال : ج ۵ ص ۹۶ الرقم ۹۵۰ ، سیر أعلام النبلاء : ج ۶ ص ۲۶۷ الرقم ۱۱۷ کلاهما عن الربیع عن الإمام الصادق علیه السلام ، الفردوس : ج ۱ ص ۴۷۰ ح ۱۹۱۳ عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ؛ مصباح المتهجّد : ص ۱۷۲ ح ۲۵۹ من دون إسنادٍ إلی المعصوم وفیه «ودنیای» بدل «بدنیا» ، العدد القویّهٔ : ص ۱۵۷ ح ۸۸ عن الربیع عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۸۷ ص ۲۹۸ ح ۸۵ .

حدیث۱۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَنالونَ الآخِرَةَ إلاّ بِتَرکِکُمُ الدُّنیا وَالتَّعَرّی مِنها ، اُوصیکُم أن تُحِبّوا ما أحَبَّ اللّه ُ و تُبغِضوا ما أبغَضَ اللّه ُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آخرت دست نمی یابید ، مگر با رها کردن [علاقه به] دنیا و برهنه شدن از آن . به شما سفارش می کنم که دوست بدارید آنچه را خدا دوست می دارد و دشمن بدارید آنچه را خدا دشمن می دارد.

مستدرك الوسائل : ج ۱۲ ص ۵۴ ح ۱۳۴۹۶ نقلاً عن القطب الراوندی فی لبّ اللباب .

حدیث۱۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا أغلَقَ عَلَيهِ اُمورَ الدُّنيا ، وفَتَحَ لَهُ اُمورَ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، امور دنیا را بر او می بندد و امور آخرت را بر او می گشاید.

كنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۴ ح ۶۱۸۱ نقلاً عن الفردوس عن أنس.

حدیث۱۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَابنَ مَسعودٍ ... اِتَّقِ اللّه َ فِی السِّرِّ

وَالعَلانِيَةِ ... فَإِنَّ اللّه َ تَعالى يَقولُ : «وَ لِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش هایش به ابن مسعود ـ : ای پسر مسعود! ... در نهان و آشکار از خدا بترس ... ؛ زیرا که خدای متعال می فرماید : «و برای کسی که

از مقام پروردگارش بترسد ، دو بهشت است» و با در پیش گرفتن لذّات و شهوات ، زندگی دنیا را بر آخرت برمگزین ؛ زیرا که خدای متعال در کتابش می فرماید : «و امّا هر که طغیان کرد ، و زندگی دنیوی را برگزید ، پس ، جایگاه او همان آتش است» . مقصود ، دنیای لعنت شده است . هر آنچه در دنیاست ، لعنت شده است ، مگر آنچه برای خدا باشد.

الرحمن: ۴۶ .

حدیث۱۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: يَابنَ مَسعودٍ ، وَالَّذی بَعَثَنی بِالحَقِّ نَبِيّا ، إنَّ مَن يَدَعِ الدُّنيا ويُقبِل عَلى تِجارَةِ الآخِرَةِ ، فَإِنَّ اللّه َ تَعالى يَتَّجِرُ لَهُ مِن وَراءِ تِجارَتِهِ ويُربِحُ اللّه ُ تِجارَتَهُ ، يَقولُ اللّه ُ تَعالى : «رِجَالٌ لاَّ تُلْهِيهِمْ تِجَرَةٌ وَ لاَ بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَ إِقَامِ الصَّلَوةِ وَ إِيتَاءِ الزَّكَوةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَـرُ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در اندرز به ابن مسعود ـ : ای پسر مسعود! سوگند به آن که مرا به حق به پیامبری برگزید ، کسی که دنیا را وا نهد و به سودای آخرت روی آورد ، خداوند متعال از پس سوداگری اش ، برای او تجارت می کند و سوداگری اش را سودآور می گرداند . خدای متعال می فرماید : «مردانی که نه تجارتی و نه داد و ستدی ، آنان را از یاد خدا و بر پا داشتن نماز و دادن زکات ، غافل نمی سازد و از روزی که در آن ، دل ها و دیده ها دگرگون می شود ، می هراسند» .

مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۵۶ ح ۲۶۶۰ عن عبد اللّه بن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۰۶ ح ۱ .

حدیث۱۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قـالَ اللّه ُ تَعـالی : وعِزَّتی وجَلالـی وعَظَمَتی وقُـدرَتی وعَلائی وَارتِفاعِ مَکانی ، لایُؤثِرُ عَبـدٌ هَوایَ عَلی هَواهُ إلّا جَعَلتُ غِناهُ فی نَفسِهِ ، وکَفَیتُهُ هَمَّهُ ، وکَفَفتُ عَلَیهِ ضَیعَتَهُ ، وضَمَّنتُ السَّماواتِ وَالأَرضَ رِزقَهُ ، وکُنتُ لَهُ مِن وَراءِ تِجارَةِ کُلِّ تاجِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای متعال می فرماید : «به عزّت و جلالم و عظمت و قدرتم و بلندی و رفعت مقامم سوگند ، هیچ بنده ای دلخواه مرا بر دلخواه خودش ترجیح نمی دهد ، مگر آن که جانش را بی نیاز می گردانم و خواستش را برمی آورم و مَعاش او را سامان می بخشم و آسمان ها و زمین را ضامن روزیِ او می گردانم و از پس تجارت هر تاجری ، هوای او را دارم».

المحاسن : ج ۱ ص ۹۷ ح ۶۳ عن أبی حمزة الثمـالی عن الإمام الباقر علیه السـلام ، الکافی : ج ۲ ص ۱۳۷ ح ۲ ، الزهد للحسین بن سعیـد : ص ۲۵ ح ۵۶ کلاهمـا عن أبی حمزة الثمـالی عن الإمـام الباقر علیه السـلام ، الخصال : ج ۳ ص ۵ عن أبی عبیـدة الحذّاء عن الإمـام الباقر علیه السـلام ، تحف العقول : ص ۳۹۵ عن الإمـام الکـاظم علیه السـلام وکلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۷۵ ح ۲ ؛ المعجم الکبیر : ج ۱۲ ص ۱۱۳ ح ۱۲۷۱۹ عن ابن عبّاس نحوه ، کنز العمّال : ج ۱ ص ۲۳۲ ح ۱۱۶۱ .

حدیث۱۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنَ خافَ أدلَجَ

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : آن که ترسید ، سرِشب راه پیمود و آن که سرِشب راه پیمود ، به منزل رسید . بدانید که کالای خدا گران است ؛ بدانید که کالای خدا بهشت است.

یقال : أدلَجَ ـ بالتخفیف ـ إذا سار من أوّل اللیل ، وادّلـج ـ بالتشدید ـ إذا سارَ من آخره ... ومنهم من یجعل الإدلاج للّیل کلّه (النهایة : ج ۲ ص ۱۲۹ «دلج») . قال الشیخ البهائی : ربّما یطلق الإدلاج علی العبادة فی اللیل مجازا ؛ لأنّ العبادة سیر إلی اللّه تعالی (بحار الأنوار : ج ۸۷ ص ۱۸۹) .

حدیث۱۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یَابنَ مَسعودٍ ، کُلُّ ما أبصَرتَهُ بِعَینِکَ وَاستَحلاهُ

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله ـ از سفارش های ایشان به ابن مسعود ـ : ای پسر مسعود! هر آنچه را چشمت دید و دلت هوس کرد ، برای خـدا قرار بـده که این ، تجـارت (سـوداگریِ) آخرت است ؛ زیرا که خداونـد می فرمایـد : «آنچه نزد شـماست ، رفتنی است و آنچه نزد خداست ، ماندنی است» .

فی بحار الأنوار : «واستحلاه» .

حدیث۱۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ شَیءٌ أطیَبَ عِندَ اللّه ِ مِن ریحِ فَم صائِمٍ تَرَکَ الطَّعامَ وَالشَّرابَ لِلّهِ رَبِّ العالَمینَ ، وآثَرَ اللّه َ عَلی ما سِواهُ، وَابتاعَ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ، فَإِنِ استَطَعتَ أن یَأتِیَکَ المَوتُ وأنتَ جـائِعٌ ، وکَبِدُکَ ظَمـآنُ فَافعَـل ؛ فَـإِنَّکَ تَنالُ بِـذلِکَ أشـرَفَ المَنازِلِ ، وتَحُلُّ مَعَ الأَبرارِ وَالشُّهَـداءِ وَالصّالِحینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند ، چیزی خوش تر از بوی دهان روزه داری نیست که به خاطر خدای پروردگار جهانیان ، از خوردن و آشامیدن ، خودداری ورزیده و خدا را بر ماسِوای او بر گزیده و آخرتش را به دنیایش خریده است .
پس ، اگر می توانی کاری کنی که وقتی مرگْ تو را در می رسد ، گرسنه باشی و جگرت تشنه باشد ، چنین کن ؛ زیرا که با این کار ، به عالی ترین منازل می رسی و با نیکان و شهیدان و شایستگان ، همنشین می شوی .
التحصین لابن فهد : ص ۲۰ ح ۳۹ عن سعید بن زید بن عمرو بن نفیل ، مستدرك الوسائل: ج ۷ ص ۴۹۹ ح ۸۷۴۱ .

حدیث۱۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بَشِّر هذِهِ الاُمَّةَ بِالسَّناءِ وَالرِّفعَةِ وَالدّینِ والنَّصرِ وَالتَّمکینِ فِی الأَرضِ؛ فَمَن عَمِلَ مِنهُم عَمَلَ الآخِرَةِ لِلدُّنیا لَم یَکُن لَهُ فِی الآخِرَةِ نَصیبٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد این امّت را به بلندی و عظمت و دین و پیروزی و قدرت یافتن در زمین! پس ، هر که از آنان کار آخرت را برای دنیا انجام دهد، در آخرت ، او را نصیبی نخواهد بود.
مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۴۴ ح ۲۱۲۷۸ ، المستدرك علی الصحیحین : ج ۴ ص ۳۴۶ ح ۷۸۶۲ ، شُعب الإیمان : ج ۵ ص ۳۳۴ ح ۶۸۳۳ ، حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۲۵۵ نحوه وکلّها عن اُبیّ بن کعب ، کنز العمّال : ج ۱۲ ص ۱۵۷ ح ۳۴۴۶۵ ؛ إعلام الوری : ج ۱ ص ۸۹ عن اُبیّ بن کعب ، مجمع البیان : ج ۵ ص ۲۲۴ نحوه .

حدیث۱۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شَرُّ النّاسِ مَن باعَ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ ، وشَرٌّ مِن ذلِکَ مَن باعَ آخِرَتَهُ بِدُنیا غَیرِهِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترینِ مردم ، کسی است که آخرتش را به دنیایش بفروشد ، و بدتر از او ، کسی است که آخرت خویش را برای دنیای دیگری بفروشد.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۳ ح ۵۷۶۲ عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبیه جمیعا عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۳۱۹ ح ۲۶۵۶ عن الإمام الصادق عن أبیه عن جدّه عن الإمام علیّ علیهم السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۶ ح ۳ .

حدیث۱۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ أشَدَّ النّاسِ نِدامَةً یَومَ القِیامَةِ ، رَجُلٌ باعَ آخِرَتَه بِدُنیا غَیرِه.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرندامت ترینِ مردم در روز قیامت ، مردی است که آخرتش را برای دنیای دیگری بفروشد.
التاریخ الکبیر : ج ۶ ص ۱۲۸ عن أبی هریرة ، کنزالعمّال : ج ۳ ص ۵۱۰ ح ۷۶۶۰ .

حدیث۱۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شَرُّ النّاسِ مَن تَأَذّی بِهِ النّاسُ ، وشَرٌّ مِن ذلِکَ مَن أکرَمَهُ النّاسُ اتِّقاءَ شَرِّهِ ، وشَرٌّ مِن ذلِکَ مَن باعَ دینَهُ بِدُنیا غَیرِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترینِ مردم ، کسی است که مردم از او آزار ببینند ، و از او بدتر ، کسی است که مردم از بیمِ گزندش ، به او احترام بنهند ، و از او بدتر ، کسی است که دینش را برای دنیای دیگری بفروشد.

الاختصاص : ص ۲۴۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۲۸۱ ح ۷ وراجع کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۳ ح ۵۷۶۲ و مستطرفات السرائر : ص ۱۱۱ ح ۱ .

حدیث۱۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزالُ اُمَّتی بِخَیرٍ ما تَحابّوا وتَهادَوا وأدَّوُا الأَمانَةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : امّت من تا هنگامی که یکدیگر را دوست بدارند ، به یکدیگر هدیه دهند و امانتداری کنند ، سعادتمند خواهند بود .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۹ / ۲۵ ، صحیفهٔ الرضا علیه السلام : ۴۳ / ۱۲ کلاهما عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، جامع الأخبار : ۳۷۷ / ۱۰۵۲ عن الإمام الرضا عن الإمام علیّ علیهماالسلامعنه صلی الله علیه و آلهولیس فیهما «تهادوا» ، مشکاهٔ الأنوار : ۵۲ عن الإمام الکاظم علیه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۰۰ / ۴۳ .

حدیث۱۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ یَجتَمِعُ أربَعَةٌ فِی المُؤمِنِ إلاّـ أوجَبَ اللّه ُ لَهُ بِهِنَّ الجَنَّةَ : الصِّدقُ فِی اللِّسانِ ، وَالسَّخاءُ فِی المالِ ، وَالمَوَدَّةُ فِی القَلبِ ، وَالنَّصیحَةُ فِی المَشهَدِ وَالمَغیبِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنْ هرگاه دارای چهار صفت گردد ، خداوند بدانها بهشت را بر او واجب می گرداند : راستی در زبان ، بخشش در مال ، دوستی در دل ، و خیرخواهی در نهان و آشکار .

کنز العمّال : ۱۵ / ۸۷۶ / ۴۳۴۸۲ نقلاً عن الحاکم فی تاریخه عن ابن عمر .

حدیث۱۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تَحابَّا الرَّجُلانِ إلاّ کانَ أفضَلُهُما أشَدَّهُما حُبّا لِصاحِبِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو تن یکدیگر را دوست بدارند ، آن که دیگری را بیشتر دوست می دارد ، از دوستش برتر است .

الأدب المفرد: ۱۶۶/۵۴۴، المستدرک علی الصحیحین: ۴/۱۸۹/۷۳۲۳، مسند أبی یعلی : ۳ / ۳۷۷/۳۴۰۶ ، تاریخ بغداد: ۹/۴۴۰ وفیها «تحابّ رجلان فی اللّه » بدل «تحابّا الرجلان» ، المعجم الأوسط : ۳ / ۱۹۲ / ۲۸۹۹ نحوه ، کنز العمّال : ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۷ نقلاً عن أبی الشیخ وفیه «توادّ» بدل «تحابّا» وکلّها عن أنس .

حدیث۱۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأسُ العَقلِ بَعدَ الإیمانِ التَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اساس عقل ، پس از ایمان ، دوستی با مردم است .

السنن الکبری : ۱۰ / ۱۸۷ / ۲۰۳۰۶ ، شُعب الإیمان : ۶ / ۵۰۰ / ۹۰۵۴ کلاهما عن سعید بن المسیّب و ص ۲۵۵ / ۸۰۶۱ عن أنس و ص ۵۰۱ / ۹۰۵۵ ، المعجم الأوسط : ۶ / ۱۵۶ / ۶۰۷۰ کلاهما عن أبی هریرة ، کنز العمّال: ۹/۷/۲۴۶۶۲ ؛ عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۳۵ / ۷۷ عن أحمدبن عامر بن سلیمان الطائی وأحمد بن عبداللّه الهروی الشیبانی وداود بن سلیمان الفرّاء عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، صحیفة الرضا علیه السلام : ۵۲ / ۵۳ عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله وفیه «الدین» بدل «الإیمان»، عوالی اللآلی: ۱ / ۲۹۱ / ۱۵۶ ، بحار الأنوار : ۷۴/۳۹۲/۱۲.

حدیث۱۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَأسُ العَقلِ بَعدَ الإیمانِ بِاللّهِ عز و جل التَّحَبُّبُ إلَی النّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اساس عقل ، پس از ایمان به خدای عز و جل ، دوستی با مردم است .

الخصال: ۱۵/۵۵ عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، مشکاة الأنوار : ۲۴۹ ، روضة الواعظین: ۷، بحار الأنوار : ۷۴/۱۵۸/۶؛ المعجم الأوسط: ۵/۱۲۰/۴۸۴۷ ، المعجم الصغیر: ۱/۲۵۱ کلاهما عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، کنز العمّال : ۳ / ۹ / ۵۱۷۲ .

حدیث۱۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ نِصفُ العَقلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی [با مردم] ، نیمی از عقل است .

الفردوس : ۲ / ۷۵ / ۲۴۲۱ عن الإمام علیّ علیه السلام ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۹۵ عن الأصمعی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کنز العمّال: ۳/۴۹/۵۴۳۵؛ کتاب من لا یحضره الفقیه: ۴/۴۱۶/۵۹۰۴ عن زرارة عن الإمام الصادق علیه السلام، نهج البلاغة: الحکمة ۱۴۲، خصائص الأئمّة علیهم السلام: ۱۰۴، تحف العقول: ۲۲۱ والثلاثة الأخیرة عن الإمام علیّ علیه السلام، بحار الأنوار: ۷۴/۱۶۸/۳۵.

حدیث۱۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ نِصفُ العَقلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی با مردم ، نیمی از عقل است .

الکافی : ۲ / ۶۴۳ / ۴ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام و ح ۵ عن موسی بن بکر عن الإمام الکاظم علیه السلام، السرائر: ۳/۵۵۰ عن موسی عن الإمام الکاظم علیه السلامعنه صلی الله علیه و آله ، تحف العقول : ۴۴۳ عن الإمام الرضا علیه السلاموص۴۰۳ عن الإمام الکاظم علیه السلام ، منیة المرید : ۲۵۸ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۴۹ / ۱۹ ؛ المعجم الأوسط: ۷/۲۵/۶۷۴۴، مسند الشهاب : ۱ / ۵۵ / ۳۳ کلاهما عن ابن عمر، کنز العمّال :۳/۴۹/۵۴۳۴ .

حدیث۱۸۴۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

التَّوَدُّدُ نِصفُ الدّينِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دوستى [با مردم] ، نيمى از دين است .

تحف العقول : ۶۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۹۲ / ۱۱ ؛ شُعب الإيمان : ۲ / ۷۴ / ۱۱۹۷ عن خالد بن الزبير عن الإمام زين العابدين عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمّال : ۱۵ / ۹۰۷ / ۴۳۵۶۶ .

حدیث۱۸۴۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

القَريبُ مَن قَرَّبَتهُ المَوَدَّةُ وإن بَعُدَ نَسَبُهُ . وَالبَعيدُ مَن باعَدَتهُ المَوَدَّةُ وإن قَرُبَ نَسَبُهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خويشاوند ، آن است كه دوستىْ نزديكش ساخته است ، گر چه [نسبت]خويشاوندى اش دور باشد و بيگانه ، آن است كه دوستىْ دورش ساخته است ، گرچه [نسبت]خويشاوندى اش نزديك باشد .

تاريخ اصبهان: ۱/۱۳۶/۷۹ عن زيد الأصم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، كنز العمّال: ۱۶/۱۲۲/۴۴۱۴۳؛ الكافى : ۲/۶۴۳/۷ عن سليمان بن زياد التميمى عن الإمام الصادق عن الإمام الحسن عليهماالسلام، تحف العقول : ۲۳۴ عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۰۶ / ۵ .

حدیث۱۸۴۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اِستَكثِروا مِنَ الإِخوانِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤمِنٍ شَفاعَةً يَوم القِيامَةِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : بر [شمار]برادران خود بيفزاييد ؛ زيرا هر مؤمنى را در روز قيامت ، شفاعتى است .

الجامع الصغير : ۱ / ۱۵۲ / ۱۰۰۱ ، كنز العمّال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۲ كلاهما نقلاً عن ابن النجّار فى تاريخه عن أنس ؛ مصادقة الإخوان : ۱۵۰ / ۱ عن أحمد بن محمّد عن بعض أصحابه عن الإمام الصادق عليه السلامو ليس فيه «يوم القيامة» .

حدیث۱۸۵۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أكثِروا مِنَ الإِخوانِ ؛ فَإِنَّ رَبَّكُم حَيِيٌّ كَريمٌ يَستَحيى أن يُعَذِّبَ عَبدَهُ بَينَ إخوانِهِ يَومَ القِيامَةِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : بر [شمار]برادران خود بيفزاييد؛ زيرا كه پروردگارتان ، آزرمگين و بزرگوار است و شرم دارد كه بنده اش را در روز قيامت ، ميان برادرانش عذاب كند .

ربيع الأبرار : ۱ / ۴۲۸ .

حدیث۱۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَرءُ كَثيرٌ بِأَخيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان به وسیله برادرش [نیرومند و]افزون است .

تاريخ بغداد : ۷ / ۵۷ عن الحسن ، مسند الشهاب : ۱ / ۱۴۱ / ۱۸۶ عن أنس ، الإخوان : ۱۰۹ / ۲۴ عن سهل بن سعد الساعدى ، دلائل النبوّة للبيهقى : ۴ / ۳۷۱ ، تاريخ دمشق : ۲۷ / ۲۵۷ كلاهما عن عبداللّه بن جعفر وفيهما «بأخيه وابن عمّه» ، كنز العمّال : ۹ / ۱۱ / ۲۴۶۸۳ ؛ تحف العقول : ۳۶۸ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۲۱ / ۵۷ / ۸ .

حدیث۱۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَرءُ يَكثُرُ بِإِخوانِهِ المُسلِمينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان با برادران مسلمانش نیرو و فزونی می گیرد .

كنز العمّال : ۹ / ۳۸ / ۲۴۸۲۳ نقلاً عن العسكرىّ فى الأمثال وابن عساكر عن سهل بن سعد .

حدیث۱۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيكَ بِإِخوانِ الصِّدقِ تَعِش فى أكنافِهِم ؛ فَإِنَّهُم زينَةٌ فِى الرَّخاءِ ، وعُدَّةٌ فِى البَلاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برادرانِ راستین به دست آر ، تا در پناهشان زندگی کنی که در آسایش ، زیورند و در سختی ، ساز و برگ [و یاور] .

كنز العمّال : ۹ / ۳۸ / ۲۴۸۲۳ نقلاً عن العسكرىّ فى الأمثال وابن عساكر عن سهل بن سعد ؛ إرشاد القلوب : ۲۰ عن نوف البكالى عن الإمام علىّ عليه السلام نحوه وليس فيه ذيله .

حدیث۱۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما ضاقَ مَجلِسٌ بِمُتَحابَّينِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مجلسی بر دو دوستدار ، تنگ نمی شود .

تاريخ بغداد : ۳ / ۲۲۶ عن أنس ، كنز العمّال : ۹ / ۹ / ۲۴۶۷۴ .

حدیث۱۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم وسوءَ ذاتِ البَينِ ؛ فَإِنَّهَا الحالِقَةُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از اختلاف میان خود بپرهیزید ، که زداینده [ایمان] است .

سنن الترمذى : ۴ / ۶۶۳ / ۲۵۰۸ عن أبى هريرة ، كنز العمّال : ۳ / ۵۸ / ۵۴۸۱ .

حدیث۱۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا إنَّ فِی التَّباغُضِ الحالِقَةَ ، لا أعنی حالِقَةَ الشَّعرِ ولکِن حالِقَةَ الدّینِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هان ! دشمنی با یکدیگر ، زداینده است . مقصودم زداینده مو نیست ، که زداینده دین است .

الکافی : ۲ / ۳۴۶ / ۱ عن مسمع بن عبدالملک ، الأمالی للمفید : ۱۸۱ / ۲ عن ابن سنان وکلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۳۲ / ۱۰۱ .

حدیث۱۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَبَّ إلَیکُم داءُ الاُمَمِ ؛ الحَسَدُ وَالبَغضاءُ هِیَ الحالِقَةُ ، لا أقولُ تَحلِقُ الشَّعرَ ، ولکِن تَحلِقُ الدّینَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بیماری امّت ها به سوی شما خزیده است ؛ حسادت و دشمنی ای که زداینده است . نمی گویم مو را می زداید ؛ بلکه دین را می زداید .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۶۴ / ۲۵۱۰ ، مسند ابن حنبل : ۱/۳۵۲/۱۴۳۰ ، السنن الکبری : ۱۰/ ۳۹۳/ ۲۱۰۶۵ نحوه ، مسند أبی یعلی : ۱ / ۳۲۱ / ۶۶۵ کلّها عن الزبیر بن العوّام ، کنز العمّال : ۳ / ۴۶۲ / ۷۴۴۳ ؛ منیة المرید : ۳۲۴ ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲۷ کلاهما نحوه .

حدیث۱۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إیّاکُم وَالبِغضَةَ لِذَوی أرحامِکُمُ المُؤمِنینَ ؛ فَإِنَّهَا الحالِقَةُ لِلدّینِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از دشمنی با خویشاوندان مؤمن خود بپرهیزید، که دین زداست.

دعائم الإسلام : ۲ / ۳۵۲ .

حدیث۱۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کونوا عِبادَ اللّهِ إخوانا ؛ لا تَعادَوا ولا تَباغَضوا ، سَدِّدوا وقارِبوا وأبشِروا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای بندگان خدا! برادر باشید و با یکدیگر دشمنی و کینه توزی مکنید . در پیِ درستی و استواری باشید و در کارها میانه روی کنید و [در این صورت] ، بر شما مژده باد !

مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۵۵ / ۹۷۷۰ عن أبی هریرة .

حدیث۱۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَقاطَعوا ، ولا تَدابَروا ، ولا تَباغَضوا ، ولا تَحاسَدوا ، وکونوا إخوانا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از یکدیگر مَبُرید و به یکدیگر پشت مکنید و با یکدیگر دشمنی و حسادت مورزید و با هم برادر

باشید .

صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۶ / ۳۰ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۱ / ۲۱۰۶۰ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۲۴ / ۱۰۲۲۳ کلّها عن أبی هریرة و ج ۴ / ۲۲۰ / ۱۲۰۷۴ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ ، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۳۹۸ کلّها عن أنس نحوه .

حدیث۱۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن هَجَرَ أخاهُ سَنَةً فَهُوَ کَسَفکِ دَمِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک سال از برادرش دوری کند ، مانند آن است که خونش را بریزد .

سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۷۶ / ۱۷۹۵۷ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۰ / ۷۲۹۲ ، الطبقات الکبری : ۷ / ۵۰۰ ، اُسد الغابة : ۶ / ۸۲ / ۵۸۴۴ کلّها عن أبی خراش السلمی و ج ۱ / ۷۰۱ / ۱۱۰۴ عن حدرد الأسلمی ، الأدب المفرد : ۱۲۷ / ۴۰۴ عن أبی خراش الأسلمی ، الفردوس : ۴ / ۳۴۶ / ۷۰۰۲ عن أبی حدرد نحوه ، کنز العمّال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۸۸ ؛ جامع الأحادیث للقمّی : ۱۳۱ .

حدیث۱۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا هِجرَةَ فَوقَ ثَلاثٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جدایی ای نباید بیش از سه [روز یا شب]بپاید .

الکافی : ۲ / ۳۴۴ / ۲ عن هشام بن الحکم عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ۲۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۵ / ۲ ؛ صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۷ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۱۹ / ۸۹۲۸ کلاهما عن أبی هریرة وفیهما «بعد» بدل «فوق» ، کنز العمّال : ۹ / ۳۳ / ۲۴۷۹۱ .

حدیث۱۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَحِلُّ لِمُسلِمٍ أن یَهجُرَ أخاهُ فَوقَ ثَلاثَةِ أیّامٍ ، وَالسّابِقُ یَسبِقُ إلَی الجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه روز ، برادرش را ترک گوید و هر کس [برای آشتی]پیش دستی کند ، به سوی بهشت ، پیش دستی کرده است .

الأمالی للطوسی : ۳۹۱ / ۸۶۰ عن أبی هریرة ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۸۰ / ۵۸۰۹ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۱۶۲ / ۱۵۸ وفیهما «للمؤمن» بدل «لمسلم» ، الخصال : ۱۸۳ / ۲۵۰ عن أنس بن مالک ، روضة الواعظین : ۴۲۴ کلّها لیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۹ / ۱۲ ؛ صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۶ عن عبداللّه بن عمر وفیه «للمؤمن» بدل «لمسلم» ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۷۲ / ۱۵۱۹ عن سعد بن أبی وقّاص و ص ۳۸۸ / ۱۵۸۹ عن سعد بن مالک ، مسند أبی یعلی : ۴ / ۳۱۵ / ۴۵۵۰ عن عائشة وکلّها لیس فیه ذیله ، کنز العمّال : ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۴ نقلاً عن ابن النجّار عن أبی هریرة .

حدیث۱۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَحِلُّ لِمُسلِمٍ أن یَهجُرَ أخاهُ فَوقَ ثَلاثٍ ، فَمَن هَجَرَ فَوقَ ثَلاثٍ فَماتَ دَخَلَ النّارَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه [روز یا شب] از برادرش بِبُرَد و هر کس بیش از سه روز [از برادرش] برید و از دنیا رفت ، به دوزخ می رود .

سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۴ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۴۶ / ۹۱۰۳ ، تاریخ بغداد : ۲ / ۲۲۶ کلاهما نحوه وکلّها عن أبی هریرة، کنز العمّال : ۹/۳۳/۲۴۷۹۵ ؛ وراجع جامع الأحادیث للقمّی: ۱۲۱ .

حدیث۱۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن هَجَرَ أخاهُ فَوقَ ثَلاثٍ فَهُوَ فِی النّارِ ، إلّا أن یَتَدارَکَهُ اللّه ُ بِکَرَمِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بیش از سه [روز] از برادرش بُبرد ، در آتش است ، مگر آن که خداوند با کرم خود ، او را دریابد .

المعجم الکبیر : ۱۸ / ۳۱۵ / ۸۱۵ عن فضالة بن عبید .

حدیث۱۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَحِلُّ لِرَجُلٍ أن یَهجُرَ مُؤمِنا فَوقَ ثَلاثَةِ أیّامٍ . فَإِذا مَرَّت ثَلاثَةُ أیّامٍ فَلیَلقَهُ فَلیُسَلِّم عَلَیهِ ، فَإِن رَدَّ عَلیهِ السَّلامَ فَقَدِ اشتَرَکا فِی الأَجرِ ، وإن لَم یَرُدَّ عَلَیهِ فَقَد بَرِئَ المُسَلِّمُ مِنَ الهِجرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس روا نیست که بیش از سه روز از مؤمنی ببرد . پس اگر سه روز گذشت ، باید به دیدارش برود و بر او سلام کند . اگر آن یک پاسخ سلامش را داد ، هر دو در پاداش ، شریک هستند و اگر پاسخ او را نداد ، شخص سلام کننده از [کیفر]هجران ، ایمن است .

الأدب المفرد : ۱۳۰ / ۴۱۴ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۲ وفیه «فقد باء بالإثم» بدل «فقد برئ . . .» ، السنن الکبری : ۱۰ / ۱۰۸ / ۲۰۰۲۸ وزاد فیه «وصارت علی صاحبه» ، التاریخ الکبیر : ۱ / ۲۵۷ / ۸۲۰ نحوه وکلّها عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۹۰ ، وراجع تاریخ بغداد : ۱۴ / ۲۹۶ .

حدیث۱۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّما مُسلِمَینِ تَهاجَرا فَمَکَثا ثَلاثا لا یَصطَلِحانِ إلّا کانا خارِجَینِ مِنَ الإِسلامِ ، ولَم یَکُن بَینَهُما وِلایَةٌ ، فَأَیُّهُما سَبَقَ إلی کَلامِ أَخیهِ کانَ السّابِقَ إلَی الجَنَّةِ یَومَ الحِسابِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو مسلمان از یکدیگر ببُرند و تا سه روز با یکدیگر آشتی نکنند ، از [دین] اسلام بیرون اند و میان آنان ، ولایتی [دینی] نخواهد بود . پس هر یک از آن دو به سخن گفتن با دوستش پیش دستی کند ، در روز حسابرسی ، به سوی بهشت ، پیش دستی خواهد کرد .

الکافی : ۲ / ۳۴۵ / ۵ ، مصادقة الإخوان : ۱۵۳ / ۱ ، منیة المرید : ۳۲۵ کلّها عن داود بن کثیر عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام

، إرشاد القلوب : ۱۷۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۶ / ۵ .

حدیث۱۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَباغَضوا ، ولا تَحاسَدوا ، ولا تَدابَروا ، وكونوا عِبادَ اللّهِ إخوانا . ولا يَحِلُّ لِمُسلِمٍ أن يَهجُرَ أخاهُ فَوقَ ثَلاثَةِ أيّام .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دشمنی مکنید ، بر یکدیگر حسد مورزید و از یکدیگر رویگردان مشوید . بندگان خدا و برادر هم باشید . برای هیچ مسلمانی روا نیست که بیش از سه روز از برادرش بُبرد .

صحیح البخاری: ۵/۲۲۵۳/۵۷۱۸، صحیح مسلم : ۴/۱۹۸۳/۲۳، سنن أبی داود: ۴/۲۷۸/۴۹۱۰، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۳۹۸ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۲ / ۲۱۰۶۱ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۲۲۰ / ۱۲۰۷۴ وفيهما زيادة «ولا تقاطعوا»، حلية الأولياء: ۳/۳۷۴ وفيه «لا تقاطعوا» بدل «لا تباغضوا»، كنز العمّال: ۹/۱۷۵/۲۵۵۷۵ نقلاً عن ابن النجّار وكلّها عن أنس .

حدیث۱۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَهجُروا ، فَإِن كُنتُم مُهتَجِرينَ لا مَحالَةَ فَلا تَهتَجِروا فَوقَ ثَلاثَةِ أيّامٍ . وأيُّما مُسلِمَينِ ماتا وهُما مُهتَجِرانِ لا يَجتَمِعانِ فِي الجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از یکدیگر تبُرید . پس اگر ناچار از بریدن از یکدیگر شدید ، بیش از سه روز نپاید که هرگاه دو مسلمان ، در حالی که از یکدیگر بُریده اند ، بمیرند ، در بهشتْ گرد نخواهند آمد .

تنبيه الغافلين : ۵۱۹ / ۸۲۳ عن الحسن البصریّ .

حدیث۱۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أن يَهجُرَ أخاهُ فَوقَ ثَلاثِ لَيالٍ ، يَلتَقِيانِ فَيُعرِضُ هذا ويُعرِضُ هذا . وخَيرُهُمَا الَّذی يَبدَأُ بِالسَّلامِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس روا نیست که بیش از سه شب از برادرش بُبرد؛ و چون همدیگر را ببینند ، این یک روی بگرداند و آن یک روی بگرداند . بهترین آن دو ، کسی است که آغازگرِ «سلام» باشد .

صحيح البخاری : ۵/۲۲۵۶/۵۷۲۷ وص ۲۳۰۲/۵۸۸۳ نحوه ، صحيح مسلم : ۴ / ۱۹۸۴ / ۲۵۶۰ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۸ / ۴۹۱۱ ، الأدب المفرد : ۲۹۱ / ۹۸۵ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۲۷ / ۱۹۳۲ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۱۳۷ / ۲۳۵۸۷ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۱۰۸ / ۲۰۰۲۷ كلّها عن أبی أيّوب الأنصاری وص ۳۹۲ / ۲۱۰۶۱ عن أنس بن مالك وفی الأربعة الأخيرة «يصدّ» بدل «يعرض» فی كلا الموضعين، كنز العمّال : ۹/۳۳/۲۴۷۹۴؛ درر الأحاديث النبويّة: ۴۱، عوالی اللآلی: ۱/۲۶۶/۶۴ نحوه.

حدیث۱۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ لا تَرتَفِعُ صَلاتُهُم فَوقَ رُؤوسِهِم شِبرا : رَجُلٌ أمَّ قَوما وهُم لَهُ كارِهونَ ، وَامرَأَةٌ باتَت وزَوجُها عَلَيها ساخِطٌ ، وأخَوانِ مُتَصارِمانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نمازهای سه تن ، یک وجب نیز فراتر از سرهایشان نمی رود! [و پذیرفته نمی گردد]! : کسی که پیشوای مردمی گردد ، حال آن که او را ناخوش می دارند ؛ زنی که شوهرش از او خشمگین باشد ؛ و دو برادر [دینی]که از

یکدیگر بریده اند .

سنن ابن ماجة: ۱/۳۱۱/۹۷۱، صحیح ابن حبّان: ۵/۵۳/۱۷۵۷، المعجم الکبیر: ۱۱/۳۵۵/۱۲۲۷۵ وفیهما «ثلاثة لا یقبل اللّه لهم صلاة» وکلّها عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : ۱۶ / ۳۰ / ۴۳۷۹۸ .

حدیث۱۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أبا ذَرٍّ ، إیّاکَ وَالهِجرانَ لِأَخیکَ المُؤمِنِ ؛ فَإِنَّ العَمَلَ لا یُتَقَبَّلُ مَعَ الهِجرانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ در وصیّت خود به ابوذر ـ : ای ابوذر! از ترک کردن برادر مؤمنت بپرهیز که با هجران و دوری ، عملِ [صالح] پذیرفته نمی شود .

الأمالی للطوسی : ۵۳۸ / ۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱ کلاهما عن أبی ذرّ ، مشکاة الأنوار : ۲۰۹ وفیهما «إیّاک وهجران أخیک» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۹ / ۳ .

حدیث۱۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَحِلُّ لِمُسلِمٍ أن یَهجُرَ مُسلِما فَوقَ ثَلاثِ لَیالٍ ؛ فَإِنَّهُما ناکِبانِ عَنِ الحَقِّ ما داما عَلی صُرامِهِما . وأوَّلُهُما فَیئا یَکونُ سَبقُهُ بِالفَیءِ کَفّارَةً لَهُ ، وإن سَلَّمَ فَلَم یَقبَل ورَدَّ عَلَیهِ سَلامَهُ رَدَّت عَلَیهِ المَلائِکَةُ ، ورَدَّ عَلَی الآخَرِ الشَّیطانُ . وإن ماتا عَلی صُرامِهِما ، لَم یَدخُلَا الجَنَّةَ جَمیعا أبَدا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برای مسلمان روا نیست که بیش از سه شب از مسلمانی بِبُرد و این دو تا هنگامی که از یکدیگر بریده اند ، از حق کناره گرفته اند ، و آن کسی که زودتر [برای آشتی]بازگردد ، همین پیش دستیِ او برای بازگشت، کفّاره اش خواهد بود ، و اگر هم سلام کرد و دیگری نپذیرفت ، ملائکه پاسخ سلام او را خواهند داد و شیطان ، پاسخ دیگری خواهد داد ، و اگر این دو در حال بریدن از یکدیگر بمیرند ، هرگز هیچ یک از آنان وارد بهشت نخواهد شد .

مسند ابن حنبل : ۵/۴۸۷/۱۶۲۵۸ ، الأدب المفرد : ۱۲۷/۴۰۲ ، المعجم الکبیر : ۲۲ / ۱۷۵ / ۴۵۴ ، مسند أبی یعلی : ۲ / ۲۲۰ / ۱۵۵۴ ، شُعب الإیمان : ۵ / ۲۶۹ / ۶۶۲۰ کلّها عن هشام بن عامر نحوه ، کنز العمّال : ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۳ .

حدیث۱۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو أنَّ رَجُلَینِ دَخَلا فِی الإِسلامِ فَاهتَجَرا ، کانَ أحَدُهُما خارِجا مِنَ الإِسلامِ حَتّی یَرجِعَ الظّالِمُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه دو تن که داخل در [آیین]اسلام هستند ، از یکدیگر ببُرند ، یکی از آن دو [که ظالم است] ، خارج از اسلام خواهد بود ، تا آن که شخص ستمگر [به سوی دیگری]باز گردد .

المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۷۲ / ۵۵ ، حلیة الأولیاء : ۴ / ۱۷۳ کلاهما عن عبداللّه ، کنز العمّال : ۹ / ۴۸ / ۲۴۸۷۶ .

حدیث۱۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُعرَضُ الأعمالُ يَومَ الاِثنَينِ وَالخَميسِ ؛ فَمِن مُستَغفِرٍ فَيُغفَرُ لَهُ ، ومِن تائِبٍ فَيُتابُ عَلَيهِ ، ويُرَدُّ أهلُ الضَّغائِنِ لِضَغائِنِهِم حَتّى يَتوبوا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روزهـای دوشـنبه و پنـج شـنبه ، اعمال ، عرضه [و بررسـی]می شود . پس [در این میان] ، آمرزش خواهـانی هسـتند کـه آمرزیـده می شونـد و تـوبه کـارانی که تـوبه آنـان پـذیرفته می شـود ؛ امّـا کینه تـوزان به خـاطر کینه هایشـان بازگردانده می شوند ، تا توبه کنند .

المعجم الأوسط : ۷ / ۲۵۱ / ۷۴۱۹ عن جابر .

حدیث۱۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أبا ذَرٍّ ، تُعرَضُ أعمالُ أهلِ الـدُّنيا عَلَى اللّه ِ مِنَ الجُمُعَـةِ إلَى الجُمُعَةِ في يَومِ الاِثنَينِ وَالخَميسِ ، فَيُغفَرُ لِكُلِّ عَبدٍ مُؤمِنٍ إلاّ عَبدا كانَت بَينَهُ وبَينَ أخيه

شَحناءُ ، فَيُقالُ : اُترُكوا عَمَلَ هذَينَ حَتّى يَصطَلِحا .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : ای ابوذر ! اعمال هر هفته اهل دنیا در روزهای دوشـنبه و پنج شنبه بر خداوند عرضه می شود . پس هر مؤمنی آمرزیده می شود ، مگر

آن که میان او و برادرش کینه ای باشد که در این صورت ، گفته می شود : عمل این دو را رها کنید ، تا با یکدیگر آشتی کنند .

مكارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱ ، الأمالي للطوسـي : ۵۳۷ / ۱۱۶۲ کلاهما عن أبي ذرّ ، کنز الفوائـد : ۱/۳۰۷ عن أبي هريرة نحوه وليس فيه «يا أبا ذرّ» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۹ / ۳ .

حدیث۱۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُفتَـحُ أبوابُ الجَنَّةِ يَومَ الاِثنَينِ ويَومَ الخَميسِ ، فَيُغفَرُ لِكُـلِّ عَبـدٍ لا يُشـرِكُ بِاللّه ِ شَـيئا إلاّ رَجُلًا كانَت بَينَهُ وبَينَ أخيهِ شَـحناءُ ، فَيُقالُ : أنظِروا هذَينِ حَتّى يَصطَلِحا ، أنظِروا هذَينِ حَتّى يَصطَلِحا ، أنظِروا هذَينِ حَتّى يَصطَلِحا .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : روزهـای دوشـنبه و پنـج شـنبه ، درهای بهشت باز می شود و [گناهان]هر بنـده ای که به خـداوند شرك نورزیـده باشـد ، آمرزیـده می شـود ، مگر آن که میـان کسـی و برادرش کینه ای باشـد که در این صـورت ، گفته می شود : [آمرزش] این دو را عقب بیندازیـد ، تا آشتی کننـد . [آمرزش] این دو را عقب بیندازیـد ، تا آشتی کنند . [آمرزش]این دو را عقب بیندازید ، تا آشتی کنند.

صحيح مسلم : ۴/۱۹۸۷/۲۵۶۵ ، سنن أبي داود : ۴ / ۲۷۹ / ۴۹۱۶ نحوه ، الموطّأ : ۲ / ۹۰۸ / ۱۷ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۶۳ / ۹۲۱۰ ، الأدب المفرد : ۱۲۹ / ۴۱۱ ، السـنن الكبرى : ۳ / ۴۸۳ / ۶۳۹۶ ، سنن الترمذي : ۴ / ۳۷۳ / ۲۰۲۳ کلاهما نحوه وكلّها عن أبي هريرة وفيها «أنظروا هذين حتّى يصطلحا» مرّة واحدة ، كنز العمّال : ۳ / ۴۶۴ / ۷۴۵۴ .

حدیث۱۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ لَيَطَّلِعُ في لَيلَةِ النِّصفِ مِن شَعبانَ ، فَيَغفِرُ لِجَميعِ خَلقِهِ إلاّ لِمُشرِكٍ أو مُشاحِنٍ .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : خداوند در شب نیمه شعبان ، اعمال بندگانش را ملاحظه می کند و همه خلقش را می آمرزد ، جز

شخص مشرک یا کینه توز .

سنن ابن ماجهْ : ۱ / ۴۴۵ / ۱۳۹۰ عن أبی موسی الأشعری ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۵۸۹ / ۶۶۵۳ نحوه عن عبداللّه بن عمرو ، المعجم الکبیر : ۲۰ / ۱۰۹ / ۲۱۵ ، المعجم الأوسط : ۷ / ۳۶ / ۶۷۷۶ ، شُعب الإیمان : ۳ / ۳۸۲ / ۳۸۳۳ و ج ۵ / ۲۷۲ / ۶۶۲۸ ، حلیهْ الأولیاء : ۵ / ۱۹۱ کلّها عن معاذ بن جبل ، کنز العمّال : ۳ / ۴۶۷ / ۷۴۶۴ .

حدیث۱۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی أوَّلِ لَیلَهٍْ مِن شَهرِ رَمَضانَ تُغَلُّ المَرَدَهُْ مِنَ الشَّیاطینِ ، ویُغفَرُ فی کُلِّ لَیلَهٍْ سَبعینَ ألفا ، فَإِذا کانَ فی لَیلَهِْ القَدرِ غَفَرَ اللّه ُ بِمِثلِ ما غَفَرَ فی رَجَبٍ وشَعبانَ وشَهرِ رَمَضانَ إلی ذلِکَ الیَومِ إلاّ رَجُلٌ بَینَهُ وبَینَ أخیهِ شَحناءُ، فَیَقولُ اللّه ُ عز و جل : أنظِروا هؤُلاءِ حَتّی یَصطَلِحوا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شب اوّل ماه رمضان ، شیطان های سرکش به بند کشیده می شوند و هر شب ، هفتاد هزار تن آمرزیده می گردند ، و چون شب قدر فرا رسد ، خداوند به اندازه آنچه در ماه رجب و شعبان و رمضان تا آن روز آمرزیده است ، [بندگان] را می آمرزد ، مگر آن که میان کسی و برادرش کینه ای باشد که در این صورت ، خداوند عز و جلمی فرماید : [آمرزش] اینان را عقب بیندازید ، تا آشتی کنند .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۷۱ / ۳۳۱ عن دارم بن قبیصهْ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۹۷ / ۳۶ / ۱۶ .

حدیث۱۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الشَّیطانَ قَد أیِسَ أن یَعبُدَهُ المُصَلّونَ فی جَزیرَهِْ العَرَبِ ، ولکِن فِی التَّحریشِ بَینَهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شیطان از این که نمازگزاران در جزیره العرب او را بپرستند ، نومید شده است ؛ لیکن به دشمنی افکندن میانشان [همچنان امید دارد] .

صحیح مسلم: ۴/۲۱۶۶/۲۸۱۲، سنن الترمذی: ۴/۳۳۰/۱۹۳۷، مسند أبی یعلی: ۲/۴۱۳/۲۰۹۱، مسند ابن حنبل : ۵ / ۵۰ / ۱۴۳۷۳ و ص ۱۵۳ / ۱۴۹۴۵ کلّها عن جابر ولیس فیها «فی جزیرهْ العرب» ، کنز العمّال : ۱۲ / ۳۰۵ / ۳۵۱۳۷ نقلاً عن ابن خزیمهْ وابن حبّان .

حدیث۱۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُفتَحُ الدُّنیا عَلی أحَدٍ إلاّ ألقَی اللّه ُ عز و جل بَینَهُمُ العَداوَهَْ وَالبَغضاءَ إلی یَومِ القِیامَهِْ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : درِ دنیا [خواهی] بر مردمی گشوده نمی شود ، مگر آن که خدای عز و جل تا روز قیامت ، میانشان کینه و دشمنی می افکند .

مسند ابن حنبل : ۱ / ۴۵ / ۹۳ ، مسند البزّار : ۱ / ۴۴۰ / ۳۱۱ وفیه «تدخل» بدل «تفتح» وکلاهما عن عمر ، کنز العمّال : ۳ / ۲۳۷ / ۶۳۲۷ .

حدیث۱۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأَرواحُ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فَما تَعارَفَ مِنهَا ائتَلَفَ ، وما تَناكَرَ مِنهَا اختَلَفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : جان ها (روح ها) ،]همچون[سپاهیانی فراهم آمده هستند که هر کدام که یکدیگر را شناختند ، با یکدیگر الفت می گیرند و هر یک که دیگری را نشناختند ، با یکدیگر اختلاف خواهند یافت .

كتاب من لا يحضره الفقيه: ۴/۳۸۰/۵۸۱۸ ، الاعتقادات: ۴۸، جامع الأخبار : ۴۸۸/۱۳۵۹، عوالی اللآلی: ۱/۲۸۸/۱۴۲، مصباح الشريعة : ۳۳۰ عن الإمام عليّ عليه السلام ، علل الشرايع : ۸۴ / ۱ عن الإمام الصادق عليه السلاموليس فيه «الأرواح جنود مجنّدة»، بحار الأنوار : ۷۷/ ۱۶۵/۲ ؛ صحيح البخارى : ۳/۱۲۱۳/۳۱۵۸ عن عائشة ، صحيح مسلم: ۴/۲۰۳۱/۲۶۳۸، سنن أبيداود: ۴/۲۶۰/۴۸۳۴،مسندابن حنبل: ۳/۱۵۱/۷۹۴۰ وص۶۲۱/۱۰۸۲۶ كلّها عن أبيهريرة ، المستدرك على الصحيحين: ۴/۴۶۷/۸۲۹۶، تاريخ دمشق : ۱۱ / ۴۵۸ / ۲۸۶۹ كلاهما عن سلمان الفارسيّ ، المعجم الكبير : ۱۰ / ۲۳۰ / ۱۰۵۵۷ عن عبداللّه بن مسعود ، كنز العمّال : ۹ / ۲۲ / ۲۴۷۳۹ .

حدیث۱۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العَبدَ يَلتَمِسُ مَرضاةَ اللّه عز و جل ، فَلا يَزالُ كَذلِكَ ، فَيَقولُ اللّه ُ : يا جِبريلُ ، إنَّ عَبدى فُلانا يَلتَمِسُ أن يُرضِيَنى ، فَرِضائى عَلَيهِ . فَيَقولُ جِبريلُ عليه السلام : «رَحمَةُ اللّه عَلى فُلانٍ» وتَقولُ حَمَلَةُ العَرشِ ، ويَقولُ الَّذينَ يَلونَهُم ، حَتّى يَقولَهُ أهلُ السَّماواتِ السَّبعِ . ثُمَّ يَهبِطُ إلَى الأَرضِ .

فَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : وهِىَ الآيَةُ الَّتى أنزَلَ اللّه ُ عَلَيكُم فى كِتابِهِ : «إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُواْ وَ عَمِلُواْ الصَّـلِحَـتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَـنُ وُدًّا » .

وإنَّ العَبدَ لَيَلتَمِسُ سَخَطَ اللّه ، فَيَقولُ اللّه ُ عز و جل : يا جِبريلُ ، إنَّ فُلانا يُسخِطُنى ، ألا وإنَّ غَضَبى عَلَيهِ .

فَيَقولُ جِبريلُ : غَضِبَ اللّه ُ عَلى فُلانٍ ، ويَقولُ حَمَلَةُ العَرشِ ، ويَقولُ مَن دونَهُم ، حَتّى يَقولَهُ أهلُ السَّماواتِ السَّبعِ . ثُمَّ يَهبِطُ إلَى الأَرضِ .

المعجم الأوسط ـ به نقل از ثوبان ، از پیامبر صلی الله علیه و آله ـ: بنده ، در پی کسب خشنودی خداوند برمی آید و همواره بر آن است ، تا آن که خداوند می فرماید : «ای جبرئیل! فلان بنده ام در پی آن است که مرا خشنود کند . پس خشنودی من شاملش باد!» .

پس جبرئیل می گوید : «رحمت خدا بر فلانی باد!» . حاملان عرش نیز چنین می گویند وآن گاه، فرشتگانی که به آنان نزدیک هستند و همه ساکنان آسمان های هفتگانه چنین می گویند وسپس، این سخن به زمین فرود می آید.

پس پیامبر خدا فرمود : این ، همان آیه است که خداوند بر شما در کتابش نازل ساخته است: «آنان که ایمان آورده وکارهای شایسته کرده اند، [خدای]رحمان به زودی برایشان [در دل ها]محبّتی قرار می دهد» .

گاه نیز بنده در پیِ خشم خدا برمی آید . پس خدای عز و جلمی فرماید : «ای جبرئیل! فلانی مرا خشمگین ساخته است . هان! خشم من بر او باد!» .

پس از آن جبرئیل می گوید : «خشم خدا بر فلانی باد!» . حاملان عرش نیز چنین می گویند و فرشتگان فروتر از ایشان نیز چنین می گویند ، تا آن که ساکنان آسمان های هفتگانه این سخن را می گویند و سپس [این سخن]به زمین فرود می آید .

المعجم الأوسط : ۲/۵۷/۱۲۴۰ ، تفسير الدرّ المنثور: ۵/۵۴۵ نقلاً عن ابن مردويه نحوه وكلاهما عن ثوبان .

حدیث۱۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله قال : إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا نادی جِبریلَ : إنّی قَد أحبَبتُ فُلانا فَأَحِبَّهُ . ـ قالَ : ـ فَیُنادی فِی السَّماءِ ، ثُمَّ تَنزِلُ لَه

المَحَبَّةُ فی أهلِ الأَرضِ ، فَذلِکَ قَولُ اللّه ِ : «إِنَّ الَّذِینَ ءَامَنُواْ وَ عَمِلُواْ الصَّــلِحَـتِ سَیَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَـنُ وُدًّا » . وإذا أبغَضَ اللّه ُ عَبدا نادی جِبریلَ : إنّی أبغَضتُ فُلانا . فَیُنادی فِی السَّماءِ ، ثُمَّ تَنزِلُ لَهُ البَغضاءُ فِی الأَرضِ .

سنن الترمذی ـ به نقل از ابوهُرَیره ، از پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، به جبرئیل ندا می کند : «من فلانی را دوست دارم . پس او را

دوست بدار» . [حضرت] فرمود : پس در آسمان ندا می کند . سپس محبّت او در [دل]زمینیان فرود می آید ، و این است [معنای]سخن خداوند: «آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند ، به زودی [خدای]رحمان برایشان محبّتی قرار خواهد داد» . هرگاه نیز خداوندبابنده ای دشمنی کند، به جبرئیل ندا می کند: «من با فلانی دشمنی می کنم». پس از آن، جبرئیل در آسمان ندا می کند . سپس دشمنی او [در دل]زمینیان فرود می آید .

سنن الترمذی: ۵/۳۱۷/۳۱۶۱، الأسماءوالصفات: ۱/۵۲۲/۴۴۶ کلاهما عن أبی هریرة، کنزالعمّال: ۲/۸/۲۹۱۲.

حدیث۱۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ الخُلُقِ یُثبِتُ المَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خوش خویی ، دوستی را استوار می کند .

تحف العقول: ۴۵ ، مشکاة الأنوار : ۷۰ عن الإمام الکاظم علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۸/۷۱.

حدیث۱۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغوا مِن هُمومِ الدُّنیا مَا استَطَعتُم ؛ فَإِنَّهُ مَن أقبَلَ إلَی اللّه ِ بِقَلبِهِ جَعَلَ اللّه ُقُلوبَ العِبادِ مُنقادَةً إلَیهِ بِالمَوَدَّةِ وَالرَّحمَةِ،وکانَ اللّه ُ بِکُلِّ خَیرٍ یُسرِعُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چه می توانید ، از اندوه های دنیا فارغ شوید؛ زیرا هر که با دل خود به خدا روی بیاورد ، خدا دل های بندگان را به دوستی و مهربانی ، رام او خواهد ساخت و خدا به هر خیری [برایش]می شتابد .

الدرّة الباهرة: ۱۷ وفی هامشه «کذا ، وفی بعض النسخ : کان اللّه إلیه بکلّ خیر أسرع، وهذا هو الصحیح»، بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۶/۳.

حدیث۱۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أقبَلَ عَبدٌ بِقَلبِهِ إلَی اللّه ِ إلاّ جَعَلَ اللّه ُ قُلوبَ المُؤمِنینَ تَفِدُ إلَیهِ بِالوُدِّ وَالرَّحمَةِ ، وکانَ اللّه ُ بِکُلِّ خَیرٍ إلَیهِ أسرَعَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه بنده ای با دل خود به خدا روی بیاورد ، خدا دل های مؤمنان را بر آن می دارد تا با دوستی و مهربانی به او روی آورند ، و خدا برایش به هر خیری شتابان تر است .

المعجم الأوسط : ۵/۱۸۶/۵۰۲۵ ، حلیهٔ الأولیاء : ۱/۲۲۷ کلاهما عن أبی الدرداء ، کنز العمّال : ۳/۱۸۵/۶۰۷۷ .

حدیث۱۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أَرَدتَ أن یُحِبَّکَ المَخلوقونَ فَأَحسِن إلَیهِم ، وَارفُض ما فی أیدیهِم .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه خواستی که آفریدگان دوسـتت بدارند ، به آنان نیکی کن و آنچه را در دست دارند ، رها کن (طمع در اموال آنان مدار) .

أعلام الدین : ۲۶۸ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۸۵ / ۱۶۴ / ۱۲ .

حدیث۱۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُبِلَتِ القُلوبُ عَلی حُبِّ مَن أحسَنَ إلَیها ، وبُغضِ مَن أساءَ إلَیها .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دل ها بر دوستی آن که به آنها نیکی کند و دشمنی آن که

بدان ها بدی کند ، سرشته شده اند .

کتاب من لا یحضـره الفقیه : ۴ / ۳۸۱ / ۵۸۲۶ و ص ۴۱۹ / ۵۹۱۷ عن الإمـام الرضا علیه السـلام ، تحف العقول : ۳۷ ، نثر الـدرّ : ۱ / ۲۶۴ ، بحـار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۰ / ۱۸ ؛ شُـعب الإیمان : ۶ / ۴۸۱ / ۸۹۸۴ ، تاریـخ بغداد : ۷ / ۳۴۶ ، حلیـهٔ الأولیاء : ۴ / ۱۲۱ کلّها عن عبداللّه بن مسعود ، کنز العمّال : ۱۶ / ۱۱۵ / ۴۴۱۰۲ .

حدیث۱۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ومَن بَسَطَ کَفَّهُ لَهُم بِالمَعروفِ رُزِقَ المَحَبَّهَٔ مِنهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دستش را برای نیکی به مردم بگشاید ، دوستی آنان روزی اش خواهد شد .

کنز الفوائد : ۱ / ۱۳۵ ، أعلام الدین : ۳۱۵ ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۳۵۹ / ۷۴ و ح ۷۵ .

حدیث۱۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمَّ لا تَجعَل لِفاجِرٍ عَلَیَّ یَدا ؛ فَیُحِبَّهُ قَلبی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارا ! مرا مدیون لطف و نعمت هیچ بدکاری قرار مده ، مبادا که قلبم او را دوست بدارد .

المحجّهٔ البیضاء: ۸ / ۱۱ عن مسند الفردوس .

حدیث۱۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ مَحَبَّهَٔ النّاسِ فَلیَبذِل مالَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه خواستار دوستی مردم است ، از دارایی خود ببخشد .

فردوس الأخبار : ۴ / ۷۷ / ۵۷۲۶ عن أنس بن مالك ، كنز العمّال : ۶ / ۳۹۱ / ۱۶۲۰۵ .

حدیث۱۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزِّيارَةُ تُنبِتُ المَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دید و بازدید ، دوستی را استوار می کند .

جامع الأحاديث للقمّی : ۸۴ ، الجعفريّات : ۱۵۳ عن موسى بن إسماعيل عن أبيه عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله وفيه «تثبت» بدل «تنبت»، مستدرك الوسائل : ۱۰ / ۳۷۴ / ۱۲۲۱۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۵ /۳۶ .

حدیث۱۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أهلَ القَرابَةِ تَزاوَروا ، ولا تَجاوَروا، وتَهادَوا ؛ فَإِنَّ الهَدِيَّةَ تَسُل السَّخيمَةَ، وَالزِّيارَةَ تُثبِتُ المَوَدَّةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای خویشاوندان! به دیدار یکدیگر بروید وهمسایگی مکنید و به یکدیگر هدیه دهید ؛ زیرا هدیه دادن ، کینه را ریشه کن می کند و دید و بازدید ، دوستی را استوار می سازد .

مستدرك الوسائل : ۱۳ / ۲۰۳ / ۱۵۱۰۹ موسى [بن اسماعيل] عن أبيه عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، جامع الأحاديث للقمّی : ۶۶ وليس فيه «يا أهل القرابة» و «والزيارة...» .

حدیث۱۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أهلَ القَرابَةِ تَزاوَروا ، ولا تَتَجاوَروا، وتَهادَوا ؛ فَإِنَّ الزِّيارَةَ تَزيدُ فِي المَوَدَّةِ، وَالتَّجاوُرَ يُحدِثُ القَطيعَةَ، وَالهَدِيَّةَ تَسُلُّ الشَّحناءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای خویشاوندان ! به دیدار یکدیگر بروید و همسایگی مکنید و به یکدیگر هدیه بدهید ؛ زیرا دید و بازدید ، بر دوستی می افزاید و همسایگی ، جدایی به بار می آورد و هدیه دادن ، کینه را ریشه کن می کند .

مستدرك الوسائل: ۱۳ / ۲۰۵ / ۱۵۱۱۸، دعائم الإسلام: ۲ / ۳۲۶ / ۱۲۳۳.

حدیث۱۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلَةُ القَرابَةِ مَحَبَّةٌ فِي الأَهلِ ، ومَثراةٌ فِي المالِ ، ومَنسَأَةٌ فِي الأَجَلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دیدار خویشان ، [مایه] دوستی در خاندان ، افزایش دارایی و به تأخیر افتادن مرگ است .

عوالی اللآلی : ۱ / ۲۵۵ / ۱۹ ؛ المعجم الأوسط : ۸ / ۱۴ / ۷۸۱۰ عن عمرو بن سهل نحوه ، كنز العمّال : ۳ / ۳۵۸ / ۶۹۲۵ .

حدیث۱۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدخُلونَ الجَنَّةَ حَتّی تُؤمِنوا ، ولا تُؤمِنوا حَتّی تَحابّوا . أوَلا أدُلُّکُم عَلی شَیءٍ إذا فَعَلتُموهُ تَحابَبتُم ؟ أفشُوا السَّلامَ بَینَکُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : وارد بهشت نخواهید شد ، مگر آن که ایمان بیاورید ؛ و ایمان نخواهید آورد ، مگر آن که یکدیگر را دوست بدارید . آیا شما را به چیزی راهنمایی بکنم که اگر انجامش دهید ، محبوب یکدیگر خواهید گشت ؟ سلام کردن را میان خود رواج دهید .

صحیح مسلم : ۱ / ۷۴ / ۹۳ ، سنن أبی داود : ۴ / ۳۵۰ / ۵۱۹۳ ، سنن الترمذی : ۵ / ۵۲ / ۲۶۸۸ ، سنن ابن ماجة : ۱ / ۲۶ / ۶۸ و ج ۲/ ۱۲۱۷ / ۳۶۹۲ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۴۷ / ۹۷۱۵ و ص ۵۵۶ / ۱۰۴۳۶ ، الأدب المفرد : ۲۹۰ / ۹۸۰ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۳ / ۲۱۰۶۴ ، مسند إسحاق بن راهویه : ۱ / ۴۵۹ / ۵۳۴ کلّها عن أبی هریرة نحوه ، کنز العمّال : ۳ / ۴۶۲ / ۷۴۴۳ ؛ مشکاة الأنوار : ۸۴ ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲۷ ، روضة الواعظین : ۴۵۸ ، مسند زید : ۳۹۰ عن زید بن علیّعن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله وکلّها نحوه .

حدیث۱۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الهَدِیَّةُ تورِثُ المَوَدَّةَ ، وتُجَدِّدُ الاُخُوَّةَ ، وتُذهِبُ الضَّغینَةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هدیه دادن ، دوستی به بار می آورد ، برادری را تازه می سازد و کینه را می زداید .

عوالی اللآلی : ۱ / ۲۹۴ / ۱۸۳ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۶ / ۲ .

حدیث۱۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهادَوا تَحابّوا ، تَهادَوا ؛ فَإِنَّها تَذهَبُ بِالضَّغائِنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه دهید ، تا محبوب یکدیگر شوید . به یکدیگر هدیه بدهید؛ زیرا کینه ها را می زداید .

الکافی : ۵ / ۱۴۴ / ۱۴ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لایحضره الفقیه : ۳ / ۲۹۹ / ۴۰۶۷ ولیس فیه ذیله ، الخصال : ۲۷ / ۹۸ عن السکونی ، وکلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۴۴ / ۱ ؛ الموطّأ : ۲ / ۹۰۸ / ۱۶ عن عطاء بن أبی مسلم وفیه «وتذهب الشحناء» بدل «تهادوا فانّها ...» ، السنن الکبری : ۶ / ۲۸۰ / ۱۱۹۴۶ ، مسندأبییعلی : ۵ / ۴۲۴ / ۶۱۲۲ کلاهما عن أبی هریرة ولیس فیهما ذیله ، کنزالعمّال : ۶ / ۱۱۰ / ۱۵۰۵۵ .

حدیث۱۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهادَوا ؛ فَإِنَّ الهَدِیَّةَ تُضَعِّفُ الحُبَّ ، وتَذهَبُ بِغَوائِلِ الصَّدرِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه بدهید؛ زیرا هدیه ، دوستی را دو برابر می کند و کینه های درون سینه ها را می زداید .

المعجم الکبیر : ۲۵/۱۶۳/۳۹۳ عن اُمّ حکیم بنت وداع الخزاعیّة ، مجمع الزوائد : ۴ / ۲۶۰ / ۶۷۱۹.

حدیث۱۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهادَوا بِالنَّبَقِ تُحيِى المَوَدَّةَ وَالمُوالاةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر کُنار هدیه دهید . این کار ، دوستی و یاری را زنده می سازد .

الکافی : ۵ / ۱۴۴ / ۱۳ عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن تَمامِ المَحَبَّةِ المُصافَحَةُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دست دادن ، یکی از نشانه های کمالِ دوستی است .

جامع الأحادیث للقمّی : ۱۲۲ .

حدیث۱۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصافَحوا وتَهادَوا؛ فَإِنَ المُصافَحَةَ تَزيدُ فِيالمَوَدَّةِ، وَالهَدِيَّةَ تُذهِبُ الغِلَّ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست بدهید و به یکدیگر هدیه دهید ؛ چرا که دست دادن ، بر دوستی می افزاید و هدیه دادن ، کینه را می زداید .

دعائم الإسلام : ۲ / ۳۲۶ / ۱۲۳۲ ، الجعفریات : ۱۵۳ عن إسماعیل بن موسی عن الإمام الکاظم عن آبائه عن علی علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ولیس فیه «والهدیة تذهب الغلّ» ، مستدرک الوسائل : ۹ / ۵۷ / ۱۰۱۹۶ .

حدیث۱۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصافَحوا يَذهَبِ الغِلُّ مِن قُلوبِكُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست بدهید ، تا کینه از دل هایتان برود .

الفردوس : ۲ / ۴۷ / ۲۲۷۳ عن أنس ، الموطّأ : ۲ / ۹۰۸ / ۱۶ عن عطاء بن أبی مسلم عبداللّه الخراسانی ولیس فیه «من قلوبکم» ، الجامع الصغیر : ۱ / ۵۰۷ / ۳۳۰۲ نقلاً عن ابن عدی فی الکامل عن ابن عمر ، کنز العمّال : ۹/ ۱۳۰ / ۲۵۳۴۴ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۲۹۴ / ۱۸۲ ولیس فیه «من قلوبکم» .

حدیث۱۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

. . . طاعَةُ النّاصِحِ ، فَيَتَشَعَّبُ مِنهَا : الزِّيادَةُ فِي العَقلِ ، وكَمالُ اللُّبِّ ، ومَحمِدَةُ العَواقِبِ ، وَالنَّجاةُ مِنَ اللَّومِ ، وَالقَبولُ ، وَالمَوَدَّةُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : . . . پیروی از نصحیتگر ، افزایش خرَد ، کمال عقل ، خوش فرجامی ، رهایی از نکوهش ، پذیرش

و دوستی را در پی دارد .

تحف العقول : ۱۸ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۱۹ / ۱۱ .

حدیث۱۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ تُخلِصُ المَوَدَّةَ : إهداءُ العَيبِ ، وحِفظُ الغَيبِ ، وَالمَعونَةُ فِی الشِّدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی را خالص می سازد : هدیه کردن عیب های یکدیگر [و بیان آنها، برای حل مشکل] ؛ در غیبت دوست ، پاس خاطرِ او را داشتن و بدگویی نکردن ؛ و یاری رساندن در سختی .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث۱۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ يُصفينَ لَکَ وُدَّ أخيکَ : تُسَلِّمُ عَلَيهِ إذا لَقيتَهُ ، وتُوَسِّعُ لَهُ فِی المَجلِسِ ، وتَدعوهُ بِأَحَبِّ أسمائِهِ إلَيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی برادرت را برایت خالص و یکرنگ می کند : هرگاه او را ببینی ، به او سلام کنی ؛ در مجلس ، جا برایش بگشایی ؛ و او را با محبوب ترینْ نام هایش بخوانی .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۴۸۵ / ۵۸۱۵ ، التاریخ الکبیر : ۷ / ۳۵۲ / ۱۵۲۰ ، المعجم الأوسط : ۸ / ۱۹۲ / ۸۳۶۹ ، شُعب الإیمان : ۶ / ۴۳۰ / ۸۷۷۲ ، تاریخ دمشق : ۱۳ / ۳۸۷ / ۳۳۲۴ کلّها عن عثمان بن طلحة الحجبی ، کنز العمّال : ۹ / ۳۲ / ۲۴۷۸۷ .

حدیث۱۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ يُصفينَ لَکَ وُدَّ أخيکَ : تُوَسِّعُ لَهُ فِی المَجلِسِ ، وتَدعوهُ بِأَحَبِّ الأَسماءِ إلَيهِ ، وتَعودُهُ إذا مَرِضَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی برادرت را برایت خالص و یکرنگ می سازد : در مجلس ، برایش جا بگشایی ؛ او را با محبوب ترین نام هایش بخوانی ؛ و هرگاه بیمار شد ، به عیادتش بروی .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۴۸۵ / ۵۸۱۵ ، المعجم الأوسط : ۴/۱۶/۳۴۹۶ عن شیبة الحجبی عن عمّه .

حدیث۱۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ يُصفينَ وُدَّ المَرءِ لِأَخيهِ المُسلِمِ : يَلقاهُ بِالبِشرِ إذا لَقِيَهُ ، ويُوَسِّعُ لَهُ فِی المَجلِسِ إذا جَلَسَ إلَيهِ ، ويَدعوهُ بِأَحَبِّ الأَسماءِ إلَيهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز ، دوستی انسان را برای برادر مسلمانش خالص و یکرنگ می سازد : هرگاه او را دید ، با گشاده رویی با او دیدار کند ؛ هرگاه در مجلسی کنارش نشست ، برایش جا بگشاید ؛ و او را با محبوب ترینِ نام هایش بخواند .

الکافی : ۲ / ۶۴۳ / ۳ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ۲۰۴ .

حدیث۱۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما يُصفى لَكَ وُدَّ أخيكَ المُسلِمِ أن تَكونَ لَهُ فى غَيبَتِهِ أفضَلَ مِمّا تَكونُ لَهُ فى مَحضَرِهِ .

رسول خـدا صـلى الله عليه و آله : آنچه دوستىِ برادر مسـلمانت را برايت خالص و يكرنگ مى سازد ، آن است كه در نبودش بيشتر پاس خاطر او را داشته باشى تا در حضورش .

فردوس الأخبار : ۴ / ۳۸۹ / ۶۶۵۸ عن ابن عمر ، تنزيه الشريعة المرفوعة : ۲ / ۱۸۹ وفيه «مما يصفى» .

حديث۱۹۱۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

وَ الَّذى نَفسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، ما تَوادَّ اثنانِ فَفُرِّقَ بَينَهُما إلاّ بِذَنبٍ يُحدِثُهُ أحَدُهُما .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : سوگند به آن كه جان محمّد در دست اوست ، هرگز دو دوست از يكديگر جدا نشده اند ، مگر بر اثر گناهى كه از يكى از آنان سر زده است .

مسند ابن حنبل : ۲ / ۳۴۸ / ۵۳۵۷ عن ابن عمر ، الأدب المفرد : ۱۲۶ / ۴۰۱ عن أنس ، الزهـد لابن المبارك : ۲۵۱ / ۷۱۹ عن أبى هريرة نحوه ، كنز العمّال : ۹ / ۵ / ۲۴۶۵۲ .

حديث۱۹۱۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إيّاكُم وَ الظَّنَّ ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أكـذَبُ الحَـديثِ ، و لا تَحَسَّسوا ، و لا تَجَسَّسوا ، و لا تَناجَشوا ، و لا تَحاسَدوا ، و لا تَباغَضوا ، و لا تَدابَروا ، و كونوا عِبادَ اللّهِ إخوانا .

رسول خـدا صـلى الله عليه و آله : از گمان بپرهيزيـد ، كه گمان ، دروغ ترين سـخن است . خبرگيرى و تجسّـس مكنيد، بر يكديگر فزونى مجوييد،بر يكديگر حسد مورزيد،با يكديگر دشمنى و ستيزه مكنيد و از يكديگر مبُريد . بندگان خدا و برادر باشيد .

صحيـح البخارى: ۵/۲۲۵۴/۵۷۱۹ وص۱۹۷۶/۴۸۴۹وص۲۲۵۳/۵۷۱۷ ، صـحيح مسـلم:۴/۱۹۸۵/۲۵۶۳، مسـند ابـن حنبـل : ۳ / ۶۰۰ / ۱۰۷۰۶ و ص ۵۰۴ / ۱۰۰۸۴ ، مسند الطيالسى : ۳۳۰ / ۲۵۳۳ ، السنن الكبرى : ۶ / ۱۴۰ / ۱۱۴۵۷ كلّهـا عن أبى هريرة نحوه ، وراجع سنن الترمذى : ۴ / ۳۲۹ / ۱۹۳۵ و ص ۳۵۶ / ۱۹۸۸ ، سنن أبى داود : ۴ / ۲۸۰ / ۴۹۱۷ .

حديث۱۹۱۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إيّاكُم وَ الظَّنَّ ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أكـذَبُ الكَـذِبِ ، و كونوا إخوانا فِى اللّهِ كَما أمَرَكُمُ اللّه ُ ؛ لا تَنافَروا ، و لا تَجَسَّسوا ، و لا تَتَفاحَشوا ، و لا يَغتَب بَعضُكُم

بَعضا ، و لا تَتَنازَعوا ، و لا تَتَباغَضوا ، و لا تَدابَروا ، و لا تَتَحاسَدوا ؛ فَإِنَّ الحَسَدَ يَأكُلُ الإيمانَ كَما تَأكُلُ النّارُ الحَطَبَ اليابِسَ .

رسول خـدا صـلى الله عليه و آله : از گمـان بپرهيزيـد ، كه گمان ، دروغ ترين دروغ است و همان گونه كه خـدا به شـما فرمان داده است ، برادران خدايى باشيد . از يكديگر

دورى مجوييـد ، [در كار ديگران] تجسّـس مكنيـد ، به همـديگر بـدى مكنيـد ، از يكديگر غيبت مكنيد ، با يكديگر نزاع مكنيد ، با يكـديگر دشـمنى مكنيد ، از يكديگر مبُريد و به يكديگر حسادت مورزيد كه حسادت ، همان گونه كه آتش ، چوب خشك را مى

سوزاند ، ایمان را می سوزاند .

قرب الإسناد : ۲۹ / ۹۴ عن مسعدة بن زیاد عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۵۲ / ۲۸ .

حدیث۱۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحبَبتَ رَجُلًا فَلا تُمارِهِ ، و لا تُجارِهِ ، و لا تُشارِهِ ، و لا تَسأَل عَنهُ ؛ فَعَسـى أن تُوافِقَ لَهُ عَدُوّا فَيُخبِرَكَ بِما لَيسَ فيهِ ، فَيُفَرِّقَ ما بَينَكَ و بَينَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه با کسی دوست شدی ، با او نزاع ، رقابت و خصومت مکن و درباره اش [از دیگران]پرسش منما . چه بسا که در این راه ، با دشمن او برخورد کردی و او درباره اش چیزی برایت گفت ـ که در او نیست ـ و بدین ترتیب ، میان شما جدایی افکند .

حلیة الأولیاء : ۵ / ۱۳۶ ، عمل الیوم واللیلة لابن السنّی : ۷۵ / ۲۰۰ ، الفردوس : ۱ / ۲۷۹ / ۱۰۹۰ وفیه «لا تحادّه ولا تشادّه» بـدل «لا تجاره ولا تشارّه» وكلّها عن معاذ بن جبل .

حدیث۱۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَرءُ عَلى دينِ خَليلِهِ و قَرينِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان ، به دینِ دوست و همنشین خویش است .

الکافی : ۲ / ۳۷۵ / ۳ و ص ۶۴۲ / ۱۰ کلاهما عن عمر بن یزید عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۰۱ / ۴۰ ؛ مسند الشهاب : ۱ / ۱۴۱ / ۱۲۷ ولیس فیه «قرینه» .

حدیث۱۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرَّجُلُ على دينِ خَليلِهِ ، فَلْيَنظُر أحَدُكُم مَن يُخالِلُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : انسان ، به دین دوستش است . پس هریک از شما باید بنگرد که با چه کسی دوستی می کند .

سنن أبی داود: ۴/۲۵۹/۴۸۳۳ ، سنن الترمذی: ۴/۵۸۹/۲۳۷۸ ، مسند ابن حنبل : ۳/۲۳۳/۸۴۲۵ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۸ / ۷۳۱۹ ، مسند إسحاق بن راهویه : ۱ / ۳۵۲ / ۳۵۱ ، تاریخ بغداد : ۴ / ۱۱۵ / ۱۷۷۷ ، الفردوس : ۴ / ۲۱۸ / ۶۶۶۰ وفیه «المؤمن» بدل «الرجل» ، العلل المتناهیة : ۲ / ۲۳۶ / ۱۲۰۷ کلّها عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۹ / ۲۱ / ۲۴۷۳۲ و ص ۳۰ / ۲۴۷۷۷ ؛ الأمالی للطوسی : ۵۱۸ / ۱۱۳۵ عن المجاشعی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، جامع الأحادیث للقمّی : ۷۸ نحوه وفیه «دین المرء . . . فلیتق المرء ولینظر . . .» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۲ / ۱۲ .

حدیث۱۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعتَبِرُوا الأَرضَ بِأَسمائِها ، وَ اعتَبِرُوا الصَّاحِبَ بِالصّاحِبِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : سرزمین را به نام هایش بسنجید ، و دوست را به دوست .

الجامع الصغیر : ۱ / ۱۷۲ / ۱۱۳۶ نقلاً عن ابن عـدی فی الکامل عن ابن مسعود والبیهقی فی شُعب الإیمان عنه موقوفا ، کنز العمّال : ۱۱ / ۸۹ / ۳۰۷۳۴ .

حدیث۱۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِختَبِرُوا النّاسَ بِأَخدانِهِم ؛ فَإِنَّما یُخادِنُ الرَّجُلَ مَن یُعجِبُهُ نَحوُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردم را با دوستانشان بیازمایید ؛ زیرا که انسان [از نظر اخلاقی و عملی] ، مجذوب کسی می شود که از او خوشش می آید .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۴۹ .

حدیث۱۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِختَبِرُوا النّاسَ ؛ فَإِنَّ الرَّجُلَ یُجاذِبُ مَن یُعجِبُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردم را بیازمایید ؛ زیرا انسان [از نظر اخلاقی و عملی] ، مجذوب کسی می شود که از او خوشش می آید .

الاختصاص : ۳۶۶ .

حدیث۱۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَقَلُّ ما یَکونُ فی آخِرِ الزَّمانِ أَخٌ یوثَقُ بِهِ ، أو دِرهَمٌ مِن حَلالٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کم ترین چیزی که در آخرالزمان یافت می شود ، برادر قابل اعتماد است ، یا دِرهمی از حلال .

تحف العقول : ۵۴ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۷ / ۱۴۱ .

حدیث۱۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلَّما یوجَدُ فی آخِرِ اُمَّتی دِرهَمٌ مِن حَلالٍ ، أو أَخٌ یوثَقُ بِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در [روزگار] آخر امّت من ، کمتر چیزی که یافت می شود ، دِرهمی از حلال است یا برادری قابل اعتماد .

تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۸۵ ، حلیة الأولیاء : ۴ / ۹۴ ، البدایة والنهایة : ۹ / ۳۱۹ وفیهما «آخر الزمان» بـدل «آخر اُمّتی» ، کنز العمّال : ۴ / ۱۳ / ۹۲۵۴ نقلاً عن ابن عساکر وکلّها عن ابن عمر .

حدیث۱۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيَأتى عَلَيكُم زَمانٌ لا يَكونُ فيهِ شَيءٌ أعَزُّ مِن ثَلاثٍ : دِرهَمٍ حَلالٍ ، أو أخٍ يُستَأنَسُ بِهِ ، أو سُنَّةٍ يُعمَلُ بِها .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روزگاری به شما روی خواهد آورد که در آن ، چیزی کمیاب تر از این سه نیست : دِرهمی از حلال ، یا برادری که با او انس گیرند ، یا سُنَّتی که بدان عمل کنند .

المعجم الأوسط : ۱ / ۳۵ / ۸۸ ، حلية الأولياء : ۴ / ۳۷۰ و ج ۷ / ۱۲۷ كلاهما عن حذيفة ، كنز العمّال : ۱۱ / ۱۲۶ / ۳۰۸۸۶ .

حدیث۱۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَكونُ فى آخِرِ الزَّمانِ أقوامٌ إخوانُ العَلانِيَةِ أعداءُ السَّريرَةِ . فَقيلَ : يا رَسولَ اللّهِ ، فَكَيفَ يَكونُ ذلِكَ ؟ ! قالَ : ذلِكَ بِرَغبَةِ بَعضِهِم إلى بَعضٍ ، ورَهبَةِ بَعضِهِم إلى بَعضٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : «در آخرالزمان ، کسانی خواهند بود که در ظاهر ، برادر و در نهان ، دشمن هستند» .

گفتند : «ای پیامبر خدا ! چگونه چنین چیزی ممکن است ؟» .

فرمود : «این [دوگانگی] ، به سبب امید برخی به برخی کسان است و بیم برخی از برخی دیگر» .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۴۴ / ۲۲۱۱۶ ، المعجم الأوسط : ۱ / ۱۳۸ / ۴۳۴ ، كنز العمّال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۶ .

حدیث۱۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَشُ الوَحشَةِ قَرينُ السَّوءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تنهاترین تنهایی ، همنشین بد است .

جامع الأحاديث للقمّى : ۸۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۷ / ۳۲ نقلاً عن كتاب الإمامة والتبصرة عن اسماعيل بن موسى بن جعفر عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه و آله .

حدیث۱۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكَ وقَرينَ السَّوءِ ؛ فَإِنَّكَ بِهِ تُعرَفُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از همنشین بد بپرهیز ؛ چرا که تو را با او می شناسند [و می سنجند] .

تاريخ دمشق : ۱۴ / ۴۶ عن أنس ، كنز العمّال : ۹ / ۴۳ / ۲۴۸۴۴ .

حدیث۱۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكَ وصاحِبَ السَّوءِ ؛ فَإِنَّهُ قِطعَةٌ مِنَ النّارِ ، لا يَنفَعُكَ وُدُّهُ ، ولا يَفى لَكَ بِعَهدِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از همنشین بد بپرهیز ، زیرا پاره آتش است ؛ نه دوستی اش به تو سود می رساند و نه پیمانت را نگه می دارد .

الفردوس : ۱ / ۳۸۹ / ۱۵۶۹ عن أنس ، کنز العمّال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۵ .

حدیث۱۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللّهُمَّ إنّی أعوذُ بِکَ مِن صاحِبِ غَفلَةٍ ، وقَرینِ سَوءٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آلهمی فرمود : بارالها ! از یار غافل و همنشین بد ، به تو پناه می آورم .

الزهد لابن المبارک : ۳۰۳ / ۸۷۵ .

حدیث۱۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَحدَةُ خَیرٌ مَن جَلیسِ السَّوءِ ، وَالجَلیسُ الصّالِحُ خَیرٌ مِنَ الوَحدَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تنهایی بهتر از همنشین بد است . همنشین درستکار ، بهتر از تنهایی است .

المستدرک علی الصحیحین: ۳/۳۸۷/۵۴۶۶، شُعب الإیمان: ۴/۲۵۶/۴۹۹۳، مسند الشهاب: ۲/۲۳۷/۱۲۶۶ کلّها عن أبیذرّ، کنز العمّال: ۹/۴۳/۲۴۸۴۶؛ الأمالیللطوسی: ۵۳۵/۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق:۲/۳۷۳/۲۶۶۱ کلاهما عن أبی ذرّ ، أعلام الدین : ۲۹۳ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۱۲۹ و ص ۷۰.

حدیث۱۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ الإِخوانِ المُساعِدُ عَلی أعمالِ الآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ برادران ، یاور در انجام دادن کارهای آخرتی است .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث۱۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ إخوانِکَ مَن أعانَکَ عَلی طاعَةِ اللّه ِ ، وصَدَّکَ عَن مَعاصیهِ ، وأمَرَکَ بِرِضاهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ برادرانت ، کسی است که تو را به پیروی از خدا یاری کند ، از نافرمانی او بازدارد و به خشنود ساختن او فرمان دهد .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ .

حدیث۱۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا آخَی الرَّجُلُ الرَّجُلَ فَلیَسأَلهُ عَنِ اسمِهِ وَ اسم أبیهِ و مِمَّن هُوَ ؛ فَإِنَّهُ أوصَلُ لِلمَوَدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی با کسی دوستی می کند ، نامش ، نام پدرش و خاستگاهش را بپرسد ، که این کار ،

پیوند دوستی را استوارتر می کند .

سنن الترمذی : ۴ / ۵۹۹ / ۲۳۹۲ ، المصنّف لابن أبی شیبة : ۶ / ۲۵۷ / ۲۱۶ ، الطبقات الکبری : ۶ / ۶۵ ، حلیه الأولیاء: ۶/۱۸۱، المطالب العالیة: ۳/۸/۲۷۲۶ وفیه «أقبل» بدل «أوصل» کلّها عن یزید بن نعامة الضبی ، کنز العمّال : ۹ / ۲۴ / ۲۴۷۴۳ ؛ مشکاة الأنوار : ۱۹۳ وفیه «إذا جاء الرجل فاسأله...» ، کنز الفوائد : ۱ / ۹۸ .

حدیث۱۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُکُم أخاهُ المُسلِمَ فَلیَسأَلهُ عَنِ اسمِهِ وَ اسمِ أبیهِ وَ اسمِ قَبیلَتِهِ و عَشیرَتِهِ ؛ فَإِنَّ مِن حَقِّهِ الواجِبِ و صِدقِ الإِخاءِ أن یَسأَلَهُ عَن ذلِکَ ، و إلاّ فَإِنَّها مَعرِفَةُ حُمقٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی از شما با برادر مسلمانش دوست شد ، نامش ، نام پدرش و نام قبیله و تیره اش را بپرسد ؛ زیرا پرسش از این چیزها ، از حقوق واجبِ دوستی و نشانه برادری راستین است ، وگرنه آن ، شناختی (آشنایی ای) احمقانه است .

الکافی : ۲ / ۶۷۱ / ۳ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، مصادقة الإخوان : ۱۷۹ / ۱ عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلامعنه صلی الله علیه و آله ، الجعفریّات : ۱۹۴ ، نوادر الراوندی : ۱۱ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله، مشکاة الأنوار: ۳۲۴ عن السکونی عنه صلی الله علیه و آلهو کلّها نحوه ، بحار الأنوار: ۷۴/۱۷۹/۲۳ .

حدیث۱۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا آخی أحَدُکُم رَجُلًا فَلیَسأَلهُ عَنِ اسمِهِ وَاسمِ أبیهِ وقَبیلَتِهِ ومَنزِلِهِ ؛ فَإِنَّهُ مِن و اجِبِ الحَقِّ و صافِی الإِخاءِ ، و إلاّ فَهُوَ مَوَدَّةٌ حَمقاءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما با کسی دوستی کرد ، نامش ، نام پدر و قبیله اش را بپرسد و از منزلش خبر گیرد ؛ زیرا این کار از حقوق واجب و صفای برادری است ، و گرنه ، دوستیِ احمقانه است .

مشکاة الأنوار : ۹۸ .

حدیث۱۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُکُم صاحِبَهُ أو أخاهُ فَلیُعلِمهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما یار یا برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند .

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۳ عن عبداللّه بن القاسم الجعفریّ عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۸۲ / ۳ ؛ المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۹ / ۷۳۲۲ ، تاریخ بغداد : ۴ / ۵۹ کلاهما عن المقدام بن معدی کرب ولیس فیهما «صاحبه» ، کنز العمّال : ۹ / ۲۴ / ۲۴۷۴۵ .

حدیث۱۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ الرَّجُلُ أخاهُ فَليُخبِرهُ أنَّهُ يُحِبُّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه مردی ، برادرش را دوست داشت ، باخبرش کند که دوستش می دارد .

سنن أبی داود : ۴ / ۳۳۲ / ۵۱۲۴ ، الإخوان : ۱۳۵ / ۶۵ ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۹۱ / ۱۷۱۷۱ ، الأدب المفرد : ۱۶۵ / ۵۴۲ کلّها عن المقدام بن معدی کرب.

حدیث۱۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم أخاهُ فَليُعلِمهُ ؛ فَإِنَّهُ أصلَحُ لِذاتِ البَينِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی]باخبر کند ؛ چرا که این کار ، افراد را بیشتر به هم می پیوندد .

نوادر الراوندی : ۱۲ ، الجعفریّات : ۱۹۵ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام.

حدیث۱۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم أخاهُ فَليُعلِمهُ ؛ فَإِنَّهُ يَجِدُ لَهُ مِثلَ الَّذی عِندَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی]باخبر کند ؛ زیرا که همانند حالت خودش را نزد او خواهد یافت .

شُعب الإیمان : ۶ / ۴۸۹ / ۹۰۱۰ ، الإخوان : ۱۴۱ / ۷۴ وفیه «یجد له» بدل «عنده» وکلاهما عن عبداللّه بن عمر ، کنز العمّال : ۹ / ۲۵ / ۲۴۷۴۹ .

حدیث۱۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم أخاهُ فَليُعلِمهُ ذلِكَ ، ثُمَّ لِيَزُرهُ ، و لا يَكون أوَّلَ قاطِعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی]باخبر کند و به دیدارش برود و نخستین کسی نباشد که قطع رابطه می کند .

الفردوس : ۱ / ۳۰۳ / ۱۱۹۷ عن أبی سعید .

حدیث۱۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم أخاهُ فَليُخبِرهُ ؛ لِيَقُل : إنّی اُحِبُّكَ فِی اللّهِ ، إنّی أوَدُّكَ فِی اللّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را دوست داشت ، او را [از این دوستی]باخبر کند و [به او سخنانی از این دست]بگوید : من تو را در راه خدا دوست می دارم. من به تو در راه خدا علاقه دارم .

الإخوان : ۱۳۷ / ۶۸ عن مجاهد ، کنز العمّال : ۹ / ۳۵ / ۲۴۸۰۵ .

حدیث۱۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبدِ المَوَدَّةَ لِمَن وادَّكَ تَكُن أثبَتَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی خودت را نسبت به آن که تو را دوست دارد ، آشکار کن تا [در دوستی ات]استوارتر باشی .

الإخوان : ۱۳۶/۶۶ ، الفردوس : ۱/۴۳۴/۱۷۶۶ نحوه ، کنز العمّال : ۹/۳۴/۲۴۷۹۷ نقلاً عن المعجم الکبیر و کلّها عن أبی حمید الساعدی .

حدیث۱۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم أخاهُ فِی اللّه ِ فَليُعلِمهُ ؛ فَإِنَّهُ أبقی فِی الاُلفَةِ ، و أثبَتُ فِی المَوَدَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما برادرش را در راه خدا دوست داشت ، او را [از این دوستی] باخبر کند ، که این کار ، الفت را پایدارتر می سازد و دوستی را استوارتر می کند .

الإخوان : ۱۳۸ / ۶۹ عن مجاهد ، کنز العمّال : ۹ / ۲۵ / ۲۴۷۴۷ .

حدیث۱۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ فی قَلبِهِ مَوَدَّةٌ لِأَخيهِ ثُمَّ لَم يُطلِعهُ عَلَيهِ فَقَد خانَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در دلش نسبت به برادرش محبّتی داشته باشد و او را از آن باخبر نکند ، به او خیانت کرده است .

الإخوان : ۱۴۰ / ۷۲ عن مکحول ، کنز العمّال : ۹ / ۲۵ / ۲۴۷۴۸ .

حدیث۱۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم صاحِبَهُ ، فَليَأتِهِ فی مَنزِلِهِ فَليُخبِرهُ أنَّهُ يُحِبُّهُ للّه ِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما مصاحبش را دوست می داشت ، به خانه اش برود و باخبرش کند که او را برای خدا دوست می دارد .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۶۶ / ۲۱۳۵۲ ، الزهد لابن المبارک : ۲۴۸ / ۷۱۲ کلاهما عن أبی ذرّ ، کنز العمّال : ۹ / ۲۵ / ۲۴۷۴۶ .

حدیث۱۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی يُحِبُّ حِفظَ الوُدِّ القَديمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، حفظ دوستیِ دیرین را دوست می دارد .

جامع الأحادیث للسیوطی : ۱ / ۳۰۶ / ۵۵۹۲ ، کنز العمّال : ۹ / ۲۷ / ۲۴۷۶۰ نقلاً عن الکامل لابن عدی و کلاهما عن عائشهٔ .

حدیث۱۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُحِبُّ المُلازَمَةَ عَلَی الإِخاءِ القَدیمَةِ ، فَداوِموا عَلَیها .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلپایبندی به برادریِ دیرین را دوست می دارد . پس بر آن ، مداومت کنید .

فردوس الأخبار : ۱ / ۱۹۴ / ۵۶۶ عن جابر ، کنز العمّال : ۹ / ۲۷ / ۲۴۷۵۹ .

حدیث۱۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُحَقِّرَنَّ مِنَ المَعروفِ شَیئا و لَو أن تَلقی أخاکَ بِوَجهٍ طَلِقٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از کارهای نیک را حقیر مشمار ؛ گرچه [آن کار نیک ، در این حد باشد که]برادرت را با روی گشاده دیدار کنی .

صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۲۶ / ۲۶۲۶ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۱۲۲ / ۲۱۵۷۵ کلاهما عن أبی ذرّ ، المعجم الکبیر : ۷ / ۶۴ / ۶۳۸۵ نحوه عن جابر بن سلیم ، کنز العمّال : ۶ / ۴۱۸ / ۱۶۳۴۱ .

حدیث۱۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ مَعروفٍ صَدَقَةٌ ، و مِنَ المَعروفِ أن تَلقی أخاکَ بِوَجهٍ طَلِقٍ ، و أن تُفرِغَ مِن دَلوِکَ فی إنائِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر کار نیکی ، صدقه است . از جمله کارهای نیک ، آن است که برادرت را با روی گشاده دیدار کنی و از آب دَلوِ خود در ظرف او بریزی .

مسند ابن حنبل : ۵ / ۱۱۱ / ۱۴۷۱۵ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۴۷ / ۱۹۷۰ کلاهما عن جابر بن عبداللّه .

حدیث۱۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ لا یَنظُرُ اللّه ُ إلَیهِم یَومَ القِیامَةِ و لا یُزَکّیهِم و لَهُم عَذابٌ ألیمٌ : المُرخی ذَیلَهُ مِنَ العَظَمَةِ ، وَ المُزَکّی سِلعَتَهُ بِالکَذِبِ ، و رَجُلٌ اِستَقبَلَکَ بِوُدِّ صَدرِهِ فَیُواری (وقَلبُهُ) مُمتَلِئٌ غِشّا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند در روز قیامت ، به سه کس نمی نگرد ، آنان را پاک نمی سازد و برایشان عذابی دردناک خواهد بود : کسی که از سر تکبر ، دنباله جامه اش را بلند می کند [تا بر زمین کشیده شود] ؛ کسی که به دروغ ، کالای خود را پاک و بی عیب معرّفی می کند ؛ و کسی که دوستانه با تو رویاروی می شود ، حال آن که قلبش لبریز از فریب است .

تفسیر العیّاشی : ۱ / ۱۷۹ / ۶۹ عن السکونی عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۱۱ / ۶ .

حدیث۱۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا ظَهَرَ العِلمُ وَ احتُرِزَ العَمَلُ ، وَ ائتَلَفتِ الأَلسُنُ وَ اختَلَفَتِ القُلوبُ ، وتَقاطَعَتِ الأَرحامُ ، هُنالِكَ « لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَ أَعْمَى أَبْصَـرَهُمْ »

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه دانشْ آشـکار و عملْ بازداشته شود و زبان ها با یکدیگر سازگار و دل ها ناسازگار شوند و پیوندهای خویشی گسسته گردد ، آن جاست که «خداوند آنان را لعنت نمود . آنان را کر و چشمانشان را کور ساخته است» .

محمّد : ۲۳ .

حدیث۱۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا تَعَلَّمَ النّاسُ العِلمَ و تَرَكُوا العَمَلَ ، و تَحابّوا بِالأَلسُنِ و تَباغَضوا بِالقُلوبِ ، و تَقاطَعوا فِي الأَرحامِ ، لَعَنَهُمُ اللّه ُ عِندَ ذلِكَ ؛ فَأَصَمَّهُم و أعمى أبصارَهُم .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه مردم ، دانش بیاموزند و عمل را واگذارند و به زبان ، دوستی کنند و به دل ، دشمنی ورزند و پیوندهای خویشی را بگسلند ، آن گاه است که خداوند ، لعنتشان می کند . پس کرشان ساخته ، چشمانشان را کور می کند .

منیة المرید : ۳۳۴ ، مشکاة الأنوار : ۱۲۳ ، روضة الواعظین : ۴۵۸ کلاهما نحوه ؛ إحیاء علوم الدین : ۱ / ۷۰ ، تفسیر الدرّ المنثور : ۷ / ۵۰۱ نقلاً عن ابن أبی الدنیا فی کتاب العلم عن الحسن .

حدیث۱۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ، و لا يَحِلُّ لِمُسلِمٍ باعَ مِن أخيهِ بَيعا فيهِ عَيبٌ إلاّ بَيَّنَهُ لَهُ .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است و برای هیچ مسلمانی روا نیست که چیزی عیبناک به برادرش بفروشد ؛ مگر آن که او را از آن [عیب ،] باخبر سازد.

سنن ابن ماجة: ۲/۷۵۵/۲۲۴۶، المستدرک علی الصحیحین: ۲/۱۰/۲۱۵۲، السنن الکبری: ۵/۵۲۳/۱۰۷۳۴ کلّها عن عقبة بن عامر ، کنز العمّال : ۴ / ۵۹ / ۹۵۰۲ .

حدیث۱۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم وَ البُخلَ ؛ فَإِنَّ البُخلَ دَعا أقواما فَمَنَعوا زَكاتَهُم ، و دَعاهُم

فَقَطَعوا أرحامَهُم ، و دَعاهُم فَسَفَكوا دِماءَهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از بُخل بپرهیزید که همین بخل ، مردمی را بر آن داشت تا زکات خود را نپرداختند و آنان را بر آن داشت تا از خویشان خود بریدند

و آنان را بر آن داشت تا خون های یکدیگر را ریختند .

كنز العمّال : ۳ / ۴۵۲ / ۷۴۰۴ نقلاً عن ابن جرير عن أبى هريرة .

حديث۱۹۵۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كونوا عِبادَ اللّه إخوانا ، المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ؛ لا يَظلِمُهُ ، و لا يَخذُلُهُ ، ولا يُحَقِّرُهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : اى بندگان خدا ! برادر باشيد . مسلمان ، برادر مسلمان است ، به او ستم نمى كند ، او را وا نمى گذارد و او را تحقير نمى كند .

صحيح مسلم : ۴ / ۱۹۸۶ / ۳۲ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۱۱۲ / ۷۷۳۱ و ص ۲۸۳ / ۸۷۳۰ و ص ۱۸۴/۸۱۰۹ ، السنن الكبرى : ۶ / ۱۵۳ / ۱۱۴۹۶ و ج ۸ / ۴۳۵ / ۱۷۱۲۹ كلّها عن أبى هريرة .

حديث۱۹۵۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أحبِب ـ وقالَ بَعضُهُم : حِبَّ ـ حَبيبَكَ هَونا ما عَسى أن يَكونَ بَغيضَكَ يَوما ما ، و أبغِض بَغيضَكَ هَونا ما عَسى أن يَكونَ حَبيبَكَ يَوما ما .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : با دوستت چنان دوستى كن كه شايد روزى دشمنت گردد و با دشمنت چنان دشمنى كن كه شايد روزى دوستت گردد .

الأمالى للطوسى : ۶۲۲ / ۱۲۸۵ عن حميد بن عبد الرحمن الحميرى عن الإمام علىّ عليه السلامو ص ۳۶۴ / ۷۶۷، نهج البلاغة : الحكمة ۲۶۸ ، تحف العقول : ۲۰۱ وفيه «يعصيك» بدل «يكون بغيضك» ، الجعفريّات : ۲۳۳ عن إسماعيل بن موسى عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام وكلّها عن الإمام علىّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۷ / ۱۴ ؛ سنن الترمذى : ۴ / ۳۶۰ / ۱۹۹۷ عن أبى هريرة ، الأدب المفرد : ۳۸۲ / ۱۳۲۱ عن عبيد الكندى ، الفردوس : ۱ / ۴۳۵ / ۱۷۷۱ كلاهما عن الإمام علىّ عليه السلام ، كنز العمّال : ۹ / ۲۴ / ۲۴۷۴۲ .

حديث۱۹۵۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ قَوما أحَبّوا قَوما حَتّى هَلَكوا فى مَحَبَّتِهِم ، فَلا تَكونوا كَهُم . و إنَّ قَوما أبغَضوا قَوما حَتّى هَلَكوا فى بُغضِهِم ، فَلا تَكونوا كَهُم .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : مردمى ، مردمى ديگر را چنان دوست داشتند كه بر اثر دوستى شان هلاك شدند . پس شما چون آنان مباشيد . و مردمى ، چنان با مردمى ديگر دشمنى ورزيدند كه بر اثر اين دشمنى شان هلاك شدند . پس مانند آنان نيز مباشيد .

فردوس الأخبار : ۱ / ۲۹۱ / ۹۱۹ عن عبداللّه بن جعفر ، كنز العمّال : ۹ / ۴۵ / ۲۴۸۵۷ .

حديث۱۹۵۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يا عَلِىُّ ، يَنبَغى أن يَكونَ فِى المُؤمِنِ ثَمانُ خِصالٍ : وَقارٌ عِندَ الهَزاهِزِ ، وصَبرٌ عِندَ البَلاءِ ، و شُكرٌ عِندَ الرَّخاءِ ، و قُنوعٌ بِما رَزَقَهُ اللّه ُ عز و جل ، لا يَظلِمُ الأَعداءَ ، ولا يَتَحامَلُ عَلَى الأَصدِقاءِ ، بَدَنُهُ مِنهُ فى تَعَبٍ ، وَ النّاسُ مِنهُ فى راحَةٍ .

رسول خـدا صـلى الله عليـه و آلـه : اى على ! سـزاوار است كه مـؤمن ، هشت صـفت داشـته باشـد : آرامش به هنگـام لرزش هـا [ى زنـدگى] ؛ شـكيبايى به هنگـام بلاـ ؛ سپاسـگزارى به هنگـام آسـايش ؛ خرسـندى بـدانچه خداونـد عز و جلروزى اش داده است ؛ به دشمنان ستم نمى كند ؛ دوستانش را به سختى نمى اندازد ؛ بدنش از او رنجه است و مردم از [گزند] او راحت هستند .

كتاب من لا يحضـره الفقيه : ۴ / ۳۵۴ / ۵۷۶۲ ، السرائر : ۳ / ۶۱۶ كلاهمـا عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّـد عن أبيه ، الخصال : ۴۰۶ / ۲ عن حمّاد بن عمرو و كلّها عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عن الإمام علىّ عليهم السلام، الكافى: ۲/۴۷/۱ عن عبدالملك بن غالب وص۲/۲۳۰ عن عبداللّه بن غالب ، تحف العقول : ۳۶۱ ، مشكاة الأنوار : ۷۷ ، التمحيص : ۶۶ / ۱۵۴ كلّها عن الإمام الصادق عليه السلامنحوه ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۹۴ / ۱۷ .

حديث۱۹۵۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: لا يَقبَلُ الباطِلَ مِن صَديقِهِ ، و لا يَرُدُّ الحَقَّ مِن عَدُوِّهِ .

رسول خـدا صـلى الله عليه و آله ـ به هنگام ياد كردن صـفات مؤمن ـ : باطل را از دوسـتش نمى پذيرد و حق را از دشـمنش رد نمى كند .

التمحيص : ۷۴ / ۱۷۱ ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۱۰ / ۴۵ .

حديث۱۹۵۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا آخى أحَدُكُم أخا فِى اللّه فَلا يُخادَّهُ ، ولا يُدارَّهُ ، ولا يُمازَّهُ ؛ يَعنى لا يُخالِفهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هرگاه يكى از شما با برادرى در راه خدا برادرى كرد ، با او معارضه نكند ، او را خشمگين نكند و با او مخالفت ننمايد .

الجعفريّات : ۱۹۸ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حديث۱۹۵۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا تُمارِ أخاكَ ، ولا تُمازِحهُ ، ولا تَعِدهُ مَوعِدَةً فَتُخلِفَهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : با برادرت ، جدال مكن ، شوخى مكن و به او وعده اى مده كه آن را به جا نياورى .

سنن الترمذى : ۴ / ۳۵۹ / ۱۹۹۵ ، الأدب المفرد : ۱۲۴ / ۳۹۴ ، حلية الأولياء : ۳ / ۳۴۴ كلّها عن ابن عبّاس ؛ تحف العقول : ۴۹ .

حديث۱۹۶۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ؛ لا يَخونُهُ ، و لا يَخذُلُهُ ، و لا يَعيبُهُ ، و لا يَحرِمُهُ ، ولا يَغتابُهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ به او خيانت نمى كند ، او را وا نمى گذارد ، بر او خرده نمى گيرد ، او را محروم نمى سازد و غيبتش را نمى كند .

المؤمن : ۴۳ / ۹۸ عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ حَرامٌ عَلَى المُؤمِنِ أن يَظلِمَهُ ، أو يَخذُلَهُ ، أو يَغتابَهُ ، أو يَدفَعَهُ دَفعَةً .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : بر مؤمن ، حرام است که به مؤمنی دیگر ستم کند ، یا او را واگذارد ، یا غیبتِ او را بکند و یا او را یکسره براند .

الکافی : ۲ / ۲۳۵ / ۱۹ و ص ۲۳۳ / ۱۲ نحوه وکلاهما عن سلیمان بن خالد عن الإمام الباقر علیه السلاموفی الأخیر من دون إسناد الیه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۵۸ / ۶۲ ؛ المعجم الکبیر : ۳ / ۲۹۴ / ۳۴۴۴ عن أبی مالک الأشعری نحوه .

حدیث۱۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ؛ لا يَظلِمُهُ ، و لا يُسلِمُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ نه به او ستم می کند و نه او را تسلیم [مشکلات]می نماید .

صحیح البخاری : ۲ / ۸۶۲ / ۲۳۱۰ و ج ۶ / ۲۵۵۰ / ۶۵۵۱ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۰۰ / ۵۶۵۰ ، السنن الکبری : ۶ / ۱۵۷ / ۱۱۵۱۲ و ج ۸ / ۵۷۳ / ۱۷۶۰۴ کلّها عن عبداللّه بن عمر ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۹۶ / ۵۸ ، سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۳ / ۴۸۹۳ ، سنن الترمذی : ۴ / ۳۴ / ۱۴۲۶ کلّها عن سالم عن أبیه .

حدیث۱۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّهُ رَفيقا أعانَ رَفيقَهُ عَلى بِرِّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، رحمت کند دوستی را که به دوستش در کار خیرش یاری رساند .

الأمالی للصدوق : ۳۶۳ / ۴۴۸ ، ثواب الأعمال : ۲۲۱ / ۱ کلاهما عن مسعدهٔ بن زیاد عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۶۷ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۶۵ / ۳۲ .

حدیث۱۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ، لا يَمنَعُهُ الماعونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادرِ مسلمان است و لوازم ضروری زند گی را از او دریغ نمی دارد .

تفسیر الدرّ المنثور: ۸/۶۴۴ نقلاً عن الباوردی عن الحرث بن شریح. وراجع : البخل / أبخل الناس بما یملکه.

حدیث۱۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ یُؤمِنُ عَبـدٌ حَتّی أکونَ أحَبَّ إلَیهِ مِن نَفسِهِ ، و تَکونَ عِترَتی إلَیهِ أعَزَّ مِن عِترَتِهِ، ویکَونَ أهلیأحَبَّ إلَیهِ منِ أهلِهِ، وتَکونَ ذاتی أحَبَّ إلَیهِ مِن ذاتِهِ .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشتنی تر از خودش باشم و خاندانم برایش ارجمندتر از خاندان خودش باشـند و خانواده ام برایش دوست داشـتنی تر از خانواده خودش باشند و هستی ام برایش دوست داشتنی تر از هستی خودش باشد .

علل الشرایع: ۱۴۰/۳ عن أبی لیلی ، بحـار الأـنوار : ۲۷/۸۶/۳۰ ؛ وراجع مسـند ابن حنبل : ۴/۵۴۷/۱۳۹۱۳، مسـند أبی یعلی : ۴ / ۸۱ / ۳۸۸۲ .

حدیث۱۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُؤمِنُ أحَدُکُم حَتّی أکونَ أحَبَّ إلَیهِ مِن والِدِهِ و وَلدِهِ وَ النّاسِ أجمَعینَ .

رسـول خـدا صـلی الله علیه و آله : هیـچ یـک از شـما ایمـان نمی آورد ، مگر آن که من برایش از پـدرش ، فرزنـدش و همه مردم ، دوست داشتنی تر باشم .

صحیـح البخاری : ۱ / ۱۴ / ۱۵ ، سـنن النسائی : ۸ / ۱۱۴ و ص ۱۱۵ ، سـنن ابن ماجهٔ : ۱ / ۲۶ / ۶۷ ، مسـند ابن حنبل : ۴ / ۴۱۲ / ۱۳۱۵۰ ، شُعب الإیمان : ۲ / ۱۲۹ / ۱۳۷۴ و ح ۱۳۷۵ کلّها عن أنس بن مالک وراجع المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۵۲۸ / ۳۸۰۵ .

حدیث۱۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُؤمِنُ أحَدُکُم حَتّی یَکونَ اللّه ُ و رَسولُهُ أحَبَّ إلَیهِ مِمّا سِواهُما ، وحَتّی یُقذَفَ فِی النّارِ أحَبُّ إلَیهِ مِن أن یَعودَ فِی الکُفرِ بَعدَ أن نَجّاهُ اللّه ُ مِنهُ . و لا یُؤمِنُ أحَدُکُم حَتّی أکونَ أحَبَّ إلَیهِ مِن وَلَدِهِ و والِدِهِ وَ النّاسِ أجمَعینَ .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : هیچ یک از شـما ایمان نمی آورد ، مگر آن که خدا و پیامبرش برای او از هر چیز دیگری دوست داشتنی تر باشند، و تا آن که در آتش افتادن، برایش دوست داشتنی تر از بازگشت به کفر باشد ، پس از آن که خداونْد او را از آن (کفر) ، نجات بخشیده است . هیـچ یک از شـما ایمان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشـتنی تر از فرزندش ، پدرش و همه مردم باشم .

مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۱۲ / ۱۳۱۵۰ و ص ۵۵۴ / ۱۳۹۶۱ ، إتحاف السادهٔ : ۹ / ۵۴۷ کلّها عن أنس .

حدیث۱۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُؤمِنُ عَبدٌ حَتّی أکونَ أحَبَّ إلَیهِ مِن نَفسِهِ ، و أهلی أحَبَّ إلَیهِ مِن أهلِهِ ، و ذاتی أحَبَّ إلَیهِ مِن ذاتِهِ .

رسـول خـدا صـلی الله علیـه و آله : هیـچ بنـده ای ایمـان نمی آورد ، مگر آن که من برایش دوست داشـتنی تر از خـودش بـاشم ، و خانواده ام برایش دوست داشتنی تر از خانواده اش باشند ، و هستی ام برایش دوست داشتنی تر از هستی اش باشد .

المعجم الکبیر : ۷ / ۷۵ / ۶۴۱۶ عن أبی لیلی ؛ مشکاهٔ الأنوار : ۸۱ وفیه «عترتی» بدل «أهلی» .

حدیث۱۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزولُ قَدَما عَبدٍ یَومَ القِیامَةِ حَتّی یُسأَلَ عَن أربَعٍ : عَن عُمُرِهِ فیما أفناهُ ، و عَن جَسَدِهِ فیما أبلاهُ ، و عَن مالِهِ فیما أنفَقَهُ و مِن أینَ کَسَبَهُ ، و عَن حُبِّنا أهلَ البَیتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای در روز قیامت ، قدمی بر نمی دارد ، مگر آن که از او درباره چهار چیز پرسش شود: از عمرش که در چه راهی به سر آورده است؛ از پیکرش که در چه راهی فرسوده است ؛ از مالش که آن را از چه راهی به دست آورده و در چه راهی صرف کرده است ؛ و از دوستی ما اهل بیت .

المعجم الکبیر : ۱۱ / ۸۴ / ۱۱۱۷۷ ، المعجم الأوسط : ۹ / ۱۵۵ / ۹۴۰۶ ، المناقب لابن المغازلی : ۱۲۰ / ۱۵۷ وکلّها عن ابن عبّاس ، تاریخ دمشق : ۴۲ / ۲۵۹ عن أبی ذرّ نحوه ، فرائد السمطین : ۲ / ۳۰۱ / ۵۵۷ عن داود بن سلیمان عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله ، کنز العمّال : ۱۴ / ۳۷۹ / ۳۹۰۱۳ ؛ الأمالی للصدوق : ۹۳ / ۷۰ ، الخصال : ۲۵۳ / ۱۲۵ کلاهما عن إسحاق ابن الإمام الکاظم عن أبیه عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تحف العقول : ۵۶ وفی الثلاثهٔ الأخیرهٔ «شبابه» بدل «جسده» ، الأمالی للطوسی : ۵۹۳ / ۱۲۲۷ عن أبی بردهٔ الأسلمی ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۷۵ عن أبی بریدهٔ الأسلمی ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۶۰ / ۱۲ .

حدیث۱۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اختَلَطَ حُبّی بِقَلبِ عَبدٍ إلّا حَرَّمَ اللّه ُ جَسَدَهُ عَلَی النّارِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستی من ، با قلب بنده ای آمیخته نمی شود ، مگر آن که خداوند ، پیکرش را بر آتش ، حرام خواهد کرد .

کنز العمّال : ۱ / ۱۸۴ / ۹۳۹ نقلاً عن حلیهٔ الأولیاء عن ابن عمر .

حدیث۱۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عاهَدَنی رَبّی أن لا یَقبَلَ إیمانَ عَبدٍ إلّا بِمَحَبَّةِ أهلِ بَیتی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم با من عهد بست که ایمان هیچ بنده ای را نپذیرد ، مگر با دوستی اهل بیتم .

إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۵۴ نقلاً عن المناقب المرتضویّهٔ وخلاصهٔ الأخبار .

حدیث۱۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ ما یُسأَلُ عَنهُ العَبدُ حُبُّنا أهلَ البَیتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که [روز قیامت] درباره آن از بنده می پرسند ، دوستی ما اهل بیت است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۲ / ۲۵۸ عن أبی محمّد الحسن بن عبداللّه بن محمّد بن العبّاس الرازی التمیمی عن الإمام الرضا

عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۷۹ / ۱۸ .

حدیث۱۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَتِمُّ الإِیمانُ إلاّ بِمَحَبَّتِنا أهلَ البَیتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ایمان ، جز با دوستی ما اهل بیت ، کامل نمی شود .

کفایهٔ الأثر : ۱۱۰ عن واثلهٔ بن الأسقع ، بحار الأنوار : ۳۶ / ۳۲۲ / ۱۷۸ .

حدیث۱۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکُلِّ شَیءٍ أساسٌ ، و أساسُ الدّینِ حُبُّنا أهلَ البَیتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرچیزی را بنیادی است و بنیادِ دین، دوستی ما اهل بیت است .

لسان المیزان : ۵ / ۳۸۰ / ۱۲۳۲ عن جابر ؛ المحاسن : ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۱ ، شرح الأخبار : ۳ / ۸ / ۹۲۷ کلاهما عن مدرک بن عبد الرحمن عن الإمام الصادق علیه السلام وفیهما «الإسلام» بدل «الدین» ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۱ / ۴۷ .

حدیث۱۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أساسُ الإِسلامِ حُبّی و حُبُّ أهلِ بَیتی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بنیاد اسلام ، دوستی من و دوستی اهل بیتم است .

کنز العمّال : ۱۲ / ۱۰۵ / ۳۴۲۰۶ نقلاً عن ابن عساکر عن الإمام علیّ علیه السلام ، تفسیر الدرّ المنثور : ۷ / ۳۵۰ نقلاً عن ابن النجّار فی تاریخه عن الإمام الحسن علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله وفیه «حبّ أصحاب رسول اللّه صلی الله علیه و آله» بدل «حبّی».

حدیث۱۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلمُؤمِنِ عَلَی المُؤمِنِ سَبعَةُ حُقوقٍ واجِبَةٍ مِنَ اللّهِ عز و جل عَلَیهِ : الإجلالُ لَهُ فی عَینِهِ ، وَ الوُدُّ لَهُ فی صَدرِهِ ، وَ المُؤاساةُ لَهُ فی مالِهِ ، و أن یُحَرِّمَ غیبَتَهُ ، و أن یَعودَهُ فی مَرَضِهِ ، و أن یُشَیِّعَ جَنازَتَهُ ، و أن لا یَقولَ فیهِ بَعدَ مَوتِهِ
إلاّ خَیرا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، برای مؤمن بر مؤمن ، هفت حقْ واجب کرده است : او را به چشمْ بزرگ بدارد ؛ او را به دلْ دوست بدارد ؛ از مال خود به او ببخشد ؛ غیبتش را حرام شمارد ؛ به هنگام بیماری به عیادتش برود ؛ در تشییع جنازه اش شرکت کند ؛ و پس از مرگش جز به
نیکی از او یاد نکند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۸ / ۵۸۵۰ فی روایهٔ مسعدهٔ بن صدقهٔ ، الأمالی للصدوق : ۸۴ / ۵۱ عن مسعدهٔ بن صدقهٔ عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علیّ علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، الخصال : ۳۵۱ / ۲۷ عن مسعدهٔ عن الإمام الصادق علیه

السلامنحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۲۲ / ۳ ، وفی الکافی : ۲ / ۱۲۵ / ۷ عن الإمام الصادق علیه السلام : «إنّ من حقّ المؤمن علی المؤمن المودّة له فی صدره ، والمواساة فی ماله» .

حدیث۱۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وُدُّ المُؤمِنِ لِلمُؤمِنِ فِی اللّه ِ مِن أعظَمِ شُعَبِ الإیمانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبّت مؤمن به مؤمن در راه خدا ، از بزرگ ترین شاخه های ایمان است .

الکافی : ۲ / ۱۲۵ / ۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۳ کلاهما عن سلام بن المستنیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحارالأنوار : ۶۹ / ۲۴۰ / ۱۴ .

حدیث۱۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُغدُ عالِما ، أو مُتَعَلِّما ، أو مُستَمِعا ، أو مُحِبّا لَهُم ، و لا تَکُنِ الخامِسَ فَتَهلِکَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : عالم باش ، یا آموزنده ، یا شنونده ، و یا دوستدار آنان . پنجمین مباش که هلاک می شوی .

عوالی اللآلی : ۴ / ۷۵ / ۵۸ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۹۵ / ۱۳ ؛ المعجم الأوسط : ۵ / ۲۳۱ / ۵۱۷۱ ، الفردوس : ۱ / ۴۲۰ / ۱۷۵۳ کلاهما عن أبی بکرة ولیس فیهما «لهم» ، کنز العمّال : ۱۰ / ۱۴۳ / ۲۸۷۳۰ نقلاً عن البزّار .

حدیث۱۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصُّحبَةُ مَعَ العاقِلِ زِیادَةٌ . وَ الصُّحبَةُ مَعَ الأَحمَقِ نُقصانٌ فِی الدُّنیا ، وحَسرَةٌ و نَدامَةٌ عِندَ المَوتِ ، و خَسارَةٌ فِی الآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مصاحبت با عاقل ، مایه فروتنی است و مصاحبت با احمق ، مایه کاستی در دنیا ، پشیمانی به هنگام مرگ و زیان در آخرت است .

الفردوس : ۲ / ۴۲۱ / ۳۸۶۷ عن أنس بن مالک .

حدیث۱۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: عَلَیکَ . . . بِحُبِّ المَساکینِ ومُجالَسَتِهِم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ به ابوذر ـ : تو را به دوستی مسکینان و همنشینی با آنان سفارش می کنم .

معانی الأخبار : ۳۳۵ / ۱ عن أبی ذرّ ، الأمالی للمفید : ۲۲۱ / ۱ ، الأمالی للطوسی : ۷ / ۸ کلاهما عن الإمام الحسن عن الإمام علیّ علیهماالسلام فیما أوصی به عند وفاته علیه السلام ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۴۱۱ / ۲۲ .

حدیث۱۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکَلِّ شَیءٍ مِفتاحٌ ، و مِفتاحُ الجَنَّةِ حُبُّ المَساکینِ وَ الفُقَراءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرچیزی را کلیدی است و کلید بهشت ، دوست داشتن مسکینان و فقیران است .

الجامع الصغیر : ۲ / ۴۱۵ / ۷۳۲۲ ، کنز العمّال : ۶ / ۴۶۹ / ۱۶۵۸۷ نقلاً عن ابن لال وکلاهما عن ابن عمر .

حدیث۱۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبُّوا الفُقَراءَ و جالِسوهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فقیران را دوست بدارید و با آنان ، همنشینی کنید .

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۶۸ / ۷۹۴۷ عن أبی هریرة ، الفردوس : ۱ / ۷۶ / ۲۲۴ عن أبی الدرداء وفیه «المساکین» بدل «الفقراء» ، کنز العمّال : ۶ / ۴۶۹ / ۱۶۵۸۳ .

حدیث۱۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمَرَنی رَبّی بِسَبعِ خِصالٍ : حُبِّ المَساکینِ وَ الدُّنُوِّ مِنهُم ، و أن اُکثِرَ مِن «لا حَولَ و لا قُوَّةَ إلاّ بِاللّه » ، و أن أصِلَ بِرَحِمی و إن قَطَعَنی ، و أن أنظُرَ إلی مَن أسفَلُ مِنّی ولا أنظُرَ إلی مَن هُوَ فَوقی، و أن لا یَأخُذَنی فِی اللّه لَومَةُ لائِمٍ، و أن أقولَ الحَقَّ و إن کانَ مُرّا ، وأن لا أسأَلَ أحَدا شَیئا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم مرا به [داشتن] هفت صفت فرمان داد : مسکینان را دوست بدارم و به آنان نزدیک شوم ؛ ذکر «لا حول ولا قوّة إلاّ باللّه » را فراوان بگویم ؛ پیوند با خویشانم را نگسلم ، اگر چه آنان بگسلند ؛ به فرو دست خود بنگرم ، نه به فرا دست خود ؛ در راه خدا از نکوهش هیچ نکوهشگری نهراسم ؛ حق را بگویم ، گرچه تلخ باشد ؛ و از هیچ کس ، چیزی درخواست نکنم .

الاُصول الستّة عشر (أصل جعفر بن محمّد الحضرمی) : ۷۵ عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال : ۳۴۵ / ۱۲ عن أبیذرّ نحوه، بحار الأنوار: ۶۹/۳۸۸/۵۶؛ مسند ابن حنبل: ۸/۹۴/۲۱۴۷۲ السنن الکبری: ۱۰/۱۵۵/۲۰۱۸۶، المعجم الکبیر : ۲ / ۱۵۶ / ۱۶۴۹ ، المعجم الصغیر : ۱ / ۲۶۸ کلّها نحوه ، کنز العمّال : ۱۶ / ۲۴۵ / ۴۴۳۲۰ .

حدیث۱۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلَّما ازدادَ العَبدُ إیمانا ، ازدادَ حُبّا لِلنِّساء .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر چه بر ایمان بنده افزوده می شود ، زنْ دوستی او افزایش می یابد .

الجعفریّات : ۹۰ بإسناده عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، دعائم الإسلام : ۲ / ۱۹۲ / ۶۹۳ ، النوادر للراوندی : ۱۱۴ / ۱۰۹ عن موسی بن جعفر عن آبائه علیهم السلام، الکافی: ۵/۳۲۰/۲ عن عمر بن یزید عن الإمام الصادق علیه السلامنحوه، بحار الأنوار: ۱۰۳/۲۲۸/۲۸.

حدیث۱۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا حَولاءُ ، لِلرَّجُلِ عَلَی المَرأةِ أن تَلزَمَ بَیتَهُ ، وتُودِّدَهُ وتُحِبَّهُ وتُشفِقَهُ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله ـ در ماجرای حولاء ـ : ای حولاء! این حقّ مرد بر زنش است که پایبنـد خانه اش باشد، با او مهربانی کند و مهر بورزد و دوستش بدارد.

مستدرک الوسائل : ۱۴ / ۲۴۴ / ۱۶۶۰۴ عن أبی هریرة .

حدیث۱۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ النِّساءِ الوَدودُ الوَلودُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترین زنان ، زن مهربانِ زایاست .

دعائم الإسـلام : ۲ / ۱۹۱ / ۶۸۹ ، روضـۀ الواعظین : ۴۱۰ عن جـابر بن عبـداللّه ، عوالی اللآلی : ۱ / ۲۵۸ / ۲۸ وفیهما «نسائکم» بدل «النساء» .

حدیث۱۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَولُ الرَّجُلِ لِلمَرأةِ : إنّی اُحِبُّکِ لا یَذهَبُ مِن قَلبِها أبَدا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : این گفته مرد به زنش که «دوستت دارم» ، هرگز از قلب زن بیرون نمی رود .

الکافی : ۵ / ۵۶۹ / ۵۹ عن عمرو بن جمیع عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبُّوا الصِّبیانَ وَ ارحَموهُم ، و إذا وَعَدتُموهُم شَیئا فَفوا لَهُم ؛ فَإِنَّهُم لا یَدرونَ إلّا أنَّکُم تَرزُقونَهُم .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بداریـد و به آنان رحم کنیـد و هرگاه به آنان وعده ای دادید ، به آن وفا کنید که آنان ، تنها این را می دانند که شما روزی رسان آنان هستید .

الکافی : ۶ / ۴۹ / ۳ عن عبداللّه بن محمّد البجلی عن الإمام الصادق علیه السـلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۴۸۳ / ۴۷۰۲ وفیه «لا یرون» بدل «لا یدرون» ، بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۹۲ / ۱۴ .

حدیث۱۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِحفَظ وُدَّ أبیکَ ، لا تَقطَعهُ فَیُطفِئَ اللّه ُ نورَکَ .

رسـول خـدا صـلی الله علیه و آله : دوسـتیِ [بـا دوست]پـدرت را حفـظ کن و پیونـدت را از او مَـبُر که خداونـد ، نور [وجود]تو را خاموش می کند .

الأدب المفرد : ۲۶ / ۴۰ ، المعجم الأوسط : ۸ / ۲۷۹ / ۸۶۳۳ ، شُعب الإیمان : ۶ / ۲۰۰ / ۷۸۹۸ کلّها عن ابن عمر ، کنز العمّال : ۱۶ /

۴۶۴ / ۴۵۴۶۰ .

حدیث۱۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ البِرِّ أن تَصِلَ صَديقَ أبيكَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از جمله نیکی ها، آن است که با دوستِ پدرت بپیوندی .

مجمع الزوائد : ۸/۲۶۹/۱۳۴۲۶ ، کنز العمّال : ۱۶ / ۴۶۵ / ۴۵۴۶۳ کلاهما نقلاً عن المعجم الأوسط عن أنس .

حدیث۱۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، عَلَيكُم بِحُبِّ أهلِ بَيتى ، عَلَيكُم بِحُبِّ حَمَلَةِ القُرآنِ ، عَلَيكُم بِحُبِّ عُلَمائِكُم ، لا تُبغِضوهُم ، ولا تَحسدوهُم ، ولا تَطعَنوا فيهِم . ألا مَن أحَبَّهُم فَقَد أحَبَّنى ، ومَن أحَبَّنى فَقَد أحَبَّ اللّهَ ، ومَن أبغَضَهُم فَقَد أبغَضَنى ، ومَن أبغَضَنى فَقَد أبغَضَ اللّهَ ، ألا هَل بَلَّغتُ ؟

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم، بر شما باد دوستی اهل بیتم ! بر شما باد دوستی حاملان قرآن! بر شما باد دوستی عالمانتان ! با آنان دشمنی مکنید ، بر آنان حسد مبرید و از آنان عیبجویی مکنید . هان ! هرکه آنان را دوست بدارد ، مرا دوست داشته است و هرکه مرا دوست بدارد ، خدا را دوست داشته است . هرکه با آنان دشمنی کند ، با من دشمنی کرده است و هرکه با من دشمنی کند ، با خدا دشمنی کرده است . هان ! آیا [پیام حق را]رساندم ؟

تنبیه الغافلین : ۵۵۳ / ۸۹۸ عن عبد خیر عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أدِّبوا أولادَكُم عَلى ثَلاثِ خِصالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُم ، و حُبِّ أهلِ بَيتِهِ ، وقِراءَةِ القُرآنِ ؛ فَإِنَّ حَمَلَةَ القُرآنِ فى ظِلِّ اللّهِ ـ يَومَ لا ظِلَّ إلاّ ظِلُّهُ ـ مَعَ أنبِيائِهِ وأصفِيائِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را به داشتن سه صفت ، پرورش دهید : دوست داشتن پیامبرتان ، دوست داشتن اهل بیت او و خواندن قرآن ؛ زیرا حاملان قرآن ، در روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست ، همراه با پیامبران و برگزیدگان خدا در سایه اش قرار دارند .

کنز العمّال : ۱۶ / ۴۵۶ / ۴۵۴۰۹ نقلاً عن الفردوس وابن النجّار عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۱۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعَةٌ أنَا شَفيعٌ لَهُم يَومَ القِيامَةِ : المُكرِمُ لِذُرِّيَّتى ، وَالقاضى لَهُم حَوائِجَهُم ، وَالسّاعى لَهُم فى اُمورِهِم عِندَ مَا اضطُرّوا إلَيهِ ، وَالمُحِبُّ لَهُم
بِقَلبِهِ ولِسانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : من در روز قیامت ، شفیع چهار تن هستم : آن که فرزندان مرا گرامی دارد ؛ آن که نیازهایشان را برآورد ؛ آن که برای حلّ مشکلاتی که گرفتارشان ساخته است ، بکوشد ؛ و آن که با دل و زبان ، دوستشان بدارد .

صحیفهٔ الرضا علیه السلام : ۷۹ / ۲ عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرِّضا عن آبائه علیهم السلام ، کشف الغمّهٔ : ۱ / ۵۲ ، بحار الأنوار : ۲۷/۷۸/۱۱ نقلاً عن الدیلمی فی الفردوس .

حدیث۱۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَ یُؤمِنُ بِاللّه ِ وَ الیَومِ الآخِرِ فَلا یُؤاخِیَنَّ کافِرا ، و لا یُخالِطَنَّ فاجِرا . و مَن آخی کافِرا أو خالَطَ فاجِرا کانَ کافِرا فاجِرا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس به خدا و روز قیامتْ ایمان دارد ، با هیچ کافری ، برادری و با هیچ فاجری(بدکاری) ، مصاحبت نکند . هرکس با کافری ، برادری یا با فاجری مصاحبت کند ، خود ، کافری فاجر است .

صفات الشیعهٔ : ۸۵ / ۹ عن محمّد بن قیس عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۷ / ۳۱ .

حدیث۱۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَغِبَ عَن جَماعَةِ المُسلِمینَ وَجَبَ عَلَی المُسلِمینَ غیبَتُهُ ، وسَقَطَت بَینَهُم عَدالَتُهُ ، و وَجَبَ هِجرانُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه از اجتماع مسلمانان رویگردان شود ، بر مسلمانان ، غیبتش لازم است ، و عدالتش در میان آنان ، ساقط می شود و دوری از او واجب می گردد .

تهذیب الأحکام : ۶ / ۲۴۱ / ۵۹۶ عن ابن أبی یعفور عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۸۸ / ۵ و ص ۳۸ .

حدیث۱۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَی اللّهُ عز و جل إلی ذِی القَرنَینِ : . . . مَن رَأَیتَنی کَرَّهتُ إلَیهِ المَعروفَ و بَغَّضتُ إلَی النّاسِ الطَّلَبَ إلَیهِ فَأَبغِضهُ ، و لا تَتَوَلَّهُ ؛ فَإِنَّهُ مِن شَرِّ ما خَلَقتُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جلبه ذوالقرنین ، وحی کرد : ... هرکه را دیدی که نیکی را ناخوشایندش قرار داده ام و درخواست از او را منفورِ مردم ساخته ام ، او را دشمن بدار و با او دوستی مکن که از شریرترین آفریدگانم است .

الفردوس : ۱ / ۱۴۴ / ۵۱۵ عن عبداللّه المزنی ، کنز العمّال : ۶ / ۴۴۲ / ۱۶۴۵۱ .

حدیث۱۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُصادِقوا شارِبَ الخَمرِ ؛ فَإِنَّ مُصادَقَتَهُ نَدامَةٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با میخواره دوستی مکنید که دوستی با او [مایه]پشیمانی است .

جامع الأخبار : ۴۲۸ / ۱۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۹ / ۱۵۲ / ۵۸ .

حدیث۱۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَوَقَّوا مُصاحَبَةَ کُلِّ ضَعیفِ الخَیرِ قَوِیِّ الشَّرِّ خَبیثِ النَّفسِ ، إذا خافَ خَنَسَ ، و إذا أمِنَ بَطَشَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از مصاحبت با هر آن که خیرش ضعیف ، شرّش نیرومند و جانش پلید است ، خود را نگه دارید ؛ آن که هرگاه بترسد ، نهان می شود و چون ایمن گردد ، یورش می برد .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث۱۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن رَجُلَینِ یَصطَحِبانِ إلاّ وَاللّه ُ مُسائِلٌ کُلَّ واحِدٍ مِنهُما عَنِ الآخَرِ ؛ کَیفَ کانَ صُحبَتُهُ إیّاهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو تن با یکدیگر دوستی کنند ، خداوند از هریک از آنان درباره نحوه مصاحبت دوستش با او پرسش خواهد کرد .

مستدرک الوسائل : ۸ / ۳۱۷ / ۹۵۴۰ نقلاً عن أبی القاسم الکوفی فی کتاب الأخلاق.

حدیث۲۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا إنَّ المُسلِمَ أخُو المُسلِمِ ، فَلَیسَ یَحِلُّ لِمُسلِمٍ مِن أخیهِ شَیءٌ إلاّ ما أحَلَّ مِن نَفسِهِ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هـان ! مسـلمان ، برادرِ مسـلمان است . پس برای هیـچ مسـلمانی از داشـته های برادرش چیزی روا نیست ؛ مگر آن که خودش [استفاده از]آن را روا دارد .

سنن الترمذی : ۵ / ۲۷۳ / ۳۰۸۷ عن عمرو بن الأحوص .

از۲۰۰۱تا۲۲۰۰

حدیث۲۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ المُسلِمَ أخُو المُسلِمِ حَقّا ، لا یَحِلُّ لِامرِیًءمسلِمٍ دَمَ امرِیًءمُسلِمٍ ، ومالَهُ إلاّ ما أعطاهُ بِطیبَةِ نَفسٍ مِنهُ .

رسـول خـدا صـلی الله علیه و آله : هـان ، ای مردم! مسـلمان ، به حق ، برادر مسـلمان است . خون و مـال هیـچ مسـلمانی ، برای هیچ مسلمانی روا نیست ؛ مگر آن که با رضایت خاطر ، چیزی از اموال خویش را ببخشد .

تفسیر القمّی : ۱ / ۱۷۲ ، عوالی اللآلی : ۳ / ۱۸۴ / ۹ و ص ۴۲۴ / ۱۶ کلاهما نحوه ؛ سـنن الدارقطنی : ۳ / ۲۵ / ۸۷ عن ابن عبّاس نحوه وراجع السنن الکبری : ۸ / ۳۱۶ / ۱۶۷۵۶ .

حدیث۲۰۰۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ المُسلِمَ أخُو المُسلِمِ ، إذا لَقِيَهُ رَدَّ عَلَيهِ مِنَ السَّلامِ بِمِثلِ ما حَيّاهُ بِهِ أو أحسَنَ مِن ذلِكَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است . هر گاه او را ديد ، بايد همان گونه كه به او سلام شده است ، يا حتّى بهتر از آن ، پاسخ سلام او را بدهد .

شُعب الإيمان : ۶ / ۱۱۶ / ۷۶۵۴ عن الحارث بن شريح ، تاريخ المدينة : ۲ / ۵۹۶ عن أبى معاوية يزيد بن عبدالملك نحوه ، كنز العمّال : ۱ / ۱۵۱ / ۷۵۴ .

حديث۲۰۰۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ، لا يَدَعُ نَصيحَتَهُ عَلى كُلِّ حالٍ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ؛ در هيچ حالى از نيكخواهى براى او دست نمى كشد .

الجامع الصغير : ۲ / ۶۶۲ / ۹۱۵۶ ، كنز العمّال : ۱ / ۱۴۲ / ۶۸۷ كلاهما نقلاً عن ابن النجّار عن جابر .

حديث۲۰۰۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن نَصَرَ أخاهُ المُسلِمَ وهُوَ يَستَطيعُ ذلِكَ نَصَرَهُ اللّه ُ فِى الدُّنيا وَالآخِرَةِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هر كه برادر مسلمانش را يارى كند ـ در حالى كه توان يارى او را داشته باشد ـ ، خداوند ، او را در دنيا و آخرت ، يارى خواهد كرد .

حلية الأولياء : ۳ / ۲۵ عن عمران بن حصين .

حديث۲۰۰۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اللّه ُ فى عَونِ العَبدِ ما كانَ العَبدُ فى عَونِ أخيهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : تا وقتى كه بنده در پىِ كمك كردن به برادرش است ، خداوند نيز به او كمك مى كند .

صحيح مسلم : ۴/۲۰۷۴/۳۸ ، سنن الترمذى : ۵ / ۱۹۵ / ۲۹۴۵ ، سنن أبى داود : ۴ / ۲۸۷ / ۴۹۴۶ ، سنن ابن ماجة : ۱ / ۸۲ / ۲۲۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۷ / ۷۴۳۱ و ص ۱۵۳ / ۷۹۴۷ كلّها عن أبى هريرة ، تاريخ بغداد : ۴ / ۱۷۵ عن أنس ، المعجم الكبير : ۵ / ۱۱۹ / ۴۸۰۲ كلاهما عن أبى هريرة و ص ۱۱۸ / ۴۸۰۱ عن زيد بن ثابت وفيهما «حاجة» بدل «عون» فى كلا الموضعين ، كنز العمّال : ۱۵ / ۸۴۹ / ۴۳۳۷۵ و ص ۹۰۴ / ۴۳۵۶۰ ؛ الكافى : ۲ / ۲۰۰ / ۵ عن ذريح المحاربى عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «المؤمن» بدل «العبد» فى كلا الموضعين ، عوالى اللآلى : ۱ / ۱۰۷ / ۱ عن أبى هريرة .

حديث۲۰۰۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا يَزالُ اللّه ُ تَعالى فى عَونِ العَبدِ ما كانَ العَبدُ فى عَونِ أخيهِ ، وَاللّه ُ يُحِبُّ إغاثَةَ اللَّهفانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : تا وقتی که بنده در پی کمک کردن به برادرش است ، خداوند ، همواره کمکْ کار اوست . خداوند ، کمک کردن به شخص اندوهگین و یاریخواه را دوست دارد .
حلیهٔ الأولیاء : ۳ / ۴۲ عن أبی هریرهٔ .

حدیث۲۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المُؤمِنونَ إخوَةٌ ، یَقضی بَعضُهُم حَوائِجَ بَعضٍ ، فَبِقَضاءِ بَعضِهِم حَوائِجَ بَعضٍ یَقضِی اللّه ُ حَوائِجَهُم یَومَ القِیامَهِٔ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان ، برادرند و برخی از آنان ، نیازهای برخی دیگر را برمی آورند. بر اثر برآوردن نیازهای یکدیگر است که خداوند در روز قیامت ، نیازهایشان را برمی آورد .
الأمالی للمفید : ۱۵۰ / ۸ عن الحسین بن زید ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۶۰ / ۵ کلاهما عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام وفیه «أقضی» بدل «یقضی اللّه » ولیس فیه «فبقضاء بعضهم حوائج بعض» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۱ / ۶۴ .

حدیث۲۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن کانَ فی حاجَهِٔ أخیهِ فَإِنَّ اللّه َ فی حاجَتِهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در پیِ برآوردن نیازهای برادرش باشد ، خداوند نیز نیازهایش را برمی آورد .
سنن أبی داود : ۴ / ۲۷۳ / ۴۸۹۳ عن سالم عن أبیه ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۰۰ / ۵۶۵۰ عن عبداللّه بن عمر ، مطالب السؤول : ۵۶ عن الإمام علیّ علیه السلام ، کنز العمّال : ۶ / ۴۴۴ / ۱۶۴۶۳ نقلاً عن الخرائطی فی مکارم الأخلاق ؛ الأمالی للطوسی : ۹۷ / ۱۴۷ عن محمّد بن یحیی المدنی عن الإمام الصادق علیه السلاموفیه «أخیه المؤمن المسلم» بدل «أخیه» وزاد فی آخره «ما کان فی حاجهٔ أخیه» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۶ / ۱۱ .

حدیث۲۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أکرَمَ أخاهُ المُسلِمَ ؛ بِمَجلِسٍ یُکرِمُهُ ، أو بِکَلِمَهٍٔ یُلطِفُهُ بِها ، أو حاجَهٍٔ یَکفیهِ إیّاها ، لَم یَزَل فی ظِلٍّ مِنَ المَلائِکَهِٔ ما کانَ بِتِلکَ المَنزِلَهِٔ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس برادر مسلمانش را در مجلسی گرامی بدارد ، یا با سخنی با او ملاطفت کند ، و یا نیاز او را برآورد ، تا هنگامی که در این حال است ، در سایه ای از ملائکه به سر برد .
المؤمن : ۵۲ / ۱۲۸ عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۲۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أکرَمَ أخاهُ المُسلِمَ بِکَلِمَهٍٔ یُلطِفُهُ بِها وفَرَّجَ عَنهُ کُربَتَهُ ، لَم یَزَل فی ظِلِّ اللّه ِ المَمدودِ عَلَیهِ الرَّحمَهُٔ ما کانَ فی ذلِکَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس برادر مسلمانش را با سخنی ملاطفت آمیز گرامی بدارد و اندوهش را برطرف سازد ، تا در

این حال است ، در سایه گسترده ای پوشیده از رحمت خدا به سر می برد .

الکافی : ۲ / ۲۰۶ / ۵ عن عبداللّه بن جعفر عن الإمام الصادق علیه السلام ، علل الشرایع : ۵۲۳ / ۲ عن مسعدهٔ ابن صدقهٔ عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام عنه صلی الله علیه و آله ، ثواب الأعمال : ۱۷۸ / ۱ عن جعفر بن إبراهیم عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله وکلاهما نحوه ، النوادر للراوندی : ۱۱ وفیه «أو مجلس یکرمه به» بدل «وفرّج عنه کربته» ، الجعفریّات : ۱۹۴ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۶ / ۷۳ و ج ۷۵ / ۲۲ / ۲۴ .

حدیث۲۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما فی اُمَّتی عَبدٌ ألطَفَ أخاهُ فِی اللّه ِ بِشَیءٍ مِن لُطفٍ إلاّ أخدَمَهُ اللّه ُ مِن خَدَمِ الجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده ای از امّت من برادرش را در راه خدا به لطفی بنوازد ، خداوند ، خدمتگزاران بهشت را به خدمتش در خواهد آورد .

الکافی : ۲ / ۲۰۶ / ۴ ، ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۸۳ / ۱ کلّها عن زید بن أرقم ، بحارالأنوار: ۷۴ / ۲۹۸ / ۳۳ .

حدیث۲۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکرَمَ أخاهُ فَإِنَّما یُکرِمُ اللّه َ، فَما ظَنُّکُم بِمَن یُکرِمُ اللّه َ بِأَن یَفعَلَ بِهِ؟!

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه برادرش را گرامی بدارد ، خدا را گرامی داشته است . فکر می کنید خدا با آن [بنده ای]که او را گرامی داشته است ، چه خواهد کرد ؟

ثواب الأعمال : ۳۳۹ عن أبی هریرهٔ وعبداللّه بن عبّاس ، عدّهٔ الداعی : ۱۷۶ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۱۹ / ۸۳ ؛ کنز العمّال : ۹ / ۱۵۴ / ۲۵۴۸۸ نقلاً عن ابن النجّار عن ابن عمر وفیه صدر الحدیث فقط .

حدیث۲۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ إخوانِکُم مَن أهدی إلَیکُم عُیوبَکُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ برادرانتان ، کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه کند .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۳.

حدیث۲۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ؛ مِن حَیثُ یَغیبُ یَحفَظُهُ مِن وَرائِهِ ، ویَکُفُّ عَلَیهِ ضَیعَتَهُ . وَالمُؤمِنُ مِرآةُ المُؤمِنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادرِ مؤمن است . چون غایب شود ، در نبودش [آبروی]او را حفظ می کند و خانه و کسب و کارش را نگاه می دارد و مؤمن ، آینه مؤمن است .

کنز العمّال : ۱ / ۱۵۲ / ۷۵۶ نقلاً عن الخرائطی فی مکارم الأخلاق عن المطّلب بن عبداللّه بن حنطب .

حدیث۲۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ مِرآةٌ لِأَخيهِ المُؤمِنِ ؛ يَنصَحُهُ إذا غابَ عَنهُ ، ويُميطُ عَنهُ ما يَكرَهُ إذا شَهِدَ ، ويُوَسِّعُ لَهُ فِي المَجلِسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادرِ مؤمنش است ؛ چون غایب شود ، نیکخواه اوست و در حضورش آنچه را ناپسند می دارد ، از او دور می سازد و در مجلس ، برایش جای می گشاید .

النوادر للراوندی: ۸ ، الجعفریّات: ۱۹۷ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام، بحار الأنوار : ۷۴/۲۳۳/۲۹ .

حدیث۲۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ مِرآةُ أخيهِ ؛ يُميطُ عَنهُ الأَذى .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادر مؤمنش است و پلیدی را از او دور می کند.

مصادقهٔ الإخوان : ۱۴۴ / ۱ عن حفص بن غیاث النخعی یرفعه إلیه صلی الله علیه و آله ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۸۹ .

حدیث۲۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أحَدَكُم مِرآةُ أخيهِ ، فَإِن رَأى بِهِ أذىً فَليُمِطهُ عَنهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هریک از شما آینه برادرش است . پس اگر در او پلیدی ای دید ، باید آن را دور سازد .

سنن الترمذی : ۴ / ۲۶ ۳ / ۱۹۲۹ عن أبی هریرهٔ .

حدیث۲۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: لَطيفٌ (يَعطِفُ خ) عَلى أخيهِ بِزَلَّتِهِ ، ويَرعى ما مَضى مِن قَديمِ صُحبَتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ به هنگام یادکرد صفات مؤمنان ـ : نسبت به لغزش برادرش ، مهربان و آسانگیر است و [حقّ]دوستی دیرین را رعایت می کند .

التمحیص : ۷۵ / ۱۷۱ ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۱۱ / ۴۵ .

حدیث۲۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ؛ يَكُفُّ عَلَيهِ ضَيعَتَهُ ، ويَحوطُهُ مِن وَرائِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ؛ نیازش را برطرف می سازد و در نبودش [در اندیشه اوست و]او را محافظت می کند .

سنن أبی داود : ۴ / ۲۸۰ / ۴۹۱۸ ، الأدب المفرد : ۸۱ / ۲۳۹ نحوه وکلاهما عن أبی هریرهٔ ، کنز العمّال : ۱ / ۱۴۱ / ۶۷۳ ؛ بحار

الأنوار : ۱ / ۱۵۱ ولیس فیه «ویحوطه من ورائه» .

حدیث۲۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ شَیئا أکثَرَ ذِکرَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس چیزی را دوست بدارد ، از آن ، بسیار یاد می کند .

کنز العمّال : ۱ / ۴۲۵ / ۱۸۲۹ نقلاً عن الفردوس ، إتحاف السادهٔ : ۵ / ۲۰ ، کشف الخفاء : ۲ / ۲۲۲ / ۲۳۵۲ کلاهما نقلاً عن أبی نعیم والدیلمی وکلّها عن عائشهٔ .

حدیث۲۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ قَوما حُشِرَ مَعَهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس مردمی را دوست بدارد ، [در روز قیامت] با آنان گرد خواهد آمد .

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۲۰ / ۴۲۹۴ ، المعجم الکبیر : ۳ / ۱۹ / ۲۵۱۹ عن أبی قرصافهٔ نحوه ، کنزالعمّال : ۹ / ۲۱ / ۲۴۷۳۰ نقلًا عن الخطیب عن جابر ؛ بشارهٔ المصطفی : ۷۵ عن جابر ، غرر الحکم : ۲۷۰۳ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۱۳۱ / ۶۲ .

حدیث۲۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ قَوما عَلی أعمالِهِم حُشِرَ یَومَ القِیامَهِٔ فی زُمرَتِهِم ، فَحوسِبَ بِحِسابِهِم وإن لَم یَعمَل أعمالَهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس مردمی را به سبب کردارشان دوست بدارد ، روز قیامت ، جزو آنان گرد خواهد آمد و مانند آنان محاسبه خواهد شد ؛ اگرچه کردارش چون کردار آنان نباشد .

تاریخ بغداد: ۵/۱۹۶، الفردوس: ۳/۵۹۵/۵۸۷۰ کلاهما عن جابر بن عبداللّه ، کنز العمّال : ۹/۲۱/۲۴۷۳۰ .

حدیث۲۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العَبدُ عِندَ ظَنِّهِ بِاللّه ِ عز و جل ، وهُوَ مَعَ أحبابِهِ یَومَ القِیامَهِٔ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بنده ، در گرو گمانش درباره خداوند عز و جلاست و در روز قیامت ، کنار کسانی قرار می گیرد که دوستشان دارد .

کنز العمّال : ۳ / ۱۳۶ / ۵۸۵۶ و ج ۹ / ۸ / ۲۴۶۶۸ وفیه «وهو مع من أحبّ» بدل «وهو مع أحبابه یوم القیامهٔ» وکلاهما نقلاً عن أبی الشیخ عن أبی هریرهٔ .

حدیث۲۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابنَ مَسعودٍ ، أحِبَّ الصّالِحينَ ؛ فَإنَّ المَرءَ مَعَ مَن أحَبَّ ، فَإن لَم تَقدِر عَلى أعمالِ البِرِّ فَأحِبَّ العُلَماءَ ، فَإنَّهُ يَقولُ : «وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَـٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصَّـٰلِحِينَ وَحَسُنَ أُوْلَـٰئِكَ رَفِيقًا »

رسول خدا صلى الله عليه و آله : اى ابن مسعود! صالحان را دوست بدار كه انسان ، همراه كسى است كه دوستش مى دارد . اگر توان نيكوكارى نـدارى ، پس عالمان را دوست بدار كه [خداوند] مى فرمايد : «هركه از خدا و پيامبرش اطاعت كند ، همراه كسانى خواهد بود كه خدا نعمتشان داده است ، چون انبيا و صدّيقان و شهيدان و صالحان ؛ و اينان ، چه نيكو رفيقان اند» .

النساء : ۶۹ .

حديث۲۰۲۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أتى رَجُلٌ النَّبِيَّ صلى الله عليه و آلهفَقالَ : يا رَسولَ اللّه ، رَجُلٌ يُحِبُّ مَن يُصَلّي ولا يُصَلّي إلاَّ الفَريضَةَ ، ويُحِبُّ مَن يَتَصَدَّقُ ولا يَتَصَدَّقُ إلاّ بِالواجِبِ ، ويُحِبُّ مَن يَصومُ ولا يَصومُ إلاّ شَهرَ رَمَضانَ ؟

فَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : المَرءُ مَعَ مَن أحَبَّ .

الأمالى طوسى ـ از عبداللّه بن الحسن، از پدرانش ـ : مردى نزد پيامبر خدا آمد و گفت : اى پيامبر خدا ! كسى نمازگزاران را دوست مى دارد ؛ امّا خود ، جز نمازهاى واجب را نمى گزارد . صدقه دهندگان و زكات دهندگان را دوست مى دارد ؛ امّا خود ، جز زكات واجب را نمى پردازد . روزه گيران را دوست مى دارد ؛ امّا جز ماه رمضان را روزه نمى گيرد .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آلهفرمود : «انسان ، همراه كسى است كه دوستش مى دارد» .

الأمالى للطوسى : ۶۲۱ / ۱۲۸۱ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۷۰ / ۱۲۸ ؛ وراجع المتحابّين فى اللّه : ۷۱ وزاد فيه «ويحبّ الذاكرين ولا يذكر إلاّ قليلاً ويحبّ المتصدّقين ولا يتصدّق إلاّ قليلاً ويحبّ المجاهدين إلاّ قليلاً وهو فى ذلك يحبّ اللّه ورسوله والمؤمنين» .

حديث۲۰۲۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

وَاللّه لَو أحَبَّنا حَجَرٌ حَشَرَهُ اللّه مَعَنا .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : به خدا سوگند ، اگر سنگى ما را دوست بدارد ، خداوند ، او را نيز [در روز قيامت ،] با ما گرد خواهد آورد .

تفسير العيّاشى : ۱ / ۱۶۷ / ۲۷ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۵ / ۵۷ .

حديث۲۰۲۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحَبَّنا كانَ مَعَنا يَومَ القِيامَةِ ، ولَو أنَّ رَجُلاً أحَبَّ حَجَرا لَحَشَرَهُ اللّه مَعَهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هركه ما را دوست بدارد ، در روز قيامت ، همراه ما خواهد بود ، و اگر شخصى سنگى را دوست بدارد ، خداوند ، او را با آن ، گرد خواهد آورد .

مشكاة الأنوار : ۸۴ و ص ۱۲۳ ، الأمالى للصدوق : ۲۷۸ / ۳۰۸ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۶۴ كلاهما عن نوف البكالى عن الإمام علىّ عليه السلام ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۱ / ۳۰۰ / ۵۸ عن الريّان بن شبيب عن الإمام الرضا عليه السلام ، كفاية الأثر : ۱۵۱ وفيهما من

«لو أنّ رجلاً...» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۳۸۳ / ۹ .

حدیث۲۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا أبا دُجانَةَ ، أما عَلِمتَ أنَّ مَن أحَبَّنا وَامتُحِنَ فی مَحَبَّتِنا أسکَنَهُ اللّه ُ مَعَنا ؟! ثُمَّ تَلا هذِهِ الآیَةَ : «فِی مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِیکٍ مُّقْتَدِرِم»
رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای ابودجانه! آیا نمی دانی هرکه ما را دوست بدارد و در راه دوستی ما آزموده شود [و بلا بیند]، خداوند او را کنار ما ساکن خواهد ساخت». سپس حضرت این آیه را برخواند : «در جایگاهی راست ، نزد فرمانروایی توانا» .
القمر : ۵۵ .

حدیث۲۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا رَسولَ اللّه ، الرَّجُلُ یُحِبُّ القَومَ ولا یَستَطیعُ أن یَعمَلَ کَعَمَلِهِم .
قالَ : أنتَ یا أبا ذَرٍّ مَعَ مَن أحبَبتَ .
قالَ : فَإِنّی اُحِبُّ اللّه َ ورَسولَهُ .
قالَ : فَإِنَّکَ مَعَ مَن أحبَبتَ .
قالَ : فَأَعادَها أبو ذَرٍّ فَأَعادَها رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله .
سنن أبی داوود ـ به نقل از ابوذر ، در گفتگو با پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ : «ای پیامبر خدا ! کسی مردمی را دوست دارد ؛ امّا نمی تواند کارهایی همچون آنان انجام دهد .
فرمود : «تو ای ابوذر ، همراه کسی هستی که دوستش می داری» .
ابوذر گفت : «من خدا و پیامبرش را دوست می دارم» .
فرمود : «پس تو همراه آنانی که دوستشان می داری» .
[راوی] گفت : ابوذر گفته خود را تکرار کرد و پیامبر خدا نیز پاسخ خود را باز گفت .
سنن أبی داود : ۴/۳۳۳/۵۱۲۶ ، سنن الدارمی: ۲/۷۷۷/۲۶۸۵، مسند ابن حنبل: ۸/۱۰۷/۲۱۵۱۹، الأدب المفرد : ۱۱۲ / ۳۵۱ ، کنز العمّال : ۹ / ۱۱ / ۲۴۶۸۵ .

حدیث۲۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ فی قَولِهِ تَعالی : «وَمَن یُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَـئِکَ . . .»
مجمع البیان ـ در تفسیر این گفته خداوند متعال : «هر که از خدا و پیامبرش پیروی کند ، پس آنان . . .» ـ : گفته اند که این آیه ، درباره ثوبان ، غلام آزاد شده پیامبر خدا نازل شد . ثوبان ، سخت به پیامبر خدا علاقه مند و نسبت به دوری او بی تاب بود . یک روز ، در حالی که رنگش دگرگون و بدنش لاغر شده بود، خدمت پیامبر خدا آمد .
حضرت فرمود : «ای ثوبان! چرا رنگت دگرگون شده است ؟» .
پاسخ داد : «ای پیامبر خدا ! نه بیمارم و نه دردمند ؛ لیکن هرگاه تو را نبینم ، شوق دیدارت مرا بر می انگیزد ، تا تو را ببینم . امّا

چون به یاد آخرت می افتم ، می ترسم تو را در آن جا نبینم ؛ زیرا می دانم که تو را همراه پیامبران ، در منزلتی والا جای می دهند و اگر مرا به بهشت درآورند ، مرا در منزلتی فروتر از منزلت تو جای می دهند [پس تو را چندان نخواهم دید]و اگر هم به بهشت وارد نشوم ، تو را هرگز نخواهم دید .

پس از آن ، این آیه نازل شد . سپس حضرت فرمود : «سوگند به آن که

جانم در دست اوست ، هیچ بنده ای ایمان نمی آورد ، مگر آن که من نزد او از خودش ، پدر و مادرش ، خانواده اش ، فرزندانش و همه مردم ، محبوب تر باشم» .

النساء : ۶۹ .

حدیث۲۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ لِلشَّیءِ یُعمی ویُصِمُّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتنِ چیزی ، [نسبت به کاستی های آن ،] کور و کرت می سازد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۸۰ / ۵۸۱۴ ، المجازات النبویّة : ۱۷۵ / ۱۳۶ ، السرائر : ۲ / ۴۶۰ و ج ۳ / ۲۹۵ ، عوالی اللآلی : ۱/ ۱۲۴ / ۵۷ عن أبی الدرداء و ص ۲۹۰/۱۴۹، بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲ ؛ سنن أبی داود: ۴/۳۳۴/۵۱۳۰ ، مسند ابن حنبل: ۸/۱۶۳/۲۱۷۵۲ تاریخ بغداد : ۳/۱۱۷ کلّها عن أبیالدرداء، کنز العمّال: ۱۶/۱۱۵/۴۴۱۰۴.

حدیث۲۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَستَشیروا أهلَ العِشقِ ؛ فَلَیسَ لَهُم رَأیٌ ، وإنَّ قُلوبَهُم مُحتَرِقَةٌ ، وفِكَرَهُم مُتَواصِلَةٌ ، وعُقولَهُم سالِبَةٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با عاشقان ، مشورت مکنید که آنان را رأیی نیست ؛ دل هایشان سوخته است و اندیشه هاشان مشوّش و خردهایشان گرفته شده.

الفردوس : ۵ / ۳۸ / ۷۳۸۹ عن أنس .

حدیث۲۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَشِقَ وكَتَمَ وعَفَّ ثُمَّ ماتَ ، ماتَ شَهیدا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه عاشق شود و [عشق خود را]پنهان دارد و پاک دامنی کند و آن گاه بمیرد ، شهید مرده است .

تاریخ بغداد : ۶ / ۵۱ و ج ۵ / ۱۵۶ کلاهما عن ابن عبّاس و ج ۱۲ / ۴۷۹ عن عائشة ولیس فیه «کتم» ، البدایة والنهایة : ۱۱ / ۱۱۱ عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : ۳ / ۳۷۲ / ۷۰۰۰ .

حدیث۲۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَشِقَ وكَتَمَ وعَفَّ وصَبَرَ ، غَفَرَ اللّه ُ لَهُ وأدخَلَهُ الجَنَّةَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هر كه عاشق شود و [عشق خود را]پنهان دارد و شكيبايى ورزد ، خداوند ، او را بيامرزد و به بهشتش درآوَرَد .

تاريخ بغداد : ۵ / ۲۶۲ ، كنز العمّال : ۳ / ۳۷۳ / ۷۰۰۲ نقلاً عن ابن عساكر وكلاهما عن ابن عبّاس .

حدیث۲۰۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

خِيارُ اُمَّتِي الَّذينَ يَعِفّونَ إذا آتاهُمُ اللّه ُ مِنَ البَلاءِ شَيئا .

قالوا : وأيُّ البَلاءِ؟

قالَ : العِشقُ .

كنز العمّال ـ به نقل از ابن عباس، از پيامبر خدا صلى الله عليه و آلهـ : «بهترين هاى امّت من ، كسانى هستند كه چون خداوند به اندكى از بلا دچارشان كند ، پاك دامنى ورزند» .

گفتند : كدام بلا ؟

فرمود : «عشق» .

كنز العمّال : ۳/۳۷۳/۷۰۰۱ و ص ۷۷۹/۸۷۳۲ كلاهما نقلاً عن الديلمى، الفردوس: ۲/۱۷۴/۲۸۶۷ وليس فى النسخة التى بأيدينا «قالوا : وأى البلاء ؟ قال».

حدیث۲۰۳۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

العِشقُ مِن غَيرِ ريبَةٍ كَفّارَةٌ لِلذُّنوبِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : عشقِ پاک ، كفّاره گناهان است .

الفردوس : ۳ / ۹۴ / ۴۲۶۶ عن أبى سعيد الخدرى .

حدیث۲۰۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يَقولُ اللّه ُ تَعالى : إذا كانَ الغالِبُ عَلى عَبدِيَ الاِشتِغالَ بى جَعَلتُ نَعيمَهُ ولَذَّتَهُ فى ذِكرى ، فَإِذا جَعَلتُ نَعيمَهُ ولَذَّتَهُ فى ذِكرى عَشِقَني وعَشِقتُهُ ، فَإِذا عَشِقَني وعَشِقتُهُ رَفَعتُ الحِجابَ فيما بَيني وبَيَنَهُ ، وصِرتُ مَعالِمَ بَينَ عَينَيهِ ، لا يَسهو إذا سَهَا النّاسُ ، اُولئِكَ كَلامُهُم كَلامُ الأَنبِياءِ ، اُولئِكَ الأَبطالُ حَقّا ، اُولئِكَ الَّذينَ إذا أرَدتُ بِأَهلِ الأَرضِ عُقوبَةً وعَذابا ذَكَرتُهُم فَصَرَفتُ ذلِكَ عَنهُم .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند متعال مى فرمايد : هرگاه اشتغال به [ياد] من بر بنده ام چيره گردد، خوشى و لذّتش را در يادكرد خودم قرار مى دهم . پس چون خوشى و لذّتش را در يادكردِ خودم قرار دادم ، با من عشق مى ورزد و من با او عشق مى ورزم. پس چون با من عشق ورزيد و من با او عشق ورزيدم ، حجاب ميان خود و او را برمى دارم و خود ، نشانه هاى برابر چشمانش مى شوم . در نتيجه ، چون مردم دچار فراموشى و خطا شوند، او دچار فراموشى و خطا نمى گردد . آنان ، سخنشان سخن پيامبران است . آنان ، قهرمانان حقيقى اند . اين كسان هستند كه هرگاه بخواهم زمينيان را كيفر يا عذابى دهم ، به يادشان مى افتم و در

نتیجه ، عذاب و کیفر را از زمینیان برطرف می کنم .

حليةُ الأولياء : ۶ / ۱۶۵ عن الحسن ، كنز العمّال : ۱ / ۴۳۳ / ۱۸۷۲ .

حدیث۲۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ النّاسِ مَن عَشِقَ العِبادَةَ ، فَعانَقَها وأحَبَّها بِقَلبِهِ وباشَرَها بِجَسَدِهِ وتَفَرَّغَ لَها ، فَهُوَ لا يُبالي عَلى ما أصبَحَ مِنَ الدُّنيا عَلى عُسرٍ أم عَلى يُسرٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برترینِ مردم ، کسی است که عاشق عبادت گردد ، پس در آغوشش گیرد و با دلش دوستش بدارد و با پیکرش هماغوشش گردد و خود را وقف آن سازد ، و در نتیجه ، نسبت به دنیا چنان بی اعتنا گردد که اهمیّت ندهد که در آسایش است یا سختی .

الكافي : ۲ / ۸۳ / ۳ عن عمرو بن جميع عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ۱۱۲ عن الإمام الصادق عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، الجعفريّات : ۲۳۲ عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام عليّ عليهم السلام وفيه «على غير» بدل «على عسرٍ أم على يُسر» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۵۳ / ۱۰ .

حدیث۲۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبُّوا اللّه َ مِن كُلِّ قُلوبِكُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : با همه دل هایتان ، خدا را دوست بدارید .

كنز العمّال : ۱۶ / ۱۲۴ / ۴۴۱۴۷ نقلاً عن هنّاد عن أبي سلمة بن عبدالرحمن .

حدیث۲۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آثَرَ مَحَبَّةَ اللّهِ عَلى مَحَبَّةِ نَفسِهِ كَفاهُ اللّه ُ مُؤنَةَ النّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا دوستی را بر خودْ دوستی مقدّم دارد ، خداوند ، او را از گران بارِی مردم ، حفظ خواهد کرد .

كنز العمّال : ۱۵ / ۷۹۰ / ۴۳۱۲۷ و ح ۴۳۱۲۸ نقلاً عن الديلمي وكلاهما عن عائشة .

حدیث۲۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ناجى داودُ رَبَّهُ فَقالَ : إلهي ، لِكُلِّ مَلِكٍ خِزانَةٌ فَأَينَ خِزانَتُكَ؟ قالَ جَلَّ جَلالُهُ : لي خِزانَةٌ أعظَمُ مِنَ العَرشِ ، وأوسَعُ مِنَ الكُرسِيِّ ، وأطيَبُ مِنَ الجَنَّةِ ، وأزيَنُ مِنَ المَلَكوتِ ؛ أرضُهَا المَعرِفَةُ ، وسَماؤُهَا الإِيمانُ ، وشَمسُهَا الشَّوقُ ، وقَمَرُهَا المَحَبَّةُ ، ونُجومُهَا الخَواطِرُ ، وسَحابُهَا العَقلُ ، ومَطَرُهَا الرَّحمَةُ ، وأشجارُهَا الطّاعَةُ ، وثَمَرُهَا الحِكمَةُ . ولَها أربَعَةُ أبوابٍ : العِلمُ وَالحِلمُ وَالصَّبرُ وَالرِّضا ، ألا وهِيَ القَلبُ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : داوود علیه السـلامبا پروردگـارش مناجـات کرد و گفت : بارالهـا! هر پادشاهی را خزانه ای است . پس خزانه تو کجاست ؟
خداونـد عز و جـل ، فرمـود : «مرا خزانه ای است بزرگ تر از عرش ، گسـترده تر از کرسـی ، خـوش بـوتر از بهشت و آراسـته تر از ملکوت . زمینِ آن ، معرفت است ، آسـمانش ایمان ، خورشـیدش شوق ، ماهتابش دوستی ، ستارگانش دل ها، ابرش خِرد ، بارانش رحمت ، درختـانش طاعت و میوه اش حکمت . آن را چهار در است : دانش ، بردباری ، شـکیبایی و خشـنودی . باخبر باش که این خزانه ، همان قلب است» .
عوالی اللآلی : ۱ / ۲۴۹ / ۶ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۵۹ .

حدیث۲۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لِمَن سَأَلَهُ : أیُّ النّاسِ أفضَلُ إیمانا ؟ـ : أصدَقُهُم حُبّا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : ایمان در دل انسان ، آن است که خدا را دوست بدارد .
جامع الأحادیث للقمی : ۲۰۵ .

حدیث۲۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: اللّهُمَّ اجعَل حُبَّکَ أحَبَّ الأَشیاءِ إلَیَّ ، وَاجعَل خَشیَتَکَ أخوَفَ الأَشیاءِ عِندی، وَاقطَع عَنّی حاجاتِ الدُّنیا بِالشَّوقِ إلی لِقائِکَ.
رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : بارالهـا! دوستی ات را محبوب ترین چیزهـا برایم قرار ده ، ترس از خودت را ترس آورترین چیزها نزدم قرار ده و با شوق دیدارت ، نیازهای دنیایی را از من بِبُر .
کنز العمّال : ۲ / ۱۸۲ / ۳۶۴۸ و ص ۲۱۲ / ۳۸۱۳ کلاهما نقلاً عن حلیهٔ الأولیاء عن الهیثم بن مالک الطائی .

حدیث۲۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: اللّهُمَّ إنّی أسأَلُکَ حُبَّکَ ، وحُبَّ مَن یُحِبُّکَ ، وَالعَمَلَ الَّذی یُبَلِّغُنی حُبَّکَ. اللّهُمَّ اجعَل حُبَّکَ أحَبَّ إلَیَّ مِن نَفسی وأهلی ومِنَ الماءِ البارِدِ .
رسول خدا صـلی الله علیه و آله : بارالها! دوستی تو و دوستی آن که دوسـتت دارد و کرداری را که مرا به دوستی ات می رساند ، از تو درخواست می کنم . بارالها! دوستی خودت را نزد من محبوب تر از خودم ، خانواده ام و آب خنک ، قرار ده .
کنز العمّال : ۲ / ۱۹۵ / ۳۷۱۸ نقلاً عن أبی داود والحاکم والترمذی وص ۲۰۹ / ۳۷۹۴ نقلاً عن حلیهٔ الأولیاء وکلاهما عن أبی الدرداء .

حدیث۲۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا أیُّهَا النّاسُ ، إنَّهُ قَد کَبُرَ سِنّی ، ودَقَّ عَظمی ، وَانهَدَمَ جِسمی ، ونُعِیَت إلَیَّ نَفسی ، وَاقتَرَبَ أجَلی ، وَاشتَدَّ مِنّی الشَّوقُ إلی لِقاءِ رَبّی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! کهن سال گشته ام ، استخوانم سست شده ، پیکرم فرو ریخته است و به من خبر مردنم را داده اند و مرگم نزدیک شده و شوق دیدار پروردگارم در من ، شدید شده است .

ثواب الأعمال : ۳۴۷ / ۱ عن أبی هریرة و عبداللّه بن عبّاس ، بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۷۳ / ۳۰ .

حدیث۲۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ (تَعالی) جَعَلَ قُرَّةَ عَینی فِی الصَّلاةِ ، وحَبَّبَها إلَیَّ کَما حَبَّبَ إلَی الجائِعِ الطَّعامَ وإلَی الظَّمآنِ الماءَ ؛ فَإِنَّ الجائِعَ إذا أکَلَ الطَّعامَ شَبِعَ وإذا شَرِبَ الماءَ رَوِیَ ، وأنَا لا أشبَعُ مِنَ الصَّلاةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، نور چشمم را در نماز قرار داده است و همان گونه که غذا را محبوب شخص گرسنه و آب را محبوب تشنه قرار داده ، نماز را محبوبم ساخته است ؛ حال آن که هرگاه شخص گرسنه غذا بخورد ، سیر می شود و هرگاه آب بنوشد ، سیراب می گردد ؛ امّا من از نماز ، سیر نمی شوم .

الأمالی للطوسی : ۵۲۸/۱۱۶۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۶۶ / ۲۶۶۱ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۵۴ کلّها عن أبیذرّ ، بحار الأنوار : ۸۲ / ۲۳۳ / ۵۸ .

حدیث۲۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّریعَةُ أقوالی ، وَالطَّریقَةُ أفعالی ، وَالحَقیقَةُ أحوالی

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شریعت ، گفته های من است و طریقت ، کرده هایم و حقیقت ، احوالم و معرفت ، سرمایه ام و عقل ، اساس دینم و دوستی ، بنیادم و شوق ، مرکبم .

عوالی اللآلی : ۴ / ۱۲۴ / ۲۱۲ وفیه صدر الحدیث إلی قوله «أحوالی» .

حدیث۲۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَکی شُعَیبٌ علیه السلام مِن حُبِّ اللّه ِ عز و جل حَتّی عَمِیَ ، فَرَدَّ اللّه ُ عز و جل عَلَیهِ بَصَرَهُ ، ثُمَّ بَکی حَتّی عَمِیَ ، فَرَدَّ اللّه ُ عَلَیهِ بَصَرَهُ ، ثُمَّ بَکی حَتّی عَمِیَ ، فَرَدَّ اللّه ُ عَلَیهِ بَصَرَهُ ، فَلَمّا کانَتِ الرّابِعَةُ أوحَی اللّه ُ إلَیهِ : یا شُعَیبُ ، إلی مَتی یَکونُ هذا أبَدا مِنکَ ؟! إن یَکُن هذا خَوفا مِنَ النّارِ فَقَد أجَرتُکَ ، وإن یَکُن شَوقا إلَی الجَنَّةِ فَقَد أبَحتُکَ .

قالَ : إلهی وسَیِّدی ، أنتَ تَعلَمُ أنّی ما بَکَیتُ خَوفا مِن نارِکَ ، ولا شَوقا إلی جَنَّتِکَ ، ولکِن عَقَدَ حُبُّکَ عَلی قَلبی ، فَلَستُ أصبِرُ أو أراکَ . فَأَوحَی اللّه ُ جَلَّ جَلالُهُ إلَیهِ : أما إذا کانَ هذا هکَذا فَمِن أجلِ هذا سَاُخدِمُکَ کَلیمی موسَی بنَ عِمرانَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : شعیب علیه السلام از دوستی خدای عز و جلچندان گریست که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . باز چندان گریست تا آن که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . باز چندان گریست که نابینا شد . پس خداوند ، بینایی اش را به او بازگرداند . در مرتبه چهارم ، خداوند به او وحی کرد : «ای شعیب ! این کار را تا کی می خواهی همچنان تکرار کنی ؟ اگر این کارت از ترس دوزخ است ، آن را از تو بازداشتم و اگر از اشتیاق به بهشت است ، آن را بر تو روا ساختم» .

شعیب گفت : بارالها و سرورا ! تو خود می دانی که از ترس دوزخت و یا از سرِ اشتیاق به بهشتت گریه نمی کنم ؛ لیکن دوستی تو با قلبم پیوند خورده است . از این رو ، تاب صبوری ندارم تا تو را ببینم .

پس خداوند عز و جل ، به او وحی کرد : «هان ! حال که کارت به این سبب است ، به زودی موسی بن عمران ، هم سخنِ خود را به خدمت تو درخواهم آورد» .

علل الشرایع : ۵۷ / ۱ عن أنس ، إرشاد القلوب : ۱۷۱ نحوه ؛ تاریخ بغداد : ۶ / ۳۱۵ ، کنز العمّال : ۱۱ / ۴۹۸ / ۳۲۳۳۹ نقلاً عن ابن عساکر وکلاهما عن شدّاد بن أوس نحوه .

حدیث۲۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا حَرامٌ عَلی أهلِ الآخِرَةِ ، وَالآخِرَةُ حَرامٌ عَلی أهلِ الدُّنیا ، وَالدُّنیا وَالآخِرَةُ حَرامانِ عَلی أهلِ اللّه ِ عز و جل .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دنیا بر اهل آخرت ، حرام است و آخرت ، بر اهل دنیا حرام ؛ امّا دنیا و آخرت ، بر اهل خدای عز و جلحرام است .

الفردوس : ۲ / ۲۳۰ / ۳۱۱۰ ، کنز العمّال : ۳ / ۱۸۴ / ۶۰۷۱ نقلاً عن مسلم وابن عساکر وکلاهما عن ابن عبّاس ؛ عوالی اللآلی : ۴ / ۱۱۹ / ۱۹۰ .

حدیث۲۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبُّوا اللّه َ لِما یَغذوکُم بِهِ مِن نِعَمِهِ ، وأحِبّونی لِحُبِّ اللّه ِ عز و جل ، وأحِبّوا أهلَ بَیتی لِحُبّی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا را به سبب نعمت هایی که به شما بخشیده است ، دوست بدارید . مرا به سبب دوستی خدای عز و جل دوست بدارید و اهل بیتم را برای دوستی من ، دوست بدارید .

الأمالی للصدوق : ۴۴۶ / ۵۹۷ عن ابن عبّاس ، الأمالی للطوسی : ۲۷۸ / ۵۳۱ عن عیسی بن أحمد عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله، بشارة المصطفی: ۱۳۲ عن عمر بن أبی موسی عن عیسی بن أحمد عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله و ص ۲۳۷ ، علل الشرایع : ۱۳۹ / ۱ کلاهما عن ابن عبّاس وفی الثلاثة الأخیرة «یغدوکم» بدل «یغذوکم» ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۷۶ / ۵ و ج ۷۰ / ۱۴ / ۱ ؛ سنن الترمذی : ۵ / ۶۶۴ / ۳۷۸۹ ، المستدرک علی الصحیحین: ۳/۱۶۲/۴۷۱۶ ، شُعب الإیمان : ۱ / ۳۶۶ / ۴۰۸ ، المعجم الکبیر : ۳ / ۴۶ / ۲۶۳۹ وج۱۰/۲۸۱/۱۰۶۶۴ وفیهما «یغدوکم» بدل «یغذوکم» وکلّها عن ابن عبّاس ، کنز العمّال: ۱۲/۹۵/۳۴۱۵۰ .

حدیث۲۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبّوا مَن أحَبَّ اللّه َ ، أحِبّوا اللّه َ مِن کُلِّ قُلوبِکُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : آن که خدا را دوست می دارد ، دوستش بدارید و خدا را با همه قلبتان دوست بدارید .

دلائل النبوّة للبیهقی : ۲ / ۵۲۵ عن أبی سلمة ابن عبدالرحمن بن عون ، السیرة النبویّة لابن هشام : ۲ / ۱۴۷ عن ابن إسحاق وفیه «ما أحبّ» بدل «من أحبّ» ، کنز العمّال : ۱۶ / ۱۲۴ / ۴۴۱۴۷ نقلاً عن هنّاد عن أبی سلمة بن عبدالرحمن بن عوف .

حدیث۲۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَبِّبُوا اللّهَ إلی عِبادِهِ یُحِبَّکُمُ اللّهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا را محبوب بندگانش کنید ، تا خدا شما را دوست بدارد .
المعجم الکبیر: ۸/۹۱/۷۴۶۱ و ح ۷۴۶۲، مسند الشامیّین: ۲/۶۳/۹۲۵، الفردوس: ۲/۱۳۰/۲۶۵۹ وفیه «حبّبوا إلی اللّه عز و جل عباده» بدل «حبّبوا اللّه إلی عباده» ، کنز العمّال : ۱۵ / ۷۷۷ / ۴۳۰۶۴ نقلاً عن الضیاء وکلّها عن أبی اُمامة .

حدیث۲۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قالَ اللّهُ عز و جل لِداودَ علیه السلام : أحبِبنی ، وحَبِّبنی إلی خَلقی .
قالَ : یا رَبِّ ، نَعَم أنَا اُحِبُّکَ ، فَکَیفَ اُحَبِّبُکَ إلی خَلقِکَ ؟
قالَ : اُذکُر أیادِیَّ عِندَهُم ؛ فَإِنَّکَ إذا ذَکَرتَ لَهُم ذلِکَ أحَبّونی
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جلبه داوود علیه السلامفرمود : «مرا دوست بدار و محبوب خلقم گردان» .
داوود گفت : پروردگارا ! آری ، من تو را دوست دارم؛ امّا چگونه تو را محبوب خلقت گردانم ؟
فرمود : «نعمت هایی را که به آنان داده ام ، یادآور شو ؛ زیرا اگر خوبی هایم را یادآورشان شوی ، مرا دوست خواهند داشت» .
أبو محمّد الجریری : سمعت أبا سعید الخزّاز یقول فی معنی قول النبیّ صلی الله علیه و آله : «جبلت القلوب علی حبّ من أحسن إلیها» : وا عجبا ممّن لم یرَ محسنا غیر اللّه ، کیف لا یمیل بکلّیته إلیه (تاریخ بغداد : ۴ / ۲۷۷) .

حدیث۲۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ داودَ علیه السلام قالَ فیما یُخاطِبُ رَبَّهُ عز و جل : یا رَبِّ ، أیُّ عِبادِکَ أحَبُّ إلَیکَ ، اُحِبُّهُ بِحُبِّکَ ؟
قالَ : یا داودُ ، أحَبُّ عِبادی إلَیَّ نَقِیُّ القَلبِ ، نَقِیُّ الکَفَّینِ ، لا یَأتی إلی أحَدٍ سوءا ، ولا یَمشی بِالنَّمیمَةِ ، تَزولُ الجِبالُ ولا یَزولُ ، وأحَبَّنی ، وأحَبَّ مَن یُحِبُّنی ، وحَبَّبَنی إلی عِبادی .
قالَ : یا رَبّ ، إنَّکَ لَتَعلَمُ أنّی اُحِبُّکَ ، واُحِبُّ مَن یُحِبَّکُ ، فَکَیفَ اُحَبِّبُکَ إلی عِبادِکَ ؟
قالَ : ذَکِّرهُم بِآیاتی وبَلائی ونَعمائی .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلامدر گفتگویش با پروردگار گفت : پروردگارا ! کدام بنده ات در نزدت محبوب تر است ، تا او را به سبب دوستی ات، دوست بدارم ؟
فرمود : «ای داوود ! محبوب ترین بنده ام نزد من ، شخص پاک دلِ پاک دستی است که به کسی بدی نمی رساند و سخن چینی نمی کند . کوه ها از جای کنده می شوند ؛ امّا او ثابت است . مرا دوست می دارد و آن را که مرا دوست بدارد نیز دوست می دارد و مرا محبوب بندگانم می گرداند» .
داوود علیه السلام گفت : پروردگارا ! تو نیک می دانی که من دوستت دارم و آن را که دوستت بدارد نیز دوست می دارم؛ امّا چگونه تو را محبوب گردانم ؟

فرمود : «آیات ، نعمت ها و عطای مرا به آنان یادآوری کن» .

شُعب الإیمان : ۶ / ۱۱۹ / ۷۶۶۸ ، الفردوس : ۳ / ۱۹۵ / ۴۵۴۳ نحوه وکلاهما عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : ۱۵ / ۸۷۲ / ۴۳۴۶۷ نقلاً عن ابن عساکر .

حدیث۲۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا مَن هُوَ غایَةُ مُرادِ المُریدینَ ، یا مَن هُوَ مُنتَهی هِمَمِ العارِفینَ ، یا مَن هُوَ مُنتَهی طَلَبِ الطّالِبینَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ در دعای جوشن کبیر ـ : ای آن که نهایت خواسته خواستاران است ! ای آن که منتهای همّت عارفان است! و ای آن که منتهای جستن جویندگان است !

البلد الأمین : ۴۱۱ ، مصباح الکفعمی : ۳۴۸ .

حدیث۲۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکثَرَ ذِکرَ اللّهِ أحبَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه خداوند عز و جلرا بسیار یاد کند ، خداوند ، دوستش خواهد داشت .

بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۰ / ۳۹ .

حدیث۲۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکثَرَ ذِکرَ اللّهِ عز و جل أحَبَّهُ اللّهُ ، ومَن ذَکَرَ اللّهَ کَثیرا کُتِبَت لَهُ بَراءَتانِ : بَراءَةٌ مِنَ النّارِ ، وبَراءَةٌ مِنَ النِّفاقِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه بسیار یاد خداوند عز و جل کند ، خداوند ، دوستش خواهد داشت ، و هرکه بسیار یاد خدا کند ، برایش دو برائت نامه نوشته خواهد شد : برائتی از دوزخ و برائتی از نفاق .

الکافی : ۲ / ۵۰۰ / ۳ عن داود بن سرحان ، الزهد للحسین بن سعید : ۵۵ / ۱۴۸ وفیه صدره عن عبدالرحمن بن الحجّاج وکلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۰ / ۳۹ ؛ کنز العمّال : ۱ / ۴۲۵ / ۱۸۲۸ نقلاً عن سنن الدارقطنی عن عائشة .

حدیث۲۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّهُ عز و جل لی : یا مُحَمَّدُ ، لَو أنَّ الخَلائِقَ نَظَروا إلی عَجائِبِ صُنعی ما عَبَدوا غَیری ، ولَو أنَّهُم وَجَدوا حَلاوَةَ ذِکری فی قُلوبِهِم لَزِموا بابی ، ولَو أنَّهُم نَظَروا إلی لَطائِفِ بِرّی مَا اشتَغَلوا بِشَیءٍ سِوایَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلمی فرماید : ای محمّد! اگر آفریدگان به ساخته های شگفت من می نگریستند ، جز مرا نمی پرستیدند و اگر شیرینی یاد مرا در دل هایشان می چشیدند ، ملازم درگاه من می شدند و اگر به ظرائف نیکی های من می نگریستند ، به چیزی جز من نمی پرداختند .

مصابیح القلوب : ۵۵۹ .

حدیث۲۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یَقولُ اللّه ُ عز و جل : إذا کانَ الغالِبُ عَلَی العَبدِ الاشتِغالَ بی جَعَلتُ بُغیَتَهُ ولَذَّتَهُ فی ذِکری ، فَإِذا جَعَلتُ بُغیَتَهُ ولَذَّتَهُ فی ذِکری عَشِقَنی وعَشِقتُهُ ، فَإِذا عَشِقَنی وعَشِقتُهُ رَفَعتُ الحِجابَ فیما بَینی وبَینَهُ ، وصَیَّرتُ ذلِکَ تَغالُبا عَلَیهِ ، لا یَسهو إذا سَهَا النّاسُ ، اُولئِکَ کَلامُهُم کَلامُ الأَنبیاءِ ، اُولئِکَ الأَبطالُ حَقّا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جلمی فرماید : «هرگاه اشتغال به من بر بنده ام چیره گردد ، خواسته و لذّتش را در یاد خود قرار خواهم داد . پس چون خواسته و لذّتش را در یاد خود قرار دادم ، عاشق من می شود و من عاشق او می شوم . پس چون عاشق من شد و من عاشق او شدم ، پرده میان خود و او را برخواهم داشت و این حالت را بر او مسلّط خواهم کرد ، تا آن که چون مردمْ غافل شدند ، او غافل نشود . این کسان ، سخنشان سخن پیامبران است . آنان ، قهرمانان حقیقی اند» .
کنز العمّال : ۱ / ۴۳۳ / ۱۸۷۲ نقلاً عن حلیة الأولیاء.

حدیث۲۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللّهُمَّ إنّی أسأَلُکَ ... الرِّضا بِالقَضاءِ ، وبَرَکَةَ المَوتِ بَعدَ العَیشِ ، وبَردَ العَیشِ بَعدَ المَوتِ ، ولَذَّةَ المَنظَرِ إلی وَجهِکَ ، وشَوقا إلی رُؤیَتِکَ ولِقائِکَ ، مِن غَیرِ ضَرّاءَ مُضِرَّةٍ ، ولا فِتنَةٍ مُضِلَّةٍ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! من از تو خشنودی به قضایت ، برکت مرگِ پس از زندگی ، خوشی زندگی پس از مرگ ، لذّت نگریستن به رخسارت ، شوق دیدار و دیدنت بی تنگنایی زیانبار و یا فتنه ای گم راه کننده را خواستارم .
الکافی : ۲ / ۵۴۸ / ۶ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۳۲۸ / ۹۶۰ وفیه «مظلمة» بدل «مضلّة» وکلاهما عن محمّد بن الفرج عن الإمام الجواد علیه السلام ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۱ / ۲۰۶۹ ولیس فیهما «وبرکة الموت بعد العیش» ، بحار الأنوار : ۸۶ / ۲ / ۲ ؛ سنن النسائی : ۳ / ۵۵ عن عمّار بن یاسر ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۱۵۶ / ۲۱۷۲۴ ، المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۶۹۷ / ۱۹۰۰ وفیها «بعد القضاء» بدل «بالقضاء» ، المعجم الکبیر : ۵ / ۱۱۹ / ۴۸۰۳ و ص ۱۵۷ / ۴۹۳۲ کلاهما نحوه وکلّها عن زید بن ثابت ولیس فیها «برکة الموت بعد العیش» ، کنز العمّال : ۲ / ۱۷۴ / ۳۶۱۱ و ص ۱۹۹ / ۳۷۴۲.

حدیث۲۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللّهُمَّ اجعَل حُبَّکَ أحَبَّ الأَشیاءِ إلَیَّ ، وَاجعَل خَشیَتَکَ أخوَفَ الأَشیاءِ عِندی ، وَاقطَع عَنّی حاجاتِ الدُّنیا بِالشَّوقِ إلی لِقائِکَ ، وإذا أقرَرتَ أعیُنَ أهلِ الدُّنیا مِن دُنیاهُم فَأَقرِر عَینی مِن عِبادَتِکَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! دوستی ات را محبوب ترینِ چیزها نزدم گردان . ترس از خودت را ترسبارترینِ چیزها برایم قرار ده و با شوق دیدارت ، نیازهای دنیا را از من بُبر و هر گاه چشمْ روشنیِ اهل دنیا را از دنیایشان قرار دادی ، چشمم را با عبادتت روشن کن .
کنز العمّال : ۲ / ۱۸۲ / ۳۶۴۸ نقلاً عن حلیة الأولیاء عن الهیثم بن مالک الطائی ؛ وراجع مصباح الزائر : ۵۲۹ ، بحار الأنوار : ۱۰۱ / ۲۸۷ / ۲ . راجع : ص ۵۸۶ (جوامع آثار محبّة اللّه سبحانه) .

حدیث۲۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِجعَل فی دُعائِکَ : اللّهُمَّ ارزُقنی لَذَّةَ النَّظَرِ إلی وَجهِکَ ، وَالشَّوقَ إلی لِقائِکَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : در دعایت این جمله را قرار ده : بارالها ! لذّت نگریستن به رخسارت و شوق دیدارت را روزی ام گردان .

کنز العمّال : ۲ / ۱۹۱ / ۳۷۰۱ نقلاً عن الحکیم عن زید بن ثابت .

حدیث۲۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کـانَ مِن دُعـاءِ داودَ یَقولُ : اللّهُمَّ إنّی أسأَلُکَ حُبَّکَ ، وحُبَّ مَن یُحِبُّکَ ، وَالعَمَـلَ الَّذی یُبَلِّغُنی حُبَّکَ . اللّهُمَّ اجعَل حُبَّکَ أحَبَّ إلَیَّ مِن نَفسی وأهلی ومِن

الماءِ البارِدِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلامدر دعاهای خود می گفت : بارالها ! من دوستی تو و دوستی آن که دوستت دارد و کرداری را که مرا به دوستی ات می رساند ، از تو درخواست می کنم . بارالها ! دوستی ات را نزدم محبوب تر از خودم ، خانواده ام و آب خنک ، قرار ده .

سنن الترمذی : ۵ / ۵۲۲ / ۳۴۹۰ ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۴۷۰ / ۳۶۲۱ ، حلیة الأولیاء : ۱ / ۲۲۶ ، تاریخ دمشق : ۱۷ / ۸۶ ، الفردوس : ۳ / ۲۷۱ / ۴۸۱۰ کلّها عن أبی الـدرداء ، کنز العمّال : ۲ / ۱۹۵ / ۳۷۱۸ و ص ۲۰۹ / ۳۷۹۴ ، وراجع مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۵۹ / ۲۲۱۷۰ .

حدیث۲۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: اللّهُمَّ اجعَلنـا مَشـغولینَ بِأَمرِکَ ، آمِنینَ بِوَعـدِکَ ، آیِسینَ مِن خَلقِکَ ، آنِسینَ بِکَ ، مُستَوحِشینَ مِن غَیرِکَ ، راضینَ بِقَضائِکَ ، صابِرینَ عَلی بَلائِکَ ، شاکِرینَ عَلی نَعمائِکَ ، مُتَلَذِّذینَ بِذِکرِکَ ، فَرِحینَ بِکِتابِکَ ، مُناجینَ إیّاکَ آنـاءَ اللَّیـلِ وأطرافَ النَّهارِ ، مُستَعِدّینَ لِلمَوتِ ، مُشتاقینَ إلی لِقائِکَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ در دعایش ـ : بارالها ! ما را به فرمانت مشغول ، به وعده ات مطمئن ، از آفریده ات نومید ، به خود مأنوس ، از غیر از خود ترسان ، به قضایت خشنود ، در بلایت شکیبا ، بر نعمتت سپاسگزار ، به یادت کامروا ، به کتابت شادمان ، با خودت در شبانه روزْ رازگو ، برای مرگ ، آماده و به دیدارت مشتاق ساز .

جامع الأخبار : ۳۶۴ / ۱۰۱۳ ، بحار الأنوار : ۹۵ / ۳۶۰ / ۱۶ .

حدیث۲۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ تَعالی یُحِبُّ الشّابَّ التّائِبَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جوان توبه کار را دوست دارد .

الجامع الصغير : ۱ / ۲۸۵ / ۱۸۶۶ ، كنز العمّال : ۴ / ۲۰۹ / ۱۰۱۸۵ كلاهما نقلاً عن أبى الشيخ عن أنس .

حدیث۲۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ العَبدَ المُؤمِنَ المُفَتَّنَ التَّوّابَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده مؤمنِ به گناه آزموده شده توبه کار را دوست دارد .

مسند ابن حنبل : ۱ / ۱۷۴ / ۶۰۵ و ص ۲۲۱ / ۸۱۰ وليس فيه «المؤمن» ، مسند أبى يعلى : ۱ / ۲۵۷ / ۴۷۹ ، حلية الأولياء : ۳ / ۱۷۸ وفيه «المفتقر» بدل «المفتّن» وكلّها عن عبد الملك بن سفيان الثقفى عن الإمام الباقر عليه السلامعن محمّد بن الحنفيّة عن الإمام علىّ عليه السلام ، كنز العمّال : ۴ / ۲۰۹ / ۱۰۱۸۶ ؛ الكافى : ۲ / ۴۳۵ / ۹ عن

حدیث۲۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أحَبَّ الناسِ إلَى اللّه ِ عز و جل يَومَ القِيامَةِ أطوَعُهُم لَهُ ، وأتقاهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترینِ مردم در نزد خداوند در روز قیامت ، فرمانبرترینِ آنها نسبت به او و پرهیزگارترینِ آنان است .

الكافى : ۵ / ۳۴۰ / ۱ عن أبى حمزة الثمالى عن الإمام الباقر عليه السلام ، غرر الحكم : ۳۱۵۸ عن الإمام علىّ عليه السلامنحوه ، بحار الأنوار : ۲۲ / ۱۱۸ / ۸۹ .

حدیث۲۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالى يُحِبُّ أن يُعمَلَ بِفَرائِضِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال، دوست دارد که واجباتش به جای آورده شود.

كنز العمّال : ۱۵ / ۷۶۹ / ۴۳۰۲۰ نقلاً عن ابن عدى فى الكامل عن عائشة .

حدیث۲۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّكُم إلَى اللّه ِ أحاسِنُكُم أخلاقا ، المُوَطَّؤونَ أكنافا ، الَّذينَ يَألَفونَ ويُؤلَفونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین های شما در نزد خداوند ، خوش خوترین های شما هستند ؛ آنان که فروتنی می کنند و با دیگران الفت می گیرند و دیگران با آنان، الفت می گیرند .

تاريخ بغداد : ۱ / ۳۸۲ عن أنس ، صحيح ابن حبّان : ۲ / ۲۳۲ / ۴۸۲ عن أبى ثعلبة وفيه «إنّ أحبّكم إلى اللّه وأقربكم منّى أحاسنكم أخلاقا» ، كنز العمّال : ۳ / ۱۳ / ۵۱۹۸ ؛ عوالى اللآلى : ۱ / ۱۰۰ / ۲۱ ، مستدرك الوسائل : ۹ / ۱۵۰ / ۱۰۵۲۱ نقلاً عن تفسير أبى الفتوح الرازى وكلاهما عن أبى هريرة .

حدیث۲۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ مَعالِیَ الاُمورِ وأشرافَها ، ویَکرَهُ سَفسافَها .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کارهای والا و ارجمند را دوست می دارد و کارهای پَست را ناخوش می دارد .

المعجم الکبیر : ۳ / ۱۳۱ / ۲۸۹۴ عن فاطمة بنت الحسین عن أبیها الإمام الحسین علیه السلام ، مسند الشهاب : ۲/۱۵۰/۱۰۷۶ عن فاطمة بنت الحسین عن الإمام زین العابدین عن أبیه علیهماالسلام عنه صلی الله علیه و آله ، المعجم الأوسط : ۷ / ۷۸ / ۶۹۰۶ عن جابر نحوه ولیس فیه «أشرافها» ؛ الجعفریّات : ۱۹۶ ، النوادر للراوندی : ۷ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله نحوه ، عوالی اللآلی : ۱ / ۶۷ / ۱۱۷ ولیس فیه «وأشرافها» ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۳۷ / ۵.

حدیث۲۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ کَریمٌ یُحِبُّ الکَرَمَ ، ویُحِبُّ مَعالِیَ الأَخلاقِ ، وَیکرَهُ سَفسافَها .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بزرگوار است و بزرگواری را دوست می دارد ؛ خوی های والا ـ را دوست می دارد و خوهای پَست را ناخوش می دارد .

المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۱۱۱ / ۱۵۱ ، المعجم الکبیر : ۶ / ۱۸۱ / ۵۹۲۸ کلاهما عن سهل ابن سعد ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۲۲ / ۲۰۷۸۰ عن طلحة بن کریز ، تاریخ دمشق : ۱۴ / ۲۸۹ / ۳۵۶۶ عن سعد ، شُعب الإیمان : ۶ / ۲۴۱ / ۸۰۱۱ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۲۵۵ کلاهما عن سهل بن سعد ، کنز العمّال : ۶/۳۴۷/۱۵۹۹۱ .

حدیث۲۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ رَجُلاً زارَ أخا لَهُ فی قَریَةٍ اُخری ، فَأَرصَدَ اللّه ُ لَهُ عَلی مَدرَجَتِهِ مَلَکا ، فَلَمّا أتی عَلَیهِ قالَ : أینَ تُریدُ ؟ قالَ : اُریدُ أخا لی فی هذِهِ القَریَةِ . قالَ : هَل لَکَ عَلَیهِ مِن نِعمَةٍ تَرُبُّها ؟ قالَ : لا ـ ، غَیرَ أنّی أحبَبتُهُ فِی اللّه ِ عز و جل . قالَ: فَإِنّی رَسولُ اللّه ِ إلَیکَ بِأَنَّ اللّه َ قَد أحَبَّکَ کَما أحبَبتَهُ فیهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مردی راهیِ دیدار برادر (دوست) خود در روستایی شد . خداوند ، فرشته ای بر سرِ راه او قرار داد . چون آن مردْ پیش آمد ، فرشته از او پرسید : «به کجا می روی ؟». پاسخ داد : «به دیدار برادری که در این روستا دارم ، می روم» . پرسید : «آیا نعمتی نزد او داری که برای رسیدنِ به آن ، نزدش می روی ؟».

پاسخ داد : «نه ، جز این که او را در راه خداوند عز و جل دوست دارم» .

فرشته گفت : «من نیز پیام آور خدا به سویت هستم که خداوند ، تو را دوست دارد ، همان گونه که تو در راهش دوستی می ورزی» .

صحیح مسلم : ۴/۱۹۸۸/۳۸، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۷۸ / ۹۳۰۲ و ص ۵۲۸ / ۱۰۲۵۱ نحوه ، شُعب الإیمان: ۶/۴۸۸/۹۰۰۴، تاریخ بغداد: ۳/۴۰۰ وج ۱۱/۷۶ وج ۱۴/۳۱، کنز العمّال : ۹ / ۷ / ۲۴۶۶۳ ؛ کشف الریبة : ۸۰ کلّها عن أبی هریرة .

حدیث۲۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقَّت مَحَبَّتی لِلمُتَحابّینَ فِیَّ ، وحَقَّت مَحَبَّتی لِلمُتَباذِلینَ فِیَّ ، وحَقَّت مَحَبَّتی لِلمُتَصادِقینَ فِیَّ ، وحَقَّت مَحَبَّتی لِلمُتَزاوِرینَ فِیَّ ، وحَقَّت مَحَبَّتی لِلمُتَواصِلینَ فِیَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «دوستی ام با آنان که در راه من یکدیگر را دوست می دارند ، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من به یکدیگر می بخشند ، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من با یکدیگر دوستی می کنند ، قطعی است ؛ و دوستی ام با آنان که در راه من به دیدار یکدیگر می روند، قطعی است؛ و دوستی ام با آنان که در راه من با یکدیگر می پیوندند ، قطعی است» .

المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۸ / ۷۳۱۶ عن عبادة بن الصامت .

حدیث۲۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : وَجَبَت مَحَبَّتی لِلمُتَحابّینَ فِیَّ ، وَالمُتَجالِسینَ فِیَّ ، وَالمُتَزاوِرینَ فِیَّ ، وَالمُتَباذِلینَ فِیَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «دوست داشتن آنان که در راه من یکدیگر را دوست می دارند ، در راه من با یکدیگر همنشینی می کنند ، در راه من به دیدار یکدیگر می روند و در راه من به یکدیگر می بخشند، بر من واجب است».

الموطّأ : ۲ / ۹۵۴ / ۱۶ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۳۹ / ۲۲۰۹۱ ، صحیح ابن حبّان : ۲ / ۳۳۵ / ۵۷۵ ولیس فیه «والمتباذلین فیَّ» ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۱۸۷ / ۷۳۱۴ ، المعجم الکبیر : ۲۰ / ۸۰ / ۱۵۰ ، مسند الشهاب : ۲ / ۳۲۳ / ۱۴۴۹ ولیس فیه «والمتجالسین فیَّ والمتباذلین فیَّ» وکلّها عن معاذ بن جبل .

حدیث۲۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ عیسَی بنُ مَریَمَ لِلحَوارِیّینَ : تَحَبَّبوا إلَی اللّه ِ وتَقَرَّبوا إلَیهِ .

قالوا : یا روحَ اللّه ِ ، بِماذا نَتَحَبَّبُ إلَی اللّه ِ ونَتَقَرَّبُ ؟

قالَ : بِبُغضِ أهلِ المَعاصی ، وَالتَمِسوا رِضَی اللّه ِ بِسَخَطِهِم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : عیسی بن مریم علیه السلامبه حواریان خود فرمود : «با خداوند ، دوستی کنید و به او نزدیک شوید»
.

گفتند : ای روح خدا ! با چه به خدا نزدیک شویم و با او دوستی کنیم ؟

فرمود : «با دشمنی با معصیتکاران . خشنودی خدا را با ناخشنودی آنان به دست آورید» .

تحف العقول : ۴۴ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۳۵ ، إرشاد القلوب : ۷۷ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۷/۶۰ ؛ ربیع الأبرار : ۱ / ۴۸۳ ، کنز العمّال : ۳ / ۶۵ / ۵۵۱۸ .

حدیث۲۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِزهَد فِی الدُّنیا یُحِبَّکَ اللّه ُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به دنیا بی رغبت باش، تا خداوند ، دوستت بدارد .

سنن ابن ماجهٔ : ۲ / ۱۳۷۳ / ۴۱۰۲ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۳۴۸ / ۷۸۷۳ ، المعجم الکبیر :

حدیث۲۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن أحبَبتَ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اگر دوست داری که خداونـْد دوستت بـدارد، به دنیـا بی رغبت بـاش و اگر دوست داری مردمْ دوستت بدارند، هر گاه از مال دنیا چیزی به دست افتاد ، آن را به سوی آنان بیفکن .

/ ۱۹۳ / ۵۹۷۲ ، شُعب الإیمان : ۷ / ۳۴۴ / ۱۰۵۲۲ و ح ۱۰۵۲۳ ، حلیهٔ الأولیاء : ۳ / ۲۵۳ کلّها عن سهل بن سعد الساعدی و ج ۸ / ۴۱ عن أنس ، کنز العمّال : ۳ / ۱۹۹ / ۶۱۵۹ .

حدیث۲۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرَدتَ أن یُحِبَّکَ اللّه ُ فَأبغِضِ الدُّنیا ، وإذا أرَدتَ أن یُحِبَّکَ النّاسُ فَما کانَ عِندَکَ مِن فُضولِها فَانبِذهُ إلَیهِم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خواستی خدا دوستت بدارد، دنیا را دشمن بدار و هرگاه خواستی مردمْ دوستت بدارند، افزون بر نیاز خود را ، به سویشان بیفکن.

تاریخ بغداد: ۷/۲۷۰، البدایهٔ والنهایهٔ: ۱۰/۱۳۷ کلاهما عن ربعی بن خراش ، کنز العمّال: ۳/۱۸۲/۶۰۶۷ .

حدیث۲۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن جُرعَةٍ أحَبُّ إلَیَّ مِن جُرعَةِ غَیظٍ یَکظِمُها عَبدٌ ، ما کَظَمَها عَبدٌ لِلّه ِ إلاّ مَلَأَ اللّه ُ جَوفَهُ إیمانا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جرعه ای نزدم محبوب تر از جرعه خشمی نیست که بنده ، آن را فرو می خورد . هرگاه بنده ای برای خدا خشم خود را فرو بَرَد، خداوند ، درون او را سرشارِ از ایمان خواهد کرد.

مسند ابن حنبل : ۱ / ۷۰۰ / ۳۰۱۷ ، تفسیر ابن کثیر : ۱ / ۴۹۳ ، کنز العمّال : ۳ / ۱۳۰ / ۵۸۲۱ نقلاً عن ابن أبی الدنیا وفیهما «إلی اللّه » بدل «إلیَّ» وکلّها عن ابن عبّاس و ج ۶ / ۲۱۷ / ۱۵۴۰۶ .

حدیث۲۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن جُرعَةٍ أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِن جُرعَتَینِ : جُرعَةِ غَیظٍ یَرُدُّها مُؤمِنٌ بِحِلمٍ ، وجُرعَةِ جَزَعٍ یَرُدُّها مُؤمِنٌ بِصَبرٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جرعه ای نزد خدا محبوب تر از دو جرعه نیست: جرعه خشمی که مؤمن ، آن را با بردباری فرو می بَرد و جرعه بی تابی ای که مؤمن ، آن را با شکیبایی [به درون خود] باز می گرداند .

الأمالی للمفید : ۱۱ / ۸ عن أبی حمزهٔ عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، الخصال : ۵۰ / ۶۰ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۲۲۴ وفیهما

«مصيبة» بدل «جزع» وكلاهما عن أبى حمزة الثمالى عن الإمام زين العابدين عليه السلام ،

حديث۲۰۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

وَجَبَت مَحَبَّةُ اللّه ِ عَلى مَن غَضِبَ

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دوستى خدا نسبت به كسى كه خشمگين شود و آن گاه بردبارى كند، قطعى است .

زهد للحسين بن سعيد : ۷۶ / ۲۰۴ عن أبى حمزة عن الإمام الباقر عليه السلام ، إقبال الأعمال : ۳ / ۸۵ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۷۸ / ۳۱ ؛ الفردوس : ۴ / ۹۱ / ۶۲۸۳ عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمّال : ۱۵ / ۸۷۳ / ۴۳۴۷۰ نقلاً عن ابن لال وكلاهما عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آلهوكلاهما نحوه .

حديث۲۰۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: إنَّ فيكَ لَخَصلَتَينِ يُحِبُّهُمَا اللّه ُ : الحِلمَ وَالأَناةَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آلهـ : ـ به مردى ـ در تو دو صفت است كه خداوند ، آنها را دوست دارد: بردبارى و درنگ در كارها .

صحيح مسلم : ۱/۴۹/۱۸ ، السنن الكبرى : ۱۰/۳۲۷/۲۰۸۰۲ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۷ / ۱۱۱۷۵ كلّها عن أبى سعيد ، سنن أبى داود : ۴ / ۳۵۷ / ۵۲۲۵ عن زارع ، سنن الترمذى : ۴ / ۳۶۶ / ۲۰۱۱ ، سنن ابن ماجة : ۲ / ۱۴۰۱ / ۴۱۸۸ وفيه «الحياء» بدل «الأناة» ، المعجم الكبير : ۱۲ / ۱۷۸ / ۱۲۹۶۹ كلّها عن ابن عبّاس ، كنزالعمّال : ۳ / ۱۳۳ / ۵۸۳۷ .

حديث۲۰۸۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ السَّخِيَّ ؛ فَأَحِبّوهُ ، ويُبغِضُ البَخيلَ ؛ فَأَبغِضوهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، بخشندگان را دوست مى دارد؛ پس دوستشان بداريد و بخيلان را دشمن مى دارد؛ پس دشمنشان بداريد.

درر الأحاديث : ۳۵ عن يحيى بن الحسين .

حديث۲۰۸۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ الجَوادَ مِن خَلقِهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، در ميان خَلقش ، بخشندگان را دوست دارد .

البيان والتبيين : ۲ / ۵۷ عن محمّد بن إبراهيم التيمى ؛ نثر الدرّ : ۱ / ۲۶۵ .

حديث۲۰۸۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ جَوادٌ یُحِبُّ الجودَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بخشنده است و بخشش را دوست دارد .

شُعب الإیمـان : ۷ / ۴۲۶ / ۱۰۸۴۰ عن طلحـة بن عبیداللّه ، سـنن الترمذی : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹ عن سـعد بن أبی وقّـاص نحوه ؛ تاریخ الیعقوبی : ۲ / ۹۷ ، النوادر للراوندی : ۷ ، الجعفریّات : ۱۹۶ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله.

حدیث۲۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّخِیُّ الجَهولُ أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِنَ العابِدِ البَخیلِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نزد خدا، بخشنده نابخرد، از پارسای بخیل، محبوب تر است.

البخلاء للخطیب : ۴۵ ، الفردوس : ۲ / ۳۴۲ / ۳۵۴۶ وفیه «العالم» بدل «العابد» وکلاهما عن عائشة ، کنزالعمّال : ۶ / ۳۹۲ / ۱۶۲۱۰ .

حدیث۲۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عائِشَةُ تَواضَعی ؛ فَإِنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ المُتَواضِعینَ ، ویُبغِضُ المُتَکَبِّرینَ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : ای عایشه ! فروتن باش که خداوند متعال ، فروتنان را دوست می دارد و گردنکشان را دشـمن می دارد.

الفردوس : ۵ / ۴۲۷ / ۸۶۳۴ ، کنز العمّال : ۳ / ۱۱۳ / ۵۷۳۴ نقلاً عن أبی الشیخ وکلاهما عن عائشة .

حدیث۲۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ مِن عِبادِهِ الغَیورَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بندگان باغیرت خود را دوست دارد.

المعجم الأوسط : ۸/۲۱۵/۸۴۴۱، الفردوس : ۱/۶۴/۱۸۴ ، قضاء الحوائـج لابن أبی الدنیا : ۵۲/۴۴ وفیه «إنّ اللّه یحبّ الغیور» عن منـدل بن علیّ عن الإمام الصادق عن أبیه وکلّهاعن الإمام علیّ علیهم السلام،کنزالعمّال:۳/۳۸۷/۷۰۷۶.

حدیث۲۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الرِّفقَ فِی الأَمرِ کُلِّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، ملایمت را در همه کارها دوست دارد .

صحیح البخاری: ۵/۲۲۴۲/۵۶۷۸، صحیح مسلم: ۴/۱۷۰۶/۲۱۶۵، سنن الترمذی: ۵/۶۰/۲۷۰۱، سنن ابن ماجة : ۲ / ۱۲۱۶ / ۳۶۸۹ ، سنن الدارمی : ۲ / ۷۷۹ / ۲۶۹۱ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۲۸۲ / ۲۴۱۴۵ وص۳۷۰/۲۴۶۰۷ ، صحیح ابن حبّان : ۲/۳۰۷/۵۴۷ کلّها عن عائشة ، کنز العمّال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۳۳ .

حدیث۲۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ رَفيقٌ يُحِبُّ الرِّفقَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، ملایم است و ملایمت را دوست دارد.

صحيح مسلم : ۴ / ۲۰۰۴ / ۲۵۹۳ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۲۶ / ۲۰۷۹۷ كلاهما عن عائشة ، سنن أبى داود : ۴ / ۲۵۴ / ۴۸۰۷ ، المصنّف لابن أبى شيبة : ۶ / ۸۷ / ۹ كلاهما عن عبداللّه بن مغفّل ، سنن ابن ماجة : ۲/۱۲۱۶/۳۶۸۸، صحيح ابن حبّان : ۲ / ۳۰۹ / ۵۴۹ كلاهما عن أبى هريرة ، مسند ابن حنبل : ۱/۲۳۹/۹۰۲، مسند أبى يعلى : ۱ / ۲۵۹ / ۴۸۶ كلاهما عن أبى خليفة عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، المعجم الكبير : ۲۰ / ۳۶۵ / ۸۵۲ عن خالد بن معدان عن أبيه ، كنز العمّال : ۳ / ۳۳ / ۵۳۳۲ ؛ الكافى : ۲/۱۱۸/۳ ، مشكاة الأنوار : ۱۸۰ كلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۵/۵۶/۲۲ .

حدیث۲۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا سَلمانُ ، المُؤمِنُ إذا قَرَأَ القُرآنَ فَتَحَ اللّه ُ عَلَيهِ أبوابَ الرَّحمَةِ ، وخَلَقَ اللّه ُ بِكُلِّ حَرفٍ يَخرُجُ مِن فَمِهِ مَلَكا يُسَبِّحُ لَهُ إلى يَومِ القِيامَةِ ؛ فَإِنَّهُ لَيسَ شَىءٌ ـ بَعدَ تَعَلُّمِ العِلمِ ـ أحَبَّ إلَى اللّه ِ مِن قِراءَةِ القُرآنِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای سلمان! مؤمن ، هرگاه قرآن بخواند، خداوند درهای رحمت را بر او می گشاید و با هر حرفی که از دهانش خارج می شود، فرشته ای می آفریند که تا روز قیامت برایش تسبیح خواهد گفت ؛ زیرا پس از دانش آموزی، هیچ چیز نزد خداوند ، محبوب تر از خواندن قرآن نیست.

جامع الأخبار : ۱۱۴ / ۱۹۷ .

حدیث۲۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَمَلَةُ القُرآنِ هُمُ المَحفوفونَ بِرَحمَةِ اللّه ِ ، المَلبوسونَ بِنورِ اللّه ِ عز و جل . يا حَمَلَةَ القُرآنِ، تَحَبَّبوا إلَى اللّه ِ بِتَوقيرِ كِتابِهِ يَزِدكُم حُبّا ويُحَبِّبكُم إلى خَلقِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا ، حاملان قرآن را فرا گرفته است و آنان به نور خداوند عز و جل در پوشیده شده اند. ای حاملان قرآن ! با بزرگداشتِ کتابش با خدا دوستی کنید، تا شما را بیشتر دوست بدارد و شما را محبوب خلقش گرداند.

جامع الأخبار : ۱۱۵ / ۲۰۲ نقلاً عن تفسير أبى الفتوح الرازى .

حدیث۲۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّه ُ عز و جل يُحِبُّ إغاثَةَ اللَّهفانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جل ، یاری کردن دادخواهان را دوست دارد .

الكافى : ۴ / ۲۷ / ۴ ، الخصال : ۱۳۴ / ۱۴۵ كلاهما عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كتاب من لا يحضره

الفقيه : ۲/۵۵ / ۱۶۸۲ ، الاختصاص : ۲۴۰ ، عوالي اللآلي : ۱ / ۳۷۶ / ۱۰۰ و ح ۱۰۱ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۰۹ / ۱۰ ؛ مسند أبي يعلى : ۴ / ۲۲۰ / ۴۲۸۰ عن أنس ، شُعب الإيمان : ۶ / ۱۱۶ / ۷۶۵۷ عن ابن عبّاس ، قضاء الحوائج لابن أبي الدنيا : ۴۰/۲۸ عن عبادة بن أبي عبيد، كنز العمّال : ۶/۸/۱۴۶۰۲ نقلاً عن ابن عساكر عن أبي هريرة .

حديث۲۰۹۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالى يُحِبُّ النّاسِكَ النَّظيفَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، عبادت پيشه پاكيزه را دوست دارد .

تاريخ بغداد : ۱۰ / ۱۲ عن جابر بن عبداللّه ، كنز العمّال : ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۰ .

حديث۲۰۹۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

تَنَظَّفوا بِكُلِّ مَا استَطَعتُم ؛ فَإِنَّ اللّه َ تَعالى بَنَى الإِسلامَ عَلَى النَّظافَةِ ، ولَن يَدخُلَ الجَنَّةَ إلاّ كُلُّ نَظيفٍ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : با هرچه مى توانيد ، خود را پاكيزه كنيد كه خداوند متعال ، اسلام را بر پاكيزگى بنيان نهاده است و جز افراد پاكيزه به بهشت وارد نمى شوند .

كنز العمّال : ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۲ نقلاً عن أبي الصعاليك الطرسوسي في جزئه عن أبي هريرة .

حديث۲۰۹۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الإِسلامُ نَظيفٌ ، فَتَنَظَّفوا ؛ فَإِنَّهُ لا يَدخُلُ الجَنَّةَ إلاّ نَظيفٌ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : اسلام ، پاكيزه است . پس خود را پاكيزه سازيد ، كه جز پاكيزگان به بهشت وارد نمى شوند .

المعجم الأوسط: ۵/۱۳۹/۴۸۹۳، تاريخ بغداد: ۵/۱۴۳ كلاهما عن عائشة، كنز العمّال: ۹ / ۲۷۷ / ۲۶۰۰۱ .

حديث۲۰۹۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ ، نَظيفٌ يُحِبُّ النَّظافَةَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، پاك است و پاكان را دوست دارد ؛ پاكيزه است و پاكيزگان را دوست دارد .

صحيح الترمذي : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹ عن سعد بن أبي وقّاص ، كنز العمّال : ۱۵ / ۳۸۹ / ۴۱۵۰۰ .

حديث۲۰۹۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ سَمحَ البَيعِ ، سَمحَ الشِّراءِ ، سَمحَ القَضاءِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، كسى را كه در خريد ، فروش و پس دادن وام ، آسانگير است ، دوست دارد .

سنن الترمذی : ۳ / ۶۰۹ / ۱۳۱۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۲ / ۶۴ / ۲۳۳۸ کلاهما عن أبی هریرة ، کنزالعمّال : ۴ / ۴۴ / ۹۴۲۶ .

حدیث۲۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبَّ اللّه ُ تَعالی عَبدا سَمحا إذا باعَ ، وسَمحا إذَا اشتَری ، وسَمحا إذا قَضی ، وسَمحا إذَا اقتَضی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، بنده ای را دوست دارد که در فروختن ، آسانگیر باشد ؛ در خریدن ، آسانگیر باشد ؛ در پس دادنِ وام ، آسانگیر باشد ؛ و در پس گرفتنِ وام ، آسانگیر باشد .

شُعب الإیمان : ۷ / ۵۳۶ / ۱۱۲۵۳ عن أبی هریرة ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۵۲ / ۱۲۹۹ عن عثمان نحوه ، الموطّأ : ۲ / ۶۸۵ / ۱۰۰ عن محمّد بن المنکدر من دون إسناده إلیه صلی الله علیه و آله ، کنز العمّال : ۴ / ۴۴ / ۹۴۲۴ .

حدیث۲۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ السَّهلَ الطَّلیقَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، شخص آسانگیر و راحت را دوست دارد .

شُعب الإیمان : ۶ / ۲۵۴ / ۸۰۵۵ عن مورق العجلی وح ۸۰۵۶ ، الفردوس : ۱ / ۱۵۶ / ۵۷۴ وفیه «الطلق» بدل «الطلیق» وکلاهما عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۳ / ۳ / ۵۱۳۹ .

حدیث۲۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن صَدَقَةٍ أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِن قَولِ الحَقِّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ صدقه ای نزد خدا ، محبوب تر از گفتن حق نیست .

شُعب الإیمان : ۶ / ۱۲۵ / ۷۶۸۵ عن أبی هریرة ، تفسیر الدرّ المنثور : ۲ / ۴۳ نقلاً عن ابن أبی حاتم عن عمرو بن دینار ، کنز العمّال : ۶ / ۴۱۵ / ۱۶۳۲۵ .

حدیث۲۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الصَّبرَ عِندَ زَلزَلَةِ الزِّلزالِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شکیبایی به هنگام تزلزل و لرزش ها، یقینِ قاطع به هنگام پیش آمدن شبهه ها، عقلِ کامل به هنگام در رسیدن شهوت ها ، و پارساییِ راستین در برابر حرام و پلیدی ها را دوست دارد .

فی نسخةٍ «زلزلة الزلازل» (کذا فی هامش المصدر) .

حدیث۲۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل جَميلٌ يُحِبُّ الجَمالَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست دارد .

صحيح مسلم : ۱/۹۳/۹۱ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۵۸ / ۳۷۸۹ ، المستدرك على الصحيحين : ۴/۲۰۱/۷۳۶۵، شُعب الإيمان : ۵ / ۱۶۱ / ۶۱۹۲ كلّها عن عبداللّه بن مسعود ، المعجم الكبير : ۸ / ۲۰۳ / ۷۸۲۲ عن أبى اُمامة ، كنز العمّال : ۶ / ۶۳۹ / ۱۷۱۶۵ نقلاً عن ابن عساكر ؛ عوالى اللآلى : ۱ / ۴۳۷ / ۱۵۰ و ج ۲ / ۲۸ / ۶۷ ، تفسير العيّاشى : ۲ / ۱۴ / ۲۹ عن الإمام الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار : ۸۳ / ۱۷۵ / ۲ .

حدیث۲۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ جَميلٌ يُحِبُّ الجَمالَ ، ويُحِبُّ أن يَرى أثَرَ نِعمَتِهِ عَلى عَبدِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست دارد و خوش دارد که اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند .

المعجم الأوسط: ۵/۶۰/۴۶۶۸ عن أبى ريحانة ، مسند أبى يعلى: ۲/۱۸/۱۰۵۰، شُعب الإيمان:۵/۱۶۳/۶۲۰۱ كلاهما عن أبى سعيد ، كنز العمّال : ۶ / ۶۴۲ / ۱۷۱۸۸ نقلاً عن ابن عساكر ؛ الكافى : ۶ / ۴۳۸ / ۱ عن أبى بصير عن الإمام الصادق عن الإمام علىّ عليهماالسلام ، الخصال : ۶۱۳ / ۱۰ عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام، دعائم الإسلام: ۲/۱۵۵/۵۵۱ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۱۰/۹۲/۱ . راجع الجمال .

حدیث۲۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ وِترٌ يُحِبُّ الوِترَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، تک است وتک را دوست دارد .

صحيح مسلم: ۴/۲۰۶۲/۲۶۷۷ عن أبيهريرة، سنن أبى داود: ۲/۶۱/۱۴۱۶، سنن الترمذى: ۲/۳۱۶/۴۵۳ ، سنن ابن ماجة : ۱ / ۳۷۰ / ۱۱۶۹ ، سنن النسائى : ۳ / ۲۲۹ ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۰۲ / ۱۲۱۳ ، المستدرك على الصحيحين : ۱ / ۴۴۱ / ۱۱۱۸ ، السنن الكبرى : ۲ / ۶۵۷ / ۴۴۵۴ كلّها عن عاصم بن ضمرة عن الإمام علىّ عليه السلامعنه صلى الله عليه و آله ، كنز العمّال : ۷ / ۴۰۶ / ۱۹۵۳۲ ؛ الكافى : ۳ / ۲۵ / ۴ ، تهذيب الأحكام : ۱ / ۳۶۰ / ۱۰۸۳ كلاهما عن زرارة عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث۲۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن نَفَقَةٍ أحَبُّ إلَى اللّه عز و جل مِن نَفَقَةِ قَصدٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ هزینه کردنی در نزد خدا محبوب تر از هزینه کردن به اعتدال نیست .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۱۶۷ / ۳۶۲۱ ، المحاسن : ۲ / ۱۰۴ / ۱۲۸۰ كلاهما عن ابن أبى يعفور عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۹۹ / ۱۲۲ / ۴ .

حدیث۲۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ أن یَری عَبدَهُ تَعِبا فی طَلَبِ الحَلالِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که بنده اش را در جستجوی مال حلال ، خسته ببیند .

کنز العمّال : ۴ / ۴ / ۹۲۰۰ نقلاً عن الفردوس عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۲۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنَ الکَلامِ کَلِمَةٌ أحَبُّ إلَی اللّهِ عز و جل مِن قَولِ : «لا إلهَ إلاَّ اللّه» .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ سخنی در نزد خداوند ، محبوب تر از گفتار «لا اله الاّ اللّه » نیست .

التوحید : ۲۱ / ۱۴ ، ثواب الأعمال : ۲۱ / ۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۸۲ / ۲۲۱۱ کلّها عن ابن عبّاس ، بحار الأنوار: ۹۳ / ۱۹۶ / ۱۶ .

حدیث۲۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ أن یُؤخَذَ بِرُخصَتِهِ ، کَما یُحِبُّ أن یُؤخَذَ بِعَزائِمِهِ . إنَّ اللّه َ بَعَثَنی بِالحَنیفِیَّةِ السَّمحَةِ دینِ إبراهیمَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دوست دارد رُخصت ها (مُباح ها)یش را به کار بندند ، همان گونه که دوست دارد به واجباتش عمل کنند . خداوند ، مرا با دین راحت و آسان برانگیخت ؛ دین ابراهیم .

کنز العمّال : ۳ / ۳۴ / ۵۳۴۱ نقلاً عن ابن عساکر عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۲۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ أن تُؤتی رُخَصُهُ ، کَما یُحِبُّ أن تُؤتی عَزائِمُهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دوست دارد که رخصت ها [/ مباحاتش] به جای آورده شود ؛ همان گونه که دوست دارد واجباتش به جای آورده شود .

صحیح ابن حبّان : ۲/۶۹/۳۵۴ ، المعجم الکبیر : ۱۱/۲۵۶/۱۱۸۸۰ کلاهما عن ابن عبّاس ، المعجم الأوسط : ۸ / ۸۲ / ۸۰۳۲ ، مسند الشهاب : ۲ / ۱۵۲ / ۱۰۷۹ کلاهما عن عائشة ، السنن الکبری : ۳ / ۲۰۰ / ۵۴۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۲ / ۴۳۸ / ۵۸۷۰ و ص ۴۳۹ / ۵۸۷۸ وفیهما «کما یکره أن تؤتی معصیته» بدل «کما یحبّ أن تؤتی عزائمه» وکلّها عن ابن عمر، کنز العمّال : ۳/۳۴/۵۳۳۴ ؛ بحار الأنوار : ۹۳ / ۲۹ نقلاً عن رسالة النعمانی.

حدیث۲۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن قَطرَةٍ أحَبُّ إلَی اللّهِ مِن قَطرَتَینِ : قَطرَةِ دَمٍ فی سَبیلِ اللّهِ ، وقَطرَةِ دَمعٍ ـ فی سَوادِ اللَّیلِ ـ مِن خَشیَةِ اللّهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قطره ای نزد خداوند ، محبوب تر از دو قطره نیست : قطره خونی در راه خدا و قطره اشکی در سیاهی شب از ترس خدا .

الأمالی للمفید : ۱۱ / ۸ عن أبی حمزة عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، الکافی : ۵ / ۵۳ / ۳ عن أبی حمزة عن الإمام الباقر عن أبیه علیهماالسلامو ج ۲ / ۴۸۲ / ۳ عن أبی حمزة عن الإمام الباقر علیه السلام ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۴ عن أبی حمزة عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال : ۵۰ / ۶۰ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۲۲۴ کلاهما عن أبی حمزة عن الإمام زین العابدین علیه السلاموکلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۵۲ / ۱۳ ؛ الفردوس : ۴ / ۶۵ / ۶۲۰۵ عن أبی اُمامة نحوه .

حدیث۲۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ عز و جل یُحِبُّ الصَّمتَ عِندَ ثَلاثٍ : عِندَ تِلاوَةِ القُرآنِ ، وعِندَ الزَّحفِ ، وعِندَ الجَنازَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سکوت را در سه جا دوست دارد : به هنگام خوانده شدن قرآن ، به هنگام [جنگ و]پیش رَوی به سوی دشمن و به هنگام تشییع جنازه .

المعجم الکبیر : ۵ / ۲۱۳ / ۵۱۳۰ عن زید بن أرقم ، کنز العمّال : ۳ / ۳۵۰ / ۶۸۸۴ .

حدیث۲۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّ العَمَلِ إلَی اللّهِ عز و جل تَعجیلُ الصَّلاةِ لِأَوَّلِ وَقتِها .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین کارها نزد خداوند ، شتاب در به جا آوردن نماز در اوّل وقتش است .

مسند ابن حنبل : ۱۰/۳۱۶/۲۷۱۷۵ ، سنن الدارقطنی : ۱/۲۴۸/۱۲ ، المعجم الکبیر : ۲۵/۸۲/۲۰۸ کلّها عن اُمّ فروة ، تاریخ بغداد : ۳ / ۲۰۵ عن ابن مسعود وفیه «الصلاة لوقتها» بدل «تعجیل الصلاة لأوّل وقتها» ، کنز العمّال : ۷ / ۳۶۰ / ۱۹۲۶۳ .

حدیث۲۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّه ُ عز و جل عَفُوٌّ یُحِبُّ العَفوَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بخشایشگر است و گذشت [از خطای دیگران]را دوست دارد .

مسند ابن حنبل : ۲/۹۸/۳۹۷۷ و ص ۱۳۸ / ۴۱۶۸ ، السنن الکبری : ۸ / ۵۷۵ / ۱۷۶۱۲ کلّها عن أبی ماجد ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۴۲۴ / ۸۱۵۵ ، المعجم الکبیر : ۹ / ۱۱۰ / ۸۵۷۲ ، المصنّف لعبد الرزّاق : ۷ / ۳۷۲ / ۱۳۵۱۹ کلّها عن ابن مسعود ، کنز العمّال : ۳ / ۳۷۳ / ۷۰۰۵ .

حدیث۲۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ أن تَعدِلوا بَینَ أولادِکُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که میان فرزندانتان به عدالت رفتار کنید.

کنز العمّال : ۱۶ / ۴۴۶ / ۴۵۳۵۶ نقلاً عن الطبرانی و ص ۴۴۵ / ۴۵۳۵۰ نقلاً عن ابن النجّار وزاد فیه «حتّی فی القُبَل» وکلاهما عن النعمان بن بشیر .

حدیث۲۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثَةٌ یُحِبُّهَا اللّه ُ : قِلَّةُ الکَلامِ ، وقِلَّةُ المَنامِ ، وقِلّةُ الطَّعامِ . ثَلاثَةٌ یُبغِضُهَا اللّه ُ : کَثرَةُ الکَلامِ ، وکَثرَةُ المَنامِ ، وکَثرَةُ الطَّعامِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را دوست می دارد : کم گویی ، کم خوابی و کم خوری ؛ و سه چیز را خداوند دشمن می دارد : پُرگویی ، پُرخوابی و پُرخوری .
تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۱۳ .

حدیث۲۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثَةٌ یُحِبُّهَا اللّه ُ سُبحانَهُ : القِیامُ بِحَقِّهِ ، وَالتَّواضُعُ لِخَلقِهِ ، وَالإِحسانُ إلی عِبادِهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند سبحان ، سه چیز را دوست می دارد : به جا آوردن حقوقش ، فروتنی برای خلقش و نیکوکاری به بندگانش .
تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۱.

حدیث۲۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما بُنِیَ فِی الإِسلامِ بِناءٌ أحَبُّ إلَی اللّه ِ عز و جل وأعَزُّ مِنَ التَّزویجِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، هیچ نهادی نزد خداوند عز و جلمَحبوب تر و ارجمندتر از ازدواج نیست .
بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۲۲ / ۴۰ نقلاً عن الهدایهٔ .

حدیث۲۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذَا التَقَی المُسلِمانِ فَسَلَّمَ کُلٌّ مِنهُما عَلی صاحِبِهِ وتَصافَحا کانَ أحَبُّهُما إلَی اللّه ِ أحسَنَهُما بِشرا لِصاحِبِهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو مسلمان یکدیگر را ببینند و یکی از آنان به دیگری سلام کند و با او دست دهد ، محبوب ترین آنان نزد خداوند ، خوش روترین آنان نسبت به دیگری است .
شُعب الإیمان: ۶/۲۵۳/۸۰۵۲ ، نوادر الاُصول: ۲/۶۹ نحوه وکلاهما عن عمر، کنز العمّال: ۹/۱۱۴/۲۵۲۴۵ .

حدیث۲۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أحَبُّ الأَعمالِ إلَی اللّه ِ سُرورٌ تُدخِلُهُ عَلَی المُؤمِنِ ؛ تَطرُدُ عَنه
جَوعَتَهُ ، أو تَکشِفُ عَنهُ کُربَتَهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترینِ کارها در نزد خدا ، شادمان ساختن مؤمن است ، مانند برطرف ساختن گرسنگی اش

و یا زدودن اندوهش .

الکافی : ۲ / ۱۹۱ / ۱۱ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۱۸۲ کلاهما عن مالک بن عطیّهٔ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۹۵ / ۲۴ ؛ المعجم الکبیر : ۱۲ / ۳۴۶ / ۱۳۶۴۶ ، المعجم الأوسط : ۶ / ۱۳۹ / ۶۰۲۶ کلاهما عن ابن عمر ، قضاء الحوائج لابن أبی الدنیا : ۴۷ / ۳۶ ، سلسلهٔ الأحادیث الصحیحهٔ : ۲ / ۶۰۸ / ۹۰۶ نقلاً عن ابن عساکر وکلّها نحوه وفیها زیادهٔ «أو تقضی عنه دینا» .

حدیث۲۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ المُؤمِنَ المُحتَرِفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، مؤمنِ پیشه ور را دوست دارد .

المعجم الأوسط : ۸/ ۳۸۰ / ۸۹۳۴ ، شُعب الإیمان : ۲ / ۸۸ / ۱۲۳۷ کلاهما عن سالم عن أبیه ، مسند الشهاب: ۲/۱۴۹/۱۰۷۲، المعجم الکبیر : ۱۲ / ۲۳۸ / ۱۳۲۰۰ ولیس فیه «المؤمن» وکلاهما عن ابن عمر، کنز العمّال: ۴/۴/۹۱۹۹؛ مسند زید : ۲۵۵ عن الإمام زین العابدین عن أبیه عن جدّه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله.

حدیث۲۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الحَیِیَّ العَیِیَّ المُتَعَفِّفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شخصِ آزرمگینِ سنجیده سخنِ پاکدامن را دوست دارد.

عوالی اللآلی : ۱ / ۷۰ / ۱۲۸ وفیه «الحیّ» والصحیح ما أثبتناه .

حدیث۲۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الحَیِیَّ الحَلیمَ العَفیفَ المُتَعَفِّفَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، شخصِ آزرمگینِ بردبارِ عفیفِ خویشتندار را دوست دارد.

الکافی : ۲ / ۱۱۲ / ۸ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ۳۰۰ عن الإمام الباقر علیه السلام ، مسند زید : ۳۸۸ عن الإمام زین العابدین عن أبیه عن جدّه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲۴ ، روضهٔ الواعظین : ۴۱۷ ، الزهد للحسین بن سعید : ۱۰ / ۲۰ عن جابر عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آلهوفی الثلاثهٔ الأخیرهٔ

حدیث۲۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ عَبدَهُ المُؤمِنَ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده مؤمنِ خود را که تهیدستِ خویشتن دارِ عیالوار است ، دوست دارد .

لغنی» بدل«العفیف»، بحار الأنوار : ۷۱/۴۰۵/۱۸ ؛ المعجم الکبیر : ۱۰/۱۹۶/۱۰۴۴۲ عن ابن مسعود عن فاطمهٔ علیهاالسلامعنه صلی الله علیه و آله ؛ کنز العمّال : ۶ / ۶۴۳ / ۱۷۱۹۲ نقلاً عن أمالی ابن صصری عن أبی هریرهٔ .

حدیث۲۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ یُحِبُّ المُؤمِنَ إذا کانَ فَقیرا مُتَعَفِّفا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، مؤمن را چون درویش و خویشتندار باشد ، دوست دارد .
المعجم الکبیر : ۱۸ / ۱۸۶ / ۴۴۱ ، حلیة الأولیاء : ۲ / ۲۸۲ کلاهما عن عمران بن حصین ، کنز العمّال : ۶ / ۴۸۴ / ۱۶۶۴۹ .

حدیث۲۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قالَ [رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله] : ثَلاثَةٌ یُحِبُّهُمُ اللّه ُ : رَجُلٌ قامَ مِنَ اللَّیلِ یَتلو کِتابَ اللّه ِ ، ورَجُلٌ تَصَدَّقَ صَدَقَةً بِیَمینِهِ یُخفیها ـ أراهُ قالَ : ـ مِن شِمالِهِ ، ورَجُلٌ کانَ فی سَرِیَّةٍ فَانهَزَمَ أصحابُهُ فَاستَقبَلَ العَدُوَّ .
سُنَن التِّرمذی ـ به نقل از عبداللّه بن مسعود ، که حدیث را به پیامبر صلی الله علیه و آلهمی رساند ـ : [پیامبر خدا صلی الله علیه و آله]فرمود : «خداوند ، سه تن را دوست دارد : شخصی که شبانه برمی خیزد و به تلاوت قرآن می پردازد؛ شخصی که با دست راستش صدقه می دهد» و فکر می کنم پس از آن فرمود : «و آن را از دست چپش پنهان می دارد؛ و شخصی که همراه گروهی رزمنده باشد و چون یارانش بپراکنند ، خود به رویارویی دشمن می شتابد» .
سنن الترمذی : ۴ / ۶۹۷ / ۲۵۶۷ عن ابن مسعود ، المعجم الکبیر : ۱۰ / ۲۰۸ / ۱۰۴۸۶ من دون إسناده إلیه صلی الله علیه و آله ، کنز العمّال : ۱۵ / ۸۲۰ / ۴۳۲۵۶ .

حدیث۲۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثَةٌ یُحِبُّهُمُ اللّه ُ ویَضحَکُ إلَیهِم ویَستَبشِرُ بِهِم : الَّذی إذَا انکَشَفَت فِئَةٌ قاتَلَ وَراءَها بِنَفسِهِ لِلّه ِ ، فَإِمّا أن یُقتَلَ وإمّا أن یَنصُرَهُ اللّه ُ ویَکفِیَهُ ، فَیَقولُ : اُنظُروا إلی عَبدی هذا کَیفَ صَبَرَ لی بِنَفسِهِ ! وَالَّذی لَهُ امرَأَةٌ حَسَنَةٌ وفِراشٌ لَیِّنٌ حَسَنٌ فَیَقومُ مِنَ اللَّیلِ ، فَیَقولُ : یَذَرُ شَهوَتَهُ فَیَذکُرُنی ولَو شاءَ رَقَدَ ! وَالَّذی إذا کانَ فی سَفَرٍ وکانَ مَعَهُ رَکبٌ فَسَهِروا ثُمَّ هَجَعوا فَقامَ مِنَ السَّحَرِ فی سَرّاءَ وضَرّاءَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه تن را دوست می دارد ، به آنان لبخند می زند و به آنان شادمان می شود : کسی که چون گروهی پدیدار شوند ، در پیِ آن برای خدا با جان خود می جنگد، پس یا کشته می شود و یا خداوند یاری اش می کند و از رنج کارزار بی نیازش می سازد . پس می فرماید : «به این بنده ام بنگرید که چگونه برای من از جان شکیبایی ورزید» ؛ و کسی که زنی زیبا و بستری نرم و خوش دارد . پس شبانه از جایش برمی خیزد . آن گاه خداوند می فرماید : «شهوتش را می نهد و مرا یاد می کند ، حال آن که اگر می خواست ، می خفت» ؛ و کسی که هرگاه با گروهی همسفر گردد ، چون آنان تا پاسی از شب بیدار بمانند و سپس بخوابند ، در خوشی و ناخوشی ، سحرگاهان [برای عبادت] از خواب برخیزد .
کنز العمّال : ۱۵ / ۸۴۳ / ۴۳۳۵۰ نقلاً عن المعجم الکبیر والمستدرک علی الصحیحین عن أبی الدرداء .

حدیث۲۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ يَضحَكَ اللّه ُ يَومَ القِيامَةِ إلَيهِم : الرَّجُلُ إذا قامَ مِنَ اللَّيلِ يُصَلّى ،
وَالقَومُ إذا صَفّوا لِلصَّلاةِ ، وَالقَومُ إذا صَفّوا لِقِتالِ العَدُوِّ .
رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، روز قيامت به سه تن لبخند مى زند : كسى كه شبانه
بر مى خيزد و نماز مى خواند؛ مردمى كه براى نماز ، صف مى بندند ؛ و مردمى كه براى پيكار با دشمن صف مى بندند .
مسند أبى يعلى : ۱ / ۴۶۸ / ۱۰۰۰ ، المنتخب من مسند عبد بن حميد : ۲۸۵ / ۹۱۱ وفيه «فى لقاء» بدل «لقتال» ، سنن ابن ماجة : ۱ / ۷۳ / ۲۰۰ نحوه ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۱۶۰ / ۱۱۷۶۱ وليس فيه «والقوم إذا صفّوا للصلاة» وكلّها عن أبى سعيد الخدرىّ ، كنز العمّال : ۱۵ / ۸۴۲ / ۴۳۳۴۹ .

حديث۲۱۲۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
أتانى جِبرائيلُ عليه السلام مَعَ سَبعينَ ألفَ مَلَكٍ بَعدَ صَلاةِ الظُّهرِ وقالَ . . . يا مُحَمَّدُ ، مَن أحَبَّ الجَماعَةَ أحَبَّهُ اللّه ُ وَالمَلائِكَةُ أجمَعونَ .
رسول خدا صلى الله عليه و آله : جبرئيل ، همراه هفتاد هزار فرشته ، پس از نماز ظهر نزدم آمد و گفت : ... اى محمّد ! هركس با جماعت بودن را دوست داشته باشد [و از اختلاف بپرهيزد] ، خداوند و همه فرشتگان ، دوستش خواهند داشت .
جامع الأخبار : ۱۹۳ / ۴۷۵ عن أبى سعيد الخدرى ، بحار الأنوار: ۸۸ / ۱۵ / ۲۷ .

حديث۲۱۳۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إنَّ اللّه َ عز و جل حَيِيٌّ سَتيرٌ يُحِبُّ الحَياءَ وَالسَّترَ ؛ فَإِذَا اغتَسَلَ أحَدُكُم فَليَستَتِر .
رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند عز و جلآزرمگين و پرده پوش است و پرده پوشى را دوست دارد . پس هركس از شما غسل كرد ، خود را بپوشاند .
سنن أبى داود : ۴ / ۴۰ / ۴۰۱۲ ، سنن النسائى : ۱ / ۲۰۰ ، السنن الكبرى : ۱ / ۳۰۶ / ۹۵۶ كلّها عن يعلى بن اُميّة ، المصنّف لعبد الرزّاق : ۱ / ۲۸۸ / ۱۱۱۱ عن عطاء ، مسند ابن حنبل : ۶ / ۲۸۴ / ۱۷۹۹۰ وفيه «إنّ اللّه عز و جليحبّ الحياء والستر» ، كنز العمّال : ۹ / ۳۹۱ / ۲۶۶۲۷ .

حديث۲۱۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن سَرَّهُ أن يُحِبَّ اللّه َ ورَسولَهُ أو يُحِبَّهُ اللّه ُ ورَسولُهُ فَليَصدُق حَديثَهُ إذا حَدَّثَ ، وَليُؤَدِّ أمانَتَهُ إذَا ائتُمِنَ ، وَليُحسِن جِوارَ مَن جاوَرَهُ .
رسول خدا صلى الله عليه و آله : هركه شادمان مى شود كه خدا و پيامبرش را دوست بدارد و يا خدا و پيامبرش او را دوست بدارند ، هرگاه سخن مى گويد ، راست بگويد و هرگاه او را امين دارند ، امانتدارى كند و با همسايگانش ، نيك همسايه دارى كند .
شُعب الإيمان : ۲ / ۲۰۱ / ۱۵۳۳ ، اُسد الغابة : ۳ / ۴۸۵ / ۳۲۷۹ وليس فيه «يحبّ اللّه ورسوله أو» ، كنز العمّال : ۱۵ / ۸۲۵ / ۴۳۲۷۸ نقلًا عن الطبرانى نحوه وكلّها عن عبدالرحمن بن أبى قراد و ص ۸۴۸ / ۴۳۳۷۳ .

حدیث۲۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ تَعالی : حَقَّت مَحَبَّتی لِلَّذینَ یَتَصادَقونَ مِن أجلی ، وحَقَّت مَحَبَّتی لِلَّذینَ یَتَناصَرونَ مِن أجلی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «دوستی ام برای آنان که به خاطر من دوستی می کنند ، قطعی است و دوستی ام برای آنان که برای من یکدیگر را یاری می کنند ، قطعی است» .

مسکّن الفؤاد : ۳۹؛ مسند ابن حنبل : ۷/۱۱۳/۱۹۴۵۵ ، الزهد لابن المبارك: ۲۵۰/۷۱۶ وفیهما «یتصافون» بدل «یتصادقون» ، مجمع الزوائد : ۱۰ / ۴۹۶ / ۱۸۰۱۴ نقلاً عن الطبرانی .

حدیث۲۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ : عَبدِیَ المُؤمِنُ أحَبُّ إلَیَّ مِن بَعضِ مَلائِکَتی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند می فرماید : «بنده مؤمنم نزد من از برخی فرشتگانم محبوب تر است» .

المعجم الأوسط : ۶ / ۳۶۷ / ۶۶۳۴ عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۱ / ۱۴۵ / ۷۱۱ .

حدیث۲۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ القَوِیُّ خَیرٌ وأحَبُّ إلَی اللّه ِ مِنَ المُؤمِنِ الضَّعیفِ ، وفی کُلٍّ خَیرٌ . اِحرِص عَلی ما یَنفَعُکَ ، وَاستَعِن بِاللّه ِ ، ولا تَعجَز . وإن أصابَکَ شَیءٌ فَلا تَقُل : «لَو أنّی فَعَلتُ کانَ کَذا وکَذا» ، ولکِن قُل : «قَدَرُ اللّه ِ ، وما شاءَ فَعَلَ» ؛ فَإِنَّ «لَو» تَفتَحُ عَمَلَ الشَّیطانِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنِ نیرومند ، بهتر و نزد خدا محبوب تر از مؤمن ناتوان است ، گرچه در هر یک ، خیری است . برای به دست آوردن آنچه برایت سودمند است ، سرسختانه بکوش و از خدا یاری بخواه و از خود عجز نشان مده ، و اگر دچار مشکلی شدی ، مگو : «اگر چنین می کردم ، چنین و چنان می شد»؛ بلکه بگو : «این تقدیر خدا بود و هرچه خدا بخواهد ، همان می شود» ؛ زیرا «اگر» گفتن ، راه بر کردار شیطان می گشاید .

صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۵۲ / ۳۴ ، سنن ابن ماجة : ۱ / ۳۱ / ۷۹ و ج ۲ / ۱۳۹۵ / ۴۱۶۸ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۲۹۵ / ۸۷۹۹ و ص ۳۰۲ / ۸۸۳۷ والثلاثة الأخیرة نحوه ، السنن الکبری : ۱۰ / ۱۵۲ / ۲۰۱۷۳ کلّها عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۱ / ۱۱۵ / ۵۴۰ .

حدیث۲۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکثَرَ ذِکرَ المَوتِ أحَبَّهُ اللّه ُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه بسیار یاد مرگ کند ، خداوند دوستش خواهد داشت .

الکافی : ۲ / ۱۲۲ / ۳ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۹۰ کلاهما عن عبدالرحمن بن الحجّاج عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۶۵ / ۶۴ ؛ المعجم الأوسط : ۵ / ۱۴۰ / ۴۸۹۴ عن عائشة .

حدیث۲۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ العِلمِ فَريضَةٌ عَلى كُلِّ مُسلِمٍ ، ألا إنَّ اللّه َ يُحِبُّ بُغاةَ العِلمِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دانشجویی ، بر هر مسلمانی واجب است . هان ! خداوند ، جویندگان دانش را دوست دارد .

الكافی : ۱ / ۳۰ / ۱ عن عبد الرحمن بن زيد عن أبيه و ص ۳۱ / ۵ ، بصائر الدرجات : ۲ / ۱ عن زيد بن عليّ وكلّها عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، المحاسن : ۱ / ۳۵۳ / ۷۴۵ عن الإمام الصادق عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ۱۳۳ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۷۲ / ۲۶ .

حدیث۲۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ الأَبرارَ الأَتقِياءَ الأَخفِياءَ ؛ الَّذينَ إذا غابوا لَم يُفتَقَدوا ، وإن حَضَروا لَم يُدعَوا ولَم يُعرَفوا ، قُلوبُهُم مَصابيحُ الهُدى ، يَخرُجونَ مِن كُلِ

غَبراءَ مُظلِمَةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، نیکانِ پرهیزگار و پنهان را دوست دارد ؛ آنان که چون نباشند ، نبودشان محسوس نیست و چون حضور یابند ، فراخوانده نشوند و شناخته نگردند؛ دل هایشان چراغ های هدایت است و از [خطر]

هر فضای غبارآلود و تاریک [و برخاسته از شبهه ، به سلامت]بیرون می آیند .

سنن ابن ماجة: ۲/۱۳۲۱/۳۹۸۹، المستدرك على الصحيحين: ۱/۴۴/۴ وج۴/۳۶۴/۷۹۳۳ ، المعجم الكبير : ۲۰/۱۵۴/۳۲۱ ، شُعب الإيمان : ۵ / ۳۲۸ / ۶۸۱۲ ، مسند الشهاب : ۲ / ۱۴۸ / ۱۰۷۱ كلّها عن معاذ بن جبل، كنزالعمّال : ۳/۱۵۶/۵۹۴۷ ؛ وراجع أعلام الدين : ۲۹۴، نزهة الناظر : ۱۵/۳۰، عوالی اللآلی: ۱/۷۱/۱۳۳، بحارالأنوار : ۷۷ / ۱۷۲ / ۸ .

حدیث۲۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ العَبدَ التَّقِيَّ الغَنِيَّ الخَفِيَّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، بنده پرهیزگارِ دولتمند پنهان را دوست دارد .

صحيح مسلم : ۴ / ۲۲۷۷ / ۲۹۶۵ ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۵۶ / ۱۴۴۱ و ص ۳۷۴ / ۱۵۲۹ كلّها عن سعد بن أبي وقّاص ، كنز العمّال : ۳ / ۸۹ / ۵۶۳۰ ؛ وراجع عوالی اللآلی : ۱ / ۲۸۱ / ۱۱۹ .

حدیث۲۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ لَيُحِبُّ المُلِحّينَ فِي الدُّعاءِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، اصرارکنندگان و پیگیران در دعا را دوست دارد .

شُعب الإيمان : ۲/۳۸/۱۱۰۸ ، نوادر الاُصول: ۲/۱۹ كلاهما عن عائشة؛ الدعوات : ۲۰/۱۵، جامع الأخبار : ۳۶۳ / ۱۰۰۹ ، عوالی اللآلی : ۲ / ۲۲۳ / ۳۵ ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۳۰۰ / ۳۷ ، وراجع قرب الإسناد : ۶ / ۱۷ .

حدیث۲۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الخَلقُ عِيالُ اللّه ِ ، فَأَحَبُّ الخَلقِ إلَى اللّه ِ مَن نَفَعَ عِيالَ اللّه ِ ، وأدخَلَ عَلى أهلِ بَيتٍ سُرورا .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، نانخور خدایند ، از این رو محبوب ترینِ خلق در نزد خدا ، کسی است که به نانخوران خدا سودی برساند و خانواده ای را شادمان کند .
الکافی : ۲ / ۱۶۴ / ۶ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، نوادر الراوندی : ۱۱ وفیه «أهل بیتی» بدل

حدیث۲۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الخَلقُ عِيالُ
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، نانخور خدایند ، از این رو محبوب ترینشان در نزد او ، سودمندترینشان نسبت به نانخوران اوست .
هل بیت» ، الجعفریّات : ۱۹۳ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله ، دعائم الإسلام : ۲ / ۳۲۰ / ۱۲۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۹ / ۱۲۱ ، الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ۳۶۹ نحوه .

حدیث۲۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أحَبُّ عِبادِ اللّه ِ إلَى اللّه ِ أنفَعُهُم لِعِبادِهِ ، وأقوَمُهُم بِحَقِّهِ ؛ الَّذينَ يُحَبِّبُ إلَيهِمُ المَعروفَ وفِعالَهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند ، سودمندترینشان نسبت به بندگان و پایبندترینشان نسبت به گزاردن حقّش است ؛ کسانی که خداوند ، کار نیک و انجام دادن آن را محبوبشان ساخته است .
تحف العقول : ۴۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۲ / ۱۱۰ .

حدیث۲۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الخَلقُ كُلُّهُم عِيالُ اللّه ِ ، وإنَّ أحَبَّهُم إلَيهِ أنفَعُهُم لِخَلقِهِ ، وأحسَنُهُم صَنيعا إلى عِيالِهِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خلق ، همه نانخور خدایند و محبوب ترینشان نزد او ، سودمندترینشان نسبت به خلقش و نیکوکارترینشان نسبت به خانواده خویش است .
أعلام الدین : ۲۷۶ ، الاُصول الستّة عشر (أصل مثنّی بن الولید) : ۱۰۲ عن أبی حمزة عن الإمام الباقر علیه السلاموليس فيه «أنفعهم لخلقه» ، بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۶۰ / ۳۸ .

حدیث۲۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّ المُؤمِنينَ إلَى اللّهِ مَن نَصَبَ نَفسَهُ فی طاعَةِ اللّهِ ، ونَصَحَ لِاُمَّةِ نَبِیِّهِ ، وتَفَكَّرَ فی عُیوبِهِ ، وأبصَرَ وعَقَلَ وعَمِلَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترینِ مؤمنان در نزد خداوند متعال ، كسی است كه در راه فرمانبری خدا بكوشد ، خیرخواه امّت پیامبرش باشد ، در عیب هایش بیندیشد و آنها را اصلاح كند و بینا گردد ، خرد ورزد و عمل كند .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۱۳ ، إرشاد القلوب : ۱۴ عن سالم عن أبیه وفیه «وعلم فعمل وعلم» بدل «وأبصر وعقل وعمل» .

حدیث۲۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ داودَ علیه السلام قالَ فیما یُخاطِبُ رَبَّهُ عز و جل : یا رَبِّ ، أیُّ عِبادِكَ أحَبُّ إلَیكَ ، اُحِبُّهُ بِحُبِّكَ ؟

قالَ : یا داودُ ، أحَبُّ عِبادی إلَیَّ نَقِیُّ القَلبِ ، نَقِیُّ الكَفَّینِ ، لا یَأتی إلی أحَدٍ سوءا ، ولا یَمشی بِالنَّمیمَةِ ، تَزولُ الجِبالُ ولا یَزولُ ، وأحَبَّنی ، وأحَبَّ مَن یُحِبُّنی ، وحَبَّبَنی إلی عِبادی .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : داوود علیه السلامدر گفتگوهایش با خداوند عز و جل گفت : پروردگارا ! كدام یك از بندگانت در نزدت محبوب تر است ، تا به سبب آن كه دوستش می داری، دوستش بدارم .

فرمود : «ای داوود! محبوب ترین بندگانم نزد من، شخصِ پاك دلِ پاك دست است كه نه به كسی گزندی می رساند و نه سخن چینی می كند ؛ كوه ها از جا كنده می شوند ، امّا او استوار می ماند؛ مرا دوست می دارد و آن را كه مرا دوست می دارد نیز دوست می دارد و مرا محبوب بندگانم می سازد» .

شُعب الإیمان : ۶ / ۱۱۹ / ۷۶۶۸ ، الفردوس : ۳ / ۱۹۵ / ۴۵۴۳ نحوه وكلاهما عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : ۱۵ / ۸۷۲ / ۴۳۴۶۷ نقلاً عن ابن عساكر .

حدیث۲۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّكُم إلَی اللّهِ تَعالی أقَلُّكُم طُعما ، وأخَفُّكُم بَدَنا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترینِ شما در نزد خداوند متعال ، كسی است كه خوراكش كمتر و بدنش سبك تر باشد .

كنز العمّال : ۳ / ۳۸۹ / ۷۰۸۴ نقلاً عن الفردوس عن ابن عبّاس .

حدیث۲۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالی : إنَّ أحَبَّ العِبادِ إلَیَّ المُتَحابّونَ مِن أجلی ، المُتَعَلِّقَةُ قُلوبُهُم بِالمَساجِدِ ، وَالمُستَغفِرونَ بِالأَسحارِ ، اُولئِكَ إذا أرَدتُ بِأَهلِ الأَرضِ عُقوبَةً ذَكَرتُهُم فَصَرَفتُ العُقوبَةَ عَنهُم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : «محبوب ترین بندگانم در نزد من ، كسانی هستند كه برای من با یكدیگر دوستی می كنند ، دل بسته مسجدهایند و سحرگاهان به استغفار ، مشغول اند . آنان هستند كه هرگاه بخواهم زمینیان را كیفری دهم ، یادشان می كنم و به سبب آنان ، كیفر را از زمینیانْ بازمی دارم» .

مكارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۵ / ۲۶۶۱ عن أبی ذرّ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۶ / ۳ ؛ حلیة الأولیاء : ۵ / ۲۱۲ من دون إسناد إلیه صلی الله علیه و آله .

حدیث۲۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّه ُ جَلَّ جَلالُهُ : مَلائِکَتی ، وعِزَّتی وجَلالی ما خَلَقتُ خَلقا أحَبَّ إلَیَّ مِنَ المُقِرّینَ لی بِتَوحیدی وأن لا إلهَ غَیری ، وحَقٌّ عَلَیَّ أن لا اُصلِیَ بِالنّارِ أهلَ تَوحیدی .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد عز و جلمی فرمایـد : «ای فرشـتگانم ! به عزّت و جلالم سوگند ، هیچ آفریده ای در نزدم محبـوب تر از کسـانی کـه بـه یگـانگی من و این که جز من خـدایی نیست ، اعـتراف می کننـد ، نیافریـدم. بر من حـق است که اهل یگانگی ام را با آتش نسوزانم» .

التوحید : ۲۹ / ۳۱ ، الأمالی للصدوق : ۳۷۲ / ۴۶۹ کلاهما عن ابن عبّاس ، بحار الأنوار : ۸ / ۳۵۹ / ۲۳ .

حدیث۲۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعتَرِفوا بِنِعمَةِ اللّه ِ رَبِّکُم عز و جل وتوبوا إلَیهِ مِن جَمیعِ ذُنوبِکُم ؛ فَإِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الشّاکِرینَ مِن عِبادِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : به نعمت پروردگارتان عز و جلاعتراف کنید و از همه گناهانتان به سویش توبه نمایید که خداوند ، بندگان سپاسگزارش را دوست دارد .

بحار الأنوار: ۴۸ / ۱۵۳ / ۸ .

حدیث۲۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أحَبَّ النّاسِ إلَی اللّه ِ یَومَ القِیامَةِ وأدناهُم مِنهُ مَجلِسا إمامٌ عادِلٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترینِ مردم در نزد خداوند در روز قیامت و نزدیک ترین آنان به او ، پیشوای دادگر است .

سنن الترمذی : ۳ / ۶۱۷ / ۱۳۲۹ ، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۶ / ۱۱۱۷۴ و ص ۱۱۱ / ۱۱۵۲۵ ، السنن الکبری : ۱۰/۱۵۲/۲۰۱۶۹ ، شُعب الإیمان : ۶ / ۱۵ / ۷۳۶۶ کلّها عن أبی سعید الخدریّ ، کنز العمّال : ۶/۹ / ۱۴۶۰۷ ؛ روضة الواعظین : ۵۱۲ ، عوالی اللآلی : ۱ / ۳۷۲ / ۸۳ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۱ / ۵۹ .

حدیث۲۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أحَبَّکُم إلَی اللّه ِ أحسَنُکُم عَمَلاً .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترینِ شما در نزد خداوند، نیک کردارترینِ شماست .

الجعفریّات : ۲۳۸ عن موسی بن إسـماعیل عن جـدّه الإمـام الکـاظم عن آبائه علیهم السـلام ، الکافی : ۸ / ۶۸ / ۲۴ ، کتـاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۰۸ / ۵۸۸۴ ، مشکاة الأنوار : ۷۴ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۴۶ ، أعلام الدین : ۹۰ کلّها عن أبی حمزة الثمالی ، تحف العقول : ۲۷۹ کلّها عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۳۶ / ۱۳ .

حدیث۲۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّ العَبيدِ إلَى اللّه ِ تَبارَكَ وتَعالى الأَتقِياءُ الأَخفِياءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : محبوب ترینِ بندگان در نزد خداوند متعال ، پرهیزگارانِ پنهان (ناشناخته)اند .

المستدرک علی الصحیحین: ۳/۳۰۳/۵۱۸۲ ، المعجم الکبیر: ۲۰/۳۷/۵۳، مسند الشهاب: ۲/۲۵۲/۱۲۹۸ ، حلیه الأولیاء : ۱ / ۱۵ کلّها عن معاذ بن جبل ، کنز العمّال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۷۸ ؛ التحصین لابن فهد : ۱۹ / ۳۴ .

حدیث۲۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنيا وحُبُّ اللّه ِ لا يَجتَمِعانِ في قَلبٍ أبَدا .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی و خدا دوستی ، هرگز در یک قلب ، جمع نمی شوند .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۲ .

حدیث۲۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعَةٌ يُبغِضُهُمُ اللّه ُ عز و جل : البَيّاعُ الحَلاّفُ ، وَالفَقيرُ المُختالُ ، وَالشَّيخُ الزّاني ، وَالإِمامُ الجائِرُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدای عز و جلچهار تن را دشمن می دارد : فروشنده سوگند خوار ، فقیر متکبّر ، پیرِ زناکار و پیشوای ستمکار .

سنن النسائی: ۵/۸۶ ، صحیح ابن حبّان: ۱۲/۳۶۹/۵۵۵۸، شُعب الإیمان: ۴/۲۲۱/۴۸۵۳ وج۶/۱۴/۷۳۶۵، مسند الشهاب : ۱ / ۲۱۴ / ۳۲۴ ، تاریخ بغداد : ۹ / ۳۵۸ ولیس فیه «البیّاع» وکلّها عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۱۶ / ۶۸ / ۴۳۹۶۸ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۲۶۳ / ۵۱ وفیه «المحتال» بدل «المختال» .

حدیث۲۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ لا يُكَلِّمُهُمُ اللّه ُ ولا يَنظُرُ إلَيهِم : أميرٌ جائِرٌ ، وشَيخٌ زانٍ ، وعابِدٌ مُتَكَبِّرٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به سه تن نمی نگرد و با آنان سخن نمی گوید : پیشوای ستمکار ، پیرِ زناکار و عابد متکبّر .

تنبیه الخواطر: ۲/۱۲۱ ، تفسیر العیّاشی: ۱/۱۷۹/۶۸ عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام الباقر علیه السلامنحوه .

حدیث۲۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ يُبغِضُهُمُ اللّه ُ : الشَّيخُ الزّاني ، وَالفَقيرُ المُختالُ ، وَالغَنِيُّ الظَّلومُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه تن را دشمن می دارد: پیر زناکار ، فقیر متکبّر و دولتمندِ ستمکار .

سنن الترمذی : ۴ / ۶۹۸ / ۲۵۶۸ ، سنن النسائی : ۵ / ۸۴ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۸۲ / ۲۱۴۱۳ ، صحیح ابن حبّان : ۸/۱۳۷/۳۳۴۹، المستدرک علی الصحیحین : ۱/۵۷۷/۱۵۲۰، صحیح ابن خزیمة: ۴/۱۰۴/۲۴۵۶ کلّها عن أبیذرّ، الطبقات الکبری: ۶/۲۴۳ عن الأغر بن سلیک عن الإمام علیّ علیه السلام، کنز العمّال: ۱۵/۸۱۹/۴۳۲۵۴.

حدیث۲۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل . . . یُبغِضُ ثَلاثَةً : یُبغِضُ الشَّیخَ الزّانِیَ ، وَالفَقیرَ المُختالَ ، وَالمُکثِرَ البَخیلَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ... سه تن را دشمن می دارد : پیرِ زناکار ، فقیر متکبّر و دولتمندِ بخیل .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۸۲ / ۲۱۴۱۴ عن أبی ذرّ ، کنز العمّال : ۱۶ / ۱۰۴ / ۴۴۰۷۲ .

حدیث۲۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُبغِضُ الغَنِیَّ الظَّلومَ ، وَالشَّیخَ الجَهولَ ، وَالعائِلَ المُختالَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دولتمندِ ستمکار ، پیرِ نادان و مستمندِ متکبّر را دشمن می دارد .

المعجم الأوسط : ۵/۳۳۰/۵۴۵۸ عن الحارث عن الإمام علیّ علیه السلام، کنز العمّال : ۱۶ / ۳۸ / ۴۳۸۳۵ ؛ قرب الإسناد: ۸۳ / ۲۷۲ نحوه.

حدیث۲۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ یُبغِضُهُمُ اللّه ُ : المَنّانُ بِصَدَقَتِهِ ، وَالمُقتِرُ مَعَ سَعَتِهِ ، وَالفَقیرُ المُسرِفُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه تن را دشمن می دارد : کسی که منّت گذارانه صدقه می دهد ؛ آن که در عین دارایی ، در خرجی دادنْ تنگ می گیرد ؛ و فقیرِ وِلخرج .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث۲۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ الشَّیخَ الزّانِیَ ، وَالغَنِیَّ الظَّلومَ ، وَالفَقیرَ المُختالَ ، وَالسّائِلَ المُلحِفَ . ویُحبِطُ أجرَ المُعطِی المَنّانِ . ویَمقُتُ البَذیخَ الجَرِیَّ الکَذّابَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، پیر زناکار ، دولتمند ستمکار ، فقیرِ متکبّر و گدای سمج را دشمن می دارد و پاداشِ بخشنده منّت گذار را از میان می برد و متکبّرِ گستاخ دروغگو را سخت دشمن می دارد .

تحف العقول : ۴۲ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۵ / ۴۶ .

حدیث۲۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ رَجُلًا یُدخَلُ عَلَیهِ فی بَیتِهِ ولا یُقاتِلُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، کسی را که به خانه اش یورش برند و او [در دفاع از خانواده اش] نجنگد ، دشمن می دارد .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۸ / ۲۴ ، صحیفة الرضا علیه السلام : ۸۶ / ۱۴ کلاهما عن أحمد بن عامر الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، تهذیب الأحکام : ۶ / ۱۵۷ / ۲۸۰ عن السکونی عن الإمام الصادق عن الإمام الباقر علیهماالسلام ، مشکاة الأنوار : ۲۳۶ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۹ / ۱۹۶ / ۸ .

حدیث۲۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ المُعَبِّسَ فی وُجوهِ إخوانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که در برابر برادرانش روی در هم می کشد ، دشمن می دارد .

الفردوس: ۱/۱۵۳/۵۵۵ عن الإمام علیّ علیه السلام، کنز العمّال: ۳/۴۴۱/۷۳۵۰؛ مستدرک الوسائل: ۸/۳۲۱/۹۵۵۲ نقلاً عن الأربعین لأبی حامد الحلبی عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث۲۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُبغِضُ البَخیلَ فی حَیاتِهِ ، السَّخیَّ عِندَ مَوتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، کسی را که در زندگی اش بخیل است و به هنگام مرگش بخشنده می شود ، دشمن می دارد .

البخلاء للخطیب : ۴۴ عن سعید بن مسروق عن رجل عن الإمام علیّ علیه السلام ، کنز العمّال: ۳/۴۴۷/۷۳۷۶ ؛ أعلام الدین : ۲۹۵ وفیه «بعد وفاته» بدل «عند موته» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۷۳ / ۸ .

حدیث۲۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خُلُقانِ یُحِبُّهُمَا اللّه ُ ، وخُلُقانِ یُبغِضُ هُمَا اللّه ُ ؛ فَأَمَّا اللَّذانِ یُحِبُّهُمَا اللّه ُ فَالسَّخاءُ وَالسَّماحَةُ . وأمَّا اللَّذانِ یُبغِضُ هُمَا اللّه ُ تَعالی فَسوءُ الخُلُقِ وَالبُخلُ . وإذا أرادَ اللّه ُ بِعَبدٍ خَیرا اِستَعمَلَهُ عَلی قَضاءِ حَوائِجِ النّاسِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دو خوی را دوست دارد و دو خوی را دشمن می دارد . آن دو خوی که خداوند دوستشان می دارد، بخشندگی و آسانگیری است، و آن دو که خداوند متعال دشمنشان می دارد، بداخلاقی و بُخل است . هرگاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد ، او را به برآوردن نیازهای مردم، به کار وا می دارد .

شُعب الإیمان : ۶ / ۱۱۷ / ۷۶۵۹ و ج ۷ / ۴۲۶ / ۱۰۸۳۹ ، الفردوس : ۲ / ۱۹۹ / ۲۹۸۹ نحوه وکلّها عن عبداللّه بن عمرو ، کنز العمّال : ۶ / ۳۵۱ / ۱۶۰۱۴ .

حدیث۲۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ كُلَّ . . . عالِمٍ بِالدُّنيا جاهِلٍ بِالآخِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر دانای به دنیا و نادان نسبت به آخرت را دشمن می دارد .

السنن الكبرى : ١٠ / ٣٢٧ / ٢٠٨٠٤ ، موارد الظمآن : ٤٨٥ / ١٩٧٥ نحوه ، كنز العمّال : ١٠ / ١٨٨ / ٢٨٩٨٢ نقلاً عن الحاكم في تاريخه وكلّها عن أبي هريرة .

حدیث۲۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ كُلَّ مُبتَدِعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر بدعت گذاری را دشمن می دارد .

كنز العمّال : ١ / ٣٨٨ / ١٦٧٦ نقلاً عن ابن عساكر عن أنس .

حدیث۲۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل يُبغِضُ البَليغَ مِنَ الرِّجالِ ، الَّذي يَتَخَلَّلُ بِلِسانِهِ تَخَلُّلَ الباقِرَةِ بِلِسانِها .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که متکلّفانه سخن می گويد و چنان زبانش را می چرخاند که گاو [به هنگام خوردن کاه] می چرخاند ، دشمن می دارد .

سنن أبي داود : ٤ / ٣٠٢ / ٥٠٠٥ ، مسند ابن حنبل : ٢ / ٥٦٥ / ٦٥٥٤ و ص ٦١٥ / ٦٧٧٠ ، سنن الترمذي : ٥/١٤١/٢٨٥٣ وفيه «كما تتخلّل البقرة» بدل «تخلّل الباقرة بلسانها» ، شُعب الإيمان : ٤ / ٢٥١ / ٤٩٧٢ كلّها عن عبداللّه بن عمرو ، المعجم الأوسط : ٩ / ٢٧ / ٩٠٣٠ وفيه «أحدهم الكلام بلسانه» بدل «بلسانه» ، مشكاة المصابيح : ٢ / ٥٧٤ / ٤٨٠٠ كلاهما عن عبداللّه بن عمر ، كنز العمّال : ٣ / ٥٦٢ / ٧٩١٧ ؛ عوالي اللآلي : ١ / ٧٠ / ١٢٨ وفيه صدره .

حدیث۲۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ كُلَّ جَعظَرِيٍّ ، جَوّاظٍ ، سَخّابٍ فِي الأَسواقِ ، جيفَةٍ بِاللَّيلِ حِمارٍ بِالنَّهارِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هر سختْ دلِ متكبرِ مال اندوزِ فريادزن در بازارها را كه در شب ، مرداری بويناك و در روز ، چون الاغ است ، دشمن می دارد .

السنن الكبرى : ١٠/٣٢٧/٢٠٨٠٤ ، موارد الظمآن : ٤٨٥/١٩٧٥ كلاهما عن أبي هريرة ، سلسلة الأحاديث الصحيحة : ١ / ٣٣١ / ١٩٥ ، كنز العمّال : ١٦ / ٤ / ٤٣٦٧٩ .

حدیث۲۱۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ موسَى بنَ عِمرانَ سَأَلَ رَبَّهُ ورَفَعَ يَدَيهِ فَقالَ : «يا رَبِّ ، أينَ ذَهَبتُ اُوذيتُ» ! فَأَوحَى اللّه ُ تَعالى إلَيهِ : يا موسى ، إنَّ في عَسكَرِكَ غَمّازا . فَقالَ : يا رَبِّ ، دُلَّني عَلَيهِ ؟ فَأَوحَى اللّه ُ تَعالى إلَيهِ : إنّي اُبغِضُ الغَمّازَ فَكَيفَ أغمِزُ ؟!

رسول خدا صلى الله عليه و آله : موسى بن عمران ، از پروردگارش مسئلت كرد و دستانش را به دعا برداشت و گفت : پروردگارا ! هرجا كه رفتم ، آزارم دادند .

خداوند به او وحى كرد : «اى موسى ! در ميان لشكرت سخن چينى هست» .

موسى گفت : پروردگارا ! او را به من بنما .

خداوند متعال به او وحى كرد : «من سخن چين را دشمن مى دارم؛ پس چگونه خودم سخن چينى كنم ؟» .

صحيفة الرضا عليه السلام : ۱۱۳ / ۶۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۹۳ / ۱ .

حديث۲۱۷۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ الفاحِشَ البَذِيَّ ، وَالسّائِلَ المُلحِفَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، ناسزاگوىِ هرزه درا و گداى سِمِج را دشمن مى دارد .

الكافى : ۲ / ۳۲۵ / ۱۱ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، الخصال : ۲۶۶ / ۱۴۷ عن أبى هريرة ، الزهد للحسين بن سعيد : ۱۰ / ۲۰ عن جابر عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، تنبيه الخواطر : ۱ / ۱۲۴ ، روضة الواعظين : ۴۱۷ ، الأمالى للطوسى : ۳۹ / ۴۳ عن ابن عمر وليس فيه «الفاحش» ، دلائل الإمامة : ۶۶ / ۱ عن ابن مسعود عن فاطمة عليهاالسلام وفيه «الضنين» بدل «البذى» ، بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۱/۱۱ ؛ المعجم الكبير : ۲۲ / ۴۱۴ / ۱۰۲۴ عن ابن مسعود عن فاطمة عليهاالسلام ، سنن الترمذى : ۴ / ۳۶۲ / ۲۰۰۲ ، الأدب المفرد : ۱۴۲ / ۴۶۴ ، السنن الكبرى : ۱۰ / ۳۲۶ / ۲۰۷۹۸ كلّها عن أبى الدرداء وليس فيها «والسائل الملحف» ، كنز العمّال : ۱۵/۸۷۷/۴۳۴۸۵ .

حديث۲۱۷۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إيّاكُم وَالفُحشَ ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جل لا يُحِبُّ الفاحِشَ المُتَفَحِّشَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : از سخن زشت و ناسزا بپرهيز كه خداوند عز و جلبد زبانِ ناسزاگوى را دشمن مى دارد .

الخصال : ۱۷۶ / ۲۳۵ عن أبى هريرة ، الكافى : ۲ / ۳۲۴ / ۴ عن أبى جميلة يرفعه عن الإمام الباقر عليه السلاموفيه «إنّ اللّه يبغض الفاحش المتفحّش» .

حديث۲۱۷۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ ابنَ السَّبعينَ فى هَيئَةِ ابنِ عِشرينَ ؛ فى مِشيَتِهِ ومَنظَرِهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، آدم هفتاد ساله اى را كه در رفتار و جلوه ، چون جوان بيست ساله است ، دشمن مى دارد .

المعجم الأوسط : ۶ / ۵۷ / ۵۷۸۲ عن أنس ، كنز العمّال : ۳ / ۵۲۵ / ۷۷۳۱ .

حدیث۲۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى لَيُبغِضُ المُؤمِنَ الضَّعيفَ ؛ الَّذى لا زَبرَ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، مؤمن ناتوانی را که از قدرت بازدارندگی تهی است ، دشمن می دارد .

معانی الأخبار : ۳۴۴ / ۱ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ۲۴۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۰ / ۷۷ / ۳۱ ؛ كنز العمّال : ۳ / ۳۸۰ / ۷۰۴۳ نقلاً عن العقيلى عن أبى هريرة وليس فيه «الضعيف» .

حدیث۲۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغَضُ النّاسِ إلَى اللّه ِ وأبعَدُهُم مِنهُ مَجلِسا إمامٌ جائِرٌ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ مردم در نزد خدا و دورترینشان در منزلت نزد او ، پیشوای ستمکار است .

سنن الترمذی: ۳/۶۱۷/۱۳۲۹، مسند ابن حنبل : ۴ / ۴۶ / ۱۱۱۷۴ و ص ۱۱۱ / ۱۱۵۲۵ ، البداية والنهاية : ۲/۱۴ كلّها عن أبيسعيد الخدريّوفيها «أشدّهم عذابا» بدل«أبعدهم منه مجلسا»، كنز العمّال: ۶/۹ /۱۴۶۰۴ ؛ روضة الواعظين : ۵۱۲ وفيه «أشدّهم عذابا» بدل «أبعدهم منه مجلسا» ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۱ / ۵۹ .

حدیث۲۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِن أبغَضِ الخَلقِ إلَى اللّه ِ عز و جل لَمَنَ آمَنَ ثُمَّ كَفَرَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : از جمله دشمن ترینِ آفریدگان در نزد خدا ، کسی است که ایمان آورده و سپس کفر ورزیده است .

المعجم الكبير : ۲۰/۱۱۴/۲۲۶ ، حلية الأولياء : ۵/۱۵۶ كلاهما عن معاذ ، كنز العمّال : ۱/۹۰/۳۸۸ ، راجع العفو/ مواضع عفو اللّه سبحانه .

حدیث۲۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبغَضَ الرِّجالِ إلَى اللّه ِ الأَلَدُّ الخَصِمُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ کسان در نزد خدا ، دشمنِ کینه توزِ ستیزه گر است .

صحيح البخارى : ۲ / ۸۶۷ / ۲۳۲۵ ، صحيح مسلم : ۴ / ۲۰۵۴ / ۲۶۶۸ ، سنن الترمذى : ۵ / ۲۱۴ / ۲۹۷۶ ، سنن النسائى : ۸ / ۲۴۸ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۳۲۹ / ۲۴۳۹۷ ، صحيح ابن حبّان : ۱۲ / ۵۰۹ / ۵۶۹۷ ، السنن الكبرى: ۱۰/۱۸۵/۲۰۲۹۷، شُعب الإيمان : ۶/۳۴۰/۸۴۲۹ كلّها عن عائشة ، كنز العمّال : ۳/۵۶۵/۷۹۲۶ .

حدیث۲۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبغَضَ النّاسِ إلَى اللّهِ عز و جل رَجُلٌ جَرَّدَ ظَهرَ مُسلِمٍ بِغَيرِ حَقٍّ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که به ناحق ، پشتِ مسلمانی را برهنه کند [و بر آن تازیانه زند] .

الكافی : ۷ / ۲۶۰ / ۲ ، تهذیب الأحكام : ۱۰ / ۱۴۸ / ۵۸۸ كلاهما عن السكونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، الجعفریّات : ۱۳۳ بإسناده عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، جامع الأحادیث للقمّیّ : ۲۰۱ عن الإمام علیّ علیه السلام؛ المعجم الكبیر : ۸ / ۱۱۶ / ۷۵۳۶ ، مسند الشامیّین : ۲ / ۱۰ / ۸۲۵ كلاهما عن أبی اُمامة وفیهما «لقی اللّه وهو علیه غضبان» بدل «إنّ أبغض الناس إلی اللّه » .

حدیث۲۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغَضُ الخَلقِ إلَى اللّهِ عز و جل مَن جَرَّدَ ظَهرَ مُسلِمٍ بِغَيرِ حَقٍّ ، ومَن ضَرَبَ فی غَيرِ حَقٍّ مَن لَم يَضرِبهُ ، أو قَتَلَ مَن لَم يَقتُلهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ مردم نزد خداوند عز و جل کسی است که به ناحق ، پشت مسلمانی را برهنه کند [و بر آن تازیانه زند] و کسی است که به ناحق ، آن را که او را نزده است ، بزند یا آن را [که مرتکب قتلی نشده است] بکشد .

دعائم الإسلام : ۲ / ۴۴۴ / ۱۵۵۱ .

حدیث۲۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغَضُ النّاسِ إلَى اللّهِ ثَلاثَةٌ : مُلحِدٌ فِی الحَرَمِ ، ومُبتَغٍ فِی الإِسلامِ سُنَّةَ الجاهِلِيَّةِ ، ومُطَّلِبٌ دَمَ امرِئٍ بِغَيرِ حَقٍّ لِيُهريقَ دَمَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ مردم نزد خداوند ، سه تن هستند : ملحد در حرم خدا ؛ کسی که در اسلام ، در پیِ سنّتی جاهلی است ؛ و کسی که در پیِ دیگری است تا به ناحق ، خونش را بریزد .

صحیح البخاری : ۶ / ۲۵۲۳ / ۶۴۸۸ ، السنن الكبری : ۸ / ۵۱ / ۱۵۹۰۲ كلاهما عن ابن عبّاس ، كنز العمّال : ۱۶/ ۳۷ / ۴۳۸۳۳ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۱۷۶ / ۲۱۶ وفیه «متّبع» بدل «مبتغ» .

حدیث۲۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبغَضَ الخَلقِ إلَيَّ مَن تَمَثَّلَ بی وَادَّعی رُبوبِيَّتی ، وأبغَضَهُم إلَيَّ بَعدَهُ مَن تَمَثَّلَ بِمُحَمَّدٍ ونازَعَهُ نُبُوَّتَهُ وَادَّعاها ، وأبغَضَهُم إلَيَّ بَعدَهُ مَن تَمَثَّلَ بِوَصِيِّ مُحَمَّدٍ . . . ، وأبغَضَهُم إلَيَّ بَعدَ هؤُلاءِ المُدَّعينَ ـ لِما هُم بِهِ لِسَخَطی مُتَعَرِّضونَ ـ مَن كانَ بِفِعلِهِم مِنَ الرّاضينَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ به نقل از جبرئیل، از خداوند متعال ـ : دشمن ترینِ آفریدگان، در نزد من ، کسی است که خود را همانند من پندارد و مدّعی پروردگاری[ای مانند]من شود . پس از او دشمن ترینشان در نزدم ، کسی است که خود را همانند محمّد صلی الله علیه و آلهپندارد و به نزاع با پیامبری او بپردازد و خود، مدّعی آن گردد. پس از او دشمن ترینشان در نزدم ، کسی است که خود را همانند جانشین محمّد پندارد ... و دشمن ترینشان پس از این مدّعیان ـ که خود را آماج خشم من ساخته اند ـ کسی است که

به کردار این مدّعیان ، خشنود باشد .

التفسير المنسوب إلى الإمام العسكريّ عليه السلام : ۴۳ / ۱۹ ، تأويل الآيات الظاهرة : ۱ / ۲۸ / ۱۰ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۶ / ۵۹ .

حدیث۲۱۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا تَجِدُ أبغَضَ إلَى اللّه ِ مِن قارِئٍ مُتَكَبِّرٍ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دشمن تر از قاری [قرآنِ] متکبر ، نزد خدا نخواهی یافت .

الفردوس : ۲ / ۴۹ / ۲۲۸۲ عن أنس ، كنز العمّال : ۱۰ / ۲۷۱ / ۲۹۴۱۷ و ص ۲۱۰ / ۲۹۱۱۳ وفيه «فخور» بدل «متكبّر» .

حدیث۲۱۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ مِن أبغَضِ القُرّاءِ إلَى اللّه ِ الَّذينَ يَزورونَ الاُمَراءَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : از دشمن‌ترینْ قاریان [قرآن در نزد خداوند] ، کسانی هستند که به دیدار حاکمان می روند .

سنن ابن ماجة : ۱ / ۹۴ / ۲۵۶ عن أبي هريرة ، كنز العمّال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۸۰ .

حدیث۲۱۸۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أبغَضُ العِبادِ إلَى اللّه ِ عز و جل مَن ضَنَّ عَلى عِيالِهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دشمن ترینِ بندگان در نزد خداوند عز و جلکسی است که نسبت به خانواده اش بخل ورزد .

الفردوس : ۱ / ۳۶۷ / ۱۴۸۲ عن أبي هريرة ، كنز العمّال : ۶ / ۳۸۴ / ۱۶۱۷۰ وفيه «ضيّق» بدل «ضنّ» .

حدیث۲۱۸۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أبغَضَ عِبادِ اللّه ِ إلَى اللّه ِ العِفريتُ النِّفريتُ الَّذى لَم يُرزَأ فى مالٍ ولا وَلَدٍ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دشمن ترینِ بندگان در نزد خداوند ، خبیث گزافه کاری است که از مال و فرزندش خیری به کسی نمی رسد .

. شُعب الإيمان : ۷ / ۱۷۷ / ۹۹۱۰ عن أبي عثمان النهدي ، الفردوس : ۱ / ۱۵۳ / ۵۵۷ عن عائشة نحوه ، كنزالعمّال: ۳/۲۸۵/ ۶۵۷۸.

حدیث۲۱۸۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أبغَضَ الخَلقِ إلَى اللّه ِ ثَلاثَةٌ : الرَّجُلُ يُكثِرُ النَّومَ بِالنَّهارِ ولَم يُصَلِّ مِنَ اللَّيلِ شَيئا ، وَالرَّجُلُ يُكثِرُ الأَكلَ ولا يُسَمِّى اللّه َ عَلى طَعامِهِ ولا يَحمَدُهُ ، وَالرَّجُلُ يُكثِرُ الضِّحكَ مِن غَيرِ عَجَبٍ ؛ فَإِنَّ كَثرَةَ الضِّحكِ تُميتُ القَلبَ وتورِثُ الفَقرَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دشمن ترینِ آفریدگان در نزد خداوند ، سه تن هستند : کسی که در روز ، بسیار می خوابد و در

هیچ پاره ای از شب به نماز نمی ایستد ؛ کسی که بسیار می خورد ، امّا به هنگام خوردن ، نام خدا را نمی برد و او را نمی ستاید؛ و کسی که بدون [موجبات]شگفتی ، بسیار می خندد ؛ زیرا خندیدنِ بسیار ، دل را می میراند و فقر به بار می آورد .

کنز العمّال : ۷ / ۷۹۱ / ۲۱۴۳۱ نقلاً عن الدیلمی عن ابن عمر .

حدیث۲۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبغَضَ النّاسِ إلَى اللّه ِ مَنِ اتَّقاهُ النّاسُ لِلِسانِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ مردم در نزد خداوند ، کسی است که به خاطرِ زبانش از او بترسند .

عوالی اللآلی : ۱ / ۷۲ / ۱۳۵ ، الکافی : ۲ / ۳۲۳ / ۴ عن عیص بن القاسم عن الإمام الصادق علیه السلام وفیه «إنّ أبغض خلق اللّه عبد اتّقی الناس لسانه» .

حدیث۲۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغَضُكُم إلَى اللّه ِ المَشّاؤونَ بِالنَّميمَةِ ، المُفَرِّقونَ بَينَ الإخوانِ ، المُلتَمِسونَ لِلبُرَآءِ العَثَراتِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین شما در نزد خداوند ، سخن چینان هستند که میان برادران ، جدایی می افکنند و برای بی گناهان، لغزش می تراشند .

تفسیر مجمع البیان : ۱۰/۵۰۰ ، عوالی اللآلی : ۱/۱۰۰/۲۱ کلاهما عن أبی هریرة ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۸۳ ؛ تاریخ بغداد : ۱/۳۸۲/۳۵۰ عن أنس وفیه «لهم» بدل «للبراء» ، المعجم الأوسط : ۷/۳۵۰/۷۶۹۷ وفیه «الأحبّة» بدل «الإخوان» و«العنت» بدل «العثرات»، الغیبة والنمیمة لابن أبی الدنیا: ۱۰۸/۱۱۸، الصمت لابن أبی الدنیا: ۱۴۲ / ۲۵۳ کلّها عن أبی هریرة ، کنز العمّال: ۳ / ۱۵ / ۵۲۱۵ .

حدیث۲۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أبغَضَ النّاسِ إلَى اللّه ِ تَعالى مَن يَقتَدى بِسَيِّئَةِ المُؤمِنِ ولا يَقتَدى بِحَسَنَتِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ مردم در نزد خداوند متعال ، کسی است که کار بد مؤمن را سرمشق قرار می دهد؛ امّا کار نیکش را سرمشق قرار نمی دهد .

الجعفریّات : ۱۹۷ ، النوادر للراوندی: ۸ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام، بحار الأنوار: ۷۲/۲۰۸/۱۰ .

حدیث۲۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغَضُ النّاسِ إلَى اللّه ِ عز و جل مَن كانَ ثَوبُهُ خَيرا مِن عَمَلِهِ ، وأن يَكونَ ثِيابُهُ ثِيابَ الأَنبِياءِ وعَمَلُهُ عَمَلَ الجَبابِرَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترینِ مردم نزد خداوند عز و جلکسی است که لباسش از کردارش بهتر باشد ؛ لباسش لباسِ پیامبران باشد و کردارش کردارِ جبّاران !

الفردوس : ۱ / ۳۶۷ / ۱۴۸۱ عن عائشة ، کنز العمّال : ۳ / ۴۷۲ / ۷۴۸۳ .

حديث۲۱۹۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ثَمانِيَةٌ أبغَضُ خَليقَـةِ اللّه إلَيـهِ يَـومَ القِيامَـةِ : السَّقّارونَ ؛ وهُـمُ الكَـذّابونَ ، وَالخَيّالونَ ؛ وهُمُ المُستَكبِرونَ ، وَالَّذينَ يَكنِزونَ البَغضـاءَ لاِءِخوانِهِم في صُـدورِهِم فَـإِذا لَقوهُـم حَلَفوا لَهُم ، وَالَّذينَ إذا دُعوا إلَى اللّه ورَسولِهِ كـانوا بِطـاءً وإذا دُعوا إلَى الشَّيطـانِ وأمرِهِ كـانوا سِراعا ، وَالَّذينَ لا شَرِفَ لَهُم طَمَعٌ مِنَ الـدُّنيا إلاَّ استَحَلّوهُ بِأَيمانِهِم وإن لَم يَكُن لَهُم بِذلِكَ حَقٌّ، وَالمَشّاؤونَ بِالنَّميمَةِ ، وَالمُفَرِّقونَ بَينَ الأَحِبَّةِ، وَالباغونَ البُرَآءَ الرُّحضَةَ. اُولئِكَ يَقذَرُهُمُ الرَّحمنُ عز و جل.

رسول خدا صـلى الله عليه و آله : هشت تن هستند كه در روز قيامت ، دشمن ترين كسان در نزد خداوند خواهند بود : دروغگويان ؛ مستكبران؛ كسـانى كه كينه برادرشـان را در سـينه نگه مى دارنـد و چون آنان را ببيننـد برايشان سوگنـد مى خورنـد [كه دوسـتشان دارنـد] ؛ كسانى كه چون به سوى خـدا و پيامبرش خوانـده شونـد ، درنگ مى كننـد و كُنـدى مى نماينـد و چون به سوى شـيطان و كارهايش خوانـده شونـد ، مى شـتابند ؛ كسانى كه هرگاه آزمنـدى دنيا برايشان جلوه گر شود ، آن را با سوگندهايشان ، براى خود حلال مى شـمرند ، گرچه بـدان حقى نداشـته باشـند ؛ سـخن چينان ؛ تفرقه اندازان در ميان برادران؛ و كسانى كه براى بى گناهان ، لغزش مى جويند و مى تراشند . خداى رحمان عز و جلايشان را پليد مى شمارد .

تاريخ دمشق: ۷/۸۶/۱۶۲۲ عن الوضين بن عطاء و ح ۱۶۲۱ نحوه، كنز العمّال : ۱۶/۹۲/۴۴۰۴۴، وص ۷۰/۴۳۹۷۵ وراجع حلية الأولياء: ۶/۷۶، التوبيخ والتنبيه: ۹۴/۶۱، مساوئالأخلاق للخرائطى: ۱۲۲/۲۹۷.

حديث۲۱۹۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أبغَضَ الخَلقِ إلَى اللّه عز و جل العالِمُ يَزورُ العُمّالَ .

رسول خـدا صـلى الله عليه و آله : دشـمن ترينِ خلق در نزد خداونـد عز و جلعالِمى است كه به ديدار كارگزاران [حكومت ستمكار]مى رود .

الفردوس : ۱ / ۲۱۵ / ۸۲۲ ، كنز العمّال : ۱۰ / ۱۸۸ / ۲۸۹۸۵ نقلاً عن ابن لال وكلاهما عن أبى هريرة .

حديث۲۱۹۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ . . . يُبغِضُ البُؤسَ وَالتَّباؤُسَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، فقر و فقيرنمايى را دشمن مى دارد .

شُعب الإيمان: ۵/۱۶۳/۶۲۰۱ عن أبى سعيد وح۶۲۰۲ وفيه عن أبى هريرة ، المعجم الكبير: ۵/۲۷۳/۵۳۰۸ وفيه عن زهير بن أبى علقمة ، الزهد لهنّاد : ۲/۴۲۱/۸۲۶ عن يحيى بن جعدة ، كنز العمّال : ۶/۶۳۹/۱۷۱۶۶؛ الكافى : ۶ / ۴۴۰ / ۱۴ عن أبى هاشم عن بعض أصحابنا عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ۵۶ وفيه «التبؤّس» بدل «التباؤس» ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السـلام : ۳۵۴ وفيه «أروى أنّ اللّه . . .» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۹ / ۱۵۸ .

حديث۲۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ يُبغِضُ الوَسِخَ وَالشَّعِثَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، چرك و ژولیدگی را دشمن می دارد .
شُعب الإيمان : ۵ / ۱۶۸ / ۶۲۲۶ عن عائشة ، كنز العمّال : ۶ / ۶۴۱ / ۱۷۱۸۱ .

حدیث۲۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ يُحِبُّ الإنفاقَ ويُبغِضُ الإقتارَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هزینه کردن را دوست می دارد و ناخنْ خشکی را دشمن می دارد .
نوادر الأُصول : ۱/۳۲۶ عن الزبير بن العوّام ، حياة الحيوان : ۱/۲۵۷ ، كنز العمّال : ۱۵/۸۹۲/ ۴۳۵۲۷ نقلاً عن ابن عساكر وكلاهما عن عمران بن حصين ؛ بحار الأنوار : ۶۴ / ۲۸۲ / ۴۳ .

حدیث۲۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ اللّه َ عز و جل يُبغِضُ الآكِلَ فَوقَ شِبَعِهِ ، وَالغافِلَ عَن طاعَةِ رَبِّهِ ، وَالتّارِكَ سُنَّةَ نَبِيِّهِ ، وَالمُخفِرَ ذِمَّتَهُ ، وَالمُبغِضَ عِترَةَ نَبِيِّهِ ، وَالمُؤذِيَ جيرانَهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل کسی را که پس از سیری باز هم می خورد ، کسی را که از فرمانبری پروردگارش غفلت می کند ، آن که سنّت پیامبرش را رها می کند ، آن که به پیمانش وفادار نیست ، آن که با خاندان پیامبرش دشمنی می ورزد و آن که همسایگانش را می آزارد ، دشمن می دارد .
كنز العمّال : ۱۶ / ۸۷ / ۴۴۰۲۹ نقلاً عن الديلمي عن أبي هريرة .

حدیث۲۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثَةٌ يُبغِضُهَا اللّه ُ : كَثرَةُ الكَلامِ ، وكَثرَةُ المَنامِ ، وكَثرَةُ الطَّعامِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، سه چیز را دشمن می دارد : پرگویی ، پرخوابی و پرخوری .
تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۲۱ .

حدیث۲۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الضِّحكُ ضِحكانِ : أمَّا الضِّحكُ الَّذي يَمقُتُ اللّه ُ تَعالى عَلَيهِ ، فالرَّجُلُ يَتَكَلَّمُ بِالكَلِمَةِ الجَفاءِ و الباطِلِ لِيَضحَكَ أو يُضحِكَ ، يَهوي بِها في جَهَنَّمَ سَبعينَ خَريفا.
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خنده ، دو گونه است: ... اما خنده ای که خداوند متعال آن را دشمن می دارد ، آن است که فرد ، سخن ناروا و باطلی می گوید تا بخندد یا بخنداند و به موجب آن تا مسافت هفتاد سال راه در دوزخ سقوط می کند .

الجامع الصغير : ٢ / ١٢٧ / ٥٢٣٢ .

حديث٢١٩٨

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا يُحِبُّ اللّه ُ إضاعَةَ المالِ ، ولا كَثرَةَ السُّؤالِ ، ولا قيلَ وقالَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، تباه كردن مال ، پرسش بسيار و قيل و قال را دوست ندارد .

مسند أبيعلى: ۶ / ۱۰۴ / ۶۵۶۰ ، صحيح مسلم: ۳ / ۱۳۴۰ / ۱۷۱۵ ، مسند ابن حنبل: ۳ / ۲۹۶ / ۸۸۰۷ وص۲۱۷ / ۸۳۴۲ كلّها عن أبى هريرة ، المعجم الكبير : ۲۰ / ۳۹۸ / ۹۴۳ عن وراد مولى المغيرة بن شعبة ، المعجم الأوسط : ۶ / ۱۹ / ۵۶۶۷ عن معقل بن يسار ، كنز العمّال : ۱۶ / ۴۶ / ۴۳۸۷۱ ؛ الكافى : ۵ / ۳۰۱ / ۵ عن الوشّاء عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تحف العقول : ۴۴۳ عن الإمام الرضا عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۳۵ / ۱۶ .

حديث٢١٩٩

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ كَرِهَ لَكُم ثَلاثا : اللَّغوَ عِندَ القُرآنِ ، ورَفعَ الصَّوتِ فِى الدُّعاءِ ، وَالتَّخَصُّرَ فِى الصَّلاةِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، سه چيز را از [كارهاى] شما ناخوش مى دارد : [پرداختن به كار] لغو به هنگام قرائت قرآن ، به صداى بلند دعا كردن و دست به پهلو زدن در نماز .

الزهد لابن المبارك : ۵۴۴ / ۱۵۶۰ ، كنز العمّال : ۱۶ / ۳۸ / ۴۳۸۳۴ وفيه «التحضير» بدل «التخصّر» نقلاً عن عبد الرزّاق وكلاهما عن يحيى بن أبى كثير و ص ۴۶ / ۴۳۸۷۰ نقلاً عن الديلمى عن جابر .

حديث٢٢٠٠

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أبغَضُ الكَلامِ إلَى اللّه ِ عز و جل أن يَقولَ الرَّجُلُ لِلرَّجُلِ : «اِتَّقِ اللّه َ» فَيَقولَ : «عَلَيكَ بِنَفسِكَ» .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : ناخوش ترينِ سخنان در نزد خداوند عز و جل آن است كه كسى به ديگرى بگويد : «از خدا بترس!» و آن شخص پاسخ دهد : «تو خودت را بپاى!» [و پندش را گوش نكند] .

شُعب الإيمان: ۱/۴۳۶/۶۳۰، الفردوس: ۱/۲۱۵/۸۱۹ كلاهما عن ابن مسعود، كنز العمّال: ۳/۶۶۰/۸۳۸۷ .

از۲۲۰۱تا۲۴۰۰

حديث٢٢٠١

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كَبُرَ مَقتا عِندَ اللّه ِ الأَكلُ مِن غَيرِ جوعٍ ، وَالنَّومُ مِن غَيرِ سَهَرٍ، وَالضِّحكُ مِن غَيرِ عَجَبٍ ، وصَوتُ الرَّنَّةِ عِندَ المُصيبَةِ ، وَالمِزمارُ عِندَ النِّعمَةِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خوردن از سرِ سيرى ، خواب بى شب زنده دارى ، خنده بى [موجب] شگفتى ، ناله بلند به هنگام

مصیبت ، و بانگ نای در نعمت (شادمانی) ، نزد خدا سخت ناپسند است .

الفردوس : ۳ / ۳۰۶ / ۴۹۲۰ عن عبداللّه بن عمرو ، کنز العمّال : ۱۶ / ۸۰ / ۴۴۰۱۱ .

حدیث۲۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ الغَیرَةِ ما یُحِبُّ اللّه ُ ، ومِنها ما یُبغِضُ اللّه ُ ؛ فَأَمَّا الَّتی یُحِبُّهَا اللّه ُ فَالغَیرَةُ فِی الرّیبَةِ . وأمَّا (الغَیرَةُ) الَّتی یُبغِضُهَا اللّه ُ فَالغَیرَةُ فی غَیرِ ریبَةٍ .

وإنَّ مِنَ الخُیَلاءِ ما یُبغِضُ اللّه ُ ، ومِنها ما یُحِبُّ اللّه ُ ، فَأَمَّا الخُیَلاءُ الَّتی یُحِبُّ اللّه ُ فَاختِیالُ الرَّجُلِ نَفسَهُ عِندَ القِتالِ ، وَاختِیالُهُ عِندَ الصَّدَقَةِ . وأمَّا الَّتی یُبغِضُ اللّه ُ فَاختِیالُهُ فِی البَغیِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خدا نوعی از غیرت را دوست دارد و نوعی را دشمن می دارد . غیرتی که خدا دوست دارد ، غیرت در امور شُبهه ناک است ، و آن [غیرتی]که دشمنش می دارد ، غیرت بدون شبهه است .

خداوند ، نوعی از تکبّر را دوست دارد و نوعی را دشمن می دارد . تکبّری که خداوند دوستش می دارد ، خودپسندی و تکبّر انسان به هنگام کارزار [در راه خدا] و تکبّر در برابر صدقه (مناعت طبع و نگرفتن آن) است ؛ و امّا آن [تکبّری] که خدا دشمنش می دارد ، تکبّر بنده در راه ستمگری و تجاوز است .

سنن أبی داود : ۳ / ۵۰ / ۲۶۵۹ ، سنن النسائی : ۵ / ۷۸ ، مسند ابن حنبل : ۹ / ۱۹۳ / ۲۳۸۱۱ ، صحیح ابن حبّان : ۱/۵۳۰/۲۹۵، السنن الکبری: ۷/۵۰۳/۱۴۸۰۱، المعجم الکبیر: ۲/۱۹۰/۱۷۷۳ ، شُعب الإیمان: ۷/۴۱۳/۱۰۸۰۳ کلّها عن جابر بن عتیک نحوه، سنن ابن ماجة: ۱/۶۴۳/۱۹۹۶ عن أبیهریرة ، سنن الدارمی : ۲/۵۸۸/۲۱۴۶ عن جابر بن عتیک وفیهما إلی «فی غیر ریبة» ، کنز العمّال : ۳ / ۳۸۵ / ۷۰۶۶ .

حدیث۲۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أحَلَّ اللّه ُ شَیئا أبغَضَ إلَیهِ مِنَ الطَّلاقِ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : طلاق ، منفورترین حلال در نزد خداوند است .

سنن أبی داود : ۲ / ۲۵۵ / ۲۱۷۷ عن محارب ، کنز العمّال : ۹ / ۶۶۱ / ۲۷۸۷۱ .

حدیث۲۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إیّاکَ وإسبالَ الإزارِ وَالقَمیصِ ؛ فَإِنَّ ذلِکَ مِنَ المَخیلَةِ ، وَاللّه ُ لا یُحِبُّ المَخیلَةَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ از جمله سفارش هایش به مردی از قبیله بنی تمیم ـ : از بلند گذاشتن پیراهن و ازارت بپرهیز ، که نشانه تکبّر است و خداوند ، تکبّر را دوست ندارد .

الکافی : ۶ /۴۵۶ / ۵، المحاسن : ۱ / ۲۱۵ / ۳۹۲، مشکاة الأنوار : ۷۵ وفیه «الخیلاء» بدل «المخیلة» فی کلا

حدیث۲۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما شَیءٌ أبغَضُ إلَی اللّهِ عز و جل مِنَ البُخلِ ، وسوءِ الخُلُقِ، وإنَّهُ لَیُفسِدُ العَمَلَ کَما یُفسِدُ الخَلُّ العَسَلَ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هیـچ چیز در نزد خداونـد عز و جلمنفورتر از بخل و بدخویی نیست که این یکی ، همان گونه که سرکه عسل را تباه می کند ، ایمان را تباه می کند .

مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۱ / ۱۹ عن ابن عبّاس ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۳۱ / ۳۵ .

حدیث۲۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ شَیءٌ أبغَضَ إلَی اللّهِ مِن بَطنٍ مَلآنَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز در نزد خداوند ، منفورتر از شکمِ پُر نیست .

عیون أخبار الرضا علیه السـلام : ۲ / ۳۶ / ۸۹ ، صـحیفهٔ الرضا علیه السـلام : ۱۰۹ / ۶۶ کلاهمـا عن أحمـد بن عامر الطائی عن الإمام الرضـا عن آبائه علیهم السـلام ، الکافی : ۶ / ۲۷۰ / ۱۱ ، المحاسن : ۲ / ۲۳۲ / ۱۷۰۹ کلاهمـا عن أبی الجارود عن الإمام الباقر علیه السـلام ، جامع الأحادیث للقمّی : ۲۰۱ عن الإمام الباقر علیه السـلام ، بحار الأنوار : ۶۶ / ۳۳۳ / ۱۴ ؛ الفردوس : ۳ / ۳۸۵ / ۵۱۷۵ عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث۲۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن شَیءٍ أحَبُّ إلَی اللّهِ تَعالی مِن شابٍّ تائِبٍ ، وما مِن شَیءٍ أبغَضُ إلَی اللّهِ تَعالی مِن شَیخٍ مُقیمٍ عَلی مَعاصیهِ . وما فِی الحَسَناتِ حَسَنَهٌ أحَبُّ إلَی اللّهِ تَعالی مِن حَسَنَهٍ تُعمَلُ فی لَیلَهِ جُمُعَهٍ أو یَومِ جُمُعَهٍ ، وما مِنَ الذُّنوبِ ذَنبٌ أبغَضُ إلَی اللّهِ تَعالی مِن ذَنبٍ یُعمَلُ فی لَیلَهِ الجُمُعَهِ أو یَومِ الجُمُعَهِ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : نزد خداوند متعال ، هیچ چیزی محبوب تر از جوانی توبه کار و نیز هیچ چیزی منفورتر از پیری که همچنـان گنـاه می کنـد ، نیست . در میان نیکی ها هیـچ نیکی ای نزد خداونـد متعال ، محبوب تر از نیکی ای که در شب جمعه و یا روز جمعه به جای آورده شود ، نیست و در میان گناهان نیز هیـچ گناهی نزد خداوند متعال ، منفورتر از گناهی که در شب جمعه یا روز جمعه انجام شود ، نیست .

کنز العمّال : ۴ / ۲۱۷ / ۱۰۲۳۳ نقلاً عن أمالی السمعانی عن سلمان .

حدیث۲۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا مَن إلَیهِ یَلجَأُ المُتَحَیِّرونَ ، یا مَن بِهِ یَستَأنِسُ المُریدونَ ، یا مَن بِهِ یَفتَخِرُ المُحِبّونَ .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله ـ در دعای «جوشن کبیر» ـ : ای آن که سـرگردانان به او پناه می آورند ! ای آن که خواسـتاران به او انس می گیرند ! ای آن که دوستداران به او افتخار می کنند !

البلد الأمین : ۴۰۶ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۸۹ .

حدیث۲۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ يُحِبُّ أن يَعلَمَ مَنزِلَتَهُ عِندَ اللّهِ فَليَنظُر كَيفَ مَنزِلَةُ اللّهِ عِندَهُ ؛ فَإِنَّ اللّهَ يُنزِلُ العَبدَ مِنهُ حَيثُ أنزَلَهُ مِن نَفسِهِ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هرکه دوست دارد بدانـد نزد خـدا چه موقعیتی دارد ، به موقعیت خدا نزد خودش توجّه کند ؛ زیرا خدا بنده را در همان جایگاهی می نهد که او خدا را نزد خود ، در چنان جایگاهی نهاده است .

المستدرک علی الصحیحین : ۱ / ۶۷۲ / ۱۸۲۰ ، المعجم الأوسط : ۳ / ۶۷ / ۲۵۰۱ ، مسند أبی یعلی : ۲ / ۳۴۵ / ۱۸۶۰ و ص ۴۲۸ / ۲۱۳۵ ، شُعب الإیمان : ۱ / ۳۹۸ / ۵۲۸ ، المنتخب من مسند عبد بن حمید : ۳۳۳ / ۱۱۰۷ کلّها عن جابر بن عبداللّه ، کنز العمّال : ۱ / ۴۳۵ / ۱۸۷۷ ؛ إرشاد القلوب : ۶۰ ، تنبیه الخواطر : ۲/۲۳۴، مسکّن الفؤاد : ۸۰ وفیه «ما له عنداللّه » بدل «منزلته عنداللّه »، عدّة الداعی: ۱۶۷ عن الإمام الصادق علیه السلاموفیه «من أراد أن ینظر» بدل «من کان یحبّ أن یعلم» ، بحار الأنوار : ۹۳/۱۶۳/۴۲ .

حدیث۲۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن يَعلَمَ ما لَهُ عِندَ اللّهِ فَليَعلَم ما للّهِ عِندَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دوست دارد بداند که نزد خدا چه موقعیتی دارد ، ببیند که خدا نزد او چه موقعیتی دارد .

المحاسن : ۱ / ۳۹۲ / ۸۷۷ عن السکونی عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، معانی الأخبار : ۲۳۷ / ۱ عن یونس بن ظبیان عن الإمام الصادق علیه السلام ، الجعفریّات : ۱۶۶ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السـلام عنه صلی الله علیه و آله ، مشکاه الأنوار : ۱۱ عن الإمام الصادق علیه السـلامعنه صـلی الله علیه و آله ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۲۳۰ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۱۱۸ ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۴۰ ؛ الفردوس : ۳ / ۵۹۳ / ۵۸۵۸ ، کنز العمّال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۵۷ کلاهما عن أنس وفیهما «من أراد» بدل «من أحبّ» .

حدیث۲۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّهُ العَبـدَ نـادى جِبريـلَ : «إنَّ اللّهَ يُحِبُّ فُلانـا فَأَحبِبهُ» ، فَيُحِبُّهُ جِبريلُ . فَيُنادي جِبريلُ في أهلِ السَّماءِ : «إنَّ اللّهَ يُحِبُّ فُلانا فَأَحِبّوهُ» ، فَيُحِبُّهُ أهلُ السَّماءِ ، ثُمَّ يوضَعُ لَهُ القَبولُ فِي الأَرضِ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه خداونـد بنـده را دوست بـدارد ، به جبرئیل ندا می کند : «خداوند ، فلانی را دوست دارد . پس او را دوست داشتـه باش» . در نتیجه ، جبرئیل دوسـتش می دارد. پس از آن، جبرئیل در میان آسـمانیان نـدا می کند : خداوند ، فلانی را دوست دارد . پس دوسـتش بداریـد . در نتیجه ، آسـمانیان دوسـتش می دارنـد . آن گاه ، زمینه مقبولیت او در زمین فراهم می شود .

صحیح البخاری : ۳ / ۱۱۷۵ / ۳۰۳۷ ، صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۳۰ / ۱۵۷ ، الموطّأ : ۲ / ۹۵۳ / ۱۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۵۹۵ / ۱۰۶۷۹ و ص ۲۴۶ / ۸۵۰۸ ، مسـند الطیالسی : ۳۱۹ / ۲۴۳۶ ، حلیـة الأولیاء : ۱۰/۳۰۶ ، الفردوس : ۱/ ۲۵۰ / ۹۶۷ کلّهـا عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۶۱ ، وراجع سنن الترمذی : ۵ / ۳۱۸ / ۳۱۶۱؛ وراجع إرشاد القلوب : ۱۷۰ .

حدیث۲۲۱۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا قَذَفَ حُبَّهُ فی قُلوبِ المَلائِكَةِ ، وإذا أبغَضَ اللّه ُ عَبدا قَذَفَ بُغضَهُ فی قُلوبِ المَلائِكَةِ ، ثُمَّ يَقذِفُهُ فی قُلوبِ الآدَمِيّينَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، محبّتش را در دل های فرشتگان می افكند و هرگاه بنده ای را دشمن بدارد ، دشمنی اش را در دل های فرشتگان و سپس در دل های انسان ها می افكند .

حلية الأولياء : ۳ / ۷۷ عن أنس ، كنز العمّال : ۱۱ / ۹۴ / ۳۰۷۵۹ .

حديث۲۲۱۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ المِقَةَ مِنَ اللّه ِ ، واُلقِيَت مِنَ السَّماءِ ، فَإِذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا قالَ لِجِبريلَ : «إنّی اُحِبُّ فُلانا» ، فَيُنادی جِبريلُ : إنَّ اللّه َ عز و جل يَمِقُ ـ يَعنی : يُحِبُّ ـ فُلانا ، فَأَحِبّوهُ ، فَيُنزِلُ لَهُ المَحَبَّةَ فِی الأَرضِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : محبّت از خداست و از آسمان فرو افتاده است . از اين رو ، هرگاه خداوند عز و جل بنده ای را دوست بدارد ، به جبرئيل می گويد : «من فلانی را دوست دارم» . پس جبرئيل ندا می كند : خداوند عز و جل فلانی را دوست دارد . پس دوستش بداريد .

پس از آن ، محبّتش را به سوی زمين فرود می آورد .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۹۷ / ۲۲۳۳۳ و ص ۲۹۰ / ۲۲۲۹۶ نحوه ، المعجم الكبير : ۸/۱۲۰/۷۵۵۱ ، المعجم الأوسط : ۴/۶۳/۳۶۱۴ و ج ۶/۳۴۵/۶۵۸۲، نوادر الاُصول : ۱/۴۲۵ وفيها «الصيت» بدل «اُلقيت» وكلّها عن أبی اُمامة ، كنز العمّال : ۱۱/۹۹/۳۰۷۸۸ .

حديث۲۲۱۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا مِن اُمَّتی قَذَفَ فی قُلوبِ أصفِيائِهِ وأرواحِ مَلائِكَتِهِ وسُكّانِ عَرشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحِبّوهُ ، فَذلِكَ المُحِبُّ حَقّا ، طوبى لَهُ ، ولَهُ شَفاعَةٌ عِندَ اللّه ِ يَومَ القِيامَةِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هرگاه خداوند ، بنده ای از امّتم را دوست بدارد ، محبّتش را در دل های برگزيدگانش و در جان های فرشتگان و ساكنان عرشش می افكند ، تا دوستش بدارند . چنين كسی ، به حقيقت ، دوستدار است . خوشا به حالش! و او را در روز قيامت ، نزد خداوند ، حقّ شفاعت است .

مصباح الشريعة : ۵۲۴ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۴ / ۲۳ .

حديث۲۲۱۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: يا رَبِّ ، وَدَدتُ أنّی أعلَمُ مَن تُحِبُّ مِن عِبادِكَ فَاُحِبُّهُ .

قالَ : إذا رَأَيتَ عَبدی يُكثِرُ ذِكری فَأَنَا أذِنتُ لَهُ فی ذلِكَ ، وأنَا اُحِبُّهُ ، وإذا رَأَيتَ عَبدی لا يَذكُرُنی فَأَنَا حَجَبتُهُ عَن ذلِكَ ، وأنَا أبغَضتُهُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله ـ خطاب به خداوند عز و جل ـ: پروردگارا ! دوست داشتم بدانم كدام بنده ات را دوست می داری ،

تا دوستش بدارم .

خداوند فرمود : «هرگاه دیدی بنده ای بسیار مرا یاد می کند ، پس من به او اجازه یاد خود را داده ام و من او را دوست دارم؛ امّا هرگاه دیدی بنده ام مرا یاد نمی کند ، پس من او را از آن بازداشته ام و من او را دشمن می دارم» .

الدعوات: ۲۰/۱۸، بحار الأنوار: ۹۳/۱۶۰/۴۱؛ کنز العمّال: ۲/۲۴۱/۳۹۲۳ نقلاً عن العسکری فی المواعظ عن عمر وج ۱/۴۳۳/۱۸۷۰ نقلًا عن الدارقطنی فی الإفراد وابن عساکر عن ابن عمر عنه صلی الله علیه و آله عن موسی علیه السلام .

حدیث۲۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلامَةُ حُبِّ اللّه ِ حُبُّ ذِکرِ اللّه ِ ، وعَلامَةُ بُغضِ اللّه ِ بُغضُ ذِکرِ اللّه ِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : نشانه دوستی خدا ، دوست داشتن یاد خداست و نشانه دشمنی با خدا ، دشمنی با یاد کردن خداست .

شُعب الإیمان : ۱/۳۶۷/۴۱۰ ، الفردوس : ۳ / ۵۴ / ۴۱۴۱ کلاهما عن أنس ، کنز العمّال : ۱ / ۴۱۷ / ۱۷۷۶ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۹ ، مستدرک الوسائل : ۵ / ۲۸۶ / ۵۸۷۰ نقلًا عن لبّ اللباب للراوندی .

حدیث۲۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أنیسَ الذّاکِرینَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ در دعای «جوشن کبیر» ـ : ای همدمِ یادکنندگانت !

البلد الأمین : ۴۱۰ .

حدیث۲۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أنیسَ مَن لا أنیسَ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ در دعای «جوشن کبیر» ـ : ای همدمِ بی همدمان !

البلد الأمین : ۴۰۴ و ص ۴۰۷ .

حدیث۲۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا حَماهُ الدُّنیا ؛ کَما یَظَلُّ أحَدُکُم یَحمی سَقیمَهُ الماءَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خدا بنده ای را دوست بدارد ، او را از دنیا می پرهیزانَد ، همان گونه که یکی از شما بیمار خود را از آب می پرهیزاند .

سنن الترمذی : ۴ / ۳۸۱ / ۲۰۳۶ ، المستدرک علی الصحیحین : ۴ / ۲۳۰ / ۷۴۶۴ ، صحیح ابن حبّان : ۲/۴۴۴/۶۶۹، المعجم الکبیر:۱۹/۱۲/۱۷، التاریخ الکبیر:۷/۱۸۵/۸۲۳، شُعب الإیمان:۷/۳۲۱/۱۰۴۴۸نحوه ، مشکاة المصابیح: ۲/۶۶۶/۵۲۵۰ کلّها عن قتادة بن

النعمان ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۹۷ / ۱۳۹۷ عن رافع بن خديج ، مسند أبى يعلى : ۶ / ۲۲۷ / ۶۸۳۰ ، اُسد الغابة : ۴ / ۵۰ / ۳۷۰۷ كلاهما عن عقبة بن رافع نحوه ، كنزالعمّال : ۶ / ۴۷۱ / ۱۶۵۹۷ ؛ تنبيه الخواطر : ۲ / ۳۲ نحوه .

حدیث۲۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل يُعطِى الدُّنيا مَن يُحِبُّ ومَن لا يُحِبُّ ، ولا يُعطِى الدّينَ إلاّ لِمَن أحَبَّ ؛ فَمَن أعطاهُ اللّه ُ الدّينَ فَقَد أحَبَّهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، دنيا را به كسى كه دوست دارد و كسى كه دوست ندارد ، مى دهد؛ امّا دين را جز به كسى كه دوست دارد ، نمى دهد . پس هر كه خداوند به وى دين داده ، دوستش داشته است .

مسند ابن حنبل: ۲/۳۳/۳۶۷۲ ، المستدرک على الصحيحين: ۲/۴۸۵/۳۶۷۱، شُعب الإيمان: ۴/۳۹۵/۵۵۲۴ كلّها عن عبداللّه بن مسعود، كنز العمّال : ۱۵/۸۶۲/۴۳۴۳۱ ؛ الكافى : ۲/۲۱۵/۲ ، المحاسن : ۱ / ۳۴۱ / ۷۰۴ كلاهما عن مالك بن أعين ، تحف العقول : ۳۰۰ كلّها عن الإمام الباقر عليه السلام ، التمحيص : ۵۱/۹۶ عن عبداللّه بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام وكلّها نحوه، بحار الأنوار: ۶۸/۲۰۳/۲ .

حدیث۲۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا اِبتَلاهُ بِعَظيمِ البَلاءِ ، فَمَن رَضِىَ فَلَهُ عِندَ اللّه ِ الرِّضى ، ومَن سَخَطَ البَلاءَ فَلَهُ عِندَ اللّه ِ السَّخَطُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند عز و جلبنده اى را دوست بدارد ، او را به بلايى گرفتارى و مصيبتى بزرگ ، مبتلا مى كند . پس اگر آن بنده راضى گشت ، بهره اش نزد خداوند ، رضايت است و اگر ناخشنود گشت ، بهره اش نزد خداوند ، ناخشنودى است .

الكافى : ۲ / ۲۵۳ / ۸ عن زيد الزرّاد ، الخصال : ۱۸ / ۶۴ عن زيد الشحّام ، مشكاة الأنوار : ۲۹۷ كلّها عن الإمام الصادق عليه السلام ، التمحيص : ۳۳ / ۲۰ عن زيد عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ۴۱ نحوه وفيهما «من سخط فله السخط» ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۰۹ / ۱۱ ، راجع البلاء / ابتلاء أهل الإيمان ـ على قدر المحبّة .

حدیث۲۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ عِظَمَ الجَزاءِ مَعَ عِظَمِ البَلاءِ ، وإنَّ اللّه َ إذا أحَبَّ قَوما اِبتَلاهُم ، فَمَن رَضِىَ فَلَهُ الرِّضا ، ومَن سَخَطَ فَلَهُ السَّخَطُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بزرگى پاداش ، همراه بزرگى بلاست . خداوند ، هرگاه مردمى را دوست بدارد ، مبتلايشان مى كند . پس هركه خشنود گشت ، بهره اش خشنودى است و هركه ناخشنود گشت ، بهره اش ناخشنودى است .

سنن الترمذى: ۴/۶۰۱/۲۳۹۶، سنن ابن ماجة : ۲/۱۳۳۸/۴۰۳۱، شُعب الإيمان : ۷/۱۴۴/۹۷۸۲، المعجم الأوسط : ۳ / ۳۰۲ / ۳۲۲۸ وليس فيه إلاّ «إذا أحبّ اللّه قوما ابتلاهم» وكلّها عن أنس ، حلية الأولياء : ۷ / ۱۱ عن سفيان الثورى وليس فيه صدره ، كنز العمّال : ۳ / ۳۳۱ / ۶۸۰۲ ؛ روضة الواعظين : ۴۶۳ وفيه «أعظم» بدل «عظم» .

حدیث۲۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل إذا أحَبَّ قَوما اِبتَلاهُم ، فَمَن صَبَرَ فَلَهُ الصَّبرُ ، ومَن جَزِعَ فَلَهُ الجَزَعُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل هرگاه مردمی را دوست بدارد ، مبتلایشان می کند . پس هرکه صبر کند ، بهره اش صبر است و هرکه بی تابی کند ، بهره اش بی تابی است .

مسند ابن حنبل: ۹/۱۵۹/۲۳۶۸۴ وص۱۶۱/۲۳۶۹۵ وص۱۶۳/۲۳۷۰۲ ، شُعب الإيمان: ۷/۱۴۵/۹۷۸۴ كلّها عن محمود بن لبيد ، كنز العمّال : ۳ / ۳۲۵ / ۶۷۷۶ .

حدیث۲۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا اِبتَلاهُ ، فَإِن صَبَرَ اجتَباهُ ، فَإِن رَضِيَ اصطَفاهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، مبتلایش می کند . پس اگر صبر کرد ، او را برمی گزیند و اگر خشنود گشت ، او را ویژه خود می گرداند .

مسكّن الفؤاد: ۸۰ ، بحار الأنوار: ۸۲/۱۴۲/۲۶؛ الفردوس: ۱/۲۵۱/۹۷۱ عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث۲۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالى إذا أحَبَّ عَبدا اِبتَلاهُ ، فَإِذَا ابتَلاهُ فَصَبَرَ كافَأَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، او را مبتلا می کند و اگر او را مبتلا کرد و او صبر کرد ، پاداشش می دهد .

درر الأحاديث : ۳۴ عن يحيى بن الحسين .

حدیث۲۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا ألصَقَ بِهِ البَلاءَ ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جل يُريدُ أن يُصافِيَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، بلا (گرفتاری) را به او می پیوندد ؛ زیرا خداوند می خواهد او را خالص سازد .

شُعب الإيمان : ۷ / ۱۴۶ / ۹۷۹۰ عن سعيد بن المسيّب .

حدیث۲۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقولُ البَلاءُ كُلَّ يَومٍ : إلى أينَ أتَوَجَّهُ ؟ فَيَقولُ اللّه ُ تَعالى : إلى أحِبّائي وأُولي طاعَتي ، أبلو بِكَ أخبارَهُم ، وأختَبِرُ بِكَ صَبرَهُم ، واُمَحِّصُ بِكَ ذُنوبَهُم ، وأرفَعُ بِكَ دَرَجاتِهِم .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بلا هر روز می گوید : به کدام سو روم ؟ آن گاه خداوند متعال می فرماید : «به سوی دوستان و

فرمانبرانم . با تو کارهایشان را می آزمایم ، با تو صبرشان را آشکار می کنم ، با تو گناهانشان را پاک می کنم و با تو بر منزلت آنان می افزایم» .

الفردوس : ۵ / ۴۷۵ / ۸۸۰۷ عن أنس ، کنز العمّال : ۳ / ۳۴۱ / ۶۸۵۰ .

حدیث۲۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل إذا أحَبَّ عَبدا اِبتَلاهُ ؛ لِيَسمَعَ صَوتَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، او را مبتلا می کند تا صدای [دعای]او را بشنود .

شُعب الإیمان : ۷/۱۴۶/۹۷۸۸ ، الفردوس : ۱ / ۲۵۱ / ۹۷۰ وفیه «تضرّعه» بدل «صوته» وکلاهما عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۳ / ۳۳۴ / ۶۸۱۶ ؛ تنبیه الخواطر : ۱ / ۴ وفیه «تضرّعه» بدل «صوته» .

حدیث۲۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عز و جل عَبدا صَبَّ عَلَیهِ البَلاءَ صَبّا ، وثَجَّهُ عَلَیهِ ثَجّا . فَإِذا دَعَا العَبدُ قالَ جِبریلُ : أی رَبِّ ، اِقضِ حاجَتَهُ ؟ فَیَقولُ تَعالی : دَعهُ ؛ فَإِنّی اُحِبُّ أن أسمَعَ صَوتَهُ . فَإِذا دَعا ، یَقولُ عز و جل : لَبَّیکَ عَبدی ، وعِزَّتی لا تَسأَلُنی شَیئا إلاّ اُعطیکَ ، ولا تَدعونی بِشَیءٍ إلاَّ استَجَبتُ ، فَإِمّا أن اُعَجِّلَ لَکَ ، وإمّا أن أدَّخِرَ لَکَ أفضَلَ مِنهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند عز و جلبنده ای را دوست بدارد ، بلا را سخت بر سر او سرازیر می کند و آن را سخت بر او می بارد . پس چون بنده دعا کند ، جبرئیل می گوید : «پروردگارا ! حاجتش را برآورم ؟». امّا خداوند متعال می گوید : «او را رها کن که من دوست دارم صدایش را بشنوم» و چون دعا کند ، خداوند عز و جلمی گوید : «بنده ام ، لبّیک ! به عزّتم سوگند که هرچه از من بخواهی ، به تو عطا می کنم و هرچه دعا کنی ، اجابت می نمایم ، [بدین معنا که] یا آن را زود برایت برمی آورم و یا بهتر از آن را برایت ذخیره می کنم» .

الفردوس : ۱ / ۲۵۱ / ۹۷۲ ، تفسیر الدرّ المنثور : ۷ / ۲۱۵ نقلاً عن ابن مردویه نحوه وکلاهما عن أنس ؛ مسند زید : ۴۲۰ نحوه وزاد فیه «وإمّا أن أدفع عنک من البلاء مثل ذلک» .

حدیث۲۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ إذا أحَبَّ عَبدا أتحَفَهُ بِواحِدَةٍ مِن ثَلاثٍ : إمّا حُمّیً أو رَمَدٍ أو صُداعٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، یکی از این سه را به او ارمغان خواهد داد : یا تب یا چشم درد و یا سر درد .

أعلام الدین: ۲۷۷، الخصال : ۱۳ / ۴۵، التمحیص : ۴۲/۴۷ کلاهما عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام نحوه، بحارالأنوار: ۶۷/۲۴۶/۸۷.

حدیث۲۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحبَبتُم أن تَعلَموا ما لِلعَبدِ عِندَ اللّه ِ فَانظُروا ما يَتبَعُهُ مِنَ النّاسِ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : اگر دوست داشتیـد بدانیـد که بنـده چه جایگاهی نزد خدا دارد ، ببینید مردم چه نظری درباره اش دارند .

تاریخ دمشق : ۱۳/۳۷۴/۳۳۱۹ عن محمّد بن علیّ بن أبی طالب عن أبيه عليه السلام ، الموطّأ : ۲ / ۹۰۴ / ۵ عن كعب الأحبار من دون إسناد إليه صلى الله عليه و آله وفيه«الثناء» بدل «الناس»، كنز العمّال: ۱۱/۹۰/۳۰۷۴۲.

حدیث۲۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ تَعالى عَبدا نَصَبَ فى قَلبِهِ نائِحَةً مِنَ الخَوفِ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه خداونـد متعال ، بنـده ای را دوست بدارد ، نقطه ای سپید در قلبش پدید می آورد ، گوش های قلبش را می گشاید و فرشته ای بر او می گمارد ، تا بر راه راست ، استوارش دارد .

أعلام الدين : ۱۴۶ .

حدیث۲۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا نَصَبَ فى قَلبِهِ نائِحَةً مِنَ الحُزنِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ يُحِبُّ كُلَّ قَلبٍ حَزينٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، روزی اش را به اندازه قرار می دهد .

عدّة الداعی : ۱۵۵ ، أعلام الدين : ۲۷۶ ، إرشاد القلوب : ۹۶ .

حدیث۲۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ تَعالى عَبدا نَكَتَ فى قَلبِهِ نُكتَةً بَيضاءَ ، وفَتَحَ مَسامِعَ قَلبِهِ ، ووَكَّلَ بِهِ مَلَكا يُسَدِّدُهُ .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : خوی ها، بخشـش های خداوند عزّوجل اند . از این رو ، هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد ، به او خویی خوش می بخشد و هرگاه بنده ای را دشمن بدارد ، به او خویی بد می بخشد .

أعلام الـدين : ۱۳۵ ، الكـافى : ۲/۲۱۴/۷ عن محمّـد بن مسـلم عن الإمام الصادق عليه السـلام و ج ۱/۱۶۶/۲ ، التوحيـد : ۴۱۵ / ۱۴ ، تفسير العيّاشى : ۱ / ۳۲۱ / ۱۱۰ و ص ۳۷۶ / ۹۴ كلّها عن سـليمان بن خالد عن الإمام الصادق عليه السـلاموفيها «إنّ اللّه إذا أراد بعبد خيرا» بدل «إذا أحبّ اللّه » ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۲۱۱ / ۱۷ .

حدیث۲۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی إذا أحَبَّ عَبدا جَعَلَ رِزقَهُ كَفافا .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله ـ به نقـل از جبرئیـل از خداونـد عز و جـل ـ : اخلاـص ، رازی از رازهای من است که آن را به قلب هریک از بندگانم که دوستش داشته باشم ، می سپارم .

کنز العمّال : ۳ / ۳۹۰ / ۷۰۸۹ نقلاً عن أبی الشیخ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۲۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأخلاقُ مَنائِحُ مِنَ اللّه ِ عز و جل ؛ فَإِذا أحَبَّ عَبدا مَنَحَهُ خُلُقا حَسَنا ، وإذا أبغَضَ عَبدا مَنَحَهُ خُلُقا سَیِّئا .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه خداونـد متعال ، بنـده ای را دوست بـدارد ، مویه گری از ترس [خـدا] را در قلبش قرار می دهد .

الاختصاص : ۲۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۹۴ / ۶۴ ؛ کنز العمّال : ۳ / ۱۵ / ۵۲۱۶ نقلاً عن العسکری فی الأمثال عن عائشة .

حدیث۲۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإخلاصُ سِرٌّ مِن أسرارِی ، استَودَعتُهُ قَلبَ مَن أحبَبتُ مِن عِبادی .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند متعال بنده ای را دوست بدارد ، مویه گری از اندوه [امور اُخروی]را در قلبش قرار می دهد ؛ زیرا خداوند ، هر قلب اندوهگین را دوست دارد .

منیة المرید : ۱۳۳ ، بحار الأنوار: ۷۰ / ۲۴۹ / ۲۴ .

حدیث۲۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ عز و جل : مَن أهانَ لی وَلِیّا فَقَد أرصَدَ لِمُحارَبَتی . وما تَقَرَّبَ إلَیَّ عَبدٌ بِشَیءٍ أحَبَّ إلَیَّ مِمّا افتَرَضتُ عَلَیهِ ، وإنَّهُ لَیَتَقَرَّبُ إلَیَّ بِالنّافِلَةِ حَتّی اُحِبَّهُ ، فَإِذا أحبَبتُهُ كُنتُ سَمعَهُ الَّذی یَسمَعُ بِهِ ، وبَصَرَهُ الَّذی یُبصِرُ بِهِ ، ولِسانَهُ الَّذی یَنطِقُ بِهِ ، ویَدَهُ الَّتی یَبطِشُ بِها ، إن دَعانی أجَبتُهُ ، وإن سَأَلَنی أعطَیتُهُ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد عز و جل فرمود : «هرکس یکی از دوسـتانم را خوار سازد ، به پیکار من برخاسـته است . هیـچ بنـده ای با چیزی محبوب تر در نزد من از آنچه بر او واجب ساخته ام، به من نزدیک نمی شود . بنـده ، با کارهای مسـتحب به مـن نزدیـک می شـود ، تـا آن جـا که او را دوست می دارم . پس چـون دوسـتش داشـتم ، گـوش شـنوایش ، چشم بینـایش ، زبـان گویایش و دست نیرومندش می شوم. اگر مرا بخواند ، پاسخش می دهم و اگر از من بخواهد ، به او می بخشم» .

الکافی : ۲ / ۳۵۲ / ۷ عن حمّاد بن بشیر عن الإمام الصادق علیه السلام و ح ۸ عن أبان بن تغلب عن الإمام الباقر علیه السلامعنه صلی الله علیـه و آله ، المحـاسن : ۱ / ۴۵۴ / ۱۰۴۷ عن حنان بن سـدیر عن الإمام الصادق علیه السـلامعنه صـلی الله علیه و آلهوفیه «تحبّب» بـدل «تقرّب» و «لیتحبّب» بدل «لیتقرّب» ، التوحید : ۳۹۹ / ۱ ، علل الشـرایع : ۱۲ / ۷ کلاهمـا عن أنس ، المؤمن : ۳۲ / ۶۱ عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله وکلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۲ / ۲۱ .

حدیث۲۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ تَعالی قالَ : مَن عادی لی وَلِيّا فَقَد آذَنتُهُ بِالحَربِ . وما تَقَرَّبَ إلَیَّ عَبدی بِشَیءٍ أحَبَّ إلَیَّ مِمَّا افتَرَضتُ عَلَیهِ . وما یَزالُ عَبدی یَتَقَرَّبُ إلَیَّ بِالنَّوافِلِ حَتّی اُحِبَّهُ، فَإِذا أحبَبتُهُ کُنتُ سَمعَهُ الَّذی یَسمَعُ بِهِ ، وبَصَرَهُ الَّذی یُبصِرُ بِهِ ، ویَدَهُ الَّتی یَبطِشُ بِها، ورِجلَهُ الَّتی یَمشی بِها، وإن سَأَلَنی لَاُعطِیَنَّهُ، ولَئِنِ استَعاذَنی لَاُعیذَنَّهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال فرمود : «هرکس با یکی از دوستانم دشمنی کند ، به او اعلان جنگ می کنم . بنده ام با چیزی محبوب تر در نزد من از واجباتی که بر او واجب ساخته ام، به من نزدیک نمی شود . بنده ام با کارهای مستحب همچنان به من نزدیک می شود ، تا آن جا که دوستش می دارم . پس چون دوستش داشتم ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، دست کارایش و پای راهروش می شوم. اگر از من درخواست کند ، به او خواهم بخشید و اگر از من پناه جوید ، پناهش خواهم داد» .
صحیح البخاری : ۵ / ۲۳۸۵ / ۶۱۳۷ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۷۰ / ۲۰۹۸۰ کلاهما عن أبی هریرة ، مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۱۱۲ / ۲۶۲۵۳ عن عائشة ، کنز العمّال : ۱ / ۲۲۹ / ۱۱۵۶ .

حدیث۲۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ عز و جل یَقولُ : ... ما یَزالُ عَبدی یَتَقَرَّبُ إلَیَّ بِالنَّوافِلِ حَتّی اُحِبَّهُ ؛ فَأَکونَ أنَا سَمعَهُ الَّذی یَسمَعُ بِهِ ، وبَصَرَهُ الَّذی یُبصِرُ بِهِ ، ولِسانَهُ الَّذی یَنطِقُ بِهِ ، وقَلبَهُ الَّذی یَعقِلُ بِهِ ، فَإِذا دَعا أجَبتُهُ ، وإذا سَأَلَنی أعطَیتُهُ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید : ... «بنده ام با کارهای مستحب ، پیوسته به من نزدیک می شود ، تا آن جا که دوستش می دارم . در نتیجه ، گوش شنوایش ، چشم بینایش ، زبان گویایش و قلب دریابنده اش می شوم . اگر مرا بخواند ، پاسخش می دهم و اگر از من درخواست کند ، به او می بخشم» .
المعجم الکبیر: ۸/۲۰۶/۷۸۳۳ وص ۲۲۲/۷۸۸۰ نحوه وکلاهما عن أبیأُمامة، کنز العمّال: ۱/۲۲۹/۱۱۵۵ .

حدیث۲۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
القَلْبُ ثَلاثَةُ أنْواعٍ ، قَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالدُّنیا ، وَقَلْبٌ مَشْغُولٌ بِالْعُقْبی ، وَقَلبٌ مَشْغُولٌ بِالْمَولی ، أَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالدُّنْیا فَلَهُ الشِّدَّةُ وَالْبَلاءُ ، وَأمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالعُقْبی فَلَهُ الدَّرَجاتُ العُلی ، وَأَمَّا الْقَلْبُ الْمَشْغُولُ بِالْمَوْلی فَلَهُ الدُّنْیا وَالعُقْبی وَالْمَولی .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : قلب ها سه گونه انـد : قلبی مشغول به دنیا ، قلبی مشغول به عُقبا و قلبی مشغول به مولا . امّا قلب مشغول به دنیا را سختی و بلاست . امّا قلب مشغول به عُقبا را درجات والاست ؛ و امّا قلب مشغول به مولا را دنیا و عُقبا و مولاست .
المواعظ العددیّة : ۱۴۶ .

حدیث۲۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آثَرَ مَحَبَّةَ اللّهِ عَلى مَحَبَّةِ نَفسِهِ كَفاهُ اللّهُ مُؤنَةَ النّاسِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هركه خدادوستى را بر خودْدوستى مقدّم بدارد ، در برابر سختى و دشوارى مردم ، خداوند ، او را بسنده است .

كنز العمّال : ۱۵ / ۷۹۰ / ۴۳۱۲۷ نقلاً عن أبى عبد الرحمن السلمى و ح ۴۳۱۲۸ نقلاً عن الديلمى وكلاهما عن عائشة وفيه «الناس» بدل «نفسه» .

حدیث۲۲۴۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: يا خَيرَ مَقصودٍ ومَطلوبٍ ، يا خَيرَ حَبيبٍ ومَحبوبٍ ، يا مَن هُوَ لِمَن دَعاهُ مُجيبٌ ، يا مَن هُوَ لِمَن أطاعَهُ حَبيبٌ ، يا مَن هُوَ إلى مَن أحَبَّهُ قَريبٌ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : اى بهترين مقصود و خواسته ! اى بهترين دوست و محبوب ! اى آن كه به خواهانش پاسخ مى دهد ! اى آن كه دوستِ كسى است كه از او فرمان مى برد ! و اى آن كه به دوستدارش نزديك است !

البلد الأمين : ۴۱۰ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۹۶ .

حدیث۲۲۴۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الحُبُّ فِى اللّهِ فَريضَةٌ ، وَالبُغضُ فِى اللّهِ فَريضَةٌ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دوستى در راه خدا واجب است ؛ و دشمنى در راه خدا واجب است .

جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۸۰ عن أنس ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۲ / ۳۲ ؛ الفردوس : ۲ / ۱۵۶ / ۲۷۸۷ عن أنس ، كنزالعمّال : ۹ / ۱۱ / ۲۴۶۸۸ .

حدیث۲۲۴۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

هَلِ الدّينُ إلَّا الحُبُّ وَالبُغضُ ؟! قالَ اللّهُ عز و جل : «إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»

رسول خدا صلى الله عليه و آله : آيا دين ، جز دوستى و دشمنى است ؟ خداوند عز و جلمى فرمايد : «اگر خدا را دوست داريد ، از من پيروى كنيد تا خداوند ، دوستتان بدارد» .

آل عمران : ۳۱ .

حدیث۲۲۴۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أوثَقُ عُرَى الإيمانِ الحُبُّ فِى اللّهَ وَالبُغضُ فِى اللّهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : استوارترين دستاويز ايمان ، دوستى در راه خدا و دشمنى در راه خداست .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۶۲ / ۵۷۶۲ عن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن أبيه

علیهماالسلامعن حمّاد بن عمرو وأنس بن محمّد عن أبیه جمیعا عن الإمام الصادق علیه السلامعنه صلى الله علیه و آله ، عدّة الداعی : ۱۷۴ ، الدعوات : ۲۸ / ۵۱ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۵۹ وفیه «أفضل عرى الإسلام» بدل «أوثق عرى الإیمان» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۷ / ۳۸ ؛ المصنّف لابن أبی شیبة : ۷ / ۲۲۹ / ۹۲ عن ابن مسعود و ص ۲۲۶ / ۶۹ عن البرّاء وفیه «الإسلام» بدل «الإیمان» ، إحیاء علوم الدین : ۲ / ۲۳۲ ، کنز العمّال : ۱ / ۴۳ / ۱۰۵ .

حدیث۲۲۴۷

رسول خدا صلى الله علیه و آله :

أفضَلُ الإیمانِ أن تُحِبَّ للّه و تُبغِضَ للّه .

رسول خدا صلى الله علیه و آله : برترین ایمان ، آن است که برای خدا دوست بداری و برای خدا دشمن بداری .

المعجم الکبیر : ۲۰ / ۱۹۱ / ۴۲۵ عن أنس ، کنز العمّال : ۱ / ۳۷ / ۶۷ .

حدیث۲۲۴۸

رسول خدا صلى الله علیه و آله :

وُدُّ المُؤمِنِ لِلمُؤمِنِ فِی اللّه ِ مِن أعظَمِ شُعَبِ الإیمانِ . ألا و مَن أحَبَّ فِی اللّه ِ و أبغَضَ فِی اللّه ِ و أعطى فِی اللّه ِ و مَنَعَ فِی اللّه ِ فَهُوَ مِن أصفِیاءِ اللّه ِ .

رسول خدا صلى الله علیه و آله : دوستی مؤمن نسبت به مؤمن [دیگر] در راه خدا ، از بزرگ ترین شاخه های ایمان است . هان ! هرکه در راه خدا دوست بدارد ، در راه خدا دشمن بدارد ، در راه خدا ببخشد و در راه خدا از بخشیدن باز ایستد ، از برگزیدگانِ خداست .

الکافی : ۲ / ۱۲۵ / ۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۳ کلاهما عن سلام بن المستنیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ۴۸ ، کنز الفوائد : ۱ / ۳۵۲ ولیس فیه صدره وفیه «أصفیاء المؤمنین» بدل «أصفیاء اللّه » ، بحارالأنوار : ۶۹ / ۲۴۰ / ۱۴ .

حدیث۲۲۴۹

رسول خدا صلى الله علیه و آله :

: یُؤتى بِعَبدٍ مُحسِنٍ فی نَفسِهِ لایَرى أنَّ لَهُ ذَنبا ، فَیَقولُ لَه : هَل کُنتَ تُوالی أولِیائی ؟

قالَ : کُنتُ مِنَ النّاسِ سِلما .

قالَ : فَهَل کُنتَ تُعادی أعدائی ؟

قالَ : یا رَبِّ ، لَم یَکُن بَینی و بَینَ أحَدٍ شَیءٌ .

فَیَقولُ اللّه ُ عز و جل : لا یَنالُ رَحمَتی مَن لا یُوالی أولِیائی و یُعادی أعدائی .

رسول خدا صلى الله علیه و آله ـ درباره حسابرسی روز قیامت ـ : بنده ای را که خود را نیکوکار و بی گناه می داند، [برای حسابرسی] می آورند. آن گاه، خداوند به او می فرماید: «آیا با دوستانم دوستی می کردی ؟».

پاسخ می دهد : کاری به کسی نداشتم .

خداوند می فرماید : «آیا با دشمنانم ، دشمنی می کردی ؟».

پاسخ می دهد : میان من و کسی هیچ دشمنی ای نبود .

پس خداوند عز و جلمی فرماید : «کسی که با دوستانم دوستی و با دشمنانم دشمنی نکند ، به رحمتم دست نمی یابد» .

المعجم الکبیر : ۲۲ / ۵۹ / ۱۴۰ ، حلیهٔ الأولیاء : ۵ / ۱۸۶ ، نوادر الأُصول : ۲ / ۳۲۸ نحوه وکلّها عن واثلهٔ بن الأسقع ، کنز العمّال : ۴ / ۲۵۶ / ۱۰۴۱۷ .

حدیث۲۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الأَعمالِ الحُبُّ فِی اللّه ، وَ البُغضُ فِی اللّه .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : برترینِ اعمال ، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خداست .

سنن أبی داود : ۴/۱۹۸/۴۵۹۹، الفردوس: ۱/۳۵۵/۱۴۲۹ کلاهما عن أبی ذرّ ، کنز العمّال : ۹/۳/۲۴۶۳۸ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۸ وفیه «الإیمان» بدل «الأعمال» .

حدیث۲۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَی اللّهُ تَعالی إلی نَبِیٍّ مِنَ الأَنبیاءِ أن قُل لِفُلانٍ العابِدِ : أمّا زُهدُکَ فِی الدُّنیا فَتَعَجَّلتَ راحَهَ نَفسِکَ ، و أمَّا انقِطاعُکَ إلَیَّ فَتَعَزَّزتَ بی ، فَماذا عَمِلتَ فیما لی عَلَیکَ ؟

قالَ : یا رَبِّ ، و ماذا لَکَ عَلَیَّ ؟

قالَ : هَل عادَیتَ فِیَّ عَدُوّا ، أو والَیتَ فِیَّ وَلِیّا ؟!

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، به یکی از پیامبرانْ وحی کرد که به فلان عابد بگو : «با زهد خود ، راحت جانت را پیش انداخته ای ، و با [گسستن از دیگران و]به من پیوستنت ، خودت را با من ارجمند ساخته ای . پس برای حقّی که بر تو دارم ، چه کرده ای؟».

عابد گفت : پروردگارا ! چه حقّی بر من داری ؟

فرمود : «آیا در راه من با یکی از دشمنانم دشمنی و یا با یکی از دوستانم دوستی کرده ای؟».

تاریخ بغداد : ۳/۲۰۲ ، حلیهٔ الأولیاء : ۱۰/۳۱۶ ، الفردوس : ۱/۱۴۵ / ۵۱۸ کلّها عن ابن مسعود ، کنز العمّال : ۹ / ۶ / ۲۴۶۵۸ ؛ تحف العقول : ۴۵۵ عن الإمام الجواد علیه السلام نحوه .

حدیث۲۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَی اللّهُ تَعالی إلی موسی علیه السلام : هَل عَمِلتَ لی عَمَلًا قَطُّ ؟

قالَ : إلهی صَلَّیتُ لَکَ ، و صُمتُ ، و تَصَدَّقتُ ، و ذَکَرتُ لَکَ .

فَقالَ : إنَّ الصَّلاهَ لَکَ بُرهانٌ ، وَ الصَّومَ جُنَّهٌ ، وَ الصَّدَقَهَ ظِلٌّ ، وَ الذِّکرَ نورٌ ، فَأَیُّ عَمَلٍ عَمِلتَ لی ؟

فَقالَ موسی علیه السلام : دُلَّنی عَلی عَمَلٍ هُوَ لَکَ ؟

فَقالَ : یا موسی ، هَل والَیتَ لی وَلِیّا ، و هَل عادَیتَ لی عَدُوّا قَطُّ ؟!

فَعَلِمَ موسی علیه السلامأنَّ أحَبَّ الأَعمالِ الحُبُّ فِی اللّه وَ البُغضُ فِی اللّه .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به موسی علیه السلام وحی کرد : «آیا هرگز برای من کاری کرده ای ؟».
موسی علیه السلامپاسخ داد : خدایا ! برایت نماز خوانده ام ، روزه گرفته ام، صدقه داده ام و برایت ذکر گفته ام .
خداوند فرمود : «نماز ، برایت برهان و دلیل است . روزه ، سپر است .
صدقه ، سایه است و ذکر ، نور است . پس چه کاری برای من کرده ای ؟».
موسی علیه السلامگفت : مرا به کاری که برای توست ، راهنمایی کن .
فرمود : «ای موسی ! آیا هرگز با یکی از دوستانم دوستی کرده ای و آیا با یکی از دشمنانم دشمنی کرده ای ؟».
پس موسی علیه السلامدانست که محبوب ترین عمل، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خداست.
جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۶ ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۲۴ ، الدعوات : ۲۸ / ۵۰ کلاهما من دون إسناد إلیه صلی الله علیه و آله ، بحارالأنوار : ۶۹ / ۲۵۲ / ۳۳ .

حدیث۲۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اللّهُمَّ اجعَلنا هادینَ مُهتَدینَ ، غَیرَ ضالّینَ ولا مُضِلّینَ ، سِلما لِأَولِیائِکَ ، وعَدُوّا لِأَعدائِکَ ، نُحِبُّ بِحُبِّکَ مَن أحَبَّکَ ، و نُعادی بِعَداوَتِکَ مَن خالَفَکَ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : بارالها ! ما را هدایتگر و هدایت شده ـ نه گم راه و گم راه کننده ـ و دوستِ دوستانت و دشمنِ دشمنانت قرار ده ، تا آن که با دوستیِ تو ، کسانی را که دوست می دارند ، دوست بداریم و با دشمنیِ تو ، با کسی که با تو مخالفت می کند ، دشمنی کنیم .
سنن الترمذی : ۵/۴۸۲/۳۴۱۹ ، المعجم الکبیر : ۱۰/۲۸۳/۱۰۶۶۸ ، کنز العمّال : ۲ / ۱۷۱ / ۳۶۰۸ نقلاً عن البیهقی فی الدعوات وکلّها عن ابن عبّاس ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۱۹۳ / ۲۸۳ عن ابن عبّاس .

حدیث۲۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أحَبَّ رَجُلًا فِی اللّه ؛ لِعَدلٍ ظَهَرَ مِنهُ ـ و هُوَ فی عِلمِ اللّه مِن أهلِ النّارِ ـ آجَرَهُ اللّه عَلی حُبِّهِ إیّاهُ کَما لَو أحَبَّ رَجُلًا مِن أهلِ الجَنَّهِٔ. و مَن أبغَضَ رَجُلًا فِی اللّه ؛ لِجَورٍ ظَهَرَ مِنهُ ـ و هُوَ فی عِلمِ اللّه مِن أهلِ الجَنَّهِٔ ـ آجَرَهُ اللّه عَلی بُغضِهِ إیّاهُ کَما لَو کانَ یُبغِضُ رَجُلًا مِن أهلِ النّارِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دیگری را به سبب دیدن عدالتی که از او پدیدار شده ، در راه خدا دوست بدارد ، حال آن که آن شخص ، در علم خدا دوزخی باشد ، خداوند عز و جل او را به سبب این دوستی ، پاداش خواهد داد ، به همان گونه که شخصی یکی از بهشتیان را دوست می دارد . و هرکه دیگری را به سبب ستمی که از او پدیدار شده ، در راه خدا دشمن بدارد ، حال آن که در علم خدا آن شخص ، بهشتی باشد ، خداوند به او به سبب این دشمنی ، پاداش خواهد داد، به همان گونه که کسی یکی از دوزخیان رادشمن می دارد.
تنبیه الغافلین : ۴۸۲ / ۷۵۲ عن محمّد بن علیّ .

حدیث۲۲۵۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: ألا أدُلُّكَ عَلى مِلاكِ هذَا الأَمرِ الَّذى تُصيبُ بِهِ خَيرَ الدُّنيا وَ الآخِرَةِ ؟ عَلَيكَ بِمُجالَسَةِ أهلِ الذِّكرِ ، و إذا خَلَوتَ فَحَرِّك لِسانَكَ مَا استَطَعتَ بِذِكرِ اللّهِ ، و أحبِب فِى اللّهِ ، و أبغِض فِى اللّهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هان! تو را به معيار اين مسئله كه خير دنيا و آخرت را با آن به دست مى آورى ، راهنمايى كنم ؟ پايبند همنشينى با اهل ذكر باش و هر گاه تنها شدى ، تا مى توانى زبانت را به ذكر خدا بچرخان و در راه خدا ، دوست بدار و در راه خدا ، دشمن بدار .

تاريخ دمشق : ۱۳ / ۳۱۷ / ۳۲۸۵ ، حلية الأولياء : ۱ / ۳۶۶ عن الحسن بن أبى رزين ، كنز العمّال : ۱۵ / ۸۳۷ / ۴۳۳۲۹ .

حديث۲۲۵۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أمّا عَلامَةُ البارِّ فَعَشَرَةٌ : يُحِبُّ فِى اللّهِ ، و يُبغِضُ فِى اللّهِ ، و يُصاحِبُ فِى اللّهِ ، و يُفارِقُ فِى اللّهِ ، و يَغضَبُ فِى اللّهِ ، و يَرضى فِى اللّهِ ، و يَعمَلُ فِى اللّهِ ، و يَطلُبُ إلَيهِ ، ويَخشَعُ للّهِ خائِفا مَخوفا طاهِرا مُخلِصا مُستَحيِيا مُراقِبا ، و يُحسِنُ فِى اللّهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : نشانه شخص نيكوكار ، ده چيز است : در راه خدا دوست مى دارد؛ در راه خدا دشمن مى دارد؛ در راه خدا همراهى مى كند؛ در راه خدا جدا مى شود؛ در راه خدا به خشم مى آيد؛ در راه خدا خشنود مى گردد؛ در راه خدا عمل مى كند؛ در راه خدا مى جويد؛ ترسان و ترسيده ، پاك و پيراسته ، آزرمگين و نگران ، براى خدا فروتنى مى كند ؛ و در راه خدا نيكى مى نمايد .

تحف العقول : ۲۱ ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۲۱ / ۱۱ .

حديث۲۲۵۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

طوبى لِلمُتَحابّينَ فِى اللّهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خوشا آنان كه در راه خدا با يكديگر دوستى مى كنند !

الخصال : ۶۳۸ / ۱۳ عن سهيل بن غزوان البصرى عن الإمام الصادق عليه السلام ، الأمالى للمفيد : ۲۵۲ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۴ كلاهما عن محمّد بن عجلان عن الإمام الصادق عليه السلام ، روضة الواعظين : ۴۵۷ عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۳ / ۲۵ و ص ۳۹۲ / ۱۳ .

حديث۲۲۵۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما أحَبَّ عَبدٌ عَبدا للّهِ عز و جل إلاّ أكرَمَ رَبَّهُ عز و جل .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هرگاه بنده اى ، بنده ديگرى را براى خداوند عز و جل دوست بدارد ، پروردگارش را گرامى داشته است .

مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۸۹ / ۲۲۲۹۲ عن أبى اُمامة ، كنز العمّال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۷ .

حدیث۲۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَو أنَّ عَبدَینِ تَحابّا فِی اللّهِ ـ واحِدٌ فِی المَشرِقِ وآخَرُ فِی المَغرِبِ ـ لَجَمَعَ اللّهُ بَینَهُما یومَ القِیامَةِ ، یَقولُ : هذَا الَّذی کُنتَ تُحِبُّهُ فِیَّ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه دو بنده ، یکی در شرق و دیگری در غرب عالم باشند و یکدیگر را در راه خدا دوست بدارند، خداوند ، آنان را روز قیامتْ گِرد می آورد و به هر یک می فرماید: «این ، همان است که در راه من ، دوستش می داشتی» .
شُعب الإیمان : ۶ / ۴۹۲ / ۹۰۲۲ عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۶ ؛ جامع الأخبار : ۳۵۲ / ۹۷۷ ولیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۲ / ۳۲ .

حدیث۲۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادرِ مسلمان است .
صحیح البخاری : ۶ / ۲۵۵۰ / ۶۵۵۱ عن عبداللّه بن عمر ، صحیح مسلم : ۴ / ۱۹۹۶ / ۵۸ عن سالم عن أبیه ، سنن أبی داود : ۳ / ۱۷۷ / ۳۰۷۰ عن قیلة بنت مخرمة ، سنن ابن ماجة : ۲ / ۷۵۵ / ۲۲۴۶ عن عقبة بن عامر ، کنز العمّال : ۱ / ۹۵ / ۴۱۸ ؛ الکافی : ۲ / ۱۶۷ / ۱۱ عن فضیل ابن یسار ، تهذیب الأحکام : ۶ / ۱۶۰ / ۲۸۸ عن هشام بن سالم وکلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، الأمالی للمفید : ۲۳۴ / ۵ ، الأمالی للطوسی : ۱۱ / ۱۳ وکلاهما عن الأصبغ بن نباتة عن الإمام علیّ علیه السلام ، المؤمن : ۴۳ / ۹۸ عن الإمام الصادق علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، تفسیر القمّی : ۱ / ۱۷۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۲۱ / ۲ .

حدیث۲۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادرِ مؤمن است .
صحیح مسلم : ۲ / ۱۰۳۴ / ۱۴۱۴ ، السنن الکبری : ۵ / ۵۶۶ / ۱۰۸۹۹ و ج ۷ / ۲۹۳ / ۱۴۰۳۶ ، المعجم الکبیر : ۱۷ / ۳۱۶ / ۸۷۳ کلّها عن عقبة بن عامر ، مسند الشهاب : ۱ / ۱۰۶ / ۱۲۶ عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ۱ / ۱۴۲ / ۶۸۷ نقلاً عن ابن النجّار عن جابر ؛ الکافی : ۲ / ۱۶۶ / ۳ و ص ۱۶۷ / ۸ کلاهما عن علیّین عقبة ، مصادقة الإخوان : ۱۵۲ / ۳ عن أبی بصیر ، المؤمن : ۴۲ / ۹۵ و ح ۹۶ ، الاختصاص : ۲۷ ، مشکاة الأنوار : ۱۸۶ کلّها عن الإمام الصادق علیه السلام ، جامع الأخبار : ۲۱۶ / ۵۳۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۷ / ۳۸ .

حدیث۲۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَرَی المُؤمِنینَ فی تَراحُمِهِم وتَوادِّهِم وتَعاطُفِهِم کَمَثَلِ الجَسَدِ ؛ إذَا اشتَکی عُضوا تَداعی لَهُ سائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهَرِ وَالحُمّی .
رسول خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان را در مهربانی ورزیدن به یکدیگر ، دوستی با یکدیگر و ملاطفت با یکدیگر ، چونان یک

پیکر می بینی که چون عضوی [به درد آیـد و]شـکایت کند ، دیگر اعضا با بی خوابی و تب ، با او هم صدا می شوند و یکدیگر را فرا می خوانند .

صحیـح البخاری : ۵ / ۲۲۳۸ / ۵۶۶۵ ، صـحیح مسـلم : ۴ / ۱۹۹۹ / ۶۶ ، مسـند ابـن حنبـل : ۶ / ۳۷۸ / ۱۸۴۰۱ ، السـنن الکبری : ۳/۴۹۲/۶۴۳۰ ، مسند الشهاب : ۲ / ۲۸۳ / ۱۳۶۶ کلّها عن النعمان بن بشـیر وفیها «مثل» بدل «تری»، کنز العمّال: ۱/۱۴۹/۷۳۷؛ المؤمن: ۳۹/۹۲ عن الإمام الصادق علیه السلام نحوه، بحار الأنوار: ۷۴/۲۷۴/۱۹ .

حدیث۲۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنونَ بَعضُ هُم لِبَعضٍ نُصَحاءُ وادّونَ وإنِ افتَرَقَت مَنازِلُهُم وأبدانُهُم ، وَالفَجَرَةُ بَعضُهُم لِبَعضٍ غَشَشَةٌ مُتَخاذِلونَ وإنِ اجتَمَعَت مَنازِلُهُم وأبدانُهُم .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : مؤمنان ، نسبت به یکدیگر خیرخواه و دوسـتدارند ، اگرچه منزل ها و پیکرهایشان از یکدیگر جدا باشد . بدکاران ، یکدیگر را می فریبند و تنها می گذارند ، گرچه منزل ها و پیکرهایشان ، کنار یکدیگر باشد .

الفردوس : ۴ / ۱۸۹ / ۶۵۸۴ ، کنز العمّال : ۱ / ۱۵۲ / ۷۵۷ نقلاً عن عبدالرزّاق الجیلی فی الأربعین وکلاهما عن أنس بن مالك و ص ۳۶۵ / ۱۶۰۷ .

حدیث۲۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا استَفادَ امرُؤٌ مُسلِمٌ فائِدَةً ـ بَعدَ فائِدَةِ الإِسلامِ ـ مِثلَ أخٍ یَستَفیدُهُ فِی اللّه ِ عز و جل .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : هیچ مسلمانی ـ پس از بهره اسلام آوردن ـ بهره ای همچون برادری خدایی ، به دست نیاورده است .

الأمالیللطوسی:۴۶/۵۷، بشاره المصطفی:۷۲، تنبیه الخواطر: ۲/۱۷۹ وزادفیه «متواضعین»بعد«متواصلین» وکلّها عن أبی العبّاس الفضل بن عبد الملك عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۵ / ۳ .

حدیث۲۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مَن كُنَّ فیهِ وَجَدَ طَعمَ الإِیمانِ : مَن كانَ یُحِبُّ المَرءَ لا یُحِبُّهُ إلاّ للّه ِ ، ومَن كانَ اللّه ُ ورَسولُهُ أحَبَّ إلَیهِ مِمّا سِواهُما ، ومَن كانَ أن یُلقی فِی النّارِ أحَبَّ إلَیهِ مِن أن یَرجِعَ فِی الكُفرِ بَعدَ أن أنقَذَهُ اللّه ُ مِنهُ .

رسول خدا صـلی الله علیه و آله : هرکه دارای سه صـفت باشد ، طعم ایمان را دریافته است : آن که دیگری را تنها برای خدا دوست می دارد؛ آن کـه خـدا و پیـامبرش نزدش محبـوب تر از هر چیز دیگری باشـند ؛ و آن کـه اگر او را در آتش اندازنـد ، برایش خوشایندتر از آن باشد که پس از آن که خداوندْ او را از کفر نجات داده است ، به کفر باز گردد .

صحیح مسلم : ۱ / ۶۶ / ۶۸ ، صحیح البخاری : ۱ / ۱۴ / ۱۶ ، سنن الترمذی : ۵ / ۱۵ / ۲۶۲۴ کلاهما نحوه وکلّها عن أنس ؛ مشکاة الأنوار : ۱۲۳ .

حدیث۲۲۶۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن سَرَّهُ أن يَجِدَ حَلاوَةَ الإيمانِ فَليُحِبَّ المَرءَ لا يُحِبُّهُ إلّا للّه ِ عز و جل .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : كسى كه دوست دارد شيرينى ايمان را بيابد ، پس بايد جز براى خدا كسى را دوست نداشته باشد .

شُعب الإيمان: ۶ / ۴۹۱ / ۹۰۱۸ و ح ۹۰۲۰ وفيه «حقيقة» بدل «حلاوة»، المستدرك على الصحيحين: ۱/۴۴/۳، مسند ابن حنبل : ۱۵۷ / ۷۹۷۲ وفيه «طعم» بدل «حلاوة» وكلّها عن أبى هريرة ، كنز العمّال : ۹/۱۰/ ۲۴۶۷۹ .

حدیث۲۲۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا يَحِقُّ العَبدُ حَقَّ صَريحِ الإيمانِ حَتّى يُحِبَّ للّه ِ تَعالى ويُبغِضَ للّه ِ ،

فَإِذا أحَبَّ للّه ِ تَبارَكَ وتَعالى وأبغَضَ للّه ِ تَبارَكَ وتَعالى فَقَدِ استَحَقَّ الوَلاءَ مِنَ اللّه ِ .

رسول خـدا صـلى الله عليه و آله : هيـچ بنـده اى حقيقتِ محض ايمان را درنمى يابـد ، تا آن كه براى خدا دوست بدارد و براى خدا دشمن بدارد ، و چون براى خدا

دوست داشت و براى خدا دشمن داشت ، شايستگى دوستى از سوى خدا را به دست خواهد آورد .

مسند ابن حنبل: ۵/۲۹۳/۱۵۵۴۹، الأولياء لابن أبى الـدنيا: ۴۱/۱۹ كلاهمـا عن عمرو بن الجموح ، كنز العمّـال : ۱ / ۴۲ / ۱۰۰ وراجع المعجم الأوسط : ۱ / ۲۰۳ / ۶۵۱ .

حدیث۲۲۶۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا كـانَ يَومُ القِيامَـةِ انقَطَعَتِ الأَرحـامُ ، وقَلَّتِ الأَنسـابُ، وذَهَبَتِ الاُخُوَّةُ إلاَّ الاُخُوَّةَ فِى اللّه ِ ، وذلِكَ قَولُهُ : «الْأَخِلاَّءُ يَوْمَـئـِذِ بَعْضُـهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ » .

رسول خدا صـلى الله عليه و آله : چون روز قيامت شود ، پيوندهاى خويشى بريده مى شود ، تبار و نسبتِ خويشى كاسته مى گردد و برادرى هـا ـ جز برادرىِ خـدايى ـ از ميـان مى رونـد ، و ايـن اسـت مقصـود گفتـه خداونـد متعـال : «دوســتان در آن روز ، دشــمن يكديگرند ، جز پرهيزگاران» .

تفسير الدرّ المنثور : ۷ / ۳۸۸ نقلاً عن ابن مردويه عن سعد بن معاذ .

حدیث۲۲۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

جَعَلَ اللّه ُ خُلَّتَنا ووُدَّنا خُلَّةَ المُتَّقينَ ووُدَّ المُخلِصينَ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، دوستى و محبّت ما را دوستى و محبّت مخلصان قرار داده است .

الغارات : ۱ / ۲۵۰ ، بحار الأنوار : ۳۳ / ۵۵۰ / ۷۲۰ .

حدیث۲۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنَا شَفیعٌ لِكُلِّ رَجُلَینِ اتَّخَیا فِی اللّه ِ مِن مَبعَثی إلی یَومِ القِیامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : من از هنگام بعثتم تا روز قیامت ، شفیع هر آن دو تنی هستم که در راه خدا با یکدیگر ، دوستی و برادری می کنند .

حلیة الأولیاء : ۱ / ۳۶۸ عن سلمان ، کنز العمّال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۴ وفیه «أخوین تحابّا» بدل «رجلین اتخیا».

حدیث۲۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَلَغَنا عَن رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله أنَّهُ کانَ یَقولُ : أنَا شَفیعٌ لِكُلِّ أخَوَینِ تَحابّا فِی اللّه ِ مِن مَبعَثی إلی یَومِ القِیامَةِ .

دُرَر الأحادیث ـ به نقل از یحیی بن حسین ـ: برایمان گفته اند که پیامبر خدا می فرمود : «من از هنگام بعثتم تا روز قیامت، شفیع هر دو برادری هستم که در راه خدا با یکدیگر دوستی می کنند».

درر الأحادیث: ۳۰؛ الفردوس : ۱/۴۹/۱۲۷ عن سلمان ، کنز العمّال : ۹/۴/۲۴۶۴۴ نقلًا عن حلیة الأولیاء.

حدیث۲۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: یا أنَسُ ، أکثِر مِنَ الأَصدِقاءِ ؛ فَإِنَّهُم شُفَعاءُ بَعضُهُم فی بَعضٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : ای اَنَس! بر شمار دوستان بیفزا که آنان ، شفیع یکدیگرند .

الفردوس : ۵ / ۳۶۵ / ۸۴۵۰ عن أنس ، کنز العمّال : ۹ / ۱۷۲ / ۲۵۵۶۱ .

حدیث۲۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکثِروا مِنَ المَعارِفِ مِنَ المُؤمِنینَ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤمِنٍ شَفاعَةً عِندَ اللّه ِ یَومَ القِیامَةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : بر شمار آشنایان از اهل ایمان بیفزایید ؛ زیرا روز قیامت ، هر مؤمنی را نزد خداوند ، شفاعتی است .

الفردوس : ۱ / ۸۱ / ۲۵۱ عن أنس ، کنز العمّال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۳ .

حدیث۲۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُتَحابّونَ فِی اللّه ِ فی ظِلِّ عَرشِ اللّه ِ یَومَ لا ظِلَّ إلاّ ظِلُّهُ ، یَفزَعُ

النّاسُ ولا یَفزَعونَ ، ویَخافُ النّاسُ ولا یَخافونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : دوستان خدایی ، در آن روزی که سایه ای جز سایه خدا نیست ، در سایه عرش خدا هستند . مردم وحشت می کنند؛ امّا آنان ،

وحشت نمی کنند و مردم می هراسند؛ امّا آنان نمی هراسند .

المعجم الكبير : ۲۰ / ۸۱ / ۱۵۴ عن معاذ بن جبل ، كنز العمّال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۱ وراجع المعجم الكبير : ۲۰ / ۷۸ / ۱۴۴ ـ ۱۵۳ .

حدیث۲۲۷۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

سَبعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللّه ُ فِی ظِلِّهِ يَومَ لا ظِلَّ إلاّ ظِلُّهُ : ... ورَجُلانِ تَحابّا فِی اللّه ِ ؛ اِجتَمَعا عَلَيهِ ، وتَفَرَّقا عَلَيهِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند بر هفت تن سايه می افكند ، در روزی كه سايه ای جز سايه اش نيست : ... و دو تن كه در راه خدا با يكديگر دوستی می كنند و بر اساس آن ، گِرد يكديگر می آيند و از يكديگر جدا می شوند .

صحيح البخاری : ۱ / ۲۳۴ / ۶۲۹ و ج ۲ / ۵۱۷ / ۱۳۵۷ ، صحيح مسلم : ۲ / ۷۱۵ / ۹۱ ، سنن الترمذی : ۴/۵۹۸/۲۳۹۱، سنن النسائی : ۸ / ۲۲۲ وليس فيه ذيله ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۴۴۰ / ۹۶۷۱ كلّها عن أبی هريرة ، كنز العمّال : ۱۵ / ۹۰۷ / ۴۳۵۶۷ ؛ عوالی اللآلی : ۱ / ۳۶۷ / ۶۷ .

حدیث۲۲۷۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المُتَحابّونَ فِی اللّه ِ فی ظِلِّ العَرشِ يَومَ لا ظِلَّ إلاّ ظِلُّهُ ، يَغبِطُهُم بِمَكانِهِمُ النَّبِيّونَ وَالشُّهَداءُ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : دوستان خدايی ، روزی كه سايه ای جز سايه خدا نيست ، در سايه عرش هستند و پيامبران و شهيدان ، به منزلت آنانْ رشك می برند .

مسند ابن حنبل : ۸/۴۲۱/۲۲۸۴۶ وص۲۴۶/۲۲۱۲۵ نحوه وليس فيه ذيله، المعجم الكبير: ۲۰/۸۸/۱۶۸، الإخوان : ۹۲ / ۷ كلاهما نحوه وفيهما «الصدّيقون» بدل «الشهداء» وكلّها عن معاذ بن جبل ، كنز العمّال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۳ .

حدیث۲۲۷۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ اللّه َ يَقولُ يَومَ القِيامَةِ : أينَ المُتَحابّونَ بِجَلالی ؟ اَليَومَ اُظِلُّهُم فی ظِلّی يَومَ لا ظِلَّ إلاّ ظِلّی .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ، روز قيامت می فرمايد : «آنان كه به وسيله جلال من با يكديگر دوستی كرده اند ، كجايند ؟ امروز در سايه ام بر آنان سايه می افكنم ؛ روزی كه سايه ای جز سايه من نيست» .

صحيح مسلم : ۴ / ۱۹۸۸ / ۳۷ ، الموطّأ : ۲ / ۹۵۲ / ۱۳ وفيه «لجلالی» بدل «بجلالی» ، سنن الدارمی : ۲ / ۷۶۸ / ۲۶۵۵ ، مسند ابن حنبل : ۳ / ۳۰۳ / ۸۸۴۰ ، تاريخ بغداد : ۵ / ۷۱ وليس فيه «يوم القيامة» ، الإخوان : ۸۹ / ۴ كلّها عن أبی هريرة و ص ۸۷ / ۲ عن العرباض بن سارية نحوه ، كنز العمّال : ۹ / ۱۲ / ۲۴۶۹۲ .

حدیث۲۲۷۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما تَحابَّ رَجُلانِ فِی اللّه ِ إلاّ وَضَعَ اللّه ُ لَهُما كُرسِيّا فَاُجلِسا عَلَيهِ حَتّی يَفرُغَ اللّه ُ عز و جل مِنَ الحِسابِ .

رسول خدا صلى الله عليه و آله : هرگاه دو تن در راه خدا با يكديگر دوستی كنند ، خداوند ، برايشان كرسی ای می نهد و آنان را بر آن می نشانند تا خداوند عز و جل از حساب [خلق ،]فراغت يابد .

المعجم الكبير : ۲۰ / ۳۶ / ۵۲ عن أبي عبيدة بن الجرّاح ، كنز العمّال : ۹ / ۵ / ۲۴۶۴۹ .

حدیث۲۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: هُم ناسٌ مِن أفناءِ النّاسِ ونَوازِعِ القَبائِلِ ، لَم تَصِل بَينَهُم أرحامٌ مُتَقارِبَةٌ ، تَحابّوا فِي اللّه ِ عز و جل وتَصافَوا ، يَضَعُ اللّه ُ لَهُم يَومَ القِيامَةِ مَنابِرَ مِن نورٍ فَيُجلِسُهُم عَلَيها ، فَيَجعَلُ وُجوهَهُم نورا ، وثِيابَهُم نورا ، يَفزَعُ النّاسُ يَومَ القِيامَةِ ولا يَفزَعونَ ، وهُم أولِياءُ اللّه ِ الَّذينَ لا خَوفٌ عَلَيهِم ولا هُم يَحزَنونَ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال مردی بادیه نشین ، درباره مردمانی که نه پیامبرند و نه شهید ، امّا پیامبران و شهیدان ، به سبب جایگاه و منزلت نزدیکشان به خداوند ، بر آنان رشک می برند ـ : آنان ، مردمانی هستند از مردم گم نام و قبایل ناشناخته و غریب که پیوند خویشاوندی میانشان وجود ندارد؛ بلکه در راه خداوند عز و جلبا یکدیگر دوستی ورزیده اند و با هم ، یکرنگ شده اند . خداوند ، روز قیامت ، برایشان منبرهایی از نور می نهد و آنان را بر آنها می نشاند و چهره هایشان را نورانی و لباس هایشان را فروزان می سازد . روز قیامت ، مردم می هراسند؛ امّا آنان نمی هراسند، و آنان ، اولیای خدا هستند که نه بر آنان ترسی است و نه اندوهگین می شوند .

مسند ابن حنبل : ۸/۴۵۰/۲۲۹۶۹ عن أبي مالك، صحيح ابن حبّان: ۲/۳۳۲/۵۷۳ عن أبي هريرة ، المستدرك على الصحيحين : ۴/۱۸۸/۷۳۱۸ عن ابن عمر وكلاهما نحوه، كنز العمّال: ۹/۱۸/۲۴۷۱۴.

حدیث۲۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آخى أخا فِي اللّه ِ رَفَعَهُ اللّه ُ دَرَجَةً فِي الجَنَّةِ لا يَنالُها بِشَيءٍ مِن عَمَلِهِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در راه خدا با کسی برادری کند ، خداوند ، او را در بهشت به چنان منزلت والایی برمی کشد که با دیگر اعمالش بدان دست نمی یابد .

إحياء علوم الدين : ۲ / ۲۳۱ .

حدیث۲۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أحدَثَ اللّه ُ تَعالى إخاءً بَينَ المُؤمِنينَ إلاّ أحدَثَ لِكُلِّ واحِدٍ
مِنهُما دَرَجَةً .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، در میان مؤمنان ، برادری ای پدید نیاورد ، مگر آن که برای هریک از آن دو [برادر] نیز درجه ای(منزلتی) قرار داد .

أعلام الدين : ۲۸۰ عن أنس ، عدّة الداعي : ۱۷۶ عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۸ / ۱۴ ؛ وراجع المطالب العالية : ۳ / ۱۰ / ۲۷۳۰.

حدیث۲۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أخا للّه ِ فِی اللّه ِ قالَ : «إنّی اُحِبُّکَ للّه » فَدَخَلا جَمیعا الجَنَّةَ کانَ الَّذی أحَبُّ فِی اللّه ِ أرفَعَ دَرَجَةً ؛ لِحُبِّهِ عَلَی الَّذی أحَبَّهُ لَهُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در راه خدا و برای خدا برادری را دوست بدارد و به او بگوید : «من تو را برای خدا دوست دارم» ، چون همگی به بهشت درآیند ، کسی که در راه خدا دیگری را دوست داشته است ، به سبب این دوستی ، منزلتش از دیگری بالاتر خواهد بود .

الأدب المفرد : ۱۶۶ / ۵۴۶ عن عبداللّه بن عمرو ، کنز العمّال : ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۶ .

حدیث۲۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جَدَّدَ أخا فِی الإِسلامِ بَنَی اللّه ُ لَهُ بُرجا فِی الجَنَّةِ مِن جَوهَرَةٍ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرکس در راه اسلام ، برادری تازه را به دوستی بگیرد ، خداوند در بهشت ، برایش بُرجی از گوهر می سازد .

الاختصاص : ۲۲۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۶۰ / ۵۶ ؛ الإخوان : ۱۱۱ / ۲۷ عن أنس وفیه «من اتّخذ أخا فی اللّه بنی له برجٌ فی الجنّة» .

حدیث۲۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أحدَثَ رَجُلٌ أخا فِی اللّه ِ عز و جل إلاّ بَنَی اللّه ُ لَهُ بَیتا فِی الجَنَّةِ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی در راه خداوند عز و جل پیمان برادری با دیگری پدید آورَد ، خداوند در بهشت ، برایش خانه ای خواهد ساخت .

الإخوان : ۱۱۰ / ۲۷ ، المطالب العالیة : ۳ / ۱۰ / ۲۷۳۳ وفیه «فی الإسلام رفعه اللّه به درجة فی الجنّة» بدل «فی اللّه إلاّ بنی اللّه ...» ، الفردوس : ۴ / ۶۰ / ۶۱۹۰ وفیه «أحدث اللّه له درجةً فی الجنّة» بدل «إلاّ بنی اللّه ...» وکلّها عن أنس، کنز العمّال : ۹ / ۴ / ۲۴۶۴۵ ؛ مشکاة الأنوار : ۱۸۸ وفیه «إلاّ أحدث له درجة فی الجنّة» بدل «إلاّ بنی اللّه ...» .

حدیث۲۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ المُتَحابّینَ لَتُری غُرَفُهُم فِی الجَنَّةِ کَالکَوکَبِ الطّالِعِ الشَّرقِیِّ أوِ الغَربِیِّ، فَیُقالُ : مَن هؤُلاءِ ؟ فَیُقالُ : هؤُلاءِ المُتَحابّونَ فِی اللّه ِ عز و جل .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : اتاق های دوستانِ خدایی در بهشت ، همچون ستاره درخشان شرقی یا غربی دیده می شود .

پس گفته می شود : اینان کیستند ؟

پاسخ داده می شود : «اینان، دوستداران در راه خداوند عز و جلهستند» .

مسند ابن حنبل : ۴ / ۱۷۴ / ۱۱۸۲۹ عن أبی سعید الخدری ، کنز العمّال : ۹ / ۱۶ / ۲۴۷۰۶ .

حدیث۲۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ عز و جل : المُتَحابّونَ فی جَلالی لَهُم مَنابِرُ مِن نورٍ ، یَغبِطُهُمُ النَّبِیّونَ وَالشُّهَداءُ .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود : «دوستی کنندگان در راه جلال من ، منبرهایی از نور [در بهشت] دارند و پیامبران و شهیدان ، بر آنانْ رشک می برند» .

سنن الترمذی : ۴ / ۵۹۸ / ۲۳۹۰ ، مسند ابن حنبل : ۸ / ۲۵۱ / ۲۲۱۴۱ کلاهما عن معاذ بن جبل ، کنز العمّال : ۹ / ۸ / ۲۴۶۶۹ .

حدیث۲۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُتَحابّونَ فِی اللّه ِ یَومَ القِیامَـةِ عَلی أرضِ زَبَرجَـدَةٍ خَضـراءَ فی ظِلِّ عَرشِهِ عَن یَمینِهِ ـ وکِلتا یَدَیهِ یَمینٌ ـ ، وُجوهُهُم أشَدُّ بَیاضا وأضوَأُ مِنَ الشَّمسِ الطّالِعَةِ ، یَغبِطُهُم بِمَنزِلَتِهِم کُلُّ مَلَکٍ مُقَرَّبٍ وکُلُّ نَبِیٍّ مُرسَلٍ ، یَقولُ النّاسُ : مَن هؤُلاءِ ؟ فَیُقالُ : هؤُلاءِ المُتَحابّونَ فِی اللّه ِ .

رسول خـدا صـلی الله علیه و آله : روز قیامت، دوسـتانِ در راه خـدا ، بر زمینی از زبرجـد سبز و در سایه عرش خدا و در کنار دست راسـتش ـ حال آن که هر دو دستش راست است ـ قرار دارند و چهره هایشان سفیدتر و درخشان تر از خورشید تابان است . به سبب منزلتی که دارند ، هر فرشته مقرّب و پیامبر مُرسَلی، بر آنان رشک می برد و مردم می گویند : «اینان کیستند ؟». پس گفته می شود : «اینان ، دوستانِ در راه خدا هستند» .

الکافی : ۲/۱۲۶/۷، المحاسن: ۱/۴۱۲/۹۴۱ کلاهما عن أبیالجارود، مشکاة الأنوار: ۱۲۱ وفیهما «أشدّ بیاضا من الثلج وأضوأ ...»، بحار الأنوار: ۷/۱۹۵/۶۴ و ج ۶۹ / ۲۴۳ / ۱۸ و ج ۷۴/۳۹۸/۳۴.

حدیث۲۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ مَن یَرِدُ الحَوضَ یَومَ القِیامَةِ المُتَحابّونَ فِی اللّه ِ عز و جل .

رسول خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت ، نخستین کسانی که بر حوض [کوثر] وارد می شوند ، دوستان در راه خداوند عز و جل هستند .

الفردوس : ۱ / ۲۷ / ۴۰ عن أبی الدرداء ، کنز العمّال : ۹ / ۱۸ / ۲۴۷۱۵ .

حدیث۲۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ المُتَّقینَ الّذینَ یَتَّقونَ اللّه َ مِن الشّیءِ الّذی لا یُتَّقی مِنهُ خَوفا مِنَ الدُّخولِ فی الشُّبهَةِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : پرهیزگاران کسانی هسـتند که از ترس افتادن در شـبهه، از آنچه جای پرهیز ندارد پرهیز می کنند و از خدا پروا می نمایند .

تنبیه الخواطر : ۲/۶۲.

حدیث۲۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی وصِیَّتِهِ لأبی ذرٍّ ـ : یا أبا ذرٍّ، لا یکونُ الرّجُلُ مِن المُتَّقینَ حتّی یُحاسِبَ نَفسَهُ أشَدَّ مِن مُحاسَبَةِ الشَّریکِ لِشَریکِهِ ، فیَعلَمَ مِن أینَ مَطعَمُهُ ، ومِن أینَ مَشرَبُهُ ، ومِن أینَ مَلبَسُهُ ؟ أمِن حِلٍّ ذلکَ ، أم مِن حَرامٍ ؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش خود به ابوذر ـ فرمود : ای ابوذر! آدمی از پرهیزگاران نباشد، مگر آنگاه که حسابرسی او از نفْسش سخت تر از حساب کشیدن شریک از شریکش باشد و بداند که از کجا می خورد، از کجا می آشامد و از کجا می پوشد، آیا اینها از راه حلال است یا از حرام؟

کنز العمّال : ۸۵۰۱.

حدیث۲۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ التَّقوی أن تَتَعلَّمَ ما جَهِلتَ وتَعمَلَ بِما عَلِمتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه تقوا این است که آنچه را نمی دانی بیاموزی و آنچه را می دانی به کار بندی.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث۲۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُن بِالعَمَلِ بِالتَّقوی أشَدَّ اهتِماما مِنکَ بِالعَمَلِ بغَیرِهِ ؛ فإنّهُ لا یَقِلُّ عَملٌ بِالتَّقوی ، وکَیفَ یَقِلُّ عَملٌ یُتَقَبَّلُ ؟! لِقَولِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ : «إنَّما یَتَقَبَّلُ اللّه ُ مِنَ المُتَّقِینَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عملِ با تقوا بیشتر اهتمام داشته باش، تا به عملِ بدون تقوا؛ زیرا هیچ عملی که با تقوا توأم باشد اندک نیست، چگونه اندک باشد عملی که پذیرفته می شود! چون خداوند عز و جل می فرماید: «جز این نیست که خداوند از تقوا پیشگان می پذیرد».

المائدة : ۲۷ .

حدیث۲۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیکُم بِالسَّکِینَةِ والوَقارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد آرامش و وقار.

کنز العمّال : ۶۴۰۲

حدیث۲۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیس البِرُّ فی حُسنِ اللِّباسِ والزِّیِّ ،ولکنَّ البِرَّ فی السَّکِینَةِ والوَقارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی و صلاح به نیکویی لباس و هیأت نیست، بلکه نیکی و صلاح به آرامش و وقار است.

کنز العمّال : ۶۴۰۱.

حدیث۲۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ يُؤمِنُ باللّه ِ واليَومِ الآخِرِ فَلْيَفِ إذا وَعَدَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز قیامت ایمان دارد باید هرگاه وعده می دهد [بدان]وفا کند.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۹/۷۷.

حدیث۲۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ المَعاصِي يَستَولي بِها الخِذلانُ على صاحِبِها حتّى تُوقِعَهُ بما هُوَ أعظَمُ مِنها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به وسیله گناهان، خذلان برگنهکار مستولی می شود تا جایی که او را در گناهانِ بزرگتر می اندازد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰۲.

حدیث۲۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَى اللّه ُ إلى عيسَى بنِ مَريَمَ:عِظْ نفسَكَ بحِكمَتي ، فإنِ انتَفَعتَ فَعِظِ النّاسَ ، وإلّا فاستَحيِ مِنّي .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد به عیسـی بن مریم چنین وحی فرمود: بـا حکمت من خودت را انـدرز ده، اگر از آن سود بردی آنگاه مردم را نیز اندرز ده وگرنه ازمن شرم کن.

كنز العمّال : ۴۳۱۵۶.

حدیث۲۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفى بِالمَوتِ واعِظا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای اندرز گرفتن بس است .

تحف العقول : ۳۵.

حدیث۲۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عِدَةُ المُؤمنِ دَينٌ ، وعِدَةُ المُؤمنِ كالأخذِ بِاليَدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وعده مؤمن، دَین است [به گردن او]، وعده مؤمن مانند گرفتن با دست (قطعی) است.

كنز العمّال : ۶۸۷۰.

حدیث۲۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِدَةُ دَینٌ ، وَیلٌ لِمَن وَعَدَ ثُمّ أخلَفَ ، وَیلٌ لمَن وَعَدَ ثُمّ أخلَفَ ، وَیلٌ لِمَن وَعَدَ ثُمّ أخلَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وعده، دَین است؛ وای بر کسی که وعده دهد و خُلف وعده کند، وای بر کسی که وعده دهد و خلف وعده کند، وای بر کسی که وعده دهد و خلف وعده کند.

کنز العمّال : ۶۸۶۵

حدیث۲۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن وَعَدَهُ اللّه ُ علی عَمَلٍ ثَوابافهُو مُنجِزُهُ لَهُ ، ومَن أوعَدَهُ علی عَمَلٍ عِقابا فهُو فِیهِ بالخِیارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به هر کس وعده پاداش در برابر کاری دهد، حتما آن وعده را به کار می بندد و هر کس را در برابر کاری وعده کیفر دهد در [عملی کردن، یا عملی نکردن] آن وعده آزاد است.

التوحید : ۴۰۶/۳.

حدیث۲۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَواضَعَ للّه ِ رَفَعَهُ اللّه ُ ، فهُو فی نَفسِهِ ضَعیفٌ وفی أعیُنِ النّاسِ عَظیمٌ ، ومَن تَکبَّرَ وَضَعَهُ اللّه ُ ، فهُو فی أعیُنِ النّاسِ صَغیرٌ وفینَفسِهِ کَبیرٌ ؛ حتّی لَهُو أهوَنُ علَیهِم مِن کَلبٍ أو خِنْزیرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برای خدا فروتنی کند ، خداوند او را بالا برد . پس او در نظر خودش ناچیز باشد و در چشم مردم بزرگ . و هر که بزرگی فروشد ، خداوند او را پست گرداند . پس او در چم مردم کوچك باشد و در نظر خودش بزرگ ؛ در نظر مردم حتّی از سگ و خوك هم پست تر باشد .

کنز العمّال : ۵۷۳۰.

حدیث۲۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ التَّواضُعَ یَزیدُ صاحِبَهُ رِفعَةً ، فَتَواضَعُوا یَرفَعْکُمُ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فروتنی، بر بلندی و رفعت صاحب خود می افزاید. پس فروتن باشید، تا خداوند شما را رفعت بخشد.

الکافی : ۲/۱۲۱/۱.

حدیث۲۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أفضَلَ النّاسِ عَبدا مَن تَواضَعَ عَن رِفعَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترینِ مردم در بندگی [خدا]کسی است که در عین بزرگی فروتنی کند.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۹/۱۰.

حدیث۲۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَن تَواضَعَ للّه ِ فی غَیرِ مَنقَصَةٍ ، وأذَلَّ نَفسَهُ فی غَیرِ مَسکَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که برای خداوند متعال فروتنی کند، بی آنکه او را نقص و کاستی باشد و خود را ذلیل گرداند بی آنکه او را خواری و مسکنت باشد.

تنبیه الخواطر : ۲/۶۶.

حدیث۲۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَوَضّأ علی طُهرٍ کُتِبَ لَهُ عَشرُ حَسَناتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با طهارت باشد و [روی آن]وضو سازد، ده ثواب برایش نوشته شود.

کنز العمّال : ۲۶۰۴۲.

حدیث۲۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطّاهِرُ النّائمُ کالصّائمِ القائمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با طهارت بخوابد،همانند روزه دارِ شب زنده دار است.

کنز العمّال : ۲۵۹۹۹.

حدیث۲۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکثِرْ مِن الطَّهورِ یَزِدِ اللّه ُ فیعُمرِکَ ، وإنِ استَطَعتَ أن تَکونَ بِاللَّیلِ والنَّهارِ علی طَهارَةٍ فافعَلْ ؛ فإنَّکَ تَکونُ إذا مُتَّ عَلَی الطَّهارَةِ شَهیدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فراوان وضو بگیر تا خداوندعمر تو را زیاد گرداند. و اگر توانستی شب و روز با طهارت باشی این کار را بکن ؛ زیرا اگر در حال طهارت بمیری، شهید خواهی بود.

الأمالی للمفید : ۶۰/۵ .

حدیث۲۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَحشُرُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ اُمَّتی یَومَ القِیامَهِ بَینَ الاُمَمِ غُرّا مُحَجَّلِینَ مِن آثارِ الوُضوءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل امّت مرا در روزقیامت، بر اثر وضو، با چهره های زیبا و دست و پای سفید محشور

می کند.

بحار الأنوار : ۸۰/۲۳۷/۱۱.

حدیث۲۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا تَوَضّأَ العَبدُ تَحاطَّ عَنهُ ذُنوبُهُ كما تَحاطُّ وَرَقُ هذهِ الشَّجَرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده وضو گیرد، گناهانش همچون برگ های این درخت فرو می ریزد.

كنز العمّال : ۲۶۰۳۰.

حدیث۲۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا تَوَضَّأَ الرّجُلُ المُسلِمُ خَرَجَتْ خَطاياهُ مِن سَمعِهِ وبَصَرِهِ ويَدَيهِ ورِجلَيهِ ، فإن قَعَدَ قَعَدَ مَغفورا لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه مرد مسلمان وضو بگیرد، گناهان او از گوش و چشم و دستان و پاهایش بیرون می روند. و چون بنشیند در حال آمرزیدگی نشسته است.

كنز العمّال : ۲۶۰۳۱

حدیث۲۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أسبَغَ الوُضوءَ فی البَردِ الشَّديدِ كانَ لَهُ مِن الأجرِ كِفلانِ ، ومَن أسبَغَ الوُضوءَ فی الحَرِّ الشَّديدِ كانَ لَهُ أجرُ كِفلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر كه در سرمای شدید خوب وضو بگیرد، دو سهم اجر دارد و هر كه در گرمای سخت، كامل وضو بگیرد یك سهم اجر دارد.

كنز العمّال : ۲۶۰۵۹

حدیث۲۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوُضوءُ نِصفُ الإيمانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو، نصف ایمان است.

بحار الأنوار : ۸۰/۲۳۸/۱۲.

حدیث۲۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَحرومُ مَن حُرِمَ الوَصيَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محروم [از رحمت خدا]کسی است که از وصیّت کردن محروم شود.

كنز العمّال : ۴۶۰۵۱.

حدیث۲۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما يَنبَغي لامرئٍ مُسلمٍ أن يَبِيتَ لَيلَةً إلّا ووَصيَّتُهُ تَحتَ رأسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هیچ مسلمانی سزاوار نیست که شبی را سپری کند، مگر اینکه وصیّتش زیر سرش باشد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۹۴/۳.

حدیث۲۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَصِيَّةُ حَقٌّ على كُلِّ مُسلمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وصیّت کردن وظیفه هر مسلمانی است.

وسائل الشيعة : ۱۳/۳۵۲/۶.

حدیث۲۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ لَهُ قَميصانِ فلْيَلبَسْ أحَدَهُما ولْيُلبِسِ الآخَرَ أخاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دو پیراهن داشته باشد ،یکی از آنها را بپوشد و دیگری را به برادرش دهد .

مكارم الأخلاق : ۲ / ۳۸۰ / ۲۶۶۱ .

حدیث۲۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجاوَزَ اللّه ُ لاُمَّتي عَمّا حَدَّثَت بهِ أنفُسَها مالَم تَنطِقْ بهِ أو تَعمَلْ .

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله : خداوند از وسوسه ها و تشکیکات ذهنی امّت من تا زمانی که آنها را به زبان یا به مرحله عمل نیاورده باشند، گذشت کرده است.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث۲۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ و يَقولُ اللّه عزّوجلّ لآدمَ [يومَ القِيامَةِ] ـ : قُمْ عِندَ المِيزانِ فانظُرْ ما يُرفَعُ إلَيكَ مِن أعمالِهِم ، فمَن رَجَحَ مِنهُم خَيرُهُ على شَرِّهِ مِثقالَ ذَرَّةٍ فلَهُ الجَنّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت خداوند به آدم می فرماید: نزد ترازو بایست و به آنچه از اعمال آنها به سوی تو بالا می آید بنگر، پس هریک از آنها خوبی هایش به وزن ذرّه ای بر بدی هایش بچربد، بهشت از آنِ او خواهد بود .

کنز العمّال : ۳۹۷۶۸.

حدیث۲۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُفَّ عَن مَحارِمِ اللّه ِ تَکُن أورَعَ النّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حرام های خدا باز ایست، تا پارساترین مردم باشی.

بحار الأنوار : ۶۹/۳۶۸/۴.

حدیث۲۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَرَعُ سَیِّدُ العَمَلِ ، مَن لَم یَکُن لَهُ وَرَعٌ یَرُدُّهُ عَن مَعصیَةِ اللّه ِ تعالی إذا خَلا بها لَم یَعبَأِ اللّه ُ بسائرِ عَمَلِهِ ، فذلکَ مَخافَةُ اللّه ِ فی السِّرِّ والعَلانِیَةِ ، والاقتِصادُ فی الفَقرِ والغِنی، والعَدلُ عِندَ الرِّضاوالسُّخطِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارسایی سرور اعمال است؛هر کس پارسایی نداشته باشد که هرگاه در خلوت با نافرمانی خدا رو به رو شود او را از ارتکاب آن باز دارد، خداوند به دیگر اعمال او توجّهی نکند؛ زیرا که پارسایی، ترس از خداست در نهان و آشکار و میانه روی در تهیدستی و توانگری و مراعات عدالت در خشنودی و خشم.

کنز العمّال : ۷۲۹۹.

حدیث۲۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ دِینِکُمُ الوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین (کارهای) دین شما، پارسایی است.

بحار الأنوار : ۷۰/۳۰۴/۱۸.

حدیث۲۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لکلِّ شَیءٍ اُسٌّ ، واُسُّ الإیمانِ الوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی بنیادی دارد و بنیادایمان پارسایی است.

کنز العمّال : ۷۲۸۴

حدیث۲۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِلاکُ الدِّینِ الوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایه دین، پارسایی است.

كنز العمّال : ۷۳۰۰.

حديث۲۳۲۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا مِيراثَ لِلقاتِلِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : ميراثى براى قاتل نيست.

الكافى : ۷/۱۴۱/۵.

حديث۲۳۲۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

وَلَدُ زِنا لا يَرِثُ ولا يُوَرِّثُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : زنازاده نه ارث مى برد و نه كسى از او ارث مى برد.

كنز العمّال : ۳۰۴۴۷.

حديث۲۳۲۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يقولُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ : وعِزَّتى وجَلالى ... لايُؤثِرُ عَبدٌ هَوايَ على هَواهُ إلّا استَحفَظتُهُ مَلائكَتى ، وكَفَّلتُ السَّماواتِ والأرَضِينَ (الأرضَ) رِزقَهُ ، وكُنتُ لَهُ مِن وراءِ تِجارَةِ كُلِّ تاجِرٍ ، وأتَتهُ الدُّنيا وهِيَ راغِمَةٌ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند عز و جل مى فرمايد: سوگند به عزّت و جلالم... كه هيچ بنده اى دلخواه مرا بر دلخواه خودش ترجيح ندهد مگر اينكه فرشتگانم را به نگهبانى از او بگمارم و آسمان ها و زمين ها را ضامن روزى او گردانم و از پسِ تجارتِ هر تاجرى به فكر او باشم (بيشتر از تجارت هر تاجرى به او سود رسانم) و دنيا به رغم ميل خود [ذليلانه] سوى او آيد .

الكافى : ۲/۳۳۵/۲

حديث۲۳۲۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنّ الشَّديدَ لَيسَ مَن غَلَبَ النّاسَ ،ولكِنَّ الشَّديدَ مَن غَلَبَ على نَفسِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : پهلوان كسى نيست كه بر مردم چيره شود، بلكه پهلوان كسى است كه بر نفْس خود چيره شود.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰.

حديث۲۳۲۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أشجَعُ النّاسِ مَن غَلَبَ هَواهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : شجاعترين مردم، كسى است كه بر هوس خود چيره آيد.

معانی الأخبار : ۱۹۵/۱ .

حدیث۲۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرامٌ علی کُلِّ قَلبٍ عزّی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر دلی که به شهوت ها آرام گرفته باشد، حرام است که در ملکوت آسمان ها گردش کند.

كذا فی المصدر، ولعلّ الصواب «غَرِیَ» من غَرِیَ بالشیء : اُولِعَ به.

حدیث۲۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرامٌ علی کُلِّ قَلبٍ مُتَوَلِّهٍ بِالشَّهَواتِ أن یَسکُنَهُ الوَرَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر دلی که شیفته شهوت ها باشد، حرام است که پارسایی در آن منزل کند.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث۲۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یقولُ اللّهُ عَزَّوجلَّ : وَعِزَّتی وجَلالی ... لا یُؤثِرُ عَبدٌ هَواهُ علی هَوایَ إلّا شَتَّتُّ علَیهِ أمرَهُ ، ولَبَّستُ علَیهِ دُنیاهُ ، وشَغَلتُ قَلبَهُ بها ، ولَم اُؤْتِهِ مِنها إلّا ما قَدَّرتُ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند... هیچ بنده ای پسند خود را بر پسند من مقدّم ندارد، مگر اینکه کار او را پریشان سازم و دنیایش را بر وی نابسامان کنم و دلش را به آن مشغول گردانم و از دنیا به او ندهم، مگر همانچه برایش مقدّر کرده ام.

الکافی : ۲/۳۳۵/۲.

حدیث۲۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رُبَّ شَهوَةِ ساعَةٍ تُورِثُ حُزنا طَویلاً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه بسیار شهوتی که ساعتی بیش نپاید، اما اندوهی طولانی در پی آرَد.

بحار الأنوار : ۷۷/۸۲/۳.

حدیث۲۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ إبلیسَ قالَ : أهلَکتُهُم بِالذُّنوبِ فأهلَکونی بالاستِغفارِ، فلَمّا رأیتُ ذلکَ أهلَکتُهُم بالأهواءِ فهُم یَحسَبونَ أ نّهُم مُهتَدونَ فلا یَستَغفِرونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس گفت: من آنان را با گناهان به هلاکت افکندم و آنان مرا با استغفار هلاک کردند. پس، چون چنین دیدم، آنان را به واسطه هواها (فرقه ها و عقاید گوناگون) به هلاکت انداختم؛ زیرا [در این صورت]خیال می کنند رهیافته اند و از این رو دیگر استغفار نمی کنند.

الترغیب والترهیب : ۱/۸۷/۱۳.

حدیث۲۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما سُمِّیَ الهَوی لأ نّهُ یَهوی بصاحِبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هوی را بدان سبب هوی نامیده اندکه صاحب خود را فرو می افکند.

سنن الدارمی : ۱/۱۱۵/۴۰۱.

حدیث۲۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تَحت ظِلِّ السَّماءِ مِن إلهٍ یُعبَدُ مِن دُونِ اللّه ِ أعظَمَ عِندَ اللّه ِ مِن هَویً مُتَّبَعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در زیر این آسمان ، هیچ معبودی که به جای خداوند پرستیده شود، نزد خدا منفورتر از هوای نفْس نیست.

الدرّ المنثور : ۶/۲۶۱.

حدیث۲۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَت هِمَّتُهُ أکلَهُ ، کانَت قِیمَتُهُ ما أکَلَهُ .

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله : هرکه همّتش خوراکش باشد،ارزشش به اندازه همان چیزی است که می خورد.

تنبیه الخواطر : ۱/۴۸.

حدیث۲۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ تعالی یُحِبُّ مَعالِیَ الاُمورِ وأشرافَها ، ویَکرَهُ سَفسافَها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال کارهای والا و شریف را دوست دارد و کارهای پست و حقیر را خوش ندارد.

کنز العمّال : ۴۳۰۲۱.

حدیث۲۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الدِّینارَ والدِّرهَمَ أهلَکا مَن کانَ قَبلَکُم ، وهُما مُهلِکاکُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که درهم و دینارپیشینیان شما را نابود کرد و همین دو نابود کننده شماست.

الکافی : ۲/۳۱۶/۶.

حدیث۲۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهرَمُ ابنُ آدَمَ ويَشِبُّ مِنهُ اثنانِ :الحِرصُ علَى المالِ ، والحِرصُ علَى العُمرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاده پیر می شود و دو چیزدر وجود او جوان می گردد: آزمندی به مال، و آزمندی به زندگی.

الخصال : ۷۳/۱۱۲.

حدیث۲۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا المُهلِكاتُ : فشُحٌّ مُطاعٌ ،وهَوىً مُتَّبَعٌ ، وإعجابُ المَرءِ بنَفسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عوامل نابود کننده عبارتنداز: فرمانبری از بخل، پیروی از هوس و خودپسندی.

الترغیب والترهیب : ۱/۸۶/۱۰.

حدیث۲۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهرَمُ ابنُ آدَمَ وتَشِبُّ مِنهُ اثنَتانِ : الحِرصُ والأمَلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی پیر می شود و دوچیز دراو جوان می گردد: آزمندی و آرزو.

تحف العقول : ۵۶.

حدیث۲۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثُلَ ابنُ آدَمَ وإلى جَنبِهِ تِسعٌ وتِسعونَ مَنِيَّةً ، إن أخطَأتهُ المَنايا وَقَعَ فی الهَرَمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاد راست ایستاده است و نود و نه عامل مرگ در کنارش صف کشیده اند. اگر این عوامل مرگ به او اصابت نکنند به پیری و فرتوتی می رسد.

تنبیه الخواطر : ۱/۲۷۲.

حدیث۲۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العائدُ فِی هِبَتِهِ كالعائدِ فیقَیئِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بخشش خود را پس بگیرد، مانند کسی است که استفراغش را بخورد.

کنز العمّال : ۴۶۱۶۴.

حدیث۲۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن تَكرِمَةِ الرَّجُلِ لأخيهِ المُسلمِ أن يَقبَلَ تُحفَتَهُ ، ويُتحِفَهُ بما عِندَهُ ، ولا يَتَكَلّفَ لَهُ شيئا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از احترام مرد به برادرش این است که پیشکش او را بپذیرد و از همان چیزی که نزد خود دارد به او پیشکشی دهد و برای پیشکش دادن چیزی به او، خود را به تکلّف و زحمت نیندازد.

الکافی : ۵/۱۴۳/۸.

حدیث۲۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو اُهدِيَ إلَيَّ كُراعٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پاچه گاو یا گوسفندی هم به من هدیه دهند، آن را می پذیرم.

الكُراع : هو مادون الرُّكبة من الساق (النهاية : ۴/۱۶۵) .

حدیث۲۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّا لانَقبَلُ هَدِيَةَ مُشرِكٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما هدیه هیچ مشرکی را نمی پذیریم.

کنز العمّال : ۱۴۴۷۵، ۱۴۴۷۹.

حدیث۲۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَدايا العُمّالِ غُلولٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هدایایی که به کارگزاران پیشکش می شود، خیانت است.

کنز العمّال : ۱۵۰۶۷.

حدیث۲۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الهَدِيَّةُ تُورِثُ المَوَدَّةَ ، وتَجدُرُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هدیه دادن، محبّت می آورد و برادری را نگه می دارد و کینه و دشمنی را می برد . برای یکدیگر هدیّه ببرید تا دوستدار هم شود .

جَدَرَه يَجْدُرُه : حَوَّطه، والضغينة : الحقد(لسان العرب : ۴/۱۲۱ و ج ۱۳/۲۵۵) .

حدیث۲۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَهادَوا تَحابُّوا ، تَهادُوا فإنَّها تَذهَبُ بِالضَّغائنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به یکدیگر هدیه دهید، تانسبت به همدیگر با محبت شوید. به یکدیگر هدیه دهید؛ زیرا هدیه کینه ها را می برد.

الکافی : ۵/۱۴۴/۱۴.

حدیث۲۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثتُ داعِیا ومُبَلِّغا ولَیسَ إلَیَّ مِن الهُدی شَیءٌ ، وخُلِقَ إبلیسُ مُزَیِّنا ولَیسَ إلَیهِ مِن الضَّلالَةِ شَیءٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من [فقط] برای دعوت ورساندن [پیام خدا] برانگیخته شده ام و در کار هدایت، هیچ اختیاری ندارم و ابلیس نیز برای آراستن [گناهان در نظر مردم]آفریده شد و در کار گمراه کردن هیچ اختیاری ندارد.

کنز العمّال : ۵۴۶.

حدیث۲۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّهُ جلّ جلالُهُ : عِبادِی،کُلُّکُم ضالٌّ إلّا مَن هَدَیتُهُ ، وکَلُّکُم فَقیرٌ إلّا مَن أغنَیتُهُ ، وکُلُّکُم مُذنِبٌ إلّا مَن عَصَمتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند جلّ جلاله فرمود: ای بندگان من! همه شما گمراهید، مگر کسی که من هدایتش کنم و همه شما نیازمندید، مگر کسی که من توانگرش سازم و همه شما گنهکارید، مگر کسی که من او را از گناه نگهدارم.

الأمالی للصدوق : ۱۶۲ / ۱۶۱ .

حدیث۲۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لرجُلٍ سألَهُ أن یُوصِیَهُ ـ : اُوصِیکَ أن لا تُشرِکَ باللّهِ شَیئا ... وادْعُ النّاسَ إلَی الإسلامِ ، واعلَمْ أنّ لکَ بکُلِّ مَن أجابَکَ عِتقَ رَقَبَةٍ مِن وُلدِ یَعقوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به مردی که خواهش کرد او را سفارشی کند ـ فرمود : به تو سفارش می کنم که چیزی را شریک خدا نگردانی... و مردم را به اسلام فراخوان و بدان که به ازای هر کس که دعوت تو را پاسخ دهد، ثواب آزاد کردن بنده ای از فرزندان یعقوب خواهی داشت.

وسائل الشیعة : ۱۱ / ۴۴۸ / ۵.

حدیث۲۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لعليٍّ عليه السلام لَمّا بَعَثَهُ إلَى اليَمَنِ ـ : يا عليُّ ، لا تُقاتِلَنَّ أحَدا حتّى تَدعُوَهُ ، وايمُ اللّه ِ لَأن يَهدى اللّه ُ على يَدَيكَ رجُلاً خَيرٌ لَكَ مِمّا طَلَعَت علَيهِ الشَّمسُ وغَرَبَت ، ولَكَ وَلاؤهُ يا عليُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ هنگامی که علی علیه السلام را به یمن فرستاد ـ فرمود : ای علی! هرگز با کسی جنگ مکن مگر اینکه قبلاً او را [به اسلام]دعوت کرده باشی که به خدا سوگند، اگر خداوند کسی را به دست تو هدایت کند برایت بهتر است از آنچه آفتاب بر آن طلوع و غروب می کند ؛ و تو بر شخص هدایت شده ولایت داری ، ای علی .

الکافی : ۵ / ۲۸ / ۴.

حدیث۲۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدابَرُوا، ولا تَقاطَعُوا، وكُونواعِبادَ اللّه ِ إخوانا ، هَجرُ المُؤمنَينِ ثَلاثا ، فإن تَكَلَّما وإلّا أعرَضَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ عَنهُما حتّى يَتَكلَّما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر قهر نکنید و از هم نَبُرید و با هم، ای بندگان خدا، برادر باشید. قهر کردن دو مؤمن سه روز است؛ اگر [پس از سه روز]با هم صحبت نکردند خداوند عز و جل از آن دو روی گرداند تا زمانی که با هم صحبت کنند.

الترغیب والترهیب : ۳ / ۴۵۷ / ۸.

حدیث۲۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّما مُسلِمَينِ تَهاجَرا فمَكَثا ثَلاثالا يَصطَلِحانِ إلّا كانا خارِجَينِ مِن الإسلامِ ،ولَم يَكُن بَينَهُما وَلايَةٌ ، فأيُّهُما سَبَقَ إلى كلامِ أخيهِ كانَ السّابِقَ إلَى الجَنَّةِ يَومَ الحِسابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دو مسلمانی که با هم قهر کنند و سه روز به قهر خود ادامه دهند و آشتی نکنند، هر دو از اسلام بیرون روند و میان آنان
هیچ پیوند دینی نباشد و هرکدام از آنان پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز حسابرسی جلوتر به بهشت رود.

الکافی : ۲ / ۳۴۵ / ۵.

حدیث۲۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا هِجرَةَ فَوقَ ثَلاثٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر بیش از سه روز، روا نیست.

الکافی : ۲ / ۳۴۴ / ۲.

حدیث۲۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحِلُّ للمُؤمنِ أن يَهجُرَ أخاهُ فَوقَ ثَلاثَةِ أيّامٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روا نیست که مؤمن بیش از سه روز با برادرش قهر باشد.

کنز العمّال : ۲۴۷۹۳.

حدیث۲۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَحِلُّ الهِجرَةُ فَوقَ ثَلاثَةِ أيّام ، فإنِ التَقَيا فسَلَّمَ أحَدُهُما فَرَدَّ الآخَرُ اشتَرَكا فی الأجرِ ، وإن لَم يَرُدَّ بَرِئَ هذا مِن الإثم ، وباءَ بِهِ الآخَرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر کردن بیش از سه روزروا نیست. پس اگر با هم رو به رو شدند و یکی از آن دو سلام کرد و دیگری جواب سلامش را داد، هر دو در ثواب شریک هستند، ولی اگر جوابش را نداد، آن که سلام کرده از گناه مبرّاست و دیگری گنهکار است.

الترغيب والترهيب : ۳ / ۴۵۷ / ۷.

حدیث۲۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أبا ذرٍّ ، إيّاكَ وهِجرانَ أخِيكَ ؛ فإنَّ العَمَلَ لا يُتَقَبَّلُ مِن الهِجرانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! از قهر کردن با برادرت بپرهیز؛ زیرا با وجود قهر بودن عمل پذیرفته نمی شود.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۸۹ / ۳.

حدیث۲۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَجرُ المُسلِمِ أخاهُ كَسَفكِ دَمِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قهر کردن مسلمان با برادرش، مانند ریختن خون اوست.

کنز العمّال : ۲۴۷۸۹.

حدیث۲۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی وصيَّتِهِ لعليٍّ عليه السلام ـ : لا تَعَرُّبَ

بَعدَ الهِجرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ فرمود :

بعد از هجرت، تعرّب [جایز]نیست.

وسائل الشيعة : ۱۱ / ۷۵ / ۱.

حدیث۲۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن فَرَّ بدِينِهِ مِن أرضٍ إلی أرضٍ وإن كانَ شِبرا مِنَ الأرضِ ، استَوجَبَ الجَنّةَ وكانَ رَفيقَ إبراهيمَ ومحمّدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس برای دین خود از سرزمینی به سرزمینی دیگر، ولو به اندازه یک وجب زمین باشد، بگریزد، سزاوار بهشت باشد و همدم ابراهیم و محمّد است .

مجمع البیان : ۳ / ۱۵۳.

حدیث۲۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الهِجرَةِ أن تَهجُرَ السُّوءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین هجرت، آن است که از بدی هجرت (دوری) کنی.

کنز العمّال : ۴۶۲۶۴

حدیث۲۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُهاجِرُ مَن هَجَرَ الخَطایا والذُّنوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهاجر کسی است که از خطاها و گناهان دور شود.

کنز العمّال : ۶۷۶.

حدیث۲۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الهِجرَةِ أن تَهجُرَ ما کَرِهَ اللّه ُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین هجرت، آن است که از آنچه خدا خوش ندارد هجرت (دوری) کنی.

کنز العمّال : ۴۶۲۶۳

حدیث۲۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الهِجرَةُ هِجرَتانِ : إحداهُما أن تَهجُرَ السَّیِّئاتِ ، والاُخری أن تُهاجِرَ إلَی اللّه ِ تعالی ورَسولِهِ ، ولا تَنقَطِعُ الهِجرَةُ ما تُقُبِّلَتِ التَّوبَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هجرت دو گونه است: یک هجرت، دوری کردن از گناهان است و دیگری آن است که به سوی خدای متعال و رسول او هجرت کنی و تا زمانی که توبه پذیرفته می شود هجرت قطع نمی شود.

کنز العمّال : ۴۶۲۶۲.

حدیث۲۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أیُّها النّاس، هاجِروا وتَمَسَّکوا بالإسلامِ ؛ فإنَّ الهِجرَةَ لا تَنقَطِعُ ما دامَ الجِهادُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! مهاجرت کنید و به اسلام چنگ در زنید؛ زیرا تا زمانی که جهاد باشد هجرت قطع نمی

شود.

کنز العمّال : ۴۶۲۶۰

حدیث۲۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ العَمَلِ النِّیَّةُ الصّادِقَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، نیّت صادق است.

کنز العمّال : ۷۲۳۸.

حدیث۲۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أبا ذرٍّ ، لِیَکُن لَکَ فی کُلِّ شَیءٍنِیَّةٌ صالِحَةٌ ، حتّی فی النَّومِ والأکلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! باید در هر کاری نیّتی پاک داشته باشی حتی در خوابیدن و خوردن.

مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۰ / ۲۶۶۱.

حدیث۲۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِیَّةُ المُؤمنِ أبلَغُ مِن عَمَلِهِ ، وکذلکَ الفاجِرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیّت مؤمن، رساننده تر از عمل اوست و همین طور فاجر (کافر).

الأمالی للطوسیّ : ۴۵۴ / ۱۰۱۳.

حدیث۲۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِیَّةُ المُؤمنِ خَیرٌ مِن عَمَلِهِ ، ونِیَّةُ الکافِرِ شَرٌّ مِن عَمَلِهِ، وکُلُّ عامِلٍ یَعمَلُ علی نِیَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیّت مؤمن، بهتر از عمل اوست و نیّت کافر، بدتر از عمل اوست و هر عمل کننده ای مطابق نیّت خود عمل می کند.

الکافی : ۲ / ۸۴ / ۲.

حدیث۲۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أبا ذرٍّ ، هِمَّ بالحَسَنَةِ وإن لَم تَعمَلْها ، لِکَیلا تُکتَبَ مِن الغافِلینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! قصد کار نیک کن هرچند انجامش ندهی، تا از غافلان نوشته نشوی.

مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۸ / ۲۶۶۱.

حدیث۲۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا أغزی علیّا علیه السلام فی سَرِیَّهٍ ، فقالَ رجُلٌ لأخٍ لَهُ : اُغْزُ بنا فی سَرِیّهِ علیٍّ لَعلّنانُصیبُ خادِما أو دابَّهً أو شَیئا نَتَبلَّغُ بِهِ ـ : إنّما الأعمالُ بالنِّیّاتِ ، ولکُلِّ امرئٍ ما نَوی ، فمَن غَزا ابتِغاءَ ما عِندَ اللّهِ فَقد وَقَع أجرُهُ علَی اللّهِ ، ومَن غَزا یُریدُ عَرَضَ الدُّنیا أو نَوی عِقالاً لَم یَکُن لَهُ إلّا ما نَوی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ هنگامی که علی علیه السلام را با فرماندهی سپاهی روانه جنگ کرد و مردی به برادر خود گفت: با ما در سپاه علی به جنگ بیا شاید غلامی یا چهارپایی یا چیزی که به دردمان بخورد به دست بیاوریم ـ فرمود : جز این نیست که اعمال به نیّت هاست و برای هرکس همان چیزی است که نیّتش را دارد. پس هرکه برای تحصیل آنچه نزد خداست بجنگد، بی گمان اجرش با خداست و هرکس برای رسیدن به متاع دنیا یا به نیّت عقالی (زانوبند شتر) بجنگد ، او را [نصیب و پاداشی]جز همان چه برایش جنگیده است، نباشد.

الأمالی للطوسیّ : ۶۱۸ / ۱۲۷۴.

حدیث۲۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أیُّها النّاسُ، إنّما الأعمالُ بالنِّیّاتِ ، وإنّما لِکُلِّ امرئٍ ما نَوی ، فمَن کانَت هِجرَتُهُ إلَی اللّهِ ورَسولِهِ فهِجرَتُهُ إلَی اللّهِ ورَسولِهِ ، ومَن کانَت هِجرَتُهُ إلی دُنیا یُصیبُها أو امرأهٍ یَتَزَوَّجُها فهِجرَتُهُ إلی ما هاجَرَ إلَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! جز این نیست که اعمال به نیّت هاست و در حقیقت برای هر کس آن چیزی است که نیّت می کند. پس هرکه هجرتش برای خدا و رسول او باشد، به سوی خدا و رسول او هجرت کرده است و هرکه هجرتش برای رسیدن به چیزی از دنیا یا ازدواج کردن با زنی باشد، هجرتش به سوی همان چیزی است که به نیّت آن هجرت کرده است.

کنز العمّال : ۷۲۷۲.

حدیث۲۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا آوی أحَدُکُم إلی فِراشِهِ ... لِیَقُلْ :اللّهُمّ إن أمسَکتَ نَفسی فی مَنامی فاغفِرْ لَها ، وإن أرسَلتَها فاحفَظْها بما تَحفَظُ بِهِ عِبادَکَ الصّالِحینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فردی از شما به بسترش رفت... بگوید: «اللهم إن امسکت نفسی فی منامی فاغفر لها، و ان ارسلتها فاحفظها بما تحفظ به عبادک الصالحین؛ خداوندا! اگر جان مرا در خواب گرفتی، آن را بیامرز و اگر [به پیکرم]بازگرداندی آن را چنانکه بندگان صالح خود را حفظ می کنی حفظ کن » .

علل الشرائع : ۵۸۹/۳۴.

حدیث۲۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَرأَ «أَلْهاكُمُ التَّكاثُرُ» عِندَ مَنامِهِ وُقِيَ فِتنَةَ القَبرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس موقع خواب سوره «ألهاكم التكاثر» را بخواند از عذاب قبر محفوظ ماند.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۹۶ / ۱۲.

حدیث۲۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَرَأَ «قُلْ هُوَ اللّه ُ أحَدٌ» حِينَ يأخُذُ مَضجَعَهُ ، غَفَرَ اللّه ُ عَزَّ وجَلَّ لَهُ ذُنوبَ خَمسينَ سَنَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس وقتی به بستر خودمی رود سوره «قل هو اللّه احد» را بخواند، خداوند گناهان پنجاه سال او را بیامرزد.

الأمالی للصدوق : ۶۴ / ۲۷ .

حدیث۲۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن نامَ عَلَی الوُضوءِ إن أدرَكَهُ المَوتُ فی لَيلِهِ فهُو عِندَ اللّه ِ شَهيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با وضو بخوابد، اگردر آن شب مرگش در رسد نزد خداوند شهید به شمار می آید.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۳ / ۷.

حدیث۲۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَبيتَنَّ أحَدُكُم ويَدُهُ غَمرَةٌ ،فإن فَعَلَ فأصابَهُ لَمَمٌ لِلشَّيطانِ فلا يَلُومَنَّ إلّا نَفسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما با دست های چرب [از غذا] نخوابد. پس اگر چنین کرد و گزندی از شیطان به او رسید کسی را جز خود سرزنش نکند.

الأمالی للصدوق : ۵۱۰ / ۷۰۷.

حدیث۲۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم وكَثرَةَ النَّومِ ؛ فإنَّ كَثرَةَ النَّومِ يَدَعُ صاحِبَهُ فَقيرا يَومَ القِيامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از پرخوابی بپرهیزید؛ زیرا پرخوابی صاحب خود را در روزقیامت تهیدست می گذارد.

الاختصاص : ۲۱۸.

حدیث۲۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّومُ أخُو المَوتِ ، ولا يَموتُ أهلُ الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوابْ برادر مرگ است،و بهشتیان نمی میرند [و در بهشت نمی خوابند] .

کنز العمّال : ۳۹۳۲۱.

حدیث۲۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النّاسُ سَواءٌ كَأسنانِ المُشطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم همانند دندانه های شانه یکسان اند.

کنز العمّال : ۲۴۸۲۲.

حدیث۲۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِرجُلٍ قالَ : اُحِبُّ أن اُحشَرَ يَومَ القِيامَةِ فی النُّورِ ـ : لا تَظلِمْ أحَدا تُحشَرْ يَومَ القِيامَةِ فی النُّورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به مردی که عرض کرد : من دوست دارم در روز قیامت با نور و روشنایی به محشر آیم ـ فرمود : به هیچ کس ظلم نکن تا روز قیامت در نور و روشنایی محشور شوی.

کنز العمّال : ۴۴۱۵۴ .

حدیث۲۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن شَهِدَ شَهادَةَ حَقٍّ لِيُحيِيَ بِها حَقَ امرِئٍ مُسلِمٍ أتى يَومَ القِيامَةِ ولِوَجهِهِ نُورٌ مَدَّ البَصَرِ ، يَعرِفُهُ الخَلايِقُ باسمِهِ ونَسَبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس شهادت حقّی بدهد تابا آن حقّ مسلمانی را زنده کند، روز قیامت در حالی بیاید که چهره اش نورانی است و تا چشم کار می کند نورش می درخشد و خلایق او را به نام و نسب بشناسند.

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۳۱۱ / ۹.

حدیث۲۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَيكَ بِتِلاوَةِ القرآنِ ؛ فإنّهُ نُورٌ لَكَ فی الأرضِ ، وذُخرٌ لكَ فی السّماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تلاوت قرآن کن که آن در زمین برای تو نور است و در آسمان برایت اندوخته.

الترغیب والترهیب : ۲/۳۴۹/۱۰.

حدیث۲۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلاةُ نُورٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز، نور و روشنایی است.

الترغيب والترهيب : ١ / ١٥۶ / ٢٢

حديث٢٣٨٨

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن رَمى بسَهمٍ فى سَبيلِ اللّه ِ كانَ لَهُ نُورا يَومَ القِيامَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هركه يک تير در راه خدابيندازد، آن تير در روز قيامت براى او نورى باشد.

الترغيب والترهيب : ٢ / ٢٨١ / ١٨

حديث٢٣٨٩

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنّ لِلقُلوبِ إقبالاً وإدبارا ، فإذا أقبَلَت فتَنَفَّلوا ، وإذا أدبَرَت فعلَيكُم بالفَريضَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بى گمان دل ها را روى آوردن و روى گرداندنى است. پس هرگاه روى آوردند مستحبّات به جا آوريد و هرگاه روى گرداندند به واجبات بپردازيد.

الكافى : ٣ / ۴۵۴ / ١۶.

حديث٢٣٩٠

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن سَعى بأخيهِ إلى سُلطانٍ أحبَطَ اللّه ُ تعالى عَمَلَهُ كُلَّهُ ، وإن وَصَلَ إلَيهِ مَكروهٌ أو أذىً جَعَلَهُ اللّه ُ تعالى مَع هامانَ فى درَجَةٍ فى النّارِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه از برادر خود نزد سلطانى سعايت كند، خداوند متعال همه اعمال او را بر باد دهد و اگر به شخصى كه از او سعايت كرده است ناراحتى يا گزندى رسد خداى متعال سعايت كننده را با هامان در يک درجه از آتش قرار دهد.

كنز العمّال : ٧۵۴۵.

حديث٢٣٩١

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إيّاكُم والنَّميمَةَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از سخن چينى بپرهيزيد.

كنز العمّال : ٨٣۵۴.

حديث٢٣٩٢

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ثَلاثَةٌ مِن حَقائقِ الإيمانِ:الإنفاقُ مِن الإقتارِ ، وإنصافُكَ النّاسَ مِن نَفسِكَ ، وبَذلُ العِلمِ لِلمُتَعلِّمِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : سه چيز از حقيقت هاى ايمان است : انفاق كردن در حال تنگدستى، انصاف به خرج دادن با مردم و

دانش بخشی به طالب دانش .

بحار الأنوار : ۷۷ / ۵۲ / ۳.

حدیث۲۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَنَعَ مالَهُ مِن الأخيارِاختِيارا صَرَفَ اللّه ُ مالَهُ إلَى الأشرارِ اضطِرارا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مال خود را به اختیار از نیکان دریغ کند، خداوند مالش را به اجبار نصیب بدان گرداند.

جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۵.

حدیث۲۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما نَقَصَ مالٌ مِن صَدَقَةٍ قَطُّ ، فأعطُوا ولا تَجبُنوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ گاه مالی بر اثر صدقه دادن کم نشده است. پس عطا کنید و نترسید.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۱ / ۶۲.

حدیث۲۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أعطى دِرهَما فی سَبيلِ اللّه ِ كَتَبَ اللّه ُ لَهُ سبعَمِائةِ حَسَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک درهم در راه خدا بدهد، خداوند برایش هفتصد ثواب می نویسد.

الأمالی للطوسیّ : ۱۸۳ / ۳۰۶.

حدیث۲۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أرضُ القِيامَةِ نارٌ ما خَلا ظِلَّ المُؤمنِ ؛ فإنَّ صَدَقَتَهُ تُظِلُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرزمین قیامت سراسر (گرما) آتش است، مگر سایه مؤمن؛ زیرا که صدقه اش بر او سایه می افکند.

الکافی : ۴ / ۳ / ۶، ثواب الأعمال : ۱۶۹ / ۹.

حدیث۲۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذو الوَجهَينِ فی الدُّنيا يأتی يَومَ القِيامَةِ ولَهُ وَجهانِ مِن نارٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در دنیا دو چهره باشد،روز قیامت با دو چهره از آتش محشور می شود.

الترغیب والترهیب : ۳ / ۶۰۳ / ۳.

حدیث۲۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّلاةُ علَيَّ وعلى أهلِ بَيتيتَذهَبُ بالنِّفاقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صلوات فرستادن بر من و اهل بیتم نفاق را از بین می برد.
الکافی : ۲ / ۴۹۲ / ۸

حدیث۲۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ارفَعوا أصواتَكُم بالصَّلاةِ علَيَّ ؛فإنّها تَذهَبُ بالنِّفاقِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با صدای بلند بر من صلوات بفرستید که آن نفاق را از بین می برد.
الکافی : ۲ / ۴۹۳ / ۱۳.

حدیث۲۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَجيءُ يَومَ القِيامَـةِ ذو الوَجهَينِ دالِعا لِسانَهُ في قَفاهُ ، وآخَرُ مِن قُـدّامِهِ ، يَلتَهِبانِ نارا حتّى يُلهِبا جَسَـدَهُ ، ثُمّ يُقالُ لَهُ : هـذا الّذي كانَ في الدُّنيا ذا وَجهَينِ وذا لِسانَينِ ، يُعرَفُ بذلكَ يَومَ القِيامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت انسان دو چهره در حالی می آید که یک زبان از پس گردنش آویزان است و یک زبان از جلو و در آنها آتشی افروخته است که به [تمام]بدنش زبانه می کشد. سپس به او گفته می شود : این کسی است که در دنیا دو رو و دو زبان بود. او بدین گونه در روز قیامت شناخته می شود.
الخصال : ۳۸ / ۱۶ .

از۲۴۰۱تا۲۶۰۰

حدیث۲۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما زادَ خُشوعُ الجَسَدِ على ما فيالقَلبِ فهُو عِندَنا نِفاقٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چنانچه خشوع بدن بر خشوع دل بچربد این در نظر ما نفاق است.
الکافی : ۲ / ۳۹۶ / ۶.

حدیث۲۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِلمُنافِقينَ عَلاماتٌ يُعرَفونَ بِها :تَحِيَّتُهُم لَعَنَةٌ ، وطَعامُهُم نُهمَةٌ ، وغَنيمَتُهُم غُلولٌ ، لا يَقرَبونَ المَساجِدَ إلّا هُجرا ، ولا يَأتونَ الصَّلاةَ إلّا دُبُرا ، مُستَكبِرينَ لا يَألَفونَ ولا يُؤلَفونَ ، خُشُبٌ باللَّيلِ سُخُبٌ بالنَّهارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافقان را نشانه هایی است که با آنها شناخته می شوند : درودشان لعنت است، پرخور و شکم باره اند، به غنائم دستبرد می زنند، به مساجد نزدیک نمی شوند مگر به قصد دوری ، نماز را آخر وقت می خوانند، خود برتر بینند، به طوری که با کسی انس و الفت نمی گیرند و کسی هم با آنان الفت نمی گیرد، شب مانند چوب خشک می افتند (شب زنده داری نمی کنند) و روز صدای خود را به جرّ و بحث بلند می کنند.

کنز العمّال : ۸۶۲.

حدیث۲۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن خالَفَت سَریرَتُهُ عَلانِیَتَهُ فهُومُنافِقٌ کائنا مَن کانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که باطنش با ظاهرش ناسازگار باشد، همو منافق است، هر که می خواهد باشد.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۰۷ / ۸.

حدیث۲۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُنافِقُ یَملِکُ عَینَیهِ یَبکی کمایَشاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافق، چشمانش در اختیار اوست، هر گونه بخواهد گریه می کند.

کنز العمّال : ۸۵۴.

حدیث۲۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُنافِقُ مَن إذا وَعَدَ أخلَفَ ،وإذا فَعَلَ أفشی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منافق کسی است که هرگاه وعده دهد خلف وعده کند، هرگاه کاری کند آن را در بوق و کرنا کند، و هرگاه سخن بگوید دروغ گوید، هرگاه امانتی به او سپارند خیانت ورزد، هرگاه روزی داده شود سبکسری کند و هرگاه روزی داده نشود (و تنگدست گردد) به زندگی روی آورد.

فی المصدر : أساء . (کما فی هامش بحار الأنوار).

حدیث۲۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ النِّفاقَ یَبدو لُمظَةً سَوداءَ ،فکُلّما ازدادَ النِّفاقُ عِظَما ازدادَ ذلکَ السَّوادُ ، فإذا استَکمَلَ النِّفاقُ اسوَدَّ القَلبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نفاق ابتدا به صورت نقطه ای سیاه [بر دل]ظاهر می شود و هرچه نفاق بیشتر شود آن نقطه بزرگتر می گردد و چون نفاق به مرحله کمال رسید، دل به کلّی سیاه می شود.

کنز العمّال : ۱۷۳۴ .

حدیث۲۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی وصیَّتِهِ لابنِ مَسعودٍ ـ : یابنَ مَسعودٍ ، أکثِرْ مِن الصّالِحاتِ والبِرِّ ؛ فإنّ المُحسِنَ والمُسِیءَ یَندَمانِ ، یَقولُ المُحسِنُ : یا لَیتَنی ازدَدتُ مِن الحَسَناتِ ! ویقولُ المُسِیءُ : قَصَّرتُ ، وتَصدیقُ ذلکَ قَولُهُ تعالی : «ولا اُقْسِمُ بالنَّفْسِ اللَّوّامَةِ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش خود به ابن مسعود ـ فرمود : ای پسر مسعود! کارهای شایسته و نیک بسیار به جای آر؛ زیرا نیکوکار و بدکار هر دو پشیمان می شوند. نیکوکار می گوید : کاش خوبی های بیشتری انجام می دادم و بدکار می گوید : کوتاهی کردم. مؤید این مطلب، سخن خدای متعال است که می فرماید : «و سوگند به نفس ملامتگر» .

مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۵۳ / ۲۶۶۰.

حدیث۲۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أمسی وأصبحَ وعِندَهُ ثَلاثٌ فقد تَمَّت علَیهِ النِّعمَةُ فی الدُّنیا : مَن أصبَحَ وأمسی مُعافیً فی بَدَنِهِ ، آمِنا فی سَرْبِهِ ، عِندَهُ قُوتُ یَومِهِ ، فإن کانَت عِندَهُ الرّابِعَةُ فَقد تَمَّت علَیهِ النِّعمَةُ فی الدُّنیا والآخِرَةِ ؛ وهُو الإیمانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که شب و روز خود راسپری کند و از سه چیز برخوردار باشد نعمت دنیا بر او تمام شده است : کسی که بام و شامش را در تندرستی و آسودگی خاطر گذراند و خوراک روز خود را داشته باشد و اگر چهارمین نعمت را هم داشته باشد، نعمت دنیا و آخرت را کامل دارد و آن نعمت ایمان است.

تحف العقول : ۳۶.

حدیث۲۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ یُحِبُّ أن یَری أثَرَ نِعمَتِهِ علی عَبدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند.

سنن الترمذی : ۵ / ۱۲۴ / ۲۸۱۹.

حدیث۲۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ للّه عِبادا اختَصَّهُم بالنِّعَمِ ،یُقِرُّها فیهِم ما بَذَلوها للنّاسِ ، فإذا مَنَعوها حَوَّلَها مِنهُم إلی غَیرِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بندگانی دارد که نعمت ها را در اختیار آنان نهاده است. تا زمانی که این نعمت ها را به مردم بذل و بخشش کنند، آنها را در میانشان نگه می دارد و هرگاه دریغ ورزند نعمت ها را از آنان به دیگران منتقل می کند.

بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۳ / ۶۲.

حدیث۲۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَتانِ مَفتونٌ فیهِما کَثیرٌ مِن النّاسِ : الفَراغُ والصِّحَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که بسیاری ازمردم در آنها آزموده می شوند [یا به سبب آنها به گمراهی و فساد می افتند] : فراغت و تندرستی.

الخصال : ۳۵ / ۷.

حدیث۲۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَتانِ مَکفورَتانِ : الأمنُ والعافِیَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو نعمت است که نادیده گرفته می شود : امنیّت و سلامت.

بحار الأنوار : ۸۱ / ۱۷۰ / ۱

حدیث۲۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

هَلَکَ المُتَقذِّرونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردمان کثیف و پلشت به هلاکت در افتند.

کنز العمّال : ۷۴۲۲.

حدیث۲۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُؤْوُا التُّرابَ خَلفَ البابِ ؛ فإنّهُ مَأوَی الشَّیطانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خاکروبه را پشت در [حیاط]جمع نکنید؛ زیرا که لانه شیطان می شود.

وسائل الشیعة : ۳ / ۵۷۲ / ۳.

حدیث۲۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُبَیِّتوا القُمامَةَ فی بُیوتِکُم وأخرِجوها نَهارا ؛ فإنّها مَقعَدُ الشَّیطانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زباله را شب در خانه های خودتان نگه ندارید و آن را در روز به بیرون از خانه منتقل کنید؛ زیرا زباله جایگاه شیطان است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۵ / ۴۹۶۸.

حدیث۲۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم یَرَ للّه ِ عَزَّوجلَّ علَیهِ نِعمَةً إلّا فی مَطعَمٍ أو مَشرَبٍ أو مَلبَسٍ ، فقد قَصُرَ عَملُهُ ودنا عَذابُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نعمت خداوند عز و جل را فقط در خوراک یا نوشیدنی یا پوشاک ببیند، بی گمان عملش کوتاه و عذابش نزدیک باشد.
الکافی : ۲ / ۳۱۶ / ۵.

حدیث۲۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بِئسَ العَبدُ القاذُورَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه بد است بنده کثیف و لاقید.
الکافی : ۶ / ۴۳۹ / ۶.

حدیث۲۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طَهِّروا هـذهِ الأجسادَ طَهَّرَکُمُ اللّه ُ ؛ فإنّهُ لَیسَ عَبدٌ یَبیتُ طاهِرا إلّا باتَ مَعَهُ مَلَکٌ فی شِعارِهِ ، ولا یَتَقَلَّبُ ساعَةً مِن اللّیلِ إلّا قالَ : اللّهُمّ اغفِرْ لعَبدِکَ فإنّهُ باتَ طاهِرا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این بدن ها را پاکیزه سازید، [تا]خداوند [جان] شما را پاکیزه گرداند؛ زیرا هیچ بنده ای نیست که شب با بدنی پاکیزه بخوابد مگر اینکه فرشته ای در میان جامه او با وی می خوابد و هیچ ساعتی از شب از این پهلو به آن پهلو نمی چرخد مگر اینکه آن فرشته گوید : خدایا! بنده ات را بیامرز؛ زیرا که با بدنی پاکیزه خوابیده است.
کنز العمّال : ۲۶۰۰۳.

حدیث۲۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لَمّا أبصَرَ رجُلاً شَعثا شَعرُ رأسِهِ ، وَسخَةً ثِیابُهُ ، سَیّئةً حالُهُ ـ : مِن الدِّینِ المُتعَةُ وإظهارُ النِّعمَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ وقتی مردی را دید که موهایی ژولیده و جامه ای چرکین و سر و وضعی نامرتّب داشت ـ فرمود : استفاده از نعمت های خدا و آشکار ساختن نعمت جزو دین است.
الکافی : ۶ / ۴۳۹ / ۵.

حدیث۲۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَنَظَّفوا بکُلِّ ما استَطَعتُم ؛ فإنَّ اللّه َ تعالی بَنَی الإسلامَ علَی النَّظافَةِ ، ولَن یَدخُلَ الجَنَّةَ إلّا کُلُّ نَظیفٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودتان را با هر وسیله ای که می توانید پاکیزه کنید؛ زیرا که خداوند متعال اسلام را برپایه پاکیزگی بنا کرده است و هرگز به بهشت نرود مگر کسی که پاکیزه باشد.
کنز العمّال : ۲۶۰۰۲

حدیث۲۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ یُحِبُّ النّاسِکَ النَّظیفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، عبادت کننده پاکیزه را دوست دارد.

کنز العمّال : ۲۶۰۰۰.

حدیث۲۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اتَّخَذَ ثَوبا فلْیُنَظِّفْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه جامه ای می پوشد، باید آن را پاکیزه نگه دارد.

الکافی : ۶ / ۴۴۱ / ۳

حدیث۲۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ طَیِّبٌ یُحِبُّ الطَّیِّبَ، نَظیفٌ یُحِبُّ النَّظافَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند پاک است و شخص پاک را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.

سنن الترمذی : ۵ / ۱۱۲ / ۲۷۹۹.

حدیث۲۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لعَلیٍّ علیه السلام ـ : یا علیُّ، لکَ أوّلُ نَظرَةٍ ، والثّانِیَةُ علَیکَ ولا لَکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ فرمود : ای علی!نگاهِ اول از آنِ تو و نگاه دوم به زیان توست نه به سود تو.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۱۹ / ۴۹۷۱

حدیث۲۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشتَدَّ غَضَبُ اللّه ِ عَزَّوجلَّ علَی امرأةٍ ذات

بَعلٍ مَلأت عَینَها مِن غَیرِ زَوجِها أو غَیرِ ذی مَحرَمٍ مِنها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند عز و جل سخت است بر

زن شوهرداری که چشم خود را از غیر شوهر خود یا از کسی که محرم او نیست پرکند.

ثواب الأعمال : ۳۳۸/۱.

حدیث۲۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَلَأَ عَينَهُ مِن حَرامٍ مَلَأَ اللّه ُ عَينَهُ يَومَ القِيامَةِ مِن النّارِ ، إلّا أن يَتوبَ ويَرجِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که چشم خود را از حرام پرکند، خداوند در روز قیامت چشم او را از آتش پر گرداند مگر اینکه توبه کند و از عمل خود دست بردارد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۳۴ / ۱.

حدیث۲۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غُضُّوا أبصارَكُم تَرَونَ العَجائبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چشمان خود را [از حرام] فروبندید تا شگفتی ها را ببینید.

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۴۱ / ۵۲

حدیث۲۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ عُضوٍ مِن ابنِ آدمَ حَظٌّ مِن الزِّنا : العَينُ زِناها النَّظَرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر عضوی از اعضای آدمیزاد بهره ای از زناست، زنای چشم هم چشم چرانی است.

جامع الأخبار : ۴۰۸ / ۱۱۲۹ .

حدیث۲۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ فی ثَلاثَةِ أشياءَ عِبادَةٌ : النَّظَرُ فی وَجهِ الوالِدَينِ ، وفی المُصحَفِ ، وفی البَحرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگریستن در سه چیز عبادت است : نگاه کردن در روی پدر و مادر، و در قرآن، و در دریا.

صحيفة الإمام الرِّضا : ۹۰ / ۱۹.

حدیث۲۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ إلَى العالِمِ عِبادَةٌ ، والنَّظَرُ إلَى الإمامِ المُقسِطِ عِبادَةٌ ، والنَّظَرُ إلَى الوالِدَينِ بِرأفَةٍ ورَحمَةٍ عِبادَةٌ ، والنَّظَرُ إلَى الأخِ تَوَدُّهُ فی اللّهِ عَزَّوجلَّ عِبادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کردن به عالِم عبادت است، نگاه کردن به پیشوای دادگر عبادت است، نگاه کردن مهرآمیز به پدر و مادر عبادت است و نگاه کردن به برادری که به خاطر خدا دوستش داری عبادت است.

بحار الأنوار : ۷۴ / ۷۳ / ۵۹.

حدیث۲۴۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إيّاكُم وفُضولَ النَّظَرِ ؛ فإنَّهُ يَبذُرُ الهوى ، ويُوَلِّدُ الغَفلَةَ .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : از نگاه های زیادی بپرهیزید؛زیرا که آن تخم هوس می پراکند و غفلت می زاید.
بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۹ / ۲۹.

حدیث۲۴۳۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن واسَى الفَقيرَ ، وأنصَفَ النّاسَ مِن نَفسِهِ ، فذلكَ المؤمِنُ حَقّا .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : کسی که به تهیدست کمک مالی کند و نسبت به مردم، از خود انصاف به خرج دهد چنین کسی مؤمن حقیقی است.
الخصال : ۴۷ / ۴۸.

حدیث۲۴۳۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
أمّا علامَةُ النّاصِحِ فأربَعةٌ :يَقضي بالحَقِّ ، ويُعطي الحَقَّ مِن نَفسِهِ ، ويَرضى للنّاسِ ما يَرضاهُ لنَفسِهِ ، ولا يَعتدي على أحَدٍ .
پیامبرخدا صلى الله عليه و آله : نشانه شخص خیرخواه چهار چیز است : به حق قضاوت می کند و از خود به دیگران حق می دهد، برای مردم همان می پسندد که برای خود می پسندد و به [حقّ]هیچ کس دست درازی نمی کند.
تحف العقول : ۲۰.

حدیث۲۴۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
لِيَنصَحِ الرّجُلُ مِنكُم أخاهُ كنَصيحَتِهِ لنَفسِهِ .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر یک از شما همان گونه که خیرخواه خویش است، باید خیرخواه برادرش نیز باشد.
الكافي : ۲ / ۲۰۸ / ۴.

حدیث۲۴۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إنّ أعظَمَ النّاسِ مَنزِلَةً عِندَ اللّه ِ يَومَ القِيامَةِ أمشاهُم في أرضِهِ بالنَّصيحَةِ لِخَلقِهِ .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : با منزلت ترین مردم نزد خداوند در روزقیامت، کسی است که در راه خیرخواهی برای خلق او بیش از دیگران قدم بر دارد.
الكافي : ۲ / ۲۰۸ / ۵

حدیث۲۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ : أحَبُّ ما تَعَبَّدَلی بِهِ عَبدی ، النُّصحُ لی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: محبوبترین چیزی که بنده ام به وسیله آن مرا عبادت می کند، خیرخواهی (خلوص) برای من است.

الترغیب والترهیب : ۲ / ۵۷۷ / ۱۶.

حدیث۲۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَد اُوذِیتُ فی اللّه ِ وما یُؤذی أحَدٌ ،واُخِفْتُ [فی] اللّه ِ وما یُخافُ أحَدٌ ، ولَقَد أتَت عَلَیَّ ثَلاثونَ مِن یَومٍ ولَیلَةٍ وما لی ولِبِلالٍ طَعامٌ یأکُلُهُ ذو کَبِدٍ إلّا شیءٌ یُوارِیهِ إبطُ بلالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس به اندازه من در راه خدا آزار ندیده و هیچ کس به اندازه من در راه خدا ترسانده و تهدید نشده است. سی شبانه روز بر من گذشت و من و بلال [حبشی] غذایی که موجود زنده ای می خورد، برای خوردن نداشتیم، مگر آن مقداری که اگر زیر بغل بلال می گذاشتی ناپدید می شد.

کنز العمّال : ۱۶۶۷۸ .

حدیث۲۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما اُوذِیَ أحَدٌ مِثلَ ما اُوذِیتُ فی اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس به اندازه ای که من درراه خدا آزار دیده ام، آزار ندیده است.

کنز العمّال : ۵۸۱۸

حدیث۲۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمسٌ لا ـ أدَعُهُنَّ حتَّی المَماتِ:الأکلُ عَلَی الحَضیضِ مَعَ العَبیدِ ، ورُکوبیَ الحِمارَ مُؤْکَفا ، وحَلبیَ العَنزَ بِیَدی ، ولُبسُ الصُّوفِ ، والتَّسلیمُ عَلَی الصِّبیانِ ؛ لِتَکونَ سُنَّةً مِن بَعدی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج کار است که تا زنده هستم رهایشان نمی کنم : غذا خوردن روی زمین با بندگان، سوار شدن بر الاغ برهنه، دوشیدن بز با دست خودم، پوشیدن لباس پشمینه و سلام کردن به کودکان، تا این کارها بعد از من سنّت شود.

الأمالی للصدوق : ۱۳۰ / ۱۱۷ .

حدیث۲۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أما واللّه ِ إنّی لَأمینٌ فی السَّماءِ وأمینٌ فی الأرضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! به خدا قسم که من در آسمان امین هستم و در زمین نیز امینم.

کنز العمّال : ۳۲۱۴۷ .

حدیث۲۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثَ کلُّ نَبیٍّ کانَ قَبلی إلی اُمَّتِهِ بِلسانِ قَومِهِ ، وبَعَثَنی إلی کُلِّ أسوَدَ وأحمَرَ بالعَرَبیَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیش از من هر پیامبری به زبان قوم خود به سوی امّتش فرستاده شد، ولی خداوند مرا به زبان عربی به سوی هر سیاه و سفیدی فرستاده است.

بحار الأنوار : ۱۶ / ۳۱۶ / ۶.

حدیث۲۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا رَسولُ مَن أدرَکتُ حَیّا ومَن یُولَدُ بَعدی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من پیامبر کسانی که با من به سر می برند و کسانی که بعد از من به دنیا می آیند هستم.

الطبقات الکبری : ۱ / ۱۹۱.

حدیث۲۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُعطیتُ خَمسا لَم یُعطَهُنَّ نَبیٌّ کانَ قَبلی : اُرسِلتُ إلَی الأبیَضِ والأسوَدِ والأحمَرِ، وجُعِلَت لِیَ الأرضُ طَهورا ومَسجِدا ، ونُصِرتُ بالرُّعبِ ، واُحِلَّت لیَ الغَنائمُ ولَم تُحَلَّ لأحَدٍ ـ أو قالَ : لنَبیٍّ ـ قَبلی ، واُعطِیتُ جَوامِعَ الکَلِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز به من داده شده که به هیچ یک از پیامبران پیش از من داده نشده است : به سوی سفید و سیاه و سرخ فرستاده شده ام. زمین برای من طهور و سجده گاه قرار داده شده، به واسطه رعب و وحشت یاری داده شده ام. غنائم برای من حلال شده، در حالی که پیش از من برای هیچ کس ـ یا فرمود : هیچ پیامبری ـ حلال نبوده و سخنان جامع به من عطا شده است.

الأمالی للطوسیّ : ۴۸۴ / ۱۰۵۹.

حدیث۲۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما خَلَقَ اللّه ُ خَلقا أفضَلَ مِنّی ، ولاأکرَمَ علَیهِ مِنّی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند هیچ مخلوقی نیافرید که نزد او از من برتر و گرامیتر باشد.

عیون أخبار الرِّضا : ۱ / ۲۶۲ / ۲۲.

حدیث۲۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أوّلُ وافِدٍ علَى العَزيزِ الجَبّارِ يَومَ القِيامَةِ وكِتابُهُ وأهلُ بَيتى ثُمّ اُمَّتى ، ثُمّ أسألُهُم: ما فَعَلتُم بكِتابِ اللّه ِ وبأهلِ بَيتى ؟

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که روز قیامت بر خدای عزیز جبّار وارد می شود، من هستم و کتاب او و اهل بیت من و سپس امّتم. آن گاه از آنان می پرسم که با کتاب خدا و اهل بیت من چه کردند.

الکافی : ۲ / ۶۰۰ / ۴.

حدیث۲۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أتقاكُم للّه ِ ، وأعلَمُكُم لِحُدودِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من خداپرواترین شما و آگاهترینتان به حدود خداوندم هستم .

کنز العمّال : ۳۱۹۶۴.

حدیث۲۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا قائدُ المُرسَلينَ ولا فَخرَ ، وأناخاتَمُ النَّبيِّينَ ولا فَخرَ ، وأنا أوّلُ شافِعٍ وأوّلُ مُشَفَّعٍ ولا فَخرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودستایی نیست، من جلودار پیامبرانم ؛ خودستایی نباشد، من خاتم پیامبرانم؛ خودستایی نیست، من نخستین شفاعت کننده و نخستین کسی هستم که شفاعتش پذیرفته می شود.

کنز العمّال: ۳۱۸۸۳.

حدیث۲۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا سَيِّدُ وُلدِ آدَمَ ولا فَخرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودستایی نیست، من سرور فرزندان آدم هستم.

بحار الأنوار : ۸ / ۴۸ / ۵۱.

حدیث۲۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا دَعوَةُ إبراهيمَ ، قالَ وهُو يَرفَعُ القَواعِدَ مِن البَيتِ : «ربَّنا وابْعَثْ فِيهِم رَسُولاً مِنْهُم ...»

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : من همـان دعای ابراهیم هسـتم که هنگام ساختن پایه های کعبه گفت : «ای پروردگار ما! در میان آنان رسولی از خودشان برانگیز...» .

البقرة : ۱۲۹ .

حدیث۲۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّها النّاسُ ، إنّما أنا رَحمَةٌ مُهداةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من در حقیقت رحمتی اهدایی [از جانب خدا]هستم.

الطبقات الکبری : ۱ / ۱۹۲.

حدیث۲۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أديبُ اللّهِ وعليٌّ أدِيبى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من تربیت شده خدا هستم و علی تربیت شده من.

مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۱ / ۱۹.

حدیث۲۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا العاقِبُ الّذى لَيسَ بَعدَهُ نَبيٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عاقِب هستم، [یعنی] کسی که پس از او پیامبری نیست.

الطبقات الکبری : ۱ / ۱۰۵.

حدیث۲۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سألَهُ يَهوديٌّ عَن وَجهِ تَسمِيَتِهِ بمُحمّدٍ وأحمَدَ وأبى القاسِمِ وبَشيرٍ ونَذيرٍ وداعٍ ؟ ـ : أمّا مُحمّدٌ فإنّى مَحمودٌ فى الأرضِ ، وأمّا أحمَدُ فإنّى مَحمودٌ فيالسَّماءِ ، وأمّا أبو القاسِمِ فإنَّ اللّه َ عَزَّوجلَ يَقسِمُ يَومَ القِيامَـةِ قِسـمَةَ النّارِ ؛ فمَن كَفَرَ بِى مِن الأوَّلينَ والآخِرينَ ففى النّارِ ، ويَقسِمُ قِسمَةَ الجَنّةِ ؛ فمَن آمَنَ بى وأقَرَّ بِنُبُوَّتى ففى الجَنّةِ . وأمّا الدّاعى فإنّى أدعُو النّاسَ إلى دِينِ ربّى عَزَّوجلَّ ، وأمّا النَّذيرُ فإنّى اُنذِرُ بالنّارِ مَن عَصانى ، وأمّا البَشيرُ فإنّى اُبشِّرُ بالجَنّةِ مَن أطاعَنى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال مردییهودی از علّت نامگذاری ایشان به محمّد و احمد و ابوالقاسم و بشیر و نذیر و داعی ـ فرمود : امّا محمّد، از آن روست که من در زمین ستوده ام. اما احمد، از آن روست که من در آسمان ستوده ام. اما ابوالقاسم، از آن روست که خداوند عز و جل روز قیامت قسمت آتش را جدا می کند و هر که، از اولین و آخرین انسان ها، به من کافر شده باشد جایش در آتش است و قسمت بهشت را جدا می سازد و هرکه به من ایمان آورده و به نبوّت من اقرار کرده باشد، جایش در بهشت است. اما داعی، از آن روست که من مردم را به دین پروردگارم عز و جل دعوت می کنم. اما نذیر، از آن روست که هرکس نافرمانیم کند او را به آتش بیم می دهم و اما بشیر، از آن روست که هرکس اطاعتم کند، او را به بهشت بشارت می دهم.

معانی الأخبار : ۵۲ / ۲.

حدیث۲۴۵۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لايَنبَغى لأحَدٍ أن يَقولَ : أنا عندَ اللّهِ خَيرٌ مِن يُونُسَ بنِ مَتّى .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هیچ کس را نسزد که بگوید : من در نزد خداوند بهتر از یونس بن متّی هستم.

كنز العمّال : ۳۲۴۲۲ .

حدیث۲۴۵۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

رَأيتُ عيسَى بنَ مَريمَ فإذا هُو رجُلٌ أبيَضُ مُبَطَّنٌ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : من عیسی بن مریم را دیدم، اومردی بود سفیدپوست و میان باریک چون شمشیر.

المبطَّن : الضامر البطن (النهاية : ۱/۱۳۷) .

حدیث۲۴۵۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يـا اُمَّ أيمَنَ ! أما عَلِمتِ أنّ أخى عيسـى كانَ لا يُخبِئُ عَشاءً لِغَـداءٍ ولا غَـداءً لِعَشاءٍ ؟ ! يأكُلُ مِن وَرَقِ الشَّجَرِ ، ويَشـرَبُ مِن ماءِ المَطَرِ ، يَلبَسُ المُسُوحَ ، ويَبِيتُ حَيثُ يُمسى ، ويَقولُ : يأتى كُلُّ يَومٍ برزقِهِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : ای امّ ایمن! مگر نمی دانی که برادرم عیسی شام را برای صبحانه نگه نمی داشت و صبحانه ای را برای شام؟ از برگ درختان تغذیه می کرد و از آب باران می آشامید، پلاس می پوشید و هر جا که شب می رسید بیتوته می کرد و می گفت : هر روز، روزی خود را می آورد.

كنز العمّال : ۳۲۳۵۸ .

حدیث۲۴۵۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كانَ طَعامُ عيسَى الباقِلّاءَ حتّى رُفِعَ ،ولَم يأكُلْ عيسى شيئا غَيَّرَتهُ النّارُ حتّى رُفِعَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : خوراک عیسی تا زمانی که به آسمان برده شد، باقلا بود؛ عیسی تا زمانی که به آسمان برده شد غذایی که با آتش پخته شده باشد، نخورد.

كنز العمّال : ۳۲۳۵۷

حدیث۲۴۵۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أوّلُ نَبيٍّ مِن بَنى إسرائيلَ موسى ، وآخِرُهُم عيسى وستُّمِائةِ نَبيٍّ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : بنی اسرائیل ششصد پیامبر داشتندکه اولین آنها موسی بود و آخرینشان عیسی.

الخصال : ۵۲۴/۱۳ .

حدیث۲۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ أخی یحیی حِینَ دَعاهُ الصِّبیانُ إلَی اللَّعِبِ وهُو صَغیرٌ فقالَ : أَلِلَّعِبِ خُلِقتُ ؟ ! فکیفَ بمَن أدرَکَ الحِنْثَ مِن مَقالِهِ ؟ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا رحمت کند برادرم یحیی را؛ وقتی او کودک بود و بچه ها او را به بازی دعوت کردند، گفت : مگر برای بازی خلق شده ام؟! چنین کسی وقتی به سن بلوغ رسد، چه خواهد گفت؟!

کنز العمّال : ۳۲۴۲۵ .

حدیث۲۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ زَکریّا نَجّارا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زکریّا نجّار بود.

کنز العمّال : ۳۲۳۲۹ .

حدیث۲۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَرَجَت بَنو إسرائیلَ فی طَلَبِ زَکریّا لیَقتُلوهُ ، فخَرَجَ هارِبا فی البَرِّیَّةِ ، فانفَرَجَت لَهُ شَجَرَةٌ فدَخَلَ فیها فَبَقِیَت هُدبَةٌ مِن ثَوبهِ، فجاؤوا حتّی قامُوا علَیها فنَشَروهُ بالمِنشارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنی اسرائیل در جستجوی زکریّابر آمدند تا او را بکشند. زکریا به صحرا گریخت. درختی برای او دهان باز کرد و زکریا داخل آن رفت،امّا ریشه ای از لباس او بیرون ماند.بنی اسرائیل آمدند و روی درخت رفتند و او را ارّه کردند.

کنز العمّال : ۳۲۳۳۰

حدیث۲۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ النّاسُ یَعودُونَ داوودَ ویَظُنّونَ أنّ بِهِ مَرَضا ، وما بِهِ إلّا شِدَّةُ الخَوفِ مِن اللّه ِ تعالی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم خیال می کردند داوود دچار بیماری است و به عیادت او می رفتند، حال آنکه او را چیزی نبود مگر شدت ترس از خداوند متعال.

کنز العمّال : ۳۲۳۲۳ .

حدیث۲۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ داوودُ أعبَدَ البَشَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : داوود، عابدترین انسان ها بود.

کنز العمّال : ۳۲۳۲۲

حدیث۲۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ أخی موسی استَحیافقالَ ذلکَ، لَو لَبِثَ مَع صاحِبِهِ لأبصَرَ أعجَبَ الأعاجِیبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند برادرم موسی را رحمت کند؛ حیا کرد و آن حرف را زد. اگر با همسفر خود می ماند بی گمان شگفت ترین عجایب را می دید.

بحار الأنوار : ۱۳/۲۸۴/۱ .

حدیث۲۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوّلُ نَبِیٍّ من بَنی إسرائیلَ موسی ، وآخِرُهُم عیسی ، وسِتُّمِائةِ نَبِیٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین پیامبر بنی اسرائیل موسی بود و آخرینشان عیسی. آنان ششصد پیامبر بودند.

بحار الأنوار : ۱۳/۷/۵ .

حدیث۲۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ أیُّوبُ أحلَمَ النّاسِ ، وأصبَرَالنّاسِ ، وأکظَمَ النّاسِ لِغَیظٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایّوب، بردبارترین مردم و شکیباترین مردمان بود و بیش از همه مردم خشمش را فرو می خورد .

کنز العمّال : ۳۲۳۱۶ .

حدیث۲۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ لأیُّوبَ: أتَدریما کانَ جُرمُکَ إلَیَّ حتَّی ابتَلَیتُکَ ؟ قالَ: [لا]

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به ایّوب فرمود : آیا می دانی جُرم تو در پیشگاه من چه بود که مبتلایت کردم؟ عرض کرد : پروردگار من! [نه]. فرمود : چون بر فرعون وارد شدی (و برای خوش آمد او) دو کلمه با مداهنه و مماشات سخن گفتی.

ما بین المعقوفین سقط من المصدر و أضفناه من الفردوس : ۳/۱۷۴/۴۴۶۸.

حدیث۲۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُعطِیَ یُوسُفُ شَطرَ الحُسنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نصف زیبایی، به یوسف داده شد.

کنز العمّال : ۳۲۴۰۰

حدیث۲۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الکریمُ ابنُ الکریمِ ابنِ الکریم ابنِ الکریمِ : یُوسفُ بنُ یَعقوبَ بنِ إسحاقَ بنِ إبراهیمَ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بزرگـوار، پـور بزرگـوار، پـور بزرگوار، پور بزرگوار، یوسف پور یعقوب پور اسـحاق پور ابراهیم است.

کنز العمّال : ۳۲۴۰۴ .

حدیث۲۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما اتَّخَذَ اللّه ُ إبراهیمَ خَلیلًا إلّا لإطعامِهِ الطَّعامَ ، وصَلاتِهِ باللَّیلِ والنّاسُ نِیامٌ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد ، ابراهیم را به خلیلی نگرفت مگر برای آنکه اطعام می کرد و شب هنگام که مردم خواب بودند، نماز می گزارد.

علل الشرائع : ۳۵/۴ .

حدیث۲۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُتِیَ بإبراهیمَ یَومَ النّارِ إلَی النّارِ ، فلَمّا أبصَرَها قالَ : حَسبُنا اللّه ُ ونِعمَ الوَکیلُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : روزی که می خواستند ابراهیم را به آتش افکنند، او را به سوی آتش بردند. چون چشمش به آتش افتاد، فرمود : خداوند ما را کافی است و او نیکو حمایتگری است.

کنز العمّال : ۳۲۲۸۸ .

حدیث۲۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَعَثَ اللّه ُ نُوحا لأربَعینَ سَنةً ، ولَبِثَ فی قَومِهِ ألفَ سَنةٍ إلّا خَمسینَ عاما یَدعُوهم ، وعاشَ بعدَ الطُّوفانِ سِتّینَ سَنةً حتّی کَثُرَ النّاسُ وفَشَوا .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداوند نوح را در چهل سالگی مبعوث کرد و او نهصد و پنجاه سال قوم خود را دعوت می کرد و بعد از توفان شصت سال زنده ماند تا آنکه تعداد مردم زیاد و فراوان شد.

المستدرک علی الصحیحین : ۲/۵۹۵/۴۰۰۵ .

حدیث۲۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوّلُ نَبیٍّ اُرسِلَ نُوحٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین پیامبرِ مرسَل نوح است.

کنز العمّال : ۳۲۳۹۱ .

حدیث۲۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوّلُ مَن خَطَّ بالقَلمِ إدریسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که با قلم نوشت ، ادریس بود .

کنزالعمّال : ۳۲۲۶۹ .

حدیث۲۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنزَلَ اللّهُ علی إدریسَ ثَلاثینَ صَحیفَةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر ادریس سی صحیفه نازل کرد.

وفی خبر : ... أنزل علی إدریس خمسین صحیفهٔ ، وهو اُخنوخ ، وهو أوّل من خطّ بالقلم . (بحار الأنوار : ۱۱/۶۰/۶۸) .

حدیث۲۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّا مَعاشِرَ الأنبیاءِ تَنامُ عُیونُنا ولا تَنامُ قُلوبُنا ، ونَری مِن خَلفِنا کما نَری مِن بَینِ أیدِینا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما گروه پیامبران، چشمانمان می خوابد اما دل هایمان نمی خوابد و پشت سر خود را نیز همچون پیش رویمان، می بینیم.

بحار الأنوار : ۱۶/۱۷۲/۷ .

حدیث۲۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن أخلاقِ النَّبِیّینَ والصِّدِّیقینَ البَشاشَةُ إذا تَراءوا ، والمُصافَحَةُ إذا تَلاقوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از اخلاق پیامبران و صدّیقان، خوشرویی هنگام روبه رو شدن با هم و دست دادن به هنگام رسیدن به یکدیگر بود.

تنبیه الخواطر : ۱/۲۹ .

حدیث۲۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّا مَعاشِرَ الأنبياءِ اُمِرنا أن نُكلِّمَ النّاسَ على قَدرِ عُقولِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ما، جماعت پیامبران، فرمان داریم که با مردم به فراخور فهم و خردهایشان سخن بگوییم.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۰/۱۹

حدیث۲۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَعَثَ إلَيهِمُ الرُّسُلَ لِتكونَ لَهُ الحُجّةُ البالِغَةُ على خَلقِهِ ، ويكونَ رُسُلُهُ إلَيهِم شُهَداءَ علَيهِم ، وابتَعَثَ فيهِمُ النَّبيّينَ مُبَشِّرينَ ومُنذِرينَ ليَهلِكَ مَن هَلَكَ عَن بَيِّنَةٍ ، ويَحيى مَن حَيَّ عَن بَيِّنَةٍ ، وليَعقِلَ العِبادُ عن ربِّهِم ما جَهِلوهُ ، فيَعرِفوهُ بِرُبوبيَّتِهِ بعدَ ما أنكَروا ، ويُوحِّدوهُ بالإلهيّةِ بعد ما عَضَدوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [خداوند] رسولان را به سوی مردم فرستاد تا او را بر آفریدگانش حجّت رسا باشد و فرستادگانش به سوی آنان گواه بر ایشان باشند و پیامبرانِ بشارتگر و بیم دهنده را در میان مردم برانگیخت تا اگر هلاک می شوند از روی دلیل باشد و اگر به حیات (و سعادت) دست می یابند، آن هم از روی دلیل باشد، و برای اینکه بندگان آنچه را درباره پروردگارشان نمی دانستند، بدانند و ربوبیت او را که منکرش بودند بشناسند و الوهیتش را که برای آن شریک قائل بودند، یگانه دانند.

التوحيد : ۴۵/۴ .

حدیث۲۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما بُعِثتُ لاُتَمِّمَ حُسنَ الأخلاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در حقیقت برای این برانگیخته شده ام، تا خوی های نیکو را به کمال رسانم.

الطبقات الكبرى : ۱/۱۹۳ .

حدیث۲۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثتُ لاُتمِّمَ مَكارِمَ الأخلاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برانگیخته شده ام، تا صفات عالیه انسانی را کامل سازم.

كنز العمّال : ۳۱۹۶۹ .

حدیث۲۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يقولُ ابنُ آدمَ : مُلكى مُلكى ! وماليمالى ! يامِسكينُ ! أينَ كنتَ حيثُ كانَ المُلكُ ولَم تَكُن ، وهَل لكَ إلّا ما أكَلتَ فأفنَيتَ ، أو لَبِستَ فأبلَيتَ ، أو تَصَدَّقتَ فأبقَيتَ ؟! إمّا

مَرحومٌ بِهِ وإمّا مُعاقَبٌ علَيهِ ، فاعقِلْ أن لا يكونَ مالُ غيرِكَ أحَبَّ إلَيكَ مِن مالِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمیزاد می گوید: مِلکِ من،ملک من، و مالِ من، مال من. ای بینوا! کجا بودی زمانی که ملک بود

و تو نبودی؟ آیا مال تو جز همان مقداری است که می خوری و از میان می بری، یا می پوشی و کهنه می گردانی یا صدقه می دهی و [برای آخرتت]باقی می گذاری که به خاطر آن یا مشمول رحمت می شوی یا کیفر می بینی؟ پس، بیندیش که مال دیگری را بیشتر از مال خودت دوست نداشته باشی .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۶/۱۷ .

حدیث۲۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ لكَ فی مالِكَ ثلاثا شُرَكاءَ :أنتَ، والتّلَفُ، والوارِثُ، فإنِ استَطَعتَ أن لا تكونَ أعجَزَهُم فافعَلْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دارایی تو سه نفر شریکند : خودت، تلف و نابودی، و وارث. پس، اگر می توانی کاری کن که ناتوانترین این ها نباشی.

كنز العمّال : ۱۶۱۴۷ .

حدیث۲۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كَسَبَ مالاً مِن غيرِ حِلِّهِ أفقَرَهُ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مالی را از غیر حلال کسب کند، خداوند او را فقیر گرداند .

الأمالی للطوسی : ۱۸۲/۳۰۶ .

حدیث۲۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم يُبالِ مِن أينَ اكتَسَبَ المالَ لَم يُبالِ اللّه ُ مِن أينَ أدخَلَهُ النّارَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس باکی نداشته باشد که از کجا کسب مال می کند، خداوند باکی ندارد که از کجا به دوزخش بَرَد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳/۶۳ .

حدیث۲۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أخشى علَيكُمُ الفَقرَ ، ولكنّی أخشى علَيكُمُ التَّكاثُرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از فقر بر شما نمی ترسم. بلكه از فزون خواهی و تفاخر به زیاد داشتن برای شما نگرانم.

كنز العمّال : ۶۱۳۹ .

حدیث۲۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَ المالُ الصّالِحُ للرّجُلِ الصّالِحِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه نیکوست مال شایسته برای مردِ شایسته.

تنبیه الخواطر : ۱/۱۵۸ .

حدیث۲۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ الشّیطانُ لَعَنهُ اللّه ُ : لَن یَسلَمَ مِنّی صاحِبُ المالِ من إحدی ثلاثٍ أغدو علَیهِ بهِنَّ وأرُوحُ : أخذُهُ مِن غیرِ حِلِّهِ ، وإنفاقُهُ فی غیرِ حَقِّهِ ، واُحَبِّبُهُ إلَیهِ فیَمنَعُهُ مِن حَقِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان، که خدایش لعنت کناد، گفت : شخص دارا در یکی از سه مورد از چنگ من نخواهد رَست و صبح و شب بـا این سه پیش او می روم : به دست آوردن مـال از راه غیر حلال، خرج کردن نابجای آن، و این که مال را محبوب او می گردانم و در نتیجه، حق و حقوق آن را نمی پردازد.

الترغیب والترهیب : ۴/۱۸۲/۶۸ .

حدیث۲۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الدِّینارَ والدِّرهَمَ أهلَكا مَن كانَ قَبلَكُم ، وهُما مُهلِكاكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دینار و درهم، کسانی را که پیش از شما بودند نابود کرد و این دو نابود کننده شماست.

الكافی : ۲/۳۱۶/۶ .

حدیث۲۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَتبَعُ المَیّتَ ثلاثةٌ : أهلُهُ ومالُهُ وعمَلُهُ ، فیَرجِعُ اثنانِ ویَبقی واحِدٌ ؛ یَرجِعُ أهلُهُ ومالُهُ ، ویَبقی عَمَلُهُ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : سه چیز از پی مرده می رود : خانواده اش، مالش و کردارش؛دوتای آنها بر می گردنـد و یکی می ماند : خانواده و مالش بر می گردند و کردارش می ماند.

كنز العمّال : ۴۲۷۶۱ .

حدیث۲۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا ماتَ المَیِّتُ أوّلَ النَّهارِ فلایَقیلُ إلّا فی قَبرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی در آغاز روز بمیرد، نیمروز را جز در گورش نباید بگذراند.

الكافی : ۳/۱۳۸/۲ .

حدیث۲۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاتَدفِنوا مَوتاكُم باللّيلِ إلّا أن تَضطَرّوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردگان خود را شب دفن نکنید، مگر اینکه ناچار باشید.

کنز العمّال : ۴۲۳۸۵

حدیث۲۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أرحَمَ ما يَكونُ اللّه ُ بالعَبدِ إذا وُضِعَ فی حُفرَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین مهربانی خدا به بنده آن وقتی است که در گورش نهاده شود.

کنز العمّال : ۴۲۳۸۶

حدیث۲۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَيكُم بالسَّكِينَةِ ، علَيكُم بالقَصدِ

فی المَشیِ بجَنائزِكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد حفظ آرامش و وقار.

بر شما باد آرام راه رفتن با جنازه هایتان.

الأمالی للطوسی : ۳۸۳/۸۲۷ .

حدیث۲۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن أشراطِ السّاعَةِ أن يَفشوَ الفالَجُ ومَوتُ الفُجأةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های [فرا رسیدن]قیامت، شیوع فلج و مرگ ناگهانی است.

الکافی : ۳/۲۶۱/۳۹ .

حدیث۲۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِرْ سَنَتَينِ بَرَّ والِدَيكَ ، سِرْ سَنَةً صِلْ رَحِمَكَ ، سِرْ مِيلاً عُدْ مَرِيضا ، سِرْ مِيلَينِ شَيِّعْ جَنازَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نیکی به پدر و مادرت، مسافت دوساله بپیما. برای به جا آوردن صله رحم، مسافت یک ساله بپیما. برای عیادت بیمار، یک میل راه بپیما و برای شرکت در تشییع جنازه ای، دو میل راه بپیما.

النوادر للراوندی : ۹۲/۲۹ .

حدیث۲۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَوتُ الفُجأةِ تَخفيفٌ علَى المؤمنينَ ، ومَسخَطَةٌ علَى الكافِرينَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ناگهانی، تخفیفی است برای مؤمنان و خشمی است بر کافران.
كنز العمّال : ۴۲۷۷۵ .

حدیث۲۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ مَوتَ الفُجأةِ تَخفيفٌ عنِ المؤمنِ ، وأخذَةُ أسَفٍ عنِ الكافِرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ناگهانی، تخفیفی است برای مؤمن [از رنج مردن و سکرات موت] و [جان] ستاندنی خشماگین از کافر.
الكافى : ۳/۱۱۲/۵ .

حدیث۲۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لو أنّ البَهائمَ يَعلَمْنَ مِن المَوتِ ماتَعلَمونَ أنتُم ، ما أكَلتُم مِنها سَمينا !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر حیوانات از مرگ آن دانند که شما می دانید، هرگز حیوان فربهی نمی خوردید!
الأمالى للطوسى : ۴۵۳/۱۰۱۱ .

حدیث۲۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِحضَروا مَوتاكُم ولَقِّنوهُم «لا إلهَ إلّا اللّه» وبَشِّروهُم بالجَنَّةِ ، فإنّ الحَليمَ مِن الرِّجالِ والنِّساءِ يَتَحَيّرُ عندَ ذلكَ المَصرَعِ ، وإنّ الشّيطانَ أقرَبُ ما يكونُ مِن ابنِ آدمَ عندَ ذلكَ المَصرَعِ . والّذى نَفسى بيَدِهِ ! لَمُعايَنةُ مَلَكِ المَوتِ أشَدُّ مِن ألفِ ضَربَةٍ بالسَّيفِ . والّذى نَفسى بيَدِهِ ! لا تَخرُجُ نَفسُ عَبدٍ مِن الدّنيا حتّى يَتَألَّمَ كُلُّ عِرقٍ مِنهُ على حِيالِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر بالین مردگان خود حاضرشوید و به آنان «لا اله الا اللّه» تلقین کنید و نوید بهشتشان دهید؛ زیرا حتی مردان و زنان بردبار هم در این صحنه گیج و سرگشته می شوند و شیطان بیش از هر زمان دیگری در هنگام مرگ به آدمی نزدیک می گردد. سوگند به آنکه جانم در دست اوست، مشاهده ملک الموت سخت تر از هزار ضربه شمشیر است. سوگند به آنکه جانم در دست اوست، جان هیچ بنده ای از دنیا نرود مگر اینکه یکایک رگ های او درد کشند.
كنز العمّال : ۴۲۱۵۸ .

حدیث۲۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا يَتَمنّى أحَدُكُمُ المَوتَ لِضُرٍّنَزَلَ بِهِ ، فإن كانَ ولابُدَّ فاعِلاً فلْيَقُل : اللّهُمّ أحيِنى ما كانَتِ الحَياةُ خَيرا لى ، وتَوَفَّنى إذا كانَتِ الوَفاةُ خَيرا لى .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هیچ یک از شـما به خاطر گزندی که به او می رسد ، مرگ را آرزو نکند؛ و اگر ناچار به این کار شد، بگوید : بار خدایا! تا زمانی که زندگی برای من بهتر است مرا زنده بدار و هرگاه مرگ برایم بهتر بود، مرا بمیران.

الترغیب والترهیب : ۴/۲۵۷/۵۴ .

حدیث۲۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لایَتَمنّی أحَدُکُمُ المَوتَ إلّا أن یَثِقَ بِعَمِلهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما آرزوی مرگ نکند، مگر اینکه به عمل خود اطمینان داشته باشد.

کنز العمّال : ۴۲۱۵۳ .

حدیث۲۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ ارتَقَبَ المَوتَ سارَعَ فی الخَیراتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که چشم به راه مرگ باشد، در کارهای نیک بکوشد.

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۱/۷.

حدیث۲۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکثِروا ذِکرَ المَوتِ ، فما مِن عَبدٍأکثَرَ ذِکرَهُ إلّا أحیا اللّه ُ قلبَهُ وهَوَّنَ علَیهِ المَوتَ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : مرگ را فراوان یاد کنید؛ زیرا هیچ بنده ای آن را بسـیار یاد نکرد، مگر اینکه خداوند دلش را زنده گرداند و مردن را بر او آسان ساخت.

کنز العمّال : ۴۲۱۰۵ .

حدیث۲۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَوتُ رَیحانَةُ المؤمنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای مؤمن، همانند یک دسته گل خوشبوی است.

کنز العمّال : ۴۲۱۳۶

حدیث۲۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُحفَةُ المؤمنِ المَوتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ برای مؤمن ارمغان (خدا) است .

كنز العمّال : ۴۲۱۱۰ .

حدیث۲۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ على شيءٍ بَعَثَهُ اللّه ُ علَيهِ .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : هركس با هر چيزى [از اعمال و صفات]بميرد، خداوند او را با همان برمى انگيزد.

كنز العمّال : ۴۲۷۲۱ .

حدیث۲۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا ماتَ أحَدُكُم فَقد قامَت قِيامَتُهُ ، يَرى ما لَهُ مِن خَيرٍ و شَرٍّ .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه يكى از شما بميرد،قيامتش برپا شده است، و آن چه براى او از خير و شر هست مى بيند .

كنز العمّال : ۴۲۱۲۳

حدیث۲۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أتاني جَبرئيلُ عليه السلام فقالَ: يا محمّدُ،كيفَ نَنزِلُ علَيكُم وأنتُم لا تَستاكونَ ولا تَستَنجونَ بالماءِ ولا تَغسِلونَ بَراجِمَكُم

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئيل عليه السلام نزد من آمد و گفت : اى محمّد! چگونه فرشته نزد شما فرود آيد در حالى كه مسواك نمى زنيد و با آب طهارت نمى گيريد و بند انگشتان خود را نمى شوييد؟!

البراجم : هى العقد التى فى ظهور الأصابع يجتمع فيها الوسخ ،الواحدة «بُرجُمة» بالضمّ (النهاية : ۱/۱۱۳) .

حدیث۲۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن شيءٍ مِمّا خَلَقَ اللّه ُ أكثَرَمِن الملائكةِ .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : از چيزهايى كه خدا خلق كرده، چيزى فراوان تر از فرشتگان وجود ندارد .

تفسير القمّى : ۲/۲۰۶ .

حدیث۲۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشتَدَّ غضَبُ اللّه ِ على مَن زَعَمَ أنّهُ مَلِكُ الأملاكِ ، لا مَلِكَ إلّا اللّه ُ .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خدا سخت است بر كسى كه خود را شاهنشاه خواند، در حالى كه شاهى جز خدا نيست.

كنز العمّال : ۴۵۲۴۴ .

حدیث۲۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَثرَةُ المِزاحِ يَذهَبُ بماءِ الوجهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شوخی زیاد، آبرو را می برد.

الأمالی للصدوق : ۳۴۴/۴۱۲ .

حدیث۲۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عليُّ، لا تَمزَحْ فيَذهَبَ بَهاؤكَ،و لا تَكذِبْ فيَذهَبَ نورُكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! شوخی مکن که ارج و احترامت از بین می رود و دروغ مگو که نورانیّتت از میان می رود.

مكارم الأخلاق : ۲/۳۲۱/۲۶۵۶.

حدیث۲۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی أمزَحُ ولا أقولُ إلّا حَقّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من مزاح می کنم، اما جزحقّ نمی گویم.

شرح نهج البلاغة : ۶/۳۳۰.

حدیث۲۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ دَعِبٌ لَعِبٌ ، والمُنافقُ قَطِبٌ غَضِبٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن شوخ و شنگ است و منافق اخمو و عصبانی.

تحف العقول : ۴۹.

حدیث۲۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أورَعُ النّاسِ مَن تَرَكَ المِراءَ وإن كانَ مُحِقّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پارساترین مردمان، کسی است که مجادله را رها کند هرچند حق با او باشد.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث۲۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لایَستَکمِلُ عَبدٌ حَقیقَةَ الإیمانِ حتّی یَدَعَ المِراءَ وإن کانَ مُحِقّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای کاملاً به حقیقت ایمان نرسد، مگر آن گاه که مجادله را رها کند، هرچند بر حق باشد.

منیهٔ المرید : ۱۷۱.

حدیث۲۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ العِیادَةِ أخَفُّها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین عیادت، کوتاه ترین آن است.

کنز العمّال : ۲۵۱۳۹.

حدیث۲۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُودوا المَریضَ واتبَعوا الجَنازَةَ یُذَکِّرْکُمالآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عیادت بیمار بروید و درتشییع جنازه شرکت کنید، که شما را به یاد آخرت می اندازد.

کنز العمّال : ۲۵۱۴۳.

حدیث۲۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عائدُ المَریضِ یَخوضُ فی الرَّحمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیادت کننده از بیمار، دررحمت [خدا]غوطه ور می شود.

کنز العمّال : ۲۵۱۴۱

حدیث۲۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه عَزَّوجلَّ یقولُ یَومَ القِیامَةِ : یابنَ آدمَ، مَرِضتُ فلَم تَعُدْنی ! قالَ: یاربِّ، کیفَ أعودُکَ وأنتَ رَبُّ العالَمینَ ؟! قالَ: أما عَلِمتَ أنّ عَبدیَ فُلانا مَرِضَ فلَم تَعُدْهُ ؟ ! أما عَلِمتَ أنّکَ لَو عُدتَهُ لَوَجَدتَنی عِندَهُ ؟ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل در روز قیامت می فرماید: ای پسر آدم! من بیمار شدم اما عیادتم نکردی؟! عرض می کند: پروردگارا! چگونه تو را عیادت کنم حال آن که تو پروردگار جهانیانی؟! می فرماید: مگر ندانستی که فلان بنده ام بیمار شد و عیادتش نکردی؟! مگر نمی دانستی که اگر به عیادتش روی، مرا نزد او می یابی؟!

الترغیب والترهیب : ۴/۳۱۷/۳.

حدیث۲۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ يُبغِضُ العِفرِيَةَ النِّفرِيَةَ الّذى لَم يُرزَأ فى جِسمِهِ ولا مالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از شخص پلید دیو صفتی که به جان و مال او آسیبی نمی رسد، نفرت دارد.

الدعوات: ۱۷۲/۴۸۲.

حدیث۲۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفى بالسَّلامَةِ داءً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای بیمار بودن ، [همیشه] سالم بودن کافی است.

تنبیه الخواطر : ۲/۷.

حدیث۲۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ : مَن مَرِضَ ثلاثا فلَم يَشكُ إلى أحَدٍ مِن عُوّادِهِ أبـدَلتُهُ لَحما خَيرا مِن لَحمِهِ ودَما خَيرا مِن دَمِهِ، فإن عافَيتُهُ عافَيتُهُ ولا ذَنبَ لَهُ، وإن قَبَضتُهُ قَبَضتُهُ إلى رَحمَتى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: هر که سه روز بیمار شود و از آن به هیچ یک از عیادت کنندگانش شکوه نکند، گوشت و خونی بهتر از آن گوشت و خونی که دارد جایگزینش کنم. پس، اگراو را عافیت بخشم، عافیتی بدون گناهش دهم و اگر جانش را بستانم، او را به جوار رحمت خود برم.

الکافی : ۳/۱۱۵/۱.

حدیث۲۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن كُنوزِ البِرِّ : كِتمانُ المَصائبِ ، والأمراضِ ، والصَّدَقَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گنج های نیکی، پنهان داشتن مصیبت ها و بیماری ها و صدقه است.

الخصال : ۱۶۷/۴۶۲

حدیث۲۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَريضُ تَحاتُّ خَطاياهُ كَمايَتَحاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناهان شخص بیمار، همچون برگ درخت، می ریزد.

الترغیب والترهیب : ۴/۲۹۲/۵۶

حدیث۲۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَمرَضُ مؤمنٌ ولا مؤمنةٌ ولا مسلمٌ ولا مسلمةٌ إلّا حَطَّ اللّه ُ بِهِ خَطیئَتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مرد و زن مؤمن یا مرد و زن مسلمانی بیمار نمی شود، مگر این که خداوند به سبب آن بیماری گناه او را پاک می کند.

الترغیب والترهیب : ۴/۲۹۲/۵۵.

حدیث۲۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما لإبلیسَ جُندٌ أعظَمُ مِن النِّساءِ والغَضَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس را لشکری بزرگتر اززنان و خشم نیست.

الکافی : ۵/۵۱۵/۵.

حدیث۲۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلَّما ازدادَ العَبدُ إیمانا ازدادَ

حُبّا للنِّساءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چه ایمان بنده بیشتر شود،

زن دوستی او فزونتر می شود.

النوادر للراوندی : ۱۱۴/۱۰۹ .

حدیث۲۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَرأَةُ الصّالِحَةُ خَیرٌ مِن ألفِ رَجُلٍ غَیرِ صالِحٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [یک] زن نیکو ، بهتر از هزارمرد ناصالح است .

إرشاد القلوب : ۱ / ۱۷۵ .

حدیث۲۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا مَتاعٌ، ولَیسَ مِن مَتاعِ الدُّنیاشَیءٌ أفضلَ مِنَ المَرأَةِ الصّالِحَةِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، کالا است و هیچ کالایی در دنیا ، بهتر از زن صالح نیست .

فردوس: ۲ / ۲۳۰ / ۳۱۰۸.

حدیث۲۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِرُّ المَرأَةِ المُؤمِنَةِ كَعَمَلِ سَبعينَ صِدّيقاً، وفُجورُ المَرأَةِ المُؤمِنَةِ كفُجورِ ألفِ فاجِرٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی زن باایمان ، همانندعمل هفتاد صدّیق است . و فسق و فجور زنی مؤمن ، همانند فسق و فجور هزار فاجر است .

کنز العمال: ۱۶ / ۳۹۸ / ۴۵۰۹۰.

حدیث۲۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قالَ : إنّی خَیرُ النّاسِ فهُو مِن شَرِّ النّاسِ ، ومَن قالَ : إنّی فی الجَنّةِ فهُو فی النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بگوید: من از همه مردم بهترم، او بدترین مردم است و هر که بگوید: من بهشتی هستم، او دوزخی است.

النوادر للراوندی : ۱۰۷/۸۶ .

حدیث۲۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا مُدِحَ الفاجِرُ اهتَزَّ العَرشُ وغَضِبَ الرَّبُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بدکار ستوده شود، عرش بلرزد و پروردگار به خشم آید.

تحف العقول : ۴۶.

حدیث۲۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَدَحَ سُلطانا جائرا وتَخَفَّفَ وتَضَعضَعَ لَهُ طَمَعا فیهِ کانَ قَرینَهُ إلَی النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس حکمران ستمگری را مدح گوید و از سر چشمداشت به او خود را در برابرش خفیف و خوار گرداند، همسفر او به سوی آتش باشد.

الأمالی للصدوق : ۵۱۳/۷۰۷ .

حدیث۲۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یابنَ مَسعودٍ ، إذا مَدَحَكَ النّاسُ فقالوا : إنّك تَصومُ النَّهارَ وتَقومُ اللّیلَ وأنتَ علی غَیرِ ذلكَ فلا تَفرَحْ بذلكَ؛ فإنَّ اللّهَ تعالی یقولُ : «لا تَحْسَبَنَّ الّذینَ یَفرَحُونَ بِما أتَوا ویُحِبُّونَ أنْ یُحمَدوا بما لَم یَفْعَلوا فَلا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفازَةٍ مِنَ العَذابِ ولَهُمْ عَذابٌ ألِیمٌ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر مسعود! هرگاه مردم تو را ستودند و گفتند: روزها روزه می گیری و شب ها عبادت می كنی، و تو چنان نبودی، شادمان مشو؛ زیرا خداوند متعال می فرماید: «البته گمان مبر كسانی كه بدانچه كرده اند شادمانی می كنند و دوست دارند به آنچه نكرده اند ستایش شوند، قطعا گمان مبر كه برای آنان نجاتی از عذاب است. آنان را عذابی دردناك است».

مكارم الأخلاق : ۲/۳۵۳/۲۶۶۰.

حدیث۲۵۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إيّاكُم والمَدحَ ؛ فإنّهُ الذَّبحُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از مدح و ستايش بپرهيزيد، كه آن سر بريدن است.

كنز العمّال : ۸۳۳۱.

حدیث۲۵۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَو مَشى رجُلٌ إلى رجُلٍ بسِكِّينٍ مُرهَفٍ كانَ خَيرا لَهُ مِن أن يُثني علَيهِ في وَجهِهِ .

پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : اگر مردى با كاردى تيز و بُرّان به مردى حمله كنـد، براى او بهتر است تا اين كه رو به رويش او را بستايد.

المحجّة البيضاء : ۵/۲۸۴.

حدیث۲۵۳۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حُبُّ الإطراءِ والثّناءِ يُعمي ويُصِمُ عَنِ الدِّينِ ، ويَدَعُ الدِّيارَ بَلاقِع .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دوست داشتن مدح و ثناى مبالغه آميز [ممدوح را] از دين كور و كر مى سازد وخانه ها را [از اهلش]خالى مى كند.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث۲۵۴۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن يَعمَـلْ مِن اُمّتى عَمـلَ قَومِ لُوطٍ ثُمّ يَموتُ على ذلكَ فهُو مُؤَجَّلٌ إلى أن يُوضَعَ فى لَحـدِهِ ، فإذا وُضِعَ فيهِ لَم يَمكُـثْ أكثَرَ مِن ثَلاثٍ حتّى تَقذِفَهُ الأرضُ إلى جُملَةِ قَومِ لُوطٍ المُهلَكينَ فيُحشَرَ مَعَهُم .

پيـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : هر كس از امّت من كار قوم لوط را انجام دهـد و [با عادت] بر اين كار بميرد، مهلتش دهنـد تا در لحد گذاشتـه شود . زمانى كه در لحد گذاشته شد، بيش از سه روز نمى پايد كه زمين او را به ميان قوم هلاك شده لوط پرتاب مى كند و روز قيامت با آنها محشور مى شود.

بحار الأنوار : ۷۹/۷۲/۲۴ .

حدیث۲۵۴۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنّ أخوَفَ ما أخافُ على اُمّتی مِن عَمَلِ قَومِ لُوطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین چیزی که برای امّتم ازآن می ترسم، عمل قوم لوط است.

الترغیب والترهیب : ۳/۲۸۵/۱.

حدیث۲۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ لَهوِ المؤمنِ السِّباحَةُ ، وخَیرُ لَهوِ المَرأةِ المِغزَلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین سرگرمی مؤمن، شنا کردن است و بهترین سرگرمی زن، ریسندگی.

کنز العمّال : ۴۰۶۱۱.

حدیث۲۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ لَهوِ المؤمنِ باطِلٌ إلّا فیثلاثٍ : فی تأدیبِهِ الفَرَسَ ، ورَمیِهِ عَن قَوسِهِ ، ومُلاعَبَتِهِ امرأتَهُ ، فإنّهُنَّ حَقٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگونه سرگرمی برای مؤمن نادرست است، مگر در سه کار: در تربیت اسب، تیراندازی با کمانش و بازی و شوخی با همسرش؛ زیرا این سه کار، حقّ است.

الکافی : ۵/۵۰/۱۳.

حدیث۲۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی الدُّعاءِ ـ : أسألُکَ الرِّضابالقَضاءِ ، وَبَردَ العَیشِ بَعدَ المَوتِ ، ولَذّةَ النَّظَرِ إلی وَجهِکَ ، وشَوقا إلی رؤیَتِکَ ولِقائکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در دعا ـ گفت : [بار خدایا!]خشنودی به قضای تو و زندگی خوشِ بعد از مرگ و لذّت دیدنِ روی تو و شوق به مشاهده و دیدار تو را، از درگاهت مسألت دارم.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۱/۲۰۶۹.

حدیث۲۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ لِقاءَ اللّهِ أحَبَّ اللّهُ لِقاءَهُ ، ومَن کَرِهَ لِقاءَ اللّهِ کَرِهَ اللّهُ لِقاءَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دیدار خدا را دوست داشته باشد، خدا دیدار او را دوست دارد و هرکه دیدار خدا را خوش نداشته باشد، خدا نیز دیدار او را خوش ندارد.

کنز العمّال : ۴۲۱۲۱.

حدیث۲۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعظَمُ النّاسِ قَدرا مَن تَرَكَ مالا يَعنيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرارج ترین مردم، کسی است که آنچه را بیهوده است فرو گذارد.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث۲۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمسِكْ لِسانَكَ ؛ فإنّها صَدَقَةٌ تَصَّدَّقُ بها علی نَفسِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبانت را نگه دار؛ زیرا نگهداشتن زبان صدقه ای است که برای خودت می دهی.

الکافی : ۲/۱۱۴/۷.

حدیث۲۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَلاءُ الإنسانِ مِن اللِّسانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گرفتاری انسان از زبان است.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۶/۴۲.

حدیث۲۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَسلَمُ أحَدٌ مِن الذُّنوبِ حتّی يَخزُنَ لِسانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس از گناهان در امان نمی ماند مگر آن که زبانش را در کام کشد.

تحف العقول : ۲۹۸.

حدیث۲۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما عَمِلَ مَن لَم يَحفَظْ لِسانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که زبانش را نگه نداشته باشد، عملی به جا نیاورده است.

بحار الأنوار : ۷۷/۸۵/۳

حدیث۲۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أصبَحَ ابنُ آدمَ فإنّ الأعضاءَ كُلَّهاتُكَفِّرُ اللِّسانَ ، فتَقولُ : اِتَّقِ اللّهَ فِينا فإنّما نَحنُ بِكَ؛ فإنِ استَقَمتَ استَقَمنا ، وإنِ اعوَجَجْتَ اعوَجَجْنا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون آدمی صبح خود رابیاغازد، اندامها همه در برابر زبان [با خواهش و التماس] کرنش می کنند و

می گویند: درباره ما از خدا بترس؛ زیرا ما به تو وابسته ایم (سرنوشت ما به تو وابسته است)، اگر راست باشی، راست هستیم و اگر کج شوی، ما نیز کج می شویم.

سنن الترمذی : ۴/۶۰۵/۲۴۰۷ .

حدیث۲۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَلامَةُ الإنسانِ فی حِفظِ اللِّسانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلامت انسان، در نگهداری زبان است.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۶/۴۲.

حدیث۲۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَلاقَةُ اللِّسانِ رأسُ المالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیوایی زبان، سرمایه است.

جامع الأخبار : ۲۴۷/۶۳۱.

حدیث۲۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَمالُ فی اللِّسانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیبایی در زبان است.

تحف العقول : ۳۷ .

حدیث۲۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَبِسَ ثَوبا یُباهی بهِ لِیَراهُ النّاسُ لَم یَنظُرِ اللّهُ إلَیهِ حتّی یَنزَعَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس لباسی فاخر بپوشد که مردم به او نگاه کنند، خداوند به وی ننگرد تا زمانی که آن جامه را از تن بیرون آورد.

کنز العمّال : ۴۱۲۰۳.

حدیث۲۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إیّاکَ واللَّجاجَةَ ؛ فإنّ أوَّلَهاجَهلٌ وآخِرَها نَدامَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از لجاجت؛زیرا که آغاز آن نادانی و فرجامش پشیمانی است.

تحف العقول : ۱۴.

حدیث۲۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرِّمَ لِباسُ الحَريرِ والذَّهَبِ على ذُكورِ اُمَّتى واُحِلَّ لإناثِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پوشیدن حریر و طلا برایمردان امّتم حرام و برای زنانشان حلال گشته است.

کنز العمّال : ۴۱۲۱۰

حدیث۲۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِئْتوا المَساجِدَ حُسَّرا ومُعَصَّبينَ ، فإنّ العَمائمَ تِيجانُ المُسلِمينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با چهره گشوده و عمامه به مسجدها درآیید؛ زیرا عِمامه ها، تاجهای مسلمانان است.

کنز العمّال : ۴۱۱۴۳.

حدیث۲۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العَمائمُ تِيجانُ العَرَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عِمامه ها، تاج عربهاست.

الکافی : ۶/۴۶۱/۵ ؛ کنز العمّال : ۴۱۱۳۲.

حدیث۲۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلبَسوا البَياضَ ؛ فإنّهُ أطيَبُ وأطهَرُ ، وكَفِّنوا فيهِ مَوتاكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لباس سفید بپوشید؛ زیرا جامه سفید نیکوتر و پاکیزه تر است. مردگان خود را نیز در پارچه سفید کفن کنید.

الکافی : ۶/۴۴۵/۲

حدیث۲۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحسَنُ ما زُرتُمُ اللّهَ َ عَزَّوجلَّ بِهِ فی قُبورِكُم ومَساجِدِكُمُ البَياضُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکوترین جامه ای که با آن خداوند عزّوجلّ را در گورهایتان و در مساجدتان دیدار می کنید، جامه سفید است.

الترغیب والترهیب : ۳/۸۸/۳.

حدیث۲۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكيَسُ الكَيِّسينَ مَن حاسَبَ نفسَهُ وعَمِلَ لِما بَعدَ المَوتِ ، وأحمَقُ الحَمقى مَن أتبَعَ نفسَهُ هَواها وتَمَنَّى علَى اللّهِ الأمانِيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرکترین زیرکان،کسی است که از نفس خود حساب بکشد و برای پس از مرگ کار کند و احمق ترین احمقان، کسی است که خود را پیرو نفس خویش گرداند و از خدا هم، آرزوها داشته باشد.

بحار الأنوار : ۹۲/۲۵۰.

حدیث۲۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكيَسُ الكَيْسِ التُّقى ، وأحمَقُ الحُمقِ الفُجورُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرکترین زیرکی، پرهیزگاری است و احمقانه ترین حماقت، گناه کردن.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۱۵/۸

حدیث۲۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا سُئلَ : مَنَ أكيَسُ المؤمنينَ ـ :أكثَرُهُم ذِكرا لِلمَوتِ وأشَدُّهُم لَهُ استِعدادا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به این سؤال که زیرکترین مؤمنان کیست؟ ـ فرمود : کسی که بیشتر از همه آنان، به یاد مرگ باشد و خود را برای آن، آماده تر سازد.

الزهد للحسين بن سعيد : ۷۸/۲۱۱.

حدیث۲۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الكَيِّسُ مَن دانَ نفسَهُ وعَمِلَ لِمابَعدَ المَوتِ ، والعاجِزُ مَن أتبَعَ نفسَهُ وهواها وتَمنَّى علَى اللّهِ عَزَّوجلَّ الأمانِيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیرک کسی است که نفس خود را محکوم سازد و برای پس از مرگ کار کند و درمانده و ناتوان کسی است که از نفس و خواهش آن، پیروی نماید و از خداوند عز و جل، آرزوها و توقّعات داشته باشد.

مكارم الأخلاق : ۲/۳۶۸/۲۶۶۱.

حدیث۲۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا سَألَهُ رجُلٌ عن أفضَلِ الأعمالِ ـ : إطعامُ الطَّعامِ، وإطيابُ الكلامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به مردی که پرسید برترین کارها کدام است ـ فرمود : اطعام کردن و نیکو سخن گفتن.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۱۲/۱۲.

حدیث۲۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحسَنُ الکلامِ کلامُ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین سخن، سخن خداست.

سنن النسائی : ۳/۵۸.

حدیث۲۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّکوتُ خَیرٌ مِن إملاءِ الشَّرِّ ، وإملاءُ الخَیرِ خَیرٌ مِن السُّکوتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خاموشی، بهتر از املاـ کردن بدی [بر فرشتگان کاتب اعمال]است و املا کردن خوبی، بهتر از خاموشی است.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۹۴/۶۴ .

حدیث۲۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُکثِرُوا الکلامَ بغیرِ ذِکرِ اللّه ِ ؛فإنَّ کَثرَةَ الکلامِ بغَیرِ ذِکرِ اللّه ِ قَسوَةُ القَلبِ، إنّ أبعَدَ النّاسِ مِن اللّه ِ القَلبُ القاسی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در غیر از یاد خدا،بسیار سخن مگویید؛ زیرا بسیار گویی جز در یاد خدا، موجب سختدلی می شود و دورترین مردم از خدا آدم سختدل است.

الأمالی للطوسی : ۳/۱.

حدیث۲۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکثَرُ النّاسِ ذُنوبا أکثَرُهُم کلاما فیما لا یَعنیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پر گناهترین مردم، آنانند که بیشتر بیهوده گویی می کنند.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۴۰/۵۱

حدیث۲۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الرجُلَ لَیَدنُو مِنَ الجَنَّةِ حتّی مایکونُ بینَهُ وبینَها إلّا قِیدُ رُمحٍ ، فیَتَکلَّمُ بالکَلِمَةِ فَیَتباعَدُ مِنها أبعَدَ مِن صَنعاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی [گاه] چندان به بهشت نزدیک می شود که به اندازه نیزه ای با آن فاصله دارد. پس سخنی می گوید و به فاصله ای دورتر از صنعا، از بهشت دور می شود.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۳۷/۴۶.

حدیث۲۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن فِقهِ الرجُلِ قِلَّةُ کَلامِهِ فیما لا یَعنیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه فهمیدگی مرد،این است که کمتر سخن بیهوده می گوید.

بحار الأنوار: ۲/۵۵/۲۸.

حدیث۲۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الرجُلَ لَیتکَلَّمُ بالکَلِمةِ مِن رِضوانِ اللّه ما کانَ یَظُنُّ أن تَبلُغَ ما بَلَغَت یَکتُبُ اللّه تعالی لَهُ بها رِضوانَهُ إلی یَومِ یَلقاهُ ، وإنّ الرجُلَ لَیتکلَّمُ بالکَلِمَةِ مِن سَخَطِ اللّه ما کانَ یَظُنُّ أن تَبلُغَ ما بَلَغَت یَکتُبُ اللّه لَهُ بها سَخَطَهُ إلی یَومِ یَلقاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گاه انسان سخنی خشنود کننده خدا می گوید که گمان نمی کند آن سخن بدانجا رسد که رسید و خداوند متعال به سبب آن سخن خشنودی خود را تا روزی که دیدارش کند، برای او می نویسد و گاه انسان سخنی ناخرسندکننده خداوند می گوید که گمان نمی کند آن سخن بدانجا رسد که رسید و خداوند به سبب آن سخن خشم و ناخشنودی خود را تا روزی که دیدارش کند، برای او می نویسد.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۳۷/۴۵.

حدیث۲۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وُضِعَ عن اُمّتی تِسعُ خِصالٍ : الخَطاءُ ، والنِّسیانُ ، وما لا یَعلَمونَ ، وما لا یُطیقُونَ، وما اضطُرُّوا إلَیهِ ، وما استُکرِهُوا علَیهِ ، والطِّیَرَةُ ، والوَسوَسَةُ فی التَّفَکُّرِ فی الخَلقِ ، والحَسَدُ ما لم یَظهَرْ بلِسانٍ أو یَدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [تکلیف و مسؤولیت نسبت به]نُه خصلت، از امّت من برداشته شده است: خطا، فراموشی، آنچه نمی دانند، آنچه توانش را ندارند، آنچه بدان ناچارند، آنچه به زور بدان وادار می شوند، فال بد زدن، وسوسه تفکّر در آفرینش و حسادت تا زمانی که به زبان یا دست، آشکار نشود.

الکافی : ۲/۴۶۳/۲.

حدیث۲۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آتاکُم مَعروفا فکافِئوهُ ، وإن لَم تَجِدوا ما تُکافِئونَهُ فادْعوا اللّهَ لَهُ حتّی تَظُنّوا أنَّکُم قَد کافَیتُمُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی به شما نیکی کرد، جبرانش کنید و اگر چیزی نداشتید که آن را جبران نمایید، برایش به درگاه خدا دعا کنید، چندان که فکر کنید پاداش احسان او را داده اید.

بحار الأنوار : ۷۵/۴۳/۸.

حدیث۲۵۷۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أدنَى الكُفرِ أن يَسمَعَ الرجلُ عن أخيهِ الكَلِمَةَ فَيَحفَظَها علَيهِ يُريدُ أن يَفضَحَهُ بها ، اُولئكَ لا خَلاقَ لَهُم .

پيـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : كمترين درجه كفر اين است كه آدمى از برادر خود سـخنى بشـنود و آن را نگه دارد تا [روزى]با آن رسوايش گرداند؛ اينان از خير و خوبى بى نصيبند.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۶/۱۱۲.

حديث۲۵۷۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أركانُ الكُفرِ أربَعةٌ : الرَّغبَةُ ، والرَّهبَةُ ، والسَّخَطُ ، والغَضَبُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : پايه هاى كفر چهار تاست: ميل و ترس و نارضايى و خشم.

الكافي: ۲/۲۸۹/۲

حديث۲۵۷۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

خَيرُ الكَسبِ كَسبُ يَدَيِ العامِلِ إذا نَصَحَ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترين درآمد،درآمد كارگرى است كه در كارش صداقت داشته باشد.

جامع الأحاديث للقمّى : ۷۶.

حديث۲۵۷۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما أكَلَ أحَدٌ طَعاما قطُّ خَيرا مِن أن يَأكُلَ مِن عَمَلِ يَدِهِ ، وإنّ نَبيَّ اللّهِ داوودَ كانَ يَأكُلُ مِن عَمَلِ يَدِهِ .

پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : هرگز كسـى غـذايى بهتر از دسترنـج خود نخورده است. پيامبر خـدا، داوود، از دسترنـج خود امرار معاش مى كرد.

كنز العمّال : ۹۲۲۳.

حديث۲۵۸۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أطيَبُ كَسبِ المُسلمِ سَهمُهُ فى سَبيلِ اللّهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : پاكترين درآمد مسلمان، [درآمداز]تيرى است كه در راه خدا مى اندازد.

كنز العمّال : ۱۰۵۱۶.

حديث۲۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أطيَبَ الكَسبِ كَسبُ التُّجّارِ الـذينَ إذا حَـدَّثُوا لم يَكـذِبُوا ، وإذا ائتُمِنُوا لم يَخُونُوا ، وإذا وَعَـدُوا لم يُخلِفُوا ، وإذا اشتَرَوالم يَـذُمُّوا ، وإذا باعُوا لم يُطرُوا ، وإذا كانَ علَيهِم لم يَمطُلُوا ، وإذا كانَ لَهُم لَم يُعَسِرُوا .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : همانا پاکیزه ترین درآمـد، درآمـدبازرگانانی است که چون سـخنی گویند دروغ نگویند و هر گاه امانتی به آنها سپرده شود، خیانت نکننـد و هر گاه وعـده دهنـد، خلف وعده نکنند و وقتی چیزی می خرند، از آن نکوهش نکنند و وقتی چیزی می فروشـند، تعریف و تبلیغ نکننـد و هر گاه بدهکارنـد [در پرداخت بدهی خود]، تعلل نورزند و هر گاه طلبکار باشـند [برای گرفتن طلب خود]، فشار نیاورند.

کنز العمّال : ۹۳۴۰ و ۹۳۴۱

حدیث۲۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أكرَمُ وُلْدِ آدمَ على رَبِّي ، ولا فَخرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فخر فروشی نباشد، من، گرامیترین فرزند آدم نزد پروردگار خویش هستم.

سنن الترمذی : ۵/۵۸۵/۳۶۱۰.

حدیث۲۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ وقد سَأَلَهُ رجُلٌ : اُحِبُّ أن أكُونَ أكرَمَ النّاسِ ـ : لا تَشكُوَنَّ اللّهَ إلَى الخَلقِ تَكُنْ أكرَمَ النّاسِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ در پاسـخ به مردی که عرض کرد: دوست دارم گرامیترین مردم بـاشم ـ فرمود : هرگز از خـدا نزد خلق شکایت مکن، تا گرامیترین مردم باشی.

کنز العمّال : ۴۴۱۵۴.

حدیث۲۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن تَكرِمَةِ الرجُلِ لأخيهِ المُسلمِ أن يَقبَلَ تُحفَتَهُ ، أو يُتحِفَهُ مِمّا عِندَهُ ولا يَتَكَلَّفَ شيئا .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : از احترام مرد به برادر مسـلمانش این است که پیشکش او را بپذیرد، یا از همان چیزی که در اختیار دارد به او تعارف و پیشکش کند و خودش را به زحمت نیندازد.

النوادر للراوندی : ۱۰۷/۸۷ .

حدیث۲۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِقبَلُوا الكرامَةَ ، وأفضَلُ الكرامَةِ الطِّيبُ ، أخَفُّهُ مَحمِلاً وأطيَبُهُ رِيحا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام و گرامیداشت را بپذیرید و بهترین احترام عطر است؛ هم سبکبار است و هم بسیار خوشبو.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۴/۱۹۰.

حدیث۲۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا عُرِضَ على أحَدِكُمُ الكرامَةُ فلا يَرُدَّها ؛ فإنّما يَرُدُّ الكرامَةَ الحِمارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به یکی از شما احترامی نهاده شد، آن را ردّ نکند؛ زیرا این الاغ است که احترام را ردّ می کند.

قرب الاسناد : ۹۲/۳۰۷.

حدیث۲۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكرِمِ اليَتيمَ ، وأحسِنْ إلى جارِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یتیم را گرامی بدار و به همسایه ات خوبی کن.

مسند ابن حنبل : ۵/۲۸۱/۱۵۵۰۰.

حدیث۲۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكرِمُوا أولادَكُم وأحسِنُوا أدَبَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را گرامی بداریدو آنها را نیکو تربیت کنید.

سنن ابن ماجة : ۲/۱۲۱۱/۳۶۷۱.

حدیث۲۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بالدّاخِلِ دَهشَةٌ فَتَلَقَّوهُ بِمَرحَبا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که وارد مجلسی می شود، دچار نوعی گیجی و سردرگمی است؛ پس با خوش آمد گویی از او استقبال کنید.

کنز العمّال : ۲۵۴۹۹ .

حدیث۲۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أخَذَ بِرِكابِ رَجُلٍ لا يَرجُوهُ ولا يَخافُهُ غُفِرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، بدون چشمداشت یا ترس از کسی، برایش رکاب بگیرد [تا بر مرکب خویش سوار شود]، آمرزیده شود.

کنز العمّال : ۲۵۵۰۱

حدیث۲۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ مِن عِظَمِ جَلالِ اللّه ِ تعالی إکرامُ ثلاثةٍ : ذِی الشَّیبَةِ فی الإسلامِ ، والإمامِ العادِلِ، وحامِلِ القرآنِ غیرِ الغالی ولا الجافی عَنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگداشت عظمت خداوند متعال است، بزرگداشت سه نفر: ریش سفید مسلمان [یا کسی که موی خود را در اسلام سفید کرده است] و پیشوای دادگر و قرآن دانی که نه غلوّ می کند و نه از [عمل به]قرآن دوری می ورزد.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۸۴/۲۱.

حدیث۲۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکرَمَ أخاهُ فإنّما یُکرِمُ اللّه َ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادر خود را گرامی دارد، در حقیقت خدا را گرامی داشته است.

کنز العمّال : ۲۵۴۸۸

حدیث۲۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أتاکُم الزّائرُ فَأکرِمُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه میهمانی بر شما وارد شد، او را گرامی بدارید.

کنز العمّال : ۲۵۴۸۵

حدیث۲۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَ یُؤمِنُ باللّه ِ والیَومِ الآخِرِفَلیُکرِمْ جَلیسَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد، باید همنشین خود را گرامی دارد.

کنز العمّال : ۲۵۴۹۰

حدیث۲۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکرِمُوا کریمَ کُلِّ قَومٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگوار هر قومی را گرامی بدارید.

بحار الأنوار : ۴۶/۱۵/۳۳ .

حدیث۲۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ تَعالی کریمٌ یُحِبُّ الکَرَمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال بزرگواراست و بزرگواری را دوست می دارد.

کنز العمّال : ۱۵۹۹۱ .

حدیث۲۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کَرَمُ الرجُلِ دِینُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگواری مرد، دین اوست.

مسند ابن حنبل : ۳/۲۹۲/۸۷۸۲.

حدیث۲۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فی المَعاریضِ ما یُغنی الرجُلَ العاقِلَ عنِ الکذبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در سربسته گویی ها، ظرافتهایی است که مرد خردمند را از دروغ گفتن بی نیاز می کند.

کنز العمّال : ۸۲۵۳ .

حدیث۲۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الکذبَ یُسَوِّدُ الوَجهَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، روسیاهی می آورد.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۹۶/۲۸

حدیث۲۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الکِذبُ یَنقُصُ الرِّزقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، روزی را کم می کند.

الترغیب والترهیب : ۳/۵۹۶/۲۹.

از۲۶۰۱تا۲۸۰۰

حدیث۲۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسبُکَ مِن الکذبِ أن تُحَدِّثَ بکُلِّ ما سَمِعتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای دروغگویی تو همین بس که هر چه می شنوی باز گو کنی.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث۲۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَیلٌ للذی یُحَدِّثُ فَیکذِبُ لیُضحِکَ بِهِ القَومَ ! وَیلٌ لَهُ ، وَیلٌ لَهُ !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر کسی که برای خنداندن مردم دروغ بگوید! وای بر او، وای بر او!

کنز العمّال : ۸۲۱۵ .

حدیث۲۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الکـذبَ لا یَصـلَحُ مِنهُ جِدٌّولا هَزلٌ ، ولا أن یَعِـدَ الرجُلُ ابنَهُ ثُمّ لا یُنجِزَ لَهُ، إنّ الصِّدقَ یَهـدی إلَی البرِّ ، وإنَّ البرَّ یَهدی إلَی الجَنَّةِ ، وإنّ الکذبَ یَهدی إلَی الفُجورِ ، وإنّ الفُجورَ یَهدی إلَی النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، چه جدّی و چه شوخی آن، درست نیست. همچنین درست نیست که مرد به فرزند خود وعده ای بدهـد و به آن عمل نکنـد. همانا راسـتگویی، به نیکی رهنمون می شود و نیکی به بهشت هـدایت می کند و دروغ به معصـیت و انحراف [از حق]می کشاند و معصیت و انحراف، به آتش رهنمون می شود.

کنز العمّال : ۸۲۱۷

حدیث۲۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الکذبَ یَهدی إلَی الفُجورِ ، وإنّ الفُجورَ یَهدی إلَی النّارِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : دروغ به معصیت و انحراف [از مسـیر حق] می کشانـد و معصـیت و انحراف، به آتش رهنمون می شود.

کنز العمّال : ۸۲۱۷.

حدیث۲۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَکذِبُ الکاذِبُ إلّا مِن مَهانَةِ نفسِهِ، وأصلُ السُّخریَةِ الطُّمأنینَةُ إلی أهلِ الکذبِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : دروغگو، دروغ نمی گوید، مگر براثر حقارتی که در وجود اوست و ریشه تمسخر، اعتماد کردن به دروغگویان است.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۲/۴۵

حدیث۲۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا كَذَبَ العَبدُ كِذبَةً تَباعَدَ المَلَكُ مِنهُ مَسيرَةَ مِيلٍ مِن نَتْنِ ما جاءَ بِهِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر گاه بنـده دروغ بگویـد، از بوی گنـدی که پدیـد آورده است، فرشـته به مسافت یک میل از او فاصله گیرد.

شرح نهج البلاغة : ۶/۳۵۷.

حدیث۲۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الكذبَ بابٌ مِن أبوابِ النِّفاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دروغ، دری از درهای نفاق است.

كنز العمّال : ۸۲۱۲.

حدیث۲۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَى الرِّبا الكذبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین ربا، دروغ است.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۳/۴۷.

حدیث۲۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَدُّ جَوابِ الكتابِ حَقٌ كَرَدِّ السَّلامِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاسخ دادن به نامه ، هماننـدپاسخ دادن به سلام ، حق (و وظیفه) است .

كنز العمّال : ۲۹۲۹۴.

حدیث۲۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِسمِ اللّه ِ الرَّحمنِ الرَّحيم مِفتاحُ كلِّ كِتابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسم اللّه الرحمن الرحیم، سرآغاز هر نوشته ای است.

الدّرّ المنثور : ۱/۲۷.

حدیث۲۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كَتَبَ عَنِّی عِلما أو حَدیثا لم یَزَلْ یُكتَبْ لَهُ الأجرُ ما بَقِیَ ذلكَ العِلمُ والحَدیثُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دانشی یا حدیثی از من بنویسد تا آن دانش و حدیث باقی است، برایش اجر نوشته شود.

کنز العمّال : ۲۸۹۵۱.

حدیث۲۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ إذا ماتَ وتَرَكَ وَرَقةً واحِدَةً علَیها عِلمٌ تَكونُ تِلكَ الوَرَقةُ یَومَ القِیامَةِ سِترا فیما بَینَهُ وبَینَ النّارِ ، وأعطاهُ اللّه ُ تبارَكَ وتعالی بكُلِّ حَرفٍ مَكتوبٍ علَیها مَدینَةً أوسَعَ مِن الدُّنیا سَبعَ مَرّاتٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مؤمن بمیردو یک برگه که روی آن علمی نوشته شده باشد از خود بر جای گذارد، روز قیامت آن برگه پرده میان او و آتش می شود و خداوند تبارک و تعالی به ازای هر حرفی که روی آن نوشته شده، شهری هفت برابر پهناورتر از دنیا به او می دهد.

الأمالی للصدوق : ۹۱/۶۴ .

حدیث۲۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اكتُبُوا العِلمَ قبلَ ذَهابِ العُلَماءِ،وإنّما ذَهابُ العِلمِ بِمَوتِ العُلَماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش را، پیش از رفتن دانشمندان، بنویسید؛ زیرا رفتن علم به درگذشت دانشمندان، است.

کنز العمّال : ۲۸۷۳۳.

حدیث۲۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَیِّدُوا العِلمَ بالكِتابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم را، با نوشتن دربند کشید.

کنز العمّال : ۲۹۳۳۲

حدیث۲۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن یَستَكبِرْ یَضَعْهُ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که استکبارورزد، خداوند او را پست گرداند.

الأمالی للصدوق : ۵۷۷/۷۸۸ .

حدیث۲۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن حَلَبَ شاتَهُ ورَقَعَ قَميصَهُ وخَصَفَ نَعلَهُ وواكَلَ خادِمَهُ وحَمَلَ مِن سُوقِهِ ، فَقَد بَرِئَ مِن الكِبرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس خودش گوسفندش را بدوشد و جامه اش را وصله کند و کفشش را پینه زند و با خدمتکارش هم غذا شود و کالایش را از بازار [به خانه]حمل کند، بی گمان از کبر پاک شده است.

کنز العمّال : ۷۷۹۳

حدیث۲۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّهُ لَيُعجِبُنی أن يَحمِلَ الرَّجُلُ الشَّیءَ فی يَدِهِ يكونُ مُهنِئا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : براستی که خوش دارم مرد با خوشحالی و افتخار چیزی را با دست خودش برای خانواده اش ببرد و بدین وسیله کبر را از خود دور کند.

فی بعض النسخ : مَهنأة (كما فی هامش المصدر) .

حدیث۲۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمقَتُ النّاسِ المُتَكَبِّرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین مردمان، شخص متکبر است.

بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۱/۲۳

حدیث۲۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبعَدَكُم يَومَ القِيامَةِ مِنّيالثَّرثارُونَ ، وهُمُ المُستَكبِرُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت دورترین شما ازمن، پرگویان، یعنی همان مستکبران، هستند.

بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۲/۲۵

حدیث۲۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِقنَعْ بما اُوتِيتَهُ يَخِفَّ علَيكَ الحِسابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه داده شده ای قانع باش،تا حسابت سبک شود.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۷/۳۷.

حدیث۲۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

القَناعَةُ مالٌ لا یَنفَدُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قناعت، ثروتی تمام ناشدنی است .

کنز العمّال : ۷۰۸۰.

حدیث۲۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَلاءُ هذهِ القُلوبِ ذِکرُ اللّه وتِلاوَةُ القرآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صیقل دهنده این دلها، یاد خدا و تلاوت قرآن است.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲.

حدیث۲۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَوِّدُوا قُلوبَکُمُ الرِّقَّةَ ، وأکثِرُوا مِن التَّفَکُّرِ والبُکاءِ مِن خَشیَةِ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دلهای خود را به رقّت خو دهیدو زیاد بیندیشید و از خوف خدا بسیار بگریید.

أعلام الدین : ۳۶۵/۳۳.

حدیث۲۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا شَکا إلَیهِ رجُلٌ قَساوَةَ قَلبِهِ ـ : إذا أرَدتَ أن یَلینَ قَلبُکَ فَأطعِمِ المِسکینَ

وامسَحْ رَأسَ الیَتیمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به مردی که از سختدلی خود نزد آن حضرت شِکوه کرد ـ فرمود: اگر می خواهی دلت نرم شود، مستمند را اطعام کن و بر سر یتیم دست نوازش بکش.

مشکاة الأنوار : ۲۹۲/۸۸۵ .

حدیث۲۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ عَزَّوجلَّ یقولُ : تَذاکُرُ العِلمِ بینَ عِبادی مِمّا تَحیا علیهِ القُلوبُ المَیِّتَةُ إذا هُمُ انتَهَوا فیهِ إلی أمری .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: گفتگوی علمی میان بندگان من از چیزهایی است که دلهای مرده با آن زنده می شود ، به شرط آن که در این گفتگوهای خود به خواسته من بینجامند.

الکافی : ۱/۴۱/۶.

حدیث۲۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی مَواعِظِهِ لأبی ذَرٍّ ـ: إیّاکَ وکَثرَةَ الضَّحِکِ ؛ فإنّهُ یُمِیتُ القَلبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در اندرزهای خود به ابوذر ـ فرمود : از خنده زیاد بپرهیز، که دل را می میراند.

معانی الأخبار : ۳۳۵/۱.

حدیث۲۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثةٌ یُقسِینَ القَلبَ : استِماعُ اللَّهوِ ، وطَلَبُ الصَّیدِ ، وإتیانُ بابِ السُّلطانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دل را سخت می کند: بیهوده شنوی، شکار کردن ، و آمد و شد به دربار سلطان.

الخصال : ۱۲۶/۱۲۲ .

حدیث۲۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُکثِرُوا الکلامَ بغَیرِ ذِکرِ اللّه ؛فإنَّ کَثرَةَ الکلامِ بغَیرِ ذِکرِ اللّه قَسوَةُ القَلبِ ، إنّ أبعَدَ الناسِ مِن اللّه القَلبُ القاسی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در غیر از ذکر خدا، زیاده گویی نکنید؛ زیرا زیاده گویی در غیر ذکر خدا، موجب سختدلی می شود و دورترین مردم از خدا، سختدل است.

الأمالی للطوسی : ۳/۱ .

حدیث۲۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ المؤمنَ إذا أذنَبَ کانَت نُکتَةٌ سَوداءُ فی قَلبِهِ ، فإن تابَ ونَزَعَ واستَغفَرَ صُقِلَ قَلبُهُ، فإن زاد زَادَت ، فذلکَ الرانُ الذی ذَکَرَهُ اللّه ُ فی کتابِهِ «کَلَّا بَلْ رانَ علی قُلوبِهِم ما کانُوا یَکسِبُونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن هر گاه گناه کند، نقطه ای سیاه در دلش پدید آید. اگر توبه کرد و دست از گناه کشید و آمرزش خواست، دلش از آن لکه سیاه پاک شود، اما اگر بر گناهش افزود، آن نقطه زیاد شود. این همان زنگاری است که خداوند متعال در کتاب خود از آن یاد کرده و فرموده است: «نه چنین است، بلکه آنچه مرتکب می شدند، زنگار بر دلهایشان بسته است» .

المطففین : ۱۴ .

حدیث۲۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لولا تَمَزُّعُ قلوبِکُم وتَزَیُّدُکُم فی الحَدیثِ لَسَمِعتُم ما أسمَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پراکندگی دلها و دروغگوییهای شما نبود، بیگمان آنچه را من می شنوم شما نیز می شنیدید.

الترغیب والترهیب : ۳/۴۹۷/۳.

حدیث۲۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لولا أنَّ الشَّياطينَ يَحومُونَ على

قُلوبِ بَنى آدَمَ لَنَظَرُوا إلَى المَلَكوتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر نبود این که شیطانها برگرد دلهای آدمیان می گردند، هر آینه انسانها ملکوت را می دیدند.

بحار الأنوار : ۷۰/۵۹/۳۹.

حدیث۲۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تبارکَ وتعالی لا يَنظُرُ إلی صُوَرِكُم ولا إلی أموالِكُم ولكنْ يَنظُرُ إلی قُلوبِكُم وأعمالِكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی، به چهره هاوداراییهای شما نمی نگرد، بلکه به دلها و کرده های شما می نگرد.

الأمالی للطوسی : ۵۳۶/۱۱۶۲.

حدیث۲۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ للّه ِ تعالی فی الأرضِ أوانِيَ ،ألا وهِی القُلوبُ ، فَأحَبُّها إلَی اللّه ِ ، أرَقُّها وأصـفاها وأصـلَبُها ؛ أرقُّها للإخوانِ، وأصفاها مِن الذُّنوبِ ، وأصلَبُها فی ذاتِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال در زمین ظرفهایی دارد. بدانید که آن ظرفها، همان دلهایند. پس دوست داشتنی ترین دلهـا نزد خداونـد، نـازکترین و صافترین و سـختترین آنهاست: نازکترین آنها برای برادران و صافترین آنها از گناهان و سـخت ترین آنها در راه خدا.

کنز العمّال : ۱۲۲۵.

حدیث۲۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن قاضٍ مِن قُضاةِ المُسلمينَ

إلّا ومَعهُ مَلَكانِ يُسَدِّدانِهِ إلَی الحَقِّ مالَم يُرِدْ غيرَهُ ، فإذا أرادَ غيرَهُ وجارَ مُتَعمِّدا تَبَرَّأَ مِنهُ المَلَكانِ ووَكَلاهُ إلی نفسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ قاضی ای از قاضیان مسلمانان نیست، مگر این که دو فرشته با اویند و تا زمانی که خواهان حقیقت باشـد، او را به سوی آن راهنمایی می کننـد. اما هر گاه در پی حقیقت نبود و عمـدا ستم و حق کشـی کرد، آن دو فرشته از او بیزاری می جویند و او را به خودش وا می گذارند.

کنز العمّال : ۱۴۹۹۳.

حدیث۲۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَقضِی القاضِی بَینَ إثنَینِ إلّاوهُوَ شَبعان رَیّان .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قاضی نباید میان دو نفر داوری کند مگر زمانی که گرسنه و تشنه نباشد .

کنز العمّال : ۱۵۰۴۰ .

حدیث۲۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ابتُلِیَ بالقَضاءِ بینَ المُسلمینَ فَلْیَعدِلْ بَینَهُم فی لَحظِهِ وإشارَتِهِ ومَقعدِهِ ومَجلِسِهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر که به داوری کردن میان مسـلمانان مبتلا شود، باید در نگاهها و اشاره کردنها و جای نشسـتن و نحوه نشستن خود نسبت به آنها به یکسان رفتار کند.

کنز العمّال : ۱۵۰۳۲.

حدیث۲۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ ابتَغی القَضاءَ وسَألَ فیهِ الشُّفَعاءَ وُکِلَ إلی نفسِهِ ، ومَن اُکرِهَ علَیهِ أنزَلَ اللّه ُ علَیهِ مَلَکا یُسَدِّدُهُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : هر که جویای منصب قضاوت باشد و برای رسـیدن به آن متوسّل به این و آن شود، خداوند او را به خودش واگذارد و هر که مجبور به پذیرفتن آن شود، خداوند فرشته ای بر او فرو فرستد که استوارش بدارد.

کنز العمّال: ۱۴۹۹۴.

حدیث۲۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ القاضیَ العَدلَ لَیُجاءُ بِهِ یَومَ القِیامَهِٔ فَیَلقَی مِن شِدَّهِٔ الحِسابِ ما یَتَمَنّی أن لا یکونَ قَضی بینَ اثنَینِ فی تَمرَهٍٔ قَطُّ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : در روز قیامت قاضـی دادگر را می آورند و چنان حساب سـختی از او می کشـند که آرزو می کند کاش هرگز حتی درباره یک خرما میان دو نفر داوری نکرده بود.

کنز العمّال : ۱۴۹۸۸.

حدیث۲۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدَّواءُ مِن القَدَرِ ، وهُو یَنفَعُ مَن یَشاءُ بما شاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دارو جزو تقدیر است و برای هر کس که بخواهد ، به هر اندازه که بخواهد ، سودمند می افتد .

کنز العمّال : ۲۸۰۸۲

حدیث۲۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ جلَّ جلالُهُ : مَن لم یَرضَ بقَضائی ولم یُؤمِنْ بِقَدَری فَلْیَلتَمِسْ إلها غَیری !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: کسی که به قضای من خشنود نیست و به تقدیر من ایمان ندارد، پس، [برود و]معبودی جز من بجوید.

عیون أخبار الرِّضا : ۱/۱۴۱/۴۲.

حدیث۲۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی کلِّ قَضاءِ اللّهِ عَزَّوجلَّ خِیَرَةٌ (خَیرٌ) للمؤمنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هر قضای خداوند عز و جل برای مؤمن، خیری است.

عیون أخبار الرِّضا : ۱/۱۴۱/۴۲.

حدیث۲۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لو دَعا لکَ إسرافیلُ وجِبریلُ ومیکائیلُ وحَمَلةُ العَرشِ وأنا فیهِم ما تَزَوَّجتَ إلّا المرأةَ التی کُتِبَت لکَ .

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله : اگر اسرافیل و جبرئیل و میکائیل و فرشتگان حامل عرش و من ، همگی با هم برای تو دعا کنیم ، جز با زنی که برایت نوشته و مقدّر شده است ازدواج نخواهی کرد .

کنز العمّال : ۵۰۱ .

حدیث۲۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وکُلُّ شیءٍ بِقَدَرٍ حتَّی العَجزُ والکَیسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه چیز مقدّر است ، حتّی ناتوانی و زیرکی .

کنز العمّال : ۴۹۹

حدیث۲۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن رَجُلٍ مُسلمٍ یُصابُ بشَیءٍ فی جَسَدِهِ فَیَتَصَدَّقُ بِهِ إلّا رَفَعَهُ اللّه ُ بِهِ دَرجَةً وحَطَّ عَنهُ بِهِ خَطیئةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مرد مسلمانی نیست که به قسمتی از بدنش آسیبی وارد شود و از [قصاص]آن درگذرد، مگر این که خداوند به سبب آنْ یک درجه بالایش برد و یک گناه از او بزداید.

کنز العمّال : ۳۹۸۵۰.

حدیث۲۶۴۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن عَفا عَن دَمٍ لم يَكُن لَهُ ثَوابٌ إلّا الجَنّةُ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هركه از [قصاص] خونى گذشت كند، او را پاداشى جز بهشت نباشد.

كنز العمّال : ۳۹۸۵۴

حدیث۲۶۴۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أيُّها الناسُ ، أحيُوا القِصاصَ وأحيُوا الحَقَّ ولا تَفَرَّقُوا ، وأسلِموا وسَلِّموا تَسلَموا .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : اى مردم! قصاص و حق را زنده كنيد و پراكنده نشويد و مسلمان و تسليم [حق] باشيد تا سالم بمانيد .

الأمالي للمفيد : ص ۵۳ ح ۱۵ .

حدیث۲۶۴۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يا أيُّها الناسُ ، إنّما أنا بَشَرٌمِثلُكُم ، ولَعَلّهُ أن يكونَ قد قَرُبَ مِنّي خُفوفٌ مِن بينِ أظهُرِكُم ، فَمَن كُنتُ أصَبتُ مِن عِرضِهِ أو مِن شَعرِهِ أو مِن بَشَرِهِ أو مِن مالِهِ شَيئا ، هذا عِرضُ مُحمّدٍ وشَعرُهُ وبَشَرُهُ ومالُهُ فَلْيَقُمْ فَلْيَقتَصَّ ! ولا يَقولَنَّ أحَدٌ مِنكُم : إنّي أتَخَوَّفُ مِن مُحمّدٍ العَداوَةَ والشَّحناءَ ، ألا وإنّهُما لَيسَتا مِن طَبيعَتي ولَيسَتا مِن خُلُقي .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هان، اى مردم! جز اين نيست كه من هم مانند شما بشرى هستم و شايد كه رفتن من از ميان شما نزديك باشد. پس، اگر به آبرو يا مو يا پوست و يا مال كسى لطمه اى زده ام، اينك اين آبروى محمّد و مو و پوست و مال او. برخيزد و قصاص كند! و هرگز كسى از شما نگويد: من از دشمنى و كينه محمّد مى ترسم. بدانيد كه اين دو خصلت از طبيعت من و از اخلاق من به دورند.

كنز العمّال : ۳۹۸۳۱.

حدیث۲۶۴۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَنِ اقتَصَدَ أغناهُ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه ميانه روى كند، خداوند توانگرش گرداند.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۶۷.

حدیث۲۶۴۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الاقتِصادُ فِي النَّفَقةِ نِصفُ المَعيشَةِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : ميانه روى در خرج كردن،نصف معيشت است .

کنز العمّال : ۵۴۳۴.

حدیث۲۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن نَفَقةٍ أحَبَّ إلَی اللّه ِ مِن نَفَقهِ قَصدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خرجی نزد خدا، محبوبتراز خرجی نیست که با میانه روی همراه باشد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۲۶۹ / ۱۷.

حدیث۲۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الاقتِصادُ وحُسنُ السَّمتِ والهَدْیُالصالِحُ جُزءٌ مِن بِضعٍ وعِشرینَ جُزءا مِنَ النُّبوَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانه روی و نیک روشی و شیوه درست و پسندیده، جزئی از بیست و اندی جزء نبوت است .

تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۶۷.

حدیث۲۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کما لا یَحِلُّ لِغَریمِکَ أن یَمطُلَکَ وهُو مُوسِرٌ ، فکذلکَ لا یَحِلُّ لکَ أن تُعسِرَهُ إذا عَلِمتَ أ نّهُ مُعسِرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که بدهکار تو اگر توانگر باشد روا نیست در پرداخت بدهی اش به تو تعلل ورزد، بر تو نیز روا نیست که اگر بدانی تنگدست است، او را تحت فشار قرار دهی.

ثواب الأعمال : ۱۶۷/۵.

حدیث۲۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا دَعوَةَ المُعسِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بترسید از نفرین تنگدست.

کنز العمّال : ۱۵۴۲۴.

حدیث۲۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أنظَرَ مُعسِرا أظَلَّهُ اللّه ُ بظِلِّهِ یَومَ لا ظِلَّ إلّا ظلُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به تنگدستی مهلت دهد، خداوند، در روزی که هیچ سایه ای جز سایه او نیست، وی را در سایه خود در آورد.

الکافی : ۸/۹/۱.

حدیث۲۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ احتاجَ إلَيهِ أخوهُ المُسلمُ فيقَرضٍ وهُو يَقدِرُ علَيهِ فلم يَفعَلْ حَرَّمَ اللّه ُ علَيهِ ريحَ الجَنّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادر مسلمانش در وامی به او نیاز پیدا کند و او بتواند وام بدهد و چنین نکند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام گرداند.

الأمالی للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث۲۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ أن تُستَجابَ دَعوَتُهُ وأن تُكشَفَ كُربَتُهُ فَلْيُفَرِّجْ عن مُعسِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد دعایش مستجاب و اندوهش برطرف شود ، به تنگدست مهلت دهد .

كنز العمّال : ۱۵۳۹۸.

حدیث۲۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أقرَضَ مُؤمنا قَرضا يَنتَظِرُ بِهِ مَيسورَهُ كانَ مالُهُ في زَكاةٍ ، وكانَ هو في صَلاةٍ مِن المَلائكةِ حتّى يُؤَدِّيَهُ إلَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مؤمنی وامی دهد و [برای پس گرفتن آن]صبر کند تا دستش باز شود، مال او زکات محسوب شود و فرشتگان برای او دعا کنند تا این که وامش به او برگردانده شود.

ثواب الأعمال : ۱۶۶/۱.

حدیث۲۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أقرَضَ مَلهوفا فَأحسَنَ طَلِبَتَهُ استَأنَفَ العَمَلَ وأعطاهُ اللّه ُ بِكُلِّ دِرهَمٍ ألفَ قِنطارٍ مِن الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس به اندوهگینی [که مالش رااز دست داده] وام دهد و در پس گرفتن آن مراعات کند، عمل را از نو شروع کرده است (گناهانش پاک شده) و خداوند به ازای هر درهم، هزار قنطار (صد رطل) از [درهم]بهشت به او عطا کند.

ثواب الأعمال : ۳۴۱/۱

حدیث۲۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عليُّ ، إذا تَقَرَّبَ العِبادُ إلى خالِقِهِم بالبِرِّ فَتَقَرَّبْ إلَيهِ بالعَقلِ تَسبِقْهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هر گاه بندگان با نیکی کردن، به آفریدگار خویش نزدیک شوند، تو با خردورزی به او

نزدیک شو تا از آنان پیشی گیری.

مشکاهْ الأنوار: ۴۳۹/۱۴۷۶ .

حدیث۲۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ جلَّ جلالُه : ما آمَنَ بيمَن فَسَّرَ بِرَأيِهِ كَلامى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرمود: به من ایمان نیاورده است کسی که سخن مرا بر اساس رأی خودش تفسیر کند.

بحارالأنوار: ۹۲/۱۰۷/۱.

حدیث۲۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكثَرُ ما أخافُ على اُمَّتِى مِن بَعديرجُلٌ يَتَأوَّلُ القرآنَ يَضَعُهُ على غيرِ مَواضِعِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشترین چیزی که بعد از خود برای امتم از آن می ترسم، مردی است که قرآن را تأویل نا به جا کند.

منیهْ المرید : ۳۶۹.

حدیث۲۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ استَمَعَ إلى آيَةٍ مِن كتابِ اللّه ِ كُتِبَت لَهُ حَسَنةً مُضاعَفةً ، ومَن تَلا آيَةً مِن كتابِ اللّه ِ
كانَت لَهُ نورا يَومَ القِيامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه به یک آیه از کتاب خداگوش دهد، برایش ثوابی دو چندان نوشته شود
و هر که یک آیه از کتاب خدا تلاوت کند، روز قیامت آن آیه نوری برای او باشد.

کنز العمّال : ۲۳۱۶.

حدیث۲۶۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنتَ تَقرَأُ القرآنَ ما نَهاكَ ، فإذا لم يَنهَكَفَلَستَ تَقرَؤهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که قرآن تو را [ازگناهان]باز می دارد، قرآن بخوان؛ زیرا اگر تو را باز نداشت [در حقیقت]آن را نخوانده ای.

شرح نهج البلاغهْ : ۱۰/۲۳.

حدیث۲۶۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ فی جَهنَّمَ رَحاءً مِن حَدیدٍ تُطحَنُ بها رُؤوسُ القُرّاءِ ، والعُلَماءِ المُجرمینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دوزخ آسیابی آهنی است که با آن سرهای قاریان و علمای گنهکار آرد می شود.

جامع الأخبار:۱۳۰/۲۵۴.

حدیث۲۶۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا مَن اشتاقَ إلَی اللّه ِ فَلیَستَمِعْ کلامَ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! هر که مشتاق خداست، پس، به کلام خدا گوش دهد.

کنز العمّال : ۲۴۷۲ .

حدیث۲۶۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رُبَّ تالِ القرآنِ والقرآنُ یَلعَنُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای بسا قرآن خوانی که قرآن لعنتش می کند .

بحار الأنوار : ۹۲/۱۸۴/۱۹.

حدیث۲۶۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا سُئلَ عن أحسَنِ الناسِ صَوتا بالقرآنِ ـ : مَن إذا سَمِعتَ قِراءَتَهُ رَأیتَ أ نّهُ یَخشَی اللّه َ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ در پاسـخ به این سؤال که چه کسـی قرآن را از همه خوشتر می خوانـد ـ فرمود : کسـی که هر گاه قرآن خواندن او را بشنوی، ترس و خشیت از خدا را در او ببینی.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۵/۱۰.

حدیث۲۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی قولِهِ تعالی : «وَرَتِّلِ القُرآنَ

تَرتیلًا» ـ : بَیِّنْهُ تِبیانا ، ولا تَنثُرْهُ نَثرَ البَقْلِ ، ولا تَهُذَّهُ هَذَّ الشِّعرِ ، قِفُوا عندَ عَجائبِهِ ، حَرِّکُوا بِهِ القُلوبَ ، ولا یَکُن هَمُّ أحَدِکُم آخِرَ السُّورَةِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله ـ درباره آیه: «و رتّل القرآن ترتیلًا» ـ فرمود : قرآن را روشن و شمرده بخوان و آن را مانند تخم علف پراکنده اش

مساز و همچون شعر به شـتاب و بریده وبریده مخوان. در شگفتیهایش درنگ کنید،دلها را با آن به تپش و حرکت در آورید و همه کوشش شما این نباشد که سوره را به آخر برسانید.

النوادر للراوندی : ۱۶۴/۲۴۷.

حدیث۲۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اقرَؤوا القرآنَ بالحُزنِ ؛ فإنّهُ نَزَلَ بالحُزنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن را با آواز حزین بخوانید؛زیرا که آن با صوت حزین نازل شده است.

کنز العمّال : ۲۷۷۷.

حدیث۲۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا سُئلَ عن أحسَنِ الناسِ صَوتا بالقرآنِ ـ : مَن إذا سَمِعتَ قِراءَتَهُ رَأیتَ أ نّهُ یَخشَی اللّه َ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به این سؤال که چه کسی قرآن را از همه خوشتر می خواند ـ فرمود : کسی که هر گاه قرآن خواندن او را بشنوی، ترس و خشیت از خدا را در او ببینی.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۵/۱۰.

حدیث۲۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَیِّنُوا القرآنَ بأصواتِکُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن را با صداهای [خوش]خود، زینت بخشید.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۹۰/۲

حدیث۲۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکلِّ شیءٍ حِلیَةٌ وحِلیَةُ القرآنِ الصَّوتُ الحَسَنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی زیوری دارد و زیور قرآن صوت خوش است.

کنز العمّال : ۲۷۶۸.

حدیث۲۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا بُنَیَّ ، لا تَغفُلْ عَن قِراءةِ القرآنِ ؛فإنَّ القرآنَ یُحیِی القَلبَ ، ویَنهی عنِ الفحشاءِ والمُنکَرِ والبَغیِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندم! از خواندن قرآن غافل مباش؛ زیرا که قرآن دل را زنده می کند و از فحشا و زشتکاری و ستم و گناه باز می دارد.

کنز العمّال : ۴۰۳۲

حدیث۲۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یقالُ لِصاحِبِ القرآنِ : اِقرَأ وَارقَ ورَتِّلْ کما کنتَ تُرَتِّلُ فی دارِ الدنیا ، فإنّ مَنزِلَتَکَ عندَ آخِرِ آیَةٍ کُنتَ تَقرَؤها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که قرآن می داند، گفته می شود: بخوان و بالا رو و با ترتیل بخوان، همچنان که در دنیا با ترتیل می خواندی؛ زیرا منزلت و جایگاه تو در آخرین آیه ای است که می خوانده ای.

کنز العمّال : ۲۳۳۰

حدیث۲۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَیکَ بقِراءةِ القرآنِ ؛ فإنّ قِراءتَهُ کَفّارةٌ للذُّنوبِ ، وسَترٌ فی النارِ ، وأمانٌ مِن العذابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد خواندن قرآن؛ زیرا خواندن آن کفّاره گناهان است و پرده ای در برابر آتش و موجب ایمنی از عذاب.

بحارالأنوار: ۹۲/۱۷/۱۸.

حدیث۲۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحدُکُم أن یُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْیَقرَأْ القرآنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه فردی از شما دوست داشته که با پروردگارش سخن بگوید، قرآن بخواند.

کنز العمّال : ۲۲۵۷

حدیث۲۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَنبغی لِصاحِبِ القرآنِ أن یَحِدَّ مَع مَن حَدَّ ، ولا یَجهَلَ مَع مَن یَجهَلُ وفی جَوفِهِ کلامُ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای ملازم قرآن شایسته نیست با کسی که نسبت به او تندی کرده است، تندی کند و کسی که در اندرونش کلام خداست، با کسی که [نسبت به وی]رفتار جهالت آمیز می کند، جاهلانه رفتار نمی کند.

کنز العمّال : ۲۳۴۷.

حدیث۲۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشرافُ اُمّتی حَمَلَةُ القرآنِ وأصحابُ اللیلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اشراف و بزرگان امّت من قرآن دانان و شب زنده داران هستند.

الخصال : ۷/۲۱.

حدیث۲۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ أحَقَّ الناسِ بالتَّخَشُّعِ فی السِّرِّ والعَلانيَةِ لَحامِلُ القرآنِ ، وإنَّ أحَقَّ الناسِ فیالسِّرِّ والعَلانيَةِ بالصلاةِ والصوم لَحامِلُ القرآنِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سزاوارترین مردم به خشوع داشتن نهانی و آشکار در برابر خدا، قرآن دان است. سزاوارترین مردم به نماز خواندن و روزه گرفتن در آشکار و نهان، قرآن دان است.
الکافی : ۲/۶۰۴/۵.

حدیث۲۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَمَلةُ القرآنِ هُمُ المَحفوفُونَ برَحمَهِ اللّه ، المَلبوسونَ بنُورِ اللّه عَزَّوجلَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این قرآن دانان هستند که در رحمت خدا قرار دارند و پوشیده در نور او.
جامع الأخبار : ۱۱۵/۲۰۲.

حدیث۲۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ الذی لیسَ فی جَوفِهِ شیءٌ من القرآنِ کالبَیتِ الخَرِبِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در اندرونش چیزی از قرآن نیست، همانند خانه ای ویران است.
کنز العمّال : ۲۴۷۸

حدیث۲۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بِئسَما لِأحدِکُم أن یَقولَ نَسِیتُ آیَهًَ کَیتَ وکَیتَ ، بَل هو نُسِّیَ . استَذکِرُوا القرآنَ ، فوالذی نَفسی بیَدِهِ لَهُو أشَدُّ تَفَصِّیا مِن صُدورِ الرِّجالِ مِن النَّعَمِ مِن عُقُلِها .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب نیست که فردی از شما بگوید فلان و بهمان آیه را از یاد بردم، [چنین نیست] بلکه از یاد[ش]برده شده است. قرآن را [در ذهن خود مرور و]یادآوری کنید؛ زیرا سوگند به آن که جانم در دست اوست، قرآن از سینه های مردان زودتر می رهد تا شتر از زانو بندش.
کنز العمّال : ۲۸۴۹.

حدیث۲۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أعطاهُ اللّهُ حِفظَ کتابِهِ فَظَنَ أنَّ أحَدا اُعطیَ أفضَلَ مِمّا اُعطیَ فقد غَمَطَ أفضَلَ النِّعَمَهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که خدا نعمت حفظ کتاب خود را به او عطا کند و آن کس گمان کند که به دیگران

نعمتی بزرگتر از این نعمت او داده شده است، بیگمان نسبت به بزرگترین نعمت تحقیر و ناسپاسی روا داشته است.

کنز العمّال : ۲۳۱۷

حدیث۲۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَلَّمَ رجُلًا القرآنَ فهُو مَولاهُ ،لا یَخذُلُهُ ولا یَستَأثِرُ علَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مردی قرآن بیاموزد،مولای اوست و آن مرد نباید او را تنها و بی یار گذارد و خود را بر وی ترجیح دهد.

کنزالعمّال : ۲۳۸۲.

حدیث۲۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَیکُم بتَعَلُّمِ القرآنِ وکَثرَةِ تِلاوَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد آموختن قرآن و بسیارخواندن آن.

کنزالعمّال : ۲۳۶۸

حدیث۲۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُکُم مَن تَعَلَّمَ القرآنَ وعَلَّمَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما، کسی است که قرآن را فرا گیرد و [به دیگران]آموزش دهد.

کنزالعمّال : ۲۳۵۱

حدیث۲۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ عِلمَ الأوَّلینَ والآخِرینَ فَلْیُثَوِّرِ القرآنَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خواهان علم پیشینیان و آیندگان، از اول تا به آخر دنیا است، در قرآن کند و کاو کند.

فلیُثَوِّر القرآن : أی لینقّر عنه ویفکّر فی معانیه وتفسیره وقراءته. (النهایة : ۱/۲۲۹) .

حدیث۲۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن اُعطِیَ القرآنَ فَظَنَّ أنّ أحَدا اُعطِیَأکثَرَ ممّا اُعطیَ فقد عَظَّمَ صَغیرا وصَغَّرَ کبیرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هر کس [نعمت دانستن]قرآن داده شود و با این حال گمان کند که به دیگری نعمتی بالاتر و بیشتر از این نعمت او داده شده است، بیگمان کوچکی را بزرگ شمرده و بزرگی را کوچک.

معانی الأخبار : ۲۷۹.

حدیث۲۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

القرآنُ غِنیً ، لا غِنیً دونَهُ ، ولا فَقرَ بعدَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قرآن ثروتی است که بدون آن توانگری نباشد و با وجود آن فقری نه.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۹/۱۸.

حدیث۲۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضلُ القرآنِ علی سائرِ الکلامِ کَفَضلِ

اللّه ِ علی خَلقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری قرآن بر دیگر سخنان،

همچون برتری خدا بر خلق خود است.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۹/۱۸.

حدیث۲۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَیکُم بالقرآنِ، فاتَّخِذُوهُ إماماوقائدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد قرآن، آن را پیشوا و راهبر خود کنید.

کنز العمّال : ۴۰۲۹.

حدیث۲۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا قِیلَ لَهُ : اُمَّتُکَ سَتُفتَتَنُ ، فَسُئلَ :ما المَخرَجُ مِن ذلکَ ؟ ـ : کتابُ اللّه ِ العَزیزُ ، الـذی لا یَأتیهِ الباطِلُ مِن بَینِ یَدَیهِ ولا مِن خَلفِهِ ، تَنزیلٌ مِن حَکیمٍ حَمیدٍ ، مَنِ ابتَغَی العِلمَ فی غَیرِهِ أضَلَّهُ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ وقتی به ایشان گفته شد: بزودی امّت تو گرفتار فتنه خواهد شد، [در جواب این پرسش که :]راه خلاص از آن چیست؟ ـ فرمود : کتاب گرامی خدا، همان که باطل نه از پیش و نه از پس بدو راه نیابد، فرود آمده [و]از سوی حکیمی ستوده است. هر که علم را در جز قرآن بجوید، خداوند گمراهش کند.

تفسیر العیّاشیّ : ۱/۶/۱۱ ، اُنظر تمام الحدیث.

حدیث۲۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا التَبَسَتِ الاُمورُ علَيكُم كَقِطَعِ اللَّيلِ المُظلِمِ فعلَيكُم بالقرآنِ ؛ فإنّهُ شافِعٌ مُشَفَّعٌ ، وماحِلٌ مُصدَّقٌ ، ومَن جَعَلَهُ أمامَهُ قادَهُ إلَى الجَنَّةِ ، ومَن جَعَلَهُ خَلفَهُ قادَهُ إلَى النارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کارها همچون پاره های شب تار بر شما تاریک و شبهه ناک شد، به قرآن روی آورید؛ زیرا قرآن شفیعی است که شفاعتش پذیرفته است و شاکی و خصمی است که شکایتش قبول می شود. هر که قرآن را فراپیشِ خود قرار دهد، او را به سوی بهشت کشاند و هر که آن را پشت سر خویش نهد، به سوی دوزخش کشاند.

كنز العمّال : ۴۰۲۷.

حدیث۲۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أعانَ على قَتلِ مؤمنٍ بشَطرِ كَلِمَةٍ لَقِيَ اللّهَ يَومَ القِيامَةِ مَكتوبٌ بينَ عَينَيهِ : آيِسٌ مِن رَحمَةِ اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس [حتی] با نیم کلمه حرف در کشتن مؤمنی کمک کند، روز قیامت خدا را در حالی دیدار کند که بر پیشانیش نوشته شده است: نومید (محروم) از رحمت خدا.

كنز العمّال : ۳۹۸۹۵، وراجع وسائل الشيعة: ۸/۶۱۵ باب ۱۶۳.

حدیث۲۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أيُّها الناسُ ، أيُقتَلُ قَتيلٌ وأنابَينَ أظهُرِكُم لا يُعلَمُ مَن قَتَلَهُ ؟! لو أنّ أهلَ السماءِ والأرضِ اجتَمَعُوا على قَتلِ رجُلٍ مُسلمٍ لَعَذَّبَهُمُ اللّهُ بلا عَدَدٍ ولا حِسابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! من در میان شما باشم و جنازه مقتولی پیدا شود و قاتلش معلوم نباشد؟! اگر اهل آسمانها و زمین در کشتن مرد مسلمانی همداستان شوند، هر آینه خداوند همه آنان را، بی شمار و بی حساب، عذاب دهد.

كنز العمّال : ۳۹۹۵۲

حدیث۲۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَزَوالُ الدنيا جَميعا أهوَنُ علَى اللّهِ مِن دَمٍ سُفِكَ بغيرِ حَقٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیگمان اگر همه دنیا نابود شود،نزد خدا اهمیتش کمتر از خونی است که به ناحق ریخته شود.

الترغيب والترهيب : ۳/۲۹۳/۶ .

حدیث۲۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ ما يُقضى بينَ الناسِ يَومَ القِيامَهِ فی الدِّماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت نخستین چیزی که درباره آن میان مردم داوری می شود، خون است.

كنز العمّال : ۳۹۸۸۷.

حدیث۲۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعتَى الناسِ مَن قَتَلَ غيرَ قاتِلِهِ ،أو ضَرَبَ غيرَ ضارِبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرکش ترین مردم کسی است که بی گناهی را که قصد کشتن او را نداشته است، بکشد یا غیرزننده خود را بزند.

الأمالي للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث۲۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی قولِهِ تعالی : «يُثَبِّتُ اللّه ُالّذينَ آمَنوا بالقَولِ الثّابتِ فی الحَياةِ الدُّنيا وفی الآخِرَةِ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ درباره آیه: «خداوند کسانی را که ایمان آورده اند در زندگی دنیا و آخرت با گفتار ثابت و درست استوار می دارد» ـ فرمود : مراد در قبر و به هنگام سؤال از مردگان است.

إبراهيم : ۲۷ .

حدیث۲۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوّلُ عَدلِ الآخِرَةِ القُبورُ ، لا يُعرَفُ شَريفٌ مِن وَضيعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرآغاز عدالتِ آخرت، قبرهاست که شرافتمند از غیر شرافتمند نمی شناسد.

الجعفريّات : ۲۰۵ .

حدیث۲۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما رَأيتُ مَنظَرا إلّا والقَبرُ أفظَعُ مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منظره ای ندیدم مگر اینکه قبر ازآن ترسناک تر است .

تنبيه الخواطر: ۱/۲۸۴ .

حدیث۲۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ القَبرَ أوَّلُ مَنازِلِ الآخِرَةِ ، فإن نَجا مِنهُ فما بَعدَهُ أيسَرُ مِنهُ ، وإنْ لم يَنجُ مِنهُ فما بَعدَهُ لَيسَ أقلَّ مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قبرْ نخستین منزل آخرت است. اگر کسی از آن به سلامت رَست، منازل بعد آن آسانتر است و اگر به سلامت نرَست، دشواری منازل بعدی کمتر از آن نیست.

بحار الأنوار: ۶/۲۴۲/۶۴.

حدیث۲۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِن شیءٍ أقطَعَ لِظَهرِ إبلیسَ مِن عالِمٍ یَخرُجُ فی قَبیلَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز برای ابلیس کمرشکن تر از عالمی که در میان قبیله ای سر بردارد، نیست.
کنز العمّال : ۲۸۷۵۵ .

حدیث۲۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
فَقیهٌ واحِدٌ أشَدُّ علی إبلیسَ
مِن ألفِ عابِدٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وجود یک فقیه برای ابلیس،گرانتر از هزار عابد است.
بحار الأنوار : ۱/۱۷۷/۴۸.

حدیث۲۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ لِکُلِّ شیءٍ دِعامَةً ، ودِعامَةُ هذاالدِّینِ الفِقهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برای هر چیزی تکیه گاهی است و تکیه گاه این دین، فقه است.
کنز العمّال : ۲۸۷۶۸.

حدیث۲۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أفضَلُ العِبادَةِ الفِقهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت ، فقه (شناخت دین) است.
الترغیب والترهیب : ۱/۹۳/۳.

حدیث۲۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا أرادَ اللّه ُ بِعَبدٍ خَیرا فَقَّهَهُ فی الدِّینِ ، وألهَمَهُ رُشدَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد، او را در دین فقیه گرداند و راه درست و راستش را به او الهام فرماید.
کنز العمّال : ۲۸۶۹۰.

حدیث۲۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِطَّلَعتُ فی الجَنَّةِ فَرَأیتُ أکثَرَ أهلِها الفُقَراءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به بهشت سری زدم، دیدم بیشترمردم آن فقیرانند.

مسند ابن حنبل : ۱/۵۰۴/۲۰۸۶.

حدیث۲۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ ولَم یَترُکْ دِرهَما ولا دِینارا لم یَدخُلِ الجَنّةَ أغنی مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بمیرد و درهم و دیناری از خود بر جای نگذارد، توانگرتر از او کسی وارد بهشت نشود.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۶۷/۱۷

حدیث۲۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی للمَساکینِ بالصَّبرِ ، وهُمُ الذینَ یَرَونَ مَلَکوتَ السَّماواتِ والأرضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال مستمندان شکیبا.آنهایند کسانی که ملکوت آسمانها و زمین را می بینند.

الکافی : ۲/۲۶۳/۱۳.

حدیث۲۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفُقَراءُ مُلوکُ أهلِ الجَنّةِ ، والناسُ کُلُّهُم مُشتاقونَ إلَی الجَنّةِ والجَنَّةُ مُشتاقَةٌ إلَی الفُقَراءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقرا شهریاران اهل بهشتند.مردم همگی مشتاق بهشتند و بهشت مشتاق فقیران است.

بحار الأنوار : ۷۲/۴۹/۵۸ .

حدیث۲۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ جَعَلَ الفَقرَ أمانَةً عندَخَلقِهِ ، فَمَن سَتَرَهُ أعطاهُ اللّهُ مِثلَ أجرِ الصائمِ القائمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فقر را نزد خلق خودامانت نهاده است. بنابراین، هر کس آن را مخفی نگه دارد، خداوند پاداش روزه گیرِ شب زنده دار را به او عطا فرماید.

الکافی : ۲/۲۶۰/۳.

حدیث۲۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأمانَةُ تَجلِبُ الغَناءَ ، والخِيانَةُ تَجلِبُ الفَقرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری توانگری می آورد وخیانت [در امانت] فقر.

بحار الأنوار: ۷۵/۱۱۴/۶.

حدیث۲۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَفاقَرَ افتَقَرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که دم از ناداری زند، نادار شود.

بحار الأنوار: ۷۶/۳۱۶/۶

حدیث۲۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلَةُ الرَّحِمِ تَزيدُ فى العُمرِ ،وتَنفى الفَقرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صله رحم، عمر را زیاد می کند و فقر را از بین می برد.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۳/۶۱.

حدیث۲۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ استَذَلَّ مؤمِنا أو مؤمِنَةً أوحَقَّرَهُ لِفَقرِهِ أو قِلَّةِ ذاتِ يَدِهِ ، شَهَرَهُ اللّه ُ تعالى يومَ القِيامَةِ ثُمّ يَفضَحُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مرد یا زن مؤمنی را به سبب تهیدستی یا اندک بودن مال و داراییش خوار شمارد یا تحقیر کند، خداوند متعال در روز قیامت او را [بدین کار زشتش] شهره و سپس رسوایش سازد.

بحار الأنوار : ۷۲/۴۴/۵۲ .

حدیث۲۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقرُ فَقرُ القَلبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر (حقیقی) ، فقر دل است .

بحار الأنوار : ۷۲ / ۵۶ / ۸۶ .

حدیث۲۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّها النّاسُ ... ما الصُّعلوكُ فيكُم ؟ قالوا : الرجُلُ الذى لامالَ لَهُ ، فقالَ : بلِ الصُّعلوكُ حَقَّ الصُّعلوكِ مَن لم يُقَدِّمْ مِن مالِهِ شيئا يَحتَسِبُهُ

عِندَاللّه ِ وإن كانَ كثيرا مِن بَعدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم ! ... به نظر شما فقیرکیست؟ عرض کردند: مردی که ثروتی ندارد. فرمود : نه، فقیر حقیقی کسی است که از مال خود چیزی به حساب خدا پیش نفرستد ، اگر چه پس از او مال بسیاری بماند .

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۰ / ۸۶

حدیث۲۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقرُ خَيرٌ مِن الغِنى ، إلّا مَن حَمَلَ فيمَغرَمٍ وأعطى فى نائبَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر بهتر ازتوانگری است ، مگر (در مورد) کسی که غرامت و تاوانی را (از سوی تنگدستی) بپردازد یا در گرفتاریها به دیگران کمک کند .

بحار الأنوار : ۷۲ / ۵۶ / ۸۶ .

حدیث۲۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقرُ راحَةٌ ، وَالغِنى عُقوبَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر آرامش است و مالداری، کیفر.

شُعب الإيمان : ۵/۳۸۸/۷۰۴۰ .

حدیث۲۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقرُ أزيَنُ عَلَى المُؤمِنِ مِنَ العِذارِالحَسَنِ عَلى خَدِّ الفَرَسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر برای مؤمن زیبنده تر است از داغ و نشانیِ زیبا بر گونه اسب .

المعجم الكبير : ۷ / ۲۹۵ / ۷۱۸۱ عن شدّاد بن أوس .

حدیث۲۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمَّ أحيِنى مِسكينا ، وتَوَفَّنِيمِسكينا ، واحشُرنِى فى زُمرَةِ المَساكينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بار خدایا ! مرا مستمند زنده بدارو مستمند بمیران و در شمار مستمندان ، محشورم فرما .

كنز العمّال : ۱۶۶۶۹ .

حدیث۲۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفُقَراءُ أصدِقاءُ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقرا ، دوستان خدایند .

الفردوس : ۳ / ۱۵۷ / ۴۴۲۴ .

حدیث۲۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقرُ فَخری ، وبِهِ أفتَخِرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر مایه افتخار من است و به آن مباهات می ورزم .

عدّة الداعی : ۱۱۳.

حدیث۲۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمّ إنّی أعوذُ بکَ مِن الکُفرِ والفَقرِ ،فقالَ رجُلٌ : أیَعدِلانِ ؟ قالَ : نَعَم .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بار خـدایا ! من از کفر و فقر به توپناه می برم. مردی عرض کرد: آیا این دو با هم برابرند ؟ فرمود : آری .

کنز العمّال : ۱۶۶۸۷ .

حدیث۲۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَولا رَحمَةُ رَبّی عَلی فُقَراءِ اُمَّتی ، کادَالفَقرُ یَکونُ کُفرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر پروردگار من به فقیران امّتم مهر نمی ورزید ، فقر آنان را در آستانه کفر قرار می داد .

جامع الأخبار : ۳۰۰ / ۸۱۷ .

حدیث۲۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقرُ أشَدُّ مِنَ القَتلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر ، سخترتر از کشتار است .

جامع الأخبار : ۲۹۹ / ۸۱۶ .

حدیث۲۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کادَ الفَقرُ أن یَکونَ کُفرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر ، انسان را در آستانه کفر قرار می دهد .

الکافی : ۲ / ۳۰۷ / ۴ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۲۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أفضَلُكُم مَنزِلَةً عندَ اللّهِ تعالى أطوَلُكُم جُوعا وتَفَكُّرا ، وأبغَضُكُم إلَى اللّهِ تعالى كُلُّ نَؤومٍ وأكُولٍ وشَروبٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلند پایه ترین شما نزد خداوند متعال کسی است که مدتهای طولانی تری گرسنگی بکشد و به تفکر بپردازد ، و منفورترین شما نزد خداوند متعال هر آن کسی است که پرخواب و پرخور و پرنوش باشد.
تنبیه الخواطر : ۱/۱۰۰.

حدیث۲۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أيُّها الناسُ ، إنّ أفضَلَ الناسِ مَن تَواضَعَ عَن رِفعَةٍ ، وزَهِدَ عن غُنيَةٍ ، وأنصَفَ عن قُوَّةٍ ، وحَلُمَ عن قُدرَةٍ ، ألَا وإنَّ أفضَلَ الناسِ عَبدٌ أخَذَ مِن الدنيا الكَفافَ ، وصاحَبَ فيها العَفافَ ، وتَزَوَّدَ للرَّحيلِ ، وتَأهَّبَ للمَسيرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! همانا برترین مردم،کسی است که با وجود بلند مرتبگی، فروتنی کند و با وجود توانگری، به دنیا زهد ورزد و در عین داشتن توانایی، انصاف به خرج دهد و در عین قدرتمندی، بردبار باشد. بدانید که برترین مردم، بنده ای است که از دنیا به قدر کفاف برگیرد و در آن با خویشتنداری و عزّت نفس زندگی کند و برای سفر [آخرت] توشه برگیرد و برای رفتن آماده شود.
أعلام الدین : ۳۳۷/۱۵.

حدیث۲۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لولا عِبادٌ للّهِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر نبود وجود بندگانی که برای خدا رکوع می کنند و کودکان شیرخوارْ و حیوانات چرنده، بیگمان عذاب سختی بر سرتان می ریخت.
فی مجمع البیان: «عبادُ اللّهِ »، والتصویب من تفسیر نور الثقلین .

حدیث۲۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لن تُقَدَّسَ اُمّةٌ لايُؤخَذُ للضَّعيفِ فيها حَقُّهُ مِن القَوِيِّ غيرَ مُتَعتَعٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز پاک و پاکیزه (سعادتمند) نگردد آن امّتی، که حقّ ناتوان بدون ترس و لرز از قدرتمند گرفته نشود.
بحار الأنوار : ۷۷/۲۵۸/۱.

حدیث۲۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ المَعصيَةَ إذا عَمِلَ بها العَبدُسِرّا لم تَضُرَّ إلّا عامِلَها ، وإذا عَمِلَ بها عَلانِيَةً ولم يُغَيَّرْ علَيهِ أضَرَّت بالعامَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه را هرگاه بنده پنهانی مرتکب شود به کسی جز صاحب آن زیانی نمی زند و هرگاه آشکارا انجامش دهد و مردم او را منع نکنند، آن گناه به عموم مردم آسیب خواهد رساند.

بحار الأنوار: ۱۰۰/۷۴/۱۵.

حدیث۲۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَلَّتانِ كثيرٌ مِن الناسِ فيهِما مَفتونٌ : الصِّحَّةُ والفَراغُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو چیز است که مایه فتنه (آزمایش یا فساد) بسیاری از مردم است: تندرستی و فراغت (بیکاری).

الكافی : ۸/۱۵۲/۱۳۶.

حدیث۲۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ الصَّحيحَ الفارِغَ ، لا فی شُغلِ الدنيا ولا فی شُغلِ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند از شخص تندرست بیکاره که نه در کار دنیاست و نه سرگرم کار آخرت، نفرت دارد.

شرح نهج البلاغة : ۱۷/۱۴۶.

حدیث۲۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشَدُّ الناسِ حِسابا يَومَ القِيامَةِ المَكفِيُّ الفارِغُ، إن كانَ الشُغلُ مَجهَدَةً فالفَراغُ مَفسَدَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت سخت ترین حسابرسی را کسی دارد که کارهایش را دیگران [از پیشکار و نوکر و خدمتکار]انجام دهند و خودش بیکار بگردد. گو این که کار کردن مایه رنج و زحمت است اما بیکاری موجب فساد و تباهی است.

تنبيه الخواطر : ۱/۶۰.

حدیث۲۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعمَلْ بفَرائضِ اللّه ِ تَكُن أتقَى الناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرایض خدا عمل کن، تا از پرهیزگارترین مردم باشی.

الكافی : ۲/۸۲/۴.

حدیث۲۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَركُ الفُرَصِ غُصَصٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کف نهادن فرصتها، اندوهها آورد.

بحار الأنوار:۷۷/۱۶۵/۲.

حدیث۲۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن فُتِحَ لَهُ بابٌ مِن الخَيرِفَلْيَنتَهِزْهُ ؛ فإنّهُ لايَدرِي مَتى يُغلَقُ عَنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که دری از خیر به رویش گشوده شود، باید آن را غنیمت شمرد؛ زیرا که نمی داند آن در چه وقت به رویش بسته می شود.

کنز العمّال : ۴۳۱۳۴.

حدیث۲۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا ذُكِرَتِ الأعاجِمُ عِندَهُ ـ : لَأنا بِهِم أو ببَعضِهِم أوثَقُ مِنّی بكُم أو بِبَعضِكُم .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ هنگامی که در حضور ایشان از عجمها سـخن به میان آمـد ـ فرمود: اطمینان من به آنها یا برخی از آنان، بیشتر از اطمینانم به شما یا برخی از شماست.

کنز العمّال : ۳۴۱۲۸.

حدیث۲۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لو كانَ العِلمُ بالثُّريّا لَتَناوَلَهُ رِجالٌ مِن فارِسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دانش در ثریّا باشد، بیگمان مردانی از ایران به آن دست یابند.

کنز العمّال : ۳۴۱۳۱.

حدیث۲۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو أنَّ الدّينَ مُعَلَّقٌ بِالثُّرَيّا لَتَناوَلَهُ رِجالٌ مِن أبناءِ فارِسَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر دین به ستاره ثریّا آویخته باشد ، همانا مردانی از پارسیان به آن دست می یابند .

فردوس: ۳ / ۳۶۰.

حدیث۲۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعظَمُ الناسِ نَصيبا فى الإسلامِ أهلُ فارِسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین سهم را در اسلام،مردم ایران دارند.

کنز العمّال : ۳۴۱۲۶.

حدیث۲۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الفَقرُ فَخرِی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فقر، افتخار من است.

بحار الأنوار : ۷۲/۳۰ .

حدیث۲۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الحَسَبِ الافتِخارُ والعُجبُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفتِ بزرگی خاندان، فخرفروشی و خودپسندی است.

الکافی : ۲/۳۲۸/۲.

حدیث۲۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّهَ أوحَی إلَیَّ أن تواضَعوا ،حتّی لایَفخَرَ أحَدٌ علی أحَدٍ ، ولا یَبغی أحَدٌ علی أحَدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به من وحی فرمودکه فروتن باشید، تا کسی بر کسی فخر نفروشد و کسی به کسی تجاوز و زورگویی نکند .

الترغیب والترهیب : ۳/۵۵۸/۱.

حدیث۲۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّهَ حَرَّمَ الجَنَّةَ علی کُلِّ فَحّاشٍبَذِیءٍ، قَلیلِ الحَیاءِ،لا یُبالِی ما قالَ ولا ما قیلَ لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بهشت را بر هر فحّاش بدزبان بی شرمی که باکی ندارد چه گوید و چه شنود، حرام کرده است .

الکافی : ۲/۳۲۳/۳

حدیث۲۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ مِن شَرِّ عِبادِ اللّهِ مَن تُکرَهُ مُجالَسَتُهُ لِفُحشِهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : یکی از بـدترین بنـدگان خدا کسـی است که، به سـبب بد زبانی و دشـنام گوییش، همنشـینی با او ناخوشایند باشد.

الکافی : ۲/۳۲۵/۸.

حدیث۲۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أجرَؤكُم علَى الفَتوى أجرَؤكُم علَى النارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی باک ترینِ شما در فتوا دادن، بی باک ترین شما در برابر آتش است.

بحار الأنوار : ۲/۱۲۳/۴۸

حدیث۲۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیَغشَیَنَّ اُمَّتِی مِن بَعدی فِتَنٌ کَقِطَعِ اللیلِ المُظلِمِ ، یُصبِحُ الرجُلُ فیها مؤمِنا ویُمسِی کافِرا ، ویُمسِی مؤمِنا ویُصبِحُ کافِرا ، یَبیعُ أقوامٌ دِینَهُم بعَرَضٍ مِن الدنیا قَلیلٍ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر آینه پس از من فتنه هایی همچون پاره های شب تار امّتم را فرا پوشانـد، چندان که آدمی بر اثر آنها شب مؤمن باشد و روز کافر، روز مؤمن باشد و شب کافر. مردمانی دین خود را به اندک متاعی از دنیا می فروشند.

کنز العمّال : ۳۰۸۹۳ .

حدیث۲۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِلمُخلِصینَ ، اُولئکَ مَصابیحُ الهُدی تَنجَلی عَنهُم کلُّ فِتنَةٍ ظَلماءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال مخلصان، آنان چراغهای هدایتند و هر فتنه تاری از آنها برطرف می شود.

الترغیب والترهیب : ۱/۵۴/۵.

حدیث۲۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَتَکُونُ فِتَنٌ یُصبِحُ الرجُلُ فیها مؤمِناویُمسِی کافِرا ، إلّا مَن أحیاهُ اللّه ُ تعالی بالعِلمِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بزودی فتنه هایی پدیـد خواهـد آمدکه بر اثر آنها انسان شب خود را با ایمان به صـبح می رساند و روزش را در حالی به شب می رساند که کافر است، مگر کسی که خداوند متعال او را به دانش زنده کرده باشد.

کنز العمّال : ۳۰۸۸۳.

حدیث۲۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَأنا لِفِتنَةِ السَّرّاءِ أخوَفُ علَيكم مِن فِتنَةِ الضَّرّاءِ ، إنّكَمُ ابتُلِيتُم بفِتنَةِ الضَّرّاءِ فَصَبَرتُم ، وإنّ الدنيا حُلوَةٌ خَضِرَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که من از فتنه خوشی برای شما بیمناکترم تا فتنه سختی. شما به فتنه سختی درافتادیدو صبر کردید،اما دنیا شیرین و فریباست.

الترغيب والترهيب :۴/۱۸۴/۷۴.

حدیث۲۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثٌ فاتِناتٌ : الشَّعرُ الحَسَنُ ، والوَجهُ الحَسَنُ ، والصَّوتُ الحَسَنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دلربا و فتنه گر است : موی زیبا، رخسار زیبا و صدای خوش.

كنز العمّال : ۴۴۱۲۹.

حدیث۲۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غَيرَتانِ أحَدُهُما يُحِبُّهَا اللّه ُوَالاُخرى يُبغِضُهَا اللّه ُ : الغَيرَةُ مِنَ الرِّيبَةِ يُحِبُّهَا اللّه ُ وَالغَيرَةُ مِن غَيرِ الرِّيبَةِ يُبغِضُهَا اللّه ُ عَزَّوجَلَّ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : دوگونه غیرت وجود دارد که یکی را خداوند دوست و یکی را دشـمن دارد : غیرت وزدی که در تهمت و بدگمانی است خدا دوستش دارد و غیرت که در جایی که بدگمانی در بین نباشد ، خداوند عز و جلدشمن می دارد .

الفردوس : ج ۳ ص ۱۰۶ ح ۴۲۹۵ .

حدیث۲۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن الغَيرَةِ مايُحِبُّ اللّه ُ ، ومِنها ما يَكرَهُ اللّه ُ ، فأمّا مايُحِبُّ فالغَيرَةُ فِي الرِّيبةِ، وأمّا ما يَكرَهُ فالغَيرَةُ فی غيرِ الرِّيبةِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : غیرتی هست که خـدا دوست دارد و غیرتی هست که دوست نـدارد. غیرتی که آن را دوست دارد غیرت ورزی هنگام شکّ است و غیرتی که دوست ندارد، غیرت نشان دادن در جایی است که شکّی در بین نباشد.

كنز العمّال : ۷۰۶۷.

حدیث۲۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا اغتابَ أحَدُكُم أخاهُ فلْيَستَغفِرِ اللّه َ ؛ فإنَّها كفّارَةٌ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما غیبت برادرش را کرد، از خداوند آمرزش بطلبد؛ زیرا این کفّاره گناه اوست.

كنز العمّال : ۸۰۳۷.

حدیث۲۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الغَيرَةَ مِن الإيمانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که غیرت از ایمان است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۴۴۴/۴۵۴۱.

حدیث۲۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كانَ إبراهيمُ أبي غَيورا وأنا أغيَرُ مِنهُ ، وأرغَمَ اللّه ُ أنفَ مَن لا يَغارُ مِن المؤمنينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پدرم ابراهیم با غیرت بود و من با غیرت تر از اویم. خدا ، بینی مؤمنی را که غیرت ندارد، به خاک مالد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۸/۳۳.

حدیث۲۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ تعالى يَغارُ وإنّ المؤمنَ يَغارُ ،وغَيرَةُ اللّه ِ أن يَأتِيَ المؤمنُ ما حَرَّمَ اللّه ُ علَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راستی که خداوند متعال غیرت دارد و راستی که مؤمن غیرت دارد و غیرت خدا به این است که مؤمن آنچه را خداوند بر او حرام کرده است، انجام دهد.

کنز العمّال : ۷۰۷۲.

حدیث۲۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ وقد سُئلَ عن كَفّارَةِ الاغتِيابِ ـ : تَستَغفِرُ اللّه َ لِمَن اغتَبتَهُ كُلَّما ذَكَرتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به این سؤال که کفّاره غیبت چیست ـ فرمود : کفّاره اش این است که هرگاه به یاد کسی که از او غیبت کرده ای افتادی، از خداوند برایش آمرزش بخواهی.

الکافی : ۲/۳۵۷/۴.

حدیث۲۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن اُغتِيبَ عِندَهُ أخوهُ المسلمُ، فاستَطاعَ نَصرَهُ فلم يَنصُرْهُ، خَذَلَهُ اللّه ُ فِي الدنيا والآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه در حضور کسی از برادر مسلمانش غیبت شود و او بتواند یاریش دهد اما به یاری (دفاع از) او برنخیزد، خداوند در دنیا و آخرت تنهایش گذارد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۷۲.

حدیث۲۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَطَوَّلَ على أخِيهِ فى غِيبةٍ سَمِعَها فيهِ فى مَجلِسٍ فَرَدَّها عَنهُ ، رَدَّ اللّه ُ عَنهُ ألفَ بابٍ مِن السُّوءِ فِى الدنيا والآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در مجلسی بشنود که از برادرش غیبت می شود و آن را از او دفع کند، خداوند هزار باب بدی را در دنیا و آخرت از او دفع کند.

الأمالی للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث۲۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حتّى مَتى تَرعَوُونَ عن ذِكرِ الفاجِرِ؟!اِهتِكُوهُ حتّى يَحذَرَهُ الناسُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا کی از بردن نام فاجر خودداری می کنید؟ رسوایش سازید، تا مردم از او بر حذر باشند.

کنز العمّال : ۸۰۷۴.

حدیث۲۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعةٌ لَيست غِيبَتُهُم غِيبَةً :الفاسِقُ المُعلِنُ بِفِسقِهِ ، والإمامُ الكَذّابُ إن أحسَنتَ لم يَشكُرْ وإن أسَأتَ لم يَغفِرْ، والمُتَفَكِّهونَ بالاُمَّهاتِ ، والخارِجُ عنِ الجَماعَةِ الطاعِنُ على اُمَّتِي الشاهِرُ علَيها بسَيفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار نفرند که غیبت کردن ازآنها غیبت نیست : فاسقی که فسق خود را آشکار می سازد، پیشوای دروغگویی که اگر خوبی کنی، سپاسگزاری نمی کند و اگر بدی کنی، نمی بخشد، کسانی که از سر خنده و شوخی فحش مادر می دهند و کسی که از جماعت مسلمانان کناره گیرد و بر امّت من عیب گیرد و به روی آنها شمشیر کشد.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۶۱/۶۴.

حدیث۲۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الغِيبَةُ ذِكرُكَ أخاكَ بما يَكرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیبت آن است که از برادرت چیزی بگویی، که خوش ندارد.

کنز العمّال : ۸۰۲۴،

حدیث۲۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لأبی ذرّ ـ : .... يا أباذرٍّ، إيّاكَ والغِيبَةَ؛ فإنَّ الغِيبَةَ أشَدُّ مِن الزِّنا ... قلتُ : يارسولَ اللّه ِ ، وما الغِيبَةُ ؟ قالَ : ذِكرُكَ أخاكَ بما يَكرَهُ ، قلتُ : يارسولَ اللّه ِ ، فإن كانَ فيهِ ذاكَ الذی يُذكَرُ بهِ ؟ قالَ : اِعلَمْ أ نَّكَ إذا ذَكَرتَهُ بما هو فيهِ فقدِ اغتَبتَهُ ، وإذا ذَكَرتَهُ بما ليسَ فيهِ فَقَد بَهَتَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اباذر! از غیبت بپرهیز که غیبت بدتر از زناست... عرض کردم : ای پیامبر خدا! غیبت چیست؟

فرمود : غیبت این است که از برادرت چیزی بگویی که خوش ندارد. عرض کردم : ای پیامبر خدا! اگر آنچه درباره او گفته می شود در او باشد چه؟ فرمود: بدان که اگر آنچه در او هست بگویی غیبتش کرده ای و اگر آنچه در او نیست بگویی، به او بهتان زده ای.

بحار الأنوار : ۷۷/۸۹/۳.

حدیث۲۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُؤتی بأحَدٍ یَومَ القِیامَةِ یُوقَفُ بینَ یَدَیِ اللّه ویُدفَعُ إلَیهِ کتابُهُ فلا یَری حَسَناتِهِ ، فیقولُ : إلهی ، لیسَ هذا کتابی ! فإنّی لا أری فیها طاعَتی ؟ ! فیقالُ لَهُ : إنّ رَبَّکَ لایَضِلُّ ولایَنسی ، ذَهَبَ عَمَلُکَ بِاغتِیابِ الناسِ . ثُمّ یُؤتی بآخَرَ ویُدفَعُ إلَیهِ کتابُهُ فَیَری فیهِ طاعاتٍ کثیرَةً ، فیقولُ : إلهی ، ما هذا کتابِی ! فإنّی ما عَمِلتُ هذهِ الطّاعاتِ ! فیقالُ : لأنَّ فلانا اغتابَکَ فَدُفِعَت حَسَناتُهُ إلَیکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت فردی را می آورندو او را در پیشگاه خدا نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند : الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود : پروردگار تو نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند : الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را به جا نیاورده ام! گفته می شود : فلانی از تو غیبت کرد پس حسنات او به تو داده شد.

جامع الأخبار : ۴۱۲/۱۱۴۴.

حدیث۲۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اغتابَ مُسلِما أو مُسلمَةً لم یَقبَلِ اللّهُ صَلاتَهُ ولاصیامَهُ أربَعینَ یَوما ولَیلةً ، إلّا أن یَغفِرَ لَهُ صاحِبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از مرد یا زن مسلمانی غیبت کند، خداوند تا چهل شبانه روز نماز و روزه او را نپذیرد مگر این که غیبت شونده او را ببخشد.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۵۸/۵۳ .

حدیث۲۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الغِیبَةُ أسرَعُ فی دِینِ الرجُلِ المُسلمِ مِنَ الآکِلَةِ فی جَوفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غیبت کردن در [نابودی]دین مرد، زودتر کارگر می افتد تا بیماری خوره در اندرون او.

الکافی : ۲/۳۵۷/۱.

حدیث۲۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَرتُ لیلةَ اُسرِیَ بی علی قَومٍ یَخمِشُونَ وُجوهَهُم بأظفارِهِم ، فقلتُ : یا جَبرَئیلُ ، مَن هؤلاءِ ؟ فقالَ : هؤلاءِ الذینَ یَغتابُونَ الناسَ

ويَقَعُونَ في أعراضِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در شب معراج، مردمی را دیدمکه چهره های خود را با ناخنهایشان می خراشند. پرسیدم : ای جبرئیل! اینها کیستند؟ گفت : اینها کسانی هستند که از مردم غیبت می کنند و آبرویشان را می برند.

تنبیه الخواطر : ۱/۱۱۵.

حدیث۲۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الغِناءُ رُقْيَةُ الزِّنا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آوازه خوانی، طلسم زناست.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۴۷/۲۶

حدیث۲۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثٌ يُقسِينَ القَلبَ : استِماعُ اللهوِ ، وطَلَبُ الصَّيدِ ، وإتيانُ بابِ السُّلطانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز دل را سخت می گرداند : شنیدن لهو، شکار کردن، و آمد و شد به دربار سلطان.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۵۲/۶

حدیث۲۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَوتانِ مَلعونانِ فِي الدنيا والآخِرَةِ : مِزمارٌ عندَ نِعمَةٍ ، ورَنَّةٌ عندَ مُصيبَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو آوازند که در دنیا و آخرت لعنت شده هستند : آواز نی به هنگام خوشی و شیون در مصیبت.

کنز العمّال : ۴۰۶۶۱.

حدیث۲۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ بَعَثَني رَحمَةً للعالَمينَ، ولِأمحَقَ المَعازِفَ والمَزاميرَ واُمورَ الجاهِليّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند مرا به عنوان رحمتی برای جهانیان برانگیخت تا سازها و نی ها و کارهای جاهلی را نابود (قدغن) کنم .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۵۰/۲.

حدیث۲۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ الغِنى غِنَى النفسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین توانگری ، استغنای نفس است .

أمالی الصدوق : ۳۹۴ / ۱ .

حدیث۲۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ أن یَکونَ أغنَی الناسِ فَلْیَکُنْ بما فی یَدِ اللّه ِ أوثَقَ مِنهُ بما فی یَدِ غَیرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد توانگرترین مردم باشد، باید به آنچه در دست خداست اطمینان بیشتری داشته باشد تا به آنچه در دست جز اوست.

الکافی : ۲/۱۳۹/۸.

حدیث۲۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِستَغنُوا عنِ الناسِ ولو بشَوصِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست نیاز به سوی مردم دراز نکنید، حتّی برای آب مسواک.

بِشَوصِ السِّواک : بغُسالته، وقیل: بما یتفتّت منه عند التسوّک. (النهایة: ۲/۵۰۹).

حدیث۲۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَ العَونُ علی تَقوَی اللّه ِ تَعالی الغِنی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توانگری نیکویاوری است برای تقوایِ خداوند متعال .

الجعفریّات : ۱۵۵ .

حدیث۲۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الشَّیطانَ قالَ : لن یَنجُوَ مِنّی الغَنِیُّ مِن إحدی ثلاثٍ : إمّا أن اُزَیِّنَهُ فی عَینِهِ فَیمنَعَهُ مِن حَقِّهِ ، وإمّا أن اُسَهِّلَ علَیهِ سبیلَهُ فَیُنفِقَهُ فی غیرِ حَقِّهِ ، وإمّا أن اُحَبِّبَهُ إلَیهِ فَیَکسِبَهُ بغیرِ حَقِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان گفت : آدم ثروتمند هرگز از چنگ من خلاصی ندارد و او را به یکی از این سه چیز گرفتار می کنم : یا مال و ثروت را در نظر او می آرایم که در نتیجه، از پرداخت حقوق مالی خویش، خودداری می ورزد یا راههای مصرف آن را برایش آسان می کنم که در نتیجه، آنها را به ناحق خرج می کند و یا مال و ثروت را محبوب او می گردانم که در نتیجه، آن را از راههای ناروا به دست می آورد.

کنز العمّال : ۱۶۶۷۷.

حدیث۲۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لعلیّ علیه السلام ـ : یاعلیُّ ، مَثَلُکَ فی هذهِ الاُمَّةِ کَمَثَلِ عیسَی بنِ مَریمَ ؛ أحَبَّهُ قَومٌ فَأفرَطوا فیهِ ، وأبغَضَهُ قَومٌ فَأفرَطوا فیهِ ، قالَ : فَنَزَلَ الوَحیُ : «ولَمّا ضُرِبَ ابنُ مَریمَ مَثَلًا إذا قَومُکَ مِنهُ یَصِدُّونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! حکایت تو در میان این امّت ، حکایت عیسی بن مریم است که گروهی او را دوست داشتند و درباره اش غلوّ کردند و گروهی او را دشمن داشتند و در دشمنی با او افراط ورزیدند . پس وحی نازل شد که : «و چون داستان پسر مریم آورده شد ، قوم تو با خنده فریاد زدند» .

الزخرف : ۵۷ .

حدیث۲۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنفانِ لا تَنالُهُما شَفاعَتی : سُلطانٌ غَشومٌ عَسُوفٌ ، وغالٍ فِی الدِّینِ مارِقٌ مِنهُ غیرُ تائبٍ ولانازِعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو دسته اند که شفاعت من به آنها نمی رسد : فرمانروای سرکش و ستمگرو کسی که در دین غلوّ ورزد و از دین بیرون رود و از این عمل خود توبه نکند و دست نکشد.

قرب الإسناد : ۶۴/۲۰۴.

حدیث۲۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَرفَعُونِی فَوقَ حَقِّی ؛ فإنّ اللّه َتعالی اتَّخَذَنی عَبدا قبلَ أن یَتَّخِذَنی نَبیّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا از حقّ خودم (حدّی که دارم) بالاتر نبرید؛ چرا که خداوند متعال مرا پیش از آن که پیامبر کند، بنده قرار داد.

النوادر للراوندی : ۱۲۵/۱۴۳ .

حدیث۲۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثٌ لایَغُلُّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که دلِ هیچ مرد مسلمانی در آنها خیانت و ناراستی روا نمی دارد : خالص گردانیدن عمل برای خدا و خیرخواهی و صداقت نسبت به زمامداران و همراهی با جامعه مسلمانان؛ زیرا دعای آنها، همه ایشان را از هر سو در میان گرفته است.

قال ابن الأثیر : «ثلاث لا یغلّ علیهنّ قلب مؤمن» هو من الإغلال:الخیانة فیکلّ شیء.ویروی«یَغِلّ» بفتح الیاء ، من الغِلّ وهوالحقد والشحناء : أی لایدخله حقد یزیله عن الحقّ . ورُوی «یَغِل» بالتخفیف من الوغول : الدخول فی الشرّ ، والمعنی : أنّ هذه الخلال الثلاث تُستصلَح بها القلوب ، فمن تمسّک بها طَهُر قلبه من الخیانه والدَّغَل والشرّ ، و«علیهنّ» فی موضع الحال، تقدیره لایغلّ کائنا علیهنّ قلب مؤمن . (النهایة : ۳/ ۳۸۱).

حدیث۲۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا لم تَغُلَّ اُمَّتی لم يَقُمْ لَها عَدُوٌّ أبَدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه امّت من نسبت به یکدیگر کینه نورزند، هرگز دشمنی در برابر آنها قد علم نمی کند.

کنز العمّال : ۱۱۰۴۴.

حدیث۲۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أباذرٍّ ، هُمَّ بالحَسَنَةِ وإن

لم تَعمَلْها ؛ لِكيلا تُكتَبَ مِن الغافِلينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای اباذر! آهنگ کار نیک کن ،هر چند آن را به کار نبندی تا در زمره غافلان نوشته نشوی.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۸/۲۶۶۱.

حدیث۲۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّهُ لَيُغانُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گاه قلبم را غباری می گیرد و من روزی هفتاد مرتبه از درگاه خدا آمرزش می طلبم.

قال الجزریّ : الغين : الغيم ، وغينت السماء تغان: إذا أطبق عليهاالغيم ، وقيل : الغين شجر ملتفّ . أراد ما يغشاه من السهو الذى لا يخلو منه البشـر ؛ لأنّ قلبه أبدا كان مشغولاً باللّه تعالى، فإن عرض له وقتا ما عارض بشرىّ يشغله من اُمور الاُمّة والمِلّة ومصالحهما عدّ ذلك ذنبا وتقصيرا ، فيفزع إلى الاستغفار. (النهاية : ۳/۴۰۳) .

حدیث۲۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ العِبادَةِ الاستِغفارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین عبادت، استغفار کردن است.

الکافی : ۲/۵۱۷/۲ .

حدیث۲۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكثِرُوا مِنَ الاستِغفارِ ؛ فإنّ اللّهَ عَزَّوجلَ لم يُعَلِّمْكُمُ الاستِغفارَ إلّا وهُو يُريدُ أن يَغفِرَ لَكُم .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : زیاد اسـتغفار کنید؛ زیراخداوند عز و جل آمرزش خواهی را به شـما یاد نداد، مگر برای این که می

خواهد شما را بیامرزد.

تنبیه الخواطر : ۱/۵.

حدیث۲۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ الدعاءِ الاستِغفارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین دعا، آمرزش خواهی است.

الکافی : ۲/۵۰۴/۱

حدیث۲۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علیُّ ، لاتَغضَبْ ، فإذا غَضِبتَ فَاقعُدْ وتَفَکَّرْ فی قُدرَةِ الرَّبِّ علَی العِبادِ وحِلمِهِ عَنهُم ، وإذا قیلَ لکَ : اِتَّقِ اللّهَ فَانبِذْ غَضَبَکَ ، وراجِعْ حِلمَکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! خشمگین مشو و هرگاه به خشم آمدی بنشین و درباره قدرتی که پروردگار بر بندگان دارد و گذشتی که از آنها می کند، بیندیش. و هرگاه به تو گفته شد : از خدا بترس، خشمت را دور افکن و به گذشت و بردباری خویش مراجعه کن.

تحف العقول : ۱۴.

حدیث۲۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کَفَّ غَضَبَهُ کَفَّ اللّهُ عَنهُ عَذابَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که جلو خشم خود را بگیرد، خداوند جلو عذاب خود را از او بگیرد.

بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۳/۷.

حدیث۲۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ لِجَهَنَّمَ بابا لا یَدخُلُها إلّامَن شَفی غَیظَهُ بمَعصیَةِ اللّهِ تعالی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا دوزخ را دری است که ازآن وارد نشود مگر کسی که از طریق معصیت خداوند متعال خشم خود را فرو بنشاند.

تنبیه الخواطر : ۱/۱۲۱.

حدیث۲۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا اُخبِرُكُم بِأشَدِّكُم ؟ مَن مَلَكَ نفسَهُ عِندَ الغَضَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از قوی ترینتان خبر ندهم؟ کسی که در هنگام خشم، خویشتندار است.

نثر الدرر : ۱/۱۸۳.

حدیث۲۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الغَضَبُ جَمرَةٌ مِن الشيطانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم، اخگری است از شیطان .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۵/۱۵.

حدیث۲۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحِلُّ لِامرِئٍ مُسلمٍ أن يَأخُذَ مالَ أخِيهِ بغَيرِ حَقِّهِ ؛ وذلكَ لِما حَرَّمَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ مالَ المُسلمِ علَى المُسلمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هیچ مسلمانی روا نیست که مال برادرش را بناحق بگیرد؛ زیرا خداوند عز و جل مال مسلمان را بر مسلمان حرام کرده است.

كنز العمّال : ۳۰۳۴۳.

حدیث۲۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن غَصَبَ رَجُلًا أرضا ظُلما لَقِيَ اللّه َ تعالى وهُو علَيهِ غَضبانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زمین کسی را به ناحق غصب کند، خداوند متعال را دیدار کند در حالی که بر او خشمگین است.

كنز العمّال : ۳۰۳۶۶

حدیث۲۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اقتَطَعَ مالَ مؤمنٍ غَصبا بغَيرِ حَقِّهِ لَم يَزَلِ اللّه ُ مُعرِضا عَنهُ ، ماقِتا لِأعمالِهالتى يَعمَلُها مِن البِرِّ والخَيرِ ، لا يُثبِتُها فى حَسَناتِهِ حتّى يَتُوبَ ويَرُدَّ المالَ الذى أخَذَهُ إلى صاحِبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که مال مسلمانی را به ناحق غصب کند، خداوند پیوسته از او رویگردان باشد و از هر کار نیکی که می کند در خشم باشد و آنها را در شمار حسناتش ثبت نکند، تا آن گاه که توبه کند و مالی را که گرفته است به صاحبش برگرداند.

عوالى اللآلى : ۱/۳۶۴/۵۶ .

حدیث۲۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن باعَ عَیبا لَم یُبَیِّنْهُ لَم یَزَلْ فی مَقتِ اللّهِ ، ولَم تَزَلِ المَلائکةُ تَلعَنُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کالای معیوبی رابفروشد بدون آن که عیبش را به خریدار گفته باشد، همواره در خشم خدا باشد و فرشتگان پیوسته نفرینش کنند.

کنز العمّال : ۹۵۰۱.

حدیث۲۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن غَشَّ أخاهُ المُسلِمَ نَزَعَ اللّه ُعَنهُ بَرَکةَ رِزقِهِ، وأفسَدَ علَیهِ مَعیشَتَهُ، ووَکَلَهُ إلی نفسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به برادر مسلمان خودغشّ روا دارد، خداوند برکت را از روزی او بگیرد و زندگیش را بر وی تباه گرداند و او را به خودش واگذارد.

بحار الأنوار : ۷۶/۳۶۵/۳۰.

از۲۸۰۱تا۳۰۰۰

حدیث۲۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یابنَ مَسعودٍ ، لا تَغتَرَّنَّ بِاللّهِ ،ولا تَغتَرَّنَّ بصَلاحِکَ وعِلمِکَ وعَمَلِکَ وبِرِّکَ وعبادَتِکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای پسر مسعود! هرگز به خدا مغرور مشو و به پاکی و علم و عمل و نیکی و عبادت خود، فریفته مگرد.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۰/۲۶۶۰.

حدیث۲۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن عَیَّرَکَ أخوکَ المُسلِمُ بِما یَعلَمُ فیکَ فَلا تُعَیِّرْهُ بِما تَعلَمُ فیهِ ؛ یَکونُ لَکَ أجرا وعَلَیهِ إثما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر برادر مسلمانت عیبی از تو بداند و به آن تو را سرزنش کند ، تو به واسطه عیب و گناهی که از او می دانی سرزنشش مکن تا برای تو پاداش باشد و بر او گناه .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۵۵ .

حدیث۲۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا زَنَت خادِمُ أحَدِکُم فَلْیَجلِدْها الحَدَّولا یُعَیِّرْها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خدمتکار یکی از شمازنا داد ، باید او را حدّ بزند اما سرزنشش نکند .

تنبیه الخواطر : ۱ / ۵۷

حدیث۲۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أذاعَ فاحِشَةً کانَ کمُبتَدِئها ، ومَن عَیَّرَ مُؤمِنا بِشَیءٍ لَم یَمُتْ حَتّی یَرکَبَهُ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس زشـتکاری و گنـاهی را فاش کنـد، ماننـد کسـی است که آن را انجام داده است و هر که مؤمنی را به چیزی سرزنش کند، نمیرد تا خود مرتکب آن شود.

الکافی : ۲/۳۵۶/۲ .

حدیث۲۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَیَّرَ أخاهُ بِذَنبٍ قَد تابَ مِنهُ لَم یَمُتْ حَتّی یَعمَلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس برادر خود را برای گناهی که از آن توبه کرده است سرزنش کند، نمیرد تا خود آن گناه را مرتکب شود.

تنبیه الخواطر : ۱/۱۱۳.

حدیث۲۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِلمُ والمالُ یَستُرانِ کُلَّ عَیبٍ ، والجَهلُ والفَقرُ یَکشِفانِ کُلَّ عَیبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش و دارایی، هرعیبی را می پوشانند و نادانی و ناداری، هر عیبی را آشکار می کنند.

کنز العمّال : ۲۸۶۶۹.

حدیث۲۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَتَّبِعوا عَوراتِ المُؤمِنینَ؛فإنَّهُ مَن تَتَبَّعَ عَوراتِ المُؤمِنینَ تَتَبَّعَ اللّه ُ عَورَتَهُ ، ومَن تَتَبَّعَ اللّه ُ عَورَتَهُ فَضَحَهُ ولَو فی جَوفِ بَیتِهِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : عیبهای مؤمنان را جسـتجونکنید؛ زیرا هر که دنبال عیبهای مؤمنان بگردد خداوند عیبهای او را دنبال کند و هر که خداوند متعال عیوبش را جستجو کند، او را رسوا سازد گرچه درون خانه اش باشد.

ثواب الأعمال : ۲۸۸/۱.

حدیث۲۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَلِمَ مِن أخیهِ سَیِّئَةً فسَتَرَها ، سَتَرَاللّه ُ عَلَیهِ یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از برادر خود گناهی بداند و آن را بپوشاند، خداوند در روز قیامت گناهان او را بپوشاند.
الترغیب والترهیب : ۳/۲۳۹/۷.

حدیث۲۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن سَتَرَ عَلی مُؤمِنٍ خِزیَةً فکأنَّما أحیا مَوؤودَةً مِن قَبرِها .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس زشتکاریِ مؤمنی را بپوشاند، چنان است که دختر زنده به گور شده ای را نجات داده باشد.
کنزالعمّال : ۶۳۸۷ .

حدیث۲۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کَفی بِالمَرءِ عَیبا أن یَنظُرَ مِنَ النّاسِ إلی ما یَعمی عَنهُ مِن نَفسِهِ ، ویُعَیِّرَ النّاسَ بِما لا یَستَطیعُ تَرکَهُ ، ویُؤذی جَلیسَهُ بِما لا یَعنیهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی را همین عیب بس که عیبی را در مردم ببیند و در خود نبیند و مردم را به خاطر کاری سرزنش کند که خود نمی تواند آن را ترک کند و همنشین خویش را با چیزهای نامربوط و بیهوده بیازارد.
الخصال : ۱۱۰/۸۱.

حدیث۲۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
زَیِّنوا العیدَینِ بِالتَّهلیلِ والتَّکبیروالتَّحمیدِ والتَّقدیسِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عید فطر و قربان را با جملات «لا إله إلاّ اللّه و اللّه اکبر و الحمد لله و سبحان اللّه » آذین بخشید.
کنز العمّال : ۲۴۰۹۵

حدیث۲۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
زَیِّنوا أعیادَکُم بِالتَّکبیرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیدهای خود را با گفتن اللّه اکبر، آذین بندید.
کنز العمّال : ۲۴۰۹۴

حدیث۲۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ فی قولِهِ تعالی : «یَومَ نَحشُرُ المُتَّقینَ إلَی الرَّحمنِ وَفْدا» ـ : إنَّ الوَفدَ لا ـ یَکونونَ إلّا رُکبانا ، اُولئکَ رِجالٌ اتَّقَوا اللّهَ فأحَبَّهُمُ اللّهُ وَاختَصَّهُم ورَضِیَ أعمالَهُم ، فسَمّاهُمُ المُتَّقینَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ درباره آیه «روزی که پرهیزگاران را محشور کنیم که به «صورت وَفْد» وارد شوند» ـ فرمود: «وَفْد»

جز سواره نیستند.آنان مردانی هستند که تقوای خدا در پیش گرفتند.پس خداوند دوستدار آنها شد و برگزیدشان و از کارهایشان خشنود گردید و از این رو، آنان را پرهیزگاران نامید.

الکافی : ۸/۹۵/۶۹.

حدیث۲۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ مَن وَرَدَ القِیامَةَ عَطشانٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت ، همگان تشنه وارد می شوند .

کنز العمّال : ۳۸۹۳۸.

حدیث۲۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَیِّتُ یُبعَثُ فی ثِیابِهِ الَّتی یَموتُ فیها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرده ، با همان لباسی که مرده است ، مبعوث می شود .

الترغیب والترهیب : ج ۴ ص ۳۸۳ ح ۱۰ .

حدیث۲۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَموتُ الرَّجُلُ عَلی ما عاشَ عَلَیهِ ، ویُحشَرُ عَلی ما ماتَ عَلَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی آن گونه که زندگی کرده است، می میرد و بر همان حالی که مرده است، برانگیخته می شود.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۳۳.

حدیث۲۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَعادُ مِضمارُ العَمَلِ ، فمُغتَبِطٌ بِما احتَقَبَ غانِمٌ ، ومُبتَئِسٌ بِما فاتَهُ نادِمٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : معاد، میدان [رسیدگی به]عمل است . کسی که [در دنیا]کار کرده نکو حال و بهره مند باشد و آن که از دست داده اندوهگین و پشیمان باشد.

أعلام الدین : ۳۴۱.

حدیث۲۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا دِینَ لِمَن لا عَهدَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پیمان شکن باشد ، دین ندارد .

النوادر للراوندی : ۹۱/۲۷ .

حدیث۲۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا نَقَضوا العَهدَ سَلَّطَ اللّه ُ عَلَیهِم عَدُوَّهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه عهد شکنی کنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلّط گرداند.

بحار الأنوار : ۱۰۰/۴۶/۳.

حدیث۲۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلِمونَ عِندَ شُروطِهِم فیما اُحِلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمانان به شروط خود در آنچه حلال دانسته شده است، پایبندند.

کنز العمّال : ۱۰۹۱۹

حدیث۲۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا مَن ظَلَمَ مُعاهَدا ، أوِ انتَقَصَهُ ، أو كَلَّفَهُ فَوقَ طاقَتِهِ ، أو أخَذَ مِنهُ شَیئا بِغَیرِ طِیبِ نَفسٍ مِنهُ ، فَأنا حَجیجُه یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که هر کس به معاهدی (اهل ذمه) ستم کند، یا حقّش را کم بدهد، یا بیش از توانش او را مکلّف سازد، یا بدون رضایتش چیزی از او بگیرد، در روز قیامت من حجت آور (خصم و مدعی) او هستم.

کنز العمّال : ۱۰۹۲۴.

حدیث۲۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ المُؤمِنَ إذا خَرَجَ مِن قَبرِهِ صُوِّرَ لَهُ عَمَلُهُ فی صورَةٍ حَسَنَةٍ ، فیَقولُ لَهُ : ما أنتَ فَوَاللّه ِ إنّی لَأراكَ امرَأَ الصِّدقِ ؟ ! فیَقولُ لَهُ : أنا عَمَلُكَ ، فیَكونُ لَهُ [نورا أو قائدا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن هر گاه از گورخود بیرون آید، عملش به صورتی زیبا در برابرش مجسّم می شود. مؤمن به او می گوید : تو کیستی؟به خدا قسم که تو را شخص خوب و درستی می بینم! او می گوید : من کردار تو هستم.پس،برای او نوری می شود یا راهبری به سوی بهشت. و کافر چون از گورش بیرون آید کردارش به صورتی زشت و نویدی بد در برابرش مجسم می شود. او می گوید : تو کیستی؟ به خدا قسم که تو را بد شخصی می بینم! و او می گوید : من کردار تو هستم. پس، او را می برد و به آتش می افکند.

فی المصدر «نورٌ» أو «قائدٌ» .

حدیث۲۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ أعمالَكُم تُعرَضُ عَلَيَّ كُلَّ يَومٍ ، فَما كانَ مِن حَسَنٍ استَزَدتُ اللّه َ لَكُم ، وما كانَ مِن قَبيحٍ استَغفَرتُ اللّه َ لَكُم .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کارهای شما هر روز به من نشان داده می شود. اگر خوب باشد، از خدا می خواهم بر کارهای شما بیفزاید و اگر زشت باشد، برایتان از خدا آمرزش می طلبم.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۹۱/۵۸۲.

حدیث۲۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تُعرَضُ الأعمالُ يَومَ الاثنَينِ والخَميسِ ، فمِن مُستَغفِرٍ فيُغفَرُ لَهُ ، ومِن تائبٍ فيُتابُ عَلَيهِ، ويُرَدُّ أهلُ الضَّغائنِ بِضَغائنِهِم حَتّى يَتوبوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز دوشنبه و پنج شنبه، اعمال عرضه می شود. گناهان آمرزش خواه آمرزیده می شود و توبه توبه گر پذیرفته می گردد و کینه های کنیه ورزان برگردانده می شود تا توبه کنند.
الترغیب والترهیب : ۳/۴۵۸/۱۷.

حدیث۲۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ تَعالى يُحِبُّ إذا عَمِلَ أحَدُكُم عَمَلاً أن يُتقِنَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال دوست دارد که هرگاه فردی از شما کاری می کند آن را درست (بی عیب) انجام دهد.
کنز العمّال : ۹۱۲۸.

حدیث۲۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما عَمِلَ مَن لَم يَحفَظْ لِسانَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که زبان خود را نگه ندارد، عمل نکرده است.
بحار الأنوار : ۷۷/۸۵.

حدیث۲۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثٌ مَن لَم تَكُنْ فيهِ لَم يَقُمْ لَهُ عَمَلٌ: وَرَعٌ يَحجُزُهُ عَن مَعاصي اللّهِ عَزَّوجلَّ، وخُلقٌ يُداري بِهِ النّاسَ ، وحِلمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهلَ الجاهِلِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که در هر کس نباشد هیچ یک از اعمالش حاصلی ندارد : ورعی که او را از نافرمانی خداوند عز و جل باز دارد، خُلق و خویی که به وسیله آن با مردم مدارا کند و بردباری ای که با آن جسارت نادان را دفع کند.

الخصال : ۱۲۵/۱۲۱.

حدیث۲۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ لا يَنفَعُ مَعَهُنَّ عَمَلٌ: الشِّركُ بِاللّه ِ ، وعُقوقُ الوالِدَينِ ، والفِرارُ مِنَ الزَّحفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که با وجود آنها هیچ عملی سود نمی بخشد : شرک آوردن به خدا، نافرمانی و آزردن پدر و مادر، و گریختن از جهاد.

کنز العمّال : ۴۳۸۲۴ و ۴۳۹۳۷.

حدیث۲۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ العَمَلِ أدوَمُهُ وإن قَلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، با دوامترین آنهاست هر چند اندک باشد.

تنبیه الخواطر : ۱/۶۳.

حدیث۲۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّ الأعمالِ إلَى اللّه ِ سُرورٌ (الذى) تُدخِلُهُ عَلَى المُؤمِنِ ، تَطرُدُ عَنهُ جوعَتَهُ أو تَكشِفُ عَنهُ كُربَتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبوبترین کارها در پیشگاه خدا، شادیی است که به مؤمن رسانی، گرسنگیش را بر طرف سازی یا اندوهش را بزدایی.

الکافی : ۲ / ۱۹۱ / ۱۱ .

حدیث۲۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الأعمالِ أحمَزُها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عمل، استوارترین آنهاست.

بحار الأنوار : ۷۰/۱۹۱.

حدیث۲۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَما لا يُجتَنى مِنَ الشَّوكِ العِنَبُ كَذلكَ لا يَنزِلُ الفُجّارُ مَنازِلَ الأبرارِ ، وهُما طَريقانِ ، فَأيَّهُما أخَذتُم أدرَكتُم إلَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همچنان که از بوته خار، انگور چیده نمی شود، بدکاران نیز به جایگاه نیکوکاران نمی روند. پس هر راهی را که می خواهید بپیمایید؛ که هر راهی راکه بپویید بر اهل همان وارد شوید.

کنز العمّال : ۴۳۶۷۶ .

حدیث۲۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَتبَعُ المَیِّتَ ثَلاثَةٌ : أهلُه ومالُهُ وعَمَلُهُ ، فیَرجِعُ اثنانِ ویَبقی واحِدٌ ؛ یَرجِعُ أهلُهُ ومالُه ویَبقی عَمَلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز مرده را [تا لب گور]همراهی می کننـد : خانواده اش، دارایی اش و عملش. دو تای آنها برمی گردند و یکی باقی می ماند. خانواده و دارایی او برمی گردند و عملش با او می ماند.

کنز العمّال : ۴۲۷۶۱.

حدیث۲۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَرَّهُ أن یُبسَطَ لَهُ فی رِزقِهِ ویُنسَأَلَهُ فی أجَلِهِ فَلْیَصِلْ رَحِمَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خوش دارد روزیش زیاد و عمرش دراز شود، صله رحم به جا آورد.

الخصال : ۳۲/۱۱۲ .

حدیث۲۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکثِرْ مِنَ الطَّهورِ یَزِدِ اللّه ُ فی عُمرِکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد با وضو باش، تا خداوند عمرت را دراز گرداند.

الأمالی للمفید : ۶۰/۵ .

حدیث۲۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذَا کانَ یَومُ القِیامَةِ نودِیَ: أینَ أبناءُ السِّتّینَ ؟ وهُوَالعُمرُ الّذی قالَ اللّه ُ تَعالی : «أوَلَمْ نُعَمِّرْکُم ما یَتَذَکَّرُ فیهِ مَن تَذَکَّرَ» .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود ندا آید: کجایند شـصت ساله ها؟ و این همان عمری است که خداوند متعال فرموده است: «آیا شما را آن قدر عمر ندادیم که در این مدت پند گیرنده، پند گیرد» .

کنز العمّال : ۲۹۲۴ .

حدیث۲۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العُمرَ مَحدودٌ لَن یَتَجاوَزَ أحَدٌ ماقُدِّرَ لَهُ، فبادِروا قَبلَ نَفاذِالأجَلِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : مـدت زنـدگانی، محـدود است و هیچ کس از عمری که برایش مقدّر شده است، هرگز فراتر نمی رود. پس، پیش از آن که عمر به سرآید بشتابید.

أعلام الدين : ۳۳۶/۱۲ .

حدیث۲۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ عَلى عُمرِكَ أشَحَّ مِنكَ عَلى دِرهَمِكَ وديناركَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عمر خود بخیل تر باش تا به درهم و دینارت.

مكارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱ .

حدیث۲۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا قيلَ لَهُ : اُحِبُّ أن أكونَ أعلَمَ النّاسِ ـ : اِتَّقِ اللّهَ تَكُن أعلَمَ النّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ وقتی که به ایشان گفته شد: دوست دارم داناترین مردم باشم ـ فرمود : از خدا پروا داشته باش تا داناترین مردم باشی.

كنز العمّال : ۴۴۱۵۴.

حدیث۲۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعلَمُ النّاسِ مَن جَمَعَ عِلمَ النّاسِ إلى عِلمِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : داناترین مردم کسی است که دانش مردم را با دانش خود جمع کند.

الأمالي للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث۲۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عِلمُ الباطِنِ سِرٌّ مِن أسرارِ اللّهِ عَزَّوجلَّ ، وحُكمٌ مِن حُكمِ اللّهِ ، يَقذِفُه فى قُلوبِ مَن شاءَ مِن عِبادِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم باطنی، رازی از رازهای خداوند عز و جل و حکمتی از حکمتهای خداست و آن را در دل هر کس از بندگانش که خواهد، می افکند.

كنز العمّال : ۲۸۸۲۰ ؛ ۵۸۸۱

حدیث۲۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو خِفتُمُ اللّهَ حَقَّ خِيفَتِهِ لَعُلِّمتُمُ العِلمَ الّذى لا جَهلَ مَعَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر از خدا چنان که سزد می ترسیدید، هر آینه علمی به شما آموخته می شد که جهل و نادانی با آن همراه نیست.

کنز العمّال : ۵۸۹۳ نحوه.

حدیث۲۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ العِلمِ ما نَفَعَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترين دانش، آن است كه سودمند باشد.

الأمالى للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸.

حدیث۲۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِلمُ عِلمانِ: عِلمُ الأديانِ، وعِلمُ الأبدانِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : علم بر دو قسم است: علم اديان و علم ابدان.

بحار الأنوار : ۱/۲۲۰/۵۲.

حدیث۲۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِلمُ أكثَرُ مِن أن يُحصى ، فَخُذْ مِن كُلِّ شَيءٍ أحسَنَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دانش بيش از آن است كه به شماره در آيد؛ بنابراين، از هر چيزى نيكوترين آن را فرا گير.

كنز الفوائد : ۲/۳۱.

حدیث۲۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما العِلمُ ثَلاثَةٌ : آيَةٌ مُحكَمَةٌ أو فَريضَةٌ عادِلَةٌ، أو سُنَّةٌ قائمَةٌ

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : همانا علم سه تاست: آيتى محكم، يا فريضه اى ميانه، يا سنّتى برپا و جارى . و جز اينها، همه فضل است.

يحتمل أن يكون المراد من «آية محكمة» العلم بالاُصول الاعتقاديّة ، والمراد من «فريضة عادلة» العلم بالأعمال الحسنة ، والمراد من «سُنّة قائمة» العلم بمحاسن الأخلاق (راجع شرح اُصول الكافى للمولى محمّد صالح المازندرانى : ج ۲ ، ص ۲۳) .

حدیث۲۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ كانَ يَقولُ ـ : اللّهُمَّ إنّى أعوذُ بِكَ مِن عِلمٍ لا يَنفَعُ ، ومِن قَلبٍ لا يَخشَعُ ، ومِن نَفسٍ لا تَشبَعُ ، ومِن دَعوَةٍ لا يُستَجابُ لَها .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ عرضه مى داشت ـ : بار خدايا ! به تو پناه مى برم از دانشى كه سود نمى دهد و دلى كه خشوع ندارد و دعايى كه شنيده نمى شود و نفسى كه سير نمى گردد .

الترغيب والترهيب : ١/١٢۴/١.

حديث٢٨۴٨

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا إنَّ شَرَّ الشّرِّ شِرارُ العُلَماءِ ،وإنَّ خَيرَ الخَيرِ خِيارُ العُلَماءِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بدانيد كه بدترين بدها، عالمانِ بد و خوبترين خوب ها، عالمانِ خوبند.

منية المريد : ١٣٧.

حديث٢٨۴٩

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَنِ ازدادَ عِلما ولَم يَزدَدْ هُدىً ، لَم يَزدَدْ مِنَ اللّه إلّا بُعدا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه علمش فزونى گيرد و هدايتش افزون نشود، جز بر دورى او از خدا افزوده نگردد.

تنبيه الخواطر : ٢/٢١.

حديث٢٨۵٠

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أهلَ النّارِ لَيَتَأذَّونَ مِن ريحِ العالِمِ التّارِكِ لِعِلمِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر آينه دوزخيان از بوى گند عالم بى عمل، در آزارند.

بحار الأنوار : ٢/٣۴/٣٠.

حديث٢٨۵١

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يَطَّلِعُ قَومٌ مِن أهـلِ الجَنَّةِ عَلى قَومٍ مِن أهلِ النّارِ فيَقولونَ : ما أدخَلَكُمُ النّارَ وقَد دَخَلنا الجَنَّةَ لِفَضلِ تَأديبِكُم وتَعليمِكُم ؟ ! فيَقولونَ : إنّا كُنّا نَأمُرُ بِالخَيرِ ولا نَفعَلُهُ .

پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : گروهى از بهشتيان، به گروهى از دوزخيان مى نگرند و مى گويند: ما به بركت آموزش و پرورش شمـا به بهشت رفتيم. چه شـده است كه شـما خود به دوزخ افتـاده ايـد؟ گوينـد: ما به نيكى فرمان مى داديم و خود به آن عمل نمى كرديم.

مكارم الأخلاق : ٢/٣۶۴/٢۶۶١.

حديث٢٨۵٢

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

هِمَّةُ العُلَماءِ الرِعايَةُ ، وهِمَّةُ السُّفَهاءِ الرِّوايَةُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اهتمام دانايان به فهميدن است و اهتمام نادانان به روايت كردن.

كنز العمّال : ۲۹۳۳۷.

حدیث۲۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَناصَحوا فِی العِلمِ ؛ فإنَّ خِيانَةَ أحَدِكُم فی عِلمِهِ أشَدُّ مِن خِيانَتِهِ فی مالِهِ ، وإنَّ اللّه َ سائلُكُم يَومَ القِيامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در دانش با یکدیگر یکرنگ باشید؛ زیرا خیانت هر یک از شما در علمش، بدتر از خیانت کردن در مال است و در روز قیامت خداوند از شما بازخواست می کند.

الأمالی للطوسی: ۱۲۶/۱۹۸.

حدیث۲۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَمِلَ عَلى غَيرِ عِلمٍ كانَ مايُفسِدُ أكثَرَ مِمّا يُصلِحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بدون شناخت عمل کند، خراب کردنش بیشتر از درست کردن اوست.

المحاسن : ۱/۳۱۴/۶۲۱.

حدیث۲۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُتَعَبِّدُ بِغَيرِ فِقهٍ كالحِمارِ فیالطّاحونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از روی فهم و شناخت عبادت نکند، مانند خرِ آسیاست.

كنز العمّال : ۲۸۷۰۹.

حدیث۲۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قالَ : أنا عالِمٌ فَهُوَ جاهِلٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بگوید : من دانا هستم ، او شخص نادانی است .

منيۀ المريد : ۱۳۷.

حدیث۲۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضلُ العالِمِ عَلى غَيرِهِ كَفَضلِ النَّبِيِّعَلى اُمَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری عالم بر دیگران، همچون برتری پیامبر بر امّت خود است.

كنز العمّال : ۲۸۷۹۸.

حدیث۲۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العُلَماءُ اُمَناءُ اللّه ِ عَلی خَلقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالمان اُمنای خدا در میان خلق اویند.

کنز العمّال : ۲۸۶۷۵

حدیث۲۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَتِمُّ عَقلُ المَرءِ حَتّی یَتِمَّ فیهِ عَشرُ خِلالٍ ... لا یَسأمُ مِن طَلَبِ العِلمِ طُولَ عُمرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خرد آدمی کامل نگردد مگر آن گاه که ده خصلت در او فراهم آید... و تا زنده است از دانشجویی خسته نشود.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۲.

حدیث۲۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ استَقبَلَ العُلَماءَ فقَدِ استَقبَلَنی ،ومَن زارَ العُلَماءَ فقَد زارَنی ، ومَن جالَسَ العُلَماءَ فقَد جالَسَنی ، ومَن جالَسَنی فَکأنَّما جالَسَ رَبّی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به استقبال دانشمندان رود، مرا استقبال کرده است و هرکه به دیدار دانشمندان رود، مرا دیدار کرده است و هرکه با دانشمندان نشیند، با من نشسته است و هر که با من نشیند، چنان است که با پرودگار من همنشینی کرده باشد.

کنز العمّال : ۲۸۸۸۳.

حدیث۲۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ لا یَستَخِفُّ بِحَقِّهِم إلّامُنافِقٌ : ذو شَیبَةٍ فِی الإسلامِ ، وإمامٌ مُقسِطٌ ، ومُعَلِّمُ الخَیرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفرند، که جز انسان منافق در حق آنان بی حرمتی نمی کند: ریش سفید مسلمان، پیشوای دادگر و آموزنده خوبیها.

تنبیه الخواطر : ۲/۲۱۲.

حدیث۲۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِینُوا لِمَن تُعلِّمونَ ، ولِمَن تَتَعَلَّمونَ مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کسی که به او علم می آموزید و با کسی که از او علم فرا می گیرید، نرم و ملایم باشید.

منیهٔ المرید : ۱۹۳.

حدیث۲۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ابتَغی العِلمَ لِیَخدَعَ بِهِ النّاسَ لَم یَجِدْ رِیحَ الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دانش را برای فریفتن مردم بجوید، بوی بهشت را نیابد.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۴/۲۶۶۱.

حدیث۲۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَعَلَّمَ العِلمَ لِغَیرِ اللّه ِ تَعالی فَلْیَتَبَوَّأْمَقعَدَهُ مِن نارٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش را برای غیر خدا بیاموزد، جایگاهش دوزخ باشد.

کنز العمّال : ۲۹۰۳۵.

حدیث۲۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِلمُ دِینٌ ، الصَّلاةُ دِینٌ ،

فَانظُروا عَمَّن تَأخُذونَ هذا العِلمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علم، دین است. نماز، دین است.

پس بنگرید که این علم را از چه کسی فرا می گیرید.

کنز العمّال : ۲۸۶۶۶.

حدیث۲۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ العِلمَ للّه ِ لَم یُصِبْ مِنهُ بابـا إلّـا ازدادَ بِهِ فی نَفسِهِ ذُلّـاً ، وفِی النّـاسِ تَواضُـعا ، وللّه ِ خَوفا ، وفِی الـدِّینِ اجتِهادا ، وذلکَ الّـذی یَنتَفِعُ بِـالعِلمِ فَلیَتَعَلَّمْهُ ، ومَن طَلَبَ العِلمَ لِلـدّنیا والمَنزِلَـةِ عِنـدَ النّـاسِ والحَظوَةِ عِنـدَ السُّلطانِ لَم یُصِبْ مِنهُ بابا إلّا ازدادَ فی نَفسِهِ عَظَمَـةً ، وعَلی النّـاسِ استِطالَةً ، وبِـاللّه ِ اغتِرارا ، ومِنَ الـدِّینِ جَفـاءً ، فـذلکَ الّـذی لا ـ یَنتَفِعُ بِـالعِلمِ ، فَلْیَکُفَّ وَلیُمسِکْ عَنِ الحُجَّةِ عَلی نَفسِهِ ، والنَّدامَةِ والخِزیِ یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش را برای خدا بیاموزد، به هیچ بابی از آن نرسد مگر این که بیش از پیش خود را حقیرتر بینـد، با مردم افتاده تر شود، ترسـش از خدا بیشتر گردد و در دین کوشاتر شود. چنین کسـی از علم بهره مند می شود. پس، باید آن را بیاموزد. اما کسـی که دانش را برای دنیا و منزلت یافتن نزد مردم و موقعیت یافتن نزد سلطان و حاکم فرا گیرد، به هیچ بابی از آن نرسـد مگر این که خود بزرگ بین تر شود و بر مردم بیشـتر بزرگی فروشـد و از خـدا بیشـتر غافـل شود و از دین بیشتر فاصـله گیرد. چنین کسـی از دانش سود نمی برد؛ بنـابراین، بایـد [از تحصـیل دانش]خودداری ورزد و علیه خود حجّت و پشـیمانی و رسوایی در روز قیامت فراهم نیاورد.

روضة الواعظين : ۱۶.

حديث۲۸۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا اُخبِرُكُم عَنِ الأجوَدِالأجوَدِ ؟ اللّه ُ الأجوَدُ الأجوَدُ ، وأنا أجوَدُ وُلدِ آدمَ ، وأجوَدُكُم مِن بَعدى رَجُلٌ عُلِّمَ عِلما فَنَشَرَ عِلمَهُ ، يُبعَثُ يَومَ القِيامَةِ اُمَّةً وَحدَهُ ، ورَجُلٌ جادَ بِنَفسِهِ للّه ِ عَزَّوجلَّ حَتّى يُقتَلَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : آيا شما را از بخشنده ترين بخشنده خبر ندهم؟ خداوند بخشنده ترين بخشنده است. و من بخشنده ترين فرزند آدم هستم و بعد از من بخشنده ترين شما، مردى است كه دانش را آموزش دهد و از اين راه دانش او پخش شود. او در روز قيامت به تنهايى همچون يك امت برانگيخته مى گردد و نيز مردى كه در راه خداوند عز و جل جانبازى كند تا كشته شود.

الترغيب والترهيب : ۱/۱۱۹/۵.

حديث۲۸۶۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أيُّما رَجُلٍ آتاهُ اللّه ُ عِلما فكَتَمَهُ وهُوَ يَعلَمُهُ ، لَقِيَ اللّه َ عَزَّوجلَّ يَومَ القِيامَةِ مُلجَما بِلِجامٍ مِن نارٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر مردى كه خداوند به او دانشى دهد و او آن را، با اين كه مى داند، مخفى نگه دارد، در روز قيامت در حالى كه لگامى از آتش بر او زده شده است خداوند عز و جلرا ديدار كند.

الأمالى للطوسى : ۳۷۷/۸۰۸.

حديث۲۸۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أفضَلُ الصَّدَقَةِ أن يَعلَمَ المَرءُ عِلما ثُمَّ يُعَلِّمَهُ أخاهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترين صدقه اين است كه انسان علمى را بياموزد و سپس آن را به برادر خود آموزش دهد.

منية المريد : ۱۰۵.

حديث۲۸۷۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ طالِبَ العِلمِ لَيَستَغفِرُ لَهُ كُلُّ شَيءٍ ؛حَتّى حِيتانُ البَحرِ ، وهَوامُّ الأرضِ ، وسِباعُ البَرِّ وأنعامُهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر آينه همه اشياء، حتى ماهيان دريا و حشرات و خزندگان روى زمين و درندگان و چرندگان صحرا، براى جوينده دانش آمرزش مى طلبند.

الأمالى للمفيد : ۲۹/۱.

حديث۲۸۷۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن کانَ فی طَلَبِ العِلمِ کانَتِ الجَنَّةُ فی طَلَبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در جستجوی دانش باشد، بهشت در جستجوی او برآید.

کنز العمّال : ۲۸۸۴۲.

حدیث۲۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَلَکَ طَریقا یَطلُبُ فیهِ عِلما ، سَلَکَ اللّه ُ بِهِ طَریقا إلَی الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در جستجوی دانشی راهی را بپیماید، خداوند او را در راهی به سوی بهشت حرکت دهد.

الأمالی للصدوق : ۱۱۶/۹۹ .

حدیث۲۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ طالِبَ العِلمِ تَبسُطُ لَهُ المَلائکَةُ أجنِحَتَها وتَستَغفِرُ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فرشتگان بالهای خود را زیر پاهای جوینده دانش می گسترانند؛ چون از او خشنودند.

کنز العمّال : ۲۸۷۴۵.

حدیث۲۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طالِبُ العِلمِ طالِبُ الرَّحمَةِ ، طالِبُ العِلمِ رُکنُ الإسلامِ ، ویُعطی أجرَهُ مَعَ النَّبیّینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جویای دانش جویای رحمت است. جوینده دانش رکن اسلام است و پاداشش با پیامبران داده می شود.

کنز العمّال : ۲۸۷۲۹

حدیث۲۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ العِلمَ فهُوَ کالصّائمِ نَهارَهُ ،القائمِ لَیلَهُ ، وإنَّ بابا مِنَ العِلمِ یَتَعَلَّمُهُ الرَّجُلُ خَیرٌ لَهُ مِن أن یَکونَ أبو قُبَیسٍ ذَهَبا فأنفَقَهُ فی سَبیلِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش بجوید، مانند کسی است که روز خود را به روزه گذراند وشبش را به عبادت. اگر کسی یک باب علم بیاموزد، برایش بهتر است از این که کوه ابو قبیس طلا باشد و او آن را در راه خدا انفاق کند.

منیة المرید : ۱۰۰.

حدیث۲۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ العِلمَ تَكَفَّلَ اللّه ُ لَهُ بِرِزقِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دانش بجوید، خداوند روزی او را به عهده گیرد.

کنز العمّال : ۲۸۷۰۱

حدیث۲۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا جاءَ المَوتُ لِطالِبِ العِلمِ وهُوَعَلى هذهِ الحالَةِ ماتَ وهُوَ شَهيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مرگ دانش جویی در حال آموختن دانش فرا رسد، شهید مرده است.

الترغيب والترهيب : ۱/۹۷/۱۶.

حدیث۲۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن طَلَبَ العِلمَ فهُوَ فی سَبيلِ اللّه ِ حَتّى يَرجِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در طلب دانش بیرون رود، تا زمانی که برگردد، در راه خدا گام برمی دارد.

کنز العمّال : ۲۸۷۰۲.

حدیث۲۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنهومانِ لايَشبَعُ طالِبُهُما: طالِبُ العِلمِ وطالِبُ الدّنيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو پُرخورند که هیچ گاه سیر نمی شوند: جوینده دانش و جوینده دنیا.

کنز العمّال : ۲۸۹۳۲ ـ ۲۸۹۳۳ نحوه.

حدیث۲۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طالِبُ العِلمِ بَينَ الجُهّالِ كَالحَيِّبَينَ الأمواتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جویای دانش در میان مردمانِ نادان، همچون شخص زنده است در میان مردگان.

کنز العمّال : ۲۸۷۲۶

حدیث۲۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ العِلمِ فَريضَةٌ عَلى كُلِّ مُسلِمٍ ،ألا إنَّ اللّه َ يُحِبُّ بُغاةَ العِلمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طلب دانش بر هر مسلمانی واجب است. بدانید که خداوند جویندگان دانش را دوست دارد.

الکافی : ۱/۳۰/۱.

حدیث۲۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم یَصبِرِ عَلی ذُلِّ التَّعَلُّمِ ساعَةً بَقِیَفی ذُلِّ الجَهلِ أبَدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر خواری ساعتی دانش آموختن صبر نکند، برای همیشه در خواری نادانی بماند.

عوالی اللآلی : ۱/۲۸۵/۱۳۵

حدیث۲۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُطلُبوا العِلمَ ولَو بِالصِّینِ؛ فإنَ طَلَبَ العِلمِ فَریضَةٌ عَلی کُلِّ مُسلِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش را فرا گیرید، گرچه درچین باشد؛ زیرا طلب دانش بر هر مسلمانی واجب است.

کنز العمّال : ۲۸۶۹۷ ، ۲۸۶۹۸.

حدیث۲۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ فی وَجهِ العالِمِ حُبّا لَهُ عِبادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه مهرآمیز به چهره عالم،عبادت است.

النوادر للراوندی : ۱۱۰/۹۴ .

حدیث۲۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَوتُ العالِمِ مُصیبَةٌ لا تُجبَرُ وثُلمَةٌ لا تُسَدُّ ، وهُوَ نَجمٌ طُمِسَ ، ومَوتُ قَبیلَةٍ أیسَرُ مِن مَوتِ عالِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ عالم مصیبتی جبران ناپذیر و رخنه ای بسته ناشدنی است. او ستاره ای است که غروب می کند. و مرگ یک قبیله آسانتر از مرگ یک عالم است.

کنز العمّال : ۲۸۸۵۸.

حدیث۲۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالّذی نَفسُ مُحَمَّدٍ بِیَدِهِ ! لَعالِمٌ واحِدٌأشَدُّ عَلی إبلیسَ مِن ألفِ عابِدٍ ؛ لأِنَّ العابِدَ لِنَفسِهِ والعالِمَ لِغَیرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به آن که جان محمّد در دست اوست، هر آینه وجود یک عالم برای ابلیس سخت تر از هزار عابد است؛ زیرا عابد به فکر خویشتن است و عالم در اندیشه دیگران.

کنز العمّال : ۲۸۹۰۸.

حدیث۲۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضلُ العالِمِ عَلی العابِدِ بِسَبعینَ دَرَجةً ، بَینَ کُلِّ دَرَجَتَینِ حُضْرُ الفَرَسِ سَبعینَ عاما ؛ وذلکَ أنَّ الشَّیطانَ یَضَعُ البِدعَةَ لِلنّاسِ فیُبصِرُها العالِمُ فیَنهی عَنها ، والعابِدُ مُقبِلٌ عَلی عِبادَتِهِ لا یَتَوَجَّهُ لَها ولا یَعرِفُها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالم، هفتاد درجه بر عابد برتری دارد که فاصله هر درجه از دیگری به اندازه ای است که یک اسب هفتاد سال بدود. علت این برتری آن است که شیطان در میان مردم بدعتی می گذارد و دانشمند به آن پی می برد و مردم را از آن نهی می کند، اما عابد سرگرم عبادت خود است و به بدعت نه توجهی دارد و نه آن را می شناسد.

روضة الواعظین : ۱۷.

حدیث۲۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فَضلَ العالِمِ عَلی العابِدِ کفَضلِ الشَّمسِ عَلی الکَواکِبِ ، وفَضلُ العابِدِ عَلی غَیرِ العابِدِ کفَضلِ القَمَرِ عَلی الکَواکِبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برتری عالم بر عابد،همچون برتری خورشید است بر ستارگان و برتری عابد بر غیر عابد، همانند برتری ماه است بر ستارگان.

بحار الأنوار : ۲/۱۹/۴۹.

حدیث۲۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ساعَةٌ مِن عالِمٍ یَتَّکِئُ عَلی فِراشِهِ یَنظُرُ فی عَمَلِهِ ، خَیرٌ مِن عِبادَةِ العابِدِ سَبعینَ عاما.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک ساعت تکیه زدن عالم بر بستر خویش و نگریستن در کار و عملش، بهتر از هفتاد سال عبادت عابداست.

روضة الواعظین : ۱۶

حدیث۲۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَومٌ مَعَ عِلمٍ خَیرٌ مِن صَلاةٍ عَلی جَهلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوابِ توأم با علم و دانش، بهتراز نماز همراه با نادانی است.

منیة المرید : ۱۰۴.

حدیث۲۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلیلُ العِلمِ خَیرٌ مِن کَثیرِ العِبادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اندکی دانش، بهتر از بسیاری عبادت است.

منیهٔ المرید : ۱۰۵

حدیث۲۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُوزَنُ يَومَ القِيامَةِ مِدادُ العُلَماءِ ودِماءُ الشُّهَداءِ فيَرجَحُ مِدادُ العُلَماءِ عَلى دِماءِ الشُّهَداءِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت مركّب عالمان و خون شهیدان با هم وزن می شوند و مركّب عالمان بر خون شهیدان می چربد.

الدرّ المنثور : ۳/۴۲۳ .

حدیث۲۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أقرَبُ النّاسِ مِن دَرَجَةِ النُّبُوَّةِ أهلُ الجِهادِ وأهلُ العِلمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیکترین مردم به درجه پیامبری، مجاهدان و دانشمندانند.

كنز العمّال : ۱۰۶۴۷ .

حدیث۲۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكثَرُ النّاسِ قيمَةً أكثَرُهُم عِلما ، وأقَلُّ النّاسِ قيمَةً أقَلُّهُم عِلما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با ارزشترین مردم کسانی هستندكه از دانش بیشتری برخوردارند و کم ارزشترین مردم کسانی هستند که از دانش کمتری بهره مندند.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث۲۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ العِلمِ فَريضَةٌ عَلى كُلِّ مُسلِمٍ... بِهِ يُطاعُ الرَّبُّ ويُعبَدُ ، وبِهِ تُوصَلُ الأرحامُ ، ويُعرَفُ الحَلالُ مِنَ الحَرامِ ، العِلمُ إمامُ العَمَلِ والعَمَلُ تابِعُهُ ، يُلهَمُ بِهِ السُّعَداءُ ، ويُحرَمُهُ الأشقِياءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تحصیل دانش بر هر مسلمانی واجب است... با دانش است که پروردگار فرمانبری و پرستش می شود و با دانش است که پیوندهای خویشاوندی برقرار می ماند و روا از ناروا باز شناخته می شود. دانش پیشوای عمل است و عمل پیرو آن می باشد، به نیکبختان دانش الهام می شود و شوربختان از آن محروم می شوند.

الأمالی للطوسی : ۴۸۸/۱۰۶۹.

حدیث۲۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
العِلمُ رَأسُ الخَيرِ كُلِّهِ ، والجَهلُ رَأسُ الشَّرِّ كُلِّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانایی، سر همه خوبیهاست و نادانی سر همه بدیها.
بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۵/۹.

حدیث۲۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ذَنبُ العالِمِ واحِدٌ ، وذَنبُ الجاهِلِ ذَنبانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه دانا یکی است و گناه نادان دو.
کنز العمّال : ۲۸۷۸۴.

حدیث۲۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ألا وإنَّ مِن عَلاماتِ العَقلِ التَّجافيعَن دارِ الغُرورِ ، والإنابَةُ إلى دارِ الخُلودِ ، والتَّزَوُّدُ لِسُكنَى القُبورِ ، والتَّأَهُّبُ لِيَومِ النُّشورِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید از نشانه های خرداست: دوری کردن از سرای فریب و روی آوردن به سرای جاودانی و توشه برگرفتن برای خانه گور و آماده شدن برای روز رستاخیز.
أعلام الدين : ۳۳۳.

حدیث۲۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أعقَلُ النّاسِ أشَدُّهُم مُداراةً لِلنّاسِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خردمندترین مردم،مدارا کننده ترین آنها با مردم است.
الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث۲۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صِفَةُ العاقِلِ أن يَحلُمَ عَمَّن جَهِلَ عَلَيهِ ، ويَتَجاوَزَ عَمَّن ظَلَمَهُ ، ويَتَواضَعَ لِمَن هُوَ دونَهُ ، ويُسابِقَ مَن فَوقَهُ فی طَلَبِ البِرِّ ، وإذا أرادَ أن يَتَكَلَّمَ تَدَبَّرَ ؛ فإنْ كانَ خَيرا تَكَلَّمَ فغَنِمَ ، وإن كانَ شَرّا سَكَتَ فسَلِمَ ، وإذا عَرَضَت لَهُ فِتنَةٌ استَعصَمَ بِاللّه وأمسَكَ يَدَهُ ولِسانَهُ ، وإذا رَأى فَضيلَةً انتَهَزَ بِها ، لا يُفارِقُه الحَياءُ ، ولا يَبدو مِنهُ الحِرصُ ، فتِلكَ عَشرُ خِصالٍ يُعرَفُ بِها العاقِلُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ویژگی خردمند این است که در برابر رفتار جاهلانه نادان نسبت به خود بردباری نشان می دهد، از کسی که به او ستم کرده است در می گذرد، در برابر فرودست خود فروتن است، از فرادست خود در طلب نیکی پیشی می گیرد، چون بخواهد سخن بگوید می اندیشد، اگر آنچه می خواهد بگوید خوب بود می گوید و بهره مند می شود و اگر بد بود خاموشی می گزیند و سالم می ماند، هر گاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه می برد و دست و زبان خود را نگه می دارد، هر گاه فضیلتی

بینـد آن را غنیمت می شـمارد، شـرم و حیا از او جـدا نمی شود و آزمنـدی از او سـر نمی زنـد؛ اینها ده خصـلتند که خردمند به آنها شناخته می شود.

تحف العقول : ۲۸.

حدیث۲۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العَقلُ نورٌ خَلَقَهُ اللّه ُ لِلإنسانِ ، وجَعَلَهُ یُضیءُ عَلَی القَلبِ ؛ لِیَعرِفَ بِهِ الفَرقَ بَینَ المُشاهَداتِ مِنَ المُغَیَّباتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خرد نوری است که خداوند برای انسان آفرید و آن را روشـنگر دل قرار داد، تا به وسیله آن تفاوت میان دیدنیها و نادیدنیها را بشناسد.

عوالی اللآلی : ۱/۲۴۸/۴.

حدیث۲۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العَقلَ عِقالٌ مِنَ الجَهلِ، والنَّفسَ مِثلُ أخبَثِ الدَّوابِّ ، فإن لَم تُعقَلْ حارَت .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خرد، زانوبندِ نادانی است،و نفس [امّاره] مانند شـرورترین جنبدگان است که اگر پایش بسـته نشود، بیراهه می رود.

تحف العقول : ۱۵.

حدیث۲۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما یُدرَکُ الخَیرُ کُلُّهُ بِالعَقلِ ،ولا دِینَ لِمَن لا عَقلَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خیر و خوبی، تماما، با خرد به دست می آید و کسی که خرد ندارد دین ندارد.

تحف العقول : ۵۴.

حدیث۲۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قِوامُ المَرءِ عَقلُهُ ، ولا دِینَ لِمَن لا عَقلَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جانمایه آدمی خرد اوست و کسی که خرد ندارد دین ندارد.

روضة الواعظین : ۹.

حدیث۲۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سَمِعَ رَجُلًا یَسألُ اللّه َ الصَّبرَ ـ : سَألتَ اللّه َ البَلاءَ ، فَاسألْهُ المُعافاةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ چون شنید مردی از خداوند طلب صبر می کند ـ فرمود : از خدا بلا خواستی، از او عافیت بخواه.
کنز العمّال : ۴۹۳۵

حدیث۲۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما سُئلَ اللّه ُ شَیئا أحَبَّ إلَیهِ مِن أن یُسألَ العافِیَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خداوند چیزی خواسته نشده است که نزد او محبوبتر از عافیت باشد.
کنز العمّال : ۳۲۷۲ ؛ ۳۱۳۰ ـ ۳۱۵۳.

حدیث۲۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَلُوا اللّه َ المُعافاةَ ؛ فإنَّهُ لَم یُؤتَ أحَدٌبَعدَ الیَقینِ خَیرا مِنَ المُعافاةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خداوند عافیت طلب کنید؛ زیرا بعد از [نعمت] یقین، نعمتی بهتر از عافیت به کسی داده نشده است.
سنن ابن ماجة : ۲/۱۲۶۵/۳۸۴۹.

حدیث۲۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن صَلّی عَلَیَّ مَرَّةً فَتَحَ اللّه ُ عَلَیهِ بابا مِنَ العافِیَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک بار بر من صلوات فرستد، خداوند دری از عافیت به رویش بگشاید.
جامع الأخبار : ۱۵۳/۳۴۴.

حدیث۲۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لَمّا سَأَلَتهُ عائشَةُ عَنِ الدُّعاءِفی لَیلَةِ القَدرِ ـ : تَقولینَ : اللّهُمَّ إنَّکَ عَفُوٌّ تُحِبُّ العَفوَ ، فَاعفُ عَنّی .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال عایشه از دعای شب قدر ـ فرمود : می گویی: بار خدایا! تو بخشایشگری و گذشت و بخشش را دوست می داری؛ پس مرا ببخش.
سنن ابن ماجة : ۲/۱۲۶۵/۳۸۵۰.

حدیث۲۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن عَفا عِندَ القُدرَةِ عَفا اللّه ُ عَنهُ یَومَ العُسرَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در زمانی که قدرت[بر انتقام]دارد گذشت کند، خداوند در روز دشواری از او گذشت

کند.

کنز العمّال : ۷۰۰۷.

حدیث۲۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجاوَزوا عَن عَثَراتِ الخاطِئینَ یَقیکُمُ اللّه ُ بِذلکَ سُوءَ الأقدارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از لغزشهای خطاکاران در گذریدتا بدین سبب خداوند شما را از مقدّرات ناگوار نگه دارد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث۲۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کَثُرَ عَفوُهُ مُدَّ فی عُمرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پر گذشت باشد، عمرش دراز شود.

أعلام الدین : ۳۱۵.

حدیث۲۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عَفُوٌّ یُحِبُّ العَفوَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بسیار باگذشت است و گذشت را دوست دارد.

کنز العمّال : ۷۰۰۵.

حدیث۲۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیکُم بِالعَفوِ ؛ فَإنَّ العَفوَ لا یَزیدُ العَبدَإلّا عِزّا ، فَتَعافَوا یُعِزَّکُمُ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد گذشت؛ زیرا که گذشت جز بر عزّت بنده نمی افزاید. پس از یکدیگر گذشت کنید تا خداوند شما را عزّت بخشد.

الکافی : ۲/۱۰۸/۵.

حدیث۲۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا عَنَّت لَکُم غَضبَةٌ فَادرَؤوهابِالعَفوِ ؛ إنَّهُ یُنادی مُنادٍ یَومَ القِیامَـةِ : مَن کانَ لَهُ عَلَی اللّه ِ أجرٌ فَلْیَقُمْ ، فَلا یَقومُ إلّا العافُونَ ، ألَم تَسمَعوا قَولَهُ تَعالی: «فَمَن عَفا وأصلَحَ فَأجرُهُ عَلَی اللّه ِ» ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خشمی برای شما پیشآمد، با عفو و گذشت آن را از خود دور کنید؛ زیرا در روز رستاخیز

آواز دهنده ای جار می زند: هر که به گردن خدا مزدی دارد، برخیزد. و کسی جز بخشایندگان برنخیزند. آیا نشنیده اید که خداوند متعال می فرماید: «پس، هر که ببخشد و آشتی ورزد، مزدش با خداست»؟

أعلام الدين : ۳۳۷.

حدیث۲۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا العَفافُ : فيَتَشَعَّبُ مِنهُ الرِّضا ، والاستِكانَةُ ، والحَظُّ ، والرّاحَةُ ، والتَّفَقُّدُ ، والخُشوعُ ، والتَّذَكُّرُ ، والتَّفَكُّرُ ، والجُودُ ، والسَّخاءُ ، فهذا ما يَتَشَعَّبُ لِلعاقِلِ بِعَفافِهِ رِضىً بِاللّه ِ وبِقِسمِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه از عفّت منشعب می شود خشنودی است و خضوع و بهره مندی و آسایش و دلجویی و فروتنی و تذكّر و تفكّر و بخشندگی و سخاوت. اینها خصالی است که به سبب پارسایی برای خردمندی که از خدا و قسمت او خشنود است، حاصل می شود.

تحف العقول : ۱۷ .

حدیث۲۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ موسى ـ صلّى اللّه ُ عليهِ و سَلَّمَ ـ آجَرَ نَفسَهُ ثَمانِيَ سِنينَ ، أو عَشرا ، عَلى عِفَّةِ فَرجِهِ وطَعامِ بَطنِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام در قبال پاک نگه داشتن شرمگاه و غذای شکمش، خود را به مدت هشت یا ده سال به مزدوری درآورد.

سنن ابن ماجة : ۲/۸۱۷/۲۴۴۴.

حدیث۲۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكثَرُ ما تَلِجُ بِهِ اُمَّتِيَ النّارَالأجوَفانِ : البَطنُ والفَرجُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیشتر امت من به سبب دو میان تهی به آتش می روند : شکم و شرمگاه.

الكافي : ۲/۷۹/۵ .

حدیث۲۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ الحَيِيَّ المُتَعَفِّفَ ،ويُبغِضُ البَذِيَّ السّائلَ المُلحِفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند شخص با حیای بامناعت طبع را دوست دارد و از سائل وقیح سمج نفرت دارد.

الأمالي للطوسي : ۳۹/۴۳.

حدیث۲۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِن تَعظيمِ جَلالِ اللّهِ عزَّوجلَ كَرامَةَ ذى الشَّيبَةِ ، وحامِلِ القُرآنِ ، والإمامِ العادِلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام نهادن به ریش سفید و حافظ قرآن و پیشوای دادگر، گونه ای بزرگداشت جلال و شکوه خداوند عز و جل است.

كنز العمّال : ۲۵۵۰۷.

حدیث۲۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن يَمثُلَ لَهُ الرِّجالُ فَلْيَتبَوَّأْمَقعَدَهُ فى النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دوست داشته باشد که او نشسته باشد و مردم در برابرش بایستند، جایگاهش در آتش است.

بحار الأنوار : ۱۶/۲۴۰

حدیث۲۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَدَحَ سُلطانا جائرا وتَخَفَّفَ وتَضَعضَعَ لَهُ طَمَعا فيهِ كانَ قَرينَهُ إلَى النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به خاطر چشمداشتی ، حاکم ستمگر را بستاید ، یا در برابرش کوچکی و خضوع کند ، در آتش جهنّم ، در کنار او خواهد بود .

أمالي الصدوق : ۳۴۷ / ۱.

حدیث۲۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ عزَّ ذِكرُهُ يَعصِمُ مَن أطاعَهُ،ولا يَعتَصِمُ بِهِ مَن عَصاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای بلند نام کسی را که اطاعتش کند [از هر گونه شر و مکروهی]حفظ می کند و کسی که او را نافرمانی کند، به وسیله خدا حفظ نمی شود.

الكافي : ۸/۸۲/۳۹.

حدیث۲۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ مِنّا مَن دَعا إلى عَصَبِيَّةٍ ، ولَيسَ مِنّا مَن قاتَلَ (عَلى) عَصَبِيَّةٍ ، ولَيسَ مِنّا مَن ماتَ عَلى عَصَبِيَّةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که به عصبیّت فرا خواند و از ما نیست کسی که در راه عصبیّت بجنگد و از ما نیست کسی که با برخورداری از عصبیّت بمیرد.

سنن أبي داوود : ۴/۳۳۲/۵۱۲۱.

حدیث۲۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ فى قَلبِهِ حَبَّةٌ مِن خَردَلٍ مِن عَصَبِيَّةٍ بَعَثَهُ اللّه ُ يَومَ القِيامَةِ مَعَ أعرابِ الجاهِلِيَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر كس در دلش به اندازه دانه خردلى عصبيّت باشد، خداوند در روز قيامت او را با اعراب جاهليت برانگيزد.

الكافى : ۲/۳۰۸/۳ .

حدیث۲۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقولُ اللّه ُ عزَّوجلَّ : إذا كانَ الغالِبُ عَلَى العَبدِ الاشتِغالَ بى جَعَلتُ بُغيَتَهُ ولَذَّتَهُ فى ذِكرى ، فإذا جَعَلتُ بُغيَتَهُ ولَذَّتَهُ فى ذِكرى عَشِقَنى وعَشِقتُهُ ، فإذا عَشِقَنى وعَشِقتُهُ رَفَعتُ الحِجابَ فيما بَينى وبَينَهُ ، وصَيَّرتُ ذلكَ تَغالُبا عَلَيهِ ، لا يَسهو إذا سَها النّاسُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل مى فرمايد: هرگاه اشتغالِ به من بر جان بنده غالب آيد، خواهش و لذّت او را در ياد خودم قرار دهم و چون خواهش و لذّتش را در ياد خودم قرار دهم عاشق من گردد و من نيز عاشق او. و چون عاشق يكديگر شديم پرده ميان خود و او را بالا زنم و آن [مشاهده جلال و جمال خود]را بر جان او مسلّط گردانم، به طورى كه وقتى مردم دچار سهو و اشتباه مى شوند، او دستخوش سهو نمى شود.

كنز العمّال : ۱۸۷۲.

حدیث۲۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَشِقَ فكَتَمَ وعَفَّ فماتَ فَهُوَ شَهيدٌ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه عاشق شود و عشق خويش را كتمان كند و پاكدامنى ورزد و با اين حال بميرد، او شهيد است.

كنز العمّال : ۷۰۰۰.

حدیث۲۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحسِنْ مُصاحَبَةَ مَن صاحَبَكَ تَكُن مُسلِما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با كسى كه همنشين توست خوشرفتار باش تا مسلمان باشى.

الأمالى للصدوق : ۲۶۹/۲۹۵ .

حدیث۲۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَزّی مُصابا کانَ لَهُ مِثلُ أجرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که سوگواری را تسلیت دهد، همانند اجر او داشته باشد.

بحار الأنوار : ۸۲/۹۴/۴۶.

حدیث۲۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِرَجُلٍ أرادَ الجَبَلَ لِيَتعَبَّدَ فيهِ ـ : لَصَبرُ أحَدِكُم ساعَةً عَلى ما يَكرَهُ في بَعضِ مَواطِنِ الإسلامِ خَيرٌ مِن عِبادَتِهِ خاليا أربَعينَ سَنَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به مردی که خواست برای عبادت به کوه رود ـ فرمود: اگر فردی از شما در نقطه ای از جهان اسلام آنچه را که برایش ناگوار است یک ساعت تحمل کند، بهتر است از این که چهل سال در خلوت و تنهایی به عبادت پردازد.

الدرّ المنثور : ۱/۱۶۱ .

حدیث۲۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ الّذي يُخالِطُ النّاسَ

ويَصبِرُ عَلى أذاهُم أفضَلُ مِنَ المُؤمِنِ الّذيلا يُخالِطُ النّاسَ ولا يَصبِرُ عَلى أذاهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنی که با مردم می آمیزد و بر آزار و اذیت آنان صبر می کند، برتر از مؤمنی است که با مردم نمی آمیزد و آزار و اذیّت آنان را تحمّل نمی کند.

کنز العمّال : ۶۸۶.

حدیث۲۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العُزلَةُ عِبادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گوشه گیری، عبادت است.

أعلام الدين : ۳۴۱.

حدیث۲۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَأى مِنكُم مُنكَرا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ ، فإن لَم يَستَطِعْ فبِلِسانِهِ ، فإن لَم يَستَطِعْ فبِقَلبِهِ وذلكَ أضعَفُ الإيمانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما منکری را دید باید با دست خود آن را تغییر دهد. اگر نتوانست، با زبانش تغییر دهد (اعتراض کند) و باز اگر نتوانست، در قلبش آن را انکار کند و این ضعیف ترین مرحله ایمان است.

الترغيب والترهيب : ۳/۲۲۳/۱.

حدیث۲۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ألا لا يَمنَعَنَّ أحَدَكُم هَيبَةُ النّاسِ أن يَقولَ الحَقَّ إذا رَآهُ أن يَذَّكَّرَ بِعِظَمِ اللّه ، لا يُقَرِّبُ مِن أجَلٍ ولا يُبعِدُ مِن رِزقٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان! مبادا ترس از مردم مانع از آن شود که فردی از شما حق را ببیند و نگوید. [که حق گویی]نه اجلی را نزدیک می کند و نه روزیی را دور می گرداند.
کنز العمّال : ۵۵۷۰.

حدیث۲۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لَمّا قيلَ لَهُ : لا نَأمُرُ ولا نَنهى إلّا بِماعَمِلنا بِهِ أو انتَهَينا عَنهُ كُلِّهِ ـ : لا ، بَل مُروا بِالمَعروفِ وإن لَم تَعمَلوا بِهِ كُلِّهِ، وانهَوا عَنِ المُنكَرِ وإن لَم تَنتَهوا عَنهُ كُلِّهِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ وقتی به ایشان عرض شد: ما تنهابه چیزهایی امر و نهی می کنیم که خودمان به طور کامل آنها را رعایت کنیم ـ فرمود : نه، بلکه به خوبیها فرمان دهید هر چند خودتان به همه آنها عمل نکنید و از زشتیها باز دارید، گرچه خود از همه آنها خودداری نورزید.
تنبیه الخواطر : ۲/۲۱۳.

حدیث۲۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن أمَرَ بِمَعروفٍ فليَكُنْ أمرُهُ ذلكَ بِمَعروفٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به کار خوبی فرمان می دهد،باید این فرمان دادن را با شیوه خوبی انجام دهد.
کنز العمّال : ۵۵۲۳ .

حدیث۲۹۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَتَأمُرُنَّ بِالمَعروفِ ولَتَنهُنَّ عَنِ المُنكَرِ ، أو لَيَعُمَّنَّكُم عَذابُ اللّه .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یا امر به معروف و نهی از منکر می کنید، یا عذاب خدا مسلّما همه شما را فرا می گیرد.
وسائل الشیعة : ۱۱/۴۰۷/۱۲.

حدیث۲۹۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى لَيُبغِضُ المُؤمِنَ الضَّعيفَ الّذى لا زَبْرَ لَهُ ، وقالَ : هُوَ الّذى لا يَنهى عَنِ المُنكَرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند تبارک و تعالی مؤمن ضعیفی را که هیبت و صلابت ندارد دشمن می دارد. آن حضرت فرمود: او کسی است که نهی از منکر نمی کند.
معانی الأخبار : ۳۴۴/۱.

حدیث۲۹۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أمَرَ بِالمَعروفِ ونَهی عَنِ المُنكَرِ فهُوَ خَليفَةُ اللّه ِ فی الأرضِ ، وخَليفَةُ رَسولِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که امر به معروف و نهی ازمنکر کند، او جانشین خدا در زمین و جانشین رسول اوست.

مستدرک الوسائل : ۱۲/۱۷۹/۱۳۸۱۷.

حدیث۲۹۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَدَّ عَن قَومٍ مِنَ المُسلِمينَ عادِيَهَ ماءٍ أو نارٍ وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از آسیب رساندن آب یا آتش به گروهی از مسلمانان جلوگیری کند، بهشت بر او واجب گردد.

الکافی : ۵/۵۵/۳.

حدیث۲۹۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن بَنی عَلی ظَهرِ الطَّريقِ ما يَأويعابِرَ سَبيلٍ بَعَثَهُ اللّه ُ يومَ القِيامَةِ عَلی نَجيبٍ مِن دُرٍّ ، ووَجهُه يُضیءُ لِأهلِ الجَنَّةِ نورا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کنار راه سر پناهی برای رهگذران بسازد، خداوند در روز قیامت او را سوار بر اشتر نژاده ای از مروارید محشور فرماید ، در حالی که چهره اش برای بهشتیان نور افشانی می کند.

ثواب الأعمال : ۳۴۳/۱.

حدیث۲۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلَ عَبدٌ الجَنَّةَ بِغُصنٍ مِن شَوكٍ كانَ عَلی طَريقِ المُسلِمينَ فأماطَهُ عَنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ای به سبب برداشتن شاخه خاری از سر راه مسلمانان به بهشت رفت.

الخصال : ۳۲/۱۱۱.

حدیث۲۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قادَ ضَريرا أربَعينَ خُطوَةً عَلی أرضٍ سَهلَةٍ ، لا يَفی بِقَدرِ إبرَةٍ مِن جَميعِهِ طِلاعُ الأرضِ ذَهَبا ، فإن كانَ فيما قادَهُ مَهلَكَةٌ جَوَّزَهُ عَنها وَجَدَ ذلكَ فی ميزانِ حَسَناتِهِ يَومَ القِيامَةِ أوسَعَ مِنَ الدّنيا مِائةَ ألفِ مَرَّةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نابینایی را در دشتی چهل قدم راه برد، اگر همه زمین پر از طلا گردد [و به او داده شود]به اندازه سوزنی از پاداش این کار او داده نشده است. چنانچه او را از خطری که بر سر راهش قرار داشته باشد بگذراند، روز قیامت

این کار در ترازوی حسنات او صد هزار بار بزرگتر از دنیا باشد.
بحار الأنوار : ۷۵/۱۵/۸.

حدیث۲۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تُحَقِّرَنَّ شَیئا مِنَ المَعروفِ ،ولَو أن تَلقی أخاکَ ووَجهُکَ مَبسوطٌ إلَیهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ کار خوبی را دست کم نگیر، اگر چه [کاری مانند]گشاده رویی با برادرت باشد.
کنز الفوائد: ۱/۲۱۲.

حدیث۲۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
استِتمامُ المَعروفِ أفضَلُ مِن ابتِدائهِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به سرانجام رساندن خوبی، برتراز آغاز کردن آن است.
الأمالی للطوسی : ۵۹۶/۱۲۳۵ ، کنز العمّال : ۱۶۲۵۶.

حدیث۲۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ عَلی رَجُلٍ مِسکینٍ کانَ لَهُ مِثلُ أجرِهِ ، ولَو تَداوَلَها أربَعونَ ألفَ إنسانٍ ثُمّ وَصَلَت إلی مِسکینٍ کانَ لَهُم أجرا کامِلاً .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مرد مستمندی صدقه ای دهد، به مقدار آن پاداش بگیرد. و اگر این صدقه را چهل هزار انسان دست به دست گردانند و به دست مستمندی برسد، همه آنها اجر کامل می برند.
ثواب الأعمال : ۳۴۲/۱.

حدیث۲۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اصطَنِعِ الخَیرَ إلی مَن هُوَ أهلُهُ ، وإلی مَن هُوَ غَیرُ أهلِهِ ، فإن لَم تُصِبْ مَن هُوَ أهلُهُ فأنتَ أهلُهُ .
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خوبی کن چه به کسـی که شایسـته آن است و چه به کسـی که شایسـتگی آن را نـدارد؛ زیرا اگر کسی که به او احسان کرده ای شایستگی احسان را نداشته باشد، تو به فضیلت احسان دست یافته ای.
عیون أخبار الرضا : ۲ / ۳۵ / ۷۶.

حدیث۲۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَأسُ العَقلِ بَعدَ الدِّینِ التَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ ، واصطِناعُ الخَیرِ إلی کُلِّ بَرٍّ وفاجِرٍ .

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله : سَرلوحه خِرَد، بعد از دینداری، دوستی با مردم و خوبی کردن به هر آدمی، از نیک و بد، است.

بحار الأنوار : ۷۴/۴۰۱/۴۴.

حدیث۲۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا اُسرِیَ بی إلَی السَّماءِ بَلَغَ بی جَبرَئیلُ مَکانا لَم یَطَأْهُ جَبرئیلُ قَطُّ ، فکُشِفَ لی فأرانِیَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ مِن نورِ عَظَمَتِهِ ما أحَبَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن شب که مرا به آسمان بردند، جبرئیل مرا به جایی رساند که خودش هرگز در آن جا قدم نگذاشته بود. پس، پرده ها برای من کنار زده شد و خداوند عز و جل از نور عظمت خود، تا دوست داشت، به من نشان داد.

التوحید : ۱۰۸/۴.

حدیث۲۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوحیدُ نِصفُ الدِّینِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توحید، نصف دین است.

عیون أخبار الرضا : ۲/۳۵/۷۵ .

حدیث۲۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَکَّروا فی خَلقِ اللّه ِ ، ولا تَفَکَّروا فی اللّه ِ فتَهلِکوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در آفرینش خدا بیندیشید، اما در [ذات]خدا نیندیشید که نابود می شوید.

کنز العمّال : ۵۷۰۵.

حدیث۲۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَ بِاللّه ِ أعرَفَ کانَ مِنَ اللّه ِ أخوَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا شناس تر باشد، خوفش از خدا بیشتر است.

بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۳/۶۴ .

حدیث۲۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو عَرَفتُمُ اللّه َ حَقَّ مَعرِفتِهِ لَمَشَیتُم عَلَی البُحورِ ، ولَزالَت بِدُعائکُمُ الجِبالُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر خدا را چنان که باید می شناختید، بر روی دریاها راه می رفتید و با دعایتان کوهها از جا کنده می شدند.

کنز العمّال : ۵۸۹۳ .

حدیث۲۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَرَفَ اللّه َ وعَظَّمَهُ مَنَعَ فاهُ مِنَ الكَلامِ وبَطنَهُ مِنَ الطَّعامِ ، وعَنّى نَفسَهُ بِالصِّيامِ والقِيامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا را شناخت و به عظمتش پی برد، دهان خویش را از گفتار [بیهوده] و معده اش را از خوراك [زیادی و حرام]نگه داشت و با روزه و شب زنده داری جان خود را پاك كرد.

الأمالی للصدوق : ۶۴۷/۸۷۸.

حدیث۲۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نورُ الحِكمَةِ الجُوعُ ، والتَّباعُدُ

مِنَ اللّه ِ الشِّبَعُ ، والقُربَةُ إلَى اللّه ِ حُبُّ المَساكينِ والدُّنُوُّ مِنهُم ، لا تَشبَعوا فَيُطفَأَ نورُ المَعرِفَةِ مِن قُلوبِكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گرسنگی ، نور حکمت است ، و سیری ، مایه دور شدن از خدا . و دوستی با بینوایان و نزدیک

شدن به آنها موجب نزدیک

شدن به خداست . شکمهایتان را سیر نکنید ، که نور شناخت در دلهای شما می فسرد .

بحار الأنوار : ۷۰/۷۱/۲۰ .

حدیث۲۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَدَّ عَن عِرضِ أخيهِ المُسلِمِ وَجَبَت لَهُ الجَنَّـةُ البَتَّـةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از آبروی برادر مسلمان خود دفاع کند، البته بهشت بر او واجب آید.

وسائل الشیعهٔ : ۸/۶۰۶/۳.

حدیث۲۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُكُم إيمانا أفضَلُكُم مَعرِفَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از میان شما، کسی برترین ایمان را دارد که بهترین شناخت را داشته باشد .

جامع الأخبار : ۳۶/۱۸ .

حدیث۲۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَدَّ عَن عِرضِ أخيهِ كانَ لَهُ حِجابا مِنَ النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از آبروی برادر خود دفاع کند، این کار حجابی میان او و آتش باشد.

الأمالی للمفید : ۳۳۸/۲ .

حدیث۲۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم یَقبَلِ المَعذِرَةَ مِن مُحِقٍّ أو مُبطِلٍ ، لَم یَرِدْ عَلَیَّ الحَوضَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که عذرخواهی کسی را، چه عذرش موجّه باشد یا نباشد، نپذیرد، در کنار حوض کوثر بر من وارد نشود.

کنز العمّال : ۷۰۳۲ .

حدیث۲۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعدی عَدوِّکَ نَفسُکَ الَّتی بَینَ جَنبَیکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دشمن ترین دشمن تو، نفسی است که میان دو پهلویت قرار دارد.

تنبیه الخواطر : ۱/۲۵۹.

حدیث۲۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لاحَی الرِّجالَ سَقَطَت مُروءَتُهُ وذَهَبَت کَرامَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه با مردم بستیزد ، انسانیتش ساقط شود و حرمتش از بین برود.

الأمالی للطوسی : ۵۱۲/۱۱۱۹ .

حدیث۲۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما عَهِدَ إلَیَّ جَبرَئیلُ علیه السلام فی شَیءٍما عَهِدَ إلَیَّ فی مُعاداةِ الرِّجالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل علیه السلام درباره هیچ چیز به اندازه دوری کردن از دشمنی با مردم، به من سفارش نکرد.

الکافی : ۲/۳۰۲/۱۱.

حدیث۲۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما نُهِیتُ عن شَیءٍ بَعدَ عِبادَةِ الأوثانِ ما نُهِیتُ عَن مُلاحاةِ الرِّجالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من بعد از نهی شدن از بت پرستی، از چیزی به اندازه کشمکش کردن با مردمان نهی نشدم.

تحف العقول : ۴۲ .

حدیث۲۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عامَلَ النّاسَ فلَم يَظلِمْهُم، وَحِدَّثَهُم فلَم يَكـذِبْهُم، ووَعَدَهُم فلَم يُخلِفْهُم، فَهُو مِمَّن كَمُلَت مُروءَتُهُ، وظَهَرَت عَدالَتُهُ، ووَجَبَت اُخُوَّتُهُ، وحَرُمَت غِيبَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در رفتار خود با مردم به ایشان ستم نکند و هرگاه با آنان سخن بگوید، دروغ نگوید و چون وعده شان دهد، خلف وعده نکند، انسانیتش کامل و عدالتش آشکار و دوستیش لازم و غیبتش حرام است.

الخصال : ۲۰۸/۲۸.

حدیث۲۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صاحَبَ النّاسَ بِالَّذی يُحِبُّ أن يُصاحِبوهُ كانَ عَدلاً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه با مردم چنان رفتار کند که دوست دارد آنان با او رفتار کنند، عادل است.

کنز الفوائد : ۲/۱۶۲.

حدیث۲۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ مِنَ الخَيرِ مايُعَجَّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند کار خیری را که با شتاب صورت گیرد، دوست دارد.

الکافی : ۲/۱۴۲/۴ .

حدیث۲۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأناةُ مِنَ اللّه ِ، والعَجَلَةُ مِنَ الشَّيطانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درنگ از [صفات]خداست و شتابکاری از [خصلتهای]شیطان.

المحاسن : ۱/۳۴۰/۶۹۸؛ کنز العمّال : ۵۶۷۴.

حدیث۲۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما أهلَكَ النّاسَ العَجَلَةُ، ولَو أنَّ النّاسَ تَثَبَّتوا لَم يَهلِكْ أحَدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم را، در حقیقت، شتابزدگی به هلاکت افکنده است. و اگر مردم آرام و از شتابکاری به دور بودند هیچ کس هلاک نمی شد.

المحاسن: ۱/۳۴۰/۶۹۷.

حدیث۲۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی صِفَةِ العاقِلِ ـ : یَستَکثِرُقَلیلَ الخَیرِ مِن غَیرِهِ، ویَستَقِلُّ کَثیرَ الخَیرِ مِن نَفسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در توصیف خردمند ـ فرمود : خوبی اندک دیگران را زیاد می بیند و خوبی های بسیار خود را اندک می شمارد.

الخصال : ۴۳۳/۱۷ .

حدیث۲۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعتَبِروا؛ فَقَد خَلَتِ المَثُلاتُ فیمَن کانَ قَبلَکُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبرت گیرید که در میان پیشینیان شما درسهای عبرت هست .

کنز الفوائد : ۲/۳۱.

حدیث۲۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ العِبادَةِ الفَترَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت عبادت، سستی است.

تحف العقول : ۶ .

حدیث۲۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعظَمُ العِبادَةِ أجرا أخفاها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین ثواب را آن عبادتی دارد که پنهان تر انجام گیرد.

قرب الإسناد : ۱۳۵/۴۷۵.

حدیث۲۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ العِبادَةِ الفِقهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت، فقه (فهم دین) است.

الخصال : ۳۰/۱۴ .

حدیث۲۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ الظَّنِّ باللّه ِ مِن عِبادَةِ اللّه ِ تعالی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گمان نیک داشتن به خداوند ، گونه ای از عبادت خداوند متعال است .

الدرّة الباهرة : ۱۸.

حدیث۲۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الوَلَدِ إلی والِدَیهِ حُبّا لَهُما عِبادَةٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه مهرآمیز فرزند به پدر و مادرش عبادت است .

تحف العقول : ۴۶.

حدیث۲۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النَّظَرُ إلَی العالِمِ عِبادَةٌ، والنَّظَرُ إلَی الإمامِ المُقسِطِ عِبادَةٌ، وَالنَّظَرُ إلَی الوالِدَینِ بِرَأفَةٍ وَرحمَةٍ عِبادَةٌ، وَالنَّظَرُ إلی أخٍ تَوَدُّهُ فی اللّه ِ عَزَّوجلَّ عِبادَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگریستن به دانشمند عبادت است ، نگریستن به پیشوای دادگر عبادت است ، نگاهِ دلسوزانه و مهرآمیز به پدر و مادر عبادت است و نگریستن به برادری که برای خداوند عز و جل دوستش داری عبادت است .

الأمالی للطوسی : ۴۵۴/۱۰۱۵.

حدیث۲۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِبادَةُ عَشرَةُ أجزاءٍ، تِسعَهُ أجزاءٍ فی طَلَبِ الحَلالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت ده بخش است که نه بخش آن طلب روزیِ حلال می باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۸/۸۱.

حدیث۲۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُعبُدِ اللّه َ کَأ نَّکَ تَراهُ، فَإن لَم تَکُن تَراهُ،فَإنَّهُ یَراکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را چنان عبادت کن که گویی او را می بینی؛ و اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند.

کنز العمّال : ۵۲۵۰.

حدیث۲۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا عِبادَةَ إلّا بِيَقينٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ عبادتی جز با یقین ارزش ندارد.

کنز الفوائد : ۱/۵۵.

حدیث۲۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفى بِالعِبادَةِ شُغلاً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کار و سرگرمی عبادت است.

تحف العقول : ۳۵.

حدیث۲۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقولُ رَبُّكُم : يَابنَ آدَمَ، تَفَرَّغْ لِعِبادَتى أملَأْقَلبَكَ غِنىً وأملَأْ يَدَيكَ رِزقا. يَابنَ آدمَ، لا تَباعَدْ مِنّى فأملَأَ قَلبَكَ فَقرا وأملَأَ يَدَيكَ شُغلاً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارتان می فرماید: ای فرزند آدم! خود را به عبادت من مشغول ساز تا دلت را پر از بی نیازی کنم و دستانت را آکنده از روزی سازم. ای فرزند آدم! از من دوری مکن، که دلت را از فقر انباشته و دستانت را از گرفتاری آکنده می کنم .

کنز العمّال : ۴۳۶۱۴.

حدیث۲۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ النّاسِ مَن عَشِقَ العِبادَةَ فَعانَقَها، وأحَبَّها بقَلبِهِ، وباشَرَها بِجَسَدِهِ، وتَفرَّغَ لَها، فَهُو لا يُبالى عَلى ما أصبَحَ مِنَ الدُّنيا : عَلى عُسرٍ أم عَلى يُسرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم کسی است که عاشق عبادت شود؛ پس، دست در گردن آن آویزد و از صمیم دل دوستش بدارد و با پیکر خود با آن در آمیزد و خویشتن را وقف آن گرداند؛ پس چنین شخصی را باکی نباشد که دنیایش به سختی گذرد یا به آسانی.

الکافی : ۲/۸۳/۳.

حدیث۲۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِحتَرِسُوا مِنَ النَّاسِ بِسُوءِ الظَّنِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با بدبینی ، خویشتن را از گزند مردم نگه دارید .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۵۸/۱۴۲.

حدیث۲۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا ظَنَنتُم فلا تُحَقِّقُوا، وإذا حَسَدتُم فلا تَبغُوا، وإذا تَطَيَّرتُم فَامضُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه گمان بردید ، آن را حقیقت مپندارید و بدان عمل نکنید و هرگاه حسد ورزیدید آن را دنبال نکنید و هرگاه فال بد زدید [اعتنا نکرده] کار خود راانجام دهید .

كنز العمّال : ۷۵۸۵.

حدیث۲۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم والظَّنَّ؛ فإنَّ الظَّنَّ أكذَبُ الكَذِبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گمان بپرهیزید ؛ زیرا گمان دروغترین دروغ است .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۵/۸.

حدیث۲۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُطلُبْ لِأخِيكَ عُذرا، فَإنْ لَم تَجِدْلَهُ عُذرا فَالتَمِسْ لَهُ عُذرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای گفتار و کرداری که ازبرادرت سر می زند ، عذری بجوی و اگر نیافتی ، عذری بتراش .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۷/۱۵.

حدیث۲۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّقُوا دَعوَةَ المَظلومِ وإن كانَ كافِرا ؛فإنّهُ لَيسَ دُونَهُ حِجابٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دعای ستمدیده بترسید ، گرچه کافر باشد ؛ زیرا هیچ چیز مانع دعای مظلوم نمی شود .

كنز العمّال : ۷۶۰۲.

حدیث۲۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّقُوا دَعوَةَ المَظلومِ؛ فإنّما يَسألُ اللّه ُ تعالى حَقَّهُ، وإنَّ اللّه َ تعالى لَم يَمنَعْ ذا حَقٍّ حَقَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از دعای ستمدیده بترسید ؛ زیرا که او از خداوند عز و جل حقّ خود را می طلبد و خداوند هیچ حقداری را از حقّش محروم نمی کند .

كنز العمّال : ۷۵۹۷

حدیث۲۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أخَذَ لِلمَظلومِ مِنَ الظّالِمِ كانَ مَعِیَ فی الجَنَّةِ مُصاحِبا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه داد ستمدیده را از ستمگر بگیرد ، در بهشت با من یار و همنشین باشد .

بحار الأنوار: ۷۵/۳۵۹/۷۵

حدیث۲۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا كانَ يَومُ القِيامَةِ نادى مُنادٍ :أينَ الظَّلَمَةُ وأعوانُهُم ؟ مَن لاقَ لَهُم دَواةً، أو رَبَطَ لَهُم كِيسا ، أو مَدَّ لَهُم مُدَّةَ قَلَم ،فَاحشُرُوهُم مَعَهُم .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : چون روز قیامت شود نـدا دهنـده ای نـدا دهد : «کجایند سـتمگران و یاران آنها؟ همان کسانی که دواتی برای آنان لیقه کرده ، یا سرِ کیسه ای را برای آنان بسـته ، یا قلمی برای آنان در مرکّب فرو برده اند . اینان را نیز با ستمگران محشور کنید» .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۲/۱۷.

حدیث۲۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الظُّلمُ نَدامَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستم کردن ، پشیمانی دارد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۲۲/۵۲.

حدیث۲۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُمهِلُ الظّالِمَ حتّى يقولَ :قـد أهمَلَنِي! ثُمّ يَأخُـذُهُ أخذَةً رابِيَةً، إنّ اللّه َ حَمِدَ نفسَهُ عِندَ هَلاكِ الظّالِمِينَ ، فقالَ : «فَقُطِعَ دَابِرُ القَوْمِ الّذينَ ظَلَمُوا وَالحَمْدُ للّه ِ رَبِّ العالَمِينَ»

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : خداوند به ستمگر چندان مهلت می دهد که می گوید : مرا وا گذاشته است، سپس او را به گرفتنی سخت فرو گرفت. خداوند پس از نابود کردن سـتمگران، خود را حمد و سـپاس گفته و فرموده است : «و دنباله گروهی که ستم می کردند قطع شد و خدا را سپاس که پروردگار جهانیان است» .

الأنعام : ۴۵ .

حدیث۲۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اشتَدَّ غَضَبُ اللّه ِ عَلى مَن ظَلَمَ مَن لا يَجِدُ ناصِرا غَيرَ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند بر آن که به کسی ستم می کند که یاوری جز خدا نمی یابد، سخت است .

کنز العمّال : ۷۶۰۵.

حدیث۲۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقُوا الظُّلمَ؛ فإنّهُ ظُلُماتٌ يَومَ القِيامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ظلم کردن بپرهیزید که آن ، ظلمتهای روز قیامت است .

الکافی : ۲/۳۳۲/۱۱.

حدیث۲۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّه لَيَأتِيَ العَبدُ يَومَ القِيامَةِ وقد سَرَّتهُ حَسَناتُهُ، فَيَجِيءُ الرجُلُ فيقولُ : يا ربِّ ظَلَمَني هَذا، فَيُؤخَذُ مِن حَسَناتِهِ فَيُجعَلُ في حَسَناتِ الذي سَألَهُ، فما يَزالُ كذلكَ حتّى ما يَبقى لَهُ حَسَنةٌ، فإذا جاءَ مَن يَسألُهُ نَظَرَ إلى سَيِّئاتِهِ فَجُعِلَت مَع سيّئاتِ الرَّجُلِ، فلا يَزالُ يُستَوفى مِنهُ حتّى يَدخُلَ النارَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت بنده خوشحال از حسنات خود وارد محشر می شود . مردی می آید و می گوید : پروردگارا ! این مرد به من ظلم کرده است . پس، از حسنات او برداشته و در حسنات آن مرد دادخواه گذاشته می شود . به همین ترتیب افرادی که در حق آنها ستم کرده است می آیند تا جایی که حتی یک حسنه برای او باقی نمی ماند . از آن پس اگر کسی بیاید و حق خود را از او بخواهد از گناهان آن مرد برداشته و به گناهان او افزوده می شود . بدین سان همچنان داد مردم از او گرفته می شود ، تا آن که به آتش درآید .

روضة الواعظين : ۵۱۲ .

حدیث۲۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم والظُّلمَ؛ فإنّهُ يُخرِبُ قُلوبَكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ستم کردن بپرهیزید ، که آن دلهای شما را ویران می کند .

کنز العمّال : ۷۶۳۹.

حدیث۲۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقليمُ الأظفارِ يَمنَعُ الداءَ الأعظَمَ، و يُدِرُّ الرِّزقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوتاه کردن ناخنها از درد بزرگ تر جلوگیری می کند و روزی را زیاد می گرداند .

الکافی : ۶/۴۹۰/۱

حدیث۲۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفّارَةُ الطِّيَرَةِ التَّوَكُّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کفّاره فال بد ، توکّل است .

الکافی : ۸/۱۹۸/۲۳۶ .

حدیث۲۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا طِيَرَةَ ولا شُؤمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نه فال بد درست است و نه شومی .

تفسیر نور الثقلین : ۴/۳۸۲/۳۵ .

حدیث۳۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أصدَقُ الطِّيَرَةِ الفَألُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : راست ترین فال ، فال خوب است .

کنز العمّال : ۲۸۵۸۴ .

از۳۰۰۱تا۳۲۰۰

حدیث۳۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ليسَ مِنّا مَن تَطَيَّرَ أو تُطُيِّرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که فال بد زند یا برایش فال بد زده شود (به فال بد دیگران نسبت به خود اعتقاد داشته باشد) .

الترغیب والترهیب : ۴/۳۳/۴ .

حدیث۳۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن خَرَجَ يُريدُ سَفَرا فَرَجَعَ مِن طَيرٍفقد كَفَرَ بما اُنزِلَ على محمّدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه برای سفر خانه اش را ترک کند و بر اثر فال بد زدن بازگردد ، به آنچه بر محمّد نازل شده کفر ورزیده است .

کنز العمّال : ۲۸۵۷۰

حدیث۳۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَدَّتهُ الطِّيَرَةُ عَن حاجَتِهِ فَقَد أشرَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که فال بد زدن او را از کارش باز دارد ، شرک ورزیده است .

کنز العمّال : ۲۸۵۶۶

حدیث۳۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّما امرأةٍ استَعطَرَتْ فَمَرَّت على قَومٍ لِيَجِدُوا مِن رِيحِها فهى زانِيَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر زنی که به خود عطر زند و از کنار عدّه ای [مرد] بگذرد ، تا بویش به مشام آنها رسد ، زناکار است .

سنن النسائی : ۸/۱۵۳ .

حدیث۳۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طِيبُ النِّساءِ ما ظَهَرَ لَونُهُ وخَفِيَ رِيحُهُ، وطِيبُ الرِّجالِ ما ظَهَرَ رِيحُهُ وخَفِيَ لَونُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عطرِ زنان، رنگش آشکار و بویش پنهان است و عطرِ مردان بویش آشکار و رنگش ناپیداست .

الکافی : ۶/۵۱۲/۱۷ .

حدیث۳۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الرِيحَ الطَّيِّبَةَ تَشُدُّ القَلبَ وتَزِيدُ فى الجِماعِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بویِ خوش ، قلب را تقویت می کند و بر نیروی جنسی می افزاید .

الکافی : ۶/۵۱۰/۳ .

حدیث۳۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَطَيَّبَ للّه ِ جاءَ يَومَ القِيامَةِ ورِيحُهُ أطيَبُ مِنَ المِسكِ، ومَن تَطَيَّبَ لِغَيرِ اللّه ِ جاءَ يَومَ القِيامَةِ ورِيحُهُ أنتَنُ مِن الجِيفَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه برای خدا ، خود را خوشبو کند، در روز قیامت بویش خوشتر از مشک است و هرکه برای جز خدا خوشبو کند ، در روز قیامت بویش گندتر از مردار است .

المصنّف لعبد الرزّاق : ۴/۳۱۹/۷۹۳۳ .

حدیث۳۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرضی سُلطانا بما یُسخِطُ اللّه َ خَرَجَ عن دِینِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با انجام کاری که خدای را ناخشنود می کند فرمانروایی را خشنود سازد ، از دین خداوند عز و جل خارج شده است .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۶۹/۳۱۸ .

حدیث۳۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّهُ لا یُدرَکُ ما عِندَ اللّه ِ إلّا بطاعَتِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به آنچه نزد خداست جز باطاعت از او ، نتوان رسید .

وسائل الشیعة : ۱۱/۱۸۴/۲ .

حدیث۳۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُقبَلُ صَلاةٌ بغَیرِ طَهورٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ نمازی بدون طهارت ، پذیرفته نیست .

کنز العمّال : ۲۶۰۰۶ .

حدیث۳۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ مایُحاسَبُ بِهِ العَبدُ طَهُورُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که بنده برای آن حسابرسی می شود ، طهارت است .

کنز العمّال : ۲۶۰۱۰

حدیث۳۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّهُورُ شَطرُ الإیمانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طهارت، جزء [نصف]ایمان است .

کنز العمّال : ۲۵۹۹۸

حدیث۳۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إیّاکَ والطَّمَعَ؛ فإنّهُ فَقرٌ حاضِرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از طمع بپرهیز که این خود فقری نقد است .

کنز العمّال : ۸۸۵۲ .

حدیث۳۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الصَّفاةَ الزُّلالَ الذی لا تَثبُتُ علَیهِ أقدامُ العُلَماءِ الطَّمَعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لغزشگاهی که پای علما روی آن قرار نمی گیرد ، طمع است .

تنبیه الخواطر : ۱/۴۹ .

حدیث۳۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطَّمَعُ یُذهِبُ الحِکمَةَ مِن قُلوبِ العُلَماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طمع ، حکمت را از دلهای دانشمندان می برد .

کنز العمّال : ۷۵۷۶ .

حدیث۳۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ یُبغِضُ أو یَلعَنُ کُلَ ذَوّاقٍ مِنَ الرِّجالِ، وکُلَّ ذَوّاقَةٍ مِن النِّساءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل مردان و زنانی را که همواره تغییر همسر می دهند دشمن دارد، یا آنها را لعنت می کند.

الکافی : ۶/۵۴/۱

حدیث۳۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أحَلَّ اللّه ُ شیئا أبغَضَ إلَیهِ مِن الطَّلاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند چیزی را که نزد اومنفورتر از طلاق باشد، حلال نکرده است.

کنز العمّال : ۲۷۸۷۱ .

حدیث۳۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَنَّبِ الدَّواءَ مَا احتَمَلَ بَدَنُکَ الدَّاءَ، فَإذا لَم یَحتَمِلِ الدّاءَ فَالدَّواءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا هنگامیکه بدنت درد را تحمّل می کند از دارو بپرهیز و آن گاه که درد را تحمّل نکرد ، پس دارو .

مكارم الأخلاق : ۲ / ۱۷۹ / ۲۴۶۴ .

حدیث۳۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِطَبيبٍ ـ : إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ الطَّبيبُ،ولكنَّكَ رجُلٌ رَفيقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به یک پزشک ـ فرمود : طبیب ، خداوند عز و جل است ، اما تو یاری مهربان هستی .

كنز العمّال : ۲۸۱۰۰ و ۲۸۰۷۳ .

حدیث۳۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَليمَةُ أوَّلُ يومٍ حَقٌّ، والثانى مَعروفٌ، وما زادَ رياءٌ وسُمعَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ولیمه دادن روز اوّل، حق است و روز دوم، احسان ؛ از دو روز که گذشت خودنمایی و شهرت طلبی است .

الكافی : ۵/۳۶۸/۴ .

حدیث۳۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيفُ يُلطَفُ لَيلَتَينِ، فإذا كانتِ اللَّيلةُ الثالثةُ فهُو مِن أهلِ البيتِ يَأكُلُ ما أدرَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمان تا دو شب پذیرایی می شود ؛ از شب سوم جزو اهل خانه به شمار می آید و هر چه رسید می خورد .

الكافی : ۶/۲۸۳/۱

حدیث۳۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضِّيافَةُ أوَّلُ يَومٍ والثانى والثالثُ، وما بعدَ ذلكَ فإنّها صَدَقةٌ تَصَدّق بها علَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمانی، یک روز و دو روز و سه روز است . بعد از آن هر چه به او دهی صدقه محسوب می شود .

الكافی : ۶/۲۸۳/۲

حدیث۳۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن يُحِبَّهُ اللّه ُ ورسولُهُ فَليَأكُلْ مَعَ ضَيفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دوست دارد که خدا و رسولش او را دوست داشته باشند ، با میهمانان خود غذا بخورد .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۶ .

حديث۳۰۲۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا دُعِيَ أحَدُكُم إلى طَعامٍ فلا يَستَتبِعَنَّ وَلَدَهُ؛فإنّهُ إن فَعَلَ ذلكَ كانَ حَراما ودَخَلَ عاصيا.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هرگاه يكى از شما به ميهمانى دعوت شد ، مبادا فرزندش را به دنبال خود ببرد كه اگر چنين كند ، كار حرامى كرده و با نافرمانى [خدا]وارد خانه ميزبان شده است .

المحاسن : ۲/۱۸۱/۱۵۱۵ .

حديث۳۰۲۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كَفى بِالمَرءِ إثما أن يَستَقِلَّ ما يُقَرِّبُ إلى إخوانِهِ، وكَفى بِالقَومِ إثما أن يَستَقِلُّوا ما يُقَرِّبُهُ إلَيهِم أخُوهُم .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : مرد [ميزبان] را همين گناه بس كه غذايى را كه پيش برادران خود مى گذارد كم شمارد، و ميهمانان را همين گناه بس كه آنچه را برادرشان در برابرشان مى گذارد كم شمارند .

المحاسن : ۲/۱۸۶/۱۵۳۳ .

حديث۳۰۲۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا يَتَكَلَّفَنَّ أحَدٌ لِضَيفِهِ ما لا يَقدِرُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هرگز هيچ كس نبايد بيش از توانش خود را براى ميهمان به مشقّت اندازد .

كنز العمّال : ۲۵۸۷۶ .

حديث۳۰۲۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ـ لأبي ذَرٍّ وهُو يَعِظُهُ ـ : لا تَأكُل طَعامَ الفاسِقِينَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ در اندرز به ابوذر ـ فرمود : از غذاى فاسقان تناول مكن .

بحار الأنوار: ۷۷/۸۴/۳.

حديث۳۰۲۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مِنَ الجَفاءِ ... أن يُدعَى الرَّجُلُ إلى طَعامٍ فلا يُجِيبَ أو يُجِيبَ فلا يَأكُلَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از ادب به دور است ... كه مردى به ميهمانى دعوت شود و نپذيرد يا بپذيرد و از غذاى آن نخورد .

قرب الإسناد:۱۶۰/۵۸۳.

حدیث۳۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أضِفْ بِطَعامِکَ مَن تُحِبُّ فی اللّه .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی را که به خاطر خدا دوستش داری ، به غذای خود میهمان کن .
کنز العمّال : ۲۵۸۸۱ .

حدیث۳۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یُکرَهُ إجابَةُ مَن یَشهَدُ وَلِیمَتَهُ الأغنیاءُ دُونَ الفُقَراءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پذیرفتن دعوت کسی که ثروتمندان در ولیمه او هستند و فقیران حضور ندارند کراهت دارد .
الدعوات : ۱۴۱/۳۵۸ .

حدیث۳۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أُوصِی الشاهِدَ مِن اُمَّتی والغائبَ أن یُجِیبَ دَعوَةَ المُسلِمِ ـ ولَو علی خَمسَةِ أمیالٍ ـ ؛ فإنّ ذلکَ مِن الدِّینِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به حاضران و غایبان امّت خود سفارش می کنم که دعوت مسلمان را ـ گرچه از فاصله پنج میل ـ بپذیرند ؛ زیرا این کار جزو دین است .
المحاسن : ۲/۱۸۰/۱۵۱۰ .

حدیث۳۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الرِّزقُ أسرَعُ إلی مَن یُطعِمُ الطَّعامَ مِن السِّکِّینِ فی السَّنامِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که اطعام می کند ، روزی به او سریعتر از سرعت فرورفتن کارد در کوهان شتر ، می رسد .
المحاسن : ۲/۱۴۷/۱۳۸۸ .

حدیث۳۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
کُلُّ بیتٍ لا یَدخُلُ فیهِ الضَّیفُ لا تَدخُلُهُ المَلائکةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به هر خانه ای که مهمان به آن وارد نشود، فرشتگان وارد نمی شوند.
جامع الأخبار : ۳۷۸/۱۰۵۸ .

حدیث۳۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ يُؤمِنُ بِاللّه ِ واليَومِ الآخِرِ فَلْيُكرِمْ ضَيفَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هركه به خدا و روز واپسین ایمان دارد ، باید میهمانش را گرامی دارد .

جامع الأخبار : ۳۷۷/۱۰۵۳ .

حدیث۳۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الضَّيفُ يَنزِلُ بِرزقِهِ، ويَرتَحِلُ بذُنوبِ أهلِ البيتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میهمان ، روزی خود را می آوردو گناهان اهل خانه را می برد .

بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۱/۱۴ .

حدیث۳۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَى اليَدِ ما أخَذَت حتّى تُؤَدِّيَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست، هر چه می ستاند ، ضامن است تا آن را برگرداند .

مستدرك الوسائل : ۱۷/۸۸/۲۰۸۱۹ .

حدیث۳۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما يَنصُرُ اللّهُ هذهِ الاُمَّةَ بضَعيفِها، بِدَعوَتِهِم وصَلاتِهِم وإخلاصِهِم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در حقیقت خداوند این امّت را به واسطه دعا و نماز و اخلاص ضعیفان آن ، یاری می کند .

الدرّ المنثور : ۲/۷۲۴ .

حدیث۳۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغُونِي في الضُّعَفاءِ، فإنّما تُرزَقُونَ وتُنصَرُونَ بضُعَفائكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرا در میان ضعیفان بجویید ؛ زیرا که شما به واسطه مردمان ضعیف است که روزی می خورید و یاری می شوید .

كنز العمّال : ۶۰۱۹ .

حدیث۳۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا اُخبِرُكُم بِشَرِّ عِبادِ اللّه ِ ؟ الفَظُّ المُتَكَبِّرُ، ألا اُخبِرُكم بخَيرِ عِبادِ اللّه ِ ؟ الضَّعيفُ المُستَضعَفُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا شما را از بدترین بندگان خدا آگاه نسازم؟ درشتخوی متکبر ؛ آیا شما را از بهترین بندگان خدا آگاه نسازم؟ ناتوان مستضعف .

کنز العمّال : ۵۹۴۴

حدیث۳۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لو تَعلَمُونَ ما أعلَمُ لَضَحِكتُم قليلاً وَلَبَكَيتُم كثيرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آنچه را من می دانم شما نیز می دانستید ، قطعا کم می خندیدید و بسیار می گریستید .

الأمالی للصدوق : ۲۸۹/۳۲۲ ، نور الثقلین : ۲/۲۴۹/۲۶۱ .

حدیث۳۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكَ وكَثرَةَ الضِّحكِ؛ فإنّهُ يُميتُ القَلبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از خنده زیاد ، که آن دل را می میراند .

معانی الأخبار : ۳۳۵/۱ .

حدیث۳۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّومُ فی الشِّتاءِ الغَنيمَةُ البارِدَةُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه زمستان ، غنیمت بادآورده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/ ۳۵۶/۵۷۶۲ .

حدیث۳۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يقولُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ مَن لَم تَصُمْ جَوارِحُهُ عن مَحارِمِی فلا حاجَةَ لی فی أن يَدَعَ طَعامَهُ وشَرابَهُ مِن أجلِی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: کسی که جوارح و اندامهای خود را از حرامهای من نگاه ندارد ، من نیازی به این ندارم که به خاطر من از خوردن و آشامیدن خودداری ورزد .

الفردوس : ۵/۲۴۲/۸۰۷۵ .

حدیث۳۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صامَ ثلاثَةَ أيّامٍ مِن كُلِّ شَهرٍ كانَ كَمَن صامَ الدَّهرَ كلّه؛ لأنَّ اللّه َعَزَّوجلَّ يقولُ : «مَنْ جاءَ بالحَسَنَةِ فلَهُ عَشْرُ أمْثالِها»

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هرکس در هر مـاه، سه روز روزه بگیرد ، ماننـد کسـی است که همه عمر روزه گرفته باشـد ؛ زیرا

خداوند عز و جل می فرماید : «هر که یک کار نیک کند ده برابر آن برایش منظور شود» .
الأنعام : ۱۶۰ .

حدیث۳۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن صامَ یَوما تَطَوُّعا فلو اُعطِیَمِل ءَ الأرضِ ذَهَبا ماوَفّی أجرَهُ دُونَ یَومِ الحِسابِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس یک روز داوطلبانه روزه بگیرد ، اگر به اندازه زمین، طلا به او داده شود، اجر خود را کامل دریافت نکرده است تا آن که روز حساب [و قیامت] اجر کاملش را دریافت کند .
معانی الأخبار: ۴۰۹/۹۱.

حدیث۳۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن صامَ یَوما تَطَوُّعا ابتِغاءَ ثَوابِ اللّهِ وَجَبَت لَهُ المَغفِرَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که یک روز برای ثواب خدا داوطلبانه روزه بگیرد ، آمرزش او واجب شود .
الأمالی للصدوق : ۶۴۵/۸۷۴ .

حدیث۳۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الصَّومُ جُنَّةٌ مِن النارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه ، سپری در برابر آتش است .
الکافی : ۴/۶۲/۱ .

حدیث۳۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِن صائمٍ یَحضُرُ قَوما یَطعَمُونَ إلّا سَبَّحَت أعضاؤهُ، وکانَت صَلاةُ الملائکةِ علَیهِ، وکانَت صَلاتُهُم استِغفارا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ روزه داری نیست که بر عده ای در حال غذا خوردن وارد شود ، مگر این که اندامهایش تسبیح گویند و فرشتگان بر او درود فرستند و درود فرشتگان، آمرزش خواهی است .
ثواب الأعمال : ۷۷/۱ .

حدیث۳۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
صُومُوا تَصِحُّوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزه بگیرید تا سالم مانید .

الدعوات : ۷۶/۱۷۹ .

حدیث۳۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصائمُ فی عِبادَةِ اللّهِ وإن کانَ نائماعلی فِراشِهِ، ما لَم یَغتَبْ مُسلِما .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : روزه دار گرچه در بستر خویش خفته باشد ، تا زمانی که غیبت مسلمانی را نکند ، در حال عبادت خداست .

ثواب الأعمال : ۷۵/۱ .

حدیث۳۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکُلِّ شَیءٍ زکاةٌ وزکاةُ الأبدانِ الصِّیامُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی زکاتی دارد و زکات بدنها، روزه است .

فضائل الأشهر الثلاثة : ۷۵/۵۷ .

حدیث۳۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَیکُم بِالصَّومِ؛ فإنّهُ مَحسَمَةٌ للعُرُوقِ ومَذهَبَةٌ للأشَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد روزه گرفتن که آن رگها را می بُرد [شهوت را کم می کند] و سرمستی را می بَرد .

کنز العمّال : ۲۳۶۱۰ .

حدیث۳۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی وصیَّتِهِ لأبی ذَرٍّ ـ : یا أبا ذَرٍّ ، اخفِضْ صَوتَکَ عِند الجَنائزِ، وعِندَ القِتالِ ، وعِندَ القرآنِ.

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله ـ در سفارش به ابوذر ـ فرمود : ای ابوذر! کنار جنازه ها و هنگام جنگ و وقتی قرآن خوانده می شود ، صدایت را پایین بیاور .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۲ .

حدیث۳۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّهَ یُحِبُّ الصَّوتَ الخَفیضَ، ویُبغِضُ الصَّوتَ الرَّفیعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند صدای آهسته را دوست دارد و صدای بلند را دشمن می دارد .

منیة المرید : ۲۱۳ .

حدیث۳۰۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَظُمَت عِندَهُ مُصیبَةٌ فَلیَذکُرمُصیبَتَهُ بی؛ فإنّها سَتَهُونُ علَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که برایش مصیبتی بزرگ پیش آید ، مصیبت در گذشت مرا یاد کند ؛ در این صورت مصیبتش بر وی آسان خواهد شد .

بحار الأنوار:۸۲/۸۴/۲۶.

حدیث۳۰۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن زَهِدَ فی الدنیا هانَت علَیهِ المُصیباتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از دنیا دل برکند ، مصیبتها بر او آسان گردد .

کنز الفوائد : ۲/۱۶۳ .

حدیث۳۰۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن کُنُوزِ البِرِّ : کِتمانُ المَصائب والأمراضِ والصَّدَقةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پوشیده داشتن مصیبتها و بیماریها و صدقه ، از گنجهای نیکی است .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۰۳/۵۰ .

حدیث۳۰۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النِّیاحَةُ عملُ الجاهِلیَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیون کردن ، کار جاهلیت است .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۰۳/۵۰ .

حدیث۳۰۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَیکَ بطُولِ الصَّمتِ فإنّهُ مَطرَدَةٌ لِلشَّیطانِ، وعَونٌ لکَ علی أمرِ دِینِکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد به خاموشی بسیارکه آن موجب طرد شیطان است و در کار دینَت یاور تو .

بحار الأنوار : ۷۱/۲۷۹/۱۹ .

حدیث۳۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لأبی ذَرٍّ وهو یَعِظُهُ ـ : أربَعٌ لا یُصِیبُهُنَّ إلّا مؤمنٌ : الصَّمتُ وهُو أوَّلُ العِبادَةِ... .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در اندرز به ابوذر ـ فرمود : چهار چیز است که جز مؤمن به آنها دست نمی یابد : خاموشی که گام نخست عبادت است ... .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۷۷/۲۶۶۱ .

حدیث۳۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سُئلَ عن کَیفِیَّةِ الصَّلاةِ علَیهِ ـ : قُولُوا : اللّهُمَّ صَلِّ علی محمّدٍ وعلی آلِ محمَّدٍ، کما صَلَّیتَ علی إبراهیمَ وعلی آلِ إبراهیمَ إنّکَ حَمیدٌ مَجِیدٌ، وبارِکْ علی محمدٍ وعلی آلِ محمّدٍ، کَما بارَکتَ علی إبراهیمَ وعلی آلِ إبراهیمَ إنّکَ حَمیدٌ مَجیدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به پرسش از نحوه درود فرستادن بر ایشان ـ فرمود : بگویید : بار خدایا! بر محمّد و آل محمّد درود فرست ، همچنان که بر ابراهیم و آل ابراهیم درود فرستادی که تو ستوده و بزرگواری و به محمّد و آل محمّد برکت ده ، همچنان که به ابراهیم و آل ابراهیم برکت ارزانی داشتی که تو ستوده وبزرگواری.

کنز العمّال : ۳۹۹۳ .

حدیث۳۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبخَلَ الناسِ مَن ذُکِرتُ عِندَهُ ولَم یُصَلِّ عَلَیَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم ، کسی است که نام من نزد او برده شود و بر من درودنفرستد .

کنز العمّال : ۲۱۴۴

حدیث۳۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلاةُ عَلَیَّ نورٌ علی الصِّراطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درود فرستادن بر من ، نوری است بر روی صراط .

کنز العمّال : ۲۱۴۹

حدیث۳۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صَلّی عَلَیَّ فی کتابٍ لَم تَزَلِ الملائکَةُ تَستَغفِرُ لَهُ مادامَ اسمِی فی ذلکَ الکتابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در نوشته ای بر من درود فرستد ، تا زمانی که نام من در آن نوشته موجود باشد ، فرشتگان پیوسته برای او آمرزش طلبند .

کنز العمّال : ۲۲۴۳

حدیث۳۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَیثُما کُنتُم فَصَلُّوا عَلَیَّ ،فإنَّ صلاتَکُم تَبلُغُنی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر جا که باشید بر من درود فرستید ؛ زیرا درود شما به من می رسد .

کنز العمّال : ۲۱۴۷

حدیث۳۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أتَی الجُمُعَةَ إیمانا واحتِساباااستَأنَفَ العَمَلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از روی ایمان و به حساب خدا در نماز جمعه شرکت کند ، اعمالش را از نو آغازیده است [خداوند به پاداش آن گناهان گذشته اش را بیامرزد و نامه عمل جدیدی برایش باز کند] .

کتاب من لا یحضره الفقیه: ۱/۴۲۷/۱۲۶۰ .

حدیث۳۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَرَکَ ثلاثَ جُمَعٍ تَهاوُنا بهاطَبَعَ اللّه ُ علی قَلبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که سه نماز جمعه را ، از روی اهمیت ندادن به آن ، ترک کند خداوند بر دل او مهر زند .

وسائل الشیعة : ۵/۶/۲۵ .

حدیث۳۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجُمُعَةُ حَجُّ المَساکِینِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز جمعه ، حجّ مستمندان است .

الدعوات : ۳۷/۹۱ .

حدیث۳۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن عَبدٍ یُحَدِّثُ نفسَهُ بقیامِ ساعَةٍ مِنَ اللَّیلِ فَیَنامُ عنها إلّا کانَ نَومُهُ صَدَقَةً تَصَدَّقَ اللّه ُ بها علَیهِ وکُتِبَ لَهُ أجرُ مانَوی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای نیست که قصد کند پاسی از شب را برای نماز برخیزد اما خواب بماند ، جز این که خوابش صدقه ای باشد که خداوند آن را از طرف او بدهد و ثواب نیّتی که کرده است ، برایش منظور گردد .

کنز العمّال : ۲۱۴۷۵ .

حدیث۳۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيكُم بقيامِ اللَّيلِ ؛ فإنّهُ دَأْبُ الصالِحِينَ قَبلَكُم، وإنَّ قيامَ اللَّيلِ قُربَةٌ إلى اللّهِ ، ومَنهاةٌ عنِ الإثمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد شب زنده داری که آن شیوه صالحانِ پیش از شماست . شب زنده داری مایه تقرّب به خدا و باز داشتن از گناه است .

كنز العمّال : ۲۱۴۲۸ .

حدیث۳۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العَبدَ إذا تَخَلّى بِسَيِّدِهِ فی جَوفِ اللَّيلِ المُظلِمِ وناجاهُ، أثبَتَ اللّهُ النورَ فی قَلبِهِ ... ثُمّ يقولُ جَلَّ جلالُهُ لِملائكَتِهِ : يا ملائكَتی ، اُنظُرُوا إلى عَبدِی ، فقد تَخَلّى بی فی جَوفِ اللَّيلِ المُظلِمِ والبطّالونَ لاهُونَ، والغافِلونَ نِيامٌ ، اشهَدُوا أنّی قد غَفَرتُ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بنده در دل شب تار با سروَر خود خلوت کند و با او به راز و نیاز پردازد ، خداوند دلش را نورانی گرداند ... سپس به فرشتگانش گوید : «ای فرشتگان من! به بنده ام بنگرید که در دل شب تار که هرزه درایان به لهو سرگرمند و غافلان خفته اند ، با من خلوت کرده است . گواه باشید که من او را آمرزیدم» .

الأمالی للصدوق : ۳۵۴/۴۳۲ .

حدیث۳۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّهُ رَجلاً قامَ مِنَ الليلِ فَصلّى وأيقَظَ امرَأتَهُ فَصَلَّت، فإن أبَت نَضَحَ فی وَجهِها الماءَ . رَحِمَ اللّهُ امرأةً قامَت مِنَ اللَّيلِ فَصَلَّت وأيقَظَت زَوجَها، فإن أبى نَضَحَت فی وَجهِهِ الماءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر آن مردی باد که نیمه های شب برخیزد و نماز بخواند و همسرش را برای نماز خواندن بیدار کند و اگر بیدار نشد آب به صورتش بپاشد . رحمت خدا بر آن زنی باد که نیمه های شب از خواب برخیزد و نماز بخواند و شوهرش را برای نماز بیدار کند و اگر امتناع کرد به صورتش آب پاشد .

سنن أبی داوود : ۲/۷۰/۱۴۵۰ .

حدیث۳۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما زالَ جَبرَئيلُ يُوصِينی بقيامِ اللَّيلِ حَتّى ظَنَنتُ أنَّ خِيارَ اُمَّتی لَن يَنامُوا مِنَ اللَّيلِ إلّا قليلاً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل پیوسته مرا به شب زنده داری سفارش می کرد ، چندان که گمان کردم نیکان امّت من جز اندکی از شب را هرگز نخواهند خفت .

كنز العمّال : ۲۱۴۲۵ .

حدیث۳۰۷۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن صَلَّى الخَمسَ فى جَماعَةٍ فَظُنُّوا بِهِ خَيرا .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه نمازهاى پنج گانه را با جماعت بخواند ، به او گمان نيك بريد .

الكافى : ۳/۳۷۱/۳ .

حديث۳۰۷۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ـ فى اُناسٍ أبطَؤوا عن الصَّلاةِ فى المَسجِدِ ـ : لَيُوشِكُ قَومٌ يَدَعُونَ الصَّلاةَ فى المَسجِدِ أن نَأمُرَ بحَطَبٍ فَيُوضَعَ على أبوابِهِم ، فَتُوقَدَ علَيهِم نارٌ فَتُحرَقَ علَيهِم بُيوتُهُم .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ درباره عدّه اى از مسلمانان كه براى نماز به مسجد نمى آمدند ـ : عدّه اى نماز در مسجد را ترك گفته اند ، چيزى نمانده كه دستور دهيم هيزم بياورند و بر در خانه هاى آنها بگذارند و بر آنها آتشى افروزند وخانه هايشان را بر سرشان بسوزانند .

وسائل الشيعة : ۳ / ۴۷۸ / ۲ .

حديث۳۰۷۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مابينَ المسلمِ وبينَ الكافِرِ إلّاأن يَترُكَ الصَّلاةَ الفَريضَةَ مُتَعَمِّدا، أو يَتهاوَنَ بها فلا يُصَلِّيَها.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : ميان مسلمان و كافر فاصله اى جز اين نيست كه نماز واجب را عمداً ترک كند يا آن را سبک شمارد و نخواند .

ثواب الأعمال : ۲۷۵/۱ .

حديث۳۰۷۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حَسبُ الرَّجُلِ مِن دِينِهِ، كَثرَةُ مُحافَظَتِهِ على إقامَةِ الصَّلَواتِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : در دیندارى مرد همين بس، كه بر گزاردن نمازها بسيار مواظبت كند.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حديث۳۰۷۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا صلاةَ لِمَن لا يُتِمُّ رُكوعَها وسُجودَها .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : كسى كه ركوع و سجود نماز را كامل به جا نياورد ، نمازش نماز نيست .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۸/۲۶

حدیث۳۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن عَرَفَ مَن علی يَمينِهِ وشِمالِهِ مُتَعمِّدا فی الصَّلاةِ فلا صلاةَ لَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در نماز کاری کند که بداند در طرف راست و چپ او کیست ، نمازش درست نیست .
بحار الأنوار : ۸۴/۲۴۹/۴۱ .

حدیث۳۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
رَكعَتانِ خَفيفَتانِ فی (ال)ـتَفَكُّرِ خَيرٌ مِن قِيامِ لَيلَةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو رکعت نماز سبک اما همراه تفکر ، بهتر است از شبی را تا به صبح نمازگزاردن .
ثواب الأعمال : ۶۸/۱ .

حدیث۳۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ العَبدَ لَيُصَلِّی الصَّلاةَ لا يُكتَبُ لَهُ سُـدسُها ولاعُشرُها، وإنّما يُكتَبُ لِلعَبدِ مِن صَلاتِهِ ما عَقَلَ مِنها .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [گاه] بنده نماز می خواند، اما یک ششم و یک دهم آن هم برایش نوشته نمی شود ؛ تنها آن مقدار از نماز بنده به حساب می آید که با شناخت و توجّه همراه باشد .
بحار الأنوار : ۸۴/۲۴۹/۴۱ .

حدیث۳۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا يَقبَلُ اللّه ُ صلاةَ عَبدٍ لا يَحضُرُ
قَلبُهُ مَع بَدَنِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند نماز بنده ای را که دلش
در کنار بدنش حضور ندارد ، نمی پذیرد .
المحاسن : ۱/۴۰۶/۹۲۱ .

حدیث۳۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ مَن شَرِبَ الخَمرَ لَم تُحسَبْ صلاتُهُ أربَعينَ صَباحا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شراب بخورد ، تا چهل صباح نمازش به حساب آورده نمی شود .
علل الشرائع : ۳۴۵/۱ .

حدیث۳۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اغتابَ مُسلما أو مُسلِمَةً لَم يَقبَلِ اللّه ُ تعالى صلاتَهُ ولا صِيامَهُ أربَعينَ يَوما ولَيلةً، إلّا أن يَغفِرَ لَهُ صاحِبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از مردی مسلمان یا زنی مسلمان غیبت کند ، خداوند متعال تا چهل شبانه روز، نه نماز او را می پذیرد و نه روزه اش را ، مگر این که غیبت شونده او را ببخشد .

جامع الأخبار : ۴۱۲/۱۱۴۱ .

حدیث۳۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَى اللّه ُ إلَيَّ أن يا أخا المُرسَلينَ،يا أخا المُنذِرينَ ، أنذِرْ قَومَكَ لا يَدخُلوا بَيتا مِن بُيُوتِي ولأحَدٍ مِن عِبادِي عندَ أحَدِهِم مَظلِمَةٌ؛ فإنّي ألعَنُهُ ما دامَ قائما يُصَلّي بينَ يَدَيَّ حتّى يَرُدَّ تلكَ المَظلِمَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به من وحی فرمود که :ای از تبار رسولان ، ای از تبار بیم دهندگان! به مردم خود هشدار ده که تا وقتی نسبت به یکی از بندگان من به گردن خود مظلمه و حقّی دارند وارد هیچ یک از خانه های من نشوند ؛ زیرا تا زمانی که در پیشگاه من به نماز ایستاده اند ، آنان را لعنت می کنم مگر این که آن مظلمه را ردّ کنند .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۵۷/۵۵ .

حدیث۳۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو صَلَّيتُم حتّى تَكونُوا كالأوتارِ، وصُمتُم حتّى تَكُونُوا كالحَنايا، لَم يَقبَلِ اللّه ُ مِنكُم إلّا بِوَرَعٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر چندان نماز بخوانید که چون چلّه کمان شوید ، و چندان روزه بگیرید که مانند کمان درآیید ، خداوند از شما نپذیرد مگر آن چه با پارسایی همراه باشد .

بحار الأنوار : ۸۴/ ۲۵۸/۵۶

حدیث۳۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سُئلَ عنِ الخُشوعِ ـ : التَّواضُعُ في الصَّلاةِ، وأن يُقبِلَ العَبدُ بقَلبِهِ كُلِّهِ على رَبِّهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به این پرسش که خشوع چیست ؟ ـ فرمود : فروتنی در نماز و این که بنده با تمام دلش به پروردگار خود رو کند .

دعائم الإسلام : ۱/۱۵۸ .

حدیث۳۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا صَلاةَ لِمَن لا یَتَخَشَّعُ فی صلاتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در نماز خود خشوع ندارد نمازش نماز نیست .

الفردوس : ۵/۱۹۵/۷۹۳۵ .

حدیث۳۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما دُمتَ فی الصَّلاةِ فإنَّکَ تَقرَعُ بابَ المَلِکِ الجَبّارِ، ومَن یُکثِرْ قَرعَ بابِ المَلِکِ یُفتَحْ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که در نماز هستی دَرِ خانه پادشاهی مقتدر را می کوبی و هر که دَرِ خانه پادشاه را بسیار بکوبد ، سرانجام آن در به رویش باز می شود .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۶/۲۶۶۱ .

حدیث۳۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ عَمودَ الدِّینِ الصَّلاةُ، وهِی أوَّلُ ما یُنظَرُ فیهِ مِن عَمَلِ ابنِ آدَمَ، فإن صَحَّت نُظِرَ فی عَمَلِهِ، وإن لَم تَصِحَّ لَم یُنظَرْ فی بَقِیَّةِ عَمَلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ستون دین نماز است و نماز ، نخستین عمل فرزند آدم است که به آن رسیدگی می شود ؛ اگر درست بود به دیگر اعمالش رسیدگی می شود و اگر درست نبود سایر اعمالش هم رسیدگی نمی شود .

بحار الأنوار : ۸۲/۲۲۷/۵۴ .

حدیث۳۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لم تَنهَهُ صلاتُهُ عنِ الفَحشاءِ والمُنکَرِ لَم یَزدَدْ مِنَ اللّه ِ إلّا بُعدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نمازش او را از کار زشت و ناپسند باز ندارد ، جز بر دوری او از خدا افزوده نشود .

کنز العمّال : ۲۰۰۸۳ .

حدیث۳۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّلاةُ قُربانُ کُلِّ تَقِیٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نماز ، مایه تقرّب هر انسان پرهیزگار است .

الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث۳۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَعَلَ اللّه ُ جَلَّ ثناؤهُ قُرَّةَ عَینی فیالصَّلاةِ، وحَبَّبَ إلَیَّ الصَّلاةَ کما حَبَّبَ إلی الجائعِ الطَّعامَ، وإلی الظَّمآنِ الماءَ، وإنَّ الجائعَ إذا أکَلَ

شَبِعَ، وإنَّ الظَمآنَ إذا شَرِبَ رَوِیَ، وأنا لا أشبَعُ مِن الصَّلاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند، جلّ ثناؤه، نور دیده مرا در نماز قرار داد و نماز را محبوب من گردانید ، همچنان که غذا را محبوب گرسنه و آب را محبوب تشنه . [با این تفاوت که] گرسنه هرگاه غذا بخورد سیر می شود و تشنه هرگاه آب بنوشد سیراب می شود ، اما من از نماز سیر نمی شوم .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۶/۲۶۶۱ .

حدیث۳۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکُلِّ شَیءٍ وَجهٌ، ووَجهُ دِینِکُمُ الصَّلاةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرچیزی چهره ای دارد و چهره دین شما نماز است .

دعائم الإسلام : ۱/۱۳۳ .

حدیث۳۰۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا اُخبِرُکم بِأفضلَ مِن دَرَجِهِ الصِّیامِ والصَّلاةِ والصَّدَقهِ ؟ إصلاحُ ذاتِ البَینِ؛ فإنّ فسادَ ذاتِ البَینِ هِی الحالِقهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید ! آیا شما را به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات) آگاه نکنم؟ آن چیز اصلاح میان مردم است ؛ زیرا اختلاف و خصومت میان مردم مُهلک و دین برانداز است .

کنز العمّال : ۵۴۸۰ .

حدیث۳۰۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی لَستُ اُصافِحُ النِّساءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من با زنان دست نمی دهم .

کنز العمّال : ۴۷۵ .

حدیث۳۰۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصافَحُوا؛ فإنَّ التَّصافُحَ یُذهِبُ السَّخیمَهَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بایکدیگر دست دهید ؛ زیرا دست دادن کینه و کدورت را از بین می برد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۵۸/۱۴۹

حدیث۳۰۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصافَحُوا؛ فإنّهُ يَذهَبُ بِالغِلِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با یکدیگر دست دهید که این کار کینه را می برد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲ .

حدیث۳۰۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا التَقَيتُمْ فَتَلاقَوا بِالتَّسليمِ والتَّصافُحِ ، وإذا تَفَرَّقتُم فَتَفَرَّقُوا بِالاستِغفارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه با هم روبه رو شدید با سلام گفتن ودست دادن روبه رو شوید وچون از یکدیگر جدا شدید ، با آمرزش خواهی [برای یکدیگر]جدا شوید .

الکافی : ۲/۱۸۱/۱۱ .

حدیث۳۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَرامَةُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازیگوشی (شیطنت) بچّه در دوران کودکیش ، موجب افزایش عقل او در بزرگسالی اش می باشد .

العُرام: الشدّة والقوّة والشراسة (النهاية: ۳/۲۲۳) .

حدیث۳۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أسبِغِ الوُضُوءَ، تَمُرَّ علی الصِّراطِ مَرَّ السَّحابِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو را کامل بگیر تا از صراط همچون ابر بگذری .

بحار الأنوار : ۷۶/۴/۸

حدیث۳۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصِّراطُ أدَقُّ مِن الشَّعرَةِ وأحَدُّ مِنَ السَّيفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صراط ، باریک تر از مو و تیزتر از شمشیر است .

بحار الأنوار : ۸/ ۶۵/۲ .

حدیث۳۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أثبَتُكُم قَدَما علی الصِّراطِ أشَدُّكُم حُبّا لِأهلِ بَيتی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایدارترین شما بر صراط ، کسی است که محبّتش به اهل بیت من بیشتر باشد .

فضائل الشيعة : ۴۸/۳ .

حدیث۳۱۰۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

تَصَدَّقُوا مِن غَيرِ مَخِيلَةٍ؛ فإنَّ المَخِيلَةَ تُبطِلُ الأجرَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بى چشمداشت، صدقه بدهيد؛ زيرا كه چشمداشت اجر را از بين مى برد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث۳۱۰۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ليسَ المِسكينُ بالطَّوّافِ، ولابِالذى تَرُدُّهُ التَّمرَةُ والتَّمرَتانِ، واللُّقمَةُ واللُّقمَتانِ، ولكنَّ المِسكينَ المُتَعَفِّفُ الذى لا يَسألُ الناسَ شيئا ولا يُفطَنُ لَهُ فيُتَصَدَّقُ علَيهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : مسكين، نه آن گداى دوره گرد است و نه آن كسى كه يكى دو دانه خرما و يكى دو لقمه نان مى گيرد و مى رود ، بلكه مسكين آن نادارى است كه مناعت و عزت نفس دارد ، به طورى كه دست سؤال سوى مردم دراز نمى كند و كسى به تهيدستى او پى نمى برد تا به وى صدقه دهد .

كنز العمّال : ۱۶۵۵۲ .

حدیث۳۱۰۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المُعتَدى فى الصَّدقةِ كَمانِعِها .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : كسى كه در صدقه دادن از حد بگذراند ، مانند كسى است كه صدقه ندهد .

كنز العمّال : ۱۶۲۴۶ .

حدیث۳۱۰۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أفضَلُ الصَّدَقةِ فى رَمَضانَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : برترين صدقه ، صدقه اى است كه در ماه رمضان داده شود .

كنز العمّال : ۱۶۲۴۹ .

حدیث۳۱۰۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أفضَلُ الصَّدَقةِ ظِلُّ فُسطاطٍ فى سَبيلِ اللّه عَزَّوجلَّ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترين صدقه ، سايه خيمه اى است كه در جهاد براى خدا بر پا مى شود .

کنز العمّال : ۱۶۳۶۲

حدیث۳۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سُئلَ عن أفضَلِ الصَّدَقةِ ـ : على ذِی الرَّحِمِ الكاشِحِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به پرسش از برترین صدقه ـ فرمود : صدقه ای که به خویشاوند کینه ورز داده شود .

ثواب الأعمال : ۱۷۱/۱۸ .

حدیث۳۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أفضَلَ الصَّدَقةِ صَدَقةُ اللِّسانِ، تَحقُنُ بِهِ الدِّماءَ، وتَدفَعُ بِهِ الكَريهَةَ، وتَجُرُّ المَنفَعةَ إلى أخيكَ المُسلِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا برترین صدقه ، صدقه زبان است که با آن از ریختن خونها جلوگیری کنی و پیشامد ناخوشایند را دفع کنی و به برادر مسلمانت سودی برسانی.

قصص الأنبياء : ۱۸۸/۲۳۵ .

حدیث۳۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الصَّدَقةِ أن يَتَعَلَّمَ المَرءُ المُسلمُ عِلما ثُمّ يُعَلِّمَهُ أخاهُ المُسلِمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه این است که شخص مسلمان علمی بیاموزد و سپس آن را به برادر مسلمان خود یاد دهد .

کنز العمّال : ۱۶۳۵۷ .

حدیث۳۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الصَّدَقةِ سِرٌّ إلى فَقيرٍ وجُهدٌمِن مُقِلٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین صدقه ، صدقه نهانی دادن به فقیر است و ایثار تنگدست .

کنز العمّال : ۱۶۲۵۰ .

حدیث۳۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ الناسِ رَجُلٌ يُعطِي جُهدَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین مردم کسی است که هر چه در توان دارد عطا می کند .

کنز العمّال : ۱۶۰۸۴

حدیث۳۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لَمّا سُئلَ عن أفضَلِ الصَّدَقةِ ـ : أن تَصدَّقَ وأنتَ صَحيحٌ شَحيحٌ، تَأمُلُ البَقاءَ وتَخافُ الفَقرَ، ولا تُمَهِّلْ حتّى إذا بَلَغَتِ الحُلقومَ قُلتَ : لِفُلانٍ كذا ولفُلانٍ كذا، ألَا وقَد كانَ
لِفُلانٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال از برترین صدقه ـ فرمود : این که وقتی سالم وتنگ چشم هستی، [یعنی]به زندگی امیدواری و می ترسی به فقر دچار شوی ، صدقه بدهی و نگذاری تا وقتی که جانت به لب رسید (در آستانه مرگ قرار گرفتی) بگویی : این قدر، مال فلان باشد و آن قدر، مال بهمان . چون در آن
هنگام [خواهی نخواهی] مال دیگری خواهد بود .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۷۸/۱۳ .

حدیث۳۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَركُ الشَّرِّ صَدَقةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودداری از بدی ، صدقه است .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۰/۱۶۸ .

حدیث۳۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أمسِكْ لِسانَكَ؛ فإنّها صَدَقةٌ تَصَدَّقُ بها على نَفسِكَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبانت را نگهدار ؛ زیرا این کار صدقه ای است که برای خودت می دهی .
الكافي : ۲/۱۱۴/۷ .

حدیث۳۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ مَعروفٍ صَدَقةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کار نیکی ، صدقه است .
الخصال : ۱۳۴/۱۴۵ .

حدیث۳۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أكثِرُوا مِنَ الصَّدَقةِ تُرزَقُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد صدقه بدهید تا روزی داده شوید .

أعلام الدین : ۳۳۳ .

حدیث۳۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدقَةُ تَمنَعُ مِيتَةَ السُّوءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه، از مردنِ بد و دلخراش جلوگیری می کند .

بحار الأنوار : ۹۶/ ۱۲۴/۳۵ .

حدیث۳۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَدَّقُوا وداوُوا مَرضاكُم بالصَّدَقَةِ؛ فإنَّ الصَّدَقةَ تَدفَعُ عنِ الأعراضِ والأمراضِ، وهِيَ زيادَةٌ فی أعمارِكُم وحَسَناتِكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه بدهید و بیماران خود را با صدقه درمان کنید ؛ زیرا صدقه از پیشامدهای ناگوار و بیماریها جلوگیری می کند و بر عمر و حسنات شما می افزاید .

کنز العمّال : ۱۶۱۱۳ .

حدیث۳۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدَقَةُ تَمنَعُ سَبعينَ نَوعا مِن أنواعِ البَلاءِ، أهوَنُها الجُذامُ والبَرَصُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه ، هفتاد نوع بلا را دفع می کند که ساده ترین آنها جذام و پیسی است .

کنز العمّال : ۱۵۹۸۲ .

حدیث۳۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّدَقَةُ تَسُدُّ سَبعِينَ بابا مِن الشَّرِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صدقه ، هفتاد درِ بلا را می بندد .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۳۲/۶۴

حدیث۳۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا صدقه ، خشم پروردگار را فرو می نشاند .

کنز العمّال : ۱۶۱۱۴ .

حدیث۳۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ امرِئٍ فی ظِلِّ صَدَقَتِهِ حتّی یُقضی بَینَ الناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [روز قیامت] هر کسی در سایه صدقه خود است تا آن گاه که میان مردم داوری شود .

کنز العمّال : ۱۶۰۶۸

حدیث۳۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أرضُ القِیامَةِ نارٌ، ما خَلا ظِلَّ المؤمِنِ فإنَّ صَدَقَتَهُ تُظِلُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمین قیامت [یکپارچه]آتش است به جز سایه مؤمن؛ زیرا صدقه اش بر او سایه می افکند .

الکافی : ۴ / ۳ / ۶ .

حدیث۳۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ الأصحابِ مَن قَلَّ شِقاقُهُ وکَثُرَ وِفاقُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین یاران کسی است که ناسازگاریش اندک باشد و سازگاریش بسیار .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث۳۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا خَیرَ لکَ فی صُحبَةِ مَن لا یَری لکَ مِثلَ الذی یَری لِنَفسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همنشینی با کسی که آنچه برای خودش می بیند و می پسندد برای تو نمی بیند، خیری برای تو در بر ندارد .

الدرّة الباهرة : ۱۹ .

حدیث۳۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أسعَدُ الناسِ مَن خالَطَ کِرامَ الناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین مردم کسی است که با مردمان بزرگوار بیامیزد .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۵/۲ .

حدیث۳۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَرءُ علی دِینِ خَلِیلِهِ ، فَلیَنظُر أحَدُکُم مَن یُخالِلُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : آدمی بر آیین دوست خود است ؛ پس هریک از شما مواظب باشد که با چه کسی دوستی می کند .

الأمالی للطوسی : ۵۱۸/۱۱۳۵ .

حدیث۳۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علَیکُم بالصِّدقِ ؛ فإنّهُ بابٌ مِن أبوابِ الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد راستی که آن دری از درهای بهشت است .

تاریخ بغداد : ۱۱/۸۲ .

حدیث۳۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن یَتَصَبَّرْ یُصَبِّرْهُ اللّه ُ ، ومَن یَستَعفِفْ یُعِفَّهُ اللّه ُ ، ومَن یَستَغنِ یُغنِهِ اللّه ُ ، وما اُعطِیَ عَبدٌ عَطاءً هُو خَیرٌ وأوسَعُ مِن الصَّبرِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : هرکه خود را به شکیبایی وا دارد خداوند او را شکیبا گرداند ، و هرکه طالب عفت باشد خداوند او را عفیف کند ، و هرکه بی نیازی جوید خداوند بی نیازش سازد ، و به هیچ بنده ای عطایی بهتر و گسترده تر از شـکیبایی داده نشده است .

کنز العمّال : ۶۵۲۲ .

حدیث۳۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّبرُ رِضا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شکیبایی ، خرسندی است .

کنز العمّال : ۶۴۹۹ ، ۶۵۱۸ .

حدیث۳۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالصَّبرِ یُتَوَقَّعُ الفَرَجُ ، ومَن یُدمِنْ قَرعَ البابِ یَلِجْ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : با شکیبایی ، انتظار گشایش می رود و کسی که پیوسته دری را بکوبد [عاقبت] آن در به رویش باز می شود .

بحار الأنوار : ۷۱/۹۶/۶۱.

حدیث۳۱۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنّ النَّصرَ مَعَ الصَّبرِ ، والفَرَجَ مع الكَربِ ، وإنّ مَعَ العُسرِ يُسرا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : همانا پيروزى با صبر همراه است و گشايش با گرفتارى . و بى گمان با هر دشوارى، آسانى هست .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۸/۲

حدیث۳۱۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

تُوضَعُ يَومَ القِيامَةِ مَنابِرُحَولَ العَرشِ لِشِيعَتِي وشِيعَةِ أهلِ بَيتِي المُخلِصِينَ فی وَلايَتِنا ، ويقولُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ : هَلُمُّوا يا عبادِی إلَيَّ لأنشُرَنَّ علَيكُم كَرامَتی؛ فقد اُوذِيتُم فی الدُّنيا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : در روز قيامت براى شيعيان من و شيعيان اهل بيت من كه در دوستى ما خالص اند ، منبرهايى پيرامون عرش گذاشته مى شود و خداوند عز و جل مى فرمايد : اى بندگان من! سوى من آييد تا كرامت خود را در ميانتان پخش كنم چرا كه شما در دنيا آزار ديديد .

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۶۰/۲۳۲ .

حدیث۳۱۳۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مِن إجلالِ اللّه ِ إجلالُ ذی الشَّيبَةِ المُسلمِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : احترام نهادن به مسلمان سالخورده ، احترام به خداوند است .

الكافی : ۲/۱۶۵/۱ .

حدیث۳۱۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ مِن إجلالِی تَوقِيرَ الشَّيخِ مِن اُمَّتی .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : احترام نهادن به سالخورده امّت من ، احترام نهادن به من است .

كنز العمّال : ۶۰۱۳ .

حدیث۳۱۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الشَّيخُ شابٌّ على حُبِّ أنيسٍ ، وطُولِ حَياةٍ ، وكَثرَةِ مالٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : پير ، در علاقه به همدم و زندگى دراز و مال فراوان ، جوان است .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۴/۹ .

حدیث۳۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَصَدَّقُوا على أخِيكُم بِعِلمٍ يُرشِدُهُ ورَأيٍ يُسَدِّدُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دانشی که برادر [دینی] شما را راهنمایی می کند و با نظری که راه درست را به او نشان می دهد ، به وی صدقه بدهید .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۰۵/۴۰ .

حدیث۳۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ للامام علیّ علیه السلام ـ : يا عليُّ ،لا تُشاوِرْ جَبانا فإنّهُ يُضَيِّقُ علَيكَ المَخرَجَ ،ولا تُشاوِرِ البَخيلَ فإنّهُ يَقْصُرُ بكَ عن غايَتِكَ ، ولا تُشاوِرْ حَريصا فإنّهُ يُزَيِّنُ لكَ شَرَها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به امام علی علیه السلام ـ : ای علی! با ترسو مشورت مکن ؛ زیرا او راه حل مشکل را بر تو تنگ می کند و با بخیل مشورت مکن ؛ زیرا او تو را از هدفت باز می دارد و با آدم حریص مشورت مکن ؛ زیرا او آزمندی را در نظرت نیکو جلوه می دهد .

علل الشرائع : ۵۵۹/۱ .

حدیث۳۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِحَسْبِ المَرءِ مِن الشَّرِّ ـ إلّا مَن عَصَمَهُ اللّه ُ مِن السُّوءِ ـ أن يُشِيرَ الناسُ إلَيهِ بالأصابعِ في دِينِهِ ودُنياهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی را همین شرّ بس که در دین و دنیایش انگشت نمای خلق شود ؛ مگر کسی که خداوند از بدی نگاهش دارد .

شرح نهج البلاغة : ۲/۱۸۱ .

حدیث۳۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا مِن اُمَّتِي قَذَفَ في قُلوبِ أصفِيائهِ وأرواحِ ملائكَتِهِ وسُكّانِ عَرشِهِ مَحَبَّتَهُ لِيُحِبُّوهُ ، فذلكَ المُحَبُّ حقّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند بنده ای از امّت مرا دوست بدارد ، محبّت او را در دلهای برگزیدگان خود و جانهای فرشتگان و ساکنان عرش خود بیفکند تا او را دوست بدارند . این است محبوب حقیقی .

بحار الأنوار: ۷۰/۲۴/۲۳.

حدیث۳۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا سُئلَ عنِ الرجُلِ الذی یَعمَلُ العَمَلَ مِنَ الخَیرِ، ویَحمَدُهُ الناسُ علَیهِ ـ : تلکَ عاجِلُ بُشرَی المؤمِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال درباره مردی که کار خوبی [برای آخرتش و نه ارائه به مردم] انجام می دهد و مردم او را می ستایند ـ فرمود : این همان بشارتی است که در دنیا به مؤمن می رسد .

صحیح مسلم: ۴/۲۰۳۴/۱۶۶

حدیث۳۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جُرِحَ فی سَبیلِ اللّه ِ جاءَ یَومَ القِیامَةِ رِیحُهُ کَرِیحِ المِسکِ ولَونُهُ لَونُ الزَّعفَرانِ ، علَیهِ طابَعُ الشُّهَداءِ ، ومَن سَألَ اللّه َ الشهادَةَ مُخلِصا أعطاهُ اللّه ُ أجرَ شَهیدٍ وإن ماتَ علی فِراشِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس در راه خدا مجروح شود ، در روز قیامت بویش همچون بوی مشک باشد و رنگش مانند رنگ زعفران و نشان شهیدان بر اوست و هر کس شهادت را خالصانه از خداوند بخواهد ، خداوند اجر شهید به وی دهد هر چند در بسترش بمیرد .

کنز العمّال : ۱۱۱۴۴ .

حدیث۳۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ علی حُبِّ آلِ محمّدٍ ماتَ شَهیدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه بر دوستی آل محمّد بمیرد ، شهید مرده است .

بحار الأنوار : ۶۸/۱۳۷/۷۶

حدیث۳۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قُتِلَ دُونَ مَظلِمَتِهِ فهُو شَهیدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه در راه دفع ستم از خود کشته شود ، شهید است .

کنز العمّال : ۱۱۲۰۵

حدیث۳۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَشِقَ فَکَتَمَ وعَفَّ فَماتَ فهُو شَهیدٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه عاشق شود و عشق خود را بپوشاند و پاکدامنی ورزد و [از اندوه آن]بمیرد ، شهید است .

کنز العمّال : ۱۱۲۰۳ .

حدیث۳۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَألَ اللّه َ الشهادَةَ بِصِدقٍ بَلَّغَهُ اللّه ُ مَنازِلَ الشُّهَداءِ وإن ماتَ على فِراشِهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هرکه صادقانه از خداونـد شـهادت را مسألت کنـد ، خداوند او را به منزلتهای شـهیدان برساند ، هر چند در بستر خود بمیرد .

صحیح مسلم : ۳/۱۵۱۷/۱۵۷ .

حدیث۳۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن نفسٍ تَموتُ لها عندَ اللّه ِ خَيرٌيَسُرُّها أ نّها تَرجِعُ إلَى الدنيا ، ولا أنَّ لَهَا الدنيا وما فيها ، إلّا الشهيدَ ؛ فإنّهُ يَتَمَنّى أن يَرجِعَ فَيُقتَلَ فِي الدنيا ؛ لِما يَرى مِن فَضلِ الشهادَةِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هیـچ کس نیست که پس از مرگ نزد خداونـد از خیر بهره منـد باشد و در عین حال خوش داشـته باشد که به دنیا برگردد ، گرچه همه دنیا به او داده شود ، مگر شـهید که چون فضـیلت شهادت را می داند ، آرزو می کند بر گردد تا در دنیا کشته شود .

صحیح مسلم : ۳/۱۴۹۸/۱۰۸ .

حدیث۳۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَقِيَ العَدُوَّ فَصَبَرَ حتّى يُقتَلَ أو يَغلِبَ لَم يُفتَنْ في قَبرِهِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : کسـی که با دشـمن رو به رو شودو پایداری ورزد تا کشـته شود یا پیروز گردد ، در قبر خود معذّب نشود .

کنز العمّال : ۱۰۶۶۲ .

حدیث۳۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُغفَرُ للشَّهيدِ كُلُّ ذَنبٍ إلّا الدَّينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه گناهان شهید بخشوده می شود مگر قرض .

کنز العمّال : ۱۱۱۱۰

حدیث۳۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوَدِدتُ أ نّي أغزُو في سَبيلِ اللّه ِ فَأُقتَلُ ،ثُمّ أغزُو فَأُقتَلُ ، ثُمّ أغزُو فَأُقتَلُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : هر آینه دوست دارم که در راه خدا بجنگم و کشـته شوم و باز بجنگم و کشته شوم و باز هم بجنگم و کشته شوم .

صحیح مسلم : ۳/۱۴۹۶/۱۰۳ .

حدیث۳۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشرَفُ المَوتِ قَتلُ الشهادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرافتمندانه ترین مرگ ، شهادت است .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۸/۴ .

حدیث۳۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَوقَ كُلِّ ذی بِرٍّ بِرٌّ حتّی یُقتَلَ الرجُلُ فی سبیلِ اللّه ِ ، فإذا قُتِلَ فی سبیلِ اللّه ِ فلیسَ فَوقَهُ بِرٌّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بالای هر نیکوکاری، نیکوکار [دیگری]است تا آن گاه که مرد در راه خدا کشته شود . پس ، چون در راه خدا کشته شد، بالاتر از آن نیکی (ارزشی) وجود ندارد .

الکافی : ۲/۳۴۸/۴ .

حدیث۳۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ وقد سُئلَ عن الشهادَةِ ـ : هل تَرَی الشمسَ ؟ علی مِثلِها فَاشهَدْ أو دَعْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به پرسش از شهادت ـ فرمود : آفتاب را می بینی؟ هرگاه موضوع به همین روشنی بود شهادت بده و گرنه خودداری کن .

وسائل الشیعة : ۱۸/۲۵۰/۳ .

حدیث۳۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَجَعَ عن شهادَتِهِ وكَتَمَها ، أطعَمَهُ اللّه ُ لَحمَهُ علی رُؤوسِ الخَلائقِ ، ویَدخُلُ النارَ وهو یَلُوكُ لِسانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه از شهادت خود برگردد و آن را کتمان کند ، خداوند در حضور خلایق گوشتش را به وی بخوراند و درحالی که زبان خود را می جود به دوزخ رود .

ثواب الأعمال : ۳۳۳ .

حدیث۳۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كَتَمَ شَهادَةً إذا دُعِیَ إلَیها كانَ كَمَن شَهِدَ بِالزُّورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که چون برای شهادت دادن فراخوانده شود، آن را کتمان کند ، همانند کسی است که

شهادت دروغ دهد .

کنز العمّال : ۱۷۷۴۳ .

حدیث۳۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن شَهِدَ شهادَةَ حَقٍّ لِيُحيِيَ بهاحَقَّ امرِئٍ مُسلم أتى يَومَ القِيامَةِ ولِوَجهِهِ نُورٌ مَدَّ البَصَرِ ، يَعرِفُهُ الخلايِقُ بِاسمِهِ ونَسَبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای زنده کردن حقّ یک نفر مسلمان شهادت حقّ بدهد ، روز قیامت در حالی آورده می شود که نور چهره اش تا چشم کار می کند دیده می شود و خلایق او را به نام و نسب می شناسد.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۳۱۱/۹ .

حدیث۳۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّى عَدلٌ لا أشهَدُ إلّا على عَدلٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من عادل هستم و جز شهادت عادلانه نمی دهم .

کنز العمّال : ۱۷۷۳۵ .

حدیث۳۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما فَتَحَ اللّهُ على عَبدٍ بابَ شُكرٍفَخَزَنَ عنهُ بابَ الزِّيادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دَرِ شکر را بر روی بنده ای نگشود که دَرِ فزونی [نعمت] را بر روی او ببندد .

الکافی : ۲/۹۴/۲ .

حدیث۳۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن علاماتِ الشَّقاءِ : جُمُودُالعَينِ ، وقَسوَةُ القَلبِ ، وشِدَّةُ الحِرصِ فى طَلَبِ الرِّزقِ ، والإصرارُ على الذَّنبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های بدبختی است : خشکی چشم و سختی دل و حرص زدن زیاد در طلب روزی و پافشاری بر گناه .

الخصال : ۲۴۳/۹۶ .

حدیث۳۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشقَى الأشقياءِ مَنِ اجتَمَعَ علَيهِ فَقرُ الدُّنيا وعَذابُ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدبخت ترین بدبختها ، کسی است که فقر دنیا و عذاب آخرت در او جمع شود .

کنز العمّال : ۱۶۶۸۳ .

حدیث۳۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّعیدُ مَن سَعِدَ فی بَطنِ اُمِّهِ ، والشَّقِیُّ مَن شَقِیَ فی بَطنِ اُمِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت از همان شکم مادر خود خوشبخت است و بدبخت از همان شکم مادر خود ، بدبخت است .

کنز العمّال : ۴۹۱ .

حدیث۳۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی المؤمنینَ مَن یَشفَعُ مِثلَ رَبیعَةَ ومُضَرَ ، وأقَلُّ المُؤمنینَ شَفاعَةً مَن یَشفَعُ لِثَلاثِینَ إنسانا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان مؤمنان کسانی هستند که به اندازه قبیله های ربیعه و مضر شفاعت می کنند و مؤمنانی که کمتر از همه حق شفاعت دارند برای سی نفر شفاعت می کنند .

بحار الأنوار: ۸/۵۸/۷۵.

حدیث۳۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی المؤمنینَ مَن یَشفَعُ مِثلَ رَبیعَةَ ومُضَرَ ، وأقَلُّ المُؤمنینَ شَفاعَةً مَن یَشفَعُ لِثَلاثِینَ إنسانا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان مؤمنان کسانی هستند که به اندازه قبیله های ربیعه و مضر شفاعت می کنند و مؤمنانی که کمتر از همه حق شفاعت دارند برای سی نفر شفاعت می کنند .

بحار الأنوار: ۸/۵۸/۷۵

حدیث۳۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أقرَبَکُم مِنّی غَدا وأوجَبَکُم عَلَیَّ شَفاعَةً : أصدَقُکُم لِسانا ، وأدّاکُم لِلأمانَةِ ، وأحسَنُکُم خُلُقا ، وأقرَبُکُم مِنَ الناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا نزدیکترین شما به من در فردا [ی قیامت] و سزاوارترین شما به شفاعت من ، راستگوترین ، امانتدارترین ، خوش اخلاق ترین، و نزدیکترین شما به مردم است .

الأمالی للصدوق: ۵۹۸/۸۲۶ .

حدیث۳۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا شَفیعَ أنجَحُ مِنَ التَّوبَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفیعی کارآمدتر از توبه نیست .

بحار الأنوار : ۸/۵۸/۷۵ .

حدیث۳۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّفاعَةُ لِلأنْبياءِ والأوصِياءِ والمُؤمِنِينَ والمَلائكةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت کردن ، مخصوص پیامبران و اوصیا و مؤمنان و فرشتگان است .

بحار الأنوار : ۸/۵۸/۷۵

حدیث۳۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشُّفَعاءُ خَمسَةٌ : القُرآنُ ، والرَّحِمُ ، والأمانَةُ ، ونَبِيُّكُم ، وأهلُ بَيتِ نَبِيِّكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت کنندگان پنج تایند: قرآن ، خویشاوندی ، امانت ، پیامبر شما ، و اهل بیت پیامبرتان .

بحار الأنوار : ۸/۴۳/۳۹

حدیث۳۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثةٌ يَشفَعُونَ إلى اللّه ِ عَزَّوجلَّ فَيُشَفَّعُونَ : الأنبياءُ ، ثُمّ العُلَماءُ ، ثُمّ الشُّهَداءُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : سه گروه نزد خـدای عز و جل شـفاعت می کننـد و شـفاعتشان پـذیرفته می شود : پیامبران ، سـپس عالمان، و بعد شهیدان .

الخصال : ۱۵۶/۱۹۷ .

حدیث۳۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لم يُؤمِنْ بِشَفاعَتِي فلا أنالَهُ اللّه ُ شَفاعَتِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به شفاعت کردن من ایمان نداشته باشد ، خداوند شفاعت مرا به او نرساند .

عیون أخبار الرِّضا : ۱/۱۳۶/۳۵ .

حدیث۳۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَنالُ شَفاعَتی مَنِ استَخَفَّ بِصلاتِهِ ،ولا يَرِدُ عَلَيَّ الحَوضَ لا واللّه ِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : کسـی که نماز را سـبک بشـمارد به شـفاعت من دست نیابـد، و به خدا سوگند که در کنار حوض [کوثر]بر من وارد نشود .

المحاسن : ۱/۱۵۹/۲۲۳ .

حدیث۳۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَجُلانِ لا تَنالُهُما شَفاعَتی :صاحِبُ سُلطانٍ عَسُوفٌ غَشُومٌ ، وغالٍ فی الدِّینِ مارِقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من به دو کس نمی رسد : قدرتمند مستبد و ستمگر، و غلوّ کننده خارج شده از دین .

الخصال : ۶۳/۹۳

حدیث۳۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا شَفاعَتِی ففی أصحابِ الکبائرِ ماخَلا أهلَ الشِّرکِ والظُّلم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من درباره مرتکبانِ گناهان کبیره است ، به جز مشرکان و ستمگران .

الخصال : ۳۵۵/۳۶ .

حدیث۳۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکُلِّ نَبِیٍّ دَعوَةٌ قد دَعا بِها وقد سَألَ سُؤلاً ، وقد خَبَأتُ دَعوَتی لِشَفاعَتِی لِاُمَّتی یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پیامبری به درگاه خدا دعایی کرده و از او چیزی خواسته است ، امّا من خواهش خود [از خدا]را برای شفاعت امّتم در روز قیامت نگهداشته ام .

الخصال : ۲۹/۱۰۳ .

حدیث۳۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَأشفَعَنَّ یَومَ القِیامَةِ لِمَن کانَ فی قَلبِهِ جَناحُ بَعوضَةٍ إیمانٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا من در روز قیامت کسی را که در دلش به اندازه بال پشه ای ایمان باشد ، شفاعت خواهم کرد .

کنز العمّال : ۳۹۰۴۳ .

حدیث۳۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا قُمتُ المَقامَ المَحمودَ تَشَفَّعتُ فی أصحابِ الکبائرِ مِن اُمَّتی، فَیُشَفِّعُنی اللّه ُ فِیهِم ، واللّه ِ لا تَشَفَّعتُ فِیمَن آذی ذُرِّیَّتی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زمانی که به مقام ستوده برسم ، برای مرتکبان گناهان کبیره امت خود شفاعت می کنم و خداوند شفاعت من درباره آنها را می پذیرد . به خدا سوگند برای کسانی که فرزندان مرا بیازارند شفاعت نخواهم کرد .

الأمالی للصدوق : ۳۷۰/۴۶۲ .

حدیث۳۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَفاعَتی لِاُمَّتی مَن أحَبَّ أهلَ بَیتی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شفاعت من شامل آن کس از امّتم می شود که اهل بیت مرا دوست داشته باشد .

کنز العمّال : ۳۹۰۵۷

حدیث۳۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِعارُ المؤمنینَ علی الصِّراطِ یَومَ القِیامَهِْ : رَبِّ ، سَلِّمْ سَلِّمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت شعار مؤمنان بر روی صراط این است : خدای من! به سلامت دار ، به سلامت دار .

کنز العمّال : ۳۹۰۳۰

حدیث۳۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِعارُ المؤمنینَ یومَ القِیامَهِْ فی ظُلَمِ القِیامَهِْ : لا إلهَ إلّا أنتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در تاریکیهای قیامت ، شعار مؤمنان این است : خدایی جز تو نیست .

کنز العمّال : ۳۹۰۳۳ .

حدیث۳۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشفَعُوا تُؤجَرُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میانجیگری کنید تا پاداش ببینید .

کنز العمّال : ۶۴۸۹

حدیث۳۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن شَفَعَ شَفاعَهًْ یَدفَعُ بها مَغرَما أویُحیِی بها مَغنَما ، ثَبَّتَ اللّه ُ تعالی قَدَمَیهِ حِینَ تَدحَضُ الأقدامُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با میانجیگری خود زیانی را دفع یا سودی را احیا کند ، خداوند متعال ، قدمهای او را استوار بدارد ، در روزی که قدمها می لغزد .

کنز العمّال : ۶۴۹۶ .

حدیث۳۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شِعارُ المُسلمينَ على الصِّراطِ يَومَ القِيامَةِ:لاإلهَ إلّا اللّهُ وعلى اللّهِ فَلْيَتَوكَّلِ المُتَوكِّلُونَ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز قیامت شعار مسلمانان به هنگام عبور از صراط این است : خدایی جز اللّه نیست و توکّل کنندگان باید به خدا توکّل کنند .
جامع الأحاديث للقمّى : ۸۹ .

حدیث۳۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لَمّا أمَرَ بِالشِّعارِ قَبلَ الحَربِ ـ : لِيَكُنْ فى شِعارِكُم اسمٌ مِن أسماءِ اللّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ پیش از آغاز جنگ، به شعار دادن فرمان داد و ـ فرمود : بايد در شعارتان نامى از نامهاى خداى متعال باشد .
دعائم الإسلام : ۱/۳۷۰ .

حدیث۳۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لِحَسّانَ بنِ ثابتٍ ـ : اُهجُ المُشركينَ؛فإنّ جَبرئيلَ مَعَكَ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ به حسّان بن ثابت ـ فرمود : مشركان را هجو كن كه جبرئيل با توست .
الدرّ المنثور : ۶/۳۳۶ .

حدیث۳۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ مِنَ الشِّعرِ لَحِكَما ، وإنّ مِنَ البَيانِ لَسِحرا .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : برخى شعرها حكمت است و برخى بيانها افسون .
الأمالى للصدوق : ۷۱۸/۹۸۷ ، سنن أبى داوود : ۴/۳۰۳/۵۰۱۱ نحوه .

حدیث۳۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ لَمّا سُئلَ عنِ الشِّعرِ ـ : إنّ المُؤمِنَ مُجاهِدٌ بِسَيفِهِ ولِسانِهِ ، والذى نَفسى بيدِهِ لَكأنّما يَنضِحُونَهم بِالنَّبلِ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ چون درباره شعر از ايشان پرسش شد ـ فرمود : همانا مؤمن با شمشير و زبان خود جهاد مى كند ؛ سوگند به آن كه جانم در دست اوست ، شاعران [مؤمن]با شعر خود گويى به دشمن تير مى اندازند .
مجمع البيان : ۷/۳۲۶ .

حدیث۳۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَینَما موسی علیه السلام جالِسا إذ أقبَلَ إبلیسُ... قالَ موسی : فَأخبِرْنی بِالذَّنبِ الذی إذا أذنَبَهُ ابنُ آدَمَ استَحوَذتَ علَیهِ . قالَ : إذا أعجَبَتهُ نَفسُهُ ، واستَکثَرَ عَمَلَهُ ، وصَغُرَ فی عَینِهِ ذَنبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی علیه السلام نشسته بود که ابلیس نزد او آمد . . . موسی فرمود : مرا از آن گناهی خبر ده که اگر آدمی مرتکبش شود تو بر او استیلاـ می یابی؟ ابلیس گفت : هر گاه خود پسند شود ، و عملش را زیاد بیند، و گناهش در نظرش خُرد آید .

الکافی : ۲/۳۱۴/۸ .

حدیث۳۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إیّاکَ وما یُعتَذَرُ مِنهُ ، فإنَّ فیهِ الشِّرکَ الخَفِیَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کاری که موجب عذر خواهی می شود بپرهیز ؛ زیرا در آن شرک خفیّ است .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۰/۲۸ .

حدیث۳۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لعبد اللّه بن مسعود ـ : یابنَ مَسعودٍ ، إیّاکَ أن تُشرِکَ بِاللّه ِ طَرفَةَ عَینٍ وإن نُشِرتَ بِالمِنشارِ ، أو قُطِّعتَ ، أو صُلِبتَ ، أو اُحرِقتَ بِالنارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به عبد اللّه بن مسعود ـ : ای پسر مسعود! مبادا آنی به خدا شرک ورزی حتی اگر ارّه شوی یا تکّه تکّه ات کنند یا به دارت آویزند و یا به آتشت سوزانند .

مکارم الأخلاق : ۲/۳۵۷ / ۲۶۶۰ .

حدیث۳۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَکَلَّفُوا فِعلَ الخَیرِ وجاهِدُوا نفوسَکُم علَیهِ؛ فإنَّ الشَّرَّ مَطبوعٌ علَیهِ الإنسانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای انجام کار خوب، خود را به رنج افکنید و در این راه با نفسهایتان بستیزید ؛ زیرا انسان بر بدی سرشته شده است .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث۳۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ إبليسَ يَخطُبُ شَياطينَهُ ويقولُ: علَيكَم باللَّحمِ والمُسكِرِ والنِّساءِ، فَإنّى لا أجِدُ جِماعَ الشَّرِّ إلّا فيها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ابلیس برای شیطانهای خود سخنرانی می کند و می گوید : بر شما باد گوشت و مُسکر و زنان ؛ زیرا من چیزی جز این سه را مجمع بدیها نمی یابم .

بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۳ .

حدیث۳۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصلَتانِ لیسَ فَوقَهُما مِنَ البِرِّ شَیءٌ:الإیمانُ بِاللّه والنَّفعُ لِعبادِ اللّه ، وخَصلَتانِ لَیسَ فَوقَهُما مِنَ الشَّرِّ شَیءٌ:الشِّركُ بِاللّه والضُّرُّ لِعِبادِ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو کار است که هیچ کار خوبی بالاتر از آن دو نیست : ایمان به خدا و سود رساندن به بندگان خدا؛ و دو کار است که بالاتر از آن دو بدی وجود ندارد : شرك ورزیدن به خدا و زیان رساندن به بندگان خدا .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۷/۲ .

حدیث۳۱۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن رَجُلٍ یَغرِسُ غَرسا إلّا كَتَبَ اللّه ُلَهُ مِنَ الأجرِ قَدْرَ ما یَخرُجُ مِن ثَمَرِ ذلكَ الغَرسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ مردی نیست که درختی بنشاند ، مگر این که خداوند به اندازه میوه ای که آن درخت می دهد برایش اجر بنویسد .

كنز العمّال : ۹۰۵۷

حدیث۳۱۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن نَصَبَ شَجرَةً وصَبَرَ علی حِفظِها والقِیامِ علَیها حتّی تُثمِرَ ، كانَ لَهُ فی كُلِّ شَیءٍ یُصابُ مِن ثَمَرِها صَدَقةٌ عِندَ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که درختی بنشاند و در نگهداری و رسیدگی به آن صبر به خرج دهد تا آن درخت به بار نشیند ، در قبال هر میوه ای از آن که روزی جوینده ای بخورد ، یک صدقه نزد خدا برایش منظور می شود .

كنز العمّال : ۹۰۸۱ .

حدیث۳۱۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن مُسلِمٍ یَزرَعُ زَرعا أو یَغرِسُ غَرسا فَیَأكُلُ مِنهُ طَیرٌ أو إنسانٌ أو بَهِیمَةٌ إلّا كانَت لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی بذری بیفشاند یا نهالی بنشاند و از حاصل آن بذر و نهال پرنده ای یا انسانی یا چرنده ای بخورد ، آن برای او صدقه محسوب شود .

كنز العمّال : ۹۰۵۱

حدیث۳۱۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إن قامَتِ السَّاعةُ وفی یَدِأحَدِکُم فَسِیلَةٌ ، فإنِ استَطاعَ أن لا یَقومَ حتّی یَغرِسَها فَلْیَغرِسْها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد ، چنانچه بتواند برنخیزد تا آن نهال را بکارد این کار را بکند .

کنز العمّال : ۹۰۵۶

حدیث۳۱۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَلالٌ بَیِّنٌ ، وحَرامٌ بَیِّنٌ ، وشُبُهاتٌ بَینَ ذلکَ ، فَمَن تَرَکَ الشُّبُهاتِ نَجا مِنَ المُحَرَّماتِ ، ومَن أخَذَ بِالشُّبُهاتِ ارتَکَبَ المُحَرَّماتِ وهَلَکَ مِن حیثُ لا یَعلَمُ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : حلالـی روشن وجود دارد و حرامی روشن و در این میـان اموری است مشـتبه و مبهم ؛ پس هر که شبهات را رها کند ، از حرامها نجات یابد و هر که شبهات را پی گیرد مرتکب حرامها شود و ندانسته به هلاکت در افتد .

الکافی : ۱/۶۸/۱۰ .

حدیث۳۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعْ ما یَرِیبُکَ إلی ما لا یَرِیبُکَ ،فَمَن رَعی حَو لَ الحِمی یُوشِکْ أن یَقَعَ فیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه را که به شبهه ات می اندازد ، ترک کن، و آن را به کار بند که برایت شبهه انگیز نیست؛ زیرا کسی که پیرامون منطقه قرق شده بچراند، در آستان وارد شدن به قرقگاه قرار دارد .

تنبیه الخواطر : ۱/۵۲ .

حدیث۳۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الشابَّ الذی یُفنی شَبابَهُ فی طاعَةِ اللّه ِ تعالی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند جوانی را که جوانی خویش را در راه طاعت خداوند متعال بگذراند دوست می دارد .

کنز العمّال : ۴۳۰۶۰ .

از۳۲۰۱تا۳۴۰۰

حدیث۳۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضلُ الشّابِّ العابِدِ الذی تَعَبَّدَ فیصِباهُ علی الشیخِ الذی تَعَبَّدَ بعدَ ما کَبِرَت سِنُّهُ کَفَضلِ المُرسَلِینَ علی سائرِ الناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برتری جوان عابدی که در جوانی خود ره بندگی پیش گرفته بر پیری که در بزرگسالی به عبادت روی آورده همچون برتری فرستادگان الهی بر دیگر مردمان است .

کنز العمّال : ۴۳۰۵۹

حدیث۳۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تعالی یُحِبُّ الشابَّ التائبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، جوان توبه کار را دوست دارد .

کنز العمّال : ۱۰۱۸۵

حدیث۳۲۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تعالی یُباهِی بالشابِ العابِدِ المَلائکةَ ، یقولُ : اُنظُرُوا إلی عَبدی ! تَرَکَ شَهوَتَهُ مِن أجلی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال به وجود جوان عبادت پیشه بر فرشتگان می نازد و می فرماید : بنگرید این بنده مرا! به خاطر من از شهوت خویش دست کشیده است .

کنز العمّال : ۴۳۰۵۷

حدیث۳۲۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَعَلَّمَ فی شَبابِهِ کانَ بِمَنزِلَهِ الرَّسمِ فی الحَجَرِ ، ومَن تَعَلَّمَ وهُو کبیرٌ کانَ بمَنزِلَةِ الکِتابِ علی وَجهِ الماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در جوانی دانش آموزد علم او همچون نقشی است که بر سنگ حکّ شود ، و هر که در بزرگسالی بیاموزد کارش همچون نوشتن برروی آب است .

بحار الأنوار : ۱/۲۲۲/۶ .

حدیث۳۲۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ شَبابِکُم مَن تَشَبَّهَ بِکُهُولِکُم ،وشَرُّ کُهُولِکُم مَن تَشَبَّهَ بِشَبابِکُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین جوانان شما کسی است که به میانسالان شما همانندی جوید و بدترین میانسالان شما کسی است که رفتار جوانان شما از او سرزند .

کنز العمّال : ۴۳۰۵۸ .

حدیث۳۲۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّبابُ شُعبَةٌ مِن الجُنُونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی ، شاخه ای از جنون است .

الاختصاص : ۳۴۳ .

حدیث۳۲۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِستاکُوا عَرضا ولا تَستاکُوا طُولاً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دندانهایتان را از عرض (عمودی) مسواک بزنید نه از طول (افقی) .

الدعوات للراوندیّ : ۱۶۱/۴۴۵ .

حدیث۳۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السِّواکُ یَزِیدُ الرَّجُلَ فَصاحَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسواک زدن ، بر زبان آوری مرد می افزاید .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۵/۴۸ .

حدیث۳۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مازالَ جَبرئیلُ یُوصِینی بالسِّواکِ حتّی ظَنَنتُ أ نّهُ سَیَجعَلُهُ فَریضَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل همواره مرا به مسواک زدن توصیه می کرد ، چندان که گمان کردم بزودی این کار را واجب خواهد کرد .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۲۶/۲

حدیث۳۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَیِّبُوا أفواهَکُم بِالسِّواکِ؛ فإنّها طُرُقُ القُرآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دهانهای خود را با مسواک زدن خوشبو کنید ؛ زیرا دهانهای شما گذرگاههای قرآن است .

کنز العمّال : ۲۷۵۳ .

حدیث۳۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوُضوءُ شَطرُ الإیمانِ ، والسِّواکُ شَطرُ الوُضوءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وضو ، نصف (جزء) ایمان است و مسواک زدن نصف (جزء) وضو .
کنز العمّال : ۲۶۲۰۰

حدیث۳۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ أیضا ـ : یا علیُّ ، علَیکَ بالسِّواکِ ،وإن استَطَعتَ أن لا تُقِلَّ مِنهُ فافعَلْ ، فإنَّ کُلَّ صلاةٍ تُصَلِّیها بالسِّواکِ تَفضُلُ علی التی تُصَلِّیها بغَیرِ سِواکٍ أربَعینَ یَوما .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ فرمود : بر تو باد مسواک زدن ؛ اگر توانستی که از این کار کم نکنی چنین کن ؛ زیرا هر نمازی که با مسواک زدن بخوانی از چهل روز نمازی که بی مسواک زدن بگزاری برتر است .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۷/۴۸ .

حدیث۳۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ فی وصیَّتِهِ لعلیٍّ علیه السلام ـ : علَیکَ بالسِّواکِ عِندَ کُلِّ وُضوءٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ فرمود : بر تو باد مسواک زدن با هر وضویی .
بحار الأنوار : ۷۷/۶۹/۸

حدیث۳۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَولا أن أشُقَّ علی اُمَّتی لأَمَرتُهُم بِالسِّواکِ مَع کُلِّ صلاةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر ترس از سختگیری بر امّتم نبود ، دستور می دادم که با هر نمازی مسواک زنند .
الکافی : ۳/۲۲/۱ .

حدیث۳۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السُّوقُ دارُ سَهْوٍ وغَفلَةٍ ، فَمَن سَبَّحَ فیها تَسبِیحَةً کَتَبَ اللّه ُ لَهُ بها ألفَ ألفِ حَسَنةٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازار، سرای بی خبری و غفلت است . پس هرکه در بازار یک تسبیح گوید خداوند هزار هزار ثواب برایش رقم زند .
کنز العمّال : ۹۳۳۰ .

حدیث۳۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تَکونَنَّ ـ إن استَطَعتَ ـ أوَّلَ مَن یَدخُلُ السّوقَ ولا آخِرَ مَن یَخرُجُ مِنها فَإنَّها مَعرَکَةُ الشَّیطانِ وبِها یَنصِبُ رایَتَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می توانی ، اولین کسی مباش که وارد بازار می شود و از همه آخرتر از آن بیرون می آید ، زیرا بازار آوردگاه شیطان است و پرچمش را در آن بر می افرازد .

تفسیر القرطبی : ج ۱۳ ص ۱۶ .

حدیث۳۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یـا أبـا ذَرٍّ ، إیّاکَ والتَّسویفَ بِأمَلِکَ ، فإنَّکَ بِیَومِکَ ولَستَ بما بَعـدَهُ ، فإن یَکُن غَـدٌ لکَ فَکُن فی الغَـدِ کما کُنتَ فی الیَومِ ، وان لم یَکُن غَدٌ لکَ لَم تَندَمْ علی ما فَرَّطتَ فی الیَومِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : ای ابوذر! زنهار که بر اثر آرزو ، کار امروز را به فردا فکنی ؛ زیرا که تو در امروز به سـر می بری نه در فردا ؛ چه اگر فردایی برای تو بود ، در فردا نیز چنـان بـاش که امروز بوده ای و اگر فردایی در کـار نبود به خـاطر کوتاهی کردن درکار امروزت پشیمان نشوی .

بحار الأنوار : ۷۷/۷۵/۳

حدیث۳۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَیِّدُ القَومِ خادِمُهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرور قوم ، خدمتگزار آنهاست .

کنز العمّال : ۱۷۵۱۷ .

حدیث۳۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحیا لَیلَةَ العِیدِ ولَیلَةَ النِّصفِ مِن شَعبانَ ، لَم یَمُتْ قَلبُهُ یَومَ تَموتُ القُلوبُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : هرکه شب عید [فطر و قربان] و شب نیمه شعبان را احیا کند ، در آن روزی که دلها می میرند دل او نمیرد .

ثواب الأعمال : ۱/۱۰۲/۲ .

حدیث۳۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا سَهَرَ بعدَ العِشاءِ الآخِرَةِ إلّا لِأحَدِ رَجُلَینِ : مُصَلٍّ أو مُسافِرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیدار ماندن بعد از نماز خفتن روا نباشد ، مگر برای دو کس : نماز گزار یا مسافر .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۷۹/۵ .

حدیث۳۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا سَهَرَ إلّا فی ثلاثٍ : مُتَهَجِّدٍ بالقرآنِ ، وفی طَلَبِ العِلمِ ، أو عَروسٍ تُهدی إلی زَوجِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شب زنده داری جز برای سه چیز روا نیست : تلاوت قرآن ، تحصیل علم ، و یا فرستادن عروس به خانه شوهرش .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۷۸/۳

حدیث۳۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَنَّ سُنَّةً حَسَنةً عُمِلَ بهامِن بَعدِهِ كانَ لَهُ أجرُهُ ومِثلُ اُجورِهِم مِن غَيرِ أن يَنقُصَ مِن اُجورِهم شيئا ، ومَن سَنَّ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعُمِلَ بها بَعدَهُ كانَ علَيهِ وِزرُهُ ومِثلُ أوزارِهِم مِن غَيرِ أن يَنقُصَ مِن أوزارِهِم شيئا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه روش نیکویی بگذارد که پس از مرگش بدان عمل شود ، هم اجر خودش را دارد وهم به اندازه اجر کسانی که به آن عمل می کنند ؛ بی آن که از اجر ایشان چیزی کم شود. و هرکه روش ناپسندی بنهد و پس از مرگش بدان رفتار شود ، گنهکار است و به اندازه گناهان کسانی که به آن سنّت عمل می کنند نیز برایش گناه باشد ؛ بی آن که از گناه آنان چیزی کم شود .

کنز العمّال : ۴۳۰۷۹ .

حدیث۳۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صاحِبُ السُّنَّةِ إن عَمِلَ خَيراقُبِلَ مِنهُ ، وإن خَلَطَ غُفِرَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پایبند سنّت (روش پیامبر) اگر خوب عمل کند ، عملش پذیرفته است و اگر اشتباه کند بخشوده می شود .

کنز العمّال : ۹۱۱ .

حدیث۳۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ أمرٍ ذی بالٍ لا يُبدَأُ فِيهِ بِبِسمِ اللّه [الرحمنِ]

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کار مهمی که با بسم اللّه الرحمن الرحیم آغاز نشود ، بی فرجام است .

مابین المعقوفین سقط من المصدر .

حدیث۳۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِسمِ اللّه ِ الرحمنِ الرحيمِ مِفتاحُ كُلِّ كِتابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسم اللّه الرحمن الرحیم سرآغاز هر نوشته ای است .

كنز العمّال : ۲۴۹۰ .

حديث۳۲۲۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

سَمُّوا أولادَكُم أسماءَ الأنبياءِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : فرزندانتان را به نامهای پيامبران بناميد .

مكارم الأخلاق : ۱/۴۷۴/۱۶۲۶ .

حديث۳۲۲۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

استَحسِنُوا أسماءَكُم ؛ فإنّكُم تُدعَوْنَ بها يَومَ القِيامَةِ : قُمْ يا فُلانَ ابنَ فُلانٍ إلى نورِكَ ، وقُمْ يا فُلانَ ابنَ فُلانٍ لا نُورَ لَكَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : نامهای نيكو بر خود نهيد ؛ زيرا در روز قيامت شما را به آن نامها صدا می زنند [و می گويند]: فلان پسر فلان! برخيز به سوی نور خود برو، و فلان پسر فلان برخيز كه نوری نداری .

الكافی : ۶/۱۹/۱۰ .

حديث۳۲۲۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

خَمسٌ لا أدَعُهُنَّ حَتّى المَماتِ :... والتَّسليمُ على الصِّبيانِ لِتَكونَ سُنَّةً مِن بَعدی .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : پنج چيز است كه تا زنده ام رهايشان نمی كنم ... و سلام كردن به كودكان تا بعد از من سنّت شود .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۰/۳۸

حديث۳۲۲۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يُسَلِّمُ الصغيرُ عَلى الكبيرِ،

ويُسَلِّمُ الواحِدُ على الاـثنَينِ ، ويُسَلِّمُ القَليلُ على الكثيرِ ، ويُسَلِّمُ الراكِبُ على الماشی ، ويُسَلِّمُ المارُّ على القائمِ ، ويُسَلِّمُ القائمُ على القاعِدِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : كوچكتر به بزرگتر سلام كند و يک

نفر به دو نفر و عدّه كمتر به عدّه بيشتر و سواره به پياده و رهگذر به ايستاده و ايستاده به نشسته .

كنز العمّال : ۲۵۳۲۱ .

حديث۳۲۳۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

السلامُ تَطَوُّعٌ ، والرَّدُّ فَريضَةٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلام کردن ، مستحب است و جواب سلام ، واجب .

كنز العمّال : ۲۵۲۹۴ .

حدیث۳۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا دَخَلَ أحَدُكُم بَيتَهُ فَلْيُسَلِّمْ ؛ فإنَّهُ يَنزِلُهُ البَرَكَةُ ، وتُؤنِسُهُ الملائكةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما وارد خانه خود شد ، سلام کند ؛ زیرا سلام بر آن (خانه) برکت فرود می آورد و فرشتگان با آن (خانه) انس می گیرند.

بحار الأنوار : ۷۶/۷/۲۵ .

حدیث۳۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

البادِئُ بِالسلامِ بَرِیءٌ مِنَ الكِبرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آغازگر سلام ، از تکبّر بدور است .

كنز العمّال : ۲۵۲۶۵ .

حدیث۳۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أولَى الناسِ بِاللّهِ وبرسولِهِ مَن بَدَأ بِالسلامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزدیکترین مردم به خدا و رسول او کسی است که آغازگر سلام باشد .

بحار الأنوار:۷۶/۱۲/۵۰ .

حدیث۳۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبخَلَ الناسِ مَن بَخِلَ بِالسلامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بخیل ترین مردم ، کسی است که در سلام کردن بخل ورزد .

الأمالي للطوسی : ۸۹/۱۳۶.

حدیث۳۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفشِ السلامَ يَكثُر خَيرُ بَيتِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به همه سلام ده تا خیر و برکت خانه ات زیاد شود .

الخصال : ۱۸۱/۲۴۶ .

حدیث۳۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّلامُ تَحِيَّةٌ لِمِلَّتِنا،وأمانٌ لِذِمَّتِنا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلام، درودِ آیین ما و ایمنیِ عهد و زنهار ماست .

کنز العمّال : ۲۵۲۴۲ .

حدیث۳۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أساسُ الإسلامِ حُبّی وحُبُّ أهلِ بَيتِی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنیاد اسلام ، دوست داشتن من و اهل بیت من است .

کنز العمّال : ۳۷۶۳۱ .

حدیث۳۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإسـلامُ عُريانٌ ؛ فَلِباسُهُ الحَياءُ ، وزِينَتُهُ الوَفاءُ ، ومُرُوءَتُهُ العَمَلُ الصالِحُ ، وعِمادُهُ الوَرَعُ ، ولِكُلِّ شَـیءٍ أساسٌ وأساسُ الإسـلامِ حُبُّنا أهلَ البَيتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برهنه است . و پوشش آن حیاست، و زیورش وفا، و مردانگیش کار نیک، و ستونش پارسایی . هر چیزی بنیادی دارد و بنیاد اسلام دوست داشتن ما اهل بیت است .

المحاسن : ۱/۴۴۵/۱۰۳۱ .

حدیث۳۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلمُ مِرآةُ المُسلمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، آینه مسلمان است .

کنز العمّال : ۷۴۲ .

حدیث۳۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أصبَحَ لا يَهتَمُّ بِاُمورِ المُسلمينَ فلَيسَ بمُسلمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که روز خود را آغاز کند در حالیکه به امور مسلمانان اهتمام نورزد ، مسلمان نیست .

الکافی : ۲/۱۶۳/۱ .

حدیث۳۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلمُ أخُو المُسلمِ ، لا يَخُونُهُ ولا يَكذِبُهُ ولا يَخذُلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است ، به او خیانت نمی کند ، به او دروغ نمی گوید و او را تنها و بی یاور نمی گذارد .

كنز العمّال : ٧٤٧

حدیث۳۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُسلمُ أخُو المُسلِمِ ، لا يَظلِمُهُ ولا يَشتُمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسلمان ، برادر مسلمان است . به او ستم نمی کند و ناسزایش نمی گوید .

كنز العمّال : ٧٤٥

حدیث۳۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإسلامُ حُسنُ الخُلقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام، یعنی اخلاق نیکو .

كنز العمّال : ٥٢٢٥ .

حدیث۳۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإسلامُ أن تُسلِمَ قَلبَكَ ويَسلَمَ المُسلمونَ مِن لِسانِكَ ويَدِكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام آن است که دلت را تسلیم [حق]کنی ، و مسلمانان از دست و زبانت آسوده باشند .

كنز العمّال : ١٧

حدیث۳۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحسَنَ فی الإسلامِ لَم يُؤاخَذْ بماعَمِلَ فی الجاهلیَّةِ ، ومَن أساءَ فی الإسلامِ اُخِذَ بِالأوَّلِ والآخِرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که اسلامش نیکو (راستین) باشد ، برای اعمالی که در جاهلیت کرده است بازخواست نشود و هرکه در مسلمانی اش نیز بدی کند، برای هر کاری که کرده و می کند مؤاخذه می شود .

الكافی : ٢/٤٦١/٢ .

حدیث۳۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الإسلامُ يَعلُو ولا يُعلى علَيهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام برتر است و آیینی بالادست آن نیست .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۳۴/۵۷۱۹ .

حدیث۳۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السُّلطانُ العادِلُ المُتَواضِعُ ظِلُّ اللّه ِ ورُمحُهُ فی الأرضِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سلطانِ دادگرِ فروتن ، سایه خدا و نیزه او در زمین است .
کنز العمّال : ۱۴۵۸۹ .

حدیث۳۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن مَدَحَ سُلطانا جائرا وتَخَفَّفَ وتَضَعضَعَ لَهُ طَمَعا فيهِ ، كانَ قَرِينَهُ إلى النارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به طمع چیزی ، سلطان ستمگری را مدح گوید و خود را در برابر او خوار و پست سازد ، همنشین او در آتش خواهد بود .
الأمالی للصدوق : ۵۱۳/۷۰۷ .

حدیث۳۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن خَفَّ لِسُلطانٍ جائرٍ فی حاجَةٍ كانَ قَرِينَهُ فی النارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خاطر نیازی در برابر سلطان ستمگری خضوع و کرنش کند ، همدم او در آتش باشد .
بحار الأنوار: ۷۶/۳۶۰/۳۰.

حدیث۳۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إيّاكُم وأبوابَ السُّلطانِ وحَواشِيَها؛فإنَّ أقرَبَكُم مِن أبوابِ السُّلطانِ وحَواشِيها أبعَدُكم مِنَ اللّه ِ عَزَّوجلَّ ، ومَن آثَرَ السُّلطانَ على اللّه ِ عَزَّوجلَّ أذهَبَ اللّه ُ عَنهُ الوَرَعَ وجَعَلَهُ حَيرانَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از درگاه و درباریان سلطان ؛ زیرا که نزدیکترین شما به درگاه و درباریان سلطان دورترین شماست از خداوند عز و جل ؛ و هر که سلطان را بر خداوند عز و جلترجیح دهد ، خداوند پارسایی را از او ببرد و سرگشته و حیرانش سازد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۲/۱۹ .

حدیث۳۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَزِمَ السُّلطانَ اُفتُتِنَ ، وما يَزدادُمِنَ السُّلطانِ قُربا إلّا ازدادَ مِنَ اللّه ِ بُعدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ملازمت سلطان اختیار کند به فتنه و گمراهی افتد ، و هر چه به سلطان نزدیکتر گردد از خدا دورتر شود .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۷۱/۱۳

حدیث۳۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم ومُخالَطَةَ السُّلطانِ فإنّهُ ذَهابُ الدِّينِ ، وإيّاكُم ومَعُونَتَهُ فإنّكُم لا تَحمَدُونَ أمرَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنهار از مصاحبت با سلطان که آن دین را می برد ؛ و زنهار از کمک کردن به او ؛ زیرا شما کارهای او را نمی پسندید .

بحار الأنوار : ۱۰/۳۶۸/۷

حدیث۳۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی وَصِيَّتِهِ لعليٍّ علیه السلام ـ : يا عَلِيُّ ،كَفَرَ بِاللّه ِ العَظيمِ مِن هَذِهِ الاُمَّةِ عَشَرَةٌ : ... وبائعُ السِّلاحِ مِن أهلِ الحَربِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ فرمود : ای علی! از این امّت ده تن به خدای بزرگ کافر باشند : . . . و کسی که به اهل حرب (دشمنان در حال جنگ با مسلمانان) سلاح بفروشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۵۶/۵۷۶۲ .

حدیث۳۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَنَّةُ تَحتَ ظِلالِ السُّيُوفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت زیر سایه شمشیرهاست.

کنز العمّال : ۱۰۴۸۲ .

حدیث۳۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخَيرُ كُلُّهُ فيالسَّيفِ وتَحتَ ظِلِّ السَّيفِ ، ولا يُقِيمُ الناسَ إلّا السَّيفُ ، والسُّيُوفُ مَقالِيدُ الجَنَّةِ والنارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خیر تماماً در شمشیر و زیرسایه شمشیر است و مردم را چیزی جز شمشیر درست نکند و شمشیرها،

کلیدهای بهشت و دوزخند .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۹/۱۰ .

حدیث۳۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ يُدخِلُ بِالسَّهمِ الواحِدِ ثلاثَةَ نَفَرٍ الجَنَّةَ : صانِعَهُ يَحتَسِبُ فی صَنعَتِهِ الخَيرَ ، والرامِیَ بِهِ ، ومُنبِلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به سبب [ساختن]یک تیر، سه نفر را به بهشت می برد : سازنده آن که از ساختنش نیّت خیر داشته باشد ، پرتاب کننده آن، و کسی که آن تیر را به دست او بدهد .

سنن أبی داوود : ۳/۱۳/۲۵۱۳ .

حدیث۳۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن باعَ مِنكم دارا أو عَقارا ، فَلْيَعلَمْ أ نَّهُ مالٌ قَمَنٌ أن لا يُبارَكَ لَهُ فيهِ إلّا أن يَجعَلَهُ فی مِثلِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما منزلی یا ملکی بفروشد بداند که پول آن سزاوار برکت نیست ، مگر این که صرف خرید همانند آن کند .

کنز العمّال : ۵۴۴۱ .

حدیث۳۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن باعَ دارا ثُمّ لم يَجعَلْ ثَمَنَهافی مِثلِها لَم يُبارَكْ لَهُ فيها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خانه ای بفروشد و با پول آن خانه ای دیگر نخرد ، مالش برکت نمی یابد .

کنز العمّال : ۵۴۴۰

حدیث۳۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن سَعادَةِ المَرءِ المُسلمِ المَسكَنُ الواسِعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد مسلمان ، داشتن مسکن فراخ است .

الكافی : ۶ / ۵۲۶ / ۷

حدیث۳۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لعبد اللّه بن مسعود ـ : يابنَ مسعودٍ،اِحذَر سُكرَ الخَطيئةِ ؛ فإنَّ لِلخَطيئةِ سُكرا كَسُكرِ الشَّرابِ ، بل هِی أشَدُّ سُكرا مِنهُ ، يقولُ اللّه ُ تعالی : «صُمٌّ بُكْمٌ عُمْیٌ فهُم لايَرْجِعُونَ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به عبد اللّه بن مسعود ـ فرمود: ای پسر مسعود! از مستی گناه حذر کن ؛ زیرا گناه نیز همچون شراب ، مستی می آورد و بلکه مستی آن شدیدتر است . خداوند متعال می فرماید : «کرانند ، گنگانند، کورانند، پس آنان باز نمی گردند» .

البقرة : ۱۸ .

حدیث۳۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

احذَرُوا کُلَّ مُسکِرٍ ، فإنَّ کُلَّ مُسکِرٍ حَرامٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از هر چه مستی آورد پرهیز کنید ؛ زیرا هر مستی آوری حرام است .

کنز العمّال : ۱۳۱۳۹ .

حدیث۳۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِیَشرَبْ ساقِی القَومِ آخِرَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آب دهنده گروه، باید آخر از همه آب بنوشد .

بحار الأنوار: ۷۵/۴۵۵/۲۴.

حدیث۳۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الرجُلَ إذا سَقَی امرَأتَهُ الماءَ اُجِرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر مرد به همسر خود آب بنوشاند ، اجر داده شود .

کنز العمّال : ۱۶۳۸۰

حدیث۳۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا کَثُرَت ذُنوبُکَ فاسْقِ الماءَ عَلَی الماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه گناهانت زیاد شد، پشت سر هم آب [به تشنگان] بنوشان .

کنز العمّال : ۱۶۳۷۷ .

حدیث۳۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا خَرَجَ أحَدُکُم إلی سَفَرٍ ثُمّ قَدِمَ علی أهلِهِ فَلْیُهدِهِم ولْیُطرِفهُم ولو حِجارةً !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به سفررفت ، در بازگشت حتی اگر شده یک قطعه سنگ برای خانواده اش

هدیه وتحفه بیاورد!

بحار الأنوار:۷۶/۲۸۳/۲.

حدیث۳۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا كانَ ثلاثةٌ فی سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أحَدَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه سه نفر همسفر شدند ، از میان خود یک نفر را به سالاری انتخاب کنند .

كنز العمّال : ۱۷۵۵۰ .

حدیث۳۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَيِّدُ القَومِ خادِمُهُم فی السَّفَرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرور مردم کسی است که درسفر خدمتگزار آنان باشد .

مكارم الأخلاق : ۱/۵۳۶/۱۸۶۶ .

حدیث۳۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السَّفَرُ قِطعَةٌ مِنَ العَذابِ ، وإذا قَضَى أحَدُكُم سَفَرَهُ فَلْيُسرِعِ الإيابَ إلى أهلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسافرت کردن بخشی ازعذاب (رنج) است و هرگاه فردی از شما سفرش را به پایان رسانْد، باید زود نزد خانواده خود رَود .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۲۲/۷ .

حدیث۳۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سافِرُوا تَصِحُّوا وتَغنَمُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسافرت کنید تا سالم بمانید ،و غنیمت (سود) به دست آورید .

كنز العمّال : ۱۷۴۷۰ .

حدیث۳۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أسعَدُ الناسِ مَن خالَطَ كِرامَ الناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشبخت ترین مردم، کسی است که با مردمان بزرگوار معاشرت کند .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۵/۲ .

حدیث۳۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعةٌ مِن سَعادَةِ المَرءِ : الخُلَطاءُالصّالِحُونَ، والوَلَدُ البارُّ، والمَرأةُ المُؤاتِيَةُ، وأن تَكونَ مَعِيشَتُهُ فی بَلَدِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز از خوشبختی مرد است : همنشینان شایسته ، فرزند نیکوکار ، زن سازگار، و این که محل کسب او در شهر خودش باشد .

النوادر للراوندی : ۱۱۰/۹۳ .

حدیث۳۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لأميرِ المُؤمنينَ عليه السلام ـ : إنَّ السَّعِيدَ حَقَّ السَّعيدِ مَن أحَبَّكَ وأطاعَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ خطاب به امیر المؤمنین علیه السلام ـ فرمود : خوشبخت حقیقی کسی است که تو را دوست بدارد و اطاعتت کند .

الأمالی للطوسی : ۴۲۶/۹۵۳ .

حدیث۳۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُقطَعُ يَدُ السّارِقِ إلّا فی رُبعِ دِينارٍ فَصاعِدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست سارق فقط در [دزدی]یک چهارم دینار به بالا قطع می شود .

صحیح مسلم : ۳/۱۳۱۲/۲ .

حدیث۳۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا خَيرَ فی السَّرَفِ ، ولا سَرَفَ فی الخَيرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسراف ، خیری نیست و در [کارهای]خیر اسراف نیست .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۵/۲

حدیث۳۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ مِنَ السَّرَفِ أن تَأكُلَ كُلَّ ما اشتَهَيتَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این که هرچه دلت بخواهد بخوری ، از اسراف است .

کنز العمّال : ۷۳۶۶ .

حدیث۳۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا علامهُ المُسرِفِ فأربَعهٌ : الفَخرُ بالباطِلِ ، ويَأكُلُ ما لَيسَ عِندَهُ ، ويَزهَدُ فی اصطِناعِ المَعروفِ ، ويُنكِرُ مَن لا يَنتَفِعُ بِشَیءٍ مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه اسرافکار چهار چیز است : به کارهای باطل می نازد ، آنچه را فراخور حالش نیست می خورد ، در کارهای خیر بی رغبت است و هر کس را که بدو سودی نرساند ، انکار می کند .

تحف العقول : ۲۲ .

حدیث۳۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَرَّ مُؤمنا فَقَد سَرَّنی ، ومَن سَرَّنی فَقَد سَرَّ اللّه َ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را شاد سازد ، مراشاد ساخته و هر که مرا شاد کند ، خدا را شاد کرده است .

الکافی : ۲/۱۸۸/۱

حدیث۳۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ فی الجَنَّهِ دارا يقالُ لَها دارُ الفَرَحِ ،لا يَدخُلُها إلّا مَن فَرَّحَ الصِّبيانَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در بهشت سرایی است به نام دار الفرح که تنها کسانی به آن در آیند که کودکان را شاد کنند .

کنز العمّال : ۶۰۰۹.

حدیث۳۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ فی الجَنَّهِ دارا يُقالُ لَها دارُالفَرَحِ لا يَدخُلُها إلّا مَن فَرَّحَ يَتامَی المؤمنينَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در بهشت سرایی است به نام دار الفرح (شادی سرا) که تنها کسانی وارد آن شوند که یتیمان مؤمنان را شاد کنند .

کنز العمّال : ۶۰۰۸

حدیث۳۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أسخَی الناسِ مَن أدّی زَكاهَ مالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشنده ترین مردم ، کسی است که زکات مال خود را بپردازد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۱۲/۲.

حدیث۳۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَجافَوا عن ذَنبِ السَّخِیِّ فإنَّ اللّه َ آخِذٌبیدِهِ کُلَّما عَثَرَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خطای شخص بخشنده درگذرید ؛ زیرا هر بار بلغزد ، خداوند دست او را می گیرد .
کنز العمّال : ۱۶۲۱۲ .

حدیث۳۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السَّخِیُّ قَریبٌ مِنَ اللّه ِ ، قریبٌ مِن الناسِ ، قَریبٌ مِن الجَنَّةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شخص بخشنده به خدا و مردم و بهشت نزدیک است .
بحار الأنوار : ۷۳/۳۰۸/۳۷.

حدیث۳۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما جَبَلَ اللّه ُ ولِیّا لَهُ إلّا عَلی السَّخاءِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند همه اولیای خود را بر خمیره بخشندگی سرشته است .
کنز العمّال : ۱۶۲۰۴.

حدیث۳۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
السَّخاءُ خُلُقُ اللّه ِ الأعظَمُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشندگی، بزرگترین خوی خداوند است .
کنز العمّال : ۱۵۹۲۶

حدیث۳۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تَجعَلُوا المَساجِدَ طُرُقا حتّی تُصَلُّوا فیها رَکعتَینِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسجدها را گذرگاه خود قرار ندهید مگر آن که دو رکعت نماز در آنها بخوانید .
الأمالی للصدوق : ۵۰۹/۷۰۷ .

حدیث۳۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أكَلَ هذهِ البَقلَةَ المُنتِنَةَ [يَعنى الثُّومَ]فلا يَقرَبْ مَسجِدَنا ، فأمّا مَن أكَلَهُ ولَم يأتِ المَسجِدَ فلا بَأسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که این سبزی بدبو (سیر) را بخورد به مسجد ما نزدیک نشود ، امّا اگر کسی آن را بخورد ولی به مسجد نیاید اشکالی ندارد .

بحار الأنوار : ۸۴/۹/۸۳ .

حدیث۳۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يـا أبا ذَرٍّ ، إنّ اللّهَ تعالى يُعطِيكَ مادُمتَ جالِسا فى المَسجِدِ بِكُلِّ نَفَسٍ تَنَفَّستَ دَرَجـةً فى الجَنَّةِ ، وتُصَلِّى علَيكَ الملائكـةُ ، وتُكتَبُ لَكَ بِكُلِّ نَفَسٍ تَنَفَّستَ فيهِ عَشرُ حَسَناتٍ ، وتُمحى عنكَ عَشرُ سَيِّئاتٍ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ای ابوذر! تا زمانی که در مسـجد نشسـته ای خداوند متعال به تعداد هر نفسـی که می کشـی ، یک درجه در بهشت به تو می دهد و فرشتگان بر تو درود می فرستند و برای هر نفسی که در مسجد می کشی ده حسنه برایت نوشته می شود و ده گناه از تو پاک می گردد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۵/۳

حدیث۳۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ وقد سَألَهُ أبو ذَرٍّ عن كَيفيّهِ عِمارَةِ المَساجِدِ ـ : لا تُرفَعُ فيها الأصواتُ ،ولا يُخاضُ فيها بالباطِلِ ، ولا يُشتَرى فيها ولا يُباعُ ، واترُكِ اللَّغوَ ما دُمتَ فيها ، فإن لَم تَفْعَل فلا تَلُومَنَّ يَومَ القِيامَةِ إلّا نَفسَكَ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ در پاسـخ به سؤال ابوذر از چگونگی آباد کردن مساجـد ـ فرمود : [به این گونه که]درآنها صداها بلنـد نشود، به سـخنان و کارهـای نـادرست و بیهوده پرداخته نشود ، در آنها خریـد و فروش صورت نگیرد و تا زمانی که در مسـجد هستی از کارهای لغو و بیهوده دست بکش . اگر چنین نکنی در روز قیامت نباید کسی جز خودت را ملامت کنی.

مكارم الأخلاق : ۲/۳۷۴/۲۶۶۱.

حدیث۳۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَشـى إلى مَسـجِدٍ يَطلُبُ فيهِ الجَماعَـةَ كانَ لَهُ بكُلِّ خُطوَةٍ سَبعونَ ألفَ حَسَـنةٍ ، ويُرفَعُ لَهُ مِن الـدَّرَجاتِ مِثلُ ذلكَ ، وإن ماتَ وهُو على ذلكَ وكَّلَ اللّهُ بهِ سَبعينَ ألفَ مَلَكٍ يَعُودُونَهُ فى قَبرِهِ ، ويُؤنِسُونَهُ فى وَحدَتِهِ ، ويَستَغفِرُونَ لَهُ حتّى يُبعَثَ .

پیـامبر خـدا صلی الله علیه و آله : هر که برای شـرکت در نمـاز جماعت به مسـجدی رود ، برای هر قـدمی که برمی دارد هفتاد هزار حسـنه منظور شود و به همان انـدازه درجاتش بالا رود و اگر در آن حال بمیرد ، خداونـد هفتاد هزار فرشـته بگمارد که در قبرش به عیادت او روند و انیس تنهایی او باشند و تا زمانی که برانگیخته شود برایش آمرزش طلبند .

بحار الأنوار : ۷۶/۳۳۶/۱

حدیث۳۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أَرَدتَ أن يَحشُرَكَ اللّه ُ مَعيفَأطِلِ السُّجودَ بينَ يَدَى اللّهِ الواحِدِ القَهّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی خداوند تو را با من محشور فرماید ، در پیشگاه خدای واحد قهّار سجده طولانی کن .

بحار الأنوار : ۸۵/۱۶۴/۱۲ .

حدیث۳۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسُبُّوا الرِّياحَ فإنّها مَأمُورَةٌ ،ولا تَسُبُّوا الجِبالَ ولا السّاعاتِ ولا الأيّامَ ولا اللَّيالِيَ فَتَأثَمُوا وتَرجِعَ علَيكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به بادها ناسزا مگویید که آنها[از جانب خداوند] مأمورند، و کوهها و ساعتها و لحظات و روزها و شبها را ناسزا نگویید که گنهکار می شوید و به خودتان بر می گردد .

علل الشرائع : ۵۷۷/۱.

حدیث۳۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللّه ُ ... مَن يَسُبُّ والِدَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لعنت خدا بر ... کسی که پدر و مادرش را دشنام دهد .

مسند احمد بن حنبل : ج ۱ ص ۳۰۹ .

حدیث۳۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن أكبَرِ الكبائرِ أن يَسُبَّ الرجُلُ والِدَيهِ ، قيلَ : وكيفَ يَسُبُّ والِدَيهِ؟! قالَ : يَسُبُّ الرجُلَ فَيَسُبُّ أباهُ واُمَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگترین گناهان این است که آدمی پدر و مادر خود را دشنام دهد . عرض شد : چگونه کسی پدر و مادر خود را دشنام می دهد؟ فرمود : کس دیگری را دشنام می دهد و او متقابلاً به پدر و مادر وی ناسزا می گوید .

بحارالأنوار : ج ۷۴ ص ۴۶ ح ۶ .

حدیث۳۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسُبُّوا الناسَ فَتَكتَسِبُواالعَداوةَ بَينَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردم ناسزا مگویید که با این کار در میان آنها دشمن پیدا می کنید .

الکافی : ۲/۳۶۰/۳.

حدیث۳۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسُبُّوا الشَّيطانَ وتَعَوَّذُوا بِاللّه مِن شَرِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به شیطان ناسزا مگویید ، بلکه از شرّ آن به خدا پناه برید .

کنز العمّال : ۲۱۲۰ .

حدیث۳۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِبابُ المؤمِنِ فُسوقٌ ، وقِتالُهُ كُفرٌ ،وأكلُ لَحمِهِ مِن مَعصيَةِ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناسزاگفتن به مؤمن فسق است و جنگیدن با او کفر و خوردن گوشت او (غیبت کردن از وی) معصیت خداست .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۸/۶.

حدیث۳۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سابُّ المُؤمِنِ كالمُشرِفِ على الهَلَكَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناسزاگویِ به مؤمن همچون کسی است که در آستانه هلاکت باشد .

کنز العمّال : ۸۰۹۳ .

حدیث۳۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُنظُرُوا إلى السائلِ، فإن رَقَّتْ لَهُ قُلوبُكُم فَأعطُوهُ ، فإنّهُ صادِقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به سائل بنگرید ، اگر دلتان به حال او سوخت ، عطایش دهید که او راست می گوید.

النوادر للراوندی: ۸۶/۹.

حدیث۳۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَقطَعُوا على السائلِ مَسألَتَهُ فَلَولاأنَّ المَساكينَ يَكذِبُونَ ما أفلَحَ مَن رَدَّهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خواهش سائل را رد نکنید ؛ چرا که اگر دروغ گوییِ گدایان نبود ، دست رد زننده به سینه آنان هرگز رستگار نمی شد .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷ .

حدیث۳۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُطلُبُوا المَعروفَ والفَضلَ مِن رُحَماءِ اُمَّتی تَعِیشُوا فی أکنافِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی و بخشش را از بخشندگان و مهربانان امّت من بخواهید تا در سایه آنان زندگی کنید .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۶۰/۳۸ .

حدیث۳۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لو أنّ أحَدَکُم یَأخُذُ حَبلاً فَیَأتِی بِحُزْمَةِ حَطَبٍ علی ظَهرِهِ فَیَبیعُها فَیَکُفُّ بها وَجهَهُ خَیرٌ لَهُ مِن أن یَسألَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر هر یک از شما ریسمانی برگیرد و پشته ای هیزم بیاورد و بفروشد و با این کار آبروی خود را حفظ کند ، بهتر از آن است که دست گدایی دراز کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷

حدیث۳۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَألَنا أعطَیناهُ ، ومَنِ استَغنی أغناهُ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از ما چیزی بخواهدبه اومی دهیم، و هر که چیزی نخواهد خداوند او را بی نیاز و توانگر گرداند .

الکافی : ۲/۱۳۸/۲ .

حدیث۳۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَألَ عن ظَهرِ غِنیً فَصُداعٌ فی الرأسِ وداءٌ فی البَطنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با وجود بی نیازی ،دست سؤال دراز کند نتیجه اش دردی در سر و دردی در دل (بیماری های روانی) است!

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۶/۲۹

حدیث۳۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن عبدٍ فَتَحَ علی نَفسِهِ بابا مِن المَسألَةِ إلّا فَتَحَ اللّه ُ علَیهِ سَبعینَ بابا مِنَ الفَقرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای دری از نیاز خواهی را به روی خود نگشود ، مگر آن که خداوند هفتاد دَرِ فقر را به روی او گشود .

جامع الأخبار : ۳۷۹ / ۱۰۶۱ .

حدیث۳۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا أبا ذَرٍّ ، إيّاكَ والسؤالَ فإنّهُ ذُلٌّ حاضرٌ ، وفَقرٌ تَتَعَجَّلُهُ ، وفيهِ حِسابٌ طَويلٌ يَومَ القِيامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای ابوذر! زنهار از سؤال (گدایی) که در دنیا مایه خواری و فقر است و در روز قیامت حسابش طولانی است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۷۵/۵۷۶۲ .

حدیث۳۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی وَصیّته لأبی ذَرٍّ ـ : یا أبا ذَرٍّ ، إذا سُئلتَ عن عِلمٍ لا تَعلَمُهُ فَقُل : لا أعلَمُهُ تَنجُ مِن تَبِعَتِهِ ، ولا تُفْتِ بما لا عِلمَ لكَ بِهِ تَنجُ مِن عَذابِ اللّه يَومَ القِيامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به ابوذر ـ فرمود : ای ابوذر! اگر درباره چیزی از تو سؤال شد که نمی دانی ، بگو : نمی دانم، تا از پیامدهای آن خلاص شوی و درباره آنچه نمی دانی فتوا مده، تا از عذاب خدا در روز قیامت نجات یابی .

کارم الأخلاق:۲/۳۶۴/۲۶۶۱.

حدیث۳۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَرُونی ما تَرَكتُكُم ، فإنّما هَلَكَ مَن كانَ قَبلَكُم بكَثرَةِ سُؤالِهِم واختِلافِهِم على أنبيائهِم ، فإذا أمَرتُكُم بِشَیءٍ فَأْتُوا مِنهُ ما اسْتَطَعتُم ، وإذا نَهَيتُكُم عن شَیءٍ فَدَعُوهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس، تا من شما را واگذاشته ام، شمانیز مرا واگذارید . همانا پیشینیان شما به سبب همین پرس وجوهای زیادشان و سؤال پیچ کردن پیامبران خود ، هلاک شدند . بنابراین ، هرگاه به شما دستوری دادم در حدّ توان آن را انجام دهید و هر گاه از چیزی نهی کردم از آن دوری کنید .

کنز العمّال : ۹۱۶ .

حدیث۳۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ السؤالِ نِصفُ العِلمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوب پرسیدن نیمی از دانش است.

کنزالعمّال:۲۹۲۶۲.

حدیث۳۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّؤالُ نِصفُ العِلمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پرسیدن، نیمی از دانش است .

کنزالعمّال: ۲۹۲۶۰

حدیث۳۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِلمُ خَزائنُ ومَفاتِيحُهُ السُّؤالُ، فَاسألُوا رَحِمَكُمُ اللّهُ فإنّهُ يُؤجَرُ أربَعةٌ : السائلُ ، والمُتَكلِّمُ ، والمُستَمِعُ ، والمُحِبُّ لَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دانش گنجینه هایی است و کلیدهای آنها پرسش است ؛ پس ، رحمت خدا بر شما ، بپرسید که بر اثر آن چهار نفر پاداش می یابند : پرسنده ، گوینده ، شنونده و دوستدار آنان .

تحف العقول : ۴۱.

حدیث۳۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا ـ كُلُّكُمْ راعٍ وكُلُّكُم مَسؤولٌ عن رَعِيَّتِهِ ، فالأمِيرُ الذی علی الناسِ راعٍ وهُو مَسؤولٌ عن رَعِيَّتِهِ ، والرَّجُلُ راعٍ علی أهلِ بَيتِهِ وهُو مَسؤولٌ عَنهُم ، والمَرأةُ راعِيَةٌ علی بَيتِ بَعلِها ووُلْدِهِ وهِی مَسؤولَةٌ عَنهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که همه شما سرپرست هستید و همه شما درباره زیردستانتان بازخواست می شوید . آن امیری که بر مردم فرمان می راند سرپرست است و نسبت به رعیّتش بازخواست می شود ، مرد ، سرپرست خانواده خویش است و درباره آنها باید پاسخگو باشد و زن ، سرپرست خانه و فرزندان شوهر خود است و درباره آنها باید پاسخ دهد .

صحیح مسلم : ۳/۱۴۵۹/۲۰ .

حدیث۳۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحسَنُ زِينَةِ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ إيمانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکوترین زیور مرد، آرامش همراه ایمان است .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۳۷/۲ .

حدیث۳۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّهَ يُحِبُّ ـ إذا خَرَجَ عَبدُهُ المؤمنُ إلی أخيهِ ـ أن يَتَهَيّأ لَهُ وأن يَتَجَمَّلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد که هرگاه بنده مؤمنش نزد برادر خود می رود خویشتن را برای رفتن پیش او آماده و آراسته گرداند .

بحار الأنوار : ۷۹/۳۰۷/۲۳

حدیث۳۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَتُدفَنُ بَضعَةٌ مِنّی بأرضِ خُراسانَ ،لا یَزُورُها مُؤمِنٌ إلّا أوجَبَ اللّه ُ عزّوجلّ لَهُ الجَنَّةَ وحَرَّمَ جَسَدَهُ علی النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زود باشد که پاره ای از تن من در خاک خراسان دفن شود . هیچ مؤمنی آن را زیارت نکند مگر آن که خداوند عز و جل بهشت را بر او واجب و بدنش را بر آتش دوزخ حرام گرداند .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۳۱/۱.

حدیث۳۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سَألَهُ الحسنُ بنُ علیٍّ علیهماالسلام: یا أبَتاهُ ، ما جَزاءُ مَن زارَکَ ؟ ـ : یا بُنَیَّ ، مَن زارَنی حَیّا ومَیّتا أو زارَ أباکَ أو زارَ أخاکَ أو زارَکَ کانَ حَقّا عَلَیَّ أن أزُورَهُ یَومَ القِیامَةِ فَاُخَلِّصَهُ مِن ذُنوبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به حسن بن علی علیه السلام که عرض کرد : پدر جان! پاداش کسی که شما را زیارت کند چیست؟ ـ فرمود : پسرکم ! هر که زنده و مرده مرا یا پدر تو یا برادرت و یا خودت را زیارت کند ، بر من است که در روز قیامت دیدارش کنم و او را از گناهانش نجات دهم .

علل الشرائع : ۴۶۰/۵ .

حدیث۳۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن زارَ الحَسَنَ فی بَقِیعِهِ ، ثَبَتَ قَدَمُهُ علی الصِّراطِ یَومَ تَزِلُّ فیهِ الأقدامُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که حسن را در بقیع زیارت کند ، خداوند در آن روزی که پاها می لرزد ، پای او را بر صراط استوار گرداند .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۴۱/۱۴

حدیث۳۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زُرْ غِبّا تَزدَدْ حُبّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز در میان دیدن کن، تا محبّتت بیشتر شود .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۵ / ۳۶

حدیث۳۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أتانِی زائرا کُنتُ شَفِیعَهُ یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به زیارت من بیاید، در روز قیامت شفیع او باشم .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۴۲/۱۸

حدیث۳۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن سَلَّمَ عَلَيَّ فی شَیءٍ مِنَ الأرضِ اُبلِغْتُهُ ، ومَن سَلَّمَ عَلَيَّ عندَ القَبرِ سَمِعتُهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که در هر نقطه ای از روی زمین به من سلام کند ، سلامش به من می رسد و هر که بر سر قبرم به من سلام کند ، آن را می شنوم .
بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۸۲/۴ .

حدیث۳۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الزِّیارَةُ تُنبِتُ المَوَدَّةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دید و بازدید بذر محبّت را می رویاند .
بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۵ / ۳۶

حدیث۳۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أظهِرُوا النِّکاحَ وأخفُوا الخِطبَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [مراسم] ازدواج را آشکار برگزار کنید و خواستگاری را پنهان .
کنز العمّال : ۴۴۵۳۲ .

حدیث۳۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن زارَ أخاهُ المؤمنَ إلی مَنزِلِهِ لا حاجَةً مِنهُ إلَیهِ کُتِبَ مِن زُوّارِ اللّه ِ ، وکانَ حَقیقا علی اللّه ِ أن یُکرِمَ زائرَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که نه به قصد نیاز خواهی بلکه به نیّت دیدن برادر مؤمن خود به خانه او رود ، از دیدارکنندگان خدا انگاشته شود و بر خدا است که دیدار کننده خود را گرامی دارد .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۹۲/۱۱ .

حدیث۳۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا دُعِیَ أحَدُکُم إلی وَلِیمَةِ عُرسٍ فَلْیُجِبْ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به ولیمه عروسی دعوت شد ، بپذیرد .
کنز العمّال : ۴۴۶۱۷ .

حدیث۳۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعلِنُوا هذا النِّكاحَ واجعَلُوهُ فی المَساجِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این ازدواج[ها] را علنی و آشکارا انجام دهید و آنها را در مساجد برگزار کنید .

کنز العمّال : ۴۴۵۳۶

حدیث۳۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا دُعِيتُم إلى العُرُساتِ فَأبطِئُوا فإنّها تُذَكِّرُ الدنيا ، وإذا دُعِيتُم إلى الجَنائزِ فَأسرِعُوا فإنّها تُذَكِّرُ الآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه به مراسم عروسی دعوت شدید ، در رفتن کندی کنید ؛ زیرا این مراسم انسان را به یاد دنیا می اندازد ، اما هرگاه به مراسم تشییع جنازه فرا خوانده شدید شتاب ورزید ؛ زیرا این مراسم یادآور آخرت است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۷۹/۲ .

حدیث۳۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن دَخَلَ السُّوقَ فاشتَرى تُحْفةً فَحَمَلَها إلى عِيالِهِ كانَ كَحامِلِ صَدَقَةٍ إلى قَومٍ مَحاوِيجَ ، ولْيَبدَأْ بِالْاءناثِ قَبلَ الذُّكُورِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وارد بازار شود و هدیه ای خرد و آن را برای خانواده خود ببرد ، همانند کسی است که برای گروهی نیازمند صدقه ای بَرَد، و باید در دادن هدیه از دختران شروع کند .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۶۹/۲

حدیث۳۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ مَتاعِ الدنيا المرأةُ الصالِحَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین متاع دنیا، زن شایسته است .

کنز العمّال : ۴۴۴۵۱ .

حدیث۳۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن سَعادَةِ المَرءِ الزوجَةُ الصالِحَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد ، داشتن زن شایسته است .

الکافی : ۵/۳۲۷/۴ .

حدیث۳۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الأشیاءِ المَرأةُ السَّوءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین چیزها، زن ناشایست است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۰/۵۲ .

حدیث۳۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما استَفادَ المؤمنُ بعدَ تَقوَی اللّه ِ عزّوجلّ خَیرا لَهُ مِن زَوجَةٍ صالِحَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، بعد از تقوای خداوند عز و جل ، بهره ای بهتر از زن شایسته نبرده است .

کنز العمّال : ۴۴۴۱۰

حدیث۳۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صَبَرَتْ عَلی سُوءِ خُلُقِ زَوجِها أعطاها مِثلَ (ثَوابِ) آسِیَةَ بنتِ مُزاحِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر زنی که در برابر بداخلاقی شوهرش شکیبایی ورزد ، خداوند همانند ثواب آسیه بنت مزاحم (همسر فرعون) به او عطا کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۷/۳۰ .

حدیث۳۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن صَبَرَ عَلی سُوءِ خُلُقِ امرَأتِهِ واحتَسَبَهُ ، أعطاهُ اللّه ُ تعالی بکُلِّ یَومٍ ولَیلةٍ یَصبِرُ علَیها مِنَ الثَّوابِ ما أعطی أیُّوبَ علیه السلام عَلی بَلائهِ ، وکانَ علَیها مِنَ الوِزْرِ فی کُلِّ یَومٍ ولَیلةٍ مِثلُ رَمْلٍ عالِجٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی که به خاطر خدا و به امید پاداش او در برابر بداخلاقی همسرش صبر کند ، خداوند متعال برای هر روز و شبی که او شکیبایی می ورزد، همان ثوابی را به وی دهد که به ایّوب علیه السلام در قبال گرفتاری اش، عطا کرد . و گناه زن نیز در هر روز و شب به اندازه ریگهای ریگستان باشد .

ثواب الأعمال : ۳۳۹/۱ .

حدیث۳۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی لَأتَعَجَّبُ مِمَّن یَضرِبُ امرَأتَهُ وهُو بِالضَّربِ أولی مِنها !

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در شگفتم از کسی که زنش را کتک می زند ، در حالی که خودش به کتک خوردن سزاوارتر از اوست .

جامع الأخبار : ۴۴۷ / ۱۲۵۹ .

حدیث۳۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا وإنَّ اللّهَ عَزَّوجلَّ ورَسُولَهُ بَريئانِ مِمَّن أضَرَّ بِامرَأةٍ حتّى تَختَلِعَ مِنهُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بدانیـد که خداونـد عز و جل و رسول او بیزارند از کسـی که زنش را چنان بیازارد تا آن زن طلاق خلع بگیرد .

ثواب الأعمال : ص ۳۳۸ ح ۱ .

حدیث۳۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كـانَ لَهُ امرَأةٌ تُؤذِيهِ لَم يَقبَلِ اللّهُ صـلاتَها ولا حَسَـنَةً مِن عَمَلِها حتّى تُعِينَهُ وتُرضِيَهُ وإن صامَتِ الـدَّهرَ ... وعلى الرَّجُلِ مِثلُ ذلكَ الوِزْرِ والعَذابِ إذا كانَ لَها مُؤذِيا ظالِما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کسی زنی داشته باشد که ـ آن زنْ ـ وی را بیازارد ، خداوند نه نماز آن زن را قبول کند و نه کار نیکش را ، هر چند همه عمر روزه بگیرد تا زمانی که به شوهرش کمک کند و او را خشنود سازد . . . مرد نیز اگر زن خودرا بیازارد و به او ستم کند، همین گناه و عذاب را دارد .

وسائل الشیعة : ۱۴/۱۱۶/۱ .

حدیث۳۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُلوسُ المَرءِ عندَ عِيالِهِ أحَبُّ إلى اللّهِ تعالى مِنِ اعتِكافٍ في مَسجِدِي هذا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشستن مرد نزد زن و فرزندش ، نزد خدای متعال محبوبتر است از اعتکاف او در این مسجد من .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث۳۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الرَّجُلَ لَيُؤجَرُ في رَفعِ اللُّقمَةِ إلى فِي امرَأتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به طرف دهان همسرش لقمه ای بالا برد پاداش برد .

المحجّة البيضاء : ۳/۷۰ .

حدیث۳۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا سَقَى الرجلُ امرَأتَهُ اُجِرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مرد به زن خود آبی بنوشاند ، پاداش بَرَد .

كنز العمّال : ۴۴۴۳۵ .

حدیث۳۳۳۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حَقُّ المرأةِ على زَوجِها أن يَسُدَّ جَوعَتَها،وأن يَستُرَ عَورَتَها ، ولا يُقَبِّحَ لَها وَجها .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : حقّ زن بر شوهرش این است که شکمش را سیر کند و بدنش را بپوشاند و برای او روی در هم نکشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۴/۶۰ .

حدیث۳۳۴۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قَولُ الرَّجُلِ للمرأةِ : «إنّی اُحِبُّكِ»لا يَذهَبُ مِن قَلبِها أبدا .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : این سخن مرد به زن که «دوستت دارم» هرگز از دل زن بیرون نرود .

الكافی : ۵/۵۶۹/۵۹ .

حدیث۳۳۴۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما زالَ جَبرَئيلُ يُوصِينِيبالمرأةِ حتّى ظَنَنتُ أ نَّهُ لا يَنبَغِی طَلاقُها إلّا مِن فاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : جبرئیل پیوسته مرا درباره زن سفارش می کرد ، تا جایی که گمان بردم طلاق او جایز نیست مگر در صورت زشتکاری آشکار .

بحار الأنوار : ۱۰۳/ ۲۵۳/۵۸

حدیث۳۳۴۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إيّاكُم وتَزَوُّجَ الحَمْقاءِ ، فإنَ صُحبَتَها ضَياعٌ ووُلْدَها ضِباعٌ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : از ازدواج با زن احمق بپرهیزید ؛ زیرا همنشینی با او تباهی است و فرزندانش کفتار [صفت]هستند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۷/۳۵ .

حدیث۳۳۴۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أعظَمُ الناسِ حَقّا على المرأةِ زَوجُها ، وأعظَمُ الناسِ حقّا عَلَى الرَّجُلِ اُمُّهُ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : بزرگترین حق را بر زن ، شوهر او دارد و بزرگترین حق را بر مرد ، مادر او دارد .

كنز العمّال : ۴۴۷۷۱ .

حدیث۳۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ویلٌ لِامرَأةٍ أغضَبَتْ زَوجَها ، وطُوبى لِامرَأةٍ رَضِيَ عنها زَوجُها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر زنی که شوهرش را ناراحت کند و خوشا به حال زنی که شوهرش از او راضی باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۴۶/۲۴

حدیث۳۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا فی الحِجْزِ الصالِحِ، فإنّ العِرْقَ دَسّاسٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خانواده خوب و شایسته وصلت کنید ؛ زیرا رگ و ریشه اثر دارد .

کنز العمّال : ۴۴۵۵۹

حدیث۳۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَيَّرُوا لِنُطَفِكُم ، فإنَّ النساءَ يَلِدْنَ أشباهَ إخوانِهِنَّ وأخَواتِهِنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نطفه های خود گزینش کنید ؛ زیرا زنان بچه هایی همانند برادران و خواهران خود به دنیا می آورند .

کنز العمّال : ۴۴۵۵۷ .

حدیث۳۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ نِساءِ اُمَّتِی أصبَحُهُنَّ وَجها وأقَلُّهُنَّ مَهرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین زنان امّت من ، خوبروترین و کم مهریه ترین آنان هستند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۷/۲۵ .

حدیث۳۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ الصَّداقِ أيسَرُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مهریه، سبکترین آن است .

کنز العمّال : ۴۴۷۰۷ .

حدیث۳۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُختارُ حُسنُ وَجهِ المَرأةِ على حسُنِ دِينِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نباید حُسن صورت زن را بر حُسن دینداری او برگزید (برتری داد) .

کنز العمّال : ۴۴۵۹۰ .

حدیث۳۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا جاءَكُم مَن تَرضَونَ دِينَهُ وأمانَتَهُ يَخطُبُ (إلَيكُم) فَزَوِّجُوهُ ، إن لا تَفعَلُوهُ تَكُن فِتنَةٌ فى الأرضِ وفَسادٌ كبيرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی به خواستگاری نزد شما آمد و دینداری و امانتداری او را پسندیدید ، به او زن دهید ؛ که اگر چنین نکنید ، در روی زمین تبهکاری و فساد بزرگ پدید خواهد آمد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۷۲/۳ .

حدیث۳۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَزَوَّجَ امرَأةً لا يَتَزَوَّجُها إلّا لِجَمالِها لَم يَرَ فيها ما يُحِبُّ ، ومَن تَزَوَّجَها لِمالِها لا يَتَزَوَّجُها إلّا وَكَلَهُ اللّهُ إلَيهِ ، فعلَيكُم بذاتِ الدِّينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که با زنی به خاطرزیبایی اش ازدواج کند ، دلخواه خود را در او نبیند و هر که با زنی به خاطر مال و ثروتش ازدواج کند خداوند او را به همان مال و ثروت واگذارد ، پس بر شما باد [ازدواج با]زنان متدیّن .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۵/۱۹ .

حدیث۳۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرارُكُم عُزّابُكُم ، رَكعَتانِ مِن مُتَأهِّلٍ خَيرٌ مِن سَبعِينَ ركعةً مِن غَيرِ مُتَأهِّلٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین افراد شما عزبهای شمایند ؛ دو رکعت نماز فرد متأهّل بهتر است از هفتاد رکعت نماز فرد غیر متأهّل .

کنز العمّال : ۴۴۴۴۸ .

حدیث۳۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرارُ مَوتاكُمُ العُزّابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین مردگان شما عزبهایند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۰/۱۹ .

حدیث۳۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّخِذُوا الأهلَ ؛ فإنّه أرْزَقُ لَكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن بگیرید ؛ که ازدواج کردن روزی شما را بیشتر می کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/ ۲۱۷/۱

حدیث۳۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَوِّجُوا أياماكُم ، فَإنَّ اللّه َ يُحسِنُ لَهُم فی أخلاقِهِم ، ويُوَسِّعُ لَهُم فی أرزاقِهِم ، ويَزِيدُهُم فی مُرُوّاتِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردان بی همسر خود را زن دهید ؛ زیرا با این کار خداوند اخلاق آنان را نیکو می گرداند و روزی هایشان را زیاد می کند و بر جوانمردیهای آنان می افزاید .

بحار الأنوار : ۱۰۳/ ۲۲۲/۳۸

حدیث۳۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن شابٍّ تَزَوَّجَ فی حَداثَةِ سِنِّهِ إلّاعَجَّ شَيطانُهُ : يا وَيْلَهُ ، يا وَيْلَهُ ! عَصَمَ مِنّی ثُلُثَی دِينِهِ ، فَلْيَتَّقِ اللّه َ العَبدُ فيالثُّلُثِ الباقِی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ جوانی نیست که در دوره جوانی اش ازدواج کند ، مگر آن که شیطان او فریاد برآورد که : ای وای ، ای وای! دو سوم دینش را از [گزند] من حفظ کرد . بنابراین ، بنده باید برای حفظ یک سوم دیگر ، تقوای الهی در پیش گیرد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۱/۳۴ .

حدیث۳۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا تَزَوَّجَ العَبدُ فقدِ استَكمَلَ نِصفَ الدينِ ، فَلْيَتَّقِ اللّه َ فی النِّصفِ الباقی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه آدمی ازدواج کند ، نصف دین را به دست آورده است و برای نصف دیگر باید تقوای خدا پیشه کند .

كنز العمّال : ۴۴۴۰۳ .

حدیث۳۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُتَزَوِّجُ النائمُ أفضَلُ عِندَ اللّه ِ مِنَ الصائمِ القائمِ العَزَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج کرده خفته ، نزد خدا فضیلت دارد بر ازدواج نکرده روزه گیر شب زنده دار .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۱/۲۵

حدیث۳۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما بُنِیَ فی الإسلامِ بِناءٌ أحَبَّ إلی اللّهِ عزّوجلّ ، وأعَزَّ مِنَ التَّزویجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام هیچ بنایی ساخته نشد که نزد خداوند عز و جل محبوبتر و ارجمندتر از ازدواج باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۲/۴۰

حدیث۳۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النِّکاحُ سُنَّتِی ، فَمَن رَغِبَ عَن سُنَّتی فَلَیسَ مِنّی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ازدواج سنّت من است ؛ پس هر که از سنّت من روی گرداند از من نیست .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۰/۲۳

حدیث۳۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن یَلقَی اللّهَ طاهِرامُطَهَّرا فَلْیَلْقَهُ بزَوجَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که دوست دارد که پاك و پاکیزه خدا را دیدار کند ، با داشتن همسر به دیدارش رود .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۲۰/۱۸

حدیث۳۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أزهَدُ الناسِ مَنِ اجتَنَبَ الحَرامَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زاهدترین مردم کسی است که از حرام دوری کند .

الأمالی للصدوق : ۷۲/۴۱ .

حدیث۳۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهدُ فی الدنیا یُریحُ القَلبَ والبَدَنَ ، والرَّغبَةُ فیها تُتعِبُ القَلبَ والبَدَنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی رغبتی به دنیا ، تن و جان را آسایش می بخشد و رغبت به آن، تن و جان را به رنج می افکند .

کنز العمّال : ۶۰۶۰ .

حدیث۳۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهدُ لَیسَ بتَحریمِ الحَلالِ ، ولکنْ أن یکونَ بما فی یَدَیِ اللّهِ أوثَقَ مِنهُ بما فی یَدَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زهد ، به معنای حرام کردن حلال [بر خود] نیست ، بلکه بدین معناست که انسان اطمینانش به آنچه در دست خداست بیشتر باشد از آنچه در دست خود اوست .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۲/۸

حدیث۳۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الزُّهدُ فیالدنیا قَصرُالأمَلِ ،وشُکرُ کُلِّ نِعمَةٍ ، والوَرَعُ عن کُلِّ ما حَرَّمَ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی رغبتی به دنیا عبارت است ازکوتاه کردن آرزو و به جای آوردن شکر هر نعمتی و پرهیز از هر آنچه خداوند حرام کرده است .

تحف العقول : ۵۸ .

حدیث۳۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلی کُلِّ نَفَسٍ مِن بَنی آدَمَ کُتِبَ حَظٌّ مِنَ الزِّنا أدرَکَ ذلکَ لا ـ محالَةَ ، فالعَینُ زِناها النَّظَرُ ، والرِّجلُ زِناها المَشیُ ، والاُذُنُ زِناها الاستِماعُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر عضوی از اعضای انسان بهره ای از زنا نوشته شده که لاجرم به آن می رسد ؛ مثلاً زنای چشم نگاه کردن است و زنای پا ، رفتن و زنای گوش ، شنیدن .

کنز العمّال : ۱۳۰۲۶ انظر تمام الحدیث .

حدیث۳۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما تَعَبَّدُوا للّهِ بشَیءٍ مِثلِ الزُّهدِفی الدنیا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند را با هیچ عبادتی همانند دل بر کندن از دنیا نپرستیدند .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۲۲.

حدیث۳۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علیُّ فی الزِّنا سِتُّ خِصالٍ :ثلاثٌ مِنها فیالدنیا وثلاثٌ فی الآخِرَةِ ، فأمّا التی فی الدنیا فَیَذهَبُ بالبَهاءِ ، ویُعَجِّلُ الفَناءَ ، ویَقطَعُ الرِّزقَ ، وأمّا التی فی الآخِرَةِ فَسُوءُ الحِسابِ ، وسَخَطُ الرحمنِ ، والخُلُودُ فی النارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! زنا شش پیامد دارد : سه پیامد در دنیا و سه دیگر در آخرت ؛ پیامدهای دنیایی اش این است که آبرو را می برد ، مرگ را شتاب می بخشد و روزی را می بُرد؛ و پیامدهای آخرتش حسابرسی سخت و دقیق ، خشم خدای رحمان، و جاودانگی در آتش است .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۲/۱۵

حدیث۳۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشتَدَّ غَضَبُ اللّه عزّوجلّ عَلَی امرأةٍ ذات بَعلٍ مَلَأتْ عَینَها مِن غَیرِ زَوجِها أو غَیرِ ذی مَحرَم مِنها ، فإنّها إن فَعَلَتْ ذلکَ أحبَطَ اللّهُ کُلَّ عَمَلٍ عَمِلَتهُ ، فإن أوطَأتْ فِراشَهُ غَیرَهُ کانَ حَقّا عَلَی اللّه أن یُحرِقَها بِالنارِ بعدَ أن یُعَذِّبَها فی قَبرِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن شوهرداری که مرد بیگانه ای یا نامحرمی چشمش را پر کرده باشد ، مورد خشم شدید خداوند عز و جل است ؛ زیرا که اگر چنین باشد، خداوند همه اعمال او را باطل گرداند و اگر به شوهر خود خیانت ورزد ، بر خداست که او را بعد از عذاب دادن در قبر، به آتش دوزخ بسوزاند .

. بحار الأنوار : ۷۶/۳۶۶/۳۰.

حدیث۳۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرَدتَ أن یُثرِیَ اللّهُ مالَکَ فَزَکِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر می خواهی که خداوند دارایی تو را زیاد کند ، زکات آن را بپرداز .

بحار الأنوار: ۹۶/۲۳/۵۴

حدیث۳۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن مسلِمٍ یَغرِسُ غَرسا أویَزرَعُ زَرعا ، فَیَأکُلُ مِنهُ طَیرٌ أو إنسانٌ أو بَهیمةٌ ، إلّا کانَ لَهُ بِه صَدَقةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی درختی بنشاند ، یا زراعتی بکارد و انسانی یا پرنده ای یا چرنده ای از محصول آن بخورد ، برای وی صدقه محسوب شود .

صحیح البخاری : ۲/۸۱۷/۲۱۹۵ .

حدیث۳۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأرواحُ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فماتَعارَفَ مِنها ائتَلَفَ ، وما تَناکَرَ مِنها اختَلَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ارواح لشکریانی فراهم آمده هستند ؛ آنها که یکدیگر را بشناسند با هم انس می گیرند و آنان که همدیگر را نشناسند از هم جدا می شوند .

کنز العمّال : ۲۴۶۶۰ .

حدیث۳۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ لم يُغفَرْ لَهُ فی شَهرِ رمضانَ ففِيأىِّ شهرٍ يُغفَرُ لَهُ ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در رمضان آمرزیده نشود ، در کدام ماه آمرزیده می شود؟!

الأمالی للصدوق : ۱۰۷/۷۹ .

حدیث۳۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی خُطبتِهِ عندَ إقبالِ شهرِ رمضانَ ـ إنّ الشَّقِيَّ مَن حُرِمَ غُفرانَ اللّهِ فی هذا الشَّهرِ العَظيمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در خطبه اش به هنگام فرا رسیدن ماه رمضان ـ فرمود : همانا بدبخت کسی است که در این ماه بزرگ از آمرزش خداوند محروم ماند .

عیون أخبار الرِّضا : ۱/۲۹۵/۵۳ .

حدیث۳۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أدرَكَ شَهرَ رَمَضانَ فلَم يُغفَرْلَهُ فَأبعَدَهُ اللّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که ماه رمضان را دریابد و آمرزیده نشود ، خداوند او را [از رحمت خود]دور گرداند .

بحار الأنوار : ۷۴/۷۴/۶۲ .

حدیث۳۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا استَهَلَّ رَمَضانُ غُلِّقَتْ أبوابُ النارِ ، وفُتِحَتْ أبوابُ الجِنانِ ، وصُفِّدَتِ الشَّياطينُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون هلال ماه رمضان پدیدآید ، درهای دوزخ بسته گردد و درهای بهشت گشوده شود و شیاطین به زنجیر کشیده شوند .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۴۸/۱۴ .

حدیث۳۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو يَعلَمُ العَبدُ ما فی رَمَضانَ لَوَدَّ أن يكونَ رَمَضانُ السَّنَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر بنده ارزش ماه رمضان را بداند، آرزو می کند که سراسر سال، رمضان باشد .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۴۶/۱۲

حدیث۳۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أبوابَ السماءِ تُفتَحُ فی أوَّلِ ليلةٍ مِن شَهرِرَمَضانَ، ولا تُغلَقُ إلى آخِرِ ليلةٍ مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درهای آسمان در نخستین شب ماه رمضان گشوده می شود و تا آخرین شب آن بسته نمی شود .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۴۴/۸

حدیث۳۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما سُمِّیَ الرَّمَضانُ لأ نّهُ یَرمَضُ الذُّنوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رمضان را رمضان نامیده اند چون گناهان را می سوزاند .

کنز العمّال : ۲۳۶۸۸ .

حدیث۳۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کـان فیهـا [أی صُـحُفِ إبراهیم علیه السـلام]...:علی العاقِـلِ مـا لَم یَکُن مَغلوبـا علی عَقلِهِ أن یکونَ لَهُ ساعاتٌ : ساعَـةٌ یُناجِی فیها رَبَّهُ عزّوجلّ ، وساعَـةٌ یُحاسِبُ نَفسَهُ ، وساعَـةٌ یَتَفَکَّرُ فیما صَـنَعَ اللّه ُ عزّوجلّ إلَیهِ ، وساعَةٌ یَخلُو فیها بِحَظِّ نفسِهِ مِنَ الحَلالِ؛ فإنّ هذهِ الساعَةَ عَونٌ لِتلکَ الساعاتِ واستِجمامٌ للقُلوبِ وتَوزِیعٌ لها .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : در صـحف ابراهیم آمـده است که: خردمنـد ، مادام که خِردش از او گرفته نشـده ، باید ساعاتی را برای خود در نظر گیرد ؛ زمـانی برای مناجـات بـا پروردگارش عز و جل ، و زمانی برای محاسـبه نفس، و زمانی برای اندیشـیدن در آنچه که خداونـد عز و جل به وی ارزانی داشـته است و زمانی برای کامجویی خود از راه حلال ؛ زیرا این زمان کمکی است به آن سه زمان دیگر و مایه آسودگی و رفع خستگی دلها .

الخصال : ۵۲۵/۱۳ ، معانی الأخبار: ۳۳۴/۱ وفیه «وتفریغ لها» بدل «وتوزیع لها» .

حدیث۳۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ فی الرِّفقِ الزِّیادَةَ والبَرَکَةَ ،ومَن یُحرَمِ الرِّفقَ یُحرَمِ الخَیرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا در ملایمت، فزونی و برکت است و کسی که از ملایمت محروم باشد، از خیر محروم شود .

الکافی : ۲/۱۱۹/۷ .

حدیث۳۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ هذا الدِّینَ مَتِینٌ فَأوغِلُوا فیهِ برِفقٍ ، ولا تُکرِهُوا عِبادَةَ اللّه ِ إلی عِبادِ اللّه ِ فتکونوا کالراکِبِ المُنْبَتِّ الذی لا سَفَرا قَطَعَ ولا ظَهْرا أبقی .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : همانـا این دین اسـتوار است ؛پس با ملایمت در آن وارد شویـد و عبادت خـدا را بر بنـدگان خـدا تحمیل نکنید که در آن صورت به سوار درمانده ای می مانید که نه راهی را پیموده و نه مرکبی [با نشاط] به جا گذاشته است .

الکافی : ۲/۸۶/۱ .

حدیث۳۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعقَلُ الناسِ أشَدُّهُم مُداراةً للناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خردمندترین مردم ، با مداراترین آنها با مردم است .

الأمالی للصدوق:۷۳/۴۱.

حدیث۳۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ رَفیقٌ یُحِبُّ الرِّفقَ فیالأمرِ کُلِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ملایم و مهربان است و ملایمت را در هر کاری دوست دارد .

کنز العمّال : ۵۳۷۰ .

حدیث۳۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرادَ اللّه ُ بأهلِ بیتٍ خَیرا أدخَلَ علَیهِم بابَ رِفقٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خیر خانواده ای را بخواهد باب ملایمت و مهربانی را به روی آنان بگشاید .

شرح نهج البلاغهٔ : ۶/۳۳۹ .

حدیث۳۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما اصطَحَبَ اثنانِ إلّا کانَ أعظَمُهُماأجرا وأحَبُّهُما إلی اللّهِ عزّوجلّ أرفَقَهُما بصاحِبِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ دو نفری با هم رفاقت نکنند جز این که اجر آن کس بیشتر و نزد خداوند عز و جلمحبوبتر است که با رفیقش ملایم تر باشد .

الکافی : ۲/۱۲۰/۱۵ .

حدیث۳۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الرِّفقَ لَم یُوضَعْ علی شیءٍإلّا زانَهُ ، ولا نُزِعَ مِن شَیءٍ إلّا شانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ملایمت و مهربانی با هیچ چیز همراه نشد جز این که آن را آراست و از هیچ چیز برداشته نشد ، مگر این که آن را زشت کرد .

الکافی : ۲/۱۱۹/۶

حدیث۳۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِرْضَ بِقَسْمِ اللّهِ تَكُنْ أغنَى الناسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به قسمت خدا راضی باش ، تا غنی ترین مردم باشی .

بحار الأنوار : ۶۹/۳۶۸/۴.

حدیث۳۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ اللّهُ عَبدا ابتَلاهُ، فإن صَبَرَ اجتَباهُ ، وإن رَضِيَ اصطَفاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خدا بنده ای را دوست بدارد، مبتلایش گرداند ؛ اگر صبر کرد، او را [برای خود]بر می گیرد و اگر خشنود بود، او را بر می گزیند .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۴۲/۲۶

حدیث۳۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَستَرضِعُوا الحَمقاءَ ، ولا العَمشاءَ؛ فإنّ اللَّبَنَ يُعدِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنان کم خرد و زنان مبتلا به ضعف و آبریزش چشم را به دایگی مگیرید ؛ زیرا شیر اثر می گذارد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۲۳/ ۱۳

حدیث۳۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ليسَ للصَّبيِّ لَبَنٌ خَيرٌ مِن لَبَنِ اُمِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودک ، شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۳۴/۶۹ .

حدیث۳۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللّهُ الراشيَ والمُرتَشِيَ والرائشَ الذی يَمشِي بَينَهُما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا لعنت کند رشوه دهنده و رشوه گیرنده و واسطه بین آن دو را .

کنز العمّال : ۱۵۰۸۰ .

حدیث۳۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم والرّشوَةَ فإنّها مَحضُ الكَفرِ ، ولا يَشُمُّ صاحِبُ الرّشوةِ رِيحَ الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از رشوه گرفتن دوری کنید که آن کفر محض است و رشوه گیر بوی بهشت را استشمام نمی کند .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۷۴/۱۲ .

حدیث۳۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ الرِّزقِ ما يَكْفِي .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین روزی آن است که به قدر کفایت باشد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۸/۴ .

حدیث۳۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما قَلَّ وكَفى خَيرٌ مِمّا كَثُرَ وألهى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزیِ اندک و بسنده بهتر است از روزیِ بسیار و بازدارنده [از یاد خدا].

الأمالي للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث۳۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمّ ارزُقْ محمّدا وآلَ محمّدٍومَن أحَبَّ محمّدا وآلَ محمّدٍ ، العَفافَ والكَفافَ ، وارزُقْ مَن أبغَضَ محمّدا وآلَ محمّدٍ المالَ والوَلَدَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدایا! به محمّد و خاندان محمّد و به کسی که محمّد و خاندان او را دوست دارد ، خویشتنداری و روزی به قدر کفاف عطا فرما و به هرکه محمّد وآل محمّد را دشمن دارد مال و فرزند روزی کن .

الكافي : ۲/۱۴۰/۳ .

حدیث۳۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَلعونٌ مَلعونٌ مَن ضَيَّعَ مَن يَعُولُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ملعون است ، ملعون است کسی که [به دلیل عدم تأمین هزینه]عائله خود ، آنان را ضایع کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳/۶۲

حدیث۳۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أكَلَ مِن كَدِّ يَدِهِ ، نَظَر اللّهُ إلَيهِ بالرَّحمَةِ ثُمّ لا يُعَذِّبُهُ أبدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه از دسترنج خود بخورد ، خداوند با نظر رحمت به او بنگرد و هرگز عذابش نکند .

جامع الأخبار: ۳۹۰/۱۰۸۷ .

حدیث۳۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أكَلَ مِن كَدِّ يَدِهِ ، مَرَّ على الصِّراطِ كالبَرقِ الخاطِفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه از دسترنج خود بخورد، مانند برق جهنده از صراط بگذرد .

جامع الأخبار: ۳۹۰/۱۰۸۵

حدیث۳۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تعالى يُحِبُّ أن يَرى عَبدَهُ تَعِبا فی طَلَبِ الحَلالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال دوست دارد که بنده خود را در طلب [روزی] حلال خسته ببیند .

كنز العمّال : ۹۲۰۰ .

از۳۴۰۱تا۳۶۰۰

حدیث۳۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلبُ الحَلالِ فَريضةٌ على كُلِّ مُسلمٍ ومُسلمةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : طلب [درآمد] حلال ، بر هر مرد و زن مسلمانی واجب است .

جامع الأخبار: ۳۸۹/۱۰۷۹

حدیث۳۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِبادَةُ عَشرَةُ أجزاءٍ تِسعَةُ أجزاءٍ فی طَلَبِ الحَلالِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت ده جزء دارد، که نُه جزء آن طلب [روزی] حلال است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۹/۳۷

حدیث۳۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الكادُّ على عِيالِهِ كالمُجاهِدِ فی سبيلِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای [کسب روزیِ]خانواده اش زحمت بکشد ، مانند مجاهدِ در راه خداست .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳/۵۹ .

حدیث۳۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن حَبَسَ عن أخيهِ المسلمِ شيئا مِن حَقٍّ حَرَّمَ اللّه ُ علَيهِ بَرَكةَ الرِّزقِ إلّا أن يَتوبَ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هرکه حقّی از حقوق برادر مسـلمان خود را از او دریغ و بـاز دارد ، خداونـد برکت روزی را بر او حرام گرداند مگر آن که توبه کند .

الأمالی للصدوق : ۵۱۶/۷۰۷ .

حدیث۳۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لمّا قيلَ لَهُ : اُحِبُّ أن يُوَسَّعَ عَلَيَّ فيالرِّزقِ ؟ ـ : دُمْ على الطَّهارَةِ يُوَسَّعْ علَيكَ فی الرِّزقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ آنگاه که به ایشان عرض شد : دوست دارم روزی ام گسترش یابد ـ فرمود : پیوسته در حال طهارت باش ، روزی ات گسترش می یابد .

کنز العمّال : ۴۴۱۵۴ .

حدیث۳۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكثِرُوا مِن الصَّدَقَةِ تُرزَقُوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیاد صدقه بدهید ، تا روزی داده شوید .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۶/۱۰

حدیث۳۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرِّزقُ أسرَعُ إلى مَن يُطعِمُ الطَّعامَ ، مِن السِّكِّينِ فی السَّنامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی کسی که اطعام می کند ، سریعتر از فرو رفتن کارد در کوهان شتر ، به سویش می آید .

بحار الأنوار : ۷۴/۳۶۲/۱۷ .

حدیث۳۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن استَبطَأ الرِّزقَ فَلْيُكثِرْ مِن التَّكبيرِ ، ومَن كَثُرَهَمُّهُ وغَمُّهُ فَلْيُكثِرْ مِن الاستِغفارِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : کسـی که در روزی خود تأخیرو تنگی بیند ، باید زیاد تکبیر بگوید و کسـی که اندوه و غمش زیاد شود ، بسیار استغفار کند .

کنز العمّال : ۹۳۲۵ .

حدیث۳۴۰۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أنعَمَ اللّه ُ تعالى علَيهِ نِعمَةً فلْيَحمَدِاللّه َ تعالى ، ومَنِ استَبطَأ (علَيهِ) الرِّزقَ فلْيَستَغفِرِ اللّه َ .

پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : هركه خداونـد تعالى به او نعمتى ارزانى دارد ، بايـد خـداى تعالى را حمـد و سپاس گويد و هركه روزى اش به تأخير افتد از خداوند آمرزش بخواهد .

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۴۶/۱۷۱ .

حدیث۳۴۱۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يقولُ اللّه ُ سبحانَهُ وتعالى :لِيَحذَرْ عَبدِى الذى يَستَبطِئُ رزقِى أن أغضَبَ فَأفتَحَ علَيهِ بابا مِن الدنيا!

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند سبحان و بزرگ مى فرمايد : آن بنده ام كه مرا در رساندن روزى كُند مى شمارد، بترسد از اين كه به خشم آيم و درى از دنيا را به رويش بگشايم!

بحار الأنوار : ۸۱/۱۹۵/۵۲ .

حدیث۳۴۱۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا تَهتَمَّ لِرزقِ غَدٍ فإنّ كُلَّ غَدٍيَأتِى بِرزقِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : غم روزى فردا را مخور ؛ زيراهر فردايى روزى را با خود مى آورد .

بحار الأنوار : ۷۷/۶۷/۶ .

حدیث۳۴۱۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَو أنَّ ابنَ آدَمَ فَرَّ مِن رِزقِهِ كما يَفِرُّ

مِنَ المَوتِ لَأدرَكَهُ كما يُدرِكُهُ المَوتُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اگر آدمى همچنان كه از مرگ

مى گريزد از روزى مى گريخت ، باز روزى به او مى رسيد همچنان كه مرگ به او مى رسد .

مكارم الأخلاق : ۲/۳۷۷/۲۶۶۱ .

حدیث۳۴۱۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا ـ وإنّ الرُّوحَ الأمينَ نَفَثَ فيرُوعِى أ نّهُ لَن تَمُوتَ نفسٌ حتّى تَستَكمِلَ رِزقَها ، فاتَّقُوا اللّه َ وأجمِلُوا فى الطَّلَبِ ، ولا ـ يَحمِلْ أحَدَكُم استِبطاءُ شَىءٍ مِنَ الرِّزقِ أن يَطلُبَهُ بغَيرِ حِلِّهِ ، فإنّهُ لا يُدرَكُ ما عِندَ اللّه ِ إلّا بطاعَتِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا روح الامین در دلم چنین افکند که هیچ کس نمیرد تا روزی اش را به طور کامل دریافت کند ؛ پس، از خدا بترسید و در طلب روزی آرام باشید و دیر رسیدن روزی شمارا وادار نکند که آن را از راه غیر حلال بجویید ؛ زیرا آنچه نزد خداست جز با طاعت او به دست نمی آید .

الکافی : ۲/۷۴/۲ .

حدیث۳۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الرِّزقَ لا یَجُرُّهُ حِرصُ حَریصٍ ولا یَصرِفُهُ کَراهِیَةُ کارِهٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نه حرص زدن حریص ، روزی را به سوی او می کشاند و نه ناخوش داشتن کسی، آن را از او باز می دارد.

بحار الأنوار: ۷۷/۶۸/۷.

حدیث۳۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَتَشاغَلْ عمّا فُرِضَ علَیکَ بما

قد ضُمِنَ لَکَ فإنّهُ لَیسَ بفائتِکَ ما قد قُسِّمَ لَکَ ، ولَستَ بِلاحِقٍ ما قد زُوِیَ عنکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا با پرداختن به کسب روزی

تضمین شده، از آنچه بر تو واجب شده است بازمانی ؛ زیرا قسمت تو از روزی می رسد و آنچه قسمت تو نباشد به آن دست نمی یابی .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۸۷/۱۰.

حدیث۳۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِلُوا أرحامَکُم ولو بِالسَّلامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صله رحم کنید ، گرچه با یک سلام .

تحف العقول : ۵۷ .

حدیث۳۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الملائکَةَ لا تَنزِلُ علی قَومٍ فیهِم قاطِعُ رَحِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا رحمت [خداوند] بر مردمی که در میان آنها قطع کننده رحم باشد ، فرود نمی آید .

کنز العمّال : ۶۹۷۴ .

حدیث۳۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَقطَعْ رَحِمَکَ وإن قَطَعَتکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خویشاوند خود مبُر گرچه او از تو ببرد .

الکافی : ۲/۳۴۷/۶ .

حدیث۳۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سِرْ سَنَةً صِلْ رَحِمَکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای به جا آوردن صله رحم [حتی اگر شده] یک سال راه بپیما .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۳/۶۱

حدیث۳۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أعجَلَ الخَیرِ ثَوابا صِلةُ الرَّحِمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا ثواب صله رحم زودتر از ثواب هر کار خیر دیگری می رسد .

الکافی : ۲/۱۵۲/۱۵ .

حدیث۳۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَرَّضُوا لِرَحمَةِ اللّهِ بما أمَرَکُم بِهِ مِن طاعَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با فرمان بردن از اوامر خداوند ، خود را در معرض رحمت او قرار دهید .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث۳۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو تَعلَمُونَ قَدْرَ رحمَةِ اللّهِ تعالی لَاتَّکَلتُمْ علَیها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر اندازه رحمت خداوند متعال را می دانستید ، حتما به آن تکیه می کردید .

کنز العمّال : ۱۰۳۸۷ .

حدیث۳۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ تعالی خَلَقَ مِائهَ رَحمَهٍ یَومَ خَلَقَ السماواتِ والأرضَ ، کُلّ رحمهٍ مِنها طِباقُ ما بینَ السماءِ والأرضِ ، فَأهبَطَ رَحمَهً مِنها إلی الأرضِ فَبِها تَراحَمَ الخَلقُ ، وبها تَعطِفُ الوالِدَهُ علی وَلَدِها ، وبها تَشرَبُ الطیرُ والوُحوشُ مِن الماءِ ، وبها تَعِیشُ الخلائقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال روزی که آسمانها و زمین را آفرید ، صد رحمت بیافرید که هر رحمتی به اندازه فاصله آسمان و زمین است . پس ، از آن رحمتها یکی را به زمین فرود آورد که به سبب آن خلایق به یکدیگر ترحّم می کنند و مادر به فرزندش مهر می ورزد و پرندگان و حیوانات آب می نوشند و مردمان زندگی می کنند.

کنز العمّال : ۱۰۴۶۴

حدیث۳۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِرحَمُوا عَزیزا ذَلَّ ، وغَنِیّا افتَقَرَ ، وعالِما ضاعَ فی زمانِ جُهّالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به عزیزی که خوار گشته و توانگری که تهیدست شده و دانشمندی که در روزگار نادانان تباه گردیده است ، رحم و مهربانی کنید .

بحار الأنوار:۷۴/۴۰۵/۲.

حدیث۳۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِرحَمِ المَساکینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مسکینان مهربانی کن .

کنز العمّال : ۵۹۸۳ .

حدیث۳۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُنادِی مُنادٍ فی النارِ : یا حَنّانُ یا مَنّانُ نَجِّنی مِنَ النارِ ، فَیَأْمُرُ اللّه ُ مَلَکا فَیُخرِجُهُ حتّی یَقِفَ بینَ یَدَیهِ ، فیقولُ اللّه ُ عزّوجلّ : هل رَحِمتَ عُصفورا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آواز دهنده ای در دوزخ فریاد می زند : مهربانا! بخشایشگرا! مرا ازآتش رهایی ده . پس خداوند فرشته ای را فرمان می دهد که او را از آتش بیرون می آوردو در پیشگاه پروردگار می ایستد . خداوند عز و جلبه او می فرماید : آیا تو به گنجشکی رحم کردی؟

کنز العمّال : ۵۹۹۲ .

حدیث۳۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الراحِمونَ یَرحَمُهُم الرّحمنُ تبارکَ وتعالی ، اِرحَمُوا مَن فی الأرضِ یَرحَمْکُم مَن فی السماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای رحمانِ خجسته و والا،به مردمانِ دلرحم رحم می کند . به ساکنان زمین رحم کنید تا آن که

در آسمان است به شما رحم کند .

کنز العمّال : ۵۹۶۹

حدیث۳۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دِرهَمُ ربا أعظَمُ عِندَ اللّه ِ عزّوجلّ مِن سَبعینَ زَنیةً کلّها بِذاتِ مَحرمٍ فی بیتِ اللّه ِ الحرامِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک درهم ربا نزد خداوند عز و جل بدتر از هفتاد بار زنا کردن است که همه آنها با محارم و در خانه خدا باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۳۶۷/۵۷۶۲ .

حدیث۳۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أتَیتُ لیلةَ اُسرِیَ بِی علی قَومٍ بُطونُهُم کالبیوتِ فیها الحَیّاتُ تُری مِن خارجِ بُطونِهِم ، فقلتُ : مَن هؤلاءِ یا جَبرئیلُ ؟ قالَ : هؤلاءِ أکَلَةُ الرِّبا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شبی که به معراج رفتم ، بر مردمی گذشتم که شکمهایشان چون خانه ای بود و در آنها مارهایی وجود داشت که از بیرون شکمهایشان دیده می شد . پرسیدم : ای جبرئیل! اینها کیستند؟ گفت : اینان ربا خوارانند .

کنز العمّال : ۳۱۸۵۷ .

حدیث۳۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ لَعَنَ آکِلَ الرِّبا ومُوکِلَهُ وکاتِبَهُ وشاهِدَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ربا خوار و ربا دهنده و کاتب و گواهان بر آن را لعنت کرده است .

الأمالی للصدوق : ۵۱۱/۷۰۷ .

حدیث۳۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الوالیَ إذا اجتَهَدَ فَأصابَ الحَقَ فلَهُ أجرانِ،وإنِ اجتَهَدَ فَأخطَأَ الحقَ فلَهُ أجرٌ واحِدٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکمران اگر بکوشد و به حق دست یابد، دو اجر دارد و اگر بکوشد، اما به حق نرسد، یک اجر دارد .

کنز العمّال : ۱۴۱۱۰ .

حدیث۳۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعمَلُ هذهِ الاُمّةُ بُرهَةً مِن كتابِ اللّه ،ثُمّ تَعمَلُ بُرهةً بِسُنَّةِ رسولِ اللّه ، ثُمّ تَعمَلُ بالرأيِ ، فإذا عَمِلُوا بالرأيِ فقد ضَلُّوا وأضَلُّوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این امّت مدّت زمانی به کتاب خدا عمل می کنند و سپس مدّتی به سنّت رسول خدا و آن گاه مدّتی به رأی . پس هرگاه به رأی عمل کنند ، گمراه شوند و دیگران را نیز گمراه سازند .

کنز العمّال : ۹۱۵

حدیث۳۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السِّرُّ أفضَلُ مِن العَلانِيَةِ ،والعلانِيَةُ لِمَن أرادَ الاقتِداءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [عبادت وحسنه] نهانی بهتر از آشکار است . انجام آشکار [این کارها]برای کسی [خوب]است که بخواهد الگو قرار گیرد .

کنز العمّال : ۵۲۷۳ .

حدیث۳۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ حِينَ سَـألَهُ رَجُـلٌ : يا رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله ،فِيمَ النَّجاةُ ؟ ـ: أن لا يَعمَلَ العَبدُ بطاعَةِ اللّهِ يُريدُ بها الناسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به مردی که پرسید: ای رسول خدا ! نجات در چیست؟ ـ فرمود : در این که بنده طاعت خدا را به خاطر مردم انجام ندهد .

تنبیه الخواطر : ۱/۱۸۶ .

حدیث۳۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ لا يَقبَلُ عَملاً فيهِ مِثقالُ ذَرَّةٍ مِن رياءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عملی را که در آن به وزن ذرّه ای ریا باشد نمی پذیرد .

تنبیه الخواطر : ۱/۱۸۷

حدیث۳۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ المُرائيَ يُنادى يَومَ القِيامَةِ : يا فاجِرُ!يا غادِرُ ! يا مُرائي ! ضَلَّ عَمَلُكَ ، وبَطَلَ أجرُكَ ، اذهَبْ فَخُذْ أجرَكَ مِمَّن كُنتَ تَعمَلُ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز قیامت به ریاکار ندا می شود : ای نابکار ! ای فریبکار ! ای ریاکار ! عملت بر باد شد و مزدت از بین رفت ؛ برو و مزد خود را از همان بگیر که به خاطر او کار می کردی .

منیة المرید : ۳۱۸ .

حدیث۳۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یقولُ اللّه ُ سبحانَهُ : إنّی أغنَی الشُّرَکاءِفَمَن عَمِلَ عَمَلاً ثُمّ أشرَکَ فیهِ غَیری فأنا مِنهُ بَرِیءٌ ، وهو لِلَّذِی أشرَکَ بِهِ دُونی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای سبحان می فرماید : همانا من بی نیازترین شریکم . پس، هر که کاری بکند و کسی جز مرا در آن شریک گرداند من از آن کار بیزارم و از آنِ کسی باشد که او را شریک من قرار داده است.

عدّة الداعی : ۲۰۳ .

حدیث۳۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ المَلَکَ لَیَصعَدُ بعَملِ العَبدِ مُبتَهِجابهِ ، فإذا صَعِدَ بحَسَناتِهِ یقولُ اللّه ُ عزّوجلّ : اجعَلُوها فی سِجِّینٍ إنّهُ لَیسَ إیّایَ أرادَ بِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرشته با خوشحالی عمل بنده را بالا می برد و چون کارهای نیکش را بالا برد ، خداوند عز و جل می فرماید : آنهارا در سجّین گذارید ؛ این کارها برای من انجام نشده است .

الکافی : ۲/۲۹۵/۷ .

حدیث۳۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ویلٌ للذینَ یَجتَلِبُونَ الدنیابالدِّینِ ، یَلبَسُونَ للناسِ جُلودَ الضَّأنِ مِن لِینِ ألسِنَتِهِم ، کلامُهُم أحلی مِن العَسَلِ وقُلوبُهُم قُلوبُ الذِئابِ ، یقولُ اللّه ُ تعالی : أبی یَغتَرُّونَ ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر کسانی که دین را وسیله کسب دنیا می کنند و با زبان نرم خود در برابر مردم به لباس میش در می آیند ، گفتارشان از عسل شیرین تر است و دلهایشان دل گرگ است . خداوند متعال می فرماید : آیا به [رحمت] من غرّه می شوند؟ !

أعلام الدین : ۲۹۵ .

حدیث۳۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الرؤیا لا تُقَصُّ إلّا علی مؤمنٍ خلا مِن الحَسَدِ والبَغیِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رؤیا را جز برای مؤمنی که از حسادت و فساد مبرّاست نباید بازگو کرد .

الکافی : ۸/۳۳۶/۵۳۰.

حدیث۳۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا رَأی أحَدُکُم الرؤیا الحَسَنَةَ فَلْیُفَسِّرْها ولْیُخبِرْ بها ، وإذا رَأی الرؤیا القَبیحَةَ فلا یُفَسِّرْها ولا یُخبِرْ بها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما خواب خوبی دید آن را تعبیر کند و برای دیگران بازگو کند و اگر خواب بدی دید آن را تعبیر نکند و به کسی هم نگوید .

كنز العمّال : ۴۱۳۹۲ .

حدیث۳۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی قولِهِ تعالی : «لَهُمُ الْبُشْرَی فِی الْحَیَوةِ الدُّنْیَا وَ فِی الْأَخِرَةِ لَا تَبْدِیلَ لِکَلِمَـتِ اللَّهِ ذَ لِکَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِیمُ»

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ درباره آیه «آنان را در زنـدگی دنیا و آخرت بشارت است ، هیچ تبدیلی در کلمات خدا (در وعده هـای او) نیست ، این است کامیـابی بزرگ» ـ فرمود : آن بشـارت ، خوابِ خوبی است که مؤمن می بینـد و به وسـیله آن در دنیایش نوید داده می شود .

یونس : ۶۴ .

حدیث۳۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَوتُ كفّارةٌ لِذُنوبِ المؤمنينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرگ ، کفاره گناهان مؤمنان است .

الأمالی للمفيد : ۲۸۳/۸ .

حدیث۳۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العُمرَةُ إلى العُمرَةِ كَفّارَةُ مابَينَهُما ، والحجّةُ المُتَقَبَّلَةُ ثوابُها الجَنَّةُ ، ومِنَ الذُّنوبِ ذنوبٌ لا تُغفَرُ إلّا بعَرَفاتَ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : این عمره تا آن عمره، کفاره گناهانی است که در فاصـله آن دو صورت گیرد، و ثواب حجِّ پذیرفته شده بهشت است، و گناهانی هست که جز در عرفات آمرزیده نمی شود .

بحار الأنوار : ۹۹/۵۰/۴۶ .

حدیث۳۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعٌ مَن كُنَّ فيهِ وكانَ مِن قَرنِهِ إلى قَدَمِهِ ذُنوباً بَدَّلَها اللّه ُ حَسَناتٍ : الصِّدقُ ، والحَياءُ ، وحُسنُ الخُلُقِ ، والشُّكرُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : چهار چیز است که هرکس داشـته باشـد ، اگر سـر تا پا غرق گناه باشـد ، خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می کند : راستی ، حیا ، خوشخویی و سپاسگزاری .

الكافی : ۲/۱۰۷/۷ .

حدیث۳۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا عَمِلتَ سيّئةً فَاعمَلْ حَسَنةً تَمْحوها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کار بدی کردی، کار خوبی انجام بده که آن، بدی را پاک می کند .

الأمالی للطوسی : ۱۸۶/۳۱۲ .

حدیث۳۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أصابَ المؤمنَ مِن نَصَبٍ ولا وَصَبٍ ولا حَزَنٍ حتّی الهَمُّ یُهِمُّهُ إلّا کَفَّرَ اللّه ُ بِهِ عَنهُ مِن سیّئاتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ رنج و درد و اندوه و حتی نگرانی خاطری به مؤمن نرسد جز این که خداوند بدان گناهانش را بزداید .

تحف العقول : ۳۸ .

حدیث۳۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُمّی لیلةٍ کَفّارةُ سَنَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک شب تب داشتن ، کفاره یک سال [گناه] است .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۸۶/۳۹ .

حدیث۳۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّقمُ یَمحُو الذُّنوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیماری ، گناهان را پاک می کند .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۴۴/۸۳

حدیث۳۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِکُلِّ داءٍ دواءٌ ، ودواءُ الذُّنوبِ الاستِغفارُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دردی را دارویی است و داروی گناهان استغفار است .

الجعفریّات : ۲۲۸ .

حدیث۳۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلمؤمنِ اثنانِ وسَبعونَ ستراً ، فإذا أذنَبَ ذنباً انهَتَکَ عَنهُ سِترٌ ، فإن تابَ رَدَّهُ اللّه ُ إلَیهِ وسَبعةً مَعهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن در پوشش هفتاد و دوپرده است و چون گناهی کند یک پرده دریده شود و اگر توبه کرد خداوند آن پرده را با هفت پرده دیگر به او باز گرداند .

النوادر للراوندی : ۹۷/۴۹ .

حدیث۳۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَزالُ البَلاءُ فی المؤمنِ والمؤمنةِ فی جَسَدِهِ ومالِهِ وولدِهِ حَتّی یَلقَی اللّه َ وما علَیهِ مِن خطیئةٍ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : زن و مرد مؤمن پیوسـته در جان و مال و فرزنـدش گرفتار بلا می شود تا آن که بـدون گناه خدا را دیدار کند .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۳۶/۵۴ .

حدیث۳۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثةٌ مِنَ الذُّنوبِ تُعَجَّلُ عُقوبَتُهاولا تُؤَخَّرُ إلی الآخِرَةِ : عُقوقُ الوالِدَینِ ، والبَغیُ علی الناسِ ، وکُفرُ الإحسانِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : سه گنـاه است که کیفرشـان در همین دنیـا می رسـد و به آخرت نمی افتـد : آزردن پـدر و مادر ، زورگویی و ستم به مردم، و ناسپاسی نسبت به خوبیهای دیگران .

الأمالی للمفید : ۲۳۷/۱

حدیث۳۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الذَّنبُ شُؤمٌ علی غیرِ فاعِلِهِ ، إن عَیَّرَهُ ابتُلِیَ ، وإنِ اغتابَهُ أثِمَ ، وإن رَضِیَ بِهِ شارَکَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گناه برای غیر گنهکار [نیز]شوم است ؛ [زیرا] اگر با گنهکار مخالفت کند ، گرفتار شود ، اگر از او غیبت کند گنهکار شود و اگر به گناه رضایت دهد، در آن شریک شود .

الفردوس : ۲/۲۴۹/۳۱۶۹ .

حدیث۳۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا کبیرَ مَع الاستِغفارِ ، ولا صغیرَمع الإصرارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با استغفار، کبیره نباشد و با اصرار، صغیره .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۵۵/۶۲

حدیث۳۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الکبائرُ : الإشراکُ بِاللّه ِ ، وعُقُوقُ الوالدَینِ ، وقَتلُ النَّفْسِ ، والیَمینُ الغَمُوسُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : گناهان کبیره عبارتنـد از : شـرک ورزیـدن به خدا ، آزردن پدر و مادر ، قتل نفس (آدم کشـی) و

سوگند دروغ عمدی [برای ضایع کردن حقوق دیگران و خوردن مال مردم] .

کنز العمّال : ۷۷۹۸

حدیث۳۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَنظُرُوا إلی صِغَرِ الذَّنبِ ولکنِ انظُرُوا إلی مَن اجتَرَأتُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خُردی گناه منگرید بلکه بنگرید که بر چه کسی گستاخی کرده اید .

بحارالأنوار : ۷۷/۱۶۸/۶.

حدیث۳۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ إبلیسَ رَضِیَ مِنکُم بالمُحَقَّراتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا ابلیس به گناهان خرد انگاشته شما خشنود است .

بحارالأنوار : ۷۳/۳۶۳/۹۳

حدیث۳۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ المؤمنَ لَیَری ذَنبَهُ کَأَ نَّهُ تحتَ صَخرَةٍ یَخافُ أن تَقَعَ علَیهِ ، والکافِرَ یَری ذَنبَهُ کأنّهُ ذُبابٌ مَرَّ علی أنفِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن گناه خود را چونان تخته سنگ بزرگی بر بالای سرش می بیند که می ترسد به روی او بیفتد و کافر گناه خویش را مانند مگسی می بیند که از جلوی بینی اش رد شود .

الأمالی للطوسی : ۵۲۷/۱۱۶۲ .

حدیث۳۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إیّاکُم والـذُّنوبَ التی لا تُغفَرُ : الغُلُولَ فَمَن غَلَّ شیئا یَأْتِی بِهِ یومَ القیامـةِ ، وأکْلَ الرِّبا فإنّ آکِلَ الرِّبا لا یَقومُ إلّا کما یَقومُ الذی یَتَخَبَّطُهُ الشیطانُ مِنَ المَسِّ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از گناهانی که آمرزیده نمی شود بپرهیزید : خیانت در غنایم ؛ زیرا هر که در چیزی از غنایم دست خیانت برد روز قیامت آن را با خود بیاورد و رباخواری ؛ زیرا رباخوار در روز قیامت چون کسی از قبر می خیزد که بر اثر بسودن شیطان دیوانه شده است .

کنزالعمّال : ح ۴۳۷۷۰ .

حدیث۳۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكَلِّ ذَنبٍ تَوبَةٌ إلّا سُوءَ الخُلُقِ ،فإنّ صاحِبَهُ كُلَّما خَرَجَ من ذَنبٍ دَخَلَ فی ذَنبٍ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر گنـاهی توبه دارد مگر بـداخلاقی ؛ زیرا آدم بـداخلاق از هر گنـاهی که درآیـد (توبه کنـد) به گناهی دیگر می افتد .

بحار الأنوار : ۷۷/۴۸/۳ .

حدیث۳۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أذَلُّ الناسِ مَن أهانَ الناسَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبونترین مردم کسی است که مردم را خوار کند .

بحار الأنوار: ۷۵/۱۴۲/۲.

حدیث۳۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا ضَنَّ الناسُ بالـدِّینارِ والـدِّرهَمِ وتَبایَعُوا بالعِینَةِ وتَبِعُوا أذنابَ البَقَرِ وتَرَكُوا الجِهادَ فی سبیلِ اللّه ِ ، أدخَلَ اللّه ُ علَیهِم ذُلّاً لا یَرفَعُهُ عَنهُم حتّی یُراجِعُوا دِینَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه مردم به دینار و درهم بخیل شوند (انفاق نکنند) و مبادله عینه کنند و دنبال گاو خود روند و جهاد در راه خـدا را واگذارنـد ، خداونـد آنان را به خواری افکند و طوق ذلّت را از گردنشان برندارد مگر آن گاه که به دین خود بر گردند .

كنز العمّال : ۱۰۵۰۴ .

حدیث۳۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أقَرَّ بالذُّلِّ طائعاً فَلَیسَ مِنّا أهلَ البیتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر كه آزادانه، خواری و زبونی را بپذیرد از ما خاندان نیست .

تحف العقول : ۵۸ .

حدیث۳۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خیرُ الذِّكرِ الخَفِیُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین ذكر ، ذكر خفیّ [پنهان]است .

كنز العمّال : ۱۷۷۱ .

حدیث۳۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أطاعَ اللّه َ عزّوجلّ فَقَد ذَکَرَاللّه َ وإن قَلَّتْ صلاتُهُ وصِیامُهُ وتلاوَتُهُ لِلقرآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از خداوند عز و جل فرمان بَرد خدا را یاد کرده است، هرچند نماز خواندن و روزه گرفتن و قرآن خواندنش اندک باشد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۶/۳ .

حدیث۳۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَی اللّه ُ إلی نبیٍّ مِن أنبیائهِ :ابنَ آدمَ ، اذکُرنِی عِندَ غَضَبِکَ أذکُرْکَ عِندَ غَضَبِی ، فلا أمحَقُکَ فیمَن أمحَقُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند به یکی از پیامبرانش وحی فرمود : ای پسر آدم! هنگام خشم به یاد من باش، تا من نیز در هنگام خشم به یاد تو باشم و تو را با دیگران هلاک نگردانم .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۲۱/۵۰ .

حدیث۳۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُذکُرِ اللّه َ عِندَ هَمِّکَ إذا هَمَمتَ،وعِندَ لِسانِکَ إذا حَکَمتَ ، وعِندَ یَدِکَ إذا قَسَمتَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه اراده کاری کردی خدا رابه اراده خود یاد آوری کن ، هرگاه خواستی حکمی دهی خدا را به یاد زبان خود بیاور و هرگاه خواستی چیزی را تقسیم کنی خدا را به دست خود یاد آوری کن .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۱/۷

حدیث۳۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکثَرَ ذِکرَ اللّه ِ أحَبَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بسیار به یاد خدا باشد، خداوند دوستش بدارد .

بحار الأنوار: ۹۳/۱۶۰/۳۹.

حدیث۳۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکثَرَ مِن ذِکرِ اللّه ِ فقد بَرِئَ مِنَ النِّفاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خدا را بسیار یاد کند از نفاق به دور ماند .

الفردوس : ۳/۵۶۴/۵۷۶۸ .

حدیث۳۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذِكرُ اللّه ِ شِفاءُ القُلوبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یاد خدا، شفای دلهاست.

كنز العمّال : ۱۷۵۱ .

حدیث۳۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الذاكِرُ فی الغافِلينَ كالمُقاتِلِ فی الفارِّينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : كسی كه در میان غافلانْ به یاد خدا باشد مانند كسی است كه در میان فراریان [از جنگ]می جنگد .

مكارم الأخلاق : ۲/۳۷۳/۲۶۶۱ .

حدیث۳۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ أحَدٍ يَموتُ عَطْشانَ إلّا ذاكِرَ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه تشنه می میرند ، مگر ذاكر خدا .

بحار الأنوار : ۸۱/۲۴۰/۲۶

حدیث۳۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ موسى بنَ عِمرانَ عليه السلام لَمّا ناجى رَبَّهُ عزّوجلّ قالَ : يا ربِّ ، أبَعيدٌ أنتَ مِنّی فَاُنادِيَكَ أمْ قَريبٌ فَاُناجِيَكَ ؟ فأوحَى اللّه ُ جلّ جلالُهُ : أنا جَليسُ مَن ذَكَرَنی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موسی بن عمران علیه السلام چون با پروردگار خویش به راز و نیاز پرداخت عرض كرد : پروردگارا! آیا تو از من دوری تا آوازت دهم یا به من نزدیكی تا با تو نجوا كنم؟ خداوند جلّ جلاله وحی فرمود : من همنشین كسی هستم كه مرا یاد كند .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۵۳/۱۱ .

حدیث۳۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن ساعةٍ تَمُرُّ بابنِ آدَمَ لَم يَذكُرِ اللّه َ فيها إلّا حَسِرَ علَيها يَومَ القيامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر لحظه ای كه بر آدمی بگذردو در آن به یاد خدا نباشد ، در روز رستاخیز برای آن لحظه افسوس خورد .

كنز العمّال : ۱۸۱۹ .

حدیث۳۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلیکَ بِتِلاوَةِ القرآنِ وذِکرِ اللّه کثیراً ، فإنّهُ ذِکرٌ لکَ فی السماءِ ونورٌ لکَ فی الأرضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر تو باد تلاوت قرآن و بسیاری یاد خدا ؛ زیرا آن در آسمان برای تو نام (آوازه) است و در زمین نور .

الخصال : ۵۲۵/۱۳ .

حدیث۳۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَختارَنَّ عَلی ذِکرِ اللّه شَیئاًفإنّهُ یقولُ : «وَلَذِکْرُ اللّه أکْبَرُ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا چیزی را بر یاد خدا ترجیح بدهی ؛ چرا که او می فرماید : «و یاد خدا بزرگتر است» .

بحارالأنوار: ۷۷/۱۰۷/۱.

حدیث۳۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَطْلُ الغَنِیِّ ظُلمٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تعلّل ورزیدن توانگر [در پرداخت بدهی] ظلم است .

الموطّأ : ۲/۶۷۴/۸۴ .

حدیث۳۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن یَمطُلْ علی ذی حَقٍّ حَقَّهُ وهُو یَقدِرُ علی أداءِ حَقِّهِ فعلَیهِ کُلَّ یوم خَطیئةُ عَشّارٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی بتواند حقّ کسی را بپردازد و تعلّل ورزد، هر روز که بگذرد، گناه باجگیر برایش نوشته شود .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۶/۳ .

حدیث۳۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أصنافٌ لا یُستَجابُ لَهُم ، مِنهُم مَن أدانَ رَجُلاً دَیناً إلی أجَلٍ فلَم یَکتُبْ علَیهِ کِتاباً ولَم یُشهِدْ علَیهِ شُهُوداً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چند گروهند که دعایشان مستجاب نمی شود از جمله ، کسی که وام مدّت دار به کسی بدهد اما آن را یادداشت نکند و بر آن چند گواه نگیرد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۳۰۱/۱

حدیث۳۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إيّاكم والدَّينَ ، فإنّه هَمٌّ بِالليلِ وذُلٌّ بالنهارِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از وام گرفتن بپرهیزید، که آن غصّه شب و خواریِ روز است .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۱/۴ .

حدیث۳۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ لَيُؤَيِّدُ هذا الدِّينَ بالرَّجُلِ الفاجِرِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه خداوند این دین را به وسیله مرد بدکار تقویت می کند .
کنز العمّال : ۱۱۵

حدیث۳۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ اللّه َ تَبارَكَ وَتَعالى يُؤَيِّدُ هذا الدِّينَ بِأقوامٍ لا خَلَاقَ لَهُم .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تباركً و تعالی این دین را به وسیله مردمانی بی بهره از خیر و دین تقویت می کند .
کنز العمّال : ۲۸۹۵۶ .

حدیث۳۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يا أيّها الناسُ ، إنَّ دِينَ اللّه ِ يُسرٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! همانا دین خدا آسان است .
کنز العمّال : ۵۴۱۸

حدیث۳۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
بُعِثتُ بِالحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ ، ومَن خالَفَ سُنَّتِي فلَيسَ مِنّي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برای آوردن دین راستین و آسان برگزیده شده ام و هرکه با سنّت و روش من مخالفت کند، از من نیست .
کنز العمّال : ۹۰۰

حدیث۳۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ لم يَبعَثْنِي بالرَّهبانِيَّةِ ، وإنّ خيرَ الدِينِ عندَ اللّه ِ الحنيفيّةُ السَّمْحَةُ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد مرا برای [تبلیغ]رهبـانیت برنینگیخت ، بلکه بهـترین دین نزد خـدا، آیین راستین و آسـان (اسلام) است .

كنز العمّال : ۵۴۲۲ .

حدیث۳۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجَنَّبِ الدَّواءَ ما احتَمَلَ بَدنُكَ الداءَ ، فإذا لم يَحتَمِلِ الداءَ فالدواءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که بدنت بیماری را تحمل می کند ، از مصرف دارو پرهیز کن و هرگاه آن را تحمل نکرد ، آن گاه به دارو روی آر .

بحار الأنوار : ۸۱/۲۱۱/۳۰ .

حدیث۳۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَداوَوا فإنَّ اللّه َ تعالى لَم يُنزِلْ داءً إلّا وقد أنزَلَ اللّه ُ لَهُ شِفاءً ، إلّا السّامَ والهَرَمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خود را مداوا کنید ؛ زیرا خداوند متعال هیچ دردی نداد مگر آنکه برایش شفایی نهاد ، بجز مرگ و پیری [که دوایی ندارد] .

كنز العمّال : ۲۸۰۸۸ .

حدیث۳۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدنيا ساعةٌ فاجعَلوها طاعةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ساعتی بیش نیست، پس آن را در طاعت [خدا] بگذرانید.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۴/۲ .

حدیث۳۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما الدنيا في الآخِرَةِ إلّا مِثلُ مايَجعَلُ أحدُكُم إصبَعَهُ في اليَمِّ فلْيَنظُرْ بِمَ يَرجِعُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : دنیا در برابر آخرت نیست مگر مانند این که یکی از شـما انگشـتش را در دریا فرو برد . پس بنگرد که چه چیز با خود می آورد .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۱۹/۱۱۰ .

حدیث۳۴۹۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحَبَّ دُنياهُ أضَرَّ بآخرَتِهِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه دنيايش را دوست بدارد، به آخرتش زيان رساند .

بحار الأنوار: ۷۳/۸۱/۴۳.

حدیث۳۴۹۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لو أنّ الدنيا كانَت تَعدِلُ عند اللّهِ عزّوجلّ جَناحَ بَعوضَةٍ ما سَقَى الكافِرَ والفاجرَ مِنها شَربَةً مِن ماءٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اگر دنيا نزد خداوند عز و جل به اندازه پر پشه اى ارزش داشت، هرگز كافر و تبهكار را جرعه اى آب از آن نمى نوشاند .

الأمالى للطوسى : ۵۳۱/۱۱۶۲ .

حدیث۳۴۹۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يقولُ اللّهُ : لولا عَبدى المؤمنُ لَعَصَّبْتُ رأسَ الكافِرِ بعِصابةٍ مِن جَوهَرٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند مى فرمايد : اگر به خاطر بنده مؤمنم نبود بر سر كافر دستارى از جواهر مى بستم .

التمحيص : ۴۷/۷۳ .

حدیث۳۴۹۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الدنيا لا تَصفو لِمُؤمنٍ ، كيفَ وهِى سِجنُهُ وبلاؤهُ ؟!

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا به كام هيچ مؤمنى نيست ؛ چگونه چنين باشد در حالى كه آن زندان و مايه رنج و گرفتارى اوست؟!

كنز العمّال : ۶۰۹۰ .

حدیث۳۴۹۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَيْسَ مِن حُبِّ الدنيا طَلَبُ ما يُصْلِحُكَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : جستن آنچه از دنيا كه تو را اصلاح مى كند دنيا دوستى نيست .

كنز العمّال : ۵۴۳۹ .

حدیث۳۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكبَرُ الكبائرِ حُبُّ الدنيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بزرگترین گناهان، دنیا دوستی است .

کنز العمّال : ۶۰۷۴ .

حدیث۳۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدنيا أصلُ كلِّ مَعصيَةٍ وأوّلُ كُلِّ ذَنبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا دوستی، ریشه هر معصیت و آغاز هر گناهی است .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث۳۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ تَسُبُّوا الـدنيا فَنِعمَتْ مَطِيَّةُ المؤمنِ ، فعلَيها يَبلُغُ الخيرَ وبها يَنجو مِن الشـرِّ ، إنّهُ إذا قالَ العبـدُ : لَعَنَ اللّهُ الـدنيا قالَتِ الـدُّنيا : لَعَنَ اللّهُ أعصانا لِرَبِّهِ !

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : به دنیا ناسـزا مگوییـد که آن نیکو مَرکبی است برای مؤمن ؛ زیرا به وسـیله آن به خیر و خوبی می رسد و از شرّ و بدی می رهد . هر گاه بنده بگوید : لعنت خدا بر دنیا ، دنیا گوید : لعنت خدا بر نافرمانترین ما نسبت به پروردگارش .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۸/۱۰ .

حدیث۳۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوحَى اللّهُ تَبارَكَ وَتَعالى إلى الدنيا : اِخْدِمی مَن خَدَمَنِی ، وأتْعِبی مَن خَدَمَكِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارك و تعالی به دنیا وحی فرمود : در خدمت آن کس باش که مرا خدمت می کند و آن را که در خدمت توست ، به رنج درافکن .

بحار الأنوار : ۷۷/۵۴/۳

حدیث۳۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدنيا ملعونةٌ وملعونٌ ما فيها ، إلّاما ابتُغِيَ به وَجهُ اللّهِ عزّوجلّ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : دنیا و هرچه در آن می باشـدملعون است مگر آنچه به واسـطه آن خشـنودی خدای عز و جل طلب شود .

کنز العمّال : ۶۰۸۸ .

حدیث۳۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدنیا مَزرَعةُ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا کشتزار آخرت است .

عوالی اللآلی : ۱/۲۶۷/۶۶ .

حدیث۳۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا دَنِیَّةٌ خُلِقَت مِن دونِ الآخِرَةِ ، ولَو خُلِقَت مَعَ الآخِرَةِ لَم یَفنَ أهلُها ، کَما لا یَفنی أهلُ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا ، پست و نزدیک [به ما] و پیش از آخرت آفریده شده است . اگر دنیا هم زمان با آخرت آفریده شده بود ، اهل آن فانی نمی شدند ، چنانچه اهل آخرت فنا نمی پذیرند .

علل الشرائع : ۴۷۰ / ۳۳

حدیث۳۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ رَبَّکم حَیِیٌّ کریمٌ ، یَستَحییأن یَبسُطَ العبدُ یَدَیهِ إلَیهِ فَیَرُدَّهُما صِفرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا پروردگار شما با حیا و بخشنده است و شرم دارد از این که بنده دست [خواهش]به سوی او بگشاید و دست خالی بازش گرداند .

کنز العمّال : ۳۱۲۸ .

حدیث۳۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سألتُ اللّهَ أن لا یَستَجیبَ دعاءَ حبیبٍ علی حبیبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من از خداوند خواهش کردم که نفرین دوست را در حقّ دوستش مستجاب نکند .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۷۸/۲۱ .

حدیث۳۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إیّاکُم ودَعوَةَ الوالِدِ ، فإنَّها أحَدُّمِن السَّیفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نفرین پدر بترسید که آن از شمشیر برنده تر است .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۸۴ / ۹۴

حدیث۳۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دعاءُ أطفالِ اُمَّتی مُستَجابٌ ما لَم یُقارِفوا الذُّنوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای کودکان امّت من ، در صورتی که به گناهان آلوده نشده باشند ، مستجاب می شود .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۵۷/۱۴

حدیث۳۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یقولُ اللّه ُ : مَن شَغَلَهُ ذِکری عن مَسألَتی أعطَیتُهُ فوقَ ما اُعْطِی السائلینَ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداونـد می فرماید : هر کس چنان به یاد من باشد که فراموش کند چیزی از من بخواهد، بالاتر از آن چیزی را که به سؤال کنندگان می دهم، به او عطا کنم .

کنز العمّال : ۱۸۷۴ .

حدیث۳۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : یابنَ آدَمَ ، أطِعْنی فیما أمَرتُکَ ، ولا تُعَلِّمْنی ما یُصلِحُکَ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداوند تبارك و تعالی فرموده است : ای آدمیزاد! از فرمانی که به تو داده ام اطاعت کن و صـلاح کار خود را به من نیاموز .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۷۸/۲۴

حدیث۳۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ عبدا طَلَبَ مِن اللّه ِ عزّوجلّ حاجةً فَألَحَّ فی الدُّعاءِ ، اُستُجِیبَ لَهُ أو لم یُستَجَبْ لَهُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خـدا رحمت کنـد بنـده ای را که از خداونـد عز و جل حاجتی بخواهـد و در دعا [برای آن حاجت]پافشاری کند ، خواه دعایش اجابت شود و یا نشود .

الکافی : ۲/۴۷۵/۶

حدیث۳۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُدْعُوا اللّه َ وأنتُم مُوقِنونَ بالإجابَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند را با حال یقین به اجابت بخوانید .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۵/۱ .

حدیث۳۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
دَعوةٌ فی السِّرِّ تَعدِلُ سبعینَ دَعوةً فی العَلَانِیَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک دعای پنهانی برابر است با هفتاد دعای آشکار .
الدعوات : ۱۸/۷ .

حدیث۳۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا دَعا أحَدُکُم فَلیُعظِمِ الرَّغبَةَ ؛ فَإِنَّهُ لا یَتَعاظَمُ
پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه فردی از شـما دعا می کنـد ، تقاضاهای بزرگ بنمایـد ؛ زیرا بر خداوند ، هیچ چیزی بزرگ (سنگین) نمی آید .
لا یتعاظمنی : أی لا یعظم علیَّ (النهایة : ج ۳ ص ۲۶۰ «عظم») .

حدیث۳۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا دَعا أحَدٌ فَلْیُعِمَّ فإنّه أوجَبُ للدُّعاءِ ، ومَن قَدَّمَ أربعینَ رَجُلاً مِن إخوانِهِ قَبلَ أن یَدعُوَ لِنفسِهِ استُجِیبَ لَهُ فیهِم وفی نفسِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یک نفر دعا می کند، برای همه دعا کند ؛ زیرا این دعا به اجابت نزدیکتر است . و کسی که پیش از دعا کردن برای خود برای چهل نفر از برادرانش دعا کند ، آن دعا در حقّ آنان و در حقّ خودش مستجاب شود .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۳/۱۷ .

حدیث۳۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أوحی اللّه ُ إلی بَعضِ أنبِیائِهِ : ...لَو أنَّ أهلَ سَبعِ سَماواتٍ وأرَضینَ سَألونی جَمیعا فَأَعطَیتُ کُلَّ واحِدٍ مِنهُم مَسأَلَتَهُ ، ما نَقَصَ ذلِکَ مِن مُلکی مِثلَ جَناحِ بَعوضَةٍ ، وکَیفَ یَنقُصُ مُلکٌ أنَا قَیِّمُهُ؟!
پیـامبر خـدا صـلی الله علیـه و آلـه : خداونـد به یکی از پیـامبرانش وحی فرمـود : «... اگر اهـل هفت آسـمان وزمین ، همگی ، از من درخـواست کننـد و خواسته یکایـک آنـان را برآورم ، این ، به انـدازه بـال پشه ای از مُلـک من نمی کاهـد .چگونه مُلکی که من ، مُلکدار آنم ، کاهش می یابد؟!» .
الأمالی للطوسی : ص ۵۸۴ ح ۱۲۰۸ .

حدیث۳۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا یُرَدُّ دُعاءٌ أوَّلُهُ بِسمِ اللّهِ الرّحمنِ الرَّحیم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعایی که با بسم اللّه الرحمن الرحیم آغاز گردد رد نمی شود .

الدعوات : ۵۲/۱۳۱ .

حدیث۳۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ كُلَّ دُعاءٍ لا يَكونُ قَبلَهُ تَمجيدٌ فَهُوَ أبتَرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر دعایی که پیش از آن ستایش [خدا]نشود نافرجام است .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۷/۲۱ .

حدیث۳۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اغتَنِموا الدُّعاءَ عند الرِّقَّةِ فإنَّهارحمةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا کردن را هنگام رقّت قلب غنیمت شمرید که رقّت قلب ، رحمت است .

الدعوات : ۳۰/۶۰ .

حدیث۳۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعلَموا أنّ اللّه َ لا يَستجيبُ دُعاءًمِن قلبٍ غافِلٍ لاهٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که خداوند ، دعایی را که از دلی غافل و بی خبر باشد نمی پذیرد .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۱/۳۱ .

حدیث۳۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أطِبْ كَسبَكَ تُستَجَبْ دَعوَتُكَ ، فإنَّ الرّجلَ يَرفَعُ اللُّقْمَةَ إلى فِيهِ (حَراما)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درآمدت را پاک کن تا دعایت مستجاب شود؛ زیرا هرگاه آدمی لقمه[ای حرام] به دهان خود ببرد تا چهل روز دعایی از او پذیرفته نمی شود .

مابين القوسين أثبتناه من بحار الأنوار : ۹۳/۳۵۸/۱۶ نقلاً عن المصدر .

حدیث۳۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ العبدَ لَيَرفَعُ يَدَهُ إلى اللّه ِومَطعَمُهُ حَرامٌ، فكيفَ يُستَجابُ لَهُ وهذا حالُهُ ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بنده دستش را [برای دعا]به درگاه خدا بالا می برد در حالی که خوراکش حرام است ؛ با چنین حالی ، چگونه دعایش مستجاب شود ؟

إرشاد القلوب : ۱۴۹ .

حدیث۳۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرادَ اللّه ُ أن يَستَجيبَ لعبدٍ أذِنَ لَهُ فی الدُّعاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند بخواهد که خواهش بنده ای را برآورد، اجازه (توفیق) دعا کردن به او عطا فرماید .

کنز العمّال : ۳۱۵۶ .

حدیث۳۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَلُوا اللّه َ عزّوجلّ ما بدا لَكُم مِن حوائجِكُم حتّى شِسعَ النَّعلِ ؛ فإنّهُ إنْ لَم يُيَسِّرْهُ

لَم يَتَيسَّرْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر حاجتی که دارید ، حتی اگر بند کفش باشد ، دست خواهش به سوی خداوند عز و جل دراز کنید؛ زیرا تا او آن را

آسان نگرداند آسان [برآورده]نشود .

بحار الأنوار : ۹۳/۲۹۵/۲۳ .

حدیث۳۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَرَّفْ إلَى اللّهِ فِی الرَّخاءِ يَعرِفْكَ فِی الشِّدَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگام آسایش، خود را به خدا بشناسان تا هنگام گرفتاری و سختی، تو را بشناسد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۷/۳ .

حدیث۳۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِدفَعوا أبوابَ البَلاءِ بِالدُّعاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : انواع بلاها را با دعا برطرف کنید.

بحار الأنوار : ۹۳/۲۸۸/۳

حدیث۳۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَرُدُّ القَضاءَ إلَا الدُّعاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قضا را چیزی جز دعا بر نمی گرداند .

مکارم الأخلاق : ۲/۷/۱۹۷۸ .

حدیث۳۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضَلُ العِبادَةِ الدُّعاءُ ، فإذا أذِنَ اللّه ُلِلعَبدِ فی الدُّعاءِ فَتَحَ لَهُ بابَ الرَّحمَةِ ، إنّهُ لَن یَهلِکَ مَعَ الدُّعاءِ أحَدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین عبادت دعاست . هرگاه خداوند به بنده اذن (توفیق) دعا دهد درِ رحمت را به روی او بگشاید . با وجود دعا هرگز کسی هلاک نمی شود .

تنبیه الخواطر : ۲/۲۳۷ .

حدیث۳۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أعجَزَ النّاسِ مَن عَجَزَ عَنِ الدُّعاءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناتوانترین مردم کسی است که از دعا کردن ناتوان باشد .

الأمالی للطوسی : ۸۹/۱۳۶ .

حدیث۳۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّعاءُ سِلاحُ المُؤمِنِ وَعَمودُ الدّینِ وَنورُ السَّماواتِ والأرضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا سلاح مؤمن ، ستون دین،و نور آسمانها و زمین است .

الکافی : ۲/۴۶۸/۱ .

حدیث۳۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّعاءُ مُخُّ العِبادَةِ ، ولا یَهلِکُ مَعَ الدُّعاءِ أحَدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعا مغز عبادت است و با وجود دعا هیچ کس هلاک نمی شود.

بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۰/۳۷ .

حدیث۳۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُداراةُ النّاسِ نِصفُ الإیمانِ ، والرِّفقُ بِهِم نِصفُ العَیشِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مدارا کردن با مردم نصف ایمان است ونرمی و مهربانی کردن با آنان نصف زندگی است.

الکافی : ۲/۱۱۷/۵

حدیث۳۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مَن لَم یَکُن فِیه لِمَ یَتِمَّ لَهُ عَمَلٌ :وَرَعٌ یَحجُزُهُ عَن مَعاصِی اللّهِ ، وخُلُقٌ یُداری بِهِ النّاسَ ، وحِلْمٌ یَرُدُّ بِهِ جَهلَ الجاهِلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس نداشته باشد هیچ عملی از او تمام وکامل نیست: پاکدامنی و ورعی که او را از نافرمانی خدا بازدارد و خویی که به سبب آن با مردم مدارا کند و بردباری و حلمی که به وسیله آن رفتار جاهلانه نادان را دفع کند.

الکافی : ۲/۱۱۶/۱ .

حدیث۳۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمَرَنی رَبّی بِمُداراةِ النّاسِ کَماأمَرَنی بِأداءِ الفَرائضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پروردگارم، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده ، به مدارا کردن با مردم نیز فرمان داده است .

الکافی : ۲/۱۱۷/۴

حدیث۳۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن دَلَّ علی خَیرٍ فلَهُ مِثْلُ أجْرِ فاعِلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اجر کسی که به کار خوبی راهنمایی کند، مانند اجر کسی است که آن را انجام دهد.

صحیح مسلم : ۳/۱۵۰۶/۱۳۳ .

حدیث۳۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا هَمَمْتَ بأمْرٍ فاسْتَخِرْ ربَّکَ فیهِ سَبْعَ مرّاتٍ ، ثُمّ انظُرْ إلی الّذی یَسْبِقُ إلی قَلبِکَ فإنَّ الخِیَرَةَ فیهِ ، یَعنی : افْعَلْ ذلکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه قصد انجام کاری کردی ، درباره آن هفت بار از خدا طلب خیر کن . سپس ، بنگر که چه چیز زودتر به دلت خطور می کند ، خیر در همان است ؛ یعنی به همان عمل کن .

بحار الأنوار : ۹۱/۲۶۵/۱۹ .

حدیث۳۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدّالُّ علی الخَیرِ کفاعِلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که به کار خوب راهنمایی کند، مانند کسی است که آن را انجام داده است .

كنز العمّال : ۱۶۰۵۲ .

حدیث۳۵۳۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
خَيرُالاُمورِ خَيرُهاعاقِبَةً .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترين كارها نيك فرجامترين آنهاست .
الأمالى للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث۳۵۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
خَيرُ الاُمورِ عَزائمُها ، وشَرُّ الاُمورِ مُحْدَثاتُها .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترين كارها فرايض است، و بدترين كارها بدعتهاست .
الاختصاص : ۳۴۲ .

حدیث۳۵۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إذا أرادَ اللّه ُ بأهلِ بَيْتٍ خَيرا فَقّهَهُم فى الـدِّينِ ، ووقَّرَ صَغيرُهُم كبيرَهُم ، ورزَقَهُمُ الرِّفقَ فى مَعيشَتِهِم ، والقَصْدَ فى نَفَقاتِهِم ، وبَصَّرَهُم عُيوبَهُم فيَتُوبوا مِنها ، و إذا أرادَ بِهِم غيرَ ذلكَ تَرَكهُم هَمَلاً .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هرگاه خداوند خوبى خانواده اى را بخواهد آنان را در دين فقيه وآگاه كند ، كوچك آنان بزرگشان را گرامى و محترم شمارد ، در معيشتشان ملايمت و مدارا و در هزينه هايشان ميانه روى روزيشان كند ، به عيبهايشان بينا گرداند و در نتيجه از آنها دست بكشند و توبه كنند ؛ و اگر براى خانواده اى خوبى نخواهد آنان را به حال خود رها كند .
كنز العمّال : ۲۸۶۹۱ .

حدیث۳۵۳۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن فُتِحَ لَهُ بابُ خَيرٍ فَلْيَنْتَهِزْهُ ،فإنَّهُ لا يَدْرى مَتى يُغْلَقُ عَنهُ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس دَرِ كار خيرى به رويش گشوده شود ، بايد در استفاده از اين فرصت بشتابد ؛ زيرا او نمى داند كه اين در كى به رويش بسته مى شود .
بحار الأنوار: ۷۷/۱۶۵/۲.

حدیث۳۵۴۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
إنَّ اللّه َ يُحِبُّ مِن الخَيرِ ما يُعجَّلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آن کار خوب را دوست دارد که با تعجیل صورت گیرد .

الکافی : ۲/۱۴۲/۴ .

حدیث۳۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تبارکَ وتعالی إذا أرادَ بقَومٍ بَقاءً أو نَماءً رزَقَهُمُ القَصْدَ والعَفافَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک وتعالی هرگاه ماندگاری یا رُشد مردمی را بخواهد، صرفه جویی و پاکدامنی روزیشان کند .

الدرّ المنثور : ۳/۲۷۰ .

حدیث۳۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرادَ اللّه ُ بقَومٍ خَیرا أکثَرَفُقَهاءَهُم وأقَلَّ جُهّالَهُم ، فإذا تکَلّمَ الفقیهُ وَجدَ أعْوانا ، و إذا تَکلَّمَ الجاهِلُ قُهِرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند خوبی مردمی را بخواهد، شمارِ دین شناسان آنان را زیاد گرداند، و نادانانشان را کم کند . پس چون فقیه سخنی بگوید، برای سخن خود یارانی بیابد وچون نادان سخنی بگوید شکست خورد .

کنز العمّال : ۲۸۶۹۲ .

حدیث۳۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرادَ اللّه ُ بعَبدٍ خَیرا عاتَبَهُ فیمَنامِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عز و جل خوبی بنده ای را بخواهد او را در خواب سرزنش می کند .

کنز العمّال : ۳۰۷۶۵.

حدیث۳۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرادَ اللّه ُ عزّوجلّ بعَبدٍ خَیرافَقَّهَهُ فیالدِّینِ، وزَهَّدَهُ فیالدُّنیا، وبَصَّرَهُ بعُیوبِ نَفْسِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند عز و جل خوبی بنده ای را بخواهد او را در دین فقیه و آگاه گرداند ، به دنیا بی اعتنایش کند، و بینای عیبهایش سازد .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۰/۳ .

حدیث۳۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أربَعٌ مَن اُعْطِیَهُنَّ فَقَد اُعْطِیَ خَیرَ الدُّنیا والآخِرَةِ : بَدنا صابِرا ، ولِسانا ذاکِرا ، وقَلْبا شاکِرا ، وزَوْجَةً صالِحَةً .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : چهار چیز است که به هرکس داده شود خیر دنیا وآخرت به او داده شـده است : بـدن شـکیبا، زبان گویا به ذکر خدا ، دل سپاسگزار، و همسر شایسته .

الجعفريّات : ۲۳۰ . انظر وسائل الشيعة: ۱۴/۲۳/۸ .

حدیث۳۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِماعُ الخَيرِ خَشيَةُ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترس از خدا، مجمع خوبیهاست .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث۳۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَزرَعْ خَيرا يُوشِكْ أنْ يَحْصِدَ خَيرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خوبی بکارد زودا که خوبی بدرود.

بحار الأنوار : ۷۷/۷۶/۳ .

حدیث۳۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إفْشاءُ سِرِّ أخيكَ خِيانَةٌ ،فاجتَنِبْ ذلكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاش کردن راز برادرت خیانت است ؛ پس از این کار دوری کن .

بحار الأنوار: ۷۷/۸۹/۳.

حدیث۳۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا علَامةُ الخائنِ فأربَعةٌ: عِصْيانُ الرّحمانِ ، وأذى الجِيرانِ ، وبُغْضُ الأقْرانِ ، والقُرْبُ إلى الطُّغْيانِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : نشـانه خیانتکـار چهـار چیزاست : نافرمانی خـدای رحمان ، آزار رسانـدن به همسایگان ، نفرت از همگنان، و نزدیک شدن به طغیان و سرکشی .

تحف العقول : ۲۲ .

حدیث۳۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ مِنّا مَن خَانَ بالأمانَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست کسی که درامانت خیانت کند .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۷۲/۱۴ .

حدیث۳۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَخُنْ مَن خانَکَ فتکونَ مِثلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که به تو خیانت کرده است خیانت نکن که تو نیز چون او خواهی بود .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۷۵/۳

حدیث۳۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَخَفْ فی اللّه ِ لَوْمَةَ لائمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در راه خدا از سرزنش هیچ سرزنش کننده ای پروا به دل راه مده .

الخصال : ۵۲۶/۱۳ .

حدیث۳۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما سلّطَ اللّه ُ علی ابنِ آدَمَ إلّامَن خافَهُ ابنُ آدَمَ ، ولَو أنّ ابنَ آدَمَ لَم یَخَفْ إلّا اللّه َ ما سَلّطَ اللّه ُ علَیهِ غَیرَهُ ولا وُکِلَ ابنُ آدَمَ إلّا إلی مَن رَجاهُ ، ولَو أنّ ابنَ آدَمَ لَم یَرْجُ إلّا اللّه َ ما وُکِلَ إلی غَیرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بر آدمی مسلّط نکرد مگر کسی را که آدمی از او می ترسد . اگر آدمی از کسی جز خدا نمی ترسید خداوند جز خود کسی را بر او مسلط نمی کرد . و آدمی واگذار نشد مگر به کسی که به او امید بست . اگر آدمی جز به خدا امید نمی بست به غیر خدا واگذار نمی شد.

کنز العمّال : ۵۹۰۹ .

حدیث۳۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَن شَغَلَهُ خَوفُ اللّه ِ عَن خَوفِ النّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا آن که ترس از خدا او را از ترس از مردم باز داشته باشد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۲۶/۳۲ .

حدیث۳۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ تبارَکَ وتعالی : وعِزَّتی وجَلالی ، لا أجْمَعُ علی عَبْدی خَوفَینِ ، ولا أجْمَعُ لَه أمْنَینِ ، فإذا أمِنَنی فی الدُّنیا أخَفْتُهُ یَومَ القِیامَةِ ، و إذا خافَنی فی الدُّنیا أمِنْتُهُ یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خـدای تبارك وتعالی فرمود:به عزّت و جلالم سوگنـد که برای بنـده ام دو ترس و دو امنیت فراهم نمی آورم : اگر در دنیا خود را از من ایمن بدانـد در روز رسـتاخیز او را هراسان کنم و اگر در دنیا از من بترسد در روز قیامت او را ایمن گردانم .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۷۹/۲۸ .

حدیث۳۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن خافَ أدْلَجَ ، ومَن أدْلَجَ بَلَغَ المَنزِلَ . ألَا إنَّ سِلْعَةَ اللّهِ غالِيَةٌ ، ألَا إنّ سِلْعَةَ اللّهِ الجَنّةُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : آن که [از خطر راه و راهزنان]بترسد شـبانه حرکت کند و کسـی که شَب رو باشد ، به منزل رسد . بدانید که کالای خدا گرانبهاست ، بدانید که کالای خدا بهشت است .

کنز العمّال : ۵۸۸۵ .

حدیث۳۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو تَعْلَمونَ قَدْرَ رَحمَةِ اللّهِ لاتَّكَلْتُم علَيها وما عَمِلْتُم إلّا قليلاً ، ولَو تَعْلَمونَ قَدْرَ غَضَبِ اللّهِ لَظَنَنْتُم بأنْ لا تَنْجوا .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : اگر اندازه رحمت خدا را بدانید هر آینه بر آن تکیه خواهید کرد و جز اندکی عمل نخواهید کرد و اگر اندازه خشم خدا را بدانید هر آینه خواهید پنداشت که هرگز نجات نمی یابید .

کنز العمّال : ۵۸۹۴ .

حدیث۳۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ باللّهِ أعْرَفَ كانَ مِن اللّهِ أخْوَفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه خداشناس تر باشد خدا ترس تر است .

بحار الأنوار: ۷۰/۳۹۳/۶۴.

حدیث۳۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رأسُ الحِكمَةِ مَخافَةُ اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرآمد حکمت ترس از خداست.

بحار الأنوار: ۷۷/۱۳۳/۴۳

حدیث۳۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعْلى النّاسِ مَنزِلَةً عِندَ اللّهِ أخوَفُهُم مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلند پایه ترین مردم نزد خدا ترسانترین آنها از اوست .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۸۰/۱۰

حدیث۳۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مُنْجِیاتٌ ... خَوفُ اللّهِ فی السِّرِّ کأ نّکَ تَراهُ ، فإنْ لَم تَکُن تَراهُ فإنّهُ یرَاکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز نجاتبخش است ... ترس از خدا در نهان چنان که گویی او را می بینی ؛ چه اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند.

بحار الأنوار: ۷۰/۷/۵

حدیث۳۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ شارِبِ الخَمرِ کمَثَلِ الکِبْریتِ ، فاحْذَروهُ لا یُنْتِنْکُم کما یُنْتِنُ الکِبْریتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شرابخوار به گوگرد می مانـد ؛ به او نزدیک مشوید که شـما را بدبو می کند همچنان که گوگرد بدبو می کند.

بحار الأنوار : ۷۹/۱۵۰/۶۴ .

حدیث۳۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شارِبُ الخَمرِ لا تُصَدِّقوهُ إذا حَدّثَ،ولاتُزَوِّجوه إذا خَطَبَ ، ولا تَعودوهُ إذا مَرِضَ ، ولا تَحْضَروهُ إذا ماتَ ، ولا تأتَمِنوهُ على أمانَةٍ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : شـرابخوار اگر سـخنی گفت باور نکنیـد ، اگر خواسـتگاری کرد به او زن ندهید ، اگر بیمار شد به عیادتش نروید ، اگر مُرد بر جنازه اش حاضر نشوید، و به او امانت مسپارید .

بحار الأنوار : ۷۹/۱۲۷/۷

حدیث۳۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخَمرُ اُمُّ الفَواحِشِ والکبائرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شراب، مادرِ زشتکاریها و گناهان بزرگ است .

کنز العمّال : ۱۳۱۸۱ .

حدیث۳۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُمِعَ الشَّرُّ كُلَّهُ فى بَيتٍ ، وجُعِلَ مِفْتاحُهُ شُرْبَ الخَمرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدیها همه در یک خانه جمع شده اند و کلید آن خانه شرابخواری است .

بحار الأنوار : ۷۹/ ۱۴۸/۵۸ .

حدیث۳۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُجْمَعُ الخَمرُ والإيمانُ فيجَوفِ أو قَلبِ رجُلٍ أبدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شراب و ایمان هرگز در درون یا دل کسی با هم جمع نمی شوند .

بحار الأنوار : ۷۹/۱۵۲/۶۴ .

حدیث۳۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ وقد قيلَ لَهُ : إنّ فُلانَةَ تَصومُ النّهارَ وتَقومُ اللّيلَ ، وهِى سَيِّئةُ الخُلقِ تُؤْذى جِيرانَها بِلِسانِها ـ : لا خَيرَ فيها ، هِى مِن أهْلِ النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ [هنگامی که] به ایشان عرض شد : فلان زن روزها را روزه می گیرد و شبها را به عبادت می گذراند اما بداخلاق است و همسایگانش را با زبان خود می آزارد ـ فرمود : خیری در او نیست؛ او دوزخی است .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۴/۶۳ .

حدیث۳۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُوءُ الخُلقِ ذَنبٌ لا يُغْفَرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد خویی گناهی نابخشودنی است .

المحجّة البيضاء : ۵/۹۳ .

حدیث۳۵۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ العَبدَ لَيَبلُغُ... بِسُوءِ خُلقِهِ أسْفَلَ دَرَجَةٍ فى جَهنَّمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بنده... با بد اخلاقیش به پایین ترین درجه دوزخ می رسد .

المعجم الكبير : ۱/۲۶۰/۷۵۴ .

حدیث۳۵۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما بُعِثْتُ لاُتَمِّمَ مَكارِمَ الأخْلاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من، در حقیقت، برای این برانگیخته شده ام که مکارم اخلاق را به کمال رسانم .

کنز العمّال :۵۲۱۷ .

حدیث۳۵۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ يُحِبُّ مَعالِيَ الأخْلاقِ ويَكْرَهُ سَفْسافَها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند خویهای والارا دوست دارد و خویهای پست را ناخوش می دارد .

کنز العمّال : ۵۱۸۰ .

حدیث۳۵۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكمَلُ المؤمنينَ إيمانا أحْسَنُهُم خُلقا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن مؤمن ایمانش کاملتر است که اخلاقش نیکوتر باشد .

الأمالی للطوسی : ۱۴۰/۲۲۷ .

حدیث۳۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أحَبّكُم إلَيَّ وأقرَبَكُم مِنّي يَومَ القِيامَةِ مَجلِسا أحْسَنُكُم خُلقا، وأشَدُّكُم تَواضُعا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا محبوبترین شما نزد من و نزدیکترینتان به من در روز قیامت ، خوشخوترین و افتاده ترین شماست .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۵/۲۶ .

حدیث۳۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن شيءٍ أثقَلُ فی الميزانِ مِن حُسنِ الخُلقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در ترازوی اعمال، چیزی سنگینتر از خوشخویی نیست .

عیون أخبار الرّضا : ۲/۳۷/۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۳/۱۷ .

حدیث۳۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ صاحِبَ الخُلقِ الحَسنِ لَهُ مِثلُ أجْرِ الصّائمِ القائمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا انسان خوشخو را پاداشی همانند پاداش روزه گیر شب زنده دار است.

الکافی : ۲/۱۰۰/۵ .

حدیث۳۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ العَبدَ لَيَبلُغُ بحُسنِ خُلقِهِ عَظيمَ دَرَجاتِ الآخِرَةِ وشَرَفِ المَنازِل ، و إنَّهُ لَضَعيفُ العِبادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ، هر چند در عبادت ضعیف باشد ، مسلّما با اخلاق نیک خود در آخرت به درجات بزرگ و منزلتهای والایی دست می یابد .

المعجم الكبير: ۱/۲۶۰/۷۵۴ .

حدیث۳۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ الخُلقِ يُثْبِتُ المَودَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حُسنِ خُلق، رشته دوستی را استوار می کند .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۸/۷۱

حدیث۳۵۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ الخُلقِ نِصْفُ الدِّينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکخویی ، نصف دین است .

الخصال : ۳۰/۱۰۶ .

حدیث۳۵۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإسلامُ حُسنُ الخُلقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، خوشخویی است .

كنز العمّال : ۵۲۲۵ .

حدیث۳۵۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ مَوْلودٍ يُولَدُ على الفِطرَةِ ، يَعنى على المَعْرِفَةِ بأنّ اللّه َ عزّوجلّ خالِقُهُ ، فذلكَ قَولُهُ : «ولَئنْ سَألْتَهُم مَن خَلَقَ السّماواتِ والأرضَ لَيَقُولُنَّ اللّه ُ» .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر نوزادی بر فطرت زاده می شود ، یعنی می داند که خداوند عز و جل آفریدگار اوست. پس این است معنای سخن خداوند که : «اگر از آنان بپرسی چه کسی آسمانها و زمین را آفریده است هر آینه گویند : خدا» .

التوحید : ۳۳۱/۹ .

حدیث۳۵۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أوَّلَ ما خَلقَ اللّه ُ عزّوجلّ أرْواحُنا ، فأنْطَقَها بتَوحيدِهِ وتَمْجيدِهِ ، ثُمَّ خَلقَ المَلائكَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین موجودی که خداوند عز و جلبیافرید، ارواح ما بود ، و آن گاه آنها را به توحید و تمجید خود گویا کرد ، سپس فرشتگان را خلق فرمود.

عيون أخبار الرِّضا : ۱/۲۶۲/۲۲ .

حدیث۳۵۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ ما خَلقَ اللّه ُ نُوری .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا بیافرید، نور من بود .

بحار الأنوار : ۱/۹۷/۷ .

حدیث۳۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ ما خَلَقَ اللّه ُ العقَلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا آفرید، عقل بود .

بحار الأنوار : ۱/۹۷/۸

حدیث۳۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أوَّلَ شَيْءٍ خَلقَهُ اللّه ُ القَلَمُ ،فأمَرهُ فكَتَبَ كُلَّ شَيْءٍ يَكونُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین چیزی که خدا آفرید،قلم بود و آن گاه به آن فرمان داد و قلم هر آنچه را که باید خلق می شد، نوشت .

كنز العمّال : ۱۵۱۱۵ .

حدیث۳۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَلقَ اللّه ُ السَّماءَ الدُّنيا مِن المَوجِ المَكْفوفِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند آسمان فُرودین (اوّل) را از موج مهار شده آفرید .

كنز العمّال : ۱۵۱۸۸ .

حدیث۳۵۸۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كلُّ شىءٍ خُلِقَ مِن ماءٍ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر چیزی از آب آفریده شده است .

كنز العمّال : ١٥١١٩

حديث٣٥٨٧

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما اخْتَلَفَتْ اُمَّةٌ بَعدَ نَبيّها إلّاظَهرَ أهْلُ باطِلِها على أهْلِ حقِّها .

پیـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : هيـچ امتى پس از پيـامبر خود گرفتار اختلاف نشـد مگر آن که باطل گرايان آن بر حقّ خواهانش پیروز گشتند .

كنز العمّال : ٩٢٩ .

حديث٣٥٨٨

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما أخْلَصَ عَبدٌ للّهِ عزّوجلّ أربَعينَ صباحا إلّا جَرَتْ يَنابيعُ الحِكمَةِ مِن قَلبِهِ على لِسانِهِ .

پیـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : هيـچ بنـده ای چهل روز براى خـدا اخلاص نورزيـد، مگر آن كه چشـمه هاى حكمت از دلش به زبانش جارى شد .

عيون أخبار الرِّضا : ٢/٦٩/٣٢١ .

حديث٣٥٨٩

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قالَ اللّهُ عزّوجلّ : لا أطَّلِعُ على قَلبِ عَبدٍ فأعْلَمُ مِنهُ حُبَّ الإخْلاصِ لِطاعَتى لِوَجْهى وابْتِغاءَ مَرْضاتى إلّا تَولّيتُ تَقويمَهُ وسياسَتَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند عز و جل فرمايد : هرگاه دل بنده ام را بنگرم و دريابم كه از روى اخلاص و براى خشنودى من طاعتم را به جا مى آورد ، اصلاح و تربيت او را خود به عهده گيرم.

بحار الأنوار : ٨٥/١٣٦/١٦ .

حديث٣٥٩٠

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ لِكُلِّ حَقٍّ حَقيقةً ، وما بَلَغَ عَبدٌ حقيقةَ الإخْلاصِ حتّى لا يُحِبَّ أنْ يُحْمَدَ على شىءٍ مِن عَمَلٍ للّهِ .

پیـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : همانـا هر حقّى را حقيقتى است و بنـده به حقيقت اخلاص نرسـد، مگر آن گاه كه دوست نداشـته باشد در برابر كارى كه براى خدا مى كند، تمجيد و ستايش شود .

بحار الأنوار : ٧٢/٣٠٤/٥١ .

حدیث۳۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ الإخْلاصِ اجْتِنابُ المَحارِمِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوری کردن از حرامها، کمال اخلاص است .

کنز العمّال : ۴۴۳۹۹ .

حدیث۳۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا عَمِلْتَ عَمَلًا فاعْمَلْ للّهِ خالِصا ؛ لأ نَّهُ لا یَقْبَلُ مِن عِبادِهِ الأعْمالَ إلّاما کانَ خالِصا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کاری کردی، آن را تنها برای خدا انجام ده ؛ زیرا او تنها اعمال خالص بندگانش را می پذیرد .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۰۳/۱ .

حدیث۳۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أخْلِصْ قَلبَکَ یَکْفِکَ القَلیلُ مِن العَمَلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دلت را خالص گردان ، کارِ اندک، تو را بس باشد .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۷۵/۱۵ .

حدیث۳۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العُلَماءُ کُلُّهُم هَلْکی إلّا العامِلینَ ، والعامِلونَ کُلُّهُم هَلْکی إلّا المُخْلِصینَ، والمُخْلِصونَ علی خَطَرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عالمان همه به هلاکت درافتند مگر آنان که به علم خود عمل کنند و عاملان همه هلاک شوند، مگر آنان که از روی اخلاص کار کنند، و مخلصان در خطرند.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۸ .

حدیث۳۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی قولهِ تعالی : «أوْ أثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ »

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ درباره آیه «یا نشانه ای ازدانش» ـ فرمود : مقصود، خط است .

الأحقاف : ۴ .

حدیث۳۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخَطُّ الحَسَنُ یَزیدُ الحَقَ وَضَحا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خط زیبا ، حق را آشکارترمی کند .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۲۹۹۴ .

حدیث۳۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا عَلامَةُ الخاشِعِ فأربَعةٌ : مُراقَبَةُ اللّه ِ فی السِّرِّ والعَلانِیَةِ ، ورُکوبُ الجَمیلِ ، والتَّفَکُّرُ لِیَومِ القِیامَةِ ، والمُناجاةُ للّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه خاشع چهار چیز است : حساب بردن از خدا در نهان و آشکار، انجام کارهای نیک ، اندیشیدن برای روز قیامت، و راز و نیاز با خدا .

تحف العقول : ۲۰ .

حدیث۳۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُنْفِقُ عُمرَهُ فی طَلَبِ الدُّنیا خاسِرُ الصَّفْقَةِ ، عادِمُ التَّوفیقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که عمر خود را در طلب دنیا صرف کند در این معامله زیان کرده و توفیق را از دست داده است .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۹ .

حدیث۳۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخاسِرُ مَن غَفَلَ عَن إصْلاحِ المَعَادِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیانکار کسی است که از آباد کردن آخرت غافل ماند .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۸

حدیث۳۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِدْمَـةُ المؤمنِ لأخیهِ المؤمنِ دَرَجةٌ لا یُدْرَکُ فَضْلُها إلّا بمِثْلِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدمت کردن مؤمن به برادر مؤمنش، مقامی است که فضیلت و ثواب آن جز با همانند آن (خدمت) به دست نیاید .

مستدرک الوسائل : ۱۲/۴۲۹/۱۴۵۲۴ .

از۳۶۰۱تا۳۸۰۰

حدیث۳۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّما مُسلمٍ خَـدَمَ قَوما مِن المُسلمينَ إلّا أعْطاهُ اللّه ُ مِثْلَ عَدَدِهِم خُدّاما فى الجَنّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی که گروهی از مسلمانان را خدمت کند، خداوند به تعداد آنان در بهشت به او خدمتکار دهد .

الكافى : ٢/٢٠٧/١ .

حدیث۳۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا علَيكُم أنْ تُعْجَبوا بأحَـدٍ حتّى تَنْظُروا بما يُخْتَمُ لَهُ ، فإنَّ العامِلَ يَعْمَلُ زَمانامِن عُمرِهِ أو بُرْهَـةً مِن دَهْرِهِ بعَمَلٍ صالحٍ لو ماتَ علَيهِ دَخَلَ الجَنّةَ، ثُمَّ يَتَحَوّلُ فيَعْمَلُ عَمَلاً سَيّئا .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : تا فرجام کسـی بر شـما معلوم نشـده از [اعمال خوب] او به شـگفت نیاییـد . چه آن که آدمی [گاه]زمـانی دراز از عمر خود، یـا برهه ای از روزگـارش را کارهای شایسـته می کنـد که اگر با همان وضع بمیرد به بهشت می رود، اما ناگهان تغییر می کند و کارهای ناشایست انجام می دهد .

كنز العمّال : ٥٨٩ .

حدیث۳۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَزالُ المؤمنُ خائفا من سُوءِ العاقِبَةِ، لايَتَيقّنُ الوُصولَ إلى رِضْوانِ اللّه ِ حتّى يكونَ وَقتُ نَزْعِ رُوحِهِ وظُهورِ مَلَكِ المَوتِ لَهُ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : مؤمن پیوسـته از بدفرجامی هراسان است و تا زمان جان کندن و ظاهر شدن ملک الموت بر او یقین ندارد که به رضوان الهی خواهد رسید .

بحار الأنوار : ٧١/٣٦٦/١٣ .

حدیث۳۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الرّجُلَ لَيعْمَلُ الزَّمَنَ الطّويلَ بعَمَلِ أهْلِ الجَنّةِ ، ثُمّ يُخْتَمُ لَهُ بعَمَلِ أهْلِ النّارِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : [گاه] آدمی زمانی دراز عمل اهل بهشت را انجام می دهد، اما سـرانجامش به عمل اهل دوزخ ختم می شود .

كنز العمّال : ٥٤٥

حدیث۳۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَسْتَحِي أحَدُكُم مِن مَلَكَيهِ اللَّذَينِ معَهُ ، كما يَسْتَحْيِي مِن رجُلَينِ صالِحَينِ مِن جِيرانِهِ، وهُما مَعَهُ باللّيلِ والنّهارِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هريك از شما بايد از دو فرشته اى كه با خود دارد شرم كند ، همچنان كه از دو همسايه خوب خود كه شب و روز در كنارش هستند شرم مى كند .

كنز العمّال : ۵۷۵۱ .

حديث۳۶۰۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اسْتَحْيِ مِن اللّه ِ اسْتِحياءَكَ مِن صالِحي جِيرانِكَ ؛ فإنّ فيها زِيادَةَ اليَقينِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از خدا شرم كن همچنان كه از همسايگان خوب خود شرم مى كنى ؛ زيرا شرم كردن از خدا بر يقين مى افزايد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۰/۲۸ .

حديث۳۶۰۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لم يَبْقَ مِن أمْثالِ الأنْبياءِ عليهم السلام إلّاقَولُ النّاسِ : إذا لَم تَسْتَحيِ فاصْنَعْ ما شِئْتَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از مثل هاى پيامبران عليهم السلام ، جز اين سخنِ مردم بر جاى نمانده است : وقتى شرم نداشتى، هر كارى مى خواهى بكن .

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۵۶/۲۰۷.

حديث۳۶۰۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنّ لِكُلِّ دِينٍ خُلُقا ، وإنّ خُلُقَ الإسلامِ الحياءُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : همانا هر دينى را خويى است ، و خوى اسلام، شرم است .

كنز العمّال : ۵۷۵۷ .

حديث۳۶۰۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الحياءُ حياءانِ : حياءُ عَقْلٍ وحياءُ حُمْقٍ ، فحَياءُ العَقلِ العِلْمُ ، وحَياءُ الحُمْقِ الجَهْلُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : شرم دو گونه است : شرمِ خردمندانه و شرمِ احمقانه. شرمِ خردمندانه، دانش است، و شرمِ احمقانه، جهل و نادانى .

بحار الأنوار : ۷۷/۱۴۹/۷۵ .

حديث۳۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَلَا تَتَّقی اللّه َ فی هذهِ البَهیمَةِ الّتیمَلّکَکَ اللّه ُ تعالی إیّاها ؟! فإنّهُ شَکا إلَیّ أنّکَ تُجیعُهُ وتُدْئبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آیا درباره این بی زبانی که خداوند در اختیار تو گذاشته است، از خدا نمی ترسی؟! او از درد و رنجی که به وی می رسانی نزد من شکایت کرد .

کنز العمّال : ۲۴۹۸۲

حدیث۳۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعنَ اللّه ُ مَن مَثَّلَ بالحَیوانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لعنت خدا بر کسی که حیوانی را مُثْله کند .

کنز العمّال : ۲۴۹۷۱

حدیث۳۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو غُفِرَ لَکُم ما تَأتونَ إلی البَهائِمِ لَغُفِرَلَکُم کَثیرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر ستمی که به حیوانات می کنید بر شما بخشیده شود، بسیاری از گناهان شما بخشوده شده است .

کنز العمّال : ۲۴۹۷۳

حدیث۳۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَتلَ عُصْفورا عَبَثا عَجَّ إلی اللّه ِ یَومَ القِیامَةِ مِنهُ ، یقولُ : یا رَبِّ ، إنّ فُلانا قَتَلَنی عَبَثا ولَم یَقتُلْنی لِمَنفَعَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس گنجشکی را بی سبب بکُشد، آن گنجشک در روز قیامت از او به درگاه خدا بنالد و بگوید : پروردگار من ! فلانی مرا نه برای استفاده که بی سبب کشت .

کنز العمّال : ۳۹۹۷۱

حدیث۳۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن دابَّةٍ ـ طائرٍ ولا غَیرِهِ ـ یُقتَلُ بغَیرِ الحقِّ إلّا ستُخاصِمُهُ یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر حیوانی ـ پرنده یا جز آن ـ که به ناحقّ کشته شود در روز قیامت از قاتل خود شکایت خواهد کرد .

کنز العمّال : ۳۹۹۶۸

حدیث۳۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

غُفِرَ لامْرأةٍ مُومِسَةٍ مرَّتْ بكلبٍ على رأسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ كادَ يَقْتُلُهُ العَطَشُ ، فنَزَعَتْ خُفَّها فأوْثَقَتْهُ بخِمارِها فنَزَعَتْ لَهُ مِن الماءِ ، فغُفِرَ لَها بذلكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زنی بدکاره سگی را دید که بر سر چاهی له له می زند و کم مانده است از تشنگی بمیرد . او کفش خود را در آورد و آن را به روسری خود بست و به وسیله آن از چاه آب کشید [و به آن حیوان داد] ؛ و به سبب این کار آمرزیده شد.

کنز العمّال : ۴۳۱۱۶

حدیث۳۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَضْرِبوا الدَّوابَّ على وُجوهِها ؛فإنَّها تُسَبِّحُ بحَمْدِ اللّه .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به صورت حیوانات نزنید؛ زیرا آنها حمد و تسبیح خدا می گویند.

الکافی : ۶/۵۳۸/۴ ، الخصال : ۶۱۸/۱۰ .

حدیث۳۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

للدّابّةِ على صاحِبِها سِتُّ خِصالٍ :يَعْلِفُها إذا نَزلَ ، ويَعْرِضُ علَيها الماءَ إذا مَرَّ بهِ ، ولا يَضْرِبُها إلّا على حقٍّ ، ولا يُحَمّلُها ما لا تُطيقُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیوان شش حقّ به گردن صاحب خود دارد : هر گاه از آن پیاده شد علفش دهد ، هرگاه از آبی گذشت آبش دهد ، به ناحقّ آن را نزند ، بیشتر از قدرتش آن را بار نکند ، بیشتر از توانش آن را راه نبرد و مدت زیادی روی آن درنگ نکند .

فی المصدر : «یطیق»، والتصویب من مستدرک الوسائل .

حدیث۳۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ارْكَبوا هذهِ الدَّوابَّ سالِمَةً واتَّدِعُوها سالِمَةً ، ولا تَتَّخِذوها كَراسِيَّ لأحاديثِكُم فی الطُّرُقِ والأسْواقِ ، فَرُبَّ مَرْكوبَةٍ خَيرٌ مِن راكِبِها وأكْثَرُ ذِكْرا للّهِ تبارکَ وتعالى مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چارپایان سالم را سوار شوید و آنها را سالم نگه دارید و آنها را کرسی خطابه و صحبتهای خود در کوچه ها و بازارها نکنید؛ زیرا بسا مرکوبی که از سوارش بهتر و بیشتر از او به یاد خداوند تبارک و تعالی باشد.

کنز العمّال : ۲۴۹۵۷ .

حدیث۳۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ يُحِبُّ الرِّفْقَ ويُعينُ علَيهِ ، فإذارَكِبْتُمُ الدَّوابَّ العُجْفَ فأنْزِلوها مَنازِلَها ، فإنْ كانتِ الأرضُ مُجْدِبَةً فانْجوا عَنها ، وإنْ كانتْ مُخْصِبةً فأنْزِلُوها مَنازِلَها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ملایمت و مدارا کردن را دوست دارد و بر انجام آن کمک می کند . پس ، هرگاه چارپایان لاغر را سوار شدید ، آنها را در منزلهایشان فرود آورید . اگر زمین خشک و بی گیاه بود با شتاب از آن بگذرید و اگر سرسبز و پر علف بود، آنها را در آن جا استراحت دهید .

الکافی : ۲/۱۲۰/۱۲ .

حدیث۳۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا أبْصَرَ ناقَةً مَعْقولَةً وعلَيهاجِهازُها ـ : أينَ صاحِبُها ؟ مُروهُ فلْيَسْتعِدَّ غَدا للخُصومَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ وقتی ماده شتری را دید که زانویش بسته شده و بارش همچنان بر پشت اوست ـ فرمود : صاحب او کجاست ؟ به او بگویید خودش را برای شکایت [این شتر در قیامت]آماده کند .

بحار الأنوار: ۷/۲۷۶/۵۰.

حدیث۳۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قضى لأخيهِ المؤمنِ حاجَةً كانَ كمَنْ عَبدَ اللّه َ دَهرَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس برای برادر مؤمن خود حاجتی برآورد، چنان است که همه عمرش را به عبادت خدا سر کرده باشد .

الأمالی للطوسی : ۴۸۱/۱۰۵۱ .

حدیث۳۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن مَشى فی عَونِ أخيهِ ومَنْفعتِهِ فلَهُ ثَوابُ المُجاهِدينَ فی سبيلِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای کمک به برادر خود و نفع رساندن به او اقدام کند پاداش مجاهدان در راه خدا را خواهد داشت.

ثواب الأعمال : ۳۴۰/۱ .

حدیث۳۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَعى فی حاجَةِ أخيهِ المؤمنِ فكأنّما عَبدَ اللّه َ تِسعَةَ آلافِ سَنةٍ ، صائما نَهارَهُ قائما لَيلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در راه برآوردن نیاز برادر مؤمن خود بکوشد، چنان است که نُه هزار سال با روزه گرفتن و

شب زنده داری خدا را عبادت کرده باشد .

بحار الأنوار : ۷۴/۳۱۵/۷۲ .

حدیث۳۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كادَ الحَليمُ أنْ يَكونَ نَبِيّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدم بردبار به پیامبری نزدیک است.

بحار الأنوار: ۴۳/۷۰/۶۱.

حدیث۳۶۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحِلُّ لامرئٍ مِن مالِ أخيهِ شىءٌ إلّا بطِيبِ نَفْسٍ مِنهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هیچ کس، چیزی از مال برادرش روا نیست، مگر با رضایت خود او .

كنز العمّال : ۳۰۳۴۵ .

حدیث۳۶۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم واليَمينَ الفاجِرَةَ ؛ فإنَّهاتَدَعُ الدِّيارَ بَلاقِعَ مِن أهلِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سوگند دروغ بپرهیزید، که آن، خانه ها را از ساکنانش خالی می کند .

ثواب الأعمال : ۲۷۰/۳

حدیث۳۶۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

القَلبُ يَتَحمّلُ الحِكمَةَ عند خُلُوِّ البَطْنِ ، القَلبُ يَمُجُّ الحِكمَةَ عند امْتِلاءِ البَطْنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن گاه که شکم خالی باشد، دل حکمت را می پذیرد ؛ زمانی که معده پر باشد، دل حکمت را بیرون می افکند.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۱۹ .

حدیث۳۶۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أشْرَفَ الحَديثِ ذِكْرُ اللّهِ ، ورأسَ الحِكمَةِ طاعَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بهترین سخن، ذکر خداست و سرآمد حکمت، اطاعت از اوست .

الأمالي للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث۳۶۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الرِّفْقَ رأسُ الحِكمَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا مدارا کردن، سرآمد حکمت است .

كنز العمّال : ۵۴۴۴ .

حدیث۳۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رأسُ الحِكمَةِ مَخافَةُ اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترس از خدا، سرآمد حکمت است .

كنز العمّال : ۵۸۷۳ ، بحار الأنوار : ۷۸/۴۵۳/۲۳ .

حدیث۳۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَلِمَةُ الحِكمَةِ يَسْمَعُها المؤمنُ خَيرٌ مِن عِبادَةِ سَنةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخن حکیمانه ای را که مؤمن بشنود بهتر از عبادت یک سال است .

بحار الأنوار: ۷۷/۱۷۲/۸ .

حدیث۳۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كادَ الحَكيمُ أنْ يَكونَ نَبيّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکیم، به پیامبری نزدیک است .

كنز العمّال : ۴۴۱۲۳ .

حدیث۳۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُحتَكِرُ فی سُوقِنا كالمُلْحِدِ فی كِتابِ اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که در بازار ما دست به احتکار زند به منزله کسی است که کتاب خدا را انکار کند .

كنز العمّال : ۹۷۱۷

حدیث۳۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِئسَ العَبدُ المُحتَكِرُ ، إنْ أرْخَصَ اللّهُ تعالى الأسْعارَ حَزِنَ ، وإنْ أغْلاها اللّهُ فَرِحَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بد بنده ای است محتکر ! اگر خداوند متعال قیمتها را کاهش دهد، او اندوهگین می شود و اگر گران کند شاد می گردد .

کنز العمّال : ۹۷۱۵

حديث۳۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُحْشَرُ الحَكّارونَ وقَتَلَةُ الأنْفُسِ إلى جَهَنّمَ في دَرَجةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محتکران و آدم کشان در جهنم همدرجه اند .

کنز العمّال : ۹۷۳۹ .

حديث۳۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جَمعَ طَعاما يَتَربّصُ بِهِ الغَلاءَ أربَعينَ يَوما فقد بَرِئَ من اللّهِ وبَرِئَ اللّهُ مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس خوراکی را به امید گران شدن چهل روز انبار کند از خداوند بری شده و خدا نیز از او بری و بیزار است .

بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۲ .

حديث۳۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّما رجُلٍ اشْتَرى طَعاما فكَبسَهُ أربَعينَ صَباحا يُريدُ بِهِ غَلاءَ المُسلِمينَ ، ثُمَّ باعَهُ فتَصدّقَ بثَمنِهِ لَم يَكُنْ كَفّارَةً لِما صَنَعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس خوراکی را بخرد و برای این که آن را به مسلمانان گران بفروشد چهل روز انبار کند و پس از چهل روز آن را بفروشد و همه درآمد آن را هم صدقه بدهد کفاره گناه او نخواهد شد .

الأمالي للطوسي : ۶۷۶/۱۴۲۷ .

حديث۳۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُحْتَكِرُ مَلْعونٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محتکر، ملعون (به دور از رحمت خدا) است .

بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۲ ؛ کنز العمّال : ۹۷۱۶ .

حديث۳۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحْتَكِرُ إلّا الخَوّانونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جز خیانتکاران، احتکار نمی کنند .

کنز العمّال : ۹۷۳۸

حدیث۳۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحْتَكِرُ إلّا خاطئٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی جز گنهکار، دست به احتکار نمی زند .

کنز العمّال : ۹۷۲۳ .

حدیث۳۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ حُقوقَ اللّهِ جَلَّ ثَناؤُه أعْظَمُ مِن أنْ يَقومَ بِها العِبادُ ، وإنّ نِعَمَ اللّهِ أكْثَرُ مِن أنْ يُحْصيَها العِبادُ ، ولكنْ أمْسُوا وأصْبِحوا تائِبينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقوق خداوند جلّ ثناؤه بزرگتراز آن است که بندگان بتوانند آنها را به جای آورند و نعمتهای خدا بیشتر از آن است که بندگان شماره کنند ، اما شب و روز توبه کنید.

مکارم الأخلاق : ۲/۳۶۵/۲۶۶۱ .

حدیث۳۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اقْبَلِ الحَقَّ مِمَّن أتاكَ بِهِ ـ صَغيرٌأو كَبيرٌ ـ وإن كانَ بَغيضا ، وارْدُدِ الباطِلَ على مَن جاءَ بِهِ مِن صَغيرٍ أو كَبيرٍ وإنْ كانَ حَبيبا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقّ را از هرکس که برایت آورد ـ کوچک یا بزرگ ـ بپذیر هر چند دشمنت باشد و باطل را هر که آورد کوچک یا بزرگ به خودش برگردان هرچند دوستت باشد .

کنز العمّال : ۴۳۱۵۲ .

حدیث۳۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألَا لا يَمْنَعَنَّ رجُلاً مَهابَةُ النّاسِ أنْ يَتَكَلَّم بالحقِّ إذا عَلِمَهُ . ألَا إنّ أفضَلَ الجِهادِ

كَلِمَةُ حقٍّ عندَ سُلطانٍ جائرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان ! مبادا ترس از مردم مانع آن شود که کسی حقّ را بداند و نگوید. بدانید که برترین جهاد سخن حقّی است که در برابر فرمانروای ستمگر و منحرف گفته شود .

کنز العمّال : ۴۳۵۸۸ .

حدیث۳۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أتْقى النّاسِ مَن قالَ الحقَّ فيمالَهُ وعَلَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با تقواترین مردم کسی است که حقّ را بگوید، چه به سودش باشد چه به زیانش .

الأمالی للصدوق : ۷۲/۴۱ .

حدیث۳۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَسْبُ ابنِ آدمَ من الشَّرِّ أنْ يُحَقِّرَ أخاهُ المسلمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بدی فرزند آدم همین بس که برادر مسلمان خود را تحقیر کند .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث۳۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُحَقِّرَنَّ أحَدا مِن المسلمينَ ، فإنَّ صَغيرَهُم عِند اللّه ِ كَبيرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگز هیچ مسلمانی را خوار و حقیر مشمار؛ زیرا کوچک آنان هم نزد خداوند بزرگ است .

تنبیه الخواطر : ۱/۳۱

حدیث۳۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اسْتَذَلّ مؤمنا أو مؤمنةً ، أوحَقَّرَهُ لفَقْرِهِ أو قِلَّةِ ذاتِ يَدِهِ ، شَهَرَهُ اللّه ُ تعالى يَومَ القِيامَةِ ، ثُمّ يَفْضَحُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مرد یا زن مؤمنی را، به سبب تهیدستی یا کم بضاعتی، خوار و حقیر شمارد، خداوند متعال در روز رستاخیز او را انگشت نما و سپس رسوایش کند .

بحار الأنوار : ۷۲/۴۴/۵۲ .

حدیث۳۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَزْرَأنَّ أحدُكُم بأحدٍ من خَلقِ اللّه ِ فإنَّهُ لا يَدرى أيُّهُم وليُّ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما نباید احدی از بندگان خدا را خوار و بی مقدار بشمرد ؛ زیرا نمی داند که کدام یک از آنها دوست خداست .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۴۷/۲۱ .

حدیث۳۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثَةٌ يُذهِبنَ النِّسيانَ ويُحْدِثْنَ الذِّكْرَ : قِراءةُ القُرآنِ ، والسِّواكُ ، والصِّيامُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز فراموشی را از بین می برد و حافظه می آورد : تلاوت قرآن ، مسواک زدن و روزه .

بحار الأنوار : ۶۲/۲۶۶/۳۹ .

حدیث۳۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الّذی يَتعلّمُ فی صِغَرِهِ كالنَّقْشِ فی الحَجَرِ ، ومَثَلُ الّذی يَتَعلّمُ فی كِبَرِهِ كالّذی يَكتُبُ على الماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت کسی که در خرد سالی می آموزد همچون نقشی است که روی سنگ کنده می شود وحکایت کسی که در کهنسالی می آموزد همانند کسی است که بر آب بنویسد .

کنز العمّال : ۲۹۳۳۶ .

حدیث۳۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحْسِنْ إلى مَن أساءَ إلَيكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی که در حقّ تو بدی کرده است ، خوبی کن .

کنز الفوائد : ۲/۳۱ .

حدیث۳۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُبِلَتِ القُلوبُ على حُبِّ مَن أحسَنَ إلَيها ، وبُغْضِ مَن أساءَ إلَيها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دلها بر محبت کسی که به آنها خوبی کند و بر نفرت از کسی که به آنها بدی روا دارد ، سرشته شده است .

تحف العقول : ۳۷ .

حدیث۳۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجَدْتُ الحَسَنةَ نُورا فی القَلبِ ، وزَيْنا فی الوَجْهِ ، وقُوّةً فی العَملِ ، ووَجَدتُ الخَطيئةَ سَوادا فی القَلبِ ، ووَهْنا فی العَملِ ، وشَيْنا فی الوَجْهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نیکی را نور دل و آرایه رخسار و نیروی کار یافتم، و بدی و گناه را سیاهی دل و سستی در کار و زشتی چهره .

کنز العمّال : ۴۴۰۸۴ .

حدیث۳۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أشَدَّ النّاسِ نَدامَةً يَومَ القِيامَةِ ، رجُلٌ باعَ آخِرَتَهُ بدُنيا غَيرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پشیمانترین مردمان در روز رستاخیز کسی است که آخرت خود را برای دنیای دیگری بفروشد .

کنز العمّال : ۱۴۹۳۶ .

حدیث۳۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اسْتَعينوا على قَضاءِ حَوائجِكُم بالكِتْمانِ ، فإنَّ كُلَّ ذی نِعمَةٍ مَحسودٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در برآوردن نیازهای خود از کتمان کمک گیرید ، زیرا هر صاحب نعمتی محسود واقع می شود .

شرح نهج البلاغة : ۱/۳۱۶ .

حدیث۳۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّهُ عزّوجلّ لموسى بنِ عِمرانَ : إنَّ الحاسِدَ ساخِطٌ لنِعَمی ، صادٌّ لقِسْمی الّذی قَسَمْتُ بینَ عِبادی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به موسی بن عمران فرمود: حسود از نعمتهای من ناراحت است و از قسمتی که برای بندگانم مقرر داشته ام رویگردان .

الکافی : ۲/۳۰۷/۶ .

حدیث۳۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّهَ عزّوجلّ يُحاسِبُ كُلَّ خَلقٍ إلّا مَن أشْرَكَ باللّهِ ، فإنَّهُ لا يُحاسَبُ يَومَ القِيامَةِ ويُؤْمَرُ بِهِ إلى النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل از همه خلایق حساب می کشد مگر از کسی که به خدا شرک ورزیده باشد . در روز قیامت دستور داده می شود که او را بدون حسابرسی به دوزخ افکنند .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۳۴/۶۶ .

حدیث۳۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقولُ اللّهُ تعالى : أیْ عِبادیَ الّذینَ قاتَلوا فی سَبیلی ، وقُتِلوا وأُوذوا فی سَبیلی ، وجاهَدوا فی سَبیلی ، ادْخُلوا الجَنّةَ ، فيَدخُلونَها بغَيرِ عَذابٍ ولا حِسابٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال فرموده است : ای بندگان من که در راه من جنگیدید و در راه من کشته شدید و آزار دیدید و در راه من جهاد کردید! به بهشت درآیید، پس ، آنان، بی آن که عذابی بینند وحسابرسی شوند، به بهشت درآیند .

کنز العمّال : ۱۶۶۳۵ .

حدیث۳۶۵۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حَسِّنْ خُلقَكَ يُخَفِّفِ اللّه ُ حِسابَكَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : اخلاقت را نیکو گردان خداوند حساب تو را سبک می کند .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۸۳/۲۰

حدیث۳۶۶۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اقْنَعْ بِما اُوتيتَهُ يَخِفَّ علَيكَ الحِسابُ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : به آنچه به تو داده شده است قناعت کن، تا کار حسابرسی برتو آسان گردد .

أعلام الدين : ۳۴۴ .

حدیث۳۶۶۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا ـ تَزولُ قَدَما عَبدٍ يَومَ القِيامَةِ حتّى يُسألَ عَن أربَعٍ : عَن عُمرِهِ فيما أفْناهُ ، و (عَن) شَبابِهِ فيما أبْلاهُ ، وعَن مالِهِ مِن أينَ اكْتَسَبهُ وفيما أنْفَقَهُ ، وعَن حُبِّنا أهلَ البَيتِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : در روز قیامت، بنده قدم از جای خود بر ندارد تا آن گاه که از چهار چیز باز خواست شود : از عمرش، که در چه راهی صرف کرده است؟ از جوانیش؛ که در چه راهی به سر آورده است؟ از مالش؛ که از کجا آورده و در کجا خرج کرده است؟ و از دوستی ما خاندان .

الخصال : ۲۵۳/۱۲۵ .

حدیث۳۶۶۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كُلُّ نَعيمٍ مَسؤولٌ عَنهُ يَومَ القِيامَةِ إلّا ما كانَ في سبيلِ اللّه ِ تعالى .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : روز قیامت از هر نعمتی باز خواست می شود، مگر آنچه در راه خداوند متعال صرف شده باشد .

بحار الأنوار : ۷/۲۶۱/۱۰ .

حدیث۳۶۶۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أوَّلُ ما يُسألُ عَنهُ العَبدُ حُبُّناأهلَ البيتِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : نخستین چیزی که بنده درباره آن پرسش می شود، محبت ما خاندان است .

. عيون أخبار الرِّضا: ۲/۶۲/۲۵۸.

حدیث۳۶۶۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حاسِبوا أنْفُسَكُم قَبلَ أنْ تُحاسَبوا ، وزِنوها قَبلَ أنْ تُوزَنوا ، وتَجَهَّزوا للعَرْضِ الأكْبرِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : پیش از آن که مورد حسابرسی قرار گیرید، خود به حساب نفستان برسید و پیش از آن که سنجیده شوید، خود نفستان را در ترازوی سنجش بگذارید و برای آن حسابرسی بزرگ آماده شوید.

بحار الأنوار : ۷۰/۷۳/۲۶ .

حدیث۳۶۶۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا وإنّكم فی يومِ عملٍ وَلا حِسابَ فِيهِ ، ويُوشِكُ أنْ تَكونوا فی يَومِ حِسابٍ لَيس فيهِ عَملٌ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هلا! اینک شما در روزی هستید که هنگام عمل است و حسابرسی در آن نیست، و زودا که به روزی برسید که روز حسابرسی است نه جای عمل .

أعلام الدين : ۳۴۵ .

حدیث۳۶۶۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما عُبِدَ اللّهُ عزّوجلّ على مِثْلِ طُولِ الحُزْنِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند عز و جل با چیزی همانند اندوه طولانی عبادت نشده است .

مكارم الأخلاق : ۲/۳۶۷/۲۶۶۱ .

حدیث۳۶۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أيُّها النّاسُ ، هذهِ دارُ تَرَحٍ لا دارُ فَرَحٍ ، ودارُ الْتِواءٍ لا دارُ اسْتِواءٍ ، فمَن عَرَفها لَم يَفْرَحْ لِرَجاءٍ ، ولَم يَحْزَنْ لِشَقاءٍ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : ای مردم ! دنیا سرای غم است نه سرای شادی ، سرای دشواری است نه سرای آسودگی. پس ، هر که آن را شناخت با امیدی شاد نشد و با سختی و عسرتی اندوهگین نگشت .

أعلام الدين : ۳۴۳ .

حدیث۳۶۶۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قَولُ : «لا حَولَ ولا قُوّةَ إلّا باللّهِ » فيهِ شِفاءٌ مِن تِسعَةٍ وتِسْعينَ داءً ، أدْناها الهَمُّ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : جمله «لاحول ولا قوّة الّا باللّه »نود و نه درد را شفا می دهد که ساده ترین آنها اندوه است .

قرب الإسناد : ۷۶/۲۴۴ .

حدیث۳۶۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنّ اللّهَ ـ بحُكْمِهِ وفَضْلِه ـ جَعلَ الرَّوحَ والفَرحَ فى اليقينِ والرِّضا ، وجَعلَ الهَمَّ والحُزنَ فى الشَّكِّ والسُّخْطِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند ـ از روى حكمت و لطف خويش ـ آسايش و شادمانى را در يقين و خرسندى قرار داد و غم و اندوه را در شك و ناخرسندى [از خدا] .

تحف العقول : ۶ .

حدیث۳۶۷۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن نَظرَ إلى ما فى أيْدى النّاسِ طالَ حُزنُهُ ، ودامَ أسَفُهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كه چشمش به دست مردم باشد، اندوهش دراز و افسوسش پايدار شود .

أعلام الدين : ۲۹۴ .

حدیث۳۶۷۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

رُبَّ شَهْوةِ ساعةٍ تُورِثُ حُزنا طويلاً .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بسا لذتى كه دمى بپايد اما اندوهى دراز بر جاى گذارد .

الأمالى للطوسى : ۵۳۳/۱۱۶۲ .

حدیث۳۶۷۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ أكْيَسَكُم أكْثَرُكُم ذِكْرا للمَوتِ ، وإنَّ أحْزَمَكُم أحْسَنُكُمُ اسْتِعْدادا لَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : همانا زيركترين شما كسى است كه بيشتر از ديگران به ياد مرگ باشد، ودور انديش ترين شما آماده ترينتان براى آن است .

أعلام الدين : ۳۳۳ .

حدیث۳۶۷۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أحْزَمُ النّاسِ أكْظَمُهُمْ للغَيْظِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دور انديش ترين مردم كسى است كه بيش از هركس بر خشم خويش چيره آيد .

الأمالى للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث۳۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَقْدِرُ رَجُلٌ على حَرامٍ ثُمَّ يَدَعُهُ ،لَيس بِهِ إلّا مَخافَةُ اللّه ِ ، إلّا أبْدَلَهُ اللّه ُ فی عاجِلِ الدُّنيا قَبْلَ الآخِرَةِ ما هُو خَيرٌ لَهُ مِن ذلكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مردی بتواند کار حرامی انجام دهد و آن را فقط به خاطر ترس از خدا فرو گذارد خداوند ، پیش از آخرت ، در همین دنیا بهتر از آن را به وی عوض دهد .

كنز العمّال : ۴۳۱۱۳ .

حدیث۳۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَدرَ على امرأةٍ أو جاريَةٍ حَراماً فَتَرَكَها مَخافَةَ اللّه ِ حَرَّمَ اللّه ُ عزّوجلّ علَيهِ النّارَ ، وآمَنَهُ اللّه ُ تَعالى مِن الفَزَعِ الأكْبَرِ ، وأدْخَلَهُ اللّه ُ الجَنّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس این امکان برایش پیش آید که با زن یا کنیزی به حرام نزدیکی کند اما از ترس خدا دست به این کار نزند، خداوند متعال آتش را بر او حرام گرداند و او را از آن هراس بزرگ ایمن دارد و به بهشتش برد .

ثواب الأعمال : ۳۳۴/۱ .

حدیث۳۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِبادَةُ مَع أكْلِ الحَرامِ كالبِناءِعلى الرَّمْلِ ـ وقيلَ : على الماءِ ـ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عبادت کردن با وجود حرام خواری مانند ساختن بنایی است بر روی شن ـ و به قولی : بر روی آب ـ .

عدّة الداعی : ۱۴۱ .

حدیث۳۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَرْكُ لُقْمَةِ حَرامٍ أحَبُّ إلى اللّه ِ من صلاةِ ألفَى رَكْعَةٍ تَطَوُّعا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرو گذاشتن یک لقمه حرام، نزد خدا محبوبتر از خواندن دو هزار رکعت نماز مستحبی است .

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۰ .

حدیث۳۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تعالى يُحِبُّ العَبدَ المؤمنَ المُحْتَرِفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال بنده مؤمن شاغل را دوست دارد .

كنز العمّال : ۹۱۹۹ .

حدیث۳۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ ابنَ آدمَ لَحَريصٌ على ما مُنِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا آدمی به آنچه از او باز دارند آزمند است .

كنز العمّال : ۴۴۰۹۵ .

حدیث۳۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اعْلَمْ يا عليُّ ، أنّ الجُبْنَ والبُخْلَ والحِرْصَ غَريزَةٌ واحِدَةٌ ، يَجْمَعُها سُوءُ الظَّنِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی ! بدان که ترسویی و بخل و آزمندی یک سرشتند و ریشه آنها بدگمانی [به خدا]است .

علل الشرائع : ۵۵۹/۱ .

حدیث۳۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن شَهرَ سَيفَهُ فدَمُهُ هَدْرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس [علیه دیگران] شمشیر برکشد مهدور الدم است .

الجعفريّات : ۸۳ .

حدیث۳۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قِتالُ المسلمِ أخاهُ كُفرٌ ، وسِبابُهُ فُسوقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جنگیدن مسلمان با برادر خود کفر است، و دشنام دادن به او فسق.

كنز العمّال : ۳۹۸۷۸ .

حدیث۳۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُقتَلُ الرُّسُلُ ولا الرُّهُنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرستادگان و گروگانها را نباید کشت .

قرب الإسناد : ۱۳۱ / ۴۵۶.

حدیث۳۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَألَّفوا النّاسَ ، وتَأنَّوهُم ، ولا تُغيرواعلَيهِم حتّى تَـدْعُوهُم ، فمَا على الأرضِ مِن أهلِ بَيتِ مَدَرٍ ولا وَبَرٍ إلّا تَأتونى بِهم مسلِمينَ أحَبُّ إلَيَّ مِن أنْ تَأتونى بِنسائِهم وأوْلادِهِم وتَقْتُلوا رِجالَهُم .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : با مردم مـدارا کنید و به آنهافرصت دهید و پیش از آن که به حقّ دعوتشان کنید بر ایشان متازید ؛ زیرا که اگر مردمـان روی زمین را ، از شهرنشـین و چادرنشـین ، مسـلمان نزد من آوریـد خوشـتر دارم تـا زنـان و فرزنـدانشان را [به اسارت]نزد من آورید ومردانشان را بکشید .

کنز العمّال : ۱۱۳۰۰ ، ۱۱۳۹۶ مع تفاوت یسیر فی اللفظ .

حدیث۳۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا حَدَّ عَلى مُعتَرِفٍ بَعدَ بَلاءٍ

رسول خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پس از گرفتاری ، اعتراف [به گناه] کرده باشد ، حد ندارد .

بحار الأنوار: ۴۰ / ۲۷۷.

حدیث۳۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أذْنَبَ ذَنبا فاُقيمَ عَلَيهِ حَدُّذلكَ الذَّنبِ فهُو كَفّارَتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که گناهی کند و حدّ آن گناه بر او جاری شود، همان کفارّه اوست.

کنز العمّال : ۱۲۹۶۴ ، ۱۲۹۶۶ ، ۱۳۳۶۶ ، ۱۳۳۶۷ مثله معنیً .

حدیث۳۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُـؤتى بوالٍ نَقَصَ مِن الحَـدِّ سَوطـافيقولُ : ربِّ رَحمَـةً لِعبـادِكَ ، فيقـالُ لَهُ : أنتَ أرحَمُ بهِم مِنّى؟! فيُؤمَرُ بِهِ إلى النّـارِ ، ويُؤتى بمَن زادَ سَوطا فيقولُ : لِيَنْتَهوا عَن مَعاصيكَ! فيُؤمَرُ بِهِ إلى النّارِ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : [در روز قیامت] حاکمی را که یک تازیانه از حدّ کاسته است می آورند . او می گوید : پروردگارا ! از روی دلسوزی به بنـدگانت این کار را کردم . خداونـد به او می فرماید : آیا تو به آنان از من دلسوزتری؟ ! آن گاه دسـتور داده می شود او را در آتش افکننـد . سـپس کسـی را که یـک تازیـانه بیشتر زده است می آورنـد . او نیز می گویـد : برای آن تازیانه ای بیشتر زدم تا از گناهانت باز ایستند! پس فرمان می رسد که او را نیز در آتش افکنند.

عوالی اللآلی: ۲/۱۵۳/۴۲۷ .

حدیث۳۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن رسولِ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله : أ نَّهُ نَهى عنِ الشَّفاعَـةِ فيالحُدودِ، وقالَ : مَن شَـفَعَ فى حَدٍّ مِن حُدودِ اللّه ِ لِيُبْطِلَهُ وسَـعى فى إبْطالِ حُدودهِ عَذّبَهُ اللّه ُ تَعالى يَومَ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام از پدرش از پدرانش از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرد که آن حضرت از شفاعت کردن در حدود نهی نمود، آنگاه امام علیه السلام فرمود: هرکس برای اجرا نشدن حدی از حدود الهی پادر میانی کند و در راه از کار انداختن حدوداو بکوشد، خداوند متعال در روز قیامت عذابش کند .

مستدرک الوسائل : ۱۸/۲۴/۲۱۹۰۱ .

حدیث۳۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّما رجُلٍ حالَتْ شَفاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِن حُدودِ اللّه ِ ، لَم يَزَلْ فى سَخَطِ اللّه ِ حتّى يَنْزِعَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با وساطت خودمانع جاری شدن حدّی از حدود الهی شود پیوسته در خشم الهی به سر برد تا آن که وساطتش را پس بگیرد .

کنز العمّال : ۴۳۸۳۷ .

حدیث۳۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا شَفاعَةَ ولا كفالَةَ ولايَمينَ فيحَدٍّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در حدّ، نه وساطت پذیرفته است، نه کفالت و نه سوگند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۷۴/۵۱۴۶ .

حدیث۳۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَدٌّ يُقامُ فى الأرضِ أزْكى مِن عِبادَةِ سِتّينَ سَنَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر پا شدن یک حدّ [الهی]در روی زمین، پاکیزه تر از عبادت شصت سال است .

مستدرک الوسائل : ۱۸/۹/۲۱۸۴۳ .

حدیث۳۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إقامَةُ حَدٍّ مِن حُدودِ اللّه ِ خَيرٌ مِن مَطَرِ أربَعينَ لَيلةً فى بِلادِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جاری کردن یک حدّ ازحدود الهی، بهتر است از چهل شب بارش باران در سرزمینهای خدا .

کنز العمّال : ۱۴۵۹۹ ؛ الکافی : ۷/۱۷۴/۱ مع تفاوت یسیر فی اللفظ وفیه : «لیلة وأیّامها» .

حدیث۳۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ادْرَؤوا الحُدودَ بالشُّبُهاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کیفرها را با شبهات دور کنید .
کتاب من لا یحضره الفقیه: ۴/۷۴/۵۱۴۶ ، کنز العمّال: ۱۲۹۷۲ .

حدیث۳۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ادْرَؤوا الحُدودَ عنِ المسلِمينَ ما اسْتَطَعْتُم ، فإنْ وَجَدتُم للمسلِمِ مَخْرَجا فَخَلّوا سبيلَهُ ؛ فإنَّ الإمامَ لَأنْ يُخْطِئَ فی العَفوِ خَيرٌ مِن أنْ يُخْطئَ فی العُقوبَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا جایی که می توانید حدودو مجازاتها را از مسلمانان دور کنید. اگربرای مسلمان [گناهکار]محمل و مفرّی یافتید او را آزاد کنید؛ زیرا اگر امام دربخشودن خطا کند بهتر است که در کیفر دادن گرفتار خطا شود.
کنز العمّال : ۱۲۹۷۱ .

حدیث۳۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تُحَدِّثوا اُمَّتی مِن أحاديثی إلّابما تَحْمِلُهُ عُقولُهُم .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تنها آن دسته از احادیث مرابرای امتم بگویید که اندیشه آنها تحمل پذیرش آن را داشته باشد.
کنز العمّال : ۲۹۲۸۴ .

حدیث۳۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا بأسَ فی الحَديثِ قَدّمْتَ فيهِ أو أخَّرْتَ ، إذا أصَبْتَ مَعناهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس و پیش کردن کلمات حدیث، در صورتی که معنایش را درست برسانی، اشکالی ندارد.
کنز العمّال : ۲۹۱۷۹ .

حدیث۳۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما جاءكُم عنّی مِن حَديثٍ مَوافِقٍ للحقِّ فأنا قُلْتُهُ ، وما أتَاكُم عنّيمِن حَديثٍ لا يُوافِقُ الحَقَّ فلَم أقُلْهُ ، ولَن أقولَ إلّا الحَقَّ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر حدیثی که از من به شمامی رسد اگر موافق حقّ بود من آن را گفته ام و اگر با حقّ سازگار نبود من نگفته ام، زیرا من هرگز جز حقّ نمی گویم.
معانی الأخبار : ۳۹۰/۳۰ .

حدیث۳۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن رَدَّ حَديثا بَلَغَهُ عنّی فأنا مُخاصِمُهُ يَومَ القِيامَةِ ، فإذا بَلَغكُم عنّی حَديثٌ لم تَعْرِفوا فقولوا : اللّه ُ أعْلَمُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس حدیثی از من به اوبرسدو آن را انکار کند، در روز رستاخیز من شاکی او خواهم بود. پس هرگاه حدیثی از من به شما رسید که معنایش را نفهمیدید، بگویید : خدا بهتر می داند.

بحار الأنوار : ۲/۲۱۲/۱۱۴ .

حدیث۳۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اعرِضوا حَدیثی علی کِتابِ اللّهِ ،فإنْ وافَقَهُ فهُو مِنّی وأنا قُلتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حدیث مرا با کتاب خدابسنجید، اگر موافق بود، از من است و من آن را گفته ام.

کنز العمّال : ۹۰۷ .

حدیث۳۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کَذبَ علَیّ مُتَعمِّدا فلْیَتَبوّأمَقعدَهُ مِن النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، به عمد، بر من دروغ بندد جایگاهش آتش است.

الأمالی للطوسی : ۲۲۷/۳۹۸ ، وفی معناه أحادیث کثیرة جدّا ، فراجع : بحار الأنوار: ۲/۱۵۸ باب ۲۱ و کنزالعمّال: ۱۰/۲۲۱ ـ ۲۲۳ وص ۲۳۰ ـ ۲۳۷.

حدیث۳۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ مِن أکْبرِ الکَبائرِ أنْ یَقولَ الرّجُلُ علَیَّ ما لَم أقُلْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از بزرگترین گناهان کبیره این است که کسی سخنی را به من نسبت دهد که من نگفته ام.

کنز العمّال : ۲۹۲۵۵ .

حدیث۳۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن حَفِظَ علی اُمّتی أرْبَعینَ حَدیثا یَنْتَفعونَ بِها فی أمْرِ دینِهِم ، بَعَثَهُ اللّه ُ یَومَ القِیامَةِ فَقیها عالِما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برای امت من چهل حدیث حفظ کند که در کار دینشان از آنها بهره مند شوند، خداوند در روز رستاخیز او را فقیه و عالم برانگیزد.

بحار الأنوار : ۲/۱۵۶/۱۰ .

حدیث۳۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أدّی إلی اُمَّتی حَدیثا یُقامُ بِهِ سُنّةٌ أو یُثْلَمُ بِهِ بِدْعَةٌ فَلهُ الجَنّةُ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس به امّت من حـدیثی رسانـد که به سـبب آن سـنّتی بر پا می شود ، یا در بـدعتی رخنه افتد بهشت از آنِ او باشد .

بحار الأنوار : ۲/۱۵۲/۴۳ .

حدیث۳۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن حَجَّ بمالٍ حَرام فقالَ : لَبّیْکَ اللّهُمَّ لَبّیْکَ ، قالَ اللّه ُ لَهُ : لا لَبّیْکَ ولا سَعْدَیْکَ ، حَجُّکَ مَردودٌ علَیکَ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس بـا مـال حرام حـجّ رود و بگویـد: لبّیـك اللهم لبّیك، خداونـد به او فرمایـد: لا لبّیك و لا سعدیك، حَجَّت از آن خودت باد!

الدرّ المنثور : ۲/۶۳ .

حدیث۳۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَوّفَ الحَجَّ حتّی یَموتَ بَعثَهُ اللّه ُ یومَ القِیامَۀِ یَهودیّا أو نَصْرانیّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در رفتن حجّ چندان تعلّل ورزد تا مرگش فرا رسد، خداوند او را در روز رستاخیز یهودی یا نصرانی برانگیزد.

بحار الأنوار: ۷۷/۵۸/۳.

حدیث۳۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الحَجّ یَنْفیالفَقرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حجّ، فقر و تهیدستی را ازبین می برد.

تحف العقول : ۷ .

حدیث۳۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَرءُ مَعَ مَن أحَبَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی با کسی است که دوستش دارد.

کنز العمّال : ۲۴۶۸۴ ـ ۲۴۶۸۵

حدیث۳۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبّوا اللّه َ لِما یَغْدوکُم بِهِ مِن نِعَمِهِ ،وأحِبّونی لِحُبِّ اللّه ِ ، وأحِبّوا أهْلَ بَیْتی لِحُبّی .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خـدا را به خاطر نعمتهایی که به شـما ارزانی می دارد دوست بداریـد و مرا به سـبب آن که خدا را دوست دارید دوست بدارید وخانواده ام را به سبب آن که مرا دوست دارید دوست بدارید.

علل الشرائع : ۱۳۹/۱ ، الأمالی للطوسی: ۲۷۸/۵۳۱ وفیه «بما یغذوکم» بدل «لما یغذوکم» .

حدیث۳۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُؤمنُ عَبدٌ حتّی أکونَ أحَبَ إلَیهِ مِن نَفْسِهِ ، وتَکونَ عِتْرَتی إلَیهِ أعَزَّ مِن عِتْرَتِهِ ، ویکونَ أهْلی أحَبَّ إلَیهِ مِن أهْلِهِ، وتکونَ ذاتی أحَبَّ إلَیهِ مِن ذاتِهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هیـچ بنـده ای ایمان نـداردمگر آن گاه که مرا از خودش دوست تر بـدارد و خاندان مرا از خاندان خودش و خانواده مرا از خانواده

خودش و جان مرا بیشتر از جان خودش دوست بدارد.

علل الشرائع : ۱۴۰/۳ .

حدیث۳۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لبعضِ أصـحابِهِ ـ : یا عبـدَ اللّه ،أحْبِب فی اللّه ، وأبغِضْ فی اللّه ، ووالِ فی اللّه ، وعادِ فی اللّه ، فإنَّهُ لا تُنالُ وَلایـةُ اللّه إلّا بذلکَ ، ولا یَجِدُ رَجُلٌ طَعْمَ الإیمانِ ـ وإنْ کَثُرَتْ صَلاتُهُ وصِیامُهُ ـ حتّی یکونَ کذلکَ، وقد صارَتْ مُؤاخاةُ النّاسِ یَومَکُم هذا أکْثَرُها فی الدُّنیا ، علَیها یَتَوادّونَ ، وعلَیها یَتَباغَضُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به یکی از اصحاب خود ـ فرمود : ای بنده خدا! به خاطر خدا دوست بدار، به خاطر خدا نفرت داشته باش، به خاطر خـدا دوستی کن، به خاطر خـدا دشـمنی ورز؛ زیرا دوستی خـدا جز با اینها به دست نیایـد و آدمی تا چنین نباشد طعم ایمان را نچشد هر چند نماز و روزه اش بسیار باشد. امروزه دوستی و برادری مردم با یکدیگر بیشتر به خاطر دنیاست. برای دنیا با هم دوستی می کنند و برای دنیا دشمنی می ورزند.

علل الشرائع : ۱۴۰/۱ ، عیون أخبار الرِّضا علیه السلام : ۱/۲۹۱/۴۱، الأمالی للصدوق : ۶۱/۲۱ ، معانی الأخبار : ۳۹۹/۵۸ .

حدیث۳۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفْضَلُ الأعْمالِ الحُبُّ فیاللّه والبُغْضُ فی اللّه تعالی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین کارها دوستی ودشمنی کردن به خاطر خداوند متعال است.

کنز العمّال : ۲۴۶۳۸.

حدیث۳۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قـالَ اللّهُ عزّ وجـلّ لـداوودَ علیه السـلام :أحْبِبْنی وحَبِّبْنی إلی خَلْقی . قالَ : یا رَبِّ ،نَعَم أنا اُحِبُّکَ ، فکیفَ اُحَبِّبُکَ إلی خَلْقِکَ ؟ قالَ :

اذْکُرْ أیادِیَّ عِندَهُم ، فإنَّکَ إذا ذَکَرْتَ لَهُم ذلکَ أحَبّونی .

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل به داوود علیه السلام فرمود:مرا دوست بدار و نزد خلقم نیز محبوب گردان. عرض کرد: پروردگارا! من که دوستت دارم اما چگونه تو را نزد بندگانت محبوب گردانم؟ فرمود: نعمتهایی را که به آنان داده ام گوشزدشان کن که اگر خوبیهایم را یادآورشان شوی مرا دوست خواهند داشت.

قصص الأنبیاء : ۲۰۵/۲۶۶ .

حدیث۳۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ الدُّنیا وحُبُّ اللّه ِ لا یَجْتَمِعانِ فی قَلبٍ أبدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوستی دنیا و دوستی خدا هرگزدر یک دل گرد نمی آیند.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث۳۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ُ : ما تَحبَّبَ إلَیّعَبدیبشیءٍ أحَبَّ إلَیَّ ممّا افْتَرَضْتُهُ علَیهِ ،وإنّهُ لَیَتحبَّبُ إلَیَّ بالنّافِلَةِ حتّی اُحِبَّهُ ، فإذا أحْبَبْتُهُ کنتُ سَمْعَهُ الّذی یَسمَعُ بهِ، وبَصرَهُ الّذی یُبصِرُ بهِ ، ولِسانَهُ الّذی یَنْطِقُ بهِ ، ویَدَهُ الّتی یَبْطِشُ بها ، ورِجْلَهُ الّتی یَمشی بها ، إذا دَعانی أجَبْتُهُ، وإذا سَألَنی أعْطَیتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند فرمود: بنده ام با هیچ کاری دوست داشتنی تر از انجام واجبات، محبوب من نمی شود و با انجام مستحبات وسیله جلب محبت مرا فراهم می آورد چندان که محبوب من می شود و چون دوستش بدارم گوش شنوای او می شوم و چشم بینای او و زبان گویای او و دست نیرومند او و پای رهپوی او. هرگاه مرا بخواند پاسخش دهم و هرگاه از من چیزی بخواهد عطایش کنم.

المحاسن : ۱/۴۵۴/۱۰۴۷ .

حدیث۳۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلامَةُ حُبِّ اللّه ِ تعالی حُبُ ذِکرِ اللّه ِ ، وعَلامَةُ بُغْضِ اللّه ِ تعالی بُغْضُ ذِکرِ اللّه ِ عزّ وجلّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه دوست داشتن خداوند متعال دوست داشتن یاد اوست و نشانه ناخوش داشتن خداوند متعال ناخوش داشتن یاد خداوند عزّوجلّ است.

کنز العمّال : ۱۷۷۶ .

حدیث۳۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحَبُّ عِبادِ اللّه ِ إلی اللّه ِ أنْفَعُهُم لِعبادِهِ ، وأقْوَمُهُم بحقِّهِ ، الّذینَ یُحَبَّبُ إلَیهِمُ المَعروفُ وفِعالُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محبوبترینِ بندگان خدا نزد خداوند کسی است که به حال بندگانش سودمندتر و در ادای حق خدا

کوشاتر باشد. همانان که خوبی و انجام کارهای نیک محبوبشان است.

تحف العقول : ۴۹ .

حدیث۳۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ الحَيِيَّ الحَليمَ العَفيفَ المُتَعفِّفَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند انسانِ با حیای بردبارِ پاکدامنِ با مناعت را دوست دارد.

الکافی : ۲/۱۱۲/۸ .

حدیث۳۷۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّكَ للشَّيْء يُعْميويُصِمُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عشق تو به چیزی، کور وکرت می کند.

عوالی اللآلی : ۱/۲۹۰/۱۴۹ .

حدیث۳۷۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ في حُقوقِ الجارِ ـ : إن اسْتَغاثَكَ أغَثْتَهُ ، وإنِ اسْتَقْرَضَكَ أقْرَضْتَهُ ، وإنِ افْتَقَر عُدْتَ علَيهِ ، وإنْ أصابَتْهُ مُصيبَةٌ عَزَّيْتَهُ ، وإنْ أصابَهُ خَيرٌ هَنّأتَهُ ، وإنْ مَرِضَ عُدْتَهُ ، وإنْ ماتَ اتَّبَعتَ جَنازَتَهُ ، ولاتَسْتَطِلْ علَيهِ بالبِناءِ فتَحْجُبَ عَنهُ الرِّيحَ إلّا بإذنِهِ ، وإذا اشْتَرَيتَ فاكِهَةً فأهْدِ لَهُ ، فإنْ لَم تَفْعلْ فأدْخِلْها سِرّا ، ولا تُخْرِجْ بها وُلْدَكَ تَغيظُ بها وُلْدَهُ ، ولا تُؤْذِهِ بريحِ قِدْرِكَ إلّا أنْ تَغرِفَ لَهُ مِنها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ درباره حقوق همسایه ـ فرمود : [حقّ اوست که] اگر از تو کمک خواست کمکش کنی، اگر از تو قرض خواست به او قرض دهی، اگر نیازمند شد نیازش را برطرف سازی، اگر مصیبتی دید او را دلداری دهی، اگر خیر و خوبی به او رسید به وی تبریک گویی، اگر بیمار شد به عیادتش روی، وقتی مُرد در تشییع جنازه اش شرکت کنی، خانه ات را بلندتر از خانه او نسازی تا جلوی جریان هوا را بر او بگیری مگر آن که خودش اجازه دهد، هر گاه میوه ای خریدی برای او تعارف بفرستی و اگر این کار را نکردی مخفیانه میوه را به خانه ات ببر، فرزندت را همراه میوه بیرون میاور که بچه او با دیدن میوه در دست او ناراحت شود، با بوی و دود دیگت او را ناراحت نکن مگر آن که مقداری از غذای آن را برای او بفرستی.

مسكّن الفؤاد : ۱۰۵ .

حدیث۳۷۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ يُؤمنُ باللّه ِ واليَومِ الآخِرفلا يُؤْذي جارَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به خدا و روز واپسین ایمان داشته باشد نباید همسایه خود را آزار دهد.

الکافی : ۲/۶۶۷/۶ .

حدیث۳۷۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُرمَةُ الجارِ علی الإنسانِ کحُرمَةِ اُمّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : احترام همسایه بر انسان ،همانند احترام مادرش است .

مکارم الأخلاق : ۱/۲۷۴/۸۳۴ .

حدیث۳۷۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أجْوَدُ النّاسِ مَن جادَ بنَفسِهِ ومالِهِ فی سبیلِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخشنده ترینِ مردمان ، آن کس است که جان و مال خود را در راه خدا ببخشد.

النوادر للراوندی : ۱۳۸/۱۸۳ .

حدیث۳۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَخْرُجُ مِن النّارِ مَن کانَ فی قَلبِهِ مِثْقالُ ذَرّةٍ مِن إیمانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس ذرّه ای ایمان دردلش باشد، [سرانجام] از آتش بیرون می آید.

کنز العمّال : ۲۸۴ .

حدیث۳۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشدُّ النّاسِ عَذابا یَومَ القیامةِ رجُلٌ قَتلَ نَبیّا ، أو قَتلَهُ نَبیٌّ ، وإمامُ ضَلالةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت ترین عذاب را در روز رستاخیز، مردی می چشد که پیامبری را کشته، یا به دست پیامبری کشته شده باشد، و پیشوایی که مردم را به گمراهی افکند .

الدرّ المنثور : ۱/۱۷۸ .

حدیث۳۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشدُّ النّاسِ عَذابا یَومَ القیامهِ عالِمٌ لم یَنفَعْهُ عِلمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت ترین عذاب را در روز قیامت ، عالمی می چشد که علمش برای او سودی نداشته است.

کنز العمّال : ۲۸۹۷۷ .

حدیث۳۷۲۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أدْنى أهلِ النّارِ عذابا يَنْتَعِلُ بنَعْلَينِ مِن نارٍ ، يَغْلى دِماغُهُ مِن حَرارَةِ نَعْلَيهِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : کم عذابترین اهل دوزخ ، دوکفش از آتش به پا دارد که از حرارت آنها مغزش به جوش می آید.

كنز العمّال : ۳۹۵۰۷

حدیث۳۷۲۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أوَّلُ مَن يَدخُلُ النّارَ أميرٌمُتَسلّطٌ لم يَعْدِلْ ، وذو ثَرْوَةٍ من المالِ لَم يُعْطِ المالَ حقَّهُ ، وفَقيرٌ فَخورٌ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : نخستین کسانی که به دوزخ می روند، فرمانروای قدرتمندی است که دادگری نکند و توانگری که حقوق مالی خود را نپردازد، و تهیدست متکبر.

عيون أخبار الرِّضا عليه السلام : ۲/۲۸/۲۰ .

حدیث۳۷۲۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَو أنَّ دَلْوا صُبَّ من غِسْلينٍ فى مَطلَعِ الشّمسِ لَغَلَتْ مِنهُ جَماجِمُ مَن فى مَغْرِبِها .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : اگر یک سطل از چرک و خون دوزخیان در شرق عالم ریخته شود بر اثر آن، جمجمه کسانی که در غرب عالمند به جوش آید.

الأمالى للطوسى : ۵۳۳/۱۱۶۲ .

حدیث۳۷۲۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مِن الجَهل أنْ تُظهِرَ كلَّ ماعَلِمْتَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : از نادانی است که هر چه می دانی فاش سازی.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث۳۷۳۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إنَّ الجاهِلَ مَن عَصى اللّه َ وإنْ كانَ جَميلَ المَنظَرِ عَظيمَ الخَطَرِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : نادان کسی است که خدا رانافرمانی کند هر چند خوش سیما و بلند پایه باشد.

بحار الأنوار:۱/۱۶۰/۳۹.

حدیث۳۷۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

صِفةُ الجاهِلِ : أنْ يَظلِمَ مَن خالَطَهُ ، ويَتَعدّى على منَ هُو دُونَهُ ، ويَتطاوَلَ على مَن هُو فَوقَهُ ، كلامُهُ بغَيرِ تَدَبُّرٍ... .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خصوصیت نادان این است که درباره هر کس که با او رفت و آمد می کند ستم روا دارد، به فرو دستش دراز دستی کند، بر زبر دستش گردنفرازی نماید، و ناسنجیده زبان به گفتار گشاید... .

تحف العقول : ۲۹ .

حدیث۳۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفْضَلُ الجِهادِ مَن أصْبَحَ لا يَهُمُّ بظُلْمِ أحدٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین جهاد، جهاد کسی است که صبح خود را با این نیت آغاز کند که به احدی ستم روا ندارد.

المحاسن : ۱/۴۵۶/۱۰۵۳

حدیث۳۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشَدُّ النّاسِ اجْتِهادا مَن تَرَكَ الذُّنوبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سخت کوشترین مردم کسی است که گناهان را فرو گذارد.

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱ .

حدیث۳۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جاهِدوا أنفسَكُم على شَهَواتِكُم تَحِلَّ قلوبَكُم الحِكمَةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خواهشهای نفْس خودبستیزید، دلهایتان را حکمت فرا می گیرد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲

حدیث۳۷۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جاهِدوا أنفسَكُم بقِلَّةِ الطَّعامِ والشَّرابِ ، تُظِلَّكُمُ المَلائكةُ ويَفِرَّ عَنكُمُ الشَّيطانُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کم خوردن و کم آشامیدن به جنگ نفْسهای خود روید، فرشتگان بر سر شما سایه می افکنند و شیطان از شما می گریزد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۲ .

حدیث۳۷۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بالمُجاهَدَةِ يُغلَبُ سُوءُ العادَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با مجاهدت می توان برعادتهای بد چیره آمد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۹

حدیث۳۷۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُجاهِدُ مَن جَاهَدَ نَفْسَهُ فیاللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجاهد کسی است که به خاطر خدا با نفْس خود مبارزه کند.

کنز العمّال : ۱۱۲۶۱ ؛ تنبیه الخواطر : ۱/۹۶ .

حدیث۳۷۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَرَسُ لَیلةٍ فی سبیلِ اللّه ِعزّوجلّ أفْضَلُ مِن ألفِ لَیلةٍ یُقامُ لَیلُها ویُصامُ نَهارُها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک شب نگهبانی دادن درراه خدا برتر است از هزار شبانه روز که شبهایش به عبادت و روزهایش به روزه داری سپری شود.

کنز العمّال : ۱۰۷۳۰ .

حدیث۳۷۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَیْنانِ لا تَمَسُّهُما النّارُ : عَینٌ بَکَتْ مِن خَشْیَةِ اللّه ِ ، وعَینٌ باتَتْ تَحْرُسُ فی سبیلِ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو چشمند که آتش به آن ها نرسد : چشمی که از ترس خدابگرید و چشمی که شبها در راه خدا نگهبانی دهد.

سنن الترمذی : ۴/۱۷۵/۱۶۳۹ .

حدیث۳۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ عَملٍ مُنْقَطِعٌ عَن صاحبِهِ إذاماتَ إلّا المُرابِطَ فی سبیلِ اللّه ِ ، فإنَّهُ یُنْمی لَهُ عَملُهُ ویُجْری علَیهِ رِزْقُهُ إلی یَومِ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر عملی پس از مرگ صاحبش از او جدا می شود مگر عمل کسی که در راه خدا مرزبانی کند؛ عمل چنین کسی رشد می کند و تا روز قیامت روزیش داده می شود.

کنز العمّال : ۱۰۶۱۱

حدیث۳۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِباطُ یَومٍ فی سبیلِ اللّه ِ خَیرٌمِن الدُّنیا وما عَلَیها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یک روز مرزبانی در راه خدا بهتر است از دنیا و هر چه در آن است.

کنز العمّال : ۱۰۵۰۸

حدیث۳۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فمَن تَركَ الجِهادَ ألْبَسَهُ اللّه ُ ذُلّاًفی نفسِهِ، وفَقْرا فی مَعيشَتِهِ، ومَحْقا فی دِينهِ. إنَّ اللّه َ تبارکَ وتعالی أعَزَّ اُمّتی بسَنابِکِ خَيْلِها ومَراكِزِ رِماحِها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس جهاد را واگذاردخداوند جامه خواری بر جان او پوشاند و زندگیش را دستخوش فقر سازد و دینش را از بین ببرد. خداوند تبارک و تعالی عزّت و اقتدار امت مرا در سُمهای اسبانشان و نوک نیزه هایشان قرار داده است.

الأمالی للصدوق : ۶۷۳/۹۰۶ .

حدیث۳۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلاةُ الرّجُلِ مُتَقَلِّدا بسَيفِهِ تَفْضُلُ علیْ صَلاتِهِ غَيرَ مُتَقَلِّدٍ بسَبعِمائهِ ضِعْفٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نمازی که مرد با شمشیر حمایل شده بخواند هفتصد بار برتر از نمازی است که بدون حمایل کردن شمشیر بخواند.

کنز العمّال: ۱۰۷۹۱.

حدیث۳۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اتَّقوا أذَی المُجاهِدينَ فی سبيلِ اللّه ِ،فإنَّ اللّه َ يَغْضَبُ لَهُم كما يَغْضَبُ للرُّسُلِ ، ويَسْتَجيبُ لَهُم كَما يَسْتَجيبُ لَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از آزردن مجاهدانِ در راه خدا بپرهیزید؛ زیرا خداوند به خاطر آنان به خشم می آید همچنان که به خاطر پیامبران به خشم می آید و دعای آنان را اجابت می کند همچنان که دعای پیامبران را اجابت می کند .

کنز العمّال: ۱۰۶۶۴

حدیث۳۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن بَلّغَ رسالةَ غازٍ كانَ كَمَنْ أعْتقَ رَقَبةً، وهُو شَريكُهُ فی بابِ «ثوابِ» غَزْوَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس نامه رزمنده ای را برساند همچون کسی است که بنده ای را آزاد کند و در ثواب جنگ ، با وی شریک باشد.

وسائل الشيعة : ۱۱/۱۴/۲ .

حدیث۳۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جَهّزَ غازيا بسِلْكٍ أو إبْرَةٍ غَفَرَاللّه ُ لَهُ ما تَقدَّمَ من ذَنبِهِ وما تَأخّرَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس رزمنده ای را به یک نخ یا سوزن مجهز کند خداوند گناهان گذشته و آینده او را ببخشاید.

مستدرک الوسائل : ۱۱/۲۴/۱۲۳۳۳ .

حدیث۳۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

السُّيوفُ مَفاتِيحُ الجَنّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شمشیرها کلیدهای بهشتند.

مستدرک الوسائل : ۱۱/۱۳/۱۲۲۹۳ .

حدیث۳۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أعْمالُ العِبادِ كُلِّهِم عِندالمُجاهِدينَ فی سبيلِ اللّه ِ إلّا كَمِثْلِ خُطّافٍ أخَذَ بمِنْقارِهِ مِن ماءِ البَحرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اعمال همه بندگان درمقایسه با ارزش جهاد مجاهدانِ در راه خدا نیست مگر به اندازه مقدار آبی که پرستویی دریایی با منقار خود از دریا برداشته است.

کنز العمّال : ۱۰۶۸۰ .

حدیث۳۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ ولَم يَغْزُ ، ولَم يُحدِّثْ بِهِ نَفسَهُ ، ماتَ على شُعْبَةٍ مِن نِفاقٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که جهاد نکرده یاآرزوی جهاد نداشته باشد و بمیرد به نوعی نفاق مرده است.

صحیح مسلم : ۳/۱۵۱۷/۱۵۸ .

حدیث۳۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّبابُ شُعْبَةٌ مِن الجُنونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی شاخه ای از دیوانگی است.

الاختصاص : ۳۴۳.

حدیث۳۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّكُم يَدخُلونَ الجَنّةَ ، إلّامَن شَرَدَ على اللّه ِ شِرادَ البَعيرِ على أهلِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه شـما به بهشت می رویدمگر کسـی که از طاعت خدا بگریزد همچنان که شتر از دست صاحب خود می رمد و می گریزد.

کنز العمّال : ۱۰۲۲۱.

حدیث۳۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لعليٍّ عليه السلام ـ : إنَّ أوَّلَ أربَعةٍ يَدْخُلونَ الجَنّةَ: أنا وأنتَ والحَسنُ والحُسينُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ فرمود : نخستین چهار نفری که وارد بهشت می شوند من هستم و تو و حسن و حسین.

المعجم الكبير : ۱/۳۱۹/۹۵۰.

حدیث۳۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ مَن يَدخُلُ الجَنّةَ مِن خَلقِ اللّهِ الفُقَراءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین خلق خدا که واردبهشت می شوند فقیرانند.

کنز العمّال : ۱۶۶۳۶.

حدیث۳۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوَّلُ مَن يَدخُلُ الجَنّةَ شَهيدٌ وعَبدٌ أحسنَ عِبادةَ ربِّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نخستین کسی که داخل بهشت می شود شهید است و بنده ای که پروردگارش را نیکو عبادت کرده باشد.

تنبيه الخواطر : ۱/۵۷.

حدیث۳۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لايَدخُلُ الجَنّةَ خِبٌّ ولا خائنٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ حیله گر و خیانتکاری به بهشت نمی رود.

کنز العمّال : ۴۳۷۷۷.

حدیث۳۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اسْتَرْعى رَعِيَّةً فغَشَّها حَرّمَ اللّهُ علَيهِ الجَنّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس سرپرست ملّتی شود و به آنها خیانت ورزد خداوند بهشت را بر او حرام می گرداند.

تنبیه الخواطر : ۲/۲۲۷.

حدیث۳۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَنَّةُ لَها ثَمانِيَةُ أبوابٍ... مَن أرادَ الدُّخولَ مِن هذِهِ الأَبوابِ الثَّمانِيَةِ فَليَتَمَسَّک بِأَربَعِ خِصالٍ : الصَّدَقَةِ وَالسَّخاءِ وحُسنِ الخُلُقِ وكَفِّ الأذى عَن عِبادِ اللّه ِ تَعالى

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت را هشت دروازه است ... هر که خواهد از این هشت دروازه وارد شود باید به چهار خصلت چنگ زند : صدقه دادن ، بخشندگی ، خوشخویی و نیازردن بندگان خدا .

الفضائل : ص ۱۲۹ .

حدیث۳۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ فی الجَنَّةِ دَرَجةً لا يَنالُها إلّاإمامٌ عادِلٌ ، أو ذو رَحِمٍ وَصُولٌ ، أو ذو عِيالٍ صَبورٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت درجه ای است که به آن دست نمی یابد مگر پیشوای دادگر یا خویشاوندی که زیاد صله رحم به جا آورد و یا عیالوار صبور.

الخصال : ۹۳/۳۹.

حدیث۳۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقَبَّلوا لی بِسِتٍّ أتَقَبَّلْ لَكُم بالجَنَّةِ : إذا حَدَّثْتُم فلا تَكْذِبوا ، وإذا وَعَدْتُم فلا تُخْلِفوا ، وإذا ائتُمِنْتُم فلا تَخونوا ، وغُضّوا أبْصارَكُم ، واحْفَظوا فُروجَكُم ، وكُفُّوا أيديَكُم وألسِنَتَكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شش چیز را برای من به عهده گیرید، من برای شما بهشت را به عهده می گیرم: هرگاه سخن گفتید دروغ مگوييد، هر گاه وعده دادید خلف وعده نکنید، هرگاه امین تان دانستند خیانت نورزید، چشمانتان را [از حرام]فرو بندید، شهوت خویش را حفظ کنید، و دست و زبان خود را نگه دارید.

الأمالی للصدوق : ۱۵۰/۱۴۷.

حدیث۳۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَحْرُمُ الجنّةُ على ثلاثةٍ : على المَنّانِ ، وعلى المُغْتابِ ، وعلى مُدمِنِ الخَمرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت بر سه کس حرام است: منّت گذارنده [بر خدا]، غیبت کننده و میگسار.

الزهد للحسین بن سعید : ۹/۱۷.

حدیث۳۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ضَمِنَ لی ما بینَ لِحْیَیْهِ وما

بینَ رِجْلَیْهِ ضَمِنتُ له الجَنّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به من تضمین دهد که زبان و شهوت خویش را حفظ کند، من بهشت را برای او ضمانت می کنم.

معانی الأخبار : ۴۱۱/۹۹.

حدیث۳۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن خُتِمَ لَهُ بجِهادٍ فی سَبیلِ اللّه ولو قَدْرَ فَواقِ ناقَةٍ دَخلَ الجَنّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به اندازه فاصله زمانی میان دو دوشیدن شتر، جهاد در راه خدا نصیبش شود وارد بهشت می گردد.

دعائم الإسلام : ۱/۲۱۹.

حدیث۳۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثٌ مَن لَقِیَ اللّهَ عزّ وجلّ بهِنَ دَخلَ الجَنّةَ مِن أیِّ بابٍ شاءَ : مَن حسنَ خُلقُهُ ، وخَشِیَ اللّهَ فی المَغیبِ والمَحْضَرِ ، وتَرَكَ المِراءَ وإنْ كانَ مُحِقّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس باآنها خداوند عز و جل را دیدار کند از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود: کسی که خوشخو باشد، و در آشکار و نهان از خدا بترسد، و بحث و ستیزه را رها کند اگر چه حق با او باشد.

الکافی : ۲/۳۰۰/۲.

حدیث۳۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكْثَرُ ما تَلِجُ بِهِ اُمَّتی الجَنّةَ : تَقْوی اللّهِ وحُسْنُ الخُلقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امّت من بیشتر به سبب دو چیز وارد بهشت می شوند : خدا پروایی و خوشخویی.

الکافی : ۲/۱۰۰/۶

حدیث۳۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَمالُ فی اللِّسانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زیبایی در زبان است.

تحف العقول : ۳۷.

حدیث۳۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن اتَّخذَ شَعرا فلیُحْسِنْ وَلایَتَهُ، أو لِیَجُزَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مو بگذارد، بایدخوب به آن برسد و گرنه کوتاهش کند.

وسائل الشیعة : ۱/۴۳۲/۱ .

حدیث۳۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّعرُ الحَسَنُ مِن کِسْوَةِ اللّه ِ فأکْرِموهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مویِ زیبا پوششی خدایی است، پس به آن رسیدگی کنید.

وسائل الشیعة : ۱/۴۳۲/۲

حدیث۳۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اطلُبوا الخیرَ عِند حِسانِ الوُجوهِ ، فإنَّ فِعالَهُم أحری أن تکونَ حَسَنا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوبی را نزد خوبرویان بجویید ، زیرا کرده های آنان به زیبایی زیبنده تر است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۷۴ / ۳۴۴ .

حدیث۳۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَةُ الجَمالِ الخُیَلاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آفت زیبایی، غرور است.

بحار الأنوار : ۷۷/۵۹/۳.

حدیث۳۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ ما اُعْطِیَ الرّجُلُ المؤمنُ خُلقٌ حَسَنٌ، وشَرُّ ما اُعْطِیَ الرّجُل قلبُ سوءٍ فی صُورةٍ حَسَنةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین چیزی که به مردمؤمن داده شده خوی نیکوست و بدترین چیزی که به انسان داده شده دل بد در چهره زیباست.

کنز العمّال : ۵۱۷۰.

حدیث۳۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لِيَأخُذْ أحدُكُم مِن شارِبِهِ والشَّعْرِ الّذيفى أنْفِهِ، ولْيَتعاهَدْ نَفْسَهُ ، فإنَّ ذلک يَزيدُفى جمَالِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سبیل و موهای بینی خود را کوتاه کنید و به خودتان برسید؛ زیرا این کارها بر زیبایی شما می افزاید.
قرب الإسناد : ۶۷/۲۱۵.

حدیث۳۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ يُحِبُّ مِن عَبدِهِ إذا خَرجَ إلى إخْوانِهِ أنْ يَتَهيّأَ لَهُم ويَتَجَمّلَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند دوست دارد وقتی بنده اش نزد برادران خود می رود با هیئتی آماده و آراسته برود.
مکارم الأخلاق : ۱/۸۵/۱.

حدیث۳۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ اللّه َ تعالى جميلٌ يُحِبُّ الجَمالَ ، ويُحِبُّ أنْ يَرى أثَرَ نِعمَتِهِ على عَبدِهِ ، ويُبغِضُ البُؤسَ والتَّباؤسَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال زیباست،زیبایی را دوست دارد و دوست دارد اثر نعمت خود را در بنده اش ببیند. او فقر و فقرنمایی را دشمن می دارد.
کنز العمّال : ۱۷۱۶۶.

حدیث۳۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يَومُ الجُمُعَةِ يَومُ عِبادَةٍ فَتَعَبَّدُوااللّه َ عز و جل فِيهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز جمعه ، روز عبادت است ، پس خداوند عزیز و ارجمند را در آن عبادت کنید .
الخصال : ج ۲ ص ۳۸۳ .

حدیث۳۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
يـا عليُّ ، على النّـاسِ كُلَّ سَـبعةِ أيّامٍ الغُسلُ ، فاغْتَسِلْ فى كُلِّ جُمُعـةٍ ولَو أنّكَ تَشْترى الماءَ بِقُوتِ يَومِكَ وتَطْويهِ، فإنَّهُ ليسَ شَـىءٌ مِن التَّطَوُّعِ أعْظَمَ مِنهُ .
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ای علی! مردم بایـد هرهفت روز یـک بار غسل کننـد (حمام رونـد). بنا بر این هر جمعه غسل کن حتّی اگر لازم شود برای تهیه آب آن ، خوراک روزانه ات را بفروشـی و گرسـنه بمانی؛ زیرا هیچ امر مسـتحبی بالاتر از غسل جمعه نیست .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۲۹/۱۸.

حدیث۳۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَومُ الجُمُعةِ سَيّدُ الأيّامِ ، وأعظَمُ عِند اللّهِ عزّ وجلّ مِن يَومِ الأضْحى ويَومِ الفِطْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز جمعه آقای روزهاست و نزد خداوند عز و جل از روز قربان و روز فطر نیز بزرگتر است.

بحار الأنوار: ۸۹/۲۶۷/۵

حدیث۳۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يدُ اللّهِ مَعَ الجَماعةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست خدا با جماعت است.

کنز العمّال : ۲۰۲۴۱

حدیث۳۷۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَماعةُ رَحمَةٌ والفُرْقَةُ عَذابٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جماعت (یکپارچگی)رحمت است و پراکندگی عذاب.

کنز العمّال : ۲۰۲۴۲ .

حدیث۳۷۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ وقد سُئلَ: ما جَماعةُ اُمّتِكَ ؟ ـ : مَن كانَ على الحقِّ وإنْ كانوا عَشرَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به این سؤال که جماعت امّت تو چیست؟ ـ فرمود : آنان که بر حق باشند هر چند ده نفر باشند!

معانی الأخبار : ۱۵۴/۲.

حدیث۳۷۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يدُ اللّهِ على الجَماعةِ ، فإذا اشْتَذَّالشّاذُّ مِنهُم اخْتَطَفَهُ الشّيطانُ كما يَخْتَطِفُ الذِّئبُ الشّاةَ الشّاذّةَ مِن الغَنَمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست خدا بر سر جماعت است؛ هرگاه فردی از جماعت جدا شود شیطان او را می رباید، همچنان که گرگ گوسفند جدا مانده از گله را.

کنز العمّال : ۱۰۳۲

حدیث۳۷۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّها النّاسُ ، علَيكُم بالجَماعةِ ، وإيّاكُم والفُرْقةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای مردم! به جماعت(یکپارچگی) روی آرید و از پراکندگی بپرهیزید.

كنز العمّال : ١٠٢٨

حدیث۳۷۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمَسْكَنوا وأحِبُّوا المَساكِينَ، وجالِسُوهُم وأعِينوهُم ، تَجافَوا صُحْبَةَ الأغْنياءِ وارْحَموهُم وعِفّوا عن أمْوالِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسکین وار باشید و مسکینان را دوست بدارید و با آنان بنشینید و کمکشان کنید. از همنشینی با توانگران دوری ورزید و بر آنان رحم و دلسوزی کنید و از اموالشان چشم برگیرید.

تنبيه الخواطر : ٢/١٢٠.

حدیث۳۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ تَجْلِسوا إلّا عندَ كُلِّ عالِمٍ يَدْعوكُم مِن خَمْسٍ إلى خَمسٍ : مِن الشَّكِّ إلى اليَقينِ ، ومِن الرِّياءِ إلى الإخْلاصِ ، ومِن الرَّغْبَةِ إلى الرَّهبَةِ ، ومِن الكِبْرِ إلى التّواضُعِ ، ومِن الغِشِّ إلى النّصيحَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تنها در محضر دانشمندانی نشینید که شما را از پنج چیز به پنج چیز فرا می خوانند: از دودلی به یقین، از ریا به اخلاص، از دنیا خواهی به دنیا گریزی، از تکبّر به فروتنی و از ناخالصی به خلوص.

بحار الأنوار : ٧٤/١٨٨/١٨.

حدیث۳۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالُوا[الحَوارِيّونَ لعيسى عليه السلام]:يا رُوحَ اللّهِ ، فمَن نُجالِسُ إذا ؟ قالَ : مَن يُذَكِّرُكُمُ اللّهَ رُؤيَتُهُ ، ويَزيدُ في عِلْمِكُم منطِقُهُ ، ويُرَغِّبُكُم في الآخِرَةِ عَمَلُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حواریان عیسی علیه السلام عرض کردند: یا روح اللّه ! پس با چه کسی همنشین شویم؟ فرمود: با آن که دیدارش شما را به یاد خدا اندازد و گفتارش بر دانش شما بیفزاید و کردارش شما را به آخرت ترغیب کند.

تحف العقول : ٤٤ ، الأمالي للطوسي : ١٥٧/٢٦٢ مع تفاوت يسير في اللفظ ، وانظر الذكر : باب ١٣٤٣.

حدیث۳۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ كَفّارَةَ المَجلسِ : سُبحانَكَ اللّهمَّ وبحَمْدِكَ لا إلهَ إلّا أنتَ ، ربِّ تُبْ علَيَّ واغفِرْ لي .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : کفّاره نشسـتن (در مجلس غفلت) این است که بگویی: سـبحانك اللّهمّ و بحمـدك لا إله إلّا أنت، ربِّ تُب علیَّ واغفرلی (خدایا ! پاك و منزّهی تو و ستایش از آنِ توست. خدایی جز تو نیست. پروردگار من! مرا ببخش و بیامرز).

بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۷/۱۷ .

حدیث۳۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إرْتَعوا فی رياضِ الجنّةِ . قالوا : يا رسولَ اللّه ،وما رِياضُ الجنّةِ ؟ قالَ : مَجالِسُ الذِّكرِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : در باغهای بهشت گردش کنیـد . عرض کردنـد : ای رسول خـدا ! باغهای بهشت چیست ؟ فرمود : مجالس ذکر .

بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۶۳ / ۴۲ .

حدیث۳۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَجالِسُ ثلاثةٌ : غانِمٌ وسالِمٌ وشاجِبٌ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : مجلسـها سه گونه است:سودمند، سالم، و موجب هلاکت . مجلس سودمند مجلسی است که در آن ذکر خدا شود، محفل سالم محفل خاموش است، و محفل موجب هلاکت آن است که در آن به باطل

پرداخته شود.

كذا فی المصدر والصحيح «شاجب» ؛ أی هالك .

حدیث۳۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَجالسُ بالأمانةِ ، وإفْشاءُ سِرِّ أخيكَ خِيانَةٌ ، فاجْتَنِبْ ذلكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مجلس ها امانت اند وفاش کردن راز برادرت خیانت است. از این کار دوری کن .

بحار الأنوار : ۷۷/۸۹/۳

حدیث۳۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُفْحِشْ فیمَجلِسِكَ لِكَی يَحْذَروكَ بسُوءِ خلقِكَ ، ولا تَناجَ مَع رجُلٍ وأنتَ معَ آخـرَ .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : در مجلس ، وقاحت به خرج نده تا مردم به دلیل اخلاق بدت از تو حذر کنند و وقتی کسی کنار تو نشسته است با دیگری درگوشی سخن مگو.

بحار الأنوار : ۸۴/۳۵۴/۲

حدیث۳۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ لكُلِّ شيءٍ شَرَفا وإنَ أشْرَفَ المَجالسِ ما استُقْبِلَ بِهِ القِبلةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی شرافتی دارد وشریفترین نحوه نشستن ، آن است که رو به قبله باشد.

بحار الأنوار: ۷۵/۴۶۹/۴.

حدیث۳۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسألوا الفاجِرَةَ : مَن فَجَرَ بِكِ ؟ فكما هانَ علَيها الفُجورُ ، يَهونُ علَيها أنْ تَرمىَ البَرىءَ المسلِمَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن بد کاره نپرسید: چه کسی با تو فسق کرد؟ زیرا همان گونه که به راحتی مرتکب فحشا می شود به راحتی هم مسلمان بی گناهی را بدنام می کند.

تهذيب الأحكام : ۱۰ / ۴۸ / ۱۷۷.

حدیث۳۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَمِعتُ رَسُول اللّه ِ صلى الله عليه و آله يَقُولُ : إنَّكَ إنْ اتَبَعتَ عَوراتِ الناس أَفسَدْتَهُم أَوكِدتَ أن تُفسِدَهُم .

سنن ابو داوود به نقل از یکی از اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله : از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود : اگر تودر پی کشف اسرار و عیوب مردم باشی ، آنها را تباه می کنی و یا در صدد تباه کردن آنها برآمده ای .

سنن أبی داود : ج ۲ ص ۴۵۳ ح ۴۸۸۸ .

حدیث۳۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَطلُبوا عَثَراتِ المؤمنينَ ؛ فإنّ مَـن تَتَبعَ عَثَراتِ أخيهِ تَتَبعَ اللّه ُ عَثَراتِهِ ، ومَن تَتَبَعَ اللّه ُ عَثَراتِهِ يَفْضَحْهُ ولو فی جَوفِ بَيتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لغزشهای مسلمانان رانجویید که هر کس لغزشهای برادرش را پی جوید خداوند لغزشهای او را پیگیری می کند و هر که را که خداوند عیبجویی کند رسوایش می سازد هر چند در اندرون خانه خود باشد.

الكافی : ۲/۳۵۵/۵.

حدیث۳۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی لَم اُؤمَرْ أنْ اُنقِّبَ عن قُلوبِ النّاسِ ولا أشُقَّ بطُونَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من مأمور نیستم که دلهای مردم را بکاوم و درونشان را بشکافم.

كنز العمّال : ۳۱۵۹۷ ، ۱۵۰۳۵.

حدیث۳۷۹۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إيّاكُم والظَّنَّ ، فإنَّ الظّنَّ أكْذَبُ الحَديثِ، ولا تَحَسَّسوا، ولا تَجَسَّسوا

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از گمان دورى كنيد؛ زيرا گمان دروغترين سخن است. در پى شنيدن سخنان مردم و كشف عيب آنان نباشيد.

قال العلماء : التحسّس : الاستماع لحديث القوم ، والتجسّس: البحث عن العورات ، وقيل : هو التفتيش عن بواطن الاُمور ، وأكثر ما يقال فى الشرّ ، والجاسوس صاحب سرّ الشرّ ، والناموس صاحب سرّ الخير (هامش المصدر) .

حديث۳۷۹۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

صَوتانِ يُبغِضُهما اللّه ُ : إعْوالٌ عند مُصيبَةٍ ، ومِزْمارٌ عند نِعمَةٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دو آواز است كه خداوند دشمن مى دارد: شيون و فغان هنگام مصيبت ، و ساز و آواز هنگام شادى.

تحف العقول : ۴۰.

حديث۳۷۹۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما ضَلَّ قَومٌ إلّا أوْثَقوا الجَدَلَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هيچ قومى گمراه نشد مگر آن كه به بحث و جدال تكيه كرد .

بحار الأنوار : ۲/۱۳۸/۵۲.

حديث۳۷۹۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحَسَّ مِن نَفسِهِ جُبنا فَلا يَغزُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس مى ترسد ، نجنگد .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۳۴۲ .

حديث۳۷۹۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يُحْشَرُ الجَبّارونَ والمُتَكبِّرون يَومَ القيامةِ فى صُورةِ الذَّرِّ، يَطأُهُمُ النّاسُ لِهَوانِهِم على اللّه ِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : در رستاخيز ، جبّاران و گردنفرازان به شكل مورچه محشور مى شوند و مردم آنها را لگدمال مى كنند؛ چون كه نزد خداوند خوار و بى مقدارند.

تنبيه الخواطر : ۱/۱۹۹.

حديث۳۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ جبّارٍ عَنیدٍ مَن أبی أنْ یقولَ :لا إله إلّا اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبّارِ حق ستیز هر آن کسی است که از گفتن لا إله إلّا اللّه سر برتابد.

التوحید : ۹/۲۰.

از۳۸۰۱تا۴۰۰۰

حدیث۳۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَخرُجُ ناسٌ مِن المَشرِقِ فَیُوطّئونَ للمَهدِیِّ سُلْطانَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردمی از مشرق قیام می کنندو زمینه حاکمیت مهدی را فراهم می آورند.

کنز العمّال : ۳۸۶۵۷.

حدیث۳۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ رجُلاً قالَ یوما : واللّه ، لا یَغفِرُاللّه ُلفُلانٍ! فقالَ اللّه ُ عزّ وجلّ : مَنْ ذا الّذی تَألّی علَیَّ أنْ لاأغفِرَ لفُلانٍ؟! فإنّی قد غَفَرتُ لِفُلانٍ ، وأحبَطْتُ عَملَ الثّانی بقولهِ: لا یَغفِرُاللّه ُ لفُلانٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روزی مردی گفت: به خدا قسم که خداوند فلانی را نمی آمرزد! پس، خداوند عز و جلفرمود: که بود که بر من حتم کرد فلانی را نمی آمرزم؟! من آن کس را آمرزیدم و عمل [صالح]آن دومی را باطل گردانیدم، چون گفت: خداوند فلانی را نمی بخشد.

وسائل الشیعة : ۱۳/۲۶۷/۱۱.

حدیث۳۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَیْلٌ للمُتَألّینَ من اُمّتی ، الّذینَ یقولونَ : فُلانٌ فی الجَنّةِ ، وفُلانٌ فی النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وای بر حتم کنندگان امّت من؛ همانان که می گویند: فلان کس بهشتی است و بهمان کس دوزخی.

کنز العمّال : ۷۹۰۲ .

حدیث۳۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحْدِثْ لکُلِّ ذَنبٍ تَوبَةً ،السِّرُّ بالسِّرِّ والعَلانِیَةُ بالعَلانِیَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر گناهی توبه ای قرار ده، برای گناه پنهانی توبه پنهانی و برای گناه آشکار توبه آشکار.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۲۷/۳۳.

حدیث۳۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ وقد سُئلَ عنِ التَّوبهِ النَّصوحِ ـ : هُو النَّدمُ على الذّنبِ حينَ يَفْرُطُ مِنكَ ، فتَسْتَغفِرُ اللّه َ بِنَدامَتِكَ عِند الحافِرِ ، ثُمَّ لا تَعودُ إلَيهِ أبَدا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال از توبه نصوح ـ فرمود : توبه نصوح ، پشیمانی از گناهی است که از تو سر می زند، [سپس]فورا با پشیمانی خود ، از خدا آمرزش بخواهی و دیگر هرگز به آن برنگردی.
کنز العمّال : ۱۰۴۲۷.

حدیث۳۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن تابَ قَبْلَ أنْ يُعايِنَ قَبِلَ اللّه ُ تَوبَتَهُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس، پیش از مشاهده، توبه کند خداوند توبه اش را می پذیرد.
الکافی : ۲/۴۴۰/۲

حدیث۳۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّدَمُ تَوبَةٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پشیمانی، توبه است.
کنز العمّال : ۱۰۳۰۱.

حدیث۳۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ بَنی آدمَ خَطّاءٌ، وخَيرُالخَطّائينَ التَّوّابونَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همه آدمیان خطا می کنند وبهترین خطاکاران توبه کنندگانند.
الدرّ المنثور : ۱/۶۲۶.

حدیث۳۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَلّهُ أفْرَحُ بتَوبةِ عبدِهِ مِن العَقيمِ الوالِدِ، ومِن الضّـالِّ الواجِدِ ، ومِن الظّمآنِ الوارِدِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر آینه شادی خداوند ازتوبه بنده خود بیشتر است تا شادی نازایی که بچّه می آورد و گم کرده ای که گمشده خود را می یابد و تشنه ای که به آب می رسد.
کنز العمّال : ۱۰۱۶۵.

حدیث۳۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا عَلامةُ التّائبِ فأربَعةٌ : النَّصيحةُ للّه فی عَمَلِهِ، وتَرْكُ الباطِلِ ، ولُزومُ الحَقِّ ، والحِرْصُ على الخَيرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه توبه گر چهاراست : اخلاص عمل برای خدا، فروگذاشتن باطل، پایبندی به حق و آزمندی به نیکی.

تحف العقول : ۲۰.

حدیث۳۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التّائبُ مِن الذَّنبِ كَمَـنْ لا ذَنْبَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که از گناه توبه کندمانند کسی است که گناهی نکرده است.

کنز العمّال : ۱۰۱۷۴.

حدیث۳۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ليسَ شَيءٌ أحَبَّ إلى اللّهِ مِن مُؤمنٍ تائبٍ أو مُؤمنةٍ تائبةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خدا چیزی محبوبتر ازمرد یا زن مؤمن توبه گر نیست.

بحار الأنوار : ۶/۲۱/۱۵ .

حدیث۳۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوبةُ تَجُبُّ ما قَبلَها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توبه ، گذشته ها را از بین می برد.

عوالی اللآلی : ۱/۲۳۷/۱۵۰.

حدیث۳۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تاجِرُ الدُّنيا مُخاطِرٌ بنفسِهِ ومالِهِ ، وتاجِرُ الآخِرَةِ غانِمٌ رابِحٌ ، وأوَّلُ رِبْحِهِ نَفسُهُ ثُمَّ جَنّةُ المَأوى .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : تاجرِ دنیا خود و مالش را به خطر می افکنـد و تاجرِ آخرت غنیمت و سود می برد. نخستین سود او نفس اوست و سپس بهشت برین.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۰.

حدیث۳۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كلُّ ما أبْصَرْتَهُ بعَينِكَ واسْتَحْلاهُ قلبُكَ فاجعَلْهُ للّهِ ، فذلكَ تِجارةُ الآخِرَةِ، لأنَّ اللّهَ يقولُ: «ما عِندَكُم يَنْفَدُ وماعِندَ اللّهِ باقٍ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چه دیدگانت دید وخوش آیند دلت شد آن را به خداوند واگذار؛ زیرا این است تجارت آخرت چرا که خداوند می فرماید: «آنچه نزد شماست رفتنی است و آنچه نزد خداست ماندنی است» .

النحل : ۹۶.

حدیث۳۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثةٌ لا يَنْظُرُ اللّهُ إلَيهِم ... والمُزَكّی سِلْعَتَهُ بالكَذِبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفرند که خداوند به آنها نظر نمی کند : ... و کسی که از کالای خود تبلیغ دروغ کند.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۱۱/۶.

حدیث۳۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التّاجرُ الأمينُ الصَّدوقُ المسلِمُ مَعَ الشّهداءِ يَومَ القيامةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر درستکار، راستگو و مسلمان ، در قیامت با شهیدان است.

کنز العمّال : ۹۲۱۶

حدیث۳۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التّاجرُ الصّدوقُ تحتَ ظِلِّ العَرشِ يَومَ القيامةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تاجر راستگو در روزقیامت زیر سایه عرش است.

کنز العمّال : ۹۲۱۸ .

حدیث۳۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عليُّ ، لا تُماكِسْ فی أربَعةِ أشياءَ : فی شِراءِ الاُضْحِيّةِ ، والكفَنِ ، والنَّسَمةِ ، والكَرْیِ إلی مَكّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! در چهار چیز چانه نزن: در خرید قربانی، کفن، بَرده، وکرایه برای مکّه .

الخصال : ۲۴۵/۱۰۳.

حدیث۳۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا مَعشرَ التُّجّارِ ، إنَّ هذاالبَیْعَ یَحضُرُهُ اللّغوُ والحَلفُ ، فَشُوبُوهُ بالصَّدَقةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جماعت تاجران! این معاملات [معمولاً] با سخن لغو و سوگند همراه است، پس آن را با صدقه درآمیزید.

کنز العمّال : ۹۴۳۹

حدیث۳۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ عبدا سَمْحا إذا باعَ ، سَمْحا إذا اشْتَری، سَمحا إذا قضی، سَمحا إذا اقْتَضی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدای رحمت کناد بنده ای را که در فروش و خرید و پس دادن وام و پس گرفتن آن آسان گیر باشد!

کنز العمّال : ۹۴۵۳.

حدیث۳۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا وَزَنْتُم فأرْجِحوا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه وزن می کنیدسنگینتر وزن کنید.

کنز العمّال : ۹۴۴۲.

حدیث۳۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن باعَ واشْتَری فلْیَجْتَنِبْ خَمسَ خِصالٍ، وإلّا فلا یَبیعَنَّ ولا یَشْتَرِیَنَّ: الرِّبا ، والحَلْفَ ، وکِتْمانَ العَیبِ ، والحمدَ إذا باعَ ، والذَّمَّ إذا اشْتَری .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که خرید و فروش می کند باید از پنج کار دوری ورزد و گرنه نباید خرید و فروش کند: ربا، سوگند، پوشاندن عیب کالا، تعریف و تبلیغ در موقع فروش و بدگویی از کالا در موقع خرید آن.

بحار الأنوار:۱۰۳/۹۵/۱۸.

حدیث۳۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثةٌ لا یُکلِّمُهُمُ اللّه ُ ... رجُلٌ بایَعَ إماما لا یُبایِعُهُ إلّا للدُّنیا ، إنْ أعْطاهُ مِنها ما یُریدُ وَفی لَهُ ، وإلّا کَفَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند با سه کس سخن نمی گوید : ... مردی که تنها برای اغراض دنیوی با امامی بیعت کند. اگر خواسته اش را برآورد به پیمانش وفادار می ماند و اگر بر نیاورد دست می کشد.

الخصال : ۱۰۷/۷۰.

حدیث۳۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا رأیتُمْ أهلَ البلاءِ فاحمَدوا اللّه َ ولا تُسْمِعوهُم، فإنَّ ذلکَ یَحْزُنُهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بلازدگانی را دیدیدخدا را شکر کنید، اما نه چنان که آنها بشنوند ؛ زیرا ناراحت می شوند.

بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۴ / ۱۸

حدیث۳۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن بَهَتَ مؤمنا أو مؤمنةً أو قالَ فیهِ ما لیسَ فیهِ أقامَهُ اللّه ُ تعالی یومَ القیامةِ علی تَلٍّ مِن نارٍ حتّی یَخرُجَ مِمّا قالَهُ فیهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس به مرد یا زن مؤمنی بهتان زنـد یا درباره او چیزی بگویـد که از آن مبرّاست خداوند متعال در روز رستاخیز وی را بر تلّی از آتش نگه می دارد تا این که از آنچه درباره او گفته است خارج شود [و آن را اثبات کند].

بحار الأنوار: ۷۵/۱۹۴/۵ .

حدیث۳۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ العِفْرِیَةَ النِّفْرِیَةَ الّذی لَم یُرْزَأْ فی جِسمِهِ ولا مالِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند انسان خبیثِ شیطان صفت را که بلای جسمی و مالی نمی بیند دشمن می دارد.

بحار الأنوار : ۸۱/۱۷۴/۱۱

حدیث۳۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ لَیُغذّی عَبدَهُ المؤمنَ بالبلاءِ کما تُغذِّی الوالِدَةُ ولَدَها باللَّبَنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند بنده مؤمن خود رابا بلا و گرفتاری تغذیه می کند ، همچنانکه مادر فرزند خود را با شیر .

بحار الأنوار :۸۱/۱۹۵/۵۲.

حدیث۳۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرادَ اللّه ُ بقَومٍ خَیرا ابْتَلاهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه خداوند خیر مردمی را بخواهد آنان را مبتلا می کند.

جامع الأخبار : ۳۱۰/۸۵۵.

حدیث۳۸۳۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
أوْحى اللّه ُ تعالى إلى أيُّوبَ :هَل تَدرى ما ذَنبُكَ إلىَّ حينَ أصابَكَ البلاءُ؟ قالَ : لا . قالَ : إنّكَ دَخَلتَ على فِرْعَونَ فَداهَنْتَ فى كَلِمتَينِ .
پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : خداوند متعال به ايّوب وحى فرمود: آيا مى دانى گناه تو نزد من چه بود كه بلا به تو رسيد؟ عرض كرد: نه؛ فرمود: تو نزد فرعون رفتى و در دو كلمه سازش به خرج دادى .
الدعوات : ۱۲۳/۳۰۴ .

حدیث۳۸۳۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
مَن أسلَمَ عَلى يَدَيهِ رَجُلٌ وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس بدست او شخصى اسلام آورد ، بهشت برايش واجب خواهد شد .
المعجم الكبير : ۱۷/ ۲۸۵/ ۷۸۶ .

حدیث۳۸۳۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
ما مِن داعٍ يَدعو إلى هُدىً إلّا كانَ لَهُ مِثلُ أجرِ مَن اتَّبَعَهُ ، لا يَنقُصُ ذلِكَ مِن اُجورِهِم شَيئا .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر دعوت كننده اى به هدايت همسان با پاداش آن كه از او پيروى كند پاداش خواهد داشت ، بى آن كه چيزى از پاداش آنان كاسته شود .
الموطّأ : ۱/ ۲۱۸/ ۴۱ .

حدیث۳۸۳۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
خيارُ اُمَّتى مَن دَعا إلى اللّه ِ تَعالى ، وَحَبَّبَ عِبادَه إلَيهِ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترين امت من كسى است كه به سوى خداوند متعال فراخواند و بندگانش را با او دوست سازد .
كنز العمّال : ۲۸۷۷۹ .

حدیث۳۸۳۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
يا عَلىُّ ، لأن يَهدِىَ اللّه ُ عَلى يَدَيكَ رَجُلاً خَيرٌ لَكَ مِمّا طَلَعَت عَلَيهِ الشَّمسُ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اى على ، اگر خداوند به دستان تو انسانى را هدايت كند از آنچه خورشيد بر آن تابيده براى تو بهتر است .
المستدرك على الصحيحين : ۳/ ۶۹۱/ ۶۵۳۷ .

حدیث۳۸۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَبِّبوا اللّهَ إلی عِبادِهِ یُحِبُّکُم اللّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خدا را برای مردم محبوب سازید تا خداوند شما را دوست داشته باشد .

المعجم الکبیر : ۸/ ۹۱/ ۷۴۶۱

حدیث۳۸۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شِرارُ اُمَّتی الثَّرثارُونَ ، وَالمُتَشَدِّقونَ المُتَفَیهِقونَ ، وخِیارُ اُمَّتی أحاسِنُهُم أخلاقا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدان امت من ، پرگویان و لاف زنانِ متکبرند و خوبان امتم خوش اخلاق هایند .

کنزالعمّال : ح ۷۹۱۰ .

حدیث۳۸۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا وَإنّی اُجَدِّدُ القَولَ : ألا فَأقیموا الصَّلاةَ ، وَآتوا الزَّکاةَ ، وَأمُروا بِالمَعروفِ ، وَانهَوا عَنِ المُنکَرِ . ألا وَإنَّ رَأسَ الأمرِ بِالمَعروفِ وَالنَّهیِ عَنِ المُنکَرِ أن تَنتَهوا إلی قَولی ، وَتُبَلِّغوهُ مَن لَم یَحضُر ، وَتَأمُروهُ بِقَبولِهِ ، وَتَنهَوهُ عَن مُخالَفَتِهِ ؛ فَإنَّهُ أمرٌ مِنَ اللّهِ عز و جل وَمِنّی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید که من این سخن را تکرار می کنم : هان ، نماز را بپای دارید ، و زکات را بپردازید ، و امر بـه معروف و نهی از منکر کنیـد . بدانیـد که اساس امر به معروف و نهی از منکر این است که به سخن من بفرجامـد و آن را به کسی که حاضر نیست برسانیـد و او را به پـذیرش آن فرمان دهید و از مخالفتش او را بازدارید که آن فرمانی از جانب خداوند من است .

الاحتجاج : ۱/ ۱۵۷/ ۳۲ .

حدیث۳۸۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن عَلاماتِ الشَّقاءِ جُمودُ العَینِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نشانه های شقاوت، خشکیدگی چشم است.

بحار الأنوار : ۷۰/۵۲/۱۱

حدیث۳۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی خُطبَةِ الوَداعِ ـ: ومَن ذَرَفَتْ عَیناهُ مِن خَشیةِ اللّهِ کانَ لَه بکلِّ قَطرةٍ مِن دُموعِهِ مِثلُ جَبَلِ اُحُدٍ یکونُ فی میزانِهِ مِن الأجْرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در خطبه حجّهٔ الوداع ـ فرمود : هر کس چشمانش از ترس خدا اشک ریزد برای هر قطره اشک او به

اندازه کوه احد در ترازوی اعمالش پاداش می نهند.

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۴/۲۵

حدیث۳۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبعةٌ فی ظِلِّ عَرشِ اللّهِ عزّ وجلّ یومَ لا ظِلَّ إلّا ظلُّهُ ... ورجُلٌ ذَکرَ اللّهَ عزّ وجلّ خالیا ففاضَتْ عَیناهُ مِن خَشیةِ اللّهِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : در آن روز که سایه ای جز سایه عرش خداونـد عز و جل نیست هفت تن در سایه عرش اوینـد: ... ومردی که در خلوت، یاد خداوند عزّوجلّ کند و از ترس خدا اشک از دیدگانش سرازیر شود.

بحار الأنوار: ۸۴/۲/۷۱

حدیث۳۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن خَرَجَ مِن عَینَیهِ مِثلُ الذُّبابِ مِن الدَّمْعِ مِن خَشیَةِ اللّهِ آمَنَهُ اللّهُ بِهِ یَومَ الفَزَعِ الأکبَرِ.

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس از ترس خدا به اندازه مگسـی اشک از چشمش خارج شود خداوند او را در آن روزِ ترس بزرگ ایمن می گرداند.

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۶/۳۰.

حدیث۳۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِصُورةٍ نَظَرَ اللّهُ إلَیها تَبکی علی ذَنبٍ مِن خَشیَةِ اللّهِ عزّ وجلّ ، لَم یَطّلِعْ علی ذلکَ الذَّنْبِ غَیْرُهُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خوشا چهره ای که خداونـد به آن می نگرد در حالی که از ترس خـدا بر گناهی که کرده و جز او کسی از آن گناه آگاه نیست، می گرید .

بحار الأنوار: ۹۳/۳۳۱/۱۵

حدیث۳۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أعجَلَ الشَّرِّ عُقوبَةً البَغیُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کیفر تعدّی (سرکشی) زودتر از کیفر هر کردار زشت دیگری دامنگیر انسان می شود.

الکافی : ۲ / ۳۲۷ / ۱.

حدیث۳۸۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَبَّ إلَیکُم داءُ الاُمَمِ قَبلَکُم : البَغْضاءُ والحَسدُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بیماری اقوام پیشین به شما سرایت کرده است: نفرت و حسادت.

معانی الأخبار : ۳۶۷ / ۱.

حدیث۳۸۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لیسَ شَیءٌ أبغَضَ إلَی اللّه ِ مِن بَطنٍ مَلْآنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد خداوند چیزی منفورتر از شکم پُر نیست.

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۳۶ / ۸۹.

حدیث۳۸۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما شَیءٌ أبغَضُ إلَی اللّه ِ عز و جل مِنَ البُخلِ وسوءِ الخُلُقِ ، وإنَّهُ لَیُفسِدُ العَمَلَ کَما یُفسِدُ الطّینُ العَسَلَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چیزی در نزد خداوند عزیز و ارجمند ، بدتر از بخل و بد اخلاقی نیست . و همانا بخل عمل را ضایع می کند همان گونه که گل عسل را .

بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۳۱

حدیث۳۸۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبغَضَ الخَلقِ إلَی اللّه ِ تعالی العالِمُ یَزورُ العُمّالَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین افراد نزد خداوند متعال دانشمندی است که به ملاقات کارگزاران [جور]می رود.

کنز العمّال : ۲۸۹۸۵

حدیث۳۸۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغَضُکُم إلَی اللّه ِ المَشّاؤونَ بالنَّمیمةِ ، المُفرِّقونَ بینَ الإخْوانِ ، المُلْتَمِسونَ للبُرآءِ العَثَراتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : منفورترین شما نزد خداوند کسانی هستند که سخن چینی می کنند، میان برادران جدایی می افکنند، و در پی یافتن خطا و لغزش برای افراد بی گناه هستند.

بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۸۳ / ۱۷.

حدیث۳۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبغَضُ النّاسِ إلَی اللّه ِ ثلاثةٌ : مُلحِدٌ فی الحَرَمِ ، ومُبْتَغٍ فی الإسلامِ سُنّةَ الجاهِلیّةِ ، ومُطلِبُ دَمِ امرئٍ بغیر حقّ لِیُهرِیقَ دمَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبغوض ترین مردمان نزد خدا سه نفرند: آن که در حرم (مکّه) ستم کند، و آن که در اسلام پیگیر

سنّتی جاهلی باشد و آن که خواهان به ناحق ریخته شدن خون کسی باشد.

کنز العمّال : ۴۳۸۳۳.

حدیث۳۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أبغَضَ الخَلقِ إلَی اللّه ثلاثةٌ : الرّجُلُ یُکثِرُ النّومَ بالنّهارِ ولَم یُصَلِّ مِن اللّیلِ شَیئا ، والرّجُلُ یُکْثِرُ الأکْلَ ولا یُسَمّی اللّه َ علی طَعامِهِ ولا یَحْمَدُهُ ، والرّجلُ یُکْثِرُ الضِّحْکَ مِن غیرِ عَجَبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه کس نزد خدا از همه مبغوض ترند: کسی که روز زیاد می خوابد در حالی که شب اصلاً نمازی نخوانده است ، و کسی که زیاد می خورد و هنگام غذا خوردن نام و حمد خدا نمی گوید، و کسی که بی دلیل زیاد می خندد.

کنز العمّال : ۲۱۴۳۱

حدیث۳۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عزّ وجلّ یُبغِضُ رجُلًا یُدخَلُ علَیهِ فی بَیتِهِ ولا یُقاتِلُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عز و جل از مردی که به خانه اش درآیند و او نجنگد نفرت دارد.

عیون أخبار الرضا : ۲ / ۲۸ / ۲۴.

حدیث۳۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تعالی یُبغِضُ کلَّ جَعْظَرِیٍّجَوّاظٍ سَخّابٍ فی الأسْواقِ ، جِیفةٍ باللّیلِ ، حِمارٍ بالنّهارِ ، عالمٍ بالدُّنیا ، جاهلٍ بالآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند متعال نفرت دارد از هر درشتخوی متکبر عربده جوی در کوچه و بازار که در شب مانند مرده می افتد و در روز مانند الاغ است و به کار دنیا آگاه است و به آخرت نادان.

کنز العمّال : ۴۳۶۷۹.

حدیث۳۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تبارکَ وتعالی یُبغِضُ کلَّ عالِمٍ بالدُّنیا جاهلٍ بالآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند تبارک و تعالی از هر کس که به دنیا عالِم و به آخرت جاهل باشد نفرت دارد.

کنز العمّال : ۲۸۹۸۲

حدیث۳۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ الشّیخَ الزّانی ،والغَنیَّ الظَّلومَ ، والفَقیرَ المُخْتالَ ، والسّائلَ المُلْحِفَ ، ویُحبِطُ أجرَ المُعطی المَنّانِ ، ویَمقُتُ البَذیخَ الجَریَّ

الکَذّابَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند از پیرمردِ زناکار، توانگرِ ستمکار، تهیدستِ گردنفراز و گدای سمج نفرت دارد و بخشنده منّت گذار را بی اجر می گذارد و گردنکشِ گستاخِ دروغگو را دشمن می دارد.

تحف العقول : ۴۲.

حدیث۳۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لیسَ الأعمی مَن یَعْمی بَصرُهُ ،إنَّما الأعمی مَن تَعْمی بَصیرتُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کور آن نیست که چشمش نابینا باشد بلکه کور [واقعی] آن کسی است که دیده بصیرتش کور باشد.

کنز العمّال : ۱۲۲۰.

حدیث۳۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسْنُ البِشْرِ یَذهَبُ بالسَّخِیمةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشرویی، کینه را می زداید.

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۶

حدیث۳۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلْقَ أخاکَ بِوَجْهٍ مُنْبَسِطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت گشاده رو برخورد کن.

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۳

حدیث۳۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّکُم لَن تَسَعُوا النّاسَ بأموالِکُم ، فالْقُوهُم بِطَلاقةِ الوَجهِ وحُسْنِ البِشرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما هرگز نمی توانید همه مردم را از اموال خود بهره مند سازید، پس با آنان با گشاده رویی و خوشرویی تمام برخورد کنید.

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۱ .

حدیث۳۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كِيلوا طَعامَكَم ، فإنَّ البَرَكةَ فى الطَّعامِ المَكِيلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوراك (غلّات) خود را كيل كنيد كه بركت در خوراك كيل و پيمانه شده است.

كنز العمّال : ۹۴۳۴ .

حدیث۳۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ البِرِّ أن تَعملَ فى السِّرِّعَملَ العَلانِيَةِ .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : نيكى كامل آن است كه رفتار نهان و آشكارت يكسان باشد.

كنز العمّال : ۵۲۶۵ .

حدیث۳۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا عَلامـةُ البارِّ فعَشـرَةٌ : يُحِبُ فى اللّه ِ ، ويُبْغِضُ فى اللّه ِ ، ويُصاحِبُ فى اللّه ِ ، ويُفارِقُ فى اللّه ِ ، ويَغْضَبُ فى اللّه ِ، ويَرْضى فى اللّه ِ ، ويَعملُ للّه ِ ، ويَطلُبُ إلَيهِ ، ويَخْشَعُ للّه ِ خائفا

مَخُوفا طاهِرا مُخْلِصا مُسْتَحْيِيا مُراقِبا، ويُحْسِنُ فى اللّه ِ .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه نيكوكار ده چيزاست: براى خدا دوست مى دارد، براى خدا دشمنى مى ورزد، براى خدا يار و همراه مى شود، براى خدا جدا مى شود، براى خدا خشم مى گيرد، براى خدا خشنود مى شود، براى خدا كار مى كند، خدا جوست، در برابر خدا

خاشع و ترسان و هراسان و پاك و با اخلاص و با حيا و مراقب خود است و براى خدا احسان و نيكى مى كند.

تحف العقول : ۲۱ .

حدیث۳۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أسْرَعَ الخيرِ ثوابا البِرُّ ، وإنَّ أسْرَعَ الشَّرِّ عِقابا البَغْىُ .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : پاداش نيكى زودتر از هر كار خوب ديگرى مى رسد و كيفر ستم و تجاوز زودتر از هر كار بد ديگرى گريبان مى گيرد.

الخصال : ۱۱۰ / ۸۱ .

حدیث۳۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثٌ مِن أبوابِ البِرِّ : سَخاءُ النَّفْسِ ، وطِيبُ الكلامِ ، والصَّبرُ علَى الأذى .

پيامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چيز از درهاى نيكى است: سخاوتمندى جان، گفتار نيكو، و شكيبايى در برابر آزار و اذيت.

تحف العقول : ۸

حدیث۳۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَزیدُ فی العُمرِ إلّا البِرُّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر عمر نمی افزاید مگر نیکی.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۶ / ۳ .

حدیث۳۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبَی اللّه ُ لصاحِبِ البدعةِ بالتّوبةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند توبه بدعتگذار را نمی پذیرد.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۱۶ / ۸ .

حدیث۳۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا ظَهَرتِ البِدَعُ فی اُمّتی فلْیُظهِرِ العالِمُ علمَهُ ، فمَن لَم یَفعلْ فعَلَیهِ لَعنةُ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه بدعتها در میان امّتم پدیدار شوند بر عالِم است که علم خود را آشکار سازد. پس هر کس چنین نکند، لعنت خدا بر او باد.

الکافی : ۱ / ۵۴ / ۲ .

حدیث۳۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَملٌ قلیلٌ فی سُنّةٍ خیرٌ مِن عملٍ کثیرٍ فی بِدعةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عمل اندک مطابق با سنّت، بهتر است از عمل بسیار که با بدعت همراه باشد.

الأمالی للطوسی : ۳۸۵ / ۸۳۸ .

حدیث۳۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أهلُ البِدَعِ شَرُّ الخَلقِ والخلیقةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدعتگذاران، بدترین مردم و موجودات هستند.

کنز العمّال : ۱۰۹۵ و ۱۱۲۶

حدیث۳۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أهلُ البدعِ كِلابُ أهلِ النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدعتگذاران، سگهای اهل دوزخ هستند.

کنز العمّال :۱۱۲۵

حدیث۳۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أعرَضَ عن صاحِبِ بِدعةٍ ، بُغْضا لَهُ ، مَلأ اللّه ُ قلبَهُ أمْنا وإيمانا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به نفرت و دشمنی از بدعتگذار روی گرداند، خداوند دل او را از آرامش و ایمان لبریز می سازد.

کنز العمّال : ۵۵۹۹ .

حدیث۳۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَبَسّمَ فی وجهِ مُبْتَدِعٍ فقد أعانَ علی هَدمِ دِينِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به روی بدعتگذار لبخند بزند، همانا به نابود کردن دین خود کمک کرده است.

بحار الأنوار : ۴۷ / ۲۱۷ / ۴

حدیث۳۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عمِلَ فی بِدعةٍ خَلّاهُ الشّيطانُ والعِبادةَ، وألْقی عليهِ الخُشوعَ والبُكاءَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به بدعتی عمل کند، شیطان او را با عبادت تنها می گذارد و حالت خشوع و گریه بر او می افکند.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۱۶ / ۸ .

حدیث۳۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكَ أنْ تَسُنَّ سُنّةَ بدعةٍ ؛ فإنَّ العبدَإذا سَنَّ سُنّةً سيّئةً لَحِقَهُ وِزْرُها ووِزْرُ مَن عَمِلَ بها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مبادا سنّتی را بدعت گذاری؛ زیرا اگر بنده سنّت بدی را به وجود آورد گناه آن و گناه کسی که به آن عمل کند به گردن اوست.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۰۴ / ۱ .

حدیث۳۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الاُمورِ مُحْدَثاتُها ، ألَا وكُلُّ بِدعةٍ ضلالةٌ، ألَا وكلُّ ضَلالةٍ ففی النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین امور آن است که بدعت باشد. بدانید هر بدعتی گمراهی است. بدانید که هر گمراهی فرجامش آتش است.

الأمالی للمفید : ۱۸۸ / ۱۴ .

حدیث۳۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبْخَلُ النّاسِ مَن بَخِلَ بما افترَضَ اللّه ُ علَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم کسی است که در پرداخت آنچه خدا بر او واجب گردانیده است، بخل ورزد.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۰ / ۲

حدیث۳۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أبخَلَ النّاسِ مَن بَخِلَ بالسَّلامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل ترین مردم کسی است که در سلام کردن بخل ورزد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۴ / ۱۱ .

حدیث۳۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما البَخيلُ حَقُّ البَخيلِ الّذییَمنعُ الزَّكاةَ المَفروضةَ فی مالِهِ ، ویَمنعُ البائِنَةَ فی قومِهِ ، وهُو فيما سِوى ذلكَ يُبَذِّرُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل واقعی کسی است که از پرداخت زکات واجب مال خود سرپیچد و از بخشش به قوم و خویشان خود دریغ ورزد و در غیر این موارد اسراف و ولخرجی کند.

معانی الأخبار : ۲۴۵ / ۴ .

حدیث۳۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

البخیلُ حقّا مَن ذُكِرْتُ عِندَهُ فَلَم يُصَلِّ علَيَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بخیل حقیقی کسی است که نام من نزد او برده شود و بر من درود نفرستد.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۶ / ۲۸

حدیث۳۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أقلَّ النّاسِ راحةً البخيلُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : كم آسايش ترين مردم، بخيل است.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۰ / ۲ .

حديث۳۸۸۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

آفةُ الظَّرْفِ الصَّلَفُ ، وآفةُ الشَّجاعة البغيُ ، وآفةُ السَّماحةِ المَنُّ ، وآفةُ الجَمالِ الخُيَلاءُ ، وآفةُ العِبادةِ الفَتْرةُ ، وآفةُ الحديثِ الكِذبُ ، وآفةُ العلمِ النِّسْيانُ، وآفةُ الحِلمِ السَّفَهُ ، وآفةُ الحَسَبِ الفَخْرُ ، وآفة الجُودِ السَّرَفُ .

پيـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : آفتِ زيركى غرور است، آفت شـجاعتْ تجـاوز ، آفت بخشـندگى منّت، آفت زيبـايى تكبر، آفت عبادتْ سـستى، آفت سـخن دروغ، آفت علمْ فراموشـى، آفت بردبارى سبكسـرى، آفت بزرگ زادگى فخرفروشـى و آفت سخاوت، زياده روى.

كنز العمّال : ۴۴۰۹۱

حديث۳۸۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

آفةُ الدِّينِ الهوى .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : آفت دين، هواى نفس است.

كنز العمّال : ۴۴۱۲۱

حديث۳۸۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لَيس شَيءٌ خَيرا مِن ألْفٍ مِثلِهِ إلّا الإنسانَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هيچ چيزى نيست كه از هزار همتاى خود بهتر باشد، مگر انسان.

كنز العمّال : ۳۴۶۱۵ .

حديث۳۸۸۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن خَرجَ مِن ذُلِّ المعصيةِ إلى عِزِّ الطّاعةِ آنسَهُ اللّه ُ عزّ وجلّ بغَيرِ أنيسٍ ، وأعانَهُ بغيرِ مالٍ .

پيـامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : هر كه از خوارى گنـاه به سـرفرازى طاعت درآيـد، خداونـد عز و جل انيس او مى شود، بى آنكه همدمى داشته باشد و او را كمك مى رساند، بى آنكه مال و ثروتى داشته باشد.

بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۵۹ / ۷۴ .

حديث۳۸۸۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المسلِمونَ إخْوةٌ ، تَتَكافَأُ دِماؤهُم ، يَسْعى بذِمَّتِهِم أدْناهُم ، وهُم يَدٌ على مَن سِواهُم .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : مسلمانان برادرند، خون هایشان یکسان است، کمترین آنها امان می دهد و در برابر بیگانگان یکدست و متحدند.

بحار الأنوار : ۱۰۰ / ۴۶ / ۶ .

حديث۳۸۸۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يُجِيرُ على اُمَّتى أدْناهُم .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : کمترین فرد امّت من می تواند از طرف آنها امان دهد.

كنز العمّال : ۱۰۹۳۲ .

حديث۳۸۸۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أمَّنَ رَجُلًا على دَمِهِ فقَتَلَهُ فأنا بَرِیءٌ مِن القاتل ، وإنْ كانَ المَقتولُ كافرا .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر که کسی را امان (پناه) دهد و او را بکشد، من از آن قاتل بیزارم، اگر چه آن مقتول کافر باشد.

كنز العمّال : ۱۰۹۳۰ .

حديث۳۸۸۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا أمِنَكَ الرّجُلُ على دمِهِ فلا تَقْتُلْهُ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : اگر کسی بر جان خود از تو امان خواست، او را نکُش.

كنز العمّال : ۱۰۹۰۹

حديث۳۸۸۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَنِ ائْتُمنَ غيرَ أمينٍ فليسَ لَهُ علَى اللّهِ ضَمانٌ ، لأنّهُ قد نَهاهُ أنْ يأتَمِنَهُ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : کسی که به فردی غیر امین امانت بسپارد، خداوند ضامن او نیست؛ زیرا خداوند او را از سپردن امانت به غیر امین نهی کرده است.

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۱۷۹ / ۳.

حديث۳۸۸۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الأمانةُ تَجْلِبُ الغَناءَ ، والخِيانةُ تَجْلِبُ الفَقرَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری توانگری می آورد، و خیانت در امانت ناداری.

بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۱۴ / ۶ .

حدیث۳۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيس مِنّا مَن يُحَقِّرُ الأمانةَ حتّى يَسْتَهلِكَها إذا اسْتُودِعَها

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از ما نیست آن که امانت را بی اهمّیت شمارد و بدین سبب امانتی را که به او سپرده شده است ضایع گرداند.

بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۷۲ / ۱۳ .

حدیث۳۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا إيمانَ لِمَن لا أمانةَ لَهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان ندارد کسی که امانتدار نیست.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۸ / ۲۶ ، غرر الحکم : ۱۰۷۶۷ .

حدیث۳۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ليسَ إيمانُ مَن رآنی بعَجَبٍ ولكنّ العَجبَ كلَّ العَجبِ لِقومٍ رأَوا أوْراقا فيها سَوادٌ فآمَنوا بِهِ أوّلِهِ وآخِرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان آوردن کسی که مرا دیده شگفت آور نیست بلکه شگفتی بسیار از مردمانی است که [تنها]برگه هایی نوشته شده دیدند و از ابتدا تا انتها به آن، ایمان آوردند.

کنز العمّال : ۷۰۴

حدیث۳۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقولُ جَهَنَّمُ لِلمُؤمِنِ يَومَ القِيامَةِ : جُز يا مُؤمِنُ فَقَد أطفَأَ نورُكَ لَهَبی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جهنّم ، در روز قیامت به مؤمن می گوید : ای مؤمن ، تو عبور کن که نور تو شعله های مرا خاموش کرد .

تاریخ بغداد : ج ۵ ص ۱۹۴ و ج ۱۲ ص ۱۱۱ .

حدیث۳۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ یَصِفُ المؤمنَ ـ : لطیفُ الحَرَکاتِ ، حُلْوُ المُشاهَدةِ ... یَطلُبُ مِن الاُمورِ أعلاها ، ومِن الأخلاقِ أسْناها ... لا یَحیفُ علی مَن یُبغِضُ ، ولاـ یأثَمُ فیمَن یُحِبُّ ... قلیلُ المؤونـةِ ، کثیر المَعونـةِ ... یُحسِنُ فی عملِهِ کأنّهُ ناظرٌ إلَیهِ ، غَضُّ الطَّرْفِ ، سَخِیُّ الکَفِّ ، لا یَرُدُّ سائلاً ... یَزِنُ کلامَهُ ، ویُخْرِسُ لسانَهُ ... لاـ یَقبَلُ الباطلَ مِن صـدیقِهِ ، ولا یَرُدُّ الحقَّ علی عـدوِّهِ ، ولا یَتعلّمُ إلّا لِیَعْلَمَ ، ولا یَعلمُ إلّا لِیَعْملَ ... إن سلَکَ مَع أهلِ الدُّنیا کانَ أکیَسَهُم ، وإنْ سَلکَ مَع أهلِ الآخرةِ کانَ أورَعَهُم .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله ـ در وصف مؤمن ـ فرمود : حرکات و رفتارهایش ملایم و مهربان است و دیـدارش شـیرین ... از هر چیز عالیترین آن را می جوید و از خویها والاترینشان را ... بر دشمنش ستم نمی کند و به خاطر کسی که دوستش دارد مرتکب گناه نمی شود، ... کم خرج و زحمت است و بسـیار کمـک و یاری می رسانـد ... کارش را به خوبی انجام می دهـد به طوری که گویی آن را می بیند، چشـمانش فروهشـته است، دست بخشنده دارد، و دست رد به سینه سائل نمی زند ... سخنش را می سنجد و زبان در کام می کشد ... باطل را از دوسـتش نیز نمی پذیرد و حق را حتّی از دشمنش انکار نمی کند، دانش نمی آموزد مگر برای دانستن و نمی آموزد مگر برای عمل کردن ... اگر با دنیاطلبان همراه شود زیرکترین آنهاست و هرگاه با آخرت جویان برود پارساترین آنها.

بحار الأنوار: ۶۷ / ۷۱ / ۳۴ و ص ۳۱۰ / ۴۵

حدیث۳۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن سَرَّتْهُ حَسَنتُهُ وساءَتْهُ سَیّئتُهُ فهُو مؤمنٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که از کار نیک خود شادمان باشد و از کار بد خویش ناراحت، او مؤمن است.

کنز العمّال : ۷۰۰ .

حدیث۳۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ الّذی نفسُهُ مِنهُ فی عَناءٍ ، والنّاسُ فی راحةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن کسی است که نفْسش از او در رنج است و مردم در آسایش.

کنز العمّال : ۷۵۲

حدیث۳۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمن یَبدأ بالسَّلامِ ، والمنافقُ یقولُ : حتّی یُبْدأَ بی!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ابتدا سلام می کند، ولی منافق می گوید: باید به من سلام شود.

کنز العمّال : ۷۷۸ .

حدیث۳۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ یألَفُ ویُؤلَفُ ، ولا خیرَ فیمَن لا

يألَفُ ولا يُؤلَفُ ، وخيرُ النّاسِ أنفَعهُمْ للنّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن الفت می گیرد و با او الفت می گیرند و کسی که الفت نگیرد و الفت پذیر نباشد از خیر و برکت بی بهره است. و بهترین مردمان کسی است که برای مردم سودمندتر باشد.

کنز العمّال : ۶۷۹

حدیث۳۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ مَن آمَنَهُ النّاسُ على دِمائهِم وأموالِهِم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن کسی است که مردم اورا بر جان و مال خود امین کرده باشند.

کنز العمّال : ۷۳۹

حدیث۳۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنونَ تَتَكافَأُ دِماؤهُم ، وهُم يَدٌ على مَن سِواهُم ، ويَسعى بذِمَّتِهِم أدْناهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان خونهایشان برابر است، در برابر دیگران یکدست هستند و اگر کمترین آنها [به دشمن]امان دهد دیگران به آن احترام می گذارند.

کنز العمّال : ۴۰۲ .

حدیث۳۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ هَيِّنٌ لَيِّنٌ ، حتّى تَخالَهُ مِن اللِّينِ أحمقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن رام و ملایم است،چندان که از شدّت ملایمت، می پنداری احمق است.

کنز العمّال : ۶۹۰

حدیث۳۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ المُؤمِنينَ فی تَوادِّهِمْ وَتَعاطُفِهِمْ وَتَراحُمِهِمْ مَثَلُ الجَسدِ ؛ إذا اشتكى مِنهُ عُضوٌ تَداعى سائرُ الجَسَدِ بالسَّهَرِ والحُمّى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمنان در دوستی، عطوفت و مهرورزی نسبت به هم چونان یک پیکرند؛ که هرگاه عضوی از آن به درد آید، دیگر اعضا را بی خوابی و تب فرا می گیرد.

مسند ابن حنبل : ۶ / ۳۷۹ / ۱۸۴۰۸ .

حدیث۳۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ جلّ ثَناؤهُ يقولُ : وعِزَّتي وجَلالي ، ما خَلَقتُ مِن خَلْقي خَلْقا أحَبَّ إلَيَّ مِن عَبديَ المؤمنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، جلّ ثناؤه ،می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند آفریده ای نیافریده ام که نزد من محبوبتر از بنده مؤمنم باشد.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۸/۷۵.

حدیث۳۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ أكْرَمُ علَى اللّهِ مِن ملائكتِهِ المُقَرَّبينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن نزد خدا گرامی تر از فرشتگان مقرّب اوست.

كنز العمّال : ۸۲۱ .

حدیث۳۹۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَصْلتانِ لا تَجتَمِعانِ في مؤمنٍ :

البُخلُ ، وسُوءُ الظَّنِّ بالرِّزقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خصلت است که در مؤمن گرد نمی آیند: بخل و بد گمانی به روزی.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۷۲ / ۸

حدیث۳۹۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خُلُقان لا يَجتَمِعانِ في مؤمنٍ : الشُّحُّ ، وسُوءُ الخُلقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دو خوی درمؤمن فراهم نمی آیند: بخل و بدخویی.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۷۳ / ۸ .

حدیث۳۹۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُطبَعُ المؤمنُ على كلِّ خَصلةٍ ولا يُطبَعُ على الكذبِ ولا على الخِيانةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن با هر خصلتی سرشته می شود، اما با دروغگویی و خیانت سرشته نمی شود.

تحف العقول : ۵۵

حدیث۳۹۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أدنَى الكفرِ أنْ يَسمعَ الرّجُلُ مِن أخيهِ الكَلِمَةَ فيَحْفَظَها علَيهِ يُريدُ أنْ يَفْضَحَهُ بها ، اُولئكَ لا خَلاقَ لَهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمترینِ کفر این است که انسان از برادرش سخنی بشنود و آن را نگه دارد تا او را با آن رسوا سازد. این افراد بویی از انسانیت نبرده اند.

بحار الأنوار:۷۷/۱۹۳/۱۱.

حدیث۳۹۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کان أکثرُ همّهِ نیلَ الشّهَواتِ نُزِعَ مِن قلبهِ حلاوةُ الإیمانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بیشترین همّ و غمش رسیدن به خواهشهای نفسانی باشد، حلاوت ایمان از قلبش گرفته می شود.

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۱۶ .

حدیث۳۹۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثٌ مَن کُنَّ فیه ذاقَ طَعْمَ الإیمانِ: مَن کانَ لا شیءَ أحبُّ إلَیهِ مِن اللّه ِ ورسولِهِ ، ومن کان لَأنْ یُحرقَ بالنّار أحبَّ إلیهِ مِن أنْ یَرْتَدَّ عن دِینِهِ ، ومن کانَ یُحبُّ للّه ِ ویُبغضُ للّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر کس داشته باشد طعم ایمان را چشیده است: کسی که هیچ چیزی را بیشتر از خدا و پیامبر او دوست نداشته باشد و کسی که اگر او را با آتش بسوزانند برایش بهتر است تا اینکه از دینش دست شوید و کسی که برای خدا دوستی و دشمنی ورزد .

کنز العمّال : ۷۲ .

حدیث۳۹۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوثَقُ العُری کَلِمَةُ التَّقوی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : استوارترین دستگیره های ایمان، کلمه تقواست (گفتن کلمه «لا إله إلّا اللّه ») .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۳۳ .

حدیث۳۹۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوْثَقُ عُرَی الإیمانِ : الوَلایةُ فی اللّه ِ ، والحُبُّ فی اللّه ِ ، والبُغْضُ فی اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محکمترین دستگیره های ایمان، پیوند به خاطر خدا، دوستی به خاطر خدا و دشمنی به خاطر خداست.

کنز العمّال : ۴۳۵۲۵ .

حدیث۳۹۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الإيمانُ فی عَشـرَةٍ : المعرفةُ ، والطّاعةُ ، والعِلمُ ، والعَملُ ، والوَرَعُ ، والاجتِهادُ ، والصَّبرُ ، واليقينُ ، والرِّضا ، والتَّسْـليمُ ، فأيَّها فَقدَ صاحِبُهُ بَطَلَ نِظامُهُ .
پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ایمان در ده چیز است: شـناخت، فرمانبری [از خـدا]، علم، عمل، پارسایی، سختکوشـی، شـکیبایی، یقین، خشنودی و تسلیم [در برابر خدا] . هر یک از این ده رکن کم شود رشته ایمان از هم می گسلد.
بحار الأنوار : ۶۹ / ۱۷۵ / ۲۸

حدیث۳۹۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الإيمانُ بِضْعٌ وسَبعونَ شُعْبَةً ، فأفْضَلُها قَولُ لا إله إلّا اللّه ُ ، وأدْناها إماطَةُ الأذى عَنِ الطَّريقِ ، والحَياءُ شُعْبَةٌ مِن الإيمانِ .
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ایمان هفتاد و انـدی شاخه است که برترین آنها قول «لا إله إلّا اللّه » است و کمترین آنها برداشـتن چیزهای آزارنده از سر راه مردم؛ و حیا [نیز]شاخه ای از ایمان است.
كنز العمّال : ۵۲ .

حدیث۳۹۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أفضلُ الإيمانِ الصّبرُ والسَّماحَةُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین ایمان، شکیبایی و بخشندگی است.
كنز العمّال : ۷۴

حدیث۳۹۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أفضلُ الإيمانِ أنْ تَعلمَ أنّ اللّه َ معكَ حَيثُ ما كُنتَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین ایمان آن است که بدانی خداوند همه جا با تو هست.
كنز العمّال : ۶۶

حدیث۳۹۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا يُكْمِلُ عبدٌ الإيمانَ باللّه ِ حتّى يكونَ فيه خَمْسُ خِصالٍ : التّوكّلُ علَى اللّه ِ ، والتّفْويضُ إلَى اللّه ِ ، والتَّسْـليمُ لأمرِ اللّه ِ ، والرِّضا بِقَضاءِ اللّه ِ ، والصّبرُ على بَلاءِ اللّه ِ . إنّه مَن أحَبَّ فی اللّه ِ ، وأبْغَضَ فی اللّه ِ ، وأعطَى للّه ِ ، ومَنَعَ للّه ِ ، فَقدِ اسْتَكْمَلَ الإيمانَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان بنده به خدا کامل نباشد مگر پنج خصلت در او باشد: توکّل به خدا، واگذاشتن کارها به خدا،

سر نهادن به فرمان خـدا، خشـنود بودن به قضای خدا، و شـکیبایی کردن بر بلای خدا. هر کس به خاطر خدا دوست بدارد، به خاطر خدا دشمنی ورزد، برای خدا داد و دهش کند و برای خدا از بخشش باز ایستد، هر آینه ایمان را به سر حدّ کمال رسانده است.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۷۷ / ۱۰

حدیث۳۹۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَسْتَکمِلُ عبدٌ الإیمانَ حتّی یُحِبَّ لأخیهِ ما یُحِبُّ لِنَفْسِهِ ، وحتّی یَخافَ اللّه َ فی مِزاحِهِ وجِدِّهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بنده به کمال ایمان نمی رسد مگر آن که آنچه را برای خود دوست دارد برای برادرش نیز دوست بدارد، و در شوخی و جدی خود از خدا بترسد.

کنز العمّال : ۱۰۶ .

حدیث۳۹۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثلاثـةٌ مَن کُنَّ فیهِ یَسْتَکمِلُ إیمـانُهُ : رجُـلٌ لا یَخافُ فی اللّهِ لَوْمـةَ لائمٍ ، ولا یُرائی بشَـیءٍ مِن عَمَلِهِ ، وإذا عَرَضَ علَیهِ أمْرانِ أحـدُهُما للدُّنیا والآخَرُ للآخِرَةِ ، اخْتارَ أمرَ الآخِرَةِ علَی الدُّنیا .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : سه چیز است که هر که داشتـه باشـد ایمـانش کامل است: مردی که در راه خـدا از سـرزنش هیچ نکوهشـگری نهراسـد و در هیـچ کـار خود ریـا و خودنمـایی نکنـد و هرگـاه دو چیز بر او عرضه شود که یکی دنیـایی است و دیگر آخرتی، کار آخرت را بر دنیا ترجیح دهد.

کنز العمّال : ۴۳۲۴۷

حدیث۳۹۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزالُ لا إله إلّا اللّه ُ تَنْفَعُ مَن قالَها حتّی یُسْتَخَفَّ بها ، والاسْتِخْفافُ بِحَقِّها أنْ یَظْهَرَ العملُ بالمَعاصی فلا یُنْکِروهُ ولا یُغَیِّروهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : «لا إله إلّا اللّه » همواره برای گوینده آن سودمند است مگر زمانی که آن را خوار شـمارد، و خفیف شمردن حقّ آن به این است که گناهکاری آشکار شود و آن را زشت نشمارند و در صدد از میان بردن گناهکاری برنیایند.

کنز العمّال : ۲۲۳.

حدیث۳۹۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یُخرِجُ المؤمنَ من إیمانِهِ ذَنبٌ ، کَما لا یُخرِجُ الکافِرَ مِن کُفرِهِ إحسانٌ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هیـچ گناهی مؤمن را از ایمانش خارج نمی سازد، همچنان که هیچ کار نیکی کافر را از کفرش به در نمی برد.

کنز العمّال : ۱۳۳۳

حدیث۳۹۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإيمانُ والعملُ أخَوانِ شَريكانِ فی قَرَنٍ ، لا يَقْبلُ اللّه ُ أحدَهُما إلّا بصاحبِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان و عمل دو برادر بسته به یک ریسمانند که خداوند یکی را بدون دیگری نمی پذیرد.

کنز العمّال : ۵۹

حدیث۳۹۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لُعِنَتِ المُرْجِئةُ على لِسانِ سَبعينَ نَبيّا ، الّذينَ يقولونَ : الإيمانُ قَولٌ بلا عملٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مرجئه همانان که می گویند: ایمان گفتار است بی کردار، از زبان هفتاد پیامبر لعنت شده اند.

کنز العمّال : ۶۳۷ .

حدیث۳۹۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يُؤمِنُ عبدٌ حتّى يُحِبَّ للنّاسِ ما يُحبُّ لِنفسهِ مِن الخَيرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای مؤمن نیست مگر آن که هر خوبی که برای خود می خواهد برای مردم نیز بخواهد.

کنز العمّال : ۹۵ .

حدیث۳۹۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَحُقُّ العبدُ حقيقةَ الإيمانِ حتّى يَغْضَبَ للّه ِ ويَرضى للّه ِ ، فإذا فَعلَ ذلكَ فَقَدِ اسْتَحَقَّ حقيقةَ الإيمانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده آنگاه به ایمان حقیقی دست می یابد که برای خدا به خشم آید و برای خدا خشنود شود . پس ، هر گاه چنین باشد سزامند ایمان حقیقی گشته است .

کنز العمّال : ۹۹

حدیث۳۹۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإيمانُ ، الصَّبرُ والسَّماحةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان، شکیبایی و بخشش است.

کنز العمّال : ۵۷

حدیث۳۹۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ لكلّ شيءٍ حقيقةً ، وما بلَغ عبدٌ حقيقةَ الإيمانِ حتّى يَعلَمَ أنّ ما أصابَهُ لَم يكُنْ لِيُخْطِئَهُ وما أخْطأهُ لم يَكُن لِيُصيبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا هر چیزی حقیقتی دارد. و هیچ بنده ای به حقیقت ایمان نمی رسد مگر آن که بداند آنچه به او رسیده نمی توانست نرسد و آنچه به او نرسیده نمی توانست برسد.

كنز العمّال : ۱۲

حدیث۳۹۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ليسَ الإيمانُ بالتَّحَلّي ولا بالتَّمَنّي ، ولكنَّ الإيمانَ ما خَلَصَ في القلبِ وصَدّقَهُ الأعمالُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان نه به ظاهر است و نه به آرزو، بلکه ایمان آن است که در دل خالص باشد وعمل آن را تصدیق کند.

بحار الأنوار : ۶۹ / ۷۲ / ۲۶ ، كنز العمّال : ۱۱ نحوه .

حدیث۳۹۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الإيمانُ مَعرِفةٌ بالقلبِ ، وقَولٌ باللِّسانِ ، وعَملٌ بالأرْكانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ایمان، شناخت با دل است و گفتن با زبان و عمل با ارکان.

كنز العمّال : ۲

حدیث۳۹۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَخرُجُ في آخرِ اُمّتي المَهديُّ ، يَسْقيهِ اللّه ُ الغَيْثَ، وتُخرِجُ الأرضُ نَباتَها ، ويُعطَى المالُ صِحاحا ، وتَكْثُرُ الماشِيَةُ ، وتَعْظُمُ الاُمّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در میان واپسین امّتم، مهدی ظهور می کند. خداوند به او باران عطا می کند، زمین گیاهش را برمی رویاند، مال به یکسان و بی کم و کاست عطا می شود، دامها و چارپایان زیاد می شوند، و امّت سربلند و بزرگ می گردد.

كنز العمّال : ۳۸۷۰۰ .

حدیث۳۹۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أفضلُ أعمالِ اُمّتي انتظارُ فَرَجِ اللّهِ عزّ وجلّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برترین کارهای امّت من ، انتظار فرج از خداوند عز و جل است.

بحار الأنوار : ۵۲/۱۲۲/۲

حدیث۳۹۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

والّذی بَعَثَنی بالحقِّ بشیرا ، إنّ الثّابِتِینَ علی القَولِ بهِ فی زمانِ غَیبتِه لَأعزُّ مِنَ الکِبریتِ الأحْمَرِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : سوگنـد به آن که به حق مرا نویـد دهنـده برانگیخت، آنـان که در روزگار غیبت او بر اعتقاد به او استوار بمانند از کبریت احمر کمیابترند.

کمال الدین : ۲۸۸ / ۷ .

حدیث۳۹۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَقومُ السّاعةُ حتّی تَمْتَلئَ الأرضُ ظُلما وعُدْوانا ، ثُمّ یخرُجُ رجُلٌ مِن عِترتی فیَملَؤُها قِسْطا وعَدلاًکما مُلِئتْ ظُلما وعُدْوانا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قیامت بر پا نمی شود تا زمانی که زمین از ستم و دشمنی آکنده شود، آن گاه مردی از خاندان من قیام می کند و زمین را، همچنان که از ظلم و جور آکنده شده، از عدل و داد پر می کند.

کنز العمّال : ۳۸۶۹۱

حدیث۳۹۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَلیرجُلٌ مِن أهلِ بیتی یُواطِئُ اسمُه اسمِی، لَو لَم یَبْقَ مِن الدُّنیا إلّا یَومٌ لَطوَّلَ اللّه ُ ذلکَ الیومَ حتّی یَلیَ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : مردی از خاندان من حکومت خواهد کرد که نامش با نام من یکی است . اگر از دنیا جز یک روز نمانده باشد خداوند آن روز را دراز می گرداند تا او حکومت را به دست گیرد .

کنز العمّال : ۳۸۶۶۱

حدیث۳۹۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المهدیُّ رجُلٌ مِن وُلْدی ، وجهُهُ کالکَوکبِ الدُّرّیِّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهدی مردی از فرزندان من است و چهره اش چون ستاره درخشان.

کنز العمّال : ۳۸۶۶۶

حدیث۳۹۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أبْشِری یا فاطمةُ ، فإنّ المهدیَّ منکِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد تو را ای فاطمه که مهدی از توست.

کنز العمّال : ۳۴۲۰۸

حدیث۳۹۳۷

رسول خدا صلی اللّه علیه و آله :

ـ لَمّا سَأَلَهُ عَبدُاللّه ُ بنُ مَسعودٍ عَنِ الأئِمَّةِ فی صُلبِ الحُسَینِ علیه السلام ـ : ... وَیَخرُجُ مِن صُلبِ عَلیٍّ (الرِّضا) ابنُهُ مُحَمَّدٌ المَحمودُ أطهَرُ النّاسِ خَلقا وَأحسَنُهُم خُلقا

پیامبر خدا صلی اللّه علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال عبد اللّه بن مسعود از امامان از نـسل حسین علیه السلام ـ فرمود : . . . و از صلب علی (امام رضا) فرزندش محمّدِ ستوده شده به دنیا می آید ، که پاکترینِ مردم از نظر خلقت و خوش خلق ترین آنهاست .

کفایهٔ الأثر : ص ۸۴ .

حدیث۳۹۳۸

رسول خدا صلی اللّه علیه و آله :

یا جابِرُ ، یُولَدُ لابنی الحسینِ ابنٌ یُقالُ لهُ : علیٌّ ، إذا کانَ یومُ القیامـةِ نادی مُنادٍ : لِیَقُمْ سیّدُ العابدینَ ، فیقومُ علیُّ بنُ الحسینِ. ویُولَدُ لِعلیٍّ ابنٌ یُقالُ لَه : محمّدٌ . یا جابِرُ ، إنْ رأیتَهُ فأقْرِئهُ مِنّی السَّلامَ ، واعْلَمْ أنَّ بَقاءکَ بعدَ رؤیتِهِ یَسیرٌ

پیامبر خدا صلی اللّه علیه و آله : جابر! برای فرزندم حسین، پسری به دنیا می آید به نام علی. در روز رستاخیز آواز دهنده ای آواز می دهد که سرور عابدان برخیزد و علی بن الحسین بر می خیزد. برای علی نیز پسری به دنیا می آید به نام محمّد. ای جابر! اگر او را دیدی سلام مرا به وی برسان. بدان که زندگی تو بعد از دیدن او زمانی کوتاه خواهد پایید.

بحار الأنوار : ۴۶ / ۲۲۷ / ۹ .

حدیث۳۹۳۹

رسول خدا صلی اللّه علیه و آله :

ـ لِجابِرِ بنِ عبدِ اللّه ِ الأنصاریّ ـ : إنَّکَ سَتَدرُکُ رَجُلاً مِنّی اسمُهُ اسمی وَ شَمائِلُهُ شَمائِلی یَبقَرُ العِلمَ بَقرا .

پیامبر خدا صلی اللّه علیه و آله ـ خطاب به جابر بن عبداللّه انصاری ـ فرمود : به زودی تو مردی از (خانـدان) من را درک می کنی (می بینی) ، نام او همنام من و شمائل او شمائل من است ، او علم را می شکافد شکافتنی .

بحار الأنوار : ۴۶ / ۲۲۵ / ۵ .

حدیث۳۹۴۰

رسول خدا صلی اللّه علیه و آله :

إذا کـانَ یـومُ القیامـةِ یُنـادی مُنـادٍ : أیـنَ زیـنُ العابـدینَ ؟ فکـأنّی أنظُرُ إلی وَلَدی علیِّ بـنِ الحسینِ بنِ علیِّ بن أبی طـالبٍ یَخْطِرُ بینَ الصُّفوفِ .

پیامبر خـدا صـلی اللّه علیه و آله : در روز رستاخیز آواز دهنـده ای صدا می زند: کجاست زین العابدین (زیور پرستشگران) ؟ و من فرزندم علی بن حسین بن علی بن ابی طالب را می بینم که صفها را می شکافد [و پیش می رود].

بحار الأنوار : ۴۶ / ۳ / ۱ .

حدیث۳۹۴۱

رسول خدا صلی اللّه علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن يَنظُرَ إلى أحَبِ أهلِ الأرضِ إلى أهلِ السَّماءِ فَليَنظُر إلَى الحُسَينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس که دوست دارد به محبوبترین فرد روی زمین در نزد اهل آسمان نگاه کند به حسین بنگرد .

المناقب لابن شهر آشوب : ۴/۷۳.

حدیث۳۹۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا الحُسَينُ فَإنَّهُ مِنّی وَهُوَ ابنی وَوَلَدی وَخَيرُ الخَلقِ بَعدَ أخيهِ وَهُوَ إمامُ المُسلِمينَ وَمَولی المُؤمِنينَ وَخَليفَةُ رَبِّ العالَمينَ وَغياثُ المُستَغيثينَ وَكَهفُ المُستَجيرينَ وَحُجَّةُ اللّه ِ عَلی خَلقِهِ أجمَعينَ وَهُوَ سَيِّدُ شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ وَبابُ نَجاةِ الاُمَّةِ أمرُهُ أمری وَطاعَتُهُ طاعَتی مَن تَبِعَهُ فَإنَّهُ مِنّی وَمَن عَصاهُ فَلَيسَ مِنّی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امّا حسین ، او از من است . او پسر من و زاده من است و بهترین انسانها پس از برادرش می باشد . او امام مسلمانان است و مولایِ مؤمنان و خلیفه پروردگار جهانیان و یاورِ یاریخواهان و پناهِ پناهجویان و حجّت خداوند بر همه خلق او . او سرور جوانان بهشت و دروازه نجات امّت است . فرمان او فرمان من است ، و اطاعت از او اطاعت از من ، هرکه از او پیروی کند از من است و هرکه نافرمانی او کند از من نیست .

الأمالی للصدوق : ۱۰۱.

حدیث۳۹۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّهُمَّ إنّی اُحِبُّهُ فأحِبَّهُ ، وأحِبَّ مَن يُحِبُّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ نیز با اشاره به حسن علیه السلام ـ فرمود : خدایا! من او را دوست دارم، تو نیز دوستش بدار و دوستدارانش را هم دوست بدار.

كنز العمّال : ۳۷۶۴۰ .

حدیث۳۹۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حسنٌ مِنّی وأنا مِنهُ ، أحَبَّ اللّه ُ مَنْ أحَبَّهُ ، الحسنُ والحسينُ سِبْطانِ مِن الأسْباطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حسن از من است و من از اویم. هر که او را دوست بدارد خداوند دوستش دارد. حسن و حسین دو سبط از اسباط هستند.

بحار الأنوار : ۴۳ / ۳۰۶ / ۶۶ .

حدیث۳۹۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِفاطمةَ علیهاالسلام ـ : إنّ اللّه َ يَغضَبُ لِغَضَبِكِ ، ويَرضی لِرِضاكِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به فاطمه علیهاالسلام ـ فرمود : خداوند با خشم تو به خشم می آید و با خشنودی تو خشنود می شود.

كنز العمّال : ٣٧٧٢٥ .

حدیث۳۹۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أمّا ابنَتی فاطمةُ فإنّها سیّدةُ نِساءِ العالَمینَ مِن الأوّلِینَ والآخِرِینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اما دخترم فاطمه، او سرور زنان عالم، از پیشینیان و پسینیان است.

الأمالی للصدوق : ١٧٥ / ١٧٨ .

حدیث۳۹۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ابنَتی فاطمةُ سیّدةُ نِساءِ العالَمینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دخترم فاطمه، سرور زنان عالم است.

بحار الأنوار : ٤٣ / ٢٢ / ١٣ .

حدیث۳۹۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فاطِمَةُ سَیِّدَةُ نِساءِ أهلِ الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاطمه ، سرور زنان اهل بهشت است .

مسند ابن حنبل : ٣ / ٨٠ .

حدیث۳۹۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ فاطمةَ بَضْعةٌ مِنّی ، وهی نورُ عَیْنی ، وثَمَرةُ فُؤادی ، یَسوؤنی ما ساءها ، ویَسُرُّنی ما سَرَّها ، وإنّها أوّلُ مَن یَلْحَقُنی مِن أهلِ بیتی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فاطمه پاره تن من است. او نور دیده و میوه دل من است. آنچه او را ناراحت کند، مرا نیز ناراحت می کند و آنچه او را شاد سازد، مرا شاد می سازد. او نخستین فرد از خاندان من است که به من می پیوندند.

الأمالی للصدوق : ٥٧٥ / ٧٨٧.

حدیث۳۹۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فاطمةُ بَضْعَةٌ مِنّی ، مَن سَرَّها فقد سَرَّنی ومَن ساءها فقد ساءنی ، فاطمةُ أعزُّ النّاسِ علَیَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فاطمه پاره تن من است، هر که او را شاد سازد مرا شاد ساخته و هر که او را ناراحت کند مرا

ناراحت کرده است. فاطمه عزیزترین فرد برای من است.

بحار الأنوار : ۴۳ / ۲۳ / ۱۷ .

حدیث۳۹۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما سُمِّيَت ابنَتى فاطِمَةُ لأنَّ اللّه َ عزّوجلّ فَطَمَها وفَطَمَ مَن أحَبَّها مِنَ النّارِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : دخترم به این دلیـل فـاطمه نامیـده شـده است که خداونـد عز و جل او و دوسـتدارانش را از آتش [دوزخ]به دور داشته است .

الأمالى للطوسى : ۳۰۰ .

حدیث۳۹۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذِكرُ علىٍّ عبادةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یاد و ذکر علی، عبادت است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۵۶ / ۸۹۴۹

حدیث۳۹۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفّى وكَفُّ علىٍّ فى العَدلِ سَواءٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دست من و دست علی در [اجرای]عدالت یکسان است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۶۹ / ۸۹۶۳

حدیث۳۹۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ عليّا وشيعَتَهُ هُمُ الفائزونَ يومَ القيامةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی و شیعیان او همان رستگارانِ در روز رستخیزند.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۳۳ / ۸۹۰۰

حدیث۳۹۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صاحِبُ سِرّى علىُّ بنُ أبى طالبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی بن ابی طالب، رازدار من است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱۷ / ۸۸۷۲

حدیث۳۹۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حقُّ عليٍّ على هذهِ الاُمّةِ كحقِّ الوالدِ علَى الولَدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقّ علی بر این امّت همچون حقّ پدر است بر فرزندش .

بحار الأنوار : ۳۶ / ۵ / ۱ .

حدیث۳۹۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليٌّ يَعْسوبُ المؤمنينَ ، والمالُ يَعْسوبُ المنافقينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی مهتر مؤمنان است و مال و ثروت، مهتر منافقان.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۰۴ / ۸۸۳۸ .

حدیث۳۹۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آذى عليّا فَقدْ آذاني .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که علی را بیازارد مرا آزرده است.

بحار الأنوار : ۵ / ۶۹ / ۱ .

حدیث۳۹۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليٌّ سيّدُ المؤمنينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی، سرور مؤمنان است.

الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث۳۹۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليٌّ عَمودُ الدِّينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی، ستون دین است.

الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث۳۹۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أرادَ أن یَنظُرَ إلی آدمَ فیعلمِهِ ، وإلی نوحٍ فی فَهمِهِ ، وإلی إبراهیمَ فی حِلمِهِ ، وإلی یحیی بنِ زکریّا فی زُهدِهِ ، وإلی موسی بنِ عِمرانَ فی بَطْشِهِ ، فَلیَنْظُرْ إلی علیِّ بنِ أبی طالبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که می خواهد دانش آدم را ببیند و بینش نوح و بردباری ابراهیم و زهد یحیی بن زکریا و قدرت موسی بن عمران را، به علی بن ابی طالب بنگرد.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱۳ / ۸۸۶۲ .

حدیث۳۹۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعلیٍّ علیه السلام ـ : أنتَ مِنّی بمنزلةِ هارونَ مِن موسی إلّا أنّه لا نَبیَّ بَعدی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ فرمود : تو برای من همچون هارون برای موسی هستی جز آن که پس از من پیامبری نیست.

کنزالعمّال : ۳۲۸۸۱ .

حدیث۳۹۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ عندما ذُکِرَتِ الإمارةُ أو الخلافةُ

عندَهُ ـ : إنْ وَلَّیتُموها علیّا وجَدْتُموهُ هادِیا مَهْدِیّا ، یَسلُکُ بکُمْ علَی الطّریقِ المستقیمِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ آن گاه که از موضوع فرمانروایی

یا خلافت نزد آن حضرت سخن به میان آمد ـ فرمود : اگر آن را به علی بسپارید خواهید دید که رهنمایی رهیافته است و شما را در راه راست می برد.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۱۹ / ۹۰۱۲

حدیث۳۹۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علیٌّ مِنّی بمنزلةِ رَأسی مِن بَدَنی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی نسبت به من به منزله سر من است برای پیکرم.

کنز العمّال : ۳۲۹۱۴

حدیث۳۹۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ علیّا لَحْمُهُ مِن لَحْمی ودَمُهُ مِن دَمی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا گوشت علی از گوشت من است و خون او از خون من.

کنز العمّال : ۳۲۹۳۶ .

حدیث۳۹۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علیٌّ مِنّی وأنا مِنهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی از من است و من از اویم.

سنن ابن ماجهٔ : ۱ / ۴۴ / ۱۱۹ .

حدیث۳۹۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعلیٍّ علیه السلام ـ : أنتَ أخی فی الدُّنیا والآخِرَهِٔ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ فرمود : تو در دنیا و آخرت برادر من هستی.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۵۲ / ۸۳۸۵ .

حدیث۳۹۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا وعلیٌّ مِن شَجَرهٍٔ واحدهٍٔ ، والنّاسُ مِن أشجارٍ شَتّی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من و علی از یک درختیم و دیگر مردمان از درختهای گوناگون.

کنز العمّال : ۳۲۹۴۳ .

حدیث۳۹۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا میزانُ الحِکمَهِٔ وَعَلیٌّ لِسانُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من ترازوی حکمتم و علی زبانه آن .

الغدیر : ۶ / ۸۰ .

حدیث۳۹۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علیٌّ مَع الحقِّ والقرآنِ ، والحقُّ والقرآنُ مَع علیٍّ ، ولن یَتَفَرَّقا حتّی یَرِدا عَلَیّ الحوضَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و با قرآن است و حق و قرآن با علی، و هرگز از هم جدا نمی شوند تا کنار حوض، نزدم آیند.

فرائد السمطین : ۱ / ۱۷۷ / ۱۴۰ .

حدیث۳۹۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا مدينةُ العلمِ وعليٌّ بابُها ، فمَن أرادَ العلمَ فلْيَأتِ البابَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من شهر علم هستم و علی دروازه آن است. پس، هر که علم می خواهد، باید از دروازه درآید.

كنز العمّال : ۳۲۸۹۰

حدیث۳۹۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا دارُ الحِكمةِ وعليٌّ بابُها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من سرای حکمتم و علی دَرِ آن است.

كنز العمّال : ۳۲۸۸۹ .

حدیث۳۹۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليٌّ مَعَ الحقِّ والحقُّ مَعَ عليٍّ ، ولن يَتَفَرّقا حتّى يَرِدا عَلَيَّ الحوضَ يومَ القيامةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و حق با علی است و هرگز از هم جدا نمی شوند تا در روز قیامت کنار حوض (کوثر) نزدم آیند.

تاريخ دمشق : ۴۲ / ۴۴۹ / ۹۰۲۵ .

حدیث۳۹۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كنتُ مَولاهُ فعليٌّ مَولاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که من مولای اویم، پس علی مولای اوست.

تاريخ دمشق : ۴۲/۱۸۸/۸۶۳۷

حدیث۳۹۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ عليّا منّي وأنا مِنهُ ، وهُو وليُّ كلِّ مؤمنٍ بَعدی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی از من است و من از او. او بعد از من ولیّ هر مؤمنی است.

تاريخ دمشق : ۴۲/۱۹۷/۸۶۶۳ .

حدیث۳۹۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عليٌّ مَعَ الحقِّ والحقُّ مَع عليٍّ ، يَدورُ حَيثُما دارَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی با حق و حق با علی است و بر محور او می گردد.
شرح نهج البلاغهٔ : ۲ / ۲۹۷ .

حدیث۳۹۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
الحقُّ مع علیٍّ أیْنَما مالَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حق با علی است هر جا که رو کند.
الکافی : ۱ / ۲۹۴ / ۱ .

حدیث۳۹۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ـ مُشیرا إلی علیٍّ علیه السلام ـ : إنّ هذا أخیووصیّی وخلیفتی فیکُم ، فاسْمَعوا لَه وأطِیعُوا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ با اشاره به علی علیه السلام ـ فرمود : این برادر و وصی و جانشین من در میان شماست. پس گوش به فرمانش باشید و اطاعتش کنید .
کنز العمّال : ۳۶۴۱۹ .

حدیث۳۹۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ أخی ووصِیّی ووزیری وخلیفَتی فی أهلی علیُّ بنُ أبی طالبٍ ، یَقْضی دَینی ، ویُنجِزُ مَوعِدی یا بنی هاشمٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای بنی هاشم! همانا برادر من، وصیّ من ، وزیر من و جانشین من در میان خانواده ام علی بن ابی طالب است. او بدهی مرا می پردازد و وعده ام را به انجام می رساند.
الأمالی للطوسی: ۶۰۲/۱۲۴۴.

حدیث۳۹۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ اللّهَ عزّ وجلّ عَهِدَ إلیَّ فی علیٍّ عَهْدا، قلتُ : یا ربِّ بَیِّنْهُ لی . قالَ: اسْمَعْ . قلتُ : قد سَمِعْتُ ، قالَ : إنّ علِیّا رایةُ الهُدی وإمامُ أولیائی ونورُ مَن أطاعَنی ، وهُوَ الکلمهُ الّتی ألْزَمْتُها المتّقینَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خداوند عز و جل درباره علی بن ابی طالب به من سفارشی فرمود. گفتم: بار پروردگارا! آن را برایم روشن فرما. فرمود: بشنو! عرض کردم: گوش به فرمانم. فرمود: همانا علی پرچم هدایت و پیشوای دوستان من و روشنایی [راه]کسانی است که مرا اطاعت می کنند. اوست آن کلمه ای که پرهیزگاران را ملزم به همراهی آن کردم. هر که او را دوست بدارد مرا دوست داشته و هر که از او اطاعت کند از من اطاعت کرده است.
یمکن أن یکون تلمیحا للآیهٔ ۲۶ من سورهٔ الفتح: «وألزمَهم کلمةَ التّقوی» ، راجع تفسیر نمونه : ۲۲ / ۹۷ .

حدیث۳۹۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَلیٍّ علیه السلام ـ : لا یُحِبُّکَ إلّا مؤمنٌ ، ولا یُبغِضُکَ إلّا منافقٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ فرمود : تو را جز مؤمن دوست ندارد و جز منافق دشمنت نمی دارد.

کنز العمّال : ۳۲۸۷۸

حدیث۳۹۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علیٌّ إمامُ البَرَرةِ ، وقاتِلُ الفَجَرةِ ، منصورٌ مَن نَصرَهُ ، مَخذولٌ مَن خَذلَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : علی پیشوای نیکوکاران است و کُشنده بدکاران، هر که او را یاری کند ، یاری می شود و هر که از یاری او دست شوید، بی یار می ماند.

کنز العمّال : ۳۲۹۰۹ .

حدیث۳۹۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُوحِیَ إلیَّ فی علیٍّ بثلاث خصال : أنَّهُ سَیّدُ المسلِمینَ ، وإمامُ المُتّقِینَ ، وقائدُ الغُرِّ المُحَجَّلینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : درباره علی سه ویژگی به من وحی شده که او سرور مسلمانان ، پیشوای پرهیزگاران و رهبر روسپیدان است.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۰۳ / ۸۸۳۵ .

حدیث۳۹۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبُّ علیٍّ یأکُلُ الذُّنوبَ کما تأکُلُ النّارُ الحَطَبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوستی علی گناهان را می خورد همچنان که آتش هیمه را.

کنز العمّال : ۳۳۰۲۱

حدیث۳۹۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُنوانُ صحیفةِ المؤمنِ حُبُّ علیِّ بنِ أبی طالبٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرلوحه کارنامه مؤمن، دوستی علی بن ابی طالب است.

کنز العمّال : ۳۲۹۰۰

حدیث۳۹۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما ثَبَّتَ اللّه ُ حُبَّ علیٍّ فی قلبِ مؤمنٍ فَزلَّتْ به قدمٌ إلّا ثَبَتَ اللّه ُ قَدَما یومَ القیامةِ علَی الصِّراطِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه خداوند عشق و دوستی علی را در دل مؤمنی استوار سازد و با این حال قدمش بلغزد (خطایی از او سر زند) خداوند قدمش را در روز قیامت بر صراط ، استوار نگه می دارد.

کنز العمّال : ۳۳۰۲۲

حدیث۳۹۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ عِدّةَ الخُلَفاءِ بَعدی عِدَّةُ نُقَباءِ موسی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شمار جانشینان من به تعداد نُقبای موسی است.

کنز العمّال : ۱۴۹۷۱ .

حدیث۳۹۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَزالُ أمرُ النّاسِ ماضیا ما وَلِیَهُم اثنا عَشرَ رجُلاً ... کلّهُم مِن قریشٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کار مردم پیوسته بگذرد تا آن که دوازده مرد بر آنها فرمان برانند ... این دوازده نفر همگی از قریش هستند.

صحیح مسلم : ۳ / ۱۴۵۲ / ۶ .

حدیث۳۹۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما مَثَلُ أهلِ بیتی فِیکُمْ کَمَثَلِ سَفینةِ نُوحٍ ؛ مَنْ رَکِبَها نَجا، ومَنْ تَخَلَّفَ عَنها غَرِقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا مَثَل خاندان من در میان شما به کشتی نوح می ماند که هر که بر آن سوار شد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۱۰۵ / ۳ .

حدیث۳۹۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّی قَد تَرَکْتُ فِیکُمُ الثّقلَیْنِ ، ما إنْ تَمَسَّکْتُمْ بِهما لَن تَضِلّوا بَعْدی، وأحَدُهُما أکْبَرُ مِنَ الآخَرِ : کِتابُ اللّه ِ حَبْلٌ مَمْدودٌ مِنَ السَّماءِ إلَی الأرضِ، وعِتْرَتی أهلُ بَیْتی ، ألَا وإنَّهُما لَن یَفْتَرِقا حتّی یَرِدا علَیَّ الحَوضَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من در میان شما دو شی ء گرانبها گذاشته ام که تا وقتی به آنها چنگ آویزید هرگز پس از من گمراه نمی شوید و یکی از آن دو بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا که ریسمانی است از آسمان به زمین کشیده و عترت و

خاندان من. بدانید که این دو هرگز از هم جدا نمی شوند تا کنار حوض [کوثر] نزد من آیند.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۱۰۶ / ۷ ، انظر : بحار الأنوار : ۲۳ / ۱۰۴ باب ۷ ، کنز العمّال : ۸۷۰ ـ ۸۷۳ ، ۸۹۸ ، ۹۴۲ ـ ۹۴۷، ۹۵۱ ـ ۹۵۳ ، ۹۵۸ ، ۱۶۵۰ ، ۱۶۵۷ ، ۱۶۶۷ .

حدیث۳۹۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علیُّ ، أربعةٌ مِنْ قَواصِمِ الظَّهْرِ : إمامٌ یَعصیاللّه َ ویُطاعُ أمْرُهُ ... .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! چهار چیز کمرشکن است: پیشوایی که خدا را نافرمانی می کند ولی فرمانش را می برند... .

الخصال : ۲۰۶ / ۲۴ .

حدیث۳۹۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا طاعةَ لِمَنْ لَمْ یُطِعِ اللّه َ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از کسی که فرمانبردار خدا نیست، نباید فرمان برد.

کنز العمّال : ۱۴۸۷۲ .

حدیث۳۹۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أئمّتَکُمْ قادَتُکمْ إلَی اللّه ِ ، فانْظُروا بِمَنْ تَقْتَدونَ فی دِینِکُمْ وصَلاتِکُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا امامان شما راهبران شما به سوی خداوندند، پس، بنگرید که در دین و نماز خود به چه کسانی اقتدا می کنید.

بحار الأنوار : ۲۳/۳۰/۴۶ .

حدیث۳۹۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أئمّتَکُمْ وَفْدُکُمْ إلَی اللّه ِ ، فانْظُروا مَنْ تُوفِدونَ فی دِینِکُمْ وصَلاتِکُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا امامان شما نمایندگان شما نزد خدایند؛ پس، بنگرید که در دین و نماز خود چه کسانی را نماینده می کنید.

بحار الأنوار : ۲۳/۳۰/۴۶ .

حدیث۳۹۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ بغيرِ إمامٍ ماتَ مِيتةً جاهليّةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بدون داشتن امام بمیرد به مرگ جاهلی مرده است.

کنز العمّال : ۴۶۴ .

حدیث۳۹۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ماتَ وَهُوَ لا يَعرفُ إمامَهُ ماتَ مِيتةً جاهليّةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که بمیرد و امام خود را نشناخته باشد به مرگ جاهلی مرده است.

بحار الأنوار: ۲۳/۷۶/۱.

حدیث۳۹۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أخْوَفَ ما أخافُ عَلى اُمّتِي كُلُّ مُنافقٍ عَليمِ اللِّسانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وحشتناکترین چیزی که بر امّتم می ترسم، منافق زبان باز است.

کنز العمّال : ۲۸۹۶۹ و ۲۸۹۶۸ و ۲۸۹۷۰ .

حدیث۳۹۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أخْوَفُ ما أخافُ على اُمّتی زَهْرَةُ الدُّنيا وكَثْرَتُها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزی که از آن برای امّت خود می ترسم زرق و برق و وفور متاع دنیاست.

تفسیر الطبری : ۱۳ / الجزء ۲۵ / ۳۰ .

حدیث۳۹۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أخْوَفَ ما أخافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكُ الأصْغَرُ . قالُوا : وما الشِّرْكُ الأصْغَرُ يا رسولُ اللّه ؟ قال : هُوَ الرِّياءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزی که می ترسم به آن مبتلا شوید شرک اصغر است؛ گفتند: ای رسول خدا! شرک اصغر چیست؟ فرمود: ریا.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۳۰۳ / ۵۰.

حدیث۴۰۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أخْوَفَ ما أخافُ عَلى اُمّتِي الهَوى وطُولُ الأملِ ؛ أمّا الهوى فَإنّهُ يَصُدُّ عَنِ الحقِّ ، وأمّا طُولُ الأملِ فَيُنْسي الآخِرَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه مرا بیش از همه نگران امّتم کرده است دو خصلت است: خواهشهای نفس و آرزوی دراز؛

زیرا هوا و هوس ، آدمی را از حق باز می دارد و آرزوی دراز ، آخرت را از یاد می برد.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۷۵ / ۳

از۴۰۰۱تا۴۲۰۰

حدیث۴۰۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أخْوَفَ ما أتَخَوَّفُ على اُمّتى مِن بَعْدى : هذهِ المَكاسِبُ المُحَرَّمةُ ، والشَّهْوَةُ الخَفِيّةُ ، والرِّبا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ترسناکترین چیزهایی که بعد از خود بر امّتم می ترسم اینهاست: درآمدهای ناروا، شهوتهای نهفته، و ربا.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۱۵۸ / ۳

حدیث۴۰۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أشَدُّ ما يُتَخَوَّفُ على اُمّتى ثَلاثةٌ : زَلّةُ عالِمٍ ، أو جِدالُ منافقٍ بِالقرآنِ ، أو دُنيا تَقْطَعُ رِقابَكُمْ فاتَّهِمُوها على أنفُسِكُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آنچه بیش از هر چیز درباره امتم نگران کننده است ، سه چیز می باشد : لغزش عالم ، یا مجادله منافق به وسیله قرآن ، یا دنیایی که گردنهای شما را می زند ؛ پس از دنیا بر خویش بترسید .

الخصال : ۱۶۳ / ۲۱۴ .

حدیث۴۰۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثةٌ أخافُهُنَّ على اُمّتى : الضَّلالةُ بَعْدَ المَعْرِفةِ، ومُضِلّاتُ الفِتَنِ ، وشَهْوَةُ البَطْنِ والفَرْجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که از آنها بر امّت خود بیمناکم: گمراهی بعد از شناخت، فتنه های گمراه کننده، و شکمبارگی و شهوترانی.

الأمالی للطوسی : ۱۵۷/۲۶۳ .

حدیث۴۰۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّما أخافُ على اُمّتى ثَلاثا : شُحّا مُطاعا ، وهَوىً مُتَّبعا ، وإماما ضالّاً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا من از سه چیز بر امّت خود بیم دارم: گردن نهادن به فرمان آزمندی و بخل، پیروی از هوا و هوس ، و پیشوای گمراه.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۶۱/۱۷۸ .

حدیث۴۰۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا عَظَّمَتْ اُمّتی الدُّنیا نَزَعَ اللّه ُ منها هَیْبَةَ الإسلامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه امّت من دنیا را بزرگ بدارند، خداوند شکوه اسلام را از آنان می گیرد.

تنبیه الخواطر : ۱/۷۵ .

حدیث۴۰۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ فی الجنّةِ عِشْرینَ ومائةَ صَفٍّ ، اُمّتی منها ثَمانُونَ صَفّا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت یکصد و بیست صف است که هشتاد صف آن ، امّت من است.

بحار الأنوار : ۷/۱۳۰/۳ .

حدیث۴۰۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا أکْثَرُ النَّبِیّینَ تَبَعا یومَ القِیامةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در روز رستاخیز، من بیش از هر پیامبری پیرو دارم.

بحار الأنوار : ۷/۱۳۰/۱

حدیث۴۰۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزالُ هذِهِ الاُمّةُ تَحْتَ یَدِ اللّه وفی کَنَفِهِ ما لَم یُداهِنْ قُرّاؤها اُمَراءَها ، ولَم یُزَکِّ عُلَماؤها فُجّارَها ، وما لَم یُهَنِّ خِیارُها أشْرارَها ، فإذا فَعَلوا ذلکَ رَفَع اللّه ُ عَنْهُمْ یَدَهُ ثُمَّ سَلَّطَ عَلَیْهِمْ جَبابِرَتَهُمْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تا زمانی که قاریان این امّت با فرمانروایانش سازش نکنند و علمای آن گنهکارانش را تبرئه و بی گناه معرفی نکنند و نیکان آنان بدانش را پشتیبانی نکنند، دست خدا بر سر این امّت خواهد بود و در سایه حمایت او به سر خواهند برد. اما چنانچه این کارها را مرتکب شوند، خداوند دست قدرت خود را از سر آنها برخواهد داشت و ستمگرانشان را بر ایشان مسلّط خواهد کرد.

تنبیه الخواطر : ۱/۸۴ وفیه «یزل» بدل «یُزکِّ» وهو تصحیف .

حدیث۴۰۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزالُ اُمّتی بِخَیْرٍ ما تَحابُّوا وأدَّوا الأمانَةَ ، واجْتَنَبوا الحَرامَ، وقَرَوُا الضَّیْفَ ، وأقامُوا الصَّلاةَ ، وآتَوا الزَّکاةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امّت من، تا زمانی که یکدیگر را دوست بدارند، امانت را [به صاحبش] بازگردانند، از حرام دوری کنند، میهمان را گرامی بدارند، نماز بگزارند و زکات بپردازند، پیوسته در خیر و خوبی خواهند بود.

بحار الأنوار : ۶۹/۳۹۴/۷۷ .

حدیث۴۰۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ اُمّتی مَن إذا سُفِهَ عَلَیْهِمْ احْتَمَلوا ، وإذا جُنِیَعَلَیْهِمْ غَفَروا، وإذا اُوذُوا صَبَروا.

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بهترین افراد امّت من آنانـندکه هرگاه نسـبت به آنان جسارتی شود، تحمّل و بردباری می نمایند، و چون در حقّ آنان جرم و ستمی شود گذشت می کنند، و هرگاه آزار و اذیت شوند شکیبایی می ورزند.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث۴۰۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ اُمّتی مَنْ هَدَمَ شَبابَهُ فی طاعةِ اللّه ِ ، وفَطَمَ نَفْسَهُ عَنْ لَذّاتِ الدُّنْیا وتَوَلَّهَ بالآخِرَةِ ، إنّ جَزاءهُ عَلَی اللّه ِ أعلی مَراتِبِ الجَنّةِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : بهترین فرد امّت من کسـی است که جوانی خویش را در طاعت خـدا گذراند و نفس خویش را از خوشیهای دنیا باز دارد و به آخرت دل بندد. بالاترین درجه بهشت پاداش خداوند به اوست.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث۴۰۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ اُمّتی أزْهَدُهُمْ فِی الدُّنْیا، وأرْغَبُهُمْ فِی الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین افراد امّت من آنهایند که به دنیا بی اعتناتر و به آخرت مشتاق تر باشند.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۳ .

حدیث۴۰۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَشِّرْ هذِهِ الاُمَّةَ بالسَّناءِ ، والدِّینِ ، والرِّفْعَةِ ، والنَّصْرِ ، والتَّمْکینِ فی الأرضِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بشارت باد این امّت را به ارجمندی، دینداری، سربلندی، پیروزی و قدرت یافتن در روی زمین.

کنز العمّال : ۳۴۴۶۵ .

حدیث۴۰۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُمَّتی هذهِ اُمّةٌ مَرْحومةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این امّت من، امّتی مرحوم (در سایه رحمت حق) است.

کنز العمّال : ۳۴۴۵۲

حدیث۴۰۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّكُمْ تُتِمُّونَ سَبْعينَ اُمَّةً ،أنتُمْ خَيْرُها وأكْرَمُها علَى اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شما هفتادمین امّت هستید و شما بهترین و گرامیترین آنها نزد خداوندید.

کنز العمّال : ۳۴۴۶۲

حدیث۴۰۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُمّتی اُمّةٌ مُبارَكَةٌ، لا يُدْرى أوَّلُها خَيْرٌ أو آخِرُها خَيْرٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امّت من امّت خجسته ای است که معلوم نیست که اوّل آن بهتر است یا آخر آن.

کنز العمّال : ۳۴۴۵۱

حدیث۴۰۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقولُ اللّهُ عزّ وجلّ : لَأقْطَعَنَّ أملَ كُلِّ مُؤمنٍ أمَّلَ دُونی بالإياسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: بی گمان ، امید هر مؤمنی را که به غیر من امید بندد، قطع می کنم.

صحیفهٔ الإمام الرضا : ۲۷۶/۲۰ .

حدیث۴۰۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لابنِ مسعودٍ ـ : قَصِّرْ أمَلَكَ ، فإذا أصْبَحْتَ فَقُلْ : إنّی لا اُمْسِی ، وإذا أمْسَيْتَ فَقُلْ : إنّی لا اُصْبِحُ ، واعْزِمْ على مُفارَقَةِ الدُّنْيا ، وأحِبَّ لِقاءَ اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به ابن مسعود ـ فرمود : آرزویت را کوتاه گردان و چون صبح شد [پیش خود]بگو: من روز را به شب نخواهم رساند. و چون شب درآمد بگو: من تا صبح زنده نخواهم بود، و بر جدا شدن از دنیا مصمّم باش و دیدار خدا را دوست بدار.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۰۱/۱

حدیث۴۰۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ يَأمَلُ أن يَعيشَ غَدا فإنّهُ يَأمَلُ أن يَعيشَ أبَدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پیوسته آرزو داشته باشد که فردا زنده بماند آرزوی زندگی همیشگی کرده است.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱ .

حدیث۴۰۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأملُ رَحمةٌ لِأُمّتی ، ولَوْلا الأملُ ما أرْضَعَتْ والِدَةٌ وَلَدَها، ولا غَرَسَ غارِسٌ شَجَرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آرزو، برای امت من رحمت است. و اگر آرزو نبود ، هیچ مادری فرزند خود را شیر نمی داد و هیچ باغبانی درختی بر نمی نشاند.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۷۳/۸ .

حدیث۴۰۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذَا کَانَ اُمَرَاؤکُمْ خِیَارَکُمْ، وَأغْنِیَاؤکُمْ سُمَحَاءَکُمْ، وأمْرُکُمْ شُوری بَیْنَکُمْ؛ فَظَهْرُ الأرْضِ خَیْرٌ لَکُمْ مِنْ بَطْنِهَا . وإذَا کَانَ اُمَرَاؤکُمْ شِرَارَکُمْ، وأغْنِیَاؤکُمْ بُخَلاءکُمْ، وَاُمُورُکُمْ إلی نِسَائکُمْ؛ فَبَطْنُ الأرْضِ خَیْرٌ لَکُمْ مِنْ ظَهْرِهَا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه فرمانروایان شما نیکانتان باشند و توانگران شما بخشندگانتان و کارهایتان با شور و مشورت، روی زمین از درون آن برای شما بهتر است، و هرگاه فرمانروایانتان بَدان شما باشند و ثروتمندانتان بخیلانتان و کار شما به دست زنانتان افتد، زیر خاک از روی زمین برایتان بهتر است.

تحف العقول : ۳۶.

حدیث۴۰۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ الْمُؤْمِنِینَ مَنْ کَانَ مَأْلَفَةً لِلْمُؤْمِنِینَ ، وَلَا خَیْرَ فِیْمَنْ لَا یُؤلَفُ وَلَا یَألَفُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین مؤمنان کسی است که مؤمنان بدو الفت می گیرند ، و در کسی که با دیگران الفت نگیرد و دیگران نیز با او الفت نیابند خیری نیست.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۶۵/۹.

حدیث۴۰۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِیَارُکُمْ أحاسِنُکُمْ أخْلَاقا ، الّذِینَ یَألَفُونَ وَیُؤلَفُونَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین شما خوش خوترین شماست؛ آنان که الفت می گیرند و الفت می پذیرند.

تحف العقول : ۴۵ .

حدیث۴۰۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أکَلَ وَذُو عَیْنَیْنِ یَنْظُرُ إلَیْهِ وَلَمْ یُواسِهِ، ابْتُلِی بِدَاءٍ لَا دَوَاءَ لَهُ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر که در حال خوردن غـذا باشـد و جانـداری او را بنگرد و وی او را شـریک غـذای خود نکند به دردی بی درمان گرفتار می آید .
تنبیه الخواطر : ۱/۴۷.

حدیث۴۰۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
المُؤْمِنُ يَأْكُلُ بشَهْوَةِ أهْلِهِ ، والمُنَافِقُ يَأْكُلُ أهْلُهُ بِشَهْوَتِهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن به میل خانواده خود غذا می خورد و منافق، خانواده اش به میل او چیز می خورند.
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۱.

حدیث۴۰۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلْ وَأنتَ تَشْتَهِي ، وَأمْسِكْ وَأنتَ تَشْتَهِي .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : وقتی غذا بخور که اشتها داری و از خوردن دست بشوی در حالی که هنوز اشتها داری .
بحار الأنوار : ۶۲/۲۹۰

حدیث۴۰۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طُوبَى لِمَنْ طَوَى وَجَاعَ وَصَبَرَ، اُولئكَ الّذِينَ يَشْبَعُونَ يَوْمَ القِيَامَةِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال آن که اندرون از طعام خالی دارد و گرسـنگی بکشد و شـکیبایی ورزد. اینان کسانی هستند که در روز قیامت سیر می شوند.
بحار الأنوار : ۷۵/۴۶۲/۱۷

حدیث۴۰۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إيَّاكُمْ وَفُضُولَ المَطْعَمِ ؛ فإنَّهُ يَسِمُ القَلْبَ بِالقَسوةِ ، وَيُبْطِئُ بِالجَوارِحِ عَنِ الطّاعَةِ، وَيُصِمُّ الهِمَمَ عَنْ سَمَاعِ المَوْعِظَةِ .
پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : از خوردن بیش از حـد بپرهیزیـد که آن دل را سـخت می گرداند و اعضای بدن را در اطاعت خدا تنبل می سازد و گوش همّتها را از شنیدن پند و اندرز کر می کند .
بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۲/۱۰.

حدیث۴۰۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا يَدْخُلُ مَلَكُوتَ السَّمَاواتِ والأرْضِ مَنْ مَلَأَ بَطْنَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که شکم خود را پر کند، به ملکوت آسمانها و زمین وارد نمی شود .

تنبیه الخواطر : ۱/۱۰۰.

حدیث۴۰۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَلَّ طُعْمُهُ صَحَّ بَطْنُهُ وَصَفَا قَلْبُهُ، وَمَنْ كَثُرَ طُعْمُهُ سَقُمَ بَطْنُهُ وقَسَا قَلْبُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که غذا کم خورَد معده اش سالم می ماند و صفای دل می یابد. و هر که پرخور باشد معده اش بیمار و قلبش سخت می شود.

تنبیه الخواطر : ۱/۴۶.

حدیث۴۰۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا مَلأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی ظرفی را بدتر از شکم، پر نکرده است .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۹

حدیث۴۰۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن نَظَرَ إلی مؤمنٍ نظرةً يُخيفُهُ بها أخافَهُ اللّهُ تعالی يومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس به مؤمنی نگاه ترسناکی کند، خداوند متعال او را در روزی که سایه ای جز سایه او نیست، بترساند.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۵۰/۱۳

حدیث۴۰۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحْزَنَ مُؤمنا ثمّ أعطاهُ الدُّنيا لم يَكُنْ ذلكَ كَفّارتَه ، ولم يُؤْجَرْ عَلَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را اندوهناک سازد و سپس دنیا را به او بدهد، گناهش بخشوده نمی شود و در برابر آن پاداشی نمی بیند.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۵۰/۱۳.

حدیث۴۰۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آذی مُؤمنا فَقَدْ آذانی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مؤمنی را بیازارد مرا آزار داده است.

بحار الأنوار : ۶۷/۷۲/۴۰

حدیث۴۰۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُفَّ أذاکَ عنِ النّاسِ ؛ فإنّهُ صَدَقةٌ تَصّدَّقُ بها عَلی نَفْسِکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردم آزار نرسان، که بی آزاری صدقه ای است که برای خودت می پردازی.

بحار الأنوار : ۷۵/ ۵۴/۱۹.

حدیث۴۰۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا علیُّ ، إذا وُلِدَ لکَ غُلامٌ أو جاریةٌ فأذِّنْ فی اُذنِه الیُمنی وأقِمْ فی الیُسری ؛ فإنّه لا یَضُرُّهُ الشّیطانُ أبدا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یا علی ! هرگاه پسری یا دختری برایت به دنیا آمد، در گوش راستش اذان بگو و در گوش چپ او اقامه؛ در این صورت شیطان هرگز به او گزندی نمی رساند.

تحف العقول : ۱۳.

حدیث۴۰۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الشَّیطانَ إذا سَمِعَ النِّداءَ بالصَّلاةِ هَرَبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان چون بانگ دعوت به نماز را بشنود، بگریزد.

کنز العمّال : ۲۰۹۵۱

حدیث۴۰۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ أهلَ السَّماءِ لا یَسْمَعُونَ مِن أهلِ الأرضِ شَیئا إلّا الأذانَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اهل آسمان از ساکنان زمین چیزی جز اذان نمی شنوند.

کنز العمّال : ۲۰۹۳۴.

حدیث۴۰۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُغْفَرُ للمؤذّنِ مَدُّ صَوتِهِ وبَصَرِهِ ، ویُصدِّقُهُ کلُّ رطْبٍ ویابِسٍ ، وله مِن کُلِّ مَن یُصلّی بأذانِه حَسَنةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤذّن تا جایی که صدایش می رسد و نگاهش کار می کند به همان اندازه آمرزیده می شود و هر خشک و تری [گفته]او را تصدیق می کند و به تعداد هر نفری که با اذان او نماز بگزارد حسنه ای برایش منظور می شود.

بحار الأنوار : ۸۴/۱۰۴/۲ .

حدیث۴۰۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُمْ يا بِلالُ فأرِحْنا بالصَّلاةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بلال! برخیز و ما را با نمازآسایش بخش.

كنز العمّال : ۲۰۹۵۴

حدیث۴۰۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَلدُ سَيّدٌ سبعَ سنينَ ، وعبدٌ سبعَ سنينَ ، ووزيرٌ سبعَ سنينَ، فإنْ رَضِيتَ أخلاقَهُ لإحدى وعشرينَ، وإلّا فَاضْرِبْ على جَنبِهِ ، فقد أعْذَرتَ إلَى اللّهِ تعالى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند، هفت سال آقاست، هفت سال بنده و هفت سال وزیر. اگر تا ۲۱ سالگی اخلاق و رفتارش را پسندیدی [که خوب] و گرنه به حال خود رهایش کن که تو در پیشگاه خداوند متعال معذوری.

مكارم الأخلاق : ۱/۴۷۸/۱۶۴۹.

حدیث۴۰۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

علِّموا أولادَكُمُ الصَّلاةَ إذا بَلَغوا سَبْعا ، واضرِبُوهُمْ علَيها إذا بَلَغوا عَشْرا ، وفَرِّقوا بينَهُم فی المَضاجِعِ .

پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : فرزنـدان خود را در هفت سالگی نماز بیاموزیـد، و چون ده ساله شدنـد آنها را بر ترک نماز تنبیه کنید، و بسترهایشان را از هم جدا سازید.

كنز العمّال : ۴۵۳۳۰.

حدیث۴۰۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكرِمُوا أولادَكُم وأحْسِنواآدابَهُم يُغْفَرْ لَكُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود احترام گذارید و آنان را آداب نیکو بیاموزید تا آمرزیده شوید .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۵/۴۴.

حدیث۴۰۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُسنُ الأدبِ زِينةُ العقلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ادب نیکو، زیور خرد است.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۳۱/۴۱.

حدیث۴۰۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلْقَ أخاكَ بوجْهٍ مُنبسِطٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با برادرت با گشاده رویی برخورد کن.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۱/۳۸

حدیث۴۰۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا آخى أحَدُكُم رَجُلًا فَلْيَسألْهُ عَنِ اسمِهِ وَاسمِ أبيهِ وقَبيلَتِهِ ومَنزِلِهِ ؛ فَإنّهُ مِن واجِبِ الحَقِّ وصافِي الإخاءِ ، وإلّا فَهِيَ مَوَدَّةٌ حَمْقاءُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما با کسی طرحبرادری افکند از او نام، نام پدر، طایفه و محل سکونتش را بپرسد، که این کار از حقوق لازم و مایه صفا و خلوص برادری است؛ در غیر این صورت، این دوستی، دوستی ای نابخردانه است.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۳۰

حدیث۴۰۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما فی اُمّتی عبدٌ ألْطَفَ أخاهُ فی اللّه ِ بشیءٍ مِن لُطْفٍ إلّا أخْدَمَهُ اللّه ُ مِن خَدَمِ الجنّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بنده ای از امّتم نیست که به برادر دینی خود مهر و محبتی ورزد مگر آن که خداوند از خدمتکاران بهشتی به خدمت او درمی آورد.

الکافی : ۲/۲۰۶/۴.

حدیث۴۰۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المؤمنُ مِرآةٌ لأخيهِ المؤمنِ ، يَنْصَحُهُ إذا غابَ عنه، ويُمِيطُ عنه ما يَكْرهُ إذا شَهِدَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن آینه برادر مؤمن خویش است. در غیابش برای او خیرخواهی می کند و در حضورش، ناخوشایندی ها را از او دور می گرداند.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۳۳/۲۹

حدیث۴۰۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا رأيتَ مِن أخيكَ ثلاثَ خِصالٍ فارْجُهُ : الحياءُ ، والأمانةُ ، والصِّدقُ. وإذا لم تَرَها فلا تَرْجُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر سه خصلت در برادر خود دیدی بدو امید ببند : حیا، امانتداری و راستی. اگر این سه را ندیدی

به او امید مبند.

کنز العمّال : ۲۴۷۵۵.

حدیث۴۰۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خیرُ إخْوانِکَ مَن أعانَکَ علی طاعةِ اللّهِ ، وصَدَّکَ عن مَعاصِیهِ ، وأمَرَکَ برِضاهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادر تو کسی است که در راه اطاعت خدا یاری ات رساند و از نافرمانیهای او بازت دارد و به خشنودی او فرمانت دهد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۲۳.

حدیث۴۰۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ تعالی یُحِبُّ المُداوَمَةَ علی الإخاءِ القدیمِ ، فَداوِمُوا علَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال مداومت بر برادری دیرینه را دوست می دارد، پس، آن را مداومت دهید .

کنز العمّال : ۲۴۷۵۹.

حدیث۴۰۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أقلُّ ما یکونُ فی آخِرِ الزّمانِ أخٌ یُوثَقُ بهِ أو دِرْهَمٌ من حَلالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کمیاب ترین چیز در آخر الزمان برادری قابل اعتماد، یا درهمی حلال است.

تحف العقول : ۵۴

حدیث۴۰۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحبَّ أحدُکُم صاحِبَهُ أو أخاهُ فلیُعْلِمْهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما رفیق یا برادر خود را دوست دارد، آن را به او اظهار کند.

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۳.

حدیث۴۰۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما استَفادَ امرؤٌ مسلمٌ فائدةً بعدَ فائدةِ الإسلام مثلَ أخٍ یَستَفیدُهُ فی اللّهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : انسان مسلمان، بعد از به دست آوردن سود اسلام، سودی همچون برادری که برای خدا به دست می آورد، کسب نکرده است.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۷۹.

حديث۴۰۵۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

النَّظَرُ إلى الأخِ تَوَدُّهُ فى اللّهِ عزّ وجلّ عِبادَةٌ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : نگاه كردن به برادرى كه به خاطر خداوند عز و جل دوستش مى دارى، عبادت است.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۷۹/۱.

حديث۴۰۵۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

استكْثِروا مِن الإخوانِ ؛ فإنَّ لكلِّ مؤمنٍ شَفاعةً يومَ القيامةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بر شمار برادران خود بيفزاييد؛ زيرا در روز قيامت هر مؤمنى را شفاعتى است.

كنز العمّال : ۲۴۶۴۲.

حديث۴۰۵۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المؤمنونَ إخْوَةٌ، تَتَكافى دِماؤهُم، وَهُمْ يَدٌ على مَن سِواهُم ، يَسْعى بذِمّتِهم أدناهُم .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : مؤمنان برادرند، خونشان برابر است، در برابر ديگران يكدستند و كمترين آنها [مى تواند]كسى را به امان و زنهار همه شان درآورد.

الأمالى للمفيد : ۱۸۷/۱۳.

حديث۴۰۵۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اعمَلْ لِدُنياكَ كأنّكَ تَعيشُ أبدا ، واعمَلْ لآخرتِكَ كأنّكَ تَموتُ غَدا .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : براى دنياى خود چنان كار كن كه گويى تا ابد زنده اى، و براى آخرتت چنان كار كن كه گويى همين فردا خواهى مُرد.

تنبيه الخواطر : ۲/۲۳۴.

حديث۴۰۵۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أصبَحَ وأمسى والآخِرةُ أكبرُ هَمِّهِ جعلَ اللّه ُ الغِنى فى قلبِهِ، وجَمَع لَه أمرَهُ،ولَم يَخرُج مِن الدُّنيا حتّى يَستكمِلَ رزقَهُ . ومَن أصبحَ وأمسَى والدُّنيا أكبرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللّه ُ الفَقْرَ بينَ عينَيهِ، وشتَّتَ علَيهِ أمْرَه، ولَم يَنَلْ مِن الدُّنيا إلّا ما قُسِمَ لَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر آن كس كه در شب و روز، بزرگترين همّش آخرت باشد ، خداوند بى نيازى را در دل او جاى

می دهـد و کـارش را سامـان می بخشـد و از دنیا نمی رود مگر وقتی که روزی اش را کامل دریافت کرده باشـد. و هر آن کس که شب و روز، بزرگترین همّش دنیا باشد، خداوند فقر را در بین دو چشم او قرار می دهد (همیشه چشمش گرسنه دنیا است) و کارش را پریشان می سازد و از دنیا به چیزی بیش از قسمت خود نمی رسد.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۵۱/۱۰۴ .

حدیث۴۰۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن ظَلَمَ أجِیرا أجرَهُ أحبَطَ اللّه ُ عَمَلَهُ وحَرّمَ علَیهِ رِیحَ الجَنّةِ ، وإنّ رِیحَها لَتُوجَدُ مِن مَسیرَةِ خَمسِمائةِ عامٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که مزدِ اجیری را کم دهد ، خداوند عملش را باطل می گرداند و بوی بهشت را که از مسافت پانصد ساله به مشام می رسد، بر وی حرام می کند.

الأمالی للصدوق: ۵۱۳/۷۰۷.

حدیث۴۰۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ظُلمُ الأجِیرِ أجرَهُ مِن الکبائرِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کم دادن مزد اجیر (کارگر) ، از گناهان کبیره است.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۷۰/۲۷ .

حدیث۴۰۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أعطُوا الأجیرَ أجرَهُ قَبلَ أنْ یَجِفَّ عَرَقُهُ ، وأعْمِلْهُ أجرَهُ وهُو فی عملِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مزد کارگر را پیش از آن که عرقش خشک شود بدهید و در همان حال ، مزدش را برایش مشخص کنید .

کنز العمّال : ۹۱۲۶.

حدیث۴۰۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أتقَی النّاسِ مَن قالَ الحَقَّ فیما لَهُ وعلَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : باتقواترین مردم، کسی است که حقیقت را به سود و زیان خود بگوید.

الأمالی للصدوق : ۷۲/۴۱ .

حدیث۴۰۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعمَلْ بفَرائضِ اللّه ِ تَکُن أتقَى النّاسِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۹۶/۴.

حدیث۴۰۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن یَکونَ أتقَى النّاسِ فلْیَتَوکَّلْ علَى اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دوست دارد باتقواترین مردم باشد، باید به خدا توکل کند.

معانی الأخبار : ۱۹۶/۲.

حدیث۴۰۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اکتَوى أو استَرقى ، فَقَد بَرِئَمِن التَّوکُّلِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که خود را داغ نهد یا تعویذ ببندد، از توکّل بی بهره است.

سنن ابن ماجة : ۲/۱۱۵۴/۳۴۸۹.

حدیث۴۰۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحَبَّ أن یَکونَ أقوَى النّاسِ فلْیَتَوکَّلْ علَى اللّه ِ تعالى .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکه دوست دارد نیرومندترین مردم باشد، باید به خدا توکّل کند.

جامع الأخبار : ۳۲۱/۹۰۴.

حدیث۴۰۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِرجُلٍ قالَ لَهُ : أعقِلُها (یعنیدابّته) وأتَوَکَّلُ ، أو اُطلِقُها وأتَوَکَّلُ ؟ ـ : اِعقِلْها وتَوَکَّلْ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به مردی که به ایشان عرض کرد: زانوی اشترم را ببندم و به خدا توکل کنم یا رهایش بگذارم و توکل کنم؟ ـ فرمود : با توکّل زانوی اشتر را ببند.

سنن الترمذی : ۴/۶۶۸/۲۵۱۷.

حدیث۴۰۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ : ما مِن مَخلوقٍ یَعتَصِمُ بمَخلوقٍ دُونی إلّا قَطَعتُ أبوابَ السَّماواتِ والأرضِ دُونَهُ ، فإن دَعانی لَم اُجِبْهُ ، وإن سَألَنی لَم اُعطِهِ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید: هیچ مخلوقی نیست که به جای من، به مخلوقی چنگ زند مگر اینکه درهای آسمان ها و زمین را به روی او ببندم . پس، چون مرا بخواند جوابش ندهم و چون از من بخواهد، به او عطا نکنم.

كنز العمّال : ۸۵۱۲.

حدیث۴۰۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَتَّكِلْ إلى غَيرِ اللّهِ فيَكِلَكَ اللّهُ إلَيهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به کسی غیر از خدا تکیه نکن، که خداوند تو را به همو وا می گذارد.

مستدرك الوسائل : ۱۱/۲۱۷/۱۲۷۹۰.

حدیث۴۰۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ لِكُلِّ شَجَرَةٍ ثَمَرَةً ، وثَمَرَةُ القَلبِ الوَلَدُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر درختی میوه ای دارد و میوه دل فرزند است.

كنز العمّال : ۴۵۴۱۵.

حدیث۴۰۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أولادُنا أكبادُنا، صُغَراؤهُم اُمَراؤنا ، وكُبَراؤهُم أعداؤنا ، فإن عاشُوا فتَنُونا ، وإن ماتُوا أحزَنُونا .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : فرزندان ما جگر گوشه های ما هسـتند، خردسالانشان فرمانروایان ما هستند و بزرگترهایشان دشمنان ما، اگر زنده باشند مایه آزمایش ما هستند و اگر بمیرند، باعث غم و اندوه ما می شوند.

جامع الأخبار : ۲۸۳/۷۵۵.

حدیث۴۰۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَلَدُ مَجبَنَةٌ مَبخَلَةٌ مَحزَنَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندان، ترسو کننده و بخل و اندوه آورند.

بحار الأنوار:۱۰۴/۹۷/۶۰.

حدیث۴۰۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أحِبُّوا الصِّبيانَ وارحَموهُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان مهربان باشید.

الکافی : ۶/۴۹/۳

حدیث۴۰۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ فی رجُلٍ قالَ : ما قَبَّلْتُ صَبِیّا قَطُّ ،فلَمّا ولّی قالَ ـ : هذا رجُلٌ عِندی أ نّهُ مِن أهلِ النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ درباره مردی که گفت: من هرگز کودکی را نبوسیده ام. وقتی که رفت ـ فرمود : این مرد در نظر من از دوزخیان است.

الکافی : ۶/۵۰/۷

حدیث۴۰۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَ عِندَهُ صَبِیٌّ فلْیَتَصابَ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس کودکی دارد، باید با او کودکانه رفتار کند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۴۸۳/۴۷۰۷.

حدیث۴۰۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ الوَلَدَ الصّالِحَ رَیحانَةٌ مِن رَیاحِینِ الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند صالح، دسته گلی از گل های بهشت است.

الکافی : ۶/۳/۱۰

حدیث۴۰۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَلَدُ الصّالِحُ رَیحانَةٌ مِن اللّهِ ، قَسَمَهابَینَ عِبادِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند شایسته، دسته گلی است از جانب خداوند که میان بندگانش قسمت می کند.

الکافی : ۶/۲/۱.

حدیث۴۰۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن سَعادَةِ الرّجُلِ الوَلَدُ الصّالِحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از خوشبختی مرد، داشتن فرزند شایسته است.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۸/۶۷

حدیث۴۰۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَکرَهوا البَناتَ ؛ فإنَّهُنَّ المُؤنِساتُ الغالِیاتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران را بد ندانید؛ زیرا آنها مونس های گرانبهایی هستند.

کنز العمّال : ۴۵۳۷۴

حدیث۴۰۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

البَناتُ هُنَّ المُشفِقاتُ المُجَهَّزاتُ المُبارَکاتُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : این دخترانند که دلسوز و مددکارو بابرکتند .

کنز العمّال : ۴۵۳۹۹.

حدیث۴۰۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی علَی الإناثِ أرأفُ مِنهُ علَی الذُّکورِ ، وما مِن رجُلٍ یُدخِلُ فَرحَةً علَی امرأةٍ بَینَهُ وبَینَها حُرمَةٌ ، إلّا فَرَّحَهُ اللّه ُ تعالی یَومَ القِیامَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند تبارک و تعالی به زنان مهربانتر از مردان است. هیچ مردی نیست که زنی از محارم خود را خوشحال سازد، مگر

اینکه خداوند متعال در روز قیامت او را شادمان گرداند.

الکافی : ۶/۶/۷

حدیث۴۰۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعدِلوا بَینَ أولادِکُم فی النُّحْلِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود در عطا و بخشش به عدالت رفتار کنید، همچنان که دوست دارید آنان نیز، در احترام و محبت، میان شما عادلانه عمل کنند.

النُّحْل : العطیّة والهبة ابتداءً من غیر عِوَض ولا استحقاق. (النهایة : ۵/۲۹).

حدیث۴۰۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سُئلَ عَن حقِّ الوالِدَینِ علی وَلَدِهِما ـ : هُما جَنَّتُکَ ونارُکَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال از حق پدرو مادر بر فرزندشان ـ فرمود : آن دو ، بهشت و دوزخ تو هستند.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۱۶/۱۰

حدیث۴۰۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنَ بَرَّ والِدَیهِ طُوبی لَهُ ، زادَ اللّه ُفی عُمرِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که به پدر و مادرش نیکی کند، خوشا به حالش، خداوند عمرش را زیاد کند.

الترغیب والترهیب : ۳/ ۳۱۷ / ۱۷

حدیث۴۰۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِضا اللّه ِ فی رِضا الوالِدِ ، وسَخَطُ اللّه ِفی سَخَطِ الوالِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشنودی خدا در خشنودی پدر است و ناخشنودی خدا در ناخشنودی پدر.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۲۲/۳۰.

حدیث۴۰۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سُئلَ عن بِرِّ الوالِدَینِ بَعدَ مَوتِهِما ـ : نَعَم ، الصَّلاةُ عَلَیهِما ، والاستِغفارُ لَهُما ، وإنفاذُ عَهدِهِما مِن بَعدِهِما ، وصِلَةُ الرَّحِمِ الّتی لا تُوصَلُ إلّا بِهِما ، وإکرامُ صَدیقِهِما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال از نیکی کردن به پدر و مادر بعد از فوت آنان ـ فرمود : آری، دعاکردن برای آنها، آمرزش خواستن برایشان و اجرا کردن وصیت هایشان بعد از مرگ آنها وصله رحم کردن با خویشان آنها، و احترام گذاشتن به دوستان آنان.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۲۳/۳۲.

حدیث۴۰۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الجَنَّةُ تَحتَ أقدامِ الاُمَّهاتِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهشت ، زیر پای مادران است.

کنز العمّال : ۴۵۴۳۹.

حدیث۴۰۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُقالُ لِلعاقِّ : اِعمَلْ ما شِئتَ فإنّی لا أغفِرُ لَکَ .

پیامبر خدا علیه السلام : به فرزند نافرمان گفته می شود: هر کار [عبادی] که می خواهی بکن که من تو را نمی آمرزم.

بحار الأنوار : ۷۴/۸۰/۸۲.

حدیث۴۰۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحزَنَ والِدَيهِ فَقَد عَقَّهُما .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که پدر و مادر خود را اندوهگین کند، آنان را عاقّ کرده است.

کنز العمّال : ۴۵۵۳۷.

حدیث۴۰۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سُئلَ عَن حَقِّ الوالِدِ علی وَلدِهِ ـ : لا يُسَمِّيهِ باسمِهِ ، ولا يَمشی بَينَ يَدَيهِ ، ولا يَجلِسُ قَبلَهُ ، ولا يَستَسِبُّ لَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در پاسخ به سؤال از حقّ پدربر فرزندش ـ فرمود : او را به اسم صدا نزنند، جلوتر از او راه نرود، پیش از او ننشیند و برایش دشنام نخرد.

الکافی : ۲/۱۵۹/۵.

حدیث۴۰۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِرجُلٍ قالَ لَهُ : إنّ أبی يُريدُ أن يَستَبيحَ مالی ـ : أنتَ ومالُكَ لأبيكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به مردی که به ایشان عرض کرد: پدرم می خواهد مال مرا از آنِ خود کند ـ فرمود : تو و مال تو از آنِ پدرت هستید.

کنز العمّال : ۴۵۹۳۳.

حدیث۴۰۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن حَقِّ الوَلَدِ علی والِدِهِ ثَلاثَةٌ : يُحَسِّنُ اسمَهُ ، ويُعَلِّمُهُ الكِتابَةَ ، ويُزَوِّجُهُ إذا بَلَغَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از جمله حقوق فرزند بر پدرش سه چیز است: برایش نام خوب انتخاب کند، سواد به او بیاموزد و هر گاه به سن بلوغ رسید، او را همسر دهد.

مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۴/۱۶۲۷.

حدیث۴۰۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الوَلَدِ علی والِدِهِ أنْ يُحَسِّنَ اسمَهُ ، ويُحَسِّنَ مَوضِعَهُ ، ويُحَسِّنَ أدَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقّ فرزند بر پدرش این است که نام خوب بر او بنهد و حرفه خوبی به او بیاموزد و خوب تربیتش

کند.

كنز العمّال : ۴۵۱۹۳.

حدیث۴۰۹۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أكرِموا أولادَكُم وأحسِنوا آدابَهُم.

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : به فرزندان خود احترام بگذاریدو آنها را نیکو تربیت کنید.

كنز العمّال: ۴۵۴۱۰

حدیث۴۰۹۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أدِّبوا أولادَكُم على ثَلاثِ خِصالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُم ، وحُبِّ أهلِ بَيتِهِ ، وقِراءةِ القرآنِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : فرزندان خود را بر سه خصلت تربیت کنید: دوست داشتن پیامبرتان، دوست داشتن اهل بیت او و خواندن قرآن.

كنز العمّال: ۴۵۴۰۹.

حدیث۴۰۹۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

عَلِّموا أولادَكُم السِّباحَةَ والرِّمايَةَ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : به کودکان خود شنا و تیراندازی یاد دهید.

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۴۷/۱۳.

حدیث۴۰۹۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الوَلَدُ سَيِّدٌ سَبعَ سِنينَ ، وخادِمٌ سَبعَ سِنينَ، ووَزيرٌ سَبعَ سِنينَ، فإن رضِيتَ مُكانَفَتَهُ لإحدى وعِشرينَ ، وإلّا فاضرِبْ على كَتِفِهِ ، قد أعذَرتَ إلَى اللّه فيهِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : فرزند هفت سال سرور است، هفت سال نوکر و هفت سال وزیر و دستیار. اگر در بیست و یک سالگی از کمک کار بودن او راضی بودی که خوب و گر نه بر شانه او بزن (به حال خود رهایش کن) که تو درباره او نزد خداوند معذوری.

كنز العمّال : ۴۵۳۳۸

حدیث۴۰۹۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

قالَ اللّهُ عَزَّوجلَّ : إذا عَصانی مِن خَلقی مَن یَعرِفُنی سَلَّطتُ علَیهِ مِن خَلقی مَن لا یَعرِفُنی .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل فرمود: هرگاه از خلق من کسی که مرا می شناسد نافرمانیم کند، از میان خلق خود کسی را که مرا نمی شناسد بر او مسلّط گردانم.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۴۰۴/۵۸۷۱.

حدیث۴۱۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کَما تَکُونوا یُوَلّی علَیکُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گونه شما باشید، همان گونه بر شما حکومت می شود.

کنز العمّال : ۱۴۹۷۲.

حدیث۴۱۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن وَلِیَ مِن أمرِ المُسلِمینَ شیئا فغَشَّهُم فهُو فی النّارِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که زمام کاری از کارهای مسلمانان را به دست گیرد و به آنان خیانت ورزد، او در آتش است.

الترغیب والترهیب : ۳/۱۷۶/۴۰.

حدیث۴۱۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ استَعمَلَ رجُلاً مِن عِصابَةٍ ، وفِیهِم مَن هُو أرضی للّهِ مِنهُ ، فَقَد خانَ اللّهَ ورَسولَهُ والمُؤمنینَ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس مردی را از میان گروهی به کار گمارد و بین آنها خداپسـندتر از او باشد، به خدا و رسول او و مؤمنان خیانت کرده است.

الترغیب والترهیب: ۳/۱۷۹/۱.

حدیث۴۱۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّا واللّهِ لانُوَلِّی علی هذا العَمَلِ أحَدا سَألَهُ ، ولا أحَدا حَرَصَ علَیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به خدا سوگند ما کسی را که متقاضی این مقام یا بر آن حریص باشد، به این کار نمی گماریم.

صحیح مسلم: ۳/۱۴۵۶/۱۴.

حدیث۴۱۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِعَبدِ الرَّحمنِ بنِ سَمُرَةَ ـ : یـا عبـدَالرَّحمنِ بنَ سَمُرَةَ ، لاتَسـألِ الإمـارَةَ ؛ فـإنَّکَ إذا اُعطِیتَها عَن مَسألَةٍ وُکِلتَ فیها إلی نَفسِکَ ، وإنْ

أُعطِيتَها عَن غَيرِ مَسألَةٍ اُعِنتَ علَيها .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به عبدالرحمان بن سمره ـ فرمود : ای عبدالرحمان بن سمره! متقاضی مقام مشو؛ زیرا اگر با تقاضای تو این منصب به تو سپرده شود در اداره آن تنها می مانی و اگر بدون تقاضا به تو واگذار شود، در اداره آن یاری می شوی.

سنن أبی داوود : ۳/۱۳۰/۲۹۲۹.

حدیث۴۱۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أولی النّاسِ بالتُّهْمةِ مَن جالَسَ أهلَ التُّهْمةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سزاوارترینِ مردم به تهمت کسی است که با متّهمان و افراد مظنون همنشینی کند .

الأمالی للصدوق : ۷۳/۴۱.

حدیث۴۱۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أنا وكافِلُ اليَتيمِ كَهاتَينِ فيالجَنَّةِ إذا اتَّقَى اللّهَ عَزَّوجلَّ ـ وأشارَ بِالسَّبّابَةِ والوُسطى ـ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ آنگاه که انگشت اشاره ومیانی خود را نشان داد ـ فرمود: من و سرپرست یتیم ـ در صورتی که از خداوند عز و جل پروا کند ـ در بهشت مانند این دو [انگشت کنار هم]هستیم.

تفسیر نور الثقلین : ۵/۵۹۷/۲۳.

حدیث۴۱۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ في الجَنَّةِ دارا يُقالُ لَها : دارُالفَرَحِ ، لايَدخُلُها إلّا مَن فَرَّحَ يَتامَى المُؤمنينَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در بهشت سرایی است که به آن «شادی سرا» گفته می شود و تنها کسی وارد آن می شود که ایتام مؤمنان را شاد سازد.

کنز العمّال : ۶۰۰۸.

حدیث۴۱۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لِرجُلٍ يَشكو قَسوَةَ قَلبِهِ ـ : أتُحِبُّ أن يَلينَ قَلبُكَ ، وتُدرِكَ حاجَتَكَ ؟ : اِرحَمِ اليَتيمَ وامسَحْ رأسَهُ ، وأطعِمْهُ مِن طَعامِكَ ، يَلِنْ قَلبُكَ وتُدرِكْ حاجَتَكَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به مردی که از سنگدلی خود شکایت کرد ـ فرمود: آیا دوست داری نرمدل شوی و به خواسته ات برسی؟ به یتیم مهربانی کن و دست محبت بر سر او کش و از غذایت به او بخوران؛ در این صورت دلت نرم می شود و به خواسته ات می رسی.

الترغیب والترهیب : ۳/۳۴۹/۱۴.

حدیث۴۱۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شَرُّ المَآكِلِ أكلُ مالِ اليَتيمِ ظُلما .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین خوراك ها، به ناحق خوردن مال یتیم است.
الأمالی للصدوق : ۵۷۷/۷۸۸ .

حدیث۴۱۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَيرُ ما اُلقِيَ فی القَلبِ اليَقينُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین چیزی که در دل افکنده شده، یقین است.
الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث۴۱۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنّ اللّه َ تعالی يَقولُ : ثَلاثُ خِصالٍ غَيَّبتُهُنَّ عَن عِبادِي لَو رآهُنَّ رجُلٌ ما عَمِلَ سُوءا أبَدا : لَو كَشَفتُ غِطائی فَرَآنی حتّی يَستَيقِنَ ، ويَعلَمَ كَيفَ أفعَلُ بخَلقی إذا أمَتُّهُم... .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال می فرماید: سه چیز است که آنها را از دید بندگانم پنهان نگه داشته ام و اگر فردی آنها را مشاهده کند، هرگز عمل بد انجام نمی دهد: اگر پرده خود را کنار زنم و مرا ببیند به طوری که یقین پیدا کند و بداند که بعد از میراندن آفریدگانم با آنها چه می کنم... .
کنزالعمّال : ۲۹۸۵۸.

حدیث۴۱۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أمّا عَلامَةُ المُوقِنِ فَسِتَّةٌ : أيْقَنَ باللّه ِ حَقّا فآمَنَ بِهِ ، وأيقَنَ بأنّ المَوتَ حقٌّ فحَذِرَهُ ، وأيقَنَ بأنّ البَعثَ حَقٌّ فخافَ الفَضيحَةَ ، وأيقَنَ بأنّ الجَنّةَ حَقٌّ فاشتاقَ إلَيها ، وأيقَنَ بأنّ النّارَ حَقٌّ فظَهَرَ سَعيُهُ لِلنَّجاةِ مِنها ، وأيقَنَ بأنّ الحِسابَ حَقٌّ فحاسَبَ نَفسَهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نشانه اهل یقین شش چیز است:به حقانیّت خدا یقین پیدا کرده و لذا به او ایمان آورده است، یقین پیدا کرده که مرگ راست است و لذا از آن بر حذر است، یقین پیدا کرده که رستاخیز راست است و از این رو از رسوایی [در آن روز]می ترسد، یقین پیدا کرده که بهشت راست است و از این رو مشتاق آن است، یقین پیدا کرده که دوزخ راست است و از این رو برای نجات از آن می کوشد و یقین پیدا کرده که حساب راست است و از این رو از خود حساب می کشد.
تحف العقول : ۲۰.

حدیث۴۱۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما أخافُ علی اُمَّتی إلّا ضَعفَ اليَقينِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : من برای امّت خود از چیزی جز سستی یقین، نمی ترسم.

کنز العمّال : ۷۳۳۲.

حدیث۴۱۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ مِن ضَعفِ اليَقينِ أن تُرضِیَ النّاسَ بِسَخَطِ اللّه ِ تعالی ، و أن تَحمَدَهُم علی رِزقِ اللّه ِ تعالی ، و أن تَذُمَّهُم علی ما لَم يُؤتِکَ اللّه ُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سستی یقین است که با به خشم آوردن خداوند متعال مردم را خشنود گردانی و برای روزی ای که خداوند متعال به تو داده است آنان را بستایی و برای آنچه خداوند به تو نداده است، مردم را نکوهش کنی.

بحار الأنوار : ۷۷/۱۸۵/۳۰.

حدیث۴۱۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْبَيتَ اِذا کَثُرَ فيهِ تِلاوَةُ القُرآنِ کَثُرَ خَيْرُهُ وَاتَّسَعَ اَهْلُهُ وَاَضاءَ لِاَهْلِ السَّماءِ کَما تُضی ءُ نُجومُ السَّماءِ لِاَهْلِ الدُّنْيا؛

خانه ای که در آن قرآن فراوان خوانده شود، خیر آن بسیار گردد و اهل آن وسعت یابند و برای آسمانیان بدرخشد، چنان که ستارگان آسمان برای زمینیان می درخشند.

کافی، ج ۲، ص ۶۱۰، ح ۱.

حدیث۴۱۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا مَنْ تَعَلَّمَ القُرآنَ وَعَلَّمَهُ وَعَمِلَ بما فيهِ فَأنَا لَهُ سائِقٌ اِلَی الجَنَّةِ وَدَليلٌ اِلَی الجَنَّةِ؛

بدانید هر کس قرآن را بیاموزد و به دیگران آموزش دهد و به آنچه در آن است عمل کند، من جلودار و راهنمای او به سوی بهشت هستم.

کنز العمّال، ح ۲۳۷۵.

حدیث۴۱۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَرَأَ الْقُرآنَ ابْتِغاءَ وَجْهِ اللّه ِ وَتَفَقُّها فِی الدّينِ کانَ لَهُ مِنَ الثَّوابِ مِثْلَ جَميعِ ما اُعْطِیَ الْمَلائِکَةُ وَالأنْبياءُ وَ الْمُرْسَلونَ؛

هر کس برای رضایت خدا و آگاهی در دین قرآن بیاموزد، ثوابی مانند همه آنچه که به فرشتگان و پیامبران و رسولان داده شده، برای اوست.

وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۸۳، ح ۷۶۸۳.

حدیث۴۱۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَمَرَنی رَبّی بِسَبْعِ خِصالٍ: حُبِّ المَساکینِ وَ الدُّنُوِّ مِنْهُم و اَنْ أکثِرَ مِن «لاـ حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه » وَ اَنْ اَصِلَ بِرَحِمی و اِن قَطَعَنی و اَن اَنظُرَ الی مَن هُوَ اَسفَلُ مِنّی و لاـ اَنْظُرَ اِلی مَنْ هُوَ فَوقی و اَن لاـ یَأخُذَنی فِی اللّه ِ لَومَةُ لائِمٍ و اَنْ اَقولَ الحَقَّ وَ اِنْ کانَ مُرّا و اَن لا اَسْاَلَ اَحَدا شَیئا؛

پروردگارم مرا به هفت خصلت امر نموده است: دوست داشتن بینوایان و نزدیک شدن به آنها، ذکر لا حول و لا قوة الا باللّه را بسیار گفتن، با خویشاوندان رابطه برقرار کردن؛ هر چند آنان قطع رابطه کنند، [و در مسائل مادی]، به پایین تر از خود نگاه کنم نه به بالاتر، در راه خدا سرزنش ملامتگران را به خود نگیرم، حق را بگویم اگر چه تلخ باشد و از کسی چیزی نخواهم.

الاصول الستة عشر، ص ۷۵.

حدیث۴۱۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنْ قَدَرتَ اَن تُصْبِحَ و تُمسی و لَیسَ فی قَلبِکَ غَشٌّ لِاَحَدٍ فَافعَل و ذلِکَ مِن سُنَّتی و مَنْ أحیی سُنَّتی فَقَد اَحیانی و مَن اَحیانی کانَ مَعی فِی الجَنَّةِ؛

تا می توانی بکوش که صبح و شب در قلبت قصد نیرنگ کسی نباشد؛ چرا که این از سنّت های من است و کسی که سنّتم را زنده کند، مرا زنده کرده است و کسی که مرا زنده کند، در بهشت با من خواهد بود.

سنن ترمذی، ج ۴، ص ۱۵۱.

حدیث۴۱۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّکُمْ راعٍ وَکُلُّکُمْ مَسؤولٌ عَنْ رَعیَّتِهِ؛

همه شما مسئول هستید و همتان درباره زیردستانتان بازخواست می شوید.

جامع الأخبار، ص ۱۱۹.

حدیث۴۱۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصْبَحَ لا یَهْتَمُّ بِاُمورِ الْمُسْلِمینَ فَلَیْسَ مَنْهُمْ وَ مَنْ سَمِعَ رَجُلًا یُنادی یا لَلْمُسْلِمینَ فَلَمْ یُجِبْهُ فَلَیْسَ بِمُسْلِمٍ؛

هر کس صبح کند و به امور مسلمانان همّت نورزد، از آنان نیست و هر کس فریاد کمک خواهی کسی را بشنود و به کمکش نشتابد، مسلمان نیست.

کافی، ج ۲، ص ۱۶۴، ح ۵.

حدیث۴۱۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُمِرْتُ اَن آخُذَ الصَّدَقَةَ مِن اَغْنياءِكُم فَاَرُدَّها فی فُقَراءِكُم؛

من مأمورم که صدقه (و زکات) را از ثروتمندانتان بگیرم و به فقرایتان بدهم.

مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۱۰۵ .

حدیث۴۱۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قيلَ: يا رَسولَ اللّه ، ما حَقُّ الْوالِدِ؟ قالَ: اَنْ تُطيعَهُ ما عاشَ. قيلَ: و ما حَقُّ الوالِدَةِ؟ فَقال: هَيْهاتَ، هَيْهاتَ، لَوْاَ نَّهُ عَدَدَ رَمْلِ عالِجٍ وَ قَطْرِ الْمَطَرِ اَيّامَ الدُّنْيا قامَ بَيْنَ يَدَيْها ما عَدَلَ ذالِكَ يَوْمَ حَمَلَتْهُ فی بَطْنِها؛

گفته شد: ای رسول خدا! حقّ پدر چیست؟ فرمودند: تا وقتی زنده است از او اطاعت شود. گفته شد: پس حقّ مادر چیست؟ فرمودند: هرگز! هرگز! اگر کسی به اندازه ریگ های پراکنده بیابان و به عدد قَطرات باران در طول دنیا در خدمت مادر بِایستد، نمی تواند حقّ یک روز را که مادر، او را در شکمش حمل کرده است، ادا کند.

عوالی اللآلی، ج ۱، ص ۲۶۹، ح ۷۷.

حدیث۴۱۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ البِرِّ اَنْ تَعْمَلْ فِی السِّرِّ عَمَلَ العَلانيَةِ؛

اوج نیکوکاری آن است که در پنهان، همان رفتاری را داشته باشی که در آشکار داری.

کنز العمّال، ح ۵۲۶۵.

حدیث۴۱۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَوْقَ كُلِّ ذی بِرٍّ بِرٌّ حَتّی يُقْتَلَ الرَّجُلُ فی سَبيلِ اللّه فَلَيْسَ فَوقَهُ بِرٌّ؛

بالاتر از هر نیکوکاری، نیکوکار دیگری هست، تا آن که شخص در راه خدا کشته شود که بالاتر از وی نیکوکاری نیست.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۶۰، ح ۲۵.

حدیث۴۱۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَمّا عَلامَةُ البارِّ فَعَشْرَةٌ يُحِبُّ فِی اللّه وَ يُبْغِضُ فِی اللّه وَ يُصاحِبُ فِی اللّه ، وَ يُفارِقُ فِی اللّه وَ يَغْضَبُ فِی اللّه ، وَ يَرْضی فِی اللّه ، وَ يَعْمَلُ لِلّهِ، وَ يَطْلُبُ اِلَيْهِ، وَ يَخْشَعُ لِلّهِ خائِفا مَخوفا طاهِرا مُخْلِصا مُسْتَحْيِيا مُراقِبا، وَ يُحْسِنُ فِی اللّه .

نیکوکار، ده نشانه دارد: برای خدا دوستی و دشمنی می کند؛ برای خدا همراهی می کند و جدا می شود؛ برای خدا خشم می گیرد

و خشنود می شود؛ برای خدا کار می کند و خواسته هایش را فقط از او می خواهد؛ و در برابر خدا، با ترس و بیم و پاکی و اخلاص و حیا و مراقبت از نَفْس، فروتنی می ورزد و به خاطر خدا نیکی می کند.

تحف العقول، ص ۲۱.

حدیث۴۱۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ دینَ اللّه ِ تَعالی لَنْ یَنْتَصُرَهُ اِلاّ مَنْ حاطَهُ مِنْ جَمیعِ جَوانِبِه؛

هرگز دین خدا را جز کسی که به تمام جوانب آن اِحاطه داشته باشد، نمی تواند یاری کند.

کنز العمّال، ح ۲۸۸۸۶.

حدیث۴۱۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عن جبرئیل علیه السلام : عن اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ، قالَ: قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وَ تَعالی : ... اِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنینَ لَمَن یُریدُ البابَ مِنَ العِبادَةِ فَاَکُفُّهُ عَنهُ ، لِئَلاّ یَدخُلَهُ عُجبٌ فَیُفسِدَهُ ذلِکَ ، و اِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنینَ لَمَن لا یَصلُحُ ایمانُهُ اِلاّ بِالفَقرِ وَ لَو اَغنَیتُهُ لَاَفسَدَهُ ذلِکَ ، و اِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنینَ لَمَن لا یَصلُحُ ایمانُهُ اِلاّ بِالغَناءِ ولَو اَفقَرتُهُ لَاَفسَدَهُ ذلِکَ ، واِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنینَ لَمَن لا یَصلُحُ ایمانُهُ اِلاّ بِالسُّقمِ ولَو صَحَّحتُ جِسمَهُ لَاَفسَدَهُ ذلِکَ ، و اِنَّ مِن عِبادیَ المُؤمِنینَ لَمَن لا یَصلُحُ ایمانُهُ اِلاّ بِالصِّحَّةِ ولَو اَسقَمتُهُ لَاَفسَدَهُ ذلِکَ ، اِنّی اُدَبِّرُ عِبادی لِعِلمی بِقُلوبِهِم ، فَاِنّی عَلیمٌ خَبیرٌ ؛

به نقل از جبرئیل: خداوند تبارک و تعالی فرمود: ... بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که می خواهند از راه عبادت، به درگاه من وارد شوند، ولی من مانع می شوم، به خاطر این که غرور در آنان به وجود نیاید تا فاسدشان کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با فقر، درست نمی شود، که اگر بی نیازشان کنم، بی نیازی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با ثروت، درست نمی شود که اگر نیازمندشان کنم، نیازمندی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با بیماری، درست نمی شود، که اگر به آنان تن درستی ببخشم، تن درستی فاسدشان می کند. و بعضی از بندگان مؤمن من، کسانی هستند که ایمانشان جز با تن درستی، درست نمی شود که اگر بیمارشان کنم، بیماری فاسدشان می کند. در حقیقت، من، بندگانم را با آگاهی ای که از دل هایشان دارم اداره می کنم؛ چراکه من دانای آگاهم».

توحید ، ص ۳۹۹، ح ۱ .

حدیث۴۱۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ جَلَّ ثَناؤُهُ یَقولُ : و عِزَّتی و جَلالی ، ما خَلَقتُ مِن خَلقی خَلقا اَحَبَّ اِلَیَّ مِن عَبدیَ المُؤمِنِ و لِذلِکَ سَمَّیتُهُ بِاسْمی مُؤمِنا ، لاُحَرِّمُهُ ما بَینَ المَشرِقِ وَ المَغرِبِ وَ هِیَ خِیَرَةٌ لَهُ مِنّی و اِنّی لَاُمَلِّکُهُ ما بَینَ المَشرِقِ وَ المَغرِبِ و هِیَ خِیَرَةٌ لَهُ مِنّی ، فَلیَرضَ بِقَضائی ، وَ لیَصبِر عَلی بَلائی وَ لیَشکُر نَعمائی ، اَکتُبُهُ یا مُحَمَّدُ مِنَ الصِّدّیقینَ عِندی ؛

خداوند ـ که نام او بلند باد ـ می فرماید: «به عزّت و جلالم سوگند، از میان آفریدگانم آفریده ای که نزد من محبوب تر از بنده

مؤمنم باشد، نیافریدم و بدین جهت، او را به اسم خودم، مؤمن، نام نهادم. البته [گاه] او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، محروم می سازم و این انتخاب من برای اوست و [گاه]او را از آنچه میان مشرق و مغرب است، بهره مند می سازم و آن، انتخاب من برای او است. پس باید به خواست من، خشنود باشد و بر بلای من، صبر کند و نعمت های مرا شکر نماید. ای محمّد! او را در شمار صدیقین (بندگان راستین) خود می نویسم».

مشکاة الأنوار ، ص ۷۳، ح ۱۳۶ .

حدیث۴۱۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَکی نَبِیٌّ مِنَ الاَنبیاءِ اِلی رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقالَ : یا رَبِّ یَکونُ العَبدُ مِن عَبیدِکَ یُؤمِنُ بِکَ وَ یَعمَلُ بِطاعَتِکَ ، فَتَزوی عَنهُ الدُّنیا ، وَ تَعرِضُ لَهُ البَلاءَ ، وَ یَکونُ العَبدُ مِن عَبیدِکَ یَکفُرُ بِکَ و یَعمَلُ بِمَعاصیکَ ، فَتَزوی عَنهُ البَلاءَ وَ تَعرِضُ لَهُ الدُّنیا . فَاَوحَی اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ اِلَیهِ ؛اَنَّ البِلادَ وَالعِبادَ لی ، و اَ نَّهُ لَیسَ مِن شَیٍ ءٍ اِلاّ یُسَبِّحُنی و یُهَلِّلُنی و یُکَبِّرُنی ، واَمّا عَبدیَ المُؤمِنُ فَلَهُ سَیِّئاتٌ فَاَزوی عَنهُ الدُّنیا ، و اَعرِضُ لَهُ البَلاءَ حَتّی یَأتِیَنی فَاَجزِیَهُ بِحَسَناتِهِ ، و اَمّا عَبدیَ الکافِرُ فَلَهُ حَسَناتٌ فَاَزوی عَنهُ البَلاءَ ، و اَعرِضُ لَهُ الدُّنیا حَتّی یَأتِیَنی فَاَجزِیَهُ بِسَیِّئاتِهِ ؛

یکی از پیامبران به پروردگارش شِکوه نمود و گفت: پروردگارا! بنده ای از بندگانت به تو ایمان می آورد و طبق فرمان تو عمل می کند و تو، دنیا را از او باز می داری (او را از دنیا محروم می کنی) و در معرض بلا قرارش می دهی. و بنده ای از بندگانت به تو کفر می ورزد و تو را نافرمانی می کند و تو، بلا را از او باز می داری و دنیا را به او ارزانی می کنی! خداوند عزّ و جلّ به او وحی فرمود: «سرزمین ها و بندگان، از آنِ من اند و هیچ چیزی نیست، جز این که مرا منزه و یگانه و بزرگ می داند. امّا بنده مؤمنم، گناهانی دارد و من دنیا را از او باز می دارم و او را در معرض بلا قرار می دهم تا این که [در قیامت] نزد من بیاید و پاداش خوبی هایش را بدهم. و امّا بنده کافرم، خوبی هایی دارد، و من بلا را از او باز می دارم و دنیا را به او عَرضه می کنم تا نزد من بیاید و کیفر گناهانش را بدهم».

المعجم الکبیر ، ج ۱۲، ص ۱۱۷، ح ۱۲۷۳۵ .

حدیث۴۱۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ یَقولُ : اِنّی اِذ ا ابْتَلَیْتُ عَبْدا مِنْ عِبادی مُؤمِنا فَحَمِدَنی عَلی مَا ابْتَلَیْتُهُ ، فَاِنَّهُ یَقومُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذلِکَ کَیومَ وَلَدَتْهُ اُمُّهُ مِنَ الْخَطایا . وَ یَقولُ الرَّبُّ عَزَّ وَ جَلَّ : اَنَا قَیَّدْتُ عَبدی وَابْتَلَیْتُهُ ، وَ اَجرُوا لَهُ کَما کُنْتُمْ تُجرُونَ لَهُ وَ هُوَ صَحیحٌ ؛

خداوند عزّ و جلّ می فرماید: «هرگاه من یکی از بندگان مؤمنم را گرفتار ساختم و به خاطر آن گرفتاری، ستایشم نمود، بی گمان از بسترش همانند روزی که از مادر متولّد شده، بدون گناه بر می خیزد» و می فرماید: «من بنده ام را گرفتار و مبتلا ساختم. شما، پاداش او را همانند زمان سلامتش به او بدهید.

مسند ابن حنبل ، ج ۶، ص ۷۷، ح ۱۷۱۱۸ .

حدیث۴۱۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بی اُنـذِرتُم وَ بِعَلیِّ بنِ أبی طـالِبِ اهْتَـدَیتُم... وَ بِـالْحَسَنِ اُعْطیتُمُ الْإحسانُ وَ بِالْحُسَـینِ تَسـعَدونَ وَ بِهِ تَشـقونَ ألا وَ إنَّ الْحُسَـینَ بابٌ مِن أبوابِ الْجَنَّةِ مَن عاداهُ حَرَّمَ اللّه ُ عَلَیهِ ریحَ الْجَنَّةِ؛

به وسـیله من هشدار داده شدید و به وسـیله علی علیه السـلام هدایت می یابید و به وسـیله حسن احسان می شوید و به وسـیله حسـین خوشـبخت می گردیـد و بـدون او بـدبخت. بدانید که حسـین دری از درهای بهشت است، هر کس با او دشـمنی کند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می کند.

مأة منقبة، ص ۲۲ .

حدیث۴۱۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الرَّجُلَ لَیُدْرِکُ بِالْحِلْمِ دَرَجَةَ الصّائمِ القائمِ، وَ اِنَّهُ لَیُکْتَبُ جَبّارا وَ لا یَمْلِکُ اِلاّ اَهْلَ بَیْتِهِ؛

انسان، گاهی به خاطر بُردباری اش، به درجه روزه گیرانِ شب زنـده دار می رسـد و گاه نیز، با آن که حاکم هیـچ کس و هیـچ چیز بجز خانواده خودش نیست، در پیشگاه خدا، از جبّاران (گردن کشان) شمرده می شود.

کنز العمّال، ح ۵۸۰۹.

حدیث۴۱۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ خیارَکُمْ اُولُوا النُّهی، قیلَ: یا رَسولَ اللّه ، وَ مَنْ اُولُوا النُّهی؟ قالَ: هُم اُولُوا الاْخْلاقِ الحَسَنَةِ وَ الاْحلامِ الرَّزینَةِ وَ صِلَةِ الاْرْحامِ وَ البَرَرَةُ بِالْاُمَّهاتِ وَ الْاباءِ وَ الْمُتَعاهِدینَ لِلْفُقَراءِ وَ الْجیرانِ وَ الْیَتامی وَ یُطْعِمونَ الطَّعامَ وَ یُفْشونَ السَّلامَ فِی الْعالَمِ وَ یُصَلّونَ وَ النّاسُ نیامٌ غافِلونَ؛

«بهترین شـما صاحبـان عقـل هسـتند». گفته شـد: «ای رسول خـدا! صاحبان عقل، چه کسانی انـد؟». فرمودنـد: آنان که دارای اخلاق خوب انـد، بردبار و باوقارنـد، صـله رحم می نماینـد، به پـدران و مادران نیکی می کنند، به فقرا، همسایگان و یتیمان رسـیدگی می نمایند، اطعام می کنند، آشکارا به همه سلام می کنند و هنگامی که مردم در خواب و غافلند، نماز (نماز شب) می گذارند.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۲.

حدیث۴۱۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا وَ اِنَّ اَعْقَلَ النّاسِ عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ فَاَطاعَهُ وَ عَرَفَ عَدُوَّهُ فَعَصاهُ وَ عَرَفَ دارَ اِقامَتِهِ فَاَصْلَحَها وَ عَرَفَ سُرْعَةَ رَحیلِهِ فَتَزَوَّدَ لَها؛

بدانیـد که عاقل ترین مردم کسـی است که پروردگارش را بشـناسد و از او پیروی کنـد، دشـمنان خدا را بشـناسد و از آنان نافرمانی کند، جایگاه ابدی خود را بشناسد و آن را آباد کند و بداند به زودی به آنجا سفر خواهد کرد و برای آن، توشه بردارد.

اعلام الدین، ص ۳۳۷، ح ۱۵.

حدیث۴۱۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَـةُ الْعاقِـلِ اَنْ یَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِـلَ عَلَیْهِ وَ یَتَجـاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ یَتَواضَعَ لِمَنْ هُوَ دونَهُ وَ یُسابِقَ مَنْ فَوْقَهُ فی طَلَبِ البِرِّ وَ اِذا اَرادَ اَنْ یَتَکَلَّمَ

تَدَبَّرَ فَاِنْ كانَ خَيْرا تَكَلَّمَ فَغَنِمَ وَ اِنْ كانَ شَرًّا سَكَتَ فَسَلِمَ وَ اِذا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اِسْتَعْصَمَ بِاللّه وَ اَمْسَكَ يَدَهُ وَ لِسانَهُ وَ اِذا رَأى فَضيلَةً اِنْتَهَزَ بِها، لا يُفارِقُهُ الْحَياءُ وَ لا يَبْدو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتِلْكَ عَشْرُ خِصالٍ يُعْرَفُ بِها الْعاقِلُ؛

ویژگی عاقل، آن است که در برابر نادان بردباری کند، از آن کس که به او ظلم کرده بگذرد، نسبت به زیردستان متواضع باشد، با بالادستان در خوبی ها رقابت کند، هرگاه خواست سخن بگوید، بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و بهره ببرد و اگر بد بود، سکوت کند و سالم بماند، اگر بلا و امتحانی برایش پیش آمد به خدا پناه ببرد و دست و زبان خود را نگه دارد، اگر فضیلتی دید، به سرعت از آن بهره گیرد، حیا از او جدا نگردد و حرص از او سر نزند، اینها خصلت های دهگانه ای است که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸.

حدیث۴۱۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَعا اِلى هُدىً كانَ لَهُ مِنَ الْاَجْرِ مِثْلُ اُجورِ مَنْ تَبِعَهُ لا يَنْقُصُ ذلِكَ مِنْ اُجورِهِم شَيئا و مَن دَعا اِلى ضَلالَةٍ كان عَلَيْهِ مِنَ الاِثْمِ مِثلُ آثامِ مَن تَبِعَهُ لا يَنقُصُ مِنْ آثامِهِم شَيْئا؛

هر کسی، به هدایتی راهنمایی کند، پاداشی را که برای پیروان هدایت وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از پاداش پیروان کاسته شود، و هر کس به گمراهی ای راهنمایی کند گناهی که برای پیروان آن وجود دارد، برای او نیز خواهد بود؛ بی آن که از گناه آنها کاسته شود.

منیهٔ المرید، ص ۱۰۲.

حدیث۴۱۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ أَعْظَمَ النّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَاللّه يَوْمَ الْقيامَةِ أَمْشاهُمْ فى أَرْضِهِ بِالنَّصيحَةِ لِخَلْقِهِ؛

بلند مرتبه ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت کسی است که در روی زمین بیشتر در خیرخواهی و ارشاد مردم قدم بردارد.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۸، ح ۵.

حدیث۴۱۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أرادَ اللّهُ بِعَبْدٍ خَيْرا جَعَلَ لَهُ واعِظا مِنْ نَفْسِهِ يَأْمُرُهُ وَيَنْهاهُ؛

هرگاه خداوند خیر بنده ای را بخواهد، واعظی از درون او برایش قرار می دهد که او را به کار نیک وادارد و از کار بد باز دارد.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۴.

حدیث۴۱۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَروى عَنْ رَبِّهِ تَبارَكَ وَتَعالى ـ حُقَّتْ مَحَبَّتى عَلَى الْمُتَزاوِرَيْن فىَّ وَحُقَّتْ مَحَبَّتى عَلَى الْمُتَباذِلينَ فىَّ وَهُمْ عَلى مَنابِرَ مِنْ نورٍ يَغْبِطُهُمُ النَّبيّونَ وَالصِّدّيقونَ بِمَكانِهِمْ؛

خداونـد متعال می فرماید: بر خود واجب کرده ام دوست داشـتن کسانی را که به خاطر من به دیدار یکدیگر می روند و کسانی که در راه من به یکـدیگر بخشـش می نماینـد، چنین کسـانی (روز قیـامت) بر منـابری از نورنـد به گـونه ای که پیـامبران و صـدیقین به جایگاه آنان غبطه می خورند.

صحیح ابن حبّان، ج ۲، ص ۳۳۸.

حدیث۴۱۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسَّخیُّ قَریبٌ مِنَ اللّه ِ ، قَریبٌ مِنَ النّاسِ، قَریبٌ مِنَ الجَنَّةِ؛

سخاوتمند به خدا، مردم و بهشت نزدیک است.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۰۸، ح ۳۷.

حدیث۴۱۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ النِّعْمَةِ دُخولُ الْجَنَّةِ وَ الْفَوْزُ مِنَ النّارِ؛

بالاترین نعمت، ورود به بهشت و نجات از جهنم است.

کنز العمّال، ح ۲۹۶۵.

حدیث۴۱۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الْمُؤمِنينَ مَن كانَ مَأْ لَـفَةً لِلمُؤْمِنينَ، وَ لا خَيْرَ فيمَنْ لا يُؤْلَفُ وَ لا يَأْلَفُ؛

بهترین مؤمن کسی است که با مؤمنان، اُنس و اُلفت گیرد و کسی که الفت نپذیرد و الفت نگیرد خیری در او نیست.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۶۵، ح ۹.

حدیث۴۱۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ تَرَكَ التَّزْويجَ مَخافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَد اَساءَ ظَنَّهُ بِاللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ اِنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ يَقولُ: ان يَكونوا فُقَراءَ يُغْنِهِمُ اللّه ُ مِن فَضلِهِ؛

هر کس از ترس فقر ازدواج نکنـد به خداونـد بـد گمان شده است زیرا خداوند می فرماید: اگر تهیدست باشـند، خداوند آنان را از فضل خود، بی نیاز می کند.

کافی، ج ۵، ص ۳۳۰، ح ۵.

حدیث۴۱۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

زَوِّجوا اَياماكُم فَاِنَّ اللّه َ يُحْسِنُ لَهُمْ فی اَخْلاقِهِم وَيوسِعُ لَهُم فی اَرزاقِهِم وَيَزيدُهُم فی مُرُوّاتِهِم؛

بی همسران خود را همسر دهید که خداوند اخلاق ایشان را نیکو می کند و روزیشان را افزایش داده و بر مروّت آنها می افزاید.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۲، ح ۳۸.

حدیث۴۱۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِنْ شابٍّ تَزَوَّجَ فی حَداثَةِ سِنِّهِ اِلّا عَجَّ شَیطانُهُ: یا وَیْلَهُ! یا وَیْلَهُ! عَصَمَ مِنّی ثُلُثَیْ دینِهِ. فَلْیَتَّقِ اللّه َ العَبدُ فِی الثُّلُثِ الْباقی؛
هیچ جوانی نیست که در دوره جوانی خود ازدواج کند، مگر آن که شیطانِ او فریاد برمی آورد که: «ای وای! ای وای! دو سوم دینش را از [گزند] من حفظ کرد!» پس بنده باید برای حفظ یک سوم دیگر دینش، تقوای الهی پیشه کند.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۱، ح ۳۴.

حدیث۴۱۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثَةٌ کُلُّهُم حَقٌّ عَلَی اللّهِ عَونُهُ: اَلْغازی فی سَبیلِ اللّه ِ، وَ الْمُکاتَبُ الَّذی یُریدُ الاَ داءَ، وَ النّاکِحُ الَّذی یُریدُ التَّعَفُّفَ؛
سه کس انـد که خداوند حتما یاری شان می کند: جنگاور راه خدا، برده قراردادی ای که می خواهد بهای آزادی خود را بپردازد و آزاد شود و کسی که به قصد پاکدامنی ازدواج می کند.
سنن ابن ماجه، ح ۲۵۱۸.

حدیث۴۱۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یَبْعَثُ اللّه ُ المُقَنِّطینَ یَومَ القیامَةِ مُغَلَّبَةً وُجوهُهُم ـ یَعنی غَلَبَةَ السَّوادِ عَلَی البَیاضِ ـ فَیُقالُ لَهُمْ: هو?لاءِ المُقَنِّطونَ مِنْ رَحْمَةِ اللّه ِ؛
روز قیامت، خداونـد، ناامیـد کنندگانِ مردم [از رحمت خود] را در حالی بر می انگیزد که رنگ صورتشان برگشـته است و سـیاهی رویشان، بیشتر از سفیدی است و گفته می شود: اینان، ناامیدکنندگانِ مردم از رحمت خدا هستند!
بحار الأنوار، ج ۲، ص ۵۵، ح ۳۰.

حدیث۴۱۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَحَفَّظوا مِنَ الْاَرضِ فَاِنَّها اُمُّکُمْ وَ لَیْسَ فیها اَحَدٌ یَعْمَلُ خَیْرا اَوْ شَرّا اِلّا وَ هِیَ مُخْبِرَةٌ بِهِ؛
مراقب زمین باشـید؛ چرا که زمین، مـادرِ شـماست و هیـچ کس نیست که بر روی آن، کـار خوب یـا بـدی انجام دهـد، مگر این که زمین، آن را [به پروردگار خویش] گزارش می دهد.
بحار الأنوار، ج ۷، ص ۹۷.

حدیث۴۱۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَرَّ عیسَی بْنُ مَرْیَمَ علیه السلامبِقَبْرٍ یُعَذَّبُ صاحِبُهُ، ثُمَّ مَرَّ بِهِ مِنْ قابِلٍ فَإذا هُوَ لَیْسَ یُعَذَّبُ، فَقالَ: یَا رَبِّ! مَرَرْتُ بِهذَا الْقَبْرِ عامَ اَوَّلَ وَ هُوَ یُعَذَّبُ، وَ مَرَرْتُ بِهِ العامَ وَ هُوَ لَیْسَ یُعَذَّبُ! فَاَوْحَی اللّه ُ جَلَّ جَلالُهُ اِلَیْهِ: یَا رُوحَ اللّه ! قَدْ اَدْرَکَ لَهُ وَلَدٌ صالِحٌ فَاَصْلَحَ طَریقا وَ آوی یَتیما، فَغَفَرْتُ لَهُ بِما عَمِلَ ابْنُهُ؛

عیسی بن مریم علیه السلام از کنار قبری گذشت که صاحب آن عذاب می شد سال بعد نیز از کنار همان قبر گذشت و دید دیگر عذاب نمی شود. عرض کرد: پروردگارا! سال گذشته از این قبر عبور کردم و صاحبش عذاب می شد و امسال که از آن می گذرم، دیگر عذاب نمی شود؟ خداوند جلّ جلالُه به او وحی فرمود: ای روح خدا! او فرزند صالحی داشت که بزرگ شد و راهی را بازسازی کرد و یتیمی را سرپرستی نمود و من هم به خاطر این کارهای فرزندش، او را آمرزیدم.

وسائل الشیعهٔ، ج ۱۱، ص ۵۶۰، ح ۲.

حدیث۴۱۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْوَلَدُ الصّالِحُ رَیحانَهٌ مِنَ اللّه ِ قَسَمَها بَیْنَ عِبادِهِ؛

فرزند شایسته، گلی خوشبو از جانب خداست که نصیبِ بندگانش کرده است.

کافی، ج ۶، ص ۲، ح ۱.

حدیث۴۱۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَمَّا الْعِلْمُ ، فَیَتَشَعَّبُ مِنْهُ الغِنی وَ اِنْ کانَ فَقیرا ، وَ الْجودُ وَ اِنْ کانَ بَخیلاً وَ الْمَهابَهُ وَ اِنْ کانَ هَیِّنا ، وَ السَّلامَهُ وَ اِنْ کانَ سَقیما ، وَ الْقُربُ وَ اِنْ کانَ قَصیّا وَ الْحَیاءُ وَ اِنْ کانَ صَلِفا ، وَ الرِّفْعَهُ وَ اِنْ کانَ وَضیعا وَ الشَّرَفُ وَ اِنْ کانَ رَذْلاً وَ الْحِکْمَهُ وَ الْحُظْوَهُ فَهذا مایَتَشَعَّبُ لِلْعاقِلِ بِعِلْمِهِ فَطوبی لِمَنْ عَقَلَ وَ عَلِمَ؛

اما علم: اگر انسان فقیر باشد ، از آن بی نیازی حاصل می شود، اگر بخیل باشد ، سخاوت ، اگر خوار باشد ، عزّت ، اگر بیمار باشد ، سلامتی ، اگر دور باشد ، نزدیک می شود ، اگر هرزه باشد ، حیا ، اگر پَست باشد ، والایی ، اگر حقیر باشد ، شرافت و حکمت و مَقام . پس اینها چیزهایی هستند که از دانش خردمند به دست می آید . پس خوشا به حال آن کس که عاقل بود و دانست .

تحف العقول ، ص ۱۶ .

حدیث۴۱۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ جاءَهُ الْمَوتُ وَ هُوَ یَطْلُبُ الْعِلْمَ لِیُحْیِیَ بِهِ الْاِسلامَ کانَ بَیْنَهُ وَ بَیْنَ الاَنبیاء دَرَجَهٌ واحِدَهٌ فِی الْجَنَّهِ؛

هر کس در جستجوی دانش باشد تا با آن اسلام را زنده کند و مرگ او فرا رسد، در بهشت میان او و پیامبران تنها یک درجه فاصله است.

منیهٔ المرید ، ص ۱۰۰ .

حدیث۴۱۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ کانَ یُو?مِنُ بِاللّه ِ وَ الیَوْمِ الآخِرِ فَلا یُؤاخِیَنَّ کافِرا وَ لا یُخالِطَنَّ فاجِرا. وَ مَنْ آخی کافِرا اَوْ خالَطَ فاجِرا کانَ کافِرا فاجِرا؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، نباید با هیچ کافری برادری کند و با هیچ گناهکاری معاشرت نماید. هر کس با کافری، برادری یا با گناهکاری معاشرت کند، خود، کافری گناهکار است.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۹۷، ح ۳۱.

حدیث۴۱۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اِغاثَةَ اللَّهْفانِ؛

خداوند فریاد رسیِ دلسوختگان و درماندگان را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۷۵۶.

حدیث۴۱۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسَّعیدُ مَنِ اخْتارَ باقِیَةً یَدومُ نَعیمُها علی فانیَةٍ لا یَنفَدُ عَذابُها وَ قَدَّمَ لِما یَقدِمُ عَلَیهِ مِمّا هُوَ فی یَدَیهِ قَبلَ أن یُخَلِّفَهُ لِمَن یَسعَدُ بِإنفاقِهِ وَ قَد شَقیَ هُوَ بِجَمعِهِ؛

خوشبخت کسی است که سرای باقی را که نعمتش پایدار است، بر سرای فانی که عذابش بی پایان است برگزیند و از آنچه در اختیار دارد برای سرایی که به آنجا می رود پیش فرستد؛ قبل از آن که آنها را برای کسی بگذارد که او با انفاق آن خوشبخت می شود ولی خودش با گردآوری آن (دارایی ها) بدبخت شده است.

اعلام الدّین، ص ۳۴۵ .

حدیث۴۱۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَکَلَّفُوا فِعْلَ الْخَیْرِ وَ جاهِدوا نُفوسَکُمْ عَلَیْهِ، فَاِنَّ الشَّرَّ مَطْبوعٌ عَلَیْهِ الاِنْسانُ؛

در کار خیر، خود را به زحمت اندازید و در این راه با هوا و هوس خود مبارزه کنید، زیرا طبیعت انسان به بدی تمایل دارد.

تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰ .

حدیث۴۱۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُکُمْ بِشِرارِکُمْ؟ قالوا: بَلی یا رَسولَ اللّه . قالَ: المَشّاؤونَ بِالنَّمیمَةِ، المُفَرِّقونَ بَیْنَ الاَحِبَّةِ اَلْباغونَ لِلبُرَآءِ العَیبَ؛

آیا شما را از بدترین افرادتان آگاه نکنم؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا! فرمودند: کسانی که سخن چینی می کنند، آنان که میان دوستان جدایی می اندازند، کسانی که برای افراد پاک و بی گناه، عیب می تراشند.

خصال، ص ۱۸۳، ح ۲۴۹.

حدیث۴۱۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَ لْمَعادُ مِضْمارُ الْعَمَلِفَمُغْتَبِطٌ بِمَا احتَقَبَ غانِمٌ، وَ مُبْتَئِسٌ بِما فاتَهُ نادِمٌ؛
قیامت، میدان [عرضه] عمل است. آن جا، یکی به زاد و توشه ای که باخود بُرده خوش است و دیگری به خاطر فرصت هایی که از دست داده، پشیمان [و اندوهگین] است.
اعلام الدین، ص ۳۴۱.

حدیث۴۱۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّهُمْ لَیَعیبونَ عَلی مَن یَقْتَدی بِسُنَّتی فَرائضَ اللّه ، قالَ اللّهُ تَعالی: «فَاتَّخَذْتُموهُم سِخْرِیّا حَتّی اَ نْسَوْکُمْ ذِکْری وَ کُنْتُمْ مِنْهُم تَضْحَکُونَ اِنّی جَزَیْتُهُم الیَوْمَ بِما صَبَروا اَنَّهُمْ هُمُ الفائزونَ»؛
آنان [که ایمان نیاورده اند]، بر کسانی که با پیروی از سنّت من فرمان های خدا را به جا می آورند، ایراد می گیرند. خداوند متعال [در روز قیامت] به آنان می فرماید: «شما آنها را به مسخره گرفتید و این کار [چنان ذهن شما را مشغول داشت که] یاد خدا را از خاطرتان برد و به آنها می خندیدید. امروز، به آنها در عوضِ شکیبایی شان پاداش دادم و آنها همان رستگاران اند».
بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۰۲، ح ۱.

حدیث۴۱۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ المُسْتَهْزِئینَ یُفْتَحُ لِاَحَدِهِمْ بابُ الجَنَّةِ، فَیُقالُ: هَلُمَّ! فَیَجیءُ بِکَرْبِهِ وَ غَمِّهِ فَاِذا جاءَ اُغْلِقَ دونَهُ، ثُمَّ یُفْتَحُ لَهُ بابٌ آخَرُ... فَما یَزالُ کذلِکَ حَتّی اِنَّ الرَّجُلَ لَیُفْتَحُ لَهُ البابُ فَیُقالُ لَهُ: هَلُمَّ هَلُمَّ فَما یَأْتیهِ؛
درِ بهشت، به روی یکی از مسخره کنندگان باز می شود و به او گفته می شود: «بیا!». او با وجود سختی و اندوهی که دارد، جلو می رود و چون آمد، در به رویش بسته می شود. سپس در دیگری به رویش باز می شود... و این کار، مرتّبا تکرار می شود تا جایی که در به رویش باز می گردد و گفته می شود: «بیا، بیا!»؛ امّا او دیگر جلو نمی رود.
کنز العمّال، ح ۸۳۲۸.

حدیث۴۱۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یَقولُ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ما مِنْ مَخْلوقٍ یَعْتَصِمُ دونی اِلاّ قَطَعْتُ أسْبابَ السَّماواتِ وَأسبابَ الْأَرْضِ مِنْ دونِهِ فَإِنْ سَأَلَنی لَمْ اُعْطِهِ وَإِنْ دَعانی لَمْ اُجِبْهُ؛
خداوند عزّوجلّ می فرماید: هیچ مخلوقی نیست که به غیر من پناه ببرد، مگر این که دستش را از اسباب و ریسمان های آسمانها و زمین کوتاه کنم، پس اگر از من بخواهد عطایش نکنم و اگر مرا بخواند جوابش ندهم.
أمالی طوسی، ص ۵۸۵، ح ۱۲۱۰.

حدیث۴۱۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُنْ لِلْيَتيمِ كَالأَبِ الرَّحيم، وَاعْلَمْ أ نَّكَ تَزْرَعُ كَذلِكَ تَحْصِدُ؛

برای یتیم چون پدر مهربان باش، و بدان که هر چه کِشت کنی همان می دروی.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۱، ح ۷.

حدیث۴۱۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ فی ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقيامَةِ يَوْمَ لاظِلَّ إِلاّ ظِلُّهُ... وَامْرَأَةٌ ماتَ زَوْجُها وَتَرَكَ عَلَيْها أَيْتاما صِغارا وَقالَتْ: لا أَتَزَوَّجُ عَلى أَيْتامى حَتّى يَموتوا أَوْ يُغْنِيَهُمُ اللّه ُ... ؛

سه کس روز قیامت، هنگامی که سایه ای جز سایه عرش نیست، در سایه آن جای دارند... و زنی که شوهرش بمیرد و اطفال صغیری باقی گذارد و او گوید من با وجود یتیمان خود شوهر نمی کنم تا بمیرند یا خداوند آنها را بی نیاز کند.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۲۰.

حدیث۴۱۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا اُسْرِىَ بى إِلَى السَّماءِ رَأَيْتُ قَوْما تُقْذَفُ فى أَجْوافِهِمُ النّارُ وَتَخْرُجُ مِنْ أَدْبارِهِمْ، فَقُلْتُ: مَنْ هؤُلاءِ يا جَبْرَئيلُ؟ فَقالَ: هؤُلاءِ الَّذينَ يَأْكُلونَ أَمْوالَ الْيَتامى ظُلْما؛

شبی که به آسمان برده شدم، گروهی را دیدم که در شکم های آنان آتش افکنده می شود و از مخرجشان خارج می گردد. گفتم: ای جبرئیل، اینها کیستند؟ گفت: اینها کسانی هستند که اموال یتیمان را به ناحق می خورند.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۶۷، ح ۲.

حدیث۴۱۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاتَزالُ اُمَّتى بِخَيْرٍ ما تَحابّوا وَتَهادَوْا وَأَدَّوُا الأَمانَةَ؛

امّت من تا هنگامی که یکدیگر را دوست بدارند، به یکدیگر هدیه دهند و امانتداری کنند، در خیر و خوبی خواهند بود.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۲، ح ۲۵

حدیث۴۱۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ خيارَ عِبادِ اللّه ِ اَلْموفونَ الْمُطَيِّبونَ؛

به راستی که بهترینْ بندگانِ خدا، کسانی هستند که به عهد و وعده خود، وفا می کنند و مایه آرامش و دلگرمی دیگران اند.

کنز العمّال، ح ۱۰۹۴۱.

حدیث۴۱۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا وُضِعَتِ الْمائِدَةُ حَفَّتها اَرْبَعَةُ آلافِ مَلَكٍ، فَاِذا قالَ الْعَبْدُ: بِسمِ اللّهِ قالَتِ الْمَلائِكَةُ: بارَكَ اللّهُ عَلَيْكُم فى طَعامِكُم ثُمَّ يَقولونَ لِلشَّيْطانِ اُخْرُجْ يا فاسِقُ، لا سُلطانَ لَكَ عَلَيْهِمْ؛

هرگاه سفره پهن می شود، چهار هزار فرشته در اطراف آن گرد می آیند. چون بنده بگوید: «بسم اللّه » فرشتگان می گویند: «خداوند، به غذایتان برکت دهد!» سپس به شیطان می گویند: «ای فاسق! بیرون شو. تو بر آنان، راه تسلّط نداری».

کافی، ج ۶، ص ۲۹۲، ح ۱.

حدیث۴۱۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ آمُرُكُمْ اَنْ تَذْكُرُوا اللّهَ فَاِنَّ مَثَلَ ذلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ خَرَجَ الْعَدُوُّ فى اَثَرِهِ سِراعا حَتّى اِذا اَتى عَلى حِصْنٍ حَصينٍ فَاَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنْهُمْ، كَذلِكَ الْعَبْدُ لايُحْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطانِ اِلاّ بِذِكْرِ اللّه ؛

حضرت یحیی علیه السلام از جانب خداوند فرمان یافت که بگوید: شما را فرمان می دهم که خدا را یاد کنید؛ زیرا یاد کننده خدا مانند مردی است که دشمن به سرعت در تعقیب اوست و او به قلعه نفوذناپذیری رسیده و خود را از آزار او محفوظ داشته است، بنده نیز با یاد خدا خود را از گزند شیطان می رهاند.

سنن ترمذی، ج ۵، ص ۱۴۸.

حدیث۴۱۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِنْ تَمامِ ايمانِ العَبْدِ اَنْ يَسْتَثْنِىَ فى كُلِّ شَىْ ءٍ؛

از نشانه های کامل بودن ایمان بنده، این است که در هر کاری، ان شاء اللّه بگوید.

کنز العمّال، ح ۵۴۶۸.

حدیث۴۱۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ يَعْمَلَ ابْنُ آدَمَ عَمَلاً اَعْظَمَ عِنْدَ اللّهِ تَبارَكَ وَ تَعالى مِنْ رَجُلٍ قَتَلَ نَبيّا اَوْ اِماما، اَوْ هَدَمَ الْكَعْبَةَ الَّتى جَعَلَها اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ قِبْلَةً لِعِبادِهِ، اَوْ اَفْرَغَ ماءَهُ فِى امْرَاَةٍ حَراما؛

هیچ گناه انسان در نزد خداوند تبارک و تعالی سنگین تر از این نیست که پیامبر یا امامی را بکشد، یا کعبه را ـ که خدای عز و جل قبله بندگانش قرار داده ـ ویران کند، یا با زنی زنا کند.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۰، ح ۹.

حدیث۴۱۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْوَلَدَ الصّالِحَ رَیْحانَةٌ مِنْ رَیاحینِ الْجَنَّةِ؛

فرزند شایسته ، گُلی از گل های بهشت است .

کافی ، ج ۶، ص ۳، ح ۱۰.

حدیث۴۱۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذی نَفْسی بِیَدِهِ لَوْ اَنَّ رَجُلاً غَشِیَ امْرَاَتَهُ وَ فِی الْبَیْتِ صَبیٌّ مُسْتَیْقِظٌ یَراهُما وَیَسْمَعُ کَلامَهُما وَنَفَسَهُما ما اَفْلَحَ اَبَدا ؛ اِذا کانَ غُلاما کانَ زانیا اَوْ جاریَةً کانَتْ زانیَةً؛

سوگند به کسی که جانم به دست اوست ، اگر کسی با همسرش درآمیزد و در اتاق ، کودکی بیدار باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نَفَس آنان را بشنود ، هرگز رستگار نمی شود . اگر پسر باشد ، مردی زناکار و اگر دختر باشد ، زنی زناکار می گردد .

کافی، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۲.

حدیث۴۱۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اِذا اَنْعَمَ عَلی عَبْدٍ اَنْ یُری اَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَیْهِ وَ یُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَالتَّبؤُّسَ؛

خداوند دوست دارد وقتی به بنده ای نعمت داد اثرش در او دیده شود و فقر و تظاهر به فقر را دشمن می دارد.

تحف العقول، ص۵۶.

حدیث۴۱۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ اَخْلَصَ قَلبَهُ لِلاْیمانِ، وَ جَعَلَ قَلْبَهُ سَلیما، وَ لِسانَهُ صادِقا، وَ نَفْسَهُ مُطْمَئِنَّةً، وَ خَلیقَتَهُ مُسْتَقیمَةً، وَ اُذُنَهُ مُسْتَمِعَةً، و عَیْنَهُ ناظِرَةً؛

هر کس دلش را خالصانه پذیرای ایمان گرداند و قلبش را سالم [و پاک]ساخت و زبانش را راستگو و روانش را آرام و اخلاقش را درست و گوشش را شنوا و چشمش را بینا کرد، به یقین، رستگار خواهد شد.

در المنثور، ج ۲، ص ۷۲۴.

حدیث۴۱۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلاَئِمَّةُ مِنْ وُلْدِ الحُسَینِ علیه السلام؛ مَنْ اَطاعَهُمْ فَقَدْ اَطاعَ اللّه َ، وَ مَنْ عَصاهُمْ فَقَدْ عَصَی اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ. هُمُ العُرْوَةُ الوُثْقی، وَ هُمُ الوَسیلَةُ اِلَی اللّهِ عَزَّ وَ جَلَّ؛

امامان، از نسل حسین هستند. هر کس آنان را اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده است و هر کس آنان را نافرمانی کند، خدای عزّ و جل را نافرمانی کرده است. آنان، دستاویزهای محکم و وسیله های تقرّب به خداوند عزّ و جل هستند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۵۸، ح ۲۱۷.

حدیث۴۱۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اَقْرَبَـکُمْ مِنّی غَدا وَ اَوْجَبَـکُمْ عَلَیَّ شَفاعَةً اَصْدَقُکُمْ لِسانا، وَ اَدّاکُمْ لِلْاَمانَةِ، وَ اَحْسَنُـکُمْ خُلُقا، وَ اَقْرَبُکُم مِنَ النّاسِ؛

نزدیک ترینِ شما به من در روز قیامت و سزاوارترینِ شما به شفاعت من، راستگوترین، امانتدارترین، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما به مردم است.

أمالی صدوق، ص ۵۹۸، ح ۵.

حدیث۴۱۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ اَبَا البَناتِ؛ اَلبَناتُ مُبارَکاتٌ مُحَبَّباتٌ، وَ الْبَنونَ مُبَشَّراتٌ، وَ هُنَّ الباقیاتُ الصّالِحاتُ؛

خداونـد، پـدری را که دختر دارد، رحمت کنـد! دخترها، با برکت و دوست داشـتنی هسـتند و پسـرها خوش قدم اند و همگی [برای والدینشان]، باقیاتِ صالحات هستند.

جامع احادیث شیعه، ج ۲۱، ص ۲۱.

حدیث۴۱۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِمّا یَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَ حَسَـناتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ: عِلْما عَلَّمَهُ وَ نَشَرَهُ، وَ وَلَدا صالِحا تَرَکَهُ، أوْ مُصْحَفا وَرَّثَهُ، اَوْ مَسْجِدا بَناهُ، اَوْ بَیْتا لِابْنِ السَّبیلِ بَناهُ، اَوْ نَهْرا اَجْراهُ اَوْ صَدَقَةً اَخْرَجَها مِنْ مالِهِ فی صِحَّتِهِ وَ حَیاتِهِ تَلْحَقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ؛

از اعمال صالح و نیکی های مؤمن که [ثواب آنها] پس از مرگش همچنان به وی می رسد، این است که: دانشـی تعلیم دهد و منتشر سازد یا فرزنـد صالحی از خود برجای گـذارد یا نسـخه ای از قرآن به ارث نهـد [که آن را بخواننـد] یا مسـجدی بسازد یا ساختمانی برای مسافران بنا کنـد یا نهر آبی ایجاد نمایـد یا در زمان سـلامت و زندگی اش، از دارایی خود، صدقه ای بدهد که ثواب آن، پس از مرگش به او برسد.

الترغیب و الترهیب، ج ۱، ص ۹۹، ح ۲۴.

حدیث۴۱۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله سَاَ لَهُ رَجُلٌ فَقالَ: اَسْتَأْذِنُ یا رَسولَ اللّه ِ عَلی اُمّی؟ فَقالَ: نَعَمْ. فَقالَ: اِنّی مَعَها فِی الْبیتِ! فَقال: اِسْتَأْذِنْ عَلَیْها. فَقالَ الرَّجُلُ: اِنّی خادِمُها! فَقالَ: اَ تُحِبُّ اَنْ تَراها عُرْیانَةً؟! قالَ: لا. قالَ: فَاسْتَأْذِنْ عَلَیْها؛

کسـی از پیـامبر خـدا پرسـید: ای پیـامبر خـدا! آیـا برای وارد شـدن بر مـادرم، اجـازه بگیرم؟ فرمودنـد: آری. گفت من در خانه با او

زندگی می کنم. فرمودند: برای وارد شدن بر او اجازه بگیر. مرد گفت: من خدمتگزار او هستم حضرت فرمودند: آیا دوست داری او را برهنه ببینی؟! گفت: نه. فرمودند: پس برای وارد شدن بر او، اجازه بگیر.

سنن الکبری، ج ۷، ص ۱۵۷، ح ۱۳۵۵۸.

حدیث۴۱۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَصْدَقُ القَوْلِ وَاَبْلَغُ المَوْعِظَةِ وَاَحسَنُ القَصَصِ كِتابُ اللّه ؛

راست ترین سخن، رساترین پند و زیباترین حکایت، کتاب خدا (قرآن) است.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۱۶، ح ۸.

حدیث۴۱۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذَا الْتَبَسَتْ عَلَيْكُمُ الفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرآنِ ... و لَهُ ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ فَظاهِرُهُ حُكْمٌ وَ باطِنُهُ عِلْمٌ ... فيهِ مَصابيحُ الْهُدى وَ مَنارُ الْحِكْمَةِ وَ دَليلٌ عَلَى الْمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ؛

هنگامی که فتنه ها چون پاره های شب تار بر شما مشتبه شود ، به قرآن روی بیاورید ... برای قرآن ظاهری و باطنی است . ظاهر آن حکمت و باطن آن دانش است ... در قرآن چراغ های هدایت و نشانه های حکمت و راهنمای معرفت هست، برای کسی که ویژگی اش را شناخت .

کافی ، ج ۲، ص ۵۹۹ ، ح ۲ .

حدیث۴۱۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اَحْسَنَ الْحَديثِ كِتابُ اللّه وَ خَيْرَ الْهُدى هُدى مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آلهوَ شَرَّ الاُْمورِ مُحْدَثاتُها؛

بهترین سخن، کتاب خدا و بهترین روش، روش پیامبر صلی الله علیه و آله و بدترین امور بدعت هاست (پدیده های مخالف دین).

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۲۲، ح ۲۳ .

حدیث۴۱۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله عَنْ قَوْلِهِ: «اَ يُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً» فَقالَ: اَ يُّكُمْ اَحْسَنُ عَقْلاً، ثُمَّ قالَ صلی الله علیه و آله: اَتَمُّكُمْ عَقْلاً وَ اَشَدُّكُمْ لِلّهِ خَوْفا وَ اَحْسَنُكُمْ فيما اَمَرَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ وَ نَهى عَنْهُ نَظَرا وَ اِنْ كانَ اَقَلَّكُمْ تَطَوُّعا؛

از پیامبر صلی الله علیه و آله از معنی آیه «[تا بیازماید] کدامیک عملتان بهتر است» پرسیدند. فرمودند: یعنی کدامیک عاقل ترید. سپس فرمودند: مقصود، کسی است که عقلش کامل تر، از خدا بیمناک تر و در امر و نهی خداوند دقیق تر است؛ هر چند مستحبّاتش کمتر باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۳۳.

حدیث۴۱۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مُشاوَرَةُ الْعاقِلِ الناصِحِ رُشْدٌ وَيُمْنٌ وَتَوْفيقٌ مِنَ اللّه فَإِذا أَشارَ عَلَيْكَ النّاصِحُ الْعاقِلُ فَإِيّاكَ وَالْخِلافَ فَإِنَّ فى ذلِكَ الْعَطَبَ؛

مشورت کردن با عاقِل خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانب خداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی کرد، مبادا مخالفت کنی که موجب نابودی می شود.

محاسن، ج ۲، ص ۶۰۲، ح ۲۵.

حدیث۴۱۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَجَدْتُ الحَسَنَةَ نورا فِى القَلبِ وَ زَيْنا فِى الوَجْهِ وَ قُوَّةً فِى العَمَلِ وَوَجَدْتُ الخَطيئَةَ سَوادا فِى القَلبِ وَوَهْنا فِى العَمَلِ وَ شَيْنا فِى الوَجْهِ ؛

من، نیکی را نوری در دل و آراستگی ای در رخسار و توانایی ای در کار، تشخیص داده ام و بدی را سیاهی ای در دل و سستی ای در کار و زشتی ای در رخسار.

کنز العمّال ، ح ۴۴۰۸۴.

حدیث۴۱۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا اَ يُّهَا النّاسُ! اِنَّما اَ نَا بَشَرٌ مِثْلُكُم، وَ لَعَلَّهُ اَنْ يَكونَ قَد قَرُبَ مِنّى خُفوفٌ مِنْ بَيْنِ اَظْهُرِكُمْ؛ فَمَنْ كُنْتُ اَصِبتُ مِن عِرضِهِ اَو مِنْ شَعْرِهِ اَو مِن بَشَرِهِ اَو مِنْ مالِهِ شَيئا، هذا عِرْضُ مُحَمَّدٍ وَ شَعْرُهُ وَ بَشَرُهُ وَ مالُهُ فَلْيَقُمْ فَلْيَقْتَصَّ! وَ لا يَقولَنَّ اَحَدٌ مِنْكُمْ: اِنّى اَتَخَوَّفُ مِنْ مُحَمَّدٍ العَداوَةَ وَ الشَّحْناءَ، ألا و اِنَّهُما لَيسَتا مِنْ طَبيعَتى وَ لَيسَتا مِنْ خُلُقى؛

ای مردم! جز این نیست که من هم مانند شما بشری هستم و شاید که رفتن من از میان شما نزدیک باشد. پس، اگر به آبرو یا مو یا پوست و یا مال کسی لطمه ای زده ام، اینک این آبروی محمّد و مو و پوست و مال او! برخیزد و قصاص کند! و هرگز کسی از شما نگوید: من از دشمنی و کینه محمّد می ترسم! بدانید که این دو خصلت، از طبیعت و اخلاق من به دورند.

کنز العمّال، ح ۳۹۸۳۱.

حدیث۴۱۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ يُّهَا النّاسُ! اَحْيُوا الْقِصاصَ وَ اَحْيُوا الْحَقَّ، وَ لا تَفَرَّقُوا، وَ اَسْلِموا وَ سَلِّمُوا؛ تَسْلَموا؛

ای مردم! قصاص را زنده نگه دارید و حق را زنده کنید و پراکنده نشوید و مسلمان و تسلیم [حق] باشید تا سالم بمانید.

أمالی مفید، ص ۵۳، ح ۱۵.

حدیث۴۱۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا سادَ القَوْمَ فاسِقُهُمْ، وَ كانَ زَعيمُ القَوْمِ اَذَ لَّهُمْ، وَ اُكْرِمَ الرَّجُلُ الفاسِقُ، فَلْيَنْتَظِرِ الْبَلاءُ؛

هنگامی که فاسقان به سروری برسند و فرومایگان، زمامداری یابند و به فاسق، احترام گذاشته شود، باید منتظر بلا بود.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۳۹، ح ۱۰.

حدیث۴۱۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَكْرَمَ فاسِقا فَقَدْ اَعْلَنَ عَلى هَدْمِ الْاِسْلامِ؛

هر کس به فاسقی احترام بگذارد، آشکارا به نابودی اسلام پرداخته است.

احیاء العلوم، ج ۲، ص ۹۰۰.

حدیث۴۱۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلدَّيْنُ دَيْنانِ فَمَنْ ماتَ وَ هُوَ يَنْوى قَضاءَهُ فَاَ نا وَلِيُّهُ، وَ مَنْ ماتَ وَ لا يَنْوى قَضاءَهُ فَذاكَ الَّذى يُؤْخَذُ مِنْ حَسَناتِهِ، لَيْسَ يَوْمَئِذٍ دينارٌ وَ لا دِرْهَمٌ؛

بـدهی، دو نوع است: کسـی که قصـد پس دادن بـدهی اش را داشـته باشد و مرگ، امانش ندهد، [روز قیامت،] من خودم عهده دار کار او هستم؛ امّا کسـی که قصد پس ندادنِ بدهی اش را داشـته باشد و بمیرد، [روز قیامت،] در برابر آن بدهی، از کارهای نیک او برداشت می شود؛ چرا که در آن روز، دینار و دِرهمی در کار نیست.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۰۹.

حدیث۴۱۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلىُّ! أَرْبَعَةٌ يَذْهَبْنَ ضياعا: اَلْأَكْلُ عَلَى الشَّبَعِ وَ السِّراجُ فِى الْقَمَرِ وَ الزَّرْعُ فِى السَّبَخَةِ وَ الصَّنيعَةُ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِها؛

ای علی! چهار چیز هـدر می رود: ۱. خوردن بعد از سیری، ۲. روشن کردن چراغ در مهتـاب (جائی که روشن است)، ۳. زراعت در زمینی که شوره زار است، ۴. نیکی کردن به کسی که لایق آن نیست.

من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۷۳، ح ۵۷۶۲.

حدیث۴۱۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا عَنَّتْ لَـكُمْ غَضْـبَةٌ فَادْرَؤوها بِالْعَفْوِ، اِنَّهُ يُنادى مُنادٍ يومَ الْقيامَةِ: مَنْ كانَ لَهُ عَلَى اللّه ِ اَجْرٌ فَلْيَقُمْ فَلا يَقومُ اِلاَّ الْعافونَ، اَ لَمْ تَسْمَعوا قَوْلَهُ تَعالى: «فَمَنْ عَفا وَ اَصْلَحَ فَاَجْرُهُ عَلَى اللّه »؟!

هرگاه خشـمی برای شـما پیش آمد، با عفو و گذشت، آن را دور کنید؛ همانا در روز قیامت، آواز دهنده ای جار می زند: «هر کس از خـدا مزدی طلب دارد، برخیزد» و جز عفو کننـدگان، کسـی بر نمی خیزد. آیا نشـنیده ایـد که خـدای تعالی می فرمایـد: «پس، هر کس گذشت کند و آشتی نماید، مزدش با خداست»؟

اعلام الدين، ص ۳۳۷.

حدیث۴۱۹۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

تَجاوَزوا عَنِ الذَّنْبِ ما لَم يَكُنْ حَدّا؛

از گناه دیگران، تا زمانی که هنوز موجب حدّ شرعی نشده است، گذشت کنید.

تنبيه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث۴۱۹۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا ضَرَرَ وَ لا اِضْرارَ فِی الْإِسْلامِ، فَالإِسْلامُ يَزيدُ الْمُسْلِمَ خَيْرا وَ لا يَزيدُهُ شَرّا؛

در اسلام هيچ ضررى نيست و ضرر زدن به ديگران نيز ممنوع است، پس اسلام به مسلمان خير مى رساند و شر نمى رساند.

الفقيه، ج ۴، ص ۳۳۴، ح ۵۷۱۸.

حدیث۴۱۹۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اِذا ماتَ اَحَدُكُمْ فَقَدْ قامَتْ قيامَتُهُ، يَرى ما لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَ شَرٍّ؛

هرگاه يكى از شما بميرد، قيامتش برپا مى شود و خوبى ها و بدى هاى خود را مى بيند.

كنز العمّال، ح ۴۲۱۲۳ .

حدیث۴۱۹۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما اَسَرَّ عَبْدٌ سَريرَةً اِلاّ اَلْبَسَهُ اللّه ُ رِداءَها اِنْ خَيْرا فَخَيْرٌ وَ اِنْ شَرّا فَشَرٌّ؛

هيچ كس نيتى را در دل پنهان نمى كند، مگر اينكه خداوند آن نيت را (در رفتار و كردار او) همانند لباس ظاهر مى كند، با نيت خوب ظاهر خوب و با نيت بد ظاهر بد خواهد داشت.

كنز العمّال، ح ۵۲۷۵ .

حدیث۴۱۹۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اَلْمُو?مِنُ مَنْ اَمِنَهُ النّاسُ عَلى اَ نْفُسِهِمْ وَ اَمْوالِهِمْ وَ دِمائِهِمْ؛

مؤمن، كسى است كه مردم، او را بر جان و مال و خون خويش، امين مى دانند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۸۵.

حدیث۴۱۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مَثَلَ الْمُؤْمِنِ کَمَثَلِ النَّحْلَةِ اِنْ صاحَبْتَهُ نَفَعَکَ، وَ اِنْ شاوَرْتَهُ نَفَعَکَ، وَ اِنْ جالَسْتَهُ نَفَعَکَ، وَ کُلُّ شَاْنِهِ مَنافِعُ؛

مؤمن، همچون زنبور عسل است. اگر با او همراهی کنی یا مشورت نمایی یا همنشین شوی، [در همه حال] برایت سودمند است و کارهای مؤمن، همه اش منفعت رسانی [به دیگران] است.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۲۳۸.

حدیث۴۲۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ فِی الصَّلاةِ ما یُحِبُّ فِی الْقِتالِ: «صَفّا کَأَ نَّهُم بُنیانٌ مَرصُوصٌ»؛

خداوند آنچه را که در جنگ دوست دارد، در نماز هم دوست دارد و آن صفی (متحد و منظم) همچون بنیانی پولادین و محکم است.

الدرّ المنثور، ج ۶، ص ۲۱۳.

از۴۲۰۱تا۴۴۰۰

حدیث۴۲۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ لَو یَعْلَمُ النّاسُ ما فیهِنَّ ما اُخِذْنَ اِلاّ بِسَهْمَةٍ حِرصا عَلی ما فیهِنَّ مِنْ الْخَیْرِ وَ الْبَرَکَةِ: اَلتَّأْذینُ بِالصَّلاةِ وَ التَّهجیرِ بِالجَماعاتِ وَ الصَّلاةُ فی اَوَّلِ الصُّفوفِ؛

سه چیز است که اگر مردم آثار آن را می دانستند، به جهت حریص بودن به خیر و برکتی که در آنها هست، به قرعه متوسل می شدند: اذان نماز، شتاب به نماز جماعت و نماز در صف اوّل.

کنز العمّال، ح ۴۳۲۳۵.

حدیث۴۲۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعْلَموا اَنَّ اللّه َ تَعالی قَدْ فَرَضَ عَلَیْکُمْ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَکَها فی حَیاتی وَ بَعْدَ مَماتی وَ لَهُمْ اِمامٌ عادِلٌ اِسْتِخْفافا بِها وَ جُحودا لَها فَلا جَمَعَ اللّه ُ شَمْلَهُ وَ لا بارَکَ لَهُ فی اَمْرِهِ اَلا وَ لا صَلاةَ لَهُ اَلا وَ لا زَکاةَ لَهُ اَلا وَ لا حَجَّ لَهُ اَلا وَ لا صَوْمَ لَهُ اَلا وَ لا بَرَکَةَ لَهُ حَتّی یَتوبَ؛

بدانید که خداوند متعال نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است. پس آنان که در زندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار، آن را ترک کنند، با وجود این که پیشوای عادلی دارند، خداوند وحدتشان نبخشد و در کارشان برکت ندهد، آگاه باشید نه زکات، نه نماز، نه حج و نه روزه آنان پذیرفته است. بدانید که زندگی آنان برکتی نخواهد داشت، مگر توبه کنند.

عوالی اللالی، ج ۲، ص ۵۴، ح ۱۴۶.

حدیث۴۲۰۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا تَتَشاغَلُ عَمّا فُرِضَ عَلَيْكَ بِما قَدْ ضُمِنَ لَكَ فَإِنَّهُ لَيْسَ بِفائِتِكَ ما قَدْ قُسِّمَ لَكَ وَ لَسْتَ بِلاحِقٍ ما قد زُوِىَ عنكَ؛

مبادا با پرداختن به كسب روزى تضمين شده، از آنچه بر تو واجب شده است، بازمانى؛ زيرا قسمت تو از روزى مى رسد و آنچه قسمت تو نباشد، به آن دست نمى يابى.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۸۷ .

حدیث۴۲۰۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حَرْسُ لَيْلَةٍ فى سَبيلِ اللّه عَزَّ وَ جَلَّ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ لَيْلَةٍ يُقامُ لَيْلُها وَ يُصامُ نَهارُها؛

يك شب نگهبانى در راه خدا، برتر است از هزار شبانه روز كه شب هايش به عبادت و روزهايش به روزه دارى سپرى شود.

كنز العمّال، ح ۱۰۷۳۰.

حدیث۴۲۰۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اَلصَّلاةُ مِنْ شَرائِعِ الدّينِ وَ فيها مَرضاةُ الرَّبِّ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هِىَ مِنْهاجُ الْاَنْبياءِ وَ لِلْمُصَلّى حُبُّ الْمَلائِكَةِ وَ هُدىً و ايمانٌ وَ نورُ الْمَعْرِفَةِ وَ بَرَكَةٌ فِى الرِّزْقِ؛

نماز، از آيين هاى دين است و رضاى پروردگار، در آن است. و آن راه پيامبران است. براى نمازگزار، محبّت فرشتگان، هدايت، ايمان، نور معرفت و بركت در روزى است.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۱.

حدیث۴۲۰۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما عَمِلَ ابْنُ آدَمَ شَيْئا اَفْضَلَ مِنَ الصَّلاةِ وَ صَلاحِ ذاتِ الْبَيْنِ وَ خُلْقٍ حَسَنٍ ؛

انسان هيچ كارى بهتر از نماز، اصلاح ميان مردم و خوش اخلاقى نكرده است.

نهج الفصاحه، ح ۲۶۵۱ .

حدیث۴۲۰۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

لا تَزالُ اُمَّتى بِخَيْرٍ ما تَحابّوا وَ اَدَّوُا الْاَمانَةَ وَ اجْتَنَبُوا الْحَرامَ وَ قَرَوُا الضَّيفَ وَ اَقامُوا الصَّلاةَ وَ آتَوُا الزَّكاةَ؛

امّت من، تا زمانى كه يكديگر را دوست بدارند، امانت را به صاحبش باز گردانند، از حرام ها دورى كنند، ميهمان را گرامى بدارند، نماز بگزارند و زكات بپردازند، پيوسته در خير و خوبى خواهند بود.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۳۹۴، ح ۷۶.

حدیث۴۲۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اِنَّ خَیْرَ عِبادِ اللّه ِ التَّقیُّ النَّقیُّ الخَفیُّ وَ اِنَّ شَرَّ عِبادِ اللّه ِ المُشارُ اِلَیْهِ بِالَاصابعِ؛

آگاه باشید، به درستی که بهترین بندگان خدا کسی است که با تقوا، پاک و گمنام باشد و بدترین بندگان خدا کسی است که انگشت نما باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۱۱۱، ح ۱۲ .

حدیث۴۲۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُنْ بِالْعَمَلِ بِالتَّقْوی اَشَدَّ اهتِماما مِنْکَ بِالعَمَلِ فَاِنَّهُ لا یَقِلُّ عَمَلٌ بِالتَّقْوی، وَ کَیْفَ یَقِلُّ عَمَلٌ یُتَقَبَّلُ؟! یَقولُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ: «اِنَّما یَتَقَبَّلُ اللّهُ مِنَ الْمُتَّقینَ»؛

در انجام دادن عمل [صالح]، به این که عملت آمیخته با تقوا باشد، بیشتر اهمیت بده تا افزودن بر مقدار عمل؛ چرا که هیچ عملی، اگر آمیخته با تقوا باشد، اندک نیست و چگونه اندک باشد، در حالی که مقبول [درگاه الهی] واقع شده است؟ خدای عز و جل می فرماید: «خداوند، تنها از تقواپیشگان می پذیرد».

مکارم الأخلاق، ج ۲، ص ۳۷۵، ح ۲۶۶۱.

حدیث۴۲۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا صَدَقَةَ وَذورَحِمٍ مُحْتاجٌ؛

تا زمانی که خویشاوند نیازمند است، به کسی دیگر نباید صدقه داد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۶۸، ح ۱۷۴۰.

حدیث۴۲۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أنَ تَصَدَّقَ وَ أَنْتَ صَحیحٌ شَحیحٌ تَأْمُلُ الْعَیْشَ وَ تَخْشَی الْفَقْرَ وَلا تُمْهِلْ حَتّی إِذا بَلَغَتِ الْحُلْقومَ قُلْتَ لِفُلانٍ کَذا وَ لِفُلانٍ کَذا أَلا وَقَدْ کانَ لِفُلانٍ؛

بهترین صدقه آن است که وقتی سالم هستی و به زندگی امیدواری و از دچار شدن به فقر می ترسی، صدقه بدهی و نگذاری وقتی که جانت به لب رسید (و در بستر مرگ افتادی) بگویی: این مقدار مال فلان باشد و آن مقدار مال بهمان، چون در آن هنگام مالِ فلان و بهمان خواهد شد.

کنز العمّال، ح ۱۶۲۵۱.

حدیث۴۲۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ أَحْسَنَ إِلی یَتیمٍ أَوْ یَتیمَةٍ کُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِی الْجَنَّةِ کَهاتَیْنِ؛
هر کس به پسر و یا دختر یتیمی نیکی کند، من و او در بهشت مانند این دو انگشت همسایه یکدیگریم.
کنز العمّال، ح ۵۹۹۹.

حدیث۴۲۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلصَّدَقَةُ عَلی وَجْهِها وَاصْطِناعُ الْمَعْروفِ وَ بِرُّ الْوالِدَیْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ تُحَوِّلُ الشِّقاءَ سَعادَةً وَتَزیدُ فِی الْعُمْرِ وَ تَقی مَصارِعَ السُّوءِ؛
صدقه بجا، نیکوکاری، نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوش بختی تبدیل و عمر را زیاد و از پیشامدهای بد جلوگیری می کند.
نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹ .

حدیث۴۲۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلا اُخْبِرُکَ وَ اَدُلُّکَ عَلی صَدَقَةٍ یُحِبُّهَا اللّه ُ وَ رَسولُهُ؟ تُصْلِحُ بَیْنَ النّاسِ اذا تَفاسَدوا وَ تَباعَدوا؛
آیا به شما خبر ندهم و راهنمایی تان نکنم به صَدَقه ای که خدا و رسولش آن را دوست می دارند؟ [آن صدقه، این است که] وقتی روابط بین مردم، خراب می شود و از هم فاصله می گیرند، میانشان را اصلاح کنی.
تنبیه الخواطر، ص ۶.

حدیث۴۲۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنْ مَشی فی صُلْحٍ بَیْنَ اثْنَینِ صَلّی عَلَیْهِ مَلائِکَةُ اللّه حَتّی یَرْجِعَ وَ اُعْطِیَ ثَوابَ لَیْلَةِ القَدرِ، وَ مَنْ مَشی فِی قَطیعَةٍ بَیْنَ اثْنَینِ کانَ عَلَیْهِ مِنَ الوِزْرِ بِقَدْرِ ما لِمَنْ اَصْلَحَ بَیْنَ اثْنَینِ مِنَ الاَجْرِ مَکْتوبٌ عَلَیْهِ «لَعْنَةُ اللّه » حَتّی یَدْخُلَ جَهَنَّمَ فَیُضاعَفَ لَهُ العَذابُ؛
هر کس برای آشتی میان دو کس قدم بردارد، فرشتگان خدا بر او درود می فرستند تا [وقتی که] بازگردد و پاداش شب قدر به او داده می شود و هر کس برای قطع رابطه میان دو کس قدم بردارد، وبال گناه او به اندازه ثواب کسی است که میان دو نفر آشتی برقرار نماید و لعنت خدا بر او نوشته می شود تا با ورود به دوزخ، عذابش دو چندان گردد.
وسائل الشیعة، ج ۱۳، ص ۱۶۳، ح ۷.

حدیث۴۲۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
شَرُّ الْمَعْذِرَةِ حینَ یَحضُرُ المَوتُ؛

بدترین عذرخواهی، زمانی است که مرگ فرا رسد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۳۳، ح ۴۳.

حدیث۴۲۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا حَمَلَتِ الْمَرأَةُ کانَتْ بِمَنْزِلَةِ الصّائِمِ القائِمِ المُجاهِدِ بِنَفْسِهِ وَ مالِهِ فی سَبیلِ اللّه ، فَإذا وَضَعَتْ کانَ لَها مِنَ الأَجرِ ما لا تَدری ما هُوَ لِعِظَمِهِ، فَإذا اَرْضَعَتْ کانَ لَها بِکُلِّ مَصَّةٍ کَعِدْلِ عِتْقِ مُحَرَّرٍ مِنْ وُلْدِ اِسماعیلَ ، فَإذا فَرَغَتْ مِنْ رَضاعِهِ ضَرَبَ مَلَکٌ عَلی جَنْبِها وَ قالَ : اِستَأنِفِی الْعَمَلَ، فَقَدْ غُفِرَ لَکِ ؛

هنگامی که زن باردار می شود ، همانند روزه دارِ شب زنده دار و مجاهدی است که با جان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که فارق شود ، پاداشی دارد که نمی دانی عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر بار مکیدن ، پاداش آزاد کردن یکی از فرزندان اسماعیل علیه السلامبرای اوست و آن گاه که شیردادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلوی او می زند و می گوید : «عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .

أمالی صدوق ، ص ۴۹۶، ح ۶۷۸ .

حدیث۴۲۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیْسَ لِلصَّبیِّ لَبَنٌ خَیْرٌ مِنْ لَبَنِ اُمِّهِ ؛

برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .

عیون اخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱، ص ۳۸، ح ۶۹ .

حدیث۴۲۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقبَلّوا لی بِسِتٍّ اَ تَقَبَّل لَکُمْ بِالجَنَّةِ: اذا حَدَّثْتُمْ فَلا تَکذِبوا، وَ اذا وَعَدْتُمْ فَلا تُخْلِفوا، وَ اِذَا اؤْتُمِنْتُمْ فَلا تَخونوا، وَ غُضّوا اَبْصارَکُمْ، وَ احْفَظوا فُروجَکُم، وَ کُفّوا اَیدیَکُمْ وَ اَ لْسِنَتَکُمْ؛

شش چیز را از من بپذیرید [در عوض،] من هم برای شما بهشت را تضمین می کنم: هر گاه سخن گفتید، دروغ نگویید و هر گاه وعده دادید، تخلّف نکنید و هر گاه امینتان دانستند، خیانت نکنید و چشمانتان را [از حرام،] فرو بندید و عِفافْ پیشه کنید و دست و زبان خود را نگه دارید.

أمالی صدوق، ص ۱۵۰، ح ۲.

حدیث۴۲۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِفَةُ الْعاقِلِ اَنْ یَحْلُمَ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَیْهِ وَ یَتَجاوَزَ عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ یَتواضَعَ لِمَنْ هُوَ دونَهُ وَ یُسابِقَ مَنْ فَوقَهُ فی طَلَبِ البِرِّ وَ اذا اَرادَ اَنْ یَتَکَلَّمَ تَدَبَّرَ فَإنْ کانَ خَیْرا تَکَلَّمَ فَغَنِمَ وَ اِنْ کانَ شرّا سَکَتَ فَسَلِمَ وَ اذا عَرَضَتْ لَهُ فِتْنَةٌ اِستَعصَمَ بِاللّهِ وَ اَمْسَکَ یَدَهُ وَ لِسانَهُ وَ اذا رَآی فَضیلَةً

اِنتَهَزَ بِها لا یُفارِقُهُ الحَیاءُ وَ لا یَبْدو مِنْهُ الْحِرْصُ فَتِلْکَ عَشْرُ خِصالٍ یُعْرَفُ بِهَا الْعاقِلُ؛

ویژگی عاقل این است که در برابر رفتار جاهلانه بردباری کند، از کسی که به او ظلم کرده درگذرد، در برابر زیر دست خود متواضع باشد، با بالا دست خود در طلب نیکی رقابت کند، هرگاه بخواهد سخن بگوید بیندیشد، اگر خوب بود بگوید و سود برد و اگر بد بود سکوت کند و سالم ماند، هرگاه با فتنه ای روبه رو شود به خدا پناه برد، دست و زبان خود را نگاه دارد، هرگاه فضیلتی ببیند آن را غنیمت شمارد، شرم و حیا از او جدا نشود و حریص نباشد، اینها ده خصلت اند که عاقل با آنها شناخته می شود.

تحف العقول، ص ۲۸.

حدیث۴۲۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ القُلوبِ اَوعاها لِلخَیْرِ وَ شَرُّ القُلوبِ اَوعاها لِلشَّرِّ، فَاَعلَی القَلبِ الَّذی یَعِی الخَیْرَ مَمْلُوٌّ مِنَ الْخَیْرِ اِن نَطَقَ نَطَقَ مَأجورا و اِنْ اَنْصَتَ اَنْصَتَ مَأجورا؛

بهترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای خوبی دارد و بدترین قلب ها، قلبی است که ظرفیت بیشتری برای بدی دارد، پس عالی ترین قلب، قلبی است که خوبی را در خود دارد و لبریز از خوبی است. اگر سخن بگوید، سخنش در خور پاداش است و اگر سکوت کند، سکوتش درخور پاداش است.

جعفریات، ص ۱۶۸ .

حدیث۴۲۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعْ ما یُریبُکَ اِلی ما لا یُریبُکَ، فَاِنَّ الخَیْرَ طُمَأْنینَةٌ وَ الشَّرَّ ریبَةٌ؛

آنچه تو را به شک و تردید می اندازد رها کن و به سراغ آنچه تو را به شک و تردید نمی اندازد برو؛ زیرا خوبی مایه آرامش و بدی مایه تشویش و دودلی است.

کنز العمّال، ح ۷۳۰۸ .

حدیث۴۲۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ صافَحَ امْرَاَ ةً حَراما جاءَ یَومَ القیامَةِ مَغْلولاً ثُمَّ یُو?مَرُ بِهِ اِلَی النّارِ، وَ مَنْ فاکَهَ امْرَاَ ةً لا یَمْلِکُها حُبِسَ بِکُلِّ کَلِمَةٍ کَلَّمَهَا فِی الدُّنیا اَلْفَ عامٍ فِی النّارِ؛

هر کس با زن نامَحرمی دست بدهد، در روز قیامت، او را با غُل و زنجیر خواهند آورد و سپس به سوی آتش، رانده می شود و هر کس که با نامحرمی بدون ضرورت، هم صحبت گردد، در ازای هر سخنی در دنیا هزار سال در آخرت، گرفتار آتش خواهد بود.

ثواب الاعمال، ص ۳۳۴.

حدیث۴۲۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّقُوااللّه َ وَأَصْلِحوا ذاتَ بَيْنِكَمْ فَإِنَّ اللّه َ يُصْلِحُ بَيْنَ الْمُؤْمِنينَ يَوْمَ القيامَةِ؛

تقوای الهی داشته باشید و اصلاح کنید میان خودتان را زیرا خداوند در روز قیامت میان مؤمنین را اصلاح می کند.

محجة البيضاء، ج ۳، ص ۳۷۳.

حدیث۴۲۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا مَعاشِرَ قُرّاءِ القرآنِ! اتَّقُوا اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ فيما حَمَّلَكُمْ مِنْ كِتابِهِ، فَاِنّى مَسؤولٌ وَ اِنَّكُمْ مَسْؤولونَ اِنّى مَسئُولٌ عَنْ تَبليغِ الرِّسالَةِ، وَ اَمّا اَنْتُمْ فَتُسْأَلونَ عَمّا حُمِّلْتُمْ مِنْ كِتابِ اللّه ِ وَ سُنَّتى؛

ای جماعت قاریان قرآن! درباره کتاب خدا که به دوش شما گذاشته شده است، تقوای خدای عز و جل را رعایت کنید؛ زیرا که هم من و هم شما بازخواست می شویم. من درباره تبلیغ رسالت، بازخواست می شوم و شما درباره کتاب خدا و سنّت من که بر دوش گرفته اید، بازخواست می شوید.

کافی، ج ۲، ص ۶۰۶، ح ۹.

حدیث۴۲۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْعَسَلُ شِفاءٌ لِطَرْدِ الرّيحِ وَ الْحُمّى؛

عسل، درمانی برای رفع باد و تب است.

مستدرك الوسائل، ج ۱۶، ص ۳۶۷، ح ۵.

حدیث۴۲۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَمْسٌ يَذْهَبْنَ بِالنِّسْيانِ وَ يَزِدْنَ فِى الْحِفظِ وَ يَذْهَبْنَ بِالْبَلْغَمِ: اَلسِّواكُ، وَ الصِّيامُ، وَ قِراءَةُ الْقُرْآنِ، وَ الْعَسَلُ، وَ اللُّبانُ؛

پنج چیز، فراموشی را درمان و حافظه را زیاد می کنند و بلغم را از بین می برند: مسواك زدن، روزه گرفتن، قرآن خواندن، عسل خوردن و کُندر جویدن.

مكارم الأخلاق، ج ۱، ص ۳۵۹، ح ۱۴.

حدیث۴۲۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجى خَيْرُهُ وَ يُؤْمَنُ شَرُّهُ؛

بهترین شما کسی است که به خیرش امیدوار و از شرّش در امان باشند.

نهج الفصاحه، ح۱۵۲۶.

حدیث۴۲۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خیارُ اُمَّتی مَنْ دَعا اِلَی اللّه ِ تَعالی وَحَبَّبَ عِبادَهُ اِلَیْهِ؛

بهترین امت من کسانی هستند که مردم را به سوی خدا دعوت و بندگانش را محبوب او کنند (با اطاعت از امر و نهی خداوند محبّت او بدست می آید).

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷۱.

حدیث۴۲۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ وُقِیَ شَرَّ لَقْلَقِهِ وَ قَبْقَبِهِ وَ ذَبْذَبِهِ فَقَد وَجَبَتْ لَهُ الجَنَّةُ؛

هر کس از شرّ بدزبانی و سخن چینی و شکم پروریِ خودش در امان بماند، بهشت بر او واجب می شود.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۱۵، ح ۷.

حدیث۴۲۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْمُؤْمِنُ هَیِّنٌ سَمْحٌ لَهُ خُلُقٌ حَسَنٌ، وَ الْکافِرِ فَظٌّ غَلیظٌ لَهُ خُلُقٌ شَیِّی ءٌ وَ فیهِ جَبْرِیَّةٌ؛

مؤمن، آسان گیر و بلند نظر است و اخلاقی خوش دارد. و کافر، بد خُلق و سختگیر است.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۷۲.

حدیث۴۲۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحِبُّو الْمَعْروفَ وَ اَهْلَهُ فَوَالَّذی نَفْسی بِیَدِهِ اِنَّ الْبَرَکَةَ وَ الْعافیَةَ مَعَهُما؛

نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست، برکت و تندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.

کنز العمّال، ح ۱۵۹۷۴.

حدیث۴۲۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النّاسِ مَنْ اَکْرَمَهُ النّاسُ اتِّقاءَ شَرِّهِ؛

بدترین مردم کسی است که دیگران از ترس شرّش به او احترام بگذارند.

مکارم الأخلاق، ص ۴۳۳.

حدیث۴۲۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْکَبائِرُ تِسْعٌ: اَعْظَمُهُنَّ الاِْشْراکُ بِاللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ، وَ قَتْلُ النَّفْسِ الْمُؤْمِنَةِ، وَ اَکْلُ الرِّبا، وَ اَکْلُ مالِ الْیَتیمِ، وَ قَذْفُ الْمُحْصَنَةِ، وَ الْفِرارُ مِنَ

الزَّحْفِ وَ عُقوقُ الْوالِدَیْنِ، وَ اسْتِحْلالُ الْبَیْتِ الحَرامِ، وَ السِّحْرُ فَمَنْ لَقِیَ اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ بَری ءٌ مِنْهُنَّ کانَ مَعی فی جَنَّةٍ مَصاریعُها مِنْ ذَهَبٍ؛

گناهان بزرگ، نُه تاست: شریک قائل شدن برای خدای عزّ و جلّ ـ که بزرگ ترینِ آنهاست ـ و کشتن مؤمن و رباخواری و خوردن مال یتیم و تهمت زدن به زن پاک دامن و فرار از میدان جهاد و بی احترامی به پدر و مادر و بی حرمتی به خانه خدا و جادوگری. هر کس پاک از این نُه گناه، خدای ـ عزّ و جلّ ـ را دیدار کند، با من در بهشت خواهد بود که درهای آن از طلاست.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۷۰، ح ۷.

حدیث۴۲۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إِیّاکُمْ وَ الْحَسَدُ، فَإِنَّهُ یَأْکُلُ الْحَسَناتِ کَما تَأْکُلُ النّارُ الْحَطَبَ؛

از حسادت بپرهیزید؛ زیرا حسد، نیکی ها را می خورد چنان که آتش هیزم را می خورد.

جامع الأخبار، ص ۴۵۱.

حدیث۴۲۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا لَمْ تَغُلَّ اُمَّتی لَمْ یَقُمْ لَها عَدُوٌّ اَبَدا؛

هرگاه امّت من نسبت به یکدیگر کینه نداشته باشند، هرگز دشمنی در برابر آنها قد عَلَم نمی کند.

کنز العمّال، ح ۱۱۰۴۴.

حدیث۴۲۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا اَصْبَحْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْکَ نَحسَ ذالِکَ الْیومِ، وَ إذَ ا أمْسَیْتَ فَتَصَدَّقْ بِصَدَقَةٍ تُذْهِبُ عَنْکَ نَحْسَ تِلْکَ اللَّیْلَةِ؛

چون روز خدا را آغاز کردی، صدقه ای بده تا شومی آن روز را از تو دور گرداند و چون شب شد، صدقه ای بده تا شومیِ آن شب را از تو دور سازد.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۷۶، ح ۳.

حدیث۴۲۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِبْنُ عَبّاسٍ: اِنَّ نَفَرا مِنَ الصَّحابَةِ حینَ اُمِروا بِالنَّفَقَةِ فی سَبیلِ اللّه اَ تَو النَّبیَّ صلی الله علیه و آله فَقالوا: اِنّا لا نَدْری ما هذِهِ النَّفَقَةُ الَّتی اُمِرْنا بِها فی اَموالِنا، فَما نُنْفِقُ مِنْها؟ فَاَ نْزَلَ اللّهُ: «وَ یَسْاَلونَکَ ماذا یُنْفِقونَ قُلِ الْعَفْوَ»، وَ کانَ قَبْلَ ذالِکَ یُنْفِقُ مالَهُ حَتّی ما یَجِدُ ما یَتَصَدَّقُ بِهِ، وَ لا مالاً یَأْکُلُ حَتّی یُتَصَدَّقَ عَلَیْهِ؛

ابن عباس می گوید: هنگامی که فرمان اِنفاق (خرج کردن) در راه خدا نازل شد، گروهی از صحابه نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: این اِنفاقی که فرمان یافته ایم تا از اموال خود بپردازیم، نمی دانیم چیست. چه قدر از مالمان را انفاق کنیم؟

پس خداونـد، این آیه را نازل فرمود: «از تو می پرسـند که چه انفاق کننـد. بگو: مازاد را». تا پیش از این آیه، پیامبر صـلی الله علیه و آلهـاز مـال خـود چنـدان انفـاق می کرد که دیگر چیزی نمی یـافت تـا صـدقه بدهـد و هیـچ غـذایی نمی خورد، مگر این که از آن مقداری صدقه می داد.

در المنثور، ج ۱، ص ۶۰۷.

حدیث۴۲۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ یُّهَا النّاسُ! هذِه دارُ تَرَحٍ لا دارُ فَرَحٍ، وَ دارُ الْتِواءٍ لا دارُ اسْتِواءٍ فَمَنْ عَرَفَها لَمْ یَفْرَحْ لِرَجاءٍ، وَ لَمْ یَحْزَنْ لِشَقاءٍ؛

ای مردم! دنیا، سـرای اندوه است و نه شادی! و جای دشواری است و نه آسودگی! به همین خاطر، هر کس آن را بشـناسد، با امیدی شاد نمی شود و با سختی ای اندوهگین نمی گردد.

أعلام الدین، ص ۳۴۳.

حدیث۴۲۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلـدُّنْیا دُوَلٌ، فَمـا کانَ لَکَ مِنْها اَتاکَ عَلی ضَـعْفِکَ، وَ ما کانَ عَلَیْـکَ لَمْ تَـدْفَعْهُ بِقُوَّتِکَ، وَ مَنِ انْقَطَعَ رَجاؤُهُ مِمّا فاتَ اسْتَراحَ بَـدَنُهُ، وَ مَنْ رَضیَ بِما رَزَقَهُ اللّه ُ قَرَّتْ عَیْنُهُ؛

دنیا دست به دست می شود. آنچه از آن نصیب تو باشـد، اگر ناتوان هم باشـی، به تو می رسد و آنچه به زیان تو باشد، به زور نمی تـوانی آن را از خـود دور کنی. هر کس که از آنچه از دسـتش رفته دل بکَنَـد، جسـمش آسـوده می گردد و هر کس به آنچه خـدا روزی اش نموده خشنود شود، چشمش روشن [و دلش شادمان]می گردد.

أمالی طوسی، ص ۲۲۵، ح ۳۹۳.

حدیث۴۲۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا عَمِلْتَ سَیِّئَهً فَأَحْدِثْ عِنْدَها تَوْبَهً السِّرَّ بِالسِّرِّ وَ الْعَلانیَهَ بِالْعَلانیَهِ؛

هرگاه کار بدی از تو سر زد، از آن توبه کن، برای گناه پنهانی، توبه پنهانی و برای گناه آشکار، توبه آشکار.

نهج الفصاحه، ح ۲۲۲.

حدیث۴۲۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ الرِّجالِ مِنْ اُمَّتِیَ الَّذینَ لایَتَطاوَلونَ عَلی اَهْلیهِمْ وَ یَحِنّونَ عَلَیْهِمْ وَ لا یَظْلِمونَهُمْ؛

بهترین مردان امّت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم نکنند.

مکارم الأخلاق، ص ۲۱۶.

حدیث۴۲۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بُعِثْتُ بِالْحَنيفِيَّةِ السَّمْحَةِ، وَ مَنْ خالَفَ سُنَّتى فَلَيْسَ مِنّى؛

من برای آوردن دین پاکیزه و آسان، برگزیـده شده ام و هر کس با روش من مخالفت کند، از من نیست.۲۴۱. بهترین احکام، آسان ترین آن است

کنز العمّال، ح ۹۰۰.

حدیث۴۲۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِبنُ الْاَدْرَعِ: اِنَّ رَسولَ اللّه صـلی الله علیه و آله رَأى رَجُلًا يُصَـلّى فَتَراهُ بِبَصَـرِهِ ساعَةً فَقالَ: اَ تَراهُ يُصَلّى صادِقا؟ قُلْتُ: يا رَسولَ اللّه ، هذا اَكْثَرُ اَهْلِ الْمَدينَةِ صلاةً! فَقالَ: لا تُسْمِعْهُ فَتُهلِكَهُ. وَ قالَ: اِنَّ اللّه َ اِنَّما اَرادَ بِهذِهِ الْاُمَّةِ الْيُسْرَ وَ لا يُريدُ بِهِمُ الْعُسْرَ؛

ابن اَدرَع می گوید: رسول خدا صـلی الله علیه و آله مردی را در حال نماز خواندن دیدند و لحظاتی به او نگریسـتند. سپس فرمودند: آیا فکر می کنی او به راستی نماز می خوانـد؟ عرض کردم: ای رسول خـدا! او از همه مردم مـدینه بیشتر نماز می خوانـد. فرمودنـد: این حرف را به خود او نگو که نابودش می کنی. سپس فرمودند: خداوند، حقیقتا خواسـتار راحتی این امّت است و نمی خواهد که آنها به زحمت بیفتند.

در المنثور، ج ۱، ص ۴۶۴.

حدیث۴۲۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَسِّروا وَ لا تُعَسِّروا، وَ سَكِّنُوا و لا تُـنَفِّروا؛

آسان بگیرید و سخت نگیرید و جذب کنید و فراری ندهید.

در المنثور، ج ۱، ص ۴۶۵.

حدیث۴۲۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ لَمْ يَبْعَثْنى بِالرَّهْبانيَّةِ، وَ اِنَّ خَيْرَ الدّينِ عِنْدَ اللّه ِ الْحَنيفِيَّةُ السَّمْحَةُ؛

خداوند، مرا برای رهبانیت (گریز از دنیا) نفرستاده است و بهترین دین نزد خدا، دین پاکیزه و آسان است.

کنز العمّال، ح ۵۴۲۲.

حدیث۴۲۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَجى ءُ الرَّجُلُ يَوْمَ الْقيامَةِ وَ لَهُ مِنَ الْحَسَناتِ كَالسَّحابِ الرُّكامِ اَو كَالْجِبالِ الرَّواسـى فَيَقولُ: يا رَبِّ ، اَنّى لى هـذا وَ لَمْ اَعْمَلها؟ فَيَقولُ:

هذا عِلْمُکَ الَّذی عَلَّمْتَهُ النّاسَ یُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِکَ؛

انسان، در روز قیامت می آید و با خود کارهای نیکی چون ابرهای انبوه یا کوه های سر به فلك کشیده دارد، پس می گوید: پروردگارا! این ها را که من انجام نداده ام، اینها از کجایند؟ [خداوند] می فرماید: این، دانش توست که به مردم آموختی و پس از تو، به آن عمل کردند.

بصائر الدرجات ، ص ۲۵، ح ۱۶ .

حدیث۴۲۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِعَلِیٍّ علیه السلام فی ذِکْرِ صِفاتِ الْمُؤمِنِ ـ : لا یَرُدُّ الْحَقَّ مِنْ عَدُوِّهِ، لا یَتَعَلَّمُ اِلاّ لِیَعْلَمَ ، وَ لا یَعْلَمُ اِلاّ لِیَعْمَلَ؛

به علی علیه السلام درباره صفات مؤمن فرمودند: حق را از دشمنش می پذیرد، نمی آموزد مگر برای آن که بداند و نمی داند مگر برای آن که عمل کند.

التمحیص ، ص ۷۵، ح ۱۷۱ .

حدیث۴۲۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ مائِدَةٍ اَعْظَمُ بَرَکَةً مِنْ مائِدَةٍ جَلَسَ عَلَیْها یَتیمٌ؛

هیچ سفره ای با برکت تر از سفره ای نیست که یتیم بر سر آن بنشیند.

کنز العمّال، ح ۶۰۴۰.

حدیث۴۲۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللّه ُ اِبْراهیمَ خَلیلاً اِلاّ لاِطْعامِهِ الطَّعامَ، وَ صَلاتِهِ بِاللَّیلِ وَ النّاسُ نیامٌ؛

خداوند، ابراهیم را به عنوان خلیل خود (دوست صمیمی خود) برنگزید، مگر به خاطر غذا دادنش به مردم و نماز شب خواندنش، وقتی همگان در خواب بودند.

علل الشرایع، ص ۳۵، ح ۴.

حدیث۴۲۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَوْلُنا: اِنَّ اِبْراهیمَ خَلیلُ اللّه فَانَّما هُوَ مُشْتَقٌّ مِنَ الْخَلَّةِ اَوِ الْخُلَّةِ، فَاَمَّا الْخَلَّةُ فَاِنَّما مَعْناها الفَقْرُ وَ الْفاقَةُ، وَ قَدْ کانَ خَلیلاً اِلی رَبِّهِ فَقیرا، وَ اِلَیْهِ مُنْقَطِعا، وَ عَنْ غَیْرِهِ مُتَعَفِّفا مُعْرِضا مُسْتَغْنیا، وَ ذالِکَ لَمّا اُریدَ قَذْفُهُ فِی النّارِ فَرُمِیَ الْمَنْجَنیقُ فَبَعَثَ اللّه ُ اِلی جَبْرَئیلَ علیه السلام وَ فَقالَ لَهُ: اَدْرِکْ عَبدی. فَجاءَهُ فَلَقیَهُ فِی الْهَواءِ، فَقالَ: کَلِّفْنی ما بَدا لَکَ، قَدْ بَعَثَنِی اللّه ُ لِنُصْرَتِکَ. فَقالَ: بَلْ حَسْبیَ اللّه ُ وَ نِعْمَ الْوَکیلُ، اِنّی لا اَسْاَلُ غَیْرَهُ وَ لا حاجَةَ اِلاّ اِلَیْهِ. فَسَمّاهُ خَلیلَهُ اَیْ فَقیرَهُ وَ مُحْتاجَهُ وَ الْمُنْقَطِعَ اِلَیْهِ عَمّنْ سِواهُ؛

این که می گوییم: «ابراهیم، خلیلِ خداست» کلمه خلیل، برگرفته از خَلَّة یا خُلَّة است. خَلَّه به معنای فقر و نیازمندی است؛ چرا که او

نیازمند به پروردگار خود بود و از همه بُرید و به او روی آورد و از غیر او روی گرداند و اظهار بی نیازی کرد و زمانی که خواستند او را در آتش بیندازند و با منجنیق، پرتابش کردند، خداوند به جبرئیل علیه السلام پیغام فرستاد که: بنده ام را دریاب. پس جبرئیل، خود را به ابراهیم ـ که در میان هوا ـ بود رسانید و گفت: به هر چه می خواهی مرا فرمان ده که خداوند، مرا برای یاری تو فرستاده است: ابراهیم علیه السلام فرمود: نه! خداوند، مرا کفایت می کند و او خوب حمایتگری است. من جز از او نمی خواهم و به هیچ کس جز او نیازی ندارم. پس خداوند، او را خلیل خود نامید، یعنی فقیر و نیازمند به خود و کسی که از همه بُریده و به او روی آورده است.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۵۵۴، ح ۵۸۲.

حدیث۴۲۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشْتَدَّ غَضَبُ اللّه ِ عَلی مَنْ زَعَمَ اَ نَّهُ مَلِکُ الْاَمْلاکِ. لا مَلِکَ اِلاَّ اللّه ُ؛

خشم خدا بر کسی که خیال کند مالک [حقیقی] دنیاست، سخت خواهد بود؛ چرا که مالکی جز خدا نیست.

کنز العمّال، ح ۴۵۲۴۴.

حدیث۴۲۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ نِساءِ الجَنَّةِ: مَرْیَمُ بِنْتُ عِمرانَ، وَ خَدیجَةُ بِنتُ خُوَیْلِدٍ، وَ فاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، وَ آسیَةُ بِنْتُ مُزاحِمٍ اِمْرَاَةُ فِرْعَوْنَ؛

بهترینْ زنان بهشت، مریم دختر عمران، خدیجه دختر خویلد، فاطمه دختر محمّد و آسیه دختر مزاحم (همسر فرعون) هستند.

بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۱، ح ۱۰.

حدیث۴۲۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ اَ نَّهُ قالَ فی فاطِمَةَ علیهاالسلام وَ ما یُصیبُها مِنَ الظُّلْمِ بَعْدَهُ ـ : ثُمَّ تَری نَفْسَها ذَ لیلَةً بَعْدَ اَنْ کانَتْ فی اَیّامِ اَبیها عَزیزَةً، فَعِنْدَ ذالِکَ یونِسُهَا اللّه ُ تَعالی بِالْمَلائِکَةِ فَنادَتْها بِما نادَتْ بِهِ مَریَمَ بِنتَ عِمْرانَ، فَتَقولُ: یا فاطِمَةُ «اِنَّ اللّه َ اصْطَفاکِ وَ طَهَّرَکِ وَ اصْطَفاکِ عَلی نِساءِ الْعالَمینَ»، یا فاطِمَةُ اقْنُتی لِرَبِّکِ وَ اسْجُدی وَ ارْکَعی مَعَ الرّاکِعینَ. ثُمَّ یَبْتَدی بِهَا الْوَجَعُ فَتَمرُضُ، فَیَبعَثُ اللّه ُ اِلَیْها مَرْیَمَ بِنْتَ عِمْرانَ تُمَرِّضُها و تُونِسُها فی عِلَّتِها؛

درباره فاطمه و ظلمی که پس از ایشان به وی می شود فرمود: سپس خود را پس از عزّتی که در زمان پدرش داشت، خوار می بیند. این جاست که خدای متعال، فرشتگان را مونس او می کند و آنان با همان ندایی که به مریم کردند، می گویند: ای فاطمه! خداوند، تو را برگزید و پاک کرد و بر همه زنان جهان، سرآمد کرد. ای فاطمه! به پیشگاه پروردگارت راز و نیاز کن و به سجده روی آور و همراه رکوع کنندگان، رکوع کن. آن گاه درد به وی رو می آورد و بیمار می شود و خداوند، مریم دختر عمران را برایش جهت پرستاری می فرستد، که در دوران بیماری اش مونس او می شود.

بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۵، ح ۲۲.

حدیث۴۲۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ مَنْ أَکَلَ الْحَلالَ صَفا دینُهُ، وَ رَقَّ قَلْبُهُ، وَ دَمِعَتْ عَیْناهُ مِنْ خَشْیَةِ اللّهِ تَعالی وَ لَمْ یَکُنْ لِدَعْوَتِهِ حِجابٌ؛

ای علی! هر کس حلال بخورد، دینش صفا می یابد، رقّت قلب پیدا می کند، چشمانش از ترس خداوند متعال پر اشک می شود و برای (استجابت) دعایش مانعی نیست.۲۵۱. خدایا! روزیِ حلال نصیبم گردان

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۱۸، ح ۲.

حدیث۴۲۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْعِبادَةُ مَعَ أَکْلِ الْحَرامِ کَالْبِناءِ عَلَی الرَّمْلِ ـ وَ قیلَ: عَلَی الْماءِ؛

عبادت با خوردن حرام، همانند ساختن بنایی است بر روی شن «و به قولی: بر روی آب».

عدة الداعی، ص ۱۴۱.

حدیث۴۲۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تَعالی حَدَّ لَکُمْ حُدودا فَلا تَتَعَدَّوها ... وَ عَفا لَکُم عَنْ اَشْیاءَ رَحمَةً مِنْهُ مِنْ غَیرِ نِسْیانٍ فَلا تَـکَلَّفوها؛

خدای تبارک و تعالی برای شما حدودی را معیّن کرده است، پس از آن حدود، خارج نشوید ... و چیزهایی را هم از روی رحمت و مهربانی، نه از سر فراموشی، بر شما بخشیده [و از آنها یاد نکرده] است. پس [برای دانستن آنها و تقیّد به آنها]خود را به زحمت نیندازید.

أمالی طوسی، ص ۵۱۱، ح ۱۱۱۶.

حدیث۴۲۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّهُم اُمِروا بِاَدْنی بَقَرَةٍ وَ لـکِنَّهُمْ لَمّا شَدَّدُوا عَلی اَ نْفُسِهِمْ شَدَّدَ اللّه ُ عَلَیْهِم، وَ ایمُ اللّهِ ! لَوْ لَمْ یَسْتَثْنوا ما بُـیِّنَتْ لَهُم اِلی آخِرِ الْاَبَدِ؛

بنی اسرائیل [در داستان گاو که در سوره بقره آمده است]، به ذبح یک ماده گاو معمولی مکلّف شدند؛ امّا وقتی بر خودشان سخت گرفتند [و جزئیات بیشتری را درباره آن سؤال کردند]، خدا هم بر آنان سخت گرفت. به خدا قسم چنانچه نمی گفتند «اگر خدا بخواهد» تا ابد برای آنان معلوم نمی شد که گاوِ مورد نظر، چه گاوی است.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۸۹، ح ۲۴۳.

حدیث۴۲۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ کَتَبَ عَلَیْکُمُ الْحَجَّ. فَقامَ عُکّاشَةُ ابْنُ مِحْصَنٍ ـ وَ یُرْوی سُراقَةُ بنُ مالِکٍ ـ فَقالَ: اَ فی کُلِّ عامٍ یا رَسولَ اللّهِ ؟ فَاَعْرَضَ عَنْهُ،

حَتّی عـادَ مَرَّتَینِ اَوْ ثَلاثـا، فَقـالَ رَسـولُ اللّه صـلی الله علیه و آله: وَیحَـکَ! وَ مـا یـو?مِنُـکَ اَنْ اَقـولَ: «نَعَمْ»؟! وَ اللّه وَ لَو قُلتُ: «نَعَم» لَوَجَبَتْ، وَ لَوْ وَجَبَتْ مَا اسْتَطَعْتُم، وَ لَوْ تَرَکْتُمْ کَفَرْتُمْ. فَاتْرُکونی ما تَرَکْتُکُمْ، فَاِنَّما هَلَکَ مَنْ کانَ قَبْلَکُمْ بِکَثْرَةِ سُؤالِهِم وَ اخْتِلافِهِم عَلی اَنْبیائِهِمْ، فَإِذا اَمَرْتُکُمْ بِشَیْ ءٍ فَأْتوا مِنهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَ اِذا نَهَیْتُکُم عَنْ شَیْ ءٍ فَاجْتَنِبوهُ؛

خداونـد، حـج را بر شـما واجب کرده است. سُـرادقهٔ بن مالک، تعریف می کنـد که عُکاشهٔ بن مِحصَن برخاست و گفت: ای رسول خـدا! آیـا هر سال، واجب است؟ پیامبر صـلی الله علیه و آله به وی اعتنایی نکردنـد، تا آن که عکاشه، دو یا سه بار سؤالش را تکرار کرد. در این هنگام، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «وای بر تو! از کجا مطمئنّی که من نمی گویم: آری؟ به خدا قَسَم، اگر بگویم: آری، حتما بر شـما واجب می شود و اگر واجب شود، توان انجام دادن آن را ندارید و اگر انجامش ندهیـد، کافر شـده اید. پس تـا من شـما را به حال خودتان واگذاشته ام، شـما نیز مرا واگذاریـد. در حقیقت، گذشـتگان شـما، به خاطر سؤال کردنِ زیاد و پاپیچ پیامبران خود شدن، هلاک شدند. پس هرگاه به شما دستوری دادم، در حدّ توانتان آن را انجام دهید و هرگاه شما را از چیزی نهی کردم، از آن، دوری کنید.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۸۲، ح ۴۰۶.

حدیث۴۲۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَکَلَ الْحَلالَ أَرْبَعینَ یَوْما نَوَّرَ اللّه ُ قَلْبَهُ. وَ قالَ: إنَّ لِلّهِ مَلَکا یُنادی عَلی بَیْتِ الْمَقْدِسِ کُلَّ لَیْلَةٍ: مَنْ أَکَلَ حَراما لَمْ یَقْبَلِ اللّه ُ مِنْهُ صَرْفا وَ لا عَدْلاً وَ الصَّرْفُ النّافِلَةُ وَ الْعَدْلُ الْفَریضَةُ؛

هر کس چهل روز حلال بخورد، خداوند قلبش را نورانی فرماید. و فرمودند: خدای را فرشـته ای است در بیت المقدس که هر شـب ندا می دهد: هر کس حرام خورد، خداوند کار مستحب و واجبی را از او قبول نمی کند.

سفینهٔ البحار، ج ۲، ص ۳۷۷.

حدیث۴۲۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلظُّلْمُ ثَلاثَةٌ: فَظُلْمٌ لایَغْفِرُهُ اللّه ُ وَ ظُلْمٌ یَغْفِرُهُ وَ ظُلْمٌ لایَتْرُکُهُ، فَأَمَّا الظُّلْمَ الَّذی لایَغْفِرُ اللّه ُ فَالشِّرْکُ قالَ اللّه ُ: «إنَّ الشِّرْکَ لَظُلْمٌ عَظیمٌ» وَ أَمَّا الظُّلْمَ الَّذی یَغْفِرُهُ اللّه ُ فَظُلْمُ الْعِبادِ أَنْفُسَهُمْ فیما بَیْنَهُمْ وَ بَیْنَ رَبِّهِمْ وَ أَمَّا الظُّلْمَ الَّذی لا یَتْرُکُهُ اللّه ُ فَظُلْمُ الْعِبادِ بَعْضُهُمْ بَعْضا؛

ظلم، سه قسم است: ظلمی که خـدا نمی آمرزد، ظلمی که می آمرزد و ظلمی که از آن نمی گـذرد. امّا ظلمی که خـدا نمی آمرزد، شرک است. خداونـد می فرماید: «حقا که شـرک ظلمی بزرگ است». و امّا ظلمی که خدا می آمرزد، ظلم بندگان به خودشان میان خود و پروردگارشان است. امّا ظلمی که خدا از آن نمی گذرد، ظلم بندگان به یکدیگر است.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۲۴.

حدیث۴۲۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّهُ لَیُعْجِبُنی أن یَحْمِلَ الرَّجُلُ الشَّیْ ءَ فی یَدِهِ یَکونُ مَهْنَا لِأَهْلِهِ یَدْفَعُ بِهِ الْکِبْرَ عَنْ نَفْسِهِ؛

به راستی که خوش دارم مرد بـا خوشـحالی و افتخـار چیزی را با دست خودش برای خانواده اش ببرد و بـدین وسیله تکبّر را از خود

دور کند.

تنبیه الخواطر، ج ۱، ص ۲۰۱.

حدیث۴۲۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَبْعَدُكُمْ بی شَبَها: البَخیلُ البَذیُّ الْفاحِشُ؛

بی شباهت ترینِ شما به من، آدم بخیلِ بدزبانِ بی شرم است.

تحف العقول، ص ۴۴.

حدیث۴۲۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَرْبَعٌ یُفْسِدْنَ الْقَلبَ وَ یُنْبِتْنَ النِّفاقَ فِی الْقَلْبِ كَما یُنبِتُ الْماءُ الشَّجَرَ: اِستِماعُ اللَّهوِ، وَ البَذاءُ، وَ اِتْیانُ بابِ السُّلْطانِ، وَ طَلَبُ الصَّیْدِ۲۵۷.

بزرگ ترین مصیبت ها، نادانی است

چهار چیز، دل را تباه می کند و در آن نفاق می رویاند، همچنان که آب، درخت را می رویاند: گوش دادن به سخنان بیهوده، بدزبانی، رفت و آمد به درگاه حاکمان، و شکار.

خصال، ص ۲۲۷، ح ۶۳.

حدیث۴۲۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَوْ اَنَّ اَحِدَكُمْ هَرَبَ مِنْ رِزْقِهِ لَتَبِعَهُ حَتّی یُدْرِكَهُ كَما اَ نَّهُ اِنْ هَرَبَ مِنْ اَجَلِهِ تَبِعَهُ حَتّی یُدْرِكَهُ. مَنْ خانَ خیانَةً حُسِبَتْ عَلَیْهِ مِنْ رِزْقِهِ وَ كُتِبَ عَلَیْهِ وِزْرُها؛

اگر هر یك از شما از روزیِ خود بگریزد، روزی در پی اش می آید تا به وی برسد، همچنان كه اگر از اجل خود بگریزد، اَجَل به دنبالش می آید تا به وی برسد. و كسی كه خیانتی كند [و مالی به دست آورد]، به همان مقدار، از روزی اش كم می شود و گناه آن هم برایش نوشته می گردد.

كافی، ج ۵، ص ۳۰۴، ح ۲.

حدیث۴۲۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْمَكْرُ وَ الْخَدیعَةُ وَ الْخیانَةُ فِی النّارِ؛

نیرنگ و فریب و خیانت، جایشان در جهنّم است.

مستدرك الوسائل، ج ۹، ص ۸۰، ح ۱۰۲۶۵.

حدیث۴۲۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا اَتى اَحَدُكُم اَهْلَهُ فَلْيَسْتَتِرْ، فَاِنَّهُ اذا لَمْ يَسْتَتِرْ اِستَحْيَتِ الْمَلائِكَةُ وَ خَرَجَتْ، وَ حَضَرَتِ الشَّياطينُ ۲۵۹. رنج را منتقل نکنید

هرگاه کسی از شما خواست با همسرش آمیزش کند ، باید خود را بپوشاند ، چرا که اگر نپوشاند ، فرشتگان حیا می کنند و خارج می شوند و شیطان حاضر می شود .

کنز العمّال ، ح ۴۴۸۳۵.

حدیث۴۲۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جامَعَ امْرَاَتَهُ وَ هِىَ حائِضٌ فَخَرَجَ الْوَلَدُ مَجْذوما اَو اَبْرَصَ فَلا يَلومَنَّ اِلاّ نَفْسَهُ؛

هر کس با همسرش در حال حیض، آمیزش کند و فرزندش با جُذام یا پیسی متولّد شود، کسی جز خود را سرزنش نکند.

من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۹۶، ح ۲۰۱.

حدیث۴۲۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَجاوَزوا عَنْ عَثَراتِ الْخاطِئينَ يَقيكُمُ اللّه ُ بِذالِكَ سوءَ الْاَقْدارِ؛

از لغزش های خطاکاران، درگذرید که خداوند در عوض آن، شما را از پیشامدهای ناگوار، حفظ خواهد کرد.

تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث۴۲۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا اُوقِفَ الْعِبادُ نادى مُنادٍ: لِيَقُمْ مَنْ اَجْرُهُ عَلَى اللّهِ وَ لْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ. قيلَ: مَنْ ذَ ا الَّذى اَجْرُهُ عَلَى اللّهِ ؟ قالَ: اَ لْعافونَ عَنِ النّاسِ؛

هنگامی که بندگان [در صحرای محشر] گردآورده می شوند، آواز دهنده ای جار می زند: کسی که مزدش با خداست؛ برخیزد و به بهشت برود. گفته شد: [ای رسول خدا!] چه کسانی مزدشان با خداست؟ فرمودند: آنها که از مردم، گذشت کرده اند.

کنز العمّال، ح ۷۰۰۹.

حدیث۴۲۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَهْدىُّ اُمَّتِى الَّذى يَمْلَأُ الْاَرْضَ قِسْطا وَ عَدْلاً كَما مُلِئَتْ جَوْرا وَ ظُلْما؛

مهدی امّت من، کسی است که هنگام پر شدن زمین از بیداد و ظلم، آن را پر از قسط و عدل خواهد کرد.

کتاب سلیم بن قیس، ص ۴۲۹.

حدیث۴۲۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَحْمِلُ هذا الدّینَ فی کُلِّ قَرْنٍ عُدولٌ یَنْفونَ عَنْهُ تَأْویلَ المُبطِلینَ و تَحریفَ الْغالینَ وَ انْتِحالَ الْجاهِلینَ، کَما یَنْفِی الْکِیرُ خَبَثَ الْحَدیدِ؛

این دین را در هر نسلی، افراد عادلی حفظ می کنند که تفسیرهای غلط اهل باطل و تحریف غُلُوکنندکان و دستبرد نادانان را از آن، می زُدایند، چنان که کوره، زنگار آهن را می زُداید.

بحار الأنوار، ج ۲، ص ۹۳، ح ۲۲..

حدیث۴۲۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْبَناتُ هُنَّ الْمُشْفِقاتُ الْمُجَهِّزاتُ الْمُبارَکاتُ، مَنْ کانَتْ لَهُ ابْنَةٌ واحِدَةٌ جَعَلَهَا اللّه ُ لَهُ سِتْرا مِنَ النّارِ، و مَنْ کانَتْ عِنْدَهُ ابْنَتانِ اُدْخِلَ الْجَنَّةَ بِهِما، وَ مَنْ کانَتْ عِنْدَهُ ثَلاثُ بَناتٍ أوْ مِثْلُهُنَّ مِنَ الْاَخَواتِ وُضِعَ عَنْهُ الْجِهادُ وَ الصَّدَقَةُ ؛

دختران ، دلسوز ، مددکار و بابرکت اند . هر کس یک دختر داشته باشد ، خداوند ، او را پوششی از دوزخ قرار می دهد و هر کس دو دختر داشته باشد ، به خاطر آن وارد بهشت می شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه از او برداشته می شود .

کنز العمّال ، ح ۴۵۳۹۹ .

حدیث۴۲۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ اَبَا الْبَناتِ، اَ لْبَناتُ مُبارَکاتٌ مُحَبِّباتٌ وَ الْبَنونَ مُبَشِّراتٌ وَ هُنَّ الْباقیاتُ الصّالِحاتُ؛

رحمت خدا بر پدری که دخترانی دارد! دختران، با برکت و دوست داشتنی اند و پسران، مژده آورند. دختران، باقیات الصالحات (بازماندگان شایسته)اند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۱۵، ح ۱۷۷۰۰.

حدیث۴۲۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ، وَ الْفَرَجَ مَعَ الْکَرْبِ، وَ اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْرا؛

پیروزی، همراه با صبر است و گشایش، همراه با سختی، و مسلّما پس از هر دشواری ای آسایشی خواهد بود (پایانِ شبِ سیه، سپید است)

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۸۸.

حدیث۴۲۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ الَّذی بَعَثَنی بِالْحَقِّ بَشیرا لایُعَذِّبُ اللّه ُ بِالنّارِ مُوَحِّدا أَبَدا؛

سوگند به آن کس که مرا نویددهنده برانگیخت، خداوند هرگز یکتاپرست را در آتش عذاب ندهد.

التوحید، ص ۲۹، ح ۳۱.

حدیث۴۲۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسَّخیُّ بِما مَلَکَ وَ اَرادَ بِهِ وَجْهَ اللّهِ ، وَ اَمَّا السَّخیُّ فی مَعْصیَةِ اللّهِ فَحَمّالُ سَخَطِ اللّهِ وَ غَضَبِهِ، وَ هُوَ اَبْخَلُ النّاسِ عَلی نَفْسِهِ فَکَیْفَ لِغَیْرِه!

سخاوتمند، کسی است که مال خود را ببخشد و این کار را برای رضای خدا انجام دهد، امّا کسی که در راه معصیت خدا، دست و دل باز باشد، بارکش خشم و ناخشنودی خداست. چنین کسی بخیل ترینِ مردمانْ نسبت به خود است، چه رسد به دیگران!

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۵، ح ۱۷.

حدیث۴۲۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ کَشَفَ عَوْرَةَ اَخیهِ الْمُسْلِمِ کَشَفَ اللّهُ عَوْرَتَهُ حَتّی یَفْضَحَهُ بِها فی بَیْتِهِ؛

هر کس عیب و زشتی برادر مسلمان خود را فاش کند، خداوند زشتی او را آشکار سازد، تاجایی که او را در درون خانه اش رسوا سازد.

الترغیب والترهیب، ج ۲، ص ۲۳۹، ح ۹.

حدیث۴۲۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلامَةُ الصّابِرِ فی ثَلاثٍ: أوَّلُها أنْ لا یَکْسِلَ، وَ الثّانیَةُ أنْ لا یَضْجَرَ، وَ الثّالِثَةُ أنْ لا یَشکُوَ مِنْ رَبِّهِ تَعالی لأِنَّهُ إذا کَسِلَ فَقَدْ ضَیَّعَ الْحَقَّ، وَ إذا ضَجِرَ لَمْ یُؤَدِّ الشُّکْرَ، وَ إذا شَکا مِنْ رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدْ عَصاهُ؛

صبور، سه نشانه دارد: اول آن که سستی نمی کند ، دوم آن که افسرده و دلتنگ نمی شود و سوم آن که از پروردگار خود شِکوه نمی کند؛ زیرا اگر سستی کند، حق را ضایع کرده، و اگر افسرده و دلتنگ باشد، شکر نمی گذارد و اگر از پروردگارش شکوه کند، او را معصیت کرده است.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۴۹۸، ح ۱.

حدیث۴۲۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ عَمَلٍ مُنْقَطِعٌ عَنْ صاحِبِهِ اِذا ماتَ اِلاَّ الْمُرابِطَ فی سَبیلِ اللّهِ فَاِنَّهُ یُنْمی لَهُ عَمَلُهُ وَ یُجْری عَلَیهِ رِزْقُهُ یَومَ الْقیامَةِ؛

هر عملی، پس از مرگ صاحبش، از او جدا می شود، مگر عمل کسی که در راه خدا مرزبانی کند؛ عمل چنین کسی رشد می کند و تا روز قیامت، روزی داده می شود.

کنز العمّال، ح ۱۰۶۱۱.

حدیث۴۲۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِباطُ يَومٍ خَيرٌ مِن صيامِ شَهرٍ وَ قيامِهِ؛

یک روز مرزبانی، بهتر از یک ماه روزه داری و شب زنده داری است.

کنز العمّال، ح ۱۰۵۱۰.

حدیث۴۲۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِباطُ يَومٍ فی سبيلِ اللّهِ خَيْرٌ مِن الدُّنيا وَ ما عَلَيها؛

یک روز مرزبانی در راه خدا، بهتر است از دنیا و هر چه در آن است.

کنز العمّال، ح ۱۰۵۰۸.

حدیث۴۲۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثُ خِصالٍ مَنْ كُنَّ فيهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ خِصالَ الْايمانِ: اَلَّذى إذا رَضِىَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضاهُ فى باطِلٍ وَ اِنْ غَضِبَ لَم يُخرِجْهُ مِنَ الحَقِّ وَ لَو قَدَرَ لَمْ يَتَعاطَ ما لَيْسَ لَهُ؛

سه ویژگی است که در هر کس یـافت شود، ویژگی های ایمان کامل می گردد: آن که وقتی خشـنود گردد، خشـنودی اش او را به باطل نکشاند و خشمش او را به هنگام خشم، از حق برون نبرد و هر گاه توان یافت، به آنچه از او نیست، دست درازی نکند.

الأصول الستّة عشر، ص ۳۵.

حدیث۴۲۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّهَ تَعالى يَغْفِرُ لِلْمُذنِبينَ اِلاّ مَنْ لا يُريدُ اَنْ يُغْفَرَ لَهُ! قالوا: يا رَسولَ اللّهِ ، مَنِ الَّذى يُريدُ اَنْ لا يُغْفَرَ لَهُ؟! قالَ: مَنْ لا يَسْتَغْفِرُ؛

خـدای متعال، گنه کاران را می آمرزد، مگر کسـی را که خودش نخواهـد آمرزیـده شود. عرض کردنـد: ای پیامبر خـدا! چه کسـی خواهان آن است که آمرزیده نشود؟ فرمودند: کسی که آمرزش نمی طلبد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۲۲، ح ۱۳۶۸۵.

حدیث۴۲۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَكْثَرَ مِنَ الْاِستِغْفارِ جَعَلَ اللّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجا وَ مِنْ كُلِّ ضيقٍ مَخْرَجا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لايَحْتَسِبُ؛

هر کس بسیار استغفار کند، خدا برای او از هر غمی گشایش، از هر تنگنایی رهایی و از جایی که انتظار ندارد روزی می دهد.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۴۱.

حدیث۴۲۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَنسٌ: قیلَ: یا رَسولَ اللّه ، اَلرَّجُلُ یَکونُ حَسَنَ الْعَقْلِ کَثیرَ الذُّنوبِ؟ قالَ: ما مِنْ آدَمیٍّ اِلاّ وَ لَهُ ذُنوبٌ وَ خَطایا یَقْتَرِفُها، فَمَنْ کانَتْ سَجیَّتُهُ الْعَقْلَ وَ غَریزَتُهُ الْیَقینَ لَمْ تَضُرَّهُ ذُنوبُهُ. قیلَ: کَیْفَ ذلِکَ یا رَسُولَ اللّه ؟ قالَ: لِاَنَّهُ کُلَّما اَخْطَاَ لَمْ یَلْبَثْ اَنْ تَدارَکَ ذلِکَ بِتَوْبَةٍ وَ نَدامَةٍ عَلی ما کانَ مِنْهُ فَیَمْحو ذُنوبَهُ وَ یَبْقی لَهُ فَضْلٌ یَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ؛

اَنس گوید: سؤال شد: «ای رسول خدا! ممکن است کسی از عقل نیکو برخوردار باشد و گناهان بسیار داشته باشد؟». پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: هیچ انسانی نیست، مگر این که گناهان و خطاهایی مرتکب می شود، ولی هر کس سرشتش، عقل و نهادش، یقین باشد، گناهانش به او آسیب نمی رساند».

گفته شد: «ای رسول خدا! چگونه است این؟». فرمودند: «زیرا عاقل هرگاه مرتکب خطایی گردد، بی درنگ آن را با توبه و پشیمانی جبران کند و با این کار، گناهانش را پاک می گرداند و خوبی هایی برایش باقی می ماند که با آن، وارد بهشت می گردد».

ربیع الأبرار، ج ۳، ص ۱۳۷.

حدیث۴۲۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلاءَ وَ هِیَ أَنْجَحُ دَواءٍ وَ تَدْفَعُ الْقَضاءَ وَ قَدْ اُبْرِمَ إِبْراما وَ لایَذْهَبُ بِالْأَدواءِ إِلاَّ الدُّعاءُ وَ الصَّدَقَةُ؛

صدقه، بلا را دفع می کند و مؤثرترین داروست. صدقه، قضای حتمی را دفع می کند. و درد بیماری ها را چیزی جز دعا و صدقه از بین نبرد.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۱۳۷، ح ۷۱.

حدیث۴۲۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیْسَ الْمِسْکینُ بِالطَّوّافِ وَ لا بِالَّذی تَرُدَّهُ التَّمْرَةُ وَ التَّمْرَتانِ وَ اللُّقْمَةُ وَ اللُّقْمَتانِ وَلکِنَّ الْمِسْکینَ الْمُتَعَفِّفُ الَّذی لایَسْأَلُ النّاسَ شَیْئا وَ لا یُفْطَنُ لَهُ فَیُصَّدَّقَ عَلَیْهِ؛

مسکین، نه آن گدای دوره گرد است و نه آن کسی که یکی دو دانه خرما و یکی دو لقمه نان می گیرد و می رود، بلکه مسکین آن ناداری است که مناعت و عزّت نفس دارد، به طوری که دست سؤال به سوی مردم دراز نمی کند و کسی به تهیدستی او پی نمی برد تا به وی صدقه دهد.

کنز العمّال، ح ۱۶۵۵۲.

حدیث۴۲۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِنْ رَجُلٍ اقْتَطَعَ مالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِیَمینِهِ اِلاّ حَرَّمَ اللّه ُ عَلَیْهِ الجَنَّةَ وَ اَوْجَبَ لَهُ النّارَ فَقیلَ: یا رَسولَ اللّه ، وَ اِنْ کانَ شَیْئا یَسیرا؟ قالَ: وَ اِنْ کانَ سِواکا مِنْ اَراکٍ؛

بدون تردید، هر کس با سوگند [دروغ]، مال مسلمانی را به چنگ آوَرَد، خداوند، بهشت را بر او حرام و جهنّم را بر او واجب می

گردانَد. گفتند: ای پیامبر خدا! حتّی اگر مالی اندک [و ناچیز] باشد؟! فرمودند: اگر چه مسواکی از [چوب]درخت اَراک باشد.
بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۰۷، ح ۹.

حدیث۴۲۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
غَفَرَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ لِرَجُلٍ کانَ مِنْ قَبلِکُمْ کانَ سَهْلًا اذا باعَ، سَهْلًا اذا اشْتَری، سَهْلًا اذا قَضی، سَهلًا اذا اقْتَضی؛
خداوند ـ عزّ و جلّ ـ در میان گذشتگانِ شما، کسی را آمُرزید که در خرید و فروش و در دادن و پس گرفتن قرض، آسان گیر بود.
بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۹۵، ح ۱۷.

حدیث۴۲۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا کَثُرَ الزِّنـا بَعْـدی کَثُرَ مَوْتُ الْفُجْـأَةِ وَ إذا طُفِّفَ الْمِکْیـالُ اَخَـذَهُمُ اللّه ُ بِالسِّنینَ وَ النَّقْصِ وَ إذا مَنَعُوا الزَّکاةَ مُنِعَتِ الْأَرْضُ بَرَکاتِها مِنَ الزَّرْعِ وَ الثِّمارِ وَ الْمَعادِنِ وَ إذا جاروا فِی الْحُکْمِ تَعاوَنوا عَلَی الظُّلْمِ وَ الْعُدْوانِ وَ إذا نَقَضُوا الْعُهودَ سَلَّطَ اللّه ُ عَلَیْهِمْ عَدُوَّهُمْ ... ؛
چون پس از من زنـا زیاد شود، مرگ ناگهانی زیاد می شود و چون کم فروشـی کننـد، خداونـد آنان را به قحطی و کمبود مبتلا می گردانـد و چون زکات ندهنـد، زمین، برکات خود مانند غلات و میوه ها و معادن را از آنان دریغ می دارد و چون در قضاوت، سـتم نمایند، بر ظلم و تجاوز، یکدیگر را یاری کنند و چون عهد و پیمان ها را بشکنند، خداوند دشمنشان را بر آنان مسلّط کند ... .
تحف العقول، ص ۵۱.

حدیث۴۲۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أتَیْتُ لَیْلَةً اُسْرِیَ بی عَلی قَوْمٍ بُطونُهُم کَالْبُیوتِ فیهَا الْحَیّاتُ تُری مِنْ خارِجِ بُطونِهِمْ. فَقُلْتُ: مَنْ هؤُلاءِ یا جَبْرَئیلُ؟ قالَ: هؤُلاءِ أَکَلَةُ الرِّبا؛
شبی که به معراج رفتم بر مردمی گذشـتم که شـکم هایشـان چون خـانه ای بود و در آنهـا مارهایی وجود داشت که از بیرون شـکم هایشان دیده می شد. پرسیدم: ای جبرئیل اینها کیستند؟ گفت: اینان رباخوارانند.
کنز العمّال، ح ۹۷۶۶.

حدیث۴۲۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَلَیْکُمْ بِالصِّدْقِ فَاِنَّهُ مَعَ الْبِرِّ وَ هُما فِی الْجَنَّةِ وَ ایّاکُمْ وَ الْکِذْبِ فَاِنَّهُ مَعَ الْفُجورِ وَ هُما فِی النّارِ؛
شما را سـفارش می کنم به راسـتگویی، که راستگویی با نیکوکاری همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی بپرهیزید که دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.
نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶ .

حدیث۴۲۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصِّدْقُ طُمَأْنينَةٌ وَ الْكَذِبُ ريبَةٌ؛

راستگویی، مایه آرامش و دروغگویی، مایه تشویش است.

نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۴ .

حدیث۴۲۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ شَهِدَ شَهادَةَ زورٍ عَلى رَجُلٍ مُسْلِمٍ اَو ذِمِّيٍّ اَو مَنْ كانَ مِنَ النّاسِ، عُلِّقَ بِلِسانِهِ يَوْمَ القيامَةِ وَ هُوَ مَع المُنافِقينَ فِى الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النّارِ؛

هر کس درباره انسانی مسلمان یا اهل کتاب یا هر انسان دیگری شهادت دروغ بدهد، در روز قیامت، از زبانش آویزان می شود و همراه منافقان، در طبقه زیرین جهنّم خواهد بود.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۳۱۰، ح ۳.

حدیث۴۲۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ مَنْ شَهِدَ شَهادَةَ حَقٍّ لِيُحْيِيَ بِها حَقَّ امْرِىءٍ مُسْلِمٍ اَتى يَوْمَ الْقيامَةِ وَ لِوَجْهِهِ نورٌ مَدَّ الْبَصَرِ تَعْرِفُهُ الْخَلايِقُ بِاسْمِهِ وَ نَسَبِهِ ؛

کسی که برای زنده کردن حقّ یک مسلمان، شهادت حقّ بدهد، روز قیامت در حالی آورده می شود که پرتو نور چهره اش، تا چشم کار می کند دیده می شود و خلایق او را به نام و نسب می شناسند.

کافی، ج ۷، ص ۳۸۱، ح ۱ .

حدیث۴۲۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللّه ُ الْخَمْرَ وَ عاصِرَها و غارِسَها وَ شارِبَها وَ ساقيها وَ بائِعَها وَ مُشْتَريها وَ آكِلَ ثَمَنِها و حامِلَها وَ المَحْمولَةَ اِلَيهِ؛

لعنت خدا بر شراب و سازنده شراب و آن کس که درختی را برای تهیه شراب بکارد و بر شرابخوار و ساقی شراب و فروشنده و خریدار آن و کسی که پول شراب فروشی را بخورد و کسی که شرابی را جابه جا کند و کسی که شراب برایش حمل شود.

أمالی صدوق، ص ۵۱۱، ح ۷۰۷.

حدیث۴۲۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ تُجالِسوا مَعَ شارِبِ الْخَمْرِ، وَ لاـ تَعَوِّدوا مَرْضاهُم، وَ لا تُشَيِّعوا جَنائِزَهُم، وَ لا تُصَلّوا عَلى اَمْواتِهِم فَاِنَّهُمْ كِلابُ النّارِ، كَما قالَ اللّه ُ: «اِخْسَؤُوا فيها وَ لا تُكَلِّمونِ»؛

با شراب خواران، هم نشین نشوید، و به عیادتشان نروید، جنازه شان را تشییع نکنید، و بر مرده اشان نماز نگزارید؛ زیرا آنان سگ

های جهنم هستند، چنان که خداوند فرموده است: «در آتش، گم شوید و با من سخن نگویید».

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۴۸، ح ۵۸.

حدیث۴۲۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنْ شَکَلِ بْنِ حُمَیدٍ، قالَ: قُلْتُ: یا رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله! عَلِّمْنی دُعاءً اَنْتَفِعُ بِهِ. قالَ: قُل: اللّهُمَّ عافِنی مِنْ شَرِّ سَمْعی وَ بَصَری وَ لِسانی وَ قَلبی، وَ مِنْ شَرِّ مَنِیّی ـ یَعْنی ذَکَرَهُ ـ؛

شَکَل بن حُمَید گوید: عرض کردم: ای رسول خدا! به من دعایی بیاموزید که از آن بهره بگیرم. فرمودند: بگو «خدایا! مرا از شرّ گوشم، چشمم، زبانم، قلبم و امیال جنسی ام، سلامتی کرامت کن.

سنن نسائی، ج ۸، ص ۲۶۰.

حدیث۴۳۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَعوذُ بِاللّه مِنْ قَلْبٍ لا یَخْشَعُ، وَ عِلْمٍ لا یَنْفَعُ، وَ دُعاءٍ لا یُسْمَعُ، وَ نَفْسٍ لا تَشْبَعُ، وَ مِنَ الْجوعِ فَاِنَّهْ بِئْسَ الضَّجیعُ؛

خدایا! به تو پناه می برم از دلی که اهل طاعت [و بندگی] نیست و از دانشی که سودی نمی بخشد و از دعایی که شنیده [و اجابت] نمی شود و از نَفْسی که سیری ناپذیر است و از گرسنگی که بد همدمی است.

کنز العمّال، ح ۲۱۳۴.

حدیث۴۳۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَللّهُمَّ اِنّی اَعوذُ بِکَ مِنَ الشَّیطانِ الرَّجیمِ وَ هَمْزِهِ وَ نَفْخِهِ وَ نَفْثِهِ؛

خدایا! از شیطانِ رانده شده و از وسوسه و سحر و جادویش، به تو پناه می بَرم.

کنز العمّال، ح ۳۷۶۶.

حدیث۴۳۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما شَیءٌ اَکْرَمَ عَلَی اللّه مِنِ ابْنِ آدَمَ. قیلَ: یا رَسولَ اللّه ، وَ لا المَلائِکَةُ؟! قالَ: المَلائِکَةُ مَجْبورونَ، بِمَنْزِلَةِ الشَّمْسِ وَ القَمَرِ؛

هیچ چیز نزد خدا گرامی تر از فرزند آدم نیست. عرض شد: ای پیامبر خدا! حتی فرشتگان؟! فرمودند: فرشتگان، همانند خورشید و ماه، مجبور [به اطاعت]اَند.۲۸۴. بهتر از فرشتگان، به شرط!

کنز العمّال، ح ۳۴۶۲۱.

حدیث۴۳۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی قَولِ اللّه عزَّ وَ جَلَّ لِآدَمَ علیه السلام یَومَ الْقیامَةِ ـ : قُمْ عِنْدَ الْمیزانِ فَانْظُر ما یُرفَعُ اِلَیکَ مِنْ اَعْمالِهِم فَمَنْ رَجَحَ مِنْهُم خَیْرُهُ عَلی شَرِّهِ مِثقالَ ذَرَّةٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ حَتّی تَعْلَمَ اَنّی لا اُدْخِلُ النّارَ مِنْهُم اِلاّ ظالِما؛

در روز قیامت، خداوند به آدم علیه السلام می فرماید: نزد ترازو بایست و به آنچه از اعمال آنها به طرف تو می آید، بنگر. پس هر کس خوبی هایش به وزن ذرّه ای بر بدی هایش بچربد، بهشت از آنِ او خواهد بود، تا بدانی که من جز ستمکار را به جهنّم نمی برم.

کنز العمّال، ح ۳۹۷۶۸.

حدیث۴۳۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَوَّلُ ما یوضَعُ فی میزانِ الْعَبْدِ یَوْمَ الْقیامَةِ حُسْنُ خُلْقِهِ؛

نخستین چیزی که روز قیامت در ترازوی اعمال بنده گذاشته می شود، اخلاق خوب اوست.

قرب الإسناد، ص ۴۶، ح ۱۴۹.

حدیث۴۳۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَحَبَّ اَنْ یَرْکَبَ سَفینَةَ النَّجاةِ، وَ یَسْتَمْسِکَ بِالْعُروَةِ الْوُثقی، وَ یَعْتَصِمَ بِحَبْلِ اللّه الْمَتینفَلْیُوالِ عَلیّا بَعْدی، وَ لْیُعادِ عَدُوَّهُ، وَ لْیَأْتَمَّ بِالْاَئِمَّةِ الْهُداةِ مِنْ وُلْدِهِ، فَاِنَّهُمْ خُلَفائی وَ اَوْصیائی ... حِزبُهُمْ حِزبی، وَ حِزبی حِزْبُ اللّه عَزَّ وَ جَلَّ، وَ حِزْبُ اَعْدَائِهِمْ حِزْبُ الشَّیْطانِ؛

هر کس دوست دارد بر کشتی نجات بنشیند و به دستگیره محکم چنگ زند و به ریسمان ناگسستنی خداوند بیاویزد، پس بعد از من، با علی دوستی کند و با دشمنش دشمنی ورزد و از امامانِ هدایتگرِ نسل او پیروی کند؛ زیرا که آنان جانشین و وصی من هستند ... حزب آنان، حزب من و حزب من، حزب خدای ـ عزّ و جلّ ـ است و حزب دشمنان آنان، همان حزب شیطان است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۴۳.

حدیث۴۳۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ الْکَلامِ مَا دَلَّ وَ جَلَّ وَ قَلَّ وَ لَمْ یُمِلَّ؛

بهترین سخن، آن است که قابل فهم و روشن و کوتاه باشد و خستگی نیاورد.

أنوار العلویه، ص ۴۸۹ .

حدیث۴۳۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِنَ الشِّعرِ لَحِکَما، وَ اِنَّ مِنَ الْبَیانِ لَسِحْرا؛

برخی از شعرها، حکمت است و برخی از بیان ها، جادو.

أمالی صدوق، ص ۷۱۸، ح ۶.

حدیث۴۳۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سُئِلَ عَنِ الشُّعَراءِ ـ : اِنَّ الْمُؤْمِنَ مُجاهِدٌ بِسَيْفِهِ وَ لِسانِهِ، وَ الَّذى نَفْسى بِيَدِهِ لَكَأَ نَّما يَنْضَحونَهُمْ بِالنَّبْلِ؛

چون درباره شاعران از ایشان سؤال شد، فرمودند: مؤمن با شمشیر و زبان خود، جهاد می کند. سوگند به آن که جانم در دست اوست، شاعران [مؤمن]، با شعر گفتنشان، مثل آن است که دشمن را تیرباران می کنند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۷۰، ح ۱۰۵.

حدیث۴۳۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كَفى بِالْمَرءِ فى دينِهِ فِتنَةً اَنْ يَكْثُرَ خَطَؤُهُ، وَ يَنْقُصَ عَمَلُهُ، وَ تَقِلَّ حَقيقَتُهُ، و جيفَةٌ بِاللَّيْلِ، بَطّالٌ بِالنَّهارِ، كَسولٌ هَلوعٌ رَتوعٌ؛

برای آشفته شدنِ دین انسان، همین بس که خطایش بسیار و عمل صالحش اندك و ارزشش [در نظر مردمْ] ناچیز باشد، چنان که شب ها را چون مردار [بدون اُنس با خدا] سپری کند و روزها را به بطالت بگذرانَد و تنبل و حریص و پُرخور باشد.

کنز العمّال، ح ۴۳۸۳۹.

حدیث۴۳۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ذَرُوا الْمِراءَ فَاِنَّهُ لا تُفْهَمُ حِكْمَتُهُ وَ لا تُؤْمَنُ فِتْنَتُهُ؛

بگو مگو را کنار بگذارید؛ چرا که در [جریان] آن، نه حکمتی فهمیده می شود و نه از لغزش، گریزی هست.

بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۳۸، ح ۵۰.

حدیث۴۳۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يـا عَلِىُّ! اِنَّ الْقَـوْمَ سَـيُفْتَنونَ بِـاَمْوالِهِمْ، وَ يَمُنّونَ بِـدينِهِمْ عَلى رَبِّهِمْ، وَ يَتَمَنَّوْنَ رَحْمَتَهُ، وَ يَـأْمَنونَ سَـطْوَتَهُ، وَ يَسْـتَحِلّونَ حَرامَهُ بِالشُّبُهـاتِ الْكاذِبَةِ وَ الْأَهْواءِ السّاهيَةِفَيَسْـتَحِلُّونَ الْخَمْرَ بِالنَّبيـذِ وَ السُّحتَ بِالهَدِيَّةِ، وَ الرِّبا بِالْبَيْعِ. [قالَ عَلِىٌّ عليه السـلام:] فَقُلْتُ: يا رَسولَ اللّه ! فَبِاَىِّ الْمَنازِلِ اُ نْزِلُهُمْ عِنْدَ ذالِكَ: اَ بِمَنْزِلَةِ رِدَّةٍ، اَمْ بِمَنْزِلَةِ فِتْنَةٍ؟ فَقالَ: بِمَنْزِلَةِ فِتْنَةٍ؛

ای علی! امّت من، پس از من، به وسیله ثروت خود، دچار لغزش می شوند و با دین خود، بر پروردگارشان منّت می گذارند و با این حال، [باز هم] رحمت او را آرزو می کننـد و خود را از عـذاب او در اَمان می داننـد، در حالی که حرامش را با توسّل به توجیه های ناصحیح و هوس های غفلت آفرین، حلال می سازنـد، از جمله به نام آب انگور، شـراب را و به نام هـدیه، رِشوه را و به نام خرید و فروش، رِبا را جایز می شمرند. عرض کردم: ای رسول خدا! وقتی [امّت تو] چنین شدند، آنها را در چه جایگاهی قرار دهم؟ آیا آنها را مُرتَـد [و خارج شـده از اسـلام] به حساب آورم یا [مسـلمان انـد؛ امّا] دچار لغزش شده اند؟ فرمودند: [مسـلمان اند و] دچار لغزش شده اند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۹، ص ۲۰۵، از خطبه ۱۵۷.

حدیث۴۳۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِقيامِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ دَأْبُ الصّالِحينَ قَبْلَكُمْ، وَ اِنَّ قيامَ اللَّيْلِ قُرْبَةٌ اِلَى اللّه ِ، وَ مَنْهاةٌ عَنِ الْإِثْمِ، وَ تَكْفيرُ السَّيِّئاتِ، وَ مَطْرَدَةُ الدّاءِ فِى الْجَسَدِ؛

شب زنده داری کنید که روشِ صالحانِ پیش از شماست و شب خیزی [برای عبادت]، وسیله نزدیکی به خدا و دور ماندن از گناه و بخشودگی بدی ها و موجب دفع بیماری ها از بدن است.

بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۱۲۳.

حدیث۴۳۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ فِى الجَنَّةِ غُرَفا يُرى ظاهِرُها مِنْ باطِنِها وَ باطِنُها مِنْ ظاهِرِها، يَسْكُنُها مِنْ اُمَّتى مَنْ أطابَ الْكَلامَ، وَ اَطْعَمَ الطَّعامَ، وَ اَفْشَى السَّلامَ، وَ صَلّى بِاللَّيْلِ وَ النّاسُ نيامٌ؛

در بهشت، اتاق هایی است که بیرونشان از درون و درونشان از بیرونْ دیده می شود و کسانی از امّت من در آنها سکونت می کنند که سخنِ پاکیزه می گویند و [به گرسنگانْ] غذا می دهند و صُلح [و صفا و مُسالمت] را رواج می دهند و در حالی که مردم در خواب اند، نماز شب می خوانند.

بحار الأنوار، ج ۸۸، ص ۷، ح ۱۰.

حدیث۴۳۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا يَزالُ العَبْدِ يَقْبَلُ الرَّغْبَةَ وَ الرَّهْبَةَ حَتّى يَسْفِكَ الدَّمَ الحَرامَ، فَإِذا سَفَكَهُ نُكِسَ قَلْبُهُ، صارَ كَأَنَّهُ كِيرٌ مُحْمٍ اَسْوَدُ مِنَ الذَّنْبِ لا يَعرِفُ مَعْروفا وَ لا يُنْكِرُ مُنْكَرا؛

دل بنده، همیشه پذیرای ترس و امید است، تا آن گاه که خونی را به ناحق بریزد. پس چون خون ریخت، دلش زیر و رو می گردد و براثر گناه، مانند کوره آهنگری تفتیده و سیاه می شود و دیگر نه کار خوب را، خوب می داند و نه کار بد را، بد.

کنز العمّال، ح ۳۹۹۵۱.

حدیث۴۳۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَزَوالُ الدُّنْيا جَميعا اَهْوَنُ عَلَى اللّه ِ مِنْ دَمٍ سُفِكَ بِغَيْرِ حَقٍّ؛

نابود شدنِ همه دنیا، اَهَمیتش نزد خدا، کمتر از این است که خونی به ناحَق ریخته شود.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۲۹۳، ح ۶.

حدیث۴۳۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَحِلُّ دَمُ امْرِی ءِ مُسْلِمٍ یَشْهَدُ اَنْ لا اِلهَ اِلاَّ اللّهُ وَ اَنّی رَسولُ اللّه اِلاّ بِاِحدی ثَلاثٍ: رَجُلٌ زَنی بَعْدَ اِحْصانٍ فَاِنَّهُ یُرْجَمُ، وَ رَجُلٌ خَرَجَ مُحارِبا لِلّهِ وَ رَسولِهِ فَاِنَّهُ یُقْتَلُ اَوْ یُصْلَبُ اَوْ یُنفی مِنَ الاَرْضِ، اَوْ یَقْتُلُ نَفْسا فَیُقتَلُ بِها؛

ریختن خون مسلمانی که به یگانگی خدا و پیامبری من گواهی می دهد، جایز نیست، مگر در سه مورد: کسی که مرتکب زنای مُحصنه شده باشد. چنین کسی باید سنگسار شود. کسی که با سلاح به جنگ خدا و پیامبرش برخیزد. چنین کسی یا کشته می شود یا به دار آویخته می گردد و یا تبعید می شود، و کسی که دیگری را کشته باشد که در این صورت، باید او را [قصاص کرد و] کشت.

کنز العمّال، ح ۳۶۷.

حدیث۴۳۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ ثْنی قَوْمٌ بِحَضْرَتِهِ صلی الله علیه و آلهعَلی رَجُلٍ حَتّی ذَکَروا جَمیعَ خِصالِ الْخَیْرِ. فَقالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله: کَیْفَ عَقْلُ الرَّجُلِ؟ فَقالوا: یا رَسولَ اللّه نُخْبِرُکَ عَنْهُ بِاجْتِهادِهِ فِی الْعِبادَةِ وَ اَصْنافِ الْخَیْرِ تَسْاَ لُنا عَنْ عَقْلِهِ؟! فَقالَ صلی الله علیه و آله: اِنَّ الاَْحْمَقَ یُصیبُ بِحُمْقِهِ اَعْظَمَ مِنْ فُجورِ الْفاجِرِ، وَ اِنَّما یَرْتَفِعُ الْعِبادُ غَدا فِی الدَّرَجاتِ وَ یَنالونَ الزُّلْفی مِنْ رَبِّهِمْ عَلی قَدْرِ عُقولِهِم؛

گروهی در حضور پیامبر اسلام، مردی را ستایش کردند و همه ویژگی های خوب را برایش بر شمردند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «عقل او چگونه است؟». گفتند: «ای رسول خدا! ما از جدّیت او در عبادت و دیگر خوبی ها سخن می گوییم و شما از عقل او می پرسید؟». فرمودند: نادان از روی نادانی، به زشتی هایی بزرگ تر از زشتی های انسان گنه کار، دست می زند. همانا بندگان، به میزان عقلشان در روز قیامت به درجه بالاتر نائل و به پروردگارشان نزدیک می شوند.

تحف العقول، ص ۵۴.

حدیث۴۳۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْخَلْقُ کُلُّهُم عِیالُ اللّه ، فَاَحَبُّهُمْ اِلَی اللّه عَزَّ وَ جَلَّ اَ نْفَعُهُمْ لِعِیالِهِ؛

مردم، همگی خانواده [و نانخورِ] خدایند و به همین خاطر، محبوب ترینِ مردم در نزد خدای ـ عزّ و جلّ ـ کسی است که به خانواده [و نانخورانِ] خدا، بیشتر اِنفاق کند.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۱۸، ح ۱۵.

حدیث۴۳۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ نْفِقوا وَ اَرْضِخُوا، وَ لا تُحْصُوا فَیُحْصی عَلَیْکُمْ، وَ لا توعُوا فَیُوعی عَلَیْکُمْ؛

اِنفاق کنید و متواضعانه رفتار کنید، و اِنفاق هایتان را نشمارید که آن وقت، به ضرر شما هم شمارش خواهد شد، و به خاطر نسپارید که اگر چنین کنید، به ضرر شما هم به خاطر سپرده خواهد شد.

کنز العمّال، ح ۱۶۱۳۸.

حدیث۴۳۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَقَدْ اَقامَ نوحٌ فی قَوْمِهِ وَ دَعاهُمْ اَ لْفَ سَنَةٍ اِلاّ خَمْسینَ عاما، ثُمَّ وَصَفَهُمُ اللّه ُ تَعالی فَقَلَّلَهُمْ فَقالَ: «وَ ما آمَنَ مَعَهُ اِلاّ قَلیلٌ» وَ لَقَدْ تَبِعَنی فی سِنِّیَ اَ لْقَلیلَةِ وَ عُمُرِیَ الْیَسیرِ ما لَمْ یَتْبَعْ نُوحا فی طولِ عُمُرِهِ وَ کِبَرِ سِنِّهِ؛

نوح علیه السلام در میان قوم خود، زندگی کرد و نهصد و پنجاه سال، آنها را به ایمان، دعوت کرد؛ امّا خدای متعال، مؤمنان قوم نوح را اندک شمرده و فرموده است: «از قوم او، جز گروهی اندک، کسی ایمان نیاورد»، در حالی که در سال های اندکِ دعوت من و عمر کوتاهم، آن اندازه مردم به من گرویده اند که از ایمان آورندگان به نوح علیه السلام با آن عمر طولانی اش بیشترند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۵۴، ح ۱۹.

حدیث۴۳۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِضْمَنوا لی سِتّا مِن اَنفُسِکُم اَضمَن لَکُمُ الْجَنَّةَ: اُصدُقوا اِذا حَدَّثْتُم وَ أَوفُوا اِذا وَعَدتُم وَ اَدُّوا اِذا اُئتُمِنْتُم وَ احْفَظوا فُروجَکُم وَ غُضّوا اَبصارَکُم وَ کُفّوا اَیدیَکُم؛

شش چیز را برای من ضمانت کنید تا من بهشت را برای شما ضمانت کنم: راستی در گفتار، وفای به عهد، بر گرداندن امانت، پاک دامنی، چشم بستن از گناه و نگه داشتن دست (از غیر حلال).

نهج الفصاحه، ح ۳۲۱.

حدیث۴۳۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذی نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِیَدِهِ لاتَدْخُلوا الْجَنَّةَ حَتّی تُؤْمِنوا وَ لا تُؤْمِنوا حَتّی تَحابّوا اَفَلا اُنَبِّئُکُم بِشَیْ ءٍ اِذا فَعَلْتُموهُ تَحابَبْتُم؟ اَفشُوا السَّلامَ بَیْنَکُمْ؛

به خدایی که جان محمّد در دست (قدرت) اوست، به بهشت نمی روید تا مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید تا یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیزی خبر دهم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۵۵.

حدیث۴۳۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ فِی الْجَنَّةِ دارا یُقالُ لَها دارُ الفَرَحِ، لایَدخُلُها اِلاّ مَن فَرَّحَ یَتامَی المُؤْمِنینَ؛

در بهشت، خانه ای هست که آن را شادی سرا گویند و جز آنان که یتیمان مؤمنان را شاد کرده اند وارد آن نمی شوند.

نهج الفصاحه، ح ۸۶۴.

حدیث۴۳۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا بُنَیَّ! لاتَغْفُلْ عَنْ قِراءَةِ الْقُرْآنِ فَاِنَّ الْقُرآنَ یُحْیِی الْقَلْبَ وَ یَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْکَرِ وَ الْبَغْیِ؛

فرزندم! از خواندن قرآن غافل مباش؛ زیرا که قرآن، دل را زنده می کند و از فحشا و زشتی و ستم، باز می دارد.

کنز العمّال، ح ۲۳۷۵.

حدیث۴۳۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنْ اَرَدْتُم عَیْشَ السُّعَداءِ وَ مَوْتَ الشُّهَداءِ وَ النَّجاةَ یَوْمَ الْحَسْرَةِ وَ الظِّلَّ یَوْمَ الْحَرورِ وَ الْهُدی یَوْمَ الضَّلالَةِ، فَادْرُسُوا الْقُرْآنَ فَاِنَّهُ کَلامُ الرَّحْمانِ و حِرْزٌ مِنَ الشَّیْطانِ و رُجْحانٌ فِی الْمیزانِ؛

اگر زندگی سعادتمندان، مرگ شهیدان، نجات روز حسرت (قیامت)، سایه روزِ سوزان و هدایت در روز گمراهی را می خواهید، قرآن را یاد بگیرید که آن سخن خدای مهربان است و سپری است در مقابل شیطان و سنگینی در ترازوی اعمال.

جامع الأخبار، ص ۴۱.

حدیث۴۳۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُکُمْ بِاَشْبَهِکُم بی؟ قالوا: بَلی یا رَسولَ اللّه ! قالَ: اَحْسَنُکُم خُلْقا وَ اَلْیَنُکُم کَنَفا وَ اَبَرُّکُم بِقَرابَتِهِ وَ اَشَدُّکُم حُبّا لِاِخْوانِهِ فی دینِهِ وَ اَصْبَرُکُم عَلَی الْحَقِّ وَ اَکْظَمُکُم لِلْغَیْظِ وَ اَحْسَنُکُم عَفْوا وَ اَشَدُّکُم مِن نَفْسِهِ اِنْصافا فِی الرِّضا وَ الْغَضَبِ؛

آیا شما را از شبیه ترینتان به خودم با خبر نسازم؟ گفتند: آری ای رسول خدا! فرمودند: هر کس خوش اخلاق تر، نرم خوتر، به خویشانش نیکوکارتر، نسبت به برادران دینی اش دوست دارتر، بر حق شکیباتر، خشم را فروخورنده تر و با گذشت تر و در خرسندی و خشم، با انصاف تر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۰، ح ۳۵.

حدیث۴۳۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مایَسْتَغْنی رَجُلٌ عَنْ مَشْوَرَةٍ؛

هیچ کس، از مشورت بی نیاز نیست.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۳۷.

حدیث۴۳۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنّا اُمِرْنا مَعاشِرَ الاَْنْبیاءِ بِمُداراةِ النّاسِ، کَما اُمِرْنا بِاِقامَةِ الْفَرائِضِ؛

ما پیامبران، همان گونه که به برپا داشتن واجبات مأمور شده ایم، به مدارا کردن با مردم نیز مأمور شده ایم.

امالی طوسی، ص ۵۲۱.

حدیث۴۳۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّهَ تَعالی یُحِبُّ الاْتْقیاءَ الاْبْرارَ الاْخْفیاءَ الَّذینَ اِذا حَضَروا لَمْ یُعْرَفوا وَ اِذا غابوا لَمْ یُفْتَقَدوا، قُلوبُهُمْ مَصابیحُ الْهُدی یَنْجونَ مِنْ کُلِّ غَبْراءَ مُظْلِمَةٍ؛

خداوند تعالی، بندگان پرهیزگارِ نیکوکارِ گمنام را دوست دارد؛ کسانی که چون حاضرند، شناخته نمی شوند و آنگاه که غایب اند سراغشان را نمی گیرند، قلب هایشان چراغ های هدایت است و از هر تیرگی و تاریکی، نجات می یابند.
نثر الدّر، ج ۱، ص ۱۵۶.

حدیث۴۳۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّهَ یُحِبُّ مَعالِیَ الاْخْلاقِ وَ یَکْرَهُ سَفْسافَها؛
خداوند، خصلت های والای اخلاقی را دوست دارد و از خصلت های پَست، بیزار است.
کنز العمّال، ح ۵۱۸۰.

حدیث۴۳۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَللّهُمَّ ارْزُقْنی حُبَّکَ وَ حُبَّ مَنْ یُحِبُّکَ وَ حُبَّ ما یُقَرِّبُنی اِلی حُبِّکَ وَ اجْعَلْ حُبَّکَ اَحَبَّ اِلَیَّ مِنَ الْماءِ الْبارِدِ؛
خدایا! روزی کن مرا محبّت خودت و محبّت دوستدارانت را و محبّت آنچه مرا به تو نزدیک می کند. و محبّت خودت را نزد من، از آب خنک، محبوب تر گردان.
محجّة البیضاء، ج ۸، ص ۵.

حدیث۴۳۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنَّ اللّهَ یُحِبُّ مِنَ الْخَیْرِ ما یُعَجَّلُ؛
خداوند، کار خیری را که به آن شتاب شود، دوست دارد.
کافی، ج ۲، ص ۱۴۲، ح۴.

حدیث۴۳۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا عَلِیُّ! اِذا حَضَرَ وَقْتُ صَلاتِکَ فَتَهَیَّأْ لَها وَ اِلاّ شَغَلَکَ الشَّیْطانُ وَ اِذا نَوَیْتَ خَیْرا فَعَجِّلْ وَ اِلاّ مَنَعَکَ الشَّیْطانُ عَنْ ذلِکَ؛

ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو، وگرنه شیطان تو را سرگرم می کند و هرگاه قصد [کار]خیری کردی، شتاب کن، وگرنه شیطان تو را از آن باز می دارد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸.

حدیث۴۳۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اشْتاقَ اِلَی الْجَنَّةِ سارَعَ فِی الْخَیراتِ؛

هر کس مشتاق بهشت است، برای انجام خوبی ها، سبقت می گیرد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۹۶، ح ۱.

حدیث۴۳۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ماسَلَّطَ اللّه ُ عَلَی ابْنِ آدَمَ اِلّا مَنْ خافَهُ ابْنُ آدَمَ، وَ لَوْ اَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ یَخَفْ اِلّا اللّه َ ماسَلَّطَ اللّه ُ عَلَیْهِ غَیْرَهُ؛

خداوند، بر فرزند آدم مسلّط نمی کند مگر کسی را که فرزند آدم از او می ترسد. و اگر فرزند آدم، از کسی جز خدا نمی ترسید، خداوند، دیگری را بر او مسلّط نمی کرد.

کنز العمّال، ح ۵۹۰۹.

حدیث۴۳۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا یَمْنَعَنَّ اَحَدَکُمْ رَهْبَةُ النّاسِ اَنْ یَقولَ بِحَقٍّ اِذا رَآهُ اَوْ شَهِدَهُ، فَاِنَّهُ لایُقَرِّبُ مِنْ اَجَلٍ وَ لایُباعِدُ مِنْ رِزْقٍ اَنْ یَقولَ بِحَقٍّ، اَوْ یُذَکِّرَ بِعَظیمٍ؛

آگاه باشید! مبادا ترس از مردم، کسی از شما را پس از دیدن حقیقتی یا شاهد آن بودن، از گفتن حقّ، باز دارد؛ زیرا گفتن حقّ و یا یادآوری امری مهم، نه مرگ را نزدیک می کند و نه روزی را دور می سازد.

مسند احمد، ج ۴، ص ۱۰۲، ح ۱۱۴۷۴.

حدیث۴۳۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعاهَدُوا النّاسَ بِالتَّذْکِرَةِ، وَ اتَّبِعُوا الْمَوْعِظَةَ، فَاِنَّهُ اَقْوی لِلْعامِلینَ عَلَی الْعَمَلِ بِما یُحِبُّ اللّه ُ وَ لاتَخافوا فِی اللّهِ لَوْمَةَ لائِمٍ وَ اتَّقُوا اللّه َ الَّذی اِلَیْهِ تُحْشرونَ؛

پیوسته مردم را یادآوری و نصیحت کنید؛ چرا که این کار، برای کسانی که می خواهند به خواسته های خدا عمل کنند، بهترین تقویت کننده است. و نیز در راه خدا، از سرزنش هیچ سرزنش کننده ای نترسید و از خدایی که در پیشگاه او محشور می شوید، پروا کنید.

الفردوس، ج ۲، ص ۴۴، ح ۲۲۵۲.

حدیث۴۳۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! مَنْ دَعا ناسا اِلَی الْهُدی فَاتَّبَعُوهُ، کانَ لَهُ مِنَ الْاَجْرِ مِثْلُ اُجورِهِمْ مِنْ غَیْرِ اَنْ یَنْقُصَ مِنْ اُجورِهِم شَیْ ءٌ؛

ای علی! هرکس گروهی را به هدایت دعوت کند، و آنان از او پیروی کنند، برای او پاداشی مانند پاداش آنان خواهد بود، بی آن که از پاداش آنان چیزی کاسته شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۸، ح ۷۵.

حدیث۴۳۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! اذا لَمْ یَکُنِ الْعالِمُ تَقیا تائِبا، زَلَّتْ مَوْعِظَتُهُ عَنْ قُلوبِ النّاسِ کَما تَزِلُّ الْقَطْرَةُ عَنْ بَیْضَةِ النَّعامَةِ وَ الصَّفا؛

ای علی! هرگاه عالِم، باتقوا و توبه کار نباشد، موعظه اش از دل مردم می لغزد، همچنان که قطره آب از روی تخم شتر مرغ و سنگ صاف می لغزد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۹، ح ۸۱.

حدیث۴۳۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنّی تارِکٌ فیکُمُ الثَّقَلَیْنِ، کِتابَ اللّهِ وَ عِتْرَتی اَهْلَ بَیْتی، ما اِنْ تَمَسَّکْتُمْ بِهِما لَنْ تَضِلُّوا؛

من دو چیز ارزشمند در میان شما می گذارم: کتاب خدا، و عترت و اهل بیتم. اگر به آنها چنگ بزنید، هرگز گمراه نمی شوید.

غایة المرام، ج ۱، ص ۱۱۵.

حدیث۴۳۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِیّاکُمْ وَ التَّلَوُّنَ فی دینِ اللّهِ فَاِنَّ جَماعَةً فیما تَکْرَهونَ مِنَ الْحَقِّ خَیْرٌ مِنْ فُرْقَةٍ فیما تُحِبّونَ مِنَ الْباطِلِ وَ اِنَّ اللّهَ سُبْحانَهُ لَمْ یُعْطِ اَحَدا بِفُرْقَةٍ خَیْرا مِمَّنْ مَضی وَ لا مِمَّنْ بَقیَ ؛

از چند رنگی و اختلاف در دین خدا بپرهیزید، زیرا یکپارچگی در آنچه حق است ولی شما آن را ناخوش می دارید، از پراکندگی در آنچه باطل است اما خوشایند شما می باشد، بهتر است. خدای سبحان به هیچ یک از گذشتگان و باقی ماندگان بر اثر تفرقه و جدایی خیر و خوبی عطا نکرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶.

حدیث۴۳۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّما مَثَلُ اَهْلِ بَیْتی فیکُمْ، کَمَثَلِ سَفینَةِ نوحٍ علیه السلام، مَنْ دَخَلَها نَجا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْها غَرِقَ؛

مَثَلِ اهل بیت من، همانند کشتی نوح است که هر کس داخل آن شد، نجات یافت و هر کس رهایش کرد، غرق گردید.

امالی طوسی، ص ۳۴۹، ح ۷۲۱.

حدیث۴۳۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا وُكِلَ ابْنُ آدَمَ اِلاّ اِلی مَنْ رَجاهُ وَ لَوْ اَنَّ ابْنَ آدَمَ لَمْ یَرْجُ اِلاَّ اللّه َ ما وُكِلَ اِلی غَیْرِهِ؛

انسان به همان کسی واگذار می شود که به او امید بسته است و اگر انسان جز به خدا امید نبندد، به غیر خدا واگذار نمی شود.

کنز العمّال، ح ۵۹۰۹.

حدیث۴۳۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلطِّیَرَةُ شِرْكٌ وَ ما مِنّا اِلاّ وَلكِنَّ اللّه َ یُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ؛

فال بـد زدن، شـرک است و هیچ کس از ما نیست مگر این که به نحوی دسـتخوش فال بد زدن می شود، امّا خداوند، با توکّل به او آن را از بین می برد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۱۷۰، ح ۳۵۳۸ .

حدیث۴۳۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا اَرادَ اللّه ُ بِعَبْدٍ خَیْرا، فَقَّهَهُ فِی الدّینِ وَ زَهَّدَهُ فِی الدُّنْیا وَ بَصَّرَهُ عُیوبَهُ؛

خداوند، چون خیر بنده ای را بخواهد، به او فهم دین می دهد و او را به دنیا، بی رغبت می گرداند و به عیوبش، آگاهش می سازد.

کنز العمّال، ح ۲۸۶۸۹.

حدیث۴۳۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلیلُ الْفِقْهِ، خَیْرٌ مِنْ كَثیرِ الْعِبادَةِ؛

کسی که اندکی آگاهی از دین داشته باشد، بهتر است از کسی که بسیار عبادت می کند (امّا آگاهی ای از دین ندارد).

کنز العمّال، ح ۲۸۷۹۴.

حدیث۴۳۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَطاعَ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ ، فَقَدْ ذَكَرَ اللّه َ وَ اِنْ قَلَّتْ صَلاتُهُ وَ صیامُهُ وَ تِلاوَتُهُ لِلْقُرآنِ؛

هر کس خـدای ـ عزّ و جلّ ـ را اطاعت کنـد، خـدا را یاد کرده است، هر چند نماز خواندن و روزه گرفتن و قرآن خواندنش، اندک باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۸۶، ح ۳.

حدیث۴۳۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحْسَنُ زینَةِ الرَّجُلِ السَّکینَةُ مَعَ ایمانٍ؛

بهترین زینت انسان، آرامش همراه با ایمان است.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۳۷، ح ۲.

حدیث۴۳۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ رُزِقَ تُقیً، فَقَدْ رُزِقَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ؛

هر کس تقوا، روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت، روزی او شده است.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۱۵.

حدیث۴۳۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّه ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : اذا اَرَدْتُ اَنْ اَجْمَعَ لِلْمُسْلِمِ خَیْرَ الـدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ، جَعَلْتُ لَهُ قَلْبا خاشِعا وَ لِسانا ذاکِرا وَ جَسَدا عَلَی الْبَلاءِ صابِرا وَ زَوْجَةً مُؤْمِنَةً تَسُرُّهُ اذا نَظَرَ اِلَیْها وَ تَحْفَظُهُ اذا غابَ عَنْها فی نَفْسِها وَ مالِهِ؛

خداونـد می فرمایـد: هرگاه بخواهم، خیر دنیا و آخرت را نصـیب مسـلمانی کنم، برای او قلبی خاشع، زبانی ذاکر و بـدنی صـبور در برابر بلا، قرار می دهم و به او زنی مؤمن می دهم که هرگاه به او نظر کنـد، شادش نمایـد و هرگاه غایب گردد، حافظ ناموس و مال او باشد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۷، ح ۲.

حدیث۴۳۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا اَیُّهَا النّاسُ! اِنَّما هُوَ اللّه ُ وَ الشَّیْطانُ، وَ الْحَقُّ وَ الْباطِلُ، وَ الْهُدی وَ الضَّلالَةُ، وَ الرُّشْدُ وَ الْغَیُّ، وَ الْعاجِلَةُ وَ الْآجِلَةُ وَ الْعاقِبَةُ، وَ الْحَسَناتُ وَ السَّیِّئاتُ، فَما کانَ مِنْ حَسَناتٍ، فَلِلّهِ وَ ما کانَ مِنْ سَیِّئاتٍ فَلِلشَّیْطانِ، لَعَنَهُ اللّه ُ؛

ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حقّ است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها. هر چه خوبی است، از آنِ خداست و هر چه بدی است، از آنِ شیطان ملعون است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۲.

حدیث۴۳۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِخْتَبِرُوا النّاسَ بِاَخْدانِهِمْ، فَاِنَّ الرَّجُلَ يُخادِنُ مَنْ يُعْجِبُهُ؛

مردم را از دوستانشان بشناسید؛ زیرا انسان با کسی رفاقت می کند که او را می پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۱۰۶.

حدیث۴۳۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا عَلِيُّ! اَصْدُقْ وَ اِنْ ضَرَّك فِي الْعاجِلِ، فَاِنَّهُ يَنْفَعُكَ فِي الْآجِلِ وَ لاتَكْذِبْ وَ اِنْ يَنْفَعُكَ فِي الْعاجِلِ، فَاِنَّهُ يَضُرُّك فِي الْآجِلِ؛

ای علی! راست بگو، اگر چه اکنون به ضررت باشد، ولی در آینده به نفع توست و دروغ نگو، اگر چه در حال حاضر به نفعت باشد، ولی در آینده به ضرر توست.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۷، ح ۶۵.

حدیث۴۳۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ بَرَّةٍ وَ لا فاجِرَةٍ اِلّا وَ تَلومُ نَفْسَها يَوْمَ الْقيامَةِ، اِنْ عَمِلَتْ خَيْرا: كَيْفَ لَمْ اَزِدْ، و اِنْ عَمِلَتْ شَرّا، قالَتْ: لَيْتَنى! كُنْتُ قَصَّرْتُ؛

هیچ نیکوکار و بدکاری نیست، مگر این که در روز قیامت، خودش را سرزنش می کند. اگر خیری انجام داده باشد، می گوید: چرا به آن نیفزودم و اگر شرّی مرتکب شده باشد، می گوید: ای کاش! مرتکب نمی شدم.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۹.

حدیث۴۳۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ يَغْفِرْ، يَغْفِرِ اللّه ُ لَهُ وَ مَنْ يَعْفُ، يَعْفُ اللّه ُ عَنْهُ؛

هر کس از خطاها درگذرد، خدایش از او درگذرد و هر کس گذشت کند، خدا نیز از او گذشت کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۰۹.

حدیث۴۳۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحَبُّ الاَعْمالِ اِلَى اللّه ِ الصَّلاةُ لِوَقْتِها، ثُمَّ بِرُّ الْوالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهادُ فى سَبيلِ اللّه ِ؛

دوست داشتنی ترین کارها نزد خداوند: نماز اوّل وقت، سپس نیکی به پدر و مادر و سپس جهاد در راه خداست.

نهج الفصاحه، ح ۷۰.

حدیث۴۳۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلرَّكْعَتانِ فی جَوْفِ اللَّيْلِ، اَحَبُّ اِلَى اللّه ِ مِنَ الدُّنْيا وَ ما فيها؛

دو رکعت نماز در دل شب، نزد خدا از دنیا و آنچه در آن است، محبوب تر است.

بحار الأنوار، ج ۸۷،ص ۱۴۸، ح ۲۳.

حدیث۴۳۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو كـانَ عَلى بابِ دارِ اَحَـدِكُمْ نَهْرٌ، فَاغْتَسَلَ فى كُلِّ يَوْمٍ مِنْهُ خَمْسَ مَرّاتٍ، اَ كانَ يَبْقى فى جَسَـدِهِ مِنَ الـدَّرَنِ شَـئْ ءٌ؟ قُلنا: لا. قالَ: فَاِنَّ مَثَلَ الصَّلاةِ كَمَثَلِ النَّهْرِ الْجارى، كُلَّما صُلِّىَ صَلاةٌ، كَفَّرَتْ ما بَيْنَهُما مِنَ الذُّنوبِ؛

اگر بر درِ خانه یکی از شـما، جویی بود و هر روز پنـج بار خود را در آن می شـست، آیا در بـدن وی چرکی باقی می ماند؟ گفتیم: نه. فرمودند: پس به راستی، نماز، مانند همان جوی روان است که هرگاه به جا آورده شود، گناهان میان دو نماز را پاک می کند.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۲۳۷، ح ۹۳۸.

حدیث۴۳۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزالُ اُمَّتى بِخَيرٍ ما تَحابّوا وَ اَقامُوا الصَّلاةَ وَ آتَوُا الزَّكاةَ وَ اَقْرَوُا الضَّيْفَ، فَاِنْ لَمْ يَفْعَلُوا ابْتُلُوا بِالسِّنينَ وَ الْجَدْبِ؛

امّتم، همواره در خیر و خوبی انـد تا وقتی که یکـدیگر را دوست بدارنـد، نماز برپا دارنـد، زکات بدهند و میهمان را گرامی بدارند، پس اگر چنین نکنند، به قحطی و خشک سالی گرفتار می شوند.

امالی طوسی، ص ۶۴۷، ح ۱۳۴۰.

حدیث۴۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَمّا سُئِلَ عَنِ الْخُشوعِ: اَلتَّواضُعُ فِى الصَّلاةِ وَ اَنْ يُقْبِلَ الْعَبْدُ بِقَلْبِهِ كُلِّهِ عَلى رَبِّهِ؛

در پاسخ به این پرسش که خشوع چیست، فرمودند: تواضع در نماز و این که بنده با تمامی قلبش، به پروردگار خود رو کند.

دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۵۸.

حدیث۴۳۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيَنْتَهِيَنَّ اَقْوامٌ مِنْ وَدَعِهِمُ الْجُمُعاتِ، اَوْ لَيُخْتَمَنَّ عَلى قُلوبِهِم ثُمَّ لَيَكونَنَّ مِنَ الْغافِلينَ؛

عـده ای که نماز جمعه را ترک کرده انـد، یا از این کار خود دست بردارند و یا بر دل هایشان مُهر زده می شود و آن گاه از غافلان خواهند بود.

وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۶، ح ۲۷.

حدیث۴۳۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُكُمْ بِاَهْلِ الْجَنَّةِ؟ مَنْ لايَشْغَلُهُ عَنِ الْجُمُعَةِ حَرٌّ شَديدٌ وَ لا بَرْدٌ شَديدٌ وَ لا رَدْغٌ؛

آیا شما را از اهل بهشت آگاه نسازم؟ [اهل بهشت] کسی است که گرما و سرمای شدید و گِل و لای، او را از شرکت در نماز جمعه باز ندارد.

کنز العمّال، ح ۲۱۰۸۵.

حدیث۴۳۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلصَّبْرُ ثَلاثَةٌ: صَبْرٌ عِنْدَ الْمُصيبَةِ، وَ صَبْرٌ عَلَى الطّاعَةِ وَ صَبْرٌ عَنِالْمَعْصيَةِ؛

صبر، سه نوع است: صبر در هنگام مصیبت، صبر بر طاعت و صبر بر ترک گناه.

کافی، ج ۲، ص ۹۱، ح۱۵.

حدیث۴۳۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَوُوا، تَسْتَوِ قُلوبُكُمْ وَ تَماسّوا، تَراحَموا؛

[در نماز جماعت] صف ها را هماهنگ و منظم نمایید تا دل هایتان هماهنگ شود و به یکدیگر (شانه به شانه) متصل گردید تا با هم مهربان شوید.

کنز العمّال، ح ۲۰۵۷۵.

حدیث۴۳۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَلاةُ الْجَماعَةِ، اَفْضَلُ مِنْ صَلاةِ الْفَرْدِ بِخَمْسٍ وَ عِشْرينَ دَرَجَةً؛

فضیلت نماز جماعت، بیست و پنج برابر نماز فُرادا است.

خصال، ص ۵۲۱، ح ۹.

حدیث۴۳۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَكْعَتَيْنِ بِسِواكٍ، اَحَبُّ اِلَى اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ مِنْ سَبْعينَ رَكْعَةً بِغَيْرِ سِواكٍ؛

دو رکعت نماز با مسواک، نزد خداوند ـ عزّ و جلّ ـ، محبوب تر از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک است.

خصال، ص ۴۸۱، ح ۵۲.

حدیث۴۳۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ مَنَعَهُ الصَّوْمُ مِنْ طَعامٍ یَشْتَهیهِ، کانَ حقّا عَلَی اللّهِ اَنْ یُطْعِمَهُ مِنْ طَعامِ الْجَنَّةِ وَ یَسْقِیَهُ مِنْ شَرابِها؛

هر کس روزه، او را از خوردن غذایی که اشتهای آن را دارد، باز دارد، بر خداست که او را از غذای بهشت، سیرش کند و از نوشیدنی بهشت، به او بنوشاند.

بحار الأنوار، ج ۴۰، ص ۳۳۱، ح ۱۳.

حدیث۴۳۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَللّهُمَّ! لَکَ صُمْنا وَ علی رِزْقِکَ اَفْطَرْنا، فَتَقَبَّلْهُ مِنّا، ذَهَبَ الظَّماءُ وَ ابْتَلَّتِ الْعُروقُ وَ بَقِیَ الاَْجْرُ؛

بار خدایا! برای تو، روزه گرفتیم و با روزی تو، افطار می کنیم، پس آن را از ما بپذیر. تشنگی رفت و رگ ها شاداب شد و پاداش ماند.

کافی، ج ۴، ص ۹۵، ح ۱.

حدیث۴۳۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لایَأْمُرُ بِالْمَعروفِ وَ لایَنْهی عَنِ الْمُنکَرِ اِلاّ مَنْ کانَ فیهِ ثَلاثُ خِصالٍ: رَفیقٌ بِما یَأْمُرُ بِهِ، رَفیقٌ فیما یَنْهی عَنهُ، عَدْلٌ فیما یَأْمُرُ بِهِ، عَدْلٌ فیما یَنْهی عَنهُ؛ عالِمٌ بِما یَأْمُرُ بِهِ، عالِمٌ بِما یَنْهی عَنهُ؛

امر به معروف و نهی از منکر نکند مگر کسی که سه خصلت در او باشد: در امر و نهی خود مدارا کند، در امر و نهی خود میانه روی نماید و به آنچه امر و نهی می کند، دانا باشد.

بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۸۷، ح ۶۴.

حدیث۴۳۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لایَزالُ النّاسُ بِخَیْرٍ ما اَمَروا بِالْمَعْروفِ وَ نَهَوا عَنِ الْمُنْکَرِ وَ تَعاوَنوا عَلَی الْبِرِّ وَ التَّقْوی، فَاِذا لَم یَفْعَلوا ذلِکَ، نُزِعَتْ مِنهُمُ الْبَرَکاتُ، وَ سُلِّطَ بَعضُهُم عَلی بَعضٍ، وَ لَم یَکُنْ لَهُمْ ناصِرٌ فِی الاَْرْضِ وَ لا فِی السَّماءِ؛

تا زمانی که مردم، امر به معروف و نهی از منکر نمایند و در کارهای نیک و تقوا به یاری یکدیگر بشتابند، در خیر و سعادت خواهند بود، اما اگر چنین نکنند، برکت ها از آنان گرفته شود و گروهی بر گروه دیگر سلطه پیدا کنند و نه در زمین یاوری دارند و نه در آسمان.

تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۱۸۱، ح ۲۲.

حدیث۴۳۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَفْضَلُ الْجِهادِ مَنْ اَصْبَحَ لایَهُمُّ بِظُلْمِ اَحَدٍ؛

برترین جهاد آن است که انسان روز خود را آغاز کند در حالی که در اندیشه ستم کردن به احدی نباشد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۱۴۴۹.

حدیث۴۳۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الرَّجُلَ الْقَوىَّ الْمُبْدِئَ الْمُعیدَ عَلَى الْفَرَسِ الْمُبْدِئَ الْمُعیدِ؛

خداوند، مردِ نیرومندی را که همیشه برای جهاد پا به رکاب است، دوست دارد.

بحار الأنوار، ج ۶۴، ص ۱۸۴، ح ۴۰.

حدیث۴۳۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اُعْطِىَ اَرْبَعَ خِصالٍ فِى الـدُّنْیا فَقَـدْ اُعْطِىَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ وَ فازَ بِحَظِّهِ مِنْهُما؛ وَرَعٌ یَعْصِـمُهُ عَنْ مَحارِمِ اللّه ِ وَ حُسْنُ خُلُقٍ یَعیشُ بِهِ فِى النّاسِ وَ حِلْمٌ یَدْفَعُ بِهِ جَهْلَ الْجاهِلِ وَ زَوجَةٌ صالِحَةٌ تُعینُهُ عَلى اَمْرِ الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ؛

به هر کس در دنیا چهار خصلت داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شـده و بهره خویش را از آن دو بر گرفته است: تقوایی که او را از حرام های خـدا باز دارد، اخلاق خوشـی که با آن در میان مردم زنـدگی کنـد، حلمی که با آن جهالت نادان را از خود دور سازد و زنی شایسته که در کار دنیا و آخرت او را یاری رساند.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۴۰۴،ح ۱۰۶.

حدیث۴۳۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ فَتَحَ بابَ مَسْأَلَةٍ فَتَحَ اللّه ُ لَهُ بابَ فَقْرٍ فِى الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ وَ مَنْ فَتَحَ بابَ عَطِیَّةٍ اِبْتِغاءَ لِوَجْهِ اللّه ِ اَعْطاهُ اللّه ُ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ؛

هر کس درِ درخواستی از مردم را به روی خود بـاز کنـد، خداونـد برای او درِ فقری را در دنیـا و آخرت بـاز می کنـد و هر کس درِ بخششی را برای مردم به خاطر خدا باز کند، خداوند او را خیر دنیا و آخرت عطا می فرماید.

کنز العمّال، ح ۱۶۷۴۵.

حدیث۴۳۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ دَفَعَ غَضَبَهُ دَفَعَ اللّه ُ عَنْهُ عَذابَهُ وَ مَنْ حَفِظَ لِسانَهُ سَتَرَ اللّه ُ عَوْرَتَهُ؛

هر کس خشمش را برطرف سازد، خداوند کیفرش را از او بردارد و هر کس زبانش را نگه دارد، خداوند عیبش را بپوشاند.

نهج الفصاحه، ح ۳۰۰۴.

حدیث۴۳۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ نَفَّسَ مِنْ مُسْلِمٍ کُرْبَةً مِنْ کُرَبِ الـدُّنْیا نَفَّسَ اللّه ُ عَنْهُ کُرْبَةً مِنْ کُرَبِ یَوْمِ الْقیامَـةِ وَ مَنْ یَسَّرَ عَلى مُعْسِـرٍ یَسَّرَ اللّه ُ عَلَیْهِ فِى الـدُّنْیا وَ

الآخِرَةِ وَ مَنْ سَتَرَ عَلی مُسْلِمٍ سَتَرَ اللّه ُ عَلَیْهِ فِی الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ؛

هر کس غمی از غم های دنیا را از مسلمانی برطرف نماید، خداوند غمی از غم های روز قیامت را از او برطرف کند و هر کس بر شخص تنگدستی آسان بگیرد، خداوند در دنیا و آخرت بر او آسان گیرد و هر کس راز مسلمانی را بپوشاند، خداوند در دنیا و آخرت راز پوش وی شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۷۵۶.

حدیث۴۳۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَرْبَعَةٌ تَلْزَمُ کُلَّ ذی حِجیً وَ عَقْلٍ مِنْ اُمَّتی. قیلَ: یا رَسولَ اللّه ! ما هُنَّ؟ قالَ: اِسْتِماعُ الْعِلْمِ وَ حِفْظُهُ وَ نَشْرُهُ وَ الْعَمَلُ بِهِ؛

چهار چیز بر هر عاقل و خردمندی از امّت من واجب است. گفته شد: «ای پیامبر خدا! آن چهار چیز کدام اند؟». فرمودند: «گوش فرادادن به دانش، نگهداری، نشر و عمل به آن».

تحف العقول، ص ۵۷.

حدیث۴۳۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاتَجْلِسوا مَعَ کُلِّ عالِمٍ، اِلاّ عالِماً یَدْعوکُمْ مِنْ الْخَمْسِ اِلَی الْخَمْسِ: مِنَ الشَّکِّ اِلَی الْیَقینِ وَ مِنَ الْعَداوَةِ اِلَی النَّصیحَةِ وَ مِنَ الْکِبْرِ اِلَی التَّواضُعِ وَ مِنَ الرِّیاءِ اِلَی الْاِخْلاصِ وَ مِنَ الرَّغْبَةِ اِلَی الزُّهْدِ؛

با هر عالمی ننشینید، مگر عالمی که شما را از پنج چیز، به پنج چیز دعوت کند: از شکّ به یقین، از دشمنی به خیرخواهی، از تکبر به تواضع، از ریا به اخلاص و از علاقه به دنیا، به بی اعتنایی به آن.

تاریخ بغداد، ج ۵، ص ۷۰، ح ۲۴۲۱.

حدیث۴۳۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ مَعَ الْعِلْمِ وَ شَرُّ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ مَعَ الْجَهْلِ؛

خیر دنیا و آخرت، با دانش و شرّ دنیا و آخرت، با نادانی است.

بحار الأنوار، ج۱،ص ۲۰۴، ح ۲۳.

حدیث۴۳۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ لُقْمانَ قالَ لاِبْنِهِ: یا بُنَیَّ! عَلَیْکَ بِمَجالِسِ الْعُلَماءِ وَاسْتَمِعْ کَلامَ الْحُکَماءِ، فَاِنَّ اللّه َ یُحْیِی الْقَلْبَ الْمَیِّتَ بِنورِ الْحِکْمَةِ کَما یُحْیِی الْاَرْضَ الْمَیِّتَةَ بِوابِلِ الْمَطَرِ؛

لقمان به پسرش گفت: فرزندم! همواره در مجلس دانشمندان باش و سخنان حکیمان را بشنو، که خداوند، دلِ مرده را به نور حکمت زنده می کند؛ همان گونه که زمین مرده را با باران سیل آسا، زنده می گرداند.

معجم الکبیر، ج ۸، ص ۱۹۹، ح ۷۸۱۰.

حدیث۴۳۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَخْلَصَ لِلّهِ اَرْبَعینَ صَباحا، ظَهَرَتْ یَنابیعُ الْحِکْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلی لِسانِهِ؛

هر کس چهل روز خود را برای خدا خالص کند، چشمه های حکمت از قلب وی بر زبانش جاری می شود.

نهج الفصاحه، ح ۲۸۳۶.

حدیث۴۳۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، فَاِنَّ تَعَلُّمَهُ حَسَنَةٌ وَ مُدارَسَتَهُ تَسْبیحٌ وَ الْبَحْثَ عَنْهُ جِهادٌ وَ تَعْلیمَهُ مَنْ لایَعْلَمُهُ صَدَقَةٌ وَ بَذْلَهُ لِاَهْلِهِ قُرْبَةٌ؛ لِاَنّهُ مَعالِمُ الْحَلالِ وَ الْحَرامِ وَ سالِکٌ بِطالِبِهِ سَبیلَ الْجَنَّةِ وَ هُوَ اَنیسٌ فِی الْوَحْشَةِ وَ صاحِبٌ فِی الْوَحْدَةِ وَ دَلیلٌ عَلَی السَّرّاءِ وَ الضَّرّاءِ وَ سِلاحٌ عَلَی الْاَعْداءِ وَ زَیْنٌ لِلْاَخِلاّءِ. یَرْفَعُ اللّهُ بِهِ اَقْواما یَجْعَلُهُمْ فِی الْخَیْرِ اَئِمَّةً یُقْتَدی بِهِمْ، تُرْمَقُ اَعْمالُهُمْ وَ تُقْتَبَسُ آثارُهُمْ وَ تَرْغَبُ الْمَلائِکَةُ فی خِلَّتِهِمْ یَمْسَحونَهُمْ فی صَلاتِهِمْ بِاَجْنِحَتِهِمْ وَ یَسْتَغْفِرُ لَهُمْ کُلُّ شَیْ ءٍ حَتّی حیتانِ الْبُحورِ وَ هَوامِّها وَ سِباعِ الْبَرِّ وَ اَنْعامِها؛لِاَنَّ الْعِلْمَ حَیاةُ الْقُلوبِ وَ نورُ الْاَبْصارِ مِنَ الْعَمی وَ قُوَّةُ الْاَبْدانِ مِنَ الضَّعْفِ. یُنْزِلُ اللّهُ حامِلَهُ مَنازِلَ الْاَخْیارِ وَ یَمْنَحُهُ مَجالِسَ الْاَبْرارِ فِی الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ. بِالْعِلْمِ یُطاعُ اللّهُ وَ یُعْبَدُ وَ بِالْعِلْمِ یُعْرَفُ اللّهُ وَ یُوَحَّدُ وَ بِالْعِلْمِ توصَلُ الْاَرْحامُ وَ بِهِ یُعْرَفُ الْحَلالُ وَ الْحَرامُ وَ الْعِلْمُ اِمامَ الْعَمَلِ وَ الْعَمَلُ تابِعُهُ یُلْهِمُهُ اللّهُ السُّعَداءَ وَ یَحْرِمُهُ الْاَشْقیاءَ؛

علم بیاموزید که آموختن آن، نیکی است و خواندن و دوره کردن آن، تسبیح و بحث آن، جهاد و آموزشش به کسی که آن را نمی داند، صدقه و بذل آن به اهلش، مایه نزدیکی به خداست؛ چرا که علم، نشان دهنده حلال و حرام است و جوینده اش را به بهشت راهبری می کند و در وحشت، مونس و در تنهایی، همراه و در خوشی و ناخوشی، راهنما و سلاحی علیه دشمنان و زیوری برای همدلان است. خداوند، کسانی را با آن بالا می برد و آنها را پیشوایان نیکی قرار می دهد که به ایشان اقتدا می کنند و به اعمالشان می نگرند و از آثارشان استفاده می شود و فرشتگان به دوستی آنها رغبت دارند و با بال هایشان آنها را در نماز لمس می کنند و هر چیزی، حتّی ماهیان و جانوران دریاها و درندگان و چهارپایان خشکی برای آنها آمرزش می طلبند؛ چرا که دانش، حیات دلها و روشنایی دیدگان از نابینایی و توانایی پیکرها از ناتوانی است. خدا، حاملان دانش را به جایگاه های برگزیدگان می رساند و مجالس نیکان را در دنیا و آخرت ارزانی شان می گرداند. با علم، خداوند اطاعت و عبادت و شناخته و به خدایی گرفته می شود. با دانش، صله رحم انجام و حلال و حرام شناخته می شود. دانش، پیشوای عمل است و عمل، پیرو آن. خدا، آن را به نیکبختان الهام می کند و تیره بختان را از آن، محروم می دارد.

خصال، ص ۵۲۲، ح ۱۲.

حدیث۴۳۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَعْمَی الْعَمی عَمَی الضَّلالَةِ بَعْدَ الْهُدی وَ شَرُّ الْعَمی عَمَی الْقَلبِ؛

کورترین کوری، کوریِ گمراهی بعد از هدایت است و بدترین کوری، کوریِ دل است.

نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۹۷، ح ۳۵۶.

حدیث۴۳۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! اَ لْعَقْلُ مَا اکْتُسِبَتْ بِهِ الْجَنَّةُ وَ طُلِبَ بِهِ رِضَی الرَّحْمنِ؛

ای علی! عقل، چیزی است که با آن، بهشت و خشنودی خداوند مهربان به دست می آید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۶۹، ح ۵۷۶۲.

حدیث۴۳۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّما یُدْرَکُ الْخَیْرُ کُلُّهُ بِالْعَقْلِ، وَ لا دینَ لِمَنْ لا عَقْلَ لَهُ؛

همه خوبی ها، با عقل شناخته می شوند و کسی که عقل ندارد، دین ندارد.

تحف العقول، ص ۵۴.

حدیث۴۳۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قَلْبٌ لَیْسَ فیهِ شَیْ ءٌ مِنَ الْحِکْمَةِ، کَبَیْتٍ خَرِبٍ، فَتَعَلَّموا وَ عَلِّموا وَ تَفَقَّهوا وَ لاتَموتوا جُهّالاً، فَاِنَّ اللّه َ لایَعْذِرُ عَلَی الْجَهْلِ؛

دلی که در آن حکمت نیست، مانند خانه ویران است؛ پس بیاموزید و تعلیم دهید، بفهمید و نادان نمیرید. به راستی که خداوند، بهانه ای را برای نادانی نمی پذیرد.

کنز العمّال، ح ۲۸۷۵۰.

حدیث۴۳۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَعْدَلُ النّاسِ مَنْ رَضِیَ لِلنّاسِ ما یَرْضی لِنَفسِهِ وَ کَرِهَ لَهُمْ ما یَکْرَهُ لِنَفْسِهِ؛

عادل ترین مردم، کسی است که برای مردم، همان را بپسندد که برای خود می پسندد و برای آنان نپسندد آنچه را برای خود نمی پسندد.

نهج الفصاحه، ح ۳۴۰.

حدیث۴۳۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصْبَحَ لایَهِمُّ بِظُلْمِ اَحَدٍ غَفَرَ اللّه ُ مَا اجْتَرَمَ؛

هر کس صبح کند و قصد ظلم کردن به کسی را نداشته باشد، خداوند، جُرم و گناه او را می بخشد.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۲، ح ۸.

حدیث۴۳۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلصَّدَقَةُ عَلی وَجْهِها وَ اصْطِناعُ الْمَعْروفِ وَ بِرُّ الْوالِدَیْنِ وَ صِلَةُ الرَّحِمِ، تُحَوِّلُ الشِّقاءَ سَعادَةً وَ تَزیدُ فِی الْعُمْرِ وَ تَقی مَصارِعَ السُّوءِ؛
صدقه بجا و نیکوکاری و نیکی به پدر و مادر و صله رحم، بدبختی را به خوشبختی تبدیل و عمر را زیاد و از مرگ بد، جلوگیری می کند.
نهج الفصاحه، ح ۱۸۶۹.

حدیث۴۳۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِنْ اَحْبَبْتُمْ اَنْ یُحِبَّکُمُ اللّهُ وَ رَسولُهُ فَاَدّوا اِذَا ائْتُمِنْتُمْ وَ اصْدُقوا اذا حَدَّثْتُمْ وَاَحْسِنوا جِوارَ مَنْ جاوَرَکُمْ؛
اگر می خواهید که خدا و پیغمبر، شما را دوست بدارند، وقتی امانتی به شما سپردند به سلامت برگردانید و چون سخن گویید، راست گویید و با همسایگان خود به نیکی رفتار نمایید.
نهج الفصاحه، ح ۵۵۴.

حدیث۴۳۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
عَدْلُ ساعَةٍ، خَیْرٌ مِنْ عِبادَةِ سَبْعینَ سَنَةً، قِیام لَیْلِها وَ صِیامِ نَهارِها؛
ساعتی عدالت، بهتر از هفتاد سال عبادت است که شب هایش به نماز و روزهایش به روزه بگذرد.
مشکاة الأنوار، ص۵۴۴.

حدیث۴۳۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِذا حَکَموا بِغَیْرِ عَدْلٍ، اِرْتَفَعَتِ الْبَرَکاتُ؛
هنگامی که به غیر عدالت حکم کنند، برکت ها از بین می روند.
معدن الجواهر، ص ۷۳.

حدیث۴۳۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَتْقَی النّاسِ مَنْ قالَ الْحَقَّ فیما لَهُ وَ عَلَیْهِ؛
با تقواترین مردم، کسی است که حقّ را بگوید؛ به سودش باشد یا به ضررش.
من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۵، ح ۵۸۴۰.

حدیث۴۳۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا لایَمْنَعُنَّ رَجُلًا مَهابَةُ النّاسِ اَنْ یَتَـكَلَّمَ بِالْحَقِّ اذا عَلِمَهُ، اَلا اِنَّ اَفْضَلَ الْجِهادِ كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلطانٍ جائِرٍ؛

هان! مبادا ترس از مردم، مانع حق گویی کسی شود که حقیقت را می داند. بدانید که بالاترین جهاد، گفتن سخن حقّ در برابر حاکم ستمگر است.

مسند ابن حنبل، ج ۴، ص ۳۹، ح ۱۱۱۴۳.

حدیث۴۳۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلسّابِقُونَ اِلی ظِلِّ الْعَرْشِ، طوبی لَهُمْ. قیلَ: یَا رَسولَ اللّهِ! وَ مَنْ هُمْ؟ فَقالَ: اَلَّذینَ یَقْبَلونَ الْحَقَّ اذا سَمِعوهُ وَ یَبْذُلُونَهُ اِذَا سُئِلوهُ وَ یَحْكُمونَ لِلنّاسِ كَحُكْمِهِمْ لِاَنْفُسِهِمْ؛

خوشا به سعادت سبقت جویان به سایه عرش. گفتند: ای رسول خدا! آنان کیانند؟ فرمودند: آنان که چون حقّ را بشنوند بپذیرند و هرگاه حقّ از آنان خواسته شود، دریغ نکنند و برای مردم همان گونه قضاوت کنند که برای خود می کنند.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۹، ح ۱۹.

حدیث۴۳۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ آتاكُمْ مَعْروفاً فَكافِؤوهُ، وَ اِنْ لَمْ تَجِدوا ما تُـكافِؤونَهُ فَادْعُوا اللّهَ لَهُ حَتّی تَظُـنّوا اَ نَّـكُمْ قَدْ كافَئْتُموهُ؛

هر کس به شما نیکی کرد، جبران کنید و اگر نتوانستید، آن قدر برای او دعا کنید که مطمئن شوید تلافی کرده اید.

تحف العقول، ص ۲۱۸.

حدیث۴۳۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَتی اِلَیْهِ مَعروفٌ فَوَجَدَ فَلْیُكافِ، وَ مَنْ لَمْ یَجِدْ فَلْیُثْنِ عَلَیهِ، فَاِنَّ مَنْ اَثْنی عَلَیْهِ فَقَدْ شَكَرهُ، وَ مَنْ كَـتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ؛

هر کسی که به او احسانی می شود و او توان [جبران] آن را دارد، باید جبران کند و اگر توان [جبران] ندارد، باید از آن، قدردانی کند؛ زیرا کسی که از احسانی قدردانی می کند، در واقع، شکر آن را به جا آورده است و هر کس که احسان دیگران را نادیده می گیرد، در واقع، کفران نعمت کرده است.

کنز العمّال، ح ۱۶۵۶۷.

حدیث۴۳۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ رَبَّـكُمْ واحِدٌ وَ اِنَّ اَباكُمْ واحِدٌ وَ دینَـكُمْ واحِدٌ وَ نَبِیَّـكُمْ واحِدٌ، وَ لا فَضْلَ لِعَرَبیٍّ عَلی عَجَمیٍّ وَ لا عَجَمیٍّ عَلی عَرَبیٍّ وَ لا اَحْمَرَ عَلی

اَسْوَدَ وَ لا اَسْوَدَ عَلی اَحْمَرَ اِلاّ بِالتَّقْوی؛

پروردگار، پدر، دین و پیامبر شما، یکی است، هیچ عربی بر غیر عرب و هیچ غیر عربی بر عرب و هیچ سرخ پوستی بر سیاه پوست و هیچ سیاه پوستی بر سرخ پوست برتری ندارد، جز به تقوا.

کنز العمّال، ح ۵۶۵۵.

حدیث۴۳۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَرادَ اَنْ یَکونَ اَعَزَّ النّاسِ، فَلْیَتَّقِ اللّه َ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ؛

هر کس می خواهد عزیزترین مردم باشد، باید تقوای الهی پیشه کند.

کنز الفوائد، ص ۱۶۴.

حدیث۴۴۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِماعُ التَّقْوی فی قولِهِ تَعالی: «اِنَّ اللّه َ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الْاِحْسانِ»؛

عصاره تقوا در این گفته خداوند آمده است: خداوند، به عدالت و نیکی فرمان می دهد.

مشکاة الأنوار، ص۹۵.

از۴۴۰۱تا۴۶۰۰

حدیث۴۴۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا رَاَیْتَ مِنْ اَخیکَ ثَلاثَ خِصالٍ، فَارْجُهُ: اَ لْحَیاءُ وَ الْاَمانَةُ وَ الصِّدْقُ؛

هر گاه در برادر (دینی) خود، سه صفت دیدی، به او امیدوار باش: حیا، امانتداری و راستگویی.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۵.

حدیث۴۴۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاتَنْظُروا اِلی کَثْرَةِ صَلاتِهِم وَ صَوْمِهِم وَ کَثْرَةِ الحَجِّ وَ الْمَعروفِ وَ طَنْطَنَتِهِم بِاللَّیْلِ، وَلکِنِ انْظُرُوا اِلی صِدْقِ الْحَدیثِ وَ اَداءِ الْاَمانَةِ؛

به زیادی نماز و روزه و حج و نیکی و وِرد و ذکر شبانه مردم نگاه نکنید، بلکه به راستگویی و امانتداری آنان توجّه نمایید.

عیون اخبار الرضا۷، ج۱، ص ۵۶، ح ۱۹۷.

حدیث۴۴۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَحَبَّ اَنْ یَکونَ اَتْقی النّاسِ فَلْیَتَوَکَّلْ عَلَی اللّه ِ؛

هر کس دوست دارد با تقواترین مردم باشد، باید به خدا توکّل کند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۸.

حدیث۴۴۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سُئِلَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله: مَنْ اَتْقَی النّاسِ؟ قال: آمَرُهُمْ بِالْمَعْروفِ وَ اَنْهاهُمْ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ اَوْصَلُهُمْ لِلرَّحِمِ؛

از رسول خدا صلی الله علیه و آله سؤال شد: با تقواترین مردم کیست؟ فرمودند: کسی که بیشتر امر به معروف و نهی از منکر و صله رحم نماید.

کنز العمّال، ح ۸۴۷۴.

حدیث۴۴۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لایَکونُ الرَّجُلُ مِنَ الْمُتَّقینَ حَتّی یُحاسِبَ نَفْسَهُ اَشَدَّ مِنْ مُحاسَبَةِ الشَّریکِ شَریکَهُ، فَیَعْلَمَ مِنْ اَیْنَ مَطْعَمُهُ وَ مِنْ اَیْنَ مَشْرَبُهُ وَ مِنْ اَیْنَ مَلْبَسُهُ، اَمِنْ حِلٍّ اَمْ مِنْ حَرام؛

از تقواپیشگان نیست مگر کسی که از خود، سخت تر از حسابرسی شریک از شریک، حساب کشی کند و بداند که خوراک، آشامیدنی و لباسش از کجا آمده، آیا از حلال است یا حرام؟

مکارم الأخلاق، ص ۴۶۸.

حدیث۴۴۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعْمَلْ بِفَرائِضِ اللّه ِ تَکُنْ اَتْقَی النّاسِ؛

به واجبات خدا عمل کن، تا با تقواترین مردم باشی.

کافی، ج ۲، ص ۸۲، ح ۴.

حدیث۴۴۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَمامُ التَّقْوی اَنْ تَتَعَلَّمَ ما جَهِلْتَ وَ تَعْمَلَ بِما عَلِمْتَ؛

تمام تقوا این است که آنچه را نمی دانی، بیاموزی و بدانچه می دانی، عمل کنی.

تنبیه الخواطر، ج ۲، ص ۱۲۰.

حدیث۴۴۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْعِلْمُ حَياةُ الْإِسْلامِ وَعِمادُ الْايمانِ وَمَنْ عَلِمَ عِلْما، اَتَمَّ اللّه ُ لَهُ اَجْرَهُ وَمَنْ تَعَلَّمَ فَعَمِلَ، عَلَّمَهُ اللّه ُ ما لَمْ يَعْلَمْ؛

علم، حیات اسلام و تکیه گاه ایمان است و هر کس علمی بیاموزد، خداوند، پاداش او را تمام گرداند و هر کس بیاموزد و عمل کند، خداوند، تعلیم دهد به او آنچه را که نمی داند.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۱۹.

حدیث۴۴۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله اَنَّهُ تَلا... «اَلَّذى خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَياةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً» قالَ: اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَقْلاً وَ اَوْرَعُ عَنْ مَحارِمِ اللّهِ وَ اَسْرَعُ فى طَاعةِ اللّهِ؛

نقل شده که پیامبر صلی الله علیه و آله این آیه را تلاوت فرمودند: «آن کس که مرگ و زندگی را آفرید تا شما را بیازماید که کدام یک از شما بهتر عمل می کنید». سپس فرمودند: (تا بیازماید) کدام یک از شما، عاقل تر، از محرّمات الهی، پرهیزکارتر و در طاعت الهی، شتابان تر است.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۳۳.

حدیث۴۴۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا ماتَ اَحَدُكُم فَقَد قامَتْ قيامَتُهُ، يَرى ما لَهُ مِنْ خَيرٍ وَ شَرٍّ؛

هرگاه یکی از شما بمیرد، قیامتش برپا می شود و خوبی ها و بدی های خود را می بیند.

کنز العمّال، ح ۴۲۱۲۳.

حدیث۴۴۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاتُلْهِيَنَّكَ الدُّنْيا وَ شَهَواتُها، فَاِنَّ اللّهَ تَعالى يَقولُ: «اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّما خَلَقْناكُم عَبَثاً وَ اَنَّكُمْ اِلَيْنا لاتُرجَعونَ»؛

دنیا و هوس های آن تو را سرگرم نکند؛ زیرا خداوند متعال می فرماید: «آیا گمان کردید که شما را بیهوده آفریده ایم و به سوی ما باز گردانده نمی شوید»؟!

مکارم الأخلاق، ص ۴۵۳.

حدیث۴۴۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبى لِلْمُخْلِصينَ، اُولئِكَ مَصابيحُ الْهُدى تَنْجَلى عَنْهُمْ كُلُّ فِتْنَةٍ ظَلْماءَ؛

خوشا به سعادت بندگان مُخلص خدا! آنان چراغ های هدایت اند که هر فتنه تاریکی، به وسیله آنها برطرف می شود.

الترغیب والترهیب، ج ۱، ص ۵۴، ح ۵.

حدیث۴۴۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفانِ مِنْ اُمَّتی اِذا صَلُحا، صَلُحَتْ اُمَّتی وَ اِذا فَسَدا، فَسَدَتْ اُمَّتی. قیلَ یا رَسولَ اللّه ! وَ مَنْ هُما؟ قالَ: اَلْفُقَهاءُ وَ الْاُمَراءُ؛

دو گروه از امّت من، اگر صالح شوند، امّتم صالح می شوند و اگر فاسد شوند، امّتم فاسد می شوند. عرض شد: ای رسول خدا! آن دو گروه کدامند؟ فرمودند: عالمان و حاکمان.

خصال، ص ۳۷.

حدیث۴۴۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عُمّالُکُمْ اَعْمالُکُمْ، کَما تَکونونَ یُوَلّی عَلَیْکُمْ؛

کارگزاران شما [نتیجه]، اعمال شما هستند، همان گونه که هستید، بر شما حکومت می شود.

شرح شهاب الأخبار، ص ۲۶۰.

حدیث۴۴۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَنْصِفِ النّاسَ مِنْ نَفْسِکَ وَ انْصِحِ الْاُمَّةَ وَ اَرْحَمْهُمْ، فَاِذا کُنْتَ کَذلِکَ وَ غَضِبَ اللّه ُ عَلی اَهْلِ بَلْدَةٍ اَنْتَ فیها وَ اَرادَ اَنْ یُنْزِلَ عَلَیْهِمُ الْعَذابَ، نَظَرَ اِلَیْکَ فَرَحِمَهُمْ بِکَ یَقولُ اللّه ُ تَعالی: «وَ ما کانَ رَبُّکَ لِیُهْلِکَ الْقُری بِظُلْمٍ وَ اَهْلُها مُصْلِحونَ»؛

با مردم، منصفانه رفتار کن و خیرخواه و مهربان آنان باش؛ زیرا اگر چنین بودی و خداوند، بر مردم آبادیی که تو در آن به سر می بری، خشم گرفت و خواست بر آنان عذاب فرو فرستد، به تو نگاه می کند و به خاطر تو، به آنان رحم می کند. خدای متعال می فرماید: «و پروردگار تو، هرگز بر آن نبوده که شهرهایی را که مردمش درستکارند، به ستمی، هلاک کند».

مکارم الأخلاق، ص ۴۵۷.

حدیث۴۴۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن سَعادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخارَةُ اللّه ِ و رِضاهُ بِما قَضَی اللّه ُ و مِن شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْکُهُ اسْتِخارَةَ اللّه ِ و سَخَطُهُ بِما قَضَی اللّه ُ؛

از خوشبختی انسان، درخواست خیر از خداوند و خشنودی به خواست اوست. و از بدبختی انسان است که از خدا، درخواست خیر نکند و به خواست او ناخشنود باشد.

تحف العقول، ص ۵۵.

حدیث۴۴۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ کانَ یُؤْمِنُ بِاللّه ِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلْیَقُلْ خَیْرا اَوْ لِیَسْکُتْ؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید سخن خیر بگوید یا سکوت نماید.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۱۵.

حدیث۴۴۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا اوقِفَ الْعِبادُ نادى مُنادٍ: لِيَقُمْ مَنْ اَجْرُهُ عَلَى اللّه ِ وَ لْيَدْخُلِ الْجَنَّةَ. قيلَ: مَنْ ذَا الَّذى اَجْرُهُ عَلَى اللّه ِ؟ قالَ: الْعافُونَ عَنِ النّاسِ؛

هنگامی که بنـدگان در پیشگاه خـدا می ایسـتند، آوازدهنـده ای نـدا دهـد: آن کس که مزدش با خداست برخیزد و به بهشت رود. گفته می شود: چه کسی مزدش با خداست؟ می گوید: گذشت کنندگان از مردم.

کنز العمّال، ح ۷۰۰۹.

حدیث۴۴۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِقْبَلِ الْحَقَّ مِمَّنْ اَتاكَ بِهِ، صَغيرٍ اَوْ كَبيرٍ، وَ اِنْ كانَ بَغيضا، وَ ارْدُدِ الْباطِلَ عَلى مَنْ جاءَ بِهِ، مِنْ صَغيرٍ اَوْ كَبيرٍ وَ اِنْ كانَ حَبيبا؛

حقّ را از هر کس که برایت آورد، کوچک باشـد یا بزرگ، بپـذیر، هر چنـد دشـمنت باشـد و باطل را، کوچک یا بزرگ، هر کس گوید، به خودش برگردان، هر چند دوستت باشد.

کنز العمّال، ح ۴۳۱۵۲.

حدیث۴۴۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَعافَوْا تَسْقُطِ الضَّغائِنُ بَيْنَكُمْ؛

از یکدیگر گذشت کنید، تا کینه های میان شما از بین برود.

کنز العمّال، ح ۷۰۰۴.

حدیث۴۴۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَفا عَنْ مَظْلَمَةٍ، اَبْدَلَهُ اللّه ُ بِها عِزّا فِى الدُّنْيا وَ الْآخِرَةِ؛

هر کس از ظلمی که در حقّ او شده، گذشت کند، خداوند، به جای آن، در دنیا و آخرت به او عزّت می بخشد.

امالی طوسی، ص ۱۸۲.

حدیث۴۴۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَقْرَبُكُمْ غَدا مِنّى فِى الْمَوْقِفِ، اَصْدَقُكُمْ لِلْحَديثِ وَ اَدّاكُمْ لِلاَمانَةِ وَ اَوْفاكُمْ بِالْعَهْدِ وَ اَحْسَنُكُمْ خُلْقا وَ اَقْرَبُكُمْ مِنَ النّاسِ؛

نزدیک ترین شـما به من در قیامت: راسـتگوترین، امانتدارترین، وفادارترین به عهد و پیمان، خوش اخلاق ترین و نزدیک ترین شما

به مردم است.

امالی طوسی، ص ۲۲۹.

حدیث۴۴۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن کانَ یُؤْمِنُ بِاللّه ِ وَ الْیَومِ الْآخِرِ فَلْیَفِ اِذا وَعَدَ؛

هر کس به خدا و روز قیامت ایمان دارد، هرگاه وعده می دهد، باید وفا کند.

کافی، ج ۲، ۳۶۴، ح ۲.

حدیث۴۴۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ لَیسَ لِاَحَدِ مِنَ النّاسِ فیهِنَّ رُخْصَةٌ: بِرُّ الْوالِدَینِ مُسْلِما کانَ اَوْ کافِرا وَ الْوَفاءُ بِالْعَهدِ لِمُسْلِمٍ اَوْ کافِرا وَ اَداءُ الْاَمانَةُ اِلی مُسْلِمٍ کانَ اَوْ کافِرا؛

سه چیز است که ترک آن برای هیچ کس جایز نیست: نیکی به پدر و مادر، مسلمان باشند یا کافر، وفای به عهد با مسلمان یا کافر و ادای امانت به مسلمان یا کافر.

جامع الصغیر، ج ۲، ص ۷۱۶، ح ۳۴۶۹.

حدیث۴۴۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عامَلَ النّاسَ فَلَم یَظْلِمْهُم وَ حَدَّثَهُم فَلَم یَکْذِبْهُم وَ وَعَدَهُم فَلَم یَخْلِفْهُم فَهُوَ مِمَّن کَمُلَتْ مُرُوَّتُهُ وَ ظَهَرَتْ عَدالَتُهُ وَ وَجَبَتْ اُخُوَّتُهُ وَ حَرُمَتْ غَیْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید، خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸.

حدیث۴۴۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مَن کُنَّ فیهِ فَهِیَ راجِعَةٌ عَلی صاحِبِها: اَلبَغْیُ وَ الْمَکْرُ وَ النَّکْثُ؛

سه خصلت است که در هر کس باشد (آثارش) به خود او بر می گردد: ظلم کردن، فریب دادن و تخلّف از وعده.

نهج الفصاحه، ح ۱۲۸۱.

حدیث۴۴۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثٌ مَنْ لَمْ تَـكُنْ فيهِ فَلَيْسَ مِنّى وَ لا مِنَ اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ . قيلَ: يا رَسولَ اللّه ! وَ ما هُنَّ؟ قالَ: حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجاهِلِ وَ حُسْنُ خُلْقٍ يَعيشُ بِهِ فِى النّاسِ وَ وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنْ مَعاصِى اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ ؛

سه چیز است که هر کس نداشته باشد، نه از من است و نه از خدای ـ عزّ و جلّ ـ . عرض شد: ای رسول خدا! آنها کدامند؟ فرمودند: بردباری که به وسیله آن جهالت نادان را دفع کند، اخلاق خوش که با آن در میان مردم زندگی کند و پارسایی که او را از نافرمانی خدا باز دارد.

خصال، ص ۱۴۵، ح ۱۷۲.

حدیث۴۴۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَهُمُّ الْعَبدُ بِالْحَسَنَةِ فَيَعْمَلُها فَاِنْ هُوَ لَم يَعْمَلْها كَـتَبَ اللّهُ لَهُ حَسَنَةً بِحُسْنِ نيَّتِهِ، وَ اِنْ هُوَ عَمِلَها كَـتَبَ اللّهُ لَهُ عَشْرا، وَ يَهُمُّ بِالسَّيِّئَةِ اَنْ يَعْمَلَها فَاِنْ لَمْ يَعْمَلْها لَمْ يُكْتَبْ عَلَيهِ شَىْ ءٌ وَ اِنْ هُوَ عَمِلَها اُجِّلَ سَبْعَ ساعاتٍ، وَ قالَ صاحِبُ الْحَسَناتِ لِصاحِبِ السَّيِّئاتِ وَ هُوَ صاحِبُ الشِّمالِ لاتَعْجَلْ عَسى اَنْ يُتْبِعَها بِحَسَنَةٍ تَمْحوها، فَاِنَّ اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ يَقولُ: «اِنَّ الْحَسناتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئاتِ»اَو الْاِسْتِغْفار، فَاِنْ هُوَ قالَ: اَسْتَغْفِرُ اللّهَ الَّذى لا ـ اِلهَ اِلاّ ـ هُوَ عالِمُ الْغَيبِ وَ الشَّهادَةِ الْعَزيزُ الْحَكيمُ الْغَفُورُ الرَّحيمُ ذُو الْجَلالِ وَ الْاِكْرامِ وَ اَتوبُ اِلَيْهِ، لَمْ يُكْتَبْ عَلَيهِ شَىْ ءٌ، وَ اِنْ مَضَتْ سَبْعُ ساعاتٍ وَ لَمْ يُتْبِعْهَا بِحَسَنَةٍ وَ اسْتِغفارٍ قالَ صاحِبُ الْحَسَناتِ لِصاحِبِ السَّيِّئاتِ: اُكْتُبْ عَلَى الشَّقىِّ الْمَحْرومِ؛

بنده، قصد می کند کار خوبی انجام دهد، اگر [مانعی پیش می آید و] آن کار را انجام ندهد، خداوند به سبب نیّت خوب او یک ثواب برایش می نویسد و اگر آن را انجام دهد، ده ثواب برایش می نویسد و اگر تصمیم بگیرد کار بدی انجام بدهد، اگر آن را انجام ندهد، گناهی برایش نوشته نمی شود و اگر انجامش دهد، هفت ساعت مهلت داده می شود و فرشته مأمور ثبت خوبی ها، به فرشته ثبت بدی ها که فرشته سمت چپ است، می گوید: شتاب مکن. شاید به دنبال آن کار بد، کار خوبی انجام دهد که آن بدی را پاک نماید؛ زیرا خدای ـ عزّ و جلّ ـ می فرماید: «همانا، خوبی ها، بدی ها را از بین می برند» یا شاید آمرزش بخواهد. پس اگر بگوید: «اَسْتَغْفِرُ اللّهَ الَّذى لا اِلهَ اِلاّ هُوَ عالِمُ الْغَيبِ وَ الشَّهادَةِ الْعَزيزُ الْحَكيمُ الْغَفُور الرَّحيمُ ذُو الْجَلالِ وَ الْاِكْرامِ وَ اَتوبُ اِلَيْهِ» گناهی بر او نوشته نمی شود؛ ولی چنانچه هفت ساعت بگذرد و بعد از آن گناه، ثوابی نکند و آمرزش نخواهد، فرشته مأمور ثبت خوبی ها، به فرشته مأمور ثبت بدی ها و گناهان می گوید: بنویس بر ضدّ این بدبخت محروم!

کافی، ج ۲، ص ۴۲۹، ح ۴.

حدیث۴۴۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَاِنَّهُ مَعَ البِرِّ وَ هُما فِى الْجَنَّةِ وَ اِيّاكُمْ وَ الْكِذْبَ فَاِنَّهُ مَعَ الْفُجورِ وَ هُما فِى النّارِ؛

شما را سفارش می کنم به راستگویی، که راستگویی با نیکی همراه است و هر دو در بهشت اند و از دروغگویی بپرهیزید که دروغگویی همراه با بدکاری است و هر دو در جهنم اند.

نهج الفصاحه، ح ۱۹۷۶.

حدیث۴۴۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَنـا زَعیمٌ بِبَیْتٍ فی رَبَضِ الْجَنَّهِٔ وَ بَیْتٍ فی وَسَطِ الْجَنَّهِٔ وَ بَیْتٍ فی اَعْلَی الْجَنَّهِٔ، لِمَنْ تَرَکَ الْمِراءَ وَ اِنْ کانَ مُحِقّـا وَ لِمَنْ تَرَکَ الْکِذْبَ وَ اِنْ کانَ هازِلاً وَ لِمَنْ حَسَّنَ خُلْقَهُ؛

من برای کسی که بگومگو را رها کند، هر چند حق با او باشد، و برای کسی که دروغ گفتن را اگر چه به شوخی باشد، ترک گوید، و برای کسی که اخلاقش را نیکو گرداند، خانه ای در حومه بهشت و خانه ای در مرکز بهشت و خانه ای در بالای بهشت ضمانت می کنم.

خصال، ص ۱۴۴، ح ۱۷۰.

حدیث۴۴۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ یُّما مُسْلِمَیْنِ تَهاجَرا فَمَکَثا ثَلاثا لایَصْطَلِحانِ اِلاّ کانا خارِجَیْنِ مِنَ الْاِسْلامِ، وَ لَمْ یَکُنْ بَیْنَهُما وَلایَهٌٔ فَاَیُّهُما سَبَقَ اِلی کَلامِ اَخیهِ کانَ السّابِقَ اِلَی الْجَنَّهِٔ یَوْمَ الْحِسابِ؛

دو مسلمانی که سه روز با هم قهر کنند و آشتی ننمایند، هر دو از اسلام بیرون می روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نیست. و هر کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز قیامت زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵.

حدیث۴۴۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الْاِختِلافَ وَ التَّنازُعَ وَ التَّثَبُّطَ، مِنْ اَمْرِ الْعَجْزِ وَ الضَّعْفِ وَ هُوَ مِمّا لایُحِبُّهُ اللّهُ وَ لایُعْطی عَلَیْهِ النَّصْرَ وَ الظَّفَرَ؛

اختلاف و کشمکش و پشت هم اندازی، از ناتوانی و سستی است و خداوند، نه آن را دوست دارد و نه با آن یاری و پیروزی می دهد.

بحار الأنوار، ج ۲۰، ص ۱۲۶

حدیث۴۴۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَرادَ اَنْ تُسْتَجابَ دَعْوَتُهُ وَ اَنْ تُکْشَفَ کُرْبَتُهُ فَلْیُفَرِّجْ عَنْ مُعْسِرٍ؛

هر کس می خواهد دعایش مستجاب شود و غمش از بین برود، باید گره از کار گرفتاری باز کند.

نهج الفصاحه: ح ۲۹۶۱.

حدیث۴۴۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلطّاعِمُ الشّاکِرُ، لَهُ مِنَ الاَْجْرِ کَاَجْرِ الصّائمِ الْمُحْتَسِبِ، وَ الْمُعافَی الشّاکِرُ، لَهُ مِنَ الاَجْرِ کَاَجْرِ الْمُبتَلَی الصّابِرِ، و الْمُعْطَی الشّاکِرُ، لَهُ مِنَ الاَجْرِ کَاَجْرِ الْمَحْرومِ الْقانِعِ؛

سیرِ سپاسگزار، اجرش همانند روزه داری است که برای خدا روزه می گیرد. تندرستِ سپاسگزار، همانند آن اجری را دارد که بیمارِ

شکیبا، و بخشنده سپاسگزار، همان اجر را دارد که تنگدست قانع.

کافی، ج ۲، ص ۹۴، ح ۱.

حدیث۴۴۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جِماعُ الْخَیْرِ خَشْیَةُ اللّه ؛

عصاره همه خوبی ها، ترس از خداست.

المواعظ العددیّه، ص ۳۲.

حدیث۴۴۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْبُکاءُ مِنْ خَشْیَةِ اللّهِ نَجاةٌ مِنَ النّارِ؛

گریه از ترس خدا، مایه نجات از دوزخ است.

جامع الأحادیث، ص ۶۴.

حدیث۴۴۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عامَلَ النّاسَ فَلَمْ یَظْلِمْهُمْ وَ حَدَّثَهُم فَلَمْ یَکْذِبْهُم وَ وَعَدَهُم فَلَمْ یَخْلِفْهُم فَهُوَ مِمَّنْ کَمُلَتْ مُرُوءَتُهُ وَ ظَهَرَتْ عَدالَتُهُ وَ وَجَبَتْ اُخُوَّتُهُ وَ حَرُمَتْ غَیْبَتُهُ؛

هر کس در معاشرت با مردم به آنان ظلم نکند، دروغ نگوید و خلف وعده ننماید، جوانمردیش کامل، عدالتش آشکار، برادری با او واجب و غیبتش حرام است.

خصال، ص ۲۰۸، ح ۲۸.

حدیث۴۴۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ الّذی نَفْسی بِیَدِهِ لاتَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتّی تُؤْمِنوا وَ لاتُؤْمِنوا حَتّی تَحابّوا اَوْ لااَدُلُّکُم عَلی شَیْ ءٍ اذا فَعَلْتُموهُ تَحابَبْتُمْ؟ اَفْشُوا السَّلامَ بَیْنَکُمْ؛

به خدایی که جانم در اختیار اوست، وارد بهشت نمی شوید مگر مؤمن شوید و مؤمن نمی شوید، مگر این که یکدیگر را دوست بدارید. آیا می خواهید شما را به چیزی راهنمایی کنم که با انجام آن، یکدیگر را دوست بدارید؟ سلام کردن بین یکدیگر را رواج دهید.

مشکاة الأنوار، ص ۱۵۷.

حدیث۴۴۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُكُمْ بِاَهْلِ النّارِ؟ كُلَّ عُتُلٍّ جَوّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ؛

آیا شما را از اهل دوزخ آگاه نکنم؟ هر درشتخویِ خشنِ متکبّر.

الترغیب والترهیب، ج ۳، ص ۵۶۳، ح ۱۶.

حدیث۴۴۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُعَذِّبُ اللّه ُ اللِّسانَ بِعَذابٍ لایُعَذِّبُ بِهِ شَیْئا مِنَ الْجَوارِحِ. فَیَقولُ: اَی رَبِّ! عَذَّبْتَنی بِعَذابٍ لَمْ تُعَذِّبْ بِهِ شَیْئا؟! فَیُقالُ لَهُ: خَرَجَتْ مِنْكَ كَلِمَةٌ فَبَلَغَتْ مَشارِقَ الاَْرْضِ وَ مَغارِبَها، فَسُفِكَ بِها الدَّمُ الْحَرامُ وَ انْتُهِبَ بِها الْمالُ الْحَرامُ وَ انْتُهِكَ بِها الْفَرْجُ الْحَرامُ؛

خداوند! زبان را عذابی دهد که هیچ یک از اعضای دیگر را چنان عذابی ندهد. زبان گوید: ای پروردگار! مرا عذابی دادی که هیچ چیز را چنان عذاب ندادی؟! در پاسخش گفته شود: سخنی از تو بیرون آمد و به شرق و غرب زمین رسید و به واسطه آن خونی به ناحقّ ریخته شد و مالی به غارت رفت و ناموسی هتك شد.

كافی، ج ۲ ص ۱۱۵، ح ۱۶.

حدیث۴۴۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلذَّنْبُ شَوْمٌ عَلی غَیْرِ فاعِلِهِ اِنْ عَیَّرَهُ ابْتُلِیَ بِهِ وَ اِنْ اَغْتابَهُ اَثِمَ وَ اِنْ رَضِیَ بِهِ شارَكَهُ؛

گناه برای غیر گناهکار نیز شوم است. اگر گنهکار را سرزنش کند، به آن مبتلا می شود، اگر از او غیبت کند گنهکار شود و اگر به گناه او راضی باشد، شریك وی است.

نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۳.

حدیث۴۴۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُؤْتی بِاَحَدٍ یَوْمَ الْقیامَةِ یوقَفُ بَیْنَ یَدَیِ اللّه وَ یُدْفَعُ اِلَیْهِ كِتابُهُ فَلایَری حَسَناتِهِ، فَیَقولُ: اِلهی! لَیْسَ هذا كِتابی فَاِنّی لا اَری فیها طاعَتی! فَیُقالُ لَهُ: اِنَّ رَبَّكَ لایَضِلُّ وَ لایَنْسی. ذَهَبَ عَمَلُكَ بِاغْتیابِ النّاسِ. ثُمَّ یُؤْتی بِآخَرَ وَ یُدْفَعُ اِلَیْهِ كِتابُهُ فَیَری فیهِ طاعاتٍ كَثیرَةً، فَیَقولُ: اِلهی ما هذا كِتابی فَاِنّی ما عَمِلْتُ هذِهِ الطّاعاتِ! فَیُقالُ: لاَنَّ فُلانا اغْتابَكَ فَدُفِعَتْ حَسَناتُهُ اِلَیْكَ؛

روز قیامت، فردی را می آورند و او را در پیشگاه خداوند نگه می دارند و كارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می كند: الهی! این كارنامه من نیست! زیرا من در آن، طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو، نه خطا می كند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت كردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و كارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می كند. عرض می كند: الهی! این كارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت كرد، حسنات او به تو داده شد.

جامع الأخبار، ص ۴۱۲.

حدیث۴۴۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النّاسِ الظّانُّونَ وَ شَرُّ الظّانِّینَ الْمُتَجَسِّسونَ وَ شَرُّ الْمُتَجَسِّسینَ القَوّالونَ وَ شَرُّ القَوّالینَ الهَتّاكونَ؛

بـدترین مردم، بدگمانانند و بـدترین بـدگمانان، تجسّـس کنندگانند و بـدترین تجسّـس کننـدگان، بازگوکنندگانند و بـدترین بازگوکنندگان، پرده درانند.

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۴۷، ح ۱۵.

حدیث۴۴۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْغیبَةُ اَسْرَعُ فی دینِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ مِنَ الاْكِلَةِ فی جَوْفِهِ؛

غیبت کردن، در (نابودی) دین مسلمان، مؤثّرتر از خوره در درون اوست.

کافی،ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۱.

حدیث۴۴۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ تَرعَوونَ عَنْ ذِكْرِ الْفاجِرِ حَتّی یَعْرِفَهُ النّاسُ؟! فَاذْكُرُوا الْفاجِرَ بِما فیهِ یَحْذَرْهُ النّاسُ؛

آیا از بردن نام بدکار برای این که مردم او را بشناسند خودداری می کنید؟ بدکار را با اعمال و کردارش معرفی کنید، تا مردم از او برحذر باشند.

کنز العمّال، ح ۸۰۷۰.

حدیث۴۴۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَتَرَ اَخاهُ فی فاحِشَةٍ رَآها عَلَیْهِ، سَتَرَهُ اللّه ُ فِی الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ؛

هر کس از برادر [دینی] خود، کار زشتی مشاهده کند و آن را بپوشاند، خداوند، در دنیا و آخرت، عیب پوش او خواهد بود.

کنز العمّال، ح ۶۳۹۲.

حدیث۴۴۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّقوا دَعْوَةَ الْمَظْلومِ وَ اِنْ كانَ كافِرا فَاِنَّها لَیْسَ دونَها حِجابٌ؛

از نفرین مظلوم بترسید اگر چه کافر باشد؛ زیرا در برابر نفرین مظلوم، پرده و مانعی نیست.

نهج الفصاحه، ح ۴۸.

حدیث۴۴۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ النّاسَ اِذا رَاَوُا الظّالِمَ فَلَمْ یَاْخُذوا عَلی یَدَیْهِ اَوْشَکَ اَنْ یَعُمَّهُمُ اللّه ُ بِعِقابٍ مِنْهُ؛

مردم آنگاه که ظالم را ببینند و او را باز ندارند، انتظار می رود که خداوند همه را به عذاب خود گرفتار سازد.

نهج الفصاحه، ح ۸۳۳ .

حدیث۴۴۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَدِّبُوا اَوْلادَکُمْ فی بُطونِ اُمَّهاتِهِمْ. قیلَ: وَ کَیْفَ ذلِکَ یا رَسُولَ اللّه ِ؟ فَقالَ: بِاِطْعامِهِمُ الْحَلالَ؛

فرزندانتان را در رحم مادرانشان تربیت کنید. سئوال شد: این چطور ممکن است، ای رسول خدا؟ فرمودند: با خوراندن غذای حلال (به مادرانشان).

جُنگ مهدوی، ص ۱۳۲.

حدیث۴۴۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَیْتٌ لا صِبْیانَ فیهِ لا بَرَکَةَ فیهِ؛

خانه ای که کودک در آن نباشد ، برکت ندارد.

کنز العمّال ، ح ۴۴۴۲۵.

حدیث۴۴۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصابَ فِی الدُّنْیا ذَنْبا فَعوقِبَ بِهِ، فَاللّه ُ اَعْدَلُ مِنْ اَنْ یُثَنِّیَ عُقوبَتَهُ عَلی عَبْدِهِ، وَ مَنْ اَذْنَبَ ذَنْبا فِی الدُّنْیا فَسَتَرَهُ اللّه ُ عَلَیْهِ، فَاللّه ُ اَکْرَمُ مِنْ اَنْ یَعودَ فی شَیْ ءٍ قَدْ عَفا عَنْهُ؛

هر کس در دنیا به گناهی گرفتار شود و به خاطر آن، مجازات گردد، خداوند، عادل تر از آن است که[در قیامت] مجازات آن گناه را بر بنده اش تکرار نماید و هرکس در دنیا گناهی مرتکب شود و خداوند، آن را بپوشاند (ببخشد)، خدا بزرگوارتر از آن است که عفو خود را باز پس گیرد.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۸۶۸، ح ۲۶۰۴.

حدیث۴۴۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! ... لاتُصادِقْ آکِلَ الرِّبا فَاِنَّهُ یُبارِزُ اللّه َ، لِاَنَّ اللّه َ تَعالی قالَ: «فَاِنْ لَمْ تَفْعَلوا فَاْذَنوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّه ِ وَ رَسولِهِ»؛

ای علی! بـا ربـاخوار رفـاقت نکن؛ زیرا او با خداونـد به مبارزه برخواسـته. چون خداونـد متعال می فرمایـد: «اگر دست از رباخواری برنداشتید، پس به خدا و رسولش اعلان جنگ دهید».

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۴۶، ح ۱۸۹.

حدیث۴۴۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَکَلَ الرِّبا مَلَاَ اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ بَطْنَهُ مِنْ نارِ جَهَنَّمَ بِقَدْرِ ما اَکَلَ، وَ اِن اکْتَسَبَ مِنْهُ مالاً لایَقْبَلُ اللّهُ تَعالی مِنْهُ شَیْئا مِنْ عَمَلِهِ، وَ لَمْ یَزَلْ فی لَعْنَةِ اللّهِ وَ الْمَلائِکَةِ ما کانَ عِنْدَهُ مِنْهُ قیراطٌ (واحِدٌ)؛

هر کس ربا بخورد، خداوند ـ عزّ و جلّ ـ به اندازه ربایی که خورده، شکمش را از آتش دوزخ پر کند و اگر از طریق ربا، مالی به دست آورد، خدای تعالی هیچ عمل او را نپذیرد و تا زمانی که قیراطی (کمترین مقدار) از مال ربا نزدش باشد، پیوسته خداوند و فرشتگانش او را نفرین کنند.

ثواب الأعمال، ص ۲۸۵.

حدیث۴۴۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا ظَهَرَ الزِّنا وَ الرِّبا فی قَرْیَةٍ، فَقَدْ اَحَلّوا بِاَنْفُسِهِمْ عَذابَ اللّه ؛

هرگاه زنا و ربا در جایی آشکار شود، مردم آنجا خود را در عذاب خدا افکنده اند.

نهج الفصاحه، ح ۲۱۸.

حدیث۴۴۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَاَیْتُ عَلی بابِها: اَلصَّدَقَةُ بِعَشَرَةٍ وَ الْقَرْضُ بِثَمانیَةَ عَشَرَ. فَقُلْتُ: یا جَبْرَئیلُ! کَیْفَ صارَتِ الصَّدَقَةُ بِعَشَرَةٍ وَ الْقَرْضُ بِثَمانیَةَ عَشَرَ؟ قالَ: لِاَنَّ الصَّدَقَةَ تَقَعُ عَلی یَدِ الْغَنِیِّ وَ الْفَقیرِ وَ الْقَرْضُ لایَقَعُ اِلاّ فی یَدِ مَنْ یَحْتاجُ اِلَیْهِ؛

وارد بهشت شدم، دیدم بر در آن نوشته است: (ثواب) صدقه، ده برابر است و قرض هجده برابر. گفتم: ای جبرئیل! چرا صدقه ده برابر و قرض هجده برابر است؟ گفت: زیرا صدقه به دست نیازمند و بی نیاز می رسد، امّا قرض جز به دست کسی که به آن نیاز دارد، نمی رسد.

کنز العمّال، ح ۱۵۳۷۳.

حدیث۴۴۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَخَذَ اَمْوالَ النّاسِ یُریدُ اَداءَها، اَدَّی اللّهُ عَنْهُ وَ مَنْ اَخَذَها یُریدُ اِتْلافَها اَتْلَفَهُ اللّهُ؛

هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد پرداخت آن را داشته باشد، خداوند، آن را بپردازد (او را یاری می کند) و هر کس اموال مردم را بگیرد و قصد تلف کردن داشته باشد، خداوند، آن را تلف کند.

نهج الفصاحه، ح ۲۹۷۹.

حدیث۴۴۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَقْرَضَ مَلْهوفا فَاَحْسَنَ طِلْبَتَهُ اسْتَاْ نَفَ الْعَمَلَ وَ اَعْطاهُ اللّه ُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ اَلْفَ قِنْطارٍ مِنَ الْجَنَّةِ؛

هر کس به گرفتار و درمانده ای، قرض بدهد و در پس گرفتن آن، خوش رفتاری کند، [گناهانش پاك شده] اعمالش را دوباره شروع می کند و خداوند در برابر هر درهم، هزار قنطار (ثروتی فراوان) در بهشت به او عطا کند.

ثواب الأعمال، ص ۲۸۹.

حدیث۴۴۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ احْتاجَ اِلَيْهِ اَخوهُ الْمُسْلِمُ فی قَرْضٍ وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ حَرَّمَ اللّه ُ عَلَيْهِ ريحَ الْجَنَّةِ؛

کسی که برادر مسلمانش در قرضی به او نیاز پیدا کند و او بتواند قرض بدهد و چنین نکند، خداوند، بوی بهشت را بر او حرام می کند.

أمالی صدوق، ص ۵۱۶.

حدیث۴۴۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَا ابْنَ آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبادَتی، اَمْلا صَدْرَكَ غِنىً، وَ اَسُدَّ فَقْرَكْ وَ اِنْ لَمْ تَفْعَلْ، مَلَاْتُ صَدْرَكَ شُغْلًا وَ لَم اَسُدَّ فَقْرَكَ؛

ای فرزند آدم! برای عبادت من، خود را فارغ گردان تا دلت را از بی نیازی پُرکرده، فقرت را برطرف کنم. و اگر چنین نکنی، دل مشغولیت را فراوان نموده، فقرت را برطرف نکنم.

سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۳۷۶، ح ۴۱۰۷.

حدیث۴۴۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّهَ لَيَبْتَلِی الْعَبْدَ بِالرِّزْقِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُ فَاِنْ رَضِیَ، بورِكَ لَهُ وَ اِنْ لَمْ يَرْضَ، لَمْ يُبارَكْ لَهُ؛

خداوند، انسان را با روزی آزمایش می کند، تا ببیند چگونه عمل می کند؛ اگر راضی شود، برکت داده می شود و اگر راضی نشود، برکت داده نمی شود.

کنز العمّال، ح ۷۱۲۱.

حدیث۴۴۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْعِلْمُ رَاْسُ الْخَيْرِ كُلِّهِ، وَ الْجَهْلُ رَاْسُ الشَّرِّ كُلِّهِ؛

دانایی، سرآمد همه خوبی ها و نادانی، سرآمد همه بدی هاست.

بحار الأنوار، ج۷۷، ص ۱۷۵، ح ۹.

حدیث۴۴۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اَسْرَعَ الْخَيْرِ ثَوابا اَ لْبِرُّ وَ اِنَّ اَسْرَعَ الشَّرِّ عِقابا اَلْبَغْىُ؛

پاداش نیکوکاری، زودتر از هر کار خوب دیگری می رسد و کیفر ستم و تجاوز، زودتر از هر کار بد دیگری گریبان می گیرد.

خصال، ص ۱۱۰، ح ۸۱.

حدیث۴۴۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ رَجُلاً اَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه و آله فَقالَ: يا نَبِيَّ اللّه ! لَقَدْ عَجِبْتُ مِنْ اَمْرٍ وَ اِنَّهُ لَعَجَبٌ، اِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَزَوَّجُ الْمَرْاَةَ وَ ما رَآها وَ ما رَاَتْهُ قَطُّ حَتّى اِذا ابْتَنى بِها اصْطَحَبا وَ ما شَىْ ءٌ اَحَبَّ اِلَيْهِما مِنَ الآخَرِ! فَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله: «وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً»؛

مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: ای پیامبر خدا! چیزی مرا به تعجّب واداشته و واقعا عجیب است: مردی با زنی ازدواج می کند که وی را قبلاً ندیده و زن نیز او را هرگز ندیده بوده است؛ ولی پس از ازدواج، چنان علاقه و صمیمیتی بین آنان ایجاد می گردد که هیچ کسی نزد آنان محبوب تر از دیگری نیست! [علّت آن چیست؟] رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: [در قرآن آمده است که] «[خداوند]، بین شما [همسران]، دوستی و رحمت قرار داد».

تفسیر ثعلبی، ج ۷، ص ۲۹۹.

حدیث۴۴۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لاَِهْلِهِ وَ اَنَا خَيْرُكُمْ لاَِهْلى. ما اَكْرَمَ النِّساءَ اِلاّ كَريمٌ وَ لا اَهانَهُنَّ اِلاّ لَئيمٌ؛

بهترین شما کسی است که برای خانواده اش بهتر باشد، و من از همه شما برای خانواده ام بهترم. زنان را گرامی نمی دارد، مگر انسان بزرگوار و به آنان اهانت نمی کند، مگر شخص پَست و بی مقدار.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۲۰.

حدیث۴۴۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيْرُ الرِّجالِ مِنْ اُمَّتِى الَّذينَ لايَتَطاوَلونَ عَلى اَهْليهِم و يَحِنُّونَ عَلَيهِم وَ لايَظلِمونَهُم؛

بهترین مردان امّت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود، خشن نباشند، اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم ننمایند.

مکارم الأخلاق، ص ۲۱۶.

حدیث۴۴۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ وَ يُحِبُّ اَهْلَهُ وَ وُلْدَهُ وَ اَحَبُّ شَىْ ءٍ اِلَى اللّه ِ تَعالى اَن يَرَى الرَّجُلَ مَعَ اِمْراَتِهِ وَ وُلْدِهِ عَلى مائِدَةٍ يَاْ كُلونَ، فَاِذَ ا

اجْتَمَعوا عَلَيْها نَظَرَ اِلَيْهِم بِالرَّحْمَةِ لَهُمْ، فَيَغْفِرُ لَهُم قَبْلَ اَن يَتَفَرَّقُوا مِنْ مَوْضِعِهِم؛

خداوند، مؤمن و خانواده و فرزندانش را دوست دارد. محبوب ترین چیز نزد خداوند آن است که مرد را با زن و فرزندانش بر سفره ای ببینـد که از آن غـذا می خورند. پس در آن هنگام که بر سـفره گرد آیند، به آنها نگاهی مهربانانه می کند و آنها را پیش از آن که از جای خود متفرّق شوند، می آمرزد.

تنبیه الغافلین، ص ۳۴۳، ح ۴۹۸.

حدیث۴۴۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَطيعى زَوْجَكَ يَكْفِكَ خَيْرَ الدُّنْيا وَ الْآخِرَةِ وَ بِرِّى والِدَيْكِ يَكْثُرْ خَيْرُ بَيْتِكِ؛

شوهرت را اطاعت کن تا خیر دنیا و آخرتت کفایت شود و به پدر و مادرت نیکی کن تا خیر خانه ات زیاد شود.

کنز العمّال، ح ۴۳۳۸۸.

حدیث۴۴۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ خَيْرَ نِسـائِكُمُ الْوَلُودُ الْوَدُودُ الْعَفيفَـةُ، الْعَزيزَةُ فى اَهْلِهَا، الذَّليلَـةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْمُتَبَرِّجَـةُ مَعَ زَوْجِها، اَ لْحِصانُ عَلى غَيْرِهِ الَّتى تَسْـمَعُ قَوْلَهُ وَ تُطيعُ اَمْرَهُ وَ اذا خَلابِها بَذَلَتْ لَهُ ما يُريدُ مِنها؛

بهترین زنانتـان، زن زایـا، بسیار مهربـان و پاک دامن است که نزد خویشاونـدان خود عزیز باشـد و در برابر شوهرش فروتن و مطیع، خود را برای شوهرش بیارایـد و از غیر او بپوشاند، سـخن شوهرش را بشـنود و فرمان او را اطاعت نماید و چون شوهرش با او خلوت کند، خود را در اختیار او قرار دهد.

کافی، ج ۵، ص ۳۲۴، ح ۱.

حدیث۴۴۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ كانَ لَهُ امْرَاَةٌ تُؤْذيهِ لَمْ يَقْبَلِ اللّه ُ صَلاتَها وَ لا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِها حَتّى تُعينَهُ وَ تُرضيَهُ وَ انْ صامَتِ الدَّهرَ وَ قامَتِ اللَّيْلَ وَ اَعْتَقَتِ الرِّقابَ وَ اَ نْفَقَتِ الْاَمْوالَ فى سَبيلِ اللّه ِ وَ كانَتْ اَوَّلَ مَنْ يَرِدُ النّارَ. ثُمَّ قالَ: و عَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذلِكَ الْوِزْرِ وَ الْعَذابِ اذا كانَ لَها مُؤْذيا ظالِما؛

هر زنی که شوهرش را آزار دهـد، اگر تمام عمرش را روزه بگیرد و شب ها عبادت کنـد و بنـده ها آزاد نماید و مال ها در راه خدا انفاق کنـد، خداونـد، هیـچ نماز و کار نیکی را از او نمی پـذیرد، تا آن گاه که به شوهرش کمک کند و او را از خود راضـی نماید وگرنه آن زن، اولین کسـی است که به جهنم می رود. سـپس فرمودنـد: مرد، هم اگر همسر خود را اذیت کنـد یـا به او ظلم نمایـد، چنین گناه و عذابی خواهد داشت.

ثواب الأعمال، ص ۳۳۵، ح ۱.

حدیث۴۴۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِسْتَوْصُوا بِالنِّساءِ خَيْرا؛
يكديگر را به رفتار نيک با زنان سفارش كنيد.
بحار الأنوار، ج ۳۳، ص ۶۲۸، ح ۷۴۴.

حدیث۴۴۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَلنَّظْرَةُ سَهْمٌ مَسْمومٌ مِنْ سِهامِ اِبْليسَ، فَمَنْ تَرَكَها خَوْفا مِنَ اللّهِ اَعْطاهُ اللّه ُ ايماناً يَجِدُ حَلاوَتَهُ فى قَلْبِهِ؛
نگاه [حرام]، تيرى زهرآگين از تيرهاى ابليس است كه هر كس از ترس خـدا آن را ترک كنـد، خداوند به او ايمانى عطا مى فرمايد كه شيرينى آن را در دلش احساس نمايد.
مستدرك الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۸، ح ۱۶۶۸۰.

حدیث۴۴۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ امْرَاَةً اَوَّلَ رَمْقَةٍ ثُمَّ يَغُضُّ بَصَرَهُ اِلاّ اَحْدَثَ اللّه ُ تَعالى لَهُ عِبادَةً يَجِدُ حَلاوَتَها فى قَلْبِهِ؛
هيچ مرد مسلمانى نيست كه نگاهش به زنى بيفتد و چشم خود را پايين نيندازد مگر اين كه خداى متعال به او توفيق عبادتى دهد كه شيرينى آن را در دل خويش بيابد.
كنز العمّال، ح ۱۳۰۵۹.

حدیث۴۴۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
كُلُّ عَيْنٍ باكيَةٌ يَوْمَ الْقيامَةِ اِلاّ ثَلاثَ اَعْيُنٍ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللّهِ، وَ عَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحارِمِ اللّه ِ، وَ عَيْنٌ باتَتْ ساهِرَةً فى سَبيلِ اللّهِ؛
هر چشـمى در روز قيامت، گريان است، مگر سه چشم: چشـمى كه از ترس خداونـد متعال بگريد، چشـمى كه از نگاه به حرام هاى خدا بسته شود و چشمى كه در راه خدا، شب بيدار باشد.
من لايحضره الفقيه، ج ۱، ص ۳۱۸، ح ۹۴۲.

حدیث۴۴۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِشْتَدَّ غَضَبُ اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ عَلى اِمْرَاَةٍ ذاتِ بَعْلٍ مَلَاَتْ عَيْنَها مِن غَيْرِ زَوْجِها اَوْ غَيْرِ ذى مَحْرَمٍ مِنها؛
خداوند، به شدّت خشم مى گيرد بر زن شوهردارى كه چشم خود را از غير شوهر خود يا از كسى كه محرم او نيست، پُر كند.
ثواب الأعمال، ص ۳۳۸، ح ۱.

حدیث۴۴۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا اَرادَ اللّه ُ بِقَوْمٍ خَيْرا ابْتَلاهُمْ؛

خداوند، هرگاه خیر ملّتی را بخواهد آنان را گرفتار می کند.

جامع الأخبار، ص ۳۱۰، ح ۸۵۵.

حدیث۴۴۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلرَّجُلُ راعٍ عَلى اَهْلِ بَيْتِهِ وَ هُوَ مَسْئولٌ عَنْهُمْ وَ الْمَرْاَةُ راعيَةٌ عَلى بَيْتِ بَعْلِها وَ وُلْدِهِ وَ هِىَ مَسْئولَةٌ عَنْهُمْ؛

مرد، سرپرست خانواده است و درباره آنان از او سئوال می شود و زن، سرپرست خانه شوهرش و فرزندان اوست و درباره آنان از وی سئوال می شود.

صحیح بخاری، ج ۳، ص ۱۲۵.

حدیث۴۴۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا اَرادَ اللّه ُ بِاَهْلِ بَيْتٍ خَيْرا فَقَّهَهُمْ فِى الدّينِ وَ وَقَّرَ صَغيرُهُمْ كَبيرَهُمْ وَ رَزَقَهُمُ الرِّفْقَ فى مَعيشَتِهِمْ وَ الْقَصْدَ فى نَفَقاتِهِم وَ بَصَّرَهُمْ عُيُوبَهُمْ فَيَتُوبُوا مِنْها وَ اِذا اَرادَ بِهِمْ غَيْرَ ذلِكَ تَرَكَهُمْ هَمَلاً؛

هرگاه خداوند برای خانواده ای خیر بخواهد، آنان را در دین دانا می کند، کوچک ترها بزرگ ترهایشان را احترام می نمایند، مدارا در زندگی و میانه روی در خرج کردن را روزیشان می نماید و به عیوبشان آگاهشان می سازد، تا آنها را برطرف کنند و اگر برای آنان جز این بخواهد، به خودشان واگذارشان می نماید.

نهج الفصاحه، ح ۱۴۷.

حدیث۴۴۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَلا رَسُولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله«قُوا اَ نْفُسَكُمْ وَ اَهْليكُمْ نارا»فَقالُوا: يا رَسُولَ اللّه ِ! كَيْفَ نَقى اَهْلَنا نارا؟ قالَ: تَأْمُرُونَهُمْ بِما يُحِبُّ اللّه ُ وَ تَنْهَوْنَهُمْ عَمّا يَكْرَهُ اللّه ُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله این آیه را تلاوت فرمودند: «خود و خانواده تان را از آتش دوزخ حفظ کنید»، گفتند: ای رسول خدا! چگونه خانواده مان را از آتش دوزخ حفظ کنیم؟ فرمودند: به آنچه خدا دوست دارد امرشان کنید و از آنچه خدا نمی پسندد، نهیشان نمائید.

الدرّ المنثور، ج ۶، ص ۲۴۴.

حدیث۴۴۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَقولُ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اِذْ كانَ الْغالِبُ عَلَى الْعَبْدِ الاْشْتِغالُ بى، جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَ لَذَّتَهُ فى ذِكْرى فَاِذا جَعَلْتُ بُغْيَتَهُ وَ لَذَّتَهُ فى ذِكْرى عَشَقَنى وَ عَشَقْتُهُ فَاِذا عَشَقَنى وَ عَشَقْتُهُ رَفَعْتُ الْحِجابَ فيما بَيْنى وَ بَيْنَهُ وَ صَيَّرْتُ ذلِكَ تَغالُبًا عَلَيْهِ لايَسْهو اِذا سَهَا النّاسُ اُولئِكَ كَلامُهُمْ

کَلامُ الاَنْبیاءِ اُولئِکَ الاَبْطالُ حَقّا؛

خدای ـ عزّ و جلّ ـ می فرماید: هرگاه یاد من بر بنده ام غالب شود، خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم و چون خواهش و خوشی او را در یاد خود قرار دهم، عاشق من شود و من نیز عاشق او گردم و چون عاشق یکدیگر شدیم، حجاب میان خود و او را بر دارم و عشق خود را بر جان او چیره گردانم، چندان که مانند مردم دچار سهو و غفلت نمی شود، سخن اینان، سخن پیامبران است، اینان به راستی قهرمانند.

کنز العمّال، ح ۱۸۷۲.

حدیث۴۴۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ قَبَّلَ وَلَدَهُ، کَتَبَ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ لَهُ حَسَنَةً وَ مَنْ فَرَّحَهُ، فَرَّحَهُ اللّه ُ یَوْمَ الْقیامَةِ، وَ مَنْ عَلَّمَهُ الْقُرآنَ، دُعیَ بِالاَبَوَیْنِ فَیُکْسَیانِ حُلَّتَیْنِ یُضیء ُ مِنْ نورِهِما وُجوهُ اَهْلِ الْجَنَّةِ ؛

هر کس فرزنـدش را ببوسد ، خداوند ـ عزّ و جلّ ـ برای او ثواب می نویسد و هر کسـی که او را شاد کند ، خداوند روز قیامت او را شاد خواهد کرد و هر کس قرآن به او بیاموزد ، پدر و مادرش دعوت می شوند و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آنها ، چهره های بهشتیان نورانی می گردد .

کافی ، ج ۶، ص ۴۹، ح ۱.

حدیث۴۴۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ لَیَرْضی عَنِ الْعَبْدِ اَنْ یَاْکُلَ الاَکْلَةَ فَیَحْمَدَهُ عَلَیْها اَوْ یَشْرَبَ الشَّرْبَةَ فَیَحْمَدَهُ عَلَیْها؛

خداوند، از بنده ای که پس از خوردن لقمه ای غذا و یا آشامیدن جرعه ای، او را سپاس می گوید، خشنود می گردد.

نهج الفصاحه، ح ۷۹۱.

حدیث۴۴۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْحَیِّی الْحَلیمَ الْعَفیفَ الْمُتَعَفِّفَ؛

خداوند، انسان با حیایِ بردبارِ با عفّتی را که پاک دامنی می ورزد، دوست دارد.

کافی، ج۲، ص ۱۱۲، ح۸.

حدیث۴۴۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ مادامَ مِن عَمَلٍ صالِحٍ وَ اِن کانَ یَسیرا؛

خداوند، عمل صالح مداوم را هر چند اندک باشد، دوست دارد.

کنز العمّال، ح ۵۳۴۸.

حدیث۴۴۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ یَضْمُنْ لی بِرَّ الْوالِدَیْنِ وَ صِلَةَ الرَّحِمِ اَضْمُنْ لَهُ کَثْرَةَ الْمالِ وَ زیادَةَ الْعُمْرِ وَ الْمَحَبَّةَ فِی الْعَشیرَةِ؛

هر کس نیکی به پدر و مادر و صله رحم را برایم ضمانت کند، من نیز زیادی ثروت، طول عمر و محبّت او را در دل خویشاوندان، ضمانت می نمایم.

مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۷۶، ح ۱۲.

حدیث۴۴۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظَرُ الْوَلَدِ اِلی والِدَیْهِ حُبّا لَهُما عِبادَةٌ؛

نگاه محبّت آمیز فرزند به پدر و مادرش، عبادت است.

تحف العقول، ص ۴۶.

حدیث۴۴۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحَبُّ الاْعْمالِ اِلَی اللّه ِ مَنْ اَطْعَمَ مِنْ جوعٍ اَوْ دَفَعَ عَنْهُ مَغْرَما اَوْ کَشَفَ عَنْهُ کَرْبا؛

محبوب ترین کارها نزد خدا، سیر کردن گرسنه یا پرداختن بدهی یا برطرف کردن گرفتاری اوست.

نهج الفصاحه، ح ۷۶.

حدیث۴۴۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کُلُّ مَعْروفٍ صَدَقَةٌ وَ ما وَقی بِهِ الْمَرْءُ عِرْضَهُ کُتِبَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ؛

هر کار نیکی صدقه است و هر چیزی که به وسیله آن آبروی کسی حفظ شود برای او صدقه نوشته می شود.

بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۸۲، ح ۲۹.

حدیث۴۴۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ نْفِقوا وَ ارْضَخُوا وَ لاتُحْصُوا فَیُحْصی عَلَیْکُمْ وَ لاتُوعُوا فَیوعی عَلَیْکُمْ؛

انفاق کنید و هدیه بدهید و شمارش نکنید که درباره شما شمارش می شود و [انفاق شده را] به خاطر مسپارید که بر ضدّ شما به خاطر سپرده خواهد شد.

کنز العمّال، ح ۱۶۱۳۸.

حدیث۴۴۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَ الَّذی نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِیَدِهِ! لا یُؤْمِنُ بی عَبْدٌ یَبیتُ شَبْعانَ وَ اَخوهُ ـ اَو قالَ: جارُهُ ـ الْمُسْلِمُ جائِعٌ؛

سوگند به آن که جان محمّد در دست اوست! بنده ای که شب را سیر بخوابد و برادر مسلمانش ـ یا فرمودند: همسایه مسلمانش ـ گرسنه باشد، به من ایمان نیاورده است.

امالی طوسی ص ۵۹۸، ح ۱۲۴۱.

حدیث۴۴۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یـا عَلیُّ! اذا بَکَی الْیَـتیمُ اهْـتَزَّ الْعَرْشُ، فَیَقـولُ اللّـه ُ ـ عَزَّ وَ جَـلَّ ـ لِجَبْرَئیـلَ: وَسِّعْ فِی النّـارِ لِمَـنْ اَبْکـاهُ فَـاِنّی اُبکیهِ، وَ وَسِّعْ فِی الْجَنَّةِ لِمَنْ اَضْحَکَهُ فَاِنّی اُضْحِکُهُ؛

ای علی! هرگاه یتیم بگرید، عرش به لرزه می افتد، سپس خداوند ـ عزّ و جلّ ـ به جبرئیل می فرماید: آتش دوزخ را برای کسـی که او را گریانـد، گسترش بـده که من او را خواهم گریانـد. و برای کسـی که او را خندانـد در بهشت جایی باز کن که من او را خندان سازم.

وصیة النبی صلی الله علیه و آله لعلی علیه السلام (میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص۴۸، ح۱۹۸.)

حدیث۴۴۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیْرُ بَیْتٍ فِی الْمُسْلِمینَ بَیْتٌ فیهِ یَتیمٌ یُحْسَنُ اِلَیْهِ وَ شَرُّ بَیْتٍ فِی الْمُسْلِمینَ بَیْتٌ فیهِ یَتیمٌ یُساءُ اِلَیْهِ. اَ نَا وَ کافِلُ الْیَـتیم فی الْجَنَّةِ هکَذا؛

بهترین خانه های مسـلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد و به او نیکی کنند و بدترین خانه های مسلمانان، خانه ای است که در آن یتیمی باشد و با او بدی کنند. من و سرپرست یتیم، در بهشت مانند دو انگشت همراهیم.

نهج الفصاحه، ح ۱۵۱۰.

حدیث۴۴۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عالَ یَتیما حَتّی یَسْتَغْنیَ عَنْهُ اَوْجَبَ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ لَهُ بِذلِکَ الْجَنَّةَ کَما اَوْجَبَ اللّه ُ لِآکِلِ مالِ الْیَـتیم النّارَ؛

هر کس یتیمی را سرپرستی کنـد تـا آن که بی نیاز گردد، خداونـد به سـبب این کار بهشت را بر او واجب سازد، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۸.

حدیث۴۴۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ تُحِبُّ اَنْ یَلینَ قَلْبُکَ وَ تُدْرِکَ حاجَتَکَ؟ اِرْحَمِ الْیَتیمَ وَ امْسَحْ رَاْسَهُ وَ اَطْعِمْهُ مِنْ طَعامِکَ یَلِنْ قَلْبُکَ وَ تُدْرِکْ حاجَتَکَ؛

آیا دوست داری نرمدل شوی و به خواسته ات برسی؟ به یتیم مهربانی کن و دست محبّت بر سر او بکش و از غذایت به او بخوران، تا دلت نرم شود و به خواسته ات برسی.

نهج الفصاحه، ح ۲۷.

حدیث۴۴۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْاِنْفاقَ وَ یُبْغِضُ الْاِقْتارَ، فَاَنْفِقْ وَ اَطْعِمْ وَ لاتُصَرْصِرْ فَیَعْسِرْ عَلَیْکَ الطَّلَبُ؛

خداونـد، خرج کردن را دوست دارد و بـا سـخت خرج کردن دشـمن است؛ پس انفـاق و اطعـام کن و به ثروت انـدوزی مـپرداز که کسب ثروت تو را به سختی می اندازد.

بحار الأنوار، ج۶۴، ص ۲۸۲، ح ۴۳.

حدیث۴۴۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَسُبُّوا النّاسَ فَتَـکْتَسِبُوا الْعَداوَةَ بَیْنَهُم؛

به مردم دشنام ندهید؛ چرا که در میان آنها دشمن پیدا خواهید کرد.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۰، ح ۳.

حدیث۴۴۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عِیـاضُ بْنُ حَمّـادٍ: قُلْتُ: یـا رَسُولَ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله! اَلرَّجُلُ مِنْ قَومی یَسُبُّنی وَ هُوَ دونی، فَهَل عَلَیَّ بَاْسٌ اَنْ اَ نْتَصِـرَ مِنْهُ؟ فَقالَ: المُتَسابّانِ شَیطانانِ یَتَعاوَیانِ و یَتَهاتَرانِ؛

عیاض بن حمّاد گوید: عرض کردم: ای رسول خدا! کسی از قبیله ام که مقام و منزلتش از من پایین تر است، به من ناسزا می گوید. آیا اشکال دارد که من هم به تلافی کارش او را دشنام دهم؟ پیامبر فرمودند: دو کس که به یکدیگر ناسزا می گویند، هر دو شیطان اند که عوعو می کنند و به جان هم می افتند.

تنبیه الخواطر، ج ۱، ص ۱۱۱.

حدیث۴۴۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنْ کانَ اَحَدُکُم سابّا لِصاحِبِهِ لا مَحالَةَ فَلایَفْتَرِ عَلَیْهِ وَ لایَسُبَّ والِـدَیْهِ و لایَسُبَّ قَوْمَهُ، وَ لکنْ اِنْ کانَ یَعْلَمُ ذلِکَ فَلْیَقُلْ: اِنَّکَ لَبَخیلٌ، اَوْ لِیَقُلْ: اِنَّکَ لَجَبانٌ، اَوْ لِیَقُلْ: اِنَّکَ لَکَذوبٌ، اَوْ لِیَقُلْ: اِنَّکَ لَنَؤومٌ؛

اگر یکی از شـما ناچار شد رفیقش را دشـنام دهد، مبادا به او تهمت بزند یا به پدر و مادرش ناسزا بگوید یا خویشاوندان او را دشنام بدهـد؛ بلکه بگویـد: تو بخیلی! یا بگوید: تو تَرسویی! یا بگوید: تو دروغگویی! یا بگوید: تو همیشه خوابی! به شـرط آن که بداند او

واقعا این صفات را دارد.

کنز العمّال، ح ۸۱۳۳.

حدیث۴۴۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُکُمْ بِاَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّیامِ وَ الصَّلاةِ وَ الصَّدَقَةِ؟ صَلاحُ ذاتِ الْبَیْنِ، فَاِنَّ فَسادَ ذاتِ الْبَیْنِ هِیَ الْحالِقَةُ؛

آیا شما را به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه (زکات)، آگاه نکنم؟ آن چیز، اصلاح میان مردم است؛ زیرا تیره شدن رابطه میان مردم، ریشه کن کننده دین است.

نهج الفصاحه، ح ۴۵۸.

حدیث۴۴۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَیُّما مُسْلِمَیْنِ تَهاجَرا فَمَکَثا ثَلاثا لایَصْطَلِحانِ اِلاّ کانا خارِجَیْنِ مِنَ الْاِسْلامِ، وَ لَمْ یَکُنْ بَیْنَهُما وَلایَةٌ فَاَ یُّهُما سَبَقَ اِلی کَلامِ اَخیهِ کانَ السّابِقَ اِلَی الْجَنَّةِ یَوْمَ الْحِسابِ؛

هر دو مسلمانی که با هم قهر کنند و سه روز به قهر خود ادامه دهند و آشتی نکنند، هر دو از اسلام بیرون روند و میان آنان هیچ پیوند دینی نباشد. و هر کدام از آنها پیش از دیگری با برادرش حرف بزند، در روز حسابرسی، زودتر به بهشت می رود.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۵، ح ۵.

حدیث۴۵۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصابَ مالاً مِنْ مَاْ ثَمٍ فَوَصَلَ بِهِ رَحِما اَوْ تَصَدَّقَ بِهِ اَوْ اَ نْفَقَهُ فی سَبیلِ اللّه ، جَمَعَ اللّه ُ لَهُ ذلِکَ جَمیعا ثُمَّ قَذَفَهُ فِی النّارِ؛

هر کس از راه گناه، ثروتی به دست بیاورد و با آن، صله رحم نماید و یا آن را صدقه بدهد و یا در راه خدا انفاق کند، خداوند، همه آن را برای وی جمع می کند و در آتش می اندازد.

محجّة البیضاء، ج ۳، ص ۲۰۵.

حدیث۴۵۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِیّاکُمْ وَ الرِّشْوَةَ، فَاِنَّها مَحْضُ الْکُفرِ، وَ لایَشُمُّ صاحِبُ الرِّشْوَةِ ریحَ الْجَنَّةِ؛

از رشوه گرفتن بپرهیزید که کفر محض است و رشوه گیر، بوی بهشت را استشمام نمی کند.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۷۴، ح ۱۲.

حدیث۴۵۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ عَظیمَ الْبَلاءِ یُکافَأُ بِهِ عَظیمُ الْجَزاءِ، فَاِذا اَحَبَّ اللّه ُ عَبْدا اِبْتَلاهُ بِعَظیمِ الْبَلاءِ، فَمَنْ رَضِیَ فَلَهُ عِنْدَ اللّه ِ الرِّضا، وَ مَنْ سَخِطَ الْبَلاءَ فَلَهُ عِنْدَ اللّه ِ السَّخَطُ؛

به راستی که گرفتاری بزرگ، پاداش بزرگ دارد. پس هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، او را به گرفتاری بزرگ، مبتلا می کند هر کس به آن گرفتاری، راضی و تسلیم شود، نزد خدا، در مقام رضایت و تسلیم، جای دارد و هر کس از آن گرفتاری، ناراضی و ناخشنود شود، نزد خدا، در جایگاه ناراضیان خواهد بود.

کافی، ج ۲، ص ۲۵۳، ح ۸ .

حدیث۴۵۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فی تَفْسیرِ آیَةِ «مَنْ عَمِلَ صالِحا مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثی وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْیِیَنَّهُ حَیاةً طَیِّبَةً وَ لَنَجْزِیَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ ما کانوا یَعْمَلونَ»اَ لْقَناعَةُ وَ الرِّضا بِما قَسَمَ اللّه ُ؛

در تفسیر آیه «هر مؤمنی مرد یا زن، کار نیکی انجام دهد و مؤمن باشد، قطعا او را با زندگی پاکیزه ای، حیات (حقیقی) می بخشیم و مسلما به آنان بهتر از آنچه انجام داده اند پاداش خواهیم داد»، زندگی پاک، یعنی قناعت و رضایت به آنچه خداوند مقدّر نموده است.

مجمع البیان، ج ۶، ص ۱۹۸.

حدیث۴۵۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَعْبَدُ النّاسِ مَنْ اَقامَ الْفَرائِضَ؛

عابدترینِ مردم، کسی است که واجبات را به پا دارد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۱۴.

حدیث۴۵۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَ لْجَنَّةُ بَناؤُها لَبِنَةٌ مِن فِضَّةٍ وَ لَبِنَةٌ مِن ذَهَبٍ وَ مِلاطُهَا الْمِسْکُ الاْذفَرُ وَ حَصْباؤُهَا اللُّـؤْلُؤُ وَ الْیاقوتُ وَ تُرْبَتُهَا الزَّعْفَرانُ ...؛

ساختمان بهشت، خشتی از نقره و خشتی از طلاست. گِل آن، مُشک بسیار خوشبو و سنگریزه آن، لؤلؤ و یاقوت و خاک آن، زعفران است ... .

نهج الفصاحه، ح ۱۳۲۷.

حدیث۴۵۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فِی الْجَنَّةِ ما لا عَیْنٌ رَاَتْ وَ لا اُذُنٌ سَمِعَتْ وَ لا خَطَرَ عَلی قَلْبِ بَشَرٍ؛

در بهشت، چیزهایی هست که نه چشمی دیده و نه گوشی شنیده و نه به خاطر کسی گذشته.

نهج الفصاحه، ح ۲۰۶۰.

حدیث۴۵۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّه َ تَعالی یَقولُ کُلَّ یَوْمٍ: اَ نَا رَبُّـکُمُ الْعَزیزُ، فَمَنْ اَرادَ عِزَّ الدّارَیْنِ فَلْیُطِعِ الْعَزیزَ؛

خدای تعالی هر روز می فرماید: من، پروردگار عزیز شما هستم، پس هر کس خواهان عزّت دو جهان است باید که از خدای عزیز اطاعت کند.

کنز العمّال، ح ۴۳۱۰۱.

حدیث۴۵۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَنْ یَشْبَعَ الْمُؤْمِنُ مِنْ خَیْرٍ یَسْمَعُهُ حَتّی یَکونَ مُنْتَهاهُ الْجَنَّةَ؛

هرگز مؤمن از شنیدن خیر و خوبی، سیر نمی شود، تا آن که سرانجامش بهشت گردد.

نهج الفصاحه،ح ۲۲۹۲.

حدیث۴۵۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَنْ طابَ خُلُقُهُ، وَ طَهُرَتْ سَجِیَّتُهُ، وَ صَلُحَتْ سَریرَتُهُ، وَ حَسُنَتْ عَلانیَتُهُ وَ اَ نْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مالِهِ وَ اَمْسَکَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ، وَ اَ نْصَفَ النّاسَ مِنْ نَفْسِهِ؛

خوشا به سعادت کسی که خوش اخلاق، خوش رفتار، خوش باطن و خوش ظاهر باشد و زیادیِ ثروتش را در راه خدا ببخشد، از زیاده گویی خودداری کند و با مردم، منصفانه رفتار نماید.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۴، ح ۱.

حدیث۴۵۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طوبی لِمَنْ یُبْعَثُ یَوْمَ الْقیامَةِ و جَوفُهُ مَحْشُوٌّ بِالْقُرآنِ وَ الْفَرائِضِ وَ الْعِلْمِ؛

خوشا به سعادت کسی که روز قیامت در حالی برانگیخته می شود که دل و جانش لبریز از قرآن و احکام الهی و دانش است.

الفردوس، ج ۲، ص ۴۴۸، ح۳۹۳۲.

حدیث۴۵۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا اَحَبَّ اللّهُ عَبْداً مِنْ اُمَّتی قَذَفَ فی قُلوبِ اَصْفیائِهِ وَ اَرْواحِ مَلائِکَتِهِ وَ سُکّانِ عَرْشِهِ مَحَبَّتَهُ لِیُحِبّوهُ، فَذلِکَ الْمُحِبُّ حَقّاً، طُوبی لَهُ وَ لَهُ شَفاعَةٌ عِنْدَ اللّهِ یَوْمَ الْقیامَةِ؛

خداونـد، هرگـاه بنـده ای از امّت مرا دوست بـدارد، محبّت او را در دل برگزیـدگان خود و در جـان فرشـتگان و ساکنـان عرش می انـدازد، تا او را دوست بدارند. این است محبوب حقیقی. خوشا به حال او! و در قیامت، شـفاعت او در پیشگاه خداوند، پذیرفته می شود.

مصباح الشریعه، ص ۵۲۴.

حدیث۴۵۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا سَاَلَهُ اَبوذَرٍّ عَنِ الرَّجُلِ الَّذی یَعْمَلُ الصّالِحَ لِنَفْسِهِ وَ یَحْمَدُهُ النّاسُ ـ: تِلکَ عاجِلُ بُشْرَی الْمُؤْمِنِ؛

در پاسخ ابوذر ـ که عرض کرد: مردی برای خودش کار نیک انجام می دهد و مردم، او را می ستایند ـ فرمودند: این، همان شادی و مژده ای است که در دنیا به مؤمن می رسد [و شادی و مژده آخرت، به جای خود، باقی است].

کنز العمّال، ح ۸۴۳۳.

حدیث۴۵۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَفَرَّغُوا مِنْ هُمومِ الـدُّنْیا مَـا اسْـتَطَعْتُمْ فَـاِنَّهُ مَنْ اَقْبَلَ عَلَی اللّهِ تَعالی بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللّهُ قُلوبَ الْعِبادِ مُنْقادَةً اِلَیْهِ بِالوُدِّ وَ الرَّحْمَـةِ وَ کانَ اللّهُ اِلَیْهِ بِکُلِّ خَیْرٍ اَسْرَعَ؛

تا می توانیـد خود را از هم و غم دنیا فارغ سازیـد؛ زیرا هر کس با دل خویش به جانب خدا روی آورد، خداوند دل های بندگان را از سر مهر و محبّت مطیع او می کند و هر خیری را به او زودتر می رساند.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۱۶۶، ح ۳.

حدیث۴۵۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! وَ لِلصّالِحِ ثَلاثُ عَلاماتٍ: یُصْلِحُ ما بَیْنَهُ وَ بَیْنَ اللّه تَعالی بِالْعَمَلِ الصّالِحِ وَ یُصْلِحُ دینَهُ بِالْعِلْمِ وَ یَرْضی لِلنّاسِ ما یَرْضی لِنَفْسِهِ؛

ای علی! انسان صالـح سه نشانه دارد: با عمل شایسـته، میان خود و خداوند را اصـلاح می کند، با علم، دینش را اصـلاح می نماید و آنچه برای خودش می خواهد برای مردم می خواهد.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۵، ح ۱۲۲.

حدیث۴۵۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَمّا عَلامَةُ التّائِبِ فَاَرْبَعَةٌ: اَلنَّصیحَةُ لِلّهِ فی عَمَلِهِ وَ تَرْکُ الْباطِلِ وَ لُزومُ الْحَقِّ وَ الْحِرْصُ عَلَی الْخَیْرِ؛

نشانه توبه کننده، چهار است: عمل خالصانه برای خدا، رها کردن باطل، پایبندی به حق و حریص بودن بر کار خیر.

تحف العقول، ص ۲۰.

حدیث۴۵۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! مَنْ اَ نْعَمَ اللّهُ عَلَیْهِ فَشَکَرَ وَ اِذَا ابْتُلیَ فَصَبَرَوَ اِذا اَساءَ اسْتَغْفَرَ دَخَلَ الْجَنَّةَ مِنْ اَیِّ بابٍ شاءَ؛

ای علی! هر کس شکرگزار نعمت خدا باشد و چون گرفتار شد صبر نماید و اگر مرتکب گناهی شد توبه کند، از هر دری که بخواهد وارد بهشت می شود.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۳۱، ح ۹۹.

حدیث۴۵۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَکْثِرْ مِنَ الطَّهورِ یَزِدِ اللّهُ فی عُمُرِکَ، وَ اِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَکونَ بِاللَّیلِ وَ النَّهارِ عَلی طَهارَةٍ فَافْعَلْ؛ فَاِنَّکَ تَکونُ اِذا مِتَّ عَلَی الطَّهارَةِ شَهیدا؛

تا آن جا که می توانی با وضو باش تا خداوند، عمر تو را زیاد کند، و اگر توانستی شب و روز با طهارت (با وضو) باشی، چنین باش؛ چرا که اگر در حال طهارت بمیری، شهید خواهی بود.

أمالی مفید، ص ۶۰، ح ۵.

حدیث۴۵۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ اللّهَ تَعالی جَمیلٌ یُحِبُّ الْجَمالَ، سَخیٌّ یُحِبُّ السَّخاءَ، نَظیفٌ یُحِبُّ النَّظافَةَ؛

خداوند، زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.

نهج الفصاحه، ح ۶۹۰ .

حدیث۴۵۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْفاجِرُ الرّاجی لِرَحْمَةِ اللّهِ تَعالی اَقْرَبُ مِنْها مِنَ الْعابِدِ الْمُقَنَّطِ؛

گنهکارِ امیدوار به رحمت خدای متعال، به رحمت خدا نزدیک تر از عابد ناامید است.

کنز العمّال،ح ۵۸۶۹.

حدیث۴۵۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالَ اللّهُ تَبارَکَ وَ تَعالی: یَابنَ آدَمَ! ... لاتُقَنِّطِ النّاسَ مِنْ رَحمَةِ اللّهِ تَعالی عَلَیهِم وَ اَ نْتَ تَرجوها لِنَفْسِکَ؛

خدای تبارک و تعالی فرمود: ای فرزند آدم! مردم را از رحمت خدای متعال، نومید نگردان، در حالی که آن را برای خودت امید داری.

صحیفة الرضا۷، ص ۸۷، ح ۱۵.

حدیث۴۵۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ذَنْبٌ لایُغْفَرُ وَ ذَنْبٌ لایُتْرَکُ وَ ذَنْبٌ یُغْفَرُ، فَاَمَّا الَّذی لایُغْفَرُ فَالشِّرْکُ بِاللّه ِ وَ اَمَّا الَّذی یُغْفَرُ فَذَنْبُ الْعَبْدِ بَیْنَهُ وَ بَیْنَ اللّه ِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ وَ اَمَّا الَّذی لایُتْرَکُ فَظُلْمُ الْعِبادِ بَعْضُهُم بَعْضا؛
گناهی هست که بخشیدنی نیست و گناهی هست که از آن نگذرند و گناهی هست که قابل بخشش است. آنچه بخشیدنی نیست، شرک به خداست و آنچه قابل بخشش است، گناه بنده میان خود و خدای ـ عزّ و جلّ ـ است و آنچه از آن نگذرند، ظلم کردن بندگان به یکدیگر است.
نهج الفصاحه، ح ۱۶۲۴.

حدیث۴۵۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
قالَ اِبْلیسُ: وَ عِزَّتِکَ لااَبْرَحُ اُغْوی عِبادَکَ ما دامَتْ اَرْواحُهُم فی اَجْسادِهِم. فَقال: وَ عِزَّتی وَ جَلالی، لااَزالُ اَغْفِرْ لَهُم مَا اسْتَغْفَرونی؛
ابلیس [به خدا] گفت: به عزّتت سوگند! تا بندگانت جان در بدن دارند، گمراهشان می کنم. خدا در پاسخ فرمود: به عزّت و جلالم سوگند! تا هر زمان از من آمرزش بطلبند، آنان را می آمرزم.
الترغیب والترهیب، ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۳.

حدیث۴۵۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَ نْزَلَ اللّه ُ عَلَیَّ اَمانَیْنِ لاُِمَّتی: «و ما کانَ اللّه ُ لِیُعَذِّبَهُم وَ اَنْتَ فیهِم وَ ما کانَ اللّه ُ مُعَذِّبَهُم وَ هُم یَسْتَغْفِرونَ». فَاِذا مَضَیْتُ تَرَکْتُ فیهِمِ الْاِسْتِغفارَ اِلی یَوْمِ الْقیامَةِ؛
[آن جا که فرمود:] خداوند، دو اَمان برای امّتم بر من نازل نمود «تا تو در میان آنان هستی، خدا عذابشان نمی کند و تا آمرزش می طلبند، خدا آنان را عذاب نمی کند». پس اگر خودم نیز از میانشان بروم [و امان اوّل، باطل شود]، باز، آمرزش طلبیدن را [که امان دوم است]، تا روز قیامت، در میانشان باقی گذاشته ام.
کنز العمّال، ح ۲۰۸۱.

حدیث۴۵۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِتَّقِ اللّهَ حَیْثُما کُنْتَ وَ اَتْبِعِ السَّیِئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُها؛
هر کجا هستی تقوای الهی پیشه کن و به دنبال گناه، کار نیک انجام بده تا آن را محو کند.
نهج الفصاحه، ح ۴۶.

حدیث۴۵۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَ كانَ مِنْ قَرْنِهِ اِلى قَدَمِهِ ذُنوباً، بَدَّلَهَا اللّه ُ حَسَناتٍ: اَلصِّدقُ وَ الْحَياءُ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَ الشُّكْرُ؛

چهار چیز است که هر کس داشته باشد، اگر سر تا پا غرق گناه باشد، خداوند آن گناهان را به حسنه و نیکی تبدیل می کند: راستگویی، حیا، خوش اخلاقی و شکر.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۷، ح ۷.

حدیث۴۵۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُكُمْ بِشَىْ ءٍ اِنْ اَنْتُمْ فَعَلْتُموهُ تَباعَدَ الشَّيْطانُ مِنْكُمْ كَما تَباعُدَ الْمَشْرِقِ مِنَ الْمَغْرِبِ؟ قالوا: بَلى. قالَ: اَلصَّوْمُ يُسَوِّدُ وَجْهَهُ وَ الصَّدَقَةُ تَكْسِرُ ظَهْرَهُ وَ الحُبُّ فِى اللّهِ وَ الْمُوازَرَةُ عَلَى الْعَمَلِ الصّالِحِ يَقْطَعانِ دابِرَهُ، وَ الاِْسْتِغْفارُ يَقْطَعُ وَتينَهُ؛

آیا شما را از چیزی خبر ندهم که اگر به آن عمل کنید شیطان از شما دور شود، چندان که مشرق از مغرب دور است؟ عرض کردند: چرا. فرمودند: روزه، روی شیطان را سیاه می کند و صدقه، پشت او را می شکند و دوست داشتن برای خدا و هم یاری در کار نیک، ریشه او را می کند و استغفار، شاهرگش را می زند.

امالی صدوق، ص ۱۱۷.

حدیث۴۵۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِذا بَلَغَ الرَّجُلُ اَرْبَعينَ سَنَةً وَ لَمْ يَغْلِبْ خَيْرُهُ شَرَّهُ قَبَّلَ الشَّيْطانُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ قالَ: هذا وَجْهٌ لا يُفْلِحُ؛

هرگاه انسان چهل ساله شود و خوبیش بیشتر از بدیش نشود، شیطان بر پیشانی او بوسه می زند و می گوید: این چهره ای است که روی رستگاری را نمی بیند.

مشكاة الأنوار، ص ۲۹۵ .

حدیث۴۵۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لايَزالُ الشَّيْطانُ يَرْعَبُ مِنْ بَنى آدَمَ ما حافَظَ عَلَى الصَّلَواتِ الْخَمْسِ فَاِذا ضَيَّعَهُنَّ تَجَرَّءَ عَلَيْهِ وَ اَوْقَعَهُ فِى الْعَظائِمِ؛

شیطان تا آنگاه که انسان مراقب نمازهای پنجگانه اش است، از او می ترسد و چون نمازهایش را تباه کرد بر او جرأت پیدا می کند و او را در گناهان بزرگ فرو می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۰۲، ح ۲.

حدیث۴۵۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا اَیُّهَا النّاسُ! اِنَّما هُوَ اللّه ُ وَ الشَّیْطانُ، وَ الْحَقُّ وَ الْباطِلُ وَ الْهُدی وَ الضَّلالَهُ وَ الرُّشْدُ وَ الْغَیُّ وَ الْعاجِلَهُ وَ الاْجِلَهُ وَ الْعاقِبَهُ وَ الْحَسَناتُ وَ السَّیِّئاتُ، فَما کانَ مِنْ حَسَناتٍ فَلِلّهِ وَ ماکانَ مِنْ سَیِّئاتٍ فَلِلشَّیْطانِ لَعَنَهُ اللّه ُ؛

ای مردم! جز این نیست که خداست و شیطان، حقّ است و باطل، هدایت است و ضلالت، رشد است و گمراهی، دنیاست و آخرت، خوبی هاست و بدی ها، پس همه خوبی ها از آن خداست و همه زشتی ها از آن شیطان ملعون است.

کافی، ج ۲، ص ۱۵، ح ۲.

حدیث۴۵۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلیُّ! اذا حَضَرَ وَقْتُ صَلاتِکَ فَتَهَیَّاْ لَها وَ اِلاّ شَغَلَکَ الشَّیْطانُ وَ اذا نَوَیْتَ خَیْرا فَعَجِّلْ وَ اِلاّ مَنَعَکَ الشَّیْطانُ عَنْ ذلِکَ؛

ای علی! هرگاه وقت نمازت رسید، آماده آن شو وگرنه شیطان تو را سرگرم می نمایـد و هرگاه قصد (کار) خیری کردی، شتاب کن وگرنه شیطان تو را از آن منع می کند.

میراث حدیث شیعه، ج ۲، ص ۲۰، ح ۱۸.

حدیث۴۵۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا لایَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَاَهٍ اِلاّ کانَ ثالِثُهُما الشَّیْطانُ؛

بدانید که هیچ مردی با زن نامحرم خلوت نمی کند، جز آن که سومی آنها شیطان است.

نهج الفصاحه، ح ۴۷۸.

حدیث۴۵۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اوصیکُمْ بِالشُّبّانِ خَیْرا فَاِنَّهُمْ اَرَقُّ اَفْئِدَهً، اِنَّ اللّه َ بَعَثَنی بَشیرا وَ نَذیرا فَحالَفَنِی الشُّبّانُ وَ خالَفَنِی الشُّیوخُ. ثُمَّ قَرَاَ «فَطالَ عَلَیْهِمُ الاْمَدُ فَقَسَتْ قُلوبُهُمْ»؛

شما را به نیکی با جوانان سفارش می کنم؛ چرا که آنان، دل های رقیق تری دارنـد. به راستی که خداونـد، مرا بشارت دهنده و هشداردهنده برانگیخت، جوانان با من هم پیمان شدند و پیران با من به مخالفت برخاستند. آن گاه این آیه را خواندند: «و عمر آنان به درازا کشید و دل هایشان سخت گردید».

سفینهٔ البحار، ج ۲، ص ۱۷۶.

حدیث۴۵۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَرْبَعٌ مَنْ کُنَّ فیهِ فَهُوَ مُنافِقٌ وَ اِنْ کانَتْ فیهِ واحِدَهٌ مِنْهُنَّ کانَت فیهِ خَصْلَهٌ مِنَ النِّفاقِ حَتّی یَدَعَها: مَنْ اِذا حَدَّثَ کَذَبَ، وَ اِذا وَعَدَ اَخْلَفَ، وَ اِذا عاهَدَ غَدَرَ، وَ اِذا خاصَمَ فَجَرَ؛

چهار خصلت اند که اگر در کسی جمع شوند، او منافق است و اگر یکی از آنها در کسی باشد، خصلتی از نفاق در او هست، تا این

که آن را رها کنـد: این که هرگاه سـخن گویـد، دروغ بگوید و هر گاه وعده دهد، خُلف وعده کند و هرگاه پیمان بندد، بشـکند و هرگاه دشمنی کند، از حدّ انصاف تجاوز نماید.

خصال، ص ۲۵۴، ح ۱۲۹.

حدیث۴۵۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِيَتَزَوَّدِ العَبدُ مِن دُنياهُ لآخِرَتِهِ ، ومِن حَياتِهِ لِمَوتِهِ ، ومِن شَبابِهِ لِهَرَمِهِ ، فَإِنَّ الدُّنيا خُلِقَت لَكُم وأنتُم خُلِقتُم لِلآخِرَةِ .

پیـامبر صـلی الله علیه و آله : بنـده بایـد برای سـرای آخرتش از دنیا ، و برای مرگش از زنـدگی ، و برای پیری اش از جوانی ، توشـه برگیرد ؛ زیرا که دنیا برای شما آفریده شده و شما برای آخرت آفریده شده اید .

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ .

حدیث۴۵۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّهَا النّاسُ ، إنَّ لَكُم مَعالِمَ فَانتَهوا إلى مَعالِمِكُم ، وإنَّ لَكُم نِهايَةً فَانتَهوا إلى نِهايَتِكُم ، إنَّ المُؤمِنَ بَينَ مَخافَتَينِ : يَومَ قَد مَضى لا يَدرى مَا اللّه ُ قاضٍ فيهِ ، ويَومَ قَد بَقِيَ لا يَدرى مَا اللّه ُ صانِعٌ بِهِ ، فَلَياخُذِ العَبدُ لِنَفسِهِ مِن نَفسِهِ ، ومِن دُنياهُ لِآخِرَتِهِ ، ومِن شَبابِهِ لِهَرَمِهِ ، ومِن صِحَّتِهِ لِسُقمِهِ ، ومِن حَياتِهِ لِوَفاتِهِ ، فَوَالَّذى نَفسى بِيَدِهِ وما بَعدَ المَوتِ مِن مُستَعتَبٍ، ولا بَعدَ الدُّنيا مِن دارٍ إلاَّ الجَنَّةَ أوِ النّارَ.

پیامبر صـلی الله علیه و آله : ای مردم! برای شما نشانه هایی است . به سوی آنها حرکت کنید ، و برای شما پایانی است . به سوی آن بشـتابید . به راسـتی که مؤمن ، میـان دو هراس قرار دارد : روزی که [بر او] گذشـته است و نمی دانـد خداونـد ، چگونه دربـاره اش داوری می کنـد ، و روزی که باقی مانـده و نمی دانـد خداونـد با او چه خواهـد کرد . پس ، بنـده بایـد از خود برای خویش مایه بر گیرد ، و از دنیایش برای سرای آخرت ، و از جوانی اش برای پیری ، واز تن درستی اش برای بیماری ، و از زندگی اش برای مرگ . سوگنـد به آن که جانم در دست اوست ، پس از مرگ ، راهی برای کسب خوش بختی و پس از دنیا ، سـرایی جز بهشت و دوزخ نیست .

أعلام الدين : ص ۳۳۳ .

حدیث۴۵۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الاُمورُ مَرهونَةٌ بِأَوقاتِها .

پیامبر صلی الله علیه و آله : کارها در گِرو زمان خویش اند .

عوالى اللآلى : ج ۱ ص ۲۹۳ ح ۱۸۰ .

حدیث۴۵۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يُفتَحُ لِلعَبدِ يَومَ القِيامَةِ عَلى كُلِّ يَومٍ من أيّام عُمُرِهِ أربَعٌ وعِشـرونَ خِزانَةً عَدَدَ ساعاتِ اللَّيلِ والنَّهارِ فَخِزانَةٌ يَجِدُها مَملُوءَةً نوراً وسُـرورا

فَینالُهُ عِنـدَ مُشاهَدَتِها مِنَ الفَرَحِ وَالسُّرورِ ما لَو وُزِّعَ عَلی أهلِ النّارِ لأدهَشَـهُم عَنِ الإحساسِ بِأَلَمِ النّارِ ، وهِیَ السّاعَةُ الَّتی أطاعَ فیها رَبَّهُ ، ثُمَّ یُفتَحُ لَهُ خِزانَةٌ اُخری فَیَراها مُظلِمَةً مُنتِنَةً مُفزِعَةً فَینالُهُ مِنها عِندَ مُشاهَدَتِها مِنَ الفَزَعِ والجَزَعِ ما لَو قُسِمَ عَلی أهلِ الجَنَّةِ لَنُغِّصَ

پیـامبر صـلی الله علیه و آله : در قیامت ، برای هر روز از ایّام عمر بنـدگان ، ۲۴ پرونده به تعداد ساعت های شـبانه روز ، گشوده می شود . [بنده ،] پرونده ای را پُر از روشنی و شادی می یابد و از دیدنش چنان شادی و فرح به وی دست می دهد که اگر بر دوزخیان تقسیم شود ، احساس کردن رنج آتش را از آنان ، بازمی دارد ، و این ، ساعتی است که پروردگارش را در آن ، اطاعت کرده است . سپس ، پرونده ای دیگر گشوده می شود و [بنده] آن را تاریک ، بدبو و ترس آور می بیند و از مشاهده اش چنان بی تابی و ترس به وی دست می دهد که اگر بر بهشتیان تقسیم گردد ، خوشـی را از آنان ، باز می سـتانَد و این ، لحظه هایی است که پروردگارش را در آن ، نافرمانی کرده است . سـپس ، پرونده ای دیگر برایش گشوده می شود و آن را تُهی می بیند؛ نه چیزی در آن است که او را شادمان کند ، و نه چیزی که ناراحت سازد ، و این ، ساعتی است که خوابیده و یا به

کارهای مباح دنیایی سـرگرم بوده است . آن گاه ، به جهت از دست دادن این لحظه ها ، احساس حسرت و تأسّف به وی دست می دهـد؛ چرا که می توانست آن را از نیکی هـای بی شـمار ، پُر سـازد و این سـخن خداونـد : (آن [روز] ، روز حسـرت خوردن است) بدین اشاره دارد .

فی المصدر : «لنقص» ، وما أثبتناه هو الصحیح کما فی البحار .

حدیث۴۵۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الدُّنیا ساعَةٌ فَاجعَلها طاعَةً .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دنیا ، ساعتی است . آن را برای اطاعتِ [خداوند] قرار ده .

بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۶۸ ح ۱۴ .

حدیث۴۵۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزولُ قَدَمُ ابنِ آدمَ یَومَ القِیامَةِ مِن عِندِ رَبِّهِ حَتّی یُسأَلَ عَن خَمسٍ : عَن عُمُرِهِ فیمَ أفناهُ ، وعَن شَـبابِهِ فیمَ أبلاهُ ، ومالِهِ مِن أینَ اکتَسَـبَهُ وفیمَ أنفَقَهُ ، وماذا عَمِلَ فیما عَلِمَ .

پیامبر صـلی الله علیه و آله : آدمی در روز قیامت ، از نزد خداونـد ، قـدمی برنمی دارد ، جز آن که درباره پنج چیز از او پرسـش می شود : از عمرش که در چه راهی سپری کرده؛ و از جوانی اش که در چه راهی هـدر داده؛ و از ثروتش که چگونه به دست آورده و چگونه خرج کرده است؛ و از این که به دانسته هایش چگونه عمل کرده است .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۶۱۲ ح ۲۴۱۶ .

حدیث۴۵۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَزولُ قَدَما عَبدٍ یَومَ القِیامَةِ حَتّی یُسأَلَ عَن أربَعٍ عَن عُمُرِهِ فیما أفناهُ ، وعَن شَـبابِهِ فیما أبلاهُ ، وعَن مالِهِ مِن أینَ اکتَسَـبَهُ وفیما أنفَقَهُ ، وعَن حُبِّنا أهلَ البَیتِ .

پیـامبر صـلی الله علیه و آله : بنـده ، در روز قیـامت ، گـام از گام برنمی دارد ، مگر آن که از چهار چیز پرسـیده شود : از عمرش که چگونه سپری سـاخته ، و از جوانی اش که چگونه هـدر داده ، و از ثروتش که از کجا به دست آورده و چگونه خرج کرده است؛ و از دوستی ما اهل بیت [پیامبر صلی الله علیه و آله] .

الخصال : ص ۲۵۳ ح ۱۲۵ .

حدیث۴۵۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُوصیکُم بِالشُّبّانِ خَیرا فَاِنَّهُم أرَقُّ أفئِدَةً ، إنَّ اللّه َ بَعَثَنی بَشیرا ونَذیرا فَحالَفَنِی الشُّبّانُ وخالَفَنِی الشُّیوخُ ، ثُمَّ قَرَأَ «فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ»

پیـامبر صـلی الله علیه و آله : شـما را به نیکی با جوانان سـفارش می کنم؛ زیرا نرم تریـنْ دل ها را دارنـد . به راستی که خداونـد ، مرا بشـارت دهنـده و هشداردهنـده برانگیخت . جوانان ، با من پیمان بسـتند و پیران ، با من به مخالفت برخاسـتند . [آن گاه ، این آیه را خواند] : (و عمر آنان به درازا کشید ، و دل هایشان سخت گردید) .

الحدید : ۱۶ .

حدیث۴۵۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَعَلَّمَ فی شَبابِهِ کانَ بِمَنزِلَةِ الوَشمِ فِی الحَجَرِ ، ومَن تَعَلَّمَ وهُوَ کَبیرٌ کانَ بِمَنزِلَةِ الکِتابِ عَلی وَجهِ الماءِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جوانی اش بیاموزد ، آموخته اش مانند نقش بر سنگ است و آن که در بزرگ سالی بیاموزد ، مانند نوشتن بر روی آب باشد .

النوادر للراوندی : ص ۱۳۲ ح ۱۶۹ .

حدیث۴۵۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما بَعَثَ اللّه ُ نَبِیّاً إلاّ شابّاً .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ پیامبری را جز در جوانی ، مبعوث نکرد .

کنز العمّال : ج ۱۱ ص ۴۷۵ ح ۳۲۲۳۳ .

حدیث۴۵۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما بَعَثَ اللّه ُ عز و جل نَبِیّاً إلاّ وهُوَ شابٌّ ، ولا اُوتِیَ عِلمٌ عالِماً إلاّ وهُوَ شابٌّ .

پیامبر صـلی الله علیه و آله : خداونـد عز و جل ، هیچ پیامبری را جز در جوانی ، مبعوث نکرد ، و به هیچ دانشـمندی ، جز درجوانی ، دانش عطا نشد .

الفردوس : ج ۴ ص ۸۲ ح ۶۲۵۴ .

حدیث۴۵۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا بَنی عَبدِالمُطَّلِبِ ، إنّی وَاللّه ِ ما أعلَمُ شابّاً فِی العَرَبِ جاءَ قَومَهُ بِأَفضَلَ مِمّا جِئتُكُم بِهِ أنّی قد جِئتُكُم بِخَیرِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای فرزندان عبد المطّلب! به راستی ، به خداوند سوگند ، جوانی را در میان عرب نمی شناسم که بهتر از آنچه من برایتان آوردم ، [برای جامعه خویش] آورده باشد . به راستی برای شما خوبی های دنیا و آخرت را آوردم .

الأمالی للطوسی : ص ۵۸۳ ح ۱۲۰۶ .

حدیث۴۵۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقومُ فی آخِرِ الزَّمانِ رَجُلٌ مِن عِترَتی شابٌّ حَسَنُ الوَجهِ أقنَی الأَنفِ یَملأُ الأَرضَ قِسطاً وعَدلاً ، كَما مُلِئَت ظُلما وجَورا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : در آخِرِ زمان ، مردی از خانـدانم که جوانی است زیباروی و بینی کشیده ، قیام می کند و زمین را پُر از عدل می نماید ، همان گونه که پُر از ظلم شده است .

عقد الدرر : ص ۳۹ .

حدیث۴۵۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَعَلَّمَ القُرآنَ فی شَبیبَتِهِ اختَلَطَ بِلَحمِهِ ودَمِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر که قرآن را در جوانی اش فراگیرد ، با گوشت و خونش عجین می گردد .

كنز العمّال : ج ۱ ص ۵۳۲ ح ۲۳۸۱ .

حدیث۴۵۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَیءٍ عِمادٌ ، وعِمادُ هذَا الدّینِ الفِقهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر چیزی را ستونی است و ستون این دین ، فهم (آگاهی ژرف) است .

بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۱۶ ح ۳۰.

حدیث۴۵۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِلمُ خَزائِنُ ومِفتاحُها السُّؤالُ ، فَاسأَلوا رَحِمَكُمُ اللّه ُ ، فَإِنَّهُ یُؤجَرُ أربَعَةٌ : السّائِلُ ، والمُتَكَلِّمُ ، وَالمُستَمِعُ ، وَالمُحِبُّ لَهُم .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دانش ، گنجینه هایی است که کلید آن ، پرسش است . بپرسید . خداوند ، شما را رحمت کند که چهار گروه ، پاداش می بَرَند : سؤال کننده ، پاسخ دهنده ، شنونده ، و دوستدار آنان .

تحف العقول : ص ۴۱ .

حدیث۴۵۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن یُدمِن قَرعَ البابِ یَلِج .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که پیوسته ، کوبه در را بزند ، داخل می شود .

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۱۳۹ .

حدیث۴۵۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَوَکَّلَ عَلَی اللّه ِ کَفاهُ مُؤنَتَهُ وَرَزَقَهُ مِن حیثُ لا یَحتَسِبُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که بر خدا توکّل کند ، خدا ، هزینه اش را برعهده می گیرد و ازجایی که گمان نمی بَرَد ، او را روزی می دهد .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۰۳ ح ۵۶۹۳ .

حدیث۴۵۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

فَضلُ الشّابِّ العابِدِ الَّذی تَعَبَّدَ فی صِباهُ عَلَی الشَّیخِ الَّذی تَعَبَّدَ بَعدَ ما کَبُرَت سِنُّهُ کَفَضلِ المُرسَلینَ عَلی سائِرِ النّاسِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : برتریِ جوان عبادت پیشه که در نورَسی به عبادت رو آورده ، بر پیرانی که در بزرگی به عبادت رو آورده اند ، مانند برتری پیامبران بر دیگر مردمان است .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۵۹ .

حدیث۴۵۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یَقولُ اللّه ُ عز و جل : الشّابُّ المُؤمِنُ بِقَدَری الرّاضی بِکِتابِی ، القانِعُ بِرِزقِی ، التّارِکُ لِشَهوَتِهِ مِن أجلی هُوَ عِندی کَبَعضِ مَلائِکَتی .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل می فرماید : «جوانِ معتقد به قضا و قدرم ، خشنود از کتابم ، قناعت کننده به روزی ام ، و رهاکننده خواسته های نفس به خاطر من ، مانند یکی از فرشتگان من است» .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۷۸۶ ح ۴۳۱۰۷ ، راجع : ح ۱۲۴ .

حدیث۴۵۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ الشّابَّ الَّذی یُفنی شَبابَهُ فی طاعَةِ اللّه ِ تَعالی .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوندِ بزرگ ، جوانی را که جوانی اش را در راه بندگی خدا سپری کند ، دوست می دارد .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۶۰ .

حدیث۴۵۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُباهی بِالشّابِّ العابِدِ المَلائِکَهٔ ک ، یَقولُ : اُنظُروا إلی عَبدی ! تَرَکَ شَهوَتَهُ مِن أجلی .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند بزرگ ، به جوان عبادت پیشه ، نزد فرشتگان افتخار می کند ، در حالی که می فرماید : «بنده ام را بنگرید . برای من ، خواسته های نفْس خود را کنار نهاده است» .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۷۷۶ ح ۴۳۰۵۷ .

حدیث۴۵۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن شابٍّ یَدَعُ لَذَّهَٔ الدُّنیا ولَهوَها ویَستَقبِلُ بِشَبابِهِ طاعَهَٔ اللّه ِ إلاّ أعطاهُ اللّه ُ أجر اثنَینِ وسَبعینَ صِدّیقا ، ثُمَّ قالَ : یَقولُ اللّه ُ تَعالی : أیُّهَا الشّابُّ التّارِکُ شَهوَتَهُ لی ، المُبتَذَلُ شَبابُهُ لی أنتَ عِندی کَبَعضِ مَلائِکَتی .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هیچ جوانی خوشی های دنیا و سرگرمی های آن را کنار ننهاد و در جوانی به استقبال بندگی خدا نرفت ، مگر آن که خداوند به وی ، پاداش ۲ علیه السلام صدّیق بخشید . آن گاه فرمود : «خداوند بزرگ [خطاب به وی] می فرماید : «ای جوان رها کننده شهوت به خاطر من ، و سپری کننده جوانی اش برای من! تو در پیشگاه من ، مانند برخی فرشتگانی» .

حلیهٔ الأولیاء : ج ۴ ص ۱۳۹ .

حدیث۴۵۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أحسَنَ عِبادَهَٔ اللّه ِ فی شَبیبَتِهِ ، لَقّاهُ اللّه ُ الحِکمَهَٔ عِندَ شَیبَتِهِ ، قالَ اللّه ُ تَعالی : «وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَی ءَاتَیْنَـهُ حُکْمًا وَ عِلْمًا» ثُمَّ قالَ تَعالی : «وَکَذَ لِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ»

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که در جوانی نیکْ بندگی خدا کند ، خداوند ، در پیری به وی حکمت آموزد . خدای متعال می فرماید : (و چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم) و در ادامه آیه می فرماید : (و نیکوکاران را چنین پاداش می دهیم) .

القصص : ۱۴ .

حدیث۴۵۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سَبعَهٌٔ یُظِلُّهُمُ اللّه ُ عز و جل فی ظِلِّهِ یَومَ لا ظِلَّ الاَّ ظِلُّهُ : إمامٌ عادِلٌ ، وشابٌّ نَشَأَ فی عِبادَهِٔ اللّه ِ عز و جل ... .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل ، هفت گروه را در سایه خویش بدارد ، آن روزی که جز سایه اش ، سایه ای نیست : پیشوای عدالت پیشه ؛ و جوانی که در بندگی خداوند عز و جل رشد کرده است ... .

الخصال : ص ۳۴۳ ح ۷ .

حدیث۴۵۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أيُّما ناشٍ نَشَأَ فِي العِلمِ وَالعِبادَةِ حَتّى يَكبُرَ أعطاهُ اللّه ُ تَعالى يَومَ القِيامَةِ ثَوابَ اثنَينِ وسَبعينَ صِدّيقا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : هر جوانی که در دانش و عبادت رشد کند تا بزرگ شود ، خداوند متعال ، در قیامت ، پاداش ۷۲ صدّیق به وی می بخشد .

منية المريد : ص ۱۰۴ .

حدیث۴۵۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا أباذَرٍّ ،ما مِن شابٍّ يَدَعُ لِلّهِ الدُّنيا ولَهوَها وأهرَمَ شَبابَهُ فى طاعَةِ اللّه ِ إلاّ أعطاهُ اللّه ُ أجرَ اثنَينِ وسَبعينَ صِدّيقا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای ابو ذر! هیچ جوانی نیست که دنیا و خوشی اش را به خاطر خداوند ، کنار نَهَد و جوانی اش را در راه بندگی خدا سپری کند ، مگر آن که خداوند ، به وی پاداش ۲ علیه السلام صدّیق ببخشد .

الأمالی للطوسی : ص ۵۳۵ ح ۱۱۶۲ .

حدیث۴۵۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ اُمَّتى مَن هَدَمَ شَبابَهُ فى طاعَةِ اللّه ِ ، وفَطَمَ نَفسَهُ عَن لَذّاتِ الدُّنيا وتَوَلَّهَ بِالآخِرَةِ ، إنَّ جَزاءَهُ عَلَى اللّه ِ أعلى مَراتِبِ الجَنَّةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین امّت من ، کسی است که جوانی اش را در فرمانبری از خداوند ، سپری کند و خود را از خوشی های دنیا وا گیرد و شیفته آخرت باشد . به راستی که پاداش او نزد خداوند ، برترین جایگاه بهشت است .

المواعظ العددیّة : ص ۳۴.

حدیث۴۵۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ هذَا الدّينَ مَتينٌ فَأَوغِلوا فيهِ بِرِفقٍ ، ولا تُكَرِّهوا عِبادَةَ اللّه ِ إلى عِبادِ اللّه ِ ، فَتَكونوا كَالرّاكِبِ المُنبَتِّ الَّذى لا سَفَرا قَطَعَ ولا ظَهرا أبقى .

پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که این دین ، استوار است . پس با مدارا در آن ، درآیید . عبادت خدا را نزد بندگانش ناگوار مسازید تا مانند سوارکارِ تازه کار شوید که نه راهی پیموده و نه مَرکبی باقی گذارده است .

الکافی : ج ۲ ص ۸۶ ح ۱ .

حدیث۴۵۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المَرءُ عَلى دينِ خَليلِهِ ، فَليَنظُر أحَدُكُم مَن يُخالِلُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آدمی بر دین (روش) دوست خود است . پس هر یک از شما باید بنگرد که چه کسی را به دوستی می

گزینند .

الأمالی للطوسی : ص ۵۱۸ ح ۱۱۳۵ .

حدیث۴۵۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ الإِخوانِ المُساعِدُ عَلی أعمالِ الآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترینِ برادران ، یاور بر کارهای آخرتی است .

حدیث۴۵۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ إخوانِکَ مَن أعانَکَ عَلی طاعَةِ اللّه ِ ، وصَدَّکَ عَن مَعاصیهِ ، وأمَرَکَ بِرِضاهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادرت ، کسی است که بر فرمانبری از خداوند ، تو را یاری رساند و از گناهان ، باز دارد و تو را به خشنودی خداوند ، وا دارد .

حدیث۴۵۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ إخوانِکُم مَن أهدی إلَیکُم عُیوبَکُم .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بهترین برادر شما ، کسی است که عیبتان را به شما هدیه کند .

. تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۳ .

حدیث۴۵۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا رَسولَ اللّه ِ ، أیُ الجُلَساءِ خَیرٌ ؟ ـ : مَن ذَکَّرَکُم بِاللّه ِ رُؤیَتُهُ ، وزادَکُم فی عِلمِکُم مَنطِقُهُ ، وذَکَّرَکُم بِالآخِرَةِ عَمَلُهُ

پیامبر صلی الله علیه و آله ـ وقتی از ایشان پرسیده شد : ـ

ای پیامبر خدا! بهترین همنشین کیست؟ : آن که دیدنش شما را به یاد خدا بیندازد ، و سخنش بر دانش شما بیفزاید ، و رفتارش شما را به یاد قیامت ، وا دارد .

الأمالی للطوسی : ص ۱۵۷ ح ۲۶۲ .

حدیث۴۵۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قالُوا [الحَوارِیّونَ لِعیسی علیه السلام] : یا روحَ اللّه ِ ، فَمَن نُجالِسُ إذاً ؟

قالَ : مَن یُذَکِّرُکُمُ اللّه َ رؤیَتُهُ ، ویَزیدُ فی عِلمِکُم مَنطِقُهُ ، ویُرَغِّبُکُم فِی الآخِرَةِ عَمَلُهُ

پیامبر صلی الله علیه و آله : همراهان عیسی علیه السلام به وی گفتند : ای روح خدا! با چه کسی همنشینی کنیم؟

فرمود : «آن كه ديدنش شما را به ياد خدا اندازد ، و سخنش بر دانش شما بيفزايد ، و رفتارش شما را به سوى آخرت بكشانَد» .
تحف العقول : ص ۴۴ .

حدیث۴۵۶۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
طوبى لِمَن أسلَمَ وكانَ عَيشُهُ كَفافا وقُواهُ سَدادا .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : خوشا به حال آن كه اسلام آورَد و [امكاناتِ] زندگى اش به اندازه لازم باشد و نيروهايش استوار .
النوادر للراوندى : ص ۹۰ ح ۲۳ .

حدیث۴۵۷۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
المؤمِنُ القَوِىُ خَيرٌ وأحَبُّ إلَى اللّه ِ مِنَ المُؤمِنِ الضَّعيفِ وفى كُلٍّ خَيرٌ .
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : مؤمنِ نيرومند ، بهتر و نزد خداوند ، محبوب تر از مؤمن ناتوان است ، و در هر كدام خوبى هايى است .
صحيح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۵۲ ح ۳۴ .

حدیث۴۵۷۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
: وعَلَى العاقِلِ مالَم يَكُن مَغلوبا عَلى عَقلِهِ أن يَكونَ لَهُ ساعاتٌ : ساعَةٌ يُناجى فيها رَبَّهُ عز و جلوساعَةٌ يُحاسِبُ نَفسَهُ ، وساعَةٌ يَتَفَكَّرُ فيما صَنَعَ اللّه ُ عز و جلإلَيهِ ، وساعَةٌ يَخلو فيها بَحَظِّ نَفسِهِ مِنَ الحَلالِ ؛ فَإِنَّ هذِهِ السّاعَةَ عَونٌ لِتِلكَ السّاعاتِ وَاستِجمامٌ لِلقُلوبِ ، وتَوزيعٌ لَها.
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ در گزارش تعاليم صحف ابراهيم ـ : بر خردمند است تا عقلش شكست نخورده ، [برنامه]وقت هايش چنين باشد : زمانى را با پروردگار عز و جل ، راز و نياز كند ، و زمانى را به حسابرسى از خود اختصاص دهد ، و زمانى را در آنچه خداوندِ عز و جلبرايش آفريده بينديشد ، و زمانى را براى بهره بُردن از خوشى هاى حلال بگذارد؛ زيرا اين زمان ، يارى كننده ديگر زمان ها باشد و دل ها را آرام و فارغ گردانَد .
الخصال : ص ۵۲۵ ح ۱۳.

حدیث۴۵۷۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :
يَنبَغى لِلعاقِلِ إذا كانَ عاقِلاً أن يَكونَ لَهُ أربَعُ ساعاتٍ مِنَ النَّهارِ : ساعَةٌ يُناجى فيها رَبَّهُ ، وساعَةٌ يُحاسِبُ فيها نَفسَهُ ، وساعَةٌ يَأتى أهلَ العِلمِ الَّذينَ يُبَصِّرونَهُ أمرَ دينِهِ ويَنصَحونَهُ ، وساعَةٌ يُخَلّى بَينَ نَفسِهِ ولَذَّتِها مِن أمرِ الدُّنيا فيما يَحِلُّ ويَجمُلُ.
پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بر خردمند است تا هنگامى كه عقلش پايدار است ، برنامه روزانه اش چهار بخش باشد : زمانى را به راز و نياز با پروردگار بپردازد؛ و زمانى را به حسابرسى از خود ، اختصاص دهد ؛ و زمانى نزد دانشمندان برود تا او را در كار دين ،

بینا کنند و وی را اندرز دهند؛ و زمانی را به خوشی های حلال و زیبای دنیا اختصاص دهد .

روضهٔ الواعظین : ص ۸ .

حدیث۴۵۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ يَفرَحُ بِهِنَّ الجِسمُ ويَربو : الطّيبُ ، ولِباسُ اللَّيِّنِ ، وشُربُ العَسَلِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که بدن با آن ، شاداب و سرزنده می شود : بوی خوش ، لباس نرم ، و خوردن عسل .

طبّ النبیّ صلی الله علیه و آله : ص ۶.

حدیث۴۵۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الطّيبُ يَسُرُّ ، وَالعَسَلُ يَسُرُّ ، وَالنَّظَرُ إلَى الخُضرَةِ يَسُرُّ ، وَالرُّكوبُ يَسُرُّ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی خوش ، شاد می کند . خوردن عسل ، شادی می آورد . نگاه کردن به سبزه ، شادی می آورد . سوارکاری ، شادی می آفریند .

صحیفهٔ الإمام الرضا علیه السلام : ص ۲۳۹ ح ۱۴۴ عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام.

حدیث۴۵۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلهَوا وَالعَبوا فَإِنِی أكرَهُ أن يُرى فی دينِكُم غِلظَةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرگرمی داشته باشید و تفریح کنید؛ چرا که خوش نمی دارم در دین شما درشتی و سختی دیده شود .

شُعب الإیمان : ج ۵ ص ۲۴۷ ح ۶۵۴۲.

حدیث۴۵۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَيرُ لَهوِ المُؤمِنِ السِّباحَةُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین تفریح مؤمن ، شناست .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۲۱۱ ح ۴۰۶۱۱ .

حدیث۴۵۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلِّموا أولادَكُمُ السِّباحَةَ وَالرِّمايَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به فرزندان خود ، شنا و تیراندازی بیاموزید .

الكافى : ج ۶ ص ۴۷ ح ۴ .

حديث۴۵۷۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

حَقُّ الوَلَدِ عَلى والِدِهِ أن يُعَلِّمَهُ الكِتابَةَ وَالسِّباحَةَ وَالرِّمايَةَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از حقوق فرزند بر پدر ، آن است كه به او نوشتن ، شنا و تيراندازى بياموزد .

كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۴۳ ح ۴۵۳۴۰ .

حديث۴۵۷۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أحَبُّ اللَّهوِ إلَى اللّه ِ تَعالى إجراءُ الخَيلِ وَالرَّمىُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دوست داشتنى ترين تفريح نزد خداوند متعال ، اسب سوارى و تيراندازى است .

كنز العمّال : ج ۴ ص ۳۴۴ ح ۱۰۸۱۲ .

حديث۴۵۸۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما يَشهَدُ المَلائِكَةُ مِن لَهوِكُم إلاَّ الرِّهانَ والنِّضالَ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : از سرگرمى هاى شما ، تنها در مسابقه اسب سوارى و تيراندازى ، فرشتگان حضور مى يابند .

المعجم الكبير : ج ۱۲ ص ۳۰۵ ح ۱۳۴۷۴ .

حديث۴۵۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

رِهانُ الخَيلِ طِلقٌ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : مسابقه اسب سوارى ، حلال است .

كنز العمّال : ج ۴ ص ۳۴۴ ح ۱۰۸۱۵ .

حديث۴۵۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن خَرَجَ مِن ذُلِّ المَعصِيَةِ إلى عِزِّ الطّاعَةِ آنَسَهُ اللّه ُ عز و جلبِغَيرِ أنيسٍ ، وأعانَهُ بِغَيرِ مالٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : هر كس از خوارى نافرمانى [خدا] به عزّت پيروى [از او] ، روى آورَد ، خداوند عز و جل ، بدون همنشينى ، به وى آرامش مى دهد و بدون ثروت ، او را يارى مى كند .

بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۳۵۹ ح ۷۴ .

حدیث۴۵۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَقدِرُ رَجُلٌ عَلی حَرامٍ ، ثُمَّ یَدَعُهُ لَیسَ بِهِ إلاّ مَخافَةُ اللّه ، إلاّ أبدَلَهُ اللّه ُ فی عاجِلِ الدُّنیا قَبلَ الآخِرَةِ ما هُوَ خَیرٌ لَهُ مِن ذلِکَ .

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هر کس بر حرامی دست یابد و به خاطر ترس از خدا آن را رها سازد ، خداوند ، در دنیا و پیش از قیامت ، بهتر از آن را برایش مقدّر می کند .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۷۸۷ ح ۴۳۱۱۳ .

حدیث۴۵۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا کانَ یَومُ القِیامَـةِ أنبَتَ اللّه ُ تَعالی لِطائِفَـةٍ مِن اُمَّتی أجنِحَـةً ، فَیَطیرونَ مِن قُبورِهِم إلَی الجِنانِ یَسـرَحونَ فیها ویَتَنَعَّمونَ کَیفَ شاؤوا ، فَتَقولُ لَهُمُ المَلائِکَهُ ک: هَل رَأَیتُمُ الحِسابَ؟

فَیَقولونَ : ما رَأَینا حِسابا .

فَیَقولونَ : هَل جُزتُمُ الصِّراطَ؟

فَیَقولونَ: ما رَأَینا صِراطا .

فَیَقولونَ: هَل رَأَیتُم جَهَنَّمَ؟

فَیَقولونَ : ما رَأَینا شَیئا .

فَتَقولُ المَلائِکَهُ ک : مِن اُمَّةِ مَن أنتُم؟

فَیَقولونَ : مِن اُمَّةِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله .

فَیَقولونَ : نَشَدناکُمُ اللّه َ ، حَدِّثونا ما کانَت أعمالُکُم فِی الدُّنیا؟

فَیَقولونَ : خَصلَتانِ کانَتا فینا ، فَبَلَّغَنَا اللّه ُ هذِهِ الدَّرَجَةَ بِفَضلِ رَحمَتِهِ .

فَیَقولونَ : وما هُما ؟

فَیَقولونَ : کُنّا إذا خَلَونا نَستَحی أن نَعصِیَهُ ، ونَرضی بِالیَسیرِ مِمّا قُسِمَ لَنا .

فَتَقولُ المَلائِکَهُ ک : حَقٌّ لَکُم هذا .

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه قیامت بر پا شود ، خداوند ، برای گروهی از امّت من ، بال هایی قرار می دهد که با آنها ، از قبرها به سوی بهشتْ پرواز کننـد ، در آن گردش نمایند و هر گونه خواسـتند ، از نعمت ها بهره برند . فرشـتگان به آنان می گویند : آیا حسابرسی را دیدید؟

می گویند : ما حسابرسی ندیدیم .

می پُرسند : از صراط ، عبور کردید؟

می گویند : ما صراطی ندیدیم .

می پرسند : جهنّم را دیدید؟

می گویند : چیزی ندیدیم .

آن گاه ، فرشتگان می گویند : از امّتِ چه کسی هستید؟

می گویند : از امّت محمّد صلی الله علیه و آله .

می گویند : شما را به خدا سوگند ، بگویید رفتارتان در دنیا چه بود؟

می گویند : دو خصلت در ما بود و بدان دو خصلت ، خداوند ، ما را بدین پایه از رحمت خویش رسانید .

می پرسند : آن دو خصلت چیست؟

می گویند : هرگاه در خلوت بودیم ، شرم داشتیم نافرمانی خدا کنیم و به اندکی که روزی ما بود ، خشنود بودیم .

فرشتگان می گویند : این منزلت ، سزاوار شماست .

بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۵ ح ۳۱ .

حدیث۴۵۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

التَّوبَةُ حَسَنٌ ولكِن فِی الشَّبابِ أحسَنُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : توبه زیباست و از جوان ، زیباتر است .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۸۹۶ ح ۴۳۵۴۲ .

حدیث۴۵۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن شَیءٍ أحَبَّ إلَی اللّه ِ تَعالی مِن شابٍّ تائِبٍ ، وما مِن شَیءٍ أبغَضَ إلَی اللّه ِ تَعالی مِن شَیخٍ مُقیمٍ عَلی مَعاصیهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ چیز نزد خداوند متعال ، محبوب تر از جوانِ توبه کننده نیست ؛ و هیچ چیز نزد خداوند ، مبغوض تر نیست از پیری که بر نافرمانی خدا ، اصرار می ورزد .

کنز العمّال : ج ۴ ص ۲۱۷ ح ۱۰۲۳۳ .

حدیث۴۵۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ تَعالی یُحِبُّ الشّابَّ التّائِبَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که خداوند ، جوان توبه کننده را دوست می دارد .

کنز العمّال : ج ۴ ص ۲۰۹ ح ۱۰۱۸۵ .

حدیث۴۵۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَلّهُ أفرَحُ بِتَوبَةِ عَبدِهِ مِنَ العَقیمِ الوالِدِ ، ومِنَ الضّالِّ الواجِدِ ، ومِنَ الظَّمآنِ الوارِدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل بیشتر از نازایی که صاحبِ فرزند شود و یا گم کرده ای که گم شده اش را بیابد ، و یا تشنه ای که بر آب ، وارد شود ، از توبه بنده شادمان می شود .

کنز العمّال : ج ۴ ص ۲۰۵ ح ۱۰۱۶۵ .

حدیث۴۵۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعاءُ الوَلَدِ لِلوالِدِ كَالأَخذِ باليَدِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای فرزند برای پدر و مادر ، مانند یاری کردن آنان است .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ .

حدیث۴۵۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَرَجَ ثَلاثُ نَفَرٍ يَسيحونَ فِي الأَرضِ ، فَبَينَماهُم يَعبُدونَ اللّه َ في كَهفٍ في قُلَّةِ جَبَلٍ حَتّى بَدَت صَخرَةٌ مِن أعلَى الجَبَلِ حَتَّى التَقَمَت بابَ الكَهفِ ، فَقالَ بَعضُهُم لِبَعضٍ : عِبادَ اللّهِ وَاللّهِ لا يُنجيكُم مِمّا وَقَعتُم إلاّ أن تَصدُقُوا اللّه َ ، فَهَلُمَّ ما عَمِلتُم لِلّهِ خالِصا ، فَإِنَّمَا ابتُليتُم بِالذُّنوبِ .

فَقالَ أحَدُهُم : اللّهُمَّ إن كُنتَ تَعلَمُ أنّي طَلَبتُ امرَأَةً لِحُسنِها وجَمالِها فَأَعطَيتُ فيها مالاً ضَخما حتّى إذا قَدَرتُ عَلَيها وجَلَستُ مِنها مَجلِسَ الرَّجُلِ مِنَ المَرأَةِ ذَكَرتُ النّارَ فَقُمتُ عَنها فَرَقا مِنكَ اللّهُمَّ فَارفَع عَنّا هذِهِ الصَّخرَةَ ، فَانصَدَعَت حَتّى نَظَروا إلَى الصَّدعِ .

ثُمَّ قالَ الآخَرُ : اللّهُمَّ إن كُنتَ تَعلَمُ أنّي استَأجَرتُ قَوما يَحرُثونَ كُلَّ رَجُلٍ مِنهُم بِنِصفِ دِرهَمٍ فَلَمّا فَرَغوا أعطَيتُهُم اُجورَهُم .

فَقالَ أحَدُهُم : قَد عَمِلتُ عَمَلَ اثنَينِ وَاللّهِ لا آخُذُ إلاّ دِرهَما واحِدا وتَرَكَ مالَهُ عِندي فَبَذَرتُ بِذلِكَ النِّصفِ الدِّرهَمِ فِي الأَرضِ فَأَخرَجَ اللّه ُ مِن ذلِكَ رِزقا

وجاءَ صاحِبُ النِّصفِ الدِّرهَمِ فَأَرادَهُ فَدَفَعتُ إلَيهِ ثَمانِيَ عَشَرَةَ ألفاً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه نفر برای گشت و گذار ، از خانه بیرون رفتند . در حالی که در غاری بر نوک کوهی خداوند را عبادت می کردند ، سنگی بزرگ ، از بالای کوه فرو افتاد و درِ غار را بست . یکی از آن سه گفت : بندگان خدا! از گرفتاری ، نجات پیدا نمی کنید ، مگر آن که با خداوند ، صادق باشید . هر یک از شما آنچه را خالصانه انجام داده ، برملا سازد؛ چرا که اینک به خاطر گناهان ، گرفتار آمده اید .

یکی از آنان گفت : بار خدایا! تو می دانی که من به خاطر زیبایی زنی در پی اش بودم و ثروتی بسیار در این راه ، خرج کردم . وقتی بر او دست یافتم و در کنارش قرار گرفتم ، آتش [دوزخ] را یاد کردم ، و به سبب ترس از تو از کنارش برخاستم . بار خدایا! این سنگ را از جلوی غار ، بردار .

سنگ ، شکافته شد و آنان ، بدان نگریستند .

نفر دوم گفت : بار خدایا! تو می دانی که من ، گروهی را برای کشاورزی به کارگری گرفتم که به هر کدام ، نصف درهم پرداخت کنم . وقتی از کار ، دست کشیدند ، مزدشان را پرداختم .

یکی از آنان گفت : من به اندازه دو نفر کار کردم . به خدا سوگند ، کمتر از یک درهم نمی گیرم و نصفِ درهم را نزد من انداخت . من هم آن را خرج بذر

زمین کردم و خداوند ، از آن ، روزیِ بسیار نصیب کرد . روزی آن مرد آمد و نصف درهم خود را طلب کرد . من هم هجده هزار درهم به وی دادم . خدایا! اگر آن کار را از ترس تو انجام دادم ، این سنگ را از درِ غار بردار .

سنگ ، کمی کنار رفت ، به اندازه ای که یکدیگر را می دیدند .

سومی گفت : بار خدایا! تو می دانی که پدر و مادرم در خواب بودند و من برای آنان ، کاسه ای بزرگ ، شیر آوردم . ترسیدم اگر

ظرف شیر را بگذارم ، حشره ای یا گزنده ای در آن بیفتد و نخواستم آنان را از خواب ، بیدار کنم و آنان را ناراحت سازم . پس خودم همان جا ایستادم تا بیدار شدند و شیر را نوشیدند . بار خدایا! اگر این کار را برای تو انجام دادم ، این سنگ را از جلوی ما بردار .

آن گاه ، سنگ ، کاملاً به کنار رفت و راه آنان باز شد .

سپس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : هر که با خداوند راستی کند ، پیروز می شود .

فی المصدر : «ثمان عشرة آلاف» ، والصحیح ما أثبتناه .

حدیث۴۵۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طَلَبُ الحَلالِ فَریضَةٌ عَلی کُلِّ مُسلِمٍ ومُسلِمَةٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به دست آوردن [روزی]حلال ، بر هر زن و مرد مسلمان ، واجب است .

بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۹ ح ۳۵ .

حدیث۴۵۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ إذا عَمِلَ أحَدُکُم عَمَلاً أن یُتقِنَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به راستی که خداوند متعال ، دوست می دارد که هریک از شما وقتی کاری انجام می دهد ، آن را استوار (محکم) گردانَد .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۹۰۷ ح ۹۱۲۸ .

حدیث۴۵۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أصبَحَ لا یَهتَمُّ بِاُمورِ المُسلِمینَ فَلَیسَ بِمُسلِمٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که صبح کند و به کار مسلمانان اهتمام نورزد ، مسلمان نیست .

الکافی : ج ۲ ص ۱۶۳ ح ۱ .

حدیث۴۵۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الأَمانَةُ غِنیً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امانتداری ، توانگری است .

مسند الشهاب : ج ۱ ص ۴۴ ح ۱۶ .

حدیث۴۵۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی جَمیلٌ یُحِبُّ الجَمالَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست می دارد .

صحیح مسلم : ج ۱ ص ۹۳ ح ۱۴۷ .

حدیث۴۵۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّعرُ الحَسَنُ مِن کِسوَةِ اللّه ِ تَعالی فَأَکرِموهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : موی زیبا ، از جامه های خداوند متعال است . آن را عزیز بدارید .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۱۲۹ ح ۳۲۷ .

حدیث۴۵۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اتَّخَذَ شَعرا فَلیُحسِن وِلایَتَهُ ، أو لِیَجُزَّهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر که مویش را بلند گذاشت ، از آن نیکو مراقبت کند ؛ وگرنه آن را کوتاه کند .

الکافی : ج ۶ ص ۴۸۵ ح ۲ .

حدیث۴۵۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُصّوا أظافیرَکُم ، ولِلنِّساءِ : اُترُکنَ فَإِنَّهُ أزیَنُ لَکُنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به مردان فرمود : «ناخن هایتان را کوتاه کنید» و به زنان فرمود : «ناخن بگذارید؛زیرا برایتان زیباتر است» .

الکافی : ج ۶ ص ۴۹۱ ح ۱۵ .

حدیث۴۵۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما بُعِثتُ لِاُتَمِّمَ مَکارِمَ الأَخلاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بر انگیخته شدم تا کرامت های اخلاقی را کامل کنم .

السنن الکبری : ج ۱۰ ص ۳۲۳ ح ۲۰۷۸۲ .

حدیث۴۶۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّما بُعِثتُ لِاُتَمِّمَ صالِحَ الأَخلاقِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا بر انگیخته شدم تا اخلاق نیکو را کامل کنم .

مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۳۲۳ ح ۸۹۶۱ .

از۴۶۰۱تا۴۸۰۰

حدیث۴۶۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جَعَلَ اللّه ُ سُبحانَهُ مَكارِمَ الأَخلاقِ صِلَةً بَينَهُ وبَينَ عِبادِهِ ، فَحَسبُ أحَدِكُم أن يَتَمَسَّكَ بِخُلُقٍ مُتَّصِلٍ بِاللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوندِ سبحان ، کرامت های اخلاقی را پیوندی میان خود و بندگانش قرار داد . پس ، کافی است هر یک از شما به خُلق و خویی متّصل به خداوند ، تمسّک جوید .

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۲ .

حدیث۴۶۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا مَعشَرَ شَبابِ قُرَيشٍ اِحفَظوا فُروجَكُم ، ألا مَن حَفِظَ فَرجَهُ فَلَهُ الجَنَّةُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جوانان قریش! پاک دامنی پیشه کنید . بدانید هر که خود را در برابر شهوت حفظ کند ، بهشت ، از آنِ اوست .

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۶۱ ح ۶۸۵۰ .

حدیث۴۶۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن مُسلِمٍ يَنظُرُ إلى مَحاسِنِ امرَأَةٍ أوَّلَ مَرَّةٍ ، ثُمَّ يَغُضُّ بَصَرَهُ إلاّ أحدَثَ اللّه ُ لَهُ عِبادَةً يَجِدُ حَلاوَتَها

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر مسلمانی که به زیبایی های زنی نظر ابتدایی افکنَد ، آن گاه چشم بپوشد ، خداوند ، برایش عبادتی قرار می دهد که شیرینی اش را بچشد .

مسند ابن حنبل : ج ۸ ص ۲۹۹ ح ۲۲۳۴۱ .

حدیث۴۶۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَعَنَ اللّه ُ المُتَشَبِّهاتِ بِالرِّجالِ مِنَ النِّساءِ ، ولَعَنَ اللّه ُ المُتَشَبِّهينَ مِنَ الرِّجالِ بِالنِّساءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، لعنت کند زنانِ مردْنما [در لباس و پوشش] را ؛ و خداوند ، لعنت کند مردانِ زن نما [در پوشش و آرایش] را .

الکافی : ج ۵ ص ۵۵۲ ح ۴.

حدیث۴۶۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِن شابٍ تَزَوَّجَ فی حَداثَةِ سِنِّهِ إلاّ عَجَّ شَیطانُهُ : یا وَیلَهُ ، یا وَیلَهُ ! عَصَمَ مِنّی ثُلُثَی دینِهِ ، فَلیَتَّقِ اللّه َ العَبدُ فِی الثُّلُثِ الباقی .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر جوانی که در سن کم ازدواج کند ، شیطان ، فریاد بر می آورد که : «وای برمن ، وای بر من! دو سومِ دینش را از دستبرد من ، مصون نگه داشت» . پس بنده در یک سومِ باقی مانده ، تقوای الهی پیشه سازد .
بحارِ الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۲۱ ح ۳۴ .

حدیث۴۶۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا مَعشَرَ الشَّبابَ عَلَیکُم بِالباهِ ، فَإن لَم تَستَطیعوهُ فَعَلَیکُم بِالصِّیامِ فَإنَّهُ وِجاؤُهُ .
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ای جمـاعت جوان! بر شـما باد ازدواج . اگر نمی توانیـد ، بر شـما باد روزه گرفتن که روزه ، مهارِ شهوت است .
الکافی : ج ۴ ص ۱۸۰ ح ۲ .

حدیث۴۶۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
یا شابُّ تَزَوَّج وإیّاکَ وَالزِّنا ؛ فَإنَّهُ یَنزِعُ الإیمانَ مِن قَلبِکَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای جوان! ازدواج کن و از زنا بپرهیز؛ چرا که زنا ، ایمان را از دل بر می کَنَد .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۰ ح ۱۴۶۱ .

حدیث۴۶۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا جاءَکُم مَن تَرضَونَ خُلُقَهُ ودینَهُ فَزَوِّجوهُ «إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَکُن فِتْنَةٌ فِی الْأَرْضِ وَفَسَادٌ کَبِیرٌ»
پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : هرگاه کسـی نزد شـما آمـد که اخلاق و دینداری اش را می پسـندید، به او همسر بدهید ؛ و (اگر چنین نکنید ، در زمین ، فتنه و فسادی بزرگ ، روی خواهد داد) .
الأنفال : ۷۳ .

حدیث۴۶۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
زَوَّجتُ المِقدادَ وزَیدا لِیَکونَ أشرَفُکُم عِندَ اللّه ِ أحسَنَکُم خُلُقا .
پیـامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : من ، مقـداد و زیـد را همسر دادم تـا بدانیـد که گرامی ترینِ شـما نزد خداونـد ، خوش خُلق ترینِ شماست .
کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰ ح ۵۲۴۸ .

حدیث۴۶۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَزَوَّجُوا الشَّوابَّ فَإنَّهُنَّ أغَرُّ أخلاقا .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دخترانِ جوان ازدواج کنید؛ زیرا آنان ، خوش اخلاق ترند .
المجازات النبویّهٔ : ص ۳۱۲ ح ۲۳۸ .

حدیث۴۶۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تُنکَحُ المَرأَةُ عَلی أربَعِ خِلالٍ : عَلی مالِها ، وعَلی دینِها ، وعَلی جَمالِها ، وعَلی حَسَبِها ونَسَبِها ، فَعَلَیکَ بِذاتِ الدّینِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با زنان به خاطر چهار خصلت ، ازدواج می شود : ثروت ، دینداری ، زیبایی ، و اصل و نسب . برتو باد زن دیندار!
کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۳۰۳ ح ۴۴۶۰۲ .

حدیث۴۶۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن تَزَوَّجَ امرَأَةً لا یَتَزَوَّجُها إلاّ لِجَمالِها لَم یَر فیها ما یُحِبُّ ، ومَن تَزَوَّجَها لِمالِها لا یَتَزَوَّجُها إلاّ وَکَّلَهُ اللّه ُ إلَیهِ ، فَعَلَیکُم بِذاتِ الدّینِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با زنی فقط برای زیبایی اش ازدواج کند ، آنچه دوست می دارد ، در او نخواهد یافت و هر کس با زنی فقط برای ثروتش ازدواج کند ، خداوند ، او را به خود ، وا می گذارد . پس بر شما باد زنانِ دیندار!
بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۳۵ ح ۱۹ .

حدیث۴۶۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن نَکَحَ امرَأَةً بِمالٍ حَلالٍ غَیرَ أنَّهُ أرادَ بِها فَخرا و رِیاءً لَم یَزِدهُ اللّه ُ عز و جلبِذلِکَ إلاّ ذُ لاًّ وهَواناً
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرکس با زنی به خاطر ثروت حلال ، ازدواج کند ، لیکن قصدش فخرفروشی و ریاکاری باشد ، خداوند عز و جل ، جز بر خواری و زبونی اش نمی افزاید .
بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۳۶۲ ح ۳۰ .

حدیث۴۶۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَزَوَّجوا فِی الحُجزِ الصّالِحِ ، فَإنَّ العِرقَ دَسّاسٌ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [باکسانی] از دامان شایسته ازدواج کنید؛ چرا که اصل و نسب ، تأثیرگذار است .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۲ ح ۱۴۷۴ .

حدیث۴۶۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَيَّروا لِنُطَفِكُم ، فَإِنَّ النِّساءَ يَلِدنَ أشباهَ إخوانِهِنَّ وأخواتِهِنَّ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای فرزندانتان [مادر شایسته] انتخاب کنید؛ زیرا زنان ، شبیه برادران و خواهران خود ، فرزند به دنیا می آورند .

د ـ ازدواج فامیلی

كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۹۵ ح ۴۴۵۵۷ .

حدیث۴۶۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِغتَرِبوا ، لا تُضووا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با غریبه ازدواج کنید [، نه با خویشاوندان] تا فرزندانتان نحیف (لاغر / ناتوان) نشوند .

المجازات النبويّة : ص ۹۲ ح ۵۹ .

حدیث۴۶۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَنكَحُوا القَرابَةَ القَرِيبَةَ فَإِنَّ الوَلَدَ يُخلَقُ ضاوِيا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خویشاوندان بسیار نزدیک ، ازدواج نکنید ؛ زیرا فرزند ، نحیف به دنیا می آید .

المحجّة البيضاء : ج ۳ ص ۹۴ .

حدیث۴۶۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَم يَبقَ مِن أمثالِ الأَنبِياءِ عليهم السلام إلاّ قَولُ النّاسِ : إذا لَم تَستَحيِ فَاصنَع ما شِئتَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مَثَل های پیامبران ، جز این سخن مردم ، چیزی باقی نمانده است : «اگر حیا نمی کنی ، هر چه می خواهی بکن» .

عيون أخبار الرضا عليه السلام : ج ۲ ص ۵۶ ح ۲۰۷ .

حدیث۴۶۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الحَياءُ خَيرٌ كُلُّهُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیا ، همه اش خیر است .

یعنی إنّ الحياء يكفّ ذا الدين ومن لا دين له عن القبيح ؛ فهو جماع كلّ جميل .

حدیث۴۶۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الحَیاءُ حَیاءانِ : حَیاءُ عَقلٍ وحَیاءُ حُمقٍ ، فَحَیاءُ العَقلِ هُوَ العِلمُ ، وحَیاءُ الحُمقِ هُوَ الجَهلُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حیا ، دو گونه است : حیای خردمندانه و حیای احمقانه . حیای خردمندانه ، آگاهی است و حیای احمقانه ، نادانی است .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۶ ح ۶ .

حدیث۴۶۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ شَبابِکُم مَن تَزَیّا بِزِیِّ کُهولِکُم ، وشَرُّ کُهولِکُم مَن تَزَیّا بِزِیِّ شَبابِکُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین جوانانِ شما آنان اند که خود را با هیئت بزرگ سالان (وقار) بیارایند و بدترینِ بزرگ سالان ، کسانی اند که خود را شبیه به جوانان کنند .

إرشاد القلوب : ص ۴۱ .

حدیث۴۶۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ ابنَ عِشرینَ إذا کانَ شِبهَ ابنِ ثَمانینَ ، ویُبغِضُ ابنَ سِتّینَ إذا کانَ شِبهَ ابنِ عِشرینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، جوان بیست ساله را دوست دارد ، اگر مانند مرد هشتاد ساله باشد ، و دشمن می دارد مرد شصت ساله ای را که مانند جوان بیست ساله باشد .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۵۲۵ ح ۷۷۳۲ .

حدیث۴۶۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ عز و جل لَیَعجَبُ مِنَ الشّابِّ لَیسَت لَهُ صَبوَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند عز و جل خوش می دارد جوانی را که در او سَبُکی نیست .

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۱۳۴ ح ۱۷۳۷۶ .

حدیث۴۶۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ الصَّحیحَ الفارِغَ ، لا فی شُغُلِ الدُّنیا ولا فی شُغُلِ الآخِرَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، انسان سالم و بیکار را که نه به کار دنیا مشغول است و نه به کار آخرت ، دشمن می دارد .

شرح نهج البلاغة : ج ۱۷ ص ۱۴۶ .

حديث۴۶۲۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا إنَّ كُلَّ مُسكِرٍ حَرامٌ ، و كُلَّ مُخَدِّرٍ حَرامٌ ، و ماأسكَرَ كَثيرُهُ حَرامٌ قَليلُهُ ، و ماخَمَّرَ العَقلَ فَهُوَ حَرامٌ.

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : بدانيد هر مست كننده اى حرام است ، هر ماده تخدیرگری حرام است ، و آنچه بسیارش مست کند ، اندك آن نیز حرام است و آنچه عقل را زایل می کند ، حرام است .

كنز العمّال : ج ۵ ص ۳۶۸ ح ۱۳۲۷۳ .

حديث۴۶۲۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

سَيَأتى زَمانٌ عَلى اُمَّتى يَأكُلونَ شَيئا اِسمُهُ البَنجُ

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : روزگاری بر امّت من خواهد آمد که مادّه ای به نام «بَنْگ» می خورند . من از این مردمان ، بیزارم و آنان از من دورند .

البنج : نبت معروف له حبّ يُسكر، معرّب (مجمع البحرين : ج ۱ ص ۱۹۱).

حديث۴۶۲۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

سَلِّموا عَلَى اليَهودِ وَالنَّصارى و لاتُسَلِّموا عَلى آكِلِ البَنجِ.

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : بر یهودیان و مسیحیان سلام کنید؛ ولی بر بَنگی ، سلام نکنید .

. مستدرك الوسائل : ج ۱۷ ص ۸۶ ح ۲۰۸۱۵.

حديث۴۶۲۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَثَلُ الجَليسِ الصّالِحِ مَثَلُ العَطّارِ ؛ إن لَم يُعطِكَ مِن عِطرِهِ أصابَكَ مِن ريحِهِ ، ومَثَلُ الجَليسِ السَّوءِ مَثَلُ القَينِ ؛ إن لَم يُحرِق ثَوبَكَ أصابَكَ مِن ريحِهِ .

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : همنشین شایسته ، مانند عطرفروش است . اگر از عطرش به تو ندهد ، بوی عطرش به تو خواهد رسید و همنشین بد ، مانند آهنگر است . اگر لباست را نسوزانَد ، از بویش به تو می رسد .

كنز العمّال : ج ۹ ص ۲۲ ح ۲۴۷۳۶ .

حديث۴۶۲۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: اللّهُمَّ إنّى أعوذُ بِكَ مِن صاحِبِ غَفلَةٍ ، وقَرينِ سَوءٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ همیشه می فرمود ـ : بار خدایا! به تو پناه می برم از یارِ غافل و همنشین بد .

الزهد لابن المبارک : ص ۳۰۳ ح ۸۷۵ .

حدیث۴۶۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ يُؤمِنُ بِاللّه وَ اليَومِ الآخِرِ فَلا يُؤاخِيَنَّ كافِرا ، و لايُخالِطَنَّ فاجِرا ، و مَن آخى كافِرا أو خالَطَ فاجِرا كانَ كافِرا فاجِرا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که به خداوند و روز قیامتْ ایمان دارد ، نباید با کافری برادری کند و با فاجری آمد و شد نماید . هرکس با کافری برادری کند یا با فاجری همنشینی نماید ، کافر و فاجر خواهد بود .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۹۷ ح ۳۱ .

حدیث۴۶۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَصحَبُوا الفُجّارَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با فاجران ، همنشینی مکنید .

إرشاد القلوب : ص ۲۰ .

حدیث۴۶۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُصادِقوا شارِبَ الخَمرِ ، فَإِنَّ مُصادَقَتَهُ نَدامَةٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با می گسار ، دوستی مکنید که دوستی با او [موجب]پشیمانی است .

جامع الأخبار : ص ۴۲۸ ح ۱۱۹۸ .

حدیث۴۶۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَوَقَّوا مُصاحَبَةَ كُلِّ ضَعيفِ الخَيرِ قَوِيِّ الشَّرِّ خَبيثِ النَّفسِ ، إذا خافَ خَنَسَ ، وإذا أمِنَ بَطَشَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از همنشینی با افراد کم خیر و پُر شر و بدْ باطن دوری کنید ؛ آنها که اگر بترسند ، دست می کشند و اگر احساس امنیت کنند ، یورش می بَرند .

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۱ .

حدیث۴۶۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الشَّبابُ شُعبَةٌ مِنَ الجُنونِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جوانی ، شاخه ای از دیوانگی است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۷۷ ح ۵۷۷۴ .

حدیث۴۶۳۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
النَّظرَةُ الاُولی خَطَأٌ ، وَالثّانِیَةُ عَمدٌ ، وَالثّالِثَةُ تُدَمِّرُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه اوّل ، خطاست ، نگاه دوم ، عمدی است و نگاه سوم ، ویران می کند .
کنز العمّال : ج ۵ ص ۳۲۹ ح ۱۳۰۷۳ .

حدیث۴۶۳۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِشتَدَّ غَضَبُ اللّهِ عز و جل عَلَی امرَأَةٍ ذاتِ بَعلٍ مَلأَت عَینَها مِن غَیرِ زَوجِها أو غَیرِ ذی مَحرَمٍ مِنها ، فَإِنَّها إن فَعَلَت ذلِکَ أحبَطَ اللّهُ کُلَّ عَمَلٍ عَمِلَتهُ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خشم خداوند عز و جل فزونی می گیرد بر زنِ شوهرداری که چشمش را از غیر شوهرش یا نامحرم ، پُر کند؛ چرا که اگر چنین کند ، خداوند ، هر کاری
را که انجام داده ، تباه می سازد .
ثواب الأعمال : ص ۳۳۸ .

حدیث۴۶۳۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إیّاکُم وفُضولَ النَّظَرِ ؛ فَإِنَّهُ یَبذُرُ الهَوی ، ویُوَلِّدُ الغَفلَةَ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بپرهیزید از بسیار نگاه کردن ، که بذر هوس می کارد و غفلت می زاید .
بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۹۹ ح ۲۹ .

حدیث۴۶۳۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن کانَ أکثَرُ هَمِّهِ نَیلَ الشَّهَواتِ نُزِعَ مِن قَلبِهِ حَلاوَةُ الإِیمانِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که بیشتر همّتش رسیدن به هوس ها باشد ، شیرینی ایمان از دلش کَنْده می شود .
تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۶ .

حدیث۴۶۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنَ کانَ یُؤمِنُ بِاللّهِ وَالیَومِ الآخِرِ فَلا یَبیتُ فی مَوضِعٍ تَسمَعُ نَفَسَهُ امرَأَةٌ لَیسَت لَهُ بِمَحرَمٍ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که به خدا و آخرت ، ایمان دارد ، در مکانی که زن نامحرم نَفَس او را می شنود ، نمی خوابد .

بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۵۰ ح ۱۶ .

حدیث۴۶۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَدَرَ عَلَى امرَأَةٍ أو جارِيَةٍ حَراما فَتَرَكَها مَخافَةَ اللّهِ حَرَّمَ اللّهُ عز و جلعَلَيهِ النّارَ ، وآمَنَهُ اللّهُ تَعالى مِنَ الفَزَعِ الأَكبَرِ ، وأدخَلَهُ اللّهُ الجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که بر زن یا کنیزی از راه حرام دست یابد و به خاطر ترس از خداوند ، از آن کار صرف نظر کند ، خدای عز و جل ، آتش را بر او حرام می گردانَد و خدای متعال ، او را از هراس روز قیامت ، در امان می دارد و خداوند ، او را به بهشت ، داخل می کند .

ثواب الأعمال : ص ۳۳۴ .

حدیث۴۶۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَرَضَت لَهُ فاحِشَةٌ أو شَهوَةٌ فَاجتَنَبَها مِن مَخافَةِ اللّهِ عز و جلحَرَّمَ اللّهُ عَلَيهِ النّارَ ، وآمَنَهُ مِنَ الفَزَعِ الأَكبَرِ ، وأنجَزَ لَهُ ماوَعَدَهُ في كِتابِهِ في قَولِهِ ـ تَبارَكَ وتَعالى ـ : «وَ لِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس ، زنا یا شهوت جنسی [دیگری] برایش فراهم آید و او از ترس خداوند عز و جل از آن اجتناب ورزد، خداوند، آتش را بر او حرام می گردانَد و از هراس روز قیامت، در امان می دارد و آنچه را در کتابش در این سخن وعده داده، به وی می دهد: «و برای کسی که از مقام پروردگار بترسد، دو بهشت است» .

الرحمن : ۴۶ .

حدیث۴۶۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَشِقَ فَكَتَمَ وَعَفَّ فَماتَ فَهُوَ شَهيدٌ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که عاشق شود و کتمان کند و پاک دامنی پیشه سازد تا از دنیا برود ، شهید است .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۳۷۲ ح ۷۰۰۰ .

حدیث۴۶۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

العِشقُ مِن غَيرِ رِيبَةٍ كَفّارَةٌ لِلذُّنوبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عشقِ پاک ، کفّاره گناهان است .

الفردوس : ج ۳ ص ۹۴ ح ۴۲۶۶ .

حدیث۴۶۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عَشِقَ وكَتَمَ وعَفَّ وصَبَرَ ، غَفَرَ اللّه ُ لَهُ وأدخَلَهُ الجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که عاشق شود و کتمان کند و پاک دامنی پیشه سازد و پایداری کند ، خداوند ، او را می بخشد و او را به بهشت ، داخل می کند .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۳۷۳ ح ۷۰۰۲ .

حدیث۴۶۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِيارُ اُمَّتِي الَّذينَ يَعِفّونَ إذا آتاهُمُ اللّه ُ مِنَ البَلاءِ شَيئا .

قالوا : وأيُّ البَلاءِ؟

قالَ : العِشقُ .

کنز العمّال ـ به نقل از ابن عباس ، از پیامبر خدا ـ : بهترین های امّت من ، کسانی هستند که چون خداوند عز و جل آنان را به بلا گرفتار کند ، پاک دامنی ورزند .

گفتند : کدام بلا؟

فرمود : عشق!

کنز العمّال : ج ۳ ص ۳۷۳ ح ۷۰۰۱ و ص ۷۷۹ ح ۸۷۳۲ کلاهما نقلاً عن الدیلمی ، الفردوس : ج ۲ ص ۱۷۴ ح ۲۸۶۷ ولیس فی النسخة التی بأیدینا «قالوا : وأی البلاء؟ قال» .

حدیث۴۶۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَكونوا إمَّعَةً ، تَقولونَ : إن أحسَنَ النّاسُ أحسَنّا ، وإن ظَلَموا ظَلَمنا ! ولكِن وَطِّنوا أنفُسَكُم إن أحسَنَ النّاسُ أن تُحسِنوا ، وإن أساؤوا فلا تَظلِموا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سُست رأی و دهن بین مباشید که بگویید : «اگر مردمْ خوبی کردند ، خوبی می کنیم ، و اگر ستم کردند ، ستم می کنیم» ؛ لیکن خود را چنین آماده کنید که اگر مردم نیکی کردند ، نیکی کنید ، و اگر بدی کردند ، ستم نکنید .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۳۶۴ ح ۲۰۰۷ .

حدیث۴۶۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَو عَلِمَ اللّه ُ عز و جل شَيئا مِنَ العُقوقِ أدنى مِن اُفٍّ لَحَرَّمَهُ فَلیَعمَلِ العاقُّ ما شاءَ فَلَن يَدخُلَ الجَنَّةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر خداوند عز و جل نافرمانی ای کمتر از «اُف» می شناخت ، آن را حرام می کرد . نافرمانِ [پدر و مادر] ، هر چه می خواهد [عبادت] ، انجام بدهد ، ولی هرگز وارد بهشت نمی گردد .

الفردوس : ج ۳ ص ۳۵۳ ح ۵۰۶۳ .

حدیث۴۶۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سوءُ الخُلُقِ ذَنبٌ لا یُغفَرُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : بداخلاقی ، گناهی است که بخشیده نمی شود .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۴۴۳ ح ۷۳۶۳ .

حدیث۴۶۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ـ لَمّا قیلَ لَهُ إنَّ فُلانَهَ تَصومُ النَّهارَ وتَقومُ اللَّیلَ ، وهِیَ سَیِّئَهُ الخُلُقِ تُؤذی جیرانَها بِلِسانِها ـ : لا خَیرَ فیها ، هِیَ مِن أهلِ النّارِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله ـ وقتی به ایشان گفته شد : فلانی روزها را روزه می گیرد و شب ها را عبادت می کند؛ ولی بداخلاق است و همسایه ها را با زبانش آزار می دهد ـ : خیری در او نیست . او از دوزخیان است .

بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۹۴ ح ۶۳ .

حدیث۴۶۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

آفَهُ الجَمالِ الخُیَلاءُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آفت زیبایی ، خودپسندی است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۷۳ ح ۵۷۶۲ .

حدیث۴۶۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إیّاکُم وَالکِبرَ ؛ فَإِنَّ الکِبرَ یَکونُ فِی الرَّجُلِ وإن عَلَیهِ العَباءَهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : از خودبزرگ بینی بپرهیزید؛ چرا که کِبر می تواند در آدمی که جز یک عبا بر تن ندارد نیز یافت شود .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۵۲۶ ح ۷۷۳۵ .

حدیث۴۶۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ ابنَ آدَمَ لَحریصٌ عَلی ما مُنِعَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که فرزندان آدم ، بر آنچه از آن منع شوند ، حریص اند .

کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۱۳ ح ۴۴۰۹۵ .

حدیث۴۶۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إيّاكَ وَخَصلَتَينِ : الضَّجرَ وَالكَسَلَ ، فَإِنَّكَ إن ضَجِرتَ لَم تَصبِر عَلى حَقٍّ ، و إن كَسِلتَ لَم تُؤَدِّ حَقّا .

پیامبر صلی الله علیه و آله ـ خطاب به علیّ علیه السلام ـ : از دو خصلت بپرهیز : بی قراری (دل تنگی) و سستی؛ چرا که اگر بی قراری کنی ، بر حقّی استوار نمی مانی و اگر سستی ورزی ، حقّی را به جا نخواهی آورد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۵ ح ۵۷۶۲ .

حدیث۴۶۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إيّاكُم وَالتَّعَمُّقَ فِي الدّينِ ، فَإِنَّ اللّه َ تَعالى قَد جَعَلَهُ سَهلاً ، فَخُذوا مِنهُ ما تُطيقونَ ، فَإِنَّ اللّه َ يُحِبُّ ما دامَ مِن عَمَلٍ صالِحٍ ، وإن كانَ يَسيرا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : از سختگیری (تُندرَوی) در دین بپرهیزید؛ چرا که خداوند ، دین را آسان قرار داده است . آنچه می توانید ، از دین برگیرید؛ زیرا خداوند ، کار شایسته ای را که دوام یابد ، دوست می دارد ، گرچه اندک باشد .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۳۵ ح ۵۳۴۸ .

حدیث۴۶۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَيسَ مِنّا مَن تَشَبَّهَ بِالرِّجالِ مِنَ النِّساءِ ، ولا مَن تَشَبَّهَ بِالنِّساءِ مِنَ الرِّجالِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : زنانی که شبیه مردان شوند ، و مردانی که شبیه زنان شوند ، از ما نیستند .

کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۳۲۴ ح ۴۱۲۳۷ .

حدیث۴۶۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنفانِ مِن أهلِ النّارِ لَم أرَهُما . قَومٌ مَعَهُم سِياطٌ كَأَذنابِ البَقَرِ يَضرِبونَ بِهَا النّاسَ ، وَنِساءٌ كاسِياتٌ عارِياتٌ ، مُميلاتٌ مائِلاتٌ ، رُؤوسُهُنَّ كَأَسنِمَةِ البُختِ المائِلَةِ ، لا يَدخُلنَ الجَنَّةَ ولا يَجِدنَ ريحَها ، وإنَّ ريحَها لَيوجَدُ مِن مَسيرَةِ كَذا وكَذا .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دو گروه از دوزخیان را هرگز نمی بینم : گروهی که تازیانه ای مانند دُم گاو در دست دارند و مردم را بدان می زنند ، و زنان پوشیده برهنه ، که دیگران را به شهوت می اندازند و خود به سوی شهوت ها میل می کنند . سرهای آنان ، مانند کوهان شتر است . آنان ، هرگز وارد بهشت نمی شوند و با آن که بوی بهشت از فاصله های طولانی ، استشمام می شود ، بوی بهشت را نیز استشمام نمی کنند .

صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۸۰ ح ۱۲۵ .

حدیث۴۶۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخَمرُ اُمُّ الفَواحِشِ وَالكَبائِرِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : می گُساری ، ریشه زشتی ها و گناهان بزرگ است .

کنز العمّال : ج ۵ ص ۳۴۹ ح ۱۳۱۸۱ .

حدیث۴۶۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخَمرُ اُمُّ الخَبائِثِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : می گُساری ، ریشه پلیدی هاست .

کنز العمّال : ج ۵ ص ۳۴۹ ح ۱۳۱۸۳ .

حدیث۴۶۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

جُمِعَ الشَّرُّ كُلُّهُ فى بَيتٍ ، وجُعِلَ مِفتاحُهُ شُربَ الخَمرِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : تمام بدی ها در یک خانه جمع شده و کلید آن ، می گساری است .

بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۱۴۸ .

حدیث۴۶۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن باتَ سَكرانَ باتَ عَروسا لِلشَّيطانِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : آن که شب را به مستی بگذرانَد ، شب را عروسِ شیطان بوده است .

بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۱۴۸ ح ۵۸ .

حدیث۴۶۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ المَعصِيَةَ إذا عَمِلَ بِهَا العَبدُ سِرّا لَم تَضُرَّ إلاّ عامِلَها ، وإذا عَمِلَ بِها عَلانِيَةً ولَم يُغَيِّر عَلَيهِ أضَرَّت بِالعامَّةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : گناه ، هر گاه پنهانی انجام شود ، فقط انجام دهنده آن ، زیان دیده است ، و اگر آشکارا انجام شود و با آن مقابله نشود ، به همگان زیان می رساند .

بحار الأنوار : ج ۱۰۰ ص ۷۴ ح ۱۵ .

حدیث۴۶۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَلزَمُ الوالِدَ مِنَ الحقُوقِ لِوَلَدِهِ ما يَلزَمُ الوَلَدَ مِنَ الحُقوقِ لِوالِدِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزند ، بر پدر و مادر ، حقوقی دارد ، مانند حقوقی که پدر و مادر بر فرزند دارند .

كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۴۴ ح ۴۵۳۴۴ .

حديث۴۶۶۳

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يَلزَمُ الوالِدَينِ مِنَ العُقوقِ لِوَلَدِهِما ما يَلزَمُ الوَلَدَ لَهُما مِن عُقوقِهِما .

پيامبر صلى الله عليه و آله : پدر و مادر ، عاقّ فرزند مى شوند ، مانند عاقّ شدن فرزند از جانب پدر و مادر .

الكافى : ج ۶ ص ۴۸ ح ۵ .

حديث۴۶۶۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يَلزَمُ الوالِدَينِ مِنَ العُقوقُ لِوَلَدِهِما ـ إذا كانَ الوَلَدُ صالِحا ـ ما يَلزَمُ الوَلَدَ لَهُما .

پيامبر صلى الله عليه و آله : پـدر و مادر ، از جانب فرزنـدشان ـ اگر فرزند صالحى باشد ـ ، عاق مى شوند ، مانند عاق شدن فرزند از جانب پدر و مادر .

الخصال : ص ۵۵ ح ۷۷ .

حديث۴۶۶۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الوَلَدُ سَيِّدٌ سَبعَ سِنينَ ، وعَبدٌ سَبعَ سِنينَ ، ووَزيرٌ سَبعَ سِنينَ .

پيـامبر صـلى الله عليـه و آلـه : فرزنـد ، هفت سـال رئيس (فرمانـده) است ، و هفت سـال بنـده (فرمـانبردار) است ، و هفت سـال وزير (كمك كار) .

مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۴۹ .

حديث۴۶۶۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن بَلَغَ وَلَدُهُ النِّكاحَ وعِندَهُ ما يُنكِحُهُ ، فَلَم يُنكِحهُ ثُمَّ أحدَثَ حَدَثا فَالإِثمُ عَلَيهِ .

پيامبر صلى الله عليه و آله : هركس فرزندش به سنّ ازدواج برسد و بتواند برايش همسر برگزيند و چنين نكند ، هر حادثه اى پيش آيد ، گناهش بر عهده اوست .

كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۴۲ ح ۴۵۳۳۷ .

حديث۴۶۶۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

اِعدِلوا بَينَ أولادِكُمُ اعدِلوا بَينَ أولادِكُم .

پیامبر صلی الله علیه و آله : میان فرزندان خود ، به عدالت رفتار کنید .

السنن الکبری : ج ۶ ص ۲۹۳ ح ۱۱۹۹۹ .

حدیث۴۶۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعاءُ الوالِدِ لِوَلَدِهِ کَدُعاءِ النَّبِیِّ لِاُمَّتِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای پدر و مادر برای فرزند ، مانند دعای پیامبر برای امّت خویش است .

مشکاهٔ الأنوار : ص ۲۸۲ ح ۸۵۳ .

حدیث۴۶۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعاءُ الوالِدِ لِلوَلَدِ کَالماءِ لِلزَّرعِ بِصَلاحِهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : دعای پدر و مادر برای فرزند ، مانند آب برای زراعت ، سودمند است .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ .

حدیث۴۶۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ مَن أعانَ وَلَدَهُ عَلی بِرِّهِ ، وهُوَ أن یَعفُوَ عَن سَیِّئَتِهِ ، ویَدعُوَ لَهُ فیما بَینَهُ وبَینَ اللّه ِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خدای رحمت کند کسی را که فرزندش را بر نیکی یاری رساند؛ یعنی از بدی اش درگذرد و در خلوت خود با خدا برایش دعا کند .

بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۷۰ .

حدیث۴۶۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدعوا عَلی أولادِکُم أن توافق مِنَ اللّه ِ إجابَهً .

پیامبر صلی الله علیه و آله : فرزندان خود را نفرین نکنید ، مبادا مورد اجابت خداوند قرار گیرد .

تاریخ أصبهان : ج ۲ ص ۲۹۶ ح ۱۷۸۴ .

حدیث۴۶۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدعوا عَلی أنفُسِکُم ، ولا تَدعوا عَلی أولادِکُم ، ولا تَدعوا عَلی أموالِکُم ، لا توافقوا مِنَ اللّه ِ ساعهً یُسأَلُ فیها عَطاءٌ فَیَستَجیبَ لَکُم .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خود را نفرین نکنید . فرزندان خویش را نفرین نکنید . خدمت گزاران خود را نفرین نکنید . ثروت خود را نفرین نکنید ، مبادا در ساعتی باشد که بخشش الهی فرود می آید و مورد اجابت قرار گیرد .

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۳۰۴ ح ۳۰۰۹ .

حدیث۴۶۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لاـ تَمَنَّوا هَلاـكَ شَبابِكُم وإن كـانَ فيهِم غَرامٌ ؛ فَإِنَّهم عَلى ما كانَ فيهِم عَلى خِلالٍ ، إمّا أن يَتوبوا فَيَتوبَ اللّه ُ عَلَيهِم ، وإمّا أن تُردِيَهُمُ الآفاتُ ، إمّا عَدُوّا فَيُقاتِلوهُ ، وإمّا حَريقا فَيُطفِئوهُ ، وإمّا ماءً فَيَسُدُّوهُ .

پیـامبر صـلی الله علیه و آله : نابودی جوانانتان را آرزو مکنیـد ، گرچه بـدی های بسیار در آنان باشـد؛ زیرا آنان با آن بـدی ها چند دسته انـد : یا توبه می کننـد و خداونـد هم توبه آنان را می پـذیرد ، و یا این که آفت ها ، آنان را از پای درمی آورد ، یا [اگر زنده ماندند ، در زندگی به شـما کمک می کنند ، مانند این که :] با دشمن می جنگند ، یا آتش خاموش می کنند و یا جلوی آبی را می بندند .

حلیة الأولیاء : ج ۵ ص ۱۱۹ .

حدیث۴۶۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أوسِعوا لِلشَّبابِ فِي المَجلِسِ ، وأفهِموهُمُ الحَديثَ ، فَإِنَّهُمُ الخُلوفُ وأهلُ الحَديثِ .

پیـامبر صـلی الله علیـه و آلـه : برای جوانـان در مجلس هـا جـا بـاز کنیـد و حـدیث را به آنـان بفهمانیـد؛ زیرا آنـان جانشـین [پـدران خویش]اند و اهل حدیث اند .

الفردوس : ج ۱ ص ۹۸ ح ۳۲۰ .

حدیث۴۶۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَا اتَّخَذَ اللّه ُ إبراهيمَ خَليلاً إلاّ لإِطعامِهِ الطَّعامَ ، وصَلاتِهِ بِاللَّيلِ وَالنّاسُ نِيامٌ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : خداوند ، ابراهیم را به دوستی نگرفت ، مگر به خاطر غذا دادنش [به مردم] و نماز خواندنش در شب ، به هنگامی که مردم در خواب اند .

علل الشرائع : ص ۳۵ ح ۴ .

حدیث۴۶۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُتِيَ بِإِبراهيمَ يَومَ النّارِ إلَى النّارِ ، فَلَمّا بَصُرَ بِها قالَ : حَسبُنَا اللّه ُ ونِعمَ الوَكيلُ .

پیامبر صـلی الله علیه و آله : ابراهیم علیه السـلام را در روز آتش به سوی آتش آوردنـد . وقتی آتش را دیـد ، گفت : «خـدا برای ما کافی است و او بهترین وکیل است» .

حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۱۹ .

حدیث۴۶۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ قَولَنا : إنَّ إبراهيمَ خَليلُ اللّه فَإِنَّما هُوَ مُشتَقٌّ مِنَ الخَلَّةِ أو الخُلَّةِ ، فَأَمَّا الخَلَّةُ فَإِنَّما مَعناهَا الفَقرُ وَالفاقَةُ ، وقَد كانَ خَليلًا إلى رَبِّهِ فَقيرا وإلَيهِ مُنقَطِعا وعَن غَيرِهِ مُتَعَفِّفا مُعرِضا مُستَغنِيا ، وذلِكَ لَمّا اُريدَ قَذفُهُ فِي النّارِ فَرُمِيَ بِهِ فِي

المَنجَنيقِ فَبَعَثَ اللّه ُ تَعالى جَبرَئيلَ عليه السلام فَقالَ لَهُ : أدرِك عَبدى .

فَجاءَهُ فَلَقِيَهُ فِي الهَواءِ ، فَقالَ : كَلِّفني ما بَدا لَكَ قَد بَعَثَنِي اللّه ُ لِنُصرَتِكَ .

فَقالَ : بَل حَسبِيَ اللّه ُ ونِعمَ الوَكيلُ ، إنّي لا ـ أسأَلُ غَيرَهُ ولا حاجَةَ لِي إلاّ إلَيهِ ، فَسَمّاهُ خَليلَهُ ، أي فَقيرَهُ ومُحتاجَهُ وَالمُنقَطِعَ إلَيهِ عَمَّن سِواهُ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : این که می گوییم ابراهیم ، خلیل اللّه است ، خلیل یا از «خَلَّه» گرفته شده و یا از «خُلَّه» . اگر ریشه خلیل ، خَلَّه باشد ، به معنای نیازمندی و تهی دستی است و ابراهیم علیه السلام نیازمند به درگاه خداوند بود و به سوی او روی کرده بود و از غیر خدا ، خوددار و روی گردان و بی نیاز بود؛ زیرا وقتی خواستند

او را در آتش افکنند و از منجنیق پرتاب شد ، خداوند ، جبرئیل علیه السلام را فرستاد و به وی گفت : «بنده ام را دریاب» . جبرئیل علیه السلام نزد ابراهیم علیه السلام آمد و با او در هوا برخورد کرد و گفت : آنچه می خواهی به من بگو که خداوند ، مرا برای یاری تو فرستاده است .

ابراهیم علیه السلام گفت : «خدا ، برایم بس است و او بهترین وکیل (کارساز) است . من از غیر او چیزی درخواست نمی کنم و مرا نیازی نیست ، جز به درگاه او» . از این پس ، او را «خلیلِ» خویش نامید؛ یعنی نیازمند و محتاج به خداوند و بُریده از غیرِ خداوند .

الاحتجاج : ج ۱ ص ۳۲.

حدیث۴۶۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا بَني عَبدِ المُطَّلِبِ ، إنّي وَاللّه ما أعلَمُ شابّا فِي العَرَبِ جاءَ قَومَهُ بِأَفضَلَ مِمّا قَد جِئتُكُم بِهِ ؛ إنّي قَد جِئتُكُم بِخَيرِ الدُّنيا وَالآخِرَةِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله : ای فرزندان عبدالمطّلب! به خدا سوگند ، جوانی را در میان عرب نمی شناسم که برای قوم خود ، بهتر از آنچه من برای شما آوردم ، آورده باشد . به راستی که من ، خیر دنیا و آخرت را برای شما آوردم .

الأمالی للطوسی : ص ۵۸۳ ح ۱۲۰۶ .

حدیث۴۶۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ موسيع آجَرَ نَفسَهُ ثَمانِيَ سِنينَ أو عَشرا ، عَلى عِفَّةِ فَرجِهِ وَ

طَعامِ بَطنِهِ

پیامبر صلی الله علیه و آله : به راستی که موسی علیه السلام ، خود را هشت سال یا ده سال ، اجیر کرد تا عفّت جنسی و غذایش را حفظ کند .

سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۸۱۷ ح ۲۴۴۴.

حدیث۴۶۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الحَسَنُ وَالحُسَینُ سَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ وأبوهُما خَیرٌ مِنهُما .

پیامبر صلی الله علیه و آله : حسن و حسین، دو سرور جوانان بهشت اند و پدرشان از آنان بهتر است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۳۳ ح ۵۶ .

حدیث۴۶۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما یَمنَعُ المُؤمِنَ أن یَتَّخِذَ أهلاً ، لَعَلَّ اللّه َ أن یَرزُقَهُ نَسَمةً

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شخص باایمان ، نباید از تشکیل خانواده امتناع ورزد ؛ [زیرا با این اقدام] امید می رود خداوند ، فرزندانی روزیِ او گرداند که زمین را با «لا اله إلاّ اللّه » ، گران بها سازند .

النَّسَمَةُ : الإنسان (الصحاح : ج ۵ ص ۲۰۴۰ «نسم»).

حدیث۴۶۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِیارُ اُمَّتِی المُتَأَهِّلونَ ، و شِرارُ اُمَّتِی العُزّابُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همسرداران ، بهترین امّت من ، و بی همسران ، بدترین امّت من هستند .

جامع الأخبار : ص ۲۷۳ ح ۷۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۲۱ ح ۳۲ .

حدیث۴۶۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما بُنِیَ بِناءٌ فِی الإِسلامِ أحَبُّ إلَی اللّه ِ تَعالی مِنَ التَّزویجِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در اسلام ، هیچ بنایی نزد خداوند متعال ، دوست داشتنی تر از ازدواج نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۳۸۳ ح ۴۳۴۳ عن عبداللّه بن الحکم عن الإمام الباقر علیه السلام ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۹ ح ۱۴۵۶ .

حدیث۴۶۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِتَّخِذُوا الأَهلَ ؛ فَإِنَّهُ أرزَقُ لَکُم .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانواده تشکیل دهید ، که مایه فزونی روزیِ شماست .

الکافی : ج ۵ ص ۳۲۹ ح ۶ عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۱۷ ح ۱ .

حدیث۴۶۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُطلُبُوا الوَلَدَ وَ التَمِسوهُ ؛ فَإنَّهُ قُرَّةُ العَینِ، و رَیحانَةُ القَلبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند بخواهید و آن را طلب کنید ؛ چرا که مایه روشنی چشم و شادیِ قلب است .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۸۰ ح ۱۶۶۵ ، الفردوس : ج ۱ ص ۷۹ ح ۲۴۲ کلاهما عن ابن عمر.

حدیث۴۶۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا یَدَع أحَدُکُم طَلَبَ الوَلَدِ ؛ فَإنَّ الرَّجُلَ إذا ماتَ و لَیسَ لَهُ وَلَدٌ انقَطَعَ اسمُهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ یک از شما نباید فرزند خواهی را وا گذارد ؛ چرا که وقتی انسان بمیرد و فرزندی نداشته باشد ، از نام و آوازه می افتد .

المعجم الکبیر : ج ۲۳ ص ۲۱۰ ح ۳۶۹ عن حفصة ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۸۱ ح ۴۴۴۶۹ .

حدیث۴۶۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَیتٌ لا صِبیانَ فیهِ لا بَرَکَةَ فیهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای که کودک در آن نباشد ، برکت در آن نیست .

الفردوس : ج ۵ ص ۳۵۹ ح ۸۴۳۵ عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۷۴ ح ۴۴۴۲۵.

حدیث۴۶۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما وُلِدَ فی أهلِ بَیتٍ غُلامٌ إلاّ أصبَحَ فیهِم عِزٌّ لَم یَکُن.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هیچ خانواده ای پسری زاده نشده ، مگر آن که عزّتی یافتند که پیش از آن نداشتند .

المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۲۴۴ ح ۷۳۹۵ ، تاریخ أصبهان : ج ۲ ص ۷۷ ح ۱۱۳۹ کلاهما عن ابن عمر.

حدیث۴۶۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ریحُ الوَلَدِ مِن ریحِ الجَنَّةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی فرزند ، [نسیمی] از بوی بهشت است .

المعجم الأوسط : ج۶ ص۸۲ ح ۵۸۶۰ عن ابن عبّاس،روضه الواعظین :ص۴۰۳.

حدیث۴۶۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَلَدُ للوالِدِ رَيحانَةٌ مِنَ اللّه يَشَمُّها، (قَسَّمَها) بَينَ عِبادِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند برای پدر ، گلی خوش بو از جانب خداست که آن را می بوید . [این گل را خداوند] میان بندگانش تقسیم کرده است .

عدّة الداعی : ص ۷۶، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۶۸ .

حدیث۴۶۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَلَدُ ثَمَرُ القَلبِ، و إنَّهُ مَجبَنَةٌ مَبخَلَةٌ مَحزَنَةٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند ، میوه دل است و همو ، مایه ترس و بخل و اندوه است .

مسند أبی یعلی : ج ۲ ص ۱۰ ح ۱۰۲۸ عن أبی سعید ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۸۴ ح ۴۴۴۸۶.

حدیث۴۶۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ لِكُلِّ شَی ءٍ ثَمَرَةً، و ثَمَرَةَ القَلبِ الوَلَدُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر چیزی میوه ای دارد و میوه دل ، فرزند است .

الفردوس : ج ۱ ص ۲۰۴ ح ۷۷۹ ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۵۷ ح ۴۵۴۱۵ نقلاً عن البزار وفیه «شجرة» بدل «شیء» وکلاهما عن ابن عمر.

حدیث۴۶۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن سَعادَةِ الرَّجُلِ الوَلَدُ الصّالِحُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از سعادت مرد ، داشتن فرزند شایسته است .

الکافی : ج ۶ ص ۳ ح ۱۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام و ح ۶ ، عدّة الداعی : ص ۷۶ .

حدیث۴۶۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الوَلَدَ الصّالِحَ رَيحانَةٌ مِن رَياحينِ الجَنَّةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا فرزند شایسته ، گلی از گل های بهشت است .

الکافی : ج ۶ ص ۳ ح ۱۰ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۱ ح ۴۶۸۸ .

حدیث۴۶۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الوَلَدُ الصّالِحُ رَيحانَةٌ مِنَ اللّهِ قَسَّمَها بَينَ عِبادِهِ، وَإنَّ رَيحانَتَیَ مِنَ الدُّنيا الحَسَنُ والحُسَينُ، سَمَّيتُهُما بِاسمِ سِبطَينِ مِن بَنی إسرائيلَ : شَبَّرا

و شَبیرا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزند شایسته ، گلی است که خداوند ، آن را میان بندگانش تقسیم کرده است و دو گل من از دنیا ، حسن و حسین هستند . آنها را به نام دو تن از فرزندان اسرائیل (یعقوب) ، شَبَّر و شَبیر ، نام نهادم .

الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۴۶۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن نِعمَةِ اللّه ِ عَلَی الرَّجُلِ أن یُشبِهَهُ وَلَدُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از نعمت خدا بر مرد ، آن است که فرزندش شبیه او باشد .

الکافی : ج ۶ ص ۴ ح ۱ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۰۸ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۵.

حدیث۴۶۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجوا بِکرا وَلودا، و لا تَزَوَّجوا حَسناءَ جَمیلَةً عاقِرا ؛ فَإِنّی اُباهی بِکُمُ الاُمَمَ یَومَ القِیامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با دختران باکره و فرزندزا ازدواج کنید و با زنان نیکو و زیبا ، امّا نازا ، ازدواج نکنید ؛ چرا که من روز قیامت ، در برابر دیگر امّت ها ، [با آنها]به شما افتخار می کنم .

الکافی : ج ۵ ص ۳۳۳ ح ۲ عن محمّد بن مسلم عن الإمام الباقر علیه السلام.

حدیث۴۶۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا الوَدودَ الوَلودَ ؛ فَإِنّی مُکاثِرٌ بِکُمُ الاُمَمَ یَومَ القِیامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با زنِ مهربانِ فرزندزا ازدواج کنید ؛ چرا که من ، روز قیامت به فراوانیِ شما بر دیگر امّت ها افتخار می کنم .

تاریخ بغداد : ج ۱۲ ص ۳۷۷ ح ۶۸۲۹ عن ابن عمر ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۳۰۲ ح ۴۴۵۹۸ عن عمر.

حدیث۴۶۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دَعُوا الحَسناءَ العاقِرَ ، و تَزَوَّجُوا السَّوداءَ الوَلودَ ؛ فَإِنّی اُکاثِرُ بِکُمُ الاُمَمَ یَومَ القِیامَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زن زیبای نازا را رها کنید و با زن زشتِ فرزندزا ، ازدواج کنید ؛ چرا که من ، روز قیامت به فراوانیِ شما بر دیگر امّت ها افتخار می کنم .

المصنّف لعبد الرزاق : ج ۶ ص ۱۶۰ ح ۱۰۳۴۳ عن محمد بن سیرین ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۹۳ ح ۴۴۵۴۵ نقلاً عن الترمذی .

حدیث۴۷۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكثِرُوا الوَلَدَ اُكاثِر بِكُمُ الاُمَمَ غَدا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را زیاد کنید ، که من فردا با فراوانیِ شما بر دیگر امّت ها افتخار می کنم .

الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۳ عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال : ص ۶۱۵ وفیه «اطلبوا» بدل «اکثروا».

حدیث۴۷۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن يُمنِ المَرأةِ أن يَكونَ بِكرُها جارِيَةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از مبارکیِ زن این است که فرزند نخست او ، دختر باشد .

الجعفریّات: ص۹۹ عن الامام الکاظم عن آبائه علیهم السلام، النوادرللراوندی: ص۱۵۱ح ۲۲۰.

حدیث۴۷۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ريحُ الوَلَدِ مِن ريحِ الجَنَّةِ ، و لا يُحِبُّ البَناتِ إلاّ مُؤمِنٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بوی فرزند ، از بوی بهشت است و دختران را جز مؤمن ، کسی دوست ندارد .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۷۲ ح ۳۲۶۳ عن عائشة.

حدیث۴۷۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نِعمَ الوَلَدُ البَناتُ المُخَدَّراتُ، مَن كانَت عِندَهُ واحِدَةٌ جَعَلَهَا اللّه ُ سِترا لَهُ مِنَ النّارِ، وَ مَن كانَت عِندَهُ اثنَتانِ أدخَلَهُ اللّه ُ بِهِمَا الجَنَّةَ ، وَ إن كُنَّ ثَلاثا أو مِثلَهُنَّ مِنَ الأخَواتِ ، وَضَعَ عَنهُ الجِهادَ وَ الصَّدَقَةَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دخترانِ پوشیده ، خوبْ فرزندانی هستند . هر کس یکی داشته باشد ، خداوند ، آن را برای وی پوششی از آتش [دوزخ]قرار می دهد و هر کس دو تا داشته باشد ، خداوند ، به خاطر آنان ، او را وارد بهشت سازد و اگر سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه [ی استحبابی]را از او برمی دارد .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۲ ح ۱۶۱۳ ، روضة الواعظین : ص ۴۰۴.

حدیث۴۷۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

البَناتُ هُنَّ المُشفِقاتُ المُجَهِّزاتُ المُبارَكاتُ، مَن كانَت لَهُ ابنَةٌ واحِدَةٌ جَعَلَهَا اللّه ُ لَهُ سِترا مِنَ النّارِ، و مَن كانَت عِندَهُ ابنَتانِ اُدخِلَ الجَنَّةَ بِهِما، و مَن كانَت عِندَهُ ثَلاثُ بَناتٍ أو مِثلُهُنَّ مِنَ الأخَواتِ وُضِعَ عَنهُ الجِهادُ وَ الصَّدَقَةُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران ، دلسوز ، مددکار و بابرکت اند . هر کس یک فرزند دختر داشته باشد ، خداوند ، آن را

پوششی از دوزخ قرار می دهد و هر کس دو دختر داشته باشد ، به خاطر آنان وارد بهشت شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد ، جهاد و صدقه [ی استحبابی] از او برداشته می شود .

کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۵۴ ح ۴۵۳۹۹ نقلاً عن الدیلمی عن أنس .

حدیث۴۷۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عالَ جارِیَتَینِ حَتَّی تُدرِکا دَخَلَتُ الجَنَّةَ أنا وَ هُوَ کَهاتَینِ ـ وَأشارَ بِإصبَعَیهِ السَّبّابَةِ وَالوُسطی ـ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس دو دختر را سرپرستی کند تا بزرگ شوند ، من و او ، همانند این دو [در کنار هم] وارد بهشت می شویم» و به دو انگشت اشاره و میانه اشاره کرد .

المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۱۹۶ ح ۷۳۵۰ ، الأدب المفرد : ص ۲۶۴ ح۸۹۴ کلاهما عن أنس، جامع الأخبار : ص ۲۸۵ ح ۷۶۶ عن أنس .

حدیث۴۷۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عالَ ثَلاثَ بَناتٍ حَتّی یُبنیهُنَّ ، کُنَّ لَهُ حِجابا مِنَ النّارِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس سه دختر را سرپرستی کند تا ازدواج کنند ، مانع او از آتش [دوزخ] باشند .

تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۳۱۶ عن أنس ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۵۱ ح ۴۵۳۸۵.

حدیث۴۷۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن دَخَلَ السّوقَ فَاشتَری تُحفَةً ، فحَمَلَها إلی عِیالِهِ، کانَ کَحامِلِ صَدَقَةٍ إلی قَومٍ مَحاویجَ، و لیَبدَأ بِالإناثِ قَبلَ الذُّکورِ ؛ فَإنَّهُ مَن فَرَّحَ اُنثی فَکَأنَّما عَتَقَ رَقَبَةً مِن وُلدِ اسماعیلَ، و مَن أقَرَّ بِعَینِ ابنٍ فَکَأنَّما بَکی مِن خَشیَةِ اللّهِ ، و مَن بَکی مِن خَشیَةِ اللّهِ أدخَلَهُ اللّهُ جَنّاتِ النَّعیمِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس وارد بازار شود و چیزی خریده ، و آن را برای خانواده اش ببرد ، مانند کسی است که صدقه ای را برای گروهی نیازمند می برد و باید پیش از پسران ، از دختران آغاز کند ؛ چرا که هر کس دختری را شاد کند ، گویا برده ای از فرزندان اسماعیل را آزاد کرده است و هر کس چشمِ پسری را روشن کند ، گویا از ترس خداوند گریسته است و هر کس از ترس خداوند بگرید ، خداوند ، او را وارد بهشت های پُر نعمت می سازد .

ثواب الأعمال: ص۲۳۹ ح ۱، الأمالی للصدوق: ص۶۷۲ ح۹۰۴ کلاهما عن ابن عبّاس.

حدیث۴۷۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَکرَهُوا البَناتِ ؛ فَإنَّهُنَّ المُؤنِساتُ الغالیاتُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دختران را ناخوش ندارید ؛ چرا که آنان ، همدمانی گران بها هستند .

مسند ابن حنبل : ج ۶ ص ۱۳۴ ح ۱۷۳۷۸ ، المعجم الکبیر : ج ۱۷ ص ۳۱۰ ح ۸۵۶ کلاهما عن عقبة بن عامر ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۴۹ ح ۴۵۳۷۴.

حدیث۴۷۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُنظُر فی أیِ نِصابٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نگاه کن فرزندت را در کدام رَحِم قرار می دهی ؛ چرا که [اصل و] ریشه ، تأثیرگذار است .

نِصاب کلّ شیء : أصلُه یقال: فلان یرجع إلی نِصاب صدق، وأصلُه : مَنبِتُه ومحتِدُهُ (لسان العرب : ج ۱ ص ۷۶۱ «نصب»).

حدیث۴۷۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

النّاسُ مَعادِنُ، وَ العِرقُ دَسّاسٌ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردم ، معدن اند ، و ریشه ، تأثیرگذار است و تربیت بد ، همانند ریشه بد است .

العِرْق دسّاس : أی دخّال ، لأنّه ینزع فی خفاء ولُطف .

حدیث۴۷۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَزَوَّجُوا فی الحِجرِ الصّالِحِ ؛ فَإِنَّ العِرقَ دَسّاسٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خانواده های شایسته ازدواج کنید ؛ چرا که ریشه ، تأثیرگذار است .

الفردوس : ج ۲ ص ۵۱ ح ۲۲۹۱ عن أنس ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۹۶ ح ۴۴۵۵۹ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۳۲ ح ۱۴۷۴ عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث۴۷۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَخَیَّروا لِنُطَفِکُم ؛ فَإِنَّ النِّساءَ یَلِدنَ أشباهَ إخوانِهِنَّ وأخَواتِهِنَّ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای نطفه های خود ، بهترین [رَحِم ها] را برگزینید ؛ چرا که زنان ، فرزندانی همانند برادران و خواهران خود به دنیا می آورند .

تاریخ دمشق : ج ۵۲ ح ص ۳۶۲ ح ۱۱۰۶۸ عن عائشة، کشف الخفاء : ج ۲ ص ۳۳۹ ح ۲۹۱۷.

حدیث۴۷۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِغتَرِبوا ؛ لا تُضووا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با غریبه ازدواج کنید تا فرزند ضعیف نیاورید .

اغْتَرِبُوا لاـ تُضْوُوا : أی تزوّجوا الغرائب دون القرائب، و معنی لاـ تُضْووا : لا تأتوا بأولادٍ ضاوین ؛ أی ضُـعَفاء نُحَفاء (النهایـهٔ : ج ۳ ص ۱۰۶ «ضوا»).

حدیث۴۷۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَنكِحُوا القَرابَةَ القَريبَةَ ؛ فَإِنَّ الوَلَدَ يُخلَقُ ضاوِيا .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با خویشان نزدیک ، ازدواج نکنید ؛ چرا که فرزند ضعیف ، پدید می آید .

المحجّهٔ البیضاء : ج ۳ ص ۹۴ .

حدیث۴۷۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يَابنَ مَسعودٍ : لا تَأكُلِ الحَرامَ، و لا تَلبَسِ الحَرامَ، و لا تَأخُذ مِنَ الحَرامِ، و لا تَعصِ اللّه َ ؛ لِأَنَّ اللّه َ تَعالی یَقولُ لِإِبليسَ : «وَ اسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُم بِصَوْتِكَ وَ أَجْلِبْ عَلَيْهِم بِخَيْلِكَ وَ رَجِلِكَ وَ شَارِكْهُمْ فِى الْأَمْوَ لِ وَ الْأَوْلَـدِ وَعِدْهُمْ وَ مَايَعِدُهُمُ الشَّيْطَـنُ إِلَّاغُرُورًا »

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : ای پسـر مسـعود! حرام نخور ، حرام نپوش ، از [راه]حرام [زن]مگیر و نافرمانی خدا نکن ؛ چرا که خداونـد متعال به ابلیس می فرماید : «و با بانگ خود ، هر که را می توانی ، از جای برکَن و با سوارگانت و پیادگانت بر آنان بتاز و در اموال و فرزندان آنان شریک شو و به آنان ، وعده بده ، و شیطان ، جز فریبْ وعده شان نمی دهد» .

الإسراء : ۶۴ .

حدیث۴۷۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أطعِمُوا المَرأَةَ فِی شَهرِها الَّذی تَلِدُ فيهِ التَّمرَ ؛ فَإِنَّ وَلَدَها يَكونُ حَليما نَقِيّا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زن در ماهی که زایمان کرده ، خرما بدهید ؛ چرا که فرزند او بردبار و پاک می شود .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۶۵ ح ۱۲۰۲، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۴۱ ح ۵۸ .

حدیث۴۷۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أطعِموا حَبالاكُمُ اللُّبانَ ؛ فَإِنَّ الصَّبِیَ إذا غُذِّیَ فی بَطنِ اُمِّهِ بِاللُّبانِ

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله : به زنان باردار خود ، کُندر دهید ؛ چرا که کودک ، اگر در شـکم مادر با کُندر تغذیه شود ، دلش اسـتوار و عقلش افزون می شـود . اگر پسـر باشـد ، شـجاع می گردد و اگر دختـر باشـد ، سَـرین او درشـت می شـود و مـورد علاـقه شوهرش قرار می گیرد .

اللُّبانُ : الكُنْدُر (لسان العرب : ج ۱۳ ص ۳۷۷ «لبن»).

حدیث۴۷۱۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أطعِموا نِساءَكُم الحَوامِلَ اللُّبانَ ؛ فَإِنَّهُ يَزيدُ فى عَقلِ الصَّبِيِ.

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : به زنان باردارتان کُندر دهید ؛ چرا که بر خِرَد کودک می افزاید .

مكارم الأخلاق : ج۱ ص۴۲۳ ح۱۴۳۹ ، بحار الأنوار : ج۶۶ ص۴۴۴ ح۸، الفردوس : ج۱ ص۱۰۱ ح ۳۳۱ عن ابن عمر.

حدیث۴۷۱۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما مِن امرَأَةٍ حامِلَةٍ أكَلَت البِطّيخَ بِالجُبنِ إلّا يَكونُ مَولودُها حَسَنَ الوَجهِ و الخُلُقِ.

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : هیچ زن بارداری نیست که خربزه با پنیر بخورد ، مگر این که نوزادش خوش چهره و خوش خو می گردد .

طب النبى صلى الله عليه و آله : ص ۲۸، بحار الأنوار : ج ۶۲ ص ۲۹۹.

حدیث۴۷۲۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أَطعِموا حَبالاكُمُ السَّفَرجَلَ ؛ فَإِنَّه يُحَسِّنُ أخلاقَ أولادِكُم.

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : به زنان باردارتان بِهْ بدهید ؛ چرا که اخلاق فرزندانتان را نیکو می گردانَد .

الدعوات : ص ۱۵۱ ح ۴۰۵ ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۱۲۳۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۷۷ ح ۳۷.

حدیث۴۷۲۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

رائِحَةُ الأَنبِياءِ عليهم السلام رائِحَةُ السَّفَرجَلِ، و رائِحَةُ الحورِ العينِ رائِحَةُ الآسِ،

پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : بوى پیامبران ، بوى بِهْ و بوى حورالعین ، بوى [گیاه خوش بوى]آس و بوى فرشتگان ، بوى گل است و بوى دخترم فاطمه زهرا ، بوى بِهْ و آس و گل است . خداوند ، هیچ پیامبر و هیچ وصیّ اى را برنینگیخت ، مگر آن که او بوى بِهْ می داد . پس آن را بخورید و به زنان باردارتان بدهید ، که فرزندانتان زیبا می شوند .

الآس : شَجَرَةٌ وَرَقُها عَطِرٌ (لسان العرب : ج ۶ ص ۱۹ «أوس»).

حدیث۴۷۲۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

كُلُوا السَّفرجَلَ و تَهادَوهُ بَينَكُم ؛ فَإِنَّهُ يَجلُو البَصَرَ ، و يُنبِتُ المَوَدَّةَ فِي القَلبِ، وأطعِموهُ حَبالاكُم ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ أولادَكُم.

وفى رواية : يُحَسِّنُ أخلاقَ أولادِكُم.

مكارم الأخلاق ـ به نقل از پیامبر خدا ـ : «بِهْ بخورید و به یکدیگر هدیه دهید ؛ چرا که چشم را جلا می دهد و دوستی را در دل می رویانَد و آن را به زنان باردارتان بدهید ؛ چرا که فرزندانتان را زیبا می گردانَد» .

و در روایتی دیگر آمده که فرمود : «اخلاق فرزندانتان را نیکو می سازد» .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۲ ح ۱۲۳۰ ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۷۶ ح ۳۷.

حدیث۴۷۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الخُلُقُ الحَسَنُ لا يُنزَعُ إلاّ مِن وَلَدِ حَيضَةٍ، أو وَلَدِ زِنيَةٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوش اخلاقی ، جز از فرزندِ حیض و یا فرزند زنا ، ستانده نمی شود .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۲۹۹۲ عن أبی هریرة، کنز العمّال : ج ۳ ص ۳ ح ۵۱۳۶ .

حدیث۴۷۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن لَم يَستَحِ فيما قالَ، أو قيلَ لَهُ فَهُوَ لِغَيرِ رِشدَةٍ، أو حَمَلَت بِهِ اُمُّهُ عَلى غَيرِ طُهرٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس از آنچه می گوید یا به او گفته می شود ، شرم نکند ، یا فرزند ناپاکی است یا مادرش در حال ناپاکی به او باردار شده است .

أسد الغابة : ج ۲ ص ۶۴۳ ح ۲۴۶۱ ، الفردوس : ج ۳ ص ۶۲۳ ح ۵۹۴۷ کلاهما عن شویفع ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۲۵ ح ۵۷۹۴ نقلًا عن الطبرانی .

حدیث۴۷۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن جامَعَ امرَأَتَهُ وهِيَ حائِضٌ فَخَرَجَ الوَلَدُ مَجذوما أو أبرَصَ فَلا يَلومَنَّ إلاّ نَفسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس با همسرش در حال حیض آمیزش کند و فرزندش با جذام یا پیسی متولّد شود ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۹۶ ح ۲۰۱ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۵۹ ح ۱۵۵۷ .

حدیث۴۷۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّهَ تَبارَكَ و تَعالى كَرِه لَكُم ـ أيَّتُها الاُمَّةُ ـ أربَعا وعِشرينَ خَصلَةً ، و نَهاكُم عَنها : ... كَرِهَ لِلرَّجُلِ أن يَغشَى امرَأَتَهُ و هِيَ حائِضٌ، فَإِن غَشِيَها فَخَرَجَ الوَلَدُ مَجذوما أو أبرَصَ فَلا يَلومَنَّ إلاّ نَفسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هان ، ای امّت! خداوند ـ تبارک و تعالی ـ ۲۴ ویژگی را برای شما نمی پسندد و شما را از آنها نهی کرده است : . . . برای مرد نمی پسندد که با همسرش در حال حیض درآمیزد ، که اگر

درآمیزد و فرزند با جذام یا پیسی زاده شود ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج۳ ص۵۵۶ ح۴۹۱۴ ، الخصال : ص ۵۲۰ ح ۹ ، الأمالی للصدوق : ص ۳۷۸ ح ۴۷۸ کلّها عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۴۷۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن وَطِئَ امرَأتَهُ و هِیَ حائِضٌ فَقُضِیَ بَینَهُما وَلَدٌ فأصابَهُ جُذامٌ فَلا یَلومَنَّ إلاّ نَفسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که با همسرش در حال حیض آمیزش کند و فرزندی از آن دو به وجود آید که مبتلا به جذام باشد ، کسی جز خود را نباید سرزنش کند .

المعجم الأوسط : ج ۳ ص ۳۲۶ ح ۳۳۰۰ عن أبی هریرة ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۳۵۲ ح ۴۴۸۸۵ .

حدیث۴۷۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أما لَو أنَّ أحَدَهُم یَقولُ حِینَ یَأتی أهلَهُ : «بِسمِ اللّهِ ، اللّهمَّ جَنِّبنی الشَّیطانَ، و جَنِّبِ الشَّیطانَ ما رَزَقتَنا» ثُمَّ قُدِّرَ بَینَهما فِی ذلِکَ ـ أو قُضِیَ وَلَدٌ ـ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید ، اگر کسی هنگامی که به همسرش درمی آید ، بگوید : «به نام خدا ، بارالها! شیطان را از من دور ساز و شیطان را از آنچه روزی ما کرده ای ، دور ساز» و سپس ، در این [آمیزش]فرزندی میان آنان مقدّر و یا قطعی شود ، شیطان ، هرگز به او زیان نمی رساند .

الظاهر إنّ التردید من الراوی .

حدیث۴۷۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا عَلِیُ، إذا جامَعتَ فَقُل : «بِسمِ اللّهِ ، اللّهُمَّ جَنِّبنَا الشَّیطانَ و جَنِّبِ الشَّیطانَ ما رَزَقتَنی»، فَإِن قُضِیَ أن یَکونَ بَینَکُما وَلَدٌ لَم یَضُرَّهُ الشَّیطانُ أبَدا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ای علی! هرگاه آمیزش کردی ، بگو : «به نام خدا .

بارخدایا! شیطان را از ما دور ساز و شیطان را از آنچه روزی ام کردی، دور ساز» . با این اقدام ، اگر تقدیر [خدا] چنین شد که فرزندی از شما دو نفر به وجود آید ، شیطان ، هرگز به او زیان نمی رساند .

تحف العقول : ص ۱۲ ، الاختصاص : ص ۱۳۴ عن الخدریّ .

حدیث۴۷۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُکرَهُ أن یَغشَی الرَّجُلُ المَرأَةَ و قَدِ احتَلَمَ حَتّی یَغتَسِلَ مِنِ احتِلامِهِ الَّذی رَأی، فَإِن فَعَلَ و خَرَجَ الوَلَدُ مَجنونا فَلایَلومَنَّ إلاّنَفسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناپسند است که مرد ، در حال احتلام به همسر خود درآید تا آن که از جنابتی که دیده است ، غسل کند ، که اگر در جنابت چنین کرد و فرزند مجنون زاده شد ، جز خود را نباید سرزنش کند .

تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۱۲ ح ۱۶۴۶ عن محمّد بن العیص عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۵۵۷ ح ۴۹۱۴ عن الحسین بن زید بن علیّ بن الحسین علیهماالسلام عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام عنه صلی الله علیه و آله

.

حدیث۴۷۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أتی أحَدُکُم أهلَهُ فَلیَستَتِر ؛ فَإِنَّهُ إذا لَم یَستَتِر استَحیَتِ المَلائِکَةُ و خَرَجَت، و حَضَرَهُ الشَّیطانُ، فَإذا کانَ بَینَهُما وَلَدٌ کانَ الشَّیطانُ فیهِ شَریکٌ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی از شما به همسرش درآمد ، باید خود را بپوشانَد ؛ چرا که اگر نپوشاند ، فرشتگان شرم می کنند و خارج می شوند و شیطان ، حاضر می شود و اگر فرزندی به وجود آید ، شیطان در [نطفه] او شریک می شود .

کذا فی المصدر و فی کنز العمّال : «کان للشیطان فیه شرکٌ» و هو الصواب .

حدیث۴۷۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن وُلِدَ لَهُ فَأَذَّنَ فی أُذُنِهِ الیُمنی و أَقامَ فی أُذُنِهِ الیُسری ،

لَم یَضُرَّهُ أُمُّ الصِّبیانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس صاحب فرزند شود و در گوش راست او اذان و

در گوش چپ او اقامه گوید ، امّ صبیان به او زیان نرساند .

مسند أبی یعلی : ج ۶ ص ۱۸۱ ح ۶۷۴۷ ، الفردوس : ج ۳ ص ۶۳۲ ح ۵۹۸۲ کلاهما عن الإمام الحسین علیه السلام ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۵۷ ح ۴۵۴۱۴.

حدیث۴۷۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن وُلِدَ لَهُ مَولودٌ فَلیُؤَذِّن فی اُذُنِهِ الیُمنی بِأَذانِ الصَّلاةِ ، وَلیُقِم فِی الیُسری ؛ فَإِنَّها عِصمَةٌ مِنَ الشَّیطانِ الرَّجیم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای هر کس فرزندی زاده شود ، باید در گوش راست او اذان نماز و در گوش چپ او اقامه بگوید ؛ چرا که مایه ایمنی از شیطانِ رانده شده است .

الکافی : ج ۶ ص ۲۴ ح ۶ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث۴۷۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُحَنَّکُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کام نوزاد ، با آب گرمْ برداشته می شود .

حَنَکَ الصبیَ : إذا مضغ تمرا أو غیره فدلکه بحَنَکه کحنّکه (القاموس المحیط : ج ۳ ص ۳۰۰ «حنک»).

حدیث۴۷۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

نِعمَ الأَسماءُ : عَبدُ اللّهِ و عَبدُ الرَّحمنِ ؛ الأَسماءُ المُعَبَّدَةُ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : بهترينِ نام ها ، عبد اللّه و عبد الرحمان و نام هاى بندگى است .

النوادر للراوندى : ص ۱۰۴ ح ۷۵ ، الجعفريّات : ص ۱۹۰ وفيه «المعتادة» بـدل «المعبـدة» وكلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام،بحار الأنوار: ج۱۰۴ ص ۱۳۰ ح۲۱.

حديث۴۷۳۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ألا إنّ خَيرَ الأَسماءِ : عَبدُ اللّهِ و عَبدُ الرَّحمنِ و حارِثَةُ و هَمّامٌ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : آگاه باشيد كه بهترينِ نام ها عبد اللّه ، عبد الرحمان ، و حارثه و هَمّام است .

الخصال : ص ۲۵۱ ح ۱۱۸ عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۷ ح ۲ .

حديث۴۷۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

«إذا سَمَّيتُمُ الوَلَدَ مُحَمَّدا فَأَكرِمُوه ، و أَوسِعوا لَه فِى المَجلِسِ ، و لا تُقَبِّحوا لَهُ وَجها.

پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله : هرگاه فرزند را «محمّد» نام نهاديد ، او را اكرام كنيد و در مجلس ، برايش جا باز كنيد و به رويش چهره درهم نكشيد .

تاريخ بغداد : ج ۳ ص ۹۱ عن زيـد بن الحسن عن أبيه عن الإمام علىّ عليه السـلام ، شـرح نهج البلاغة لابن أبى الحديد : ج ۱۹ ص ۳۶۹ عن الإمام علىّ عليه السلام عنه صلى الله عليه و آله .

حديث۴۷۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

إذا سَمَّيتُم مُحَمَّدا فلا تُقَبِّحوهُ، و لا تَجبَهوهُ،

پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله : هرگاه كسـى را «محمّد» نام نهاديد ، او را زشت مشـماريد و با چهره درهم با او روبه رو نشويد و او را نزنيد . مبارك باد خانه اى كه در آن ، محمّد باشد و مجلسى كه در آن محمّد باشد و هم سفرانى كه در آنها محمّد باشد!

جَبِهَهُ : ضَرَبَ جبهته وَرَدَّهُ (مجمع البحرين : ج ۱ ص ۲۷۰ «جبه»).

حديث۴۷۳۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

ما مِن بَيتٍ فيهِ اسمُ مُحَمَّدٍ الاّ أَوسَعَ اللّه ُ عَلَيهِمُ الرِّزقَ ، فَإِذا سَمَّيتُموهُم فَلا تَضرِبوهُم ، و لا تَشتِموهُم.

پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله : هيچ خانه اى نيست كه نام «محمّد» در آن باشد ، مگر آن كه خداوند ، روزى را بر آنها مى گسترد . پس هرگاه آنان را [محمّد]ناميديد ، آنان را نزنيد و دشنام ندهيد .

تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۳۲ عن جابر ؛ شرح نهج البلاغة لابن أبى الحديد : ج ۱۹ ص ۳۶۶ عن جابر.

حدیث۴۷۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تُسَمُّونَ مُحَمَّدا ثُمَّ تَسُبّونَهُ !
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : محمّد می نامید ، آن گاه ، دشنامش می دهید ؟!
کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۲۲ ح ۴۵۲۲۲ نقلاً عن عبد بن حمید عن أنس .

حدیث۴۷۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَن وُلِدَ لَهُ أَربَعَةُ أَولادٍ لَم یُسَمِّ أَحَدَهُم باِسمی ، فَقَد جَفانی.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس صاحب چهار فرزند شود و یکی را به نام من ننامد ، بر من جفا کرده است .
الکافی : ج ۶ ص ۱۹ ح ۶ عن عاصم الکوزی عن الإمام الصادق علیه السلام، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۷ عن الإمام الباقر علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله.

حدیث۴۷۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَسَمَّوا بِأَسماءِ الأَنبیاءِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به نام پیامبران ، نام گذاری کنید .
سنن أبی داوود : ج ۴ ص ۲۸۸ ح ۴۹۵۰، مسند أبی یعلی : ج ۶ ص ۳۵۱ ح ۷۱۳۳ کلاهما عن أبی وهب الجشمی .

حدیث۴۷۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ما مِن أَهلِ بَیتٍ فیهِم اسمُ نَبِیٍ إلاّ بَعَثَ اللّه ُ عز و جلاإِلَیهِم مَلَکا یُقَدِّسُهُم مِن صَلاةِ الغَداةِ إلَی العِشاءِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ خانواده ای نیست که نام پیامبری در آن باشد ، مگر این که خداوند عز و جلفرشته ای را برایشان برمی انگیزد تا آنان را صبح و شب ، تقدیس کند .
الأمالی للطوسی : ص ۵۱۱ ح ۱۱۱۷ عن الأصبغ عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله و بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۹ ح ۱۴.

حدیث۴۷۴۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لا تُسَمّوا أَولادَکُم الحَکَمَ، و لا أَبَا الحَکَمِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ هُوَ الحَکَمُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را حَکَم و ابو الحکم ننامید؛ چرا که خداوند ، حَکَم (داور) است .
علل الشرایع : ص ۵۸۳ ح ۲۳ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۷۵ ح ۲.

حدیث۴۷۴۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُسَمُّوا شِهابَ فَإِنَّ شِهابَ اسمٌ مِن أَسماءِ النّارِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شهاب ، نام نگذارید ؛ چرا که شهاب ، نامی از نام های دوزخ است .

النوادر للراوندی : ص ۱۰۴ ح ۷۵، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۳۰ ح ۲۱.

حدیث۴۷۴۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تُسَمِّيَنَّ غُلامَکَ يَسارا ، و لا رَباحا ، و لا نَجيحا ، و لا أفلَحَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندت را یسار و رباح و نجیح و افلح ، نام مگذار .

صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۸۵ ح ۱۲ ، سنن أبی داوود : ج ۴ ص ۲۹۰ ح ۴۹۵۸ کلاهما عن سمرة بن جندب ، کنز العمّال : ج ۱ ص ۴۶۵ ح ۲۰۲۳ .

حدیث۴۷۴۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ الأَسماءِ : ضِرارٌ، و مُرَّةُ، و حَربٌ، و ظالِمٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترینِ نام ها ضرار ، ومُرّه ، حرب و ظالم است .

الخصال : ص ۲۵۰ ح ۱۱۸ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۲۷ ح ۲.

حدیث۴۷۴۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَكرَهُ «مُبارَكٌ» و «نافِعٌ» و «بَشيرٌ» و «مَيمونٌ» ؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : [نام های]مبارک و نافع و بشیر و میمون را ناخوش می دارم تا این که گفته نشود : «مبارک ، آن جاست ؟ بشیر ، آن جاست ؟ میمون ، آن جا هست» ؟ ، و در پاسخ گفته شود : نه .

کذا فی المصدر، و الصحیح : «مبارکا و نافعا و بشیرا و میمونا».

حدیث۴۷۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

كُلُّ غُلامٍ رَهينَةٌ بِعَقيقَتِهِ ، يُذبَحُ عَنهُ يَومَ سابِعِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر پسری در گرو عقیقه اش است که روز هفتم ، برای او ذبح می شود.

سنن الدارمی : ج ۱ ص ۵۱۱ ح ۱۹۰۳، السنن الکبری : ج ۹ ص ۵۱۰ ح ۱۹۲۹۰ کلاهما عن سمرة.

حدیث۴۷۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
طَهِّروا أَولادَكُم يَومَ السّابعِ ؛ فَإِنَّهُ أَطيَبُ و أَطهَرُ و أَسرَعُ لِنَباتِ اللَّحمِ، و إِنَّ الأَرضَ تَنجُسُ مِن بَولِ الأَغلَفِ أَربَعينَ صَباحا.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روز هفتم [تولّد] ، فرزندتان را [با ختنه] پاک کنید ؛ چرا که مایه تمیزی و پاکیزگی بیشتر و رویِش شتابنده ترِ گوشت است و زمین ، چهل روز از بول شخص ختنه نشده ، آلوده می شود .
الكافی : ج۶ ص۳۵ ح۲، تهذیب الأحكام : ج ۷ ص ۴۴۵ ح ۱۷۷۸ كلاهما عن السكونی عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث۴۷۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا حَمَلَتِ المَرأَةُ كانَت بِمَنزِلَةِ الصّائِمِ القائِمِ ، المُجاهِدِ بِنَفسِهِ و مالِهِ فی سَبِيلِ اللّه ، فَإِذا وَضَعَت كانَ لَها مِنَ الأَجرِ ما لا تَدری ما هُوَ لِعِظَمِهِ ، فَإِذا أرضَعَت كانَ لَها بِكُلِّ مَصَّةٍ كَعِدلِ عِتقِ مُحَرَّرٍ مِن وُلدِ إسماعيلَ ، فَإِذا فَرَغَت مِن رَضاعِهِ ضَرَبَ مَلَكٌ عَلى جَنبِها ، و قالَ : اِستَأنِفِی العَمَلَ ؛ فَقَد غُفِرَ لَكِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هنگامی که زنْ باردار می شود ، به سان روزه دارِ شب زنده دار و مجاهدی است که با جان و مالش در راه خدا جهاد می کند و هنگامی که بارْ بگذارد ، پاداشی دارد که نمی دانی عظمت آن چه قدر است و هنگامی که شیر بدهد ، در هر مَک زدن ، پاداش آزاد کردن یکی از فرزندان اسماعیل برای اوست و آن گاه که شیر دادن تمام شود ، فرشته ای بر پهلوی او می زند و می گوید : «عمل را از نو آغاز کن که بی تردید ، آمرزیده شدی» .
الأمالی للصدوق : ص ۴۹۶ ح ۶۷۸ عن أبی خالد الكعبی عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۱۰۶ ح ۱ .

حدیث۴۷۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
لَيسَ لِلصَّبِيِ لَبَنٌ خَيرٌ مِن لَبَنِ اُمِّهِ .
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودک ، هیچ شیری بهتر از شیر مادرش نیست .
عیون أخبار الرضا : ج ۲ ص ۳۴ ح ۶۹، صحیفة الإمام الرضا علیه السلام : ص ۱۰۱ ح ۴۲ كلاهما عن أحمد بن عامر بن سلیمان الطائی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۴۷۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حدیث۴۷۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
تَوَقَّوا عَلى أولادِكُم لَبَنَ البَغِيِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان خود را از شیرِ زنان بدکاره و دیوانه ، دور نگه دارید ؛ چرا که شیر ، [ویژگی های دایه را

]سرایت می دهد .

البَغِیّ : المرأة الفاجرة (مجمع البحرین : ج ۱ ص ۱۷۲ «بغی»).

حدیث۴۷۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَستَرضِعُوا الحَمقاءَ ولاَ العَمشاءَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن احمق و زنی که چشمش ضعیف بوده ، آب ریزش دارد ، درخواست شیر نکنید ؛ چرا که شیر [ویژگی های دایه را]سرایت می دهد .

العَمَشُ : ضَعْفُ رؤیة العین مع سیلان دمعها (لسان العرب : ج ۶ ص ۳۲۰ «عمش»).

حدیث۴۷۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَستَرضِعُوا الحَمقاءَ؛ فَإِنَّ اللَّبَنَ یُعدی، وإنَّ الغُلامَ یَنزَعُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از زن احمق ، درخواست شیر دادن [به فرزند]نکنید ؛ چرا که شیر [ویژگی های دایه را]سرایت می دهد و فرزند ، شباهت به [صاحب]شیر می برد ؛ یعنی در حماقت و نادانی ، همانند دایه می شود .

نَزَعَ إلیه : أشبهه (القاموس المحیط : ج ۳ ص ۸۸ «نزع»).

حدیث۴۷۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَثَلُ الَّذی یَتَعلَّمُ فی صِغَرِهِ کَالنَّقشِ فِی الحَجَرِ، ومَثَلُ الَّذی یَتَعلَّمُ فی کِبَرِهِ کَالَّذی یَکتُبُ عَلَی الماءِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حکایت کسی که در کودکی می آموزد ، همانند نقش کَندن بر سنگ است و حکایت کسی که در بزرگ سالی می آموزد ، همانند کسی است که بر آب می نویسد .

کنز العمّال : ج ۱۰ ص ۲۴۹ ح ۲۹۳۳۶ نقلاً عن الطبرانی ، الفردوس : ج ۴ ص ۱۳۵ ح ۶۴۲۰ وفیه «کمثل الوشم علی الصخرة» بدل «کالنقش فی الحجر» و کلاهما عن أبی الدرداء .

حدیث۴۷۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الوَلَدِ عَلی والِدِهِ أن یُحسِنَ اسمَهُ، وَ یُحسِنَ مِن مُرضِعِهِ، و یُحسِنَ أدَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقّ فرزند بر پدرش این است که نام نیک بر او بگذارد و دایه نیک برایش گزیند و او را به نیکی تربیت کند .

شعب الإیمان : ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۷ عن عائشة، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۱۷ ح ۴۵۱۹۳.

حدیث۴۷۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما وَرَّثَ والِدٌ وَلَدا خيرا مِن أدَبٍ حَسَنٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ پدری چیزی بهتر از تربیت نیک برای فرزندش به ارث نگذاشته است .

المعجم الأوسط : ج ۴ ص ۷۷ ح ۳۶۵۸ عن سالم بن عبد اللّه عن أبيه، كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۶۰ ح ۴۵۴۳۵ نقلاً عن العسكرى وابن النجّار.

حدیث۴۷۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما نَحَلَ والِدٌ وَلَدا مِن نُحلٍ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ پدری ، هدیه ای برتر از تربیتِ نیک به فرزندش نبخشیده است .

النُّحْل : العطيّة والهبة ابتداءً من غير عوَض ولا استحقاق (النهاية : ج ۵ ص ۲۹ «نحل»).

حدیث۴۷۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أكرِموا أولادَكُم، وأحسِنوا أدَبَهُم ؛ يُغفَر لَكُم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را تکریم کنید و آنان را به نیکی تربیت کنید که آمرزیده می شوید .

مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۵۱، سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۲۱۱ ح ۳۶۷۱، تاريخ دمشق : ج ۱۷ ص ۱۳۸ ح ۴۰۷۲ كلاهما عن أنس وليس فيهما «يغفر لكم».

حدیث۴۷۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن حَقِّ الوَلَدِ عَلى والِدِهِ أن يُحسِنَ أدَبَهُ، و ألّا يَجحَدَ نَسَبَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از حقّ فرزند بر پدرش این است که او را به نیکی تربیت کند و نسب او را انکار نکند .

تاريخ المدينة : ج ۲ ص ۵۶۸ عن ابن عبّاس، كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۷۳ ح ۴۵۵۱۲ نقلاً عن تاريخ دمشق عن ابن مسعود وابن عبّاس .

حدیث۴۷۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألاـ كُلُّكُم راعٍ و كُلُّكُم مَسـؤولٌ عَن رَعِيَّتِه ؛ فَالأَـميرُ الَّذى عَلَى النّاسِ راعٍ و هُـوَ مَسؤولٌ عَن رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُـلُ راعٍ عَلى أَهـلِ بَيتِهِ و هُوَ مَسؤولٌ عَنهُم ، وَ المرأةُ راعِيـةٌ عَلى بَيتِ بَعلِها و وُلـدِهِ و هِىَ مَسؤولَةٌ عَنهُم ، وَ العَبدُ راعٍ عَلى مالِ سَـيِّدِهِ و هُو مَسؤولٌ عَنهُ ، ألا فَكُلُّكُم راعٍ و كُلُّكُم مَسؤولٌ عَن رَعِيَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدانید که همه شـما مسئولید و همه شـما نسبت به زیردسـتانش بازخواست می شوید . فرمان روای مردم ، مسئول مردم است و نسبت به زیردستانش بازخواست می شود . مرد ، سرپرست خانواده است و نسبت به آنان ، بازخواست

می شود .

زن ، مسئول خانه شوهر و فرزندان اوست و در برابر آنان ، بازخواست می شود . برده ، مسئول مال مالک خود است و در برابر آن ، مسئول است . پس بدانید که همه شما مسئولید و همه تان در برابر زیردستان خود ، بازخواست می شوید .

صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۴۵۹ ح ۲۰ ، سنن أبی داوود : ج ۳ ص ۱۳۰ ح ۲۹۲۸ کلاهما عن ابن عمر .

حدیث۴۷۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن رَبَّی صَغیرا حَتَّی یَقولَ : «لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ» لَم یُحاسِبهُ اللّه ُ عز و جل .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که خردسالی را تربیت کند تا بگوید : «لا إله إلاّ اللّه » ، خداوند عز و جل از او حساب نمی کشد .

المعجم الأوسط : ج ۵ ص ۱۳۰ ح ۴۸۶۵ عن عائشة ، الجامع الصغیر : ج ۲ ص ۶۰۳ ح ۸۶۹۶ نقلاً عنه .

حدیث۴۷۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أفصَحَ أولادُکُم فَعَلِّموهُم «لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ»، ثُمَّ لا تُبالوا مَتی ماتوا، وَإذا اثَّغَروا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کودکانتان زبان گشودند ، «لا إله إلاّ اللّه » را به آنان بیاموزید . سپس بیم نداشته باشید که چه وقت مُردند و هرگاه دندان [شیری]آنها افتاد ، آنان را به نماز ، امر کنید .

الإثّغارُ: سُقوطُ سِنّ الصَّبِیِ وَ نَباتِها (النهایة: ج ۱ ص ۲۱۳ «ثغر»).

حدیث۴۷۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِفتَحوا عَلی صِبیانِکُم أوَّلَ کَلِمَةٍ ب «لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ»، ولَقِّنوهُم عِندَ

المَوتِ «لا ـ إلهَ إلاَّ اللّه ُ»؛، فَإِنَّهُ مَن کانَ أوَّلُ کَلامِهِ «لا إلهَ إلاّ اللّه ُ» وَآخِرُ کلامِهِ «لا إله إلاَّ اللّه ُ» ثُمَّ عاشَ ألفَ سَنَةٍ، ما سُئِلَ عَن ذَنبٍ واحِدٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : زبان کودکانتان را با «لا إله إلاّ اللّه » باز کنید و هنگام مرگ ،

«لا اله إلاّ اللّه » را به آنان تلقین کنید ؛ چرا که هر کس اوّلین سخنش «لا اله إلاّ اللّه » و آخرین سخنش «لا اله إلاّ اللّه » باشد و هزار سال هم عمر کند ، از هیچ گناهی بازخواست نمی شود .

شعب الإیمان : ج ۶ ص ۳۹۸ ح ۸۶۴۹ عن ابن عبّاس ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۴۱ ح ۴۵۳۳۲.

حدیث۴۷۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أدِّبوا أولادَکُم عَلی ثَلاثِ خِصالٍ : حُبِّ نَبِیِّکُم، وحُبِّ أهلِ بَیتِهِ، وعَلی قِراءَةِ القُرآنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را بر سه ویژگی تربیت کنید : دوستیِ پیامبرتان ، دوستی اهل بیت او و خواندن قرآن .

الصواعق المحرقة : ص ۱۷۲ ، ینابیع المودّة : ج ۲ ص ۴۵۷ ح ۲۶۸، کنز العمّال: ج ۱۶ ص ۴۵۶ ح ۴۵۴۰۹.

حدیث۴۷۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إذا عَرَفَ یَمینَهُ مِن شِمالِهِ فَمُروهُ بِالصَّلاةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ـ هنگامی که از ایشان پرسیده شد کودک ، چه هنگام نماز بخواند ؟ ـ هرگاه دست راستش را از دست چپش شناخت ، او را به نماز ، وا دارید .

سنن أبی داوود : ج ۱ ص ۱۳۴ ح ۴۹۷ ، المعجم الأوسط : ج ۳ ص ۲۳۵ ح ۳۰۱۹ کلاهما عن معاذ بن عبداللّه بن خبیب الجهنی .

حدیث۴۷۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَرَأَ القُرآنَ قَبلَ أن یَحتَلِمَ فَقَد اُوتِیَ الحُکمَ صَبیّا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که پیش از بلوغْ قرآن بخواند ، به تحقیق ، در کودکی به او حکمت داده شده است .

شعب الإیمان : ج ۲ ص ۳۳۰ ح ۱۹۴۹ ، الدرّ المنثور : ج ۵ ص ۴۸۵ کلاهما عن ابن عبّاس .

حدیث۴۷۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خِیارُکُم مَن تَعَلَّمَ القُرآنَ وعَلَّمَهُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترینِ شما کسی است که قرآن را بیاموزد و بیاموزانَد .

الأمالی للطوسی : ص ۳۵۷ ح ۷۳۹ عن النعمان بن سعد عن الإمام علیّ علیه السلام ، سنن ابن ماجة : ج ۱ ص ۷۷ ح ۲۱۳ عن مصعب بن سعد عن أبیه .

حدیث۴۷۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ما مِن رَجُلٍ عَلَّمَ وَلَدَهُ القُرآنَ إلاّ تُوِّجَ أبَواهُ یَومَ القِیامَةِ بِتاجِ المُلکِ، وکُسِیَ حُلَّتَینِ لَم یَرَ النّاسُ مِثلَهُما.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ کس نیست که به فرزندش قرآن بیاموزد ، مگر آن که روز قیامت ، بر سرِ پدر و مادرش تاج پادشاهی گذاشته می شود و دو لباس بر آنها پوشانده می شود که مردم ، همانند آن را ندیده اند .

تاریخ دمشق : ج ۱۸ ص ۹۹ عن معاذ بن جبل ، کنز العمّال : ج ۱ ص ۵۴۰ ح ۲۴۲۱.

حدیث۴۷۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سورَةُ الواقِعَةِ سورَةُ الغِنی، فَاقرَؤوها، و عَلِّموها أولادَکُم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوره واقعه ، سوره بی نیازی است . آن را بخوانید و به فرزندانتان بیاموزید .

الدرّ المنثور : ج ۸ ص ۳ عن أنس .

حدیث۴۷۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا أحَبَّ أحَدُكُم أن يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَليَقرَأِ القُرآنَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه کسی از شما خواست با پروردگارش سخن بگوید ، باید قرآن بخواند .

الفردوس : ج ۱ ص ۳۰۲ ح ۱۱۹۵ ، تاریخ بغداد : ج ۷ ص ۲۳۹ ح ۳۷۳۳ نحوه کلاهما عن أنس .

حدیث۴۷۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أعطاهُ اللّه ُ حِفظَ كِتابِهِ لَو ظَنَّ ، أنَّ أحَدا اُوتِيَ أفضَلَ مِمّا اُوتِيَ فَقَد غَمَطَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس که خداوند ، حفظ کتابش را به او عطا کند و گمان کند که به کسی چیزی برتر از هدیه او داده شده است ، بی گمان ، بزرگ ترین نعمت را ناسپاسی کرده است .

الغَمْطُ : الإستِهانَةُ و الإسْتِحقارُ (النهاية : ج ۳ ص ۳۸۷ «غمط»).

حدیث۴۷۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حَقُّ الوَلَدِ عَلَى الوالِدِ أن يُعَلِّمَهُ الكِتابَةَ وَ السِّباحَةَ وَالرَّمىَ ، و أن يُوَرِّثَهُ طَيِّبا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حقّ فرزند بر پدر ، آن است که [خواندن و]نوشتن ، شنا کردن و تیراندازی را به او یاد دهد و مال حلال برایش به ارث بگذارد .

السنن الكبرى : ج ۱۰ ص ۲۶ ح ۱۹۷۴۲ ، شعب الإيمان : ج ۶ ص ۴۰۱ ح ۸۶۶۵ كلاهما عن أبى رافع .

حدیث۴۷۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِكُلِّ شَيءٍ حيلَةٌ ، وحيلَةُ الصِّحَّةِ فِي الدُّنيا أربَعُ خِصالٍ : قِلَّةُ الكَلامِ ، و قِلَّةُ المَنامِ ، و قِلَّةُ المَشيِ ، و قِلَّةُ الطَّعامِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کاری را چاره ای است و چاره تن درستی در دنیا ، چهار چیز است : کم سخن گفتن ، کم خفتن ، کم راه رفتن ، و کم خوردن .

الفضائل : ص ۱۲۹ عن ابن مسعود ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۴۴ ح ۶۷.

حدیث۴۷۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُمُّ جَميعِ الأَدوِيَةِ قِلَّةُ الأَكلِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مادر همه داروها ، کم خوری است .

المواعظ العدديّة : ص ٢١٣ .

حديث۴۷۷۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المَعِدَةُ بَيتُ كُلِّ داءٍ ، وَالحِميَةُ رأسُ كُلِّ دَواءٍ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : معده ، خانه همه دردهاست و پرهيز ، ريشه همه درمان ها .

طبّ النبيّ صلى الله عليه و آله : ص ١١ .

حديث۴۷۷۹

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

عَلِّموا أولادَكُمُ السِّباحَةَ وَالرِّمايَةَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : به فرزندانتان ، شنا و تيراندازى ياد دهيد .

الكافى : ج ۶ ص ۴۷ ح ۴ عن الإمام على عليه السلام ، أسد الغابة : ج ١ ص ۴١٢ ح ۴٨٨ وفيه «أبناءكم» بدل «أولادكم» عن عبداللّه بن الربيع الأنصارى .

حديث۴۷۸۰

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

عَلِّموا أبناءَكُمُ السِّباحَةَ وَالرَّمىَ، وَالمَرأةَ المِغزَلَ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : به پسرانتان ، شنا وتيراندازى ياد دهيد و به دختر ، ريسندگى .

شعب الإيمان : ج ۶ ص ۴٠١ ح ٨۶۶۴ عن ابن عمر ، الجامع الصغير : ج ٢ ص ١۶١ ح ۵۴٧٧ .

حديث۴۷۸۱

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

عَلِّموا بَنيكُم الرَّمىَ ؛ فَإِنَّهُ نِكايَةُ العَدُوِّ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : به پسرانتان ، تيراندازى ياد دهيد ؛ چراكه مايه پيروزى بر دشمن است .

الفردوس : ج ٣ ص ١١ ح ۴٠٠٨ عن جابر، كنز العمّال : ج ١۶ ص ۴۴٣ ح ۴۵٣۴١.

حديث۴۷۸۲

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

الوَلَدُ سَيِّدٌ سَبعَ سِنينَ، وعَبدٌ سَبعَ سِنينَ، ووَزيرٌ سَبعَ سِنينَ، فَإِن رَضيتَ مُكانَفَتَهُ لِإِحدى وعِشرينَ وإلاّ فَاضرِب عَلى جَنبِهِ ؛ فَقَدِ اعتَذَرتَ الَى اللّهِ عز و جل .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : فرزند ، هفت سال، آقاست، هفت سال خدمتكار وهفت سال وزير است . اگر در ٢١ سالگى از تربيت او راضى بودى كه خوب ؛ وگرنه ، به پهلويش بزن [تا دنبال كار خودش برود] كه نزد خداوند ، معذورى .

المعجم الأوسط : ج ۶ ص ۱۷۰ ح ۶۱۰۴ عن أبی جبیرة، الفردوس : ج ۴ ص ۴۳۰ ح ۷۲۵۲ وفیه «وخادم» بدل «وعبد»، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۴۹ و فیه «أخلاقَهُ» بدل «مُکانَفَتَهُ».

حدیث۴۷۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أَکرِموا أولادَکُم، وأحسِنوا أدَبَهُم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکانتان را تکریم کنید و آنان را خوبْ تربیت کنید .

سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۲۱۱ ح ۳۶۷۱، تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۲۸۸ ح ۴۳۸۹، الفردوس : ج ۱ ص ۶۷ ح ۱۹۶ کلاهما عن أنس .

حدیث۴۷۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

الصَّبِیُ وَالصَّبِیُ، وَالصَّبِیُ وَالصَّبِیَّةُ، وَالصَّبِیَّةُ وَالصَّبِیَّةُ یُفرَّقُ بَینَهُم فی المَضاجِعِ لِعَشرِ سِنینَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بسترهای پسر و پسر ، پسر و دختر ، و دختر و دختر را از ده سالگی از هم جدا کنید .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۳۶ ح ۴۵۰۹ عن عبداللّه بن میمون عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام وفی ح ۴۵۰۸ وروی «انه یفرق بین الصبیان فی المضاجع ست سنین» ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۶ ح ۵۰ .

حدیث۴۷۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا بَلَغَ أولادُکُم سَبعَ سِنینَ فَفَرِّقوا بَینَ فُرُشِهِم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کودکانتان به هفت سالگی رسیدند ، بسترهایشان را جدا کنید .

المستدرک علی الصحیحین : ج ۱ ص ۳۱۷ ح ۷۲۱ ، سنن الدار قطنی : ج ۱ ص ۲۳۰ ح ۱ .

حدیث۴۷۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لَیسَ لِلوالِدَینِ أن یَنظُرا إلی عَورَةِ الوَلَدِ ، ولَیسَ لِلولَدِ أن یَنظُرَ إلی عَورَةِ الوَالِدِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای پدر و مادر ، روا نیست که به شرمگاه فرزند نگاه کنند و برای فرزند روا نیست که به شرمگاه پدر ، نگاه کند .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰۳ ح ۳۶ عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث۴۷۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إذا بَلَغَتِ الجارِیَةُ سِتَّ سِنینَ فَلا تُقَبِّلها ، وَالغُلامُ لا یُقَبِّلُ المَرأَةَ إذا جاوَزَ سَبعَ سِنینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون دختر شش ساله شد ، او را مبوس و پسر نیز چون از هفت سالگی گذشت ، زن را نبوسد .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۹ ح ۱۶۵۹ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۳۷ ح ۴۵۱۰ عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۴۷۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

وَالَّذی نَفسی بِیَدِهِ ، لَو أنَّ رَجُلًا غَشِیَ امرَأَتَهُ وفِی البَیتِ صَبِیٌّ مُستَیقِظٌ یَراهُما ویَسمَعُ کَلامَهُما ونَفَسَهُما ما أفلَحَ أبَدا ؛ إذا کانَ غُلاما کانَ زانِیا ، أو جارِیَةً کانَت زانِیَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سوگند به کسی که جانم به دست اوست ، اگر کسی با همسرش درآمیزد و در اتاق ، کودکی بیدار باشد که آنان را ببیند و سخن گفتن و صدای نَفَس آنان را بشنود ، هرگز رستگار نمی شود . اگر پسر باشد ، مردی زناکار ، و اگر دختر باشد ، زنی زناکار می گردد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۰۰ ح ۲ عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام ، عوالی اللآلی : ج ۳ ص ۳۰۵ ح ۱۱۱ ولیس فیه «ونفسهما».

حدیث۴۷۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن قَبَّلَ وَلَدَهُ کَتَبَ اللّه ُ عز و جل لَهُ حَسَنَةً، ومَن فَرَّحَهُ فَرَّحَهُ اللّه ُ یَومَ القِیامَةِ، ومَن عَلَّمَهُ القُرآنَ دُعِیَ بِالأبَوَینِ فَیُکسَیانِ حُلَّتَینِ یُضیءُ مِن نورِهِما وُجوهُ أهلِ الجَنَّةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس فرزندش را ببوسد ، خداوند عز و جل برای او حسنه می نویسد و کسی که او را شاد کند ، خداوند ، روز قیامت او را شاد می سازد و کسی که قرآن به او بیاموزد ، پدر و مادرش فراخوانده شده و دو لباس بر آنان پوشیده می شود که از نور آن ، چهره های بهشتیان نورانی می گردد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۹ ح ۱ عن الفضل بن أبی قرّة عن الإمام الصادق علیه السلام ، عدّة الداعی : ص ۷۹.

حدیث۴۷۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن بَکی صَبِیٌّ لَهُ فَأرضاهُ حَتّی یُسَکِّنَهُ ، أعطاهُ اللّه ُ عز و جلمِنَ الجَنَّةِ حَتّی یَرضی.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی کودک گریانش را خشنود کند تا آرام گیرد ، خداوند عز و جلآن قدر از نعمت های بهشت به او عطا می کند تا خشنود شود .

الفردوس : ج ۳ ص ۵۴۹ ح ۵۷۱۵ عن ثوبان .

حدیث۴۷۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کانَ[صلی الله علیه و آله] یَمُرُّ بِالصِّبیانِ فَیُسَلِّمُ عَلَیهِم.

کنز العمّال ـ به نقل از اَنس ـ پیامبر خدا ، هرگاه بر کودکان می گذشت ، به آنان سلام می کرد .

۳۵۵ . سنن الترمذی ـ به نقل از اَنَس ـ : با پیامبر خدا بودم که بر کودکان گذر کرد و به آنان ، سلام داد .
کنز العمّال : ج ۷ ص ۱۵۶ ح ۱۸۴۹۷ نقلاً عن البخاری عن أنس.

حدیث۴۷۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
خَمسٌ لا أدَعُهُنَّ حَتَّی المَماتِ : الأكلُ عَلَی الحَضیضِ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز است که تا هنگام مرگ ، آنها را ترک نمی کنم : غذا خوردن روی زمین با بردگان ، سوار شدن بر درازگوشِ پالان دار ، دوشیدن شیر با دست خودم ، پوشیدن لباس پشمینه ، و سلام کردن به کودکان ، تا پس از من ، سنّت شود .
الحَضیض : الأرض (لسان العرب : ج ۷ ص ۱۳۷ «حضض») .

حدیث۴۷۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
: یَا بنَ مَسعودٍ ، لا تَحمِلَنَّكَ
الشَّفَقَةُ عَلی أهلِكَ ووُلدِكَ عَلَی الدُّخولِ فِی المَعاصی وَالحَرامِ، فَإِنَّ اللّه َ تَعالی یَقولُ : «یَوْمَ لَا یَنفَعُ مَالٌ وَ لَا بَنُونَ * إِلَّا مَنْ أَتَی اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِیم »
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ـ خطاب به عبداللّه بن مسعود ـ ای ابن مسعود! دلسوزی نسبت به خانواده و فرزندانت ، نباید تو را به نافرمانی ها[ی از خدا] و حرام ، وادار سازد ؛ چرا که خداوند متعال می فرماید : «[قیامت] روزی [است] که نه مال سود می دهد و نه فرزندان * مگر کسی که با دلی سالم ، نزد خدا آید» .
الشعراء : ۸۸ و ۸۹ .

حدیث۴۷۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
سَوّوا بَینَ أولادِكُم فِی العَطِیَّةِ، فَلَو كُنتُ مُفَضِّلًا أحَدا لَفَضَّلتُ النِّساءَ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هدیه دادن میان فرزندانتان به مساوات عمل کنید .اگر می خواستم کسی را برتری دهم ، هر آینه ، زنان را برتری می دادم .
السنن الكبری : ج ۶ ص ۲۹۴ ح ۱۲۰۰۰ ، المعجم الكبير : ج ۱۱ ص ۲۸۰ ح ۱۱۹۹۷ كلاهما عن ابن عبّاس .

حدیث۴۷۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِعدِلُوا بَینَ أولادِكُم فِی العَطِیَّةِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در هدیه دادن میان فرزندانتان ، عدالت ورزید .
صحيح البخاری : ج ۲ ص ۹۱۳ عن ابن عباس .

حدیث۴۷۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِعدِلُوا بَینَ أولادِکُم فی النُّحلِ ، کَما تُحِبُّونَ أن یَعدِلوا بَینَکُم فِی البِرِّ وَاللُّطفِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : میان فرزندانتان ، در بخشیدن عدالت ورزید ، همان گونه که دوست دارید آنان در نیکی و ملاطفت میان شما عدالت ورزند .
صحیح ابن حبّان : ج ۱۱ ص ۵۰۳ ح ۵۱۰۴ عن النعمان بن بشیر ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۳ ح ۱۶۲۴.

حدیث۴۷۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ تَعالی یُحِبُّ أن تَعدِلوا بَینَ أولادِکُم حَتّی فِی القُبَلِ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند متعال ، دوست دارد که میان فرزندانتان عدالت ورزید ، حتّی در بوسیدن .
کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۴۵ ح ۴۵۳۵۰ نقلاً عن ابن النجّار عن النعمان بن بشیر.

حدیث۴۷۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
أحِبُّوا الصِّبیانَ وَارحَموهُم ، وإذا وَعَدتُموهُم شَیئا فَفوا لَهُم ؛ فَإِنَّهُم لا یَدرونَ إلاّ أنَّکُم تَرزُقونَهُم.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را دوست بدارید و با آنان ، مهربان باشید و هر گاه چیزی را به آنان وعده دادید ، بدان وفا کنید ؛ زیرا آنان ، باوری جز این ندارند که شما روزیِ آنها را می دهید .
الکافی : ج ۶ ص ۴۹ ح ۳ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۳ ح ۳۸۹ وفیه «اختتنوا» بدل «احبّوا» کلاهما عن عبداللّه بن محمّد البجلی عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث۴۷۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إذا واعَدَ أحَدُکُم صَبِیَّهُ فَلیُنجِز.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه یکی از شما به کودکش وعده داد ، باید بدان عمل کند .
الجعفریّات : ص ۱۶۶ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۴۸۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ فِی الجَنَّةِ دارا یُقالُ لَهَا : الفَرَحُ، لا یَدخُلُها إلاّ مَن فَرَّحَ الصِّبیانَ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای در بهشت است که به آن ، [خانه] شادی گفته می شود . جز کسی که کودکان را شاد کرده باشد، وارد آن نمی گردد .

الکامل فی ضعفاء الرجال : ج ۱ ص ۲۰۳ عن عائشة ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۷۰ ح ۶۰۰۹ .

از۴۸۰۱تا۴۹۰۴

حدیث۴۸۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِشتَروا لِصِبیانِکُمُ اللَّحمَ، وذَکِّروهُم یَومَ الجُمُعَةِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برای کودکانتان ، گوشت بخرید و روز جمعه را به یاد آنان بیاورید .

مستدرک الوسائل : ج ۶ ص ۹۹ ح ۶۵۲۵ نقلاً عن القطب الراوندی فی لب اللباب .

حدیث۴۸۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنّ فِی الجَنَّةِ دارا یُقالُ لَها : دارُ الفَرَحِ ، لایَدخُلُها إلاّ مَن فَرَّحَ یَتامَی المُؤمِنینَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خانه ای در بهشت است که خانه شادی نام دارد . جز کسی که یتیمانِ اهل ایمان را خرسند ساخته ، وارد آن نمی شود .

کنز العمّال : ج ۳ ص ۱۷۰ ح ۶۰۰۸ نقلاً عن ابن النجار عن عقبة بن عامر .

حدیث۴۸۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن عالَ یَتیما حَتّی یَستَغنِیَ ، أوجَبَ اللّه ُ عز و جل لَهُ بِذلِکَ الجَنَّةَ ، کَما أوجَبَ لِآکِلِ مالِ الیَتیمِ النّارَ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که یتیمی را سرپرستی کند تا بی نیاز گردد ، خداوند عز و جل در برابر این کار، بهشت را بر او واجب کرده است ، همان گونه که خداوند برای خورنده مال یتیم ، آتش [دوزخ] را واجب کرده است .

الکافی : ج ۷ ص ۵۱ ح ۷ عن عبد الرحمان بن الحجّاج عن الإمام الکاظم عن الإمام علیّ علیهماالسلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۹۰ ح ۵۴۳۳ عن سلیم بن قیس عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ج ۴۲ ص ۲۴۸ ح ۵۱ .

حدیث۴۸۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَرامَةُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بازی گوشی (شیطنت) بچّه در کودکی ، مایه فزونی خِرد او در بزرگ سالی است .

العُرام : الشدّة والقوّة والشراسة (النهایة : ج ۳ ص ۲۲۳ «عرم»).

حدیث۴۸۰۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن كانَ عِندَهُ صَبِيٌّ فَليَتَصابَ لَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : نزد هر کس کودکی هست ، باید با او کودکی کند .

کتاب من لایحضره الفقیه: ج۳ ص۴۸۳ ح۴۷۰۷، عوالی اللآلی: ج۳ ص۳۱۱ ح۱۴۱.

حدیث۴۸۰۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ التُّرابَ رَبيعُ الصِّبيانِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : همانا خاک ، تفریحگاه کودکان است .

المعجم الکبیر : ج ۶ ص ۱۴۰ ح ۵۷۷۵ عن سهل بن سعد، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۵۸ ح ۴۵۴۳.

حدیث۴۸۰۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُحِبُّ الصِّبيانَ لِخَمسٍ : الأَوَّلُ : أنَّهُم هُمُ البَكّاؤونَ ، وَالثّانی :
يَتَمرَّغونَ بِالتُّرابِ، وَالثّالِثُ : يَختَصِمونَ مِن غَيرِ حِقدٍ ، وَالرّابِعُ : لا يَدَّخِرونَ لِغَدٍ شَيئا، وَالخامِسُ : يُعَمِّرونَ ثُمَّ يُخَرِّبونَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کودکان را به خاطر پنج چیز دوست می دارم : اوّل آن که بسیار می گِرینـد ؛ دوم آن که بـا خاک بازی می کننـد؛ سوم آن که بـدون کینه دشـمنی می کننـد؛ چهارم آن که چیزی برای فردا ذخیره نمی کنند؛ پنجم آن که می سازند و سپس، خراب می کنند .

المواعظ العددیّهٔ : ص ۲۵۹.

حدیث۴۸۰۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعاءُ الوالِدِ لِلوَلَدِ كَالماءِ لِلزَّرعِ بِصَلاحِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای پدر برای فرزند، همانند آب مفید برای زراعت است .

الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۳ ح ۳۰۳۸ عن ابن عمر.

حدیث۴۸۰۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

دُعاءُ الوالِدِ لِوَلَدِهِ مِثلُ دُعاءِ النَّبِيِّ لِاُمَّتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دعای پدر برای فرزندش، همانند دعای پیامبر خدا برای امّتش است .

تاریخ أصبهان : ج ۱ ص ۲۲۶ ح ۳۴۴ ، الفردوس : ج ۲ ص ۲۱۲ ح ۳۰۳۷ کلاهما عن أنس .

حدیث۴۸۱۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِمَ اللّه ُ مَن أعانَ وَلَدَهُ عَلَى بِرِّهِ ؛ وهُوَ أن يَعفُوَ عَن سَيِّئَتِهِ ، ويَدعُوَ لَهُ فيما بَينَهُ وبَينَ اللّه ِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رحمت خدا بر کسی که فرزندش را در نیکو بودنش یاری کند ، وآن به این است که از لغزش هایش درگذرد و میان خود و خدا، برای او دعا کند .

بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۸ ح ۷۰ نقلاً عن عدّة الداعي.

حدیث۴۸۱۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدعوا عَلى أنفُسِكُم ، ولا تَدعوا عَلى أولادِكُم ، ولا تَدعُوا عَلى أموالِكُم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خودتان را نفرین نکنید ، فرزندانتان را نفرین نکنید و دارایی هایتان را نفرین نکنید .

صحيح مسلم : ج ۴ ص ۲۳۰۴ ح ۳۰۰۹ ، سنن أبي داوود : ج ۲ ص ۸۸ ح ۱۵۳۲ كلاهما عن جابر بن عبداللّه .

حدیث۴۸۱۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لا تَدعوا عَلى أولادِكُم أن تُوافِقَ مِنَ اللّه ِ إجابَةً .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : فرزندانتان را نفرین نکنید، مبادا با اجابت از جانب خداوند ، همراه شود .

تاريخ أصبهان : ج ۲ ص ۲۹۶ ح ۱۷۸۴ عن عبداللّه بن دينار بن عمر.

حدیث۴۸۱۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ اللّه َ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ، نَظيفٌ يُحِبُّ النَّظافَةَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی تردید ، خداوند ، پاك است و پاکان را دوست دارد ؛ پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد .

سنن الترمذي : ج ۵ ص ۱۱۲ ح ۲۷۹۹، مسند أبي يعلى : ج ۱ ص ۳۶۸ ح ۷۸۶ كلاهما عن سعد بن أبي وقاص .

حدیث۴۸۱۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَنَظَّفوا بِكُلِّ مَا استَطَعتُم؛ فَإِنَّ اللّه َ تَعالى بَنَى الإِسلامَ عَلَى النَّظافَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با هر چه توانستید ، خود را پاکیزه کنید ؛ چرا که خداوند متعال ، اسلام را بر پاکیزگی بنا نهاده است .

كنزالعمّال:ج۹ص۲۷۷ح۲۶۰۰۲نقلاًعن أبيالصعاليك الطرسوسيفيجزئه عن أبيهريرة.

حدیث۴۸۱۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

إنَّ الإِسلامَ نَظيفٌ فَتَنَظَّفوا؛ فَإِنَّهُ لا يَدخُلُ الجَنَّةَ إلاّ نَظيفٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اسلام ، پاکیزه است . پس پاکیزه باشید ؛ چرا که جز شخص پاکیزه وارد بهشت نمی شود .
تاریخ بغداد : ج ۵ ص ۱۴۳ ح ۲۵۷۶ عن عائشهٔ .

حدیث۴۸۱۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
حَقٌّ عَلی کُلِّ مُسلِمٍ أن یَغتَسِلَ فی کُلِّ سَبعَةِ أیّامٍ یَوما ، یَغسِلُ فیهِ رَأسَهُ وجَسَدَهُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر هر مسلمانی لازم است که هفته ای یک بار ، خود را بشوید و سر و بدنش را شستشو دهد .
صحیح البخاری : ج ۱ ص ۳۰۵ ح ۸۵۶ ، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۴۶ ح ۸۵۱۱ وفیه «حقّ اللّه » بدل «حقّ» کلاهما عن أبی هریرة.

حدیث۴۸۱۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ یُبغِضُ الوَسِخَ وَالشَّعِثَ
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بی تردید ، خداوند عز و جل از چرکی و ژولیدگی ، نفرت دارد .
رجُلٌ شَعِثٌ : وسِخُ الجَسَدِ ، شَعِثُ الرأس أیضا وهو أشعث : أغبَر (المصباح المنیر : ص ۳۱۴ «شعث») .

حدیث۴۸۱۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
إنَّ اللّه َ یُبغِضُ الرَّجُلَ القاذورَةَ. قیلَ : ومَا القاذورَةُ یا رَسولَ اللّه ِ؟ قالَ : الَّذی یَتأَفَّفُ
کنز الفوائد ـ به نقل از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ : بی تردید ، خداوند از انسانِ قاذوره نفرت دارد .
پرسیده شد : قاذوره چیست ، ای پیامبر خدا ؟
فرمود : کسی که [از ناپاکیزگی و بدبویی ،] همنشین خود را ناراحت می کند .
الأفّ : کَلِمَةُ تَضَجُّر ، یقال ذلک عند استقذار الشیء (لسان العرب : ج ۹ ص ۶ «أفف»).

حدیث۴۸۱۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
مَنِ اتَّخَذَ ثَوبا فَلیُنَظِّفهُ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که لباسی تهیه می کند ، باید آن را پاکیزه نماید .
الکافی : ج ۶ ص ۴۴۱ ح ۳ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام، قرب الإسناد : ص ۷۰ نحوه.

حدیث۴۸۲۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اغسِلُوا ثِیابَکُم ... وتَزَیَّنوا وتَنَظَّفوا.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لباستان را بشویید . . . و خودتان را آراسته و پاکیزه گردانید .

تاریخ دمشق : ج ۳۶ ص ۱۲۴ عن عبداللّه بن میمون القداح عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، کنز العمّال : ج ۶ ص ۶۴۰ ح ۱۷۱۷۵.

حدیث۴۸۲۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِستاکوا وتَنَظَّفوا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مسواک بزنید و خود را پاکیزه کنید .

المصنّف لابن أبی شیبة : ج ۱ ص ۱۹۷ ح ۲۵ عن سلیمان بن سعید، المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۲۵۹ ح ۷۴۴۲ عن سلیمان بن صرد.

حدیث۴۸۲۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَلَیکُم بِالسِّواکِ ، فَنِعمَ الشَّیءُ السِّواکُ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد به مسواک زدن ، که کار خوبی است .

کنز العمّال : ج ۹ ص ۳۱۴ ح ۲۶۱۸۳، الجامع الصغیر : ج ۲ ص ۱۶۹ ح ۵۵۳۱ کلاهما نقلًا عن عبد الجبار الخولانی فی تاریخ داریّا عن أنس .

حدیث۴۸۲۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِنَ الفِطرَةِ المَضمَضَةُ وَالاستِنشاقُ وَالسِّواکُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آب در دهان چرخانیدن و به بینی کشیدن و مسواک زدن ، فطری (سازگار با سرشت انسان) است .

سنن ابن ماجة : ج ۱ ص ۱۰۷ ح ۲۹۴، السنن الکبری : ج ۱ ص ۸۸ ح ۲۴۲ کلاهما عن عمّار بن یاسر.

حدیث۴۸۲۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

نَظِّفوا لَثّاتِکُم مِنَ الطَّعامِ وَاستاکوا ، ولا تَدخُلوا عَلَیَّ فُخرا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : لثه هایتان را از غذا پاک کنید و مسواک بزنید و با فخرفروشی و دهان بدبو بر من وارد نشوید .

کذا فی کنز العمّال ، وفی الجامع الصغیر : «قُحرا» ، والظاهر أنّ الصواب «قُلحا» . قال القرطبی فی تفسیره بعد أن ذکر حدیثا قریبا من هذا الحدیث ما نصّه : «المحفوظ عندی قُحلاً ـ وقُلحا . . . قال رسول اللّه صلی الله علیه و آله : استاکوا مالکم تدخلون علیّ قُلحا» (تفسیر القرطبی : ج ۲ ص ۱۰۴) . والقُلح : صُفرة فی الأسنان ووسَخ یرکبها من طول ترک السواک (لسان العرب : ج ۲ ص ۵۶۵ «قلح») .

حدیث۴۸۲۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن باتَ وفی یَدِهِ غَمَرٌ فَأَصابَهُ شَیءٌ ، فَلا یَلومَنَّ إلاّ نفسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بخوابد و دستش چرب باشد و آسیبی به او برسد ، کسی را جز خود ، نباید سرزنش کند .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۲۸۹ ح ۱۸۵۹، مسند ابن حنبل : ج ۳ ص ۲۵۱ ح ۸۵۳۹ کلاهما عن أبی هریرة.

حدیث۴۸۲۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا نامَ أحَدُکُم وفی یَدِهِ ریحُ غَمَرٍ فَلَم یَغسِلِ یَدَهُ فَأَصابَهُ شَیءٌ ، فَلا یَلومَنَّ إلاّ نَفسَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هرگاه یکی از شما بخوابد و در دست او بوی چربی باشد ، ولی آن را نشوید و آسیبی به او برسد ، کسی را جز خود ، نباید سرزنش کند .

سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۰۹۶ ح ۳۲۹۷ عن أبی هریرة.

حدیث۴۸۲۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ألا لا یَلومَنَ امرُؤٌ إلاّ نَفسَهُ، یَبیتُ وفی یَدِهِ ریحُ غَمَرٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آگاه باشید ، آن که با دستانی آلوده به بوی چربیِ غذا می خوابد ، نباید کسی را جز خود، سرزنش کند .

سنن ابن ماجة : ج ۲ ص ۱۰۹۶ ح ۳۲۹۶ عن الإمام الحسین عن اُمّه فاطمة علیهماالسلام، کنز العمّال : ج ۱۵ ص ۲۴۲ ح ۴۰۷۵۹ نقلاً عنه .

حدیث۴۸۲۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تَقلیمُ الأَظفارِ یَمنَعُ الدّاءَ الأَعظَمَ ، ویُدِرُّ الرِّزقَ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کوتاه کردن ناخن ها ، از بیماری بزرگ ، جلوگیری می کند و روزی را [به سوی انسان ،]روان می سازد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۹۰ ح ۱ عن الحسن بن راشد ، ثواب الأعمال : ص ۴۲ ح ۴ عن أبی بصیر ، جامع الأخبار : ص ۳۳۴ ح ۹۴۳ کلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آلهوفیهما «ویزید فی الرزق» بدل «ویدرّ الرزق» ، الخصال : ص ۶۱۱ ح ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۰۱ کلاهما عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۱۹ ح ۲.

حدیث۴۸۲۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُصّوا أظافیرَکُم ؛ فَإِنَّ الشَّیطانَ یَجری ما بَینَ اللَّحمِ وَالظُّفرِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناخن های خود را کوتاه کنید ، چرا که شیطان ، میان گوشت و ناخن به حرکت درمی آید .

تاریخ دمشق : ج ۵۳ ص ۲۴۷ ح ۱۱۲۳۷ ، الفردوس : ج ۲ ص ۱۶۸ ح ۲۸۴۳ کلاهما عن جابر بن عبداللّه الأنصاری.

حدیث۴۸۳۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

قُصوا أظافیرَکُم ، وَادفُنوا قُلاماتِکُم ، ونَقّوا بَراجِمَکُم

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ناخن های خود را کوتاه کنید و چیده آن را خاک کنید و انگشتانتان را پاکیزه سازید .

البَراجِمُ : هی العُقَدُ التی فی ظهور الأصابع یجتمعُ فیها الوَسَخُ (النهایهٔ : ج ۱ ص ۱۱۳ «یرجم») .

حدیث۴۸۳۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: هُما جَنَّتُکَ ونارُکَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ هنگامی که از ایشان درباره حقّ پدر و مادر بر فرزندشان پرسیده شد ـ : آنان بهشت و دوزخِ تو هستند .

سنن ابن ماجهٔ : ج ۲ ص ۱۲۰۸ ح ۳۶۶۲ عن أبی أمامهٔ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۶۳ ح ۴۵۴۵۳ نقلًا عنه .

حدیث۴۸۳۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رِضَا الرَّبِّ فی رِضَا الوالِدِ، وسَخَطُ الرَّبِّ فی سَخَطِ الوالِدِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رضایت خدا ، در رضایت پدر است و نارضایتی خدا ، در نارضایتی پدر .

سنن الترمذی : ج ۴ ص ۳۱۱ ح ۱۸۹۹، المستدرک علی الصحیحین : ج ۴ ص ۱۶۸ ح ۷۲۴۹ کلاهما عن عبداللّه بن عمرو.

حدیث۴۸۳۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مِن حَقِّ الوالِدِ علی وَلَدِهِ أن یَخضَعَ لَهُ فی الغَضَبِ وَالتَّعَبِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : از جمله حقوق پدر بر فرزندش ، این است که هنگام خشم و ناراحتی ، در برابر او فروتن [و آرام]باشد .

تاریخ المدینهٔ المنورهٔ : ج ۲ ص ۵۶۸ عن ابن عبّاس، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۴۷۳ ح ۴۵۵۱۲ نقلًا عن تاریخ دمشق.

حدیث۴۸۳۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یُقالُ لِلعاقِّ : اِعمَل ما شِئتَ مِنَ الطّاعَهِٔ فَإِنّی لا أغفِرُ لَکَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به نافرمانِ پدر و مادر گفته می شود : هر اندازه می خواهی ، طاعت به جای آور که من ، تو را نمی آمرزم .

حلية الأولياء : ج ۱۰ ص ۲۱۶ عن عائشة، روضة الواعظين : ص ۴۰۳ نحوه.

حديث۴۸۳۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن أحزَنَ والِدَيهِ فَقَد عَقَّهُما.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : كسى كه پدر و مادرش را ناراحت سازد ، بى ترديد ، نسبت به آنان ، سركشى كرده است .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۷۲ ح ۵۷۶۲ عن حمّاد بن عمرو و أنس بن محمّـد عن أبيه جميعا عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، الخصال : ص ۶۲۱ ح ۱۰ عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عن الإمام علىّ عليهم السلام .

حديث۴۸۳۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

: لا يُسَمِّيهِ بِاسمِهِ، ولا يَمشِى بَينَ يَدَيهِ، ولا يَجلِسُ قَبلَهُ، ولا يَستَسِبُّ لَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ هنگامى كه از ايشان ، درباره حقّ پدر بر فرزند ، پرسيده شد ـ : او را به نام صدا نزند ، جلوى او راه نرود ، پيش از او ننشيند و براى او دشنام خواهى نكند .

الكافى : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۵ عن درست بن أبى منصور، مشكاة الأنوار : ص ۲۷۷ ح ۸۳۳ كلاهما عن الإمام الكاظم عليه السلام.

حديث۴۸۳۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن سَرَّهُ أن يُمَدَّ لَهُ فى عُمُرِهِ ويُزادَ لَهُ فى رِزقِهِ ؛ فَليَبَرَّ والِدَيهِ ، وليَصِل رَحِمَهُ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : كسى كه از طولانى شدن عمر و زياد شدن روزى اش خوش حال مى شود ، بايد به پدر و مادرش نيكى كند و با خويشاوندانش ارتباط برقرار كند .

مسند ابن حنبل : ج ۴ ص ۵۳۰ ح ۱۳۸۱۲ و ص ۴۵۸ ح ۱۳۴۰۰، مكارم الأخلاق لابن أبى الدنيا : ص ۱۷۸ ح ۲۴۴ فيهما «من أحبّ» بدل «من سرّه» وكلّها عن أنس .

حديث۴۸۳۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

سَيِّدُ الأبرارِ يَومَ القِيامَةِ رَجُلٌ بَرَّ والِدَيهِ بَعدَ مَوتِهِما.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : سَرور نيكوكاران در روز قيامت، كسى است كه پس از درگذشت پدر و مادرش به آنان ، نيكى كرده است .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۸۶ ح ۱۰۰ نقلاً عن كتاب الإمامة والتبصرة عن السكونى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حديث۴۸۳۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن بَرَّ والِدَیهِ طوبی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوشا به حال کسی که به پدر و مادرش نیکی کند . خداوند عز و جلبر عمر او بیفزاید!

طُوبی : قیل : هو اسم شجرة فی الجنّة ، وقیل : بل إشارة إلی کُلِّ مستطاب فی الجنّة ؛ من بقاء بلا فناء ، وعِزٍّ بلا زوال ، وغِنًی بلا فقر (مفردات ألفاظ القرآن : ص ۵۲۸ «طیب») .

حدیث۴۸۴۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن تَعَلَّمتَ مِنهُ حَرفا، صِرتَ لَهُ عَبدا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که حرفی از او بیاموزی ، بنده اش شده ای .

عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۹۲ ح ۱۶۳، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۱۶۵ ح ۲ .

حدیث۴۸۴۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن غَضَّ صَوتَهُ عِندَ العُلَماءِ جاءَ یَومَ القِیامَةِ مَعَ الَّذینَ امتَحَنَ اللّه ُ قُلوبَهُم لِلتَّقوی مِن أصحابی، ولا خَیرَ فِی التَّمَلُّقِ وَالتَّواضُعِ إلاّ ما کانَ فِی اللّه ِ عز و جل فی طَلَبِ العِلمِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که نزد دانشمندان ، صدایش را فرو آورد ، روز قیامت با کسانی از یاران من آید که خداوند ، قلب های آنان را به پرهیزگاری آزموده است . خیری در چاپلوسی و فروتنی نیست ، مگر آنچه در راه خداوند عز و جل برای دانش آموزی باشد .

فردوس الأخبار : ج ۴ ص ۱۸۱ ح ۶۰۷۶ عن سعید الشامی.

حدیث۴۸۴۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَلاثَةٌ لا یَستَخِفُّ بِهِم إلاّ مُنافِقٌ بَیِّنٌ نِفاقُهُ : ذو شَیبَةٍ فِی الإِسلامِ، ومُعَلِّمُ الخَیرِ، وإمامٌ عادِلٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه گروه اند که جز منافقی که نفاقش آشکار است ، آنان را خوار نمی شمُرَد : صاحب موی سفید در اسلام ، آموزگار خوبی ، و پیشوای عادل .

تاریخ بغداد : ج ۸ ص ۲۷ ح ۴۰۷۴ ، أسد الغابة : ج ۶ ص ۳۵۴ ح ۶۴۳۹ کلاهما عن عمارة القرشی عن أبیه عن جدّه.

حدیث۴۸۴۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ احتَقَرَ صاحِبَ العِلمِ فَقَدِ احتَقَرَنی، ومَنِ احتَقَرَنی فَهُوَ کافِرٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که صاحب دانش را کوچک شمارد ، بی شک ، مرا کوچک شمرده است و کسی که مرا کوچک شمارد ، کافر است .

إرشاد القلوب : ص ۱۶۵.

حديث۴۸۴۴

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

يُسَلِّمُ الصَّغيرُ عَلَى الكَبيرِ ، والمَارُّ عَلَى القاعِدِ ، وَالقَليلُ ، عَلَى الكَثيرِ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : [لازم است]كوچك بر بزرگ ، عبور كننده بر نشسته ، و [جمعيت] كم بر [جمعيت]بسيار ، سلام كند .

صحيح البخارى : ج ۵ ص ۲۳۰۱ ح ۵۸۷۷ عن أبى هريرة، الكافى : ج ۲ ص ۶۴۶ ح ۱ عن جراح المدائنىّ عن الإمام الصّادق عليه السلام.

حديث۴۸۴۵

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أولَى النّاسِ بِاللّه ِ وبِرَسولِهِ مَن بَدَأ بِالسَّلامِ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : نزديك ترينِ مردم به خدا و پيامبرش ، كسى است كه با سلام كردن آغاز كند .

الكافى : ج ۲ ص ۶۴۴ ح ۳ عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۲ ح ۵۰ .

حديث۴۸۴۶

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

أطوَعُكُم للّه ِ الذى يَبدَأُ صاحِبَهُ بالسَّلامِ.

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : فرمان برترينِ شما نسبت به خدا ، كسى است كه سلام كردن به دوستش را آغاز مى كند .

كنز العمّال : ج ۹ ص ۱۱۶ ح ۲۵۲۵۳ نقلاً عن الطبرانى عن أبى الدرداء.

حديث۴۸۴۷

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

المُؤمِنونَ إخوَةٌ، يَقضى بَعضُهُم حَوائِجَ بَعضٍ، فَبِقَضاءِ

بَعضِهِم حَوائِجَ بَعضٍ يَقضِى اللّه ُ حَوائِجَهُم يَومَ القِيامَةِ .

پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : اهل ايمان ، برادرند . برخى ، نيازهاى برخى را برآورده

مى سازند . به جهت برآوردن نيازهاى برخى توسّط ديگران ، خداوند ، نيازهاى همه آنان را در روز قيامت ، برآورده مى سازد .

الأمالى للمفيد : ص ۱۵۰ ح ۸ عن الحسين بن زيد، مصادقة الإخوان : ص ۱۶۰ ح ۵ كلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلامنحوه .

حديث۴۸۴۸

رسول خدا صلى الله عليه و آله :

مَن کانَ فی حاجَةِ أخیهِ فَإِنَّ اللّه َ فی حاجَتِهِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس در کار [برآوردن] نیاز برادرش باشد ، به تحقیق ، خداوند در کارِ [برآوردن]نیاز او خواهد بود .

سنن أبی داوود : ج ۴ ص ۲۷۳ ح ۴۸۹۳، مسند ابن حنبل : ج ۲ ص ۴۰۰ ح ۵۶۵۰ کلاهما عن عبداللّه بن عمر، الأمالی للطوسی : ص ۹۷ ح ۱۴۷ عن محمّد بن یحیی المدنی عن الإمام الصادق علیه السلام وفیه «أخیه المؤمن المسلم» بدل «أخیه» وزاد فی آخره «ما کان فی حاجة أخیه».

حدیث۴۸۴۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن أکرَمَ أخاهُ فَإِنَّما یُکرِمُ اللّه َ، فَما ظَنُّکُم بِمَن یُکرِمُ اللّه َ بِأَن یُفعَلَ بِهِ؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که برادرش را گرامی بدارد ، همانا خداوند را گرامی داشته است ، و چه می گویید در این باره که خداوند ، با کسی که او را گرامی داشته ، چه می کند ؟

ثواب الأعمال : ص ۳۳۹ عن أبی هریرة وعبداللّه بن عبّاس، عدّة الداعی : ص ۱۷۶ عن الإمام علیّ علیه السلام .

حدیث۴۸۵۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أکرِم مَن وَدَّکَ، وَاصفَح عَن عَدُوِّکَ؛ یَتِمَّ لَکَ الفَضلُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی را که تو را دوست دارد ، گرامی بدار و با گذشت، از دشمنت روی بگردان تا فضیلت تو کامل گردد .

غرر الحکم : ح ۲۳۶۸.

حدیث۴۸۵۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن نَصَرَ أخاهُ المُسلِمَ وهُوَ یَستَطیعُ ذلِکَ ، نَصَرَهُ اللّه ُ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که بتواند و برادر مسلمانش را یاری دهد ، خداوند ، در دنیا و آخرت ، او را یاری می دهد .

حلیة الأولیاء : ج ۳ ص ۲۵ ، شعب الإیمان : ج ۶ ص ۱۱۲ ح ۷۶۳۹ نحوه وکلاهما عن عمران بن حصین .

حدیث۴۸۵۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اللّه ُ فی عَونِ العَبدِ ما کانَ العَبدُ فی عَونِ أخیهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، در کار کمک به بنده است تا وقتی که بنده ، در کار کمک به برادرش باشد .

صحیح مسلم : ج ۴ ص ۲۰۷۴ ح ۳۸، سنن الترمذی : ج ۵ ص ۱۹۵ ح ۲۹۴۵ کلاهما عن أبی هریرة، الکافی : ج ۲ ص ۲۰۰ ح ۵ عن ذریح المحاربی عن الإمام الصادق علیه السلاموفیه «المؤمن» بدل «العبد» فی الموضعین .

حدیث۴۸۵۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِلقَ أخاکَ بِوَجهٍ مُنبَسِطٍ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برادرت را با روی گشاده ، ملاقات کن .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۳ ح ۳ عن أبی بصیر عن أبی جعفر علیه السلام، تحف العقول : ص ۴۲، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۷۱ ح ۳۸.

حدیث۴۸۵۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ؛ حَیثُ یَغیبُ یَحفَظُهُ مِن وَرائِهِ، ویَکُفُّ عَنهُ ضَیعَتَهُ، وَالمُؤمِنُ مِرآةُ المُؤمِنِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ وقتی حاضر نباشد، در نبودنش او را پاسداری می کند و تباهی را از او باز می دارد . مؤمن ، آینه مؤمن است .

شعب الإیمان : ج ۶ ص ۱۱۳ ح ۷۶۴۴، کنز العمّال : ج ۱ ص ۱۵۲ ح ۷۵۶ نقلاً عن الخرائطی فی مکارم الأخلاق وکلاهما عن المطّلب بن عبد اللّه بن حنطب .

حدیث۴۸۵۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ مِرآةٌ لِأَخیهِ المُؤمِنِ ؛ یَنصَحُهُ إذا غابَ عَنهُ، ویُمیطُ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، آینه برادر مؤمن خود است ؛ وقتی حاضر نباشد ، خیر خواه اوست . و آن گاه که هست ، آنچه را ناخوشایند است ، از او می زداید و در مجلس برای او جا باز می کند .

إماطَةُ الأذی : أی تَنحِیَتُه (النهایة : ج ۴ ص ۳۸۰ «میط») .

حدیث۴۸۵۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِیَنصَحِ الرَّجُلُ مِنکُم أخاهُ کَنَصیحَتِهِ لِنَفسِهِ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر یک از شما باید برای برادرش خیرخواهی کند ، همان گونه که برای خودش خیرخواهی می کند .

الکافی : ج ۲ ص ۲۰۸ ح ۴، الأمالی للطوسی : ص ۲۳۱ ح ۴۱۰ کلاهما عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۳۵۸ ح ۷.

حدیث۴۸۵۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ؛ لا یَدَعُ نَصیحَتَهُ عَلی کُلِّ حالٍ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ در هر حالی از خیرخواهی برای او فروگذاری نمی کند .

الجامع الصغیر : ج ۲ ص ۶۶۲ ح ۹۱۵۶، کنز العمّال : ج ۱ ص ۱۴۲ ح ۶۸۷ کلاهما نقلاً عن ابن النجّار عن جابر.

حدیث۴۸۵۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

خَیرُ إخوانِکُم مَن أهدی إلَیکُم عُیوبَکُم.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین برادرانِ شما ، کسی است که عیب هایتان را به شما هدیه دهد .

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۲۳.

حدیث۴۸۵۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أذَلُّ النّاسِ مَن أهانَ النّاسَ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوارترینِ مردم ، کسی است که مردم را ناچیز بشمارد .

کتاب من لاـ یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۹۶ ح ۵۸۴۰ عن یونس بن ظبیان، معانی الأخبار : ص ۱۹۵ ح ۱ عن أبی حمزة الثمالی وکلاهما عن الإمام الصّادق عن أبیه عن آبائه علیهم السلام، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۱۴۲ ح ۲ .

حدیث۴۸۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَن آذی مُؤمِنا فَقَد آذانی، ومَن آذانی فَقَد آذَی اللّه َ عز و جل، ومَن آذَی اللّه َ فَهُوَ مَلعونٌ فِی التَّوراةِ وَالإنجیلِ وَالزَّبورِ وَالفُرقانِ .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس مؤمنی را بیازارد ، مرا آزرده است و هر کس مرا بیازارد ، بی شک ، خداوند عز و جل را آزرده است و هر کس خدا را بیازارد ، در تورات و انجیل و زبور و قرآن ، نفرین شده است .

مشکاةُ الأنوار : ص ۱۴۹ ح ۳۵۸، روضة الواعظین : ص ۳۲۱، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۷۲ ح ۴۰.

حدیث۴۸۶۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

: إذَا اشتَریتَ فاکِهَةً فَاهدِ لَهُ ، فَإِن لَم تَفعَل فَأَدخِلها سِرّا ، ولا یَخرُج بِها وَلَدُکَ لِیَغیظَ بِها وَلَدَهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در بیان حقوق همسایه ـ : هرگاه میوه ای خریدی ، به او (همسایه) هدیه کن و اگر چنین نکردی ، پنهانی وارد [خانه]کن ، و نباید فرزندانت با آن بیرون آمده، موجب ناراحتی فرزندان او گردند .

الترغیب و الترهیب : ج ۳ ص ۳۵۷ ح ۲۰ ؛ مسکّن الفؤاد : ص ۱۰۵ کلاهما عن عمرو بن شعیب عن أبیه عن جدّه، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۹۴ ح ۴۶.

حدیث۴۸۶۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَدِّبوا اَوْلادَکُم عَلی حُبّی
و حُبِّ اَهلِ بَیتی وَ القرآنِ.
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:
فرزندان خود را با محبت من
و محبت اهل بیت من و محبت قرآن تربیت کنید.
نکته : ایجاد پیوند میان نوجوانان و اهل بیت، مانع به فساد کشیده شدن آنان است.
احقاق الحق ۱۸/۴۹۸

حدیث۴۸۶۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِسْمَعُوا وَ اَطیعُوا لِمَنْ وَلّاهُ اللّه ُ الأَمْرَ،
فَـاِنَّـهُ نِظـامُ الأسـلام.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
از کسی که خداوند به او «ولایت امر» داده است،
حـرف شـنوی و اطاعـت داشـته باشـید،
چرا که این اطاعت، نظام بخِش اسلام است.
نکته : ولایت ورهبری، رمز وحدت و عزّت مسلمانان است.
امالی مفید، ص ۱۴

حدیث۴۸۶۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اَحْبِبْ فِی اللّه ِ وَ ابْغِضْ فِی اللّه ِ
وَ والِ فِی اللّه ِ وَ عـادِ فِی اللّه ِ
فَاِنَّهُ لَنْ تُنالَ وُلایَهُ اللّه ِ اِلاّ بِذلِک،
وَ لایَجِـدُ رَجُلٌ طَعْمَ الإیمانِ
وَاِنْ کَثُرَتْ صَلاتُهُ وَ صِیامُهُ
حـَتّی یـَکُونَ کَذلِک.
حضرت رسول روزی به یکی از اصحاب خویش فرمود:
در راه خـدا دوست بـدار و برای خـدا دشمن بـدار،
برای خدا موالات ودوستی کن وبرای خدا دشمنی کن،
یقینا جـز با این، به ولایـت خـدا نخـواهی رسید.
و هـر گز کسی طعـم ایمـان را نمی یـابد،
هر چند نماز و روزه اش فراوان باشد،

مگر آنکه چنین باشد.

نکته : عمق بخشیدن به محبّتها و کینه ها و بُعد مکتبی دادن به دوستی و دشمنی.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۴۴۰

حدیث۴۸۶۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حُبّی و حُبُّ اَهْلِ بَیْتی نافِعٌ فی سَبْعَةِ مَواطِنَ

اَهْوالُـهُنَّ عَظیـمَةٌ:

عِنْـدَ الوَفـاةِ

و فِی الْقَبْرِ

وَ عِنْدَالنُّشُورِ

وَ عِنْدَالِکتابِ

وَ عِنْدَ الحِسابِ

وَ عِنْدَ المـیزانِ

وَ عِنْدَ الصِّراطِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

محبّت من و محبّت اهل بیت من در هفت جا که هراس آنها بسیار بزرگ است، سودمند است:

۱ ـ هنگام مرگ،

۲ ـ در قبر،

۳ ـ هنگام برانگیخته شدن،

۴ ـ هنگام دریافت نامه اعمال،

۵ ـ هنگام حسابرسی،

۶ ـ هنگام سنجش اعمال،

۷ ـ هنگام عبور از صراط.

امالی صدوق، ص ۱۸

حدیث۴۸۶۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَیُّـهَا النّـاسُ!

اِنَّ رَبَّکُمْ واحِدٌ و اِنَّ اَباکُمْ واحِدٌ

کُلُّکُمْ لِاَ?مَ وَ آدَمُ مِنْ تُـرابٍ

«اِنَّ اَکرَمَـکُمْ عِنْدَ اللّه اَتْقیکُـمْ»

وَ لَیْسَ لِعَرَبیٍّ عَلی عَجَمِیٍّ فَضْلٌ اِلاّ بِالتَّقْوی.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در خطبه «حجّة الوداع» فرمود:

ای مردم! پروردگارتان یکی است، پدرتان هم یکی است، همه شما از آدمید و آدم از خاک است. «گرامی ترین شما نزدخداوند، پرهیزکارترین شماست»

عرب را بر عجم هیچ برتری نیست، مگر به تقوا.

نکته : تفاخرات قومی و نژادی و افتخار به زبان و رنگ و ... از نظر اسلام مردود است، تقوا ملاک برتری است.

تحف العقول، ص ۳۴

حدیث۴۸۶۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْمُؤْمِنُ مَنْ اَمِنَهُ المُسلِمونَ عَلی اَمْوالِهِمْ وَدِمائِهِمْ

وَالْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ یَدِهِ وَ لِسانِهِ،

وَ الْمُهاجِرُ مَنْ هَجَرَ السَّیِّئاتِ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

مؤمن کسی است که مسلمانان او را بر مال و جان خویش، امین بدانند، مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبانش در امان باشند. مهاجر کسی است که از بدی ها هجرت کند و گناهان را واگذارد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۶۲

حدیث۴۸۶۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ اَصْبَحَ لا یَهْتَمُّ بِاُمُورِ الْمُسلِمِینَ فَلَیْسَ مِنْهُمْ،

وَ مَنْ سَمِعَ رَجُلاً یُنادی یا لَلْمُسلِمِینَ

فَلَمْ یُجِبْهُ فَلَیْسَ بِمُسْلِمٍ.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود:

هرکس صبح کند، در حالی که به کارهای مسلمانان اهمیّتی نمی دهد (و به فکر مسلمین نیست)، او از آنان نیست. و هرکس بشنود که کسی مسلمانان را به کمک فرا می خواند ولی پاسخش ندهد، مسلمان نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۵۹

حدیث۴۸۶۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ رَسُولَ اللّه صلی الله علیه و آله بَعَثَ بِسَرِیّةٍ فَلَمّا رَجَعُوا قالَ:

مَرْحَبا بِقَوْمٍ قَضَوْا الجِهادَ الأَصْغَرَ

وَ بَقِیَ لَهُـمُ الْجِـهادُ الأَکْبَرُ.

قیلَ: یا رَسُولَ اللّه ! وَ مَا الجِهادُ الأَکْبَرُ؟

قالَ: جِهادُ النَّفْسِ.

راوی

رسول خدا صلی الله علیه و آله گروهی را در پی یک مأموریت نظامی (سَریّه) فرستاد. چون بازگشتند، فرمود:

درود بر گروهی که «جهاد کوچک» را انجام دادند

و جهاد بزرگتر برای آنان باقی مانده است.

گفتند: ای رسول خدا، جهاد بزرگتر چیست؟

فرمود: جهاد با نفس.

نکته : نفس امّاره دشمن درونی است و جهاد با آن دشوارتر است. قهرمان کسی است که در این جبهه، فاتح باشد.

الاختصاص، ص ۲۴۰

حدیث۴۸۷۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْجَليسُ الصّالِحُ خَيرٌ مِنَ الوَحْدَةِ وَ الْوَحْدَةُ خَيرٌ مِنْ جَليسِ السُّوءِ وَ اِمْلاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ السُّكُوتِ وَ السُّكُوتُ خيرٌ مِنْ اِمْلاءِ الشَّرِّ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

همنشین شایسته و خوب، بهتر از تنهایی است

و تنهایی بهتر از همنشین بد است.

یاد دادن نیکی بهتر از سکوت است

و سکوت، بهتر از یاد دادن بدی است.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۸۴

حدیث۴۸۷۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ ماتَ وَ لَيْسَ لَهُ اِمامٌ يَسْمَعُ لَهُ وَ يُطيعُ،

ماتَ مِيتَةً جاهِلِيَّةً.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس از دنیا برود، در حالی که او را امام و پیشوایی نباشد که مطیع و گوش به فرمان او باشد، به مرگ جاهلیّت مرده است.

نکته : در عصر غیبت هم تبعیت از «ولایت و رهبری»، نشانه زندگی مکتبی است.

الاختصاص، ص ۲۶۹

حدیث۴۸۷۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ الرِّياسَةَ لا تَصْلَحُ اِلاّ لِأَهْلِها،

فَمَنْ دَعاالنّاسَ اِلى نَفْسِهِ وَفيهِمْ مَنْ هُوَ اَعْلَمُ مِنْهُ

لَمْ یَنْظُرِاللّه ُ اِلَیْهِ یَوْمَ القیامَهِْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

ریاست، جز برای اهلش، شایسته و روا نیست. پس هرکس مردم را به سوی خود بخواند، در حالی که میان مردم داناتر از او هست، خداوند در روز قیامت به او نگاه نخواهد کرد.

نکته : در سپردن مسؤولیت های اجتماعی، اولویّت دادن به معیارها و ملاکها و شایستگیها، نه اشخاص و رابطه ها!

الاختصاص، ص ۲۵۱

حدیث۴۸۷۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

لِلْمُؤمِنِ عَلَی الْمُؤمِنِ سَبْعَهُْ حُقُوقٍ واجِبَهٍْ مِنَ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ عَلَیه:

اَلْأجْـلالُ فی عَیْنِهِ،

وَ الْوُدُّ لَهُ فی صَدْرِهِ،

وَ المُواساهُْ لَهُ فی مالِهِ،

وَ اَنْ یُحَـرِّمَ غَیْبَتَـهُ

وَ اَنْ یَعُودَهُ فی مَرَضِهِ،

وَ اَنْ یُشَیِّعَ جِـنازَتَهُ

وَ اَنْ لایَقُولَ فیهِ بَعْدَ مَوْتِهِ اِلّا خَیْرا.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

مؤمن برگردن برادر مؤمنش هفت حقّ واجب دارد که از سوی خدا بر او واجب شده است:

۱ ـ در چشمش به دیده احترام به او بنگرد.

۲ ـ در دلش محبّت او را داشته باشد.

۳ ـ در مالش او را هم شریک سازد.

۴ ـ غیبت او را حرام بشمارد.

۵ ـ هنگام بیماری از او عیادت کند.

۶ ـ جنازه اش را تشییع کند.

۷ ـ پس ازمرگش، جز خیروخوبی درباره او نگوید.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۹۸

حدیث۴۸۷۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحْسَـنُ الهَدْیِ هَدْیُ الأنْبیـاءِ،

وَ اَشْرَفُ الْقَـتْلِ قَـتْلُ الشُّـهَداء.

وَ اَعْمَی الْعَمی الضَّلالَهُْ بَعْدَ الْهُدی،

وَ خَيْرُ الأَعْـمالِ مـا نَـفَعَ،

وَ خَيْرُالْهُدى مَااتُّبِعَ،

وَ شَرُّ الْعَمى عَمَى القَلْبِ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

بهترین روش و سلوک، راه و روش پیامبران است،

برترین مرگ، کشته شدنِ شهیدانِ است،

بدترین و کورترین کوری، گمراهی پس از هدایت است،

بهترین کارها آن است که سودمند باشد، بهترین هدایت، آن است که مورد پیروی قرار گیرد

و بدترین کوری، کوریِ دل است.

الاختصاص، ص ۳۴۲

حدیث۴۸۷۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اُخْبِرُكُمْ بِاَشرارِكُمْ؟

قالُوا: بَلى يارَسُولَ اللّه صلی الله علیه و آله. قالَ صلی الله علیه و آله:

اَلْمَشّاؤُونَ بِالَّنميمَةِ، اَلْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الأَحِبَّةِ، اَلباغُونَ لِلْبَراءِ الْعَيْبَ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله به اصحاب خویش فرمود:

آیا به شما خبر دهم که بدترین شما کیست؟

گفتند: آری ای رسول خدا.

فرمود: سخن چینان،

آنان که میان دوستان تفرقه ایجاد می کنند،

و آنان که برای افراد بی گناه، در پی عیب هستند.

من لايحضره الفقيه، ج ۴ ص ۳۷۵

حدیث۴۸۷۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

ثَمانِيَةٌ اِنْ اُهينُوا فَلا يَلُومُوا اِلاّ اَنْفُسَهُمْ:

اَلـذّاهِبُ اِلى مائِدَةٍ لَمْ يُـدْعَ اِلَيْها، وَ الْمُتأَمِّرُ عَلى رَبِّ الْبَيْتِ، وَطالِبُ الْخَيْرِ مِنْ اَعْدائِهِ، وَ طالِبُ الْفَضْلِ مِنَ اللِّئام، وَ الدّاخِلُ بَيْنَ اَثْنَيْنِ فى سِرٍّ لَمْ يُدْخِلاهُ فيهِ، وَالْمُسْتَخِفُّ بِالسُّلطانِ، وَالجالِسُ فيمَجْلِسٍ لَيْسَ لَهُ بِاَهْلٍ وَالْمُقْبِلُ بِالْحَديثِ عَلى مَنْ لايَسْمَعُ مِنْهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هشت نفرند که اگر مورد اهـانت قرار گرفتند،

جز خودشان کس دیگری را سرزنش نکنند:

۱ ـ کسی که به مهمانی و سفره ای رود که دعوت نشده است.

۲ ـ مهانی که به صاحب خانه دستور دهد.

۳ ـ کسی که از دشمنانش خیر و نیکی بطلبد.

۴ ـ کسی که از فرومایگان انتظار فضل و نیکی داشته باشد.

۵ ـ کسی که در یک کار سرّی میان دو نفر وارد شود که او را وارد آن راز نکرده اند.

۶ ـ کسی که حکومت را سبک بشمارد.

۷ ـ کسی که جایی نشیند که شایسته آنجا نیست.

۸ ـ کسی که سخن خود را به کسی بگوید که از او حرف شنوایی ندارد.

من لایحضره الفقیه، ج ۴ ص ۳۵۵

حدیث۴۸۷۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلا اَدُلُّکُمْ عَلی خَیْرِ اَخْلاقِ الدُّنیا وَ الآخِرَۀِ؟

تَصِلُ مَنْ قَطَعَکَ وَ تُعْطی مَنْ حَرَمَکَ

وَتَعْـفُو عَمَّـنْ ظَلَمَکَ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

آیا شـما را به بهترین اخلاق دنیا و آخرت راهنمایی کنم؟

آن است که با هرکس که از توگسسته است، بپیوندی

به هر کس که تو را محروم کرده، عطا کنی

و هر کس را که به تو ستم کرده است، عفو کنی.

تحف العقول، ص ۴۵

حدیث۴۸۷۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بِالْعِلْمِ یُطاعُ اللّهُ وَ یُعْبَدُ، وَبِالْعِلْمِ یُعْرَفُ اللّهُ وَیُوَحَّدُ،

وَ بِهِ تُوصَلُ الأرْحامُ و تُعْرَفُ الحَلالُ وَالْحَرامُ

وَ العِـلْمُ اَمـامَ الْعَـقْلِ.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود:

به وسـیله علم، خداونـد اطاعت و پرستیده می شود، به وسـیله علم، خداوند شـناخه می شود و یکتا شـمرده می گردد، به وسـیله علم، صله رحِم می شود و حلال و حرام شناخته می شود، و علم، جلودار عقل است.

تحف العقول، ص ۲۸

حدیث۴۸۷۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اُوصیکَ بِتَقْوَی اللّه وَصِدْقِ الْحَدیثِ
وَالْوَفاءِ بِالْعَهْدِ وَاَداءِ الأمانَةِ وَتَرْکِ الخِیانَةِ وَ لینِ الْکَلامِ وَ بَذْلِ السَّلامِ وَ حِفْظِ الجارِ وَرَحْمَةِ الْیَتیمِ وَحُسْنِ الْعَمَلِ وَقَصْرِ الأَمَلِ.
حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود:
تو را سفارش می کنم به تقوای خدا، راستگویی، وفای به عهد، امانت داری، ترک خیانت، نرمش در گفتار، بذل سلام، حفظ همسایه، مهربانی با یتیم، نیکوکاری و کوتاه ساختن آرزو.
تحف العقول، ص ۲۶

حدیث۴۸۸۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
ثَلاثٌ مَنْ لَمْ یَکُنْ فیهِ لَمْ یَقُمْ لَهُ عَمَلٌ:
وَرَعٌ یَحْجُزُهُ عَنْ مَعاصِی اللّه عَزَّوَجَلَّ،
وَ عِلْمٌ یَرُدُّ بِهِ جَهْلَ السَّفیهِ،
وَ عَقلٌ یُداری بِهِ النّاسَ.
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
سه چیز است که در هرکس نباشد، هیچ کار او استواری و قوام نیابد:
۱ ـ پرهیزکاری و ورعی که او را از معصیتهای خدای متعال نگه دارد،
۲ ـ دانشی که به وسیله آن، نادانی سفیه را برگرداند،
۳ ـ و عقل و خردی که به وسیله آن با مردم مدارا کند.
تحف العقول، ص ۷

حدیث۴۸۸۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :
اِغْتَنِمْ خَمْسا قَبْلَ خَمْسٍ:
شَبابَکَ قَبْلَ هِرَمِکَ،
وَ صِحَّتَکَ قَبْلَ سُقْمِکَ،
وَ غِناکَ قَبْلَ فَقْرِکَ،
وَفَراغَکَ قَبْلَ شُغْلِکَ،
وَ حَیاتَکَ قَبْلَ مَوْتِکَ.
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
پنج چیز را قبل از پنج چیز، غنیمت شمار،
۱ ـ جوانی ات را قبل از پیری ات،
۲ ـ تندرستی ات را قبل از بیماری ات،
۳ ـ توانگری ات را قبل از تهیدستی ات،

۴ ـ آسودگی ات را قبل از گرفتاری ات،

۵ ـ زندگی ات را قبل از مرگت.

نکته : بهره وری از «داشته ها» در مسیر معنویت و هدف و شناخت نعمتهای الهی.

مکارم الاخلاق، ص ۴۵۹

حدیث۴۸۸۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنِ اشْتاقَ اِلَی الجَنَّهِٔ سارَعَ اِلَی الْخَیراتِ،

وَ مَنْ خافَ النّارَ تَرَکَ الشَّهَواتِ،

وَ مَنْ تَرَقَّبَ الْموتَ اَعْرَضَ عَنِ اللَّذّاتِ،

وَ مَنْ زَهِدَ فِي الدُّنیا هانَتْ عَلَیهِ المُصیباتُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هرکس مشتاق بهشت باشد، برای انجام کارهای نیک می شتابد،

هرکس از آتش دوزخ بیمناک باشد، شهوت ها را رها می کند،

هرکس چشم به راه مرگ باشد، از لذّتها اعراض می کند،

و هرکس در دنیا پارسایی پیشه کند، مصیبتها برای او آسان می گردد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۴۷

حدیث۴۸۸۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَحِبُّوا الصِّبْیانَ وَ ارْحَمُوهُمْ، فَاِذا وَعَدْتُمُوهُمْ

فَفُوا لَهُمْ، فَاِنَّهُمْ لایَرَوْنَ اِلاّ اَنَّکُمْ تَرْزُقُونَهُمْ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

کودکان را دوست بداریـد و به آنان مهربانی کنید، هرگاه به آنان وعده ای دادید، به وعده خود وفا کنید، چون شـما را جز اینگونه نمی بینند که شمایید که روزی آنها را می دهید!

نکته : توجّه به ظرایف مهم در برخورد با کودکان، برای اولیا و مربیان بسیار کارساز است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۱۹

حدیث۴۸۸۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَیُّما امْرَأَهٍٔ اَعانَتْ زَوْجَها عَلَی الْحَجِّ وَالْجِهادِ اَوْطَلَبِ الْعِلْمِ اَعْطاهَااللّه ُ مِنَ الثّوابِ ما یُعْطی امْرَأَهَٔ اَیُّوبَ علیه السلام.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

هر زنی که در کارِ حج، جهاد، یا آموختن علم و دانش، شوهرش را یاری وهمکاری کنـد، خداونـد به او پاداشـی خواهد داد که به

همسر ایّوب (به خاطر صبوری اش) عطا می کند.

نکته : در کارهای علمی، مبارزاتی و عبادی، همکاری وهمراهی همسران از عوامل موفقّیت است.

مکارم الاخلاق، ص ۲۰۱

حدیث۴۸۸۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

عَجَبا لِمَنْ یَحْتَمی مِنَ الطَّعامِ مَخافَةً مِنَ الدّاءِ،

کَیْفَ لا یَحْتَمی مِنَ الذُّنُوبِ مَخافَةً مِنَ النّارِ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

شگفت از کسی که از بیم مرض و بیماری، از غذا پرهیز می کند، ولی از ترس آتش دوزخ، از گناه پرهیز نمی کند!

نکته : اهمیّت مسائل فرهنگی و تربیتی، بیش از مسائل رفاهی و اقتصادی است.

مکارم اخلاق، ص ۱۴۷

حدیث۴۸۸۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صِنْفانِ مِنْ اُمَّتی اذا صَلُحا صَلُحَتْ اُمَّتی

وَ اذا فَسَدا فَسَدَتْ اُمَّتی.

قیلَ: یارَسُولَ اللّه صلی الله علیه و آله وَ مَنْ هُمْ؟

قالَ صلی الله علیه و آله: الفُـقَهاءُ وَ الأُمَـراءُ.

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود:

دو صنف و گروه از امّت من هستند که اگر صالح باشند، امّت من هم خوب و شایسته می شوند و اگر فاسد شوند، امّت من نیز به فساد می گرایند. پرسیدند: ای رسول خدا! آن دو گروه کدامند؟

فرمود: فقیهان و زمامداران.

نکته : این هم نوعی از عملکرد و موضعگیری «خواصّ» و آثار آن در جامعه است.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۱۵۴

حدیث۴۸۸۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اذا رَأَیْتُمْ اَهْلَ الرَّیْبِ وَ الْبِدَعِ مِنْ بَعْدی

فَاَظْهِرُوا الْبَرائَةَ مِنْهُم وَ اَکْثِرُوا مِنْ سَبِّهِمْ

وَ الْقَوْلَ فیهِمْ وَ الْوَقیعَةَ وَ باهِتُوهُم،

کَیْلا یَطْمَعُوا فِی الْفَسادِ فِی الإسلام.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پس از من هرگاه شکّ آفرینان و بدعت گذاران در دین را دیدید، از آنان ابراز برائت کنید و به آنان زیاد دشنام بگویید و از معایب آنان بگویید و متهّمشان کنید، تا مبادا طمع در خراب کردن اسلام کنند!

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۰۸

حدیث۴۸۸۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

مَنْ عَـمِلَ عَلی غَـيْرِ عِـلْمٍ

كانَ ما يُفْسِدُ اَكْثَرَ مِمّا يُصْلِحُ.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

هرکس که بدون علم و آگاهی کار کند،

بیش از آنکه اصلاح کند، خراب می کند!

نکته : سپردن کارها به کاردان، مراعات کارآیی و صلاحیت در اداره امور، و... پرهیز از دخالت در محدوده خارج از صلاحیّت علمی.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۱۵۰

حدیث۴۸۸۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اَلْعِلْمُ خَزائِنُ وَ مَفاتيحُهُ السُّؤالُ،

فَاسْأَلُوا رَحِمَكُمُ اللّه ُ فَاِنَّهُ يُؤْجَرُ اَرْبَعَةٌ:

السّائِلُ وَالْمُتَكَلِّمُ وَالْمُسْتَمِعُ وَالْمُحِبُّ لَهُمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

دانش، گنجینه هایی است که کلید آن «سؤال» است. پس بپرسید، خدا رحمتتان کند، چرا که در پرسش چهار نفر بهره و اجر می برند: ۱ ـ سؤال کننده، ۲ ـ گوینده، ۳ ـ شنونده ۴ ـ دوستدار آنان.

نکته : توجّه به جایگاه «سؤال و جواب» در کارهای آموزشی و علمی.

بحارالانوار، ج ۷۴ ص ۱۴۴

حدیث۴۸۹۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

يا اَبـاذر!

اِذا اَرادَ اللّه ُ بِعَبْدٍ خَيْرا فَقّهَهُ فِى الدّينِ

وَ زَهَّدَهُ فِى الدّنيا وَ بَصَّرَهُ بِعُيُوبِ نَفْسِهِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله در سخنانی به ابوذرغفاری فرمود:

ای ابوذر! هرگاه خداوند درباره بنده ای اراده خیر کند،

او را در دین، دانا می سازد و در دنیا پارسا می گرداند

و او را به عیبهای خودش بینا می سازد.

بحارالانوار ، ج ۷۴ ص ۸۰

حدیث۴۸۹۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

شَرُّ النّاسِ عِندَ اللّه ِ یَوْمَ القِیـامَةِ

الَّذینَ یُـکْرَمُونَ اتّـقاءَ شَـرِّهِمْ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

در روز قیامت، بدترین مردم نزد خدا آنانند که

بـه خـاطر پرهـیز از شـرّ و بـدی شان

مورد احترام مردم قرار می گیرند.

نکته : برخی بر دلها حکومت می کنند،

بعضی بر جمجمه ها!

اصول کافی، ج ۲ ص ۳۲۷

حدیث۴۸۹۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَنْ طابَ خُلْقُهُ وَطَهُرَتْ سَجِیَّتُهُ

وَصَلُحَـتْ سَریرَتُهُ وَ حَسُنَتْ عَـلانِیَتُهُ

وَ اَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مالِهِ وَ اَمْسَکَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ

وَ اَنْصَفَ النّاسِ مِـنْ نَفْسِهِ.

حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

خوشا برای کسی که اخلاقش نیکو، خصلتهایش پاکیزه، درونش صالح و بیرونش نیکو باشد، مال اضافی خود را انفاق کند، سخنان اضافه را نگه دارد (ونگوید) و با مردم نسبت به خودش باانصاف رفتار کند.

اصول کافی، ج ۲ ص ۱۴۴

حدیث۴۸۹۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِعْمَلْ بِفَرائِضِ اللّه ، تَکُنْ مِنْ اَتْقَی النّاسِ، وَ ارْضَ بِقِسْمِ اللّه ِ ، تَکُنْ مِنْ اَغْنَی النّاسِ، وَ کُفَّ عَنْ مَحارِمِ اللّه ِ ، تَکُنْ اَوْرَعَ النّاسِ، وَاَحْسِنْ مُجاوَرَةَ مَنْ جاوَرَکَ تَکُنْ مؤمِنا.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

به واجبات خـدا عمل کن،

تا با تقـواترین مردم باشی،

به تقسیم خـــدایی راضی باش،

تا بی نیـازترین مردم شوی،

از حرامهای خـــدا پرهیزکن،

تا پرهیزکارترین مردم باشی،

با کسی که همسـایه توست، خوشرفتاری کن،

تـــا مـؤمـن بـاشی.

امالی مفید، ص ۳۵۰

حدیث۴۸۹۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

کَفی بِالْمَرءِ عَیْبا

اَنْ یَنْظُرَ مِنَ النّاسِ اِلی ما یَعْمی عَنْهُ مِنْ نَفْسِهِ،

اَوْ یُعَیِّرَ النّاسَ بِـما لا یَسْتَطیعُ تَرْکَهُ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

در عیب یـک انسـان همین بس، که در مردم به عیـبی بنگرد که در خودش نیز هست و از دیـدن آن نابینـاست، یـا مردم را بر چیزی سرزنش کند که خودش نمی تواند آن را ترک کند.

امالی مفید، ص ۶۷

حدیث۴۸۹۵

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

... اِخْوانی اَلّذینَ یأتُونَ مِنْ بَعْدِکُمْ، یُؤمِنُونَ بی وَ یُحِبُّونی وَ یَنْصُرونی وَ یُصَدِّقُونی وَ مارَأَونی، فَیالَیْتَ قَدْ لَقیتُ اِخوانی!

روزی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

کاش برادرانم را می دیدم.

ابوبکر و عمر گفتند: مگر ما برادران تو نیستیم که ایمان آورده و هجرت کرده ایم؟ فرمود:

شما ایمان آورده و هجرت کرده اید، ولی کاش برادرانم را دیدار می کردم.

آن دو، آن حرف را تکرار کردند. حضرت فرمود:

شما اصـحاب من هستیـد، ولی ... برادران من کسانی انـد که پس از شـما می آیند، و با آنکه مرا ندیده اند، به من ایمان می آورند، مرا دوست دارند و مرا یاری وتصدیق می کنند. کاش آن برادرانم را دیدار می کردم!

نکته :اهمیّت ایمان و دینداری در عصر غیبت و دوره آخر الزّمان.

امالی مفید، ص ۶۳

حدیث۴۸۹۶

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

رَحِـمَ اللّه ُ وَلَـدا اَعـانَ والِدَیْهِ عَلی بِرِّهِ، وَ رَحِـمَ اللّه ُ والِـدا اَعـانَ وَلَـدَهُ عَلی بِرِّهِ، وَ رَحِـمَ اللّه ُ جـارا اَعـانَ جارَهُ عَلی بِرِّهِ، وَ رَحِـمَ اللّه ُ رَفیقا اَعانَ رَفیقَهُ عَلی بِرِّهِ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

خدا رحمت کند فرزندی را که در کار نیک، به پدر و مادرش کمک کند،

خدا رحمت کند پدری را که در کار نیک، پسرش را یاری کند،

خدا رحمت کند همسایه ای را که در کار نیک، به یاری همسایه بشتابد،

و خدا رحمت کند دوستی را که در کار نیکِ دوستش، به او کمک کند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۹۲

حدیث۴۸۹۷

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

صَنایعُ الْمَعْرُوفِ یَقی مَصارِعَ السُّوءِ،

وَالَصَّدَقَةُ خَفِیّا تُطْفِی ءُ غَضَبَ الرَّبِّ

وَ صِلَةُ الرَّحِمِ زیادَةٌ فِی الْعُمْرِ

وَ کُلُّ مَعْـرُوفٍ صَدَقَـةٌ.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

کارهای خوب، انسان را از مرگهای بد، نگه می دارد،

صدقه پنهانی، خشم خدا را خاموش می سازد،

صله رحم، عمر را زیاد می کند،

و هر کار نیکی، صدقه است.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۳۶

حدیث۴۸۹۸

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

تُعْرَضُ عَلَیَّ اَعْمالُکُمْ عَشِیَّةَ الاْ?نَیْنِ وَ الْخَمیسِ،

فَما کانَ مِنْ عَمَلٍ صالحٍ حَمِدْتُ اللّه َ عَلَیهِ،

وَ ما کانَ مِنْ عَمَلٍ سَیِّی ءٍ اسْتَغْفَرْتُ اللّه َ لَکُمْ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

شامگاه هر دو شنبه و پنج شنبه،

کارهای شما بر من عرضه وگزارش می شود.

هر چه که کار شایسته وخوب باشد،

خدا را بر آن شکر می کنم

و آنچـه که کار زشـت باشـد،

برای شما از خداوند، آمرزش می طلبم.

نکته : توجه به این حدیث و عرضه اعمال ما نزد پیامبر و معصومین دیگر، نقش مهمّی در ترک گناه دارد.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۸۸

حدیث۴۸۹۹

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

حاسِبُوا اَنْفُسَکُمْ قَبْلَ اَنْ تُحاسَبُوا،

وَ زِنُوها قَبْلَ اَنْ تُوزَنُوا و تَجَهَّزُوا لِلْعَرْضِ الأَکْبَرِ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

پیش از آنکه به حسابتان برسند، به حساب خویش برسـید، و پیش از آنـکه شما را بسنجند و بکَشند، خود را وزن کنید، و برای آن عرضه بزرگتر (در قیامت) آماده شوید.

نکته : «محاسبه» یکی از سودمندترین ولازمترین برنامه های خودسازی و تهذیب نفس است.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۸۰

حدیث۴۹۰۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

طُوبی لِمَنْ وَجَدَ فِی صَحیفةِ عَمَلِهِ یَوْمَ القیامَةِ

تَحْتَ کُلِّ ذَنْبٍ «اَسْتَغْفِرُ اللّه َ».

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

خوشا به حال آن کس که روز قیامت، در نامه

عملش زیر هر گناهی یک «استغفراللّه » بیابد

(یعنی پس از هر گناه، توبه کرده باشد).

نکته : توبه، راهی به سوی کمال است. برای انسان هرگز همه راهها بسته نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۵۵

حدیث۴۹۰۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

اِنَّ مِنْ اَشْراطِ القِیامَةِ اِضاعَةُ الصَّلاةِ وَ اتِّباعُ الشَّهَواتِ وَالْمَیْلُ مَعَ الاَهْواءِ وَ تَعْظیمُ الْمالِ وَ بَیْعُ الدُّنیا بِالدّینِ،

فَعِنْدَها یُذابُ قَلْبُ المُؤمِنِ فِی جوفِهِ کَما یُذابُ الْمِلْحُ فِی الماءِ مِمّا یَری مِنَ الْمُنْکَرِ فَلا یَسْتَطیعُ اَنْ یُغَیِّرَهُ.

پیامبراکرم صلی الله علیه و آله در سخنرانی خویش در حجّه الوداع، فرمود:

از نشانه های فرا رسیدن و نزدیک شدن قیامت، تباه ساختن نماز، پیروی از شـهوتها، تمایل به هوسـها، بزرگداشت ثروت و فروختن دین به دنیاست. در آن شرایط، همچنان که نمک در آب حل می شود، قلب مؤمن در درونش آب می شود، به خاطر منکراتی که

می بیند و توانِ تغییر دادن ندارد.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۲۷۶

حدیث۴۹۰۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

بَکی شُعَیبٌ علیه السلام مِن حُبِّ اللّه عَزَّوَجَلَّ حَتی عَمِیَ، فَرَدَّ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَیْهِ بَصَرَهُ، ثُمَّ بَکی حَتی عَمِیَ، فَرَدَّ اللّهُ عَلَیْهِ بَصَرَهُ، ثُمَّ بَکی حَتی عَمِیَ، فَرَدَّ اللّهُ عَلَیْهِ بَصَرَهُ، فَلَمّا کانَتِ الرّابِعَهُ أوحی اللّهُ إلَیهِ:

یا شُعَیبُ، إلی مَتی یَکُونُ هذا أبَداً مِنکَ؟ إنْ یَکُنْ هذا خَوفاً مِنَ النّارِ فَقَدْ أجَرْتُکَ، وَ إنْ یَکُنْ هذا شَوقاً إلَی الجَنَّهِ فَقَد أبَحْتُکَ.

قالَ: إلهی وَ سَیِّدی، أنتَ تَعلَمُ أنّی ما بَکَیْتُ خَوفاً مِن نارِکَ وَ لاشَوقاً إلی جَنَّتِکَ، وَ لکِنْ عُقِدَ حُبُّکَ عَلی قَلبی فَلَسْتُ أصبِرُ أوْ أراکَ.

فَأوحَی اللّهُ جَلَّ جَلالُهُ إلَیهِ: أمّا إذا کانَ هذا هکَذا فَمِنْ أجْلِ هذا سَأُخدِمُکَ کَلیمی مُوسَی بنَ عِمرانَ علیه السلام.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

شعیب از عشق خدای متعال چندان گریست که نابینا شد. پس خداوند بیناییش را به او باز گرداند؛ دیگر بار گریست تا آنکه نابینا شد؛ خداوند دوباره بیناییش را به او باز پس داد، باز هم آن قدر گریست که کور شد و خدا دو باره بینایش کرد، مرتبه چهارم خداوند به او وحی فرمود: ای شعیب! تا کی به این وضع ادامه خواهی داد؟ اگر از بیم جهنم گریه می کنی، تو را امان دادم و اگر به شوق بهشت است، آن را ارزانیت داشتم.

شعیب عرضه داشت: معبود من و سرورم! تو می دانی که گریه من نه از بیم دوزخ است و نه به شوق بهشت، بلکه دلم بسته محبت و عشق توست پس صبوری نمی توانم مگر آنکه تو را ببینم.

خدای عز و جل به او وحی فرمود:

حال که چنین است، همسخنم موسای کلیم را خدمتگزار تو خواهم کرد.

علل الشرایع، ص ۷۴ ح ۱۹

حدیث۴۹۰۳

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

أُتِیَ بِإبراهیمَ علیه السلام یَومَ النّارِ إلَی النّارِ، فَلَمّا أبصَرَها قالَ علیه السلام:

حَسبُنَا اللّهُ وَ نِعمَ الوَکیلُ .

پیامبرخدا صلی الله علیه و آله فرمود:

روزی که می خواستند حضرت ابراهیم علیه السلام را به آتش افکنند، او را که به سوی آتش می بردند، چون چشمش به آتش افتاد، فرمود:

خداوند ما را کافی است

و او خوب پشتیبان و حمایتگری است.

میزان الحکمه به نقل از کنز العمال: ح ۳۲۲۸۸

حدیث۴۹۰۴

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

یا رَبِّ، مَرَرْتُ بِهذَا القَبرِ عامَ أوَّلَ وَ هُوَ یُعَذَّبُ، وَ مَرَرْتُ بِهِ العامَ وَ هُوَ لَیسَ یُعَذَّبُ!

فَأوحَی اللّه ُ جَلَّ جَلالُهُ إلَیهِ:

یا رُوحَ اللّه ِ قَد أدرَکَ لَهُ وَلَدٌ صالِحٌ فَأصلَحَ طَریقاً وَآوی یَتیماً، فَغَفَرتُ لَهُ بِما عَمِلَ ابنُهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: حضرت عیسی علیه السلام از قبری گذشت که صاحب آن عذاب می کشید. سال بعد نیز بر همان قبر گذشت، اما دید که دیگر عذاب نمی شود، عرض کرد:

پروردگارا! پارسال که از این گور گذشتم، صاحبش را عذاب می کردند، امسال که می گذرم عذابش نمی کنند!

خداوند به او وحی فرمود:

ای روح اللّه ! فرزند صالحی از او بزرگ شد و راهی را تعمیر نمود و یتیمی را سرپرستی کرد، من هم به خاطر کارهای فرزندش، او را آمرزیدم.

وسائل الشیعة، ج ۱۱ ص ۵۶۰ ح ۲

۲- (۷۳) حدیث از حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها

حدیث۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللّه ُ . . . الأمرَ بِالمَعُروفِ مَصلَحَةً لِلعامَّةِ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :خداوند امر به معروف را برای اصلاح مردم قرار داد .

بحار الأنوار ، ج ۶ ، ص ۱۰۷ .

حدیث۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إلزَم رِجلَها ؛ فَإنَّ الجَنَّةَ تَحتَ أقدامِها ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام : در خدمت مادر باش ؛ زیرا بهشت زیر قدم های مادران است .

. کنزالعمّال ، ح ۴۵۴۴۳ .

حدیث۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إذا حُشِرتُ یَومَ القِیامَةِ أشفَعُ عُصاةَ اُمَّةِ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :آن گاه که در روز قیامت برانگیخته شوم ، گناهکاران امّت پیامبر اسلام را شفاعت خواهم کرد .

. إحقاق الحقّ ، ج ۱۹ ، ص ۱۲۹ .

حدیث۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

إنْ کُنتَ تَعمَلُ بِما أمَرناکَ و تَنتَهی عَمّا زَجَرناکَ عَنهُ فَأنتَ مِن شیعَتِنا و إلاّ فَلا ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :اگر به آنچه تو را به آن فرمان می دهیم عمل کنی و از آنچه برحذر می داریم دوری کنی ، از شیعیان مایی و الاّ هرگز .

بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۵ .

حدیث۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

حُبِّبَ إلَیَّ من دُنیاکُم ثَلاثٌ : تِلاوَةُ کِتابِ اللّه ِ و النَّظَرُ فی وَجهِ رَسولِ اللّه ِ و الإنفاقُ فی سَبیلِ اللّه ِ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :از دنیای شما محبّت سه چیز در دل من نهاده شد : تلاوت قرآن ، نگاه به چهره پیامبر خدا و انفاق در راه خدا .

. نهج الحیاة ، ح ۱۶۴ .

حدیث۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

یا أباالحَسَنِ! إنّی لَأستَحیی مِن إلهی أن اُکَلِّفَ نَفسَکَ مالاتَقدِرُ عَلَیهِ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :ای علی! من از پروردگارم شرم دارم که چیزی از تو درخواست کنم که توان برآوردن آن را نداشته باشی .

بحار الأنوار ، ج ۴۳ ، ص ۵۹ .

حدیث۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

بِشرٌ فی وَجهِ المُؤمِنِ یُوجِبُ لِصاحِبِهِ الجَنَّةَ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :خوش رویی هنگام روبه رو شدن با مؤمن ، بهشت را بر فرد خوش رو واجب می کند .

همان ، ج ۷۵ ، ص ۴۰۱ .

حدیث۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَن أصعَدَ إلَی اللّه ِ خالِصَ عِبادَتِهِ أهبَطَ اللّه ُ إلَیهِ أفضَلَ مَصلَحَتِهِ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :هر که خداوند را بی پیرایه عبادت کند ، خداوند برترین مصلحتش را نثار او می کند .

. همان ، ج ۷۰ ، ص ۲۴۹ .

حدیث۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللّهُ الصَّلاةَ تَنزيها مِنَ الكِبرِ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :خداوند نماز را برای دوری از کبر واجب کرد .

. بحار الأنوار ، ج ۸۲، ص ۲۰۹ .

حدیث۱۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

نَحنُ وَسيلَتُهُ فى خَلقِهِ و نَحنُ خاصَّتُهُ و مَحَلُّ قُدسِهِ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :ما [اهل بیت] دست آویز الهی مردمان ، بر گزیده خدا و منزلگاه قدس [و پاکی]اوییم .

. شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۱۶ ، ص ۲۱۱ .

حدیث۱۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَجَعَلَ اللّهُ . . . إطاعَتَنا نِظاما لِلمِلَّةِ و إمامَتَنا أمانا لِلفُرقَةِ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :خدا اطاعت از ما را رشته سامان ملّت ، و امامت ما را مایه ایمنی از تفرقه قرار داده است .

الإحتجاج ، ج ۱ ، ص ۱۳۴ .

حدیث۱۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

در جواب امـام حسن علیه السـلام که پرسیده بود : چرا برای همسایگـان و دیگران دعا می کنی و برای خود دعا نمی کنی؟ فرمود :

الجارُ ثُمَّ الدّارُ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام : اوّل همسایه ، سپس خانه خود .

. علل الشرائع ، ج ۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث۱۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

خِيارِكُم أليَنُكُم مَناكِبَهُ و أكرَمُهُم لِنسائِهِم ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :بهترین شما کسانی اند که با مردم نرم ترند و زنان خویش را بیشتر گرامی می دارند .

دلائل الإمامه ، ص ۷۶ .

حدیث۱۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

خَيرٌ لِلنِّساءِ أن لايَرَينَ الرِّجالَ و لايَراهُنَّ الرِّجالُ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :برای زنان بهتر است که [بدون ضرورت] مردان نامحرم را نبینند و نامحرمان نیز آنان را نبینند .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۴ ، ص ۳۶ .

حدیث۱۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَللّهُمَّ أسألُکَ النَّظَرَ إلی وَجهِکَ و الشَّوقَ إلی لِقائِکَ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :خدایا! نگریستن به رویت و شوق دیدارت را از تو درخواست می کنم .

. همان ، ص ۲۲۵ .

حدیث۱۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

ما جَعَلَ اللّه ُ بَعدَ غَدیرِخُمٍّ مِن حُجَّةٍ و لاعُذرٍ ؛

حضرت فاطمه علیهاالسلام :خداوند پس از غدیرخم برای کسی حجّت و عذری باقی نگذاشت .

. دلائل الإمامَه ، ص ۱۲۲ .

حدیث۱۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَفَرَضَ اللّه ُ الْایمانَ تَطْهیرا مِنَ الشِّرْكِ... وَ الْعَدْلَ تَسْكینا لِلْقُلوبِ؛

خداوند ایمان را برای پاکی از شرک... و عدل و داد را برای آرامش دل ها واجب نمود.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۸

حدیث۱۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللّه ُ... العَدْلَ تَسكینا لِلْقُلوبِ؛

خداوند عدالت را برای آرامش دل ها، واجب کرد.

علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۴۸، ح ۲

حدیث۱۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

ثُمَّ التَزَمَهُما [رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله] فَقالَ : اللّهُمَّ إنَّهُما مِنّی وأنَا مِنهُما ، اللّهُمَّ كَما أذهَبتَ عَنِّی الرِّجسَ وطَهَّرتَنی فَطَهِّرهُما

ابن عبّاس در حدیث ازدواج فاطمه وعلی علیهماالسـلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آنها را در آغوش گرفت و فرمود: خدایا! این دو از من هستند و من از این دو، خدایا همان گونه که هر گونه پلیدی را از من دور کردی و پاکم گردانـدی این دو را نیز پـاک گردان.

المعجم الکبیر : ۲۴ / ۱۳۴ / ۳۶۲ ، و ۲۲ / ۴۱۲ / ۱۰۲۲ ، المصنّف لعبد الرزّاق : ۵ / ۴۸۹ / ۹۷۸۲ وفیهما «ثمّ التزمها» بصیغة المفرد إلی آخر الحدیث .

حدیث۲۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللّه ُ الإِیمـانَ تَطهیرًا لَکُم مِنَ الشِّرکِ ... وطاعَتَنـا نِظامًا ، وإمامَتَنا أمنًا مِنَ الفُرقَـةِ ، وحُبَّنا عِزًّا لِلإِسـلامِ ... لا نَبرَحُ نَأمُرُکُم وتَأمُرونَ حَتّی دارَت لَکُم بِنا رَحَی الإِسلامِ ، ودَرَّ حَلَبُ الأَنامِ ، وخَضَعَت نَعرَةُ

الشِّرکِ ، وباخَت

فاطمه زهرا علیهاالسـلام ـ در کلامی که در آن ابوبکر و گروهی از مهاجران و انصار را مخاطب قرار می دهد ـ : خداوند ایمان را بر شمـا واجب کرده تـا از شـرک پـاک شویـد... و فرمـانبری از مـا را واجـب کرده تـا نظـام یابیـد و پیشـوایی مـا را واجب کرده تـا از پراکندگی امان یابید... ما پیوسته به شما فرمان می داده ایم و شما فرمان می بردید تا این که آسیای اسلام با ما به گردش در آمد و باران

برکات بر مردم فرو بارید و نعره شـرک فرو نشـست و آتش جنگ خاموشـی گرفت و دعوت هرج و مرج به آرامی گرایید و سامانه دین نظم یافت.

باخت : سکنت وفترت . (لسان العرب : ۳ / ۹) .

حدیث۲۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اِتَّقُوا اللّه َ حَقَّ تُقاتِهِ ... نَحنُ وَسیلَتُهُ فی خَلقِهِ ، ونَحنُ خاصَّتُهُ ، ومَحَلُّ قُدسِهِ ، ونَحنُ حُجَّتُهُ فی غَیبِهِ ، ونَحنُ وَرَثَةُ أنبیائِهِ

فاطمه زهرا علیهاالسـلام : تقوای خدا را آن گونه که باید در پیش گیرید... ما وسیله خداییم در میان بندگانش و خواصّ او هستیم و جایگاه قدس اوییم، ما حجّت او هستیم در آن هنگام که نامرئی است و ما وارثان پیامبرانیم.

شرح نهـج البلاغة لابن أبی الحدید : ۱۶ / ۲۱۱ نقلاً عن کتاب أبی بکر أحمـد بن عبـد العزیز الجوهریّ بإسـناده عن زینب بنت علیّ علیه السـلاموعن جعفر بن محمّد عن أبیه علیهماالسلاموعن جابر الجعفیّ عن الإمام الباقر علیه السلاموعن عبداللّه بن حسن بن الحسن ، وراجع دلائل الإمامة : ۱۱۴ / ۳۶ .

حدیث۲۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

ـ لِأَهلِ الکوفَـةِ بَعـدَ وَقعَـةِ کَربَلاءَ وما جَری عَلی أهلِ البَیتِ ـ : أمّا بَعـدُ ، یا أهلَ الکوفَـةِ ، یا أهلَ المَکرِ والغَدرِ والخُیَلاءِ ، إنّا أهلُ بَیتٍ ابتَلانَا اللّه ُ بِکُم ، وابتَلاکُم بِنا ، فَجَعَلَ بَلاءَنا حَسَنًا ، وجَعَلَ عِلمَهُ عِندَنا

وفَهمَهُ لَدَینا ، فَنَحنُ عَیبَـةُ عِلمِهِ ، ووِعـاءُ فَهمِهِ وحِکمَتِهِ ، وحُجَّتُهُ فِی الأَرضِ فی بِلادِهِ لِعِبادِهِ ، أکرَمَنَا اللّه ُ بِکَرامَتِهِ ، وفَضَّلَنا بِنَبِیِّهِ صلی

الله علیه و آله عَلی کَثیرٍ مِن خَلقِهِ تَفضیلاً

فاطمه صغری علیهاالسلام: پس از رویداد کربلا و آن چه بر اهل بیت گذشت به اهل کوفه چنین خطاب کرد: امّا بعد، ای کوفیان! ای اهل نیرنگ و خیانت و خودپسندی، ما خاندانی هستیم که خداوند ما را با شما آزمود و شما را با ما، پس آزمون ما را با توفیق قرین ساخت و علم خود را در میان ما قرار داد

و فهمش را نزد ما نهاد. ما ظرف دانش و فهم و حکمت اوییم و حجّت اوییم در زمین در بلاد او برای بندگانش. خداوند ما را به سبب کرامت خود ارجمند داشته و به سبب پیامبرش ما را بر بسیاری از خلایقش نیک ترجیح داده است.

الاحتجاج : ۲ / ۱۰۶ ، الملهوف : ۱۹۵ ، مثیر الأحزان : ۸۷ من دون «ووعاء فهمه ... لعباده» .

حدیث۲۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

: یا أکرَمَ الأکرَمینَ ، ومُنتَهی اُمنِیَّةِ السّائِلینَ ، أنتَ مَولایَ ، فَتَحتَ لی بابَ الدُّعاءِ وَالإِنابَةِ ، فَلا تُغلِق عَنّی بابَ القَبولِ وَالإِجابَةِ .

فاطمه علیهاالسلام ـ در دعایش ـ : ای گرامی ترینِ گرامیان و نهایتِ آرزوی خواستاران ! تو سرور منی که درِ دعا و توبه را برای من گشودی. پس درِ قبول و اجابت دعا را بر من مبند .

فلاح السائل : ۱۷۵.

حدیث۲۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

: اللّهُمَّ . . . أسأَلُکَ النَّظَرَ إلی وَجهِکَ ، وَالشَّوقَ إلی لِقائِکَ .

فاطمه علیهاالسلام ـ در دعایش ـ : بارالها! نگریستن به رخسارت و شوق دیدارت را از تو درخواست می کنم .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۲۲۵ / ۱ نقلاً عن اختیار ابن الباقی .

حدیث۲۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

ـ فِی المُناجاةِ ـ : اللّهُمَّ بِعِلمِکَ الغَیبَ ، وقُدرَتِکَ عَلَی الخَلقِ ، أحیِنی ما عَلِمتَ الحَیاةَ خَیرا لی ، وتَوَفَّنی إذا کانَتِ الوَفاةُ خَیرا لی .

فاطمه زهرا علیهاالسلام ـ در مناجات ـ گفت : بار خدایا!تو را به علم غیبت و توانایيت بر آفرینش، سوگند می دهم که مرا، تا وقتی می دانی زنده بودن برایم بهتر است، زنده بداری و هر گاه مرگ برایم بهتر بود، بمیرانی.

بحار الأنوار : ۹۴/۲۲۵/۱ .

حدیث۲۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ ... العَدلَ تَسکیناللِقُلوبِ .

فاطمه زهرا علیهاالسلام: خداوند عدالت را برای آرامش دلها واجب فرمود.

علل الشرائع : ۲۴۸/۲.

حدیث۲۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

ما یَصنَعُ الصائمُ بِصِیامِهِ إذالَم یَصُنْ لِسانَهُ وسَمعَهُ وبَصَرَهُ وجوارِحَهُ ؟!

فاطمه زهرا علیهاالسلام : اگر روزه دار زبان و گوش و چشم و اعضا و جوارح خود را نگه ندارد ، روزه به چه کار او می آید؟!

دعائم الإسلام : ۱/۲۶۸ .

حدیث۲۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللّهُ الصِّیامَ تَثبِیتا لِلإخلاصِ .

فاطمه زهرا علیهاالسلام : خداوند روزه را برای استواری اخلاص ، واجب فرمود .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۶۸/۴۷ .

حدیث۲۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللّهُ الصَّلاةَ تَنزِیها مِن الکِبرِ .

فاطمه زهرا علیهاالسلام : خداوند نماز را به منظور دور کردن [انسان] از کِبر واجب فرمود .

بحار الأنوار : ۸۲/۲۰۹/۱۹ .

حدیث۳۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَرَضَ اللّهُ صِلَةَ الأرحامِ مَنماةً لِلعدَدِ .

فاطمه زهرا علیهاالسلام : خداوند صله ارحام را به جهت فزونی نفرات مقرّر داشته است .

بحار الأنوار : ۷۴/۹۴/۲۳

حدیث۳۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَن أصعَدَ إلی اللّهِ خالصَ عبادَتِهِ أهبَطَ اللّهُ عزّوجلّ له أفضَلَ مَصلَحَتِهِ .

فاطمه زهرا علیهاالسلام : هر که عبادت خالصانه خود را به درگاه خدا فرا برد ، خداوند عز و جل بهترین چیزی را که به صلاح اوست برایش فرو فرستد .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۰۸ .

حدیث۳۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

دَخَلَ إلیَّ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله عِندَ وِلادَتی الحُسَینَ علیه السلام فَناوَلتُهُ إیّاهُ فی خِرقةٍ صَفراءَ ، فَرَمی بِها وَأخَذَ خِرقَةً بَیضاءَ وَلَفَّهُ فیها ثُمَّ قالَ : خُذیهِ یا فاطِمَةُ فَإنَّهُ امامُ ابنُ امامٍ أبو الأئِمَّةِ التِسعَةِ ، مِن صُلبِهِ ائِمَّةٌ أبرارٌ وَالتّاسِعُ قائِمُهُم .

فاطمه علیهاالسلام : پس از آن که حسین علیه السلام را به دنیا آوردم ، رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد من آمد . طفل را در پارچه ای زرد رنگ، به دست آن حضرت دادم . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آن پارچه را دور انداخت و پارچه سفیدی گرفت و حسین را در آن پیچید . آن گاه فرمود : بگیرش ای فاطمه ، که او امام است و فرزند امام . او پدر نُه امام بزرگواری است که از صُلب او به دنیا می آیند و نُهمین آنان قائم است .

کفایة الأثر : ۱۹۴.

حدیث۳۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

ـ فی خُطبَةٍ لَها ـ : فَرَضَ اللّهُ مُجانَبَةَ أكلِ أموالِ الیَتامی إجارَةً مِن الظُّلم .

فاطمه زهرا علیهاالسلام ـ در یکی از سخنرانی های خود ـ فرمود : خداوند پرهیز از خوردن مال یتیم را به دلیل جلوگیری از ظلم و حق کشی واجب فرمود.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۶۸/۷ .

حدیث۳۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

بِسْمِ اللّه الرَّحمنِ الرَّحیم. بِسْمِ اللّهِ النُّورِ بِسْمِ اللّهِ نُورِ النُّورِ بِسْمِ اللّهِ نُورٌ عَلی نُورٍ بِسْمِ اللّهِ الَّذی هُوَ مُدَبِّرُ الأُمُورِ بِسْمِ اللّهِ الَّذی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ اَلْحَمْدُلِلّهِ الَّذی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَاَنْزَلَ النُّورَ عَلَی الطُّورِ فیکِتابٍ مَسْطُورٍ فی رَقٍّ مَنْشُورٍ بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ عَلی نَبیٍّ مَحْبُورٍ...

یکی از دعاهای معروف حضرت زهرا علیهاالسلام:

به نام خداوند بخشنده مهربان، به نام خدایی که نور است، به نام خدایی که نور نور است، به نام خدایی که نوری بالای نور است، به نام خدایی که تدبیر امور به دست اوست، به نام خدایی که نور را از نور آفرید. ستایش و سپاس خدایی را که نور را از نور آفرید و نور را بر کوه طور فرود آورد، در ـ درون ـ کتابی نوشته شده، در طوماری گسترده بر پیامبری برخوردار از نعمتها.

مهج الدعوات: ۷

حدیث۳۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... اَیُّهَا النّاسُ اِعْلَمُوا اَنّی فاطِمَةُ وَاَبی مُحَمَّدٌ اَقُولُ عَوْدا وَبَدْءا وَلا اَقُولُ ما اَقُولُ غَلَطا وَلا اَفْعَلُ ما اَفْعَلُ شَطَطا. « لَقَدْ جاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَریصٌ عَلَیْكُمْ بِالْمُؤْمِنینَ رَؤُوفٌ رَحیمٌ ...»

حضرت زهرا در بخشی از خطبه خود می فرماید:

ای مردم! بدانید که من فاطمه ام و پدرم محمد صلی الله علیه و آلهاست. پایان و آغاز سخنم یکی است، نابجا سخن نمی گویم و به

کار یاوه و بیهوده نمی پردازم. به حقیقت پیامبری از میان خودتان برخاست که رنجهای شما بر او دشوار بود و به ـ هدایت و اصلاح ـ شما حریص و بر مؤمنان دلسوز و مهربان بود.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۴.

حدیث۳۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... کِتابُ اللّه النّاطِقُ وَالْقُرْانُ الصّادِقُ وَالنُّورُ السّاطِعُ وَالضِّیاءُ الّلامِعُ، بَیِّنَةً بَصائِرُهُ، مُنْکَشِفَةً سَرائِرُهُ، مُنْجَلِیَةً ظَواهِرُهُ، مُغْتَبِطَةً بِهِ اَشْیاعُهُ، قائدا اِلَی الرِّضْوانِ اِتِّباعُهُ، مُؤَدٍّ اِلَی النَّجاةِ اِسْتِماعُهُ.

و در بخش دیگری از خطبه می فرماید:

... کتاب گویای خداوند و قران راستگو و نور فروغ بخش و روشنایی درخشان ـ عهد الهی و یادگار پیامبر است ـ که دیدگاههایش روشن و اسرار درونی او بر ملاـ و ظاهر آن جلوه گر و پیروان او مورد غبطه همگان است. تبعیت از آن راهگشای دستیابی به رضای الهی و گوش سپردن به او موجب نجات است

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۴.

حدیث۳۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... کِتابُ اللّه بَیْنَ اَظْهُرِکُمْ اُمُورُهُ ظاهِرَةٌ

وَاَحْکامُهُ زاهِرَةٌ وَاَعْلامُهُ باهِرَةٌ

وَزَواجِرُهُ لائِحَةٌ وَاَوامِرُهُ واضِحَةٌ...

و در بخش دیگری از خطبه می فرماید:

کتاب الهی فرا روی شماست، امور مربوط به او ظاهر و احکامش فروزان و نشانه هایش خیره کننده و ـ فرامین ـ بازدارنده اش آشکار و دستورهایش واضح است.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۷.

حدیث۳۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَاحْمِدُوا اللّه َ الَّذی لِعَظَمَتِهِ وَنُورِهِ یَبْتَغی مَنْ فِی السَّماواتِ وَالْأَرَضِ اِلَیْهِ الْوَسیلَةَ وَنَحْنُ وَسیلَتُهُ فی خَلْقِهِ وَنَحْنُ خاصَّتُهُ وَمَحَلُّ قُدْسِهِ وَنَحْنُ حُجَّتُهُ فی غَیْبِهِ وَنَحْنُ وَرَثَةُ اَنْبیائِهِ...

در پایان خطبه فرمود:

سپاسِ خدایی را به جای آرید که به خاطر عظمت وجود و جلوه نورش هر آنچه در آسمانها و زمین است خواهان ره یافتن به سوی او هستند و ـ در این میان تنها ـ ما وسیله تقرب به او و بندگانِ برگزیده و پایگاه تقدیس و تنزیه او و حجت او در غیبت و نهان و وارث پیامبران اوییم.

شرح ابن ابی الحدید ج ۱۶:۲۱۱.

حدیث۳۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

بِأبی أنتَ وَ اُمّی یا بِنتَ رَسُولِ اللّه ِ، ما هذَا اللَّوحُ؟

فَقالَت:

هذَا اللَّوْحُ اَهْداهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ اِلی رَسُولِهِ صلی الله علیه و آلهفیهِ اسْمُ اَبی وَفیهِ اسْمُ بَعْلی وَاسْمُ ابْنَیَّ وَاَسْماءُ الْاَوْصِیاءِ مِنْ وُلْدی.

فَاَعْطانیهِ اَبی لِیُسُرَّنی بِذلِکَ.

جابر بن عبداللّه می گوید:

در دست فاطمه زهرا علیهاالسلام لوحی زمردین دیدم، پرسیدم: ای دختر رسولخدا پدر و مادرم فدای تو باد این چه لوحی است؟

حضرت فرمود:

این لوح را که در آن نام پدر و شوهرم و دو پسرم و نامهای فرزندان معصومم نوشته شده است خدای عزوجل به پیامبرش هدیه نمود و پیامبر نیز برای خوشحالی من آن را به من داد.

اکمال الدین ج ۱:۳۰۹.

حدیث۴۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

وَالَّذِی اصْطَفاکَ واجْتَباکَ وَهَداکَ

وَهَدی بِکَ الْاُمَّةَ لازِلْتُ مُقِرَّةً لَهُ ما عِشْتُ.

در جمع گرم خانواده هر یک از علی و فاطمه خود را نزد پیامبر محبوبتر می شمردند، پیامبر به فاطمه فرمود: تو را حلاوت فرزندی و علی را عزّت مردان است و او نزد من محبوتر است.فاطمه گفت:

به خدایی که تو را برگزید و هدایت کرد و امّت را به سبب تو راه نمود، همواره تا زنده ام به ـ مقام ـ او مقّر خواهم بود.

قوت القلوب ج ۳: ۱۱۱

حدیث۴۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَخْبَرَنی اَبی وَهُوَذا: هُوَ اَنَّهُ مَنْ سَلَّمَ عَلَیْهِ وَعَلَیَّ ثَلاثَةَ اَیّامٍ اَوْجَبَ اللّه ُ لَهُ الْجَنَّةَ.

قالَ الرّاوی: قُلْتُ لَها: فی حَیاتِهِ وَحَیاتِکِ؟

قالَتْ علیهاالسلام : نَعَمْ وَبَعْدَ مَوْتِنا.

حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:

پدرم قبل از رحلتش به من فرمود: هر کس سه روز بر او و بر من درود فرستد خدا بهشت را بر او واجب گرداند.

راوی می گوید: گفتم: در زندگی او و شما؟

حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:

بلی هم در حال حیات، و هم پس از مرگ.

تهذیب الاحکام ج ۶:۹.

حدیث۴۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
قُولی لهُ: اِنْ کُنْتَ تَعْمَلُ بِما اَمَرْناکَ
وَتَنْتَهی عَمّا زَجَرْناکَ عَنْهُ
فَأَنْتَ مِنْ شیعَتِنا وَاِلاّ فَلا...
شخصی به زنش گفت: پیش فاطمه زهرا علیهاالسلام برو و بپرس: آیا من از شیعیان اهل بیت هستم؟ ـ زن آمد و پرسید، حضرت زهرا علیهاالسلام در پاسخ گفت:
به همسرت بگو: اگر به آنچه ترا فرمان داده ایم عمل می کنی و از آنچه نهی کرده ایم پرهیز نموده ای از شیعیان خواهی بود و در غیر این صورت از شیعیان نیستی.
تفسیر منسوب به امام حسن عسکری علیه السلام

حدیث۴۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
اَللّهُمَّ اِنّی اَسْأَلُکَ قُوَّةً فی عِبادَتِکَ
وَتَبَصُّرا فی کِتابِکَ وَفَهْما فی حُکْمِکَ،
اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
وَلاتَجْعَلِ الْقُرْآنَ بِنا ماحِلاً وَالصِّراطَ زائِلاً
وَمُحَمَّدا صَلَی اللّهُ عَلَیهِ وَالِهِ عَنّا مُوَلِّیا.
یکی از دعاهای حضرت زهرا علیهاالسلام این بود:
بارالها: نیرومندی در بندگیت و بینش روشن در کتابت و فهم و درک احکامت را از تو خواستارم. خدایا بر محمد و آل محمد درود فرست و قران را دور از دسترس ما و پل صراط را لغزشگاه ما و محمد صلی الله علیه و آله را رویگردان از ما قرار مده.
بلد الامین: ۱۰۱.

حدیث۴۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
اَبَوا هذِهِ الْأُمَّةِ مُحَمَّدٌ وَعَلِیٌّ
یُقیمانِ اَوَدَهُمْ وَیُنْقِذانِهِمْ مِنَ الْعَذابِ الدّائِمِ اِنْ اَطاعُوهُما وَیُبیحانِهِمُ النَّعیمَ الدّائِمِ اِنْ وافَقُوهُما.
حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:
پدران این امّت حضرت محمد صلی الله علیه و آله ـ پیامبر خدا ـ و حضرت علی علیه السلام ـ ولی خدا ـ است. اگر از آن دو اطاعت کنند، کژی های آنان را اصلاح می کنند و از عذاب دردناکشان نجات می بخشند و همراهی با آن دو نعمت جاوادن ـ بهشت ـ را ارزانیشان می دارد.

تفسیر منسوب به امام حسن عسکری علیه السلام ۳۳۰.

حدیث۴۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَما وَاللّه ِ لَوْ تَرَکُوا الْحَقَّ عَلی اَهْلِهِ وَاتَّبَعُوا
عِتْرَةَ نَبِیِّهِ لَمَااخْتَلَفَ فِی اللّهِ تَعالی اثْنانِ.

حضرت زهرا علیهاالسلام بر سر مزار حمزه علیه السلام در پاسخ شخصی می فرماید:

به خدا سوگند اگر حق را به اهلش واگذار می نمودند و از عترت پیامبر پیروی می کردند، حتی دو نفر درباره خدا اختلاف نمی نمودند (واسلام همه عالم را فرا می گرفت.)

کفایة الاثر: ۱۹۹.

حدیث۴۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَصْبَحْتُ بَیْنَ کَمَدٍ وَکَرْبٍ، فُقِدَ النَّبِیُّ
وَظُلِمَ الْوَصِیُّ، هُتِکَ وَاللّه ِ حِجابُهُ...

روزی ام سلمه برای عیادت حضرت فاطمه علیهاالسلام آمد وپرسید:

ای دختر پیامبر شب را چگونه به صبح آوردی (شب و روزت چگونه می گذرد)؟ حضرت علیهاالسلام فرمود:

به صبح آوردم در حالی که تاریکی غم و اندوه مرا فراگرفته است، پیامبر از دست رفت و وصی او مظلوم واقع شد، حَریم و حرمت پیامبر شکسته شد.

مناقب آل ابی طالب، ج ۲: ۲۰۵.

حدیث۴۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَصْبَحْتُ وَاللّه ِ عائِفَةً لِدُنْیاکُنَّ، قالِیَةً لِرِجالِکُنَّ، لَفَظْتُهُمْ بَعْدَ اَنْ عَجَمْتُهُمْ وَشَنِأْتُهُمْ بَعْدَ اَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبْحا لِفُلُولِ الحَدِّ وَ خَوَرِ الْقناةِ وَ خَطَلِ الرَّأْیِ ...

حضرت زهرا علیهاالسلام در پاسخ زنانی که برای عیادتش آمده و از سلامتی اش سؤال کردند فرمود:

به خدا سوگند صبح کردم در حالی که نسبت به دنیای شما بی رغبت و از مردان شما خشمگینم. پس از چشیدن، آنان را از دهان بیرون افکندم و پس از پیگیری، از آنان خسته شدم. چه زشت است کند شدن تلاش ها و سستی نیروها و اضطراب اندیشه ها ! .

معانی الاخبار، ۳۵۴.

حدیث۴۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَمَا الَّذی نَقَمُوا مِنْ اَبِی الْحَسَنِ علیه السلام؟

نَقَمُوا وَاللّه ِ مِنْهُ نَكيرَ سَيْفِهِ وَقِلَّةَ مُبالاتِهِ لِحَتْفِهِ وَشِدَّةَ وَطْأَتِهِ وَنَكالَ وَقْعَتِهِ وَتَنَمُّرُهُ فى ذات ِ اللّه ِ ...

حضرت زهرا علیهاالسلام در بخشی از سخنانش با زنان مدینه فرمود:

ـ به راستی آنان که دیگران را ترجیح دادند ـ چه عیبی از ابوالحسن امیرالمؤمنین علیه السلام گرفتند؟ به خدا قسم تنها عیب علی شمشیر بران او و بی اعتنایی به مرگ و برخورد سخت و ضربه های مرگبار و خشم سرکش او در رابطه با ـ دفاع از دین ـ خداست.

بلاغات النساء: ۳۲.

حدیث۴۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَكُنْتُمْ عَلى شَفا حُفْرَةٍ مِنَ النّارِ مُذْقَةَ الشّارِبِ وَنُهْزَةَ الطّامِعِ... فَاَنْقَذَكُمُ اللّه ُ تَبارَكَ وَ تَعالى بِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله بَعْدَ اللَّتَيا وَاللَّتى وَبَعْدَ اَنْ مُنِىَ بِبُهَمِ الرِّجالِ وَذُؤْبانِ الْعَرَبِ وَمَرَدَةِ اَهْلِ الْكِتابِ كُلَّما أوْقَدُوا نارا لِلْحَرْبِ اَطْفَأَهَااللّه ُ، اَوْ نَجَمَ قَرْنُ الشَّيْطانِ اَوْ فَغَرَتْ فاغِرَةٌ مِنَ الْمُشْرِكينَ قَذَفَ اَخاهُ فى لَهَواتِها، فَلايَنْكَفِى ءُ حَتّى يَطَأَ جَناحَها بِاَخْمُصِهِ وَيَخْمِدَ لَهَبَها بِسَيْفِهِ ...

حضرت زهرا علیهاالسلام در بخش دیگری از خطبه می فرماید:

... و شما بر لبه پرتگاهی از آتش قرار داشتید جرعه آبی برای تشنگان و شکار بی رنجی برای آزمندان بودید، آنگاه خدای بزرگ به وسیله حضرت محمد صلی الله علیه و آله و پس از چه فراز و نشیب ها ـ و گرفتار شدن به دست مردان حیوان صفت و گرگان آدمخوار عرب و گردنکشان اهل کتاب ـ نجاتتان بخشید. هرگاه که آتش جنگی بر می افروختند خدا خاموش می کرد و اگر شاخ شیطانی سرک می کشید و یا مرزی از سوی مشرکان گشوده می شد پیامبر، برادرش ـ حضرت علی علیه السلام ـ را در کام آن می افکند و او نیز تا هنگامی که یال و بال آنان با کف پای خود پایمال نمی کرد و آتش آنان را با شمشیر خاموش نمی ساخت بر نمی گشت.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۵.

حدیث۵۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... وَتَاللّه ِ لَوْمالُوا عَنِ الْمَحَجَّةِ اللاّئِحَةِ وَزالُوا عَنْ قَبُولِ الْحُجَّةِ الْواضِحَةِ لَرَدَّهُمْ اِلَيْها وَحَمَلَهُمْ عَلَيها وَلَسارَبِهِمْ سَيْرا سُجُحا لايَكْلِمُ خِشاشُهُ وَلايَكِلُّ سائِرُهُ وَلايَمُلُّ راكِبُهُ وَلَأَوْرَدَهُمْ مَنْهَلاً نَميرا صافِيا رَوِيّا...

حضرت زهرا علیهاالسلام در بخش دیگری از سخنانش با زنان مدینه در مورد حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید:

به خدا سوگند اگر از راه روشن منحرف می شدند و از پذیرش دلیل واضح می لغزیدند، آنان را به راه مستقیم برگردانده و بر التزام به آن وامی داشت و با نرمی و ملایمت راهشان می برد، به گونه ای که خشونت و ناهمواری راه آنان را آزار نمی داد و رهروان را خسته نمی ساخت و سواران را ملول نمی کرد. و آنان را به آبشخوری پر برکت و زلال و گوارا رهنمون می شد

احتجاج، ج ۲: ۱۴۸.

حدیث۵۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... اَما لَعَمْرى لَقَدْ لَقِحَتْ فَنَظِرَةٌ رَيْثَما تُنْتِجْ ثُمَّ احْتَلِبُوا مِلْأَ الْقَعْبِ دَما عَبيطا وَذِعافا مُبيدا، هُنالِكَ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ وَيَعْرِفُ التّالُونَ غِبَّ ما

اَسَّسَ الْاَوَّلُونَ، ثُمَّ طیبُوا عَنْ دُنْیاکُمْ اَنْفُسا وَاطْمَاِنُّـوا لِلْفِتْنَـهِْ جاشا وَاَبْشِـرُوا بِسَـیْفٍ صارِمٍ وَسَـطْوَهِْ مُعْتَدٍ غاشِمٍ وَبِهَرْجٍ شامِلٍ وَاسْـتِبْدادٍ مِنَ الظّالِمینَ، یَدَعُ فَیْئَکُمْ زَهیدا وَجَمْعَکُمْ حَصیدا فَیاحَسْرَتا لَکُمْ وَاَنیّ بِکُمْ وَقَد عُمِّیَتْ عَلَیْکُمْ...

حضرت زهرا علیهاالسلام در بخش پایانی سخنانش با زنان مدینه فرمود:

... به جان خودم سوگند! نطفه فساد و تباهی بسته شد، اندکی منتظر باشید تابه نتیجه رسد آنگاه به جای شیر، کاسه های پر از خون تازه و زهر کشنده بدوشید و در آن هنگام گمراهان، زیان کجروی خود را خواهند دید و آیندگان پیامد کار پیشینیان را خواهند دانست. آنگاه دل از دنیا برکنید و با فتنه ها آرامش خاطر یابید! و مژده باد بر شما به شمشیر آخته و سلطه متجاوز ستمگر و نیز هرج و مرج فراگیر و استبداد زورگویان! همانان که بخش ناچیزی از حق را به شما برگردانند و اجتماع شما را درو کنند! چه حسرت بزرگی! و چه می توان کرد؟ در صورتی که امروز کورکورانه برده شده اید.

احتجاج، ج ۱: ۱۴۸.

حدیث۵۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

... فَبِعَیْنِ اللّه ما تَفْعَلُونَ،

وَسَیَعْلَمُ الَّذینَ ظَلَمُوا اَیَّ مُنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُونَ ،

وَاَنَا ابْنَهُْ نَذیرٍ لَکُمْ بَیْنَ یَدَیْ عَذابٍ شَدیدٍ،

فَاعْمَلُوا اِنّا عامِلُونَ، وَانْتَظِرُوا اِنّا مُنْتَظِرُونَ...

حضرت زهرا علیهاالسلام در بخش دیگری از خطبه فرمود:

... آنچه می کنید زیر نظر خداست و ستمگران به زودی خواهند دانست که به سوی چه سرانجامی باز می گردند! و من دختر کسی هستم که شما را از عذاب دردناك و سخت بیم می داد، پس هر چه خواهید بکنید ما نیز کار خود پیش می گیریم و منتظر باشید و ما نیز در انتظار به سر می بریم.

پایان خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۴۱.

حدیث۵۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَللّهُمَّ اِلَیْکَ نَشْکُو فَقْدَ نَبِیِّکَ وَرَسُولِکَ وَصَفِیِّکَ وَارْتِدادَ اُمَّتِهِ وَمَنْعِهِمْ اِیّانا حَقَّنَا الَّذی جَعَلْتَهُ لَنا فی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ عَلی نَبِیِّکَ بِلِسانِهِ.

یکی دیگر از دعاهای حضرت زهرا علیهاالسلام:

بارالها: ـ درد جانکاه ـ از دست دادن پیامبر و فرستاده برگزیده ات را به تو باز می گوییم و نیز عقبگرد امّتش و جلوگیری آنان از دسترسی ما به حقی را که تو در کتاب و برزبان پیامبرت تعیین کرده ای به تو شکایت می کنیم.

صحیفهٔ الزهرا:۱۷۴

حدیث۵۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

حُبِّبَ اِلَیَّ مِنْ دُنْیاکُمْ ثَلاثٌ:

تِلاوَةُ کِتابِ اللّه وَالنَّظَرُ فیوَجْهِ رَسُولِ اللّه صلی الله علیه و آله
وَالْأِنْفاقُ فیسَبیلِ اللّه .
حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:
از دنیای شما سه چیز برای من دوست داشتنی است:
تلاوت کتاب خدا ـ قرآن ـ،
و نگاه به چهره رسول خدا صلی الله علیه و آله
و انفاق در راه خدا.
وقایع الایام خیابانی ح صیام: ۲۹۵

حدیث۵۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
مَرَّ بی رَسُولُ اللّه صلی الله علیه و آله وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ مُتَصَبِّحَةً فَحَرَّکَنی بِرِجْلِهِ وَقالَ یا بُنَیَّةُ قُومی فَاشْهَدی رِزْقَ رَبِّکِ وَلاتَکُونی مِنَ الغافِلینَ، فَاِنَّ اللّهَ یُقَسِّمُ اَرْزاقَ النّاسِ ما بَیْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ اِلی طُلُوعِ الشَّمْسِ.
حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:
روزی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد در حالی که من پس از نماز صبح خوابیده بودم، پیامبر صلی الله علیه و آله با پای مبارکش مرا تکان داد و فرمود:
دخترکم برخیز و شاهد روزی پرورگارت باش ـ در طلب روزی بکوش ـ و از غافلان مباش زیرا خداوند روزی مردم را به هنگام سپیده صبح تا طلوع خورشید تقسیم می کند.
مسند فاطمهٔ الزهراء: ۲۱۹.

حدیث۵۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
... تَفَکَّرتُ فی حالی وَاَمْری عِنْدَ ذِهابِ عُمْری وَنُزُولی فی قَبْری، فَشَبَّهتُ دُخُولی فی فِراشی بِمَنْزِلی کَدُخُولی اِلی لَحَدی وَقَبْری، فَأنْشِدُکَ اللّهَ انْ قُمْتَ اِلَی الصَّلاةِ فَنَعْبُدَ اللّهَ تَعالی هذِهِ اللَّیْلَةَ.
حضرت علی علیه السلام در شب ازدواج، همسرش را نگران دید و علت آن را پرسید.حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:
ـ در پیرامون حال و وضع خود اندیشیدم و پایان عمر و منزلگاه قبر را به یاد آوردم و انتقال ـ از خانه پدر ـ به منزل خودم، مرا به یاد ورود به قبرم انداخت! تو را به خدا بیا تا در آغاز زندگی مشترک به نماز برخیزیم و امشب را به عبادت خدا بپردازیم.
احقاق الحق ۶ و ۲۳: ۴۸۱ و ۴۸۹.

حدیث۵۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :
فَلایَعْلَمُ ما دَخَلَنی مِنَ السُّرُورِ اِلَّا اللّهُ بِاِکْفائی رَسُولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله تَحَمُّلَ اَرْقابِ الرِّجالِ.
علی و فاطمه علیهماالسلام از پیامبر خواستند تا در تقسیم امور خانواده بین آن دو قضاوت کند،

پیـامبراکرم صـلی الله علیه و آله نیز کارهای مربوط به درون خانه را برای فاطمه علیهاالسـلام و کارهای بیرون خانه را برای علی علیه السلام تعیین کرد.

پس حضرت زهرا فرمود:

جز خدا کسـی نمی داند که من چقدر از این تقسـیم خوشـحال شدم زیرا از شانه به شانه شدن با مردان بیگانه نجات یافتم و مشـکل برخورد با مردان نامحرم از دوشم برداشته شد.

وسائل ج ۱۴: ۱۲۳ ح ۲۵۳۴۱

حدیث۵۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَوْصـانی حَبیبی رَسُولُ اللّه

اَنْ تَکُونَ الْخِدْمَهُٔ لَها یَوْما وَلی یَوْما

فَکانَ اَمْسِ یَوْمَ خِدْمَتِها وَالْیَوْمُ یَوْمُ خِدْمَتی.

«سـلمان می گوید: وارد منزل شدم و دیدم فاطمه زهرا علیهاالسلامنشسـته و دسـتاس می کرد و بر دسته دستاس خون دست مبارکش جاری بود، از سوی دیگر حسـین علیه السـلام در کنار خانه از گرسـنگی گریه می کرد، گفتم: ای دختر رسول خدا دسـتان شما پینه بسته است در صورتی که فضه حاضر است!» حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:

پیامبر اسـلام صلی الله علیه و آله مرا توصیه نموده است که یک روز فضه کارهای خانه را انجام دهد و یک روز من، دیروز نوبت او بوده و امروز نوبت من است.

دلائل الامامهٔ: ۱۴۰.

حدیث۵۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

یا رَسُولَ اللّه اِنَّ سَـلْمانَ تَعَجَّبَ مِنْ لِباسـی، فَوَالَّذی بَعَثَکَ بِالْحَقِّ نَبِیّا مالی وَ لِعَلِیٍّ مُنْذُ خَمْسِ سِنینَ اِلاّ مِسْکَ کَبْشٍ نَعْلِفُ عَلَیْهِ بِالنَّهارِ بِعَیرَنا فَاِذا کانَ اللَّیْلُ اِفْتَرَشْناهُ وَ اِنَّ مِرْفَقَتَنا لَمِنْ اُدْمٍ حَشْوُها لِیفُ النَّخْلِ.

روزی فاطمه علیهاالسلام به محضر پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت:

یا رسول اللّه سـلمان از لباس ساده من تعجب می کنـد! قسم به خـدایی که تو را به پیامبری برانگیخته است، مدت پنج سال است که زیرانداز شـبانه من و علی پوست گوسفندی است که روزها علوفه شترمان را بر روی آن می ریزیم، و بالش ما نیز قطعه پوستی است که درون آن از لیف درخت خرماست.

الدروع الواقیهٔ: ۲۷۵.

حدیث۶۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

یا بُنَیَّ ! اَلجارُ ثُمَّ الدّارُ.

امـام حسن مجتبی علیه السـلام گویـد: مادرم را دیـدم که در نیمه شب مؤمنین را دعا می کنـد و برای خودش دعا نمی کنـد، گفتم:

مادرجان چرا برای خودت دعا نمی کنی؟ مادرم فرمود:

پسرم اول همسایه سپس خانه.

بحارالانوار، ۴۳: ۸۲.

حدیث۶۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اِنّی قَدِ اسْتَقْبَحْتُ ما یُصْنَعُ بِالنِّساءِ، اِنَّهُ یُطْرَحُ عَلَی الْمَرْأَةِ الثَّوْبُ فَیَصِفُها لِمَنْ رَأی، فَلاتَحْمِلینی عَلی سَریرٍ ظاهِرٍ، اُسْتُرینی سَتَرَكِ اللّه ُ مِنَ النّارِ.

اسماء بنت عمیس می گوید: فاطمه علیهاالسلام به من فرمود:

من شیوه تشییع جنازه زنان را بسیار زشت و ناپسند می دانم، پارچه ای بر روی او می کشند که برجستگیهای بدن او را برای بینندگان به نمایش می گذارد! ای اسماء مرا بر تابوت آشکار نگذار بدن مرا بپوشان که خدا تو را از آتش بپوشاند.

وسائل الشیعهٔ، ج۲: ۸۷۶ ح ۳۴۵۳ و ۳۴۵۶ و ۳۴۵۷.

حدیث۶۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اُتْرُکْنَ التَّعْدادَ وَ عَلَیْکُنَّ بِالدُّعاءِ.

هنگام رحلت پیامبراکرم صلی الله علیه و آله دختران بنی هاشم حضرت فاطمه علیهاالسلام را در برپایی عزاداری یاری می کردند، آن حضرت فرمود:

از شمارش مناقب و مفاخر نژادی دست بردارید

و بر شما باد به دعا کردن.

کافی، ج ۳: ۲۱۸.

حدیث۶۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اِلهی اَصْلِحْ دینیاَلَّذی هُوَ عِصْمَةُ اَمْری وَاَصْلِحْ لی دُنْیایَ الَّتی اِلَیْها مَعادی وَاجْعَلِ الْحَیاةَ زِیادَةً لی مِنْ کُلِ خَیْرٍ وَاجْعَلِ الْمَوْتَ راحَةً لی مِنْ کُلِّ شَرٍّ.

یکی از دعاهای حضرت زهرا علیهاالسلام:

بارالها: دینم را که ملاک و محور کارهای من و دنیایم را که خانه تلاش ومعاش من وآخرتم را که سرانجام من به سوی آن است اصلاح فرما، و زندگیم را وسیله برکت و خیر و مرگم را وسیله رهایی و راحتی از هر شرّ و بدی قرار ده.

فلاح السائل: ۲۳۸.

حدیث۶۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

یاأَبَاالحَسَنِ ! أَلْمُؤْمِنُ يَنْظُرُ بِنُورِاللّه ِ تَعالى.

در آغـاز زنـدگی مشترک، حضـرت زهرا علیهاالسـلام اسـراری را با حضـرت علی علیه السـلام در میان گـذاشت و سـپس در مقابل تعجب او فرمود:

ای ابوالحسن!

مؤمن، با نور الهی می نگرد

ـ حقایق درون را می بیند ـ.

عیون المعجزات: ۵۴.

حدیث۶۵

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

مَنْ اَصْعَدَ اِلَى اللّه ِ خالِصَ عِبادَتِهِ

اَهْبَطَ اللّه ُ اِلَيْهِ اَفْضَلَ مَصْلَحَتِهِ.

حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:

هر که عبادتهای خالصانه اش را نزد خداوند بفرستد،

خـداوند بهترین مصلحت ها را بر او فرو فرستد.

مجموعه ورّام، ج ۲: ۱۰۸.

حدیث۶۶

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

هاتى و سَلى عَمّا بَدالَكِ، اَرَأَيْتِ مَنِ اكْتَرى يَوْما يَصْعَدُ اِلى سَطْحٍ بِحَمْلٍ ثَقيلٍ وَ كِراهُ مِأَةَ اَلْفِ دينارٍ أَيَثْقُلُ عَلَيْهِ ذلِكَ؟

فَقالَتْ: لا.

فَقالَتْ علیهاالسلام:

اِكْتَرَيْتُ أَنَا لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ بِأَكْثَرَ مِنْ مِلْ ءِ ما بَيْنَ الثَّرى اِلَى الْعَرْشِ لُؤْلُؤا فَأَحْرى اَنْ لايَثْقُلَ عَلَىَّ... .

زنی به محضـر فاطمه زهرا علیهاالسـلام آمـد و پس از چنـدین پرسـش گفت: ای دختر رسول خدا مبادا تو را آزرده باشم؟ حضـرت فرمود:

هرچه می خواهی بپرس ـ و به فکر خسـتگی من مباش ـ زیرا اگر کسی برای حمل بار سنگینی، صد هزار دینار بگیرد آیا سنگینی بار را احساس می کند؟

زن گفت: نه، حضرت فرمود:

من برای پاسخ هر سؤال پاداشی بیشتر از زمین تا عرش، مروارید خواهم گرفت پس چرا باید بر من گران آید؟

محجّهٔ البیضاء ۱: ۳۰.

حدیث۶۷

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فَجَعَلَ اللّه ُ الْاءیمانَ تَطْهیرا لَکُمْ مِنَ الشِّرکِ وَالصَّلاهَ تَنْزیها لَکُمْ عَنِ الْکِبْرِ وَ الزَّکاهَ تَزْکِیَهً لِلنَّفْسِ وَنَماءً فِی الرِّزْقِ وَ الصِّیامَ تَثْبیتا لِلْاءخْلاصِ وَ الْحَجَّ تَشْییدا لِلّدینِ وَ الْعَدْلَ تَنْسیقا لِلْقُلُوبِ وَ طاعَتَنا نِظاما لِلْمِلَّهِ وَ اِمامَتَنا اَمانا لِلْفُرْقَهِ وَ الْجِهادَ عِزّا لِلْاءِسْلامِ وَالصَّبْرَ مَعُونَهً عَلَی اسْتیجابِ الْأَجْرِ وَالْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلَحَهً لِلْعامَّهِ وَ ... .

حضرت زهرا علیهاالسلام در بخش دیگری از خطبه فرمود:

... پس خدای متعال ایمان را برای پاک نمودن شما از شرک، و نماز را برای دور نمودنتان از کبر، و زکات را برای تزکیه نفس و توسعه روزی، و روزه را برای استواری اخلاص، و حج را برای پایداری دین، و عدالت ورزی را برای هماهنگی دلها، و فرمانبرداری از ما را برای نظم جامعه، و رهبری ما را سبب امنیت از پراکندگی، و جهاد را برای عزّت بخشی اسلام، و بردباری در برابر مشکلات را کمکی در بدست آوردن پاداش، و امر به معروف را برای اصلاح جامعه قرار داد.

بخشی از خطبه بزرگ، احتجاج، ج ۱: ۱۳۴.

حدیث۶۸

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

ما یَصْنَعُ الصّائِمُ بِصِیامِهِ اذا لَمْ یَصُنْ

لِسانَهُ وَ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ وَ جَوارِحَهُ.

حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام فرمود:

روزه دار اگر زبان و گوش و چشم و اندامش

را حفظ نکند روزه او به چه کارش آید؟

دعائم الاسلام ۱: ۲۶۸.

حدیث۶۹

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَلْبِشْرُ فی وَجْهِ الْمُؤْمِنِ یُوجِبُ لِصاحِبِهِ الْجَنَّهَ وَالْبِشْرُ فی وَجْهِ الْمُعانِدِ الْمُعادی یَقی صاحِبَهُ عَذابَ النّارِ.

حضرت زهرا علیهاالسلام فرمود:

خوشرویی با مؤمن، موجب دستیابی به بهشت می شود و خوشرویی نسبت به غیر مؤمن انسان را از عذاب آتش حفظ می کند.

فاطمه الزهرا بهجهٔ قلب المصطفی، ج ۱: ۳۰۰.

حدیث۷۰

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

فِی الْمائِدَهِ اثْنَتا عَشْرَهَ خِصْلَهً یَجِبُ عَلی کُلِّ مُسْلِمٍ اَنْ یَعْرِفَها، اَرْبَعٌ فیها فَرْضٌ وَ اَرْبَعٌ فیها سُنَّهٌ وَ اَرْبَعٌ فیها تَأْدیبٌ. فَاَمَّا الْفَرْضُ: فَالْمَعْرِفَهُ وَ الرِّضا وَ التَّسْمِیَهُ وَ الشُّکْرُ. وَ اَمَّا السُّنَّهُ: فَالْوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعام وَالْأَکْلُ جالِسا وَالْجُلُوسُ عَلَی الْجانِبِ الْأَیْسَرِ وَ الْأَکْلُ بِثَلاثِ اَصابِعَ. وَ اَمَّا التَّأْدیبُ: فَالْأَکْلُ مِمّا یَلیکَ وَ تَصْغیرُ اللُّقْمَهِ وَ الْمَضْغُ الشَّدیدُ وَقِلَّهُ النَّظَرِ فیوُجُوهِ النّاسِ.

از حضرت زهرا علیهاالسلام نقل شده است که فرمود:

در آداب سفره دوازده خصلت است که هر مسلمانی باید آن را بداند. چهار خصلت واجب و چهار تا مستحب و چهار تای دیگر از

ادب است:

شناخت (ارزش نعمت) و رضا (به روزی خداوندی) و نام خدا بر زبان آوردن و سپاس او گفتن از واجبات است، وضوی قبل از غذا و در حال نشسته غذا خوردن و نشستن روی طرف چپ و با سه انگشت غذا خوردن از مستحبات است، و خوردن از غذایی که نزدیک و روبروی توست و کوچک گرفتن لقمه و زیاد جویدن و کمتر نگریستن به روی دیگران از آداب غذا خوردن است.

عوالم، ج ۱۱: ۶۲۹.

حدیث۷۱

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اِرْضی اَبَوَیْ دینِكِ مُحَمَّدا وَعَلیّا بِسَخَطِ اَبَوَیْ نَسَبِكِ

وَ لاتُرْضِی اَبَوَیْ نَسَبِكِ بَسَخَطِ اَبَوَیْ دینِكِ.

حضرت زهرا علیهاالسلام به برخی از زنان فرمود:

ـ در صورت ناچاری ـ برای جلب رضایت حضرت محمد و حضرت علی علیهماالسلام ـ که پدر اسلام و امت مسلمان هستند. پدر و مادر خویش را به خشم آر (از رنجش آنان هراس مکن) ولی مبادا برای جلب رضایت پدر و مادرت، آنان را به خشم آری.

تفسیر منسوب به امام عسکری علیه السلام: ۳۳۴.

حدیث۷۲

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

خَیْرٌ لِلنِّساءِ اَنْ لا یَرَیْنَ الرِّجالَ

وَ لا یَراهُنَّ الرِّجالُ.

حضرت امیر المؤمنین گوید: روزی پیامبر از ما سؤال کرد: بهترین کار برای زن چیست؟ کسی نتوانست پاسخ گوید. من این پرسش را از فاطمه پرسیدم. او علیهاالسلام فرمود: ولی من می دانم:

بهترین کار برای زن آن است که

مردان ـ نامحرم ـ را نبیند و مردان نیز او را نبینند.

کشف الغمه ۱: ۴۶۶.

حدیث۷۳

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

اَللّهُمَّ بِعِلْمِکَ الْغَیْبِ وَ قُدْرَتِکَ عَلَی الْخَلْقِ

اَحْیِنی ما عَلِمْتَ الْحَیاةَ خَیْرا لی

وَ تَوَفَّنی اذا کانَتِ الْوَفاةُ خَیْرا لی.

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ کَلِمَةَ الْاِخْلاصِ

وَ خَشْیَتَکَ فِی الرِّضا وَ الْغَضَبِ

وَ الْقَصْدَ فِی الْغِنی وَالْفَقْرِ.

از دعاهای حضرت زهرا علیهاالسلام:

بارالها ! به علم غیب و قـدرت فراگیرت سوگنـد، مرا زنده بدار تا روزی که آن، برای من سودمند است و بمیران هنگامی که مرگ، به سود من باشـد. خدایا اعتقاد خالص و ترس از خودت را به هنگام خوشـنودی و خشم و میانه روی در حال دارایی و تهی دستی را از تو خواستارم.

بحارالانوار ج ۹۴: ۲۲۵.

حدیث۷۴

فاطمه زهرا سلام الله علیها :

۳– (۷۰۸۷) حدیث از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام

از۱تا۲۰۰

حدیث۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قیـلَ لِلعَبـدِ الصّالِـحِ لُقمـانَ : أیُّ النّاسِ أفضَلُ ؟ قالَ : المُؤمِنُ الغَنِیُّ ، قیلَ : الغَنِیُّ مِنَ المالِ ؟ فَقالَ : لا ، ولکِنَّ الغَنِیَّ مِنَ العِلمِ الَّذی إنِ احتیجَ إلَیهِ انتَفَعَ بِعِلمِهِ ، وإنِ استُغنِیَ عَنهُ اکتَفی .

امام علی علیه السلام :به عبد صالح ، یعنی لقمان ، گفته شد: کدام یک از مردمان ، با فضیلت ترند؟ گفت: «مؤمنِ برخوردار» . گفته شـد: از مـال؟ گفت: «نه ؛ لیکن برخوردار از دانشـی که اگر به او محتـاج شدنـد ، از دانشـش سود برنـد و اگر از او بی نیـاز شدنـد، خودش به آن اکتفا کند» .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۷ ح ۲۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶ .

حدیث۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کـانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ أن قالَ لَهُ : یا بُنَیَّ ، لِیَعتَبِر مَن قَصُـرَ یَقینُهُ وضَـعُفَت نِیَّتُهُ فی طَلَبِ الرِّزقِ ، إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی خَلَقَهُ فی ثَلاثَةِ أحوالٍ مِن أمرِهِ ، وآتاهُ رِزقَهُ ، ولَم یَکُن لَهُ فی واحِدَةٍ مِنها کَسبٌ ولا حیلَةٌ ، إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی سَیَرزُقُهُ فِی الحالِ الرّابِعَةِ . أمّا أوَّلُ ذلِـکَ فَإِنَّهُ کانَ فی رَحِمِ اُمِّهِ یَرزُقُهُ هُناکَ فی قَرارٍ مَکینٍ حَیثُ لا یُؤذیهِ حَرٌّ ولا بَردٌ ، ثُمَّ أخرَجَهُ مِن ذلِکَ وأجری لَهُ رِزقاً مِن لَبَنِ اُمِّهِ یَکفیهِ بِهِ ویُرَبّیهِ ویَنعَشُهُ مِن غَیرِ حَولٍ بِهِ ولا قُوَّةٍ ، ثُمَّ فُطِمَ مِن ذلِکَ فَأَجری لَهُ رِزقاً مِن کَسبِ أبَوَیهِ بِرَأفَةٍ ورَحمَةٍ لَهُ مِن قُلوبِهِما ، لا یَملِکـانِ غَیرَ ذلِـکَ حَتّی أنَّهُمـا یُؤثِرانِهِ عَلی أنفُسِـهِما فی أحوالٍ کَثیرَةٍ حَتّی إذا کَبِرَ وعَقَلَ وَاکتَسَبَ لِنَفسِهِ ضاقَ بِهِ أمرُهُ ، وظَنَّ الظُّنونَ بِرَبِّهِ ، وجَحَـدَ الحُقـوقَ فی مـالِهِ ، وقَتَّرَ عَلی نَفسِهِ وعِیـالِهِ مَخافَةَ إقتـارِ رِزقٍ وسوءَ یَقینٍ بِـالخَلَفِ مِنَ اللّه ِ تَبـارَکَ وتَعـالی فِی العـاجِلِ وَالآجِلِ ، فَبِئسَ العَبدُ هذا یا بُنَیَّ .

امـام علی علیه السـلام ـ در بیـان موعظه های لقمان علیه السـلام به پسـرش ـ : ای پسرم! کسـی که یقینش کم شـده و نیّتش در طلبِ روزی ضـعیف گشته ، [باید بداند که] خداوند ـ تبارک و تعالی ـ به اراده خود، او را در سه حالتْ آفریده و به او روزی داده است ، که در هیـچ یـک از آن [حالت]ها کاری از دست او بر نمی آمـد. [بنابر این، او بایـد بدانـد که]خداونـد ـ تبارک و تعالی ـ او را در

حالت چهارم نیز روزی می دهد . حالت اوّل، این است که او در رحم مادرش بود و خداوند عز و جل او را در جایی استوار، روزی رساند ، به طوری که گرما و سرما اذیّتش نکرد. سپس [در حالت دوم] او را از آن جا بیرون آورد و روزیِ او را از راه شیر مادرش جاری ساخت و با این وسیله، او را کفایت کرد و پرورش داد و بی آن که او توان و نیرویی داشته باشد، او را بزرگ کرد. سپس [در حالت سوم] ، او را از شیر گرفت و روزیِ او را در کسب و کار پدر و مادرش قرار داد، و چنان در دل های آنان برای او محّبت و رحمت نهاد که گویی غیر از آن، چیز دیگری ندارند ؛ به طوری که در بسیاری از حالات ، او را بر خودشان مقدّم می داشتند. تا این که [به حالت چهارم رسید و] بزرگ و عاقل شد و برای خودش مشغول کسب و کار گردید . [در این حال ،] عرصه بر او تنگ شد و به پروردگارش بد گمان گشت و همه حقوق خدا را در مالش انکار کرد، و از ترس تنگیِ روزی و بدگمانی به این که خداوند ـ تبارک و تعالی ـ اکنون و در آینده، روزیِ بازماندگانِ او را بدهد ، بر خود و خانواده اش سخت گرفت . ای پسرم! بدترین بنده، همین است .

الخصال : ص ۱۲۲ ح ۱۱۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۴ ح ۵ .

حدیث۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ يَومٍ لا يُعصَى اللّه ُ فيهِ فَهُوَ عِيدٌ ؛

امام علی علیه السلام :هر روزی که در آن خداوند نافرمانی نشود ، عید است .

نهج البلاغه ، حکمت ۴۲۸ .

حدیث۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّظَرُ إلَى الخُضرَةِ نُشرَةٌ ؛

امام علی علیه السلام :نگاه کردن به سبزه موجب شادابی است .

نهج البلاغه ، حکمت ۴۰۰ .

حدیث۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا لِباسَ أجمَلُ مِنَ السَّلامَةِ ؛

امام علی علیه السلام :هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست .

غرر الحکم و درر الکلم ، ج ۶، ص ۳۸۰ .

حدیث۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبدَؤوا بِالمِلحِ فی أوَّلِ طَعامِكُم ؛

امام علی علیه السلام :غذا خوردن را با چشیدن نمک آغاز کنید .

وسائل الشیعه ، ج ۲۴ ، ص ۴۰۴ .

حدیث۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعمَ البَیتُ الحَمّامُ تُذکَرُ فیهِ النّارُ و یَذهَبُ بِالدَّرَنِ ؛

امام علی علیه السلام :چه نیکو جایگاهی است حمّام ؛ یادآور دوزخ است و چرک را از میان می برد .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۱۱۵ .

حدیث۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّظیفُ مِنَ الثِّیابِ یُذهِبُ الهَمَّ و الحُزنَ ؛

امام علی علیه السلام :لباس پاکیزه اندوه را می زداید .

همان ، ص ۴۴۴ .

حدیث۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَنَظَّفُوا بِالماءِ مِنَ النَّتِنِ الرِّیحِ الَّذی یُتَأذّی مِنهُ ؛

امام علی علیه السلام :خود را با آب از بوی ناخوشایند ، که دیگران را می آزارد ، پاک کنید .

الخصال ، ص ۶۲۰ .

حدیث۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَظِّفُوا بُیُوتَکُم من حَوکِ العَنکَبوتِ ؛

امام علی علیه السلام :خانه هایتان را از تار عنکبوت پاک کنید .

قرب الإسناد ، ص ۵۲ .

حدیث۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الخَطُّ لِسانُ الیَدِ ؛

امام علی علیه السلام :خط ، زبانِ دست است .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۷۰۶ .

حدیث۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِفتَح بَریَةَ قَلمِک وَ اسْمِک شَحمَتَهُ و أَیمِنْ قِطّتَک یَجُدْ خَطُّک ؛

امام علی علیه السلام :تراشه قلمت را بشکاف و پره آن را ستبر کن و آن را به جانب راست بُرِش بزن تا خطّت زیبا شود .

همان ، ح ۲۴۶۵ .

حدیث۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلِقْ دَواتَکَ و أَطِلْ جِلفَةَ قَلَمِک و فَرِّج بَینَ السُّطورِ و قَرمِطْ بَینَ الحُروفِ فَإنَّ ذلِکَ أجدَرُ بِصَباحَةِ الخَطِّ ؛

امام علی علیه السـلام :دوات خود را لیقه بگـذار و نوک قلمت را دراز بتراش و میان خط ها فاصـله بگذار و حرف ها را نزدیک هم بنویس ؛ این کار باعث زیبایی خط می شود .

میزان الحکمه ، ح ۴۷۲۹ .

حدیث۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ الکَلامِ ما زانَهُ حُسنُ النِّظامِ و فَهِمَهُ الخاصُّ وَ العامُّ ؛

امام علی علیه السلام :بهترین گفتار آن است که ترتیب نیک ، بدان آراستگی ببخشد و خاص و عام آن را بفهمند .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۳۰۴ .

حدیث۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَر کَلامَ مَن لایَفهَمُ عَنکَ ؛ فَإنَّهُ یُضجِرُکَ ؛

امام علی علیه السلام :از سخن گفتن با کسی که گفتارت را نمی فهمد بپرهیز ، که تو را به ستوه می آورَد .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۸۲ .

حدیث۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَتَکَلَّمَنَّ إذا لَم تَجِد لِلکَلامِ مَوقِعا ؛

امام علی علیه السلام :وقتی برای گفتار ، زمان مناسبی نمی بینی سخن مگو .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۲۷۴

حدیث۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الکَلامِ ما لا یُمِلُّ و لایَقِلُّ ؛

امام علی علیه السلام :بهترین گفتار آن است که نه ملال آور باشد و نه نارسا .

همان ، ح ۴۹۶۹ .

حدیث۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَودَةُ الكَلامِ فِی الِاختصارِ ؛

امام علی علیه السلام :نیکویی گفتار در کوتاه بودن آن است .

المواعظ العددیّه ، ص ۵۵ .

حدیث۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الكَلامِ الإطالَةَ ؛

امام علی علیه السلام :آفت سخن ، طولانی کردن آن است .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۹۶۶ .

حدیث۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الشِّعرِ ما كانَ مَثَلاً ؛

امام علی علیه السلام :بهترین شعر ، آن است که مَثَل شود .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۳۳۶ .

حدیث۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السِّواكُ یَجلُو البَصَرَ ؛

امام علی علیه السلام :مسواک کردن مایه روشنایی دیدگان است .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۱۴۵ .

حدیث۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجُنودُ عِزُّ الدِّینِ و حُصُونُ الوُلاةِ ؛

امام علی علیه السلام :سربازان ، مایه عزّت دین و دژهای والیان اند .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۹۵۳ .

حدیث۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُجاهِدونَ تُفتَحُ لَهُم أبوابُ السَّماءِ ؛

امام علی علیه السلام :درهای آسمان به روی مجاهدان گشوده می شود .

همان ، ح ۱۳۴۷.

حدیث۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَیئانِ لایَعرِفُ فَضلَهُما إلاّ مَن فَقَدَهُما : الشَّبابُ وَ العافِیَةُ ؛

امام علی علیه السلام :دو نعمت است که ارزش آن ها را نمی داند ، مگر کسی که آن ها را از دست داده باشد : جوانی و تندرستی .

غرر الحکم و درر الکلم ، ح ۵۷۶۴ .

حدیث۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَقْسِروا أولادَکُم عَلی آدابِکُم فَإنَّهُم مَخلوقُونَ لِزَمانٍ غَیرِ زَمانِکُم ؛

امام علی علیه السلام :آداب ورسوم خویش را به فرزندانتان تحمیل نکنید ؛ زیرا آنان در روزگاری ، غیر از روزگار شما می زیند .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص۲۶۷ .

حدیث۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا مُظاهَرَةَ أوثَقُ مِنَ المُشاوَرَةِ ؛

امام علی علیه السلام :هیچ پشتیبانی اطمینان بخش تر از مشورت نیست .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۶۹۴ .

حدیث۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِستَشِر عَدُوَّکَ العاقِلَ وَاحْذَر رَأیَ صَدیقِکَ الجاهِلِ ؛

امام علی علیه السلام :با دشمن خردمندت مشورت کن ، ولی از رأی دوست نادان خود بیمناک باش .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۴۷۱ .

حدیث۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ مَن شاوَرتَ ذَوُوالنُّهی وَالعِلمِ و اُولُو التَّجارِبِ و الحَزمِ ؛

امام علی علیه السلام :بهترین کسان برای مشورت ، صاحبان خرد و دانش و افراد با تجربه و دوراندیش اند .

همان ، ح ۴۹۹۰ .

حدیث۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شاوِر قَبلَ أن تَعزِمَ و فَکِّر قَبلَ أن تُقدِمَ ؛

امام علی علیه السلام :پیش از تصمیم گیری ، مشورت کن و پیش از عمل بیندیش .

همان ، ح ۵۷۵۴ .

حدیث۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَی المُشیرِ الاِجتِهادُ فِی الرَّأیِ و لَیسَ عَلَیهِ ضَمانُ النُّجحِ ؛

امام علی علیه السلام :مشورت دهنده باید در ارائه نظرش کوشا باشد ، و ضمانت پیروزی بر عهده او نیست .

همان ، ح ۶۱۹۴ .

حدیث۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ النّاسِ رَأیا مَن لایَستَغنی عَن رَأیِ مُشیرٍ ؛

امام علی علیه السلام :رأی و نظر کسی برتر است که خود را از رأی مشاور بی نیاز نداند .

همان ، ح ۳۱۵۲ .

حدیث۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یَصبِر عَلی کَدِّهِ صَبَرَ عَلَی الإفلاسِ ؛

امام علی علیه السلام :هرکس بر رنج کسب وکار صبر نکند ، باید رنج نداری را تحمّل کند .

غرر الحکم و دررالکلم ، ح ۸۹۸۷ .

حدیث۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهی [رَسُولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله] أن یُستَعمَلَ أجیرٌ حَتّی یُعلَمَ ما اُجرَتُهُ ؛

امام علی علیه السلام :پیامبر خدا از به کار گرفتن کارگر ، پیش از تعیین مزدش نهی فرمود .

کتاب من لایحضره الفقیه، ج۴، ص۱۰.

حدیث۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِرحَم مَن دُونَکَ یَرحَمکَ مَن فَوقَکَ ؛

امام علی علیه السلام :با فرودست خود مهربان باش تا فرادستت با تو مهربان باشد .

میزان الحکمه ، ح ۶۹۶۰ .

حدیث۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُمْ عَن مَجلِسِکَ لأبیکَ و مُعَلِّمِکَ و إن کُنتَ أمیرا ؛

امام علی علیه السلام :به احترام پدر و معلّمت از جای برخیز ، گرچه فرمان روا باشی .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۳۴۱ .

حدیث۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدَقَةُ و الحَبسُ ذَخیرَتانِ فَدَعُوهُما لِیَومِهِما ؛

امام علی علیه السلام :صدقه و وقف دو ذخیره اند ، آنها را برای روز خودشان (قیامت) وانهید .

دعائم الإسلام ، ج۲ ، ص۳۴۰ .

حدیث۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العُلَماءُ أطهَرُ النّاسِ أخلاقا و أقَلُّهُم فِی المَطامِعِ أعراقا ؛

امام علی علیه السلام :دانشمندان پاک ترین مردم در خُلق و خوی و کم طمع ترین آنان در خلقت و طبیعت اند .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۱۰۸ .

حدیث۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا ماتَ العالِمُ ثُلِمَ فِی الإسلامِ ثُلمَةٌ لایَسُدُّها شَیءٌ إلی یَومِ القِیامَةِ ؛

امام علی علیه السلام :با مرگ هر دانشمند ، چنان رخنه ای در اسلام پدید می آید که تا روز قیامت هیچ چیز آن را فرو نمی پوشد .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتُؤوا التُّرابَ خَلفَ البابِ فَإنَّهُ مَأوَی الشَّیاطینِ ؛

امام علی علیه السلام :خاکروبه را پشت در منزل نریزید ؛ زیرا جایگاه شیاطین(و میکرب) است .

علل الشرائع ، ج ۲ ، ص ۵۸۳ .

حدیث۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلیَکُن نَظَرُک فی عِمارَةِ الأرضِ أبلَغَ مِن نَظَرِکَ فی استِجلابِ الخَراجِ لِأنَّ ذلِکَ لایُدرَکُ إلاّ بِالعِمارَةِ ؛

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند :باید توجّه تو به آباد کردن زمین بیش از توجّه به گرفتن مالیات باشد ؛ زیرا مالیات جز در نتیجه آبادانی فراهم نمی آید .

نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ ابتَلی بِالقَضاءِ فَلیُواسِ بَینَهُم فِی الإشارَةِ و فِی النَّظَرِ و فِی المَجلِسِ ؛

امام علی علیه السلام :آن که بر مسند قضاوت می نشیند ، باید میان مردم در اشاره و نگاه و نشستن برابری را مراعات کند .

الکافی ، ج ۷، ص ۴۱۳ .

حدیث۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الخَلقِ أقضاهُم بِالحَقِّ ؛

امام علی علیه السلام :برترین مردم ، داورترینِ آنها به حق است .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۳۲۳ .

حدیث۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُقیمُ أمرَ اللّه ِ سُبحانَهُ إلاّ مَن لایُصانِعُ و لایُضارِعُ و لایَتَّبِعُ المَطامِعَ ؛

امام علی علیه السلام :فرمان خدای سبحان را بر پا ندارد جز آن کس که [در حق] مدارا نکند و خود را خوار نسازد و در پی طمع نرود .

نهج البلاغه ، حکمت ۱۱۰ .

حدیث۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثُمَّ اخْتَر لِلحُکمِ بَینَ النّاسِ أفضَلَ رَعِیَّتِکَ فی نَفسِکَ ؛

امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند :برای داوری میان مردم ، برترین فرد را از نظر خودت برگزین .

نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَدلُ أساسٌ بِهِ قِوامُ العالَمِ ؛

امام علی علیه السلام :عدالت شالوده ای است که جهان بر آن استوار است .

میزان الحکمه ، ح ۱۱۹۵۵ .

حدیث۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَدلُ یُریحُ العامِلَ بِهِ مِن تَقَلُّدِ المَظالِمِ ؛

امام علی علیه السلام :عدالت ، عمل کننده به آن را از به گردن گرفتن حقوق مردم و مظالم آسوده می کند .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۴۳۷ .

حدیث۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِی العَدلِ الاقتِداءُ بِسُنَّةِ اللّه و ثَباتُ الدُّوَلِ ؛

امام علی علیه السلام : پیروی از سنّت خدا و پایداری دولت ها نتیجه عدالت است .

میزان الحکمه ، ح ۱۱۹۷۹ .

حدیث۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعدَلُ النّاسِ مَن أنصَفَ عَن قُوَّةٍ ؛

امام علی علیه السلام :عادل ترین مردم کسی است که با داشتن قدرت ، عدالت بورزد .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۲۴۲ .

حدیث۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعدَلُ الخَلقِ أقضاهُم بِالحَقِّ ؛

امام علی علیه السلام :عادل ترین مردم کسی است که بیش از همه به حق داوری کند .

میزان الحکمه ، ح ۱۲۰۱۶ .

حدیث۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعدَلُ السِّیرَةِ أن تُعامِلَ النّاسَ بِما تُحِبُّ أن یُعامِلُوکَ ؛

امام علی علیه السلام :عادلانه ترین روش این است که با مردم آن گونه رفتار کنی که دوست داری با تو چنان باشند .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۱۷۰ .

حدیث۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ المُحتَرِفَ الأمینَ ؛

امام علی علیه السلام :به راستی که خداوند پیشه ور امانت دار را دوست دارد .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۱۳ .

حدیث۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَطلُب سُرعَةَ العَملِ وَ اطلُبْ تَجویدَهُ ؛ فَإنَّ النّاسَ لایَسألونَ فی «کَمْ فَرَغَ مِنَ العَمَلِ»؟ إنَّما یَسألونَ عَن جَودَةِ صَنعَتِهِ ؛

امام علی علیه السلام :به دنبال سرعت در انجام دادن کار مباش ، بلکه کیفیّت خوب را بجوی . مردم نمی پرسند : «در چند روز کار را به پایان برده است؟» بلکه در پی خوبی و نیکویی محصول کارند .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۶۷ .

حدیث۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الأوطانِ ما لَم یَأمَن فیهِ القُطّانُ ؛

امام علی علیه السلام :بدترین وطن ، وطنی است که ساکنانش در آن ایمن نباشند .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۵۷۱۲ .

حدیث۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجُنُود بِإذنِ اللّه ِ حُصُونُ الرَّعِیَّةِ وَ زَینُ الوُلاةِ وَ عِزُّالدِّینِ وَ سُبُلُ الأَمنِ وَ لَیسَ تَقُومُ الرَّعِیَّةُ إلاّ بِهِم ؛

امام علی علیه السلام :سربازان ، به اذن خداوند ، دژ مردم ، زینت زمامداران ، مایه عزّت دین و امنیّت اند و کار شهروندان ، جز به آنان استوار نمی شود .

نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ البِلادِ بَلَدٌ لا أمنَ فِيهِ ؛

امام علی علیه السلام : بدترین شهرها ، شهری است که در آن ایمنی نباشد .

عیون الحکم و المواعظ ، ح ۵۲۵۳ .

حدیث۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمَرَنا رَسوُلُ اللّه صلی الله علیه و آله أن نُلقِیَ أهلَ المَعاصِیَ بِوُجُوهٍ مُکَفَّرَةٍ ؛

امام علی علیه السلام :رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما فرمان داد که با اهل گناه با چهره ای درهم کشیده روبه رو شویم .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۹۵ .

حدیث۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مِن لَبَنٍ یَرضَعُ بِهِ الصَّبِیُّ أعظَمُ بَرَکَةً عَلَیهِ مِن لَبَنِ اُمِّهِ ؛

امام علی علیه السلام :هیچ شیری برای تغذیه کودک از شیر مادرش با برکت تر نیست .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۰ .

حدیث۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنظُروا مَن یَرضَعُ أولادَکُم فَإنَّ الوَلَدَ یَشِبُّ عَلَیهِ ؛

امام علی علیه السلام :بنگرید که چه کسی فرزندانتان را شیر می دهد ؛ زیرا فرزند بر صفات و سرشت او می تَنَد .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۶۷ .

حدیث۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَستَرضِعُوا الحَمقاءَ فَإنَّ اللَّبَنَ یَغلِبُ الطِّباعَ ؛

امام علی علیه السلام :زن نابخرد را به دایگی نگیرید ، که شیر بر سرشت ها چیره می شود .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۳ .

حدیث۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَطَبَّبَ فَلْيَتَّقِ اللّه َ وَ لْيَنصَحْ وَليَجتَهِدْ ؛

امام علی علیه السلام هر که طبابت می کند باید از خدا بترسد و خیرخواه باشد و سعی خود را به کاربرد.

دعائم الاسلام ، ج ۲ ، ص ۱۴۴ .

حدیث۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ السِّياسَةِ يَستَدِيمُ الرِّئاسَةَ ؛

امام علی علیه السلام :نیکوییِ سیاست موجب پایندگی ریاست است .

میزان الحکمه ، ح ۸۹۹۸ .

حدیث۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأسُ السِّياسَةِ استِعمالُ الرِّفقِ ؛

امام علی علیه السلام :پایه سیاست ، مدارا است .

همان ، ح ۹۰۱۹ .

حدیث۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِلاكُ السِّياسَةِ العَدلُ ؛

امام علی علیه السلام :بنیان سیاست ، عدالت است .

همان ، ح ۹۰۱۶ .

حدیث۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَباتُ الدُّوَلِ بِإقامَةِ سُنَنِ العَدلِ ؛

امام علی علیه السلام :پایداری دولت ها به برپاداشتن راه و رسم دادگری است .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۴۷۱۵ .

حدیث۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَما إلَى الرِّياسَةِ صَبَرَ عَلى مَضَضِ السِّياسَةِ ؛

امام علی علیه السلام :هر کس بر مسند سیاست نشیند ، باید بر رنج سیاست صبر کند .

میزان الحکمه ، ح ۹۰۰۲ .

حدیث۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن کَثُرَ جَمیلُهُ أجمَعَ النّاسُ عَلی تَفضیلِهِ ؛
امام علی علیه السلام :آن که رفتار نیکش فراون شود ، مردم بر برتری اش اتّفاق کنند .
عیون الحکم و المواعظ ، ح ۸۲۱۸ .

حدیث۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُسنُ السّیرَةِ جَمال القُدرَةِ و حِصنُ الإمرَةِ ؛
امام علی علیه السلام :رفتار نیکو ، نشان زیبایی قدرت و پناهگاه زمام داری است .
غررالحکم و دررالکلم ، ح ۴۸۴۷ .

حدیث۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن أماراتِ الدَّولَةِ الیَقظَةُ لِحِراسَةِ الاُمورِ ؛
امام علی علیه السلام :از نشانه های [پایداری] دولت ، هشیاری در سامان دادن کارها است .
همان ، ح ۹۳۶۰ .

حدیث۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن دَلائِلِ الدَّولَةِ قِلَّةُ الغَفلَةِ ؛
امام علی علیه السلام :از نشانه های [پایداری] دولت ، کمیِ غفلت از کارها است .
همان ، ح ۹۴۱۰ .

حدیث۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إیّاکَ والاِستِئثارَ بِما النّاسُ فیهِ اُسوةٌ ؛
امام علی علیه السلام :بپرهیز از آن که چیزی را به خود مخصوص کنی که مردم همه در آن یکسانند .
نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ جَعَلَنی إماما لِخَلقِهِ فَفَرَضَ عَلَیَّ التَّقدیرَ فی نَفسی و مَطعَمی و مَشرَبی و مَلبَسی کَضُعفاءِ النّاسِ ؛
امام علی علیه السلام :خداوند مرا پیشوای خلقش کرده ، و مرا واداشته که بر خود تنگ بگیرم ، و در خوردن و آشامیدن و لباس مانند مستمندان باشم .
الکافی ، ج ۱ ، ص ۴۱۰ .

حدیث۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِجعَل لِرأسِ کُلِّ أمرٍ مِن أمورِک رأسا مِنهُم ، لایَقهَرُهُ کَبیرُها و لایَتَشَتَّتُ عَلَیه کَثیرُها ؛
امام علی علیه السلام :برای سامان دادن به هر یک از کارهایت ، سرپرستی از میان آنان بگمار که بزرگی کار ، او را مقهور خود نسازد و بسیاریِ آن ، آشفته اش نکند .
نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لایَکُنْ لَک إلَی النّاسِ سَفیرٌ إلاّ لِسانَک و لاحاجِبٌ إلاّ وَجهَک ؛
امام علی علیه السلام :میان تو و مردم رابطی جز زبانت و پرده ای جز چهره ات نباشد .
نهج البلاغه ، نامه ۶۷ .

حدیث۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا کُمَیلُ ما مِن حَرَکَةٍ إلاّ و أنتَ مُحتاجٌ فیها إلی مَعرِفَةٍ ؛
امام علی علیه السلام :ای کمیل! هیچ کاری نیست مگر این که تو در آن نیازمند شناخت هستی .
همان ، ص ۱۷۱ .

حدیث۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ألزِمِ الحَقَّ مَن لَزِمَهُ مِن القَریبِ و البَعیدِ و کُن فی ذلِکَ صابِرا مُحتَسِبا واقِعا ذلِکَ مِن قَرابَتِکَ و خاصَّتِکَ حَیثُ وَقَعَ ؛
امام علی علیه السلام حق را ، از آنِ هر که بود ، نزدیک یا دور ، بر عهده گیر ؛ در این راه شکیبا باش و آن را به حساب خداوند بگذار ، هر چند این رفتار با نزدیکان و خویشاوندانت باشد .
نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنصِفوا النّاسَ مِن أنفُسِكَم وَاصْبِرُوا لِحَوائجِهِم . . . ولاتُحشِّمُوا أحَدا عَن حاجَتِهِ ولاتَحبِسُوهُ عَن طَلِبَتِهِ ؛

امام علی علیه السلام داد مردم را از خود بستانید و در برآوردن نیازهایشان شکیبا باشید . . . کسی را برای نیازش شرمگین نسازید و از خواسته اش باز مدارید .

نهج البلاغه ، نامه ۵۱ .

حدیث۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاخفِضْ لَهُ جَناحَكَ وألِنْ لَهُم جانِبَكَ وَ ابسُطْ لَهُم وَجَهَكَ و آسِ بَينَهُم فِى اللَّحظَةِ والنَّظرَةِ ؛

امام علی علیه السلام :بال های محبت خود را بر آنان بگستر ، و با آنان نرم خو و گشاده رو باش و مساوات را در توجّه و نگاه مراعات کن .

نهج البلاغه ، نامه ۲۷ .

حدیث۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيكَ بِالبَشاشَةِ فَإنَّها حِبالَةُ المَوَدَّةِ ؛

امام علی علیه السلام :بر تو باد به گشاده رویی که گشاده رویی دام دوستی است .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۶۱۰۱ .

حدیث۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمضِ لِكُلِّ يَومٍ عَمَلَهُ فَإنَّ لِكُلِّ يَومٍ ما فيهِ ؛

امام علی علیه السلام :کار هر روز را در همان روز انجام ده ؛ زیرا هر روزی را کاری است [ویژه آن روز] .

نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أيقَنَ بِاللّه مَن لَم يَرعَ عُهُودَهُ و ذِمَّتَهُ ؛

امام علی علیه السلام :به خدا یقین ندارد کسی که عهد و پیمان خود را فرو گذارد .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۹۵۷۷ .

حدیث۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَلَبُ التَّعاوُنِ عَلى إقامَةِ الحَقِّ دِيانَةٌ و أمانَةٌ ؛

امام علی علیه السلام :درخواست همکاری برای برپا کردن حق ، نشانه دیانت و امانت [داری]است .

. عیون الحکم والمواعظ ، ح ۵۵۶۳ .

حدیث۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن واجِبِ حُقُوقِ اللّه ِ عَلَی العِبادِ النَّصیحَةُ بِمَبلَغِ جُهدِهِم وَ التَّعاوُنُ عَلی إقامَةِ الحَقِّ بَینَهُم ؛

امام علی علیه السلام :از حقوق واجب خدا بر بندگان ، خیرخواهی به اندازه توان ، و یاری کردن یکدیگر برای برپایی حق در میان خود است .

. نهج البلاغه ، خطبه ۲۱۶ .

حدیث۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا إنَّ الذُّلَّ فِی طاعَةِ اللّه ِ أقرَبُ إلَی العِزِّ مِنَ التَّعاوُنِ بِمَعصِیَةِ اللّه ِ ؛

امام علی علیه السلام :آگاه باشید که خواری در راه اطاعت خدا به عزّت نزدیک تر است از یاری کردن یکدیگر برای نافرمانی خدا .

. تحف العقول ، ص ۲۱۷ .

حدیث۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الجِهادَ بابٌ مِن أبوابِ الجَنَّةِ فَتَحَهُ اللّه ُ لِخاصَّةِ أولیائِهِ ؛

امام علی علیه السلام :جهاد دری از درهای بهشت است که خداوند آن را بر روی اولیای خاص خود گشوده است .

نهج البلاغه ، خطبه ۲۷ .

حدیث۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

در وصیت به حسنین علیهماالسلام فرمود : وَاللّه َ اللّه َ فِی الجِهادِ بِأموالِکُم و أنفُسِکُم و ألسِنَتِکُم فی سَبیلِ اللّه ِ ؛

امام علی علیه السلام :خدا را خدا را در باره جهاد با مال و جان و زبان تان در راه خدا .

نهج البلاغه ، نامه ۴۷ .

حدیث۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِطالِبِ العِلمِ عِزُّ الدُّنیا و فَوزُ الآخِرَةِ ؛

امام علی علیه السلام :جوینده دانش را ، عزّت دنیا و رستگاری آخرت است .

. غرر الحکم و درر العلم ، ح ۷۳۴۹ .

حدیث۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّفَرُ مِیزانُ الأَخلاقِ ؛

امام علی علیه السلام :سفر ترازوی اخلاق است .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلْ عَنِ الرَّفیقِ قَبلَ الطَّریقِ ؛

امام علی علیه السلام :پیش از سفر از هم سفر جویا شو .

. نهج البلاغه ، نامه ۳۱ .

حدیث۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَقارُ الشَّیبِ نُورٌ و زِینَةٌ ؛

امام علی علیه السلام :وقار پیری ، روشنایی و زیور است .

. غرر الحکم و درر الکلم ، ح ۱۰۰۷۶ .

حدیث۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَبیطَرَ فَلیَأخُذِ البَراءَةَ مِن وَلِیِّهِ و إلاّ فَهُوَ لَهُ ضامِنٌ ؛

امام علی علیه السلام :دام پزشک هنگام مداوای دام باید از صاحب آنها برائت نامه (اجازه) بگیرد و گرنه به ازای (صدمه دیدن یا تلف شدن مال) ضامن است .

. الکافی ، ج ۷ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لْیُرَفِّهْ عَلَی اللاّغِبِ وَلْیَستَأنِ بِالنَّقِبِ و الظّالِعِ ؛

امام علی علیه السلام :و باید شتر خسته را استراحت دهد و آن را ، که آسیب دیده یا از رفتن ناتوان شده ، آرام براند .

نهج البلاغه ، نامه ۲۵ .

حدیث۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَقِّ الوَلَدِ عَلی والِدِهِ أن . . . یُعلِّمَهُ القُرآنَ ؛

امام علی علیه السلام :حق فرزند بر پدر این است که به او قرآن خواندن بیاموزد .

. نهج البلاغه ، حکمت ۳۹۹ .

حدیث۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُروا أولادَکُم بِطَلَبِ العِلمِ ؛

امام علی علیه السلام :فرزندان خود را به آموختن دانش وا دارید .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۵۱ .

حدیث۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لایَصلَحُ . . . أن یَعِدَ أحدُکُم صَبِیَّهُ ثُمَّ لایَفیَ لَهُ ؛

امام علی علیه السلام :شایسته نیست فردی از شما به کودکش وعده ای دهد و به آن وفا نکند .

. الأمالی ، صدوق ، ص ۳۴۲ .

حدیث۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَ لَهُ وَلَدٌ صَبا ؛

امام علی علیه السلام :هر که بچه ای دارد ، بچگی کند (با او کودکانه رفتار کند) .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۰ .

حدیث۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا أدَبَ مَعَ غَضَبٍ ؛

امام علی علیه السلام :هنگام خشم نباید تأدیب (تنبیه بدنی) کرد .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۵۲۹ .

حدیث۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُوتُ الأجسادِ الطَّعامُ وَ قُوتُ الأرواحِ الإطعامُ ؛

امام علی علیه السلام : غذا خوراک بدن است و خوراک جان ها ، اطعام کردن .

مشکاهٔ الأنوار ، ح ۱۸۹۴ .

حدیث۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِوامُ العَیشِ حُسنُ التَّقدِیرِ و مِلاکُهُ حُسنُ التَّدبیرِ ؛

امام علی علیه السلام :پایداری زندگی به برنامه ریزی درست و وسیله رسیدن به آن ، مدیریّت صحیح است .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۶۸۰۷ .

حدیث۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّدبیرُ قَبلَ العَمَلِ یُؤمِنُکَ مِنَ النَّدَمِ ؛

امام علی علیه السلام :عاقبت اندیشی پیش از عمل ، تو را از پشیمانی در امان می دارد .

عیون أخبار الرّضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۵۴ .

حدیث۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصیکُم بِتَقوَی اللّه ِ و نَظمِ أمرِکُم ؛

امام علی علیه السلام :شما را به تقوای الهی و نظم در کارتان سفارش می کنم .

نهج البلاغه ، نامه ۴۷ .

حدیث۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أدَلُّ شَیءٍ عَلی غَزارَةِ العَقلِ حُسنُ التَّدبیرِ ؛

امام علی علیه السلام :بزرگ ترین دلیل بر خردمندی ، نیکْ عاقبت نگری است .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۱۵۱ .

حدیث۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ماضِی یَومِکَ فائِتٌ و آتیهِ مُتَّهَمٌ و وَقتُکَ مُغتَنَمٌ فَبادِر فیهِ فُرصَهَٔ الإمکانِ ؛

امام علی علیه السلام :دیروزت از دست رفت و به فردایت یقین نیست و امروزت غنیمت است ؛ پس این فرصت به دست آمده را دریاب .

. همان ، ح ۹۸۴۰ .

حدیث۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أولَی الأشیاءِ أن یَتَعَلَّمَهَا الأحداثُ الأشیاءَ الّتی إذا صارُوا رِجالاً إحتاجُوا إلَیهَا ؛

امام علی علیه السـلام :بهترین چیزی که نوجوانان باید فراگیرند ، چیزهایی است که در بزرگ سالیِ خود به آنها نیاز خواهند داشت .

. شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲ ، ص ۳۳۳ .

حدیث۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا عاتَبتَ الحَدَثَ فَاترُک لَهُ مَوضِعا مِن ذَنبِهِ لِئلاّ یَحمِلَهُ الإخراجُ عَنِ المُکابَرَةِ ؛

امام علی علیه السـلام :هرگاه نوجوانی را سـرزنش می کنی ، جایی برای عـذرخواهی از گناهش برای او باقی بگـذار تا نیافتن راهی برای عذرخواهی ، او را به ستیزه جویی نکشاند .

. همان ، ج ۲۰ ، ص ۳۳۳ .

حدیث۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما قَلبُ الحَدَثِ کَالأرضِ الخالِیَةِ ، ما اُلقِیَ فِیها مِن شَی ءٍ قَبِلَتهُ ؛

امام علی علیه السلام :قلب نوجوان ، همچون زمین ناکِشته است که هر چه در آن افکنده شود می پذیرد .

. نهج البلاغه ، نامه ۳۱ .

حدیث۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکُتبُ بَساتینُ العُلَماءِ ؛

امام علی علیه السلام :کتاب ها بوستان های دانشمندان اند .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۹۹۱ .

حدیث۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعمَ المُحَدِّثُ الکِتابُ ؛

امام علی علیه السلام :چه سخن گوی خوبی است کتاب!

. همان ، ح ۹۹۱ .

حدیث۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن تَسَلّی بِالکُتبُ لَم تَفُتهُ سَلوَةٌ ؛
امام علی علیه السلام : کسی که با کتاب آرامش یابد ، هیچ آرامشی را از دست نداده است .
. همان ، ح ۸۱۲۶ .

حدیث۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَعَلَّمِ العِلمَ وَ اعمَل بِهِ وَانشُرهُ فی أهلِهِ ؛
امام علی علیه السلام :دانش بیاموز و آن را به کار بند و در میان اهلش بپراکن .
. أعلام الدّین ، ص ۲۵۴ .

حدیث۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِعلَمُوا أنَّ کَمالَ الدّینِ طَلَبُ العِلمِ و العَمَلُ بِهِ ؛
امام علی علیه السلام :بدانید که کمال دین در طلب دانش و به کار بستن آن است .
. الکافی ، ج ۱ ، ص ۳۰ .

حدیث۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَجلِسُ العِلمِ رَوضَةُ الجَنَّةِ ؛
امام علی علیه السلام :مجلس دانش ، باغ بهشت است .
. الدرّة الباهره ، ح ۳۵ .

حدیث۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اُنظُر إلی ما قالَ و لاتَنظُر إلی مَن قالَ ؛
امام علی علیه السلام :به گفته بنگر نه به گوینده آن .
غررالحکم و دررالکلم ، ح۵۰۴۸ .

حدیث۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أكثَرَ مُدارَسَةَ العِلمِ لَم يَنسَ ما عَلِمَ و استَفادَ ما لَم يَعلَم ؛

امام علی علیه السلام :هر که بحث علمیِ بسیار کند ، آموخته هایش را از یاد نمی برد و آنچه را که نمی داند ، فرا می گیرد .

. همان ، ح ۸۹۱۶ .

حدیث۱۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لافِقهَ لِمَن لايُديمُ الدَّرسَ ؛

امام علی علیه السلام :آن که آموختن را استمرار نمی بخشد ، از درک دانش بی نصیب است .

. همان ، ح ۱۰۵۵۲ .

حدیث۱۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لاعَمَلَ كَالتَّحقيقِ ؛

امام علی علیه السلام :هیچ کرداری مانند پژوهش نیست .

غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۴۸۳ .

حدیث۱۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَضلُ فِكرٍ و تَفَهُّمٍ أنجَعُ مِن فَضلِ تَكرارٍ و دِراسَةٍ ؛

امام علی علیه السلام :بسیار اندیشیدن و فهمیدن ، سودمندتر است از تکرار بسیار و درس گرفتن .

همان ، ح ۶۵۶۴ .

حدیث۱۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلَيكُم بِالدِّراياتِ لابِالرِّواياتِ ؛

امام علی علیه السلام :بر شما باد به فهمیدن ، نه نقل کردن .

میزان الحکمه ، ح ۳۳۵۵ .

حدیث۱۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ وِعاءٍ يَضيقُ بِما جُعِلَ فيهِ إلاّ وِعاءَ العِلمِ فَإنَّهُ يَتَّسِعُ ؛

امام علی علیه السلام :گنجایش هر ظرفی با آنچه در آن نهند ، تنگ می شود ، جز ظرف دانش که [هر چه در آن نهند] گسترش می یابد .

. نهج البلاغه ، حکمت ۲۰۵ .

حدیث۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کُنّا فی غَزاةٍ مَعَ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فَازدَحَمَ النّاسُ و تَضایَقُوا فِی الطَّریقِ فَأمَرَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله مُنادِیا فَنادی: مَن ضَیَّقَ طَریقا فَلاجِهادَ لَهُ؛
امام علی علیه السلام :در جنگی همراه پیامبر بودیم . مردم ازدحام کردند وراه تنگ شد . پیامبر به شخصی دستور داد تا ندا دهد : «هر کس راه را بند آورد هیچ جهادی نکرده است .»
دعائم الإسلام ، ج ۱ ، ص ۳۴۸ .

حدیث۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
. . . وَلامالٌ یَلفِتُهُ و لا طَمَعٌ یُذِلُّهُ ، دابَّتُهُ رِجلاهُ و خادِمُهُ یَداهُ ؛
امام علی علیه السلام درباره حضرت عیسی علیه السلام فرمودند :نه مال و ثروتی داشت که او را به خود مشغول گرداند و نه طمعی که به خواری اش اندازد ، مرکب او دو پایش بود و خدمت کارش دو دستش .
. نهج البلاغه ، خطبه ۱۶۰ .

حدیث۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الظَّفَرُ بِالحَزمِ و الحَزمُ بِإجالَةِ الرَّ أیِ و الرَّأیُ بِتَحصینِ الأسرارِ ؛
امام علی علیه السلام :پیروزی با دوراندیشی به دست می آید ، و دوراندیشی با تبادل آرا ، و رأی با رازداری.
. نهج البلاغه ، حکمت ۴۸ .

حدیث۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أصلُ النَّجدَةِ القُوَّةُ و ثَمَرَتُها الظَّفَرُ ؛
امام علی علیه السلام :ریشه دلاوری توان مندی است و میوه اش پیروزی .
. میزان الحکمه ، ح ۱۱۳۵۴ .

حدیث۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِستَعمِلْ مَعَ عَدُوِّکَ مُراقَبَةَ الإمکانِ و انتِهازَ الفُرصَةِ ، تَظفَر ؛
امام علی علیه السلام :برای رویارویی با دشمن در انتظار قدرت و لحظه مناسب باش تا پیروز شوی .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۳۴۷ .

حدیث۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أفضَلُ الأدَبِ ما بَدَأتَ بِهِ نَفسَکَ ؛
امام علی علیه السلام :بهترین ادب آن است که از خود آغاز کنی .
. میزان الحکمه ، ح ۳۶۹ .

حدیث۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کَفاکَ أدَبا لِنَفسِکَ اِجتنابُ ما تَکرَهُهُ مِن غَیرِکَ ؛
امام علی علیه السلام :برای تربیت کردن خود همین بس که از آنچه در دیگران نمی پسندی دوری کنی.
نهج البلاغه ، حکمت ۴۱۲ .

حدیث۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أفضَلُ الأَدَبِ أنْ یَقِفَ الإنسانُ عِندَ حَدِّهِ ولا یَتَعدّی قَدرَهُ ؛
امام علی علیه السلام :بهترین ادب آن است که انسان در حدّ و مرز خود بماند و از اندازه خویش فراتر نرود.
. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۲۴۱ .

حدیث۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلِّمُوا أنفُسَکُم و أهلیکُم الخَیرَ و أدِّبُوهُم ؛
امام علی علیه السلام : به خود و خانواده خود خوبی بیاموزید و آنان را تربیت کنید .
. میزان الحکمه ، ح ۴۰۰ .

حدیث۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طوبی لِمَن أحسَنَ إلَی العِبادِ و تَزَوَّدَ لِلمَعادِ ؛
امام علی علیه السلام :خوشا به حال آن که به بندگان خدا نیکی کند و برای آخرت خود زاد و توشه برگیرد .
. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۵۹۵۵ .

حدیث۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَما تُعینُ تُعانُ ؛

امام علی علیه السلام : آن گونه که یاری می کنی ، یاری می شوی .

. همان ، ح ۷۲۰۹ .

حدیث۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أحَبَّ المُؤمِنینَ إلَی اللّه ِ مَن أعانَ المُؤمِنَ الفَقیرَ مِنَ الفَقرِ فی دُنیاهُ و مَعاشِهِ ؛

امام علی علیه السلام :محبوب ترین مؤمن نزد خداوند ، کسی است که مؤمن فقیری را ، در تنگدستی دنیا و گذران زندگی ، یاری رساند .

. تحف العقول ، ص ۳۷۶ .

حدیث۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِوامُ الشَّریعَةِ الأمرُ بِالمَعرُوفِ والنَّهیُ عَنِ المُنکَرِ و إقامَةُ الحُدودِ ؛

امام علی علیه السلام :استواری شریعت ، به امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود است .

. میزان الحکمه ، ح ۱۲۶۸۸ .

حدیث۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غایَةُ الدِّینِ الأمرُ بِالمَعرُوفِ والنَّهیُ عَنِ المُنکَرِ و إقامَةُ الحُدودِ ؛

امام علی علیه السلام :غایت دین ، امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود است .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۶۳۷۳ .

حدیث۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَرَکَ إنکارَ المُنکَرِ بِقَلبِهِ و یَدِهِ و لِسانِهِ فَهُوَ مَیِّتٌ بَینَ الأحیاءِ ؛

امام علی علیه السلام :آن که منکَر را با قلب و دست و زبانش انکار نکند ، مرده ای است میان زندگان .

. تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۱۸۱ .

حدیث۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أعمالُ البِرِّ کُلُّها و الجِهادُ فی سَبیلِ اللّه ِ عِندَ الأمرِ بِالمعَروفِ و النَّهی عَنِ المُنکَرِ إلاّ کَنَفثَةٍ فی بَحرٍ لُجِّیٍّ ؛

امام علی علیه السلام :تمام کارهای نیک ، حتّی جهاد در راه خداوند ، در برابر امر به معروف و نهی از منکر ، چون دمیدنی است به دریایی موّاج .

. نهج البلاغه ، حکمت ۳۷۴ .

حدیث۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أدّی أميناً و مَضی رَشیدا و خَلَّفَ فِینا رایَةَ الحَقِّ ؛

امـام علی علیه السـلام :آن بزرگ ، رسـالت خویش را بـا امانت به انجام رسانـد و دنیا را ترک کرد ، در حالی که راهنمای ما بود و پرچم حق را در میان ما باقی گذاشت .

. نهج البلاغه ، خطبه ۱۰۰ .

حدیث۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوسَکَتَ الجاهِلُ مَااختَلَفَ النّاسُ ؛

امام علی علیه السلام :اگر نادان خاموشی می گزید ، مردم دچار اختلاف نمی شدند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۸۱ .

حدیث۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم بِالتَّواصُلِ وَالتَّباذُلِ و إیّاکُم و التَّدابُرَ والتَّقاطُعَ ؛

امام علی علیه السلام :بر شما باد به ارتباط و بخشش به یکدیگر و دوری گزیدن از جدایی و پشت کردن به یکدیگر .

نهج البلاغه ، نامه ۴۷ .

حدیث۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما بَرَأَ اللّه ُ نَسَمَةً خَیرًا مِن مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله ؛

امام علی علیه السلام :خداوند آفریده ای بهتر از محمّد نیافریده است .

الکافی ، ج ۱ ، ص ۴۴۰ .

حدیث۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله دائِمَ البِشرِ ، سَهلَ الخُلقِ ، لَیِّنَ الجانِبِ ؛

امام علی علیه السلام :پیامبر خدا ، همواره خوش رو ، خوش خو و نرم خو بود .

معانی الأخبار ، ص ۸۳ .

حدیث۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
و لاتَدفَعَنَّ صُلحا دَعاکَ إلَیهِ عَدُوُّکَ و لِلّهِ فیهِ رِضیً ؛ فَإنَّ فِی الصُّلحِ دَعَةً لِجُنودِکَ و راحَةً من هُمومِکَ و أمنا لِبِلادِکَ ؛
امام علی علیه السلام :اگر دشمن ، تو را به صلح فراخواند و خشنودی خدا در آن بود ، آن را ردّ مکن ؛ زیرا صلح مایه آسایش سپاهیان تو و راحتی خودت از اندوه ها و ایمنی سرزمین تو است .
. نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .

حدیث۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
...فَإن أرَدتَ مُجاهَدَةَ عَدُوِّکَ فَلَن یَصلُحَ لَکَ مِن شیعَتِکَ مَن لَم یَصلُحْ لِأبیکَ لَأَنَّهُم قَومٌ لاوَفاءَ لَهُم، یُورِدُونَکَ ثُمَّ لایُصدِرُونَکَ ؛
امام علی علیه السلام : . . . و اگر بخواهی با دشمنت بجنگی [بدان که] کسانی که شمشیرشان سودی برای پدرت نداشت هرگز برای تو نیز سودی نخواهند داشت؛ زیرا آنان قومی بی وفا هستند که تو را وارد معرکه کارزار می کنند آن گاه برای بیرون آمدن از آن یاری ات نمی کنند .
میزان الحکمه ، ح ۱۰۵۱۳ .

حدیث۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَجَدتُ المُسالَمَةَ مالَم یَکُنْ وَهنٌ لِلإسلامِ أنجَعَ مِنَ القِتالِ ؛
امام علی علیه السلام :من صلح را ، تا آن گاه که مایه وهن اسلام نباشد ، کارسازتر از جنگ یافته ام .
. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۱۳۸ .

حدیث۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ فاطِمَةَ علیهاالسلام لَم تَزَل مَظلُومَةً ، مِن حَقِّها مَمنوعَةٌ و عَن مِیراثِها مَدفوعَةٌ ؛
امام علی علیه السلام :فاطمه همواره مظلوم و از حق و میراث خود محروم بود .
الأمالی ، طوسی ، ص ۱۵۵ .

حدیث۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِرُّ الوالِدَینِ أکبَرُ فَریضَةٍ ؛
امام علی علیه السلام :نیکی به پدر و مادر بزرگ ترین فریضه است .

. همان ، ح ۲۲۶۷۳ .

حدیث۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ المَرأَةَ رَیحانَةٌ و لَیسَت بِقَهرَمانَةٍ ؛
امام علی علیه السلام :زن گل است و لطیف ، نه کارگزار و دلیر .
. نهج البلاغه ، نامه ۳۱ .

حدیث۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَبتَهِجَنَّ بِخَطَإِ غَیرِکَ فَإنَّکَ لَن تَملِکَ الإصابَةَ أبَدا ؛
امام علی علیه السلام :به خطای دیگران شاد مشو که همیشه از تو درست کاری سر نزند .
. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۰۲۹۴ .

حدیث۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَظِّمُوا أقدارَکُم بِالتَّغافُلِ عَنِ الدَّنِیِّ مِنَ الأُمورِ ؛
امام علی علیه السلام :با بی توجّهی به امور پست ، بر ارزش خود بیفزایید .
. تحف العقول ، ص ۲۲۴ .

حدیث۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم یَقهَر حَسَدَهُ کانَ جَسَدُهُ قَبرا لِنَفسِهِ ؛
امام علی علیه السلام : هر که بر حسدش غالب نشود ، بدنش گورجانش خواهد شد .
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید ، ج ۲۰ ، ص ۲۵۸ .

حدیث۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ أهَنأَ النّاسِ عَیشا مَن کانَ بِما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ راضِیا ؛
امام علی علیه السلام :گواراترین زندگی را کسی دارد که از آنچه خداوند نصیب او کرده است خرسند باشد .
. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۳۳۹۷ .

حدیث۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العَمَلِ ما اُريدَ بِهِ وَجهُ اللّه ؛

امام علی علیه السلام :برترین کارها ، کاری است که برای خدا باشد .

. همان ، ح ۲۹۵۸ .

حدیث۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَقُل مالا تُحِبُّ أن يُقالَ لَكَ ؛

امام علی علیه السلام :آنچه دوست نداری درباره ات گفته شود ، درباره دیگران مگوی .

. بحار الأنوار ، ج ۷۷، ص ۱۳۲ .

حدیث۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عالَ مَنِ اقتَصَدَ ؛

امام علی علیه السلام :هر که میانه روی پیشه سازد ، گرفتار فقر نشود .

نهج البلاغه ، حکمت ۱۴۰ .

حدیث۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ضَنَّ بِعِرضِهِ فَلْيَدَعِ المِراءَ ؛

امام علی علیه السلام :هر که می خواهد آب روی خود را نگاه دارد ، باید از جدال بپرهیزد .

. همان ، حکمت ۳۶۲ .

حدیث۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امضِ لِكُلِّ يَومٍ عَمَلَهُ ، فَإنَّ لِكُلِّ يَومٍ ما فيهِ ؛

امام علی علیه السلام :در هر روز کار همان روز را انجام ده ، که هر روز را کاری [ویژه] است .

. همان ، نامه ۵۳ .

حدیث۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البِشرُ إسداءُ الصَّنيعَةِ بِغَيرِ مَؤونَةٍ ؛

امام علی علیه السلام :خوش رویی احسانی است بی هزینه .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۱۵۰۳ .

حدیث۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نُصحُکَ بَینَ المَلَاِ تَقریعٌ ؛

امام علی علیه السلام :نصیحت کردنت در حضور جمع ، سرکوفت است .

میزان الحکمه ، ح ۲۲۱۷۱ .

حدیث۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أرسَلَهُ عَلی حِینِ فَترَةٍ مِنَ الرُّسُلِ و طُولِ هَجعَةٍ مِنَ الاُمَمِ و اعتِزامٍ مِنَ الفِتَنِ وَانتِشارٍ مِنَ الاُمُورِ و تَلَظٍّ مِنَ الحُرُوبِ و الدُّنیا کاسِفَةُ النُّورِ ، ظاهِرَةُ الغُرورِ عَلی حِینِ اصفِرارٍ مِن وَرَقِها و إیاسٍ مِن ثَمَرِها ؛

امام علی علیه السلام :خداوند او را در زمانی فرستاد که روزگاری بود پیامبری برانگیخته نشده بود ، و مردم در خوابی طولانی به سر می بردند ، و فتنه ها بالا گرفته و کارها پریشان شده بود ، و آتش جنگ ها شعله می کشید ، و دنیا بی فروغ و پر از مکر و فریب گشته ، برگ های درخت زندگی به زردی گراییده و از به بار نشستن آن قطع امید شده بود .

نهج البلاغه ، خطبه ۸۹ .

حدیث۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أرسَلَهُ بِالضِّیاءِ و قَدَّمَهُ فِی الِاصطِفاءِ فَرَتَقَ بِهِ المَفاتِقَ و ساوَرَ بِهِ المُغالِبَ و ذَلَّلَ بِهِ الصُّعُوبَةَ و سَهَّلَ بِهِ الحُزُونَةَ حَتّی سَرَّحَ الظَّلالَ عَن یَمینٍ و شِمالٍ ؛

امام علی علیه السلام :او را با نور فرستاد و در گزینش مقدّم داشت . به واسطه او گسستگی ها را به هم آورد و چیره جو را شکست داد و مشکلات را آسان و ناهمواری ها را هموار کرد تا جایی که گمراهی را از راست و چپ دور کرد .

. میزان الحکمه ، ح ۱۹۸۴۱ .

حدیث۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

. . . إلی أن بَعَثَ اللّه ُ سُبحانَهُ مُحَمَّدا رَسولَ اللّه ِ لِإنجازِ عِدَتِهِ و إتمامِ نُبُوَّتِهِ ؛

امام علی علیه السلام :. . . تا این که خداوند سبحان محمّد پیامبر خود را فرستاد تا وعده خویش را به انجام رساند و سلسله نبوتش را کامل کند .

. نهج البلاغه ، خطبه ۱ .

حدیث۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَجَبٌ شَهری و شَعبانُ شَهرُ رَسُولِ اللّهِ ؛
امام علی علیه السلام :رجب ماه من و شعبان ماه رسول خدا است .
. مصباح المتهّجد ، ص ۷۹۷ .

حدیث۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صَومُ شَعبانَ یَذهَبُ بِوَسواسِ الصَّدرِ وَ بَلابِلِ القَلبِ ؛
امام علی علیه السلام :روزه ماه شعبان ، وسواس دل و پریشانی های جان را از بین می برد .
. الخصال ، ص ۶۱۲ .

حدیث۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیرُ النّاسِ رَجُلٌ حَبَسَ نَفسَهُ فِی سَبیلِ اللّهِ یُجاهِدُ أعداءَهُ یَلتَمِسُ المَوتَ أوِ القَتلَ فی مَصافِّهِ ؛
امام علی علیه السلام :بهترین مردم کسی است که در راه خدا خویشتن داری می کند و با دشمنان او به نبرد برمی خیزد ، و مرگ یا کشته شدن در میدان نبرد را آرزو می کند .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۱ ، ص ۱۷ .

حدیث۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
و بِمَهدیِّنا تَنقَطِعُ الحُجَجُ فَهُوَ خاتِمُ الأئمَّهِ و مُنقِذُ الاُمَّهِ و مُنتَهَی النُّورِ و غامِضُ السِّرِّ ؛
امام علی علیه السلام :با مهدی ما حجّت ها گسسته می شود . او پایان بخش سلسله امامان ، نجات بخش امّت و اوج نور و راز نهان است .
همان ، ج ۷۷ ، ص ۳۰۰ .

حدیث۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
المَهدیُّ رَجُلٌ مِنّا مِن وُلدِ فاطِمَهَ ؛
امام علی علیه السلام :مهدی مردی است از ما ، از نسل فاطمه .
. میزان الحکمه ، ح ۱۱۶۵ .

حدیث۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنتَظِرُوا الفَرَجَ و لاتَیأَسوا مِن رَوحِ اللّه ؛

امام علی علیه السلام :در انتظار فرج باشید و از رحمت خدا نومید نشوید .

بحار الأنوار ، ج ۵۲، ص ۱۲۳ .

حدیث۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُنتَظِرُ لِأمرِنا کَالمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فی سَبیلِ اللّه ؛

امام علی علیه السلام :آن که منتظر فرج ما است، همچون کسی است که در راه خدا در خون خود تپیده باشد.

کمال الدّین ، ص ۶۴۵ .

حدیث۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصحابُ المَهدِیِّ شَبابٌ لاکُهُولَ فیهِم ؛

امام علی علیه السلام :یاران مهدی جوان اند و میان سالی در میان آنان نیست .

الغیبهٔ ، طوسی ، ص ۴۷۶ .

حدیث۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا نادی مُنادٍ مِنَ السَّماءِ : «إنَّ الحَقَّ فی آلِ مُحَمّدٍ» فَعِندَ ذلِکَ یَظهَرُ المَهدِیُّ عَلی أفواهِ النّاسِ و یَشرَبونَ حُبَّهُ فلایَکونُ لَهُم ذِکرٌ غَیرُهُ ؛

امام علی علیه السلام : .هرگاه آواز دهنده ای از آسمان آواز داد که . «همانا حق در میان خاندان محمّد است» ، در آن هنگام نام مهدی بر سر زبان های مردم می افتد و از جام محبّت او می نوشند و جز نام او بر زبان ندارند .

کنزالعمّال ، ح ۳۹۶۶۵ .

حدیث۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِیامُ القَلبِ عَنِ الفِکرِ فِی الآثامِ أفضَلُ مِن صِیامِ البَطنِ عَنِ الطَّعامِ ؛

امام علی علیه السلام : روزه دل ، اندیشیدن به گناهان ، برتر است از روزه شکم ؛ یعنی غذا خوردن .

. میزان الحکمه ، ح ۱۰۹۴۸ .

حدیث۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم فی شَهرِ رَمَضانَ بِکَثرَهِٔ الِاستِغفارِ و الدُّعاءِ ؛

امام علی علیه السلام :بر شما باد در ماه رمضان به بسیاریِ استغفار و دعا .

. الکافی ، ج ۴ ، ص ۸۸ .

حدیث۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاللّه ِ لَابنُ أبیطالِبٍ آنَسُ بِالمَوتِ مِنَ الطِّفلِ بِثَدیِ اُمِّهِ ؛
امام علی علیه السلام :به خدا سوگند که پسر ابوطالب با مرگ مأنوس تر است تا کودک به پستان مادرش .
. نهج البلاغه ، خطبه ۵ .

حدیث۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لاتَعزِم عَلی مالَم تَستَبِنِ الرُّشدُ فِیهِ ؛
امام علی علیه السلام :تصمیم به انجام دادن کاری که درستی آن برایت روشن نیست مگیر .
. میزان الحکمه ، ح ۱۲۹۲۲ .

حدیث۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَلامَةُ الدّینِ وَالدُّنیا فی مُداراةِ النّاسِ ؛
امام علی علیه السلام :سلامتی دین و دنیا در مدارا کردن با مردم است .
. غررالحکم و دررالکم ، ح ۵۶۱۰ .

حدیث۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الفِکرُ فِی الخَیرِ یَدعُو إلَی العَمَلِ بِهِ ؛
امام علی علیه السلام :اندیشیدن به خوبی ها آدمی را به انجام دادن آنها بر می انگیزد .
. میزان الحکمه ، ح ۱۶۱۷۹ .

حدیث۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
دَعِ المُماراةَ و مُجاراةَ مَن لاعَقلَ لَهُ و لاعِلمَ ؛
امام علی علیه السلام : ستیز و بگو مگوی با بی خردِ بی دانش را واگذار .
الأمالی ، طوسی ، ص ۸ .

حدیث۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أجمِلُوا فِی الخِطابِ تَسمَعُوا جَمیلَ الجَوابِ ؛

امام علی علیه السلام :با مردم زیبا سخن بگویید تا پاسخ زیبا بشنوید .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۵۶۸ .

حدیث۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الظَّنِّ یُخَفِّفُ الهَمَّ و یُنجی مِن تَقَلُّدِ الإثمِ ؛

امام علی علیه السلام :خوش بینی ، اندوه را می کاهد و از افتادن در بند گناه می رهاند .

. همان ، ح ۴۸۲۳ .

حدیث۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إقبَل عُذرَ أخیکَ و إنْ لَم یَکُن لَهُ عُذرٌ ، فَالْتَمِس لَهُ عُذرا ؛

امام علی علیه السلام :عذر برادرت را بپذیر و اگر عذری نداشت ، عذری برایش بتراش .

. بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۱۶۵ .

حدیث۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَیِّئَةٌ تَسوؤُکَ خَیرٌ عِندَ اللّهِ مِن حَسَنَةٍ تُعجِبُکَ ؛

امام علی علیه السلام :گناهی که اندوهگین ات کند ، نزد خدا بهتر است از کار نیکی که به خودپسندی گرفتارت سازد .

. نهج البلاغه ، حکمت ۴۶ .

حدیث۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إرحَم مَن دُونَکَ ، یَرحَمْکَ مَن فَوقَکَ ؛

امام علی علیه السلام :به فرودست خود رحم کن ، تا فرادستت بر تو رحم آورد .

. غررالحکم و دررالکلم ، ح ۲۴۲۲ .

حدیث۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الحَقَّ لایُعرَفُ بِالرِّجالِ إعرِفِ الحَقَّ تَعرِف أهلَهُ ؛

امام علی علیه السلام :حق با شخصیّت ها شناخته نمی شود ؛ حقّ را بشناس تا اهل آن را بشناسی .

. روضهٔ الواعظین، ص ۳۱ .

حدیث۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِرارُکُم المَشّاؤونَ بِالنَّمیمَةِ ، المُفَرِّقُونَ بَینَ الأحِبَّةِ ؛

امام علی علیه السلام :بدترین شما سخن چینان و تفرقه اندازان میان دوستان اند .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۶۹ .

حدیث۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عُمِرَ مَجلِسٌ بِالغِیبَةِ إلاّخَرِبَ مِنَ الدِّین ؛

امام علی علیه السلام :مجلسی که با غیبت آباد شود ، دین در آن تباه می شود .

. بحار الأنوار ، ج ۷۵، ص ۲۵۹ .

حدیث۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أربَعَةٌ مِن قُصُورِ الجَنَّةِ فِی الدُّنیا: المَسجِدُ الحَرامِ و مَسجِدُ الرَّسولِ و مسَجِدُ بَیتِ المَقدِسِ و مَسجِدُ الکُوفَةِ ؛

امام علی علیه السلام :چهار قصر از قصرهای بهشت در دنیا هستند : مسجدالحرام ، مسجد الرسول ، مسجد بیت المقدّس و مسجد کوفه.

بحار الأنوار ، ج ۹۹ ، ص ۳۸۰ .

حدیث۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما هُوَ عِیدٌ لِمَن قَبِلَ اللّه ُ صِیامَهُ و شَکَرَ قِیامَهُ ؛

امام علی علیه السلام :امروز تنها عید کسی است که خداوند روزه اش را پذیرفته و شب زنده داری اش را سپاس گزارده است .

. نهج البلاغه ، حکمت ۴۲۸ .

حدیث۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا و إنَّ هذا الیَومَ یَومٌ جَعَلَهُ اللّه ُ لَکُم عِیدا و جَعَلَکُم لَهُ أهلًا ، فَاذکُرُوا اللّه َ یَذکُرکُم وَ ادْعُوهُ یَستَجِب لَکُم ؛

امام علی علیه السلام :امروز روزی است که خداوند آن را برای شما عید قرار داد و شما را نیز شایسته آن ساخت ؛ پس به یاد خدا باشید تا او نیز به یاد شما باشد و او را بخوانید تا خواسته هایتان را اجابت کند .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۵۱۷ .

حدیث۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الذُّنوبِ ذُنوبٌ لاتُغفَرُ إلّا بِعَرَفاتٍ ؛

امام علی علیه السلام :برخی از گناهان جز در عرفات بخشوده نمی شوند .

. دعائم الاسلام ، ج ۱ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللّهُمَّ إنّی أسألُکَ الأمانَ الأمانَ یَومَ لایَنفَعُ مالٌ و لابَنونَ إلّا مَن أتَی اللّه َ بِقَلبٍ سَلیمٍ ؛

امـام علی علیه السـلام :خـدایا! از تو امان می طلبم در آن روزی که نه مال و ثروت به کار می آیـد و نه فرزنـدان ، مگر کسـی که با دلی پاک به سوی خدا بیاید .

. همان ، ج ۹۴ ، ص ۱۰۹ .

حدیث۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحاجُّ والمُعتَمِرُ وفَدُ اللّه ِ و حَقٌّ عَلَی اللّه ِ أن یُکرِمَ وَفدَهُ و یَحبُوَهُ بِالمَغفِرَةِ ؛

امام علی علیه السـلام :حج گزار و عمره گزار میهمان خدایند ، و بر خدا است که مهمانش را گرامی بدارد و او را با مغفرت خویش در میان گیرد .

. تحف العقول ، ص ۱۲۳ .

حدیث۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

و حَجُّ البَیتِ و العُمرَةُ فَإنَّهُما یَنفِیانِ الفَقرَ و یُکَفِّرانِ الذَّنبَ و یُوجِبانِ الجَنَّةَ ؛

امام علی علیه السلام :حجّ و عمره فقر را از بین می برد ، گناهان را پاک و بهشت را واجب می کند .

. همان ، ص ۱۴۹ .

حدیث۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِرُّ الوالِدَینِ أکبَرُ فَریضَةٍ؛

امام علی علیه السلام : نیکی به پدر و مادر، بزرگ ترین فریضه است.

غررالحکم و دررالحکلم، ح ۴۴۲۳.

حدیث۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَرَکَ الجُمُعَهَ ثَلاثا متَتَابِعَهً لِغَیرِ عِلَّهٍ کُتِبَ مُنافِقا ؛

امام علی علیه السلام :هر کس سه جمعه پی در پی و بدون علّت نماز جمعه را ترک کند ، در زمره منافقان است .

. مستدرک الوسائل ، ج ۶ ، ص ۹ .

حدیث۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عزَّوَجَلَّ یُحِبُّ المُحْتَرِفَ الْامینَ؛

خداوند انسان شاغل امین را دوست دارد.

کافی، ج ۵، ص ۱۱۳، ح ۱

حدیث۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْمُتَواضِعینَ؛

خداوند متواضعان را دوست دارد.

تحف العقول، ص ۱۴۳

حدیث۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْعَقْلَ الْقَویمَ وَالْعَمَلَ الْمُسْتَقیمَ؛

خداوند عقل استوار و کردار معتدل را دوست دارد.

غررالحکم، ح ۳۴۱۰

حدیث۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اَنْ تَـکونَ نِیَّهُ الْاِنْسانِ لِلنّاسِ جَمیلَهًَ، کَما یُحِبُّ اَنْ تَکونَنیَّتُهُ فی طاعتِهِ قَویَّهً غَیرَ مَدخولَهٍ؛

خداوند دوست دارد که انسان نسبت به دیگران خوش نیت باشد، چنانکه دوستدارد نیتش در اطاعت از او محکم و خالص باشد.

غررالحکم، ح ۳۷۰۳

حدیث۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْمَرءَ الْمُسْلِمَ الَّذی یُحِبُّ لِأَخیهِ ما یُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَ یَکْرَهُ لَهُما یَکْرَهُ لِنَفْسِهِ وَ یُناصِحُهُ الولایةَ وَ یَعرِفُ فَضلی و یَطَأُ عَقِبی وَ یَنظُرُ عاقِبَتی؛

خداوند دوست دارد مسلمانی را که آنچه برای خود می خواهد، برای برادر دینی اشنیز می خواهد و آنچه برای خود نمی پسندد، برای برادر دینی اش نیز نمی پسندد و او رابه ولایت ما سفارش می کند و فضیلت مرا می شناسد و پا جای پای من می گذارد و درسرانجام کار من می اندیشد.

محاسن، ج ۱، ص ۷۲

حدیث۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَبیبٌ دَوّارٌ بِطِبِّهِ قَدْ اَحْکَمَ مَراهِمَهُ وَ اَحْمی(اَمْضی) مَواسِمَهُ یَضَعُ ذلِکَ حَیْثُ الْحاجَةُ اِلَیْهِ مِنْ قُلوبٍ عَمْیٍ وَ آذانٍ صُمٍّ وَ اَلْسِنَةٍبُکْمٍ مُتَتَبِّعٌ بِدَوائِهِ مَواضِعَ الْغَفْلَةِ وَ مَواطِنَ الْحَیْرَةِ... ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله پزشکی بودند که با دانش خود، همواره در میان مردم می گشتند،مرهم هایشان را به خوبی فراهم و ابزار کارشان را آماده می ساختند و آنها را هرجا که لازمبود، می گذاردند، در دل های کور و گوش های کر و زبان های گنگ. غفلتگاه ها وجایگاه های

نهج البلاغه، از خطبه ۱۰۸

حدیث۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ هُوَ خاتَمُ النَّبِیّینَ، اَجْوَدُ النّاسِ کَفّا وَ اَرْحَبُ النّاسِ صَدْرا وَ اَصْدَقُالنّاسِ لَهْجَةً وَ اَوْفَی النّاسِ ذِمَّةً وَ اَلْیَنُهُمْ عَریکَةً وَ اَکْرَمُهُمْ عِشْرَةً مَنْ رَآهُ بدیهَةً هابَهُوَ مَنْ خالَطَهُ مَعْرِفَةً اَحَبَّهُ یَقولُ ناعِتُهُ: لَمْ اَرَ قَبْلَهُ وَ لا بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛

او که خاتم پیامبران بود، بخشنده ترین، پرحوصله ترین، راستگوترین، پایبندترینمردم به عهد و پیمان، نرم خوترین و خوش مصاحبت ترین مردم بود، هر کسبدون سابقه قبلی او را می دید، هیبتش او را می گرفت و هر کس با او معاشرت می نمودو او را می شناخت دوستدارش می شد و هر کس می خواست او را تعریف کند،می گفت: نظیر او را پیش از او و پس از او ندیده ام.

بحارالأنوار، ج ۱۶، ص ۱۹۰

حدیث۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله لَیَسُرُّ الرَّجُلَ مِنْ اَصحابِهِ اذا رَآهُ مَغْموماًبِالْمُداعَبَةِ وَ کانَ صلی الله علیه و آلهیَقولُ: اِنَّ اللّهَ یُبْغِضُ الْمُعَبِّسَ فی وَجْهِ اِخْوانِهِ؛

هرگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله یکی از اصحاب خود را غمگین می دیدند، با شوخی او را خوشحال می کردند و می فرمودند: خداوند، کسی را که با برادران (دینی) اش باترشرویی و چهره عبوس روبرو شود، دشمن می دارد.

رسائل شهید ثانی، ص ۳۲۶

از۲۰۱تا۴۰۰

حدیث۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ صلی الله علیه و آله لا یَذُمُّ اَحَدا وَ لا یُعَیِّرُهُ وَ لا یَطْلُبُ عَثَراتِهِ وَ لا عَوْرَتَهُ وَ لایَتَکَلَّمُ اِلاّ فیما رَجا ثَوابَهُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله، هرگز بدگویی کسی را نمی کردند، سرزنش نمی نمودند و در پیلغزش ها و اسرار دیگران نبودند و [درباره دیگران]، چیزی جز خیر (خوبی) نمی گفتند.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸۴

حدیث۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ النَّبیُّ صلی الله علیه و آله اذا سُئِلَ شَیئا فَاِذا اَرادَ اَنْ یَفْعَلَهُ قالَ: نَعَم وَ اذا اَراد اَنْلا یَفْعَلَ سَکَتَ و کانَ لا یَقول لِشَی ءٍ لا... ؛

هرگاه از رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی تقاضا می شد، اگر ایشان آن را می خواستند انجامدهند، می فرمودند: بله و اگر نمی خواستند انجام دهند، سکوت می نمودند و هیچ گاهایشان برای چیزی نه نمی گفتند.

بحارالأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۷

حدیث۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله لا یُؤْثِرُ عَلَی الصَّلاةِ عَشاءً وَ لا غَیْرَهُ وَ کانَ اِذادَخَلَ وَقْتُها کَاَنَّهُ لا یَعْرِفُ اَهْلاً وَ لا حَمیما؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی مثل شام و غیر آن را بر نماز مقدم نمی داشتند و هنگامی کهوقت نماز می رسید، گویی که هیچ یک از اهل خانه و دوستان را نمی شناختند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۷۸

حدیث۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُنّا اِذَا احْمَرَّ الْبَأْسُ وَ لَقِیَ القَومُ الْقَوْمَ اتَّقَیْنا بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَما یَکونُ اَحَدٌ اَقْرَبَ اِلَی الْعَدُوِّ مِنْهُ ؛

وقتی که آتش جنگ بر افروخته می شد و دو لشکر به هم می رسیدند، به پیامبرپناهنده می شدیم و کسی نبود که از آن حضرت به دشمن نزدیک تر باشد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۸

حدیث۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَسُنَتْ خَلیقَتُهُ طابَتْ عِشْرَتُهُ؛

هر کس خوش اخلاق باشد، زندگی اش پاکیزه و گوارا می گردد.

غررالحکم، ح۸۱۵۳

حدیث۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنَّظیفُ مِنَ الثِّیابِ یُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ وَهُوَ طَهورٌ لِلصَّلاةِ؛

لباس پاکیزه غم و اندوه را می برد و موجب پاکیزگی نماز است.

کافی، ج۶، ص ۴۴۴، ح ۱۴

حدیث۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اطَّرَحَ الْحِقْدَ اسْتَراحَ قَلْبُهُ وَ لُبُّهُ؛

هر کس کینه را از خود دور کند، قلب و عقلش آسوده می گردد.

غررالحکم، ح ۸۵۸۴

حدیث۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اقْتَصَرَ عَلی بُلْغَةِ الْکَفافِ فَقَدِ انْتَظَمَ الرّاحَةَ وَ تَبَوَّاَ خَفْضَ الدَّعَةِ؛

هر کس به اندازه ای که او را کفایت می کند، قناعت کند، به آسایش و نظم می رسد و درآسودگی و رفاه منزل می گیرد.

نهج البلاغه، حکمت ۳۷۱

حدیث۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ غَضَّ طَرْفَهُ اَراحَ قَلْبَهُ؛

هر کس چشم خود را [از نامحرم] فرو بندد، قلبش راحت می شود.

غررالحکم، ح ۹۱۲۲

حدیث۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَصْلُ الْعَقْلِ الْقُدَرةُ وَ ثَمَرَتُها السُّرورُ؛

ریشه عقل، قدرت است و میوه آن شادی.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۷، ح ۵۹

حدیث۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَغَرَّبْ عَنِ الأَوْطانِ فی طَلَبِ الْعُلا وَسافِرْ فَفِی الأَسْفارِ خَمْسُ فَوائِدَتَفَرُّجُ هَمٍّ وَاكْتِسابُ مَعيشَةٍ وَعِلْمٌ وَآدابٌ وصُحْبَةُ ماجِدٍ؛

برای کسب بلند مرتبگی از وطن خود دور شو و سفر کن که در مسافرت پنج فایده است:برطرف شدن اندوه، بدست آوردن روزی و دانش و آداب زندگی، و هم نشینی با بزرگواران.

مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۱۱۵، ح۹۱۹۹

حدیث۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا اَحَبَّ اللّهُ عَبْدا زَيَّنَهُ بِالسَّكينَةِ وَ الْحِلْمِ؛

هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، او را به آرامش و بردباری زینت می بخشد.

غررالحکم، ح ۴۰۹۹

حدیث۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَهْنَی الْعَیْشِ اطِّراحُ الْکُلَفِ؛

گواراترین زندگی، رها کردن تکلّف ها (تجمّلات) است.

غررالحکم، ح ۲۹۶۴

حدیث۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الظَّنِّ راحَةُ الْقَلْبِ وَ سَلامَةُ الدّینِ؛

خوش گمانی، مایه آسایش قلب و سلامت دین است.

غررالحکم، ح ۴۸۱۶

حدیث۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ وَثِقَ بِاَنَّ ما قَدَّرَ اللّهُ لَهُ لَنْ یَفوتَهُ اسْتَراحَ قَلْبُهُ؛

هر کس اطمینان داشته باشد که آنچه خداوند برایش تقدیر کرده است به او می رسد،دلش آرام می گیرد.

غررالحکم، ح ۸۷۶۳

حدیث۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَوَقُّعُ الْفَرَجِ اِحدَی الرّاحَتَیْنِ؛

انتظار گشایش، یکی از دو آسایش است.

غررالحکم، ح ۴۵۷۸

حدیث۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَبْلَغُ ماتَسْتَدِرُّ بِهِ الرَّحْمَةَ أنْ تُضْمِرَ لِجَمیعِ النّاسِ الرَّحْمَةَ؛

مؤثّرترین وسیله جلب رحمت خدا این است که خیرخواه همه مردم باشی.

غررالحکم، ح ۳۳۵۳

حدیث۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ أَصْلَحَ فیما بَیْنَهُ وَبَیْنَ اللّه ِ أَصْلَحَ اللّه ُ فیما بَیْنَهُ وَبَیْنَ النّاسِ؛

هر کس رابطه اش را با خدا اصلاح کند، خداوند رابطه او را با مردم اصلاح خواهد نمود.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۳۶۶، ح ۱۲

حدیث۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإیّاکَ ... اَنْ تَعِدَهُم فَتُتبعَ مَوعِدَکَ بِخُلفِکَ... فَاِنَّ الخُلفَ یوجبُ المَقتَعِندَ اللّه ِ وَ النّاسِ؛

بپرهیز از خلف وعده که آن موجب نفرت خدا و مردم از تو می شود.

نهج البلاغه، از نامه ۵۳

حدیث۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ سُبحانَهُ فَرَضَ فی أمْوالِ الاَغْنیاءِ اَقْواتَ الْفُقَراءِ فَما جاعَ فَقیرٌاِلاّ بِما مُتِّعَ بِهِ غَنیٌّ، وَ اللّه ُ تَعالی سائِلُهُمْ عَنْ ذلِکَ؛

خداونـد سـبحان غـذای فقرا را در امـوال ثروتمنـدان قرار داده اسـت، پس هیـچ فقیری در دنیـا گرسـنگی نمی کشـد مگر ایـن که ثروتمندی حق او را نداده باشد و خداوند از اغنیادر این باره خواهد پرسید.

نهج البلاغه صبحی صالح، حکمت ۳۲۸

حدیث۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَفْضَلُ الشَّفاعاتِ اَنْ تَشْفَعَ بَیْنَ اثْنَینِ فی نِکاحٍ حَتّی یَجْمَعَ اللّه ُ بَیْنَهُما؛

بهترین وساطت، وساطت میان دو نفر برای ازدواج است تا این که خداوند آن دو را بهیکدیگر برساند.

وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۴۵، ح ۲

حدیث۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَثُرَتْ نِعَمُ اللّه عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوائِجُ النّاسِ اِلَيْهِ، فَاِنْ قامَ فيها بِمااَوْجَبَ اللّه ُ سُبْحانَهُ عَلَيْهِ فَقَدْ عَرَّضَها لِلدَّوامِ وَ اِنْ مَنَعَ ما اَوْجَبَ اللّه ُ سُبْحانَهُ فيها فَقَدْعَرَّضَها لِلزَّوالِ؛

هر کس نعمت های خدا بر او زیاد شود، نیازهای مردم به او زیاد می شود، حال اگر بهآنچه خداوند در این باره بر او واجب کرده عمل کند، زمینه دوام آن نعمت ها را فراهمکرده، و اگر نکند آنها را در معرض نابودی قرار داده است.

غررالحکم، ح۸۷۵۲

حدیث۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْعَبدَ إذا أرادَ أن يَقرَأَ أو يَعمَلَ عَمَلاً و يَقولُ... بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِالرَّحيمِ فَإنَّهُ يُبارَكُ لَهُ فيهِ؛

هر بنده ای بخواهد چیزی بخواند یا کاری انجام دهد و بسم اللّه الرحمن الرحیمبگوید، در کارش برکت داده می شود.

تفسير الإمام العسكرى عليه السلام، ص ۲۵

حدیث۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اسْتَمَعَ إلى قارى ءٍ يَقرَؤُها [بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ]كانَ لَهُبِقَدرِ ما لِلْقارِئِ؛

هر کس به صدای قاری ای که بسم اللّه الرحمن الرحیم را قرائت می کند گوش دهد،برای او آن خواهد بود، که برای قاری است.

عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۲۷۱

حدیث۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِسمِ اللّهِ شِفاءٌ مِن كُلِّ داءٍ و عَونٌ لِكُلِّ دَواءٍ؛

بسم اللّه ، شفای هر دردی و یاری کننده هر دارویی است.

نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، ص ۴۲

حدیث۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا ـ فَمَن قَرَأها (بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ) مُعتَقِدا لِمُوالاةِ مُحَمَّدٍ و آلِهِ الطَّيِّبينَ مُنقادا لِأَمرِها مُؤمِنا بِظاهِرِهِما و باطِنِهِما أعطاهُ اللّه ُ عَزَّوَجلَّ بِكُلِّحَرفٍ مِنها حَسَنَةً كُلُّ واحِدَةٍ مِنها أفضَلُ مِنَ الدُّنيا و ما فيها مِن أصنافِ أموالِهاو خَيراتِها؛

هر که بسم اللّه الرحمن الرحیم را با اعتقاد و دوستی محمد و آل پاکش و با تسلیم دربرابر دستوراتشان و با ایمان به ظاهر و باطنش بخواند خداوند عزیز و جلیل در مقابل هرحرف آن، چیزی برتر از دنیا و آنچه در آن است، از ثروت و خوبی ها را به او می بخشد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۷۰

حدیث۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قولوا عِنـدَ افتِتاحِ کُلِّ أَمرٍ صَـغیرٍ أو عَظیم: بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم؛أیْ أَستَعینُ عَلی هذَا الأَمرِ بِاللّه الَّذی لا یَحِقُّ العِبادَةُ لِغَیرِه، المُغیثِ إذَ ااستُغیثَ، المُجیبِ إذا دُعیَ، الرَّحمنِ الَّذی یَرحَمُ بِبَسطِ الرِّزقِ عَلَینا، الرَّحیمِ بِنا فیأدیانِنا و دُنیانا و آخِرَتِنا، خَفَّفَ عَلَینَا الدِّینَ و جَعَلَهُ سَهلًا خَفیفا، و هُوَ یَرحَمُنابِتَمییزِنا مِن أعدائِهِ؛

هنگام آغاز هر کار کوچک و بزرگی بسم اللّه الرحمن الرحیم بگوییـد. یعنی برای اینکار، از خـدا مـدد می جویم. خدایی که جز او کسـی سـزاوار پرسـتش نیست. پناهگاه پناهجوو فریادرس فریاد خواه است. خداوند بخشـنده ای که با گسترش روزی بر ما رحم می کنـد،مهربـان به مـا، در آیین و دنیـا و آخرتمـان. دین را بر مـا آسان و سـبک و سـهل گرفت. و به مارحم می کنـد با جـدا کردن از دشمنانش.

التوحید، ص ۲۳۲

حدیث۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ لا یَعْفو عَنِ الزَّلَّةِ وَ لا یَسْتُرُ الْعَوْرَةَ؛

بدترین مردم کسی است که خطا را نمی بخشد و عیب (دیگران) را نمی پوشاند.

غررالحکم، ج۴، ص۱۷۵، ح ۵۷۳۵

حدیث۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ لا یَعْتَقِدُ الْاَمانَةَ وَ لا یَجْتَنِبُ الْخیانَةَ؛

بدترین مردم کسی است که پایبند به امانت نباشد و از خیانت دوری نکند.

غررالحکم، ج۴، ص۱۷۵، ح ۵۷۳۴

حدیث۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ یَخْشَی النّاسَ فی رَبِّهِ وَ لا یَخْشی رَبَّهُ فِی النّاسِ؛

بدترین مردم کسانی هستند که در اطاعت از خدا از مردم بترسند ولی در اطاعت ازمردم از خدا نترسند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۶، ح ۵۷۴۰

حدیث۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ یَبْتَغِی الْغَوائِلَ لِلنّاسِ؛

بدترین مردم کسی است که بدخواه دیگران باشد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۶، ح ۵۷۴۱

حدیث۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ لا یَقْبَلُ الْعُذرَ وَ لا یُقیلُ الذَّنْبَ؛

بدترین مردم کسی است که عذر را نمی پذیرد و گناه را نمی بخشد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۵، ح ۵۶۸۵

حدیث۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ هذِهِ الْاُمَّةِ النَّمَطُ الْاَوْسَطُ؛

بهترین این امت، میانه روها هستند.

بحارالأنوار، ج ۴، ص ۴۱، ح ۱۸

حدیث۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ النّاسِ مَنْ کافی عَلَی الْقَبیحِ بِالْجَمیلِ؛

بهترین مردم کسی است که در برابر بدی، خوبی نماید.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۸، ح ۵۷۵۰

حدیث۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ کافی عَلَی الْجَمیلِ بِالْقَبیحِ؛

بدترین مردم کسی است که در برابر خوبی، بدی نماید.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۸، ح ۵۷۵۰

حدیث۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ العِبادِ مَنْ اِذا اَحْسَنَ اسْتَبْشَرَ وَ اِذا اَساءَ اسْتَغْفَرَ؛

بهترین بندگان خدا کسی است که اگر کار نیک انجام دهد شاد شود و اگر بدی نماید،آمرزش طلبد.

غررالحکم، ج ۳، ص ۴۳۳، ح ۵۰۱۹

حدیث۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ یَری اَنَّهُ خَیْرُهُمْ؛

بدترین مردم کسی است که خود را بهتر از دیگران بداند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۸، ح ۵۷۰۱

حدیث۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ اِخْوانِکَ مَنْ دَعاکَ اِلی صِدْقِ الْمَقالِ بِصِدْقِ مَقالِهِ وَ نَدَبَکَ اِلیأفْضَلِ الاَعْمالِ بِحُسْنِ اَعْمالِهِ؛

بهترین برادران (دینی) تو کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی وباکردار نیکش تو را به بهترین کارها دعوت کند.

غررالحکم، ج ۳، ص ۴۳۴، ح ۵۰۲۲

حدیث۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ یَغُشُّ النّاسَ؛

بدترین مردم کسی است که دیگران را فریب می دهد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۴، ح ۵۶۷۷

حدیث۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيْرُ النّاسِ عِنْدَ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ اَقْوَمُهُمْ لِلّهِ بِالطّاعَةِ فيما لَهُ وَ عَلَيْهِوَاَقْوَلُهُمْ بِالْحَقِّ وَ لَوْ كانَ مُرّا فَاِنَّ الحَقَّ بِهِ قامَتِ السَّماواتُ وَالْاَرْضُ؛
بهترین مردم نزد خدای متعال کسانی هستند که در اطاعت از خدا استوارترند چه بهسودشان باشد چه به ضررشان و حق گو باشند، هر چند تلخ باشد، زیرا که آسمان ها وزمین براساس حق استوار است.

بحارالأنوار، ج ۳۲، ص ۴۰۱

حدیث۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَرُّ النّاسِ مَنْ كانَ مُتَتَبِّعا لِعُيوبِ النّاسِ عَمِيّا لِمَعايِبِهِ؛
بدترین مردم کسی است که در پی عیوب مردم باشد و عیوب خود را نبیند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۶، ح ۵۷۳۹

حدیث۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيْرُ النّاسِ مَنْ اِذا اُعْطِىَ شَكَرَ وَ اِذَا ابْتُلِىَ صَبَرَ وَ اِذا ظُلِمَ غَفَرَ؛
بهترین مردم کسی است که چون چیزی به او داده شود شکر کند و چنانچه گرفتارشود صبر نماید و اگر به او ظلم شود درگذرد.

غررالحکم، ج ۳، ص ۴۳۳، ح ۵۰۲۰

حدیث۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَرُّ النّاسِ مَنْ لا يَشْكُرُ النِّعْمَةَ وَ لا يَرْعَى الحُرْمَةَ؛
بدترین مردم کسی است که نعمت را شکر نمی کند و حرمت را نگه نمی دارد.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۰، ح ۵۷۰۵

حدیث۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ یَظْلِمُ النّاسَ؛

بدترین مردم کسی است که به مردم ظلم می کند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۶۴، ح ۵۶۷۶

حدیث۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ لا یَثِقُ بِاَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ وَ لا یَثِقُ بِهِ اَحَدٌ لِسوءِ فِعْلِهِ؛

بدترین مردم کسی است که به خاطر بدگمانیش به کسی اعتماد نمی کند و به خاطر کردار بدش کسی به او اعتماد نمی نماید.

غررالحکم، ج ۴، ص ۱۷۸، ح ۵۷۴۸

حدیث۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ کَمالِ السَّعادَةِ السَّعْیُ فی صَلاحِ الْجُمْهورِ؛

کوشش در راه اصلاح توده مردم، از کمال خوشبختی است.

غررالحکم، ح ۹۳۶۱

حدیث۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ یُصْلِحْ نَفْسَهُ لَمْ یُصْلِحْ غَیْرَهُ؛

هر کس خودش را اصلاح نکند، نمی تواند دیگران را اصلاح نماید.

غررالحکم، ح ۸۹۹۰

حدیث۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کونا لِلظّالِمِ خَصْما وَ لِلْمَظْلومِ عَوْنا؛

پیوسته دشمن ظالم و یاور مظلوم باشید.

نهج البلاغه، از نامه ۴۷

حدیث۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ فَرَضَ الْجِهادَ وَ عَظَّمَهُ وَ جَعَلَهُ نَصْرَهُ وَ ناصِرَهُ وَ اللّه ِ ماصَلُحَتْ دُنْیا وَ لا دینٌ اِلاّ بِهِ ؛

در حقیقت خداونـد جهاد را واجب گردانیـد و آن را بزرگـداشت و مایه پیروزی و یاورخود قرارش داد. به خـدا سوگنـد کار دنیا و دین جز با جهاد درست نمی شود.

کافی، ج ۵، ص ۸، ح ۱۱

حدیث۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اَیْمُ اللَّهِ مَا کانَ قَوْمٌ قَطُّ فی غَضِّ نِعْمَةٍ مِنْ عَیْشٍ فَزالَ عَنْهُمْ اِلاَّبِذُنُوبٍ اِجْتَرَحوهَا، لِاَنَّ اللّهَ لَیْسَ بِظَّلامٍ لِلْعَبیدِ. وَ لَوْ اَنَّ النّاسَ حینَ تَنْزِلُ بِهِمُ النِّقَمُ وَتَزولُ عَنْهُمُ النِّعَمُ فَزِعُوا اِلی رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نیّاتِهِمْ وَ وَلَهٍ مِنْ قُلوبِهِمْ لَرَدَّ عَلَیْهِمْ کُلَّشَارِدٍ وَ اَصْلَحَ لَهُمْ کُلَّ فَاسِدٍ؛

به خـدا سوگنـد، هرگز ملتی در زنـدگی مرفّه و پر نعمتی نبوده اند و نعمت و رفاه از آنانزائل نشده است، مگر به سـبب گناهانی که مرتکب شده اند، چرا که خداوند به بندگانشظلم نمی کند. اگر مردم به هنگامی که بلاها و سختی ها بر آنان فرود می آمد و نعمت ها ازدستشان می رفت، با نیت های خوب و دلی مشتاق به پروردگارشان پناه می بردند،بی گمان هر از دست رفته ای به آنان باز می گشت و هر فاسدی اصلاح می شد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۸

حدیث۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أجهَدَ نَفسَهُ فی إصلاحِها سَعِدَ، مَن أهمَلَ نَفسَهُ فی لَذّاتِها شَقِیَ بَعُدَ؛

هر کس برای اصـلاح خود، خویشـتن را به زحمت بینـدازد، خوشـبخت می شود هرکس خود را در لـذت ها رها کنـد، بدبخت می گردد و بی بهره می ماند.

غررالحکم، ح ۸۲۴۶ و ح ۸۲۴۷

حدیث۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَسعَدُ امْرُؤٌ إلاّ بِطاعَةِ اللّه ِ سُبحانَهُ وَ لا یَشقَی امْرُؤٌ إلاّ بِمَعصیَةِ اللّه ؛

هیچ کس جز با اطاعت خدا خوشبخت نمی شود و جز با معصیت خدا بدبخت نمی گردد.

غررالحکم، ح ۱۰۸۴۸

حدیث۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ حَقیقَةَ السَّعادَةِ أن یُختَمَ لِلْمَرءِ عَمَلُهُ بِالسَّعادَةِ و إنَّ حَقیقَةَ الشَّقاءِأن یُختَمَ لِلْمَرءِ عَمَلُهُ بِالشَّقاءِ؛

براستی که حقیقت خوشبختی آن است که پایان کار انسان خوشبختی باشد وحقیقت بدبختی آن است که کار انسان به بدبختی خاتمه یابد.

معانی الأخبار، ص ۳۴۵، ح ۱

حدیث۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوفیقُ مِنَ السَّعادَةِ وَ الْخِذلانُ مِنَ الشَّقاوَةِ؛

توفیق [انجام کار نیک] از خوشبختی و بی توفیقی از بدبختی است.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲، ح ۷۰

حدیث۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَسعَدُ أحَدٌ إلاّ بِإقامَةِ حُدودِ اللّه ِ وَ لا یَشقی أحَدٌ إلاّ بِإضاعَتِها؛

هیچ کس جز با اجرای حدود و احکام خدا خوشبخت نمی شود و جز با ضایع کردنآن بدبخت نمی گردد.

غررالحکم، ح۱۰۸۵۳

حدیث۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّعیدُ مَن وُعِظَ بِغَیرِهِ وَ الشَّقیُّ مَنِ انْخَدَعَ لِهَواهُ؛

خوشبخت کسی است که از (سرنوشت) دیگران پند بگیرد و بدبخت کسی است کهفریب هوا و هوس خود را بخورد.

نهج البلاغه، خطبه ۸۶

حدیث۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدُّنیا مُنیَةُ الأشقیاءِ، اَلآخِرَةُ فَوزُ السُّعَداءِ؛

دنیا آرزوی بدبختان و آخرت رستگاری خوشبختان است.

غررالحکم، ح ۶۹۴ و ۶۹۵

حدیث۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا جَمَعْتَ الْمالَ فَأنت فیهِ وَکیلٌ لِغَیرِکَ یَسْعَدُ بِهِ وَ تَشقی أنتَ؛

هرگاه مال اندوختی، تو در آن نماینده کس دیگری هستی که او با آن خوشبختمی شود و تو بدبخت می گردی.

غررالحکم، ح ۴۱۳۵

حدیث۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّعیدُ مَن سَعِدَتْ بِهِ رَعِیَّتُهُ وَالشَّقیُّ مَن شَقِیَتْ بِهِ رَعِیَّتُهُ؛

خوشبخت کسی است که زیر دستانش بواسطه او خوشبخت شوند و بدبخت کسیاست که زیردستانش به واسطه او بدبخت شوند.

مناقب آل ابی طالب علیه السلام، ج۲، ص ۳۷۰

حدیث۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِی الْمَوتِ راحَةُ السُّعَداءِ، فِی الدُّنیا رَغبَةُ الْأشقیاء؛

مرگ آسایش خوشبختان و دنیا خواهش بدبختان است.

غررالحکم، ح ۶۵۰۲ و ۶۵۰۳

حدیث۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أسعَدَ النّاسِ فِی الدُّنیا مَن عَدَلَ عَمّا یَعرِفُ ضَرَّهُ وَ إنَّ أشقاهُم مَنِاتَّبَعَ هَواهُ؛

خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش ضرر دارد، دوریکند و بدبخت ترین مردم کسی است که از هوا و هوس خود پیروی نماید.

وقعة صفین، ص ۱۰۸

حدیث۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُصِمَ السُّعَداءُ بِالْإيمانِ وَ خُذِلَ الْأَشقياءُ بِالعِصيانِ مِن بَعدِ اتِّجاهِالْحُجَّةِ عَلَيهِم بِالْبَيانِ إذ وَضَحَ لَهُم مَنارُ الْحَقِّ وَ سَبيلُ الهُدى؛

خوشبختان، با ایمان محفوظ می مانند و بدبختان، پس از آن که حجت برایشان تمام شد و نشانه حق و راه هدایت روشن گردید، بر اثر گناه و نافرمانی خوار می شوند.

نهج السعادة، ج ۱، ص ۳۶۷

حدیث۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّعيدُ مَن وُعِظَ بِغَيرِهِ وَ الشَّقيُّ مَنِ اتَّعَظَ بِهِ غَيرُهُ؛

خوشبخت، کسی است که از (حال) دیگران عبرت بگیرد و بدبخت، کسی است کهمایه عبرت دیگران واقع شود.

شرح نهج البلاغه، ابن أبی الحدید، ج۲۰،ص۲۸۹، ص۳۰۳

حدیث۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن كِتابِهِ لَهُ إلَى الْأَشْتَرِ: أمَرَهُ بِتَقوَى اللّه ِ وَ إيثارِ طاعَتِهِ وَ اتِّباعِ ما أمَرَبِهِ فى كتابِهِ مِن فَرائِضِهِ وَ سُنَنِهِ الَّتى لا يَسعَدُ أحَدٌ إلاّ بِاتِّباعِها وَ لا يَشقى إلاّ مَعَجُحودِها وَ إضاعَتِها؛

امیر المؤمنین در نامه خود به مالک اشتر نوشته است: مالک را به پرهیز کاری و ترساز خدا و برگزیدن طاعت او و پیروی از واجبات و مستحبات خدا که در کتاب خود به آنهاامر فرموده است فرمان می دهد، اعمالی که هیچ کس جز با انجام آنها خوشبخت و جز باانکار و فرو گذاشتن آنها بدبخت نمی گردد.

نهج البلاغه، نامه ۵۳

حدیث۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاـ تُخَلِّفَنَّ وَراءَکَ شَيئاً مِنَ الدُّنْيا فَإنَّکَ تُخَلِّفُهُ لِأحَدِ رَجُلَيْنِ إمّارَجُلٌ عَمِلَ فيهِ بِطاعَةِ اللّهِ فَسَعِدَ بِما شَقيتَ بِهِ وَ اَمّا رَجُلٌ عَمِلَ فيهِ بِمَعْصيَةِ اللّه ِ فَشَقيَبِما جَمَعْتَ لَهُ فَكُنْتَ عَوْناً لَهُ عَلَى الْمَعْصيَةِ وَ لَيسَ أَحَدُ هذَيْنِ حَقيقاً أنْ تُو?ثِرَهُ عَلىنَفْسِکَ؛

پس از خودت چیزی از دنیا بر جای مگذار زیرا آن را برای یکی از این دو خواهیگذارد. یا کسی که آن را در طاعت خدا به کار می برد پس با چیزی که تو با آن بدبختشده ای، خوشبخت می شود. و یا کسی که با آن نافرمانی خدا را می کند و با آنچه تو برای او فراهم کردی بدبخت می شود پس تو در نافرمانی [خدا] یاور او هستی و هیچ یک از ایندو را شایسته نیست بر خودت مقدّم

بداری.

نهج البلاغه، حکمت ۴۱۶

حدیث۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنْ عَقَلْتَ أمرَکَ وَأصَبتَ مَعرِفَةَ نَفسِکَ فَأعرِض عَنِ الدُّنیا وَ ازْهَد فیهافَإنَّها دارُ الْأشقیاءِ و لَیسَت بِدارِ السُّعَداءِ؛
اگر در امور زندگی خود اندیشیده و خود را شناخته ای، پس از دنیا روی بگردان و ازآن دل بِکَن، زیرا دنیا سرای بدبختان است نه سرای خوشبختان.

غررالحکم، ح ۳۷۳۳

حدیث۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْعَدْلَ میزانُ اللّه سُبْحانَهُ الَّذی وَضَعَهُ فِی الْخَلْقِ ونَصَبَهُ لِاِقامَةِالْحَقِّ ، فَلا تُخالِفْهُ فی میزانِهِ ولا تُعارِضْهُ فی سُلْطانِهِ ؛
به راستی که عدالت ترازوی خدای سبحان است که در میان مردم قرار دادهو برای بر پاداشتن حق، نصب فرموده است، بنابراین، در ترازوی خداوند با اومخالفت نکن و با حکومتش مستیز.

غرر الحکم ، ح ۳۴۶۴

حدیث۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنْ عَقَدْتَ ایمانَکَ فَارْضَ بِالْمَقضیِّ عَلَیْکَ وَ لَکَ وَ لا تَرْجُ اَحَدا اِلاَّ اللّه وَ انْتَظِرْ ما اَتاکَ بِهِ الْقَدَرُ ؛
اگر ایمانت را محکم کرده ای، به خواست خدا خشنود باش، چه به زیان تو باشد و چهبه سود تو، و به هیچ کس جز خدا امید نداشته باش و در انتظار چیزی باش که خداوندبرایت پیش می آورد.

مختصر بصائر الدرجات ، ص ۱۳۹

حدیث۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ قَدَّرَ الْاَرزاقَ فَکَثَّرَها وَ قَلَّلَها ، وَ قَسَّمَها عَلَی الضّیقِ وَ السَّعَةِ ، فَعَدَلَفیها لِیَبْتَلِیَ مَنْ اَرادَ بِمَیْسورِها وَ مَعسورِها ، وَ لِیَخْتَبِرَ بِذلِکَ الشُّکْرَ وَ الصَّبْرَ مِنْ غَنیِّهاوَ فَقیرِها ؛
[خداوند]روزی همگان را تعیین کرد و آن را زیاد و کم نمود و در آن تنگی و گشایشقرار داد و عدالت ورزید تا با آسانی و سختی

آن، هرکس را بخواهد، بیازماید وسپاسگزاری و صبرِ ثروتمند و فقیر را امتحان نماید.

نهج البلاغه ، از خطبه ۹۱

حدیث۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ ایمُ اللّه ِ ، مَا كانَ قَوْمٌ قَطُّ فِی غَضِّ نِعْمَةٍ مِنْ عَیْشٍ فَزالَ عَنْهُمْ اِلاَّبِذُنُوبٍ اِجتَرَحوها لاَِنَّ اللّهَ لَیْسَ بِظَـلاّمٍ لِلْعَبیدِ؛
به خـدا سوگنـد، هرگز نعمت گروهی که از زندگیِ خوش بهره مندند، از بیننمی رود، جز به وسـیله گناهانی که مرتکب می شوند؛ چرا که خداوند هرگز به بندگان ظلمنمی کند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۸

حدیث۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
و قَد سُئِلَ عَنِ القَضـاءِ وَ الْقَـدَرِ ـ : لا تَقولوا : وَ كَلَهُمُ اللّه ُ اِلی اَنْفُسِـهِمفَتُوَهِّنوهُ ، وَ لا تَقولوا : اَجبَرَهُم عَلَی المَعاصـی فَتُظَـلِّموهُ ولكِن قولوا : الخَیرُ بِتَوفیقِ اللّه وَ الشَّرُّ بِخِذلانِ اللّه ِ وَ كُلٌّ سابِقٌ فی عِلمِ اللّه ِ ؛
وقتی که از حضـرت علی علیه السـلامدرباره قضا و قـدر، پرسـیدند، فرمودنـد: نگوییـد: خدا آنان(گناهکاران) را به خودشان وانهاده است، که [با این سـخن] خدا را سبک می کنید، ونگویید: خدا آنان را بر انجام دادن گناهان، مجبور ساخته است؛ که] با این سخن] به خدانسبت ظلم می دهیـد بلکه بگویید: خیر در سایه توفیق خدا و شـر به خاطر یاری نشدن ازجانب خداست و همه اینها از قبل در علم خداوند بوده است.

الاحتجاج ، ج ۱، ص ۴۹۲، ح ۱۲۲

حدیث۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِذا فَشَی الزِّنا ظَهَرَ مَوْتُ الفُجاءَةِ ، وَ اِذا جارَ الْحاكِمُ قَحَطَ الْمَطَرُ ؛
هرگاه زنا رواج پیدا کند، مرگِ ناگهانی پدیدار می شود و هرگاه حاکم ستم کند،باران نمی بارد.

دعائم الإسلام ، ج ۲، ص ۵۳۱، ح ۱۸۸۸

حدیث۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما اَعْجَبَ هذَا الاِْنْسانَ مَسرورٌ بِدَرْكِ ما لَمْ یَكُنْ لِیَفوتَهُ ، مَحزونٌ عَلیفَوتِ ما لَمْ یَكُنْ لِیُدْرِكَهُ ، وَ لَوْ اَ نَّهُ فَكَّرَ لاََبْصَرَ وَ عَلِمَ اَ نَّهُ مُدَبَّرٌ ، وَ

اَنَّ الرِّزقَ عَلَیْهِ مُقَدَّرٌ ،وَ لَاقْتَصَرَ عَلی ما تَیَسَّرَ ، وَ لَم یَتَعَرَّض لِما تَعَسَّرَ ؛

چه تعجب آور است این انسان! با رسیدن به چیزی که از دستش نمی رفت، خوشحالمی شود و برای از دست دادن چیزی که به آن نمی رسد، ناراحت می شود، در صورتی کهاگر فکر می کرد، می فهمید و می دانست که کارش برنامه ریزی شده است و روزی برایشتقدیر شده است و در نتیجه به آنچه آسان به دستش می رسد، اکتفا می کرد و آنچه را کهسخت به دست می آید، دنبال نمی نمود.

تحف العقول ، ص ۲۱۵

حدیث۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَضیَ بِما قُسِمَ لَهُ ، استَراحَ قَلْبُهُ وَ بَدَنُهُ ؛

هرکس به آنچه برایش قسمت شده، راضی باشد، قلب و بدنش، آسوده می گردد.

شرح نهج البلاغه ، ج ۲۰، ص ۲۶۲، ح ۶۱

حدیث۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَسعَدُ اَحَدٌ اِلّا بِإِقامَةِ حُدودِ اللّهِ وَ لا یَشْقی اَحَدٌ اِلّا بِاِضاعَتِها ؛

هیچ کس جز با برپایی حدود خداوند خوش بخت و هیچ کس جز با ضایع کردن آنها،بدبخت نمی شود.

غرر الحکم ، ح ۱۰۸۵۳

حدیث۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللّهُمَّ لا تَفْعَل بی ما اَ نَا اَهْلُهُ ، فَاِنَّکَ اِنْ تَفْعَل بی ما اَ نَا اَهْلُهُ تُعَذِّبْنیوَ لَم تَظْلِمنی ، اَصْبَحْتُ اَ تَّقی عَدْلَکَ وَ لا اَخافُ جَورَکَ ، فَیا مَنْ هُوَ عَدلٌ لایَجورُ ارحَمنی ؛

خدایا! آن چنان که من سزاوارش هستم، با من رفتار نکن، زیرا اگر با من آن چنانرفتار کنی که سزاوار آنم، عذابم خواهی نمود، در حالی که بر من ظلم نکرده ای.من از عدالت تو می ترسم، نه ظلم کردن تو! پس، ای بسیار عادلی که ظلم نمی کند،بر من رحم کن!

کافی ، ج ۴، ص ۴۳۳، ح ۵

حدیث۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيسَ الْكَذِبُ مِنْ خَلائِقِ الإِسلامِ؛

دروغگویی از اخلاق اسلام نیست.

غررالحکم، ج ۵، ص ۷۴، ح ۷۴۶۰

حدیث۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(علامة) اَلْإيمانُ أَنْ تُؤْثِرَ الصِّدْقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الْكَذِبِ حَيْثُيَنْفَعُكَ؛

(نشانه) ایمان، این است که راستگویی را هر چند به زیان تو باشد بر دروغگویی،گرچه به سود تو باشد، ترجیح دهی.

نهج البلاغه، حکمت ۴۵۸

حدیث۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَرْبَعٌ مَنْ أُعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أُعْطِىَ خَيْرَ الدُّنْيا وَالْآخِرَةِ صِدْقُ حَديثٍ وَأَداءُأَمانَةٍ وَعِفَّةُ بَطْنٍ وَحُسْنُ خُلْقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است:راستگویی، اداء امانت، حلال خوری و خوش اخلاقی.

غررالحکم، ج۲، ص ۱۵۱، ح ۲۱۴۲

حدیث۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصّادِقُ عَلى شَفا مَنْجاةٍ وَكَرامَةٍ وَالْكاذِبُ عَلى شُرُفِ مَهْواةٍ وَمَهانَةٍ؛

راستگو در آستانه نجات و بزرگواری است و دروغگو در لبه پرتگاه و خواری.

نهج البلاغه، خطبه ۸۶

حدیث۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَكْتَسِبُ الْكاذِبُ بِكَذِبِهِ ثَلاثا: سَخَطُ اللّهِ عَلَيْهِ وَاسْتِهانَةُ النّاسِ بِهِوَمَقْتُ الْمَلائِكَةِ لَهُ؛

دروغگو با دروغگویی خود سه چیز بدست می آورد: خشم خدا را نسبت به خود، نگاهتحقیرآمیز مردم را نسبت به خود و دشمنی فرشتگان را نسبت به خود.

غررالحکم، ج ۶، ص ۴۸۰، ح ۱۱۰۳۹

حدیث۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْمؤْمِنُ صَدوقُ اللِّسانِ بَذولُ الْإِحْسانِ؛
مؤمن بسیار راستگو و بسیار نیکوکار است.

غررالحکم، ج۲، ص ۹، ح ۱۵۹۶

حدیث۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یَبْلُغُ الصّادِقَ بِصِدْقِهِ ما یَبْلُغُهُ الْکاذِبَ بِاحْتیالِهِ؛
راستگو، با راستگویی خود به همان می رسد که دروغگو با حیله گری خود.

غررالحکم، ج ۶، ص ۴۷۱، ح ۱۱۰۰۶

حدیث۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَللّهُمَّ طَهِّرْ لِسانی مِنَ الْکَذِبِ؛
خدایا زبانم را از دروغ پاک گردان.

بحارالأنوار، ج ۸۶، ص ۱۱۳

حدیث۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ تَحَرَّی الصِّدْقَ خَفَّتْ عَلَیهِ المُؤَنُ؛
هر کس صداقت و راستگویی پیشه کند، بار زندگی برای او سبک می شود.

تحف العقول، ص ۹۱

حدیث۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا السَّیْفُ الصّارِمُ فی کَفِّ الشُّجاعِ بِاَعَزَّ لَهُ مِنَ الصِّدْقِ؛

شمشیر بُرّنده در دست شجاع برای او دشمن شکن تر از راستگویی نیست.

شرح نهج البلاغهابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۲۹۶، ح ۳۸۷

حدیث ۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تُحَدِّثِ النّاسَ بِکُلِّ ما سَمِعْتَ بِهِ، فَکَفی بِذلِکَ کَذِبا؛
هر چه را شنیدی برای مردم بازگو مکن، که همین برای دروغگویی (تو) کافی است.

نهج البلاغه، از نامه ۶۹

حدیث ۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَقْبَحُ الصِّدقِ ثَناءُ الرَجُلِ عَلی نَفْسِهِ؛
زشت ترین راستگویی، تعریف انسان از خودش می باشد.

غررالحکم، ج ۲، ص ۳۸۸، ح ۲۹۴۲

حدیث ۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَمرانِ لا یَنْفَکّانِ مِنَ الْکَذِبِ: کَثْرَةُ المَواعیدِ، وَ شِدَّةُ الْاِعتِذارِ؛
دو چیز از دروغ جدا نمی شود: بسیار وعده دادن و به شدت عذرخواهی نمودن.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص۲۸۷، ح ۲۸۲

حدیث ۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِذا اَحَبَّ اللّه ُ عَبْدا اَلْهَمَهُ الصِّدْقَ؛
هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، راستگویی را به او الهام می نماید.

غررالحکم، ج ۳، ص ۱۶۱، ح ۴۱۰۱

حدیث ۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلکَذِبُ فِی العاجِلَةِ عارٌ وَ فِی الآجِلَةِ عَذابُ النّارِ؛

دروغ در دنیا ننگ و عار است و در آخرت عذاب جهنم.

غررالحکم، ج ۲، ص ۳۱، ح ۱۷۰۸

حدیث۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَکْتَسِبُ الصّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلاثا: حُسْنَ الثِّقَةِ بِهِ، وَالْمَحَبَّةَ لَهُ،وَ الْمَهابَةَ عَنْهُ؛

راستگو با راستگویی خود، سه چیز را به دست می آورد: اعتماد، محبت و شکوه (در دل ها).

غررالحکم، ج ۶، ص ۴۸۰، ح ۱۱۰۳۸

حدیث۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ لِکَذوبٍ اَمانَةٌ، وَ لا لِفُجورٍ صیانَةٌ؛

دروغگو امانتدار نیست و بدکار، نگهدارنده اسرار.

غررالحکم، ج ۵، ص ۸۵ ، ح ۷۵۰۶

حدیث۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحِلْمُ غِطاءٌ ساتِرٌ وَالْعَقْلُ حِسامٌ قاطِعٌ، فَاسْتُرْ خَلَلَ خَلْقِکَ بِحِلْمِکَوَقاتِلْ هَواکَ بِعَقْلِکَ؛

بردباری پرده ای پوشاننده و عقل شمشیری برنده است، پس عیبهای اخلاقی خودرا با بردباری بپوشان و با عقلت به جنگ هوا و هوست برخیز.

نهج البلاغه، حکمت ۴۲۴

حدیث۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنْ لَمْ تَکُنْ حَلیما فَتَحَلَّمْ فَإنَّهُ قَلَّ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ إلاّ أَوشَکَ أنْ یَکونَمِنْهُمْ؛

اگر بردبار نیستی خود را بردبار جلوه ده، زیرا کمتر کسی است که خود را شبیهگروهی کند و بزودی یکی از آنان نشود.

نهج البلاغه، حکمت ۲۰۷

حدیث۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْحِلْمُ يُطفى نارَ الْغَضَبِ وَالْحِدَّةُ تُؤَجِّجُ إِحْراقَهُ؛
بردباری آتش خشم را فرو می نشاند و تندی، آن را شعله ورتر می کند.

غررالحکم، ج ۲، ص ۱۲۳، ح ۲۰۶۳

حدیث۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَيْسَ الْحَليمُ مَنْ عَجَزَ فَهُجِمَ وَإِذا قَدَرَ انْتَقَمَ، إِنَّمَا الْحَليمُ مَنْ إِذا قَدَرَعَفا وَكانَ الْحِلْمُ غالِبا عَلى كُلِّ أَمْرِهِ؛
کسی که چون ناتوان شود هجوم برد و چون قدرت یابد انتقام گیرد بردبار نیست،بلکه بردبار کسی است که قدرت داشته باشد اما گذشت کند و بردباری بر تمامی امور اوغالب باشد.

غررالحکم، ج ۵، ص ۹۱، ح۷۵۲۹

حدیث۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُنْ بَطى ءَ الْغَضَبِ سَريعَ الْفَىْ ءِ مُحِبّا لِقَبُولِ الْعُذْرِ؛
دیر خشم و زود گذشت باش و قبولِ عذر را دوست بدار.

غررالحکم، ج ۴، ص ۶۰۷، ح۷۱۶۵

حدیث۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ حَلَمَ عَنْ عَدُوِّهِ ظَفِرَ بِهِ؛
هر کس در مقابل دشمن بردبار باشد بر او پیروز می شود.

کنزالفوائد، ص۱۴۷

حدیث۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِئسَ القَرینُ الغَضَبُ: یُبدِی الْمَعائِبَ وَیُدْنِی الشَّرَّ وَیُباعِدُ الخَیْرَ؛

خشم هم نشین بسیار بدی است: عیب ها را آشکار، بدی ها را نزدیک و خوبی ها رادور می کند.

غررالحکم، ج۳، ص ۲۵۷، ح۴۴۱۷

حدیث۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ غاظَکَ بِقُبْحِ السَّفَهِ عَلَیْکَ، فَغِظْهُ بِحُسْنِ الْحِلْمِ عَنْهُ؛

هر کس با زشتیِ سبکسری تو را خشمگین کرد تو با زیبایی بردباری او را بهخشم آور.

غررالحکم، ج ۵، ص۳۳۳، ح ۸۶۲۰

حدیث۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَقدَرُ النّاسِ عَلَی الصَّوابِ مَنْ لَمْ یَغْضَبْ؛

تواناترین مردم در تشخیص درست کسی است که خشمگین نشود.

غررالحکم، ج ۲، ص ۴۰۸، ح۳۰۴۷

حدیث۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْدی عَدُوٍّ لِلْمَرْءِ غَضَبُهُ وَ شَهْوَتُهُ فَمَنْ مَلَکَهُما عَلَتْ دَرَجَتُهُ وَبَلَغَ غایَتَهُ؛

بدترین دشمن آدمی خشم و شهوت اوست، پس هر کس آن دو را در اختیار بگیرد،مقامش بالا می رود و به هدفش می رسد.

غررالحکم، ح ۳۲۶۹

حدیث۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْضَرُ النّاسِ جَوابا مَنْ لَمْ یَغْضِبْ؛

حاضر جواب ترین مردم کسی است که خشمگین نشود.

غررالحکم، ج ۲، ص ۳۹۰، ح ۲۹۵۰

حدیث۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ عَلامَةِ اَحَدِهِمْ (الْمُتَقینَ) اَنَّکَ تَری لَهُ قُوَّةً فی دینٍ... وَحِرْصا فی عِلْمٍ وَعِلْما فی حِلْمٍ؛

از نشانه های پرهیزکاران این است که می بینی در دین نیرومند... در کسب دانشحریص و دارای علم همراه با بردباری اند.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۳

حدیث۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِدَّةُ الْغَضَبِ تُغَیِّرُ الْمَنْطِقَ وَتَقْطَعُ مادَّةَ الْحُجَّةِ وَتُفَرِّقُ الْفَهْمَ؛

خشم شدید، چگونگی گفتار را تغییر می دهد، اساس استدلال را بر هم می ریزد وتمرکز فکری را از بین می برد.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۴۲۸

حدیث۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ الْخَیْرُ اَنْ یَکْثُرَ مالُکَ وَوَلَدُکَ، وَلکِنَّ الْخَیْرَ اَنْ یَکْثُرَ عِلْمُکَ وَ یَعْظُمَحِلْمُکَ؛

خیر آن نیست که ثروت و فرزندانت زیاد شود، بلکه خیر آن است که دانشت بسیار وبردباریت افزون گردد.

نهج البلاغه، حکمت ۹۴

حدیث۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحِلْمُ وَالاَْناةُ تَوامانِ، یُنْتِجُهُما عَلُوُّ الْهِمَّةِ؛

بردباری و وقار دو همزادند که همّت عالی آنها را به وجود می آورد.

نهج البلاغه، حکمت ۴۶۰

حدیث۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْتَجِبْ عَنِ الْغَضَبِ بِالْحِلْمِ، وَغُضَّ عَنِ الْوَهْمِ بِالْفَهْمِ؛

با بردباری خود را از خشم پنهان کن و با فهم و دانایی از وهم و خیال چشم بپوش.

غررالحکم، ج۲، ص ۱۹۹، ح ۲۳۶۵

حدیث۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّکَ مُقَوَّمٌ بِاَدَبِکَ، فَزَیِّنْهُ بِالْحِلْمِ؛
ارزش تو به ادب توست، پس آن را با بردباری آراسته کن.

غررالحکم، ج ۳، ص ۵۷، ح ۳۸۱۳

حدیث۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِذا اَحَبَّ اللّهُ عَبْدا زَیَّنَهُ بِالسَّکینَةِ وَالْحِلْمِ؛
هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد او را با آرامش و بردباری آراسته می گرداند.

غررالحکم، ج ۳، ص ۱۶۱، ح ۴۰۹۹

حدیث۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَوَّلُ عِوَضِ الْحَلیمِ مِنْ حِلْمِهِ اَنَّ النّاسَ اَنْصارُهُ عَلَی الْجاهِلِ؛
اول نتیجه ای که شخص بردبار از بردباریش می گیرد، پشتیبانی مردم از او در برابرنادان است.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۲۱۲

حدیث۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْحِلْمُ نورٌ جَوهَرُهُ الْعَقْلُ؛
بردباری نوری است که جوهره آن عقل است.

غررالحکم، ج ۱، ص ۳۱۱، ح ۱۱۸۵

حدیث۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَضْغُ اللَّبانِ يَشُدُّ الاْضراسَ وَ يَنْفِى الْبَلْغَمَ وَ يَذْهَبُ بِريحِ الْفَمِ؛
جویدن کندر، دندان ها را محکم می کند و بلغم و رطوبات و بوی دهانرا می برد.

خصال، ص ۶۱۲

حدیث۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلصّلاةُ حِصْنُ الرَّحْمنِ وَ مَدْحَرَةُ الشَّيطانِ؛
نماز، دژ محکم خداوند مهربان و وسیله راندن شیطان است.

غررالحکم، ح ۲۲۱۳

حدیث۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَوْ يَعْلَمُ الْمُصَلّى ما يَغْشاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ لَما رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجودِ؛
اگر نماز گزار می دانست تا چه حد مشمول رحمت الهی است، هرگز سر خود را ازسجده بر نمی داشت.

غررالحکم، ح ۷۵۹۲

حدیث۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اُنْظُرْ فيما تُصَلّى وَ عَلى ما تُصَلّى، اِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ وَجْهِهِ وَ حِلِّهِ فَلاقَبولَ؛
بنگرید در چه [لباسی] و بر چه [چیزی] نماز می گزاری، که اگر از راه صحیح وحلالش نباشد، قبول نخواهد شد.

تحف العقول، ص ۱۷۴

حدیث۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَكْعَتانِ مِنْ عالِمٍ خَيْرٌ مِنْ سَبْعينَ رَكْعَةً مِنْ جاهِلٍ؛
دو رکعت نماز دانشمند بهتر از هفتاد رکعت نماز نادان است.

اختصاص، ص ۲۴۵

حدیث۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَقُومَنَّ اَحَدُکُمْ فِی الصَّلاةِ مُتَکاسِلًا وَ لا ناعِسا وَ لا یُفَکِّرَنَّ فینَفْسِهِ فَاِنَّهُ بَینَ یَدَیْ رَبِّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ اِنَّما لِلْعَبْدِ مِنْ صَلاتِهِ ما اَقْبَلَ عَلَیْهِ مِنْها بِقَلْبِهِ؛

هیچ کس از شما کسل و خواب آلود به نماز نایستد و به خود نیندیشد؛ زیرا کهنمازگزار در پیشگاه پروردگار خویش است. و برای بنده از نمازش تنها آنچه با دلش به آنتوجه داشته، می ماند.

الخصال، ص ۶۱۳، ح ۱۰

حدیث۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ عَمَلٌ اَحَبَّ اِلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الصَّلاةِ، فَلا یَشْغَلَنَّکُمْ عَنْاَوقاتِها شَیْ ءٌ مِنْ اُمورِ الدُّنیا؛

هیچ عملی نزد خداوند، محبوب تر از نماز نیست، پس هیچ کار دنیایی شما را در وقتنماز به خود مشغول ندارد.

خصال، ص ۶۲۱، ح ۱۰

حدیث۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْلَمُ النّاسِ بِاللّه ِ اَکْثَرُهُمْ لَهُ مَسْاَلَةً ؛

خداشناس ترین مردم، پر درخواست ترین آنان از خداست .

غرر الحکم ، ح ۳۲۶۰

حدیث۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُلْتُ : اَللّهُمَّ لا تُحوجنی اِلی اَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ ، فَقْالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : یا عَلیُّ،لا تَقولَنَّ هکَذا ، فَلَیسَ مِنْ اَحَدٍ اِلاّ وَ هُوَ مُحْتاجٌ اِلَی النّاسِ . فَقُلْتُ : یا رَسولَ اللّه ، فَمااَقولُ ؟ قالَ : قُلْ : اللّهُمَّ لا تُحوِجْنی اِلی شِرارِ خَلْقِکَ. قُلْتُ : یا رَسولَ اللّه ِ وَمَنْ شِرارُخَلْقِهِ ؟ قالَ : اَلَّذینَ اِذا اَعطَوا مَنّوا وَ اِذا مَنَعوا عابوا ؛

من گفتم : بار خدایا ! مرا محتاج احدی از خَلقت مگردان . پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهفرمودند :ای علی چنین نگو ؛ زیرا هیچ کس نیست ، مگر آن که به مردم نیازمند است . گفتم : پسچه بگویم ، ای پیامبر خدا؟ فرمودند بگو : بار خدایا! مرا نیازمند بَدانِ خلقت قرار مده.گفتم : ای پیامبر خدا ، بَدان خلق خدا کیانند؟ فرمودند : کسانی که هر گاه چیزی بدَهند ،منّت گذارند و هر گاه ندهند ، بد گویند.

تنبیه الخواطر ، ج ۱، ص ۳۹

حدیث۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما زالَتْ نِعْمَةٌ وَ لا نَضارَةُ عَيْشٍ اِلاّ بِذُنوبٍ اِجْتَرَحوا اِنَّ اللّه َ لَيْسَ بِظَلاّمٍ لِلْعَبيدِ ، وَ لَوْ اَ نَّهُمُ اسْتَقْبَلوا ذالِكَ بِالدُّعاءِ وَ الاْنابَةِ لَمْ تَزُلْ وَ لَوْ اَنَّهُمْ اذا نَزَلَتْ بِهِمُالنِّقَمُ وَ زالَتَ عَنْهُمُ النِّعَمُ فَزِعوا اِلَى اللّه ِ عَزَّوجَلَّ بِصِدْقٍ مِن نيّاتِهِمْ وَ لَمْ يَهِنوا وَ لَمْيُسْرِفوا ، لاَصْلَحَ اللّه ُ لَهُمْ كُلَّ فاسِدٍ وَ لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ صالِحٍ ؛
هیچ نعمت و شادابی زندگی ای نابود نشد، مگر به سبب گناهانی که صاحبانشمرتکب شدند . خداوند هرگز به بندگان ستم نمی کند . اگر با دعا و ناله به استقبال بلامی رفتند ، آن نعمت ها و خوشی ها نابود نمی شدند ، اگر زمانی که عذاب برایشان فرودآمد و نعمت هایشان را گرفت، با نیّت پاک به خداوند عزّوجلّ پناه می بردند و سستی وزیاده روی (و ستم بر خویشتن) نمی کردند ، بی گمان خداوند ، نابسامانی آنان را بهسامان می آورد و خوبی ها را به ایشان بازمی گرداند.

خصال ، ص ۶۲۴، ح ۱۰

حدیث۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بُكاءُ الْعُيونِ وَ خَشْيَةُ الْقُلوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللّه ِ تَعالى ذِكْرُهُ ، فَاِذاوَجَدْتُموها فَاغْتَنِمُوا الدُّعاءَ وَ لَو اَنَّ عَبْدا بَكى فى اُمَّةٍ لَرَحِمَ اللّه ُ تَعالى تِلْكَ الاُْمَّةَ لِبُكاءِذالِكَ الْعَبْدِ ؛
گریه چشم ها و ترس دل ها ، از رحمت خداوند بلند نام است . بنابراین ، هر گاه اینها رادر خود یافتید ، دعا کردن را غنیمت شمارید . اگر در میان یک امّت ، یک بنده هم گریه کند ، خداوند متعال به خاطر گریه آن بنده ، بر آن امّت رحم می کند .

مکارم الأخلاق ، ص ۳۱۷

حدیث۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ ـ تَبارَكَ وَ تَعالى ـ اَخْفى اَرْبَعَةً فى اَرْبَعَةٍ : اَخْفى رِضاهُ فيطاعَتِهِ فَلا تَسْتَصْغِرَنَّ شَيْئا مِن طاعَتِهِ ، فَرُبَّما و افَقَ رِضاهُ وَ اَ نْتَ لا تَعْلَمُ وَ اَخْفى سَخَطَهُ فى مَعصيَتِهِ فَلا تَستَصْغِرَنَّ شَيئا مِن مَعصيَتِهِ فَرُبَّما و افَقَ سَخَطَهُ مَعصيَتُهُو اَنتَ لا تَعلَمُ و اَخفى اِجابَتَهُ فى دَعوَتِهِ فَلا تَستَصغِرَنَّ شَيئا مِن دُعائِهِ فَرُبَّما و افَقَاِجابَتَهُ و اَنتَ لا تَعلَمُ و اَخفى وَلِيَّهُ فى عِبادِهِ فَلا تَستَصغِرَنَّ عَبدا مِن عَبيدِ اللّه ِ فَرُبَّمايَكونُ وَلِيَّهُ وَ اَنتَ لا تَعلَمُ ؛
خداوند تبارک و تعالی چهار چیز را در دل چهار چیز مخفی نموده است :خشنودی اش را در طاعتش مخفی نموده، پس مبادا که چیزی از طاعت او را کوچکبشمارید ، زیرا ممکن است خشنودی او در همان باشد و تو نمی دانی . ناخشنودی اش رادر معصیتش مخفی کرده . پس مبادا که چیزی از معصیت او را کوچک بشمارید ، زیراممکن است ناخشنودی او در همان باشد و تو نمی دانی

.اجابتش را در دعای از خود مخفی ساخته. پس چه بسا که اجابت او در همان باشـد وتو نمی دانی و ولیّ اش را در میان بنـدگانش مخفی نموده است . پس مبادا هیچ بنده ای ازبندگان خدا را کوچک بشمارید ؛ زیرا ای بسا، همو ولیّ او باشد و تو نمی دانی.

خصال ، ص ۲۰۹، ح ۳۱

حدیث۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمِعَ رَجُلًا یَدعو لِصاحِبِهِ ، فَقالَ : لا اَراکَ اللّه ُ مَکروها ! فَقالَ : اِنَّمادَعَوتَ لَهُ بِالمَوتِ ، لِاَنَّ مَن عاشَ فِی الدُّنیا لا بُدَّ اَن یَرَی المَکروهَ ؛

شنیدنـد که شخصـی برای دوسـتش، چنین دعـا می کنـد الهی غم نبینی و گرفتـارنشوی! امـام علیه السـلامفرمودند : تو در واقع برای مرگش دعا کردی ؛ زیرا هر کس در دنیا زندگی می کند ، ناچار ، غم و گرفتاری می بیند.

شرح نهج البلاغۀ ، ج ۲۰، ص ۲۸۹،ح ۳۰۱

حدیث۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لقمانُ ابنَهُ اَنْ قال لَهُ: یا بُنَیَّ لِیَعْتَبِرْ مَنْ قَصُـرَ یَقینَهُوَ ضَعُفَتْ نِیَّتُهُ فی طَلَبِ الرِّزقِ اَنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تعالی خَلَقَهُ فی ثَلاثَةِ اَحْوالٍ مِنْ اَمْرِهوَ آتـاهُ رِزْقَهُ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ فی واحِـدَةٍ مِنْهـا کَسبٌ وَ لاـ حیلَـةٌ اِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تَعالیسَـیَرْزُقُهُ فی الحالِ الرابِعَـةِ... فی رَحِمِ اُمِّهِ... مِنْ لَبَنِ اُمِّهِ... مِنْ کَسبِ اَبَوَیْهِ... حتّی إذاکَبِرَ وَ عَقَلَ وَ اکْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضاقَ بِهِ اَمْرُهُ وَ ظَنَّ الظُّنونَ بِرَبِّهِ وَ جَحَدَ الحُقوقَ فیمالِهِ وَ قَتَرَ عَلی نَفْسِهِ وَ عِیالِهِ، مَخافَةَ اِقْتارِ رِزْقٍ وَ سوءِ یَقینٍ بِالخَلَفَ مِنَ اللّهِ تَبارَکَوَ تَعالی؛

از جمله انـدرزهای لقمان به فرزندش این بود: فرزندم! کسـی که در به دست آوردنروزی، یقینش [به خدا] اندک و نیّتش [به روزی رسان]سـست است، باید از آن عبرتآموزد که خدای تبارک و تعالی او را در سه جا از خلقتش روزی داد؛ بی آن که خودش درآن ها تلاش و برنامه ای داشـته باشـد. پس خـدای تبارک و تعالی در مرحله چهارم نیزروزی او را خواهـد داد... در رحم مادرش... و از شیر مادرش... و از درآمـد والـدینش روزیاو را داد... تا آن که بزرگ شـد و عقلش رشـد کرد و مسـتقلاً درآمد کسب کرد. در این هنگـامبر خود سـخت گرفت و به پروردگـارش بـدگمان شـد و از ترس تنگـدستی و یقین نداشـتن بهوعـده خـدای تبارک و تعالی، حقوق مالی خود (نسبت به دیگران) را نادیده گرفت و خودو خانواده اش را در سختی و تنگنا قرار داد.

خصال، ص ۱۲۲، ح ۱۱۴

حدیث۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجَمْعُ بَیْنَ الصَّلاتَینِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ التَّعقیبُ بَعدَ الغَداةِ و بَعْدَالعَصْـرِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و صِـلَةُ الرَّحِم تَزیدُ فِی الرِّزْقِ و کَسْحُ الفَنا یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَمُواساةُ الأَخِ فِی اللّهِ عَزَّوَجَلَّ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ البُکورِ فی طَلَبِ الرِّزقِ یَزیدُ فِیالرِّزْقِ وَ الإِسْـتِغْفارُ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ اسْتعِمالُ

الْأمانَۀِ یَزیـدُ فِی الرِّزْقِ و قَولُ الحَقِّیَزیـدُ فِی الرِّزْقِ و إجابَۀُ المُؤَذِّنِ یَزیـدُ فِی الرِّزْقِ و تَرکُ الکَلامِ فِی الخَلاءِ یَزیـدُ فِالرِّزْقِ وَ تَرکُ الحِرْصِ یَزیـدُ فِی الرِّزْقِ و شُکْرُ المُنْعِمِ یَزیـدُ فِی الرِّزْقِ وَ اجْتِنابالیَمینِ الکاذِبَۀِ یَزیـدُ فِی الرِّزْقِ وَ الوُضوءُ قَبْلَ الطَّعام یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و أکلُ ما یَسْقُطُمِنَ الْخَوانِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و مَن سَبَّحَ اللّهَ کُلَّ یَومٍ ثَلاثینَ مَرَّةً دَفَعَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنهُسَبعینَ نَوعا مِنَ الْبَلاءِ أیْسَرُهَا الْفَقر؛
دو نماز (ظهر با عصـر و مغرب با عشا) را با هم خواندن، تعقیب بعد از نماز صـبح وعصر، صله رحم، نظافت حریم خانه، همدردی و یـاری نمـودن برادر (دینی)، سـحرخیزی در طلب روزی، اسـتغفار، امـانت داری، حـق گویی، اجـابت دعوت مؤذن، صـحبت نکردن درتوالت، ترک حرص، تشکر از ولی نعمت، پرهیز از قسم دروغ، شسـتن دست قبـل از غـذا،خوردن آنچه بیرون از سـفره می افتـد، روزی را زیاد می کننـد و کسـی که هر روز سـی مرتبهخـدا را تسبیـح بگوید، خدای عزّوجلّ هفتاد نوع بلا را از او دور می کند که آسانترین آنفقر است.

خصال، ص ۵۰۵

حدیث۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِعْلَموا اَنَّ عَبْدا وَ اِنْ ضَعُفَتْ حیلَتُهُ وَ وَهِنَتْ مَکیـدَتُهُ اَنَّهُ لَنْ یُنْقَصَ مِمّا قَـدَّرَ اللّهُ لَهُ وَ اِنْ قَوِیَ فی شِدَّةِ الْحیلَةِ وَ قُوَّةِ الْمَکیدَةِ اَنَّهُ لَنْ یُزادَ عَلی ما قَدَّرَاللّهُ لَهُ؛
بدانید که آنچه خداوند برای انسان مقدّر کرده است، بی کم و کاست به او می رسد،هر چند در چاره اندیشی و پیدا کردن راه های کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچهخداوند برایش مقدّر کرده به او نرسد، هر چند بسیار زرنگ و چاره اندیش باشد.

امالی مفید، ص ۲۰۷، ح ۳۹

حدیث۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
هُوَ (رمضان) شَهْرٌ یَزیدُ اللّهُ فیهِ الْاَرْزاقَ وَ الآجالَ وَ یَکْتُبُ فیهِ وَفْدَبَیْتِهِ و...؛
[رمضان] ماهی است که خداوند روزی ها و عمرها را در آن می افزاید و زائرانخانه اش را معیّن می کند.

فضائل الشهر الثلاثۀ، ص ۱۰۸

حدیث۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْعُسْرُ یُفْسِدُ الْاَخْلاقَ، اَلتَّسَهُّلُ یُدِرُّ الْاَرْزاقَ؛
سخت گیری، اخلاق را فاسد، آسان گیری روزی ها را فراوان می کند.

غررالحکم، ح ۸۰۲ و ۸۰۳

حدیث۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اذا اَبْطَاَتِ الْاَرْزاقُ عَلَیْکَ فَاسْتَغْفِرِ اللّهَ یُوَسِّعْ عَلَیْکَ فیها؛
هرگاه در روزی تو تأخیر و تنگی پدید آمد، از خداوند آمرزش بخواه تا روزی را بر توفراوان گرداند.

تحف العقول، ص ۱۷۴

حدیث۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلصِّحَّةُ اَفْضَلُ النِّعَمِ؛
سلامتی بهترین نعمت است.

غررالحکم، ح ۱۰۵۰

حدیث۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْمَعِدَةُ بَیْتُ الْاَدواءِ وَ الْحِمیَةُ رَأسُ الدَّواءِ، وَ عَوِّدْ کُلَّ بَدَنٍ مَا اعْتادَ. لاصِحَّةَ مَعَ النَّهَمِ ؛
معده سرای دردهاست و پرهیز، بهترین درمان. هر بدنی را به همان که خو می گیرد،عادت دهید. با پرخوری، تندرستی نخواهد بود.

بحارالأنوار، ج ۵۹، ص ۲۶۸، ح ۵۲

حدیث۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ تَطَبَّبَ فَلْیَتَّقِ اللّه َ وَ لْیَنْصَحْ وَ لْیَجْتَهِدْ؛
هر کس طبابت می کند، باید تقوای الهی پیشه کند، خیرخواه باشد و سعی خود رابه کار برد.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۴۴، ح ۵۰۳

حدیث۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شُرْبُ الدَّواءِ لِلْجَسَدِ کَالصّابونِ لِلثَّوبِ، یُنَقّیهِ وَ لکِنْ یُخْلِقُهُ؛
نوشیدن دارو برای بدن، همانند صابون (پودر شوینده) برای لباس است که آن راتمیز می کند، امّا فرسوده اش هم می کند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج۲۰،ص ۳۰۰، ح ۴۲۲

حدیث۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ غَرَسَ فی نَفْسِهِ مَحَبَّةَ اَنواعِ الطَّعامِ، اِجْتَنی ثِمارَ فُنونِ الْاَسْقامِ ؛
هر کس در دل خود، نهال علاقه به غذاهای گوناگون را بکارد، محصول بیماری هایگوناگون از آن می چیند.

غررالحکم، ح ۹۲۱۹

حدیث۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فی وَصیَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ علیه السلام یا بُنَیَّ أَلا اُعَلِّمُکَ اَرْبَعَ خِصالٍ تَسْتَغْنیبِها عَنِ الطِّبِّ؟ فَقالَ: بَلی یا اَمیرَ الْمُؤْمِنینَ، قالَ: لاتَجْلِسْ عَلَی الطَّعامِ إلاّ وَ اَنْتَ جائِعٌوَلا تَقُمْ عَنِ الطَّعامِ إلاّ وَ اَنْتَ تَشْتَهیهِ، وَجَوِّدِ الْمَضْغَ، وَ إذا نِمْتَ فَاعْرِضْ نَفْسَکَ عَلَیالْخِلاءِ فَإذَا اسْتَعْمَلْتَ هذَا اسْتَغْنَیْتَ عَنِ الطِّبِّ؛
در سفارشی به فرزند خود امام مجتبی علیه السلام فرمودند: فرزندم! آیا چهار نکته به تونیاموزم که با رعایت آنها از طبابت بی نیاز شوی؟ عرض کرد: چرا، ای امیر مؤمنان.حضرت فرمودند: تا گرسنه نشده ای غذا نخور و تا اشتها داری از غذا دست بکش و غذا را خوب بجو و قبل از خوابیدن قضای حاجت کن. اگر این نکات را رعایت کنی، از طبابتبی نیاز می شوی.

خصال، ص ۲۲۹

حدیث۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْحِجامَةَ تُصَحِّحُ الْبَدَنَ وَ تَشُدُّ الْعَقْلَ؛
حجامت، بدن را سالم و عقل را تقویت می کند.

خصال، ص ۶۱۱، ح ۱۰

حدیث۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا اتَّخَمْتُ قَطُّ. فَقیلَ لَهُ: وَ لِمَ یا وَلیَّ اللّه ؟ قالَ: ما رَفَعْتُ لُقْمَةً اِلی فَمیالاّ ذَکَرْتُ اِسْمَ اللّهِ سُبحانَهُ عَلَیْها؛
«هیچ گاه به سوء هاضمه مبتلا نشدم». پرسیدند: چرا؟ فرمودند: «زیرا هیچ لقمه ای بهسوی دهان نبردم، مگر این که نام خدا را بر آن، یاد کردم».

محاسن، ج ۲، ص ۴۳۸، ح ۲۸۸

حدیث۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُغالوا فی مُهورِ النِّساءِ فَیَکونَ عَداوَةً ؛

مهریّه های زنان را سنگین نگیرید، که باعث کدورت و دشمنی می شود.

مکارم الاخلاق، ص ۲۳۷

حدیث۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَوَ اللّه ما اَغْضَبْتُها و لا اَکْرَهْتُها عَلی اَمْرٍ حَتّی قَبَضَهَا اللّه عَزَّوَجَلَّاِلَیْهِ و لا اَغضَبَتْنی و لا عَصَتْ لی اَمرا و لَقَد کُنْتُ اَ نْظُرُ اِلَیْها فَتَنکَشِفُ عَنِّی الهُمومُ وَالاَحزانُ ؛

به خدا سوگند که هرگز بر فاطمه علیهاالسلامغضب نکردم و او را به کاری مجبور نساختم، تاآن که خداوند عزّوجلّ او را به نزد خویش بُرد و او نیز مرا خشمگین نساخت و هرگز برخلاف خواست من عمل نکرد و من هرگاه به او نگاه می کردم، غصّه ها و اندوه هایمبرطرف می شد.

کشف الغمّة ، ج ۱، ص ۳۶۳

حدیث۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَغَرَّبْ عَنِ الْاَوْطانِ فی طَلَبِ الْعُلی وَ سافِرْ فَفِی الْاَسْفارِ خَمْسُ فَوائِدَ:تَفَرُّجُ هَمٍّ وَ اکْتِسابُ مَعیشَةٍ وَ عِلْمٌ وَ آدابٌ وَ صُحْبَةُ ماجِدٍ؛

برای کسب مجد و عظمت از وطن خود دور شو و سفر کن، که در مسافرت پنجفایده است: برطرف شدن اندوه، به دست آوردن روزی، و دانش و آداب زندگی،و هم نشینی با بزرگان.

مستدرک الوسائل، ج ۸ ، ص ۱۱۵،ح ۹۱۹۹

حدیث۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاَنْصافُ یَرْفَعُ الْخِلافَ وَ یوجِبُ الْاِیتِلافَ؛

انصاف، اختلافات را از بین می برد و باعث الفت و همبستگی می شود.

غررالحکم، ح ۱۷۰۲

حدیث۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِیّاکَ وَ التَّغایُرَ فی غَیْرِ مَوْضِعِ غَیْرَةٍ فَاِنَّ ذلِکَ یَدْعُو الصَّحیحَةَ مِنْهُنَّ اِلَی السَّقَمِ وَلکِن اَحْکِمْ اَمْرَهُنَّ فَاِنْ رَأَیْتَ ذَنْبا فَعاجِلِ النَّکیرَ عَلَی الْکَبیرِ وَ الصَّغیرِ وَاِیّاکَ اَنْ تُعاقِبَ فَتَعْظُمَ الذَّنْبُ وَ تُهَوَّنَ الْعَتْبُ ؛
از غیرت نابه جا بپرهیز؛ چرا که این کار، زنان درستکار را به لغزش می کشانَد؛ اما برکارزنان، نظارت داشته باش و هرگاه گناهی [از آنان]دیدی، چه بزرگ و چه کوچک، ازطریق نشان دادن ناخشنودی خویش، با آن برخورد کن و از مجازات کردن بپرهیز، چراکه گناه، بزرگ و تذکّر، کم اثر می گردد.

تحف العقول، ص ۸۷

حدیث۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلاثٌ لایَهْنَأُ لِصاحِبِهِنَّ عَیْشٌ: اَ لْحِقْدُ، وَ الْحَسَدُ، وَ سُوءُ الْخُلْقِ ؛
سه چیز است که هر کس داشته باشد، زندگی بر او شیرین نیست: کینه، حسد و بد اخلاقی.

غررالحکم ، ح ۴۶۶۳

حدیث۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَو اَنَّ السَّماواتِ وَ الاَرْضَ کانَتا عَلی عَبْدٍ رَتْقا ثُمَّ اتَّقَی اللّه َ لَجَعَلَ اللّه ُ لَهُمِنهُما مَخرَجا و رَزَقَهُ مِن حَیْثُ لا یَحتَسِبُ؛
اگر درهای آسمان ها و زمین بر روی انسانی بسته باشند و او تقوای الهی پیشه کند،خداوند، راه گشایشی در آنها برای او فراهم می کند و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد.

غررالحکم، ح ۷۵۹۹

حدیث۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ رَکَّبَ فِی الْمَلائِکَةِ عَقْلاً بِلا شَهْوَةٍ وَ رَکَّبَ فِی الْبَهائِمِشَهْوَةً بِلا عَقْلٍ وَ رَکَّبَ فی بَنی آدَمَ کِلَیْهِما فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَیْرٌ مِنَالْمَلائِکَةِ وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهائِمِ؛
خداوند عزوجل، در وجود فرشتگان، عقل بدون شهوت و در چارپایان، شهوت بدونعقل و در وجود انسان، عقل و شهوت را با هم قرار داد، پس هر کس که عقلش بر شهوتشپیروز گردد، از فرشتگان بهتر است و هر کس شهوتش بر عقلش پیروز گردد، از

چارپایانبدتر است.

علل الشرایع، ص ۴، ح ۱

حدیث۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْعَقْلُ حَيْثُ كانَ آلِفٌ مَألوفٌ ؛
عقل هر کجا باشد، انس گیرنده و الفت پذیر است.

غررالحکم، ح ۱۲۵۱

حدیث۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَنْبَغى لِلْعاقِلِ اَنْ يُخاطِبَ الْجاهِلَ مُخاطَبَةَ الطَّبيبِ الْمَريضَ؛
شایسته است که برخورد عاقل با نادان، مانند برخورد طبیب با بیمار باشد.

غررالحکم، ح ۱۰۹۴۴

حدیث۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَسادُ الاَْخْلاقِ بِمُعاشَرَةِ السُّفَهاءِ وَ صَلاحُ الاَْخْلاقِ بِمُنافَسَةِ الْعُقَلاءِوَ الْخَلْقُ اَشْكالٌ فَكُلٌّ يَعْمَلُ عَلى شاكِلَتِهِ؛
معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسـد و رقابت با عقلا اخلاق را اصـلاح می نمایـد ومردم متفاوتند، و هر کس بر حسب طینت خود رفتار می کند.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۸۲ ، ح ۷۸

حدیث۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَقَدْ سَبَقَ اِلى جَنّاتِ عَدْنٍ اَقْوامٌ ما كانوا اَكْثَرَ النّاسِ لا صَوْما وَ لاصَلاةً وَ لا حَجّا وَ لاَ اعْتِمارا وَ لكِنَّهُمْ عَقَلوا عَنِ اللّه مَواعِظَهُ؛
گروه هایی به سوی بهشت برین (از دیگران) پیشـی گرفتنـد که بیش از دیگران اهل روزه، نماز، حـج و عمره نبودنـد، بلکه آنان در موعظه های الهی تعقل کردند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۱۳

حدیث۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْعَقْلُ حِفْظُ التَّجارِبِ وَ خَیْرُ ما جَرَّبْتَ ما وَعَظَکَ؛
عقل، اندوختن تجربه ها (و عمل به آن) است و بهترین تجربه، آن است که پندت داده.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

حدیث۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ بِذَوِی الْعُقولِ مِنَ الْحاجَةِ اِلَی الْاَدَبِ کَما یَظْمَأُ الزَّرْعُ اِلَی الْمَطَرِ؛
نیاز عاقلان به ادب، همانند نیاز کشتزار به باران است.

غررالحکم، ح ۳۴۷۵

حدیث۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ شاوَرَ ذَوِی الْعُقولِ اسْتَضاءَ بِاَنْوارِ الْعُقولِ؛
هر کس با عقلا مشورت کند، از نور عقل ها بهره می برد.

غررالحکم، ح ۸۶۳۴

حدیث۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جاهِدْ شَهْوَتَکَ وَ غالِبْ غَضَبَکَ وَ خالِفْ سوءَ عادَتِکَ، تَزْکُ نَفْسُکَ وَیَکْمُلْ عَقْلُکَ وَ تَسْتَکْمِلْ ثَوابَ رَبِّکَ؛
با هوا و هوست مبارزه کن، بر خشـمت مسلّط شو و با عادت های بـدت مخالفت کن، تاروحت پاک و عقلت کامل گردد و پاداش پروردگارت را به تمامی دریافت نمایی.

غررالحکم، ح ۴۷۶۰

حدیث۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْعاقِلُ مَنْ اَحْسَنَ صَنائِعَهُ وَ وَضَعَ سَعْیَهُ فی مَواضِعِهِ ؛

عاقل کسی است که کارهایش را خوب انجام دهد و تلاشی که می کند، به جا باشد.

غررالحکم، ح ۱۷۹۸

حدیث۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَیْسَ الْعاقِلُ مَنْ یَعْرِفُ الْخَیْرَ مِنَ الشَّرِّ وَ لکِنَّ الْعاقِلَ مَنْ یَعْرِفُ خَیْرَ الشَّرَّیْنِ؛
عاقل، آن نیست که خوب را از بد تشخیص دهد. عاقل، کسی است که از میان دو بد،آن را که ضررش کمتر است، بشناسد.

مطالب السئول، ص ۲۵۰

حدیث۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلظَّنُّ الصَّوابُ مِنْ شیَمِ اُولِی الْاَلْبابِ؛
خوش گمانی، از اخلاق عاقلان است.

غررالحکم، ح ۱۳۸۶

حدیث۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مـا عُبِـدَ اللّه ُ بِشَـیْ ءٍ اَفْضَـلَ مِنَ الْعَقْـلِ وَ ما تَمَّ عَقْلُ امْرِی ءٍ حَتّی یَکونَ فیهِخِصالٌ شَتّی: اَلْکُفْرُ وَ الشَّرُّ مِنْهُ مَأمونانِ وَ الرُّشْـدُ وَ الْخَیْرُ مِنْهُ مَأمولانِ وَ فَضْلُ مالِهِمَبْـذولٌ وَ فَضْلُ قَوْلِهِ مَکفوفٌ وَ نَصـیبُهُ مِنَ الـدُّنْیا القوتُ لا یَشْـبَعُ مِنَ الْعِلْمِ دَهْرَهُ اَلذُّلُّاَحَبُّ اِلَیْهِ مَعَ اللّه مِنَ العِزِّ مَعَ غَیْرِهِ وَ التَّواضُعُ اَحَبُّ اِلَیْهِ مِنَ الشَّرَفِ یَسْتَکْثِرُ قَلیلَاَلْمَعْروفِ مِنْ غَیْرِهِ و یَسْتَقِلُّ کَثیرَ الْمَعْروفِ مِنْ نَفْسِهِ وَ یَرَی النّاسَ کُلَّهُمْ خَیْرا مِنْهُ وَ اِنَّهُ شَرُّهُم فی نَفْسِهِ وَ هُوَ تَمامُ الْاَمْرِ؛
خداونـد با چیزی بهتر از عقل عبادت نشـده است، و عقل کسـی کامل نشود، مگر دراو چنـد خصلت باشـد: کفر و بدی از او انتظار نمی رود، رشد و خوبی در او امیدمی رود، زیادی ثروتش بخشوده و زیادی سـخنش نگه داشـته شده است، بهره او ازدنیا تنها غذای روزانه است، در طـول زنـدگی از دانش سـیر نمی شـود، خواری را باخداونـد از عزّت بـا دیگران، بیشـتر دوست دارد، تواضع نزد او دوست داشـتنی تر ازشـرف و بزرگی است، خوبیِ کم دیگران را بسـیار و خوبی بسیار خود را کم می شمرد،همه مردم را از خودش بهتر و خود را نزد خویش از همه بدتر می داند و این مهم ترینخصلت است.

کافی، ج ۱، ص ۱۸، ح ۱۲

حدیث۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعاقِلُ اذا تَـكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ اَتْبَعَها حِكْمَةً وَ مَثَلاً وَ الْاَحْمَقُ اذا تَـكَلَّمَ بِكَلِمَةٍاَتْبَعَها حِلْفا؛

عاقل، هر گاه سخن بگوید، آن را با سخنی حکیمانه و ضرب المثل همراه سازد ونادان هرگاه سخن بگوید، آن را با سوگند همراه کند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۲۸۹، ح ۳۰۶

حدیث ۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّهِمُوا عُقولَكُمْ فَاِنَّهُ مِنَ الثِّقَةِ بِها يَكونُ الْخَطاءُ؛

عقل خویش را زیر سؤال ببرید؛ زیرا از اعتماد به آن، خطاها سرچشمه می گیرد.

غررالحکم، ح ۲۵۷۰

حدیث ۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْعاقِلُ مَنْ صانَ لِسانَهُ عَنِ الْغيبَةِ؛

عاقل کسی است که زبانش را از بدگویی پشت سر دیگران، نگه دارد.

غررالحکم، ح ۱۹۵۵

حدیث ۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْتَمِلْ ما يَمُرُّ عَلَيْكَ فَاِنَّ الْاِحْتِمالَ سِتْرُ الْعُيوبِ وَ اِنَّ الْعاقِلَ نِصْفُهُاِحْتِمالٌ وَ نِصْفُهُ تَغافُلٌ؛

در برابر آنچه بر تو می گذرد، بردبار باش، زیرا بردباری، عیب ها را می پوشاند. بهراستی که نیمی از عقل، بردباری و نیمه دیگرش خود را به غفلت زدن است.

غررالحکم، ح ۲۳۷۸

حدیث ۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلا وَ اِنَّ اللَّبيبَ مَنِ اسْتَقْبَلَ وُجوهَ الْآراءِ بِفِكْرٍ صائِبٍ وَ نَظَرٍ فِيالْعَواقِبِ؛

بدانید عاقل، کسی است که با فکر درست، به استقبال نظرات گوناگون برود و درعواقب امور بنگرد.

غررالحکم، ح ۲۷۷۸

حدیث۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْقَلُ النّاسِ مَنْ غَلَبَ جِدُّهُ هَزْلَهُ وَ اسْتَظْهَرَ عَلی هَواهُ بِعَقْلِهِ؛

عاقل کسی است که جدّی اش از شوخی اش بیشتر باشد و با کمک عقلش بر هوا وهوسش پیروز گردد.

غررالحکم، ح ۳۳۵۵

حدیث۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَقْلُ شَجَرَةٌ اَصْلُهَا التُّقی وَ فَرْعُهَا الْحَیاءُ وَ ثَمَرَتُهَا الْوَرَعُفَالتَّقْوی تَدعو اِلی خِصالٍ ثَلاثٍ: اِلَی الْفِقْهِ فِی الدّینِ وَ الزُّهْدِ فِی الدُّنْیا وَ الاْنْقِطاعِ اِلَیاللّه تَعالی وَ الْحَیاءُ یَدْعو اِلی ثَلاثِ خِصالٍ: اِلَی الْیَقینِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ التَّواضُعِ وَالْوَرَعُ یَدْعو اِلی خِصالٍ ثَلاثٍ: اِلی صِدْقِ اللِّسانِ وَ الْمُسارَعَةِ اِلَی الْبِرِّوَ تَرْكِ الشُّبُهاتِ؛

عقل، درختی است که ریشه آن تقوا، شاخه هایش حیاء و میوه آن، پارسایی است.تقوا به سه چیز دعوت می کند: دین شناسی، بی رغبتی به دنیا و دل بستگی به خداوند، وحیا به سه چیز دعوت می کند: یقین، خوش اخلاقی و تواضع، و پارسایی به سه چیزدعوت می کند: راستگویی، سرعت و شتاب در نیکی ها و دوری از کارهای شبهه ناك.

مواعظ العددیهٔ، ص ۱۶۰

حدیث۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْقَلُ النّاسِ مَنْ كانَ بِعَیْبِهِ بَصیرا وَ عَنْ عَیْبِ غَیْرِهِ ضَریرا؛

عاقل ترین مردم کسی است که به عیب های خویش بینا و از عیوب دیگران، نابیناباشد.

غررالحکم، ح ۳۲۳۳

حدیث۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَفْضَلُ النّاسِ عَقْلًا اَحْسَنُهُم تَقدیرا لِمَعاشِهِ وَ اَشَدُّهُمُ اهْتِماما بِاِصْلاحِ مَعادِهِ؛

عاقل ترین مردم کسی است که بهتر بتواند امور زندگی اش را برنامه ریزی کند و برایاصلاح آخرتش بیشتر همت نماید.

غررالحکم، ح ۳۳۴۰

حدیث۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَليسُ الْخَيْرِ نِعْمَةٌ، جَليسُ الشَّرِّ نِقْمَةٌ؛

همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است.

غررالحکم، ح۴۷۱۹ و ۴۷۲۰

حدیث۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النّارُ و ما شَرٌّ بِشَرٍّ بَعْدَهُ الجَنَّةُ وَ كُلُّ نَعيمٍ دونَالْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقورٌ وَ كُلُّ بَلاءٍ دونَ النّارِ عافيَةٌ؛

خیری که به دنبال آن آتش باشد، خیر نیست و شری که به دنبال آن بهشت باشد،شر نیست. هر نعمتی جز بهشت ناچیز است و هر بلایی جز آتش، سلامتی.

نهج البلاغه، حکمت ۳۸۷

حدیث۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَبِسَ الْخَيْرَ تَعَرّى مِنَ الشَّرِّ؛

هر کس جامه «خوبی» به تن کند از «بدی» برهنه می گردد.

غررالحکم، ح ۸۰۸۵

حدیث۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْخَيْرُ اَسْهَلُ مِنْ فِعْلِ الشَّرِّ؛

کار خوب آسان تر از کار بد است.

غررالحکم، ح ۱۱۹۹

حدیث۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْخَیْرَ وَ الشَّرَّ لاـ یُعْرَفـانِ اِلاّ بِالنّاسِ، فَاِذا اَرَدْتَ اَنْ تَعْرِفَ الْخَیْرَفَاعْمَلِ الْخَیْرَ تَعْرِفْ اَهْلَهُ وَ اِذا اَرَدْتَ اَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفْ اَهْلَهُ؛

خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند. پس اگر می خواهی خوبی را بشناسی، خوبیکن تا اهل آن را بشناسی و اگر می خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، تا اهلش را بشناسی.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۴۱، ح ۲۶

حدیث۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فاعِلُ الْخَیْرِ خَیْرٌ مِنْهُ وَ فاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ؛

خوبی کننده بهتر از خودِ خوبی و بدی کننده بدتر از خودِ بدی است.

نهج البلاغه، حکمت ۳۲

حدیث۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ تعالی اَنْزَلَ كِتابا هادیا بَـیَّـنَ فیهِ الْخَیْرَ وَ الشَّرَّ، فَخُذوا نَهْجَالْخَیْرِ تَهْتَدوا وَ اَصْدِفوا عَنْ سَمْتِ الشَّرِّ تَقْصِدوا؛

خـدای تعالی کتابی راهنما فرسـتاد و در آن خوب و بـد را روشن ساخت. پس راه خوبیرا پیش گیریـد تا هدایت شوید و از راه بدی دوری جویید تا به مقصد برسید.

نهج البلاغه، خطبه ۱۶۷

حدیث۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قارِنْ اَهْلَ الْخَیْرِ تَـكُنْ مِنْهُمْ وَ بایِنْ اَهْلَ الشَّرِّ تَبِنْ عَنْهُمْ؛

با خوبان معاشرت کن تا از آنان باشی و از بدان دوری کن تا از آنان نباشی.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

حدیث۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَجْزُ مَعَ لُزومِ الْخَیْرِ خَیْرٌ مِنَ الْقُدْرَةِ مَعَ رُكوبِ الشَّرِّ؛

ناتوانیِ همراه با خیر بهتر از توانمندیِ در خدمت شر است.

غررالحکم، ح۱۹۷۳

حدیث۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْعِلْمُ اَصْلُ کُلِّ خَیْرٍ، اَلْجَهْلُ اَصْلُ کُلِّ شَرٍّ؛
دانایی، ریشه همه خوبی ها و نادانی ریشه همه بدی هاست.

غررالحکم، ح ۸۱۸ و ۸۱۹

حدیث۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَللَّئیمُ لا یُرْجی خَیْرُهُ وَ لا یُسْلَمُ مِنْ شَرِّهِ وَ لا یُؤْمَنُ مِنْ غَوائِلِهِ؛
افراد پَست به خیرشان امید و از شرشان امان و از به هلاکت انداختنشانایمنی نیست.

غررالحکم، ح ۱۹۳۰

حدیث۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ لِسانَ الْمُؤمِنِ مِنْ وَراءِ قَلْبِهِ وَ اِنَّ قَلْبَ الْمُنافِقِ مِنْ وَراءِ لِسانِهِ، لِاَنَّالْمُؤمِنَ اذا اَرادَ اَنْ یَتَکَلَّمَ بِکَلامٍ تَدَبَّرَهُ فی نَفْسِهِ، فَاِنْ کانَ خَیْرا اَبداهُ وَ اِنْ کانَ شَرّاواراهُ وَ اِنَّ الْمُنافِقَ یَتَکَلَّمُ بِما اَتی عَلی لِسانِهِ لا یَدری ماذا لَهُ وَ ماذا عَلَیْهِ؛
زبان مؤمن، در پشت دل اوست و دل منافق، در پشت زبان او، زیرا مؤمن هرگاهبخواهد سخنی بگوید، ابتدا درباره آن می اندیشد، اگر خوب بود اظهارش می کند و اگر بد بود آن را پنهان می دارد. اما منافق هر چه به زبانش آید می گوید، بی آن که بداند چهسخنی به سود او و چه سخنی به زیان اوست.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶

حدیث۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا أدَبَ مَعَ غَضَبٍ؛
با خشم، تربیت [ممکن]نیست .

غرر الحکم ، ح ۱۰۵۲۹

حدیث۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَخَیـّروا لِلرَّضاعِ کَما تَتَخَیَّرونَ لِلنِّـکاحِ، فَاِنَّ الرَّضاعَ یُغَیِّرُ الطِّباعَ ؛
برای شـیردادن ، [دایه های شایسته]انتخاب کنید، همان گونه که برای ازدواجانتخاب می کنید ، چرا که شیر ، طبیعت ها را تغییر می دهد .

قرب الاسناد ، ص ۹۳، ح ۳۱۲

حدیث۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ حَقُّ الوَلَدِ عَلَی الوالِدِ أنْ یُحَسِّنَ اِسمَهُ وَ یُحَسِّنَ اَدَبَهُ، و یُعَلِّمَهُالقُرآنَ ؛
حقّ فرزند بر پدر ، آن است که نام خوب بر او بگذارد و او را خوب تربیت کند و قرآن بهاو بیاموزد .

نهج البلاغهٔ ، حکمت ۳۹۹

حدیث۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ سَاَلَ فی صِغَرِهِ اَجابَ فی کِبَرِهِ ؛
هر کس در خردسالی سئوال کند، در بزرگ سالی اش پاسخ می دهد .

غرر الحکم ، ح ۸۲۷۳

حدیث۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ النَّبیَّ صلی الله علیه و آله اَبْصَرَ رَجُلاً لَهُ وَلَدانِ فَقَبَّلَ اَحَدَهُما وَتَرَکَ الْآخَرَ . فَقالَرَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : فَهَلاّ واسَیْتَ بَیْنَهُما ؛
پیامبر صـلی الله علیه و آله کسـی را دیدند که دو فرزند داشت . یکی را بوسـید و دیگری را رها کرد .پیامبر خدا به او فرمودند : چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟ .

جعفریّات ، ص ۵۵

حدیث۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِفْراطُ فِی الْمَلامَةِ یَشُبُّ نیرانَ اللَّجاجِ ؛

زیاده روی در سرزنش کردن ، آتش لجاجت را شعله ور می سازد .

تحف العقول ، ص ۸۴

حدیث۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْعَبْدَ إذا اَرادَ اَنْ یَقْرَأَ أوْ یَعْمَلَ عَمَلًا فَیَقُولُ: بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِالرَّحیم فَإنَّهُ یُبارَکُ لَهُ فیهِ؛

هرگاه بنده ای بخواهد چیزی بخواند و یا کاری انجام دهد و بسم اللّه الرحمن الرحیمبگوید در کارش برکت داده می شود.

بحارالأنوار، ج ۹۲، ص ۲۴۲، ح۴۸

حدیث۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلذِّکْرُ یونِسُ اللُّبَّ وَیُنیرُ الْقَلْبَ وَیَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ؛

یاد خدا عقل را آرامش می دهد، دل را روشن می کند و رحمت او را فرود می آورد.

غررالحکم، ح۱۸۵۸

حدیث۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَرَکَ لِلّهِ سُبْحانَهُ شَیئا عَوَّضَهُ اللّهُ خَیْرا مِمّا تَرَکَ؛

هر کس به خاطر خدای سبحان از چیزی بگذرد، خداوند بهتر از آن را به اوعوض خواهد داد.

غررالحکم، ح۸۹۰۹

حدیث۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ اَنَّ السَّماواتِ وَالْاَرْضَ کانَتا عَلی عَبْدٍ رَتْقا ثُمَّ اتَّقَی اللّهَ لَجَعَلَ اللّهُ لَهُمِنْها مَخْرَجا وَرَزَقَهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ؛

اگر آسمان ها و زمین، راه را بر بنده ای ببندند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند حتماراه گشایشی برای او فراهم خواهد کرد و از جایی که گمان ندارد روزی اش خواهد داد.

غررالحکم، ح ۷۵۹۹

حدیث۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَوْ أَنَّ النّاسَ حینَ تَنْزِلُ بِهِمُ النِّقَمُ وَتَزولُ عَنْهُمُ النِّعَمُ ، فَزِعواإِلی رَبِّهِمْ بِصِدْقٍ مِنْ نیّاتِهِمْ وَوَلَهٍ مِنْ قُلوبِهِم، لَرَدَّ عَلَیْهِم کُلَّ شارِدٍ ، وَأَصْلَحَ لَهُمْ کُلَّفاسِدٍ؛

اگر مردم به هنگامی که بلاها بر آنان فرود می آمد و نعمت ها از دستشان می رفت، بانیت های خوب و دلی مشتاق به پروردگارشان پناه می بردند، بی گمان هر از دسترفته ای به آنان باز می گشت و هر فاسدی اصلاح می شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۸

حدیث۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ یُطِعِ اللّه َ وَ رَسُولَهُ یَکُنْ سَبیلُ الرَّشادِ سبیلَهُ وَنورُ التَّقْوی دَلیلَهُوَمَنْ یَعْصِ اللّه َ وَرَسُولَهُ یُخْطِئُ السَّدادَ کُلَّهُ وَلَنْ یَضُرَّ اِلاّ نَفْسَهُ؛

هر کس از خدا و رسولش پیروی کند راهش راه هدایت و راهنمایش نور تقوا خواهدبود و هر کس خدا و رسولش را نافرمانی کند همه درستی ها را از دست می دهد و جز بهخودش زیان نمی رساند.

کافی، ج ۵، ص ۳۷۱

حدیث۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَهْنَأَ النّاسِ عَیْشا مَنْ کانَ بِما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ راضیا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت ترین زندگی را دارد.

غررالحکم، ح ۳۳۹۷

حدیث۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ عَنْ ذلِکَ ما حَرَسَ اللّه ُ عِبادَهُ الْمُؤمِنینَ بِالصَّلَوات وَ الزَّکَواتِ وَمُجاهَدَةِ الصِّیام فِی الاْیّامِ الْمَفْروضاتِ تَسْکینا لاَِطْرافِهِمْ وَ تَخْشیعا لاَِبْصارِهِمْوَتَذْلیلاً لِنُفُوسِهِمْ وَ تَخْفیضا (تَخْضیعا) لِقُلُوبِهِمْ؛

خداوند، بندگان مؤمن خود را بوسیله نمازها و زکات ها و جدّیت در روزه داریروزهای واجب حفظ می کند، تا اعضا و جوارحشان آرام، دیدگانشان خاشع، جان هایشان فروتن و دل هایشان خاشع گردد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲

حدیث۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَوكَّلَ عَلَى اللّه ِ ذَلَّتْ لَهُ الصِّعابُ وَتَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الأَسْبابِ؛

هر کس به خدا توکل کند، دشواری ها برای او آسان می شود و اسباب برایش فراهم می گردد.

غررالحکم، ح ۹۰۲۸

حدیث۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَما سَأَلْتَ الشَّیْ ءَ فَلا تُؤْتاهُ وَاُوتيتَ خَيْرا مِنْهُ عاجِلاً أو آجِلاً أَوْصَرَفَ عَنْكَ لِما هُوَ خَيْرٌ لَكَ ، فَلَرُبَّ أمْرٍ قَدْ طَلَبْتَهُ فيهِ هَلاكُ دينِكَ لَوْ اوتيتَهُ ، فَلْتَكُنْمَسْأَلَتُكَ فيما يَبْقى لَكَ جَمالُهُ وَيُنْفى عَنْكَ وَبالُهُ؛

گاه چیزی را (از خدا) می خواهی اما به تو داده نمی شود و دیر یا زود بهتر از آن به تو داده می شود، یا به خاطر آنچه خیر و مصلحت تو در آن است از برآورده شدن خواسته ات دریغ می شود، زیرا بسا خواسته ای که اگر برآورده شود به نابودی و تباهی دین تو می انجامد، پس، چیزی بخواه که زیبایی و نیکیش برایت می ماند و پیامد سوئی ندارد.

نهج البلاغه، نامه ۳۱

حدیث۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَعَلَ الْحَمْدَ خِتامَ النِّعْمَةِ جَعَلَهُ اللّه ُ سُبْحانَهُ مِفْتاحَ الْمَزيدِ؛

هر کس شکر خدا را پایان نعمت قرار دهد، خداوند سبحان آن شکر را کلیدافزایش نعمت ها قرار خواهد داد.

غررالحکم، ح ۸۸۹۸

حدیث۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ اُذُنَكَ حُسْنَ الاِْسْتِماعِ وَ لا تُصغِ اِلى ما لا يَزيدُ فى صَلاحِكَاستِماعُهُ فَاِنَّ ذلِكَ يُصدِئُ الْقُلوبَ وَ يوجِبُ الْمَذامَّ؛

گوش خود را به شنیدن خوبی ها عادت بده و به آنچه که به صلاح و درستی تونمی افزاید گوش مسپار، زیرا این کار، دل ها را زنگار می زند و موجب سرزنش می شود.

غررالحکم، ح ۶۲۳۴

حدیث۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَوِّدْ نَفْسَکَ الْجَمیلَ فَبِاعْتیادِکَ اِیّاهُ یَعودُ لَذیذا؛
خودت را به کارهای زیبا عادت بده که اگر به آنها عادت کنی، برایت لذت بخشمی شوند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج۲۰،ص۲۶۶، ح۹۲

از۴۰۱تا۶۰۰

حدیث۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما اَصْعَبَ اِکْتِسابَ الْفَضائِلِ وَ اَیْسَرَ اِتْلافَها؛
فضائل اخلاقی و صفات پسندیده چه به سختی به دست می آیند و چه آسان ازدست می روند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج۲۰،ص ۲۵۹، ح۳۸

حدیث۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَأسُ الْعِلْمِ التَّمْییزُ بَیْنَ الاَخْلاقِ وَ اِظْهارُ مَحْمودِها وَ قَمْعُ مَذْمومِها؛
بالاترین درجه دانایی، تشخیص اخلاق از یکدیگر و آشکار کردن اخلاق پسندیده وسرکوب اخلاق ناپسند است.

غررالحکم، ح ۵۲۶۷

حدیث۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فی سَعَةِ الاَخْلاقِ کُنوزُ الاَرْزاقِ؛
گنج های روزی در وسعت اخلاق نهفته است.

کافی، ج ۸، ص ۲۳

حدیث۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ساءَ خُلْقُهُ ضاقَ رِزْقُهُ؛

هر کس بد اخلاق باشد، روزی اش تنگ می شود.

غررالحکم، ح ۸۰۲۳

حدیث۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّیِّئُ الْخُلُقِ کَثیرُ الطَّیْشِ مُنَغَّصُ الْعَیْشِ؛

آدم بد اخلاق بسیار خطا می کند و زندگی اش تلخ می شود.

غررالحکم، ح ۱۶۰۴

حدیث۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ عَزیزٍ اَذَ لَّهُ خُلْقُهُ وَ ذَلیلٍ اَعَزَّهُ خُلْقُهُ؛

چه بسا عزیزی که اخلاق بدش او را ذلیل و چه بسا ذلیلی که اخلاق خوبش او راعزیز کرد.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۶، ح ۷۹

حدیث۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسِّنْ خُلْقَکَ یُخَفِّفِ اللّه ُ حِسابَکَ؛

اخلاقت را خوب کن تا خداوند حسابت را آسان گرداند.

امالی صدوق، ص ۲۷۸

حدیث۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا حَسُنَ الْخُلْقُ لَطُفَ النُّطْقُ؛

با اخلاق نیکو، گفتار نرم می شود.

غررالحکم، ح ۴۰۵۲

حدیث۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلْقِ فی ثَلاثٍ: اِجْتِنابُ الْمَحارِمِ وَ طَلَبُ الْحَلالِ وَ التَّوَسُّعُعَلَی الْعِیالِ؛

خوش اخلاقی در سه چیز است: دوری کردن از حرام، طلب حلال و فراهم آوردنآسایش و رفاه برای خانواده.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۳۹۴، ح ۶۳

حدیث۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ نَفْسَکَ حُسْنَ النِّیَّةِ وَ جَمیلَ الْمَقْصَدِ، تُدْرِکْ فی مَباغیکَ النَّجاحَ؛

خودت را به داشتن نیّت خوب و مقصد زیبا عادت ده، تا در خواسته هایت موفق شوی.

غررالحکم، ح ۶۲۳۶

حدیث۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ لِسانَکَ لینَ الْکَلامِ وَ بَذْلَ السَّلامِ، یَکْثُرْ مُحِبّوکَ وَ یَقِلَّ مُبْغِضوکَ؛

زبان خود را به نرمگویی و سلام کردن عادت ده، تا دوستانت زیاد و دشمنانت کم شوند.

غررالحکم، ح ۶۲۳۱

حدیث۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تِسْعَةُ اَشْیاءَ قَبیحةٌ وَ هِیَ مِنْ تِسْعَةِ اَنْفُسٍ اَقبَحُ مِنها مِنْ غَیْرِهِمْ:ضیقُ الذَّرْعِ مِنَ الْمُلوکِ وَ الْبُخْلُ مِنَ الْاَغْنیاءِ وَ سُرْعَةُ الْغَضَبِ مِنَ الْعُلَماءِ وَ الصِّبا مِنَ الْکُهولِ وَ الْقَطیعَةُ مِنَ الرُّؤوسِ وَ الْکِذْبُ مِنَ الْقُضاةِ وَ الزَّمانَةُ مِنَ الْاَطِبّاءِ وَ الْبَذاءُمِنَ النِّساءِ وَ الطَّیشُ مِن ذَوِی السُّلْطانِ؛

نُه چیز زشت است، اما از نه گروه زشت تر: درماندگی و ناتوانی از دولتمردان؛ بخل ازثروتمندان؛ زود خشمی از دانشمندان؛ حرکات بچگانه از میانسالان؛ جدایی حاکمان از مردم؛دروغ از قاضیان؛ بیماری کهنه از پزشکان؛ بدزبانی از زنان و سختگیری و ستمگری از سلاطین.

دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۸۳

حدیث۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکَریمُ یَری مَکارِمَ اَفْعالِهِ دَیْنا عَلَیْهِ یقْضیهِ، اَللَّئیمُ یَری سَوالِفَاِحْسانِهِ دَیْنا لَهُ یَقْتَضیهِ ؛

بزرگوار، نیکوکاری های خود را بدهی به گردن خود می داند که باید بپردازد وفرومایه، احسان های گذشته خود را بدهی به گردن دیگران می داند که باید پس بگیرد.

غررالحکم، ح ۲۰۳۱ و ۲۰۳۲

حدیث۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا کانَ فی رَجُلٍ خَلَّةٌ رائِقَةٌ فَانْتَظِروا اَخَواتِها؛

اگر در وجود کسی خصلتی پسندیده باشد، انتظار خصلت های پسندیده دیگری رانیز در او داشته باشید.

نهج البلاغه، حکمت ۴۴۵

حدیث۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ساءَ خُلْقُهُ مَلَّهُ اَهْلُهُ؛

هر کس بد اخلاق باشد، خانواده اش از او دلتنگ و خسته می شوند.

تحف العقول، ص ۲۱۴

حدیث۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنُّصْحُ بَیْنَ الْمَلأ تَقْریعٌ؛

نصیحت کردن در حضور دیگران، خُرد کردن شخصیت است.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۳۴۱، ح۹۰۸

حدیث۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الْغِنی وَ التُّقی، وَ شَرُّ الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الفَقْرِ وَ الْفُجورِ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت است: بی نیازی و تقوا و شر دنیا و آخرت در دوخصلت است: نیازمندی و گناه.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۳۰۱

حدیث۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلاثٌ مَنْ کُنَّ فیهِ فَقَدْ رُزِقَ خَیْرُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهْ، هُنَّ الرِّضا بِالقَضاءِوَ الصَّبْرُ عَلَی الْبَلاءِ وَ الشُّکْرُ فِی الرَّخاءِ؛
به راستی خیر دنیا و آخرت روزیِ کسی می گردد که از سه ویژگی برخوردار باشد:خشنودی به مقدرات، صبر در بلا و شکر در آسایش.

غررالحکم، ح ۴۶۷۰

حدیث۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَمْعُ خَیْرِ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهْ فی کِتْمانِ السِّرِّ وَ مُصادَقَهْ الاَخْیارِ، وَ جَمْعُالشَّرِّ فِی الِاذاعَهْ وَ مُؤاخاهْ الاَشْرارِ؛
همه خیر دنیا و آخرت در رازداری و هم نشینی با نیکان است و همه شر در افشایاسرار و دوستی با اشرار است.

بحارالأنوار، ج ۷۴ ، ص ۱۷۸، ح ۱۷

حدیث۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَیْکُمْ بِتَقْوَی اللّه ِ فَاِنَّها تَجْمَعُ الْخَیْرَ وَ لا خَیْرَ غَیْرُها وَ یُدْرَکُ بِها مِنَالْخَیْرِ ما لا یُدْرَکُ بِغَیْرِها مِنْ خَیْرِ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهْ؛
شما را سفارش می کنم به تقوای الهی، که گردآورنده خیر است و هیچ خیری جز آننیست، به وسیله تقوا خیرهایی از دنیا و آخرت نصیب انسان می شود که با غیر آننمی شود.

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۶۶، ح ۱۱

حدیث۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَرْبَعٌ مَنْ اُعْطِیَهُنَّ فَقَدْ اُعْطیَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهْ: صِدْقُ حَدیثٍ وَ اَداءُاَمانَهٍْ وَ عِفَّهُْ بَطْنٍ وَ حُسْنُ خُلُقٍ؛
چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده: راستگویی،امانتداری، حلال خوری و خوش اخلاقی.

غررالحکم، ح۲۱۴۲

حدیث۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اَعْطَی اللّه ُ سُبْحانَهُ الْعَبْدَ شَیْئا مِنْ خَیْرِ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ اِلاّ بِحُسْنِخُلُقِهِ وَ حُسْنِ نِیَّتِهِ؛

خداوند خیر دنیا و آخرت را جز به خاطر خوش اخلاقی و خوش نیتی بهبنده نمی دهد.

غررالحکم، ح ۹۶۷۰

حدیث۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رُزِقَ الدِّینَ فَقَدْ رُزِقَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ؛

هر کس دین روزی او شود، براستی خیر دنیا و آخرت روزی او شده است.

غررالحکم، ح ۸۵۲۳

حدیث۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْسِنْ یُحْسَنْ اِلَیْکَ، اِرْحَمْ تُرْحَمْ، قُلْ خَیْرا تُذْکَرْ بِخَیْرٍ، اِجْتَنِبِ الْغیبَةَفَاِنَّها ادامُ کِلابِ النّارِ کَذَبَ مَنْ زَعَمَ اَ نَّهُ وُلِدَ مِنْ حَلالٍ وَ هُوَ یأکُلُ لُحُومَ النّاسِ بِالْغیبَةِوَ کَذَبَ مَنْ زَعَمَ اَ نَّهُ وُلِدَ مِنْ حَلالٍ وَ هُوَ یُبْغِضُنی وَ یُبْغِضُ الاَئِمَةَ مِن وُلْدی وَکَذَبَمَنْ زَعَمَ اَنَّهُ وُلِدَ مِنْ حَلالٍ وَ هُوَ یُحِبُّ الزِّنا وَ کَذَبَ مَنْ زَعَمَ اَنَّهُ یَعْرِفُ اللّهَ وَ هُوَمُجْتَرِیءٌ عَلی مَعاصِی اللّه کُلَّ یَوْمٍ وَ لَیْلَةٍ... صِلْ رَحِمَکَ یَزیدُ اللّه ُ فی عُمُرِکَ وَ حَسِّنْخُلُقَکَ یُخَفِّفِ اللّه ُ حِسابَکَ، اِنْ سَرَّکَ اَنْ تَکونَ مَعِیَ یَوْمَ الْقیامَةِ فَلا تَکُنْ لِلظّالِمینَمُعینا، مَنْ اَحَبَّنا کانَ مَعَنا یَوْمَ الْقیامَةِ وَ لَوْ اَنَّ رَجُلاً اَحَبَّ حَجَرا لَحَشَرَهُ اللّه ُ مَعَهُ، اِیّاکَاَنْ تَتَزَیَّنَ لِلنّاسِ وَ تُبارِزَ اللّهَ بِالْمَعاصی فَیَفْضَحَکَ اللّه ُ یَوْمَ تَلْقاهُ، اِحْفَظْ عَنّی ما اَقولُ لَکَتَنَلْ بِهِ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ؛

خوبی کن تا با تو خوبی شود، رحم کن تارحمت کنند، خوب بگو تا به خوبی یادتکنند، از غیبت دوری کن که خورش سگان دوزخ است، دروغ گفته کسی که گمان داردحلال زاده است و با غیبت کردن گوشت مردم را می خورد، دروغ گفته کسی که گمان دارد حلال زاده است و دشمن من و امامان از اولاد من است، دروغ گفته کسی که گمان داردحلال زاده است و زنا را دوست دارد و دروغ می گوید کسی که گمان می کند خدا رامی شناسد و بر نافرمانی خدا شب و روز جسور است... صله رحم کن تا خدا عمرت رابیفزاید، خوش اخلاق باش تا خداوند حسابت را سبک گیرد، اگر می خواهی روز قیامت بامن باشی، یاور ستمکاران مباش، هر کس ما را دوست دارد روز قیامت با ما است و اگرکسی سنگی را دوست بدارد با او محشور گردد، مبادا خود را برای مردم بیارایی و بهنافرمانی خدا برآیی، تا خدا روزی که ملاقاتش کنی رسوایت کند، آنچه به تو گفتمنگهدار تا به خیر دنیا و آخرت رسی.

امالی صدوق، ص ۲۷۸، ح ۳۰۸

حدیث۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صِلَةُ الرَّحِمِ توجِبُ الْمَحَبَّةَ وَتَكْبِتُ العَدُوَّ؛
صله رحم، محبّت آور است و دشمنی را از بین می برد.

غررالحکم، ح ۵۸۵۲

حدیث۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَفِّروا ذُنوبَكُمْ وَتَحَبَّبوا اِلى رَبِّكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَ صِلَةِ الرَّحِمِ؛
با صدقه و صله رحم، گناهان خود را پاک کنید و خود را محبوب پروردگارتان گردانید.

غررالحکم، ح ۷۲۵۸

حدیث۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صِلَةُ الرَّحِمِ تُدِرُّ النِّعَمَ وَ تَدْفَعُ النِّقَمَ؛
صله رحم، نعمت ها را فراوان می کند و سختی ها را از بین می برد.

غررالحکم، ح ۵۸۳۶

حدیث۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زَكوةُ الْيَسارِ بِرُّ الْجيرانِ وَ صِلَةُ الْاَرحامِ؛
زکاتِ رفاه، نیکی با همسایگان و صله رحم است.

غررالحکم، ح ۵۴۵۳

حدیث۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قوتُ الْاَجسادِ الطَّعامُ وَ قوتُ الْاَرواحِ الْاِطعامُ؛
غذای جسم، خوردن و غذای روح، خوراندن است.

مشكاة الأنوار، ص ۵۶۱

حدیث۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِلَةُ الْاَرْحامِ مِنْ اَفْضَلِ شِیَمِ الکِرامِ؛

صله رحم، از بهترین خصلت های بزرگواران است.

غررالحکم، ح ۵۸۸۲

حدیث۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ صِلَةَ الْاَرْحامِ لَمِنْ موجِباتِ الْاِسْلامِ وَ اِنَّ اللّهَ سُبْحانَهُ اَمَرَبِاِکْرامِها وَ اِنَّهُ تَعالی یَصِلُ مَنْ وَصَلَها وَ یَقْطَعُ مَنْ قَطَعَها وَ یُکْرِمُ مَنْ اَکْرَمَها؛

به راستی که صله رحم از واجبات اسلام است و خدای سبحان، امر فرموده که آن را گرامیدارند و خداوند متعال با هر کس که صله رحم کند، رابطه برقرار می کند و با هر کس که قطعرحم کند، قطع رابطه می کند و هر کس که صله رحم را گرامی بدارد، گرامی اش می دارد.

غررالحکم، ح ۳۶۵۱

حدیث۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُئِیَ اَمیرُ الْمُؤمِنینَ حَزینا فَقیلَ له: مِمَّ حُزْنُکَ قالَ: لِسَبعٍ اَتَتْ لَمْیَضِفْ اِلَینا ضَیفٌ؛

[روزی] امام علی علیه السلام غمگین دیده شد علت را از ایشان جویا شدند. فرمودند: چونهفت روز است که میهمانی بر ما وارد نشده است.

مناقب آل ابی طالب، ج ۱ ، ص ۳۴۷

حدیث۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حِراسَةُ النِّعَمِ فی صِلَةِ الرَّحِمِ؛

حفظ نعمت ها در صله رحم است.

غررالحکم، ح ۴۹۲۹

حدیث۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا قَطَّعُوا الأَرحامَ جُعِلَتِ الأَمْوالُ فی أيدِي الأَشْرارِ ؛

هرگاه مردم قطع رحم کنند، ثروت ها در دست افراد شرور قرار می گیرد.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۸، ح ۸

حدیث۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اللّهِ ما أرى عَبْدا يَتَّقى تَقْوىً تَنْفَعُهُ حَتَّى يَخْزِنَ لِسانَهُ؛

به خدا سوگند، بنده با تقوایی را نمی شناسم که تقوایش او را سود دهد مگر آن کهزبانش را نگه دارد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶

حدیث۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ التَّقْوى مُنْتَهى رِضَى اللّهِ مِنْ عِبادِهِ وَ حاجَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ فَاتَّقُوا اللّه اَلَّذى اِنْ اَسْرَرْتُمْ عَلِمَهُ وَ اِنْ اَعْلَنْتُمْ كَتَبَهُ؛

نهایت خشنودی خداوند از بندگانش و خواسته او از آفریدگانش، تقواست،پس نسبت به خداوندی که اگر پنهان کنید می داند و اگر آشکار سازید می نویسد تقواداشته باشید.

غررالحکم، ح ۳۶۲۰

حدیث۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَسْتَطيعُ اَنْ يَتَّقِىَ اللّهَ مَنْ خاصَمَ؛

هر کس ستیزه جوست، قدرت تقوای الهی را ندارد.

نهج البلاغه، حکمت ۲۹۸

حدیث۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ لِاَهْلِ التَّقْوى عَلاماتٍ يُعْرَفونَ بِها: صِدْقُ الْحَديثِ وَ اَداءُ الاْمانَةِوَالْوَفاءُ بِالْعَهْدِ وَ قِلَّةُ الْفَخْرِ وَ الْبُخْلِ وَ صِلَةُ الاْرْحامِ وَ رَحْمَةُ الضُّعَفاءِ وَ قِلَّةُ الْمُواتاةِلِلنِّساءِ وَ بَذْلُ الْمَعْروفِ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَ سِعَةُ الْحِلْمِ وَ اتِّباعُ الْعِلْمِ فيما يُقَرِّبُ اِلَى اللّهِ عَزَّوَجَلَّ طُوبى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَآبٍ وَ طُوبى شَجَرَةٌ فِى الْجَنَّةِ اَصْلُها فى دارِ رَسُولِ اللّه صلى الله عليه و آله ...؛

تقواپیشگان، نشانه هایی دارند که با آنها شناخته می شوند: راستگویی، امانتداری،وفای به عهد، کم فخر فروشی، کم بخل ورزیدن، صله رحِم، رحْم به ضعیفان، کم موافقتکردن با زنان، به همه نیکی کردن، خوش اخلاقی، بردباری بسیار و پیروی از علم نزدیککننده به خداوند. و آنان طوبی و سرانجام نیک دارند. طوبی درختی است که ریشه آندر خانه پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهاست ... .

خصال، ص ۴۸۳، ح ۵۶

حدیث۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلُوُّ الْقَلْبِ مِنَ التَّقْوی یَمْلَؤُهُ مِنْ فِتَنِ الدُّنْیا؛

دلی که از تقوا خالی باشد، فتنه های دنیا آن را پُر کند.

غررالحکم، ح ۵۰۷۸

حدیث۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُتَّقونَ اَنْفُسَهُمْ عَفیفَةٌ وَ حاجاتُهُمْ خَفیفَةٌ وَ خَیْراتُهُمْ مَأْمولَةٌ وَشُرورُهُمْ مَأْمونَةٌ؛

تقوا پیشگان، پاکدامن و کم خرج و زحمت اند و مردم به خیرشان امید دارند و ازشرّشان در امانند.

غررالحکم، ح ۱۹۳۱

حدیث۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّقیُّ سابِقٌ اِلی کُلِّ خَیْرٍ؛

تقوا پیشه، برای انجام هر کار خیری سبقت می گیرد.

کنزالفوائد، ص ۱۲۸

حدیث۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ اَنَّ السَّماواتِ وَ الْاَرْضَ کانَتا عَلی عَبْدٍ رَتْقا ثُمَّ اتَّقَی اللّه َ لَجَعَلَ اللّه ُ لَهُمِنْهُما مَخْرَجا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ؛

اگر آسمان ها و زمین بر بنده ای بسته شوند و او تقوای الهی پیشه کند، خداوند حتماراهی برای او می گشاید و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد.

غررالحکم، ح ۷۵۹۹

حدیث۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِلْمُتَّقی ثَلاثُ عَلاماتٍ: اِخْلاصُ الْعَمَلِ وَ قِصَرُ الاْمَلِ وَ اغْتِنامُ الْـمُهَلِ؛
تقواپیشه، سه نشانه دارد: اخلاص در عمل، کوتاهی آرزو، و غنیمت شمردن فرصت ها.

غررالحکم، ح ۷۳۷۰

حدیث۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْمُتَّقی مَیِّتَةٌ شَهْوَتُهُ مَكْظومٌ غَیْظُهُ فِی الرَّخاءِ شَكورٌ وَ فِیالْمَكارِهِ صَبورٌ؛
تقواپیشه، هوا و هوسش مرده، خشمش فرو خورده، در آسایش شکرگزار و درسختی ها صبور است.

غررالحکم، ح ۱۹۹۸

حدیث۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الاْتْقیاءَ كُلُّ سَخِیٍّ مُتَعَفِّفٍ مُحْسِنٍ؛
همه تقوا پیشگان سخاوتمند، پاکدامن و نیکوکارند.

غررالحکم، ح ۳۴۰۱

حدیث۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سادَةُ اَهْلِ الْجَنَّةِ الاْتْقیاءُ الاْبْرارُ؛
سروران اهل بهشت، تقوا پیشگان نیکوکارند.

غررالحکم، ح ۵۵۹۹

حدیث۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُونُوا بِقَبُولِ الْعَمَلِ اَشَدَّ اهْتِماما مِنْكَمْ بِالْعَمَلِ فَاِنَّهُ لَنْ يَقِلَّ عَمَلٌ مَعَالتَّقْوى وَ كَيْفَ يَقِلَّ عَمَلٌ تُقْبَلُ؛

همّتتان برای پذیرفته شدن عمل، بیشتر از خود عمل باشد؛ زیرا عملی که با تقواهمراه باشد، هرگز اندک نیست و چگونه اندک باشد عملی که پذیرفته می شود.

کنزالعمال، ح ۸۴۹۶

حدیث۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَمُوا عِبادَ اللّه اَنَّ الْمُتَّقينَ ذَهَبُوا بِعاجِلِ الدُّنْيا وَ آجِلِ الْاخِرَةِفَشَارَكُوا أَهْلَ الدُّنْيا فى دُنْياهُمْ وَ لَمْ يُشارِكْهُمْ اَهْلُ الدُّنْيا فى آخِرَتِهِمْ سَكَنُوا الدُّنْيابِاَفْضَلِ ما سُكِنَتْ وَ اَكَلوها بِاَفْضَلِ مَا اُكِلَتْ فَحَظوا مِنَ الدُّنْيا بِما حَظِىَ بِهِ الْمُتْرَفونَ وَاَخَذُوا مِنْها ما اَخَذَهُ الْجَبابِرَةُ الْمُتَكَبِّرونَ ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْها بِالزّادِ الْمُبَلِّغِ وَ الْمَتْجَرِالرّابِحِ اَصابُوا لَذَّةَ زُهْدِ الدُّنْيا فى دُنْياهُم وَ تَيَقَّنُوا اَنَّهُم جيرانُ اللّهِ غَداً فى آخِرَتِهِمْ لاتُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَةٌ وَ لا يَنْقُصُ لَهُمْ نَصيبٌ مِنْ لَذَّةٍ؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پیشگان هم از این دنیای زود گذر و هم از آخرت کهمی آید بهره گرفتند، با مردم دنیا در کارهای دنیوی شریک شدند، ولی مردم دنیا باایشان در کارهای اخروی شریک نشدند، (از راه حلال) در بهترین خانه ها زندگی کردندو از بهترین خوردنی ها خوردند. همان لذّتی را که اهل ناز و نعمت از دنیا بردند،نصیبشان شد و از آن کامیاب گردیدند آنسان که جبّاران خودکامه کام گرفتند، سپس باتوشه کافی و تجارت سودآور به جهان دیگر رفتند، لذّت بی رغبت بودن به دنیا را بردند،و یقین کردند که در آخرت همسایگان خدایند. دعایشان بی جواب نمی ماند و بهره شاناز لذت و خوشی کم نمی شود.

نهج البلاغه، نامه ۲۷

حدیث۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اوصيكُمْ عِبادَ اللّه بِتَقْوَى اللّهِ فَاِنَّها الزِّمامُ وَ الْقَوامُ فَتَمَسَّكُوا بِوَثائِقِهَاوَ اعْتَصِمُوا بِحَقَائِقِها تَو?لْ بِكُمْ اِلى اَكْنانِ الدَّعَةِ وَ اَوْطانِ السَّعَةِ وَ مَعاقِلِ الْحِرْزِوَ مَنازِلِ الْعِزِّ... ؛

ای بندگان خدا، شما را به تقوای الهی سفارش می کنم، که تقوا مهار است و مایهدوام، پس به ریسمان های استوار آن درآویزید و به حقایق آن چنگ زنید. که شما را بهنهانگاه های خوشی و سرزمین های گشایش و پناهگاه های امن و منزلگاه های عزّت،رهنمون خواهد شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۸۶

حدیث۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثُلاتِ حَجَزَتْهُ التَّقْويعَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهاتِ؛

آن کس که حوادث عبرت آموز روزگار را به چشم ببیند و از آن پند پذیرد، تقوا او را ازآلوده شدن به کارهای شبهه ناک باز می دارد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶

حدیث۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِعْلَمُوا عِبادَ اللّهِ اَنَّ التَّقْوى دارُ حِصْنٍ عَزيزٍ، وَ الْفُجورَ دارُ حِصْنٍ ذَليلٍ لا يَمْنَعُ اَهْلَهُ وَ لا يُحْرِزُ مَنْ لَجَاَ اِلَيْهِ اَلا وَ بِالتَّقْوى تُقْطَعُ حُمَةُ الْخَطايا؛
ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پناهگاهی نفوذناپذیر و استوار است و بدکاری و گناه،پناهگاهی سست، که هر کس به آن پناه ببرد از آسیب در امان نمی ماند. آگاه باشید که باتقوا می توان تَب گناهان را قطع کرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۵۷

حدیث۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
(اَلْمُتَّقونَ) لا يَرْضَوْنَ مِنْ اَعْمالِهِمُ القَليلَ، وَ لا يَسْتَكْثِرونَ الْكَثيرَ،فَهُمْ لِاَنْفُسِهِمْ مُتَّهِمونَ وَ مِنْ اَعْمالِهِمْ مُشْفِقونَ؛
تقواپیشگان، از کار کمِ خود راضی نیستند و کارهای زیاد خود را، بسیار نمی شمارند،در نتیجه خودشان را زیر سؤال برده و محاکمه می کنند و از کردار خود بیمناک اند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴

حدیث۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْمُتَّقونَ فيها (فِى الدُّنيا) هُمْ اَهْلُ الْفَضائِلِ مَنْطِقُهُمُ الصَّوابُ وَمَلْبَسُهُمُ الاِقْتِصادُ وَ مَشْيُهُمُ التَّواضُعُ؛
تقواپیشگان، در دنیا اهل فضایلند، گفتارشان راست و درست، روششان میانه رویو رفتارشان متواضعانه است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴

حدیث۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِتَّقُوا اللّهَ فى عِبادِهِ وَ بِلادِهِ فَاِنَّكُمْ مَسْؤولونَ حَتّى عَنِ البِقاعِ وَالْبَهائِمِ؛
تقوای الهی را درباره بندگان خدا و شهرهای او رعایت کنید؛ زیرا حتی از اماکن وحیوانات از شما سؤال خواهد شد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۶

حدیث۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّقَی اللّهَ اَحَبَّهُ النّاسُ؛

هر کس تقوای الهی پیشه کند، مردم او را دوست خواهند داشت.

کشف الغمه، ج ۳، ص ۱۳۹

حدیث۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُتَّقونَ اَنْفُسُهُمْ قانِعَةٌ وَ شَهَواتُهُمْ مَیِّتَةٌ وَ وُجوهُهُم مُسْتَبْشِرَةٌ وَقُلوبُهُمْ مَحْزُونَةٌ؛

تقواپیشگان، نَفْسی قانع، هوا و هوسی فروخفته، رویی گشاده و دلی اندوهگین دارند.

غررالحکم، ح۱۹۳۲

حدیث۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الْغِنی وَ التُّقی وَ شَرُّ الدُّنْیا وَالْاخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الْـفَقْرِ وَ الْفُجورِ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت بی نیازی و تقواست و شر دنیا و آخرت در دو خصلتنیازمندی و گناه است.

نهج نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۳۰۱، ح۴۴۶

حدیث۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّقْوی ظاهِرُهُ شَرَفُ الدُّنْیا وَ باطِنُهُ شَرَفُ الْاخِرَةِ ؛

تقوا، ظاهرش شرافت دنیا و باطنش شرافت آخرت است.

غررالحکم، ح ۱۹۹۰

حدیث۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ فِی الـدُّنْیا عامِلانِ: عامِلٌ عَمِلَ فِی الـدُّنْیا لِلـدُّنْیا، قَدْ شَـغَلَتْهُ دُنْیاهُعَنْ آخِرَتِهِ، یَخْشـی عَلی مَنْ یَخْلُفُهُ الْفَقْرَ وَ یَأْمَنُهُ عَلی نَفْسِهِ فَیُفْنی عُمُرَهُ فی مَنْفَعَـةِغَیْرِهِ وَ عامِلٌ عَمِلَ فِی الـدُّنْیا لِما بَعْـدَها، فَجاءَهُ الَّذی لَهُ مِنَ الـدُّنْیا بِغَیْرِ عَمَلٍ، فَاَحْرَزَالْحَظَّیْنِ مَعا وَ مَلَکَ الدّارَیْنِ جَمیعا، فَاَصْبَحَ وَجیها عِنْدَ اللّه ، لا یَسْاَلُ اللّهَ حاجَةً فَیَمْنَعُهُ؛

مردم در دنیا دو گونه کار می کننـد: یکی تنها برای دنیا کار می کنـد، تا جایی که کار دنیااو را از آخرت باز می دارد. او با این که خودش بی نیـاز است، نگران فقر بازمانـدگان خوداست و عمرش را در راه سودرسـانی به دیگران فنا می کنـد. دیگری در دنیا برای آخرت کارمی کنـد و روزی دنیایی بـدون تلاش برایش می رسد و از بهره دنیوی و اخروی با همبرخوردار شده، هر دو دنیا را با هم دارد. در نتیجه در پیشگاه خداوند آبرومند است و هرحاجتی از خدا بخواهد، بر می آورد.

نهج البلاغه، قصار ۲۶۹

حدیث۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اِخْوانٌ فَمَنْ کانَتْ اُخُوَّتُهُ فی غَیْرِ ذاتِ اللّه ِ فَهِیَ عَداوَةٌ؛

مردم برادرند، اما آن که برادری اش برای خدا نباشد، برادری وی، دشمنی است.

بحارالأنوار، ج ۷۴، ص ۱۶۵، ح ۲۹

حدیث۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اَبْناءُ الدُّنْیا وَ لا یُلامُ الرَّجُلُ عَلی حُبِّ اُمِّهِ؛

مردم، فرزندان دنیایند و کسی برای دوست داشتن مادرش سرزنش نمی شود.

نهج البلاغه، حکمت ۳۰۳

حدیث۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ کَالشَّجَرِ شَرابُهُ واحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ؛

مردم، همانند درختانند که آبشان یکی و میوه هایشان گوناگون است.

غررالحکم، ح ۲۰۹۷

حدیث۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اَعْداءُ ماجَهِلوُا؛

مردم با آنچه آشنا نیستند دشمنی می ورزند.

نهج البلاغه، حکمت ۱۷۲

حدیث۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ مَنْقوصونَ مَدْخولونَ اِلاّ مَنْ عَصَمَ اللّه ُ؛

مردم، دارای عیب و نقص اند، مگر کسی که خداوند او را حفظ کند.

نهج البلاغه، حکمت ۳۴۳

حدیث۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ مِنْ خَوْفِ الذُّلِّ مُتَعَجِّلُوا الذُّلِّ؛

مردم از ترس ذلّت، به سوی ذلّت شتابانند.

غررالحکم، ح ۲۱۷۲

حدیث۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَزالُ النّاسُ بِخَیْرٍ ما تَفاوَتُوا فَإذَا اسْتَوَوا هَلَکوا؛

مردم تا زمانی که متفاوتند در خیرند، و هرگاه یکسان گردند هلاک می شوند.

امالی شیخ صدوق، ص ۵۳۱، ح ۷۱۸

حدیث۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ کُلُّهُمْ اَحْرارٌ وَلکِنَّ اللّه َ خَوَّلَ بَعْضَکُمْ بَعْضا؛

مردم همگی آزادند، ولی خداوند بعضی را سرپرست بعضی دیگر قرار داده است.

کافی، ج ۸، ص ۶۹، ح ۲۶

حدیث۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ بِاُمَرائِهِمْ اَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبائِهِمْ؛

مردم، به دولتمردان خود شبیه ترند تا به پدرانشان.

تحف العقول، ص۲۰۸

حدیث۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اِلی اَشْكالِهِمْ اَمْيَلُ؛

مردم، به همانند خود بیشتر تمایل دارند.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۹۲، ح ۱۰۰

حدیث۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ نيامٌ فَاِذا ماتُوا انْتَبهوا؛

مردم در خوابند، چون بمیرند بیدار می شوند.

بحارالأنوار، ج ۴، ص ۴۳، ح ۱۸

حدیث۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اَبْناءُ ما يُحْسِنونَ؛

مردم فرزند نیکی های خویش اند (بنگرید عملشان چیست نه پدرشان کیست).

کافی، ج ۱، ص ۵۱، ح ۱۴

حدیث۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اِثْنانِ، بَرٌّ تَقِيٌّ وَ آخَرُ شَقِيٌّ؛

مردم دو دسته اند: نیکوکارِ پرهیزکار و سنگ دل بدبخت.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۲۳، ح ۸۶

حدیث۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلنّاسُ بِزَمانِهِمْ اَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبائِهِمْ؛
مردم به زمان خود شبیه ترند تا به پدران خود.

خصائص الائمه، ص ۱۱۵

حدیث۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِذَا اسْتَوْلَی الصَّلاحُ عَلَی الزَّمانِ وَ اَهْلِهِ ثُمَّ أساءَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ لَمْتَظْهَرْ مِنْهُ حَوبَةٌ فَقَدْ ظَلَمَ، وَ اِذَا اسْتَوْلَی الفَسادُ عَلَی الزَّمانِ وَ اَهْلِهِ فَاَحْسَنَ رَجُلٌ الظَّنَّبِرَجُلٍ فَقَدْ غَرَّرَ؛
هرگاه درستکاری بر روزگار و مردمش حاکم شود و در چنین زمانی کسی به دیگریبی آن که گناهی از او آشکار شود، گمان بد ببرد، ظلم کرده است و هرگاه فساد بر روزگار ومردم آن حاکم شود و کسی به دیگری خوشبین باشد، خود را فریب داده است.

نهج البلاغه، حکمت ۱۱۴

حدیث۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
... فَاِنَّهُمْ صِنْفانِ: اِمّا اَخٌ لَکَ فِی الدِّینِ وَ اِمّا نَظیرٌ لَکَ فِی الْخَلْقِ یَفْرُطُمِنْهُمُ الزَّلَلُ وَ تَعْرِضُ لَهُمُ الْعِلَلُ وَ یُؤْتی عَلی اَیْدِیهِمْ فِی الْعَمْدِ وَ الْخَطَأِ فَاَعْطِهِمْ مِنْعَفْوِکَ وَ صَفْحِکَ مِثْلَ الَّذی تُحِبُّ اَنْ یُعْطیَکَ اللّه ُ مِنْ عَفْوِهِ وَ صَفْحِهِ...؛
... مردم دو گروهند: یا هم دین تو هستند، یا هم نوع تو، که از همه آنها خطاهایی سرمی زند، و به آنان حالات گوناگون رو می آورد، و به عمد یا خطا دچار لغزش هایی گردند، پس از گذشت و بخشش خویش بهره شان ده، همانگونه که دوست داری تاخدا نیز از گذشت و بخشش خود، تو را بهره دهد... .

نهج البلاغه، از نامه ۵۳

حدیث۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَجِبْتُ مِمَّنْ یَشْتَری المَمالیکَ بِمالِهِ کَیْفَ لا یَشْتَری الْاَحْرارَبِمَعروفِهِ فَیَملِکَهُمْ؟!
در شگفتم از کسی که بنده ها را با مال خود می خرد، چرا با نیکی و احسان خویش،آزادها را نمی خرد تا مالک آنان شود؟!

تحف العقول، ص ۲۰۴

حدیث۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ ثَلاثَةٌ: فَعالِمٌ رَبّانیٌّ وَ مُتَعَلِّمٌ عَلی سَبیلِ نَجاةٍ وَ هَمَجٌ رَعاعٌ اَتْباعُکُلِّ ناعِقٍ یَمیلونَ مَعَ کُلِّ ریحٍ لَمْ یَسْتَضـیئوا بِنورِ الْعِلْمِ وَ لَمْ یَلْجَؤُوا اِلی رُکْنٍ وَثیقٍ؛

مردم سه گروهند: دانشـمند خداشـناس، دانش جوی در راه رسـتگاری و فرومایگانیبی اراده و سرگردان که هر دعوتی را اجابت می کنند و به هر طرف که باد بیاید به همانطرف می روند، از نور دانش روشنایی نمی گیرند و به پایگاه محکمی پناه نمی برند.

نهج البلاغه، قصار ۱۴۷

حدیث۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یـا مُؤمِنُ اِنَّ هـذَا الْعِلْمَ وَالاْـدَبَ ثَمَنُ نَفْسِـکَ فَاجْتَهِـدْ فی تَعَلُّمِهـا فَما یَزیـدُمِنْ عِلْمِکَ وَ اَدَبِکَ یَزیـدُ فی ثَمَنِکَ وَ قَـدْرِکَ، فَاِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدی اِلی رَبِّکَ؛

ای انسان با ایمان، در حقیقت این دانش و ادب ، بهای توست ، پس در آموختن آنبکوش، زیرا هرچه بر دانش و ادبت افزوده شود ، بر ارج و بهای تو افزوده می شود، چرا کهبا دانش به سوی پروردگارت هدایت می شوی .

روضة الواعظین، ص ۱۱

حدیث۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعَزُّ الْعِزِّ الْعِلْمُ ؛ لِأَنَّ بِهِ مَعْرِفَةُ الْمَعادِ وَ الْمَعاشِ ، وَ اَذَلُّ الذُّلِّ الْجَهْلُ ؛ لِأَنَّصاحِبَهُ اَصَمُّ ، اَبْکَمُ ، اَعْمی ، حَیْرانُ؛

عزیزترین عزّت ، دانش است، چرا که بـا آن معـاد شـناخته می شود و راه کسب معاشـبه دست می آیـد و خوارترین خواری ، نادانی است، چرا که نادان کر و لال و کور وسرگردان است .

نزهة الناظر ، ص ۷۰، ح ۶۵

حدیث۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلَّمَا ازْدادَ عِلْمُ الرَّجُلِ زادَتْ عِنایَتُهُ بِنَفْسِهِ وَ بَذَلَ فی ریاضَتِهاوَ صَلاحِها جُهْدَهُ؛

هر انـدازه دانش انسـان بیشـتر شود ، توجه او به خودش بیشـتر می گردد و در ریـاضت ورشـد و اصـلاح نَفْس، کوشـش بیشتری می

نماید .

غرر الحکم ، ح ۷۲۰۴

حدیث۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یـا طالِبَ الْعِلْمِ اِنَّ الْعِلْمَ ذو فَضائِلَ کَثیرَةٍ : فَرَاْسُهُ التَّواضُعُ وَ عَیْنُهُالْبَراءَةُ مِنَ الْحَسَدِ وَ اُذُنُهُ الْفَهْمُ وَ لِسانُهُ الصِّدْقُ وَ حِفْظُهُ الْفَحْصُ وَ قَلْبُهُ حُسْنُ النِّیَّةِوَ عَقْلُهُ مَعْرِفَةُ الْاَشْیاءِ وَ الْاُمورِ وَ یَدُهُ الرَّحْمَةُ وَ رِجلُهُ زِیارَةُ الْعُلَماءِ وَ هِمَّتُهُ السَّلامَةُوَ حِکْمَتُهُ الْوَرَعُ وَ مُسْتَقَرُّهُ النَّجاةُ وَ قائِدُهُ الْعافیَةُ وَ مَرْکَبُهُ الْوَفاءُ وَ سِلاحُهُ لینُ الْکَلِمَةِوَ سَیْفُهُ الرِّضا وَ قَوْسُهُ الْمُداراةُ وَ جَیْشُهُ مُحاوَرَةُ الْعُلَماءِ وَ مالُهُ الاَْدَبُ ، وَ ذَخیرَتُهُاِجْتِنابُ الذُّنوبِ وَ زادُهُ الْمَعْروفُ وَ مأواهُ الْمُوادَعَةُ وَ دَلیلُهُ الْهُدی وَ رَفیقُهُمَحَبَّةُ الاَْخْیارِ؛

ای جویـای دانش ! دانش فضـیلت هـای بسیاری دارد : سَرِش تواضع، چشـمش دوریاز حسـد ، گوشـش فهم ، زبانش راسـتگویی ، حـافظه اش جسـتجو ، دلش خوش نیّتی ،عقلش شـناخت اشـیاء و امور ، دسـتش رحمت ، پایش دیـدار دانشـمندان ، همّتشسـلامت ، حکمتش تقوا ، قرارگاهش نجات ، جلودارش عافیت ، مَرکبش وفا ، سلاحشنرمی سخن ، شمشیرش خشنودی ، کمانش سازگاری ، سپـاهش گفتگو بـا دانشـمندان ،داراییش ادب ، انـدوخته اش پرهیز از گناهـان ، توشه اش نیکی ، جایگاهش، گفت وگو ومـذاکره، رهنمایش هدایت و دوستش، عشق به نیکان است .

کافی ، ج ۱، ص ۴۸، ح ۲

حدیث۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِلْمُ عِلْمانِ : مَطْبوعٌ ومَسْموعٌ ، ولا یَنْفَعُ الْمَسْموعُ اِذا لَمْ یَکُنِ الْمَطْبوعُ؛

علم دو گونه است: فطری و شنیدنی، علم شنیدنی مفید واقع نمی شود اگر علمفطری نباشد.

نهج البلاغه ، حکمت ۳۳۸

حدیث۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ وِعاءٍ یَضیقُ بِما جُعِلَ فیهِ اِلاّ وِعاءُ الْعِلْمِ فَاِنَّهُ یَتَّسِعُ بِهِ؛

هر ظرفی که در آن چیزی ریخته شود پر می شود، مگر ظرف دانش که هر چه در آنریخته شود جا باز می کند.

نهج البلاغه، حکمت ۲۰۵

حدیث۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذوا مِنْ کُلِّ عِلْمٍ اَحْسَنَهُ فَاِنَّ النَحْلَ یَاْکُلُ مِنْ کُلِّ زَهْرٍ اَزْیَنَهُ فَیَتَوَلَّدُمِنْهُ جَوهَرانِ نَفیسانِ : اَحَدُهُما فیهِ شِفاءٌ لِلنّاسِ وَ الْآخَرُ یُسْتَضاءُ بِهِ؛
از هر دانشی بهترینش را انتخاب کنید، زنبورِ عسل از هر گلی زیباترینش رامی خورد . در نتیجه دو جواهر گران بها از آن تولید می شود : یکی (عسل) برای مردمشفاست و دیگری (موم) که از آن روشنایی می گیرند .

غرر الحکم ، ح ۵۰۸۲

حدیث۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلا لا تَنالُ الْعِلْمَ اِلّا بِسِتَّةٍ سَاُنبیکَ عَنْ مَجموعِها بِبَیانِ ذَکاءٌ وَ حِرصٌ وَاصْطِبارٌ وبُلْغَةٌ و اِرشادُ اُستادٍ وَ طولُ زَمانِ
هرگز به دانش دست نمی یابی مگر با شش چیز که من در این سخن، تو را از همه آنها آگاه می کنم:هوش، حرص، شکیبایی، شایستگی راهنمایی استاد و درازای زمان.

آداب المتعلّمین، ص ۸۲

حدیث۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جالِسِ الْعُلَماءَ یَزْدَدْ عِلْمُکَ وَ یَحْسُنْ اَدَبُکَ وَ تَزْکُ نَفْسُکَ؛
با علما هم نشین باش، تا علمت زیاد و ادبت نیکو و جانت پاک گردد.

غرر الحکم ، ح ۴۷۸۶

حدیث۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیْرُ مَنْ شاوَرْتَ ذَوُو النُّهی وَالْعِلْمِ ، وَ اُولُو التَّجارِبِ وَ الْحَزْمِ؛
بهترین مشاوران، دارندگان عقل، علم، تجربه و دوراندیشی اند.

غرر الحکم ، ح ۴۹۹۰

حدیث۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
... زَلَّةُ الْعالِمِ کَانْکِسارِ السَّفینَةِ تَغْرَقُ و تُغْرِقُ مَعَها غَیْرَها؛
لغزش عالم، مانند شکستن کشتی است. خود، غرق می شود و دیگران را هم با خودغرق می کند.

غرر الحكم ، ح ۵۴۷۴

حدیث۴۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لَولا... ما اَخَذَ اللّه ُ عَلَى الْعُلَماءِ اَلّا يُقارّوا عَلى كِظَّةِ ظالِمٍ وَ لا سَغَبِمَظْلوم لَاَلْقَيْتُ حَبْلَها عَلى غارِبِـها؛
اگر خداونـد از علمـا پیمـان نگرفته بود که بـا پرخوری ظـالم و گرسـنگی مظلوم آرامنگیرنـد، زمـام خلافـت را به حال خود رها می کردم.

نهج البلاغه، از خطبه ۳

حدیث۴۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ما اَخَذَ اللّه ُ ميثاقاً مِنْ اَهْلِ الْجَهْلِ بِطَلَبِ تِبْيانِ الْعِلْمِ حَتّى اَخَذَ ميثاقاًمِنْ اَهْلِ الْعِلْمِ بِبَيانِ الْعِلْمِ لِلجُهّالِ؛ لاَِنَّ الْعِلْمَ كانَ قَبْلَ الْجَهْلِ؛
خداونـد ، از مردم نـادان پیمـانی برای جسـتجوی دانش نگرفـت ، مگر ایـن که پیمانبیـان کردن دانش برای نادانـان را از اهـل دانش گرفت، چرا که دانش ، پیش از نادانی بود .

امالی ، مفید، ص ۶۶، ح ۱۲

حدیث۴۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
نَـكَدُ الْعِلْمِ الْكَذِبُ وَ نَـكَدُ الْجِدِّ اللَّعِبُ؛
آفت علم دروغ و آفت جدیت، بازی است.

غرر الحكم ، ح ۱۰۰۰۰

حدیث۴۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
بَرَكَةُ الْعُمْرِ فى حُسْنِ العَمَلِ ؛
برکت عمر در خوب انجام دادنِ کارهاست.

غررالحکم ، ح ۴۴۳۴

حدیث۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کَثْرَةُ اصطِناعِ الْمَعْروفِ تَزیدُ فِی الْعُمُرِ وَ تَنْشُرُ الذِّکْرَ ؛
زیاد کار نیک انجام دادن، عمر را می افزاید و نام را پرآوازه می سازد.

غررالحکم، ح ۷۱۱۳

حدیث۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زیادَةُ الشُّکْرِ وَ صِلَةُ الرَّحِمِ تَزیدُ فِی الْعُمْرِ وَ تَفْسَحُ فِی الاْجَلِ ؛
شکرگزاری فراوان و صله رحم، عمر را زیاد می کنند و بر مُهلت زندگیمی افزایند.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۲۷۵، ح ۴۹۹۹

حدیث۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَیْحُ النّائِمِ ما اَخْسَرَهُ! قَصُرَ عُمْرُهُ وَ قَلَّ اَجْرُهُ؛
وای بر آن که در خواب (غفلت) است! چه زیانکار است! عمر او کوتاه شده است وپاداش او کم.

عیون الحکم والمواعظ ، ص ۵۰۴،ح ۹۲۳۹

حدیث۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ جارَ قَصُرَ عُمْرُهُ ؛
هر کس ظلم کند، عمرش کوتاه می شود.

عیون الحکم والمواعظ ، ص ۴۲۹،ح ۷۳۳۴

حدیث۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ایّاکَ وَ طولَ الاْمَلِ فَکَمْ مِنْ مَغْرورٍ اِفْتَتَنَ بِطولِ اَمَلِهِ فَاَفْسَدَ عَمَلَهُ وَقَطَعَ اَجَلَهُ فَلا اَمَلَهُ اَدْرَکَ وَ لا مافاتَهُ اسْتَدْرَکَ ؛
از آرزوی دور و دراز بپرهیز، چه بسا فریب خورده ای که به آرزوی دراز خویش، فریبخورد و کارش را تباه و مرگش را قطعی کرد

و در نتیجه، نه به آرزویش رسید و نه آنچه راکه از دست داده بود، جبران کرد.

عیون الحکم والمواعظ ، ص ۹۹، ح ۲۲۷۸

حدیث۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلِ الدِّینَ کَهْفَکَ وَالْعَدْلَ سَیْفَکَ تَنْجُ مِنْ کُلِّ سوءٍ وَتَظْفَرْ عَلی کُلِّ عَدُوٍّ؛

دین را پناهگاه و عدالت را اسلحه خود قرار ده تا از هر بدی نجات پیدا کنی و بر هردشمنی پیروز گردی.

غررالحکم، ج۲، ص ۲۲۱، ح ۲۴۳۳

حدیث۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْعَدْلَ میزانُ اللّه ِ سُبْحانَهُ الَّذی وَضَعَهُ فِی الْخَلْقِ وَنَصَبَهُ لاِقامَةِالحَقِّ فَلا تُخالِفْهُ فی میزانِهِ وَلا تُعارِضْهُ فی سُلطانِهِ؛

به راستی که عدالت ترازوی (معیار) خدای سبحان است که در میان خلق نهاده استو برای برپاداشتن حق نصب فرموده، پس در ترازوی خداوند با او مخالفت نکن و باحکومتش مقابله ننما.

غررالحکم، ج۲، ص ۵۰۸، ح ۳۴۶۴

حدیث۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ عِزّا بِظُلْمٍ وَباطِلٍ أَوْرَثَهُ اللّه ُ ذُلاًّ بِإِنْصافٍ وَ حَقٍّ؛

هر کس عزّت را با ظلم و باطل طلب کند، خداوند به انصاف و حق ذلّت نصیبشمی نماید.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج۲۰،ص۳۰۹، ح۵۳۶

حدیث۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُلوبُ الرَّعِیَّةِ خَزائِنُ راعیها فَما اَوْدَعَها مِنْ عَدْلٍ اَوْ جَوْرٍ وَجَدَهُ؛

دل های مردم صندوقچه های حاکم است، پس آنچه از عدالت و یا ظلم در آنهابگذارد، همان را خواهد دید.

غررالحکم، ج۴، ص ۵۲۱، ح ۶۸۲۵

حدیث۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِسْتَعْمِلِ الْعَدْلَ وَاحْذَرِ الْعَسْفَ وَالْحَیْفَ فَاِنَّ الْعَسْفَ یَعودُ بِالْجَلاءِوَالْحَیْفَ یَدْعوا اِلَی السَّیْفِ؛
عدالت را اجرا کن و از زورگویی و ستمگری بپرهیز زیرا زورگویی مردم را به ترک ازوطن وامی دارد، و ستم آنان را به قیام مسلّحانه می کشاند.

نهج البلاغه، حکمت ۴۷۶

حدیث۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَحْسَنُ الْعَدْلِ نُصْرَةُ الْمَظْلومِ؛
بهترین عدالت یاری مظلوم است.

غررالحکم، ج۲، ص ۳۹۴، ح ۲۹۷۷

حدیث۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ فَرَضَ عَلی اَئِمَّةِ الْعَدْلِ اَنْ یُقَدِّروا اَنْفُسَهُمْ بِضَعَفَةِالنّاسِ کَیْلا یَتَبَیَّغَ بِالْفَقیرِ فَقْرُهُ؛
خداوند عزوجل بر پیشوایان عادل واجب کرده که سطح زندگی خود را با مردم ناتوانبرابر کنند تا فقیر را، فقرش برآشفته نکند.

نهج البلاغه، خطبه ۲۰۹

حدیث۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیْرُ النّاسِ مَنْ اِنْ اُغْضِبَ حَلُمَ وَ اِنْ ظُلِمَ غَفَرَ وَ اِنْ اُسی ءَ اِلَیْهِاَحْسَنَ؛
بهترین مردم کسی است که اگر او را به خشم آورند، بردباری نماید و چنانچه به اوظلم شود، ببخشاید و چون به او بدی شود، خوبی کند.

غررالحکم، ج۳، ص ۴۳۰، ح ۵۰۰۰

حدیث۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَدلُ اَفْضَلُ مِنَ الشَّجاعَةِ لِاَنَّ النّاسَ لَو اسْتَعْمَلُوا الْعَدْلَ عُموما فیجَمیعِهِمْ لاَسْتَغْنَوْا عَنِ الشَّجاعَةِ؛

عدالت بهتر از شجاعت است، زیرا اگر مردم همگی عدالت را درباره یکدیگر به کارگیرند، از شجاعت بی نیاز می شوند.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص۳۳۳، ح۸۱۶

حدیث۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اوصیكُما بِتَقْوَی اللّه ... وَ كونا لِلظّالِمِ خَصْما وَ لِلْمَظْلوم عَوْنا؛

شما را سفارش می كنم به تقوای الهی... و دشمن ظالم و یاور مظلومباشید.

نهج البلاغه، از نامه ۴۷

حدیث۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَشْفَقَ عَلی نَفْسِهِ لَمْ یَظْلِمْ غَیْرَهُ؛

هر كس دلسوز خود باشد به دیگران ظلم نمی كند.

غررالحكم، ج ۵، ص۲۳۱، ح ۸۱۱۹

حدیث۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ الْمُلوكِ مَنْ اَماتَ الْجَوْرَ وَ اَحْیَی الْعَدْلَ؛

بهترین فرمانروا كسی است كه ظلم را از بین ببرد و عدل را زنده كند.

غررالحكم، ج۳، ص ۴۳۱، ح ۵۰۰۵

حدیث۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عَدْلَ اَفْضَلُ مِنْ رَدِّ الْمَظالِمِ؛

هیچ عدالتی بهتر از بازگرداندن حقوق پایمال شده نیست.

غررالحكم، ج۶، ص ۴۱۵، ح ۱۰۸۴۱

حدیث۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَمِلَ بِالْعَدْلِ حَصَّنَ اللّه ُ مُلْكَهُ؛

هر کس به عدالت رفتار کند، خداوند حکومتش را حفظ خواهد کرد.

غررالحکم، ج۵، ص ۳۵۵، ح ۸۷۲۲

حدیث۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ فِی الْعَدْلِ سَعَةً وَ مَنْ ضاقَ عَلَیْهِ الْعَدْلُ فَالْجَوْرُ عَلَیْهِ اَضْیَقُ؛

به راستی که در عدالت گشایش است و هر کس عدالت بر او تنگ آید، بی عدالتی بروی تنگ تر خواهد بود.

نهج البلاغه، خطبه ۱۵

حدیث۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ باعَ نَفْسَهُ بِغَیْرِ نَعیمِ الْجَنَّةِ فَقَدْ ظَلَمَها؛

هر کس خودش را جز به نعمت بهشت بفروشد، براستی که به خویشتن ظلم کرده‌است.

غررالحکم، ج۵، ص ۴۵۸، ح ۹۱۶۴

حدیث۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعاشِرَ النّاسِ، اَلفِقْهَ ثُمَّ الْمَتْجَرَ ، وَاللّه ِ لِلرِّبا فی هذِهِ الاُْمَّةِ أخْفی مِنْدَبیبِ النَّمْلِ عَلَی الصَّفا؛

ای مردم! ابتدا احکام را یاد بگیرید، سپس تجارت کنید! به خدا قسم که ربا در میاناین امت ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته سنگ است.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۱۷، ح ۱۶

حدیث۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اغْتَنِمْ مَنِ اسْتَقْرَضَکَ فی حالِ غِناکَ لِیَجْعَلَ قَضاءَهُ لَکَ فی یَوْمِعُسْرَتِکَ؛

غنیمت بدان کسی را که در زمان توانگریت از تو قرض بخواهد تا در روز تنگدستی ات(قیامت) بپردازد.

نهج البلاغه، از نامه ۳۱

حدیث۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِئْسَ القِلادَةُ لِلخَيِّرِ العَفيفِ قِلادَةُ الدَّيْنِ؛
چه بد گردنبندی است گردنبند بدهکاری بر گردن نیکوکارِ خویشتندار.

دستور معالم الحکم، ص ۲۱

حدیث۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِيّاكُمْ وَ الدَّيْنَ فَاِنَّهُ مَذَلَّةٌ بِالنَّهارِ، وَ مَهَمَّةٌ بِاللَّيلِ وَ قَضاءٌ فِى الدُّنْيا وَقَضاءٌ فِى الآْخِرَةِ؛
زیر بار بدهی نروید زیرا بدهکاری خواری روز و اندوه شب است و در دنیا و آخرت بازپرداختی دارد.

کافی، ج ۵، ص ۹۵، ح ۱۱

حدیث۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَثْرَةُ الدَّيْنِ تُصَيِّرُ الصّادِقَ كاذِبا وَ المُنْجِزَ مُخْلِفا؛
بدهی بسیار، راستگو را دروغگو و خوش قول را بدقول می گرداند.

غررالحکم، ج ۴، ص ۵۹۲، ح ۷۱۰۵

حدیث۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلدَّيْنُ رِقٌّ فَلا تَبْذُلْ رِقَّكَ لِمَنْ لا يَعْرِفُ حَقَّكَ؛
بدهی (نوعی) بندگی است، پس زمام اختیار خود را به کسی که حق تو را نمی شناسدمسپار (کنایه از این است که از هر کس قرض نگیر).

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۳۰۶، ح ۵۰۳

حدیث۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْمُؤْمِنَ إذَا اسْتَغْنی شَکَرَ... وَ الْمُنافِقُ إِذَا اسْتَغْنی طَغی؛

مؤمن هنگام بی نیازی شکر می گزارد و منافق هرگاه بی نیاز شود طغیان می کند.

تحف العقول، ص۲۱۲

حدیث۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْمُؤْمِنَ إذا تَکَلَّمَ ذَکَّرَ... والْمُنافِقُ إذا تَکَلَّمَ لَغا؛

مؤمن هرگاه سخن گوید یاد (خدا) می کند و منافق هرگاه سخن گویدبیهوده گویی می کند.

تحف العقول، ص۲۱۲

حدیث۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْمُؤْمِنَ مَن یُری یَقینُهُ فی عَمَلِهِ، وَ الْمُنافِقُ مَن یُری شَکُّهُ فی عَمَلِهِ؛

در عمل مؤمن یقین دیده می شود و در عمل منافق شک.

غررالحکم، ح۳۵۵۱

حدیث۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شُکْرُ الْمُؤْمِنِ یَظْهَرُ فی عَمَلِهِ، شُکْرُ الْمُنافِقِ لا یَتَجاوَزُ لِسانَهُ؛

سپاسگزاری مؤمن در کردارش آشکار می شود، [امّا]سپاسگزاری منافق از زبانشفراتر نمی رود.

غررالحکم، ح ۵۶۶۱ و ۵۶۶۲

حدیث۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلی لِسانِ الْمُؤْمِنِ نُورٌ یَسْطَعُ وَعلی لِسانِ الْمُنافِقِ شَیْطانٌ یَنْطِقُ؛

بر زبان مؤمن نوری (الهی) است و درخشان و برزبان منافق شیطانی است کهسخن می گوید.

شرح نهج البلاغه، ابن أبی الحدید، ج ۲۰،ص ۲۸۰، ح۲۱۸

حدیث۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ كَثْرَةَ الْمالِ عَدُوٌّ لِلْمُؤْمِنينَ و يَعْسُوبُ الْمُنافِقينَ؛

ثروت فراوان، دشمن مؤمنان و پیشوای منافقان است.

التمحیص، ص۴۸

حدیث۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ مُنيبٌ مُستَغْفِرٌ تَوّابٌ، اَلْمُنافِقُ مَكُورٌ مُضِرٌّ مُرتابٌ؛

مؤمن بازگشت کننده به خدا، آمرزش خواه و توبه کننده است و منافق نیرنگباز،زیانبار و شکّاک.

غررالحکم، ح ۱۲۸۸ و ۱۲۸۹

حدیث۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُؤْمِنُ حَيِيٌّ غَنِيٌّ مُوقِرٌ تَقيٌّ، وَالْمُنافِقُ وَقِحٌ غَبِيٌّ مُتَمَلِّقٌ شَقيٌّ؛

مؤمن، با حیا، بی نیاز، باوقار و پرهیزگار است و منافق، بی شرم، کودن، چاپلوس و بدبخت .

غررالحکم، ح ۱۸۵۲ و ۱۸۵۳

حدیث۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَرَعُ الْمُؤْمِنِ يَظهَرُ فى عَمَلِهِ، وَرَعُ الْمُنافِقِ لايَظهَرُ إلاّ عَلى لِسانِهِ؛

پرهیزکاری مؤمن در رفتارش آشکار می شود و پرهیزکاری منافق جز در زبانشظاهر نمی شود.

غررالحکم، ۱۰۱۲۹ و ۱۰۱۳۰

حدیث۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْمُؤْمِنَ إذا نَظَرَ اعْتَبَرَ... وَالْمُنافِقُ إذا نَظَرَ لَها؛
نگاه مؤمن عبرت آمیز و نگاه منافق سرگرمی است.

تحف العقول، ص۲۱۲

حدیث۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الْمُؤْمِنَ... إذا سَكَتَ فَكَّرَ... وَالْمُنافِقُ إذا سَكَتَ سَها؛
سکوت مؤمن تفکر و سکوت منافق غفلت است.

تحف العقول، ص۲۱۲

حدیث۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الْمُؤْمِنَ... إذا أَصابَتْهُ شِدَّةٌ صَبَرَ... وَالْمُنافِقُ إذا أصابَتْهُ شِدَّةٌ ضَغا؛
مؤمن در گرفتاری صبور است، و منافق در گرفتاری بی تاب.

تحف العقول، ص۲۱۲

حدیث۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِلمُ الْمُنافِقِ فی لِسانِهِ وَعِلْمُ الْمُؤْمِنِ فی عَمَلِهِ؛
دانش منافق در زبان او و دانش مؤمن در کردار اوست.

غررالحکم، ح۶۲۸۸

حدیث۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الْمُؤْمِنَ إذا أَصابَهُ السُّقْمُ ثُمَّ أَعْفاهُ اللّه ُ مِنهُ كانَ كَفّارَةً لِما مَضى مِنذُنُوبِهِ و مَوْعِظَةً لَهُ فِيما يَستَقْبِلُ، وَ إنَّ الْمُنافِقَ إذا مَرِضَ ثُمَّ اُعفِىَ كانَ كَالْبَعيرِ، عَقَلَهُأهلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَم يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ و لِمَ أَرسَلُوهُ؛
هرگاه مؤمن بیمار شود سپس خداوند شفایش دهد، آن بیماری کفّاره گناهانگذشته و پندی برای آینده اوست و منافق هرگاه مریض شود سپس سلامت یابد، مانندشتری است که صاحبش او را بسته است و سپس رهایش کرده اند او نمی داند برای چه اورا بسته اند و برای چه رهایش کرده اند.

کنزالعمّال، ح ۶۶۸۶

حدیث۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَو ضَرَبْتُ خَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفى هذا عَلى أنْ يُبْغِضَنى ما أبْغَضَنيولَو صَبَبْتُ الدُّنيا بِجَمّاتِها عَلَى الْمُنافِقِ عَلى أنْ يُحِبَّنى ما أَحَبَّنى؛
اگر بـا این شمشیرم بر بینی مؤمن بزنم که مرا دشـمن بـدارد با من دشـمنی نمی کنـد واگر همه دنیا را به منافق بـدهم تا مرا دوسـت بدارد هیچگاه دوستم نخواهد داشت.

نهج البلاغه، حکمت ۴۵

حدیث۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ لْمُؤْمِنُ فَهُوَ قَريبُ الرِّضى بَعيدُ السَّخَطِ... وَالْمُنافِقُ فَهُوَ قَريبُالسَّخَطِ بَعيدُ الرِّضى؛
مؤمن زود خشنود و دیر ناراحت می شود و منافق زود ناراحت و دیرخشنود می گردد.

تحف العقول، ص۲۱۲

حدیث۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ لْمُؤْمِنُ يُرضِيهِ عَلَى اللّه ِ الْيَسيرُ و لا يُسْخِطُهُ الْكَثيرُ... وَ الْمُنافِقُيُسْخِطُهُ عَلَى اللّه ِ الْيَسيرُ و لا يُرضِيهِ الْكَثيرُ؛
مؤمن از انـدک خدا خشـنود می شود و بسـیارش او را ناراحت نمی کند و منافق از اندکخدا ناخشـنود می شود و بسـیارش هم او را خشنود نمی سازد.

تحف العقول، ص۲۱۲

حدیث۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلنَّظيفُ مِنَ الثِّيابِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ وَهُوَ طَهورٌ لِلصَّلاةِ؛
لباس پاکیزه غم و اندوه را برطرف می کند و باعث پاکیزگی نماز است.

کافی، ج ۶ ، ص ۴۴۴، ح ۱۴

حدیث۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ الْبَیْتُ الْحَمّامُ تَذْکُرُ فیهِ النّارَ وَ یَذْهَبُ بِالدَّرَنِ؛

چه خوب جایگاهی است حمّام، یادآور دوزخ است و چرک را از میان می برد.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص۱۱۵، ح۲۳۷

حدیث۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَظِّفوا بُیوتَکُمْ مِنْ حَوْکِ العَنْکَبوتِ، فَاِنَّ تَرْکَهُ فِی الْبَیْتِ یورِثُ الْفَقْرَ؛

خانه های خود را از تار عنکبوت پاک کنید، زیرا باقی گذاشتن آن در خانه، فقر می آورد.

وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۵۷۵، ح ۲

حدیث۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَنَظَّفوا بِالْماءِ مِنَ النَّتْنِ الرِّیحِ الَّذی یُتَأَذّی بِهِ وَ تَعَهَّدوا اَنْفُسَکُمْ، فَاِنَّاللّه َ عَزَّوَجَلَّ یُبْغِضُ مِنْ عِبادِهِ القاذورَةَ الَّذی یَتَاَنَّفُ بِهِ مَنْ جَلَسَ اِلَیْهِ؛

خودتان را با آب، از بوی بـدی که دیگران را آزار می دهـد، پاک کنیـد و این کار راپیوسـته انجام دهیـد؛ چرا که خداونـد، از بنده آلوده ای که هر کس با او بنشیند، بینی اش رااز [بوی بد] وی می گیرد، نفرت دارد.

خصال، ص ۶۲۰، ح ۱۰

حدیث۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَدْلُکَنَّ رِجْلَیْهِ بِالْخَزَفِ، فَاِنَّهُ یورِثُ الْجُذامَ؛

مبادا کسی (در حمام) پای خود را سفال (سنگ پا) بکشد، زیرا این کارجذام می آورد.

کافی، ج ۶، ص ۵۰۰، ح ۱۹

حدیث۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ النّاسَ اِلی صالِحِ الْاَدَبِ اَحْوَجُ مِنْهُمْ اِلَی الْفِضَّةِ وَ الذَّهَبِ.

مردم، به ادب (فرهنگ و تربیتِ) درست ، نیازمندترند، تا به طلا و نقره.

غرر الحکم، ح ۳۵۹۰

حدیث۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلنَّفْسُ مَجْبولَةٌ عَلی سوءِ الْاَدَبِ وَ الْعَبْدُ مَأمورٌ بِمُلازَمَةِ حُسْنِ الْاَدَبِوَ النَّفْسُ تَجری [بِطَبعِها] فی مَیدانِ المُخالَفَةِ وَ الْعَبْدُ یَجْهَدُ بِرَدِّها عَنْ سوءِ الْمُطالَبَةِفَمتی اَطْلَقَ عِنانَها فَهُوَ شَریکٌ فی فَسادِها وَ مَنْ اَعانَ نَفْسَهُ فی هَوی نَفسِهِ فَقَدْ اَشْرَکَنَفْسَهُ فی قَتْلِ نَفْسِهِ؛
نفس آدمی بر بی ادبی سرشـته شده است و بنده فرمان دارد که پایبند ادبنیکو باشد. نفس آدمی با طینت خود در میدان مخالفت می تـازد و بنـده می کوشـدآن را از خواسـته ناروایش برگردانـد، پس هرگاه عنان نفس را رها سازد، شـریک تبهکاریاوست و هر کس نفس خود را در خواهش هایش یاری رساند، در قتل خود همدستِنفس شده است.

مشکاة الأنوار، ص ۴۳۳

حدیث۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَیْکُمْ بِالْاَدَبِ ، فَاِنْ کُنْتُمْ مُلوکا بَرَزْتُمْ وَ اِنْ کُنْتُمْ وَسَطا فُقْتُمْ ، وَ اِنْاَعْوَزَتْکُمُ الْمَعیشَةُ عِشْتُمْ بِاَدَبِکُم؛
ادب بیاموزیـد ، زیرا که [در این صورت] اگر پادشاه باشـید ، برجسـته می شویـد ، اگرمیانه باشـید ، سـرآمد می شوید ، و اگر تنگ دست باشید ، با ادبتان گذران زندگی می کنید.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۳۰۴، ح۴۸۳

حدیث۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کَفاکَ مُؤَدِّبا لِنَفْسِکَ تَجَنُّبُ ما کَرِهْتَهُ مِنْ غَیْرِکَ؛
برای ادب آموزی ات همین بس که از آنچه از دیگران نمی پسندی ، دوری کنی.

غرر الحکم، ح ۷۰۷۷

حدیث۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَدَّبْتُ نَفْسـی فَما وَجَـدْتُ لَها بِغَیرِ تَقْوَی الْإِلهِ مِنْ اَدَبِفی کُلِّ حالاتِها وَ اِن قَصُـرَتْ اَفْضَلَ مِنْ صَـمْتِها عَنِ الْکَـذِبِوَ غیبَـةِ النّاسِ اَن غیبَتَهُم حَرَّمَها ذُوالْجَلالِ فِی الْکُتُبِاِن کانَ مِن فِضَّةٍ کَلامُکِ یا نَفْسُ فَاِنَّ السُّکوتَ مِن ذَهَبِ؛

به ادب و تربیت نفس خود پرداختم و برای آن ادبی بهتر از تقوای الهی در تمام حالاتش نیافتمو اگر از پس این امر برنیامد برای آن چیزی بهتر از دم فروبستن از دروغ نیافتمو از غیبت مردمان، همانا غیبت آنان را خداوند با عظمت در کتاب ها حرام کرده استای نفس، اگر سخن تو نقره است، سکوت طلاست

نهج السعادهٔ، ج ۷، ص ۳۸۶

حدیث۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَصْفُو الْخِلَّةُ مَعَ غَيْرِ اَديبٍ ؛
دوستی با شخص بی ادب ، صمیمانه نخواهد شد.

غرر الحکم، ح ۱۰۵۹۹

حدیث۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَكونوا اَقَلَّ ما يَكونونَ فِى الْباطِنِ اَمْوالاً ـ ، اَحْسَنَ ما يَكونونَ فِيالظّاهِرِ اَحْوالاً فَاِنَّ اللّه َ تَعالى اَدَّبَ عِبادَهُ الْمُؤمِنينَ الْعارِفينَ اَدَبا حَسَنا ، فَقالَ جَلَّ مِنقائِلٍ : يَحْسَبُهُمُ الْجاهِلُ اَغْنياءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُم بِسيماهُمْ لَا يَسْئَلونَ النَّاسَ اِلْحافا؛
در حالی که در واقع از کمترین مال برخوردار هستید ، در ظاهر بهترین حال را ازخود نشان دهید ؛ زیرا خداوند متعال ، بندگان با ایمان با معرفتش را این گونه نیکو ادبنموده که [در وصف فقیران پارسا] فرموده است : شخص بی خبر آنان را از شدّتخویشتنداری توانگر می پندارد . ایشان را از نشانه هایشان می شناسی ، با اصرار(چیزی) از مردم نمی خواهند .

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۸ ، ح ۶۳

حدیث۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا يَرْاَسُ مَنْ خَلا عَنِ الْاَدَبِ وَ صَبا اِلَى اللَّعِبِ؛
کسی که از ادب بی بهره باشد و شیفته بازی شود، به ریاست نمی رسد.

غرر الحکم، ح ۱۰۸۷۵

حدیث۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيكَ بِمُداراةِ النّاسِ وَ اِكْرامِ الْعُلَماءِ وَ الصَّفْحِ عَنْ زَلّاتِ الْاِخْوانِ فَقَدْاَدَّبَكَ سَيِّدُ الْاَوَّلينَ وَ الْآخِرينَ بِقَولِهِ صلى الله عليه و آله : اُعْفُ

عَمَّنْ ظَلَمَکَ وَ صِلْ مَنْ قَطَعَکَ وَ اَعْطِ مَنْحَرَمَکَ ؛

تو را سفارش می کنم به مدارای با مردم و احترام به علما و گذشت از لغزش برادران(دینی)؛ چرا که سرور اولین و آخرین، تو را چنین ادب آموخته و فرموده است :«گذشت کن از کسی که به تو ظلم کرده ، رابطه برقرار کن با کسی که با تو قطع رابطه کردهو عطا کن به کسی که از تو دریغ نموده است».

بحار الأنوار ، ج ۷۵، ص ۷۱، ح ۳۴

حدیث۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جالِسِ الْعُلَماءَ یَزْدَدْ عِلْمُکَ وَ یَحْسُنْ اَدَبُکَ وتَزکُ نَفسُکَ؛

با علما معاشرت کن تا علمت زیاد، ادبت نیکو و جانت پاک شود.

غرر الحکم، ح ۴۷۸۶

حدیث۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَی الْعاقِلِ اَنْ یُحْصی عَلی نَفْسِهِ مَساوِیَها فِی الدّینِ وَ الرَّأیِ وَالْاَخْلاقِ وَ الْاَدَبِ ، فَیَجْمَعُ ذلِکَ فی صَدْرِهِ اَوْ فی کِتابٍ وَ یَعْمَلُ فی اِزالَتِها ؛

بر عاقل است که بدی هایش را در دین، اندیشه، اخلاق و ادب یادداشت کند وبه خاطرش بسپارد و برای از بین بردن آنها بکوشد.

مطالب السؤول، ص ۴۹

حدیث۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَحَرِّی الصِّدْقِ وَ تَجَنُّبُ الْکَذِبِ اَجْمَلُ شیمَةٍ وَ اَفْضَلُ اَدَبٍ؛

راستگو بودن و پرهیز نمودن از دروغ، زیباترین اخلاق و بهترین ادب است.

غرر الحکم، ح ۴۴۸۸

حدیث۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنّاسِ اِماما فَلْیَبْدَأ بِتَعْلیمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلیمِ غَیْرِهِ وَلْیَکُنْ تَأدیبُهُ بِسیرَتِهِ قَبْلَ تَأْدیبِهِ بِلِسانِهِ وَ مُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُها اَحَقُّ بِالْاِجْلالِ مِنْمُعَلِّمِ النّاسِ ومُؤَدِّبِهِمْ؛

کسی که خود را پیشوای مردم قرار داده، بایـد پیش از آموزش دیگران، خودرا آموزش دهـد و پیش از آن که دیگران را بـا زبـان، ادب بیاموزد، باکردارشادب آموزد و البته آموزش دهنده و ادب آموز خود بیش از آموزگار و ادب آموز مردم،شایسته تجلیل است.

نهج البلاغه ، حکمت ۷۳

حدیث۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَفی بِالتَّجارِبِ مُؤَدِّبا ؛

برای ادب آموزی، تجربه ها کافی اند.

غرر الحکم، ح ۷۰۱۶

حدیث۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْسَنُ الْآدابِ ما کَفَّکَ عَنِ الْمَحارِمِ؛

بهترینِ ادب ها آن است که تو را از حرام ها باز دارد.

غرر الحکم، ح ۳۲۹۸

حدیث۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَطَفَ عَلَیْهِ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ اَدَّباهُ وَ اَبَلَیاهُ وَ اِلَی الْمَنایا اَدْنَیاهُ ؛

شب و روز بر هر کس بگذرد، او را ادب می کند، فرسوده اش می نماید و به مرگنزدیکش می سازد.

غرر الحکم، ح ۹۲۲۶

حدیث۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللّهُمَّ ارْزُقنی عَقْلاً ـ کامِلاً وَ عَزْما ثاقِبا وَ لُبا راجِحا وَ قَلْبا زَکیا وَ عِلْماکَثیرا وَ اَدَبا بارِعا وَاجْعَلْ ذلِکَ کُلَّهُ لی وَلا تَجْعَلْهُ عَلَیَّ بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ؛

خدایا مرا عقلی کامل ، تصـمیمی نافذ، خردی برتر، دلی پاک، دانشـی فراوان و ادبیوالا روزی کن و تمام اینها را به سود من قرار ده نه به زیانم،ای مهربان ترین مهربانان.

بحار الأنوار ، ج ۸۴، ص ۳۲۵، ح ۱۴

حدیث۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ شَیْ ءٍ یَحتاجُ اِلَی الْعَقْلِ وَالْعَقْلُ یَحْتاجُ اِلَی الْاَدَبِ؛

هر چیزی به عقل نیاز دارد و عقل به ادب نیازمند است.

غرر الحکم، ح ۶۹۱۱

حدیث۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّکَ مُقَوَّمٌ بِاَدَبِکَ فَزَیِّنْهُ بِالْحِلْمِ؛

تو با ادبت ارزش گذاری می شوی، پس آن را با بردباری زینت بخش.

غرر الحکم، ح ۳۸۱۳

حدیث۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا مُؤمِنُ اِنَّ هـذَا العِلمَ وَالْاَدَبَ ثَمَنُ نَفْسِکَ فَاجْتَهِـد فی تَعَلُّمِهما ، فَمایَزیـدُ مِنْ عِلْمِکَ وَ اَدَبِکَ یَزیـدُ فی ثَمَنِکَ وَ قَدْرِکَ ، فَاِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدی اِلی رَبِّکَ وَ بِالْاَدَبِتَحْسِنُ خِدْمَةَ رَبِّکَ وَبِأَدَبِ الْخِدْمَةِ یَسْتَوجِبُ الْعَبْدُ وَلایَتَهُ وَقُرْبَهُ ، فَاقْبَلِ النَّصیحَةَ کَیتَنْجُوَ مِنَ الْعَذابِ؛

ای مـؤمن! به تحقیـق این دانش و ادب بهـای جـان تـوست پس در آموختنـآن دو بکـوش که هر چه بر دانش و ادبت افزوده شـود بر قیمت و قَدْرت افزوده می شود ؛زیرا با دانش به پروردگارت راه می یابی و با ادب به پروردگارت خوش خـدمتی می کنی و باادب در خدمت گزاری، بنده سزاوار دوستی و نزدیکی به او می شود . پس [این]نصیحترا بپذیر تا از عذاب بِرَهی.

مشکاة الأنوار، ص ۲۳۹، ح ۶۸۹

حدیث۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَعَدَ بِهِ حَسَبُهُ، نَهَضَ بِهِ اَدَبُهُ؛

هر کس اصل و نسبش او را [سُست گرداند و]بنشاند، ادبش او را [حرکت بخشد و]برخیزاند.

غرر الحکم، ح ۸۱۶۷

حدیث۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فی وَصِیَّتِهِ لِاِبْنِهِ الحَسَنِ علیه السلام اِنَّما قَلْبُ الْحَدَثِ کَالْاَرضِ الخالیَةِ ما اُ لْقیَفیها مِنْ شَیْ ءٍ قَبِلَتْهُ فَبادَرتُکَ بِالْاَدَبِ قَبْلَ اَنْ یَقْسُوَ قَلْبُکَ وَیَشْتَغِلَ لُبُّکَ ؛
در وصیّت به فرزندش امام حسن علیه السلام: دل جوان ، مانند زمین کشت ناشده است .آنچه در آن افکنده شود، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دلت سخت گردد و خِرَدَتسرگرم شود ، به تربیت تو همت گماشتم .

نهج البلاغهٔ ، از نامه ۳۱

حدیث۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فی قَولِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ «وَ لاَ تَنسَ نَصیبَکَ مِنَ الدُّنْیا» : لا تَنْسَ صِحَّتَکَوَ قُوَّتَکَ وَ فَراغَکَ وَ شَبابَکَ وَ نَشاطَکَ اَنْ تَطْلُبَ بِهَا الْآخِرَةَ ؛
درباره آیه سهم خود را از دنیا فراموش مکن : [یعنی] سلامتی ، توانایی ، فرصت ،جوانی و شادابی ات را فراموش مکن ، تا با آنها ، آخرت را به دست آوری .

قصص ، آیه ۷۷ ؛ امالی صدوق ، ص ۲۹۹،ح ۳۳۶

حدیث۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَقْسِروا اَوْلادَکُمْ عَلی آدابِکُم ، فَاِنَّهُمْ مَخْلوقونَ لِزَمانٍ غَیْرِ زَمانِکُم؛
آداب و رسوم خود را به فرزندانتان تحمیل نکنید، زیرا آنان برای زمانی غیر از زمانشما آفریده شده اند .

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۲۰،ص۲۶۷، ح۱۰۲

حدیث۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا مَعْشَرَ الْفِتْیانِ، حَصِّنوا اَعْراضَکُمْ بِالْاَدَبِ وَ دینَکُمْ بِالْعِلْمِ؛
ای جوانان! آبرویتان را با ادب و دینتان را با دانش حفظ کنید.

تاریخ یعقوبی ، ج ۲، ص ۲۱۰

حدیث۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيْرُ اِخْوانِكَ مَنْ دَعاكَ اِلى صِدْقِ الْمَقالِ بِصِدْقِ مَقالِهِ وَ نَدَبَكَ اِلیَاَفْضَلِ الْاَعْمالِ بِحُسْنِ اَعْمالِهِ؛
بهترین برادرانت (دوستانت)، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگوییدعوت کند و با اعمال نیک خود، تو را به بهترین اعمال برانگیزد.

غررالحکم، ح ۵۰۲۲

حدیث۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَوْلَى الْاَشْياءِ اَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْاَحْداثُ، الْاَشْياءُ الَّتى اِذا صاروا رِجالاًاِحْتاجوا اِلَيْها؛
شایسته ترین چیزهایی که جوانان باید آنها را بیاموزند، چیزهایی هستند که دربزرگسالی به آنها نیاز دارند.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰،ص ۳۳۳، ح ۸۱۷

حدیث۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِذَ ا احْتَجْتَ اِلَى الْمَشْوَرَةِ فى اَمْرٍ قَدْ طَرَاَ عَلَيْكَ فَاسْتَبْدِهِ بِبِدايَةِالشُّبّانِ ، فَاِنَّهُمْ اَحِدُّ اَذْهانا وَ اَسْرَعُ حَدْسا ، ثُمَّ رُدَّهُ بَعْدَ ذالِكَ اِلى رَأْىِ الْكُهولِ وَ الشُيوخِلِيَسْتَعْقِبوهُ وَ يُحْسِنُوا الْاِخْتيارَ لَهُ ، فَاِنَّ تَجْرِبَتَهُمْ اَكْثَرُ ؛
هرگاه به مشورت نیازمند شدی ، نخست به جوانان مراجعه نما، زیرا آنان ذهنی تیزتر وحدسی سریع تر دارند . سپس (نتیجه) آن را به نظر میان سالان و پیران برسان تا پیگیرینموده، عاقبت آن را بسنجند و راه بهتر را انتخاب کنند، چرا که تجربه آنان بیشتر است.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۲۰،ص ۳۳۷، ح ۸۶۶

حدیث۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يَنْبَغى لِلْعاقِلِ اَنْ يَحْتَرِسَ مِنْ سُكْرِ الْمالِ وَ سُكْرِ الْقُدْرَةِ ، وَ سُكْرِ الْعِلْمِ ،وَ سُكْرِ الْمَدْحِ وَ سُكْرِ الشَّبابِ ، فَاِنَّ لِكُلِّ ذالِكَ رياحا خَبيثَةً تَسْلُبُ الْعَقْلَ وَ تَسْتَخِفُّ الْوَقارَ ؛
سزاوار است که عاقل ، از مستی ثروت، قدرت ، دانش ، ستایش و مستی جوانی بپرهیزد،چرا که هر یک را بادهای پلیدی است که عقل را نابود می کند و وقار و هیبت را کم می نماید .

غرر الحکم ، ح ۱۰۹۴۸

حدیث۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُرُوا الاَحْداثَ بِالْمِراءِ وَ الْجِدالِ وَ الْكُهولَ بِالْفِكرِ وَ الشُّيوخَ بِالصَّمْتِ ؛

جوانان را به مباحثه و مناظره ، و میان سالان را به اندیشیدن ، و پیران را به سکوت ،فرمان دهید .

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۲۰،ص ۲۸۵، ح ۲۶۰

حدیث۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَرْبَعَةُ اَشْياءَ لا يَعْرِفُ قَدْرَها اِلّا اَرْبَعَةٌ : اَلشَّبابُ لا يَعْرِفُ قَدْرَهُ اِلَّاالشُّيوخُ وَالْعافيَةُ لا يَعْرِفُ قَدْرَها اِلّا اَهْلُ الْبَلاءِ وَ الصِّحَةُ لا يَعْرِفُ قَدْرَها اِلَّا الْمَرضيوَ الْحَياةُ لا يَعْرِفُ قَدْرَها اِلَّا الْمَوْتى ؛

ارزش چهـار چیز را جز چهار گروه نمی شناسـند : جوانی را جز پیران، آسایش را جز گرفتاران، سـلامتی را جز بیماران و زنـدگی را جز مردگان .

مواعظ العدديّه ، ص ۲۷۵

حدیث۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَصْحابُ الْمَهْدىِّ شَبابٌ لا كُهولٌ فيهِم اِلّا مِثْلَ كُحْلِ الْعَيْنِ وَ الْمِلحِ فِيالزّادِ وَ اَقَلُّ الزّادِ الْمِلْحُ؛

یاران مهـدی(عـج) جوان اند و کهن سالان در میان آنان کم اند ، مانند سُرمه در چشم ونمک در زاد و توشه ، که کمترین قسـمت توشه ، نمک است .

الغيبة طوسی ، ص ۴۷۶، ح ۵۰۱

حدیث۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اذا عاتَبْتَ الْحَدَثَ فَاتْرُك لَهُ مَوْضِعا مِنْ ذَ نْبِهِ لِئَلّا يَحْمِلَهُ الْاِخراجُ عَلَيالْمُكابَرَةِ ؛

هرگاه جوان را توبیخ کردی ، برخی خطاهای او را نادیده بگیر، تا توبیخ تو، او را بهمقابله وادار نسازد.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۲۰،ص ۳۳۳، ح ۸۱۹

حدیث۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ لِلّدارِ شَرَفا وَ شَرَفُهَا السّاحَةُ الْواسِعَةُ وَ الْخُلَطاءُ الصّالِحونَ وَ اِنَّلَها بَرَكَةً وَ بَرَكَتُها جَودَةُ مَوْضِعِها وَسَعَةُ ساحَتِها وَ حُسْنُ جِوارِ جيرانِها؛

خانه را شرافتی است. شرافت خانه به وسعت حیاط (قسمت جلوی خانه) وهم نشینان خوب است. و خانه را برکتی است، برکت خانه جایگاه خوب آن، وسعتمحوطه آن و همسایگان خوب آن است.

مکارم الاخلاق، ص ۱۲۵

حدیث۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شیعَتُنَا الْمُتَباذِلونَ فی وِلایَتِنا، اَلْمُتَحابّونَ فی مَوَدَّتِنا اَلْمُتَزاوِرونَ فیاِحیاءِ اَمْرِنا اَلَّذینَ اِنْ غَضِبوا لَمْ یَظْلِموا وَ اِنْ رَضوا لَمْ یُسْرِفوا، بَرَکَةٌ عَلی مَنْجاوَروا سِلْمٌ لِمَنْ خالَطوا؛
شیعیان ما کسانی انـد که در راه ولایت ما بـذل و بخشـش می کنند، در راه دوستی ما بهیکدیگر محبت می نمایند، در راه زنده نگه داشـتن امر و مکتب ما به دیـدار هم می رونـد.چون خشـمیگین شونـد، ظلم نمی کننـد و چون راضـی شونـد، زیاده روی نمی کنند، برایهمسایگانشان مایه برکت اند و نسبت به هم نشینان خود در صلح و آرامش اند.

کافی، ج ۲، ص ۲۳۶، ح ۲۴

حدیث۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْبَرَکَةُ فی مالِ مَنْ آتَی الزَّکاةَ وَ واسَی الْمُؤمِنینَ وَ وَصَلَ الاَْقْرَبینَ؛
برکت در مال کسی است که زکات بپردازد، به مؤمنان مدد و یاری رساند و بهخویشاوندان کمک نماید.

تحف العقول، ص ۱۷۲

حدیث۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِنْدَ فَسادِ النِّیَّةِ تَرْتَفِعُ الْبَرَکَةُ؛
هرگاه نیّت ها فاسد باشد، برکت از میان می رود.

غررالحکم، ح ۶۲۲۸

حدیث۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِذا ظَهَرَتِ الجِنایاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَکاتُ؛
هرگاه گناهان آشکار شوند، برکت ها از میان می رود.

غررالحکم، ح ۴۰۳۰

حدیث۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ایّاکُمْ وَ الْحَلْفَ فَاِنَّهُ یُنْفِقُ السِّلْعَةَ وَ یَمْحَقُ الْبَرَکَةَ؛

از قسم خوردن بپرهیزید، چرا که کالا را تلف می کند و برکت را از بین می برد.

کافی، ج ۵، ص ۱۶۲، ح ۴

حدیث۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُوا التُّفّاحَ فَاِنَّهُ یَدْبَغُ المَعِدَةَ؛

سیب بخورید، چرا که معده را پاک می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۷، ح ۱۱

حدیث۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَکْلُ السَّفَرْجَلِ قُوَّةٌ لِلْقَلْبِ الضَّعیفِ وَهُوَ یُطَیِّبُ الْمِعْدَةَ وَ یُذَکِّی الْفُؤادَوَ یُشَجِّعُ الْجبانَ وَ یُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

خوردن بِه، قلب ضعیف را قوی، معده را پاک، ترسو را شجاع و فرزند را زیبا می کند.

تحف العقول، ص ۱۰۱

حدیث۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَسَلُ شِفاءٌ مِنْ کُلِّ داءٍ وَلا داءَ فیهِ یُقِلُّ الْبَلْغَمَ وَیَجْلُو الْقَلْبَ؛

عسل شفای هر دردی است و هیچ دردی در آن نیست، بلغم را کم می کند وقلب را جلا می دهد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۶۶

حدیث۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ الْإِدامُ اَلْخَلَّ یَکْسِرُ الْمِرَّةَ وَ یَطْفِئُ الصَّفْراءَ وَ یُحْیِی الْقَلْبَ؛

سرکه، خوب خورشتی است، زرداب را می شکند، صفرا را فرو می نشاند و قلب رازنده می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۲۹، ح ۷

حدیث۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَکْلُ الْجَوزِ فی شِدَّةِ الحَرِّ یُهَیِّجُ الحَرَّ فِی الْجَوفِ وَ یُهَیِّجُ القُروحَ عَلَیالْجَسَدِ وَ اَکْلُهُ فِی الشِّتاءِ یُسَخِّنُ الکُلْیَتَیْنِ وَ یَدْفَعُ الْبَرْدَ ؛

خوردن گردو در گرمای شدید، حرارت بدن و زخم های تن را تحریک می کند، امّاخوردن آن در زمستان، کلیه ها را گرم می کند و سرما را دفع می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۰، ح ۱

حدیث۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُوا التَّمْرَ فَإِنَّ فیهِ شِفاءً مِنَ الْاَدْواءِ؛

خرما بخورید، چراکه شفای دردهاست.

مکارم الاخلاق، ص ۱۶۸

حدیث۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِدَّهِنوا بِالزَّیْتِ وَ ائتَدِموا بِهِ، فَاِنَّهُ دُهْنَةُ الْاَخْیارِ و اِدامُ الْمُصْطَفَینَ،مُسِحَتْ بِالْقُدْسِ مَرَّتَینِ، بورِکَتْ مُقْبِلَةً وَ بورِکَتْ مُدْبِرَةً، لا یَضُرُّ مَعَها داءٌ؛

با روغن زیتون، بدن را چرب کنید و با آن خورش درست کنید، چرا که روغن زیتون،روغن نیکان و خورش برگزیدگان است، دوبار به آن تقدس داده شده و در آن، چه در آغازفصلش و چه در پایان آن، برکت نهاده شده است و با وجود آن، هیچ بیماری ای زیاننمی رساند.

کافی، ج ۶، ص ۳۳۱، ح ۴

حدیث۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَیُّهَا النّاسُ فِی الْاِنْسانِ عَشْرَ خِصالٍ یُظْهِرُها لِسانُهُ: شاهِدٌ یُخْبِرُ عَنِالضَّمیرِ وَ حاکِمٌ یَفْصِلُ بَیْنَ الْخِطابِ وَ ناطِقٌ یُرَدُّ بِهِ الْجَوابُ وَ شافِعٌ

یُدْرَکُ بِهالْحاجَهُ وَ واصِفٌ یُعْرَفُ بِهِ الاَشْیاءُ وَ أَمیرٌ یَأْمُرُ بِالْحَسَنِ وَ واعِظٌ یَنْهی عَنِ الْقَبیحِوَ مُعِزٌّ تُسَکِّنُ بِهِ الاَحْزانُ وَحاضِرٌ تُجْلی بِهِ الضَّغائِنُ وَ مونِقٌ تَلْتَذُّ بِهِ الاْسْماعُ؛

ای مردم! انسان ده خصلت دارد که زبان او آنها را آشکار می سازد: زبان، گواهی استکه از درون خبر می دهد. داوری است، که به دعواها خاتمه می دهد. گویایی است کهبه وسیله آن به پرسش ها پاسخ داده می شود. واسطه ای است که با آن حاجت برآوردهمی شود. وصف کننده ای است که با آن اشیاء شناخته می شود. فرماندهی است که بهنیکی فرمان می دهد.پند دهنده ای است که از زشتی باز می دارد. تسلیت دهنده ای است که غم ها با آنآرامش می یابد. حاضری است که با آن کینه ها برطرف می شود و دلربایی است کهگوش ها با آن از لذّت برخوردار می شوند.

کافی، ج ۸، ص ۲۰، ح ۴

حدیث۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَلُمَّ اَیُّهَا النّاسُ اِلَی التَّعاوُنِ عَلی طاعَهِ اللّه عَزَّوَجَلَّ وَ الْقیامِ بِعَدْلِهِ وَالْوَفاءِ بِعَهْدِهِ وَ الاِْنْصافِ لَهُ فی جَمیعِ حَقِّهِ فَاِنَّهُ لَیْسَ الْعِبادُ اِلی شَیْءٍ اَحْوَجَ مِنْهُمْ اِلَیالتَّناصُحِ فی ذلِکَ وَ حُسْنِ التَّعاوُنِ عَلَیْهِ ؛

ای مردم! بیاید یکدیگر را بر اطاعت خدا یاری کنید و عدالتش را بپادارید و به عهدش(در عبودیت او و ترک طاعت شیطان) وفا کنید و در تمامی حقوق الهی منصفانه رفتارکنید، زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور یکدیگر رانصیحت و خوب یاری کنند.

کافی، ج ۸، ص ۳۵۴، ح ۵۵۰

حدیث۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَثْرَةُ الْمِزاحِ تُذْهِبُ الْبَهاءَ وَ توجِبُ الشَّحْناءَ؛

شوخی زیاد، ارج و احترام را می برد و موجب دشمنی می شود.

غرر الحکم، ح ۷۱۲۶

حدیث۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی وَصْفِ الّذینَ اَحَبَّهُمُ اللّه ُ تَعالی: ... فَلَوْ رَأَیْتَهُمْ فی نَهارِهِمْ اذا لَرَأَیْتَقَوما یَمْشُونَ عَلَی الأَرْضِ هَوْنا وَ یَقُولُونَ لِلنّاسِ حُسْنا «فَاِذا خاطَبَهُمْ الجاهِلُونَقالُوا سَلاما» «وَ إذا مَرّوُا بِاللّغْوِ مَرّو اکِراما» قَدْ قَیَّدوُا أَقْدامَهُمْ ألتُهَماتِ وَ اَبْکَمُواألْسِنَتَهُمْ أنْ یَتَکَلّمُوا فی أعراضِ الناسِ؛

در توصیف کسانی که خداوند متعال دوستشان دارد: ... اگر در روز آنها را ببینی،خواهی دید که در زمین آرام گام برمی دارند و با مردم به نیکی سخن می گویند «و هرگاهنادان ها آنان را صدا می کنند، می گویند سلام» «و هرگاه به لغو برخورد می

کننـد،بزرگوارانه از آن می گذرنـد». قـدم هایشان از رفتن به جاهای تهمت خیز بسـته اند وزبانشان را از این که درباره ناموس مردم سخن بگویند خاموش کرده اند.

صفات الشیعه ، ص ۴۱ ـ ۴۲

حدیث۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن اسْتَبَدَّ بِرَأیِهِ هَلَکَ وَ مَنْ شاوَرَ الرِّجالَ شارَکَها فی عُقولِها ؛

هر کس خودرأی باشد، هلاک می شود و هر کس با افراد صاحب نظر مشورت کند، درعقل آنان شریک می شود.

نهج البلاغه، قصار ۱۶۱

حدیث۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نازَعَ وَ خاصَمَ قَطَعَ بَیْنَهُمُ الْفَشَلُ وَ ذاقُوا وَبالَ اَمْرِهِمْ وَ ساءَتْعِنْدَهُ الْحَسَنَهُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّیِّئَهُ وَ مَنْ ساءَتْ عَلَیْهِ الْحَسَنَهُ اَعْوَرَتْ عَلَیْهِ طُرُقُهُ وَاعْتَرَضَ عَلَیْهِ اَمْرُهُ وَضاقَ عَلَیْهِ مَخْرَجُهُ وَ حَرِیٌّ اَنْ یَرْجَعَ مِنْ دینِهِ وَ یَتَّبِعَ غَیْرَسَبیلِ الْمُؤْمِنینَ؛

کسانی که به کشـمکش و دشـمنی با یکـدیگر بپردازنـد، دچار سـستی می شونـد وسـرانجام بـدِ کارشان را می چشـند و در نزدشان خـوبی، بـدی و بـدی، خـوبی جلـوه می کنـد،در نـتیجه راهشـان را درسـت نمی بیننـد، کارشـان دشـوار و گریز گاهشـان تنـگ می شود،چنین کسان در معرض خروج از دین و پیروی از راه غیر مؤمنان هستند.

خصال، ص ۲۳۳

حدیث۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِئْسَ الْقَرینُ الغَضَبُ: یُبدِی الْمَعائِبَ وَ یُدْنِی الشَّرَّ وَ یُباعِدُ الْخَیْرَ ؛

خشم، بدترین همراه است: عیب ها را آشکار، بدی ها را نزدیک و خوبی ها را دورمی کند.

غرر الحکم، ح ۴۴۱۷

حدیث۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِیَجْتَمِعَ فِی قَلبِکَ الأفتِقارُ اِلَی النّاسِ وَ الاِستِغناءُ عَنْهُمْ فَیَکُونَ اِفتِقارُکَاِلَیْهِمْ فِی لِیْنِ کِلامِکَ وَ حُسْنِ بِشْرِکَ وَ یَکُونَ اِسْتِغْناءُکَ عَنْهُمْ فی نَزاهَةِ عِرْضِکَ وَبَقاءِ عِزِّکَ؛

بایـد نیاز به مردم و بی نیازی از آنان، در دلت گردآینـد، تا نیازت به آنان، سـبب نرمیـدر گفتار و خوش رویی ات شود و بی نیازی ات، سبب آبروداری و عزّتت باشد.

کافی، ج ۲ ، ص ۱۴۹، ح ۷

حدیث۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلثَّناءُ بِاَكْثَرَ مِنَ الْاِسْتِحْقاقِ مَلَقٌ وَ التَّقْصيرُ عَنِ الْاِسْتِحْقاقِ عِیٌّ اَوْحَسَدٌ؛

تعریف بیش از استحقاق، چاپلوسی و کمتر از استحقاق، از ناتوانی در سخن و یاحسد است.

نهج البلاغه، حکمت ۳۴۷

حدیث۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَـكُنْ مِمَّنْ يَرجُو الْاخِرَةَ بِغَيْرِ الْعَمَلِ... يَنْهى وَ لا يَنْتَهى وَ يَاْمُرُ بِمالا يَاْتى... ؛

از کسانی مباش که بی عمل، به آخرت امیـد دارنـد... از گناه باز می دارند، اما خود بازنمی ایسـتند، به کارهایی فرمان می دهند که خود انجام نمی دهند.

نهج البلاغه، از حکمت ۱۵۰

حدیث۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ظَـلَمَ ظُلِمَ * مَنْ اَنْـصَفَ اُنْـصِفَ؛

هر کس ستم کند، ستم می بیند. هر کس با انصاف باشد انصاف می بیند.

غررالحکم، احادیث ۷۶۸۸ و ۷۶۹۲

حدیث۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَفّاراتِ الذُّنوبِ الْعِظامِ: اِغاثَةُ الْمَلْهوفِ وَ التَّنْفيسُ عَنِ الْمَكْروبِ؛

یاری رساندن به ستمدیده فریاد خواه و شاد کردن غمناک، از کفّاره های گناهانبزرگ است.

نهج البلاغه، حکمت ۲۴

حدیث۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ كانَ فيهِ ثَلاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْيا وَ الْآخِرَةُ: يَأْمُرُ بِالْمَعْروفِ وَ يَأْتَمِرُبِهِ وَ يَنْهى عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يَنْتَهى عَنْهُ وَ يُحافِظُ عَلى حُدودِ اللّه ِ جَلَّ وَ عَلا ؛
هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهدو خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداریکند.

غررالحکم، ح ۹۰۷۶

از۶۰۱تا۸۰۰

حدیث۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قيمَةُ كُلِّ امْرِى ءٍ ما يُحْسِنُهُ ؛
ارزش هر کس به اندازه خوبی های اوست.

نهج البلاغه، حکمت ۸۱

حدیث۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ حَسُنَتْ خَليقَتُهُ طابَتْ عِشْرَتُهُ؛
هر کس خوش اخلاق باشد، زندگی اش پاکیزه و گوارا می شود.

غررالحکم، ح ۸۱۵۳

حدیث۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وُصولُ الْمَرْءِ اِلى كُلِّ ما يَبْتَغيهِ مِنْ طيبِ عَيْشِهِ وَ اَمْنِ سِرْبِهِ وَ سَعَةِرِزْقِهِ بِحُسْنِ نيَّتِهِ وَ سَعَةِ خُلْقِهِ؛
انسان، با نیّت خوب و اخلاق خوب، به تمام آنچه در جستجوی آن است، از زندگیخوش و امنیت محیط و روزی زیاد، دست می یابد.

غررالحکم، ح ۱۰۱۴۱

حدیث۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اذا فَسَدَتِ النِّـیَّةُ وَقَعَتِ الْبَلیَّةُ؛
هرگاه نیت فاسد شود، بلا و گرفتاری پیش می آید.

غررالحکم، ح ۴۰۲۱

حدیث۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْعِلْمَ حَیاةُ الْقُلوبِ وَ نورُ الاَْبْصارِ مِنَ الْعَمی وَ قُوَّةُ الاَْبْدانِمِنَ الضَّعْفِ؛
به راستی که دانش، مایه حیات دل ها، روشن کننده دیدگان کور و نیروبخشبدن های ناتوان است.

امالی صدوق، ص ۴۹۳، ح ۱

حدیث۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ لْجَهْلُ مُمیتُ الاَْحْیاءِ وَ مُخَلِّدُ الشَّقاءِ؛
نـادانی، مایـه مرگ زندگان و دوام بدبختی است.

غررالحکم، ح ۱۴۶۴

حدیث۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلصَّبْرُ فِی الاُْمورِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأسِ مِنَ الْجَسَدِ، فَاِذا فارَقَ الرَّأسُ الجَسَدَفَسَدَ الْجَسَدُ وَ اِذا فارَقَ الصَّبْرُ الاُْمورَ فَسَدَتِ الاُْمورُ؛
نقش صبر در کارها همانند نقش سـر در بدن است؛ همچنان که اگر سـر از بدن جداشود، بدن از بین می رود، صبر نیز هرگاه همراه کارها نباشد، کارها تباه می گردند.

کافی، ج ۲، ص ۹۰، ح ۹

حدیث۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَطْیَبُ الْعَیْشِ القَناعَةُ؛

خوش ترین زندگی، زندگی با قناعت است.

غررالحکم، ح ۲۹۱۸

حدیث۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ یَتَدارَکْ نَفْسَهُ بِاِصْلاحِها اَعْضَلَ داؤُهُ وَ اَعْیی شِفائُهُ وَ عَدِمَ الطَّبیبَ؛

هر کس به اصلاح خود نپردازد، بیماری اش سخت می شود و در درمانش به رنجمی افتد و طبیبی نخواهد یافت.

غررالحکم، ح ۹۰۲۵

حدیث۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِنْصافُ راحَةٌ؛

انصاف، مایه آسایش است.

غررالحکم، ح ۱۶

حدیث۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبَغْیُ یَصْرَعُ الرِّجالَ وَ یُدْنِی الْاجالَ؛

ظلم و تجاوز، انسان را زمین می زند و مرگ ها را نزدیک می سازد.

غررالحکم، ح ۱۴۹۴

حدیث۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدُّنْیا یُفْسِدُ الْعَقْلَ وَ یُصِمُّ الْقَلْبَ عَنْ سَماعِ الْحِکْمَةِ وَ یوجِبُاَلیمَ الْعِقابِ؛

دل بستگی به دنیا، عقل را فاسد می کند، قلب را از شنیدن حکمت ناتوان می سازد وباعث عذاب دردناک می شود.

غررالحکم، ح ۴۸۷۸

حدیث۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلزُّهْدُ فِی الدُّنْیا الراحَةُ الْعُظْمی؛

بی رغبتی به دنیا، بزرگ ترین آسایش است.

غررالحکم، ح ۱۳۱۶

حدیث۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْحَقودُ مُعَذَّبُ النَّفْسِ، مُتَضاعَفُ الهَمِّ ؛

کینه توز، روحش در عذاب است و اندوهش دو چندان.

غررالحکم، ح ۱۹۶۲

حدیث۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْحِلْمُ حِجابٌ مِنَ الْآفاتِ؛

بردباری، مانعی در برابر آفت هاست.

غررالحکم، ح ۷۲۰

حدیث۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْحَسَدُ یُضْنِی الجَسَدَ ؛

حسد، بدن را فرسوده و علیل می کند.

غررالحکم، ح ۹۴۳

حدیث۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُریبُ اَبَدا عَلیلٌ؛

آدم بدبین، همیشه بیمار است.

غررالحکم، ح ۸۳۹

حدیث۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ لَجَّ وَ تَمادی فَهُوَ الرّاکِسُ الَّذی رانَ اللّه ُ عَلی قَلْبِهِ وَ صارَت دائرَةُالسَّوءِ عَلی رَأسِهِ ؛
هر کس لجاجت کند و بر آن پافشاری نماید، او همان بخت برگشته ای است کهخداوند بر دلش پرده [غفلت] زده و پیشامدهای ناگوار بر فراز سرش قرار گرفته است.

نهج البلاغه، از نامه ۵۸

حدیث۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صیانَةُ الْمَرْاَةِ اَنْعَمُ لِحالِها وَ اَدْوَمُ لِجَمالِها؛
محفوظ بودن زن، برای سلامتی اش مفیدتر است و زیبایی او را با دوام تر می کند.

غررالحکم، ح ۵۸۲۰

حدیث۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَدْ خاطَرَ بِنَفْسِهِ مَنِ اسْتَغْنی بِرَأیِهِ؛
هر کس خود را، از رأی و نظر دیگران بی نیاز بداند، خودش را به خطر انداخته است.

من لایحضره الفقیه، ج۴، ص ۳۸۸، ح ۵۸۳۴

حدیث۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَعْجَبُ ما فِی الاْنْسانِ قَلْبُهُ وَ لَهُ مَوارِدُ مِنَ الْحِکْمَهِ وَ اَضْدادٌ مِنْخِلافِها فَاِنْ سَنَحَ لَهُ الرَّجاءُ اَذَ لَّهُ الطَّمَعُ وَ اِنْ هاجَ بِهِ الطَّمَعُ اَهْلَکَهُ الْحِرْصُ وَ اِنْ مَلَکَهُالْیَأسُ قَتَلَهُ الاْسَفُ... فَکُلُّ تَقْصیرٍ بِهِ مُضِرٌّ وَ کُلُّ اِفْراطٍ بِهِ مُفْسِدٌ؛
شگفت ترین عضو انسان قلب اوست و قلب مایه هایی از حکمت و ضد حکمت دارد.اگر آرزو به آن دست دهد، طمع خوارش می گرداند و اگر طمع در آن سر برکشد، حرصنابودش می کند و اگر ناامیدی بر آن مسلّط شود، اندوه، او را می کُشد... هر کوتاهی برایشزیانبار است و هر زیاده روی برایش تباهی آفرین.

علل الشرایع، ص ۱۰۹، ح ۷

حدیث۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنِ اقْتَصَرَ عَلی بُلْغَةِ الْکَفافِ فَقَدِ انْتَظَمَ الراحَةَ وَ تَبَوَّأَ خَفْضَ الدَّعَةِ؛
هر کس به مقدار کفایت، قناعت کند، آسایش می یابد و برای خویش زمینه گشایشفراهم می کند.

نهج البلاغه، حکمت ۳۷۷

حدیث۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْحَقُّ طَریقُ الْجَنَّةِ وَ الْباطِلُ طَریقُ النّارِ وَ عَلی کُلِّ طَریقٍ داعٍ؛
حق، راه بهشت است و باطل، راه جهنم و بر سر هر راهی دعوت کننده ای است.

نهج السعادة، ج ۳، ص ۲۹۱

حدیث۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ظَـلَمَ الْحَقَّ مَنْ نَصَرَ الْباطِلَ؛
هر کس باطل را یاری کند، به حق ستم کرده است.

غررالحکم، ح ۶۰۴۱

حدیث۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا یُؤنِسَنَّکَ اِلاَّ الْحَقُّ وَ لا یوحِشَنَّکَ اِلاَّ الْباطِلُ؛
مبادا جز حق، با تو اُنس بگیرد و جز باطل، از تو بهراسد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۳۰

حدیث۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَما اِنَّهُ لَیْسَ بَیْنَ الْحَقِّ وَ الْباطِلِ اِلاّ اَرْبَعُ اَصابِعَ - فَسُـئِلَ عَنْ مَعْنیقَولِهِ هـذا، فَجَمَعَ اَصابِعَهُ وَ وَضَـعَها بَیْنَ اُذُنِهِ وَ عَیْنِهِ - ثُمَّ قالَ: اَ لْباطِلُ اَنْ تَقولَ: سَمِعْتُوَ الْحَقُّ اَنْ تَقولَ: رَأَیْتُ؛

هان! میان حق و باطل جز چهار انگشت فاصله نیست. از آن حضرت دربارهمعنای این فرمایش سؤال شد. امام انگشتان خود را به هم چسباند و آنها رامیان گوش و چشم خود گذاشت و آن گاه فرمودند: باطل این است که بگویی: شنیدمو حق آن است که بگویی: دیدم.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۱

حدیث۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَلَوْ اَنَّ الْباطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزاجِ الْحَقِّ لَمْ يَخْفَ عَلى المُرتادينَ وَ لَوْ اَنَّالْحَقَّ خَلَصَ مِنْ لَبْسِ الْباطِلِ انْقَطَعَتْ عَنْهُ اَلْسُنُ الْمُعانِدينَ وَلكِنْ يُوْخَذُ مِنْ هذا ضِغْثٌوَ مِنْ هذا ضِغْثٌ؛
اگر باطل با حق درنیامیزد، بر حقیقت جویان پوشیده نمی مانَد و اگر حق با باطلآمیخته نشود، زبان دشمنان آن بریده می شود، لیکن مشتی از آن برداشته می شود ومشتی از این. (و بدین ترتیب حق و باطل درهم آمیخته می شود و شبهه پیش می آید).

نهج البلاغه، خطبه ۵۰

حدیث۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ وَ قَدْ سُئِلَ عَنْ تَفسيرِ السُّنَّةِ وَ الْبِدْعَةِ وَ الْجَماعَةِ وَ الْفُرْقَهِ ـ : اَلسُّنَّةُ ـ و اللّه ـ سُنَّةُ مُحمِّدٍ صلى الله عليه و آله وَ الْبِدْعَةُ ما فارَقَها وَ الْجَماعَةُ ـ وَ اللّه ـ مُجامَعَةُ اَهْلِ الْحَقِّ وَ اِنْقَلّوا وَ الْفُرقَةُ مُجامَعَةُ اَهْلِ الْباطِلِ وَ اِنْ كَثُروا؛
در پاسخ به پرسش از معنای سنّت، بدعت، جماعت و تفرقه فرمودند: به خدا سوگند،سنّت، همان سنّت محمّد صلی الله علیه و آله است و بدعت آنچه خلاف آن باشد و به خدا قسم، جماعت،همدست شدن با اهل حق است هر چند اندك باشند و تفرقه، همدستی با اهل باطلاست هر چند بسیار باشند.

کنزالعمّال، ح ۱۶۴۴

حدیث۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلا وَ مَنْ اَكَلَهُ الْحَقُّ فَاِلَى الجَنَّةِ وَ مَنْ اَكَلَهُ الباطِلُ فَاِلَى النّارِ؛
بدانید که هر کس در راه حق از دنیا برود، به بهشت و هر کس در راه باطل از دنیا برود،به جهنم می رود.

نهج البلاغه، از نامه ۱۷

حدیث۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْحَقُّ سَيْفٌ قاطِعٌ عَلى اَهْلِ الْباطِلِ؛
حق، شمشیر بُرّنده ای است بر ضد اهل باطل.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۲۸

حدیث۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَليلُ الْحَقِّ يَدْفَعُ كَثيرَ الباطِلِ كَما اَنَّ الْقَليلَ مِنَ النّارِ يُحْرِقُكَثيرَ الْحَطَبِ؛
اندکی حقّ، بسیاری باطل را نابود می کند، همچنان که اندکی آتش، هیزم هایفراوانی را می سوزاند.

غررالحکم، ح ۶۷۳۵

حدیث۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِصْبِرْ عَلى مَرارَةِ الْحَقِّ وَ اِيّاكَ اَنْ تَنْخَدِعَ لِحَلاوَةِ الباطِلِ؛
تلخی حق را تحمل کن، و مبادا که فریب شیرینی باطل را بخوری.

غررالحکم، ح ۲۴۷۲

حدیث۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عُبيدُاللّه بْنُ اَبى رافِعٍ مَولى رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله اِنَّ الحَروريَّةَ لَمّا خَرَجَتْ وَهُوَ مَع عَلِيِّ بنِ اَبى طالِبٍ قالوا: لا حُكْمَ اِلاّ لِلّهِ، قالَ عَلِيٌّ: كَلِمَةُ حَقٍّ اُريدَ بِها باطِلٌ؛
عبیدالله بن ابی رافع، وابسته پیامبر صلی الله علیه و آله زمانی که حروریه (خوارج) سر به نافرمانیبرداشتند، او با علی بن ابی طالب بود. آنها می گفتند: داوری جز از آنِ خدا نیست.علی علیه السلامفرمودند: این سخن حقی است برای نیّت باطلی.

کنزالعمّال، ح ۳۱۵۵۶

حدیث۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ مَنْ لا يَنْفَعُهُ الْحَقُّ يَضُرُّهُ الْباطِلُ وَ مَنْ لا يَسْتَقيمُ بِهِ الْهُدى تَضُرُّهُالضَّلالَةُ وَ مَنْ لا يَنْفَعُهُ الْيَقينُ يَضُرُّهُ الشَّكُّ؛
براستی که هر کس را حق سود ندهد، باطل زیانش رساند و هر کس به راه هدایتنرود، به کجراهه گمراهی افتد و هر کس یقین، او

را سود نبخشد، شکّ زیانش رساند.

تحف العقول، ص ۱۵۲

حدیث۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْحَقَّ وَ الْباطِلَ لا یُعْرَفانِ بِالنّاسِ، وَ لکِنِ اعْرِفِ الْحَقَّ بِاتِّباعِ مَنِاتَّبَعَهُ وَ الْباطِلَ بِاجْتِنابِ مَنِ اجْتَنَبَهُ؛

حق و باطل به مردم (و شخصیت افراد) شناخته نمی شوند بلکه حق را به پیرویکسی که از آن پیروی می کند بشناس و باطل را به دوری کسی که از آن دوری می کند.

امالی طوسی، ص ۱۳۴، ح ۲۱۶

حدیث۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُقاتِلوا (تَقْتُلوا) الخَوارِجَ بَعْدی، فَلَیسَ مَنْ طَلَبَ الحَقَّ فَاَخْطَأَهُ کَمَنْطَلَبَ الْباطِلَ فَأدْرَکَهُ؛

بعد از من با خوارج نجنگید (آنان را نکشید)؛ زیرا کسی که طالب حق باشد و به آننرسد، با کسی که جویای باطل باشد و به آن دست یابد، یکسان نیست.

نهج البلاغه، از خطبه ۶۱

حدیث۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکَیِّسُ صَدیقُهُ الْحَقُّ وَ عَدُوُّهُ الْباطِلُ؛

انسان زیرک، دوستش حق است و دشمنش باطل.

غررالحکم، ح ۱۵۲۴

حدیث۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثٌ فیهِنَّ النَّجاةُ: لُزومُ الْحَقِّ وَ تَجَنُّبُ الْباطِلِ وَ رُکوبُ الْجِدِّ؛

نجات و رستگاری در سه چیز است: پایبندی به حق، دوری از باطل و سوار شدنبر مرکب جدّیت.

غررالحکم، ح ۴۶۶۱

حدیث۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِتَّقوا خِداعَ الْامالِ فَکَمْ مِنْ مُؤَمِّلِ یَوْمٍ لَمْ یُدْرِکْهُ وَ بانی بِناءٍ لَمْ یَسْکُنْهُوَ جامِعِ مالٍ لَمْ یأکُلْهُ وَ لَعَلَّهُ مِنْ باطِلٍ جَمَعَهُ وَ مِنْ حَقٍّ مَنَعَهُ اَصابَهُ حَراما وَ احْتَمَلَبِهِ اَثاما؛
از خدعه و حیله آرزوها بپرهیزید. چه بسیار آرزومندِ روزی که به آن روز نمی رسد وچه بسیار سازنده ای که در ساخته اش ساکن نمی شود و چه بسیار جمع کننده مالی که ازآن استفاده نمی کند و شاید آن مال را از باطل به دست آورده و یا از حق کسی جلوگیریکرده، تا به آن مال رسیده است و باید بار همه آن گناهان را به دوش کشد.

غررالحکم، ح ۲۵۶۳

حدیث۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ یُّهَا النّاسُ لَوْ لَمْ تَـتَخاذَلوا عَنْ نَصْرِ الْحَقِّ وَ لَمْ تَهِنوا عَنْ تَوْهینِالْباطِلِ، لَمْ یَطْمَعْ فیکُمْ مَنْ لَیْسَ مِثْلَکُمْ وَ لَمْ یَقْوَ مَنْ قَوىَ عَلَیْکُمْ... ؛
ای مردم! اگر در یاری حق کوتاهی نمی کردید و در خوار ساختن باطل سستینمی نمودید، کسانی که همپایه شما نیستند، در شما طمع نمی کردند و هیچ قدرتی برشما مسلط نمی شد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۵

حدیث۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ رَکِبَ الْباطِلَ اَذَلَّهُ مَرْکَبُهُ. مَن تَعَدَّى الحَقَّ ضاقَ مَذْهَبُهُ؛
کسی که بر باطل سوار شود، مَرکبش او را ذلیل خواهد کرد. کسی که از راه حقمنحرف شود راه بر او تنگ خواهد شد.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۴۴۴

حدیث۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نَحْنُ اَقَمْنا عَمودَ الْحَقِّ و هَزَمْنا جُیوشَ الْباطِلِ؛
ما (اهل بیت) ستون های حق را استوار و لشکریان باطل را متلاشی کردیم.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۴۹۹

حدیث۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلدُّنیا أمَدٌ، الآخِرَةُ أبَدٌ ؛ ۴

دنیا تمام شدنی و آخرت، همیشگی است .

حدیث۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّواضُعُ یَرفَعُ، اَلتَّکَبُّرُ یَضَعُ ؛ ۱۱

فروتنی بالا می برد و خودْبزرگ بینی بر زمین می زند .

حدیث۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلظَّفَرُ بِالحَزمِ وَالحَزمُ بِالتَّجارِبِ ؛ ۴۲

پیروزی با دوراندیشی و دوراندیشی با تجربه به دست می آید .

حدیث۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحازِمُ یَقظانُ، اَلغافِلُ وَسنانُ ؛ ۱۰۰

دوراندیش، بیدار است و غافل، در آغاز خواب .

حدیث۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعِلمُ یُنجیکَ ، الجَهلُ یُردیکَ ؛ ۱۵۰

دانش، نجاتت می دهد و نادانی تباهت می کند .

حدیث۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعَفوُ أحسَنُ الإحسانِ ؛ ۲۵۹

گذشت، نیکوترین نیکی است .

حدیث۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلإنسانُ عَبدُ الإحسانِ ؛ ۲۶۳

انسان، بنده احسان است .

حدیث۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَللَّهوُ مِن ثِمارِ الجَهلِ ؛ ۲۶۷

بیهوده کاری نتیجه نادانی است .

حدیث۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلسَّخاءُ یَزرَعُ المَحَبَّةَ ؛ ۳۰۶

بخشش ، بذر دوستی می افشاند .

حدیث۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلهَدِیَّةُ تَجلِبُ المَحَبَّةَ ؛ ۳۱۶

هدیه دادن ، دوستی می آورد .

حدیث۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمَواعِظُ حَیاةُ القُلُوبِ ؛ ۳۲۱

موعظه، مایه حیات دل هاست .

حدیث۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعُجبُ رَأسُ الحَماقَةِ ؛ ۳۴۸

خودپسندی ، سرآغاز کم خِرَدی است .

حدیث۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أخُوكَ مُواسِيكَ فِى الشِّدَّةِ ؛ ۴۲۰

برادر تو کسی است که هنگام سختی با جان و مال به تو یاری رساند .

حدیث۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعَجَلُ يُوجِبُ العِثارَ ؛ ۴۳۲

شتابکاری ، موجب لغزش است .

حدیث۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمَرءُ ابنُ ساعَتِهِ ؛ ۴۴۷

آدمی فرزندِ زمان خویش است .

حدیث۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحازِمُ مَن دارى زَمانَهُ ؛ ۵۰۳

دوراندیش، کسی است که با زمانه اش مدارا کند .

حدیث۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمَطامِعُ تُذِلُّ الرِّجالَ ؛ ۶۳۳

طمع ها ، مردان را خوار می سازد .

حدیث۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمَنُّ یُفسِدُ الإحسانَ ؛ ۷۸۴

منّت گذاشتن ، عمل نیک را تباه می کند .

حدیث۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلطَّیشُ یُنَکِّدُ العَیشَ ؛ ۷۸۹

سبُک سری بی خردی) زندگی را دشوار می کند .

حدیث۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلاِعتِبارُ یُثمِرُ العِصمَةَ ؛ ۸۷۹

عبرت آموزی ، نتیجه بخشِ ایمنی [از گناه و خطا] است .

حدیث۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلنَّدَمُ عَلَی الخَطیئَةِ یَمحُوها ؛ ۸۹۴

پشیمانی از خطا ، آن را از میان می برد .

حدیث۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلغیبَةُ آیَةُ المُنافِقِ ؛ ۸۹۹

غیبت کردن ، نشانه انسان دوروست .

حدیث۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلقَناعَةُ أهنَأُ عَیشٍ ؛ ۹۳۳

قناعت ، گواراترین زندگی است .

حدیث۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعُیُونُ مَصائِدُ الشَّیطانِ ؛ ۹۵۰

[نگاه] چشم ها ، دام های شیطان اند .

حدیث۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمَرءُ مَخبُوءٌ تَحتَ لِسانِهِ ؛ ۹۷۸

آدمی در زیر زبانش پنهان است .

حدیث۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمَرءُ لا یَصحَبُهُ إلَّا العَمَلُ ؛ ۹۹۹

آدمی را همراهی جز عمل نباشد .

حدیث۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحَسُودُ لا یَسُودُ ؛ ۱۰۱۷

حسود ، سَروری نمی یابد .

حدیث۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلِاستِشارَةُ عَینُ الهِدایَةِ ؛ ۱۰۲۱

مشورت کردن ، سرچشمه هدایت است .

حدیث۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلبَشاشَةُ حِبالَةُ المَوَدَّةِ ؛ ۱۰۷۵

گشاده رویی ، دام دوستی است .

حدیث۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إضاعَةُ الفُرصَةِ غُصَّةٌ ؛ ۱۰۸۳

تباه کردن فرصت، موجب اندوه است .

حدیث۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحَلیمُ مَنِ احتَمَلَ إخوانَهُ ؛ ۱۱۱۱

بردبار، کسی است که [لغزش های] برادرانش را بر تابد .

حدیث۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلکِبرُ مِصیَدةُ إبلیسِ العُظمی ؛ ۱۱۳۲

خودبزرگ بینی ، دام بزرگ ابلیس است .

حدیث۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُحسِنُ مَن صَدَّقَ أقوالَهُ أفعالُهُ ؛ ۱۱۳۸

نیکوکار، کسی است که کردارشْ گفتارش را تصدیق می کند .

حدیث۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إظهارُ التَّباو?سِ یَجلِبُ الفَقرَ ؛ ۱۱۴۱

اظهار پریشانی و بیچارگی ، فقر می آورد .

حدیث۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُعینُ عَلَی الطّاعَةِ خَیرُ الأصحابِ ؛ ۱۱۴۲

بهترینِ یاران، کسی است که در راه طاعت خدا یاری کند .

حدیث۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلغِنی وَالفَقرُ یَکشِفانِ جَواهِرَ الرِّجالِ وَ أوصافَها ؛ ۱۱۵۴

توانگری و ناداری، گوهرها و ویژگی های مردان را آشکار می کند .

حدیث۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلسُّکُوتُ عَلَی الأحمَقِ أفضَلُ جَوابِهِ ؛ ۱۱۶۰

سکوت در برابر احمق، بهترین جواب به اوست .

حدیث۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلسّامِعُ لِلغیبَةِ کَالمُغتابِ ؛ ۱۱۷۱

شنونده غیبت ، مانند غیبت کننده است .

حدیث۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلجَمالُ الظّاهِرُ حُسنُ الصُّورَةِ ، اَلجَمالُ الباطِنُ حُسنُ السَّریرَةِ ؛ ۱۱۹۳

زیبایی ظاهری ، نیکوییِ صورت است ، و زیبایی باطن ، نیکوییِ رفتار .

حدیث۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : آلَةُ الرِّئاسَةِ سِعَةُ الصَّدرِ ؛ ۱۲۵۶

سعه صدر، ابزار ریاست است .

حدیث۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أوَّلُ العِبادَةِ اِنتِظارُ الفَرَجِ بِالصَّبرِ ؛ ۱۲۵۷

صبورانه چشم داشتن به گشایش ، برترین عبادت است .

حدیث۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلبُخلُ بِالمَوجُودِ سُوءُ الظَّنِّ بِالمَعبودِ ؛ ۱۲۵۸

بخل ورزی به آنچه موجود است، بدگمانی به معبود است .

حدیث۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلغِشُّ مِن أخلاقِ اللِّئامِ ؛ ۱۲۹۹

ناراستی کردن [با مردم] از خصلت های فرومایگان است .

حدیث۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلأَیّامُ تُوضِحُ السَّرائِرَ الکامِنَةَ ؛ ۱۳۰۶

روزگار، رازهای پوشیده را آشکار می کند .

حدیث۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعَجَلُ قَبلَ الإمکانِ یُوجِبُ الغُصَّةَ ؛ ۱۳۳۳

شتاب در کار پیش از [بررسیِ] امکان انجام دادن آن ، موجب اندوه می شود .

حدیث۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ رَأسُ العَقلِ ؛ ۱۳۴۵

مهرورزی با مردم ، اساس خردمندی است .

حدیث۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُجاهِدُونَ تُفتَحُ لَهُم أبوابُ السَّماءِ ؛ ۱۳۴۷

درهای آسمان بر روی مجاهدان گشوده می شود .

حدیث۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّوبَةُ تُطَهِّرُ القُلُوبَ وَ تَغسِلُ الذُّنُوبَ ؛ ۱۳۵۵

توبه ، دل ها را پاک می کند و گناهان را می شوید .

حدیث۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلغَضَبُ یُفسِدُ الألبابَ وَ یُبعِدُ مِنَ الصَّوابِ ؛ ۱۳۵۶

خشم ، عقل ها را فاسد و از راه درست، دور می کند .

حدیث۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إدمانُ الشَّبَعِ یُورِثُ أنواعَ الوَجَعِ ؛ ۱۳۶۳

پیوسته پُر بودن شکم ، دردهای گوناگون در پی دارد .

حدیث۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلفِکرُ فِی الخَیرِ یَدعُو إلَی العَمَلِ بِهِ ؛ ۱۳۹۵

اندیشیدن به نیکی ، [آدمی را] به عمل کردن به آن می کشاند .

حدیث۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّدبیرُ قَبلَ العَمَلِ یُؤمِنُ النَّدَمَ ؛ ۱۴۱۷

عاقبت اندیشی پیش از شروع به کار، از پشیمانی ایمن می سازد .

حدیث۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّقریعُ اَشَدُّ مِن مَضَضِ الضَّربِ ؛ ۱۴۲۹

سرزنش شدن از درد کتک خوردن بدتر است .

حدیث۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُؤمِنُ هَیِّنٌ لَیِّنٌ سَهلٌ مُؤتَمَنٌ ؛ ۱۴۵۴

مؤمن ، آسان گیر ، نرم خو ، سهل گیر و مورد اعتماد است .

حدیث۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُؤمِنُ سِیرَتُهُ القَصدُ وَ سُنَّتُهُ الرُّشدُ ؛ ۱۵۰۱

شیوه مؤمن، میانه روی و طریقه او بالندگی است .

حدیث۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلبِشرُ إسداءُ الصَّنیعَةِ بِغَیرِ مَؤُونَةٍ ؛ ۱۵۰۳

گشاده رویی ، نیکوکاری ای است بدون هزینه .

حدیث۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلطُّمَأنینَةُ قَبلَ الخُبرَةِ خِلافُ الحَزمِ ؛ ۱۵۱۴

اعتماد کردن پیش از آزمودن ، خلاف دوراندیشی است .

حدیث۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلإحسانُ إلَی المُسیءِ یَستَصلِحُ العَدُوَّ ؛ ۱۵۱۷

نیکی کردن به بدکار ، دشمن را به صلاح می آورد .

حدیث۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحَیاءُ مِنَ اللّهِ یَمحوُ کَثیرا مِنَ الخَطایا ؛ ۱۵۴۸

شرم از خداوند ، بسیاری از گناهان را پاک می کند .

حدیث۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلصِّدقُ مُطابَقَةُ المَنطِقِ لِلوَضعِ الإلهِی ؛ ۱۵۵۲

راستگویی، مطابقت گفتار است با نهاده الهی .

حدیث۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُرائی ظاهِرُهُ جَمیلٌ وَ باطِنُهُ عَلیلٌ ؛ ۱۵۷۷

ریاکار، ظاهرش زیباست و باطنش بیمار .

حدیث۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمَطَلُ وَ المَنُّ مُنَکِّدَا الإحسانِ ؛ ۱۵۹۵

تعلّل ورزیدن و منّت نهادن ، از [ارزش] احسان می کاهد .

حدیث۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلدُّعاءُ لِلسّائِلِ إحدَی الصَّدَقَتَینِ ؛ ۱۶۲۰

دعا کردن برای حاجتْ خواه ، یکی از دو صدقه است .

حدیث۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلإنصافُ یَرفَعُ الخِلافَ وَ یُوجِبُ الإئتِلافَ ؛ ۱۷۰۲

انصاف داشتن ، اختلاف را از میان برمی دارد و الفت می آورد .

حدیث۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلصَّبرُ عَلی طاعَةِ اللّه ِ أهوَنُ مِنَ الصَّبرِ عَلی عُقُوبَتِهِ ؛ ۱۷۳۱

صبر کردن بر اطاعت از خداوند، آسان تر از صبر کردن بر کیفر اوست .

حدیث۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعالِمُ مَن لا یَشبَعُ مِنَ العِلمِ وَ لا یَتَشَبَّعُ بِهِ ؛ ۱۷۴۰

دانشمند، کسی است که از دانش، سیری نپذیرد و به سیری از آن نیز وانمود نکند .

حدیث۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلکَمالُ فِی ثَلاثٍ : اَلصَبرُ عَلَی النَّوائِبِ وَ التَوَرُّعُ فِی المَطالِبِ وَ إسعافُ الطّالِبِ ؛ ۱۷۷۷

کمال آدمی در سه چیز است : شکیبایی بر ناگواری ها ، پارسایی در خواسته ها و برآوردنِ خواهشِ درخواست کننده .

حدیث۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعارِفُ مَن عَرَفَ نَفسَهُ فَأَعتَقَها وَ نَزَّهَها عَن کُلِّ ما یُبَعِّدُها وَ یُوبِقُها ؛ ۱۷۸۸

عارف، کسی است که خود را بشناسد و خویشتن را از هر چیزی که [از راه راست] دورش می کند و به هلاکتش می اندازد ، آزاد و پاک گرداند .

حدیث۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلإخوانُ فِی اللّهِ تَعالی تَدُومُ مَوَدَّتُهُم لِدَوامِ سَبَبِها ؛ ۱۷۹۵

کسانی که برای خدا برادری می ورزند ، دوستی شان می پاید؛ زیرا عامل آن دوستیْ پایدار است .

حدیث۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلکَیِّسُ مَن کانَ یَومُهُ خَیرا مِن أمسِهِ وَ عَقَلَ الذَّمَّ عَن نَفسِهِ ؛ ۱۷۹۷

زیرک، کسی است که امروزش از دیروزش بهتر باشد و زبان مردم را از نکوهش خویش دربند کشد .

حدیث۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّقَرُّبُ إلَی اللّه ِ تَعالی بِمَسأَلَتِهِ وَ اِءلَی النّاسِ بِتَرکِها ؛ ۱۸۰۱

تقرّب به خداوند، به خواهش از اوست و تقرّب به مردم، به ترک خواهش .

حدیث۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إخوانُ الصِّدقِ زِینَةٌ فِی السَّرّاءِ وَ عُدَّةٌ فِی الضَّرّاءِ ؛ ۱۸۰۵

برادران راستین در شادی ، زینت و در سختی ، ساز و سامان هم اند .

حدیث۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُرُوَةُ اجتِنابُ الرَّجُلِ ما یَشینُهُ وَ اکتِسابُهُ ما یَزینُهُ ؛ ۱۸۱۵

مردانگی در این است که مرد از آنچه او را بیالاید، دوری جوید و آنچه او را بیاراید، به دست آورد .

حدیث۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحاسِدُ یَری أنَّ زَوالَ النِّعمَةِ عَمَّن یَحسُدُهُ نِعمَةٌ عَلَیهِ ؛ ۱۸۳۲

حسود ، نابودی نعمتِ کسی را که به او رشک می برد، برای خود نعمتی می داند .

حدیث۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعامِلُ بِجَهلٍ کَالسّائِرِ عَلی غَیرِ طَریقٍ فَلا یَزیدُهُ جِدُّهُ فِی السَّیرِ إلاّ بُعدا عَن حاجَتِهِ ؛ ۱۸۴۷

کسی که جاهلانه دست به کاری می زند ، به رهروی می مانَد که بی راهه می رود. پس تلاشش در رفتن جز دوری از خواسته اش سودی ندارد .

حدیث۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلذُّنُوبُ الدّاءُ وَ الدَّواءُ الاِستِغفارُ وَ الشِّفاءُ أن لا تَعُودَ ؛ ۱۸۹۰

گناه، درد است، آمرزشْ خواهی داروی آن است و تکرار نکردن ، درمانِ آن .

حدیث۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلصَّبرُ صَبرانِ : صَبرٌ عَلی ما تَکرَهُ وَ صَبرٌ عَمّا تُحِبُّ ؛ ۱۸۹۲

صبر دو گونه است : صبر بر آنچه ناخوشایندش می دانی و صبر بر آنچه دوستش داری .

حدیث۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إکمالُ المَعرُوفِ أحسَنُ مِن ابتِدائِهِ ؛ ۱۸۹۹

تمام کردن نیکی، بهتر از شروع کردن آن است .

حدیث۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلصَّدیقُ الصَّدوُقُ مَن نَصَحَکَ فِی عَیبِکَ وَ حَفِظَکَ فِی غَیبِک وَ آثَرَکَ عَلی نَفسِهِ ؛۱۹۰۴

دوست راستین، کسی است که تو را در [برطرف کردن] عیب هایت پند دهد ، هنگام غیبتت هوای تو را داشته باشد و تو را بر خود ترجیح دهد .

حدیث۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحَزمُ النَّظَرُ فِی العَواقِبِ و مُشاوَرَةُ ذَوِی العُقُولِ ؛ ۱۹۱۵

دوراندیشی، عاقبت نگری و رایزنی با خردمندان است .

حدیث۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلدَّهرُ یَومانِ : یَومٌ لَکَ وَ یَومٌ عَلَیک فَإذا کانَ لَکَ فَلا تَبطَر وَ إذا کانَ عَلَیکَ فَاصطَبِر ؛۱۹۱۷

دنیا دو روز است : روزی به سود تو و روزی به زیان تو . هرگاهِ به سود تو بود ، سرکشی نکن و وقتی به زیان تو بود، شکیبایی پیشه کن .

حدیث۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلعِلمُ خَیرٌ مِنَ المالِ ، اَلعِلمُ یَحرُسُکَ وَ أنتَ تَحرُسُ المالَ ؛ ۱۹۲۳

دانش، برتر از ثروت است ؛ [زیرا] دانش تو را پاس می دارد ، امّا ثروت را تو می پایی .

حدیث۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّثَبُّتُ خَیرٌ مِنَ العَجَلَةِ إلّا فی فُرَصِ البِرِّ ؛ ۱۹۴۹

درنگ کردن [در کارها] بهتر از شتاب کردن است، مگر در فرصت های نیکوکاری .

حدیث۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلجُنُودُ عِزُّ الدِّینِ وَ حُصُونُ الوُلاةِ ؛ ۱۹۵۳

لشکریان، مایه عزّت دین و دژهای حاکمان اند .

حدیث۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلأمرُ بِالمَعروفِ أفضَلُ أعمالِ الخَلقِ ؛ ۱۹۷۷

امر به معروف، برترین کارِ مردم است .

حدیث۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلطُّمَأنِینَةُ إلی کُلِّ أحَدٍ قَبلَ الاِختِبارِ مِن قُصُورِ العَقلِ ؛ ۱۹۸۰

اطمینان به هرکس قبل از آزمودن او نشانه کم خِردی است .

حدیث۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلبُکاءُ مِن خَشیَةِ اللّه ِ یُنیرُ القَلبَ وَ یَعصِمُ مِن مُعاوَدَةِ الذَّنبِ ؛ ۲۰۱۶

گریستن از ترس خدا، دل را نورانی می کند و از بازگشت به گناه، ایمن می دارد .

حدیث۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلحِدَّةُ ضَربٌ مِنَ الجُنُونِ لِأَنَّ صاحِبَها یَندَمُ فَإن لَم یَندَم فَجُنونُهُ مُستَحکَمٌ ؛ ۲۰۴۰

تندخویی، گونه ای از دیوانگی است ؛ زیرا تندخو پشیمان می شود. اگر پشیمان نشود ، دیوانگی او استوار گشته است .

حدیث۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلأَیّامُ صَحائِفُ آجالِکُم ، فَخَلِّدُوها أحسَنَ أعمالِکُم ؛ ۲۰۴۹

روزها، دفتر عمرهای شماست ؛ آنها را با نیکوترین کردارهایتان جاوید سازید .

حدیث۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلتَّیَقُّظُ فِی الدِّینِ نِعمَةٌ عَلی مَن رُزِقَهُ ؛ ۲۰۵۸

بیداری و آگاهی) در دین، نعمتی است بر آنکه روزی اش شده .

حدیث۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَلمُتَعَبِّدُ بِغَیرِ عِلمٍ کَحِمارِ الطّاحُونَةِ، یَدُورُ وَ لا یَبرَحُ مِن مَکانِهِ ؛ ۲۰۷۰

عبادت کننده بی دانش، مانند الاغ آسیاست که می گردد، ولی از جایگاه خود، بیرون نمی رود .

حدیث۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : اَلكَريمُ مَن صانَ عِرضَهُ بِمالِهِ وَ اللَّئيمُ مَن صانَ مالَهُ بِعِرضِهِ ؛ ۲۱۵۹

بزرگوار، کسی است که آبرویش را با مالش حفظ کند و فرومایه، کسی است که مالش را با آبرویش حفظ کند .

حدیث۷۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : اَلصَّلاةُ حِصنٌ مِن سَطَواتِ الشَّيطانِ ؛ ۲۲۱۲

نماز، پناهگاهی است در برابر حمله های شیطان .

حدیث۷۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : اِنسَ رِفدَكَ اُذكُر وَعدَكَ ؛ ۲۲۴۹

عطایت را فراموش کن ؛ وعده ات را به یاد آر .

حدیث۷۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : أعِن أخاكَ عَلى هِدايَتِهِ ؛ ۲۲۸۱

برادرت را در راه بردن [به نیکی ها] یاری رسان .

حدیث۷۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : أحسِن إلى مَن أساءَ إلَيكَ وَ اعفُ عَمَّن جَنى عَلَيكَ ؛ ۲۲۸۷

به کسی که به تو بدی کرده، نیکی کن و از کسی که بر تو ناروایی روا داشته، درگذر .

حدیث۷۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : أصلِحِ المُسيءَ بِحُسنِ فِعالِكَ وَ دُلَّ عَلَى الخَيرِ بِجَميلِ مَقالِكَ ؛ ۲۳۰۴

بدکار را یا کسی را که به تو بدی کرده است) با کردار نیکت اصلاح کن ، و با گفتار نیك و زیبایت به خوبی رهنمون شو .

حدیث۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحفَظ أمرَکَ وَ لا تُنکِح خاطِبا سِرَّکَ ؛ ۲۳۰۵

کارت را پوشیده دار و رازت را عروسِ هر خواستگاری نکن .

حدیث۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِرضَ لِلنّاسِ بِما تَرضاهُ لِنَفسِکَ تَکُن مُسلِما ؛ ۲۳۲۹

آنچه را برای خود می پسندی برای مردم بپسند ، تا مسلمان باشی .

حدیث۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِرضَ مِنَ الرِّزق بِما قُسِمَ لَکَ تَعِش غَنِیّا ؛ ۲۳۳۲

به نصیب خود از روزی راضی باش تا بی نیاز زندگی کنی .

حدیث۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أکرِم ضَیفَکَ وَ إن کانَ حَقیرا وَ قُم عَن مَجلِسِکَ لِأَبِیکَ وَ مُعَلِّمِکَ وَ إن کُنتَ أمیرا ؛۲۳۴۱

مهمانت را گرامی بدار، اگر چه حقیر باشد، و به احترام پدر و معلّمت از جایت برخیز ، اگر چه فرمانروا باشی .

حدیث۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِغتَنِم مَنِ استَقرَضَکَ فی حالِ غِناکَ لِیَجعَلَ قَضاءَهُ فی یَومِ عُسرَتِکَ ؛ ۲۳۷۰

کسی را که در حال بی نیازی ات از تو قرض می خواهد، غنیمت شمار تا در وقت نیازت جبرانش کند .

حدیث۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أکثِرِ النَّظَرَ إلی مَن فُضِّلتَ عَلَیهِ فَإنَّ ذلِکَ مِن أبوابِ الشُّکرِ ؛ ۲۳۷۵

به آن که از تو کم نصیب تر است، بسیار بنگر ، که این از جمله راه های شکرگزاری است .

حدیث۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أشعِر قَلبَکَ الرَّحمَةَ لِجَمیعِ النّاسِ وَ الإحسانَ إلَیهِم وَ لا تُنِلهُم حَیفا وَ لا تَکُن عَلَیهِم سَیفا ؛ ۲۳۹۲

مهربانی با همه مردم و نیکی به ایشان را شعار دل خویش ساز و به آنها ستمی مرسان و شمشیری بر آنان مباش .

حدیث۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِستَفرِغ جُهدَکَ لِمَعادِکَ تُصلِح مَثواکَ وَ لا تَبع آخِرَتَکَ بِدُنیاکَ ؛ ۲۴۱۱

تمام توان خود را برای آخرتت به کارگیر تا جایگاهت را نیکو گردانی ، و آخرتت را به دنیایت مفروش .

حدیث۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِجعَل لِکُلِّ إنسانٍ مِن خَدَمِکَ عَمَلاً تَأخُذهُ بِهِ فَإنَّ ذلِکَ أحری أن لا یَتَواکَلُوا فِی خِدمَتِکَ ؛ ۲۴۳۲

هر یک از زیر دستانت را به کاری بگمار ، چندان که آنان را بر آن کار،
باز خواست کنی [پاسخگوی مسئولیت خود باشند] که این کار، شایسته تر است و هر یک از آنان خدمتگزاری به تو را به عهده دیگری نیندازد .

حدیث۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اُبذُل لِصَدیقِکَ کُلَّ المَوَدَّةِ وَ لا تَبذُل لَهُ کُلَّ الطُّمَأنینَةِ وَأعطِهِ مِن نَفسِکَ کُلَّ المُواساةِ وَ لا تَقُصَّ إلَیهِ بِکُلِّ أسرارِکَ ؛ ۲۴۶۳

تمامت دوستی را نثار دوستت کن ، امّا به او یکسره اطمینان مکن ، و با او ، به کمال ، یکْ دل باش، امّا همه اسرارت را با او بازگو مکن .

حدیث۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِصبِر عَلی مَرارَةِ الحَقِّ وَ إیّاکَ أن تَنخَدِعَ لِحَلاوَةِ الباطِلِ ؛ ۲۴۷۲

بر تلخیِ حق، شکیبا باش و زنهار از این که به شیرینی باطل، فریب خوری !

حدیث۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أطِع مَن فَوقَکَ یُطِعکَ مَن دُونَکَ ؛ ۲۴۷۵

از بالا دستِ خود فرمان بر ، تا زیر دستت از تو فرمان بَرد .

حدیث۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِکتَسِبُوا العِلمَ یَکسِبکُمُ الحَیاةَ ؛ ۲۴۸۶

دانش کسب کنید تا به شما زندگی و بالندگی) بخشد .

حدیث۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِلزَمُوا الجَماعَةَ وَ اجتَنِبُوا الفُرقَةَ ؛ ۲۴۸۸

همراه جماعت باشید و از تفرقه بپرهیزید.

حدیث۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِنتَهِزُوا فُرَصَ الخَیرِ فَإنَّها تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ ؛ ۲۵۰۱

فرصت های نیك را دریابید که همچون ابر می گذرند .

حدیث۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِتَّقُوا مَعاصِیَ الخَلَواتِ فَإنَّ الشّاهِدَ هُوَ الحاکِمُ ؛ ۲۵۲۴

از گناهان پنهانی بپرهیزید که آن که شاهد است، همو داور است .

حدیث۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اُطلُبُوا العِلمَ تُعرَفُوا بِهِ وَ اعمَلُوا بِه تَکُونُوا مِن أهلِهِ ؛ ۲۵۳۱

دانش را بجویید تا به آن شناخته شوید و به آن عمل کنید تا از اهلش باشید .

حدیث۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِضرِبُوا بَعضَ الرَّأیِ بِبَعضٍ یَتَوَلَّد مِنهُ الصَّوابُ ؛ ۲۵۶۷

آرای خود را با یکدیگر در میان گذارید تا اندیشه درست، پدید آید .

حدیث۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أجمِلُوا فِی الخِطابِ تَسمَعُوا جَمیلَ الجَوابِ ؛ ۲۵۶۸

خطابتان را نیکو کنید تا جواب نیکو بشنوید .

حدیث۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِتَّهِمُوا عُقُولَکُم فَإنَّهُ مِنَ الثِّقَةِ بِها یَکُونُ الخَطاءُ ؛ ۲۵۷۰

خِردهای خود را خطاپذیر بدانید، که بسا اعتماد کردن به آن ، خطا باشد .

حدیث۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحذَر کُلَّ عَمَلٍ یَرضاهُ عامِلُهُ لِنَفسِهِ وَ یَکرَهُهُ لِعامَّةِ المُسلِمینَ ؛ ۲۵۹۶

بپرهیز از هر کاری که انجام دهنده اش آن را برای خود می پسندد، امّا برای عموم مسلمانان نمی پسندد .

حدیث۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحذَر کُلَّ قَولٍ وَ فِعلٍ یُؤَدّی إلی فَسادِ الآخِرَةِ وَ الدِّینِ ؛ ۲۵۹۷

دوری کن از هر گفتار و کرداری که به تباهی آخرت و دین می انجامد .

حدیث۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحذَر مُجالَسَةَ قَرینِ السُّوءِ فَإنَّهُ یُهلِکُ مُقارِنَهُ وَ یُردی مُصاحِبَهُ ؛ ۲۵۹۹

از همنشینی با دوست بد، دوری کن که همدمش را تباه و همراهش را خوار می کند .

حدیث۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِحذَروُا ضِیاعَ الأعمارِ فِیما لا یَبقی لَکُم فَفائِتُها لا یَعُودُ ؛ ۲۶۱۸

از تباه کردن عمر در آنچه ماندگار نیست، بپرهیزید، که عمر رفته، باز نمی گردد .

حدیث۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إیّاکَ وَالهَذَرَ فَمَن کَثُرَ کَلامُهُ کَثُرَت آثامُهُ ؛ ۲۶۳۷

زنهار از پُرگویی ؛ زیرا هر که پُرگو باشد ، گناهانش بسیار شود .

حدیث۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إیّاکَ وَ النَّمیمَةَ فَإنَّها تَزرَعُ الضَّغینَةَ وَ تُبَعِّدُ عَنِ اللّه ِ وَالنّاسِ ؛ ۲۶۶۳

بپرهیز از سخن چینی که بذر کینه می افشانَد و از خدا و مردم دور می کند .

حدیث۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إیّاکَ وَالمَنَّ بِالمَعرُوفِ فَإنَّ الاِمتِنانَ یُکَدِّرُ الإحسانَ ؛ ۲۶۷۳

بپرهیز از منّت گذاشتن در احسان ، که منت گذاری احسان را تیره می کند .

حدیث۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إیّاکَ وَالنِّفاقَ فَإنَّ ذَا الوَجهَینِ لا یَکُونُ وَجیها عِندَ اللّه ِ ؛ ۲۶۹۴

از دورویی دور باش ، که دورو نزد خداوند آبرویی ندارد .

حدیث۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السـلام : إیّاکَ أن تَجعَلَ مَرکَبَکَ لِسانَکَ فی غِیبَةِ إخوانِکَ أو تَقُولَ ما یَصیرُ عَلَیکَ حُجَّةً وَ فِی الإساءَةِ إلَیکَ عِلَّةً ؛ ۲۷۲۴

بپرهیز از اینکه زبانت را مَرکب غیبت برادرانت کنی ، یا سخنی بگویی که حجّت بر تو و بهانه بدی کردن به تو شود .

حدیث۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إیّاکُم وَ البِطنَةَ فَإنَّها مَقساةٌ لِلقَلبِ مَکسَلَةٌ عَنِ الصَّلاةِ وَ مَفسَدَةٌ لِلجَسَدِ ؛ ۲۷۴۲

زنهار از پُریِ شکم ؛ زیرا موجب سختْ دلی ، کاهلی در نماز و تباهی بدن می شود .

حدیث۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : إیّاکُم وَالفُرقَةَ فَإنَّ الشّاذَّ عَن أهلِ الحَقِّ لِلشَّیطانِ کَما أنَّ الشّاذَّ مِنَ الغَنَمِ لِلذِّئبِ ؛۲۷۴۷

از جدایی بپرهیزید ؛ زیرا تنهای جدا مانده از اهل حق ، بهره شیطان است ، چنان که گوسفند جدا شده از گلّه، بهره گرگ است .

حدیث۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ألا مُستَيقِظٌ مِن غَفلَتِهِ قَبلَ نَفادِ مُدَّتِهِ ؛ ۲۷۵۲

آیا کسی نیست که پیش از پایان عمر از خواب غفلت بیدار شود؟

حدیث۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ألا وَ إنَّ مِنَ البَلاءِ الفاقَةَ وَأشَدُّ مِنَ الفاقَةِ مَرَضُ البَدَنِ وَأشَدُّ مِن مَرَضِ البَدَنِ مَرَضُ القَلبِ ؛ ۲۷۷۵

آگاه باشید که تنگ دستی از جمله بلاهاست و بدتر از آن، بیماری جسم است و بدتر از آن، بیماری دل .

حدیث۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ألا لا يَستَحيِيَنَّ مَن لا يَعلَمُ أن يَتَعَلَّمَ فَإنَّ قِيمَةَ كُلِّ امرِئٍ مَا يَعلَمُ ؛ ۲۷۸۷

آگاه باشید که آن که نمی داند، نباید از آموختن شرم کند ؛ زیرا ارزش هر کس به چیزی است که می داند .

حدیث۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ألا لا يَستَقبِحَنَّ مَن سُئِلَ عَمّا لا يَعلَمُ أن يَقُولَ لا أعلَمُ ؛ ۲۷۸۸

بدانید کسی که از او پرسشی می کنند که پاسخ آن را نمی داند ، نباید «نمی دانم» گفتن را زشت بشمارد .

حدیث۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أفضَلُ العِبادَةِ غَلَبَةُ العادَةِ ؛ ۲۸۷۳

برترین عبادت ، چیره آمدن بر عادت است .

حدیث۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أفضَلُ الإيمانِ الأمانَةُ ؛ ۲۹۰۵

برترین ایمان، امانتداری است .

حدیث۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اَسوَءُ النّاسِ عَیشا الحَسُودُ ؛ ۲۹۳۱

حسود ، بدترین زندگی را در بین مردم دارد .

حدیث۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَشَدُّ القُلُوبِ غِلاًّ قَلبُ الحَقُودِ ؛ ۲۹۳۲

ناصاف ترینِ دل ها ، دل کینه توز است .

حدیث۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ العَمَلِ ما اُرِیدَ بِهِ وَجهُ اللّه ِ ؛ ۲۹۵۸

برترین کار ، کاری است که با آن خشنودی خدا خواسته شود .

حدیث۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ المَعرُوفِ إغاثَةُ المَلهُوفِ ؛ ۲۹۵۹

برترین کار نیک ، فریادرسیِ ستم دیده است .

حدیث۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَکبَرُ الحُمقِ الإغراقُ فِی المَدحِ وَ الذَّمِ ؛ ۲۹۸۵

بزرگ ترین حماقت ، زیاده روی در ستایش و نکوهش است .

حدیث۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ النّاسِ اَنفَعُهُم لِلنّاسِ ؛ ۲۹۸۹

برترینِ مردم ، سودمندترین آنها برای مردم است .

حدیث۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَقبَحُ الغَدرِ إذاعَةُ السِّرِّ ؛ ۳۰۰۵

زشت ترین بی وفایی ، فاش کردن راز است .

حدیث۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ الوَرَعِ حُسنُ الظَّنِّ ؛ ۳۰۲۷

برترین پارسایی ، خوش گمانی است .

حدیث۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَسرَعُ شَیءٍ عُقُوبَةً الیَمینُ الفاجِرَةُ ؛ ۳۰۴۱

زودآینده ترین کیفر ، کیفرِ سوگند دروغ است .

حدیث۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَکثَرُ النّاسِ أمَلاً أقَلُّهُم لِلمَوتِ ذِکرا ؛ ۳۰۵۳

پُرآرزوترینِ آدمیان ، کسی است که از مرگ، کمتر یاد کند .

حدیث۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَبصَرُ النّاسِ مَن أبصَرَ عُیُوبَهُ وَ أقلَعَ عَن ذُنُوبِهِ ؛ ۳۰۶۱

بیناترینِ مردم، کسی است که عیب های خود را ببیند و از گناهان خویش باز ایستد .

حدیث۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَقوَی النّاسِ مَن غَلَبَ هَواهُ ؛ ۳۰۷۴

قوی ترینِ مردم، کسی است که بر خواهش دل خود غلبه کند .

حدیث۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَصلُ المُرُوءَةِ الحَیاءُ وَ ثَمَرَتُهَا العِفَّةُ ؛ ۳۱۰۱)

ریشه مردانگی شرم است و میوه اش پاک دامنی .

حدیث۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ النّاسِ مَن کَظَمَ غَیظَهُ وَ حَلُمَ عَن قُدرَةٍ ؛ ۳۱۰۴

برترینِ مردم، کسی است که خشمش را فرو بَرَد و با وجود قدرت بر انتقام ، بردباری کند .

حدیث۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَغبَطُ النّاسِ المُسارِعُ إلَی الخَیراتِ ؛ ۳۱۲۲

نیکوحال ترینِ مردم، کسی است که به سوی نیکی ها بشتابد .

حدیث۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَعظَمُ الذُّنُوبِ عِندَ اللّه ِ ذَنبٌ اَصَرَّ عَلَیهِ عامِلُهُ ؛ ۳۱۳۱

بزرگ ترین گناه نزد خداوند ، گناهی است که صاحب گناه بر آن اصرار ورزد .

حدیث۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَدَلُّ شَیء عَلی غَزارَةِ العَقلِ حُسنُ التَّدبیرِ ؛ ۳۱۵۱

بزرگ ترین دلیل بر خردمندی ، نیکْ عاقبت نگری است .

حدیث۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ النّاسِ رَأیا مَن لا یَستَغنی عَن رَأی مُشیرٍ ؛ ۳۱۵۲

نیکو رأی ترینِ مردم، کسی است که خود را از رأی مشاور، بی نیاز نمی داند .

حدیث۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ الجُودِ إیصالُ الحُقُوقِ إلی اَهلِها ؛ ۳۱۵۳

برترین بخشش ، رساندن حقوق به اهل آن است .

حدیث۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَکبَرُ الکُلفَةِ تَعَنّیکَ فیما لا یَعنیکَ ؛ ۳۱۶۶

بزرگ ترین زحمت ، سختی کشیدن در چیزی است که سودی برایت ندارد .

حدیث۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَکبَرُ العَیبِ أن تَعیبَ غَیرَکَ بِما هُوَ فیکَ ؛ ۳۱۶۷

بزرگ ترین عیب آن است که بر دیگری عیبی بگیری که در تو نیز هست .

حدیث۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَخسَرُ النّاسِ مَن قَدَرَ عَلی اَن یَقُولَ الحَقَّ وَ لَم یَقُل ؛ ۳۱۷۸

زیانکارترینِ مردم، کسی است که بتواند حقّ را بگوید، ولی نگوید .

حدیث۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَبخَلُ النّاسِ مَن بَخِلَ بِالسَّلامِ ؛ ۳۲۰۰

بخیل ترینِ مردم، کسی است که از سلام کردن بخل ورزد .

حدیث۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَشَدُّ مِنَ المَوتِ طَلَبُ الحاجَةِ مِن غَیرِ أَهلِها ؛ ۳۲۱۳

سخت تر از مرگ ، حاجت خواستن از نااهل است .

از۸۰۱تا۱۰۰۰

حدیث۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَعقَلُ النّاسِ مَن کانَ بِعَیبِهِ بَصیرا وَ عَن عَیبِ غَیرِهِ ضَریرا ؛ ۳۲۳۳

خردمندترینِ مردم، کسی است که بینای عیب خود باشد و از عیب دیگران، کور .

حدیث۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : أَفضَلُ الأَدَبِ أن یَقِفَ الإنسانُ عِندَ حَدِّهِ وَ لا یَتعدّی قَدرَهُ ؛ ۳۲۴۱

بهترین ادب، آن است که انسان در حدّ و مرز خود بماند و از اندازه خویش درنگذرد .

حدیث۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ أهنَأَ النّاسِ عَيشا مَن كانَ بِما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ راضِيا ؛ ۳۳۹۷

گواراترین زندگی را کسی دارد که از آنچه خدا قسمت او کرده، خشنود باشد .

حدیث۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ مِنَ العِبادَةِ لِينَ الكَلامِ وَ إفشاءَ السَّلامِ ؛ ۳۴۲۱

از جمله عبادت ها ، نرمیِ کلام و آشکار کردن سلام است .

حدیث۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ هذِهِ القُلُوبَ اَوعِيَةٌ فَخَيرُها اَوعاها لِلخَيرِ ؛ ۳۴۴۹

دل ها [مانند] ظرف اند و بهترینِ آنها ظرفی است که نیکی را بیشتر در خود نگاه دارد .

حدیث۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ بِشرَ المُؤمِنِ فِی وَجهِهِ ، وَ قُوَّتَهُ فِی دينِهِ وَ حُزنَهُ فِی قَلبِهِ ؛ ۳۴۵۴

شادی مؤمن در چهره اوست ، قدرت وی در دینش، و اندوه او در دلش .

حدیث۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إِنَّ هذِهِ القُلُوبَ تَمِلُّ كَما تَمِلُّ الأبدانُ فَابتَغُوا لَها طَرائِفَ الحِكَمِ ؛ ۳۵۴۹

دل ها چون تن ها افسرده شود ، برای [شادی] آنها حکمت های تازه بجویید .

حدیث۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّ أفضَلَ الخَیرِ صَدَقَةُ السِّرِّ وَ بِرُّ الوالِدَینِ وَ صِلَةُ الرَّحِم ؛ ۳۵۵۰

برترین خوبی ، صدقه پنهانی و نیکی به پدر و مادر و صله رحم است .

حدیث۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّ النّاسَ إلی صالِحِ الأدَبِ أحوَجُ مِنهُم إلَی الفِضَّةِ وَالذَّهَبِ ؛ ۳۵۹۰

مردم به ادب نیکو محتاج ترند تا به سیم و زر .

حدیث۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّ حَوائِجَ النّاسِ إلَیکُم نِعمَةٌ مِنَ اللّهِ عَلَیکُم فَاغتَنِمُوها وَ لا تَمَلُّوها فَتَتَحَوَّلَ نَقَما ؛ ۳۵۹۹

نیازمندی های مردم به شما نعمت خداست بر شما . آن را مغتنم بشمارید و از آن ملول نشوید که به نقمت بدل می شود .

حدیث۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِن کُنتُم تُحِبُّونَ اللّهَ فَأَخرِجُوا مِن قُلُوبِکُم حُبَّ الدُّنیا ؛ ۳۷۴۷

اگر خدا را دوست دارید ، دوستی دنیا را از دل هایتان بیرون کنید .

حدیث۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إن تَنَزَّهُوا عَنِ المَعاصی یُحبِبکُمُ اللّهُ ؛ ۳۷۵۹

اگر از گناهان پاک شوید ، خداوند شما را دوست می دارد .

حدیث۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّکَ إن أطَعتَ اللّهَ نَجّاکَ و أصلَحَ مَثواکَ ؛ ۳۸۰۶

اگر خدا را فرمان بری ، رستگارت کند و جایگاهت را نیکو گردانَد .

حدیث۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّکَ لَن یُغنِی عَنکَ بَعدَ المَوتِ إلّا صالِحُ عَمَلٍ قَدَّمتَهُ فَتَزَوَّد مِن صالِحِ العَمَلِ ؛ ۳۸۱۵

بعد از مرگت جز کردار نیکت ، که از پیش فرستاده ای ، سودت نبخشد . پس کارهای نیک را توشه خود کن .

حدیث۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِنَّمَا العاقِلُ مَن وَعَظَتهُ التَّجارِبُ ؛ ۳۸۶۳

خردمند ، کسی است که تجربه ها پندش دهد .

حدیث۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّما سُمِّیَ العَدُوُّ عَدُوّا لأَنَّهُ یَعدُو عَلَیکَ فَمَن داهَنَکَ فِی مَعایِبِکَ فَهُوَ العَدُوُّ العادی عَلَیکَ ؛ ۳۸۷۶

«عدو» ، به این نام نامیده شد، چون به تو تعدّی می کند . پس هرکس در بیان عیب هایت با تو دورویی کند ، عدویی است که بر تو تعدّی می کند .

حدیث۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّما زُهدَ النّاسِ فی طَلَبِ العِلمِ کَثرَةُ ما یَرَونَ مِن قِلَّةِ مَن عَمِلَ بِما عَلِمَ ؛ ۳۸۹۵

آنچه مردم را به تحصیل دانش بی رغبت کرده ، این است که بسیار می بینند آنان که به آنچه آموخته اند عمل می کنند ، اندک اند .

حدیث۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إنَّما قَلبُ الحَدَثِ کَالأرضِ الخالِیَةِ مَهما أُلقِیَ فیها مِن کُلِّ شَیءٍ قَبِلَتهُ ؛ ۳۹۰۱

قلب نوجوان ، همچون زمین ناکشته است که هرچه در آن افکنده شود، می پذیرد .

حدیث۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا صَنَعتَ مَعرُوفا فَاستُرهُ ؛ ۳۹۸۱

هر گاه کار نیکویی انجام دادی ، پنهانش دار .

حدیث۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا صُنِعَ اِلَیکَ مَعرُوفٌ فَاذکُر ؛ ۴۰۰۰

هر گاه به تو خوبی شد ، آن را یاد آر .

حدیث۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا تَمَّ العَقلُ نَقَصَ الکَلامُ ؛ ۴۰۱۱

هر گاه خِرد کامل شود ، سخن کم شود .

حدیث۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا أَضَرَّتِ النَّوافِلُ بِالفَرائِضِ فَارفُضُوها ؛ ۴۰۱۵

هر گاه مستحبّات به واجبات زیان می رسانْد ، آن را رها کنید .

حدیث۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا ظَهَرَتِ الجِنایاتُ ارتَفَعَتِ البَرَکاتُ ؛ ۴۰۳۰

هر گاه جنایت ها آشکار شود ، برکت ها از میان می رود .

حدیث۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا رَأیتَ عالِما فَکُن لَهُ خادِما ؛ ۴۰۴۴

هرگاه دانشمندی دیدی ، به او خدمت کن .

حدیث۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا قامَ أحَدُکُم إلَی الصَّلوةِ فَلیُصَلِّ صَلوةَ مُوَدِّعٍ ؛ ۴۰۵۰

هرگاه یکی از شما به نماز می ایستد، باید مانند کسی نماز بگزارد که گویی آخرین نماز اوست .

حدیث۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا أبصَرَتِ العَینُ الشَّهوَةَ عَمِیَ القَلبُ عَنِ العاقِبَةِ ؛ ۴۰۶۳

هرگاه چشم شهوت بینا شد ، چشم دل از دیدن سرانجام امور، نابینا می شود .

حدیث۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا رَأیتَ مَظلُوما فَأعِنهُ عَلَی الظّالِمِ ؛ ۴۰۶۸

هرگاه ستمدیده ای دیدی، او را در مقابل ستمگر یاری کن .

حدیث۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِذا رَغِبتَ فِی المَکارِمِ فَاجتَنِبِ المَحارِمَ ؛ ۴۰۶۹

اگر خواهان بزرگی ها هستی ، از حرام ها دوری کن .

حدیث۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا أکرَمَ اللّه ُ عَبدا شَغَلَهُ بِمَحَبَّتِهِ ؛ ۴۰۸۰

هر گاه خداوند، بنده ای را گرامی بدارد، او را به محبّت خویش مشغول می کند .

حدیث۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا عَلَوتَ فَلا تُفَكِّر فِيمَن دُونَكَ مِنَ الجُهّالِ ولكِنِ اقتَدِ بِمَن فَوقَكَ مِنَ العُلَماءِ ؛ ۴۰۹۲

هر گاه به مرتبه ای بلند رسیدی ، به زیردستان جاهل خود نیندیش ؛ بلکه به بالادستان عالمِ خود اقتدا کن .

حدیث۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا رَأيتَ فی غَيرِكَ خُلقا ذَميما فَتَجَنَّب مِن نَفسِكَ اَمثالَهُ ؛ ۴۰۹۸

هر گاه در دیگری خوی نکوهیده ای دیدی ، مانند آن را از خودت دور دار.

حدیث۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا أرادَ اللّه ُ بِعَبدٍ خَيرا ألهَمَهُ القَناعَةَ و أصلَحَ لَه زَوجَهُ ؛ ۴۱۱۵

وقتی خداوند خیرخواه بنده ای باشد، قناعت را در دل او می اندازد و همسرش را شایسته می گردانَد .

حدیث۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا أرادَ اللّه ُ سُبحانَهُ صَلاحَ عَبدٍ ألهَمَهُ قِلَّةَ الكَلامِ وَ قِلَّةَ الطَّعامِ وَ قِلَّةَ المَنامِ؛ ۴۱۱۷

هر گاه خداوند صلاح بنده ای را بخواهد ، کم گویی ، کم خوری و کم خوابی را در دلش می اندازد .

حدیث۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : اِذا هَمَمتَ بِاَمرٍ فَاجتَنِب ذَميمَ العَواقِبِ فِيهِ ؛ ۴۱۱۹

هر گاه آهنگ کاری کردی ، از پیامدهای نکوهیده آن بپرهیز .

حدیث۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا سَأَلتَ فَاسأل تَفَقُّها وَ لا تَسأَل تَعَنُّتا ؛ ۴۱۴۷

به گاهِ پرسش ، برای فهمیدن بپرس نه برای آزمودن دیگران .

حدیث۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا کَتَبتَ کِتابا فَأَعِد فیهِ النَّظَرَ قَبلَ خَتمِهِ فَإِنَّما تَختِمُ عَلی عَقلِکَ ؛ ۴۱۶۷

آن گاه که نوشته ای را نگاشتی ، قبل از مُهر کردن ، دوباره در آن نظر کن ؛ زیرا تو بر خِرَد خویش مُهر می زنی .

حدیث۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : إذا رَغِبتَ فی صَلاحِ نَفسِکَ فَعَلَیکَ بِالاِقتِصادِ وَ القُنُوعِ وَالتَّقَلُّلِ ؛ ۴۱۷۲

اگر اصلاح خویش را خواهانی ، میانه روی ، خشنودی به قسمت و کم خواهی را پیشه خود کن .

حدیث۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسنِ العِشرَةِ تَدوُمُ المَوَدَّةُ ؛ ۴۲۰۰

با نیکویِی معاشرت، دوستی پایدار می شود .

حدیث۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالعَدلِ تَتَضاعَفُ البَرَکاتُ ؛ ۴۲۱۱

با عدالت ، برکت ها دوچندان می شود .

حدیث۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالدُّعاءِ یُستَدفَعُ البَلاءُ ؛ ۴۲۴۰

با دعا، دفع بلا خواسته می شود .

حدیث۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسنِ الاَخلاقِ یَطیبُ العَیشُ ؛ ۴۲۶۳

با نیکویی اخلاق، زندگی خوش می شود .

حدیث۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِصِحَّةِ المِزاجِ تُوجَدُ لَذَّةُ الطَّعمِ ؛ ۴۲۸۹

با سلامت مزاج، گوارایی غذا احساس می شود .

حدیث۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِحُسنِ العَمَلِ تُجنی ثَمَرَةُ العِلمِ لا بِحُسنِ القَولِ ؛ ۴۲۹۶

با کردار نیک ، میوه علم چیده می شود ، نه با گفتار نیک .

حدیث۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالتَّوبَةِ تُمَحَّصُ السَّیِّئاتُ ؛ ۴۳۲۴

گناهان ، با توبهباز گشت به سوی خدا) پاک می شود .

حدیث۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِالتَّعَبِ الشَّدیدِ تُدرَکُ الدَّرَجاتُ الرَّفیعَةُ وَ الرّاحَةُ الدّائِمَةُ ؛ ۴۳۴۵

درجات بلند و آسایش همیشگی، با سختیِ بسیار به دست می آید .

حدیث۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بادِرِ الفُرصَةَ قَبلَ اَن تَکُونَ غُصَّةَ ؛ ۴۳۶۲

فرصت را دریاب پیش از آنکه [با از دست رفتن] سبب اندوه شود .

حدیث۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بادِرُوا قَبلَ قُدُومِ الغائِبِ المُنتَظَرِ ؛ ۴۳۶۸

بشتابید، پیش از آمدنِ ناپیدایی که چشم به راهش هستید .

حدیث۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بادِر شَبابَکَ قَبلَ هَرَمِکَ وَ صِحَّتَکَ قَبلَ سُقمِکَ ؛ ۴۳۸۱

جوانی ات را پیش از پیری، و سلامتی ات را پیش از بیماری دریاب .

حدیث۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بِرُّ الرَّجُلِ ذَوَی رَحِمِهِ صَدَقَةٌ ؛ ۴۴۲۷

نیکی مرد به خویشانش صدقه است .

حدیث۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بُکاءُ العَبدِ مِن خَشیَةِ اللّه ِ یُمَحِّصُ ذُنُوبَهُ ؛ ۴۴۳۲

گریستن بنده از خوف خدا ، گناهانش را از میان می برد .

حدیث۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : باکِرُوا فَالبَرَکَةُ فِی المُباکَرَةِ وَ شاوِرُوا فَالنُّجحُ فِی المُشاوَرَةِ ؛ ۴۴۴۱

بامداد، در پی کسب وکار باشید ، که برکت در کسب و کارِ بامداد است ، و مشورت کنید که پیروزی در مشورت است .

حدیث۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بَرُّوا آباءَکُم یَبَرَّکُم أبناؤُکُم ؛ ۴۴۴۸

به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

حدیث۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : بَینَکُم وَ بَینَ المَوعِظَةِ حِجابٌ مِنَ الغَفلَةِ وَ الغِرَّةِ ؛ ۴۴۵۰

میان شما و اندرز ، پرده ای از غفلت و فریفتگی است .

حدیث۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَضییعُ المَعرُوفِ وَضعُهُ فِی غَیرِ عَرُوفٍ ؛ ۴۴۷۰

تباه کردن احسان ، احسان کردن به کسی است که آن را نمی شناسد به نااهل) .

حدیث۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَقَرُّبُ العَبدِ إلَی اللّهِ سُبحانَهُ بِإخلاصِ نِیَّتِهِ ؛ ۴۴۷۷

تقرّب بنده به خداوند سبحان ، با خالص کردن نیّت است .

حدیث۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَمامُ العِلمِ العَمَلُ بِمُوجَبِهِ ؛ ۴۴۸۲

کمال علم ، عمل کردن به مقتضای آن است .

حدیث۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَهوِینُ الذَّنبِ اَعظَمُ مِن رُکُوبِ الذَّنبِ ؛ ۴۴۹۰

کوچک انگاشتن گناه، از ارتکاب گناه ، بزرگ تر است .

حدیث۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَدَبَّرُوا آیاتِ القُرآنِ وَ اعتَبِرُوا بِهِ فَإنَّهُ أبلَغُ العِبَرِ ؛ ۴۴۹۳

در آیات قرآن تدبّر کنید و از آن عبرت بگیرید ، که رساترین عبرت هاست .

حدیث۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَرکُ جَوابِ السَّفیهِ أبلَغُ جَوابِهِ ؛ ۴۴۹۸

جواب نگفتن به نابخرد ، رساترین جواب به اوست .

حدیث۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَمَسَّک بِکُلِّ صَدِیقٍ أفادَتکَهُ الشِّدَّةُ ؛ ۴۵۰۸

به دوستی چنگ در زن که سختی روزگار، او را به تو ارزانی داشته است .

حدیث۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَفَکَّر قَبلَ أن تَعزِمَ وَ شاوِر قَبلَ أن تُقدِمَ وَ تَدَبَّر قَبلَ أن تَهجُمَ ؛ ۴۵۴۵

پیش از تصمیم گیری بیندیش و پیش از اقدام، مشورت کن و پیش از داخل شدن [در کار] تدبّر کن .

حدیث۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَوقَّوا البَردَ فی أوَّلِهِ وَ تَلَقَّوهُ فِی آخِرِهِ ، فَإنَّهُ یَفعَلُ فِی الأبدانِ کَما یَفعَلُ فِی الأغصانِ أوَّلُهُ یُحرِقُ وَ آخِرُهُ یُورِقُ ؛ ۴۵۵۱

در آغاز سرما فصل پاییز) خود را از سرما نگه دارید و در آخرش فصل بهار) خود را به آن بسپارید ؛ زیرا سرما با تن ها همان می کند که با

شاخه های درخت : در آغاز می سوزاند و در پایان، به برگ و بار می نشاند .

حدیث۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَجاوَز عَنِ الزَّلَلِ وَ أقِلِ العَثَراتِ تُرفَع لَکَ الدَّرَجاتُ ؛ ۴۵۶۶

از خطاها چشم بپوش و از لغزش های دیگران درگذر تا رتبه هایت بلند گردد .

حدیث۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَعجیلُ البِرِّ زِیادَةٌ فِی البِرِّ ؛ ۴۵۶۸

شتاب کردن در نیکی ، زیادت در نیکی است .

حدیث۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : تَدارَک فی آخِرِ عُمرِکَ ما أضَعتَهُ فِی أوَّلِهِ تَسعَد بِمُنقَلَبِکَ ؛ ۴۵۷۲

آنچه را در اوّل عمر تباه ساخته ای ، در پایان عمر جبران کن تا در بازگشت خویش هنگام مرگ) سعادتمند شوی .

حدیث۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ الحَزمِ السَّلامَةُ ؛ ۴۵۹۰

سلامتی ، میوه دوراندیشی است .

حدیث۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ العِفَّةِ الصِّیانَةُ ؛ ۴۵۹۳

میوه عفّت ، خودنگاهداری است .

حدیث۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ التَّواضُعِ المَحَبَّةُ ؛ ۴۶۱۳

دوستی میوه فروتنی است .

حدیث۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ التَّجرِبَةِ حُسنُ الاِختِیارِ ؛ ۴۶۱۷

میوه تجربه، انتخاب نیکوست .

حدیث۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَمَرَةُ القَناعَةِ الإجمالُ فِی المُکتَسَبِ وَ العُزُوفُ عَنِ الطَّلَبِ ؛ ۴۶۳۴

میوه قناعت ، اعتدال در کسب و کار ، و ناخوش داشتن درخواست است .

حدیث۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ثَلاثٌ لا یُستَحیی مِنهُنَّ : خِدمَةُ الرَّجُلِ ضَیفَهُ وَ قِیامُهُ عَن مَجلِسِهِ لِأَبیهِ وَ مُعَلِّمِهِ وَ طَلَبُ الحَقِّ وَ إن قَلَّ ؛ ۴۶۶۶

از سه چیز نباید شرم داشت : خدمت کردن مرد به میهمانش ، برخاستن از جایش به احترام پدر و معلّمش ، و حق خواهی، اگر چه اندک باشد .

حدیث۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : ثَلاثَةٌ تَدُلَّ عَلى عُقُولِ أربابِها : الرَّسُولُ وَ الكِتابُ وَ الهَدِيَّةُ ؛ ۴۶۸۱

سه چيز نشانه خردمندیِ صاحبانش است : پيک ، نامه و هديه .

حدیث۸۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : ثَلاثٌ يُوجِبنَ المَحَبَّةَ: حُسنُ الخُلقِ وَ حُسنُ الرِّفقِ وَ التَّواضُعُ ؛ ۴۶۸۴

سه خصلت موجب دوستى است : خوش خويى ، مهربانى و فروتنى .

حدیث۸۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : ثابِرُوا عَلى صَلاحِ المُؤمِنِينَ وَ المُتَّقِينَ ؛ ۴۷۰۳

صلاح مؤمنان و پرهيزگاران را پيوسته در نظر داشته باشيد .

حدیث۸۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : جالِسِ العُلَماءَ تَزدَد عِلما ؛ ۴۷۲۱

با دانشمندان همنشين باش تا دانشت افزون شود .

حدیث۸۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : جُودُوا بِما يَفنى تَعتاضُوا عَنهُ بِمايَبقى ؛ ۴۷۳۲

ببخشيد از آنچه ناپاياست در اين دنيا) تا در عوضش آن گيريد كه پاياست در آن دنيا) .

حدیث۸۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : جاوِر مَن تَأمَنُ شَرَّهُ ، وَ لا يَعدُوكَ خَيرُهُ ؛ ۴۷۳۷

با كسى كه از بدى اش ايمن باشى و خيرش از تو نگذرد ، همسايگى كن .

حدیث۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : جَمالُ العِلمِ نَشرُهُ وَ ثَمَرَتُهُ العَمَلُ بِهِ ، وَ صِیانَتُهُ وَضعُهُ فِی أهلِهِ ؛ ۴۷۵۴

زیبایی علم به نشر آن است ، و میوه اش عمل کردن به آن ، و نگاهداشتِ آن قراردادنش میان اهل آن .

حدیث۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : جِماعُ المُرُؤَةِ أن لا تَعمَلَ فِی السِّرِّ ما تَستَحیی مِنهُ فِی العَلانِیَةِ ؛ ۴۷۸۵

همه مروّت در این است که در نهان، کاری نکنی که در عیان از آن شرمت آید .

حدیث۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُسنُ الظَّنِّ راحَةُ القَلبِ وَ سَلامَةُ الدِّینِ ؛ ۴۸۱۶

خوش گمانی ، مایه آسایش دل و سلامت دین است .

حدیث۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُسنُ اللِّقاءِ یَزیدُ فِی تَأَکُّدِ الإخاءِ ؛ ۴۸۲۷

برخورد خوب بر استحکام برادری می افزاید .

حدیث۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُسنُ الاِستِدراکِ عُنوانُ الصَّلاحِ ؛ ۴۸۶۷

نیکْ جبران کردن گناهان ، نشانه صلاح است .

حدیث۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : حُبُّ الاِطراءِ وَ المَدحِ مِن اَوثَقِ فُرَصِ الشَّیطانِ ؛ ۴۸۷۷

دوست داشتن ستایش دیگران، از مغتنم ترین فرصت های شیطان است .

حدیث۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : حَلاوَةُ الظَّفَرِ تَمحُو مَرارَةَ الصَّبرِ ؛ ۴۸۸۲

شیرینی پیروزی ، تلخی صبر را از میان می برد .

حدیث۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : حِراسَةُ النِّعَمِ فِی صِلَةِ الرَّحِمَ ؛ ۴۹۲۹

پاسداشتِ نعمت ها در پیوند با خویشان است .

حدیث۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : حَیاءُ الرَّجُلِ مِن نَفسِهِ ثَمَرَةُ الاِیمانِ ؛ ۴۹۴۴

شرم مرد از خودش ، نتیجه ایمان است .

حدیث۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَیرُ اَموالِکَ ما وَقی عِرضَکَ ؛ ۴۹۵۸

بهترین دارایی تو آن است که آبرویت را نگه دارد .

حدیث۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَیرُ الضِّحکِ التَّبسُّمُ ؛ ۴۹۶۴

بهترین خنده ، تبسّم است .

حدیث۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَیرُ مَن شاوَرتَ ذَوُو النُّهی وَ العِلمِ ، وَ اُولُوا التَّجارِبِ وَ الحَزمِ ؛ ۴۹۹۰

بهترینِ کسان برای مشورت، خردمندان و عالمان و دارندگان تجربه و دور اندیشان اند .

حدیث۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَیرُالإخوانِ مَن لَم یَکُن عَلی إخوانِهِ مُستَقصِیا ؛ ۴۹۹۷

بهترینِ برادران، کسی است که نسبت به برادرانش پُر توقّع و سختگیر نباشد .

حدیث۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَیرُ إخوانِکَ مَن سارَعَ إلَی الخَیرِ وَ جَذَبَکَ إلَیهِ وَ أمَرَکَ بِالبِّرِ وَ أعانَکَ عَلَیهِ ؛۵۰۲۱

بهترین برادر تو کسی است که به سوی کارهای نیک بشتابد و تو را نیز به سوی آن بکشاند و به نیکوکاری فرمانت دهد و در انجام دادن آن، یاری ات کند .

حدیث۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَیرُ ما وَرَّثَ الآباءُ الأبناءَ الأدَبَ ؛ ۵۰۳۶

بهترین چیزی که پدران برای فرزندان به میراث می گذارند ، ادب است .

حدیث۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خُذِ القَصدَ فِی الاُمُورِ ؛ فَمَن اَخَذَ القَصدَ خَفَّت عَلَیهِ المُؤَنَ ؛ ۵۰۴۲

در کارها میانه روی پیشه کن. که هر کس میانه روی کند ، مخارج زندگی بر وی آسان شود .

حدیث۸۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : خُذِ الحِكمَةَ مِمَّن أتاكَ بِها ، وَ انظُر إلى ما قالَ وَ لا تَنظُر إلى مَن قالَ ؛ ۵۰۴۸

حکمت را ، از هرکه برایت آورد ، فراگیر، و به گفتار بنگر و به گوینده منگر .

حدیث۸۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : خَيرُ الاَعمالِ إعتِدالُ الرَّجاءِ وَ الخَوفِ ؛ ۵۰۵۵

بهترين كارها ، برابرى اميد و بيم است .

حدیث۸۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : خالِف مَن خالَفَ الحَقَّ اِلى غَيرِهِ ، وَ دَعهُ وَ ما رَضِىَ لِنَفسِهِ ؛ ۵۰۵۷

با كسى كه از حق به غير حق روى آورده، مخالفت كن ، و او را با آنچه به آن خشنود است ، واگذار .

حدیث۸۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : خالِطُوا النّاسَ مُخالَطَةً إن مِتُّم بَكَوا عَلَيكُم وَ إن غِبتُم حَنُّوا إلَيكُم ؛ ۵۰۷۰

با مردم آن گونه بياميزيد كه اگر مُرديد، بر شما بگِريند و اگر غايب شويد ، مشتاق ديدار شما باشند .

حدیث۸۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : خُلُوُّ الصَّدرِ مِنَ الغِلِّ وَ الحَسَدِ مِن سَعادَةِ العَبدِ ؛ ۵۰۸۳

خالى بودن سينه از كينه و رشك ، از خوش بختى آدمى است .

حدیث۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : خَوافِی الأخلاقِ تَکشِفُهَا المُعاشَرَةُ ؛ ۵۰۹۹

معاشرت ، خصلت های پوشیده را آشکار می کند .

حدیث۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : دارِ النّاسَ تَأمَن غَوائِلَهُم ، وَ تَسلَم مِن مَکائِدِهِم ؛ ۵۱۲۸

با مردم مدارا کن تا از شرّشان در امان ، و از مکرشان به سلامت باشی .

حدیث۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : دَع مالا یَعنِیکَ ، وَ اشتَغِل بِمُهِمِّکَ الَّذی یُنجِیکَ ؛ ۵۱۳۳

آنچه را به کارت نیاید ، رها کن و به کاری که رستگارت کند ، مشغول شو.

حدیث۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذِکرُاللّه ِ مَطرَدَةُ الشَّیطانِ ؛ ۵۱۶۲

یاد خدا ، شیطان را می تاراَند .

حدیث۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذُروَةُ الغایاتِ لا یَنالُها إلاّ ذَوُو التَّهذیبِ وَ المُجاهَداتِ ؛ ۵۱۹۰

بر بلندای اهداف نرسد ، مگر کسی که خود را مهذّب ساخته و با نفس خویش ، جهادها کرده باشد .

حدیث۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذُو الكَرَمِ جَميلُ الشِّيَمِ مُسدٍ لِلنِّعَمِ وَصُولٌ لِلرَّحِمِ ؛ ۵۱۹۶

صاحب کَرَم ، کسی است که خُلق و خویش زیبا ، برای هرگونه نعمتی سزاوار و در پیوند با خویشان ، پویا باشد .

حدیث۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : ذَوُو العُيُوبِ يُحِبُّونَ إشاعَةَ مَعايِبِ النّاسِ لِيَتَّسِعَ لَهُمُ العُذرُ فِى مَعايِبِهِم ؛ ۵۱۹۸

صاحبان عیب دوست دارند عیب های مردم فاش شود تا مجال عذرخواهی از عیب هایشان فراخ شود .

حدیث۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَحِمَ اللّه ُ امرَءً عَرَفَ قَدرَهُ وَ لَم يَتَعَدَّ طَورَهُ ؛ ۵۲۰۴

خداوند ، رحمت کند مردی را که قدر خویش را بشناسد و از حدّ خود درنگذرد !

حدیث۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَحِمَ اللّه ُ امرءً أحيا حَقًّا وَ أماتَ باطِلًا وَ أدحَضَ الجَورَ وَ أقامَ العَدلَ ؛ ۵۲۱۷

خداوند ، رحمت کند مردی را که حقّی را زنده کند و باطلی را بمیرانَد و ستم را برچیند و عدل را به پا دارد !

حدیث۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَأسُ الفَضائِلِ مِلكُ الغَضَبِ وَ اِماتَةُ الشَّهوَةِ ؛ ۵۲۳۷

سرآمدِ فضیلت ها در دست داشتنِ زمام خشم و میراندن خواهش نفس است .

حدیث۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَأسُ الجَهلِ مُعاداةُ النّاسِ ؛ ۵۲۴۷

سرآغاز نادانی ، دشمنی با مردم است .

حدیث۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : رَأسُ السِّیاسَةِ استِعمالُ الرِّفقِ ؛ ۵۲۶۶

سرلوحه سیاست ، به کار بردن مداراست .

حدیث۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : رُبَّ مُتَوَدِّدٍ مُتَصَنِّعٍ ؛ ۵۲۷۷

بسا دوستی که دوست نماست .

حدیث۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : رُبَّ کَلِمَةٍ سَلَبَت نِعمَةً ؛ ۵۲۸۲

بسا سخنی که نعمتی را بِرُباید .

حدیث۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : رُبَّ کَلامٍ جَوابُهُ السُّکُوتُ ؛ ۵۳۰۳

بسا سخنی که پاسخش سکوت است .

حدیث۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : رُبَّ واعِظٍ غَیرُ مُرتَدِعٍ ؛ ۵۳۶۱

بسا واعظی که خود [از گناه] باز نمی ایستد .

حدیث۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : رَغبَتُکَ فِى زاهِدٍ فِيکَ ذُلٌّ ؛ ۵۳۸۳

ميل تو به كسى كه از تو دورى مى كند ، خوارى است .

حدیث۹۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : رَدعُ النَّفسِ عَن زَخارِفِ الدُّنيا ثَمَرَةُ العَقلِ ؛ ۵۳۹۹

باز داشتن نفس از آرايه هاى دنيا ، ميوه خِرد است .

حدیث۹۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : رَوِّ قَبلَ العَمَلِ تَنجُ مِنَ الزَّلَلِ ؛ ۵۴۰۱

پيش از عمل بينديش تا از لغزش ها نجات يابى .

حدیث۹۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : رَضِىَ بِالذُّلِ مَن كَشَفَ ضُرَّهُ لِغَيرِهِ ؛ ۵۴۱۴

به خوارى تن داده است آن كه پريشانى خويش را براى ديگرى آشكار كند .

حدیث۹۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : رَأىُ الرَّجُلِ عَلى قَدرِ تَجرِبَتِهِ ؛ ۵۴۲۶

[درستىِ] رأى مرد به اندازه تجربه اوست .

حدیث۹۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : رِضَا المَرءِ عَن نَفسِهِ بُرهانُ سَخافَةِ عَقلِهِ ؛ ۵۴۴۱

از خود راضى بودن آدمى ، دليل سَبُک عقلىِ اوست .

حدیث۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : زَکاةُ الجَمالِ العَفافُ ؛ ۵۴۴۹

زکات زیبایی ، پاک دامنی است .

حدیث۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : زِلَّةُ العالِمِ کَانکِسارِ السَّفینَةِ ، تَغرَقُ وَ تُغَرِّقُ مَعَها غَیرَها ؛ ۵۴۷۴

لغزش عالم ، مانند شکستن کشتی است : خود غرق می شود و با خود ، دیگران را غرق می کند .

حدیث۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : زِیادَةُ الشُّحِّ تَشینُ الفُتُوَّةَ وَ تُفسِدُ الأُخُوَّةَ ؛ ۵۵۰۸

بسیاریِ بخل ، جوان مردی را زشت و برادری را تباه می کند .

حدیث۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَبَبُ الاِئتِلافِ الوَفاءُ ؛ ۵۵۱۱

وفاداری ، سبب الفت است .

حدیث۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَبَبُ المَحَبَّةِ البِشرُ ؛ ۵۵۴۶

خوش رویی موجب محبّت است .

حدیث۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِلاحُ المُؤمِنِ الدُّعاءُ ؛ ۵۵۵۹

دعا ، سلاح مؤمن است .

حدیث۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سُوسُوا أنفُسَكُم بِالوَرَعِ وَ داوُوا مَرضاكُم بِالصَّدَقَةِ ؛ ۵۵۸۸

جان های خود را با پرهیزگاری نگاه دارید ، و بیماران خود را با صدقه درمان کنید .

حدیث۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِياسَةُ العَدلِ ثَلاثٌ : لِينٌ فی حَزمٍ ، وَ استِقصاءٌ فی عَدلٍ ، وَ إفضالٌ فی قَصدٍ ؛۵۵۹۲

سیاست عادلانه را سه اصل است : نرمی در عین دوراندیشی ، به نهایت رساندن [اجرای تمام عیار]عدالت ، و بخشش در عین میانه روی .

حدیث۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَل عَنِ الجارِ قَبلَ الدّارِ ؛ ۵۵۹۸

پیش از [خرید] خانه ، درباره همسایه پرس و جو کن .

حدیث۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سالِمِ النّاسَ تَسلَم ، وَ اعمَل لِلآخِرَةِ تَغنَم ؛ ۵۶۰۵

با مردم در آشتی باش تا سالم باشی و برای آخرت کار کن تا غنیمت یابی .

حدیث۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَلامَةُ العَيشِ فِی المُداراةِ ؛ ۵۶۰۷

آسایش زندگی در مدارا کردن است .

حدیث۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَیِّئَةٌ تَسُوؤُکَ خَیرٌ مِن حَسَنَةٍ تُعجِبُکَ ؛ ۵۶۱۵

گناهی که اندوهگینت کند ، بهتر از کار نیکی است که تو را به شگفتی آورد .

حدیث۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَمعُ الاُذُنِ لایَنفَعُ مَعَ غَفلَةِ القَلبِ ؛ ۵۶۱۸

شنیدن گوش با غفلت دل ، سودی نمی بخشد .

حدیث۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سِرُّکَ اَسیرُکَ فَإن اَفشَیتَهُ صِرتَ اَسیرَهُ ؛ ۵۶۳۰

راز تو در بند توست . اگر آن را فاش کنی ، تو در بندِ آنی .

حدیث۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سُوءُ الخُلقِ نَکَدُ العَیشِ وَ عَذابُ النَّفسِ ؛ ۵۶۳۹

بدخویی موجب سختی زندگی و عذاب جان است .

حدیث۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : سَلُوا القُلُوبَ عَنِ المَوَدّاتِ فَإنَّها شَواهِدُ لا تَقبَلُ الرُّشا ؛ ۵۶۴۱

دوستی و محبّت را از دل ها بپرسید که دل ها گواهانی هستند که رشوه نمی پذیرند .

حدیث۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شُکرُ المُؤمِنِ یَظهَرُ فِی عَمَلِهِ ؛ ۵۶۶۱

سپاسگزاری مؤمن در عملش آشکار می شود .

حدیث۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النّاسِ مَن لا یَقبَلُ العُذرَ ، وَلا یُقیلُ الذَّنبَ ؛ ۵۶۸۵

بدترینِ مردم ، کسی است که عذر را نپذیرد و از لغزش در نگذرد .

حدیث۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ العَمَلِ ما أفسَدتَ بِهِ مَعادَکَ ؛ ۵۶۹۵

بدترین عمل آن است که آخرتت را با آن تباه کنی .

حدیث۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النّاسِ مَن یَری أنَّهُ خَیرُهُم ؛ ۵۷۰۱

بدترینِ مردم ، کسی است که خود را بهترینِ ایشان می داند .

حدیث۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النّاسِ مَن لا یُبالِی أن یَراهُ النّاسُ مُسِیئا ؛ ۵۷۰۲

بدترینِ مردم ، کسی است که پروا نکند از این که مردم او را گناهکار ببینند .

حدیث۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ اَصدِقائِکَ مَن تَتَکَلَّفُ لَهُ ؛ ۵۷۰۶

بدترین دوستت کسی است که برای او به زحمت افتی .

حدیث۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الَاوطانِ مالَم یَأمَن فیهِ القُطّانُ ؛ ۵۷۱۲

بدترین وطن ، آن جاست که اقامت کنندگان در آن ، ایمن نباشند .

حدیث۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ النّاسِ مَن لا یُرجی خَیرُهُ وَ لا یُؤمَنُ شَرُّهُ ؛ ۵۷۳۲

بدترینِ مردم ، کسی است که به خیرش امید نرود و از شرّش ایمنی نباشد .

حدیث۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَرُّ الَاصحابِ السَّریعُ الِانقِلابِ ؛ ۵۷۴۲

بدترینِ یاران ، کسی است که زود دگرگون شود .

حدیث۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : شاوِر قَبلَ أن تَعزِمَ ، وَ فَکِّر قَبلَ اَن تُقدِمَ ؛ ۵۷۵۴

قبل از تصمیم گیری مشورت کن و پیش از اقدام ، بیندیش .

حدیث۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَیئانِ لَا یعرِفُ فَضلَهُما اِلّاَمَن فَقَدَهُما ؛ الشَّبابُ وَ العافِیَةُ ؛ ۵۷۶۴

دو نعمت است که قدر آنها را نمی داند مگر کسی که از دستشان می دهد : جوانی و تن درستی .

حدیث۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شَیئانِ لا یُوزَنُ ثَوابُهُما ؛ اَلعَفوُ وَ العَدلُ ؛ ۵۷۶۹

دو چیز است که ثوابشان فراتر از سنجش است : گذشت و دادگری .

حدیث۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : شارِکُوا الَّذی قَد أقبَلَ عَلَیهِ الرِّزقُ فَإنَّهُ أجدَرُ بِالحَظِّ وَ أخلَقُ بِالغِنی ؛۵۷۹۰

با کسی که روزی به او روی آورده است ، شریک شوید ؛ زیرا وی به بهره مندی شایسته تر و به توانگری لایق تر است .

حدیث۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلاحُ العَمَلِ بِصَلاحِ النِّیَّةِ ؛ ۵۷۹۲

درستی کردار به درستی نیّت است .

حدیث۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلاحُ العِبادَةِ التَّوَکُّلُ ؛ ۵۸۰۲

توکّل ، سامان دهنده عبادت است .

حدیث۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَلاحُ الاِنسانِ فِی حَبسِ اللِّسانِ وَ بَذلِ الإحسانِ ؛ ۵۸۰۹

صلاح انسان در فرو بستن زبان و گشاده دستی است .

حدیث۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِحَّةُ الاَجسامِ مِن أهنَإ الأقسامِ ؛ ۵۸۱۲

سلامت جسم از گواراترین بهره هاست .

حدیث۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِیانَةُ المَرأةِ أنعَمُ لِحالِها وَ أدوَمُ لِجَمالِها ؛ ۵۸۲۰

محفوظ داشتن زن ، به حال او مفیدتر ، و برای زیبایی اش پایدارتر است .

حدیث۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صاحِبُ السَّوءِ قِطعَةٌ مِنَ النّارِ ؛ ۵۸۲۴

همنشین بد ، پاره ای از آتش دوزخ است .

حدیث۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِلَةُ الأرحامِ تُثمِرُ الأموالَ وَ تُنسِی ءُ فِی الآجالِ ؛ ۵۸۴۷

پیوند با خویشاوندان ، دارایی ها را به بار می نشاند و مرگ را

به تأخیر می اندازد .

حدیث۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَدَقَةُ السِّرِّ تُکَفِّرُ الخَطیئَةَ ، وَ صَدَقَةُ العَلانِیَةِ مَثراةٌ فِی المالِ ؛ ۵۸۴۸

صدقه پنهانی گناه را می پوشاند ، و صدقه آشکارا بر مال می افزاید .

حدیث۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : صُن دینَکَ بِدُنیاکَ تَربَحهُما وَ لا تَصُن دُنیاکَ بِدِینِکَ فَتَخسَرَهُما ؛ ۵۸۶۱

دین خود را با دنیایت حفظ کن تا هر دو را ببری ، و دینت را وسیله حفظ دنیایت قرار مده ، که هر دو را می بازی .

حدیث۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَمتٌ یُعقِبُکَ السَّلامَهَ َخیرٌ مِن نُطقٍ یُعقِبُک المَلامَهَ ؛ ۵۸۶۵

سکوتی که سلامت در پی دارد ، بهتر از سخنی است که سرزنش در پی آورد .

حدیث۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : صِیامُ القَلبِ عَنِ الفِکرِ فِی الآثامِ أفضَلُ مِن صِیامِ البَطنِ عَنِ الطَّعامِ ؛ ۵۸۷۳

روزه گرفتن دل از فکر گناه ، برتر است از روزه گرفتن شکم از غذا .

حدیث۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : صَدرُ العاقِلِ صُندُوقُ سِرِّهِ ؛ ۵۸۷۵

سینه خردمند ، گنجینه اسرار اوست .

حدیث۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ضَرُوراتُ الاَحوالِ تُذِلُّ رِقابَ الرِّجالِ ؛ ۵۸۹۲

احتیاج وضعیّت های اضطراری) است که گردن مردان را فرود می آورد .

حدیث۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ضادُّوا التَّوانِی بِالعَزمِ ؛ ۵۹۲۷

سستی را با اراده از میان بردارید .

حدیث۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طُوبی لِلمُنكَسِرَةِ قُلوبُهُم مِن أجلِ اللّه ِ ؛ ۵۹۳۷

خوشا دل شکستگانِ به خاطر خدا !

حدیث۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طُوبی لِمَن خَلا مِنَ الغِلِّ صَدرُهُ وَ سَلِمَ مِنَ الغِشِّ قَلبُهُ ؛ ۵۹۴۱

خوشا آن که سینه اش از کینه تهی و دلش از ناصافی و خیانت ، پاک است !

حدیث۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طُوبی لِمَنَ قَصَّرَ أمَلَهُ وَاغتَنَمَ مَهَلَهُ ؛ ۵۹۴۸

خوشا آن که آرزویش را کوتاه کند و مهلتش عمرش) را غنیمت شمرد !

حدیث۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَلَبُ الجَنَّةِ بِلا عَمِلٍ حُمقٌ ؛ ۵۹۹۱

بی عمل ، بهشت خواستن ، حماقت است .

حدیث۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَلَبُ الجَمعِ بَینَ الدُّنیا وَ الآخِرَةِ مِن خِداعِ النَّفسِ ؛ ۵۹۹۵

به دنبال جمع میان دنیا و آخرت بودن از نیرنگ های نفس است .

حدیث۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَلَبُ المَراتِبِ وَ الدَّرَجاتِ بِغَیرِ عَمَلٍ جَهلٌ ؛ ۵۹۹۷

بی عمل ، جایگاه بلند و درجات بالا خواستن ، نادانی است .

حدیث۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَریقَتُنا القَصدُ ، وَ سُنَّتُنا الرُّشدُ ؛ ۶۰۰۸

راه ما اهل بیت) ، میانه روی و روش ما بالندگی است .

حدیث۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَعنُ اللِّسانِ أمَضُّ مِن طَعنِ السِّنانِ ؛ ۶۰۱۱

زخمِ زبان ، دردناک تر از زخمِ نیزه است .

حدیث۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : طَهِّرُوا أنفُسَكُم مِن دَنَسِ الشَّهَواتِ تُدرِكُوا رَفیعَ الدَّرَجاتِ ؛ ۶۰۲۰

جان های خود را از آلودگی شهوت ها پاک کنید ، تا به درجات برین دست یابید .

حدیث۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظُلمُ الضَّعیفِ أفحَشُ الظُّلمِ ؛ ۶۰۵۴

ستم کردن بر ناتوان ، زشت ترین ستم است .

حدیث۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظَلَمَ المَعروفَ مَن وَضَعَهُ فِی غَیرِ أهلِهِ ؛ ۶۰۶۳

به نیکی ستم کرده است کسی که آن را به نااهلش روا بدارد .

حدیث۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ظُلمُ الیَتامی وَ الاَیامی یُنزِلُ النِّقَمَ وَ یَسلُبُ النِّعَمَ أهلَها ؛ ۶۰۷۹

ستم بر یتیمان و بیوه زنان ، کیفر الهی را فرود می آورد و نعمت را از اهل نعمت می ستاند .

حدیث۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیکَ بِالآخِرَةِ تَأتِکَ الدُّنیا صاغِرَةً ؛ ۶۰۸۰

در کار آخرت باش تا دنیا ذلیلانه به تو رو آورد .

حدیث۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیکَ بِالسَّکینَةِ فَإنَّها أفضَلُ زینَةٍ ؛ ۶۰۸۸

با وقار باش که وقار ، برترین زینت است .

حدیث۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیکَ بِالشُّکرِ فِی السَّرّاءِ وَالضَّرّاءِ ؛ ۶۰۹۲

در گشایش و سختی شکرگزار باش .

حدیث۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیکَ بِالبَشاشَةِ فَإنَّها حِبالَةُ المَوَدَّةِ ؛ ۶۱۰۱

بر تو باد خوش رویی ، که خوش رویی ، کمند دوستی است .

حدیث۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَیکَ بِإخوانِ الصَّفاءِ فَإنَّهُم زینَةٌ فِی الرَّخاءِ وَ عَونٌ فِی البَلاءِ ؛ ۶۱۲۸

بر تو باد برادران پاکْ نهاد ، که در گشایش زینت اند و در بلا یاور .

حدیث۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلی قَدرِ المَؤُنَةِ تَکُونُ مِنَ اللّهِ المَعُونَةُ ؛ ۶۱۷۲

یاری خدا ، به اندازه خرجی هزینه زندگی) است .

حدیث۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَی التَّواخِی فِی اللّهِ تَخلُصُ المَحَبَّةُ ؛ ۶۱۹۱

با برادری در راه خدا ، محبّت خالص می شود .

حدیث۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلَی المُشیرِ الاِجتِهادُ فِی الرَّأیِ وَ لَیسَ عَلَیهِ ضَمانُ النُّجحِ ؛ ۶۱۹۴

وظیفه مشورت شونده ، کوشش در ارائه نظر [درست] است ؛ امّا ضمانت پیروزی بر عهده او نیست .

حدیث۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِندَ تَعاقُبِ الشَّدائِدِ تَظهَرُ فَضائِلُ الإنسانِ ؛ ۶۲۰۴

فضیلت های آدمی هنگام پی در پی آمدن سختی ها آشکار می شود .

حدیث۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِندَ نُزُولِ الشَّدائِدِ یُجَرَّبُ حِفاظُ الإخوانِ ؛ ۶۲۰۵

نگاه دارندگان برادری و دوستی) هنگام فرود آمدن سختی ها آزمایش می شوند.

حدیث۹۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : عِندَ بَديهَةِ المَقالِ تُختَبَرُ عُقُولُ الرِّجالِ ؛ ۶۲۲۱

در هنگام بدیهه گویی است که خِرَد مردان آزموده می شود .

حدیث۹۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : عِندَ حُضُورِ الشَّهَواتِ وَ اللَّذّاتِ يَتَبَيَّنُ وَرَعُ الأتقِياءِ ؛ ۶۲۲۴

پارسایی پارسایان به هنگام روی آوردن خواهش های نفسانی و لذّت ها آشکار می شود .

حدیث۹۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : عَوِّد نَفسَكَ السَّماحَ وَ تَجَنُّبَ الإلحاحِ يَلزَمكَ الصَّلاحُ ؛ ۶۲۳۵

خود را به بخشش و پرهیز از اصرار در طلب حاجت ، عادت ده تا شایستگی و نیکی پیوسته همراهت باشد .

حدیث۹۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : عادَةُ اللِّئامِ المُكافاةُ بِالقَبيحِ عَنِ الإحسانِ ؛ ۶۲۳۸

خوبی را با زشتی جواب دادن ، عادت فرومایگان است .

حدیث۹۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : عَجِبتُ لِمَن يَرى أنَّهُ يَنقُصُ كُلَّ يَومٍ فِى نَفسِهِ وَ عُمُرِهِ وَ هُوَ لا يَتَأَهَّبُ لِلمَوتِ ؛ ۶۲۵۳

در شگفتم از کسی که می بیند هر روز از جان و عمر او کاسته می شود ، امّا برای مرگ آماده نمی شود .

حدیث۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَجِبتُ لِمَن یَحتَمِی الطَّعامَ لِأذِیَّتِهِ کَیفَ لا یَحتَمِی الذَّنبَ لِألِیمِ عُقُوبَتِهِ ؛۶۲۵۴

در شگفتم از کسی که از بیم آسیب دیدن ، از غذا دوری می گزیند ، چگونه از بیم کیفر دردناك ، از گناه نمی پرهیزد .

حدیث۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَجِبتُ لِمَن یَرجُو فَضلَ مَن فَوقَهُ کَیفَ یَحرِمُ مَن دُونَهُ ؛ ۶۲۸۵

در شگفتم از کسی که به احسان فرا دستش امید دارد ، چگونه فرودستش را محروم می کند .

حدیث۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عِلمٌ بِلا عَمَلٍ کَشَجَرٍ بِلا ثَمَرٍ ؛ ۶۲۹۰

علم بی عمل ، درخت بی ثمر را می مانَد .

حدیث۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَلِّمُوا صِبیانَکُم الصَّلاةَ وَ خُذُوهُم بِها إذا بَلَغُوا الحُلُمَ ؛ ۶۳۰۵

به کودکان خود نماز بیاموزید و چون به سنّ بلوغ رسیدند ، آنان را برای نماز بازخواست کنید .

حدیث۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : عَینُ المُحِبِّ عَمِیَّةٌ عَن مَعایِبِ المَحبُوبِ ، وَ أُذُنُهُ صَمّاءُ عَن قُبحِ مَساوِیهِ ؛ ۶۳۱۴

چشم عاشق از دیدن عیب های معشوق ، کور است و گوش او از [شنیدن]زشتیِ بدی هایش کر .

حدیث۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عاصٍ یُقِرُّ بِذَنبِهِ خَیرٌ مِن مُطیعٍ یَفتَخِرُ بِعَمَلِهِ ؛ ۶۳۳۴

گناه کاری که به گناهش اعتراف می کند ، بهتر است از طاعت کننده ای است که به عملش می بالد .

حدیث۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : عامِل سائِرَ النّاسِ بِالإنصافِ وَ عامِلِ المُؤمِنینَ بِالإیثارِ ؛ ۶۳۴۲

با دیگر مردمان به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار .

حدیث۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غایَةُ الخِیانَةِ خِیانَةُ الخِلِّ الوَدُودِ وَ نَقضُ العُهُودِ ؛ ۶۳۷۴

منتهای خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن پیمان است .

حدیث۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَضُّ الطَّرفِ مِن أفضَلِ الوَرَعِ ؛ ۶۴۰۰

پرهیز از نگاه ناروا ، برترین پرهیزگاری است .

حدیث۱۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَیِّرُوا العاداتِ تَسهُل عَلَیکُمُ الطّاعاتُ ؛ ۶۴۰۵

خوی و خصلت ها[ی خود] را دگرگون کنید تا طاعات بر شما آسان شود .

از۱۰۰۱تا۱۲۰۰

حدیث۱۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : غَلَبَةُ الهَزلِ تُبطِلُ عَزیمَةَ الجِدِّ ؛ ۶۴۱۶

غلبه بیهودگی ، اهتمام و جدیّت را نابود می کند .

حدیث۱۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِی تَصاریفِ الدُّنیَا اعتِبارٌ ؛ ۶۴۵۳

در دگرگونی های دنیا ، درس عبرت است .

حدیث۱۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِی تَصاریفِ الأحوالِ تُعرَفُ جَواهِرُ الرِّجالِ ؛ ۶۴۷۰

در دگرگونی احوال [دنیا] ، مردانِ مرد شناخته می شوند .

حدیث۱۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِی الضِّیقِ یَتَبَیَّنُ حُسنُ مُواساةِ الرَّفیقِ ؛ ۶۴۷۳

خوبْ یاری رساندن به دوست ، در تنگنا آشکار می شود .

حدیث۱۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِی لُزومِ الحَقِّ تَکونُ السَّعادَةُ ؛ ۶۴۸۹

خوش بختی با پایبندی به حق به دست می آید .

حدیث۱۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : فِی المَواعِظِ جَلاءُ الصُّدُورِ ؛ ۶۵۰۹

دل ها با موعظه جلا یابد .

حدیث۱۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : فازَ مَن أصلَحَ عَمَلَ یَومِهِ وَ استَدرَکَ فَوارِطَ أمسِهِ ؛ ۶۵۴۰

رستگار شد آن که کار امروزش را سامان داد و کوتاهی های دیروزش را جبران کرد .

حدیث۱۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : فازَ مَن تَجَلبَبَ الوَفاءَ وَ ادَّرَعَ الأمانَةَ ؛ ۶۵۵۶

رستگار شد آن که جامه وفاداری پوشید و زره امانتداری بر تن کرد .

حدیث۱۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : فَضِیلَةُ السُّلطانِ عِمارَةُ البُلدانِ ؛ ۶۵۶۲

فضیلتمندی حاکم ، مایه آبادی شهرهاست .

حدیث۱۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَد جَهِلَ مَنِ استَنصَحَ أعداءَهُ ؛ ۶۶۶۳

نادانی کرد آن که از دشمنانش راه صلاح را باز جُست .

حدیث۱۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : قَد تُورِثُ اللَّجاجَةُ ما لَیسَ لِلمَرءِ إلَیهِ حاجَةٌ ؛ ۶۶۸۰

گاه باشد که لجاجت ، آنچه را که آدمی به آن نیاز ندارد ، به بار آوَرد .

حدیث۱۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : قَد كَثُرَ القَبيحُ حَتّى قَلَّ الحَياءُ مِنهُ ؛ ۶۷۱۰

زشتی تا آنجا فزونی یافت که شرم از آن کاسته شد .

حدیث۱۰۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : قَليلٌ تَدُومُ عَلَيهِ خَيرٌ مِن كَثيرٍ مَملُولٍ ؛ ۶۷۴۰

اندکی که بر آن مداومت کنی ، بهتر است تا بسیاری که از آن به ستوه آیی .

حدیث۱۰۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : قَدرُ الرَّجُلِ عَلى قَدرِ هِمَّتِهِ ، وَ عَمَلُهُ عَلى قَدرِ نِيَّتِهِ ؛ ۶۷۴۳

ارزش آدمی به اندازه همّت او ، و عملش به اندازه نیّت اوست .

حدیث۱۰۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : قَولُ «لا اَعلَمُ» نِصفُ العِلمِ ؛ ۶۷۵۸

گفتنِ «نمی دانم» ، نیمی از دانش است .

حدیث۱۰۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : قارِن أهلَ الخَيرِ تَكُن مِنهُم ، وَ بايِن أهلَ الشَّرِّ تَبِن عَنهُم ؛ ۶۸۰۵

با نیکوکاران همراه باش تا از آنان باشی ، و از بدکاران کناره جو تا از آنان جدا باشی .

حدیث۱۰۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : قِوامُ العَيشِ حُسنُ التَّقديرِ وَ مِلاكُهُ حُسنُ التَّدبيرِ ؛ ۶۸۰۷

پایداری زندگی به برنامه ریزیِ درست و وسیله رسیدن به آن ، مدیریت صحیح است .

حدیث۱۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُلُّ ذی رُتبَةٍ سَنِیَّةٍ مَحسودٌ ؛ ۶۸۶۲

بر هر بلند مرتبه ای حسد می برند .

حدیث۱۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُلُّ امرِءٍ یَمیلُ إلی مِثلِهِ ؛ ۶۸۶۵

هر فردی ، به همانند خود گرایش دارد .

حدیث۱۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُلُّ داءٍ یُداوی اِلاّ سُوءَ الخُلقِ ؛ ۶۸۸۰

هر دردی درمان می شود ، جز بد اخلاقی .

حدیث۱۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُلُّ شَی ءٍ یَنقُصُ عَلَی الإنفاقِ إلاَّالعِلمَ ؛ ۶۸۸۸

هر چیزی با بخشیدن کم می شود ، مگر دانش .

حدیث۱۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُلُّ شَی ءٍ لا یَحسُنُ نَشرُهُ أمانَةٌ وَ إن لَم یُستَکتَم ؛ ۶۸۹۷

هر چیزی که افشای آن پسندیده نباشد ، امانت است ، اگر چه پنهان کردنش را درخواست نکرده باشند .

حدیث۱۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَم مِن صَعبٍ تَسَهَّلَ بِالرِّفقِ ؛ ۶۹۴۶

بسا سختی که با مدارا آسان شد .

حدیث۱۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَم مِن مُسَوِّفٍ بِالعَمَلِ حَتّی هَجَمَ عَلَیهِ الأجَلُ ؛ ۶۹۵۴

بسا کسی که برای عمل کردن ، امروز و فردا می کند تا آن گاه که مرگ بر او

هجوم آورد .

حدیث۱۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَیفَ تَصفُو فِکرَةُ مَن یَستَدیِمُ الشِّبَعَ؟! ؛ ۶۹۷۵

چگونه بسامان می شود اندیشه کسی که همیشه سیر است؟!

حدیث۱۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَیفَ یُفرَحُ بِعُمرٍ تَنقُصُهُ السّاعات؟! ؛ ۶۹۸۳

چگونه می توان به عمری شادمان شد که لحظه ها از آن می کاهند؟!

حدیث۱۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَیفَ یَجِدُ لَذَّةَ العِبادَةِ مَن لا یَصُومُ عَنِ الهَوی؟! ؛ ۶۹۸۵

چگونه لذّت عبادت را در می یابد، کسی که از هوس باز نمی ایستد؟!

حدیث۱۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَیفَ یُصلِحُ غَیرَهُ مَن لا یُصلِحُ نَفسَهُ؟! ؛ ۶۹۹۵

چگونه دیگری را اصلاح می کند، آن که خود را اصلاح نکرده است؟!

حدیث۱۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَیفَ یَدَّعِی حُبَّ اللّه ِ مَن سَکَنَ قَلبَهُ حُبُّ الدُّنیا؟! ؛ ۷۰۰۲

چگونه ادّعای دوستی خدا می کند، کسی که دوستی دنیا در قلبش جای گرفته است ؟!

حدیث۱۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفی بِالشَّیبِ نَذِیرا ؛ ۷۰۱۹

موی سپید برای هشدار دادن ، بس است .

حدیث۱۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفی بِالمَرءِ فَضیلَةً أن یُنَقِّصَ نَفسَهُ؛ ۷۰۳۹

همین فضیلتْ آدمی را بس که خود را ناقص شمارد .

حدیث۱۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفی بِالمرءِ کَیِّسا أن یَعرِفَ مَعایِبَهُ ؛ ۷۰۴۰

این زیرکی برای آدمی بس که کاستی های خود را بشناسد .

حدیث۱۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفی بِالمَرءِ جَهلاً أن یَضحَکَ مِن غَیرِ عَجَبٍ ؛ ۷۰۵۱

نادانی آدمی را همین بس که بی مورد بخندد .

حدیث۱۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفی مُخبِرا عَمّا بَقِیَ مِنَ الدُّنیا ما مَضی مِنها ؛ ۷۰۵۷

برای آگاهی از آنچه از دنیا مانده ، آنچه از دنیا گذشته ، بسنده است .

حدیث۱۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفی بِالمَرءِ غَفلَةً أن یَصرِفَ هِمَّتَهُ فیما لا یَعنیهِ ؛ ۷۰۷۴

غفلت آدمی را همین بس که همّتش را در آنچه به کارش نمی آید ، صرف کند .

حدیث۱۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَفاکَ مُؤَدِّبا لِنَفسِکَ تَجَنُّبُ ما کَرِهتَهُ مِن غَیرِکَ ؛ ۷۰۷۷

برای ادب کردن خود ، همین بس که دوری کنی از آنچه آن را از دیگران خوش نمی داری .

حدیث۱۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَثرَةُ المُزاحِ تُسقِطُ الهَیبَةَ ؛ ۷۱۰۱

شوخی بسیار ، هیبت را از میان می برد .

حدیث۱۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کَثرَةُ الغَضَبِ تُزرِی بِصاحِبِهِ وَ تُبدِی مَعایِبَهُ ؛ ۷۱۰۷

خشمِ بسیار ، صاحب خشم را خوار و عیب های او را آشکار می کند .

حدیث۱۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُن سَمِحا وَ لا تَکُن مُبَذِّرا ؛ ۷۱۳۸

بخشنده باش و اسراف کننده مباش .

حدیث۱۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُن مَشغُولاً بِما أنتَ عَنهُ مَسئُولٌ ؛ ۷۱۴۳

به کاری مشغول باش که از آن پرسیده خواهی شد .

حدیث۱۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُن لِلمَظلومِ عَونا ، وَ لِلظّالِمِ خَصما ؛ ۷۱۵۳

یار ستمدیده و دشمن ستمگر باش .

حدیث۱۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُن بَعیدَالهِمَمِ إذا طَلَبتَ ، کَریمَ الظَّفَرِ إذا غَلَبتَ ؛ ۷۱۶۱

هرگاه در پی چیزی هستی ، بلندْ همّت باش و آن گاه که چیره شدی ، در پیروزی کریم باش .

حدیث۱۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : کُن بِأسرارِکَ بَخیلًا ، وَ لا تُذِع سِرّا اُودِعتَهُ فَإنَّ الإذاعَةَ خِیانَةٌ ؛ ۷۱۷۵

بخیلِ رازهای خود باش و رازی را که به تو سپرده شده است ، افشا مکن که افشای راز ، خیانت است .

حدیث۱۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : كُلَّما كَثُرَ خُزّانُ الأسرارِ كَثُرَ ضِياعُها ؛ ۷۱۹۷

هر چه بر خزانه داران رازها افزوده شود ، رازها بیشتر ضایع شود .

حدیث۱۰۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : كَما تَدينُ تُدانُ ؛ ۷۲۰۸

از هر دست بدهی ، با همان دست پس می گیری .

حدیث۱۰۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : كَما تَزرَعُ تَحصُدُ ؛ ۷۲۱۵

آن گونه که می کاری ، می دروی .

حدیث۱۰۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : كُفرانُ النِّعَمِ يُزِلُّ القَدَمَ وَ يَسلُبُ النِّعَمَ ؛ ۷۲۳۹

کفران نعمت ، پای را می لغزانَد و نعمت را می رُباید .

حدیث۱۰۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : لِكُلِّ ضَيقٍ مَخرَجٌ ؛ ۷۲۶۶

هر تنگنایی را راه برون شُدی است .

حدیث۱۰۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : لِكُلِّ مَقامٍ مَقالٌ ؛ ۷۲۹۳

هر جایگاهی را سخنی است .

حدیث۱۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِکُلِّ شَیءٍ زَکاةٌ وَ زَکاةُ العَقلِ احتِمالُ الجُهّالِ ؛ ۷۳۰۱

برای هر چیز زکاتی است و زکات خِرَد ، تحمّل نادانان است .

حدیث۱۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِطالِبِ العِلمِ عِزُّ الدُّنیا وَ فَوزُ الآخِرَةِ ؛ ۷۳۴۹

جوینده دانش را عزّت دنیا و رستگاری آخرت است .

حدیث۱۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِلمُؤمِنِ ثَلاثُ ساعاتٍ : ساعَةٌ یُناجی فیها رَبَّهُ وَ ساعَةٌ یُحاسِبُ فِیها نَفسَهُ ، وَ ساعَةٌ یُخَلّی بَینَ نَفسِهِ وَ لَذَّتِها فِیما یَحِلُّ وَ یَجمُلُ ؛ ۷۳۷۰

مؤمن را سه وقت است : وقتی که با پروردگارش مناجات می کند ، وقتی که نفسش را به حساب می کشد ، و وقتی که با خود و لذّت های حلال و زیبا خلوت می کند .

حدیث۱۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِیَکُن أبغَضُ النّاسِ إلَیکَ وَ أبعَدُهُم مِنکَ أطلَبُهُم لِمَعایِبِ النّاسِ ؛ ۷۳۷۸

باید مبغوض ترینِ مردم و دورترینِ آنها از تو کسی باشد که بیش از همه از مردم عیب جویی می کند .

حدیث۱۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَن یَفُوزَ بِالجَنَّةِ إلاَّ السّاعِی لَها ؛ ۷۴۰۴

به بهشت نخواهد رسید ، جز کسی که برای آن بکوشد .

حدیث۱۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَن یُجدِیَ القَولُ حَتّی یَتَّصِلَ بِالفِعلِ ؛ ۷۴۱۳

گفتار سودی ندارد ، مگر آن که با کردار همراه شود .

حدیث۱۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَن تُدرِکَ الکَمالَ حَتّی تَرقی عَنِ النَّقصِ ؛ ۷۴۲۳

کمال را در نمی یابی تا آن گاه که نقصان را پشت سر گذاری .

حدیث۱۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَیسَ مَعَ قَطیعَةِ الرَّحِمِ نَماءٌ ؛ ۷۴۵۵

با بُریدن از خویشان ، افزایشی [در عمر و مال] نیست .

حدیث۱۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَیسَ لِأنفُسِکُم ثَمَنٌ اِلاَّ الجَنَّةُ فَلا تَبیعُوها إلاّبِها ؛ ۷۴۹۲

جان شما را بهایی جز بهشت نیست ؛ آن را جز به بهشت نفروشید .

حدیث۱۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَیسَ مِنَ العَدلِ القَضاءُ عَلَی الثِّقَةِ بِالظَّنِّ ؛ ۷۵۰۰

داوری کردن درباره فرد امین ، با ظنّ و گمان) ، عادلانه نیست .

حدیث۱۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَیسَ لَکَ بِأخٍ مَنِ احتَجتَ إلی مُداراتِهِ ؛ ۷۵۰۳

برادر تو نیست آن کس که نیازمند به مدارای با او باشی .

حدیث۱۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَیسَ لَکَ بِأخٍ مَن أحوَجَکَ إلی حاکِمٍ بَینَکَ وَ بَینَهُ ؛ ۷۵۰۵

برادر تو نیست آن کس که تو را به داوری بین تو و خودش نیازمند کند

فرد سومی را به عنوان قاضی قرار دهد) .

حدیث۱۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَیسَ لِلعاقِلِ أن یَکُونَ شاخِصا إلاّ فِی ثَلاثٍ : خُطوَةٍ فی مَعادٍ، أو مَرَمَّةٍ لِمَعاشٍ أو لَذَّةٍ فی غَیرِ مُحَرَّمٍ ؛ ۷۵۲۴

عاقل را روا نیست جز اینکه در پیِ یکی از سه [کار] باشد : بهره بری برای روز قیامت ، بهبود وضع زندگی ، و لذّت حلال .

حدیث۱۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَم یَعقِلِ مَواعِظَ الزَّمانِ مَن سَکَنَ إلی حُسنِ الظَّنِّ بِالأیّامِ ؛ ۷۵۴۹

کسی که با خوش گمانی به روزگارْ آرام گرفته ، پندهای زمانه را در نمی یابد .

حدیث۱۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَم یَعقِل مَن وَلِهَ بِاللَّعِبِ وَ استُهتِرَ بِاللَّهوِ وَ الطَّرَبِ ؛ ۷۵۶۸

خردمندی را درنیافته ، آن که شیفته بازیچه شده و به بیهودگی و شادخواری حریص گشته است .

حدیث۱۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَوِ اعتَبَرتَ بِما أضَعتَ مِن ماضِی عُمرِکَ لَحَفِظتَ ما بَقِیَ ؛ ۷۵۸۹

اگر از عمر تباه شده گذشته ات پند بگیری ، عمر باقی مانده را پاس می داری .

حدیث۱۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَو یَعلَمُ المُصَلّی ما یَغشاهُ مِنَ الرَّحمَهِ لَما رَفَعَ رَأسَهُ مِنَ السُّجُودِ ؛ ۷۵۹۲

اگر نمازگزار می دانست چه رحمتی او را فراگرفته ، سر از سجده بر نمی داشت .

حدیث۱۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَو بَقِیَتِ الدُّنیا عَلی أحَدِکُم لَم تَصِل إلی مَن هِیَ فِی یَدَیهِ ؛ ۷۶۰۸

اگر دنیا برای کسی باقی می مانْد ، دیگر به دست آن کسی که اکنون در دست اوست ، نمی رسید .

حدیث۱۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِیَکُن مَرکَبُکَ القَصدَ وَ مَطلَبُکَ الرُّشدَ ؛ ۷۶۱۹

باید بر مَرکب میانه روی بنشینی و به سوی مقصد بالندگی ره بسپاری .

حدیث۱۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِن لِمَن غالَظَکَ فَإنَّهُ یُوشِکُ اَن یَلینَ لَکَ ؛ ۷۶۲۰

با کسی که با تو درشتی می کند ، نرم باش ، که دور نیست او هم با تو نرم شود .

حدیث۱۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لِقاءُ أهلِ المَعرِفَهِ عِمارَهُ القُلُوبِ وَ مُستَفادُ الحِکمَهِ ؛ ۷۶۳۵

دیدار با اهل معرفت ، مایه آبادانی دل ها و بهره بردن از حکمت است .

حدیث۱۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لَذَّةُ الكِرامِ فِی الإطعامِ، وَلَذَّةُ اللِّئامِ فِی الطَّعامِ ؛ ۷۶۳۸

لذّت کریمان در خورانیدن ، و لذّت فرومایگان در خوردن است .

حدیث۱۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أنصَفَ اُنصِفَ ؛ ۷۶۹۲

هر که انصاف ورزد ، با او انصاف ورزند .

حدیث۱۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أحسَنَ المَسأَلَةَ اُسعِفَ ؛ ۷۶۹۳

هر کس به روشی نیکو درخواست کند ، خواسته اش برآورده می شود .

حدیث۱۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن مَدَحَكَ فَقَد ذَبَحَكَ ؛ ۷۷۶۶

هر که تو را ستود ، سر از تنت ستانْد .

حدیث۱۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن دَخَلَ مَداخِلَ السُّوءِ اتُّهِمَ ؛ ۷۷۷۸

هر کس به جاهای بد وارد شود ، بدنام می شود .

حدیث۱۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن نَسِیَ اللّهَ أنساهُ نَفسَهُ ؛ ۷۷۹۷

هر کس خدا را فراموش کند ، خدا او را به خودْ فراموشی دچار می کند .

حدیث۱۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أساءَ خُلقَهُ عَذَّبَ نَفسَهُ ؛ ۷۷۹۸

هر کس خود را بدخو گردانَد ، خود را عذاب می دهد .

حدیث۱۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن عَجِلَ کَثُرَ عِثارُهُ ؛ ۷۸۳۸

هر کس شتاب کند ، لغزشش بسیار شود .

حدیث۱۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أحَبَّ شَیئا لِهجَ بِذِکرِهِ ؛ ۷۸۵۱

هر که چیزی را دوست بدارد ، یاد آن وِرد زبانش می شود .

حدیث۱۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن قَبَضَ یَدَهُ مَخافَةَ الفَقرِ فَقَد تَعَجَّلَ الفَقرَ ؛ ۷۸۷۷

هر کس از ترس فقر ، دست از بخشش فرو بندد ، به سوی فقر شتافته است .

حدیث۱۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن نَظَرَ فِی العَواقِبِ سَلِمَ ؛ ۷۹۱۲

هر کس در سرانجام کارها اندیشه کند ، سالم می مانَد .

حدیث۱۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن جَهِلَ مَوضِعَ قَدَمِهِ زَلَّ ؛ ۷۹۲۰

هر کس جای پای خود را نشناسد ، می لغزد .

حدیث۱۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن وَعَظَکَ أحسَنَ إلَیکَ ؛ ۷۹۲۴

هر کس اندرزت دهد ، به تو نیکی کرده است .

حدیث۱۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن وافَقَ هَواهُ خالَفَ رُشدَهُ ؛ ۷۹۵۷

هر کس با هوس خود موافقت کند ، با بالندگی خود مخالفت کرده است .

حدیث۱۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أحسَنَ إلی جِیرانِهِ کَثُرَ خَدَمُهُ ؛ ۷۹۶۷

هر کس به همسایگانش نیکی کند ، خادمانش زیاد شوند .

حدیث۱۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أظهَرَ عَزمَهُ بَطَلَ حَزمُهُ ؛ ۷۹۸۰

هر کس تصمیم خود را آشکار کند ، دوراندیشی اش باطل شود .

حدیث۱۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن غَشَّ نَفسَهُ لَم یَنصَح غَیرَهُ ؛ ۸۰۰۸

آن که با خود یک رنگ نباشد ، با دیگران نیز یک رنگ نیست .

حدیث۱۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن عُرِفَ بِالکِذبِ لَم یُقبَل صِدقُهُ ؛ ۸۰۱۰

کسی که به دروغگویی شناخته شود ، سخن راستش نیز پذیرفته نمی شود .

حدیث۱۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أعمَلَ اجتِهادَهُ بَلَغَ مُرادَهُ ؛ ۸۰۵۸

هر کس تلاشش را به کار گیرد ، به خواسته اش می رسد .

حدیث۱۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن ظَنَّ بِکَ خَیرا فَصَدِّق ظَنَّهُ ؛ ۸۰۶۶

هر کس به تو گمان نیکو بُرد ، [با رفتار خود] گمانش را راست گردان .

حدیث۱۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن رَجاکَ فَلا تُخَیِّب أمَلَهُ ؛ ۸۰۶۷

امید آن کس را که به تو امید بست ، ناامید مکن .

حدیث۱۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن عَلِمَ أنَّهُ مُؤاخَذٌ بِقَولِهِ فَليُقَصِّر فِی المَقالِ ؛ ۸۱۲۴

آن که می داند برای سخن گفتن خود بازخواست می شود ، باید سخن کوتاه کند .

حدیث۱۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن خَلا بِالعِلمِ لَم تُوحِشهُ خَلوَةٌ ؛ ۸۱۲۵

هر کس با دانش خلوت کند ، هیچ خلوتی او را به وحشت نمی اندازد .

حدیث۱۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن تَسَلّی بِالكُتُبِ لَم تَفُتهُ سَلوَةٌ ؛ ۸۱۲۶

هركه با كتاب آرامش یابد ، هیچ آرامشْ بخشی را از دست نداده است .

حدیث۱۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أُعطِیَ الدُّعاءَ لَم یُحرَمِ الإجابَةَ ؛ ۸۱۴۳

هركه را توفیق دعا داده شود ، از پذیرش آن محروم نشود .

حدیث۱۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن جانَبَ الإخوانَ عَلی كُلِّ ذَنبٍ قَلَّ أصدِقاؤُهُ ؛ ۸۱۶۶

هر كس به دلیل هر خطایی كه از دوستانش سر می زند ، از آنان كناره گیرد ، دوستانش اندك می شوند .

حدیث۱۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أبانَ لَکَ عَیبَکَ فَهُوَ وَدُودُکَ ؛ ۸۲۱۰

هر کس عیب تو را برایت آشکار کند ، همو دوستدار توست .

حدیث۱۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن عَرَفَ النّاسَ لَم یَعتَمِد عَلَیهِم ؛ ۸۲۳۲

هر کس مردم را بشناسد ، به آنها اعتماد نمی کند .

حدیث۱۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن سَألَ فِی صِغَرِهِ أجابَ فِی کِبَرِهِ ؛ ۸۲۷۳

هر که در خردسالی بپرسد ، در بزرگْ سالی پاسخ می دهد .

حدیث۱۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن قَرَعَ بابَ اللّهِ فُتِحَ لَهُ ؛ ۸۲۹۲

هر کس درِ خانه خدا را بکوبد ، به رویش گشوده می شود .

حدیث۱۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن شَرُفَت هِمَّتُهُ عَظُمَت قِیمَتُهُ ؛ ۸۳۲۰

آن که همّتش والاست ، ارزشش بیش باشد .

حدیث۱۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أطاعَ هَواهُ باعَ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ ؛ ۸۳۵۴

هر که از هوس خود پیروی کند ، آخرتش را به دنیایش فروخته است .

حدیث۱۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن حَسُنَت عِشرَتُهُ کَثُرَ إخوانُهُ ؛ ۸۳۹۲

هر کس معاشرتش نیکو باشد ، برادرانش بسیار شوند .

حدیث۱۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنِ اتَّجَرَ بِغَیرِ عِلمٍ فَقَدِ ارتَطَمَ فِی الرِّبا ؛ ۸۴۰۱

هر کس بدون آگاهی از دانش [فقه] به تجارت بپردازد ، در ربا فرو می رود .

حدیث۱۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن قالَ مالا یَنبَغی سَمِعَ مالا یَشتَهی ؛ ۸۴۱۷

هر کس آنچه را که شایسته نیست بگوید ، آنچه را دوست ندارد می شنود .

حدیث۱۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن کَظَّتهُ البِطنَهُٔ حَجَبَتهُ عَنِ الفِطنَهِٔ ؛ ۸۴۵۹

هر که در رنج و زحمتِ پُرخوری افتد ، از دانایی و هوشیاری باز می ماند .

حدیث۱۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن دارَی النّاسَ أمِنَ مَکرَهُم ؛ ۸۴۶۵

هر کس با مردم مدارا کند ، از مکرشان در امان می ماند .

حدیث۱۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أحَبَّنا فَلیَعمَل بِعَمَلِنا وَ لیَتَجَلبَبِ الوَرَعَ ؛ ۸۴۸۳

هر کس ما اهل بیت علیهم السلام) را دوست دارد ، باید چون ما عمل کند ، و جامه پارسایی بر تن کند .

حدیث۱۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن طَلَبَ شَیئا نالَهُ أو بَعضَهُ ؛ ۸۴۹۰

هر که جوینده چیزی باشد ، به آن یا به بخشی از آن ، دست می یابد .

حدیث۱۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن یَطلُبِ الهِدایَةَ مِن غَیرِ أهلِها یَضِلُّ ؛ ۸۵۰۱

هر که طالب هدایت از نااهل باشد ، گمراه می شود .

حدیث۱۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن جالَسَ الجُهّالَ فَلیَستَعِدَّ لِلقیلِ وَ القالِ ؛ ۸۵۰۵

آن که با نادانان همنشینی می کند ، آماده بگو مگو سخن های بی پایه) باشد .

حدیث۱۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن رَقی دَرَجاتِ الهِمَمِ عَظَّمَتهُ الأُمَمُ ؛ ۸۵۲۶

هر کس از نردبان همّت بالا رود ، مردمان او را بزرگ می دارند .

حدیث۱۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن کَشَفَ ضُرَّهُ لِلنّاسِ عَذَّبَ نَفسَهُ ؛ ۸۵۴۲

هر کس پریشانْ حالی اش را برای مردم آشکار کند ، خودش را عذاب داده است .

حدیث۱۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أظهَرَ فَقرَهُ أذَلَّ قَدرَهُ ؛ ۸۵۵۵

هر کس ناداری اش را آشکار کند ، ارزش خود را فرو کاسته است .

حدیث۱۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن کَثُرَ فِکرُهُ فِی المَعاصی دَعَتهُ إلَیها ؛ ۸۵۶۱

هر کس بسیار به گناهان بیندیشد ، گناهان او را به سوی خود می کشانند .

حدیث۱۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنِ استَنکَفَ مِن أبَوَیهِ فَقَد خالَفَ الرُّشدَ ؛ ۸۶۲۳

هر که [از سَرِ خود بزرگ بینی] از پدر و مادرش روی گردانَد ، با رشد و کمال خویش مخالفت کرده است .

حدیث۱۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن بَخِلَ عَلی نَفسِهِ کانَ عَلی غَیرِهِ أبخَلَ ؛ ۸۶۲۵

هر کس بر خود بخیل باشد ، بر دیگران بخیل تر است .

حدیث۱۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن ظَلَمَ العِبادَ کانَ اللّه ُ خَصمَهُ ؛ ۸۶۳۷

هر کس به بندگان [خدا] ستم کند ، خداوند دشمن اوست .

حدیث۱۱۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : مَن أسرَعَ فِى الجَوابِ لَم يُدرِكِ الصَّوابَ ؛ ۸۶۴۰

هر کس در پاسخ دادن شتاب کند ، پاسخ درست را در نمی یابد .

حدیث۱۱۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : مَن عَمِلَ بِالحَقِّ مالَ إلَيهِ الخَلقُ ؛ ۸۶۴۶

هر که به حق عمل کند ، مردم به او روی می آورند .

حدیث۱۱۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : مَن مَدَحَكَ بِمالَيسَ فيكَ فَهُوَ خَليقٌ أن يَذُمَّكَ بِما لَيسَ فِيكَ ؛ ۸۶۵۸

هر کس تو را به چیزی که در تو نیست ، بستاید ، سزاوار است که تو را به آنچه در تو نیست ، سرزنش کند .

حدیث۱۱۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : مَن كافَأَ الإحسانَ بِالإساءَةِ فَقَد بَرِى ءَ مِنَ المُرُوَّةِ ؛ ۸۶۷۴

از مردانگی به دور است آن که نیکی را با بدی جزا می دهد .

حدیث۱۱۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امير المؤمنين على عليه السلام : مَن كَرُمَت عَلَيهِ نَفسُهُ لَم يُهِنها بِالمَعصِيَةِ ؛ ۸۷۳۰

هر که دارای کرامتِ نفس است ، خود را با گناه خوار نمی کند .

حدیث۱۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن ضَعُفَ عَن سِرِّهِ فَهُوَ عَن سِرِّ غَیرِهِ أضعَفُ ؛ ۸۷۵۷

هر که از حفظ راز خود ناتوان باشد ، از حفظ راز دیگری ناتوان تر است .

حدیث۱۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أسهَرَ عَینَ فِکرَتِهِ بَلَغَ کُنهَ هِمَّتِهِ ؛ ۸۷۸۴

هر کس چشم اندیشه اش را بیدار بدارد ، به اوج خواسته اش می رسد .

حدیث۱۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن تَطَلَّعَ عَلی أسرارِ جارِهِ انهَتَکَت أستارُهُ ؛ ۸۷۹۸

هر که در پی آگاهی از اسرار همسایه اش باشد ، پرده اش دریده می شود .

حدیث۱۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن کَثُرَ فی لَیلِهِ نَومُهُ فاتَهُ مِنَ العَمَلِ مالا یَستَدرِکُهُ فی یَومِهِ ؛ ۸۸۲۷

هر که در شب بسیار بخوابد ، کارهایی از او فوت می شود که در روز جبرانشان نمی کند .

حدیث۱۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن کانَت هِمَّتُهُ ما یَدخُلُ بَطنَهُ کانَت قیمَتُهُ مایَخرُجُ مِنهُ ؛ ۸۸۳۰

هرکس همّتش صرف چیزی شود که وارد شکمش می شود ، ارزشش به اندازه همان چیزی است که از شکمش بیرون می آید .

حدیث۱۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن أصلَحَ أمرَ آخِرَتِهِ أصلَحَ اللّه ُ لَهُ أمرَ دُنیاهُ ؛ ۸۸۵۷

هر کس کار آخرتش را سامان دهد ، خداوند ، کار دنیایش را سامان می دهد .

حدیث۱۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن یَکتَسِب مالاً مِن غَیرِ حِلِّهِ یَصرِفهُ فی غَیرِ حَقِّهِ ؛ ۸۸۸۳

هرکس مالی را از حرام به دست آورد ، آن را در راه ناشایست خرج می کند .

حدیث۱۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنِ استَعانَ بِذَوِی الألبابِ سَلَکَ سَبیلَ الرَّشادِ ؛ ۸۹۱۲

هر که از خردمندان یاری جوید ، راه بالندگی را پوید .

حدیث۱۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن لَم یَتَعَلَّم فِی الصِّغَرِ لَم یَتَقَدَّم فِی الکِبَرِ ؛ ۸۹۳۷

هرکه در کودکی نیاموزد ، در بزرگی پیشرفت نمی کند .

حدیث۱۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن لَم تَسکُنِ الرَّحمَةُ قَلبَهُ قَلَّ لِقاؤُها لَهُ عِندَ حاجَتِهِ ؛ ۸۹۷۴

هرکه دلش منزلگاه مهربانی نباشد ، هنگام نیازمندی کمتر به دیدارش می آیند .

حدیث۱۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن طَلَبَ رِضَی اللّه ِ بِسَخَطِ النّاسِ رَدَّ اللّه ُ ذامَّهُ مِنَ النّاسِ حامِدا ؛ ۹۰۳۵

هر که با خشم مردم جویای خشنودی خدا باشد ، خداوند ، مردم نکوهشگر را ستاینده او می کند .

حدیث۱۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنِ اقتَصَدَ فِی الغِنی وَ الفَقرِ فَقَدِ استَعَدَّ لِنَوائِبِ الدَّهرِ ؛ ۹۰۴۸

هر که در حال دارایی و ناداری میانه روی کند ، با ناگواری های روزگار آماده [ی روبه رو شدن] است .

حدیث۱۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَنِ افتَخَرَ بِالتَّبذیرِ احتُقِرَ بِالإ فلاسِ ؛ ۹۰۵۷

آن که به اسراف می بالد ، با تهی دستی خُرد و خوار می شود .

حدیث۱۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن دَنَت هِمَّتُهُ فَلا تَصحَبهُ ؛ ۹۰۸۶

دونْ همّت را همدم مباش .

حدیث۱۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن هانَت عَلَیهِ نَفسُهُ فَلا تَرجُ خَیرَهُ ؛ ۹۰۸۷

هر که خود را خوار شمارد ، به خیرش امید مدار .

حدیث۱۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَن نَقَلَ إلَیکَ نَقَلَ عَنکَ ؛ ۹۱۳۳

کسی که [از دیگران] برای تو خبر می آورد ، از تو [برای دیگران]خبر می برد .

حدیث۱۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : مَن بَرَّ والِدَيهِ بَرَّهُ وَلَدُهُ ؛ ۹۱۴۵

هر كه به پدر و مادرش نيكى كند ، فرزندش به او نيكى مى كند .

حدیث۱۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : مَن لَم يَتَغافَل وَ لا يَغُضَّ عَن كَثيرٍ مِنَ الأُمورِ تَنَغَّصَت عِيشَتُهُ ؛ ۹۱۴۹

هر كس در بسيارى از امور خود را به غفلت نزند و از آنها چشمپوشى نكند ، زندگى اش تيره مى شود .

حدیث۱۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : مَن شَبَّ نارَ الفِتنَةِ كانَ وَقُودا لَها ؛ ۹۱۶۳

هر كه آتش فتنه بر افروزد ، خود هيزم آن مى شود .

حدیث۱۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : مَنِ ادَّعى مِنَ العِلمِ غايَتَهُ فَقَد أظهَرَ مِن جَهلِهِ نِهايَتَهُ ؛ ۹۱۹۳

هر كه ادّعا كند به نهايت دانش رسيده است ، نهايت نادانى اش را آشكار كرده است .

حدیث۱۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : مِن شَرائِطِ الإيمانِ حُسنُ مُصاحَبَةِ الإخوانِ ؛ ۹۲۸۲

از شرايط ايمان ، نشست و برخاستِ نيک با برادران داشتن است .

حدیث۱۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِن أحسَنِ الفَضلِ قَبُولُ عُذرِ الجانی ؛ ۹۲۹۴

پذیرش عذر گنهکار ، از نیکوترین فضیلتهاست .

حدیث۱۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِن أشرَفِ أفعالِ الکَریمِ تَغافُلُهُ عَمّا یَعلَمُ ؛ ۹۳۲۱

از جمله شرافتمندانه ترین کارهای فرد کریم ، چشمپوشی از چیزهایی است که می داند .

حدیث۱۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِن أماراتِ الخَیرِ الکَفُّ عَنِ الأذی ؛ ۹۳۳۰

از جمله نشانه های خوبی ، خودداری از آزردن [مردم] است .

حدیث۱۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِن أماراتِ الدَّولَةِ الیَقَظَةُ لِحِراسَةِ الأُمُورِ ؛ ۹۳۶۰

از نشانه های [پایداری] دولت ، بیداری برای حراست از امور است .

حدیث۱۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِن کَمالِ السَّعادَةِ السَّعیُ فی إصلاحِ الجُمهُورِ ؛ ۹۳۶۱

تلاش برای مصلحت عموم مردم ، کمال سعادتمندی است .

حدیث۱۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِن أعظَمِ الشَّقاوَةِ القَساوَةُ ؛ ۹۳۷۶

سختْ دلی از بزرگ‌ ترین بدبختی هاست .

حدیث۱۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِنَ الاِقتِصادِ سَخاءٌ بَغَیرِ سَرَفٍ ، وَ مُرُوَّةٌ مِن غَیرِ تَلَفٍ ؛ ۹۴۱۹

بخشندگی بدون اسراف و مردانگی بدون تباه کردن [و ایجاد نابسامانی]

نشانه میانه روی است .

حدیث۱۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِن کَمالِ الإنسانِ وَ وُفُورِ فَضلِهِ استِشعارُهُ بِنَفسِهِ النُقصانَ ؛ ۹۴۴۲

آگاهی آدمی از نقصان خویش ، نشانه کمال و فراوانی فضل اوست .

حدیث۱۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما عَزَّ مَن ذَلَّ جیرانَهُ ؛ ۹۴۸۶

عزّت نیافت آن که همسایه اش را خوار کرد .

حدیث۱۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما تَزَیَّنَ مُتَزَیِّنٌ بِمِثلِ طاعَةِ اللّه ِ ؛ ۹۴۸۹

هیچ آراسته ای به زیوری مانند طاعت خدا آراسته نشد .

حدیث۱۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما أکثَرَ العِبَرَ وَ أقَلَّ الاِعتِبارَ ؛ ۹۵۴۲

چه بسیارند عبرت ها ، و چه اندک است عبرت گرفتن .

حدیث۱۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَا اتَّقی أحَدٌ إلّا سَهَّلَ اللّه ُ مَخرَجَهُ ؛ ۹۵۶۵

هیچ کس پرهیزکاری پیشه نکرد ، مگر این که خدا راه برون شدن از سختی ها را برایش آسان کرد .

حدیث۱۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما حُفِظَتِ الأُخُوَّةُ بِمِثلِ المُواساةِ ؛ ۹۵۷۸

[دوستی و] برادری با هیچ چیزی به مانند یاری کردن با مال و جان ، محفوظ نمی مانَد .

حدیث۱۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَا اختَلَفَت دَعوَتانِ إلّا کانَت إحدلـهُما ضَلالَةً ؛ ۹۵۹۲

دو دعوت با یکدیگر مخالف نمی شوند ، مگر اینکه یکی از آن دو گمراهی است .

حدیث۱۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما لا یَنبَغی أن تَفعَلَهُ فِی الجَهرِ فَلا تَفعَلهُ فِی السِّرِّ ؛ ۹۶۳۶

آنچه نمی شاید آشکارا انجام دهی ، در نهان نیز انجام مده .

حدیث۱۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما أکثَرَ الإخوانَ عِندَ الجِفانِ ، وَ أَقَلَّهُم عِندَ حادِثاتِ الزَّمانِ ؛ ۹۶۵۷

چه بسیارند برادران در هنگام [پُری] کاسه [اقبال دنیا به آدمی] ، و چه اندک اند به هنگام پیشامدهای روزگار !

حدیث۱۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما تَزَیَّنَ الإنسانُ بِزینَةٍ أجمَلَ مِنَ الفُتُوَّةِ ؛ ۹۶۵۹

انسان به زیوری زیباتر از جوان مردی آراسته نشد .

حدیث۱۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : ما لُمتُ أحَدا عَلی إذاعَةِ سِرّی اِذ کُنتُ بِهِ أضیَقَ مِنهُ ؛ ۹۷۰۶

هرگز کسی را برای افشای رازم سرزنش نکردم ؛ چرا که خود [در نگهداری آن] از او نابردبارتر بودم .

حدیث۱۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مِلاکُ الأُمُورِ حُسنُ الخَواتِمِ ؛ ۹۷۲۹

ملاک [نیکی] کارها ، فرجام نیک آنهاست .

حدیث۱۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مُذیعُ الفاحِشَةِ کَفاعِلِها ؛ ۹۷۵۹

فاش کننده زشتی مانند انجام دهنده آن است .

حدیث۱۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَرارَةُ الیَأسِ خَیرٌ مِنَ التَّضَرُّعِ إلَی النّاسِ ؛ ۹۷۹۵

[تحمّل] تلخی ناامیدی بهتر از زاری کردن نزد مردم است .

حدیث۱۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَجالِسُ اللَّهوِ تُفسِدُ الإیمانَ ؛ ۹۸۱۵

نشست های بیهوده ، ایمان را تباه می کند .

حدیث۱۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : مَثَلُ الدُّنیا کَظِلِّکَ إن وَقَفتَ وَقَفَ وَ إن طَلَبتَهُ بَعُدَ ؛ ۹۸۱۸

حکایت دنیا ، حکایت سایه توست : اگر بِایستی ، می ایستد و اگر دنبالش کنی ، دور می شود .

حدیث۱۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِعمَ زادُ المَعادِ الإحسانُ إلَی العِبادِ ؛ ۹۹۱۲

چه نیکو توشه ای است برای آن جهان ، نیکی کردن به بندگان .

حدیث۱۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِعمَ عَونُ الدُّعاءِ الخُشُوعُ ؛ ۹۹۴۵

خشوع ، چه نیک یاوری است برای دعا .

حدیث۱۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نَفَسُ المَرءِ خُطاهُ إلی أجَلِهِ ؛ ۹۹۵۵

نَفَس های آدمی ، قدم های اوست به سوی مر گ .

حدیث۱۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِعمَةٌ لا تُشکَرُ کَسَیِّئَةٍ لا تُغفَرُ ؛ ۹۹۵۹

نعمتی که سپاس گفته نشود ، مانند گناهی است که بخشوده نشود .

حدیث۱۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : نُصحُکَ بَینَ المَلاَءِ تَقریعٌ ؛ ۹۹۶۶

پند دادن میان جمع ، سرکوفت است .

حدیث۱۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِظامُ الدِّینِ خَصلَتانِ : إنصافُکَ مِن نَفسِکَ ، وَ مُواساةُ إخوانِکَ ؛ ۹۹۸۳

رشته پیوند دین دو ویژگی است : انصاف داشتن با خود ، و با جان و مال به یاری برادران شتافتن .

حدیث۱۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : نَزِّل نَفسَکَ دُونَ مَنزِلَتِها تُنَزِّلکَ النّاسُ فَوقَ مَنزِلَتِکَ ؛ ۹۹۸۵

خود را در جایی فروتر از منزلت خویش بنشان تا مردم تو را در جایی فراتر از منزلتت بنشانند .

حدیث۱۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : نِفاقُ المَرءِ مِن ذُلٍّ یَجِدُهُ فی نَفسِهِ ؛ ۹۹۸۸

دو روییِ آدمی از ذلّتی است که در خود می یابد .

حدیث۱۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : هُدِیَ مَن تَجَلبَبَ جِلبابَ الدّینِ ؛ ۱۰۰۱۲

هدایت یافت آن که جامه دینداری بر تن کرد .

حدیث۱۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : هَلَکَ مَن لَم یَعرِف قَدرَهُ ؛ ۱۰۰۲۰

هلاک شد آن که قدر خویش نشناخت .

حدیث۱۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَ لَدُ السُّوءِ یَهدِمُ الشَّرَفَ ، وَ یَشینُ السَّلَفَ ؛ ۱۰۰۶۵

فرزندِ بد ، شرافت را بر باد می دهد و مایه ننگ پیشینیان می شود .

حدیث۱۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَقِّروا کِبارَکُم یُوَقِّرکُم صِغارُکُم ؛ ۱۰۰۶۹

پیرانتان را حرمت نهید تا کودکانتان شما را حرمت نهند .

حدیث۱۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَیلٌ لِمَن غَلَبَت عَلَیهِ الغَفلَةُ فَنَسِیَ الرِّحلَةَ وَ لَم یَستَعِدَّ ؛ ۱۰۰۸۸

وای بر کسی که غفلت بر او چیره شود ؛ کوچ خود را فراموش کند و آماده نشود !

حدیث۱۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : وَحدَةُ المَرءِ خَیرٌ لَهُ مِن قَرینِ السُّوءِ ؛ ۱۰۱۳۶

تنهایی آدمی برای او از همنشین بد ، بهتر است .

حدیث۱۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَأسَ عَلی مافاتَ ؛ ۱۰۱۵۳

بر آنچه از دست رفته است ، اندوه مخور .

حدیث۱۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَطمَع فِیما لا تَستَحِقُّ ؛ ۱۰۱۵۷

بر آنچه شایسته اش نیستی ، طمع مدار .

حدیث۱۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَثِقَنَّ بِعَهدِ مَن لا دینَ لَهُ ؛ ۱۰۱۶۳

به پیمان کسی که دین ندارد ، اعتماد نکن .

حدیث۱۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُحَدِّث بِما تَخافُ تَکذیبَهُ ؛ ۱۰۱۷۳

سخنی که از تکذیبش می ترسی بر زبان مران .

حدیث۱۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَعِد بِما تَعجِزُ عَنِ الوَفاءِ بِهِ ؛ ۱۰۱۷۷

به آنچه از وفای به آن ناتوانی ، وعده مده .

حدیث۱۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَعزِم عَلی مالَم تَستَبِنِ الرُّشدَ فیهِ ؛ ۱۰۱۸۳

بر کاری که درستی آن بر تو معلوم نیست ، مصمّم نباش .

حدیث۱۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُمسِک عَن إظهارِ الحَقِّ اذا وَجَدتَ لَهُ أهلاً ؛ ۱۰۱۸۸

از آشکار کردن حق ، هنگامی که برای آن اهلی یافتی ، خودداری نکن .

حدیث۱۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُمارِیَنَّ اللَّجُوجَ فی مَحفِلٍ ؛ ۱۰۲۰۳

با لجوج در هیچ مجلسی جدل مکن .

حدیث۱۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُعاتِبِ الجاهِلَ فَیمقُتَکَ ، وَ عاتِبِ العاقِلَ یُحبِبکَ ؛ ۱۰۲۱۵

نادان را سرزنش مکن که دشمنت می شود ؛ عاقل را سرزنش کن تا دوستت بدارد .

حدیث۱۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَستَصغِرَنَّ عَدُوّا وَ اِن ضَعُفَ ؛ ۱۰۲۱۶

هیچ دشمنی را کوچک مشمار ، هر چند ناتوان باشد .

حدیث۱۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُلاحِ الدَّنِیَّ فَیَجتَرِی ءَ عَلَیکَ ؛ ۱۰۲۲۱

با فرومایه نزاع مکن که بر تو جرئت می ورزد .

حدیث۱۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُؤیِسِ الضُّعَفاءَ مِن عَدلِکَ ؛ ۱۰۲۲۵

ضعیفان را از دادگری خود ، ناامید مساز .

حدیث۱۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَعمَل شَیئا مِنَ الخَیرِ رِیاءً وَ لا تَترُکهُ حَیاءً ؛ ۱۰۲۵۴

هیچ کار خیری را از روی ریا انجام مده و از سَرِ شرم ، آن را وا مگذار .

حدیث۱۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَثِق بِالصَّدیقِ قَبلَ الخُبرَةِ ؛ ۱۰۲۵۷

پیش از آزمایش ، به دوست اعتماد مکن .

حدیث۱۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَستَحیِ مِن إعطاءِ القَلیلِ ؛ فَإنَّ الحِرمانَ أقَلُّ مِنهُ ؛ ۱۰۲۶۳

از بخشش اندک شرم مکن که محروم کردن ، از آن کم تر است .

حدیث۱۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَظلِمَنَّ مَن لا یَجِدُ ناصِرا إلَّا اللّه َ ؛ ۱۰۲۸۴

ستم مکن به کسی که جز خدا یاوری نمی یابد .

حدیث۱۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : لا يَشغَلَنَّكَ عَنِ العَمَلِ لِلآخِرَةِ شُغلٌ ؛ فَإنَّ المُدَّةَ قَصيرَةٌ ؛ ۱۰۲۸۶

هيچ كارى تو را از كار براى آخرت باز ندارد كه وقت ، تنگ است .

حدیث۱۱۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : لا تَفرَحَنَّ بِسَقطَةِ غَيرِكَ لا تَدرى ما يُحدِثُ بِكَ الزَّمانُ ؛ ۱۰۲۹۰

از زمين خوردن كسى شاد مشو ، كه نمى دانى گردش روزگار براى تو چه در آستين دارد .

حدیث۱۲۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : لا تَجعَل عِرضَكَ غَرَضا لِقَولِ كُلِّ قائِلٍ ؛ ۱۰۳۰۴

آبروى خود را هدف تير گفتار هر گوينده اى نساز .

از۱۲۰۱تا۱۴۰۰

حدیث۱۲۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : لا تَستَبِدَّ بِرَأيِكَ ، فَمَنِ استَبَدَّ بِرَأيِهِ هَلَكَ ؛ ۱۰۳۱۱

خودْ رأى مباش ، كه هر كس خودرأيى كند ، هلاك شود .

حدیث۱۲۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امير المؤمنين على عليه السلام : لا تُسِى ءِ الخِطابَ فَيَسُوءَكَ نَكيرُ الجَوابِ ؛ ۱۰۳۲۴

با كسى به زشتى خطاب مكن ، كه زشتى پاسخ ، تو را ناخوشايند مى آيد .

حدیث۱۲۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَستَبطِی ء اِجابَهَ دُعائِکَ وَ قد سَدَدتَ طَریقَهُ بِالذَّنُوبِ ؛ ۱۰۳۲۹

اجابت دعایت را دیر مپندار ، وقتی با گناه راه اجابت آن را فرو بسته ای .

حدیث۱۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُدخِلَنَّ فی مَشوَرَتِکَ بَخیلًا فَیَعدِلَ بِکَ عَنِ القصدِ ، وَ یَعِدَکَ الفَقرَ ؛ ۱۰۳۴۸

هیچ بخیلی را به مشورت خود درنیاور ، که تو را از میانه روی بازمی گردانَد و از فقر می ترساند .

حدیث۱۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُشرِکَنَّ فی رَأیِکَ جَبانا یُضَعِّفُکَ عَنِ الأمرِ وَ یُعَظِّمُ عَلَیکَ ما لَیسَ بِعَظیمٍ ؛۱۰۳۴۹

هیچ ترسویی را به مشورت مگیر ، که تو را از کار ناتوان می کند و کاری را که بزرگ نیست ، بر تو بزرگ می نمایانَد .

حدیث۱۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَستَشِرِ الکَذّابَ ؛ فَإنَّهُ کَالسَّرابِ یُقَرِّبُ عَلَیکَ البَعیدَ ، وَ یُبَعِّدُ عَلَیکَ القَریبَ ؛۱۰۳۵۱

با دروغگو مشورت مکن ، که دروغگو سراب را می ماند : دور را در نظرت نزدیک و نزدیک را در نظرت دور می نمایانَد .

حدیث۱۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُشرِکَنَّ فی مَشوَرَتِکَ حَریصا یُهَوِّنُ عَلَیکَ الشَّرَّ وَ یُزَیِّنُ لَکَ الشَّرَهَ ؛ ۱۰۳۵۳

با هیچ آزمندی مشورت مکن ، که بدی را بر تو آسان می نماید و حرص و ولَع را در نظرت می آراید .

حدیث۱۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تُؤَخِّر إنالَهَ المُحتاجِ إلی غَدٍ ؛ فَإنَّکَ لا تَدری ما یَعرِضُ لَکَ وَ لَهُ فی غَدٍ ؛۱۰۳۶۴

بخشش به نیازمند را به فردا مینداز ؛ چه ، نمی دانی فردا برای تو و او چه پیش خواهد آمد .

حدیث۱۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَنقُضَنَّ سُنَّةً صالِحَةً عُمِلَ بِها وَاجتَمَعَتِ الأُلفَةُ لَها وَ صَلَحَتِ الرَّعِيَّةُ عَلَيها ؛۱۰۳۷۷

هیچ رسم پسندیده ای را که به آن عمل می شود و رشته پیوند مردم و صلاح توده ها در آن است ، در هم نشکن .

حدیث۱۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَصحَب مَن يَحفَظُ مَساوِيَک ، وَ يَنسى فَضائِلَک وَ مَعالِيَک ؛ ۱۰۴۱۹

با کسی که بدی های تو را به خاطر می سپارد و نیکی ها و بزرگواری های تو را فراموش می کند ، دوستی مکن .

حدیث۱۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَقُل مالا تَعلَمُ فَتُتَّهَمَ بِإِخبارِکَ بِما تَعلَمُ ؛ ۱۰۴۲۶

آنچه را نمی دانی بر زبان مران تا در خبر دادن از آنچه می دانی بر تو گمان بد نبرند .

حدیث۱۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا فِطنَةَ مَعَ بِطنَةٍ ؛ ۱۰۵۲۸

با شکمبارگی هوشمندی به بار نمی آید .

حدیث۱۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا جِهادَ کَجِهادِ النَّفسِ ؛ ۱۰۵۵۱

هیچ جهادی مانند جهاد با نفس نیست .

حدیث۱۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یَجتَمِعُ الباطِلُ وَ الحَقُّ ؛ ۱۰۵۸۴

حقّ و باطل با هم جمع نمی شوند .

حدیث۱۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا لِباسَ أجمَلُ مِنَ السَّلامَةِ ؛ ۱۰۶۳۵

هیچ لباسی زیباتر از سلامت نیست .

حدیث۱۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا دِینَ لِمُسَوِّفٍ بِتوبَتِهِ ؛ ۱۰۶۶۰

دین ندارد آن که در توبه کردن ، امروز و فردا می کند .

حدیث۱۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا عَیشَ لِمَن فارَقَ أحِبَّتَهُ ؛ ۱۰۶۶۱

کسی را که از دوستانش جدا شده است ،آسایشی نیست .

حدیث۱۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یُدرَکُ العِلمُ بِراحَةِ الجِسمِ ؛ ۱۰۶۸۴

دانش با تن آسایی به دست نمی آید .

حدیث۱۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یَشبَعُ المُؤمِنُ وَ أخُوهُ جائِعٌ ؛ ۱۰۶۹۱

مؤمن ، سیر سر بر بالین نمی نهد در حالی که برادرش گرسنه است .

حدیث۱۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یَستَغنِی العاقِلُ عَنِ المُشاوَرَهِٔ ؛ ۱۰۶۹۳

خردمند ، خود را از مشورتْ بی نیاز نمی بیند .

حدیث۱۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا خَیرَ فی لَذَّهٍٔ لا تَبقی ؛ ۱۰۷۰۷

در لذّتی که نمی پاید ، خیری نیست .

حدیث۱۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا عَیشَ أهنَأٌ مِنَ العافِیَهِٔ ؛ ۱۰۷۲۸

آسایشی گواراتر از عافیت نیست .

حدیث۱۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا خَیرَ فیمَن یَهجُرُ أخاهُ مِن غَیرِ جُرمٍ ؛ ۱۰۷۴۱

خیری نیست در آن که از دوستانش بی هیچ جرمی کناره می گیرد .

حدیث۱۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا تَکمُلُ المَکارِمُ إلاّ بِالعَفافِ وَ الإیثارِ ؛ ۱۰۷۴۵

کرامت های اخلاقی جز با پاک دامنی و از خودگذشتگی کامل نمی شوند .

حدیث۱۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا عَدُوَّ أعدی عَلَی المَرءِ مِن نَفسِهِ ؛ ۱۰۷۶۰

آدمی را دشمنی دشمن تر از نفس نیست .

حدیث۱۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یُغتَبَطُ بِمَوَدَّهٔ مَن لا دینَ لَهُ ؛ ۱۰۸۰۳

به دوستی فرد بی دین ، شادی نمی کنند .

حدیث۱۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یَرضَی الحَسُودُ عَمَّن یَحسُدُهُ إلاّ بِالمَوتِ أو بِزَوالِ النِّعمَهٔ ؛ ۱۰۸۱۲

حسود ، جز به مرگ یا از بین رفتن نعمتِ کسی که بر او حسد می ورزد ، خشنود نمی شود .

حدیث۱۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یَکُونُ الصَّدیقُ صَدیقا حَتَّی یَحفَظَ أخاهُ فی غَیبَتِهِ وَ نَکبَتِهِ وَ وَفاتِهِ ؛ ۱۰۸۲۱

دوست ، دوست نیست ، مگر آ ن که در غیاب دوستش و گرفتاری و مرگ او حقّ دوستی را به جای آورد .

حدیث۱۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا طاعَهَ لِمَخلوقٍ فی مَعصِیَهِٔ الخالِقِ ؛ ۱۰۸۳۹

هیچ مخلوقی با نافرمانی خالق ، فرمان برده نمی شود .

حدیث۱۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا یَفوزُ بِالجَنَّةِ اِلّا مَن حَسُنَت سَریرَتُهُ وَ خَلُصَت نِیَّتُهُ ؛ ۱۰۸۶۸

به بهشت دست نمی یابد ، مگر کسی که باطنش نیکو و نیّتش خالص شود .

حدیث۱۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا خَیرَ فی قَومٍ لَیسُوا بِناصِحینَ وَ لا یُحِبُّونَ النّاصِحینَ ؛ ۱۰۸۸۴

قومی را که خود خیرخواه نیستند و خیرخواهان را هم دوست ندارند ، خیری نباشد .

حدیث۱۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا خَیرَ فی أخٍ لا یُوجِبُ لَکَ مِثلَ الَّذی یُوجِبُ لِنَفسِهِ ؛ ۱۰۸۹۱

خیری نیست در دوست و) برادری که مانند آنچه را برای خود واجب می داند ، برای تو واجب نداند .

حدیث۱۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا نِعمَةَ أهنَأُ مِنَ الأمنِ ؛ ۱۰۹۱۱

هیچ نعمتی گواراتر از امنیّت نیست .

حدیث۱۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : لا خَیرَ فی قَلبٍ لا یَخشَعُ ، وَ عَینٍ لا تَدمَعُ ، وَ عِلمٍ لا یَنفَعُ ؛ ۱۰۹۱۳

دل بی خشوع ، چشم بی گریه و دانش بی سود را خیری نباشد .

حدیث۱۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امیر المؤمنین علی علیه السلام : یُستَدَلُّ عَلی عَقلِ کُلِّ امرِءٍ بِما یَجری عَلی لِسانِهِ ؛ ۱۰۹۵۷

آنچه بر زبان آدمی رانده می شود ، نشان اندیشه اوست .

حدیث۱۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يُستَدَلُّ عَلى كَرَمِ الرَّجُلِ بِحُسنِ بِشرِهِ ، وَ بَذلِ بِرِّهِ ؛ ۱۰۹۶۳

خوش رویی و احسان مرد ، دلیل کرامت اوست .

حدیث۱۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَسيرُ الرِّياءِ شِركٌ ؛ ۱۰۹۷۶

ریا ، اندکش نیز شرک است .

حدیث۱۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَسيرُ العَطاءِ خَيرٌ مِنَ التَّعَلُّلِ بِالِاعتِذارِ ؛ ۱۰۹۹۱

بخشش اندک ، از عذرخواهی بهانه جویانه بهتر است .

حدیث۱۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يَبلُغُ الصّادِقُ بِصِدقِهِ ما لا يَبلُغُهُ الكاذِبُ بِاحتِيالِهِ ؛ ۱۱۰۰۶

راستگو با راستی اش به چیزی می رسد که دروغگو با چاره جویی به آن نمی رسد .

حدیث۱۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : يُمتَحَنُ الرَّجُلُ بِفِعلِهِ لا بِقَولِهِ ؛ ۱۱۰۲۶

مرد ، نه با گفتار ، که با کردارش آزموده می شود .

حدیث۱۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : یَومُ المَظلومِ عَلَی الظّالِمِ أشَدُّ مِن یَومِ الظّالِمِ عَلَی المَظلومِ ؛ ۱۱۰۲۹

روز ستمدیده بر ستمگر سخت تر است تا روز ستمگر بر ستمدیده .

حدیث۱۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

امیر المؤمنین علی علیه السلام : یَکتَسِبُ الصّادِقُ بِصِدقِهِ ثَلاثًا : حُسنَ الثِّقَةِ بِهِ ، وَ المَحَبَّةَ لَهُ ، وَ المَهابَةَ عَنهُ ؛۱۱۰۳۸

راستگو ">با راست گویی اش سه چیز به دست می آورد : به او نیک اعتماد کنند ، دوستی اش بر دل ها نشیند ، و از وی اندیشه کنند .

حدیث۱۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أی بُنیَّ! . . . أمسِک عَن طَریقٍ إذا خِفتَ ضَلالَهُ ، فَإنَّ الکَفَّ عَن حِیرهِ الضَّلالَهِ خَیرٌ مِن رُکوبِ الأهوالِ؛

پسر عزیزم! ... در راهی که از گمگشتگی در آن بیم داری ، گام مزن ؛ زیرا خود را از سرگردانیِ گمراهی نگاه داشتن ، بهتر از برنشستن بر مَرکب هراس هاست.

حدیث۱۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ایّاکَ أن تُوجِفَ بِکَ مَطایَا الطَّمَعِ فَتُورِدَکَ مَناهِلَ الهَلَکَهِ؛

مبادا مَرکب های آز ، تو را بتازانند و به پرتگاه های هلاکت اندازند!

حدیث۱۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن قارَفتَ سَیِّئَهً فَعَجِّل مَحوَها بِالتَّوبَهِ؛

اگر به گناهی آلوده شدی ، بی درنگ آن را به توبه بشوی.

حدیث۱۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِمحَض أخاکَ النَّصیحَهَ حَسَنَهً کانَت أو قَبیحَهً؛

با برادرت اندرز بی غرضانه گوی ، خواه در نیکی باشد یا بازداشتن از ناپسند.

حدیث۱۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلَم أی بُنَیَّ! أنَّهُ مَن أبصَرَ عَیبَ نَفسِهِ شُغِلَ عن عَیبِ غَیرِهِ؛

پسر عزیزم! بدان هر که عیب خود را ببیند ، از پرداختن به عیب دیگران ، باز می مانَد.

حدیث۱۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن دَخَلَ مَداخِلَ السُّوءِ اتُّهِمَ؛

هر که به جایگاه های نامناسب رود ، متّهم شود.

حدیث۱۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أی بُنَیَّ! لاتُؤیِس مُذنِباً ، فَکَم مِن عاکِفٍ عَلی ذَنبِهِ خُتِمَ لَهُ بِخَیرٍ؛

پسر عزیزم! هیچ گنهکاری را ناامید مکن . چه بسیار گناه آلوده ای که عاقبتی نیکو یافته است.

حدیث۱۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَحَرَّی الصِّدقَ خَفَّت عَلَیهِ المُؤَنُ؛

هرکه در پیِ راستی بکوشد ، سبک بار شود.

حدیث۱۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا ومَن تورَّطَ فی الاُمورِ غَیرَ ناظِرٍ فی العَواقِبِ فَقَد تَعَرَّضَ لِمُفضِحاتِ النَّوائِبِ؛

آگاه باشید که هر کس بی فرجام نگری ، خود را در کارها افکند ، با پیشامدهای رسواکننده روبه رو شود.

حدیث۱۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّدبیرُ قَبلَ العَمَلِ یُؤمِنُکَ النَّدَمَ؛

عاقبت اندیشی پیش از اقدام به کار ، تو را از پشیمانی باز می دارد.

حدیث۱۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ استَقبَلَ وُجوهَ الآراءِ عَرَفَ مَواقِفَ الخَطاءِ؛

هر كه به پیشواز نظرهای گوناگون برود ، جایگاه های خطا را بشناسد.

حدیث۱۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ والخَدیعَةَ فَإنَّها مِن خُلُقِ اللِّئامِ؛

از نیرنگ بپرهیز ، كه خوی فرومایگان است.

حدیث۱۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِزُّ المُؤمِنِ غِناهُ عَنِ النّاسِ؛

عزّت مؤمن ، بی نیازی او از مردم است.

حدیث۱۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ مَعَ قَطیعَةِ الرَّحِمِ نِماءٌ؛

با گسستن پیوند ، خویشاوندیِ آدمی را رشدی (وفایده ای) نیست .

حدیث۱۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثرَةُ الزِّیارَةِ تُورِثُ المَلالَةَ؛

دیدار بسیار ، دلْ تنگی (و ملال) می آورد .

حدیث۱۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَروا الذُّنوبَ ؛ فَإنَّ العَبدَ یُذنِبُ الذَّنبَ فَیُحبَسُ عَنهُ الرِّزقُ؛

از گناهان بپرهیزید ؛ زیرا روزیِ بنده ای كه دست به گناه آلاید ، بند آید.

حدیث۱۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عالَ امرُؤٌ اقتَصَدَ؛

مرد میانه رو ، درویش نشود.

حدیث۱۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلدّاعی بِلا عَمَلٍ کالرّامی بِلا وَتَرٍ؛
دعا کننده بی عمل ، چون تیرانداز بی زه باشد.

حدیث۱۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِستَنزِلوا الرِّزقَ بِالصَّدَقَةِ؛
روزی را با صدقه دادن ، درخواست کنید.

حدیث۱۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إیّاکَ والعَجَلَةَ بِالاُمورِ قَبلَ أوانِها والتَّساقُطَ فیها عِندَ زَمانِها؛
مبادا در کارها ، پیش از فرا رسیدن زمانشان ، شتاب ورزی یا هنگامی که زمانشان رسید [در انجام دادن آن] سهل انگاری کنی .

حدیث۱۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ أنصَحَ النّاسِ لِنَفسِهِ أطوَعُهُم لِرَبِّهِ وأغَشُّهُم لِنَفسِهِ أعصاهُم لَهُ؛
به راستی خیرانـدیش ترینِ مردم نسبت به خویش ، فرمـانبردارترین ایشان از پروردگارش ، و خودفریب ترین آنها ، نافرمان ترینشان از خداست.

حدیث۱۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا اُسیئَ إلَیکُم فَاعفُوا وَاصفَحُوا کَما تُحِبّونَ أن یُعفی عَنکُم؛
اگر بر شما بدی رفت ، همان سان که دوست دارید شما را ببخشایند ،ببخشایید ودر گذرید.

حدیث۱۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا کُمَیلُ! لاتَأخُذ إلاّ عَنّا تَکُن مِنّا؛
ای کمیل! [دیانت و فقاهت را] جز از ما مگیر تا از ما باشی.

حدیث۱۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا کُمَیلُ ما مِن حَرَکَةٍ إلاّ وأنتَ مُحتاجٌ فیها إلی مَعرِفَةٍ؛

ای کمیل! هیچ حرکت (و عملی) نیست ، مگر آن که در آن به شناخت آن نیازمندی.

حدیث۱۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللّه َ اللّه َ فِی الصَّلاةِ فَإنَّها خَیرُ العَمَلِ ، إنَّها عِمادُ دینِکُم؛
خدا را ، خدا را درباره نماز ، که بهترین کردار و ستون دین شماست !

حدیث۱۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلزّاهِدُ فِی الدُّنیا مَن لَم یَغلِبِ الحَرامُ صَبرَهُ ولَم یَشغَلِ الحَلالُ شُکرَهُ؛
زاهد دنیا کسی است که حرام ، صبرش را نرُباید و حلال ، از شُکرش باز ندارد.

حدیث۱۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حدیث۱۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلصَّبرُ مِنَ الإیمانِ بِمَنزِلَةِ الرَّأسِ مِنَ الجَسَدِ ، فَمَن لاصَبرَ لَهُ لا إیمانَ لَهُ؛
صبر نسبت به ایمان ، مانند سر است به پیکر . پس هر که صبر ندارد ،ایمان ندارد.

حدیث۱۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلصَّبرُ ثَلاثَةٌ : الصَّبرُ عَلَی المُصیبَةِ وَالصَّبرُ عَلَی الطّاعَةِ وَالصَّبرُ عَلَی المَعصِیَةِ؛
صبر بر سه گونه است : صبر (یا شکیبایی) بر مصیبت ، صبر (یااستقامت) بر فرمانبرداری ، و صبر (یا خودداری) از گناه.

حدیث۱۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدَّهرُ یَومانِ : فَیَومٌ لَکَ ویَومٌ عَلَیکَ ، فَإذا کانَ لَکَ فَلا تَبطَر وإذا کانَ عَلَیکَ فَلا

تَحزَن ، فَبِکِلَیهِما سَتُختَبَرُ؛

دنیا دو روز است : روزی به سود توست و روزی به زیانت . اگر به سود توبود ، شادان مشو و اگر به زیانت بود ، انـدوه مخور ؛ زیرا به این دو آزمایش می شوی.

حدیث۱۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبنُ آدمَ أشبَهُ شَیءٍ بِالمِعیارِ ، إمّا ناقِصٌ بِجَهلٍ أو راجِحٌ بِعِلمٍ؛

آدمیزاده ، شبیه ترین چیز به ترازوست : یا با نادانی سبُک شود و یا به دانش ، سنگین گردد.

حدیث۱۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّعیدُ مَن وُعِظَ بِغَیرِهِ؛

نیک بخت آن کس است که از سرگذشت دیگری پند آموزد.

حدیث۱۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکُم والأخلاقَ الدَّنِیَّةَ فَإنَّها تَضَعُ الشَّریفَ وتَهدِمُ المَجدَ؛

از اخلاق پست بپرهیزید ، که والا را پست می سازد و بزرگواری را نابود می کند.

حدیث۱۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لایَکونُ الصَّدیقُ لِأخیهِ صَدیقاً حَتّی یَحفَظَهُ فی نَکبَتِهِ وغَیبَتِهِ وبَعدَ وَفاتِهِ؛

دوست ، برای برادر خود دوست [واقعی] نیست ، مگر آن که وی را در گرفتـاری و غیبت [و نیز] پس از وفـاتش حـامی (و نگهبـان) باشد.

حدیث۱۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَّضَ نَفسَهُ لِلتُّهَمَةِ فلایَلومَنَّ مَن أساءَ بِهِ الظَّنَّ؛

کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد ، نباید بدگمانِ به خویش راسرزنش کند.

حدیث۱۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أيُّهَا النّاسُ! اِتَّقُواللّه َ ، فَإنَّ الصَّبرَ عَلَى التَّقوى أهوَنُ مِنَ الصَّبرِ عَلى عَذابِ اللّه ِ؛
ای مردم! تقوای الهی پیشه سازید ؛ زیرا صبر بر تقوا (خودداری) ، آسان تر از صبر بر عذاب خداست.

حدیث۱۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الأشياءَ لَمّا ازدَوَجَت إزدَوَجَ الكَسَلُ وَالعَجزُ فَنُتِجَ مِنهُمَا الفَقرُ؛
چون چیزها به همسری یکدیگر درآمدند [و ملازم یکدیگر گشتند] ، تنبلی و ناتوانی به هم آمیختند و فقر از آن دو بِزاد.

حدیث۱۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن قَدَّرَ رَزَقَهُ اللّه ُ ومَن بَذَّرَ حَرَمَهُ اللّه ُ؛
هر که اندازه نگه دارد ، خدایش روزی فزاید ، و هر که اسراف کند ، خدایش محروم سازد.

حدیث۱۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سُئِلَ مَا المُرُوَّةُ؟ فَقالَ : لا تَفعَل شَيئاً فِي السِّرِّ تَستَحيي مِنهُ فِي العَلانِيَةِ؛
[از امام علیه السلام] پرسیدند : مردانگی چیست؟ فرمود : [آن که] در نهان ، کاری نکنی که در عیان از آن شرم می کنی.

حدیث۱۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَظِّمُوا أقدارَكُم بِالتَّغافُلِ عَنِ الدَّنِيِّ مِنَ الاُمورِ؛
با بی اعتنایی به کارهای پست ، قدر خود را بالا برید.

حدیث۱۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلى الله عليه و آله نامَ ونَوَّمَني وزَوجَتي فاطِمَةَ وابنَيَّ الحَسَنَ والحُسَينَ ، وألقى عَلَينا عَباءَةً قَطَوانِيَّةً ، فَأَنزَلَ اللّه ُ تَبارَكَ وتَعالى فينا : «إنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا» . وقالَ جَبرَئيلُ عليه السلام : أنَا مِنكُم يا مُحَمَّدُ ؟ فَكانَ سادِسُنا جَبرَئيلَ عليه السلام
امام علی علیه السـلام : پیامبر خدا صلى الله علیه و آله خوابید و من و همسرم فاطمه و دو پسرم حسن و حسین را هم خواباند و عبایی قطوانی بر ما افکنـد و خداونـد این آیه را در حقّ ما نازل فرمود: «اِنَّما يُريـدُ اللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ ويُطَهِّرَكُمْ تَطْهيراً» . جبرئیل گفت: من هم با شمایم ای محمّد. پس جبرئیل، ششمین ما بود.
الخصال : ۵۸۰ / ۱ عن مكحول .

حدیث۱۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَمَعَنا رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فی بَیتِ اُمِّ سَلَمَةَ ، أنَا وفاطِمَةَ وحَسَنًا وحُسَینًا ، ثُمَّ دَخَلَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فی كِساءٍ لَهُ ، وأدخَلَنا مَعَهُ ، ثُمَّ ضَمَّنا ، ثُمَّ قالَ : اللّهُمَّ هؤُلاءِ أهلُ بَیتی ، فَأَذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهیرًا . فَقالَت اُمُّ سَلَمَةَ: یا رَسولَ اللّه ِ ، فَأَنَا ؟ ـ ودَنَت مِنهُ ـ فَقالَ : أنتِ مِمَّن أنتِ مِنهُ ، وأنتِ عَلی خَیرٍ . أعادَها رَسولُ اللّه ِ ثَلاثًا یَصنَعُ ذلِكَ
امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ما ـ من، فاطمه، حسن و حسین ـ را در خانه امّ سلمه گرد آورد و سپس حضرتش با عبایی که داشت وارد شد و ما هم با او وارد شدیم. حضرت صلی الله علیه و آله ما را در آغوش گرفت و فرمود: خدایا! اینان اهل بیت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. امّ سلمه گفت: من چه یا رسول اللّه ؟ و نزدیک پیامبر شد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو از کسی هستی که اصلت از اوست و بر خیر و خوبی هستی، پیامبر صلی الله علیه و آله سه بار این سخن را تکرار کرد.
شواهد التنزیل : ۲ / ۵۲ / ۶۷۲ عن عیسی بن عبد اللّه عن أبیه عن جدّه .

حدیث۱۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كـانَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یَأتینا كُلَّ غَداةٍ فَیَقولُ : الصَّلاةَ رَحِمَكُمُ اللّه ُ الصَّلاةَ «إنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَكُم تَطهیرًا
امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هر بامداد به نزد ما می آمد و می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، هنگام نماز است «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبیتِ ویُطَهِّرَكُمْ تَطْهیراً» .
أمالی المفید : ۳۱۸ / ۴ ، أمالی الطوسیّ : ۸۹ / ۱۳۸ ، بشارة المصطفی : ۲۶۴ كلّها عن الحارث .

حدیث۱۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أسعَدُ النّاسِ مَن عَرَفَ فَضلَنا ، وتَقَرَّبَ إلَی اللّه ِ بنا ، وأخلَصَ حُبَّنا ، وعَمِلَ بِما إلَیهِ نَدَبنا ، وانتَهی عَمّا عَنهُ نَهَینا ، فَذاكَ مِنّا ، وهُوَ فی دارِ المُقامَةِ مَعَنا
امام علی علیه السلام : نیک بخت ترین مردم کسی است که فضل ما را شناخت و با ما به خدا تقرّب جست و محبّت ما را خالص گرداند و بدان چیزی پرداخت که ما بر آن می خوانیم و از آن چه ما باز می داریم دست شست. چنین کسی از ماست و در فردوس برین با ما خواهد بود.
غرر الحكم : ۳۲۹۷ .

حدیث۱۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا كُمَیلُ ، قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله لی قَولاً والمُهاجِرونَ والأَنصارُ مُتَوافِرونَ یَومًا بَعدَ العَصرِ ، یَومَ النِّصفِ مِن شَهرِ رَمَضانَ ،

قائِمًا عَلى قَدَمَيهِ فَوقَ مِنبَرِهِ : عَلِيٌّ وابنايَ مِنهُ الطَّيِّبونَ مِنّی وأنَا مِنهُم ، وهُمُ الطَّيِّبونَ بَعدَ اُمِّهِم ، وهُم سَفينَةٌ ، مَن رَكِبَها نَجا ، ومَن تَخَلَّفَ عَنها هَوى ، النّاجی فِی الجَنَّةِ والهاوی فی لَظی

امام علی علیه السلام : ای کمیل! پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روزی بعد از نماز عصر در نیمه ماه رمضان در حالی که مهاجران وانصار گرد آمده بودند وحضرت صلی الله علیه و آله با دو پای بر منبر ایستاده بود به من فرمود: علی و دو پسرم از او که پاکند از منند و من از آنها، پس از مادرشان ایشان پاکند، آنها کشتی هستند، هر که بر آن درآید نجات یابد و هر که از آن بازمانَد فرو درافتد، رها یابنده در فردوس و فرو در افتنده در آتش خواهد بود.

بشارة المصطفی : ۳۰ عن بصیر بن زید بن أرطاة .

حدیث۱۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الحَسَنَ والحُسَينَ سِبطا هذِهِ الاُمَّةِ ، وهُما مِن مُحَمَّدٍ كَمَكانِ العَينَينِ مِنَ الرَّأسِ ، وأمّا أنَا فَكَمَكانِ اليَدَينِ مِنَ البَدَنِ ، وأمّا فاطِمَةُ فَكَمَكانِ القَلبِ مِنَ الجَسَدِ . مَثَلُنا مَثَلُ سَفينَةِ نوحٍ ، مَن رَكِبَها نَجا، ومَن تَخَلَّفَ عَنها غَرِقَ

امام علی علیه السلام : حسن و حسین دو نوه این امّت هستند و آنها نسبت به محمّد چونان جای دو چشمند برای سر و من چونان جای دو دستم برای پیکر و فاطمه چونان قلب برای جسم است، مَثَل ما همچون کشتی نوح است که هر کس بدان درآمد نجات یافت و هر که از آن بازماند غرق شد.

کتاب سُلیم بن قیس : ۲ / ۸۳۰ .

حدیث۱۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّبَعَ أمرَنا سَبَقَ ، مَن رَكِبَ غَيرَ سَفينَتِنا غَرِقَ

امام علی علیه السلام : هر که از امر ما پیروی کرد پیشی گرفت و هر که به کشتیی جز ما سوار شد غرقه گشت.

غرر الحکم : ۷۸۹۳ و ۷۸۹۴ .

حدیث۱۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحنُ بابُ حِطَّةٍ وهُوَ بابُ السَّلامِ ، مَن دَخَلَهُ نَجا ، ومَن تَخَلَّفَ عَنهُ هَوى

امام علی علیه السلام : ما «باب حطّة» هستیم و آن «باب السّلام» است، هر که از آن درآید نجات یابد و هر که از آن کنار مانَد هلاک شود.

الخصال : ۶۲۶ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تفسیر فرات الکوفیّ: ۳۶۷ / ۴۹۹ ، غرر الحکم : ۱۰۰۰۲ وفیه «من دخله سَلِم ونجا ، ومن تخلّف عنه هلك» .

حدیث۱۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألاـ إنَّ العِلمَ الَّذی هَبَطَ بِهِ آدَمُ وجَمیعَ ما فُضِّلَت بِهِ النَّبِیّونَ إلی خاتَمِ النَّبِیِّینَ فی عِترَةِ خاتَمِ النَّبِیِّینَ ، فَأَینَ یُتاهُ بِکُم وأینَ تَذهَبونَ ؟ وإنَّهُم فیکُم کَأَصحابِ الکَهفِ، ومَثَلُهُم بابُ حِطَّةٍ ، وهُم بابُ السِّلم ، فی قَولِهِ تَعالی : «یا أَیُّهاالَّذینَ آمَنُوا ادخُلوا فِی السِّلمِ کافَّةً ولا تَتَّبِعوا خُطُواتِ الشَّیطانِ

امام علی علیه السلام : هان، علمی که آدم آن را فرود آورد و هر آن چه پیامبران تا واپسینِ ایشان بدان ترجیح داده می شوند در عترت خاتم پیامبران و مرسلان قرار دارد، پس کجا شما را حیران و سرگردان کرده اند و به کجا روانید؟ ای گروه پیمان شکن از نسل اصحاب سفینه (نوح)! سفینه هم نظیر همان است که در میان شماست، پس همان طور که در آن ماجرا آنان که باید نجات یافتند در میان شما نیز همان ها که باید، نجات می یابند، به پیمانم سوگند، وای به حال کسی که از آنها بر کنار ماند، آنان در میان شما همچون اصحاب کهف هستند و چونان «باب حطّة»، آنها دروازه سلامتند پس همگی به سلامت در آیید و از گامهای شیطان پیروی مکنید.

ینابیع المودّة: ۱ / ۳۳۲ / ۴ ، وراجع تفسیرالعیّاشیّ : ۱/۱۰۲/۳۰۰ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، الغیبة للنعمانیّ : ۴۴ ، المسترشد : ۴۰۶ .

حدیث۱۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا إنَّ آلَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله کَمَثَلِ نُجومِ السَّماءِ ، إذا خَوی نَجمٌ طَلَعَ نَجم

امام علی علیه السلام : هان، خاندان محمّد همچون اختران آسمان است که هر گاه یکی ناپدید شود دیگری پیدا آید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۰ .

حدیث۱۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَخَلَ عَلَیَّ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله وأنَا نائِمٌ عَلَی المَنامَةِ ، فَاستَسقَی الحَسَنُ ـ أوِ الحُسَینُ ـ فَقامَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله إلی شاةٍ لَنا بَکیءٍ

امام علی علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله بر من وارد شد در حالی که من در بستر خفته بودم. حسن ـ یاحسین ـ آب خواست. پیامبر صلی الله علیه و آله به سوی گوسفندمان رفت که شیرش کم شده بود. پیامبر صلی الله علیه و آله آن را دوشید و شیر از پستانش جاری شد. حسن سوی پیامبر رفت ولی پیامبر او را دور کرد. فاطمه عرض کرد: یا رسول اللّه ! گویی، آن یک را بیشتر دوست می داری؟ حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: چنین نیست، بلکه او زودتر آب خواسته بود. سپس فرمود: من و تو و این دو و این که در بستر است در روز رستاخیز در یک جا خواهیم خفت.

بَکَأَتِ الناقَةُ والشّاةُ تبکأُ بَکْأً ... وهی بَکیٌ و بَکیئَةٌ : قلّ لبنها ، وقیل: انقطع . (لسان العرب : ۱ / ۳۴) .

حدیث۱۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أخبَرَنی رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : أنَّ أوَّلَ مَن یَدخُلُ الجَنَّةَ أنَا وفاطِمَةُ والحَسَنُ والحُسَینُ ، قُلتُ : یا رَسولَ اللّهِ ، فَمُحِبّونا ؟ قالَ

: مِن وَرائِكُم

امام علی علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مرا آگاهانید که نخستین کسانی که به بهشت در می آیند من هستم به همراه فاطمه، حسن وحسین. من عرض کردم: یا رسول اللّه ! دوستداران ما چه؟ فرمود: پشت سر شما به بهشت در خواهند آمد.

المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۶۴ / ۴۷۲۳ ، بشارة المصطفی : ۴۶ کلاهما عن عاصم بن ضمرة ، ذخائر العقبی : ۱۲۳ .

حدیث۱۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما أمَرَ اللّهُ عَزَّوجَلَّ بِطاعَةِ الرَّسولِ لِأَنَّهُ مَعصومٌ مُطَهَّرٌ ، لا يَأمُرُ بِمَعصِيَتِهِ . وإنَّما أمَرَ بِطاعَةِ اُولِى الأَمرِ لِأَنَّهُم مَعصومونَ مُطَهَّرونَ ، لا يَأمُرونَ بِمَعصِيَتِهِ

امام علی علیه السلام : خداوند به فرمانبری از رسول فرمان داده است زیرا که او معصوم و پاک است و به معصیتِ او فرمان نمی دهد. خداوند به فرمانبری از اولی الامر فرمان داده، چه، آنها معصوم و پاک هستند و به معصیتِ او فرمان نمی دهند.

الخصال : ۱۳۹ / ۱۵۸ ، علل الشرایع : ۱۲۳ کلاهما عن سُلیم بن قیس ، کتاب سلیم بن قیس : ۲ / ۸۸۴ / ۵۴ .

حدیث۱۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عَزَّوجَلَّ فَضَّلَنا أهلَ البَيتِ ، وكَيفَ لا يَكونُ كَذلِكَ واللّهُ عَزَّوجَلَّ يَقولُ فى كِتابِهِ : «إنَّما يُريدُ اللّهُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم

تَطهيرًا » ؟! فَقَد طَهَّرَنا مِنَ الفَواحِشِ ما ظَهَرَ مِنها وما بَطَنَ ، فَنَحنُ عَلى مِنهاجِ الحَقِّ

امام علی علیه السلام : همانا خداوند عز و جل ما اهل بیت را برتری داده است و چگونه چنین نباشد حال آن که خداوند عز و جل در کتابش فرموده است: «اِنَّما يُريدُ اللّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ ويُطَهِّرَكُمْ تَطْهيراً» ؟! خداوند ما را از پلیدیهای پنهان و پیدا پاک کرده است پس ما راه حقّ را می پوییم.

تأويل الآيات الظاهرة : ۴۵۰ عن محمّد بن عمارة عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام .

حدیث۱۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فى وَصِيَّتِهِ لِكُمَيلٍ ـ : يا كُمَيلُ ، نَحنُ الثَّقَلُ الأَصغَرُ ، والقُرآنُ الثَّقَلُ الأَكبَرُ ، وقَد أسمَعَهُم رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله وقَد جَمَعَهُم فَنادى فيهِمُ الصَّلاةَ جامِعَةً يَومَ كَذا وكَذا ، وأيّامًا سَبعَةً وَقتَ كَذا وكَذا ، فَلَم يَتَخَلَّف أحَدٌ ، فَصَعِدَ المِنبَرَ فَحَمِدَ اللّهَ وأثنى عَلَيهِ ثُمَّ قالَ : مَعاشِرَ النّاسِ ، إنّى مُؤَدٍّ عَن رَبّى عَزَّوجَلَّ ولا مُخبِرٌ عَن نَفسى ، فَمَن صَدَّقَنى فَاللّهَ صَدَّقَ ومَن صَدَّقَ اللّهَ أثابَهُ الجِنانَ ، ومَن كَذَّبَنى كَذَّبَ اللّهَ عَزَّوجَلَّ ، ومَن كَذَّبَ اللّهَ أعقَبَهُ النّيرانَ . ثُمَّ نادانى فَصَعِدتُ ، فَأَقامَنى دونَهُ ورَأسى إلى صَدرِهِ والحَسَنُ والحُسَينُ عَن يَمينِهِ وشِمالِهِ ، ثُمَّ قالَ : مَعاشِرَ النّاسِ ، أمَرَنى جَبرَئيلُ عليه السلام عَنِ اللّهِ تَعالى ـ إنَّهُ رَبّى ورَبُّكُم ـ أن اُعلِمَكُم أنَّ القُرآنَ الثَّقَلُ الأَكبَرُ ، وأنَّ وَصِيّى هذا وَابنَىَّ

امام علی علیه السلام : ـ در سفارشش به کمیل ـ : ای کمیل! ما، ثقل اصغر هستیم و قرآن، ثقل اکبر. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله این سخن را به گوش مردم رساند آن گاه که آنها را برای نماز جماعت در روز فلان در فلان وقت، هفت روز گرد آورده بود و در

آن ندای نماز سر می دادند و در این هنگام هیچ کس نبود که حاضر نشود. پیامبر بر منبر بالا رفت و خدای را حمد و سپاس گزارد و فرمود: ای گروه مردم! من از سوی خودم نه، که از سوی خداوند عزّوجل به شما خبر می دهم و هر که به خدا دروغ بندد آتش در پی او خواهد آورد. پیامبر سپس مرا خواند و من از منبر بالا رفتم. او مرا در برابر خود ایستاده نگاه داشت در حالی که سر من بر سینه اش بود و حسن و حسین در راست و چپ او قرار داشتند. سپس فرمود: ای گروه مردم! جبرئیل از سوی خداوند متعال که هم خدای من است و هم خدای شما به من دستور داده است که به آگاهی شما برسانم قرآن، ثقل اکبر است و این جانشین من و دو پسرم و آنان در پی ایشان از پشت آنها می آیند و در بردارنده وصایای ایشان هستند، ثقل اصغر می باشند. ثقل اکبر، گواه ثقل اصغر و ثقل اصغر، گواه ثقل اکبر است و هر یک از آن دو، ملازم دیگری است و از آن جدایی نپذیرد تا بر خدا وارد شوند و خداوند میان آن دو و بندگان حکم کند.

فی المصدر «ابنای» والظاهر أن الصواب ما أثبتناه .

حدیث۱۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی جَمعِ عَسکَرِهِ مِنَ المُهاجِرینَ

والأَنصارِ ـ : أنشُدُکُمُ اللّه َ ، أتَعلَمونَ أنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله قامَ خَطیبًا ولَم یَخطُب بَعدَها وقالَ : یا أیُّهَا النّاسُ ، إنّی قَد تَرَکتُ فیکُم أمرَینِ لَن تَضِلّوا ما تَمَسَّکتُم بِهِما : کِتابَ اللّه ِ و (عِترَتی) أهلَ بَیتی ، فَإِنَّهُ قَد عَهِدَ إلَیَّ اللَّطیفُ الخَبیرُ أنَّهُما لَن یَفتَرِقا حَتّی یَرِدا عَلَیَّ الحَوضَ ، فَقالوا : اللّهُمَّ نَعَم ، قَد شَهِدنا ذلِکَ کُلَّهُ مِن رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله

عمر بن ابی سلمه به نقل از امام علی علیه السلام ـ در جمع لشکریان خود از مهاجران و انصار ـ : شما را به خدا سوگند آیا می دانید که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در واپسین

خطبه خود فرمود: ای مردم! من در میان شما دو امر به یادگار می نهم که تا زمانی که به آن دو چنگ در زنید هرگز گمراه نشوید: کتاب خدا و (عترت من) اهل بیتم. خداوند دانای کاردان با من عهد کرده است که این دو از یکدیگر

جدایی نپذیرند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند؟ همگی گفتند: به خدا چنین است، ما گواهی می دهیم که این همه از پیامبر است.

کتاب سُلیم بن قیس : ۲ / ۷۶۳ .

حدیث۱۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی طَهَّرَنا وعَصَمَنا ، وجَعَلَنا شُهَداءَ عَلی خَلقِهِ، وحُجَّتَهُ فی أرضِهِ ، وجَعَلَنا مَعَ القُرآنِ ، وجَعَلَ القُرآنَ مَعَنا ، لا نُفارِقُهُ ولا یُفارِقُنا

امام علی علیه السلام : همانا خداوند تبارک و تعالی ما را پاک گرداند و معصوم داشت و ما را بر خلقش گواه گرفت و حجّتش در زمین قرار داد و ما را در کنار قرآن نهاد و قرآن را در کنار ما، نه ما از آن جدایی پذیریم نه آن از ما کناره بگیرد.

الکافی : ۱ / ۱۹۱ / ۵ ، کمال الدین : ۲۴۰ / ۶۳ ، بصائر الدرجات : ۸۳ / ۶ کلّها عن سُلیم بن قیس الهلالیّ .

حدیث۱۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ الإِمامِ المَهدِیِّ علیه السلام ـ : قَد لَبِسَ لِلحِکمَةِ جُنَّتَها

امام علی علیه السلام ـ در توصیف امام مهدی علیه السلام ـ : زره حکمت را پوشیده و آدابش را که عبارت است از توجّه و شناختن و خود را فارغ ساختن (از علاقه به دنیا) فرا گرفته، پس حکمت نزد آن حضرت گمشده ای است که آن را جسته و نیازی است که آن راطلبیده، پس آن بزرگوار غریب است هر گاه اسلام غریب گردد و (مانند شتر خسته) دم بر زمین نهد و گردن بچسباند و برنخیزد، او جانشینی از جانشینهای پیغمبران خدا می باشد.

جُنّة الحکمة: مایحفظها علی صاحبها من الزهد والورع، فالجُنّة هیالسترة أو الدرع . (لسان العرب : ۱۳/۹۴) .

حدیث۱۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام ـ : هُمُ الأَئِمَّةُ الطّاهِرونَ ، والعِترَةُ المَعصومونَ ، والذُّرِّیَّةُ الأَکرَمونَ ، والخُلَفاءُ الرّاشِدونَ

امام علی علیه السلام : در توصیف خاندان محمّد صلی الله علیه و آله ـ : آنان امامان پاک و عترت معصوم و ذرّیه ارجمند و جانشینان رهیافته اند.

مشارق أنوار الیقین : ۱۱۸ عن طارق بن شهاب .

حدیث۱۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أتی رَجُلٌ إلَی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ِ ، أیُّ الخَلقِ أحَبُّ إلَیکَ ؟ فَقالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ـ وأنَا إلی جَنبِهِ ـ : هذا وابناهُ واُمُّهُما، هُم مِنّی وأنَا مِنهُم ، وهُم مَعی فِی الجَنَّةِ هکَذا ـ وجَمَعَ بَینَ إصبَعَیهِ ـ

امام علی علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: یا رسول اللّه ! چه کسی نزد تو محبوبتر است؟ پیامبر صلی الله علیه و آله ـ در حالی که من در کنارش بودم ـ فرمود: این و دو فرزندش و مادر فرزندانش، آنها از من هستند و من از آنها. ایشان در بهشت با من چنین اند ـ و دو انگشتش را به یکدیگر چسباند.

أمالی الطوسیّ : ۴۵۲ / ۱۰۰ عن زید بن علیّ عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ یَصِفُ بِهَا النَّبِیَّ الأَعظَمَ صلی الله علیه و آله ـ : عِترَتُهُ خَیرُ العِتَرِ ، واُسرَتُهُ خَیرُ الاُسَرِ ، وشَجَرَتُهُ خَیرُ الشَّجَرِ

امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای در توصیف پیامبر والامقام صلی الله علیه و آله ـ : خاندان او بهترین

خاندان ها و خانواده او بهترین خانواده ها و تبار او بهترین تبارهاست.

نهج البلاغة : الخطبة ۹۴ .

حدیث۱۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : شُرَكائِيَ الَّذينَ قَرَنَهُمُ اللّه ُ بِنَفسِهِ وبي وأنزَلَ فيهِم : «يا أيُّهَا الَّذينَ آمَنوا أطيعُوا اللّه َ وأطيعُوا الرَّسولَ» ، فَإِن خِفتُم تَنازُعًا في أمرٍ فَأَرجِعوهُ إلَى اللّه ِ والرَّسولِ واُولِي الأَمرِ ، قُلتُ : يا نَبِيَّ اللّه ِ ، مَن هُم ؟ قالَ : أنتَ أوَّلُهُم

امام علی علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: شریکان من کسانی هستند که خداوند آنها را به خود و به من پیوند داد و این آیه را درباره آنها نازل فرمود: «يا اَيُّهَا الّذينَ آمَنُوا اطيعوا اللّه واَطيعُوا الرَّسُولَ... الآيه» ، پس اگر از اختلاف در امری ترسیدید آن را به خدا و رسول و اولی الامر ارجاع دهید. عرض کردم: یا رسول اللّه ! ایشان کیانند؟ فرمود: تو نخستین آنهایی.

شواهد التنزيل : ١ / ١٨٩ / ٢٠٢ ، وراجع الاعتقادات وتصحيح الاعتقادات : ۵ / ١٢١ كلاهما عن سُليم بن قيس ، كتاب سُليم بن قيس : ۶ /۶۲۶ .

حدیث۱۳۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لَمّا قَدِمَ إلَى الكوفَةِ ـ : عَلَيكُم يا أهلَ هذَا المِصرِ بِتَقوَى اللّه ِ وطاعَةِ مَن أطاعَ اللّه َ مِن أهلِ بَيتِ نَبِيِّكُم ، الَّذينَ هُم أولى بِطاعَتِكُم فيما أطاعُوا اللّه َ فيهِ مِنَ المُنتَحِلينَ المُـدَّعينَ المُقابِلينَ إلَينا، يَتَفَضَّلونَ بِفَضلِنا ، ويُجاحِدونّاهُ ، ويُنازِعونّا حَقَّنا ، ويَدفَعونّا عَنهُ . وقَد ذاقوا وَبالَ مَا اجتَرَحوا فَسَوفَ يَلقَونَ غَيًّا

امام علی علیه السلام ـ هنگام آمدن به کوفه ـ : ای مردم این شهر! بر شما باد تقوای الهی و فرمانبری از کسی که از خدا فرمان می برد و از خاندان پیامبر شماست، آنها در آن چه از خدا فرمان می برند به فرمانبری شما شایسته تر هستند تا کسانی که دروغ پردازند و مدّعی و در برابر ما قرار دارند، در پرتو برتری ما برتری می فروشند و ما را انکار می کنند و با حقّ ما به ستیز برمی خیزند و ما را از آن دور می دارند. آنها کیفر جنایت خود را چشیده اند و به زودی به سزای این تبهکاری (در آخرت) خواهند رسید.

أمالي المفيد : ١٢٧ / ۵ عن عبدالرحمن بن عبيد ، الإرشاد : ١ / ٢۶٠ نحوه .

حدیث۱۳۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

نَحنُ أهلُ الذِّكرِ

امام علی علیه السلام : اهل ذکر، ما هستیم.

ينابيع المودّة : ١ / ٣۵٧ / ١٢ ، المناقب لابن شهرآشوب : ٣ / ٩٨ ، العمدة: ٢٨٨ / ۴۶٨ كلّها عن تفسير الثعلبيّ .

حدیث۱۳۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألا إنَّ الذِّكرَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، ونَحنُ أهلُهُ ، ونَحنُ الرّاسِخونَ فِي العِلمِ ، ونَحنُ مَنارُ الهُدى ، وأعلامُ التُّقى ، ولَنا ضُرِبَتِ الأَمثالُ

امام علی علیه السلام : بدانید که مقصود از «ذِکر» پیامبر خداست و اهل ذکر، ما هستیم و ماییم راسخان در علم و نشان هدایت و سران پرهیز که برای ما مَثَل زده می شود.

المناقب لابن شهرآشوب : ٣ / ٩٨ .

حدیث۱۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ یَذکُرُ فیها فَضائِلَ أهلِ البَیتِ علیهم السلام ـ : نَحنُ الشِّعارُ

امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای که در آن فضائل اهل بیت علیهم السلام را بر می شمارد : ماییم خواصّ و اصحاب و خزانه داران و درها و جز از در، به خانه در نیایند و هر کس از جز درِ خانه وارد شود دزدش نامند.

الشعار : الثوب الذی یلی الجسد لأنّه یلی شعره ، ویراد به الخاصّة والبطانة . (النهایة : ۲ / ۴۸۰) .

حدیث۱۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی لَو شاءَ لَعَرَّفَ العِبادَ نَفسَهُ ، ولکِن جَعَلَنا أبوابَهُ وصِراطَهُ ، وسَبیلَهُ والوَجهَ الَّذی یُؤتی مِنهُ ، فَمَن عَدَلَ عَن وَلایَتِنا أو فَضَّلَ عَلَینا غَیرَنا فَإِنَّهُم عَنِ الصِّراطِ لَناکِبونَ ، فَلا سَواءٌ مَنِ اعتَصَمَ النّاسُ بِهِ

امام علی علیه السلام : اگر خداوند تبارک و تعالی بخواهد خود را به بندگانش می شناساند، لیکن ما را درها و راه خود گرداند و طریق و سویی قرار داد که از آن می آیند، پس هر که از ولایت ما کناره گیرد یا دیگری را بر ما برتری دهد از راه منحرف شده است. هر که مردم بدو چنگ در زنند در هدایت یکسان نیست و برابر نیستند کسانی که مردم را به چشمه های ناصافی راه برند که در یکدیگر می ریزند و کسی که با ما باشد به چشمه هایی گوارا می رسد که به امر پروردگار

در جوشش است و هیچ خشکی و کاستی نپذیرد.

قال الفیض الکاشانیّ : یعنیلیس کلّ من اعتصم به الناس سواء فی الهدایة ، ولا سواء فیما یسقیهم ، بل بعضهم یهدیهم إلی الحقّ وإلی صراط مستقیم ، ویسقیهم من عیون صافیة ، وبعضهم یذهب بهم إلی الباطل وإلی طریق الضلال ، ویسقیهم من عیون کدرة ، کما یفسّره فیما بعد ، «یفرغ» أی یصبّ بعضها فی بعض حتّی یفرغ (الوافی : ۲ / ۸۷) .

حدیث۱۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما الأَئِمَّةُ قُوّامُ اللّه ِ عَلی خَلقِهِ ، وعُرفاؤُهُ عَلی عِبادِهِ ، ولا یَدخُلُ الجَنَّةَ إلاّ مَن عَرَفَهُم وعَرَفوهُ ، ولا یَدخُلُ النّارَ إلاّ مَن أنکَرَهُم وأنکَروهُ

امام علی علیه السلام : همانا امامان، کارگزاران خداینـد در میان خلق او و کدخدایان او در میان بنـدگانش. به بهشت درنیایـد مگر آن کسی که آنها را بشناسد و ایشان هم او را بشناسند و به آتش در نیاید مگر کسی که آنها را نشناسد و آنها هم او را نشناسند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۲ ، غرر الحکم : ۳۹۱۱ .

حدیث۱۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی أحوالِ القِیامَةِ ـ : الأَوصیاءُ أصحابُ الصِّراطِ ، وُقوفٌ عَلَیهِ ، لا یَدخُلُ الجَنَّةَ إلاّ مَن عَرَفَهُم وعَرَفوهُ ، ولا یَدخُلُ النّارَ إلاّ مَن أنکَرَهُم وأنکَروهُ ، لِأَنَّهُم عُرَفاءُ اللّه ِ ، عَرَّفَهُم عَلَیهِم عِندَ أخذِ المَواثیقِ عَلَیهِم ، ووَصَفَهُم فی کِتابِهِ فَقالَ جَلَّ وعَزَّ : «وعَلَی الأَعرافِ رِجالٌ یَعرِفونَ کُلًّا بِسیماهُم

امام علی علیه السلام : در توصیف قیامت ـ : اوصیا، صاحبان صراط هستند وبر آن ایستاده اند، به بهشت وارد نشود مگر کسی که آنها را بشناسد و آنها هم او را بشناسند و به آتش در نیاید مگر کسی که ایشان را نشناسد و آنها هم او را نشناسند، زیرا آنها کدخدایان خدایند و خداوند هنگام گرفتن پیمان از ایشان، اوصیا را بدیشان شناسانده است و در کتاب خود چنین توصیفشان کرده است: «و بر اعراف (بلندیهای حایل میان بهشت و دوزخ) مردانی هستند که همه را به نشانیشان می شناسند» ، آنها گواهان دوستان خود هستند و پیامبر گواه بر ایشان است.

الأعراف : ۴۶ .

حدیث۱۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحنُ بَیتُ النُّبُوَّةِ ، ومَعدِنُ الحِکمَةِ ، أمانٌ لِأَهلِ الأَرضِ ، ونَجاةٌ لِمَن طَلَبَ

امام علی علیه السلام : ما خانه نبوّت و کان حکمت و موجب امان زمینیان و رهایی کسانی هستیم که طالب رهایی باشند.

نثر الدرّ : ۱ / ۳۱۰ .

حدیث۱۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا وإنَّ اللّه َ سُبحانَهُ قَد جَعَلَ لِلخَیرِ أهلاً ، ولِلحَقِّ دَعائِمَ ، ولِلطّاعَةِ عِصَمًا

امام علی علیه السلام : بدانید که خداوند سبحان برای خیر، اهلی و برای حقّ، بنیان هایی و برای طاعت، نگاه دارندگانی قرار داده است.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۴ ، مختصر بصائر الدرجات : ۱۹۵ .

حدیث۱۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحنُ دُعاةُ الحَقِّ وأئِمَّةُ الخَلقِ وألسِنَةُ الصِّدقِ ، مَن أطاعَنا مَلَکَ ، ومَن عَصانا هَلَکَ

امام علی علیه السلام : ما دعوتگران به سوی حقّ و امامان مردم و زبانهای راستگو هستیم . هر که از ما فرمان بَرد چیرگی یابد و هر که از ما سرکشی کند نابود شود.

غرر الحکم : ۱۰۰۰۱ .

حدیث۱۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحنُ أقَمنا عَمودَ الحَقِّ ، وهَزَمنا جُیوشَ الباطِلِ

امام علی علیه السلام : ستون حقّ را ما برافراشتیم ولشگریان باطل را ما شکست دادیم.

غرر الحکم : ۹۹۶۹ .

حدیث۱۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحنُ اُمَناءُ اللّه عَلی عِبادِهِ ، ومُقیمُو الحَقِّ فی بِلادِهِ ، بِنا یَنجُو المُوالی وبِنا یَهلِکُ المُعادِی

امام علی علیه السلام : ما معتمدان خداییم در میان خلقش و برافرازندگان حقیم در سرزمینش، دوست با ما نجات می یابد و دشمن با ما به نابودی می رسد.

غرر الحکم : ۱۰۰۰۴ .

حدیث۱۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَزِلّوا عَنِ الحَقِّ وأهلِهِ ، فَإِنَّهُ مَنِ استَبدَلَ بِنا أهلَ البَیتِ هَلَکَ وفاتَتهُ الدُّنیا والآخِرَةُ

امام علی علیه السلام : از حقّ و اهل آن منحرف نشوید که هر کسْ دیگری را به جای ما اهل بیت بگیرد، هلاک شود و دنیا و آخرت را از دست دهد.

غرر الحکم : ۱۰۴۱۳ ، الخصال : ۶۲۶ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم وفیه «لاتزولوا عن الحقّ وولایة أهل الحقّ...».

حدیث۱۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّا لَاُمَراءُ الکَلامِ ، وفینا تَنَشَّبَت عُروقُهُ

امام علی علیه السلام : ماییم سرداران سخن که ریشه های آن در ما فرو رفته و شاخه هایش بر ما آویزان شده است.

تنشّبت العروق : علقت وثبتت ، والمراد من العروق الأفکار العالیة والعلوم السامیة . (کمافی هامش نهج البلاغة ، صبحیالصالح) .

حدیث۱۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی حَدیثٍ أخبَرَهُ فیهِ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله ما یَقَعُ عَلی اُمَّتِهِ مِنَ الفِتَنِ بَعدَهُ صلی الله علیه و آله حَتّی یُدرِکَهُمُ العَدلُ ـ : یا رَسولَ اللّه ، العَدلُ مِنّا أم مِن غَیرِنا ؟

فَقالَ : بَل مِنّا ، بِنا فَتَحَ اللّه ُ وبِنا یَختِمُ ، وبِنا ألَّفَ اللّه ُ بَینَ القُلوبِ بَعدَ الشِّرکِ ، وبِنا یُؤَلِّفُ بَینَ القُلوبِ بَعدَ الفِتنَةِ ، فَقُلتُ : الحَمدُ للّه عَلی ما وَهَبَ لَنا مِن فَضلِهِ

امام علی علیه السلام ـ در حدیثی که پیامبر صلی الله علیه و آله فتنه هایی را به آگاهی او می رساند که پس از حضرتش صلی الله علیه و آله بر امّت می رسد تا این که عدالت به داد آنها می رسد ـ : یا رسول اللّه ! عدالت از ماست یا از جز ما؟ پیامبر صلی الله علیه و آله می فرماید: از ماست، خداوند دین را با ما می آغازد و با ما به پایان می برد و در پرتو وجود ما پس از شرک، میان دلها انس می افکند و پس از فِتنه، به دلها الفت می بخشد. گفتم:

سپاس خدای را برای آن چه از فضل خود به ما بخشیده است.

أمالی الطوسیّ : ۶۶ / ۹۶ ، أمالی المفید : ۹ / ۲۹۰ کلاهما عن عمر بن علیّ ، شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۹ / ۲۰۶ قال بعد

الحديث : قد رواه كثير من المحدّثين .

حدیث۱۳۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أَمِنّا المَهدِيُّ أم مِن غَيرِنا يا رَسولَ اللّه ؟ قالَ : بَل مِنّا (بِنا) يَختِمُ اللّهُ كَما بِنا فَتَحَ ، وبِنا يُستَنقَذونَ مِنَ الشِّركِ ، وبِنا يُؤَلِّفُ اللّهُ بَينَ قُلوبِهِم بَعدَ عَداوَةٍ بَيِّنَةٍ ، كَما بِنا أَلَّفَ بَينَ قُلوبِهِم بَعدَ عَداوَةِ الشِّركِ .

قالَ الإِمامُ عَلِيٌّ عليه السلام : أَمُؤمِنونَ أم كافِرونَ ؟ فَقالَ صلى الله عليه و آله : مَفتونٌ وكافِرٌ

عمر بن على به نقل از پدرش امام على عليه السلام نقل مى كند كه حضرت عليه السلامبه پيامبر صلى الله عليه و آله عرض كرد: يا رسول اللّه ! آيا مهدى از ماست يا از جز ما؟ فرمود: از ماست، (با ما) خداوند پايان مى بخشد و با ما مى آغازد و همه با ما از شرك، رهايى مى يابند و خداوند با ما، دلها را پس از خصومتى آشكار، الفت مى بخشد، چنان كه پس از دشمنى شرك، دل هايشان را با يكديگر مأنوس ساخت. امام على عليه السلامعرض كرد: آيا آنها مؤمن هستند يا كافر؟ پيامبر صلى الله عليه و آله فرمود: فريب خورده و كافر.

المعجم الأوسط : ۱ / ۵۷ / ۱۵۷ ، الحاوى للفتاوى : ۲ / ۲۱۷ .

حدیث۱۳۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قالَ لى رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : يا عَلِيُّ ، بِكُم يُفتَحُ هذَا الأَمرُ ، وبِكُم يُختَمُ ، عَلَيكُم بِالصَّبرِ ، فَإِنَّ العاقِبَةَ لِلمُتَّقينَ

امام على عليه السلام : پيامبر اكرم صلى الله عليه و آله به من فرمود: اى على! اين امر با شما آغاز مى شود و با شما پايان مى پذيرد، صبر در پيش گيريد كه انجام كار، از آنِ پرهيزگاران است.

أمالى المفيد : ۱۱۰ / ۹ عن محمّد بن عبداللّه عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث۱۳۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بِنا فَتَحَ اللّهُ الإِسلامَ ، وبِنا يَختِمُهُ

امام على عليه السلام : خداوند اسلام را با ما آغاز كرد و با ما به پايان مى بَرد.

الاحتجاج : ۱ / ۵۴۴ / ۱۳۱ عن الأصبغ بن نباتة .

حدیث۱۳۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بِنا يَفتَحُ اللّهُ ، وبِنا يَختِمُ اللّهُ

امام على عليه السلام : خداوند با ما آغاز مى كند و با ما به پايان مى بَرد.

الخصال : ۶۲۶ / ۱۰ عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ۱۱۵، غرر الحكم : ۴۴۵۹ وفيه «بنا فتح اللّه وبنا يختم» .

حدیث۱۳۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يا أَيُّهَا النّاسُ ، إنّا أهلُ بَيتٍ بِنا مَيَّزَ اللّهُ الكَذِبَ ، وبِنا يُفَرِّجُ اللّهُ الزَّمانَ الكَلِبَ، وبِنا يَنزِعُ اللّهُ رَبَقَ الـذُّلِّ مِن أعناقِكُم ، وبِنا يَفتَحُ اللّهُ ، وبِنا يَختِمُ اللّهُ

امام على عليه السـلام : اى مردم! ما خاندانى هستيم كه خداوند با ما دروغ را مشـخّص مى سازد و با ما بيمارى سـخت را از ميان مى برد و با ما ريسمان خوارى را از گردنهاى شما مى گشايد و با ما مى آغازد و با ما به پايان مى برد.

كتاب سُليم بن قيس : ۲ / ۷۱۷ / ۱۷ .

حدیث۱۳۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يُقاسُ بِآلِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله مِن هذِهِ الاُمَّةِ أحَدٌ ، ولا يُسَوّى بِهِم مَن جَرَت نِعمَتُهُم عَلَيهِ أبَدًا

امام على عليه السـلام : هيـچ كس از اين امّت با خاندان محمّد سـنجيده نمى شود و هرگز كسـى كه نعمتهاى اين خاندان به سوى او روان است با آنها مساوى دانسته نمى شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۲ ، غرر الحكم : ۱۰۹۰۲ .

حدیث۱۳۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

نَحنُ أهلَ البَيتِ لا يُقاسُ بِنا أحَدٌ ، فينا نَزَلَ القرُآنُ ، وفينا مَعدِنُ الرِّسالَةِ

امام على عليه السـلام : ما اهل بيتى هستيم كه هيچ كس با ما سـنجيده نمى شود، قرآن در ميان ما نازل شده است و خاستگاه رسالت در ميان ماست.

عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۶۶ / ۲۹۷ عن حسن بن عبد اللّه التميمى عن أبيه عن الإمام الرضا عليه السلام ، كشف الغمّة : ۱ / ۴۰ إلى قوله «بنا أحد» .

حدیث۱۳۲۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

نَحنُ النُّجَباءُ ، وأفراطُنا أفراطُ الأَنبياءِ ، حِزبُنا حِزبُ اللّهِ ، والفِئَةُ الباغِيَةُ حِزبُ الشَّيطانِ ، مَن ساوى بَينَنا وبَينَ عَدُوِّنا فَلَيسَ مِنّا

امام على عليه السـلام : ماييم بزرگواران و جلوداران ما جلوداران انبيا هستند، حزب ما حزب خداست و گروهِ سركش، حزب شيطان هستند، هر كس ما را همسنگ دشمنان بداند از ما نيست.

فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۶۷۹ / ۱۱۶۰ ، تاريخ دمشق «ترجمة الإمام علىّ عليه السلام» : ۳ / ۱۴۴ / ۱۱۸۹ ، أمالى الطوسىّ : ۲۷۰ / ۵۰۲ ، بشارة المصطفى : ۱۲۸ كلّها عن حبّة العرنىّ ، وراجع مناقب الإمام أميرالمؤمنين عليه السلامللكوفىّ : ۲ / ۱۰۷ .

حدیث۱۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّا أهلَ البَيتِ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، ومَوضِعُ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفُ المَلائِكَةِ ، وبَيتُ الرَّحمَةِ ، ومَعدِنُ العِلم

امـام علی علیه السـلام : مـا اهل بیت، شـجره نبوّت و جایگاه رسالت و مکان آمـد و شـد فرشـتگان و خانه رحمت و خاسـتگاه دانش هستیم.

الکافی : ۱ / ۲۲۱ / ۲ عن إسماعیل بن أبی زیاد عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بصائر الدرجات : ۵۶ / ۱ عن الضحّاک بن مزاحم الخراسـانیّ عن رسول اللّه صـلی الله علیه و آله ، وذکر أیضًا فی : ۵۸ / ۸ عن علیّ بن جعفر عن أخیه موسـی بن جعفر عن أبیه علیهماالسلام عنه صلی الله علیه و آله .

حدیث۱۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُصِّصنا بِخَمسَةٍ : بِفَصاحَةٍ ، وصَباحَةٍ ، وسَماحَةٍ ، ونَجدَةٍ ، وحُظوَةٍ عِندَ النِّساءِ

امام علی علیه السلام : پنج سرشت تنها از آنِ ماست: گشاده زبانی، زیبایی، بخشش، دلیری و منزلت نزد زنان.

الخصال : ۲۸۶ / ۴۰ عن محمّد بن خلیلان بن علیّ العبّاسیّ عن أبیه عن جدّه عن آبائه ، نثر الدرّ : ۱ / ۲۷۰ .

حدیث۱۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَن قُرَيشٍ ـ : أمّا بَنو مَخزوم فَرَيحانَةُ قُرَيشٍ ، نُحِبُّ حَديثَ رِجالِهِم ، والنّكاحَ فی نِسائِهِم . وأمّا بَنو عَبدِ شَمسٍ فَأَبعَدُها رَأيًا ، وأمنَعُهـا لِمـا وَراءَ ظُهورِهـا . وأمّـا نَحنُ فَأَبـذَلُ لِما فی أيـدينا ، وأسـمَحُ عِنـدَ المَوتِ بِنُفوسِـنا ، وهُم أكثَرُ وأمكَرُ وأنكَرُ ، ونَحنُ أفصَـحُ وأنصَحُ وأصبَحُ

امـام علی علیه السـلام : هنگـامی که از امـام علی علیه السـلام دربـاره اوصاف قریش پرسـیدند فرمود: امّا بنی مخزوم، گل خوشـبوی قریش هستند. هم صحبتی با مردانشان و زناشویی با زنانشان را دوست داریم و امّا بنی عبد شمس، دوراندیش ترین قریش می باشند و در حمـایت و نگهـداری آن چـه پشـت سـرشان دارنـد اسـتوارترند و امّـا مـا بخشـنده تریـم آن چـه را کـه در دسـتمان اسـت و سخاوتمنـدتریم به جان دادن هنگام مرگ و ایشان (بنی عبد شـمس) بیشترند و فریبنده تر و زشت روتر و ما فصـیحتر و نیکخواهتر و خوشروتر هستیم.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۲۰ .

حدیث۱۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ يَذكُرُ فيها فَضائِلَ أهلِ البَيتِ علیهم السـلام ـ : فيهِم كَرائِمُ القُرآنِ ، وهُم كُنوزُ الرَّحمنِ ، إن نَطَقوا صَدَقوا ، وإن صَمَتوا لَم يُسبَقوا

امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای که پیرامون فضائل اهل بیت ایراده کرده ـ : آیات کریمه و مدح و منقبت قرآن درباره ایشان نازل شده و آنان گنج های خداوند بخشـنده هسـتند، اگر به گفتار لب بگشایند راست گویند و اگر خاموش باشـند دیگری بر آنان پیشی نگیرد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۴ .

حدیث۱۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَاللّه ، لَقَد عُلِّمتُ تَبليغَ الرِّسالاتِ ، وإتمامَ العِداتِ ، وتَمامَ الكَلِماتِ ، وعِندَنا أهلَ البَيتِ أبوابُ الحِكَمِ ، وضِياءُ الأَمرِ
امام علی علیه السلام : سوگند به خدا، رساندن پیغامها و وفای به وعده ها و همه معانی را یاد گرفتم و ابواب علم و معرفت و راه روشن در نزد ما اهل بیت است.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۰ .

حدیث۱۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِنَا اهتَدَيتُم فِي الظَّلماءِ ، وتَسَنَّمتُم ذُروَةَ العَلياءِ ، وبِنا أفجَرتُم (انفَجَرتُم) عَنِ السِّرارِ . وُقِرَ سَمعٌ لم يَفقَهِ (يَسمَعِ) الواعِيَةَ ، وكَيفَ يُراعِي النَّبأَةَ مَن أصَمَّتهُ الصَّيحَةُ ؟ رُبِطَ جَنانٌ لَم يُفارِقهُ الخَفَقانُ
امام علی علیه السلام : آن هنگام که در تاریکی گمراهی و نادانی بودید به وسیله ما هدایت شدید و به راه راست قدم نهادید و بر کوهان بلندی سوار شدید و به واسطه ما از تیرگی شب داخل روشنایی صبح گردیدید. کر باد گوشی که از فریاد راهنما پند نگرفته است و چگونه گوشی که از صدای رسا سنگین و کر گشته، صدای آهسته را می شنود و دلی که از خوف و ترس خدا مضطرب و نگران است مطمئن باشد.
نهج البلاغة : الخطبة ۴ .

حدیث۱۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ألا وإنّا أهلَ البَيتِ أبوابُ الحِكَمِ ، وأنوارُ الظُّلَمِ ، وضِياءُ الاُمَمِ
امام علی علیه السلام : آگاه باشید که ما اهل بیت، درهای حکمت و پرتو تاریکیها و نور امّتهاییم.
م غرر الحكم : ۲۷۸۶ .

حدیث۱۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نَحنُ أنوارُ السَّماواتِ والأَرضِ ، وسُفُنُ النَّجاةِ ، وفينا مَكنونُ العِلمِ ، وإلَينا مَصيرُ الاُمورِ ، وبِمَهدِيِّنا تُقطَعُ الحُجَجُ ، فَهُوَ خاتَمُ الأَئِمَّةِ ، ومُنقِذُ الاُمَّةِ ، ومُنتَهَى النّورِ ، وغامِضُ السِّرِّ ، فَليَهنَ مَنِ استَمسَكَ بِعُروَتِنا ، وحُشِرَ عَلى مَحَبَّتِنا
امام علی علیه السلام : ما نور آسمانها و زمین و کشتیهای نجات هستیم و نهفته های دانش در میان ماست و سرنوشت امور در دست ماست و با مهدی ماست که حجّتها تمام می شود و اوست خاتم امامان و رهایی بخش امّت و پایانه روشنی و سرّ سَر به مُهر، پس گوارای کسی که به حلقه ما چنگ در زند و بر محبّت ما برانگیخته شود.

تذكرة الخواصّ : ۱۳۰ عن أحمد بن عبد اللّه الهاشميّ عن الإمام العسكريّ عليه السلام ، وراجع مروج الذهب : ۱ / ۳۳ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حديث۱۳۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ، نَحنُ أبوابُ الحِكمَةِ ، ومَفاتيحُ الرَّحمَةِ ، وسادَةُ الاُمَّةِ ، واُمَناءُ الكِتابِ ، وفَصلُ الخِطابِ، وبِنا يُثيبُ اللّهُ ، وبِنا يُعاقِبُ

امام على عليه السلام : اى مردم! ماييم درهاى حكمت و كليدهاى رحمت و سروران امّت و معتمدان قرآن و سخن پايانى و سرنوشت ساز. خداوند به سبب ما پاداش مى دهد و كيفر مى كند.

مشارق أنوار اليقين : ۵۱ عن أبى سعيد الخدريّ .

حديث۱۳۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألا إنَّ العِلمَ الَّذى هَبَطَ بِهِ آدَمُ وجَميعُ ما فُضِّلَت بِهِ النَّبِيّونَ إلى خاتَمِ النَّبِيّينَ فى عِترَةِ خاتَمِ النَّبِيّينَ والمُرسَلينَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله ، فَأَينَ يُتاهُ بِكُم وأينَ تَذهَبونَ ؟ !

امام على عليه السلام : آگاه باشيد علمى كه آدم آن را فرود آورد و هر آن چه پيامبران تا خاتم الانبياء بدان ترجيح داده شده اند در خاندان خاتم الانبيا والمرسلين حضرت محمّد صلى الله عليه و آله است، پس به كدام كژ راهه مى رويد و به كدام سو روانيد؟

الإرشاد: ۱ / ۲۳۲ ، تفسير العيّاشيّ: ۱ / ۱۰۲ / ۳۰۰ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تفسير القمّيّ : ۱ / ۳۶۷ عن ابن اُذينة عن الإمام الصادق عليه السلام من دون «فأين ...» ، وذكره أيضًا فى : ۱ / ۴ .

حديث۱۳۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ولَقَد عَلِمَ المُستَحفِظونَ مِن أصحابِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله أ نَّهُ قالَ : إنّى وأهلُ بَيتى مُطَهَّرونَ ، فَلا تَسبِقوهُم فَتَضِلّوا ، ولا تَتَخَلَّفوا عَنهُم فَتَزِلّوا ، ولا تُخالِفوهُم فَتَجهَلوا ، ولا تُعَلِّموهُم فَإِنَّهُم أعلَمُ مِنكُم ، هُم أعلَمُ النّاسِ كِبارًا ، وأحلَمُ النّاسِ صِغارًا

امام على عليه السلام : اصحاب سرّ از اصحاب محمّد صلى الله عليه و آله مى دانند كه ايشان صلى الله عليه و آله فرموده است: من و خاندانم پاك هستيم، پس از آنها پيشى نگيريد كه گمراه شويد و از آنها عقب هم نمانيد كه بلغزيد و با آنها به مخالفت برنخيزيد كه نادانى يابيد و به آنها نياموزيد كه آنها از شما داناتر هستند، آنها داناترين مردم هستند در بزرگى و خردمندترين آنها در خردى.

تفسير القمّيّ : ۱ / ۴ ، إثبات الهداة : ۱ / ۶۳۱ / ۷۲۴ نقلاً عن تفسير القمّيّ .

حديث۱۳۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

غايَةُ كُلِّ مُتَعَمِّقٍ فى عِلمِنا أن يَجهَلَ

امام على عليه السلام : غايت هر ژرف انديشى در دانش ما آن است كه نداند.

شرح نهج البلاغة لابن أبى الحديد : ۲۰ / ۳۰۷ / ۵۱۵ .

حدیث۱۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أینَ الَّذینَ زَعَموا أنَّهُم الرّاسِخونَ فِی العِلمِ دونَنا ، کَذِبًا وبَغیًا عَلَینا أن رَفَعَنَا اللّه ُ ووَضَعَهُم ، وأعطانا وحَرَمَهُم ، وأدخَلَنا وأَخرَجَهُم ؟! بِنا یُستَعطَی الهُدی ، ویُستَجلَی العَمی

امام علی علیه السلام : کجایند کسانی که گمان کرده اند راسخان در علم آنهایند نه ما. آنان دروغ می گویند و به حقّ ما تجاوز می کننـد. خداونـد، مـا را بالا برده و آنها را پست کرده است و به ما بخشـیده و آنها را محروم ساخته است و ما را داخل کرده و آنها را بیرون برده است. در پرتو وجود ماست که هدایت ارمغان می شود و پرده از نابینایی برگرفته می شود.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۴۴ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۱ / ۲۸۵ ، غررالحکم : ۲۸۲۶ وفیهما «العَمی لا بهم» .

حدیث۱۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فُرِضَ عَلَی الاُـمَّهِٔ طاعَـهُٔ وُلاـهِٔ أمرِهِ القُوّامِ بِدینِهِ ، کَمـا فُرِضَ عَلَیهِم طاعَـهُٔ رَسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله فَقـالَ : «أطیعُوا اللّه َ وأطیعُوا الرَّسولَ واُولِی الأَمرِ مِنکُم » .

امـام علی علیه السـلام : خداونـد فرمـانبری از والیـان امر خود را که به دین او می پردازنـد واجب ساخته است، چنان که فرمانبری از پیـامبر اکرم صـلی الله علیه و آله را بر آنهـا واجب کرده است. خداونـد می فرمایـد: «از خـدا و رسـول و اولوالامرتـان فرمـان بریـد» . خداوند سـپس جایگاه والیان امرش را که به تأویل کتابش علم و آگاهی دارند روشن کرده می فرماید: «و اگر آن را به پیامبر صـلی الله علیه و آله و پیشوایان ارجاع می کردند از حقیقت امر آگاه می شدند» .

همه مردم جز ایشان از شـناخت کتاب او ناتوانند، زیرا آنان راسـخان در علم هسـتند و در تأویل قرآن (از خطا) ایمن قرار داده شـده اند. خداوند می فرماید: «و تأویل آن را هیچ کس نمی داند مگر خدا و راسخان در علم».

النساء : ۵۹ .

حدیث۱۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحنُ شَجَرَهُٔ النُّبُوَّهِٔ ، ومَحَطُّ الرِّسالَهِٔ ، ومُختَلَفُ المَلائِکَهِٔ ، ومَعادِنُ العِلمِ ، ویَنابیعُ الحُکمِ ، ناصِرُنا ومُحِبُّنا یَنتَظِرُ الرَّحمَهَ ، وعَدُوُّنا ومُبغِضُنا یَنتَظِرُ السَّطوَهَ

امـام علی علیه السـلام : ما درخت نبوّت و فرودگاه رسالت و مکان آمـد و شـد فرشـتگان و کانهای دانش و سرچشـمه های حکمت هستیم. یار و دوستدار ما رحمت را چشم می کشد و دشمن و کینه توز ما یورش را انتظار بَرد.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۰۹ ، غرر الحکم : ۱۰۰۰۵ .

حدیث۱۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقَد خَطَبَ النّاسَ بِالمَدينَةِ ـ : أما والَّذی فَلَقَ الحَبَّةَ وبَرَأَ النَّسَمَةَ ، لَوِ اقتَبَستُمُ العِلمَ مِن مَعدِنِهِ ، وشَرِبتُمُ الماءَ بِعُذوبَتِهِ ، وادَّخَرتُمُ الخَيرَ مِن مَوضِعِهِ ، وأخَذتُمُ الطَّريقَ من واضِحِهِ ، وسَلَكتُم مِنَ الحَقِّ نَهجَهُ ، لَنَهَجَت بِكُمُ السُّبُلُ ، وبَدَت لَكُمُ الأَعلامُ ، وأضاءَ لَكُمُ الإِسلام

امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای برای مردم مدینه ـ : آگاه باشید، سوگند به خدایی که دانه را شکافت و انسان را آفرید، اگر دانش را از کانش برگیرید و آب را با گوارایی‌ش بنوشید و خیر را از جایگاهش بیندوزید و راه روشن را در پیش گیرید و در پیمودن حقّ، مسیر آن را بپیمایید، راهها بر شما هویدا شود و نشانه ها بر شما رخ نماید و اسلام برای شما پرتو افشانی کند.

الکافی : ۸ / ۳۲ / ۵ عن أبی الهیثم بن التیهان .

حدیث۱۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن خُطبَةٍ لَهُ یَذکُرُ فیها آلَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله ـ : هُم عَیشُ العِلمِ ، ومَوتُ الجَهلِ ، یُخبِرُکُم حِلمُهُم عَن عِلمِهِم ، وظاهِرُهُم عَن باطِنِهِم ، وصَمتُهُم عَن حُکمِ مَنطِقِهِم ، لا یُخالِفونَ الحَقَّ ولا یَختَلِفونَ فیهِ

امام علی علیه السلام ـ با بیان خطبه ای در توصیف خاندان محمّد صلی الله علیه و آله ـ : آنان زنده دارنده علم و دانش و میراننده جهل و نادانی هستند. بردباری ایشان خبر از علم آنان می دهد و ظاهرشان حکایت از باطنشان دارد و سکوتشان پرده از حکمت گفتارشان بر می گیرد. آنها مخالف حقّ نیستند و در آن با یکدیگر اختلاف نمی کنند.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۳۹ ، وراجع تحف العقول : ۲۲۷ .

حدیث۱۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واعلَموا أنَّکُم لَن تَعرِفُوا الرُّشدَ حَتّی تَعرِفُوا الَّذی تَرَکَهُ ، ولَن تَأخُذوا بِمیثاقِ الکِتابِ حَتّی تَعرِفُوا الَّذی نَقَضَهُ ، ولَن تَمَسَّکوا بِهِ حَتّی تَعرِفُوا الَّذی نَبَذَهُ، فَالتَمِسوا ذلِکَ مِن عِندِ أهلِهِ ، فَإِنَّهُم عَیشُ العِلمِ ومَوتُ الجَهلِ ، هُمُ الَّذینَ یُخبِرُکُم حُکمُهُم عَن عِلمِهِم ، وصَمتُهُم عَن مَنطِقِهِم ، وظاهِرُهُم عَن باطِنِهِم ، لا یُخالِفونَ الدّینَ ولا یَختَلِفونَ فیهِ ، فَهُوَ بَینَهُم شاهِدٌ صادِقٌ ، وصامِتٌ ناطِقٌ

امام علی علیه السلام : و بدانید هرگز به راه راست پی نخواهید برد تا کسی را که آن را واگذاشته، بشناسید و هرگز به عهد و پیمان قرآن وفا نمی کنید تا کسی را که نقض عهد کرده بشناسید و هرگز به کتاب خدا چنگ نمی زنید تا کسی را که آن را دور انداخته بشناسید. پس راه راست و وفای به عهد و پیمان و چگونگی وابسته شدن به قرآن را از اهل آن درخواست نمایید، زیرا ایشان زنده دارنده علم و دانش و میراننده جهل و نادانی هستند. حکمت ایشان خبر از علم آنان می دهد و سکوتشان پرده از گفتارشان بر می گیرد و ظاهرشان حکایت از باطنشان دارد. آنها مخالف حقّ نیستند و در آن با یکدیگر اختلاف ندارند. پس دین درباره آنان گواهی است راستگو و خاموشی است گویا.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۷ ، الکافی : ۸ / ۳۹۰ / ۵۸۶ نحوه عن محمّد بن الحسین عن أبیه عن جدّه عن أبیه .

حدیث۱۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّهِ تَبارَکَ وتَعالی : «قُل کَفی بِاللّهِ شَهیدًا بَینی وبَینَکُم ومَن عِندَهُ عِلمُ الکِتابِ» ـ : أنَا هُوَ الَّذی عِندَهُ عِلمُ الکِتابِ

امام علی علیه السلام ـ درباره این آیه «قُلْ کَفی بِاللّهِ شهیداً بینی وبَیْنَکُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْکِتاب» ـ : من هستم که علم کتاب نزد

اوست.

بصائر الدرجات : ۲۱۶ / ۲۱ عن سلمان الفارسیّ .

حدیث۱۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلونی عَن کِتابِ اللّه ، فَإِنَّهُ لَیسَ مِن آیَةٍ إلاّ وقَد عَرَفتُ بِلَیلٍ نَزَلَت أم بِنَهارٍ ، فی سَهلٍ أم فی جَبَلٍ

امام علی علیه السلام : پیرامون کتاب خدا از من بپرسید، چه، آیه ای نازل نشده است مگر آن که من می دانم در شب فرود آمده یا در روز و در دشت یا در کوهستان.

الطبقات الکبری : ۲/۳۳۸ ، تاریخ الخلفاء : ۲۱۸ ، تاریخ دمشق«ترجمه الإمام علیّ علیه السلام»: ۳/۲۱/۱۰۳۹، تفسیر العیّاشیّ : ۲ / ۲۸۳ / ۳۱ کلّها عن أبی الطفیل ، وراجع أمالی الصدوق : ۲۲۷ / ۱۳ ، أمالی المفید : ۱۵۲ / ۳ .

حدیث۱۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلونی عَن کِتابِ اللّه عَزَّوجَلَّ ، فَوَاللّه ما نَزَلَت آیَةٌ مِنهُ فی لَیلٍ أو نَهارٍ ولا مَسیرٍ ولا مُقامٍ إلاّ وقَد أقرَأَنیها رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله وعَلَّمَنی تَأویلَها . فَقالَ ابنُ الکَوّاءِ : یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، فَما کانَ یَنزِلُ عَلَیهِ وأنتَ غائِبٌ عَنهُ ؟ قالَ : کانَ یَحفَظُ عَلَیَّ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله ما کانَ یَنزِلُ عَلَیهِ مِنَ القُرآنِ وأنَا عَنهُ غائِبٌ حَتّی أقدَمَ عَلَیهِ فَیُقرِئَنیهِ ویَقولَ لی : یا عَلِیُّ ، أنزَلَ اللّه ُ عَلَیَّ بَعدَکَ کَذا وکَذا وتَأویلُهُ کَذا وکَذا ، فَیُعَلِّمُنی تَنزیلَهُ وتَأویلَهُ

امام علی علیه السلام : پیرامون کتاب خداوند عز و جل از من بپرسید که به خدا سوگند، آیه ای از آن در شب یا روز و در طول راه یا جای باشی نازل نشده مگر آن که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله قرائت آن را با تأویلش به من آموخته است. ابو کوّاء گفت: یا امیرالمؤمنین! درباره آیاتی که بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل شد و تو حضور نداشتی چه می گویی؟ امام علیه السلامفرمود: هنگامی که من حضور نداشتم پیامبر آیاتی را که بر ایشان نازل می شد، حفظ می کرد تا آن که خدمتشان می رسیدم و پیامبر قرائت آن را به من می آموخت و می فرمود: ای علی! پس از رفتن تو، خداوند این آیات را بر من نازل فرمود و تأویل آن چنین و چنان است و بدین ترتیب تنزیل و تأویل آن را به من می آموخت.

أمالی الطوسیّ : ۵۲۳ / ۱۱۵۸ ، بشارة المصطفی : ۲۱۹ کلاهما عن المجاشعی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، الاحتجاج : ۱ / ۶۱۷ / ۱۴۰ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، وراجع کتاب سُلیم ابن قیس : ۲ / ۸۰۲ .

حدیث۱۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مـا نَزَلَت عَلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله آیَةٌ مِنَ القُرآنِ إلاّ أقرَأَنیها وأملاها عَلَیَّ فَکَتَبتُها بِخَطّی ، وعَلَّمَنی تَأویلَها وتَفسیرَها ، وناسِخَها ومَنسوخَها ، ومُحکَمَها ومُتشابِهَها ، وخاصَّها وعامَّها

امام علی علیه السلام : آیه ای از قرآن بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل نشده است مگر آن که قرائت آن را به من آموخته وبر من املا فرموده ومن آنها را با خطّ خود نوشته ام و تأویل وتفسیر و ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و خاصّ وعامّ آن را به من یاد داده است.

الكافى : ۱/۶۴/۱ ، الخصال : ۲۵۷/۱۳۱ ، كمال الدين : ۲۸۴/۳۷ ، تفسير العيّاشىّ : ۱/۲۵۳/۱۷۷ كلّها عن سُليم بن قيس الهلالىّ .

حدیث۱۳۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
عُلِّمنا مَنطِقَ الطَّيرِ كَما عُلِّمَهُ سُلَيمانُ بنُ داودَ ، وكُلِّ دابَّةٍ فى بَرٍّ أو بَحرٍ
امام على عليه السلام : ما همچون سليمان بن داود، با زبان پرندگان و هر جانورِ خشكى يا دريايى آشنايى يافته ايم.
المناقب لابن شهرآشوب : ۲ / ۵۴ ، بصائر الدرجات : ۳۴۳ / ۱۲ كلاهما عن زرارة عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث۱۳۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
عُلِّمنا مَنطِقَ الطَّيرِ، واُوتينا مِن كُلِّ شَىءٍ، إنَّ هذا لَهُوَ الفَضلُ العَظيم
امام على عليه السلام : ما با زبان پرندگان آشنايى يافته ايم و از هر چيزى بهره برده ايم كه اين خود فضلى بزرگ است.
إثبات الوصيّة : ۱۶۰ ، الاختصاص : ۲۹۳ عن محمّد بن مسلم عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث۱۳۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لَولا ـ آيَةٌ فى كِتابِ اللّه ِ لَأَخبَرتُكُم بِما كانَ وبِما يَكونُ وما هُوَ كائِنٌ إلى يَومِ القِيامَةِ ، وهِىَ هذِهِ الآيَةُ : «يَمحُو اللّه ُ ما يَشاءُ ويُثبِتُ وعِندَهُ اُمُّ الكِتابِ
امام على عليه السلام : اگر يک آيه در كتاب خدا نبود، من درباره آن چه بوده و هست و تا روز رستاخيز خواهد بود آگاهتان مى كردم و آن آيه شريفه، اين است: «هر چه را بخواهد محو يا اثبات مى كند و اصل كتاب نزد اوست».
الرعد : ۳۹ .

حدیث۱۳۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّا أهلُ بَيتٍ عُلِّمنا عِلمَ المَنايا والبَلايا والأَنسابِ . واللّه ِ ، لَو أنَّ رَجُلاً مِنّا قامَ عَلى جِسرٍ ثُمَّ عُرِضَت عَلَيهِ هذِهِ الاُمَّةُ لَحَدَّثَهُم بِأَسمائِهِم وأنسابِهِم
امام على عليه السلام : ما خاندانى هستيم كه آگاهى از مرگ و ميرها و بلاها و نَسَبها را به ما آموخته اند . به خدا سوگند، اگر كسى از ما بر سر پُلى بايستد و اين امّت همگى بر او عرضه شوند اسم و نسب همه ايشان را به آنها مى گويد.
بصائر الدرجات : ۲۶۸ / ۱۲ عن الأصبغ بن نباتة .

حدیث۱۳۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كُنتُ إذا سَأَلتُ رَسولَ اللّه ِ صلى الله عليه و آله أعطانى ، وإذا سَكَتُّ ابتَدَأَنى

امام علی علیه السلام : هرگاه از پیامبر نکته ای می جوییدم، در اختیار من می نهاد و اگر سکوت می کردم، او سخن می آغازید.
سنن الترمذیّ : ۵ / ۶۳۷ / ۳۷۲۲ ، و : ۶۴۰ / ۳۷۲۹ ، المستدرک علی الصحیحین : ۳ / ۱۳۵ / ۴۶۳۰ ، اُسد الغابة : ۴ / ۱۰۴ ، خصائص الإمام أمیرالمؤمنین علیه السلام للنسائیّ : ۲۲۱ / ۱۱۹ ، أمالی الصدوق: ۲۰۲ / ۱۳ کلّها عن عبداللّه بن عمرو بن هند الجُبَلیّ ، وراجع العمدة : ۲۸۳ / ۴۶۱ ، الکافی: ۱ / ۶۴ / ۱ ، الاحتجاج : ۱ / ۶۱۶ / ۱۳۹ ، روضة الواعظین : ۳۰۸ ، غرر الحکم: ۳۷۷۹ و ۷۲۳۶ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۲ / ۴۵ .

حدیث۱۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَیسَ کُلُّ أصحابِ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله مَن کانَ یَسأَلُهُ ویَستَفهِمُهُ ، حَتّی إن کانوا لَیُحِبّونَ أن یَجیءَ الأَعرابِیُّ والطّارِئُ فَیَسأَلَهُ علیه السلام حَتّی یَسمَعوا . وکانَ لا یَمُرُّ بی مِن ذلِکَ شَیءٌ إلاّ سَأَلتُهُ عنهُ وحَفِظتُهُ
امام علی علیه السلام : چنین نبود که همه اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله از آن حضرت پرسیده و برای فهم آن کنجکاوی نمایند، حتی که دوست داشتند بادیه نشین و غریبی از راه برسد و از آن حضرت بپرسد تا ایشان بشنوند، ولی در این باب چیزی بر من نگذشت مگر این که از آن حضرت پرسیده و آن را حفظ کردم.
نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۰ .

حدیث۱۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لَمّا قالَ لَهُ بَعضُ أصحابِهِ : لَقَد اُعطیتَ یا أمیرَ المؤمِنینَ عِلمَ الغَیبِ ! فَضَحِکَ عَلَیهِ السَّلامُ وقالَ لِلرَّجُلِ ، وکانَ کَلبِیًّا ـ: یا أخا کَلبٍ ، لَیسَ هُوَ بِعِلمِ غَیبٍ، وإنَّما هُوَ تَعَلُّمٌ مِن ذی عِلمٍ . وإنَّما عِلمُ الغَیبِ عِلمُ السّاعَةِ ، وما عَدَّدَهُ اللّه ُ سُبحانَهُ بِقَولِهِ : «إنَّ اللّه َ عِندَهُ عِلمُ السّاعَةِ ویُنَزِّلُ الغَیثَ ویَعلَمُ ما فِی الأَرحامِ وما تَدری نَفسٌ ماذا تَکسِبُ غَدًا وما تَدری نَفسٌ بِأَیِّ أرضٍ تَموتُ...
امام علی علیه السلام : در پاسخ به یکی از اصحابش که عرض کرد: یا امیرالمؤمنین! خداوند به تو علم غیب عطا فرموده، خنده ای کرد و به او که از قبیله کلب بود فرمود: ای مرد کلبی! آن چه گفتم علم غیب نیست بلکه تعلّم و آموختنی است از صاحب علم و دانش و علم غیب منحصر است به دانستن وقت قیامت و آن چه خداوند سبحان در گفتارش شمرده است: «خداست که می داند قیامت چه وقت می آید. اوست که باران می باراند و از آن چه در رحمهاست آگاه است و هیچ کس نمی داندفردا چه چیز به دست خواهدآورد وکسی نمی داند در کدام زمین خواهد مرد» . پس خداوند سبحان می داند آن چه در رحمهاست، پسر است یا دختر، زشت است یانیکو، بخشنده است یابخیل، بدبخت است یا نیک بخت و می داند چه کسی هیزم آتش دوزخ وچه کسی در بهشت با پیامبران، همراه است. پس اینها که شمرده شد علم غیب است که هیچ کس آن را نمی داند مگر خدا. لیکن جز اینها علمی هست که خداوند به پیامبر خود آموخته و او هم به من یاد داده است و دعا فرمود که سینه من آن را نگاه دارد و دنده هایم احاطه اش نماید.
لقمان : ۳۴ .

حدیث۱۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ آلِ النَّبیِّ صلی الله علیه و آله ـ : هُم مَوضِعُ سِرِّهِ ، ولَجَأُ أمرِهِ ، وعَیبَةُ عِلمِهِ ، ومَوئِلُ حُکمِهِ ، وکُهوفُ کُتُبِهِ ، وجِبالُ دینِهِ ، بِهِم أقامَ انحِناءَ ظَهرِهِ ، وأذهَبَ ارتِعادَ فَرائِصِهِ

امام علی علیه السلام ـ در توصیف خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : خاندان پیامبر، جایگاه راز او (خدا) و پناه فرمان او و خزانه دانش او و مرجع حکمتهای او و حافظان کتابهای او می باشند و مانند کوههایی هستند برای دین آن حضرت علیه السلام. پیامبر به کمک آنها پشتش را راست کرد و لرزش بدنش را زایل نمود.

نهج البلاغة : الخطبة ۲ .

حدیث۱۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِندَنا أهلَ البَیتِ مَفاتیحُ العِلمِ ، وأبوابُ الحِکمَةِ ، وضِیاءُ الأَمرِ ، وفَصلُ الخِطابِ

امام علی علیه السلام : کلیدهای دانش و درهای حکمت و روشنی امر و سخن انجامین نزد ماست.

المحاسن : ۱ / ۳۱۶ / ۶۲۹ عن أبی الطفیل ، بصائر الدرجات : ۳۶۴ / ۱۰ عن أبی المفضّل .

حدیث۱۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شیعَتُنَا المُتَباذِلونَ فی وَلایَتِنا ، المُتَحابّونَ فی مَوَدَّتِنا ، المُتَزاوِرونَ فی إحیاءِ أمرِنا ، الَّذینَ إن غَضِبوا لَم یَظلِموا ، وإن رَضوا لَم یُسرِفوا ، بَرَکَةٌ عَلی مَن جاوَروا ، سِلمٌ لِمَن خالَطوا

امام علی علیه السلام : شیعیان ما، در راه دوستی ما به یکدیگر بذل و بخشش می کنندودر پرتومحبّت ما یکدیگر را دوست می دارندوبرای زنده نگاهداشتن یاد ما به دیدار یکدیگر می شتابند، آنها کسانی هستند که هرگاه خشمگین شوند،ستم روا ندارندوهرگاه خشنود شوند، زیاده روی نکنند. برای همسایگان خود مایه برکت هستند و با هرکه آمیزش یابند، راه آشتی در پیش گیرند.

الکافی : ۲ / ۲۳۶ / ۲۴ عن أبی المقدام عن الإمام الباقر علیه السلام ، وراجع الخصال : ۳۹۷ / ۱۰۴ ، صفات الشیعة: ۹۱ / ۲۳ ، تحف العقول : ۳۰۰ ، مشکاة الأنوار : ۶ ، التمحیص : ۶۹ / ۱۶۸ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۰۴ / ۱۴۴۹ .

حدیث۱۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شیعَتُنا هُمُ العارِفونَ بِاللّه ، العامِلونَ بِأَمرِ اللّه ، أهلُ الفَضائِلِ ، والنّاطِقونَ بِالصَّوابِ ، مَأکولُهُمُ القوتُ ، ومَلبَسُهُمُ الاِقتِصادُ ، ومَشیُهُمُ التَّواضُعُ ... تَحسَبُهُم مَرضی وقَد خولِطوا وما هُم بِذلِکَ ، بَل خامَرَهُم مِن عَظَمَةِ رَبِّهِم وشِدَّةِ سُلطانِهِ ما طاشَت لَهُ قُلوبُهُم وذَهَلَت مِنهُ عُقولُهُم ، فَإِذَا استَقاموا مِن ذلِکَ بادَروا إلَی اللّه بِالأَعمالِ الزَّکِیَّةِ ، لا یَرضَونَ لَهُ بِالقَلیلِ ، ولا یَستَکثِرونَ الجَزیلَ

امام علی علیه السلام : شیعیان ما خداشناسند و به امر الهی عمل می کنند. آنها اهل فضیلت هستند وسخن به درستی گویند. خوراکشان، اندک است وپوشاکشان، میانه روی و رفتارشان به فروتنی است... آنها را بیمار می انگاری و می پنداری که دیوانه اند،

در حالی که چنین نیستند و عظمت خدایشان آنها را به بیماری افکنده وشدّت هیبت پروردگار، دلهای آنها را بی پروا و عقلهایشان را پریشان کرده است و هرگاه از این ها فارغ آیند، با انجام اعمال نیکو، به درگاه الهی بشتابند، آنها نه به (عمل) کم راضی اند و نه اعمال زیاد را فراوان می شمارند.
مطالب السؤول : ۵۴ عن نوف البکالیّ .

حدیث۱۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ مِن کَلامِهِ بِالبَصرَةِ حینَ ظَهَرَ عَلَی القَوم ، بَعدَ حَمدِ اللّه والثَّناءِ عَلَیهِ ـ : أمّا بَعدُ ، فَإنَّ اللّه َ ذو رَحمَةٍ واسِعَةٍ ، ومَغفِرَةٍ دائِمَةٍ ، وعَفوٍ جَمٍّ ، وعِقابٍ أليمٍ ، قَضی أنَّ رَحمَتَهُ ومَغفِرَتَهُ وعَفوَهُ لِأَهلِ طاعَتِهِ مِن خَلقِهِ ، وبِرَحمَتِهِ اهتَدَی المُهتَدونَ ، وقَضی أنَّ نَقمَتَهُ وسَطَواتِهِ وعِقابَهُ عَلی أهلِ مَعصِيَتِهِ مِن خَلقِهِ ، وبَعدَ الهُدی والبَيِّناتِ ما ضَلَّ الضّالّونَ . فَما ظَنُّكُم يا أهلَ البَصرَةِ وقَد نَكَثتُم بَيعَتي وظاهَرتُم عَلَيَّ عَدُوّي؟ فَقامَ إلَيهِ رَجُلٌ فَقالَ : نَظُنُّ خَيرًا ، ونَراكَ قَد ظَفِرتَ وقَدَرتَ ، فَإن عاقَبتَ فَقَدِ اجتَرَمنا ذلِكَ ، وإن عَفَوتَ فَالعَفوُ أحَبُّ إلَی اللّه ِ ، فَقالَ : قَد عَفَوتُ عَنكُم ، فَإيّاكُم والفِتنَةَ ، فَإنَّكُم أوَّلُ الرَّعِيَّةِ نَكَثَ البَيعَةَ وشَقَّ عَصا هذِهِ الاُمَّةِ .
ثُمَّ جَلَسَ لِلنّاسِ فَبايَعوهُ
امام علی علیه السلام در سخن خود در بصره، هنگام چیرگی بر ایشان، پس از سپاس و ستایش خداوند فرمود: امّا بعد، همانا خداوند، رحمتی گسترده و آمرزشی پیوسته و گذشتی فراوان و کیفری دردناک دارد و حکم کرده است که رحمت و آمرزش و گذشتش برای خلق اوست که اهل طاعتند و در پرتو رحمت او، ره یافتگان ره یافتند و حکم کرده است که انتقام و قدرت و کیفرش برای خلق اوست که اهل سرکشی هستند و دیگر پس از هدایت و دلایل آشکار گمراهان گمراه نشدند. ای اهل بصره! اینک گمان شما چیست که بیعت مرا شکستید و دشمنم را یاری رساندید؟ مردی برخاست و گفت: گمان خیر داریم و تو را می بینیم که چیرگی و توانایی یافته ای، اگر ما را به کیفر رسانی، آن مقتضای جرم ما خواهد بود و اگر درگذری، پس نزد خدا گذشت، محبوبتر است. علی علیه السلامفرمود: از شما درگذشتم، لیکن از فتنه بر کنار باشید که شما نخستین مردمانی هستید که بیعت شکستید و اجتماع امّت را پراکندید. راوی می گوید: آن گاه امام در برابر مردم نشست و آنها با او بیعت کردند.
الإرشاد : ۱ / ۲۵۷ ، وراجع الجمل : ۴۰۷ عن الحارث بن سریع .

حدیث۱۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما عَبَدتُکَ طَمَعًا فی جَنَّتِکَ، ولا خَوفًا مِن نارِکَ ، ولکِن وَجَدتُکَ أهلًا لِلعِبادَةِ فَعَبَدتُکَ
امام علی علیه السلام : خدایا تو را نه به آز بهشتت پرستیدم و نه از هراس دوزخت، لیکن تو را شایسته پرستش یافتم و پرستیدمت.
عوالی اللآلی : ۱/ ۴۰۴ / ۶۳ ، و : ۲ / ۱۱ / ۱۸ ، شرح نهج البلاغة لابن میثم البحرانیّ : ۵/۳۶۱ وفیه: «ما عبدتک خوفًا من عقابک ولا طمعًا فی ثوابک بل ...» ، شرح مائة کلمة لأمیر المؤمنین علیه السلام : ۲۳۵ .

حدیث۱۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ قَومًا عَبَدُوا اللّه َ رَغبَةً فَتِلکَ عِبادَةُ التُّجّارِ ، وإنَّ قَومًا عَبَدُوا اللّه َ رَهبَةً فَتِلکَ عِبادَةُ العَبیدِ ، وإنَّ قَومًا عَبَدُوا اللّه َ شُکرًا فَتِلکَ عِبادَةُ

الأحرارِ

امام علی علیه السلام : جماعتی خدا را از سر امید پرستیدند که این پرستش بازرگانان است و جماعتی از سرِ ترس که این پرستش بردگان است و جماعتی او را از سرِ سپاس پرستیدند که این، پرستش آزادگان است.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۳۷ ، تحف العقول : ۲۴۶ عن الإمام الحسین علیه السلام وزاد فی آخره «وهی أفضل العبادة»، تاریخ دمشق «ترجمة الإمام زین العابدین علیه السلام» : ۱۱۱ / ۱۴۱ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۳۴ کلاهما عن إبراهیم العلویّ عن الإمام الصادق عن أبیه عن الإمام زین العابدین علیهم السلام .

حدیث۱۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ فاطِمَةَ علیهاالسلام أتَتِ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله تَسأَلُهُ خادِمًا ، فَقالَ : ألا اُخبِرُكِ ما هُوَ خَیرٌ لَكِ مِنهُ ؟ تُسَبِّحینَ اللّه َ عِندَ مَنامِكِ ثَلاثًا وثَلاثینَ ، وتَحمَدینَ اللّه َ ثَلاثًا وثَلاثینَ ، وتُكَبِّرینَ اللّه َ أربَعًا وثَلاثینَ . فَما تَرَكتُها بَعدُ ، قیلَ : ولا لَیلَةَ صِفّینَ ؟ قالَ : ولا لَیلَةَ صِفّینَ

امام علی علیه السلام: فاطمه علیهاالسلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله رفت تا از او خدمتکاری بخواهد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: آیا آن چه را برای تو بهتر است، به آگاهی تو برسانم؟ هنگام خوابیدن، سی و سه بار «سبحان اللّه » بگو و سی و سه بار «الحمدللّه » بگو و سی و چهار بار «اللّه اکبر». من هنوز آن را ترک نکرده ام. پرسیدند: حتّی در شب صفّین. فرمود: حتّی در شب صفّین.

صحیح البخاریّ : ۵ / ۲۰۵۱ / ۵۰۴۷ ، صحیح مسلم : ۴ / ۲۰۹۱ / ۲۷۲۷ ، مسند الحمیدیّ : ۱/۲۴/۴۳، تاریخ بغداد : ۳ / ۲۴ کلّها عن عبدالرحمن بن أبی لیلی ، مسند ابن حنبل : ۱/۳۲۲/۱۳۱۲ عن ابن أعبد .

حدیث۱۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ إنَّهُ كانَ یَوما فی حَربِ صِفّینَ مُشتَغِلاً بِالحَربِ والقِتالِ وهُوَ مَعَ ذلِكَ بَینَ الصَّفَّینِ یَرقُبُ الشَّمسَ، فَقالَ لَهُ ابنُ عَبّاسٍ : یا أمیرَالمُؤمِنینَ ما هذَا الفِعلُ ؟ ـ : أنظُرُ إلَی الزَّوالِ حَتّی نُصَلِّیَ ، فَقالَ لَهُ ابنُ عَبّاسٍ : وهَل هذا

وَقتُ صَلاةٍ ؟! إنَّ عِندَنا لَشُغلاً بِالقِتالِ عَنِ الصَّلاةِ ! فَقالَ علیه السلام : عَلی ما نُقاتِلُهُم ؟! إنَّما نُقاتِلُهُم عَلَی الصَّلاةِ

امام علی علیه السلام در جنگ صفّین که به جنگ و نبرد مشغول بود، در میانه جنگ خورشید را هم زیر نظر داشت. ابن عبّاس به او عرض کرد: یا امیر المؤمنین! چه می کنی؟ حضرت علیه السلام فرمود: می نگرم که چه هنگام، زوال

ظهر می شود تا

نماز بگزاریم. ابن عبّاس به حضرت علیه السلام عرض کرد: آیا حالا وقت نماز است؟! جنگ، ما را از نماز باز داشته است. حضرت علیه السلام فرمود: ما چرا با آنها می جنگیم؟! ستیز ما با آنها فقط بر سر نماز است.

إرشاد القلوب : ۲۱۷ .

حدیث۱۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مـا تَرَكتُ صَـلاةَ اللَّيلِ مُنـذُ سَـمِعتُ قَولَ النَّبِيِّ صـلى الله عليه و آله : صَـلاةُ اللَّيلِ نورٌ . فَقالَ ابنُ الكَوّاءِ : ولا لَيلَـةَ الهَرير ؟ قالَ : ولا لَيلَةَ الهَرير

امام علی علیه السلام: از هنگامی که این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله را شنیدم: «نماز شب، نور است» دیگر آن را ترک نکردم.

ابن کوّاء گفت: حتّی در شب هریر، امام علیه السلامفرمود: حتّی در شب هریر.

المناقب لابن شهرآشوب : ۲ / ۱۲۳ .

حديث۱۳۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حُبِّبَ إلَيَّ الصَّومُ بِالصَّيفِ

امام علی علیه السلام: روزه در تابستان، نزد من محبوب است.

مستدرك الوسائل : ۷ / ۵۰۵ / ۸۷۵۸ نقلاً عن لبّ اللباب للراوندیّ .

حديث۱۳۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جُعتُ مَرَّةً بِالمَدينَةِ جوعًا شَديـدًا ، فَخَرَجتُ أطلُبُ العَمَلَ فی عَوالِي المَدينَةِ ، فَإذا أنَا بِامرَأَةٍ قَد جَمَعَت مَدَرًا ، فَظَنَنتُها تُريدُ بَلَّهُ ، فَأَتَيتُها فَقاطَعتُها كُلَّ ذَنوبٍ

امام علی علیه السـلام: یک بار در مـدینه به شدّت گرسـنه شدم، برای پیدا کردن کاری، به بخشـهای بالای مدینه رفتم، ناگاه زنی را دیـدم که کلوخ جمع کرد، فهمیـدم که می خواهـد آنهـا را خیس کنـد. نزد آن زن رفتم و با او توافق کردم که برای آوردن هر دلو آب، یـک خرمـا بگیرم، شـانزده دلو پُر، آب آوردم تـا دسـتانم تـاول زد، آن گاه آبی آوردم و بر دسـتم ریختم و نزد آن زن رفتم و گفتـم: [ببین]کـف دسـتانم چنیـن شـد و زن برای من شـانزده خرمـا شـمرد. من نزد پیـامبر صـلی الله علیه و آله آمـدم و او را آگـاه گردانیدم و حضرت صلی الله علیه و آله هم از آن خرما با من خورد.

الذَّنوب : الدَّلْو الملأى ماءً . (الصحاح : ۱ / ۱۲۹) .

حديث۱۳۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فی صِفَةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله ـ : أجوَدُ النّاسِ كَفًّا، وأشرَحُهُم صَدرًا ، وأصدَقُ النّاسِ لَهجَةً، وألْيَنُهُم عَريكَةً، وأكرَمُهُم عِشرَةً . مَن رَآهُ بَديهَةً هابَهُ، ومَن خالَطَهُ مَعرِفَةً أحَبَّهُ

امام علی علیه السـلام در توصیف پیامبر صلی الله علیه و آله : پیامبر صلی الله علیه و آله ، بخشنده ترین، باظرفیت ترین، راستگوترین، نرمخوترین و خوش مشرب ترین مردم بود . هر کس در آغـاز او را می دیـد، از او می هراسـید و چون با او حشـر و نشـر می یافت، محبّت حضرت صلی الله علیه و آله به دل او رسوخ می کرد.

سنن الترمذیّ : ۵ / ۵۹۹ / ۳۶۳۸ عن إبراهيم بن محمّد من وَلَدِ عليّ بن أبی طالب عليه السلام .

حديث۱۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ كَريمٌ حَليمٌ عَظيمٌ رَحيمٌ ، دَلَّنـا عَلى أخلاقِهِ وأمَرَنـا بِالأَخـذِ بِها وحَمَلَ النّاسَ عَلَيها ، فَقَـد أدَّيناها غَيرَ مُتَخَلِّفينَ ، وأرسَلناها غَيرَ مُنافِقينَ ، وصَدَّقناها غَيرَ مُكَذِّبينَ ، وقَبِلناها غَيرَ مُرتابينَ

امام علی علیه السلام: خداوند، بخشنده است و شکیبا و بزرگ و مهربان و ما را به اخلاق خود هدایت کرده است و دستور داده آنها را فراستانیم و مردم را به [ستاندن]آن وا داشته است. ما بدون کوتاهی و کاستی آنها را ادا کرده ایم و بی هیچ نفاقی، آنها را جاری ساخته ایم و بدون دروغ گویی، آنها را تصدیق کرده ایم و بی هیچ تردیدی، آنها را پذیرفته ایم.

تحف العقول : ۱۷۵ ، بشارة المصطفی : ۲۹ کلاهما عن کمیل .

حدیث۱۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله مُكَفَّرًا لا يُشكَرُ مَعروفُهُ

امام علی علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ناسپاسی می شد و از کار نیکش سپاسگزاری نمی شـد، احسـان حضـرت صـلی الله علیـه و آلـه هـم قریشـی را فرا می گرفـت و هم عرب و هم عجم را و چه کسـی کـار نیکش و احسانش برای این مردم، بیش از رسول خدا صـلی الله علیه و آله بود؟! ما اهل بیت نیز ناسپاسـی می شویم و از ما تشکّر نمی کنند و مؤمنان برگزیده ناسپاسی می شوند و احسانشان سپاسگزاری نمی شود.

فی المصدر «معروف» والصحیح ما فی المتن .

حدیث۱۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّا أهلُ بَيتٍ اُمِرنا أن نُطعِمَ الطَّعامَ، ونُؤَدِّيَ فِي النّاسِ البائِنَةَ ، ونُصَلِّيَ إذا نامَ النّاسُ

امـام علی علیه السـلام: مـا خانـدانی هستیم که فرمان یافته ایم، خوراک اطعام کنیم و به مردم عطایا و صـله دهیم و هنگامی که مردم خوابند، نماز بگزاریم.

الکافی : ۴ / ۵۰ / ۴ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۱۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعاشِرَ شيعَتي ، اِصبِروا عَلى عَمَلٍ لا غِنىً بِكُم عَن ثَوابِهِ ، وَاصبِروا عَن عَمَلٍ لا صَبرَ لَكُم عَلى عِقابِهِ ، إنّا وَجَدنَا الصَّبرَ عَلى طاعَةِ اللّهِ أهوَنَ مِنَ الصَّبرِ عَلى عَذابِ اللّهِ عَزَّوجَلَّ . اِعلَموا أنَّكُم في أجَلٍ مَحدودٍ وأمَلٍ مَمدودٍ ونَفَسٍ مَعدودٍ ، ولابُدَّ لِلأَجَلِ أن يَتَناهى ولِلأَمَلِ أن يُطوى ولِلنَّفَسِ أن يُحصى . ثُمَّ دَمَعَت عَيناهُ وقَرَأ: «وإنَّ عَلَيكُم لَحافِظينَ * كِرامًا كاتِبينَ * يَعلَمونَ ما تَفعَلونَ

امام علی علیه السـلام: ای گروه شیعیان من! برکاری که از پاداش آن بی نیاز نیستید، شکیبا باشید و در ترک کاری که تاب کیفرش را ندارید، پایداری ورزید، (زیرا) ما شـکیبایی بر طاعت خدا را، آسانتر از شـکیبایی بر عذاب خدای عز و جلیافته ایم. بدانید که شما عمری محدود و آرزویی دراز و نَفَسـی شماره شده دارید و لاجرم عمر به سرآید و بساط آرزو درهم پیچیده شود و نَفَسها به شماره افتـد. حضـرت سـپس اشـک ریخـت و ایـن آیه را خوانـد: «همانـا بر شـما نگهبانـانی گماشـته شـده انـد. [فرشـتگان] بزرگـواری که

نویسندگان [اعمال شما]هستند. آن چه را می کنید، می دانند» .

الانفطار : ۱۰ ـ ۱۲ .

حدیث۱۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِبَنیهِ عِندَ احتِضارِهِ ـ : یا بَنِیَّ ، عاشِرُوا النّاسَ عِشرَةً إن غِبتُم حَنُّوا إلَیکُم ، وإن فُقِدتُم بَکَوا عَلَیکُم

امام علی علیه السلام ـ در وصیت به فرزندان خود، هنگام احتضار ـ : فرزندان من! با مردم چنان معاشرت کنید که هرگاه غایب شدید، مشتاق دیدار شما باشند و هرگاه از دست رفتید، بر شما بگریند.

أعلام الدین : ۲۱۵ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۷۵ .

حدیث۱۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبذِل لِأَخیکَ دَمَکَ ومالَکَ ، ولِعَدُوِّکَ عَدلَکَ وإنصافَکَ ، ولِلعامَّةِ بِشرَکَ وإحسانَکَ

امام علی علیه السلام : جان و مالت را، نثار برادرت کن و دادگری و انصافت را، به دشمنت و خوشرویی و احسانت را، به عموم مردم.

تحف العقول : ۲۱۲ .

حدیث۱۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبذِلِ لِصَدیقِکَ نُصحَکَ، ولِمَعارِفِکَ مَعونَتَکَ، ولِکافَّةِ النّاسِ بِشرَکَ

امام علی علیه السلام : خیرخواهی [و اخلاص] خود را، نثار دوستت کن و یاریت را، نثار آشنایانت و خوشرویی ات را، به همه مردم ارزانی دار.

غرر الحکم : ۲۴۶۶ .

حدیث۱۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ عِندَ وَداعِ جَماعَةٍ مِن شیعَتِهِ أتَوهُ مِنَ الکوفَةِ ـ : اُوصیکُم بِتَقوَی اللّه ِ ، وَالعَمَلِ بِطاعَتِهِ ، وَاجتِنابِ مَعاصیهِ ، وأداءِ الأَمانَةِ لِمَنِ ائتَمَنَکُم ، وحُسنِ الصَّحابَةِ لِمَن صَحِبتُمُوهُ ، وأن تَکونوا لَنا دُعاةً صامِتینَ . فَقالوا : یَا بنَ رَسولِ اللّه ِ ، وکَیفَ نَدعوا إلَیکُم ونَحنُ صُموتٌ ؟ قالَ : تَعمَلونَ ما أمَرناکُم بِهِ

مِنَ العَمَلِ بِطاعَةِ اللّه ِ ، وتَتَناهَونَ عَمّا نَهَیناکُم عَنهُ مِن ارتِکابِ مَحارِمِ اللّه ِ ، وتُعامِلونَ النّاسَ بِالصِّدقِ وَالعَدلِ ، وتُؤَدّونَ الأَمانَةَ ، وتَأمُرونَ بِالمَعروفِ ، وتَنهَونَ عَنِ المُنکَرِ ، ولاـ یَطَّلِعُ النّاسُ مِنکُم إلاّ عَلی خَیرٍ ، فَإِذا رَأَوا ما أنتُم عَلَیهِ قالوا: هؤُلاءِ الفُلانِیَةُ، رَحِمَ اللّه ُ فُلانًا ، ما کانَ أحسَنَ ما یُؤَدِّبُ أصحابَهُ، وعَلِموا فَضلَ ما کانَ عِندَنا ، فَسارَعوا إلَیهِ . أشهَدُ عَلی أبی مُحَمَّدِ بنِ عَلِیٍّ رِضوانُ اللّه ِ عَلَیهِ ورَحمَتُهُ وبَرَکاتُهُ ، لَقَد سَمِعتُهُ یَقولُ : کانَ أولِیاؤُنا وشیعَتُنا فیما مَضی خَیرُ مَن کانوا فیهِ ، إن کانَ إمامُ مَسجِدٍ فِی الحَیِّ کانَ مِنهُم ، وإن

كـانَ مُؤَذِّنٌ فِى القَبيلَـةِ كـانَ مِنهُـم ، وإن كان صاحِبُ وَديعَـةٍ كانَ مِنهُـم ، وإن كانَ صاحِبُ أمانَـةٍ كانَ مِنهُـم ، وإن كانَ عالِمٌ مِنَ النّاسِ يَقصُدونَهُ لِدينِهِم ومَصالِحِ اُمورِهِم كانَ مِنهُم، فَكونوا أنتُم كَذلِكَ، حَبِّبونا إلَى النّاسِ، ولاتُبَغِّضونا إلَيهِم

امام على عليه السـلام : هنگام خـداحافظى با گروهى از شـيعيان خود كه از كوفه نزد وى آمده بودند ـ : شـما را سـفارش مى كنم به پروا داشتن از خدا و به كار بستن فرمان او و دورى از نافرمانيش و باز گرداندن امانت به كسى كه به شما امانتى سپرده است و حسن معاشرت با كسى كه با او همنشينى مى كنيد واين كه براى ما دعوتگرانى

خاموش باشيد. عرض كردنـد: يابن رسول اللّه ! چگونه با خاموشـى به سوى شـما دعوت كنيم؟ فرمود: اين كه به طاعت خـدا كه ما شما را بدان فرمان داده ايم، عمل كنيد و از ارتكاب حرامهاى خدا كه ما شما را از آن باز داشته ايم، باز ايستيد و با مردم به راستى و دادگرى رفتار كنيد و امانت را ادا كنيد و به خوبيها فرا خوانيد و از زشتيها باز داريد و مردم جز خوبى، چيزى از شـما نبينند؛ زيرا هر گاه اين صفات را در شما بيابند، گويند: اينان فلانيها هستند، خدا رحمت كند فلان را، چه نيكو ياران خود را تربيت كرده است. وبه ارزش آن چه مـا داريم پى مى برنـد و در نـتيجه به سـوى مـا بشـتابند. گواهى مى دهم كه شـنيدم، پـدرم محمّـد بن على ـ رضوان و رحمت و بركات خداوند بر او باد ـ مى فرمود: دوسـتان و شيعيان ما در گذشته بهترين افراد جامعه خود بودند، اگر در ميان تيره اى، پيشـنماز مسـجدى بود، از آنها بود، اگر در قبيله اى، مؤذنى بود، از آنان بود، اگر كسـى بود كه به او وديعه اى مى سپردنـد، از آنان بود، اگر امـانت دارى بود، از آنـان بود، اگر عالمى بود كه مردم، در مسائل دينى و مصـلحت امور خود به او مراجعه مى كردنـد، از آنان بود، پس شما نيز چنين باشيد، ما را محبوب مردم گردانيد و ما را نزد آنان، منفور نگردانيد.

دعائم الإسلام : ۱ / ۵۶ .

حديث۱۳۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أمـا وَالَّذى فَلَقَ الحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَـمَةَ ، لَولا ـ حُضورُ الحاضِـرِ وقِيامُ الحُجَّةِ بِوُجودِ النّاصِـرِ وما أخَـذَ اللّه ُ عَلَى العُلَماءِ أن لا يُقارّوا عَلى كِظَّةِ ظالِمٍ ولا سَغَبِ مَظلومٍ لَأَلقَيتُ حَبلَها عَلى غارِبِها ، ولَسَقَيتُ آخِرَها بِكَأسِ أوَّلِها ، ولَأَلفَيتُم دُنياكُم هذِهِ أزهَدَ عِندى مِن عَفطَةِ عَنزٍ

امام على عليه السـلام: هان! سوگند به آن كسى كه دانه را شكافت و خلايق را آفريد، اگر حضور مردم نبود و اين كه با وجود يار و ياور، حجّت تمام است و اگر خدا از عالمان، پيمان نگرفته بود كه در برابر شـكمبارگى سـتمگر و گرسنگى ستمديده، آرام نگيرند، بى گمـان، افسار آن [اشتر خلافت] را بر گردنش مى انـداختم (و رهايش مى ساختم) و در پايان، آن را با همان جامى آب مى دادم كه در آغاز دادم و هر آينه مى ديديد كه اين دنياى شما در نظرمن از باد معده (يا آب بينى) بزى هم پست تر است.

نهج البلاغة : الخطبة ۳ .

حديث۱۳۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى بَيـانِ صِـفاتِ المُتَّقينَ وصِـفاتِ الفُسّـاقِ ، وَالتَّنبيهِ إلى مَكـانِ العِترَةِ الطَّيِّبَـةِ وَالظَّنِّ الخاطِئِ لِبَعضِ النّاسِ ـ : عِبادَ اللّه ِ ، إنَّ مِن أحَبِّ عِبادِ اللّه ِ إلَيهِ عَبدًا أعانَهُ اللّه ُ عَلى نَفسِهِ ، فَاستَشـعَرَ الحُزنَ وتَجَلبَبَ الخَوفَ ، فَزَهَرَ مِصـباحُ الهُدى فى قَلبِهِ ، وأعَدَّ القِرى لِيَومِهِ النّازِلِ بِهِ ... فَهُوَ مِن مَعـادِنِ دينِهِ وأوتـادِ أرضِهِ . قَـد ألزَمَ نَفسَهُ العَـدلَ ، فَكانَ أوَّلَ عَـدلِهِ نَفىُ الهَوى عَن نَفسِهِ ، يَصِفُ الحَقَّ ويَعمَلُ بِهِ ، لا يَـدَعُ لِلخَيرِ غايَـةً إلاّ ـ أمَّها ، ولا مَظِنَّةً إلاّ قَصَـدَها ، قَـد أمكَنَ الكِتابَ مِن زِمامِهِ ، فَهُوَ قائِـدُهُ وإمامُهُ ، يَحُلُّ حَيثُ حَلَّ ثِقَلُهُ ، ويَنزِلُ حَيثُ كانَ مَنزِلُهُ .

وآخَرُ قَد تَسَمّی عالِمًا ولَیسَ بِهِ ، فَاقتَبَسَ جَهائِلَ مِن جُهّالٍ ، وأضالیلَ مِن ضُلّالٍ، ونَصَبَ لِلنّاسِ أشراكًا مِن حَبائِلِ غُرورٍ ، وقَولِ زورٍ، قَد حَمَلَ الكِتابَ عَلی آرائِهِ ، وعَطَفَ الحَقَّ عَلی أهوائِهِ ، يُؤمِنُ النّاسَ مِنَ العَظائِمِ ، ويُهَوِّنُ كَبيرَ الجَرائِمِ ، يَقولُ : أقِفُ عِندَ الشُّبُهاتِ وفيها وَقَعَ ، ويَقولُ : أعتَزِلُ البِدَعَ وبَينَها اضطَجَعَ ، فَالصّورَةُ صورَةُ إنسانٍ ، وَالقَلبُ قَلبُ حَيوانٍ ، لا يَعرِفُ بابَ الهُدی فَيَتَّبِعَهُ، ولا بابَ العَمی فَيَصُدَّ عَنهُ، وذلِكَ مَيِّتُ الأَحياءِ .

فَأَينَ تَذهَبونَ ؟! وأنّی تُؤفَكونَ ؟! وَالأَعلامُ قائِمَةٌ ، وَالآياتُ واضِحَةٌ، وَالمَنارُ مَنصوبَةٌ ، فَأَينَ يُتاهُ بِكُم ؟! وكَيفَ تَعمَهونَ وبَينَكُم عِترَةُ نَبِيِّكُم وهُم أزِمَّةُ الحَقِّ ، وأعلامُ الدّينِ ، وألسِنَةُ الصِّدقِ ؟! فَأَنزِلوهُم بِأَحسَنِ مَنازِلِ القُرآنِ ، ورِدوهُم وُرودَ الهيمِ العِطاشِ .

أيُّهَا النّاسُ ، خُذوها عَن خاتَمِ النَّبِيّينَ صلی الله عليه و آله : إنَّهُ يَموتُ مَن ماتَ مِنّا ولَيسَ بِمَيِّتٍ، ويَبلی مَن بَلِيَ مِنّا ولَيسَ بِبالٍ، فَلا تَقولوا بِما لا تَعرِفونَ ، فَإِنَّ أكثَرَ الحَقِّ فيما تُنكِرونَ ، وَاعذِروا مَن لا حُجَّةَ لَكُم عَلَيهِ وهُوَ أنَا . ألَم أعمَل فيكُم بِالثَّقَلِ الأَكبَرِ وأترُك فيكُمُ الثَّقَلَ الأَصغَرَ ؟! قَد رَكَزتُ فيكُم رايَةَ الإيمانِ ، ووَقَفتُكُم عَلی حُدودِ الحَلالِ وَالحَرامِ ، وألبَستُكُمُ العافِيَةَ مِن عَدلي ، وفَرَشتُكُمُ المَعروفَ مِن قَولي وفِعلي ، وأرَيتُكُم كَرائِمَ الأَخلاقِ مِن نَفسي ، فَلا تَستَعمِلُوا الرَّأيَ فيما لا يُدرِكُ قَعرَهُ البَصَرُ ، ولا تَتَغَلغَلُ إلَيهِ الفِكَرُ

امام علی علیه السلام: در شرح ویژگیهای پرهیزگاران و صفات نابکاران و توجه دادن به منزلت اهل بیت پاک و گمان نادرست برخی مردم ـ: بندگان خدا، همانا یکی از محبوبترین بندگان خدا نزد او، بنده ای است که خداوند او را در برابر نفسش یاری رسانده است و از این رو، اندوه را جامه زیرین خود ساخته است و ترس [از خدا و معاد]را بالاپوش خویش. چراغ هدایت در دلش فروزان است وبرای روز مرگ خود، توشه ای فراهم ساخته است... او یکی از کان های دین او و کوههای زمین اوست، خود را با عدالت پیوند زده و آغاز عدالت او، دور ساختن هوای نفس خویش است، حقّ می گوید و بدان عمل می کند، هیچ کار نیکی نمی یابد، مگر این که قصد آن می کند و در هر چیزی سودی بیابد، آهنگ آن می نماید، عنان خویش را به کتاب خدا سپرده است و آن جلودار و پیشوای اوست، هر کجا باراندازد او نیز بار می اندازد و هرجا
منزل کند او نیز منزل کند.

دیگری بنده ای است که خود را دانشمند می نامد، در حالی که چنین نیست، بلکه مشتی نادانی و گمراهی از عده ای نادان و گمراه به چنگ آورده و دامهایی از فریب و سخن دروغین، بر سر راه مردم، گسترانیده است، کتاب خدا را بر حسب اندیشه های خود ، توجیه می کند و حقّ و حقیقت را به خواهشهای خویش متمایل می گرداند، مردم را از خطرها[ی قیامت]آسوده خاطر می گرداند و گناهان بزرگ را کوچک جلوه می دهد؛ می گوید: به هنگام رو به رو شدن با شبهات درنگ می کنم، حال آن که در دام آنها گرفتار آمده است؛ می گوید: از بدعتها کناره می گیرم، در حالی که میان آنها غنوده است؛ چهره [او] چهره انسان است، اما دلش، دل حیوان، نه راه راست را می شناسد، تا آن را بپوید و نه بیراهه را، تا از آن باز دارد، این است آن مرده در میان زندگان.

پس، به کجامی روید؟! وبه کدام سو از حق منحرفتان می کند؟! علامتها، برپاست و نشانه ها، آشکار و مناره ها بر افراشته، پس این سرگردانی تا چند؟! چرا سرگشته اید، با آن که خاندان پیامبرتان در میان شماست؟! که زمامداران حقّ و حقیقت اند و نشانه های دین و زبانهای راستی؟! پس آنان را همچون قرآن، حرمت نهید و فرمان برید و از چشمه فیض ایشان، چونان اشتران تشنه ای که بر گرد آب فراهم می آیند، سیراب شوید.

ای مردم! این سخن را از خاتم پیامبران صلی الله علیه و آله فرا گیرید که فرمود: آن که از ما می میرد، به ظاهر مرده است لیک در حقیقت، نمرده است و آن که از ما پوسیده شود، به ظاهر پوسیده شود اما در حقیقت، نپوسد. پس چیزی را که نمی دانید، نگویید؛

زیرا بیشتر حقّ و حقیقت، در چیزی است که انکار می کنید و معذور دارید کسی که شما را بر او حجّتی نیست و آن کس منم. آیا من در میان شما ثقل اکبر (قرآن) را به کار نبستم؟! من پرچم ایمان را، در میان شما بر زمین فرو کردم و شما را با مرزهای حلال و حرام آشنا ساختم و از عدالت خویش، جامه عافیت بر قامت شما پوشاندم و بساط معروف را با گفتار و کردارم در میان شما گسترانیدم و خویهای والا را با رفتار و منش خویش به شما نمایاندم، پس در آن چه که بصیرت به ژرفایش نمی رسد و اندیشه را بدان راه نیست، رأی واندیشه خود را به کار نزنید.

نهج البلاغة : الخطبة ۸۷ .

حدیث۱۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإمام علیّ علیه السلام : لَنا حَقٌّ ، فَإِن اُعطیناهُ ، وإلاّ رَکِبنا أعجازَ الإِبِلِ وإن طالَ السُّری .

امام علی علیه السلام: ما را حقّی است، اگر داده شدیم [چه بهتر] و گرنه بر دنباله اشتر می نشینیم [تن به سختی ها می دهیم]، هر اندازه هم [این]سفر شبانه [حقّ کشی]به درازا کشد.

حدیث۱۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علیه السلام : مَن ماتَ عَلی فِراشِهِ وهُوَ عَلی مَعرِفَةِ حَقِّ رَبِّهِ ورَسولِهِ وحَقِّ أهلِ بَیتِهِ ماتَ شَهیدًا ، ووَقَعَ أجرُهُ عَلَی اللّهِ سُبحانَهُ ، وَاستَوجَبَ ثَوابَ ما نَوی مِن صالِحِ عَمَلِهِ ، وقامَت نِیَّتُهُ مَقامَ إصلاتِهِ سَیفَهُ ، فَإِنَّ لِکُلِّ شَیءٍ أجَلًا لا یَعدوهُ

امام علی علیه السلام: هرکس در بستر خود بمیرد در حالی که حقّ پروردگار خویش و رسول او و حقّ خاندان رسول او را شناخته باشد شهید مرده است و مزدش با خدای سبحان است و مستوجب ثواب کردار شایسته ای باشد که نیّت انجام آن را داشته است و نیّت او به جای شمشیر کشیدنش باشد؛ زیرا هر چیزی را عمری و سررسیدی است که از آن فراتر نمی رود.

غررالحکم : ۹۰۶۱ .

حدیث۱۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ ـ : اللّهَ اللّهَ فی ذُرِّیَّةِ نَبِیِّکُم ، فَلا یُظلَمُنَّ بِحَضرَتِکُم وبَینَ ظَهرانَیکُم وأنتُم تَقدِرونَ عَلَی الدَّفعِ عَنهُم

امام علی علیه السلام ـ در وصیتش ـ : خدا را، خدا را در حقّ فرزندان پیامبرتان؛ مبادا در حضور شما و در میان شما به آنان ستمی رود در حالی که شما می توانید آن ستم را از ایشان دور کنید.

الکافی : ۷ / ۵۲ / ۷ عن عبدالرحمن بن الحجّاج عن الإمام الکاظم علیه السلام ، التهذیب : ۹ / ۱۷۷ / ۷۱۴ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلاموأبان رفعه إلی سُلیم بن قیس ، الفقیه : ۴ / ۱۹۱ / ۵۴۳۳ عن سُلیم بن قیس ، تحف العقول : ۱۹۸ وفیه «المنع» بدل «الدفع» ، کتاب سلیم بن قیس : ۲ / ۹۲۶ وفیها «فلا یظلمنّ بین أظهرکم» .

حدیث۱۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا وَلّی مُحَمَّدَ بنَ أبی بَکرٍ مِصرَ ـ : یـا عِبـادَ اللّه ، إن اتَّقَیتُم وحَفِظتُم نَبِیَّکم فی أهلِ بَیتِهِ فَقَد عَبَدتُموهُ بِأَفضَلِ ما عُبِدَ ، وذَکَرتُموهُ بِأَفضَلِ ما ذُکِرَ ، وشَکَرتُموهُ بِأَفضَلِ ما شُکِرَ، وأخَذتُم بِأَفضَلِ الصَّبرِ والشُّکرِ، وَاجتَهَدتُم
أفضَلَ الاِجتِهادِ ، وإن کانَ غَیرُکُم أطوَلَ مِنکُم صَلاةً ، وأکثَرَ مِنکُم صِیامًا ، فَأَنتُم أتقی للّه مِنهُ وأنصَحَ لِاُولِی الأَمرِ

امـام علی علیه السـلام ـ هنگـامی که محمّـدبن ابی بکر را استاندار مصـر کرد ـ : ای بنـدگان خـدا، اگر پرهیزگار باشـید و اهل بیت پیامبرتان را پاسـداری کنیـد بی گمان خداونـد را به بهترین وجه عبادت کرده اید و به نیکوترین شـکل یادش نموده اید و به برترین وجه سپاسش گفته اید و به عالیترین نوع شکیبایی و
شکرگزاری دست یـافته ایـد و برترین کوشـش [در عبادت] را به عمل آورده ایـد، هرچنـد دیگران نمازشان را طولانی تر از شـما به جای آورند و بیشتر از شما روزه بگیرند؛ چرا که [در این صورت] شما از آنان خدا پرواترید و نسبت به زمامداران، خیرخواه تر.

أمالی الطوسیّ : ۲۷ / ۳۱ عن أبی إسحاق الهمدانیّ .

حدیث۱۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَیکُم بِحُبِّ آلِ نَبِیِّکُم ، فَإِنَّهُ حَقُّ اللّهِ عَلَیکُم وَالموجِبُ عَلَی اللّهِ حَقَّکُم ، ألا تَرَونَ إلی قَولِ اللّهِ تَعالی : «قُل لا أسأَلُکُم عَلَیهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِی القُربی

امام علی علیه السـلام: بر شـما باد دوست داشـتن خاندان پیامبرتان؛ زیرا که آن حقّ خداست بر گردن شما و موجب حقّ شما بر خدا می شود. آیا نمی بینید این سخن خدای متعال را که: «بگو: من در ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی با خویشاوندانم».

غرر الحکم : ۶۱۶۹ .

حدیث۱۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العُروَةُ الوُثقی المَوَدَّةُ لِالِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله

امام علی علیه السلام: آن دستگیره محکم [عروهٔ الوثقی]، دوستی آل محمّد صلی الله علیه و آله است.

ینابیع المودّهٔ : ۱ / ۳۳۱ / ۲ عن حصین بن مخارق عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قالَ لی رَسولُ اللّهِ صـلی الله علیه و آله : یا عَلِیُّ ، . . . أنتُم حُجَّةُ اللّهِ عَلی خَلقِهِ وَالعُروَةُ الوُثقی ، مَن تَمَسَّکَ بِهَا اهتَـدی ، ومَن تَرَکَها ضَلَّ

امـام علی علیه السـلام: رسـول خـدا صـلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی،... شـما حجّت خـدا بر خلق او و آن دسـتگیره محکم هستید که هرکس بدان چنگ زند هدایت شود و هر که رهایش کند گمراه گردد.

أمالی المفید : ۱۱۰ / ۹ عن أبی جعفر محمّـد بن عبـد اللّه بن علیّ بن الحسین بن زید بن علیّ بن الحسین عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَمَسَّکَ بِنا لَحِقَ ، مَن تَخَلَّفَ عَنّا غَرِقَ

امام علی علیه السلام: هرکه به ما چنگ زند به ساحل نجات رسد و هر که رهایمان کند غرق شود.

أمالی الطوسیّ : ۶۵۴ / ۱۳۵۴ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۲۰۶ ، کمال الدین : ۲۰۶ / ۲۰ وفیه «تأخّر» بدل «تخلّف» کلّها عن خیثمة الجعفیّ عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ۱۱۶ ، غرر الحکم : ۷۸۹۱ ، ۷۸۹۲ وفیهما «محق» بدل «غرق» .

حدیث۱۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أینَ تَذهَبونَ وأنّی تُؤفَکونَ ، وَالأَعلامُ قائِمَةٌ ، وَالآیاتُ واضِحَةٌ ، وَالمَنارُ مَنصوبَةٌ ؟! فَأَینَ یُتاهُ بِکُم ؟! وکَیفَ تَعمَهونَ وبَینَکُم عِترَةُ نَبِیِّکُم ، وهُم أزِمَّةُ الحَقِّ ، وأعلامُ الدّینِ ، وألسِنَةُ الصِّدقِ ؟! فَأَنزِلوهُم بِأَحسَنِ مَنازِلِ القُرآنِ ، ورِدوهُم وُرودَ الهیمِ العِطاشِ

امام علی علیه السلام : به کجا می روید و به کدامین سو منحرفتان می کنند، در حالی که علامتها برپاست و نشانه ها آشکار ست و منازه ها بر افراشته است؟! از چه رو این چنین سرگشته و گمراهید با این که عترت پیامبرتان که زمامداران حقند و نشانه های دین و زبانهای راستی در میان شما هستند؟! پس، آنان را همچون قرآن حرمت نهید و فرمان برید و به سرچشمه فیض آنان درآیید آن گونه که اشتران تشنه کام به آبشخور هجوم می برند.

نهج البلاغة : الخطبة ۸۷ .

حدیث۱۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم بِتَقوَی اللّه وطاعَةِ مَن أطاعَ اللّهَ مِن أهلِ بَیتِ نَبِیِّکُم ، الَّذینَ هُم أولی بِطاعَتِکُم فیما أطاعُوا اللّهَ فیهِ مِنَ المُنتَحِلینَ المُدَّعینَ المُقابِلینَ إلَینا ، یَتَفَضَّلونَ بِفَضلِنا ویُجاحِدونّا أمرَنا ، ویُنازِعونّا حَقَّنا ویُدافِعونّا عَنهُ ، فَقَد ذاقوا وَبالَ مَا اجتَرَحوا ، فَسَوفَ یَلقَون غَیًّا

امام علی علیه السلام: بر شما باد به تقوای الهی و فرمانبری از کسی که از خدا فرمان می برد، یعنی اهل بیت پیامبرتان، همانان که به دلیل اطاعتشان از خدا سزاوارترند که فرمانشان برید تا از کسانی که به دروغ خود را به حقّ منتسب می کنند و دم از آن می زنند و رو در روی ما ایستاده اند ؛ فضایل ما را به خود می بندند و همانها را در حقّ ما انکار می کنند، بر سر غصب حقّ ما، با ما می ستیزند و ما را از آن کنار می زنند؛ البته اینان کیفر آن چه را مرتکب شدند چشیدند و به زودی (در آخرت) به کیفر این تبهکاری خود خواهند رسید.

وقعة صفّین : ۴ ، الإرشاد : ۱ / ۳۵۹ وفیه «القائلین : إلینا» کما فی بعض نسخ وقعة صفّین ، شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۳ / ۱۰۳۰ نقلاً عن وقعة صفّین وفیه «المستحلّین» بدل «المنتحلین» و «یجاحدوننا» بدل «یجاحدونا» وکذلک الفعلین الأخیرین ، وفی هامش وقعة صفّین حذف نون الرفع لغیر ناصب أو جازم ، وهی لغة صحیحة .

حدیث۱۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنظُروا أهلَ بَيتِ نَبِيِّكَم ، فَالزَموا سَمتَهُم ، وَاتَّبِعوا أثَرَهُم ، فَلَن يُخرِجوكُم مِن هُدًى ، ولَن يُعيدوكُم فی رَدًى ، فَإِن لَبَدوا فَالبُدوا وإن نَهَضوا فَانهَضوا ، ولا تَسبِقوهُم فَتَضِلّوا ولا تَتَأَخَّروا عَنهُم فَتَهلِكوا

امام علی علیه السلام: به اهل بیت پیامبرتان بنگرید و راه و روش آنان را در پیش گیرید و پیرو ایشان باشید؛ زیرا که آنان هرگز شما را از راه راست بیرون نمی برند و هیچ گاه به نابودی نمی کشانند؛ اگر آنها نشستند شما نیز بنشینید و اگر برخاستند برخیزید و بر ایشان پیشی نگیرید که گمراه می شوید و از آنها عقب نمانید که به هلاکت می افتید.

نهج البلاغة : الخطبة ۹۷ .

حدیث۱۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَنا رايَةُ الحَقِّ ، مَنِ استَظَلَّ بِها كَنَّتهُ ، ومَن سَبَقَ إلَيها فازَ ، ومَن تَخَلَّفَ عَنها هَلَكَ ، ومَن فارَقَها هَوى ، ومَن تَمَسَّكَ بِها نَجا

امام علی علیه السلام: رایت حقّ در دست ماست، هرکه در سایه آن در آید او را پناه دهد و هرکه به سوی آن بشتابد رستگار شود و هر که از آن واپس ماند نابود شود و هرکه از آن جدا گردد [به وادی هلاکت وضلالت] فرو افتد وهرکه بدان چنگ زند نجات یابد.

الخصال : ۶۳۳ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَمَسَّكَ بِنَا لَحِقَ ، ومَن سَلَكَ غَيرَ طَريقَتِنا غَرِقَ . لِمُحِبّينا أفواجٌ مِن رَحمَةِ اللّهِ ، ولِمُبغِضينا أفواجٌ مِن غَضَبِ اللّهِ . وطَريقُنَا القَصدُ ، وفی أمرِنَا الرُّشدُ

امام علی علیه السلام: هرکه به دامن ما چنگ زند به ساحل نجات رسد و هرکه جز راه ما را بپیماید غرق گردد، برای دوستداران ما فوجهایی از رحمت خداست و برای دشمنان و کینه توزان ما فوجهایی از خشم خدا، راه ما مستقیم است و امر ما باعث هدایت و رستگاری است.

الخصال : ۶۲۷ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تفسیر فرات الکوفیّ : ۳۶۸ / ۴۹۹ عن عبید بن کثیر معنعنًا وفیه «من اتّبع أمرنا لحق» .

حدیث۱۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی أوَّلِ خُطبَةٍ خَطَبَها بَعدَ بَيعَةِ النّاسِ لَهُ عَلَى الأَمرِ ـ : ألا إنَّ أبرارَ عِترَتی وأطائِبَ أرومَتی أحلَمُ النّاسِ صِغارًا ، وأعلَمُ النّاسِ كِبارًا . ألا وإنّا أهلُ بَيتٍ مِن عِلمِ اللّهِ عَلِمنا ، وبِحُكمِ اللّهِ حَكَمنا ، وبِقَولٍ صادِقٍ أخَذنا ، فَإِن تَتَّبِعوا آثارَنا تَهتَدوا بِبَصائِرِنا ، وإن لَم تَفعَلوا يُهلِكُكُمُ اللّهُ بِأَيدينا . مَعَنا رايَةُ الحَقِّ ، مَن تَبِعَها لَحِقَ ، ومَن تَأَخَّرَ عَنها غَرِقَ ، ألا وبِنا تُدرَكُ تِرَةُ كُلِّ مُؤمِنٍ ، وبِنا تُخلَعُ رِبقَةُ الذُّلِّ مِن أعناقِهِم ، وبِنا فُتِحَ لا بِكُم ، وبِنا يُختَمُ لا بِكُم

امام علی علیه السلام: ابو عبیده معمر بن مثنی و دیگران: امیرمؤمنان در نخستین خطبه ای که پس از بیعت مردم با او بر امر خلافت ابراز فرمود : بدانید که نیکان خاندان من و پاکان نژاد من در خردسالی بردبارترین مردمند و در بزرگی داناترین مردم. بدانید ما اهل

بیتی

هستیم که علم ما برگرفته از علم خداست و به حکم خدا حکم می کنیم و سخن راست را گرفته ایم، پس اگر از ما پیروی کنید به واسطه بینشهای ما راه را بیابید

و اگر چنین نکنید خداوند با دستهای ما شما را نابود خواهد کرد؛ رایت حقّ با ماست، هرکه در پی آن حرکت کند به ساحل نجات رسد و هرکه از آن عقب مانـد غرق شـود؛ بدانیـد که به واسـطه مـا انتقـام هر مؤمنی گرفته می شود و به واسـطه مـا طوق خواری از گردنهایشان باز می گردد و به ما آغاز می شود نه به شما و به ما پایان می پذیرد نه به شما.

الإرشاد : ۱ / ۲۴۰ عن أبی عبیدهٔ معمر بن المثنّی ، شرح نهج البلاغهٔ لابن أبی الحدید : ۱ / ۲۷۶ ، ینابیع المودّهٔ : ۱ / ۸۰ / ۱۹ کلاهما عن أبی عبیدهٔ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، العقد الفرید : ۳ / ۱۱۹ عن الإمام الصادق علیه السلام ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۴۷۶ ، کنز العمّال : ۱۴ / ۵۹۲ / ۳۹۶۷۹ ، کتاب سُلیم بن قیس : ۲ / ۷۱۶ .

حدیث۱۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُم أساسُ الدّینِ وعِمادُ الیَقینِ ، إلَیهِم یَفیءُ الغالی ، وبِهِم یَلحَقُ التّالی ، ولَهُم خَصائِصُ حَقِّ الوَلایَةِ ، وفیهِمُ الوَصِیَّةُ وَالوِراثَةُ

امـام علی علیه السـلام: آنان (آل محمّـد) بنیاد دین و تکیه گاه یقیننـد، تندرونـده به سوی ایشان بر می گردد و واپس مانـده به آنان ملحق می شود، ویژگیهای حقّ ولایت (و امامت) در آنهاست و بس و وصیت و وراثت منحصر به آنان است.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲ .

حدیث۱۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَنا عَلَی النّاسِ حَقُّ الطّاعَةِ وَالوَلایَةِ، ولَهُم مِنَ اللّه ِ سُبحانَهُ حُسنُ الجَزاءِ

امام علی علیه السلام: ما را بر عهده مردم حقّ فرمانبری و ولایت است و برای این کار از خداوند سبحان پاداش نیک خواهند گرفت.

غرر الحکم : ۷۶۲۸ .

حدیث۱۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ لَهُ فی رَسولِ اللّه ِ وأهـلِ بَیتِهِ علیهم السـلام ـ : أرسَـلَهُ بِأَمرِهِ صادِعًا (ناطِقًا) ، وبِـذِکرِهِ ناطِقًا (قاطِعًا) ، فَأَدّی أمینًا ، ومَضـی رَشیدًا ، وخَلَّفَ فینا رایَةَ الحَقِّ ، مَن تَقَدَّمَها مَرَقَ ، ومَن تَخَلَّفَ عَنها زَهَقَ ، ومَن لَزِمَها لَحِقَ

امام علی علیه السـلام ـ درخطبه ای راجع به رسول خـدا واهل بیت او ـ : خداونـد او [محمّد]را فرسـتاد تا فرمانش را آشـکار سازد و یـادش را زنـده گردانـد و او رسـالت خود را بـا امـانت ادا کرد و رهیـافته و رسـتگار، جهان را وداع گفت و پرچم حقّ را در میان ما گـذاشت، هرکـه از آن پیشـی گیرد از دیـن به در رود وهر که از آن واپس مانـد هلاـک شـود وهرکه همراهی آن کنـد [به سـاحل رستگاری و نجات] برسد.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۰۰ .

حدیث۱۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَمّا خَطَبَ أبو بَكرٍ قامَ إلَيهِ اُبَيُّ بنُ كَعبٍ ، وكانَ يَومُ الجُمُعَةِ أوَّلُ يَومٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ ، فَقالَ : . . . أَلَستُم تَعلَمونَ أنَّ رَسولَ اللّه قالَ : اُوصيكُم بِأَهلِ بَيتي خَيرًا ، فَقَدِّموهُم ولا ـ تَقَدَّموهُم ، وأمِّروهُم ولا ـ تَأَمَّروا عَلَيهِم . . . فَقامَت إلَيهِ رِجالٌ مِنَ الأَنصارِ فَقالوا (لَهُ) : اُقعُد رَحِمَكَ اللّهُ يا اُبَيُّ ، فَقَد أدَّيتَ ما سَمِعتَ ووَفَيتَ بِعَهدِكَ
امام علی علیه السلام : هنگامی که ابوبکر خطبه [خلافت] خوانـد و آن روز، آدینه بود و مصادف با نخستین روز از ماه رمضان، اُبّی بن کعب برخاست و به او گفت:... آیا نه این که می دانید رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: شما را درباره اهل بیتم سفارش به نیکی می کنم؛ آنان را جلودار خود سازید و بر ایشان پیشی نگیرید و آنان را فرمانروا سازید و بر ایشان فرمانروایی و امارت نکنید...

در این هنگام گروهی از مردان انصار برخاستند و به اُبّی گفتند: رحمت خدا بر تواى اُبّی، بنشین تو آن چه را شنیده بودی گفتی وبه پیمانت وفا کردی.
الاحتجاج : ۱ / ۲۹۷ / ۵۲ عن محمّد ويحيى ابنَي عبد اللّه بن الحسن عن أبيهما عن جدّهما عنه عليه السلام ، اليقين : ۴۴۸ باب ۱۷۰ عن يحيى بن عبد اللّه بن الحسن عن جدّه عنه عليه السلام .

حدیث۱۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ذِكرُنا أهلَ البَيتِ شِفاءٌ مِنَ العِلَلِ وَالأَسقامِ ووَسواسِ الرَّيبِ
امام علی علیه السلام: یاد ما اهل بیت شفابخش بیماریها و ناخوشیها و درمانگر وسوسه شکّ است.
الخصال : ۶۲۵ / ۱۰ عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تفسير فرات الكوفيّ : ۳۶۷ / ۴۹۹ عن عبيد بن كثير معنعنًا .

حدیث۱۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قـالَ لي رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : يا عَلِيُّ ، إنَّ الإِسلامَ عُريانٌ ، لِباسُهُ التَّقوى ، ورِياشُهُ الهُدى ، وزينَتُهُ الحَياءُ ، وعِمادُهُ الوَرَعُ ، ومِلاكُهُ العَمَلُ الصّالِحُ ، وأساسُ الإِسلامِ حُبّي وحُبُّ أهلِ بَيتي
امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود: ای علی، اسلام [به منزله پیکری]برهنه است که لباس آن، پرهیزگاری می باشد و اثاث خانه اش، هدایت و زیورش، حیا و ستونش، پارسایی و قوامش، کردار نیک و بنیاد اسلام، دوست داشتن من و دوست داشتن اهل بیت من است.
كنز العمّال : ۱۳ / ۶۴۵ / ۳۷۶۳۱ عن ابن عساكر عن عليّ بن حمزة الصوفيّ عن أبيه عن موسى بن جعفر عن آبائه عليهم السلام ، كنز العمّال : ۱۲ / ۱۰۵ / ۳۴۲۰۶ عن ابن عساكر عن عليّ عليه السلام .

حدیث۱۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن خُطبَةٍ لَهُ يَذكُرُ فيها آلَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله ـ : هُم دَعائِمُ الإِسلامِ ، ووَلائِجُ الاِعتِصامِ ، بِهِم عادَ الحَقُّ إلى نِصابِهِ ، وَانزاحَ الباطِلُ عَن مَقامِهِ ، وَانقَطَعَ لِسانُهُ عَن مَنبِتِهِ

امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای که طیّ آن از خاندان محمّد سخن می گوید ـ : آنان تکیه گاه های اسلامند و پناهگاه های امن، به واسطه [پایمردی]ایشان، حقّ به جایگاه خود بازگشت و باطل از جایش برکنده و دور شد و زبانش از بیخ قطع گردید.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۳۹ .

از۱۴۰۱تا۱۶۰۰

حدیث۱۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمِعتُ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله يَقولُ : أنَا سَيِّدُ وُلدِ آدَمَ ، وأنتَ يا عَلِيُّ وَالأَئِمَّةُ مِن بَعدِكَ سادَةُ اُمَّتى ، مَن أحَبَّنا فَقَد أحَبَّ اللّه َ ، ومَن أبغَضَنا فَقَد أبغَضَ اللّه َ ، ومَن والانا فَقَد والَى اللّه َ ، ومَن عادانا فَقَد عادَى اللّه َ ، ومَن أطاعَنا فَقَد أطاعَ اللّه َ ، ومَن عَصانا فَقَد عَصَى اللّه َ

امام علی علیه السلام: از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید: من سرور فرزندان آدم هستم و تو، ای علی و امامان پس از تو، سروران امّت من هستید؛ هرکس ما را دوست بدارد، خدا را دوست داشته است و هرکس ما را دشمن داشته باشد، خدا را دشمن داشته است، هرکه با ما دوستی ورزد، با خدا دوستی ورزیده و هرکس با ما دشمنی کند، با خدا دشمنی ورزیده است. هرکس از ما اطاعت کند، از خدا اطاعت کرده و هرکه از ما نافرمانی کند، خدا را نافرمانی کرده است.

أمالي الصدوق : ۳۸۴ / ۱۶ ، بشارة المصطفى : ۱۵۱ كلاهما عن الأصبغ بن نباتة .

حدیث۱۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ الحَسَناتِ حُبُّنا ، وأسوَأُ السَّيِّئاتِ بُغضُنا

امام علی علیه السلام: بهترینِ نیکیها، محبّت و علاقه به ماست و بدترینِ بدیها، دشمن داشتن ماست.

غرر الحكم : ۳۳۶۳ .

حدیث۱۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه و آله : يا أبا ذَرٍّ ، مَن أحَبَّنا أهلَ البَيتِ فَليَحمَدِ اللّه َ عَلى أوَّلِ النِّعَمِ . قالَ : يا رَسولَ اللّه ِ ، وما أوَّلُ النِّعَمِ ؟ قالَ : طيبُ الوِلادَةِ ، إنَّهُ لا يُحِبُّنا إلاّ مَن طابَ مَولِدُهُ

امام علی علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: ای اباذرا! هرکه ما اهل بیت را دوست دارد پس خدا را بر نخستین نعمت سپاس گوید. ابوذر پرسید: ای رسول خدا، نخستین نعمت کدام است؟ فرمود: حلال زادگی. ما را دوست نمی دارد، مگر کسی که حلال زاده باشد.

أمالی الطوسیّ : ۴۵۵ / ۱۰۱۸ عن الحسین بن زید وعبد اللّه بن إبراهیم الجعفریّ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، وراجع معانی الأخبار : ۱۶۱ / ۱ ، أمالی الصدوق : ۳۸۳ / ۱۲ ، علل الشرائع : ۱۴۱ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۲۳۲ / ۴۱۹ کلّها عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُحِبُّنی کافِرٌ ولا وَلَدُ زِنًا

امام علی علیه السلام: کافر و زنازاده مرا دوست ندارند.

شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۴ / ۱۱۰ عن أبی مریم الأنصاریّ ، وراجع شرح الأخبار : ۱ / ۱۵۲ / ۹۲ ، و ص ۴۴۷ / ۱۲۸ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۳ / ۲۰۸ .

حدیث۱۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُحِبُّنا عَبدٌ إلّا کانَ مَعَنا یَومَ القِیامَةِ ، فَاستَظَلَّ بِظِلِّنا ورافَقَنا فی مَنازِلِنا . وَاللّهِ وَاللّهِ ، لا یُحِبُّنا عَبدٌ حَتّی یُطَهِّرَ اللّهُ قَلبَهُ ، ولا یُطَهِّرُ قَلبَهُ حَتّی یُسَلِّمَ لَنا ، وإذا سَلَّمَ لَنا سَلَّمَهُ اللّهُ مِن سوءِ الحِسابِ یَومَ القِیامَةِ ، وأمِنَ مِنَ الفَزَعِ الأَکبَرِ . إنَّما یَغتَبِطُ أهلُ هذَا الأَمرِ إذَا انتَهَت نَفسُ أحَدِهِم إلی هذِهِ ـ وأومَأَ بِیَدِهِ إلی حَلقِهِ ـ

امام صادق علیه السلام: هیچ بنده ای ما را دوست ندارد مگر این که روز قیامت با ما باشد و در سایه ما پناه گیرد و در منازل ما، همراه ما باشد. به خدا قسم، به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را دوست بدارد مگر این که خداوند دلش را پاک گرداند و دلش را پاک نکرد، مگر این که تسلیم ما شد و چون تسلیم ما شود، خداوند او را از سختی حساب روز قیامت به سلامت دارد و از هراس بزرگ (آن روز) ایمنش سازد. بی گمان اهل این موضوع، هنگامی شادمان می شوند که نفس هریک از آنان به این جا رسد ـ و با دست خود به گلویش اشاره کرد ـ .

دعائم الإسلام: ۱/۷۳، شرح الأخبار: ۳/۴۷۱/۱۳۶۷ عن عبدالعلیّین أعین إلی قوله «الفزع الأکبر».

حدیث۱۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُؤمِنُ عَبدٌ حَتّی أکونَ أحَبَّ إلَیهِ مِن نَفسِهِ ، و(أهلی) أحَبَّ إلَیهِ مِن أهلِهِ ، وعِترَتی أحَبَّ إلَیهِ مِن عِترَتِهِ ، وذاتی أحَبَّ إلَیهِ مِن ذاتِهِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هیچ بنده ای ایمان نیاورده باشد، مگر آن گاه که مرا از خودش بیشتر دوست داشته باشد و کسان مرا بیشتر از کسان خودش و خاندان مرا بیشتر از خاندان خودش و مرا بیشتر از خودش.

المعجم الأوسط : ۶ / ۵۹ / ۵۷۹۰ ، المعجم الکبیر : ۷ / ۷۵ / ۶۴۱۶ من دون «وعترتی أحبّ إلیه من عترته» ، الفردوس : ۵ / ۱۵۴ / ۷۷۹۶ ، أمالی الصدوق : ۲۷۴ / ۹ ، علل الشرائع : ۱۴۰ / ۳ ، بشارة المصطفی : ۵۲ کلّها عن عبد الرحمن بن أبی لیلی عن أبیه ، روضة الواعظین : ۲۹۸ مرسلاً .

حدیث۱۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أما إنَّهُ لَیسَ عَبدٌ مِن عِبادِ اللّه مِمَّنِ امتَحَنَ اللّه ُ قَلبَهُ لِلإیمانِ إلاّ وهُوَ یَجِدُ مَوَدَّتَنا عَلی قَلبِهِ ، فَهُوَ یُحِبُّنا . ولَیسَ عَبدٌ مِن عِبادِ اللّه مِمَّن سَخَطَ اللّه ُ عَلَیهِ إلاّ وهُوَ یَجِدُ بُغضَنا عَلی قَلبِهِ ، فَهُوَ یُبغِضُنا . فَأَصبَحَ مُحِبُّنا یَنتَظِرُ الرَّحمَةَ ، وکَأَنَّ أبوابَ الرَّحمَةِ قَد فُتِحَت لَهُ . وأصبَحَ مُبغِضُنا عَلی شَفا جُرُفٍ هارٍ فَانهارَ بِهِ فِی نارِ جَهَنَّمَ ، فَهَنیئًا لِأَهلِ الرَّحمَةِ رَحمَتُهُم ، وتَعسًا لِأَهلِ النّارِ مَثواهُم

امام علی علیه السلام: هان! هیچ بنده ای از بندگان خدا نیست که خداوند دلش را برای ایمان خالص کرده باشد مگر این که دوستی ما را در دلش می یابد و لذا ما را دوست می دارد و هیچ بنده ای از بندگان خدا نیست که خداوند بر او خشم گرفته باشد مگر این که دشمنی با ما را در دلش می یابد و از این رو ما را دشمن می دارد. بنابراین، دوستدار ما، چشم به راه رحمت است و گویی درهای رحمت به رویش گشوده شده است و کینه توز ما، بر لبه پرتگاهی در حال ریزش است که با آن، در آتش دوزخ فرو می افتد. پس، گوارا بادا اهل رحمت را، رحمتشان و نابود بادا جایگاه دوزخیان .

أمالی الطوسیّ : ۳۴ / ۳۴ ، أمالی المفید : ۲۷۰ / ۲ ، بشارة المصطفی : ۴۸ ، کشف الغمّة : ۱ / ۱۴۰ کلّها عن الحارث الأعور .

حدیث۱۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمِعتُ رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله یَقولُ لِعَلِیٍّ علیه السلام : لا یُبغِضُکَ مُؤمِنٌ ، ولا یُحِبُّکَ مُنافِقٌ

امّ سلمة: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام می فرماید: مؤمن، تو را دشمن نمی دارد و منافق، دوستت نمی دارد.

مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۱۷۶ / ۲۶۵۶۹ ، سنن الترمذیّ : ۵ / ۶۳۵ / ۳۷۱۷ وفیه «لا یحبّ علیًّا منافق ولا یبغضه مؤمن» ، البدایة والنهایة : ۷ / ۳۵۵ ، تاریخ دمشق «ترجمة الإمام علیّ علیه السلام» : ۲ / ۲۰۸ / ۹۹ ، وراجع : ۱ / ۲۴۷ / ۳۱۳ ، المحاسن : ۱ / ۲۴۸ / ۴۶۵ ، أعلام الدین : ۲۷۸ ، عوالی اللآلی : ۴ / ۸۵ / ۹۵ ، الاحتجاج : ۱ / ۱۴۹ ، شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۴ / ۸۳ قال : قد اتّفقت الأخبار الصحیحة التی لا ریب فیها عند المحدّثین علی أنّ النبیّ صلی الله علیه و آله قال : «لا یبغضک إلاّ منافق ولا یحبّک إلاّ مؤمن» .

حدیث۱۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ عَبدًا اِجتَرَّ مَوَدَّةَ النّاسِ إلَینا فَحَدَّثَهُم بِما یَعرِفون وتَرَکَ مایُنکِرونَ

امام صادق علیه السلام:

رحمت خدا بر آن بنده ای که دوستی مردم را به سوی ما بکشاند؛ احادیثی را که می پذیرند، برایشان بگوید و آنچه را انکار می کنند، وانهد!

أمالیالصدوق : ۸۸/۷ عن مدرک بن زهیر ، بشارة المصطفی : ۱۵ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۹۰ / ۱۴۵۶ کلاهما عن مدرک بن الهزهاز ، وراجع الخصال : ۲۵ / ۸۹ .

حدیث۱۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنَا مَعَ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ومَعی عِترَتی وسِبطایَ عَلَی الحَوضِ ، فَمَن أرادَنا فَلیَأخُذ بِقَولِنا وَلیَعمَل عَمَلَنا

امام علی علیه السلام: من با رسول خدا صلی الله علیه و آله و خاندانم و دو فرزندم در کنار حوض (کوثر) هستیم؛ پس هر که ما را می خواهد باید به سخن ما چنگ زند و به کردار ما عمل کند.

الخصال : ۶۲۴ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تفسیر فرات الکوفیّ : ۳۶۷ / ۴۹۹ نحوه ، جامع الأخبار : ۴۹۵ / ۱۳۷۶ ، غرر الحکم فی هامش : ۳۷۶۳ نحوه .

حدیث۱۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا بُنَیِّ ، إنَّکَ إن خالَفتَنی فِی العَمَلِ لَم تَنزِل مَعی غَدًا فِی المَنزِلِ . ثُمَّ قالَ : أبَی اللّه ُ عَزَّوجَلَّ أن یَتَوَلّی قَومٌ قَومًا یُخالِفونَهُم فی أعمالِهِم یَنزِلونَ مَعَهُم یَومَ القِیامَةِ ، کَلّا ورَبِّ الکَعبَةِ

حمّاد بن لحّام از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که پدرش فرمود: فرزندم! تو هم اگر بر خلاف عمل من رفتار کنی فردا [ی قیامت] با من در یک منزل فرود نخواهی آمد. سپس فرمود: خداوند عزوجل نپذیرفته است که مردمی ولایت و دوستی عده ای را بپذیرند و بر خلاف کردار آنها عمل کنند و با این حال، روز قیامت با آنها هم منزل [و درجه]شوند؛ به خداوند کعبه سوگند که هرگز چنین نشود.

الکافی : ۸ / ۲۵۳ / ۳۵۸ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۷۶ .

حدیث۱۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فیما وَرَدَ عَنهُ إلَی الشَّیخِ المُفیدِ ـ : فَلیَعمَل کُلُّ امرِئٍ مِنکُم بِما یَقرُبُ بِهِ مِن مَحَبَّتِنا ، وَلیَتَجَنَّب ما یُدنیهِ مِن کَراهَتِنا وسَخَطِنا ، فَإِنَّ أمرَنا بَغتَةٌ فُجاَةٌ حینَ لا تَنفَعُهُ تَوبَةٌ ولا یُنجیهِ مِن عِقابِنا نَدَمٌ عَلی حَوبَةٍ

امام مهدی علیه السلام ـ در نامه ای از آن حضرت به شیخ مفید ـ : هریک از شما باید کاری کند که به محبّت ما نزدیک شود و از کاری که او را به نفرت و خشم ما نزدیک می سازد دوری کند؛ زیرا که قضیه [ظهور] ما ناگهانی و بی خبر اتفاق می افتد به طوری که دیگر نه توبه ای به حالش سودمند می افتد و نه پشیمانی از گناه، از کیفر ما می رهاندش.

الاحتجاج : ۲ / ۵۹۹ .

حدیث۱۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصابَ نَبِیَّ اللّه صلی الله علیه و آله خَصاصَةٌ فَبَلَغَ ذلِکَ عَلِیًّا علیه السلام ، فَخَرَجَ یَلتَمِس عَمَلًا لِیُصیبَ مِنهُ شَیئًا یَبعَثُ بِهِ إلی نَبِیِّ اللّه صلی الله علیه و آله ، فَأَتی بُستانًا لِرَجُلٍ مِنَ الیَهودِ ، فَاستَقی لَهُ سَبعَةَ عَشَرَ دَلوًا کُلُّ دَلوٍ بِتَمرَةٍ ، فَخَیَّرَهُ الیَهودِیُّ مِن تَمرِهِ سَبعَ عَشرَةَ تَمرَةً عَجوَةً ، فَجاءَ بِها إلی نَبِیِّ اللّه صلی الله علیه و آله فَقالَ : مِن أینَ هذا یا أبَا الحَسَنِ ؟ قالَ : بَلَغَنی ما بِکَ مِنَ الخَصاصَةِ یا نَبِیَّ اللّه فَخَرَجتُ ألتَمِسُ عَمَلاً لِاُصیبَ لَکَ طَعامًا . قالَ : فَحَمَلَکَ عَلی هذا حُبُّ اللّه ورَسولِهِ ؟ قالَ عَلِیٌّ : نَعَم یا نَبِیَّ اللّه ، فَقالَ نَبِیُّ اللّه صلی الله علیه و آله : وَاللّه ما مِن عَبدٍ یُحِبُّ اللّه َ ورَسولَهُ إلاّ الفَقرُ أسرَعُ إلَیهِ مِن جَریَةِ السَّیلِ عَلی وَجهِهِ ، مَن أحَبَّ اللّه َ ورَسولَهُ فَلیُعِدَّ تِجفافًا ، وإنَّما یَعنِی الصَّبرَ

ابن عباس: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نیازمند شد. این خبر به گوش علی علیه السلامرسید و از خانه بیرون رفت تا بلکه کاری

پیدا کند و از طریق آن چیزی به دست آورد و برای پیامبر صلی الله علیه و آله بفرستد. آن حضرت به باغ مردی یهودی رفت و در برابر دریافت هفده دانه خرما، هفده دلو آب برایش از چاه کشید. مرد یهودی علی علیه السلام را در گرفتن هفده خرمای انباشته [در ظرف خرما]مخیر کرد و علی آنها را برای پیامبرخدا صلی الله علیه و آله آورد. پیامبر فرمود: اینها از کجاست، ای ابو الحسن؟ عرض کرد: ای پیامبر خدا، مطّلع شدم که شما نیازمند شده اید و من در جستجوی کار بیرون رفتم تا برایتان غذایی فراهم آورم. رسول خدا فرمود: پس عشق و محبّت به خدا و رسول او تو را به این کار وا داشت؟ علی عرض کرد: آری، ای پیامبر خدا. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: به خدا سوگند، هیچ بنده ای نیست که خدا و رسول او را دوست داشته باشد، مگر این که فقر به سوی او شتابنده تر می رود تا سرعت حرکت سیلاب به سمت جلو. هرکه خدا و رسولش را دوست می دارد باید پوششی تهیه کند. مقصود صبر و شکیبایی است.

السنن الکبری : ۶ / ۱۹۷ / ۱۱۶۴۹ ، تاریخ دمشق «ترجمهٔ الإمام علیّ علیه السلام» : ۲ / ۴۴۹ / ۹۶۶ نحوه .

حدیث۱۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَرَجَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله ذاتَ یَومٍ فَلَقِیَهُ رَجُلٌ مِنَ الأَنصارِ فَقالَ : یا رَسولَ اللّه بِأَبی واُمّی أنتَ ، إنَّهُ لَیَسوؤُنِی الَّذی أری بِوَجهِکَ وعَمّا هُوَ ؟ قالَ : فَنَظَرَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله إلی وَجهِ الرَّجُلِ ساعَةً ثُمَّ قالَ : الجوعُ .

فَخَرَجَ الرَّجُلُ یَعدو ـ أو شَبیهًا بِالعَدوِ ـ حَتّی أتی بَیتَهُ فَالتَمَسَ فیهِ الطَّعامَ فَلَم یَجِد شَیئًا ، فَخَرَجَ إلی بَنی قُرَیظَةَ فَأَجَّرَ نَفسَهُ بِکُلِّ دَلوٍ یَنزَعُها تَمرَةً حَتّی جَمَعَ حَفنَةً أو کَفًّا مِن تَمرٍ ، ثُمَّ رَجَعَ بِالتَّمرِ حَتّی وَجَدَ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله فی مَجلِسٍ لَم یَرِم

عنمهٔ الجهنی: روزی پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون آمد و در راه، مردی از انصار به آن حضرت برخورد و عرض کرد: پدر و مادرم فدایت ای رسول خدا، حالت ناراحت کننده ای در چهره شما می بینم، علتش چیست؟ عنمه می گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله لختی به صورت آن مرد نگاه کرد و سپس فرمود: گرسنگی.

آن مرد دوان دوان یا با حالتی شبیه دویدن به منزل خود رفت و در جستجوی غذایی برآمد، اما چیزی نیافت. پس نزد بنی قریظه رفت و به کارگری پرداخت و قرار گذاشت در قبال هر دلو آبی که از چاه می کشد یک دانه خرما بگیرد. او از این طریق یک مشت یا یک کف دست خرما جمع کرد و آن گاه با خرماها برگشت و دید پیامبر صلی الله علیه و آله از همان جایی که نشسته بود، تکان نخورده است. خرماها را در برابر پیامبر گذاشت. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: این خرماها را از کجا آوردی؟ مرد انصاری ماجرا را برای حضرت باز گو

کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود: من گمان می کنم که تو، خدا و رسول او را

دوست داری؟ عرض کرد: آری، سوگند به آن که تو را به حقّ برانگیخت، تو را از خودم وفرزندانم وعیالم ودارایيم بیشتر دوست دارم. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پس در این صورت برای فقر، تمرین شکیبایی کن وبرای بلاـ پوششی فراهم آر؛ زیرا سوگند به آن که مرا به حقّ برانگیخت فقر وبلا به سوی کسی که دوستدار من است شتابنده تر می آید تا فرود آمدن آب از فراز کوه به پایین آن.

رام بالمکان : أقام وثبت ، ولم یزل فیه . (المنجد : ۲۹۰) .

حدیث۱۴۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أحَبّنا فَليُعِدّ لِلبَلاءِ جِلبابًا

امام علی علیه السلام: هر که ما را دوست دارد، پس بالاپوشی برای بلا آماده کند.

غرر الحكم : ۹۰۳۷ .

حدیث۱۴۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن تَوَلّانا فَليَلبَس لِلمِحَنِ إهابًا

امام علی علیه السلام: هر که ولایت ما را پذیرفت، باید که برای رنج و گرفتاریها لباسی پوستی در پوشد.

غرر الحكم : ۹۰۳۸ .

حدیث۱۴۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله لَمّا نَزَلَت هذِهِ الآيَةُ : «ألا بِذِكرِ اللّه تَطمَئِنُّ القُلوبُ

امام علی علیه السلام: هنگامی که آیه «هان، با یاد خداست که دلها آرام می گیرد» نازل شد،

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: این درباره کسی است که خدا و رسول او را دوست بدارد و اهل بیت مرا صادقانه و نه به دروغ دوست بدارد و مؤمنان را در پیشِ رو و پشت سر آنان دوست بدارد. هان، با یاد خداست که هم دیگر را دوست می دارند.

الرعد : ۲۸ .

حدیث۱۴۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لاـ تُعَنّونا فِي الطَّلَبِ وَالشَّفاعَةِ لَكُم يَومَ القِيامَةِ فيما قَدَّمتُم . . . لَنا شَفاعَةٌ ولِأَهلِ مَوَدَّتِنا شَفاعَةٌ ، فَتَنافَسوا فى لِقائِنا عَلَى الحَوضِ ، فَإِنّا نَذودُ عَنهُ أعداءَنا ونَسقى مِنهُ أحِبّاءَنا وأولِياءَنا

امام علی علیه السلام: با کارهایی که می کنید ما را مانع از آن نشوید که در روز قیامت برایتان خواهش و شفاعت کنیم... ما حقّ شفاعت داریم و دوستداران ما نیز حقّ شفاعت دارند. پس برای دیدار ما در کنار حوض کوثر با یکدیگر رقابت کنید؛ زیرا ما دشمنان خود را از حوض دور می کنیم و دوستان و علاقه مندان خود را از آن آب می دهیم.

الخصال : ۶۱۴ و ۶۲۴ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۱۴۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله أخَذَ بِيَدِ حَسَنٍ وحُسَينٍ فَقالَ : مَن أحَبَّنى وأحَبَّ هذَينِ وأباهُما وأُمَّهُما كانَ مَعى فى دَرَجَتى يَومَ القِيامَةِ

امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله دست حسن و حسین را گرفت و فرمود: هر که مرا و این دو و پدر و مادر این

دو را دوست داشته باشد، روز قیامت در کنارم هم درجه من خواهد بود.

سنن الترمذیّ : ۵ / ۶۴۱ / ۳۷۷۳۳ ، مسند ابن حنبل : ۱ / ۱۶۸ / ۵۷۶ ، فضائل الصحابهٔ لابن حنبل : ۲ / ۶۹۴ / ۱۱۸۵ ، تاریخ بغداد : ۱۳/۲۸۷ ، المناقب للخوارزمیّ : ۱۳۸/۱۵۶ ، تاریخ دمشق «ترجمهٔ الإمام الحسن علیه السلام» : ۵۲ / ۹۵ و ۹۶ ، أمالی الصدوق : ۱۹۰ / ۱۱ ، بشارهٔ المصطفی : ۳۲ ، وذکره أیضًا فی : ۵۲ کلّها عن علیّ بن جعفر عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، وراجع إحقاق الحقّ : ۹ / ۱۷۴ .

حدیث۱۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَنِ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله قالَ : أنَا وفاطِمَهُ وحَسَنٌ وحُسَینٌ مُجتَمِعونَ ومَن أحَبَّنا یَومَ القِیامَهِ ، نَأکُلُ ونَشرَبُ حَتّی یُفَرَّقَ بَینَ العِبادِ . فَبَلَغَ ذلِکَ رَجُلاً مِنَ النّاسِ ، فَسَأَلَ عَنهُ فَأَخبَرتُهُ فَقالَ : کَیفَ بِالعَرضِ وَالحِسابِ ؟ فَقُلتُ لَهُ : کَیفَ کانَ لِصاحِبِ یاسینَ بِذلِکَ حینَ اُدخِلَ الجَنَّهَ مِن ساعَتِهِ ؟

امام علی علیه السلام: از قول پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: من و فاطمه و حسن و حسین و دوستداران ما در روز قیامت، گرد هم می آییم و می خوریم و می آشامیم، تا زمانی که حساب رسی بندگان تمام شود. این خبر به گوش یکی از مردم رسید و درباره آن سؤال کرد و من خبر را برای او گفتم. او گفت: پس عرضه اعمال و حساب رسی چه می شود؟ من به او گفتم: این امر برای صاحب یاسین چگونه بود، حال آن که در دم به بهشت می رفت؟

المعجم الکبیر : ۳ / ۴۱ / ۲۶۲۳ عن عمر بن علیّ ، وراجع تهذیب تاریخ دمشق : ۴ / ۲۱۳ .

حدیث۱۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ وأعانَنا بِلِسانِهِ وقاتَلَ مَعَنا أعداءَنا بِیَدِهِ فَهُوَ مَعَنا فِی الجَنَّهِ فی دَرَجَتِنا. ومَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ وأعانَنا بِلِسانِهِ ولَم یُقاتِل مَعَنا أعداءَنا فَهُوَ أسفَلُ مِن ذلِکَ بِدَرَجَتَینِ ، ومَن أحَبَّنا بِقَلبِهِ ولَم یُعِنّا بِلِسانِهِ ولا بِیَدِهِ فَهُوَ فِی الجَنَّهِ

امام علی علیه السلام: هر که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند و در کنار ما عملاً با دشمنانمان بجنگد، در بهشت با ما همدرجه خواهد بود و هر که در دل ما را دوست بدارد و با زبانش یاریمان رساند، ولی در کنار ما با دشمنانمان نجنگد، دو درجه پایین تر از آن قرار خواهد گرفت و هر که در دل ما را دوست بدارد، اما با زبان و دست خود یاریمان نرساند، او نیز در بهشت خواهد بود.

الخصال : ۶۲۹ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، جامع الأخبار : ۴۹۶ / ۱۳۷۷ ، وذکره أیضًا فی : ۵۰۶ / ۱۴۰۰ ، أمالی المفید : ۳۳ / ۸ عن عمرو بن أبی المقدام عن أبیه عن الإمام الحسن بن علیّ علیهماالسلام ، غرر الحکم : ۸۱۴۶ و ۸۱۴۷ و ۸۱۷۳ ، تحف العقول : ۱۱۸ .

حدیث۱۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِلحارِثِ الأَعوَرِ ـ : لَیَنفَعَنَّکَ حُبُّنا عِندَ ثَلاثٍ : عِندَ نُزولِ مَلَکِ المَوتِ ، وعِندَ مَسأَلَتِکَ فی قَبرِکَ ، وعِندَ مَوقِفِکَ بَینَ یَدَیِ اللّه

امام علی علیه السلام ـ به حارث اعور ـ : علاقه و محبّت به ما بی گمان در سه جا، تو را سود خواهد بخشید: هنگام فرود آمدن

فرشته مرگ، هنگام سؤال قبر و آن گاه که در پیشگاه خداوند بایستی.

أعلام الدين : ۴۶۱ عن جابر الجعفيّ عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث۱۴۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أحَبَّنا أهلَ البَيتِ عَظُمَ إحسانُهُ ورَجَحَ ميزانُهُ ، وقُبِلَ عَمَلُهُ وغُفِرَ زَلَلُهُ ، ومَن أبغَضَنا لا يَنفَعُهُ إسلامُهُ

امام على عليه السلام : هر كه ما اهل بيت را دوست بدارد، نيكوكارى او زياد شود و در ترازوى اعمالش، كفه حسناتش سنگين تر شود و عملش پذيرفته (درگاه حقّ) گردد ولغزشهايش بخشوده شود و كسى كه ما را دشمن بدارد، اسلامش او را سودى نبخشد.

مشارق أنوار اليقين : ۵۱ عن أبى سعيد الخدريّ .

حدیث۱۴۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أشَدُّ العَمى مَن عَمِيَ عَن فَضلِنا وناصَبَنَا العَداوَةَ بِلا ذَنبٍ سَبَقَ إلَيهِ مِنّا ، إلاّ أنّا دَعَونا إلَى الحَقِّ ، ودَعاهُ مَن سِوانا إلَى الفِتنَةِ وَالدُّنيا ، فَأَتاهُما ونَصَبَ البَراءَةَ مِنّا وَالعَداوَةَ لَنا

امام على عليه السلام: بدترين كورى، كورى كسى است كه از ديدن برترى ما كور باشد و بى آن كه از ما نسبت به او خطايى سر زده باشد، در برابرمان به دشمنى برخيزد، جز اين كه [تنها گناه ما اين است كه] ما او را به سوى حقّ فرا خوانده ايم و ديگران وى را به سوى فتنه و دنيا و او فتنه و دنيا را برگزيد و پرچم بيزارى و دشمنى در برابر ما برافراشت.

الخصال : ۶۳۳ / ۱۰ عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، غرر الحكم : ۳۲۹۶ وفيه «أشدّ الناس عمىً من عمى عن حبّنا وفضلنا . . .» .

حدیث۱۴۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما مِن عَبدٍ إلاّ وعَلَيهِ أربَعونَ جُنَّةً

امام على عليه السلام: هيچ بنده اى نيست، مگر اين كه براى او چهل پرده كشيده شده است، تا اين كه چهل گناه كبيره مرتكب شود. و چون چهل كبيره مرتكب شود، پرده ها از او برداشته شود. پس خداوند به آن [فرشته]ها وحى فرمايد كه بنده ام را با بالهاى خود بپوشانيد و فرشتگان با بالهايشان او را بپوشانند. سپس هيچ كار زشتى نباشد، مگر اين كه آن را انجام دهد، تا جايى كه به واسطه كردار زشت خود بر مردم فخر فروشد. آن گاه فرشتگان گويند: پروردگارا، اين بنده تو هر كار زشتى را مرتكب مى شود و ما از آن چه او مى كند، خجالت مى كشيم. پس خداوند عز و جل به آنها وحى فرمايد كه بالهاى خود را از روى او برداريد و چون كارش بدين جا كشد، دشمنى با ما اهل بيت را در پيش گيرد و در اين هنگام است كه پرده او در آسمان و زمين دريده شود و فرشتگان گويند: پروردگارا! اين بنده تو بى پرده شده است. خداوند عز و جل به آنان وحى فرمايد كه: اگر خدا به او نيازى (و توجهى) داشت به شما دستور نمى داد كه بالهاى خود را از او برداريد.

الجُنّة ـ بالضمّ ـ : السُّترة ، والجمع : جُنن ـ بضمّ الجيم وفتح النون ـ . (لسان العرب : ۱۳ / ۹۴) .

حدیث۱۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِمُبغِضينا أفواجٌ مِن سَخَطِ اللّه
امام علی علیه السلام: برای کینه توزان ما فوجهایی از خشم و ناخشنودی خداست.
تحف العقول : ۱۱۶ ، الخصال : ۶۲۷ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، غرر الحکم : ۷۳۴۲ نحوه .

حدیث۱۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاللّه ، لَأَذودَنَّ بِيَدَيَّ هاتَينِ القَصيرَتَينِ عَن حَوضِ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله أعداءَنا ، ولَأُورِدَنَّهُ أحِبّاءَنا
امام علی علیه السلام: به خدا قسم که من با همین دو دست کوتاه خود، دشمنانمان را از رسیدن به حوض (کوثر) رسول خدا صلی الله علیه و آله دور می کنم و دوستدارانمان را به کنار آن می آورم.
بشارة المصطفی : ۹۵ عن أبی الأسود الدؤلیّ ، کشف الغمّة : ۲ / ۱۵ .

حدیث۱۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أنَا مَعَ رَسولِ اللّه صَلَواتُ اللّه عَلَيهِ ومَعی عِترَتی عَلَى الحَوضِ ، وإنّا لَنَذودُ عَنهُ أعداءَنا ونَسقی مِنهُ أولِياءَنا ، فَمَن شَرِبَ مِنهُ شَربَةً لَم يَظمَأ بَعدَها أبَدًا
امام علی علیه السلام: من با رسول خدا صلوات اللّه علیه و عترم در کنار حوض [کوثر]
هستیم ، وما دشمنان خود را از آن دور می کنیم و دوستانمان را از آن آب
می دهیم ، هر که شربتی آب از آن بنوشد، دیگر هرگز تشنه نمی شود.
غرر الحکم : ۳۷۶۳ ، وراجع تفسیر فرات الکوفیّ : ۳۶۷ / ۴۹۹ .

حدیث۱۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أبغَضَنا بِقَلبِهِ وأعانَ عَلَينا بِلِسانِهِ ويَدِهِ فَهُوَ مَعَ عَدُوِّنا فِی النّارِ . ومَن أبغَضَنا بِقَلبِهِ وأعانَ عَلَينا بِلِسانِه فَهُوَ فِی النّارِ ، ومَن أبغَضَنا بِقَلبِهِ ولَم يُعِن عَلَينا بِلِسانِهِ ولابِيَدِهِ فَهُوَ فِی النّارِ
امام علی علیه السلام: هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد و با زبان و دستش علیه ما یاری رساند، او به همراه دشمن ما در آتش باشد و هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد و با زبانش بر ضد ما یاری رساند، او نیز در آتش باشد؛ و هر آن کس که در دلش ما را دشمن بدارد، ولی با دست و زبانش علیه ما کاری نکند، او هم جایش در آتش است.
الخصال : ۶۲۹ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، وراجع تحف العقول : ۱۱۹ ، شرح الأخبار : ۱ / ۱۶۵ / ۱۲۰ ، و : ۳ / ۱۲۱ ، جامع الأخبار : ۴۹۶ / ۱۳۷۷ ، و : ۵۰۶ / ۱۴۰۰ .

حدیث۱۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بَینَما رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله آخِذٌ بِیَدی ، ونَحنُ نَمشی فی بَعضِ سِکَکِ المَدینَهِٔ ، إذ أتَینا عَلی حَدیقَهٍٔ ، فَقُلتُ : یا رَسولَ اللّه ، ما أحسَنَها مِن حَدیقَهٍٔ ! قالَ : لَکَ فِی الجَنَّهِٔ أحسَنُ مِنها . ثُمَّ مَرَرنا بِاُخری فَقُلتُ : یا رَسولَ اللّه ، ما أحسَنَها مِن حَدیقَهٍٔ ! قالَ : لَکَ فِی الجَنَّهِٔ أحسَنُ مِنها . حَتّی مَرَرنا بِسَبعِ حَدائِقَ ، کُلّ ذلِکَ أقولُ : ما أحسَنَها ! ویَقولُ : لَکَ فِی الجَنَّهِٔ أحسَنُ مِنها .
فَلَمّا خَلا لَهُ الطَّریقُ اعتَنَقَنی ، ثُمَّ أجهَشَ باکِیا . [قالَ : قُلتُ : یا رَسولَ اللّه ، ما یُبکیکَ ؟ قالَ : ضَغائِنُ فی صُدورِ أقوامٍ لا یُبدونَها لَکَ إلّا مِن بَعدی] . قالَ : قُلتُ : یارَسولَ اللّه فی سَلامَهٍٔ مِن دینی ؟ قالَ : فی سَلامَهٍٔ مِن دینِکَ
امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله دستم را گرفته بود و با هم در یکی از کوچه های مدینه راه می رفتیم، تا این که به باغی رسیدیم. من گفتم: ای رسول خدا، چه باغ زیبایی! فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست. سپس از باغ دیگری گذشتیم و من دوباره عرض کردم: ای رسول خدا، عجب باغ زیبایی! فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست. ما از هفت باغ گذشتیم و هر بار من می گفتم: عجب باغ زیبایی! و پیامبر می فرمود: از این زیباتر در بهشت برای توست.

چون رسول خدا به جای خلوتی رسید، مرا در آغوش گرفت و ناگهان گریست. [من عرض کردم: ای رسول خدا، چرا گریه می کنید؟ فرمود: به خاطر کینه های نهفته در دلهای گروهی از مردم که پس از من، آنها را نسبت به تو آشکار خواهند کرد]. عرض کردم: ای رسول خدا، آیا دینم سالم خواهد ماند؟ فرمود: دینت سالم خواهد ماند.
مسند أبی یعلی : ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۱ ، وراجع تاریخ بغداد : ۱۲ / ۳۹۸ ، المناقب للخوارزمیّ : ۶۵ / ۳۵ ، تاریخ دمشق «ترجمهٔ الإمام علیّ علیه السلام» : ۲ / ۳۲۱ / ۸۲۷ ـ ۸۳۱ ، الایضاح : ۴۵۴ ، فضائل الصحابهٔ لابن حنبل : ۲ / ۶۵۲ / ۱۱۰۹ .

حدیث۱۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زارَنا رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله فَعَمِلنا لَهُ حَریرَهً ، وأهدَت لَنا اُمُّ أیمَنَ قَعبًا مِن لَبَنٍ وزُبدًا وصَحفَهً مِن تَمرٍ ، فَأَکَلَ النَّبِیُّ وأکَلنا مَعَهُ ، ثُمَّ وَضَّأتُ رَسولَ اللّه ، فَقامَ وَاستَقبَلَ القِبلَهَ فَدَعَا اللّه َ ما شاءَ . ثُمَّ أکَبَّ عَلَی الأَرضِ بِدُموعٍ غَزیرَهٍٔ مِثلِ المَطَرِ ، فَهِبنا رَسولَ اللّه أن نَسأَلَهُ ، فَوَثَبَ الحُسَینُ فَقالَ : یا أبَتِ ، رَأَیتُکَ تَصنَعُ ما لَم أرَکَ تَصنَعُ مِثلَهُ ! فَقالَ : یا بُنَیَّ ، إنّی سُرِرتُ بِکُمُ الیَومَ سُرورًا لَم اُسَرَّ بِکُم مِثلَهُ ، وإنَّ حَبیبی جَبرَئیلَ علیه السلام أتانی فَأَخبَرَنی أنَّکُم قَتلی ، وأنَّ مَصارِعَکُم شَتّی ، فَدَعَوتُ اللّه َ لَکُم وأحزَنَنی ذلِکَ . فَقالَ الحُسَینُ : یا رَسولَ اللّه ، فَمَن یَزورُنا عَلی تَشَتُّتِنا ، ویَتَعاهَدُ قُبورَنا ؟ قالَ : طائِفَهٌٔ مِن اُمَّتی یُریدونَ بِرّی وصِلَتی ، فَإِذا کانَ یَومُ القِیامَهِٔ شَهِدتُها بِالمَوقِفِ ، وأخَذتُ بِأَعضادِها فَأَنجَیتُها وَاللّه مِن أهوالِهِ وشَدائِدِهِ
امام علی علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به دیدن ما آمد. برای آن حضرت حریره ای تهیه کردیم و امّ ایمن قدحی شیر و کره و طبقی خرما آورد. پیامبر شروع به خوردن کرد و ما نیز با آن حضرت خوردیم. سپس رسول خدا را وضو دادم و آن حضرت برخاست و رو به قبله ایستاد و مقداری دعا کرد. سپس چشمانش را به زمین دوخت و مانند باران اشکْ ریخت. ما جرأت نکردیم علت را از رسول خدا صلی الله علیه و آله جویا شویم. حسین از جا پرید و عرض کرد: پدرجان، عملی از شما دیدم که قبلاً ندیده بودم چنان کاری انجام دهید! پیامبر فرمود: فرزند عزیزم، من امروز از ملاقات شما چنان شاد و خوشحال شدم که سابقه نداشته است و دوستم جبرئیل نزد من آمد و به من خبر داد که شماها کشته خواهید شد و هر کدامتان در جایی دفن خواهید شد. لذا من برای شما دعا کردم و این خبر باعث غم و اندوه من گشت. حسین عرض کرد: ای رسول خدا، با این پراکندگی، چه کسی به

زیارت ما خواهد آمد و چه کسی از قبرهای ما مواظبت خواهد نمود؟ پیامبر فرمود: گروهی از امّتم که خواهان نیکی و ارتباط با من هستند. پس، چون روز قیامت شود، من این عده را در موقف می بینم و بازوانشان را می گیرم و به خدا قسم، آنان را از هول و هراسها و سختیهای موقف نجات می دهم.

مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۲ / ۱۶۶ ، بشارة المصطفی : ۱۹۵ نحوه ، کلاهما عن محمّد بن الحسین عن جدّه الإمام زین العابدین عن الإمام الحسین بن علیّ علیهم السلام ، إعلام الوری : ۴۴ .

حدیث۱۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

. . . حَتّی إذا قَبَضَ اللّه ُ رَسولَهُ صلی الله علیه و آله رَجَعَ قَومٌ عَلَی الأَعقابِ ، وغالَتهُمُ السُّبُلُ ، وَاتَّکَلوا عَلَی الوَلائِجِ ، ووَصَلوا غَیرَ الرَّحِمِ ، وهَجَرُوا السَّبَبَ الَّذی اُمِروا بِمَوَدَّتِهِ ، ونَقَلُوا البِناءَ عَن رَصِّ أساسِهِ ، فَبَنَوهُ فی غَیرِ مَوضِعِهِ . مَعادِنُ کُلِّ خَطیئَةٍ ، وأبوابُ کُلِّ ضارِبٍ فی غَمرَةٍ

امام علی علیه السلام: تا این که چون خداوند جان رسول خود را گرفت قومی به عقب برگشتند و در راههای گوناگون هلاکتبار قدم نهادند و بر اندیشه های نادرست خویش تکیه کردند و با غیر خویشاوند [پیامبر]پیوند برقرار کردند و از وسیله ای که به دوستی آن مأمور شده بودند (یعنی اهل بیت) دور گشتند و بنا [ی دین و امامت] را از روی بنیاد استوارش حرکت دادند و آن را در غیر جایش بنا کردند. اینان معدن هر خطایی بودند و دروازه هایی گشوده به روی هرکسی که خواهان گام نهادن در باطل و گمراهی بود.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۰ .

حدیث۱۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ لَهُ یَذکُرُ فیهاآلَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله ـ : بِهِم عادَ الحَقُّ إلی نِصابِهِ ، وَانزاحَ الباطِلُ عَن مَقامِهِ

امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای که طی آن از آل محمّد صلی الله علیه و آله یاد می کند ـ : به واسطه (پایمردی) ایشان حقّ به محلّ خود بازگشت و باطل از جایگاهش رانده شد.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۳۹ .

حدیث۱۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «ونُریدُ أن نَمُنَّ عَلَی الَّذینَ استُضعِفوا فِی
الأَرضِ ونَجعَلَهُم أَئِمَّةً ونَجعَلَهُمُ الوارِثینَ» ـ : هُم آلُ مُحَمَّدٍ ، یَبعَثُ اللّه ُ مَهدِیَّهُم بَعدَ جَهدِهِم ، فَیُعِزُّهُم ویُذِلُّ عَدُوَّهُم

امام علی علیه السلام ـ درباره آیه «و می خواهیم بر کسانی که در زمین فرودست نگه داشته
شده اند منّت نهیم و آنان را پیشوایان گردانیم و وارثان قرارشان
دهیم» ـ : آنان (مستضعفان) آل محمّد هستند. خداوند، پس از آن که رنجها و سختیها کشیدند، مهدی آنان را می فرستد و ایشان را عزّت می بخشد و دشمنشان را، ذلیل و خوار می گرداند.

الغيبة للطوسيّ : ۱۸۴ / ۱۴۳ عن محمّد بن الحسين بن عليّ عن أبيه عن جدّه .

حدیث۱۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَيحًا لَكِ يا طالَقانُ ، فَإِنَّ للّه ِ عَزَّوجَلَّ بِها كُنوزًا لَيسَت مِن ذَهَبٍ ولا فِضَّةٍ ، ولكِن بِها رِجالٌ مُؤمِنونَ عَرَفُوا اللّه َ حَقَّ مَعرِفَتِهِ ، وهُم أنصارُ المَهدِيِّ علیه السلام فی آخِرِ الزَّمانِ

امام علی علیه السلام: زهی بر تو ای طالقان؛ خدای عز و جل در آن جا گنجهایی دارد که از زر و سیم نیستند، بلکه در آن، مردان مؤمنی هستند که خداوند را چنان که باید، شناخته اند. اینان، یاران مهدی علیه السلامدر آخر الزمان می باشند.

الفتوح : ۲/۳۲۰ ، كفايه الطالب : ۴۹۱ كلاهما عن ابن أعثم الكوفيّ ، ينابيع المودّة : ۳ / ۲۹۸ / ۱۲ نحوه .

حدیث۱۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُنتَظِرُ لِأَمرِنا كَالمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فی سَبيلِ اللّه ِ

امام علی علیه السلام: آن که منتظر امر ما (دولت و حکومت اهل بیت) باشد همچون کسی است که در راه خدا، به خون خود درغلتد.

الخصال : ۶۲۵ / ۱۰ ، كمال الدين : ۶۴۵ / ۶ كلاهما عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ۱۱۵ .

حدیث۱۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكُم وَالغُلُوَّ فينا ، قولوا : إنّا عَبيدٌ مَربوبونَ ، وقولوا فی فَضلِنا ما شِئتُم

امام علی علیه السلام: از تندروی درباره ما بپرهیزید. ما را بنده و دست پرورده خداوند بدانید و آن گاه هرچه خواستید در فضیلت ما بگویید.

الخصال : ۶۱۴ / ۱۰ عن أبی بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، غرر الحكم : ۲۷۴۰ وفيه «واعتقدوا فی فضلنا» ، تحف العقول : ۱۰۴ ، نوادر الأخبار : ۱۳۷ .

حدیث۱۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللّهُمَّ إنّی بَریءٌ مِنَ الغُلاةِ كَبَراءَةِ عيسَى بنِ مَريَمَ مِنَ النَّصارى ، اللّهُمَّ اخذُلهُم أبَدًا ولا تَنصُر مِنهُم أحَدًا

امام علی علیه السلام: بار خدایا، من از غالیان بیزارم، همان گونه که عیسی بن مریم از نصارا بیزار بود؛ بار خدایا! برای همیشه آنان را تنها و بی یاور گذار و احدی از ایشان را یاری نرسان.

أمالی الطوسیّ : ۶۵۰ / ۱۳۵۰ عن الأصبغ بن نباتة ، المناقب لابن شهرآشوب : ۱ / ۲۶۳ .

حدیث۱۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَتجاوَزوا بِنَا العُبودِیَّةَ ، ثُمَّ قولوا ما شِئتُم ولَن تبلُغوا ، وإیّاکُم وَالغُلُوَّ کَغُلُوِّ النَّصارى ، فَإِنّی بَرىءٌ مِنَ الغالینَ

امام علی علیه السلام: ما را از مرز بندگی فراتر نبرید، آن گاه هرچه خواستید [در فضیلت ما] بگویید که باز هم کم گفته اید [و حقّ مطلب را ادا نکرده اید]، مبادا همچون نصارا غلوّ کنید که من از غلوکنندگان بیزارم.

الاحتجاج : ۲ / ۴۵۳ / ۳۱۴ عن الإمام العسکریّ عن الإمام الرضا علیهماالسلام ، التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکریّ علیه السلام : ۵۰ / ۲۴ .

حدیث۱۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَهلِکُ فینا أهلَ البَیتِ فَریقانِ : مُحِبٌّ مُطرٍ ، وباهِتٌ مُفتَرٍ

امام علی علیه السلام: دو گروه درباره ما اهل بیت تباه می شوند: دوستداری که در مدح و ستایش ما زیاده روی کند و دشمنی که به ما تهمت و افترا بندد.

السنّة لابن أبی عاصم : ۴۷۰ / ۱۰۰۵ عن النزّال بن بسرة .

حدیث۱۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَهلِکُ فِیَّ رَجُلانِ : مُفرِطٌ غالٍ ، ومُبغِضٌ قالٍ

امام علی علیه السلام: دو کس درباره من تباه می شوند: یکی [دوست] افراطی غالی مذهب و دیگری دشمن کینه توز.

فضائل الصحابة لابن حنبل : ۲ / ۵۷۱ / ۹۶۴ عن أبی مریم ، وراجع نهج البلاغة : الحکمة ۱۱۷ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ۱۲۴ ، شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۲۰ / ۲۲۰ .

حدیث۱۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطبَتِهِ ـ : سَیَهلِکُ فِیَّ صِنفانِ : مُحِبٌّ مُفرِطٌ یَذهَبُ بِهِ الحُبُّ إلى غَیرِ الحَقِّ ، ومُبغِضٌ مُفرِّطٌ یَذهَبُ بِهِ البُغضُ إلى غَیرِ الحَقِّ ، وخَیرُ النّاسِ فِیَّ حالاً النَمَطُ الأَوسَطُ فَالزَموهُ

امام علی علیه السلام: در یکی از خطبه هایش ـ: به زودی دو گروه درباره من تباه شوند: یکی دوستدار افراطی که دوستی و محبتش [نسبت به من]او را از راه حقّ دور سازد و دیگری دشمن افراطی که دشمنیش (با من) او را به ناحقّ کشاند. بهترین حالت را نسبت به من مردمی دارند که راه میانه را برگزینند، با اینان همراهی کنید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۷ .

حدیث۱۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ لِیَ النَّبیُّ صلی الله علیه و آله : فیکَ مَثَلٌ مِن عیسی ، أبغَضَتهُ الیَهودُ حَتّی بَهَتوا اُمَّهُ ، وأحَبَّتهُ النَّصاری حَتّی أنزَلوهُ بِالمَنزِلَةِ الَّتی لَیسَ بِهِ . ثُمَّ قالَ : یَهلِکُ فِیَّ رَجُلانِ : مُحِبٌّ مُفرِطٌ یُقَرِّظُنی بِما لَیسَ فِیَّ ، ومُبغِضٌ یَحمِلُهُ شَنَآنی عَلی أن یَبهَتَنی

ربیعهٔ بن ناجذ از امام علی علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: تو در یک مورد حکایت عیسی را خواهی داشت: یهود تا بدانجا با او دشمنی ورزیدند که به مادرش

تهمت زدند و نصارا چندان دوستش داشتند که او را به مقامی که سزاوارش نبود، رساندند. حضرت علی علیه السلام سپس فرمود: درباره من دو کس تباه و نابود می شوند: دوستدار افراطی که از من ستایشهای بی جا کند و دشمنی که عداوتش با من، او را وادارد که به من بهتان زند.

مسند ابن حنبل : ۱ / ۳۳۶ / ۱۳۷۶ ، مسند أبی یعلی : ۱ / ۲۷۴ / ۵۳۰ ، تاریخ دمشق «ترجمهٔ الإمام علیّ علیه السلام» : ۲ / ۲۳۷ / ۷۴۲ ، أمالی الطوسیّ : ۲۵۶ / ۴۶۲ کلّها عن ربیعهٔ بن ناجذ ، الصواعق المحرقهٔ : ۱۲۳ نقلاً ـ عن البزّار وأبی یعلی والحاکم ، وراجع عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۶۳ / ۲۶۳ ، المناقب لابن شهر آشوب : ۲ / ۲۶۰ .

حدیث۱۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصفِ سَلمانَ الفارِسِیِّ ـ : أدرَکَ عِلمَ الأَوَّلِ وعِلمَ الآخِرِ ، بَحرٌ لا یُدرَکُ قَعرُهُ ، وهُوَ مِنّا أهلَ البَیتِ

امام علی علیه السلام ـ در وصف سلمان فارسی ـ : به دانش اول و آخر رسیده است؛ دریایی است که ژرفایش ناپیداست. او از ما خاندان است.

تهذیب تاریخ دمشق : ۶ / ۲۰۱ عن أبی البختریّ ، ونحوه فی أمالی الصدوق : ۲۰۹ / ۸ عن المسیّب بن نجیّهٔ ، الاختصاص : ۱۱ ، رجال الکشّیّ : ۱ / ۵۲ / ۲۵ کلاهما عن زرارهٔ عن الإمام الصادق علیه السلام ، الطرائف : ۱۱۹ / ۱۸۳ عن ربیعهٔ السعدیّ عن رسول اللّه صلی الله علیه و آله ، الدرجات الرفیعهٔ : ۲۰۹ عن أبی البختریّ .

حدیث۱۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما سُمِّیَتِ الدُّنیا دُنیا ؛ لِاءَنَّها أدنی

امام علی علیه السلام : دنیا را دنیا نامیده اند ، چون فرومایه تر از هر چیزی است.

قال العلاّمهٔ المجلسی قدس سره : أی أقرب بحسب المکان أو بحسب الزمان ، أو أخسّ وأرذل (بحار الأنوار : ج۵۷ ص۳۵۶) .

حدیث۱۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا إنَّ الدُّنیا دارٌ لایُسلَمُ مِنها إلاّ فیها

امام علی علیه السلام : هان! دنیا سرایی است که از آن ، به سلامت نتوان رَست مگر [به زهد] در آن، و با هرآنچه برای دنیا باشد ، نجات نمی توان یافت . مردم از بهر آزمایش ، گرفتار دنیا شده اند . پس آنچه را از دنیا برای دنیا برگیرند ، از کَفِشان بیرون می رود و برای آن حسابرسی خواهند شد، و آنچه را از دنیا برای غیر آن (آخرت) برگیرند ، به آن خواهند رسید و با آن خواهند

زیست.

فی شرح ابن أبی الحدید : «تقدیر الکلام أنّ الدّنیا دار لا یُسلم من عقاب ذنوبها إلاّ فیها ، وهذا حق . . .» ، لکن یبدو أنّ فی الکلام سقط والأصل کان : «إنّ الدنیا دار لا یسلم منها إلا بالزهد فیها» کما فی «عیون الحکم والمواعظ ص۱۰۷» ، و یؤیّد هذا النظر ما فی بعض نسخ نهج البلاغة حیث اُضیفت کلمة «الزهد» بعد «إلاّ فیها» بین القوسین .

حدیث۱۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: دارٌ بِالبَلاءِ مَحفوفَةٌ وبِالغَدرِ مَعروفَةٌ ، لاتَدومُ أحوالُها ، ولایَسلَمُ نُزّالُها ، أحوالٌ مُختَلِفَةٌ ، وتاراتٌ

امام علی علیه السلام ـ در وصف دنیا ـ : سرایی است که به رنج و بلا اندر است و به بی وفایی و عهدشکنی شُهره. حالاتش نمی پاید و ساکنانش را ایمنی نیست. احوالش دیگرگون است و هر دَم به رنگی در می آید. زندگی در آن ، نکوهیده است و آسودگی در آن ، نایاب ؛ بلکه مردم آن در دنیا هدف هایی نشانه رفته اند، و دنیا ، تیرهایش را به سوی آن ها پرتاب می کند، و با خدنگ های مرگ ،

نابودشان می گردانَد.

التارَةُ : الحین والمرّة ، والجمع تارات (القاموس المحیط : ج ۱ ص ۳۸۱ «تور») .

حدیث۱۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلَم أنَّ الدُّنیا دارُ بَلِیَّةٍ ، لَم یَفرُغ صاحِبُها فیها قَطُّ ساعَةً إلاّ کانَت فَرغَتُهُ عَلَیهِ حَسرَةً یَومَ القِیامَةِ .

امام علی علیه السلام : بدان که دنیا ، بلا خانه ای است که صاحبش هرگز دَمی در آن نیاسود ، مگر این که آن آسودگی اش در روز قیامت ، مایه افسوس او شد.

نهج البلاغة : الکتاب ۵۹ ، عوالی اللآلی : ج ۱ ص ۲۹۶ ح ۲۰۱ وفیه «الدنیا دار بلیّة» فقط ، بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۵۱۱ ح ۷۰۸ .

حدیث۱۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: هِیَ دارُ عُقوبَةٍ وزَوالٍ ، وفَناءٍ وبَلاءٍ ، نُورُها ظُلمَةٌ ، وعَیشُها کَدِرٌ ، وغَنِیُّها فَقیرٌ ، وصَحیحُها سَقیمٌ ، وعَزیزُها ذَلیلٌ ، فَکُلُّ مُنعَمٍ بِرَغدِها

امام علی علیه السلام ـ در وصف دنیا ـ : دنیا ، سرای کیفر و زوال، و نابودی و بلاست. روشنایی آن ، تاریکی است و عیش آن ، مکدّر . توانگرش نادار، تن درستش ناخوش و عزیزش خوار. هر برخوردار از نعمت های آن ، شوربخت است و هر سرمست از زر و زیورهای آن ، فریفته. آن گاه که پرده کنار برود ، پشیمانی بالا می گیرد و آغاز [کار] ، ستایش یا نکوهش می شود.

فی المصدر : «فکلّ نعم یرغدها» ، والتصویب من بحار الأنوار . ورَغُدَ العَیشُ : اِتّسع ولانَ فهو رَغْد (المصباح المنیر : ص ۲۳۱ «رغد») .

حدیث۱۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلم... أنَّ الدُّنیا لَم تَکُن لِتَستَقِرَّ إلاّ عَلی ما جَعَلَهَا اللّهُ عَلَیهِ مِنَ النَّعماءِ وَالاِبتِلاءِ وَالجَزاءِ فِی المَعادِ، أو ما شاءَ مِمّا لاتَعلَمُ.

امام علی علیه السلام : ـ در سفارش به فرزندش امام حسن علیه السلام ـ : بدان . . . بدرستی که دنیا ، جز بر آن روال که خداوند قرارش داده است بر برخورداری و گرفتاری (یا: آزمایش) و سزادهی در معاد، و یا آنچه که او خواسته است و تو نمی دانی ، قرار نمی گیرد.

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ ، تحف العقول : ص ۷۲ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲۰ ح ۲ .

حدیث۱۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا دارُ مِحَنٍ ومَحَلُّ فِتَنٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای محنت ها و جایگاه فتنه هاست.

غرر الحکم : ح ۳۶۷۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۴ .

حدیث۱۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ظَفِرَ بِالدُّنیا نَصِبَ

امام علی علیه السلام : هرکه به دنیا دست یافت ، رنج بُرد و هر که از دستش داد ، به مشقّت افتاد.

نَصِبَ الرجلُ : أعیا وتعِب (لسان العرب : ج ۱ ص ۷۵۸ «نصب») .

حدیث۱۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُصاحِبُ الدُّنیا هَدَفُ النَّوائِبِ وَالغِیَرِ

امام علی علیه السلام : دنیا ، دار آماجِ بلاها و پیشامدهاست.

أی تغیّر الحال وانتقالها عن الصلاح إلی الفساد . والغِیَر : الاسم ؛ من قولک : غیَّرت الشیء فتغیّر (النهایة : ج ۳ ص ۴۰۱ «غیر») .

حدیث۱۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أهلُ الدُّنیا غَرَضُ النَّوائِبِ ، ودَرِیَّةُ

امام علی علیه السلام : مردم دنیا، آماج بلاهایند، و هدف مصیبت ها، و تاراج رنج ها و صَدَمات.

الدَّرِیّة : ما یُتعَلّم علیه الطعن (القاموس المحیط : ج ۴ ص ۳۲۷ «دری») .

حدیث۱۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا مَلیئَةٌ بِالمَصائِبِ ، طارِقَةٌ بِالفَجائِعِ وَالنَّوائِبِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، مالامال از مصیبت هاست و با فاجعه ها و رویدادهای تلخ ، فرا می رسد.

غرر الحکم : ح ۱۷۲۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲ ح ۱۳۵۱ ولیس فیه «طارقة بالفجائع» .

حدیث۱۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا مَصائِبُ مُفجِعَةٌ ، ومَنایا موجِعَةٌ ، وعِبَرٌ مُقَطِّعَةٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا، [سراسر] مصیبت هایی جگرسوز است، مرگ هایی دردناک و مجازات هایی خُرد کننده.

غرر الحکم : ح ۲۰۴۲ .

حدیث۱۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الدُّنیا جَمَّةُ

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : دنیا، پُر مصیبت است . آبشخورهایش تلخ است و دوستی را از دوستی بهره مند نمی گردانَد.

الجَمُّ : الکثیر (الصحاح : ج ۵ ص ۱۸۸۹ «جمم») .

حدیث۱۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا دارُ فَجائِعَ ، مَن عوجِلَ فیها فُجِعَ بِنَفسِهِ ، ومَن اُمهِلَ فیها فُجِعَ بِأَحِبَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای ناگواری هاست. هرکه در آن مهلت داده نشود ، به مصیبت مرگ خویش ، گرفتار می آید و هرکه در آن مهلت داده شود ، به مرگ عزیزانش داغدار می شود.

غرر الحکم : ح ۳۶۵۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۵ ح ۳۲۲۳ .

حدیث۱۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا مَحَلُّ الآفاتِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، جایگاه آسیب هاست.

غرر الحکم : ح ۵۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵ ح ۲۶۸ .

حدیث۱۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَینُ الدَّهرِ تَطرِفُ بِالمَکارِهِ وَالنّاسُ بَینَ أجفانِهِ .

امام علی علیه السلام : چشم روزگار به ناگواری ها پلک می زند و مردم در میان پلک های او قرار دارند.

إرشاد القلوب : ص ۱۱۲ .

حدیث۱۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصيكُم عِبادَ اللّه ِ بِتَقوَى اللّه ِ الَّذى ضَرَبَ الأَمثالَ . . . وأنذَرَكُم بِالحُجَجِ البَوالِغِ ، فَأَحصاكُم عَدَدا ووَظَّفَ لَكُم مُدَدا

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا ! شما را به پروا از آن خدایی سفارش می کنم که نمونه ها آورده... و با حجّت های رسا هشدارتان داده است ، شمار شما را می داند ، و عمری برایتان مقرّر کرده است، در جایگاه آزمایش و سرای عبرت . شما در دنیا آزمایش می شوید و برای آن ، مورد حسابرسی قرار می گیرید.

المُدَّةُ : طائفة من الزمان ؛ تقع على القليل والكثير (النهاية : ج ۴ ص ۳۰۹ «مدد») .

حدیث۱۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبلَغُ ناصِحٍ لَكَ الدُّنيا لَوِ انتَصَحتَ ؛ بِما تُريكَ مِن تَغايُرِ الحالاتِ ، وتُؤذِنُكَ بِهِ مِنَ البَينِ

امام علی علیه السلام : بهترین پندآموز برای تو دنیاست، اگر از دگرگونی حالاتی که به تو نشان می دهد و از جدایی و پراکندگی ای که به تو اعلام می کند ، پند گیری.

البَيْن : البعد والفراق (النهاية : ج ۱ ص ۱۷۵ «بين») .

حدیث۱۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما الدُّنيا مَتاعُ أيّامٍ قَلائِلَ ، ثُمَّ تَزولُ كَما يَزولُ السَّرابُ ، وتُقشَعُ

امام علی علیه السلام : دنیا ، در حقیقت، برخورداری چند روزه ای اندک است . سپس ، همچون سراب از میان می رود و به سان ابر ، پراکنده می شود.

قشعت الرّيحُ السّحابَ ـ من باب نَفَعَ ـ أي كشفتْه، فانقشع وتقشَّع (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۴۸۱ «قشع») .

حدیث۱۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأَمرُ قَريبٌ ، وَالِاصطِحابُ قَليلٌ .

امام علی علیه السلام : مرگ ، نزدیک، و همراهی [با دنیا] اندک است.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۶۸ ، خصائص الأئمّة عليهم السلام : ص ۱۰۹ ، غرر الحكم : ح ۱۰۰۳۹ وفيه «هوّن عليك فإنّ الأمر قريب ، والاصطحاب قليل ، والمقام يسير» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۰ ح ۱۳۵ .

حدیث۱۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما الحَیاةُ الدُّنیا مَتاعٌ ؛ ومَتاعُ الدُّنیا بَطیءُ الاِجتِماعِ ، قَلیلُ الاِنتِفاعِ ، سَریعُ الاِنقِطاعِ .

امام علی علیه السلام : زندگی دنیا ، کالایی بیش نیست و کالای دنیا ، دیر فراهم می آید و اندک به کار می آید و زود از کف می رود.

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۰۲ .

حدیث۱۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوقاتُ الدُّنیا وإن طالَت قَصیرَةٌ ، وَالمُتعَةُ بِها وإن کَثُرَت یَسیرَةٌ .

امام علی علیه السلام : اوقات دنیا، اگرچه بلند باشد، کوتاه است و بهره مندی از آنها، هرچند بسیار باشد، اندک است.

غرر الحکم : ح ۲۱۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۷ ح ۱۶۹۸ .

حدیث۱۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا عَیشُها قَصیرٌ وخَیرُها یَسیرٌ ، وإقبالُها خَدیعَةٌ وإدبارُها فَجیعَةٌ ، ولَذّاتُها فانِیَةٌ وتَبِعاتُها باقِیَةٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا، زندگی اش کوتاه و خیرش اندک است ، رو آوردنش مکر و پشت کردنش مصیبت است ، خوشی هایش رفتنی و پیامدهای آن ، ماندنی است.

غرر الحکم : ح ۳۶۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۶ ح ۳۲۳۹ .

حدیث۱۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا مَنزِلُ قُلعَةٍ ولَیسَت بِدارِ نُجعَةٍ

امام علی علیه السلام : دنیا ، منزلگاه کوچیدن است و سرای آرمیدن نیست ، خوبی آن ، ناچیز است و بدی اش آماده ؛ مُلکش از چنگ می رود و آبادش ویران می گردد.

مَنزِل قُلعَة : إذا لم تصلح للاستیطان . والنُجْعَة : طلب الکلأ من مواضعه . وحاصله : أنّها لیست دار راحةٍ وطیبَ عیشٍ (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۷۵۳ «نجع») .

حدیث۱۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُحَذِّرُکُمُ الدُّنیا ؛ فَإِنَّها مَنزِلُ قُلعَةٍ ولَیسَت بِدارِ نُجعَةٍ ، قَد تَزَیَّنَت بِغُرورِها وغَرَّت بِزینَتِها .

امام علی علیه السلام : شما را از دنیا برحذر می دارم ، که دنیا ، منزلگاه کوچیدن است و سرای آرمیدن نیست ؛ با فریبندگی اش خود را آراسته و با آرایشش می فریبد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۳ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۷۷ ، کشف الغُمّة : ج ۱ ص ۱۷۲ ولیس فیهما ذیله ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۴ ح

۵۳ ؛ مطالب السؤول : ص ۳۲ وليس فيه ذيله .

حديث۱۴۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: اِعلَم يا بُنَىَّ أنَّكَ إنَّما خُلِقتَ لِلآخِرَةِ لا لِلدُّنيا ، ولِلفَناءِ لا لِلبَقاءِ ، ولِلمَوتِ لا لِلحَياةِ ، وأنَّكَ فى قُلعَةٍ ودارِ بُلغَةٍ وطَريقٍ

إلَى الآخِرَةِ .

امام على عليه السلام ـ در سفارش به فرزندش حسن عليه السلام ـ : بدان، اى فرزندم، كه تو در حقيقت براى آخرت آفريده شده اى ، نه براى دنيا ؛ براى رفتن ، نه براى ماندن ؛ براى مُردن ، نه براى زنده ماندن، و تو در حال كوچيدنى و در سراى توشه برگرفتن و در راهى به سوى آخرت.

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۷۶ ، كشف المحجّة : ص ۲۲۸ ، خصائص الأئمّة عليهم السلام : ص ۱۱۷ وليس فيه «وللموت لا ـ للحياة» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۰۵ ح ۱ ؛ كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۷۳ ح ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وكيع والعسكرى فى المواعظ .

حديث۱۴۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُوصيكُم عِبادَ اللّه ِ بِتَقوَى اللّه ِ ، واُحَذِّرُكُمُ الدُّنيا ؛ فَإِنَّها دارُ شُخوصٍ

امام على عليه السلام : اى بندگان خدا! شما را به پروا از خدا سفارش مى كنم و از دنيا برحذرتان مى دهم؛ زيرا كه دنيا ، سراى رفتن است و جايگاه تلخى ها ؛ ساكن آن ، كوچ گراست و مقيم آن ، از دنيا جدا مى شود.

شَخَصَ من بلدٍ إلى بلدٍ شخوصاً : أى ذهب . وأشخَصَهُ غيرُه (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۴۳ «شخص») .

حديث۱۴۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ الدُّنيا دارُ شُخوصٍ ومَحَلَّةُ تَنغيصٍ ، ساكِنُها ظاعِنٌ ، وقاطِنُها بائِنٌ ، وبَرقُها خالِبٌ

امام على عليه السلام : دنيا ، سراى رفتن است و جايگاه تلخى ها ؛ ساكن آن ، كوچنده است و مقيم آن ، از دنيا جدا مى شود ؛ آذرخشش بى باران است، گفتارش دروغ، دارايى هايش به غارت رونده و نفايسش از كف رونده. بدانيد كه دنيا سخت گير و سركش و چموش است و دروغ گويى خيانت پيشه است.

يقال للسَّحاب يومِضُ بَرْقُه حتّى يُرجى مطَرُه ، ثمّ يُخلِف ويُقلِع وينقشع : الخُلَّب؛ وكأنّه من الخِلابة : وهى الخداع بالقول اللطيف (اُنظر النهاية : ج ۲ ص ۵۸ «خلب») .

حديث۱۴۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا دارُ مَمَرٍّ لا دارُ مَقَرٍّ ، وَالنّاسُ فيها رَجُلانِ : رَجُلٌ باعَ فيها

نَفسَهُ فَأَوبَقَها

امام علی علیه السلام : دنیا، گذرگاه است ، نه قرارگاه؛ و مردم در آن دو دسته اند: دسته ای که در دنیا خود را فروختند و به نابودی افکندند، و دسته ای که خود را خریدند و آزاد کردند.

وبق : إذا هلك ، وأوبقه غيره (النهاية : ج ۵ ص ۱۴۶ «وبق») .

حدیث۱۴۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ الدُّنيا لَم تُخلَق لَكُم دارَ مُقامٍ ، بَل خُلِقَت لَكُم مَجازا لِتَزَوَّدوا مِنهَا الأَعمالَ إلى دارِ القَرارِ . فَكونوا مِنها عَلى أوفازٍ

امام علی علیه السلام : دنیا آفریده نشده که سرای ماندن شما باشد، بلکه آفریده شده، که گذرگاه شما باشد تا از آن برای سرای ماندگاری تان توشه عمل برگیرید. پس، در دنیا همواره مهیّای سفر باشید و مَرکب ها را برای رفتن ، آماده سازید.

على أوفاز : على سفر (النهاية : ج ۵ ص ۲۱۰ «وفز») .

حدیث۱۴۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ الـدُّنيا لَم تُخلَق لَكُم دارَ مُقامٍ ولا مَحَلَّ قَرارٍ ، وإنَّما جُعِلَت لَكُم مَجازا لِتَزَوَّدوا مِنهَا الأَعمالَ الصّالِحَةَ لِدارِ القَرارِ . فَكونوا مِنها عَلى أوفازٍ ، ولا تَخدَعَنَّكُم مِنهَا العاجِلَةُ ولا تَغُرَّنَّكُم فيهَا الفِتنَةُ .

امام علی علیه السـلام : دنیا آفریده نشده که برای شـما سـرای ماندن و جای آسودن باشد ؛ بلکه گذرگاه شما قرار داده شده است تا از آن برای سـرای اسـتقرارتان توشه اعمال نیک بردارید . پس، در دنیا همواره آماده باشـید ؛ و زنهار که خوشی های زودگذر آن ، شما را نفریبد و فریبندگی هایش شما را گول نزند.

غرر الحكم : ح ۳۶۹۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۴۸ ح ۳۲۵۱ .

حدیث۱۴۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِعتَبِر بِما مَضى مِنَ الدُّنيا لِما بَقِيَ مِنها ؛ فَإِنَّ بَعضَها يُشبِهُ بَعضا ، وآخِرَها لاحِقٌ بِأَوَّلِها ، وكُلُّها حائِلٌ مُفارِقٌ

امام علی علیه السـلام : از گذشـته دنیا برای آینـده اش عبرت بگیر؛ زیرا همه اجزای آن ، شبیه یکدیگرنـد و انجام آن به آغازش می پیوندد و تماماً دگرگون شونده و از کف رفتنی است.

حائِلٌ : أي مُتغيّر ، وكلّ متغيّر حائلٌ (النهاية : ج ۱ ص ۴۶۳ «حول») .

حدیث۱۴۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا دارٌ مُنِيَ

امام علی علیه السلام : دنیا ، سرایی است که نابودی برای آن رقم خورده است.

مُنِيَ له : أي قُدّر (لسان العرب : ج ۱۵ ص ۲۹۲ «منی») .

حدیث۱۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنيا دارُ فَناءٍ وعَناءٍ ، وغِيَرٍ وعِبَرٍ ؛ فَمِنَ الفَناءِ أنَّ الدَّهرَ موتِرٌ قَوسَهُ

امام علی علیه السلام : دنیا ، سرای نابودی و رنج، و پیشامدها و عبرت هاست . از نشانه نابودگری[دنیا] آن که روزگار ، زِه کمان خویش را بر کشیده است، تیرهایش به خطا نمی رود و زخم هایش درمان نمی پذیرد ؛ زندگان را با تیر مرگ نشانه می رود، تن درستان را با تیر بیماری، و رهیدگان را با تیر هلاکت ؛ خورنده ای (آدمخواری) است که سیر نمی شود و نوشنده ای (خون آشامی) است که سیراب نمی گردد. و از نشانه رنج بودن دنیا آن که آدمی ، آنچه را که نمی خورد، گِرد می آورد ، و بنایی را که در آن سُکنا نمی گزینند ، می سازد.

أوترتُ القوس : شددت وَتَرها (المصباح المنير : ص ۶۴۷ «وتر») .

حدیث۱۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبتُ لِعامِرِ الدُّنيا دارِ الفَناءِ ، وهُوَ نازِلٌ دارَ البَقاءِ .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که دنیا، این سرای نیستی را آباد می کند ، حال آن که در سرای ماندگاری اقامت خواهد گزید.

أعلام الدين : ص ۲۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۴ ح ۱۰۷ .

حدیث۱۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ، ألا إنَّ الدُّنيا دارُ فَناءٍ وَالآخِرَةَ دارُ بَقاءٍ ، فَخُذوا مِن مَمَرِّكُم لِمَقَرِّكُم ، ولا تَهتِكوا أستارَكُم عِندَ مَن لا تَخفى عَلَيهِ أسرارُكُم .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که دنیا ، سرای نیستی است و آخرت ، سرای ماندگاری . پس، از گذرگاهتان برای اقامتگاهتان [توشه] برگیرید و در نزد کسی که رازهای شما بر او پوشیده نیست ، پرده دری مکنید.

عيون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمالي للصدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ كلاهما عن أحمد بن الحسن الحسيني عن الإمام العسكري عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۸ ح ۵۶ .

حدیث۱۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَو بَقِيَتِ الدُّنيا عَلى أحَدِكُم ، لَم تَصِل إلى مَن هِيَ في يَدَيهِ .

امام علی علیه السلام : اگر دنیا برای کسی از شما باقی می مانْد ، به کسی که دنیا در دست اوست ، نرسیده بود.

غرر الحكم : ح ۷۶۰۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۱۷ ح ۷۰۸۶ .

حدیث۱۴۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ مِن نَكَدِ

امام على عليه السلام : از بى خبرى دنياست كه بر يک حال نمى مانَد و از دگرگونى خالى نيست ؛ با خراب كردن گوشه اى ، گوشه اى ديگر را آباد مى كند و با ناراحت كردن دوستى، دوستى ديگر را شاد مى كند . پس بودنِ در دنيا با خطرها همراه است و اعتماد كردن به آن ، فريب خوردن است و دل بستن به آن ، نشايد و تكيه كردن به آن ، خطاست.

النَكَدُ : الشُؤمُ واللُّؤم (لسان العرب : ج ۳ ص ۴۲۷ «نكد») .

حدیث۱۴۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كَفاكَ مِن عُيوبِ الدُّنيا ألاّ تَبقى .

امام على عليه السلام : از عيب هاى دنيا ، همين تو را بس كه نمى مانَد.

المواعظ العدديّة : ص ۶۰ .

حدیث۱۴۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اِحذَرُوا الزّائِلَ الشَّهِيَّ ، وَالفانِيَ المَحبوبَ .

امام على عليه السلام : از آن دلخواهى كه زوال مى پذيرد و از آن دلدارى كه نيستى مى گيرد ، دورى كنيد.

غرر الحكم : ح ۲۵۸۷ .

حدیث۱۴۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كُلُّ أحوالِ الدُّنيا زِلزالٌ ، ومِلكُها سَلَبٌ وَانتِقالٌ .

امام على عليه السلام : احوال دنيا، همه لرزان است و دارايى آن ، گرفتنى و قابل سپردن به ديگرى.

غرر الحكم : ح ۶۹۱۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۷۶ ح ۶۳۷۱ .

حدیث۱۴۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الدُّنيا مُنتَقِلَةٌ فانِيَةٌ ، إن بَقِيَت لَكَ لَم تَبقَ لَها .

امام على عليه السلام : دنيا، در حال انتقال از يكى به ديگرى است و از كف رفتنى است. گيرم كه دنيا براى تو بمانَد، تو براى آن نمى مانى.

غرر الحكم : ح ۱۸۰۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۲ ح ۱۵۱ .

حديث۱۴۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كُلُّ مُدَّةٍ مِنَ الدُّنيا إلَى انتِهاءٍ ، وكُلُّ حَيٍّ فيها إلى مَماتٍ وفَناءٍ .
امام على عليه السلام : هر زمانى از دنيا ، سرانجام به پايان مى رسد و هر زنده اى در آن ، رو به سوى مرگ و نيستى است.
غرر الحكم : ح ۶۹۲۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۷۷ ح ۶۳۷۴ و ۶۳۷۵ .

حديث۱۴۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا تَنافَسوا فى عِزِّ الدُّنيا وفَخرِها ، ولا تَعجَبوا بِزينَتِها ونَعيمِها ، ولا تَجزَعوا مِن ضَرّائِها وبُؤسِها ؛ فَإِنَّ عِزَّ الدُّنيا وفَخرَها إلَى انقِطاعٍ ، وإنَّ زينَتَها ونَعيمَها إلى زَوالٍ ، وإنَّ ضَرَّها وبُؤسَها إلى نَفادٍ ، وكُلَّ مُدَّةٍ مِنها إلى مُنتَهىً ، وكُلَّ حَيٍّ مِنها إلى فَناءٍ وبَلاءٍ .
امام على عليه السلام : در كسب عزّت و افتخارات دنيوى با هم به رقابت برنخيزيد و به زيور و نعمت آن ، سرخوش نشويد و بر سختى و مشقّت دنيا ، بى تابى مكنيد؛ زيرا كه عزّت و افتخارات دنيا به سر مى آيد و زيور و نعمت آن ، زوال مى گيرد و سختى و مشقّتش به پايان مى رسد . هر زمانى از دنيا پايانى دارد و هر زنده اى از آن ، به نيستى و پوسيدگى مى انجامد.
كتاب من لايحضره الفقيه : ج ۱ ص ۴۳۰ ح ۱۲۶۳ ، نهج البلاغة : الخطبة ۹۹ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۵۴ وليس فيهما «وبلاء» ، مصباح المتهجّد : ص ۳۸۱ ح ۵۰۸ عن زيد بن وهب وفيه «ارتجاع» بدل «زوال» وليس فيه «فناء» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۳ ح ۱۰۹ نقلًا عن عيون الحكم والمواعظ .

حديث۱۴۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
يَنبَغى لِمَن عَرَفَ دارَ الفَناءِ أن يَعمَلَ لِدارِ البَقاءِ .
امام على عليه السلام : براى كسى كه سراى نيستى را شناخته ، سزاوار است كه براى سراى ماندگارى كار كند.
غرر الحكم : ح ۱۰۹۲۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۵۱ ح ۱۰۱۶۸ .

حديث۱۴۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اِتَّقُوا اللّه َ عِبادَ اللّه ِ . . . وكونوا قَوما صيحَ بِهِم فَانتَبَهوا ، وعَلِموا أنَّ الدُّنيا لَيسَت لَهُم بِدارٍ فَاستَبدَلوا .
امام على عليه السلام : اى بندگان خدا! از خدا پروا كنيد... و [چونان [مردمانى باشيد كه بر آنان ، بانگ زده شد و بيدار شدند و دريافتند كه دنيا ، خانه آنها نيست و از اين رو ، جايگزينش كردند.
نهج البلاغة : الخطبة ۶۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۹۶ ح ۶۶۹۷ وح ۶۷۰۰ وفيه «بِدارهم» بدل «لهم بدارٍ» .

حديث۱۴۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أينَ الَّذينَ مَلَكوا مِنَ الدُّنيا أقاصِيَها ؟ !

امام على عليه السلام : كجايند آنان كه تا دوردست هاى زمين ، پادشاهى كردند؟!

غرر الحكم : ح ۲۸۱۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۲۹ ح ۲۹۳۰ .

حديث۱۴۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أينَ الَّذينَ بَلَغوا مِنَ الدُّنيا أقاصِىَ الهِمَمِ؟!

امام على عليه السلام : كجايند آنان كه به دورترين خواست هاى دنيوى رسيدند؟!

غرر الحكم : ح ۲۸۱۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۳۰ ح ۲۹۳۶ .

حديث۱۴۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أسبابُ الدُّنيا مُنقَطِعَةٌ ، وعَواريها مُرتَجِعَةٌ .

امام على عليه السلام : اسباب دنيا از هم گسيختنى است و عاريه هاى آن ، بازگشتنى.

غرر الحكم : ح ۱۳۶۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۷۰ ح ۱۷۷۷ وص ۱۲۷ ح ۲۸۹۳ وفيهما «وأحبابها بها مُتفجِّعة» بدل «وعواريها مرتجعة» .

حديث۱۴۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

إنَّ الَّذينَ بَنَوا فَطالَ بِناؤُهُم وَاستَمتَعوا بِالأَهلِ وَالأَولادِ

جَرَتِ الرِّياحُ عَلى مَحَلِّ دِيارِهِم فَكَأَنَّهُم كانوا عَلى ميعادِ

وأرَى النَّعيمَ وكُلَّ ما يُلهى بِهِ يَوما يَسيرُ إلى بِلىً ونَفادِ

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

آنان كه بناهاى بلند بر ساختندو از زن و فرزندان ، برخوردار شدند . بادها بر خانه هايشان همى وزيد

انگار كه بر اين قرار ، وعده داشتند . ونعمت ها و همه سرگرمى ها را مى بينم

كه روزى كهنه و نابود مى شوند .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ص ۲۰۶ الرقم ۱۳۴ .

حديث۱۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

تَحَرَّز مِنَ الدُّنیا فَإِنَّ فَناءَها مَحَلُّ فَناءٍ لا مَحَلُّ بَقاءِ

فَصَفوَتُها مَمزوجَةٌ بِكُدورَةٍ وراحَتُها مَقرونَةٌ بِعَناءِ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

حَذَر از دنیا، که دنیای فانی منزلگاه رفتن است ، نه جای ماندن .

زلالی اش آمیخته با تیرگی است و آسودگی اش قرین رنج .

الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ص ۳۸ الرقم ۱۰ .

حدیث۱۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

إنَّمَا الدُّنیا فَناءٌ لَیسَ لِلدُّنیا ثُبوتُ

إنَّمَا الدُّنیا كَبیتٍ نَسَجَتهُ العَنكَبوتُ

ولَقَد یَكفیكَ مِنها أیُّهَا الطّالِبُ قوتُ

وَلَعَمری عَن قَلیلٍ كُلُّ مَن فیها یَموتُ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

جز این نیست که دنیا فانی است دنیا را پایندگی نیست .

دنیا ، همانند خانه ای است که عنکبوت آن را بتَنَد .

تو را از دنیا بسنده کند ای دنیاجوی، قُوتی .

به جانم سوگند که به زودی هرکه در آن است ، می میرد .

الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ص ۱۶۲ الرقم ۹۰ .

حدیث۱۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اُذكُروا عِندَ تَصَرُّفِها بِكُم سُرعَةَ انقِضائِها عَنكُم ، ووَشكَ زَوالِها ، وضَعفَ مَجالِها ، ألَم تَجِدكُم عَلی مِثالِ مَن كانَ قَبلَكُم ، ووَجَدَت مَن كانَ قَبلَكُم عَلی مِثالِ مَن كانَ قَبلَهُم ، جیلٌ بَعدَ جیلٍ ، واُمَّةٌ بَعدَ اُمَّةٍ ، وقَرنٌ بَعدَ قَرنٍ ، وخَلَفٌ بَعدَ خَلَفٍ ، فَلا هِیَ تَستَحی مِنَ العارِ ، وما لا یَنبَغی مِنَ المُبدِیاتِ ، ولا تَخجَلُ مِنَ الغَدرِ .

امام علی علیه السلام ـ در نکوهش دنیا ـ : در هنگام برگشتن دنیا از شما، به یاد آورید که دنیا بر شما زود می گذرد، محکوم به زوال است و عرصه اش تنگ. آیا شما را به مانند کسانی که پیش از شما بودند، نیافت، و پیشینیان شما را نیز به مانند پیشینیان آنان: نسلی از پیِ نسلی، و امّتی از پسِ امّتی و قومی از پسِ قومی؟ پس، دنیا از ننگ و از رسوایی ها شرم نمی کند و از خیانت و بی وفایی خجالت نمی کشد.

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۵ ح ۱۰۹ نقلاً عن عیون الحکم والمواعظ .

حدیث۱۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الـدُّنیا سَریعَةُ التَّحَوُّلِ ، کَثیرَةُ التَّنَقُّلِ ، شَدیـدَةُ الغَـدرِ ، دائِمَـةُ المَکرِ ، فَأَحوالُها تَتَزَلزَلُ ، ونَعیمُها یَتَبـدَّلُ ، ورَخاؤُها یَتَنَقَّصُ ، ولَذّاتُها تَتَنَغَّصُ ، وطالِبُها یَذِلُّ ، وراکِبُها یَزِلُّ .

امام علی علیه السـلام : دنیا، زود از حالی به حالی در می آید و بسـیار جا به جا می شود، سـخت عهدشـکن و بی وفاست و پیوسته ، مکّاری می کنـد. احوال آن ، لرزان است و نعمت هایش در حال تغییر ؛ آسودگی اش کاستی می پـذیرد و خوشـی هایش به تلخی می گراید. جوینده آن ، خوار می شود و سوار بر آن ، می لغزد.

غرر الحکم : ح ۳۶۸۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۷ ح ۳۲۴۵ .

حدیث۱۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَلا تَری أنَّ الدُّنیا ساعَةٌ بَینَ ساعَتَینِ ؛ ساعَةٍ مَضَت ، وساعَةٍ بَقِیَت ، وساعَةٍ أنتَ فیها!

امام علی علیه السـلام : نمی بینی که دنیا ساعتی است میان دو ساعت: ساعتی که گذشته و ساعتی که باقی مانده، و ساعتی که تو در آنی؟!

التحصین لابن فهد : ص ۱۶ ح ۲۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۲ ح ۱۰۹ نقلاً عن عیون الحکم والمواعظ .

حدیث۱۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّی اُحَذِّرُکُمُ الدُّنیا ؛ فَإِنَّها حُلوَةٌ خَضِرَةٌ

امام علی علیه السلام : من ، شـما را از دنیا برحذر می دارم؛ زیرا که دنیا شیرین و خرّم است و تمایلات نفسانی آن را در میان گرفته است ؛ با لـذّت های زودگذرش دل می بَرَد و با [متاع] اندکِ خود ، جلوه گری می کند ؛ به آرزوها آراسـته است و با زیور فریب ، خود را می آرایـد ؛ ناز و نعمتش پایـدار نیست و از مصائب آن ، ایمنی نیست ؛ گول زننـده است و آسیب رسان ؛ دگرگون شونده است و زوال پذیر ؛ پایان پذیر است و نابود شونده ؛ آدمخوار است و مرگبار.

خَضِرَة : أی غَضّة ناعمة طریّة (النهایة : ج ۲ ص ۴۱ «خضر») .

حدیث۱۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا خُلِقَت لِغَیرِها ولَم تُخلَق لِنَفسِها .

امام علی علیه السلام : دنیا ، برای غیرِ خود آفریده شده و برای خودش آفریده نشده است.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۶۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۳ ح ۱۳۶ .

حدیث۱۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِی الدُّنیا حَییتُم ، ولِلآخِرَةِ خُلِقتُم .

امام علی علیه السلام : در دنیا زندگی می کنید ؛ امّا برای آخرت ، آفریده شده اید.

عیون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمالی للصدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ کلاهما عن أحمد بن الحسن الحسینی عن الإمام العسکری عن آبائه علیهم السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۶ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ وفیهما «حبستم» بدل «حییتم» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۸ ح ۵۶ .

حدیث۱۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکَ مَخلوقٌ لِلآخِرَةِ فَاعمَل لَها . إنَّکَ لَم

امام علی علیه السلام : تو برای آخرت آفریده شده ای . پس برای آن کار کن . تو هرگز برای دنیا خلق نشده ای . پس از دنیا دل برکَن و از آن ، روی بگردان.

فی المصدر «لن» بدل «لم» ، وما فی المتن أثبتناه من عیون الحکم و المواعظ .

حدیث۱۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا وإنَّ هذِهِ الدُّنیَا الَّتی أصبَحتُم تَتَمَنَّونَها وتَرغَبونَ فیها وأصبَحَت تُغضِبُکُم وتُرضیکُم ، لَیسَت بِدارِکُم ، ولا مَنزِلِکُمُ الَّذی خُلِقتُم لَهُ ولاَ الَّذی دُعیتُم إلَیهِ . ألا وإنَّها لَیسَت بِباقِیَةٍ لَکُم ولا تَبقَونَ عَلَیها ، وهِیَ وإن غَرَّتکُم مِنها فَقَد حَذَّرَتکُم شَرَّها ، فَدَعوا غُرورَها لِتَحذیرِها ، وأطماعَها لِتَخویفِها ، وسابِقوا فیها

إلَی الدّارِ الَّتی دُعیتُم إلَیها .

امام علی علیه السلام : هان! این دنیایی که شما آرزویش را دارید و خواهان آنید، ولی او شما را گاه ناخشنود و گاه خشنود می سازد، آن سرا و منزلگاهی نیست که برایش آفریده شده اید ، و نه آن جایی که بدان فرا خوانده شده اید.

هان! دنیا برای شما ماندگار نیست و شما نیز در آن باقی نمی مانید. دنیا، اگر چه شما را می فریبد ؛ امّا همو، خود، شما را از شرّ خویش برحذر داشته است . پس، هشدارش را بگیرید و فریبش را بگذارید و بیم دادنش را بگیرید و طمع هایش را وا نهید و در آن برای سرایی از یکدیگر سبقت بگیرید که به آن ، فرا خوانده شده اید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۵ ح ۱ وراجع تحف العقول : ص ۱۸۴ .

حدیث۱۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَعالی جَعَلَ الدُّنیا لِما بَعدَها ، وَابتَلی فیها أهلَها لِیَعلَمَ أیُّهُم أحسَنُ عَمَلًا ، ولَسنا لِلدُّنیا خُلِقنا ، ولا بِالسَّعیِ لَها اُمِرنا ، وإنَّما وُضِعنا فیها لِنُبتَلی بِها ، ونَعمَلَ فیها لِما بَعدَها .

امام علی علیه السلام : خداوند بلند مرتبه، دنیا را برای پس از آن آفرید و مردمش را در آن به بوته آزمایش نهاد تا معلوم شود که

چه کسـی بهتر عمل می کنـد. ما برای دنیا آفریـده نشـده ایم و به تلاش برای آن ، مأمور نشده ایم ؛ بلکه در دنیا نهاده شده ایم تا به وسیله آن ، آزموده شویم و در دنیا برای جهان پس از آن ، کار کنیم.

غرر الحکم : ح ۳۶۹۶ ، نهج البلاغهٔ : الکتاب ۵۵ ولیس فیه ذیله ، معادن الحکمـهٔ : ج ۱ ص ۲۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۱۱۶ ح ۴۰۹ .

حدیث۱۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَهِیَ کَرَوضَهٍٔ اِعتَمَّ

امـام علی علیه السـلام ـ در وصف دنیـا ـ : دنیا چون مرغزاری است که گیاهانش قـد کشـیده و بیننـده اش را خوش می آیـد ، آبش گواراست و خاکش خوش. از آونـدهایشان تَری می تراود و از شاخه هایشان ژاله می چکد، و چون سبزه هایش رشد کنند و گل و گیاهانش قامت بیفرازند، به ناگاه ، بادی وزیدن می گیرد و برگ ها را فرو می ریزد و آن همه نظم و هماهنگی را از هم می پراکند و چنان می شود که خداونـد فرموده است: «و چنان خشک گردیـد که بادها پراکنده اش کردند، و خداست که همواره بر هر کاری تواناست . دنیا را بنگرید که از آنچه شما را خوش می آید، چه فراوان دارد و آنچه شما را سودمند می افتد ، چه اندک دارد» .

اعْتَمّ : یقال للنبت إذا طال : قد اعتمّ (النهایهٔ : ج ۳ ص ۳۰۲ «عمم») .

حدیث۱۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مـا یَصـنَعُ بِالمـالِ وَالوَلَـدِ مَن یَخرُجُ مِنهـا ویُحـاسَبُ عَلَیهـا؟! عُراهً دَخَلتُمُ الـدُّنیا وعُراهً تَخرُجونَ مِنهـا ، وإنَّمـا هِیَ قَنطَرَهٌٔ فَـاعبُروا عَلَیها وَانتَظِروها .

امام علی علیه السـلام ـ در ترغیب به بی اعتنایی به دنیا ـ : مال و فرزند ، کسـی را که از دنیا می رود و برای آن حسابرسی می شود ، چـه به کـار می آیـد؟! برهنه به دنیـا در آمدیـد و برهنه از آن برون می رویـد. دنیـا، در حقیقت، پُلی است . پس ، از آن بگذریـد و مراقبش باشید.

إرشاد القلوب : ص ۱۹ .

حدیث۱۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا مَعبَرَهُٔ الآخِرَهِٔ .

امام علی علیه السلام : دنیا، گذرگاه آخرت است.

غرر الحکم : ح ۴۳۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۹ ح ۶۴ .

حدیث۱۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا ظِلٌّ زائِلٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سایه ای ناپایدار است.

غرر الحکم : ح ۳۱۸ و ح ۳۶۶۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۹ ح ۶۲ .

حدیث۱۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا ظِلُّ الغَمامِ ، وحُلُمُ المَنامِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، سایه ابر است و خوابی که خُفته می بیند.

غرر الحکم : ح ۱۹۶۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۱ ح۱۲۶ .

حدیث۱۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَغُرَّنَّکُم ما أصبَحَ فیهِ أهلُ الغُرورِ ، فَإِنَّما هُوَ ظِلٌّ مَمدودٌ إلی أجَلٍ مَعدودٍ .

امام علی علیه السلام : زنهار، برخورداری فریب خوردگان [دنیا] شما را نفریبد؛ زیرا که در دنیا [چون [سایه ای است که تا زمانی محدود ، پهن می شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۸۹ ، تحف العقول : ص ۲۱۲ وفیه «إنّما الدنیا ظلّ ممدودٌ إلی أجلٍ معدود» فقط ، بحار الأنوار : ج ۳۴ ص ۲۵۳ ح ۱۰۰۱ .

حدیث۱۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا ظِلُّ الغَمامِ ، وحُلُمُ المَنامِ ، وَالفَرَحُ المَوصولُ بِالغَمِّ ، وَالعَسَلُ المَشوبُ بِالسَّمِّ ، سَلاّبَةُ النِّعَمِ ، أکّالَةُ الاُمَمِ ، جَلاّبَةُ النِّقَمِ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، سایه ابر است، خوابی است که خفته می بیند، شادیِ پیوسته به غم و شهد آمیخته به شرنگ است؛ رباینده نعمت ها خورنده ملّت ها و جلب کننده رنج و عذاب هاست.

غرر الحکم : ح ۳۶۸۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۴ ح ۳۲۱۷ .

حدیث۱۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مَثَلُ دُنیاکُم عِندی إلاّ کَمَثَلِ غَیمٍ عَلا فَاستَعلی ، ثُمَّ استَغلَظَ فَاستَوی ، ثُمَّ تَمَزَّقَ فَانجَلی .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیای شما در نزد من نیست ، مگر به سان حکایت ابری که [به تدریج] بالا و بالاتر می آید و سِتَبر و پُر می شود و سپس از هم می پراکَنَد و از بین می رود.

الاحتجاج : ج ۱ ص ۲۴۶ ح ۴۸ ، معادن الحکمة : ج ۱ ص ۳۸۱ ح ۶۸ .

حدیث۱۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إنَّها عِندَ ذَوِى العُقولِ كَفَىءِ الظِّلِّ ؛ بَينا تَراهُ سابِغا

امام على عليه السلام ـ در توصيف دنيا ـ : دنيا در نظر خردمندان ، چون حركت سايه است كه هنوز پهن نشده ، جمع مى شود و هنوز زياد نشده ، كم مى شود.

شىء سابغ : أى كاملٌ وافٍ (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۲۱ «سبغ») .

حديث۱۵۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَثَلُ الدُّنيا كَظِلِّكَ ، إن وَقَفتَ وَقَفَ ، وإن طَلَبتَهُ بَعُدَ .

امام على عليه السلام : حكايت دنيا، به سان سايه توست كه اگر بِايستى ، مى ايستد و اگر دنبالش كنى ، دور مى شود.

غرر الحكم : ح ۹۸۱۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۸۷ ح ۹۰۲۰ .

حديث۱۵۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

إنَّمَا الدُّنيا كَظِلٍّ زائِلٍ أو كَضَيفٍ باتَ لَيلًا فَارتَحَل

أو كَنَومٍ قَد يَراهُ نائِمٌ أو كَبَرقٍ لاحَ فى اُفُقِ الأَمَل

امام علىّ عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

دنيا ، چون سايه ناپايدار است/ يا چون ميهمانى كه شبى بيتوته كند و سپس برود .

يا چون رؤيايى كه خفته مى بيند/ يا چون آذرخشى كه در افق آرزو بر مى جَهَد .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ص ۴۰۴ الرقم ۳۱۹ ، عيون أخبار الرضا : ج ۲ ص ۱۷۷ ح ۷ عن يحيى بن أبى عباد عن عمّه عن الإمام الرضا عليه السلام ؛ البداية والنهاية : ج ۱۰ ص ۲۵۰ عن الإمام الرضا عليه السلام وفيهما : إنَّمَا الدُّنيا كَظِلٍّ زائِلٍ حَلَّ فيهِ راكِبٌ ثُمَّ ارتَحَل

حديث۱۵۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن سَعى فى طَلَبِ السَّرابِ ، طالَ تَعَبُهُ وكَثُرَ عَطَشُهُ .

امام على عليه السلام : هركه در پىِ سراب بدَوَد، خسته تر و تشنه تر مى شود.

غرر الحكم : ح ۹۰۶۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۲۵ ح ۷۲۰۷ .

حديث۱۵۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أهلُ الدُّنيا كَرَكبٍ يُسارُ بِهِم وهُم نِيامٌ .

امام على عليه السلام : مردم دنيا، به سان كاروانى خفته اند كه مى بَرَندشان.

نهج البلاغة : الحكمة ۶۴ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۸ ح ۱۳۱ .

حدیث۱۵۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ أهلَ الدُّنيا كَرَكبٍ ؛ بَينا هُم حَلّوا إذ صاحَ بِهِم سائِقُهُم فَارتَحَلوا .

امام على عليه السلام : مردم دنيا، چونان كاروانيانى هستند كه هنوز بار نيفكنده ، ساربان بر آنان بانگ [الرحيل] مى زند و مى كوچند.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۱۵ ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۳ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶ ؛ مطالب السؤول : ص ۵۷ .

حدیث۱۵۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إنَّما مَثَلُكُم ومَثَلُها كَرَكبٍ سَلَكوا سَبيلاً فَكَأَن قَد قَطَعوهُ ، وأفضَوا إلى عَلَمٍ

امام على عليه السلام ـ در توصيف دنيا ـ : حكايت شما و حكايت دنيا ، به سانِ مسافرانى است كه در راهى قدم گذاشتند و گويى ، آن را پشت سر نهاده اند و به سوى نشانى رفتند و چنان است كه بدان رسيده اند. آن كه [مَركب خويش را] به سوى هدفى تازاند ، چند اميد است كه بتازد تا بدان رسد و آن كه عمر يك روزه اى بيش ندارد و جوينده اى شتابان (يعنى مرگ) در دنيا او را مى راند تا از دنيا جدا شود، چند اميد است كه بمانَد؟!

العَلَم : شيء يُنصب فى الفلوات تهتدى به الضالّة (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۴۱۹ «علم») .

حدیث۱۵۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عبادَ اللّه ! اُوصيكُم بِالرَّفضِ لِهذِهِ الدُّنيا . . . فَإِنَّما مَثَلُكُم ومَثَلُها كَسَفرٍ

امام على عليه السلام : اى بندگان خدا! شما را به روى برتافتن از اين دنيا سفارش مى كنم... زيرا حكايت شما و حكايت آن ، به مانند مسافرانى است كه در راهى قدم گذاشته اند و گويى آن را پشت سر نهاده اند و آهنگ نشانه اى كردند و چنان است كه بدان رسيده اند.

السَّفْرُ : جَمْعُ سافِرٍ ، والمُسافِرون جمع مُسافِرُ ، والسَّفْرُ والمسافرون بمعنى (النهاية : ج ۲ ص ۳۷۱ «سفر») .

حدیث۱۵۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّهَا النّاسُ! إنَّ الدُّنيا لَيسَت لَكُم بِدارٍ ولا قَرارٍ ، إنَّما أنتُم فيها كَرَكبٍ عَرَّسوا

امام على عليه السلام : اى مردم! دنيا ، نه سراى شهادت و نه ماندنگاهتان است؛ بلكه شما در آن به سان كاروانى هستيد كه اواخر شب در جايى اتراق مى كنند و مى آسايند، و صبحگاهان بر مى نشينند و مى كوچند ، زود در مى آيند و زود مى روند، از رفتن گزيرى نمى يابند و به آنچه بر جاى نهاده اند ، بازگشتى ندارند. آنان را به شتاب وا داشتند و شتافتند، و به دنيا ميل كردند و خود را

آماده نساختند، تا آن که حلقومشان گرفته شد و به سرای مردمانی در آمدند که قلم هایشان خشکید و از بیشتر آنان ، نام و نشانی نماند. در دنیا ، اندک ماندند و زود ، رهسپار آخرت شدند و شما در خانه های آنان ، مقیم شدید و در پیِ آنان می کوچید و مَرکب ها، بی هیچ خستگی و سستی، شما را می برند. روزتان ، جسم های شما را می فرساید و شبتان ، جان های شما را می بَرَد و شما ، حکایتگر حالِ آن رفتگان می شوید و به راه آنان می روید. پس، زنهار که زندگی دنیا شما را نفریبد؛ چه ، شما در دنیا مسافرانی هستید فرود آمده [در این منزلگاه]، و مرگ در میان شما فرود آمده و با تیرهای نابودی آماجتان قرار

داده و مَرکب های آن ، خبرهای شما را به سوی سرای پاداش و کیفر و سزا و حساب می بَرَد.

التعریس : نزول المسافر آخر اللیل نزلة للنوم والاستراحة ، یقال : عرّس (النهایة : ج ۳ ص ۲۰۶ «عرس») .

حدیث۱۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یـابُنَیَّ إنّی قَد أنبَأتُکَ عَنِ الدُّنیا وحالِها وزَوالِها وَانتِقالِها ، وأنبَأتُکَ عَنِ الآخِرَةِ وما اُعِدَّ لِاءَهلِها فیها ، وضَرَبتُ لَکَ فیهِمَا الأَمثالَ ، لِتعتَبِرَ بِها ، وتَحذُوَ عَلَیها .

إنَّما مَثَلُ مَن خَبَرَ الدُّنیا کَمَثَلِ قَومٍ سَفرٍ نَبا

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام ـ : فرزندم! من ، تو را از دنیا و حال و روز آن ، و از کف رفتن و دست به دست شدنش آگاه ساختم، و از آخرت و آنچه برای اهل آخرت در آن جا آماده شده است ، تو را آگاه ساختم، و درباره آن ، برایت نمونه هایی آوردم تا از آنها درس بیاموزی و راه درست بپویی.

همانا حکایت آن که حقیقت دنیا را شناخت ، [مردم دنیا در نظرش [حکایت گروه مسافرانی است که فرود آمدن در منزلگاهی خشک و بی آب و علف را خوش ندارند و آهنگ منزلگاهی سرسبز و ناحیه ای خرّم کنند . پس دشواری راه و فراق یار و سختی سفر و ناگواری خوراک را تحمّل کنند تا به سرای دلباز و منزلگاه آسوده خود در آیند . چنین مسافرانی از هیچ یک از این سختی ها درد و رنجی احساس نمی کنند و از خرج کردن در این باره ، زیان نمی بینند و هیچ چیز برایشان دوست داشتنی تر از آن چیزی نیست که آنان را به سرمنزل مقصود و بارافکنشان نزدیک می گرداند.

و حکایت کسی که فریفته دنیا شود، حکایت گروهی است که در منزلگاهی سرسبز و خرّم ، فرود آمده باشند و از آن جا به منزلگاهی خشک بکوچند. برای چنین گروهی ، چیزی ناخوشایندتر و وحشتناک تر از آن نیست که از آن جایی که بوده اند ، جدا شوند و به آن جایی که می کوچ اند و رهسپار آن اند، بروند.

نَبا بِهِ منزله : إذا لم یوافقه (النهایة : ج ۵ ص ۱۱ «نبا») .

حدیث۱۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّه ِ ، اللّه َ اللّه َ فی أعَزِّ الأَنفُسِ عَلَیکُم ، وأحَبِّها إلَیکُم ، فَإِنَّ اللّه َ قَد

أوضَحَ لَکُم سَبیلَ الحَقِّ وأنارَ طُرُقَهُ ، فَشَقوَةٌ لازِمَةٌ ، أو سَعادَةٌ دائِمَةٌ ؛ فَتَزَوَّدوا فی أیّامِ الفَناءِ لِاءَیّامِ البَقاءِ ، قد دُلِلتُم عَلَی الزّادِ ، واُمِرتُم بِالظَّعنِ ، وحُثِثتُم عَلَی المَسیرِ ، فَإِنَّما أنتُم کَرَکبٍ وُقوفٍ ، لا یَدرونَ مَتی یُؤمَرونَ بِالسَّیرِ . ألا فَما یَصنَعُ بِالدُّنیا مَن خُلِقَ لِلآخِرَةِ ؟ !

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! خدای را در نظر آورید و به آن که در نزد شما عزیزترین و محبوب ترین است (یعنی خودتان) بیندیشید ، که خداوند ، مسیر

حق را برای شما آشکار نموده و راه هایش را روشن ساخته است . پس [در نهایت [یا شوربختی ماندگار است یا نیک بختی پایدار . بنا بر این، در روزهای رفتنی ، برای روزهای ماندگاری [خود] توشه برگیرید. توشه به شما نشان داده شده و به کوچیدن فرمانتان داده اند و به رفتن ، ترغیب شده اید. شما به سان کاروانی هستید که توقّف کرده و نمی دانند که چه وقت فرمان حرکت داده می شوند. هان! با دنیا چه کند آن که برای آخرت آفریده شده است؟!

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۳۱ ح ۴۶ .

حدیث۱۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّه ! إنَّکُم وما تَأمُلُونَ مِن هذِهِ الدُّنیا أثوِیاءُ

امام علی علیه السلام : بندگان خدا! شما و آرزوهای شما در این دنیا ، میهمانانی موقّت هستید.

الثَّوِیّ : الضیف (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۹۶ «ثوی») .

حدیث۱۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما لَکَ مِن دُنیاکَ ما أصلَحتَ بِهِ مَثواکَ .

امام علی علیه السلام : در حقیقت، از دنیای تو آن چیز مال توست که با آن ، آرامگاهت را آباد کنی.

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ص ۱۱۷ ، تحف العقول : ص ۸۳ ، کشف المحجّة : ص ۲۳۳ ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۱۳۳ ح ۶۶ ؛ کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۸۰ ح ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وکیع والعسکری فی المواعظ .

حدیث۱۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یُقالُ : سَبعَةُ آلافٍ ، ثُمَّ لا تَحدیدَ

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال مردی از عمر دنیا ـ : گفته می شود: هفت هزار است؛ امّا مشخّص نیست.

قوله : «یقال» إیعاز إلی عدم ارتضائه بذلک ، ویمکن أیضا أن یکون السائل سأل عن ابتداء خلقة آدم علیه السلام إلی زمانه لا ابتداء تکوّن الأرض ووجودها . هذا بالنسبة إلی الابتداء ، وأمّا الانتهاء فقال : لا تحدید ، أی لا نهایة ، ولعلّه بالنسبة إلی نوع الدنیا لا أرضنا هذه بالخصوص (بحار الأنوار : ج ۱۰ ص۱۲۷) .

حدیث۱۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن رُزِقَ الدّینَ فَقَد رُزِقَ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : هرکه دین روزی اش شود، خیر دنیا و آخرت ، روزی اش شده است.

غرر الحکم : ح ۸۵۲۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۰ ح ۸۰۰۰ .

حدیث۱۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلَموا عِبادَ اللّه أنَّ المُتَّقینَ ذَهَبوا بِعاجِلِ الـدُّنیا وآجِلِ الآخِرَةِ ، فَشارَکوا أهلَ الـدُّنیا فی دُنیاهُم ولَم یُشارِکوا أهلَ الـدُّنیا فی آخِرَتِهِم ، سَکَنُوا الـدُّنیا بِأَفضَـلِ ماسُکِنَت ، وأَکَلوهـا بِأَفضَـلِ ما اُکِلَت ، فَحَظوا مِنَ الـدُّنیا بِما حَظِیَ بِهِ المُترَفونَ ، وأخَـذوا مِنها ما أخَـذَهُ الجَبابِرَةُ المُتَکَبِّرونَ ، ثُمَّ انقَلَبوا عَنها بِالزّادِ المُبَلِّغِ وَالمَتجَرِ الرّابِحِ . أصابوا لَذَّةَ زُهدِ

امـام علی علیه السـلام : بدانیـد، ای بنـدگان خـدا که پرهیزگـاران ، هم دنیای زودگـذر دارنـد ، هم آخرت مانـدگار. با اهل دنیا در دنیایشـان شـریک انـد ، ولی اهـل دنیـا در آخرت ایشـان بـا آنـان شـریک نیسـتند. در دنیا به بهترین وجه زیسـتند و به بهترین وجه ، خوردند، و از دنیا همان گونه بهره مند شدند که متموّلان شدند و از آن ، همانی را برگرفتند که قدرتمندان متکبّر گرفتند . سپس با توشه کافی و تجارتی سودآور از دنیا رفتنـد. در دنیای خویش به لـذّت [زهـد در] دنیا رسـیدند و یقین کردنـد که فردا در آخرتشان همجوار خدا هستند، هیچ دعایی از دعاهای آنان رد نمی شود و از لذّتشان [در آخرت] چیزی کم نمی گردد.

التأمّل فی مضـمون الروایـة یـدل علی منافاة کلمـة «الزهد» لما یروم الإمام علیه السـلام بیانه ، ولهذا فالذی یبدو هو أنّ هذه الکلمة من إضافـة النسّاخ ، أو لعلّها تصـحیف لکلمـة «أهل» . والـذی یؤیّـد ما ذکرنا هو الروایـة اللاحقـة التی یمکن أن تعـد المتن الأصـلی لهذه الروایة ، حیث إنّها خالیة من کلمة «الزهد» .

حدیث۱۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: عَلَیکُم بِتَقوَی اللّه ؛ فَإِنَّها تَجمَعُ مِنَ الخَیرِ ما لا یَجمَعُ غَیرُها ، ویُـدرَکُ بِها مِنَ الخَیرِ ما لایُـدرَکُ بِغَیرِها مِن خَیرِ الـدُّنیا وخَیرِ الآخِرَةِ ، قالَ اللّه ُ : «وَ قِیلَ لِلَّذِینَ اتَّقَوْاْ مَاذَا أَنزَلَ رَبُّکُمْ قَالُواْ خَیْرًا لِّلَّذِینَ أَحْسَنُواْ فِی هَـذِهِ الدُّنْیَا حَسَنَةٌ وَ لَدَارُ الآخِرَةِ خَیْرٌ وَ لَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِینَ» .

امام علی علیه السـلام ـ در نامه اش به محمّد بن ابی بکر و مصـریان ـ : بر شما باد پروا داشتن از خدا؛ زیرا هیچ چیز به مانند پروای از خدا ، جامع خوبی ها نیست و به هیچ چیز چون تقوا نمی توان به خیر دنیا و آخرت رسـید . خداوندمی فرماید: «به آنان که تقوا پیشه کرده انـد ، گفته می شـود : پروردگارتـان چه فرو می فرسـتاد؟ می گوینـد: خوبی. برای آنـان که نیکی کردنـد ، در این دنیـا نیکی است، و البته سرای آخرت ، بهتر است، و چه نیکوست جایگاه تقوا پیشگان» .

بدانیـد ای بنـدگان خدا که مؤمن ، برای سه پاداش کار می کند: یا برای خیر دنیا؛ زیرا که خداوند ، او را در همین دنیا برای کارش پاداش می دهد. خدای

سبحـان دربـاره ابراهیم فرمـوده است: «و مزدش را در دنیـا به او دادیم و در آخرت نیز از شایسـتگان خواهـد بود» . پس، هرکه برای خـدای متعـال کـار کنـد ، خداونـد ، مزدش را در دنیـا و آخرت بـه او می دهـد و در هر دو جـا خـواست هـای او را بر می آورد. خداونـدفرموده است: «ای بندگان من که ایمان آورده اید ! از پروردگارتان بترسـید. برای آنان که خوبی کردند ، در این دنیا خوبی است، و زمین خـدا پهناور است . براستی که شـکیبایان مزد خویش را بی حسـاب ، دریـافت خواهنـد کرد» . پس خداونـد ، آنان را بـدانچه در دنیـا عطایشـان کرده است ، در آخرت حسابرسـی نمی کنـد. خـدایفرموده است: «برای آنان که کار نیک کننـد ، پاداش

نیک است و افزونی» . مراد از پاداش نیک، بهشت است و از افزونی، دنیا.
و یا برای خیر آخرت [کار می کنـد]؛ زیرا که خداوند در برابر هر کار نیکی یک گناه می بخشد. خدای می فرماید: «همانا خوبی ها بـدی ها را از بین می برند. این ، پندی است برای پندگیرندگان» تا این که چون روز قیامت شود ، خوبی هایشان برای آنان محاسـبه گردد، سپس به شمار هریک از آنها ، ده تا هفتصد برابر به ایشان عطا کند. خداوند می فرماید: «این ، پاداشی است از پروردگار تو ؛ عطـایی از روی حساب» . و می فرمایـد: «پس، برای آنان دو برابر آنچه انجام داده انـد ، پاداش است و آنها در غرفه ها [ی بهشتی] آسوده خاطر خواهنـد بود» پس ـ خـدایتان رحمت کناد ـ به این همه پاداش ، روی آوریـد و برای آن کار کنید و به ترغیب یکدیگر بپردازید.
بدانید، ای بندگان خدا، که تقواپیشـگان ، خیر دنیا و آخرت را به دست آوردند: با اهل دنیا در دنیایشان شریک اند ؛ لیکن اهل دنیا در آخرت آنـان شـریکشان نیسـتند. خداونـد ، از دنیـا به آن انـدازه ای که بسـنده شان کنـد و بی نیازشان سازد، برایشان مباح و روا ساخت. خداوند بلند نام می فرماید: «بگو: چه کسی زیورهایی را که خدا برای بندگانش پدید آورده و روزی های

پـاکیزه، را حرام گردانیـده است؟ بگو: همه اینها در زنـدگی دنیا از آنِ کسانی است که ایمان آورده انـد و روز قیامت نیز ویژه آنان است. این گونه ، آیات خود را برای گروهی که می دانند ، به روشنی بیان می کنیم» . آنان در دنیا به بهترین وجه زیستند، به بهترین وجه ، خوردند و با اهل دنیا در دنیایشان شریک اند. در کنار آنان ، از خوراک های پاکیزه ای که اهل دنیا می خورند خوردند و از نوشـیدنی های گوارایی که ایشان می نوشـند، نوشـیدند و از بهترین لباس هایی که می پوشـند، پوشیدند و در بهترین خانه هایی که ایشان سـکونت می کنند، سکونت کردند و مانند آنها با بهترین همسران ، ازدواج کردند و بر بهترین مَرکب ها سوار شدند ؛ همانند اهل دنیا از لـذّت دنیا بهره مند شدند و فردا [ی قیامت [هم در جوار خداوند هسـتند و از او آرزو و تمنّا می کنند و خدا آرزوهایشان را بر می آورد ؛ نه دعا و درخواستی از ایشان را ردّ می کنـد و نه از بهره لذّت هایشان چیزی می کاهد. پس، ای بندگان خدا! هرکه را خِرَدی باشد ، به چنین چیزی اشتیاق می ورزد و برای آن کار می کند و تقوای الهی در پیش می گیرد . هیچ توش و توانی نیست ، مگر به واسطه خداوند.
النحل : ۳۰ .

حدیث۱۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خِیارُکُم مَن لَم یَدَع آخِرَتَهُ لِدُنیاهُ ، ولا دُنیاهُ لِآخِرَتِهِ .
امام علی علیه السلام : بهترینِ شما کسی است که آخرتش را به خاطر دنیایش فرو نگذارد و دنیایش را به خاطر آخرتش.
کنز العمّال : ج ۳ ص ۷۳۲ ح ۸۶۰۴ نقلاً عن علیّ بن معبد فی کتاب الطاعهٔ والعصیان .

حدیث۱۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ألا وإنَّ المِضمارَ اَلیَومَ وَالسِّباقَ غَدا ، ألا وإنَّ السُّبقَهَٔ الجَنَّهُٔ وَالغایَهَٔ النّارُ .
امـام علی علیه السـلام : بدانیـد که امروز ، روز آمـاده سازی (خودسازی) است و فردا ، [روز [مسابقه. بدانیـد که جایزه این مسابقه ، بهشت است و خطّ پایان [برای بازنده] ، آتش.

كتاب من لا يحضـره الفقيه : ج ۱ ص ۵۱۶ ح ۱۴۸۲ ، نهج البلاغة : الخطبة ۲۸ ، الإرشاد : ج ۱ ص ۲۳۵ ، تحف العقول : ص ۱۵۳ ، مصباح المتهجّد : ص ۶۶۱ ح ۷۲۸ عن جندب بن عبد اللّه الأزدى عن أبيه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۹۴ ح ۲ ؛ تاريخ دمشق : ج ۴۲ ص ۴۹۷ عن أوفى بن دلهم وفيه صدره ، مطالب السؤول : ص ۵۱ .

حدیث۱۵۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّمَا الـدُّنيا مُنتَهى بَصَـرِ الأَعمى ؛ لا يُبصِرُ مِمّا وَراءَها شَـيئا ، وَالبَصـيرُ يَنفُـذُها بَصَـرُهُ ويَعلَمُ أنَّ الـدّارَ وَراءَها ، فَالبَصـيرُ مِنها شاخِصٌ ، وَالأعمى إلَيها شاخِصٌ ، وَالبَصيرُ مِنها مُتَزَوِّدٌ ، وَالأعمى لَها مُتَزَوِّدٌ .

امام على عليه السـلام : دنيا ، آخرين ديدرسِ شخص كور[دل] است و از آنچه فرا سوى آن است ، چيزى نمى بيند ؛ امّا شخص بينا ، نگاهش از دنيا فراتر مى رود و مى دانـد كه سـراى حقيقى ، در وراىِ اين دنياست. پس، بينا از دنيا دل بر مى كَنَـد و كوردل ، به آن رو مى كند. بينا ، از آن توشه بر مى گيرد و كوردل ، براى آن توشه فراهم مى آورد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۳۳ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ وفيه «البوار» بدل «الدار» وليس فيه «والأعمى لها متزوّد» .

حدیث۱۵۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بِالدُّنيا تُحرَزُ

امام على عليه السلام : با دنياست كه آخرت به دست مى آيد.

أحرَزَ الشيءَ: حازَهُ. يقال: أحرَزتُ الشيءَ؛ إذا حفظته وضممته إليك وصُنتَه عن الأخذ (لسان العرب: ج ۵ ص ۳۳۳ «حرز»).

حدیث۱۵۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بِالدُّنيا تَجوزُ القِيامَةَ

امام على عليه السلام : با دنياست كه قيامت را به چنگ مى آورى.

قال العلاّمة المجلسـى قدس سره : على صيغة الخطاب من الجواز ، وفى بعض النسخ بصيغة الغيبة ؛ أى يجوز المؤمن أو الإنسان ، وفى بعضـها : «يُجاز» على بناء المجهول ، وهو أظهر ، وفى بعضـها : «يُحاز» بالحاء المهملة من الحيازة ؛ أى تُحاز مثوبات القيامة . . . ومنهم من قرأ : «تحوز» بالحاء المهملة ؛ أى بسبب الدنيا وأعمالها تجمع القيامةُ الناسَ للحساب والجزاء (بحار الأنوار : ج۶۸ ص۳۶۴) .

حدیث۱۵۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَجِبتُ لِمَن عَرَفَ أنَّهُ مُنتَقِلٌ عَن دُنياهُ ، كَيفَ لا يُحسِنُ التَّزَوُّدَ لِاُخراهُ!

امام على عليه السلام : در شگفتم از كسى كه مى داند از دنيا منتقل مى شود، چگونه براى آخرتش توشه فراهم نمى آورد!

غرر الحكم : ح ۶۲۷۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۲۹ ح ۵۶۴۰ وفيه «علم» بدل «عرف» .

حدیث۱۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَزَوَّدوا مِنَ الدُّنیا ما تَحوزونَ

امام علی علیه السلام : از دنیا ، توشه ای بردارید که فردای قیامت ، با آن خود را حفظ کنید و از سرای نیستی برای سرای ماندگاری برگیرید.

حازه یحوزه : إذا قبضه وملکه واستبدّ به (النهایهٔ : ج ۱ ص ۴۵۹ «حوز») .

حدیث۱۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَزَوَّدوا فِی الدُّنیا مِنَ الدُّنیا ما تُحرِزونَ بِهِ أنفُسَکُم غَدا .

امام علی علیه السلام : در دنیا، از دنیا توشه ای برگیرید که فردای قیامت ، با آن خویشتن را حفظ کنید.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۸ و ۶۴ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۸ ، تحف العقول : ص ۱۵۳ ، إرشاد القلوب : ص ۳۴ وفیه «تنجون» بدل «تحرزون» ولیس فیهما «غدا» ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۳۳ ح ۲۱ ؛ مطالب السؤول : ص ۵۹ وفیه «تحوزوا» بدل «تحرزون» .

حدیث۱۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: ولَنِعمَ دارُ مَن لَم یَرضَ بِها دارا ، ومَحَلُّ مَن لَم یُوَطِّنها مَحَلّاً .

امام علی علیه السلام ـ در وصف دنیا ـ : نیکو سرایی است دنیا برای آن کس که آن را خانه [ی همیشگی [خویش نداند، و نیکو منزلگاهی است برای آن کس که آن را وطن خویش نگیرد.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۲۳ .

حدیث۱۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأَعمالُ فِی الدُّنیا تِجارَةُ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : کارها [ی نیک] در دنیا، تجارت آخرت است.

غرر الحکم : ح ۱۳۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷ ح ۱۱۹۳ وفیه «فی الآخرهٔ» .

حدیث۱۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إنَّ الدُّنیا دارُ تِجارَةٍ ، ورِبحُها أو خُسرُها

الآخِرَةُ ، فَالسَّعیدُ مَن کانَت بِضاعَتُهُ فیهَا الأَعمالَ الصّالِحَةَ ، ومَن رَأَى الدُّنیا بِعَینِها وقَدَّرَها بِقَدَرِها .

امـام علی علیه السلام ـ در نامه ای به معاویه ـ : دنیا، تجارت خانه ای است و سود یا زیان آن ، آخرت است [و در آخرت معلوم می شود] . پس سعادتمند ، کسی است که کالای او در دنیا ، کارهای نیک باشد و کسی که دنیا را به چشم دنیا دید و به آن در همان حدّ خویش ارزش نهاد.

شرح نهج البلاغة : ج ۱۶ ص ۱۳۳ ؛ بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۸۵ ح ۴۰۰ .

حدیث۱۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ أبناءُ الدُّنیا ، وَالوَلَدُ مَطبوعٌ عَلی حُبِّ اُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : مردمان ، فرزندان دنیا هستند و فرزند ، بر عشق به مادرش سرشته شده است.

غرر الحکم : ح ۱۸۵۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵ ح ۱۴۲۳ .

حدیث۱۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ أبناءُ الدُّنیا ، ولا یُلامُ الرَّجُلُ عَلی حُبِّ اُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : مردم ، فرزندان دنیا هستند و آدمی ، بر دوست داشتن مادرش ملامت نمی شود .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۰۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵ .

حدیث۱۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُوِیَ عَن أمیرِ المُؤمِنین علیه السلام أنَّ رَجُلًا قامَ إلَیهِ ، فَقالَ : یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، ما بالُنا نُحِبُّ الدُّنیا ؟

قالَ : لِاءَنّا مِنها ، وهَل یَأثَمُ الرَّجُلُ بِحُبِّهِ لِاءَبیهِ واُمِّهِ؟

قالَ : وأنشَدَنا أبو عَبدِ اللّه ِ الأَزدِی ، قالَ : أنشَدَنا ثَعلَب :

ونَحنُ بَنو الدُّنیا خُلِقنا لِغَیرِهاوما کُنتَ مِنهُ فَهُوَ شَیءٌ مُحَبَّبُ

تیسیر المطالب ـ به نقل از ابو الحسن علی بن مهدی طبری ـ : روایت شده است که مردی از امیر مؤمنان علیه السلام پرسید: ای امیر مؤمنان! به چه سبب ما دنیا را دوست داریم؟

فرمود: «چون ما از دنیا هستیم. آیا گناه است که انسان ، پدر و مادرش را دوست بدارد؟» .

راوی می گوید: ابو عبد اللّه اَزْدی این بیت را از ثَعلَب برایمان خواند:

ما فرزندان دنیاییم که برای غیر آن ، آفریده شده ایم/ و تو ، آنچه را از آنی، دوست می داری.

تیسیر المطالب : ص ۳۴۰ .

حدیث۱۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَإن ذَمَمتَها لِصَبرِها فَامدَحها لِشَهدِها ،

وإلّا فَاطرَحها لا مَدحَ ولا ذَمَّ ، قَد مُثِّلَت لَکَ نَفسُکَ حَتّی ما یُغنی عَنکَ بُکاؤُکَ ، ولا یَرحَمُکَ إخاؤُکَ .

امام علی علیه السلام ـ در حدیثی نظیر حدیث پیشین، با این افزوده ـ : اگر دنیا را بر شَرَنگش نکوهش می کنی ، برای شهدش نیز او را بستای، وگرنه رهایش کن ؛

نه بستای و نه نکوهش نمای . نفس تو برایت نمونه آورده شده است تا جایی که نه گریه ات گِره از کار تو می گشاید، و نه برادری و رفاقتت به تو رحم می کند.

مطالب السؤول : ص ۵۱ ؛ بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۸ ح ۷۴ .

حدیث۱۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : لَیسَ فی اُمَّتی رَهبانِیَّةٌ ، ولا سِیاحَةٌ

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود: «رهبانیت و سیاحت و زَم (یعنی سکوت) در امّت من نیست».

السِّیاحَةُ : الذهاب فی الأرض للعبادة والترهّب (لسان العرب : ج ۲ ص ۴۹۲ «سیح») .

حدیث۱۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعمَل لِدُنیاکَ بِقَدرِ مُقامِکَ فیها .

امام علی علیه السلام : برای دنیایت به اندازه ماندنت در آن، کار کن.

جامع الأخبار : ص ۵۱۱ ح ۱۴۳۲ .

حدیث۱۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یَابنَ آدَمَ ، لَیسَ بِکَ غَناءٌ عَن نَصیبِکَ مِنَ

الدُّنیا ، وأنتَ إلی نَصیبِکَ مِنَ الآخِرَةِ أفقَرُ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : ای پسر آدم! تو را از سهم

دنیایت بی نیازی نیست ؛ امّا به سهم آخرتت نیازمندتری.

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۲۱ ح ۶۸۸ ، المعجم الکبیر : ج ۲۰ ص ۳۵ ح ۴۹ عن معاذ بن جبل من دون إسنادٍ إلی المعصوم .

حدیث۱۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: الدُّنیا مَطِیَّةُ المُؤمِنِ ، عَلَیها یَرتَحِلُ إلی رَبِّهِ ، فَأَصلِحوا مَطایاکُم تُبَلِّغکُم إلی رَبِّکُم .
امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : دنیا ، مَرکب مؤمن است که با آن به سوی پروردگارش سفر می کند . پس مَرکب هایتان را بِه سازید تا شما را به پروردگارتان برسانند.
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۱۷ ح ۶۴۰ .

حدیث۱۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله إذا أمسی قالَ : «. . . اللّهُمَّ إنَّکَ بِجَمیعِ حاجَتی عالِمٌ ، وإنَّکَ عَلی جَمیعِ نُجحِها قادِرٌ ، اللّهُمَّ أنجِحِ اللَّیلَةَ کُلَّ حاجَةٍ لی ، ولا تَزِدنی فی دُنیایَ ، ولا تَنقُصنی فی آخِرَتی» ، وإذا أصبَحَ قالَ مِثلَ ذلِکَ .
امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، شب که می شد، می گفت: «... بار خدایا! تو از همه حاجت هایم آگاهی و به برآوردن همه آنها توانایی. بار خدایا! امشب هر حاجتی که دارم ، برآورده ساز و در دنیایم میفزای و از آخرتم مکاه...» . صبح که می شد نیز چنین دعایی می کرد.
المعجم الأوسط : ج ۷ ص ۳۳۴ ح ۷۶۵۷ عن الحارث ، کنز العمّال : ج ۲ ص ۶۳۴ ح ۴۹۵۱ .

حدیث۱۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: اللّهُمَّ لا تَجعَلِ الدُّنیا لی سِجنا ، ولا فِراقَها عَلَیَّ حُزنا ،

أعوذُ بِکَ مِن دُنیا تَحرِمُنِی الآخِرَةَ ، ومِن أمَلٍ یَحرِمُنِی العَمَلَ ، ومِن حَیاةٍ تَحرِمُنی خَیرَ المَماتِ .
امام علی علیه السلام ـ دعا ـ : بار خدایا! دنیا را برایم زندان مگردان و جدایی آن را مایه اندوهم مساز. به تو از دنیایی که مرا از آخرت محروم گرداند و از امیدی که

مرا از عمل باز بدارد، و از زندگی ای که مرا از بهترین مُردن محروم سازد ، به تو پناه می برم».
نثر الدرّ : ج ۱ ص ۲۸۴ .

حدیث۱۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إن جَعَلتَ دُنیاکَ تَبَعا لِدینِکَ ، أحرَزتَ دینَکَ ودُنیاکَ ، وکُنتَ فِی الآخِرَةِ مِنَ الفائِزینَ .
امام علی علیه السلام : اگر دنیایت را تابع دینت قرار دهی ، دین و دنیایت را به دست می آوری و در آخرت از کامیابان خواهی بود.
غرر الحکم : ح ۳۷۵۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۱ ح ۳۴۴۴ .

حدیث۱۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا کانَت لَکَ إلَی اللّه سُبحانَهُ حاجَةٌ فَابدَأ بِمَسأَلَةِ الصَّلاةِ عَلی رَسولِهِ صلی الله علیه و آله ، ثُمَّ سَل حاجَتَکَ ؛ فَإِنَّ اللّهَ أکرَمُ مِن أن یُسأَلَ حاجَتَینِ فَیَقضِیَ إحداهُما ویَمنَعَ الاُخری .

امام علی علیه السلام : هرگاه از خدای سبحان حاجتی داری ، ابتدا درخواست درود فرستادن بر پیامبرش را بکن، سپس حاجتت را بخواه؛ زیرا خداوند ، کریم تر از آن است که دو حاجت از او خواسته شود و یکی را برآورَد و دیگری را برنیاورد.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۶۱ ، نزهة الناظر : ص ۴۸ ح ۱۷ ، الدعوات : ص ۲۲ ح ۲۶ ، روضة الواعظین : ص ۳۵۴ وفیهما «علی النبیّ وآله» بدل «علی رسوله» ، بحار الأنوار : ج ۹۳ ص ۳۱۳ ح ۱۸ .

حدیث۱۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أعطَی اللّهُ سُبحانَهُ العَبدَ شَیئا مِن خَیرِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ إلاّ بِحُسنِ خُلُقِهِ وحُسنِ نِیَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، چیزی از خیر دنیا و آخرت به بنده نداد ، مگر به سبب حُسن خُلق او و حُسن نیّتش.

غرر الحکم : ح ۹۶۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۳ ح ۸۹۱۵ .

حدیث۱۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جُمِعَ خَیرُ الدُّنیا وَالآخِرَةِ فی کِتمانِ السِّرِّ ومُصادَقَةِ الأَخیارِ ، وجُمِعَ الشَّرُّ فِی الإِذاعَةِ ومُؤاخاةِ الأَشرارِ .

امام علی علیه السلام : خیر دنیا و آخرت ، در رازداری و دوستی با خوبان گِرد آمده است، و بدی در افشای راز و دوستی با بدان ، جمع شده است.

الاختصاص : ص ۲۱۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۷۸ ح ۱۷ .

حدیث۱۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الخَیرُ الَّذی لا شَرَّ فیهِ : الشُّکرُ مَعَ النِّعمَةِ ، وَالصَّبرُ عَلَی النازِلَةِ

امام علی علیه السلام : خیری که شرّی در آن نیست: سپاس گزاری بر نعمت است، و شکیبایی در گرفتاری و مصیبت.

النازلة : المصیبة الشدیدة (المصباح المنیر : ص ۶۰۱ «نزل») .

حدیث۱۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: خَیرُ الدُّنیا وَالآخِرَةِ فی خَصلَتَینِ : الغِنی ، وَالتُّقی .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : خیر دنیا و آخرت ، در دو چیز است: توانگری و پرهیزگاری.

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۰۱ ح ۴۴۶ .

حديث۱۵۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أربَعٌ مَن اُعطِيَهُنَّ فَقَد اُعطِيَ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ : صِدقُ حَديثٍ ، وأداءُ أمانَةٍ ، وعِفَّةُ بَطنٍ ، وحُسنُ خُلُقٍ .
امام على عليه السلام : چهار چيز است كه به هر كس داده شود خير دنيا و آخرت به او داده شده است: راستگويى، امانتدارى، حلال خوارى، و خوش خويى.
غرر الحكم : ح ۲۱۴۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۷۴ ح ۱۸۰۷ .

حديث۱۵۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن اُعطِيَ أربَعَ خِصالٍ فِى الـدُّنيا فَقَد اُعطِيَ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ وفازَ بِحَظِّهِ مِنهُما : وَرَعٌ يَعصِمُهُ عَن مَحارِمِ اللّه ، وحُسنُ خُلُقٍ يَعيشُ بِهِ فِى النّاسِ ، وحِلمٌ يَدفَعُ به جَهلَ الجاهِلِ ، وزَوجَةٌ صالِحَةٌ تُعينُهُ عَلى أمرِ الدُّنيا وَالآخِرَةِ .
امام على عليه السـلام : به هر كس در دنيا چهار خصـلت داده شود ، خير دنيا و آخرت به او داده شده و به بهره خود از هر دو رسيده است: پارسـايى اى كه او را از حرام هاى خـدا نگه دارد ؛ خوش خويى اى كه با آن در ميان مردم زنـدگى كنـد ؛ بردبارى اى كه با آن ، نادانى و جسارت نادان را دفع كند ؛ و همسر شايسته اى كه او را در كار دنيا و آخرت ، كمك كند.
الأمالى للطوسى : ص ۵۷۷ ح ۱۱۹۰ عن فاطمة بنت الحسين عن أبيها عن الإمام علىّ عليهماالسـلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۷۱ عن نوف بن عبد اللّه البكالى وليس فيه «فى الدنيا» ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۴۰۴ ح ۱۰۶ .

حديث۱۵۶۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله فَقالَ : عَلِّمنى عَمَلاً يُحِبُّنِى اللّه ُ عَلَيهِ ، ويُحِبُّنِى المَخلوقونَ ، ويُثرِى اللّه ُ مالى ، ويُصِحُّ بَدَنى ، ويُطيلُ عُمُرى ، ويَحشُرُنى مَعَكَ .
فَقالَ : هـذِهِ سِتُّ خِصالٍ ، تَحتاجُ إلى سِتِّ خِصالٍ ؛ إذا أرَدتَ أن يُحِبَّكَ اللّه ُ فَخَفهُ وَاتَّقِهِ ، وإذا أرَدتَ أن يُحِبَّكَ المَخلوقونَ فَأَحسِن إلَيهِم وَارفُض ما فى أيديهِم
امام على عليه السـلام : مردى نزد پيامبر صـلى الله عليه و آله آمد و گفت: به من كارى بياموز كه خداوند ، به سـبب آن ، مرا دوست بـدارد و آفريـدگان نيز دوسـتم بدارنـد، و خـدا دارايى ام را فزون گردانـد و تن درسـتم بـدارد و عمرم را طولانى گرداند و مرا با تو محشور كند.
فرمود: «اينها [يى كه گفتى] شـش چيز است كه به شش چيز ، نياز دارد: اگر مى خواهى خدا تو را دوست بدارد ، از او بترس و تقوا داشـته بـاش. اگر مى خواهى آفريـدگان دوسـتت بدارنـد ، به آنـان نيكى كن و به آنچه دارنـد ، چشم مـدوز. اگر مى خواهى خـدا دارايى ات را فزونى بخشـد ، زكـات آن را بپرداز. اگر مى خواهى خـدا بـدنت را سـالم بـدارد ، صـدقه بسيار بـده. اگر مى خواهى خداوند عمرت را طولانى گرداند ، به خويشاوندانت رسـيدگى كن ؛ و اگر مى خواهى خداوند تو را با من محشور كند ، در پيشگاه خداى يگانه قهّار ، سجده طولانى كن.

فی المصدر «یدیهم» والصحیح ما أثبتناه کما فی بحار الأنوار .

حدیث۱۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طَلَبتُ القَدرَ وَالمَنزِلَةَ فَما وَجَدتُ إلاّ بالعِلمِ ؛ تَعَلَّموا یَعظُم قَدرُکُم فِی الدّارَینِ .
وطَلَبتُ الکَرامَةَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِالتَّقوَی ؛ اتَّقوا لِتَکرُموا .
وطَلَبتُ الغِنی فَما وَجَدتُ إلاّ بِالقَناعَةِ ؛ عَلَیکُم بِالقَناعَةِ تَستَغنوا .
وطَلَبتُ الرّاحَةَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِتَركِ مُخالَطَةِ النّاسِ إلاّ لِقِوامِ عَیشِ الدُّنیا ؛ اترُکُوا الدُّنیا ومُخالَطَةَ النّاسِ تَستَریحوا فِی الدّارَینِ وتَأمَنوا مِنَ العَذابِ .

وطَلَبتُ السَّلامَةَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِطاعَةِ اللّه ؛ أطیعُوا اللّهَ تَسلَموا .
وطَلَبتُ الخُضوعَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِقَبولِ الحَقِّ ؛ اقبَلُوا الحَقَّ فَإِنَّ قَبولَ الحَقِّ یُبعِدُ مِنَ الکِبرِ .
وطَلَبتُ العَیشَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِتَركِ الهَوی ؛ فَاترُکُوا الهَوی لِیَطیبَ عَیشُکُم .
وطَلَبتُ المَدحَ فَما وَجَدتُ إلاّ بِالسَّخاوَةِ ؛ کونوا أسخِیاءَ تُمدَحوا .
وطَلَبتُ نَعیمَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ فَما وَجَدتُ إلاّ بِهذِهِ الخِصالِ الَّتی ذَکَرتُها .
امام علی علیه السلام : قدر و منزلت را جُستم و آن را جز به دانش نیافتم. [پس] دانش بیاموزید ، تا قدر و منزلت شما در هر دو سرا بالا برود. ارجمندی را جُستم و آن را جز به تقوا نیافتم. [پس] تقوا پیشه کنید تا ارجمند شوید. توانگری را جُستم و آن را جز به قناعت نیافتم پس قانع باشید تا بی نیاز و توانگر شوید. آسایش را جُستم و آن را جز در ترک آمیزش با مردم، مگر در حدّ گذران

زندگی دنیا نیافتم . پس دنیا و آمیزش با مردم را ترک گویید تا در دو جهان ، آسوده شوید و از عذاب [و رنج] در امان باشید. سلامت را جُستم و آن را جز در اطاعت از خدا نیافتم . پس از خدا اطاعت کنید تا به سلامت مانید. فروتنی را جُستم و آن را جز در پذیرش حق نیافتم . پس حق را بپذیرید؛ زیرا که پذیرش حق [آدمی را]از تکبر دور می سازد. [لذّت [زندگی را جُستم و آن را جز در ترک هوس نیافتم. پس هوس را رها کنید تا زندگی شما خوش و گوارا شود. ستایش را جُستم و آن را جز در سخاوت نیافتم . پس سخاوتمند باشید تا ستوده شوید. آسایش و سعادت دنیا و آخرت را جُستم و آن را جز با [تحقّق] این اموری که نام بردم ، نیافتم.
جامع الأخبار : ص ۳۴۱ ح ۹۵۰ ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۳۹۹ ح ۹۱ .

حدیث۱۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحَرثُ
امام علی علیه السلام : کِشت ، دو گونه است: کِشت دنیا ، مال و فرزند است، و کِشت آخرت ، باقیاتِ صالحات (اعمال صالح) . گاه خداوند ، همه اینها را به عدّه ای می دهد.
الحَرْثُ : الکَسْب ؛ یقال : فلانٌ یحرُثُ لعیالِهِ ویحترث ؛ أی یکتسِب (مجمع البحرین : ج ۱ ص ۳۸۱ «حرث») .

حدیث۱۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ المالَ وَالبَنینَ حَرثُ الدُّنیا ، وَالعَمَلُ الصّالِحُ حَرثُ الآخِرَةِ ، وقَد یَجمَعُهُمَا اللّه ُ لِاءَقوام .

امام علی علیه السلام : مال و فرزند ، کِشت دنیاست و کار نیک ، کِشت آخرت . گاهی اوقات خداوند ، هر دو اینها را به عدّه ای می دهد.

الکافی : ج ۵ ص ۵۷ ح ۶ عن حسن ، نهج البلاغة : الخطبة ۲۳ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ص ۱۰۲ ، تحف العقول : ص ۲۱۷ ، تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۲۷۴ ، قرب الإسناد : ص ۳۹ ح ۱۲۳ کلاهما عن بکر بن محمّد الأزدی عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۶۳ ح ۸ ؛ تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۵۰۲ عن یحیی بن یعمر ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۱۹۲ ح ۴۴۲۱۶ نقلاً عن وکیع نحوه .

حدیث۱۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ فِی الدُّنیا عامِلانِ : عامِلٌ عَمِلَ فِی الدُّنیا لِلدُّنیا ، قَد شَغَلَتهُ دُنیاهُ عَن آخِرَتِهِ ، یَخشی عَلی من یَخلُفُهُ الفَقرَ ، ویَأمَنُهُ عَلی نَفسِهِ ، فَیُفنی عُمُرَه فی مَنفَعَةِ غَیرِهِ . وعامِلٌ عَمِلَ فِی الدُّنیا لِما بَعدَها ، فَجاءَهُ الَّذی لَهُ مِنَ الدُّنیا بِغَیرِ عَمَلٍ ، فَأَحرَزَ الحَظَّینِ مَعا ومَلَکَ الدّارَینِ جَمیعا ، فَأَصبَح وَجیها عِندَ اللّه ِ لا یَسأَلُ اللّه َ حاجَةً فَیَمنَعُهُ .

امام علی علیه السلام : مردم در دنیا دو گونه عمل می کنند: یکی در دنیا برای دنیا کار می کند ، به طوری که دنیایش او را از آخرتش باز داشته است، برای بازماندگانش از فقر می ترسد ، امّا به فقر خودش [در آخرت] نیست. از این رو ، عمر خود را در راه منفعت دیگران صرف می کند و دیگری در دنیا برای بعد از دنیا کار می کند و از دنیا آنچه برای او مقدّر است ، بدون زحمت و تلاش به او می رسد . چنین کسی هر دو بهره را جمع کرده و هر دو سرا را به دست آورده است و نزد خداوند با آبرو شده ، به طوری که هر حاجتی از خدا بخواهد ، به او بدهد.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۶۹ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ص ۹۸ ، أعلام الدین : ص ۲۹۶ ولیس فیهما من «فأحرز» إلی «جمیعا» وفیهما «ملکا» بدل «وجیها» ، غرر الحکم : ح ۲۱۳۹ ولیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵ .

حدیث۱۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

ما أحسَنَ الدّینَ وَالدُّنیا إذَا اجتَمَعا لا بارَکَ اللّه ُ فِی الدُّنیا بِلا دینِ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

چه نیکوست دین ودنیا، هرگاه با هم جمع شوند/ خداوند به دنیای بدون دین برکت نمی دهد

الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ص ۵۹۲ الرقم ۴۴۹ .

حدیث۱۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

رُبَّ فَتیً دُنیاهُ مَوفورَةٌ لَیسَ لَهُ مِن بَعدِها آخِرَهْ

وآخَرُ دُنیاهُ مَذمومَةٌ تَتبَعُها آخِرَةٌ فاخِرَهْ

وآخَرُ فازَ بِکِلتَیهِما قَد جَمَعَ الدُّنیا مَعَ الآخِرَهْ

وآخَرُ یُحرَمُ کِلتَیهِما لَیسَ لَهُ الدُّنیا ولاَ الآخِرَهْ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

بسا جوانی که برخوردار از دنیا/ امّا بی بهره از آخرت است!

و دیگری که دنیاش نکوهیده/ امّا آخرتش افتخار آفرین است!

و دیگری که برخوردار از هر دو/ و گِردآورنده دنیا و آخرت با هم است!

و دیگری که محروم است از هر دو/ نه دنیایی دارد و نه آخرتی!

الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ص ۲۷۲ الرقم ۱۹۴ .

حدیث۱۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

أربَعَةٌ فِی النّاسِ مَیَّزتُهُمْ أحوالُهُم مَکشوفَةٌ ظاهِرَهْ

فَواحِدٌ دُنیاهُ مَقبوضَةٌ تَتبَعُها آخِرَةٌ فاخِرَهْ

وواحِدٌ دُنیاهُ مَحمودَةٌ لَیسَ لَهُ مِن بَعدِها آخِرَهْ

وواحِدٌ فازَ بِکِلتَیهِما قَد جَمَعَ الدُّنیا مَعَ الآخِرَهْ

وواحِدٌ مِن بَینِهِم ضائِعٌ لَیسَ لَهُ دُنیا ولا آخِرَهْ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

مردم را به چهار دسته متمایز می کنم/ که دارای چهار حالت آشکار و نمایان اند :

یکی دستش از دنیا تهی/ امّا دارای آخرتی افتخارآمیز است .

یکی دنیایش پسندیده/ امّا از آخرت ، محروم است .

یکی به هر دو رسیده/ و دنیا را با آخرت ، گِرد آورده است .

و یکی هر دو را از دست داده/ و نه دنیا دارد ، نه آخرت .

الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ص ۲۷۲ الرقم ۱۹۵ .

حدیث۱۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذ مِنَ الدُّنیا ما أتاکَ وتَوَلَّ عَمّا تَوَلّی عَنک ، فَإِن أنتَ لَم تَفعَل فَأَجمِل فِی الطَّلَبِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا آنچه را که به تو می رسد ، برگیر و از آنچه از تو روی می گردانَد ، رو بگردان و اگر چنین نمی کنی

[و در پی دنیا می روی]، پس در طلب آن ، راه اعتدال بپوی.

نهج البلاغة : الحكمة ٣٩٣ ، تحف العقول : ص ٧٨ ، بحار الأنوار : ج ١٠٣ ص ٣٨ ح ٨٣ .

حدیث۱۵۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا دُوَلٌ ، فَاطلُب حَظَّكَ مِنها بِأَجمَلِ الطَّلَبِ حَتّى تَأتِيَكَ دَولَتُكَ .

امام علی علیه السلام : دنیا، نوبتی است . پس بهره خود از دنیا را با آرامی تمام طلب کن تا آن که نوبت تو فرا رسد.

الخصال : ص ٦٣٣ ح ١٠ عن أبى بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، كنز الفوائد : ج ١ ص ٦١ ، أعلام الدين : ص ١٧٣ وليس فيهما «حتّى تأتيك دولتك» ، غرر الحكم : ح ١٩١٣ وفيه «فأجمل فى طلبها واصطبر» بدل «فاطلب حظّك منها بأجمل الطلب» ، بحار الأنوار : ج ٧٣ ص ٨١ ح ٤٣ .

حدیث۱۵۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُحَذِّرُكُمُ الدُّنيا فَإِنَّها لَيسَت بِدارِ غِبطَةٍ

امام علی علیه السلام : شما را از دنیا برحذر می دارم ، که دنیا ، سرای خوشی و شادمانی نیست، بلکه فریبکارانه ، خود را آراسته و با آراستگی و زیورش کسی را که به او بنگرد ، می فریبد . پس دنیا را نیک بشناسید.

الغِبْطَةُ : النعمة والسرور (النهاية : ج ٣ ص ٣٤٠ «غبط») .

حدیث۱۵۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن جُمِعَ فيهِ سِتُّ خِصالٍ ما يَدَعُ لِلجَنَّةِ مَطلَبا ولا عَنِ النّارِ مَهرَبا : مَن عَرَفَ اللّه َ فَأَطاعَهُ ، وعَرَفَ الشَّيطانَ فَعَصاهُ ، وعَرَفَ الحَقَّ فَاتَّبَعَهُ ، وعَرَفَ الباطِلَ فَاتَّقاهُ ، وعَرَفَ الدُّنيا فَرَفَضَها ، وعَرَفَ الآخِرَةَ فَطَلَبَها .

امام علی علیه السلام : هرکه شش خصلت در او گِرد آمده باشد ، همه اسباب رسیدن به بهشت و رهیدن از آتش را به دست آورده است . هرکه خدا را شناخت و فرمانش بُرد ؛ و شیطان را شناخت و نافرمانی اش کرد ؛ حق را شناخت و پیروی اش کرد ؛ باطل را شناخت و از آن پرهیز کرد ؛ دنیا را شناخت و دورش افکند ؛ و آخرت را شناخت و در طلب آن برآمد.

تنبيه الخواطر : ج ١ ص ١٣٥ ، جامع الأخبار : ص ٢٩٦ ح ٨٠٦ ؛ إحياء علوم الدين : ج ٣ ص ٣٠٤ .

حدیث۱۵۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَقولُ اللّه ُ : «مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَوةَ الدُّنْيَا وَ زِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَـلَهُمْ فِيهَاوَ هُمْ فِيهَا لاَ يُبْخَسُونَ * أُوْلَـئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِى الآخِرَةِ إِلاَّ النَّارُ وَ حَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَاوَ بَـطِلٌ مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ»

امام علی علیه السلام : خداوند می فرماید: «آنان که زندگی دنیا و زیورش را می خواهند ، کردارشان را در آن درست به آنان باز می دهیم و از ایشان در آن هیچ نمی کاهند. آنان ، کسانی اند که در آخرت ، جز آتش ندارند و هرچه در آن کرده اند ، هیچ شده

است و تباه است آنچه می کرده اند» . پس، چه بد سرایی است [دنیا [برای کسی که از آن نهراسد و در آن ، بیمناک نباشد!

هود : ۱۵ و ۱۶ .

حدیث۱۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِركَبِ الحَقَّ وإن خالَفَ هَواكَ ، ولا تَبع آخِرَتَكَ بِدُنياكَ .

امام علی علیه السلام : همواره با حق حرکت کن ، هرچند بر خلاف میل تو باشد و آخرتت را به دنیایت مفروش.

غرر الحکم : ح ۲۲۹۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۹ ح ۱۹۰۷ .

حدیث۱۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رِضاكَ بِالدُّنيا مِن سوءِ اختِيارِكَ وشَقاءِ جَدِّكَ

امام علی علیه السلام : راضی بودن تو به دنیا ، از بدانتخابی تو و از شوربختی توست.

الجَدُّ : الحَظّ والبَخت (الصحاح : ج ۲ ص ۴۵۲ «جدد») .

حدیث۱۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ، اتَّقُوا اللّه َ ، فَما خُلِقَ امرُؤٌ عَبَثا فَيَلهُوَ ، ولا تُرِكَ سُدىً فَيَلغُوَ ، وما دُنياهُ الَّتي تَحَسَّنَت لَهُ بِخَلَفٍ مِنَ الآخِرَةِ الَّتي قَبَّحَها سوءُ النَّظَرِ عِندَهُ ، ومَا المَغرورُ الَّذي ظَفِرَ مِنَ الدُّنيا بِأَعلى هِمَّتِهِ كَالآخَرِ الَّذي ظَفِرَ مِنَ الآخِرَةِ بِأَدنى سَهمَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از خدا بترسید ؛ زیرا هیچ کس بیهوده آفریده نشده است تا در نتیجه ، عمر خویش را به سرگرمی بگذراند، و سرِ خود رها نشده است تا در نتیجه ، زندگی اش را به پوچی و باطل سپری کند، و دنیای او که خویشتن را برایش آراسته ، نمی تواند جایگزین آخرتی شود که بد نگریستن به آن ، او را در نظرش زشت جلوه گر ساخته است، و فریب خورده ای که به بالاترین خواست خویش از دنیا دست یافته ، مانند کسی نیست که [حتّی] به کم ترین بهره خویش از آخرت ، دست یافته باشد.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۷۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۷۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶ .

حدیث۱۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أ لَستُم في مَساكِنِ مَن كانَ قَبلَكُم أطوَلَ أعمارا ، وأبقى آثارا ، وأبعَدَ آمالاً ، وأعَدَّ عَديدا ، وأكثَفَ جُنودا! تَعَبَّدوا لِلدُّنيا أيَّ تَعَبُّدٍ ، وآثَروها أيَّ إيثارٍ ، ثُمَّ ظَعَنوا

امام علی علیه السلام ـ بخشی از خطبه ایشان در نکوهش دنیا ـ : آیا شما در خانه های همان کسانی نیستید که پیش از شما بودند و از شما عمری درازتر داشتند و آثاری ماندگارتر و آرزوهایی دورتر و نیروهایی آماده تر و لشکریانی انبوه تر؟! دنیا را بندگی کردند ، چه بندگی ای! و آن را برگزیدند ، چه برگزیدنی! امّا سرانجام، بی هیچ توشه ای رساننده [به سرمنزل مقصود [و مَرکبی راهوار

[طاعات و عبادات] از آن کوچیدند.

آیا هرگز شنیده اید که دنیا جانی فدای آنها کرده باشد، یا کمکی در اختیارشان نهاده باشد، یا با آنان خوش مصاحبتی کرده باشد؟! نه ؛ بلکه چونان خوره به جانشان افتاد و آنان را به کمند بلاها افکند و با مصیبت ها از پا درآوردشان و بینی هایشان را به خاک مالید و لگدکوبشان کرد و پیشامدهای بد روزگار را علیه شان یاری رساند.

شما خود دیده اید که دنیا به هرکس ، سر در فرمانش نهاد و آن را [بر آخرت [برگزید و بدان گرایید ، ناآشنایی و بی اعتنایی نمود، آن گاه که برای همیشه از دنیا کوچیدند. آیا دنیا ، جز گرسنگی توشه ای در اختیارشان نهاد، یا

جز تنگی [معیشت [بر آنها چیزی روا داشت، یا جز تاریکی ، نوری به آنها داد، یا جز پشیمانی برایشان بر جای گذاشت؟! پس، آیا چنین دنیایی را بر می گزینید، یا به آن اطمینان می کنید، یا بر آن حرص می زنید؟ بدسرایی است [دنیا] برای کسی که به آن بدگمان نباشد و از آن ، در بیم و هراس به سر نبرد!

ظَعَنَ : اِرتَحَل (المصباح المنير : ص ۳۸۵ «ظعن») .

حدیث۱۵۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

يا مُؤثِرَ الدُّنيا عَلى دينِهِ وَالتّائِهَ الحَيرانَ عَن قَصدِهِ

أصبَحتَ تَرجُو الخُلدَ فيها وقَد أبرَزَ نابُ المَوتِ عَن حَدِّهِ

هَيهاتَ إنَّ الموتَ ذو أسهُمٍ مَن يَرمِهِ يَوما بِها يُردِهِ

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

ای آن که دنیا را بر دین ، برگزیده ای/ و سرگشته ای و از راه به در رفته ای

و امید جاودانگی در دنیا داری/ ـ حال آن که نیش مرگ ، نمایان است ـ!

چه دور است [جاودانگی] ؛چرا که دنیا تیرهادارد/ که هرگاه و بر هر که آنها را بیفکند ، نابود می کند .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۲۰۲ الرقم ۱۳۱ .

حدیث۱۵۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سُكونُ النَّفسِ إلَى الدُّنيا مِن أعظَمِ الغُرورِ .

امام على عليه السلام : اعتماد كردن به دنيا ، از بزرگ ترين فريب هاست.

غرر الحكم : ح ۵۶۵۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۸۵ ح ۵۱۵۵ .

حدیث۱۵۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّي اُحَذِّرُكُمُ الدُّنيا ، فَإِنّها حُلوَةٌ خَضِرَةٌ . . . كَم مِن واثِقٍ بِها قَد فَجَعَتهُ ، وذي طُمَأنينَةٍ إلَيها قَد صَرَعَتهُ ، وذي اُبَّهَةٍ

امام علی علیه السلام : من ، شما را از دنیا برحذر می دارم؛ زیرا که دنیا شیرین و خرّم است... چه بسیار کسانی که به دنیا اعتماد کردند و دنیا ، آنان را دردمند ساخت، و چه بسیار کسانی که به دنیا دل خوش کردند و دنیا ، آنان را زمین زد، و چه بسیار افراد با جاه و جلالی که دنیا ، حقیرشان کرد!

الأُبَّهَةُ : العَظَمة والبهاء (النهاية : ج ۱ ص ۱۸ «أبه») .

حدیث۱۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أمّا بَعدُ ، فَإِنَّ الَّذی أعجَبَکَ مِنَ الدُّنیا مِمّا نازَعَتکَ إلَیهِ نَفسُکَ ووَثِقتَ بِهِ مِنها لَمُنقَلِبٌ عَنکَ ومُفارِقٌ لَکَ ، فَلا تَطمَئِنَّ إلَی الدُّنیا فَإِنَّها غَرّارَةٌ . ولَوِ اعتَبَرتَ بِما مَضی لَحَفِظتَ ما بَقِیَ ، وَانتَفَعتَ بِما وُعِظتَ بِهِ .

امام علی علیه السلام ـ در نامه اش به عمرو بن عاص در جنگ صفّین ـ : امّا بعد، این دنیایی که تو را خوش آمده و نفست مشتاق آن گشته و بدان ، دل بسته ای، بی گمان ، به تو پشت خواهد کرد و از تو جدا خواهد شد . پس به دنیا دل خوش مکن که دنیا . فریبنده است. اگر از آنچه گذشته است ، عبرت گیری ، آنچه را مانده است ، حفظ خواهی کرد و از پند و اندرزهایش استفاده خواهی کرد.

وقعة صفّین : ص ۴۹۸ ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۵۳۹ ح ۴۵۱ .

حدیث۱۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا تُخلِقُ الأَبدانَ وتُجَدِّدُ الآمالَ ، وتُقَرِّبُ المَنِیَّةَ وتُباعِدُ الاُمنِیَّةَ ، کُلَّما اطمَأَنَّ صاحِبُها مِنها إلی سُرورٍ أشخَصَتهُ مِنها إلی مَحذورٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بدن ها را کهنه و آرزوها را نو می کند، مرگ را نزدیک و امید را دور می سازد. هرگاه صاحب دنیا به خوشی ای از آن آسوده خاطر گشت ، دنیا او را از آن خوشی به محذوری کشاند.

غرر الحکم : ح ۳۶۷۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۶ ح ۳۲۴۳ .

حدیث۱۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اعتَمَدَ عَلَی الدُّنیا فَهُوَ الشَّقِیُّ المَحرومُ .

امام علی علیه السلام : هرکه به دنیا تکیه کند ، بدبخت و بی بهره است.

غرر الحکم : ح ۹۰۸۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۵ ح ۷۱۹۸ .

حدیث۱۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَسُنَ ظَنُّهُ بِالدُّنیا تَمَکَّنَت مِنهُ المِحنَةُ .

امام علی علیه السلام : هرکه به دنیا خوش گمان باشد ، گرفتار رنج و سختی می شود.

غرر الحکم : ح ۸۸۴۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۵ ح ۷۵۲۸ .

حدیث۱۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
هَلَکَ مَنِ استَنامَ إلَی الدُّنیا وأمهَرَها دینَهُ ، فَهُوَ حَیثُما مالَت مالَ إلَیها ، قَدِ اتَّخَذَها هَمَّهُ ومَعبودَهُ .
امـام علی علیه السـلام : هرکه به دنیـا خو گرفت و دینش را کابین آن قرار داد ، به هر طرف که دنیا رو آورَد ، او نیز رو می کنـد [و در واقع] ، دنیا را آرمان و معبود خویش گرفته است.
غرر الحکم : ح ۱۰۰۳۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۱۱ ح ۹۳۱۲ .

حدیث۱۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَعصِمُ الدُّنیا مَن لَجَأَ إلَیها .
امام علی علیه السلام : دنیا از کسی که به آن پناه ببرد ، پاسداری نمی کند.
غرر الحکم : ح ۱۰۷۰۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۳۸ ح ۹۹۴۱ .

حدیث۱۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ عِندَ تِلاوَتِهِ : «یَـأَیُّهَا الْإِنسَـنُ مَا غَرَّکَ بِرَبِّکَ الْکَرِیمِ»
امام علی علیه السـلام ـ در هنگام تلاوت آیه «ای انسان! چه چیز تو را به پروردگار کریمت بیهوده امیدوار ساخت؟» ـ: به راستی می گویم، دنیا تو را فریب نـداد ؛ بلکه تو به آن فریفته شدی. دنیا به تو پندها [و درس های عبرت آموز] داد و عادلانه و یکسان (همانند دیگران) آگاهت ساخت و به آنچه تو را وعده می دهد، از قبیل : رسیدن رنج و درد به جسمت و کاستی یافتن نیرویت، راستگوتر و وفادارتر از آن است که به تو دروغ بگویـد یا فریبت بدهـد . دنیا ، راهنماهای بسـیار دارد ، امّا تو بـدانها بدگمانی و خبرهای راسـت فراوان دارد ، لیکن تو دروغشان می پنداری.
اگر دنیا را در خانه های بر باد رفته و منزلگاه های تهی گشته [از سکنه]

بکاوی، آن را در نیکو اندرزدهی و پندِ رسا دادن ، چونان یار دلسوز و سخت علاقه مند به خود ، خواهی یافت!
[دنیا] نیکو سـرایی است برای کسی که آن را سرای [ماندگاریِ] خود نداند و خوب منزلگاهی است برای کسی که در آن منزلگاه ، وطن نگزینند. نیک بختانِ به دنیا ، فردا[ی قیامت] آنان اند که امروز از آن گریزان اند.
الانفطار : ۶ .

حدیث۱۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنیا حُلوَةٌ ، الحَلاوَةُ لِمَن اغتَرَّ بِها .
امام علی علیه السلام : دنیا ، شیرین است ؛ شیرینی [ِ دنیا] برای کسی است که فریفته آن شود.

الاحتجاج:ج۱ ص۳۹۷ ح۸۳ عن عبـداللّه بن الحسن، بحار الأنوار: ج۳۲ ص۲۲۳ ح۱۷۳؛ كنز العمّال: ج۱۶ ص۱۸۶ ح۴۴۲۱۶ نقلاً عن وكيع .

حدیث۱۵۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَا العاجِلَةُ خَدَعَتكَ ، ولكِن بِهَا انخَدَعتَ .

امام على عليه السلام : دنيا تو را گول نزده است ؛ بلكه تو گول آن را خورده اى.

غرر الحكم : ح ۹۶۵۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۷۹ ح ۸۷۹۰ .

حدیث۱۵۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا حُلمٌ ، وَالاِغتِرارُ بِها نَدَمٌ .

امام على عليه السلام : دنيا يک رؤياست و فريفته شدن به آن ، مايه پشيمانى است.

غرر الحكم : ح ۱۳۸۴ .

حدیث۱۵۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِحذَر أن يَخدَعَكَ الغُرورُ بِالحائِلِ

امـام على عليه السـلام : بپرهيز از اين كه فريفته شـدن به [اين دنياى] دگرگون شونـده ناچيز ، تو را گول بزَنَـد، يا شاد گشـتن به اين فناپذير بى ارزش ، تو را بلغزاند.

الحَائِلُ : المُتَغَيِّر (النهاية : ج ۱ ص ۴۶۳ «حول») .

حدیث۱۵۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: تَجافَوا عَنها ، فَإِنَّ المُغتَرَّ مَنِ اغتَرَّ بِها .

امام على عليه السلام ـ در نكوهش دنيا ـ : از دنيا دورى كنيد؛ زيرا فريب خورده[ى واقعى] ، كسى است كه فريب دنيا را بخورد.

الكافى : ج ۸ ص ۱۷۴ ح ۱۹۴ عن محمّد بن النعمان أو غيره عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۵۱ ح ۳۱ .

حدیث۱۵۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مـا قَدَّمتَ فَهُوَ لِلمـالِكينَ ، وما أخَّرتَ فَهُوَ لِلوارِثينَ ، وما مَعَكَ فَما لَكَ عَلَيهِ سَبيلٌ سِوَى الغُرورِ بِهِ . كَم تَسـعى فى طَلَبِ الـدُّنيا؟ وكَم تَرعى؟ أفَتُريدُ أن تُفقِرَ نَفسَكَ وتُغنِىَ غَيرَكَ؟!

امـام على عليه السـلام : آنچه [براى آخرت] پيش بفرسـتى ، همـان از آنِ دارنـدگان است [و به خـودت مى رسـد] و آنچه بر جـاى

بگذاری ، از آنِ وارثان است و آنچه با توست ، راهی جز فریفته شدن به آن نیست. چه قدر در پی دنیا می کوشی و چه قدر می چری؟ آیا می خواهی خودت را فقیر و دیگران (وارثان) را توانگر سازی؟!

مصباح الشريعة : ص ۳۰۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۵۶ ح ۱۷ .

حدیث۱۵۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّهَا المُعَلِّلُ نَفسَهُ بِالدُّنيا ، الراكِضُ على حَبائِلِهَا

امام على عليه السلام : ای آن که خویشتن را به دنیا سرگرم ساخته ای و بر ریسمان های [پوسیده] آن می دوی و در آباد کردن دنیایی که به زودی خراب می شود ، می کوشی! آیا به گورهای پوسیده پدرانت و پیکرهای خفته در زیر سنگ ها

و خاک های فرزندانت ننگریسته ای؟ چه بسیار کسانی که با دست خود ، پرستاری شان کردی و به معالجه آنان پرداختی، از پزشکان برایشان نسخه و دارو خواستی و از دوستان ، برایشان رضایت طلبیدی ؛ امّا تلاش تو سودشان نبخشید و دارو و درمانت ، در آنان کارگر نیفتاد.

الحَبائِل : جمع حِبالة واُحبولة وهو الشَّرَک (المصباح المنير : ص ۱۱۹ «حبل») .

حدیث۱۵۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

فَلَم أرَ كَالدُّنيا بِهَا اغتَرَّ أهلُها ولا كَاليَقينِ استَوحَشَ الدَّهرَ صاحِبُهُ

أمُرُّ عَلى رَمسِ

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ:

چیزی چون دنیا ندیدم که اهلش فریب آن را بخُورند/ و نه چون یقین (مرگ) که صاحب آن ، از روزگار بگریزد.

بر گورِ نزدیکان می گذرم، امّا گویی/ بر گور کسی می گذرم که هیچ نسبتی با او ندارم .

به خدا سوگند ، اگر نبود که هر ساعتی/ هرگاه بخواهم، کسی را می بینم که یارش مُرده است ،

هرگز، به هیچ روی، در برابر روزگار صبر نمی کردم/ روزگاری که هرروز ، مصیبت هایش غمی تازه می آفریند .

الرَّمْسُ : القَبْرُ (القاموس المحيط : ج ۲ ص ۲۲۰ «رمس») .

حدیث۱۵۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

أحسَنتَ ظَنَّکَ بِالأَيّامِ إذ حَسُنَت ولَم تَخَف سوءَها يَأتي بِهِ القَدَرُ

وسالَمَتکَ اللَّيالى فَاغتَرَرتَ بِها وعِندَ صَفوِ اللَّيالى يَحدُثُ الكَدَرُ

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ:

به روزها نیکْ گمان گشتی ، آن گاه که [با تو] نیک شدند و از بدیِ آنها که دست تقدیر می آورَد ، نترسیدی.
شب ها با تو سرِ سازش نشان داد و تو فریب آنهارا خوردی امّا در همان زلالی شب هاست که تیرگی پدید می آید.
الـدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السـلام : ص ۲۶۰ الرقم ۱۸۲ ؛ البدایـة والنهایة : ج ۱۱ ص ۱۸۴ من دون إسـنادٍ إلی المعصوم وفیه «یوما» بدل «سوءها» .

حدیث۱۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذ مِن قَلیلِ الدُّنیا ما یَکفیکَ ، ودَع مِن کَثیرِها ما یُطغیکَ .
امام علی علیه السلام : از دنیا ، اندکی که کفایتت کند ، برگیر و بسیارِ آن را که به طغیانت بکشانَد ، فرو بگذار.
غرر الحکم : ح ۵۰۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۱ ح ۴۵۹۱ .

حدیث۱۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یَسیرُ الدُّنیا یَکفی ، وکَثیرُها یُردی .
امام علی علیه السلام : اندکِ دنیا کفایت می کند و بسیارِ آن ، نابود می کند.
غرر الحکم : ح ۱۰۹۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۳۸ .

حدیث۱۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یَسیرُ الدُّنیا خَیرٌ مِن کَثیرِها ، وبُلغَتُها
امام علی علیه السـلام : کمِ دنیا بهتر از زیادِ آن است و به کفاف آن بسـنده کردن ، سزاوارتر است تا گرفتار شدن به هلاکت آن [بر اثر فزون خواهی].
البُلغَة : ما یُتَبَلَّغ [أی یکتَفَی] به من العَیش ولا یَفضُل (المصباح المنیر : ص ۶۱ «بلغ») .

حدیث۱۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: مَن أقَلَّ مِنها استَکثَرَ مِمّا یُؤمِنُهُ ، ومَن استَکثَرَ مِنهَا استَکثَرَ مِمّا یوبِقُهُ
امـام علی علیه السـلام ـ در نکوهش دنیـا ـ : آن کس که از دنیا کم برگرفت ، بر آنچه او را ایمن و آسوده می گردانَـد ، افزود و آن کس که از دنیا زیاد برگرفت ، بر آنچه او را به نابودی می کشانَد ، افزود.
یُوبِقه : یُهلِکُه (الصحاح : ص ۴ ح ۱۵۶۲ «وبق») .

حدیث۱۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَابنَ آدَمَ ، ما كَسَبتَ فَوقَ قوتِكَ فَأَنتَ فيهِ خازِنٌ لِغَيرِكَ .

امام علی علیه السلام : ای پسر آدم! آنچه بیش از کفافت به دست آوری ، در واقع ، تو خزانه دار آن برای دیگران هستی.

نهج البلاغة : الحكمة ١٩٢ ، خصائص الأئمّة عليهم السلام : ص ١١٢ ، بحار الأنوار : ج ٧٣ ص ١٤۴ ح ٢٨ .

از۱۶۰۱تا۱۸۰۰

حدیث۱۶۰۱

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

شَكى رَجُلٌ إلى أميرِ المُؤمِنينَ عليه السلام الحاجَةَ ، فَقالَ لَهُ : اِعلَم أنَّ كُلَّ شَيءٍ تُصيبُهُ مِنَ الدُّنيا فَوقَ قوتِكَ أنتَ فيهِ خازِنٌ لِغَيرِكَ .

الخصال ـ به نقل از على بن حسين بن رباط، كه سند آن را به معصوم عليه السلام رسانده است ـ : مردى به امير مؤمنان از نيازمندى اش شكايت كرد . به او فرمود: «بدان كه آنچه از دنيا بيش از كفافَت به دست آورى ، در واقع ، تو خزانه دار آن براى ديگرانى».

الخصال : ص ١۶ ح ۵٨ ، روضة الواعظين : ص ۴۶٨ ، بحار الأنوار : ج ٧٣ ص ٩٠ ح ۶١ .

حدیث۱۶۰۲

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

الوَيلُ لِمَن جَمَعَ الدُّنيا وأورَثَها مَن لا يَحمَدُهُ ، وقَدِمَ عَلى مَن لا يَعذِرُهُ

امام على عليه السلام : واى بر كسى كه [مالِ] دنيا را جمع كند و آن را براى كسى به ارث بگذارد كه از او سپاس گزارى نمى كند و [خود] بر كسى (خداوند) وارد شود كه عذر و بهانه اش را نمى پذيرد. دنيا ، سراى منافقان است و سراى تقواپيشگان نيست. پس بايد بهره ات از دنيا به اندازه اى باشد كه قوّت بدنت ، نگهدار جانت و توشه اى براى معادت باشد.

فى المصدر : «يغدره»، والتصويب من بحار الأنوار .

حدیث۱۶۰۳

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

إنَّ الدُّنيا دارٌ مُنِيَ لَهَا

امام على عليه السلام : دنيا، سرايى است كه براى آن ، نيستى رقم خورده است و براى اهلش رخت بربستن از آن. دنيا ، شيرين و دل پذير است و شتابان به سراغ خواهانش مى رود و به دل بيننده مى نشيند . پس با بهترين توشه اى كه در اختيار داريد ، از دنيا بكوچيد و در آن ، بيش از كفاف مخواهيد و از آن ، بيش از آنچه شما را به مقصد مى رساند ، نطلبيد.

مُنِيَ له : أي قُدِّر (لسان العرب : ج ١۵ ص ٢٩٢ «منى») .

حدیث۱۶۰۴

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

: لا تَكُنِ الدُّنيا أكبَرَ هَمِّكَ .

امام على عليه السلام ـ از سفارش هاى ايشان به فرزندش حسن عليه السلام در هنگام وفات ـ : دنيا، بزرگ ترين همّ و غمّت نباشد.

الأمالی للمفید : ص ۲۲۱ ح ۱ ، الأمالی للطوسی : ص ۷ ح ۸ کلاهما عن الفجیع العقیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۹۸ ح ۱ .

حدیث۱۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: یَا بنَ آدَمَ ، لا یَکُن أکبَرُ هَمِّکَ یَومَکَ الَّذی إن فاتَکَ لَم یَکُن مِن أجَلِکَ ، فَإنَّ کُلَّ یَومٍ تَحضُرُهُ

یَأتِی اللّه ُ فیهِ بِرزقِکَ ، وَاعلَم أنَّکَ لَن تَکتَسِبَ شَیئا فَوقَ قوتِکَ إلاّ کُنتَ فیهِ خازِنا لِغَیرِکَ ؛ یَکثُرُ فِی الدُّنیا بِهِ نَصَبُکَ ، ویَحظی بِهِ وارِثُکَ ، ویَطولُ مَعَهُ یَومَ القِیامَةِ حِسابُکَ !
فَاسعَد بِمالِکَ فی حَیاتِکَ ، وقَدِّم لِیَومِ مَعادِکَ زادا یَکونُ أمامَکَ ؛ فَإنَّ السَّفَرَ بَعیدٌ ، وَالمَوعِدَ القِیامَةُ ، وَالمَورِدَ الجَنَّةُ أوِ النّارُ .
امـام علی علیه السـلام ـ در تشویـق به دل برکَنْدن از دنیـا و ترغیب به کارهـای آخرت ـ : ای پسـر آدم! بزرگ ترین همّ و غَمّت آن روزت نباشـد که چون از دسـتت رفت ، از عمر تو نباشـد ؛ زیرا هر روزی که وارد آن می شوی ، خداونـد در آن ، روزی ات را می رساند. بدان که هرگز ، چیزی بیش از قُوتت به دست

نمی آوری ، مگر این که تو خزانه دار آن برای دیگران باشی. [فقط [مایه رنج بسیار تو در دنیا می شود و وارثت از آن بهره مند می گردد و به سبب آن ، حسابرسی تو در روز قیامت به درازا می کشد!
پس بـا مـال خود در زنـدگی ات [آینـده خود را تأمین کن و] خوش بخت شو و برای معادت که در پیش داری ، توشه ای بفرست؛ زیرا سفری دور و دراز پیش رو داری و وعده گاه ، قیامت است و محلّ ورود ، بهشت یا آتش.
الإرشاد : ج ۱ ص ۲۳۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۳۱ ح ۵۸ نقلاً عن تفسیر العیّاشی بزیادة «فإن همّک یوم» بعد «من أجلک» وراجع نثر الدرّ : ج ۱ ص ۲۹۵ .

حدیث۱۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
النّاسُ عَلی أربَعَةِ أصنافٍ : . . . ومِنهُم مَن یَطلُبُ الدُّنیا بِعَمَلِ الآخِرَةِ ، ولا یَطلُبُ الآخِرَةَ بِعَمَلِ الدُّنیا ، قَد طامَنَ
امام علی علیه السلام : مردم ، چهار دسته اند : ... دسته ای از ایشان ، کسانی اند که با اعمال آخرت ، دنیا را می طلبند و با کار دنیا ، در پیِ به دست آوردن آخرت نیسـتند ، تظاهر به فروتنی و وقار می کنند، گام هایشان را نزدیک به هم بر می دارند [آهسته و سر به زیر ، راه می رونـد]، دامن جامه شان را [برای حفظ از آلودگی [جمع می کننـد ، خویشـتن را امانتـدار جلوه می دهند و پرده پوشـی خداوند [از گناهان] را وسیله ای برای گناه و نافرمانی قرار می دهند.
طامَنَ : سَکَنَ وانْخَفَضَ (المعجم الوسیط : ج ۲ ص ۵۶۶ «طمأن») .

حدیث۱۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَلتَمِسِ الدُّنیا بِعَمَلِ الآخِرَةِ ، ولا تُؤثِرِ العاجِلَةَ عَلَی الآجِلَةِ ؛ فَإنَّ ذلِکَ شیمَةُ المُنافِقینَ وسَجِیَّةُ المارِقینَ

امـام علی علیه السـلام : دنیـا را بـا کـار آخرت مجوی و این جهان را بر آن جهان برمگزین که این ، خوی منافقان و خصـلتِ از دین خارج شدگان است.

المارق : الخارج عن الدین (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۶۸۹«مرق») .

حدیث۱۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا مَزرَعَةُ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، کشتزار بدی است.

غرر الحکم : ح ۴۰۱ وح ۶۹۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸ ح ۸۳۴ .

حدیث۱۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا مَعدِنُ الشَّرِّ ومَحَلُّ الغُرورِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، معدن بدی و جایگاه فریب است.

غرر الحکم : ح ۱۴۷۳ .

حدیث۱۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا سوقُ الخُسرانِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بازار زیان است.

غرر الحکم : ح ۳۹۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۸ ح ۱۸ .

حدیث۱۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّه ِ ، لا تَغُرَّنَّکُمُ الحَیاةُ الدُّنیا ، فَإِنَّها دارٌ بِالبَلاءِ مَحفوفَةٌ ، وبِالفَناءِ مَعروفَةٌ ، وبِالغَدرِ مَوصوفَةٌ .

امام علی علیه السـلام : ای بندگان خدا! زنهار، زندگی دنیا شـما را نفریبد که دنیا ، سـرایی است آکَنده از گرفتاری، شناخته شده به نابودی و موصوف به بی وفایی.

تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۵۰۰ عن صالـح العجلی ، تذکرة الخواصّ : ص ۱۲۳ نحوه ، المناقب للخوارزمی : ص ۳۷۰ ح ۳۸۹ کلاهما عن عبد اللّه بن صالح العجلی عن رجل من بنی شـیبان وزاد فیهما «ولا یغرّنّکم باللّه الغرور» بعد «الدنیا» ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۰۱ ح ۴۴۲۲۴ ؛ بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۷ ح ۱۰۹ نقلاً عن عیون الحکم والمواعظ وفیه «بالعناء» بدل «بالفناء» .

حدیث۱۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنيا رَنِقٌ

امـام علی علیه السـلام : دنیـا ، آبشـخورش تیره است، چشـمه اش گِل آلود است، ظاهرش شـگفتی آور و درونش هلاکت بار است. فریبی از میان رونده است [سراب گونه است]، نوری غروب کننده، سایه ای رفتنی و تکیه گاهی نااستوار است.

ماءٌ رَنِق وعَيْشٌ رَنِق : أی كَدِر (الصحاح : ج ۴ ص ۱۴۸۵ «رنق») .

حدیث۱۶۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا غُرورٌ حائِلٌ ، وسَرابٌ زائِلٌ ، وسِنادٌ مائِلٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، فریبی از میان رفتنی است و سرابی زایل شدنی و تکیه گاهی نااستوار.

غرر الحكم : ح ۲۰۵۳ وح ۳۶۶۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۰ ح ۱۱۲ و ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۳ نحوه .

حدیث۱۶۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: تَغُرُّ وتَضُرُّ وتَمُرُّ ، إنَّ اللّه َ تَعالى لَم يَرضَها ثَوابا لِاءَولِيائِهِ ، ولا عِقابا لِاءَعدائِهِ .

امـام علی علیه السـلام ـ در وصف دنیـا ـ : می فریبـد و زیـان می زنـد و می گـذرد. خداونـد متعال ، آن را نه به عنوان پاداشـی برای دوستان خود پسندیده است ، نه کیفری برای دشمنانش.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۱۵ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۳ ، غرر الحكم : ح ۵۱۳ وفيه صـدره ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶ ؛ مطالب السؤول : ص ۵۷ .

حدیث۱۶۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: غَرّارَةٌ ؛ غُرورٌ ما فيها ، فانِيَةٌ ؛ فانٍ مَن عَلَيها ، لا خَيرَ فى شَىءٍ من أزوادِها إلاَّ التَّقوى .

امام علی علیه السـلام ـ نیز در وصف دنیا ـ : بس فریبنده است . هر آنچه در دنیاست ، فریب است . فناپذیر است . هرکه در آن است ، از میان می رود. در هیچ یک از توشه های آن، بجز تقوا، خیری نیست.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۱ ، تحف العقول : ص ۱۸۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۴ ح ۱۰۹ نقلاً عن عيون الحكم والمواعظ .

حدیث۱۶۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِحذَرُوا الدُّنيا ؛ فَإِنَّها غَدّارَةٌ غَرّارَةٌ خَدوعٌ ، مُعطِيَةٌ مَنوعٌ ، مُلبِسَةٌ نَزوعٌ ، لا يَدومُ رَخاؤُها ، ولا يَنقَضى عَناؤُها ، ولا يَركُدُ بَلاؤُها .

امام علی علیه السـلام : از دنیا برحـذر باشـید که دنیا ، بس بی وفا و فریبنده و حیله گر است ؛ هم می دهد و هم دریغ می ورزد، هم می پوشانـد و هم برهنه می سـازد. آسـایش آن ، نمی پایـد و رنجش ، به سـر نمی آیـد و [توفـان [گرفتاری ها و بلایش ، آرام نمی گیرد.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۳۰ ، غرر الحكم : ح ۳۶۷۷ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۳ ح ۴۶ .

حدیث۱۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُرورُ الدُّنیا غُرورٌ ، ومَتاعُها ثُبورٌ

امام علی علیه السلام : شادی دنیا ، فریب [و پوچ] است و کالایش نابودی و زیان.

الثُّبور : الهلاک والخسران (الصحاح : ج ۲ ص ۶۰۴ «ثبر») .

حدیث۱۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا تُغوی .

امام علی علیه السلام : دنیا، اغوا می کند.

غرر الحکم : ح ۲۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶ ح ۷۳۴ .

حدیث۱۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَطَرُ الدُّنیا یَسیرٌ ، وحاصِلُها حَقیرٌ ، وبَهجَتُها زورٌ ، ومَواهِبُها غُرورٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، اندک است و حاصلش ناچیز و شادی اش دروغ و دِهِش هایش پوچ.

غرر الحکم : ح ۵۰۷۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۲ ح ۴۶۱۴ وفیه «وعاجلها» بدل «وحاصلها» .

حدیث۱۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا وإنَّ الـدُّنیا دارٌ غَرّارَةٌ خَدّاعَةٌ ، تَنکِحُ فی کُلِّ یَوم بَعلاً ، وتَقتُلُ فی کُلِّ لَیلَةٍ أهلاً ، وتُفَرِّقُ فی کُلِّ ساعَةٍ شَـملاً ؛ فَکَم مِن مُنافِسٍ فیها وراکِنٍ إلَیها مِنَ الاُمَمِ السّالِفَةِ قَد قَذَفَتهُم فِی الهاوِیَةِ ، ودَمَّرَتهُم تَدمیرا ، وتَبَّرَتهُم

امام علی علیه السـلام : بدانید که دنیا ، سرایی فریبکار و نیرنگباز است، هر روز شوهری می کند و هر شب ، خانواده ای را می کُشد و هر ساعت ، انجمنی را از هم می پاشانَد . چه بسیار مردمانی از ملّت های پیشین که در پیِ دنیا کوشیدند و به آن گراییدنـد ؛ امّا دنیا به ورطه نابودی افکندشان و به سختی نابودشان کرد و به کلّی آنان را درهم شکست و به کام دوزخ سپردشان!

تَبَّرَهُ تَتبیراً : کَسَّره وأهلَکه (الصحاح : ج ۲ ص ۶۰۰ «تبر») .

حدیث۱۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إلهی ، کَیفَ نَبتَهِجُ فی دارٍ حُفِرَت لَنا فیها حَفائِرُ صَرعَتِها ، وفُتِلَت بِأَیدِی المَنایا حَبائِلُ غَدرَتِها ، وجَرَّعَتنا مُکرَهینَ جُرَعَ

مَرارَتِها ، ودَلَّتنَا النَّفسُ عَلَی انقِطاعِ عیشَتِها ، لَولا ما صَغَت

امام علی علیه السلام ـ در مناجات ـ : معبود من! چگونه شاد باشیم در سرایی که در آن برای ما گورها حفر شده و دام های بی وفایی اش با دستان مرگ ، رشته شده و جرعه های شرنگش را به زور به ما نوشانده است و نفس ، ما را از پایان پذیری زندگی اش آگاه ساخته است ؛ اگر نبود که این نفْس ها به خرّمی لذّت هایش

میل کرده اند و فریفته زرق و برق های فراوان و فناپذیر آن شده اند. معبود من! از ترفندهای فریبکارانه دنیا به تو پناه می بریم و برای گذشتن از پُل آن ، از تو یاری می جوییم.

صَغَتْ : مَالَتْ (المصباح المنير : ص ۳۴۲ «صغى») .

حدیث۱۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

مَضَى الدَّهرُ وَالأَيّامُ وَالذَّنبُ حاصِلٌ وأنتَ بِما تَهوى عَنِ الحَقِّ غافِلُ

سُرورُكَ فِي الدُّنيا غُرورٌ وحَسرَةٌ وعَيشُكَ فِي الدُّنيا مُحالٌ وباطِلُ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

روزگار و روزها گذشت و حاصلش گناه بود /

و تو به سبب هواهای نفسانی ات ، از حق غافلی .

شادی تو در دنیا ، فریب و حسرتی بیش نیست

و زیستن تو در دنیا ، محال و ناشدنی است .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۴۱۲ الرقم ۳۲۶ .

حدیث۱۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

جَميعُ فَوائِدِ الدُّنيا غُرورٌ ولا يَبقى لِمَسرورٍ سُرورُ

فَقُل لِلشّامِتينَ بِنا أفيقوا فَإِنَّ نَوائِبَ الدُّنيا تَدورُ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

همه منافع دنیا فریب است/ و شادی هیچ شادمانی پایدار نمی ماند .

به دشمنِ شادانِ ما بگو: به هوش باشید/ که مصیبت های دنیا می چرخد [و نوبت شما هم می رسد] .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۲۵۸ الرقم ۱۷۸ .

حدیث۱۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَبِئسَتِ الدّارُ لِمَن لم يَتَهَيَّبها ولَم يَكُن فيها عَلى وَجَلٍ ، وَاعلَموا ـ وأنتُم تَعلَمونَ ـ أنَّكُم تارِكوها لابُدَّ ، وإنَّما هِيَ كَما نَعَتَ اللّه ُ : «لَعِبٌ

وَ لَهْوٌ وَ زِينَةٌ وَ تَفَاخُرُ بَيْنَكَمْ وَ تَكَاثُرٌ فِى الْاءَمْوَ لِ وَ الْاءَوْلَـدِ» .

امام علی علیه السلام ـ در نکوهش دنیا ـ : بد سرایی است برای کسی که از آن نهراسد و در دنیا ، بیمناک نباشد، و بدانید و می دانید که به ناچار ، دنیا را ترک خواهید کرد، و دنیا چنان است که خداوند ، وصف کرده است: «بازی و سرگرمی و آرایش و فخرفروشی میانتان و فزون جویی در دارایی ها و فرزندان است» .

تحف العقول : ص ۱۸۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۸ ح ۸۱ .

حدیث۱۶۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ الدُّنيا دارُ خَبالٍ

امام علی علیه السلام : دنیا، سرای تباهی و گزند و دگرگونی و جا به جایی است، خوشی های آن با تلخی هایش برابری نمی کند، و خوش بختی هایش با بدبختی هایش همسان نیست، و فرازش با نشیبش یکسان نیست.

الخَبال : الفساد ، ويكون فى الأفعال والأبدان والعقول (النهاية : ج ۲ ص ۸ «خبل») .

حدیث۱۶۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مِن هَوانِ الدُّنيا عَلَى اللّه أنَّهُ لا يُعصى إلّا فيها ، ولا يُنالُ ما عِندَهُ إلّا بِتَرِكِها .

امام علی علیه السلام : از خواری و بی مقداری دنیا در نزد خداست که او ، جز در دنیا نافرمانی نمی شود و جز با ترک آن ، به آنچه [از بهشت و نعمت های ابدی که [نزد خداست ، نمی توان رسید.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۸۵ ، غرر الحكم : ح ۳۶۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۲ ح ۱۳۶ .

حدیث۱۶۲۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

دارُ الفَناءِ مَقيلُ

امام علی علیه السلام : این سرای نیستی، خوابگاهِ نیم روزی نافرمانان است و جایگاه شوربختان و تجاوزگران.

المَقيل : الاستراحة نصف النهار إذا اشتدّ الحرّ ، والمَقيل ـ أيضا ـ : الموضع (لسان العرب : ج ۱۱ ص ۵۷۸ و ص ۵۷۷ «قيل») .

حدیث۱۶۲۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إن كُنتُم لِلنَّعيمِ طالِبينَ ، فَأَعتِقوا أنفُسَكُم مِن دارِ الشَّقاءِ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان نیک بختی و راحتی هستید ، پس جان هایتان را از [بندگیِ این] سرای شوربختی ، آزاد سازید.

غرر الحكم : ح ۳۷۴۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۷۹ وفيه «شقاء الدنيا» بدل «دار الشقاء» .

حدیث۱۶۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الدُّنيا دارُ الغُرَباءِ ، ومَوطِنُ الأَشقِياءِ .
امام على عليه السلام : دنيا، خانه [موقّت] غريبان است و وطنِ شوربختان.
غرر الحكم : ح ۱۲۰۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۶ ح ۱۱۳۱ .

حديث۱۶۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
: الدّارُ دارُ مَن لا دارَ لَهُ ، وبِها يَفرَحُ مَن لا عَقلَ لَهُ ، فَأَنزِلوها مَنزِلَتَها .
امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : دنيا ، سراى كسى است كه سرايى ندارد و كسى به آن شاد مى شود كه خِرد ندارد . پس دنيا را در جايگاه [واقعى [خودش قرار دهيد.
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۰۹ ح ۵۴۲ .

حديث۱۶۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
: أقرَبُ دارٍ مِن سَخَطِ اللّهِ ، وأبعَدُها مِن رِضوانِ اللّهِ ؛ فَغُضّوا عَنكُم ـ عِبادَ اللّهِ ـ غُمومَها وأشغالَها ، لِما قَد أيقَنتُم بِهِ مِن فِراقِها وتَصَرُّفِ حالاتِها .
امام على عليه السلام ـ در وصف دنيا ـ : نزديك ترين سرا به خشم و ناخشنودى خداوند و دورترين سرا به خشنودى خداست. پس ـ اى بندگان خدا ـ غم ها و

مشغله هاى دنيا را از خود ، كم كنيد؛ زيرا به جدايى دنيا و ناپايدارى حالات آن ، يقين داريد.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۱ .

حديث۱۶۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اُهرُبوا مِنَ الدُّنيا وَاصرِفوا قُلوبَكُم عَنها ، فَإِنَّها سِجنُ المُؤمِنِ ؛ حَظُّهُ مِنها قَليلٌ ، وعَقلُهُ بِها عَليلٌ ، وناظِرُهُ فيها كَليلٌ
امام على عليه السلام : از دنيا بگريزيد و دل هايتان را از آن بگردانيد؛ زيرا دنيا ، زندان مؤمن است، بهره اش از آن اندك است و خِرَدش در [كارِ] آن ، ناتوان است و چشمش در [ديدن] آن ، ضعيف است!
الكَليل : الذى لم يحقّق المنظور (النهاية : ج ۴ ص ۱۹۸ «كلل») .

حديث۱۶۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الدُّنيا سِجنُ المُؤمِنِ ، وَالمَوتُ تُحفَتُهُ
امام على عليه السلام : دنيا، زندان مؤمن است و مرگ ، هديه اى است به او و بهشت ، سرپناه اوست.

التُحْفَة : طَرفَةُ الفاكهة ، ثم تستعمل فى غير الفاكهة من الألطاف (النهاية : ج ۱ ص ۱۸۲ «تحف») .

حديث۱۶۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا جَنَّةُ الكافِرِ ، وَالمَوتُ مُشخِصُهُ

امام على عليه السلام : دنيا، بهشت كافر است و مرگ ، كوچاننده او و آتش ، جايگاهش.

يقال للرجل إذا أتاه ما يُقلِقه : قد شُخِصَ به . ومنه شخوص المسافِر : خروجه عن منزله (النهاية : ج ۲ ص ۴۵۰ «شخص») .

حديث۱۶۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّما مَثَلُ الدُّنيا مَثَلُ السَّمِّ ؛ يَأكُلُهُ مَن لا يَعرِفُهُ .

امام على عليه السلام : مَثَل دنيا ، مَثَل سَم است . كسى سم را مى خورد كه نمى داند.

الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۶ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۸ ح ۴۰ .

حديث۱۶۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّمَا الدُّنيا كَالسَّمِّ ؛ يَأكُلُهُ مَن لا يَعرِفُهُ .

امام على عليه السلام : دنيا، در حقيقت، مانند سم است . كسى سم را مى خورد كه آن را نمى شناسد.

عيون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمالى للصدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ كلاهما عن أحمد بن الحسن الحسينى عن الإمام العسكرى عن آبائه عليهم السلام ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۵ ، غرر الحكم : ح ۱۴۱۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۸ ح ۵۶ .

حديث۱۶۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّما مَثَلُ الدُّنيا مَثَلُ الحَيَّةِ : لَيِّنٌ مَسُّها ، قاتِلٌ سَمُّها ، فَأَعرِض عَمّا يُعجِبُكَ فيها لِقِلَّةِ ما يَصحَبُكَ مِنها ، وضَع عَنكَ هُمومَها لِما أيقَنتَ بِهِ مِن فِراقِها وتَصَرُّفِ حالاتِها ، وكُن آنَسَ ما تَكونُ بِها أحذَرَ ما تَكونُ مِنها ؛ فَإِنَّ صاحِبَها كُلَّما اطمَأَنَّ فيها إلى سُرورٍ أشخَصَتهُ

امام على عليه السلام : مَثَل دنيا ، مَثَل مار است: پوستش نرم است و زهرش كُشنده. پس، از آنچه در دنيا برايت جاذبه دارد ، روى بگردان ؛ زيرا آنچه از آن تو را همراهى مى كند ، اندك [كفنى] است . دغدغه هاى آن (دنيا) را از خود ، دور كن؛ چرا كه به جدا شدن از آن و ناپايدارى حالاتش يقين دارى و آن گاه كه با دنيا بيشترين انس را دارى ، بيشترين ترس و حذر را از آن داشته باش؛ زيرا كه دنيادار ، هر زمان كه در آن به خوشى و لذّتى اطمينان كرد، دنيا او را از آن خوشى به مشكلى كشانْد، يا هرگاه انسى گرفت ، اُنس او را تبديل به تنهايى و وحشت كرد .

شَخَصَ من بلدٍ إلى بلدٍ : أى ذهب ، وأشخصَه غيرُه (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۴۳ «شخص») .

حدیث۱۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

ومَن یَذُقِ الدُّنیا فَإنّیطَعِمتُها وسیقَ إلَینا عَذبُها وعَذابُها

فَلَم أرَها إلاّ غُرورا وباطِلاًکَما لاحَ فی أرضِ الفَلاةِ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

هر که می خواهد دنیا را بچشد، من آن را مزه کرده ام/ شیرینی و شرنگ آن به ما رسیده است .

من ، آن را جز فریب و پوچ نیافتم/همچون سرابی که در بیابان می درخشد .

دنیا ، لاشه گَندیده ای بیش نیست/ که سگ ها بر سرِ آن ، کشمکش می کنند .

اگر از دنیا دوری کنی، با اهل آن آسوده به سر می بری/ و اگر آن را بکشی،سگ ها بر سرِ آن با تو کشمکش می کنند.

الفلاة : القفر من الأرض ، لأنّها فُلیت ـ أی فُطمت وعُزلت ـ من کلّ خیر (تاج العروس : ج ۲۰ ص ۵۶ «فلو») .

حدیث۱۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا کَالغولِ

امام علی علیه السلام : دنیا ، به سانِ غول است . هرکه را از آن فرمان ببَرد ، گم راه می سازد و هرکه را اجابتش کند ، نابود می گرداند. دنیا به سرعت زوال می پذیرد و زود [به دیگری] منتقل می شود.

الغُول : هی جنس من الجنّ والشیاطین ، وکانت العرب تزعم أنّ الغول فی الفَلاة تتراءی للناس فتتغوّل تغوّلاً : أی تتلوّن تلوّنا فی صور شتّی ، وتَغُولهم أی تُضلّهم عن الطریق وتهلکهم (النهایة : ج ۳ ص ۳۹۶ «غول») .

حدیث۱۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما الدُّنیا شَرَکٌ

امام علی علیه السلام : دنیا، در حقیقت، یک دام است . کسی در دام می افتد که نمی داند.

الشَّرَک ـ محرّکة ـ : حبائل الصَّید ، وما یُنصب للطیر (القاموس المحیط : ج ۳ ص ۳۰۸ «شرک») .

حدیث۱۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا شَرَکُ النُّفوسِ ، وقَرارَةُ کُلِّ ضُرٍّ وبُؤسٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا، دام جان ها و جایگاه هر رنج و گزندی است.

غرر الحکم : ح ۲۰۴۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۲ ح ۱۶۱۴ ولیس فیه «کلّ» .

حدیث۱۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا کَالشَّبَکَةِ ؛ تَلتَفُّ عَلی مَن رَغِبَ فیها وتَتَحَرَّزُ

امام علی علیه السلام : دنیا ، همانند تور [صیّادی] است ؛ بر هر که به آن روی آورد ، می پیچد و به کسی که از آن روی بگرداند ، در نمی پیچد. پس، به دنیا دل مبند و بدان روی میاور که تو را در تور خویش می افکند و به هلاکت می اندازد.

احترزت وتَحرَّزْت من کذا : تَوَقّیتُه (الصحاح : ج ۳ ص ۸۷۳ «حرز») .

حدیث۱۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مَثَلَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ کَرَجُلٍ لَهُ امرَأَتانِ ، إذا أرضی إحداهُما أسخَطَ الاُخری .

امام علی علیه السلام : حکایت دنیا و آخرت ، حکایت مردی است که دو زن دارد . هرگاه یکی از آن دو را خشنود گردانَد ، دیگری را ناخشنود می سازد.

غرر الحکم : ح ۳۵۳۱ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۷ ح ۱۵۵۹ ، روضة الواعظین : ص ۴۹۰ وفیهما «ضرّتان» بدل «امرأتان» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۲ ح ۱۱۰ .

حدیث۱۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا وَالآخِرَةُ ضَرَّتانِ؛ فَبِقَدرِ ما تُرضی إحداهُما تُسخِطُ الاُخری.

امام علی علیه السلام : دنیا و آخرت ، دو هووینـد . پس به انـدازه ای که یکی از آن دو را خشـنود سازی ، دیگری را ناخشـنود می گردانی.

إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۳۰۷ ؛ تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۸ عن عیسی علیه السلام .

حدیث۱۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنیا وَالآخِرَةِ مَثَلُ المَشرِقِ وَالمَغرِبِ ؛ مَتَی ازدَدتَ مِن أحَدِهِما قُربا ازدَدتَ مِنَ الآخَرِ بُعدا .

امام علی علیه السلام : مَثَل دنیا و آخرت ، مَثَل مشرق و مغرب است . هر انـدازه به یکی از آنها نزدیک تر شوی ، از دیگری دورتر می افتی.

الأمالی للسیّد المرتضی : ج ۱ ص۱۰۷ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۴ نحوه .

حدیث۱۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا وَالآخِرَةَ عَدُوّانِ مُتَفاوِتانِ ، وسَبیلانِ مُختَلِفانِ ؛ فَمَن أحَبَّ الدُّنیا وتَوَلّاها أبغَضَ الآخِرَةَ وعاداها .

وهُما بِمَنزِلَةِ المَشرِقِ وَالمَغرِبِ وماشٍ بَینَهُما ؛ کُلَّما قَرُبَ مِن واحِدٍ بَعُدَ مِنَ الآخَرِ ، وهُما بَعدُ ضَرَّتانِ .

امام علی علیه السلام : دنیا و آخرت، دو دشمن متفاوت و دو راه مختلف اند. پس، هرکه دنیا را دوست بدارد و با آن دوستی ورزد ، از آخرت نفرت دارد و با آن دشمنی می ورزد. [نیز] دنیا و آخرت ، به منزله مشرق و مغرب اند که هرکس میان آن دو را بپیماید ، هرچه به یکی نزدیک شود ، از دیگری دور می شود. از اینها بالاتر، دنیا و آخرت ، هووی هم اند.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۰۳ ، خصائص الأئمّهٔ علیهم السلام : ص ۹۶ ، غرر الحکم : ح ۳۶۹۲ ، تحف العقول : ص ۲۱۲ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۹ ح ۱۳۳ .

حدیث۱۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الـدُّنیا رُبَّما أقبَلَت عَلَی الجاهِلِ بِالِاتِّفاقِ ، وأدبَرَت عَنِ العاقِلِ بِالِاستِحقاقِ ، فَإِن أتَتکَ مِنها سَهمَهٌ مَعَ جَهلٍ أو فاتَتکَ مِنها بُغیَهٌ مَعَ عَقلٍ ، فَإِیّاکَ

أن یَحمِلَکَ ذلِکَ عَلَی الرَّغبَهِ فِی الجَهلِ وَالزُّهدِ فِی العَقلِ ؛ فَإِنَّ ذلِکَ یُزری

امـام علی علیه السـلام : دنیـا ، گـاه تصادفاً به نادان روی می آورد و به حق ، از خردمنـد بر می گردد. پس اگر با وجود نادانی ات ، بهره ای از دنیا به تو رسید یا با وجود خردمندی ات ، به مطلوبی از آن دست نیافتی، مبادا این امر ، تو را وا دارد که به

نادانی رغبت کنی و به خِرد و دانایی پشت نمایی که این ، تو را بی مقدار می کند و به نابودی می کشاند.

یقال : أزری بأخیه إزراءً ؛ أی أدخَل علیه عَیْبا (تاج العروس : ج ۱۹ ص ۴۹۲ «زری») .

حدیث۱۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أقبَلَتِ الدُّنیا عَلی أحَدٍ أعارَتهُ مَحاسِنَ غَیرِهِ ، وإذا أدبَرَت عَنهُ سَلَبَتهُ مَحاسِنَ نَفسِهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دنیا به کسی رو کنـد ، خوبی های دیگران را نیز به او عاریت می دهد و هرگاه از او برگردد ، خوبی های خودش را هم از او می گیرد.

نهـج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۹ ، عیون أخبـار الرضـا : ج ۲ ص ۱۳۰ ح ۱۱ عن إبراهیم بن العبّاس عن الإمام الرضا عن أبیه علیهماالسلام ، مشکاهٔ الأنوار : ص ۴۶۹ ح ۱۵۶۹ ، نثر الـدرّ : ج ۱ ص ۳۵۳ ، روضـهٔ الواعظین : ص ۴۸۸ والأربعـهٔ الأخیرهٔ عن الإمام الصادق علیه السلام وفیها «أعطته» بدل «أعارته» ، جامع الأخبار : ص ۵۰۹ ح ۱۴۱۸ ، غرر الحکم : ح ۴۱۲۶ وفیه «کسته» بدل «أعارته» ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۳۵۷ ح ۷۱ .

حدیث۱۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا تُقبِلُ إقبالَ الطّالِبِ ، وتُدبِرُ إدبارَ الهارِبِ ، وتَصِلُ مُواصَلَهَ المُلوکِ ، وتُفارِقُ مُفارَقَهَ العَجولِ .

امام علی علیه السلام : دنیا ، به سان شخص جوینده می آید و همانند شخص گریزنده می رود و چون شاهان ، پیوند برقرار می کند و مانند کسی که عجله دارد ، جدا می شود.

غرر الحكم : ح ۳۶۶۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۰ وفيه «الملول» بدل «الملوك» .

حدیث۱۶۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إن أقبَلَت غَرَّت ، وإن أدبَرَتَ ضَرَّت .

امام على عليه السلام ـ در توصيف دنيا ـ : دنيا ، اگر روى آورد ، مى فريبد و اگر پشت كند ، زيان مى زند.

مطالب السؤول : ص ۵۳ ؛ بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳ ح ۸۸ .

حدیث۱۶۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إذا أقبَلَتِ الدُّنيا أقبَلَت عَلى حِمارٍ قَطوفٍ

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : دنيا وقتى مى آيد ، سوار بر الاغى كُند رو ، مى آيد و وقتى مى رود ، با بُراق مى رود.

القَطوف من الدوابّ وغيرها : البطيء (المصباح المنير : ص ۵۰۹ «قطف») .

حدیث۱۶۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

فَمَن يَحمَدُ الدُّنيا بِعَيشٍ يَسُرُّهُ فَسَوفَ لَعَمرى عَن قَليلٍ يَلومُها

إذا أقبَلَت كانَت عَلَى المَرءِ فِتنَةً وإن أدبَرَت كانَت كَثيراً هُمومُها

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

هركه دنيا را از سَرِ خوشى بستايد ،/ سوگند به جانم كه به زودى آن را خواهد نكوهيد .

دنيا ، هرگاه بيايد ، مايه گرفتارى آدمى است/ و هرگاه پشت كند ، آه و افسوس هايش بسيار است .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ص ۵۲۲ الرقم ۳۹۶ .

حدیث۱۶۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِحـذَروا هـذِهِ الـدُّنيا الخَدّاعَـةَ الغَرّارَةَ . . . فَما لَها عِندَ اللّه قَدرٌ ولا وَزنٌ ، ولا خَلقٌ ـ فيما بَلَغَنا ـ خَلقا أبغَضَ إلَيهِ مِنها ، وما نَظَرَ إلَيها مُنذ خَلَقَهـا . ولَقَـد عُرِضَت عَلى نَبِيِّنـا مُحَمَّدٍ صـلى الله عليه و آله بِمَفاتيحِهـا وخَزائِنِهـا لا يَنقُصُهُ ذلِكَ مِن حَظِّهِ مِنَ الآخِرَةِ فَأَبى أن يَقبَلَها ؛ لِعِلمِهِ أنَّ اللّه ـ عَزَّ وجَلَّ ثَناؤُهُ ـ أبغَضَ شَيئا فَأَبغَضَهُ ، وصَغَّرَ شَيئا فَصَغَّرَهُ ، وألاّ يَرفَعَ ما وَضَعَ اللّه ـ جَلَّ ثَناؤُهُ ـ وألاّ يُكثِرَ ما أقَلَّ اللّه ـ جَلَّ وعَزَّ ـ ، ولَو لَم يُخبِركَ عَن صِغَرِها عِندَ اللّه ، إلاّ أنَّ اللّه ـ جَلَّ

وعَزَّ ـ أصغَرَها عَن أن يَجعَلَ خَيرَها ثَوابا لِلمُطيعينَ ، وأن يَجعَلَ عُقوبَتَها عِقابا لِلعاصينَ

امام علی علیه السلام : از این دنیای مکّار فریبکار ، بر حذر باشید... که دنیا در نزد خداوند هیچ قدر و وزنی ندارد، و تا آن جا که به ما خبر رسیده است ، خداوند هیچ مخلوقی نیافریده است که در نزد او منفورتر از دنیا باشد، و از زمانی که دنیا را آفرید ، به آن نگاه نکرد. کلیدها و خزانه های دنیا به پیامبرمان محمّد صلی الله علیه و آله پیشنهاد شد ، بی آن که از بهره آخرتش چیزی کم شود ؛ امّا او از پذیرفتن آن سر باز زد؛ زیرا می دانست که خداوند چه چیز را ناخوش می دارد، او هم آن را ناخوش داشت، و چه چیز را کوچک می شمارد ، او هم

کوچکش شمرد، و آنچه را خداوند پایین آورده است ، او بالا نبرد، و آنچه را خداوندکم قرار داده ، او زیادش نگرداند.
اگر درباره خُردی دنیا در نزد خداوند ، تو را جز همین اندازه خبر نداده بود که خداوند آن را کوچک تر از آن دانسته که خوبی اش (خوشی اش) را پاداشی برای اهل طاعت قرار دهد و کیفرهایش را کیفری برای اهل معصیت [، همین، کفایت می کرد].
جواب «لو» محذوف وتقدیره : «لکفی» کما فی بحار الأنوار .

حدیث۱۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن ذَمامَةِ الدُّنیا عِندَ اللّه ِ ألاّ یُنالَ ما عِندَهُ إلاّ بِترکِها .
امام علی علیه السلام : از نکوهیدگی دنیا در نزد خداوند است که آنچه در نزد اوست، جز با ترک دنیا به دست نمی آید.
غرر الحکم : ح ۹۳۶۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷۰ ح ۸۵۸۵ وفیه «حقارة» بدل «ذمامة» .

حدیث۱۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا کانَ یَومُ القِیامَةِ أتَتِ الدُّنیا بِأَحسَنِ زینَتِها ، ثُمَّ قالَت : یا رَبِّ ، هَبنی لِبَعضِ أولیائِکَ . فَیَقولُ اللّه ُ تَعالی : اِذهَبی فَأَنتِ لا شَیءَ ، أنتِ أهوَنُ عَلَیَّ أن أهَبَکِ لِبَعضِ أولیائی ، فَتُطوی کَما یُطوَی الثَّوبُ الخَلِقُ ، فَتُلقی فِی النّارِ .
امام علی علیه السلام : چون روز قیامت شود، دنیا با زیباترین زیور خود می آید و می گوید: پروردگارا ! مرا به یکی از دوستانت ببخش.
خداوند متعال می فرماید: «برو، که تو هیچی. تو در نزد من ، بی ارزش تر از آنی که به یکی از دوستانم ببخشمت». پس مانند پارچه ای کهنه مچاله و در آتش افکنده می شود.
حلیة الأولیاء : ج ۱ ص ۷۲ عن زید بن أسلم عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۷۱۸ ح ۸۵۶۱ .

حدیث۱۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَو کانَتِ الدُّنیا عِندَ اللّه ِ مَحمودَةً
امام علی علیه السلام : اگر دنیا در نزد خداوندْ پسندیده بود، آن را به دوستانش اختصاص می داد ؛ امّا او دل های آنان را از دنیا بگردانید و مطامع دنیوی را از آنان پاک ساخت.
فی الطبعة المعتمدة : «محمودا» ، والتصویب من طبعة بیروت وطهران .

حدیث۱۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِمّا یَدُلُّکَ عَلی دَناءَةِ الدُّنیا ، أنَّ اللّه َ ـ جَلَّ ثَناؤُهُ ـ زَواها عَن أولیائِهِ وأحِبّائِهِ نَظَرا وَاختِیارا ، وبَسَطَها لاِءَعدائِهِ فِتنَةً وَاختِبارا .
امام علی علیه السلام : از جمله چیزهایی که تو را به پستی دنیا رهنمون می شود ، این است که خداوند از سر لطف و خیرخواهی ، دنیا را از نزدیکان و دوستانش دور ساخت، و از بهر آزمایش و امتحان ، آن را برای دشمنانش گسترانید.
بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۰ ح ۱۰۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶۸ ح ۶۲۰۵ نحوه وفی صدره «فی ذکر رسول اللّه صلی الله علیه و آله : قد حقّر الدنیا وأهون بها وهوّنها وعلم أنّ اللّه سبحانه زواها . . .» .

حدیث۱۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: دارٌ هـانَت عَلی رَبِّها ، فَخَلَطَ حَلالَها بِحَرامِها ، وخَیرَها بِشَرِّها ، وحَیاتَها بِمَوتِها ، وحُلوَها بِمُرِّها ، لَم یُصفِهَا اللّه ُ تَعالی لاِءَولِیائِهِ ، ولَم یَضِنَّ
امام علی علیه السلام ـ در نکوهش دنیا ـ : سرایی است که نزد خداوندش بی ارزش است . از این رو، حلال آن را با حرامش، و نیکش را با بدش، و زندگی اش را با مرگش، و شیرینی اش را با تلخی اش آمیخت. خداوند متعال ، آن را برای دوستانش ناب نگردانید، و از دشمنانش دریغ نورزید.
ضَنِنتُ بالشیء : بخلت به (الصحاح : ج ۶ ص ۲۱۵۶ «ضنن») .

حدیث۱۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ دُنیاکُم عِندی لاَءَهوَنُ مِن وَرَقَةٍ فی فَمِ جَرادَةٍ تَقضَمُها
امام علی علیه السلام : دنیای شما در نزد من ، از یک برگ در دهان ملخی که آن را می جود ، بی ارزش تر است. علی را با نعمت های نابود شونده و لذّت های ناپایدار ، چه کار؟!
قَضَمَت الدابّةُ الشعیرَ تَقضَمُه : کَسَرته بأطراف الأسنان (المصباح المنیر : ص ۵۰۷ «قضم») .

حدیث۱۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أما وَالَّذی فَلَقَ الحَبَّةَ ، وبَرَأَ النَّسَمَةَ ، لَولا حُضورُ الحاضِرِ ، وقِیامُ الحُجَّةِ بِوُجودِ النّاصِرِ ، وما أخَذَ اللّه ُ عَلَی العُلَماء ألاّ یُقارّوا عَلی کِظَّةِ
امام علی علیه السلام : هان! سوگند به آن که دانه را شکافت و جان را آفرید، اگر حضور آن جمعیّت [بیعت کننده] نبود و این که با وجود یاوران ، حجّت تمام می شود، و این که خداوند از دانایان پیمان گرفته است که در برابر شکمبارگیِ ستمگر و گرسنگی رنج آورِ ستم دیده آرام نگیرند، هر آینه مهار [اشتر [خلافت را بر گردن آن می انداختم (به حال خود رهایش می کردم) و آخرِ آن را با همان جام نخستینش آب می دادم، و می دیدید که این دنیای شما ، در نزد من ، ناچیزتر از تیز دادن یک بز است.
الکِظّةُ : شیء یعتری الإنسان من الامتلاء من الطعام حتّی لا یطیق التنفّس (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۵۷۴ «کظظ») . والمراد استئثار

الظالم بالحقوق .

حدیث۱۶۶۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

وَاللّه ِ لَدُنياكُم هذِهِ أهوَنُ فى عَينى مِن عُراقِ

امام على عليه السلام : به خدا سوگند كه اين دنياى شما در چشم من ، بى ارزش تر از استخوان يک خوک در دست يک جذامى است.

العَرْق : العظم إذا اُخذ عنه معظم اللحم ، والجمع عُرَاق (النهاية : ج ۳ ص ۲۲۰ «عرق») .

حدیث۱۶۶۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: لَدُنياكُم أهوَنُ عِندى مِن وَرَقَةٍ فى فى جَرادَةٍ تَقضَمُها ، وأقذَرُ عِندى مِن عُراقَةِ خِنزيرٍ يَقذِفُ بِها أجذَمُها ، وأمَرُّ عَلى فُؤادى مِن حَنظَلَةٍ يَلوكُها

امام على عليه السلام ـ در نكوهش دنيا و يادكرد مردى كه براى ايشان مقدارى شيرينى آورد ـ : هر آينه دنياى شما در نزد من ، از برگى كه يک ملخ در دهانش مى جود ، بى ارزش تر، و از استخوان خوكى كه يک جذامى به دور مى افكند ، كثيف تر، و از حنظلى كه يک بيمار در دهان مى چرخاند و با نفرتْ آن را تُف مى كند ، به مذاق جانم تلخ تر است . پس چگونه بسته هايى را كه محكم بسته اى ، و شيرينى اى را كه گويا با آب دهان مار و يا استفراغ آن درست شده است ، بپذيرم؟! بار خدايا! من از دنيا رميده ام ، آن سان كه كره اسب از داغ كردنش مى رمد. من ستاره سُها را به او نشان مى دهم و او ماه را به من نشان مى دهد.

من كه از برداشتن پَرِ كُركى افتاده از يک ماده اشتر جوان خوددارى مى كنم، [چگونه [شُترى را كه در آغلش بسته است ، ببلعم؟! آيا عقرب هاى زهرآگين را از سوراخشان بگيرم، يا مارهاى سمّى كشنده را در خوابگاه خويش ببندم؟! رهايم كنيد تا از دنياى شما به نمک و چند گرده نانم بسنده كنم، كه با پروا كردن از خداوند ، اميد رهايى خويش دارم.

على را با نعمتى كه فنا مى پذيرد و لذّتى كه از معاصى بر مى خيزد ، چه كار؟ من و شيعيانم با چشمانى زردى گرفته و شكم هايى گود افتاده ، پروردگارمان را ملاقات خواهيم كرد : «و تا خدا كسانى را كه ايمان آورده اند ، خالص گرداند و كافران را نابود سازد» .

يَلوكُها : أى يَمضُغها . واللَّوْك : إدارة الشىء فى الفم (النهاية : ج ۴ ص ۲۷۸ «لوك») .

حدیث۱۶۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: ألا وإنَّ لِكُلِّ مَأمومٍ إماما يَقتَدى بِهِ ، ويَستَضىءُ بِنورِ عِلمِهِ ، ألا وإنَّ إمامَكُم قَدِ اكتَفى مِن دُنياهُ بِطِمرَيهِ

امام على عليه السلام ـ در نامه اش به عثمان بن حنيف ، كارگزار ايشان در بصره ـ : هان! هر پيروى را پيشوايى است كه به او اقتدا مى كند و از نور دانشش روشنايى مى گيرد. هان! پيشواى شما از دنياى خود به دو جامه كهنه، و از خوراكش به دو قرص نان ، بسنده كرده است. البتّه شما توانايى اين كار را نداريد ؛ امّا با [در پيش گرفتن [پارسايى و سختكوشى [در كار و عبادت] و پاک

دامنی و راستی ، مرا یاری رسانید.

به خدا سوگند که از دنیای شما زر و سیمی نیندوختم، و از غنایم آن ، مالی فراوان پس انداز ننمودم، و بر دو جامه کهنه ام جامه ای نیفزودم، و از زمین آن ، یک وجب به دست نیاوردم، و از خوراک آن جز به انـدازه خوراک ماده الاغی ریش پشت برنگرفتم. دنیا در چشم من ، ناقابل تر و بی ارزش تر از یک دانه مازوی تلخ است.

الطِّمر : الثوب الخلق (المصباح المنير : ص ۳۷۸ «طمرت») .

حدیث۱۶۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

وَاللّه ِ ما دُنياكُم عِندى إلاّ كَسَفرٍ عَلى مَنهَلٍ حَلّوا ، إذ صاحَ بِهِم سائِقُهُم فَارتَحَلوا ، ولا لَذاذَتُها فى عَينى إلاّ كَحَميمٍ أشرَبُهُ غَسّاقا

امام على عليه السـلام : به خدا سوگند که دنیای شـما در نظر من نیست ، مگر به سان کاروانیانی که در آبگاهی فرود آمده باشـند و ناگهـان کاروان سالارشان بانگ کوچ برآورد و آنها بکوچنـد، و خوشـی های آن در نگاه من نیست ، مگر چونان چرکابه جوشانی که بنوشم، یا حنظلی شـرنگین که جرعه جرعه سـر کشم، یا زهر ماری که کاسه کاسه به کامم ریخته شود، یا گردنبند آتشینی که به گردنم آویزند.

من ، این تن پوش خود را چنـدان پینه زده ام که دیگر از پینه دوز آن ، خجـالت می کشم. او به من گفت: «این را همچون ماده الاغ ها به دور انـداز» و حاضـر نشد که آن را وصـله کند. بدو گفتم: از من دور شو، که در بامدادان، شبروانْ سـتوده می شوند و رنج بی خوابی از ما زدوده می شود.

الغَسَّاق ـ بالتخفيف والتشديد ـ : ما يسيل من صديد أهل النار وغُسالتهم (النهاية : ج ۳ ص ۳۶۶ «غسق») .

حدیث۱۶۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّى طَلَّقتُ الدُّنيا ثَلاثا بَتاتا لا رَجعَةَ لى فيها ، وألقَيتُ حَبلَها عَلى غارِبِها .

امام على عليه السلام : من دنيا را سه طلاقه قطعى كرده ام كه ديگر مرا بدان رجوعى نيست، و ريسمانش را بر دوش آن افكنده ام.

غرر الحكم : ح ۳۷۸۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۷۰ ح ۳۵۶۷ .

حدیث۱۶۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: يَستَوحِشُ مِنَ الدُّنيا وزَهرَتِها ، ويَأنَسُ بِاللَّيلِ وظُلمَتِهِ ، وكَأَنّى بِهِ وقَد

أرخَى اللَّيلُ سُدولَهُ

مروج الذهب ـ به نقل از ضـرار بن ضَمْره ، در پاسخ به درخواست معاويه برای توصيف امام على عليه السلام ـ : از دنيا و زرق و برق آن ، گريزان بود و با شب و تاريكى آن ، انس داشت . گويا مى بينم در حالى كه شب ، پرده هايش را افكنده

و سـتارگانش ناپديـد شـده انـد ، او در محراب خويش محاسـنش را به دست گرفته و چون مـار گزيـده به خود مى پيچـد و به سان

مصیبت زده می گرید و می گوید:

«ای دنیا! غیر مرا بفریب. آیا خود را به من عرضه می کنی، یا که خویشتن را برایم می آرایی؟ مباد، مباد که آن روز برسد! من تو را سه طلاقه کرده ام ، که مرا در آن رجوعی نیست. عمر تو کوتاه است، و عیشت حقیر، و اهمّیتت ناچیز. آه از کمیِ توشه، و دوری سفر و تنهایی [در] راه.

سَدَلَ الثوبَ سَدْلاً : أرخاه ، وسَدَلَت سِترَها وشَعرَها (أساس البلاغة : ص ۲۰۶ «سدل») .

حدیث۱۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرِ الدُّنیا ؛ فَإِنَّها شَبَکَةُ الشَّیطانِ ومَفسَدَةُ الإِیمانِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا بر حذر باش؛ چرا که دام شیطان و تباه کننده ایمان است.

غرر الحکم : ح ۲۶۰۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۴ ح ۲۳۴۰ .

حدیث۱۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرُوا الدُّنیا ؛ فَإِنَّها غَدّارَةٌ غَرّارَةٌ خَدوعٌ ، مُعطِیَةٌ مَنوعٌ ، ومُلبِسَةٌ نَزوعٌ .

امام علی علیه السلام : از دنیا حذر کنید؛ (چرا که خیانتکار ، فریبنده ، حیله گر، عطاکننده و دریغ ورزنده، و پوشاننده و برهنه کننده است.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۳۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۳ ح ۴۶ .

حدیث۱۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَروا هذِهِ الدُّنیَا الخَدّاعَةَ الغَرّارَةَ ، الَّتی قَد تزَیَّنَت بِحُلِیِّها ، وفَتَنَت بِغُرورِها ، وغَرَّت بِآمالِها ، وتَشَوَّفَت لِخُطّابِها ، فَأَصبَحَت کَالعَروسِ المَجلُوَّةِ ، وَالعُیونُ إلَیها ناظِرَةٌ ، وَالنُّفوسُ بِها مَشغوفَةٌ ، وَالقُلوبُ إلَیها تائِقَةٌ ، وهِیَ لِاءَزواجِها کُلِّهِم قاتِلَةٌ ، فَلاَ الباقی بِالماضی مُعتَبِرٌ ، ولاَ الآخِرُ بِسوءِ أثَرِها عَلَی الأَوَّلِ مُزدَجِرٌ ، ولاَ اللَّبیبُ

امام علی علیه السلام : از این دنیای حیله گر فریبنده ، بر حذر باشید؛ دنیایی که خویشتن را با زیورهایش آراسته، و با فریبایی اش مفتون می سازد، و با آرزوهایش می فریبد، و برای خواستگارانش خودآرایی می کند، و همچون عروس نقاب برکشیده ای شده است که چشم ها بدو خیره گشته، و جان ها شیدایش شده، و دل ها شیفته اش گردیده اند ، و در حالی که او قاتل همه شوهران خویش است ، نه شوهران آینده از شوهران گذشته عبرت می گیرند، و نه بدرفتاری او با اوّلی ، عامل بازدارنده آخری است، و نه خردمند از این تجربه ها سود می برد.

اللَّبیبُ : العاقِلُ (الصحاح : ج ۱ ص ۲۱۶ «لبب») .

حدیث۱۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنيا خَدّاعَةٌ صَرّاعَةٌ ، مَكّارَةٌ غَرّارَةٌ سَحّارَةٌ ، أنهارُها لامِعَةٌ ، وثَمَراتُها يانِعَةٌ ، ظاهِرُها سُرورٌ ، وباطِنُها غُرورٌ ، تَأكُلُكَم بِأَضراسِ المَنايا ، وتُبيرُكُم

امام علی علیه السلام : دنیا، حیله گر است و به خاک افکن و نیرنگباز و فریبنده و افسونگر. جویبارهایش درخشان، و میوه هایش رسیده اند و ظاهرش خوش ، و باطنش پوچ است. با دندان های مرگ ، شما را می خورد، و با بلاهای ویرانگرش نابودتان می کند. مردم در دنیا برای مرگ ، زاده می شوند، با این حال ، زینت دنیا را برگزیدند و جاه آن را طلبیدند.

نادان مردی است آن مرد که شیفته لذّت های دنیا شد، و به شادی آن دل خوش کرد، و از خیانت آن آسوده خاطر گشت. دنیا با مصیبت هایش شما را در میان گرفته، و با تیرهای مرگش شما را نشانه رفته است. او پیوسته جان های شما را می ستاند و شما پیوسته برای او [ثروت] گرد می آورید. برای مرگ ، زاده می شوید، و به سوی گورها می برندتان، و در بستر خاک می خوابانندتان، و به دست کِرم ها می سپارندتان، و برای حسابرسی برانگیخته خواهید شد.

المُبير : أی المهلک ، يُسرف فی إهلاک الناس (النهاية : ج ۱ ص ۱۶۱ «بور») .

حدیث۱۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن راقَهُ زِبرِجُ

امام علی علیه السلام : هر که زیور دنیا ، او را خوش آید، فریب ها [ی دنیا [اختیاردار او خواهند گشت.

الزِبرِجُ : الزينةُ من وَشيٍ أو جوهر أو نحو ذلک (الصحاح : ج ۱ ص ۳۱۸ «زبرج») .

حدیث۱۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرُوا الدُّنيا ؛ فَإِنَّها عَدُوَّةُ أولِياءِ اللّه ِ وعَدُوَّةُ أعدائِهِ ، أمّا أولِياؤُهُ فَغَمَّتهُم ، وأمّا أعداؤُهُ فَغَرَّتهُم .

امام علی علیه السلام : از دنیا بر حذر باشید؛ چرا که هم دشمن دوستان خداست و هم دشمن دشمنان او . دشمن دوستان اوست ؛ چون غمگینشان می سازد، و دشمن دشمنان اوست ؛ چون فریبشان می دهد.

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۱۵ .

حدیث۱۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرُوا الدُّنيا الحَذَرَ كُلَّهُ ، وضَعوا عَنكُم ثِقَلَ هُمومِها لِما تَيَقَّنتُم لِوَشكِ زَوالِها ، وكونوا أسَرَّ ما تَكونونَ فيها أحذَرَ ما تَكونونَ لَها ، فَإِنَّ طالِبَها كُلَّما اطمَأَنَّ مِنها إلى سُرورٍ أشخَصَهُ عَنها مَكروهٌ ، وكُلَّما اغتَبَطَ مِنها بِإِقبالٍ نَغَّصَهُ

امام علی علیه السلام : از دنیا کاملاً بر حذر باشید و بار اندوه های آن را از دوش خویش بردارید؛ چون یقین دارید که به زودی از شما جدا می شود، و آن گاه که بیش از هر زمان دیگر در دنیا شادید، بیش از همیشه از آن بر حذر باشید؛ چرا که طالبِ دنیا هر گاه به شادی ای از آن دل گرم شود ، پیشامدی ناگوار ، او را از آن شادی خارج می سازند، و هر گاه با اقبالی از دنیا شادمان شود، ادباری از آن ، شادیِ او را به کامش تلخ می گرداند، و هر گاه دنیا گامی برای او بردارد ، گامی به او پشت می کند. پس، شادکننده دنیا فریبنده است، و سودمندِ آن ، زیانمند. آسایشش به گرفتاری پیوسته است، بودنش به نابودی واگذار شده است ،

شادی اش با اندوه ، آمیخته است، و غم هایش به ناتوانی می انجامد.

نَغَّصَه : كَدَّرَهُ (القاموس المحيط : ج ۲ ص ۳۲۱ «نغص») .

حدیث۱۶۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِحذَروها حَذَرَ الشَّفيقِ النّاصِحِ ، وَالمُجِدِّ الكادِحِ .

امام علی علیه السلام : از دنیا حذر کنید ، همچون حذر کردن دلسوز خیرخواه، و کوشای رنجبر.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۱ .

حدیث۱۶۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: قالَ اللّه ُ تَعالى : . . . يا أحمَد ، احذَر أن تَكونَ مِثلَ الصَّبِيِّ إذا نَظَرَ إلَى الأَخضَرِ وَالأَصفَرِ [أحَبَّهُ]

امام علی علیه السلام ـ در یادکرد معراج پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : خدای متعال فرمود: «... ای احمد ! بپرهیز از این که چون کودک باشی که هر گاه چشمش به سبز و زردی (چیزی رنگارنگ) می افتد[، آن را می خواهد]، و هر گاه شیرینی و ترشی به او داده

می شود، فریب می خورد».

ما بين المعقوفين أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۱۶۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِتَّقوا غُرورَ الدُّنيا ؛ فَإِنَّها تَستَرجِعُ أبدا ما خَدَعَت بِهِ مِنَ المَحاسِنِ ، وتُزعِجُ

امام علی علیه السلام : از فریب دنیا بترسید زیرا دنیا همیشه آنچه را که فریبکارانه داده است ، پس می گیرد، و کسی را که آسوده خاطر در آن اقامت گزیده است ، می راند.

يقال : أزعَجتُ فلانا عن مَوضِعِهِ ؛ إذا أزَلتَهُ عنه (اُنظر المصباح المنير : ص۲۵۳ «زعج») .

حدیث۱۶۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَلا تَغُرَّنَّكُمُ الحَياةُ الدُّنيا ، فَإِنَّما أنتُم فيها سَفرٌ حُلولٌ ، المَوتُ بِكُم نُزولٌ ، تَنتَضِلُ

امام علی علیه السلام : زنهار که زندگی دنیا ، شما را نفریبد! شما در دنیا مسافرانی هستید که اُتراق کرده اید . مرگ نیز در میان شما منزل گزیده است ؛ شما را آماج تیرهای خود کرده است، و مرکب های آن ، خبرهای شما را به سرای ثواب و عقاب و سزا و حساب می برند.

يقال : انتَضَل القومُ وتناضَلوا : أي رمَوا للسَّبْق (النهاية : ج ۵ ص ۷۲ «نضل») .

حدیث۱۶۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا يَغُرَّنَّكُم كَثرَةُ ما يُعجِبُكُم فيها ، لِقِلَّةِ ما يَصحَبُكُم منها .
امام على عليه السلام : زنهار كه جاذبه هاى فراوان دنيا شما را نفريبند ؛ چرا كه از دنيا ، اندكى (كفنى) با خود مى بريد!
نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۱۸ ح ۱۰۹ نقلاً عن عيون الحكم والمواعظ ؛ مطالب السؤول : ص ۵۱ .

حدیث۱۶۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا يَغُرَّنَّكُم ما أصبَحَ فيهِ أهلُ الغُرورِ ، فَإِنَّما هُوَ ظِلٌّ مَمدودٌ إلى أجَلٍ مَعدودٍ .
امام على عليه السلام : زنهار كه برخوردارى فريب خوردگان [دنيا] شما را نفريبد؛ زيرا آن همه، در حقيقت، سايه اى است كه تا مدّتى محدود ادامه مى يابد!
نهج البلاغة : الخطبة ۸۹ .

حدیث۱۶۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
عِبادَ اللّه ، لا تَغُرَّنَّكُمُ الحَياةُ الدُّنيا ، فَإِنَّها دارٌ بِالبَلاءِ مَحفوفَةٌ ، وبِالفَناءِ مَعروفَةٌ ، وبِالغَدرِ مَوصوفَةٌ ، وكُلُّ مافيها إلى زَوالٍ ، وهِيَ بَينَ أهلِها دُوَلٌ وسِجالٌ
امام على عليه السلام : اى بندگان خدا! زنهار كه زندگى دنيا شما را نفريبد . دنيا ، سرايى است كه بلا از هر سو آن را در ميان گرفته است، و به نابودى معروف است، و بى وفايى ، صفت آن است. هر آنچه در دنياست ، رو به زوال است، و آن ، ميان اهلش به نوبت مى چرخد و هر روز به كام يكى است. ساكنانش هرگز از گزند او در امان نيستند ؛ گاه در اميد و شادمانى به سر مى برند و گاه در رنج و ناكامى.

زندگىِ آن ، نكوهيده [و نامطلوب] است، و آسايشش دوام ندارد. مردم دنيا ، در آن هدف هاى نشانه رفته اى هستند كه دنيا تيرهايش را به سوى آنان مى افكند، و با مرگ خُردشان مى كند.
سِجَال : أى مرّة لنا ومرّة علينا (النهاية : ج ۲ ص ۳۴۴ «سجل») .

حدیث۱۶۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
غُرورُ الدُّنيا يَصرَعُ .
امام على عليه السلام : فريب دنيا [آدمى را] به خاك مى افكند.
غرر الحكم : ح ۶۳۸۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۴۷ ح ۵۸۷۲ .

حدیث۱۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن اغتَرَّ بِالدُّنیا اغتَرَّ بِالمُنی .
امام علی علیه السلام : هر که فریب دنیا را بخورد ، فریب آرزوها را خورده است.
غرر الحکم : ح ۸۳۵۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۵ ح ۸۲۰۶ .

حدیث۱۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا أسرَی الرَّغبَةِ أقصِروا ؛ فَإِنَّ المُعَرِّجَ عَلَی الدُّنیا لا یَروعُهُ مِنها إلّا صَریفُ
امام علی علیه السلام : ای اسیران خواهش ها! کوتاه بیایید؛ زیرا دنیاگرایان را تنها غژ غژ نیش های [هیولای] مصائب روزگار ، از دنیا می ترساند.
الصریف : صریر الباب ، و صریر ناب البعیر (تاج العروس : ج ۱۲ ص ۳۲۰ «صرف») .

حدیث۱۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إیّاکَ أن یَنزِلَ بِکَ المَوتُ وأنتَ آبِقٌ
امام علی علیه السلام : مبادا مرگ ، در حالی به سراغت بیاید که تو از پروردگار خویش گریخته ای و در طلب دنیایی!
أبَقَ العبدُ : هَرَبَ (النهایة : ج ۱ ص ۱۵ «أبق») .

حدیث۱۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّکُم إن رَغِبتُم فِی الدُّنیا أفنَیتُم أعمارَکُم فیما لا تَبقَونَ لَهُ ولا یَبقی لَکُم .
امام علی علیه السلام : شما اگر دنیاخواهی پیشه کنید ، عمر خویش را در راه چیزی صرف کرده اید که نه شما برای آن می مانید و نه آن برای شما می ماند.
غرر الحکم : ح ۳۸۴۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۵ ح ۳۶۳۴ .

حدیث۱۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرَّغبَةُ فِی الدُّنیا توجِبُ المَقتَ
امام علی علیه السلام : دنیاخواهی ، موجب دشمنی می شود.
المَقْت : أشدّ البُغض (النهایة : ج ۴ ص ۳۴۶ «مقت») .

حدیث۱۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صِحَّةُ الدُّنیا أسقامٌ ، ولَذّاتُها آلامٌ .
امام علی علیه السلام : تن درستی دنیا ، بیماری است و لذّت هایش ، دردند.
غرر الحکم : ح ۵۸۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۳ ح ۵۴۰۰ .

حدیث۱۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الدُّنیا مَعکوسَةٌ مَنکوسَةٌ ، لَذّاتُها تَنغیصٌ ومَواهِبُها تَغصیصٌ
امام علی علیه السلام : همانا دنیا وارونه و باژگونه است: خوشی هایش تیرگی می آورند و بخشش هایش اندوه می آورند (/ گلوگیرند) ، و زندگی اش رنج است و بقایش فنا. جوینده خود را بی اختیار می برد، و سوار خویش را به خاک هلاکت می افکند. به کسی که به او اعتماد کند ، خیانت می ورزد و کسی را که بدان آرام گیرد ، بی قرار (پریشان خاطر) می سازد. اتحاد آن ، به پراکندگی می انجامد و پیوندش ، به جدایی.
الغُصّة : ما غصّ به الإنسان من طعام أو غیظ (المصباح المنیر : ص ۴۴۸ «غصص») .

حدیث۱۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: سُلطانُها دُوَلٌ
امام علی علیه السلام ـ در توصیف دنیا ـ : قدرتش نوبتی است، عیشش تیره است، گوارایش شور است، شیرینش تلخ است، غذایش زهر است، ریسمان هایش پوسیده است، زنده اش دست خوش مرگ است، سالمش در معرض بیماری

است ، دارایی اش از کف رفتنی است، قدرتمندش شکست خوردنی است ، ثروتمندش اسیر [رنج و گرفتاری] است، و پناهنده به آن ، تاراج شونده است.
تَداوَلَ القومُ الشیء تَداوُلاً : هو حصولُه فی یدِ هذا تارةً وفی یدِ هذا اُخری ، والاسم : الدُّولَة ، والجمع دُوَلٌ (المصباح المنیر : ص ۲۰۳ «دول») .

حدیث۱۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: عِزُّها ذُلٌّ ، وجِدُّها هَزلٌ ، وعُلُوُّها سُفلٌ .
امام علی علیه السلام ـ در نکوهش دنیا ـ : عزّتش خواری، و جدّی اش شوخی ، و بلندی اش پستی است.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۱ ، غرر الحکم : ح ۳۴۴۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۵ ح ۳۲۳۲ وص ۱۵۰ ح ۳۲۹۴ .

حدیث۱۶۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَثرَةُ الدُّنيا قِلَّةٌ ، وعِزُّها ذِلَّةٌ ، وزَخارِفُها مُضِلَّةٌ ، ومَواهِبُها فِتنَةٌ .

امام على عليه السلام : زيادِ دنيا اندك است، و عزّتش خوارى، و زيورهايش گم راه كننده، ودِهِش هايش مايه گرفتارى.

غرر الحكم : ح ۷۱۲۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۹۰ ح ۶۶۱۰ .

حديث۱۶۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سُلطانُ الدُّنيا ذُلٌّ ، وعُلُوُّها سُفلٌ .

امام على عليه السلام : قدرت دنيا ، خوارى است و بلندى اش ، پستى.

غرر الحكم : ح ۵۵۷۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۸۳ ح ۵۰۹۵ .

حديث۱۶۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَا التَذَّ أحَدٌ مِنَ الدُّنيا لَذَّةً إلاّ كانَت لَهُ يَومَ القِيامَةِ غُصَّةٌ .

امام على عليه السلام : هيچ كس از دنيا لذّتى نمى چشد ، مگر آن كه در روز قيامت ، مايه اندوه او مى گردد (/گلوگير او مى شود).

غرر الحكم : ح ۹۶۱۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۱۶ .

حديث۱۶۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لِلمُستَحلى لَذَّةَ الدُّنيا غُصَّةٌ .

امام على عليه السلام : آن كه لذّت دنيا را شيرين يابد ، به اندوه گرفتار مى آيد.

غرر الحكم : ح ۷۳۳۳ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۲۳ ، مستدرك الوسائل : ج ۱۱ ص ۳۴۶ ح ۱۳۲۱۷ .

حديث۱۶۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَرارَةُ الدُّنيا حَلاوَةُ الآخِرَةِ ، وحَلاوَةُ الدُّنيا مَرارَةُ الآخِرَةِ .

امام على عليه السلام : تلخى دنيا ، شيرينى آخرت است و شيرينى دنيا ، تلخى آخرت.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۵۱ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۳ ، غرر الحكم : ح۹۷۹۳ وفيه صدره ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵ .

حديث۱۶۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حَلاوَةُ الدُّنيا توجِبُ مَرارَةَ الآخِرَةِ وسوءَ العُقبى .

امام علی علیه السلام : شیرینی دنیا ، موجب تلخی آخرت و بدی عاقبت می شود.

غرر الحکم : ح ۴۸۸۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۲ ح ۴۴۳۶ .

حدیث۱۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَروَةُ الدُّنیا فَقرُ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : ثروت دنیا، فقر آخرت است.

غرر الحکم : ح ۴۷۰۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۱۷ ح ۴۲۶۷ .

حدیث۱۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما زادَ فِی الدُّنیا نَقَصَ فِی الآخِرَةِ . ما نَقَصَ مِنَ الدُّنیا زادَ فِی الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : آنچه در دنیا می افزاید ، در آخرت می کاهد، و آنچه در دنیا می کاهد ، در آخرت می افزاید.

غرر الحکم : ح ۹۶۱۹ و ۹۶۲۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۱۷ و ۸۸۱۸ .

حدیث۱۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أغنَی النّاسِ فِی الآخِرَةِ أفقَرُهُم فِی الدُّنیا . أوفَرُ النّاسِ حَظّا مِنَ الآخِرَةِ أقَلُّهُم حَظّا مِنَ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : توانگرترینِ مردم در آخرت ، درویش ترینِ آنان در دنیاست، و بهره مندترینِ مردم از آخرت ، کم بهره ترینِ آنان از دنیاست.

غرر الحکم : ح ۳۲۲۱ و ۳۲۲۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۵ ح ۲۵۵۴ وص ۱۲۲ ح ۲۷۸۰ .

حدیث۱۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا وإنَّ إعطاءَ المالِ فی غَیرِ حَقِّهِ تَبذیرٌ وإسرافٌ ، وهُوَ یَرفَعُ صاحِبَهُ فِی الدُّنیا ویَضَعُهُ فِی الآخِرَةِ ، ویُکرِمُهُ فِی النّاسِ ویُهینُهُ عِندَ اللّه .

امام علی علیه السلام : آگاه باشید که بخشیدن نابه جای مال ، ریخت و پاش و اسراف است. این کار ، صاحب مال را در دنیا بالا می برد ؛ امّا در آخرت ، پست می گرداند، و در میان مردم ، ارجمندش می سازد ؛ ولی نزد خدا بی مقدارش می کند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۶ ، الأمالی للمفید : ص ۱۷۶ ح ۶ ، الأمالی للطوسی : ص ۱۹۵ ح ۳۳۱ کلاهما عن ربیعة وعمارة ، تحف العقول : ص ۱۸۵ ، الغارات : ج ۱ ص ۷۶ کلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۴۸ ح ۳۲ .

حدیث۱۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّهَا النّاسُ! إیّاکُم وحُبَّ الدُّنیا ؛ فَإِنَّها رَأسُ کُلِّ خَطیئَةٍ ، وبابُ کُلِّ بَلِیَّةٍ ، وقِرانُ کُلِّ فِتنَةٍ ، وداعی کُلِّ رَزِیَّةٍ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از دنیادوستی بپرهیزید که ریشه هر خطا، و درِ هر بلا، و جفت هر فتنه، و فراخواننده هر مصیبتی است.

تحف العقول : ص ۲۱۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۵۴ ح ۹۷ .

حدیث۱۷۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألا وحُبُّ الدُّنيا رَأسُ كُلِّ خَطيئَةٍ ، وبابُ كُلِّ بَلِيَّةٍ ، ومَجمَعُ كُلِّ فِتنَةٍ ، وداعِيَةُ كُلِّ ريبَةٍ

امام علی علیه السلام : هان! دنیادوستی ، ریشه هر خطا، و درِ هر بلا، و مجمع هر فتنه، و باعث هر سوء ظنّی است.

الرِّيْبة : الشكُّ ، وقيل : الشكّ مع التُّهمة (النهاية : ج ۲ ص ۲۸۶ «ريب») .

حدیث۱۷۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ وحُبَّ الدُّنيا ؛ فَإِنَّها أصلُ كُلِّ خَطيئَةٍ ، ومَعدِنُ كُلِّ بَلِيَّةٍ .

امام علی علیه السلام : از دنیادوستی بپرهیز؛ چرا که ریشه هر خطا و معدن هر بلایی است.

غرر الحكم : ح ۲۶۶۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۹۶ ح ۲۲۲۰ .

حدیث۱۷۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّما بَدءُ وُقوعِ الفِتَنِ مِن أهواءٍ تُتَّبَعُ ، وأحكامٌ تُبتَدَعُ .

امام علی علیه السلام : سرآغاز پیدایش فتنه ها، در حقیقت ، پیروی از هوس ها و بدعت نهادن در احکام است.

الكافى : ج ۸ ص ۵۸ ح ۲۱ عن سليم بن قيس الهلالى ، نهج البلاغة : الخطبة ۵۰ ، كتاب سليم بن قيس : ج ۲ ص ۷۱۹ ح ۱۸ ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۲۹۰ ح ۸ .

حدیث۱۷۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أعظَمُ الخَطايا حُبُّ الدُّنيا .

امام علی علیه السلام : بزرگ ترینِ خطاها، دنیادوستی است.

غرر الحكم : ح ۲۹۹۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۱۸ ح ۲۶۶۱ .

حدیث۱۷۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

شَرُّ الفِتَنِ مَحَبَّةُ الدُّنيا .

امام علی علیه السلام : بدترینِ فتنه ها [و گرفتاری ها] ، حبّ دنیاست.

غرر الحكم : ح ۵۷۴۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۹۵ ح ۵۲۹۰ .

حدیث۱۷۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الوَلَهُ

امام على عليه السلام : شيفتگى به دنيا ، بزرگ ترين فتنه است.

الوَلَهُ : ذَهابُ العَقلِ والتحيّر من شدّة الوجد (النهاية : ج ۵ ص ۲۲۷ «وله») .

حدیث۱۷۰۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حُبُّ الدُّنيا رَأسُ الفِتَنِ وأصلُ المِحَنِ .

امام على عليه السلام : دنيادوستى، منشأ فتنه ها و ريشه رنج هاست.

غرر الحكم : ح ۴۸۷۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۳۱ ح ۴۴۲۴ وفيه «رأس» بدل «أصل» .

حدیث۱۷۰۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

شَرُّ المِحَنِ حُبُّ الدُّنيا .

امام على عليه السلام : بدترينِ رنج ها، دنيادوستى است.

غرر الحكم : ح ۵۷۲۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۹۳ ح ۵۲۲۲ .

حدیث۱۷۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رَأسُ الآفاتِ الوَلَهُ بِالدُّنيا .

امام على عليه السلام : منشأ همه آفت ها ، عشق به دنياست.

غرر الحكم : ح ۵۲۶۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۶۴ ح ۴۷۹۶ وفيه «باللذّات» بدل «بالدنيا» .

حدیث۱۷۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَما أنَّ الشَّمسَ وَاللَّيلَ لا يَجتَمِعانِ ، كَذلِكَ حُبُّ اللّهِ وحُبُّ الدُّنيا لا يَجتَمِعانِ .

امام على عليه السلام : چنان كه خورشيد و شب با هم جمع نمى شوند، خدادوستى و دنيادوستى نيز با هم جمع نمى شوند.

غرر الحكم : ح ۷۲۱۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۹۷ ح ۶۷۲۰ .

حدیث۱۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: قالَ اللّهُ تَعالی : . . . یا أحمَد ، لَو صَلَّی العَبدُ صَلاةَ أهلِ السَّماءِ وَالأَرضِ ، وصامَ صِیامَ أهلِ السَّماءِ وَالأَرضِ ،

وطَوی

امام علی علیه السلام ـ در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : خداوند متعال فرمود: «... ای احمد! اگر بنده به اندازه نمازهای اهل آسمان و زمین نماز بخواند، و به اندازه روزه های اهل آسمان و زمین روزه بگیرد، و چون فرشتگان غذا نخورد، و مانند برهنگان جامه بپوشد ، امّا در دل او ذرّه ای حبّ دنیا یا شهرت آن یا ریاست آن یا زر و زیور آن ببینم ، هرگز در خانه ام به جوار من در

نخواهد آمد، و محبّت خود را از دل او برخواهم کَند. سلام و محبَت من ، برتو باد!
رجلٌ طَیّان : لم یأکل شیئا ؛ طَوِی ـ کرَضِیَ ـ طَویً . فإن تعمّد ذلک فطَوَی ـ کرَمَی ـ (القاموس المحیط : ج ۴ ص ۳۵۸ «طوی») .

حدیث۱۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إن کُنتُم تُحِبّونَ اللّه َ فَأَخرِجوا مِن قُلوبِکُم حُبَّ الدُّنیا .
امام علی علیه السلام : اگر به راستی ، خدا را دوست می دارید ، دوستی دنیا را از دل هایتان بیرون کنید.
غرر الحکم : ح ۳۷۴۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۷۴ .

حدیث۱۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کَیفَ یَدَّعی حُبَّ اللّه ِ مَن سَکَنَ قَلبَهُ حُبُّ الدُّنیا؟!
امام علی علیه السلام : کسی که دوستیِ دنیا در دلش خانه کرده است ، چگونه ادّعای دوستیِ خدا می کند؟!
غرر الحکم : ح ۷۰۰۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۳ ح ۶۴۷۴ .

حدیث۱۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طالِبُ الدُّنیا تَفوتُهُ الآخِرَةُ ویُدرِکُهُ المَوتُ حَتّی یَأخُذَهُ بَغتَةً ، ولا یُدرِکُ مِنَ الدُّنیا إلاّ ما قُسِمَ لَهُ .
امام علی علیه السلام : جوینده دنیا، آخرت را از دست می دهد و مرگ ، او را در می رسد و ناگهان او را فرو می گیرد، و از دنیا جز به آنچه قسمت اوست ، نمی رسد.
غرر الحکم : ح ۶۰۱۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۷ ح ۵۵۲۲ وفیه «بعنقه» بدل «بغتة» .

حدیث۱۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما ظَفِرَ بِالآخِرَةِ مَن كانَتِ الدُّنيا مَطلَبَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا مطلوب او باشد ، به آخرت دست نمی یابد.

غرر الحکم : ح ۹۵۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷۷ ح ۸۷۴۸ .

حدیث۱۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن مَلَكَ مِنَ الدُّنيا شَيئا ، فاتَهُ مِنَ الآخِرَةِ أكثَرَ مِمّا مَلَكَ .

امام علی علیه السلام : هر کس چیزی از دنیا را به دست آورد ، بیشتر از آنچه به دست آورده ، از آخرت از دست می دهد.

غرر الحکم : ح ۸۹۰۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۵۰۱ .

حدیث۱۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن رَغِبَ فی زَخارِفِ الدُّنيا ، فاتَهُ البَقاءُ المَطلوبُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خواهان تجمّلات دنیا باشد ، زندگی جاویدان مطلوب را از دست می دهد.

غرر الحکم : ح ۸۸۰۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۶ ح ۷۵۴۱ وفیه «التقاء» بدل «البقاء» .

حدیث۱۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَلَبُ الجَمعِ بَينَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ مِن خِداعِ النَّفسِ .

امام علی علیه السلام : خواهانِ جمع میان دنیا[ی نکوهیده] و آخرت بودن ، از نیرنگ های نفْس است.

غرر الحکم : ح ۵۹۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۷ ح ۵۵۳۳ .

حدیث۱۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِإيثارِ حُبِّ العاجِلَةِ صارَ مَن صارَ إلى سوءِ الآجِلَةِ .

امام علی علیه السلام : با برگزیدنِ دوستی دنیاست که آدمیان به سوء عاقبت ، گرفتار می شوند.

غرر الحکم : ح ۴۳۱۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۸۸ ح ۳۸۷۸ .

حدیث۱۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَجتَمِعُ الآخِرَةُ وَالدُّنيا .

امام علی علیه السلام : آخرت و دنیا[ی نکوهیده] ، با هم جمع نمی شوند.

غرر الحکم : ح ۱۰۵۷۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۳۳ ح ۹۷۲۸ .

حدیث۱۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَنفَعُ العَمَلُ لِلآخِرَةِ مَعَ الرَّغبَةِ فِی الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : با وجود دنیاخواهی، کار برای آخرت ، سودی نمی بخشد.

غرر الحکم : ح ۱۰۸۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۴۲ ح ۱۰۰۶۹ .

حدیث۱۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَیفَ یَعمَلُ لِلآخِرَةِ المَشغولُ بِالدُّنیا !

امام علی علیه السلام : کسی که سرگرم دنیاست ، چگونه برای آخرت کار کند؟!

غرر الحکم : ح ۶۹۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۳ ح ۶۴۶۱ .

حدیث۱۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قالَ اللّه ُ . . . یا أحمَد أبغِضِ الدُّنیا وأهلَها وأحِبَّ الآخِرَةَ وأهلَها .

امام علی علیه السلام ـ در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : خداوند فرمود : «... ای احمد! دنیا و دنیاخواهان را دشمن بدار، و آخرت و آخرتگرایان را دوست بدار».

إرشاد القلوب : ص۲۰۱ ، الجواهر السنیّة : ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج۷۷ ص۲۳ ح۶ .

حدیث۱۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن غَلَبَتِ الدُّنیا عَلَیهِ ، عَمِیَ عَمّا بَینَ یَدَیهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا بر او چیره گردد ، از دیدن آنچه پیش روی اوست ، کور می شود.

غرر الحکم : ح ۸۸۵۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۷ ح ۸۲۸۱ .

حدیث۱۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن قَصَرَ نَظَرَهُ عَلی أبناءِ الدُّنیا ، عَمِیَ عَن سَبیلِ الهُدی .

امام علی علیه السلام : هر که نگاه کردنش را به دنیاطلبان محدود کند ، از [دیدن] راه درست ، کور می شود.

غرر الحکم : ح ۸۸۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۸ ح ۸۲۹۵ ولیس فیه «أبناء» .

حدیث۱۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مَن راقَهُ زِبرِجُها أعقَبَت ناظِرَیهِ کَمَها

امام علی علیه السلام ـ در نکوهش دنیا ـ : آن که تجمّلات پوچ دنیا خیره اش سازد ، دنیا دو دیده اش را کور می گرداند.

الکَمَه : العمی (النهایهٔ : ج ۴ ص ۲۰۱ «کمه») .

حدیث۱۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُرفُضِ الـدُّنیا ؛ فَإِنّ حُبَّ الـدُّنیا یُعمی ویُصِمُّ ویُبکِمُ ویُذِلُّ الرِّقابَ ، فَتَـدارَک ما بَقِیَ مِن عُمُرِکَ ولا تَقُل: غَدا أو بَعدَ غَدٍ ؛ فَإِنَّما هَلَکَ مَن کانَ قَبلَکَ بِإِقامَتِهِم عَلَی الأَمانِیِّ وَالتَّسویفِ ، حَتّی أتاهُم أمرُ اللّه ِ بَغتَةً وهُم غافِلونَ ، فَنُقِلوا

عَلی أعوادِهِم إلی قُبورِهِمُ المُظلِمَـةِ الضَّیِّقَةِ ، وقَد أسلَمَهُمُ الأَولادُ والأَهلونَ . فَانقَطِع إلَی اللّه ِ بِقَلبٍ مُنیبٍ مِن رَفضِ الدُّنیا ، وعَزمٍ لَیسَ فیهِ انکِسارٌ ولاَ انخِزالٌ

امام علی علیه السلام : دنیا را رها کن؛ چرا که دنیادوستی ، کور و کر و لال و زبون می کند . و باقی مانده عمرت را دریاب و مگو: فردا و پس فردا؛ زیرا آنان که پیش از تو بودند ، از آن روی به هلاکت در افتادند که به آرزوها و امروز و فردا کردن تکیه نمودند ، تا آن که فرمان خدا (مرگ) ، ناگهان و بی خبر برایشان در رسید،

و بر تابوت هایشان به سوی گورهای تنگ و تاریکشان برده شدند و فرزندان و خانواده شان آنها را تنها گذاشتند. پس، با دلی توبه کننده و دست از دنیا شسته و عزمی استوار ، به خدا رو کن.

الانْخِزَالُ : مِشْیَةٌ فیها تثاقل (القاموس المحیط : ج ۳ ص ۳۶۷ «خزل») .

حدیث۱۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِحُبِّ الدُّنیا صَمَّتِ الأَسماعُ عَن سَماعِ الحِکمَةِ ، وعَمِیَتِ القُلوبُ عَن نورِ البَصیرَةِ .

امام علی علیه السلام : از دنیادوستی است که گوش ها از شنیدن حکمت ، کر گشته و دل ها از [دیدن] نور بینش ، کور شده اند.

غرر الحکم : ح ۷۳۶۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۴۱ .

حدیث۱۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مَن غَرَّتهُ الدُّنیا بِمُحالِ الآمالِ ، وخَدَعَتهُ بِزورِ الأَمانِیِّ ، أورَثَتهُ کَمَها ، وألبَسَتهُ عَمیً ، وقَطَعَتهُ عَنِ الاُخری ، وأورَدَتهُ مَوارِدَ الرَّدی .

امام علی علیه السـلام : کسی که دنیا او را با آرزوهای دست نیافتنی بفریبد و با امیدهای دروغینْ گولش زند، برایش کوری به ارث می نهد و بر او نابینایی می پوشاند، و از آخرتْ بریده اش می گرداند و او را به آبشخورهای هلاکت در می آورد.

غرر الحکم : ح ۳۵۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۲ ح ۳۳۳۷ .

حدیث۱۷۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَبَبُ فَسادِ العَقلِ حُبُّ الدُّنيا .

امام على عليه السلام : علّت تباهى خِرَد، دنيادوستى است.

غرر الحكم : ح ۵۵۴۳ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۸۱ ح ۵۰۵۶ .

حدیث۱۷۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

زَخارِفُ الدُّنيا تُفسِدُ العُقولَ الضَّعيفَةَ .

امام على عليه السلام : زيب و زر دنيا ، خِرَدهاى ناتوان را تباه مى گرداند.

غرر الحكم : ح ۵۴۹۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۷۵ ح ۵۰۰۳ .

حدیث۱۷۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حُبُّ الدُّنيا يُفسِدُ العَقلَ ، ويُصِمُّ القَلبَ عَن سَماعِ الحِكمَةِ ، ويوجِبُ أليمَ العِقابِ .

امام على عليه السلام : دنيادوستى ، خِرَد را تباه مى كند، گوش را از نيوشيدن حكمت ، كر مى سازد، و موجب عذاب دردناك مى گردد.

غرر الحكم : ح ۴۸۷۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۳۱ ح ۴۴۲۱ وفيه «ويصمّ» بدل «ويهمّ» .

حدیث۱۷۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا مَصرَعُ العُقولِ .

امام على عليه السلام : دنيا، قتلگاه خِرَدهاست.

غرر الحكم : ح ۹۲۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۵ ح ۷۰۴ .

حدیث۱۷۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن لَهِجَ قَلبُهُ بِحُبِّ الدُّنيَا التاطَ قَلبُهُ مِنها بِثَلاثٍ : هَمٍّ لا يُغِبُّهُ

امام على عليه السلام : آن كه دلش غرق دنيادوستى شود ، سه چيز از دنيا به دل او درمى آميزد: اندوهى كه دمى از او جدا نمى شود، حرصى كه از او دست برنمى دارد، و آرزويى كه به آن نمى رسد.

أغْبَبتُ القومَ وغَبَبْت عنهم : إذا جئت يوما وتركت يوما . وفلان لا يُغِبُّنا عَطاؤه : أى لا يأتينا يوما دون يوم ؛ بل يأتينا كلّ يوم (الصحاح : ج ۱ ص ۱۹۰ و ۱۹۱ «غبب») . فالمعنى : هَمٌّ لا يفارقه .

حدیث۱۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أمّا بَعدُ ، فَإِنَّ الدُّنیا مَشغَلَةٌ عَن غَیرِها ، ولَم یُصِب صاحِبُها مِنها شَیئا إلاّ فَتَحَت لَهُ حِرصا عَلَیها ولَهَجا
امام علی علیه السلام ـ در نامه اش به معاویه ـ : امّا بعد ؛ دنیا مایه باز داشتن از غیر خود (آخرت) است، و دنیاخواه ، به چیزی از آن نمی رسد ، جز آن که دری از آزمندی و شیفتگی به دنیا بر رویش گشوده می گردد، و با آنچه از دنیا به دست آورده ، از آنچه به دست نیاورده است ، هرگز احساس بی نیازی نمی کند، در حالی که سرانجام، باید آنچه را گرد آورده است ، بگذارد و برود و آنچه را رشته است ، پنبه کند! و تو اگر از آنچه گذشته است ، پند می گرفتی ، آنچه را مانده است ، پاس می داشتی. بدرود!
یلهجُ لَهَجا : إذا اُغری به فثابر علیه (الصحاح : ج ۱ ص ۳۳۹ «لهج») .

حدیث۱۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أمّا بَعدُ ، فَإِنَّ الدُّنیا مَشغَلَةٌ عَن غَیرِها ، وصاحِبَها مَقهورٌ فیها ، لَم یُصِب مِنها شَیئا قَطُّ إلاّ فَتَحَت لَهُ حِرصا ، وأدخَلَت عَلَیهِ مَؤونَةً تَزیدُهُ رَغبَةً فیها ، ولَن یَستَغنِیَ صاحِبُها بِما نالَ عَمّا لَم یَبلُغهُ ، ومِن وَراءِ ذلِکَ فِراقُ ما جَمَعَ ، وَالسَّعیدُ مَن وُعِظَ بِغَیرِهِ .
فَلا تُحبِط أجرَکَ أبا عَبدِ اللّه ، ولا تُجارِیَنَّ مُعاوِیَةَ فی باطِلِهِ ، فَإِنَّ مُعاوِیَةَ غَمَصَ
امام علی علیه السلام ـ در نامه اش به عمرو بن عاص ـ : امّا بعد ؛ دنیا مایه باز داشتن از غیر خود (آخرت) است، و دنیاپرست در آن ، شکست خورده است. او هرگز به چیزی از دنیا نرسید ، مگر آن که دنیا دری از آزمندی را به رویش گشود، و هزینه ای بر او بار کرد که موجب دنیاخواهی بیشتر او شد. دنیادار ، هر اندازه از دنیا به دست آورد ، باز او را از آنچه به دست نیاورده است ، بی نیاز نمی کند، در حالی که سرانجام او ، جدا شدن از چیزی است که گرد آورده است. خوش بخت ، کسی است که از دیگران پند گیرد.
پس، ای ابو عبد اللّه ! اجر خود را ضایع مکن، و با معاویه در راه باطلش همراهی منما؛ چرا که معاویه مردم را خوار می شمارد و برای حق ، ارزشی قائل نیست.
غَمَصَ الناسَ : احتقرهم (النهایة : ج ۳ ص ۳۸۶ «غمص») .

حدیث۱۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُبُّ الدُّنیا یوجِبُ الطَّمَعَ .
امام علی علیه السلام : دنیادوستی ، موجب طمعکاری می شود.
غرر الحکم : ح ۴۸۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۲ ح ۴۴۳۱ .

حدیث۱۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عَظُمَتِ الدُّنیا فی عَینِهِ ، وکَبُرَ مَوقِعُها فی قَلبِهِ ، آثَرَها عَلَی اللّه ِ تَعالی ؛ فَانقَطَعَ إلَیها وصارَ عَبدا لَها .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا در نظرش بزرگ آید، و در دلش جایگاهی بشکوه یابد، آن را بر خداوند متعال مقدّم می دارد، پس یکسره به دنیا روی می آورد و بنده آن می شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۰ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۶ ، أعلام الدین : ص ۲۴۶ وفیه «وعظم» بدل «وکبر» .

حدیث۱۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَشِقَ شَیئا أعشـی بَصَرَهُ ، وأمرَضَ قَلبَهُ ، فَهُوَ یَنظُرُ بِعَینٍ غَیرِ صَحیحَةٍ ، ویَسمَعُ بِاُذُنٍ غَیرِ سَمیعَةٍ ، قَد خَرَقَتِ الشَّهَواتُ عَقلَهُ ، وأماتَتِ الدُّنیا قَلبَهُ ، ووَلِهَت عَلَیها نَفسُهُ ، فَهُوَ عَبدٌ لَها ولِمَن فی یَدَیهِ شَیءٌ مِنها ، حَیثُما زالَت زالَ إلَیها ، وحَیثُما أقبَلَت أقبَلَ عَلَیها ، لا یَنزَجِرُ مِنَ اللّه ِ بِزاجِرٍ، ولا یَتَّعِظُ مِنهُ بِواعِظٍ ، وهُوَ یَرَی المَأخوذینَ عَلَی الغِرَّةِ ـ حَیثُ لا إقالَةَ ولا رَجعَةَ ـ کَیفَ نَزَلَ بِهِم ما کانوا یَجهَلونَ ، وجاءَهُم مِن فِراقِ الدُّنیا ما کانوا یَأمَنونَ ، وقَدِموا مِنَ الآخِرَةِ عَلی ما کانوا یوعَدون ، فَغَیرُ مَوصوفٍ ما نَزَلَ بِهِم .

امام علی علیه السلام : کسی که عاشق چیزی شود، آن چیزْ دیده [دل] او را کم سو می گرداند، و دلش را بیمار می کند. در نتیجه، چنین کسی با چشمی ناسالم می نگرد، و با گوشی ناشنوا می شنود. خواست های دنیوی ، خِرَد او را از هم دریده، و دنیا دلش را میرانده، و جانش شیفته آن گردیده است . از این رو ، بنده دنیا و بنده کسی است که چیزی از دنیا دارد. به هر کجا که دنیا برود ، او نیز بدان جا می رود، و به هر سو که دنیا رو کند ، او نیز بدانْ رو می کند. با هیچ نهی ای از جانب خدا ، باز نمی ایستد، و از هیچ پندی از او ، اندرز نمی گیرد، در حالی که می بیند مرگ ، چه سان ناگهان گریبان دیگران را می گیرد و مجال پوزشخواهی و بازگشتی نمی دهد ، و آنچه نمی دانستند ، بر آنان فرود می آید، و از دنیا که خود را در آن ایمن می پنداشتند ، جدا می شوند، و به آنچه در آخرت وعده داده می شدند ، می رسند. آنچه بر سر آنان می آید ، به راستی در وصف نمی گنجد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹ .

حدیث۱۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّ الدّینارَ وَالدِّرهَمَ فَهُوَ عَبدُ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : هر که درهم و دینار را دوست بدارد ، بنده دنیاست.

الخصال : ص ۱۱۳ ح ۹۱ عن الأصبغ بن نباتة ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۱۰۷ ح ۴ .

حدیث۱۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الشَّقاءِ حُبُّ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : علّت شقاوت، عشق به دنیاست.

غرر الحکم : ح ۵۵۱۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۹۸ ح ۲۲۶۹ نحوه .

حدیث۱۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ وَالوَلَهَ بِالدُّنيا ؛ فَإِنَّها تورِثُكَ الشَّقاءَ وَالبَلاءَ ، وتَحدوكَ

امام علی علیه السلام : زنهار از شیفتگی به دنیا، که بدبختی و رنج برایت بر جای می نهد،

و به فروختن زندگی جاودانی به زندگی فناپذیر ، وادارت می کند!

حَدا الإبلَ : زَجَرها وساقَها (القاموس المحيط : ج ۴ ص ۳۱۵ «حدا») .

حدیث۱۷۴۴

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

حُكِمَ عَلى أهلِ الدُّنيا بِالشَّقاءِ وَالفَناءِ وَالدَّمارِ وَالبَوارِ .

امام علی علیه السلام : مردم دنيا ، محکوم به بدبختی و نیستی و نابودی و هلاكت اند.

غرر الحكم : ح ۴۹۳۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۳۴ ح ۴۴۸۶ .

حدیث۱۷۴۵

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

مَن كانَتِ الدُّنيا هَمَّهُ ، طالَ يَومَ القِيامَةِ شَقاؤُهُ وغَمُّهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنيا همّ و غم او باشد، در روز قيامت شقاوت و اندوه او به درازا می کشد.

غرر الحكم : ح ۹۱۱۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۲۵ ح ۷۱۸۹ .

حدیث۱۷۴۶

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

مَن كانَتِ الدُّنيا أكبَرَ هَمِّهِ ، طالَ شَقاؤُهُ وغَمُّهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که بزرگ ترين اهتمامش دنيا باشد ، گرفتاری و اندوهش به درازا می کشد.

كنز الفوائد : ج ۱ ص ۳۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳ .

حدیث۱۷۴۷

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

الدّينُ يُجِلُّ ، الدُّنيا تُذِلُّ .

امام علی علیه السلام : دين ، [آدمی را] ارجمند می گرداند، و دنيا ، خوار می سازد.

غرر الحكم : ح ۳ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۸ ح ۴۸ و ۴۹ .

حدیث۱۷۴۸

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

إنَّ مَن كانَتِ العاجِلَةُ أملَكَ بِهِ مِنَ الآجِلَةِ ، واُمورُ الدُّنيا أغلَبَ عَلَيهِ مِن اُمورِ الآخِرَةِ ، فَقَد باعَ الباقِيَ بِالفانی ، وتَعَوَّضَ البائِدَ عَنِ الخالِدِ

، وأهلَكَ نَفسَهُ ورَضِيَ لَها بِالحائِلِ الزّائِلِ ، ونَكَبَ بِها عَن نَهجِ السَّبيلِ .
امام علی علیه السلام : کسی که زندگی کنونی ، بیشتر از زندگی آینده اختیاردار او باشد و کارهای دنیا بر او چیره تر از کارهای آخرت باشد ، هر آینه ماندگار را به فناپذیر فروخته، و جاویدان را با گذرا عوض کرده، و خویشتن را به نابودی افکنده ، و زندگی دگرگون شونده زوال پذیر را برای خود پسندیده، و از راه روشن به کج راهه رفته است.
غرر الحکم : ح ۳۶۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۳ ح ۳۳۵۱ .

حدیث۱۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلَّما ازدادَ المَرءُ بِالدُّنيا شُغلاً وزادَ بِها وَلَها ، أورَدَتهُ المَسالِكَ وأوقَعَتهُ فِي المَهالِكِ .
امام علی علیه السلام : هر گاه مشغله انسان به دنیا بیشتر شود و علاقه اش به آن فزون تر گردد، دنیا او را به راه های گوناگون می برد و وی را در مهلکه ها می افکند.
غرر الحکم : ح ۷۲۰۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۶ ح ۶۷۱۴ .

حدیث۱۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم يُبالِ ما رُزِئَ
امام علی علیه السلام : کسی که هر گاه دنیایش سالم (و تأمین) باشد ، برایش مهم نیست که چه بلایی بر سر آخرتش می آید، در هلاکت است.
رزأته رزيئة : أصابته مصيبة (الصحاح : ج ۱ ص ۵۳ «رزأ») .

حدیث۱۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
آفَةُ النَّفسِ الوَلَهُ
امام علی علیه السلام : آفت نفْس، شیفتگی به دنیاست.
الوَلَه : ذهابُ العقل والتحيّر من شدّة الوَجد (النهاية : ج ۵ ص ۲۲۷ «وله») .

حدیث۱۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زُهدُكَ فِي الدُّنيا يُنجيكَ ، ورَغبَتُكَ فيها تُرديكَ .
امام علی علیه السلام : زهد تو در دنیا، تو را نجات می دهد، و دل بستگی تو به آن ، تو را نابود می کند.
غرر الحکم : ح ۵۴۷۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷۶ ح ۵۰۳۱ .

حدیث۱۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّغبَةُ مِفتاحُ العَطَبِ

امام علی علیه السلام : دنیاخواهی ، کلید نابودی است.

عَطِب عَطَبا : هَلَک (المحیط فی اللغهٔ : ج ۱ ص ۴۱۰ «عطب») .

حدیث۱۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَلَمّا نَهَضتُ بِالأَمرِ نَکَثَت

امام علی علیه السـلام ـ در خطبه معروف به شقشقیه ـ : چون زمام امور را به دست گرفتم ، گروهی پیمان شکستند، عدّه ای از فرمان به در شدنـد، و عدّه ای سـر از فرمان حق برتافتند. گویی آنان نشـنیده اند که خداوند سـبحان می فرماید: «آن سـرای آخرت را برای کسـانی قرار می دهیم که خواهـان برتری جویی و تباهکـاری در زمین نیسـتند ، و عاقبت ، از آنِ تقواپیشـگان است» . آری! به خـدا سوگند که آن را شنیدند و فهمیدند ؛ امّا دنیا در چشم آنان زیبا نمود،

و زرق و برق آن خیره شان ساخت.

النَّکثُ : نقض العهد (النهایهٔ : ج ۵ ص ۱۱۴ «نکث») .

حدیث۱۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا استَراحَ قَلبُهُ وبَدَنُهُ ، ومَن رَغِبَ فیها تَعِبَ قَلبُهُ وبَدَنُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که به دنیا زهد ورزید، دل و تنش آسود، و آن که در پی آن برآمد، دل و تنش خسته شد.

إرشاد القلوب : ص ۱۲۵ .

حدیث۱۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مَن رَغِبَ فیها أتعَبَتهُ وأشقَتهُ .

امام علی علیه السلام ـ در تشویق به ترک دنیا ـ : هر که دنیاخواه شد ، دنیا او را خسته و رنجور ساخت.

غرر الحکم : ح ۸۴۸۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۶ ح ۸۲۴۳ .

حدیث۱۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الوَلَهِ بِالدُّنیا عَظیمُ المِحنَةِ .

امام علی علیه السلام : ثمره شیفتگی به دنیا، رنج بسیار است.

غرر الحکم : ح ۴۶۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۸ ح ۴۱۹۰ .

حدیث۱۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُرِنَتِ المِحنَةُ بِحُبِّ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : دنیادوستی و رنج ، همنشین اند.

غرر الحکم : ح ۶۷۲۱ وح ۱۰۶۰ نحوه ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶۹ ح ۶۲۱۸ .

حدیث۱۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلمُستَحلی لَذَّةَ الدُّنیا غُصَّةٌ .

امام علی علیه السلام : کسی که لذّت دنیا را شیرین بشمرد ، اندوه به سراغش می آید.

غرر الحکم : ح ۷۳۳۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۲۳ .

حدیث۱۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُستَمتِعونَ بِالدُّنیا تَبکی قُلوبُهُم وإن فَرِحوا ، ویَشتَدُّ مَقتُهُم لِاءَنفُسِهِم وإنِ اغتُبِطوا بِبَعضِ ما مِنها رُزِقوا .

الدُّنیا فانِیَةٌ لا بَقاءَ لَها ، وَالآخِرَةُ باقِیَةٌ لا فَناءَ لَها . الدُّنیا مُقبِلَةٌ إلَی الآخِرَةِ ، وَالآخِرَةُ مَلجَأُ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : برخورداران از دنیا، دل هایشان می گرید ، اگرچه [به ظاهر] شاد باشند ، و از خویشتن سخت در خشم اند ، اگرچه برای آنچه از دنیا روزی داده شده اند ، مورد غبطه دیگران باشند.

دنیا ، فناپذیر است و بقایی ندارد، و آخرت ، ماندگار است و فنا نمی پذیرد. دنیا رو به آخرت دارد، و آخرت ، پناهگاه دنیاست.

مطالب السؤول : ص ۵۲ ؛ بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۱ ح ۸۲ .

حدیث۱۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مَنِ استَشعَرَ الشَّغَفَ

امام علی علیه السلام ـ در بیان زیان های دنیادوستی ـ : آن که دل باخته دنیا شود، دنیا اندرون او را آکنده از اندوه ها (نگرانی ها) می کند که در سویدای دلش به رقص در می آیند . اندوهی او را به خود مشغول می سازد، و غصّه ای اندوهگینش می کند، تا آن که گلویش گرفته ، شاه رگ هایش از کار می افتند و در گوشه ای افکنده می شود. خداوند ، به آسانی نابودش می کند، و دوستان ، به راحتی در گورش می افکنند.

شُغِفَ بالشیء : اُولِعَ به (تاج العروس : ج ۱۲ ص ۳۰۸ «شغف») .

حدیث۱۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

أُفٍّ عَلَى الدُّنيا وأسبابِها فَإِنَّها لِلحُزنِ مَخلوقَه

هُمومُها ما تَنقَضى ساعَةً عَن مَلِكٍ فيها وعَن سوقَه

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ:

تفو بر دنيا و اسباب آن/ كه براى غم و اندوه آفريده شده است

غم هايش دمى پايان نمى گيرند/نه براى شاه و نه براى رعيّت .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ص ۳۹۰ الرقم ۳۰۱ .

حدیث۱۷۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن كانَتِ الدُّنيا هِمَّتَهُ ، اشتَدَّت حَسرَتُهُ عِندَ فِراقِها .

امام على عليه السلام : هر كه مطلوبش دنيا باشد، در هنگام جدايى از آن ، افسوس بسيار مى خورد.

كتـاب من لا يحضـره الفقيه : ج ۴ ص ۳۸۲ ح ۵۸۳۳ ، معـانى الأخبار : ص ۱۹۸ ح ۴ ، الأمالى للطوسـى : ص ۴۳۵ ح ۹۷۴ نحوه ، الأمالى للصدوق : ص ۴۷۷ ح ۶۴۴ كلّها عن عبداللّه بن بكر المرادى عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السـلام ، مشـكاة الأنوار : ص ۲۰۸ ح ۵۶۶ ، تنـبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۷۳ عن الإمام زين العابـدين عليه السـلام ، روضة الواعظين : ص ۴۸۷ ، بحـار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۷۶ ح ۱ .

حدیث۱۷۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَسادُ الدّينِ الدُّنيا .

امام على عليه السلام : دنيا ، مايه تباهى دين است.

غرر الحكم : ح ۶۵۵۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۵۷ ح ۶۰۴۰ .

حدیث۱۷۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما أفسَدَ الدّينَ كَالدُّنيا .

امام على عليه السلام : هيچ چيزى مانند دنيا، دين را تباه نكرد.

غرر الحكم : ح ۹۴۷۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۳۱ .

حدیث۱۷۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن عَمَّرَ دُنياهُ ، أفسَدَ دينَهُ وأخرَبَ اُخراهُ .

امام على عليه السلام : هر كس دنياى خويش را آباد ساخت ، دينش را تباه و آخرتش را ويران نمود.

غرر الحکم : ح ۸۸۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۷ ح ۸۲۸۳ .

حدیث۱۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الدُّنیا لَمَفسَدَةُ الدّینِ ومَسلَبَةُ الیَقینِ ، وإنَّها لَرَأسُ الفِتَنِ وأصلُ المِحَنِ .
امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه تباهی دین و از بین رفتن یقین است، و اساس فتنه ها و ریشه رنج هاست.
غرر الحکم : ح ۳۵۱۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۲ ح ۳۳۳۰ .

حدیث۱۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حَرامٌ عَلی کُلِّ قَلبٍ مُتَوَلِّهٍ بِالدُّنیا أن یَسکُنَهُ التَّقوی .
امام علی علیه السلام : بر هر دلی که شیفته دنیاست ، حرام است که تقوا در آن ، خانه کند.
غرر الحکم : ح ۴۹۰۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۲ .

حدیث۱۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
:
ما هذِهِ الدُّنیا لِطالِبِها إلاّ عَناءً وهُوَ لا یَدری
إن أقبَلَت شَغَلَت دِیانَتَهُ إن أدبَرَت شَغَلَتهُ بِالفَقرِ
امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :
این دنیا برای جوینده اش نیست / مگر رنج، و او خود نمی داند
دنیا اگر روی آورد، او را از دینش باز می دارد/ و چون برود ، او را به فقر گرفتار می سازد .
الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ص ۲۶۲ الرقم ۱۸۴ .

حدیث۱۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أیُّهَا النّاسُ ، إنَّهُ لَم یَزَل أمری مَعَکُم عَلی ما اُحِبُّ حَتّی نَهَکَتکُمُ الحَربُ ، وقَد وَاللّهِ أخَذَت مِنکُم وتَرَکَت ، وهِیَ لِعَدُوِّکُم أنهَکُ . لَقَد کُنتُ أمسِ أمیرا فَأَصبَحتُ الیَومَ مَأمورا ! وکُنتُ أمسِ ناهِیا فَأَصبَحتُ الیَومَ مَنهِیّا ! وقَد أحبَبتُمُ البَقاءَ ، ولَیسَ لی أن أحمِلَکُم عَلی ما تَکرَهونَ .
امام علی علیه السلام ـ در خطبه اش که پس از برآشفتن یارانش از کار حکمیّت ایراد کرد ـ : ای مردم! کار من با شما پیوسته چنان بود که من دوست داشتم ، تا آن که جنگ ، شما را فرسوده ساخت، و به خدا سوگند که شماری از شما را گرفت و شماری را باقی گذاشت؛ هرچند برای دشمن شما فرساینده تر بود.
من تا دیروز ، فرمانده بودم و امر و نهی می کردم؛ ولی امروز [کار به جایی رسیده که [به من امر و نهی می شود! شما زنده ماندن را

دوست دارید و من نمی توانم شما را به آنچه دوست ندارید ، وا دارم.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۰۸ ، المعيار والموازنة : ص۱۷۵ ، وقعة صفّين : ص۴۸۴ نحوه ، بحار الأنوار : ج۳۲ ص۵۳۵ ح۴۵۰ وج۱۰۰ ص۴۱ ح۴۸ .

حدیث۱۷۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: اُفٍّ

امام على عليه السلام ـ در فرا خواندن مردم به جنگ با شاميان ، پس از يكسره كردن كار خوارج ـ : آه از شما! خسته شدم ، از بس كه سرزنشتان كردم! آيا به جاى آخرت ، به زندگى دنيا رضايت داده ايد؟! و عزّت را بر ذلّت برگزيده ايد؟! هرگاه شما را به جهاد با دشمنتان فرا خواندم ، چشمانتان پيچ و تاب برداشت ، آن سان كه گويى در سَكرات مرگْ گرفتار آمده ايد، يا در گيجىِ مستى به سر مى بريد!

اُفٍّ : معناه الاحتقار والاستقلال ، وهى صوت إذا صوّت به الإنسان عُلِمَ أنّه متضجّر متكرِّه (النهاية : ج ۱ ص ۵۵ «أفف») .

حدیث۱۷۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أسرَفَ فى طَلَبِ الدُّنيا ماتَ فَقيرا .

امام على عليه السلام : هر كه در طلب دنيا زياده روى كند ، فقير از دنيا مى رود.

غرر الحكم : ح ۸۶۰۸، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۶۰ ح ۸۳۳۹ .

حدیث۱۷۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزّاهِدونَ فِى الدُّنيا مُلوكُ الدُّنيا وَالآخِرَةِ ، ومَن لَم يَزهَد فِى الدُّنيا ورَغِبَ فيها فَهُوَ فَقيرُ الدُّنيا وَالآخِرَةِ . ومَن زَهِدَ فيها مَلَكَها ، ومَن رَغِبَ فيها مَلَكَتهُ .

امام على عليه السلام : بى رغبتان به دنيا، پادشاهان دنيا و آخرت انـد. و هر كه به دنيا رغبت نشان دهد و به آن دل ببندد ، در دنيا و آخرت ، فقير است . و هر كه نسبت به دنيا زهد ورزد ، مالك آن مى شود، و هر كه به دنيا دل ببندد ، دنيا مالك او مى شود.

إرشاد القلوب : ص ۲۰ .

حدیث۱۷۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن باعَ آخِرَتَهُ بِدُنياهُ خَسِرَهُما .

امام على عليه السلام : هر كه آخرتش را به دنيايش بفروشد ، هر دوى آنها را از كف مى دهد.

غرر الحكم : ح ۸۲۳۷، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۴۵ ح ۷۸۱۸ ؛ مطالب السؤول : ص ۴۸ .

حدیث۱۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مَن باعَ جَنَّةَ المَأوی لِعاجِلَةِ الدُّنیا تَعَسَ جَدُّهُ

امام علی علیه السلام : هر کس بهشت جاویدان را به دنیای گذرا بفروشد ، بدبخت می شود و در این معامله زیان می کند.

الجَدُّ : الحَظّ والبَخت (الصحاح : ج ۲ ص ۴۵۲ «جدد») .

حدیث۱۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُصلِح دُنیاکَ بِمَحقِ

امام علی علیه السلام : دنیایت را با از بین بردن دینت آباد مکن که در این صورت ، از زیانکارترین مردمان خواهی بود.

مَحَقَهُ : أی أبطَلَهُ ومَحاه (الصحاح : ج ۴ ص ۱۵۵۳ «محق») .

حدیث۱۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعاشِرَ النّاسِ ! اتَّقُوا اللّه َ ، فَکَم مِن مُؤَمِّلٍ ما لا یَبلُغُهُ ، وبانٍ ما لا یَسکُنُهُ ، وجامِعٍ ما سَوفَ یَترُکُهُ ، ولَعَلَّهُ مِن باطِلٍ جَمَعَهُ ، ومِن حَقٍّ مَنَعَهُ ، أصابَهُ حَراما ، وَاحتَمَلَ بِهِ آثاما ، فَباءَ بِوِزرِهِ ، وقَدِمَ عَلی رَبِّهِ آسِفا لاهِفا ، قَد خَسِرَ الدُّنیا وَالآخِرَةَ ، ذلِکَ هُوَ الخُسرانُ المُبینُ .

امام علی علیه السلام : ای گروه های مردم! پروامندی از خداوند ، در پیش گیرید؛ زیرا چه بسیار است آرزومندِ چیزی که به آن نمی رسد، و سازنده بنایی که در آن ، [مهلتِ [سکونت نمی یابد، و گرد آورنده مالی که به زودی آن را [برای دیگران] بر جای می گذارد ، و شاید آن را از راه نادرست، یا از نپرداختن حقّی ، گرد آورده است . [در این صورت ،] از حرام به آن رسیده و با این کار ، گناهانی به دوش کشیده است . پس وزر و وبال آن را بر عهده می گیرد، و با افسوس و اندوه بر پروردگارش وارد می شود. او دنیا و آخرت را زیان کرده است و این ، همان زیان آشکار است.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۸۳ ر ۸۸ .

حدیث۱۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أخسَرُ النّاسِ مَن رَضِیَ الدُّنیا عِوَضا عَنِ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترینِ مردم ، کسی است که دنیا را به جای آخرت بپذیرد.

غرر الحکم : ح ۳۰۷۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۰ ح ۲۷۳۰ .

حدیث۱۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أخسَرَ النّاسِ صَفقَةً وأخیَبَهُم سَعیا ، رَجُلٌ أخلَقَ بَدَنَهُ فی طَلَبِ آمالِهِ ولَم تُساعِدهُ المَقادیرُ عَلی إرادَتِهِ ؛ فَخَرَجَ مِنَ الدُّنیا بِحَسَراتِهِ ،

وقَدِمَ عَلَى الآخِرَةِ بِتَبِعاتِهِ .

امام علی علیه السلام : پر زیان ترین معامله و بی حاصل ترین تلاش را آن مردی کرده که بدنش را در رسیدن به آرزوهایش فرسوده و مقدّرات ، او را در رسیدن به خواستش یاری نکرده اند ، و در نتیجه، با آه و حسرت ها از دنیا رفته و با کوله باری از گناه ، ره سپار آخرت شده است.

غرر الحکم : ح ۳۵۹۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۷ ح ۳۴۱۱ .

حدیث۱۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أخسَرُ مِمَّن تَعَوَّضَ عَنِ الآخِرَةِ بِالدُّنيا؟!

امام علی علیه السلام : کیست زیانکارتر از آن که آخرت را با دنیا عوض کند؟

غرر الحکم : ح ۸۵۰۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۸ .

حدیث۱۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: ما أخسَرَ صَفقَةَ المُلوكِ إلّا مَن عَصَمَ اللّه ُ ، باعُوا الآخِرَةَ بِنَومَةٍ !

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : چه پر زیان است معاملت شاهان ـ مگر آن کسی که خدا نگاهش بدارد ـ که آخرت را به خوابی فروختند!

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۴۶ ح ۹۷۱ .

حدیث۱۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أغبَنُ مِمَّن باعَ البَقاءَ بِالفَناءِ ؟!

امام علی علیه السلام : کیست مغبون تر از آن که جهانِ باقی را به دنیای فانی فروخت؟!

غرر الحکم : ح ۸۵۰۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۷ .

حدیث۱۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ ثَلاثَةُ أصنافٍ : زاهِدٌ مُعتَزِمٌ ، وصابِرٌ عَلى مُجاهَدَةِ هَواهُ ، وراغِبٌ مُنقادٌ لِشَهَواتِهِ ؛ فَالزّاهِدُ لا يُعَظِّمُ ما آتاهُ اللّه ُ فَرَحا بِهِ ولا يُكثِرُ عَلى ما فاتَهُ أسَفا . وَالصّابِرُ نازَعَتهُ إلَى الدُّنيا نَفسُهُ فَقَدَعَها

امام علی علیه السلام : مردم ، سه دسته اند: زاهدِ مصمّم، شکیبا در مبارزه با هوس، و خواهنده و پیرو خواهش های نفسانی.

زاهد، آنچه را خداوند به او می دهد ، از سرِ شادی بزرگ نمی شمارد و آنچه را که از دست می دهد، از سر افسوس ، بزرگ نمی داند. شکیبا، نفْسش او را به سوی دنیا کشانْد؛ امّا او آن را باز داشت، و نفْسش به لذّت های آن چشم دوخت؛ لیکن او مانعش شد. و خواهنده، نفْسش او را به دنیا فرا خواند و او اجابتش کرد و به برگزیدن دنیا [بر آخرت] دستورش داد و او اطاعتش کرد، و بدین

ترتیب، آبروی خویش را لکّه دار ساخت، و به خاطر دنیا شرافت خود را به پستی کشاند، و آخرتش را تباه کرد.

القدْع : الکفّ والمنع (النهایهْ : ج ۴ ص ۲۴ «قدع») .

حدیث۱۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَرغَب فِی الدُّنیا فَتَخسَرَ آخِرَتَکَ .

امام علی علیه السلام : به دنیا راغب مشو که آخرتت تباه می گردد.

غرر الحکم : ح ۱۰۲۱۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۱۸ ح ۹۴۱۰ .

حدیث۱۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمِلَ لِلدُّنیا خَسِرَ .

امام علی علیه السلام : هر که برای دنیا کار کرد، زیان کرد.

غرر الحکم : ح ۷۸۷۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۳ ح ۸۱۳۳ .

حدیث۱۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن رَغِبتُم إلَی الدُّنیا خَسِرتُم وهَلَکتُم .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان دنیا شوید ، زیان می کنید و نابود می گردید.

غرر الحکم : ح ۳۸۵۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۳ ح ۳۶۰۵ .

حدیث۱۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَرغَب فی کُلِّ ما یَفنی ویَذهَبُ ، فَکَفی بِذلِکَ مَضرَّةٌ .

امام علی علیه السلام : به هر آنچه نابود می شود و از کف می رود ، رغبت مکن که این (رغبت) ، خود ، بالاترین زیان است.

غرر الحکم : ح ۱۰۱۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲۰ ح ۹۴۶۰ .

حدیث۱۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکَ لَن تَلقَی اللّه َ سُبحانَهُ بِعَمَلٍ أضَرَّ عَلَیکَ مِن حُبِّ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : تو هرگز خداوند سبحان را با عملی که برایت زیانبارتر از دنیادوستی است ، ملاقات نخواهی کرد.

غرر الحکم : ح ۳۸۱۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۲ ح ۳۶۰۱ .

حدیث۱۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عَبَدَ الدُّنیا وآثَرَها عَلَی الآخِرَةِ ، استَوخَمَ
امام علی علیه السلام : هر که بندگی دنیا کند و آن را بر آخرت مقدّم بدارد ، فرجامی سخت و ناگوار در انتظار اوست.
یقال : هذا الأمر وَخِیمُ العاقبة ؛ أی ثقیل ردیء (النهایة : ج ۵ ص ۱۶۴ «وخم») .

حدیث۱۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أیُّهَا النّاسُ! إنَّکُم إن آثَرتُمُ الـدُّنیا عَلَی الآخِرَةِ ، أسرَعتُم إجابَتَها إلَی العَرَضِ الأَدنی ، ورَحَلَت مَطایا آمالِکُم إلَی الغایَةِ القُصوی ، تورِدُ مَناهِلَ عاقِبَتِهَا النَّدَمَ ، وتُذیقُکُم ما فَعَلَت بِالاُمَمِ الخالِیَةِ وَالقُرونِ الماضِیَةِ ؛ مِن تَغَیُّرِ الحالاتِ وتَکَوُّنِ المَثُلاتِ
امام علی علیه السلام : ای مردم! شما چنانچه دنیا را بر آخرت برگزینید ، [در واقع] در پذیرش دعوت آن به متاع پست ، شتافته اید، و مرکب های آرزوهایتان به سوی دورترین هدف ، تاخت برداشته اند و شما را به آبشخورهایی می برند که فرجامشان پشیمانی است، و آنچه را با امّت های پیشین و نسل های گذشته کرده اند، یعنی از کف رفتن نعمت ها و فرود آمدن کیفرها، به شما می چشانند.
المُثْلَةُ : نِقْمة تنزل بالإنسان فیُجعلُ مثالاً یَرتَدِع به غیرُه ، وجمعه مُثُلات ومَثُلات (مفردات ألفاظ القرآن : ص ۷۶۰ «مثل») .

حدیث۱۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرَّغبَةُ فِی الدُّنیا تُفسِدُ الإیقانَ .
امام علی علیه السلام : میل به دنیا، یقین را به تباهی می کشاند.
غرر الحکم : ح ۴۸۳۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲۹ ح ۴۴۱۳ وفیه «حبّ الدنیا» بدل «الرغبة فی الدنیا» .

حدیث۱۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن مَلَکَتهُ الدُّنیا کَثُرَ صَرعُهُ
امام علی علیه السلام : هر که مملوک دنیا شود، زیاد زمین می خورد.
الصَّرْع : الطَّرحُ علی الأرض (القاموس المحیط : ج ۳ ص ۴۹ «صرع») .

حدیث۱۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طَلَبُ الدُّنیا رَأسُ الفِتنَةِ .
امام علی علیه السلام : دنیاطلبی، ریشه فتنه [و گناه] است.

غرر الحكم : ح ۵۹۹۰، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۱۷ ح ۵۵۲۹ .

حديث۱۷۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الدُّنيا ضِحكَةُ مُستَعبِرٍ .
امام على عليه السلام : دنيا، مسخره كسى است كه آن را درست ارزيابى كند.
غرر الحكم : ح ۴۰۳ .

حديث۱۷۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الدُّنيا كَما تَجبُرُ تَكسِرُ .
امام على عليه السلام : دنيا، همان گونه كه مى بندد، مى شكند.
غرر الحكم : ح ۱۲۲۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۶ ح ۱۱۴۴ .

حديث۱۷۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الدُّنيا تُسلِمُ .
امام على عليه السلام : دنيا، [آدمى را] وا مى نهد.
غرر الحكم : ح ۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۵ ح ۶۷۸ .

حديث۱۷۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
قَليلُ الدُّنيا يَذهَبُ بِكَثيرِ الآخِرَةِ .
امام على عليه السلام : اندكِ دنيا، بسيارِ آخرت را از بين مى برد.
غرر الحكم : ح ۶۷۹۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۷۲ ح ۶۳۰۸ وفيه «من الآخرة» .

حديث۱۷۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن طَلَبَ مِنَ الدُّنيا شَيئا فاتَهُ مِنَ الآخِرَةِ أكثَرُ مِمّا طَلَبَ .
امام على عليه السلام : هر كه از دنيا چيزى بجويد، در آخرت ، بيشتر از آنچه جُسته است ، از دست مى دهد.
غرر الحكم : ح ۸۸۹۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۸۸ نحوه .

حديث۱۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الدُّنیا طَوّاحَةٌ

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : دنیا سر گردان کننده، دور افکننده، رسوا گر، پرستار و زخم بند است.

طاحَ یَطُوحُ ویَطِیحُ : هلك ، وسقط ، وتاه فی الأرض . وطَوَّحَه فتَطوَّح : تَوَّهَهُ . وطوّحَتْه الطوائح : قَذَفَته القَواذِف (القاموس المحیط : ج ۱ ص ۲۳۸ «طاح») .

حدیث۱۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الدُّنیا حَسرَةٌ ، وشَرُّها نَدَمٌ .

امام علی علیه السلام : خوبِ ، دنیا ، [مایه] افسوس است و بدِ آن ، [مایه [پشیمانی.

غرر الحکم : ح ۴۹۶۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۹ ح ۴۵۵۴ .

از۱۸۰۱تا۲۰۰۰

حدیث۱۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا صَفقَةُ مَغبونٍ ، وَالإِنسانُ مَغبونٌ بِها .

امام علی علیه السلام : دنیا، سودایی زیانبار است، و [در این سودا] انسان ، زیان کننده .

غرر الحکم : ح ۱۸۸۳ وراجع عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۲ ح ۱۶۰۱ .

حدیث۱۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غِذاءُ الدُّنیا سِمامٌ

امام علی علیه السلام : خوراك دنیا سم است و ریسمان هایش پوسیده.

السُّمّ : ما یقتل ، وجمعه سُموم وسِمام (المصباح المنیر : ص ۲۸۹ «سمّ») .

حدیث۱۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جودُ الدُّنیا فَناءٌ ، وراحَتُها عَناءٌ ، وسلامَتُها عَطَبٌ ، ومَواهِبُها سَلَبٌ .

امام علی علیه السلام : بخشش دنیا فناست، و آسایشش رنج، و سلامتش نابودی، و دِهِش هایش پس گرفتنی.

غرر الحکم : ح ۴۷۳۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲۱ ح ۴۳۰۱ .

حدیث۱۸۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المُواصِلُ لِلدُّنيا مَقطوعٌ .

امام على عليه السلام : آن كه به خاطر دنيا پيوند برقرار كند، پيوندش گسستنى است.

غرر الحكم : ح ۶۲۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۵ ح ۲۵۶ .

حدیث۱۸۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تُنافِس فى مَواهِبِ الدُّنيا ؛ فَإِنَّ مَواهِبَها حَقيرَةٌ .

امام على عليه السلام : در مواهب دنيا رقابت مكن؛ چرا كه مواهب آن ، خُرد است.

غرر الحكم : ح ۱۰۲۸۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۲۲ ح ۹۵۰۳ .

حدیث۱۸۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ أرباحِ الدُّنيا خُسرانٌ .

امام على عليه السلام : همه سودهاى دنيا ، زيان است.

غرر الحكم : ح ۶۸۵۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۷۵ ح ۶۳۳۴ .

حدیث۱۸۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ الدُّنيا تُعطى وتَرتَجِعُ ، وتَنقادُ وتَمتَنِعُ ، وتوحِشُ وتُؤنِسُ ، وتُطمِعُ وتُؤيِسُ ، يُعرِضُ عَنهَا السُّعَداءُ ، ويَرغَبُ فيهَا الأَشقِياءُ .

امام على عليه السلام : دنيا مى دهد و پس مى گيرد، فرمان مى برد و سر مى پيچد، رَم مى دهد و اُنس مى گيرد، و اميدوار مى كند و نوميد مى گرداند. نيك بختان از آن روى مى گردانند، و شوربختان به آن مى گرايند.

غرر الحكم : ح ۳۶۷۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۴۶ ح ۳۲۳۶ .

حدیث۱۸۰۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ ما لا يَنفَعُ يَضُرُّ ، وَالدُّنيا مَعَ حَلاوَتِها تَمُرُّ ، وَالفَقرُ مَعَ الغِنى بِاللّه ِ لا يَضُرُّ .

امام على عليه السلام : هر چيزى كه سود نرساند، زيان مى زند، و دنيا با وجود شيرينى اش تلخ است، و درويشى دنيا با وجود توانگرى به خدا (داشتن سرمايه اى چون خداوند) ، زيانى [به انسان] نمى رساند.

غرر الحكم : ح ۷۲۰۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۹۶ ح ۶۷۱۵ وفيه «بعد الغناء» بدل «مع الغنى» .

حدیث۱۸۰۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلَّ يَسارِ الدُّنيا إعسارٌ .

امام على عليه السلام : هر توانگرى اى در دنيا، تنگ دستى است.

غرر الحكم : ح ۶۹۰۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۷۷ ح ۶۳۸۰ .

حديث۱۸۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يا أيُّهَا النّاسُ ! مَتاعُ الدُّنيا حُطامٌ موبِئٌ

امام على عليه السـلام : اى مردم! كالاى دنيا [چون] خاشاكى است طاعون زده . پس ، از چريدن در آن ، دورى كنيد. رخت بربستن از آن ، خوش تر از آرميدن در آن است، و قدرى از آن به اندازه كفاف ، پاك تر از ثروت آن است.

الوَبَاءُ : المرض العام (النهاية : ج ۵ ص ۱۴۴ «وبا») .

حديث۱۸۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

حَلاوَةُ دُنياكَ مَسمومَةٌ فَلا تَأكُلُ الشَّهدَ إلاّ بِسَمّ

مَحامِدُ دُنياكَ مَذمومَةٌ فَلا تَكسِبُ الحَمدَ إلاّ بِذَمّ

إذا تَمَّ أمرٌ بَدا نَقصُهُ تَوَقَّع زَوالاً إذا قيلَ تَمّ

وكَم قَدَرٍ دَبَّ فى غَفلَةٍ فَلَم يَشعُرِ النّاسُ حَتّى هَجَم

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

شهد دنياى تو شرنگين است پس شهد را جز با شرنگ نمى خورى

ستوده هاى دنياى تو نكوهيده است /پس ستايش را جز با نكوهش به دست نمى آورى

هر گاه كارى كامل شود ، كاستى اش نمايان مى شود/ هر گاه گفته شد : كامل شد، منتظر نابود شدنش باش

چه بسيار تقديرى كه در دل غفلتى خزيد / و تا مردم به خود آمدند ، بر آنان يورش آورد!

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ص ۵۲۴ الرقم ۳۹۷ .

حديث۱۸۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

غُرّى يا دُنيا مَن جَهِلَ حِيَلَكِ ، وخَفِىَ عَلَيهِ حَبائِلُ

امام على عليه السلام : اى دنيا! كسى را بفريب كه حيله هاى تو را نمى شناسد، و دام هاى نيرنگ تو بر او پوشيده است.

حَبائِل : جمع حِبالة ؛ وهى المَصْيَدَة (تاج العروس : ج ۱۴ ص ۱۳۴ «حبل») .

حديث۱۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرُّکونُ إلَی الدُّنیا مَعَ ما تُعایِنُ مِنها جَهلٌ .
امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود آنچه از آن می بینی، نادانی است.
نهج البلاغة : الحکمة ۳۸۴ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۹۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۹۰ ح ۵۶ ؛ مطالب السؤول : ص ۵۷ .

حدیث۱۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرُّکونُ إلَی الدُّنیا مَعَ ما یُعایَنُ مِن غِیَرِها جَهلٌ .
امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود مشاهده دگرگونی های (پیشامدهای) آن، نادانی است.
غرر الحکم : ح ۱۹۷۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۹ ح ۱۵۰۸ .

حدیث۱۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرُّکونُ إلَی الدُّنیا مَعَ ما یُعایَنُ مِن سوءِ تَقَلُّبِها جَهلٌ .
امام علی علیه السلام : دل بستگی به دنیا، با وجود مشاهده دگرگونی های نابه جایش، نادانی است.
غرر الحکم : ح ۲۰۳۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۲ ح ۱۶۱۱ .

حدیث۱۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العاجِلَةُ غُرورُ الحَمقی .
امام علی علیه السلام : دنیا ، مایه فریب کم خِرَدان است.
غرر الحکم : ح ۸۹۶ .

حدیث۱۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الِاغتِرارُ بِالعاجِلَةِ خُرقٌ
امام علی علیه السلام : فریفته شدن به دنیا، حماقت است.
الخُرق ـ بالضمّ ـ : الجهل والحُمق (النهایة : ج ۲ ص ۲۶ «خرق») .

حدیث۱۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنیا غَنیمَةُ الحَمقی .
امام علی علیه السلام : دنیا، غنیمت کم خِرَدان است.

غرر الحكم : ح ۱۱۱۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۴ ح ۱۰۸۱ .

حدیث۱۸۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الفَرَحُ بِالدُّنيا حُمقٌ .

امام على عليه السلام : شاد شدن به دنيا، كم خِرَدى است.

غرر الحكم : ح ۴۵۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۱ ح ۵۰۱ .

حدیث۱۸۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ! إنَّ الدُّنيا تَغُرُّ المُؤَمِّلَ لَها والمُخلِدَ إلَيها ، ولا تَنفَسُ بِمَن نافَسَ فيها

امام على عليه السلام : اى مردم! دنيا كسى را كه آرزومندش باشد و به آن بگرايد ، فريب مى دهد، و كسى را كه عزيزش بدارد ، عزيز نمى دارد، و كسى را كه بر آن چيره شود (/ چيرگى بجويد) ، مغلوب مى كند.

لاـ تَنفَسُ بمن نافس فيها : لاـ تَضَنّ [أى لاـ تبخل] به ؛ أى من نافَسَ فى الدنيا فإنّ الدنيا تُهينه ولا تَضَنُّ به كما يُضَنُّ بالعلْق النفيس (شرح نهج البلاغة : ج ۱۰ ص ۶۱) .

حدیث۱۸۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما أطالَ عَبدٌ الأَمَلَ إلاّ أساءَ العَمَلَ وطَلَبَ الدُّنيا .

امام على عليه السلام : هيچ بنده اى آرزو را دور و دراز نكرد ، مگر اين كه كردار را بد كرد و در پى دنيا بر آمد.

الدعوات : ص ۲۳۶ ح ۶۵۵ ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۷۲ ح ۶ .

حدیث۱۸۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ النَّبِى صلى الله عليه و آله سَأَلَ رَبَّهُ سُبحانَهُ لَيلَةَ المِعراجِ فَقالَ : . . . يا رَبِّ ومَن أهلُ الدُّنيا ومَن أهلُ الآخِرَةِ؟

قالَ : أهلُ الدُّنيا مَن كَثُرَ أكلُهُ وضِحكُهُ ونَومُهُ وغَضَبُهُ ، قَليلُ الرِّضا ، لا يَعتَذِرُ إلى مَن أساءَ إلَيهِ ، ولا يَقبَلُ عُذرَ مَنِ اعتَذَرَ إلَيهِ ، كَسلانُ عِندَ الطّاعَةِ ، شُجاعٌ عِندَ المَعصِيَةِ ، أمَلُهُ بَعيدٌ وأجَلُهُ قَريبٌ ، لا يُحاسِبُ نَفسَهُ ، قَليلُ المَنفَعَةِ ، كَثيرُ الكَلامِ ، قَليلُ الخَوفِ ، كَثيرُ الفَرَحِ عِندَ الطَّعامِ ، وإنَّ أهلَ الدُّنيا لا يَشكُرونَ عِندَ الرَّخاءِ ، ولا يَصبِرونَ

امام على عليه السلام : پيامبر صلى الله عليه و آله در شب معراج از پروردگار پاكش پرسيد:... اى پروردگار من! اهل دنيا چه كسى است و اهل آخرت كيست؟

فرمود: «اهل دنيا ، كسى است كه : خوراك و خنده و خواب و خشمش بسيار است؛ خشنودى اش اندك است؛ نه از كسى كه به وى بدى كرده است ، پوزش مى طلبد، و نه پوزش كسى را كه از او پوزش مى طلبد، مى پذيرد؛ در طاعت ، تنبل است، و در معصيت ، گستاخ؛ آرزويش دور و دراز است و اجلش نزديك؛ از نفْس خويش حساب نمى كشد؛ كم خير است؛ پُرگوست؛ كم

ترس [از خدا] است؛ و هنگام غذاخوردن ، بسیار شاد است.

اهل دنیا در هنگام آسایش ، سپاس گزار نیستند، و هنگام بلا (سختی) شکیبا نیستند؛ زیادِ مردم ، در نظر آنان اندک است؛ خویشتن را به کارهای ناکرده می ستایند، و ادّعای چیزهایی را می کننـد که ندارند، و از چیزهایی سـخن می گویند که آرزو دارند؛ و بدی های مردم را می گویند و خوبی های آنان را پوشیده می دارند».

پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: ای پروردگار من! همه این عیب ها ، در اهل دنیاست؟!

[فرمود:] «ای احمـد! در اهـل دنیـا ، نادانی و کم بخردی های بسیار است : در برابر کسـی که از او دانش می آموزنـد ، فروتنی نمی کنند ، و خویشتن را عاقل می پندارند، در حالی که به نزد فهمیدگان ، مردمانی کم خردند».

فی المصدر «لا یُبصِرون» والأصحّ ما أثبتناه کما فی بحار الأنوار .

حدیث۱۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُکِمَ عَلی مُکثِری أهلِ الدُّنیا بِالفاقَةِ ، واُعینَ مَن غَنِیَ عَنها بِالرّاحَةِ .

امام علی علیه السلام : ثروتمندان اهل دنیا ، محکوم به نیازمندی اند، و هر که از دنیا بی نیازی بجوید، آسایش به یاری او می آید.

غرر الحکم : ح ۴۹۳۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۱ وفیه «بالقناعة بالراحة» .

حدیث۱۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: سُبحانَکَ خالِقا ومَعبودا! بِحُسنِ بَلائِکَ عِنـدَ خَلقِکَ خَلَقتَ دارا ، وجَعَلتَ فیها مَأدُبَةً ؛ مَشـرَبا ومَطعَما ، وأزواجا وخَدَما ، وقُصورا ، وأنهارا ، وزُروعا وثِمارا ، ثُمَّ أرسَلتَ داعِیا یَدعو إلَیها ، فَلَا الدّاعِیَ أجابوا ، ولا فیما رَغَّبتَ رَغِبوا ، ولا إلی ما شَوَّقتَ إلَیهِ اشتاقوا .

أقبَلوا عَلی جیفَةٍ قَدِ افتَضَحوا بِأَکلِها ، وَاصطَلَحوا عَلی حُبِّها ، ومَن عَشِقَ شَیئا أعشی

امـام علی علیه السـلام ـ در خطبه ای که در آن ، نافرمانی خَلق را توضیـح می دهـد ـ: پاکی تو ، ای آفریـدگار و معبودی که از سرِ عنایتت به بنـدگانت، سـرایی (آخرت) آفریدی و در آن ، خوانی از انواع نوشـیدنی و خوردنی ، و همسـران و چاکران ، و کاخ ها و رودهـا ، و محصولاـت و میوه هـا گسترانیـدی ، و سپس دعوتگری فرسـتادی تـا [مردم را] به سوی آن [سـرای و خوان گسـترده] فرا بخوانـد؛ امّـا نه دعوتگر را اجـابت کردنـد و نه به آنچه تو ترغیبشـان کردی ، رغبت نمودنـد، و نه بر آنچه تشویقشان کردی ، شوقی نشان دادند!

[آنان] به لاشه ای روی آوردنـد که با خوردن آن رسوا گشـتند، و در دوستی آن ، با یکدیگر سازش کردند . و هر که عاشق چیزی شود ، آن چیز ، چشم او را کور و دلش را بیمار می گرداند، و چنین کسی با چشمی ناسالم می نگرد، و با گوشی ناشنوا می شنود.

[عاشق دنیا ،] شـهوات ، خِرَد او را از هم دریـده، دنیا دلش را میرانده، و جانش سرگشـته دنیا شده است. از این رو، بنده دنیا و بنده کسـی است که از دنیـا چیزی دارد. به هر سو که دنیـا برود ، او نیز می رود، و به هر طرف که دنیا رو کنـد ، او نیز رو می کنـد. نه با بازدارنده ای از سوی خدا باز می ایستد و نه از هیچ پندآموزی از سوی او ، پند می گیرد.

العَشَا : سوء البصر ، وقیل : هو ذهاب البصر (لسان العرب : ج ۱۵ ص ۵۶ «عشا») .

حدیث۱۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: يَتَنافَسونَ في دُنيا دَنِيَّةٍ ، ويَتَكالَبونَ

امام علی علیه السلام ـ در توصیف ستمگران ـ : در دنیایی پست رقابت می کنند، و بر سر لاشه ای گندیده [همچون سگان] به جان یکدیگر می افتند؛ امّا زودا که پیرو از

رهبر ، و رهبر از پیرو بیزاری بجوید، و با نفرت ، از یکدیگر جدا شوند، و هنگام دیدار ، یکدیگر را لعنت کنند.

یتکالبون : أی یتواثبون (المصباح المنیر : ص ۵۳۷ «کلب») .

حديث۱۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يا عَبيدَ الدُّنيا ، كَيفَ تُخالِفُ فُروعُكُم أصولَكُم ، وعُقولُكُم أهواءَكُم ، قَولُكُم شِفاءٌ يُبرِئُ الدّاءَ ، وعَمَلُكُم داءٌ لا يَقبَلُ الدَّواءَ ؛ ولَستُم كَالكَرمَةِ

امام علی علیه السلام ـ در سخنان کوتاه منسوب به ایشان ـ : ای بندگان دنیا! چرا شاخه هایتان با ریشه هایتان ، و خِرَدهایتان با هوس هایتان ناسازگار است؟ گفتارتان ، دارویی است که درد را شفا می بخشد؛ ولی کردارتان ، دردی است که درمان نمی پذیرد. شما نه چون تاکید که برگ هایش نیکو و میوه اش خوش و بالا رفتن از آن ، آسان است؛ بلکه چون درختی هستید که کم برگ و پر خار است و میوه اش غیر قابل خوردن، و بالا رفتن از آن ، دشوار است.

شما دانش (معرفت) را زیر پاهایتان نهادید، و دنیا را بالای سرهایتان. از این رو، دانش در نزد شما خوار و بی مقدار است . و [با شما] به دنیا هم نمی توان رسید، که شما هر کسی را از رسیدن به آن ، مانع می شوید . پس، شما نه آزادگانی آقامنشید و نه بردگانی پرهیزگار.

بدا به حالتان ، ای مزدوران بد! مزد را می گیرید و کار نمی کنید. اگر هم کار کنید ، کار را تباه می کنید. به زودی ، کردار خود را می بینید، و کارفرما به کار تباهی که برایش کرده اید و به مزدی که از او گرفته اید ، رسیدگی خواهد کرد!

ای بدهکاران بد! دِین خود را نمی پردازید و هدیه می دهید؛ مستحبّات را به جا می آورید و واجبات را نمی گزارید. بستانکار ، هدیه را نمی پذیرد تا آن که طلب او پرداخت شود.

الكَرْم : العِنَب (القاموس المحیط : ج ۴ ص ۱۷۰ «کرم») .

حديث۱۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَضَعوا مَن رَفَعَتهُ التَّقوى ، ولا تَرفَعوا مِنَ رَفَعَتهُ الدُّنيا .

امام علی علیه السلام : آن کس را که پرهیزگاری بالا برده است ، پست مشمارید، و آن کس را که دنیا بالا برده است، بلندمرتبه مشمارید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۱ ، غرر الحكم : ص ۱۰۲۲۸ و ۱۰۲۲۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۱۸ ح ۹۳۹۲ و ۹۳۹۳ وفيه «تضع . . . ترفع» بدل «تضعوا . . . ترفعوا» .

حديث۱۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلطَةُ أبناءِ الدُّنیا تَشینُ

امام علی علیه السلام : آمیزش با فرزندان دنیا (دنیا پرستان) ، دین را زشت ، و یقین را سست می کند.

الشَّین : العَیب ، وقد شانَه یَشینُه (النهایة : ج ۲ ص ۵۲۱ «شین») .

حدیث۱۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلطَةُ أبناءِ الدُّنیا رَأسُ البَلوی وفَسادُ التَّقوی .

امام علی علیه السلام : معاشرت با فرزندان دنیا، منشأ گرفتاری و تباه کننده پرهیزگاری است.

غرر الحکم : ح ۵۰۶۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۱ ح ۴۵۹۸ .

حدیث۱۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وُدُّ أبناءِ الدُّنیا یَنقَطِعُ لِانقِطاعِ أسبابِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا، با قطع شدن اسباب آن، قطع می شود.

غرر الحکم : ح ۱۰۱۱۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۰۵ ح ۹۲۷۴ .

حدیث۱۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ أبناءِ الدُّنیا تَزولُ لِاءَدنی عارِضٍ یَعرِضُ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا ، با بروز کوچک ترین پیشامدی ، از بین می رود.

غرر الحکم : ح ۹۸۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۷ ح ۹۰۰۳ .

حدیث۱۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زُهدُکَ فی راغِبٍ فیکَ نُقصانُ حَظٍّ ، ورَغبَتُکَ فی زاهِدٍ فیکَ ذُلُّ نَفسٍ .

امام علی علیه السلام : بی رغبتی تو به کسی که به تو راغب است ، کم بختی است، و رغبت تو به کسی که به تو بی رغبت است ، [مایه] خواری نفس است.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۵۱ ، بحار الأنوار : ح ۶۷ ، ص ۱۹۵ .

حدیث۱۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ کُلُّهُ بَینَ کَلِمَتَینِ مِنَ القُرآن ، قالَ اللّه ُ سُبحانَهُ : «لِکَیْلَا تَأْسَوْاْ عَلَی مَا فَاتَکُمْ وَلَا تَفْرَحُواْ بِمَا ءَاتَاکُمْ» ، ومَن لَم یَأسَ عَلَی الماضی

ولَم يَفرَح بِالآتى فَقَد أخَذَ الزُّهدَ بِطَرَفَيهِ .

امام على عليه السلام : تمام زهـد ، در دو جمله از قرآن [گرد آمده] است . خداوند سبحان فرموده است: «تا بر آنچه از دست شما رفته ، افسوس نخوريد و براى آنچه به شما داده است ، شادمان نشويد» . كسى كه بر گذشته افسوس نخورد و براى آنچه به دستش مى رسد ، شاد نشود ، هر دو جانب زهد (زهد كامل) را گرفته است.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۳۹ ، مشكاة الأنوار : ص ۲۰۷ ح ۵۶۳ ، روضة الواعظين : ص ۴۷۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۳ وراجع غرر الحكم : ح ۸۵۸۶ .

حديث۱۸۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّمَا النّاسُ ثَلاثَةٌ : زاهِدٌ وراغِبٌ وصابِرٌ . فَأَمَّا الزّاهِدُ فَلا يَفرَحُ بِشَىءٍ مِنَ الدُّنيا أتاهُ ولا يَحزَنُ عَلى شَىءٍ مِنها فاتَهُ ، وأمَّا الصّابِرُ فَيَتَمَنّاها بِقَلبِهِ ، فَإِن أدرَكَ مِنها شَيئا صَرَفَ عَنها نَفسَهُ لِما يَعلَمُ مِن سوءِ عاقِبَتِها ، وأمَّا الرّاغِبُ فَلا يُبالى مِن حِلٍّ أصابَها أم مِن حَرامٍ .

امام على عليه السلام : مردم ، سه دسته انـد: زاهد، دنياخواه و شكيبا. زاهد ، هر گاه چيزى از دنيا به او برسد ، بدان شاد نمى شود و براى از دست دادن چيزى از آن نيز انـدوهگين نمى شود. شكيبا ، در دل تمنّاى دنيا را دارد ، امّا اگر به چيزى از آن دست يابد، چون عاقبتِ بَدَش را مى داند، از آن روى بر مى تابد. دنياخواه ، اهمّيتى نمى دهد كه از حلال به دنيا برسد يا از حرام.

التوحيد : ص۳۰۷ عن الأصبغ بن نباتة ، الأمالى للصدوق : ص۴۲۴ ح ۵۶۰ ، الاختصاص : ص۲۳۷ ، بحار الأنوار : ج۱۰ ص۱۲۰ . وراجع : ح ۷۲۵ تحت عنوان (خسران الدنيا والآخرة) .

حديث۱۸۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

النّاسُ ثَلاثَةُ أصنافٍ : زاهِدٌ مُعتَزِمٌ ، وصابِرٌ عَلى مُجاهَدَةِ هَواهُ ، وراغِبٌ مُنقادٌ لِشَهَواتِهِ . فَالزّاهِدُ لا يُعَظِّمُ ما آتاهُ اللّه ُ فَرَحا بِهِ ، ولا يُكثِرُ عَلى ما فاتَهُ أسَفا ... .

امام على عليه السلام : مردم ، سه گروه اند: زاهدِ ثابت قدم، شكيباى در مبارزه با هواى نفس، و دنياخواهِ پيرو خواهش هاى خويش . زاهد ، نه براى آنچه خداوند به او مى دهد ، شادمانى بسيار مى كند، و نه بر آنچه از دستش مى رود ، افسوس بسيار مى خورد... .

دستور معالم الحكم : ص ۱۲۰ .

حديث۱۸۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزُّهدُ ألّا تَطلُبَ المَفقودَ حَتّى يَعدُمَ المَوجودُ .

امام على عليه السلام : زهد ، آن است كه تا آنچه دارى تمام نشود ، در طلب آنچه ندارى برنيايى.

غرر الحكم : ح ۱۲۵۹ .

حديث۱۸۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا زُهدَ كَالكَفِّ عَنِ الحَرامِ .

امام على عليه السلام : زهدى چون خويشتندارى از حرام نيست.

غرر الحكم : ح ۱۰۵۴۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۳۲ ح ۹۷۰۸ .

حدیث۱۸۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا زُهدَ كَالزُّهدِ فِى الحَرامِ .

امام على عليه السلام : هيچ زهدى مانند ترک حرام نيست.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۱۳ ، مشكاة الأنوار : ص ۲۰۷ ح ۵۶۳ ، روضة الواعظين : ص ۴۷۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۳ .

حدیث۱۸۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزّاهِدُ فِى الدُّنيا مَن لَم يَغلِبِ الحَرامُ صَبرَهُ، ولَم يَشغَلِ الحَلالُ شُكرَهُ.

امام على عليه السلام : زاهِد در دنيا ، كسى است كه حرام ، بر شكيبايى اش چيره نگردد و حلال ، او را سرگرم و از شكرگزارى غافل نسازد .

تحف العقول : ص ۲۰۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۷ ح ۳ وراجع نهج البلاغة : الخطبة ۸۱ .

حدیث۱۸۴۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ، الزَّهادَةُ قَصرُ الأَمَلِ ، وَالشُّكرُ عِندَ النِّعَمِ ، وَالتَّوَرُّعُ عِندَ المَحارِمِ . فَإِن عَزَبَ ذلِكَ عَنكُم فَلا يَغلِبِ الحَرامُ صَبرَكُم ، ولا تَنسَوا عِندَ النِّعَمِ شُكرَكُم .

امام على عليه السلام : اى مردم! زهد، كوتاه كردن آرزو، گزاردن شكر نعمت ها، و خويشتندارى از حرام هاست. اگر از عهده اين هر سه بر نياميد ، [لااقلّ بكوشيد كه [در برابر حرام ، صبر خويشتن را از دست ندهيد و سپاس گزارى از نعمت ها را فراموش نكنيد.

نهج البلاغة : الخطبة ۸۱ ، الكافى : ج ۵ ص ۷۱ ح ۳ ، معانى الأخبار : ص ۲۵۱ ح ۲ كلاهما عن أبى الطفيل، الخصال : ص ۱۴ ح ۵۰ ، تحف العقول : ص ۲۲۰ وص ۵۸ عن رسول اللّه صلى الله عليه و آله وكلّها نحوه ، روضة الواعظين : ص ۴۷۶ ، إرشاد القلوب : ص ۱۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۳ .

حدیث۱۸۴۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزُّهدُ قَصرُ الأَمَلِ .

امام على عليه السلام : زهد ، كوتاه كردن آرزوست.

غرر الحكم : ح ۸۷۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۱ ح ۵۳۳ .

حدیث۱۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الزُّهدُ تَقصیرُ الآمالِ وإخلاصُ الأَعمالِ .
امام علی علیه السلام : زهد، کوتاه کردن آرزوها و اخلاص در اعمال است.
غرر الحکم : ح ۱۸۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۱ ح ۱۴۱ .

حدیث۱۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ظَلفُ
امام علی علیه السلام : بازداشتن نفس از لذّت های دنیا ، همان زهد پسندیده است .
ظَلَفَ نفسَه عن الشیء یَظلِفُها ظَلْفا : أی منعها من أن تفعله أو تأتیه (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۹۸ «ظلف») .

حدیث۱۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
هِمَّةُ الزّاهِدِ مُخالَفَةُ الهَوی ، وَالسُّلُوُّ
امام علی علیه السلام : همّت زاهد ، مخالفت کردن با هوای نفس است و شکیبایی در برابر خواهش ها.
سَلَوْتُ عنه سُلُوّا : صَبَرتُ (المصباح المنیر : ص ۲۸۷ «سلا») .

حدیث۱۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کَیفَ یَصِلُ إلی حَقیقَةِ الزُّهدِ مَن لَم یُمِت شَهوَتَهُ؟!
امام علی علیه السلام : چگونه به حقیقت زهد برسد کسی که شهوت خویش را نکُشته است؟!
غرر الحکم : ح ۷۰۰۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۳ ح ۶۴۷۲ وفیه «من أطاع فی الأصل» بدل «من لم یُمت» .

حدیث۱۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الزّاهِدینَ فِی الدُّنیا تَبکی قُلوبُهُم وإن ضَحِکوا ، ویَشتَدُّ حُزنُهُم وإن فَرِحوا ، ویَکثُرُ مَقتُهُم أنفُسَهُم وإنِ اغتُبِطوا بِما رُزِقوا .
امام علی علیه السلام : زاهدانِ به دنیا، دل هایشان گریان است ، اگرچه [در ظاهر [بخندند و سختْ اندوهناک اند ، اگرچه [در ظاهر] شادی نمایند و از خود بسیار در خشم اند ، اگرچه به واسطه آنچه روزی شده اند ، مورد غبطه دیگران اند.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۱۳ ، غرر الحکم : ح ۳۵۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۵۲ ح ۳۳۴۲ .

حدیث۱۸۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الزّاهِدُ عِندَنا مَن عَلِمَ فَعَمِلَ ، ومَن أيقَنَ فَحَذِرَ ، وإن أمسى عَلى عُسرٍ حَمِدَ اللّه َ ، وإن أصبَحَ عَلى يُسرٍ شَكَرَ اللّه َ ، فَهُوَ الزّاهِدُ .
امام على عليه السلام : از نظر ما ، زاهد كسى است كه دانست و عمل كرد، و كسى كه يقين داشت و حذر كرد، و اگر در سختى و تنگ دستى بام خود را به شام رسانْد ، حمد خدا را به جاى آورد، و اگر در آسايش و رفاه شام خويش را به بام رسانْد ، شكر خداى را بگزارد. چنين كسى زاهد است.
الجعفريّات : ص ۲۳۲ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

حديث۱۸۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
: كانوا قَوما مِن أهلِ الدُّنيا ولَيسوا مِن أهلِها ، فَكانوا فيها كَمَن لَيسَ مِنها ، عَمِلوا فيها بِما يُبصِرونَ ، وبادَروا فيها ما يَحذَرونَ ، تَقَلَّبُ أبدانُهُم بَينَ ظَهرانَى أهلِ الآخِرَةِ ، ويَرَونَ أهلَ الدُّنيا يُعَظِّمونَ مَوتَ أجسادِهِم وهُم أشَدُّ إعظاما لِمَوتِ قُلوبِ أحيائِهِم .
امام على عليه السلام ـ در وصف زاهدان ـ : آنان ، گروهى از مردم دنيا هستند؛ ولى اهل دنيا (دنيا دوست) نيستند. در اين دنيا ، همچون كسانى هستند كه از آن نيستند . در دنيا ، بر اساس بينش و بصيرت عمل مى كنند و از آنچه مى ترسند (يعنى: مرگ) پيشى گرفتند؛ پيكرهايشان در ميان اهل آخرت مى گردد (جز با اهل آخرت نمى آميزند)؛ اهل دنيا را مى بينند كه مرگِ تن هاشان را بزرگ مى شمارند ، در حالى كه آنان ، مرگِ دل هاى زندگانشان را بزرگ تر مى شمارند.
نهج البلاغة : الخطبة ۲۳۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۲۰ ح ۳۶ .

حديث۱۸۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الزّاهِدُ فِى الدُّنيا مَن وُعِظَ فَاتَّعَظَ ، ومَن عَلِمَ فَعَمِلَ ، ومَن أيقَنَ فَحَذِرَ ، فَالزّاهِدونَ فِى الدُّنيا قَومٌ وُعِظوا فَاتَّعَظوا ، وأيقَنوا فَحَذِروا وعَلِموا فَعَمِلوا ، إن

أصابَهُم يُسرٌ شَكَروا ، وإن أصابَهُم عُسرٌ صَبَروا .
امام على عليه السلام : زاهدِ به دنيا ، كسى است كه پند داده شد و پند گرفت، و كسى است كه علم آموخت و به كار بست، و كسى است كه يقين يافت و حذر كرد. پس، زاهدانِ به دنيا ، آن مردمانى اند كه پند داده شدند و پند گرفتند، و يقين كردند و حذر كردند ، و علم آموختند و عمل كردند؛ اگر آسايش به آنان برسد ، شكر مى گويند و اگر به سختى در افتند ، شكيبايى مى ورزند.
الجعفريّات : ص ۲۳۳ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۱۳ ، إرشاد القلوب : ص ۱۴ كلاهما نحوه .

حديث۱۸۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الزّاهِدُ فِى الدُّنيا كُلَّما ازدادَت لَهُ تَحَلِّيا ازدادَ عَنها تَوَلِّيا .

امام علی علیه السلام : کسی که به دنیا بی اعتناست، هرچه دنیا بیشتر خود را برایش بیاراید ، او بیشتر از آن روی می گردانَد.
الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۸ ، کنز الفوائد : ج ۱ ص ۳۴۵ وفیه «تخلّیا» بدل «تولّیا» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳ .

حدیث۱۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أرادَتهُمُ الدُّنیا فَلَم یُریدوها ، وأسَرَتهُم فَفَدَوا أنفُسَهُم مِنها .
امام علی علیه السلام ـ در بیان صفات پرهیزگاران ـ : دنیا آنها را خواست؛ امّا آنها دنیا را نخواستند و دنیا اسیرشان کرد؛ امّا آنان ، سَر بَها دادند و خود را از بند دنیا رهانیدند.
نهج البلاغة : الخطبة۱۹۳ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۰ ، تحف العقول : ص ۱۵۹ وفیه «طلبتهم فأعجزوها» بدل «وأسَرَتهم...»، التمحیص: ص ۷۱ ح ۱۷۰ وفیه «طلبتهم فأعجزوها» بعد «فلم یریدوها» ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۳۱۵ ح ۵۰.

حدیث۱۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أفضَلُ الزُّهدِ إخفاءُ الزُّهدِ .
امام علی علیه السلام : برترین زهد، پنهان داشتن زهد است.
نهج البلاغة : الحکمة ۲۸ ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۷ ح ۵۶۳ ، روضة الواعظین : ص ۴۷۵ .

حدیث۱۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: قالَ اللّه ُ تَعالی : . . . یا أحمَد ، وُجوهُ الزّاهِدینَ مُصفَرَّةٌ مِن تَعَبِ اللَّیلِ وصَومِ النَّهارِ ، وألسِنَتُهُم کِلالٌ
امام علی علیه السلام ـ در حدیث معراج ـ : خدای متعال فرمود : «... ای احمد! رخسار زاهدان از رنج شب خیزی و روزه داری زرد است و زبان هایشان جز از ذکر خدای متعال ، درمانده است؛ دل هایشان، از کثرت خاموشی، در سینه هایشان ریش است؛ خویشتن را رنجه کرده اند ، نه از ترس آتش و از شوق بهشت ، بلکه در ملکوت آسمان ها و زمین ، اندیشه و نظر می کنند و درمی یابند که خداوند سبحان ، عبادت است».
کَلّ یَکِلّ کَلالة : تَعِبَ وأعیا (المصباح المنیر : ص ۵۳۸ «کلّ») .

حدیث۱۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الزُّهدُ فِی الدُّنیا ثَلاثَةُ أحرُفٍ : زاءٌ وهاءٌ ودالٌ ؛ فَأَمَّا الزّاءُ فَترکُ الزّینَةِ ، وأمَّا الهاءُ فَترکُ الهَوی ، وأمَّا الدّالُ فَترکُ الدُّنیا .
امام علی علیه السلام : زهد به دنیا ، از سه حرف تشکیل شده است : زاء و هاء و دال . زاء ، یعنی ترک زینت؛ هاء ، یعنی ترک هوا؛ و دال ، یعنی ترک دنیا .
جامع الأخبار : ص ۲۹۷ ح ۸۱۱ .

حدیث۱۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَكُن مِمَّن يَرجُو الآخِرَةَ بِغَيرِ العَمَلِ ، ويُرجِي

امام علی علیه السلام : از آنانی مباش که بدون عمل ، به آخرت امید می بندد و بر اثر داشتن آرزوی دراز ، توبه را به تأخیر می اندازد؛ از دنیا همچون زاهدان سخن می گوید، ولی در عمل ، چون دنیاخواهان رفتار می کند.

أرجَأْت الأمرَ وأرجَيْته : إذا أخّرْته (النهاية : ج ۲ ص ۲۰۶ «رجا») .

حدیث۱۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: ومِنهُم مَن أبعَدَهُ عَن طَلَبِ المُلكِ ضُؤولَةُ نَفسِهِ ، وَانقِطاعُ سَبَبِهِ ، فَقَصَرَتهُ الحالُ عَلى حالِهِ ، فَتَحَلّى بِاسمِ القَناعَةِ ، وتَزَيَّنَ بِلِباسِ أهلِ الزَّهادَةِ ، ولَيسَ مِن ذلِكَ في مَراحٍ ولا مَغدىً .

امام علی علیه السلام ـ درباره گروه های مسلمانان ـ : گروهی از مردم را بی لیاقتی ذاتی و نداشتن اسباب و امکانات ، از طلب حکومت ، باز داشته است. از این رو، به وضعی که دارند ، تن داده اند و خود را به نامِ خوش قناعت ، آراسته اند و جامه زیبای اهل زهد پوشیده اند، در حالی که لحظه ای از شب و روز ، چنین نبوده اند.

نهج البلاغة : الخطبة ۳۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۵ ؛ مطالب السؤول : ص ۳۲ .

حدیث۱۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا هَرَبَ الزّاهِدُ مِنَ النّاسِ فَاطلُبهُ ، وإذا طَلَبَ الزّاهِدُ النّاسَ

فَاهرَب مِنهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه زاهد از مردم گریزان شد ، در طلب او بر آی و هرگاه زاهد در طلب مردم برآمد ، از او گریزان شو.

غرر الحكم : ح ۴۰۷۸ وح ۴۰۷۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۳۶ ح ۳۰۸۷ و ح ۳۰۸۸ .

حدیث۱۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّه ِ ، اُوصيكُم بِالرَّفضِ لِهذِهِ الدُّنيَا التّارِكَةِ لَكُم وإن لَم تُحِبّوا تَركَها .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به ترک این دنیایی سفارش می کنم که علی رغم میلتان ، شما را ترک می گوید.

نهج البلاغة : الخطبة ۹۹ ، مصباح المتهجّد : ص ۳۸۱ ح ۵۰۸ عن زيد بن وهب نحوه ، بحار الأنوار : ج ۸۹ ص ۲۴۳ ح ۶۸ .

حدیث۱۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَطِّعوا عَلائِقَ الدُّنیا ، وَاستَظهِروا بِزادِ التَّقوی .

امام علی علیه السلام : دل بستگی های خود به دنیا را قطع کنید و از توشه تقوا ، کمک بگیرید.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۰۴ ، غرر الحکم : ح ۲۸۲۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۳۰ ح ۲۹۴۶ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۴ ح ۱۳۸ .

حدیث۱۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ امرَأً غالَبَ الهَوی ، وأفلَتَ مِن حَبائِلِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : رحمت خدا بر آن کس که بر هوس ، چیره آمد و از دام های دنیا گریخت!

غرر الحکم : ح ۵۲۱۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۶۱ ح ۴۷۶۷ .

حدیث۱۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ امرَأً . . . راقَبَ رَبَّهُ ، وتَنَكَّبَ

امام علی علیه السلام : رحمت خدا بر آن کس که... پروردگارش را پیوسته در نظر گرفت و از گناه ، دوری کرد و با هوس خویش ، در افتاد و آرزو را دروغ شمرد... از دنیا روی گردان و بیزار شد و برای آخرتش کوشید و طریق احتیاط و هشیاری را پیمود.

تَنَكَّب ذنبَه : أی تجنّبه (مرآة العقول : ج ۲۶ ص ۵۰) .

حدیث۱۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الجِهادِ جِهادُ النَّفسِ عَنِ الهَوی ، وفِطامُها عَن لَذّاتِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : برترین جهاد، جهاد با هوای نفس و بازداشتن آن از لذّت های دنیاست.

غرر الحکم : ح ۳۲۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۲ ح ۲۷۸۳ .

حدیث۱۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ النّاسِ مَن زَهَدَت نَفسُهُ ، وقَلَّت رَغبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ مردم ، کسی است که نَفْسش زاهد (قانع) و خواستش اندک باشد.

غرر الحکم : ح ۵۰۳۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۹ ح ۴۵۴۳ .

حدیث۱۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ النّاسِ مَن تَنَزَّهَت نَفسُه ، وزَهَدَ عَن غُنیَةٍ

امام علی علیه السلام : برترینِ مردم ، کسی است که جانش وارسته باشد و با وجود توانگری در دنیا ، زهد بورزد.

یُقال : غَنِیتُ بکذا عن غیره : إذا استَغنَیت به ، والاسم الغُنیَهٔ ، فأنا غنیّ (المصباح المنیر : ص ۴۵۵ «غنی») .

حدیث۱۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الزُّهدِ مِن أفضَلِ الإِیمانِ .

امام علی علیه السلام : خوشْ زهدی، برترین درجه ایمان است.

غرر الحکم : ح ۴۸۳۹ .

حدیث۱۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَزکو

امام علی علیه السلام : نزد خداوند پاک ، بالندگی نمی گیرد ، مگر خِردِ شناسا و نفسِ روی گردان [از دنیا].

الزَّکاء : النَّماء والزیادهٔ (المصباح المنیر : ص ۲۵۴ «زکا») .

حدیث۱۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَزَّ عَنِ الشَّیءِ إذا مُنِعتَهُ بِقِلَّهِ ما یَصحَبُکَ إذا اُوتیتَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه چیزی [از دنیا] به تو داده نشد ، خویشتن را به این دلداری ده که اگر به تو داده شود ، مدّتی اندک با تو می مانَد.

غرر الحکم : ح ۴۵۵۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۰ ح ۴۰۴۳ .

حدیث۱۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکَ لَم تُخلَق لِلدُّنیا ؛ فَازهَد فیها وأعرِض عَنها .

امام علی علیه السلام : تو هرگز برای دنیا آفریده نشده ای. پس دل از دنیا برکَن و از آن ، روی بگردان.

عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۱ ح ۳۵۷۰ ، غرر الحکم : ح ۳۸۱۱ .

حدیث۱۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِزهَد فِی الدُّنیا وَاعزِف عَنها .

امام علی علیه السلام : دل از دنیا برکَن و بدان ، پشت کن.

غرر الحکم : ح ۲۳۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۸۵ ح ۲۰۴۹ .

حدیث۱۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِیَکُن زُهدُکَ فیما یَنفَدُ ویَزولُ ، فَإِنَّهُ لا یَبقی لَکَ ولا تَبقی لَهُ .
امـام علی علیه السـلام : به آنچه که تمـام شـدنی و زوال پـذیر است ، زهـد بورز؛ چرا که نه آن برای تو می مانـد و نه تو برایش می مانی.
غرر الحکم : ح ۷۳۸۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۵ ح ۶۸۵۸ .

حدیث۱۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا أیُّهَا النّاسُ ، ازهَدوا فِی الدُّنیا ؛ فَإِنَّ عَیشَها قَصیرٌ ، وخَیرَها یَسیرٌ .
امام علی علیه السلام : ای مردم! به دنیا زهد ورزید؛ زیرا که زندگی آن ، کوتاه و خیرش اندک است.
غرر الحکم : ح ۱۱۰۰۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۶ ح ۱۰۲۴۳ .

حدیث۱۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إن کُنتُم فِی البَقاءِ راغِبینَ ، فَازهَدوا فی عالَمِ الفَناءِ .
امام علی علیه السلام : اگر خواهان جهان باقی هستید ، پس به جهان فانی زهد بورزید.
غرر الحکم : ح ۳۷۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۷۳ .

حدیث۱۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: اُوصیکَ یا بُنَیَّ بِالصَّلاةِ عِندَ وَقتِها . . . وَالزُّهدِ فِی الدُّنیا ، فَإِنَّکَ رَهنُ مَوتٍ ، وغَرَضُ
امام علی علیه السـلام ـ در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام ـ: فرزندم! تو را به خواندن نماز در وقتش... و زهد (بی اعتنایی) به دنیا سفارش می کنم؛ چرا که تو گروگان مرگ ، آماج رنج (بلا)، و دست خوش بیماری هستی .
الغَرَضُ : الهَدَف الذی یُرمی فیه (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۹۳ «غرض») .

حدیث۱۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الزُّهدُ أقَلُّ ما یوجَدُ وأجَلُّ ما یُعهَدُ ، ویَمدَحُهُ الکُلُّ ویَترُکُهُ الجُلُّ
امام علی علیه السـلام : زهد ، کمترین چیزی است که یافت می شود و ارزشمندترین چیزی است که سفارش می شود. همگان ، آن را می ستایند امّا بیشتر مردم به آن عمل نمی کنند.
جُلُّ الشیء : مُعظَمهُ (الصحاح : ج ۴ ص ۱۶۵۸ «جلل») .

حدیث۱۸۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزُّهدُ أصلُ الدّينِ .

امام على عليه السلام : زهد، ريشه دين است.

غرر الحكم : ح ۴۸۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۵ ح ۶۹۱ .

حدیث۱۸۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سِتٌّ مِن قَواعِدِ الدّينِ . . . وَالزُّهدُ فِى الدُّنيا .

امام على عليه السلام : شش چيز از پايه هاى دين است : ... و زهدِ به دنيا.

غرر الحكم : ح ۵۶۳۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۸۷ ح ۵۱۸۳ .

حدیث۱۸۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزُّهدُ أساسُ اليَقينِ .

امام على عليه السلام : زهد، پايه يقين است.

غرر الحكم : ح ۵۱۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۵ ح ۲۷۹ .

حدیث۱۸۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلَيكَ بِالزُّهدِ فَإِنَّهُ عَونُ الدّينِ .

امام على عليه السلام : بر تو باد زهد؛ زيرا كه آن ، كمك دين است.

غرر الحكم : ح ۶۰۹۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۳۵ ح ۵۷۴۲ .

حدیث۱۸۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: الفِطامُ عَنِ الحُطامِ

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : خوددارى از حُطام دنيا ، سخت است.

حُطَامُ الدنيا : كلّ ما فيها من مال يفنى ولا يبقى (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۱۳۸ «حطم») .

حدیث۱۸۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ الزَّهادَةُ .

امام على عليه السلام : برترين عبادت، زهد است.

غرر الحكم : ح ۲۸۷۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۱۳ ح ۲۴۶۷ .

حديث۱۸۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أفضَلُ الطّاعاتِ الزُّهدُ فِى الدُّنيا .

امام على عليه السلام : برترينِ طاعت ها زهد به دنياست.

غرر الحكم : ح ۲۹۹۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۱۸ ح ۲۶۶۰ .

حديث۱۸۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

زَينُ الحِكمَةِ الزُّهدُ فِى الدُّنيا .

امام على عليه السلام : زيبايى حكمت ، در زهد به دنياست.

غرر الحكم : ح ۵۴۷۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۷۶ ح ۵۰۲۲ .

حديث۱۸۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رَأسُ السَّخاءِ الزُّهدُ فِى الدُّنيا .

امام على عليه السلام : گذشتن از دنيا، اوج سخاوت است.

غرر الحكم : ح ۵۲۵۱ .

حديث۱۸۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزُّهدُ مَتجَرٌ رابِحٌ .

امام على عليه السلام : زهد، سودايى سودآور است.

غرر الحكم : ح ۵۵۰ وح ۸۷۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۳ ح ۱۹۹ .

حديث۱۸۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزُّهدُ ثَروَةٌ .

امام على عليه السلام : زهد، يک ثروت است.

غرر الحكم : ح ۱۴۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۸ ح ۸۰۲ .

حدیث۱۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ مِفتاحُ صَلاحٍ .

امام علی علیه السلام : زهد، کلید خوبی و پاکی است.

غرر الحکم : ح ۷۴۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰ ح ۴۹۰ .

حدیث۱۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ شیمَةُ المُتَّقینَ ، وسَجِیَّةُ الأَوّابینَ

امام علی علیه السلام : زهد، خوی پرهیزگاران و خصلت توبه کاران است.

الأوَّابون : جمع أوّاب ؛ وهو الکثیر الرجوع إلی اللّه تعالی بالتوبة ، وقیل : هو المطیع (النهایة : ج ۱ ص ۷۹ «أوب») .

حدیث۱۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُؤمِنُ دَأبُهُ زَهادَتُهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، پیشه اش زهد است.

غرر الحکم : ح ۲۱۰۳ .

حدیث۱۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ سَجِیَّةُ المُخلَصینَ .

امام علی علیه السلام : زهد، خصلت بندگان ناب است.

غرر الحکم : ح ۶۶۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴ ح ۲۴۴ .

حدیث۱۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ لی فیما مَضی أخٌ فِی اللّه ِ ، وکانَ یُعَظِّمُهُ فی عَینی صِغَرُ الدُّنیا فی عَینِهِ ... .

امام علی علیه السلام : در گذشته ، برادری دینی داشتم که خُردیِ دنیا در نگاه او، وی را در نظرم بزرگ می نمود... .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۸۹ ، غرر الحکم : ح ۷۲۶۴ ، تحف العقول : ص ۲۳۴ عن الإمام الحسین علیه السلام وفیه «کان من أعظم الناس فی عینی ، وکان رأس ما عَظُم به فی عینی صِغَر الدنیا فی عینه» ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۳۱۴ ح ۴۹ .

حدیث۱۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الزّاهِدُ فِی الدّینارِ وَالدِّرهَمِ أعَزُّ مِنَ الدّینارِ وَالدِّرهَمِ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : بی اعتنای به دینار و درهم ، با ارزش تر از دینار و درهم است.

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۰۱ ح ۴۳۶ .

حدیث۱۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حِفظُ العَقلِ بِمُخالَفَةِ الهَوی ، وَالعُزوفِ عَنِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : نگهداری خِرَد ، به سرپیچی از هوس و دوری گزیدن از دنیاست.

غرر الحکم : ح ۴۹۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۹ وفیه «بغلبة» بدل «بمخالفة» .

حدیث۱۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِزهَد فِی الدُّنیا یُبَصِّرکَ اللّهُ عَوراتِها ، ولا تَغفُل فَلَستَ بِمَغفولٍ عَنکَ .

امام علی علیه السلام : از دنیا دل بر کن تا خداوند ، تو را به عیب های آن بینا گرداند، و غافل مباش که از تو غافل نیستند.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۹۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۹۷ ، غرر الحکم : ح ۲۳۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۹ ح ۳۴ .

حدیث۱۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا ولَم یَجزَع مِن ذُلِّها ولَم یُنافِس فی عِزِّها ، هَداهُ اللّهُ بِغَیرِ هِدایَةٍ مِن مَخلوقٍ وعَلَّمَهُ بِغَیرِ تَعلیمٍ ، وأثبَتَ الحِکمَةَ فی صَدرِهِ وأجراها عَلی لِسانِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که به دنیا پشت کند و از خواری در آن ، بی تابی نکند و برای عزّتمندی در آن [با جاه و مقام ،] به رقابت نپردازد، خداوند او را بی هدایت مخلوقی ، هدایت می کند و بی آموختن از کسی، دانشش می آموزد و حکمت را در سینه اش ثابت می دارد و آن را بر زبانش جاری می گرداند.

تحف العقول : ص ۲۲۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۶۳ ح ۱۵۵ .

حدیث۱۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالزُّهدِ تُثمِرُ الحِکمَةُ .

امام علی علیه السلام : با زهد است که حکمت ، ثمر می دهد.

غرر الحکم : ح ۴۲۲۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۸۶ ح ۳۷۷۲ .

حدیث۱۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ صَلاحِ النَّفسِ العُزوفُ عَنِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : راه پاک شدن نفْس ، پشت کردن به دنیاست.

غرر الحکم : ح ۵۵۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۲ ح ۵۰۸۲ .

حدیث۱۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا أعتَقَ نَفسَهُ وأرضی رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا برکنْد، خویش را [از اسارت دنیا [آزاد ، و پروردگارش را خشنود ساخت.

غرر الحکم : ح ۸۸۱۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۲ ح ۸۴۰۵ .

حدیث۱۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحیِ قَلبَکَ بِالمَوعِظَةِ ، وأمِتهُ بِالزَّهادَةِ .

امام علی علیه السلام : دلت را با اندرز ، زنده بدار، و آن را با زهد ، بمیران.

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ ، کشف المحجّة : ص ۲۲۱ عن عمر بن أبی المقدام عن الإمام الباقر عنه علیهماالسـلام ، تحف العقول : ص ۶۹ ، نزهـة الناظر : ص ۶۱ ح۴۲ عن ابن عبّـاس ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۷ ح ۲ ؛ کنز العمّال : ج ۱۶ ، ص ۱۶۸ ، ح ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وکیع والعسکری فی المواعظ .

حدیث۱۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَو زَهِدتُم فِی الشَّهَواتِ لَسَلِمتُم مِنَ الآفاتِ .

امام علی علیه السلام : اگر به خواهش های نفْس بی اعتنایی کنید ، از آفت ها به سلامت می مانید.

غرر الحکم : ح ۷۵۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۱۶ ح ۷۰۶۷ .

حدیث۱۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعرِض عَنِ الدُّنیا تَسلَم .

امام علی علیه السلام : از دنیا روی بگردان تا به سلامت مانی.

غرر الحکم : ح ۵۸۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۴ ح ۵۴۰۸ .

حدیث۱۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا وإنَّ الدُّنيا دارٌ لا يُسلَمُ مِنها إلّا بالزُّهدِ فيها ، ولا يُنجى مِنها بِشَيءٍ كانَ لَها .

امام علی علیه السلام : هان! دنیا سرایی است که از آن ، جز با زهدورزی در آن ، به سلامت نمی توان ماند ، و با چیزی از امور دنیوی نمی توان از دنیا رهید.

غرر الحکم : ح ۲۷۶۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۷ ح ۲۳۶۳ .

حدیث۱۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قالَ اللّه ُ تعالی : . . . یا أحمَد ، إن أحبَبتَ أن تَکونَ أورَعَ النّاسِ فَازهَد فِی الدُّنیا وَارغَب فِی الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام ـ در یادکرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : خداوند متعال فرمود : «... ای احمد! اگر دوست داری که پارساترینِ مردم باشی ، از دنیا روی برتاب و به آخرت بگرای».

إرشاد القلوب : ص ۱۹۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲ ح ۶ .

حدیث۱۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا حَصَّنَ دینَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در دنیا زهد بورزد ، دین خود را نگه داشته است.

غرر الحکم : ح ۸۴۶۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۶۰ وفیه «حَسُنَ دینُهُ» بدل «حصّن دینَهُ» .

حدیث۱۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وُفورُ العِرضِ بِابتِذالِ المالِ ، وصَلاحُ الدّینِ بِإِفسادِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : بسیاریِ آبرومندی ، به بخشش مال است و درستیِ دین ، به خراب کردن دنیا.

غرر الحکم : ح ۱۰۱۲۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۰۵ ح ۹۲۷۷ .

حدیث۱۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِلمُ یُرشِدُکَ إلی ما أمَرَکَ اللّه ُ بِهِ ، وَالزُّهدُ یُسَهِّلُ لَکَ الطَّریقَ إلَیهِ .

امام علی علیه السلام : دانش ، تو را به آنچه خداوند فرمانت داده است ، رهنمون می شود، و زهد ، راه رسیدن به آن را بر تو آسان می سازد .

غرر الحکم : ح ۱۸۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲ ح ۱۴۳ .

حدیث۱۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَصَى الدُّنيا أطاعَتهُ .
امام علی علیه السلام : هر که دنیا را نافرمانی کند ، دنیا از او فرمان می برد.
غرر الحکم : ح ۷۷۸۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۲ ح ۸۰۸۵ .

حدیث۱۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الـدُّنيا تُـدنِي الآجالَ وتُباعِـدُ الآمالَ ، وتُبيـدُ الرِّجالَ وتُغَيِّرُ الأَحوالَ ، مَن غالَبَها غَلَبَتهُ ، ومَن صارَعَها صَرَعَتهُ ، ومَن عَصاها أطاعَتهُ ، ومَن تَرَكَها أتَتهُ .
امام علی علیه السلام : دنیا، اَجَل ها را نزدیک ، آرزوها را دور و دراز، مردان را نابود ، و احوال (اوضاع) را دگرگون می کند. هر که با دنیا در افتد ، دنیا بر او چیره می گردد، هر که با آن پنجه در افکند ، دنیا به خاکش می افکند، هرکه از دنیا نافرمانی کند ، دنیا از او فرمان می برد، و هر که دنیا را وا نهد ، دنیا خود به سراغش می آید.
غرر الحکم : ح ۳۶۷۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۶ ح ۳۲۴۲ .

حدیث۱۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: كُلُّ شَيءٍ يَعصيكَ إذا أغضَبتَهُ إلاَّ الدُّنيا ، فَإِنَّها تُطيعُكَ إذا أغضَبتَها .
امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هر چیزی ، هر گاه به خشمش آوری ، از تو نافرمانی می کند ، بجز دنیا که هر گاه به خشمش آوری ، از تو فرمان می برد.
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۰۰ ح ۴۱۹ .

حدیث۱۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عَزَفَ عَنِ الدُّنيا أتَتهُ صاغِرَةً .
امام علی علیه السلام : هر که از دنیا دوری کند ، دنیا با زبونی نزد او می آید.
غرر الحکم : ح ۸۵۲۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۰ ح ۷۹۹۹ وفیه «زهد» بدل «عزف» .

حدیث۱۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أعرَضَ عَنِ الدُّنيا أتَتهُ .
امام علی علیه السلام : هر که از دنیا روی گرداند ، دنیا نزد او می آید.
غرر الحکم : ح ۷۷۹۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۲ ح ۸۰۸۶ .

حدیث۱۹۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن سَلا

امام على عليه السلام : هر كه از دنيا دست بشويد ، دنيا به رغم ميل خود نزد او مى آيد .

سَلَوت عنه : صبرتُ عنه (المصباح المنير: ص ۲۸۷ «سلا») .

حديث۱۹۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن قَعَدَ عَن طَلَبِ الدُّنيا قامَت إلَيهِ .

امام على عليه السلام : هر كه از طلب دنيا فرو نشيند ، دنيا پيش رويش قامت مى افرازد.

غرر الحكم : ح ۸۵۶۳ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۵۷ ح ۸۲۷۲ .

حديث۱۹۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّكَ إن أدبَرتَ عَنِ الدُّنيا أقبَلَت .

امام على عليه السلام : تو اگر به دنيا پشت كنى ، دنيا به تو رو مى كند.

غرر الحكم : ح ۳۷۹۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۷۱ ح ۳۵۷۴ .

حديث۱۹۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَن يَفتَقِرَ مَن زَهِدَ .

امام على عليه السلام : آن كه زهد بورزد ، هرگز به فقر نمى افتد .

غرر الحكم : ح ۷۴۴۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۰۸ ح ۶۹۰۶ .

حديث۱۹۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن زَهِدَ فِى الدُّنيا لَم تَفُتهُ .

امام على عليه السلام : هركه به دنيا زهد ورزد، دنيا از دستش نمى رود [و به نصيب خود از دنيا خواهد رسيد].

غرر الحكم : ح ۸۴۸۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۵۶ ح ۸۲۴۲ .

حديث۱۹۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن خَدَمَ الدُّنيا استَخدَمَتهُ ، ومَن خَدَمَ اللّه َ سُبحانَهُ خَدَمَتهُ .

امام على عليه السلام : هر كه به خدمت دنيا در آيد ، دنيا او را به خدمت خويش مى گيرد، و هر كه خدمت خداوند سبحان كند ،

دنیا به او خدمت می نماید.

غرر الحکم : ح ۹۰۹۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۵ ح ۸۴۷۰ .

حدیث۱۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا لِمَن تَرَکَها ، وَالآخِرَةُ لِمَن طَلَبَها .

امام علی علیه السلام : دنیا از آنِ کسی است که ترک آن کند، و آخرت ، از آنِ کسی است که آن را بطلبد.

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۳۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۱ ح ۴۳ .

حدیث۱۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن زَهِدَ هانَت عَلَیهِ المِحَنُ .

امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا بر کند ، رنج ها بر او آسان می شوند.

غرر الحکم : ح ۸۳۲۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۷ ح ۷۸۸۹ .

حدیث۱۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قالَ اللّه ُ تَعالی : . . . یا أحمَد ، أهَل تَعرِفُ ما لِلزّاهِدینَ عِندی؟

قالَ : لا یا رَبِّ!

قالَ : یُبعَثُ الخَلقُ ویُناقَشونَ الحِسابَ

امام علی علیه السلام ـ در یاد کرد حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : خداوند متعال فرمود : «... ای احمد! آیا می دانی زاهدان ، چه مقامی در نزد من دارند؟» .

گفت: نه ، ای پروردگارم!

فرمود: «در روزی که مردم برانگیخته می شوند و به حسابشان رسیدگی می شود ، آنان از این حسابرسی در امان اند. کمترین چیزی که در آخرت به زاهدان می دهم ، این است که همه کلیدهای بهشت ها را در اختیارشان می نهم تا هر دری را که می خواهند ، باز کنند، و روی خود را از آنان پنهان نمی دارم، و از انواع لذّت سخنم برخوردارشان می سازم، و آنان را بر جایگاهی راستین می نشانم ، و کارهایی را که در دنیا کرده اند و رنج هایی را که کشیده اند ، به یادشان می آورم، و چهار در را برایشان می گشایم: دری که از آن ، در هر صبح و شام ، ارمغان های من برایشان برده می شود، دری که از آن به راحتی به من ، هر گونه که بخواهند ، می نگرند، دری که از آن ، آتش را می بینند و به

ستمکاران [و گنهکاران] می نگرند که چگونه عذاب می شوند، و دری که از آن ، کنیزکان و حور العین بر آنان وارد می شوند».

فی بحار الأنوار : «بالحساب» .

حدیث۱۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ قُربَةٌ .

امام علی علیه السلام : زهدورزی ، مایه تقرّب [به خداوند] است.

دستور معالم الحکم : ص ۲۱ .

حدیث۱۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیَسُرُّکَ أن تَلقَی اللّه َ غَدا فِی القِیامَهِ وهُوَ عَلَیکَ راضٍ غَیرُ غَضبانَ؟ کُن فِی الدُّنیا زاهِدا وفِی الآخِرَهِ راغِبا .

امام علی علیه السلام : آیا خوش داری که فردای قیامت ، خداوند را در حالی دیدار کنی که از تو خشنود است و در خشم نیست؟ به دنیا بی رغبت باش و به آخرت ، راغب.

غرر الحکم : ح ۲۸۲۷ .

حدیث۱۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن سَلا عَن مَواهِبِ الدُّنیا عَزَّ .

امام علی علیه السلام : هر که از مواهب دنیا چشم بپوشد ، عزّت می یابد.

غرر الحکم : ح ۹۱۸۴ .

حدیث۱۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعزِف عَن دُنیاکَ ، تَسعَد بِمُنقَلَبِکَ وتُصلِح مَثواکَ .

امام علی علیه السلام : از دنیایت دل بر کن تا در بازگشتگاهت نیک بخت شوی و خانه ات (آخرت) را آباد کنی.

غرر الحکم : ح ۲۲۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۸ ح ۱۸۸۱ وفیه «اُعزب» بدل «اعزف» .

حدیث۱۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أسعَدُ النّاسِ بِالدُّنیا التّارِکُ لَها ، وأسعَدُهُم بِالآخِرَهِ العامِلُ لَها .

امام علی علیه السلام : بهره مندترینِ مردم از دنیا ، کسی است که آن را ترک گوید، و بهره مندترینِ مردم از آخرت ، کسی است که برای آن کار کند.

غرر الحکم : ح ۳۳۱۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۵ ح ۲۸۳۹ .

حدیث۱۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعظَمُ النّاسِ سَعادَةً أكثَرُهُم زَهادَةً .

امام علی علیه السلام : نیک بخت ترینِ مردم ، زاهدترینِ آنهاست.

غرر الحکم : ح ۳۱۰۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۲ ح ۲۴۴۸ .

حدیث۱۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکُم إن زَهِدتُم خَلَصتُم مِن شَقاءِ الدُّنیا ، وفُزتُم بِدارِ البَقاءِ .

امام علی علیه السلام : به یقین اگر زهد بورزید ، از بدبختی های دنیا خلاص می شوید و به سرای جاودانگی دست می یابید.

غرر الحکم : ح ۳۸۴۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۳ ح ۳۶۰۸ .

حدیث۱۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ السُّعَداءَ بِالدُّنیا غَدا هُمُ الهارِبونَ مِنهَا الیَومَ .

امام علی علیه السلام : بهره مندترین افراد از دنیا در فردای قیامت ، کسانی هستند که امروز از آن می گریزند.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۳ ، غرر الحکم : ح ۳۵۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۷ ص ۱۱۵ ح ۵۱ .

حدیث۱۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِی العُزوفِ عَنِ الدُّنیا دَرکُ النَّجاحِ .

امام علی علیه السلام : کامیابی ، در گرو دل بر کندن از دنیاست.

غرر الحکم : ح ۶۴۴۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵۴ ح ۵۹۹۳ .

حدیث۱۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زُهدُکَ فِی الدُّنیا یُنجیکَ .

امام علی علیه السلام : دل بر کندن تو از دنیا، تو را نجات می دهد.

غرر الحکم : ح ۵۴۷۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷۶ ح ۵۰۳۱ .

حدیث۱۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِزهَد فِی الدُّنیا تَنزِل عَلَیکَ الرَّحمَةُ .

امام علی علیه السلام : در دنیا زاهد باش تا رحمت بر تو نازل شود.

غرر الحکم : ح ۲۲۷۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۸۳ ح ۱۹۹۲ .

حدیث۱۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خالِفِ الهَوی تَسلَم ، وأعرِض عَنِ الدُّنیا تَغنَم .
امام علی علیه السلام : با هوای نفْس ، مخالفت کن تا به سلامت بمانی، و از دنیا روی گردان تا غنیمت ببَری.
غرر الحکم : ح ۵۰۶۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴۱ ح ۴۵۹۹ .

حدیث۱۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا ، قَرَّت عَینُهُ بِجَنَّةِ المَأوی .
امام علی علیه السلام : هر که چشم از دنیا بپوشد ، چشمش به بهشت برین روشن می گردد.
غرر الحکم : ح ۹۰۷۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۵ ح ۷۲۰۶ .

حدیث۱۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أعرِض عَنِ الدُّنیا ، تَسکُن جَنَّةَ المَأوی .
امام علی علیه السلام : از دنیا روی بگردان تا در بهشت برین ساکن شوی.
غرر الحکم : ح ۵۸۳۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۱ ح ۵۳۴۵ .

حدیث۱۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم یَزهَد فِی الدُّنیا ، لَم یَکُن لَهُ نَصیبٌ فی جَنَّةِ المَأوی .
امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا بر نکند ، او را در بهشت برین سهمی نیست.
غرر الحکم : ح ۹۰۹۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۵ ح ۸۴۶۹ .

حدیث۱۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن زَهِدَ فِی الدُّنیا ، قَرَّت عَینُهُ بِما یَری مِن ثَوابِ اللّهِ .
امام علی علیه السلام : هر که در دنیا زهد بورزد ، دیده اش به پاداش خداوندروشن می گردد.
الأمالی للمفید : ص ۱۱۹ ح ۳ عن الحسن بن أبی الحسن البصری ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۲۲ ح ۴۱ .

حدیث۱۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العَقلِ مَقتُ الدُّنیا ، وقَمعُ الهَوی .

امام علی علیه السلام : میوه خِرَد ، بیزاری از دنیا و مهار کردن هوس است .

غرر الحکم : ح ۴۶۵۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۸ ح ۴۱۵۷ .

حدیث۱۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العاقِلُ مَن یَزهَدُ فیما یَرغَبُ فیهِ الجاهِلُ .

امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که به آنچه نادان رغبت دارد، بی رغبت است .

غرر الحکم : ح ۱۵۲۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸ ح ۱۲۲۶ .

حدیث۱۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العاقِلُ مَن زَهِدَ فی دُنیا فانِیَةٍ دَنِیَّةٍ ، ورَغِبَ فی جَنَّةٍ سَنِیَّةٍ خالِدَةٍ عالِیَةٍ .

امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که از دنیای فناپذیرِ پست ، چشم بپوشد و بهشت برینِ جاوید و بلندمرتبه را بخواهد.

غرر الحکم : ح ۱۸۶۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۶ ح ۱۴۳۵ .

حدیث۱۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن سَخَت نَفسُهُ عَن مَواهِبِ الدُّنیا ، فَقَدِ استَکمَلَ العَقلَ .

امام علی علیه السلام : کسی که از مواهب دنیا سخاوتمندانه می گذرد، خِرَد را به کمال رسانیده است.

غرر الحکم : ح ۸۹۰۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۹۰ .

حدیث۱۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُن زاهِدا فیما یَرغَبُ فیهِ الجَهولُ .

امام علی علیه السلام : به آنچه نادانْ رغبت دارد، تو بی رغبت باش.

غرر الحکم : ح ۷۱۴۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۳ ح ۶۶۵۷ وفیه «الجاهل» .

حدیث۱۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَنبَغی لِمَن عَلِمَ سُرعَةَ زَوالِ الدُّنیا أن یَزهَدَ فیها .

امام علی علیه السلام : کسی که می داند دنیا با چه سرعتی زوال می یابد ، سزاوار است که به آن ، زهد بورزد.

غرر الحکم : ح ۱۰۹۳۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۴۹ ح ۱۰۱۳۰ .

حدیث۱۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کونوا مِمَّن عَرَفَ فَناءَ الدُّنیا فَزَهِدَ فیها ، وعَلِمَ بَقاءَ الآخِرَةِ فَعَمِلَ لَها .
امام علی علیه السلام : از کسانی باشید که فناپذیریِ دنیا را شناختند و از این رو به آن بی رغبت شدند، و ماندگاری آخرت را دانستند، پس برای آن کار کردند.
غرر الحکم : ح ۷۱۹۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۶ ح ۶۶۹۱ .

حدیث۱۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یَسیرُ المَعرِفَةِ یوجِبُ الزُّهدَ فِی الدُّنیا .
امام علی علیه السلام : اندکی شناخت ، موجب زهدورزی در دنیا می شود.
غرر الحکم : ح ۱۰۹۸۴ .

حدیث۱۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَمَرَةُ المَعرِفَةِ العُزوفُ عَن دارِ الفَناءِ .
امام علی علیه السلام : ثمره شناخت، روی گردانی از سرای نیستی است.
غرر الحکم : ح ۴۶۵۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۸ ح ۴۱۵۶ نحوه .

حدیث۱۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن صَحَّت مَعرِفَتُهُ ، انصَرَفَت عَنِ العالَمِ الفانی نَفسُهُ وهِمَّتُهُ .
امام علی علیه السلام : هر که شناختش درست باشد، جان و خواستش از دنیای فانی ، روی گردان می شوند.
غرر الحکم : ح ۹۱۴۲ .

حدیث۱۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عَرَفَ الدُّنیا تَزَهَّدَ .
امام علی علیه السلام : هر که دنیا را شناخت، زاهد شد.
غرر الحکم : ح ۷۸۳۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۲ ح ۸۱۰۳ .

حدیث۱۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ خِداعَ الدُّنیا لَم یَغتَرَّ مِنها بِمُحالاتِ الأَحلامِ .

امام علی علیه السلام : کسی که فریبکاری دنیا را بشناسد ، فریب رؤیاهای پوچ آن را نمی خورد.

غرر الحکم : ح ۸۹۳۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۳ ح ۸۴۲۵ .

حدیث۱۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحَقُّ النّاسِ بِالزَّهادَةِ مَن عَرَفَ نَقصَ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : سزاوارترینِ مردم به زهدورزی ، کسی است که نقص دنیا را بشناسد.

غرر الحکم : ح ۳۲۰۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۲ ح ۲۷۷۴ وفیه «أعرف» بدل «أحقّ» .

حدیث۱۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَنبَغی لِمَن عَرَفَ الدُّنیا أن یَزهَدَ فیها ویَعزِفَ عَنها .

امام علی علیه السلام : سزاوار است کسی که دنیا را شناخته است ، نسبت به آن ، زهد بورزد و از آن ، دوری گزیند.

غرر الحکم : ح ۱۰۹۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۲۸ .

حدیث۱۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ الدُّنیا لَم یَحزَن عَلی ما أصابَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا را بشناسد ، از رنج هایی که به او می رسد ، اندوهگین نمی شود.

غرر الحکم : ح ۸۹۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۵ ح ۷۵۱۶ .

حدیث۱۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العالِمُ هُوَ الهارِبُ مِنَ الدُّنیا لاَ الرّاغِبُ فیها ؛ لاِءَنَّ عِلمَهُ دَلَّ عَلی أنَّهُ سَمٌّ قاتِلٌ فَحَمَلَهُ عَنِ الهَرَبِ مِنَ الهَلَکَةِ ، فَإِذَا التَقَمَ السَّمَّ عَرَفَ النّاسُ أنَّهُ کاذِبٌ فیما یَقولُ .

امام علی علیه السلام : دانا کسی است که از دنیا بگریزد ، نه آن که به دنیا بگراید؛ زیرا دانایی [و شناختِ] او رهنمونش می سازد که دنیا زهری کشنده است و همین ، او را به گریختن از مهلکه وا می دارد. پس، اگر زهر را بخورد ، مردم می فهمند که او در آنچه می گوید ، صادق نیست.

إرشاد القلوب : ص ۱۵ .

حدیث۱۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أولیاءَ اللّه ِ هُمُ الَّذینَ نَظَروا إلی باطِنِ الـدُّنیا إذا نَظَرَ النّاسُ إلی ظاهِرِها ، وَاشـتَغَلوا بِآجِلِها إذَا اشـتَغَلَ النّاسُ بِعاجِلِها ، فَأَماتوا مِنها ما خَشوا أن یُمیتَهُم ، وتَرَکوا مِنها ما عَلِموا أنَّهُ سَیَترُکُهُم ، ورَأَوُا استِکثارَ غَیرِهِم مِنهَا استِقلالاً ، ودَرَکَهُم لَها فَوتا ، أعداءُ ما سالَمَ النّاسُ ، وسِلمُ مـا عـادَی النّاسُ ، بِهِم عُلِمَ الکِتـابُ وبِهِ عَلِموا ، وبِهِم قامَ الکِتابُ وبِهِ قاموا ، لا یَرَونَ مَرجُوّا فَوقَ ما یَرجونَ ، ولا مَخوفا فَوقَ ما یَخافونَ .

امام علی علیه السـلام : اولیای خـدا کسانی هسـتند که به باطن دنیا نگریسـتند ، آن گاه که مردم ظاهر آن را دیدنـد، و به آینـده دنیا پرداختند ، آن گاه که مردم به اکنونِ آن سـرگرم شدند. از این رو، از دنیا آنچه را که ترسیدند آنان را بمیراند ، میراندند، و آنچه را کـه دانسـتند به زودی ترکشـان خواهـد کرد ، ترک گفتنـد، و آنچه را دیگران بسـیار [و ارزشـمند [شـمردند ، انـدک [و بی ارزش] شمردنـد، و دستیابی شان به دنیا را از دست دادن [آخرت [دانسـتند . با آنچه مردمْ آشتی کردند ، دشـمنی ورزیدند، و با آنچه مردمْ دشـمنی کردنـد ، آشتی نمودنـد . قرآن ، به واسـطه آنان دانسـته شده است و آنان ، به قرآنْ دانایند . قرآن به وسـیله آنان برپاست و آنـان به قرآن برپاینـد. بالاتر از آنچه بـدان امیـد دارنـد ، چیزی را شایسـته امیـدواری نمی بیننـد، و بالاتر از آنچه از آن می ترسـند ، چیزی را سزاوار ترس نمی دانند.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۰ ح ۳۴۳۶ ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۳۱۹ ح ۳۶ .

حدیث۱۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَیفَ یَزهَدُ فِی الدُّنیا مَن لا یَعرِفُ قَدرَ الآخِرَةِ !

امام علی علیه السلام : کسی که قدر آخرت را نمی شناسد ، چگونه در دنیا زهد بورزد؟!

غرر الحکم : ح ۶۹۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸۴ ح ۶۴۸۹ .

حدیث۱۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَلَو رَمَیتَ بِبَصَرِ قَلبِکَ نَحوَ ما یوصَفُ لَکَ مِنها ،

لَعَزَفَت نَفسُکَ عَن بَدائِعِ ما اُخرِجَ إلَی الدُّنیا مِن شَهَواتِها ولَذّاتِها وزَخارِفِ مَناظِرِها .

امـام علی علیه السـلام ـ در وصف بهشت ـ : اگر با چشم دلت به آنچه از بهشت برایت وصف می شود ، نظر افکنی ، بی گمان جان تو از خواهش ها و خوشی های

دل انگیز دنیا و منظره های فریبای آن ، دوری خواهد کرد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۵ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۶۸ ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۶۲ ح ۱۰۴ .

حدیث۱۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصلُ الزُّهدِ حُسنُ الرَّغبَةِ فیما عِندَ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : ریشه زهد، رغبتِ شایسته است به آنچه نزد خداست .

غرر الحکم : ح ۳۰۸۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۱ ح ۲۷۳۹ .

حدیث۱۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ ثَمَرَةُ اليَقينِ .

امام علی علیه السلام : زهد، ثمره یقین است.

غرر الحکم : ح ۴۵۹ وح ۴۶۰۱ نحوه ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۶ ح ۲۹۸ .

حدیث۱۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زُهدُ المَرءِ فيما يَفنى عَلى قَدرِ يَقينِهِ بِما يَبقى .

امام علی علیه السلام : زهد انسان نسبت به آنچه ناپایدار است ، به اندازه یقین اوست به آنچه ماندگار است.

غرر الحکم : ح ۵۴۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷۷ ح ۵۰۴۰ .

حدیث۱۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اليَقينُ أفضَلُ الزَّهادَةِ .

امام علی علیه السلام : یقین، برترین زهد است.

غرر الحکم : ح ۳۹۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۸ ح ۸۳۳ .

حدیث۱۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصلُ الزُّهدِ اليَقينُ ، وثَمَرَتُهُ السَّعادَةُ .

امام علی علیه السلام : ریشه زهد ، یقین است و میوه اش نیک بختی .

غرر الحکم : ح ۳۰۹۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۱ ح ۲۷۴۹ .

حدیث۱۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُستَدَلُّ عَلَى اليَقينِ بِقَصرِ الأَمَلِ ، وإخلاصِ العَمَلِ ، وَالزُّهدِ فِي الدُّنيا .

امام علی علیه السلام : نشانه های برخورداری از یقین ، کوتاه کردن آرزو، اخلاص در عمل، و زهدورزی در دنیا هستند .

غرر الحکم : ح ۱۰۹۷۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۳۴ .

حدیث۱۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ ثَمَرَةُ الدّینِ .

امام علی علیه السلام : زهد، میوه دین است.

غرر الحکم : ح ۴۱۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳ ح ۶۰۹ .

حدیث۱۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَرُمَ دینُهُ عِندَهُ هانَتِ الدُّنیا عَلَیهِ .

امام علی علیه السلام : هر که دینش برای او ارجمند باشد ، دنیا در نظرش خوار می آید.

غرر الحکم : ح ۸۶۰۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۰ ح ۸۳۵۰ .

حدیث۱۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أکثَرَ مِن ذِکرِ المَوتِ ، قَلَّت فِی الدُّنیا رَغبَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بسیار یاد مرگ کند ، رغبتش به دنیا کم می شود.

غرر الحکم : ح ۸۷۶۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۸ ح ۷۶۰۰ .

حدیث۱۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن صَوَّرَ المَوتَ بَینَ عَینَیهِ ، هانَ أمرُ الدُّنیا عَلَیهِ .

امام علی علیه السلام : هر که [پیوسته] مرگ را در برابر دیدگان خود مجسّم کند ، دنیا برایش بی اهمّیت می شود.

غرر الحکم : ح ۸۶۰۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶۰ ح ۸۳۴۹ وفیه «خفّ الاهتمام بأمر الدنیا» بدل «هان أمر الدنیا» .

حدیث۱۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أکثَرَ مِن ذِکرِ المَوتِ ، رَضِیَ مِنَ الدُّنیا بِالیَسیرِ .

امام علی علیه السلام : هر که بسیار یاد مرگ کند ، از دنیا به اندک ، قناعت می ورزد.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۴۹ ، تحف العقول : ص ۸۹ و ص ۱۰۰ ، کنز الفوائد : ج ۱ ، ص ۶۳ ، روضة الواعظین : ص ۵۳۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ، ص ۲۶۷ ، ر ۱۶ ؛ دستور معالم الحکم : ص ۲۹ .

حدیث۱۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصیکُم بِذِکرِ المَوتِ وإقلالِ الغَفلَةِ عَنهُ ، وکَیفَ غَفلَتُکُم عَمّا لَیسَ یُغفِلُکُم ، وطَمَعُکُم فیمَن لَیسَ یُمهِلُکُم ! فَکَفی واعِظا بِمَوتی عایَنتُموهُم ، حُمِلوا إلی قُبورِهِم غَیرَ راکِبینَ ، واُنزِلوا فیها غَیرَ نازِلینَ ، فَکَأَنَّهُم لَم یَکونوا لِلدُّنیا عُمّارا ، وکَأَنَّ الآخِرَةَ لَم تَزَل لَهُم دارا ، أوحَشوا ما کانوا یوطِنونَ ، وأوطَنوا ما کانوا یوحِشونَ ، وَاشتَغَلوا بِما فارَقوا ، وأضاعوا ما إلَیهِ انتَقَلوا ، لا عَن قَبیحٍ یَستَطیعونَ انتِقالاً ، ولا فی حَسَنٍ یَستَطیعونَ ازدِیادا ، أنِسوا بِالدُّنیا فَغَرَّتهُم ، ووَثِقوا بِها فَصَرَعَتهُم .

امام علی علیه السلام : شما را سفارش می کنم که به یاد مرگ باشید و غفلت از آن را کم کنید. چگونه غافلید از چیزی که از شما غافل نیست، و به کسی (ملک الموت) طمع بسته اید که شما را مهلت نمی دهد؟! مشاهده مردگان ، خود، برای پند آموختن ، بسنده است؛ مردگانی که به گورهایشان حمل شدند ، بی آن که سوار بر مرکَبی باشند، و در گورهایشان فرود آورده شدند ، بی آن که [به اختیار] خود فرود آیند. تو گویی آبادگران [و ساکنان] دنیا نبوده اند، و گویی همیشه آخرت ، سرای آنان بوده است! جایی را که وطن خود می پنداشتند ، خالی کردند و در جایی وطن گزیدند که از آن می رمیدند [و آن را خانه خود نمی پنداشتند]. به دنیایی که از آن جدا می گشتند ، سرگرم شدند و آخرتی را که به آن منتقل می شدند ، تباه نمودند ، و [اکنون ،] نه از کار زشتی می توانند برگردند، و نه بر کار نیکی می توانند بیفزایند . به دنیا اُنس گرفتند؛ ولی دنیا آنان را گول زد، و به دنیا اعتماد کردند؛ ولی دنیا آنان را به خاک افکند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۸ .

حدیث۱۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما کَرُمَت عَلی عَبدٍ نَفسُهُ إلاّ هانَتِ الدُّنیا فی عَینِهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای کرامت نَفْس نیافت ، مگر آن که دنیا در چشمش خوار شد.

غرر الحکم : ح ۹۸۶۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۲ ح ۸۸۸۹ .

حدیث۱۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَرُمَت نَفسُهُ صَغُرَتِ الدُّنیا فی عَینِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که کرامت نفْس داشته باشد ، دنیا در نظرش کوچک می شود.

غرر الحکم : ح ۹۱۳۰ .

حدیث۱۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحزَمُکُم أزهَدُکُم .

امام علی علیه السلام : دوراندیش ترینِ شما، زاهدترینِ شماست.

غرر الحکم : ح ۲۸۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۳ ح ۲۴۵۸ .

حدیث۱۹۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

التَّزَهُّدُ يُؤَدّى إلَى الزُّهدِ .

امام على عليه السلام : خود را به زهدورزى وا داشتن ، به زاهد شدن مى انجامد.

غرر الحكم : ح ۱۱۲۰ .

حدیث۱۹۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أوَّلُ الزُّهدِ التَّزَهُّدُ .

امام على عليه السلام : آغاز زاهد شدن ، خود را به زهد واداشتن است.

غرر الحكم : ح ۲۹۲۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۱۸ ح ۲۶۲۹ .

حدیث۱۹۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: قالَ اللّه ُ تَعالى : . . . يا أحمَد ، إن أحبَبتَ أن تَكونَ أورَعَ النّاسِ فَازهَد فِى الدُّنيا وَارغَب فِى الآخِرَةِ ، فَقالَ [رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله] : إلهى كَيفَ أزهَدُ فِى الدُّنيا؟ فَقالَ : خُذ مِنَ الدُّنيا خُفَنا مِنَ الطَّعامِ وَالشَّرابِ وَاللِّباسِ ولا تَدَّخِر لِغَدٍ ، ودُم عَلى ذِكرى .

امام على عليه السلام ـ يادكرد حديث معراج پيامبر صلى الله عليه و آله ـ : خداى متعال فرمود : «... اى احمد! اگر دوست دارى كه پارساترينِ مردم باشى، به دنيا زاهد و به آخرت ، راغب باش».

[پيامبر خدا] گفت: معبودا! چگونه به دنيا زهد بورزم؟

فرمود: «از دنيا چند مشتى غذا و آب و پوشاك برگير و براى فردا ميندوز، و همواره به ياد من باش».

إرشاد القلوب : ص ۱۹۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲ ح ۶ .

حدیث۱۹۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: وَارزُقنى مِنَ الدُّنيا وزَهِّدنى فيها .

امام على عليه السلام ـ در دعا ـ : روزىِ مرا از دنيا عطا كن و مرا به آن ، بى رغبت گردان.

الكافى : ج ۲ ص ۵۹۰ ح ۳۰ عن يعقوب بن شعيب عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث۱۹۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: أسأَ لُكَ بِاسمِكَ الَّذى عَلا أن تَمُنَّ عَلَيَّ بِواجِبِ شُكرى نِعمَتَكَ ، رَبِّ ما أحرَصَنى عَلى ما زَهَّدتَنى فيهِ وحَثَثتَنى عَلَيهِ ، إن لَم تُعِنّى عَلى دُنياىَ بِزُهدٍ

امـام علی علیه السـلام ـ در دعـایی در روز جَمَل ، پیش از وقوع جنگ ـ : به حقّ آن نام بلنـدت ، از تو درخواست می کنم که بر من منّت نهی تا وظیفه شکرگزاری نعمتت را به جای آورم.

پروردگارا! چه آزمنـدم من به آنچه تو مرا نسبت بـدان ترغیب به زهد کردی و بر این ، تشویقم نمودی! اگر به من کمکـ نکنی که در دنیایم زهد بورزم و برای آخرتم تقوا بیندوزم ، نابود خواهم شد.

پروردگـار من! دعوتگران (انگیزه هـای) دنیـا، از زن و فرزنـد، مرا فرا خواندنـد و من به سـرعت ، اجابتشـان کردم و بـا میل ، به دنیا گراییـدم. و دعوتگران آخرت، از زهـد و کوشـش در عبادت، مرا فرا خواندنـد و من صـدای آنها را خاموش کردم و آن سان که به سوی خاشـاکـ خشـکیده و خسـی که بر بـاد می رود و سـرابی که به زودی از میـان می رود (دنیـا) شـتافتم ، به سوی آن دعوتگرها نشتافتم.

فی المصدر : «زهد» ، والتصویب من بحار الأنوار .

حدیث۱۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: هَل هِیَ إلاّ کَلُعقَةِ الآکِلِ ، ومَذقَةِ

امام علی علیه السـلام ـ در وصف دنیا ـ : آیا دنیا جز مانند لقمه ای است که خورنده می خورد، و جرعه ای که نوشـنده می نوشد، و خواب سبکی که شخص خفته دارد؟

المَذْقَة : الشربة من اللبن (النهایة : ج ۴ ص ۳۱۱ «مذق») .

حدیث۱۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما الدُّنیا سِتَّةُ أشیاءَ : مَطعومٌ ومَشروبٌ ومَلبوسٌ ومَرکوبٌ ومَنکوحٌ ومَشمومٌ ؛ فَأَشرَفُ المَطعوماتِ العَسَلُ وهِیَ مَذقَةُ ذُبابَةٍ ، وأشرَفُ المَشروباتِ الماءُ یَستَوی فیهِ البَرُّ وَالفاجِرُ ، وأشرَفُ المَلبوساتِ الحَریرُ وهُوَ نَسجُ دودَةٍ ، وأشرَفُ المَرکوباتِ الخَیلُ وعَلَیها یُقتَلُ الرِّجالُ ، وأشرَفُ المَنکوحـاتِ النِّسـاءُ وهِیَ مَبـالٌ فی مَبـالٍ ، وإنَّ المَرأَةَ لَتَزَیِّنُ أحسَنَ مـا فیهـا ویُرادُ أقبَحُ مـا فیها ، وأشـرَفُ المَشـموماتِ هُوَ المِسکُ وهُوَ بَعضُ دَمٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا شش چیز است: خوردنی، نوشیدنی، پوشیدنی، سوار شدنی، آمیزشی ، و بوییدنی.

بهترینِ خوردنی ها ، عسل است و آن ، [شـیره گیاهی] آمیخته با بزاق مگسـی است . بهترینِ نوشیدنی ها ، آب است که نیکـ و بد ، در [استفاده از [آن یکسان اند. بهترینِ پوشیدنی ها ، ابریشم است و آن ، تار [تنیده شده به وسیله [کرمی است. بهترینِ سوارشدنی ها اسب است و بر پشت آن ، مردان به قتـل می رسـند . بهترینِ آمیزش کردنی هـا ، زنـان انـد و آن ، داخـل شـدن مَبالی در مبال دیگر است. زن ، بهـترین عضو خود (چهره اش) را می آرایـد و مقصود اصـلی ، زشت ترین عضو اوست. و بهـترینِ بوییـدنی هـا ، مشـک است و آن ، لخته ای خون است.

تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۴۰ ، بحار الأنوار : ج ۶۴ ص ۲۴۰ .

حدیث۱۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا کَیوم مَضی ، وشَهرٍ اِنقَضی .

امام علی علیه السلام : دنیا، چونان روزی است که گذشت و ماهی که سپری گشت.

غرر الحکم : ح ۱۲۰۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۶ ح ۱۱۳۰ .

حدیث۱۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أصبَحَ عَلَى الدُّنیا حَزینا ، فَقَد أصبَحَ لِقَضاءِ اللّه ِ ساخِطا .

امام علی علیه السلام : هر که برای دنیا اندوهناک شود، در واقع، از قضای خداوندخشمگین شده است.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۲۸ ، تحف العقول : ص ۲۱۷ ، تفسیر العیّاشی : ج ۱ ص ۱۲۰ ح ۳۷۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۹۶ ح ۲۱ ؛ تذکرة الخواصّ : ص ۱۳۴ .

حدیث۱۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَحِنَّنَّ أحَدُکُم حَنینَ الأَمَةِ عَلی ما زُوِیَ عَنهُ مِنَ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : مبادا یکی از شما برای آنچه از دنیا به او نرسیده است ، مانند کنیزان ، زار بزند!

غرر الحکم : ح ۱۰۳۹۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲۰ ح ۹۴۳۶ .

حدیث۱۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: دَع ما فاتَکَ مِنَ الدُّنیا فَلا تُکثِر عَلَیهِ حَزَنا .

امام علی علیه السلام ـ در نامه اش به ابن عبّاس ـ : آنچه را از دنیا از دست رفته است ، رها کن و زیاد برایش غم مخور.

الکافی : ج ۸ ص ۲۴۰ ح ۳۲۷ .

حدیث۱۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلَّما فاتَکَ مِنَ الدُّنیا شَیءٌ فَهُوَ غَنیمَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر وقت چیزی از دنیا را از دست دادی ، در واقع ، غنیمتی است [که آن را به دست آورده ای].

غرر الحکم : ح ۷۲۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۵ ح ۶۶۸۹ .

حدیث۱۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن کِتابٍ لَهُ إلَی ابنِ عَبّاسٍ ، وکانَ عَبدُ اللّه ِ یَقولُ : «مَا انتَفَعتُ بِکَلامٍ بَعدَ کَلامِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله کَانتِفاعی بِهذَا الکَلامِ» ـ : أمّا بَعدُ ، فَإِنَّ المَرءَ قَد یَسُرُّهُ دَرکُ ما لَم یَکُن لِیَفوتَهُ ، ویَسوؤُهُ فَوتُ ما لَم یَکُن لِیُدرِکَهُ ، فَلیَکُن سُرورُکَ بِما نِلتَ مِن

آخِرَتِکَ ، وَلیَکُن أسَفُکَ عَلى ما فاتَکَ مِنها . وما نِلتَ مِن دُنیاکَ فَلا تُکثِر بِهِ فَرَحا ، وما فاتَکَ مِنها فَلا تَأسَ عَلَیهِ جَزَعا ، وَلیَکُن هَمُّکَ فیما بَعدَ المَوتِ .

امام على علیه السلام : ـ در نامه اش به عبد اللّه ابن عبّاس ، و عبد اللّه مى گفت «بعد از سخن پیامبر خدا ، از هیچ سخنى به اندازه این سخن ، بهره نبردم» ـ : امّا بعد؛ آدمى گاه ، از رسیدن به چیزى شادمان مى شود که حتماً به او مى رسیده است، و از نرسیدن به چیزى ناراحت مى شود که هرگز به آن دست نمى یافت. پس، شادمانى تو ، باید براى رسیدن به چیزى باشد که به آخرتت مربوط مى شود، و اندوهت نیز باید براى از دست دادن چیزى از آخرتت باشد. براى آنچه از دنیایت به دست آورده اى ، زیاد شاد مشو، و براى آنچه از آن از دست داده اى ، ناراحتى و بى تابى مکن؛ بلکه باید غمت ، براى پس از مرگ باشد.

نهج البلاغة : الکتاب ۲۲ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ص ۹۵ ، تاریخ الیعقوبى : ج ۲ ص ۲۰۵ نحوه ، وکلاهما عن ابن عبّاس ، غرر الحکم : ح ۳۵۸۶ ولیس فیه : «وما نلت . . . جزعا» ، بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۴۹۵ ح ۷۰۰ ؛ تاریخ دمشق : ج ۴۲ ، ص ۵۰۳ ، دستور معالم الحکم : ص ۷۹ کلاهما عن ابن عبّاس نحوه .

حدیث۱۹۸۳

امیرالمؤمنین على علیه السلام :

ـ مِن کِتابٍ لَهُ إلَى ابنِ عَبّاس بِرِوایَةٍ اُخرى ـ : أمّا بَعدُ ، فَإِنَّ المَرءَ لَیَفرَحُ بِالشَّیءِ الَّذى لَم یَکُن لِیَفوتَهُ ، ویَحزَنُ عَلَى الشَّیءِ الَّذى لَم یَکُن لِیُصیبَهُ ، فَلا یَکُن أفضَلُ ما نِلتَ فى نَفسِکَ مِن دُنیاکَ بُلوغَ لَذَّةٍ أو شِفاءَ غَیظٍ ، ولکِن إطفاءَ باطِلٍ أو إحیاءَ حَقٍّ ، وَلیَکُن سُرورُکَ بِما قَدَّمتَ ، وأسَفُکَ عَلى ما خَلَّفتَ ، وهَمُّکَ فیما بَعدَ المَوتِ .

امام على علیه السلام : ـ در نامه اش به ابن عبّاس ، به روایتى دیگر ـ امّا بعد؛ آدمى از رسیدن به چیزى شاد مى شود که برایش از دست رفتنى نیست ، و براى [نداشتن [چیزى غم مى خورد که هرگز به آن نمى رسد. پس، نباید بهترین چیز در نزد تو از دنیایت ، رسیدن به لذّتى و یا گرفتن انتقامى باشد؛ بلکه باید خاموش ساختن باطلى و یا زنده ساختن حقّى باشد . و باید خوش حالى ات براى چیزى باشد که [براى فردایت [پیش فرستاده اى، و افسوست به خاطر چیزى باشد که به جا گذاشته اى تا دیگرى بهره مند گردد [و تو حسابش را پس بدهى]، و غمت براى پس از مرگ باشد.

نهج البلاغة : الکتاب ۶۶ ، بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۴۹۲ ح ۶۹۸ وراجع الکافى : ج ۸ ص ۲۴۰ ح ۳۲۷ ووقعة صفّین : ص ۱۰۷ ومطالب السؤول : ص ۵۲ .

حدیث۱۹۸۴

امیرالمؤمنین على علیه السلام :

: فَاحذَرِ الدُّنیا ، فَإِنَّهُ لا فَرَحَ فى شَیءٍ وَصَلتَ إلَیهِ مِنها .

امام على علیه السلام : ـ در نامه اش به معاویه ـ از دنیا بر حذر باش؛ چرا که رسیدن به هیچ چیز دنیا ، جاى شادى ندارد.

وقعة صفّین : ص ۴۹۳ ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۵۳۷ ح ۴۵۱ .

حدیث۱۹۸۵

امیرالمؤمنین على علیه السلام :

اُنظُر إلَى الدُّنیا نَظَرَ الزّاهِدِ المُفارِقِ ، ولا تَنظُر إلَیها نَظَرَ العاشِقِ الوامِقِ

امام علی علیه السلام : به دنیا چون زاهدِ دنیاگریز بنگر، و به آن ، چونان عاشق شیدا منگر.
وَمِقَهُ : أحبّه ، فهو وامق (الصحاح : ج ۴ ص ۱۵۶۸ «ومق») .

حدیث۱۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اُنظُروا فِی الـدُّنیا نَظَرَ الزّاهِـدِ المُفارِقِ لَها ، فَإِنَّها تُزیلُ الثّاوِیَ السّاکِنَ وتَفجَعُ المُترَفَ الآمِنَ ، لا یُرجی مِنها ما تَوَلّی فَأَدبَرَ ، ولا یُدری ما هُوَ آتٍ مِنها فَیُنتَظَرَ ، وُصِلَ البَلاءُ مِنها بِالرَّخاءِ ، وَالبَقاءُ مِنها إلی فَناءٍ ، فَسُرورُها مَشوبٌ بِالحُزنِ ، وَالبَقاءُ فیها إلَی الضَّعفِ وَالوَهنِ .
امـام علی علیه السـلام : به دنیـا چونـان زاهـد دنیـاگریز بنگر؛ چرا که دنیا مقیم و ساکن خود را می کوچانـد، و مرفّه آسوده خاطر را دردمنـد می سـازد. آنچه از دنیـا پشت کرد و رفت ، دیگر به بازگشـتش امیـدی نیست، و آنچه می آیـد ، دانسـته نیست تـا بتوان در انتظارش نشـست. رنج دنیا ، با خوشی پیوسته است، و بقای آن به فنا می انجامد. شادی اش با اندوه آمیخته است، و زندگی در آن ، به ناتوانی و سستی منتهی می شود.
الکـافی : ج ۸ ص ۱۷ ح ۳ ، تنـبیه الخـواطر : ج ۲ ص ۳۹ نحوه وکلاهما عن محمّـد بن إسـماعیل الهمـدانی عن الإمام الکاظم علیه السـلام ، تحـف العقول : ص ۲۰۲ ، بحـار الأنـوار : ج ۷۸ ص ۳۹ ح ۱۶ وراجع نهـج البلاغة : الخطبة ۱۰۳ وإرشـاد القلوب : ص ۳۴ ومطالب السؤول : ص ۵۱ .

حدیث۱۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
:
یا عاشِقَ الدُّنیا لِغَیرِکَ وَجهُها ولَتَندِمَنَّ إذا أرَتکَ قَفاها
امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :
ای عاشقِ دنیا! دنیا رو به دیگری دارد /
و هر گاه پشتش را به تو نشان دهد ، هر آینه پشیمان خواهی شد .
الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ص ۳۸ الرقم ۹ .

حدیث۱۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ذِکرُ الدُّنیا أدوَأُ الأَدواءِ .
امام علی علیه السلام : ذکر دنیا ، بدترینِ دردهاست.
غرر الحکم : ح ۵۱۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵۵ ح ۴۷۲۱ وفیه «الداء» بدل «الأدواء» .

حدیث۱۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن یَأمُلُ أن یَعیشَ غَدا فَإِنَّهُ یَأمُلُ أن یَعیشَ أبَدا ، ومَن یَأمُلُ أن یَعیشَ أبَدا یَقسو قَلبُهُ ، ویَرغَبُ فی دُنیاهُ ، ویَزهَدُ فِی الَّذی وَعَدَهُ رَبُّهُ

تَبارَكَ وتَعالى .

امام على عليه السلام : هر كه آرزو دارد كه فردا [نيز در اين دنيا] زنـدگى كند ، در واقع ، آرزو دارد كه تا ابد زندگى كند، و هر كه آرزوى زندگى كردن تا ابد را داشته باشد ، دلش سخت مى گردد، و به دنيا راغب مى شود، و به آنچه پروردگارش

ـ تبارك و تعالى ـ به او وعده داده است ، بى رغبت مى گردد.

الجعفريّات : ص ۲۴۰ عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السـلام ، كنز الفوائـد : ج ۱ ص ۶۲ عن رسول اللّه صـلى الله عليه و آله وفيه صدره ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۷ ح ۳۱ .

حديث۱۹۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أخرِجوا مِنَ الدُّنيا قُلوبَكُم مِن قَبلِ أن تَخرُجَ مِنها أبدانُكُم ، فَفيهَا

اختُبِرتُم ولِغَيرِها خُلِقتُم .

امام على عليه السلام : پيش از آن كه بدن هايتان از دنيا بروند ، دل هايتان را از آن بيرون

ببريد؛ زيرا دنيا آزمايشگاه شماست و براى غير آن ، آفريده شده ايد.

نهـج البلاغة : الخطبة ۲۰۳ ، عيون أخبـار الرضـا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمـالى للصـدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ كلاهما عن أحمـد بن الحسن الحسـينى عن الإمام العسـكرى عن آبائه عليهم السـلام ، مشـكاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، تنـبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۱۸ ، روضـة الواعظين : ص ۴۸۵ كلّهـا نحوه ؛ تـذكرة الخواصّ : ص ۱۳۲ عن ابن عجلاـن عن الإمـام الصادق عن أبيه عن جـدّه عنه عليهم السلام .

حديث۱۹۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُن فِى الدُّنيا بِبَدَنِكَ ، وفِى الآخِرَةِ بِقَلبِكَ .

امام على عليه السلام : با بدنت ، در دنيا باش و با دلت ، در آخرت.

حلية الأولياء : ج ۲ ص ۳۷ ؛ كشف الغمّة : ج ۲ ص ۱۹۳ كلاهما عن أبان بن الطفيل ، غرر الحكم : ح ۷۱۶۴ وفيه «بقلبك وعملك» .

حديث۱۹۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّما يَنظُرُ المُؤمِنُ إلَى الدُّنيا بِعَينِ الاِعتِبارِ ، ويَقتاتُ مِنها بِبَطنِ الاِضطِرارِ ، ويَسمَعُ فيها بِاُذُنِ المَقتِ وَالإِبغاضِ .

امام على عليه السـلام : مؤمن به دنيا با ديـده عبرت مى نگرد، و از آن به اندازه ضـرورت مى خورد، و با گوش نفرت و دشـمنى ، به آن گوش مى دهد.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۶۷ ، غرر الحكم : ح ۲۱۲۶ ، تحف العقول : ص ۲۲۲ وفيه «النفث» بدل «المقت والإبغاض» ، بحار الأنوار : ج

۷۳ ص ۱۳۱ ح ۱۳۵ .

حدیث۱۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجعَلِ الدُّنیا شَوکا وَانظُر أینَ تَضَعُ قَدَمَکَ مِنها ، فَإِنَّ مَن رَکَنَ إلَیها خَذَلَتهُ ، ومَن أنِسَ بِها أوحَشَتهُ ، ومَن رَغِبَ فیها أوهَنَتهُ ، ومَنِ انقَطَعَ إلَیها قَتَلَتهُ ، ومَن طَلَبَها أرهَقَتهُ ، ومَن فَرِحَ بِها أترَحَتهُ

امام علی علیه السلام : دنیا را بوته خاری بدان و بنگر که پای خود را در کجای آن می نهی؛ زیرا هر که به دنیا تکیه کند ، دنیا او را وا می نهد، و هر که به آن انس گیرد ، دنیا تنهایش می گذارد، و هر که آن را بخواهد ، دنیا او را خوار می گرداند، و هر که خود را وقف آن کند ، دنیا او را می کُشد، و هر که آن را بجوید ، دنیا او را به سختی می اندازد، و هر که به آن شاد گردد ، دنیا او را اندوهناک می کند، و هر که به آن طمع کند ، دنیا او را به خاک می افکند، و هر که آن را پیش افکند ، دنیا او را پس می افکند، و هر که به آن احترام بگذارد ، دنیا به او اهانت روا می دارد، و هر که آن را ترجیح دهد ، دنیا او را از آخرتْ دور می گرداند، و هر که از آخرت دور شود ، به آتش نزدیک می گردد.

التَّرَح : ضدّ الفرح . وهو الهلاک والانقطاع أیضا (النهایة : ج ۱ ص ۱۸۶ «ترح») .

حدیث۱۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إنَّ الدُّنیا دارٌ رَضِیَ اللّه ُ لِأَهلِهَا الفَناءَ ، وقَدَّرَ عَلَیهِم بِهَا الجَلاءَ ، فَکُلُّ ما فیها نافِدٌ ، وکُلُّ مَن یَسلُکُها بائِدٌ ، وهِیَ مَعَ ذلِکَ حُلوَةٌ غَضِرَةٌ

امام علی علیه السلام ـ در خطبه روز فطر ـ : دنیا سرایی است که خداوند برای اهل آن ، فنا خواسته، و کوچیدن از آن را برایشان مقدّر ساخته است. بنا بر این، هر آنچه در دنیاست ، تمام شدنی است، و هر که در آن گام نهد ، از بین رفتنی . با وجود این، دنیا شیرین و لذیذ است، و خوشایند و دل نشین. خود را برای طالبش آرایش کرده است، و به دلِ خواهانش می چسبد. شخص آزمند ، آن را خوش می یابد، و انسان بیمناکِ ترسان ، از آن بیزار است.

پس ـ خدایتان رحمت کناد ـ از دنیا با بهترین توشه ای که در اختیار شماست ، کوچ کنید، و جز به قدر کفاف ، از آن مجویید، و در دنیا چونان مسافرانی باشید که در منزلی فرود آمدند و از کمترین سایه آن استفاده کردند و سپس در پی کار خویش رفتند. در دنیا به ناز و نعمتی که مرفّهان از آن

برخوردارند ، چشم مدوزید، و در آن به خویشتن محرومیت دهید؛ چرا که این کار ، حساب [روز قیامت [را سبک تر می کند و به نجات ، نزدیک تر است.

عَیشٌ غَضِرٌ : ناعِمٌ رافِهٌ (تاج العروس : ج۷ ص۳۱۲ «غضر») . وفی بعض نسخ المصدر : «خَضِرَة» بدل «غضرة» .

حدیث۱۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلَموا ـ عِبادَ اللّه ِ ـ أنَّ المُؤمِنَ لا یُصبِحُ ولا یُمسی إلاّ ونَفسُهُ ظَنونٌ

امام علی علیه السلام : بدانید ـ ای بندگان خدا ـ که مؤمن ، شب را به روز و روز را به شب نمی رساند ، مگر آن که نفْسش در نزد

او متّهم است؛ پیوسته آن را سرزنش می کند و از آن ، [کار و عبادتِ] بیشتر می طلبد. پس، همچون کسانی باشید که پیش از شما رفتند و کسانی که پیش روی شما در گذشتند . آنان ، همانند کوچ کنندگان ، خیمه خویش را از دنیا برچیدند و آن را منزل به منزل ، پیچیده داشتند .

ظَنونٌ عنده : أی متّهمهٔ لدیه بالخیانهٔ والتقصیر فی طاعهٔ اللّه تعالی (مجمع البحرین : ج ۲ ص ۱۱۴۴ «ظنن») .

حدیث۱۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: کونوا عَنِ الدُّنیا نُزّاها وإلَی الآخِرَهِٔ وُلّاها

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به زهد ورزی و پرهیزگاری ـ : از دنیا وارسته و به آخرت ، دل باخته باشید، و آن را که پرهیزگاری ، بلندمرتبه اش ساخته است ، پست مشمارید، و آن را که دنیا رفعت بخشیده ، بلندمرتبه مپندارید .

به آذرخش دنیا امید مبندید، و به گوینده اش گوش مسپارید، و به دعوتش پاسخ مدهید، و از تابشش روشنایی مجویید، و به کالاهای نفیس آن ، فریفته نشوید؛ چرا که آذرخش دنیا ، بی باران و گفتارش دروغ است، و دارایی هایش تاراج و کالاهای نفیس آن [از کف شما [ربوده می شود.

آگاه باشید که دنیا [چونان مَرکب ،] آزار دهنده است، و [چون اسبِ [خودسر و سرکش است ، و دروغگو و خیانت پیشه است، و حق ناشناس و ناسپاس است، و ناسازگار و روی گردان است، و پیوسته کژراهه می رود و طریق انحراف می پوید.

خاصیّت آن ، جا به جا شدن است، و گام هایش لرزان، و عزّتش ذلّت، و جدّی اش شوخی، و بلندی اش پستی. سرای هجوم و ربودن و غارت و ویرانی است . اهل آن ، همواره آماده رفتن و پیوستن [به رفتگان] و جدا شدن [از مال و اولاد]اند . راه هایش همه سرگردانی اند ، گریزگاه هایش مایه درماندگی اند، و خواسته هایش ناکام کننده (دست نیافتنی). دژهایش اهل خود را تسلیم [دشمن [می کنند، و خانه هایش آنان را از خود بیرون می افکنند، و چاره گری هایش ناتوانشان می گردانند. پس، برخی از آنان ، رهیده ای زخم آلودند، عدّه ای گوشتی پاره پاره، عدّه ای پیکری بی سر، و عدّه ای خونی ریخته شده. یکی دست به دندان می گزد، دیگری کف بر کف می زند، یکی زانوی غم در بغل می گیرد، و دیگری اندیشه خویش را سرزنش می کند ، و آن دیگری ، از تصمیم خویش بر می گردد . چاره اندیشی ، بی حاصل گشته، و مرگ غافلگیرانه روی آورده است و دیگر ، فرصت گریختن نیست.

هیهات، هیهات! گذشته ها گذشتند ، و رفته ها رفتند ، و دنیا از پسِ کار خویش رفت «و آسمان و زمین برایشان نَگریست و مهلت داده نشدند» .

الوَلَه : ذهاب العقل ، والتحیّر من شدّهٔ الوجد (النهایهٔ : ج ۵ ص ۲۲۷ «وله») .

حدیث۱۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلتَکُنِ الدُّنیا فی أعیُنِکُم أصغَرَ مِن حُثالَهِٔ القَرَظِ

امام علی علیه السلام : باید دنیا در چشمتان ، خُردتر از تفاله برگ درخت قرظ و خرده ریزهایی باشد که از قیچی پشم زنی می افتند.

حُثالهُٔ القَرَظ : نفایته . والقَرَظ : شَجر یُدبغ به ، وقیل : هو ورق السّلم یُدبغ به الأدم (لسان العرب : ج ۱۱ ص ۱۴۲ «حثل» وج۷ ص۴۵۴

«قرظ») .

حديث١٩٩٨

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أُوصيكُم عِبادَ اللّه بِتَقوَى اللّه ، وَاغتِنامِ مَا استَطَعتُم عَمَلاً بِهِ مِن طاعَتِهِ فى هذِهِ الأَيّامِ الخالِيَةِ ، وبِالرَّفضِ لِهذِهِ الدُّنيا التّارِكَةِ لَكُم وإن لَم تَكونوا تُحِبّونَ تَركَها ، وَالمُبلِيَةِ

امام على عليه السلام : اى بندگان خدا! شما را سفارش مى كنم به پروا كردن از خداوند و اين كه تا مى توانيد ، اين ايّام زودگذر عمر را غنيمت بشمريد و به طاعت خدا بپردازيد، و رها كنيد اين دنيايى را كه شما را ترك مى كند ـ هر چند دوست نداريد شما را ترك گويد ـ ، و پيكر شما را فرسوده مى گرداند ـ هرچند شما دوست داريد كه آن را نو گردانيد ـ .

بَلِىَ : خَلِقَ فهو بالٍ (المصباح المنير : ص ٦٢ «بلى») .

حديث١٩٩٩

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِرفِضوا هذِهِ الدُّنيَا التّارِكَةَ لَكُم وإن لَم تُحِبّوا تَركَها ، وَالمُبلِيَةَ أجسادَكُم

عَلى مَحَبَّتِكُم لِتَجديدِها .

امام على عليه السلام : رها كنيد اين دنيايى را كه شما را ترك مى كند ، هرچند ترك گفتن آن را دوست نداريد، و جسم هاى شما را فرسوده مى گرداند ، هرچند دوست داريد آن را تازه گردانيد.

غرر الحكم : ح ٢٥٧٧ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ٨٨ ح ٢٠٩٦ .

حديث٢٠٠٠

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِرفِضوا هذِهِ الدُّنيا ذَميمَةً ، فَقَد رَفَضَت مَن كانَ أشعَفَ

امام على عليه السلام : اين دنياى نكوهيده را رها كنيد؛ چرا كه كسانى از شما را كه به آن دل بسته بودند ، رها كرد.

الشعف : شدّة الحبّ وما يغشى قلب صاحبه (النهاية : ج ٢ ص ٤٨١ «شعف») .

از٢٠٠١تا٢٢٠٠

حديث٢٠٠١

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أحسَنُ مِن مُلابَسَةِ الدُّنيا رَفضُها .

امام على عليه السلام : از صميميت با دنيا ، بهتر رهاكردن آن است.

غرر الحكم : ح ٣٠٤٣ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ١١٩ ح ٢٧٠٠ .

حدیث۲۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَلاحُ الآخِرَةِ رَفضُ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : آبادانی آخرت ، در ترک دنیاست.

غرر الحکم : ح ۵۸۰۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۳ ح ۵۳۹۹ .

حدیث۲۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصیکُم عِبادَ اللّه بِتَقوَی اللّه وطاعَتِهِ ؛ فَإِنَّها النَّجاةُ غَدا وَالمَنجاةُ أبَدا ، رَهَّبَ فَأَبلَغَ ، ورَغَّبَ فَأَسبَغَ ، ووَصَفَ لَکُمُ الدُّنیا وَانقِطاعَها وزَوالَها وَانتِقالَها ، فَأَعرِضوا عَمّا یُعجِبُکُم فیها لِقِلَّةِ ما یَصحَبُکُم مِنها ، وأقرَبُ دارٍ مِن سَخَطِ اللّه وأبعَدُها مِن رِضوانِ اللّه .

فَغُضّوا (ارفِضوا) عَنکُم ـ عِبادَ اللّه ـ غُمومَها وأشغالَها ، لِما قَد أیقَنتُم بِهِ مِن فِراقِها وتَصَرُّفِ حالاتِها ، فَاحذَروها حَذَرَ الشَّفیقِ النّاصِحِ ، وَالمُجِدِّ الکادِحِ .

امام علی علیه السلام : ای بندگان خدا! شما را به پروا کردن از خدا و فرمان برداری از او سفارش می کنم؛ چرا که [مایه] نجات در فردا[ی قیامت] و رهایی ابدی [از عذاب الهی]اند . خداوند در تهدید و ترغیب شما ذرّه ای فروگذار نکرده، و دنیا و ناپایداری و زوال و انتقال آن [به دیگری] را به شما شناسانده است. پس، از آنچه در دنیا خوشایند شماست ، روی گردانید؛ چرا که [فقط] اندکی از آن را با خود می برید.

دنیا نزدیک ترین جا به خشم خدا و دورترین جا از خشنودی اوست. پس ، ای بندگان خدا! غم ها و گرفتاری های دنیا را از خود دور کنید ـ چرا که به جدایی دنیا و دگرگونی حالات آن ، یقین دارید ـ و از آن حذر کنید ، همچون حذر کردن دلسوز خیرخواه، و کوشای رنجبر.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۱ .

حدیث۲۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا لا تَفی لِصاحِبٍ ولا تَصفو لِشارِبٍ ، نَعیمُها یَنتَقِلُ وأحوالُها تَتَبَدَّلُ ، ولَذّاتُها تَفنی وتَبِعاتُها تَبقی ، فَأَعرِض عَنها قَبلَ أن تُعرِضَ عَنکَ ،

وَاستَبدِل بِها قَبلَ أن تَستَبدِلَ بِکَ .

امام علی علیه السلام : دنیا با هیچ یاری وفا نمی کند، و برای هیچ آشامنده ای زلال نیست. نعمتش جا به جا می گردد و حالاتش دگرگون می شوند و لذّت هایش از بین می روند و پیامدهای آنها باقی می مانند. پس، پیش از آن که دنیا از تو روی گرداند ، تو از آن روی بگردان، و پیش از آن که او کسی دیگر را جایگزین تو کند ، تو دیگری (آخرت) را جایگزین آن کن.

غرر الحکم : ح ۳۶۸۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۴ ح ۳۲۱۹ ولیس فیه «لا تفی لصاحب ، ولا تصفو لشارب» .

حدیث۲۰۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

طوبى لِمَن رَكِبَ الطَّريقَةَ الغَرّاءَ ، ولَزِمَ المَحَجَّةَ البَيضاءَ ، وتَوَلَّهَ بِالآخِرَةِ وأعرَضَ عَنِ الدُّنيا .

امام على عليه السلام : خوشا به حال كسى كه راه روشن را در پيش گرفت، و از مسير درست جدا نشد، و شيفته آخرت شد و از دنيا روى گرداند!

غرر الحكم : ح ۵۹۷۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۱۴ ح ۵۴۸۷ .

حديث۲۰۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُعزُبوا عَنِ الدُّنيا كَأَشَدِّ ما أنتُم عَن شَيءٍ تَعزُبونَ ، فَإِنَّها غَرورٌ وصاحِبُها مِنها فى غِطاءٍ مُعَنّىً

امام على عليه السلام : از دنيا به شديدترين وجهى كه از يک چيزْ دورى مى كنيد، دورى نماييد؛ زيرا دنيا فريبنده است و دنيادار در پرده اى از آن ، اسير است.

عنّاه : حبسه وأسره (الصحاح : ج ۶ ص ۲۴۴۰ «عنا») .

حديث۲۰۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا مُطَلَّقَةُ الأَكياسِ

امام على عليه السلام : دنيا، مُطَلَّقه زيركان است.

الكيّس : العاقل [والجمع : أكياس] (النهاية : ج ۴ ص ۲۱۷ «كيس») .

حديث۲۰۰۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

طَلِّقِ الدُّنيا ثَلاثا وَاطلُبَن زَوجا سِواها

إنَّها زَوجَةُ سَوءٍ لا تُبالى مَن أتاها

وإذا نالَت مُناها مِنهُ وَلَّتهُ قَفاها

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

دنيا را سه طلاقه كن/ و جفتى ديگر بجوى

كه دنيا زن بدى است/ برايش مهم نيست چه كسى شوى اوست

كامش را كه از او برگرفت/ در پى شوهر ديگرى مى رود .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ص ۳۶ الرقم ۸ ، المناقب لابن شهرآشوب : ج ۲ ص ۱۰۲ وليس فيه البيت الأخير ، بحار الأنوار : ج ۴۰ ص ۳۲۸ ح ۱۰ .

حديث۲۰۰۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
: كَأَنَّكَ بِالدُّنيا لَم تَكُن ، وكَأَنَّكَ بِالآخِرَةِ لَم تَزَل .
امام على عليه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : گويا اصلاً در دنيا نبوده اى، و گويا كه پيوسته در آخرت بوده اى!
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۰۹ ح ۵۴۰ ؛ تفسير التبيان : ج ۶ ص ۴۸۸ .

حديث۲۰۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كُلُّ ماضٍ فَكَأَن لَم يَكُن .
امام على عليه السلام : هر سپرى شونده اى ، مثل اين است كه [اصلاً] نبوده است.
غرر الحكم : ح ۶۸۶۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۷۵ ح ۶۳۳۸ .

حديث۲۰۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كَأَنَّ ما هُوَ كائِنٌ مِنَ الدُّنيا عَن قَليلٍ لَم يَكُن ، وما هُوَ كائِنٌ مِنَ الآخِرَةِ لَم يَزَل .
امام على عليه السلام : آنچه از دنيا وجود دارد ، تو گويى اصلاً نبوده است، و آنچه از آخرت وجود دارد ، تو گويى همواره بوده است!
مطالب السؤول : ص ۵۲ ؛ عيون الحكم والمواعظ : ص ۹۱ ح ۲۱۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۱ ح ۸۱ .

حديث۲۰۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
: ما أصِفُ مِن دارٍ أوَّلُها عَناءٌ وآخِرُها فَناءٌ ، فى حَلالِها حِسابٌ وفى حَرامِها عِقابٌ ، مَنِ استَغنى فيها فُتِنَ ، ومَنِ افتَقَرَ فيها حَزِنَ ، ومَن ساعاها
امام على عليه السلام ـ در توصيف دنيا ـ : چه بگويم در وصف دنيايى كه آغازش رنج است و انجامش نابودى ، و در حلالش حساب است و در حرامش كيفر؟ هر كه در دنيا بى نياز شد ، گرفتار گرديد، هر كه فقير شد ، اندوه دامنگيرش شد ، هر كه در پى دنيا دويد ، به آن نرسيد، هر كه از طلب آن باز ايستاد ، دنيا خود به سراغش رفت، هر كه با دنيا ديد ، دنيا او را بينا گردانيد، و هر كه به دنيا نگريست ، دنيا نابينايش گردانيد.
ساعاها : سابقها (النهاية : ج ۲ ص ۳۷۰ «سعى») .

حديث۲۰۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ الدُّنيا خَيرُها زَهيدٌ ، وشَرُّها عَتيدٌ
امام على عليه السلام : دنيا خوبش ناچيز است و بدش حاضر و آماده . لذّتش اندك است و افسوسش طولانى. خوشى اش با رنج آميخته است، خوش بختى اش با

بدبختی قرین است ، سودش به زیانْ پیوسته است، و شیرینی اش با تلخی ممزوج است.

العَتِیدُ : الحاضر المُهیّأ (القاموس المحیط : ج ۱ ص ۳۱۲ «عتد») .

حدیث۲۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّهُ لَم یُصِبِ امرُؤٌ مِنکُم فی هذِهِ الدُّنیا حَبرَةً

امام علی علیه السلام : هیچ فردی از شما در این دنیا به شادی ای نرسید ، مگر این که دنیا برای او اشکی به بار آورد، و شبی را در پناه ایمنی به صبح نمی رساند ، مگر این که از فرود آمدن بلایی یا از دست رفتن نعمتی یا از بین رفتن سلامتی بیمناک است.

الحَبرة : النعمة وسعة العیش ، وکذلک الحبور(النهایة : ج ۱ ص ۳۲۷ «حبر») .

حدیث۲۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لَم یَکُنِ امرُؤٌ مِنها فی حَبرَةٍ إلاّ أعقَبَتهُ بَعدَها عَبرَةٌ ، ولَم یَلقَ فی سَرّائِها بَطنا إلاّ مَنَحَتهُ مِن ضَرّائِها ظَهرا ، ولَم تَطُلَّهُ فیها دیمَةُ رَخاءٍ إلاّ هَتَنَت

امام علی علیه السلام ـ در نکوهش دنیا ـ : هیچ انسانی در دنیا به شادی ای نرسید ، مگر این که در پی آن ، دنیا به او اشک [و اندوه] داد، و از خوشی های دنیا به نوایی نرسید ، مگر این که دنیا از سختی هایش به او چشانید، و در آن ، بارانی از آسایشْ او را تر نکرد ، مگر این که ابر رنج بر او فرو بارید.

این ، رسم دنیاست که هر گاه صبحگاهان یاور انسان شود ، شامگاهان به دشمنْ بدل می گردد، و اگر بخشی از آن گوارا و شیرین باشد ، بخش دیگرش تلخ و ناگوار است . هیچ کس از خوشی های آن به مرادی نمی رسد ، مگر آن که دنیا با مصیبت های خود ، او را به ستوه می آورد، و [هیچ کس] روز را با آسودگی خیال ، به شب نمی رساند ، مگر آن که شب را بر بال های ترس به روز می رساند.

هَتَنَتِ السماءُ : صَبَّتْ . ومَطَرٌ هَتُون : هَطُول (لسان العرب : ج ۱۳ ص ۴۳۰ «هتن») .

حدیث۲۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَأَنَّ ما هُوَ کائِنٌ مِنَ الدُّنیا عَن قَلیلٍ لَم یَکُن ، وما هُوَ کائِنٌ مِنَ الآخِرَةِ لَم یَزَل . إی وَاللّه ِ ، عَن قَلیلٍ تُشقِی المُترَفَ ، وتُحَرِّکُ السّاکِنَ ، وتُزیلُ الثّاوِیَ .

صَفوُها مَشوبٌ بِالکَدرَةِ ، وسُرورُها مَنسوجٌ بِالحُزنِ ، وآخِرُ حَیاتِها مُقتَرِنٌ بِالضَّعفِ ، فَلا یُعجِبکُم ما یَغُرَّنَّکُم مِنها ، فَعَن کَثَبٍ تُنقَلونَ عَنها ، وکُلُّ ما هُوَ آتٍ قَریبٌ و «هُنَالِکَ تَبْلُواْ کُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَ رُدُّواْ إِلَی اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقّ و ضَلَّ عَنْهُم مَّا کَانُواْ یَفْتَرُونَ»

امام علی علیه السلام : آنچه از دنیا وجود دارد ، [چنان می شود که] پس از اندکی گویا نبوده، و آنچه از آخرت وجود دارد ، [گویا] از آغاز بوده است. آری ، به خدا! زودا که دنیا ، برخوردارِ مرفّه را به روز سیاه نشاند، و آرام گرفته را حرکت

دهد، و اقامت گزیده را بکوچاند. زلالی دنیا ، آمیخته به تیرگی ، شادی اش بافته با اندوه، و پایان زندگی اش همراه با ناتوانی

است. پس مبادا فریبندگی های دنیا شما را خوش آید؛ چرا که به زودی از آن می رَوید، و هر آنچه آمدنی است ، نزدیک است و «آن جاست که هر کس آنچه را از پیش فرستاده است ، می آزماید و [همگان] به سوی خدا، مولای حقیقی خود، باز گردانیده می شوند و آنچه به دروغ بر می ساخته اند ، از دستشان به در می رود» .

یونس : ۳۰ .

حدیث۲۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أیُّهَا النّاسُ ، إنَّما أنتُم فی هذِهِ الدُّنیا غَرَضٌ تَنتَضِلُ

امام علی علیه السلام ـ در یکی از خطبه هایش ـ : ای مردم! شما در این دنیا آماج تیرهای مرگ هستید: با هر جرعه ای ، در گلو جَستنی هست، و با هر لقمه ای ، گلوگیر شدنی. از دنیا به هیچ نعمتی نمی رسید ، مگر با از دست دادن نعمتی دیگر، و هیچ یک از شما روزی به عمرش افزوده نمی گردد ، مگر با کم شدن روزی از اجلش، و هیچ خوراکی نو به او افزوده نمی شود ، مگر با از بین رفتن چیزی از روزیِ قبل او، و هیچ رد و نشانی برایش زنده نمی شود ، مگر با از بین رفتن رد و نشانی دیگر، و هیچ چیز تازه ای برایش به وجود نمی آید ، مگر پس از کهنه شدن چیز تازه ای از او، و هیچ خوشه ای برای او نمی روید ، مگر آن که خوشه ای دیگر قابل درویدن شود. ریشه هایی که ما شاخه های آنها هستیم ، رفتند، و با رفتن ریشه ، آیا شاخه ای باقی می ماند؟!

الغَرَض : الهَدَف الذی یُرمی إلیه . وتناضل القوم : ترامَوا للسَّبْق (المصباح المنیر : ص ۴۴۵ «غرض» و ص ۶۱۰ «نضل») .

حدیث۲۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن نَکَدِ

امام علی علیه السلام : از شومی دنیا ، این است که لذّت گرد هم آمدن را با پراکندن ، و شادی را با غصّه مکدّر می کند.

النَکَدُ : الشُؤمُ واللُّؤم (لسان العرب : ج ۳ ص ۴۲۷ «نکد») .

حدیث۲۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا لا تَصفو لِشارِبٍ ، ولا تَفی لِصاحِبٍ .

امام علی علیه السلام : دنیا برای هیچ نوشنده ای زلال نمی شود و به هیچ یاری وفا نمی کند .

غرر الحکم : ح ۱۷۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳ ح ۱۷۳ وص ۱۴۴ ح ۳۲۱۸ .

حدیث۲۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اُوصیکُم عِبادَ اللّه ِ بِتَقوَی اللّه ِ وکَثرَةِ ذِکرِ المَوتِ ، وَالزُّهدِ فِی الدُّنیا الَّتی لَم یَتَمَتَّع بِها مَن کانَ فیها قَبلَکُم ، ولَن تَبقی لِاءحَدٍ مِن بَعدِکُم ، وسَبیلُکُم فیها سَبیلُ الماضینَ . ألا تَرَونَ أنَّها قَد تَصَرَّمَت وآذَنَت بِانقِضاءٍ ، وتَنَکَّرَ مَعروفُها وأدبَرَت حَذّاءَ

امام علی علیه السلام ـ در خطبه نماز عید قربان و عید فطر ـ : ای بندگان خدا! شما را سفارش می کنم به پروا کردن از خدا، و یاد

کردن بسیار از مرگ، و دل برکندن از دنیا؛ دنیایی که پیشینیان شما از آن بهره ای (لذّتی) نبردند، و بعد از شما نیز برای هیچ کس باقی نمی ماند، و راه شما در دنیا ، همان راهی است که گذشتگان پیمودند. آیا نمی بینید که دنیا سپری گشته ، و اِعلام به سر آمدن کرده ، و خوبی هایش دگرگون گشته، و شتابان ، پشت کرده است و می رود؟

دنیا از نیست شدن ، خبر می دهد و [چون ساربان که برای راندن شتران حُدی می خواند ،] برای ساکنان خود ، آواز مرگ سر می دهد. شیرینی های آن تلخ شده و زلالی هایش تیره گشته است، و از دنیا جز ته مانده ای به اندازه ته مانده آب در ته مَشکی ، و جرعه ای مانند جرعه باقی مانده و در ته ظرفی که تشنه کامی آن را می مکد ، امّا عطش او را فرو نمی نشاند، باقی نمانده است.

پس، ای بندگان خدا! عزم رفتن از این سرایی کنید که «رفتن» برای اهل آن ، رقم خورده و زندگی در آن برای مردمانش قدغن شده، و جان هایشان مقهور مرگ گشته است، چندان که هیچ زنده ای طمع ماندگاری ندارد، و هیچ جانی نیست ، مگر این که به مرگْ اذعان دارد [و طعم آن را می چشد]. پس مبادا آرزو بر شما چیره آید، و مدّت عمر برایتان طولانی نماید، و در دنیا فریفته آرزوها شوید!

حَذّاء : أی خفیفة سریعة (النهایة : ج ۱ ص ۳۵۶ «حذذ») .

حدیث۲۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِمّا یَدُلُّکَ عَلی دَناءَةِ الدُّنیا أنَّ اللّه َ ـ جَلَّ ثَناؤُهُ ـ زَواها عَن أولِیائِهِ وأحِبّائِهِ نَظَرا وَاختِیارا ، وبَسَطَها لِاءَعدائِهِ فِتنَةً وَاختِبارا ، فَأَکرَمَ عَنها مُحَمَّدا نَبِیَّهُ صلی الله علیه و آله حینَ عَصَبَ عَلی بَطنِهِ مِنَ الجوعِ ، وحَماها موسی نَجِیَّهُ المُکَلَّمَ ، وکانَت تُری خُضرَةُ البَقلِ مِن صِفاقِ

امام علی علیه السلام : از نشانه هایی که تو را به پستی دنیا رهنمون می شود ، این است که خداوند آن را، از روی التفات و نیکخواهی، از اولیا و دوستانش گرفت، و آن را برای دشمنانش، به قصد امتحان و آزمایش، گستراند.

[مثلاً] پیامبرش محمّد صلی الله علیه و آله را از دنیا وارسته داشت ، به طوری که از شدّت گرسنگی ، شکم خود را می بست .

نیز آن را از هم راز و هم سخن خود ، موسی ، باز داشت ، به طوری که از شدّت لاغری، سبزی علف ها از زیر پوست شکمش دیده می شد و با این حال ، آن روز که به سایه ای پناه برد ، از خداوند جز غذایی برای خوردن، چیزی نخواست؛ چرا که گرسنگی ، او را بی تاب کرده بود. درباره او روایت رسیده است که به وی وحی می شد: «هر گاه دیدی «توانگری» روی کرده است ، بگو: [اثر] گناهی است که در کیفرش شتاب شده است، و هر گاه دیدی

که «فقر» روی کرده است ، بگو: خوش آمدی ، ای نشانه نیکان!» .

و نیز از صاحب روح و کلمه [ی الهی] ، عیسی بن مریم علیهماالسلام ، [دنیا را باز داشت]، آن گاه که گفت: «نانخورش من ، گرسنگی است، و جامه زیرینم ، ترس [از خدا] ، و جبّه ام پشمینه ، و ستورم دو پایم، و چراغ شبم ، ماه، و وسیله گرم کردنم در زمستان ، آفتاب، و میوه ام ، آنچه زمین برای حیوانات می رویاند. شب را به صبح می رسانم ، در حالی که هیچ چیز ندارم، و با این همه ، هیچ کسی توانگرتر و بی نیازتر از من نیست».

و یا سلیمان بن داوود علیهماالسلام ، با آن سلطنتی که به او داده شد، نان جو می خورد و به کسانش نان گندم می خوراند، و چون شب می شد ، پلاس می پوشید و دستش را به گردنش می بست و تا صبح می گریست و پیوسته می گفت: «پروردگارا! من به خویشتن ستم بسیار کرده ام و اگر مرا نیامرزی و به من رحم نکنی ، از زیانکاران خواهم بود . معبودی جز تو نیست . منزّهی تو، و من از ستمکارانم».

آری! اینان ، پیامبران خدا و برگزیدگان و اولیای او بودند که از دنیا وارسته گشتند و از آن به آنچه خداوند آنان را به زهد ترغیب

کرد ، قناعت ورزیدند، و آنچه را او دشمن می داشت ، دشمن داشتند، و آنچه را او خُرد می شمرد ، خُرد شمردند.

سپس مردان نیک ، از آنان پیروی کردنـد و راه هایشان را پیمودنـد، و دقیق اندیشیدند، و از عوامل عبرت آموز ، بهره بردنـد، و در این عمر کوتاه ، از کالای فریبنده دنیا ـ که از کف می رود ، امّا باید برایش حساب پس داد ـ صبورانه چشم پوشیدند.

با خِرَدهای خویش به پایان دنیا نگریستند نه به آغاز آن، و به باطن دنیا نگریستند نه به ظاهر آن، و در تلخی فرجام آن اندیشیدند و در نتیجه، شیرینیِ اکنون آن ، تکانشان نـداد . صبر را به جان خریدند، و دنیا را چون مردار دانستند که خوردن از آن ، جز در حال اضطرار، حرام است ، و از آن به انـدازه ای که رفع گرسـنگی کننـد و زنـده بماننـد ، خوردند، و دنیا را به منزله لاشه ای گرفتند که بـوی تعفّنش همه جـا را گرفته است ، به طوری که هر کس از کنـارش می گـذرد ، بینی اش را می گیرد. از این لاـشه گندیـده ، به کمترین قوّت ، بسـنده می کنند و هرگز سیر نمی خورند، و از کسی که از آن سیر می خورد و بدان چونان نصیبی رضایت می دهد ، تعجّب می کنند.

الصِّفاقُ : الجلد الذی علیه الشَّعَر (الصحاح : ج ۴ ص ۱۵۰۸ «صفق») .

حدیث۲۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: ولَقَد کانَ فی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله کافٍ لَکَ فِی الاُسوَهِ ، ودَلیلٌ لَکَ عَلی ذَمِّ الدُّنیا وعَیبِها ، وکَثرَهِ مَخازیها ومَساویها ، إذ قُبِضَت عَنهُ أطرافُها ، ووُطِّئَت لِغَیرِهِ أکنافُها

امـام علی علیه السـلام ـ در یکی از خطبه هـایش ـ : [زنـدگی] پیـامبر خـدا، خـود ، برای تـو الگویی بسـنده است، و دلیلی برای تو بر نکوهیدگی و عیبناکی دنیا، و انبوهیِ ننگ ها و بدی های آن؛ چرا که دنیا از ایشان گرفته شد و برای دیگران فراهم گشت، از شیر [مادر] دنیا باز گرفته شد و از زرق و برق آن ، دور نگه داشته شد.

و اگر بخواهی، به عنوان دومین الگو ، از موسـی کلیم اللّه ـ که درود و سـلام خدا بر او باد ـ یاد می کنم که گفت : «پروردگارا! من به خیری که برایم فرو می فرستی ، نیازمنـدم» . به خـدا سوگنـد ، او از خداونـد ، جز نـانی برای خـوردن چیزی نخـواست؛ چرا که [پیوسته] از رستنی های زمین می خورد ، به طوری که از شـدّت لاغری و آب شـدن گوشت بـدنش، سبزی علف ها از زیر پوسـت شکمش نمایان بود.

و اگر بخواهی ، به عنوان سومین الگو ، از داوود ـ که درود و سـلام خـدا بر او بـاد ـ آن صـاحب مزامیر و قاری اهل بهشت ، یاد می کنم که بـا دست خود ، از لیف خرما زنبیل می بافت و به یارانش می گفت: «کـدام یک از شـما این را برایم می فروشـد؟» و از پول آنها نان جو می خرید و می خورد.

و اگر بخـواهی ، از عیسـی بـن مریـم علیه السـلام برایت می گـویم که سـنگ را بـالش خـود می کرد و جـامه درشت می پوشـید، و خوراک خشک می خورد، و خورش وی گرسـنگی بود، و چراغش در شب ، ماه، و پناهگاهش در زمسـتان ، شرق و غرب عالم، و میوه و سبزیجـاتش ، علف هـایی که زمین برای چارپایـان می رویانـد . نه همسری داشت که مـایه گرفتاری او شود، نه فرزنـدی که غمش را بخورد، نـه ثروتی کـه او را مشـغول خـود سـازد ، و نـه طمعی کـه مـوجب خـواری او گردد . مَرکبش دو پـای او بـود و خدمتکارش ، دو دست او.

پس، به پیـامبرت ـ که از همه پـاک تر و وارسـته تر است ـ تأسّـِی بجوی که در او الگویی است برای هر که در پی الگوست، و مـایه شکیبایی برای هر که خواهان

شکیبایی [در برابر از دست دادن دنیا] است. محبوب ترینِ بندگان در نزد خداوند ، کسـی است که به پیامبرش تأسّی بجوید و از او

پیروی کند. او از دنیا چندان نخورْد که دهان را پر کند ، و بدان چندان ننگریست که [حتّی [گوشه چشمی بدان افکند. پهلوهایش از همه لاغرتر و شکمش از همه تهی تر بود. دنیا به او پیشنهاد شد؛ امّا از پذیرفتنش سر باز زد و دانست که خدای سبحان چیزی (علاقه مندی به دنیا) را دشمن می دارد ، او هم آن را دشمن گرفت، و چیزی را خوار می دارد ، او هم آن را خوار داشت، و چیزی را خُرد می شمارد ، او هم آن را خُرد شمرد.

اگر در ما هیچ [عیبی] نبود ، جز همین که آنچه را خدا و پیامبر او دشمن داشته اند ، دوست داشته باشیم و آنچه را خدا و پیامبرش خُرد شمرده اند ، بزرگ شماریم ، همین خود برای مخالفت ما با خدا و سرپیچی از فرمانش کافی بود.

او روی زمین [بدون فرش] غذا می خورد، و چون بردگان می نشست و با دست خود کفشش را می دوخت، و با دست خود جامه اش را وصله می زد، و بر الاغ برهنه سوار می شد و یک نفر را هم در ترک خود می نشاند. و [آن گاه که [پرده ای نگارین بر درِ اتاقش آویخته دید ، به همسرش فرمود : «فلانی! این را از برابر چشم من دور کن؛ زیرا هر گاه چشمم به آن می افتد ، به یاد دنیا و زیورهای آن می افتم».

آری! او از صمیم دل از دنیا روی برتافت، و یاد آن را در جان خویش میراند، و دوست داشت که زیب و زیور دنیا از برابر چشمش دور باشد تا از آن ، جامه ای زیبا تهیّه نکند، و دنیا را جای ماندن نداند، و به اقامت در آن ، امیدوار نشود. پس، دنیا را از جان خویش به در کرد، و آن را از دلْ دور ساخت، و از چشمش پنهان داشت. آری! این چنین است کسی که چیزی را دشمن می دارد : از نگاه کردن به آن و از این که نام آن در حضور او برده شود ، نفرت دارد.

راه و رسم پیامبر خدا ، تو را به بدی ها و عیب های دنیا رهنمون می شود؛ چون او و نزدیکانش در دنیا همیشه گرسنه بودند، و با وجود آن منزلت بزرگی که [نزد خداوند] داشت ، زیورهای دنیا از او دور داشته شدند. پس، هر بیننده ای باید با خِرَد خویش بنگرد و ببیند که: آیا خداوند با این کار ، محمّد را تکریم کرده است ، یا خوارش داشته است؟ اگر بگوید: خوارش داشته، به خدای بزرگ ، سوگند که دروغ

و بهتانی بزرگ بسته است، و اگر بگوید: او را تکریم کرده است، پس بداند که خداوند ، دیگران را خوار داشته است؛ چرا که دنیایی را که از نزدیک ترینِ کسان خود گرفته، برای آنان گسترده است.

پس، آن که در پی الگوست ، از پیامبر خویش الگو بگیرد و پیروی او نماید و هر جا که او در آمده است ، در آید ، و گرنه از تباه شدن ، ایمن نخواهد بود؛ چرا که خداوند ، محمّد صلی الله علیه و آله را نشانه قیامت ، و نوید دهنده بهشت ، و بیم دهنده از کیفر قرار داد . او با شکم گرسنه از دنیا رفت، و با سلامت به آخرت در آمد. سنگی بر سنگ ننهاد ، تا آن که از دنیا رفت، و دعوتگر پروردگارش را اجابت کرد. پس، خداوند چه منّت بزرگی بر ما نهاده که نعمت وجود او را به ما ارزانی داشت . پیشروی است که ما پیروی اش می کنیم، و پیشوایی است که گام در جای گام او می نهیم.

به خدا سوگند ، من این جامه پشمین خویش را چندان پینه کرده ام که از پینه دوزش خجالت می کشم. یکی به من گفت: نمی خواهی این را به دور بیندازی؟ گفتم: از من دور شو که در بامدادان ، مردم ، شبروان را می ستایند.

الکَنَفُ : الجانب (الصحاح : ج ۴ ص ۱۴۲۴ «کنف») .

حدیث۲۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قَد حَقَّرَ الدُّنیا وصَغَّرَها ، وأهوَنَ بها وهَوَّنَها ، وعَلِمَ أنَّ اللّه َ زَواها عَنهُ اختیارا ، وبَسَطَها لِغَیرِهِ احتِقارا ، فَأَعرَضَ عَنِ الدُّنیا بِقَلبِهِ ، وأماتَ ذِکرَها عَن نَفسِهِ ، وأحَبَّ أن تَغیبَ زینَتُها عَن عَینِهِ ؛ لِکَیلا یَتَّخِذَ مِنها رِیاشا ، أو یَرجُوَ فیها مُقاما . بَلَّغَ عَن رَبِّهِ مُعذِرا ، ونَصَحَ

لِاُمَّتِهِ مُنذِرا ، ودَعا إلَى الجَنَّةِ مُبَشِّرا ، وخَوَّفَ مِنَ النّارِ مُحذِّرا .

امام علی علیه السلام ـ در یادکرد پیامبر صلی الله علیه و آله ـ : دنیا را خُرد و کوچک شمرد، و آن را خوار و بی مقدار داشت، و دانست که اگر خداوند دنیا را از او گرفت ، از روی طیب خاطر بود، و اگر برای دیگران گسترد ، از سر تحقیر است. پس، قلباً از دنیا روی گرداند، و نام و یاد آن را در جان خویش میراند، و دوست داشت که زیور دنیا از برابر چشمش دور شود تا مبادا از آن ، جامه ای فاخر برای خویش برگیرد، یا به ماندن در دنیا امید ببندد.

پیام پروردگارش را رساند و حجّت را تمام کرد، امّت خویش را نصیحت کرد و هشدار داد، به بهشت خواند و بشارتش را داد، و از آتش ترساند و از آن بر حذر داشت.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹ ، غرر الحکم : ح ۶۷۰۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶۸ ح ۶۲۰۵ وفیهما صدره إلی «وبسطها لغیره احتقارا» وفیهما «اختبارا» بدل «احتقارا» ، بحار الأنوار : ج ۱۶ ، ص ۲۸۵ ، ر ۱۳۶ .

حدیث۲۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنَا الَّذی أهَنتُ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : من آنم که دنیا را بی مقدار شمردم.

تاریخ دمشق : ج ۴۲ ص ۴۸۹ ، البدایة والنهایة : ج ۸ ص ۵ .

حدیث۲۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنَا کابُّ الدُّنیا لِوَجهِها ، وقادِرُها بِقَدرِها ، وناظِرُها بِعَینِها .

امام علی علیه السلام : من دنیا را به رو در افکندم، و به اندازه خودش بدان بها می دهم، و با نگاه خودش به آن می نگرم.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۸ ، غرر الحکم : ح ۳۷۶۲ وفیه «ورادّها علی عقبها» بدل «وناظرها بعینها» ، بحار الأنوار : ج ۴۱ ص ۳۳۴ ح ۵۵ وراجع مشارق أنوار الیقین : ص ۲۰۳ .

حدیث۲۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُمِّیَتِ الآخِرَةُ آخِرَةً ؛ لِاءَنَّ فیهَا الجَزاءَ وَالثَّوابَ.

امام علی علیه السلام : آخرت را به این دلیلْ آخرت نامیده اند که سزا و پاداش در آن جاست.

علل الشرائع : ص ۲ ح ۱ عن علیّ بن محمّد ، بحار الأنوار : ج ۵۷ ص ۳۵۵ ح ۱ .

حدیث۲۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوتُ أوَّلُ عَدلِ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : مرگ ، نخستین مرحله عدالت [و داوریِ]آخرت است.

غرر الحكم : ح ۱۴۳۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۸ ح ۳۸۱ .

حدیث۲۰۲۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المَوتُ بابُ الآخِرَةِ .

امام على عليه السلام : مرگ ، دروازه آخرت است.

غرر الحكم : ح ۳۱۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۹ ح ۸۶۰ .

حدیث۲۰۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ شَيءٍ مِنَ الدُّنيا سَماعُهُ أعظَمُ مِن عِيانِهِ ، وكُلُّ شَيءٍ مِنَ الآخِرَةِ

عِيانُهُ أعظَمُ مِن سَماعِهِ ، فَلْيَكفِكُم مِنَ العِيانِ السَّماعُ ومِنَ الغَيبِ الخَبَرُ.

امام على عليه السلام : هر چيز دنيا [از خير و شرّش] ، شنيدنش بزرگ تر از ديدن آن است ، و هر چيز آخرت [از پاداش ها و كيفرهايش] ، ديدنش بزرگ تر از

شنيدن آن است .

پس ، براى ديدن [امور آخرت] به شنيدن [اوصاف آنها] بسنده كنيد و براى [آگاهى از [غيب ، به خبر[ى كه پيامبران و مُخبرانِ صادق درباره آن به شما داده اند] ، اكتفا نماييد.

نهج البلاغة: الخطبة ۱۱۴، عدّة الداعى : ص۹۹ عنهم عليهم السلام وليس فيه ذيله من «فليكفكم...»، غرر الحكم: ح ۶۹۰۸ و ح ۶۹۰۷ و ح ۷۳۶۰، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۹۱ ح ۱۶۸ .

حدیث۲۰۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما المَغرورُ الَّذى ظَفِرَ مِنَ الدُّنيا بِأَعلى هِمَّتِهِ ، كَالآخَرِ الَّذى ظَفِرَ مِنَ الآخِرَةِ بِأَدنى سُهمَتِهِ.

امام على عليه السلام : فريب [ـ دنيا] خورده اى كه از دنيا به بالاترين خواست خويش رسيده ، همانند كسى نيست كه از آخرت به كمترين بهره خويش دست يافته است .

نهج البلاغة : الحكمة ۳۷۰ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۷۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۴ ح ۱۱۲ .

حدیث۲۰۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: سُبحانَكَ ما أعظَمَ ما نَرى مِن خَلقِكَ! وما أصغَرَ كُلَّ عَظيمَةٍ فى جَنبِ قُدرَتِكَ! وما أهوَلَ ما نَرى مِن مَلَكوتِكَ ! وما أحقَرَ ذلِكَ فيما غابَ عَنّا مِن سُلطانِكَ! وما أسبَغَ

امام على عليه السلام ـ در تمجيد خداوند ـ : منزّهى تو ، اى خداوند! وه كه چه باعظمت است آنچه از آفرينش تو مى بينيم! و چه

خُرد و ناچیز است هر عظمتی در برابر قدرت تو! و چه هول انگیز است آنچه از ملکوت تو می بینیم! و چه حقیرند اینها در برابر آنچه از پادشاهی تو از ما پنهان است! و چه فراوان و فراگیر است نعمت های تو در دنیا! و چه خُرد و اندک اند اینها در برابر نعمت های آخرت!

سَبَغَت النعمةُ: اتّسعَت. وأسبَغَ اللّه ُ علیه النعمةَ: أی أتَمّها (الصحاح: ج ۴ ص ۱۳۲۱ «سبغ») .

حدیث۲۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ أن تُخدَعَ عن دارِ القَرارِ ومَحَلِّ الطَّیِّبینَ الأَخیارِ والأَولیاءِ الأَبرارِ ، الَّتی نَطَقَ القُرآن بِوَصفِها وأثنی عَلی أهلِها ، ودَلَّکَ اللّه ُ سُبحانَهُ عَلَیها ودَعاکَ إلَیها.

امام علی علیه السلام : زنهار که سرای ماندن و آن جایگاهِ پاکانِ نیک سرشت و اولیای نیکوکار را به فریب [ـ شیطان] از کف بدهی ؛ سرایی که قرآنْ آن را وصف کرده و اهلش را ستوده ، و خداوند سبحان ، تو را به آن رهنمون شده و تو را به سوی آن فرا خوانده است!

غرر الحکم : ح ۲۷۳۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۰ ح ۲۳۰۰.

حدیث۲۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّمَا الدُّنیا دارُ مَجازٍ وَالآخِرَةُ دارُ قَرارٍ ، فَخُذوا مِن مَمَرِّکُم لِمَقَرِّکُم.

امام علی علیه السلام : دنیا ، [در حقیقت،] سرای گذر است و آخرت ، سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود ، برای قرارگاهتان توشه بردارید.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۰۳ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۱۸ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۳۴ ح ۱۳۸ ؛ تذکرة الخواصّ : ص ۱۳۲ نحوه .

حدیث۲۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّمَا الدُّنیا دارُ مَمَرٍّ وَالآخِرَةُ دارُ مُستَقَرٍّ ، فَخُذوا مِن مَمَرِّکُم لِمُستَقَرِّکُم ، ولا تَهتِکُوا أستارَکُم عِندَ مَن یَعلَمُ أسرارَکُم.

امام علی علیه السلام : دنیا [در حقیقت] ، سرای گذر است و آخرت ، سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود ، برای قرارگاهتان توشه برگیرید و پرده هایتان را در نزد کسی که رازهای شما را می داند ، ندرید.

غرر الحکم : ح ۳۸۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۷ ح ۳۶۳۹ .

حدیث۲۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قَومٌ لَم تَزَلِ الکَرامَةُ تَتَمادی بِهِم حَتّی حَلّوا دارَ القَرارِ ، وأمِنوا نُقلَةَ الأَسفارِ.

امام علی علیه السلام ـ در توصیف بهشتیان ـ : آنان گروهی هستند که همواره از کرامت [الهی] بهره مندند ، تا آن گاه که در سرای

ماندن فرود آیند و از جابه جایی سفرها آسوده گردند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۵ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۶۸ ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۶۳ ح ۱۰۴ .

حدیث۲۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الآخِرَةُ دارُ مُستَقَرِّكُم ، فَجَهِّزوا إلَيها ما يَبقى لَكُم.

امام علی علیه السلام : آخرت ، سرای ماندن شماست . پس ، آنچه را برای شما می ماند ، برای آن سرا آماده سازید.

غرر الحکم : ح ۲۰۵۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۲ ح ۱۶۱۶ وفیه «قرارکم» بدل «مستقرّکم» .

حدیث۲۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ! ألا إنَّ الدُّنيا دارُ فَناءٍ وَالآخِرَةَ دارُ بَقاءٍ ، فَخُذوا مِن مَمَرِّكُم لِمَقَرِّكُم.

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که دنیا سرای نیستی است و آخرت ، سرای ماندگاری است . پس ، از گذرگاه خود ، برای اقامتگاهتان توشه برگیرید.

عیون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۲۹۸ ح ۵۶ ، الأمالی للصدوق : ص ۱۷۲ ح ۱۷۴ کلاهما عن أحمد بن الحسن الحسینی عن الإمام العسکری عن آبائه علیهم السلام ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۷ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۸ ح ۵۶.

حدیث۲۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبتُ لِعامِرِ دارِ الفَناءِ، وتارِكِ دارِ البَقاءِ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که سرای نیستی را آباد می کند و سرای ماندگاری را فرو می گذارد!

نهج البلاغة : الحکمة ۱۲۶ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ص ۱۰۱ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۶۲ وفیه «لعامل» بدل «لعامر» ، غرر الحکم: ح ۶۲۵۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۱۹۹ ح ۲۸ .

حدیث۲۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دارُ البَقاءِ مَحَلُّ الصِّدّيقينَ ، ومَوطِنُ الأَبرارِ وَالصّالِحينَ.

امام علی علیه السلام : سرای ماندگاری ، جایگاه صدّیقان و اقامتگاه نیکان و درستکاران است.

غرر الحکم : ح ۵۱۲۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵۱ ح ۴۷۰۲ .

حدیث۲۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اِعلَم یا بُنَیَّ، أنَّکَ إنّما خُلِقتَ لِلآخِرَةِ لا لِلدُّنیا ، ولِلفَناءِ لا لِلبَقاءِ ، و لِلمَوتِ لا لِلحَیاةِ ، وإنَّکَ فی قُلعَةٍ

امام علی علیه السلام ـ در نامه ای به پسرش حسن علیه السلام ـ : بدان ـ ای پسرم ـ که تو در حقیقت ، برای آخرت آفریده شده ای نه برای دنیا ، و برای رفتن نه برای ماندن [در این سرای خاکی] ، و برای مُردن نه برای زیستن . تو در یک کوچگاه هستی ، در سرایی که باید از آن [برای سفر آخرت] ، توشه برداری و در راهی منتهی به آخرت.

أی دار تحوّل وارتحال (النهایة: ج ۴ ص ۱۰۲ «قلع») .

حدیث۲۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکُم إنَّما خُلِقتُم لِلآخِرَةِ لا لِلدُّنیا ، ولِلبَقاءِ لا لِلفَناءِ.

امام علی علیه السلام : همانا شما برای آخرت آفریده شده اید ، نه برای دنیا ، و برای ماندگاری آفریده شده اید ، نه برای نابودی.

غرر الحکم : ح ۳۸۴۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۴ ح ۳۶۲۹ .

حدیث۲۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غایَةُ الآخِرَةِ البَقاءُ.

امام علی علیه السلام : پایان آخرت ، ماندگاری است.

غرر الحکم : ح ۶۳۵۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۴۸ ح ۵۹۰۸ .

حدیث۲۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِکُلِّ شَیءٍ مِنَ الآخِرَةِ خُلودٌ وبَقاءٌ.

امام علی علیه السلام : هر چیزِ آخرت ، جاویدان و ماناست.

غرر الحکم : ح ۷۲۹۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۲ ح ۶۷۸۳ .

حدیث۲۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا أمَدٌ ، الآخِرَةُ أبَدٌ.

امام علی علیه السلام : دنیا موقّتی است و آخرت ، ابدی.

غرر الحکم : ح ۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۶ ح ۷۱۲ .

حدیث۲۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَنبَغی لِمَن أیقَنَ بِبَقاءِ الآخِرَةِ ودَوامِها أن یَعمَلَ لَها.

امام علی علیه السلام : کسی که به ماندگاری و پایداری آخرت یقین دارد ، سزاوار است که برای آن کار کند.

غرر الحکم : ح ۱۰۹۳۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۲۹ .

حدیث۲۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قالَ اللّه ُ : ... یا أحمَدُ ... إنَّ أهلَ الآخِرَةِ قُلوبُهُم فی أجوافِهِم قَد قُرِحَت ، یَقولونَ : مَتی نَستَریحُ مِن دارِ الفَناءِ إلی دارِ البَقاءِ؟

امام علی علیه السلام ـ در حدیث معراج ـ : خداوند فرمود : « ... ای احمد! ... همانا اهل آخرت ، دل هایشان در درونشان مجروح گشته است و می گویند : کِی از سرای نیستی آسوده می شویم و به سرای ماندگاری می رویم؟» .

بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱ ـ ۲۵ ح ۶ نقلاً عن إرشاد القلوب .

حدیث۲۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اللّهُمَّ وأسأَلُکَ . . . نَشاطا لِتِذکرکَ مَا استَعمَرتَنی فی أرضِکَ ، فَإِذا کانَ ما لابُدَّ مِنهُ المَوتُ فَاجعَل میتَتی قَتلاً فی سَبیلِکَ بِیَدِ شَرِّ خَلقِکَ ، وَاجعَل مَصیری فِی الأَحیاءِ المَرزوقینَ عِندَکَ فی دارِ الحَیَوانِ.

امام علی علیه السلام ـ از دعای ایشان در روز صفّین ـ : بارخدایا! از تو درخواست می کنم ... تا وقتی مرا در زمینت سکونت [و عمر] می دهی ، همواره به یاد خودت کوشا[یم] بداری . و هر گاه مرگ ـ که از آن گریزی نیست ـ مرا فرا می رسد ، مردنم را کشته شدن در راه خودت به دست بدترینْ آفریده ات قرار بده ، و در آن سرای زندگی[ـ حقیقی] ، مرا در میان زندگانی که نزد تو روزی می خورند ، جای ده.

مُهج الدعوات : ص ۱۳۱ عن سعد بن عبد اللّه ، بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۲۳۹ ح ۹ .

حدیث۲۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا عَرَضٌ حاضِرٌ یَأکُلُ مِنهُ البَرُّ وَالفاجِرُ ، وَالآخِرَةُ دارُ حَقٍّ یَحکُمُ فیها مَلِکٌ قادِرٌ.

امام علی علیه السلام : دنیا متاعی نقد است که نیک و بد ، از آن استفاده می کنند ، و آخرت ، سرای حق است که پادشاهی مقتدر در آن حکم می راند.

غرر الحکم : ح ۱۹۳۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۸ ح ۱۴۸۰ .

حدیث۲۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ وعَزَّ وَجلَّ قَسَمَ الدُّنیا لِلبَلاءِ ، وقَسَمَ الآخِرَةَ لِلجَزاءِ.

امام علی علیه السلام : خداوند متعال دنیا را برای آزمایش ، معیّن کرد و آخرت را برای سزا دادن .

الجعفریّات : ص ۲۴۰ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۲۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فِی الآخِرَةِ حِسابٌ ولا عَمَلٌ.
امام علی علیه السلام : در آخرت ، حسابرسی است و عمل در کار نیست.
غرر الحکم : ح ۶۴۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵۴ ح ۵۹۷۷ .

حدیث۲۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: الدُّنیا دارُ بَلاءٍ ، وَالآخِرَةُ دارُ الجَزاءِ ودارُ البَقاءِ ؛ فَاعمَل لِما یَبقی ، وَاعدِل عَمّا یَفنی ، ولاتَنسَ نَصیبَکَ مِنَ الدُّنیا.
امام علی علیه السلام ـ در نامه اش به محمّد بن ابی بکر ، آن گاه که او را به حکومت مصر گماشت ـ : دنیا سرای آزمایش [و عمل] است و آخرت ، سرای سزا دیدن و خانه ماندگاری است . پس برای آنچه ماندگار است ، کار کن و از آنچه نابود می شود ، روی بگردان و [در عین حال ،] بهره ات از دنیا را فراموش مکن.
الأمالی للمفید : ص ۲۶۸ ح ۳ ، الأمالی للطوسی : ص ۳۰ ح ۳۱ بزیادة «ودار فناء» بعد «دار بلاء» وکلاهما عن أبی إسحاق الهمدانی ، بحار الأنوار: ج ۷۷ ص ۳۹۰ ح ۱۱ .

حدیث۲۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنیا مَنِیَّةُ الأَشقِیاءِ ، الآخِرَةُ فَوزُ السُّعَداءِ.
امام علی علیه السلام : دنیا آرزوی تیره بختان است ؛ آخرت ، کامیابی نیک بختان است .
غرر الحکم : ح ۶۹۴ و ۶۹۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۴ ح ۲۳۳ و ۲۳۲ وفیه «فتنة» بدل «منیة».

حدیث۲۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدُّنیا بِالِاتِّفاقِ ، الآخِرَةُ بِالِاستِحقاقِ.
امام علی علیه السلام : دنیا بر حسب اتّفاق است و آخرت بر حسب استحقاق (شایستگی) است .
غرر الحکم : ح ۲۲۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷ ح ۳۶۳ و ۳۶۴.

حدیث۲۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أحوالُ الدُّنیا تَتبَعُ الِاتِّفاقَ ، وأحوالُ الآخِرَةِ تَتبَعُ الِاستِحقاقَ.
امام علی علیه السلام : احوال دنیا ، تابع اتّفاق است و احوال آخرت ، تابع شایستگی است .
غرر الحکم : ح ۲۰۳۶.

حدیث۲۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِلجاثَلیقِ

امام علی علیه السلام : ـ در پاسخ جاثلیق که پرسید : آیا بهشت در همین دنیاست ، یا در آخرت است؟ و آخرت در کجای دنیاست؟ ـ : دنیا در [دل [آخرت است و آخرت ، محیط بر دنیاست ؛ زیرا که انتقال از زندگی به مرگ ، آشکار است و در واقع ، این آخرت است که سرای زنـدگانی است . ای کـاش مردم می دانسـتند که دنیـا گـذرگاه است و آخرت ، زنـدگی و اقامتگـاه! حکـایت آن ، حکایت شـخص خفته است : جسم می خوابـد ؛ امّا روح نمی خوابـد . [همین طور [بـدن می میرد ؛ امّا روح نمی میرد . خداوند می فرماید : «و سرای آخرت ، سرای زندگانی است . ای کاش می دانستند!» .

دنیا نمادِ (مثالِ) آخرت است و آخرت ، نماد دنیاست . نه دنیا ، [خودِ [آخرت است و نه آخرت ، دنیاست . هر گاه روح از بدن جدا شود ، هر یک از آن دو ، به آن جایی که از آن شروع شده و آفریده شده است ، باز می گردد .

بهشت و دوزخ نیز ، هم در دنیا موجودند و هم در آخرت ؛ زیرا که بنده ، هر گاه بمیرد ، به خانه ای در زمین می رود که یا باغی از باغ های بهشت است و یا سرزمینی از سرزمین های دوزخ . و روحش نیز به یکی از دو سرای می رود : یا به سرای پرنعمتِ مانا که در آن نمی میرد و یا به سرای عذابی دردناک که در آن [نیز [نمی میرد .

تمثیل (تشابه میان دنیا و آخرت) ، برای کسـی که خردمند است ، موجود و آشـکار است . خداوند می فرماید : «هرگز چنین نیست! اگر علم الیقین داریـد ، به یقین ، دوزخ را می بینیـد . سپس آن را قطعا به عین الیقین درمی یابیـد . سپس در همان روز است که از نعمت [ـ روی زمین] پرسیده خواهید شد» .

و درباره کافران می فرماید : «آنان از یاد من غافل بودند و توانایی شنیدن [حق را [نداشتند. اگر انسان می دانست که پس از مرگ ، چه خبر است ، از ترسِ مرگ می مُرد ، و هر کس نجات یابد ، به برکت یقین است» .

الجَاثَلِيق: رئيس النصارى فى بلاد الإسلام (مجمع البحرين: ج ۱ ص ۲۷۰ «جثلق») .

حدیث۲۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدُّنيا دَنِيَّةٌ خُلِقَت لِلفَناءِ ، وَالخَيرُ خَيرُ الآخِرَةِ ، فَإِنَّها خُلِقَت لِلبَقاءِ.

امـام علی علیـه السـلام : دنیـا پَست اسـت و برای نیست شـدن آفریـده شـده است . و خیر ، خیر آخرت است ؛ زیرا که آخرت برای ماندگاری آفریده شده است.

المناقب للخوارزمی : ص ۲۴۷ .

حدیث۲۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّكُم إلَى الآخِرَةِ صائِرونَ ، وعَلَى اللّه ِ مُعرَضونَ .

امام علی علیه السلام : شما به سوی آخرت ره سپارید و به پیشگاه خداوند بُرده می شوید.

غرر الحکم : ح ۳۸۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۴ ح ۳۶۱۵ .

حدیث۲۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّمَا الحازِمُ مَن کانَ بِنَفسِهِ کُلُّ شُغلِهِ ، ولِدینِهِ کُلُّ هَمِّهِ ، ولِآخِرَتِهِ کُلُّ جِدِّهِ.
امام علی علیه السلام : دوراندیش واقعی ، کسی است که تمام مشغولیتش به [اصلاح [نفْسش ، تمام همّتش برای دینش ، و تمام تلاشش برای آخرتش باشد .
غرر الحکم : ح ۳۸۹۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۹ ح ۳۶۷۵ .

حدیث۲۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
هَمُّ المُؤمِنِ لِآخِرَتِهِ ، وکُلُّ جِدِّهِ لِمُنقَلَبِهِ.
امام علی علیه السلام : همّ و غم مؤمن ، برای آخرتش است و تمام کوشش او برای بازگشتگاهش است .
غرر الحکم : ح ۱۰۰۵۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۱۱ ح ۹۳۱۰ .

حدیث۲۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّکُم إلَی الاِهتِمامِ بِما یَصحَبُکُم إلَی الآخِرَةِ أحوَجُ مِنکُم إلی کُلِّ ما یَصحَبُکُم مِنَ الدُّنیا.
امام علی علیه السلام : شما به اهتمام ورزیدن به آنچه تا آخرت همراهتان است ، نیازمندترید تا به آنچه در دنیا با شماست.
غرر الحکم : ح ۳۸۳۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۴ ح ۳۶۱۷ .

حدیث۲۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِجعَل هَمَّکَ وجِدَّکَ لِآخِرَتِکَ.
امام علی علیه السلام : همّت و تلاشت را برای آخرتت قرار بده.
غرر الحکم : ح ۲۲۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۸ ح ۱۸۷۹ وفیه هکذا «اجعل همّک لمعادک تصلح» .

حدیث۲۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِجعَل هَمَّکَ لِآخِرَتِکَ وحُزنَکَ عَلی نَفسِکَ ؛ فَکَم مِن حَزینٍ وَفَدَ بِهِ حُزنُهُ عَلی سُرورِ الأَبَدِ ، وکَم مِن مَهمومٍ أدرَکَ أمَلَهُ.
امام علی علیه السلام : همّت خود را متوجّه آخرتت کن و اندوهت را بر خودت قرار ده ؛ زیرا بسا اندوهناکی که اندوهش ، او را به شادی ابد رسانْد و بسا [دلواپس و [غم زده ای که به آرزوی خود رسید.
غرر الحکم : ح ۲۴۵۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۶ ح ۱۸۴۲ .

حدیث۲۰۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: أمّا بَعدُ ؛ فَإِنَّ الدُّنيا أدبَرَت وآذَنَت بِوَداعٍ ، وإنَّ الآخِرَةَ قَد أقبَلَت وأشرَفَت بِاطِّلاعٍ ، ألا وإنَّ اليَومَ المِضمارُ

امـام على عليه السـلام : ـ در يكى از خطبه هـايش ـ دنيا پشت نموده و اعلام بـدرود كرده است و آخرت ، روى آورده و در آسـتانه ورود است . بدانيـد كه امروز ، روز آماده شدن است و فردا هنگام مسابقه ... . بدانيد كه شـما در روزهاى اميد و آرزويى هستيد كه از پس آن ، مرگ است ... . پس ، هر كه در روزهاى اميدوارى اش ، پيش از آن كه مرگش فرا رسد ، كار كند ، كارش او را سود مى بخشـد و مُردنش او را زيان نمى رساند ، و هر كس در ايّام اميدوارى اش ، پيش از فرا رسـيدن اَجَلش ، كوتاهى ورزد ، زيانكار مى شود و مرگش به او زيان مى رساند.

أي اليومَ العملُ فى الدنيا للاستباق فى الجنّة. والمِضـمار: الموضع الذى تُضـمّر فيه الخيل ، وتضمير الخيل: هو أن يُظاهِر عليها بالعَلَف حتّى تسمن ، ثمّ لا تعلف إلّا قوتا لتخفّ (النهاية: ج ۳ ص ۹۹ «ضمر»).

حديث۲۰۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أعرِضوا عَن كُلِّ عَمَلٍ بِكُم غِنىً عَنهُ ، وَاشغَلوا أنفُسَكُم مِن أمرِ الآخِرَةِ بِما لابُدَّ لَكُم مِنهُ.

امـام على عليه السـلام : از هر كارى كه شـما را بـدان نيازى نيست ، روى بگردانيـد و از كار آخرت ، به آنچه شـما را گزيرى از آن نيست ، بپردازيد.

غرر الحكم : ح ۲۵۵۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۹۲ ح ۲۱۵۸ .

حديث۲۰۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى قَولِ اللّه : «وَ لَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيا»

امـام على عليه السـلام : ـ دربـاره آيه شـريف «و بهره ات را از دنيا ، فراموش مكن» ـ : بهره گيرى از تن درستى و توانايى و فراغت و جوانى و نيرويت را در راه تحصيل آخرت ، فراموش مكن .

القصص: ۷۷.

حديث۲۰۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِجعَل لِآخِرَتِكَ مِن دُنياكَ نَصيبا.

امام على عليه السلام : از دنيايت براى آخرتت سهمى قرار بده.

غرر الحكم : ح ۲۴۲۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۸۵ ح ۲۰۵۷ .

حديث۲۰۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

طوبی لِمَن وُفِّقَ لِطاعَتِهِ ، وحَسُنَت خَلیقَتُهُ ، وأحرَزَ أمرَ آخِرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که موفّق به طاعت خداوند شود و اخلاقش نیکو گردد و کار آخرتش را پاس بدارد!

غرر الحکم : ح ۵۹۶۵، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۴ ح ۵۴۸۴.

حدیث۲۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أفضَلَ النّاسِ عِندَ اللّه مَن أحیا عَقلَهُ ، وأماتَ شَهوَتَهُ ، وأتعَبَ نَفسَهُ لِصَلاحِ آخِرَتِهِ.

امام علی علیه السلام : برترینِ مردم در نزد خداوند ، کسی است که خِرَدش را زنده گرداند و شهوتش را بمیراند و برای اصلاح آخرتش ، خود را به زحمت اندازد.

غرر الحکم : ح ۳۵۷۹ .

حدیث۲۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُن فِی الدُّنیا بِبَدَنِکَ ، وفِی الآخِرَةِ بِقَلبِکَ.

امام علی علیه السلام : با بدنت در دنیا باش و با قلبت در آخرت.

حلیة الأولیاء : ج ۲ ص ۳۷ عن أبان بن الطفیل؛ کشف الغمّة: ج ۲ ص ۱۹۳ ، غرر الحکم : ح ۷۱۶۴ .

حدیث۲۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الَّذی یَستَحِقُّ اسمَ السَّعادَةِ عَلَی الحَقیقَةِ سَعادَةُ الآخِرَةِ ، وهِیَ أربَعَةُ أنواعٍ : بَقاءٌ بِلا فَناءٍ ، وعِلمٌ بِلا جَهلٍ ، وقُدرَةٌ بِلا عَجزٍ ، وغِنیً بِلا فَقرٍ.

امام علی علیه السلام ـ در گفتارهای کوتاه منسوب به ایشان ـ: آنچه حقیقتا سزاوار نام سعادت است ، سعادت آخرت است و آن ، چهار نوع است : ماندگاری ای که فنا ندارد ، علمی که با جهل همراه نیست ، قدرتی که با عجز همراه نیست ، و توانگری ای که با فقر همراه نیست.

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۰۶ ح ۵۰۹ .

حدیث۲۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلیَصدُق رائِدٌ

امام علی علیه السلام : پیشرو باید به کسان خود ، راست بگوید و خِرَدَش را به کار بگیرد و فرزند [و اهلِ [آخرت باشد ؛ زیرا که از آن جا آمده و به آن جا برمی گردد.

أصل الرائد : الذی یتقدّم القوم یبصر لهم الکلأ ومساقط الغیث (النهایة : ج ۲ ص ۲۷۵ «رود») . ویحتمل أن یکون المراد بالرائد ـ هنا ـ الإنسان نفسه ؛ فإنّه کالرائد لنفسه فی الدنیا یطلب فیه لآخرته ماءً ومرعی . . . أی لینصح نفسه ولا یغشّها بالتسویف والتعلیل . أو

المعنی : لیصدق کلّ منکم أهله وعشیرته ومن یعنیه أمره ، ولیبلّغهم ما عرف من فضلنا وعلوّ درجتنا (بحار الأنوار : ج ۲۹ ص ۶۰۳) .

حدیث۲۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الرَّجُلَ لَیُعجِبُهُ مِن شِراكِ نَعلِهِ أن یَکونَ أجوَدَ مِن شِراكِ صاحِبِهِ فَیَدخُلُ فی قَولِهِ : «تِلْكَ الـدَّارُ الآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِینَ لاَ یُرِیـدُونَ عُلُوًّا فِی الْأَرْضِ وَلاَ فَسَادًا وَ الْعَـقِبَةُ لِلْمُتَّقِینَ» .

امام علی علیه السـلام : آدمی را از این که بند کفشـش نیکوتر از بند کفش دوسـتش باشد ، خوش می آید و [بدین سبب ،] مشمول این سـخن خداونـد می شود که : «آن سـرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که در زمین ، خواسـتار برتری (سرکشـی) و فساد نیستند ، و فرجام ، از آنِ پرهیزگاران است» .

تفسیر الطبری : ج ۱۱ ، الجزء ۲۰ ص ۱۲۲ عن أبی سلمان الأعرج ، تفسیر ابن کثیر : ج ۶ ص ۲۶۹ عن أبی سلام الأعرج ، الکشّاف : ج ۳ ص ۱۸۰؛ سعد السعود : ص ۸۸ ، مجمع البیان : ج ۷ ص ۴۲۰ عن أبی سلام الأعرج نحوه .

حدیث۲۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ عَلامَةَ الرّاغِبِ فی ثَوابِ الآخِرَةِ ، زُهـدُهُ فی عاجِلِ زَهرَةِ الدُّنیا، أما إنَّ زُهدَ الزّاهِدِ فی هذِهِ الدُّنیا لا یَنقُصُهُ مِمّا قَسَمَ اللّه ُ لَهُ فیها وإن زَهِدَ، وإنَّ حِرصَ الحَریصِ عَلی عاجِلِ زَهرَةِ الحَیاةِ الدُّنیا لا یَزیدُهُ فیها وإن حَرَصَ، فَالمَغبونُ مَن حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السـلام : نشانه کسـی که خواهان پاداش آخرت است ، زُهـدورزیِ او به زرق و برق این دنیای گـذراست . بدانیـد که زهدِ زهدورزِ به این دنیا ، چیزی از آنچه خداوند در دنیا قسمت او کرده است ، نمی کاهد ، هرچند به آن بی میل باشد ، و آزمندیِ شخص آزمندِ به زرق و برق زندگی دنیایی ، چیزی در آن ، [افزون بر آنچه خداوند در دنیا قسمت او کرده است ،] بر او نمی افزاید ، هرچند حرص بورزد . زیان دیده ، کسی است که از بهره آخرتش محروم گردد.

الکافی: ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۶ عن محمّد بن مسـلم عن الإمام الصادق علیه السـلام ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۶ ح ۵۵۴ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۵۲ ح ۲۴ .

حدیث۲۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الآخِرَةَ لَها أهلٌ ظَلِفَت

امام علی علیه السـلام : همانا آخرت را اهلی است که جان هایشان از فخرفروشی به اهل دنیا باز ایستاده است . [آنان،] نه درباره دنیا به رقابت برمی خیزند ، نه به لذّت ها و خوشی های آن شادمان می شوند ، و نه از ناخوشی های آن اندوهگین می گردند .

ظَلِفَت نفسی عن کذا : أی کَفَّت (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۹۹ «ظلف») .

حدیث۲۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قـالَ اللّه ُ تَعـالی ... یا أحمَـدُ ، إنَّ أهلَ الخَیرِ وأهلَ الآخِرَةِ رَقیقَـةٌ وُجوهُهُم ، کَثیرٌ حَیاؤُهُم ، قَلیلٌ حُمقُهُم ، کَثیرٌ نَفعُهُم ، قَلیلٌ مَکرُهُم ،

النّاسُ مِنهُم فی راحَةٍ ، أنفُسُهُم مِنهُم فی تَعَبٍ ، کَلامُهُم مَوزونٌ ، مُحاسِبینَ لِاءنفُسِهِم مُتَعَبِّینَ

امام علی علیه السلام ـ در حدیث معراج ـ : خدای متعال فرمود : « ... ای احمد! همانا اهل خیر و اهل آخرت ، کم رو و پُرحیایند ، حماقتشان اندک و سودشان بسیار است ، کمتر نیرنگ می زنند ، مردم از آنان در آسایش اند ، نفْس هایشان از آنان در رنج است ، گفتارشان سنجیده است ، محاسبه نفْس می کنند و بر آن خُرده می گیرند ، چشمانشان می خوابد و دل هایشان نمی خوابد ، دیدگانشان گریان است و دل هایشان به یاد خداست ، آن گاه که مردم از غافلان نوشته می شوند ، آنان از ذاکرانْ قلمداد می شوند ، در آغاز هر نعمتی حمد می گویند و در آخرش شکر به جا می آورند ، دعای آنان به درگاه خداوند ، بالا می رود و سخنشان [به نزد او] شنیده می شود ، فرشتگان به آنان شاد می شوند و دعایشان در آن سوی حجاب ها می گردد ، پروردگار دوست دارد که

سخنشان را بشنود ـ چنان که مادرْ فرزند را دوست می دارد ـ ، چشم بر هم زدنی از او باز نمی مانند ، علاقه ای به پرخوری و پرگویی و جامه زیاد ندارند ، مردم در نظر آنان مردگان اند و خداوند در نظرشان زنده و کریم است ، پشت کنندگان را از روی کَرَم فرا می خوانند و روی آورندگان را مهربانی می افزایند ، و دنیا و آخرت در نزد آنان ، یکی شده است.

فی بحار الأنوار : «متعبین لها» .

حدیث۲۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: قالَ اللّه ُ : . . . یا أحمَدُ ، إنَّ أهلَ الآخِرَةِ لا یَهنَؤُهُمُ الطَّعامُ مُنذُ عَرَفوا رَبَّهُم ، ولایَشغَلُهُم مُصیبَةٌ مُنذُ عَرَفوا سَیِّئاتِهِم ، یَبکونَ عَلی خَطایاهُم ، یُتعِبونَ أنفُسَهُم ولا یُریحونَها ، وإنَّ راحَةَ أهلِ الجَنَّةِ فِی المَوتِ ، وَالآخِرَةُ مُستَراحُ العابِدینَ ، مُؤنِسُهُم دُموعُهُمُ الَّتی تَفیضُ عَلی خُدودِهِم ، وجُلوسُهُم مَعَ المَلائِکَةِ الَّذینَ عَن أیمانِهِم وعَن شَمائِلِهِم ، ومُناجاتُهُم مَعَ الجَلیلِ الَّذی فَوقَ عَرشِهِ.

امام علی علیه السلام ـ در حدیث معراج ـ : خداوند فرمود : « ... ای احمد! همانا اهل آخرت ، از آن هنگام که پروردگارشان را شناختند ، غذایی خوش از گلویشان پایین نرفت و از آن هنگام که گناهانشان را شناختند ، هیچ مصیبتی آنان را به خود مشغول نساخت . بر گناهان خویش می گریند ، نفْس هایشان را به رنج می افکنند و آنها را آسوده نمی گذارند . آسایش اهل بهشت ، در مردن است و آخرت ، آسایشگاه عبادت پیشگان است . مونس آنان ، اشک هایشان است که بر گونه هایشان سرازیر می شود ، و همنشینی آنان ، با فرشتگانی است که در راست و چپ آنان قرار گرفته اند، و راز و نیازشان با خداوند شکوهمندی است که بر فراز عرشِ خویش است» .

بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱ ـ ۲۵ ح ۶ نقلاً عن إرشاد القلوب ، والطبعة التی بأیدینا خالیة منه .

حدیث۲۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَر کُلَّ قَولٍ وفِعلٍ یُؤَدّی إلی فَسادِ الآخِرَةِ وَالدّینِ.

امام علی علیه السلام : بپرهیز از هر گفتار و کرداری که به تباهی آخرت و دین ، می انجامد.

غرر الحکم : ح ۲۵۹۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۴ ح ۲۳۴۳ .

حدیث۲۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ بِمُؤمِنٍ مَن لَم یَهتَمَّ بِإِصلاحِ مَعادِهِ.

امام علی علیه السلام : مؤمن نیست کسی که به اصلاح مَعادش اهتمام نورزد.

غرر الحکم : ح ۷۵۳۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۱۲ ح ۷۰۱۲ .

حدیث۲۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مِنَ الشَّقاءِ إفسادَ المَعادِ.

امام علی علیه السلام : تباه کردن مَعاد ، از بدبختی است .

غرر الحکم : ح ۳۳۹۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۳ ح ۳۱۹۵ .

حدیث۲۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یَعمَل لِلآخِرَةِ لَم یَنَل أمَلَهُ.

امام علی علیه السلام : کسی که برای آخرت کار نکند ، به آرزویش نمی رسد .

غرر الحکم : ح ۸۹۹۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۷ ح ۷۲۴۶ .

حدیث۲۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أخسَرَ مَن لَیسَ لَهُ فِی الآخِرَةِ نَصیبٌ.

امام علی علیه السلام : چه زیانکار است کسی که او را در آخرت ، بهره ای نیست!

غرر الحکم : ح ۹۶۲۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۲۱ .

حدیث۲۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما بالُکُم تَفرَحونَ بِالیَسیرِ مِنَ الدُّنیا تُدرِکونَهُ ولا یَحزُنُکُمُ الکَثیرُ مِنَ الآخِرَةِ تُحرَمونَهُ ! ویُقلِقُکُمُ الیَسیرُ مِنَ الدُّنیا یَفوتُکُم حَتّی یَتَبَیَّنَ ذلِکَ فی وُجوهِکُم ، وقِلَّةِ صَبرِکُم عَمّا زُوِیَ مِنها عَنکُم ؛ کَأَنَّها دارُ مُقامِکُم وکَأَنَّ مَتاعَها باقٍ عَلَیکُم؟!

امام علی علیه السلام : شما را چه می شود که به اندک چیزی از دنیا که به دست می آورید ، شادمان می شوید ؛ ولی از دست دادن بسیاری از آخرت ، شما را اندوهگین نمی سازد؟! و اندکِ دنیا که از دستتان می رود ، شما را ناراحت و بی تاب می سازد ، چندان که این بی تابی در چهره های شما و در ناشکیبایی تان بر آنچه از شما گرفته شده است ، آشکار می گردد . گویی دنیا اقامتگاه دائمی شماست و کالایش برایتان ماندگار است!

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۳ ، غرر الحکم : ح ۹۶۵۲ وفیه صدره إلی «تُحرمونه» .

حدیث۲۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَعـاکُمُ اللّه ُ سُبحانَهُ إلی دارِ البَقاءِ وقَرارَةِ الخُلودِ وَالنَّعماءِ ومُجاوَرَةِ الأَنبیاءِ وَالسُّعَداءِ ، فَعَصَیتُم وأعرَضتُم ، ودَعَتکُمُ الـدُّنیا إلی قَرارَةِ الشَّقاءِ ومَحَلِّ الفَناءِ وأنواعِ البَلاءِ وَالعَناءِ ، فَأَطَعتُم وبادَرتُم وأسرَعتُم.

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شما را به سوی سرای ماندگاری و اقامتگاه جاودانی و نعمت ها و همسایگی با پیامبران و نیک بختان فرا خوانْد و شما نافرمانی کردید و روی گرداندید ؛ امّا دنیا شما را به اقامتگاه بدبختی و جایگاه نیستی و انواع گرفتاری ها و رنج ها فرا خوانْد و شما اطاعت کردید و از یکدیگر پیشی گرفتید و شتافتید!

غرر الحکم : ح ۵۱۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵۰ ح ۴۶۹۲ و ح ۴۶۹۳ نحوه .

حدیث۲۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إذا عَرَضَ شَیءٌ مِن أمرِ الآخِرَةِ فَابدَأ بِهِ ، وإذا عَرَضَ شَیءٌ مِن أمرِ الدُّنیا فَتَأَنَّهُ حَتّی تُصیبَ رُشدَکَ فیهِ .

امام علی علیه السلام ـ از سفارش های ایشان به فرزندش حسن علیه السلام ، در هنگام وفاتش ـ : هر گاه چیزی از کار آخرت برایت پیش آمد ، [زود ،] آن را شروع کن ، و هر گاه چیزی از کار دنیا برایت پیش آمد ، درنگ کن تا راه درست را در آن بیابی .

الأمالی للمفید : ص ۲۲۱ ح ۱ ، الأمالی للطوسی : ص ۷ ح ۸ کلاهما عن الفجیع العقیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۱۵ ح ۱۶ .

حدیث۲۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّمَا الدَّهرُ ثَلاثَةُ أیّام أنتَ فیما بَینَهُنَّ :

مَضـی أمسِ بِمـا فیهِ فَلاـ یَرجِعُ أبَدا ؛ فَإِن کُنتَ عَمِلتَ فیهِ خَیرا لَم تَحزَن لِذَهابِهِ وفَرِحتَ بِمَا استَقبَلتَهُ مِنهُ ، وإن کُنتَ قَد فَرَّطتَ فیهِ فَحَسرَتُکَ شَدیدَةٌ لِذَهابِهِ وتَفریطِکَ فیهِ . وأنتَ فی یَومِکَ الَّذی أصبَحتَ فیهِ مِن غَدٍ فی غِرَّةٍ

امام علی علیه السلام : روزگار ، سه روز است و تو در میانه آنهایی :

دیروزی که با هر آنچه در آن بود ، گذشت و هرگز برنمی گردد . پس ، اگر در آن نیکی انجام داده ای ، از رفتنش اندوهی نداری و از آمـدنش خوش حـال گشـته ای ، و اگر در آن [در انجام دادن اعمال نیک [کوتاهی کرده ای ، از رفتنش و کوتاهی کردنت در آن ، سخت افسوس می خوری .

و تو ، در امروزی که در آن به سر می بری ، از فردایش خبر نداری ، و نمی دانی ، که شاید به آن نرسی و اگر هم برسی ، شاید در آن ، همان گونه کوتاهی ورزی که در دیروزِ گذشته کوتاهی کرده ای .

پس ، از آن سه روز ، یکی ، روزی است که گذشـته است و تو در آن ، کوتـاهی ورزیـده ای ، و دیگری ، روزی است که چشم به راهش هستی و یقین

نـداری که در آن ، کوتـاهی نمی کنی . تنهـا روز تـو ، آن روزی است که تـو در آن به سـر می بری ، و تو را سِزَد که در کوتـاهی کردن دیروزِ از دست رفته ات بیندیشـی و فکر کنی که چه کارهای نیکی را از دست داده ای و در صـدد کسب آنها برنیامـده ای و

چه بـدی ها و گناهانی که در انجام دادنشان کوتاهی نکرده ای . و تو ، با این حال ، با فردایی روبه رو هستی که مطمئن نیستی بِدان می رسـی ، و یقین نـداری که در آن ، کـار نیکی (ثوابی) کسب می کنی و یـا از بـدی (گناهی) تباه کننـده[ی اعمال نیک] باز می ایستی .

بنا بر این ، حالتِ تو نسبت به روزی که پیش رو داری ، همانند روزی است که پشت سر گذاشته ای . پس ، همانند کسی عمل کن که از روزها امیدی ندارد ، مگر به همان روز و شبی که در آن به سـر می برد . پس ، عمل کن یا وا گذار ، و خدا بر این کار ، یاور است.

الغِرّة : الغفلة (النهایة : ج ۳ ص ۳۵۵ «غرر») .

حدیث۲۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَن رَکِبَ الطَّریقَةَ الغَرّاءَ ولَزِمَ المَحَجَّةَ البَیضاءَ ، وتَوَلَّهَ

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که راه روشن ، در پیش گرفت و در مسیر

درست ، حرکت کرد و شیفته آخرت شد و از دنیا روی گرداند!

الوَلَه : ذهاب العقل ، والتحیّر من شدّة الوجد ، وقد وَلِهَ وتَوَلَّهَ واتَّلَهَ (الصحاح : ج ۶ ص ۲۲۵۶ «وله») .

حدیث۲۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کونوا عَنِ الدُّنیا نُزّاها ، وإلَی الآخِرَةِ وُلّاها.

امام علی علیه السلام : وارسته از دنیا و شیفته آخرت باشید .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۱ ، غرر الحکم : ح ۷۱۹۰.

حدیث۲۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شیمَةُ ذَوِی الأَلبابِ وَالنُّهی الإِقبالُ عَلی دارِ البَقاءِ ، وَالإِعراضُ عَن دارِ الفَناءِ ، وَالتَّوَلُّهُ بِجَنَّةِ المَأوی.

امام علی علیه السـلام : خوی و خصـلت صاحب دلانِ خردمند ، روی آوردن به سرای ماندگاری ، روی گرداندن از سرای ناپایداری ، و شیفتگی به قرارگاه بهشتی است .

غرر الحکم : ح ۵۷۹۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۹۷ ح ۵۳۰۵ .

حدیث۲۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِستَعِدّوا لِیَومٍ تَشخَصُ فیهِ الأَبصارُ ، وتَتَدَلَّهُ

امام علی علیه السلام : خود را آماده سازید برای آن روزی که در آن ، چشم ها خیره می گردند و از هراس آن ، خِرَدها از کف می روند و دل ها سرگردان می شوند .

دلَّهَ عقلی : حیّرَه وأدهشَه ، وقد دَلِهَ یَدْلَهُ (النهایة : ج ۲ ص ۱۳۱ «دله») .

حدیث۲۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الِاستِعدادِ ما اُصلِحَ بِهِ المَعادُ.

امام علی علیه السلام : بهترین [ابزار] آمادگی ، آن است که با آن ، مَعاد [انسان] آباد شود .

غرر الحکم : ح ۵۰۱۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۸ ح ۴۵۲۹ .

حدیث۲۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکَ فی سَبیلِ مَن کانَ قَبلَکَ ، فَاجعَل جِدَّکَ لِآخِرَتِکَ ولا تَکتَرِث بِعَمَلِ الدُّنیا.

امام علی علیه السلام : تو در همان راهی می روی که پیشینیان تو رفتند . پس ، کوشش را برای آخرتت قرار بده و به کار دنیا اعتنا مکن.

غرر الحکم : ح ۳۷۸۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۱ ح ۳۵۸۰ .

حدیث۲۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بِالجِدِّ وَالِاجتِهادِ فی إصلاحِ المَعادِ.

امام علی علیه السلام : بر تو باد تلاش و کوشش در راه آباد کردن مَعاد!

غرر الحکم : ح ۶۱۳۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳۴ ح ۵۶۹۰.

حدیث۲۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِصرِف إلَی الآخِرَةِ وَجهَکَ ، وَاجعَل لِلّهِ جِدَّکَ.

امام علی علیه السلام : روی خویش را به سوی آخرت بگردان و کوششت را برای خدا قرار بده.

غرر الحکم : ح ۲۴۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۸۲ ح ۱۹۶۳ ولیس فیه ذیله .

حدیث۲۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جاهِد نَفسَکَ وَاعمَل لِلآخِرَةِ جَهدَکَ.

امام علی علیه السلام : با نفْس خود ، مبارزه کن و با تمام توانت ، برای آخرت کار کن.

غرر الحکم : ح ۲۴۰۶ .

حدیث۲۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَزيمَةُ الكَيِّسِ وجِدُّهُ لِإِصلاحِ المَعادِ ، وَالِاستِكثارِ مِنَ الزّادِ.

امام علی علیه السلام : تصمیم شخص زیرک و تلاش او ، برای آباد کردن مَعاد و فراهم آوردن هر چه بیشترِ توشه و زاد است .

غرر الحکم : ح ۶۳۳۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۲ ح ۴۴۵۱ نحوه.

حدیث۲۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّكَ مَخلوقٌ لِلآخِرَةِ فَاعمَل لَها.

امام علی علیه السلام : تو برای آخرت ، آفریده شده ای . پس برای آن ، کار کن.

غرر الحکم : ح ۳۸۱۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۲ ح ۳۵۹۷ .

حدیث۲۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سالِمِ النّاسَ تَسلَم ، وَاعمَل لِلآخِرَةِ تَغنَم.

امام علی علیه السلام : با مردم در آشتی باش تا سلامت بمانی ، و برای آخرت کار کن تا سود ببَری.

غرر الحکم : ح ۵۶۰۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۸۵ ح ۵۱۴۸ .

حدیث۲۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَشغَلَنَّكَ عَنِ العَمَلِ لِلآخِرَةِ شُغلٌ ؛ فَإِنَّ المُدَّةَ قَصيرَةٌ.

امام علی علیه السلام : مبادا هیچ کاری تو را از کار برای آخرت باز دارد ؛ زیرا که فرصت ، کم است.

غرر الحکم : ح ۱۰۲۸۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۲۲ ح ۹۵۰۲ نحوه .

حدیث۲۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لا تَكُن مِمَّن يَرجُو الآخِرَةَ بِغَيرِ العَمَلِ ، ويُرَجِّي التَّوبَةَ بِطولِ الأَمَلِ.

امام علی علیه السلام ـ خطاب به مردی که از ایشان موعظتی خواست ـ : از آن کسانی مباش که بدون عمل ، به آخرت چشم امید بسته اند و بر اثر آرزوی دراز ، توبه را به تأخیر می افکنند.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۵۰ ، خصائص الأئمّـة علیهم السلام : ص ۱۰۹ ، تحف العقول : ص ۱۵۷ وفیه «یرجو» بدل «یرجّی» ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۳۷ ح ۶۰ ؛ تذکرة الخواصّ : ص ۱۳۴ نحوه ، کنزالعمّال : ج ۱۶ ص ۲۰۵ ح ۴۴۲۲۹ نقلاً عن ابن النجّار .

حدیث۲۱۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ألا مُتَزَوِّدٌ لِآخِرَتِهِ قَبلَ اُزوفِ
امام على عليه السلام : آيا كسى نيست كه پيش از نزديك شدن زمان كوچيدنش [از دنيا ، [براى آخرتش توشه برگيرد؟
أزِفَ : دنا وقَرُب (النهاية : ج ۱ ص ۴۵ «أزف») .

حديث۲۱۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
تَفَكَّروا أيُّهَا النّاسُ وتَبَصَّروا وَاعتَبِروا وَاتَّعِظوا، وتَزَوَّدوا لِلآخِرَةِ تَسعَدوا.
امام على عليه السلام : اى مردم! بينديشيد و بينا شويد و درس عبرت بگيريد و پند بياموزيد و براى آخرت توشه برداريد تا سعادتمند شويد.
غرر الحكم : ح ۶۵۸۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۵۹ ح ۶۰۸۹ .

حديث۲۱۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اِجعَلوا عِبادَ اللّهِ اجتِهادَكُم فى هذِهِ الدُّنيا التَّزَوُّدَ مِن يَومِهَا القَصيرِ لِيَومِ الآخِرَةِ الطَّويلِ ؛ فَإِنَّها دارُ عَمَلٍ ، وَالآخِرَةُ دارُ القَرارِ وَالجَزاءِ.
امام على عليه السلام : اى بندگان خدا! كوشش خود را در اين دنيا صرف توشه برگرفتن از اين چند روزِ كوتاهِ آن براى دوره طولانى آخرت كنيد ؛ زيرا كه دنيا سراى كار است و آخرت ، سراى اقامت و پاداش.
الكافى : ج ۸ ص ۱۷۴ ح ۱۹۴ عن محمّد بن النعمان أو غيره عن الإمام الصادق عليه السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۵۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۵۱ ح ۳۱.

حديث۲۱۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن أصبَحَ وَالآخِرَةُ هَمُّهُ استَغنى بِغَيرِ مالٍ ، وَاستَأنَسَ بِغَيرِ أهلٍ ، وعَزَّ بِغَيرِ عَشيرَةٍ.
امام على عليه السلام : هر كس روز خود را آغاز كند ، در حالى كه همّ و غم او آخرت باشد ، در عين بى پولى ، بى نياز خواهد بود و در عين بى كسى ، از تنهايى به در مى آيد و با وجود نداشتن قوم و قبيله ، عزيز و قدرتمند خواهد بود.
الأمالى للطوسى : ص ۵۸۰ ح ۱۱۹۸ عن عبد اللّه بن محمّد بن عبيد عن الإمام الهادى عن آبائه عن الإمام الصادق عليهم السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۷۱ عن محمّد بن عجلان عن الإمام الهادى عن آبائه عن الإمام الصادق عنه عليهم السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۸ ح ۲۹ .

حديث۲۱۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اِجعَل هَمَّكَ لِمَعادِكَ تَصلَح.

امام علی علیه السلام : همّت خود را صرف مَعادَت کن تا مَعادَت آباد شود.

غرر الحکم : ح ۲۳۰۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۸ ح ۱۸۷۹ .

حدیث۲۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَت هِمَّتُهُ آخِرَتَهُ ، کَفاهُ اللّه ُ هَمَّهُ مِنَ الدُّنیا.

امام علی علیه السلام : کسی که همّتش آخرتش باشد ، خداوند همّ و غم دنیای او را برطرف می سازد.

الکافی : ج ۸ ص ۳۰۷ ح ۴۷۷ عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۹۶ ح ۵۸۴۵ عن إسماعیل بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه علیهم السلام ، الخصال : ص ۱۲۹ ح ۱۳۳ عن السکونی عن الإمام الصادق عن آبائه عنه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۸۱ ح ۳۶ .

حدیث۲۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جَعَلَ کُلَّ هَمِّهِ لِآخِرَتِهِ ، ظَفِرَ بِالمَأمولِ.

امام علی علیه السلام : هر کس تمام همّ و غمش را برای آخرتش قرار دهد ، به آرزو می رسد .

غرر الحکم : ح ۸۵۱۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۹۱ .

حدیث۲۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَتِ الآخِرَةُ هِمَّتَهُ ، بَلَغَ مِنَ الخَیرِ غایَةَ اُمنِیَّتِهِ.

امام علی علیه السلام : کسی که آخرتْ همّت او باشد ، در خوبی ، به نهایت آرزویش می رسد.

غرر الحکم : ح ۸۹۰۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۸۹ .

حدیث۲۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِشتِغالُکَ بِإِصلاحِ مَعادِکَ یُنجیکَ مِن عَذابِ النّارِ.

امام علی علیه السلام : پرداختن تو به آباد کردن مَعادَت ، تو را از عذاب آتش می رهاند.

غرر الحکم : ح ۱۴۸۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۰ ح ۱۷۷۵ وص ۱۲۷ ح ۲۹۱۱ ولیس فیهما «عذاب» .

حدیث۲۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یا جابِرُ ، قِوامُ الدّینِ وَالدُّنیا بِأَربَعَةٍ : عالِمٍ مُستَعمِلٍ عِلمَهُ ، وجاهِلٍ لا یَستَنکِفُ أن یَتَعَلَّمَ ، وجَوادٍ لا یَبخَلُ بِمَعروفِهِ ، وفَقیرٍ لا یَبیعُ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ . فَإِذا ضَیَّعَ العالِمُ عِلمَهُ استَنکَفَ الجاهِلُ أن یَتَعَلَّمَ ،

وإذا بَخِلَ الغَنِيُّ بِمَعروفِهِ باعَ الفَقيرُ آخِرَتَهُ بِدُنياهُ .

امام علی علیه السلام ـ خطاب به جابر ـ : ای جابر! سامان یافتن دین و دنیا ، به چهار چیز است : عالمی که علمش را به کار می گیرد ، جاهلی که از آموختن خودداری نمی کند ، بخشنده ای که در بخشش خویش بخل نمی ورزد ، و فقیری که آخرتش را به دنیایش نمی فروشد . پس هر گاه عالم ، علم خود را تباه کند ، جاهل [نیز]از آموختن ، خودداری خواهد کرد و هر گاه توانگر در بخشش خود بُخل ورزد ، فقیر [نیز]آخرتش را به دنیایش خواهد فروخت .

نهج البلاغة : الحكمة ۳۷۲ ، نزهة الناظر : ص ۷۰ ح ۶۶ عن ابن عبّاس نحوه وفيه «قيام الدنيا» بدل «يا جابر ، قوام الدين والدنيا» ، الدعوات : ص ۲۲۹ ح ۶۳۷ عن جابر ، التفسير المنسوب إلى الإمام العسكرى عليه السلام : ص ۴۰۲ ح ۲۷۴ نحوه وليس فيه ذيله من «فإذا ضيّع العالم . . .» وليس فى الأخيرين «الدين» ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۴۱۷ ح ۳۹ .

حدیث۲۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَرَصَ عَلَى الآخِرَةِ مَلَكَ ، مَن حَرَصَ عَلَى الدُّنيا هَلَكَ.

امام علی علیه السلام : هر کس حریص آخرتش باشد ، آن را به دست می آورد ؛ و هر کس برای دنیا حرص بزند ، نابود می شود.

غرر الحكم : ح ۸۴۴۱ و ح ۸۴۴۲ .

حدیث۲۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَلاوَةُ الآخِرَةِ تُذهِبُ مَضاضَةَ

امام علی علیه السلام : شیرینی آخرت ، رنج و درد گرفتاری دنیا را می بَرد.

مَضِضْت من الشيء: تَألَّمت (المصباح المنير : ص ۵۷۴ «مضض») .

حدیث۲۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِكرُ الآخِرَةِ دَواءٌ وشِفاءٌ ، ذِكرُ الدُّنيا أدوَأُ الأَدواءِ.

امام علی علیه السلام : یاد آخرت ، دارو و درمان است . یاد دنیا ، بدترینِ دردهاست.

غرر الحكم : ح ۵۱۷۵ و ۵۱۷۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۵۶ ح ۴۷۴۸ وص ۲۵۵ ح ۴۷۲۱ .

حدیث۲۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَقَد رَأَيتُ أصحابَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله ، فَما أرى أحَدا يُشبِهُهُم مِنكُم! لَقَد كانوا يُصبِحونَ شُعثا غُبرا ، وقَد باتوا سُجَّدا وقِياما يُراوِحونَ بَينَ جِباهِهِم وخُدودِهِم ، ويَقِفونَ عَلى مِثلِ الجَمرِ مِن ذِكرِ مَعادِهِم.

امام علی علیه السلام : من یاران محمّد صلی الله علیه و آله را دیده ام و هیچ یک از شما را شبیه آنان نمی بینم! آنان صبح می کردند ، در حالی که موهایشان ژولیده و چهره هایشان غبارآلود بود و شب را تا صبح به سجده و قیام می گذراندند و پیشانی ها و گونه هایشان را [در پیشگاه خداوند] به خاک می ساییدند و از یاد مَعادشان چنان ناآرام بودند که گویی بر روی آتش ایستاده اند.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۹۷ ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۳۰۷ ح ۲۹.

حدیث۲۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: وبَقِیَ رِجالٌ غَضَّ أبصارَهُم ذِکرُ المَرجِعِ ، وأراقَ دُموعَهُم خَوفُ المَحشَرِ ، فَهُم بَینَ شَریدٍ نادٍّ

امام علی علیه السلام ـ بخشی از خطبه ایشان که در آن ، از جور زمانه اش می گوید و مردم روزگارش را به پنج گروه تقسیم می کند و سپس به زهد (بی رغبتی به دنیا) فرا می خواند ـ : و [معدود] مردانی باقی مانده اند که یاد بازگشتگاه (قیامت) ، دیدگان آنان را [بر هر حرام و ناروایی] فرو بسته است و ترس رستاخیز ، اشک هایشان را جاری ساخته است .

برخی از آنان رانده و آواره شده اند ، برخی ترسان و مقهور گشته اند، برخی خاموشی اختیار کرده و لب فرو بسته اند، برخی مخلصانه همچنان [به حق و حقیقت [دعوت می کنند ، برخی گریان و دردمندند و تقیّه آنها را به گم نامی کشانده و ناتوانی ، وجودشان را فرا گرفته است ، چنان که گویی در دریایی تلخ فرو رفته اند. دهان هایشان بسته و دل هایشان جریحه دار است . آن قدر نصیحت کرده اند که خسته شده اند ، و چندان مقهور [و سرکوب] گشته اند که به خواری و ناتوانی درافتاده اند، و چندان کشته داده اند که شمارشان اندک گشته است.

نَدَّ : أی شرد وذهب علی وجهه (النهایهٔ : ج ۵ ص ۳۵ «ندد») . و فی بحار الأنوار : «ناءٍ» .

حدیث۲۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عودوا مَرضاکُم وَاشهَدوا جَنائِزَکُم وزوروا قُبورَ مَوتاکُم ؛ فَإِنَّ ذلِکَ یُذَکِّرُکُمُ الآخِرَةَ.

امام علی علیه السلام : از بیمارانتان عیادت کنید و در تشییع جنازه هایتان شرکت نمایید و به زیارت قبور مردگانتان بروید ؛ زیرا که این کارها شما را به یاد آخرت می اندازد.

مسند زید : ص ۱۸۰ عن الإمام زین العابدین عن أبیه علیهماالسلام .

حدیث۲۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما أهلَکَ النّاسَ خَصلَتانِ؛ هُما أهلَکَتا مَن کانَ قَبلَکُم وهُما مُهلِکَتانِ مَن یَکونُ بَعدَکُم : أمَلٌ یُنسِی الآخِرَةَ ، وهَویً یُضِلُّ عَنِ السَّبیلِ.

امام علی علیه السلام : در حقیقت ، دو خصلت ، مردم را به نابودی کشانده است . این دو ، کسانی را که پیش از شما بوده اند ، نابود کرده و همین دو ، کسانی را که بعد از شما نیز می آیند ، نابود خواهد کرد : آرزو که آخرت را از یاد [انسان [می برد ، و هوای نفْس که [انسان را] گم راه می سازد.

الغارات : ج ۲ ص ۵۰۱ عن یحیی بن سعید عن أبیه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۷ ح ۳۰ .

حدیث۲۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ اللّه َ تَعالی إذا أرادَ بِعَبـدٍ خَیرا حالَ بَینَهُ وبَینَ ما یَکرَهُ ، ووَفَّقَهُ لِطاعَتِهِ ، وإذا أرادَ اللّه ُ بِعَبـدٍ سوءا أغراهُ بِالدُّنیا وأنساهُ الآخِرَهَ ، وبَسَـطَ لَهُ أمَلَهُ ، وعاقَهُ عَمّا فیهِ صَلاحُهُ.
امـام علی علیه السـلام : خـدای متعـال هر گـاه خیر بنـده ای را بخواهـد ، میان او و آنچه ناخوش می دارد ، حائل می شود و او را به طاعت خودش موفّق می دارد ؛ و خـدا هر گاه برای بنـده ای بـدی اراده کنـد ، او را فریفته دنیا می گرداند و آخرت را از یادش می برد و آرزویش را دراز می سازد و او را از آنچه صلاح او در آن است ، باز می دارد.
شرح نهج البلاغهٔ : ج ۱۶ ص ۱۵۳ ؛ بحار الأنوار : ج ۳۳ ص ۹۷ ح ۴۰۳ .

حدیث۲۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إیّاکَ أن تَغتَرَّ بِما تَری مِن إخلادِ أهلِ الدُّنیا إلَیها ، وتَکالُبِهِم عَلَیها ؛ فَقَد نَبَّأَکَ اللّه ُ عَنها ، ونَعَت هِیَ لَکَ عَن نَفسِـها ، وتَکَشَّفَت لَکَ عَن مَساوِئِها ؛ فَإِنَّما أهلُها کِلابٌ عاوِیَهٌ ، وسِـباعٌ ضارِیَهٌ ، یَهِرُّ بَعضُـها عَلی بَعضٍ ، ویَأکُلُ عَزیزُها ذَلیلَها ، ویَقهَرُ کَبیرُها صَـغیرَها ، نَعَمٌ مُعَقَّلَهٌ
امام علی علیه السـلام : مبادا چسبیدن دنیاپرسـتان به دنیا و حرص و آزمندی شان به آن ، تو را بفریبد ؛ چرا که خداوند تو را از حال دنیا آگاه ساخته ، و دنیا ، خود نیز از حقیقت خویش ، پرده برداشته و بدی هایش را برای تو آشکار ساخته است .
همانا دنیاپرسـتان ، [چونان] سـگان پارس کننـده و ددان درنـده انـد که بر یکدیگر خُرناس می کشـند . نیرومندشان ناتوانشان را می خورد و بزرگ ترهایشان کوچک ترهایشان را مغلوب می کنند ، [یا چونان [اُشترانی (/ چارپایانی) هستند ، برخی پای بسته و برخی دیگر رها شـده [در بیابان [که خِرَدهایشان را از دست داده اند و راه بیابان خشک در پیش گرفته اند، [یا چونان] رمه هایی آفت زده که به صحرایی شنزار رو کنند ، نه چوپانی دارند که آنها را سر و سامان دهد و نه چراننده ای که به چراگاهشان بَرد .
دنیا آنان (دنیاپرسـتان) را به راه کوری (بیراهه) کشانـده و دیـدگانشان را از مناره هـدایت فرو پوشانـده است . از این رو، در حیرانی های دنیا سـرگردان اند و در ناز و نعمت های آن غرقه گشـته اند و آن را به پروردگاری گرفته اند . دنیا آنها را به بازی گرفته است و آنان نیز با دنیا بازی می کننـد و فراسوی دنیا (آخرت) را از یاد برده اند . مشـتاب ، که به زودی ، تاریکی برطرف می شود ، گویا مسافران به منزل رسیده اند و آنان که می شتابند ، به زودی [به کاروانیان] می پیوندند.
المعَقَّلَهٔ : المشدودهٔ (النهایهٔ : ج ۳ ص ۲۸۱ «عقل») .

حدیث۲۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أکثِر ذِکرَ الآخِرَهِ وما فیها مِنَ النَّعیمِ وَالعَذابِ الأَلیمِ ؛ فَإِنَّ ذلِکَ یُزَهِّدُکَ فِی الدُّنیا ویُصَغِّرُها عِندَکَ.
امام علی علیه السـلام ـ در سـفارش به فرزندش حسن علیه السلام ـ : آخرت و نعمت ها و عذاب دردناکِ آن را بسیار یاد کن ؛ زیرا که این کار ، تو را به دنیا بی رغبت می سازد و آن را در نزد تو کوچک می گرداند.
تحف العقول : ص ۷۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۰۵ ح ۱ نقلاً عن کشف المحجّهٔ .

حدیث۲۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أکثَرَ مِن ذِکرِ الآخِرَةِ قَلَّت مَعصِیَتُهُ.

امام علی علیه السلام : هر کس بسیار یاد آخرت کند ، کمتر مرتکب گناه می شود.

غرر الحکم : ح ۸۷۶۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۷ ح ۷۵۶۳ .

حدیث۲۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَن ذَکَرَ المَعادَ فَاستَکثَرَ مِنَ الزّادِ.

امام علی علیه السلام : خوشا آن که به یاد مَعاد بود و در نتیجه ، توشه افزود!

غرر الحکم : ح ۵۹۵۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۴ ح ۵۴۹۴ .

حدیث۲۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَن ذَکَرَ المَعادَ فَأَحسَنَ.

امام علی علیه السلام : خوشا آن که به یاد مَعاد بود و در نتیجه ، کار نیک کرد!

غرر الحکم : ح ۵۹۸۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۳ ح ۵۴۷۸ .

حدیث۲۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: عَجَبا لِابنِ النّابِغَةِ ! یَزعُمُ لِاَهلِ الشّامِ أنَّ فِیَّ دُعابَةً وأنّی امرُؤٌ تِلعابَةٌ

امام علی علیه السلام ـ در نکوهش عمرو بن عاص ـ : شگفتا از پسر نابغه! به اهل شام گفته است که من مردی لوده و بازیگوشم ، و [مدام] شوخی و بازیگری می کنم!

حقّا که یاوه گفته است و زبان به گناه آلوده است . بدانید که او ـ در حالی که بدترین سخن ، [سخنِ [دروغ است ـ کارش دروغ گفتن است ، کارش خُلف وعده است ، کارش بخل ورزیدن است ، و در خواستن ، سماجت می کند . عهدشکن و بُرنده پیوند خویشاوندی است .

در هنگام جنگ ، تا شمشیرها به حرکت درنیامده اند، چه امر و نهی کننده ای است ؛ امّا همین که شمشیرها سرها را نشانه می روند ، بزرگ ترین نیرنگش این است که ما تحتش (عورتش) را برای بزرگ مرد (/ جماعت) نمایان می سازد!

هان که به خدا سوگند ، یاد مرگ ، مرا از پرداختن به سرگرمی و بازیچه ، باز می دارد ، و از یاد بردن آخرت ، او را از گفتن حق ، مانع می شود . او با معاویه بیعت نکرد ، مگر آن گاه که با او شرط نمود عطیّه ای به او بدهد و در قبال دست بر داشتن از دینش ، آن دِهِش ناچیز (حکومت مصر) را عطایش کند.

التِّلعابَةُ : الکثیر اللعب والمرَح . والتاء زائدة (النهایة : ج ۱ ص ۱۹۴ «تلعب») .

حدیث۲۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمَرَ دُنیاهُ خَرَّبَ مَآ لَهُ ، مَن عَمَرَ آخِرَتَهُ بَلَغَ آمالَهُ.

امام علی علیه السلام : آن که دنیایش را آباد می کند ، بازگشتگاهش را ویران می کند ؛ [و [آن که آخرتش را آباد می کند ، به آرزوهایش دست می یابد .

غرر الحکم : ح ۸۳۴۷ و ح ۸۳۴۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۵ ح ۸۲۰۲ و ح ۸۲۰۳ .

حدیث۲۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یُنادی مُنادٍ یَومَ القِیامَةِ : ألا إنَّ کُلَّ حارِثٍ مُبتَلیً فی حَرثِهِ وعاقِبَةِ عَمَلِهِ غَیرَ حَرَثَةِ القُرآنِ ؛ فَکونوا مِن حَرَثَتِهِ وأتباعِهِ ، وَاستَدِلّوهُ عَلی رَبِّکُم ، وَاستَنصِحوهُ عَلی أنفُسِکُم ، وَاتَّهِموا عَلَیهِ آراءَکُم ، وَاستَغِشّوا

امام علی علیه السلام : روز قیامت ، منادی ای بانگ می زند : «هان! [امروز ، [هر کِشتگری گرفتار [و در گرو [کِشته خویش و فرجام کار خود است ، بجز کِشتگرانِ قرآن» .

پس ، شما از کشتگرانِ قرآن و پیروان آن باشید و از آن به پروردگارتان راه ببرید و آن را مشاور خود قرار دهید و آرایتان را با آن بسنجید و خواست ها (عقاید و کیش ها)یتان را در برابر آن ، ناخالص بدانید.

اسْتَغَشّه : ضدّ انتصحه واستنصحه ، أو ظنّ به الغِشّ (القاموس المحیط : ج ۲ ص ۲۸۱ «غشّ») .

حدیث۲۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مِن أبغَضِ الرِّجالِ إلَی اللّه تَعالی لَعَبدا وَکَلَهُ اللّه ُ إلی نَفسِهِ ، جائِرا عَن قَصدِ السَّبیلِ سائِرا بِغَیرِ دَلیلٍ ، إن دُعِیَ إلی حَرثِ الدُّنیا عَمِلَ ، وإن دُعِیَ إلی حَرثِ الآخِرَةِ کَسِلَ ! کَأَنَّ ما عَمِلَ لَهُ واجِبٌ عَلَیهِ ، وکَأَنَّ ما وَنی

امام علی علیه السلام : از منفورترین مردمان در نزد خدای متعال ، بنده ای است که خداوند او را به خود وا گذاشته ، از راه راست به در رفته و بی راهنما حرکت می کند . اگر به کِشت دنیا فرا خوانده شود ، عمل می کند و اگر به کِشت آخرت دعوت شود ، تنبلی می ورزد! تو گویی آنچه برای آن عمل می کند (کار دنیایی) ، بر او واجب است و آنچه در آن سستی و کوتاهی می ورزد (کار آخرت) ، از او برداشته است.

وَنَی : فَتَرَ وقَصَّر (النهایة : ج ۵ ص ۲۳۱ «ونا») .

حدیث۲۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سارِعوا إلی مَنازِلِکُم ـ رَحِمَکُمُ اللّه ُ ـ الَّتی اُمِرتُم بِعِمارَتِها ، العامِرَةِ الَّتی لا تَخرَبُ ، الباقِیَةِ الَّتی لا تَنفَدُ ، الَّتی دَعاکُم إلَیها وحَضَّکُم عَلَیها ورَغَّبَکُم فیها ، وجَعَلَ الثَّوابَ عِندَهُ عَنها.

امام علی علیه السلام : خدایتان رحمت کناد! به سوی منزلگاه هایتان که به آباد کردن آنها مأمور شده اید ، بشتابید ؛ منزلگاه های

آبادی که [هرگز [خراب نمی شوند و منزلگاه های ماندگاری که [هیچ گاه] از بین نمی روند ؛ منزلگاه هایی که [خداوند ، [شما را به سوی آنها فرا خوانده و به آنها تشویقتان کرده و پاداش خود را در آنها قرار داده است.

الکافی : ج ۸ ص ۳۶۱ ح ۵۵۱ عن الأصبغ بن نباتۀ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۳۶۴ ح ۳۳.

حدیث۲۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّكُم إلى عِمارَةِ دارِ البَقاءِ أحوَجُ مِنكُم إلى عِمارَةِ دارِ الفَناءِ.

امام علی علیه السلام : شما به آباد کردن سرایِ ماندن ، نیازمندترید تا به آباد کردن سرای رفتن .

غرر الحکم : ح ۳۸۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷۳ ح ۳۶۱۱ .

حدیث۲۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَنبَغي لِلعاقِلِ أن يُقَدِّمَ لِآخِرَتِهِ ويَعمُرَ دارَ إقامَتِهِ.

امام علی علیه السلام : سزاوار است که خردمند ، آخرت خویش را مقدَّم بدارد و سرای اقامتش را آباد سازد.

غرر الحکم : ح ۱۰۹۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۵۵ ح ۱۰۲۳۱ .

حدیث۲۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَترُكُ النّاسُ شَيئا مِن دُنياهُم لِإِصلاحِ آخِرَتِهِم إلاّ عَوَّضَهُمُ اللّه ُ سُبحانَهُ خَيرا مِنهُ.

امام علی علیه السلام : مردم ، چیزی از دنیایشان را برای اصلاح آخرتشان فرو نگذاشتند ، مگر آن که خداوند سبحان ، بهتر از آن چیز را عوضشان داد.

غرر الحکم : ح ۱۰۸۳۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۴۱ ح ۱۰۰۴۱ .

حدیث۲۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرِّزقُ رِزقانِ : طالِبٌ ومَطلوبٌ ؛ فَمَن طَلَبَ الدُّنيا طَلَبَهُ المَوتُ حَتّى يُخرِجَهُ عَنها، ومَن طَلَبَ الآخِرَةَ طَلَبَتهُ الدُّنيا حَتّى يَستَوفِيَ رِزقَهُ مِنها.

امام علی علیه السلام : روزی ، دو گونه است : روزی ای که طالب توست و روزی ای که تو طالب آنی . پس هر که طالب دنیا باشد ، مرگ ، او را خواهد طلبید تا از دنیا بیرونش کند ، و هر که طالب آخرت باشد ، دنیا او را خواهد طلبید تا روزی اش را به تمامی به او برساند .

نهج البلاغۀ : الحکمۀ ۴۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۳۸ ح ۸۶ .

حدیث۲۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا وإنَّهُ لا یَضُرُّکُم تَضییعُ شَیءٍ مِن دُنیاکُم بَعدَ حِفظِکُم قائِمَةَ دینِکُم ، ألا وإنَّهُ لا یَنفَعُکُم بَعدَ تَضییعِ دینِکُم شَیءٌ حافَظتُم عَلیهِ مِن أمرِ دُنیاکُم.

امام علی علیه السلام : بدانید که با وجود حفظ بنیان دینتان ، هر چه از دنیایتان از دست بدهید ، زیانی به شما نمی زند . بدانید که در صورت ضایع کردن دینتان ، هر آنچه از دنیایتان حفظ کنید ، سودی به شما نمی رساند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۳ .

حدیث۲۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بِالآخِرَةِ تَأتِکَ الدُّنیا صاغِرَةً.

امام علی علیه السلام : به آخرت چنگ در زن تا دنیا زبونانه ، خود ، نزد تو آید .

غرر الحکم : ح ۶۰۸۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳۵ ح ۵۷۱۱ .

حدیث۲۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طالِبُ الآخِرَةِ یُدرِکُ مِنها أمَلَهُ ، ویَأتیهِ مِنَ الدُّنیا ما قُدِّرَ لَهُ.

امام علی علیه السلام : طالب آخرت ، به آرزوی خود از آن می رسد و از دنیا ، [همه]آنچه برایش مقدّر شده ، به او می رسد.

غرر الحکم : ح ۶۰۱۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۷ ح ۵۵۲۱ .

حدیث۲۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکَ إن عَمِلتَ لِلآخِرَةِ فازَ قِدحُکَ

امام علی علیه السلام : تو اگر برای آخرت کار کنی ، به نصیبت دست می یابی.

قِدْحُک ـ بالکسر ـ: أی نصیبک ، مأخوذ من قِداح المیسِر (بحار الأنوار : ج ۱۰۱ ص ۲۵۱) .

حدیث۲۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمِلَ لِدینِهِ کَفاهُ اللّه ُ أمرَ دُنیاهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برای دینش کار کرد ، خداوند ، کار دنیایش را کفایت کرد .

نهج البلاغة : الحکمة ۴۲۳ ، روضة الواعظین : ص ۴۰۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۶۷ ح ۱۷ .

حدیث۲۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمِلَ لِلمَعادِ ظَفِرَ بِالسَّدادِ.

امام على عليه السلام : هر كه براى مَعاد كار كرد ، به راه درست دست يافت.

غرر الحكم : ح ۸۰۴۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۳۱ ح ۷۴۱۸ .

حديث۲۱۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أصلَحَ المَعادَ ظَفِرَ بِالسَّدادِ.

امام على عليه السلام : هر كه مَعاد را آباد كرد ، به راه درست دست يافت.

غرر الحكم : ح ۸۳۶۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۴۷ ح ۷۹۰۱ وفيه «بالرشاد» بدل «بالسداد» .

حديث۲۱۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أربَحُ النّاسِ مَنِ اشتَرى بِالدُّنيا الآخِرَةَ.

امام على عليه السلام : سود كننده ترينِ مردم ، كسى است كه آخرت را به دنيا خريد.

غرر الحكم : ح ۳۰۷۶ ، عيون الحكم و المواعظ : ص ۱۲۰ ح ۲۷۲۹ .

حديث۲۱۴۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الرّابِحُ مَن باعَ العاجِلَةَ بِالآجِلَةِ.

امام على عليه السلام : سود بَرنده ، كسى است كه اين جهان را با آن جهان ، سودا كرد.

غرر الحكم : ح ۱۴۸۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۸ ح ۳۷۰ .

حديث۲۱۴۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يُدرِكُ أحَدٌ رِفعَةَ الآخِرَةِ إلّا بِإخلاصِ العَمَلِ ، وتَقصيرِ الأَمَلِ ، ولُزومِ التَّقوى.

امام على عليه السلام : هيچ كس به جايگاه رفيع آخرت نمى رسد ، مگر با اخلاص در عمل ، كوتاه كردن آرزو و در پيش گرفتن تقوا.

غرر الحكم : ح ۱۰۸۶۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۴۳ ح ۱۰۰۹۵ .

حديث۲۱۴۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن عَمَرَ دارَ إقامَتِهِ فَهُوَ العاقِلُ.

امام على عليه السلام : كسى كه سراى اقامتش را آباد كند ، خردمند است.

غرر الحكم : ح ۸۲۹۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۴۶ ح ۷۸۴۵ .

حدیث۲۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العاقِلُ مَن غَلَبَ هَواهُ ، ولَم يَبع آخِرَتَهُ بِدُنياهُ.
امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که بر هوس خویش چیره شود و آخرتش را به دنیایش نفروشد.
غرر الحكم : ح ۱۹۸۳ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۹ ح ۱۵۱۱ وفيه «العالم» بدل «العاقل» .

حدیث۲۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العاقِلُ مَن هَجَرَ شَهوَتَهُ ، وباعَ دُنياهُ بِآخِرَتِهِ.
امام علی علیه السلام : خردمند ، کسی است که از شهوتش دوری کند و دنیایش را به آخرتش بفروشد.
غرر الحكم : ح ۱۷۲۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۲ ح ۱۳۵۲ .

حدیث۲۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم يُؤثِرِ الآخِرَةَ عَلَى الدُّنيا فَلا عَقلَ لَهُ.
امام علی علیه السلام : کسی که آخرت را بر دنیا ترجیح ندهد ، از خِرَد ، بی بهره است.
غرر الحكم (طبعة طهران ، ترجمة: محمّد علی الأنصاری) : ص ۶۹۹ ح ۱۳۰۱ .

حدیث۲۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أحَبَّ فَوزَ الآخِرَةِ فَعَلَيهِ بِالتَّقوى.
امام علی علیه السلام : هر کس رستگاری آخرت را دوست دارد ، باید تقوا پیشه کند.
غرر الحكم : ح ۸۹۰۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۳۴ ح ۷۴۹۲ .

حدیث۲۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن سَعى لِدارِ إقامَتِهِ ، خَلُصَ عَمَلُهُ وكَثُرَ وَجَلُهُ.
امام علی علیه السلام : کسی که برای سرای اقامتش بکوشد ، عملش خالص می گردد و بیمش فزونی می گیرد.
غرر الحكم : ح ۸۵۹۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۵۹ ح ۸۳۳۵ .

حدیث۲۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن سَلِمَ مِنَ المَعاصی عَمَلُهُ ، بَلَغَ مِنَ الآخِرَةِ أمَلَهُ.

امام علی علیه السلام : هر کس اعمالش از معصیت به سلامت مانَد ، به آرزویش از آخرت ، دست می یابد.

غرر الحکم : ح ۸۸۳۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۳۶ ح ۷۵۳۲ .

حدیث۲۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن رَغِبتُم فِی الفَوزِ وکَرامَةِ الآخِرَةِ ، فَخُذوا فِی الفَناءِ لِلبَقاءِ.

امام علی علیه السلام : اگر خواهان رستگاری و عزّتمندیِ آخرت هستید ، در این سرای فانی ، برای سرای باقی [، توشه]برگیرید.

غرر الحکم : ح ۳۷۴۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۸۰ .

حدیث۲۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّد نَفسَکَ فِعلَ المَکارِمِ وتَحَمُّلَ أعباءِ المَغارِمِ ؛ تَشرُف نَفسُکَ ، وتُعمَر آخِرَتُکَ ، ویَکثُر حامِدوکَ.

امام علی علیه السلام : خود را به انجام دادن [و کسب] خصلت های والای انسانی و به دوش کشیدن بار غرامت ها و بدهی ها[ی دیگران و پرداختن از طرف آنها [عادت بده تا جانت شریف گردد و آخرتت آباد شود و ستایندگانت فزونی گیرند .

غرر الحکم : ح ۶۲۳۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۴۱ ح ۵۸۱۷ .

حدیث۲۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَصِّلُوا الآخِرَةَ بِتَرکِ الدُّنیا ، ولا تُحَصِّلوا بِتَرکِ الدّینِ الدُّنیا.

امام علی علیه السلام : با ترک [علاقه به] دنیا ، آخرت را تحصیل کنید و با ترک دین ، دنیا را تحصیل نکنید.

غرر الحکم : ح ۴۹۱۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۳ ح ۴۴۷۶ .

حدیث۲۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن رَغِبَ فی نَعیمِ الآخِرَةِ قَنَعَ بِیَسیرِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : کسی که به نعمت های آخرت راغب باشد ، به اندکِ دنیا قناعت می ورزد.

غرر الحکم : ح ۸۵۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۶.

حدیث۲۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أیقَنَ بِالآخِرَةِ سَلا

امام علی علیه السلام : کسی که به آخرت یقین داشته باشد ، دنیا را فراموش می کند.

سَلا عنه : نَسِیَه (لسان العرب: ج ۱۴ ص ۳۹۴ «سلا») . أی نَسِی ذکرها وذهل عنها .

حدیث۲۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أیقَنَ بِالآخِرَةِ أعرَضَ عَنِ الدُّنیا .
امام علی علیه السلام : کسی که به آخرت یقین داشته باشد ، از دنیا روی می گرداند.
غرر الحکم : ح ۸۴۲۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۸ ح ۷۹۴۷ وفیه «آمن» بدل «أیقن» .

حدیث۲۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ذِلَّ فی نَفسِکَ وعِزَّ فی دینِکَ ، وصُن آخِرَتَکَ وَابذُل دُنیاکَ.
امام علی علیه السلام : در نَفْسَت خوار و در دینَت عزیز باش و آخرتت را حفظ کن و دنیایت را ببخش.
غرر الحکم : ح ۵۱۹۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۵۶ ح ۴۷۲۹ .

حدیث۲۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا یُدرِکُ أحَدٌ ما یُریدُ مِنَ الآخِرَةِ إلاّ بِتَرکِ ما یَشتَهی مِنَ الدُّنیا.
امام علی علیه السلام : هیچ کس به آنچه از آخرت می خواهد ، نمی رسد ، مگر با رها کردن آنچه از دنیا می خواهد.
غرر الحکم : ح ۱۰۸۲۲.

حدیث۲۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أحَبَّ الدّارَ الباقِیَةَ لَهِیَ
امام علی علیه السلام : هر که سرای ماندگار را دوست دارد ، از لذّت ها روی می گرداند.
لَهِیتُ عن الشیء: إذا سَلَوتَ عنه وترکتَ ذکرَه وأضربتَ عنه (الصحاح: ج ۶ ص ۲۴۸۷ «لها») .

حدیث۲۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زِیادَةُ الدُّنیا تُفسِدُ الآخِرَةَ.
امام علی علیه السلام : فزونی دنیا ، آخرت را تباه می کند.
غرر الحکم : ح ۵۴۹۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۷۵ ح ۵۰۰۰ وفیه «النقصان فی» بدل «تفسد» .

حدیث۲۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن رَضِیَ بِالدُّنیا فاتَتهُ الآخِرَةُ.

امام علی علیه السلام : کسی که به دنیا رضایت بدهد ، آخرت از دستش می رود.

غرر الحکم : ح ۸۳۷۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۸ ح ۷۹۲۳ .

حدیث۲۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما ظَفِرَ بِالآخِرَةِ مَن کانَتِ الدُّنیا مَطلَبَهُ.

امام علی علیه السلام : کسی که دنیا مقصود او باشد ، به آخرت دست نمی یابد.

غرر الحکم : ح ۹۵۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷۷ ح ۸۷۴۸ .

حدیث۲۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما زادَ فِی الدُّنیا نَقَصَ فِی الآخِرَةِ.

امام علی علیه السلام : آنچه بر دنیا بیفزاید ، از آخرت می کاهد .

غرر الحکم : ح ۹۶۱۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۰ ح ۸۸۱۷ .

حدیث۲۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَلاوَةُ الدُّنیا توجِبُ مَرارَةَ الآخِرَةِ وسوءَ العُقبی.

امام علی علیه السلام : شیرینی دنیا ، موجب تلخی آخرت و بدیِ عاقبت می شود.

غرر الحکم : ح ۴۸۸۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۳۲ ح ۴۴۳۶ .

حدیث۲۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تاجَرَ اللّه َ رَبِحَ.

امام علی علیه السلام : آن که با خدا سودا کرد ، سود بُرد.

غرر الحکم : ح ۷۸۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۳ ح ۸۱۳۱ .

حدیث۲۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تاجِرِ اللّه َ تَربَح.

امام علی علیه السلام : با خدا سودا کن تا سود بری.

غرر الحكم : ح ۴۴۶۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۰۱ ح ۴۰۶۶ .

حديث۲۱۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: صَبَروا أيّاما قَصيرَةً أعقَبَتهُم راحَةً طَويلَةً ، تِجارَةٌ مُربِحَةٌ يَسَّرَها لَهُم رَبُّهُم .

امام على عليه السلام ـ در توصيف تقواپيشگان ـ : چند روزى كوتاه ، شكيبايى كردند و در پى آن ، به آسايش طولانى دست يافتند ؛ سودايى سودآور كه پروردگارشان برايشان فراهم آورد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۳ ، الأمالى للصدوق : ص ۶۶۷ ح ۸۹۷ عن عبد الرحمان بن كثير الهاشمى عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۵۹ وليس فيه «تجارة» ، كنز الفوائد : ج ۱ ص ۹۰ عن نوف البكالى نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۳۱۵ ح ۵۰ .

حديث۲۱۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّى لَم أرَ مِثلَ الجَنَّةِ نامَ طالِبُها ، ولا كَالنّارِ نامَ هارِبُها ، ولا أكثَرَ مُكتَسِبا مِمَّن كَسَبَهُ اليَوم

امام على عليه السلام : چيزى چون بهشت نديدم كه طالب آن خفته باشد ؛ و چيزى همانند آتش نديدم كه گريزانِ از آن ، در خواب رفته باشد ؛ و سود بَرنده تر از كسى نديدم كه براى روزى ، كسب كند كه در آن روز ، اندوخته ها اندوخته مى شود و نهان ها آشكار مى گردد.

فى بحار الأنوار : «لِيَومٍ» ، والظاهر أنّه هو الصواب .

حديث۲۱۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بيعوا ما يَفنى بِما يَبقى ، وتَعَوَّضوا بِنَعيمِ الآخِرَةِ عَن شَقاءِ الدُّنيا.

امام على عليه السلام : آنچه را كه از بين مى رود ، به آنچه مى ماند ، بفروشيد و سختى و رنج دنيا را با ناز و نعمت آخرت ، عوض كنيد.

غرر الحكم : ح ۴۴۵۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۹۶ ح ۴۰۱۷ .

حديث۲۱۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِعلَموا أنَّ ما نَقَصَ مِنَ الدُّنيا وزادَ فِى الآخِرَةِ خَيرٌ مِمّا نَقَصَ مِنَ الآخِرَةِ وزادَ فِى الدُّنيا ، فَكَم مِن مَنقوصٍ رابِحٍ ومَزيدٍ خاسِرٍ .

امام على عليه السلام : بدانيد كه آنچه از دنيا مى كاهد و به آخرت مى افزايد ، بهتر است از آنچه از آخرت مى كاهد و به دنيا مى افزايد ؛ زيرا چه بسيار اندكى كه سود كرد و [چه بسيار [افزونى كه زيان كرد!

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۴.

حدیث۲۱۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألا حُرٌّ يَدَعُ هذِهِ اللُّماظَةَ

امام على عليه السلام : آيا آزاده اى يافت نمى شود كه اين ته مانده غذا در دهان را براى كسى كه در خورِ آن است ، وا نهد؟ به راستى كه جان هاى شما را بهايى جز بهشت نيست . پس ، آنها را جز به بهشت مفروشيد.

اللُّماظةُ : ما يبقى فى الفم من أثر الطعام (النهاية : ج ۴ ص ۲۷۱ «لمظ») . والمراد بها الدنيا ؛ أى : ألا يوجد حرّ يترك هذا الشىء الدنىءَ لأهله .

حدیث۲۱۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ مَن باعَ نَفسَهُ بِغَيرِ الجَنَّةِ فَقَد عَظُمَت عَلَيهِ المِحنَةُ.

امام على عليه السلام : هر كس خود را به چيزى جز بهشت بفروشد ، رنج بسيار مى كشد.

غرر الحكم : ح ۳۴۷۴ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۵۰ ح ۳۳۰۹.

حدیث۲۱۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألا إنَّهُ قَد أدبَرَ مِنَ الدُّنيا ما كانَ مُقبِلاً وأقبَلَ مِنها ما كانَ مُدبِرا ، وأزمَعَ

امام على عليه السلام : آگاه باشيد كه آنچه از دنيا روى آورده بود ، پشت كرده است و آنچه از آن پشت كرده بود ، روى آورده است و بندگان نيك خدا ، بار كوچيدن بربستند و اين دنياى اندكِ ناماندا را به آخرتِ بسيارِ مانا فروختند.

أزمَعَ الأمرَ وبه وعليه : مَضى فيه وثَبَتَ عليه عَزمَه (لسان العرب : ج ۸ ص ۱۴۳ «زمع») .

حدیث۲۱۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: ألا رَجُلٌ يَشرى نَفسَهُ لِلّهِ ويَبيعُ دُنياهُ بِآخِرَتِهِ؟

امام على عليه السلام ـ در روز صفّين ـ : آيا مردى نيست كه جان خويش را به خدا بفروشد و آخرتش را به دنيايش بخرد؟

وقعة صفّين : ص ۳۰۸ عن عمر بن سعد ، الغارات : ج ۲ ص ۴۷۹ ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۴۸۳ ح ۴۱۹ ؛ شرح نهج البلاغة : ج ۵ ص ۲۴۳ .

حدیث۲۱۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيسَ مَنِ ابتاعَ نَفسَهُ فَأَعتَقَها كَمَن باعَ نَفسَهُ فَأَوبَقَها.

امام على عليه السلام : آن كه جان خويش را خريد و آزادش ساخت ، همانند آن كسى نيست كه جانش را فروخت و به هلاكتش

افکند.

الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۸ ، کشف الیقین : ص ۱۸۱ ح ۲۲۳ ، معدن الجواهر : ص ۲۶ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۹ ح ۴۰ .

حدیث۲۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرّابِحُ مَن باعَ الدُّنیا بِالآخِرَةِ ، وَاستَبدَلَ بِالآجِلَةِ عَنِ العاجِلَةِ.

امام علی علیه السلام : سود برنده ، کسی است که دنیا را به آخرت فروخت و این جهان را به آن جهان ، عوض کرد.

غرر الحکم : ح ۱۸۷۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۶ ح ۱۴۴۲ نحوه .

حدیث۲۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِضاعَةُ الآخِرَةِ کاسِدَةٌ

امام علی علیه السلام : [بازارِ] کالای آخرت ، کساد است . پس ، در زمان کساد آن ، از این کالا بسیار فراهم آور.

کَسَد الشیءُ : لم ینفُق ؛ لِقلَّة الرغبات (المصباح المنیر : ص ۵۳۳ «کَسَدَ») .

حدیث۲۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّخَذَ طاعَةَ اللّه ِ بِضاعةً أتَتهُ الأَرباحُ مِن غَیرِ تِجارَةٍ.

امام علی علیه السـلام : کسی که طاعت خدا را کالا (سرمایه تجارت) قرار دهد ، بی آن که تجارتی کند ، سودها به سوی او سرازیر می شوند .

غرر الحکم : ح ۸۸۶۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۵۸ ح ۸۲۸۹ .

حدیث۲۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا رِبحَ کَالثَّوابِ.

امام علی علیه السلام : هیچ سودی چون ثواب نیست.

نهج البلاغة: الحکمة ۱۱۳ ، غرر الحکم: ح ۱۰۴۶۷ ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۴۰۹ ح ۱۲۲ ؛ مطالب السؤول: ص ۵۷ .

حدیث۲۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِکتِسابُ الثَّوابِ أفضَلُ الأَرباحِ ، وَالإِقبالُ عَلَی اللّه ِ رَأسُ النَّجاحِ.

امام علی علیه السلام : کسب کردن ثواب ، برترین سود است ، و روی آوردن به خدا ، اساس کامیابی است.

غرر الحکم : ح ۱۹۷۱.

حدیث۲۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِکتِسابُ الحَسَناتِ مِن أفضَلِ المَکاسِبِ.

امام علی علیه السلام : کسب کردن حسنات ، از برترین درآمدهاست.

غرر الحکم : ح ۱۵۷۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۵ ح ۲۸۶۰.

حدیث۲۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا دارُ صِدقٍ لِمَن عَرَفَها ، ومِضمارُ الخَلاصِ لِمَن تَزَوَّدَ مِنها ، هِیَ مَهبَطُ وَحیِ اللّه ِ ومَتجَرُ أولِیائِهِ ، اتَّجَروا فَرَبَحُوا الجَنَّةَ.

امام علی علیه السلام : دنیا سرای راستی است برای آن کس که آن را شناخت ، و میدان رهایی است برای آن کس که از آن توشه برداشت . دنیا فرودگاه وحی خداوند و تجارت خانه اولیای اوست . [آنان] تجارت کردند و بهشت را سود بردند.

الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۸ ح ۴۰ ؛ تاریخ دمشق: ج ۴۲ ص ۴۹۸ عن عاصم بن ضمرة وكذلك عن محمّد بن معروف المكّی عن أبیه وكلاهما نحوه ، كنز العمّال: ج ۳ ص ۷۳۲ ح ۸۶۰۳ .

حدیث۲۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ ابتاعَ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ رَبِحَهُما.

امام علی علیه السلام : کسی که آخرتش را به دنیایش بخرد ، هر دو را سود می برد.

غرر الحکم : ح ۸۲۳۶ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۵ ح ۷۸۱۷ .

حدیث۲۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صُن دینَکَ بِدُنیاکَ تَربَحهُما ، ولا تَصُن دُنیاکَ بِدینِکَ فَتَخسَرهُما.

امام علی علیه السلام : دینت را با دنیایت نگه دار تا هر دو را سود ببری ، و دینت را ابزار نگهداری دنیایت قرار مده که هر دو را از کف می دهی.

غرر الحکم : ح ۵۸۶۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۰۳ ح ۵۳۷۸ .

حدیث۲۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إنَّ اللّه َ دَلَّکُم عَلی تِجارَةٍ تُنجیکُم مِن عَذابٍ ألیمٍ وتُشفی

امام علی علیه السلام ـ در تحریک و ترغیب لشکریان در جنگ صفّین ـ : خداوند شما را به تجارتی رهنمون شده که شما را از عذابی دردناک می رهاند و شما

را به خیر ، نزدیک می سازد : ایمان آوردن به خدا و جهاد کردن در راه خدا . او پاداش آن را آمرزش گناه و سکونتگاه هایی خوش و پاک در باغ های بهشت قرار داد ، و خداوند فرمود : «همانا خدا دوستدار کسانی است که در راه او ، صف در صف ، جهاد می کنند ، چنان که گویی بنایی سُربی اند» .

أشفی علی الشیء : أشرف علیه (الصحاح : ج ۶ ص ۲۳۹۴ «شفی») .

حدیث۲۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تِجارَةَ کَالعَمَلِ الصّالِحِ.

امام علی علیه السلام : هیچ تجارتی چون کار نیک نیست.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۱۳ ، مشکاة الأنوار : ص ۲۰۷ ح ۵۶۳ ، روضة الواعظین : ص ۴۷۵ ، غرر الحکم : ح ۱۰۵۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۴۰۹ ح ۱۲۲ ؛ مطالب السؤول : ص ۵۷ .

حدیث۲۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأَعمالُ فِی الدُّنیا تِجارَةُ الآخِرَةِ.

امام علی علیه السلام : اعمال در دنیا ، تجارت آخرت اند .

غرر الحکم : ح ۱۳۰۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷ ح ۱۱۹۳ .

حدیث۲۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَمَلُ بِطاعَةِ اللّه ِ أربَحُ ، ولِسانُ الصِّدقِ أزیَنُ وأنجَحُ.

امام علی علیه السلام : عمل کردن به طاعت خداوند ، سودمندتر ، و زبان راستی (نام نیک) ، زینت بخش تر و موفقیت آمیزتر است.

غرر الحکم: ح ۱۸۶۲ ، عیون الحکم و المواعظ : ص ۵۵ ح ۱۴۳۱ وفیه «أرجح» بدل «أنجح» .

حدیث۲۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِی الطّاعَةِ کُنوزُ الأَرباحِ.

امام علی علیه السلام : در طاعت [خداوند] ، گنج های سود ، نهفته است.

غرر الحکم : ح ۶۴۴۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵۳ ح ۵۹۵۴ .

حدیث۲۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطّاعَةُ وفِعلُ البِرِّ هُمَا المَتجَرُ الرّابِحُ.

امام علی علیه السلام : طاعت [خداوند] و انجام دادن کار نیک ، تجارت هایی سودآورند.

غرر الحکم : ح ۲۱۵۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۶۸ ح ۱۷۱۸ .

حدیث۲۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أطِع تَربَح.

امام علی علیه السلام : اطاعت [خدا] کن تا سود بری.

غرر الحکم : ح ۲۲۴۱ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۷۸ ح ۱۸۹۸ .

حدیث۲۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَمَلُ بِطاعَةِ اللّه ِ أربَحُ.

امام علی علیه السلام : عمل کردن به طاعت خداوند ، سودمندترین [تجارت [است.

غرر الحکم : ح ۱۳۲۰ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۹ ح ۴۱۲ .

حدیث۲۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِی الاِنفِرادِ لِعِبادَةِ اللّه ِ کُنوزُ الأَرباحِ.

امام علی علیه السلام : در تنهایی عبادت خداوند ، گنج های سود ، نهفته است.

غرر الحکم : ح ۶۵۰۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۵۴ ح ۵۹۷۹ .

حدیث۲۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمِلَ بِالحَقِّ رَبِحَ.

امام علی علیه السلام : هر که به حق عمل کند ، سود می بَرد.

غرر الحکم : ح ۷۶۹۴ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۳ ح ۷۱۲۷ .

حدیث۲۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أملَقتُم

امام علی علیه السلام : هر گاه فقیر شُدید ، به وسیله صدقه دادن ، با خدا سودا کنید.

الإملاق: الافتقار (الصحاح: ج ۴ ص ۱۵۵۷ «ملق») .

حدیث۲۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أزكَى المالِ مَا اشتُرِيَ بِهِ الآخِرَةُ.

امام علی علیه السلام : پاك ترين (/بالنده ترين) مال ، مالى است كه با آن ، آخرت خريده شود.

غرر الحكم : ح ۳۰۴۰ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۱۹ ح ۲۶۹۹ .

حدیث۲۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدَقَةُ أعظَمُ الرِّبحَينِ.

امام على عليه السلام : صدقه ، بزرگ ترين سوداست.

غرر الحكم : ح ۱۶۷۳ .

حدیث۲۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيكَ بِالإِحسانِ ؛ فَإِنَّهُ أفضَلُ زِراعَةٍ وأربَحُ بِضاعَةٍ.

امام على عليه السلام : احسان كنيد كه آن ، برترين كِشت و سودآورترين كالا (سرمايه) است.

غرر الحكم : ح ۶۱۱۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۳۴ ح ۵۷۰۴ .

حدیث۲۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ أن تَبيعَ حَظَّكَ مِن رَبِّكَ وزُلفَتَكَ

امام على عليه السلام : زنهار كه بهره ات از پروردگارت و قرب و منزلت در نزد او را به متاع كوچك دنيا بفروشى!

الزُّلْفَة والزُّلْفى : القُربَة والمنزلة (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۷۰ «زلف») .

حدیث۲۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَترُكُ النّاسُ شَيئا مِن أمرِ دينِهِم لِاستِصلاحِ دُنياهُم ، إلاّ فَتَحَ اللّه ُ عَلَيهِم ما هُوَ أضَرُّ مِنهُ.

امام على عليه السلام : مردم ، امرى از امور دين خود را به خاطر آباد كردن دنيايشان فرو نمى گذارند ، مگر آن كه خداوند ، زيانبارتر از آن را برايشان مى گشايد.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۰۶ ، خصائص الأئمّة عليهم السلام : ص ۹۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۱۰۷ ح ۵ .

حدیث۲۱۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَبيعُوا الآخِرَةَ بِالدُّنيا ، ولا تَستَبدِلُوا الفَناءَ بِالبَقاءِ.

امام على عليه السلام : آخرت را به دنيا مفروشيد و بقا (آخرت) را با فنا (دنيا) عوض نكنيد.

غرر الحكم : ح ۱۰۳۳۵ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۲۴ ح ۹۵۴۵ وفيه «البقاء بالفناء» بدل «الفناء بالبقاء» .

حديث۲۲۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ! إنَّكُم إن آثَرتُمُ الـدُّنيا عَلَى الآخِرَةِ أسرَعتُم إجابَتَها إلَى العَرَضِ الأَدنى ، ورَحَلَت مَطايا آمالِكُم إلَى الغايَةِ القُصوى ، تورِدُ مَناهِلَ عاقِبَتُها النَّدَمُ ، وتُذيقُكُم ما فَعَلَت بِالأُمَمِ الخالِيَةِ وَالقُرونِ الماضِيَةِ ؛ مِن تَغَيُّرِ الحالاتِ وتَكَوُّنِ المَثُلاتِ

امام على عليه السلام : اى مردم! شما اگر دنيا را بر آخرت بر گزينيد ، در [قبولِ [كالاى پَست و بى ارزش آن ، به آن ، زود پاسخ داده ايد و مَركب آرزوهايتان را تا دورترين مقصد تازانده ايد ، و آن ، شما را به آبشخورهايى مى برد كه فرجامش پشيمانى است و طعم دگرگونى حالات و كيفرهايى را كه به امّت هاى پيشين و نسل هاى گذشته چشانيد ، به شما نيز مى چشاند.

المَثُلات : عقوبات أمثالهم من المكذّبين . يقال : المثلات : الأشباه والأمثال ممّا يعتبر به (مجمع البحرين : ج ۳ ص ۱۶۷۱ «مثل») .

از۲۲۰۱تا۲۴۰۰

حديث۲۲۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيسَ عَنِ الآخِرَةِ عِوَضٌ ، ولَيسَتِ الدُّنيا لِلنَّفسِ بِثَمَنٍ.

امام على عليه السلام : آخرت ، عوض ندارد و دنيا ، بهاى جان [آدمى] نيست.

غرر الحكم : ح ۷۵۰۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۱۱ ح ۶۹۹۹ .

حديث۲۲۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِستَفرِغ جَهدَكَ لِمَعادِكَ تُصلِح مَثواكَ ، ولا تَبع آخِرَتَكَ بِدُنياكَ.

امام على عليه السلام : نيرويت را صرف مَعادت كن تا جايگاه [ابدى] خود را آباد كنى ، و آخرتت را به دنيايت مفروش.

غرر الحكم : ح ۲۴۱۱ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۸۵ ح ۲۰۵۲ .

حديث۲۲۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أصلِح مَثواكَ ، ولا تَبع آخِرَتَكَ بِدُنياكَ.

امام على عليه السلام : اقامتگاه [ابدى] خويش را آباد كن و آخرتت را به دنيايت مفروش.

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ ، تحف العقول : ص ۶۹ ، كشف المحجّة : ص ۲۲۲ عن عمر بن أبى المقدام عن الإمام الباقر عنه

علیهماالسلام ، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۷ ح ۲ .

حدیث۲۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَبِئسَ المَتجَرُ أن تَرَی الدُّنیا لِنَفسِکَ ثَمَنا ومِمّا لَکَ عِندَ اللّه ِ عِوَضا .

امام علی علیه السلام : بد تجارتی است این که دنیا را بهای جانت و عوضی که نزد خدا داری ، بدانی!

نهج البلاغة : الخطبة ۳۲ ، غرر الحکم : ح ۷۳۵۵ وفیه «لیس» بدل «لبئس» ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰۴ ح ۶۸۴۵ .

حدیث۲۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أغبَنُ مِمَّن باعَ البَقاءَ بِالفَناءِ؟!

امام علی علیه السلام : کیست مغبون تر از کسی که بقا [و آخرت جاویدان] را به فنا [و دنیای گذرا] بفروشد؟

غرر الحکم : ح ۸۵۰۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۷ .

حدیث۲۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أخسَرُ مِمَّن تَعَوَّضَ عَنِ الآخِرَةِ بِالدُّنیا؟!

امام علی علیه السلام : کیست زیان دیده تر از کسی که آخرت را با دنیا عوض کرد؟!

غرر الحکم : ح ۸۵۰۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۸۸ .

حدیث۲۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أخسَرُ النّاسِ مَن رَضِیَ الدُّنیا عِوَضا عَنِ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترینِ مردم ، کسی است که به جای آخرت ، به دنیا رضایت داد.

غرر الحکم : ح ۳۰۷۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۲۰ ح ۲۷۳۰ .

حدیث۲۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن باعَ آخِرَتَهُ بِدُنیاهُ خَسِرَهُما .

امام علی علیه السلام : کسی که آخرتش را به دنیایش بفروشد ، هر دو را باخته است.

غرر الحکم : ح ۸۲۳۷ ؛ مطالب السؤول : ص ۴۸ .

حدیث۲۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِوامُ الدُّنیا بِأَربَعَةٍ : بِعالِمٍ مُستَعمِلٍ لِعِلمِهِ ، وبِغَنِیٍّ باذِلٍ لِمَعروفِهِ ، وبِجاهِلٍ لا یَتَکَبَّرُ أن یَتَعَلَّمَ ، وبِفَقیرٍ لا یَبیعُ آخِرَتَهُ بِدُنیا غَیرِهِ. وإذا عَطَّلَ العالِمُ عِلمَهُ ، وأمسَکَ الغَنِیُّ مَعروفَهُ ، وتَکَبَّرَ الجاهِلُ أن یَتَعَلَّمَ ، وباعَ الفَقیرُ آخِرَتَهُ بِدُنیا غَیرِهِ فَعَلَیهِمُ الثُّبورُ

امام علی علیه السلام : استواری دنیا ، به چهار چیز است : عالِمی که علمش را به کار می گیرد ، توانگری که نیکی (بخشش) می کند ، نادانی که از آموختنْ تکبّر نمی ورزد ، و ناداری که آخرتش را برای دنیای دیگری نمی فروشد.

هر گاه عالِم ، علمش را به کار نبندد و توانگر ، از نیکی (بخشش) دریغ کند و نادان از آموختنْ تکبّر ورزد و نادار ، آخرتش را برای دنیای دیگری بفروشد ، نابودی گریبانگیرشان می شود.

الثُّبور : الهلاک (النهایة : ج ۱ ص ۲۰۶ «ثبر») .

حدیث۲۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا قیلَ لَهُ : أیُّ الخَلقِ أشقی ؟ ـ : مَن باعَ دینَهُ بِدُنیا غَیرِهِ .

امام علی علیه السلام : ـ در پاسخ این پرسش که شقاوتمندترینِ مردم کیست؟ ـ : کسی که دینش را برای دنیای دیگری بفروشد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۸۳ ح ۵۸۳۳ ، معانی الأخبار : ص ۱۹۸ ح ۴ ، الأمالی للصدوق : ص ۴۷۸ ح ۶۴۴ ، الأمالی للطوسی : ص ۴۳۵ ح ۹۷۴ کلّها عن عبد اللّه بن بکر [بکران] المرادی عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۷۴ عن الإمام زین العابدین عنه علیهماالسلام وفیه «آخرته» بدل «دینه» ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۳۰۱ ح ۱ .

حدیث۲۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِئسَ الرَّجُلُ مَن باعَ دینَهُ بِدُنیا غَیرِهِ.

امام علی علیه السلام : بد مردی است کسی که دینش را برای دنیای دیگری می فروشد!

غرر الحکم : ح ۴۴۰۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۹۳ ح ۳۹۶۹ .

حدیث۲۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عز و جل جَعَلَ الإِسلامَ صِراطا مُنیرَ الأَعلامِ ، مُشرِقَ المَنارِ ، فیهِ تَأتَلِفُ القُلوبُ ، وعَلَیهِ تَأَخَّی الإِخوانُ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل ، اسلام را راهی با نشانه های روشنگر و نشانیِ درخشان قرار داد که در آن ، دل ها با یکدیگر خو می گیرند و بر اساس آن ، برادری برادرانْ شکل می گیرد .

الکافی : ۵ / ۳۷۱ / ۳ عن جابر عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۲۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأسُ العَقلِ التَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ .

امام علی علیه السلام : اساس عقل ، دوستی با مردم است .

غرر الحکم : ۵۲۴۶ و ۱۳۴۵ .

حدیث۲۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَّلُ العَقلِ التَّوَدُّدُ .

امام علی علیه السلام : سرآغاز عقل ، دوستی [با مردم]است .

غرر الحکم : ۲۹۲۳ .

حدیث۲۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوَدَّةُ قَرابَةٌ مُستَفادَةٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، [نوعی]خویشاوندی است .

الکافی : ۸ / ۲۳ / ۴ عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر علیه السلام ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۸۹ / ۵۸۳۴ ، نهج البلاغة : الحکمة ۲۱۱ ، تحف العقول: ۹۷، کنز الفوائد: ۱/۹۳، أعلام الدین : ۱۷۸ ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۸/۱۹.

حدیث۲۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوَدَّةُ نَسَبٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، خویشاوندی است .

غرر الحکم : ۸۱ .

حدیث۲۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوَدَّةُ نَسَبٌ مُستَفادٌ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، خویشیِ اکتسابی است .

غرر الحکم : ۶۴۷ .

حدیث۲۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوَدَّةُ إحدَی القَرابَتَینِ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، یکی از دو خویشاوندیِ [سببی و نَسَبی] است .

غرر الحکم : ۱۶۲۷ .

حدیث۲۲۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الوَفاءُ كَرَمٌ ، المَوَدَّةُ رَحِمٌ .
امام على عليه السلام : وفادارى ، بزرگوارى است ، و دوستى ، [گونه اى]خويشاوندى .
غرر الحكم : ١٠ .

حدیث۲۲۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
المَوَدَّةُ أقرَبُ نَسَبٍ .
امام على عليه السلام : دوستى ، نزديك ترين خويشاوندى است .
غرر الحكم : ٢٨٥ .

حدیث۲۲۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
المَوَدَّةُ أقرَبُ رَحِمٍ .
امام على عليه السلام : دوستى ، نزديك ترين خويشى است .
غرر الحكم : ٦٤٩ .

حدیث۲۲۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
المَوَدَّةُ أشبَكُ الأَنسابِ ، وَالعِلمُ أشرَفُ الأَحسابِ .
امام على عليه السلام : دوستى ، به هم پيوسته ترين خويشاوندى است و دانش ، شريف ترينْ تبار است .
الإرشاد : ١ / ٢٩٨ ، كنز الفوائد : ١ / ٣١٩ ، بحار الأنوار : ٧٧ / ٤١٩ / ٤٠ .

حدیث۲۲۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أقرَبُ القُربِ مَوَدّاتُ القُلوبِ .
امام على عليه السلام : نزديك ترين خويشاوندى ها، دوستى دل هاست .
غرر الحكم : ٣٠٢٩ .

حدیث۲۲۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الأخُ المُكتَسَبُ فِی اللّهِ أقرَبُ الأقرِباءِ ، وأحَمُّ مِنَ الاُمَّهاتِ وَالآباءِ .

امام علی علیه السلام : برادر به دست آمده در راه خدا ، نزدیک ترین خویشاوند و [حتی]نزدیک تر از پدر و مادر است .

غرر الحکم : ۱۸۴۵ وفی طبعة النجف «أرحم» بدل «أحمّ» .

حدیث۲۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ قَریبٍ أبعَدُ مِن بَعیدٍ . ورُبَّ بَعیدٍ . أقرَبُ مِن قَریبٍ .

امام علی علیه السلام : بسا خویشاوندی که از بیگانه دورتر است و بسا بیگانه ای که از خویشاوند ، نزدیک تر .

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۴ ، الکافی : ۸ / ۲۴ / ۴ عن جابر بن یزید عن الإمام الباقر عنه علیهماالسلاموليس فيه صدره ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۸ ؛ ربیع الأبرار : ۳ / ۵۳۸ ، کنز العمّال : ۱۶ / ۱۸۱ / ۴۴۲۱۵ عن وکیع والعسکریّ فی المواعظ .

حدیث۲۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدیقُ أقرَبُ الأَقارِبِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، نزدیک ترینِ خویشاوندان است .

غرر الحکم : ۶۷۴ .

حدیث۲۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ قَرابَةٍ تَحتاجُ إلی مَوَدَّةٍ .

امام علی علیه السلام : هر خویشاوندی ای ، نیازمند دوستی است .

مطالب السؤول : ۵۰ ؛ بحار الأنوار : ۷۸ / ۷ / ۵۹ .

حدیث۲۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: تَحتاجُ القَرابَةُ إلی مَوَدَّةٍ ، ولا تَحتاجُ المَوَدَّةُ إلی قَرابَةٍ .

امام علی علیه السلامـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : خویشاوندی ، نیازمند دوستی است ، حال آن که دوستی ، نیازمند خویشاوندی نیست .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۰۵ / ۴۸۹ .

حدیث۲۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ الآباءِ قَرابَةٌ بَینَ الأَبناءِ ، وَالقَرابَةُ إلَی المَوَدَّةِ أحوَجُ مِنَ المَوَدَّةِ إلَی القَرابَةِ .

امـام علی علیه السـلام : دوسـتی پـدران ، [بـاعث]خویشاونـدی فرزنـدان است؛ و خویشاونـدی به دوسـتی ، نیازمنـدتر از دوسـتی به خویشی است .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۰۸ ، غرر الحکم : ۹۸۰۵ وفیه «نسب بین الأبناء» ولیس فیه ذیله ؛ مطالب السؤول : ۵۷ نحوه.

حدیث۲۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ عَشیرٍ غَیرُ حَبیبٍ .

امام علی علیه السلام : بسا خویشاوندی که دوست نیست .

غرر الحکم : ۵۳۳۵ .

حدیث۲۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ أخٍ لَم تَلِدهُ اُمُّکَ .

امام علی علیه السلام : بسا برادری که مادرت او را نزاده است .

غرر الحکم : ۵۳۵۱.

حدیث۲۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدیقُکَ أخوکَ لِأَبیکَ واُمِّکَ . ولَیسَ کُلُّ أخٍ لَکَ مِن أبیکَ واُمِّکَ صَدیقَکَ .

امام علی علیه السلام : دوستت ، برادر تنی توست ، حال آن که هر برادرِ تنی تو ، دوستت نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۰ / ۵۸۳۴ .

حدیث۲۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الصَّدیقُ نَسیبُ الرّوحِ ، وَالأَخُ نَسیبُ الجِسمِ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : دوست ، خویشاوند روح است و برادر ، خویشاوند تن .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۰۰ / ۴۲۹ .

حدیث۲۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنفَعُ الکُنوزِ مَحَبَّةُ القُلوبِ .

امام علی علیه السلام : سودمندترینِ گنج ها، دوستی دل هاست .

غرر الحکم : ۲۹۷۳ ؛ دستور معالم الحکم : ۲۳ .

حدیث۲۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدیقُ إنسانٌ ، هُوَ أنتَ إلاّ أنَّهُ غَیرُکَ .

امام علی علیه السلام : دوست ، انسانی است که همان خودت است ، جز آن که [کالبدش]غیر از توست .

غرر الحکم : ۱۸۵۶ .

حدیث۲۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأَصدِقاءُ نَفسٌ واحِدَةٌ فی جُسومٍ مُتَفَرِّقَةٍ .

امام علی علیه السلام : دوستان ، یک جان اند در کالبدهای پراکنده .

غرر الحکم : ۲۰۵۹ .

حدیث۲۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ النِّعَمِ الصَّدیقُ الصَّدوقُ .

امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، از نعمت هاست .

غرر الحکم : ۹۲۴۷ .

حدیث۲۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإِخوانُ زینَةٌ فِی الرَّخاءِ ، وعُدَّةٌ فِی البَلاءِ .

امام علی علیه السلام : برادران ، در آسایش، زیورند و در سختی، ساز و برگ [و یاور] .

غرر الحکم : ۱۵۲۷ .

حدیث۲۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بِإِخوانِ الصَّفا ؛ فَإِنَّهُم زینَةٌ فِی الرَّخاءِ ، وعَونٌ فِی البَلاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ یکرنگ به دست آر که در آسایش ، زیورند و در سختی ، یاور .

غرر الحکم : ۶۱۲۸ .

حدیث۲۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إخوانُ الصِّدقِ زينَةٌ فِي السَّرّاءِ ، وعُدَّةٌ فِي الضَّرّاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین ، در خوشی ، زیورند و در ناخوشی ، ساز و برگ [و یاور] .

غرر الحکم : ۱۸۰۵ .

حدیث۲۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيكَ بِإخوانِ الصِّدقِ فَأَكثِر مِنِ اكتِسابِهِم ؛ فَإِنَّهُم عُدَّةٌ عِندَ الرَّخاءِ ، وجُنَّةٌ عِندَ البَلاءِ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین به دست آر و بر شمارشان بیفزای که به هنگام آسایش ، ساز و برگ اند و به هنگام سختی ، سپر .

الأمالی للصدوق : ۳۸۰ / ۴۸۳ عن أبی الجارود عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، الاختصاص : ۲۲۶ عن أبی الجارود رفعه وفیه «جندا» بدل «جُنّة» ، تحف العقول : ۳۶۸ عن الإمام الصادق علیه السلامولیس فیه «فأكثر من اكتسابهم» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۷ / ۷ .

حدیث۲۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إخوانُ الصِّدقِ فِي النّاسِ خَيرٌ مِنَ المالِ يَأكُلُهُ ويُوَرِّثُهُ . لا يَزدادَنَّ أحَدُكُم فی أخيهِ زُهدا ، ولا يَجعَل مِنهُ بَديلاً إذا لَم يَرَ مِنهُ مَرفَقا أو يَكونُ مَقفورا مِنَ المالِ . لا يَغفُلَنَّ أحَدُكُم عَنِ القَرابَةِ يَرى بِهِ الخَصاصَةَ أن يَسُدَّها مِمّا لا يَضُرُّهُ إن أنفَقَهُ ولا يَنفَعُهُ إن أمسَكَهُ .

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین در میان مردم ، از ثروتی که شخص از آن برخوردار شود و به ارث گذارد ، بهترند . مبادا کسی از شما نسبت به برادرش زیاده بی رغبتی کند ، و اگر از او منفعتی ندید و یا او را بی چیز دید ، مبادا کسی را جایگزین او نماید . مبادا کسی از شما از نیاز خویشاوندش که اگر آن را برآورد ، به او زیانی نمی زند و اگر آن را باز دارد ، سودی به او نمی رساند ، غفلت کند .

الزهد للحسین بن سعید : ۳۷ / ۹۸ عن یحیی بن اُمّ الطویل ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۰۱ / ۵۳ .

حدیث۲۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعجَزُ النّاسِ مَن عَجَزَ عَنِ اكتِسابِ الإِخوانِ ، وأعجَزُ مِنهُ مَن ضَيَّعَ مَن ظَفِرَ بِهِ مِنهُم .

امام علی علیه السلام : ناتوان ترین مردم ، کسی است که از به دست آوردن برادران ، ناتوان باشد و ناتوان تر از او ، کسی است که برادری را که به دست آورده است ، از دست بدهد .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۸ / ۱۲ .

حدیث۲۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أعجَزُ النّاسِ مَن قَصَّرَ فی طَلَبِ الصَّديقِ ، وأعجَزُ مِنهُ مَن وَجَدَهُ فَضَيَّعَهُ .

امام علی علیه السـلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : ناتوان ترین مردم ، کسـی است که در دوستیابی کوتاهی کند ، و ناتوان تر از او کسی است که دوستی به دست آورد و سپس او را از دست بدهد .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۹۷ / ۳۹۴ .

حدیث۲۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لِيَكُن أصدِقاؤُكَ كَثيرا ، وَاجعَل سِرَّكَ مِنهُم إلى واحِدٍ .

امـام علی علیه السـلام ـ در حکمت هـای منسوب به ایشـان ـ : دوسـتانت بسـیار باشـند ؛ امّا رازت را تنها با یکی از آنان [که بیش از دیگران مورد اعتماد است] در میان بگذار .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۲۴ / ۷۱۸ .

حدیث۲۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لا صَديقَ لَهُ لا ذُخرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دوستی ندارد ، اندوخته ای ندارد .

غرر الحکم : ۸۷۶۰ .

حدیث۲۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّديقُ أفضَلُ الذُّخرَينِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، برترینِ دو اندوخته است (از اندوخته مالی برتر است) .

غرر الحکم : ۱۶۶۹ .

حدیث۲۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لا أخا لَهُ لا خَيرَ فيهِ .

امام علی علیه السلام : هر که برادری ندارد ، خیری در او نیست .

غرر الحکم : ۸۰۸۷ .

حدیث۲۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لا إخوانَ لَهُ لا أهلَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برادرانی ندارد ، خانواده ای ندارد .

غرر الحکم : ۸۷۵۹ .

حدیث۲۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإِخوانُ جَلاءُ الهُمومِ وَالأَحزانِ .

امام علی علیه السلام : برادران ، زداینده غم و اندوه اند .

غرر الحکم : ۲۱۱۹ .

حدیث۲۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإِخوانُ أفضَلُ العُدَدِ .

امام علی علیه السلام : برادران ، برترین ساز و برگ هایند .

غرر الحکم : ۱۰۴۵ .

حدیث۲۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إخوانُ

امام علی علیه السلام : برادرانِ راستین ، برترین ساز و برگ اند .

فی الطبعة المعتمدة «الصدق أفضل عدّة» وأثبتناه ما نقلناه من طبعة مصر .

حدیث۲۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العُدَدِ أخٌ وَفِیٌّ ، وشَقیقٌ زَکِیٌّ .

امام علی علیه السلام : برترینِ ساز و برگ ها ، برادری وفادار است و همگِنی پاک .

غرر الحکم : ۳۱۶۱ .

حدیث۲۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدیقُ أفضَلُ العُدَّتَینِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، برترینِ ساز و برگ است (با هر ساز و برگی سنجیده شود ، از آن برتر است) .

غرر الحکم : ۱۶۹۱ .

حدیث۲۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العُدَدِ ثِقاتُ الإِخوانِ .

امام علی علیه السلام : برترین ساز و برگ ها ، برادرانِ قابل اعتمادند .

غرر الحکم : ۳۰۲۴.

حدیث۲۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم بِالإِخوانِ ؛ فَإِنَّهُم عُدَّةٌ لِلدُّنیا ، وعُدَّةٌ لِلآخِرَةِ ؛ ألا تَسمَعُ إلی قَولِ أهلِ النّارِ : «فَمَا لَنَا مِن شَـفِعِینَ * وَ لَا صَدِیقٍ حَمِیم »

امام علی علیه السلام : برادرانی به دست آورید که ساز و برگ دنیا و ساز و برگ آخرت هستند . آیا سخن دوزخیان را نشنیده ای : «پس ما را نه شفیعانی است و نه دوستی نزدیک» .

الشعراء : ۱۰۰ ، ۱۰۱.

حدیث۲۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَکَثَّر مِنَ الإِخوانِ مَااسطَعتَ إنَّهُمعِمادٌ إذا مَا استُنجِدوا وظُهورُ

ولَیسَ کَثیرا ألفُ خِلٍ وصاحِبٍوإنَّ عَدُوّا واحِدا لَکَثیرُ

امام علی علیه السلام :

تا آن جا که می توانی بر شمار برادران بیفزا که/

هرگاه از آنان یاری خواسته شود ، تکیه گاه و پشتیبان هستند .

هزار دوست و یاور ، بسیار نیست/

حال آن که یک دشمن نیز بسیار است .

الأمالی للصدوق : ۷۶۶ / ۱۰۳۲ عن محمّد بن الحسن الصفّار ، کنز الفوائد : ۱ / ۹۸ ولیس فیه البیت الأوّل ، الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ۲۰۷ وفیه «علیک بإخوان الصّفاء فإنّهم» ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۴۱۴ / ۴ .

حدیث۲۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عَیشَ لِمَن فارَقَ أحِبَّتَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از دوستانش جدا شده باشد ، زندگی ندارد .

غرر الحکم : ۱۰۶۶۱ .

حدیث۲۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثٌ هُنَّ المُحرِقاتُ الموبِقاتُ : فَقرٌ بَعدَ غِنیً ، وذُلٌّ بَعدَ عِزٍّ ، وفَقدُ الأحِبَّهِٔ .

امام علی علیه السلام : سه چیز ، سوزنده و کُشنده است : فقرِ پس از دولتمندی ، خواری پس از عزّت و از دست دادن دوستان .

غرر الحکم : ۴۶۸۲ .

حدیث۲۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثٌ یَهدُدنَ القُوی : فَقدُ الأَحِبَّهِٔ ، وَالفَقرُ فِی الغُربَهِٔ ، ودَوامُ الشِّدَّهِٔ .

امام علی علیه السلام : سه چیز توان فرساست : از دست دادن دوستان ، فقر در غربت و ادامه یافتن سختی .

غرر الحکم : ۴۶۸۳ .

حدیث۲۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَقدُ الأَحِبَّهِٔ غُربَهٌٔ .

امام علی علیه السلام : از دست دادن دوستان ، غربت است .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۶۵ ، کشف الغمّهٔ : ۲ / ۳۱۴ عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، غرر الحکم : ۶۵۳۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۸ / ۱۹ ؛ البدایهٔ والنهایهٔ : ۹ / ۱۱۳ عن إبراهیم العلویّ عن الإمام الصادق عن أبیه عن الإمام زین العابدین علیهم السلام .

حدیث۲۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن فَقَدَ أخا فِی اللّهِ فَکَأَنَّما فَقَدَ أشرَفَ أعضائِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس برادری خدایی را از دست بدهد ، گویی شریف ترین عضو خود را از دست داده است .

غرر الحکم : ۹۲۲۷ .

حدیث۲۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفَقدُ المُمرِضُ فَقدُ الأَحبابِ .

امام علی علیه السلام : از دست دادنی که موجب بیماری می شود ، از دست دادنِ دوستان است .

غرر الحکم : ۱۱۵۸ .

حدیث۲۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: الأَشرافُ یُعاقَبونَ بِالهِجرانِ لا بِالحِرمانِ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : افراد شریف را با هجران ، کیفر می دهند ، نه با حرمان [از عطا] .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۵ / ۸۴۳ .

حدیث۲۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

أُحِبُّ لَيالِيَ الهَجرِ لا فَرَحا

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

شب های هجران را دوست دارم ، نه این که بدانها شادمان باشم/

بلکه به آرزوی آن که روزگار ، پس از آن ، [ایّام]وصال را برساند .

ایّام وصال را ناخوش می دارم ؛ زیرا/

می بینم که همه چیز ، در آستانه زوال است .

فی الطبعة المعتمدة «فرجا» والصحيح ما أثبتناه كما فی الطبعة المحقّقة من قبل الدكتور أبوالقاسم إمامی : ۴۵۰ .

حدیث۲۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوَدُّدُ يُمنٌ .

امام علی علیه السلام : اظهار دوستی [با مردم ، مایه]برکت است .

غرر الحکم : ۵۹ .

حدیث۲۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّفيقُ فی دُنياهُ كَالرَّفيقِ فی دينِهِ .

امام علی علیه السلام : رفیق دنیای شخص ، همچون رفیق دین اوست .

غرر الحکم : ۱۸۱۶ .

حدیث۲۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَّلُ المُروءَةِ طَلاقَةُ الوَجهِ ، وآخِرُهَا التَّوَدُّدُ إلَى النّاسِ .

امام علی علیه السلام : آغاز مروّت ، گشاده رویی و نهایتش اظهار دوستی با مردم است .

غرر الحکم : ۳۲۹۰ .

حدیث۲۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ النّاسِ مِنَّةً مَن بَدَأَ بِالمَوَدَّةِ .

امام على عليه السلام : بيشترين منّت را كسى دارد كه دوستى را مى آغازد .

غرر الحكم : ۳۱۱۱ .

حديث۲۲۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: ألزِم نَفسَكَ التَّوَدُّدُ ، وصَبِّر عَلى مَؤوناتِ النّاسِ نَفسَكَ ، وَابذِل لِصَديقِكَ نَفسَكَ ومالَكَ ، ولِمَعرِفَتِكَ رِفدَكَ ومَحضَرَكَ ، ولِلعامَّةِ بِشرَكَ ومَحَبَّتَكَ ، ولِعَدُوِّكَ عَدلَكَ وإنصافَكَ ، وَاضنَن بِدينِكَ وعِرضِكَ عَن كُلِّ أحَدٍ ؛ فَإِنَّهُ أسلَمُ لِدينِكَ ودُنياكَ .

امام على عليه السلام ـ در وصيّت خويش به پسرش محمّد بن حنفيه ـ : خود را به اظهار دوستى با مردم پايبند كن ؛ جان خود را بر دشوارى هاى مردم ، صبورى ده ؛ جان و مالت را بر دوستت ، عطا و حضورت را بر آشنايانت ، گشاده رويى و دوستى ات را بر عموم مردم ، و عدالت و انصافت را بر دشمنت ، نثار كن ، و دين و آبروى خود را از هر كس دريغ دار ، كه اين كار ، براى دين و دنيايت ايمنى بخش تر است .

الخصال : ۱۴۷ / ۱۷۸ عن حمّاد بن عيسى عمّن ذكره عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۵ / ۶ .

حديث۲۲۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَباغَضوا ؛ فَإِنَّها الحالِقَةُ .

امام على عليه السلام : با يكديگر دشمنى مكنيد ، كه زداينده [ايمان]است .

نهج البلاغة : الخطبة ۸۶ ، تحف العقول : ۱۵۲ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۹۲ / ۲ .

حديث۲۲۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ضاقَتِ الدُّنيا عَلَى المُتَباغِضينَ .

امام على عليه السلام : دنيا ، بر دشمنانِ يكديگر، تنگ است .

المواعظ العدديّة : ۵۸ .

حديث۲۲۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَقطَع صَديقا وإن كَفَرَ .

امام على عليه السلام : از هيچ دوستى مَبُر ، گر چه كافر شود .

غرر الحكم : ۱۰۱۹۶ .

حديث۲۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: عَلَیکُم یا بَنِیَّ بِالتَّواصُلِ وَالتَّباذُلِ وَالتَّبارِّ ، وإیّاکُم وَالتَّقاطُعَ وَالتَّدابُرَ وَالتَّفَرُّقَ .

امام علی علیه السلام ـ به هنگام رحلتش ـ : فرزندانم ! پایبند پیوند با یکدیگر ، بخشش به یکدیگر و نیکی در حقّ یکدیگر باشید و از گسستن از یکدیگر ، رویگردانی از یکدیگر و جدایی بپرهیزید .

الکافی : ۷ / ۵۲ / ۷ ، تهذیب الأحکام : ۹ / ۱۷۸ / ۷۱۴ عن سلیم بن قیس الهلالی وفیه «وإیّاکم والنفاق و ...»، تحف العقول : ۱۹۹ وفیه «والتبادر» بدل «والتبارّ» ، نهج البلاغة : الکتاب ۴۷ نحوه ، بحار الأنوار: ۴۲/۲۴۹/۵۱ ؛ مقاتل الطالبیّین : ۵۳ وفیه «بالتواضع» بدل «بالتواصل» ، المعجم الکبیر: ۱ / ۱۰۲ / ۱۶۸ عن إسماعیل بن راشد نحوه ، المناقب للخوارزمی : ۳۸۶ / ۴۰۱ ولیس فیه «التبار» .

حدیث۲۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم بِالتَّواصُلِ وَالمُوافَقَةِ ، وإیّاکُم وَالمُقاطَعَةَ وَالمُهاجَرَةَ .

امام علی علیه السلام : پایبند پیوند با یکدیگر و موافقت با هم باشید و از گسستن از یکدیگر و هجران یکدیگر بپرهیزید .

غرر الحکم : ۶۱۵۲ .

حدیث۲۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَصرِم أخاكَ عَلَی ارتِیابٍ ، ولا تَقطَعهُ دونَ استِعتابٍ .

امام علی علیه السلام : از برادرت تنها به سبب گمان ، مَبُر و پیش از پی جویی و بازخواست [در مورد علّت رفتاری که تو را رنجانده است] ، از او جدا مشو .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۱ / ۵۸۳۴ ، تحف العقول : ۲۰۵ ، غرر الحکم : ۱۰۲۶۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۴۲ / ۳۰ .

حدیث۲۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا خَیرَ فیمَن یَهجُرُ أخاهُ مِن غَیرِ جُرمٍ .

امام علی علیه السلام : خیری در آن که بی هیچ جرمی از برادرش دوری می کند ، نیست .

غرر الحکم : ۱۰۷۴۱ .

حدیث۲۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أبغَضتَ فَلا تَهجُر .

امام علی علیه السلام : هرگاه [با کسی] دشمنی کردی ، [از او]مَبُر [و راهی برای بازگشت بگذار] .

غرر الحکم : ۳۹۸۰ .

حدیث۲۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما أقبَحَ القَطیعَةَ بَعدَ الصِّلَةِ ! وَالجَفاءَ بَعدَ الإخاءِ ! وَالعَداوَةَ بَعدَ الصَّفاءِ ! وزَوالَ الاُلفَةِ بَعدَ استِحکامِها !
امام علی علیه السلام : چه زشت است بریدن [از کسی]پس از پیوند ، بی مهری پس از برادری ، دشمنی پس از صفا[ی دوستی] و از میان رفتن الفت پس از استواری آن .
غرر الحکم : ۹۸۵۷ ، کشف المحجّهٔ : ۲۱۸ ، وفیه «المودّة» بدل «الصفاء» ، بحار الأنوار: ۷۷ / ۲۱۰ .

حدیث۲۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: اِحمِل نَفسَکَ مِن أخیکَ عِندَ صَرمِهِ عَلَی الصِّلَةِ ، وعِندَ صُدودِهِ عَلَی اللَّطَفِ وَالمُقارَبَةِ ، وعِندَ جُمودِهِ عَلَی البَذلِ ، وعِندَ تَباعُدِهِ عَلَی الدُّنُوِّ ، وعِندَ شِدَّتِهِ عَلَی اللّینِ ، وعِندَ جُرمِهِ عَلَی العُذرِ ، حَتّی کَأَنَّکَ لَهُ عَبدٌ وکَأَنَّهُ ذو نِعمَةٍ عَلَیکَ . وإیّاکَ أن تَضَعَ ذلِکَ فی غَیرِ مَوضِعِهِ ، أو أن تَفعَلَهُ بِغَیرِ أهلِهِ .
امام علی علیه السلام ـ در نامه ای به فرزندش امام حسن علیه السلام ـ : چون برادرت از تو بِبُرد ، خود را به پیوند با او وادار و چون از تو روی گردانَد ، خود را به او نزدیک کن و چون بُخل ورزد ، به او بخشش کن و چون دوری کند ، به او نزدیک شو و چون درشتی کند ، نرمی کن و چون جُرمی کند ، برایش عذری بیاور ، تا آن جا که گویی تو بنده او هستی و گویا او بر تو نعمتی دارد ؛ امّا مبادا که این کار را نابجا انجام دهی و یا در مورد نااهلش به کار بری .
نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۱ وفیه «والمسألة» بدل «والمقاربة» ، کشف المحجّهٔ : ۲۳۲ عن عمر بن أبی المقدام عن الإمام الباقر علیه السلامعنه علیه السلام ، غرر الحکم : ۲۴۵۲ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ ؛ وراجع کنز العمّال : ۱۶ / ۱۷۸ / ۴۴۲۱۵ .

حدیث۲۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِحمِل نَفسَکَ عِندَ شِدَّةِ أخیکَ عَلَی اللّینَ ، وعِندَ قَطیعَتِهِ عَلَی الوَصلِ ، وعِندَ جُمودِهِ عَلَی البَذلِ ، وکُن لِلَّذی یَبدو مِنهُ حَمولاً ، ولَهُ وَصولاً .
امام علی علیه السلام : به هنگام درشتی برادرت ، خود را به نرمی وادار و چون جدایی پیشه کند ، به پیوند بپرداز و چون بخل ورزد ، بخشش کن و آنچه را از او سر می زند ، تحمّل کن و با او بپیوند .
غرر الحکم : ۲۴۵۰ .

حدیث۲۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: لا یَکونَنَّ أخوکَ عَلی قَطیعَتِکَ أقوی مِنکَ عَلی صِلَتِهِ ، ولا عَلَی الإساءَةِ إلَیکَ أقوی مِنکَ عَلَی الإحسانِ إلَیهِ .
امام علی علیه السلام ـ در نامه ای به فرزندش محمّد بن حنفیه ـ : مبادا که برادرت در بریدن از تو ، قوی تر از پیوستنت به او ، و در

بدی کردن به تو ، قوی تر از نیکی ات به او باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۲ / ۵۸۳۴ ، نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ نحوه ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ۱۱۷ ، تحف العقول : ۸۲ ، کشف المحجّة : ۲۳۲ عن عمر بن أبی المقدام عن الإمام الباقر علیه السلام عنه علیه السلاموفیها «فی کتابه لابنه الحسن علیه السلام» ، الدرّة الباهرة : ۲۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ ، وراجع مشکاة الأنوار : ۱۰۶ .

حدیث۲۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لا تَقطَع أخاکَ إلّا بَعدَ عَجزِ الحیلَةِ عَنِ استِصلاحِهِ ، ولا تُتبِعهُ بَعدَ القَطیعَةِ وَقیعَةً فیهِ فَتَسُدَّ طَریقَهُ عَنِ الرُّجوعِ إلَیکَ ، ولَعَلَّ التَّجارِبَ أن تَرُدَّهُ عَلَیکَ وتُصلِحَهُ لَکَ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : از برادرت مَبُر ، مگر پس از آن که از به صلاح آوردنش عاجز گشتی ، و پس از بریدن ، از او بدگویی مکن ، مبادا که راه بازگشتش را به سویت ببندی؛ باشد که تجربه ها او را به سویت بازگرداند و برایت اصلاحش کند .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۲۷ / ۷۴۸ ؛ أعلام الدین : ۲۹۲ عن الإمام الصادق علیه السلام نحوه ولیس فیه «لا تقطع . . . عن استصلاحه» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۶ / ۳۱ .

حدیث۲۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن أرَدتَ قَطیعَةَ أخیکَ فَاستَبقِ لَهُ مِن نَفسِکَ بَقِیَّةً یَرجِعُ إلَیها إن بَدا لَهُ ذلِکَ یَوما ما .

امام علی علیه السلام : اگر خواستی از برادرت بِبُری ، از خودت چیزی (زمینه دوستی ای) برایش بگذار که اگر روزی نظرش بر آن قرار گرفت ، بازگردد .

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ ، کشف المحجّة : ۲۳۲ عن عمر بن أبی المقدام عن الإمام الباقر علیه السلام عنه علیه السلام ، غرر الحکم : ۳۷۲۰ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ۱۱۷ ، تحف العقول : ۸۲ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ .

حدیث۲۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهی [رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله] عَنِ الهِجرانِ . فَمَن کانَ لابُدَّ فاعِلًا فَلا یَهجُر أخاهُ أکثَرَ مِن ثَلاثَةِ أیّامٍ ؛ فَمَن کانَ مُهاجِرا لِأَخیهِ أکثَرَ مِن ذلِکَ کانَتِ النّار

أولی بِهِ .

امام علی علیه السلام : [پیامبر خدا]از هجران نهی کرد . پس اگر کسی ناچار از آن شد ، بیش از سه روز از برادرش نَبُرد که هر کس بیش از آن از برادرش

بِبُرد ، آتش به او سزاوارتر است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۱۰ / ۴۹۶۸ ، الأمالی للصدوق : ۵۱۲ / ۷۰۷ کلاهما عن الحسین بن زید عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۳۷۹ / ۲۶۶۱ ، مشکاة الأنوار : ۲۰۹ کلاهما عن أبی ذرّ عن النبیّ صلی الله علیه و آلهنحوه ، بحار

الأنوار : ۷۶ / ۳۳۱ / ۱ .

حدیث۲۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُكثِرَنَّ العِتابَ ؛ فَإِنَّهُ يُورِثُ الضَّغينَةَ ، ويَجُرُّ إلَى البَغيضَةِ ، وكَثرَتُهُ مِن سوءِ الأَدَبِ .

امام علی علیه السلام : بسیار سرزنش مکن ؛ زیرا کینه به بار می آورد و به دشمنی می انجامد و زیادی آن ، از بی ادبی است .

کنز الفوائد : ۱ / ۹۳ ، تحف العقول : ۸۴ وفیه «واستعتب من رجوت اعتابه» بدل «وکثرته من سوء الأدب» ، أعلام الدین : ۱۷۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۶ / ۲۹ ؛ کنز العمّال : ۱۶ / ۱۸۱ / ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وکیع والعسکری فی المواعظ وفیه «المغضبة» بدل «البغیضة» .

حدیث۲۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المِزاحُ يورِثُ الضَّغائِنَ .

امام علی علیه السلام ـ در وصیّت خود به فرزندش حسن علیه السلامـ : شوخی ، کینه به بار می آورد .

تحف العقول : ۸۶ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۱۳ / ۱ ؛ دستور معالم الحکم : ۲۰ ، کنز العمّال : ۱۶ / ۱۸۲ / ۴۴۲۱۵ وفیه «العداوة» بدل «الضغائن» .

حدیث۲۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَّلُ القَطيعَةِ السَّجا .

امام علی علیه السلام : جفا ، سرآغاز جدایی است .

تحف العقول : ۲۱۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۵۲ / ۸۵ .

حدیث۲۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّجَنّي رَسولُ القَطيعَةِ .

امام علی علیه السلام : نسبتِ ناروا دادن [به دوست] ، پیک جدایی است .

غرر الحکم: ۵۳۲ و ۵۱۱ وفیه «أوّل» بدل «رسول» ، شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۰۲ / ۴۵۶ وفیه «وافد» بدل «رسول» .

حدیث۲۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِيَهودِيٍّ قالَ لَهُ : فَلَقَد ألقَى اللّه ُ عز و جل عَلى موسَى بنِ عِمرانَ مَحَبَّةً مِنهُ ـ : لَقَد كانَ كَذلِكَ ، ولَقَد اُعطِيَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه و آله ما هُوَ أفضَلُ مِن هذا ، لَقَد ألقَى اللّه ُ عز و جل عَلَيهِ مَحَبَّةً مِنهُ ، فَمَن هذَا الَّذي يُشرِكُهُ في هذَا الاسمِ إذ تَمَّ مِنَ اللّه ِ عز و جل بِهِ الشَّهادَةُ ، فَلا تَتِمُّ الشَّهادَةُ إلّا أن يُقالَ : «أشهَدُ أن لا إلهَ إلَّا اللّه ُ ، وأشهَدُ أنَّ مُحَمَّدا رَسولُ اللّه ِ » ! ؟ يُنادي بِهِ عَلَى المَنابِرِ ، فَلا يُرفَعُ

صَوتٌ بِذِکرِ اللّه ِ إلاّ رُفِعَ بِذِکرِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله مَعَهُ .

امام علی علیه السلام : ـ به یهودی ای که به ایشان گفته بود خداوند ، محبّتی از خود بر موسی بن عمران علیه السلام افکند ـ : آری! چنین بود ؛ لیکن به محمد صلی الله علیه و آله برتر از این عطا شد . خدای عز و جل ، محبّتی از خود بر او افکند . پس این کیست که در این نام ، شریک اوست ؟ زیرا از سوی خدای عز و جل]کلمه [شهادت با نام او تمام می گردد . پس شهادتْ کامل نمی گردد ، جز آن که گفته شود : «شهادت می دهم که جز اللّه ، خدایی نیست و شهادت می دهم که محمّد صلی الله علیه و آله پیامبر خداست» . به این شهادت ، بر منبرها ندا می دهند و هیچ صدایی به یاد خدا بلند نمی شود ، مگر آن که همراه آن به یاد محمد صلی الله علیه و آلهبلند می گردد .

الاحتجاج : ۱ / ۳۲۰ .

حدیث۲۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النُّفوسُ أشکالٌ ، فَما تَشاکَلَ مِنهَا اتَّفَقَ ، وَالنّاسُ إلی أشکالِهِم أمیَلُ .

امام علی علیه السلام : جان ها را شکل هایی است . پس آنان که هم شکل یکدیگرند ، با هم موافقت خواهند کرد و مردم ، به هم شکلان خود ، گرایش بیشتری دارند .

کنز الفوائد : ۲ / ۳۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۹۲ / ۱۰۰.

حدیث۲۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ النُّفوسَ إذا تَناسَبَتِ ایتَلَفَت .

امام علی علیه السلام : جان ها چون با یکدیگر سازگار باشند ، الفت خواهند گرفت .

غرر الحکم : ۳۳۹۳ .

حدیث۲۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ طِباعَکَ تَدعوکَ إلی ما ألِفتَهُ .

امام علی علیه السلام : خصلت هایت ، تو را بدانچه با آن الفت گرفته ای ، فرا می خوانَد .

غرر الحکم : ۳۴۲۰ .

حدیث۲۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوَدَّةُ تَعاطُفُ القُلوبِ فِی ایتِلافِ الأَرواحِ .

امام علی علیه السلام : دوستی، میل دل ها به یکدیگر است، به سبب الفت یافتن جان ها.

غرر الحکم : ۲۰۵۷ .

حدیث۲۲۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ امرِئٍ‌يَميلُ إلى مِثلِهِ .

امام على عليه السلام : هر كس ، به همانند خودش گرايش دارد .

غرر الحكم : ۶۸۶۵ .

حدیث۲۲۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ شَيءٍ يَميلُ إلى جِنسِهِ .

امام على عليه السلام : هر چيز به هم جنس خود گرايش دارد .

غرر الحكم : ۶۸۶۳ .

حدیث۲۲۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ طَيرٍ يَأوى إلى شَكلِهِ .

امام على عليه السلام : هر پرنده اى ، كنار همانند خود فرود مى آيد .

غرر الحكم : ۶۸۶۶ .

حدیث۲۲۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العاقِلُ يَألَفُ مِثلَهُ .

امام على عليه السلام : عاقل ، با همانند خود الفت مى گيرد .

غرر الحكم : ۳۲۶ .

حدیث۲۲۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللَّئيمُ لا يَتَّبِعُ إلاّ شَكلَهُ ، ولا يَميلُ إلاّ إلى مِثلِهِ .

امام على عليه السلام : آدم پست ، تنها از همانند خود پيروى مى كند و تنها به همانند خودش مى گرايد .

غرر الحكم : ۱۹۲۰ .

حدیث۲۳۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يُوادُّ الأشرارَ إلاّ أشباهُهُم .

امام على عليه السلام : بدكاران ، جز با همانندان خود ، دوستى نمى كنند .

غرر الحكم : ۱۰۶۰۲ .

حديث۲۳۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إزالَةُ الرَّواسى أسهَلُ مِن تَأليفِ القُلوبِ المُتَنافِرَةِ .

امام على عليه السلام : از جا كندن كوه هاى استوار ، آسان تر از الفت دادن دل هاى رميده از يكديگر است .

مطالب السؤول : ۵۶ ؛ نثر الدرّ : ۱ / ۳۲۲ وليس فيه «المتنافرة» ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱ / ۷۰ .

حديث۲۳۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: يا بَنِيَّ ، إنَّ القُلوبَ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، تَتَلاحَظُ بِالمَوَدَّةِ وتَتَناجى بِها ، وكَذلِكَ هِيَ فِي البُغضِ ؛ فَإِذا أحبَبتُمُ الرَّجُلَ مِن غَيرِ سَبقٍ مِنهُ إلَيكُم فَارجوهُ ، وإذا أبغَضتُمُ الرَّجُلَ مِن غَيرِ سوءٍ سَبَقَ مِنهُ إلَيكُم فَاحذَروهُ .

امام على عليه السلام ـ در وصيّت خود به فرزندانش ـ : فرزندانم! دل ها سپاهيانى فراهم آمده هستند كه با دوستى به يكديگر مى نگرند و بدين گونه با يكديگر رازگويى مى كنند . در باب دشمنى نيز چنين است . پس اگر كسى را بى آن كه خود به سوى شما پيش دستى كرده باشد ، دوست داشتيد ، بدو اميدوار باشيد و هرگاه كسى را بى آن كه بدى اى از او به شما رسيده باشد ، دشمن داشتيد ، از او بپرهيزيد .

الأمالى للطوسى : ۵۹۵ / ۱۲۳۲ عن جابر بن يزيد عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۳ / ۲۶ .

حديث۲۳۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قُلتُ : يـا رَسولَ اللّه أخبِرنى عَن قَولِ اللّه تَبـارَكَ وتَعالى : « سَـيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَـنُ وُدًّا » ؟ قالَ : يا عَلِيُّ ، المَحَبَّةُ عِنـدَ اللّه وَالمَلائِكَةِ وفى قُلوبِ المُؤمِنينَ . يا عَلِيُّ ، إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى أعطَى المُؤمِنينَ ثَلاثَةً : المِقَةَ ، وَالمَحَبَّةَ ، وَالمَهابَةَ فى صُدورِ المُؤمِنينَ .

امام على عليه السلام : گفتم : اى پيامبر خدا ! از اين سخن خداى متعال خبرم ده : «به زودى [خداى]رحمان برايشان محبّتى قرار مى دهـد» . فرمود : «اى على! محبّت ، نزد خداوند و ملائكه و در دل هاى مؤمنان است . اى على ! خداوند متعال به مؤمنان سه چيز داده است : مهر ، محبّت و شُكوه در سينه هاى مؤمنان» .

الجعفريّات : ۱۷۷ عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .

حديث۲۳۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَأَلتُ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله عَن قَولِهِ تَعالى : « سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَـنُ وُدًّا » ما هُوَ يا رَسولَ اللّه ؟ قالَ : المَحَبَّةُ ـ يا عَلِيُّ ـ فى صُدورِ المُؤمِنينَ وَالمَلائِكَةِ المُقَرَّبينَ . يا عَلِيُّ ، إنَّ اللّه َ تَعالى أعطَى المُؤمِنَ ثَلاثا : المِقَـةَ . والمَحَبَّةَ ، وَالمَلاحَـةَ ، وَالمَهابَةَ فى صُدورِ

الصّالِحينَ . فَمَنِ اصطَنَعَهُ لِنفسِهِ قَبلَ نَفسَهُ ؛ فَوُجِدَ لَهُ حَلاوَةٌ ومَلاحَةٌ . ومَن دَعاهُ فَأَجابَهُ وصَدَقَهُ فِي الإِجابَةِ قَرَّبَهُ ، فَقَبِلَ قَلبَهُ ، فَوُجِدَ لَهُ فِي القُلوبِ وُدُّهُ وهُوَ المَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درباره گفتار خداوند : «به زودی [خدای]رحمان برایشان محبّتی قرار خواهد داد» ، پرسیدم که چیست ؟ فرمود: «ای علی ! محبّت است که در سینه های مؤمنان و ملائکه مقرّب است . ای علی ! خداوند متعال ، به مؤمن سه چیز داده است : مهر و محبّت ، نمکین بودن ، و شکوه در سینه های صالحان. پس کسی که خداوند ، او را برای خود برگزیند ، جانش پذیرای آن می گردد و شیرینی و نمکی در او پدید می آید و کسی که خداوند ، بخوانَدَش و او اجابت کند و در این اجابت ، راستی نشان دهد ، او را مقرّب می سازد . پس قلبش آن را می پذیرد و در دل ها دوستی او ـ که همان محبّت است [که در آیه بدان اشاره شده]ـ پدیدار می شود .

نوادر الاُصول : ۱ / ۴۲۶ .

حدیث۲۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَسُنَت نِيَّتُهُ كَثُرَت مَثوبَتُهُ ، وطابَت عيشَتُهُ ، وَوَجَبَت مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش نیّت گردد ، پاداشش فراوان می شود ، زندگی اش خوش می گردد و دوستی اش [بر دیگران] لازم می شود .

غرر الحکم : ۹۰۹۴ .

حدیث۲۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَسُنَ ظَنُّهُ بِالنّاسِ حازَ مِنهُمُ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هر که به مردم خوش گمان گردد ، دوستی آنان را به دست می آورد .

غرر الحکم : ۸۸۴۲ .

حدیث۲۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الأخلاقِ يُدِرُّ الأَرزاقَ ويونِسُ الرِّفاقَ .

امام علی علیه السلام : خوش خویی ، روزی را فراوان می کند و دوستان را [با انسانْ]مأنوس می نماید .

غرر الحکم : ۴۸۵۶ .

حدیث۲۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الخُلُقِ يورِثُ المَحَبَّةَ ، ويُؤَكِّدُ المَوَدَّةَ .

امام علی علیه السلام : خوش خویی ، محبّت به بار می آورد و دوستی را استوار می کند .

غرر الحکم : ۴۸۶۴ .

حدیث۲۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بِحُسنِ الخُلُقِ ؛ فَإِنَّهُ یَکسِبُکَ المَحَبَّهَ .

امام علی علیه السلام : پایبند خوش خویی باش که دوستی [مردم] را نصیبت می کند .

غرر الحکم : ۶۱۰۰ .

حدیث۲۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِحُسنِ العِشرَهِ تَأنَسُ الرِّفاقُ .

امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان ، انس می گیرند .

غرر الحکم : ۴۲۳۳ .

حدیث۲۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی حُسنِ المُصاحَبَهِ یَرغَبُ الرِّفاقُ .

امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقان [به دوستی با انسانْ] تمایل پیدا می کنند .

غرر الحکم : ۶۵۱۴ .

حدیث۲۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِحُسنِ الصُّحبَهِ تَکثُرُ الرِّفاقُ .

امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، رفیقانْ فراوان می شوند .

غرر الحکم : ۴۲۸۲ .

حدیث۲۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الصُّحبَهِ یَزیدُ فی مَحَبَّهِ القُلوبِ .

امام علی علیه السلام : خوش رفتاری ، بر محبّت دل ها می افزاید .

غرر الحکم : ۴۸۱۲ .

حدیث۲۳۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن حَسُنَت عِشرَتُهُ كَثُرَ إخوانُهُ .
امام على عليه السلام : هر كه خوش رفتار باشد ، برادرانش فراوان مى گردند .
غرر الحكم : ۸۳۹۲ .

حديث۲۳۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن أحسَنَ المُصاحَبَةَ كَثُرَ أصحابُهُ .
امام على عليه السلام : هر كه خوش رفتارى پيشه كند ، دوستانش فراوان مى شوند .
غرر الحكم : ۸۳۴۱ .

حديث۲۳۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
دارِ عَدُوَّكَ ، وأخلِص لِوَدودِكَ ؛ تَحفَظِ الاُخُوَّةَ ، وتُحرِزِ المُروءَةَ .
امام على عليه السلام : با دشمنت مدارا كن و براى دوستت خالص شو ، تا [حقّ]برادرى را حفظ كرده ، مروّت را به دست آورده باشى .
غرر الحكم : ۵۱۳۰ .

حديث۲۳۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا يَحولُ الصَّديقُ الصَّدوقُ عَنِ المَوَدَّةِ وإن جُفِيَ .
امام على عليه السلام : دوستِ راستين ، از دوستى اش بر نمى گردد ، گرچه در حقش جفا شود .
غرر الحكم : ۱۰۸۲۴ .

حديث۲۳۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
البَشاشَةُ حِبالَةُ المَوَدَّةِ .
امام على عليه السلام : گشاده رويى ، دامى براى دوستى است .
نهج البلاغة : الحكمة ۶ ، مشكاة الأنوار : ۲۲۳ ، روضة الواعظين : ۴۱۳ ، غرر الحكم : ۱۰۷۵ و ۶۱۰۱ وفيه «عليك بالبشاشة» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۷ / ۳۵ .

حديث۲۳۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

البِشرُ يونِسُ الرِّفاقَ .

امام على عليه السلام : گشاده رويى ، رفيقان را [با انسانْ] مأنوس مى كند .

غرر الحكم : ۷۳۶ .

حديث۲۳۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَبَبُ المَحَبَّةِ البِشرُ .

امام على عليه السلام : گشاده رويى ، عامل دوستى است .

غرر الحكم : ۷۳۶ ، ۵۵۴۶ .

حديث۲۳۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

البَشاشَةُ فَخُّ المَوَدَّةِ .

امام على عليه السلام : گشاده رويى ، وسيله شكار كردنِ دوستى است .

تحف العقول : ۲۰۲ ، كنز الفوائد : ۱ / ۹۳ ، أعلام الدين : ۱۷۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۹ / ۱۳ .

حديث۲۳۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بِالتَّوَدُّدِ تَكونُ المَحَبَّةُ .

امام على عليه السلام : با اظهار دوستى ، دوستى پديد مى آيد .

غرر الحكم : ۴۱۹۴ .

حديث۲۳۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بِالتَّوَدُّدِ تَتَأَكَّدُ المَحَبَّةُ .

امام على عليه السلام : با اظهار دوستى ، دوستى استوار مى شود .

غرر الحكم : ۴۳۴۱ .

حديث۲۳۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن تَأَلَّفَ النّاسَ أحَبّوهُ ، مَن عانَدَ النّاسَ مَقَتوهُ .

امام على عليه السلام : هركه با مردم الفت گيرد ، دوستش خواهند داشت و هركه با مردم دشمنى كند ، با او دشمنى خواهند كرد .

غرر الحكم : ۷۸۹۵ و ۷۸۹۶ .

حدیث۲۳۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ثَمَرَةُ التَّواضُعِ المَحَبَّةُ .
امام على عليه السلام : دوستى ، ميوه فروتنى است .
غرر الحكم : ۴۶۱۳ ، شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۹۶ / ۳۸۹ .

حدیث۲۳۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
سَبَبُ الاِيتِلافِ الوَفاءُ .
امام على عليه السلام : وفادارى ، عامل الفت گرفتن [مردم با شخص]است .
غرر الحكم : ۵۵۱۱ .

حدیث۲۳۲۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن كانَ ذا حِفاظٍ ووَفاءٍ لَم يَعدَم حُسنَ الإخاءِ .
امام على عليه السلام : هركه باوفا و مرزْ نگهدار باشد ، برادرىِ نيكو را از دست نمى دهد .
غرر الحكم : ۸۷۲۶ .

حدیث۲۳۲۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الإِنصافُ يُؤَلِّفُ
امام على عليه السلام : انصاف ، دل ها را به يكديگر مى پيوندد .
المتن كما فى طبعة طهران وهو الأصحّ ، وفى الطبعة المعتمدة «يألف» ، كما أنّه فى بعض الطبعات «يتألّف» .

حدیث۲۳۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الإِنصافُ يَرفَعُ الخِلافَ ، ويوجِبُ الإيتِلافَ .
امام على عليه السلام : انصاف ، اختلاف را مى زدايد و الفتْ پديد مى آورد .
غرر الحكم : ۱۷۰۲ .

حدیث۲۳۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإِنصافُ يَستَديمُ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : انصاف ، دوستی را پایدار می کند .

غرر الحكم : ١٠٧۶ .

حدیث۲۳۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلَى الإِنصافِ تَرسَخُ المَوَدَّةُ .

امام على عليه السلام : برپايه انصاف ، دوستى استوار مى شود .

غرر الحكم : ۶۱۹۰ .

حدیث۲۳۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَعَ الإِنصافِ تَدومُ الاُخُوَّةُ .

امام على عليه السلام : با انصاف ، برادرى ادامه مى يابد .

غرر الحكم : ٩٧٣۶ .

حدیث۲۳۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المُنصِفُ كَثيرُ الأَولِياءِ وَالأَوِدّاءِ .

امام على عليه السلام : شخص با انصاف ، ياران و دوستان بسيارى دارد .

غرر الحكم : ٢١١۶ .

حدیث۲۳۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَكتَسِبُ الصّادِقُ بِصِدقِهِ ثَلاثا : حُسنَ الثِّقَةِ بِهِ ، وَالمَحَبَّةَ لَهُ ، وَالمَهابَةَ عَنهُ .

امام على عليه السلام : شخص راستگو با راستگويى خود ، سه چيز را به دست مى آورد : اعتماد ، دوستى و شُكوه [در دل ها] .

غرر الحكم : ١١٠٣٨ ، وفى بعض الطبعات «منه» بدل «عنه» .

حدیث۲۳۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رِفقُ المَرءِ وسَخاؤُهُ يُحَبِّبُهُ إلى أعدائِهِ .

امام على عليه السلام : نرمى و بخشندگى انسان ، او را محبوبِ دشمنانش مى كند .

غرر الحكم : ۵۴۲۹ .

حديث۲۳۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن لانَت عَريكَتُهُ وَجَبَت مَحَبَّتُهُ .

امام على عليه السلام : هر كه نرمخو گردد ، دوستى اش [در دل ها]جايگير مى شود .

غرر الحكم : ۸۱۵۲ .

حديث۲۳۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن يُلِن حاشِيَتَهُ يَعرِفَ صَديقُهُ مِنهُ المَوَدَّةَ .

امام على عليه السلام : هر كه نرمخو گردد ، دوستش [آثار]دوستى را از او خواهد شناخت .

الكافى : ۲ / ۱۵۴ / ۱۹ عن يحيى عن الإمام الصادق عليه السلام .

حديث۲۳۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الكَريمُ عِندَ اللّهِ مَحبورٌ مُثابٌ،وعِندَ النّاسِ مَحبوبٌ مُهابٌ .

امام على عليه السلام : شخص بزرگوار ، نزد خداوند ، خرّم و باپاداش است و نزد مردم ، محبوب و با شُكوه .

غرر الحكم : ۲۱۴۶ .

حديث۲۳۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

السَّخاءُ يَكسِبُ المَحَبَّةَ ، ويُزَيِّنُ الأَخلاقَ .

امام على عليه السلام : بخشندگى ، دوستى را نصيب [انسان]مى كند و اخلاق را زينت مى بخشد .

غرر الحكم : ۱۶۰۰ .

حديث۲۳۴۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَبَبُ المَحَبَّةِ السَّخاءُ .

امام على عليه السلام : بخشندگى ، عامل دوستى است .

غرر الحكم : ۵۵۱۰ ، وراجع بحار الأنوار : ۱۵/ ۳۱/ ۴۸ .

حدیث۲۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّخاءُ يَزرَعُ المَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام : بخشندگی ، [بذر] دوستی را [در دل ها] می کارد .
غرر الحکم : ۳۰۶ .

حدیث۲۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيكُم بِالسَّخاءِ وحُسنِ الخُلُقِ ؛ فَإِنَّهُما يَزيدانِ الرِّزقَ ، ويوجِبانِ المَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام : پايبند بخشندگی و خوش خويی باشيد؛ زيرا اين دو ، روزی را افزايش می دهند و باعث دوستی می شوند .
غرر الحکم : ۶۱۶۱ .

حدیث۲۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جودُ الرَّجُلِ يُحَبِّبُهُ إلى أضدادِهِ ، وبُخلُهُ يُبَغِّضُهُ إلى أولادِهِ .
امام علی علیه السلام : بخشندگیِ انسان ، او را محبوب مخالفانش می كند و بُخلش او را منفور فرزندانش می سازد .
غرر الحکم : ۴۷۲۹ .

حدیث۲۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الجَوادُ مَحبوبٌ مَحمودٌ وإن لَم يَصِل مِن جودِهِ إلى مادِحِهِ شَيءٌ ، وَالبَخيلُ ضِدُّ ذلِكَ .
امام علی علیه السلام : آدم بخشنده ، محبوب و ستوده است ، گرچه از بخشش او چيزی به ستايشگرش نرسد ، برعكسِ شخص بخيل .
غرر الحکم : ۱۹۰۹ .

حدیث۲۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّيِّدُ مَحسودٌ ، وَالجَوادُ مَحبوبٌ مَودودٌ .
امام علی علیه السلام : انسان بزرگ ، مورد حسادت است و انسان بخشنده ، محبوب و دوست داشتنی است .
غرر الحکم : ۱۷۶۳ .

حدیث۲۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَرَکَ الحَسَدَ کانَت لَهُ المَحَبَّةُ عِندَ النّاسِ .

امام علی علیه السلام : هرکه حسادت را رها کند ، محبوب مردم می شود .

تحف العقول : ۸۹وص ۹۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۳۷ / ۱ .

حدیث۲۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَناسَ مَساوِئَ الإِخوانِ تَستَدِم وُدَّهُم .

امام علی علیه السلام : بدی های برادران را فراموش کن ، تا دوستی شان را پایدار کنی .

غرر الحکم : ۴۵۸۴ .

حدیث۲۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مِمّا تَکتَسِبُ بِهِ المَحَبَّةَ أن تَکونَ عالِما کَجاهِلٍ ، وواعِظا کَمَوعوظٍ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : یکی از عوامل به دست آوردن دوستی ، آن است که دانا باشی [امّا با ظاهری] چون نادان ، و پند دهنده باشی ، [با ظاهری] چون پند گیرنده .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۰ / ۷۸۸ .

حدیث۲۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإِحسانُ مَحَبَّةٌ .

امام علی علیه السلام : نیکوکاری [به مردم ، عامل]دوستی است .

غرر الحکم : ۱۰۹ .

حدیث۲۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ المَحَبَّةِ الإِحسانُ .

امام علی علیه السلام : عامل دوستی ، نیکوکاری است .

غرر الحکم : ۵۵۱۸ .

حدیث۲۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَثُرَ إحسانُهُ أحَبَّهُ إخوانُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه بسیار نیکی کند ، برادرانش دوستش خواهند داشت .

غرر الحکم : ۸۴۷۳ .

حدیث۲۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَطاءُ مَحَبَّةٌ .

امام علی علیه السلام : بخشش ، [عامل] دوستی است .

مطالب السؤول : ۵۶ .

حدیث۲۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن بَذَلَ مَعروفَهُ كَثُرَ الرّاغِبُ إلَيهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه نیکی [و دارایی] خود را ببخشد ، راغبان به او فراوان می گردند .

غرر الحکم : ۸۴۹۲ .

حدیث۲۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن بَذَلَ النَّوالَ قَبلَ السُّؤالِ فَهُوَ الكَريمُ المَحبوبُ .

امام علی علیه السلام : هرکه پیش از آن که از او بخواهند ، ببخشد و عطا کند ، بزرگوار و محبوب است .

غرر الحکم : ۸۶۴۳ .

حدیث۲۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَحَبَّب إلَى النّاسِ بِالزُّهدِ فی ما أيديهِم تَفُز بِالمَحَبَّةِ مِنهُم .

امام علی علیه السلام : با بی رغبتی به آنچه در دست مردم است ، با آنان دوستی بورز ، تا دوستی شان را به دست آوری .

غرر الحکم : ۴۵۰۶ فی طبعهٔ بیروت ص ۳۱۲ / ۴۶ و ط طهران ص ۳۴۹ / ۴۶ : بین أیدیهم .

حدیث۲۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَحَلَّ بِاليَأسِ مِمّا فی أيدِی النّاسِ تَسلَم مِن غَوائِلِهِم ، وتُحرِزِ المَوَدَّةَ مِنهُم .

امام علی علیه السلام : با طمع نداشتن به آنچه در دست مردم است ، خود را بیارای ، تا از کینه هایشان ایمن گردی و دوستی شان را به دست آوری .

غرر الحکم : ۴۵۰۷ .

حدیث۲۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمِلَ بِالحَقِّ مالَ إلَیهِ الخَلقُ .

امام علی علیه السلام : هرکه بر اساس حق رفتار کند، خلق به سوی او روی خواهند آورد .

غرر الحکم : ۸۶۴۶ .

حدیث۲۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَسُنَت کِفایَتُهُ أحَبَّهُ سُلطانُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه کاردان باشد ، فرمانروایش او را دوست خواهد داشت .

غرر الحکم : ۸۴۷۴ .

حدیث۲۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِلَةُ الرَّحِمِ توجِبُ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : صله رحم ، سبب دوستی می شود .

غرر الحکم: ۵۸۵۲ .

حدیث۲۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لانَت کَلِمَتُهُ وَجَبَت مَحَبَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه سخنش نرم شود ، دوستی اش [بر دیگران] لازم می گردد .

تحف العقول : ۹۱ ، غرر الحکم : ۷۹۴۱ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۹۶ / ۷۹ ؛ المناقب للخوارزمی : ۳۶۸ / ۳۸۵ وفیه «مودّته» بدل «محبّته» .

حدیث۲۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّد لِسانَکَ لینَ الکَلامِ وبَذلَ السَّلامِ یَکثُر مُحِبّوکَ ، ویَقِلُّ مُبغِضوکَ .

امام علی علیه السلام : زبانت را به نرم گویی و سلام دادن [به همه] ، عادت بده ، تا دوستانت فراوان شوند و دشمنانت اندک گردند .

غرر الحکم : ۶۲۳۱ .

حدیث۲۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَذُبَ لِسانُهُ کَثُرَ إخوانُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه زبانش شیرین شود ، برادرانش فراوان می گردند .

مائة کلمة : ۲۴ / ۸ ، المناقب للخوارزمی : ۳۷۵ / ۳۹۵ عن الجاحظ .

حدیث۲۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهَدِیَّةُ تَجلِبُ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هدیه دادن ، دوستی را به دنبال می آورد .

غرر الحکم : ۳۱۶ .

حدیث۲۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّصیحَةُ تُثمِرُ الوُدَّ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی ، دوستی به بار می آورد .

غرر الحکم : ۸۴۴ .

حدیث۲۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النُّصحُ یُثمِرُ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : خیرخواهی و یکرنگی ، محبّت به بار می آورد .

غرر الحکم : ۶۱۴ .

حدیث۲۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِتابُ حَیاةُ المَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : انتقاد ، [عامل] حیاتِ دوستی است .

غرر الحکم : ۳۱۵ .

حدیث۲۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُعاتِبِ الجاهِلَ فَیَمقُتَکَ ، وعاتِبِ العاقِلَ یُحِبکَ .

امام علی علیه السلام : از جاهل انتقاد مکن ، که دشمنت می دارد و از عاقل انتقاد کن ، که دوستت می دارد .

غرر الحكم : ۱۰۲۱۵ .

حديث۲۳۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لِلأَخِلاّءِ نَدامَةٌ إلاَّ المُتَّقينَ .

امام على عليه السلام : دوستان را پشيمانى است ، جز پرهيزگاران .

تفسير القمّى : ۲ / ۲۸۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۴ .

حديث۲۳۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإخوانُ فِى اللّهِ تَعالى تَدومُ مَوَدَّتُهُم ؛ لِدَوامِ سَبَبِها .

امام على عليه السلام : برادرى كنندگان در راه خداى متعال ، دوستى شان مى پايد ؛ زيرا سبب آن ، پاينده است .

غرر الحكم : ۱۷۹۵ .

حديث۲۳۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَوَدَّةُ ذَوِى الدّينِ بَطيئَةُ الاِنقِطاعِ ، دائِمَةُ الثَّباتِ وَالبَقاءِ .

امام على عليه السلام : دوستى دينداران، دير گُسَل است و ثبات و بقاى آن، هميشگى .

غرر الحكم : ۹۸۰۶ .

حديث۲۳۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إخوانُ الدّينِ أبقى مَوَدَّةً .

امام على عليه السلام : دوستى برادران دينى ، پايدارتر است .

غرر الحكم : ۱۳۶۰.

حديث۲۳۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

وُدُّ أبناءِ الدُّنيا يَنقَطِعُ ؛ لاِنقِطاعِ أسبابِهِ . وُدُّ أبناءِ الآخِرَةِ يَدومُ ؛ لِدَوامِ سَبَبِهِ .

امام على عليه السلام : دوستى فرزندان دنيا ، بر اثر گسستن سبب آن ، مى گسلد و دوستى فرزندان آخرت ، بر اثر پايايى سبب آن ، مى پايد .

غرر الحكم : ۱۰۱۱۷ و ۱۰۱۱۸ .

حدیث۲۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِحُسنِ العِشرَةِ تَدومُ المَوَدَّةُ .
امام علی علیه السلام : با خوش رفتاری ، دوستی می پاید .
غرر الحکم : ۴۲۰۰ .

حدیث۲۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُسنُ العِشرَةِ یَستَدیمُ المَوَدَّةَ .
امام علی علیه السلام : خوش رفتاری ، دوستی را پایدار می کند .
غرر الحکم : ۴۸۱۱ .

حدیث۲۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أحسَنَ مُصاحَبَةَ الإِخوانِ استَدامَ مِنهُمُ الوُصلَةَ .
امام علی علیه السلام : هرکه با برادرانْ خوش رفتاری کند ، پیوندش را با آنان پایدار می سازد.
غرر الحکم : ۸۷۱۴ .

حدیث۲۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أحسَنَ إلَی النّاسِ استَدامَ مِنهُمُ المَحَبَّةَ .
امام علی علیه السلام : هرکه به مردم نیکی کند ، دوستی اش را با آنان پایدار می سازد .
غرر الحکم : ۸۷۱۵ .

حدیث۲۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِحُسنِ المُوافَقَةِ تَدومُ الصُّحبَةُ .
امام علی علیه السلام : با سازگاری نیکو ، دوستی می پاید .
غرر الحکم : ۴۱۸۳ .

حدیث۲۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُوافَقَةُ الأصحابِ تُديمُ الاِصطِحابَ . وَالرِّفقُ فِي المَطالِبِ يُسَهِّل الأَسبابَ .

امام علی علیه السلام : سازگاری یاران ، دوستی را پایدار می کند . ملایمت در پیگیری خواسته ها، اسباب [برآوردن آنها]را آسان می سازد .

غرر الحکم : ۹۸۷۳ .

حدیث۲۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالرِّفقِ تَدومُ الصُّحبَةُ .

امام علی علیه السلام : با ملایمت ، دوستی پایدار می گردد .

غرر الحکم : ۴۳۴۲ .

حدیث۲۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلِن كَنَفَكَ ؛ فَإِنَّ مَن يُلِن كَنَفَهُ يَستَدِم مِن قَومِهِ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : ملایم باش ؛ زیرا هرکه ملایم باشد ، همواره از دوستی کسانش برخوردار می شود .

غرر الحکم : ۲۳۷۶.

حدیث۲۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَلِن حاشِيَتُهُ يَستَدِم مِن قَومِهِ المَوَدَّةَ .

امام علی علیه السلام : هرکه ملایمت پیشه کند ، همواره از دوستی کسانش برخوردار می شود .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۳ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۲ / ۴۸ ، غرر الحکم : ۸۵۸۳ وفيه «المحبّة» بدل «المودّة» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۰۴ / ۶۶ .

حدیث۲۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَحتاجُ الإِخوَةُ فيما بَينَهُم إلى ثَلاثَةِ أشياءَ ، فَإِنِ استَعمَلوها وإلّا تَبايَنوا وتَباغَضوا ، وهِيَ : التَّناصُفُ ، وَالتَّراحُمُ ، ونَفيُ الحَسَدِ .

امام علی علیه السلام : برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر آنها را به کار گیرند [دوستی شان پایدار می شود]وگرنه از یکدیگر جدا می شوند و با یکدیگر دشمنی می کنند . این سه عبارت است از : انصاف ، مهربانی به یکدیگر و کنار گذاشتن حسادت.

تحف العقول : ۳۲۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۶ / ۶۸ .

حدیث۲۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَصفُو الخُلَّةُ مَعَ غَیرِ أدیبٍ .
امام علی علیه السلام : دوستی ، جز با شخص با ادب ، خالص نمی شود .
غرر الحکم : ۱۰۵۹۹ .

حدیث۲۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ أحسَنَ ما یَألَفُ بِهِ النّاسُ قُلوبَ أوِدّائِهِم ونَفَوا بِهِ الضِّغنَ عَن قُلوبِ أعدائِهِم حُسنُ البِشرِ عِندَ لِقائِهِم ، وَالتَّفَقُّدُ فی غَیبَتِهِم ، وَالبَشاشَةُ بِهِم عِندَ حُضورِهِم .
امام علی علیه السلام : بهترین چیزهایی که مردم با آنها ، دل های دوستانشان را به دست می آورند و کینه ها را از دل های دشمنانشان می زدایند ، خوش رویی به هنگام دیدارشان است ، و پرسش حال آنها در هنگام نبودشان و گشاده رویی در حضورشان .
تحف العقول : ۲۱۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۵۷ / ۱۲۴ .

حدیث۲۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العَقلُ غِطاءٌ سَتیرٌ ، وَالفَضلُ جَمالٌ ظاهِرٌ ، فَاستُر خَلَلَ خُلقِکَ بِفَضلِکَ ،
وقاتِل هَواکَ بِعَقلِکَ ، تَسلَم لَکَ المَوَدَّةُ ، وتَظهَر لَکَ المَحَبَّةُ .
امام علی علیه السلام : عقل ، پرده پوش [کاستی ها]است و کمال ، زیبایی آشکار . پس
کاستی های خوی خود را با کمالت بپوشان و با عقل خویش ، هوایت را از پای در آور ، تا دوستی تسلیمت گردد و محبّت ، برایت آشکار شود .
الکافی : ۱ / ۲۰ / ۱۳ عن سهل بن زیاد رفعه .

حدیث۲۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طَلاقَةُ الوَجهِ بِالبِشرِ ، وَالعَطِیَّةِ ، وفِعلِ البِرِّ ، وبَذلِ التَّحِیَّةِ ، داعٍ إلی مَحَبَّةِ البَرِیَّةِ .
امام علی علیه السلام : گشاده رویی و خوش رویی ، بخشش کردن ، نیکوکاری و سلام دادن [به همه] ، دوستی مردم را فراچنگ می آورد .
غرر الحکم : ۶۰۳۲ .

حدیث۲۳۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَا استُجلِبَتِ المَحَبَّةُ بِمِثلِ السَّخاءِ ، وَالرِّفقِ ، وحُسنِ الخُلقِ .

امام على عليه السلام : دوستىْ با هيچ چيز همچون بخشندگى ، نرمى و خوش خويى به دست نمى آيد .

غرر الحكم : ۹۵۶۱ .

حديث۲۳۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَلاثٌ يوجِبنَ المَحَبَّةَ : حُسنُ الخُلقِ ، وحُسنُ الرِّفقِ ، وَالتَّواضُعُ .

امام على عليه السلام : سه چيز عامل دوستى است : خوش خويى ، ملايمت نيكو و فروتنى .

غرر الحكم : ۴۶۸۴ .

حديث۲۳۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّما أنتُم إخوانٌ عَلى دينِ اللّهِ ، ما فَرَّقَ بَينَكُم إلاّ خُبثُ السَّرائِرِ وسوءُ الضَّمائِرِ ، فَلا توازَرونَ ، ولا تَناصَحونَ ، ولا تَباذَلونَ ، ولا تَوادّونَ .

امام على عليه السلام : شما در حقيقت ، برادران دينى يكديگريد و جز سرشت هاى پليد و نهادهاى بد ، ميان شما جدايى نيفكنده است . در نتيجه ، نه يكديگر را يارى مى كنيد ، و نه خيرخواه يكديگريد ، و نه به يكديگر چيزى مى بخشيد ، و نه با يكديگر دوستى مى كنيد .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۳ .

حديث۲۳۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُهُ قَلاهُ مُصاحِبُهُ و رَفيقُهُ .

امام على عليه السلام : هركه بدخو شود ، همنشين و رفيقش دشمنش مى گردند .

غرر الحكم : ۸۷۷۳ .

حديث۲۳۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُهُ أعوَزَهُ الصَّديقُ وَ الرَّفيقُ .

امام على عليه السلام : هركه بدخو شود ، دوست و رفيقش ناياب مى گردند .

غرر الحكم : ۹۱۸۷ .

حديث۲۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن خَشُنَت عَرِيكَتُهُ أقفَرَت حاشِيَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه درشت خویی کند ، پیرامونش [از دوستان] تهی می گردد .

غرر الحکم : ۸۵۸۱ .

حدیث۲۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَتَبَّعَ خَفِيّاتِ العُيوبِ حَرَمَهُ اللّه ُ مَوَدّاتِ القُلوبِ .

امام علی علیه السلام : هرکه عیب های نهانی را بکاود ، خداوند از دوستی دل ها محرومش می کند .

غرر الحکم : ۸۸۰۰ .

حدیث۲۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ناقَشَ الإِخوانَ قَلَّ صَديقُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه در کار برادرانش خرده گیری کند ، دوستانش کم می شوند.

غرر الحکم : ۸۷۷۲ .

حدیث۲۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ استَقصى عَلى صَديقِهِ انقَطَعَت مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه بر دوستش خرده گیری کند [و بخواهد مو را از ماست بکشد]، دوستی اش گسسته می شود .

غرر الحکم : ۸۵۸۲ .

حدیث۲۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جانَبَ الإِخوانَ عَلى كُلِّ ذَنبٍ قَلَّ أصدِقاؤُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که بر اثر هر گناهی از برادرانش کناره گیری کند ، دوستانش کم می شوند .

غرر الحکم : ۸۱۶۶ .

حدیث۲۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا مَحَبَّةَ مَعَ مِراءٍ .

امام علی علیه السلام : با ستیزه گری ، دوستی ای در کار نیست .

المناقب للخوارزمی : ۳۷۵ / ۳۹۵ ، مائة کلمة : ۳۶ / ۲۰ ، الإعجاز والإیجاز للثعالبی : ۳۷ .

حدیث۲۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا مَحَبَّةَ مَعَ کَثرَةِ مِراءٍ .

امام علی علیه السلام : با ستیزه گریِ بسیار ، دوستی ای در کار نیست .

غرر الحکم : ۱۰۵۳۲ .

حدیث۲۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ وَ السَّفَهَ ؛ فَإنَّهُ یوحِشُ الرِّفاقَ .

امام علی علیه السلام : از سبکسری بپرهیز که دوستان را می رماند .

غرر الحکم : ۲۶۵۵ .

حدیث۲۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذَا احتَشَمَ المُؤمِنُ أخاهُ فَقَدَ فارَقَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه شخص مؤمن ، برادرش را خجالت دهد ، از او جدا شده است.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۸۰ ، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ۱۲۶ ؛ شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۵۱ / ۴۸۸ .

از۲۴۰۱تا۲۶۰۰

حدیث۲۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زِیادَةُ الشُّحِّ تَشینُ الفُتُوَّةَ ، و تُفسِدُ الاُخُوَّةَ .

امام علی علیه السلام : تنگ چشمیِ بسیار ، جوان مردی را زشت و برادری را تباه می کند .

غرر الحکم : ۵۵۰۸ .

حدیث۲۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ لِشَحیحٍ رَفیقٌ .

امام علی علیه السلام : شخص تنگ چشم ، دوستی ندارد .

غرر الحکم : ۷۴۶۵ .

حدیث۲۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ لِبَخیلٍ حَبیبٌ .

امام علی علیه السلام : شخص تنگ چشم ، یاری ندارد .

غرر الحکم : ۷۴۷۳ .

حدیث۲۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العُسرُ یَشینُ الأَخلاقَ ، و یوحِشُ الرِّفاقَ .

امام علی علیه السلام : پریشانی ، خوی ها را زشت می کند و دوستان را می پراکند .

غرر الحکم : ۱۵۹۹ .

حدیث۲۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَلَلُ یُفسِدُ الاُخُوَّةَ .

امام علی علیه السلام : افسردگی ، برادری را تباه می کند .

غرر الحکم : ۱۱۰۸ .

حدیث۲۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا اُخُوَّةَ لِمَلولٍ .

امام علی علیه السلام : شخص افسرده ، هیچ برادری ندارد .

غرر الحکم : ۱۰۴۳۷ .

حدیث۲۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا خُلَّةَ لِمَلولٍ .

امام علی علیه السلام : شخص افسرده ، هیچ دوستی ندارد .

غرر الحکم : ۱۰۴۴۳ .

حدیث۲۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا راحَةَ لِحَسودٍ ، و لا مَوَدَّةَ لِمَلولٍ .

امام على عليه السلامـ پيوسته مى فرمود ـ: هيچ حسودى ، آرامش و هيچ افسرده دلى ، دوستى ندارد .

الإرشاد : ۱ / ۳۰۳ ، تحف العقول : ۲۱۵ وفيه «لا عيش» بدل «لا راحة» ، كنز الفوائد : ۱ / ۱۳۷ .

حدیث۲۴۰۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قَلَّما تَنجَحُ حيلَةُ العَجولِ ، أو تَدومُ مَوَدَّةُ المَلولِ .

امام على عليه السلام : كمتر مى شود كه چاره گرىِ شخص شتابزده ، به نتيجه رسد ، يا دوستىِ افسرده دل ، بپايد .

غرر الحكم : ۶۷۴۱ .

حدیث۲۴۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيسَ لِمُتَكَبِّرٍ صَديقٌ .

امام على عليه السلام : هيچ متكبّرى ، دوستى ندارد .

غرر الحكم : ۷۴۶۴ .

حدیث۲۴۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنِ استَطالَ عَلَى الإِخوانِ لَم يَخلُص لَهُ إنسانٌ .

امام على عليه السلام : هركه بر برادرانْ بزرگى فروشد ، هيچ انسانى با او صميمى نخواهد شد .

غرر الحكم : ۸۳۹۳ .

حدیث۲۴۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الجَفاءُ يُفسِدُ الإِخاءَ .

امام على عليه السلام : جفاكارى ، برادرى را تباه مى كند .

غرر الحكم : ۵۶۲ .

حدیث۲۴۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ وَ الجَفاءَ ؛ فَإِنَّهُ يُفسِدُ الإِخاءَ ، و يُمَقِّتُ إلَى اللّهِ وَ النّاسِ .

امام على عليه السلام : از جفاكارى بپرهيز ، كه برادرى را تباه مى كند و [جفاكار را]منفور خدا و مردم مى سازد .

غرر الحكم : ۲۶۶۲ .

حدیث۲۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَطلُبَنَّ الإخاءَ عِندَ أهلِ الجَفاءِ ، وَ اطلُبهُ عِندَ أهلِ الحِفاظِ وَالوَفاءِ .

امام علی علیه السلام : برادری را نزد جفاکاران مجوی . آن را نزد پایبندان (جوان مردان) و وفاداران بجوی .

غرر الحکم : ۱۰۴۲۱ .

حدیث۲۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا مَوَدَّةَ لِحَقودٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ کینه توزی را دوستی نیست .

غرر الحکم : ۱۰۴۳۶ .

حدیث۲۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ لِحَقودٍ اُخُوَّةٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ کینه توزی را برادری نیست .

غرر الحکم : ۷۴۸۳ .

حدیث۲۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسودُ لا خُلَّةُ لَهُ .

امام علی علیه السلام : حسود را دوستی نیست .

غرر الحکم : ۸۸۶ .

حدیث۲۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسَدُ الصَّدیقِ مِن سُقمِ المَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : حسادتِ دوست ، ناشی از نادرستی دوستی است .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۱۸ ، غرر الحکم : ۴۹۲۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۳ / ۲۸ .

حدیث۲۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَدومُ مَعَ الغَدرِ صُحبَةُ خَليلٍ .

امام على عليه السلام : با نيرنگبازى ، دوستىِ هيچ دوستى نمى پايد .

غرر الحكم : ۱۰۶۰۱ .

حديث۲۴۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أطاعَ الواشِيَ ضَيَّعَ الصَّديقَ .

امام على عليه السلام : هركه از سخن چين پيروى كند ، دوست را از دست مى دهد .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۳۹ ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۱۶۰ / ۷ .

حديث۲۴۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَثرَةُ التَّقريعِ توغِرُ القُلوبَ ، و توحِشُ الأَصحابَ .

امام على عليه السلام : سرزنش بسيار ، دل ها را كينه ور مى كند و ياران را مى پراكند .

غرر الحكم : ۷۱۱۲ .

حديث۲۴۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

تَركُ التَّعاهُدِ لِلصَّديقِ داعِيَةُ القَطيعَةِ .

امام على عليه السلام : جويا نشدن حال دوست ، به جدايى مى انجامد .

الإرشاد : ۱ / ۳۰۳ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۴۲۱ / ۴۰ .

حديث۲۴۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن لَم يَتَعاهَد مُوادِدَهُ فَقَد ضَيَّعَ الصَّديقَ .

امام على عليه السلام : هركه جوياى حال دوستش نشود ، دوستش را از دست داده است.

غرر الحكم : ۸۵۵۰ .

حديث۲۴۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

الفَضلُ مِن كَرَمِ الطَّبيعَهِ وَالمَنُّ مَفسَدَةُ الصَّنيعَهْ تَركُ التَّعاهُدِ لِلصَّديق

يَكونُ داعِيَةَ القطَيعَهْ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :
فضل و کمال ، از بزرگواری سرشت است /
و منّت گذاشتن ، نیکوکاری را تباه می کند .
جویا نشدن حال دوست /
به جدایی فرا می خواند .
الـدیوان المنسوب إلی الإمـام علی علیه السـلام : ۲۵۶ ، تاریـخ دمشـق : ۴۲ / ۵۲۹ عن محمّـد بن علیّ بن عبیـداللّه وفیه «الصبر» بـدل «الفضل» مع زیادهٔ بیتین .

حدیث۲۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عُدِمَ إنصافُهُ لَم یُصحَب .
امام علی علیه السلام : هرکه بی انصافی کند ، کسی با او دوست نمی شود .
غرر الحکم : ۸۱۱۴ .

حدیث۲۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنعُ خَیرِکَ یَدعو إلی صُحبَةِ غَیرِکَ .
امام علی علیه السلام : نرسیدن خیرت [به دوستان] ، به دوستی [آنان] با دیگران می انجامد .
غرر الحکم : ۹۷۸۳ .

حدیث۲۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إیّاکَ وَ العُجبَ و سوءَ الخُلُقِ و قِلَّةَ الصَّبرِ ؛ فَـإِنَّهُ لا ـ یَسـتَقیمُ لَـکَ عَلی هـذِهِ الخِصـالِ الثَّلاثِ صاحِبٌ ، و لا یَزالُ لَکَ عَلَیها مِنَ النّاسِ مُجانِبٌ .
امـام علی علیه السـلام : از خودپسـندی ، بـدخویی و کم صبری بپرهیز ؛ زیرا بـا این خصـلت هـای سه گانه ، هیـچ دوستی ای برایت راست نمی آید و همواره ، مردم از تو کناره می گیرند .
الخصال : ۱۴۷ / ۱۷۸ عن حمّاد بن عیسی عمّن ذکره عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۳۱۵ / ۱۶ و ۷۴ / ۱۷۵ / ۶ .

حدیث۲۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مُجالَسَةُ الأَشـرارِ تورِثُ سوءَ الظَّنِّ بِالأَخیارِ ، و مُجالَسَةُ الأَخیارِ تُلحِقُ الأَشـرارَ بِالأَخیارِ ، و مُجالَسَةُ الفُجّارِ لِلأَبرارِ تُلحِقُ الفُجّارَ بِالأَبرارِ ، فَمَنِ اشتَبَهَ عَلَیکُم أمرُهُ و لَم تَعرِفوا دینَهُ فَانظُروا إلی خُلَطائِهِ ؛ فَإِن کانوا أهلَ دینِ اللّه ِ فَهُوَ عَلی دینِ اللّه ِ ، و إن کانوا عَلی غَیرِ دینِ اللّه ِ فَلا حَظَّ لَهُ مِن دینِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با بدکاران ، بدبینی به نیکان را پدید می آورد و همنشینی با نیکان ، بدکاران را به نیکان می پیوندد . لـذا هرگاه موقعیّت کسی بر شـما مبهم گشت و دین او را نشـناختید ، به معاشـرانش بنگرید . اگر اهل دین خدا بودند ، او نیز پیرو دین خداست و اگر پیرو دین خدا نبودند ، او را نیز از دین خدا بهره ای نیست .

صفات الشیعهٔ : ۸۴ / ۹ عن محمّد بن قیس عن الإمام الباقر عن آبائه علیهم السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۷ /۳۱ .

حدیث۲۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَرينُ المَرءِ دَليلُ دينِهِ .

امام علی علیه السلام : همنشین انسان ، نشانه دین اوست .

المواعظ العددیّهٔ : ۶۰ .

حدیث۲۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَفيقُ المَرءِ دَليلُ عَقلِهِ .

امام علی علیه السلام : رفیقِ انسان ، نشانه عقل اوست .

المواعظ العددیّهٔ : ۵۶ .

حدیث۲۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَليلُ المَرءِ دَليلُ عَقلِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستِ انسان ، نشانه عقل اوست .

المواعظ العددیّهٔ : ۵۵ .

حدیث۲۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَرغَبَنَّ فی مَوَدَّةِ مَن لَم تَكشِفهُ .

امام علی علیه السلام : در دوستی کسی که به درونش پی نبرده ای ، رغبت مکن .

غرر الحکم : ۱۰۱۶۷ .

حدیث۲۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَثِق بِالصَّديقِ قَبلَ الخُبرَةِ .

امام علی علیه السلام : پیش از آزمون ، به دوست ، اعتماد مکن .

غرر الحکم : ۱۰۲۵۷ .

حدیث۲۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدِّمِ الِاختِبارَ فِی اتِّخاذِ الإِخوانِ ؛ فَإِنَّ الِاختِبارَ مِعیارٌ یَفرُقُ بَینَ الأَخیارِ وَ الأَشرارِ .

امام علی علیه السلام : در برادر [و دوست] گرفتن ، آزمودن را مقدّم دار ؛ زیرا آزمودن ، معیار جدا سازِ میان نیکان و بدان است .

غرر الحکم : ۶۸۱۰ .

حدیث۲۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّخَذَ أخا بَعدَ حُسنِ الِاختِبارِ دامَت صُحبَتُهُ ، و تَأَکَّدَت مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس پس از نیک آزمودن ، برادری برگیرد ، مصاحبتش می پاید و دوستی اش استوار می گردد .

غرر الحکم : ۸۹۲۱ .

حدیث۲۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یُقَدِّم فِی اتِّخاذِ الإِخوانِ الِاعتِبارَ دَفَعَهُ الِاغتِرارُ إلی صُحبَةِ الفُجّارِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در انتخاب برادران ، ارزیابی را مقدّم ندارد ، فریب خوردگی ، او را به مصاحبت با بدکاران می کشاند .

غرر الحکم : ۸۹۲۲ .

حدیث۲۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّخَذَ أخا مِن غَیرِ اختِبارٍ ألجَأَهُ الِاضطِرارُ إلی مُرافَقَةِ الأَشرارِ .

امام علی علیه السلام : هرکه بی آزمودن ، برادری برگیرد ، بیچارگی او را به رفاقت با بدان ، ناگزیر می کند .

غرر الحکم : ۸۹۲۳ .

حدیث۲۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدِّمِ الِاختِبارَ ، وأجِدِ الِاستِظهارَ فِی اختِیارِ الإِخوانِ ، و إلّا ألجَأَکَ الِاضطِرارُ إلی مُقارَنَةِ الأَشرارِ .

امام علی علیه السلام : در گزینش برادران ، آزمودن را مقدّم دار و نیک احتیاط کن ، و گرنه بیچارگی ، تو را به همراهی با بدان ، ناگزیر می کند .

غرر الحکم : ۶۸۱۱ .

حدیث۲۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن قَلَّبَ الإخوانَ عَرَفَ جَواهِرَ الرِّجالِ .
امام علی علیه السلام : هرکه برادران را [در آزمودن]زیر و رو کند ، گوهر کسان را خواهد شناخت .
کنز الفوائد : ۱ / ۹۳ .

حدیث۲۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَأمَن صَديقَكَ حَتّى تَختَبِرَهُ ، و كُن مِن عَدُوِّكَ عَلى أشَدِّ الحَذَرِ .
امام علی علیه السلام : از دوستت ایمن مباش ، تا آن که او را بیازمایی ، و از دشمن خود ، سخت بپرهیز .
غرر الحکم : ۱۰۳۰۱ .

حدیث۲۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنِ اطمَأَنَّ قَبلَ الاِختِبارِ نَدِمَ .
امام علی علیه السلام : هر که پیش از آزمودنِ [کسی ، به او] اطمینان کند ، پشیمان می شود .
غرر الحکم : ۹۱۷۸ .

حدیث۲۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الطُّمَأنينَةُ إلى كُلِّ أحَدٍ قَبلَ الاِختِبارِ لَهُ عَجزٌ .
امام علی علیه السلام : اطمینان به هرکس ، پیش از آزمودنش [نشانه]درماندگی است .
نهج البلاغة : الحکمة ۳۸۴ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۹۷ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۹۰ / ۵۶ .

حدیث۲۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا ـ يُعرَفُ النّاسُ إلاّ ـ بِالاِختِبارِ ، فَاختَبِر أهلَكَ ووُلدَكَ في غَيبَتِكَ ، وصَديقَكَ في مُصيبَتِكَ ، وذَا القَرابَةِ عِندَ فاقَتِكَ ، وذَا التَّوَدُّدِ وَالمَلَقِ عِندَ عُطلَتِكَ ؛ لِتَعلَمَ بِذلِكَ مَنزِلَتَكَ مِنهُم .
امام علی علیه السلام : مردم ، جز با آزمودن ، شناخته نمی شوند . پس خانواده و فرزندانت را هنگام نبودت ، دوستت را هنگام مصیبت ، خویشانت را به هنگام ناداری ات ، و دوستان و مدّعیان دوستی را به هنگام بیکاری ات ، بیازمای تا با آن ، منزلت خود را نزد آنان بدانی .
مطالب السؤول : ۵۶ ؛ بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۰ / ۶۷ .

حدیث۲۴۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عِندَ زَوالِ القُدرَةِ يَتَبَيَّنُ الصَّديقُ مِنَ العَدُوِّ .

امام على عليه السلام : به وقت از دست رفتن توانایی ، دوست از دشمنْ پدیدار می شود .

غرر الحکم : ۶۲۱۴ .

حدیث۲۴۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فِى الشِّدَّةِ يُختَبَرُ الصَّديقُ .

امام على عليه السلام : دوست ، در سختی ، آزموده می شود .

غرر الحکم : ۶۴۷۲ .

حدیث۲۴۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَفى بِالصُّحبَةِ اختِبارا .

امام على عليه السلام : برای آزمودن [دوستان] ، همین بس که همراه شوی .

غرر الحکم : ۷۰۳۴ .

حدیث۲۴۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِصحَب تَختَبِر .

امام على عليه السلام : مصاحبت کن ، تا [افراد را]بیازمایی .

غرر الحکم : ۲۲۳۸ .

حدیث۲۴۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سِتَّةٌ تُختَبَرُ بِها عُقولُ الرِّجالِ : المُصاحَبَةُ ، وَ المُعامَلَةُ ، وَ الوِلايَةُ ، وَ العَزلُ ، وَ الغِنى ، وَ الفَقرُ .

امام على عليه السلام : به شش چیز ، خردهای مردم سنجیده می شود : مصاحبت ، داد و ستد ، حکمرانی ، برکنار کردن ، دارایی و نداری .

غرر الحکم : ۵۶۰۰ .

حدیث۲۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إذا أرَدتَ أن تُصادِقَ رَجُلًا فَانظُر مَن عُدُوُّه .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هرگاه خواستی با کسی دوستی کنی ، ببین دشمنش کیست .

شرح نهج البلاغهٔ : ۲۰ / ۲۸۶ / ۲۷۱ .

حدیث۲۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إذا أرَدتَ أن تُصادِقَ رَجُلًا فَأَغضِبهُ ، فَإن أنصَفَكَ فی غَضَبِهِ ، و إلاّ فَدَعهُ .

امام علی علیه السـلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هرگاه خواستی با کسی دوستی کنی ، او را خشمگین کن . پس اگر در حال خشم نیز با انصاف با تو رفتار کرد ، [با او دوستی کن] و گرنه رهایش ساز .

شرح نهج البلاغهٔ : ۲۰/۳۲۵/۷۲۵ ، تفسیر الدرّ المنثور : ۶/۵۲۰ عن الحنظلی عن لقمان علیه السلام نحوه .

حدیث۲۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أقَلَّ الثِّقَةَ المُؤتَمَنَ ، وأكثَرَ الخَوّانَ !

امام علی علیه السلام : امینِ قابلِ اعتماد ، چه کم است و خیانتکار ، چه بسیار !

غرر الحکم : ۹۶۵۶ .

حدیث۲۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن طَلَبَ صَدیقَ صِدقٍ وَفِیّا طَلَبَ ما لا یوجَدُ .

امام علی علیه السلام : هرکس جوینده دوست راستینِ وفادار باشد ، نایافتنی را می جوید .

غرر الحکم : ۹۰۸۵ .

حدیث۲۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أكثَرَ الإخوانَ عِندَ الجِفانِ ، وأقَلَّهُم عِندَ حادِثاتِ الزَّمانِ!

امام علی علیه السلام : برادران ، در کنار ظرف های بزرگ [غذا] ، چه بسیارند و به هنگام حوادث روزگار ، چه کم!

غرر الحکم : ۹۶۵۷ .

حدیث۲۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبعَدُ النّاسِ سَفَرا مَن كانَ سَفَرُهُ فِی ابتِغاءِ أخٍ صالِحٍ .

امام علی علیه السلام : طولانی ترین سفر ، سفر کسی است که در جستجوی برادری صالح است .
غرر الحکم : ۳۲۸۸ .

حدیث۲۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أبعَدُ النّاسِ سَفَرا مَن کانَ فی طَلَبِ صَدیقٍ یَرضاهُ .
امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : طولانی ترین سفر ، از آنِ کسی است که در جستجوی دوستی است که او را بپسندد .
شرح نهج البلاغهٔ : ۲۰ / ۳۰۲ / ۴۵۱ .

حدیث۲۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلاثَةُ أشیاءَ فی کُلِّ زَمانٍ عَزیزَةٌ ، وهِیَ : الإِخاءُ فِی اللّه ِ ، وَالزَّوجَةُ الصّالِحَةُ الأَلیفَةُ فی دینِ اللّه ِ ، وَالوَلَدُ الرَّشیدُ . ومَن أصابَ إحدَی الثَّلاثَةِ فَقَد أصابَ خَیرَ الدّارَینِ ، وَالحَظَّ الأَوفَرَ مِنَ الدُّنیا .
امام علی علیه السلام : سه چیز در هر روزگاری کمیاب است : برادری خدایی ، زن صالح و دمسازِ همسو با دین خدا ، و فرزند هدایت یافته . هرکس یکی از این سه تا را به دست آورد ، خیر دو سرا و بهره برتر دنیا را به دست آورده است .
مصباح الشریعهٔ : ۳۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۲ / ۳ .

حدیث۲۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
:
عِلمی غَزیرٌ وأخلاقی مُهَذَّبَةٌومَن تَهَذَّبَ یُشقی فی مُهَذَّبِهِ
لَو رُمتُ ألفَ عَدُوٍّ کُنتُ واجِدَهُمولَو طَلَبتُ صَدیقا ما ظَفِرتُ بِهِ
امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :
دانشم فراوان و اخلاقم پیراسته است/
[امّا]هرکس پیراسته شود ، در عین پیراستگی شوربخت می گردد .
اگر در جستجوی هزار دشمن برآیم ، آنان را خواهم یافت ؛ /
ولی اگر خواستار یک دوست باشم ، او را به دست نخواهم آورد .
الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ۷۲ .

حدیث۲۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
:

كُلَّ خَليلٍ لِيَ خالَلْتُهُلا تَرَكَ اللّه ُ لَهُ واضِحَه

فَكُلُّهُم أروَغُ مِن ثَعلَبِما أشبَهَ اللَّيلَةَ بِالبارِحَه !

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

هر دوستى كه با او دوستى كردم/

خداوند ، هيچ دندان پيشينى برايش مگذارد .

همگى آنان از روباه ، نيرنگبازترند/

امشب چه قدر مانند ديشب است (حال روزگار ، همواره يكسان است).

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ۱۲۹ .

حديث۲۴۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

تَغَرَّبتُ أسأَلُ مَن عَنَّ ليمِنَ النّاسِ هَل مِن صَديقٍ صَدوق ؟

فَقالوا : عَزيزانِ لا يوجَدانِصَديقٌ صَدوقٌ وبَيضُ الأنوق

امام على عليه السلامـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

از وطنم دور شدم و از مردمى كه برابرم پديدار مى شدند ، پرسيدم : /

«آيا دوستِ راستينى يافت مى شود ؟» .

امّا آنان گفتند كه دو چيز كمياب است و يافت نمى شود/

دوست راستين وتخم عقاب(چون آشيانه عقاب بر قلّه كوه هاى صعب العبور است).

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ۲۹۸ .

حديث۲۴۶۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

هُمومُ رِجالٍ فى اُمورٍ كَثيرَةٍوهَمّى مِنَ الدُّنيا صَديقٌ مُساعِدُ

يَكونُ كَروحٍ بَينَ جِسمَينِ قُسِّمَتفَجِسمُهُما جِسمانِ وَالرّوحُ واحِدُ

امام على عليه السلامـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

مردم در انديشه هاى فراوانى هستند /

حال آن كه من ، تنها انديشه ام در دنيا ، دوستى كمك كار است ،

كه چون روحى در دو پيكر ، تقسيم شده باشد /

و در نتيجه ، دو پيكر باشند ، امّا روحشان يكى باشد .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ۱۴۶ .

حدیث۲۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصدِقاؤُکَ ثَلاثَةٌ ، وأعداؤُکَ ثَلاثَةٌ ؛ فَأَصدِقاؤُکَ : صَدیقُکَ ، وصَدیقُ صَدیقِکَ ، وعَدُوُّ عَدُوِّکَ . وأعداؤُکَ عَدُوُّکَ ، وعَدُوُّ صَدیقِکَ ، وصَدیقُ عَدُوِّکَ .

امام علی علیه السلام : دوستانت سه گونه اند و دشمنانت [نیز] سه گونه . امّا دوستانت [عبارت اند از] : دوستت ، دوستِ دوستت و دشمنِ دشمنت . دشمنانت [نیز عبارت اند از] : دشمنت ، دشمنِ دوستت و دوستِ دشمنت .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۹۵ ، إرشاد القلوب : ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۴ / ۲۸ .

حدیث۲۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُن بِالوَحدَةِ آنَسُ مِنکَ بِقُرَناءِ السَّوءِ .

امام علی علیه السلام : با تنهایی مأنوس تر باش تا بودن با همنشینان بد .

غرر الحکم : ۷۱۵۲ .

حدیث۲۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صاحِبُ السَّوءِ قِطعَةٌ مِنَ النّارِ .

امام علی علیه السلام : یارِ بد ، پاره ای از آتش است .

غرر الحکم : ۵۸۲۴ ؛ شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۸ / ۸۷۵ وفیه «الرفیق» بدل «صاحب» .

حدیث۲۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَر مُجالَسَةَ قَرینِ السَّوءِ ؛ فَإِنَّهُ یُهلِکُ مُقارِنَهُ ، ویُردی مُصاحِبَهُ .

امام علی علیه السلام : از همنشینی با همنشین بد بپرهیز ؛ زیرا او همنشین خود را هلاک می کند و یار خود را تباه می سازد .

غرر الحکم : ۲۵۹۹ .

حدیث۲۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما سَعِدَ مَن شَقِیَ إخوانُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که برادرانش شوربخت اند ، نیک بخت نمی شود .

غرر الحکم : ۹۴۸۵ .

حدیث۲۴۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: الوَحدَةُ خَيرٌ مِن رَفيقِ السَّوءِ .

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : تنهايى ، بهتر از رفيق بد است .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۴ / ۸۲۸ ؛ الاختصاص : ۳۳۷ عن لقمان وفيه «صاحب» بدل «رفيق» ، غرر الحكم : ۱۰۱۳۶ نحوه .

حدیث۲۴۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إيّاكَ وصاحِبَ السَّوءِ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّيفِ المَسلولِ يَروقُ مَنظَرُهُ ، ويَقبُحُ أثَرُهُ .

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : از يار بد بپرهيز ، كه چون شمشير برهنه است . جلوه اش زيبا و زخمش زشت است .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۷۳ / ۱۵۷ .

حدیث۲۴۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: تَوَحَّشتُ فِي القَفرِ البَلقَعِ ، فَلَم أرَ وَحشَةً أشَدَّ مِن قَرينِ السَّوءِ !

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : در بيابان خشك و بى آب و علف ، تنها شدم ؛ امّا تنهاى اى سخت تر از همنشين بد نديدم .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۹۳ / ۳۵۵ .

حدیث۲۴۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إخوانُ السَّوءِ كَشَجَرَةِ النّارِ يُحرِقُ بَعضُها بَعضا .

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : برادران بد ، همچون درخت آتش هستند كه پاره اى از آن ، پاره ديگرش را مى سوزاند .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۴۳ / ۹۴۵ .

حدیث۲۴۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

شَرُّ الإِخوانِ مَن تُكُلِّفَ لَهُ .

امام على عليه السلام : بدترينِ برادران ، كسى است كه برايش به رنج افتند .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۷۹ ، خصائص الأئمّة عليهم السلام : ۱۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۸ .

حدیث۲۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الإِخوانِ الخاذِلُ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ برادران ، فرو گذارنده [دوست خود به هنگام نیاز]است .

غرر الحکم : ۵۷۰۸ .

حدیث۲۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الإِخوانِ المُواصِلُ عِندَ الرَّخاءِ وَالمُفاصِلُ عِندَ البَلاءِ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ برادران ، کسی است که به هنگام آسایش ، [با دوست خود]رفت و آمد می کند و به هنگام سختی و بلا ، [از او] می بُرد .

غرر الحکم : ۵۷۱۴ .

حدیث۲۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إخوانِکَ الغاشُّ المُداهِنُ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ برادرانت ، شخص فریبکار چاپلوس است .

غرر الحکم : ۵۷۳۰ .

حدیث۲۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إخوانِکَ مَن أرضاکَ بِالباطِلِ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ برادرانت ، کسی است که تو را از طریق باطل ، خشنود سازد .

غرر الحکم : ۵۶۹۰ .

حدیث۲۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إخوانِکَ مَن یَبتَغی لَکَ شَرَّ یَومِهِ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ برادرانت ، کسی است که تلخی (بدیِ) روزش را برای تو می جوید .

غرر الحکم : ۵۷۰۴ .

حدیث۲۴۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
شَرُّ إخوانِكَ مَن أحوَجَكَ إلى مُداراةٍ ، وألجَأَكَ إلَى اعتِذارٍ .
امام على عليه السلام : بدترينِ برادرانت ، كسى است كه تو را به مدارا نيازمند كند و به عذرخواهى ناچارت سازد .
غرر الحكم : ۵۶۹۹ .

حديث۲۴۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
شَرُّ إخوانِكَ مَن أغراكَ بِهَوىً ، ووَلَّهَكَ بالدُّنيا .
امام على عليه السلام : بدترينِ برادرانت ، كسى است كه تو را به هوا[ى نفس]برانگيزد و به دنيا شيفته ات كند .
غرر الحكم : ۵۷۱۵ .

حديث۲۴۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
شَرُّ إخوانِكَ مَن تَثَبَّطَ عَنِ الخَيرِ وثَبَّطَكَ مَعَهُ .
امام على عليه السلام : بدترينِ برادرانت ، كسى است كه از خير [رساندن]باز ايستد و تو را نيز با خود ، باز دارد .
غرر الحكم : ۵۷۳۳ .

حديث۲۴۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
شَرُّ إخوانِكَ وأغَشُّهُم لَكَ مَن أغراكَ بِالعاجِلَةِ ، وألهاكَ عَنِ الآجِلَةِ .
امام على عليه السلام : بدترينِ برادرانت و فريبكارترينشان در حقّ تو ، كسى است كه تو را به سوى دنيا برانگيزد و از آخرت ، باز دارد .
غرر الحكم : ۵۷۳۸ .

حديث۲۴۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
خَيرُ الإخوانِ مَن كانَت فِى اللّهِ مَوَدَّتُهُ .
امام على عليه السلام : بهترينِ برادران ، كسى است كه دوستى اش در راه خدا باشد .
غرر الحكم : ۵۰۱۷ .

حديث۲۴۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
خَيرُ الإخوانِ مَن لَم تَكُن عَلَى الدُّنيا اُخُوَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادران ، کسی است که برادری اش برای دنیا نباشد .

غرر الحکم : ۵۰۱۶ .

حدیث۲۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن عَنَّفَکَ فی طاعَةِ اللّهِ سُبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادرانت ، کسی است که بر تو در راه پیروی از خدای سبحان ، سخت گیرد .

غرر الحکم : ۴۹۸۶ .

حدیث۲۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: خَیرُ الإخوانِ مَن إذَا استَغنَیتَ عَنهُ لَم یَزِدکَ

فِی المَوَدَّةِ ، وإنِ احتَجتَ إلَیهِ لَم یَنقُصکَ مِنها .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : بهترینِ برادرانت ، کسی

است که هرگاه از او بی نیاز شدی ، بر دوستی خود نسبت به تو نیفزاید و اگر به او نیازمند شدی ، از دوستی خود نسبت به تو نکاهد .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۰ / ۷۹۰ .

حدیث۲۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإخوانِ أقَلُّهُم مُصانَعَةً فِی النَّصیحَةِ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادرانت ، کسی است که در نیکخواهی تو ، کمترین چرب زبانی را به کار گیرد .

غرر الحکم : ۴۹۷۸ .

حدیث۲۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإخوانِ أنصَحُهُم . وشَرُّهُم أغَشُّهُم .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادران، نیک خواه ترینشان است و بدترین آنان، فریبکارترینشان .

غرر الحکم : ۵۰۱۴ .

حدیث۲۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإخوانِ مَن إذا فَقَدتَهُ لَم تُحِبَّ البَقاءَ بَعدَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادران ، کسی است که هرگاه او را از دست بدهی ، پس از او ، زندگی را دوست نداشته باشی .

غرر الحکم : ۵۰۱۸ .

حدیث۲۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإِخوانِ مَن لَم یَکُن عَلی إخوانِهِ مُستَقصِیا .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادران ، کسی است که نسبت به برادرانش پُر توقّع نباشد .

غرر الحکم : ۴۹۹۷ .

حدیث۲۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن دَلَّکَ عَلی هُدیً ، وأکسَبَکَ تُقیً ، وصَدَّکَ عَنِ اتِّباعِ هَویً .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادرانت ، کسی است که تو را به هدایتی رهنمون شود ، تقوایی نصیبت کند و از پیروی هوای نفسی بازت دارد .

غرر الحکم : ۵۰۲۹ ، وفی بعض النسخ «ألبَسَکَ» بدل «أکسَبَکَ» .

حدیث۲۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن کَثُرَ إغضابُهُ لَکَ فِی الحَقِّ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادرانت ، کسی است که در راه حق ، بر تو بسیار خشم گیرد .

غرر الحکم : ۵۰۰۹ .

حدیث۲۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإِخوانِ مَن لا یُحوِجُ إخوانَهُ إلی سِواهُ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادران ، کسی است که برادرانش را به دیگری جز خود ، نیازمند نکند .

غرر الحکم : ۴۹۸۵ .

حدیث۲۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن واساکَ بِخَیرِهِ ، وخَیرٌ مِنهُ مَن أغناکَ عَن غَیرِهِ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادرانت ، کسی است که از مالش به تو ببخشد و بهتر از او کسی است که تو را از دیگری جز خود ، بی نیاز کند .

غرر الحکم : ۵۰۱۳ .

حدیث۲۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن واساکَ، وخَیرٌ مِنهُ مَن کَفاکَ، وإنِ احتاجَ إلَیکَ أعفاکَ .

امام علی علیه السـلام : بهترینِ برادرانت ، کسـی است که از اموال خود به تو ببخشد و بهتر از او کسی است که تو را بی نیاز سازد و اگر خود به تو نیازمند گشت ، تو را معاف دارد [و از تو چیزی نخواهد] .

غرر الحکم : ۴۹۸۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۲ / ۷۰ ؛ مطالب السؤول : ۵۶ ولیس فیه ذیله .

حدیث۲۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن دَعاکَ إلی صِدقِ المَقالِ بِصِدقِ مَقالِهِ ، ونَدَبَکَ إلی أفضَلِ الأَعمالِ بِحُسنِ أعمالِهِ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادرانت ، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی بخواند و با اعمال نیک خود ، تو را به برترینِ اعمال برانگیزد .

غرر الحکم : ۵۰۲۲ .

حدیث۲۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإِخوانِ أعوَنُهُم عَلَی الخَیرِ ، وأعمَلُهُم بِالبِرِّ ، وأرفَقُهُم بِالمُصاحِبِ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادران ، کسی است که در به جای آوردن خیر ، برترین یاور ، و در نیکی عامل ترین ، و با مصاحبان ، ملایم ترین است .

غرر الحکم : ۵۰۹۵ .

حدیث۲۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن سارَعَ إلَی الخَیرِ وجَذَبَکَ إلَیهِ ، وأمَرَکَ بِالبِرِّ وأعانَکَ عَلَیهِ .

امام علی علیه السـلام : بهترینِ برادرانت ، کسـی است که به سوی خیر بشتابد و تو را بدان جذب کند ؛ تو را به نیکی فراخواند و در انجام دادن آن به تو کمک برساند .

غرر الحکم : ۵۰۲۱ .

حدیث۲۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَکونُ الصَّدیقُ صَدیقا حَتّی یَحفَظَ أخاهُ فی ثَلاثٍ : فی نَکبَتِهِ ، وغَیبَتِهِ ، ووَفاتِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، دوست نخواهد بود ، مگر آن که برادرش را در سه حال نگه دارد : در سختی اش ، در غیبت او و پس از مرگش .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۳۴ ، خصائص الأئمّهٔ علیهم السلام : ۱۰۳ ، نثر الدرّ : ۱ / ۳۰۵ نحوه ، إرشاد القلوب : ۱۹۳ ، غرر الحکم : ۱۰۸۲۱ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۳ / ۲۸ .

حدیث۲۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدیقُ مِن صَدَقَ غَیبُهُ .

امام علی علیه السلام : دوست ، آن است که در نهان ، به دوستی پایبند است.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۳ ، غرر الحکم : ۱۱۵۱ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۸ ؛ کنز العمّال : ۱۶ / ۱۸۰ / ۴۴۲۱۵ عن وکیع والعسکری فی المواعظ .

حدیث۲۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسبُ المَرءِ ... مِن صَداقَتِه ، کَثرَهُ مُوافَقَتِهِ .

امام علی علیه السلام : در صداقت دوست ، همین بس که همراهی اش ، فراوان باشد .

أعلام الدین : ۱۲۷ ، کشف الغمّهٔ : ۳ / ۱۳۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۸۰ / ۶۶ .

حدیث۲۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن دَعاکَ إلَی الدّارِ الباقِیَهِ وأعانَکَ عَلَی العَمَلِ لَها فَهُوَ الصَّدیقُ الشَّفیقُ .

امام علی علیه السلام : دوستِ مهربان ، آن کسی است که تو را به سرای آخرت فرا بخواند و در عمل کردن برای آن ، تو را یاری کند .

غرر الحکم : ۸۷۷۵ .

حدیث۲۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدیقُ الصَّدوقُ مَن نَصَحَکَ فی عَیبِکَ ، وحَفِظَکَ فی غَیبِکَ ، وآثَرَک عَلی نَفسِهِ .

امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، کسی است که نیکخواهانه عیبت را به تو بگوید ، در نبودنت حافظ [آبرو و راز] تو باشد و تو را بر خود ، مقدّم بدارد .

غرر الحکم : ۱۹۰۴ .

حدیث۲۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا يَحولُ الصَّديقُ الصَّدوقُ عَنِ المَوَدَّةِ وإن جُفِيَ .
امام علی علیه السلام : دوستِ راستین ، از دوستی اش بازنمی گردد ، اگر چه به او جفا شود .
غرر الحکم : ۱۰۸۲۴ .

حدیث۲۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن بَصَّرَكَ عَيبَكَ وحَفِظَكَ فى غَيبِكَ فَهُوَ الصَّديقُ ، فَاحفَظهُ .
امام علی علیه السلام : هرکه تو را به عیبت بینا گردانَد و در نبودنت حافظ [آبرو و راز]تو باشد ، او همان دوست [حقیقی]است ، پس او را نگه دار .
غرر الحکم : ۸۷۴۶ .

حدیث۲۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّديقُ مَن كانَ ناهِيا عَنِ الظُّلمِ وَالعُدوانِ، مُعينا عَلَى البِرِّ وَالإِحسانِ .
امام علی علیه السلام : دوست ، کسی است که از ستم و تجاوزگری بازدارد و بر انجام دادن خوبی و نیکویی یاری کند .
غرر الحکم : ۲۰۷۸ .

حدیث۲۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أخوكَ الصَّديقُ مَن وَقاكَ بِنَفسِهِ ، وآثَرَكَ عَلى مالِهِ ووَلَدِهِ وعِرسِهِ .
امام علی علیه السلام : برادرِ راستینت ، کسی است که با جان خود ، تو را حفظ کند و تو را بر مال ، فرزند و همسر خود ، مقدّم دارد .
غرر الحکم : ۲۰۱۴ .

حدیث۲۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صَديقُكَ مَن نَهاكَ ، وعَدُوُّكَ مَن أغراكَ .
امام علی علیه السلام : دوستت ، کسی است که تو را [از بدی ها]بازدارد و دشمنت ، آن کسی است که تو را [به سوی بدی ها]برانگیزد .
غرر الحکم : ۵۸۵۷ .

حدیث۲۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اهتَمَّ بِکَ فَهُوَ صَدیقُکَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به [نیازهای] تو توجّه کند ، دوست توست .

غرر الحکم : ۸۲۶۳ .

حدیث۲۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أخاکَ حَقّا مَن غَفَرَ زَلَّتَکَ ، وسَدَّ خَلَّتَکَ ، وقَبِلَ عُذرَکَ ، وسَتَرَ عَورَتَکَ ، ونَفی وَجَلَکَ ، وحَقَّقَ أمَلَکَ .

امام علی علیه السلام : برادر حقیقی تو کسی است که لغزشت را ببخشد، نیازت را برطرف سازد ، عذرت را بپذیرد ، زشتی ات را بپوشاند ، ترست را بزداید و آرزویت را برآورد .

غرر الحکم : ۳۶۴۵ .

حدیث۲۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أخوکَ الَّذی إن أحرَضَتکَ مُلِمَّةٌمِنَ الدَّهرِ لَم یَبرَح لِبَثِّکَ واجِما

ولَیسَ أخوکَ بِالَّذی إن تَمَنَّعَتعَلَیکَ اُمورٌ ظَلَّ یَلحاکَ لائِما

امام علی علیه السلامـ در شعر منسوب به ایشان ـ :

برادرت، کسی است که چون گرفتاری روزگارْ رنجورت ساخت/

در برابر درد دل هایت خاموش نمی ماند [و به یاری ات می شتابد] .

کسی که چون دچار مشکلات شدی/

همواره سرزنشگرانه توبیخت می کند ، برادرت نیست .

وقعهٔ صفّین : ۵۳۲ ، الدیوان المنسوب إلی الإمام علیّ علیه السلام : ۴۰۶ نحوه، بحار الأنوار : ۳۲/۵۵۴/۴۶۲ ؛ تاریخ الطبریّ : ۵ / ۶۳ نحوه .

حدیث۲۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

إنَّ أخاکَ الصِّدقَ مَن یَسعی مَعَکومَن یَضُرُّ نَفسَهُ لِیَنفَعَک

ومَن إذا عایَنَ أمرا قَطَّعَکشَتَّتَ فیهِ شَملَهُ لِیَجمَعَک

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

برادر راستین تو کسی است که در کنار تو می کوشد/
و به خود ، زیان می زند تا به تو سودی رساند .
و چون دید که مسئله ای تو را از هم گسیخته است/
خود را پراکنده خاطر می کند ، تا تو را جمعیّت خاطر ببخشد .
الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ۲۵۳ و ص ۲۵۶ .

حدیث۲۵۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كانَ لى فيما مَضى أخٌ فِى اللّه ، وكانَ يُعظِمُهُ فى عَينى صِغَرُ الدُّنيا فى عَينِهِ. وكانَ خارِجا مِن سُلطانِ بَطنِهِ؛فَلا يَشتَهى ما لا يَجِدُ ، ولا يُكثِرُ إذا وَجَدَ.وكانَ أكثَرَ دَهرِهِ صامِتا،فَإن قالَ بَذَّ القائِلينَ،ونَقَعَ غَليلَ السّائِلينَ. وكانَ ضَعيفا مُستَضعَفا ، فَإن جاءَ الجِدُّ فَهُوَ لَيثُ غابٍ ، وصِلٌّ
امام على عليه السلام : در گذشته مرا برادرى خدايى بود كه كوچكى دنيا در چشمش، او را در چشم من بزرگ مى داشت . مغلوب شكمش نبود. پس آنچه را نمى يافت ، آرزو نمى كرد و اگر مى يافت ، از حد نمى گذراند . بيشتر روزگارش را خاموش بود؛ ليكن اگر سخن مى گفت ، بر گويندگان پيشى مى گرفت و تشنگى پرسندگان را فرو مى نشاند . به ظاهر ، ناتوان مى نمود ؛ ليكن به هنگام كوشش ، چون شير بيشه و مار زهرآگينِ بيابان بود. جز در حضور قاضى، حجّت آورى نمى كرد و كسى را به سبب كارى كه در مثل آن ، پوزش مى آورند ، سرزنش نمى كرد تا عذرش را بشنود . از هيچ دردى شِكوه نمى كرد ، مگر پس از بهبودش. آنچه را مى گفت، انجام مى داد و آنچه را انجام نمى داد ، نمى گفت . اگر در گفتارْ مغلوب مى شد ، در خاموشى مغلوب نمى گشت . بر شنيدن ، حريص تر از گفتن بود. اگر با دو
مسئله رو‌يارو‌ى مى شد ، مى نگريست كه كدام يك به هواى نفسْ ، نزديك تر است و با آن ، مخالفت مى كرد . پس اين خوى ها را به چنگ آوريد و پايبند آنها باشيد و در كسب آنها با يكديگر رقابت كنيد . اگر هم نتوانستيد همه آنها را كسب كنيد ، بدانيد كه به دست آوردن اندك ، بهتر از رها كردن بسيار است .
الصِلّ : الحيّة من أخبث الحيّات (المعجم الوسيط : ۱ / ۵۲۱) .

حدیث۲۵۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا تَستَبدِلَنَّ بِأَخٍ لَكَ قَديمٍ أخا مُستَفادا مَا استَقامَ لَكَ ؛ فَإِنَّكَ إن فَعَلتَ فَقَد غَيَّرتَ ، و إن غَيَّرتَ تَغَيَّرَت نِعَمُ اللّه ِ عَلَيكَ .
امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : برادر كهن را تا هنگامى كه با تو صادق است ، با برادرىِ [تازه] به دست آمده ، عوض مكن ؛ زيرا اگر چنين كنى ، تغيير داده اى و اگر تغيير بدهى ، نعمت هاى خدا نيز بر ضدّ تو تغيير مى كنند .
شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۲۴ / ۷۱۳ .

حدیث۲۵۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اِختَر مِن كُلِّ شَىءٍ جَديدَهُ ، ومِنَ الإِخوانِ أقدَمَهُم .

امام علی علیه السلام : از هر چیز ، نُوَش را بر گزین ؛ امّا از برادران ، قدیمی ترینشان را .
غرر الحکم : ۲۴۶۱ .

حدیث۲۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیرُ کُلِّ شَیءٍ جَدیدُهُ ، و خَیرُ الإِخوانِ أقدَمُهُم .
امام علی علیه السلام : بهترینِ هر چیزی ، نوِ آن است ؛ امّا بهترینِ برادران ، قدیمی ترینشان است .
غرر الحکم : ۵۰۸۹ .

حدیث۲۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن کَرَمِ المَرءِ بُکاؤُهُ عَلی ما مَضی مِن زَمانِهِ ، و حَنینُهُ إلی أوطانِهِ ، وحِفظُهُ قَدیمَ إخوانِهِ .
امام علی علیه السلام : نشانه بزرگواریِ آدمی ، گریستن او بر روزگار از دست رفته ، اشتیاق به وطن و حفظ برادران دیرین است .
کنز الفوائد : ۱ / ۹۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۶۴ / ۳ .

حدیث۲۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا طالَتِ الصُّحبَةُ تَأَکَّدَتِ الحُرمَةُ .
امام علی علیه السلام : هرگاه مصاحبتْ طولانی شود ، حرمت [دوستی] استوارتر می گردد .
غرر الحکم : ۴۰۱۷ ، ۷۲۰۶ .

حدیث۲۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رُبَّ مُتَوَدِّدٍ مُتَصَنِّعٍ .
امام علی علیه السلام : چه بسا ابراز کننده دوستی که ظاهرسازی می کند .
غرر الحکم : ۵۲۷۷ .

حدیث۲۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: کانَ أهلُ ذلِکَ الزَّمانِ ذِئابا ، و سَلاطینُهُ سِبّاعا ، وأوساطُهُ اُکّالاً ، و فُقَراؤُهُ أمواتا ، و غارَ الصِّدقُ ، و فاضَ الکَذِبُ ، وَ استُعمِلَتِ المَوَدَّةُ بِاللِّسانِ ، و تَشاجَرَ النّاسُ بِالقُلوبِ .
امام علی علیه السلام ـ درباره فتنه بنی امیّه ـ : مردم آن روزگار ، [همچون]گرگ هایند و حاکمانش درندگان ، و مردم میانه حال آن ، پرخوران و فقیرانش مردگان . راستی ناپدید می گردد و دروغ ، سرریز می گردد و دوستیِ زبانی به کار بسته می شود و مردم

، به دل با یکدیگر دشمنی می کنند .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۰۸ ، غرر الحکم : ۶۴۳۸ : وفیه ذیله .

حدیث۲۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: هَدَرَ فَنیقُ الباطِلِ بَعدَ کُظومٍ ، و تَواخَی النّاسُ عَلَی الفُجورِ ، و تَهاجَروا عَلَی الدّینِ ، و تَحابّوا عَلَی الکَذِبِ ، و تَباغَضوا عَلَی الصِّدقِ .

امام علی علیه السلام ـ درباره فتنه بنی امیّه ـ : شتر نرِ باطل، پس از خاموشی، بانگ می زند و مردم در بدکاری با یکدیگر برادر می شوند و در دین ، جدایی می پذیرند ؛ بر دروغ با یکدیگر دوستی می کنند و بر راستی با یکدیگر دشمنی می ورزند .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۰۸ .

حدیث۲۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُفسِدُکَ الظَّنُّ عَلی صَدیقٍ أصلَحَهُ لَکَ الیَقینُ .

امام علی علیه السلام : دوستی که به صالح بودنِ او مطمئن هستی ، مبادا که بدگمانی ، [نظر]تو را نسبت به او تباه سازد .

کنز الفوائد: ۱ / ۹۳ ؛ شرح نهج البلاغهٔ: ۲۰ / ۳۴۵ / ۹۶۳ وفیه : «یفسدک الظنّ علی صدیق قد أصلحک الیقین له» .

حدیث۲۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَغلِبَنَّ عَلَیکَ سوءُ الظَّنِّ ؛ فَإِنَّهُ لا یَدَعُ بَینَکَ و بَینَ خَلیلٍ صُلحا .

امام علی علیه السلام : مبادا که بدگمانی بر تو چیره شود ، که [در این صورت ،] میان تو و هیچ دوستی ، رابطه دوستانه ای برجای نمی گذارد .

تحف العقول : ۷۹ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۲۷ / ۲ .

حدیث۲۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غِشُّ الصَّدیقِ وَ الغَدرُ بِالمَواثیقِ مِن خِیانَهِٔ العَهدِ .

امام علی علیه السلام : فریفتن دوست و زیر پا نهادن پیمان ها ، از [موارد]خیانت به عهد [خداوند]است .

غرر الحکم : ۶۴۱۷ .

حدیث۲۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن عَلامَهِٔ الشَّقاءِ غِشُّ الصَّدیقِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های شوربختی ، فریفتنِ دوست است .

غرر الحکم : ۹۲۹۷ .

حدیث۲۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إذا غَشَّکَ صَدیقُکَ فَاجعَلهُ مَعَ عَدُوِّکَ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هرگاه دوستت تو را فریفت ، او را همسنگ دشمنت بشمار .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۲۱ / ۶۸۳ .

حدیث۲۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا خَیرَ فی صَدیقٍ ضَنینٍ .

امام علی علیه السلام : در دوستِ بخیل ، خیری نیست .

غرر الحکم : ۱۰۷۱۱ .

حدیث۲۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُخلُ یوجِبُ البَغضاءَ .

امام علی علیه السلام : بخل ، دشمنی به بار می آورد .

غرر الحکم : ۷۸۰ .

حدیث۲۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ وَ التَّحَلِّیَ بِالبُخلِ ؛ فَإِنَّهُ یُزری بِکَ عِندَ القَریبِ ، و یُمَقِّتُکَ إلَی النَّسیبِ .

امام علی علیه السلام : از آراستگی به بُخل بپرهیز ؛ زیرا تو را نزد آشنا و نزدیک ، خوار و نزد خویشان دشمن می سازد .

غرر الحکم : ۲۶۵۱ .

حدیث۲۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُخلُ یُذِلُّ مُصاحِبَهُ ، و یُعِزُّ مُجانِبَهُ .

امام علی علیه السلام : بُخل ، همنشین خود را خوار می کند و دوری جوینده از خود را ارجمند می سازد .

غرر الحکم : ۱۴۰۹ .

حدیث۲۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: صَدیقُ البَخیلِ مَن لَم یُجَرِّبهُ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : کسی دوست شخص بخیل است که او را نیازموده است .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۹۲ / ۳۴۶ .

حدیث۲۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکُم وَ البُخلَ ؛ فَإنَّ البَخیلَ یَمقُتُهُ الغَریبُ ، و یَنفُرُ مِنهُ القَریبُ .

امام علی علیه السلام : از بخل بپرهیزید ؛ زیرا بیگانهْ بخیل را دشمن می دارد و خویشاوند از او می گریزد .

غرر الحکم : ۲۷۴۸ .

حدیث۲۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَکُن حُبُّکَ کَلَفا ، و لا بُغضُکَ تَلَفا ؛ أحبِب حَبیبَکَ هَونا ما ، وأبغِض بَغیَضکَ هَونا ما .

امام علی علیه السلام : دوستی ات ، [در حدّ] شیدایی و دشمنی ات [مایه]هلاکت نباشد . دوستت را به اندازهْ دوست بدار و دشمنت را به اندازهْ دشمن بدار .

الأمالی للطوسی : ۷۰۳ /۱۵۰۵ عن زید بن علیّ عن أبیه الإمام زین العابدین علیه السلام، بحار الأنوار: ۷۴/۱۷۸/۱۸ .

حدیث۲۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُؤمِنُ لا یَحیفُ عَلی مَن یُبغِضُ ، و لا یَأثَمُ فیمَن یُحِبُّ .

امام علی علیه السلام : مؤمن ، بر آن که با او دشمنی می ورزد ، ستم نمی کند و به خاطرِ آن که دوستش دارد ، دست به گناه نمی زند .

الأمالی للطوسی : ۵۸۰/۱۱۹۹، نهج البلاغة: الخطبة ۱۹۳، تحف العقول: ۱۶۱، بحار الأنوار: ۶۷/۳۱۱/۴۵ .

حدیث۲۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنِ استَنَمتَ إلی وَدودِکَ فَأَحرِز لَهُ مِن أمرِکَ وَ استَبقِ لَهُ مِن سِرِّکَ ما لَعَلَّکَ أن تَندَمَ عَلَیهِ وَقتا ما .

امام علی علیه السلام : اگر به دوستت اعتماد کردی ، پاره ای از مسائل خود را از او نگه دار و از رازت چیزی را همچنان نزد خود حفظ کن . شاید که روزگاری به خاطر آن (آشکار کردن همه رازهایت) پشیمان شوی .

غرر الحکم : ۳۷۲۱ .

حدیث۲۵۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِبـذِل لِصَدیقِکَ کُلَّ المَوَدَّةِ ، و لا تَبـذِل لَهُ کُلَّ الطُّمَأنینَةِ ، و أعطِهِ کُلَّ المُؤاساةِ ، ولا تُفضِ إلَیهِ بِکُلِّ الأَسرارِ ؛ توفِی الحِکمَةَ حَقَّها ، وَالصَّدیقَ واجِبَهُ .

امـام على عليه السـلام : همه دوستی را نثـار دوسـتت کن ؛ امّا همه اعتمادت را نثارش مکن . از جان و مالت در راهش بگـذر و با او همدردی کن ؛ امّا همه رازهایت را با او در میان مگذار. بدین ترتیب ، هم حقّ حکمت را به تمامی ادا کرده ای و هم حقوق دوستی را به جا آورده ای .

کنز الفوائد : ۱ / ۹۳ ، أعلام الدین : ۱۷۸ ، غرر الحکم : ۲۴۶۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۹ .

حديث۲۵۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَبذِلَنَّ وُدَّکَ إذا لَم تَجِد مَوضِعا .

امام على عليه السلام : دوستی ات را ، اگر جایگاهی [برایش]نیافتی ، نثار مکن .

غرر الحکم : ۱۰۲۷۵ .

حديث۲۵۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

السَّیِّدُ مَن تَحَمَّلَ أثقالَ إخوانِهِ ، وأحسَنَ مُجاوَرَةَ جیرانِهِ .

امـام على عليه السـلام : بزرگ ، کسـی است که سـنگینی [مشـکلات زنـدگیِ] برادرانش را بر دوش کشـد و بـا همسایگـانش نیک همسایه داری کند .

غرر الحکم : ۲۰۰۲ .

حديث۲۵۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِرفَق بِإِخوانِکَ، وَاکفِهِم غَربَ لِسانِکَ، وأجرِ عَلَیهِم سَیبَ إحسانِکَ .

امام على عليه السلام : با برادرانت نرمی کن ، تندی زبانت را از آنان بازدار و عطا و دِهِش خود را شامل آنان کن .

غرر الحکم : ۲۳۸۱ .

حديث۲۵۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تُنابِذ عَدُوَّکَ ، و لا تُقَرِّع صَدیقَکَ ، وَ اقبَلِ العُذرَ و إن کانَ کِذبا ، ودَعِ الجَوابَ عَن قُدرَةٍ و إن کانَ لَکَ .

امام على عليه السلام : دشمنی ات را با دشمنت آشکار مکن ، با دوست خود ، درشتی منما و عذر را بپذیر ـ گرچه دروغین باشد ـ ، و پاسخگویی را ـ گرچه به سودت باشد ـ ، از سر قدرتْ رها کن .

غرر الحکم : ۱۰۳۵۸ .

حدیث۲۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ المُسلِمَ أخُو المُسلِمِ ؛ فَلا تَنابَزوا ، و لا تَخاذَلوا ؛ فَإِنَّ شَرائِعَ الدّينِ واحِدَةٌ ، وسُبُلَهُ قاصِدَةٌ ، مَن أخَذَ بِها لَحِقَ ، ومَن تَرَكَها مَرَقَ ، ومَن فارَقَها مَحَقَ .
امام على عليه السلام : مسلمان ، برادرِ مسلمان است . پس ، از يكديگر عيب مگيريد و يكديگر را تنها مگذاريد ، كه راه هاى دين ، يكى است و طريقت هايش ميانه است . هر كس در آن گام نهد ، [به مقصد] مى رسد و هركس آن را رها كند ، از دين خارج مى شود و هركس از آن جدا گردد ، نابود مى شود .
الأمالي للمفيد : ۲۳۴ / ۵ ، الأمالي للطوسي : ۱۱ / ۱۳ ، كلاهما عن الأصبغ بن نباتة ، تحف العقول : ۲۰۳ ، وقعة صفّين : ۲۲۴ عن أبي سنان الأسلمي وفيه «تنابذوا» بدل «تنابزوا» ، بحار الأنوار : ۳۲ / ۵۹۵ / ۴۷۴ .

حدیث۲۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إيّاكَ أن تُخدَعَ عَن صَديقِكَ ، أو تُغلَبَ عَن عَدُوِّكَ .
امام على عليه السلام : مبادا تو را نسبت به دوستت فريب دهند [و رابطه شما را قطع كنند]يا آن كه [با رفتارت]مغلوب دشمنت شوى .
غرر الحكم : ۲۶۴۴ .

حدیث۲۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِصحَب أخَا التُّقى وَ الدّينِ تَسلَم ، وَ استَرشِدهُ تَغنَم .
امام على عليه السلام : با برادرى پرهيزگار و ديندارْ مصاحبت كن ، تا سلامت مانى ، و از او راهنمايى بخواه ، تا سود برى .
غرر الحكم : ۲۳۳۴ .

حدیث۲۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أحبِبِ الإِخوانَ عَلى قَدرِ التَّقوى .
امام على عليه السلام : برادران را به مقدار تقوا[يى كه دارند ،]دوست بدار .
الأمالي للصدوق : ۳۸۰ / ۴۸۳ عن أبي الجارود عن الإمام الباقر عن آبائه عليهم السلام ، الاختصاص : ۲۲۶ عن أبي الجارود يرفعه ، تحف العقول : ۳۶۸ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۷ / ۷ .

حدیث۲۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ أن تُخرِجَ صَديقَكَ إخراجا يُخرِجُهُ عَن مَوَدَّتِكَ ، وَ استَبقِ لَهُ مِن اُنسِكَ مَوضِعا يَثِقُ بِالرُّجوعِ إلَيهِ .

امام على عليه السلام : بپرهيز از آن كه چنان دوستت را از خود برانى كه از [حدود]دوستى ات نيز بيرون برود ؛ بلكه براى او از دوستى خود ، جايى بگذار كه براى بازگشت ، به آن اعتماد كند .

غرر الحكم : ۲۶۸۷ .

حديث ۲۵۴۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنِ استَفسَدَ صَديقَهُ نَقَصَ مِن عَدَدِهِ .

امام على عليه السلام : هركه به دوست خود بدى كند و [با رفتارش]او را تباه سازد ، [گويى]از شمار [نيروهاى]خود كاسته است .

غرر الحكم : ۸۲۳۱ .

حديث ۲۵۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِستِفسادُ الصَّديقِ مِن عَدَمِ التَّوفيقِ .

امام على عليه السلام : تباه ساختن دوست ، از بى توفيقى است .

غرر الحكم : ۱۴۷۹ .

حديث ۲۵۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ أن توحِشَ مُوادَّكَ وَحشَةً تُفضى بِهِ إلَى اختِيارِهِ البُعدَ عَنكَ ، وإيثارِ الفُرقَةِ .

امام على عليه السلام : مبادا چنان دوستت را از خود برَمانى كه دورى از تو را برگزيند و جدايى را ترجيح دهد .

غرر الحكم : ۲۶۸۹ .

حديث ۲۵۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إذا أحسَنَ أحَدٌ مِن أصحابِكَ فَلا تَخرُج إلَيهِ بِغايَةِ بِرِّكَ ، و لكِنِ اترُك مِنهُ شَيئا تَزيدُهُ إيّاهُ عِندَ تَبَيُّنِكَ مِنهُ الزِّيادَةَ فى نَصيحَتِهِ .

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : هرگاه يكى از يارانت نيكى كرد ، همه خوبى خودت را نثارش مكن و چيزى از آن را باقى بگذار ، تا به هنگام ديدنِ نيكخواهى بيشتر او ، آن را نثارش كنى .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۱ / ۷۹۸ .

حديث ۲۵۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إذا كانَ لَكَ صَديقٌ و لَم تَحمَد إخاءَهُ ومَوَدَّتَهُ فَلا تُظهِر ذلِكَ لِلنّاسِ ؛ فَإِنَّما هُوَ بِمَنزِلَةِ السَّيفِ الكَليلِ فى مَنزِلِ الرَّجُلِ ؛ يُرهِبُ بِهِ

عَدُوَّهُ ، و لا يَعلَمُ العَدُوُّ أصارِمٌ هُوَ أم كَليلٌ .

امـام علی علیه السـلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هرگاه دوستی داشتی که برادری و دوستیِ او را نمی پسـندیدی ، آن را بر مردمْ آشکار مکن ؛ چون که او همچون شمشیر کُندی است در خانه انسان ، که بِدان دشمنش را می ترساند ، حال آن که دشمن نمی داند آن شمشیر ، بُرنده است یا کُند .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۰۹ / ۵۵۰ .

حدیث۲۵۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إذا صادَقتَ إنسانا وَجَبَ عَلَيكَ أن تَكونَ صَديقَ صَديقِهِ ، و لَيسَ يَجِبُ عَلَيكَ أن تَكونَ عَدُوَّ عَدُوِّهِ ؛ لِأَنَّ هذا إنَّما يَجِبُ عَلى خادِمِهِ ، و لَيسَ يَجِبُ عَلى مُماثِلٍ لَهُ .

امـام علی علیه السـلام ـ در حکمت هـای منسوب به ایشـان ـ : هرگـاه بـا کسـی دوست شـدی ، بر تو لازم است که بـا دوست او نیز دوست باشی ؛ لیکن بر تو لازم نیست که با دشمن او دشمن شوی ؛ زیرا این مسئله بر خدمتکار او لازم است ، نه بر همانند او .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۱ / ۷۹۲ .

حدیث۲۵۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: لَيسَ يَضُرُّكَ أن تَرى صَديقَكَ عِندَ عَدُوِّكَ ؛ فَإِنَّهُ إن لَم يَنفَعكَ لَم يَضُرَّكَ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : این که دوستت را نزد دشمنت ببینی ، به تو زیان نمی زند ؛ چون که اگر برایت سودی نداشته باشد ، زیانی هم به تو نمی رساند .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۱ / ۳۳۶ / ۸۵۲ .

حدیث۲۵۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

ما وَدَّني أحَدٌ إلاّ بَذَلتُ لَهُصَفوَ المَوَدَّةِ مِنّي آخِرَ الأَبَدِ

ولا قَلاني و إن كانَ المُسيءُ بِناإلاّ دَعَوتُ لَهُ الرَّحمنَ بِالرَّشَدِ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

کسی با من دوستی نکرد ، جز آن که/

دوستیِ ناب خود را همواره نثارش کردم.

و کسی با من دشمن نشد ، گرچه در حقّ ما بدی کرد /

جز آن که همواره هدایت او را از خدای رحمان خواستار شدم .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ۱۴۶ .

حدیث۲۵۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

وَاخفِض جَناحَکَ لِلصَّديقِ و کُن لَهُکَأَبٍ عَلى أولادِهِ يَتَحدَّبُ

وَاطلُبهُمُ طَلَبَ المَريضِ شِفاءَهُودَعِ الكَذوبَ فَلَيسَ مِمَّن يُصحَبُ

وَاحفَظ صَديقَکَ فِى المَواطِنِ کُلِّهاوعَلَيکَ بِالمَرءِ الَّذى لا يَكذِبُ

امام على عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :

مانند پدرى كه به فرزندانش مهربانى مى كند/

براى دوستت فروتنى كن .

آنان را چونان بيمارى كه تندرستى خود را مى جويد ، بجوى/

و دروغگو را رها كن كه شايسته مصاحبت نيست .

دوستت را در همه حال ، حفظ كن/

و شخصى را به دست آر كه دروغ نمى گويد .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ۴۹ .

حدیث۲۵۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَنبَغى لِلعاقِلِ أن يُكثِرَ مِن صُحبَةِ العُلَماءِ وَ الأَبرارِ ، و يَجتَنِبَ مُقارَنَةَ الأَشرارِ وَ الفُجّارِ .

امـام على عليه السـلام : براى عاقـل ، سـزاوار است كه بـا عالمـان و نيكان ، بسـيار مصاحبت كنـد و از همنشـينى با بـدان و تبهكاران بپرهيزد .

غرر الحكم : ۱۰۹۴۹ .

حدیث۲۵۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا عَلَيکَ أن تَصـحَبَ ذَا العَقلِ و إن لَم تَحمَد كَرَمَهُ ، و لكِنِ انتَفِع بِعَقلِهِ، وَاحتَرِس مِن سَيِّئِ‌ءأخلاقِهِ. ولا تَدَعَنَّ صُحبَةَ الكَريمِ وإن لَم تَنتَفِع بِعَقلِهِ، و لكِنِ انتَفِعْ بِكَرَمِهِ بِعَقلِکَ . وَ افرِر كُلَّ الفِرارِ مِنَ اللَّئيمِ الأَحمَقِ .

امـام على عليه السـلام : زيـانى براى تو نـدارد كه بـا عاقـلْ مصـاحبت كنى ، گرچه كرم او را نسـتايى؛ ليكن از عقل او بهره گير و از خوى بـدش خود را نگه دار . مصاحبت با شـخص كريم را فرو مگـذار ، گرچه از عقلش بهره منـد نشوى ؛ ليكن با عقلت از كرم او بهره مند شو ؛ امّا تا مى توانى از شخص بخيلِ احمق بگريز .

الكافى : ۲/۶۳۸ / ۱ عن عمّار بن موسى عن الإمام الصادق عليه السـلام ، تحف العقول : ۲۰۶ ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ۳۵۶ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۸ / ۱۲ و ج ۷۸ / ۴۳ / ۳۲ .

حدیث۲۵۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا خَيرَ فى قَومٍ لَيسوا بِناصِحينَ و لا يُحِبّونَ النّاصِحينَ .

امام على عليه السلام : در مردمى كه نه خود ، نيكخواهان اند و نه نيك خواهان را دوست دارند ، خيرى نيست .

غرر الحكم: ۱۰۸۸۴ .

حدیث۲۵۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لِيَكُن أحَبَّ النّاسِ إلَيکَ مَن هَداکَ إلى مَراشِدِکَ ، و كَشَفَ لَکَ عَن مَعايِبِکَ .

امام على عليه السـلام : محبوب ترينِ مردم در نزد تو ، بايد كسى باشد كه تو را به راه هاى صواب ، هدايت مى كند و عيب هايت را برايت آشكار مى نمايد .

غرر الحكم: ۷۳۷۴ .

حدیث۲۵۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لِيَكُن أحَبَّ النّاسِ إلَيکَ المُشفِقُ النّاصِحُ .

امام على عليه السلام : محبوب ترينِ مردم در نزد تو ، بايد شخص مهربانِ نيكخواه باشد .

غرر الحكم: ۷۳۸۶ .

حدیث۲۵۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا شَفيقَ كَالوَدودِ النّاصِحِ .

امام على عليه السلام : هيچ دلسوزى ، همچون دوست نيكخواه نيست .

غرر الحكم: ۱۰۵۴۶ .

حدیث۲۵۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

خَيرُ الاِختِيارِ مُوادَّةُ الأَخيارِ .

امام على عليه السلام : بهترين انتخاب ، دوستى با نيكان است .

غرر الحكم : ۴۹۸۲ .

حدیث۲۵۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

یا طالِبَ العِلمِ ، إنَّ العِلمَ ذو فَضائِلَ كَثيرَةٍ ؛ فَرَأسُهُ التَّواضُعُ . . . ودَليلُهُ الهُدى ، و رَفيقُهُ مَحَبَّةُ الأخيارِ .

امام على عليه السلام : اى دانشجو ! دانش را فضيلت هاى بسيارى است : بنيادش فروتنى است ، راهنمايش هدايت است و رفيقش دوستى نيكان .

الكافى : ۱ / ۴۸ / ۲ ، منية المريد : ۱۴۸ كلاهما عن أبى بصير عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول : ۲۰۰ وليس فيه «يا طالب العلم» ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۷۵ / ۴۱ ؛ كنز العمّال : ۱۰ / ۲۵۴ / ۲۹۳۶۲ نقلاً ـ عن الخطيب البغدادى فى الجامع وفيه «ورفيقه صحبة الأخيار» .

حديث۲۵۶۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

خَيرُ الأَصحابِ مَن يُسَدِّدُكَ عَلَى الخَيرِ .

امام على عليه السلام : بهترينِ ياران ، كسى است كه تو را بر نيكى استوار بدارد .

المواعظ العدديّة : ۵۵ .

حديث۲۵۶۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المُعينُ عَلَى الطّاعَةِ خَيرُ الأَصحابِ .

امام على عليه السلام : ياور در فرمانبرىِ [خدا] ، بهترينِ ياران است .

غرر الحكم : ۱۱۴۲ .

حديث۲۵۶۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أحبِب فِى اللّه ِ مَن يُجاهِدُكَ عَلى صَلاحِ دينٍ ، و يَكسِبُكَ حُسنَ يَقينٍ .

امام على عليه السلام : در راه خدا كسى را دوست بدار كه بر اصلاح دينت بكوشد و يقين نيكو را نصيبت كند .

غرر الحكم : ۲۳۵۸ .

حديث۲۵۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: يَجِبُ عَلَيكَ أن تُشفِقَ عَلى وَلَدِكَ أكثَرَ مِن إشفاقِهِ عَلَيكَ .

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : بر تو واجب است كه به فرزندت بيش از مهربانى اش به تو ، مهربانى كنى .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۷۲ / ۱۵۲ .

حديث۲۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أولی مَن أحبَبتَ مَن لا یَقلاکَ .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین کس به دوستی ، آن است که با تو دشمنی نکند .

غرر الحکم : ۳۰۷۱ .

حدیث۲۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

والاکَ مَن لَم یُعادِکَ .

امام علی علیه السلام : آن که با تو دشمنی نکند ، با تو دوستی کرده است .

المواعظ العددیّهٔ : ۶۱ .

حدیث۲۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أمِنتَ مِن أذِیَّتِهِ فَارغَب فی اُخُوَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه از آزارش در امانی ، به برادری با او رغبت کن .

کنز الفوائد : ۱ / ۳۶۸ .

حدیث۲۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحَقُّ مَن أحبَبتَهُ مَن نَفعُهُ لَکَ و ضَرُّهُ لِغَیرِکَ .

امام علی علیه السلام : سزاوارترین کس به دوستی ، آن است که سودش برای تو و زیانش برای دیگری باشد .

غرر الحکم : ۳۳۷۴ .

حدیث۲۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصّاحِبُ کَالرُّقعَهِٔ ؛ فَاتَّخِذهُ مُشاکِلاً .

امام علی علیه السلام : دوست ، همچون وصله [بر جامه]است . پس آن را همانند [و همرنگ]خود برگزین .

غرر الحکم : ۱۱۷۹ .

حدیث۲۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّفیقُ کَالصَّدیقِ ؛ فَاختَرهُ مُوافِقا .

امام علی علیه السلام : رفیقِ [سفر ـ که رفاقتش غالبا کوتاه مدت است ـ نیز] همچون دوست است . پس او را [از جنس] مناسب خود

، انتخاب کن .

غرر الحکم : ۱۱۸۰ .

حدیث۲۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُواصَلَةُ الأَفاضِلِ توجِبُ السُّمُوَّ .

امام علی علیه السلام : معاشرت با سرآمدان و دانشمندان ، باعث رفعت (بلندی مرتبت) است .

غرر الحکم : ۹۷۷۳ .

حدیث۲۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَمَسَّک بِکُلِّ صَدیقٍ أفادَتکَهُ الشِّدَّةُ .

امام علی علیه السلام : هر دوستی را که دوران سختی ، او را نصیب تو ساخته است ، نیک نگه دار .

غرر الحکم : ۴۵۰۸ .

حدیث۲۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشعِر قَلبَکَ الرَّحمَةَ لِلرَّعِیَّةِ ، وَ المَحَبَّةَ لَهُم ، وَ اللُّطفَ بِهِم .

امام علی علیه السلام : برای قلب خود ، لباسی از مهربانی به مردم و لطف و رحمت بر آنان تهیه کن! .

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳ ، تحف العقول : ۱۲۶ وفیه «و اللطف بالإحسان إلیهم» بدل «و اللطف بهم» ، بحارالأنوار : ۳۳ / ۶۰۰ / ۷۴۴ و ج ۷۷ / ۲۴۱ / ۱ .

حدیث۲۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ مَن صَحِبتَ مَن وَلَّهَکَ بِالاُخری ، و زَهَّدَکَ فِی الدُّنیا ، و أعانَکَ عَلی طاعَةِ المَولی .

امام علی علیه السلام : بهترین مصاحبِ تو ، کسی است که تو را شیفته آخرت کند و به دنیا بی رغبت سازد و در فرمانبری از خداوند ، یاورت باشد .

غرر الحکم : ۵۰۳۰ .

حدیث۲۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِصحَب مَن لا تَراهُ إلاّ و کَأَنَّهُ لا غِناءَ بِهِ عَنکَ ، و إن أسَأتَ إلَیهِ أحسَنَ إلَیکَ و کَأَنَّهُ المُسیءُ .

امام علی علیه السلام : با کسی مصاحبت کن که هرگاه او را ببینی ، گویی همواره به تو نیازمند است و اگر به او بدی کنی ، به تو

نیکی کند ، گویی که او بدی کرده است .

غرر الحکم : ۲۳۹۷ .

حدیث۲۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ مَن صَحِبتَهُ مَن لا یُحوِجُکَ إلی حاکِمٍ بَینَکَ و بَینَهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین مصاحبِ تو ، کسی است که تو را به داوری [کسی] میان او و تو نیازمند نکند .

غرر الحکم : ۵۰۱۲ .

حدیث۲۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أخٌ تَستَفیدُهُ خَیرٌ مِن أخٍ تَستَزیدُهُ .

امام علی علیه السلام : برادری که به تو بهره ای رساند ، بهتر از آن برادری است که فقط بر شمار دوستانت بیفزاید .

غرر الحکم : ۱۳۶۲ .

حدیث۲۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: عَلَیکَ بِمُجالَسَةِ أصحابِ التَّجارِبِ ؛ فَإِنَّها تُقَوَّمُ عَلَیهِم بِأَغلَی الغَلاءِ ، و تَأخُذُها مِنهُم بِأَرخَصِ الرُّخصِ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : با کارآزمودگانْ همنشین باش ؛ زیرا این تجربه ها برایشان به گران ترین قیمت ، حاصل شده است ، حال آن که تو آنها را از ایشان به ارزان ترین قیمت ، به دست می آوری.

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۵ / ۸۴۶ .

حدیث۲۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لَیسَ تَکمُلُ فَضیلَةُ الرَّجُلِ حَتّی یَکونَ صَدیقا لِمُتَعادِیَینِ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : انسان به کمال فضیلت نمی رسد ، مگر آن گاه که همزمان ، دوست دو کس باشد که دشمن یکدیگرند .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۱ / ۷۹۳ .

حدیث۲۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: أحَبُّ النّاسِ إلَیکَ مَن کَثُرَت أیادیهِ عِندَکَ ، فَإِن لَم یَکُن فَمَن کَثُرَت أیادیکَ عِندَهُ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : محبوب ترینِ مردم در نزد تو ، کسی است که نیکی های بسیار در حقّت

کرده است . اگر چنین کسی نبود ، آن کسی است که نیکی های بسیاری در حقّش کرده ای .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۰۸ / ۵۳۲ .

حدیث۲۵۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: اِصحَبوا مَن يَذكُرُ إحسانَكُم إلَيهِ ، ويَنسى أيادِيَهُ عِندَكُم .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : با کسی مصاحبت کنید که نیکی های شما را در حقّ خود ، به یاد می سپارد و نیکی های خود را به شما ، فراموش می کند .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۱۴ / ۶۰۳ .

حدیث۲۵۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

إذا مَا المَرءُ لَم يَحفَظ ثَلاثافِيعهُ و لَو بِكَفٍّ مِن رَمادِ

وَفاءً لِلصَّديقِ و بَذلَ مالٍوِكِتمانَ السَّرائِرِ فِی الفُؤادِ

امام علی علیه السلامـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

انسان ، هرگاه سه چیز را نگاه ندارد /

او را گرچه به مشتی خاکستر ، بفروش .

وفاداری برای دوست ، بخشش مال/

و نهفتنِ راز در دل .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ۱۴۳ .

حدیث۲۵۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ أن تُحِبَّ أعداءَ اللّه ، أو تُصفِيَ وُدَّكَ لِغَيرِ أولياءِ اللّه ؛ فَإِنَّ مَن أحَبَّ قَوما حُشِرَ مَعَهُم .

امام علی علیه السلام : مبادا که دشمنان خدا را دوست بداری و یا دوستی ات را برای غیر دوستان خدا ، خالص گردانی ؛ زیرا هر که مردمی را دوست بدارد ، با آنان محشور خواهد شد .

غرر الحکم : ۲۷۰۳ ، راجع : ص ۳۳۶ (آثار المحبّة / فی الآخرة / الحشر مع المحبوب) .

حدیث۲۵۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تُوادُّوا الكافِرَ ، و لا تُصاحِبُوا الجاهِلَ .

امام علی علیه السلام : با کافر ، دوستی و با جاهل ، مصاحبت مکنید .

غرر الحكم : ۱۰۲۳۸ .

حديث۲۵۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أسرَعُ المَوَدّاتِ انقِطاعا مَوَدّاتُ الأَشرارِ .

امام على عليه السلام : زودگسل ترينِ دوستى ها، دوستى شريران است .

غرر الحكم : ۳۱۲۴ .

حديث۲۵۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

صُحبَةُ الأَشرارِ تَكسِبُ الشَّرَّ ، كَالرّيحِ إذا مَرَّت بِالنَّتِنِ حَمَلَت نَتِنا .

امام على عليه السلام : مصاحبت با شريران ، شر را نصيب [انسان]مى كند ، همان گونه كه باد ، بر اثر گذر از جاى متعفّن ، بدبو مى شود .

غرر الحكم : ۵۸۳۹ .

حديث۲۵۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مُصاحَبَةُ الأَشرارِ رُكوبُ البَحرِ .

امام على عليه السلام : مصاحبت با شريران ، [همچون]سفر دريايى است (خطرناك است) .

المواعظ العدديّة : ۶۱ .

حديث۲۵۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مُصاحِبُ الأَشرارِ كَراكِبِ البَحرِ ؛ إن سَلِمَ مِنَ الغَرَقِ لَم يَسلَم مِنَ الفَرَقِ .

امام على عليه السلام : دوستِ شريران ، همچون مسافر درياست كه اگر از غرق شدن هم ايمن ماند ، از ترس ، ايمن نيست .

غرر الحكم : ۹۸۳۵ .

حديث۲۵۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أفضَلُ الأَعمالِ : . . . شَنَآنُ الفاسِقِ ـ يَعنى بُغضَهُ ـ .

امام على عليه السلام : برترينِ اعمال ، ... دشمنى با فاسقان است .

تنبيه الغافلين : ۹۵ / ۹۱ .

حدیث۲۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله قالَ : لا تَصحَبُوا الفُجّارَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود : با بدکاران ، مصاحبت مکنید .

إرشاد القلوب : ۲۰ عن نوف البکالی .

حدیث۲۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن أعظَمِ الحُمقِ مُؤاخاةُ الفُجّارِ .

امام علی علیه السلام : برادری با بدکاران ، از بزرگ ترینْ حماقت هاست .

غرر الحکم : ۹۳۱۲ .

حدیث۲۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَر مُصاحَبَةَ الفُسّاقِ ، وَ الفُجّارِ ، وَ المُجاهِرینَ بِمَعاصِی اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : از مصاحبت با فاسقان ، بدکاران و آنان که آشکارا مرتکب معصیت می شوند ، بپرهیز .

غرر الحکم : ۲۶۰۱ .

حدیث۲۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجتَنِب مُصاحَبَةَ الکَذّابِ ، فَإنِ اضطُرِرتَ إلَیهِ فَلا تُصَدِّقهُ ، و لا تُعلِمهُ أنَّکَ تُکَذِّبُهُ ؛ فَإنَّهُ یَنتَقِلُ عَن وُدِّکَ و لا یَنتَقِلُ عَن طَبعِهِ .

امام علی علیه السلام : از مصاحبت دروغگو بپرهیز . اگر هم بدان ناگزیر شدی ، او را تصدیق مکن و به او مگو که تکذیبش می کنی ؛ چرا که از دوستی تو دست می کشد ؛ امّا از طبیعتش دست نمی کشد .

غرر الحکم : ۲۴۱۶ .

حدیث۲۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحاسِدُ یُظهِرُ وُدَّهُ فی أقوالِهِ ، و یُخفی بُغضَهُ فی أفعالِهِ ؛ فَلَهُ اسمُ الصَّدیقِ و صِفَةُ العَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : حسود ، دوستی اش را در گفتارش آشکار می کند و دشمنی خود را در کردارش نهان می سازد . پس نامِ دوست را دارد و صفت دشمن را .

غرر الحکم : ۲۱۰۵ .

حدیث۲۵۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ مَوَدَّةٍ عَقَدَهَا الطَّمَعُ حَلَّهَا اليَأسُ .

امام على عليه السلام : هر دوستى اى كه طمعْ پديدش آرد ، نوميدى از ميانش مى برد .

تنبيه الخواطر : ۱ / ۷۲ .

حديث۲۵۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: مَن أحَبَّكَ لِشَىءٍ مَلَّكَ عِندَ انقِضائِهِ .

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : هركه تو را براى چيزى دوست بدارد ، با برآورده شدنش تو را ملول خواهد ساخت .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۲۳ / ۷۰۹ .

حديث۲۵۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن وادَّكَ لِأَمرٍ وَلّى عِندَ انقِضائِهِ .

امام على عليه السلام : هركه براى كارى با تو دوستى كند ، با برآورده شدنش از تو روى خواهد گرداند .

غرر الحكم: ۸۵۵۲ .

حديث۲۵۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَوَدَّةُ الجُهّالِ مُتَغَيِّرَةُ الأَحوالِ ، وَشيكَةُ الاِنتِقالِ .

امام على عليه السلام : دوستى جاهلان ، دگرگون شونده و زودگسلنده است .

غرر الحكم: ۹۸۳۳ .

حديث۲۵۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن وادَّ السَّخيفَ أعرَبَ عَن سُخفِهِ .

امام على عليه السلام : هركه با سَبُكْ عقل دوستى كند ، سبك عقلى خود را آشكار كرده است .

غرر الحكم: ۸۲۲۹ .

حديث۲۵۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

[فَ] لا تَصحَب أخَا الجَهلِ و إيّاكَ و إيّاهُ

فَكَم مِن جاهِلٍ أرديحَليما حينَ آخاهُ

يُقاسُ المَرءُ بِالمَرءِإذا ما هُوَ ماشاهُ

ولِلشَّيءِ مِنَ الشَّيءِمَقاييسُ و أشباهُ

[قِياسُ النَّعلِ بِالنَّعلِإذا ما هُوَ حاذاهُ]

امام على عليه السلام ـ به مردى كه دوست شدنش را با مردى سبکْ عقل خوش نداشت ـ :

با جاهل ، مصاحبت مكن /

از او برحذرت مى دارم .

چه بسيار جاهلى كه چون /

با شخصى بردبار دوستى كرد ، او را هلاك ساخت .

انسان با كسى كه با او همگام است /

سنجيده مى شود .

براى هر چيز ، سنجه /

و همانندى در چيزهاى ديگر است .

نعل را با نعل مى سنجند /

چون همسوى با آن باشد .

و دل را به دل ، راهنمايى است /

چون ببيندش .

ما بين المعقوفين أثبتناه من تاريخ الخلفاء .

حدیث۲۶۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَوَدَّةُ الحَمقى تَزولُ كَما يَزولُ السَّرابُ ، و تُقشِعُ كَما يُقشِعِ الضَّبابُ .

امام على عليه السلام : دوستى احمقان ، چون سراب ، ناپديد مى شود و چون مِه ، مى پراكَند .

غرر الحكم : ۹۸۲۹ .

از۲۶۰۱تا۲۸۰۰

حدیث۲۶۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَوَدَّةُ الأَحمَقِ كَشَجَرَةِ النّارِ يَأكُلُ بَعضُها بَعضا .

امـام علی علیه السـلام : دوسـتی احمـق ، چونـان درخت آتش است که [خود را می سوزانـد و]پـاره ای از آن ، پـاره دیگری را می خورد .

غرر الحکم : ۹۸۲۷ .

حدیث۲۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ و مَوَدَّهَ الأحمَقِ ؛ فَإنَّهُ یَضُرُّکَ مِن حَیثُ یَری أنَّهُ یَنفَعُکَ ، ویَسوؤُکَ و هُوَ یَری أنَّهُ یَسُرُّکَ .

امام علی علیه السـلام : از دوستی با احمق بپرهیز ؛ زیرا آن جا که می پنـدارد به تو سود می رسانـد ، به تو زیان می زند ، و غمگینت می کند ، حال آن که می پندارد شادت کرده است .

غرر الحکم : ۲۷۳۱ ، راجع من لا ینبغی مودّته ـ الجوامع .

حدیث۲۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلَّما تَدومُ مَوَدَّهُ المُلوکِ وَ الخَوّانِ .

امام علی علیه السلام : دوستی با پادشاهان و خیانتکاران ، کمتر می پاید .

غرر الحکم : ۶۷۲۵ .

حدیث۲۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَطمَعَنَّ فی مَوَدَّهِ المُلوکِ ؛ فَإنَّهُم یوحِشونَکَ آنَسَ ما تَکونُ بِهِم ، ویَقطَعونَکَ أقرَبَ ما تَکونُ إلَیهِم .

امام علی علیه السـلام : به دوستی پادشاهان امیـد مبنـد که در اوج الفت داشـتن به آنان ، تنهایت می گذارند و در نهایت نزدیکی به آنان ، از تو می بُرند .

غرر الحکم : ۱۰۴۳۱ .

حدیث۲۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَوادّوا مَن یَستَحِلُّ المُسکِرَ .

امام علی علیه السلام : با کسی که [مایعاتِ] مست کننده را حلال می شمارد ، دوستی مکنید.

دعائم الإسلام : ۲ / ۱۳۲ / ۴۶۶ ، بحار الأنوار : ۶۶ / ۴۹۵ / ۴۱ .

حدیث۲۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَمنَحَنَّ وُدَّکَ مَن لا وَفاءَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : دوستی ات را نثار آن که وفا ندارد ، مکن .

غرر الحکم : ۱۰۱۶۴ .

حدیث۲۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَعتَمِد عَلی مَوَدَّةِ مَن لا یوفی بِعَهدِهِ .

امام علی علیه السلام : به دوستی آن که به عهد خود وفا نمی کند ، اعتماد مکن .

غرر الحکم : ۱۰۲۶۰ .

حدیث۲۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَرغَب فیمَن زَهَدَ فیکَ .

امام علی علیه السلام : به [دوستی]آن که به تو رغبتی ندارد ، رغبت مکن .

الکافی : ۸ / ۲۴ / ۴ عن جابر بن یزید الجعفی عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۸۷ / ۱ .

حدیث۲۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا وَجَدتُ ذُلّاً مِثلَ اشتِغالِ قَلبی بِفارِغِ القَلبِ مِنّی .

امام علی علیه السلام : هیچ ذلّتی را همچون توجّه قلبی نسبت به آن که دلش از [محبّت] من تهی است ، ندیدم .

تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۶ .

حدیث۲۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ أبناءِ الدُّنیا تَزولُ لِأَدنی عارِضٍ یَعرِضُ .

امام علی علیه السلام : دوستی فرزندان دنیا ، با اندک پیشامدی ، ناپدید می شود .

غرر الحکم : ۹۸۲۸ .

حدیث۲۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إخوانُ الدُّنیا تَنقَطِعُ مَوَدَّتُهُم لِسُرعَةِ انقِطاعِ أسبابِها .

امام علی علیه السلام : دوستیِ برادران دنیایی ، بر اثر زود گسلیِ علل آن ، گسسته می شود .

غرر الحکم : ۱۷۹۶ .

حدیث۲۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَصحَبَنَّ أبناءَ الدُّنیا ؛ فَإنَّکَ إن أقلَلتَ استَثقَلوکَ ، و إن أکثَرتَ حَسَدوکَ .
امام علی علیه السلام : با فرزندان دنیا مصاحبت مکن ؛ زیرا چون نادار شوی ، سنگینت می شمارند و چون دارا شوی ، بر تو حسد می برند .
غرر الحکم : ۱۰۳۲۲ .

حدیث۲۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَستَکثِرَنَّ مِن إخوانِ الدُّنیا ؛ فَإنَّکَ إن عَجَزتَ عَنهُم تَحَوَّلوا أعداءً .
و إنَّ مَثَلَهُم کَمَثَلِ النّارِ ؛ کَثیرُها یُحرِقُ ، و قَلیلُها یَنفَعُ .
امام علی علیه السلام : بر شمار برادران دنیایی میفزای که اگر از برآوردن نیازهایشان درمانده شوی ، به دشمنانْ تبدیل می شوند .
حکایت آنان ، حکایت آتش است که بسیارِ آن ، می سوزاند و کمِ آن ، سود می رساند .
غرر الحکم : ۱۰۳۸۱ .

حدیث۲۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم تَکُن مَوَدَّتُهُ فِی اللّهِ فَاحذَرهُ ؛ فَإنَّ مَوَدَّتَهُ لَئیمَةٌ ، و صُحبَتَهُ مَشؤومَةٌ .
امام علی علیه السلام : هرکه دوستی اش خدایی نباشد ، از او بپرهیز ، که دوستی اش پلید است و مصاحبت با او شوم .
غرر الحکم : ۸۹۷۸ .

حدیث۲۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما تَواخی قَومٌ عَلی غَیرِ ذاتِ اللّهِ سُبحانَهُ إلاّ کانَت اُخُوَّتُهُم عَلَیهِم تِرَةً یَومَ العَرضِ عَلَی اللّهِ سُبحانَهُ .
امام علی علیه السلام : هیچ مردمی در راه غیر خدا با یکدیگر برادر نمی شوند ، مگر آن که روز عرضه شدن بر خدای سبحان ، این برادری برایشان مایه نقص خواهد بود.
غرر الحکم : ۹۶۷۲ .

حدیث۲۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کُلُّ مَوَدَّةٍ مَبنِیَّةٍ عَلی غَیرِ ذاتِ اللّهِ ضَلالٌ ، وَ الاِعتِمادُ عَلَیها مُحالٌ .
امام علی علیه السلام : هر دوستی ای که بر غیر راه خدا استوار باشد ، گم راهی است و اعتماد بر آن ، محال .

غرر الحکم : ۶۹۱۵ .

حدیث۲۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُغتَبَطُ بِمَوَدَّةِ مَن لا دینَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : به دوستیِ آن که دین ندارد ، شادی نمی توان کرد .

غرر الحکم : ۱۰۸۰۳ .

حدیث۲۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقوا مَن تُبغِضُهُ قُلوبُکُم .

امام علی علیه السلام : از آن که دل هایتان دوستش ندارد ، بپرهزید .

نثر الدّر : ۱ / ۳۲۳ ، الدّرة الباهرة : ۲۶ ، نزهة الناظر : ۶۳ / ۴۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴ .

حدیث۲۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَوَدَّةُ العَوامِّ تَنقَطِعُ کَانقِطاعِ السَّحابِ ، و تَنقَشِعُ کَما یَنقَشِعُ السَّرابُ .

امام علی علیه السلام : دوستی عوام ، همچون ابر ، پراکنده و همچون سراب ، ناپدید می شود .

غرر الحکم : ۹۸۷۲ .

حدیث۲۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا خَیرَ فی صُحبَةِ مَن تَجتَمِعُ فیهِ سِتٌّ

امام علی علیه السلام : در مصاحبت با آن که در او شش خصلت جمع است ، خیری نیست : اگر با تو سخن بگوید ، دروغ می گوید؛ و اگر با او سخن بگویی ، سخنت را دروغ می شمارد ؛ و اگر او را امانتدار خود سازی ، به تو خیانت می کند ؛ و چون تو را امانتدار خود سازد ، [به خیانتْ]متّهمت می کند؛ و

اگر به او بخشش کنی ، ناسپاسی می کند ؛ و چون به تو بخشش کند ، بر تو منّت می گذارد .

فی الأصل «ستّة» .

حدیث۲۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا آخَیتَ فَأَکرِم حَقَّ الإخاءِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه با کسی برادری کردی ، حقّ برادری را گرامی دار (حقوق دوستی را رعایت کن) .

غرر الحکم : ۴۰۰۶ .

حدیث۲۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یا بُنَیَّ... لا تُضَیِّعَنَّ حَقَّ أخیکَ اتِّکالاً عَلی ما بَینَکَ وبَینَهُ ؛ فَإِنَّهُ لَیسَ لَکَ بِأَخٍ مَن أضَعتَ حَقَّهُ .

امـام علی علیه السـلام ـ در وصـیّت خویش به فرزنـدش محمّـد حَنَفیه ـ : پسـرکم! ... حقّ برادرت را به اعتمادِ دوستی میان خودتان ، ضایع مکن ؛ زیرا آن که حقّش را ضایع کرده ای ، برادرت نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۳۹۲ / ۵۸۳۴ ، نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۲ ، غرر الحکم : ۲۶۸۶ و ح ۲۶۸۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۸ / ۳۵ ؛ کنز العمّال : ۱۶ / ۱۷۹ / ۴۴۲۱۵ وفیه «برّ أخیک» بدل «حقّ أخیک» نقلًا عن العسکریّ فی المواعظ .

حدیث۲۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن دَلائِلِ الخِذلانِ الِاستِهانَةُ بِحُقوقِ الإِخوانِ .

امام علی علیه السلام : خوار شمردن حقوق برادران ، از نشانه های بی توفیقی است .

غرر الحکم : ۹۴۱۲ .

حدیث۲۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشرَفُ الشِّیَمِ رِعایَةُ الوُدِّ ، وأحسَنُ الهِمَمِ إنجازُ الوَعدِ .

امام علی علیه السلام : ارجمندترینْ خصلت ، رعایت دوستی است و بهترینْ همّت ، وفای به وعده است .

غرر الحکم : ۳۳۲۸ .

حدیث۲۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُن لِلوُدِّ حافِظا وإن لَم تَجِد مُحافِظا .

امام علی علیه السلام : [پیمان]دوستی را نگه دار ، گرچه دیگری آن را نگه ندارد .

غرر الحکم : ۷۱۵۷ .

حدیث۲۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکرِم وُدَّکَ ، وَاحفَظ عَهدَکَ .

امام علی علیه السلام : [پیمان]دوستی ات را گرامی شمار و عهدت را نگه دار .

غرر الحکم : ۲۲۶۸ .

حدیث۲۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ المُروءَةِ حِفظُ الوُدِّ .

امام علی علیه السلام : بهترینْ جوان مردی ، نگهداشتِ دوستی است .

غرر الحکم : ۳۰۱۷ .

حدیث۲۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أخوکَ فِی اللّه ِ مَن هَداکَ إلی رَشادٍ ، ونَهاکَ عَن فَسادٍ ، وأعانَکَ إلی

امام علی علیه السلام : برادر خدایی تو کسی است که تو را به سمت هدایت و حق ، راهنمایی کند ؛ تو را از فساد ، باز دارد ؛ و بر اصلاح امور معاد ، تو را یاری کند .

کذا فی المصدر والأنسب «علی» .

حدیث۲۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا نَبَتَ الوُدُّ وَجَبَ التَّرافُدُ والتَّعاضُدُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه [بذر]دوستی رویید ، کمک رساندن به یکدیگر و پشتیبانی از یکدیگر ، واجب می گردد .

غرر الحکم : ۴۱۳۲ .

حدیث۲۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکرِم مَن وَدَّکَ ، وَاصفَح عَن عَدُوِّکَ ، یَتِمَّ لَکَ الفَضلُ .

امام علی علیه السلام : هرکه را دوستت می دارد ، گرامی بدار و از دشمن خود ، گذشت کن تا فضل و برتری ات کامل گردد .

غرر الحکم : ۲۳۶۸ .

حدیث۲۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبذِل مالَکَ فِی الحُقوقِ ، وواسِ بِهِ الصَّدیقَ ؛ فَإِنَّ السَّخاءَ بِالحُرِّ أخلَقُ .

امام علی علیه السلام : مال خود را در راه حقوق [دوستان]ببخش و از آن ، به دوستت برسان که بخشش ، آزاده را سزاوارتر است .

غرر الحکم : ۲۳۸۴ .

حدیث۲۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما حُفِظَتِ الأُخُوَّةُ بِمِثلِ المُواساةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز، مانند همدردی [وبخشش]، برادری را حفظ نمی کند.

غرر الحکم : ۹۵۷۸ .

حدیث۲۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مُواساةَ الرِّفاقِ مِن کَرَمِ الأعراقِ .

امام علی علیه السلام : همدردی با دوستان ، نشانِ نژادگی و داشتن تبار والاست .

غرر الحکم : ۳۴۰۵ .

حدیث۲۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبذِل لِصَدیقِکَ نَفسَکَ ومالَکَ ، ولِمَعرِفَتِکَ رِفدَکَ ومَحضَرَکَ ، ولِلعامَّةِ بِشرَکَ ومَحَبَّتَکَ ، ولِعَدُوِّکَ عَدلَکَ وإنصافَکَ . وَاضنِن بِدینِکَ وعِرضِکَ عَن کُلِّ أحَدٍ .

امام علی علیه السلام : جان و مال خود را به دوستت ببخش ، عطا و مجلس خود را به آشنایان ، محبّت و گشاده رویی خود را به عامّه مردم ، و انصافت را به دشمن ؛ امّا دین و ناموس خود را آزمندانه برای خود ، نگه دار و از هرکس حفظ کن .

الخصال : ۱۴۷ / ۱۷۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۵ / ۶ ؛ شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۱۲ / ۵۸۶ وفیه «تحنّنک» بدل «محبّتک».

حدیث۲۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُؤمِنونَ إخوَةٌ ، ولا شَیءَ آثَرُ عِندَ کُلِّ أخٍ مِن أخیهِ .

امام علی علیه السلام : مؤمنان ، برادرند و نزد هیچ برادری ، چیزی بر برادرش مقدّم نیست (بر او ترجیح ندارد) .

تحف العقول : ۱۷۳ ، بشارة المصطفی : ۲۶ کلاهما عن کمیل بن زیاد ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۶۹ / ۱ .

حدیث۲۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عامِل سائِرَ النّاسِ بِالإِنصافِ ، وعامِلِ المُؤمِنینَ بِالإِیثارِ .

امام علی علیه السلام : با مؤمنان به ایثار رفتار کن (آنان را بر خود ، مقدّم بدار) و با دیگر مردمان ، به انصاف .

غرر الحکم : ۶۳۴۲ .

حدیث۲۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَحَبَّب إلى خَليلِكَ يُحِببكَ ، وأكرِمهُ يُكرِمكَ ، وآثِرهُ عَلى نَفسِكَ يُؤثِركَ عَلى نَفسِهِ وأهلِهِ .
امام على عليه السـلام : به دوسـتت ابراز دوستى كن ، تا دوستت بدارد ؛ گرامى اش بدار ، تا گرامى ات بدارد ؛ و او را بر خود مقدّم بدار ، تا تو را بر خود و خانواده اش مقدّم بدارد .
غرر الحكم : ۴۵۳۰ .

حديث۲۶۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
: يا كُمَيلُ ، المُؤمِنُ مِرآةُ المُؤمِنِ ؛ لِأَنَّهُ يَتَأَمَّلُهُ فَيَسُدُّ فاقَتَهُ ، ويُجمِلُ حالَتَهُ .
امـام على عليه السـلام : اى كُمَيـل ! مـؤمن، آينه مـؤمن است ؛ زيرا در [حـال] او مى نگرد. در نـتيجه ، نيـازش را برطرف مى كنـد و حالش را سامان مى بخشد .
تحف العقول : ۱۷۳.

حديث۲۶۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّما سُمِّىَ الصَّديقُ صَديقا لِأَنَّهُ يَصدُقُكَ فى نَفسِكَ ومَعايِبِكَ ، فَمَن فَعَلَ ذلِكَ فَاستَنِم إلَيهِ ؛ فَإِنَّهُ الصَّديقُ .
امام على عليه السلام : در حقيقت ، دوست از آن رو صَديق (راستگو) ناميده شده است كه درباره تو و عيب هايت ، به تو راست مى گويد . پس هركه چنين باشد ، به او اعتماد كن ، كه او ، دوست راستين است .
غرر الحكم : ۳۸۷۷ .

حديث۲۶۴۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ثَمَرَةُ الاُخُوَّةِ حِفظُ الغَيبِ ، وإهداءُ العَيبِ .
امام على عليه السلام : ميوه برادرى ، به نيكى ياد كردن در غياب و هديه كردن عيب ها [در حضور] است .
غرر الحكم : ۴۶۳۳ .

حديث۲۶۴۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن أبانَ لَكَ عَيبَكَ فَهُوَ وَدودُكَ .
امام على عليه السلام : هركه عيبت را برايت روشن كند ، دوست توست .
غرر الحكم : ۸۲۱۰ .

حديث۲۶۴۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما أخلَصَ المَوَدَّةَ مَن لَم يَنصَح .

امام على عليه السلام : هركه نيكخواهى نكند ، دوستى را خالص نساخته است .

غرر الحكم : ۹۵۸۰ .

حديث۲۶۴۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أحَبَّكَ نَهاكَ ، ومَن أبغَضَكَ أغراكَ .

امام على عليه السلام : هركه تو را دوست بدارد ، [از بدى]بازمى داردت و هركه تو را دشمن بدارد ، برمى انگيزدت .

كنز الفوائد : ۱ / ۲۷۹ ، أعلام الدين : ۲۹۸ عن الإمام الحسين عليه السلام ، غرر الحكم : ۷۷۱۸ و ۷۷۱۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۹۱ / ۹۵ .

حديث۲۶۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلَيكَ بِمُداراةِ النّاسِ ، وإكرامِ العُلَماءِ ، وَالصَّفحِ عَن زَلّاتِ الإخوانِ ؛ فَقَد أدَّبَكَ سَيِّدُ الأَوَّلينَ وَالآخِرينَ بِقَولِهِ صلى الله عليه و آله : اُعفُ عَمَّن ظَلَمَكَ ، وصِل مَن قَطَعَكَ ، وأعطِ مَن حَرَمَكَ .

امام على عليه السلام : بر تو باد مردمدارى ، گرامى داشتن عالمان و گذشت كردن از لغزش هاى برادران ، كه سرورِ اوّلين و آخرين صلى الله عليه و آله ، تو را با اين سخن ، ادب آموخته است : «از آن كه به تو ستم مى كند ، بگذر ؛ با آن كه از تو مى گسلد ، بپيوند ؛ و به آن كه تو را [از عطاى خود] محروم مى كند ، ببخش» .

تذكرة الخواصّ : ۱۳۶ ؛ بحار الأنوار : ۷۸ / ۷۱ / ۳۴ .

حديث۲۶۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِحتَمِل زَلَّةَ وَلِيِّكَ لِوَقتِ وَثبَةِ عَدُوِّكَ .

امام على عليه السلام : لغزش دوستت را براى هنگام يورش دشمنت ، تحمّل كن .

الإرشاد : ۱ / ۲۹۹ ، كنز الفوائد : ۱ / ۹۳ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۴۱۹ / ۴۰ .

حديث۲۶۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

تُبتَنَى الاُخُوَّةُ فِى اللّه ِ عَلَى التَّناصُحِ فِى اللّه ِ ، وَالتَّباذُلِ فِى اللّه ِ ، وَالتَّعاوُنِ عَلى طاعَةِ اللّه ِ ، وَالتَّناهى عَن مَعاصِى اللّه ِ ، وَالتَّناصُرِ فِياللّه ِ ، وإخلاصِ المَحَبَّةِ .

امام على عليه السلام : برادرى در راه خدا ، بر اساس نيكخواهى براى يكديگر در راه خدا ، بخشش به يكديگر در راه خدا ، كمك به يكديگر براى فرمانبرى از خدا ، بازداشتن يكديگر از نافرمانى خدا ، يارى رساندن به يكديگر در راه خدا و خالص كردن دوستى ، بنياد نهاده مى شود .

غرر الحکم : ۴۵۳۲ .

حدیث۲۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذَا اتَّخَذَکَ وَلِیُّکَ أخا فَکُن لَهُ عَبدا ، وَامنَحهُ صِدقَ الوَفاءِ ، وحُسنَ الصَّفاءِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دوستت تو را به برادری گرفت ، برایش [چون] بنده باش و وفاداریِ صادقانه و صفای نیکو را نثارش کن .

غرر الحکم : ۴۱۴۱ .

حدیث۲۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَلُوا القُلوبَ عَنِ المَوَدّاتِ ؛ فَإِنَّها شَواهِدُ لا تَقبَلُ الرُّشا .

امام علی علیه السلام : از دل ها درباره دوستی ها بپرسید ، که گواهانی رشوه ناپذیرند .

غرر الحکم : ۵۶۴۱ ؛ شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۳۲ / ۸۰۵ .

حدیث۲۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إذا شَکَکتَ فی مَوَدَّةِ إنسانٍ فَاسأَل قَلبَکَ عَنهُ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هرگاه درباره دوستی کسی شک کردی ، از دل خود درباره او بپرس .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۲۳ / ۷۰۱ .

حدیث۲۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصدَقُ الإِخوانِ مَوَدَّةً أفضَلُهُم لاِءِخوانِهِ فِی السَّرّاءِ وَالضَّرّاءِ مُواساةً .

امام علی علیه السلام : راست ترینِ برادران در دوستی ، کسانی هستند که در خوشی و ناخوشی با برادران خود [با جان و مال خویش] ، بیشتر همدردی می کنند .

غرر الحکم : ۳۲۳۸ ، راجع : ص ۳۱۲ (المحبّة / الحقوق ـ المواساة) .

حدیث۲۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِی الضّیقِ وَالشِّدَّةِ یَظهَرُ حُسنُ المَوَدَّةِ .

امام علی علیه السلام : در تنگنا و سختی ، دوستی راستین ، آشکار می شود .

غرر الحکم : ۶۵۱۱ .

حدیث۲۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أحَبَّ شَیئا لَهِجَ بِذِکرِهِ .
امام علی علیه السلام : هرکس چیزی را دوست بدارد ، شیفته یادکردش می شود .
غرر الحکم : ۷۸۵۱ .

حدیث۲۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّما یُحِبُّکَ مَن لا یَتَمَلَّقُکَ ، ویُثنی عَلَیکَ مَن لا یُسمِعُکَ .
امام علی علیه السلام : در حقیقت ، کسی تو را دوست دارد که برایت چاپلوسی نکند و کسی تو را می ستاید که [ستایش خود را] به گوش تو نرساند .
غرر الحکم : ۳۸۷۵ .

حدیث۲۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَو صُمتَ الدَّهرَ کُلَّهُ ، وقُمتَ اللَّیلَ کُلَّهُ ، وقُتِلتَ بَینَ الرُّکنِ وَالمَقامِ ، بَعَثَکَ اللّه ُ مَعَ هَواکَ بالِغا ما بَلَغَ ؛ إن فی جَنَّةٍ فَفی جَنَّةٍ وإن فی نارٍ فَفی نارٍ .
امام علی علیه السلام : اگر همه روزها را روزه بگیری و همه شب ها را به نماز بِایستی و میان رُکْن و مقام [کعبه]کشته شوی ، باز خداوند ، تو را با علاقه ات برخواهد انگیخت ، هرچه که باشد . اگر بهشتی باشد ، پس بهشتی [خواهی بود]و اگر دوزخی باشد ، پس دوزخی .
الغارات : ۲ / ۵۸۸ عن حبّة العرنی ، بحار الأنوار : ۳۹ / ۲۹۵ / ذیل ح ۹۶ و ج ۶۸ / ۷۵ / ذیل ح ۱۳۳ ؛ شرح نهج البلاغة : ۴ / ۱۰۵ عن حبّة العرنی وزاد فی صدره «من أحبّنی کان معی» .

حدیث۲۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذ مِن صالِحِ العَمَلِ ، وخالِل خَیرَ خَلیلٍ ؛ فَإِنَّ لِلمَرءِ مَا اکتَسَبَ وهُوَ فِی الآخِرَةِ مَعَ مَن أحَبَّ .
امام علی علیه السلام : از شخص درستکار ، فراگیر و با بهترین دوست ، دوستی کن ؛ زیرا بهره انسان ، همان است که به دست آورده است و در روز قیامت ، همراه کسی است که دوستش می دارد .
غرر الحکم : ۵۰۹۶ .

حدیث۲۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَینُ المُحِبِّ عَمِیَهٌ عَن مَعایِبِ المَحبوبِ ، واُذُنُهُ صَمّاءُ عَن قُبح

مَساویهِ .

امام علی علیه السلام : دیده دوست ، از [دیدن]عیب های محبوب ، نابینا و گوشش از

[شنیدن]زشتی نقص هایش ناشنواست .

غرر الحکم : ۶۳۱۴ .

حدیث۲۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: العِشقُ مَرَضٌ لَیسَ فیهِ أجرٌ ولا عِوَضٌ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : عشق ، بیماری ای است که نه پاداشی دارد و نه عوضی .

شرح نهج البلاغهٔ : ۲۰ / ۲۶۰ / ۴۶ .

حدیث۲۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: العِشقُ جَهدٌ عارِضٌ ، صادَفَ قَلبا فارِغا .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : عشق ، رنجی است که با دل فارغ [از اندیشه و کار] ، رویاروی می شود

.

شرح نهج البلاغهٔ : ۲۰ / ۳۳۲ / ۸۰۷ .

حدیث۲۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهِجرانُ عُقوبَهُ العِشقِ .

امام علی علیه السلام : جدایی ، کیفر عشق است .

مطالب السؤول : ۵۶ ؛ بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱ / ۷۰ .

حدیث۲۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ صَبابَهٍ غُرِسَت مِن لَحظَهٍ .

امام علی علیه السلام : بسا [نهال]شیفتگی که با یک نگاه ، غرس شده است .

غرر الحکم : ۵۳۱۴ .

حدیث۲۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَشِقَ شَيئا أعشى (أعمى) بَصَرَهُ ، وأمرَضَ قَلبَهُ ، فَهُوَ يَنظُرُ بِعَينٍ غَيرِ صَحيحَةٍ ، ويَسمَعُ بِاُذُنٍ غَيرِ سَميعَةٍ ، قَد خَرَقَتِ الشَّهَواتُ عَقلَهُ ، وأماتَتِ الـدُّنيا قَلبَهُ ، ووَلِهَت عَلَيها نَفسُهُ ، فَهُوَ عَبـدٌ لَها ولِمَن فى يَدَيهِ شَىءٌ مِنها ، حَيثُما زالَت زالَ إلَيها ، وحَيثُما أقبَلَت أقبَلَ عَلَيها ، لا يَنزَجِرُ مِنَ اللّه ِ بِزاجِرٍ ، ولا يَتَّعِظُ مِنهُ بِواعِظٍ ، وهُوَ يَرَى المَأخوذينَ عَلَى الغِرَّةِ .

امـام على عليه السـلام : هركه عـاشق چيزى شود ، [آن چيز ،]ديـده اش را كم سو (نابينا) و دلش را بيمار مى كنـد . در نتيجه ، او با چشـمى نادرست مى نگرد و با گوشـى ناشـنوا مى شـنود . شـهوت ها [پرده] خردش را دريـده انـد و دنيا ، دلش را ميرانـده و جانش شيفته آن شده است . پس او بنده دنيا و بنده كسـى است كه از آن ، بهره اى دارد و [دنيا]به هر جا رفت ، او نيز مى رود و به هر سو روى آورد ، او نيز روى مى آورد . در پىِ هيـچ يك از فرمان هاى بازدارنده خدا باز نمى ايسـتد و از هيچ پند دهنده از جانب او پند نمى گيرد ، حال آن كه خود ، كسانى را كه مرگ ، بى خبر ، گرفتارشان ساخته است ، مى بيند .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹ .

حديث۲۶۶۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: ثَلاثَةُ أشياءَ لا دَوامَ لَها : المالُ فى يَدِ المُبَذِّرِ ، وسَحابَةُ الصَّيفِ ، وغَضَبُ العاشِقِ .

امـام على عليه السـلام : ـ در حكمت هـاى منسوب به ايشان ـ : سه چيز ، ناپايـدار است : مال در دست گشاده دست ، ابر تابسـتانى و خشم عاشق !

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۰۱ / ۴۳۵ .

حديث۲۶۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ اللّه َ أوحى إلى موسى : ... ياموسى ، ذِكرى لِلذّاكِرينَ ، وزِيارَتى لِلمُشتاقينَ ، وجَنَّتى لِلمُطيعينَ ، وأنَا خاصَّةٌ لِلمُحِبّينَ .

امام على عليه السـلام : خداوند به موسـى عليه السـلام وحى كرد : اى موسـى! يادم براى يادآوران است و بهشتم براى فرمانبران ؛ اما من ويژه دوستداران هستم .

إرشاد القلوب : ۱۰۰ و ص ۶۰ ، أعلام الـدين : ۲۷۹ ، بحـار الأنوار : ۱۴ / ۴۰ / ۲۳ و ج ۷۷ / ۴۲ كلّها نحوه من دون إسـناد إليهِ عليه السلام .

حديث۲۶۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إلهى ، وعِزَّتِكَ وجَلالِكَ لَقَد أحبَبتُكَ مَحَبَّةً اِستَقَرَّت حَلاوَتُها فى قَلبى ، وما تَنعَقِدُ ضَمائِرُ مُوَحِّديكَ عَلى أنَّكَ تُبغِضُ مُحِبّيكَ .

امام على عليه السـلام ـ در نيايشـش ـ : بارالها! به عزّت و جلالت سوگند كه چنان تو را دوست دارم كه شـيرينى آن ، در دلم استوار گشته است . هرگز جان هاى كسانى كه تو را به يگانگى مى پرستند، به اين باور نمى رسند كه تو دوستانت را دشمن مى دارى.

البلد الأمين : ۳۱۸ عن الإمام العسكرىّ عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۰۸ / ۱۴.

حديث۲۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یا إلهی وربّی وسَیِّدی ومَولایَ ، لِأَیِّ الاُمورِ إلَیکَ أشکو ؟! ولِما مِنها أضِجُّ وأبکی ؟! لِأَلیمِ العَذابِ وشِدَّتِهِ ؟! أم لِطولِ البَلاءِ ومُدَّتِهِ ؟! فَلَئِن صَیَّرتَنی لِلعُقوباتِ مَعَ أعدائِکَ ، وجَمَعتَ بَینی وبَینَ أهلِ بَلائِکَ ، وفَرَّقتَ بَینی وبَینَ أحِبّائِکَ وأولِیائِکَ ، فَهَبنی ـ یا إلهی وسَیِّدی ومَولایَ وربّی ـ صَبَرتُ عَلی عَذابِکَ فَکَیفَ أصبِرُ عَلی فِراقِکَ ؟!

امام علی علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها! پروردگارا! سرور و مولای من! از چه چیز به تو شکایت برم و برای کدام یک از آنها بمویم و بگریم ؟ برای عذاب دردناک و سختی آن ؟ یا برای طولانی بودن کیفر (مجازات) و مدّت آن ؟ پس اگر مرا برای کیفرها در کنار دشمنانت بگذاری و مرا با کیفردیدگانت گِردآوری و میان من و اولیا و دوستانت جدایی بیندازی ـ ای اله و سرور و مولا و پروردگارم! ـ ، گیرم که بر عذابت صبر کردم ؛ چگونه بر فراقت صبر کنم ؟!

مصباح المتهجّد : ۸۴۷ ، إقبال الأعمال : ۳/۳۳۵ کلاهما عن کمیل بن زیاد النخعی، البلد الأمین: ۱۹۰ .

حدیث۲۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِختَرتُ مِنَ التَّوراةِ اثنَتَی عَشرَةَ آیَةً فَنَقَلتُها إلَی العَرَبیَّةِ ، وأنَا أنظُرُ إلَیها فی کُلِّ یَوم ثَلاثَ مَرّاتٍ ؛ الاُولی : یَابنَ آدَم ، لا تَخافَنَّ سُلطانا ما دامَ سُلطانی عَلَیکَ باقٍ ، وسُلطانی عَلَیکَ باقٍ أبَدا . ألثّانِیَةُ : یَابنَ آدَمَ ، لا تَأنَس بِأَحَدٍ ما وَجَدتَنی ، فَمَتی أرَدتَنی مَملُوَّةً ، وخَزائِنی مَملُوَّةً أبَدا . الثّالِثَةُ : یَابنَ آدَمَ ، لا تَأنَس بِأَحَدٍ ما وَجَدتَنی ، فَمَتی أرَدتَنی وَجَدتَنی بارّا قَریبا . الرّابِعَةُ : یَابنَ آدَمَ ، إنّی اُحِبُّکَ فَأَنتَ أیضا أحبِبنی . . . العاشِرَةُ : یَابنَ آدَم کُلٌّ یُریدُکَ لِأَجلِهِ وَأنَا اُریدُکَ لِأَجلِکَ فَلا تَفِرَّ مِنّی !... .

امام علی علیه السلام : از تورات ، دوازده آیه برگزیدم و آنها را به عربی ترجمه کردم. اینک ، هر روز ، سه بار به آنها می نگرم .

نخستین آیه این است : ای آدمیزاد ! از هیچ سیطره ای تا هنگامی که سیطره من بر تو پایدار است ، مترس . سیطره من نیز همیشه پایدار است .

دوم : ای آدمیزاد ! چون مرا یافتی ، با هیچ کس اُنس مگیر . پس هرگاه مرا خواستی ، [مرا]سرشار خواهی یافت و خزانه های من ، همواره سرشار است .

سوم : ای آدمیزاد ! چون مرا یافتی ، با هیچ کس اُنس مگیر . پس هرگاه مرا خواستی ، مرا نزدیک و نیکی کننده خواهی یافت .

چهارم: ای آدمیزاد! من تو را دوست دارم. پس تو نیز مرا دوست بدار...

دهم : ای آدمیزاد ! هر کس ، تو را برای خودش می خواهد و من تو را برای خودت می خواهم . پس از من مگریز.

المواعظ العددیّة : ۴۲۰.

حدیث۲۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أطیَبَ شَیءٍ فِی الجَنَّةِ وألَذَّهُ حُبُّ اللّهِ ، وَالحُبُّ فِی اللّهِ ، وَالحَمدُ للّهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین و لذیذترین چیز در بهشت ، دوستی خدا ، دوستی در راه خدا و ستایشِ خداست .

مصباح الشریعة : ۵۲۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۱ / ۳۰ .

حدیث۲۶۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: ثُمَّ إنَّ هذَا الإِسلامَ دينُ اللّه الَّذِى اصطَفاهُ لِنَفسِهِ ، وَاصطَنَعَهُ عَلى عَينِهِ ، وأصفاهُ خِيَرَةَ خَلقِهِ ، وأقامَ دَعائِمَهُ عَلى مَحَبَّتِهِ .

امام على عليه السـلام ـ درباره برترى اسـلام ـ : وانگهى اين اسلام ، آيين خداست كه آن را براى خود برگزيد و بر ديده اش پروريد و بهترينِ آفريدگانش را ويژه [ابلاغ]آن گرداند و ستون هايش را بر دوستى خود ، استوار كرد .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۳۴۴ / ۱۶ .

حدیث۲۶۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا أكرَمَ اللّه ُ عَبدا شَغَلَهُ بِمَحَبَّتِهِ .

امام على عليه السلام : هرگاه خداوند ، بنده اى را گرامى بدارد ، او را به دوستىِ خود مشغول مى سازد .

غرر الحكم : ۴۰۸۰ .

حدیث۲۶۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ للّه تَعالى شَرابا لِأَولِيائِهِ ، إذا شَرِبوا سَكِروا ، وإذا سَكِروا طَرِبوا ، وإذا طَرِبوا طابوا ، وإذا طابوا ذابوا ، وإذا ذابوا خَلَصوا ، وإذا خَلَصوا طَلَبوا ، وإذا طَلَبوا وَجَدوا ، وإذا وَجَدوا وَصَلوا ، وإذا وَصَلُوا اتَّصَلوا ، وإذَا اتَّصَلوا لا فَرقَ بَينَهُم وبَينَ حَبيبِهِم .

امام على عليه السلام : خداوند متعال را براى دوستانش شرابى است كه هرگاه بنوشند، مست شوند و چون مست شوند ، به طرب در آيند و چون به طرب در آيند ، شـيرين گردند و چون شـيرين گردند ، ذوب شوند و چون ذوب شوند ، خالص شوند و چون خالص شونـد ، بجوينـد و چون بجوينـد ، بيابنـد و چون بيابند ، برسـند و چون برسـند ، بپيوندند و چون بپيوندند ، ميانشان و ميان محبوبشان تفاوتى بر جاى نمانَد .

التحفة السنيّة للفيض الكاشانى: ۸۶، ده رساله للفيض : ۲۴۲ نحوه ، وفى مصابيح القلوب : ۱۷۳ «فإذا شربوا طلبوا وإذا طلبوا طربوا وإذا طربوا طاروا وإذا طاروا وصـلوا وإذا وصلوا انفصلوا وإذا انفصلوا اتّصلوا، وإذا اتّصلوا خلصوا» وفى المثنوى لجلال الدين الرّومى: ۱۰۷۴ «إنّ للّه تعالى شرابا أعدّه لأوليائه...» ولم نجده فى المصادر الأوّلية .

حدیث۲۶۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: ثُمَّ خَلَقَ سُـبحانَهُ لإِسـكانِ سَـماواتِهِ وعِمارَةِ الصَّفيـحِ الأَعلى مِن مَلَكوتِهِ خَلقا بَـديعا مِن مَلائِكَتِهِ . . . قَدِ اسـتَفرَغَتهُم أشـغالُ عِبادَتِهِ ، ووَصَلَت حَقائِقُ الإِيمانِ بَينَهُم وبَينَ مَعرِفَتِهِ ، وقَطَعَهُم الإِيقانُ بِهِ إلَى الوَلَهِ إلَيهِ ، ولَم تُجاوِز رَغَباتُهُم ما عِندَهُ إلى ما عِندَ غَيرِهِ ، قَد ذاقوا حَلاوَةَ مَعرِفَتِهِ ، وشَرِبوا بِالكَأسِ الرَّوِيَّةِ مِن مَحَبَّتِهِ .

امـام على عليه السـلام ـ در وصف ملائكه ـ : آن گاه خداونـد سـبحان ، براى جاى دادن در آسـمان هايش و آباد كردن بخش برين ملكوتش ، آفريدگانى نوپديد از ملائكه اش بيافريد . . . اشتغال به عبادتش ، آنان را از هر چيز ديگر بازداشته است و حقايق ايمان ،

آنان را به معرفت پروردگارشان پیوند داده است و یقین به او ، آنان را از دیگران بریده و شیفته او ساخته است و خواسته هایشان از آنچه نزد اوست ، به آنچه نزد دیگری است ،

درنمی گذرد . آنان ، شیرینی معرفتش را چشیده و از جام لبریز محبّتش نوشیده اند .

نهج البلاغة : الخطبة ۹۱ ، بحار الأنوار : ۵۷ / ۱۰۹ / ۹۰ و ج ۷۷ / ۳۲۰ / ۱۷ .

حدیث۲۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّوقُ خُلصانُ العارِفینَ .

امام علی علیه السلام : شوق ، دوست صمیمی عارفان است .

غرر الحکم : ۸۵۵ .

حدیث۲۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّوقُ شیمَةُ الموقِنینَ .

امام علی علیه السلام : شوق ، خوی صاحبان یقین است .

غرر الحکم : ۶۶۳ .

حدیث۲۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یا غایَةَ آمالِ العارِفینَ ، یا غِیاثَ المُستَغیثینَ ، یا حَبیبَ قُلوبِ الصّادِقینَ .

امام علی علیه السلام ـ در دعایش ـ : ای غایت آرزوی عارفان ! ای فریادرس کمک خواهان و ای محبوب دل های صادقان !

مصباح المتهجّد: ۸۴۷ ، إقبال الأعمال: ۳/۳۳۵ کلاهما عن کمیل بن زیاد النخعی، البلد الأمین: ۱۹۰ .

حدیث۲۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَهَرُ العُیونِ بِذِکرِ اللّه ِ خُلصانُ العارِفینَ ، وحُلوانُ المُقَرَّبینَ .

امام علی علیه السلام : بیداری چشمها به یاد خدا ، دوست صمیمی عارفان و شیرینی مقرّبان است .

غرر الحکم : ۵۶۱۲ .

حدیث۲۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذِّکرُ مِفتاحُ الاُنسِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا ، کلید اُنس گرفتن است .

غرر الحكم : ۵۴۱ .

حديث۲۶۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ذِكرُ اللّه ِ قُوتُ النُّفُوسِ وَمُجالَسَةُ الْمَحبُوبِ .

امام على عليه السلام : ياد خدا ، خوراك جان ها و همنشينى با محبوب است .

غرر الحكم : ۵۱۶۶ .

حديث۲۶۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

توبوا إلَى اللّه ِ عز و جل ، وَادخُلوا فى مَحَبَّتِهِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ يُحِبُّ التَّوّابينَ

امام على عليه السـلام : به سوى خداوند عز و جل توبه كنيد و به دوستى اش درآييد كه خداوند ، توبه كاران و پاكيزگان را دوست دارد ، و مؤمن ، توبه كار است .

ى جميلة عن الإمام الصادق عليه السلام وزاد فيه «ومن لم يكن ذلك منه كان أفضل» وليس فيه «المؤمن» .

حديث۲۶۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إن تَنَزَّهوا عَنِ المَعاصى يُحبِبكُمُ اللّه ُ .

امام على عليه السلام : اگر خود را از معصيت ها پاك كنيد ، خداوند ، دوستتان خواهد داشت .

غرر الحكم : ۳۷۵۹ .

حديث۲۶۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أحَبُّ العِبادِ إلَى اللّه ِ المُتَأَسّى بِنَبِيِّهِ ، وَالمُقتَصُّ لِأَثَرِهِ .

امام على عليه السلام : محبوب ترينِ بندگان در نزد خداوند ، اقتدا كننده به پيامبرش و پى سپارِ راه اوست .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۰ ، غرر الحكم : ۳۰۵۵ ، بحار الأنوار : ۱۶ / ۲۸۵ / ۱۳۶ .

حديث۲۶۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: قـالَ تَبارَكَ وتَعالى فِى التَّحريضِ عَلَى اتِّباعِهِ وَالتَّرغيبِ فِى تَصـديقِهِ وَالقَبولِ لِدَعوَتِهِ : «قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ» فَاتِّباعُهُ صلى الله عليه و آله محبّةُ اللّه ورِضاهُ غفرانُ الذُّنوبِ وكَمالُ الفَوزِ ووُجوبُ الجَنَّةِ .

امام على عليه السـلام ـ در خطبه معروف به «وسـيله» ـ : خداونـد متعال در مقام تشويق و ترغيب به تصـديقش و پذيرش دعوتش مى فرمايد : «بگو : اگر خدا را دوست مى داريد ، از من پيروى كنيد ، تا خدا دوسـتتان بدارد و گناهانتان را بيامرزد» . پس پيروى از او ،

[موجب] دوستیِ خداست و رضایتش ، [موجب]آمرزش گناهان و رستگاری کامل و واجب شدن بهشت.
الکافی : ۸ / ۲۶ / ۴ عن جابر بن عبداللّه عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۲۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَحَبَّب إلَی اللّهِ سُبحانَهُ بِالرَّغبَةِ فیما لَدَیهِ .
امام علی علیه السلام : با رغبت (علاقه داشتن) به آنچه نزد خداوند است ، با او دوستی کن .
غرر الحکم : ۴۵۰۳ .

حدیث۲۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَنَظَّفوا بِالمـاءِ مِنَ النَّتِنِ الرّیـحِ الَّذی یُتَـأَذّی بِهِ ، تَعَهَّدوا أنفُسَـکُم ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جلیُبغِضُ مِن عِبادِهِ القاذورَةَ الَّذی یَتَأَنَّفُ بِهِ مَن جَلَسَ إلَیهِ .
امام علی علیه السـلام : خود را با آبْ از بوی آزارنده پاک کنید و به خودتان برسید که خداوند عز و جل بنده پَلَشتی را که هرکس کنارش بنشیند ، از [بوی بد]او رنجه شود ، دشمن می دارد .
الخصـال : ۶۲۰ / ۱۰ عن أبی بصـیر ومحمّـد بن مسـلم عن الإمـام الصـادق عن آبـائه علیهم السـلام ، تحـف العقول : ۱۱۰ نحوه وفیه «یتأفّف» بدل «یتأنّف» ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۹۹ / ۱ .

حدیث۲۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ اللّه َ سُبحانَهُ یُحِبُّ السَّهلَ النَّفسُ ، السَّمحَ الخَلیقَةُ ، القَریبَ الأَمرُ .
امام علی علیه السلام : خداوند ـ پاک و بلند مرتبه ـ دوست می دارد هموارْ نَفْس ، بخشنده خوی ، نزدیکْ کار را .
غرر الحکم : ۳۴۷۶ .

حدیث۲۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أحَبُّ الأَعمالِ إلَی اللّهِ عز و جل فِی الأَرضِ الدُّعاءُ
امام علی علیه السلام : محبوب ترین کارها نزد خدا بر روی زمین ، دعاست .
مکارم الأخلاق : ۲ / ۹ / ۱۹۸۵.

حدیث۲۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنتَظِرُوا الفَرَجَ ، ولا تَیأَسوا مِن رَوحِ اللّهِ ؛ فَإِنَّ أحَبَّ الأَعمالِ إلَی اللّهِ عز و جل انتِظارُ الفَرَجِ ، ما دامَ عَلَیهِ العَبدُ المُؤمِنُ .

امام علی علیه السلام : در انتظار فرج باشید و از رحمت خدا نومید مشوید که محبوب ترین کارها نزد خداوند عز و جل انتظار فرج است ، تا وقتی که بنده مؤمن ، بر آن مداومت ورزد .

الخصال : ۶۱۶ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : ۱۰۶ .

حدیث۲۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِتُّ خِصالٍ مَن كُنَّ فيهِ كانَ بَينَ يَدَيِ اللّهِ وعَن يَمينِهِ : إنَّ اللّهَ يُحِبُّ المَرءَ المُسلِمَ الَّذى يُحِبُّ لِأَخيهِ ما يُحِبُّ لِنَفسِهِ ، ويَكرَهُ لَهُ ما يَكرَهُ لِنَفسِهِ ، ويُناصِحُهُ الوِلايَةَ ، ويَعرِفُ فَضلى ، ويَطَأُ عَقِبى ، ويَنتَظِرُ عاقِبَتى .

امام علی علیه السلام : هرکه دارای شش صفت باشد ، در کنار خدا و در سمت راستش خواهد بود . خداوند ، شخص مسلمانی را دوست دارد که: آنچه را برای خودش خوش می دارد ، برای برادرش نیز خوش بدارد ؛ و آنچه را برای خود ناخوش می دارد،برای برادرش نیز ناخوش بدارد؛ و با او برای ولایت حق، خیرخواهی می کند؛ و فضیلت مرا می شناسد؛ و گام جای پای من می نهد؛ و منتظر فرجام من است.

المحاسن : ۱ / ۷۲ / ۲۸ عن علیّ بن عثمان بن رزین عمّن رواه ، بحار الأنوار: ۲۷ / ۸۹ / ۴۱ .

حدیث۲۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ سُبحانَهُ يُحِبُّ المُتَعَفِّفَ الحَيِيَّ التَّقِيَّ الرّاضِيَ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان ، شخص خویشتندار آزرمگینِ پرهیزگارِ خُرسَند را دوست دارد .

غرر الحکم : ۳۴۳۸ .

حدیث۲۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَفِّروا ذُنوبَكُم وتَحَبَّبوا إلى رَبِّكُم بِالصَّدَقَةِ وصِلَةِ الرَّحِمِ .

امام علی علیه السلام : با دادن صدقه و پیوند با خویشاوندان ، گناهانتان را پاک کنید و محبوب خداوند شوید .

غرر الحکم : ۷۲۵۸ .

حدیث۲۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله فَقالَ : عَلِّمني عَمَلاً يُحِبُّنِى اللّهُ عَلَيهِ ، ويُحِبُّنِى المَخلوقونَ، ويُثرِى اللّهُ مالى، ويُصِحُّ بَدَنى ، ويُطيلُ عُمُرى ، ويَحشُرُنى مَعَكَ .

فَقالَ : هذِهِ سِتُّ خِصالٍ ، تَحتاجُ إلى سِتّ خِصالٍ : إذا أرَدتَ أن يُحِبَّكَ اللّهُ

فَخَفهُ وَاتَّقِهِ . وإذا أرَدتَ أن يُحِبَّكَ المَخلوقونَ فَأَحسِن إلَيهِم ، وَارفِض ما فى أيديهِم . وإذا أرَدتَ أن يُثرِيَ اللّهُ مالَكَ فَزَكِّهِ . وإذا أرَدتَ أن يُصِحَّ بَدَنَكَ فَأَكثِر مِنَ الصَّدَقَةِ . وإذا أرَدتَ أن يُطيلَ اللّهُ عُمُرَكَ فَصِل ذَوى أرحامِكَ . وإذا أرَدتَ أن يَحشُرَكَ اللّهُ مَعى

فَأَطِلِ السُّجودَ بَينَ يَدَيِ اللّه ِ الواحِدِ القَهّارِ .

امام علی علیه السلام : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت : به من کاری بیاموز که با انجام دادنش ، خداوند مرا دوست بدارد ، آفریدگان نیز دوستم بدارند ، خداوند دارایی ام را بیفزاید ، تندرستم گرداند ، عمرم را طولانی کند و مرا با تو محشور سازد .

حضرت فرمود : «اینها شش صفت است که نیازمند شش صفت دیگر

است : هرگاه خواستی خداوند دوستت بدارد ، از او بترس و تقوای او را پیشه کن؛ و هرگاه خواستی آفریدگان دوستت بدارند ، به آنان نیکی کن و آنچه را در دست دارند ، رها کن؛ و هرگاه خواستی خداوند دارایی ات را بیفزاید ، زکات بپرداز؛ و هرگاه خواستی خداوند تندرستت گرداند ، بسیار صدقه بده؛ و هرگاه خواستی خداوند عمرت را طولانی کند ، به دیدار خویشاوندانت برو؛ و هرگاه خواستی خداوند تو را با من محشور سازد ، در برابر خدای یگانه قهّار ، سجده ات را طولانی کن» .

أعلام الدين : ۲۶۸ ، المواعظ العدديّة : ۲۹۱ نحوه ، بحار الأنوار : ۸۵ / ۱۶۴ / ۱۲ .

حديث۲۶۹۱

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

: يا كُمَيلُ ، إنَّ أحَبَّ ما تَمتَثِلُهُ العِبادُ إلَى اللّه ِ ـ بَعدَ الإقرارِ بِهِ وبِأَولِيائِهِ ـ التَّعَفُّفُ ، وَالتَحَمُّلُ ، وَالاِصطِبارُ .

امام علی علیه السلام ـ به کمیل بن زیاد ـ : ای کمیل ! محبوب ترین چیزی که بندگان ـ پس از اقرار به خدا و اولیایش ـ به درگاهش پیش می آورند ، خویشتن داری ، تحمّل و شکیبایی است .

تحف العقول : ۱۷۳ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۴۱۴ / ۳۸ .

حديث۲۶۹۲

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

: عِبادَ اللّه ِ ، إنَّ مِن أحَبِّ عِبادِ اللّه ِ إلَيهِ عَبدا أعانَهُ اللّه ُ عَلى نَفسِهِ ، فَاستَشعَرَ الحُزنَ وتَجَلبَبَ الخَوفَ ؛ فَزَهَرَ مِصباحُ الهُدى في قَلبِهِ ، وأعَدَّ القِرى لِيَومِهِ النّازِلِ بِهِ ، فَقَرَّبَ عَلى نَفسِهِ البَعيدَ ، وهَوَّنَ الشَّديدَ .

امام علی علیه السلام ـ در بیان صفت های پرهیزگاران ـ : ای بندگان خدا ! محبوب ترینِ بندگان نزد خداوند ، بنده ای است که خداوند ، او را بر نفْس خود یاری داده است . پس اندوه را زیرپوش و ترس را بالاپوش خود قرار داده و در نتیجه ، چراغ هدایت ، در دلش درخشیده و برای میزبانیِ روزی که به سراغش می آید ، خود را مهیّا ساخته است . پس دور را بر جان خود نزدیک ، و سخت را آسان نموده است .

نهج البلاغة : الخطبة ۸۷ ، غرر الحكم : ۳۵۷۷ ، بحار الأنوار : ۲ / ۵۶ / ۳۶ .

حديث۲۶۹۳

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

مَن مَقَتَ نَفسَهُ أحَبَّهُ اللّه ُ .

امام علی علیه السلام : هرکه خود را دشمن بدارد ، خداوند ، دوستش خواهد داشت .

غرر الحكم : ۷۸۹۷ .

حدیث۲۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَعالی یُحِبُّ المُؤمِنَ العالِمَ الفَقیهَ الزّاهِدَ الخاشِعَ الحَیِیَّ العَلیمَ الحَسَنَ الخُلُقِ المُقتَصِدَ المُنصِفَ .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال ، مؤمنِ داناي ژرف اندیشِ پارساي فروتنِ آزرمگینِ دانشورِ خوش خويِ میانه روِ با انصاف را دوست دارد .

مطالب السؤول : ۴۸ ؛ بحار الأنوار: ۷۸ / ۶ / ۵۶ .

حدیث۲۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عز و جل یُحِبُّ المُحتَرِفَ الأَمینَ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جلپیشه ورِ درستکار را دوست دارد .

الکافی: ۵/۱۱۳/۱ عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۱۵۸ /۳۵۸۰ ، الخصال : ۶۲۱/۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه علیهم السلام ، تحف العقول : ۱۱۱ ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۰۰ / ۱ .

حدیث۲۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الخَلقِ أقضاهُم بِالحَقِّ ، وأحَبُّهُم إلَی اللّهِ سُبحانَهُ أقوَلُهُم لِلصِّدقِ .

امام علی علیه السلام : برترینِ خلق ، کسی است که بیشتر از همه بر اساس حق ، داوری کند و محبوب ترینشان نزد خدای سبحان ، راستگوترینشان است .

غرر الحکم : ۳۳۲۳ .

حدیث۲۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَما أنَّ الشَّمسَ وَاللَّیلَ لا یَجتَمِعانِ کَذلِکَ حُبُّ اللّهِ وحُبُّ الدُّنیا لا یَجتَمِعانِ .

امام علی علیه السلام : همچنان که خورشید و شب با یکدیگر جمع نمی شوند ، خدا دوستی و دنیا دوستی با یکدیگر جمع نمی شوند .

غرر الحکم : ۷۲۱۹.

حدیث۲۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّ لِقاءَ اللّهِ سُبحانَهُ سَلا عَنِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : هرکه دوستدار دیدار خداوند سبحان شود ، دنیا را فراموش می کند .

غرر الحکم : ۸۴۲۵ .

حدیث۲۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَیفَ یَدَّعی حُبَّ اللّه ِ مَن سَکَنَ قَلبَهُ حُبُّ الدُّنیا ؟ !

امام علی علیه السلام : آن که دنیا دوستی در قلبش جای گرفته است ، چگونه ادّعای خدا دوستی می کند ؟

غرر الحکم : ۷۰۰۲ .

حدیث۲۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن کُنتُم تُحِبّونَ اللّه َ فَأَخرِجوا مِن قُلوبِکُم حُبَّ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : اگر خداوند را دوست دارید ، دنیا دوستی را از دل هایتان بیرون کنید .

غرر الحکم : ۳۷۴۷ .

حدیث۲۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: حُبُّ الرِّئاسَةِ شاغِلٌ عَن حُبِّ اللّهِ سُبحانَهُ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : ریاستْ دوستی ، از دوستی خدای سبحان باز می دارد .

شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۳۰۷ / ۵۱۹ .

حدیث۲۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ مِن خَلقِهِ الأَشمَطَ الزّانِیَ ، وَالغَنِیَّ الظَّلومَ ، وَالعائِلَ المُستَکبِرَ .

امام علی علیه السلام : خداوند از خلقش ، پیرِ سفیدمویِ زناکار ، دولتمندِ ستمکار و مستمندِ مستکبر را دشمن می دارد .

الطبقات الکبری : ۶ / ۲۴۳ عن الأغرّ بن حنظلة .

حدیث۲۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ سُبحانَهُ لَیُبغِضُ الوَقِحَ المُتَجَرِّئَ عَلَی المَعاصی .

امام علی علیه السلام : خداوندِ سبحان ، شخصِ بی شرمِ گستاخ بر گناهان را دشمن می دارد .

غرر الحکم : ۳۴۳۷ .

حدیث۲۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ سُبحانَهُ لَيُبغِضُ الطَّويلَ الأَمَلُ السَّيِّئَ العَمَلُ .

امام علی علیه السلام : خداوندِ سبحان ، شخصِ درازْآرزویِ بدکار را دشمن می دارد .

غرر الحکم : ۳۴۵۵ .

حدیث۲۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ العَبدَ فاغِرا فاهُ ويَقولُ : اللّهُمَّ ارزُقني ، ويَترُكُ الطَّلَبَ .

امام علی علیه السلام : خداوند ، بنده ای را که دهان خود را می گشاید و می گوید : «بارالها ! به من روزی بده» ، ولی دست از طلبِ روزی می کشد ، دشمن می دارد .

عوالی اللآلی: ۴ / ۲۲ / ۶۶ ، کتاب من لا یحضره الفقیه: ۳ / ۱۹۲ / ۳۷۲۱ عن علیّ بن عبد العزیز وفیه «إنّی لاُبغض الرجل ...».

حدیث۲۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبغَضُ العِبادِ إلَى اللّه ِ سُبحانَهُ العالِمُ المُتَجَبِّرُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترینِ بندگان در نزد خداوند سبحان ، عالِم متکبّر است .

غرر الحکم : ۳۱۶۴ .

حدیث۲۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أبغَضَ خَلقِ اللّه ِ إلَى اللّه ِ رَجُلٌ قَمَشَ عِلما مِن أغمارِ غَشوَةٍ وأوباشِ فِتنَةٍ ، فَهُوَ فی عَمیً عَنِ الهُدَى الَّذی أتی مِن عِندِ رَبِّهِ ، وضالٌّ عَن سُنَّةِ نَبِيِّهِ صلی الله علیه و آله ، يَظُنُّ أنَّ الحَقَّ فی صحفِهِ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترین خلقِ خدا در نزد خدا ، کسی است که دانش را به صورت پراکنده از جاهلانی شب کور و اوباشی فتنه جو ، گرد آورده است . در نتیجه ، نسبت به هدایتی که از سوی پروردگارش برایش آمده ، کور است و از سنّت پیامبرش گم راه است و می پندارد که حق ، همان است که در نوشته های او موجود است .

الأمالی للطوسی : ۲۳۵ / ۴۱۶ عن خالد بن طلیق ، بحار الأنوار : ۲ / ۳۰۰ / ۲۹ ؛ وراجع كنز العمّال : ۱۶ / ۱۹۸ / ۴۴۲۲۰ .

حدیث۲۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مِن أبغَضِ الخَلقِ إلَى اللّه ِ عز و جل لَرَجُلَينِ :

رَجُلٌ وَكَلَهُ اللّه ُ إلی نَفسِهِ ؛ فَهُوَ جائِرٌ عَن قَصدِ السَّبيلِ ، مَشعوفٌ بِكَلامِ بِدعَةٍ ، قَد لَهِجَ بِالصَّومِ وَالصَّلاةِ ، فَهُوَ فِتنَةٌ لِمَنِ افتَتَنَ بِهِ ، ضالٌّ

عَن هَديِ مَن كانَ قَبلَهُ ، مُضِلٌّ لِمَنِ اقتَدى بِهِ في حَياتِهِ وبَعدَ مَوتِهِ ، حَمّالٌ خَطايا غَيرِهِ ، رَهنٌ بِخَطيئَتِهِ .

ورَجُلٌ قَمَشَ جَهلاً في جُهّالِ النّاسِ ، عانٍ بِأَغباشِ الفِتنَةِ ، قَد سَمّاهُ أشباهُ النّاسِ عالِما ولَم يَغنَ فيهِ يَوما سالِما .

امام علی علیه السلام : دو تن هستند که از دشمن ترینِ خلق در نزد خدایند :

آن که خداوند ، او را به خود وا گذاشته است و در نتیجه ، از راه راست منحرف شده ، شیفته سخنی بدعت آمیز گشته و دلبسته روزه و نماز شده است . پس او مایه فریفتگی فریب خوردگان است و از راه هدایتِ پیشینیان خود ، گم راه گشته و گم راه کننده کسی است که در زمان حیاتش و پس از مرگش از او پیروی کند و بارکشِ گناهان دیگران و در گروِ گناه خود است.

و دیگری آن که جهلی از مردمان جاهل ، گرد آورده و راهی تاریکی های فتنه است . مردم نمایان ، او را عالم نامیده اند ، حال آن که حتّی یک روز نیز در فضای علم ، به سلامتْ نزیسته است .

الكافی: ۱/۵۵/۶ عن مسعدة بن صدقة عن الإمام الصادق علیه السلام و ابن محبوب رفعه ، نهج البلاغة : الخطبة ۱۷ ، الإرشاد : ۱/۲۳۱ ، الاحتجاج : ۱/۶۲۱/۱۴۳ ، دعائم الإسلام : ۱ / ۹۷ كلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۲/۲۸۴/۲ .

حدیث۲۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مِن أبغَضِ الرِّجالِ إلَى اللّه ِ تَعالى لَعَبدا وَكَلَهُ اللّه ُ إلى نَفسِهِ ، جائِرا عَن قَصدِ السَّبيلِ ، سائِرا بِغَيرِ دَليلٍ ، إن دُعِيَ إلى حَرثِ الدُّنيا عَمِلَ ، وإن دُعِيَ إلى حَرثِ الآخِرَةِ كَسِلَ ، كَأَنَّ ما عَمِلَ لَهُ واجِبٌ عَلَيهِ ، وكَأَنَّ ما وَنى فيهِ ساقِطٌ عَنهُ .

امام علی علیه السلام : از دشمن ترینِ مردم در نزد خداوند متعال ، بنده ای است که خداوند ، او را به خود وانهاده و او از راه راست ، منحرف شده است و بی راهنما پیش می رود . اگر برای کِشتِ دنیا خوانده شود ، دست به کار می شود و اگر برای کِشتِ آخرت خوانده شود ، تنبلی می کند؛ گویی آنچه انجام داده ، بر او واجب است و آنچه در آن سستی کرده ، از او برداشته شده است .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۳ ، إرشاد القلوب : ۳۵ نحوه ، بحار الأنوار : ۲ / ۵۸ / ۳۷ .

حدیث۲۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبغَضُ الخَلائِقِ إلَى اللّه ِ المُغتابُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترینِ آفریدگان در نزد خداوند ، غیبت کننده است .

غرر الحكم : ۳۱۲۸ .

حدیث۲۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمقَتُ العِبادِ إلَى اللّه ِ سُبحانَهُ مَن كانَ هِمَّتُهُ بَطنَهُ وفَرجَهُ .

امام علی علیه السلام : منفورترینِ بندگان در نزد خداوند سبحان ، کسی است که جز در اندیشه شکم و شرمگاهش نیست .

غرر الحكم: ۳۲۹۴ ، تحف العقول: ۱۲۰ وفیه «أبعد ما يكون العبد من اللّه إذا كانت همّته بطنه وفرجه» .

حدیث۲۷۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أبعَدُ الخَلائِقِ مِنَ اللّهِ تَعالى البَخيلُ الغَنِيُّ .

امام على عليه السلام : دورترين آفريدگانِ از خداوند متعال ، دولتمند بخيل است .

غرر الحكم : ۳۱۶۲ .

حديث۲۷۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أمقَتُ العِبادِ إلَى اللّهِ الفَقيرُ المَزهُوّ ، وَالشَّيخُ الزّانِ ، وَالعالِمُ الفاجِرُ .

امام على عليه السلام : منفورترينِ بندگان در نزد خداوند ، فقيرِ متكبر ، پيرِ زناكار و عالمِ بدكار است .

غرر الحكم : ۳۱۶۰ وراجع ۳۱۱۹ .

حديث۲۷۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أبغَضُ الخَلائقِ إلَى اللّهِ تَعالى الجاهِلُ ؛ لِأَنَّهُ حَرَمَهُ ما مَنَّ بِهِ عَلى خَلقِهِ ؛ وهُوَ العَقلُ .

امام على عليه السلام : دشمن ترينِ آفريدگان در نزد خداوند متعال ، شخص نابخرد است ؛ زيرا او را از آنچه بدان بر خلقش منّت نهاده ، يعنى عقل ، محروم ساخته است .

غرر الحكم : ۳۳۵۹ .

حديث۲۷۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

القَلبُ المُحِبُّ للّه يُحِبُّ كَثيرا النَّصَبَ للّه ، وَالقَلبُ اللاّهى عَنِ اللّهِ يُحِبُّ الرّاحَةَ ، فَلا تَظُنَّ يَابنَ آدَمَ أنَّكَ تُدرِكُ رِفعَةَ البِرِّ بِغَيرِ مَشَقَّةٍ ؛ فَإِنَّ الحَقَّ ثَقيلٌ مُرٌّ ، وَالباطِلَ خَفيفٌ حُلوٌ وَبِيٌّ .

امام على عليه السلام : قلب دوستدار خدا ، خستگى براى خدا را بسيار دوست دارد و قلب بى خبر از ياد خدا ، آسايش را دوست دارد . پس اى آدميزاد ! گمان مبر كه مقام والاىِ نيكى را بدون سختى به دست مى آورى؛ زيرا حق ، سنگين و تلخ است و باطل ، سَبُك ، شيرين و سست .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۸۷ عن زيد بن علىّ عن الإمام زين العابدين عليه السلام .

حديث۲۷۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

:

لا تُخدَعَنَّ فَلِلمُحِبِّ دَلائِلُ ولَدَيهِ مِن نَجوَى الحَبيبِ رَسائِلُ

مِنها تَنَعُّمُهُ بِما يُبلى بِهِ وسُرورُهُ فى كُلِّ ما هُوَ فاعِلُ

فَالمَنعُ مِنهُ عَطِيَّةٌ مَعروفَةٌ وَالفَقرُ إكرامٌ ولُطفٌ عاجِلٌ

ومِنَ الدَّلائِلِ أن یُری مُتَحَفِّظا مُتَقَشِّفا فی کُلِّ ما هُوَ نازِلُ

ومِنَ الدَّلائِلِ أن تَراهُ مُشَمِّرا فی خِرقَتَینِ عَلی شُطوطِ السّاحِلِ

ومِنَ الدَّلائِلِ زُهدُهُ فیما تَری مِن دارِ ذُلٍّ وَالنَّعیمِ الزّائِلِ

ومِنَ الدَّلائِلِ أن یُری فی عَزمِهِ طَوعَ الحَبیبِ وإن أَلَحَّ العاذِلُ

ومِنَ الدَّلائِلِ أن یُری مِن شَوقِهِ مِثلَ السَّقیمِ وفِی الفُؤادِ غَلائِلُ

ومِنَ الدَّلائِلِ أن یُری مِن اُنسِهِ مُستَوحِشا مِن کُلِّ ما هُوَ شاغِلٌ

ومِنَ الدَّلائِلِ ضِحکُهُ بَینَ الوَری وَالقَلبُ مَحزونٌ کَقَلبِ الثّاکِلِ

ومِنَ الدَّلائِلِ حُزنُهُ ونَحیبُهُ جَوفَ الظلام

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

فریفته مشو ، که دوستدار را نشانه هایی است /

و از نجوای محبوب ، نزدش نامه هایی .

از جمله آن دلایل ، خُرّمی اوست ، به هر آن بلایی که دچارش می شود/

و شادمانی اوست ، به هر آنچه محبوب می کند .

لذا منع از سوی محبوب ، خود ، بخششی نیک است/

و فقر ، گرامیداشت و لطفی بی درنگ .

نشانه دیگرِ آن دوستدار ، این که هر چه بر سرش فرود می آید/

خود را نگاه می دارد و ساده زندگی می نماید .

نشانه دیگر ، آن که او را جامه به کمر بسته/

بر کناره آب و آماده هر کار می بینی.

نشانه دیگر ، بی رغبتی اوست /

به آنچه از سرای ذلّت و نعمتِ گذرا می بینی .

نشانه دیگر ، آن است که عزمش /

بر فرمانبری محبوبْ استوار است؛ گرچه سرزنشگر ، پافشاری کند .

نشانه دیگر ، آن است که بر اثر شوقش/

همچون بیماری به چشم می آید که قلبش [از شدّت تشنگی]می سوزد .

نشانه دیگر ، آن است که به سبب اُنس با محبوب/

از هر چیزی که او را از محبوب بازدارد ، می رمد .

نشانه دیگر ، آن است که در میان مردم ، می خندد/

امّا قلبش چون عزیزْ از دست دادگان ، غمگین است .

نشانه دیگر ، اندوه و مویه اوست در پناهِ/

تاریکی های شب ، که هیچ چیزْ او را از آن ، باز نمی دارد .

نشانه دیگر ، آن است که شیفته برآوردنِ/

درخواست کسی است که از آن بهره مند می شود .

نشانه دیگر ، آن است که چون عاقلی /

او را در کار زشتی ببیند ، گریانش می یابی .

نشانه دیگر ، آن است که او را پویا/

در راه جهاد و هر کار با فضیلتی می بینی.

نشانه دیگر ، آن است که او را می بینی/

که همه کارها را به فرمان روای عادلی سپرده است .

فی الطبعة المعتمدة «الظلم» وما أثبتناه من طبعة اُخری .

حدیث۲۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أرادَ مِنکُم أن یَعلَمَ کَیفَ مَنزِلَتُهُ عِندَ اللّهِ فَلیَنظُر کَیفَ مَنزِلَةُ اللّهِ مِنهُ عِندَ الذُّنوبِ ، کَذلِکَ تَکونُ مَنزِلَتُهُ عِندَ اللّهِ تَبارَکَ وتَعالی .

امام علی علیه السلام : هریک از شما که می خواهد بداند موقعیتش نزد خدا چگونه است ، به موقعیت خدا نزد خودش به هنگام گناه بنگرد ؛ موقعیت او نزد خداوند متعال ، همان گونه است .

الخصال : ۶۱۷ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : ۱۰۷ ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۳۱۷ / ۱۰۱۶ عن الإمام الصادق عن آبائه عنه علیهم السلام وفیهما إلی «الذنوب» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۸ / ۱۱ .

حدیث۲۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّ أن یَعلَمَ کَیفَ مَنزِلَتُهُ عِنـدَ اللّهِ فَلیَنظُر کَیفَ مَنزِلَـةُ اللّهِ عِندَهُ ؛ فَإِنَّ کُلَّ مَن خیرَ لَهُ أمرانِ ؛ أمرُ الدُّنیا وأمرُ الآخِرَةِ ، فَاختارَ أمرَ الآخِرَةِ عَلَی الدُّنیا فَذلِکَ الَّذی یُحِبُّ اللّهَ ، ومَنِ اختارَ أمرَ الدُّنیا فَذلِکَ الَّذی لا مَنزِلَةَ للّهِ عِندَهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه دوست دارد بداند نزد خدا چه موقعیتی دارد ، به موقعیت خدا نزد خودش بنگرد ؛ زیرا به هرکه حقّ انتخاب دو کار داده شود : کار این جهانی و کار آن جهانی ، و او کار آن جهانی را بر کار این جهانی برگزیند ، او کسی است که خدا را دوست دارد ؛ و هرکه کار این جهانی را برگزیند ، او کسی است که خدا نزد او منزلتی ندارد.

جامع الأخبار : ۵۰۵ / ۱۳۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۵ / ۲۷ .

حدیث۲۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا رَأَیتَ اللّهَ سُبحانَهُ یُؤنِسُکَ بِذِکرِهِ فَقَد أحَبَّکَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه دیدی خداوند عز و جل تو را همدم یاد خود ساخته ، در حقیقت ، تو را دوست داشته است .

غرر الحکم : ۴۰۴۰ .

حدیث۲۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذِّكرُ لَذَّةُ المُحِبّينَ .

امام على عليه السلام : ياد خدا ، لذّت دوستداران [خدا]است .

غرر الحكم : ۶۷۰ .

حديث۲۷۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: اللّهُمَّ إلَيكَ حَنَّت قُلوبُ المُخبِتينَ ، وبِكَ أنِسَتْ عُقولُ العاقِلينَ .

امام على عليه السلام ـ در يكى از دعاهايش ـ : بارالها ! دل هاى افتادگان ، مشتاق توست و خردهاى خردمندان ، با تو همدم شده است .

بحار الأنوار: ۸۷ / ۲۴۲ / ۵۱ نقلاً عن مصباح السيّد ابن الباقى .

حديث۲۷۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: اللّهُمَّ إنَّكَ آنَسُ الآنِسينَ لِأَولِيائِكَ ، وأحضَرُهُم بِالكِفايَةِ لِلمُتَوَكِّلينَ عَلَيكَ ، تُشاهِدُهُم فى سَرائِرِهِم ، وتَطَّلِعُ عَلَيهِم فى ضَمائِرِهِم ، وتَعلَمُ مَبلَغَ بَصائِرِهِم ؛ فَأَسرارُهُم لَكَ مَكشوفَةٌ ، وقُلوبُهُم إلَيكَ مَلهوفَةٌ ، إن أوحَشَتهُمُ الغُربَةُ آنَسَهُم ذِكرُكَ ، وإن صُبَّت عَلَيهِمُ المَصائِبُ لَجَؤوا إلَى الاِستِجارَةِ بِكَ ؛ عِلما بِأَنَّ أزِمَّةَ الاُمورِ بِيَدِكَ ، ومَصادِرَها عَن قَضائِكَ .

امام على عليه السلام ـ در دعايى كه در آن به خدا پناهنده مى شود تا او را به راه درست ، هدايت فرمايد ـ : بارالها ! تو براى دوستانت همدم ترينِ همدمانى و براى توكّل كنندگان به تو ، از همه كاردان تر. بر نهانى هايشان بينايى ، و از درون هايشان باخبر ، و از حدّ بينش آنان آگاه . رازهايشان بر تو آشكار است و دل هايشان شيفته تو . اگر غربت به وحشتشان اندازد ، ياد تو آرامشان مى سازد و اگر مصيبت ها بر آنان فرو بارد ، به سوى تو پناه مى آورند ؛ زيرا مى دانند كه سر رشته كارها به دست توست و خاستگاه آنها قضاى تو .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۷ .

حديث۲۷۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ اللّهَ سُبحانَهُ يَمنَحُ المالَ مَن يُحِبُّ ويُبغِضُ ، ولا يَمنَحُ العِلمَ إلّا مَن أحَبَّ .

امام على عليه السلام : خداوند سبحان ، مال را به آن كه دوست مى دارد و دشمن مى دارد ، مى بخشد؛ امّا دانش را جز به كسى كه دوست دارد ، نمى بخشد .

غرر الحكم : ۳۵۲۲ .

حديث۲۷۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا أحَبَّ اللّهُ سُبحانَهُ عَبدا بَغَّضَ إلَيهِ المالَ ، وقَصَّرَ مِنهُ الآمالَ .

امـام علی علیه السـلام : هرگـاه خداونـد سـبحان ، بنـده ای را دوست بـدارد ، دارایی را مورد نفرتش قرار می دهـد و آرزوهایش را کوتاه می گرداند .

غرر الحکم : ۴۱۱۰ .

حدیث۲۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِمّا یَدُلُّکَ عَلی دَناءَةِ الدُّنیا أنَّ اللّه َ جَلَّ ثَناؤُهُ زَواها عَن أولِیائِهِ وأحِبّائِهِ ؛ نَظَرا وَاختِیارا ، وبَسَطَها لِأَعدائِهِ ؛ فِتنَةً وَاختِبارا .

امام علی علیه السـلام : از جمله چیزهایی که پستی دنیا را به تو نشان می دهـد ، آن است که خداونـد عز و جل بساط آن را از روی عنایت و خیرخواهی ، از سرِ اولیا و دوستانش برکشیده و از روی ابتلا و آزمون ، آن را برای دشمنانش گسترده است .

بحار الأنوار : ۷۳ / ۱۱۰ / ۱۰۹ نقلًا عن عیون الحکم والمواعظ .

حدیث۲۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا ألهَمَهُ الصِّدقَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد ، راستی را به او الهام می کند.

غرر الحکم : ۴۱۰۱ .

حدیث۲۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا زَیَّنَهُ بِالسَّکینَةِ وَالحِلمِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، او را با آرامش و بردباری می آراید .

غرر الحکم : ۴۰۹۹ .

حدیث۲۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا حَبَّبَ إلَیهِ الأَمانَةَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد، امانتداری را محبوبش می گرداند.

غرر الحکم : ۴۰۷۳ .

حدیث۲۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا ألهَمَهُ رُشدَهُ ، ووَفَّقَهُ لِطاعَتِهِ .

امام علی علیه السـلام : هرگاه خداونـد ، بنده ای را دوست بدارد ، راه صواب و هدایتش را به او می نماید و او را توفیق فرمانبری از

خود می دهد .

غرر الحکم : ۴۱۷۷ .

حدیث۲۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا وَعَظَهُ بِالعِبَرِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند، بنده ای را دوست بدارد ، او را با عبرت ها پند می دهد.

غرر الحکم : ۴۰۳۲ .

حدیث۲۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا رَزَقَهُ قَلبا سَلیما ، وخُلُقا قَویما .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، قلبی سلیم و پاک و خویی استوار ، روزی اش می کند .

غرر الحکم : ۴۱۱۲ .

حدیث۲۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخاءُ وَالشَّجاعَةُ غَرائِزُ شَریفَةٌ ، یَضَعُهَا اللّه ُ سُبحانَهُ فیمَن أحَبَّهُ وَامتَحَنَهُ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی و دلاوری، صفاتی ارجمند هستند که خداوند سبحان، آنها را در وجود هرکه دوستش بدارد و آزموده باشد ، می نهد .

غرر الحکم : ۱۸۲۰ .

حدیث۲۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ أوحی إلی موسی علیه السلام : مَن أحَبَّ حَبیبا أنِسَ بِهِ ، ومَن أنِسَ بِحَبیبٍ صَدَّقَ قَولَهُ ورَضِیَ فِعلَهُ ، ومَن وَثِقَ بِحَبیبٍ اِعتَمَدَ عَلَیهِ ، ومَنِ اشتاقَ إلی حَبیبٍ جَدَّ فِی السَّیرِ إلَیهِ . یا موسی ، ذِکری لِلذّاکِرینَ ، وزِیارَتی لِلمُشتاقینَ ، وجَنَّتی لِلمُطیعینَ ، وأنَا خاصَّةً لِلمُحِبّینَ .

امام علی علیه السلام : خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد : «هرکه محبوبی را دوست بدارد ، با او همدم می شود و هرکه با محبوبی همدم گشت ، سخنش را تصدیق می کند و از کردارش خشنود می شود ، و هرکه به محبوبی اطمینان کند ، به او اعتماد می ورزد و هرکه مشتاق محبوبی شود ، در رفتن به سویش می کوشد .

ای موسی ! یادم از آنِ یادآوران ، دیدارم از آنِ شیفتگان ، و بهشتم از آنِ فرمانبران است و من خود ، ویژه دوستدارانم هستم» .

إرشاد القلوب : ۱۰۰ ، عدّة الداعی : ۲۳۷ ، أعلام الدین : ۲۷۹ کلاهما عن وهب بن منبّه نحوه وفیهما «أوحی اللّه إلی داود علیه السلام» ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۴۲ / ۱۰ ، راجع : الترغیب / فضل محبّة اللّه .

حدیث۲۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قـالَ رَسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله : یَزورُ أهـلُ الجَنَّةِ الرَّبَّ تَبارَکَ وتَعالی فی کُلِّ یَوم جُمُعَـةٍ، وذَکَرَ ما یُعطَونَ ، قالَ : ثُمَّ یَقولُ اللّه ُ تَعـالی : اِکشِـفُوا الحُجُبَ . فَیَکشِـفوا حِجابا ثُمَّ حِجابا حَتّی یَتَجَلّی لَهُم تَبارَکَ وتَعالی عَن وَجهِهِ فَکَأَنَّهُم لَم یَرَوا نِعمَـةً قَبلَ ذلِکَ ، وهُوَ قَوله تَعالی : «وَ لَدَیْنَا مَزِیدٌ » .
امـام علی علیه السـلام : پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله فرمود : «بهشتیان هر روز جمعه با پروردگار متعال دیـدار می کننـد» . سـپس حضـرت ، آنچه را که به آنان عطا می شود یاد کرد و افزود: «آن گاه خداونـد متعال می فرمایـد" : پرده ها را بردارید . "پس از آن پرده ها یکی یکی برداشـته می شونـد ، تا آن که خداوند متعال با رخسار بزرگوارش چنان بر آنان تجلّی می کند که گویی پیش از آن ، هیچ نعمتی ندیده اند؛ و این است معنای گفته خداوند متعال : «و بیش از آن نزد ماست» » .
کنز العمّال : ۲ / ۵۰۹ / ۴۶۱۴ نقلاً عن أبی القاسم اللالکائی .

حدیث۲۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حُبُّ اللّه ِ نارٌ لا یَمُرُّ عَلی شَیءٍ إلاَّ احتَرَقَ ، ونورُ اللّه ِ لا یَطلُعُ عَلی شَیءٍ إلاّ أضاءَ .
امام علی علیه السلام : دوستیِ خدا ، آتشی است که بر هرچه بگذرد ، می سوزد و نور خدا بر هر چه بتابد ، درخشیدن می گیرد .
مصباح الشریعة : ۵۲۳ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۳ / ۲۳ .

حدیث۲۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
واصِلوا مَن تُواصِلونَهُ فِی اللّه ِ ، وَ اهجُروا مَن تَهجُرونَهُ فِی اللّه ِ سُبحانَهُ .
امام علی علیه السـلام : با هرکه می پیوندید و دوستی می کنید ، در راه خدا دوستی کنید و از هرکه می بُرید ، در راه خدای سـبحان بِبُرید .
غرر الحکم : ۱۰۱۲۰ .

حدیث۲۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وادّوا مَن تُوادّونَهُ فِی اللّه ِ ، و أبغِضوا مَن تُبغِضونَهُ فِی اللّه ِ سُبحانَهُ .
امام علی علیه السلام : با هرکه دوستی می کنید ، در راه خدا دوستی کنید و با هرکه دشمنی می کنید ، در راه خدا دشمنی کنید .
غرر الحکم : ۱۰۱۱۹ .

حدیث۲۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: اِعلَموا أنَّ عِبادَ اللّه المُستَحفَظينَ عِلمَهُ يَصونونَ مَصونَهُ ، ويُفَجِّرونَ عُيونَهُ ، يَتَواصَلونَ بِالوِلايَةِ ، ويَتَلاقَونَ بِالمَحَبَّةِ ، ويَتَساقَون بِكَأسٍ رَوِيَّةٍ ، ويَصدُرونَ بِرِيَّةٍ ، لا تَشوبُهُمُ الرِّيبَةُ ، ولا تُسرِعُ فيهِمُ الغيبَةُ . عَلى ذلِكَ عَقَدَ خَلقَهُم وأخلاقَهُم ، فَعَلَيهِ يَتَحابّونَ ، وبِهِ يَتَواصَلونَ .
امام على عليه السلام ـ در وصف عالمان ـ : بدانيد كه بندگانى كه نگاهدار علم خدايند ، دانشِ محفوظ او را مى پايند ، و چشمه هايش را مى گشايند ، و به دوستى با هم پيوند دارند ، و با محبّت ، با يكديگر ديدار مى كنند ، و از جام لبريز [محبّت]به يكديگر مى نوشانند و سيراب ، بازمى گردند . نه دچار ترديد مى شوند و نه غيبت به ميانشان مى شتابد. بدين سان، آفرينش و خُلق و خويشان، شكل يافته است و بر اساس آن ، يكديگر را دوست مى دارند و با يكديگر مى پيوندند .
نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۴ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۱۱ / ۳۲ .

حديث۲۷۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ أفضَلَ الدّينِ الحُبُّ فِى اللّه ِ وَ البُغضُ فِى اللّه ِ ، وَ الأَخذُ فِى اللّه ِ وَ العَطاءُ فِى اللّه ِ سُبحانَهُ .
امام على عليه السلام : برترين مرتبه دين ، دوستى در راه خداست و دشمنى در راه خدا ، و گرفتن در راه خدا و بخشيدن در راه خداى سبحان .
غرر الحكم : ۳۵۴۰ .

حديث۲۷۴۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
وَقِّروا اللّه َ سُبحانَهُ ، وَ اجتَنِبوا مَحارِمَهُ ، و أحِبّوا أحِبّاءَهُ .
امام على عليه السلام : خداوند سبحان را بزرگ بداريد ، از محرّماتش دورى كنيد و دوستانش را دوست بداريد .
غرر الحكم : ۱۰۱۰۳ .

حديث۲۷۴۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
المَوَدَّةُ فِى اللّه ِ أقرَبُ نَسَبٍ .
امام على عليه السلام : دوستى در راه خداوند ، نزديك ترينْ خويشاوندى است .
غرر الحكم : ۱۴۰۲ .

حديث۲۷۴۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
المَوَدَّةُ فِى اللّه ِ أكمَلُ النَّسَبَينِ .
امام على عليه السلام : دوستى در راه خدا ، كامل ترينِ دو [نوع]خويشاوندى است .
غرر الحكم : ۱۶۴۹ .

حدیث۲۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوَدَّةُ فِی اللّه ِ آکَدُ مِن وَشیجِ الرَّحِمِ .

امام علی علیه السلام : دوستی در راه خدا ، استوارتر از پیوند خویشاوندی است .

غرر الحکم : ۱۵۳۸ .

حدیث۲۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جِماعُ الخَیرِ فِی المُوالاةِ فِی اللّه ِ وَ المُعاداةِ فِی اللّه ِ ، وَ المَحَبَّةِ فِی اللّه ِ وَ البُغضِ فِی اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : همه نیکی ، در دوستی کردن در راه خدا و دشمنی کردن در راه خداست ، و دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خدا .

غرر الحکم : ۴۷۸۱ ، راجع النظر / النظر إلی هؤلاء عبادة .

حدیث۲۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَن أخلَصَ للّه ِ عِلمَهُ و عَمَلَهُ ، و حُبَّهُ و بُغضَهُ ، و أخذَهُ وتَرکَهُ ، و کَلامَهُ و صَمتَهُ .

امام علی علیه السلام : خوشا آن که دانش و کردارش ، دوستی و دشمنی اش، گرفتن و واگذاشتنش ، و گفتن و خاموشی اش را برای خداوند ، خالص کرده است .

غرر الحکم : ۵۹۶۴ .

حدیث۲۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن آخی فِی اللّه ِ غَنِمَ . مَن آخی فِی الدُّنیا حُرِمَ .

امام علی علیه السلام : هرکه در راه خدا برادری کند ، سود بَرد و هرکه در راه دنیا برادری کند ، بی بهره مانَد .

غرر الحکم : ۷۷۷۶ و ۷۷۷۷ .

حدیث۲۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإخوانِ مَن کانَت فِی اللّه ِ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادران ، کسی است که برادری اش در راه خدا باشد .

غرر الحکم : ۵۰۱۷ .

حدیث۲۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واخِ الإخوانَ فِی اللّه ِ ، و أحِبَّ الصّالِحَ لِصَلاحِهِ .

امام علی علیه السلام : در راه خدا با برادران ، برادری کن و صالحان را به خاطر صالح بودنشان دوست بدار .

الأمالی للمفید : ۲۲۲ / ۱ ، الأمالی للطوسی : ۸ / ۸ کلاهما عن الفجیع العقیلی عن الإمام الحسن علیه السلام ، بحارالأنوار : ۷۴ / ۲۷۵ / ۲ .

حدیث۲۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالتَّواخی فِی اللّه ِ تُثمِرُ الاُخُوَّةُ .

امام علی علیه السلام : با برادریِ خدایی است که [درخت]برادری به بار می نشیند .

غرر الحکم : ۴۲۲۵ .

حدیث۲۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله لَمّا هاجَرَ إلَی المَدینَةِ آخی بَینَ أصحابِهِ مِنَ المُهاجِرینَ وَالأَنصارِ ؛ جَعَلَ المَواریثَ عَلَی الاُخُوَّةِ فِی الـدّینِ لا ـ فی میراثِ الأَرحـامِ ، وذلِکَ قَولُهُ تَعالی : «إِنَّ الَّذِینَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ وَجَـهَـدُواْ بِأَمْوَ لِهِمْ وَأَنفُسِـهِمْ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَالَّذِینَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُواْ أُوْلَـئِکَ بَعْضُهُمْ أَوْلِیَآءُ بَعْضٍ» إلی قَولِهِ سُبحانَهُ : «وَالَّذِینَ ءَامَنُواْ وَلَمْ یُهَاجِرُواْ مَا لَکُم مِّن وَلَـیَتِهِم مِّن شَیْ ءٍ حَتَّی یُهَاجِرُواْ»

امام علی علیه السـلام : چون پیامبر خدا به مدینه آمد ، میان یاران مهاجر و انصار خود ، پیمان برادری برقرار ساخت و میراثبری را بر اسـاس برادریِ دینی گـذاشت ، نه بر اسـاس خویشاونـدی. این گفته خداونـد متعـال نیز اشاره به این مطلب است : «کسانی که ایمان آورده و هجرت کرده انـد و در راه خـدا با مال و جان خود ، جهاد نموده انـد و کسانی که [مهاجران را]پناه داده و یاری کرده اند ، آنـانْ خویشاونـدان یکدیگرنـد» ، تا آن جا که خداونـد سـبحان می فرمایـد : «کسانی که ایمان آورده انـد ، ولی هجرت نکرده انـد، خویشاونـدان شـما نیسـتند ، تا آن که هجرت کنند» . بدین ترتیب، خویشاوندان [سـببی و نَسَبی]را از حکم میراث ، خارج ساخت و آن را مخصوص اهل مهاجرت و خاصّ اهل دین قرار داد .

سپس خداونـد متعـال باز به این مطلب بازگشت و فرمود : «آنان که کفر ورزیدنـد ، خویشاونـدان یکدیگرنـد و اگر چنین نکنیـد [و کافران را نیز میراثبرِ خود قرار دهیـد] ، فتنه و فساد بزرگی در زمین ، رخ خواهـد داد» . در نتیجه ، اگر از مسـلمانان کسـی می مُرد ، میراث و آنچه برجای می نهاد ، تنها به برادر دینی اش می رسید، نه به خویشان و خویشاوندانِ نزدیک.

چون اسـلامْ نیرومنـد گشت، خداونـد ، این آیه را نـازل سـاخت : «پیـامبر به مؤمنـان ، از خودشان سـزاوارتر است و زنانش ، مادران مؤمنـان هسـتند و در کتـاب خـدا، خویشاونـدان ، نسبت به یکـدیگر ، سـزاوارتر از مؤمنان و مهاجران انـد ، مگر آن که بخواهیـد به دوستان خود نیکی کنید . این حکم ، در کتاب خدا نوشته شده است» . این است معنای نسخ آیه میراث .

الأنفال : ۷۲ .

حدیث۲۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَى التَّواخي فِي اللّهِ تَخلُصُ المَحَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : بر اساس برادری در راه خداست که دوستی به یکرنگی می انجامد.

غرر الحکم: ۶۱۹۱ وفی طبعة بیروت: ۲/۲۸/۲۰ وطبعة طهران: ۴۸۸/۲۰ «علی قدر» بدل «علی» .

حدیث۲۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن كانَت صُحبَتُهُ فِي اللّهِ كانَت صُحبَتُهُ كَريمَةً ، ومَوَدَّتُهُ مُستَقيمَةً .

امام علی علیه السلام : هرکه مصاحبتش در راه خدا باشد ، مصاحبتش گرامی و دوستی اش راست و درست است .

غرر الحکم : ۸۹۷۷ .

حدیث۲۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

وكُلُّ مَوَدَّةٍ لِلّهِ يَصفوولا يَصفو مِنَ الفِسقِ الإِخاءُ يُديمونَ المَوَدَّةَ ما رَأَوني

ويَبقَى الوُدُّ ما بَقِيَ اللِّقاءُ أخِلّاءُ إذَا استَغنَيتُ عَنهُم

وأعداءٌ إذا نَزَلَ البَلاءُ وإن غُيِّبتُ عَن أحَدٍ قَلاني

وعاقَبَني بِما فيهِ اكتِفاءُ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان آمده است ـ :

هر دوستیِ برای خدا ، به یکرنگی می انجامد/

حال آن که هیچ برادری ای بر بنیاد فسق،به یکرنگی نمی انجامد .

تا مرا می بینند، دوستی را ادامه می دهند /

و تا دیدار می پاید ، دوستی پاینده است .

هرگاه از آنان بی نیاز شوی ، دوستان هستند /

و چون مصیبتی دور شوم ، دشمنان اند .

و چون از یکی دور شوم ، با من دشمنی می کند /

و چنان کیفرم می دهد که مرا بس باشد .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ۲۸ .

حدیث۲۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ إخوانٌ ، فَمَن كانَت إخوانُهُ في غَيرِ ذاتِ اللّهِ فَهِيَ عَداوَةٌ ، وذلِكَ قَولُهُ عز و جل : «الْأَخِلاَّءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلاَّ الْمُتَّقِينَ » .

امام علی علیه السلام : مردم ، برادران انـد . پس هرکه برادری اش در جهت خدا نباشد ، در حقیقتْ دشمنی است ؛ و این است گفتار خداوند عز و جل : «دوستان در آن روز ، دشمن یکدیگرند ، جز پرهیزگاران» .

کنز الفوائد : ۱ / ۹۳ ، کشف الغمّهٔ : ۳ / ۱۳۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۶۵ / ۲۹ .

حدیث۲۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَعَلَ اللّه ُ عز و جل مَوَدَّتَنا فِی الـدّینِ ، وحَلّانا وإیّاکُم حِلیَهَ المُتَّقینَ ، وأبقی لَکُم طاعَتَکُم حَتّی یَجعَلَنا وإیّاکُم بِها إخوانا عَلی سُرُرٍ مُتَقابِلینَ

امام علی علیه السلام : خداوند متعال ، دوستی ما را جزو دین قرار داد و ما را به زیور پرهیزگاران آراست و فرمانبری شما را برایتان نگه داشت تا ما و شما را بدان وسیله برادرانی بر تخت هایی روبه روی هم ، قرار دهد .

هذا تلمیح للآیهٔ الشریفهٔ :

حدیث۲۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَرامٌ علی کُلِّ قَلبٍ مُتَوَلِّهٍ بِالدُّنیاأن تَسکُنَهُ التَّقوی .

امام علی علیه السلام : جای گرفتن تقوا در دلی که شیفته دنیا باشد، حرام باشد.

غرر الحکم : ۴۹۰۴.

حدیث۲۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واللّه ِ، ما أری عَبدا یَتَّقی تَقویً تَنفَعُهُ حتّی یَخزِنَ لِسانَهُ .

امام علی علیه السلام : به خدا قسم هیچ بنده ای را ندیده ام که تقوایش سودمند باشد، مگر اینکه زبانش را نگه دارد.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۷۶

حدیث۲۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَستَطیعُ أن یَتَّقِیَ اللّه َ مَن خاصَمَ .

امام علی علیه السلام : کسی که دشمنی ورزد ، نمی تواند از خدا پروا داشته باشد .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۹۸.

حدیث۲۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا کَرَمَ أعَزُّ مِن التَّقوی .

امام علی علیه السلام : هیچ کرامتی عزیزتر از تقوا نیست.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۸/۱۶

حدیث۲۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِفتاحُ الكَرَمِ التَّقوى .

امام علی علیه السلام : کلید ارجمندی، تقواست.

بحار الأنوار : ۷۸/۹/۶۵.

حدیث۲۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أخَذَ بِالتَّقوى ... هَطَلَت علَيهِ الكَرامَةُ بَعدَ قُحوطِها ، وتَحَدَّبَت علَيهِ الرَّحمَةُ بَعدَ نُفورِها ، وتَفَجَّرَت علَيهِ النِّعَمُ بَعدَ نُضوبِها ، ووَبَلَتْ علَيهِ البَرَكَةُ بَعدَ إرذاذِها .

امام علی علیه السلام : هرکه تقوا پیشه کند... باران بندآمده کرامت دوباره بر او فرو ریزد و رحمت گریخته به سوی او بازگردد و چشمه فروکش

کرده نعمت ها دگرباره برایش جوشان شود و بارشِ کاستی گرفته برکت دوباره بر او سرازیر شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۸.

حدیث۲۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ تَقوَى اللّه ِ دَواءُ داءِ قُلوبِكُم ، وبَصَرُعَمى أفئدتِكُم ، وشِفاءُ مَرَضِ أجسادِكُم ، وصَلاحُ فَسادِ صُدورِكُم، وطَهورُ دَنَسِ أنفُسِكُم، وجَلاءُ عَشا أبصارِكُم، وأمنُ فَزَعِ جَأشِكُم، وضِياءُ سَوادِ ظُلمَتِكُم .

امام علی علیه السلام : همانا تقوای خدا داروی درد قلب های شماست و بینا کننده کوری دلهایتان و شفابخش بیماری جسمهایتان و برطرف کننده تباهی سینه هایتان و پاک کننده آلودگی جان هایتان و روشنی بخش ضعف چشم هایتان و فرو نشاننده ترس و اضطراب دل هایتان و زداینده سیاهی ظُلمتتان.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۸.

حدیث۲۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فاعتَصِموا بتَقوَى اللّه ِ ؛ فإنّ لَها حَبلاًوَثِيقا عُروَتُهُ ، ومَعقِلاً مَنِيعا ذُروَتُهُ .

امام علی علیه السلام : به تقوای خدا چنگ زنید؛ زیرا تقواریسمانی دارد که دستگیره اش استوار است و پناهگاهی دارد که بلندایش سر به فلک کشیده است .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۰.

حدیث۲۷۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن غَرَسَ أشجارَ التُّقى جَنى ثِمارَ الهُدى .

امام على عليه السلام : هر كه درختان تقوا بكارد، ميوه هاى هدايت بچيند.

بحار الأنوار : ۷۸/۹۰/۹۵.

حدیث۲۷۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُوصيكُم عِبادَ اللّه بتَقوَى اللّه ، فإنَّهاالزِّمامُ والقِوامُ، فتَمَسَّكوا بوَثائقِها، واعتَصِموا بحَقائقِها.

امام على عليه السلام : اى بندگان خدا! شما را به تقواى خدا سفارش مى كنم؛ زيرا كه تقوا مهار است وتكيه گاه. پس بندهاى محكم آن را بچسبيد و به حقايق آن چنگ در زنيد.

نهج البلاغة : ۱۹۵ .

حدیث۲۷۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُوصِيكُم بتَقوَى اللّه ؛ فإنّها غِبطَةُ الطّالِبِ الرّاجى ، وثِقَةُ الهارِبِ اللّاجِى ، واستَشعِروا التَّقوى شِعارا باطِنا .

امام على عليه السلام : شما را به تقواى خدا سفارش مى كنم؛ زيرا كه آن آرمان هر جوينده اميدوارى است و مورد اعتماد هر فرارى پناه جويى، تقوا را جامه زيرين خود كنيد.

الكافى : ۸/۱۷/۳.

حدیث۲۷۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُوصِيكُم بتَقوَى اللّه ... وأشعِروهاقُلوبَكُم ، وارحَضوا بِها ذُنوبَكُم ... ألا فَصُونوها وتَصَوَّنُوا بِها .

امام على عليه السلام : شما را به تقواى خدا سفارش مى كنم... آن را شعار دل هاى خود كنيد و گناهانتان را با آن بشوييد... هان! تقوا را حفظ كنيد و خود را [نيز] به وسيله آن محفوظ بداريد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۱ .

حدیث۲۷۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ التَّقوى فى اليَومِ الحِرزُ والجُنَّةُ ،وفى غَدٍ الطّريقُ إلَى الجَنَّةِ ، مَسلَكُها واضِحٌ وسالِكُها رابِحٌ .

امام على عليه السلام : همانا تقوا امروز پناهگاه است و حفاظ و فردا راهى است به سوى بهشت،

جاده اش روشن است و رهپویش برنده.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۹۱

حدیث۲۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ تَقوَی اللّه ِ مِفتـاحُ سَـدادٍ ، وذَخیرَهُ مَعـادٍ ، وعِتقٌ مِن کُـلِّ مَلَکَهٍ ، ونَجـاهٌ مِن کُلِّ هَلَکَهٍ ، بِها یَنجَحُ الطّالِبُ ، ویَنجو الهارِبُ ، وتُنال الرَّغائبُ .

امام علی علیه السـلام : تقوای خـدا کلید پاکی و درستی و اندوخته ای برای بازگشـتگاه و باعث آزادی از هر بندگی و رهایی از هر نابودی است. به وسـیله تقواست که جوینـده به مطلوبش می رسـد و گریزانِ [از عذاب و کیفر الهی] رهایی می یابد و به خواست ها رسیده می شود.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۳۰.

حدیث۲۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ التَّقوی مُنتَهی رِضَی اللّه ِ مِن عِبادِهِ وحاجَتِهِ مِن خَلقِهِ .

امام علی علیه السلام : تقوا نهایت خشنودی خداوند ازبندگان خود و [نهایت]خواسته او از آفریدگانش می باشد.

غرر الحکم : ۳۶۲۰.

حدیث۲۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصِیکُم عِبادَاللّه ِ بتَقوَی اللّه ِ الّتی هِیالزّادُ وبِها المَعاذُ ، زادٌ مُبلِغٌ ، ومَعاذٌ مُنجِحٌ .

امام علی علیه السـلام : ای بندگان خدا! شـما را به پرواداشـتن از خدا سفارش می کنم، که آن توشه است و پناهگاه ، توشه ای است رساننده (به سر منزل مقصود) و پناهگاهی رهاننده .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۱۴

حدیث۲۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ التَّقوی أفضَلُ کَنزٍ ، وأحرَزُ حِرزٍ ،وأعَزُّ عِزٍّ ، فیهِ نَجاهُ کُلِّ هارِبٍ ، ودَرَکُ کُلِّ طالِبٍ ، وظَفَرُ کُلِّ غالِبٍ .

امام علی علیه السـلام : براستی که تقوا بهترین گنج و محکمترین پناهگاه و عزیزترین عزّت و اقتدار است، نجات هر گریزنده ای [از هلاکت و دوزخ]و امید هر جوینده ای و پیروزی هر چیره جویی در تقواست.

بحار الأنوار : ۷۷/۳۷۴/۳۶.

حدیث۲۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقِ اللّه َ بَعضَ التُّقى وإن قَلَّ ، واجعَلْ بَينَكَ وبَينَ اللّه ِ سِترا وإن رَقَّ .

امام علی علیه السلام : از خداوند بترس گرچه اندکی،و میان خود و خدا پرده ای [از شرم]بیفکن هرچند نازک باشد.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۴۲.

حدیث۲۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التُّقى رئيسُ الأخلاقِ .

امام علی علیه السلام : تقوا، رئیس خوی هاست.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۱۰.

حدیث۲۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يُستَعانُ ... علَى الوَقارِ إلّا بِالمَهابَةِ .

امام علی علیه السلام : برای وقار جز از هیبت . . . کمک گرفته نشود.

بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹.

حدیث۲۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عُرِفَ بِالحِكمَةِ لَحظَتهُ العُيونُ بِالوَقارِ وَالهَيبَةِ .

امام علی علیه السلام : هر کس حکیم شناخته شود ، دیده هابا وقار و هیبت او را می نگرند .

الكافی : ۸ / ۲۳ / ۴ .

حدیث۲۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَوَقَّرَ وُقِّرَ .

امام علی علیه السلام : هر که باوقار باشد احترام شود.

غرر الحکم : ۷۶۶۶ .

حدیث۲۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الوَقارُ حِليَةُ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : وقار، زیور خرد است.

غرر الحکم : ۲۷۰

حدیث۲۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِتَكُن شِيمَتُكَ الوَقارَ ، فمَن كَثُرَ خُرقُهُ استُرذِلَ .

امام علی علیه السلام : باید که خصلت تو وقار باشد زیراهر که تندی و درشتی او زیاد باشد، پست و زبون شمرده شود.

غرر الحکم : ۷۳۹۷

حدیث۲۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمالُ الرّجُلِ الوَقارُ .

امام علی علیه السلام : زیبایی مرد، وقار است.

غرر الحکم : ۴۷۴۴

حدیث۲۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَببُ الوَقارِ الحِلمُ .

امام علی علیه السلام : سبب وقار، بردباری است.

غرر الحکم : ۵۵۳۴

حدیث۲۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالصَّمتِ يَكثُرُ الوَقارُ .

امام علی علیه السلام : با سکوت، وقار زیاد می شود.

غرر الحکم : ۴۱۸۲

حدیث۲۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الأمانَةِ الوَفاءُ بِالعَهدِ .

امام علی علیه السلام : برترین امانتداری، پایبندی به عهد است.

غرر الحکم: ۳۰۱۸

حدیث۲۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضلُ الصِّدقِ الوَفاءُ بِالعُهودِ .

امام علی علیه السلام : بالاترین صداقت، وفای به پیمان هاست.

غرر الحکم: ۳۰۲۰

حدیث۲۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَعتَمِدْ على مَوَدَّةِ مَن لا یُوفی بعَهدِهِ.

امام علی علیه السلام : به دوستی کسی که به عهد خودوفادار نیست، اعتماد مکن.

غرر الحکم: ۱۰۲۶۰.

حدیث۲۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الوَفاءُ عُنوانُ وُفورِ الدِّینِ ، وقُوَّةِ الأمانَةِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری، نشان دینداری زیاد و امانتداری قوی است.

غرر الحکم: ۱۴۳۰

حدیث۲۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الوَفاءُ حِصنُ السُّؤدَدِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری، دژ سَروَری است.

غرر الحکم: ۱۰۴۴

حدیث۲۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ؛ إنّهُ مَنِ استَنصَحَ اللّه َوُفِّقَ ، ومَنِ اتَّخَذَ قولَهُ دَلیلاً هُدِیَ لِلّتی هِی أقوَمُ ؛ فإنَّ جارَ اللّه ِ آمِنٌ ، وعَدُوَّهُ خائفٌ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! هر که خدا را مرشد و خیرخواه خود بگیرد، توفیق یابد و هر که گفتار او را راهنمای خویش قرار دهد، به راه و آیینی که استوارتر است رهنمون شود؛ زیرا که پناهنده خدا در امان است و دشمن او در هراس.

نهج البلاغة: الخطبة ۱۴۷.

حدیث۲۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوفیقُ مُمِدُّ العَقلِ ، الخِذلانُ مُمِدُّ الجَهلِ .

امام علی علیه السلام : توفیق، مددکار خرد است و خذلان (یاری نرساندن خدا) مددکار نادانی.

غرر الحکم : ۷۱۸ و ۷۱۹.

حدیث۲۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن التَّوفيقِ الوُقوفُ عِندَ الحَيرَةِ .

امام علی علیه السلام : درنگ کردن هنگام حیرت، یکی از توفیقات است .

تحف العقول : ۸۳

حدیث۲۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن التَّوفيقِ حِفظُ التَّجرِبَةِ .

امام علی علیه السلام : حفظ تجربه از توفیق [الهی]است .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۱۱ .

حدیث۲۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا قائدَ كالتَّوفيقِ .

امام علی علیه السلام : هیچ رهبری چون توفیق نیست .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۱۳

حدیث۲۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوفيقُ رأسُ السَّعادَةِ .

امام علی علیه السلام : توفیق، اساس خوشبختی است.

غرر الحکم : ۸۵۸ .

حدیث۲۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوفيقُ أوَّلُ النِّعمَةِ .

امام علی علیه السلام : توفیق، نخستین نعمت است.

غرر الحکم : ۵۴۵

حدیث۲۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَنفَعُ اجتِهادٌ بغَیرِ تَوفیقٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ کوششی بدون توفیق سود نمی بخشد.

غرر الحکم : ۱۰۸۰۲

حدیث۲۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوفیقُ رَحمَةٌ .

امام علی علیه السلام : توفیق، رحمت [الهی]است.

غرر الحکم : ۱۶۲

حدیث۲۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوفیقُ عِنایَةٌ .

امام علی علیه السلام : توفیق، عنایت [الهی]است.

غرر الحکم : ۷۳

حدیث۲۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ الوَعظَ الّذی لا یَمُجُّهُ سَمعٌ،ولا یَعدِلُهُ نَفعٌ ، ما سَکَتَ عَنهُ لِسانُ القَولِ وَنطَقَ بِهِ لِسانُ الفِعلِ .

امام علی علیه السلام : انـدرزی که هیـچ گوشـی آن را دور نمی انـدازد و هیچ سودی با آن برابری نمی کند، آن اندرزی است که زبانِ گفتار از آن خاموش شود و زبانِ کردار بدان گویا گردد.

غرر الحکم : ۳۵۳۸.

حدیث۲۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ، اِستَصبِحوا مِن شُعلَهِ مِصباحِ واعِظٍ مُتَّعِظٍ ، وامتاحُوا مِن صَفوِ عَینٍ قَد رُوِّقَت مِن الکَدَرِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از شعله چراغ پندگویِ پندنیوش روشنی برگیرید، و از زلال چشمه ای آب بردارید که آبش از گل و لای صاف است.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۰۵.

حدیث۲۸۰۰

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
رُبَّ زاجِرٍ غَيرُ مُزدَجِرٍ ، رُبَّ واعِظٍ غَيرُ مُرتَدِعٍ .
امام علی علیه السلام : بسا بازدارنده ای که خود باز نمی ایستد و بسا پندگویی که خود پند نمی پذیرد.
غرر الحكم : ۵۳۶۰ ـ ۵۳۶۱.

از۲۸۰۱تا۳۰۰۰

حدیث۲۸۰۱

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
لا تَكُن مِمَّن ... يُبالِغُ فيالمَوعِظَةِ ولا يَتَّعِظُ ، فهُو بِالقَولِ مُدِلٌّ ومِن العَمَلِ مُقِلٌّ ، يُنافِسُ فيما يَفنى ، ويُسامِحُ فيما يَبقى ، يَرَى الغُنمَ مَغرَما ، والغُرمَ مَغنَما .
امام علی علیه السلام : از آن دسته مباش که... در پنددادن می کوشند و خود پند نمی پذیرند، پُر می گویند و کم عمل می کنند، برای آنچه فانی می شود سخت می کوشند و در آنچه ماندگار است، سهل انگارند، سود را زیان می بینند و زیان را سود می شمارند.
نهج البلاغة : الحكمة ۱۵۰.

حدیث۲۸۰۲

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
بَينَكُم وبَينَ المَوعِظَةِ حِجابٌ مِن الغِرَّةِ .
امام علی علیه السلام : میان شما و اندرز پرده ای از بی خبری آویخته است.
نهج البلاغة : الحكمة ۲۸۲.

حدیث۲۸۰۳

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن لَم يُعِنْهُ اللّه ُ على نَفسِهِ لَم يَنتَفِعْ بِمَوعِظَةِ واعِظٍ .
امام علی علیه السلام : کسی که خدا او را بر نفْسش کمک نکند، از پند هیچ پندگویی سود نبرد.
غرر الحكم : ۹۰۱۰.

حدیث۲۸۰۴

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
الجاهِلُ لا يَرتَدِعُ ، وبِالمَواعِظِ لا يَنتَفِعُ .
امام علی علیه السلام : نادان باز نمی ایستد (هیچ نهی و بازداشتی در او اثر نمی کند) و پند و اندرزها سودش نمی دهد.
غرر الحكم : ۱۷۲۹

حدیث۲۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَ لَهُ فی نَفسِهِ واعِظٌ کانَ علَیهِ مِن اللّه ِ حافِظٌ .

امام علی علیه السلام : هر که واعظی درونی داشته باشد، او را از جانب خداوند نگهبانی است.

بحار الأنوار : ۷۸/۶۷/۱۱.

حدیث۲۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نُصحُکَ بَینَ المَلَأ تَقْریعٌ .

امام علی علیه السلام : نصیحت کردنت در میان جمع، سرکوفت است.

غرر الحکم : ۹۹۶۸.

حدیث۲۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَت لَهُ فِکرَةٌ فَلَهُ فی کُلِّ شَیءٍ عِبرَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر که اندیشه ای داشته باشد ،برای او در هر چیزی عبرتی است .

غرر الحکم : ۹۲۳۶.

حدیث۲۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ فی کُلِّ شَیءٍ مَوعِظَةً وعِبرَةً لذَوی اللُّبِّ والاعتِبارِ .

امام علی علیه السلام : به راستی که در هر چیزی برای خردمندان و پندآموزان ، پند و عبرتی است .

غرر الحکم : ۳۴۶۰

حدیث۲۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلکَیِّسِ فی کُلِّ شَیءٍ اتِّعاظٌ .

امام علی علیه السلام : انسان زیرک، از هر چیزی پندی می آموزد.

غرر الحکم : ۷۳۳۸

حدیث۲۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واتَّعِظوا بِمَن كانَ قَبلَكَم قَبلَ أن يَتَّعِظَ بِكَم مَن بَعدَكُم .
امام على عليه السلام : از پيشينيان خود پند گيريد، پيش از آنكه آيندگان از شما پند گيرند.
نهج البلاغة : الخطبة ۳۲.

حديث۲۸۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا واعِظَ أبلَغُ مِنَ النُّصحِ .
امام على عليه السلام : هيچ واعظى تأثيرگذارتر از خيرخواهى نيست.
غرر الحكم : ۱۰۶۲۲.

حديث۲۸۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ اللّه َ سبحانَهُ لَم يَعِظْ أحَدا بمِثلِ هذا القرآنِ .
امام على عليه السلام : خداوند پاك هيچ كس را به چيزى چون اين قرآن اندرز نداده است.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۶.

حديث۲۸۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أبلَغُ العِظاتِ الاعتِبارُ بِمَصارِعِ الأمواتِ .
امام على عليه السلام : رساترين پندها عبرت گرفتن از آرامگاه هاى مردگان است.
غرر الحكم : ۳۱۲۳.

حديث۲۸۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ في صِفَةِ الدُّنيا ـ : إنَّ الدُّنيا دارُمَوعِظَةٍ لِمَنِ اتَّعَظَ بِها ... ذَكَّرَتهُمُ الدُّنيا فَتَذَكَّروا ، وحَدَّثَتهُم فصَدَّقوا ، ووَعَظَتهُم فاتَّعَظوا .
امام على عليه السلام ـ در وصف دنيا ـ فرمود : همانادنيا سراى پند است براى كسى كه از آن پند گيرد... دنيا به آنان يادآورى كرد و ايشان يادآور شدند، آنان را [از رويدادها و سرگذشت ها]خبر داد و ايشان تصديق كردند، آنان را پند داد و ايشان پندش را پذيرفتند.
نهج البلاغة : الحكمة ۱۳۱.

حديث۲۸۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن فَهِمَ مَواعِظَ الزَّمانِ لَم يَسكَنْ إلى حُسنِ الظَّنِّ بالأيّامِ .

امام علی علیه السلام : هر که پندهای زمانه را بفهمد،به روزگار خوشبین نباشد.

غرر الحكم : ۸۹۳۸ .

حدیث۲۸۱۶

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

لَم يَذهَبْ مِن مالِكَ ما وَعَظَكَ .

امام علی علیه السلام : از مال تو آنچه تو را پند دهد ازکف نرفته است.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۹۶.

حدیث۲۸۱۷

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا وعَظَهُ بِالعِبَرِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، او را با عبرت ها پند دهد.

غرر الحكم : ۴۰۳۲

حدیث۲۸۱۸

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

كَفى عِظَةً لِذَوِى الألبابِ ما جَرَّبوا .

امام علی علیه السلام : برای خردمندان، تجربه های آنان پندی است کافی.

غرر الحكم : ۷۰۵۹

حدیث۲۸۱۹

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

العاقِلُ مَن وَعَظَتهُ التَّجارِبُ .

امام علی علیه السلام : خردمند کسی است که تجربه هااو را پند دهند.

تحف العقول : ۸۵.

حدیث۲۸۲۰

اميرالمؤمنين علی علیه السلام :

بِالمَواعِظِ تَنجَلِى الغَفلَةُ .

امام علی علیه السلام : با اندرزهاست که پرده غفلت کنار می رود.

غرر الحكم : ۴۱۹۱.

حدیث۲۸۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
المَواعِظُ صَقالُ النُّفوسِ ، وجَلاءُ القُلوبِ .
امام على عليه السلام : اندرزها صيقل بخش جان ها و جلادهنده دل هاست.
غرر الحكم : ۱۳۵۴

حدیث۲۸۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ فى وَصيَّتِهِ لابنِهِ وهُو يَعِظُهُ ـ : أحيِ قَلبَكَ بِالمَوعِظَةِ .
امام على عليه السلام ـ در مقام اندرز به فرزند خود ـ فرمود : دلت را با اندرز زنده بدار.
نهج البلاغة : الكتاب ۳۱.

حدیث۲۸۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا تَعِدَنَّ عِدَةً لا تَثِقُ مِن نَفسِكَ بإنجازِها .
امام على عليه السلام : هرگز وعده اى نده كه نسبت به انجام آن از خود مطمئن نيستى.
غرر الحكم : ۱۰۲۹۷.

حدیث۲۸۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الوَعدُ مَرَضٌ وَالبُرءُ إنجازُهُ .
امام على عليه السلام : وعده دادن ، گونه اى بيمارى است كه درمانش ، عمل به آن است .
غرر الحكم : ۱۱۳۴

حدیث۲۸۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الوَعدُ أحَدُ الرِّقَّينِ ، إنجازُ الوَعدِأحَدُ العِتقَينِ .
امام على عليه السلام : وعده يك نوع بندگى است.انجام دادن وعده يك نوع آزادى [از قيد بندگى]است.
غرر الحكم : ۱۶۴۶ و ۱۶۴۷ .

حدیث۲۸۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المَسؤولُ حُرٌّ حتّی یَعِدَ .

امام علی علیه السلام : کسی که از او چیزی خواسته می شود، آزاد است تا آن هنگام که وعده دهد.

نهج البلاغهْ : الحکمهْ ۳۳۶.

حدیث۲۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما باتَ لِرجُلٍ عِنـدی مَوعِـدٌ قَطُّ فباتَ یَتمَلمَلُ علی فِراشِهِ لِیَغـدوَ بالظَّفَرِ بحاجَتِهِ ، أشَدَّ مِن تَمَلمُلی علی فِراشـی حِرصا علَی الخُروجِ إلَیهِ مِن دَینِ عِدَتِهِ ، وخَوفا مِن عائقٍ یُوجِبُ الخُلفَ ؛ فإنّ خُلفَ الوَعدِ لَیسَ مِن أخلاقِ الکِرام .

امام علی علیه السلام : بی قراری شبانه مردی در بسترش که به او وعده ای داده ام، تا صبح شود و به مرادش برسد بیشتر از بی قراری من در بسترم نیست که جوش می زنم صبح شود و از دَین وعـده ای که به او داده ام بیرون آیم و از ترس اینکه مبـادا مـانعی بـاعث خُلف وعده شود؛ زیرا که خلف وعده از خصلت های کریمان نیست.

غرر الحکم : ۹۶۹۲.

حدیث۲۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ فی الغُربَةِ قُربَةٌ ، الحُمقُ فیالوَطنِ غُربَةٌ .

امام علی علیه السلام : خردمندی در غربتْ آشنایی است. نابخردی در وطنْ غربت است.

غرر الحکم : ۱۲۹۱ و ۱۲۹۲.

حدیث۲۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ فی الغُربَةِ عارٌ ، إنّما العارُ فیالوَطنِ الافتِقارُ .

امام علی علیه السلام : در غریب بودن ننگی نیست،بلکه نیازمندی و ناداری است که در وطن هم ننگ است .

غرر الحکم : ۷۵۱۷

حدیث۲۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغِنی فی الغُربَةِ وَطَنٌ ، والفَقرُفی الوَطنِ غُربَةٌ .

امام علی علیه السلام : توانگری در غربت، در وطن بودن است و ناداری در وطن، غربت.

نهج البلاغهْ : الحکمهْ ۵۶.

حدیث۲۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اغزُوهُم قَبلَ أنْ يَغزوكُم ، فوَاللّه ما غُزِيَ قَومٌ قَطُّ في عُقرِ دارِهِم إلّا ذَلّوا ، فتَواكَلتُم وتَخاذَلتُم حتّى شُنَّت علَيكُمُ الغاراتُ، ومُلِكَت علَيكُمُ الأوطانُ .

امام على عليه السلام : پیش از آنکه با شما بجنگند باآنان بجنگید ؛ زیرا به خدا قسم که هیچ قومی هرگز در عمق خاکشان مورد حمله قرار نگرفتند مگر اینکه خوار و مغلوب شدند. اما شما کار جنگ را به یکدیگر حواله دادید و دست از یاری هم شستید، تا جایی که مورد حملات پیاپی واقع شدید و وطن های شما از تصرّفتان خارج شد.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۷

حديث۲۸۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَمُرَتِ البُلدانُ بِحُبِّ الأوطانِ.

امام على عليه السلام : کشورها با میهن دوستی آباد شده اند.

بحار الأنوار : ۷۸/۴۵/۵۰

حديث۲۸۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مِن كَرَمِ المَرءِ بُكاؤهُ على ما مَضى مِن زَمانِهِ،وحَنينُهُ إلى أوطانِهِ ، وحِفظُهُ قَديمَ إخوانِهِ.

امام على عليه السلام : از بزرگواری انسان است، گریستن او بر زمان سپری شده اش و علاقه او به میهنش و نگهداشتن دوستان دیرینه اش.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۶۴/۳.

حديث۲۸۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حَسبُ المَرءِ... مِن تَواضُعِهِ مَعرِفَتُهُ بقَدرِهِ .

امام على عليه السلام : انسان را از فروتنی همین بس که اندازه خود را بشناسد.

بحار الأنوار : ۷۸/۸۰/۶۶

حديث۲۸۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يَنبَغي لِمَن عَرَفَ عَظَمَةَ اللّهِ أن يَتَعَظَّمَ ؛فإنّ رِفعَةَ الّذينَ يَعلَمونَ ما عَظَمَتُهُ أن يَتَواضَعُوا لَهُ .

امام على عليه السلام : سزاوار نیست کسی که بزرگی خدا را می شناسد خود را بزرگ شمارد؛ زیرا رفعت کسانی که عظمت خدا را می شناسند در این است که در برابر او فروتن باشند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۷.

حدیث۲۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّواضُعُ ثَمَرَةُ العِلمِ .

امام علی علیه السلام : فروتنی، ثمره دانایی است.

غرر الحکم : ۳۰۱.

حدیث۲۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُستَعانُ ... علَی التَّواضُعِ إلّا بسَلامَةِ الصَّدرِ .

امام علی علیه السلام : ... برای رسیدن به فروتنی جزاز سلامت صدر (دل پاک) کمک نتوان گرفت.

بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹.

حدیث۲۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّواضُعُ یَنشُرُ الفَضیلَةَ ، التَّکبُّرُ یُظهِرُ الرَّذیلَةَ .

امام علی علیه السلام : فروتنی فضیلت را منتشر می سازدو تکبر رذیلت را آشکار می گرداند.

غرر الحکم : ۵۲۳.

حدیث۲۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِخَفضِ الجَناحِ تَنتَظِمُ الاُمورُ .

امام علی علیه السلام : با فروتنی، کارها سامان می یابد.

غرر الحکم : ۴۳۰۲ ؛ ۵۲۲

حدیث۲۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّواضُعُ یَکسوکَ المَهابَةَ .

امام علی علیه السلام : فروتنی جامه ابهّت بر قامت تو می پوشاند .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۸۷/۱.

حدیث۲۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ التَّواضُعِ المَحَبّةُ ، ثَمَرَةُ الكِبرِ المَسَبَّةُ .

امام علی علیه السلام : ثمره فروتنی دوستی است، ثمره تکبر ناسزا [شنیدن] است .

غرر الحکم : ۴۶۱۳ ، ۴۶۱۴ .

حدیث۲۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أحسَنَ تَواضُعَ الأغنیاءِ لِلفُقَراءِ طَلَبالِما عِندَ اللّهِ ، وأحسَنُ مِنهُ تِیهُ الفُقَراءِ علَی الأغنِیاءِ اتِّکالاً علَی اللّهِ .

امام علی علیه السلام : چه نیکوست فروتنی توانگران در برابر تهیدستان به قصد رسیدن به اجر خداوند ، و نیکوتر از آن بی اعتنایی و سرفرازی درویشان است در برابر توانگران از سر اعتماد به خداوند.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۰۶.

حدیث۲۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّواضُعُ یَنشُرُ الفَضیلَةَ .

امام علی علیه السلام : فروتنی باعث انتشار فضایل(انسان متواضع در میان مردم) می شود .

غرر الحکم : ۵۲۲ .

حدیث۲۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ المُتَّقینَ ـ : ومَلبَسُهُمُ الاقتِصادُ ، ومَشیُهُمُ التَّواضُعُ .

امام علی علیه السلام ـ در وصف پرهیزگاران ـ : پوشاکشان میانه روانه است و راه رفتن و رفتارشان فروتنانه .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۹۳ .

حدیث۲۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علَیکَ بِالتَّواضُعِ ؛ فإنّهُ مِن أعظَمِ العِبادَةِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد فروتنی ؛ زیرا که آن از بزرگترین عبادت هاست.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۱۹/۵.

حدیث۲۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّواضُعُ زَکاةُ الشَّرَفِ .

امام علی علیه السلام : فروتنی، زکات شرافت (وبزرگ زادگی) است .

غرر الحکم : ۹۳۹ .

حدیث۲۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا حَسَبَ کالتَّواضُعِ .

امام علی علیه السلام : هیچ شرافت خانوادگی ای چون فروتنی نیست.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۱۳.

حدیث۲۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زِینَةُ الشَّریفِ التَّواضُعُ .

امام علی علیه السلام : زیور انسان شریف (بزرگ زاده) فروتنی است.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۲۰/۱۱.

حدیث۲۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحسَنَ الطَّهورَ ثُمّ مَشی إلَی المَسجِدِ ، فهُو فی صَلاةٍ ما لَم یُحدِثْ .

امام علی علیه السلام : هر که درست طهارت بگیردو سپس به مسجد برود، تا زمانی که حَدَثی از او سر نزده، همواره در حال نماز [محسوب]می شود.

بحار الأنوار : ۸۰/۲۳۷/۱۱.

حدیث۲۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَیفُ فی الوَصیَّةِ مِن الکَبائرِ .

امام علی علیه السلام : ستم و حق کشی در وصیّت، از گناهان کبیره است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۱۸۴/۵۴۲۰.

حدیث۲۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أوصی ولَم یَحِفْ ولَم یُضارَّ کانَ کَمَن تَصَدَّقَ بهِ فی حَیاتِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس وصیّت کند و [در وصیّت خود]ستم نکند و [به وارث]زیان وارد نیاورد، مانند کسی است که آن [مال مورد وصیّت]را در زمان حیات خود صدقه داده باشد.

الکافی : ۷/۶۲/۱۸.

حدیث۲۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ الإحسانِ مُواساةُ الإخوانِ .

امام علی علیه السلام : بهترین احسان ، همدردی با برادران است .

غرر الحکم : ۳۰۲۳

حدیث۲۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَعُدَّنَّ صَدِیقا مَن لا یُواسی بمالِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی را که با مال خود (به تو) یاری نمی رساند ، هرگز دوست مشمار .

غرر الحکم : ۱۰۲۷۶ .

حدیث۲۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُواساةُ الأخِ فی اللّهِ عز و جل تَزیدُ فی الرِّزقِ.

امام علی علیه السلام : همدردی با برادر دینی ، روزی رازیاد می کند .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۹۵ / ۲۲ .

حدیث۲۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِکرُنا أهلَ البَیتِ شِفاءٌ مِن الوَعکِ والأسقامِ ووَسواسِ الرّیبِ .

امام علی علیه السلام : یاد ما اهل بیت، شفابخش هرناخوشی و بیماری و وسوسه تردیدآور است.

بحار الأنوار : ۸۱/۲۰۳/۵.

حدیث۲۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَومُ ثَلاثَةِ أیّام مِن کُلِّ شَهرٍ ـ أربَعاءُ بَینَ خَمیسَینِ ـ وصَومُ شَعبانَ یَذهَبُ بوَسواسِ الصَّدرِ ، وبَلابِلِ القَلبِ .

امام علی علیه السلام : روزه گرفتن در سه روز از هر ماه ـ پنجشنبه اول و آخر ماه و چهارشنبه وسط آن ـ و روزه ماه شعبان وسواس سینه و پریشانی های دل را از بین می برد.

الخصال : ۶۱۲/۱۰.

حدیث۲۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أورَعُ النّاسِ أنزَهُهُم عَنِ المَطالِبِ .
امام علی علیه السلام : پارساترین مردم دورترین آنها از خواهش ها و نیاز خواهی است.
غرر الحکم : ۳۳۶۸

حدیث۲۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أکیَسُکُم أورَعُکُم .
امام علی علیه السلام : زیرکترین شما، پارساترین شماست.
غرر الحکم : ۲۸۳۹.

حدیث۲۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الوَرَعُ الوُقوفُ عِندَ الشُّبهَةِ .
امام علی علیه السلام : پارسایی، درنگ کردن به هنگام رو به رو شدن با شبهه است.
غرر الحکم : ۲۱۶۱.

حدیث۲۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أصلُ الوَرَعِ تَجَنُّبُ الآثامِ ،والتَّنَزُّهُ عنِ الحَرامِ .
امام علی علیه السلام : ریشه پارسایی، دوری کردن از گناهان و پرهیز از حرام است.
غرر الحکم : ۳۰۹۷

حدیث۲۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا خَیرَ فی نُسُکٍ لا وَرَعَ فیهِ .
امام علی علیه السلام : در عبادتی که با پارسایی همراه نباشد، خیری نیست.
المحاسن : ۱/۶۵/۹.

حدیث۲۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الوَرَعُ أساسُ التَّقوی .
امام علی علیه السلام : پارسایی، بنیاد تقواست.

غرر الحکم : ۱۱۰۷

حدیث۲۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَزکو العِلمُ بغَیرِ وَرَعٍ .

امام علی علیه السلام : علم (معرفت) بدون پارسایی پاک نمی شود (رشد نمی کند).

غرر الحکم : ۱۰۶۸۹ .

حدیث۲۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الوَرَعِ صَلاحُ النَّفسِ والدِّینِ.

امام علی علیه السلام : ثمره پارسایی، درست شدن نفْس و دین است.

غرر الحکم : ۴۶۳۶

حدیث۲۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الوَرَعُ یحجِزُ عَنِ ارْتِکابِ المَحارِمِ .

امام علی علیه السلام : پارسایی، مانع ارتکاب حرام ها می شود.

غرر الحکم : ۱۴۳۶

حدیث۲۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّنا فلْیَعمَلْ بعَمَلِنا ولْیَستَعِنْ بِالوَرَعِ؛ فإنّهُ أفضَلُ ما یُستَعانُ بِهِ فی أمرِ الدُّنیا والآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که ما را دوست دارد باید به کردار ما رفتار کند و از پارسایی مدد گیرد؛ زیرا که پارسایی، بهترین مدد در کار دنیا و آخرت است.

بحار الأنوار : ۷۰/۳۰۶/۳۰.

حدیث۲۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لامَعقِلَ أحسَنُ مِن الوَرَعِ .

امام علی علیه السلام : هیچ سنگری بهتر از پارسایی نیست.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۷۱

حدیث۲۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الوَرَعُ جُنَّةٌ .

امام علی علیه السلام : پارسایی، یک حفاظ است.

نهج البلاغة : الحکمة ۴.

حدیث۲۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَدُّ الشَّهوَةِ أقضی لَها ، وقَضاؤها أشَدُّ لَها .

امام علی علیه السلام : مخالفت با خواهش و هوس ، فارغ کننده تر است از آن ، و جواب مثبت دادن به آن محکم کننده تر آن است .

. غرر الحکم : ۵۳۹۰ .

حدیث۲۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِمِلكِ الشَّهوَةِ التَّنَزُّهِ عَن كُلِّ عابٍ .

امام علی علیه السلام : پیراستگی از هر عیبی، با تسلّط بر شهوت حاصل می شود.

غرر الحکم : ۴۳۵۴

حدیث۲۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن غَلَبَ شَهوَتَهُ ظَهَرَ عَقلُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که بر شهوت خود غالب آید، خردش آشکار گردد.

غرر الحکم : ۷۹۵۳

حدیث۲۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اشتاقَ إلَی الجَنَّةِ سَلا عَنِ الشَّهَواتِ .

امام علی علیه السلام : هر کس به سرای ماندگار عشق ورزد ، لذّت ها را از یاد ببرد.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۱.

حدیث۲۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فاتَّقوا اللّه َ ـ عِبادَ اللّهِ ـ تَقِيَّةَ ذى لُبٍّ ،شَغَلَ التَّفَكُّرُ قَلبَهُ ... ، وظَلَفَ الزُّهدُ شَهَواتِهِ

امام على عليه السلام : پس، از خدا پروا كنيد، ـ اى بندگان خدا ـ همچون پرواى خردمندى كه انديشيدن [درباره مبدأ و معاد] دل او را مشغول ساخته... ، و بى رغبتى به دنيا جلو شهوت هايش را گرفته است.

ظَلَفَ الزُّهدُ شَهَوَاتِه : أى كَفَّها ومَنَعَهَا . (النهاية : ۳/۱۵۹).

حديث۲۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِفَّةُ تُضعِفُ الشَّهوَةَ .

امام على عليه السلام : خويشتندارى، شهوت را ناتوان مى كند.

غرر الحكم : ۲۱۴۸ .

حديث۲۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن كَرُمَت علَيهِ نَفسُهُ هانَت علَيهِ شَهَواتُهُ .

امام على عليه السلام : هر كه خويشتن را ارج نهد، شهوت هايش در نظر او بى ارج گردند.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۴۹.

حديث۲۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّما قَوِيَتِ الحِكمَةُ ضَعُفَتِ الشَّهوَةُ .

امام على عليه السلام : هر چه حكمت (خرد) قويتر گردد، شهوت ناتوانتر مى شود.

غرر الحكم : ۷۲۰۵

حديث۲۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن كَمُلَ عَقلُهُ استَهانَ بِالشَّهَواتِ .

امام على عليه السلام : كسى كه خردش كامل باشد، شهوت ها را خوار شمارد.

غرر الحكم : ۸۲۲۶

حديث۲۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم يَملِكْ شَهوَتَهُ لَم يَملِكْ عَقلَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که اختیاردار شهوت خود نباشد، اختیاردار خرد خود نخواهد بود .

غرر الحکم : ۸۹۹۵.

حدیث۲۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَرامٌ علی کُلِّ عَقلٍ مَغلولٍ بِالشَّهوَةِ أن یَنتَفِعَ بِالحِکمَةِ .

امام علی علیه السلام : بر هر خردی که بسته به زنجیر شهوت باشد، حرام است که از حکمت بهره مند شود.

غرر الحکم : ۴۹۰۲

حدیث۲۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن قَوِیَ هَواهُ ضَعُفَ عَزمُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که هوای نفْسش نیرومند شود، اراده اش سست گردد.

غرر الحکم : ۷۹۵۹

حدیث۲۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرُّشدُ فی خِلافِ الشَّهوَةِ .

امام علی علیه السلام : هدایت،در مخالفت با شهوت است.

بحار الأنوار : ۷۸/۵۳/۸۷.

حدیث۲۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غالِبِ الشَّهوَةَ قَبلَ قُوَّةِ ضَراوَتِها ؛ فإنّهاإن قَوِیَت مَلَکَتْکَ واستَقادَتْکَ

امام علی علیه السلام : بر شهوت خود، پیش از آنکه وَلَع آن قدرت گیرد، چیره شو؛ زیرا اگر قدرت گیرد، بر تو مسلّط شود و تو را به دنبال خود کشد و تو توان ایستادگی در برابرش را نداری .

فی الطبعة المعتمدة «واستفادتک» ، والصحیح ما أثبتناه کما فی طبعة النجف وطهران وبیروت.

حدیث۲۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غالِبوا أنفُسَکُم علی تَرکِ العاداتِ تَغلِبوها ، وجاهِدوا أهواءکُم تَملِکُوها .

امام علی علیه السلام : با نفس های خود بر سر ترکعادت ها بستیزید تا بر آنها چیره آیید و با هوس های خود مبارزه کنید، تا بر آنها تسلّط یابید.

غرر الحکم : ۶۴۱۸ .

حدیث۲۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غالِبِ الهَوی مُغالَبَةَ الخَصمِ خَصمَهُ ، وحارِبْهُ مُحارَبَةَ العَدُوِّ عَدُوَّهُ .

امام علی علیه السـلام : بر هوس چنان چیره جویی کن که حریف برای چیره آمـدن بر طرف مقابلش می کنـد و با آن چنان بجنگ، که دشمن با دشمن خود می جنگد.

غرر الحکم : ۶۴۲۱

حدیث۲۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رأسُ العَقلِ مُجاهَدَةُ الهَوی .

امام علی علیه السلام : مبارزه با هوس، رأس خرد است.

غرر الحکم : ۵۲۶۳

حدیث۲۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَدْعُ النَّفسِ عَنِ الهوی الجِهادُ الأکبَرُ.

امام علی علیه السلام : بازداشتن نفْس از هوس، جهاداکبر است.

غرر الحکم : ۵۳۹۳

حدیث۲۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَلَذَّذَ بِمَعاصی اللّه ِ أورَثَهُ اللّه ُ ذُلّاً.

امام علی علیه السلام : هر که از معصیت های خدا لذّت بَرَد، خداوند او را خوار گرداند.

غرر الحکم: ۸۸۲۳.

حدیث۲۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَم مِن عَقلٍ أسیرٍ تَحتَ هَوی أمیرٍ !

امام علی علیه السلام : بسا خردی که اسیر هوسی فرمانرواست!

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۱۱.

حدیث۲۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أطاعَ نَفسَهُ فی شَهَواتِها فَقد أعانَها علی هُلْکِها .

امام علی علیه السلام : هر که در شهوت هایش از نفْسخود فرمان بَرد، آن را در هلاکتش کمک کرده است.

غرر الحکم: ۸۷۹۴

حدیث۲۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَرینُ الشَّهوَةِ مَریضُ النّفسِ ، مَعلولُ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : کسی که شهوت پرست باشد ، جانش بیماردل و ناقص عقل است .

غرر الحکم : ۶۷۹۰

حدیث۲۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَبدُ الشَّهوَةِ أذَلُّ مِن عَبدِالرِّقِّ .

امام علی علیه السلام : بنده شهوت، خوارتر از بنده زرخرید است .

غرر الحکم : ۶۲۹۸.

حدیث۲۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَّلُ الشَّهوَةِ طَرَبٌ ، وآخِرُها عَطَبٌ.

امام علی علیه السلام : آغاز شهوت، سرمستی است و فرجامش هلاکت و نابودی .

غرر الحکم : ۳۱۳۳

حدیث۲۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکُم وغَلَبَةَ الشَّهَواتِ علی قُلوبِکُم ؛فإنَّ بِدایَتَها مَلَکَةٌ ، ونِهایَتَها هَلَکَةٌ .

امام علی علیه السلام : زنهار از چیره آمدن شهوت هابر دل هایتان؛ زیرا که آغاز آنها بندگی است و انجامشان نابودی .

غرر الحکم : ۲۷۴۶

حدیث۲۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهَوی شَریکُ العَمی .

امام علی علیه السلام : هوس، شریک کوردلی است.

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱.

حدیث۲۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّبَعَ هَواهُ أعماهُ ، وأصَمَّهُ ، وأذَلَّهُ ، وأضَلَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از هوس خود پیروی کند، هوس او را کوردل و کر باطن و خوار و گمراه می سازد.

غرر الحکم : ۹۱۶۸

حدیث۲۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصِیکُم بمُجانَبَةِ الهَوی ؛ فإنّ الهَوی یَدعو إلَی العَمی، وهُوَ الضَّلال فی الآخِرَةِ والدُّنیا .

امام علی علیه السلام : شما را به دوری گزیدن از هوس سفارش می کنم؛ زیرا هوس به کوردلی فرا می خواند و آن [باعث]گمراهی در آخرت و دنیاست.

دعائم الإسلام : ۲/۳۵۰ .

حدیث۲۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلَّ مَن غَرِیَ بِاللَّذّاتِ إلّا کانَ بِهاهَلاکُهُ .

امام علی علیه السلام : کمتر پیش می آید که کسی آزمند لذّت ها شود و به واسطه آنها نابود نشود.

غرر الحکم : ۶۸۱۳.

حدیث۲۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما بَدءُ وُقوعِ الفِتَنِ أهواءٌتُتَّبَعُ ، وأحکامٌ تُبتَدَعُ ... .

امام علی علیه السلام : در حقیقت نقطه آغاز فتنه ها هوس هایی است که پیروی می شود و احکامی است که بدعت نهاده می شود... .

نهج البلاغة : الخطبة ۵۰.

حدیث۲۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن أغلَبِ السَّلاطِینِ وأقواها قالَ ـ : الهَوی .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : چیره ترین و نیرومندترین سلاطین کیست؟ ـ فرمود: هوس.

بحار الأنوار : ۷۰/۷۶/۶.

حدیث۲۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ الجَنَّةَ حُفَّت بِالمَكارِهِ ، وإنّ النّارَحُفَّت (حُجِبَت) بِالشَّهَواتِ .

امام علی علیه السلام : بهشت به امور ناخوشایند درپیچیده شده است و دوزخ به شهوت ها.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۷۶.

حدیث۲۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّذّةُ تُلهي .

امام علی علیه السلام : لذّت، باعث غفلت [از یاد خداو آخرت]است.

غرر الحکم : ۲۷

حدیث۲۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجاهِلُ عَبدُ شَهوَتِهِ .

امام علی علیه السلام : نادان، بنده شهوت خویش است.

غرر الحکم : ۲۲۱۸ ؛ ۴۴۹.

حدیث۲۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهَوى إلهٌ مَعبودٌ ، العَقلُ صَدِيقٌ مَحمودٌ .

امام علی علیه السلام : هوس، الهه ای پرستیده است و خرد دوستی پسندیده.

غرر الحکم : ۲۲۱۷

حدیث۲۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أبعَدَ الخَيرَ مِمَّن هِمَّتُهُ بَطنُهُ وفَرجُهُ!

امام علی علیه السلام : چه دور است خیر و خوبی ازکسی که همّ و غمش شکم و شرمگاه اوست.

غرر الحکم : ۹۶۴۲ .

حدیث۲۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن کانَت هِمَّتُهُ ما یَدخُلُ بَطنَهُ ، کانَت قِیمَتُهُ مایَخرُجُ مِنهُ .
امام علی علیه السلام : هر که همّتش چیزی باشد که وارد شکمش می شود، ارزش او به اندازه همان چیزی است که از شکمش خارج می شود.
غرر الحکم : ۸۸۳۰

حدیث۲۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا هِمَّةَ لِمَهینٍ .
امام علی علیه السلام : آدم حقیر، همّت ندارد.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۷.

حدیث۲۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن صَغُرَت هِمَّتُهُ بَطَلَت فَضیلَتُهُ.
امام علی علیه السلام : هر که همّتش حقیر باشد، فضیلتش از بین برود.
غرر الحکم : ۸۰۱۹

حدیث۲۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن صِغَرِ الهِمَّةِ حَسَدُ الصَّدیقِ علَی النِّعمَةِ .
امام علی علیه السلام : رشک بردن بر نعمت دوست، از دون همّتی است.
غرر الحکم : ۹۲۵۶.

حدیث۲۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَجاعَةُ الرّجُلِ علی قَدرِ هِمَّتِهِ .
امام علی علیه السلام : شجاعت مرد، به اندازه همّت اوست.
غرر الحکم : ۵۷۶۳.

حدیث۲۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بقَدرِ الهِمَمِ تَکونُ الهُمومُ .

امام علی علیه السلام : اندوه ها به اندازه همّت ها و خواسته هاست.

غرر الحکم : ۴۲۷۷ .

حدیث۲۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علی قَدرِ الهِمَّةِ تَکونُ الحَمِیَّةُ .

امام علی علیه السلام : حمیّت (عار داشتن از زشتی ها)به اندازه همّت است.

غرر الحکم : ۱۶۷۴

حدیث۲۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفِعلُ الجَمیلُ یُنبِئُ عَن عُلُوِّ الهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام : کردار زیبا، از بلندی همّت خبر می دهد.

غرر الحکم : ۱۳۸۸

حدیث۲۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکَرَمُ نَتیجَةُ عُلُوِّ الهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام : کَرَم داشتن، زاییده بلندی همّت است.

غرر الحکم : ۱۴۷۷

حدیث۲۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن شَرُفَت هِمَّتُهُ عَظُمَت قِیمَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه همّتش والا باشد، ارزشش عظیم شود.

غرر الحکم : ۸۳۲۰.

حدیث۲۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِلمُ والأناةُ تَوأمانِ یُنتِجُهُماعُلُوُّ الهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام : بردباری و وقار دو همزادند که از بلندی همّت زاده می شوند.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۶۰ .

حدیث۲۹۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قَدرُ الرّجُلِ على قَدرِ هِمَّتِهِ .

امام على عليه السلام : ارزش مرد، به اندازه همّت اوست.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۷.

حدیث۲۹۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

هَلَكَ فِيَّ رجُلانِ: مُحِبٌّ غالٍ، ومُبغِضٌ

قالٍ .

امام على عليه السلام : در [راه] من دو گروه هلاك شوند:

دوست افراطى و دشمن كينه توز.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۱۷.

حدیث۲۹۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

هَلَكَ مَن باعَ اليَقينَ بِالشَّكِّ ، والحَقَّ بِالباطِلِ ، والآجِلَ بِالعاجِلِ .

امام على عليه السلام : كسى كه يقين را به شك فروخت و حق را به باطل و آخرت را به دنيا ، نابود شد .

غرر الحكم : ۱۰۰۳۰.

حدیث۲۹۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

هَلَكَ امرؤٌ لَم يَعرِفْ قَدرَهُ .

امام على عليه السلام : انسانى كه قدر و اندازه خود را نشناسد، نابود شود.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۴۹.

حدیث۲۹۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّما هَلَكَ مَن هَلَكَ مِمَّن كانَ قَبلَكُم بِرُكوبِهِمُ المَعاصى ، ولَم يَنهَهُم الرَّبّانِيّونَ والأحبارُ... .

امام على عليه السلام : پيشينيان شما كه نابود شدنددر حقيقت بدان سبب به هلاكت در افتادند كه مرتكب گناهان مى شدند و علما و احبار آنان را نهى نمى كردند... .

تاریخ دمشق : ۴۲/۵۰۲ .

حدیث۲۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهَمُّ نِصفُ الهَرَم .

امام علی علیه السلام : اندوه ، نیمی از پیری است.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۴۳.

حدیث۲۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ طُولِ الحَياةِ السَّقَمُ والهَرَمُ .

امام علی علیه السلام : حاصل زندگی دراز، بیماری و پیری است.

غرر الحكم : ۴۶۲۳.

حدیث۲۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ رسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله نَهى عَن زَبْدِ المُشرِكينَ ؛ يُريدُ هَدايا أهلِ الحَربِ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله از پذیرفتن عطای مشرکان نهی فرمود؛ منظورش هدایای حربیان بود.

الجعفريّات : ۸۲ .

حدیث۲۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَأن اُهدِيَ لأخِي المُسلِمِ هَدِيَّةً تَنفَعُهُ أحَبُّ إلَيَّ مِن أن أتَصَدَّقَ بِمِثلِها .

امام علی علیه السلام : اگر به برادر مسلمان خود هدیه ای دهم که به کارش آید، خوشتر است نزد من از اینکه همانند آن هدیه صدقه دهم.

الكافی : ۵/۱۴۴/۱۲ .

حدیث۲۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الكَبائِرِ قَتلُ المُؤمِنِ عَمداً... وَالتَّعرُّبُ بَعدَ الهِجرَةِ .

امام علی علیه السلام : از جمله گناهان بزرگ ، کشتن عمدی مؤمن و ... و بازگشت به جاهلیت پس از هجرت است .

مستدرك الوسائل: ۱۱ / ۹۰ / ۱۲۴۹.

حدیث۲۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهِجرَةُ قائمَـةٌ على حَـدِّهاالأوَّلِ ، ماكانَ للّه ِ فى أهلِ الأرضِ حاجَةٌ مِن مُستَسَـرِّ الاُمَّةِ ومُعلَنِها، لا يَقَعُ اسمُ الهِجرَةِ على أحَدٍ (إلّا) بمَعرِفَةِ الحُجَّةِ فى الأرضِ ، فمَن عَرَفَها وأقَرَّ بها فهُو مُهاجِرٌ ، ولا يَقَعُ اسمُ الاستِضعافِ على مَن بَلَغَتهُ الحُجَّةُ فسَمِعَتها اُذُنُهُ ووَعاها قَلبُهُ .

امـام على علیه السـلام : هجرت همچنـان به قوّت اوّلیه خودبـاقى است. خداونـد را نیـازى به مردم روى زمین نیست، چه به آنـان كه ایمان خویش را پنهان دارند و چه به آنان كه آشـكارش سازند. نام هجرت بر كسـى نهاده نمى شود، مگر به شناخت حجّت خدا در زمین. پس كسـى كه آن حجّت را بشـناسد و بـدان اقرار كند، مهاجر است و كسـى كه حجّت به او برسد و گوشـش آن را بشـنود و دلش پذیرایش گردد، مستضعف خوانده نمى شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۹.

حدیث۲۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِندَ فَسادِ النِّیَّةِ تَرتَفِعُ البَرَكَةُ .

امام على علیه السلام : با فاسد شدن نیّت، بركت مى رود.

غرر الحكم : ۶۲۲۸

حدیث۲۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا فَسَدَتِ النِّیَّةُ وَقَعَتِ البَلِیَّةُ .

امام على علیه السلام : هر گاه نیّت فاسد شود، بلا و گرفتارى پیش آید.

غرر الحكم : ۴۰۲۱ .

حدیث۲۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ النِّیَّةِ داءٌ دَفینٌ .

امام على علیه السلام : بد نیّتى، دردى پنهان و نهفته است.

غرر الحكم : ۵۵۶۸

حدیث۲۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمیلُ النِّیَّةِ سَبَبٌ لِبُلوغِ الاُمنِیَّةِ .

امام على علیه السلام : نیّت نیكو، سبب رسیدن به آرمان و آرزوست.

غرر الحكم : ۴۷۶۶.

حديث۲۹۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حُسنُ النِّيَّةِ جَمالُ السَّرائرِ .

امام على عليه السلام : نكويى نيّت، زيبايى درون هاست.

غرر الحكم : ۴۸۰۶

حديث۲۹۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

على قَدرِ النِّيَّةِ تَكونُ مِن اللّه ِ العَطِيَّةُ .

امام على عليه السلام : دهِش خداوند به هركس، به اندازه نيّت اوست.

غرر الحكم : ۶۱۹۳.

حديث۲۹۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

النِّيَّةُ الصّالِحَةُ أحَدُ العَمَلَينِ.

امام على عليه السلام : نيّت خوب، خود يك عمل است.

غرر الحكم : ۱۶۲۴.

حديث۲۹۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

النِّيَّةُ أساسُ العَمَلِ .

امام على عليه السلام : نيّت ، شالوده كار است .

غرر الحكم : ۱۰۴۰ .

حديث۲۹۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

النَّومُ على أربَعَةِ أوجُهٍ :الأنبياءُ عليهم السلام تَنامُ على أقفِيَتِهِم مُستَلقِينَ وأعيُنُهُم لا تَنامُ مُتَوَقِّعَةً لِوَحيِ اللّه عَزَّوجلَّ ، والمُؤمنُ يَنامُ على يَمينِهِ مُستَقبِلَ القِبلَةِ ، والمُلوكُ وأبناؤها تَنامُ على شَمائلها لِيَستَمرئوا ما يأكُلونَ ، وإبليسُ وإخوانُهُ وكُلُّ مَجنونٍ وذوعاهَةٍ يَنامُ على وَجهِهِ مُنبَطِحا .

امام على عليه السلام : خوابيدن چهار صورت دارد: پيامبران عليهم السلام به پشت دراز مى كشند و مى خوابند، اما چشمانشان بيدار و منتظر وحى خداوند عزّ وجلّ است. مؤمن به دست راست و رو به قبله مى خوابد. شاهان و شاهزادگان به دست چپ مى خوابند، تا

غذایی را که می خورند به هضم رسانند و ابلیس و برادران او و هر دیوانه و آفت زده ای دَمَر می خوابند.

الخصال : ۲۶۳ / ۱۴۰.

حدیث۲۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن خافَ البَیاتَ قَلَّ نَومُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از شبیخون [مرگ]بترسد، خوابش کم شود.

الأمالی للصدوق : ۴۷۸ / ۶۴۴ .

حدیث۲۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أنقَضَ النَّومَ لعَزائمِ الیَومِ !

امام علی علیه السلام : چه بسیار خواب ها[ی شبانه]که تصمیمات روز را برهم زده است.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۴۰ و الخطبة ۲۴۱.

حدیث۲۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا ـ یَنـامُ المُسـلمُ وهُو جُنُبٌ ، ولا ـ یَنـامُ إلّا علی طَهورٍ ، فـإن لَم یَجِدِ الماءَ فلْیَتَیمَّمْ بالصَّعیـدِ ؛ فإنَّ رُوحَ المُؤمنِ تَروحُ إلَی اللّه عَزَّوجلَّ فَیلقاها ویُبارِکُ علَیها ، فإن کانَ أجَلُها قَد حَضَـرَ جَعَلَها فی مَکنونِ رَحمَتِهِ ، وإن لَم یَکُن أجَلُها قَد حَضَرَ بَعَثَ بِها مَعَ اُمَنائهِ مِن مَلائکَتِهِ فیَرُدُّوها فی جَسَدِهِ .

امام علی علیه السـلام : مسلمان در حال جنابت نمی خوابدو جز با طهارت به خواب نمی رود؛ زیرا روح مؤمن به سوی خداوند عزّ و جلّ می رود و خدا آن را می پذیرد و برکتش می دهد و چنانچه اجلش رسیده باشد، آن را در پناه رحمت خود قرار می دهد و اگر هنوز اجلش نرسیده باشد، آن را به همراه فرشتگان امین خود می فرستد و آن را به کالبدش بر می گردانند.

بحار الأنوار : ۸۱ / ۱۵۳ / ۸ .

حدیث۲۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ إلی آدَمَ شَرعٌ سَواءٌ .

امام علی علیه السلام : مردم تا آدم با یکدیگر یکسان و برابرند.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۵۷ / ۱۱۹.

حدیث۲۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ فی الحَقِّ سَواءٌ .

امام علی علیه السلام : مردم در برابر حق یکسان اند.

نهج السعادة : ۲ / ۹۷.

حدیث۲۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النّاسُ كالشَّجَرِ ؛ شَرابُهُ واحِدٌ وثَمَرُهُ مُختَلِفٌ .

امام علی علیه السلام : مردم مانند درختان هستند که همگی از یک آب آبیاری می شوند اما میوه هایشان گوناگون است.

غرر الحکم : ۲۰۹۷.

حدیث۲۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ علی كُلِّ حَقٍّ حَقيقَةً ، وعلی كُلِّ صَوابٍ نُورا .

امام علی علیه السلام : با هر امر حقّی، حقیقتی است و با هر امر درستی، نوری.

الکافی : ۲ / ۵۴ / ۴.

حدیث۲۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أكثِرْ صَمتَكَ يَتوفَّرْ فِكرُكَ ، ويَستَنِرْ قَلبُكَ ، ويَسلَمِ النّاسُ مِن يَدَيكَ .

امام علی علیه السلام : بسیار خموشی گزین تا اندیشه ات بارور شود و دلت روشنایی گیرد و مردم از دست تو در امان مانند.

غرر الحکم : ۳۷۲۵.

حدیث۲۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا رُخصَةَ فی فَرضٍ ، ولا شِدَّةَ فی نافِلَةٍ .

امام علی علیه السلام : در هیچ فریضه ای کوتاهی نبایدو در هیچ نافله ای سختگیری نشاید.

بشارة المصطفی : ۲۸.

حدیث۲۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أضَرَّتِ النَّوافِلُ بالفَرائضِ فارْفُضوها.

امام علی علیه السلام : هرگاه مستحبات به واجبات لطمه زنند، مستحبّات را کنار بگذارید.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۷۹

حدیث۲۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا قُربَةَ بالنَّوافِلِ إذا أضَرَّت بالفَرائضِ .

امام علی علیه السلام : اگر مستحبّات باعث لطمه خوردن به واجبات شوند، مایه نزدیکی به خدا نگردند .

نهج البلاغة : الحكمة ۳۹.

حدیث۲۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ والنَّميمَةَ ؛ فإنّها تَزرَعُ الضَّغينَةَ وتُبَعِّدُ عنِ اللّهِ والنّاسِ .

امام علی علیه السلام : از سخن چینی پرهیز، که آن تخم کینه می افشاند و از خدا و مردم دور می گرداند.

غرر الحکم : ۲۶۶۳

حدیث۲۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أسوَأُ الصِّدقِ النَّميمَةُ .

امام علی علیه السلام : بدترین راستی، سخن چینی است.

غرر الحکم : ۲۹۳۹ .

حدیث۲۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله ... لأصحابِهِ: ألا اُخبِرُكُم بشِرارِكُم ؟ قالوا : بلى يا رسولَ اللّهِ . قالَ : المَشّاؤونَ بالنَّميمَةِ ، المُفَرِّقونَ بَينَ الأحِبَّةِ ، الباغُونَ لِلبُرَآءِ العَيبَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به اصحابش فرمود : آیا شما را از بدترین افرادتان آگاه نکنم؟ عرض کردند : چرا ای رسول خدا، فرمود : کسانی که سخن چینی می کنند، آنان که میان دوستان جدایی می افکنند، کسانی که برای افراد پاک و بی گناه عیب می تراشند.

الخصال : ۱۸۲ / ۲۴۹.

حدیث۲۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أيقَنَ بالخَلَفِ جادَ بالعَطيَّةِ .

امام علی علیه السلام : هر که به عوض یقین داشته باشد، داد و دهش کند.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۳۸ .

حدیث۲۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وصیَّتِهِ لابنِهِ الحسنِ علیه السلام ـ : إنّما لکَ مِن دُنیاکَ ما أصلَحتَ بِهِ مَثواکَ ، فأنفِقْ فی حَقٍّ ولا تَکُن خازِنا لِغَیرِکَ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام ـ فرمود : در حقیقت بهره تو از دنیایت همان است که با آن آخرتت را بسازی. پس در راه حق خرج کن و خزانه دار دیگران مباش.

تحف العقول : ۸۳.

حدیث۲۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّکُم إلی إنفاقِ ما اکتَسَبتُم أحوَجُ مِنکُم إلَی اکتِسابِ ما تَجمَعونَ .

امام علی علیه السلام : شما به انفاق کردن آنچه به دست آورده اید محتاجترید تا به دست آوردن آنچه گرد می آورید.

غرر الحکم : ۳۸۲۷.

حدیث۲۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبی لِمَن أنفَقَ الفَضلَ مِن مالِهِ وأمسَکَ الفَضلَ مِن کلامِهِ .

امام علی علیه السلام : خوشا کسی که زیادی مال خویش را انفاق کند و جلوی زیاده گویی خود را بگیرد.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۱۷ / ۹.

حدیث۲۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّکُم أغبَطُ بما بَذَلتُم مِن الرّاغِبِ إلَیکُم فیما وَصَلَهُ مِنکُم .

امام علی علیه السلام : سودی که شما از آنچه بخشیده اید می برید بیشتر از سودِ کسی است که با خواهش از شما چیزی به او می رسد.

غرر الحکم : ۳۸۳۴.

حدیث۲۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ولَقد قالَ لی رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : إنّیلا أخافُ علی اُمَّتی مُؤمِنا ولا مُشرِکا ، أمّا المُؤمنُ فیمنَعُهُ اللّه ُ بإیمانِهِ ، وأمّا المُشرِکُ فیَقمَعُهُ اللّه ُ بشِرکِهِ، ولکنّی أخافُ علَیکُم کُلَّ مُنافِقِ الجَنانِ ، عالِمِ اللِّسانِ ، یقولُ ما تَعرِفونَ ، ویَفعَلُ ما تُنکِرونَ .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود : من برای امّتم نه از مؤمن می ترسم و نه از مشرک؛ زیرا مؤمن را خداوند به واسطه ایمانش جلوگیری می کند و مشرک را خداوند به سبب شرکش از پای در می آورد. امّا ترس من برای شما از

منافق زبان بازی است که مطابق اعتقادات شما سخن می گوید و برخلاف آنچه معتقدید عمل می کند.

نهج البلاغة : الکتاب ۲۷.

حدیث۲۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أظهَرُ النّاسِ نِفاقا مَن أمَرَ بالطّاعَةِ ولَم يَعمَلْ بها، ونَهى عنِ المَعصيَةِ ولَم يَنتَهِ عنها .

امام علی علیه السلام : آشکارترین منافق کسی است که به طاعت [خدا] فرا خواند و خودش بدان عمل نکند و از معصیت باز دارد و خودش از آن باز نایستد.

غرر الحکم : ۳۲۱۴

حدیث۲۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشَدُّ النّاسِ نِفاقا مَن أمَرَ بالطّاعَةِ ولَم يَعمَلْ بها ، ونَهى عَنِ المَعصيَةِ ولم يَنتَهِ عنها .

امام علی علیه السلام : بدترین منافق کسی است که به طاعت [خدا] امر کند و خودش بدان عمل نکند و از معصیت باز دارد و خودش از آن باز نایستد.

غرر الحکم : ۳۳۰۹.

حدیث۲۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لو ضَرَبتُ خَيشومَ المُؤمِنِ بسَيفي هذا على أن يُبغِضَني ما أبغَضَني ، ولو صَبَبتُ الدُّنيا بِجَمّاتِها علَى المُنافِقِ على أن يُحِبَّني ما أحَبَّني ، وذلكَ أنّهُ قُضِيَ فانقَضى على لِسانِ النَّبيِّ الاُمِّيِّ صلى الله عليه و آله ، أنّهُ قالَ : يا عليُّ، لا يُبغِضُكَ مُؤمِنٌ ، ولا يُحِبُّكَ مُنافِقٌ .

امام علی علیه السلام : اگر با این شمشیرم بُن بینی مؤمن را بزنم تا با من دشمنی ورزد هرگز دشمنی نخواهد کرد و اگر همه دنیا را به پای منافق بریزم تا مرا دوست داشته باشد، هیچ گاه مرا دوست نخواهد داشت و این از آن روست که قلم قضا بر این امر رقم خورده و این قضای الهی بر زبان پیامبر امّی صلی الله علیه و آله گذشته است که فرمود : ای علی! هیچ مؤمنی با تو دشمنی نمی کند و هیچ منافقی تو را دوست نمی دارد .

نهج البلاغة: الحکمة۴۵.

حدیث۲۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُنافِقُ إذا نَظَرَ لَها ، وإذاسَكَتَ سَها ، وإذا تَكَلَّمَ لَغا ، وإذا استَغنى طَغا ، وإذا أصابَتهُ شِدَّةٌ ضَغا ، فهُو قَريبُ السُّخطِ بَعيدُ الرِّضا ، يُسخِطُهُ علَى اللّهِ اليَسيرُ ، ولا يُرضيهِ الكثيرُ ، يَنوي كثيرا مِن الشَّرِّ ويَعمَلُ بطائفَةٍ مِنهُ ، ويَتَلَهَّفُ على ما فاتَهُ مِن الشَّرِّ كيفَ لَم يَعمَلْ بِهِ !

امام علی علیه السلام : منافق هرگاه نگاه می کند برای سرگرمی است، هرگاه سکوت می کند همراه غفلت است، وقتی سخن می

گویـد بیهوده گویی می کنـد، هرگاه بی نیاز شود طغیان می کنـد، وقتی گرفتاری به او رسد داد و فریاد راه می اندازد، زود ناراحت می شود و دیر خشـنود می گردد، از انـدکِ خـدا ناخشـنود می شود و بسـیارش هم او را خشـنود نمی سـازد، شـرّ بسـیار در سـر می پروراند و مقداری از آنها را به کار می بندد و افسوس می خورد که چرا فلان کار بد را انجام نداده است.

تحف العقول : ۲۱۲.

حدیث۲۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِفاقُ المَرءِ مِن ذُلٍّ یَجِدُهُ فی نفسِهِ.

امام علی علیه السلام : نفاق انسان، از ذلّتی است که درخود حسّ می کند.

غرر الحکم : ۹۹۸۸ .

حدیث۲۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَرُمَت نَفسُهُ صَغُرَتِ الدُّنیا فیعَینِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که کرامت نفْس داشته باشد،دنیا در چشمش خُرد و ناچیز آید.

غرر الحکم : ۹۱۳۰.

حدیث۲۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النِّفاقُ أخو الشِّرکِ .

امام علی علیه السلام : نفاق، برادر شرک است.

غرر الحکم : ۴۸۳

حدیث۲۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أقبَحَ بالإنسانِ ظاهِرا مُوافِقا،وباطِنا مُنافِقا !

امام علی علیه السلام : چه زشت است که انسان ظاهری موافق داشته باشد و باطنی منافق!

غرر الحکم : ۹۵۵۹

حدیث۲۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَرُمَت عَلَیهِ نَفسُهُ لَم یُهِنْهابالمَعصیَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که برای نفْس (شخصیت) خود احترام قائل باشد، آن را با معصیت خوار نمی گرداند.

غرر الحکم : ۸۷۳۰

حدیث۲۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَرُمَت علَیهِ نَفسُهُ هانَت علَیهِ شَهوَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برای خود احترام قائل باشد خواهش های نفسانیش در نظرش بی ارزش باشد.

غرر الحکم : ۸۷۷۱

حدیث۲۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ذَمَّ نفسَهُ أصلَحَها ، مَن مَدَحَ نَفسَهُ ذَبَحَها .

امام علی علیه السلام : هر که نفْس خود را نکوهش کندآن را اصلاح گردانَد و هر که نفس خویشتن را بستاید آن را بکُشد.

. غرر الحکم : ۹۱۰۳ و ۹۱۰۴.

حدیث۲۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یُهَذِّبْ نفسَهُ فضَحَهُ سُوءُالعادَةِ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را مهذّب نسازد، عادت های زشت او را رسوا کند.

غرر الحکم : ۹۱۷۰.

حدیث۲۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یَتَعاهَدِ النَّقصَ مِن نفسِهِ غَلَبَ علَیهِ الهَوی ، ومَن کانَ فی نَقصٍ فالمَوتُ خَیرٌ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به نقص خود رسیدگی نکند، هوا و هوس بر او چیره گردد و هر که نقص داشته باشد، مرگ برایش بهتر است.

الأمالی للصدوق : ۴۷۸ / ۶۴۴ .

حدیث۲۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِملِکوا أنفُسَکُم بدَوامِ جِهادِها .

امام علی علیه السلام : از طریق جهادِ پیگیر با نفْس هایتان بر آنها مسلّط شوید.

غرر الحکم : ۲۴۸۹.

حدیث۲۹۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ تَقوَى اللّه ِ دَواءُ داءِ قُلوبِكُم... وطَهورُ دَنَسِ أنفُسِكُم .
امام على عليه السلام : تقواى الهى داروى درد دل هاى شماست... و پاك كننده آلودگى جان هايتان.
نهج البلاغة : الخطبة ١٩٨.

حدیث۲۹۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أقبِلْ على نَفسِكَ بالإدبارِ عَنها .
امام على عليه السلام : با پشت كردن به نفْس [امّاره]خود به [نفْس فاضله و ناطقه انسانىِ]خويشتن روى كن.
غرر الحكم : ٢٤٣٤

حدیث۲۹۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أيُّها النّاسُ ، تَولَّوا مِن أنفسِكُم تأديبَها ، واعدِلوا بِها عَن ضَراوَةِ عاداتِها .
امام على عليه السلام : اى مردم! به تربيت نفس هاى خود بپردازيد و آن را از آزمندى به عادت هايش باز داريد.
نهج البلاغة : الحكمة ٣٥٩.

حدیث۲۹۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
النَّفسُ الأمّارةُ المُسَوِّلَةُ تَتملَّقُ تَمَلُّقَ المُنافِقِ ، وتَتَصَنَّعُ بشِيمَةِ الصَّديقِ المُوافِقِ ، حتّى إذا خَدَعَت وتَمَكَّنَت تسَلَّطَت تَسَلُّطَ العَدُوِّ ، وتَحَكَّمَت تَحَكُّمَ العُتُوِّ ، فأورَدَت مَوارِدَ السُّوءِ .
امام على عليه السلام : نفْسِ بد فرمانِ ظاهرآرا، همچونمنافق چاپلوسى مى كند و خود را چون دوستى سازگار و دلسوز جلوه مى دهد و همين كه فريب داد و [بر انسان]دست يافت، چون دشمن مسلّط مى شود و با خودخواهى و قلدرى فرمان مى راند و [شخص را]به جايگاه هاى بدى و هلاكت مى كشاند.
غرر الحكم : ٢١٠٦.

حدیث۲۹۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
بالتَّواضُعِ تَتِمُّ النِّعمَةُ .
امام على عليه السلام : با فروتنى، نعمت كامل مى شود.
نهج البلاغة : الحكمة ٢٢٤

حدیث۲۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
استَتِمُّوا نِعمَ اللّه ِ علَيكُم بالصَّبرِ على طاعَتِهِ ، والمُجانَبَةِ لِمَعصيَتِهِ .
امام علی علیه السلام : با شکیبایی بر طاعت خدا و دوری از معصیت او، نعمت هایش را برخویش کامل سازید.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۸۸.

حدیث۲۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ اللّه َ جَميلٌ يُحِبُّ الجَمالَ،ويُحِبُّ أن يَرى أثَرَ النِّعمَةِ على عَبدِهِ .
امام علی علیه السلام : خداوند زیباست و زیبایی رادوست می دارد و دوست دارد اثر نعمت را در بنده اش ببیند.
الکافی : ۶ / ۴۳۸ / ۱

حدیث۲۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رُبَّ مُنعَمٍ علَيهِ مُستَدرَجٌ بالنُّعمى ،ورُبَّ مُبتَلىً مَصنوعٌ لَهُ بالبَلوى .
امام علی علیه السلام : بسا نعمت داده ای که به تدریج به خشم خدا نزدیکتر می شود و بسا بلا زده ای که با آن بلا به او خوبی می شود.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۷۳ .

حدیث۲۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أيُّها النّاسُ، لِيَرَكُمُ اللّه ُ مِن النِّعمَهِ وَجِلِينَ كما يَراكُم مِن النِّقمَةِ فَرِقِينَ ؛ إنّهُ مَن وُسِّعَ علَيهِ في ذاتِ يَدِهِ فلَم يَرَ ذلكَ استِدراجا فَقد أمِنَ مَخُوفا ، ومَن ضُيِّقَ علَيهِ في ذاتِ يَدِهِ فلَم يَرَ ذلكَ اختِبارا فَقد ضَيَّعَ مَأمولاً .
امام علی علیه السلام : ای مردم! همان گونه که خداوندشما را از سختی و عذاب ترسان می بیند باید از نعمت نیز هراسان ببیند؛ زیرا هر که دَرِ نعمت به رویش گشوده شود و آن را مهلت خداوندی نداند از پیشامدی ترسناک خود را ایمن پنداشته است و هرکس به تنگدستی گرفتار آید و آن را آزمایشی [الهی] نداند، پاداشی را که در انتظار اوست از دست داده است.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۵۸

حدیث۲۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يابنَ آدمَ ، إذا رَأيتَ ربَّكَ سبحانَهُ يُتابِعُ علَيكَ نِعمَهُ وأنتَ تَعصيهِ فاحذَرْهُ .
امام علی علیه السلام : ای فرزند آدم! هرگاه دیدی که گناه می کنی و با این حال پروردگار پاک نعمت هایش را پیاپی به تو

ارزانی می دارد، از او برحذر باش.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۵

حدیث۲۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أقلُّ ما يَلزَمُكُم للّه ِ ألّا تَستَعينوا بنِعَمِهِ على مَعاصيهِ .

امام علی علیه السلام : کمترین وظیفه شما در قبال خداوند این است که از نعمت های او در راه معصیتش کمک نگیرید.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۳۰.

حدیث۲۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَروا نِفارَ النِّعَمِ ؛ فما كلُّ شارِدٍ بمَردُودٍ .

امام علی علیه السلام : مواظب باشید که نعمت ها نَرَمند؛ زیرا هر گریخته ای باز نمی گردد.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۴۶.

حدیث۲۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن كَثُرَت نِعَمُ اللّه ِ علَيهِ كَثُرَت حَوائجُ النّاسِ إلَيهِ ، فمَن قامَ للّه ِ فيها بما يَجِبُ فيها عَرَّضَها لِلدَّوامِ والبَقاءِ ، ومَن لَم يَقُمْ فيها بما يَجِبُ عَرَّضَها لِلزَّوالِ والفَناءِ .

امام علی علیه السلام : هرکه از نعمت های خدا بیشتر بهره مند باشد، نیازهای مردم به او زیاد شود. پس، هرکس برای رضای خدا وظیفه خود را در قبال نعمت ها به جا آورد، آنها را در معرض دوام و پایندگی قرار دهد و هرکه به وظیفه خود در این باره عمل نکند، آن نعمت ها را در معرض زوال و نابودی نهاده است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۷۲

حدیث۲۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسِنوا صُحبَةَ النِّعَمِ قَبلَ فِراقِها ؛ فإنّها تَزولُ وتَشهَدُ على صاحِبِها بما عَمِلَ فيها .

امام علی علیه السلام : برای نعمت ها، پیش از آنکه ازشما جدا شوند، همدمی نیکو باشید؛ زیرا نعمت ها می روند و به نحوه رفتاری که همدمشان با آنها کرده است گواهی می دهند.

علل الشرائع: ۴۶۴/۱۲.

حدیث۲۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَ فی النِّعمَةِ جَهِلَ قَدرَ البَلِیَّةِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در نعمت باشد، قدر گرفتاری را نمی داند.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۲ / ۷۰

حدیث۲۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَنَظَّفوا بالماءِ مِنَ النَّتنِ الرِّیحِ الّذی یُتأذّی بِهِ ، تَعَهَّدوا أنفُسَکُم ؛ فإنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ یُبغِضُ مِن عِبادِهِ القاذُورَةَ الّذی یَتأنَّفُ بِهِ مَن جَلَسَ إلَیهِ .

امام علی علیه السلام : خودتان را با آب از بوی نامطبوعی که مایه آزار دیگران است پاکیزه سازید، به [سر و وضع]خودتان برسید؛ زیرا خداوند عز و جل از بندگان پلشت و کثیف خود، که هر کس با او می نشیند از وی بیزار می شود، نفرت دارد.

الخصال : ۶۲۰ / ۱۰.

حدیث۲۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَظِّفوا بُیوتَکُم مِن حَوکِ العَنکَبوتِ ؛فإنَّ تَرکَهُ فی البَیتِ یُورِثُ الفَقرَ .

امام علی علیه السلام : اتاق های خود را از تار عنکبوت تمیز کنید؛ زیرا باقی گذاشتن آن در خانه فقر می آورد.

وسائل الشیعة : ۳ / ۵۷۵ / ۲.

حدیث۲۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَمدُ للّه ِ الذی لا یَبلُغُ مِدحَتَهُ القائلونَ ، ولا یُحصِی نَعماءَهُ العادُّونَ .

امام علی علیه السلام : سپاس خداوندی را که سخنوران در ستودنش در مانند و شمارندگان ، شمردن نعمت هایش را ندانند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱.

حدیث۲۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصیَّتِهِ لِکُمیلٍ ـ : یا کُمَیلُ ، إنّهُ لا تَخلو مِن نِعمَةِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ عِندَکَ وعافِیَتِهِ ، فلا تَخْلُ مِن تَحمیدِهِ وتَمجیدِهِ وتَسبیحِهِ وتَقدیسِهِ وشُکرِهِ وذِکرِهِ علی کلِّ حالٍ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به کمیل ـ فرمود : ای کمیل! تو هیچ گاه از نعمت و عافیت خداوند عز و جل بی بهره نیستی. پس در هیچ حال از ستایش و تمجید و تسبیح و تقدیس و شکر و یاد او دست برندار.

بشارة المصطفی : ۲۸.

حدیث۲۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّظيفُ مِن الثِّيابِ يُذهِبُ الهَمَّ والحُزنَ ، وهُو طَهورٌ للصَّلاةِ .

امام علی علیه السلام : لباس تمیز غم و اندوه را می بردو موجب پاکیزگی برای نماز است.

الکافی : ۶ / ۴۴۴ / ۱۴.

حدیث۲۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصیَّتِهِ لِکُمَیلٍ ـ : یا کُمَیلُ ،فی کُلِّ صِنفٍ قَومٌ أرفَعُ مِن قَوم ، فإیّاکَ ومُناظَرَةَ الخَسیسِ مِنهُم ، وإن أسمَعوکَ فاحتَمِلْ وکُن مِن الّذینَ وَصَفَهُمُ اللّه ُ تعالی بقولِهِ : «وإذا خاطَبَهُمُ الجاهِلونَ قالوا سَلاما»

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به کمیل ـ فرمود : ای کمیل! در میان هر طبقه ای از مردم، گروهی هستند که از دیگران برتر و ارجمندترند. پس، از بحث و مناظره کردن با گروه های پست و دون پایه آنها پرهیز کن و اگر سخن ناخوشایندی به تو گفتند، بردباری کن و از کسانی باش که خداوند متعال در وصف ایشان فرموده است : «و هرگاه نادانان ایشان را طرف خطاب قرار دهند، به ملایمت پاسخ می دهند» .

الفرقان : ۶۳ .

حدیث۲۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا رأی أحَدُکُم امرأةً تُعجِبُهُ فلْیَأْتِ أهلَهُ ؛ فإنَّ عِندَ أهلِهِ مِثلَ ما رأی ، ولا یَجعَلَنَّ لِلشَّیطانِ إلی قَلبِهِ سَبیلاً ، ولیَصرِفْ بَصَرَهُ عَنها ، فإن لَم تَکُنْ لَهُ زَوجَةٌ فَلْیُصَلِّ رَکعَتَینِ ویَحمَدِ اللّه َ کثیرا ، ویُصَلّی علَی النَّبیِّ وآلِهِ ، ثُمّ لِیَسألِ اللّه َ مِن فَضلِهِ فإنّهُ یُبیحُ لَهُ برأفتِهِ ما یُغنیهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه فردی از شما زنی را دید و از او خوشش آمد، برود و با همسر خود همبستر شود؛ زیرا نظیر آنچه دیده است در همسر خود او نیز هست. و هرگز شیطان را به دل خود راه ندهد و چشم خود را از آن زن برگرداند. اگر زن ندارد دو رکعت نماز بخواند و بسیار حمد خدا گوید و بر پیامبر و آل او صلوات فرستد و آنگاه از خداوند مسألت کند که از فضل خویش عطایش فرماید. خداوند از روی مهر و رأفت خود نیاز او را برطرف خواهد ساخت.

بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۱۵ / ۱.

حدیث۲۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن غَضَّ طَرفَهُ أراحَ قَلبَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که چشم خود را پایین اندازد، دلش را آسوده گرداند.

غرر الحکم : ۹۱۲۲.

حدیث۲۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العُيونُ مَصائدُالشَّيطانِ .

امام علی علیه السلام : چشم ها، دام های شیطانند.

غرر الحکم: ۹۵۰.

حدیث۲۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَمَى البَصَرِ خَيرٌ مِن كَثيرٍ مِن النَّظَرِ .

امام علی علیه السلام : کوری چشم بهتر از بسیاری نگاه هاست.

تحف العقول : ۹۵.

حدیث۲۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أطلَقَ ناظِرَهُ أتعَبَ حاضِرَهُ ، مَن تَتابَعَت لَحَظاتُهُ دامَت حَسَراتُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که [عنانِ] چشم خود را رها کند، زندگی اش را به زحمت اندازد؛ کسی که نگاه هایش پیاپی باشد حسرت هایش بپاید.

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۳۸ / ۳۳.

حدیث۲۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَينُ جاسُوسُ القَلبِ وبَرِيدُ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : چشم، جاسوس دل و قاصد خرد است.

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۴۱ / ۵۲.

حدیث۲۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

القَلبُ مُصحَفُ

امام علی علیه السلام : دل، کتابِ دیده است.

أی ما يتناوله البصر يُحفظ فی القلب كأنّه يُكتب فيه . (كما فی هامش نهج البلاغة ضبط الدكتور صبحی الصالح) .

حدیث۲۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَينُ بَرِيدُ القَلبِ .

امام علی علیه السلام : نگاه ، قاصد دل است.

غرر الحكم : ۳۶۸.

حديث۲۹۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يَنتَصِفُ البَرُّ مِن الفاجِرِ ، لا يَنتَصِفُ عالِمٌ مِن جاهِلٍ .

امام على عليه السلام : نيكوكار از نابكار داد خود نمى ستاند؛ هيچ شخص دانا و فهميده اى از نادان داد خود را نمى گيرد.

غرر الحكم : ۱۰۷۳۲ و ۱۰۷۳۳.

حديث۳۰۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ في عَهدِهِ إلى مالِكٍ الأشترِ ـ : أنصِفِ اللّه َ وأنصِفِ النّاسَ مِن نَفسِكَ ومِن خاصَّةِ أهلِكَ ومَن لكَ فيهِ هَوىً مِن رَعيّتِكَ ، فإنَّكَ إلّا تَفعَلْ تَظلِمْ ! ...

امام على عليه السلام ـ در فرمان خود به مالك اشتر ـ نوشت : حقّ خدا و مردم را از خودت و خويشان و نزديكانت و هر رعيتى كه مورد توجه و علاقه توست، بستان؛ زيرا اگر چنين نكنى ستم كرده اى!...

نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

از۳۰۰۱تا۳۲۰۰

حديث۳۰۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَلاثَةٌ لا يَنتَصِفونَ مِن ثَلاثَةٍ أبَدا : العاقِلُ مِن الأحمَقِ ، والبَرُّ مِن الفاجِرِ ، والكَريمُ مِن اللَّئيمِ .

امام على عليه السلام : سه گروهند كه هرگز از سه گروه داد خود نمى ستانند : خردمند از نابخرد، نيكوكار از نابكار و بزرگوار از فرومايه.

غرر الحكم : ۴۶۷۴

حديث۳۰۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أنصَفُ النّاسِ مَن أنصَفَ مِن نَفسِهِ مِن غَيرِ حاكِمٍ علَيهِ .

امام على عليه السلام : با انصافترين مردم كسى است كه بى آنكه پاى داورى در ميان باشد از خودش دادخواهى كند.

غرر الحكم : ۳۳۴۵.

حديث۳۰۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألا إنّهُ مَن يُنصِفُ النّاسَ مِن نَفسِهِ لَم يَزِدْهُ اللّه ُ إلّا عِزّا .

امام علی علیه السلام : بدانید که هرکس نسبت به مردم از خود انصاف به خرج دهد، خداوند جز بر عزّت او نمی افزاید.

الکافی : ۲ / ۱۴۴ / ۴.

حدیث۳۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ المَرءِ ... من عَقلِهِ إنصافُهُ مِن نَفسِهِ ... ومِن إنصافِهِ قَبولُهُ الحَقَّ إذا بانَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : در خردمندی انسان همین بس که از خود انصاف به خرج دهد... و در انصافداری او همین بس که هرگاه حقیقت برایش روشن شد آن را بپذیرد.

کشف الغمّهٔ : ۳ / ۱۳۷، ۱۳۸.

حدیث۳۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعدَلُ النّاسِ مَن أنصَفَ مَن ظَلَمَهُ .

امام علی علیه السلام : عادلترین مردم کسی است که درحقّ ستم کننده اش با انصاف عمل کند.

غرر الحکم : ۳۱۸۶.

حدیث۳۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَكاةُ القُدرَةِ الإنصافُ .

امام علی علیه السلام : زکاتِ قدرت، انصاف است.

غرر الحکم : ۵۴۴۸.

حدیث۳۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمِنُ يُنصِفُ مَن لا يُنصِفُهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن [حتّی] با کسی که نسبت به اوانصاف به خرج نمی دهد، با انصاف عمل می کند.

غرر الحکم : ۱۴۱۰

حدیث۳۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالنَّصفَةِ تَدومُ الوُصلَةُ .

امام علی علیه السلام : با رعایت انصاف است که پیوندهادوام می یابد.

غررالحکم : ۴۱۹۰.

حدیث۳۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالنَّصفَةِ یَکثُرُ المُواصِلونَ .

امام علی علیه السلام : انصاف داشتن، باعث افزایش دوستان می گردد.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۲۴.

حدیث۳۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإنصافُ یُؤلِّفُ القُلوبَ .

امام علی علیه السلام : انصاف ، دل ها را الفت می بخشد.

غرر الحکم: ۱۱۳۰ ، وفی الطبعهٔ المعتمدهٔ «یألف» والصحیح ما أثبتناه کما فی طبعهٔ طهران .

حدیث۳۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی «إنَّ اللّه َ یَأمُرُبالعَدْلِ والإحْسانِ»

امام علی علیه السلام ـ درباره آیه «همانا خداوند به عدل و احسان فرمان می دهد» ـ فرمود : عدل، انصاف دادن است و احسان، دست بخشش گشودن.

النحل : ۹۰ .

حدیث۳۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبی لمَن أطاعَ ناصِحا یَهدیهِ ، وتَجَنَّبَ غاوِیا یُردیهِ .

امام علی علیه السلام : خوشا کسی که از نصیحت کننده اش که او را ارشاد می کند اطاعت نماید و از گمراهی که وی را به هلاکت می افکند دوری کند.

غررالحکم: ۵۹۴۴

حدیث۳۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن خالَفَ النُّصحَ هَلَکَ .

امام علی علیه السلام : هرکه از نصیحت و راهنمایی سرپیچد، هلاک گردد.

غررالحکم: ۷۷۴۳.

حدیث۳۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حَسبُ المَرءِ ... مِن نُصحِهِ نَهيُهُ عَمّا لا يَرضاهُ لنَفسِهِ .
امام علی علیه السلام : در خیرخواهی انسان همین بس که [دیگران را]از آنچه برای خود نمی پسندد نهی کند.
کشف الغمّهٔ : ۳ / ۱۳۷، ۱۳۸.

حدیث۳۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ أنصَحَ النّاسِ لِنَفسِهِ أطوَعُهُم لِرَبِّهِ،وإنّ أغَشَّهُم لِنفسِهِ أعصاهُم لِرَبِّهِ .
امـام علی علیه السـلام : خیرخواه ترین مردم به خود، فرمـانبردارترین آنـان از پروردگـار خویش است و خیانتکـارترین آنان به خود، کسی است که در برابر پروردگارش نافرمان تر باشد.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۸۶.

حدیث۳۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امحَضْ أخاكَ النَّصيحَةَ ، حَسَنَةً
كانَت أو قَبيحَةً .
امام علی علیه السلام : برادرت را خالصانه نصیحت
(راهنمایی) کن، خواه آن نصیحت خوشایند باشد یا ناخوشایند.
نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أيُّهـا النّـاسُ ، إيّـاكُم وتَعَلُّمَ النُّجومِ إلّا ما يُهتَـدى بِهِ فی بَرٍّ أو بَحرٍ ، فإنّها تَـدعو إلَى الكِهانَـةِ ، والمُنَجِّمُ كالكاهِنِ ، والكاهِنُ كالسّاحِرِ ، والسّاحِرُ كالكافِرِ ، والكافِرُ فی النّارِ .
امام علی علیه السـلام : ای مردم ، از آموختن اخترشناسـی بپرهیزید ، مگر آن مقداری که در بیابان یا دریا ، وسیله راهیابی می شود ؛ زیرا اخترشناسـی به کهانت و پیشـگویی می انجامد و اخترگو مانند کاهن است ، و کاهن چون ساحِر و ساحر همانند کافر و کافر در آتش است .
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۷۹ .

حدیث۳۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمّا نَزَلَ عَلَى النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله «یا أَیُّهاالمُزَّمِّلُ* قُمِ اللَّیلَ إلّا قَلیلًا»

امام علی علیه السلام : وقتی آیه «ای جامه به خویشتن فرو پیچیده، به پا خیز شب را مگر اندکی» بر پیامبر نازل شد، آن حضرت تمام شب را به عبادت می پرداخت تا جایی که پاهایش ورم کرد به طوری که [موقع نماز خواندن]یک پایش را بلند می کرد و یکی را روی زمین می گذاشت. پس جبرئیل بر آن حضرت فرود آمد و گفت : «طه» یعنی هر دو پایت را به زمین بگذار ای محمّد «ما قرآن را بر تو نازل نکردیم که به رنج افتی» و نیز این آیه را نازل کرد : «پس، آنچه از قرآن میسّر است تلاوت کنید» .

المزَّمِّل : ۱ و ۲ .

حدیث۳۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُنّا إذا احمَرَّ البأسُ ولَقِیَ القَومُ القَومَ اتَّقَینا برسولِ اللّه ِ، فما یَکونُ أحَدٌ أقرَبَ إلَی العَدُوِّ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : وقتی جنگ شدّت می گرفت و دو سپاه به جان هم می افتادند، ما خود را در پناه رسول خدا قرار می دادیم و هیچ کس به دشمن نزدیکتر از آن حضرت نبود.

مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۳ / ۲۶.

حدیث۳۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشهَدُ أنّ محمّدا عَبدُهُ ورَسولُهُ ،وسَیّدُ عِبادِهِ ، کُلَّما نَسَخَ اللّه ُ الخَلقَ فِرقَتَینِ جَعَلَهُ فی خَیرِهِما .

امام علی علیه السلام : گواهی می دهم که محمّد بنده و فرستاده خدا و مهتر بندگان اوست. هرگاه خداوند خلق را به دو گروه تقسیم کرد، او را در بهترین گروه آن قرار داد .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۴ .

حدیث۳۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُسرَتُهُ خَیرُ اُسرَةٍ ، وشَجَرَتُهُ خَیرُ شَجَرَةٍ ، أغصانُها مُعتَدِلَةٌ ، وثِمارُها مُتَهَدِّلَةٌ ، مَولِدُهُ بمَکّةَ ، وهِجرَتُهُ بطَیبَةَ، عَلا بِها ذِکرُهُ ، وامتَدَّ مِنها صَوتُهُ .

امام علی علیه السلام : دودمان او بهترین دودمان است و شجره اش بهترین شجره، شاخه هایش راست است و میوه هایش آویخته، زادگاهش مکّه است و هجرتش به طَیْبَه ، در آن جا آوازه اش بلند شد و صدای [دعوت]او به همه جا کشیده شد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۱

حدیث۳۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما أنا عَبدٌ مِن عَبیدِ محمّدٍ صلی الله علیه و آله .

امام علی علیه السلام : جز این نیست که من غلامی از غلامان محمّد صلی الله علیه و آله هستم.

التوحید : ۱۷۴ / ۳.

حدیث۳۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَبیبٌ دَوّارٌ بِطِبِّهِ ، قد أحكَمَ مَراهِمَهُ ، وأحمى (أمضی) مَواسِمَهُ ، يَضَعُ ذلكَ حَيثُ الحاجَةُ إلَيهِ ، مِن قُلوبٍ عُميٍ ، وآذانٍ صُمٍّ ، وألسِنَةٍ بُكمٍ ، مُتَتَبِّعٌ بِدَوائِهِ مَواضِعَ الغَفلَةِ ومَواطِنَ الحَيرَةِ ، لَم يَستَضيئوا بأضواءِ الحِكمَةِ ، ولَم يَقدَحوا بِزِنادِ العُلومِ الثّاقِبَةِ ، فهُم فی ذلكَ كالأنعامِ السّائمَةِ ، والصُّخورِ القاسِيَةِ .

امام علی علیه السلام : طبیبی بود که با داروی خود میان مردم می گردید. مرهمهایش را درست و آماده کرده و ابزار داغ کردنش را تافته بود و آنها را بر هر جا که لازم بود، از دل های کور و گوش های کر و زبان های گنگ، می گذاشت. با داروی خود بیماری های غفلت و سرگردانی را در کسانی که از پرتوهای حکمت روشنایی برنگرفته بودند و با آتش زنه های دانش های درخشان شعله ای برنیفروخته بودند، و همچون حیوانات چرنده و تخته سنگهای سخت بودند، درمان می کرد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۸.

حدیث۳۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما بَرَأ اللّهُ نَسَمَةً خَيرا مِن محمّدٍ صلی الله علیه و آله .

امام علی علیه السلام : خداوند انسانی بهتر از محمّد صلی الله علیه و آله نیافریده است.

الکافی : ۱ / ۴۴۰ / ۲.

حدیث۳۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عَرَضَ لَهُ أمرانِ إلّا أخَذَ بأشَدِّهِما .

امام علی علیه السلام : هیچ گاه دو کار برای آن حضرت پیش نیامد، مگر اینکه سخت ترش را انتخاب کرد.

مکارم الأخلاق : ۱ / ۶۱ / ۵۵.

حدیث۳۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... حتّی بَعَثَ اللّهُ محمّدا صلی الله علیه و آله شَهيدا وبَشيرا ونَذيرا ، خَيرَ البَرِيَّةِ طِفلًا ، وأنجَبَها كَهلًا، وأطهَرَ المُطَهَّرينَ شِيمَةً، وأجوَدَ المُستَمطَرينَ دِيمَةً .

امام علی علیه السلام : ... تا آنکه خداوند محمّد صلی الله علیه و آله را به عنوان گواه و نوید دهنده و هشدار دهنده فرستاد. در کودکی بهترین مردم بود و در میانسالی نجیب ترین خلایق. اخلاق و خصالش، پاکتر از همه پاکان بود و جود و کرمش، سرشارتر و مداومتر از بخشندگان.

نهج البلاغة : الخطبة: ۱۰۵.

حدیث۳۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لمّا سُئِلَ عن صِفَةِ النَّبیِّ صلی الله علیه و آله وهُو مُحْتَبٍ بحَمائلِ سَیفِهِ فی مَسجِدِ الکُوفَةِ ـ : کانَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله أبیَضَ اللَّونِ مُشرَبا حُمرَةً ، أدعَجَ العَینِ ، سَبطَ الشَّعرِ ، کَثَّ اللِّحیَةِ ، سَهلَ الخَدِّ ، ذا وَفرَةٍ ، دَقیقَ المَسرُبَةِ ، کأنّ عُنقَهُ إبریقُ فِضَّةٍ ، لَهُ شَعرٌ مِن لَبَّتِهِ إلی سُرَّتِهِ یَجری کالقَضیبِ ، لَیسَ فی بَطنِهِ ولا صَدرِهِ شَعرٌ غَیرُهُ ، شَثْنُ الکَفِّ والقَدَمِ ، إذا مَشی کأنّما یَنحَدِرُ مِن صَبَبٍ ، وإذا قامَ کأنّما یَنقَلِعُ مِن صَخرٍ ، إذا التَفَتَ التَفَتَ جَمیعا ، کأنَّ عَرَقَهُ فی وَجهِهِ اللُّؤلؤُ ، ولَریحُ عَرَقِهِ أطیَبُ مِن المِسکِ الأذفَرِ ، لَیسَ بالقَصیرِ ولا بالطَّویلِ ، ولا بالعاجِزِ ولا اللَّئیمِ ، لَم أرَ قَبلَهُ ولا بَعدَهُ مِثلَهُ صلی الله علیه و آله .
امام علی علیه السلام ـ وقتی مردی از ایشان که در مسجد کوفه حمایل شمشیرش را به خود پیچیده بود، درباره خصوصیات [جسمی]پیامبر سؤال کرد ـ فرمود : رسول خدا صلی الله علیه و آله رخساری سفید و گلگون داشت و چشمانی سیاه و درشت و موهایی صاف و نرم و ریشی انبوه و گونه هایی کم گوشت و استخوانی و گیسوانی که تا نرمه گوشش می رسید و گردنی چون جام سیمین و از زیر گلو تا نافش خط باریکی از مو چون نی رسته بود و جز آن مویی بر سینه و شکمش وجود نداشت. دست و پایش درشت و استخوانی بود. هرگاه راه می رفت، مثل این بود که از سرازیری فرود می آید و به هنگام برخاستن چابک و سریع بود. وقتی به طرفی برمی گشت، با تمام بدنش برمی گشت. دانه های عرق بر چهره اش چون مروارید بود، عرق بدنش خوشبوتر از مشک تند بود، نه کوتاه قامت بود و نه بلند، نه ناتوان بود و نه پست. کسی را چون او ندیده ام، نه پیش از او و نه پس از او.
الطبقات الکبری : ۱ / ۴۱۰.

حدیث۳۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لَمّا سَألَهُ بَعضُ الیَهودِ عن سِجنٍ طافَ أقطارَ الأرضِ بِصاحِبِهِ ـ : یا یَهودیُّ، أمّا السِّجنُ الّذی طافَ أقطارَ الأرضِ بِصاحِبِهِ فإنّهُ الحُوتُ الّذی حُبِسَ یُونُسُ فی بَطنِهِ .
امام علی علیه السلام ـ وقتی که مردی یهودی از ایشان پرسید : آن کدام زندان بود که زندانی خود را در اطراف و اکناف زمین چرخاند؟ ـ فرمود : ای مرد یهودی! آن زندانی که زندانیِ خود را به اطراف و اکناف زمین چرخاند، ماهی ای بود که یونس در شکم او زندانی شد.
بحار الأنوار : ۱۴/۳۸۲/۲ .

حدیث۳۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی صِفَةِ عیسی علیه السلام ـ : وإن شِئتَ قُلتُ فی عیسَی بنِ مَریَمَ علیه السلام ، فلَقد کانَ یَتَوسَّدُ الحَجَرَ ، ویَلبَسُ الخَشِنَ ، ویأکُلُ الجَشِبَ ، وکانَ إدامُهُ الجُوعَ ، وسِراجُهُ باللَّیلِ القَمَرَ ، وظِلالُهُ فی الشِّتاءِ مَشارِقَ الأرضِ ومَغارِبَها ، وفاکِهَتُهُ ورَیحانُهُ ما تُنبِتُ الأرضُ لِلبَهائمِ ، ولَم تَکُن لَهُ زَوجَةٌ تَفتِنُهُ ، ولا وَلَدٌ یَحزُنُهُ (یَخزِنُهُ) ، ولا مالٌ یَلفِتُهُ، ولا طَمَعٌ یُذِلُّهُ، دابَّتُهُ رِجلاهُ، وخادِمُهُ یَداهُ!
امام علی علیه السلام ـ در وصف عیسی علیه السلام ـ فرمود : و اگر خواهی، از عیسی بن مریم علیه السلام برایت بگویم؛ او سنگ را بالش خود می کرد و جامه خشن می پوشید و نان خشک و گلوآزار می خورد. خورش او گرسنگی بود و چراغش در شب، ماه و

سرپناهش در زمستان، آفتابگیرهای صبح و عصر و میوه و سبزیجاتش، علف و گیاهانی که زمین برای چهار پایان می رویاند. نه زنی داشت که مایه گرفتاری او باشد و نه فرزندی که اندوهگینش سازد و نه مال و ثروتی که دل او را به خود مشغول گرداند و نه طمعی که به خواریش اندازد. مرکب او دو پایش بود و خدمتکارش دو دست او!

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۰ .

حدیث۳۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَو أنَّ أحَدا یَجِدُ إلَی البَقاءِ سُلَّما،أو لِدَفعِ المَوتِ سَبیلاً ، لَکانَ ذلکَ سُلَیمانُ بنُ داوودَ علیه السلام ، الّذی سُخِّرَ لَهُ مُلکُ الجِنِّ والإنسِ ، مَع

النُّبُوّةِ وعَظیمِ الزُّلفَةِ ، فلَمّا استَوفی طُعمَتَهُ ، واستَکمَلَ مُدَّتَهُ ، رَمَتهُ قِسِیُّ الفَناءِ بِنبالِ المَوتِ ، وأصبَحَتِ الدِّیارُ مِنهُ خالِیَةً ، والمَساکِنُ مُعَطَّلَةً ، ووَرِثَها قَومٌ آخَرونَ .

امام علی علیه السلام : اگر بنا بود کسی برای بالارفتن به سوی جاودانگی نردبانی بیابد یا برای دور کردن مرگ از خود راهی پیدا کند، بی گمان آن کس سلیمان بن داوود علیه السلام بود که افزون بر مقام نبوّت و منزلت والا، سلطنت بر جنّ و انس نیز در اختیار او نهاده شد. چون روزیِ خود را به طور کامل دریافت کرد و مدّت عمرش به سر آمد، کمان های

نابودی او را آماج تیرهای مرگ قرار دادند و خانه ها از او خالی گشت و مسکن ها بی صاحب ماند و گروهی دیگر وارث آنها شدند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۲ .

حدیث۳۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوحَی اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلی داوودَ علیه السلام :إنّکَ نِعمَ العَبدُ لَولا أنّکَ تأکُلُ مِن بَیتِ المالِ ولا تَعمَلُ بِیَدِکَ شیئا . قالَ : فبَکی داوودُ علیه السلام ، فأوحَی اللّه عَزَّوجلَّ إلَی الحَدیدِ : أنْ لِنْ لِعَبدی داوودَ ، فلانَ ، فألانَ اللّه ُ تعالی لَهُ الحَدیدَ ، فکانَ یَعمَلُ کلَّ یَومٍ دِرعا فَیَبیعُها بألفِ دِرهَم ، فعَمِلَ علیه السلام ثلاثَمِائةٍ وسِتّینَ دِرعا فباعَها بثلاثِمِائةٍ وسِتِّینَ ألفا ، واستَغنی عن بَیتِ المالِ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل به داوود علیه السلام وحی کرد :تو چه بنده خوبی هستی اگر نبود که از بیت المال می خوری و با دست خود هیچ کاری نمی کنی. داوود علیه السلام گریست. پس خداوند عز و جل به آهن وحی کرد: برای بنده ام، داوود نرم شو. پس آهن نرم شد، البته خداوند متعال آهن را برای او نرم کرد. از آن پس، داوود روزی یک زره می بافت وآن را به هزار درهم می فروخت. او ۳۶۰ زره بافت و آنها را به ۳۶۰ هزار درم فروخت و از بیت المال بی نیاز شد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۱۶۲/۳۵۹۴ .

حدیث۳۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی بیان زهد الأنبیاء ـ : وإنْ شئتَ ثَنَّیتُ بموسی کَلیمِ اللّه ِ صلی الله علیه و سلم ؛ حَیثُ یقولُ : «رَبِّ إنّی لِما أنْزَلْتَ إلَیَّ مِن خَیرٍ فَقیرٌ»

امام علی علیه السلام : ـ در بیان زهد انبیا ـ و اگر بخواهم نمونه دومی ـ از زهد انبیا ـ را بیاورم، از موسی کلیم اللّه یاد می کنم، آنجا

که می فرمایـد : «پروردگارا! من به آن خوبی ای که تو برایم فرو فرستی نیازمنـدم». به خـدا سوگند که او از خداوند چیزی جز نانی برای خوردن نخواست؛ زیرا از علف و سبزه زمین تغذیه می کرد.

القصص : ۲۴ .

حدیث۳۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَمدُ للّه ِ ... الّذی کَلَّمَ موسی تَکلِیما ، وأراهُ مِن آیاتِهِ عَظیما ، بلا جَوارِحَ ولا أدَوات ، ولا نُطقٍ ولا لَهَواتٍ .

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدایی را... که با موسی به تمام و کمال سخن گفت و از نشانه های خود آیتی بزرگ به او نمایاند، بی آنکه عضو و ابزاری یا زبان و زبانچه ای داشته باشد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۲ .

حدیث۳۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ، إنّما یَجمَعُ النّاسَ الرِّضی والسُّخطُ ، وإنّما عَقَرَ ناقَةَ ثَمودَ رجُلٌ واحِدٌ فعَمَّهُمُ اللّه ُ بالعَذابِ لَمّا عَمُّوهُ بالرِّضا ، فقالَ سبحانَهُ : «فعَقَرُوها فأصْبَحُوا نادِمینَ»

امـام علی علیه السـلام : ای مردم! جز این نیست که راضـی بودن و راضـی نبودن [به یک عمل]است که مردم را گرد هم می آورد. ناقه ثمود را فقط یک مرد پی کرد، امّا خداوند همه آنان را عذاب کرد؛ چون همه آنان به این کار او راضی بودند. خدای سبحان می فرمایـد : «آن را پی کردنـد، پس پشـیمان گشـتند». عـذاب آنهـا این بود که سـرزمینشان صـدایی همچون صـدای فرو رفتن میخ گداخته در زمین نرم و هموار، برآورد و فرو رفت.

الشعراء : ۱۵۷ .

حدیث۳۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... فلَمّا مَهَدَ أرضَهُ ، وأنفَذَ أمرَهُ ، اختارَ آدَمَ علیه السلام خِیَرَةً مِن خَلقِهِ ، وجَعَلَهُ أوّلَ جِبِلَّتِهِ

امـام علی علیه السـلام : ... چون زمینش را آمـاده سـاخت و فرمـانش را روان ساخت، آدم علیه السـلام را به عنوان مخلوق برتر خود برگزید و او را نخستین آفریده خود [از نوع انسان]قرار داد.

أی خلقته .

حدیث۳۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ خَلقِ آدَمَ علیه السلام ـ : ثُمّ جَمَعَ سبحانَهُ مِن حَزْنِ الأرضِ وسَهْلِها ، وعَذْبِها وسَبَخِها ، تُربَةً سَنَّها (سَنّاها) بالماءِ حتّی خَلَصَت ، ولاطَهـا بـالبَلَّةِ حتّی لَزِبَت ، فَجَبَـلَ مِنهـا صُورَةً ذاتَ أحنـاءٍ ووُصولٍ ، وأعضـاءٍ وفُصولٍ ، أجمَـدَها حتَّی استَمسَـکَت ، وأصـلَدَها حتّی صَلْصَـلَت ، لِوَقتٍ مَعـدودٍ وأمَـدٍ مَعلومٍ . ثُمّ نَفَـخَ فیهـا مِن رُوحهِ فَمَثُلَت (فتَمثّلَت) إنسانـا ذا أذهانٍ یُجیلُها وفِکَرٍ یَتَصَـرّفُ بها ... مَعجونا

بِطِينَةِ الألوانِ المُختَلِفَةِ ، والأشباهِ المُؤتَلِفَةِ ، والأضدادِ المُتَعادِيَةِ ، والأخلاطِ المُتَبايِنَةِ ، مِن الحَرِّ والبَردِ ، والبَلَّةِ والجُمودِ .

امام علی علیه السلام ـ در بیان آفرینش آدم علیه السلام ـ فرمود : سپس، خداوند سبحان از قسمت های سخت و نرم زمین و شیرین و شوره زار آن، خاکی برداشت و بر آن آب ریخت تا پاک و خالص شد و با رطوبت بیامیختش تا آنکه چسبناک گشت. آن گاه از آن هیکلی بیافرید، دارای اعضا و پیوندها و گسستگی ها؛مدتی مشخص و زمانی معلوم آن را بداشت تا اینکه خشکید و به هم پیوست و چون سفال سخت شد. آن گاه از روح خویش در آن دمید، تا به صورت انسانی گردید صاحب ذهن هایی که آنها را به حرکت در می آورد و اندیشه ای که با آن [در کارهایش]دخل وتصرف می کند... آمیخته به طینتی با رنگ های گوناگون و چیزهایی همانند یکدیگر و حالاتی متضاد و آمیخته هایی ناهمگون از قبیل گرمی و سردی و رطوبت و خشکی .

نهج البلاغة : الخطبة ۱ .

حدیث ۳۰۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى صِفَةِ الأنبياءِ : ـ : كانُوا قَوما مُستَضعَفِينَ ، قد اختَبَرَهُمُ اللّه ُ بالمَخمَصَةِ ، وابتَلاهُم بالمَجهَدَةِ ، وامتَحَنَهُم بالمَخاوِفِ ، ومَخَضَهُم بالمَكارِهِ ... ولَقد دَخَلَ موسَى بنُ عِمرانَ ومَعهُ أخُوهُ هارونُ علَيهِما السّلامُ على فِرعَونَ وعلَيهِما مَدارِعُ الصُّوفِ ، وبأيديهِما العِصِيُّ ... ولَو أرادَ اللّه ُ سبحانَهُ لأنبيائهِ حَيثُ بَعَثَهُم أن يَفتَحَ لَهُم كُنوزَ الذِّهْبانِ ، ومَعادِنَ العِقْيانِ ، ومَغارِسَ الجِنانِ ... لَفعَلَ ، ولَو فَعَلَ لَسَقَطَ البَلاءُ ، وبَطَلَ الجَزاءُ ...

ولكنَّ اللّه َ سبحانَهُ جَعَلَ رُسُلَهُ اُولى قُوَّةٍ فى عَزائمِهِم ، وضَعَفةً فيما تَرَى الأعيُنُ مِن حالاتِهِم ، مَعَ قَناعَةٍ تَملَأُ القُلوبَ والعُيونَ غِنىً ، وخَصاصَةٍ تَملَأُ الأبصارَ والأسماعَ أذىً .

امام علی علیه السلام ـ در وصف پیامبران علیهم السلام ـ فرمود : آنان مردمی به ظاهر ناتوان بودند که خداوند آنها را با گرسنگی آزمود و به سختی ها مبتلایشان فرمود و با ترس و هراس ها امتحانشان نمود و در بوته ناملایمات زیر و روشان کرد... موسی بن عمران به همراه برادرش هارون، علیهماالسلام در حالی نزد فرعون رفتند که لباس پشمین برتن و عصای چوبین در دست داشتند... و اگر خداوند سبحان، آن گاه که پیامبرانش را برانگیخت، می خواست گنجینه های طلا و کان های زرِ ناب و باغ های پر درخت را به رویشان بگشاید... هر آینه این کار را می کرد و اگر چنین می کرد، آن گاه آزمایش از میان می رفت و پاداش منتفی می شد... .

اما خداوند سبحان فرستادگان خود را صاحب اراده هایی استوار قرار داد و از نظر حالات ظاهریشان فقیر گردانید، امّا توأم با قناعتی که دل ها و چشم ها را از بی نیازی می آکند، و نیازمندی و فقری که چشم ها و گوش ها را از ناراحتی لبریز می سازد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲ .

حدیث ۳۰۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فبَعَثَ فيهِم رُسُلَهُ وواتَرَ إلَيهِم أنبياءهُ ؛ لِيَستَأدُوهُم مِيثاقَ فِطرَتِهِ ، ويُذَكِّروهُم مَنسِيَّ نِعمَتِهِ ، ويَحتَجُّوا علَيهِم بالتَّبليغِ ، ويُثيروا لَهُم دَفائنَ العُقولِ ، ويُرُوهُم آياتِ المَقدِرَةِ .

امام علی علیه السلام : پس [خداوند] رسولان خود را در میان آنان برانگیخت و پیامبرانش را پیاپی سوی ایشان فرستاد، تا از آنان بخواهند عهد الهی را که در فطرتشان نهاده است، بگزارند و نعمت فراموش شده او را به یادشان آورند و با رساندن پیام الهی

حجّت را بر آنان تمام کنند و گنجینه های خردهایشان را بیرون آورند و نشانه های قدرت [خدا] را به آنها نشان دهند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱ .

حدیث۳۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنظُروا إلی مَواقِعِ نِعَمِ اللّه عَلَیهِم حِینَ بَعَثَ إلَیهِم رَسولاً فعَقـدَ بمِلَّتِهِ طـاعَتَهُم ، وجَمعَ علی دَعوَتِهِ اُلفَتَهُم : کیفَ نَشَـرَتِ النِّعمَـةُ علَیهِم جَناحَ کَرامَتِها ، وأسالَت لَهُم جَداوِلَ نَعیمِها ، والتَفَّتِ المِلّةُ بِهِم فی عَوائدِ بَرَکَتِها ، فأصبَحوا فی نِعمَتِها غَرِقِینَ!

امام علی علیه السـلام : بنگرید به نعمت های بزرگی که خداوند عطایشان فرمود آنگاه که پیامبری سوی آنان فرسـتاد و فرمانبرداری ایشان را به آیین خود پیونـد داد و ایشان را برگرد دعوت خویش همـدل و همداسـتان ساخت؛ [بنگریـد که] چگونه این نعمت ، بال کرامت خویش را بر سـر آنـان گسترد و نهرهـای نعمت هـایش را برایشـان روان سـاخت واین آیین ، بـا فوایـد و حاصل های برکت خویش، آنان را فروگرفت و در نعمت آن غرق شدند!

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲ ، انظر تمام الکلام .

حدیث۳۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی بَعَثَ

محمّدا صلی الله علیه و آله بالحَقِّ لیُخرِجَ عِبادَهُ مِن عِبادَةِ عِبادِهِ إلی عِبادَتِهِ ، ومِن عُهودِ عِبادِهِ إلی عُهودِهِ ، ومِن طاعَةِ عِبادِهِ إلی طاعَتِهِ ، ومِن وَلایَةِ عِبادِهِ إلی وَلایَتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی محمّد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت، تا بندگان خود را از عبادت بنـدگانش به بنـدگی خویش ، از تعهـدات بنـدگانش به تعهـدات خود ، از طاعت بندگانش به طاعت خود و از ولایت بندگانش به ولایت خود بکشاند.

الکافی : ۸/۳۸۶/۵۸۶ .

حدیث۳۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ مالِکَ ما أعانَکَ علی حاجَتِکَ .

امام علی علیه السلام : بهترین دارایی تو، آن است که برای رفع نیازت به تو کمک کند.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲/۷۰ .

حدیث۳۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ المالِ ما وُقِیَ بِهِ العِرضُ ،وقُضِیَت بِهِ الحُقوقُ .

امام علی علیه السلام : برترین دارایی آن است که با آن آبرو حفظ و حقوق [خدا و مردم]پرداخته شود.

بحار الأنوار : ۷۸/۷/۶۰

حدیث۳۰۴۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المالُ ما أفادَ الرِّجالَ .

امام على عليه السلام : دارايى آن است كه مردم را سود رساند.

غرر الحكم : ۵۰۸

حدیث۳۰۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المالُ يُكرِمُ صاحِبَهُ ما بَذَلَهُ ، ويُهينُهُ ما بَخِلَ بِهِ .

امام على عليه السـلام : مال و ثروت، صاحب خود را تا زمانى كه آن را بذل و بخشـش كند، گرامى مى گرداند و هرگاه بخل ورزد خوارش مى سازد.

غرر الحكم : ۱۸۳۸ .

حدیث۳۰۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أمسِكْ مِن المالِ بقَدرِ ضَرورَتِكَ، وقَدِّمِ الفَضلَ لِيَومِ حاجَتِكَ .

امام على عليه السلام : از مال و دارايى به اندازه ضرورت خود نگه دار و زيادى آن را براى روز نيازمندى خود پيش فرست.

نهج البلاغة : الكتاب ۲۱ .

حدیث۳۰۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن يَكسِبْ مالاً مِن غَيرِ حَقِّهِ يَصرِفْهُ فى غَيرِ أجرِهِ .

امام على عليه السلام : هر كس مالى را به ناحق كسب كند، آن را در راهى خرج كند كه اجرى نداشته باشد.

تحف العقول : ۹۴ .

حدیث۳۰۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَثرَةُ المالِ تُفسِدُ القُلوبَ وتُنشِئُ الذُّنوبَ .

امام على عليه السلام : فراوانى مال و ثروت، دل ها را تباه مى كند و گناهان را پديد مى آورد.

غرر الحكم : ۷۱۰۹ .

حدیث۳۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغِنی فی الغُربَةِ وَطَنٌ ، والفَقرُ فی الوَطَنِ غُربَةٌ .

امام علی علیه السلام : توانگری، در غربت وطن است و ناداری در وطن غربت.

نهج البلاغة : الحکمة ۵۶ .

حدیث۳۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المالُ یُفسِدُ المآلَ ، ویُوَسِّعُ الآمالَ .

امام علی علیه السلام : مال، آینده را تباه می کند و آرزوهارا گسترش می دهد.

غرر الحکم : ۱۴۲۷

حدیث۳۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ المالِ یُوهِنُ الدِّینَ ، ویُفسِدُالیَقینَ .

امام علی علیه السلام : مال دوستی، دین را سست و یقین را تباه می کند.

غرر الحکم : ۴۸۷۶ .

حدیث۳۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المالُ یُقَوِّی الآمالَ .

امام علی علیه السلام : مال ، آرزوها را تقویت می کند.

غرر الحکم : ۵۷۷ .

حدیث۳۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المالُ مادَّةُ الشَّهَواتِ .

امام علی علیه السلام : مال ، مایه شهوت هاست .

نهج البلاغة: الحکمة ۵۸.

حدیث۳۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمَرَنا رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله أن نَدفِنَ مَوتانا وَسطَ قَومٍ صالِحينَ ؛ فإنّ المَوتى يَتأذّونَ بجارِ السَّوءِ كما يَتأذّى بهِ الأحياءُ .

امام على عليه السلام : رسول خدا صلى الله عليه و آله به ما دستور داد مردگانمان را ميان مردمانى صالح به خاك بسپاريم؛ زيرا مردگان نيز همچون زندگان از همسايه بد رنج مى برند.

كنز العمّال : ۴۲۹۱۶

حديث۳۰۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أحَبَّنى وجَدَنى عندَ مَماتِهِ بحَيثُ يُحِبُّ ، ومَن أبغَضَنى وجَدَنى عندَ مَماتِهِ بحَيثُ يَكرَهُ .

امام على عليه السلام : هر كه مرا دوست داشته باشد، در هنگام مرگش مرا آن گونه كه خوشايند اوست بيابد و هركه مرا دشمن داشته باشد، به هنگام مرگش مرا بدان گونه كه ناراحت شود بيابد.

صحيفة الإمام الرّضا : ۸۶/۲۰۳ .

حديث۳۰۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ للمَوتِ لَغَمَراتٍ هِىَ أفظَعُ مِن أن تُستَغرَقَ بصِفَةٍ ، أو تَعتَدِلَ على عُقولِ أهلِ الدّنيا .

امام على عليه السلام : مرگ را سختى هايى است دشوارتراز آنكه در وصف گنجد يا با خردهاى مردم جهان سنجيده شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۱ .

حديث۳۰۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لِلحارثِ الهَمْدانىِّ ـ : وأكثِرْذِكرَ المَوتِ وما بعدَ المَوتِ ، ولا تَتَمَنَّ المَوتَ إلّا بشَرطٍ وَثيقٍ .

امام على عليه السلام ـ به حارث همْدانى ـ فرمود : مرگ و پس از مرگ را فراوان ياد كن و هرگز آرزوى مرگ مكن، مگر با شرطى استوار.

نهج البلاغة : الكتاب ۶۹ .

حديث۳۰۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عنِ الاستِعدادِ للمَوتِ ـ : أداءُ الفَرائضِ ، واجتِنابُ المَحارِمِ ،والاشتِمالُ علَى المَكارِمِ ، ثُمّ لايُبالى أوَقَعَ علَى المَوتِ أم وَقَعَ المَوتُ علَيهِ . واللّه ِ ، مايُبالى ابنُ أبى طالبٍ أوَقَعَ علَى المَوتِ أم وَقَعَ المَوتُ علَيهِ .

امام على عليه السلام ـ در پاسخ به اين سؤال كه آماده شدن براى مرگ به چيست؟ ـ فرمود : به جاى آوردن واجبات و دورى كردن از حرام ها و داشتن خوى هاى نيك. با رعايت اين امور، ديگر آدمى را چه باك كه او به سراغ مرگ رود يا مرگ به سراغش آيد. سوگند به خدا، كه پسر ابى طالب را باكى نيست كه خود به سراغ مرگ رود يا مرگ به سراغ او آيد.

الأمالى للصدوق : ۱۷۲/۱۷۳ .

حدیث۳۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أنزَلَ المَوتَ حَقَّ مَنزِلَتِهِ مَن عَدَّ غَدامِن أجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که فردا را از عمر خود به شمار آورد، مرگ را در جایگاه شایسته اش قرار نداده است.

الکافی : ۳/۲۵۹/۳۰ .

حدیث۳۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بادِروا المَوتَ وغَمَراتِهِ ، وامهَدوا لَهُ قبلَ حُلُولِهِ ، وأعِدُّوا لَهُ قبلَ نُزولِهِ .

امام علی علیه السلام : پیش از مرگ و سختی های آن کاری بکنید و قبل از رسیدنش، مقدمات آن را فراهم آورید و پیش از فرودآمدنش، برای آن آماده شوید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۰ .

حدیث۳۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِستَعِدّوا للمَوتِ فقد أظَلَّكُم ، وكُونوا قَوما صِيحَ بِهِم فانتَبَهوا ، وعَلِموا أنّ الدُّنيا لَيسَت لَهُم بدارٍ فاستَبدَلوا ... .

امام علی علیه السلام : برای مرگ آماده شوید؛ زیرا مرگ بر سر شما سایه افکنده است و همچون گروهی باشید که بر سر آنها فریاد زده شد و بیدار گشتند و دانستند که دنیا سرای آنها نیست و از این رو آن را [با جهان دیگر]عوض کردند... .

نهج البلاغة : الخطبة ۶۴ .

حدیث۳۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ أمرا لاتَعلَمُ مَتى يَفجَؤُكَ يَنبَغی أنْ تَستَعِدَّ لَهُ قبلَ أن يَغشاكَ .

امام علی علیه السلام : چیزی که نمی دانی چه وقت غافلگیرت می کند، سزاست که پیش از آنکه تو را فرا گیرد، خویشتن را برایش آماده سازی.

غرر الحکم : ۳۴۶۸

حدیث۳۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبتُ لمَن يَرى أنّهُ يُنقَصُ كلَّ يَومٍ فی نفسِهِ وعُمرِهِ وهُو لا يَتَأهَّبُ للمَوتِ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که می بیند هر روز از جان و عمر او کاسته می شود و با این حال برای مرگ آماده نمی شود؟!

غرر الحکم : ۶۲۵۳ .

حدیث۳۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لابنِهِ الحسنِ علیه السلام ـ : یا بُنیَّ ،أکثِرْ مِن ذِکرِ المَوتِ ، وذِکرِ ما تَهجُمُ علَیهِ وتُفضی بعدَ المَوتِ إلَیهِ ، حتّی یأتیَکَ

امام علی علیه السـلام ـ به فرزند بزرگوارش حضرت حسن علیه السلام ـ نوشت : فرزندم! بسیار به یاد مرگ و به یاد آنچه در آن می افتی و پس از مرگ به سوی آن کشانـده می شوی بـاش، تـا آن گـاه که بر تو درآیـد با تمام توان در برابرش آماده و برای آن کمر بسته باشی، نه آنکه ناگهان بر تو در آید و چشمانت را خیره گرداند.

فی بحار الأنوار : (۷۷/۲۰۵) «واجعله أمامک حیث (تراه حتّی) یأتیک وقد أخذت منه حذرک».

حدیث۳۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا غائبَ أقرَبُ مِن المَوتِ .

امام علی علیه السلام : هیچ غایبی نزدیکتر از مرگ نیست.

بحار الأنوار: ۷۱/۲۶۳/۲.

حدیث۳۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا کُنتَ فی إدبارٍ والمَوتُ فی إقبالٍ ، فما أسرَعَ المُلتَقی !

امام علی علیه السلام : هنگامی که تو عقب می رویو مرگ جلو می آید ، پس چه زود به یکدیگر بر می خورید.

نهج البلاغۀ : الحکمۀ ۲۹

حدیث۳۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرَّحیلُ وَشِیکٌ .

امام علی علیه السلام : زمانِ کوچیدن نزدیک است.

نهج البلاغۀ : الحکمۀ ۱۸۷ .

حدیث۳۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنتُم طُرَداءُ المَوتِ ، إن أقَمتُم لَهُ أخَذَکُم ، وإن فَرَرتُم مِنهُ أدرَکَکُم ، وهُو ألزَمُ لَکُم مِن ظِلِّکُم ، المَوتُ مَعقودٌ بنَواصیکُم .

امام علی علیه السـلام : شما فراریان (و تعقیب شدگان) مرگ هستید. اگر برایش بایستید، شما را می گیرد و اگر هم از آن بگریزید، به شما می رسد. او از سایه شما به شما پیوسته تر است. مرگ به ناصیه های شما گره خورده است.

نهج البلاغة: الکتاب ۲۷.

حدیث۳۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن وَصایاهُ لابنِهِ الحسنِ علیه السلام ـ : اعلَمْ یا بُنَیَّ أنّکَ إنّما خُلِقتَ للآخِرَةِ لا للدُّنیا ، وللفَناءِ لا للبَقاءِ ، وللمَوتِ لا للحَیاةِ ، وأ نّکَ فی قُلعَةٍ ودارِ بُلغَةٍ وطَریقٍ إلَی الآخِرَةِ ، وأنّکَ طَریدُ المَوتِ الّذی لایَنجو مِنهُ هارِبُهُ ، ولا یَفوتُهُ طالِبُهُ ، ولابُدَّ أنّهُ مُدرِکُهُ ، فکُن مِنهُ علی حَذَرٍ أن یُدرِکَکَ وأنتَ علی حالٍ سَیِّئةٍ ، قد کنتَ تُحَدِّثُ نفسَکَ مِنها بالتَّوبَةِ فیَحولُ بینَکَ وبینَ ذلکَ، فإذا أنتَ قد أهلَکتَ نفسَکَ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش های خود به فرزند بزرگوارش حضرت حسن علیه السلام ـ نوشت : بدان ای فرزندم! که تو در حقیقت، برای آخرت آفریده شده ای نه برای دنیا، برای رفتن نه برای ماندن، برای مردن نه برای زیستن. تو در منزلگاهی کوچ کردنی و در سرایی ناپایدار و عاریتی و در راه آخرت هستی. تو فراری و تعقیب شده مرگ هستی؛ مرگی که نه گریزنده اش را از چنگ آن رهایی است و نه جوینده اش از دست او به در رود ، بلکه ناگزیر به او می رسد. پس، بترس از اینکه مرگ ، تو را به هنگامی در رسد که در حال گناهی باشی که خودت را به توبه از آن وعده می دادی و او نگذارد توبه کنی و آن گاه است که خود را به هلاکت در افکنده ای.

نهج البلاغة: الکتاب ۳۱

حدیث۳۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما رَأیتُ إیمانا مَع یَقینٍ أشبَهَ مِنهُ بشَکٍّ علی هذا الإنسانِ ؛ إنّهُ کُلَّ یَوم یُوَدِّعُ إلَی القُبورِ ویُشَیِّعُ ، وإلی غُرورِ الدّنیا یَرجِعُ، وعنِ الشَّهوَةِ والذُّنوبِ لا یُقلِعُ ، فلَو لَم یَکُن لابنِ آدمَ المِسکینِ ذَنبٌ یَتَوَکَّفُهُ ولاحِسابٌ یَقِفُ علَیهِ إلّا مَوتٌ یُبَدِّدُ شَملَهُ ویُفَرِّقُ جَمعَهُ ویُوتِمُ وُلدَهُ ، لَکانَ یَنبَغی لَهُ أن یُحاذِرَ ما هُوَ فیهِ بأشَدِّ النَّصَبِ والتّعَبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ ایمانِ توأم با یقینی ندیدم که برای این انسان به شک شبیه تر باشد؛ او هر روز مردگان را به سوی گورستان تودیع و تشییع می کند و با این حال باز به دنیای فریبنده روی می آورد و از شهوت و گناهان دست نمی کشد. اگر این بینوا فرزند آدم را نه گناهی بود که مرتکب شود و نه حساب و کتابی در کارش بود به جز همین مرگ که اجتماع او را پراکنده و جمعش را متفرّق و فرزندانش را یتیم می کند، بی گمان سزاوار بود که از این دنیای پُر رنج و خستگی حذر کند.

بحار الأنوار : ۶/۱۳۷/۴۰ .

حدیث۳۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالمَوتِ تُختَمُ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : با مرگ، دنیا پایان می پذیرد.

نهج البلاغة: الخطبة۱۵۶.

حدیث۳۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوتُ بابُ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : مرگ، دروازه آخرت است.

غرر الحکم : ۳۱۹ .

حدیث۳۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صفَةِ الملائکةِ ـ : هُم أعلَمُ خَلقِکَ بکَ ، وأخوَفُهُم لکَ ، وأقرَبُهُم مِنکَ، لَم یَسکُنوا الأصلابَ ، ولَم یُضَمَّنوا الأرحامَ ، ولَم یُخلَقوا مِن ماءٍ مَهینٍ ، ولَم یَتشَعَّبْهُم رَیبُ المَنونِ ، وإنّهُم علی مَکانِهِم مِنکَ ، ومَنزِلَتِهِم عِندَکَ ، واستِجماعِ أهوائهِم فیکَ ، وکَثرَةِ طاعَتِهِم لکَ ، وقِلَّةِ غَفلَتِهِم عن أمرِکَ ، لَو عایَنوا کُنهَ ما خَفِیَ علَیهِم مِنکَ لَحَقَّروا أعمالَهُم .

امام علی علیه السلام ـ در وصف فرشتگان ـ فرمود : آنان داناترین آفریدگانت به تو هستند و ترسانترین آنها از تو و نزدیکترینشان به تو. در پشتها [ی نرینگان]نبوده و در زهدان ها جای نداشته اند. از آبی پست آفریده نشده اند و حوادث روزگار آنها را پریشان نساخته است. آنان با همه مقام و منزلتی که نزد تو دارند و با اینکه همه وجودشان عشق به توست و با وجود طاعت بسیارشان از تو و کمی غفلتشان از امر تو، اگر حقیقت و کنه آنچه را که از تو بر آنان پوشیده است مشاهده کنند، بی گمان اعمال خود را کوچک خواهند شمرد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹ .

حدیث۳۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثُمّ خَلَقَ سُبحانَهُ لإسکانِ سَماواتِهِ ، وعِمارَةِ الصَّفیحِ الأعلی مِن مَلَکوتِهِ ، خَلقا بَدیعا مِن مَلائکتِهِ ، ومَلأ بِهِم فُروجَ فِجاجِها ، وحَشا بِهِم فُتوقَ أجوائها (أجْوابِها) .

امام علی علیه السلام : سپس، خداوند سبحان برای اسکان دادن در آسمان های خود و آباد ساختن آسمان بلند ملکوت خویش، مخلوقاتی بدیع، یعنی فرشتگانش را بیافرید و به وسیله آنها شکاف های راه های گشاده آسمان ها را پرکرد و فاصله های میان فضاهای آنها را با آنان بیاکَند.

نهج البلاغة : الخطبة ۹۱ .

حدیث۳۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَقٌّ عَلَی المَلِکِ أن یَسوسَ نفسَهُ قَبلَ جُندِهِ .

امام علی علیه السلام : بر پادشاه است که پیش از سپاهیانش،به سیاست و تربیت خودش بپردازد.

غرر الحکم : ۴۹۴۰

حدیث۳۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جَعَلَ مُلکَهُ خادِما لدِینِهِ انقادَ لَهُ کلُّ سُلطانٍ ، مَن جَعَلَ دِینَهُ خادِما لمُلکِهِ طَمِعَ فیهِ کلُّ إنسانٍ .

امام علی علیه السـلام : هرکس حکومت خود را درخدمت دینش قرار دهد، هر سـلطانی مطیع او شود؛ هر کس دینش را در خدمت حکومتش در آورد، هر انسانی در او طمع کند.

غرر الحکم : ۹۰۱۶ و ۹۰۱۷

حدیث۳۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا بُنِیَ المُلکُ علی قَواعِدِ العَدلِ ودُعِمَ بدعائمِ العَقلِ ، نَصَرَ اللّهُ مُوالِیَهُ وخَذَلَ مُعادِیَهُ .

امام علی علیه السـلام : هرگاه حکومت بر پایه های دادگری بنا شود و با ستون های خرد برپا گردد، خداوند دوستداران آن را یاری رساند و دشمنانش را تنها و بی یاور گذارد.

غرر الحکم : ۴۱۱۸ .

حدیث۳۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ المُلوکِ حالاً مَن حَسُنَ عَیشُ النّاسِ فی عَیشِهِ ، وعَمَّ رعِیَّتَهُ بعَدلِهِ .

امام علی علیه السـلام : نکوحال ترینِ شاهان، کسـی است که مردم در روزگار او به نیکی زندگی کنند و عدالتش را در میان رعیت خود بگستراند.

غرر الحکم : ۳۲۶۱ .

حدیث۳۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أجَلُّ المُلوکِ مَن مَلَکَ نفسَهُ وبَسَطَ العَدلَ .

امام علی علیه السلام : ارجمندترین پادشاهان کسی است که بر نَفْس خود پادشاهی کند و عدالت را بگستراند.

غرر الحکم : ۳۲۰۶

حدیث۳۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعقَلُ المُلوکِ مَن ساسَ نفسَهُ لِلرَّعیَّهِ بما یُسقِطُ عنهُ حُجَّتَها ، وساسَ الرَّعیَّةَ بما تَثبُتُ بِهِ حُجَّتُهُ علَیها .

امام علی علیه السلام : برترین پادشاهان کسی است که کردار و پندارش نیکو باشد و با ارتش و ملّتش به عدالت رفتار کند.

غرر الحکم : ۳۳۵۰

حدیث۳۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ المُلوكِ مَن أماتَ الجَورَوأحیا العَدلَ .

امام علی علیه السلام : بهترین پادشاهان، آن است كه بیدادرا بمیراند و دادگری را زنده سازد.

غرر الحكم : ۵۰۰۵

حدیث۳۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُكثِرَنَّ الدُّخولَ عَلَی المُلوكِ؛فإنّهُم إن صَحِبتَهُم مَلُّوكَ ، وإن نَصَحتَهُم غَشُّوكَ .

امام علی علیه السلام : زنهار از مراوده بسیار با شاهان؛زیرا این جماعت اگر با آنان مصاحبت كنی تو را ملول می كنند و اگر تو با آنان رو راست باشی آنان با تو ناراستی می كنند .

غرر الحكم : ۱۰۳۲۱

حدیث۳۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَكانَةُ مِن المُلوكِ مِفتاحُ المِحنَهِ وبَذرُ الفِتنَهِ .

امام علی علیه السلام : منزلت داشتن نزد شاهان، كلیدرنج و محنت است و تخم فتنه و گرفتاری.

غرر الحكم : ۲۱۸۴ .

حدیث۳۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كلُّ مالِكٍ غَیرَهُ مَملوكٌ .

امام علی علیه السلام : هر مالكی غیر از او (خدا) مملوك است.

نهج البلاغة : الخطبة ۶۵ .

حدیث۳۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن مَزَحَ استُخِفَّ بهِ .

امام علی علیه السلام : هر كه شوخی كند، سبك می شود.

بحار الأنوار: ۷۷/۲۳۵/۳.

حدیث۳۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ هَزلٍ

امام علی علیه السلام : بسا شوخی ای که به جدّ انجامد.

هزل فی کلامه هزلاً : مزح (المصباح المنیر : ۶۳۸) .

حدیث۳۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مَزَحَ امرؤٌ (رجُلٌ) مَزحَةً إلّامَجَّ مِن عَقلِهِ مَجّةً .

امام علی علیه السلام : هیچ انسانی (مردی) شوخیی نکرد، مگر این که پاره ای از عقل خود را دور انداخت.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۵۰ .

حدیث۳۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المِزاحُ یُورِثُ الضَّغائنَ .

امام علی علیه السلام : شوخی، کینه بر جای می گذارد.

تحف العقول : ۸۶.

حدیث۳۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِتّةٌ لا یُمارَونَ : الفَقیهُ ، والرّئیسُ ، والدَّنِیُّ ، والبَذیُّ ، والمَرأةُ ، والصَّبیُّ .

امام علی علیه السلام : شش کس اند که با آنها مجادله نشاید:فقیه، رئیس، فرومایه، بدزبان، زن و کودک.

غرر الحکم : ۵۶۳۴.

حدیث۳۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکُم والمِراءَ والخُصومَةَ ؛فإنّهُما یُمرِضانِ القُلوبَ علَی الإخوانِ ، ویَنبُتُ علَیهِما النِّفاقُ .

امام علی علیه السلام : از مجادله وستیزه کردن بپرهیزید؛ زیرا این دو کار دل ها را نسبت به برادران بیمار می کنند و نفاق می رویانند.

الکافی : ۲/۳۰۰/۱.

حدیث۳۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ضَنَّ بعِرضِهِ فَلْیَدَعِ المِراءَ .

امام علی علیه السلام : هر که آبروی خود را می خواهد،باید مجادله را رها کند.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۶۲.

حدیث۳۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ مِن أعظَمِ العُوّادِ أجرا عندَاللّه ِ عَزَّوجلَّ لَمَن إذا عادَ أخاهُ خَفَّفَ الجُلوسَ، إلّا أن يَكونَ المَريضُ يُحِبُّ ذلكَ ويُريدُهُ ويَسألُهُ ذلكَ .
امام علی علیه السـلام : بزرگترین پاداش را نزد خداوند عز و جل آن عیادت کننده ای دارد که هرگاه به عیادت برادرش برود، زمان کوتاهی نزد او بنشیند، مگر این که خود بیمار دوست داشته باشد واز او بخواهد که بیشتر بنشیند.
الکافی : ۳/۱۱۸/۶

حدیث۳۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن كَتَمَ الأطِبّاءَ مَرَضَهُ خانَ بَدَنَهُ .
امام علی علیه السلام : کسی که بیماری خود را از پزشکان پوشیده بدارد، به بدن خود خیانت کرده است.
غرر الحکم : ۸۵۴۵

حدیث۳۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن كَتَمَ مَكنونَ دائهِ عَجَزَ طَبيبُهُ عَن شِفائهِ .
امام علی علیه السلام : کسی که درد نهفته خود را کتمان کند، طبیبش از درمان او ناتوان شود .
غرر الحکم : ۸۶۱۲ .

حدیث۳۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن كَتَمَ وَجَعا أصابَهُ ثلاثةَ أيّامٍ مِن النّاسِ وشَكا إلَى اللّه ِ ، كانَ حَقّا علَى اللّه ِ أن يُعافِيَهُ مِنهُ.
امام علی علیه السلام : هر کس دردی را که به او رسیده است سه روز از مردم پنهان بدارد و به خدا شکایت کند، بر خداست که او را از آن درد بهبود بخشد.
الخصال : ۶۳۰/۱۰.

حدیث۳۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بالصِّدقِ تَكمُلُ المُروءَةُ .
امام علی علیه السلام : با صدق و راستی است که مردانگی کامل می شود.
غرر الحکم : ۴۲۲۴.

حدیث۳۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالرِّفقِ تَتِمُّ المُروءَةُ .

امام علی علیه السلام : با نرمی و مداراست که مردانگی به کمال می رسد.

غرر الحکم : ۴۲۰۱

حدیث۳۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ المُروءَةِ ـ : لاتَفعَلُ شیئا فی السِّرِّ تَستَحیی مِنهُ فی العَلانِیَةِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال : مردانگی چیست؟ ـ فرمود : این که در نهان کاری نکنی که آشکارا از انجام آن شرم داشته باشی.

تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث۳۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَتِمُّ مُروءَةُ الرّجُلِ حتّی یَتَفَقّهَ (فیدِینِهِ)، ویَقتَصِدَ فی مَعیشَتِهِ، ویَصبِرَ علَی النّائبةِ إذا نَزَلَت بِهِ، ویَستَعذِبَ مَرارَةَ إخوانِهِ .

امام علی علیه السلام : مردانگیِ مرد کامل نشود، مگر آن گاه که در دینش فقیه و دانا شود، در زندگیش میانه روی کند، در برابر پیشامدهای سختی که به او می رسد شکیبا باشد و تلخی برادران را شیرین یابد.

تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث۳۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ وکَثرَةَ الوَلَهِ بالنِّساءِ، والإغراءِبِلَذّاتِ الدُّنیا ، فإنّ الوَلِهَ بالنِّساءِ مُمتَحَنٌ، والغَرِیَّ باللَّذّاتِ مُمتَهَنٌ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از شیفتگی به زنان و آزمندی به لذّت های دنیا؛ زیرا شیفته زنان در رنج و محنت است و آزمند لذّت ها خوار.

غرر الحکم : ۲۷۲۱.

حدیث۳۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفِتَنُ ثلاثٌ:حُبُّ النِّساءِ وهُو سَیفُ الشّیطانِ... فمَن أحَبَّ النِّساءَ لَم یَنتَفِعْ بعَیشِهِ .

امام علی علیه السلام : فتنه ها سه تاست: زن دوستی، که این شمشیر شیطان است... کسی که زن دوست باشد از زندگیش بهره ای نمی برد.

الخصال : ۱۱۳/۹۱.

حدیث۳۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خِیـارُ خِصـالِ النِّسـاءِ شِـرارُخِصالِ الرِّجالِ : الزَّهوُ ، والجُبنُ ، والبُخلُ ؛ فإذا كانتِ المَرأةُ مَزهُوَّةً لَم تُمَكِّنْ مِن نَفسِـها ، وإذا كانت بَخيلَةً حَفِظَت مالَها ومالَ بَعلِها ، وإذا كانت جَبانَةً فَرِقَت مِن كُلِّ شَیءٍ یَعرِضُ لَها .

امـام علی علیه السـلام : بهترین خصـلت های زنان، بـدترین خصـلت های مردان است: غرور، ترسویی و بخل؛ زیرا زن هرگاه مغرور باشـد خودش را در اختیـار [نامحرم]نمی گـذارد. هرگاه بخیل (ممسک) باشـد مال خود و شوهرش را نگه می دارد و هرگاه ترسـو باشد از هر چیزی که برایش پیش آید (مایه بد نامی باشد) وحشت می کند.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۳۴.

حدیث۳۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ من كتابِهِ للأشتَرِ ـ : اِلصَقْ بأهلِ الوَرَعِ والصِّدقِ ، ثُمّ رُضـهُمْ على ألّا یُطروكَ ، ولا یُبَجِّحوكَ بباطِلٍ لَم تَفعَلْهُ ؛ فإنَّ كَثرَةَ الإطراءِ تُحدِثُ الزَّهوَ ، وتُدنی مِن العِزَّةِ (الغِرَّةِ) .

امام علی علیه السـلام ـ در بخشـی از نامه خود به مالک اشتر ـ نوشت : به اهل پارسایی و راستی بپیوند و آنها را چنان تربیت کن که در سـتایش تو اغراق نکنند و با سـتودن کاری که نکرده ای دلشادت نسازند؛ زیرا که ستایش زیاد، خودپسندی آرَد و به سرکشی و تکبر کشانَد.

نهج البلاغة : الكتاب : ۵۳.

حدیث۳۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن مَدَحَكَ بمالَیسَ فیكَ فَهُو ذَمٌّ لَكَ إن عَقَلتَ .

امام علی علیه السلام : کسی که تو را به آنچه نداری بستاید، اگر عاقل باشی، این کار [در واقع]نکوهش توست.

غررالحكم : ۹۰۴۲.

حدیث۳۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرْ مَن یُطرِیكَ بما لَیسَ فیكَ فیُوشَكَ أن تَنهَتِكَ بما لَیسَ فیكَ .

امام علی علیه السلام : از کسی که تو را بی جهت مدح و ستایش می کند، پرهیز کن؛ زیرا زود باشد که بی جهت نیز [توسط او]بی حرمت و آبرو شوی.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۷.

حدیث۳۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا مَدَحَهُ قَومٌ فی وَجهِهِ ـ : اللّهُمّ إنّکَ أعلَمُ بی مِن نَفسی ، وأنا أعلَمُ بنَفسی مِنهُم . اللّهُمّ اجعَلْنا خَیرا مِمّا یَظُنّونَ ، واغفِرْ لَنا ما لا یَعلَمونَ .

امام علی علیه السلام ـ هنگامی که عده ای در حضور امام او را ستودند ـ گفت : خدایا! تو مرا بهتر از خودم می شناسی ومن خود را بهتر از آنان می شناسم. خدایا! ما را بهتر از آن چیزی قرار ده که آنان گمان می کنند و آنچه را هم که درباره ما نمی دانند بر ما ببخشای.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۰۰.

حدیث۳۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وقَد کَرِهتُ أن یکونَ جالَ فی ظَنِّکُم أنّی اُحِبُّ الإطراءَ واستِماعَ الثَّناءِ ، ولَستُ ـ بحَمدِ اللّه ـ کذلکَ . ولَو کُنتُ اُحِبُّ أن یقالَ ذلکَ لَتَرَکتُهُ انحِطاطا للّه سبحانَهُ عن تَناوُلِ ما هُو أحَقُّ بهِ مِن العَظَمَةِ والکِبریاءِ ، ورُبَّما استَحلی النّاسُ الثَّناءَ بَعدَ البَلاءِ ، فلا تُثنوا علَیَّ بجَمیلِ ثَناءٍ لإخراجی نَفسی إلَی اللّه سبحانَهُ وإلَیکُم مِن التَّقیَّةِ (البَقیَّةِ) فی حُقوقٍ لَم أفرُغْ مِن أدائها وفَرائضَ لابُدَّ مِن إمضائها، فلا تُکَلِّمونی بما تُکَلَّمُ بِهِ الجَبابِرَةُ ، ولا تَتَحَفَّظوا مِنّی بما یُتَحَفَّظُ بهِ عِندَ أهلِ البادِرَةِ ، ولا تُخالِطونی بالمُصانَعَةِ .

امام علی علیه السلام : خوش ندارم حتی در ذهن شما بگذرد که من ستایش اغراق آمیز و شنیدن مدح و ثنا را دوست دارم. من ـ بحمد اللّه ـ چنین نیستم. و اگر هم [به فرض]دوست می داشتم که مرا مدح و ثنا گویند، این میل را به خاطر خضوع در برابر خداوند پاک که به عظمت و کبریایی زیبنده تر است، رها می کردم. ممکن است مردم مدح و ستایش را پس از تحمل رنج و مشقّت [در کاری]شیرین بیابند. اما شما مرا مدح و ثنا نگویید؛ زیرا [این که می بینید خود را به رنج و سختی می افکنم برای این است که]می خواهم خود را از مسؤولیت حقوقی که از جانب خدا و شما بر گردنم هست خارج سازم؛ حقوقی که هنوز از انجام آنها فراغت نیافته ام و واجبات و وظایفی که باید به جا آورم. پس آن گونه که با زمامداران گردنکش سخن می گویند، با من سخن مگویید و محافظه کاری هایی که در حضور فرمانروایان عصبانی می شود در حضور من به جا نیاورید و با ظاهرسازی و تملّق با من رفتار ننمایید.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۶

حدیث۳۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا مَدَحتَ فاختَصِرْ ، إذا ذَمَمتَ فاقتَصِرْ .

امام علی علیه السلام : هر گاه ستودی مختصر کن . هرگاه نکوهیدی کوتاه کن .

غرر الحکم : ۳۹۸۳ و ۳۹۸۴.

حدیث۳۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ، اعلَموا أنّهُ لیسَ بعاقِلٍ مَنِ انزَعَجَ مِن قَولِ الزُّورِ فیهِ ، ولابحَکیمٍ مَن رَضِیَ بثَناءِ الجاهِلِ علَیهِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! بدانید که هر کس از سخن دروغ و ناحقّ درباره خود رنجیده شود، خردمند نیست و هر کس از مدح و ثنای نادان درباره خود خوشحال شود، حکیم نمی باشد.

تحف العقول : ۲۰۸.

حدیث۳۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُخبُرْ تَقْلِهِ

امام علی علیه السلام : بیازمای تا دشمن بداری.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۳۴.

حدیث۳۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِندَ الامتِحانِ یُکرَمُ الرّجُلُ أو یُهانُ .

امام علی علیه السلام : در امتحان است که آدمی سربلند یا سرافکنده می شود.

غرر الحکم : ۶۲۰۶

حدیث۳۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یُمتَحَنُ الرّجُلُ بفِعلِهِ لا بقَولِهِ .

امام علی علیه السلام : مرد به کردارش آزموده می شود، نه به گفتارش.

غرر الحکم : ۱۱۰۲۶

حدیث۳۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثٌ یُمتَحَنُ بها عُقولُ الرِّجالِ ،هُنَّ : المالُ ، والوِلایَةُ ، والمُصیبَةُ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که خردهای آدمیان با آنها آزموده می شود: دارایی، دوستی و مصیبت.

غرر الحکم : ۴۶۶۴.

حدیث۳۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صفةِ الأنبیاءِ علیهم السلام والأولیاءِ ـ : قَدِ اختَبَرهُمُ اللّه ُ بالمَخمَصَةِ ، وابتَلاهُم بالمَجهَدَةِ ، وامتَحَنَهُم بالمَخاوِفِ .

امام علی علیه السـلام ـ در وصف انبیا و اولیا ـ فرمود : خداوند آنان را به گرسنگی آزمود و به [انواع] سختی گرفتارشان ساخت و به بیم و هراس ها امتحانشان نمود.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲

حدیث۳۱۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ أمرَنا صَعبٌ مُستَصعَبٌ ،لا يَحمِلُهُ إلّا عَبدٌ مؤمنٌ امتَحَنَ اللّه ُ قَلبَهُ للإيمانِ .

امام علی علیه السـلام : همانا قضیّه ما دشوار و دیریاب است و جز بنـده مؤمنی که خداوند دلش را برای ایمان آزموده باشد، کسـی آن را بر نمی تابد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۹

حدیث۳۱۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَرَضَ اللّه ُ الإيمانَ تَطهيرا مِن الشِّركِ ... وتَرْكَ اللِّواطِ تَكثيرا للنَّسلِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را برای پاک کردن از لوث شرک واجب فرمود... و ترک لواط را از بهر افزایش نسل.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۵۲.

حدیث۳۱۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَجالِسُ اللّهوِ تُفسِدُ الإيمانَ .

امام علی علیه السلام : مجالس سرگرمی [و خوشگذرانی]، ایمان را تباه می کند.

غرر الحكم : ۹۸۱۵.

حدیث۳۱۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مُجالَسَةُ أهلِ اللّهوِ يُنسِي القُرآنَ ويُحضِرُ الشَّيطانَ .

امام على عليه السلام : همنشینی با اهل لهو ، مایه فراموشی قرآن و حضور شیطان است .

تحف العقول : ۱۵۱.

حدیث۳۱۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ في صفةِ المؤمنِ ـ : مَشغولٌ وَقتُهُ .

امام علی علیه السلام ـ در وصف مؤمن ـ فرمود : وقتش پُر است.

نهج البلاغة : الحكمة ٣٣٣.

حدیث۳۱۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن كَثُرَ لَهوُهُ قَلَّ عَقلُهُ .

امام على عليه السلام : كسى كه زياد به سرگرمى بپردازد، عقلش كم است.

غرر الحكم : ٨٤٢۶ .

حدیث۳۱۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللّهوُ يُفسِدُ عَزائمَ الجِدِّ .

امام على عليه السلام : سرگرمى، تصميمات جدّى را تباه مى كند.

غرر الحكم : ٢١۶۵

حدیث۳۱۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أبعَدُ النّاسِ مِن النّجاحِ المُستَهتَرُباللَّهوِ والمِزاحِ .

امام على عليه السلام : دورترين مردم از موفقيت، كسى است كه شيفته سرگرمى و شوخى است.

غرر الحكم : ٣٣٣٣

حدیث۳۱۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللّهوُ يُسخِطُ الرَّحمنَ ، ويُرضى الشَّيطانَ ، ويُنسى القُرآنَ .

امام على عليه السلام : سرگرمى كردن، خداوند مهربان را به خشم مى آورد و شيطان را خشنود مى سازد و قرآن را از ياد مى برد.

بحار الأنوار: ٧٨/٩/۶۶.

حدیث۳۱۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللّهوُ قُوتُ الحَماقَةِ .

امام على عليه السلام : سرگرمى (غفلت)، خوراك حماقت است.

غرر الحكم : ٩٣٧

حدیث۳۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ ما ضُیِّعَ فیهِ العُمرُ اللَّعِبُ .

امام علی علیه السلام : بدترین چیزی که عمر در آن تلف می شود، بازیگوشی است.

غرر الحکم : ۵۷۲۹.

حدیث۳۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّ لِقاءَ اللّه ِ سُبحانَهُ سَلا عَنِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : کسی که دوستدار دیدار خداوند سبحان باشد، دنیا را از یاد ببَرَد.

غرر الحکم : ۸۴۲۵.

حدیث۳۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ، اتَّقوا اللّه َ ؛ فما خُلِقَ امرؤٌ عَبَثا فیلهوَ ، ولا تُرِکَ سُدیً فیَلغوَ !

امام علی علیه السلام : ای مردم! از خدا بترسید؛ زیرا هیچ کسی عبث آفریده نشده، تا به سرگرمی و غفلت [وقت]گذراند و مهمل رها نشده تا بیهودگی کند.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۷۰.

حدیث۳۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن کِتابِهِ إلی أهلِ مِصرَ ـ : وإنّیإلی لِقاءِ اللّه ِ لَمُشتاقٌ ، وحُسنِ ثَوابِهِ لَمُنتَظِرٌ راجٍ .

امام علی علیه السلام : در نامه خود به مردم مصر ـ نوشت : همانا من به دیدار خداوند مشتاقم و چشم به راه و امیدوار به پاداش نیکوی او هستم.

نهج البلاغة: الکتاب ۶۲.

حدیث۳۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن کِتابٍ لَهُ إلی عبدِاللّه ِ بنِ العبّاسِ ـ : أمّا بَعدُ، فاطلُبْ ما یَعنیکَ واترُکْ ما لا یَعنیکَ ؛ فإنّ فی تَرکِ ما لا یَعنیکَ دَرکَ ما یَعنیکَ .

امام علی علیه السلام ـ در نامه ای به عبداللّه بن عباس ـ نوشت : اما بعد، چیزی را بجوی که سودمند است و آنچه را که بیهوده است فرو گذار؛ زیرا فرو گذاشتن چیزهای بیهوده، باعث رسیدن به کارهای سودمند است.

تحف العقول : ۲۱۸.

حديث۳۱۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَعَرَّضْ لِما لا يَعنيكَ بِتَركِ ما يَعنيكَ .

امام على عليه السلام : با فرو گذاشتن آنچه سودمند است، خود را در معرض آنچه بيهوده است قرار مده.

بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹.

حديث۳۱۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ قَولٍ لَيسَ للّه ِ فيهِ ذِكرٌ فلَغوٌ .

امام على عليه السلام : هر سخنى كه در آن ياد خدا نباشد، بيهوده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۱۰۱

حديث۳۱۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لِسانُ العاقِلِ وَراءَ قَلبِهِ ، وقَلبُ الأحمَقِ وَراءَ لِسانِهِ .

امام على عليه السلام : زبان خردمند، در پس دل اوست و دل نابخرد، در پس زبان او.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۰.

حديث۳۱۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَقـد قالَ رسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله : «لا يَستَقيمُإيمانُ عَبدٍ حتّى يَستَقيمَ قَلبُهُ ، ولا يَستَقيمُ قَلبُهُ حتّى يَستَقيمَ لِسانُهُ» فمَنِ استَطاعَ مِنكُم أن يَلقَى اللّه َ تعالى وهُو نَقِيُّ الرّاحَةِ مِن دِماءِ المُسلمينَ وأموالِهِم ، سَليمُ اللِّسانِ مِن أعراضِهِم ، فلْيَفعَلْ .

امام على عليه السلام : رسول خدا صلى الله عليه و آله فرموده است: «ايمان هيچ بنده اى درست نشود، تا آن كه دلش درست شود و دلش درست نشود، تا آن گاه كه زبانش درست شود» . بنابراين، هر كس از شما كه مى تواند با دستى نيالوده به خون و اموال مسلمانان و زبانى سالم از [هتك] آبرو و حيثيّت ايشان خداوند متعال را ديدار نمايد، بايد چنين كند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۶

حديث۳۱۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما مِن شيءٍ أحَقَّ بطُولِ السِّجنِ مِن اللِّسانِ .

امام على عليه السلام : هيچ چيز به اندازه زبان، سزاوار زندان طولانى مدت نيست.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۷۷/۱۱.

حدیث۳۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللِّسانُ سَبُعٌ ، إن خُلِّيَ عَنهُ عَقَرَ .

امام علی علیه السلام : زبان درنده ای است که اگر رها شود، گاز می گیرد.

نهج البلاغهٔ: الحکمهٔ ۶۰.

حدیث۳۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ضَربُ اللِّسانِ أشَدُّ مِن ضَربِ السِّنانِ .

امام علی علیه السلام : ضربت زبان، دردناکتر از ضربت سرنیزه است.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۶/۴۲.

حدیث۳۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَفِظَ لِسانَهُ سَتَرَ اللّه ُ عَورَتَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که زبانش را نگهدارد، خداوند عیبش را بپوشاند.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۸۳/۳۶

حدیث۳۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِسانُکَ تَرجُمانُ عَقلِکَ .

امام علی علیه السلام : زبان تو، ترجمان خرد توست.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۳۱/۲

حدیث۳۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإنسانُ لُبُّهُ لِسانُهُ ، وعَقلُهُ دِينُهُ .

امام علی علیه السلام : انسان، دلش زبان اوست و خردش دین او.

بحار الأنوار : ۷۸/۵۶/۱۱۹.

حدیث۳۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَکَلّموا تُعرَفوا ؛ فإنّ المَرءَ مَخبوءٌتَحتَ لِسانِهِ .

امام علی علیه السلام : سخن گویید، تا شناخته شوید؛زیرا آدمی در زیر زبان خود، پنهان است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۹۲.

حدیث۳۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللِّسانُ مِیزانُ الإنسانِ .

امام علی علیه السلام : زبان، ترازوی انسان است.

غرر الحکم : ۱۲۸۲.

حدیث۳۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الأخلاقِ أبعَدُها عَنِ اللَّجاجِ .

امام علی علیه السلام : بهترین خوی ها، دورترین آنها از لجاجت است.

غرر الحکم : ۴۹۷۵.

حدیث۳۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَجَّ وتَمادی فهُو الرّاکِسُ الّذی رانَ اللّه ُ علی قَلبِهِ ، وصارَت دائرَةُ السَّوءِ علی رأسِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که لجاجت کند و بر لجاجت خویش پای فشرد، همان بخت برگشته ای است که خداوند بر دلش پرده [غفلت]زده و پیشامدهای ناگوار بر فراز سرش قرار گرفته است.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۵۸

حدیث۳۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ والعَجَلَةَ بالاُمورِ قَبلَ أوانِها ، أوِالتَّسَقُّطَ (التَّساقُطَ ـ التَّثَبُّطَ) فیها عِندَ إمکانِها ، أوِ اللَّجاجَةَ فیها إذا تَنَکَّرَت ، أوِ الوَهنَ عَنها إذا استَوضَحَت ، فضَعْ کُلَّ أمرٍ مَوضِعَهُ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از شتابزدگی در کارها پیش ازفرا رسیدن زمان آنها، یا کندی کردن در کارها به هنگام رسیدن زمان آنها، یا لجاجت در آنها هرگاه مبهم و ناشناخته باشند و یا سستی کردن در آنها هرگاه روشن و آشکار باشند. بنابراین، هر چیزی را در جایگاه خودش بگذار.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۵۳.

حدیث۳۱۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإفراطُ فيالمَلامَةِ يَشُبُ نِيرانَ اللَّجاجَةِ.

امام على عليه السلام : زياده روى در سرزنش كردن، آتش لجاجت را شعله ور مى كند.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۱۲/۱.

حديث۳۱۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِحذَرِ اللَّجاجَ تَنْجُ مِن كَبوَتِهِ .

امام على عليه السلام : از لجاجت حذر كن، تا از به زمين خوردن آن رهايى يابى.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۸

حديث۳۱۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ أن تَجمَحَ بكَ مَطِيَّةُ اللَّجاجِ .

امام على عليه السلام : زنهار كه مركب لجاجت، سركشانه تو را به سوى مهلكه ها بَرَد.

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱.

حديث۳۱۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ أن تَطيحَ بكَ مَطِيَّةُ اللَّجاجِ .

امام على عليه السلام : مبادا، مركب لجاجت تو را به هلاكت درافكند.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱.

حديث۳۱۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيسَ لِلَجوجٍ تَدبيرٌ .

امام على عليه السلام : لجوج را تدبير نيست.

غرر الحكم : ۷۴۷۸

حديث۳۱۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللَّجاجُ يُنتِجُ الحُروبَ ويُوغِرُ القُلوبَ .

امام على عليه السلام : لجاجت، جنگها به بار مى آوردو دل ها را كينه ور مى سازد.

غرر الحكم : ۱۷۱۸.

حدیث۳۱۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللَّجاجَةُ تَسُلُّ الرّأيَ .

امام على عليه السلام : لجاجت، انديشه را مى بَرد.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۷۹.

حدیث۳۱۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللَّجوجُ لا رأيَ لَهُ .

امام على عليه السلام : لجوج را رأى و انديشه اى نيست.

غرر الحكم : ۸۸۷

حدیث۳۱۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى صِفَةِ المُتّقينَ ـ : مَنطِقُهُمُ الصَّوابُ ، ومَلبَسُهُمُ الاقتِصادُ .

امام على عليه السلام ـ در وصف پرهيزگاران ـ فرمود: گفتارشان حق و درست و پوشاكشان توأم با ميانه روى است.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۳.

حدیث۳۱۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِلبَسوا ثِيابَ القُطنِ ؛ فإنّهالِباسُ رسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ، وهُو لِباسُنا .

امام على عليه السلام : لباس پنبه اى (كرباس) بپوشيد، كه آن لباس رسول خدا صلى الله عليه و آله و لباس ما (اهل بيت) است.

الكافى : ۶/۴۴۶/۴

حدیث۳۱۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الكَيِّسُ مَن عَرَفَ نفسَهُ وأخلَصَ أعمالَهُ .

امام على عليه السلام : زيرك كسى است كه خود را بشناسد و اعمالش را [براى خدا]خالص گرداند.

غرر الحكم : ۱۱۳۹

حدیث۳۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکَیِّسُ مَن کانَ یَومُهُ خَیرا مِن أمسِهِ ، وعَقَلَ الذَّمَّ عن نفسِهِ .

امام علی علیه السلام : زیرک کسی است که امروزش ازدیروزش بهتر باشد و نکوهش را از خود باز دارد.

غرر الحکم : ۱۷۹۷.

حدیث۳۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن أکیَسِ النّاسِ ـ : مَن أبصَرَ رُشدَهُ مِن غَیِّهِ فَمالَ إلی رُشدِهِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از زیرکترین مردم ـ فرمود : کسی که هدایت خود را از گمراهیش باز شناسد و به هدایت و رستگاری خود، رو کند.

بحار الأنوار : ۷۷/۳۷۸/۱.

حدیث۳۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکیَسُکُم أورَعُکُم .

امام علی علیه السلام : زیرکترین شما، پارساترین شماست.

غرر الحکم : ۲۸۳۹.

حدیث۳۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کمالُ الإنسانِ العَقلُ .

امام علی علیه السلام : کمال انسان، خرد است.

غرر الحکم : ۷۲۴۴.

حدیث۳۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن کمالِ المَرءِ تَرکُهُ ما لا یَجمُلُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : از کمال آدمی است که آنچه رازیبنده او نیست فرو گذارد.

أعلام الدین : ۲۹۲.

حدیث۳۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَسَربَلِ الحَیاءَ وادَّرِعِ الوَفاءَ واحفَظِ الإخاءَ وأقلِلْ مُحادَثَةَ النِّساءِ ، یَکمُلْ لکَ السَّناءُ .

امام علی علیه السلام : جامه شرم بپوش و زره وفاداری به تن کن و برادری را نگه دار و با زنان کم سخن گوی، تا بلند مرتبگی تو کامل شود.

غرر الحکم : ۴۵۳۶.

حدیث۳۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکمالُ فی الدُّنیا مَفقودٌ .

امام علی علیه السلام : کمال، در دنیا نایاب است.

غرر الحکم: ۳۳۱.

حدیث۳۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کمالُ الرجُلِ بسِتِّ خِصالٍ : بِأصغَرَیهِ ،وأکبَرَیهِ ، وهیئَتَیهِ ؛ فأمّا أصغراهُ فقَلبُهُ ولِسانُهُ ، إن قاتَلَ قاتَلَ بجَنانٍ ، وإن تَکَلَّمَ تَکَلَّمَ بلِسانٍ ، وأمّا أکبَراهُ فعَقلُهُ وهِمَّتُهُ ، وأمّا هَیئَتاهُ فمالُهُ وجَمالُهُ .

امام علی علیه السلام : کمال مرد به شش خصلت است:به دو عضو کوچک او و دو شی ء بزرگش و دو هیئت او. دو عضو کوچک او دل و زبان اوست؛ اگر بجنگد ، با دلش می جنگد و اگر سخن بگوید، با زبانش سخن می گوید. دو عضو بزرگ او، خرد و همّت اوست و دو هیئت او مال و جمال اوست.

معانی الأخبار : ۱۵۰/۱.

حدیث۳۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العاقِلُ یَطلُبُ الکَمالَ ، الجاهِلُ یطلُبُ المالَ .

امام علی علیه السلام : دانا، طالب کمال است و نادان جویای مال.

غرر الحکم: ۵۷۹

حدیث۳۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن کمالِ الإنسانِ ووُفورِ فَضلِهِ استِشعارُهُ بنفسِهِ النُّقصانَ .

امام علی علیه السلام : آگاهی انسان از ناقص بودنش،نشانه کمال و فراوانی فضل اوست.

غرر الحکم: ۹۴۴۲

حدیث۳۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الکلامِ ما لا یُمِلُّ ولا یَقِلَّ .

امام علی علیه السلام : بهترین سخن، آن است که نه ملال آورد و نه اندک باشد [اطناب مملّ و ایجاز مخلّ در آن نباشد].

غرر الحکم : ۴۹۶۹.

حدیث۳۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ الکلامِ ما لا تَمُجُّهُ الآذانُ ولا یُتعِبُ فَهمُهُ الأفهامَ .

امام علی علیه السلام : بهترین سخن، آن است که گوشها از شنیدن آن رنجه و بیزار نشود و فهمیدن آن، اندیشه ها را به رنج نیندازد.

غرر الحکم : ۳۳۷۱

حدیث۳۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ الکلامِ مازانَهُ حُسنُ النِّظامِ ، وفَهِمَهُ الخاصُّ والعامُّ .

امام علی علیه السلام : بهترین سخن، آن است که به زیبایی نظم (حسن تألیف و ترکیب) آراسته باشد و خاصّ و عام آن را بفهمند.

غرر الحکم : ۳۳۰۴

حدیث۳۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَصَرُ خَیرٌ مِن الهَذَرِ .

امام علی علیه السلام : ناتوانی در سخن گفتن، بهتر از یاوه گویی است.

غرر الحکم : ۱۲۶۶.

حدیث۳۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَمتٌ یُعقِبُکَ السَّلامَةَ خَیرٌ مِن نُطقٍ یُعقِبُکَ المَلامَةَ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ای که برای تو سلامت در پی آورد، بهتر از گفتاری است که برایت ملامت به بار نشاند.

غرر الحکم : ۵۸۶۵

حدیث۳۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَمتٌ یَکسُوکَ الکرامَةَ خَیرٌ مِن قَولٍ یُکسِبُکَ النَّدامَةَ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ای که جامه کرامت بر تو پوشاند، بهتر از سخنی است که برایت ندامت آورد.

غرر الحکم : ۵۸۶۶

حدیث۳۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الخَرَسُ خَیرٌ مِن الکَذِبِ .

امام علی علیه السلام : گنگ و لال بودن، بهتر از دروغ گفتن است.

غرر الحکم : ۲۸۳

حدیث۳۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَمتٌ یُکسِبُکَ الوَقارَ خَیرٌ مِن کلامٍ یَکسُوکَ العارَ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ای که تو را وقار بخشد، بهتر از سخن گفتنی است که جامه عار بر تو پوشد.

غرر الحکم : ۵۸۶۷

حدیث۳۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

القولُ بالحَقِّ خیرٌ مِن العِیِّ والصَّمتِ .

امام علی علیه السلام : سخنِ حق گفتن، بهتر از درماندگی در سخن و خاموش ماندن است.

غرر الحکم : ۱۴۶۲.

حدیث۳۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکلامُ بَینَ خَلَّتَی سَوءٍ ، هُما : الإکثارُ والإقلالُ ، فالإکثارُ هَذَرٌ ، والإقلالُ عِیٌّ وحَصَرٌ .

امام علی علیه السلام : سخن، میان دو خصلت زشت قرارگرفته است: پرگویی و کم گویی؛ زیرا پرگویی به یاوه گویی می انجامد و کم گویی، نشانگر درماندگی و عجز در سخن گفتن است.

غرر الحکم: ۱۸۵۴.

حدیث۳۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکلامُ کالدَّواءِ ؛ قَلیلُهُ یَنفَعُ ، وکَثیرُهُ قاتِلٌ .

امام علی علیه السلام : سخن چون داروست، اندکش سود می بخشد و بسیارش کشنده است.

غرر الحکم: ۲۱۸۲

حدیث۳۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَقُلْ ما لا تَعلَمُ ، بَل لا تَقُلْ كُلَّ ماتَعلَمُ ، فإنَّ اللّه َ فَرَضَ علی جَوارِحِكَ كُلِّها فَرائضَ يَحتَجُّ بها علَيكَ يَومَ القِيامَةِ .

امام علی علیه السلام : آنچه نمی دانی مگوی، حتی تمام آنچه را هم که می دانی مگوی؛ زیرا خداوند بر کلیه اعضای بدن تو فرایضی واجب کرده است، که روز قیامت به وسیله آنها بر ضدّ تو حجّت می آورد.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۸۲ .

حدیث۳۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَلِمَ أنّ كلامَهُ مِن عَمَلِهِ قلّ كلامُهُ إلّا فيما يَعنيهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که بداند گفتار او در شمار کردار اوست [و بازخواست می شود]، گفتار او جز در مواردی که مفید است، اندك شود.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۴۹

حدیث۳۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا تَكَلَّمتَ بالكَلِمَةِ مَلَكَتكَ ، وإذاأمسَكتَها مَلَكتَها .

امام علی علیه السلام : هر گاه سخنی گفتی، آن سخن مالك توست و هر گاه آن را، نگه داشتی در اختیار توست.

غرر الحكم : ۴۰۸۴.

حدیث۳۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الكلامُ فی وَثاقِكَ ما لم تَتكلَّمْ بِهِ ،فإذا تَكَلَّمتَ بِهِ صِرتَ فی وَثاقِهِ ، فَاخزُنْ لِسانَكَ كما تَخزُنُ ذَهَبَكَ ووَرِقَكَ ، فَرُبَّ كَلِمَةٍ سَلَبَت نِعمَةً وجَلَبَت نِقمَةً .

امام علی علیه السلام : تا سخن را به زبان نیاورده ای، سخن در بند توست. همین که آن را به زبان آوردی، تو در بند سخن در می آیی. پس همان گونه که زر و سیم خود را در گنجینه می نهی، زبانت را نیز در گنجخانه دهان نگه دار؛ که بسا سخنی نعمتی را از کف برده و خشم و کیفری [الهی] را آورده است.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۸۱.

حدیث۳۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا تَمَّ العَقلُ نَقَصَ الكلامُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه عقل کامل شود، سخن گفتن کاستی گیرد.

نهج البلاغة : الحکمة ۷۱

حدیث۳۱۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ وكَثرَةَ الكَلامِ ؛ فإنّهُ يُكثِرُالزَّلَلَ ويُورِثُ المَلَلَ .

امام علی علیه السلام : زنهار از پرگویی؛ زیرا که لغزشها را زیاد می کند و ملال می آورد.

غرر الحکم : ۲۶۸۰.

حدیث۳۱۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

طوبى لِمَن ... أنفَقَ الفَضلَ مِن مالِهِ ، وأمسَكَ الفَضلَ مِن لِسانِهِ .

امام علی علیه السلام : از زیاده گویی بپرهیز،که آن عیبهای پنهان تو را آشکار می سازد و کینه های آرام گرفته دشمنانت را بر ضد تو تحریک می کند.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۲۳.

حدیث۳۱۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العالِمُ لا يَتَكلَّمُ بالفُضولِ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که ... زیادی مال خود را انفاق کرد و زبانش را از زیاده گویی نگه داشت.

مشکاة الأنوار : ۵۵۱/۱۸۵۰ .

حدیث۳۱۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَجِبتُ لِمَن يَتكلَّمُ بما لا يَنفَعُهُ في دُنياهُ ولا يُكتَبُ لَهُ أجرُهُ في اُخراهُ .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که سخنانی می گوید که نه در دنیایش به او سود می رساند و نه در آخرتش برای او اجری نوشته می شود.

غرر الحکم : ۶۲۸۳

حدیث۳۱۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ والهَذَرَ ؛ فَمَن كَثُرَ كلامُهُ كَثُرَت آثامُهُ .

امام علی علیه السلام : زنهار از یاوه گویی؛ زیرا هر که پرگو باشد، گناهانش بسیار شود.

غرر الحكم : ۲۶۳۷.

حدیث۳۱۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لمّا مَرَّ برجُلٍ يَتكَلَّمُ بِفُضولِ الكلامِ ـ : إنّك تُملِي على حافِظَيكَ كِتابا إلى رَبِّك ، فَتَكَلَّمْ بما يَعنيكَ ودَعْ ما لا يَعنيكَ .

امام على عليه السلام ـ وقتى بر مردى گذشت كه زياده گويى مى كرد ـ فرمود : بدان كه تو بر دو فرشته نگهبان اعمالت نوشته اى املا مى كنى و به سوى پروردگارت مى فرستى. پس، سخنانى بگو كه برايت سودمند باشد و از سخنان بيهوده دم فرو بند.

الأمالى للصدوق : ۸۵/۵۳ .

حدیث۳۱۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سُنَّةُ اللِّئامِ قُبحُ الكلامِ .

امام على عليه السلام : شيوه فرومايگان، زشتگويى است.

غرر الحكم : ۵۵۵۱ .

حدیث۳۱۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ ومُستَهجَنَ الكلامِ ؛ فإنّهُ يُوغِرُ القَلبَ .

امام على عليه السلام : زنهار از سخن زشت ؛ كه دل را كينه ور مى سازد.

غرر الحكم : ۲۶۷۵

حدیث۳۱۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن ساءَ كلامُهُ كَثُرَ مَلامُهُ .

امام على عليه السلام : هر كه گفتارش بد باشد، ملامت بسيار شنود.

غرر الحكم : ۸۴۹۶

حدیث۳۱۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ وما يُستَهجَنُ مِن الكلامِ ؛فإنّهُ يَحبِسُ علَيكَ اللِّئامَ ويُنَفِّرُ عنكَ الكِرامَ .

امام على عليه السلام : زنهار، از به زبان آوردن سخنان زشت ؛ زيرا كه فرومايگان را گرد تو جمع مى كند و گران مايگان را از تو مى رماند.

غرر الحكم : ۲۷۲۲

حدیث۳۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صُورَةُ المرأةِ فی وَجهِها ، وصُورَةُ الرجُلِ فی مَنطِقِهِ .

امام علی علیه السلام : چهره (زیبایی) زن در رخساراوست و چهره (زیبایی) مرد در گفتار او.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۹۳/۶۳.

حدیث۳۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ کلامٍ أنفَذُ مِن سِهامٍ .

امام علی علیه السلام : بسا سخنی که از تیر ، کارگرتراست.

غرر الحکم : ۵۳۲۲.

حدیث۳۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَ قَولٍ أنفَذُ مِن صَولٍ .

امام علی علیه السلام : بسا سخنی که از یورش کارگرتر است.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۹۴.

حدیث۳۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ اللّه َ سبحانَهُ أمَرَ عِبادَهُ تَخییرا ،ونَهاهُم تَحذیرا ، وکَلَّفَ یَسیرا ، ولم یُکَلِّفْ عَسیرا ، وأعطی علَی القَلیلِ کثیرا ، ولم یُعصَ مَغلوبا ، ولم یُطَعْ مُکرَها ، ولم یُرسِلِ الأنبیاءَ لَعِبا ، ولم یُنزِلِ الکتابَ لِلعِبادِ عَبَثا ، ولا خَلَقَ السماواتِ والأرضَ وما بَینَهُما باطِلاً : «ذلکَ ظَنُّ الَّذِینَ کَفَرُوا فَوَیلٌ لّلّذینَ کَفَرُوا مِنَ النّارِ»

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان، بندگان خود را فرمان داده است، حال آنکه آنان مختارند و بازشان داشته است برای این که به آنان هشدار داده باشد و تکلیف آسان فرموده و تکلیف دشوار نداده است و کار اندک را پاداش فراوان می دهد، نه با زور نافرمانی می شود و نه با اکراه و اجبار فرمانبری. پیامبران را از سر بازیچه نفرستاد و برای بندگان بیهوده کتاب آسمانی نازل نکرد و آسمانها و زمین و آنچه را میان آنهاست به باطل نیافرید «این گمان کسانی است که کفر ورزیدند. پس وای بر کافران از آتش» .

ص : ۲۷ .

حدیث۳۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلَمُوا أنّ ما کُلِّفتُم بِهِ یَسیرٌ ،وأنّ ثَوابَهُ کثیرٌ ، ولو لم یَکُن فیما نَهَی اللّه ُ عَنهُ مِن البَغیِ والعُدوانِ عِقابٌ یُخافُ لَکانَ فی ثَوابِ اجتِنابِهِ ما

لا عُذرَ فی تَرکِ طَلَبِهِ .

امام علی علیه السلام : بدانید که آنچه بدان مکلّف شده اید، اندک و ثوابش بسیار است. اگر برای ستم و تجاوز که خداوند از آنها نهی فرموده است کیفری ترسناک هم نبود، باز پاداش خودداری از آنها چندان بزرگ است که در ترک آنها بهانه ای نیست.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۵۱.

حدیث۳۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عابَ عِیبَ ، ومَن شَتَمَ اُجیبَ ،ومَن غَرَسَ أشجارَ التُّقی اجتَنی ثِمارَ المُنی .

امام علی علیه السلام : هر که عیبجویی کند، عیبجویی شود و هر که ناسزا گوید، پاسخ [ناسزا] شنود و هر که درختهای تقوا بنشاند، میوه های آرزوها بچیند.

کشف الغمّهٔ : ۳/۱۳۶.

حدیث۳۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَما تَدینُ تُدانُ .

امام علی علیه السلام : از هر دست بدهی، با همان دست پس می گیری.

غرر الحکم : ۷۲۰۸.

حدیث۳۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَفَرَ بِئرا لِأخیهِ وَقَعَ فیها ، ومَن هَتَکَ حِجابَ غَیرِهِ انْکَشَفَتْ عَوراتُ بَیتِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که برای برادرش چاهی کند،خود در آن افتد و هر که پرده [حرمت] دیگری را بدرد، عیبهای درون خانه او بر ملا شود.

تحف العقول : ۸۸.

حدیث۳۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّسَرُّعُ إلَی الانتِقامِ أعظَمُ الذُّنوبِ .

امام علی علیه السلام : شتاب در انتقامگیری، بزرگترین گناهان است.

غرر الحکم : ۶۷۶۶

حدیث۳۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أقبَحُ أفعالِ المُقتَدِرِ الانتِقامُ .

امام علی علیه السلام : زشت ترین کارهای شخص قدرتمند، انتقام گرفتن است.

غرر الحکم : ۳۰۰۳

از۳۲۰۱تا۳۴۰۰

حدیث۳۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أقبَحُ المُکافاةِ المُجازاهُ بِالإساءَةِ .

امام علی علیه السلام : زشت ترین تلافی، پاداش دادن [نیکی]با بدی است.

بحار الأنوار : ۷۸/۵۳/۸۵.

حدیث۳۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن کَمالِ الإیمانِ مُکافاةُ المُسیءِ بِالإحسانِ .

امام علی علیه السلام : از [نشانه های] کمال ایمان این است که بدی کننده را به نیکی پاداش دهی.

غرر الحکم : ۹۴۱۳.

حدیث۳۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا سُؤدُدَ مَع انتِقامٍ .

امام علی علیه السلام : با انتقامگیری، سَروَری در کار نیست.

غرر الحکم : ۱۰۵۱۸

حدیث۳۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا حُیِّیتَ بِتَحِیَّةٍ فَحَیِّ بأحسَنَ مِنها ،وإذا اُسدِیَت إلَیکَ یَدٌ فکافِئْها بِما یُربی عَلیها ، والفَضلُ مَعَ ذلکَ لِلبادِئ .

امام علی علیه السلام : هر گاه به تو درودی گفته شد، با درودی بهتر از آن پاسخ گوی و هر گاه احسانی به تو شد، به احسانی بهتر از آن جبرانش کن. با وجود این، فضیلت از آنِ آغازگر [نیکی] است.

نهج البلاغهْ : الحکمهْ ۶۲.

حدیث۳۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أطِلْ يَدَكَ فى مُكافَأةِ مَن أحسَنَ إلَيكَ،فإن لَم تَقدِرْ فلا أقَلَّ مِن أن تَشكَرَهُ .

امام على عليه السلام : براى عوض دادن به كسى كه به تو نيكى كرده است دستت را دراز كن و اگر توانايى [جبران]نداشتى، دست كم از او تشكر كن.

غرر الحكم : ۲۳۸۳.

حدیث۳۲۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى بَيان الحُقوقِ ـ : ثُمّ جَعَلَ سُبحانَهُ مِن حُقوقِهِ حُقوقا افتَرَضَها لِبَعضِ النّاسِ عَلى بَعضٍ ، فَجَعَلَها تَتَكافَأُ فى وُجوهِها . ويُوجِبُ بَعضُها بَعضا ، ولا يُستَوجَبُ بَعضُها إلّا بِبَعضٍ .

امام على عليه السلام ـ در بيان حقوق ـ فرمود : آن گاه خداوند سبحان از جمله حقوق خويش، براى مردم حقوقى نسبت به يكديگر واجب فرمود. و آنها را به گونه اى قرار داد كه يكديگر را جبران مى كنند و هر يك موجب ديگرى مى شود و هر حقى جز در مقابل حقى ديگر، واجب نمى شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۶.

حدیث۳۲۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بُنِيَ الكفرُ على أربَعِ دَعائمَ :الفِسقُ ، والغُلوُّ ، والشَّكُّ ، والشُّبهَةُ .

امام على عليه السلام : كفر، بر چهار ستون استوار است: بيرون شدن از فرمان [خدا]، غلّو [در دين]، شك و شبهه.

الكافى: ۲/۳۹۱/۱

حدیث۳۲۰۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

تَأخيرُ العَمَلِ عُنوانُ الكَسَلِ .

امام على عليه السلام : به تأخير افكندن كار، نشانه تنبلى است.

غرر الحكم : ۴۴۷۱.

حدیث۳۲۰۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ضادُّوا التَّوانِيَ بالعَزمِ .

امام على عليه السلام : با عزم و اراده، به جنگ سستى برويد.

غرر الحكم : ۵۹۲۷

حدیث۳۲۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مِن التَّوانى يَتَولَّدُ الكَسَلُ .

امام على عليه السلام : يكى از عوامل محروميت، سستى [در كار]است.

غرر الحكم : ۹۲۸۴

حديث۳۲۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أطاعَ التَّوانِىَ ضَيَّعَ الحُقوقَ .

امام على عليه السلام : هر كه از سستى فرمان برد، حقوق را تباه سازد.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۳۹ .

حديث۳۲۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الكَسَلُ يُفسِدُ الآخِرَةَ .

امام على عليه السلام : تنبلى، آخرت را تباه مى كند.

مستدرك الوسائل : ۱۳/۴۵/۱۴۶۹۵.

حديث۳۲۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المؤمنُ يرغَبُ فيما يَبقى ، ويَزهَدُ فيما يَفنى ... بَعيدٌ كَسَلُهُ ، دائمٌ نَشاطُهُ .

امام على عليه السلام : مؤمن به آنچه ماندنى است راغباست و از آنچه رفتنى است رويگردان... از تنبلى به دور است و پيوسته سرزنده و كوشاست.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶/۹۲.

حديث۳۲۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

آفةُ النُّجْحِ الكَسَلُ .

امام على عليه السلام : آفت موفقيت، تنبلى است.

غرر الحكم : ۳۹۶۸.

حديث۳۲۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَوِّدْ نفسَكَ فِعلَ المَكارِمِ ، وتَحَمُّلَ أعباءِ المَغارِمِ ، تَشرُفْ نفسُكَ .

امام علی علیه السلام : خودت را به انجام کارهای نیک و به دوش کشیدن بارهای دیون [مردم] عادت بده، تا شرافت نفس یابی.
غرر الحکم : ۶۲۳۲.

حدیث۳۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ مَكرُمَةً صَنَعتَها إلى أحَدٍمِن النّاسِ إنّما أكرَمتَ بها نفسَكَ وزَيَّنتَ بها عِرضَكَ ، فلا تَطلُبْ مِن غيرِكَ شُكرَ ما صَنَعتَ إلى نفسِكَ .
امـام علی علیه السـلام : اگر کسـی را گرامی بـداری، در حقیقت خودت را گرامی داشـته ای و حیثیت خویش را بـا آن آراسـته ای. بنابراین، به خاطر خوبی و احترامی که به خودت کرده ای، از دیگری انتظار سپاسگزاری نداشته باش.
غرر الحکم : ۳۵۴۲

حدیث۳۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا كَرَمَ كالتَّقوى .
امام علی علیه السلام : هیچ بزرگواری و کرامتی چون پرهیزگاری، نیست.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۱۳.

حدیث۳۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ليسَ مِن شِيَمِ الكِرامِ تَعجيلُ الانتِقامِ .
امام علی علیه السلام : شتاب در انتقام گیری از خصلتهای بزرگواران نیست.
غرر الحکم : ۷۴۹۰

حدیث۳۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لم يُجازِ الإساءَةَ بالإحسانِ فليسَ مِن الكِرامِ .
امام علی علیه السلام : کسی که بدی را به نیکی پاسخ ندهد از بزرگواران نیست.
غرر الحکم : ۸۹۵۸ .

حدیث۳۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الكِذبُ والخِيانَةُ لَيسا مِن أخلاقِ الكِرامِ .
امام علی علیه السلام : دروغ و خیانت از اخلاق بزرگواران نیست.
غرر الحکم : ۱۵۰۷

حدیث۳۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلکِرامِ فَضیلَةُ المُبادَرَةِ إلی فِعلِ المَعروفِ وإسداءِ الصَّنائعِ .

امام علی علیه السلام : فضیلتِ شتاب به سوی نیکوکاری و احسان، از آنِ بزرگواران است.

غرر الحکم : ۷۳۵۳

حدیث۳۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُنَّةُ الکِرامِ الجُودُ .

امام علی علیه السلام : شیوه بزرگواران، بخشندگی است.

غرر الحکم : ۵۵۵۸ .

حدیث۳۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُبادَرَةُ إلَی العَفوِ مِن أخلاقِ الکِرامِ ، المُبادَرَةُ إلَی الانتِقامِ مِن شِیَمِ اللِّئامِ .

امام علی علیه السلام : شتاب در عفو و گذشت از خویهای بزرگواران است و شتاب در انتقامگیری از خصلتهای فرومایگان است.

غرر الحکم : ۱۵۶۶ و ۱۵۶۷

حدیث۳۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّصیحَةُ مِن أخلاقِ الکِرامِ ، الغِشُّ مِن أخلاقِ اللِّئامِ .

امام علی علیه السلام : خلوص و یکرنگی از اخلاق بزرگواران است و ناخالصی از خویهای فرومایگان است.

غرر الحکم : ۱۲۹۸ و ۱۲۹۹

حدیث۳۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکَریمُ یَتَغافَلُ ویَنخَدِعُ .

امام علی علیه السلام : آدم بزرگوار، خود را به غفلت می زند و فریب می خورد.

غرر الحکم : ۴۴۶

حدیث۳۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکریمُ إذا وَعَدَ وَفی ، وإذا تَوَعَّدَ عَفا .

امام علی علیه السلام : بزرگوار هر گاه وعده دهد، به کاربندد و هر گاه وعید و بیم دهد درگذرد.

غرر الحکم : ۱۵۲۸

حدیث۳۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکریمُ مَن أکرَمَ عَن ذُلِّ النّارِ وَجهَهُ .

امام علی علیه السلام : بزرگوار، کسی است که کرامت چهره خویش را از خواری آتش نگه دارد.

بحار الأنوار : ۷۸/۸۲/۸۲.

حدیث۳۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن الکَرَمِ الوَفاءُ بالذِّمَمِ .

امام علی علیه السلام : وفاداری به پیمانها، از بزرگواری است .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۹/۱

حدیث۳۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَرُمَت نفسُهُ صَغُرَتِ الدُّنیا فی عَینِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که برای خود کرامتی قائل باشد، دنیا در نظرش کوچک آید.

غرر الحکم : ۹۱۳۰.

حدیث۳۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعمَ الخُلقُ التَّکرُّمُ .

امام علی علیه السلام : نیکو خصلتی است بزرگواری نمودن.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۱۱/۱.

حدیث۳۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُمَکِّنِ الغُواةَ مِن سَمعِکَ .

امام علی علیه السلام : گمراهان را بر گوش خود مسلّط مکن.

نهج البلاغة : الکتاب ۱۰ .

حدیث۳۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فواللّه لَأن أخِرَّ مِن السَّماءِ أو تَخطَفَنی الطَّیرُ أحَبُّ إلَیَّ مِن أن أکذِبَ علی رسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله .
امام علی علیه السلام : به خدا قسم اگر از آسمان فرو افتم یا پرنده مرا در رُباید، خوشتر دارم از این که بر رسول خدا صلی الله علیه و آله دروغ بندم.
قرب الإسناد : ۱۳۳/۴۶۶.

حدیث۳۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّه سَیَأتِی عَلَیکُم مِن بَعدِیزَمانٌ لیسَ فیهِ شیءٌ أخفی مِن الحَقِّ ولا أظهَرَ مِن الباطِلِ ، ولا أکثَرَ مِن الکذبِ علی اللّهِ ورسولِهِ .
امام علی علیه السلام : به زودی پس از من روزگاری بر شما آید که در آن زمان، چیزی پوشیده تر از حق و آشکارتر از باطل و رایج تر از دروغ بستن به خدا و رسول او نیست.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۷ .

حدیث۳۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اعتِیادُ الکِذبِ یُورِثُ الفَقرَ .
امام علی علیه السلام : عادت به دروغگویی فقر می آورد.
بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۱/۳۶

حدیث۳۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یَکتَسِبُ الکاذِبُ بکِذبِهِ ثلاثا :سَخَطَ اللّهِ علَیهِ ، واستِهانَةَ النّاسِ بهِ ، ومَقتَ الملائکةِ لَهُ .
امام علی علیه السلام : دروغگو با دروغگویی خود سه چیز به دست می آورد: خشم خدا، نگاه تحقیرآمیز مردم و دشمنی فرشتگان .
غرر الحکم: ۱۱۰۳۹.

حدیث۳۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عُرِفَ بالکذبِ قَلَّتِ الثِقَةُ بهِ ، مَن تَجَنَّبَ الکذبَ صُدِّقَت أقوالُهُ .
امام علی علیه السلام : کسی که به دروغگویی شناخته شود اعتماد به او کم می شود و کسی که از دروغ اجتناب ورزد گفته هایش باور می شود.
غرر الحکم: ۸۸۸۸ و ۹۱۸۱

حدیث۳۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن كَذَبَ أفسَدَ مُرُوَّتَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دروغ بگوید، مروّت خودرا تباه کرده است.

غرر الحکم: ۷۷۹۴

حدیث۳۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الكذبُ يُؤَدِّى إلَى النِّفاقِ .

امام علی علیه السلام : دروغ، به نفاق می انجامد.

غرر الحکم: ۱۱۸۱

حدیث۳۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الكذبِ المَهانَةُ فى الدُّنيا والعَذابُ فى الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : نتیجه دروغ، خواری در دنیاو عذاب در آخرت است.

غرر الحکم: ۴۶۴۰

حدیث۳۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثرَةُ الكذبِ تُفسِدُ الدِّينَ وتُعظِمُ الوِزرَ .

امام علی علیه السلام : دروغگویی زیاد، دین را تباه و گناه را بزرگ می گرداند.

غرر الحکم: ۷۱۲۳

حدیث۳۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَجِدُ عَبدٌ طَعمَ الإيمانِ حتّى يَترُكَ الكذبَ هَزلَهُ وجِدَّهُ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای طعم ایمان را نچشد، مگر آن گاه که دروغ، شوخی یا جدّی آن را، ترک گوید.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۴۹/۱۴

حدیث۳۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جانِبوا الکذبَ ؛ فإنّهُ مُجانِبٌ للإیمانِ ، الصادِقُ علی شَفا مَنجاةٍ وکَرامَةٍ ، والکاذِبُ علی شرفِ مَهواةٍ ومَهانَةٍ .

امام علی علیه السلام : از دروغ کناره گیرید؛ زیرا دروغ از ایمان بر کنار است. شخص راستگو در آستانه نجات و کرامت است و شخص دروغگو، بر لبه پرتگاه و خواری.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۸۶.

حدیث۳۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصِّدقُ أمانَةٌ، والکذبُ خِیانَةٌ .

امام علی علیه السلام : راستی، امانتداری است و دروغ خیانت.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۱/۳۷.

حدیث۳۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ القَولِ الکذبُ .

امام علی علیه السلام : بدترین سخن، دروغ است.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۸۴

حدیث۳۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(عَلامَةُ) الإیمانِ أن تُؤثِرَ الصِّدقَ حَیثُ یَضُرُّکَ علَی الکذبِ حَیثُ یَنفَعُکَ .

امام علی علیه السلام : [نشانه] ایمان، این است که راستگویی را هر چند به زیان تو باشد بر دروغگویی، گرچه به سود تو باشد، ترجیح دهی.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۵۸.

حدیث۳۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکاذِبُ مُهانٌ ذَلیلٌ .

امام علی علیه السلام : دروغگو، حقیر و خوار است.

غرر الحکم : ۳۳۹.

حدیث۳۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا سُوءَ أسوَأُ مِن الکذبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ بدی ای بدتر از دروغ نیست.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۵۹/۲۳

حدیث۳۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِکُلِّ عَبـدٍ نُومَهٍ ، عَرَفَ النّاسَ ولم یَعرِفْهُ النّاسُ ، عَرَفَهُ اللّه ُ بِرضوانٍ ، اُولئکَ مَصابیحُ الهُدی ، یَکشِفُ اللّه ُ عَنهُم کُلَّ فِتنَهٍ مُظلِمَهٍ ، سَیُدخِلُهُم اللّه ُ فی رَحمَهٍ مِنهُ ، لیسَ اُولئکَ بالمَذاییعِ البُذُرِ ولا الجُفاهِ المُرائینَ .

امـام علی علیـه السـلام : خوشـا به حـال هر بنـده بی نـام و نشـانی که مردم را می شـناسد و مردم او را نمی شناسـند.خداونـد او را به خشـنودی [از خـدا]می شـناسد؛ اینان چراغهای هدایتنـد، خداونـد هر گونه فتنه تاریکی را از آنان می زداید. به زودی آنان را غرق رحمتی از رحمتهای خود می کند. نه سخن پراکن و فاش کننده اسرار هستند و نه نافرهیخته و ریاکار.

حلیهٔ الأولیاء : ۱/۷۶ ، وانظر الکافی : ۲/۲۲۵/۱۲.

حدیث۳۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّمتُ حُکمٌ، والسُّکوتُ سَلامَهٌ ، والکِتمانُ طَرفٌ مِن السَّعادَهِ .

امام علی علیه السلام : خاموشی حکمت است و سکوت [مایه]سلامت و راز داری گوشه ای از خوشبختی.

تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث۳۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کِتابُ الرَّجُلِ عُنوانُ عَقلِهِ وبُرهانُ فَضلِهِ.

امام علی علیه السلام : نوشته (نامه) مرد، نشان خرد اوو دلیل فضل اوست.

غرر الحکم : ۷۲۶۰

حدیث۳۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُقولُ الفُضَلاءِ فی أطرافِ أقلامِها .

امام علی علیه السلام : خردهای دانشمندان، در نوک خامه های آنهاست.

غرر الحکم : ۶۳۳۹.

حدیث۳۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَسَلّی بالکُتبِ لم تفُتْهُ سَلوَهٌ .

امام علی علیه السلام : کسی که خود را با کتابها آرامش دهد، هیچ آرامشی را از دست ندهد.

غرر الحکم : ۸۱۲۶.

حدیث۳۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَسولُکَ تَرجُمانُ عَقلِکَ ، وکِتابُکَ أبلَغُ ما یَنطِقُ عَنکَ .

امام علی علیه السلام : فرستاده تو ترجمان خرد توست،و نوشته ات رساترین سخنگوی تو.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۰۱.

حدیث۳۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعمَ المُحَدِّثُ الکتابُ .

امام علی علیه السلام : خوب سخنگویی است، کتاب(نامه).

غرر الحکم : ۹۹۴۸

حدیث۳۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الکُتُبُ بَساتِینُ العُلَماءِ .

امام علی علیه السلام : کتابها، بوستانهای دانشمندانند.

غرر الحکم : ۹۹۱

حدیث۳۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَکَبَّرَ عَلَی النّاسِ ذَلَّ .

امام علی علیه السلام : هر که بر مردم بزرگی فروشد،خوار شود.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۳۵/۳.

حدیث۳۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَتَعَلَّمُ مَن یَتَکَبَّرُ .

امام علی علیه السلام : کسی که تکبر داشته باشد، عالم نمی شود.

غرر الحکم : ۱۰۵۸۶.

حدیث۳۲۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحِرصُ والكِبرُ والحَسَدُ دَواعٍ إلَى التَّقحُّمِ فى الذُّنوبِ .

امام على عليه السلام : آزمندى و تكبر وحسادت، انگيزه هاى فرو رفتن در گناهانند.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۷۱.

حدیث۳۲۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيسَ لِمُتَكبِّرٍ صَديقٌ .

امام على عليه السلام : شخص متكبّر، از دوست بى بهره است.

غرر الحكم : ۷۴۶۴

حدیث۳۲۶۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَرَضَ اللّه ُ الإيمانَ تَطهيرا مِن الشِّركِ،والصلاةَ تَنزيها عنِ الكِبرِ .

امام على عليه السلام : خداوند، ايمان را براى پاك كردن از [آلودگيهاى] شرك واجب فرمود و نماز را براى دور كردن از كِبر.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۵۲.

حدیث۳۲۶۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لكنَّ اللّه َ يَختَبِرُ عِبادَهُ بأنواعِ الشَّدائدِ ، ويَتَعبَّدُهُم بأنواعِ المَجاهِدِ ، ويَبتَليهِم بِضُروبِ المَكارِهِ ، إخراجا للتَّكَبُّرِ مِن قُلوبِهِم ، وإسكانا للتَّذَلُّلِ فى نُفوسِهِم ، ولِيَجعَلَ ذلكَ أبوابا فُتُحا إلى فَضلِهِ .

امام على عليه السلام : ليكن خداوند بندگان خود را به انواع سختيها مى آزمايد و از طريق مجاهدتهاى گوناگون آنان رابه عبادت و بندگى مى گيرد و به انواع ناملايمات و ناخوشايندیها امتحانشان مى كند، تا تكبّر را از دلهايشان بيرون بَرد و خاكسارى را در جانهايشان بنشاند و نيز تا اين آزمايشها را درهاى گشوده اى به سوى فضل (احسان) خويش قرار دهد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲

حدیث۳۲۶۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما تَكَبَّرَ إلّا وَضيعٌ .

امام على عليه السلام : تكبّرنورزد، مگر كسى كه پست است.

غرر الحكم : ۹۴۶۷.

حدیث۳۲۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَجِبتُ لابنِ آدمَ ؛ أوَّلُهُ نُطفَةٌ وآخِرُهُ جِيفَةٌ ، وهو قائمٌ بينَهُما وِعاءٌ للغائطِ، ثُمّ يَتَكبَّرُ !

امـام على عليه السـلام : در شـگفتم از آدميزاد،كه آغازش نطفه اى است و فرجامش لاشه اى و در اين ميان انبار غائط است و با اين همه تكبر مى ورزدا!

بحار الأنوار : ۷۳/۲۳۴/۳۳.

حدیث۳۲۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

طَلَبتُ الخُضوعَ فما وَجَدْتُ إلّا بقبولِ الحقِّ ، اقبَلُوا الحَقَّ ، فإنَّ قبولَ الحقِّ يُبَعِّدُ مِن الكِبرِ .

امام على عليه السـلام : فروتنى را جستم و آن را جز در پذيرش حق، نيافتم. پس حق پذير باشيد؛ زيرا پذيرش حق [انسان را]از تكبر دور مى سازد.

بحار الأنوار : ۹۰/۳ ؛ ۶۹/۳۹۹/۹۱.

حدیث۳۲۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فاعتَبِرُوا بما كانَ مِن فِعلِ اللّهِ بإبليسَ، إذ أحبَطَ عَمَلَهُ الطَّويلَ وجَهـدَهُ الجَهيـدَ ... عن كِبْرِ ساعَةٍ واحِدَةٍ ! فمَن ذا بَعدَ إبليسَ يَسلَمُ علَى اللّهِ بمثلِ مَعصيَتِهِ ؟!

امام على عليه السـلام : از كارى كه خدا باابليس كرد پند گيريد. آن گاه كه، به خاطر لحظه اى تكبر، كار طولانى و كوشـش طاقت فرساى [عبادى]... او را بر باد داد! پس، بعد از ابليس [با آن همه مقامى كه داشت] كيست كه با معصيتى چون معصيت او از خشم و كيفر خدا ايمن باشد؟

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲.

حدیث۳۲۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن لم يُقنِعْهُ اليسيرُ لم يَنفَعْهُ الكَثيرُ .

امام على عليه السلام : كسى كه اندك قانعش نكند، مال بسيار سودش ندهد.

بحار الأنوار : ۷۸/۷۱/۳۳.

حدیث۳۲۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بالقَناعَةِ يكونُ العِزُّ .

امام علی علیه السلام : با قناعت است که عزّت به دست می آید.

غرر الحکم : ۴۲۴۴

حدیث۳۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنعَمُ الناسِ عَیشا مَن مَنَحَهُ اللّه ُسُبحانَهُ القَناعَةَ وأصلَحَ لَهُ زَوجَهُ .

امـام علی علیه السـلام : خوشترین زنـدگی را کسـی داردکه خداونـد سـبحان قنـاعت را ارزانی اش دارد و همسـری پاک و شایسـته نصیبش گرداند.

غرر الحکم : ۳۲۹۵.

حدیث۳۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعوَنُ شیءٍ علی صَلاحِ النَّفسِ القَناعَةُ .

امام علی علیه السلام : بهترین کمک برای خودسازی، قناعت است.

غرر الحکم : ۳۱۹۱

حدیث۳۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن قَنِعَ لم یَغتَمَّ .

امام علی علیه السلام : کسی که قانع باشد، اندوهگین نشود.

غرر الحکم : ۷۷۷۱

حدیث۳۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَقَلَ قَنِعَ .

امام علی علیه السلام : کسی که عاقل باشد، قانع است.

غرر الحکم : ۷۷۲۴.

حدیث۳۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علی قَدرِ العِفَّةِ تکونُ القَناعَةُ.

امام علی علیه السلام : قناعت، به اندازه خویشتنداری و عزّت نفس بستگی دارد.

غرر الحکم : ۶۱۷۹

حدیث۳۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا كَنزَ أغنى مِن القَناعَةِ .

امام علی علیه السلام : قناعت، سَر توانگری است.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۷۱.

حدیث۳۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشكَرُ الناسِ أقنَعُهُم ، وأكفَرُهُم لِلنِّعَمِ أجشَعُهُم .

امام علی علیه السلام : شاکرترین مردم، قانع ترین آنهاست و ناسپاس ترین آنان از نعمتها، آزمندترین آنها.

بحار الأنوار : ۷۷/۴۲۲/۴۰

حدیث۳۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَلَبتُ الغِنى فما وَجَدتُ إلّا بالقَناعَةِ ، علَيكُم بالقَناعَةِ تَستَغنُوا .

امام علی علیه السلام : توانگری را جستم و آن را جز در قناعت نیافتم. قانع باشید تا توانگر شوید.

بحار الأنوار : ۶۹/۳۹۹/۹۱.

حدیث۳۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن قولِهِ تعالى : «فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَياةً طَيِّبةً» ـ : هِي القَناعَةُ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از آیه «فلنحيينّه حياة طيّبة» ـ فرمود : مقصود، قناعت است.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۲۹.

حدیث۳۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ ما ألهى عن ذِكرِ اللّه ِ فهُومِن المَيسِرِ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی که از یاد خدا غافل گرداند، آن چیز در شمار مَيْسِر است.

الأمالی للطوسی : ۳۳۶/۶۸۱.

حدیث۳۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحْيِ قَلبَكَ بالمَوعِظَةِ ... ونَوِّرْهُ بالحِكمَةِ .

امام علی علیه السلام : دلت را با موعظه، زنده گردان...و آن را با حکمت، روشنایی بخش.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقد رُئِىَ علَيهِ إزارٌ خَلَقٌ مَرقوعٌ فقيلَ لَهُ في ذلكَ ـ : يَخشَعُ لَهُ القَلبُ ، وتَذِلُّ بِهِ النفسُ ، ويَقتَدي بِهِ المُؤمنونَ .

امام علی علیه السلام ـ وقتی جامه ای کهنه و وصله خورده بر تن امام علیه السلام دیدند و علت را پرسیدند ـ فرمود: این جامه، دل را فروتن می کند و نفس را خوار و رام، می گرداند و برای مؤمنان، سر مشق است.

نهج البلاغهٔ: الحکمهٔ۱۰۳.

حدیث۳۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ من وصيَّتِهِ لابنِهِ الحسنِ عليه السلام ـ : اُوصِيكَ بتَقوَى اللّهِ ـ أي بُنَيَّ ـ ولُزومِ أمرِهِ ، وعِمارَةِ قَلبِكَ بذِكرِهِ.

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام ـ نوشت: تو را ای فرزندم! به پروای از خدا و پایبندی به فرمان او و آباد کردن دلت با یاد او سفارش می کنم.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِقاءُ أهلِ الخَيرِ عِمارَةُ القَلبِ .

امام علی علیه السلام : دیدار با اهل خیر و نیکی، مایه آبادی دلهاست.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث۳۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن وصيَّتِهِ لابنِهِ الحَسَنِ عليه السلام ـ : أحيِ قَلبَكَ بالمَوعِظَةِ ، وأمِتْهُ بالزَّهادَةِ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام ـ نوشت : دل خویش را با موعظه، زنده کن و با دل بر کندن از دنیا، بمیرانش.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن قَلَّ وَرَعُهُ ماتَ قَلبُهُ ، ومَن ماتَ قَلبُهُ دَخَلَ النارَ .

امام علی علیه السلام : هر که پارسایی اش اندک باشد،دلش بمیرد و هر که دلش بمیرد، به دوزخ رود.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۴۹.

حدیث۳۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَشِقَ شيئا أعشى (أعمى) بَصَرَهُ ، وأمرَضَ قَلبَهُ ، فهُو يَنظُرُ بعَينٍ غيرِ صَحيحَةٍ ، ويَسمَعُ بأُذُنٍ غيرِ سَميعَةٍ ، قد خَرَقَتِ الشَّهَواتُ عَقلَهُ ، وأماتَتِ الدنيا قَلبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که عاشق چیزی شود ، دیده اش را کور گرداند و دلش را بیمار . در نتیجه با چشمی عیبناك بنگرد و با گوشی ناشنوا بشنود . شهوتها ، خِرد او را از هم بدَرد و دنیا ، دلش را بمیراند .

نهج البلاغة : الحكمة ۳۴۹.

حدیث۳۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا وَجَعَ أوجَعُ للقُلوبِ مِن الذُّنوبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ دردی برای دلها، دردآورتراز گناهان نیست.

الكافی : ۲/۲۷۵/۲۸.

حدیث۳۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ تَقوَى اللّهِ دَواءُ داءِ قُلوبِكُم،وبَصَرُ عَمى أفئدَتِكُم ، وشِفاءُ مَرَضِ أجسادِكُم (أجسامِكُم) ، وصَلاحُ فَسادِ صُدورِكُم ، وطَهورُ دَنَسِ أنفُسِكُم ، وجَلاءُ عَشا (غِشاءِ) أبصارِكُم .

امام علی علیه السلام : همانا پروای از خدا، داروی درد قلوب شماست و بینا کننده کوری دلهایتان و شفا بخش بیماری جسمهایتان و درست کننده تباهی سینه هایتان و پاك کننده آلودگی جانهایتان و زداینده کوری [پرده]دیدگانتان.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۸.

حدیث۳۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكُم والمِراءَ والخُصومَةَ؛ فإنّهُمايُمرِضانِ القُلوبَ علَى الإخوانِ ويَنبُتُ علَيهِما النِّفاقُ .

امام علی علیه السلام : از مجادله و ستیزه کردن بپرهیزید؛ زیرا این دو کار، دلها را نسبت به برادرانْ بیمار می کند و از آنها نفاق می روید.

الكافی : ۲/۳۰۰/۱

حدیث۳۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ كَثرَةَ المالِ مَفسَدَةٌ للدِّينِ، مَقساةٌ لِلقلوبِ .

امام علی علیه السلام : بسیاریِ مال و ثروت، مایه تباهی دین و سختی دل است.

تحف العقول : ۱۹۹

حدیث۳۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّظَرُ إلَى البَخيلِ يُقسى القَلبَ .

امام علی علیه السلام : نگاه کردن به شخص بخیل، دل را سخت می گرداند.

تحف العقول : ۲۱۴

حدیث۳۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ماجَفَّتِ الدُّموعُ إلّا لِقَسوةِالقُلوبِ ، وما قَسَتِ القُلوبُ إلّا لكَثرَةِ الذُّنوبِ .

امام علی علیه السلام : اشکها نخشکید مگر به سبب سخت شدن دلها و دلها سخت نشد مگر به سبب فزونی گناهان.

علل الشرائع : ۸۱/۱.

حدیث۳۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَهِّروا أنفُسَكُم مِن دَنَسِ الشَّهَواتِ تُدرِكُوا رَفيعَ الدَّرَجاتِ .

امام علی علیه السلام : جانهای خود را از چرک شهوات پاک کنید تا به درجات بلند دست یابید.

غرر الحکم : ۶۰۲۰

حدیث۳۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُلوبُ العِبادِ الطاهِرَةُ مَواضِعُ نَظَرِ اللّه ِ سبحانَهُ ، فَمَن طَهَّرَ قَلبَهُ نَظَرَ إلَيهِ .

امام علی علیه السلام : دلهای پاک بندگان، نظرگاههای خداوند سبحان است. پس هر که دلش را پاک سازد خداوند به آن بنگرد.

غرر الحکم : ۶۷۷۷.

حدیث۳۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی المُناجاةِ ـ : إلهی هَبْ لی كمالَ الانقِطاعِ إلَیکَ ، وأنِرْ أبصارَ قُلوبِنا بِضِیاءِ نَظَرِها إلَیکَ ، حتّی تَخرِقَ أبصارُ القُلوبِ حُجُبَ النُّورِ ، فَتَصِلَ إلی مَعدِنِ العَظَمةِ ، وتَصیرَ أرواحُنا مُعَلَّقةً بِعِزِّ قُدسِكَ .

امام علی علیه السلام ـ در مناجات ـ گفت: معبودا! بریدن از هر چیز و روی کردن کامل به خودت را ارزانیم دار و دیدگان دلهای ما را به واسطه نور نگاهشان به تو روشن فرما، تا دیدگان دلها پرده های نور را از هم بدرند و به معدن عظمت بپیوندند و جانهای ما به عزّت قدس تو بیاویزند.

الإقبال : ۳/۲۹۹.

حدیث۳۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَسلَمُ لكَ قَلبُكَ حتّی تُحِبَّ للمُؤمنینَ ما تُحِبُّ لنفسِكَ .

امام علی علیه السلام : دلت برای تو سالم نخواهد شد،مگر آن گاه كه برای مؤمنان همان پسندی كه برای خود می پسندی.

بحار الأنوار : ۷۸/۸/۶۴.

حدیث۳۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

القلبُ مُصحَفُ البَصَرِ .

امام علی علیه السلام : دل، كتاب دیده است.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۰۹

حدیث۳۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ هذهِ القُلوبَ أوعِیَةٌ ، فخَیرُهاأوعاها .

امام علی علیه السلام : این دلها ظرفهایی است و بهترین آنها جایگیرترین آنهاست.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۴۷ .

حدیث۳۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَمسَةُ أشیاءَ یَجِبُ علَی القاضی الأخْذُ فیها بظاهِرِ الحُكمِ : الوِلایَةُ والمَناكِحُ والمَواریثُ والذَّبایِحُ والشَّهاداتُ ، إذا كانَ ظاهِرُ الشُّهودِ مَأمونا جازَت شَهادَتُهُم ولا یَسألُ عن باطِنِهِم .

امام علی علیه السلام : پنج چیز است كه باید قاضی [درباره آنها] به ظاهِر حكم عمل كند: ولایت (حق ولایت و سرپرستی كه خدا یا امام برای هر كس یا ولیّ طفل قرار داده است)، همسران (یعنی مسأله زناشویی كه بین مسلمانان مشهوراست)، میراثها، ذبایح (حلال بودن كشتار مسلمانان) و شهادات. هر گاه شهود، ظاهِرا امین و در خور اعتماد باشند، شهادتشان پذیرفته است و لازم نیست از باطن آنها جستجو كرد.

الخصال : ۳۱۱/۸۸.

حدیث۳۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ النّاسِ قُضاةُ الحَقِّ .

امام علی علیه السلام : بهترین مردم ، قاضیان حق اند .

بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۲۶۶ / ۲۰ .

حدیث۳۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعدَلُ الخَلقِ أقضاهُم بِالحَقِّ .

امام علی علیه السلام : دادگرترینِ مردمان ، بهترین داوربر اساس حق است .

غرر الحکم : ۳۰۱۴ .

حدیث۳۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَدُ اللّه ِ فوقَ رَأسِ الحاکِمِ تُرَفرِفُ بالرَّحمَةِ ، فإذا حافَ وَکَلَهُ اللّه ُ إلی نفسِهِ .

امام علی علیه السلام : دست رحمت خدا بر فراز سرقاضی در حرکت است. پس هر گاه ستم (حق کشی) کند، خداوند او را به خودش وا می گذارد.

الکافی : ۷/۴۱۰/۱ .

حدیث۳۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِشُرَیحٍ ـ : ولا تَقعُدَنَّ فیمَجلِسِ القَضاءِ حتّی تَطعَمَ .

امام علی علیه السلام ـ خطاب به شریح ـ فرمود : هرگزدر مجلس قضاوت منشین، مگر این که قبلاً چیزی بخوری.

الکافی : ۷/۴۱۳/۱

حدیث۳۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِشُرَیحٍ ـ : لا تُسارَّ أحَدا فیمَجلِسِکَ ، وإن غَضِبتَ فَقُمْ ، فلا تَقضِیَنَّ فأنتَ غَضبانُ .

امام علی علیه السلام ـ خطاب به شریح ـ فرمود : در مجلس قضا با کسی در گوشی صحبت مکن و اگر عصبانی شدی، برخیز و در حال خشم هرگز داوری مکن.

الکافی : ۷/۴۱۳/۵.

حدیث۳۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لِشُرَیحٍ ـ : إیّاکَ والتَّضَجُّرَوالتَّأذِّیَ فی مَجلِسِ القَضاءِ ، الذی أوجَبَ اللّه ُ فیهِ الأجرَ ، ویُحسِنُ فیهِ الذُّخرَ لِمَن قَضی بالحَقِّ .
امام علی علیه السلام ـ به شریح ـ فرمود : مبادا درمجلس قضاوت اظهار خستگی و ناراحتی کنی؛ مجلسی که خداوند در آن پاداش قرار داده و برای کسی که به حق داوری کند ذخیره خوبی در نظر گرفته است.
الکافی : ۷/۴۱۳/۱.

حدیث۳۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لأبی الأسوَدِ الدُّؤَلیِّ لمّا سَألَهُعن عِلّةِ عَزلِهِ عنِ القَضاءِ وهُو لم یَخُنْ ولم یَجنِ ـ : إنّی رَأیتُ کلامَکَ یَعلُو علی کلامِ الخَصمِ .
امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به ابو الاسود دؤلی که پرسید چرا او را با آن که مرتکب خیانت و جنایتی نشده است از منصب قضا برکنار کرد ـ فرمود : دیدم که صدایت را از صدای خصم بالاتر می بری.
عوالی اللآلی : ۲/۳۴۳/۵ .

حدیث۳۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لِشُرَیحٍ ـ : ثُمّ واسِ بینَ المسلمینَ بوَجهِکَ ومَنطِقِکَ ومَجلِسِکَ ، حتّی لا یَطمَعَ قَریبُکَ فی حَیفِکَ ، ولا یَیأسَ عَدُوُّکَ مِن عَدلِکَ .
امام علی علیه السلام ـ به شریح ـ فرمود : میان مسلماناندر نگاه کردن و سخن گفتن و نشستنت برابری را رعایت کن، تا نزدیکانت به جانبداری (ستم) تو امید نبندند و دشمنانت از دادگری تو،نومید نشوند.
وسائل الشیعة : ۱۸/۱۵۵/۱.

حدیث۳۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ مِن کتابٍ کَتَبَهُ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ علی مِصرَ ـ : ثُمّ اختَرْ لِلحُکمِ بینَ النـاسِ أفضَلَ رَعِیَّتِکَ فی نَفسِکَ ، ممَّن لا تَضیقُ بِهِ الاُمورُ ، ولا تُمَحِّکُهُ الخُصومُ ، ولاـ یَتَمادی فی الزَّلَّةِ ، ولایَحصَرُ مِنَ الفَیءِ إلَی الحَقِّ إذا عَرَفَهُ ، ولا تُشرِفُ نَفسُهُ علی طَمَعٍ ، ولا یَکتَفی بأدنی فَهمٍ دونَ أقصاهُ ، وأوقَفَهُم فی الشُّبُهاتِ ، وآخَذَهُم بالحُجَجِ وأقَلَّهُم تَبَرُّما بمُراجَعَةِ الخَصمِ ، وأصبَرَهُم علی تَکشُّفِ الاُمورِ ، وأصرَمَهُم عِند اتِّضاحِ الحُکمِ ، مِمّن لا یَزدَهیهِ إطراءٌ ، ولا یَستَمیلُهُ إغراءٌ ، واُولئکَ قَلیلٌ ، ثُمّ أکثِر تَعاهُدَ (تَعهُّدَ) قَضائهِ .
امام علی علیه السلام ـ در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر ـ نوشت : برای داوری میان مردم، بهترین و برترین فردی را که به نظرت می رسد از میان رعیت انتخاب کن؛ کسی که کارها بر او تنگ نیاید [و از حل اختلافات در نماند] و [ستیزه گری]طرفین دعوا او را به لجاجت و پافشاری در رأی خویش وا ندارد ، در لغزش فرو نرود و هر گاه حقیقت را شناخت [و به حکم نادرست خود پی برد]، از بازگشت به حق خودداری نکند و خویشتن را در پرتگاه طمع ننشاند و به فهم سطحی قضایا بسنده نکند و دنبال فهم عمیق و دقیق آنها باشد. در موارد شبهه ناک بیش از همه درنگ و

احتیاط کند و بیش از همه دنبال دلیل و برهان باشد و از مراجعه داد خواهان کمتر به ستوه آید و در کشف حقیقت دعاوی، از همه شکیباتر باشد و چون حقیقت روشن شد [در صدور حکم]، از هر کس دیگر بیشتر قاطعیت نشان دهد. کسی باشد که مدح و ستایش، او را فریفته و خودبین نسازدوتشویق وتحریک، او را به سویی متمایل نسازد و البته چنین کسانی اندك شمارند. آن گاه، خودت به کار قضاوت او بسیار رسیدگی کن.

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳.

حدیث۳۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِشُرَیحٍ ـ : یا شُرَیحُ ، قدجَلَستَ مَجلِسا لا یَجلِسُهُ إلّا نَبیٌّ أو وَصیُّ نَبیٍّ أو شَقیٌّ .

امام علی علیه السلام ـ به شریح ـ فرمود: ای شریح! تودر جایی نشسته ای که جز پیامبری یا وصیّ پیامبری و یا شقاوتمندی در آن جا نمی نشیند.

الکافی : ۷/۴۰۶/۲ .

حدیث۳۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ عندَ انصِرافِهِ مِن صِفِّینَ فیجَوابِ شَیخٍ سَألَهُ عن مَسیرِهِم إلَی الشام : أبِقَضاءٍ وقَدَرٍ ؟ ـ : والذی خَلَقَ الحَبَّةَ وبَرَأ النَّسَمَةَ ، ما قَطَعنا وادِیا ولا عَلَونا تَلعَةً إلّابقَضاءٍ وقَدَرٍ ... لعلَّكَ ظَنَنتَه قَضاءً لازِما وقَدَرا حاتِما ، لو کانَ ذلكَ لَسَقَطَ الوَعدُ والوَعیدُ وبَطَلَ الثَّوابُ والعِقابُ ، ولا أتَت لائمَةٌ مِن اللّه

لِمُذنِبٍ ولا مَحمَدَةٌ مِن اللّه لُمحسِنٍ ، ولا کانَ الُمحسِنُ أولی بثَوابِ الإحسانِ مِن المُذنِبِ ، ذلكَ مَقالُ أحزابِ عَبَدَةِ الأوثانِ ... ومَجُوسِها ، ولکنَّ اللّه َ أمَرَ بالخَیرِ تَخییرا ونَهی عَنِ الشَّرِّ تَحذیرا ، ولم یُعصَ مَغلوبا ولم یُطَعْ مُکرَها ، ولا یُمَلِّكُ تَفویضا .

امام علی علیه السلام ـ وقتی از صفّین بازمی گشت ،پیرمردی از او پرسید که آیا رفتنشان به جنگ شامیان به قضا و قدر خدا بوده است ـ : سوگند به آن که دانه را آفرید و آدمیان را به وجود آورد ، هیچ درّه ای را نپیمودیم و بر هیچ تپّه ای بالا نرفتیم ، جز با قضا و قدر ... انگار تو قضا را امری لازم و قدر را موضوعی حتمی و

گریزناپذیر می دانی (به طوری که از تو سلب اختیار کند) . اگر چنین بود ، نوید و بیم و پاداش و کیفر معنا نداشت و گنهکار ، از سوی خدا سرزنش نمی شد و نیکوکار ، مورد ستایش او قرار نمی گرفت و سزاواریِ نیکوکار به پاداش احسان و نیکوکاریش از بدکار بیشتر نبود . این سخن ، سخن گروه های بت پرست ... و مجوس این امّت است . خداوند ، به کارهای خوب فرمان داده است و انسان از روی اختیار آنها را انجام می دهد و از باب برحذر داشتن از بدی نهی کرده است ، نه به زور ، نافرمانی می شود و نه به زور و اجبار ، اطاعت می گردد و اختیارات خود را هم تفویض نکرده است .

کنز العمّال : ۱۵۶۰ .

حدیث۳۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أصبَحَ علَی الدنیا حَزینا فقد أصبَحَ لِقَضاءِ اللّه ساخِطا .

امام علی علیه السلام : هر که برای دنیا اندوه خورد، از قضای الهی ناخشنود است.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۲۸ .

حدیث۳۳۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أشَدُّ الناسِ عَذابا يَومَ القِيامَةِ المُتَسَخِّطُ لِقَضاءِ اللّه .

امام علی علیه السلام : معذّبترین مردم در روز قیامت، کسی است که از قضای خداوند ناخشنود باشد.

غرر الحکم : ۳۲۲۵.

حدیث۳۳۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَغلِبُ المِقدارُ عَلَى التَّقديرِ ، حتّى تكونَ الآفَةُ فى التَّدبيرِ .

امام علی علیه السلام : تقدیر ، بر حسابگری (ما) بدان گونه چیره است ، که تدبیر مایه آفت و گزند می شود .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۵۹

حدیث۳۳۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

تَذِلُّ الاُمورُ للمَقاديرِ حتّى يكونَ الحَتفُ فى التَّدبيرِ .

امام علی علیه السلام : کارها رام مقدّراتند ، چندان که تدبیر ، به مرگ می انجامد .

نهج البلاغة : الحكمة ۱۶ .

حدیث۳۳۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

القَدَرُ سِرٌّ مِن سِرِّ اللّهِ ، وسِترٌ مِن سِترِاللّهِ وحِرزٌ مِن حِرزِ اللّهِ مَرفوعٌ فى حِجابِ اللّهِ ، مَطوِىٌّ عَن خَلقِ اللّهِ .

امام علی علیه السلام : قَدَر (و سرنوشت) رازی از رازهای خدا و نهانی از نهانی های خداودژی از دژهای دست نیافتنی خداست ، که در پس حجاب خداست و از خلق خدا پنهان است .

التوحید : ۳۸۳ / ۳۲ .

حدیث۳۳۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ وقد سَألَهُ رجُلٌ عنِ القَدَرِ ـ : بَحرٌعَميقٌ فلا تَلِجْهُ . قالَ : يا أميرَ المؤمنينَ ، أخبِرنا عنِ القَدَرِ . قالَ : سِرُّ اللّهِ فلا تَتَكَلَّفْهُ . قالَ : يا أميرَ المؤمنينَ ، أخبِرْنا عنِ القَدَرِ . قالَ : أما إذ أبَيتَ فإنّهُ أمرٌ بَينَ أمرَينِ لا جَبرَ ولا تَفويضَ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ مردی که از تقدیرپرسید ـ : دریایی ژرف است ، در آن فرو مرو . عرض کرد : ای امیر مؤمنان ! مرا

از تقدیر ، آگاه کن . فرمود : راز خداست ، خود را (برای دانستن آن) به زحمت میندار . (سه باره) پرسید : ای امیر مؤمنان ! مرا از تقدیر آگاه فرما . فرمود : حال که اصرار داری ، بدان که تقدیر ، امری است میان دو امر ؛ نه جبر است و نه تفویض (واگذاری امور) .

کنزالعمّال : ۱۵۶۷ .

حدیث۳۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی تَحمیدِ اللّهِ سبحانَهُ ـ : أحمَدُهُ إلی نفسِهِ کما استَحمَدَ إلی خَلقِهِ ،وجَعَلَ لکُلِّ شیءٍ قَدرا ، ولِکُلِّ قَدرٍ أجَلًا ، ولکُلِّ أجَلٍ کتابا .

امام علی علیه السلام : در ستایش خدای سبحان ،می فرماید : خدا را آن گونه سپاس می گزارم که از آفریدگان خویش خواسته است و برای هر چیزی مقدار و اندازه ای معیّن فرموده و برای هراندازه ای ، اجلی و برای هر اجلی ، نوشته ای (که در آن ثبت و ضبط است) .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۳ .

حدیث۳۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّه ُ الإیمانَ تَطهیرا مِن الشِّرکِ ... والقِصاصَ حَقنا للدِّماءِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را واجب فرمود برای پاک کردن از [آلودگی]شرک... و قصاص را، برای حفظ خونها.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۵۲.

حدیث۳۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاقتِصادُ یُنمی القلیلَ ، الإسرافُ یُفنی الجَزیلَ .

امام علی علیه السلام : میانه روی، مال اندک را رشدمی دهد و اسراف، مال زیاد را نابود می کند.

غرر الحکم : ۳۳۴ ، ۳۳۵.

حدیث۳۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاقتِصادُ بُلغَةٌ .

امام علی علیه السلام : میانه روی، کفاف زندگی راتأمین می کند.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۷ .

حدیث۳۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وصیَّتِهِ لابنِهِ الحسنِ علیه السلام عندَوفاتِهِ ـ : اقتَصِد یا بُنَیَّ فی مَعِیشَتِکَ .

امام علی علیه السلام ـ هنگام وفات و در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام ـ فرمود: فرزندم! در امور معاش خود، میانه رو باش .

الأمالی للطوسی : ۸/۸.

حدیث۳۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمنُ سِیرَتُهُ القَصدُ، وسُنَّتُهُ الرُّشدُ.

امام علی علیه السلام : مؤمن، شیوه اش میانه روی است و روشش پیمودن راه راست .

غرر الحکم : ۱۵۰۱.

حدیث۳۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن صَحِبَ الاقتِصادَ دامَت صُحبَهُ الغِنی لَهُ ، وجَبَرَ الاقتِصادُ فَقرَهُ وخَلَلَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که با میانه روی همنشین شد، همنشینیِ توانگری با او دوام یافت و میانه روی فقر و کاستی او را جبران کرد.

غرر الحکم : ۹۱۶۵

حدیث۳۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اقتَصَدَ فِی الغِنی والفَقرِ فقدِ استَعَدَّ لِنَوائبِ الدَّهرِ .

امام علی علیه السلام : هر که در توانگری و تهیدستی میانه روی کند، خود را در برابر حوادث سخت روزگار آماده (بیمه) کرده است .

غرر الحکم : ۹۰۴۸.

حدیث۳۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَحَرَّی القَصدَ خَفَّت علَیهِ المُؤَنُ .

امام علی علیه السلام : هر که میانه روی پیشه کند، هزینه زندگیش سبک شود.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۴۲/۱۵.

حدیث۳۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وصیَّتِهِ لابنِهِ الحسنِ علیهماالسلام ـ : وإذا وَجَدتَ مِن أهلِ الفاقَةِ مَن یَحمِلُ لکَ زادکَ إلی یَومِ القِیامَةِ فَیُوافِیکَ بِهِ غَدا حیثُ تَحتاجُ إلَیهِ فاغتَنِمْهُ وحَمِّلْهُ إیّاهُ ، وأکثِرْ مِن تَزویدِهِ وَأنتَ قادِرٌ علَیهِ فلَعلَّکَ تَطلُبُهُ فلا تَجِدُهُ ، واغتَنِمْ مَنِ استَقرَضَکَ فی حالِ غِناکَ ، لِیَجعَلَ قَضاءَهُ لکَ فی یَومِ عُسرَتِکَ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام ـ فرمود : اگر تهیدستی دیدی که توشه تو را تا روز قیامت برایت به دوش کشد و فردا هنگامی که به آن توشه نیاز داری آن را تحویل تو دهد، وجود او را غنیمت دان و توشه خویش را بر دوش او نِه و تا جایی که می توانی این بار توشه را زیاد کن؛ زیرا ممکن است که دگر باره او را بجویی و نیابی. اگر توانگر بودی و کسی از تو وامی خواست، وجود او را غنیمت دان تا در روز تنگدستی آن را به تو باز پس دهد.

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَوَکَّلَ علَیهِ کَفاهُ ، ومَن سَألَهُ أعطاهُ ، ومَن أقرَضَهُ قَضاهُ ، ومَن شَکَرَهُ جَزاهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا توکل کند، خداوند کفایتش کند و هر که از خدا بخواهد، خداوند به او عطا کند و هر که به خدا وام دهد، خداوند آن را باز پس دهد و هر که خدا را سپاس گوید، خداوند به او پاداش دهد.

نهج البلاغة : الخطبة ۹۰

حدیث۳۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علَیکُم بِصِدقِ الإخلاصِ وحُسنِ الیَقینِ ، فإنّهُما أفضَلُ عِبادَةِ المُقَرَّبینَ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد اخلاص راستین و یقین نیکو؛ زیرا که این دو برترین عبادت مقرّبان است.

غرر الحکم : ۶۱۵۹ .

حدیث۳۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَقَرُّبُ العَبدِ إلَی اللّهِ سبحانَهُ بِإخلاصِ نِیَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : مقرّب شدن بنده به خداوندسبحان، با خالص کردن نیّت او [شدنی]است.

غرر الحکم : ۴۴۷۷

حدیث۳۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن صَبَرَ علَی اللّهِ وَصَلَ إلَیهِ .

امام علی علیه السلام : هر که در راه رسیدن به خدا شکیبایی ورزد، به او برسد.

الدعوات : ۲۹۲/۳۹.

حدیث۳۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی المناجاةِ الشَّعبانیّةِ ـ : إلهی هَبْ لی کمالَ الانقِطاعِ إلَیکَ ، وأنِرْ أبصارَ قُلوبِنا بضِیاءِ نَظَرِها إلَیکَ ، حتّی تَخرِقَ أبصارُ القُلوبِ حُجُبَ النورِ ، فَتَصِلَ إلی مَعدِنِ العَظَمَةِ .

امام علی علیه السلام ـ در مناجات شعبانیه ـ گفت : الهی! نعمتِ بریدنِ کامل از همه و رویکردن کامل به خودت را به من ارزانی دار و دیدگان دلهای ما را به نور نگاهشان به تو، روشن گردان، تا دیدگان دلها، پرده های نور را بدَرَند و به معدن عظمت و بزرگی بپیوندند.

الإقبال : ۳/۲۹۹.

حدیث۳۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا لا خَیرَ فی قِراءةٍ لیسَ فیها تَدَبُّرٌ ، ألا لا خَیرَ فی عِبادَةٍ لیسَ فیها تَفَقُّهٌ .

امام علی علیه السلام : بدانید که در قرآن خواندنی که باتدبّر همراه نباشد، خیری نیست؛ بدانید که در عبادتی که با فهم و اندیشه توأم نباشد، خیری نیست.

بحارالأنوار:۹۲/۲۱۱/۴.

حدیث۳۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَقُّ الوَلَدِ علَی الوالِدِ أن یُحَسِّنَ اسمَهُ ، ویُحسِّنَ أدَبَهُ ، ویُعَلِّمَهُ القرآنَ .

امام علی علیه السلام : حقوق فرزند بر پدر، این است که نامی نیکو بر او بنهد و نیکو تربیتش کند و قرآن را به او بیاموزد.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۹۹.

حدیث۳۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُخلِقُهُ کَثرَةُ الرَّدِّ ووُلوجُ السَّمعِ .

امام علی علیه السلام : قرآن هر اندازه هم تکرار شود و به گوش خورد ، باز کهنه نمی شود .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۶ .

حدیث۳۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللّهَ اللّهَ فی القرآنِ ، لا یَسبِقُکُم بالعَمَلِ بِهِ غَیرُکُم .

امام علی علیه السلام : خدا را! خدا را! درباره قرآن، مبادا دیگران با عمل به آن، بر شما پیشی گیرند.

نهج البلاغة : الكتاب ۴۷.

حدیث ۳۳۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

تَعَلَّمُوا كتابَ اللّه تبارکَ وتعالى ؛ فإنّهُ أحسَنُ الحَديثِ وأبلَغُ المَوعِظَةِ ، وتَفَقَّهُوا فيه فإنّهُ رَبيعُ القُلوبِ ، واستَشفُوا بنُورِهِ فإنّه شِفاءٌ لِما فى الصُّدورِ ، وأحسِنُوا تِلاوَتَهُ فإنّهُ أحسَنُ القَصصِ .

امام على عليه السلام : كتاب خداوند تبارك و تعالى را بياموزيد؛ زيرا كه آن نيكوترين سخن و رساترين اندرز است و قرآن را بفهميد؛ زيرا كه آن بهار دلهاست و از نور آن شفا جوييد؛ زيرا كه آن شفابخش بيماريهاى سينه هاست و آن را نيكو تلاوت كنيد؛ زيرا كه آن بهترين داستان (تاريخ) است.

تحف العقول : ۱۵۰.

حدیث ۳۳۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ فيهِ شِفاءً مِن أكبَرِ الداءِ ، وهُوالكُفرُ والنِّفاقُ ، والغَيُّ والضَّلالُ .

امام على عليه السلام : در قرآن، درمان بزرگترين دردهاست: درد كفر و نفاق و تباهى و گمراهى.

نهج البلاغة: الخطبة ۱۷۶ .

حدیث ۳۳۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَتَجلّى لَهُم سبحانَهُ فى كتابِهِ مِن غَيرِ أن يَكُونوا رَأَوهُ بما أراهُم مِن قُدرَتِهِ .

امام على عليه السلام : خداوند سبحان، قدرت خويش را در كتابش نمايان ساخت و بدين سان خويشتن را به بندگانش، بى آن كه او را ببينند، نشان داد.

نهج البلاغة: الخطبة ۱۴۷ .

حدیث ۳۳۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فإنّكُم لو قد عايَنتُم ما قد عايَنَ مَن ماتَ مِنكُم لَجَزِعتُم ووَهِلتُم وسَمِعتُم وأطَعتُم ، ولكنْ مَحجوبٌ عَنكُم ما قد عايَنُوا، وقَريبٌ ما يُطرَحُ الحِجابُ

امام على عليه السلام : اگر آنچه را رفتگان شما ديده اند مى ديديد، هر آينه بى تاب مى شديد و وحشت مى كرديد و حرفشنوى مى داشتيد و فرمان مى برديد. امّا آنچه آنها ديده اند، از شما پوشيده است و زود باشد كه پرده فرو افتد.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۰ .

حدیث ۳۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا عِبادَ اللّه ، ما بعدَ المَوتِ لِمَن لم یُغفَرْ لَهُ أشدَّ مِن المَوتِ ؛ القَبرُ ،فاحذَرُوا ضِیقَهُ وضَنکَهُ وظُلمَتَهُ وغُربَتَهُ ... وإنّ المَعیشَةَ الضَّنْکَ الّتی حَذَّرَ اللّه ُ مِنها عَدُوَّهُ عَذابُ القَبرِ .

امام علی علیه السلام : بندگان خدا! برای کسی که آمرزیده نشده، از مرگ سخت تر قبر است. پس، از تنگی و فشار و تاریکی و تنهایی قبر بترسید ... آن زندگی تنگی که خداوند به دشمن خود نسبت به آن هشدار داده، عذاب قبر است.

الأمالی للطوسی : ۲۸/۳۱.

حدیث۳۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جاوِرِ القُبورَ تَعتَبِرْ .

امام علی علیه السلام : با گورها مأنوس باش تا عبرت گیری.

غرر الحکم : ۴۸۰۰.

حدیث۳۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَثُرَ فِکرُهُ فی المَعاصی دَعَتهُ إلَیها .

امام علی علیه السلام : کسی که زیاد درباره گناهان بیندیشد، گناهان او را به سوی خود بکشانند.

غرر الحکم : ۸۵۶۱.

حدیث۳۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَفَکَّرَ فی ذاتِ اللّه ِ أَلحَدَ .

امام علی علیه السلام : هر که در ذات خدا بیندیشد ،مُلحد می شود .

غرر الحکم : ح ۸۴۸۷ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۹ ح ۷۹۷۶ .

حدیث۳۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن قَلَّ أکلُهُ صَفا فِکرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که کم بخورد، اندیشه اش صاف گردد.

غرر الحکم : ۸۴۶۲

حدیث۳۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كيفَ تَصفُو فِكرَةُ مَن يَستَديمُ الشِّبَعَ ؟ !

امام علی علیه السلام : چگونه صاف و زلال گردد اندیشه کسی که پیوسته شکمش سیر است؟

غرر الحکم : ۶۹۷۵

حدیث۳۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفِكرُ فی غَيرِ الحِكمَةِ هَوَسٌ .

امام علی علیه السلام : اندیشیدن در غیر حکمت، هوس است.

غرر الحکم : ۱۲۷۸

حدیث۳۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفِكرُ مِرآةٌ صافِيَةٌ .

امام علی علیه السلام : اندیشه، آینه ای صاف است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۵ .

حدیث۳۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عِلمَ كالتَّفكُّرِ .

امام علی علیه السلام : هیچ دانشی چون اندیشیدن نیست.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۱۳

حدیث۳۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أكثَرَ الفِكرَ فيما تَعَلَّمَ أتقَنَ عِلمَهُ ،وفَهِمَ ما لم يَكُن يَفهَمُ .

امام علی علیه السلام : هر که در آنچه آموخته است بسیار اندیشه کند، دانش خود را استوار گرداند و آنچه را نمی فهمیده است، بفهمد.

غرر الحکم : ۸۹۱۷.

حدیث۳۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التفكُّرُ يَدعُو إلَى البِرِّ والعَمَلِ بهِ.

امام علی علیه السلام : اندیشیدن، به نیکی و عمل به آن فرا می خواند.

الکافی : ۲/۵۵/۵.

حدیث۳۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَفَکَّرَ أبصَرَ .

امام علی علیه السلام : هر که بیندیشد، بینا شود.

نهج البلاغة: الکتاب ۳۱.

حدیث۳۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألاـ اُخبِرُکُم بـالفَقیهِ حَقِّ الفَقیهِ؟مَن لم یُرَخِّصِ النـاسَ فی مَعاصِـی اللّه ِ ، ولم یُقَنِّطْهُم مِن رَحمَـةِ اللّه ِ ، ولم یُؤمِنْهُم مِن مَکرِ اللّه ِ ، ولم یَدَعِ القرآنَ رَغبَةً عَنهُ إلی ما سِواهُ .

امام علی علیه السلام : آیا شما را از فقیهِ حقیقی آگاه نکنم؟ کسی که جواز معصیت خدا به مردم ندهد و از رحمت خدا نومیدشان نکند و از مکر و عذاب خدا آسوده خاطرشان نسازد و از قرآن، به چیز دیگر رو نکند.

تحف العقول : ۲۰۴.

حدیث۳۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفَقیهُ کُلُّ الفَقیهِ مَن لَم یُقَنِّطِ النّاسَ مِن رَحمَةِ اللّه ِ ، ولَم یُؤیِسهُم مِنَ روحِ اللّه ِ ، ولَم یُؤمِنهُم مِن مَکرِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : دین شناس حقیقی کسی است که مردم را از رحمت خدا نا امید نکند و آنان را از نسیم رحمت الهی مأیوس نسازد و از مکر خداوند در امانشان ندارد .

نهج البلاغة : حکمة ۹۰ .

حدیث۳۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَلَّموا القرآنَ ؛ فإنّهُ أحسَنُ الحَدیثِ ، وتَفَقَّهُوا فیهِ فإنَّهُ رَبیعُ القُلوبِ .

امام علی علیه السلام : قرآن را بیاموزید، که آن بهترین سخن است و در آن دانا شوید، که آن بهار دلهاست.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۰.

حدیث۳۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَفافُ زینَةُ الفَقرِ .

امام علی علیه السلام : خویشتنداری (مناعت طبع) زیورفقر است.

نهج البلاغة : الحكمة ۶۸.

حدیث۳۳۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن فَتَحَ على نفسِهِ بابا مِن المَسألَهِ فَتَحَ اللّهُ علَيهِ بابا مِن الفَقرِ .

امام على عليه السلام : هر كه درى از نيازخواهى به روى خود بگشايد، خداوند درى از فقر به رويش باز كند.

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۰ /۴

حدیث۳۳۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حُكِمَ بالفاقَةِ على مُكثِرِها ـ يَعنى الدنيا ـ واُعِينَ بالراحَةِ مَن رَغِبَ عنها .

امام على عليه السلام : فزونخواهِ دنيا محكوم به فقر است ، و رويگردانِ از دنيا آسايش يار اوست.

تحف العقول : ۲۲۱.

حدیث۳۳۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

داوُوا الفَقرَ بالصَّدقَةِ والبَذلِ .

امام على عليه السلام : فقر را با صدقه و بخشش، درمان كنيد.

غرر الحكم : ۵۱۵۶.

حدیث۳۳۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لاتُحَقِّروا ضُعفاءَ إخوانِكُم ؛ فإنّهُ مَنِ احتَقَرَ مُؤمِنا لم يَجمَعِ اللّهُ عَزَّوجلَّ بينهما فى الجَنّةِ إلّا أن يتوبَ .

امام على عليه السلام : برادران تهيدست خود را تحقيرنكنيد؛ زيرا هر كس مؤمنى را حقير شمارد، خداوند عز و جل ميان آن دو در بهشت جمع نكند، مگر اين كه توبه نمايد.

الخصال : ۶۱۴/۱۰.

حدیث۳۳۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا فَقرَ بعدَ الجَنّةِ ، ولا غِنى بعدَ النارِ .

امام على عليه السلام : با وجود بهشت ، فقرى نيست و با وجود دوزخ ، توانگرى نه .

تحف العقول : ۲۱۶

حدیث۳۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَقرُ النَّفسِ شَرُّ الفَقرِ .

امام علی علیه السلام : فقر نفس ، بدترین فقر است .

غرر الحکم : ۶۵۴۷ .

حدیث۳۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغِنی والفَقرُ بعدَ العَرضِ علَی اللّهِ .

امام علی علیه السلام : توانگری و فـقـر (واقعی) آن گاه معلوم شود ، که اعمال به پیشگاه خدا عرضه شود .

نهج البلاغة : الحکمة ۴۵۲ .

حدیث۳۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ : أیُّ فَقرٍأشَدُّ ؟ ـ : الکُفرُ بعدَ الإیمانِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که سخت ترین فقر کدام است ـ : کفر بعد از ایمان .

بحار الأنوار : ۷۷/ ۳۷۷/ ۱ .

حدیث۳۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکبَرُ الفَقرِ الحُمقُ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین فقر ، کم خردی است .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۸ .

حدیث۳۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا فَقرَ کالجَهلِ .

امام علی علیه السلام : هیچ فقری چون نادانی نیست .

نهج البلاغة : الحکمة ۵۴

حدیث۳۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ضَرَرُ الفَقرِ أحمَدُ مِن أشَرِالغِنى .

امام على عليه السلام : زيان فقر ، ستوده تر از سرمستىِ توانگرى است .

غرر الحكم : ۵۹۰۴ .

حديث۳۳۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الفَقرُ فِى الوَطَنِ غُربَةٌ .

امام على عليه السلام : فقر در زادگاه ، غربت است .

نهج البلاغة : الحكمة ۵۶ .

حديث۳۳۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لابنِهِ محمّدِبنِ الحَنَفِيَّةِ ـ : يا بُنَىَّ ،إنّى أخافُ علَيكَ الفَقرَ ، فَاستَعِذْ بِاللّه مِنهُ ؛ فإنَّ الفَقرَ مَنقَصَةٌ للدِّينِ ، مَدهَشَةٌ للعَقلِ ، داعيَةٌ لِلمَقتِ .

امام على عليه السلام ـ به فرزندش محمّد بن حنفيه ـ : فرزندم ! من از فقر و نادارى براى تو بيمناكم . پس ، از آن به خدا پناه بر ؛ زيرا كه فقر باعث كاستى در دين و سرگشتگى خرد است و مايه كينه و دشمنى .

نهج البلاغة : الحكمة ۳۱۹

حديث۳۳۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لابنِهِ الحسنِ عليه السلام ـ : لا تَلُمْ إنسانايَطلُبُ قُوتَهُ ، فَمَن عَدِمَ قُوتَهُ كَثُرَت خَطاياهُ . يابُنَىَّ ، الفقيرُ حَقيرٌ لا يُسمَعُ كلامُهُ ، ولا يُعرَفُ مَقامُهُ ، لو كانَ الفَقيرُ صادِقا يُسَمُّونَهُ كاذِبا ،ولو كانَ زاهِدا يُسَمُّونَهُ جاهِلاً . يابُنَىَّ ، مَن ابتُلِىَ

بالفَقرِ فقدِ ابتُلِىَ بأربَعِ خِصالٍ : بالضَّعفِ فى يَقينِهِ ، والنُّقصانِ فى عَقلِهِ ، والرِّقَّةِ فى دِينِهِ ، وقِلَّةِ الحَياءِ فى وَجهِهِ ، فَنَعُوذُ باللّه مِن الفَقرِ .

امام على عليه السلام ـ به پسرش حسن عليه السلام ـ : كسى راكه در پى روزى است ، سرزنش مكن ؛ كه هر كس بى روزى مانَد ، خطاهايش بسيار مى شود . فرزندم ! آدم فقير ، حقير است . سخنش خريدار ندارد و مقام و مرتبتش شناخته و دانسته نمى شود . فقير اگر راستگو باشد ، او را دروغگو مى نامند و اگر زاهد و دنياگريز باشد ، نادانش مى خوانند . فرزندم ! هر كه به فقر گرفتار آيد ، به چهار خصلت مبتلا شود: به سستى در يقين و

كاستى در خِرد و شكنندگى در دين و كمى شرم و حيا در چهره . پس ، پناه مى بريم به خدا از فقر .

جامع الأخبار : ۳۰۰ / ۸۱۸ .

حديث۳۳۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الفَقرُ يُخرِسُ الفَطِنَ عن حُجَّتِهِ ، والمُقِلُّ غَريبٌ فى بَلدَتِهِ .

امام على عليه السلام : فقر ، زبان شخص زيرك را از بيان دليلش ، فرو مى بندد و آدم فقير در شهر خود ، غريب است .

نهج البلاغة : الحكمة ٣ .

حدیث۳۳۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّ الفَقرَ مَذَلَّةٌ لِلنَّفسِ ، مَدهَشَةٌ لِلعَقلِ ، جالِبٌ لِلهُموم .
امام على عليه السلام : هر آينه فقر ، خوارىِ جان است و مايه سرگشتگىِ عقل و آورنده اندوه .
غرر الحكم : ح ٣٤٢٨ .

حدیث۳۳۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الفَقرُ المَوتُ الأَكبَرُ .
امام على عليه السلام : فقر ، مرگِ سخت تر است .
نهج البلاغة : الحكمة ١٦٣

حدیث۳۳۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّ أفضَلَ الناسِ عندَ اللّه ِ مَن كانَ العَمَلُ بالحَقِّ أحَبَّ إلَيهِ ـ وإن نَقَصَهُ وكَرَثَهُ ـ مِن الباطِلِ وإن جَرَّ إلَيهِ فائدَةً وزادَهُ .
امام على عليه السلام : همانا برترين مردم نزد خداوند،كسى است كه عمل به حق را از عمل به باطل بيشتر دوست داشته باشد، اگر چه حق براى او كمبود و اندوه به بار آورد و باطل سود و فزونى به سويش بكشاند.
نهج البلاغة : الخطبة ١٢٥ .

حدیث۳۳۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أفضَلُ عِبادِ اللّه ِ عِندَ اللّه ِ إمامٌ عادِلٌ، هُدِىَ وهَدَى، فَأقامَ سُنَّةً مَعلومَةً، وأماتَ بِدعَةً مَجهولَةً .
امام على عليه السلام : برترين بندگان خدا نزد خداوند،پيشواى دادگرى است كه رهيافته باشد و رهنما. پس، سنّتى دانسته و شناخته شده را بر پا دارد و بدعتى ناشناخته را بميراند.
نهج البلاغة : الخطبة ١٦٤

حدیث۳۳۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
غايَةُ الفَضائلِ العِلمُ .
امام على عليه السلام : اوج فضيلتها دانش است .
غرر الحكم : ٦٣٧٩ .

حدیث۳۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا فَضيلَةَ أجَلُّ مِن الإحسانِ .

امام علی علیه السلام : هیچ فضیلتی والاتر از احسان نیست.

غرر الحکم : ۱۰۶۲۵

حدیث۳۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأسُ الفَضائلِ مِلكُ الغَضَبِ ، وإماتَةُ الشَّهوَةِ .

امام علی علیه السلام : تسلّط بر خشم و میراندن شهوت سرآمد فضایل است.

غرر الحکم : ۵۲۳۷

حدیث۳۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإنصافُ أفضَلُ الفَضائلِ .

امام علی علیه السلام : انصاف، برترین فضیلتهاست.

غرر الحکم : ۸۰۵

حدیث۳۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حِفظُ اللِّسانِ وبَذلُ الإحسانِ مِن أفضَلِ فَضائلِ الإنسانِ .

امام علی علیه السلام : نگه داشتن زبان و بذل احسان، از برترین فضایل انسان است.

غرر الحکم : ۴۸۹۹

حدیث۳۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحسَنَ إلى مَن أساءَ إلَيهِ فقد أخَذَ بجَوامِعِ الفَضلِ .

امام علی علیه السلام : هر کس به کسی که به او بدی کرده است، خوبی کند، بیگمان مجمع فضایل را در اختیار گرفته است.

غرر الحکم : ۸۹۰۵

حدیث۳۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُن عَفُوّا فی قُدرَتِکَ ، جَوادا فیعُسرَتِکَ ، مُؤْثِرا مَعَ فاقَتِکَ ؛ یَکمُلْ لکَ الفَضلُ .

امام علی علیه السلام : در زمان قدرتمندی با گذشت باش و در گاه سختی و تنگدستی بخشنده و با وجود تهیدستی ایثارگر، تا فضیلت و برتری تو کامل شود.

غرر الحکم : ۷۱۷۹.

حدیث۳۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَقَد أخَذَ بجَوامِعِ الفَضلِ مَن رَفَعَ نفسَهُ عن سُوءِ المُجازاةِ .

امام علی علیه السلام : بیگمان کسی که خود را برتر از آن داند که [خوبی را] به بدی پاداش دهد، مجمع فضایل را فرا چنگ آورده است.

غرر الحکم : ۵۱۳۹

حدیث۳۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَضیلَةُ السادَةِ حُسنُ العِبادَةِ .

امام علی علیه السلام : برتری مرتبه مهتران، به نیکویی عبادت است.

غرر الحکم: ۶۵۵۹.

حدیث۳۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فالمُتَّقُونَ فیها هُم أهلُ الفَضائلِ:مَنطِقُهُمُ الصَّوابُ ، ومَلبَسُهُمُ الاقتِصادُ .

امام علی علیه السلام : پرهیزگاران در دنیا اهل فضایلند:گفتارشان بر پایه راستی و درستی است و پوشاکشان (رفتارشان) بر پایه میانه روی.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۳.

حدیث۳۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفَضیلَةُ بحُسنِ الکَمالِ ومَکارِمِ الأفعالِ ، لا بکَثرَةِ المالِ وجَلالَةِ الأعمالِ .

امام علی علیه السلام : برتری به حسن کمال و کردارهای والاست، نه به بسیاری مال و بزرگی کارها (منصبها).

غرر الحکم: ۱۹۲۵

حدیث۳۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لـو أنَّ النـاسَ حینَ تَنزِلُ بِهِمُ النِّقَمُ ، وتَزولُ عَنهُمُ النِّعَمُ ، فَزِعُوا إلی رَبِّهم بِصِـدقٍ مِن نِیّـاتِهِم ، وَوَلَهٍ مِن قُلوبِهِم ، لَرَدَّ علَیهِم کُـلَّ شـارِدٍ، وأصلَحَ لَهُم کُلَّ فاسِدٍ .

امـام علی علیه السـلام : اگر مردم آن گـاه که خشم و بلاهـا بر آنـان فرود می آیـد و نعمتهـا از میانشـان می رود، بـا نیّتهای راست و درست و دلهای مشتاق به پروردگارشان پناه برنـد، بیگمان هر گریخته و از دست رفته ای را به آنان بازگرداند و هر فسادی را برای آنان اصلاح کند.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۷۸.

حدیث۳۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن الفَسادِ (المَفسَدَةِ) إضاعَةُ الزادِ ، ومَفسَدَةُ المَعادِ .

امام علی علیه السلام : ضایع ساختن رهتوشه و تباه کردن معاد، از جمله موارد فساد (اسرافکاری) است.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وأیمُ اللّه ِ ، ما اختَلَفَت اُمَّةٌ بَعدَ نَبِیِّهاإلّا ظَهَرَ باطِلُها علی حَقِّها إلّا ماشاءَاللّهُ .

امام علی علیه السـلام : سوگنـد به خـدا که هیـچ امّتی پس از پیامبر خود دچار اختلاف نشدنـد، جز آن که باطل آن بر حقّ آن چیره گشت مگر این که خدا نخواست.

الأمالی للمفید : ۲۳۵/۵.

حدیث۳۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أحَقَّ الإنسانَ أن تکونَ لَهُ ساعَةٌ لا یَشغَلُهُ عَنها شاغِلٌ !

امـام علی علیه السـلام : چه سـزاوار است که انسـان لحظـاتی برای خود داشـته باشـد که هیـچ بازدارنـده ای، او را از آن لحظه ها باز ندارد!

غرر الحکم : ۹۶۸۴.

حدیث۳۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنْ یَکُنِ الشُّغلُ مَجهَدَةً فاتِّصالُ الفَراغِ مَفسَدَةٌ .

امام علی علیه السلام : اگر کار کردن مایه زحمت است، پیوسته بیکار بودن نیز موجب فساد است.

بحار الأنوار : ۷۷/۴۱۹/۴۰.

حدیث۳۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِعلَمْ أنَّ الدنیا دارُ بَلِیَّةٍ لم یَفرُغْ صاحِبُها فیها قَطُّ ساعَةً إلّا کانَت فَرغَتُهُ علَیهِ حَسرَةً یَومَ القِیامَةِ .
امام علی علیه السلام : بدان که دنیا سرای آزمایش و گرفتاری است، که آدمی هرگز در آن ساعتی آسوده و بیکار نشود، مگر این که آن بیکاری در روز قیامت مایه افسوس او گردد.
نهج البلاغة: الکتاب۵۹.

حدیث۳۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن الفَراغِ تکونُ الصَّبوَةُ .
امام علی علیه السلام : هوا و هوس برخاسته از فراغت است.
غرر الحکم : ۹۲۵۱.

حدیث۳۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أمّا ما فَرَضَهُ اللّه ُ سبحانَهُ فی کتابِهِ فدَعائمُ الإسلام ، وهِی خَمسُ دَعائمَ . وعلی هذهِ الفَرائضِ الخَمسِ بُنِیَ الإسلامُ ، فَجَعَلَ سبحانَهُ لِکُلِّ فَریضَةٍ مِن هذهِ الفَرائضِ أربَعَةَ حُدودٍ لایَسَعُ أحَدا جَهلُها ، أوَّلُها : الصلاةُ ، ثُمّ الزکاةُ ، ثُمّ الصیامُ ، ثُمّ الحَجُّ ، ثُمّ الوَلایَةُ ، وهِی خاتِمَتُها والجامِعَةُ لِجَمیعِ الفَرائضِ والسُّنَنِ .
امام علی علیه السلام : اما آنچه خداوند سبحان در کتاب خود فریضه قرار داده ، تکیه گاههای اسلام است و آن پنج تکیه گاه می باشد و اسلام بر این پنج فریضه بنا شده است. خداوند سبحان برای هر یک از این فرایض چهار حدّ قرار داده که همگان موظفند آنها را بدانند . نخستین این فرایض نماز است و سپس زکات و بعد از آن روزه و آن گاه حج و زان پس ولایت که این آخری تمام کننده و به کمال رساننده و جامع همه واجبات و مستحبات است .
بحارالأنوار : ۶۸ / ۳۸۸ / ۳۹ .

حدیث۳۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ اللّه َ فَرَضَ علی جَوارِحِکَ کُلِّهافَرائضَ یَحتَجُّ بها علَیکَ یَومَ القِیامَةِ .
امام علی علیه السلام : خداوند بر همه اندامهای تو فرایضی نهاد که روز قیامت به وسیله آنها با تو احتجاج کند.
نهج البلاغة: الحکمة ۳۸۲ .

حدیث۳۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّه ُ الإيمانَ تَطهيرا مِن الشِّرْكِ ، والصلاةَ تَنزيها عنِ الكِبرِ ، والزكاةَ تَسبيبا للرِّزقِ .

امـام علی علیه السـلام : خداونـد ایمـان را فرض کرد، برای پـاک کردن از شـرک ، و نمـاز را برای دور کردن از کـبر و نخـوت ، و زکات را تا سبب روزی [نیازمندان]باشد.

نهج البلاغة: الحكمة ۲۵۲

حديث۳۳۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ اللّه َ سبحانَهُ فَرَضَ فی أموالِ الأغنياءِأقواتَ الفُقَراءِ ، فما جاعَ فَقيرٌ إلّا بما مُتِّعَ بهِ غَنيٌّ .

امـام علی علیه السـلام : خداونـد سـبحان خوراک تهیدسـتان را در اموال توانگران واجب فرموده است. بنابراین، هیـچ فقیری گرسـنه نماند مگر بدان سبب که توانگری از حقّ او بهره مند شد.

نهج البلاغة: الحكمة ۳۲۸

حديث۳۳۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ اللّه َ تعالى فَرَضَ على أئمّهِ العَدلِ (الحقّ) أن يُقَدِّرُوا أنفُسَهُم بِضَعَفَةِ الناسِ ، كيلا يَتَبَيَّغَ بالفَقيرِ فَقرُهُ .

امام علی علیه السلام : خداوند متعال بر پیشوایان عدل(حق) فرض کرده است که خود را با مردم تهیدست برابر سازند، تا فقر فقیر او را برنیاشوبد.

نهج البلاغة: الخطبة ۲۰۹

حديث۳۳۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا عِبادَةَ كَأداءِ الفَرائضِ .

امام علی علیه السلام : عبادتی چون انجام فرایض نیست.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۱۳.

حديث۳۳۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّك إنِ اشتَغَلتَ بفَضائلِ النَّوافِلِ عَن أداءِالفَرائضِ ، فلَن يقومَ فَضلٌ تَكسِبُهُ بِفَرضٍ تُضَيِّعُهُ .

امـام علی علیه السـلام : اگر بـا پرداختن به فضـیلت مسـتحبات از به جـا آوردن فرایض بـاز مانی، هرگز آن فضـیلتی که به دست می آوری با [گناه] آن فریضه ای که ضایعش می کنی برابری نمی کند.

غرر الحكم : ۳۷۹۳.

حديث۳۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خادِعْ نفسَکَ فی العِبادَةِ ، وارفُقْ بهاولا تَقهَرْها ، وخُـذْ عَفوَها ونَشاطَها ، إلّا ما کانَ مَکتوبا علَیکَ مِن الفَریضَـةِ ؛ فإنّهُ لا بُـدَّ مِن قَضائها وتَعاهُدِها عِندَ مَحَلِّها .

امـام علی علیه السـلام : نفْسِ خود را بـا لطـایف الحیـل به عبـادت وادار و بـا آن مـدارا کن و به آن زور مگو و به هنگـام آرامش و نشـاطش به عبادت پرداز، مگر در آن چیزهایی که بر تو فرض شـده است که در این موارد بایـد آنها را به جای آوری و به موقع ادا کنی.

نهج البلاغة : الکتاب ۶۹

حدیث۳۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجعَلُوا ما افتَرَضَ اللّهُ ُ علَیکُم مِن طَلَبِکُم ، وَاسألوهُ مِن أداءِ حَقِّهِ ما سَألَکُم .

امـام علی علیـه السـلام : آنچه را خداونـد بر شـما فرض کرده است، وجهه همّت خـویش قرار دهیـد و برای ادای حـقّ او که از شـما خواسته است از او توفیق و کمک طلبید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۳

حدیث۳۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفَرائضَ الفَرائضَ ! أدُّوها إلَی اللّه ِ تُؤَدِّکُم إلَی الجَنَّةِ .

امام علی علیه السلام : [بر شما باد] فرایض! فرایض! آنها را برای خدا ادا کنید تا شما را به بهشت رسانند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۷

از۳۴۰۱تا۳۶۰۰

حدیث۳۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاُمورُ مَرهونَةٌ بأوقاتِها .

امام علی علیه السلام : کارها، گروگان زمانهای خودهستند .

بحار الأنوار : ۷۷/ ۲/۱۶۵.

حدیث۳۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن الخُرقِ المُعاجَلَةُ قبلَ الإمکانِ ،والأناةُ بعدَ الفُرصَةِ .

امـام علی علیه السـلام : شـتافتن [در کـاری] پیش از آن که فرصت دست دهـد و درنگ و کنـدی پس از دست دادن فرصت، نشانه

نادانی است.

نهج البلاغة : الحكمة ٣٦٣.

حدیث۳۴۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الفُرصَةُ سَريعَةُ الفَوتِ ، وبَطِيئَةُ العَودِ .

امام على عليه السلام : فرصت، زودگذر است و ديرياب.

غرر الحكم : ٢٠١٩

حدیث۳۴۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الفُرصَةُ غُنمٌ .

امام على عليه السلام : فرصت، غنيمت است.

غرر الحكم : ١٩٤.

حدیث۳۴۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إضاعَةُ الفُرصَةِ غُصَّةٌ .

امام على عليه السلام : از دست دادن فرصت، مايه اندوه است.

نهج البلاغة : الحكمة ١١٨.

حدیث۳۴۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الفُرصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ ،فانتَهِزُوا فُرَصَ الخَيرِ .

امام على عليه السلام : فرصت، چون ابر مى گذرد. پس، فرصتهاى كار خوب را غنيمت شمريد.

نهج البلاغة : الحكمة ٢١.

حدیث۳۴۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لقد كانَ رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله إذا ذَكَرَلنفسِهِ فضيلةً قالَ : ولا فَخرَ .

امام على عليه السلام : پيامبر خدا صلى الله عليه و آله هرگاه فضيلتى ازخود ياد مى كرد، مى فرمود : [قصدم]فخر فروشى نيست.

بحار الأنوار : ١٦/٣٤١/٣٣

حدیث۳۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما لابنِ آدمَ والفَخرِ ؟ ! أوَّلُهُ نُطفَةٌ ،وآخِرُهُ جِيفَةٌ ، ولا يَرزُقُ نفسَهُ ، ولا يَدفَعُ حَتفَهُ .
امام علی علیه السلام : آدمیزاد را چه به فخرفروشی!آغازش نطفه ای است و فرجامش مرداری. نه می تواند خود را روزی دهد و نه می تواند جلو مرگ خویش را بگیرد .
نهج البلاغة : الحكمة ۴۵۴.

حدیث۳۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أهلَكَ الناسَ اثنانِ: خَوفُ الفَقرِ ، وطَلَبُ الفَخرِ .
امام علی علیه السلام : دو چیز مردم رانابود کرده است :ترس از ناداری، و فخرجویی .
الخصال : ۶۹/۱۰۲.

حدیث۳۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ضَعْ فَخرَكَ ، واحطُطْ كِبرَكَ ، واذكُرْقَبرَكَ .
امام علی علیه السلام : فخرفروشی را کنار بگذار و تکبررا فرو نِه و به یاد قبرت باش .
نهج البلاغة : الحكمة ۳۹۸.

حدیث۳۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا حُمقَ أعظَمُ مِن الفَخرِ .
امام علی علیه السلام : حماقتی بزرگتر از فخرفروشی نیست .
غرر الحكم : ۱۰۶۵۵ .

حدیث۳۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ مِن أسخَفِ حالاتِ الوُلاةِ عندَ
صالِحِ الناسِ، أن يُظَنَّ بِهِم حُبُّ الفَخرِ، ويُوضَعَ أمرُهُم علَى الكِبرِ .
امام علی علیه السلام : از پست ترین حالات زمامداران نزد مردمان نیک، این است که گمان رود دوستدار فخر و خودستایی گشته اند و
کردارشان بر تکبر حمل شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۶.

حدیث۳۴۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما أفحَشَ كريمٌ قَطُّ .

امام على عليه السلام : انسان بزرگوار، هرگز دشنام ندهد.

غرر الحكم : ۹۴۷۸.

حدیث۳۴۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فيما كَتَبَ إلى قُثَمَ بنِ العبّاس ـ : وَاجلِسْ لَهُمُ العَصرَينِ، فَأفتِ المُستَفتىَ، وعَلِّمِ الجاهِلَ ، وذاكِرِ العالِمَ .

امام على عليه السـلام ـ در نامه خود به قثم بن عباس ـ نوشت : در صـبح و عصـر با آنان (مردم) بنشين و براى كسى كه از تو حكم و مسأله اى مى پرسد، فتوا بده و نادان را بياموز و با دانا گفتگوى علمى كن.

نهج البلاغة : الكتاب ۶۷ .

حدیث۳۴۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُنْ فى الفتنَةِ كَابنِ اللَّبونِ ؛ لا ظَهرٌ فَيُركَبَ ، ولاضَرعٌ فيُحلَبَ (فَيُحتَلَبَ) .

امام على عليه السلام : به گاهِ فتنه همچون شتر نر دوساله باش كه نه پشت [و نيرويى]دارد كه بر او سوار شوند و نه پستانى كه از آن شير دوشند.

نهج البلاغة : الحكمة ۱.

حدیث۳۴۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن شَبَّ نارَ الفِتنَةِ كانَ وَقودالها .

امام على عليه السلام : هر كس آتش فتنه را برافروزد، خود آتشگيره آن شود.

غرر الحكم : ۹۱۶۳

حدیث۳۴۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

والٍ ظَلومٌ غَشومٌ خَيرٌ مِن فِتنَةٍ تَدُومُ .

امام على عليه السلام : زمامدار ستمكار و بيرحم، بهتراز فتنه (هرج و مرجى) است كه دائمى باشد.

غرر الحكم : ۱۰۱۰۹.

حدیث۳۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اعلَمُوا أنّهُ مَن يَتَّقِ اللّه َ يَجعَلْ لَهُ مَخرجا مِن الفِتَنِ ، ونورا مِن الظُّلَم .
امـام علی علیه الـسلام : بدانیـد که هر کس تقوای الهی درپیش گیرد، خداونـد برای او راه خروجی از فتنه هـا قرار دهـد و نوری در تاریکیها.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۸۳.

حدیث۳۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لرجُلٍ يُسَمّى حَربا يَمشى مَعهُ وهُو راكِبٌ ـ : ارجِعْ ، فإنَّ مَشىَ مِثلِكَ مَع مِثلِى فِتنَةٌ للوالى ، ومَذَلَّةٌ للمؤمنِ .
امام علی علیه السلام ـ به مردی به نام حَرْب که در رکاب آن حضرت پیاده می رفت ـ فرمود: برگرد؛ زیرا پیاده آمدن کسی چون تو در رکاب کسی چون من باعث فتنه و غرور والی و مایه خواری مؤمن است.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۲۲ .

حدیث۳۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الفِتَنُ ثلاثٌ : حُبُّ النِّساءِوهُو سَيفُ الشَّيطانِ ، وشُربُ الخَمرِ وهُوفَخُّ الشَّيطانِ ، وحُبُّ الدِّينارِ والدِّرهَمِ وهُو سَهمُ الشَّيطانِ ، فَمَن أحَبَّ النِّساءَ لم يَنتَفِعْ بعَيشِهِ ، ومَن أحَبَّ الأشرِبَةَ حَرُمَت علَيهِ الجَنّةُ ، ومَن أحَبَّ الدِّينارَ والدِّرهَمَ فهُو عَبدُ الدنيا .
امام علی علیه الـسلام : فتنه ها سه چیزند : زنْ دوستی ، که شمشـیر شیطان است و شرابخواری که دام شیطان است و عشق به درهم و دینار که تیر شـیطان است. کسـی که عشق به زنان داشـته باشـد، از زندگیش بهره مند نشود و کسـی که مشـروبات را دوست داشـته باشد، بهشت بر او حرام گردد و کسی که عشق به درهم و دینار داشته باشد، بنده دنیاست.
بحار الأنوار : ۷۳/۱۴۰/۱۲.

حدیث۳۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فى وصيَّتِهِ لابنِهِ الحسنِ عليه السلام ـ : إيّاكَ والتَّغايُرَ فى غيرِ مَوضِعِ الغَيرَةِ، فإنَّ ذلكَ يَدعُو الصَّحيحَةَ مِنهُنَّ إلَى السَّقَمِ ، ولكن أحكِمْ أمرَهُنَّ فإن رَأيتَ عَيبا فَعَجِّلِ النَّكيرَ علَى الكبيروالصغيرِ
امام علی علیه الـسلام ـ در سـفارش به فرزند خود حسن علیه الـسلام ـ فرمود : از غیرت نابجا [نسبت به زنان] بپرهیز که آن، زن سالم را به بیماری می کشانـد و پاکدامن را به بدگمانی (اندیشه گنهکاری)، بلکه درباره آنان محکم کاری کن. آن گاه اگر عیبی دیدی در مجازات کوچک و بزرگ درنگ مکن.
فی نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱ : «وإيّاك والتغاير فى غير موضع غيرة، فإنّ ذلك يدعو الصحيحة إلى السقم، والبريئة إلى الرَّيب».

حدیث۳۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یَغارُ للمؤمِنِ ، فَلْیَغَرْ مَن لایَغارُ ؛فإنّهُ مَنکوسُ القَلبِ .

امـام علی علیه السـلام : همانا خداونـد نسـبت به مؤمن غیرت دارد؛ پس، بی غیرت از خود غیرت نشان دهـد؛ زیرا که آدم بی غیرت واژگونه دل (زیبا بیننده زشتی) است.

المحاسن : ۱/۲۰۴/۳۵۵.

حدیث۳۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدرُ الرجُلِ علی قَدرِ هِمَّتِهِ ... وشَجاعَتُهُ علی قَدرِ أنَفَتِهِ ، وعِفَّتُهُ علی قَدرِ غَیرَتِهِ .

امام علی علیه السـلام : ارزش مرد به اندازه همّت اوست... و دلیری او، به اندازه ننگ داشـتن اوست [از تن دادن به پستیها و زبونیها] و پاکدامنی او به اندازه غیرت او.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۷

حدیث۳۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما زَنی غَیورٌ قطُّ .

امام علی علیه السلام : هیچ غیرتمندی هرگز زنا نمی کند .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۰۵.

حدیث۳۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقـد نَظَرَ إلی رجُلٍ یَغتابُ رجُلاً عنـدَ ابنِهِ الحسنِ علیه السـلام ـ : یابُنَیَّ ، نَزِّهْ سَـمعَکَ عن مِثلِ هـذا ؛ فإنّهُ نَظَرَ إلی أخبَثِ ما فی وِعائهِ فَأفرَغَهُ فی وِعائکَ !

امام علی علیه السـلام ـ وقتی ملاحظه کرد که شخصی درحضور فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام از کسی غیبت می کند ـ فرمود : فرزندم! گوش خود را از چنین کسی به دور دار؛ زیرا او به پلید و نجس ترین چیزهایی که درظرف خود دارد نگریسته وآنها را در ظرف تو خالی کرده است .

الاختصاص : ۲۲۵.

حدیث۳۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغِیبَهُ جُهدُ العاجِزِ .

امام علی علیه السلام : غیبت کردن، کار شخص ناتوان است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۶۱.

حدیث۳۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا قالَ لَهُ بعضُ أصحابِهِ(وكانَ كَلبيّا) : لَقَد اُعطِيتَ يا أميرَالمؤمنينَ عِلمَ الغَيبِ ، فَضَحِكَ عليه السلام ـ : يا أخا كَلبٍ، ليسَ هُو بعِلمِ غَيبٍ ، وإنّما هُو تَعَلُّمٌ مِن ذى عِلمٍ ، وإنَّما عِلمُ الغَيبِ عِلمُ الساعَةِ ، وما عَدَّدَهُ اللّه ُ سبحانَهُ بقولِهِ : «إنَّ اللّه َ عِندَهُ عِلمُ السّاعَةِ ويُنَزِّلُ الغَيثَ ويَعْلَمُ ما فى الأرْحام»

امام علی علیه السلام ـ وقتی یکی از یاران ایشان [از قبیله کلب] به آن حضرت عرض کرد : «ای امیرالمؤمنین! علم غیب به تو داده شده است» ، پس از خنده ای ـ فرمود : ای مرد کلبی! این علم غیب نیست، بلکه بر اثر فرا گرفتن از صاحب علمی است. علم غیب، علم داشتن به زمان قیامت است و آنچه خداوند سبحان آنها را بر شمرده و فرموده است : «همانا علم قیامت نزد خداست و باران فرو می فرستد و آنچه را که در زهدانهاست، می داند» .

لقمان : ۳۴ .

حدیث۳۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا وِزرَ أعظَمُ مِن وِزرِ غَنيٍّ مَنَعَ المُحتاجَ .

امام علی علیه السلام : گناهی، بزرگتر از گناه ثروتمندی نیست که نیازمند را [از حقّش]محروم کرده باشد.

غرر الحکم : ۱۰۷۳۸.

حدیث۳۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ اللّه َ سبحانَهُ فَرَضَ فى أموالِ الأغنياءِ أقواتَ الفُقَراءِ ، فما جاعَ فَقيرٌ إلّا بما مُتِّعَ بِهِ غَنيٌّ ، واللّه ُ تعالى سائلُهُم عن ذلكَ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان خوراک تهیدستانرا در اموال توانگران قرار داده است. پس، هیچ تهیدستی گرسنه نماند، مگر به سبب این که ثروتمندی از حقّ او بهره مند شده است. و خدای بزرگ در این باره از آنان بازخواست می کند.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۲۸.

حدیث۳۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ فَرَضَ علَى الأغنياءِ فيأموالِهِم بقَدْرِ ما يَكفِى فُقَراءَهُم ، وإن جاعُوا وعَرُوا وجَهَدُوا فَبِمَنعِ الأغنياءِ ، وحَقٌّ عَلَى اللّه ِ أن يُحاسِبَهُم يَومَ القِيامَةِ ويُعذِّبَهُم علَيهِ .

امام علی علیه السلام : همانا خداوند در اموال ثروتمندان به اندازه ای که [نیاز]تهیدستانشان را کفایت کند، حق واجب فرموده است و اگر تهیدستان گرسنه و برهنه و رنجور شوند، به سبب آن است که ثروتمندان حقّ آنان را نداده اند و خدا حق دارد که روز قیامت

ثروتمندان را بازخواست و برای این کار عذابشان کند.

کنز العمّال : ۱۶۸۴۰ .

حدیث۳۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِفتاحُ الغِنَی الیَقینُ .

امام علی علیه السلام : کلید توانگری، یقین است.

بحار الأنوار : ۷۸/۹/۶۵

حدیث۳۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یکونُ غَنیّا حتّی یکونَ عَفیفا .

امام علی علیه السلام : [آدمی] توانگر نباشد،مگر آن گاه که خویشتندار باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۸/۶۴.

حدیث۳۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أصبَحَ والآخِرَةُ هَمُّهُ استَغنی بغَیرمالٍ ، واستَأنَسَ بغَیرِ أهلٍ ، وعَزَّ بغَیرِ عَشیرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که روز خود را بیاغازد و آخرت همّ و غم او باشد، با وجود ناداری، توانگر باشد و با وجود بی کسی، تنها نباشد و بدون داشتن ایل و تبار، نیرومند باشد.

الأمالی للطوسی : ۵۸۰/۱۱۹۸.

حدیث۳۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغِنَی الأکبَرُ الیَأسُ عَمّا فی أیدِی الناسِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین توانگری، چشم نداشتن به دست مردم است.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۴۲

حدیث۳۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أغنَی الغِنَی العَقلُ ، وأکبَرَ الفَقرِ الحُمقُ .

امام علی علیه السلام : سرشارترین توانگری، خردمندی است و بزرگترین تهیدستی، نابخردی.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۸.

حدیث۳۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن استَغنى باللّه ِ افتَقَرَ الناسُ إلَيهِ .

امام على عليه السلام : هر كه به خدا توانگر شود، مردم به او نيازمند گردند.

كشف الغمّة : ۳/۱۳۷.

حدیث۳۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا غِنى كالعَقلِ .

امام على عليه السلام : هيچ ثروتى چون خرد نيست.

نهج البلاغة : الحكمة ۵۴.

حدیث۳۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا كَنزَ أغنى مِن القَناعَةِ .

امام على عليه السلام : هيچ گنجى سرشارتر از قناعت نيست.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۷۱

حدیث۳۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ في صفةِ أعجَبِ ما فِي الإنسانِ وهُو القَلبُ ـ : إن أفادَ مالاً أطغاهُ الغِنى ، وإن أصابَتهُ مُصيبَةٌ فَضَحَهُ الجَزَعُ .

امام على عليه السلام ـ در وصف شگفت ترين عضو انسان؛ يعنى دل ـ فرمود : اگر به ثروتى برسد، توانگرى او را ياغى مى كند و اگر مصيبتى بدو رسد، بيتابى رسوايش مى گرداند.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۰۸.

حدیث۳۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَتَجاوَزوا بنا العُبوديَّةَ ثُمّ قُولوا ماشِئتُم ولن تَبلُغوا ، وإيّاكُم والغُلُوَّ كَغُلُوِّ النَّصارى ؛ فإنّي بَرىءٌ مِن الغالِينَ .

امام على عليه السلام : ما را از مرزِ بندگى [خدا] فراتربريد ؛ آن گاه هر چه خواستيد بگوييد ، كه كم گفته ايد . زنهار كه مانند نصارا غلو كنيد ؛ زيرا من از غلوكنندگان بيزارم .

بحار الأنوار : ۲۵ / ۲۷۴ / ۲۰

حدیث۳۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إیّاکُم والغُلُوَّ فِینا ، قُولُوا إنّا عَبِیدٌ مَربُوبُونَ ، وقُولوا فی فَضلِنا ما شِئتُم .
امام علی علیه السلام : از غلو کردن درباره ما بپرهیزیدو ما را بندگان پروریده بدانید. آن گاه هر چه خواستید در فضیلت ما بگویید.
الخصال : ۶۱۴/۱۰.

حدیث۳۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللّهُمّ إنّی بَریءٌ مِنَ الغُلاةِ کَبَراءَةِ عیسَی بنِ مَریمَ مِنَ النَّصاری ، اللّهُمّ اخذُلْهُم أبَدا ، ولاتَنصُرْ مِنهُم أحَدا .
امام علی علیه السلام : بار خدایا! همچنان که عیسی بن مریم از نصارا بیزاری جست، من نیز از غالیان [در حقّ خود]بیزارم؛ بار خدایا! آنان را برای همیشه تنها و بی یاور گذار و هیچ کدام آنان را یاری مرسان.
بحار الأنوار : ۲۵/۲۸۴/۳۲.

حدیث۳۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
هَلَکَ فِیَّ رَجُلانِ : مُحِبٌّ غالٍ ،
ومُبغِضٌ قالٍ .
امام علی علیه السلام : در باب من دو کس به هلاکت
افتادند : دوست افراطی و دشمن کینه ورز.
نهج البلاغة : الحکمة ۴۶۹.

حدیث۳۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الغِلُّ بَذْرُ الشَّرِّ .
امام علی علیه السلام : کینه، تخم بدی است.
غرر الحکم : ۵۴۷

حدیث۳۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الغِلُّ یُحبِطُ الحَسَناتِ .
امام علی علیه السلام : کینه، کارهای نیک را از بین می برد.
غرر الحکم : ۶۴۲

حدیث۳۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشَدُّ القُلوبِ غِلّاً قَلبُ الحَقُودِ .

امام علی علیه السلام : بد کینه ترین دلها، دل شخص کینه توز است.

غرر الحکم : ۲۹۳۲.

حدیث۳۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ العاقِلَ نِصفُهُ احتِمالٌ ،ونِصفُهُ تَغافُلٌ .

امام علی علیه السلام : خردمند، نصفش تحمل و بردباری است و نصف دیگرش نادیده گیری.

غرر الحکم : ۲۳۷۸ .

حدیث۳۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن أشرَفِ أعمالِ (أحوالِ) الکَریمِ غَفلَتُهُ عمّا یَعلَمُ .

امام علی علیه السلام : از بهترین رفتارهای (حالات) شخص بزرگوار، نادیده گرفتن چیزی [از خطاها و بدیهای مردم]است که می داند.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۲۲.

حدیث۳۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَوامُ الغَفلَةِ یُعمِی البَصیرَةَ .

امام علی علیه السلام : ادامه یافتن غفلت، دیده بصیرت را کور می کند.

غرر الحکم : ۵۱۴۶

حدیث۳۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ والغَفلَةَ والاغتِرارَ بالمُهلَةِ ؛فإنّ الغَفلَةَ تُفسِدُ الأعمالَ .

امام علی علیه السلام : زنهار از غفلت و فریب مهلت[عمر]را خوردن؛ زیرا که غفلت کارها را تباه می کند.

غرر الحکم : ۲۷۱۷

حدیث۳۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن طالَت غَفلَتُهُ تَعَجَّلَت هَلَكَتُهُ .
امام علی علیه السلام : هر که غفلتش به درازا کشد،هلاکتش شتاب گیرد.
غرر الحکم : ۸۳۱۸

حدیث۳۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن غَلَبَت علَيهِ الغَفلَةُ ماتَ قَلبُهُ .
امام علی علیه السلام : هر که غفلت بر او چیره گردد،دلش بمیرد.
غرر الحکم : ۸۴۳۰

حدیث۳۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ مَن عَرَفَ الأيّامَ لم يَغفُلْ عنِ الاستِعدادِ .
امام علی علیه السلام : هر که (تحولات) ایّام را شناخت،از آماده شدن [برای آخرت] غافل نگشت.
التوحید : ۷۴/۲۷.

حدیث۳۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِدَوامِ ذِكرِ اللّهِ تَنجابُ الغَفلَةُ .
امام علی علیه السلام : با پیوسته به یاد خدا بودن است که پرده غفلت کنار می رود.
غرر الحکم : ۴۲۶۹.

حدیث۳۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كَم مِن غافِلٍ يَنسِجُ ثَوبا لِيَلبَسَهُ وإنّماهُو كَفَنُهُ ! ويَبنِي بَيتا لِيَسكُنَهُ وإنّما هو مَوضِعُ قَبرِهِ !
امام علی علیه السلام : ای بسا غافلی که پارچه ای می بافد تا آن را بپوشد، اما کفن او می شود و خانه ای می سازد تا در آن بنشیند، اما همان جا قبر او می شود.
بحار الأنوار : ۷۷/۴۰۱/۲۶

حدیث۳۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَأفِقْ أيُّها السامِعُ مِن سَكرَتِكَ ، واستَيقِظْ مِن غَفلَتِكَ ، واختَصِر مِن عَجَلَتِكَ .

امام علی علیه السلام : ای شنونده! از مستی خود به هوش آی و از خواب غفلتت بیدار شو و از شتابت بکاه.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۳

حدیث۳۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أيُّها النَّاسُ غيرُ المَغفولِ عَنهُم ، والتارِكونَ المَأخوذَ مِنهُم ، مالی أراكُم عنِ اللّهِ ذاهِبينَ ، وإلى غيرِهِ راغِبينَ ؟ !

امام علی علیه السلام : ای مردمی که از کار شما غافل نیستند و ای مردمی که [خدا و اوامر او را]رها کرده اید و از شما گرفته می شود [هر چه دارید] ، چه شده است که می بینم از خدا رویگردان شده اید و به غیر او روی آورده اید؟

نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۵ .

حدیث۳۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَيالَها حَسرَةً على كُلِّ ذی غَفلَةٍ أن يكونَ عُمُرُهُ علَيهِ حُجّةً ، وأن تُؤَدِّيَهُ أيّامُهُ إلَى الشِّقوَةِ !

امام علی علیه السلام : ای دریغا بر هر غافلی که عمرش بر ضد او حجت باشد و روزهایش او را به سوی بدبختی کشاند .

نهج البلاغة : الخطبة ۶۴

حدیث۳۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغَفلَةُ ضَلالَةٌ .

امام علی علیه السلام : غفلت، گمراهی است.

غرر الحكم : ۱۹۶.

حدیث۳۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاستِغفارُ مَعَ الإصرارِ ذُنوبٌ مُجَدَّدَةٌ .

امام علی علیه السلام : آمرزش خواهی[ها] با وجودادامه دادن به گناه، خود گناهانی تازه اند.

تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث۳۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِستَغفِرْ تُرزَقْ .

امام علی علیه السلام : استغفار کن تا روزی داده شوی.

غرر الحكم : ۲۲۲۸ .

حدیث۳۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاستِغفارُ یَزِیدُ فی الرِّزقِ .

امام علی علیه السلام : آمرزش خواهی، روزی رامی افزاید.

بحار الأنوار : ۹۳/۲۷۷/۴.

حدیث۳۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وقد جَعَلَ اللّه ُ سبحانَهُ الاستِغفارَ سَبَبا لِدُرورِ الرِّزقِ ورَحمَةِ الخَلقِ ، فقالَ سبحانَهُ : «اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إنَّهُ كانَ غَفّارا »

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان، آمرزش خواهی را سبب فزونی روزی و رسیدن رحمت به خلق قرار داده و فرموده است : «از پروردگارتان طلب آمرزش کنید که او بسی آمرزنده است» پس، رحمت خدا بر کسی که به توبه روی آورد و گذشتن از گناهش را بخواهد و پیش از مرگش کاری بکند.

نوح : ۱۰ .

حدیث۳۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن اُعطِیَ الاستِغفارَ لَم یُحرَمِ المَغفِرَةَ .

امام علی علیه السلام : به هر کس [نعمتِ] استغفار داده شود از آمرزیده شدن محروم نشود.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۳۵.

حدیث۳۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَطَّرُوا بالاستِغفارِ لاتَفضَحْكُم روائحُ الذُّنوبِ .

امام علی علیه السلام : با آمرزش خواهی، خودرا معطّر کنید تا بوی گناهان شما را رسوا نکند.

بحار الأنوار : ۹۳/۲۷۸/۷.

حدیث۳۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبتُ لِمَن یَقنَطُ ومَعهُ الاستِغفارُ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که آمرزش خواهی را دارد و با این حال نومید می شود.

نهج البلاغة : الحکمة ۸۷.

حدیث۳۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن شَنِئ الفاسِقینَ وغَضِبَ للّه ِ ، غَضِبَ اللّه ُ لَهُ وأرضاهُ یومَ القِیامَهِٔ .

امام علی علیه السلام : هر که با نابکاران دشمنی ورزد و برای خدا خشم گیرد، خداوند به خاطر او خشم گیرد و روز قیامت خشنودش گرداند.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۱.

حدیث۳۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ صلی الله علیه و آله لایَغضَبُ للدنیا ، فإذا أغضَبَهُ الحقُّ لَم یَعرِفْهُ أحَدٌ ولم یَقُمْ لِغَضَبِهِ شَیءٌ حتّی یَنتَصِرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برای دنیا به خشم نمی آمد اما هرگاه حق او را به خشم می آورد، هیچ کس او را نمی شناخت و هیچ چیز نمی توانست جلو خشم او را بگیرد تا آن گاه که انتقام [حق را]می گرفت.

المحجّهٔ البیضاء : ۵/۳۰۳ .

حدیث۳۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

داوُوا الغَضَبَ بالصَّمتِ ،والشَّهوَهَٔ بالعَقلِ .

امام علی علیه السلام : خشم را با خاموشی درمان کنیدو خواهش نفس را با خرد.

غرر الحکم : ۵۱۵۵.

حدیث۳۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِدَّهُٔ ضَربٌ مِن الجُنونِ لأنَّ صاحِبَها یَندَمُ ، فإن لَم یَندَمْ فَجُنُونُهُ مُستَحکِمٌ .

امام علی علیه السلام : خشم و تندی، نوعی از دیوانگی است؛ زیرا صاحب آن پشیمان می شود و اگر پشیمان نشود، دیوانگیش قطعی است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۵۵ .

حدیث۳۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَجَرُ الغَصِیبُ

امام علی علیه السلام : سنگ غصبی در خانه، ضامن ویرانی آن خانه است .

فی شرح نهج البلاغهٔ: ۱۹/۷۲ «الغصب» بدل «الغصیب» .

حدیث۳۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن غَشَّ الناسَ فی دِینِهِم فَهُو مُعانِدٌللّه ِ ورسولِهِ .
امام علی علیه السلام : هر که در دین مردم با آنهادغلکاری کند، دشمن خدا و پیامبر اوست.
غرر الحکم : ۸۸۹۱ .

حدیث۳۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ مِن عَهدِهِ إلی بعضِ عُمّالِهِ ـ : إنَّ أعظَمَ الخِیانَةِ خِیانَةُ الاُمَّةِ، وأفظَعَ الغِشِّ غِشُّ الأئمَّةِ .
امـام علی علیه السـلام ـ در سـفارش به یکی از کـارگزاران خویش ـ نوشت : همانـا بزرگترین خیـانت، خیانت به امّت است و زشـت ترین دغلکاری، دغلکاری نسبت به پیشوایان است.
نهج البلاغهْ : الکتاب ۲۶.

حدیث۳۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ رسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله سارَ إلی بَدرٍ فیشهرِ رَمَضانَ ، وافتَتَحَ مَکَّهَْ فی شهرِ رَمَضانَ .
امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در ماه رمضان به جنگ بدر رفت و در ماه رمضان نیز مکه را فتح کرد.
الأمالی للطوسی : ۳۴۲/۷۰۱.

حدیث۳۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَمّا انجَلی الناسُ عَن رسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله یومَ اُحُـدٍ نَظَرتُ فِی القَتلی فلَم أرَ رسولَ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله ، فقلتُ : واللّه ِ ما کانَ لِیَفِرَّ وما أراهُ فِی القَتلی ، ولکن أرَی اللّه َ غَضِبَ علَینا بما صَـنَعنا فرَفَعَ نَبِیَّهُ ، فما فِیَّ خیرٌ مِن أن اُقاتِلَ حتّی اُقتَلَ ، فَکَسَرتُ جَفنَ سَیفِی ، ثُمّ حَمَلتُ علَی القَومِ فَأفرَجُوا لی ، فإذا أنا برسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بَینَهُم .
امام علی علیه السـلام : در جنگ احد هنگامی که مردم از گردِپیامبر خدا پراکنده شدند، من در میان کشـتگان نگاه کردم، اما پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله را ندیـدم. بـا خود گفتم : به خـدا قسم او اهـل فرار نبود و در میان کشـته ها هم نمی بینمش. فکر می کنم خداوند از این رفتار ما به خشم آمده و پیامبرش را به آسـمان برده است. پس، وجود من دیگر بی فایده است و باید بجنگم تا کشـته شوم.لذا غلاف شمشیرم را شکستم و به دشمن حمله کردم و آنان از برابر من دور شدند و ناگاه دیدم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در میان آنهاست.
کنز العمّال : ۳۰۰۲۷.

حدیث۳۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لقد حَضَرنا بَدرا وما فِینا فارِسٌ غیرَ المِقدادِ بنِ الأسوَدِ ، ولقد رَأیتُنا لیلةَ بَدرٍوما فِینا إلّامَن نامَ غیرَ رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، فإنّهُ کانَ مُنتَصِبا فیأصلِ شَجَرةٍ یُصَلّی ویَدعُو حتَّی الصَّباحِ .

امـام علی علیه السـلام : زمانی که در جنگ بـدر شـرکت کردیم، جز مقـداد بن اسود سواره دیگری در میان ما نبود. در شب جنگ بـدر هر که با ما بود خوابید، مگر پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله که در زیر درختی ایسـتاده بود و تا صـبح نماز می خواند و دعا می کرد.

الإرشاد : ۱/۷۳.

حدیث۳۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لقد رَأیتُنا یومَ بدرٍ ونحنُ نَلُوذُبرسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله وهُو أقرَبُنا إلَی العَدُوِّ ، وکانَ مِن أشَدِّ الناسِ یَومَئذٍ بَأسا .

امـام علی علیه السـلام : در جنـگ بـدر مـا خود را در پناه پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله قرار می دادیم و آن حضـرت از همه ما به دشمن نزدیکتر بود و در آن روز از همه شجاعت بیشتری نشان می داد.

کنز العمّال : ۲۹۹۴۳.

حدیث۳۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَرَّکَ عِزُّکَ ، فَصارَ قُصارُ ذلکَ ذُلَّکَ ، فَاخشَ فاحِشَ فِعلِکَ، فَعَلَّکَ بهذا تُهدی .

امـام علی علیه السـلام : عزّتت، تو را فریفت و سـرانجامآن خواری تو باشـد. پس، از کردار زشت خویش بترس، شایـد بـدین وسـیله هدایت شوی.

بحار الأنوار : ۷۸/۸۳/۸۶.

حدیث۳۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جَهِلَ اغتَرَّ بنفسِهِ ، وکانَ یَومُهُ شَرّامِن أمسِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که نادان باشد، فریب نفس خود را بخورد و امروزش بدتر از دیروزش باشد.

غرر الحکم : ۸۷۴۴.

حدیث۳۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِیماءُ أصحابِ رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یَومَ بَدرٍ الصُّوفُ الأبیضُ .

امام علی علیه السلام : در جنگ بدر ، چهره اصحاب پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ، مانند پشمِ سفید بود.

کنز العمّال : ۲۹۹۴۲

حدیث۳۴۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سُكونُ النفسِ إلَى الدنيا مِن أعظَمِ الغُرورِ .

امام على عليه السلام : دل بستن نفس به دنيا، بزرگترين فريب است.

غرر الحكم : ۵۶۵۰.

حدیث۳۴۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِتَّقُوا غُرورَ الدنيا ؛ فإنّهاتَستَرجِعُ أبدا ما خَدَعَت بهِ مِن المَحاسِنِ ، وتُزعِجُ المُطمَئنَّ إلَيها والقاطِنَ .

امام على عليه السلام : از فريب دنيا بپرهيزيد؛ زيرا دنياهر خوبى و نعمتى كه فريبكارانه به انسان دهد، همواره پس مى گيرد و كسى را كه به دنيا دل بندد و در آن جا خوش كند، كوچ دهد.

غرر الحكم : ۲۵۶۲

حدیث۳۴۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ مِنَ الغِرَّةِ باللّه ِ أن يُصِرَّ العَبدُ علَى المَعصيَةِ ويَتَمَنّى علَى اللّه ِ المَغفِرَةَ .

امام على عليه السلام : پا فشارى كردن بنده در معصيت و آرزوى آمرزش داشتن از خدا، مغرور شدن به خداست.

تنبيه الخواطر : ۲/۷۲

حدیث۳۴۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كم مِن مُستَدرَجٍ بالإحسانِ إلَيهِ ، ومَغرورٍ بِالسَّترِ علَيهِ ، ومَفتونٍ بِحُسنِ القَولِ فيهِ ! .

امام على عليه السلام : بسا كسانى كه با احسان خداوندانـدك انـدك به عـذاب حق نزديك شده اندو به خاطر پوشاندن گناهانشان مغرور و فريفته شده اند و به سبب تعريف و تمجيد [مردمان]از آنان به فتنه و تباهى افتاده اند!

نهج البلاغة : الحكمة ۱۱۶.

حدیث۳۴۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ مِن العِصمَةِ ألّا تَغتَرُّوا بِاللّه ِ .

امام على عليه السلام : يكى از عوامل مصون ماندن ازگناهان، اين است كه به خدا مغرور نشويد (به او طمع بيهوده مبنديد و خود را ازعذاب او ايمن مپنداريد).

تحف العقول : ۱۵۰.

حدیث۳۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَینَکُم وبینَ المَوعِظَةِ حِجابٌ مِن الغِرَّةِ .

امام علی علیه السلام : میان شما و موعظه، پرده ای ازغفلت است.

نهج البلاغة: الحکمة ۲۸۲.

حدیث۳۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُکرُ الغَفلَةِ والغُرورِ أبعَدُ إفاقَةً مِن سُکرِ الخُمُورِ .

امام علی علیه السلام : مستی غفلت و فریب، دیرتر ازمستی مسکرات زایل می شود.

غرر الحکم : ۵۶۵۱

حدیث۳۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن غَرَّهُ السَّرابُ تَقَطَّعَت بِهِ الأسبابُ .

امام علی علیه السلام : هر که فریب سراب [دنیا]رابخورد، ریسمانهای [سعادت] او از هم بگسلد.

غرر الحکم : ۹۲۲۴ .

حدیث۳۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبی لِمَن لَم تَقتُلْهُ قاتِلاتُ الغُرورِ .

امام علی علیه السلام : خوشا به حال کسی که فریبهای کشنده او را نکشته است .

غرر الحکم : ۵۹۷۳

حدیث۳۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنعَمُ النّاسِ عَیشا مَن مَنَحَهُ اللّه ُسُبحانَهُ القَناعَةَ ، وأصلَحَ لَهُ زَوجَهُ .

امام علی علیه السلام : خوشترین و آسوده ترین زندگی راکسی دارد که خداوند پاک او را قناعت ببخشد و همسری شایسته عطایش فرماید.

غرر الحکم : ۳۲۹۵ .

حدیث۳۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أطیَبُ العَیشِ القَناعَةُ .

امام علی علیه السلام : خوشترین زندگی، در قناعت است.

غرر الحکم : ۲۹۱۸

حدیث۳۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أهنَی العَیشِ اطّراحُ الکُلَفِ .

امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی، دور افکندن تکلّفات و تشریفات است.

غرر الحکم : ۲۹۶۴

حدیث۳۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَیبُکَ مَستورٌ ما أسعَدَکَ جَدُّکَ .

امام علی علیه السلام : تا بخت یار توست، عیبت پوشیده است.

نهج البلاغة : الحکمة ۵۱.

حدیث۳۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن قَصُرَ عَن مَعرِفَةِ شَیءٍ عابَهُ.

امام علی علیه السلام : هر که از شناخت چیزی درماند،بر آن خرده گیرد.

الإرشاد : ۱/۳۰۱.

حدیث۳۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جَهِلَ شَیئا عابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که چیزی را نداند، آن راعیب شمارد.

کشف الغمّة : ۳/۱۳۷.

حدیث۳۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَساهُ الحَیاءُ ثَوبَهُ ، لَم یَرَ النّاسُ عَیبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس که شرم و حیا جامه خود رابر قامت او بپوشاند، مردم عیبش را نبینند.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۲۳.

حدیث۳۴۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن كساهُ العِلمُ ثَوبَهُ ، اختَفى عَنِ النّاسِ عَيبُهُ .

امام على عليه السلام : هر كس كه دانش جامه خود را بر قامت او بپوشاند،عيبش از مردم پوشيده ماند.

تحف العقول : ۲۱۵.

حدیث۳۴۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الاحتِمالُ قَبرُ العُيوبِ .

امام على عليه السلام : تحمل، گور عيبهاست.

نهج البلاغة : الحكمة ۶.

حدیث۳۴۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

غِطاءُ العُيوبِ العَقلُ .

امام على عليه السلام : پرده عيبها، خرد است.

غرر الحكم : ۶۴۳۴.

حدیث۳۵۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن عابَ عِيبَ ، ومَن شَتَمَ اُجيبَ .

امام على عليه السلام : هر كه عيب جويى كند، عيب جويى شود و هر كه دشنام دهد، پاسخ شنود.

كنز الفوائد : ۱/۲۷۹.

حدیث۳۵۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَبتَهِجَنَّ بِخَطاءِ غَيرِكَ ؛ فإنَّكَ لَن تَملِكَ الإصابَةَ أبَدا .

امام على عليه السلام : از خطاى ديگران هرگز شادمان مشو؛ زيرا تو نيز براى هميشه از خطا كردن مصون نيستى.

غرر الحكم : ۱۰۲۹۴.

حدیث۳۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَأَمُّلُ العَیبِ عَیبٌ .

امام علی علیه السلام : کاوش کردن در عیب [دیگران]،خود عیبی است.

غرر الحکم : ۴۴۸۹.

حدیث۳۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن کِتابِهِ لِلأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : وَلْیَکُنْ أبعَدَ رَعِیَّتِکَ مِنکَ ، وأشنَأهُم عِندَکَ ، أطلَبُهُم لِمَعایِبِ النّاسِ ؛ فإنَّ فِی النّاسِ عُیوبا ، الوالی أحَقُّ مَن سَتَرَها، فلا تَکشِفَنَّ عَمّاغابَ عَنکَ مِنها .

امام علی علیه السلام ـ در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر ـ نوشت : باید دورترین افراد ملّت از تو و دشمن ترین آنها نزد تو، عیبجوترین آنها از مردم باشد؛ زیرا مردم [خواه ناخواه] عیبهایی دارند و زمامدار سزاوارترین کس به پوشاندن آنهاست. بنابراین، درباره آن دسته از عیبهای مردم که بر تو پوشیده است، پی جویی و کنجکاوی مکن.

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳.

حدیث۳۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کاشَفَکَ فی عَیبِکَ حَفِظَکَفی غَیبِکَ ، مَن داهَنَکَ فی عَیبِکَ عابَکَ فی غَیبِکَ .

امام علی علیه السلام : هر که عیبت را به تو اظهار کند، پشت سرت آبروی تو را حفظ نماید. هر که در گفتن عیبت به تو ملاحظه کاری کند، پشت سرت عیب تو را بگوید.

غرر الحکم : ۸۲۶۰ و ۸۲۶۱.

حدیث۳۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما یَمنَعُ أحَدَکُم أن یَستَقبِلَ أخاهُ بِما یَخافُ مِن عَیبِهِ إلّا مَخافَةَ أن یَستَقبِلَهُ بِمِثلِهِ ، قَد تَصافَیتُم عَلی رَفضِ الآجِلِ وحُبِّ العاجِلِ!

امام علی علیه السلام : آنچه مانع هر یک از شما می شودکه عیب برادرش را پیش روی او بگوید، این است که می ترسد او نیز عیبش را رو به رویش بگوید. شما در راه دور افکندن آخرت و دوستی دنیا با هم رفیق شده اید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۳.

حدیث۳۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکبَرُ (أکثَرُ) العَیبِ أن تَعیبَ ما فیکَ مِثلُه .

امام علی علیه السلام : بزرگترین (بیشترین) عیب این است که از چیزی خرده گیری، که مانند آن در خودت وجود دارد.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۵۳.

حدیث۳۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن نَظَرَ فی عُیوبِ النّاسِ فأنكَرَها ثُمَّ رَضِیَها لِنَفسِهِ ، فذلكَ الأحمَقُ بِعَینِهِ .
امام علی علیه السلام : هر کس عیبهای مردم را ببیند و آنها را زشت شمارد و همان عیبها را در خودش بپسندد، احمق واقعی است!
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۴۹

حدیث۳۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أعقَلُ النّاسِ مَن كانَ بِعَیبِهِ بَصیرا ، وعَن عَیبِ غَیرِهِ ضَریرا .
امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم کسی است که بینای عیب خود باشد و کور عیب دیگران.
غرر الحکم : ۳۲۳۳.

حدیث۳۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أبصَرَ عَیبَ نَفسِهِ شُغِلَ عَن عَیبِ غَیرِه .
امام علی علیه السلام : کسی که عیب خود را ببیند، از پرداختن به عیب دیگران باز ایستد.
تحف العقول : ۸۸.

حدیث۳۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طوبی لِمَن شَغَلَهُ عَیبُهُ عَن عُیوبِ النّاسِ .
امام علی علیه السلام : خوشا به حال آن کس که عیب خودش، او را از پرداختن به عیبهای مردم باز دارد.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۷۶.

حدیث۳۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نَیروزُنا كُلُّ یَومٍ .
امام علی علیه السلام : نوروز ما، هر روز است.
کتاب من لا یحضره الفقیه: ۳/۳۰۰/۴۰۷۴.

حدیث۳۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ قالَ فی بَعضِ الأعیادِ ـ : إنَّماهُوَ عیدٌ لِمَن قَبِلَ اللّه ُ صِیامَهُ وشَکَرَ قِیامَهُ ، وکُلَّ یَومٍ لا یُعصی اللّه ُ فیهِ فهُوَ عیدٌ .

امام علی علیه السلام ـ در یکی از اعیاد ـ فرمود : همانااین عید برای کسی عید است که خداوند روزه و نمازش را پذیرفته باشد و هر روزی که در آن نافرمانی خدا نشود، آن روز عید است.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۲۸ .

حدیث۳۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ، تَوَلَّوا مِن أنفُسِکُم تَأدیبَها ، وَاعدِلوا بِها عَن ضَرَاوَةِ عاداتِها .

امام علی علیه السلام : ای مردم! تربیت نفْسهای خود رابه عهده گیرید و آنها را از آزمندی و ولع عادتهایشان باز دارید.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۵۹.

حدیث۳۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصعَبُ السِّیاساتِ نَقلُ العاداتِ .

امام علی علیه السلام : دشوارترین سیاستها، تغییر دادن عادتهاست.

غرر الحکم: ۲۹۶۹

حدیث۳۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ شَیءٍ یُستَطاعُ ، إلّا نَقلَ الطِّباعِ .

امام علی علیه السلام : هر کاری شدنی است، مگر تغییردادن طبایع.

غرر الحکم: ۶۹۰۶.

حدیث۳۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذَلِّلوا أنفُسَکُم بِتَرکِ العاداتِ ،وَقودوها إلی فِعلِ الطّاعاتِ ، وحَمِّلوها أعباءَ المَغارِمِ ، وحَلُّوها بِفِعلِ المَکارِمِ ، وصُونوها عَن دَنَسِ المَآثِمِ .

امام علی علیه السلام : با ترک کردن عادتها، نفسهای خود را رام کنید و آنها را به سوی انجام طاعات بکشانید و بارهای تاوانها و جریمه ها را بر دوش آنها نهید و با به کار بستن کارهای نیکو، آنها را بیارایید و از پلشتی گناهان، دورشان نگه دارید.

غرر الحکم: ۵۱۹۹

حدیث۳۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَیِّروا العاداتِ تَسهُلْ عَلَیکَمُ الطّاعاتُ .

امام علی علیه السلام : عادتها را تغییر دهید، تا طاعات بر شما آسان شود.

غرر الحکم: ۶۴۰۵

حدیث۳۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ غَلَبَةُ العادَةِ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، چیره شدن بر عادت است.

غرر الحکم: ۲۸۷۳

حدیث۳۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِغَلَبَةِ العاداتِ الوُصولُ إلی أشرَفِ المَقاماتِ .

امام علی علیه السلام : با چیره شدن بر عادتهاست که می توان به بالاترین مقامات رسید.

غرر الحکم: ۴۳۰۰

حدیث۳۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ نَفسَکَ فِعلَ المَکارِمِ ، وتَحَمَّلْ أعباءَ المَغارِمِ ، تَشرُفْ نَفسُکَ ، وتُعمَرْ آخِرَتُکَ ، ویَکثُرْ حامِدوکَ .

امام علی علیه السلام : خود را به انجام کارهای نیک عادت ده و بارهای تاوان و جریمه ها را بر دوش کش، تا شرافت نفس بیابی و آخرتت آبادان شود و ستایندگانت بسیار شوند.

غرر الحکم: ۶۲۳۲.

حدیث۳۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفَضیلَةُ غَلَبَةُ العادَةِ .

امام علی علیه السلام : فضیلت، چیره شدن بر عادت است.

غرر الحکم: ۳۵۷

حدیث۳۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا اُتِیَ بِفالوذَجٍ فوُضِعَ قُدّامَهُ ـ : إنَّکَ طَیِّبُ الرّیحِ حَسَنُ اللَّونِ طَیِّبُ الطَّعمِ ، ولکن أکرَهُ أن اُعَوِّدَ نَفسی ما لَم تَعتَدْ .

امـام علی علیه السـلام ـ وقتی فالوده ای (حلوایی تهیه شـده از آرد و آب و عسل) آورده در برابر آن حضـرت گذاشـتند ـ فرمود : تو خوشبو و خوشرنگ و خوشمزه هستی، اما من خوش ندارم نفسم را به چیزی عادت دهم که بدان عادت نکرده است.

کنز العمّال : ۳۶۵۴۹.

حدیث۳۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُسرِعَنَّ إلَی الغَضَبِ فيَتَسَلَّطَ عَلَيكَ بِالعادَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگز به سوی خشم مشتاب، که به عادت بر تو مسلّط می شود.

غرر الحکم : ۱۰۲۸۸.

حدیث۳۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصِيَّتِه لِابنِه الحَسَنِ عليه السـلام ـ : إنَّماقَلبُ الحَدَثِ كالأرضِ الخالِيَةِ ما اُلقِيَ فيها مِن شَیءٍ قَبِلَتهُ ، فبادَرتُكَ بِالأدَبِ قَبلَ أن يَقسُوَ قَلبُكَ ، ويَشتَغِلَ لُبُّكَ .

امام علی علیه السـلام ـ در سـفارش به فرزنـد بزرگوارخود حسن علیه السـلام ـ فرمود : دل نوجوان مانند زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود، آن را می پذیرد. از این رو، من پیش از آن که دلت سـخت گردد و خردت مشـغول شود، به تأدیب و تربیتِ تو شتافتم.

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِسانُكَ يَستَدعيكَ ما عَوَّدتَهَ ، ونَفسُكَ تَقتَضيكَ ما ألِفتَهُ .

امـام علی علیه السـلام : زبان تو، از تو همان می خواهـد که بـدان عادتش داده ای و نفست از تو همان تقاضا می کنـد که بـدان خو گرفته ای.

غرر الحکم : ۷۶۳۴

حدیث۳۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلعادَةِ عَلى كُلِّ إنسانٍ سُلطانٌ .

امام علی علیه السلام : عادت، بر هر انسانی سلطه دارد.

غرر الحکم : ۷۳۲۷

حدیث۳۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَيرُ مُدرِكِ الدَّرَجاتِ مَن أطاعَ العاداتِ .

امام علی علیه السلام : هر که از عادتها پیروی کند، به درجات [عالیه] نرسد.

غرر الحکم : ۶۴۰۹

حدیث۳۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العادَةُ طَبعٌ ثانٍ .

امام علی علیه السلام : عادت، طبیعت دوم است.

غرر الحکم : ۷۰۲

حدیث۳۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وذلکَ يَومُ يَجمَعُ اللّه ُ فيهِ الأوَّلينَ والآخِرينَ لِنِقاشِ الحِسابِ وجَزاءِ الأعمالِ ، خُضوعا قِياما ، قَد ألجَمَهُمُ العَرَقُ ، ورَجَفَت بِهِمُ الأرضُ ، فَأحسَنُهُم حالاً مَن وَجَدَ لِقَدَمَيهِ مَوضِعا ، ولِنَفسِهِ مُتَّسَعا !

امام علی علیه السلام : روز قیامت روزی است که خداوند همگان را، از اولین نفر تا آخرین نفر، برای رسیدگی به حسابشان و جزای اعمالشان گرد می آورد، در حالی که به فروتنی ایستاده اند و عرق از سر و رویشان می ریزد و زمین آنها را می لرزاند. [در آن روز]نیکو حالترین مردم کسی است که جایگاهی بیابد و برای خود جایی پیدا کند!

نهج البلاغة: الخطبة ۱۰۲.

حدیث۳۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِسمَعْ ياذَا الغَفلَةِ والتَّصريفِ مِنذى الوَعظِ والتَّعريفِ ، جُعِلَ يَومُ الحَشرِ يَومَ العَرضِ والسُّؤالِ والحِباءِ والنَّكالِ ، يَومَ تُقلَبُ إلَيهِ أعمالُ الأنامِ ، وتُحصى فيهِ جَميعُ الآثامِ ، يَومَ

تَذوبُ مِنَ النُّفوسِ أحداقُ عُيونِها، وتَضَعُ الحَوامِلُ ما فی بُطونِها .

امام علی علیه السلام : ای بی خبر کجرو! بشنو ازاندرزگوی راهنما؛ روز رستاخیز، روز عرضه اعمال و بازخواست و پاداش و کیفر قرار داده شده است، روزی که کارهای مردم به آن جا برگردانده می شود و همه گناهان شماره می گردد، روزی که حدقه چشمها گداخته می شود

و آبستنها آنچه در شکم دارند فرو می نهند.

الأمالی للطوسی : ۶۵۳/۱۳۵۳.

حدیث۳۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أسفَرَتِ السّاعَةُ عَن وَجهِها ، وظَهَرَتِ العَلامَةُ لِمُتَوَسِّمِها .
امام على عليه السلام : قيامت ، چهره خويش آشكار كرده و نشانه آن براى هوشمندان علامت شناس هويدا گشته است .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۸ .

حديث۳۵۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ما أيقَنَ بِاللّهِ مَن لَم يَرْعَ عُهودَهُ وذِمَّتَهُ.
امام على عليه السلام : به خدا يقين ندارد، كسى كه پيمان و زنهار خود را رعايت نكند.
غرر الحكم : ۹۵۷۷.

حديث۳۵۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ مِن كِتابِهِ لِلأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : لَيسَ مِن فَرائضِ اللّهِ شَىءٌ النّاسُ أشَدُّ عَلَيهِ اجتِماعا ـ مَعَ تَفَرُّقِ أهوائهِم ، وتَشَتُّتِ آرائهِم ـ مِن تَعظيمِ الوَفاءِ بِالعُهودِ .
امام على عليه السلام ـ در عهد نامه خود به مالك اشتر هنگامى كه او را به ولايت مصر گماشت ـ : هيچ يك از فرايض خداوند مثل وفاى به عهد نيست كه مردم، با وجود داشتن خواسته هاى گوناگون و آرا و انديشه هاى متفاوت، در بزرگداشت آن يكدل باشند.
نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

حديث۳۵۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
حُسنُ العَهدِ مِنَ الإيمانِ .
امام على عليه السلام : خوش قولى (و پايبندى به عهد و پيمان) از ايمان است .
كنز العمّال : ۱۰۹۳۷.

حديث۳۵۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ العُهودَ قَلائدُ فى الأعناقِ إلى يَومِ القِيامَةِ ، فمَن وَصَلَها وَصَلَهُ اللّه ُ ، ومَن نَقَضَها خَذَلَهُ اللّه ُ ، ومَنِ استَخَفَّ بِها خاصَمَتهُ إلَى الّذى أكَّدَها وأخَذَ خَلقَهُ بِحِفظِها .
امام على عليه السلام : همانا پيمانها، قلاده هايى است كه تا روز قيامت بر گردن است، هر كه آنها را رعايت كند خداوند به او احسان نمايد و هر كه آنها را بشكند خداوند او فروبگذارد و هر كه پيمانها را سبك شمارد پيمانها از او نزد آن كس كه بر پيمانها تأكيد كرده و از خلق خود خواسته است تا آنها را پاس دارند، شكايت برد.
غرر الحكم : ۳۶۵۰.

حدیث۳۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صاحِبُ اليَمينِ يَكتُبُ الحَسَـناتِ ، وصاحِبُ الشِّمالِ يَكتُبُ السَّيِّئاتِ ، ومَلَكا النَّهارِ يَكتُبانِ عَمَلَ العَبـدِ بِالنَّهارِ ، ومَلَكا اللَّيلِ يَكتُبانِ عَمَلَ العَبدِ فِي اللَّيلِ .

امام علی علیه السـلام : فرشـته دست راست کارهای نیک را می نویسـد و فرشـته دست چپ گناهان را و دو فرشـته روز، اعمال روز بنده را می نویسند و دو فرشته شب، اعمال شب او را می نگارند.

بحار الأنوار : ۵/۳۲۷/۲۲.

حدیث۳۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ وكُلَّ عَمَلٍ إذا ذُكِرَ لِصاحِبِهِ أنكَرَهُ .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از هر کاری که هر گاه به کننده آن یاد آوری شود، به زشتی آن کار اعتراف کند.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۶۹/۱۹.

حدیث۳۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرْ كُلَّ عَمَلٍ يُعمَلُ بِهِ فِي السِّرِّ ، ويُستَحى مِنهُ فِي العَلانِيَةِ .

امام علی علیه السلام : از هر کاری که در نهان انجام می شود و در آشکار از انجام آن شرم می شود، دوری کن.

نهج البلاغة: الكتاب ۶۹.

حدیث۳۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرْ كُلَّ عَمَلٍ يَرضاهُ صاحِبُهُ لِنَفسِهِ ، ويَكرَهُهُ لِعامَّةِ المُسلِمينَ .

امام علی علیه السلام : از هر کاری که کننده اش آن را برای خود می پسندد و بر مردم مسلمان نمی پسندد، دوری کن.

شرح نهج البلاغة : ۱۸/۴۱.

حدیث۳۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العَمَلِ ما اُريدَ بِهِ وَجهُ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، عملی است که برای خدا باشد.

غرر الحكم : ۲۹۵۸

حدیث۳۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الأعمالِ لُزومُ الحَقِّ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، پایبندی به حق است.

غرر الحکم : ۳۳۲۲.

حدیث۳۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الأعمالِ ما أكرَهتَ عَلَيهِ نَفسَكَ .

امام علی علیه السلام : برترین عمل، عملی است که نفس خود را بر انجام آن مجبور گردانی.

بحار الأنوار : ۷۸/۶۹/۲۰.

حدیث۳۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَليلٌ تَدومُ عَلَيهِ ، أرجى مِن كَثيرٍمَملولٍ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : عمل اندك که بر آن مداومت ورزی، از عمل بسیار که از آن خسته شوی امیدوار کننده تر است.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۷۸.

حدیث۳۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُداوَمَةَ المُداوَمَةَ ! فإنَّ اللّه َلَم يَجعَلْ لِعَمَلِ المُؤمِنينَ غايَةً إلّا المَوتَ .

امام علی علیه السلام : مداومت ورزید، مداومت ورزید؛ زیرا که خداوند برای عمل مؤمنان پایانی جز مرگ قرار نداده است.

مستدرك الوسائل : ۱/۱۳۰/۱۷۷.

حدیث۳۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاـ تَكُن مِمَّن يَرجو الآـخِرَةَ بِغَيرِالعَمَلِ ... يُحِبُّ الصّالِحينَ ولا يَعمَلُ عَمَلَهُم ، ويُبغِضُ المُـذنِبينَ وهُوَ أحَـدُهُم ... يَخافُ عَلى غَيرِهِ بِأدنى مِن ذَنبِهِ ، ويَرجو لِنَفسِهِ بِأكثَرَ مِن

عَمَلِهِ ... يُقَصِّرُ إذا عَمِلَ ، ويُبالِغُ إذا سَألَ ... فهُوَ بِالقَولِ مُدِلٌّ ، ومِنَ العَمَلِ مُقِلٌّ !

امـام علی علیه السـلام : چونـان کسـی مبـاش که بـدون عمل به آخرت امیـد می بنـدد... مردمان نیك کردار را دوست می دارد، اما اعمال آنها را انجام نمی دهد، گنهکاران را دشمن دارد اما خود در جرگه آنهاست... برای دیگری به گناهی کمتر از گناه خود ترسان می شود و برای خود بیش از کردارش امید پاداش دارد... در کار [نیك]کوتاهی می ورزد و در درخواست پاداش اصرار می کند... حرف زیاد می زند و عمل کم می کند!

نهج البلاغة : الحكمة ۱۵۰.

حدیث۳۵۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أبطَأ بِهِ عَمَلُهُ ، لَم يُسرِعْ بِه نَسَبُهُ (حَسَبُه) .

امام على عليه السلام : هر كس عملش او را عقب بيندازد، نسبش [حَسَبَش] او را شتابان نَبَرد.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۳ ، ۳۸۹.

حدیث۳۵۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العَمَلَ العَمَلَ ، ثُمَّ النِّهايَةَ النِّهايَةَ ، والاستِقامَةَ الاستِقامَةَ ، ثُمَّ الصَّبرَ الصَّبرَ ، والوَرَعَ الوَرَعَ ، إنَّ لَكُم نِهايَةً فَانتَهوا إلى نِهايَتِكُم .

امام على عليه السلام : به جِد، عمل كنيد و حتما آن را به پايانش رسانيد و در آن پايدارى كنيد، آن گاه سختْ شكيبايى ورزيد و به راستى پارسا باشيد. همانا شما را پايانى است؛ پس، خود را به آن پايان (بهشت) رسانيد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۶

حدیث۳۵۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أرادَ البَقاءَ ـ ولا بَقاءَ ـ فَلْيُباكِرِ الغَداءَ ، وَليُجَوِّدِ الحِذاءَ ، وَليُخَفِّفِ الرِّداءَ ، وَلْيُقِلَّ غُشْيانَ النِّساءِ .

امام على عليه السلام : هر كس طالب ماندن است، كه البته ماندنى در كار نيست، صبح زود صبحانه بخورد، كفشِ خوب بپوشد، قرض خود را كم كند و با زنان كمتر نزديكى كند.

عيون أخبار الرضا : ۲/۳۸/۱۱۲ .

حدیث۳۵۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فيالَها حَسرَةً عَلى كُلِّ ذى غَفلَةٍ أن يَكونَ عُمُرُهُ عَلَيهِ حُجَّةً ، وأن تُؤَدِّيَهُ أيّامُهُ إلَى الشِّقوَةِ !

امام على عليه السلام : دريغا بر غافلى كه عمرش بر او حجّت باشد و دوران زندگانيش او را به سوى بدبختى براند!

نهج البلاغة : الخطبة ۶۴ .

حدیث۳۵۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العُمرُ الّذى أعذَرَ اللّه ُ فيهِ إلَى ابنِ آدَمَ سِتّونَ سَنَةً .

امام على عليه السلام : مدّت عمرى كه خداوند در آن عذر آدمى را مى پذيرد، شصت سال است.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۲۶

حدیث۳۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ عُمرَکَ مَهرُ سَعادَتِکَ إن أنفَدتَهُ فی طاعَةِ رَبِّکَ .

امام علی علیه السلام : عمر تو مهریه خوشبختی توست به شرط این که آن را در راه طاعت پروردگارت بگذرانی.

غرر الحکم : ۳۴۲۹.

حدیث۳۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَروا ضَیاعَ الأعمارِ فیما لا یَبقی لَکُم ، فَفائتُها لا یَعودُ .

امام علی علیه السلام : زنهار که عمر خود را برای چیزی هدر دهید که برایتان باقی نمی ماند؛ زیرا عمرهای از دست رفته بر نمی گردد.

غرر الحکم : ۲۶۱۸

حدیث۳۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ امرَأً عَلِمَ أنَّ نَفَسَهُ خُطاهُ إلی أجَلِهِ ، فبادَرَ عَمَلَهُ وقَصَّرَ أمَلَهُ .

امام علی علیه السلام : رحمت خدا بر آن کس که دانست نفسهایش گامهایی است که به سوی مرگ بر می دارد. پس، به عمل شتافت و آرزو را کوتاه کرد.

غرر الحکم : ۵۲۱۴

حدیث۳۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ! الآنَ الآنَ مِن قَبلِ النَّدَمِ ،ومِن قَبلِ «أن تَقولَ نَفسٌ یا حَسرَتی عَلی ما فَرَّطتُ فی جَنبِ اللّه »

امام علی علیه السلام : ای مردم! اینک، اینک زمان را دریابید، پیش از آن که پشیمان شوید و پیش از آن که هر کسی بگوید: ای دریغا! که در کار خدا کوتاهی کردم.

الزمر : ۵۶ .

حدیث۳۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ماضی یَومِکَ فائتٌ ، وآتیهِ مُتَّهَمٌ ، ووَقتُکَ مُغتَنَمٌ .

امام علی علیه السلام : گذشته روز تو رفته است و آینده اش محل تردید است و زمان حال مغتنم است.

غرر الحکم : ۹۸۴۰ .

حدیث۳۵۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ما أسرَعَ السّاعاتِ فِى اليَومِ ، وأسرَعَ الأيّامَ فِى الشَّهرِ ، وأسرَعَ الشُّهورَ فِى السَّنَةِ ، وأسرَعَ السّنينَ (السَّنَةَ) فِى العُمرِ !
امام على عليه السلام : چه زود مى گذرد ساعات روز و روزهاى ماه و ماههاى سال و سالهاى عمر!
نهج البلاغة : الخطبة ١٨٨ .

حدیث۳۵۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّهُ لَن يَستَقبِلَ أحَدُكُم يَوما مِن عُمرِهِ إلّا بِفِراقِ آخَرَ مِن أجَلِهِ .
امـام على عليه السـلام : هيـچ يک از شـما به اسـتقبال روزى از عمر خويش نمى رود، مگر اين كه روزى از عمرش را پشت سـر مى گذارد.
تنبيه الخواطر : ٢/٢١٨ .

حدیث۳۵۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ عُمرَكَ عَدَدُ أنفاسِكَ ، وعَلَيها رَقيبٌ يُحصيها .
امام على عليه السلام : عمر تو، شماره نَفَسهاى توست و اين نفسها را نگهبانى شمارش مى كند.
غرر الحكم : ٣٤٣٤.

حدیث۳۵۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لَوِ اقتَبَستُمُ العِلمَ مِن مَعدِنِهِ ، وشَرِبتُمُ الماءَ بِعُذوبَتِهِ ، وَادَّخَرتُمُ الخَيرَ مِن مَوضِعِهِ ، وأخَذتُمُ الطَّريقَ مِن واضِحِهِ ، وسَلَكتُم مِنَ الحَقِّ نَهجَهُ ، لَنَهَجَت بِكُمُ السُّبُلُ ، وبَدَت لَكُمُ الأعلامُ .
امام على عليه السلام : اگر دانش را از معدن آن فرا مى گرفتيدو آب را از سرچشمه زلالش مى نوشيديد و خوبيها را از كانونش مى اندوختيـد و راه روشن را در پيش مى گرفتيـد و جادّه حقّ را مى پيموديـد، بيگمان راهها بر شـما آشـكار مى شـد و نشانه ها [ى راه]برايتان هويدا مى گشت.
الكافى : ٨/٣٢/٥.

حدیث۳۵۶۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أعلَمُ النّاسِ المُستَهتَرُبِالعِلمِ.
امام على عليه السلام : داناترين مردم كسى است كه آزمند دانش باشد.

غرر الحکم : ۳۰۷۹.

حدیث۳۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ العُلومِ ما أصلَحَکَ .

امام علی علیه السلام : بهترین دانشها، دانشی است که تو را اصلاح کند.

غرر الحکم : ۴۹۶۲.

حدیث۳۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العُلومُ أربَعَةٌ : الفِقهُ لِلأدیانِ ،والطِّبُّ لِلأبدانِ ، والنَّحوُ لِلّسانِ ، والنُّجومُ لِمَعرِفَةِ الأزمانِ .

امام علی علیه السلام : دانشها چهار گونه اند: دین شناسی،پزشکی، دستور زبان و ستاره شناسی برای شناخت زمانها.

بحار الأنوار : ۱/۲۱۸/۴۲ .

حدیث۳۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعلَم أ نَّهُ لا خَیرَ فی عِلمٍ لا یَنفَعُ ، ولا یُنتَفَعُ بِعِلمٍ لا یَحُقُّ تَعَلُّمُهُ .

امام علی علیه السلام : بدان که در دانش ناسودمندخیری نیست و آموختن دانشی که سزاوار آموختن نیست، سودی ندهد.

نهج البلاغهٔ: الکتاب ۳۱.

حدیث۳۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَلَّةُ العالِمِ کانکِسارِ السَّفینَةِ تَغرَقُ ، وتُغرِقُ .

امام علی علیه السلام : لغزش عالم مانند شکسته شدن کشتی است که سرنشینان خود را غرق می کند و خودش هم غرق می شود.

بحار الأنوار : ۲/۵۸/۳۹.

حدیث۳۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَستَوی عِندَ اللّه ِ فی العُقوبَهِ الّذینَ یَعلَمونَ والّذینَ لا یَعلَمونَ ، نَفَعَنا اللّه ُ وإیّاکُم بِما عَلِمنا ، وجَعَلَهُ لِوَجهِهِ خالِصا ، إنَّهُ سَمیعٌ مُجیبٌ .

امام علی علیه السلام : کیفر کسانی که می داننـد و کسانی که نمی داننـد، نزد خداوند یکسان نیست. خداوند ما و شـما را از علمی که داریم بهره مند سازد و آن را برای خود خالص گرداند، همانا او شنوا و پذیرنده [دعا] است.

الإرشاد : ۱/۲۳۰.

حدیث۳۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العِلمُ مَقرونٌ بِالعَمَلِ ، فمَن عَلِمَ عَمِلَ، والعِلمُ يَهتِفُ بِالعَمَلِ، فإن أجابَهُ وإلّا ارتَحَلَ عَنهُ.
امـام علی علیه السـلام : علم و عمـل همدوشـند. پس هر که بدانـد عمل کنـد؛ علم عمل را صـدا می زنـد اگر پاسـخش داد می ماند وگرنه از پیش او می رود.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۶۶.

حدیث۳۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَى العالِمِ أن يَعمَلَ بِما عَلِمَ ، ثُمَ يَطلُبَ تَعَلُّمَ ما لَم يَعلَمْ .
امام علی علیه السلام : بر دانشمند است که آنچه رامی داند به کار بندد و سپس در پی یاد گرفتن دانشی رود که نمی داند.
غرر الحکم : ۶۱۹۶.

حدیث۳۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن نَصَبَ نَفسَهُ لِلنّـاسِ إماما فعَلَيهِ أن يَبـدَأ بِتَعليمِ نَفسِهِ قَبـلَ تَعليمِ غَيرِهِ ، وَليَكُن تَأديبُهُ بِسـيرَتِهِ قَبلَ تَأديبِهِ بِلِسانِهِ ، ومُعَلِّمُ نَفسِهِ ومُؤَدِّبُها أحَقُّ بِالإجلالِ مِن مُعَلِّمِ النّاسِ ومُؤَدِّبِهِم .
امام علی علیه السلام : هر که خود را پیشوای مردم قرار دهد، باید پیش از آموزش دیگران به آموزش خود بپردازد و پیش از آن که به زبان [مردم را]تربیت کنـد، با کردار و رفتارش تربیت نمایـد آن که آموزگار و مربّی خویش است، بیشتر سـزاوار احترام و تجلیل است تا آن که آموزگار و مربّی مردم است.
بحار الأنوار : ۲/۵۶/۳۳.

حدیث۳۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَصَمَ ظَهرى عالِمٌ مُتَهَتِّكٌ، وجاهِلٌ مُتَنَسِّكٌ ، فالجاهِلُ يَغُشُّ النّاسَ بِتَنَسُّكِهِ ، والعالِمُ يُنَفِّرُهُم بِتَهَتُّكِهِ .
امام علی علیه السلام : دانشمندِ پرده در و عابد نادان، پشت مرا شکستند؛ زیرا نادان با عبادت خود مردم را فریب می دهد و دانشمند با تباهکاری های خود آنان را فراری می دهد.
منیهٔ المرید : ۱۸۱.

حدیث۳۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اعقِلوا الخَبَرَ إذا سَمِعتُموهُ عَقلَ رِعايَةٍ لا عَقلَ رِوايَةٍ ؛ فإنَّ رُواةَ العِلمِ كَثيرٌ ورُعاتَهُ قَليلٌ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خبری را شنیدید، دراندیشه به کار بستن آن باشید، نه به فکر نقل کردنش؛ زیرا بازگو کنندگان دانش بسیارند و به کار برندگان آن اندک.

نهج البلاغة : الحکمة ۹۸ .

حدیث۳۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِلمُ بِلا عَمَلٍ وَبالٌ ، العَمَلُ بِلا عِلمٍ ضَلالٌ .

امام علی علیه السلام : علمِ بدون عمل وبال است؛ عملِ بدون علم گمراهی است.

غرر الحکم : ۱۵۸۷ ، ۱۵۸۸.

حدیث۳۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدّنیا کُلُّها جَهلٌ إلّا مَواضِعَ العِلمِ ،وَالعِلمُ کُلُّه حُجَّةٌ إلّا ما عُمِلَ بِهِ .

امام علی علیه السلام : دنیا همه اش نادانی است، مگر آن جاها که علم باشد و علم همه اش حجت است، مگر علمی که به آن عمل شود.

بحار الأنوار : ۲/۲۹/۹.

حدیث۳۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما زَهَّدَ النّاسَ فی طَلَبِ العِلمِ کَثرَةُ ما یَرَونَ مِن قِلَّةِ مَن عَمِلَ بِما عَلِمَ .

امام علی علیه السلام : آنچه مردم را به تحصیل دانش بی رغبت کرده، این است که می بینند کمتر عالمی است که به علمش عمل کند.

غرر الحکم : ۳۸۹۵.

حدیث۳۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العالِمُ الّذی لایَمَلُّ مِن تَعَلُّمِ العِلمِ .

امام علی علیه السلام : عالم کسی است که از آموختن دانش خسته نشود.

غرر الحکم : ۱۳۰۳ .

حدیث۳۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العالِمُ مَن لا یَشبَعُ مِنَ العِلمِ ،ولا یَتَشبَّعُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : عالم کسی است که از دانش سیر نشود و وانمود به سیر شدن از آن نیز نکند.

غرر الحکم : ۱۷۴۰

حدیث۳۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العِلمِ إخلاصُ العَمَلِ .

امام علی علیه السلام : میوه دانش، خالص گردانیدن عمل [برای خدا] است.

غرر الحکم : ۴۶۴۲.

حدیث۳۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العِلمِ العِبادَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه دانش، پرستش است.

غرر الحکم : ۴۶۰۰.

حدیث۳۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العِلمِ العَمَلُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : میوه دانش، به کار بستن آن است.

غرر الحکم : ۴۶۲۴

حدیث۳۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العُلَماءُ حُکّامٌ عَلَی النّاسِ .

امام علی علیه السلام : عالمان، فرمانروای بر مردمند.

غرر الحکم : ۵۰۷.

حدیث۳۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أکثَرَ الفِکرَ فیما تَعَلَّمَ أتقَنَ عِلمَهُ ،وفَهِمَ ما لَم یَکُن یَفهَمُ .

امام علی علیه السلام : هر که در آموخته هایش زیاد بیندیشد، دانش خود را استوار گرداند و آنچه را نمی فهمیده است بفهمد.

غرر الحکم : ۸۹۱۷.

حدیث۳۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُحرِزُ العِلمَ إلّا مَن یُطیلُ دَرسَهُ .

امام علی علیه السلام : دانش را به دست نیاورَد مگر کسی که مدتها بیاموزد.

غرر الحکم : ۱۰۷۵۸

حدیث۳۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلی المُتَعَلِّمِ أن یُدئبَ نَفسَهُ فی طَلَبِ العِلمِ ، ولا یَمَلَّ مِن تَعَلُّمِهِ ، ولا یَستَکثِرَ ما عَلِمَ .

امام علی علیه السلام : بر دانش آموز است که خود را در طلب علم کوشا سازد و از آموختن دانش خسته نشود و دانسته های خود را زیاد نشمارد.

غرر الحکم : ۶۱۹۷

حدیث۳۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا رَأیتَ عالِما فَکُن لَهُ خادِما.

امام علی علیه السلام : هر گاه دانشمندی را دیدی، خدمت او کن.

غرر الحکم : ۴۰۴۴

حدیث۳۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَقَّرَ عالِما فقَد وَقَّرَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که دانشمندی را احترام نهدخدا را احترام کرده است .

غرر الحکم : ۸۷۰۴.

حدیث۳۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ مِن أخلاقِ المُؤمِنِ التَّمَلُّقُ وَلا الحَسَدُ إلّا فی طَلَبِ العِلمِ .

امام علی علیه السلام : چاپلوسی و حسادت از اخلاق مؤمن نیست، مگر در تحصیل دانش.

کنز العمّال : ۲۹۵۲۰ نحوه ؛ ۲۹۳۶۴ و ۲۸۹۳۷ نحوه.

حدیث۳۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن حَقِّ العالِمِ عَلَیکَ أن تُسَلِّمَ عَلَی القَومِ عامَّةً وتَخُصَّهُ دونَهُم بِالتَّحِیَّةِ ، وأن تَجلِسَ أمامَهُ ، ولا تُشیرَنَّ عِندَهُ بِیَدِکَ ، ولا تَغمِزَنَّ بِعَینَیکَ ، ولا تَقولَنَّ : «قالَ فُلانٌ» خِلافا لِقَولِهِ ، ولا تَغتابَنَّ عِندَهُ أحَدا ، ولا تُسارَّ فی مَجلِسِهِ ، ولا تَأخُذَ بِثَوبِهِ ، ولا تَلِجَّ
امام علی علیه السلام : از جمله حقوق شخص دانشمند بر تو این است که [هر گاه در میان جمعی بود]بر همگان سلام کنی و به او نیز اختصاصا سلام گویی، روبه رویش بنشینی، در حضور او با دست و چشم و ابرو اشاره نکنی، در مخالفت با نظر او نگویی: «فلانی چنین گفته است». نزد او از کسی غیبت نکنی، در مجلسش در گوشی صحبت نکنی، جامه اش را نگیری، اگر خسته بود، در سؤال کردن اصرار نورزی. از طول مجالسش به تنگ نیایی؛ زیرا حکایت همنشینی با او حکایت درخت خرمایی است که انتظار می کشی تا کی از آن چیزی برای تو بیفتد.
کذا فی المصدر، و لعلّ الصحیح «تُلِحَّ» .

حدیث۳۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذوا مِنَ العِلمِ ما بَدا لَکُم ،وإیّاکُم أن تَطلُبوهُ لِخِصالٍ أربَعٍ : لِتُباهوا بِهِ العُلَماءَ ، أو تُماروا بِهِ السُّفَهاءَ ، أو تُراؤوا بِهِ فِی المَجالِسِ ، أوتَصرِفوا وُجوهَ النّاسِ إلَیکُم لِلتَّرَؤّسِ .
امام علی علیه السلام : از علم هر آنچه که برایتان پیش می آید فرا گیرید و زنهار که آن را برای چهار کار بیاموزید: برای فخر فروشی بر علما، یا ستیزه کردن با نادانان، یا خودنمایی در مجالس، یا جلب کردن توجه مردم به خود و ریاست کردن بر آنها.
الإرشاد : ۱/۲۳۰.

حدیث۳۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذِ الحِکمَةَ مِمَّن أتاکَ بِها ،وَانظُرْ إلی ما قالَ ، ولا تَنظُرْ
امام علی علیه السلام : حکمت را از هر که برایت آورد فرا گیر و بنگر که چه گفت و منگر که گوینده کیست.
فی الطبعة المعتمدة: «تنظره»، والصحیح ما أثبتناه کما فی الطبعات الاُخری.

حدیث۳۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کُلُّ شَیءٍ یَنقُصُ عَلَی الإنفاقِ إلّاالعِلمَ .
امام علی علیه السلام : هر چیزی با خرج کردن کم می شود، مگر دانش.
غرر الحکم : ۶۸۸۸.

حدیث۳۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما أخَذَ اللّهُ عَلی أهلِ الجَهلِ أن یَتَعَلَّموا حَتّی أخَذَ عَلی أهلِ العِلمِ أن یُعَلِّموا .

امام علی علیه السلام : خداوند، نادانان را برای آموختن علم متعهّد نکرد مگر این که پیشتر دانایان را به آموزش دادن آن متعهد و موظّف ساخت.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۷۸.

حدیث۳۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جاءَتهُ مَنِیَّتُهُ وهُوَ یَطلُبُ العِلمَ فبَینَهُ وبَینَ الأنبیاءِ دَرَجَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر کس در حال طلب دانش مرگش فرا رسد، میان او و پیامبران تنها یک درجه تفاوت باشد.

مجمع البیان : ۹/۳۸۰.

حدیث۳۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العالِمُ حَیٌّ وإن کانَ مَیِّتا ، الجاهِلُ مَیِّتٌ وإن کانَ حَیّا .

امام علی علیه السلام : عالم زنده است، گر چه مرده باشد؛ نادان مرده است، گر چه زنده باشد.

غرر الحکم : ۱۱۲۴ ـ ۱۱۲۵.

حدیث۳۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هَلَکَ خُزّانُ الأموالِ وهُم أحیاءٌ ،والعُلَماءُ باقونَ ما بَقِیَ الدَّهرُ ، أعیانُهُم مَفقودَةٌ ، وأمثالُهُم فِی القُلوبِ مَوجودَةٌ .

امام علی علیه السلام : مال اندوزان، با آن که زنده اند، مُرده اند و اهل علم، تا دنیا هست زنده اند. پیکرهایشان از میان می رود، امّا یادشان در دلها هست.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۴۷.

حدیث۳۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِکُمَیلٍ لَمّا أخَذَ بِیَدِهِ وأخرَجَهُ إلَی الجَبّانِ

امام علی علیه السلام ـ وقتی دست کمیل بن زیاد را گرفت و او را به سوی گورستان برد و چون به صحرا رسید آهی از نهاد برکشید ـ فرمود : ای کمیل! دانش بهتر از دارایی است؛ زیرا دانش از تو نگهبانی می کند اما از دارایی تو باید نگهبانی کنی، دارایی با خرج کردن کم می شود، اما دانش با انفاق زیاد می گردد. و دست پرورده مال و ثروت با از بین رفتن آن از بین می رود (احترام و موقعیت اجتماعی خود را از دست می دهد).

الجبّان والجبّانة: الصّحراء ، وتُسمّی بهما المقابر. (النهایة : ۱/۲۳۶).

حدیث۳۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أرذَلَ اللّه ُ عَبدا حَظَرَ عَلَيهِ العِلمَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خداوند [بخواهد]بنده ای را پست گرداند، او را از علم بی بهره سازد.

نهج البلاغة : الحكمة ٢٨٨ .

حدیث۳۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِلمُ حَياةٌ .

امام علی علیه السلام : دانش، زندگی است.

غرر الحكم : ١٨٥.

حدیث۳۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ العِلمَ حَياةُ القُلوبِ ، ونورُ الأبصارِمِنَ العَمى ، وقُوَّةُ الأبدانِ مِنَ الضَّعفِ .

امام علی علیه السلام : همانا دانش، [مایه] زندگی دلهاست و روشن کننده دیدگان کور و نیرو بخش بدنهای ناتوان.

الأمالی للصدوق : ٧١٣/٩٨٢ .

حدیث۳۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ وِعاءٍ يَضيقُ بِما جُعِلَ فيهِ إلّاوِعاءَ العِلمِ ؛ فإنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ .

امام علی علیه السلام : هر ظرفی وقتی چیزی در آن گذارند، گنجایش خود را از دست می دهد، مگر ظرف دانش که با افزودن آن گنجایشش بیشتر می شود.

نهج البلاغة : الحكمة ٢٠٥

حدیث۳۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِلمُ أشرَفُ الأحسابِ .

امام علی علیه السلام : دانش، شریفترین شرافت خانوادگی است.

كنز الفوائد : ١/٣١٩.

حدیث۳۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِلمُ ضالَّةُ المُؤمِنِ .

امام على عليه السلام : دانش، گمشده مؤمن است.

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۶۶/۲۹۵.

از۳۶۰۱تا۳۸۰۰

حدیث۳۶۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَفى بِالعِلمِ شَرَفا أن يَدَّعِيَهُ مَن لا يُحسِنُهُ ، ويَفرَحَ بِهِ إذا نُسِبَ إلَيهِ ، وكَفى بِالجَهلِ ذَمّا يَبرَأُ مِنهُ مَن هُوَ فيهِ .

امام على عليه السلام : در ارجمندى، دانش همين بس كه كسى هم كه آن را نيك دانا نيست دم از داشتن آن مى زند و هر گاه نسبت علم و دانايى به او داده شود، خوشحال مى گردد و در نكوهندگى نادانى همين بس، كه حتى آدم نادان وبى بهره از دانش، ازآن بيزارى مى جويد.

منية المريد : ۱۱۰.

حدیث۳۶۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا كَنزَ أنفَعُ مِنَ العِلمِ .

امام على عليه السلام : هيچ گنجى، سودمندتر از دانش نيست.

الكافى : ۸/۱۹/۴.

حدیث۳۶۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا شَرَفَ كَالعِلمِ .

امام على عليه السلام : هيچ شرافتى، چون دانش نيست.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۱۳

حدیث۳۶۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العِلمُ قائدٌ ، والعَمَلُ سائقٌ ، والنَّفسُ حَرونٌ

امام على عليه السلام : دانش، مهار را از جلو مى كشد و عمل از پشت سر مى راند و نفس توسنى مى كند.

فرس حَرُون : لا ينقاد ، وإذا اشتدّ به الجرى وقف (الصحاح : ۵/۲۰۹۷) .

حدیث۳۶۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العِلمُ مِصباحُ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : دانش، چراغ خرد است.

غرر الحکم : ۵۳۶

حدیث۳۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِلمُ نِعمَ الدَلیلُ .

امام علی علیه السلام : دانش، نیکو راهنمایی است.

غرر الحکم : ۸۳۷.

حدیث۳۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأسُ الفَضائلِ العِلمُ ، غایَهُ الفَضائلِ العِلمُ .

امام علی علیه السلام : رأس فضیلتها، دانش است؛ نقطه پایان فضیلتها دانش است.

غرر الحکم : ۵۲۳۴ ـ ۶۳۷۹.

حدیث۳۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلَموا أنَّ الأمَلَ یُسهی العَقلَ ، ویُنسی الذِّکرَ .

امام علی علیه السلام : بدانید که آرزو خرد را دچار غفلت می سازد و یاد خدا را به فراموشی می سپارد.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۸۶.

حدیث۳۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَم مِن عَقلٍ أسیرٍ تَحتَ هَوی أمیرٍ !

امام علی علیه السلام : بسا خردی که اسیر هوسی چیره است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۱۱

حدیث۳۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّه ُ... تَرکَ شُربِ الخَمرِ تَحصینا لِلعَقلِ .

امام علی علیه السلام : خداوند واجب فرمود... ترک شرابخواری را به منظور نگهداری از خرد.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۵۲

حدیث۳۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ شَجَرَةٌ ، ثَمَرُها السَّخاءُ والحَياءُ .

امام علی علیه السلام : خرد، درختی است که میوه اش بخشندگی و حیاست.

غرر الحکم : ۱۲۵۴.

حدیث۳۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الهَوى عَدُوُّ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : دشمن خرد، هوای نفس است.

مطالب السؤول : ۵۶.

حدیث۳۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العَقلِ مَقتُ الدّنيا ، وقَمعُ الهَوى .

امام علی علیه السلام : میوه خرد، دشمن داشتن دنیا و سرکوب کردن هوس است.

غرر الحکم : ۴۶۵۴

حدیث۳۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العَقلِ لُزومُ الحَقِّ .

امام علی علیه السلام : میوه خرد، پایبندی به حق است.

غرر الحکم : ۴۶۰۲

حدیث۳۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العَقلِ الاستِقامَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه خرد، استقامت (پایداری در راه حق و راست) است.

غرر الحکم : ۴۵۸۹

حدیث۳۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثرَةُ الأمانی مِن فَسادِ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : فراوانی آرزوها، از تباهی خرد است.

غرر الحکم : ۷۰۹۳

حدیث۳۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن قَلَّ عَقلُهُ ساءَ خِطابُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خردش کم باشد، بد سخن گوید.

غرر الحکم : ۷۹۸۵

حدیث۳۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن عَدَمِ العَقلِ مُصاحَبَةُ ذَوی الجَهلِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با نادانان، از بی خردی است.

غرر الحکم : ۹۲۹۹

حدیث۳۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا قَلَّتِ العُقولُ كَثُرَ الفُضولُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خردها کاستی پذیرد، زیادیها فزونی گیرد.

غرر الحکم : ۴۰۴۳

حدیث۳۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَرَكَ الاستِماعَ مِن ذَوی العُقولِ ماتَ عَقلُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خردمندان گوش نسپارد، خردش بمیرد.

کنز الفوائد : ۱/۱۹۹.

حدیث۳۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن صَحِبَ جاهِلاً نَقَصَ مِن عَقلِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که با نادان همنشینی کند، از خردش کاسته شود.

کنز الفوائد : ۱/۱۹۹ .

حدیث۳۶۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ما مَزَحَ امرُؤٌ مَزحَةً إلّا مَجَّ مِنَ عَقلِه مَجَّةً .
امام على عليه السلام : هيچ كس شوخى و مزاحى نكندمگر اين كه اندكى از عقل او كاسته شود.
نهج البلاغة : الحكمة ۴۵۰.

حدیث۳۶۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ضَياعُ العُقولِ فى طَلَبِ الفُضولِ .
امام على عليه السلام : تباه شدن خردها در جستن فزونيهاست.
غرر الحكم : ۵۹۰۱ .

حدیث۳۶۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إعجابُ المَرءِ بِنَفسِهِ دَليلٌ عَلى ضَعفِ عَقلِهِ .
امام على عليه السلام : خودپسندى آدمى، نشانگر سستى خرد اوست.
كنز الفوائد : ۱/۲۰۰

حدیث۳۶۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن كَمُلَ عَقلُهُ استَهانَ بِالشَّـهَواتِ .
امام على عليه السلام : هر كه خردش كامل باشد، به شهوات بهايى ندهد.
غرر الحكم : ۸۲۲۶

حدیث۳۶۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ذَهابُ العَقلِ بَينَ الهَوى والشَّهوَةِ .
امام على عليه السلام : بر اثر هوس و شهوت، خرد ازبين مى رود.
غرر الحكم : ۵۱۸۰

حدیث۳۶۲۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا تَمَّ العَقلُ نَقَصَ الكَلامُ .

امام على عليه السلام : هر گاه خرد كامل شود، سخن گفتن اندك شود.

نهج البلاغة : الحكمة ۷۱.

حدیث۳۶۲۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عِندَ بَديهَهِ المَقالِ تُختَبَرُ عُقولُ الرِّجالِ.

امام على عليه السلام : در هنگام بديهه گويى است كه خرد مردان آزموده مى شود.

غرر الحكم : ۶۲۲۱

حدیث۳۶۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رَأيُ الرَّجُلِ ميزانُ عَقلِهِ .

امام على عليه السلام : نظر مرد، سنجه خرد اوست.

غرر الحكم : ۵۴۲۲

حدیث۳۶۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَثرَةُ الصَّوابِ تُنبِئُ عَن وُفورِ العَقلِ .

امام على عليه السلام : فراوانى كار درست، از فراوانى خرد خبر مى دهد.

غرر الحكم : ۷۰۹۱.

حدیث۳۶۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سِتَّةٌ تُختَبَرُ بِها عُقولُ الرِّجالِ :المُصاحَبَةُ ، والمُعامَلَةُ ، والوِلايَةُ ، والعَزلُ ، والغِنى ، والفَقرُ .

امام على عليه السلام : شش چيز است كه خردهاى مردان با آنها آزموده مى شود: همنشينى، داد و ستد، حكومت كردن، بركنارى [از حكومت و قدرت] ، توانگرى و درويشى.

غرر الحكم : ۵۶۰۰

حدیث۳۶۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رَسولُكَ تَرجُمانُ عَقلِكَ ، وكِتابُكَ أبلَغُ ما يَنطِقُ عَنكَ .

امام على عليه السلام : فرستاده تو بازگو كننده خردتوست، و نامه ات رساترين سخنگوى توست.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۰۱.

حدیث۳۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سِتَّةٌ تُختَبَرُ بِها عُقولُ النّاسِ : الحِلمُ عِندَ الغَضَبِ ، والصَّبرُ عِندَ الرَّهَبِ ، والقَصدُ عِندَ الرَّغَبِ ، وتَقوى اللّه ِ فی کُلِّ حالٍ ، وحُسنُ المُداراةِ ، وقِلَّةُ المُماراةِ .
امام علی علیه السلام : شش چیز است که با آنها خردهای مردم سنجیده می شود: بردباری در هنگام خشم، شکیبایی به گاه ترس، میانه روی به هنگام خواهش و میل، ترس از خدا در همه حال، خوش مدارا کردن و کمتر جدال کردن.
غرر الحکم : ۵۶۰۸

حدیث۳۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یُستَدَلُّ عَلی عَقلِ کُلِّ امرِئٍبِما یَجری عَلی لِسانِهِ .
امام علی علیه السلام : از سخنان هر انسانی می توان به میزان خرد او پی برد.
غرر الحکم : ۱۰۹۵۷.

حدیث۳۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِتَرکِ ما لا یَعنیکَ یَتِمُّ لَکَ العَقلُ .
امام علی علیه السلام : با فروگذاشتن کارهای بیهوده، خردت کامل می گردد.
غرر الحکم : ۴۲۹۱.

حدیث۳۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العَقلُ غَریزَةٌ تَزیدُ بِالعِلمِ والتَّجارِبِ .
امام علی علیه السلام : خرد، غریزه ای است که با دانش و تجارب افزایش می یابد.
غرر الحکم : ۱۷۱۷.

حدیث۳۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صَدرُ العاقِلِ صُندوقُ سِرِّهِ .
امام علی علیه السلام : سینه خردمند، صندوق راز اوست.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۶

حدیث۳۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العَقلُ عَقلانِ : عَقلُ الطَّبعِ وعَقلُ التَّجرِبَةِ ، وكِلاهُما يُؤَدّى المَنفَعَةَ .
امام علی علیه السلام : خرد دو گونه است: خرد طبیعی(ذاتی) و خرد تجربی و هر دوی آنها سود آورند.
مطالب السؤول : ۴۹ .

حدیث۳۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العَقلُ حِفظُ التَّجارِبِ ، وخَيرُ ما جَرَّبتَ ما وَعَظَكَ .
امام علی علیه السلام : خرد ، نگه داشتن تجربه هاست و بهترین تجربه ات آن تجربه ای است که تو را اندرز دهد .
نهج البلاغة : الكتاب ۳۱.

حدیث۳۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العَقلُ أن تَقولَ ما تَعـرِفُ ،وتَعمَلَ بِما تَنطِقُ بِهِ .
امام علی علیه السلام : خرد، آن است که دانسته سخن بگویی و به آنچه می گویی عمل کنی.
غرر الحكم : ۲۱۴۱.

حدیث۳۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ أغنَى الغِنَى العَقلُ .
امام علی علیه السلام : بهترین توانگری، خردمندی است.
نهج البلاغة : الحكمة ۳۸.

حدیث۳۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العَقلُ خَليلُ المَرءِ .
امام علی علیه السلام : خرد، دوست صمیمی انسان است.
الأمالی للطوسی : ۱۴۶/۲۴۰.

حدیث۳۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ رُقِیٌّ إلی عِلِّیِّینَ .

امام علی علیه السلام : خرد، به سوی علّیین بالا می رود.

غرر الحکم : ۱۳۲۵

حدیث۳۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ رَسولُ الحَقِّ .

امام علی علیه السلام : خرد، فرستاده حق است.

غرر الحکم : ۲۷۲ .

حدیث۳۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ مُنَزِّهٌ عَنِ المُنکَرِ آمِرٌ بِالمَعروفِ.

امام علی علیه السلام : خرد از زشتکاری دور می گرداند و به نیکیها فرا می خواند.

غرر الحکم : ۱۲۵۰

حدیث۳۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ مُصلِحُ کُلِّ أمرٍ .

امام علی علیه السلام : خرد، سامان دهنده هر کاری است.

غرر الحکم : ۴۰۴

حدیث۳۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ أقوی أساسٍ .

امام علی علیه السلام : خرد، محکمترین پایه است.

غرر الحکم : ۴۷۵

حدیث۳۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما استَودَعَ اللّه ُ امرَأً عَقلًا إلّاااستَنقَذَهُ بِهِ یَوما ما .

امام علی علیه السلام : خداوند در هیچ انسانی خردی به ودیعت ننهاد مگر این که روزی به وسیله آن نجاتش داد.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۰۷.

حدیث۳۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العافِيَةُ عَشرَةُ أجزاءٍ ، تِسعَةٌ مِنها فی الصَّمتِ إلّا بِذِكرِ اللّهِ ، وواحِدٌ فی تَركِ مُجالَسَةِ السُّفَهاءِ .

امـام علی علیـه السـلام : عـافیت ده جزء است. نُه جزء آن در دم فرو بسـتن است مگر از یـاد خـدا و یـک جزء در ترک همنشـینی با نابخردان.

تحف العقول : ۸۹.

حدیث۳۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا لِباسَ أجمَلُ مِنَ العافِيَةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ جامه ای زیباتر از عافیت نیست.

التوحید : ۷۴/۲۷.

حدیث۳۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالعافِيَةِ تُوجَدُ لَذَّةُ الحَياةِ .

امام علی علیه السلام : با عافیت و سلامتی است که لذت زندگی چشیده می شود.

غرر الحکم : ۴۲۰۷.

حدیث۳۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العافِيَةُ أهنَى النِّعَمِ .

امام علی علیه السلام : عافیت، گواراترین نعمتهاست.

غرر الحکم : ۹۷۳.

حدیث۳۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ولكِنَّ اللّهَ يَختَبِرُ عِبادَهُ بِأنواعِ الشَّدائِدِ ، ويَتَعَبَّدُهُم بِأنواعِ المَجاهِدِ ، ويَبتَليهِم بِضُروبِ المَكارِهِ ؛ إخراجا لِلتَّكَبُّرِ مِن قُلوبِهِم ، وإسكانا لِلتَّذَلُّلِ فی نُفوسِهِم ، ولِيَجعَلَ ذلِكَ أبوابا فُتُحا إلى فَضلِهِ ، وأسبابا ذُلُلًا لِعَفوِهِ .

امام علی علیه السـلام : لیکن خداوند بندگان خود را به انواع سـختیها می آزماید و به واسـطه کوششهای گوناگون به بندگیشان می کشد و به اقسام ناخوشایندها و ناملایمات مبتلایشان می کند تا بدین وسـیله کبر را از دلهایشان بیرون بَرد و فروتنی را در جانهایشان جای دهد و آن را درهایی گشوده به سوی فضل خود و وسایل آسانی برای بخشش خویش قرار دهد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲.

حدیث۳۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَنَزَّهَ عَن حُرُماتِ اللّه ِ سارَعَ إلَیهِ عَفوُ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : هر که از حرامهای خداوند خویشتنداری کند، بخشش خدا به سوی او بشتابد.

بحار الأنوار : ۷۸/۹۰/۹۵.

حدیث۳۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللّهُمَّ احمِلنی عَلی عَفوِکَ ولا تَحمِلْنی عَلی عَدلِکَ .

امام علی علیه السلام : بار خدایا! با من به عفوَت رفتار کن، نه به عدلت.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۷.

حدیث۳۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَعالی یُسائلُکُم مَعشَرَ عِبادِهِ عَنِ الصَّغیرَةِ مِن أعمالِکُم وَالکَبیرَةِ ، والظّاهِرَةِ والمَستورَةِ ، فإن یُعَذِّبْ فأنتُم أظلَمُ ، وإن یَعفُ فهُوَ أکرَمُ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت بندگان خدا! همانا خداوند متعال از کارهای ریز و درشت و بی پرده و در پرده شما باز خواستتان می کند. آن گاه، اگر کیفرتان دهد شما بیش از اینها ستمکار بوده اید و اگر گذشت کند او بیش از آن بخشایشگر است.

نهج البلاغة: الکتاب۲۷.

حدیث۳۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی المُناجاةِ ـ: إلهی اُفَکِّرُ فی عَفوِکَ فتَهونُ عَلَیَّ خَطیئَتی ، ثُمَّ أذکُرُ العَظیمَ مِن أخذِکَ فتَعظُمُ عَلَیّ بَلِیَّتی .

امام علی علیه السلام ـ در مناجات ـ گفت : الهی! به بخشایش تو می اندیشم، در نتیجه خطا و گناهم بر من آسان می شود، سپس سختی کیفر تو را به یاد می آورم ، پس بلا و گرفتاریم بر من بزرگ می نماید.

الأمالی للصدوق: ۱۳۸/۱۳۶.

حدیث۳۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جازِ بِالحَسَنَةِ وتَجاوَزْ عَنِ السَّیِّئَةِ ما لَم یَکُن ثَلما فی الدِّینِ أو وَهنا فی سُلطانِ الإسلامِ .

امام علی علیه السلام : [بدی یا خوبی را] به نیکی پاداش ده و از بدی درگذر، به شرط آن که به دین لطمه ای نزند یا در قدرت

اسلام ضعفی پدید نیاورد.

غرر الحکم : ۴۷۸۸.

حدیث۳۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَفوُ یُفسِدُ مِنَ اللَّئیم بِقَدرِإصلاحِهِ مِنَ الکَریم .

امام علی علیه السلام : گذشت به همان اندازه که شخص بزرگوار را درست می کند، شخص فرومایه را تباه می گرداند.

کنز الفوائد : ۲/۱۸۲.

حدیث۳۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِابنِهِ الحَسَنِ علیه السلام ـ : إذا استَحَقَّ أحَدٌ مِنهُم ذَنبا فأحسِنِ العَذلَ ؛ فإنَّ العَذلَ مَعَ العَفوِ أشَدُّ مِنَ الضَّربِ لِمَن کانَ لَهُ عَقلٌ.

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزندش حسن علیه السلام ـ فرمود : هر گاه فردی از آنان (غلامان و چاکران) به سبب گناهی سزاوار کیفر شد، او را به وجهی نیکو سرزنش کن؛ زیرا سرزنش همراه با گذشت برای کسی که عقل و فهمی دارد، دردناکتر از کتک زدن است.

تحف العقول : ۸۷.

حدیث۳۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَفوُ زَکاةُ الظَّفَرِ .

امام علی علیه السلام : گذشت، زکات پیروزی است.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۱۱.

حدیث۳۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا قَدَرتَ عَلی عَدُوِّکَ فَاجعَلِ العَفوَ عَنهُ شُکرا لِلقُدرَةِ عَلَیهِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه بر دشمنت قدرت یافتی، گذشت از وی را شکرانه قدرت یافتنت بر او قرار ده.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۱

حدیث۳۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عَفا عَنِ الذَّنبِ مَن قَرَّعَ بِهِ.

امام علی علیه السلام : کسی که به واسطه گناه کسی را سرزنش کند، گذشت نکرده است.

غرر الحکم : ۹۵۶۷.

حدیث۳۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالعَفافِ تَزکو الأعمالُ .

امام علی علیه السلام : با عفت است که اعمال پاکیزه می شود (رشد می یابد و پاداش آنها زیاد می گردد).

غرر الحکم : ۴۲۳۸.

حدیث۳۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العِفَّةِ الصِّيانَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه پاکدامنی، مصونیّت یافتن است.

غرر الحکم : ۴۵۹۳

حدیث۳۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَفَّ خَفَّ وِزرُهُ ، وعَظُمَ عِندَ اللّهِ قَدرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که عفّت ورزد، بار گناهانش سبک شود و منزلتش نزد خداوند، بالا رود.

غرر الحکم : ۸۵۹۷

حدیث۳۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العِفَّةِ القَناعَةُ .

امام علی علیه السلام : میوه عفّت، قناعت است.

غرر الحکم : ۴۶۳۷

حدیث۳۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهوَةَ .

امام علی علیه السلام : عفّت، شهوت را ناتوان می کند.

غرر الحکم : ۲۱۴۸

حدیث۳۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَقَلَ عَفَّ .

امام علی علیه السلام : هر که خردمند باشد، خویشتندار گردد.

غرر الحکم : ۷۶۴۶.

حدیث۳۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرِّضا بِالكَفافِ يُؤَدّى إلَى العَفافِ .

امام علی علیه السلام : خرسند بودن به کفاف، منجرّ به عفاف (عفّت از مال حرام) می شود.

غرر الحکم : ۱۵۱۲.

حدیث۳۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدرُ الرَّجُلِ عَلى قَدرِ هِمَّتِهِ ... وعِفَّتُهُ عَلى قَدرِ غَيرَتِهِ .

امام علی علیه السلام : ارزش و اندازه مرد به اندازه همّت اوست... و پاکدامنی او به اندازه غیرتش.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۷.

حدیث۳۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصلُ العَفافِ القَناعَةُ، وثَمَرَتُهاقِلَّةُ الأحزانِ .

امام علی علیه السلام : ریشه عفّت قناعت است و میوه اش کم شدن اندوهها.

مطالب السؤول : ۵۰.

حدیث۳۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَكاةُ الجَمالِ العَفافُ .

امام علی علیه السلام : زکات زیبایی، عفّت است.

غرر الحکم : ۵۴۴۹ .

حدیث۳۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَفافُ يَصونُ النَّفسَ ويُنَزِّهُها عَنِ الدَّنايا .

امام علی علیه السلام : عفّت، نفس را مصون می داردو آن را از پستیها دور نگه می دارد.

غرر الحکم : ۱۹۸۹

حدیث۳۶۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العِفَّةُ أفضَلُ الفُتُوَّةِ .

امام علی علیه السلام : عفّت، برترین جوانمردی است.

غرر الحکم : ۵۲۹

حدیث۳۶۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العِفَّةُ رَأسُ كُلِّ خَيرٍ .

امام علی علیه السلام : عفّت، در رأس همه خوبیهاست.

غرر الحکم : ۱۱۶۸

حدیث۳۶۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما المُجاهِدُ الشَّهيدُ فى سَبيلِ اللّه ِ بِأعظَمَ أجرا مِمَّن قَدَرَ فعَفَّ ، لَكادَ العَفيفُ أن يَكونَ مَلَكا مِنَ المَلائكَةِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در راه خدا جهاد کندو شهید شود اجرش بزرگتر از کسی نیست که بتواند گناه کند و عفّت ورزد . انسان پاکدامن نزدیک است که فرشته ای از فرشتگان خدا شود.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۷۴.

حدیث۳۶۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى مُناجاتِهِ ـ : إلهى ، لاـ سَبيلَ إلى الاحتِراسِ مِنَ الذَّنبِ إلّا بِعِصمَتِكَ ، ولا وُصولَ إلى عَمَلِ الخَيراتِ إلّا بِمَشِيئَتِكَ ، فكَيفَ لى بِإفادَهِ ما أسلَفتَنى فيهِ مَشيئَتَكَ ؟! وكَيفَ لى بِالاحتِراسِ مِنَ الذَّنبِ ما إن لَم تُدرِكْنى فيهِ عِصمَتُكَ ؟ !

امام علی علیه السلام ـ در مناجات ـ گفت : خدایا! برای خویشتنداری از گناه راهی جز نگهداشت تو نیست و رسیدن به کارهای نیک جز با خواست تو میسّر نمی باشد. پس، چگونه توانم به بهره ای دست یابم که خواست تو بر آن نیست و چگونه خود را از گناه نگه دارم اگر نگهداشت تو به دادم نرسد؟

البلد الأمین : ۳۱۵.

حدیث۳۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِکمَةُ عِصمَةٌ ، العِصمَةُ نِعمَةٌ .

امام علی علیه السلام : حکمت [مایه] عصمت است و عصمت یک نعمت.

غرر الحکم : ۱۲ .

حدیث۳۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ التَّقوی عِصمَةٌ لَکَ فی حَیاتِکَ ، وزُلفی لَکَ بَعدَ مَماتِکَ .

امام علی علیه السلام : پرهیزگاری، در زمان حیاتت مایه عصمت و نگهداری تو [از گناه]است و بعد از مرگ موجب قرب منزلت تو می شود.

غرر الحکم : ۳۴۶۶

حدیث۳۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالتَّقوی قُرِنَتِ العِصمَةُ .

امام علی علیه السلام : عصمت ، با تقوا قرین شده است.

غرر الحکم : ۴۳۱۶

حدیث۳۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاعِتبارُ یُثمِرُ العِصمَةَ .

امام علی علیه السلام : عبرت آموزی، عصمت (لغزش ناپذیری) به بار می آورد.

غرر الحکم : ۸۷۹

حدیث۳۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

من اُلهِمَ العِصمَةَ أمِنَ الزَّلَلَ .

امام علی علیه السلام : هر که عصمت به او الهام شود، از لغزشها در امان ماند.

غرر الحکم : ۸۴۶۹

حدیث۳۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن کُنتُم لا مَحالَةَ مُتَعَصِّبینَ فتَعَصَّبوالِنُصرَةِ الحَقِّ وإغاثَةِ المَلهوفِ .

امـام علی علیه السـلام : اگر نـاگزیر از داشـتن تعصب هستیـد؛ پس، در راه یاری رسانـدن به حق و کمک به سـتمدیده تعصّب نشان دهید.

غرر الحکم : ۳۷۳۸.

حدیث۳۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فإن کانَ لابُدَّ مِنَ العَصَبِیَّهِ فلْیَکُن تَعَصُّبُکُم لِمَکارِمِ الخِصالِ ، ومَحامِدِ الأفعالِ ، ومَحاسِنِ الاُمورِ ، الّتی تَفاضَـلَت فیها المُجَداءُ والنُّجَداءُ مِن بُیوتـاتِ العَرَبِ ، ویَعاسـیبُ القَبائلِ ، بِالأخلاقِ الرَّغیبَـهِ ، والأحلامِ العَظیمَـهِ ، والأخطارِ الجَلیلَـهِ ، والآثارِ المَحمودَهِ . فتَعَصَّبوا لِخِلالِ الحَمـدِ مِنَ الحِفظِ لِلجِوارِ ، والوَفاءِ بِالـذِّمامِ ، والطّاعَـهِ لِلبِرِّ ، والمَعصِـیَهِ لِلکِبرِ ، والأخـذِ بِالفَضلِ ، والکَفِّ عَنِ البَغیِ ، والإعظامِ لِلقَتلِ ، والإنصافِ لِلخَلقِ ، والکَظمِ لِلغَیظِ ، واجتِنابِ الفَسادِ فی الأرضِ .

امـام علی علیه السـلام : پس ، اگر چـاره ای از داشـتن تعصب نیست ، بایـد تعصّـبتان به خـاطر خصـلتهای والای انسانی و کردارهای پسـندیده و امور نیکویی باشـد که خانـدانهای شـرافتمند و بزرگوار و دلیر عرب و بزرگان و مهتران قبایل در آنها بر یکـدیگر برتری می جسـتند ؛ بـا خلقهـای پسـندیده و خردهـای بزرگ و مقامهـای بلنـد و آثار و رفتارهای پسـندیده . بنا بر این ، برای خصـلت های پسـندیده تعصب به خرج دهید ، خصـلتهایی چون : نگاهداشت حق و حرمت همسایگی و پایبندی به عهد و پیمانها و فرمان بردن از نیکیهـا و مخـالفت با تکبّر و گردنفرازی و اقـدام به احسان و نیکوکاری و خویشـتنداری از زورگویی و تجاوز و بزرگ شـمردن قتل نفس و انصاف داشتن با مردم و فرو خوردن خشم و دوری از ایجاد تباهی در جامعه .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۹۲.

حدیث۳۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی ذَمِّ إبلیسَ ـ : فافتَخَرَ عَلی آدَمَ بِخَلقِهِ ، وتَعَصَّبَ عَلَیهِ لِأَصـلِهِ ، فعَدُوُّ اللّه ِ إمامُ المُتَعَصِّبینَ ، وسَلَفُ المُستَکبِرینَ ، الّذی وَضَعَ أساسَ العَصَبِیَّهِ ، ونازَعَ اللّه َ رِداءَ الجَبرِیَّـهِ ، وادَّرَعَ لِباسَ التَّعَزُّزِ ، وخَلَعَ قِناعَ التَّذَلُّلِ .

امام علی علیه السـلام ـ در نکوهش ابلیس ـ فرمود : به سبب آفرینش خود [از آتش] بر آدم فخر فروخت و به خاطر اصل و گوهرش علیه او عصبیّت ورزید. پس، این دشمن خدا پیشوای متعصّبان و سر سلسله مستکبران و خود بزرگ بینان است و همو عصبیّت را پایه گذاری کرد و بر سر ردای جبروتی و کبریا با خدا به کشـمکش برخاست و جامه عزّت و نخوت [که خاص خداوند است]پوشید و نقاب فروتنی را به دور افکند.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۹۲.

حدیث۳۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما المُجاهِدُ الشَّهیدُ فی سَبیلِ اللّه ِ بِأعظَمَ أجرا مِمَّن قَدَرَ فعَفَّ .

امام علی علیه السـلام : کسـی که در راه خـدا جهاد کنـد و به شـهادت رسـد، اجرش بیشتر از آن کسـی نیست که بتواند گناه کند و عفّت ورزد.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۷۴ .

حدیث۳۶۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ومَن عَشِقَ شَيئا أعشى (أعمى) بَصَرَهُ وأمرَضَ قَلبَهُ ، فَهُوَ يَنظُرُ بِعَينٍ غَيرِ صَحيحَةٍ ، ويَسمَعُ بِأُذُنٍ غَيرِ سَميعَةٍ ، قَد خَرَقَتِ الشَّهَواتُ عَقلَهُ ، وأماتَتِ الدّنيا قَلبَهُ .

امام على عليه السلام : هركه شيفته چيزى شود آن چيز ديده اش را كور و دلش را بيمار گرداند؛ چنين كسى با ديده اى ناسالم مى نگرد و با گوشى ناشنوا مى شنود؛ شهوتها خرد او را از هم گسيخته و دنيا دلش را ميرانده است.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹.

حدیث۳۶۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الهِجرانُ عُقوبَةُ العِشقِ .

امام على عليه السلام : هجران، كيفر عشق است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱/۷۰.

حدیث۳۶۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُبذُلْ لِأخيكَ دَمَكَ ومالَكَ ، ولِعَدُوِّكَ عَدلَكَ وإنصافَكَ ، ولِلعامَّةِ بِشرَكَ وإحسانَكَ .

امام على عليه السلام : جان و مالت را فداى برادر خودكن و عدل و انصافت را نثار دشمنت و خوشرويى و احسانت را به عموم مردم ببخش .

بحار الأنوار : ۷۸/۵۰/۷۶

حدیث۳۶۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألزِم نَفسَكَ التَّوَدُّدَ ، وصَبِّر على مُؤَناتِ النّاسِ نَفسَكَ .

امام على عليه السلام : خويشتن را پايبند دوستى كن و خود را در راه تحمل زحمات (هزينه هاى) مردم به شكيبايى وادار.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۵/۶

حدیث۳۶۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أسرَعَ إلَى النّاسِ بما يَكرَهونَ قالوا فيهِ ما لا يَعلَمونَ .

امام على عليه السلام : هركه با مردم چنان رفتار كند كه خوش ندارند، مردم درباره او ندانسته سخنها گويند.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۵۱/۱۷ .

حدیث۳۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خالِطوا النّاسَ بألسِنَتِكُم وأجسادِكُم ، وزايِلوهُم بِقُلوبِكُم وأعمالِكُم .

امام علی علیه السلام : با مردم با زبانها و پیکرهای خود معاشرت کنید و با دلها و کردارهایتان از آنان دوری گزینید .

غرر الحکم : ۵۰۷۱.

حدیث۳۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِابنِهِ الحَسَنِ علیه السلام ـ : لا یَكُن أهلُكَ أشقَى الخَلقِ بِكَ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام ـ نوشت : مبادا خانواده ات به سبب [رفتار]تو بدبخت ترین مردمان باشند.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۳۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ کانَ یَقولُ ـ : لِیَجتَمِعْ فی قَلبِكَالافتِقارُ إلَى النّاسِ ، والاستِغناءُ عَنهُم، یَكونُ افتِقارُكَ إلَیهِم فی لینِ كَلامِكَ وحُسنِ بِشرِكَ،ویَكونُ استِغناؤكَ عَنهُم فی نَزاهَةِ عِرضِكَ وبَقاءِ عِزِّكَ .

امام علی علیه السلام پیوسته می فرمود: باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنها، هر دو، در دلت جمع باشد، نیازت به آنها در نرم گویی و خوشرویی تو باشد و بی نیازیت از آنها در حفظ آبرو و نگهداری عزّت و سربلندیت.

معانی الأخبار : ۲۶۷/۱.

حدیث۳۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خالِطوا النّاسَ مُخالَطَةً إن مِتُّم مَعَهابَكوا عَلَیكُم ، وإن عِشتُم (غِبتُم) حَنُّوا إلَیكُم .

امام علی علیه السلام : با مردم چنان معاشرت کنید که اگر بمیرید بر شما بگریند و اگر زنده باشید [غایب شوید]مشتاق دیدن شما باشند.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۰.

حدیث۳۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَزَّى الثَّكلى أظَلَّهُ اللّه ُ فیظِلِّ عَرشِهِ یَومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلُّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که مادر فرزند مرده ای را تسلّی دهد، خداوند در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه عرش او نیست، وی را در سایه عرش خود جای دهد.

الکافی : ۳/۲۲۷/۳.

حدیث۳۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اعتَزَلَ النّاسَ سَلِمَ مِن شَرِّهِم .

امام علی علیه السلام : هر که از مردم کناره گرفت، ازشرّشان سالم ماند.

غرر الحکم : ۸۱۵۱.

حدیث۳۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ انفَرَدَ عَنِ النّاسِ أنِسَ بِاللّه ِ سُبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : پیوستن به خدا ، در بریدن ازمردم است .

غرر الحکم : ۸۶۴۴

حدیث۳۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الانفِرادُ راحَةُ المُتَعَبِّدينَ .

امام علی علیه السلام : تنهایی، آسایشِ عبادت پیشگان است.

غرر الحکم : ۶۶۱

حدیث۳۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِقنَعْ تَعِزَّ .

امام علی علیه السلام : قانع باش تا عزیز گردی.

بحار الأنوار:۷۸/۵۳/۹۰.

حدیث۳۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا إنَّهُ مَن يُنصِفُ النّاسَ مِن نَفسِهِ لَم يَزِدْهُ اللّه ُ إلّا عِزّا .

امام علی علیه السلام : بدانید که هرکس با مردم به انصاف رفتار کند، خداوند جز بر عزّت او نیفزاید.

الکافی : ۲/۱۴۴/۴ .

حدیث۳۷۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى المُناجاةِ ـ : إلهى كَفى لى عِزّاأن أكونَ لَكَ عَبدا ، وكَفى بى فَخرا أن تَكونَ لى رَبّا .

امام على عليه السلام ـ در مناجات ـ گفت : الهى! همين عزّت مرا بس كه بنده تو هستم و همين افتخار مرا بس كه تو خداوندگار من هستى.

الخصال : ۴۲۰/۱۴.

حدیث۳۷۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا عِزَّ أعَزُّ مِنَ التَّقوى .

امام على عليه السلام : هيچ عزّتى بالاتر از تقوا نيست.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۷۱.

حدیث۳۷۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ولا عِزَّ كَالحِلمِ .

امام على عليه السلام : عزّتى چون بردبارى نيست.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۱۳.

حدیث۳۷۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العَزيزُ بِغَيرِ اللّهِ ذَليلٌ .

امام على عليه السلام : عزيزِ غير خدايى ، ذليل است .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰/۶۷.

حدیث۳۷۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِعلَمْ أ نَّهُ لا عِزَّ لِمَن لا يَتَذَلَّلُ للّهِ ،ولا رِفعَةَ لِمَن لا يَتَواضَعُ للّهِ .

امام على عليه السلام : بدان كه عزّتمند نيست كسى كه در برابر خدا ذليل نباشد و بلندى نيابد كسى كه در برابر خدا افتادگى نورزد.

تحف العقول : ۳۶۶.

حدیث۳۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أمَرَنا رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله أن نَلقی أهلَ المَعاصی بِوُجوهٍ مُکفَهِرَّةٍ .
امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما دستور داد که با افراد گنهکار، با چهره ای درهم کشیده رو به رو شویم.
الکافی : ۵/۵۹/۱۰

حدیث۳۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن تَرَکَ إنکارَ المُنکَرِ بقَلبِهِ ویَدِهِ ولِسانِهِ فهُوَ مَیِّتٌ بَینَ الأحیاءِ .
امام علی علیه السلام : کسی که در برابر منکر با دل و دست و زبان خویش اعتراض نکند، او مرده ای است در میان زندگان.
تهذیب الأحکام : ۶/۱۸۱/۳۷۴.

حدیث۳۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَعَنَ اللّهُ الآمِرینَ بِالمَعروفِ التّارِکینَ لَهُ ، والنّاهینَ عَنِ المُنکَرِ العامِلینَ بِهِ .
امام علی علیه السلام : نفرین خدا بر کسانی که به خوبی فرمان می دهند و خود آن را فرو می گذارند و بر کسانی که از زشتی باز می دارند و خود مرتکب آن می شوند.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۲۹

حدیث۳۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وانهَوا عَنِ المُنکَرِ وتَناهَوا عَنهُ؛ فإنَّمااُمِرتُم بِالنَّهیِ بَعدَ التّناهی .
امام علی علیه السلام : از زشتکاری نهی کنید و خود از آن باز ایستید؛ زیرا که شما فرمان دارید ابتدا خود از کار زشت باز ایستید و سپس دیگران را نهی کنید.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۰۵ .

حدیث۳۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّی لأَرفَعُ نَفسی أن أنهی النّاسَ عَمّا لَستُ أنتَهی عَنهُ ، أو آمُرَهُم بِما لا أسبِقُهُم إلَیهِ بعَمَلی .
امام علی علیه السلام : من شأن خود را بالاتر از آن می دانم که آنچه را خودم ترک نمی کنم مردم را از آنها باز دارم، یا به کاری فرمانشان دهم که خود جلوتر به آن عمل نکنم .
غرر الحکم : ۳۷۸۰.

حدیث۳۷۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ مِن وَصِيَّتِهِ لِلحَسَنَينِ عليهماالسلام بعدَأن ضَرَبَهُ ابنُ مُلجَمٍ ـ : لا تَترُكوا الأمرَ بِالمَعروفِ والنَّهىَ عَنِ المُنكَرِ فَيُوَلّى عَلَيكُم شِرارُكُم ثُمَّ تَدعونَ فلا يُستَجابُ لَكُم .
امـام على عليه السـلام ـ در سـفارش به حسـنين عليهماالسـلام پس از ضـربت خوردن توسط ابن ملجم ـ فرمود : امر به معروف و نهى ازمنكر را رها مكنيد كه در اين صورت بدان شما زمام امورتان را به دست
مى گيرند و آن گاه هر چه دعا كنيد، مستجاب نخواهد شد.
نهج البلاغة : الكتاب۴۷

حدیث۳۷۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الرّاضى بِفِعلِ قومٍ كالدّاخِلِ فيهِ مَعَهُم ، وعَلى كُلِّ داخِلٍ فى باطِلٍ إثمانِ : إثمُ العَمَلِ بِهِ ، وإثمُ الرِّضا بِهِ .
امام على عليه السـلام : هر كه به كردار عده اى راضى باشد، مانند كسى است كه همراه آنان، آن كار را انجام داده باشد و هر كس به كردار باطلى دست زند او را دو گناه باشد: گناه به جا آوردن آن و گناه راضى بودن به آن.
نهج البلاغة : الحكمة ۱۵۴.

حدیث۳۷۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اعلَموا أنَّ الأمرَ بِالمَعروفِ والنَّهىَ عَنِ المُنكَرلَم يُقَرِّبا أجَلًا ، ولَم يَقطَعارِزقا .
امام على عليه السلام : بدانيد كه امر به معروف و نهى از منكر، اجل كسى را نزديك نكرده اند و روزى كسى را نبريده اند.
الكافى : ۵/۵۷/۶.

حدیث۳۷۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
وما أعمالُ البِرِّ كُلُّها والجِهادُ فى سَبيلِ اللّه ِ عِندَ الأمرِ بِالمَعروفِ والنَّهىِ عَنِ المُنكَرِ ، إلّا كَنَفثَةٍ فى بَحرٍ لُجِّىٍّ .
امـام على عليه السـلام : همه كارهـاى خوب و جهاد در راه خـدا، در مقايسه با امر به معروف و نهى از منكر نيست مگر همچون آب دهانى كه در دريايى ژرف انداخته شود.
نهج البلاغة : الحكمة ۳۷۴.

حدیث۳۷۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الأمرُ بِالمَعروفِ أفضَلُ أعمالِ الخَلقِ .

امام علی علیه السلام : امر به معروف برترین کارهای آفریدگان است.

غرر الحکم : ۱۹۷۷ .

حدیث۳۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِوامُ الشَّريعَةِ الأمرُ بِالمَعروفِ، والنَّهيُ عَنِ المُنكَرِ ، وإقامَةُ الحُدودِ .

امام علی علیه السلام : قوام شریعت به امر به معروف و نهی از منکر و بر پاداشتن حدود [الهی]است.

غرر الحکم : ۶۸۱۷.

حدیث۳۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيرُ المَعروفِ ما اُصيبَ بِهِ الأبرارُ.

امام علی علیه السلام : بهترین احسان آن است که به نیکان شود.

غرر الحکم : ۴۹۸۳.

حدیث۳۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَستَصغِر شَيئا مِنَ المَعروفِ قَدَرتَ عَلَى اصطِناعِهِ إيثارا لِما هُوَ أكثَرُ مِنهُ ؛ فإنَّ اليَسيرَ فی حالِ الحاجَةِ إلَيهِ أنفَعُ لِأهلِهِ مِن ذلكَ الكَثيرِ فی حالِ الغَناءِ عَنهُ ، واعمَلْ لِكُلِّ يَومٍ بِما فيهِ تَرشُدُ .

امام علی علیه السلام : هیچ کار خوبی را که بر انجام آن توانایی، ناچیز مشمار و به خاطر خوبیی بزرگترْ آن را ترک مکن؛ زیرا خوبی و کمک اندک در صورتی که به آن نیاز باشد سودمندتر از آن خوبی و (کمک) بسیاری است که در حال بی نیازی به کسی شود. برای هر روز کاری کن که به سبب آن به راه راست در آیی.

الجعفریّات : ۲۳۳.

حدیث۳۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم يُرَبِّ مَعروفَهُ فقَد ضَيَّعَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوبی و احسان خود را نپروراند، آن را تباه کرده است.

غرر الحکم : ۹۱۱۵.

حدیث۳۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا صُنِعَ إلَيكَ مَعروفٌ فَاذكُرْ ، إذا

صَنَعتَ مَعروفا فَانْسَهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه به تو خوبی شد، آن رایاد آوری کن و هر گاه تو خوبی کردی، آن را از یاد ببر.

غرر الحکم : ۴۰۰۰ ـ ۴۰۰۱

حدیث۳۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِلاکُ المَعروفِ تَرکُ المَنِّ بِهِ .

امام علی علیه السلام : معیار خوبی کردن، منت ننهادن به آن است .ر. ک : صدقه باب ۱۱۱۷ .

غرر الحکم : ۹۷۲۴.

حدیث۳۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحْیِ مَعروفَکَ بِإماتَتِهِ .

امام علی علیه السلام : با میراندن (فراموش کردن) احسان خود، آن را زنده گردان.

غرر الحکم : ۲۲۸۲.

حدیث۳۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَعروفُ ذَخیرَةُ الأبَدِ .

امام علی علیه السلام : خوبی کردن اندوخته ابدی است [یعنی همیشه ماندگار است و ذخیره روز قیامت].

غرر الحکم : ۹۸۰ .

حدیث۳۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِعلُ المَعروفِ ، وإغاثَةُ المَلهوفِ ، وإقراءُ الضُّیوفِ ، آلَةُ السِّیادَةِ .

امام علی علیه السلام : خوبی کردن، کمک به ستمدیده و میهمان نوازی، ابزار سروری است.

غرر الحکم : ۶۵۸۵

حدیث۳۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَّلُ الـدِّینِ مَعرِفَتُهُ ، وکمالُ مَعرِفَتِهِ التَّصدیقُ بِهِ ، وکمالُ التَّصدیقِ بِهِ تَوحیدُهُ ، وکَمالُ تَوحیدِهِ الإخلاصُ لَهُ ، وکمالُ الإخلاصِ لَهُ نَفیُ الصِّفاتِ عَنهُ ؛ لِشَهادَةِ کُلِّ صِفَةٍ أ نَّها غَیرُ المَوصوفِ ، وشَهادَةِ کُلِّ مَوصوفٍ أ نَّهُ غَیرُ الصِّفَةِ ، فمَن وَصَفَ اللّه َ سُبحانَهُ فقَد قَرَنَهُ ، ومَن

قَرَنَهُ فقد ثَنّاهُ ، ومَن ثَنّاهُ فَقَد جَزَّأهُ ، ومَن جَزَّأهُ فقد جَهِلَهُ ، (ومَن جَهِلَهُ فقد أشارَ إلَيهِ)

امام على عليه السلام : آغاز دين شناخت خداست و اوج شناخت او باور كردن و اعتراف به وجود اوست و كمال تصديق او يگانه دانستن اوست و كمال يگانه دانستنش، خالص داشتن اوست [از جسميت و عرضيّت و لوازم اين دو]و كمال خالص دانستن او نفى صفات از اوست؛ چرا كه هر صفتى گواه بر اين است كه با موصوف فرق مى كند و هر موصوفى گواه بر اين است كه با صفت متفاوت است. پس، هر كه خدا را وصف كند برايش قرين و همتا آورده است و هركه برايش قرين آورد، او را دو تا دانسته است و هركه او را دوگانه بداند برايش جزء قائل شده و هركه او را داراى جزء بداند وى را نشناخته است و هر كه او را نشناسد به او اشاره كند و هركه به او اشاره كند، محدودش[به حدّ و جهتى]كرده است و هر كه برايش حد تعيين كند او را به شمار درآورده است وهر كه بگويد: «او در چيست؟» خدا را در جايى گنجانده است و هر كه بگويد: «او بر فراز چيست؟» جايى را از او تهى دانسته است. هستى دارد اما هستيش حادث نيست. وجود دارد اما از عدم برنيامده است. با هر چيزى هست اما نه به نحوى كه قرين او باشد و سواى هر چيزى است اما نه آن گونه كه از آن جدا و بر كنار باشد. فاعل است اما نه اين كه فعاليت كند و ابزارى به كار گيرد. بينا بوده پيش از آن كه آفريده اى باشد كه متعلق بينايى او واقع شود. يگانه و تنها بود آن گاه كه نه كسى و چيزى بود كه با آن خو گيرد يا از نبودش احساس تنهايى كند.

هذه الجملة ليست فى غير واحد من النسخ المخطوطة العتيقة ولا فى شرحَى ابن ميثم وابن أبى الحديد ، والظاهر أ نّها زيادة من النسّاخ . (كما فى هامش بحار الأنوار : ۷۷/۳۰۰) .

حديث۳۷۲۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

وإنَّهُ لَبِكُلِّ مَكانٍ ، وفى كُلِّ حِينٍ وأوانٍ ، ومَعَ كُلِّ إنسٍ وجانٍّ.

امام على عليه السلام ـ در وصف خداوند سبحان ـ فرمود : او در هرجا و در هر زمانى و با هر انس و جنّى هست.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۵ .

حديث۳۷۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ عَزيزٍ غَيرُهُ ذَليلٌ .

امام على عليه السلام : هر عزيزى، جز او، ذليل است .

نهج البلاغة : الخطبة ۶۵

حديث۳۷۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحَمدُ للّه ِ الّذى لَبِسَ العِزَّ والكِبرياءَ، واختارَهُما لِنَفسِهِ دُونَ خَلقِهِ.

امام على عليه السلام : سپاس و ستايش خداى را سزدكه رداى عزّت و كبريا پوشيد و اين دو صفت را براى خويش برگزيد نه براى مخلوقش.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲.

حدیث۳۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کُلُّ شَیءٍ خاشِعٌ لَهُ ، وکُلُّ شَیءٍ قائمٌ بِهِ ، غِنی کُلِّ فَقیرٍ ، وعِزُّ کُلِّ ذَلیلٍ ، وقُوَّةُ کلِّ ضَعیفٍ .
امام علی علیه السلام : همه چیز در برابر او فروتن است و همه چیز ایستاده به اوست، بی نیاز کننده هر نیازمندی است و عزّتبخش هر خواری و نیرو دهنده هر ناتوانی.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹

حدیث۳۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وکُلُّ قَوِیٍّ غَیرُهُ ضَعیفٌ .
امام علی علیه السلام : هر نیرومندی، جز او، ناتوان است .
نهج البلاغة : الخطبة ۶۵

حدیث۳۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
والسَّمیعُ لا بِأداةٍ .
امام علی علیه السلام : خدا شنواست اما نه به واسطه ابزار شنیدن.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۲ .

حدیث۳۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی تَفسیرِ لا حَولَ ولا قُوَّةَ إلّا بِاللّه ِ ـ : إنّا لا نَملِکُ مَعَ اللّه ِ شَیئا ، ولا نَملِکُ إلّا ما مَلَّکَنا ، فمَتی مَلَّکَنا ما هُوَ أملَکُ بِهِ مِنّا کَلَّفَنا ، ومَتی أخَذَهُ مِنّا وَضَعَ تَکلیفَهُ عَنّا .
امام علی علیه السلام ـ در تفسیر «لا حول ولا قوة الا باللّه » ـ فرمود : با وجود خدا ما مالک هیچ چیز نیستیم و تنها مالک آن چیزی هستیم که او خود آن را به ملکیت ما در آورده است. پس، وقتی آنچه را که او به مالکیتش سزاوارتر از ماست در اختیار ما نهد تکلیفی بر عهده ما نهاده است و هرگاه آن را از ما باز گیرد، تکلیف خویش را از عهده ما برداشته است.
نهج البلاغة : الحکمة ۴۰۴ .

حدیث۳۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کُلُّ مالِکٍ غَیرُهُ مَملوکٌ .
امام علی علیه السلام : هر مالکی، جز خداوند، مملوک است.

نهج البلاغة : الخطبة ۶۵

حديث۳۷۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الظّاهِرُ بِعَجائبِ تَدبيرِهِ لِلنّاظِرينَ ، والباطِنُ بِجَلالِ عِزَّتِهِ عَن فِكْرِ المُتَوَهِّمِينَ .

امـام على عليـه السـلام : بـه سـبب شـگفتيهاى آفرينشـش، براى بينايـان آشـكار اسـت و بـه سـبب شـكوه عزّتش از انـديشه و اوهـام انديشمندان و انديشه گران پنهان است.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۳.

حديث۳۷۳۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يُخبِرُ لا ـ بِلِسـانٍ ولَهَواتٍ، ويَسـمَعُ لا ـ بِخُروقٍ وأدَواتٍ ، يَقولُ ولا ـ يَلفِظُ ، ويَحفَظُ ولا يَتَحَفَّظُ ... يَقولُ لِمَن أرادَ كَونَهُ: «كُنْ» فيَكونُ ، لا بِصَوتٍ يُقرَعُ ، ولا بِنِداءٍ يُسمَعُ ، وإنَّما كَلامُه سُبحانَهُ فِعلٌ مِنهُ ، أنشَأهُ ومَثَّلَهُ ، لَم يَكُنْ مِن قَبلِ ذلكَ كائنا ، ولَو كانَ قَديما لَكانَ إلها ثانِيا .

امام على عليه السلام : خبر مى دهد، اما نه به وسيله زبان و زبانچه ها و مى شنود اما نه با سوراخهاى گوش و ابزارهاى شنيدن؛ سخن مى گويـد اما نه با تلفظ كردن و از بَر مى كند اما نه با حافظه... به هر چه اراده كند كه هستى يابد، مى گويد: «باش» و او هستى مى يابد، اما اين گفتن او نه با صدايى است كه پرده گوش را بكوبد و نه با آوازى است كه شنيده شود، بلكه گفتار خداوند سبحان فعل اوست كه آن را ايجـاد كرده و تجسّم مى بخشـد و پيشتر وجود نداشـته است؛ زيرا اگر [فعـل او نيز]قـديم مى بود آن خـداى دومين بود.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۶ .

حديث۳۷۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لمّا قيل لَهُ : هل يقدرُ ربُّكَ على أن يدخل الدنيا فى بيضةٍ ـ : إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى لا يُنسَبُ إلَى العَجزِ ، والّذى سَألتَنى لا يَكونُ .

امام على عليه السـلام ـ آن گاه كه به او گفته شـد آيا پروردگار تو مى توانـد دنيا را در داخل تخم مرغى جاى دهد ـ فرمود : نسـبت عجز به خداوند تبارك و تعالى نمى توان داد، اما آنچه از من پرسيدى شدنى نيست.

التوحيد : ۱۳۰/۹

حديث۳۷۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عنِ العَدلِ ـ : العَدلُ ألّا
تَتَّهِمَهُ .

امام على عليه السلام ـ در پاسخ به اين پرسش كه عدل

چیست؟ ـ فرمود : عدل، آن است که خدا را متهم نکنی.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۷۰ .

حدیث۳۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وأشهَدُ أ نَّهُ عَدلٌ عَدَلَ ، وحَكَمٌ فَصَلَ .

امـام علی علیه السـلام : گواهی می دهم که خداونـد دادگری است که به عـدل رفتـار کرده و داوری است که حق و باطل را از هم جدا ساخته است.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۱۴ .

حدیث۳۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَرَقَ عِلمُهُ باطِنَ غَيبِ السُّتُراتِ ،وأحاطَ بِغُموضِ عَقائدِ السَّريراتِ .

امام علی علیه السلام : دانش او به آن سوی ناپیدای پرده ها نفوذ می کند و بر افکار و باورهای پیچیده درونها احاطه دارد.

نهج البلاغهٔ: الخطبهٔ ۱۰۸.

حدیث۳۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَعلَمُ عَجيجَ الوُحوشِ فی الفَلَواتِ ، ومَعاصِیَ العِبادِ فی الخَلَواتِ ، واختِلافَ النِّينانِ فی بحار الأنوار الغامِراتِ ، وتَلاطُمَ الماءِ بِالرِّياحِ العاصِفاتِ .

امام علی علیه السـلام : آوای وحوش در بیابانها و گناهان بندگان در خلوتها و آمد و شد ماهیان در دریاهای بزرگ و برهم خوردن آبها از بادهای سخت رامی داند.

نهج البلاغهٔ: الخطبهٔ ۱۹۸

حدیث۳۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ولاـ يَعزُبُ عَنهُ عَـدَدُ قَطرِ المـاءِ،ولاـ نُجومُ السَّمـاءِ ، ولا سَوافِی الرِّيحِ فی الهَواءِ ، ولا دَبيبُ النَّملِ عَلَی الصَّفا ، ولا مَقيلُ الـذَّرِّ فی اللَّيلَةِ الظَّلماءِ ، يَعلَمُ مَساقِطَ الأوراقِ ، وخَفِیَّ طَرْفِ الأحداقِ .

امـام علی علیه السـلام : شـمار قطره های آبها و سـتارگان آسـمان و ذرات گرد و غبار پراکنـده در هوا و حرکت مور بر خرسنگ و خفتنگاه مورچگان در شب تاریک، بر او پوشیده نیست. افتادنگاههای برگها و برهم خوردن پلکها را می داند.

نهج البلاغهٔ: الخطبهٔ ۱۷۸

حدیث۳۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقَد سَأَلَهُ رَجُلٌ يَهودِيٌّ: مَتى كانَ رَبُّنا عَزَّوجلَّ ؟ ـ : يا يَهودِيُّ ، (ما كانَ) لَم يَكُنْ رَبُّنا فكانَ ، وإنَّما يُقالُ : «مَتى كانَ» لِشَيءٍ لَم يَكُنْ فكانَ ، هُوَ كائنٌ بِلا كَينونَةِ كائنٍ لَم يَزَلْ لَيسَ لَهُ قَبلٌ ، هُوَ قَبلَ القَبلِ ، وقَبلَ الغايَةِ ، انقَطَعَتْ عَنهُ الغاياتُ ، فهُوَ غايَةُ كُلِّ غايَةٍ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به مردی یهودی که پرسید: پروردگار عز و جل ما از کی بوده است؟ ـ فرمود : ای یهودی! چنین نبوده که پروردگار ما نبوده و سپس بود شده باشد. سؤال «از کی بوده؟» تنها درباره موجودی به کار می رود که نبوده و سپس بود شده است. خدا موجود است بی آن که حادث باشد. همواره بوده و قبل و نقطه آغازی ندارد. پیش از پیش است و پیش از نقطه نهایت [در جانب ازل]. غایت و نقطه پایان به او ختم می شود، او پایان هر پایانی است.

بحار الأنوار : ۷۷/۳۳۱/۱۸ .

حدیث۳۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَزولُ أبَدا ولَم يَزَلْ ، أوَّلٌ قَبلَ الأشياءِ بِلا أوَّلِيَّةٍ ، وآخِرٌ بَعدَ الأشياءِ بِلا نِهايَةٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ گاه زوال نپذیرد و همواره بوده است؛ پیش از همه چیز بوده بی آن که او را آغازی باشد و پس از همه چیز هست بی آن که نهایت و پایانی داشته باشد.

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ .

حدیث۳۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَمدُ للّهِ الأوَّلِ قَبلَ كُلِّ أوَّلٍ ، والآخِرِ بَعدَ كُلِّ آخِرٍ ، وبِأوَّلِيَّتِهِ وَجَبَ أن لا أوَّلَ لَهُ ، وبآخِرِيَّتِهِ وَجَبَ أن لا آخِرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدای را که اول است پیش از هر اوّلی و آخر است بعد از هر آخری و به سبب اول بودنش لازم است که او را آغازی نباشد و به سبب آخر بودنش واجب است که او را پایان و آخری نباشد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۱

حدیث۳۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فيوَصِيَّتِهِ لِابنِهِ الحَسَنِ عليه السلام ـ : واعلَمْ يا بُنَيَّ أنَّهُ لَو كانَ لِرَبِّكَ شَريكٌ لَأتَتكَ رُسُلُهُ ، ولَرَأيتَ آثارَ مُلكِهِ وسُلطانِهِ ، ولَعَرَفتَ أفعالَهُ وصِفاتِهِ، ولكِنَّهُ إلهٌ واحِدٌ كَما وَصَفَ نَفسَهُ ، لا يُضادُّهُ في مُلكِهِ أحَدٌ ، ولا يَزولُ أبَدا .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش خود به فرزند بزرگوارش حسن علیه السلام ـ نوشت : بدان تو ای فرزندم که اگر پروردگارت را شریکی بود، بی گمان فرستادگان و رسولان او نیز نزد تو می آمدند و نشانه های پادشاهی و اقتدار او را می دیدی و افعال و صفاتش را می شناختی؛ اما خداوند همچنان که خود در وصف خویش فرموده، خدایی یگانه است و در ملکش رقیبی ندارد و هرگز زوال نمی پذیرد.

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ .

حدیث۳۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوحیدُ حَیاةُ النَّفسِ .

امام علی علیه السلام : توحید، زندگی بخش جان است.

غرر الحکم : ۵۴۰ .

حدیث۳۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوحیدُ ألّا تَتَوَهَّمَهُ .

امام علی علیه السلام : توحید، آن است که خداوند را به وهم در نیاوری.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۷۰ .

حدیث۳۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَتَبارَکَ اللّهُ الّذی لا یَبلُغُهُ بُعدُالهِمَمِ ،ولا یَنالُهُ حَدسُ الفِطَنِ .

امام علی علیه السلام : پاک و بلند مرتبه است خدایی که همتهای بلند و حدس و گمان هوشمندان به او دسترسی ندارد.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۹۴

حدیث۳۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واحِدٌ لا بِعَدَدٍ ، ودائمٌ لا بِأمَدٍ ، وقائمٌ لا بِعَمَدٍ .

امام علی علیه السلام : [خدا] یکی است اما نه به شماره (مفهوم عددی)، پاینده است امّا نه به مفهوم زمانی آن [که غایت و نهایتی داشته باشد]، ایستاست اما نه به وسیله ستونها و تکیه گاهها.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۸۵ .

حدیث۳۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَصَفَهُ فَقَد حَدَّهُ ، ومَن حَدَّهُ فَقَد عَدَّهُ ، ومَن عَدَّهُ فَقَد أبطَلَ أزَلَهُ ، ومَن قالَ : «کَیفَ ؟» فقَدِ استَوصَفَهُ ، ومَن قالَ : «أینَ ؟» فقَد حَیَّزَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خدا را وصف کند، برای او حدّ و مرز قائل شده است و هر که برایش حدّ و مرز قائل شود، او را شمرده است (برایش اجزاء قائل شده است) و هرکه او را بشمارد، ازلی بودنش را باطل ساخته است. کسی که پرسید: «چگونه است» ، بی گمان او را وصف کرده است و کسی که پرسید: «کجاست» او را در مکان قرار داده است.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۲

حدیث۳۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ المَلائکَةِ ـ : وإنَّهُم عَلی مَکانِهِم مِنکَ ، ومَنزِلَتِهِم عِندَکَ ، واستِجماعِ أهوائهِم فیکَ ، وکَثرَةِ طاعَتِهِم لَکَ ، وقِلَّةِ غَفلَتِهِم عَن أمرِکَ ، لَو عایَنوا کُنهَ ما خَفِیَ عَلَیهِم مِنکَ لَحَقَّروا أعمالَهُم ، ولَزَرَوا عَلی أنفُسِهِم ، ولَعَرَفوا أنَّهُم لَم یَعبُدوکَ حَقَّ عِبادَتِکَ ، ولَم یُطیعوکَ حَقَّ طاعَتِکَ .

امام علی علیه السلام ـ در وصف فرشتگان ـ فرمود : آنانبا همه منزلتی که نزد تو دارند و همه وجودشان عشق به توست و با وجود فراوانی طاعتشان از تو ،

و غافل نبودنشان از تو ، اگر حقیقت آنچه را از تو بر آنان پوشیده است مشاهده کنند ، بی گمان اعمال خویش را خُرد شمارند و بر خویشتن خرده گیرند و دریابند که تو را چنان که سزد عبادت نکرده اند و چنان که شایسته است طاعتت ننموده اند .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹.

حدیث۳۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَسنا نَعلَمُ کُنهَ عَظَمَتِکَ، إلّا أنّا نَعلَمُ أنَّکَ حَیٌّ قَیّومٌ ، لا تَأخُذُکَ سِنَةٌ ولا نَومٌ ، لَم یَنتَهِ إلَیکَ نَظَرٌ ، ولَم یُدرِکْکَ بَصَرٌ .

امام علی علیه السلام : ما از کنه عظمت تو چیزی نمی دانیم،تنهاهمین را می دانیم که تو زنده ای و همه چیز به تو پایدار است، نه چرت تو را می گیرد و نه خواب. دست هیچ اندیشه ای به [آستان بلند]تو نرسد و هیچ دیده ای تو را در نیابد.

نهج البلاغة: الخطبة ۱۶۰.

حدیث۳۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعرِفوا اللّهَ بِاللّهِ ، والرَّسولَ بِالرِّسالَةِ ، واُولِی الأمرِ بِالأمرِ بِالمَعروفِ والعَدلِ والإحسانِ .

امام علی علیه السلام : خدا را به خدا بشناسید و رسول را به رسالتش و اولوالامر را به فرمان دادنشان به نیکیها و عدالت و نیکوکاری.

الکافی : ۱/۸۵/۱ .

حدیث۳۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُکاءُ مِن خِیفَةِ اللّهِ لِلبُعدِ عَنِ اللّهِ عِبادَةُ العارِفینَ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترسِ دور ماندن از خدا، عبادت عارفان است.

غرر الحکم : ۱۷۹۱ .

حدیث۳۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّوقُ خُلصانُ العارِفینَ .

امام علی علیه السلام : شوق، یار یکرنگ عارفان است.

غرر الحکم : ۸۵۵

حدیث۳۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الخَوفُ جِلبابُ العارِفینَ .

امام علی علیه السلام : خوف، پیراهن عارفان است.

غرر الحکم : ۶۶۴

حدیث۳۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العارِفُ وَجهُهُ مُستَبشِرٌ مُتَبَسِّمٌ ، وقَلبُهُ وَجِلٌ مَحزونٌ .

امام علی علیه السلام : عارف چهره اش شاد و خندان است و دلش ترسان و اندوهگین.

غرر الحکم : ۱۹۸۵

حدیث۳۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعلَمُ النّاسِ بِاللّه ِ أکثَرُهُم لَهُ مَسألَةً .

امام علی علیه السلام : داناترین مردم به خدا، پرخواهش ترین آنها از اوست.

غرر الحکم : ۳۲۶۰.

حدیث۳۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غایَةُ المَعرِفَةِ الخَشیَةُ .

امام علی علیه السلام : غایت شناخت، بیم است.

غرر الحکم : ۶۳۵۹

حدیث۳۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّهُ لا يَنبَغى لِمَن عَرَفَ عَظَمَةَ اللّه ِ أن يَتَعَظَّمَ ؛ فإنَّ رِفعَةَ الّذينَ يَعلَمونَ ما عَظَمَتُهُ أن يَتَواضَعوا لَهُ .

امام على عليه السلام : كسى كه عظمت خداى را شناخت، نسزد كه خويشتن را بزرگ بشمارد؛ زيرا بلند مرتبگىِ كسانى كه عظمت خدا را مى دانند به اين است كه در برابر او فروتن باشند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۷ .

حديث۳۷۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَسيرُ المَعرِفَةِ يُوجِبُ الزُّهدَفى الدّنيا .

امام على عليه السلام : اندكى شناخت، موجب دل بركندن از دنيا مى شود.

غرر الحكم : ۱۰۹۸۴.

حديث۳۷۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن سَكَنَ قَلبَهُ العِلمُ بِاللّه ِ سَكَنَهُ الغِنى عَن خَلقِ اللّه ِ .

امام على عليه السلام : هر كه علم (معرفت) به خدا در دلش جاى گيرد، بى نيازى از خلق خدا در آن مأوى گزيند.

غرر الحكم : ۸۸۹۶.

حديث۳۷۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَمَرَةُ العِلمِ مَعرِفَةُ اللّه ِ .

امام على عليه السلام : ثمره دانش، شناخت خداست.

غرر الحكم : ۴۵۸۶

حديث۳۷۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما يَسُرُّنى لَو مِتُّ طِفلاً واُدخِلتُ الجَنَّةَ ولم أكبُرْ فأعرِفَ رَبّى عَزَّوجلَّ .

امام على عليه السلام : دوست ندارم كه در كودكى مى مردم و به بهشت مى رفتم و بزرگ نمى شدم تا پروردگارم، عز و جل، را بشناسم.

كنز العمّال : ۳۶۴۷۲ .

حديث۳۷۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن عَرَفَ اللّه َ كَمُلَت مَعرِفَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خدا را شناخت، معرفتش کامل گشت.

غرر الحکم : ۷۹۹۹

حدیث۳۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعرِفةُ اللّهِ سُبحانَهُ أعلَى المَعارِفِ .

امام علی علیه السلام : شناخت خداوند سبحان، بالاترین شناختهاست.

غرر الحکم : ۹۸۶۴ .

حدیث۳۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَنبَغي لِمَن عَرَفَ نَفسَهُ أن لا يُفارِقَهُ الحُزنُ والحَذَرُ .

امام علی علیه السلام : کسی که خود را شناخته است، سزد که اندوه و حذر از او جدا نشود.

غرر الحکم : ۱۰۹۳۷.

حدیث۳۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَنبَغي لِمَن عَلِمَ شَرَفَ نَفسِهِ أن يُنَزِّهَهاعَن دَناءَةِ الدّنيا .

امام علی علیه السلام : کسی که به شرافت نفس خود پی برده باشد، سزاوار است که آن را از پستی دنیا منزّه دارد.

غرر الحکم : ۱۰۹۳۰

حدیث۳۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَنبَغي لِمَن عَرَفَ نَفسَهُ أن يَلزَمَ القَناعَةَ والعِفَّةَ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است کسی که خود را شناخته است، پایبند قناعت و عفّت باشد.

غرر الحکم : ۱۰۹۲۷

حدیث۳۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أكثَرُ النّاسِ مَعرِفَةً لِنَفسِهِ أخوَفُهُم لِرَبِّهِ .

امام علی علیه السلام : خودشناس ترین مردم، خداترس ترین آنهاست.

غرر الحکم : ۳۱۲۶

حدیث۳۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ نَفسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خود را شناخت، پروردگارش را شناخت.

غرر الحکم : ۷۹۴۶

حدیث۳۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ اللّه َ تَوَحَّدَ ، مَن عَرَفَ نَفسَهُ تَجَرَّدَ ، مَن عَرَفَ الدّنیا تَزَهَّدَ ، مَن عَرَفَ النّاسَ تَفَرَّدَ .

امام علی علیه السلام : هر که خدا را شناسد، تنها شود. هر که خود را شناسد، [از علایق و دلبستگیهای دنیوی]رها شود. هر که دنیا را شناسد، از آن دل بر کند. هرکه مردم را شناسد، تنهایی گزیند.

غرر الحکم : ۷۸۲۹ ـ ۷۸۳۲

حدیث۳۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ نَفسَهُ جاهَدَها ، مَن جَهِلَ نَفسَهُ أهمَلَها .

امام علی علیه السلام : هرکه نفس خود را شناخت، به جهاد با آن برخاست و هر که آن را نشناخت، به حال خود رهایش ساخت.

غرر الحکم : ۷۸۵۵ ـ ۷۸۵۶

حدیث۳۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَیفَ یَعرِفُ غَیرَهُ مَن یَجهَلُ نَفسَهُ ؟ !

امام علی علیه السلام : کسی که خود را نمی شناسد، چگونه دیگری را بشناسد؟

غرر الحکم : ۶۹۹۸

حدیث۳۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعرِفَةُ النَّفسِ أنفَعُ المَعارِفِ .

امام علی علیه السلام : خودشناسی، سودمندترین شناختهاست.

غرر الحکم : ۹۸۶۵

حدیث۳۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نالَ الفَوزَ الأكبَرَ مَن ظَفِرَ بِمَعرِفَهِ النَّفسِ .

امام علی علیه السلام : کسی که موفق به خودشناسی شود، به بزرگترین پیروزی دست یافته است.

غرر الحکم : ۹۹۶۵

حدیث۳۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العِلمُ أوَّلُ دَليلٍ، والمَعرِفَهُ آخِرُ نِهايَهٍ .

امام علی علیه السلام : علم ، نخستین راهنماست و شناخت [حق تعالی] نقطه پایان است.

غرر الحکم : ۲۰۶۱

حدیث۳۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَعرِفَهُ نورُ القَلبِ .

امام علی علیه السلام : شناخت، روشنایی دل است.

غرر الحکم : ۵۳۸.

حدیث۳۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الغِنى ما صِينَ بِهِ العِرضُ .

امام علی علیه السلام : بهترین ثروت، آن است که مایه حفظ آبرو شود.

غرر الحکم : ۳۰۳۸ .

حدیث۳۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ضَنَّ بِعِرضِهِ فَلْيَدَعِ المِراءَ .

امام علی علیه السلام : هرکه آبروی خود را دوست دارد، باید از مجادله بپرهیزد.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۶۲.

حدیث۳۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعقَلُ النّاسِ أعذَرُهُم لِلنّاسِ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، عذرپذیرترین آنها از مردم است.

غرر الحكم : ۲۹۸۸ .

حدیث۳۷۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أبخَلُ النّاسِ بِعَرضِهِ ، أسخاهُم بِعِرضِهِ .

امام على عليه السلام : بخيل ترين مردم در مال خويش بخشنده ترين آنهاست در آبروى خويش.

غرر الحكم : ۳۱۹۰

حدیث۳۷۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِقبَلْ عُذرَ أخيكَ ، وإن لَم يَكُن لَهُ عُذرٌ فَالتَمِسْ لَهُ عُذرا .

امام على عليه السلام : عذر برادرت را بپذير و اگر عذرى نداشت برايش عذرى بتراش .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۹ .

حدیث۳۷۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

النّاسُ أعداءُ ما جَهِلوا .

امام على عليه السلام : مردم، دشمن چيزى هستند كه نمى دانند.

نهج البلاغة : الحكمة ۱۷۲ ، ۴۳۸ .

حدیث۳۷۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لاتَستَصغِرَنَ عَدُوّا وإن ضَعُفَ .

امام على عليه السلام : هرگز هيچ دشمنى را دست كم مگير، هر چند ناتوان باشد.

غرر الحكم : ۱۰۲۱۶

حدیث۳۷۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنِ استَصلَحَ عَدُوَّهُ زَادَ فى عَدَدِهِ.

امام على عليه السلام : هركه دشمن خود را به آشتى كشاند، بر عدّه [ياران و دوستان] خود بيفزايد.

غرر الحكم : ۸۲۳۰ .

حدیث۳۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ استَصلَحَ الأضدادَبَلَغَ المُرادَ .

امام علی علیه السلام : هرکه دشمنان خود را به آشتی کشاند، به مرادش دست یابد.

غرر الحکم : ۸۰۴۳ .

حدیث۳۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن نامَ عَن عَدُوِّهِ أنبَهَتهُ المَکایِدُ .

امام علی علیه السلام : هرکه از دشمن خود غافل شود، دسیسه ها او را به خود آورد.

غرر الحکم : ۸۶۷۲ .

حدیث۳۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن نامَ لَم یُنَمْ عَنهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه از دشمن خود غافل باشد، دشمن از او غافل نباشد.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۶۲.

حدیث۳۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِکُلِّ شَیءٍ بَذرٌ وبَذرُ العَداوَةِ المِزاحُ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی را بذری است و بذر دشمنی، شوخی کردن است.

غرر الحکم : ۷۳۱۶ .

حدیث۳۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَطنُ المَرءِ عَدوُّهُ .

امام علی علیه السلام : شکم آدم، دشمن اوست.

غرر الحکم : ۴۴۲۴ .

حدیث۳۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِلَّةُ المُعاداةِ قِلَّةُ المُبالاةِ .

امام علی علیه السلام : علت دشمنی کردن، بی پروایی است.

غرر الحکم : ۶۳۰۲

حدیث۳۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأسُ الجَهلِ مُعاداةُ النّاسِ .

امام علی علیه السلام : رأس نابخردی، دشمنی کردن با مردم است.

غرر الحکم : ۵۲۴۷.

حدیث۳۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعدَلُ الخَلقِ أقضاهُم بالحَقِّ .

امام علی علیه السلام : عادلترین خلق، کسی است که بیش از همه به حق داوری کند.

غرر الحکم : ۳۰۱۴

حدیث۳۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غايَةُ العَدلِ أن يَعدِلَ المَرءُ فی نَفسِهِ .

امام علی علیه السلام : نهایت عدالت، این است که آدمی با خودش به عدالت رفتار کند.

غرر الحکم : ۶۳۶۸.

حدیث۳۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعدَلُ النّاسِ مَن أنصَفَ عَن قُوَّةٍ .

امام علی علیه السلام : عادلترین مردم، کسی است که با داشتن قدرت، انصاف ورزد.

غرر الحکم : ۳۲۴۲

حدیث۳۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصِيَّتِهِ لِابنِهِ الحُسَينِ علیه السلام ـ : اُوصيكَ بِتَقوَى اللّهِ فی الغِنى والفَقرِ ... وبِالعَدلِ عَلَى الصَّديقِ والعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوارش حسین علیه السلام ـ فرمود : تو را سفارش می کنم به پروای از خدا در روزگار توانگری وتهیدستی... و به رعایت عدالت با دوست و دشمن.

تحف العقول : ۸۸.

حدیث۳۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عُمِّرَتِ البُلدانُ بِمِثلِ العَدلِ .

امام علی علیه السلام : با هیچ چیز مانند عدالت، شهرها آباد نگردیده است.

غررالحکم : ۹۵۴۳.

از۳۸۰۱تا۴۰۰۰

حدیث۳۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُـئلَ عَن أفضَلِيّةِ العَدلِ أو الجُودِ ـ : العَدلُ يَضَعُ الاُمورَ مَواضِعَها، والجُودُ يُخرِجُها مِن جِهَتِها، والعَدلُ سائسٌ عامٌّ، والجُودُ عارِضٌ خاصٌّ، فالعَدلُ أشرَفُهُما وأفضَلُهُما .

امام علی علیه السـلام ـ در پاسخ به این پرسـش که: عدالت برتر است یا بخشـندگی؟ ـ فرمود : عدالت، هر چیزی را در جای خودش می گذارد و بخشـندگی امور را از جهتشان خارج می سازد؛ عدالت، سیاستی فراگیر است اما بخشـندگی، حالتی اختصاصـی اسـت (شامل فرد یا افرادی محدود می شود) . پس، عدالت برتر است.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۳۷.

حدیث۳۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالعَدلِ تَتَضاعَفُ البَرَكاتُ .

امام علی علیه السلام : به سبب عدالت، برکتها دوچندان می شود.

غررالحکم : ۴۲۱۱

حدیث۳۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَدلُ نِظامُ الإمرَةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، رشته نظام بخش فرمانروایی است.

غررالحکم : ۷۷۴

حدیث۳۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَدلُ جُنَّةُ الدُّوَلِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، حفاظ دولتهاست.

غررالحکم : ۱۸۷۳

حدیث۳۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالعَدلِ تَصلُحُ الرَّعِیَّةُ .

امام علی علیه السلام : با عدالت است که مردم سامان می یابند .

غررالحکم : ۴۲۱۵

حدیث۳۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَدلُ قِوامُ الرَّعِیَّةِ وجَمالُ الوُلاةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، برپادارنده مردم و زیور حکمرانان است.

غررالحکم : ۱۹۵۴

حدیث۳۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَعَلَ اللّه ُ سُبحانَهُ العَدلَ قِواما لِلأنامِ، وتَنزیها مِنَ المَظالِمِ والآثامِ، وتَسنِیَةً لِلإسلامِ .

امام علی علیه السلام : خداوند پاک، عدالت را برپادارنده مردمان ، مایه دوری از حق کشیها و گناهان و وسیله آسانی و گشایش برای اسلام قرار داده است .

غررالحکم : ۴۷۸۹

حدیث۳۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَدلُ أساسٌ بِهِ قِوامُ العالَمِ .

امام علی علیه السلام : عدالت، شالوده ای است که جهان بر آن استوار است.

مطالب السؤول : ۶۱.

حدیث۳۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التُّؤَدَةُ مَمدوحَةٌ فی کُلِّ شَیءٍ إلّافی فُرَصِ الخَیرِ .

امام علی علیه السلام : درنگ در هر چیزی پسندیده است، مگر در فرصتهایی که برای انجام کار خوب دست می دهد.

غرر الحکم : ۱۹۳۷.

حدیث۳۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعَ العَجَلِ یَکثُرُ الزَّلَلُ .

امام علی علیه السلام : با شتابزدگی، لغزشها زیاد می شود.

غرر الحکم : ۹۷۴۰.

حدیث۳۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَجَلُ یوجِبُ العِثارَ .

امام علی علیه السلام : شتابکاری، موجب لغزش است.

غرر الحکم : ۴۳۲

حدیث۳۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما لِابنِ آدمَ والعُجبَ ؟! وأوَّلُهُ نُطفَةٌ مَذِرَةٌ، وآخِرُهُ جیفَةٌ قَذِرَةٌ، وَهُوَ بَینَ ذلکَ یَحمِلُ العَذِرَةَ؟!

امام علی علیه السلام : آدمیزاده را چه به خودپسندی؟! آغازش نطفه ای گندیده است و فرجامش لاشه ای پلید و در این میان انبان نجاست است!

غرر الحکم : ۹۶۶۶.

حدیث۳۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العُجبُ یُفسِدُ العَقلَ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی، خرد را تباه می کند.

غرر الحکم : ۷۲۶.

حدیث۳۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإعجابُ یَمنَعُ الازدِیادَ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی و غرور، مانع پیشرفت و کمال است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۶۷.

حدیث۳۸۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإعجابُ ضِدُّ الصَّوابِ، وآفَةُ الألبابِ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی ، دشمن درستی و آفت خردهاست.

تحف العقول : ۷۴.

حدیث۳۸۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَيِّئَةٌ تَسوؤكَ خَيرٌ عِندَ اللّه ِ مِن حَسَنَةٍ تُعجِبُكَ .

امام علی علیه السلام : گناهی که بر اثر آن ناراحت شوی ، نزد خدا بهتر از کار نیکی است که تو را دچار خودپسندی کند.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۶.

حدیث۳۸۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ أن تَرضى عَن نَفسِكَ فَيَكثُرَالسّاخِطُ عَلَيكَ .

امام علی علیه السلام : مبادا از خود راضی باشی که در این صورت ناراضیانِ از تو زیاد می شوند.

غرر الحکم : ۲۶۴۲

حدیث۳۸۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَمَرَةُ العُجبِ البَغضاءُ .

امام علی علیه السلام : میوه خودپسندی و غرور، دشمنی و کینه توزی است.

غرر الحکم : ۴۶۰۶.

حدیث۳۸۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العُجبُ يُظهِرُ النَّقيصَةَ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی، کمبود را آشکار می سازد.

غرر الحکم : ۹۵۴

حدیث۳۸۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العُجبُ حُمقٌ .

امام علی علیه السلام : خودپسندی، حماقت است.

غرر الحکم : ۶۲.

حدیث۳۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا وَحدَةَ أوحَشُ مِنَ العُجبِ .

امام علی علیه السلام : هیچ تنهایی ای وحشت انگیزتر از خودپسندی نیست.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۱۳.

حدیث۳۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَوامُ الاعتِبارِ یُؤَدّی إلَی الاستِبصارِ، ویُثمِرُ الازدِجارَ .

امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن مداوم به بصیرت می انجامد و باز ایستادن [از گناه و خطا] را نتیجه می دهد.

غرر الحکم : ۵۱۵۰

حدیث۳۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَثُرَ اعتِبارُهُ قَلَّ عِثارُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه زیاد عبرت گیرد، کمتر بلغزد.

غرر الحکم : ۸۰۵۶.

حدیث۳۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاعتِبارُ یُثمِرُ العِصمَهَ .

امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن، مصونیت [از گناه و خطا]به بار می آورد.

غرر الحکم : ۸۷۹

حدیث۳۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أکثَرَ العِبَرَ، وأقَلَّ الاعتِبارَ!

امام علی علیه السلام : وه که چه بسیار است عبرتها و چه اندک است عبرت گرفتن!

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۹۷.

حدیث۳۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فاعتَبِروا بِما أصابَ الاُمَمَ المُستَکبِرینَ مِن قَبلِکُم؛ مِن بأسِ اللّه ِ وصَوْلاتِه ووَقائعِهِ ومَثُلاتِه.

امام علی علیه السلام : از عذاب خدا و یورشها و بلاها و کیفرهای او که بر سر ملتهای گردنکش پیش از شما آمده است ، درس گیرید .

. نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۹۲.

حدیث۳۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فاعتَبِروا بِما کانَ مِن فِعلِ اللّه ِ بإبلیسَ؛إذ أحبَطَ عَمَلَهُ الطَّویلَ، وَجَهدَهُ الجَهیدَ (الجَمیلَ) .

امام علی علیه السلام : از رفتار خدا با ابلیس پند گیرید ،آن گاه که عمل طولانی مدت و کوشش توانفرسایش را بر باد داد .

. نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۹۲.

حدیث۳۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوِ اعتَبَرتَ بِما أضَعتَ مِن ماضی عُمرِکَ لَحَفِظتَ ما بَقِیَ .

امام علی علیه السلام : اگر از عمر گذشته خود که تلف کرده ای عبرت گیری، بی گمان باقیمانده عمرت راپاس داری.

غرر الحکم : ۷۵۸۹.

حدیث۳۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی تَصاریفِ الدّنیا اعتِبارٌ .

امام علی علیه السلام : در پیشامدها و دگرگونیهای دنیا، عبرت آموزی است .

غرر الحکم : ۶۴۵۳

حدیث۳۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاعتِبارُ یَقودُ إلَی الرَّشادِ .

امام علی علیه السلام : عبرت گرفتن، به راه راست می کشاند.

بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۱۰۱.

حدیث۳۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اعتَبَرَ أبصَرَ، ومن أبصَرَ فَهِم، ومَن فَهِمَ عَلِمَ .

امام علی علیه السلام : هرکه عبرت گیرد، بینش یابد و هرکه بینش یابد فهیم گردد و هرکه فهیم شود، دانا گردد.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۰۸.

حدیث۳۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاعتِبارُ مُنذِرٌ ناصِحٌ، مَن تَفَكَّرَ اعتَبَرَ، ومَنِ اعتَبَرَ اعتَزَلَ، ومَن اعتَزَلَ سَلِمَ .

امام علی علیه السلام : عبرت گیری، هشدار دهنده ای صادق است، کسی که بیندیشد، عبرت گیرد و کسی که عبرت گیرد، [از گناهان و عوامل مهلك] کناره گیرد و کسی که کناره گیری کند سالم ماند.

بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۱۰۱.

حدیث۳۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جَهِلَ قَلَّ اعتِبارُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه نابخرد باشد، پند گرفتنش اندك است.

غرر الحكم : ۷۸۳۷.

حدیث۳۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَنظُرُ المُؤمِنُ إلَى الدّنيا بِعَينِ الاعتِبارِ، ويَقتاتُ مِنها بِبَطنِ الاضطِرارِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن دنیا را با دیده عبرت می نگرد و از روی ناچاری، از آن خوراك بر می گیرد.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۶۷.

حدیث۳۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ غَلَبَةُ العادَةِ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، چیره آمدن بر عادت است.

غرر الحكم : ۲۸۷۳

حدیث۳۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ الزَّهادَةُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت، دل برکندن از دنیاست.

غرر الحكم : ۲۸۷۲.

حدیث۳۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أفضَلُ العِبادَةِ العَفافُ .
امام علی علیه السلام : برترین عبادت، پاکدامنی است.
الکافی : ۲/۴۶۸/۸.

حدیث۳۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
التَّفَکُّرُ فی مَلَکوتِ السّماواتِ والأرضِ عِبادَةُ المُخلِصینَ .
امام علی علیه السلام : اندیشیدن در ملکوت آسمانها و زمین، عبادت مخلصان است.
غرر الحکم : ۱۷۹۲.

حدیث۳۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ مِنَ العِبادَةِ لِینَ الکَلامِ وإفشاءَ السَّلامِ.
امام علی علیه السلام : به نرمی سخن گفتن و سلام کردن به همگان عبادت است.
غرر الحکم : ۳۴۲۱.

حدیث۳۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا خَیرَ فی عِبادَةٍ لیسَ فیها تَفَقُّهٌ.
امام علی علیه السلام : در عبادتی که با شناخت توأم نباشد، خیری نهفته نیست.
تحف العقول : ۲۰۴

حدیث۳۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العُبودیَّةُ خَمسَةُ أشیاءَ : خَلاءُ البَطنِ، وَقِراءةُ القرآنِ، وقِیامُ اللَّیلِ، والتَّضَرُّعُ عِندَ الصُّبحِ، والبُکاءُ مِن خَشیَةِ اللّه ِ .
امام علی علیه السلام : بندگی در پنج چیز است : اندرون از طعام تهی داشتن ، قرآن خواندن ، شب را به عبادتگذراندن ، و زاری کردن [به درگاه خداوند]هنگام صبح ، و گریستن از ترس خدا .
جامع الأخبار : ۵۰۵/۱۳۹۷ .

حدیث۳۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ عَبدا ألهَمَهُ حُسنَ العِبادَةِ .

امام علی علیه السلام : هر گاه خداوند بنده ای را دوست بدارد ، نیکویی عبادت را در دل او افکند .

غرر الحکم : ۴۰۶۶.

حدیث۳۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا استَولَى الصَّلاحُ على الزَّمانِ وأهلِهِ ثُمّ أساءَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ لَم تَظهَرْ مِنهُ حَوبَةٌ فقد ظَلَمَ، وإذا استَولى الفَسادُ على الزَّمانِ وأهلِهِ فَأحسَنَ رَجُلٌ الظَّنَّ برجُلٍ فَقَد غَرَّرَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه درستی و پاکی بر روزگار و مردمش حکمفرما شد ، اگر کسی به دیگری بی آن که گناهی از او آشکار شود گمان بد برد ستم کرده است و هرگاه فساد و ناراستی بر روزگار و مردم آن چیره شد ، اگر کسی به دیگری گمان نیک برد و خوشبین باشد ، فریب خورده است .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۱۴.

حدیث۳۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أسوَأُ النّاسِ حالاً مَن لَم يَثِقْ بَأحَدٍلِسُوءِ ظَنِّهِ، ولَم يَثِقْ بِهِ أحَدٌ لِسُوءِ فِعلِهِ .

امام علی علیه السلام : آن کس حال و روزش از همه بدتر است که به سبب بدگمانیش، به کسی اعتماد ندارد و به سبب بدکرداریش دیگران نیز به او اعتماد نمی کنند .

کنز الفوائد : ۲/۱۸۲.

حدیث۳۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم يَحسُنْ ظَنُّهُ استَوحَشَ مِن كُلِّ أحَدٍ .

امام علی علیه السلام : هر که خوشبین نباشد ، از همگان گریزان باشد (با هیچ کس خو نگیرد) .

غرر الحکم : ۹۰۸۴.

حدیث۳۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجالَسَةُ الأشرارِ تُورِثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالأخيارِ .

امام علی علیه السلام : همنشینی با بدان ، بد گمانی به نیکان را در پی دارد .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۹۷/۳۱ .

حدیث۳۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن دَخَلَ مَداخِلَ السَّوءِ اتُّهِمَ، مَنعَرَّضَ نَفسَهُ للتُّهَمَةِ فلا يَلُومَنَّ مَن أساءَ بِهِ الظَّنَّ.

امام علی علیه السـلام : هرکه به جاهای بـد آمد و شد کند ، متهم می شود و هر که خود را در معرض تهمت قرار دهد ، هرگز نباید کسی را که به او گمان بد برده است ، سرزنش کند .

کنز الفوائد : ۲/۱۸۲.

حدیث۳۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَقَّفَ نفسَهُ مَوقِفَ التُّهَمِهِ فلا يَلُومَنَّ مَن أساءَ بِهِ الظَّنَّ .

امام علی علیه السـلام : هر که خود را در جایگاه تهمت و بد گمانی نهد ، هرگز نباید کسی را که به او گمان بد برده است سرزنش کند .

الأمالی للصدوق : ۳۸۰/۴۸۳ .

حدیث۳۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشِّرِّيرُ لا يَظُنُّ بِأحَدٍ خَيرا؛ لأنّهُ لا يَراهُ إلّا بِطَبعِ نَفسِهِ .

امام علی علیه السلام : آدم شرور به هیچ کس گمان نیک نمی برد ؛ زیرا همگان را به خوی و خصلت خود می بیند .

غرر الحکم : ۱۹۰۳ .

حدیث۳۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ أن تُسِيءَ الظَّنَّ؛ فإنّ سُوءَ الظَّنِ يُفسِدُ العِبادَةَ .

امام علی علیه السلام : از بد گمانی بپرهیز ؛ زیرا بد گمانی عبادت را تباه می کند .

غرر الحکم : ۲۷۰۹

حدیث۳۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ الظَّنِّ يُفسِدُ الاُمورَ ويَبعَثُ على الشُّرورِ .

امام علی علیه السلام : بد گمانی، کارها را تباه می کند و باعث روی آوردن به انواع بدیها می شود .

غرر الحکم : ۵۵۷۵

حدیث۳۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ البُخلَ والجُبنَ والحِرصَ غَرائزُ شَتّی یَجمَعُها سُوءُ الظَّنِّ بِاللّه ِ .

امام علی علیه السلام : همانا بخل و ترس و آزمندی خویهای متعددی هستند که در بد گمانی به خدا ریشه دارند .

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۵۳.

حدیث۳۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا إیمانَ مَع سُوءِ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : ایمان ، با بد گمانی سازگار نیست .

غرر الحکم : ۱۰۵۳۴

حدیث۳۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الوَرَعِ حُسنُ الظَّنِّ .

امام علی علیه السلام : برترین پارسایی ، خوش گمانی است .

غرر الحکم : ۳۰۲۷.

حدیث۳۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَسُنَ ظَنُّهُ بِالناسِ حازَ مِنهُمُ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به مردم گمان نیک برد ، محبت آنان را به دست آورد .

غرر الحکم : ۸۸۴۲

حدیث۳۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الظَّنِّ راحَةُ القَلبِ وسَلامةُ الدِّینِ .

امام علی علیه السلام : خوش بینی ، مایه آسایش دل و سلامت دین است .

غرر الحکم : ۴۸۱۶.

حدیث۳۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الظَّنِّ یُخَفِّفُ الَهمَّ ، ویُنجی من

تَقَلُّدِ الإثمِ .
امام علی علیه السلام : خوش بینی، اندوه را می کاهد و از
افتادن دربند گناه می رهاند .
غرر الحکم : ۴۸۲۳

حدیث۳۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ضَعْ أمرَ أخیکَ علی أحسَنِهِ حتّی یَأتِیَکَ مِنهُ ما یَغلِبُکَ، ولا تَظُنَّنَّ بکَلِمَةٍ خَرَجَت مِن أخیکَ سُوءا وأنتَ تَجِدُ لَها فی الخَیرِ مَحمِلاً .
امام علی علیه السلام : رفتار برادرت را به بهترین وجه آن تفسیر کن تا زمانی که کاری از اوسر زند که راه توجیه را بر تو ببندد ، و هیچ گاه به سخنی که از دهان برادرت بیرون آید ، تا وقتی برای آن توجیه خوبی می یابی ، گمان بد مبَر .
الأمالی للصدوق : ۳۸۰/۴۸۳ .

حدیث۳۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اتَّقُوا ظُنُونَ المُؤمِنِینَ؛ فإنَّ اللّه َ تعالی جَعَلَ الحَقَّ علی ألسِنَتِهِم .
امام علی علیه السلام : از حدس و گمانهای مؤمنان بترسید؛ زیرا خداوند تعالی حق را بر زبانهای آنان قرار داده است .
نهج البلاغة : الحکمة ۳۰۹.

حدیث۳۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أنفَذُ السِّهامِ دَعوَةُ المَظلومِ .
امام علی علیه السلام : کارگرترین تیرها ، دعای ستمدیده است .
غرر الحکم : ۲۹۷۹.

حدیث۳۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ظَنُّ الرَّجُلِ علی قَدرِ عَقلِهِ .
امام علی علیه السلام : گمان مرد ، به اندازه خرد اوست .
غرر الحکم : ۶۰۳۸

حدیث۳۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ظَنُّ العاقِلِ أصَحُّ مِن یَقینِ الجاهِلِ .

امام علی علیه السلام : گمان خردمند ، از یقین نادان درست تر است .

غرر الحکم : ۶۰۴۰.

حدیث۳۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ للحَسَنَینِ علیهماالسلام ـ : قُولا بِالحَقِّ، واعمَلا لِلأجرِ، وکُونا للظّالِمِ خَصما ولِلمَظلومِ عَونا .

امام علی علیه السلام ـ به امام حسن و امام حسین علیهماالسلام ـ فرمود : حق بگویید و برای ثواب کار کنید و خصم ستمگر و یار ستمدیده باشید .

بحار الأنوار: ۱۰۰/۹۰/۷۵

حدیث۳۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَومُ العَدلِ علی الظّالِمِ أشَدُّ مِن یَومِ الجَورِ علی المَظلُومِ .

امام علی علیه السلام : روز عدالت برای ستمگر ، سخت تر از روز ستم بر ستمدیده است .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۴۱.

حدیث۳۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن أفحَشِ الظُّلمِ ظُلمُ الکِرامِ .

امام علی علیه السلام : از زشت ترین ستمها ، ستم کردن به مردمان بزرگوار است .

غرر الحکم : ۹۲۷۲.

حدیث۳۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ : أیُّ ذنبٍ أعجَلُ عُقوبَةً لِصاحِبِهِ ؟ ـ : مَن ظَلَمَ مَن لا ناصِرَ لَهُ إلّا اللّه ُ، وجاوَرَ النِّعمَةَ بِالتَّقصیرِ ، واستَطالَ بِالبَغیِ علی الفَقیرِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که کیفر کدام گناه زودتر به گنهکار می رسد ـ فرمود : آن که به کسی ستم کند که یاوری جز خدا ندارد و آن که در گزاردن حق نعمتها کوتاهی کند و آن که با تعدی و ستم بر فقیر چیرگی یابد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۲۰/۴۳.

حدیث۳۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ظُلمُ الضَّعیفِ أفحَشُ الظُّلمِ .

امام علی علیه السلام : ستم کردن به ناتوان ، زشت ترین نوع ستم است .

نهج البلاغة : الكتاب ٣١، غرر الحكم : ۶۰۵۴.

حدیث۳۸۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألا وإنَّ الظُّلمَ ثلاثـةٌ : فَظُلمٌ لا يُغفَرُ، وظُلمٌ لا يُترَكُ، وظُلمٌ مَغفورٌ لا يُطلَبُ، فأمّا الظُّلمُ الـذى لا يُغفَرُ فالشِّركُ بِاللّهِ ... وأمّا الظُّلمُ الـذى يُغفَرُ فَظُلمُ العَبدِ نفسَهُ عندَ بعضِ الهَناتِ، وأمّا الظُّلمُ الذى لا يُترَكُ فظُلمُ العِبادِ بَعضِهِم بَعضا .

امام على عليه السـلام : بدانيد كه ظلم بر سه گونه است :ظلمى كه هرگز بخشـيده نمى شود ، ظلمى كه بازخواست مى شود و ظلمى كه بخشوده مى شود و بازخواست نمى گردد . اما ظلمى كه هرگز بخشـيده نمى شود ، شـرك ورزيـدن به خداست ... اما ظلمى كه بخشوده مى شود سـتمى است كه بنده با ارتكاب بعضى گناهان كوچك به خود روا مى دارد و اما ظلمى كه بازخواست خواهد شد ، ستم بندگان به يكديگر است .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۶.

حدیث۳۸۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن جارَ أهلَكَهُ جَورُهُ .

امام على عليه السلام : هر كه بيدادگرى كند، ستمش او را هلاك گرداند .

غرر الحكم : ۷۸۳۵.

حدیث۳۸۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

راكِبُ الظُّلمِ يَكبُو بِهِ مَركَبُهُ .

امام على عليه السلام : كسى كه بر مَركب ستم سوار شود ، مركبش او را به سر در آورد .

غرر الحكم : ۵۳۹۱

حدیث۳۸۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن ظَلَمَ قُصِمَ عُمرُهُ .

امام على عليه السلام : هر كه ستم كند، عمرش شكسته شود.

غرر الحكم : ۷۹۴۰

حدیث۳۸۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيسَ شَىءٌ أدعى إلى تَغييرِ نِعمَةِ اللّهِ وتَعجِيلِ نِقْمَتِهِ مِن إقامَةٍ على ظُلمٍ؛ فإنّ اللّهَ سَميعُ دَعوَةِ المُضطَهَدِينَ (المَظلومِينَ)، وهُو للظالِمينَ

بِالمِرصادِ .

امام علی علیه السلام : در زوال نعمت خدا و شتاب بخشیدن به خشم و انتقام او ، هیچ چیز کارگرتر از ستمگری نیست ؛ زیرا خداوند دعای ستمدیدگان را می شنود و همواره در کمین ستمگران است .

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۵۳، غرر الحکم : ۷۵۲۳.

حدیث۳۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ والظُّلمَ؛ فَمَن ظَلَمَ کَرُهَت أیّامُهُ .

امام علی علیه السلام : زنهار از ستمگری ؛ زیرا هر که ستم کرد ، روزگارش ناگوار شد .

غرر الحکم : ۲۶۳۸.

حدیث۳۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ أیضا ـ : واللّه ِ لو اُعطِیتُ الأقالیمَ السَّبعَةَ بما تَحتَ أفلاکِها، علی أن أعصِیَ اللّه َ فینَملَةٍ أسلُبُها جُلْبَ شَعِیرَةٍ ما فَعَلتُهُ.

امام علی علیه السلام ـ در همان خطبه ـ فرمود : به خدا سوگند اگر هفت اقلیم را با هر آنچه در زیر افلاک آن است به من دهند ، بدین شرط که با گرفتن پوست جوی از دهان موری نافرمانی خدا کنم، هرگز چنین نخواهم کرد.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۲۴.

حدیث۳۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ لَهُ یَتَبَرَّأُ مِن الظُّلمِ ـ : واللّه ِ لأن أبِیتَ عَلی حَسَکِ السَّعدانِ مُسَهَّدا، أو اُجَرَّ فی الأغلالِ مُصَفَّدا، أحَبُّ إلَیَّ مِن أن ألقَی اللّه َ ورسولَهُ یَومَ القِیامَةِ ظالِما لِبَعضِ العِبادِ، وغاصِبا لِشَیءٍ مِن الحُطامِ، وکیفَ أظلِمُ أحَدا لِنَفسٍ یُسرِعُ إلی البِلی قُفُولُها، ویَطُولُ فی الثَّری حُلُولُها ؟!

امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای که ضمن آن از بیدادگری، بیزاری می جوید ـ فرمود : به خدا سوگند اگر شب را روی گیاه اشترخار بیدار مانم و مرا بسته در کند و زنجیر بکشانند ، خوشتر دارم از این که در روز قیامت با دامنی آلوده به ستم بر یکی از بندگان خدا یا غصب کمترین چیزی از کالای پست دنیا ، بر خدا و رسول او وارد شوم . چگونه به خاطر جسمی که تار و پودش به سوی پوسیدگی می شتابد و روزگاران درازی در زیر خاک می ماند ، بر کسی ستم کنم؟!

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۲۴.

حدیث۳۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظُّلمُ ألأمُ الرَّذائلِ .

امام علی علیه السلام : ستم، پست ترین رذیلت است .

غرر الحکم : ۸۰۴

حدیث۳۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظُّلمُ يُزِلُّ القَدَمَ، ويَسلُبُ النِّعَمَ ويُهلِكُ الاُمَمَ .

امام علی علیه السلام : ستم، قدم را می لغزاند ، نعمتها را سلب می کند و ملتها را به نابودی می کشاند .

غرر الحکم : ۱۷۳۴.

حدیث۳۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطِّيبُ نُشْرَةٌ .

امام علی علیه السلام : عِطر و بوی خوش ، [مایه]شادمانی است .

نهج البلاغة : الحکمة ۴۰۰ .

حدیث۳۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أطاعَ التَّوانِيَ ضَيَّعَ الحُقوقَ، ومَن أطاعَ الواشِيَ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ .

امام علی علیه السلام : هرکه از سستی فرمان برد ، حقوق را ضایع گرداند و هرکه به سخنِ سخن چین گوش سپارد ، دوست را از دست بدهد .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۳۹ .

حدیث۳۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا فَالحَذَرَ الحَذَرَ مِن طاعَةِ ساداتِكم وكُبرائكُمُ الَّذينَ تَكَبَّرُوا عن حَسَبِهِم، وتَرَفَّعُوا فَوقَ نَسَبِهِم ... ولا تُطِيعُوا الأدعِياءَ الـذينَ شَرِبتُم بِصَفوِكُم كَدَرَهُم، وخَلَطتُم بِصِحَّتِكُم مَرَضَهُم، وأدخَلتُم فی حَقِّكُم باطِلَهُم، وهُم أساسُ الفُسوقِ .

امـام علی علیه السـلام : هان! بپرهیزیـد، بپرهیزیـد از فرمانبری مهتران و بزرگانتان که به حسب و نسب خود می نازنـد و بـدین سـبب خود را برتر از دیگران می پندارنـد ... از این بی بتّه های مدّعی بزرگی که آب تیره آنان را با آب زلال خود نوشـیدید و بیماریشان را به سلامتی خود درآمیختید و باطلشان را به حق خود راه دادید و بنیاد گناهانند ، اطاعت نکنید .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲

حدیث۳۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَواضَعَ قَلبُهُ للّهِ لَم يَسأمْ بَدَنُهُ مِن طاعَةِ اللّهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه دلش در برابر خدا تواضع داشته باشد ، جسمش از طاعت خدا به ستوه نمی آید .

بحار الأنوار : ۷۸/۹۰/۹۵

حدیث۳۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا دِينَ لِمَن دانَ بطاعَةِ المَخلوقِ

ومَعصيَةِ الخالِقِ .

امام علی علیه السلام : کسی که به فرمانبری از مخلوق و

نافرمانی از خالق گردن نهد ، دین ندارد .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۴۳/۱۴۹ .

حدیث۳۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أطِعْ مَن فَوقَكَ يُطِعْكَ مَن دُونَكَ .

امام علی علیه السلام : از فرادست خود فرمان بر تا زیردستت از تو فرمان برد .

غرر الحکم : ۲۴۷۵ .

حدیث۳۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أطِعِ العِلمَ واعْصِ الجَهلَ تُفلِحْ .

امام علی علیه السلام : از علم فرمان بر و جهل را نافرمانی کن تا رستگار شوی .

غرر الحکم : ۲۳۰۹ .

حدیث۳۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أطِعِ العاقِلَ تَغنَمْ، اِعْصِ الجاهِلَ تَسلَمْ .

امام علی علیه السلام : از خردمند اطاعت کن تا سود بری،و به حرف نابخرد گوش مده تا سالم مانی.

غرر الحکم : ۲۲۶۳ ـ ۲۲۶۴

حدیث۳۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أجدَرُ الناسِ برَحمَةِ اللّهِ أقوَمُهُم بالطّاعَةِ.

امام علی علیه السلام : سزاوارترین مردم به رحمت خدا ، فرمانبردارترین آنهاست .

غرر الحکم : ۳۱۹۲ .

حدیث۳۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَيكُم بطاعَةِ مَن لا تُعذَرُونَ بجَهالَتِهِ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد فرمانبرداری از کسی که در شناخت او معذور نیستید .

بحار الأنوار : ۷۰/۹۵/۱

حدیث۳۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طاعَةُ اللّهِ مِفتاحُ كُلِّ سَدادٍ،وصَلاحُ كُلِّ فَسادٍ .

امام علی علیه السلام : طاعت خدا ، کلید هر درستی است و مایه اصلاح هرگونه تباهی .

غرر الحکم : ۶۰۱۲

حدیث۳۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن كُنتُم لا مَحالَةَ مُتَطَهِّرِينَ فَتَطَهَّرُوامِن دَنَسِ العُيوبِ والذُّنوبِ .

امام علی علیه السلام : اگر براستی جویای پاکی هستید خود را از پستی عیوب و گناهان پاک کنید .

غرر الحکم : ۳۷۴۳ .

حدیث۳۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ تَقوَى اللّهِ دَواءُ داءِ قُلوبِكُم ...وطَهُورُ دَنَسِ أنفُسِكُم .

امام علی علیه السلام : همانا تقوای الهی، داروی بیماری دلهای شماست ... و پاک کننده آلایش جانهایتان .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۸ .

حدیث۳۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّهُ الإيمانَ تَطهيرامِنَ الشِّركِ .

امام علی علیه السلام : خداوند ایمان را برای پاک کردن از شرک واجب فرمود .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۵۲

حدیث۳۸۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

خَلَقَ اللّهُ الماءَ طَهورا لا يُنَجِّسُهُ شَىءٌ، إلّا ما غَيَّرَ لَونَهُ أو طَعمَهُ أو رِيحَهُ .

امام على عليه السلام : خداوند آب را پاک و پاک كننده آفريد و هيچ چيز آن را نجس نمى كند ،مگر آنچه رنگ يا مزه يا بوى آن را تغيير دهد .

وسائل الشيعة : ۱/۱۰۱/۹

حديث۳۸۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يَجتَمِعُ الوَرَعُ والطَّمَعُ .

امام على عليه السلام : پارسايى و طمع ، با هم جمع نمى شوند .

غرر الحكم : ۱۰۵۷۸ .

حديث۳۸۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أكثَرُ مَصارِعِ العُقولِ تحتَ بُرُوقِ المَطامِعِ .

امام على عليه السلام : بيشترين هلاكتگاه هاى خردها ،زير درخشش طمعهاست .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۱۹ .

حديث۳۸۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا أذَلَّ مِن طامِعٍ .

امام على عليه السلام : ذليل تر از طمعكار ، وجود ندارد .

غرر الحكم : ۱۰۵۹۳ .

حديث۳۸۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الطامُعُ فى وَثاقِ الذُّلِّ .

امام على عليه السلام : طمعكار ، در بندِ خوارى است .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۲۶

حديث۳۸۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أزرى بِنَفسِهِ مَنِ استَشعَرَ الطَّمعَ .

امام علی علیه السلام : هرکه جامه طمع به تن کند ، خود را خوار گرداند .

نهج البلاغهْ : الحکمهْ ۲ .

حدیث۳۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أرادَ أن یَعِیشَ حُرّا أیّامَ حیاتِهِ فلا یُسکِنِ الطَّمَعَ قَلبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که می خواهد ایام عمر خود را آزاد زندگی کند ، طمع را در دل خویش جای ندهد .

تنبیه الخواطر : ۱/۴۹ .

حدیث۳۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطَّمَعُ رِقٌّ مُؤَبَّدٌ .

امام علی علیه السلام : طمعکاری ، بندگی همیشگی است .

نهج البلاغهْ : الحکمهْ ۱۸۰ .

حدیث۳۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أکَلتَهُ راحَ، وما أطعَمتَهُ فاحَ .

امام علی علیه السلام : آنچه بخوری ، برود و آنچه بخورانی فراوان و پر برکت شود .

غرر الحکم : ۹۶۳۴ .

حدیث۳۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قوتُ الأجسادِ الطَّعامُ ، وقوتُ الأرواحِ الإطعامُ .

امام علی علیه السلام : خوراک بدنها ، غذاست و خوراک جانها ، اطعام کردن .

مشکاهْ الأنوار : ص ۳۲۵ .

حدیث۳۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِمشِ بِدائِکَ ما مَشی بِکَ .

امام علی علیه السلام : با درد خویش ، تا آن هنگام که باتو مدارا می کند ، مدارا کن .

نهج البلاغهْ : الحکمهْ ۲۷ .

حدیث۳۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أكَلَ الطَّعامَ عَلَى النَّقاءِ ،وأجادَ الطَّعامَ تَمَضُّغا ، وتَرَكَ الطَّعامَ وهُوَ يَشتَهيهِ ، ولَم يَحبِسِ الغائِطَ إذا أتى؛لَم يَمرَض إلّا مَرَضَ المَوتِ.

امـام علی علیه السـلام : هر کس در گرسـنگی کامل غـدا بخورد ، غـذا را خوب بجود ، در حالی که هنوز میل خوردن دارد غـذا را واگذارد و چون احساس قضای حاجت کرد آن را محبوس ندارد ، به هیچ بیماری ای جز بیماری مرگز مبتلا نمی شود .

مکارم الأخلاق : ۱ / ۳۱۴ / ۱۰۰۳

حدیث۳۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا رُئِیَ حَزینا فسُئلَ عن عِلَّتِهِ ـ : لِسَبعٍ أتَتْ لَم يَضِفْ إلَينا ضَيفٌ .

امام علی علیه السـلام ـ آنگاه که ایشان را غمگین یافتنـد و علت را جویا شدند ـ فرمود : هفت روز است که مهمانی بر ما وارد نشده است .

بحار الأنوار: ۴۱/۲۸/۱.

حدیث۳۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن آتاهُ اللّه ُ مالاً فَلْيَصِلْ بِهِ القَرابَةَ ، ولْيُحسِنْ مِنهُ الضِّيافَةَ .

امام علی علیه السلام : هرکه خداوند به او ثروتی دهد ،باید با آن به خویشانش رسیدگی کند و نیک مهمانداری نماید .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۲ .

حدیث۳۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَضمَنْ ما لا تَقدِرُ على الوَفاءِ بهِ.

امام علی علیه السلام : چیزی را که از عهده انجام آن بر نمی آیی ضمانت نکن .

غرر الحکم : ۱۰۱۷۸ .

حدیث۳۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَطَبَّبَ أو تَبيطَرَ فَلْيَأخُذِالبَراءةَ مِن وَلِيِّهِ، وإلّا فهُو لَهُ ضامِنٌ .

امام علی علیه السـلام : طبیب و دامپزشک هنگام مـداوای مریض یا دام بایـد از ولیّ و صاحب آنها برائت نامه بگیرد و گرنه در قبال [صدمه زدن یا تلف کردن] او ضامن است .

الجعفریّات : ۱۱۹ .

حدیث۳۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
استَعِينُوا بِهِ [أی بالقرآنِ]على لأْوائكُم؛ فإنَّ فيهِ شِفاءً مِن أكبَرِ الداءِ، وهُو الكُفرُ والنِّفاقُ، والغَيُّ والضَّلالُ .
امام علی علیه السلام : در گرفتاریهای خویش از قرآن کمک گیرید ؛ زیرا در قرآن شفای بزرگترین دردها ، یعنی درد کفر و نفاق و انحراف و گمراهی است .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۶

حدیث۳۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ هذا الإسلامَ دِينُ اللّهِ الذی اصطَفاهُ لنفسِهِ ... وهَدَمَ أركانَ الضَّلالةِ بِرُكنِهِ .
امام علی علیه السلام : این اسلام دین خداست که آن رابرای خود برگزید ... و پایه های گمراهی را با پایه آن ویران کرد .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۸ .

حدیث۳۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی صِفةِ المنافقينَ ـ : اُحَذِّرُكُم أهلَ النِّفاقِ ؛ فإنّهُمُ الضالُّونَ المُضِلُّونَ ، والزّالُّونَ المُزِلُّونَ .
امام علی علیه السلام ـ در توصیف منافقان ـ فرمود : شما را از منافقان بر حذر می دارم ؛ زیرا که آنان هم خود گمراهند و هم گمراه کننده اند ، هم خویش لغزیده اند و هم لغزاننده اند .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۴

حدیث۳۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ أبغَضَ الخَلائقِ إلى اللّهِ رَجُلانِ : رَجُلٌ وَكَلَهُ اللّهُ إلى نَفسِهِ، فهُو جائرٌ عَن قَصدِ السَّبيلِ، مَشغوفٌ بكَلامِ بِدعَةٍ ودُعاءِ ضَلالَةٍ، فهُو فِتنَةٌ لِمَنِ افتُتِنَ بهِ، ضالٌّ عن هَديِ مَن كانَ قَبلَهُ، مُضِلٌّ لِمَنِ اقتَدى بِهِ فی حَياتِهِ وبعدَ وَفاتِهِ، حَمّالُ خَطايا غَيرِهِ، رَهنٌ (رَهِينٌ) بخَطيئَتِهِ .
امام علی علیه السلام : منفورترین خلایق نزد خدا دو مردند : مردی که خداوند او را به خودش واگذاشته است ، چنین کسی از راه راست منحرف گشته و به سخنان بدعت آمیز و دعوتهای گمراه کننده دل می بندد ، بنابراین ، او سبب فتنه و فساد کسانی می شود که فریفته او می شوند ، از راه [راست]پیشینیان خود بیرون است و گمراه کننده پیروان خود است. در زمان حیات و پس از مرگ خویش ، بار گناهان دیگران را به دوش می کشد و گروگان خطاهای خویش است .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۷ انظر تمام الكلام

حدیث۳۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن يَطلُبِ الهِدايَةَ مِن غَيرِ أهلِهايَضِلَّ .

امام علی علیه السلام : هر کس هدایت را از کسی که اهل آن نیست بخواهد ، گمراه شود .

غرر الحکم : ۸۵۰۱ .

حدیث۳۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ شَرَّ الناسِ عندَ اللّه ِ إمامٌ جائرٌضَلَّ وضُلَّ بِهِ، فَأماتَ سُنَّةً مأخوذَةً (مَعلومَةً)، وأحيا بِدعَةً مَتروكَةً .

امام علی علیه السلام : بدترین مردم نزد خدا، پیشوای ستمگری است که خود گمراه است و موجب گمراهی دیگران می شود ، سنتی را که به آن عمل می شود می میراند و بدعتی را که متروک گشته است ، زنده می کند .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۴

حدیث۳۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنظُرُوا أهلَ بَيتِ نَبِيِّكُم فَالْزَمُوا سَمْتَهُم ...لا تَسبِقُوهُم فَتَضِلُّوا، ولا تَتَأخَّرُوا عَنهُم فَتَهلِكُوا .

امام علی علیه السلام : به اهل بیت پیامبرتان بنگرید و از راه و روش آنان جدا نشوید ... از آنان پیشی نگیرید که گمراه می شوید و از ایشان عقب نمانید که به هلاکت می افتید .

نهج البلاغة : الخطبة ۹۷ .

حدیث۳۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألَا وإنّ شَرائعَ الدِّينِ واحِدَةٌ، وسُبُلَهُ قاصِدَةٌ، مَن أخَذَ بها لَحِقَ وغَنِمَ، ومَن وَقَفَ عَنها ضَلَّ ونَدِمَ .

امام علی علیه السلام : بدانید که شرایع دین یکنواخت است و راههایش مستقیم . هرکه در این راهها قدم گذاشت [به هدف]رسید وسود برد و هرکه از پیمودن آنها باز ایستاد، گمراه و پشیمان شد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۰

حدیث۳۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِكُلِّ ضَلَّةٍ عِلَّةٌ، ولِكُلِّ ناكِثٍ شُبهَةٌ .

امام علی علیه السلام : هر ضلالتی ، علّتی دارد و برای هر پیمان شکنی ، شبهه ای است .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۸

حدیث۳۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَقَعُ اسمُ الاستِضعافِ على مَن بَلَغَتهُ الحُجَّةُ فَسَمِعَتها اُذُنُهُ ووَعاها قَلبُهُ .

امام علی علیه السلام : نام مستضعف بر کسی که حجّت و برهان [خدا] به او برسد و گوشش آن را بشنود و دلش آن را فهم کند ، نهاده نمی شود .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۹ .

حدیث۳۹۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ في قولِهِ تعالى : «ونُريدُ أنْ نَمُنَّ على الّذينَ اسْتُضْعِفُوا...» ـ : هُم آلُ محمّدٍ، يَبعَثُ اللّه ُ مَهدِيَّهُم بَعد جَهدِهِم، فَيُعِزُّهُم ويُذِلُّ عَدُوَّهُم .

امام على عليه السلام ـ درباره آيه: «و ما اراده كرديم كه بر كسانى كه ناتوان نگه داشته شده اند ...» ـ فرمود : آنان [مستضعفان]خاندان محمّدند . خداوند ، پس از سختى و مشقّتِ آنان ، مهديشان را مى فرستد ، پس او آنان را عزيز مى گرداند و دشمنشان را ذليل مى سازد .

الغيبة للطوسى : ۱۸۴/۱۴۳ .

حدیث۳۹۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن كَثُرَ ضِحكُه ذَهَبَت هَيبَتُهُ .

امام على عليه السلام : هركه زياد بخندد ، ابّهتش از بين برود .

تحف العقول : ۹۶ .

حدیث۳۹۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كانَ ضِحكُ النبيِّ صلى الله عليه و آله التبسُّمَ .

امام على عليه السلام : خنده پيامبر صلى الله عليه و آله لبخند بود .

الأمالى للطوسى : ۵۲۲/۱۱۵۶ .

حدیث۳۹۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصِّيامُ اجتِنابُ المَحارِمِ كمايَمتَنِعُ الرجُلُ مِن الطَّعامِ والشَّرابِ .

امام على عليه السلام : روزه، دورى كردن از حرامهاست ؛ همچنان كه آدمى از خوردن و آشاميدن خوددارى مى كند .

بحار الأنوار : ۹۶/۲۹۴/۲۱ .

حدیث۳۹۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

خَفضُ الصَّوتِ، وغَضُّ البَصَرِ، ومَشيُ القَصدِ، مِن أمارَةِ الإيمانِ وحُسنِ التَّـدَيُّنِ .

امام علی علیه السلام : پایین آوردن صدا و فروهشتنِ نگاه و راه رفتن میانه ، از نشانه های ایمان و حُسن دینداری است .

غرر الحکم : ۵۰۷۳ .

حدیث۳۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثلاثٌ فيهِنَّ المُروءَةُ : غَضُّ الطَّرفِ، وغَضُّ الصَّوتِ، ومَشيُ القَصدِ .

امام علی علیه السلام : سه چیز نشان رادمردی است : فروهشتن نگاه ، پایین آوردن صدا، و راه رفتن میانه .

غرر الحکم : ۴۶۶۰

حدیث۳۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أكثِرُوا ذِكرَ المَوتِ، ويومَ خُروجِكُم مِن القُبورِ، وقِيامِكُم بَينَ يَدَيِ اللّهِ عَزَّوجلَّ، تَهُونُ علَيكُمُ المَصائبُ .

امام علی علیه السلام : مردن و روزِ بیرون آمدنتان از گورها و ایستادنتان در پیشگاه خداوند عز و جل را بسیار یاد کنید تا مصیبتها بر شما آسان شود .

الخصال : ۶۱۶/۱۰ .

حدیث۳۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَوتانِ مَلعونانِ يُبغِضُهُما اللّهُ : إعوالٌ عندَ مُصيبَةٍ،

وصَوتٌ عندَ نِعمَةٍ ؛ يَعنِي النَّوحَ والغِناءَ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «دو صدایند که نفرین شده اند و خداوند از آنها نفرت دارد : فغان کردن به هنگام مصیبت و صداهای هنگام خوشی و شادی» ؛ یعنی نوحه گری و آوازه خوانی .

دعائم الإسلام : ۱/ ۲۲۷ .

حدیث۳۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعظَمُ المَصائبِ الجَهلُ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین مصیبت ، نابخردی است .

غرر الحکم : ۲۸۴۴ .

حدیث۳۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعظَمُ المَصائبِ والشَّقاءِ الوَلَهُ بِالدُّنیا .

امام علی علیه السلام : بزرگترین مصیبت و بدبختی ، شیفتگی به دنیاست .

غرر الحکم : ۳۰۸۱

حدیث۳۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عن أشَدِّ المَصائبِ ـ : المُصیبَةُ بِالدِّینِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از سخت ترین مصیبتها ـ فرمود : مصیبتِ دین .

الأمالی للصدوق : ۴۷۹/۶۴۴ .

حدیث۳۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی علامةِ المُتَّقی ـ : إن صَمَتَ لَم یَغُمَّهُ ، وإن ضَحِکَ لَم یَعلُ صَوتُهُ .

امام علی علیه السلام ـ در بیان نشانه پرهیزگار ـ فرمود : اگر خاموشی گزیند ، در اندوه فرو نرود و اگر بخندد ، صدایش را بلند نمی کند .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۳ .

حدیث۳۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا خَیرَ فی الصَّمتِ عَنِ الحُکمِ،کما أنّهُ لا خَیرَ فی القَولِ بِالجَهلِ .

امام علی علیه السلام : در فروبستن زبان از حکمت خیری نیست ، همچنان که در ندانسته سخن گفتن خیری نمی باشد .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۸۲

حدیث۳۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِلزَمِ الصَّمتَ فَأدنی نَفعِهِ السَّلامَةُ .

امام علی علیه السلام : خاموشی پیشه کن؛ زیرا، کمترین سود آن، سالم ماندن است .

غرر الحکم : ۲۳۱۴

حدیث۳۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّمتُ رَوضَةُ الفِکرِ .

امام علی علیه السلام : خاموشی ، باغستان اندیشه است .

غرر الحکم : ۵۴۶ .

حدیث۳۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صِفةِ المؤمِنِ ـ : کثیرٌ صَمتُهُ، مَشغولٌ وَقتُـهُ .

امام علی علیه السلام ـ در توصیف مؤمن ـ فرمود : خاموشیش بسیار است و اوقاتش پُر (پیوسته در کار و اندیشه خدا و آخرت است) .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۳۳ .

حدیث۳۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّمتُ آیَةُ النُّبلِ وثَمَرَةُ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : خاموشی، نشانه هوشمندی و میوه خرد است .

غرر الحکم : ۱۳۴۳ .

حدیث۳۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ دُعاءٍ مَحجُوبٌ حتّی یُصَلَّی علی النبیِّ صلی الله علیه و آله .

امام علی علیه السلام : هر دعایی محجوب است تا آن که بر پیامبر صلی الله علیه و آله صلوات فرستاده شود .

کنز العمّال : ۲۱۵۳ .

حدیث۳۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا کلامَ والإمامُ یَخطُبُ ولا التِفاتَ إلّا کما یَحِلُ فی الصَّلاةِ.

امام علی علیه السلام : وقتی امام جمعه خطبه می خواند ، نه صحبت کردن جایز است نه روی گرداندن از قبله ، مگر در همان حدّی که در نماز جایز است .

کتاب من لایحضره الفقیه: ۱/۴۱۶/۱۲۳۰.

حدیث۳۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِرَجُلٍ قالَ لَهُ : إنّی حُرِمتُ الصَّلاةَ باللیلِ ـ : أنتَ رَجُلٌ قد قَیَّدَتکَ ذُنوبُکَ .

امـام علی علیه السـلام ـ به مردی که عرض کرد : من از نمـاز شب محروم شـده ام ـ فرمود : تو مردی هستی که گناهانت تو را به بند کشیده اند .

الكافی : ۳/۴۵۰/۳۴ .

حدیث۳۹۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قيامُ اللَّيلِ مَصَحَّةٌ لِلبَدَنِ، ومَرضاةٌ لِلرَّبِّ عَزَّ وجلَّ ، وتَعَرُّضٌ للرَّحمَةِ ، وتَمَسُّكٌ بأخلاقِ النَّبِيِّينَ .

امام على عليه السلام : شب زنده دارى مايه تندرستى است، و خشنودى پروردگار عز و جل، و قرار گرفتن در معرض رحمت خدا، و چنگ آويختن به اخلاق پيامبران .

بحار الأنوار:۸۷/۱۴۳/۱۷

حدیث۳۹۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن كتابِهِ إلى اُمَراءِ البِلادِ ـ : صَلُّوابِهِم صلاةَ أضعَفِهِم، ولا تَكُونُوا فَتّانِينَ .

امام على عليه السلام ـ در نامه خود به فرمانداران شهرها ـ نوشت : با آنان همچون نمازِ ناتوان ترينشان نماز بگزاريد و فتنه جو مباشيد .

نهج البلاغة : الكتاب ۵۲ .

حدیث۳۹۴۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى وصيّتِهِ لِمحمّدِ بنِ أبيبكرٍحينَ وَلّاهُ مِصرَ ـ : وَانظُرْ إلى صلاتِكَ كيفَ هِى فإنّكَ إمامٌ لِقَومِكَ (يَنبَغِى لكَ) أن تُتِمَّها ولا تُخَفِّفَها ، فَلَيسَ مِن إمامٍ يُصَلِّى بِقَومٍ يَكونُ فى صلاتِهِم نُقصانٌ إلّا كانَ علَيهِ ، لايَنقُصُ مِن صلاتِهِم شَىءٌ، وتَمِّمْها وتَحَفَّظْ فيها يَكُن لكَ مِثلَ اُجُورِهِم ولا يَنقُصُ ذلكَ مِن أجرِهِم شَيئا .

امام على عليه السلام ـ در سفارش به محمّد بن ابى بكر هنگام گماردن او به فرماندارى مصر ـ نوشت : به نمازت بنگر كه چگونه است ؛ زيرا تو امام [جماعت] مردم خود هستى .[سزاوار است] كه نماز را كامل به جاى آورى وسبك وناقص برگزارش نكنى؛ زيرا هر پيشنمازى كه براى مردمى نماز گزارَد و در نماز آنها كم و كاستى باشد ، گناهش به گردن اوست واز نماز آنها چيزى كم نمى شود. نماز را كامل به جاى آر و بر آن مراقبت نما ، تا تو نيز همانند پاداش همه آنها را داشته باشى و اين [پاداش تو]چيزى از ثواب آنها نمى كاهد .

الأمالى للطوسى : ۲۹/۳۱ .

حدیث۳۹۴۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن كتابِهِ لمحمّدِ بنِ أبى بكرٍ ـ : اِرتَقِبْ وَقتَ الصَّلاةِ فَصَلِّها لِوَقتِها، ولا تَعَجَّلْ بها قَبلَهُ لِفَرَاغٍ، ولا تُؤخِّرْها عَنهُ لِشُغلٍ .

امام على عليه السلام ـ در نامه خود به محمّد بن ابى بكر ـ نوشت : مراقب وقت نماز باش و آن را به هنگام بخوان ، نه به دليل فارغ بودن، آن را پيش از موقع بخوان و نه به سبب كارى آن را از وقتش به تأخير انداز .

بحار الأنوار:۸۳/۱۴/۲۵.

حدیث۳۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا غَلَبَتکَ عَینُکَ وأنتَ فیالصَّلاةِ فاقطَعِ الصَّلاةَ ونَم؛ فإنَّکَ لا تَدرِی تَدعُو لکَ أو علی نفسِکَ !

امـام علی علیه السـلام : هرگـاه در حـال نمـاز خواب بر تو غلبه کرد ، نمـاز را قطع کن و بخواب ؛ زیرا در چنـان حالی نمی دانی که خودت را دعا می کنی یا نفرین .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۸۳/۵ .

حدیث۳۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنظُرْ فِیمَ تُصَلِّی، إن لَم یَکُن مِن وَجهِهِ وحِلِّهِ فلا قَبولَ .

امـام علی علیه السـلام : بنگر که بـا چه [جـامه و لباسـی]نمـاز می خوانی ؛ اگر آن را از راه درست و حلـال به دست نیاورده باشـی ، نمازت پذیرفته نیست .

بشارة المصطفی : ۲۸ .

حدیث۳۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِیَخشَعِ الرَّجُلُ فی صلاتِهِ؛ فإنّه مَن خَشَعَ قَلبُهُ للّه عَزَّوجلَّ خَشَعَت جَوارِحُهُ فلا یَعبَثُ بِشَیءٍ .

امام علی علیه السـلام : انسان باید در نمازش خشوع داشته باشد ، کسـی که دلش در برابر خداوند عز و جل خاشع باشد، جوارح او نیز خشوع خواهد داشت و بنابراین ، با چیزی بازی نمی کند .

الخصال : ۶۲۸/۱۰ .

حدیث۳۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا قامَ الرجُلُ إلی الصَّلاةِ أقبَلَ إبلیسُ یَنظُرُ إلَیهِ حَسدا ، لِما یَری مِن رَحمَةِ اللّه التی تَغشاهُ .

امام علی علیه السـلام : هرگاه آدمی به نمازایسـتد، ابلیس از این که می بیند رحمت خدا او را فرو پوشانده است حسودانه به وی می نگرد .

الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

حدیث۳۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَو یَعلَمُ المُصَلِّی ما یَغشاهُ مِن جَلالِ اللّه ما سَرَّهُ أن یَرفَعَ رَأسَهُ مِن سُجودِهِ .

امام علی علیه السلام : اگر نمازگزار بداند که چه هاله ای از جلال خدا او را فرو می پوشاند، هرگز دوست ندارد که سر خود را از سجده اش بر دارد .

الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

حدیث۳۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أتَی الصَّلاةَ عارِفا بِحَقِّهاغُفِرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که نماز را با معرفت به حقّ آن به جای آورد ، آمرزیده است .

الخصال : ۶۲۸/۱۰ .

حدیث۳۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله لا یُؤثِرُ علی الصَّلاةِ عَشاءً ولا غَیرَهُ، وکانَ إذا دَخَلَ وَقتُها کأنّهُ لا یَعرِفُ أهلاً ولا حَمِیما .

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله شام و غیر شام را بر نماز مقدّم نمی داشت و چون وقت نماز می رسید ، گویی نه خانواده ای می شناسد و نه رفیق شفیقی .

تنبیه الخواطر : ۲/۷۸ .

حدیث۳۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّلاةُ تَستَنزِلُ الرَّحمَةَ .

امام علی علیه السلام : نماز، رحمت [الهی] را فرود می آورد .

غرر الحکم : ۲۲۱۴ .

حدیث۳۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وصیَّتِهِ لابنِهِ الحَسنِ علیه السلام لمّا ضَرَبَهُ ابنُ مُلجَم ـ : واعلَمْ أنّ معاویةَ سَیُخالِفُکَ کما خالَفَنِی، فإن وادَعتَهُ وصالَحتَهُ کُنتَ مُقتَدِیا بِجَدِّکَ صلی الله علیه و آله فی مُوادَعَتِهِ بَنِی ضَمرَةَ وبَنِی أشجَعَ... فإن أرَدتَ مُجاهَدَةَ عَدُوِّکَ فَلَن یَصلُحَ لکَ مِن شِیعَتِکَ مَن یَصلُحُ لأبیکَ .

امام علی علیه السلام ـ پس از ضربت خوردن به وسیله ابن ملجم ، در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام ـ فرمود : بدان که معاویه همچنان که با من مخالفت کرد با تو نیز مخالفت خواهد کرد . پس اگر با او از در صلح وآشتی درآیی به جدّت تأسّی جسته ای که با بنی ضمره و بنی اشجع . . . صلح کرد و اگر بخواهی با دشمنت بجنگی [بدان که]هرگز آن صلاحیت و وفاداری که پیروان پدرت داشتند پیروان تو نخواهند داشت .

نهج السعادهٔ : ۲/۷۴۲ .

حدیث۳۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ مِن كتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : ولا تَدفَعَنَّ صُلحا دَعاكَ إلَيهِ عَدُوُّكَ ولله فيهِ رِضىً؛ فإنّ فى الصُّلحِ دَعَةً لِجُنودِكَ، وراحَةً مِن هُمُومِكَ، وأمنا لبلادِكَ، ولكِنِ الحذَرَ كُلَّ الحَذَرِ مِن عَدُوِّكَ بَعدَ صُلحِهِ؛ فإنَّ العَدُوَّ ربّما قارَبَ لِيَتَغَفَّلَ، فَخُذْ بِالحَزمِ، واتَّهِمْ فى ذلكَ حُسنَ الظَّنِّ .
امام على عليه السـلام ـ در فرمان اسـتاندارى مصر به مالك اشتر ـ نوشت : اگر دشمن تو را به صلح فرا خواند و خشنودى خدا در آن بود هرگز آن را ردّ مكن ؛ زيرا صـلح مايه آسايش سـپاهيان تو و راحتى خودت از اندوهها و دردسرهايت و امنيّت سرزمين توست . امـا پس از صـلح ، از دشـمن خود سـخت برحـذر و هشـيار باش ؛ زيرا گاه دشـمن خود را نزديك مى سازد ، تا غافلگير كنـد ؛ پس محتاط و دور انديش باش و به دشمن خوشبين مباش .
نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

حدیث۳۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَجَدتُ المُسالَمَةَ ـ ما لَم يَكُن وَهنٌ فى الإسلامِ ـ أنجَعَ مِن القِتالِ .
امام على عليه السلام : من صلح را ـ مادام كه مايه وهن اسلام نباشد ـ كار سازتر از جنگ يافته ام .
غرر الحكم : ۱۰۱۳۸ .

حدیث۳۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الجاهِلُ صَغيرٌ وإن كانَ شَيخا، والعالِمُ كَبيرٌ وإن كانَ حَدَثا .
امام على عليه السلام : نادان ، بچّه است اگر چه پير باشدو دانا ، بزرگ است اگر چه نوجوان باشد .
بحار الأنوار : ۱/۱۸۳/۸۵ .

حدیث۳۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن سَألَ فى صِغَرِهِ أجابَ فى كِبَرِهِ .
امام على عليه السلام : هركه در دوران خردساليش بپرسد ، در روزگار بزرگسالى اش پاسخ دهد .
غرر الحكم : ۸۲۷۳

حدیث۳۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم يَتَعَلَّمْ فى الصِّغَرِ لَم يَتَقَدَّمْ فى الكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : هرکه در خردسالی نیاموزد ، در بزرگسالی پیشرفت نکند .

غرر الحکم : ۸۹۳۷ .

حدیث۳۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لم یُجهِدْ نَفسَهُ فی صِغَرِهِ لَم یَنبُلْ فی کِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه در خردسالی اش رنج نَبَرد ،در بزرگسالی اش به ارجمندی نرسد .

غرر الحکم : ۸۲۷۲

حدیث۳۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعلَمُوا أنَّ مَجازَكُم علی الصِّراطِومَزالِقِ دَحضِهِ وأهاوِیلِ زَلَلِهِ وتاراتِ أهوالِهِ.

امام علی علیه السلام : بدانید که گذر شما از صراط است و از لغزشگاههای آن و هراسهای لغزیدنهایش و وحشتهای متناوبش .

نهج البلاغة : الخطبة ۸۳ .

حدیث۳۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَطلُ والمَنُّ مُنَكِّدا الإحسانِ.

امام علی علیه السلام : تعلّل ورزیدن و منّت نهادن ، احسان را ناگوار می کنند .

غرر الحکم : ۱۵۹۵ .

حدیث۳۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أفضَلَ ما تَوَسَّلَ بِهِ المُتَوَسِّلُونَ إلی اللّه ِ سبحانَهُ وتعالی، الإیمانُ بِهِ وبرسولِهِ ... وصَدَقـةُ السِّرِّ فإنّها تُكَفِّرُ الخَطیئـةَ، وصَدَقـةُ العَلانیَةِ فإنّها تَدفَعُ مِیتةَ السَّوءِ .

امام علی علیه السلام : بهترین وسیله ای که متوسّلان به خدای سبحان و متعال به آن چنگ می زنند ایمان به خدا و رسول اوست . . . و صدقه نهانی که گناه را پاک می کند و صدقه آشکار که جلوی مردن دلخراش را می گیرد .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۰ .

حدیث۳۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أملَقتُم فَتاجِرُوا اللّه َ بِالصَّدَقةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه نادار شدید ، با صدقه با خدا سودا کنید .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۵۸ .

حدیث۳۹۶۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصَّدَقةُ دَواءٌ مُنجِحٌ .

امام على عليه السلام : صدقه ، دارويى مؤثر است .

نهج البلاغة: الحكمة۷.

حدیث۳۹۶۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِستَنزِلُوا الرِّزقَ بِالصَّدَقةِ.

امام على عليه السلام : روزى را ، با صدقه فرود آوريد .

بحار الأنوار : ۷۸/۶۸/۱۳ .

حدیث۳۹۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصَّدقَةُ جُنَّةٌ مِن النارِ .

امام على عليه السلام : صدقه ، سپرى در برابر آتش است .

وسائل الشيعة : ۶/۲۵۸/۱۷ .

حدیث۳۹۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المُعِينُ على الطاعَةِ خَيرُ الأصحابِ .

امام على عليه السلام : كسى كه در راه طاعت خدا يارى كند، بهترين ياران است .

غرر الحكم : ۱۱۴۲

حدیث۳۹۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَقطَعْ صَديقا وإن كَفَرَ .

امام على عليه السلام : از هيچ دوستى مَبُر، هر چند ناسپاس باشد .

غرر الحكم : ۱۰۱۹۶ .

حدیث۳۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُبذُلْ لِصَدِیقِکَ کُلَّ المَوَدَّةِ ، ولا تَبذُل لَهُ کُلَّ الطُمأنِینَةِ .

امام علی علیه السلام : هر چه محبّت داری نثار دوستت بکن، اما هر چه اطمینان داری به پای او مریز .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۹ .

حدیث۳۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّدیقُ الصَّدوقُ : مَن نَصَحَکَ فی عَیبِکَ، وحَفِظَکَ فی غَیبِکَ ، وآثَرَکَ علی نَفسِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست راستین، کسی است که تو را در بر طرف کردن عیبهایت راهنمایی کند، در غیابت مواظب تو باشد و تو را بر خودش ترجیح دهد .

غرر الحکم : ۱۹۰۴ .

حدیث۳۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ناقَشَ الإخوانَ قَلَّ صَدِیقُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که با برادران مناقشه کند، دوستانش کم شود .

غرر الحکم : ۸۷۷۲ .

حدیث۳۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ استَقصی علی صَدِیقِهِ انقَطَعَت مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از دوست خود پرس و جوی زیاد (حساب کشی) کند رشته دوستیش بگسلد .

غرر الحکم : ۸۵۸۲

حدیث۳۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسَدُ الصَّدیقِ مِن سُقمِ المَودَّةِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ورزیدن دوست، از ناسالم بودن دوستی است .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۱۸ .

حدیث۳۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَغْلِبَنَّ علَیکَ سوءُ الظَّنِّ ؛ فإنّهُ لا یَدَعُ بینَکَ وبینَ صَدِیقٍ صَفْحا .

امام علی علیه السلام : زنهار که بدگمانی هرگز بر وجود تو چیره نشود؛ زیرا جایی برای دوستی تو با کسی باقی نمی گذارد .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۷/۱ .

حدیث۳۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا احتَشَمَ الرجُلُ أخاهُ فقدفارَقَهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه مرد برادر خود را عصبانی (خجالت زده) کند، او را از دست بدهد .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۸ .

حدیث۳۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدِيقُ الجاهِلِ مَتعُوبٌ مَنكُوبٌ .

امام علی علیه السلام : دوستِ آدم نادان، در رنج و سختی است .

غرر الحکم : ۵۸۲۹ .

حدیث۳۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ ومُصاحَبَةَ الفُسّاقِ ؛ فإنَّ الشَّرَّ بالشَّرِّ مُلحَقٌ .

امام علی علیه السلام : از مصاحبت با فاسقان دوری کن؛ زیرا بدی به بدی می پیوندد .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۹۹/۳۶

حدیث۳۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ في وصيَّتِهِ لابنِهِ الحَسنِ عليه السلام ـ : يا بُنَيَّ ، إيّاكَ ومُصادَقَةَ الأحمَقِ ؛ فإنّهُ يُرِيدُ أن يَنفَعَكَ فَيَضُرُّكَ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوار خود حسن علیه السلام ـ فرمود : فرزندم! از دوستی با احمق بپرهیز؛ زیرا او می خواهد به تو سود رساند، اما زیان می زند .

بحار الأنوار : ۷۴/ ۱۹۸/۳۵ .

حدیث۳۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرْ مُصاحَبَةَ الفُسّاقِ والفُجّارِ والمُجاهِرِينَ بِمَعاصِي اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : از همنشینی با افراد فاسق و فاجر و متظاهر به معاصی خدا دوری کن .

غرر الحکم : ۲۶۰۱

حدیث۳۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم یَصحَبْکَ مُعِینا علی نفسِکَ فَصُحبَتُهُ وَبالٌ علَیکَ إن عَلِمتَ .
امام علی علیه السلام : هر که همنشینی اش با تو به مبارزه با نفست کمکی نکند، آن همنشینی وبال توست، اگر بدانی .
غرر الحکم : ۹۰۴۱ .

حدیث۳۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أکثَرُ الصَّلاحِ والصَّوابِ فیصُحبَةِ اُولِی النُهی والألبابِ .
امام علی علیه السلام : بیشترین صلاح و درستی ، در همنشینی با خردمندان و صاحبدلان است .
غرر الحکم : ۳۱۲۹

حدیث۳۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن دَعاکَ إلی الدارِ الباقیَةِ وأعانَکَ علی العَمَلِ لَها ، فهُو الصَّدیقُ الشَّفیقُ .
امام علی علیه السلام : هرکه تو را به سرای جاویدان فرا خوانَد و در راه کار کردن برای رسیدن به آن سرا یاریت رساند ، همو دوستی دلسوز است .
غرر الحکم : ۸۷۷۵ .

حدیث۳۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کُلُّ امرِئٍ یَمِیلُ إلی مِثلِهِ .
امام علی علیه السلام : هر انسانی ، به همانند خود گرایش دارد .
غرر الحکم : ۶۸۶۵ .

حدیث۳۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الأصدِقاءُ نَفسٌ واحِدَةٌ فی جُسُومٍ مُتَفَرِّقَةٍ .
امام علی علیه السلام : دوستان یک روحند ، در چند پیکر .
غرر الحکم : ۲۰۵۹ .

حدیث۳۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النُّفُوسُ أشكالٌ ، فما تَشاكَلَ مِنها اتَّفَقَ ، والناسُ إلى أشكالِـهِم أميَلُ .

امام علی علیه السـلام : جان ها گونه گونند . پس آنهایی که همگون باشـند با هم گرد آیند و مردم به همگنهای خود بیشتر گرایش دارند .

بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۱۰۰ .

حدیث۳۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّديقُ أقرَبُ الأقارِبِ .

امام علی علیه السلام : دوست ، نزدیکترین خویشاوند است .

غرر الحکم : ۶۷۴

حدیث۳۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لا صَدِيقَ لَهُ لا ذُخرَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دوستی ندارد ، اندوخته ای ندارد .

غرر الحکم : ۸۷۶۰

حدیث۳۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصدَقُ المَقالِ مانَطَقَ بِهِ لِسانُ الحالِ .

امام علی علیه السلام : راست ترین سخن ، آن است که زبان حال آن را بازگو می کند .

غرر الحکم : ۳۳۰۲ .

حدیث۳۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن أصدَقِ الأقوالِ ـ : شَهادَةُ أن لا إلهَ إلّا اللّه ُ .

امـام علی علیه السـلام ـ در پاسـخ به این سـؤال که : راست ترین سـخن چیست؟ ـ فرمود : شـهادت دادن به این که معبودی جز خـدا نیست .

بحار الأنوار:۷۷/۳۷۸/۱.

حدیث۳۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصادِقُ على شَفا مَنجاةٍ وكَرامَةٍ ، والكاذِبُ على شَرَفِ مَهواةٍ ومَهانَةٍ .

امام على عليه السلام : راستگو ، در آستانه نجات و بزرگوارى است ، و دروغگو بر لبه پرتگاه و خوارى .

نهج البلاغة : الخطبة ۸۶ .

حديث۳۹۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قَدرُ الرَّجُلِ على قَدرِ هِمَّتِهِ ، وصِدقُهُ على قَدرِ مُرُوءَتِهِ .

امام على عليه السلام : ارزش مرد به اندازه همت اوست ، و راستى او به اندازه مردانگيش .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۷

حديث۳۹۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإيمانُ أن تُؤثِرَ الصِّدقَ حيثُ يَضُرُّكَ،على الكِذبِ حيثُ يَنفَعُكَ.

امام على عليه السلام : ايمان آن است كه راستى را ، اگر چه به زيانت باشد ، بر دروغ ، گرچه به سودت باشد ، ترجيح دهى .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۵۸

حديث۳۹۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصِّدقُ صَلاحُ كُلِّ شَيءٍ ، الكِذبُ فَسادُ كُلِّ شَيءٍ .

امام على عليه السلام : راستى، مايه درستى هر چيزى است ؛ دروغ، مايه تباهى هر چيزى است .

غرر الحكم: ۱۱۱۵ـ۱۱۱۶

حديث۳۹۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصِّدقُ أمانةٌ ، الكِذبُ خِيانَةٌ .

امام على عليه السلام : راستى، امانتدارى است ، و دروغ، خيانت .

غرر الحكم: ۱۵.

حديث۳۹۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصِّدقُ مُطابَقَةُ المَنطِقِ للوَضعِ الإلهيِّ ، الكِذبُ زَوالُ المَنطِقِ عَنِ الوَضعِ الإلهيِّ .

امام على عليه السلام : راستى ، مطابقت گفتار است با نهاده (قانون) الهى، و دروغ دور شدن گفتار است از نهاده (قانون) الهى .

غرر الحكم: ۱۵۵۲ـ۱۵۵۳

حدیث۳۹۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصِّدقُ لِسانُ الحَقِّ .

امام على عليه السلام : راستى ، زبان حق است .

غرر الحكم: ۲۷۵

حدیث۳۹۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الصِّدقُ يُنجِيکَ وإن خِفتَهُ ، الكِذبُ يُردِيکَ وإن أمِنتَهُ .

امام على عليه السلام : راستى، تو را نجات مى دهد ، هرچند از آن بيمناك باشى و دروغ، تو را نابود مى كند ، گرچه از آن خطرى براى خود حسّ نكنى .

غرر الحكم: ۱۱۱۸ـ۱۱۱۹

حدیث۳۹۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

التَّصَبُّرُ على المَكروهِ يَعصِمُ القَلبَ .

امام على عليه السلام : واداشتن خود به شكيبايى در برابر امور ناخوشايند ، دل را نگاه مى دارد .

بحار الأنوار: ۷۷/۲۰۷/۱.

حدیث۳۹۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَوِّدْ نَفسَکَ التَّصَبُّرَ (الصَّبرَ) على المَكروهِ ، ونِعمَ الخُلقُ التَّصَبُّرُ فى الحَقِّ.

امام على عليه السلام : خويشتن را در برابر آنچه ناخوشاينـد است به شكيب وادار كه چه نيكو خصلتى است خود را به شكيب وا داشتن در راه حق .

نهج البلاغۀ : الكتاب ۳۱ .

حدیث۳۹۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أصلُ الصَّبرِ حُسنُ اليَقينِ بِاللّه ِ .

امام على عليه السلام : ريشه صبر ، داشتن يقين راستين به خداست .

غرر الحكم : ۳۰۸۴ .

حدیث۳۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یَصبِرْ علی کَدِّهِ صَبَرَ علی الإفلاسِ .

امام علی علیه السلام : هر که بر رنجِ کسب و کار صبر نکند ، باید رنج بی چیزی را تحمّل کند.

غرر الحکم : ۸۹۸۷ .

حدیث۳۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یُنْجِهِ الصَّبرُ أهلَکَهُ الجَزَعُ.

امام علی علیه السلام : هرکه را شکیبایی نرهاند ، ناشکیبی هلاکش گرداند .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۸۹ .

حدیث۴۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّکَ إن صَبَرتَ جَرَت علَیکَ المَقادِیرُ وأنتَ مَأجُورٌ ، وإن جَزِعتَ جَرَت علَیکَ المَقادِیرُ وأنتَ مَأزُورٌ .

امام علی علیه السلام : اگر شکیبایی کنی ، مقدّرات الهی بر تو جاری می شود و مأجور خواهی بود و اگر ناشکیبی کنی ، بازهم مقدّرات خداوند بر تو جاری می شود اما تو گناهکار خواهی بود .

جامع الأخبار: ۳۱۶/۸۸۲ .

از۴۰۰۱تا۴۲۰۰

حدیث۴۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن صَبَرتَ صَبرَ الأکارِمِ ، وإلّا سَلَوتَ سُلُوَّ البَهائمِ .

امام علی علیه السلام : اگر همچون بزرگواران صبر کنی [چه بهتر]وگرنه همچون ستوران [رنج را] فراموش خواهی کرد .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۱۴ .

حدیث۴۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّبرُ : إمّا صَبرٌ علی المُصیبَهِ ، أوعلی الطاعَهِ ، أو عنِ المَعصیَهِ ، وهذا القِسمُ الثالثُ أعلی دَرجَهً مِنَ القِسمَینِ الأوَّلَینِ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی، یا شکیبایی در برابر مصیبت است یا در انجام طاعت و یا در ترک معصیت که نوع سوم آن از دوگونه نخست برتر است .

شرح نهج البلاغهٔ : ۱/۳۱۹ .

حدیث۴۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّبرُ صَبرانِ : صَبرٌ علی ما تَکرَهُ ،

وصَبرٌ عمّا تُحِبُّ .

امـام علی علیه السـلام : شـکیبایی دو نـوع است : شـکیب در برابر آنچه ناخوشاینـد توست، و شـکیب در (خویشـتنداری از) از آنچه دوست داری [مانند

لذتهای ناروا] .

نهج البلاغهٔ: الحکمهٔ ۵۵ .

حدیث۴۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّبرُ أن یَحتَمِلَ الرجُلُ ما یَنُوبُهُ ، ویَکظِمَ ما یُغضِبُهُ .

امام علی علیه السلام : شکیبایی آن است که آدمی گرفتاری و مصیبتی را که به او می رسد تحمل کند ، و خشم خود را فرو خورد .

غرر الحکم : ۱۸۷۴ .

حدیث۴۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صفهِ المتّقینَ ـ : صَبَرُواأیّاما قَصِیرَهً ، أعقَبَتهُم راحَهٌ طَویلَهٌ .

امام علی علیه السلام ـ در وصف پرهیزگاران ـ فرمود : چند صباحی شکیب ورزیدند و در پی آن به آسایشی طولانی دست یافتند .

نهج البلاغهٔ: الخطبهٔ۱۹۳.

حدیث۴۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن صَبَرَ عَلَی اللّه ِ وَصَلَ إلَیهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه برای [وصال به] خدا شکیبایی ورزد، به او می رسد .

بحار الأنوار:۷۱/۹۵/۶۰.

حدیث۴۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالصَّبرِ تُدرَکُ مَعالِی الاُمُورِ .

امام علی علیه السلام : با شکیبایی است، که مقامات بلند فراچنگ آیند .

غرر الحکم : ۴۲۷۶ .

حدیث۴۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّبرُ يُهَوِّنُ الفَجيعَةَ .
امام علی علیه السلام : صبر، مصیبت را آسان می کند .
غرر الحکم : ۵۳۳

حدیث۴۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الصَّبرُ على البَلاءِ أفضَلُ مِن العافيَهِ في الرَّخاءِ .
امام علی علیه السلام : شکیبایی ، در برابر گرفتاری بهتر است تا تن آسایی در رفاه .
غرر الحکم : ۱۸۲۱ .

حدیث۴۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ لِنَوفٍ البَكاليِّ ـ : أتَدرِيبا نَوفُ مَن شِيعَتي ؟ قالَ : لا وَاللّهِ ، قالَ : شِيعَتي الـذُّبُلُ الشِّفاهِ، الخُمصُ البُطُونِ ، الذينَ تُعرَفُ الرَّهبانيَّةُ في وُجوهِهِم ، رُهبانٌ باللَّيلِ اُسُدٌ بالنَّهارِ .
امام علی علیه السلام ـ به نوف بکالی ـ فرمود : ای نوف! آیا می دانی شیعه من کیست؟ عرض کرد : نه ، به خدا . فرمود : شیعیان من آنانند که لبانشان [از تشنگی روزه داری]خشکیده است و شکمهایشان [از گرسنگی]به پشت چسبیده ، آنان که پارسایی در رخسارشان پیداست . راهبان شب اند و شیران روز .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۸/۹۵ .

حدیث۴۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَكَوتُ إلى رسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله حَسَدَ النـاسِ إيَّايَ ، فقـالَ : يـا عليُّ ، إنّ أوَّلَ أربَعـةٍ يَدخُلُونَ الجَنَّةَ أنـا وأنتَ والحَسـنُ والحُسينُ ، وذُرِّيَّتُنا خَلفَ ظُهُورِنا ، وأحِبّاؤنا خَلفَ ذُرِّيَّتِنا ، وأشياعُنا عَن أيمانِنا وشَمائلِنا .
امام علی علیه السلام : از حسدورزی مردم نسبت به خودم نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله شِکوه کردم . آن حضرت فرمود : ای علی! نخستین چهار نفری که وارد بهشت می شوند، من هستم و تو و حسن و حسین ، و پشت سر ما ذریّه ما، وارد می شوند و پشت سر ذریه ما دوستداران ما و شیعیان ما از سمت راست و چپ ما .
الإرشاد : ۱/۴۳ .

حدیث۴۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا شابَ العاقِلُ شَبَّ عَقلُهُ ، إذا شابَ الجاهِلُ شَبَّ جَهلُهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خردمند پیر شود، خرد او جوان گردد ، و هرگاه نادان پیر شود، نادانی او جوان گردد .

غرر الحکم : ۴۱۶۹ ـ ۴۱۷۰ .

حدیث۴۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَفی بالشَّیبِ نَذِیرا .

امام علی علیه السلام : موی سپید، برای هشداردهی [مرگ]بس است!

غرر الحکم : ۷۰۱۹

حدیث۴۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَقارُ الشَّیبِ أحَبُّ إلَیَّ مِن نَضارَةِ الشَّبابِ .

امام علی علیه السلام : وقار پیری ، نزد من دوست داشتنی تر از خرّمی جوانی است .

غرر الحکم : ۱۰۰۹۹

حدیث۴۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَشِیبُ رسولُ المَوتِ .

امام علی علیه السلام : موی سپید، پیک مرگ است .

غرر الحکم : ۱۲۰۲

حدیث۴۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِستَشِرْ عَدُوَّکَ العاقِلَ ، واحذَرْ رَأیَ صَدیقِکَ الجاهِلِ .

امام علی علیه السلام : با دشمن داناىِ خود مشورت کن و از نظر دوستِ نادان خود بپرهیز .

غرر الحکم : ۲۴۷۱ .

حدیث۴۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِستَشِرْ أعداءَکَ تَعرِفْ مِن رَأیِهِم مِقدارَ عَداوَتِهِم ومَواضِعَ مَقاصِدِهِم .

امام علی علیه السلام : با دشمنانت مشورت کن تا از نظرشان به اندازه عداوت و هدف و مقصودشان پی بری .

غرر الحکم : ۲۴۶۲

حدیث۴۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَستَشِرِ الکَذّابَ ؛ فإنّهُکالسَّرابِ: یُقَرِّبُ علَیکَ البَعیدَ ویُبَعِّدُ علَیکَ القَریبَ.

امام علی علیه السلام : با دروغگو مشورت مکن ؛ چون دروغگو ، ماننـد سـراب ، دور را در نظرت نزدیک نشان می دهد و نزدیک را دور .

غرر الحکم : ۱۰۳۵۱ .

حدیث۴۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما حُضَّ علی المُشاوَرَةِ لأنّ رَأیَالمُشیرِ صِرْفٌ ، ورأیَ المُستَشِیرِ مَشُوبٌ بالهَوی.

امـام علی علیه السـلام : به مشورت کردن تشویق شـده است ؛ چون نظرِ طرفِ مشورت، خالص [از انگیزه های شخصـی]است و نظر مشورت کننده، آمیخته به هوس (خواهشها و انگیزه های فردی) می باشد .

غرر الحکم : ۳۹۰۸ .

حدیث۴۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا ظَهیرَ کالمُشاوَرَةِ .

امام علی علیه السلام : هیچ پشتیبانی چون مشاوره نیست .

نهج البلاغة: الحکمة ۵۴ .

حدیث۴۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاستِشارةُ عَینُ الهِدایَةِ ،وقد خاطَرَ مَنِ استَغنی بِرَأیِهِ .

امـام علی علیه السـلام : مشورت کردن ، دیـده راهیـابی است و کسـی که به رأی و نظر خویش اکتفا کنـد ، خود را به خطر افکنـده است .

نهج البلاغة: الحکمة ۲۱۱

حدیث۴۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مِن عَبدٍ یُریدُ أن یَرتَفِعَ فِیالدُّنیا دَرَجةً ، فَارتَفَعَ فِی الدُّنیا دَرَجةً ، إلّا وَضَعَهُ اللّه ُ فِی الآخِرَةِ دَرَجَةً أکبَرَ مِنها وأطوَلَ .

امام علی علیه السـلام : هیـچ بنده ای نیست که خواهان بالا رفتن یک پله در دنیا [ی نکوهیده] باشد و آن یک پله را بالا رود ، مگر این که خداوند در آخرت پله ای بزرگتر و بلندتر از آن پایینش آورد .

کنز العمّال : ۶۱۴۴ .

حدیث۴۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّكُم إن لا تُقتَلُوا تَمُوتُوا ،والذی نَفسُ عَلِیٍّ بیدِهِ ، لَألفُ ضَربَةٍ بالسَّیفِ عَلَی الرَّأسِ أیسَرُ مِن مَوتٍ علی فِراشٍ .

امام علی علیه السلام : شما اگر هم کشته نشوید ، می میرید . سوگند به آن که جان علی در دست اوست ، فرود آمدن هزار ضربت شمشیر بر سر آسانتر است از مردن در بستر .

الإرشاد : ۱/۲۳۸ .

حدیث۴۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِشُرَیحٍ ـ : اِعلَمْ أنّ المسلمینَ عُدولٌ بعضُهُم عَلی بَعضٍ ، إلّا مَجلودا فی حَدٍّ لَم یَتُب مِنهُ، أو مَعروفاً بشهادَةِ الزُّورِ، أو ظَنِیناً .

امام علی علیه السلام ـ به شریح ـ فرمود : بدان که مسلمانان نسبت به یکدیگر عادل به شمار می آیند مگر کسی که به کیفر گناهی حدّ خورده و توبه نکرده باشد، یا به شهادت دروغ دادن شهرت داشته باشد، یا مظنون باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۱۵/۳۲۴۳ .

حدیث۴۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

القِسْطُ رُوحُ الشهادَةِ .

امام علی علیه السلام : عدالت ، روح شهادت دادن است.

غرر الحکم : ۳۵۶ .

حدیث۴۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّكُّ علی أربَعِ شُعَبٍ : علی التَّمارِی ، والهَولِ ، والتَّرَدُّدِ ، والاستِسلامِ ، فَمَن جَعَلَ المِراءَ دَیدَنا لَم یُصبِحْ لَیلُهُ ، ومَن هالَهُ ما بَینَ یَدَیهَ نَكَصَ علی عَقِبَیهِ ، ومَن تَرَدَّدَ فی الرَّیبِ وَطِئَتهُ سَنابِكُ الشَّیاطینِ ، ومَنِ استَسلَمَ لِهَلَكَةِ الدُّنیا والآخِرَةِ هَلَكَ فیهِما .

امام علی علیه السلام : شك چهار شاخه دارد : جدال کردن ، ترس ، سرگردانی، و تن دادن . کسی که جدال کردن را عادت خویش گرداند ، شب او صبح نشود ، و کسی که از آنچه رو یا رویش هست ، بترسد به عقب برگردد، و کسی که در [عالم]تردید و تشویش سرگردان ماند پایمال سُمهای شیاطین شود، و کسی که به هلاکت دنیا و آخرت تن دهد در هر دو سرای هلاك گردد .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۱ .

حدیث۴۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ماارتابَ مُخلِصٌ ولا شَکَّ مُوقِنٌ .

امام علی علیه السلام : هیچ مخلصی دچار شبه نشد ،و هیچ یقین مندی شکّ نکرد .

غرر الحکم : ۹۵۳۲ .

حدیث۴۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبتُ لِمَن شَکَّ فی اللّهِ وهو یَری خَلقَ اللّهِ !

امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که آفرینش خدارا می بیند و با این حال در [وجود] او شکّ دارد !

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۲۶ .

حدیث۴۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّکُّ یُحبِطُ الإیمانَ .

امام علی علیه السلام : شکّ ، ایمان را بر باد می دهد .

غرر الحکم : ۷۲۳

حدیث۴۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّکُّ یُطفِئُ نورَ القَلبِ .

امام علی علیه السلام : شکّ ، نور دل را خاموش می کند .

غرر الحکم : ۱۲۴۲

حدیث۴۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمرَهُ الشَّکِّ الحَیرَهُ .

امام علی علیه السلام : ثمره شکّ ، سرگردانی است .

غرر الحکم : ۴۶۱۹

حدیث۴۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بتَکَرُّرِ الفِکرِ یَنجابُ الشَّکُّ .

امام علی علیه السلام : با اندیشیدن پیاپی، شکّ ناپدید می شود .

غرر الحکم : ۴۲۷۱ .

حدیث۴۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَرتابُوا فَتَشُكُّوا ، ولا تَشُكُّوافَتَكفرُوا ، ولا تُرَخِّصُوا لِأنفُسِكُم فَتُدهِنوا .
امام علی علیه السلام : تردید (شبهه) به خود راه ندهید که گرفتار شکّ می شوید، و شک نکنید که به کفر گرفتار می آیید، و به نفْسهای خود رخصت ندهید که در این صورت [در دین] سهل انگار می شوید .
بحار الأنوار : ۲/۵۴/۲۴ .

حدیث۴۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عَتا عن أمرِ اللّه ِ شَكَّ ، ومَن شَكَ تعالَى اللّه ُ علَيهِ فَأذَلَّهُ بسُلطانِهِ ، وصَغَّرَهُ بجَلالِهِ كما اغتَرَّ بِرَبِّهِ الكَريمِ وَفرَّطَ فی أمرِهِ .
امام علی علیه السلام : هركه درباره خدا گردنكشی كند ، دستخوش شكّ شود و هركه شكّ كند ، خداوند بر او چیره گردد و با قدرت خود وی را به خواری افكند و با جلال خود وی را حقیر گرداند ، همچنان كه او به پروردگار مهربان و بزرگوار خود مغرور شد و در كار خداوند كوتاهی كرده بود .
الكافی : ۲/۳۹۲/۱ .

حدیث۴۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الشَّكُّ ثَمَرَةُ الجَهلِ .
امام علی علیه السلام : شكّ ، ثمره نادانی است .
غرر الحكم : ۷۲۵ .

حدیث۴۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما شَكَكتُ فی الحَقِّ مُذ اُرِيتُهُ .
امام علی علیه السلام : از زمانی كه حق به من نشان داده شده، در آن شكّ نكرده ام .
غرر الحكم : ۹۴۸۲ .

حدیث۴۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّی لَعَلی يَقينٍ مِن رَبِّی ، وغَيرِ شُبهَةٍ مِن دِينی .
امام علی علیه السلام : من به پروردگار خود یقین دارم و در دین خود شكّ و شبهه ای ندارم .
نهج البلاغة : الخطبة ۲۲ ، غرر الحكم : ۳۷۷۳ .

حدیث۴۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيكَ بِلُزُومِ اليَقينِ وتَجَنُّبِ الشَّكِّ ، فلَيسَ للمَرءِ شَیءٌ أهْلَكَ لِدِينِهِ مِن غَلَبَةِ الشَّكِّ على يَقينِهِ .
امام علی علیه السلام : بر تو باد ملازمت با یقین و دوری جستن از شکّ ؛ زیرا برای دینِ انسان، چیزی نابود کننده تر از چیره آمدن شکّ بر یقین او نیست .
غرر الحکم : ۶۱۴۶

حدیث۴۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أشكَرُ الناسِ أقنَعُهُم ، وأكفَرُهُم لِلنِّعَمِ أجشَعُهُم .
امام علی علیه السلام : شاکرترین مردم، قانع ترین آنهاست، و ناسپاس ترین آنها نسبت به نعمتها آزمندترین آنان است .
الإرشاد : ۱/۳۰۴ .

حدیث۴۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شُكرُ كُلِّ نِعمَةٍ الوَرَعُ عن مَحارِمِ اللّهِ .
امام علی علیه السلام : شکر هر نعمتی، پرهیز کردن از حرامهای خداوند است .
مشکاة الأنوار : ۷۵/۱۴۶ .

حدیث۴۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا قَدَرتَ على عَدُوِّكَ فَاجعَلْ العَفوَعَنهُ شُكرا لِلقُدرَةِ علَيهِ .
امام علی علیه السلام : هر گاه بر دشمنت تسلّط یافتی ، گذشت از او را شکرانه چیره آمدنت بر وی قرار ده .
نهج البلاغة : الحکمة ۱۱ .

حدیث۴۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما أنعَمَ اللّهُ على عَبدٍ نِعمَةً فَشَكَرَها بِقَلبِهِ ، إلّا استَوجَبَ المَزيدَ فيها قَبلَ أن يُظهِرَ شُكرَها عَلى لِسانِهِ .
امام علی علیه السلام : چون خداوند به بنده ای نعمتی دهدو بنده در دل شکر آن نعمت را بگزارد ، پیش از آن که سپاسگزاری از آن را به زبان آورد، مستوجب افزایش آن نعمت گردد .
الأمالی للطوسی : ۵۸۰/۱۱۹۷ .

حدیث۴۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن علاماتِ الشَّقاءِ الإساءَةُ إلی الأخیارِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های شقاوت ، بدی کردن به نیکان است .

غرر الحکم : ۹۳۰۷ .

حدیث۴۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشُّکرُ زِینَةُ الغِنی ، والصَّبرُ زِینَةُ البَلوی .

امام علی علیه السلام : شکر، زیور توانگری است و شکیبایی، زیور گرفتاری .

الإرشاد : ۱/۳۰۰ .

حدیث۴۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَّلُ ما یَجِبُ علَیکُم للّهِ سبحانَهُ ، شُکرُ أیادِیهِ وابتِغاءُ مَراضِیهِ .

امام علی علیه السلام : نخستین چیزی که بر شما در قبال خداوند سبحان واجب است، سپاسگزاری از نعمتهای او و فراهم آوردن موجبات خشنودی اوست .

غرر الحکم : ۳۳۲۹ .

حدیث۴۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن عَلامةِ الشَّقاءِ غِشُّ الصَّدیقِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه بدبختی، دغلکاری با دوست است .

غرر الحکم : ۹۲۹۷

حدیث۴۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن أشقَی الناسِ ـ : مَن باعَ دِینَهُ بِدُنیا غَیرِهِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که بدبخت ترین مردم کیست ؟ ـ فرمود : کسی که دین خود را به دنیای دیگری بفروشد .

الأمالی للصدوق : ۴۷۸/۶۴۴ .

حدیث۴۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَبَبُ الشَّقاءِ حُبُّ الدُّنیا .
امام علی علیه السلام : علّت بدبختی ، دنیا دوستی است.
غرر الحکم : ۵۵۱۶ .

حدیث۴۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الشَّقِیَّ مَن حُرِمَ نَفعَ ما اُوتِیَ مِنَ العَقلِ والتَّجرِبَةِ .
امام علی علیه السلام : بدبخت کسی است که از عقل و تجربه خود بهره نگیرد .
نهج البلاغة: الکتاب۷۸ .

حدیث۴۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَوَقَّوُا المَعاصِیَ واحبِسُوا أنفُسَکُم عنها ؛ فإنَّ الشَّقِیَّ مَن أطلَقَ فیها عِنانَهُ .
امام علی علیه السلام : از گناهان باز ایستید و نفسهای خود را از آنها باز دارید ؛ زیرا بدبخت کسی است که عنان خود را در عرصه گناهان رها سازد .
غرر الحکم : ۴۴۹۹ .

حدیث۴۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الشَّقِیُّ مَنِ انخَدَعَ لِهَواهُ وغُرُورِهِ .
امام علی علیه السلام : بدبخت کسی است که فریفته هوا و هوس خود گردد .
نهج البلاغة: الخطبة ۸۶

حدیث۴۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شافِعُ الخَلقِ العَمَلُ بِالحَقِّ ولُزومُ الصِّدقِ .
امام علی علیه السلام : شفیع مردمان، عملِ به حق است وپایبندی به صداقت و راستی .
غرر الحکم : ۵۷۸۹ .

حدیث۴۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كانَ شِعارُ أصحابِ رسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله يومَ بَدرٍ : يا مَنصورُ أمِتْ .
امام على عليه السلام : شعار ياران رسول خدا صلى الله عليه و آله در روز بدر «اى (خداى) ظفرمند! بميران» بود .
الجعفريّات : ۸۴ .

حدیث۴۰۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ فى شِعارٍ لَهُ لِيَومٍ مِن أيّامِ واقِعَةِ الجَمَلِ ـ : حم لا يُنْصَرُونَ ، اللّهُمّ انصُرْنا على القَومِ الناكِثِينَ .
امام على عليه السـلام : يكى از شعارهاى اميرالمؤمنين عليه السلام در جنگ جمل اين بود : «حم ، لاينصرون ؛ خدايا! ما را بر مردمان پيمان شكن پيروز گردان» .
شرح نهج البلاغة : ۱/۲۶۲ .

حدیث۴۰۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مُجالَسَةُ أهلِ الهَوى مَنساةٌ للإيمانِ ومَحضَرَةٌ للشَّيطانِ .
امام على عليه السلام : همنشينى با هوسرانان، موجب از ياد رفتن ايمان و حضور شيطان است .
نهج البلاغة : الخطبة ۸۶ .

حدیث۴۰۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أكثِرِ الدُّعاءَ تَسلَمْ مِن سَورَةِ الشَّيطانِ .
امام على عليه السلام : زياد دعا كن تا از گزند شيطان محفوظ مانى .
بحار الأنوار : ۷۸/۹/۶۴

حدیث۴۰۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الشَّيطانُ مُوَكَّلٌ به [أى بالعَبدِ]يُزَيِّنُ لَهُ المَعصيَةَ لِيَركَبَها ، ويُمَنِّيهِ التَّوبَةَ لِيُسَوِّفَها .
امام على عليه السـلام : شـيطان بر بنده گماشته شده است و معصيت را در نظرش مى آرايد تا مرتكب آن شود، و او را به توبه كردن اميدوار مى سازد تا آن را به تأخير اندازد .
نهج البلاغة : الخطبة ۶۴ .

حدیث۴۰۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ لكميل بن زياد ـ : يا كُمَيلُ ،إنَّ إبليسَ لا يَعِدُ عن نفسِهِ ، وإنّما يَعِدُ عن رَبِّهِ لِيَحمِلَهُم على مَعصِيَتِهِ فَيُوَرِّطَهُم .

امام علی علیه السلام ـ به کمیل بن زیاد ـ : ای کمیل! ابلیس از طرف خود وعده نمی دهد ، بلکه از جانب پروردگارش وعده می دهد تا آنان را به معصیت او وا دارد ودر ورطه هلاکتشان افکند.

بشارة المصطفى : ۲۷ .

حدیث۴۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی ذَمِّ أتباعِ الشَّیطانِ ـ : اِتَّخَذُوا الشَّیطانَ لِأمرِهِم مِلاکا ، واتَّخَذَهُم لَهُ أشراکا ، فَباضَ وفَرَّخَ فی صُدُورِهِم ، وَدَبَّ ودَرَجَ فی حُجُورِهِم ، فَنَظَرَ بِأعیُنِهِم ، ونَطَقَ بِألسِنَتِهِم ، فَرَکِبَ بِهِمُ الزَّلَلَ ، وزَیَّنَ لَهُمُ الخَطَلَ ، فِعلَ مَن قد شَرِکَهُ الشَّیطانُ فی سُلطانِهِ ، ونَطَقَ بالباطِلِ عَلى لِسانِهِ !

امام علی علیه السلام ـ در نکوهش پیروان شیطان ـ فرمود : آنان در کارشان به شیطان تکیه کردند و شیطان هم آنها را دام خود قرار داد . پس در سینه های آنان تخم کرد و جوجه گذاشت و بتدریج در خردهای آنان نفوذ کرد و با چشمهایشان نگریست و با زبانشان سخن گفت ؛ پس آنها را گرفتار خطاها و لغزشها کرد و نادرستی را در نظرشان آراست ؛ کارهای آنان مانند کار کسی است که شیطان در قدرتش شریک شده و زبان او را به باطل گویا کرده است!

نهج البلاغة : الخطبة ۷ .

حدیث۴۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفِتَنُ ثلاثٌ : حُبُّ النِّساءِ وهُوسَیفُ الشَّیطانِ ، وشُربُ الخَمرِ وهُو فَخُّ الشَّیطانِ ، وحُبُّ الدِّینارِ والدِّرهَمِ وهُو سَهمُ الشَّیطانِ .

امام علی علیه السلام : عوامل گمراه کننده سه تاست: زن دوستی، که شمشیر شیطان است ، و شرابخواری، که دام شیطان است، و عشق به درهم و دینار، که تیر شیطان است .

الخصال : ۱۱۳/۹۱ .

حدیث۴۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرُوا عَدوّا نَفَذَ فی الصُّدورِ خَفِیّا ، ونَفَثَ فی الآذانِ نَجِیّا .

امام علی علیه السلام : بپرهیزید از آن دشمنی که پنهانی در سینه ها نفوذ می کند و آهسته در گوشها افسون می دمد .

غرر الحکم : ۲۶۲۳ .

حدیث۴۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحمَدُ اللّه َ وأستَعِینُهُ على مَداحِرِ الشَّیطانِ ومَزاجِرِهِ (مَزاجِرِهِ) ، والاعتِصامِ مِن حَبائلِهِ ومَخاتِلِهِ .

امام علی علیه السلام : خدا را می ستایم و در اموری که باعث راندن و دور کردن شیطان و محفوظ ماندن از دامها و نیرنگهایش می شود ، از او یاری می طلبم .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۱ .

حدیث۴۰۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فاعتَبِرُوا بما كانَ مِن فِعلِ اللّه ِ بإبليسَ ؛ إذ أحبَطَ عَمَلَهُ الطَّويلَ وجَهـدَهُ الجَهِيـدَ (الجميلَ) وكانَ قد عَبَدَ اللّه َ سِـتَّةَ آلافِ سَـنَةٍ ، لايُدرى أمِن سِنى الدُّنيا أم مِن سِنى الآخِرَةِ عن كِبْرِ ساعَةٍ واحِدَةٍ .

امـام على عليه السـلام : از كارى كه خـدا با ابليس كرد عبرت بگيريـد ؛ چه ، كار دراز مـدت و كوشـش هاى توان فرساى او را ، به سبب لحظه اى تكبر ، باطل ساخت . او شش هزار سال خدا را پرستش كرده بود كه معلوم نيست آيا از سالهاى دنياست يا از سالهاى آخرت .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲ .

حدیث۴۰۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أكرِهْ نفسَكَ على الفَضائلِ ، فإنَّ الرذائلَ أنتَ مَطبوعٌ علَيها .

امام على عليه السلام : نفس خود را به پذيرش فضايل مجبور كن؛ زيرا رذيلت ها در نهاد تو سرشته شده است .

غرر الحكم : ۲۴۷۷ .

حدیث۴۰۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنهُ .

امام على عليه السلام : كننده بدى بدتر از خود بدى است .

نهج البلاغة: الحكمة۳۲.

حدیث۴۰۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّهُ ليسَ شَىءٌ بِشرٍّ مِنَ الشَّرِّ إلّا عِقابَهُ ، ولَيسَ شَىءٌ بِخَيرٍ مِنَ الخَيرِ إلّا ثَوابَهُ .

امام على عليه السلام : بدتر از بد، كيفر آن است و خوبتر از خوب، پاداش آن .

نهج البلاغة: الخطبة ۱۱۴

حدیث۴۰۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ اللّه َ سبحانَهُ أنزَلَ كِتابا هادِيا بَيَّنَ فيه الخَيرَ والشَّرَّ ، فَخُذُوا نَهجَ الخَيرِ تَهتَدُوا ، واصدِفُوا عَن سَمْتِ الشَّرِّ تَقصِدُوا .

امام على عليه السـلام : خداوند سـبحان كتابى راهنما فرسـتاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت . پس راه خوبى را پيش گيريد تا

هدایت شوید و از راه بدی دوری جویید تا به مقصد برسید .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۷ .

حدیث۴۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما خَيرٌ بِخَيرٍ بَعدَهُ النارُ ، وما شَرٌّبِشَرٍّ بَعدَهُ الجَنَّةُ ، وكُلُّ نَعيمٍ دُونَ الجَنَّةِ فهُو مَحقورٌ ، وكُلُّ بَلاءٍ دُونَ النارِ عافِيَةٌ .

امـام علی علیه السـلام : آن خـوبی که در پی آن آتش باشـد ، خوب نیست و آن بـدی که به دنبـالش بهشت باشـد ، بـد نیست . هر نعمتی در قیاس با بهشت ناچیز است و هر رنج و بلایی در مقابل دوزخ عافیت است .

نهج البلاغة : الحكمة ۳۸۷

حدیث۴۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الشَّجاعَةِ إضاعَةُ الحَزمِ .

امام علی علیه السلام : آفت شجاعت، فرو گذاشتن احتیاط است .

غرر الحكم : ۳۹۳۸ .

حدیث۴۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا أشجَعَ مِن لَبِيبٍ .

امام علی علیه السلام : شجاعتر از خردمند ، وجود ندارد.

غرر الحكم : ۱۰۵۹۱

حدیث۴۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أقوَى الناسِ أعظَمُهم سُلطانا على نَفسِهِ .

امام علی علیه السلام : قویترین مردم کسی است که بر نفس خویش مسلّط تر باشد .

غرر الحكم : ۳۱۸۸

حدیث۴۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشجَعُ الناسِ مَن غَلَبَ الجَهلَ بِالحِلمِ .

امام علی علیه السلام : شجاعترین مردم کسی است که با بردباری (خردمندی) بر نادانی چیره آید .

غرر الحكم : ۳۲۵۷

حدیث۴۰۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أشجَعُ الناسِ أسخاهُم .
امام على عليه السلام : شجاعترين مردم ، بخشنده ترين آنهاست .
غرر الحكم : ۲۸۹۹

حدیث۴۰۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
على قَدرِ الحَمِيَّةِ تكونُ الشَّجاعَةُ .
امام على عليه السلام : اندازه شجاعت به اندازه حميّت (مردانگى و ننگ از ذلّت) است .
غرر الحكم : ۶۱۸۰ .

حدیث۴۰۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
شَجاعَةُ الرَّجُلِ عَلى قَدرِ هِمَّتِهِ ، وغَيرَتُهُعلى قَدرِ حَمِيَّتِهِ .
امام على عليه السلام : شجاعت مرد به قدر همّت اوست، و غيرتش به قدر تن ندادن او به ذلّت .
غرر الحكم : ۵۷۶۳

حدیث۴۰۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
قَدرُالرَّجُل على قَدرِ هِمَّتِهِ، وصِدقُهُ
على قَدرِ مُرُوَّتِهِ ، وشَجاعَتُهُ على قَدرِ أنَفَتِهِ .
امام على عليه السلام : قدر مرد به قدر همّت اوست ، و راستى و صداقتش به قدر مردانگى او ، و
شجاعتش به قدر غيرت او .
نهج البلاغة : الحكمة ۴۷ .

حدیث۴۰۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
جُبِلَتِ الشَّجاعَةُ على ثلاثِ طَبائعَ ، لِكُلِّ واحِدَةٍ مِنهُنَّ فَضيلَةٌ لَيسَت لِلاُخرى : السَّخاءُ بِالنَّفسِ ، والأنَفَةُ مِنَ الذُّلِّ ، وطَلبُ الذِّكرِ ، فإنْ تَكامَلَت فى الشُّجاعِ كانَ البَطَلَ الذى لا يُقامُ لِسَبِيلِهِ ، والمَوسومَ بالإقدامِ فى عَصرِهِ ، وإن تَفاضَلَت فيهِ بَعضُها على بَعضٍ كانَت شَجاعَتُهُ فى ذلكَ الذى تَفاضَلَت فيهِ أكثَرَ وأشَدَّ إقداما .
امام على عليه السلام : شجاعت بر سه خصلت سرشته شده كه هريك از آنها را فضيلت و ارزشى است كه ديگرى فاقد آن است : از

خود گذشتگی ، تن ندادن به خواری و ذلّت ، و نامجویی . اگر این سه خصلت در آدم شجاع به طور یکسان و کامل وجود داشته باشند ، پهلوانی است که حریف نـدارد و در روزگار خود به دلاوری نامور باشد و اگر یکی از این خصلتها در او فزونتر از دیگری باشد شجاعت او در آن خصلت بیشتر و اقدامش در آن شدیدتر است .

بحار الأنوار: ۷۸/۲۳۶/۶۶.

حدیث۴۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَو تَمَيَّزَتِ الأشياءُ لَكانَ الصِّدقُ مَع الشَّجاعَةِ ، وكانَ الجُبنُ مَع الكَذِبِ .

امام علی علیه السلام : اگر خصلتها از یکدیگر متمایز می شدند ، بیگمان راستی با شجاعت بود و بزدلی با دروغ .

غرر الحکم : ۷۵۹۷ .

حدیث۴۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّجاعَةُ عِزٌّ حاضِرٌ .

امام علی علیه السلام : شجاعت ، عزّتی نقد است .

غرر الحکم : ۵۷۲

حدیث۴۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشَّجاعةُ نُصرَةٌ حاضِرَةٌ وفَضيلَةٌ ظاهِرَةٌ .

امام علی علیه السلام : شجاعت ، نصرتی نقد و فضیلتی آشکار است .

غرر الحکم : ۱۷۰۰

حدیث۴۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَرُوا الشُّبهَةَ ؛ فإنّها وُضِعَت لِلفِتنَةِ .

امام علی علیه السلام : از شبهه حذر کنید ؛ زیرا که شبهه به قصد فتنه (گمراه سازی) ساخته شده است .

تحف العقول : ۱۵۵ .

حدیث۴۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما سُمِّيَتِ الشُّبهَةُ شُبهَةً لأ نّهاتُشبِهُ الحَقَّ ، فأمّا أولياءُ اللّه ِ فَضِياؤهُم فيها اليَقينُ ودَلِيلُهُم سَمتُ الهُدى ، وأمّا أعداءُ اللّه ِ فَدُعاؤهُم فيها الضَّلالُ ودَليلُهُمُ العَمى .

امام علی علیه السلام : شبهه به این دلیل شبهه نامیده شده که شبیه حق است ؛ اما اولیای خدا به هنگام شبهه، روشناییِ راهشان یقین است و راهنمایشان راه راست ؛ ولی دشمنان خدا به گاه شبهه دعوتشان گمراهی است و راهنمایشان کوری .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۳۸ .

حدیث۴۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما قَلبُ الحَدَثِ کالأرضِ الخالیَهِٔ ، ما اُلقِیَ فیها مِن شَیءٍ قَبِلَتهُ .

امام علی علیه السلام : قلب نوجوان ، در حقیقت چونان زمینی بایر است که هرچه در آن افکنده شود می پذیرد .

تحف العقول : ۷۰ .

حدیث۴۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَیئانِ لا یَعرِفُ فَضلَهُما إلّامَن فَقَدَهُما : الشَّبابُ، وَالعافِیَهُٔ .

امام علی علیه السلام : دو نعمت است که قدر آن را نداند مگر کسی که از دستشان دهد : جوانی و تندرستی .

غررالحکم : ۵۷۶۴ .

حدیث۴۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَکُن مِمَّن یَرجُو الآخِرَهَٔ بغَیرِ العَمَلِ ، ویُرَجِّی التَّوبَهَٔ بِطُولِ الأمَلِ ... إن عَرَضَت لَهُ شَهوَهٌٔ أسلَفَ المَعصِیَهَٔ وسَوَّفَ التَّوبَهَٔ .

امام علی علیه السلام : چونان کسی مباش که بدون عمل، به آخرت امیدوار است و به سبب آرزوی دراز، توبه را تأخیر می اندازد . . . اگر شهوتی برایش پیش آید گناه را پیش افکند و توبه را پس اندازد .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۵۰ .

حدیث۴۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ مُعاجَلٍ یَسألُ الإنظارَ ، وکُلُ مُؤَجَّلٍ یَتَعَلَّلُ بِالتَّسوِیفِ .

امام علی علیه السلام : هرکس که مهلتش به سر آید [برای جبران گذاشته] مهلتی می طلبد، و به هرکس که مهلتی داده شود در انجام کار، امروز و فردا می کند .

الحکمهٔ ۲۸۵

حدیث۴۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن حَقِّ المَلِکِ أن یَسُوسَ نَفسَهُ قَبلَ جُندِهِ .

امام علی علیه السلام : بر فرمانرواست که پیش از سیاست سپاهیان خود ، نفس خویش را سیاست کند .

غرر الحکم : ۹۳۳۳ .

حدیث۴۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فیما کَتَبَهُ إلی بعضِ أصحابِهِ ـ : فَتَدارَکْ ما بَقِیَ مِن عُمُرِکَ ، ولا تَقُلْ : غَدا وبَعدَ غَدٍ ، فإنّما هَلَکَ مَن کانَ قَبلَکَ بِإقامَتِهِم علی الأمانِیِّ والتَّسویفِ ، حتّی أتاهُم أمرُ اللّه ِ بَغتَةً وهُم غافِلونَ .

امام علی علیه السلام ـ در نامه ای به یکی از یاران خود ـ نوشت : آنچه را از عمر تو باقی مانده است ، دریاب و مگو : فردا و پس فردا ؛ زیرا پیشینیان تو به سبب تکیه کردن به آرزوها و امروز و فردا کردن هلاک شدند ؛ چرا که فرمان خدا (مرگ) ناگهان این غافلان را در رسید .

بحار الأنوار : ۷۳/۷۵/۳۹ .

حدیث۴۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ساسَ نَفسَهُ أدرَکَ السِّیاسَةَ .

امام علی علیه السلام : هرکه نفْس خود را سیاست (تربیت) کند، به سیاست کردن [مردم]دست یابد .

غرر الحکم : ۸۰۱۳

حدیث۴۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوسُوا أنفُسَکُم بالوَرَعِ ، وداوُوامَرضاکُم بالصَّدَقَةِ .

امام علی علیه السلام : نفْسهای خود را بر پارسایی سیاست (تربیت) کنید ، و بیمارانتان را با صدقه درمان نمایید .

غرر الحکم : ۵۵۸۸

حدیث۴۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الاحتِمالُ زَینُ السِّیاسَةِ .

امام علی علیه السلام : تحمّل کردن، زیور سیاست است .

غرر الحکم : ۷۷۲

حدیث۴۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِلاکُ السِّیاسَةِ العَدلُ .

امام علی علیه السلام : اساس سیاست ، عدالت است .

غرر الحکم : ۹۷۱۴

حدیث۴۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأسُ السِّیاسَةِ استِعمالُ الرِّفقِ .

امام علی علیه السلام : نرمش به خرج دادن ، سرآمد سیاست است .

غرر الحکم : ۵۲۶۶

حدیث۴۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ التَّدبیرِ سَبَبُ التَّدمیرِ.

امام علی علیه السلام : سوء تدبیر ، موجب ویرانی و نابودی است .

غرر الحکم : ۵۵۷۱

حدیث۴۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الزُّعَماءِ ضَعفُ السِّیاسَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت پیشوایان ، ناتوانی در سیاست است .

غرر الحکم : ۳۹۳۱

حدیث۴۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ السِّیاسَةِ یَستَدِیمُ الرِّیاسةَ .

امام علی علیه السلام : حُسن سیاست ، موجب پایندگی ریاست است .

غرر الحکم : ۴۸۲۰

حدیث۴۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ السِّیاسَةِ قِوامُ الرَّعِیَّةِ .

امام علی علیه السلام : حُسن سیاست ، مایه استواری ملّت است.

غرر الحکم : ۴۸۱۸

حدیث۴۰۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حسُنُ التَّدبيرِ وتَجَنُّبُ التَّبذيرِ من حُسنِ السِّياسَةِ .

امام على عليه السلام : حُسن تدبير و پرهيز از حيف و ميل ، از حُسن سياست است .

غرر الحكم : ۴۸۲۱

حدیث۴۰۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المُلكُ سِياسَةٌ .

امام على عليه السلام : مُلكدارى ، سياست است .

غرر الحكم : ۱۷

حدیث۴۱۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مُنازَعَةُ السُّفَّلِ تَشِينُ السّادَةَ .

امام على عليه السلام : كشمكش با سفلگان، سرورى را لكه دار مى كند .

غرر الحكم : ۹۸۱۳ .

حدیث۴۱۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أربَعُ خِصالٍ يَسُودُ بِها المَرءُ : العِفَّةُ ، والأدَبُ ، والجُودُ ، والعَقلُ .

امام على عليه السلام : چهار خصلت است كه آدمى با آنها سرور مى شود : عفّت ، ادب ، بخشندگى و خردمندى .

بحار الأنوار : ۱/۹۴/۲۳

حدیث۴۱۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَضيلَةُ السادَةِ حُسنُ العِبادَةِ .

امام على عليه السلام : فضيلت سروران ، به نيكويى عبادت است .

غرر الحكم : ۶۵۵۹ .

حدیث۴۱۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الشَّريفُ كُلَّ الشَّريفِ مَن شَرَّفَهُ عِلمُهُ ، والسُّؤدُدُ حَقُّ السُّؤدُدِ لِمَنِ اتَّقى اللّه َ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : شریف تمام عیار کسی است که علم و دانایی اش به او شرافت بخشیده باشد ، و سروری حقیقی از آن کسی است که از پروردگار خویش بترسد .

بحار الأنوار : ۷۸/۸۲/۸۲ .

حدیث۴۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِاحتِمالِ المُؤَنِ يَجِبُ السُّؤدُدُ .

امام علی علیه السلام : به دوش کشیدن بار هزینه ها[ی مردم و نان رساندن به مردم]موجب سروری می شود .

نهج البلاغۀ : الحکمۀ ۲۲۴ .

حدیث۴۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فاتَّقُوا اللّه َ عِبادَ اللّه ِ تَقِيَّةَ ذی لُبٍّ ،شَغَلَ التَّفَكُّرُ قَلبَهُ ، وأنصَبَ الخَوفُ بَدَنَهُ ، وأسهَرَ التَّهَجُّدُ غِرارَ نَومِهِ .

امام علی علیه السلام : بندگان خدا! از خدا بترسید همچون ترسیدن خردمندی که اندیشه [در مبدأ و معاد] دل او را به خود مشغول ساخته و ترس [از خدا و رستاخیز]پیکرش را رنجور کرده و عبادت شبانه، همان اندک خوابش را هم از او گرفته است .

نهج البلاغۀ : الخطبۀ ۸۳ .

حدیث۴۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ سَهَرُ العُيونِ بذِكرِ اللّه ِ سبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین عبادت ، شب زنده داری به یاد خداوند سبحان است .

غرر الحکم : ۳۱۴۹ .

حدیث۴۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَهَرُ الليلِ فی طاعَةِ اللّه ِ رَبيعُ الأولياءِ ورَوضَةُ السُّعَداءِ .

امام علی علیه السلام : شب بیدار ماندن در طاعت خدا ، بهار اولیاء است و بوستان نیکبختان .

غرر الحکم : ۵۶۱۳

حدیث۴۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّهَرُ رَوضَةُ المُشتاقِينَ .

امام علی علیه السلام : شب زنده داری ، بوستان مشتاقان است .

غرر الحکم : ۶۶۶

حدیث۴۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی کتابٍ لَهُ إلی الأشتَرِ لَمّاوَلّاهُ مِصرَ ـ : لا تَنقُضْ سُنَّةً صالِحَةً عَمِلَ بها صُدورُ هذهِ الاُمَّةِ ، واجتَمَعَت بها الاُلفَةُ ، وصَلَحَت علَیها الرَّعِیَّةُ ، ولا تُحدِثَنَّ سُنَّةً تُضِرُّ بِشَیءٍ مِن ماضِی تِلکَ السُّنَنِ ، فیکونَ الأجرُ لِمَن سَنَّها ، والوِزرُ علَیکَ بما نَقَضتَ مِنها .

امام علی علیه السلام ـ در فرمان حکومت مصر به مالک اشتر ـ نوشت : روش پسندیده ای را که بزرگان این امت به آن رفتار کرده اند و موجب همدلی و همبستگی شده و کار مردم بر طبق آن سامان گرفته است،مشکن و هیچ گاه سنّت و روشی پدید میاور که به چیزی از این سنّتهای گذشته لطمه ای زند ؛ زیرا در این صورت پایه گذار آن روش گذشته مأجور خواهد بود و تو با شکستن آن گناهکار .

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳ .

حدیث۴۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَفَرَضَ علی السَّمعِ أن لاـ تُصغِیَهِ إلی المَعاصِی ، فقالَ عَزَّوجلَّ : «وَقَدْ نَزَّلَ عَلَیْکُم فِی الکِتابِ أنْ إذا سَمِعْتُم آیاتِ اللّهِ یُکْفَرُ بِها وَیُسْتَهزأُ بِها فَلا تَقْعُدُوا مَعَهُم حَتَّی یَخُوضُوا فِی حَدِیثٍ غَیرِهِ إنَّکُم إذا مِثْلُهُم إنَّ اللّهَ جامِعُ المُنافِقِینَ والکافِرینَ فِی جَهَنَّمَ جَمِیعا» .

امام علی علیه السلام : پس خداوند بر گوش این وظیفه را نهاد که با آن به معاصی گوش ندهی ؛ خداوند عز و جلفرموده است : «و در این کتاب بر شما نازل کرد که چون شنیدید کسانی آیات خدا را انکار می کنند و آن را به ریشخند می گیرند ، با آنان منشینید تا آن گاه که به سخنی دیگر پردازند وگرنه شما نیز همانند آنها خواهید بود ، خدا همه منافقان و کافران را در جهنم گرد می آورد» .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۶۲۶/۳۲۱۵ .

حدیث۴۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سامِعُ ذِکرِ اللّهِ ذاکِرٌ .

امام علی علیه السلام : شنونده ذکر خدا ، ذاکر است .

غرر الحکم : ۵۵۷۹ .

حدیث۴۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحسَنَ الاستِماعَ تَعَجَّلَ الانتِفاعَ .

امام علی علیه السلام : هرکه خوب گوش کند ، زود بهره مند شود .

غرر الحکم : ۹۲۴۳ .

حدیث۴۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ اُذُنَکَ حُسنَ الاستِماعِ،ولا تُصغِ إلی ما لا یَزِیدُ فی صَلاحِکَ استِماعُهُ .

امام علی علیه السلام : گوش خود را به خوب شنیدن عادت بده و به سخنانی که شنیدنشان بر اصلاح و پاکی تو چیزی نمی افزاید گوش فرامده .

غرر الحکم : ۶۲۳۴

حدیث۴۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما کُلُّ ذِی قَلبٍ بِلَبِیبٍ ، ولا کُلُّ ذِی سَمعٍ بِسَمِیعٍ ، ولا کُلُّ ناظِرٍ بِبَصیرٍ .

امام علی علیه السلام : نه هر که دلی دارد خردمند است ،و نه هر که گوشی دارد شنواست ، و نه هرکه چشمی دارد بیناست .

نهج البلاغهٔ: الخطبهٔ۸۸ .

حدیث۴۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا إنَّ أسمَعَ الأسماعِ ما وَعی التَّذکیرَ وقَبِلَهُ .

امام علی علیه السلام : بدانید که شنواترین گوشها ،گوشی است که پند و اندرز را بشنود و پذیرا شود .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۰۵ .

حدیث۴۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا لَم تَکُن عالِما ناطِقا فَکُن مُستَمِعا واعِیًا .

امام علی علیه السلام : اگر دانشمندی گویا نیستی ، پس شنونده ای گیرا باش .

غرر الحکم : ۴۰۹۰ .

حدیث۴۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السلامُ سَبعونَ حَسَنهً ، تِسعَهٌ وسِتُّونَ لِلمُبتَدی وواحِدَهٌ لِلرّادِّ .

امام علی علیه السلام : سلام، هفتاد ثواب دارد که شصت و نه تای آن برای سلام کننده است و یکی برای جواب دهنده .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۱/۴۶ .

حدیث۴۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَواعِدُ الإسلامِ سَبعَةٌ : فَأوَّلُهاالعَقلُ وعلَيهِ بُنِيَ الصَّبرُ ، والثاني : صَونُ العِرضِ وصِدقُ اللَّهجَةِ ، والثالِثَةُ : تِلاوَةُ القُرآنِ على جِهَتِهِ ، والرابِعَةُ : الحُبُّ فی اللّه والبُغضُ فی اللّه ، والخامِسةُ : حَقُّ آلِ محمّدٍ صلی الله علیه و آله ومَعرِفَةُ وَلايَتِهِم ، والسادِسَةُ : حَقُّ الإخوانِ والمُحاماةُ علَيهِم ، والسّابِعَةُ : مُجاوَرَةُ الناسِ بالحُسنی .
امام علی علیه السلام : شالوده های اسلام هفت تاست: اولین آنها خِرد است و صبر بر آن بنا شده است ؛ دوم : آبروداری و راستگویی ؛ سوم: تلاوت قرآن، به گونه صحیح؛ چهارم: دوستی و دشمنی برای خدا ؛ پنجم: حق آل محمّد صلی الله علیه و آله ، و شناخت ولایت آنها ؛ ششم : حق برادران و حمایت از آنها و هفتم: حُسن همسایگی با مردم .
تحف العقول : ۱۹۶ .

حدیث۴۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أعانَ علی مُسلمٍ فقد بَرِئَ مِنَ الإسلامِ .
امام علی علیه السلام : هر که بر ضد مسلمانی کمک کند ، از اسلام بدور است .
غرر الحکم : ۹۲۲۰ .

حدیث۴۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جانِبُوا الخِيانَةَ ، فإنّها مُجانَبَةُ الإسلامِ .
امام علی علیه السلام : از خیانت دوری کنید ؛ که خیانت از اسلام بدور است .
غرر الحکم : ۴۷۴۲

حدیث۴۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
غايَةُ الإسلامِ التسليمُ ، غايَةُ التسليمِ الفَوزُ بِدارِ النَّعيمِ .
امام علی علیه السلام : نهایت اسلام ، تسلیم است ؛ پایان تسلیم رسیدن به سرای پر نعمت (بهشت) است .
غرر الحکم : (۶۳۴۹ ـ ۶۳۵۰) .

حدیث۴۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الإسلامُ هُو التسليمُ ، والتسليمُ هُو اليَقينُ ، واليَقينُ هُو التصديقُ ، والتصديقُ هُو الإقرارُ ، والإقرارُ هُو الأداءُ ، والأداءُ هُو العَمَلُ .
امام علی علیه السلام : اسلام همان تسلیم است و تسلیم، یقین و یقین ، تصدیق و تصدیق ، اقرار و اقرار ، ادا و ادا ، عمل .

نهج البلاغة : الحكمة ۱۲۵ .

حدیث۴۱۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ فى وَصفِ الإسلامِ ـ : فهُو أبلَجُ المَناهِجِ ، وأوضَحُ (واضِحُ) الوَلائجِ ، مُشرِفُ المَنارِ ، مُشرِقُ الجَوادِّ ، مُضِىءُ المَصابِيحِ .
امام على عليه السلام ـ در توصيف اسلام ـ فرمود : اسلام روشنترين راهها و آشكارترين گذرگاهها است . مشعل آن بلند و مرتفع است و شاهراههايش درخشان و چراغهايش فروزان .
نهج البلاغة: انظر تمام الخطبة ، الخطبة ۱۰۶ .

حدیث۴۱۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّ هذا الإسـلامَ دِينُ اللّهِ الذياصـطَفاهُ لِنفسِهِ ، واصطَنَعَهُ على عَينِهِ ،وأصفاهُ خِيَرَةَ خَلقِهِ ، وأقامَ دَعائمَهُ على مَحَبَّتِهِ ، أذَلَّ الأديانَ بِعِزَّتِهِ ، ووَضَعَ المِلَلَ بِرَفعِهِ .
امام على عليه السلام : براستى اين اسلام همان دين خداست، كه براى خود برگزيد و زير نظر خويش پروردش و بهترين آفريدگانش را براى آن گزينش نمود و پايه هاى آن را بر محبّت خويش برنهاد و با عزّت آن ، اديان ديگر را خوار كرد و با بلند كردن آن ، آيينهاى ديگر را به زير كشيد.
نهج البلاغة: الخطبة ۱۹۸

حدیث۴۱۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا شَرَفَ أعلى مِنَ الإسلامِ .
امام على عليه السلام : هيچ شرافتى ، بالاتر از اسلام نيست .
نهج البلاغة: الحكمة ۳۷۱

حدیث۴۱۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ فى سلطانِ اللّهِ عِصمَةً لأمرِكُم ،فَأعطُوهُ طاعَتَكُم غَيرَ مُلَوَّمَةٍ (مُتَلَوِّمِينَ) ولا مُستَكرَهٍ بها ، واللّهِ لَتَفعَلُنَّ أو لَيَنقُلَنَّ اللّهُ عَنكُم سلطانَ الإسلامِ ، ثُمَّ لا يَنقُلُهُ إلَيكُم أبدا حتّى يَأرِزَ الأمرُ إلى غَيرِكُم .
امام على عليه السلام : همانا سلطان خدا مايه نگهدارى و سامان يافتن كار شماست ؛ پس بى درنگ و با ميل و اختيار او را اطاعت كنيد . سوگند به خدا كه يا اين كار را مى كنيد، يا خداوند سلطان اسلام(حكومت حقّه اسلامى) را از شما مى گيرد و ديگر هرگز آن را به شما منتقل نمى كند ، تا به دست ديگرى سپرده شود .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۹ .

حدیث۴۱۲۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

السُّلطانُ وَزَعَةُ اللّهِ فى أرضِهِ .

امام على عليه السلام : فرمانروايان ، پاسداران [احكام]خدا در زمين اويند .

نهج البلاغة : الحكمة ۳۳۲

حدیث۴۱۲۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

باعِدِ السُّلطانَ لِتَأمَنَ خُدَعَ الشَّيطانِ .

امام على عليه السلام : از سلطان دورى كن تا از نيرنگهاى شيطان ايمن مانى .

بحار الأنوار: ۷۷/۲۱۵/۱

حدیث۴۱۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

صاحِبُ السُّلطانِ كَراكِبِ الأسَدِ ، يُغبَطُ بمَوقِعِهِ ، وهُو أعلَمُ بِمَوضِعِهِ .

امام على عليه السلام : ملازم سلطان ، همچون كسى است كه بر شير سوار باشد ؛ مردم به موقعيت او غبطه مى خورند، در حالى كه خودش بهتر مى داند در چه وضعيتى [خطرناك]قرار دارد .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۶۳ .

حدیث۴۱۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سُكرُ الغَفلَةِ والغُرورِ أبعَدُ إفاقَةً مِن سُكرِ الخُمُورِ .

امام على عليه السلام : مستى غفلت و غرور ، ديرتر از مستى خمر از سر مى پرد .

غرر الحكم: ۵۶۵۱.

حدیث۴۱۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مِنَ العَناءِ أنَّ المَرءَ يَجمَعُ مالا يَأكُلُ ويَبنِى ما لا يَسكُنُ ، ثُمّ يَخرُجُ إلى اللّهِ تعالى لا مالاً حَمَلَ ، ولا بِناءً نَقَلَ !

امام على عليه السلام : يكى از رنجها اين است كه انسان چيزى را فراهم آورد كه نمى خورد و بنايى بسازد كه در آن سكونت نمى كند و سپس به جانب خداوند متعال مى رود در حالى كه نه مالى با خود مى برد و نه ساختمانى منتقل مى كند!

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۴ .

حدیث۴۱۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
يَنبَغِى للعاقِلِ أن يَحتَرِسَ مِن سُكرِالمالِ ، وسُكرِ القُدرَةِ ، وسُكرِ العِلمِ ، وسُكرِ المَدحِ ، وسُكرِ الشَّبابِ ، فإنَّ لِكُلٍّ ذلكَ رِياحا خَبيثَةً تَسلُبُ العَقلَ وتَستَخِفُّ الوَقارَ .
امام على عليه السلام : سزاوار است كه خردمند از مستى ثروت و مستى قدرت و مستى دانش و مستى ستايش و مستى جوانى پرهيز كند ؛ زيرا هر يك از اين مستيها بادهاى پليدى دارد كه عقل را مى ربايد و وقار را از بين مى برد .
غرر الحكم: ۱۰۹۴۸

حديث۴۱۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
السُّكرُ أربَعُ سَكراتٍ : سُكرُ الشَّرابِ ، وسُكرُ المالِ ، وسُكرُ النَّومِ ، وسُكرُ المُلكِ .
امام على عليه السلام : مستى چهار گونه است : مستى شراب ، مستى ثروت ، مستى خواب و مستى حكومت .
بحار الأنوار:۱۰/۱۱۴/۱.

حديث۴۱۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا يَخرُجِ الرَّجُلُ فى سَفَرٍ يَخافُ فيهِ على دِينِهِ وصَلاتِهِ .
امام على عليه السلام : انسان نبايد به سفرى رود كه مى ترسد در آن به دين و نمازش لطمه اى وارد آيد .
بحار الأنوار : ۱۰/۱۰۸/۱

حديث۴۱۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا تَصحَبَنَّ فى سَفَرٍ مَن لا يَرى لَكَ الفَضلَ علَيهِ كما تَرى لَهُ الفَضلَ علَيكَ .
امام على عليه السلام : هرگز با كسى همسفر نشو كه براى تو بر خودش برترى نمى بيند ، آن چنان كه تو براى او برخويش برترى مى بينى .
بحار الأنوار:۷۶/۲۶۷/۸ .

حديث۴۱۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
سَلْ عَنِ الرَّفيقِ قَبلَ الطَّريقِ ،وعنِ الجارِ قَبلَ الدّارِ .
امام على عليه السلام : پيش از سفر ، از همسفر جويا شو ، و پيش از [خريد] خانه ، ببين همسايه ات كيست .
نهج البلاغة: الكتاب ۳۱.

حديث۴۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أعظَمُ الناسِ سَعادَةً أكثَرُهُم زَهادَةً .
امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم کسی است که بیش از همه پارسایی داشته باشد .
غرر الحكم : ۳۱۰۰ .

حدیث۴۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ أسعَدَ الناسِ فی الدنيا مَن عَدَلَ عَمّا يَعرِفُ ضُرَّهُ ، وإنَّ أشقاهُم مَنِ اتَّبَعَ هَواهُ .
امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش زیان آور است دوری کند، و بدبخت ترین آنان کسی است که از هوای نفس خود پیروی کند .
وقعة صفّين : ۱۰۸ .

حدیث۴۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أسعَدُ الناسِ مَن عَرَفَ فَضلَنا ، وتَقَرَّبَ إلى اللّه ِ بِنا ، وأخلَصَ حُبَّنا ، وعَمِلَ بما إلَيهِ نَدَبنا ، وانتَهى عَمّا عَنهُ نَهَينا ، فذاكَ مِنّا وهُو فی دارِ المُقامَةِ مَعَنا .
امام علی علیه السلام :
خوشبخت ترین مردم کسی است که فضل و مقام مارا بشناسد و به وسیله ما به خدا نزدیک شود و در دوستی ما یکدل و مخلص باشد و به آنچه ما بدان فرا خواندیم عمل کند و از آنچه ما نهی کردیم دست بردارد . چنین کسی از ماست و در سرای ماندگاری (بهشت) با ماست .
غرر الحكم : ۳۲۹۷

حدیث۴۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أسعَدُ الناسِ مَن تَرَكَ لَذَّةً فانِيَةً لِلَذَّةٍ باقِيَةٍ .
امام علی علیه السلام : خوشبخت ترین مردم، کسی است که لذّت گذرا را به خاطر لذّت ماندگار ترک کند .
غرر الحكم : ۳۲۱۸.

حدیث۴۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عِندَ العَرضِ عَلَى اللّه ِ سبحانَهُ تَتَحَقَّقُ السَّعادَةُ مِنَ الشَّقاءِ .
امام علی علیه السلام : در هنگام عرضه اعمال بر خدای سبحان است که خوشبختی حقیقی از بدبختی حقیقی باز شناخته می شود .

غرر الحکم : ۶۲۲۳ .

حدیث۴۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ حَقيقَةَ السَّعادةِ أن يُختَمَ لِلمَرءِ عَمَلُهُ بِالسَّعادَةِ ، وإنّ حَقيقَةَ الشَّقاءِ أن يُختَمَ للمَرءِ عَمَلُهُ بِالشَّقاءِ .

امام علی علیه السلام : خوشبختی حقیقی این است که کار انسان به خوشبختی بینجامد و بدبختی حقیقی این است که [فرجام]کار آدمی به بدبختی ختم شود .

معانی الأخبار : ۳۴۵/۱ .

حدیث۴۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلُوُّ الصَّدرِ مِنَ الغِلِّ والحَسَدِمِن سَعادَةِ العَبدِ .

امام علی علیه السلام : خالی بودن دل از کینه و حسادت، از خوشبختی بنده است .

غرر الحکم : ۵۰۸۳

حدیث۴۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ السَّعادَةِ ، التَّوفيقُ لِصالِحِ الأعمالِ.

امام علی علیه السلام : توفیق داشتن برای انجام کارهای نیک، از خوشبختی است .

غرر الحکم : ۹۲۹۶ .

حدیث۴۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أجهَدَ نَفسَهُ فی إصلاحِها سَعِدَ ، مَن أهمَلَ نفسَهُ فی لَذّاتِها شَقِيَ وبَعُدَ .

امام علی علیه السلام : هرکه نفس خود را در راه اصلاح آن به رنج افکند ، خوشبخت شود و هرکه آن را با لذّتهایش واگذارد ، بدبخت گردد و [از درگاه حق]دور شود .

غرر الحکم : ۸۲۴۶ ـ ۸۲۴۷ .

حدیث۴۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حاسَبَ نَفسَهُ سَعِدَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به محاسبه نفس خود پردازد ، خوشبخت شود .

غرر الحکم : ۷۸۸۷

حدیث۴۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فی لُزومِ الحَقِّ تَکونُ السَّعادَةُ .
امام علی علیه السلام : خوشبختی ، در پایبندی به حق است.
غرر الحکم : ۶۴۸۹

حدیث۴۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِعمَلُوا بِالعِلمِ تَسعَدُوا .
امام علی علیه السلام : به علم عمل کنید ، تا خوشبخت شوید .
غرر الحکم : ۲۴۷۹

حدیث۴۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جالِسِ العُلماءَ تَسعَدْ .
امام علی علیه السلام : با دانشمندان باش ، تا خوشبخت شوی .
غرر الحکم : ۴۷۱۷

حدیث۴۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السَّعیدُ مَن أخلَصَ الطّاعَةَ .
امام علی علیه السلام : خوشبخت، کسی است که در طاعت [خدا]اخلاص داشته باشد .
غرر الحکم : ۱۲۹۳ .

حدیث۴۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أربَعَةٌ لا قَطعَ علَیهِم : المُختَلِسُ ، والغُلُولُ ، ومَن سَرَقَ مِنَ الغَنیمَةِ ، وسَرِقَةُ الأجیرِ ؛ فإنّها خِیانَةٌ .
امام علی علیه السلام : چهار نفرند که دستشان (چنانچه دزدی کنند) قطع نمی شود : اختلاس کننده ، کسی که خیانت کند ، کسی که از غنیمت بدزدد، و دزدی اجیر ؛ زیرا کار اینها خیانت محسوب می شود [نه دزدی . پس کیفر دیگری دارند] .
الکافی : ۷/۲۲۶/۶ .

حدیث۴۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إعطاءُ المالِ فی غَیرِ حَقِّهِ تَبذیرٌ وإسرافٌ .

امام علی علیه السلام : خرج کردن به ناحق مال ، حیف و میل و اسراف است .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۲۶ .

حدیث۴۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّرَفُ مَثواهٌ ، والقَصدُ مَثراهٌ.

امام علی علیه السلام : اسراف ، موجب هلاکت است و میانه روی ، مایه زیاد شدن ثروت .

بحار الأنوار:۷۲/۱۹۲/۹.

حدیث۴۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَیحَ المُسرِفِ ، ما أبعَدَهُ عن صَلاحِ نفسِهِ واستِدراکِ أمرِهِ !

امام علی علیه السلام : بیچاره اسرافکار! چه دور است از اصلاح نفس و جبران کار خود .

غرر الحکم : ۱۰۰۹۲ .

حدیث۴۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَوَالـذی وَسِعَ سَـمعُهُ الأصـواتَ ،مـا مِن أحَـدٍ أودَعَ قَلبـا سُـرورا إلّا وخَلَقَ اللّه ُ لَهُ مِن ذلکَ السُّرورِ لُطفا ، فإذا نَزَلَتْ بِهِ نائبَـةٌ جَری إلَیها کالماءِ فی انحِدارِهِ حتّی یَطرُدَها عَنهُ ، کَما تُطرَدُ غَریبَةُ الإبلِ.

امـام علی علیه السـلام : سوگنـد به آن که همه آواهـا را می شـنود ، هیـچ کس دلی را شادمـان نسـازد ، مگر آن که خداونـد از آن شادمانی لطفی بیافریند و بدان گاه که گرفتاری و مصـیبتی بدو رسد آن لطف ، همچون آبی که در نشیب روان گردد ، به سوی آن مصیبت و گرفتاری سرازیر شود و آن را از او دور گرداند ، همچنان که شتر غریبه [از میان رمه شتران]رانده می شود .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۵۷ .

حدیث۴۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُستَعانُ علی السُّرورِ إلّا باللِّینِ.

امام علی علیه السلام : برای شادی جز از نرمخویی یاری نتوان گرفت .

مطالب السؤول : ۵۰ .

حدیث۴۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصلُ العَقلِ القُدرَةُ ، وثَمَرَتُها السُّرورُ.

امام علی علیه السلام : ریشه خرد، توانمندی است و میوه آن شادی .

بحار الأنوار : ۷۸/۷/۵۹ .

حدیث۴۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِعَبدِ اللّه بنِ عبّاسٍ رحمةُ اللّه عَلَيهِ وكانَ يقولُ : ما انتَفَعتُ بكلامٍ بَعدَ كلامِ رسولِ اللّه صلى الله عليه و آله كانتِفاعِی بهذا الكلامِ ـ : أمّا بَعدُ، فإنَّ المَرءَ قد يَسُرُّهُ دَرْكُ ما لَم يَكُن لِيَفُوتَهُ ، ويَسُوؤهُ فَوتُ ما لَم يَكُن لِيُدرِكَهُ ، فَلْيَكُن سُرُورُكَ بما نِلتَ مِن آخِرَتِكَ ، ولْيَكُنْ أسَفُكَ على ما فاتَكَ مِنها.

امام علی علیه السلام ـ به عبد اللّه بن عباس رحمه الله که پس ازشنیدن کلام ایشان ، می گفت : با هیچ گفتاری پس از گفته رسول خدا، چنین بهره مند نشدم ـ فرمود : اما بعد ، آدمی را گاه به دست آوردن چیزی شاد می کند که در هر حال به آن می رسید و چیزی اندوهگین می کند که هرگز به آن نمی رسید . پس ، شادی تو در جایی باشد که به امری از امور آخرتت دست یابی و اندوهت آن جا باشد که امری از امور آخرتت را از دست دهی .

نهج البلاغة: الكتاب۲۲.

حدیث۴۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُودِعْ سِرَّكَ إلّا عِندَ كُلِّ ثِقَةٍ .

امام علی علیه السلام : راز خود را جز به کسی که مورد اعتماد است مسپار .

بحار الأنوار:۷۷/۲۳۵/۳.

حدیث۴۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ضَعُفَ عَن حِفظِ سِرِّهِ لَم يَقْوَ لِسِرِّ غَيرِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در نگه داشتن راز خود ناتوان باشد ، در حفظ راز دیگران توانا نباشد .

غرر الحكم : ۸۹۴۱.

حدیث۴۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنفَرِد بِسِرِّكَ؛ ولا تودِعهُ حازِماً فَيَزَلَّ، ولا جاهِلًا فَيَخونَ .

امام علی علیه السلام : رازت را تنها برای خودت نگه دار و آن را [حتّی] به شخصی پخته مسپار، که ممکن است بلغزد، و به نادان هم مسپار که خیانت می کند.

غرر الحکم : ۲۳۰۶ .

حدیث۴۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُودِعَنَ سِرَّكَ مَن لا أمانَةَ لَهُ.

امام علی علیه السلام : هرگز راز خود را به کسی که امانتدار نیست ، مسپار .

غرر الحکم : ۱۰۱۶۶

حدیث۴۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُسِرَّ إلی الجاهِلِ شیئا لا یُطِیقُ کِتمانَهُ.

امام علی علیه السلام : با نادان ، رازی که طاقت کتمانش را ندارد ، در میان مگذار .

غرر الحکم : ۱۰۲۶۵

حدیث۴۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا بَأسَ بأن لا یُعلَمَ سِرُّكَ .

امام علی علیه السلام : چه باک که رازت دانسته نشود؟

بحار الأنوار : ۷۷/۲۶۹/۱ .

حدیث۴۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنجَحُ الاُمورِ ما أحاطَ بِهِ الکِتمانُ.

امام علی علیه السلام : موفّقترین کارها ، کاری است که با کتمان کامل صورت گیرد .

غرر الحکم : ۳۲۸۴ .

حدیث۴۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُبْذُلْ لِصَدِیقِكَ كُلَّ المَوَدَّةِ ولا تَبذُلْ لَهُ كُلَّ الطُّمَأ نِینَةِ .

امام علی علیه السلام : هرچه محبّت داری نثار دوستت کن ، اما هرچه اطمینان داری به پای او مریز .

غرر الحکم : ۲۴۶۳

حدیث۴۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدرُ العاقِلِ صُندوقُ سِرِّهِ .

امام علی علیه السلام : سینه خردمند ، صندوق راز اوست .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۶ .

حدیث۴۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلَّما کَثُرَ خُزّانُ الأسرارِ کَثُرَ ضُیّاعُها .

امام علی علیه السلام : هر چه تعداد کسانی که اسرار را می دانند بیشتر باشد ، آن اسرار فاش کنندگانش بیشتر هستند .

غرر الحکم : ۷۱۹۷

حدیث۴۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِرُّکَ أسِیرُکَ فإن أفشَیتَهُ صِرتَ أسِیرَهُ .

امام علی علیه السلام : راز تو در بند توست . اگر آن را فاش کنی تو در بندش خواهی شد .

غررالحکم : ۵۶۳۰ .

حدیث۴۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَتَمَ سِرَّهُ کانَتِ الخِیَرَةُ بیَدِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که راز خود را بپوشاند ، قدرت انتخاب در دست اوست .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۶۲

حدیث۴۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظَّفَرُ بِالحَزمِ ، والحَزمُ بِإجالَةِ الرَّأیِ ، والرَّأیُ بِتَحصِینِ الأسرارِ .

امام علی علیه السلام : پیروزی با احتیاط به دست می آید ، و احتیاط ، با اندیشیدن و سنجیدن ، و اندیشیدن و سنجیدن ، با رازداری .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ۴۸ .

حدیث۴۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخاءُ أن تَکونَ بمالِکَ مُتَبَرِّعا وعن مالِ غَیرِکَ مُتَوَرِّعا.

امام علی علیه السلام : بخشندگی آن است که مال خود را بذل و بخشش کنی و در برابر ثروت دیگران پارسایی نشان دهی .

غرر الحکم : ۱۹۲۸.

حدیث۴۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخاءُ یُکسِبُ المَحَبَّةَ ویُزَیِّنُ الأخلاقَ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی ، دوستی می آورد و اخلاق را می آراید .

غرر الحکم : ۱۶۰۰ .

حدیث۴۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخاءُ یَزرَعُ المَحَبَّةَ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی، بذر دوستی می افشاند .

غرر الحکم : ۳۰۶

حدیث۴۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخاءُ ثَمَرَةُ العَقلِ، والقَناعَةُ بُرهانُ النُّبلِ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی ، میوه خرد است، و قناعت ، دلیل شرافت .

غرر الحکم : ۲۱۴۵

حدیث۴۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُستَعانُ عَلَی اللُّبِّ إلّا بالسَّخاءِ .

امام علی علیه السلام : برای یاری خرد ، جز از بخشندگی کمک گرفته نشود .

بحار الأنوار : ۷۸/ ۷/۵۹.

حدیث۴۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

السَّخاءُ قُربَةٌ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی موجب نزدیکی [به خدا و مردم]است .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۳/۹

حدیث۴۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَریمُ المَسجِدِ أربَعونَ ذِراعا ، والجِوارُ أربَعونَ دارا مِن أربعَةِ جَوانِبِها.

امام علی علیه السلام : حریم مسجد چهل گز باشد و همسایگی آن چهل خانه از چهار طرف مسجد .

الخصال : ۵۴۴/۲۰.

حدیث۴۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّی لأکرَهُ للرَّجُلِ أن تُری جَبهَتُهُ جَلحاءَ لَیسَ فیها شیءٌ مِن أثَرِ السُّجودِ .

امام علی علیه السلام : من برای مرد نمی پسندم که بالای پیشانی اش صاف دیده شود و اثری از سجده در آن نباشد .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۴۴/۴.

حدیث۴۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أطِیلُوا السُّجودَ ، فما مِن عَمَلٍ أشَدَّ علی إبلیسَ مِن أن یَرَی ابنَ آدَمَ ساجِدا ، لأ نّهُ اُمِرَ بالسُّجودِ فَعَصی .

امام علی علیه السلام : سجده را طول دهید ؛ زیرا هیچ چیز برای ابلیس سخت تر و ناخوشایندتر از این نیست که فرزند آدم را در حال سجده ببیند ؛ چرا که به او فرمان سجده کردن داده شد ، اما سرپیچی کرد .

الخصال : ۶۱۶/۱۰.

حدیث۴۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُقَرِّبُ مِنَ اللّه ِ سبحانَهُ إلّا کَثرَةُ السُّجودِ والرُّکوعِ .

امام علی علیه السلام : [بنده را] به خدای سبحان نزدیک نکند مگر سجود و رکوع بسیار .

غرر الحکم : ۱۰۸۸۸.

حدیث۴۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِقَنْبرٍ وقد رامَ أن یَشتِمَ شاتِمَهُ ـ : مَهْلًا یا قَنبرُ ! دَعْ شاتِمَکَ مُهانا تُرْضِ الرَّحمنَ وتُسخِطُ الشَّیطانَ وتُعاقِبُ عَدُوَّکَ ، فَوَالذی فَلَقَ الحَبَّةَ وبَرَأ النَّسَمَةَ ما أرضَی المؤمنُ رَبَّهُ بِمِثلِ الحِلْمِ ، ولا أسخَطَ الشَّیطانَ بِمِثلِ الصَّمتِ ، ولا عُوقِبَ الأحمَقُ بِمِثلِ السُّکوتِ عَنهُ .

امام علی علیه السلام ـ به قنبر ، که خواست به کسی که بدو ناسزا گفته بود ناسزا گوید ـ فرمود : آرام باش قنبر! دشنامگویِ خود را خوار و سرشکسته بگذار، تا خدای رحمان را خشنود و شیطان را ناخشنود کرده و دشمنت را کیفر داده باشی . قسم به خدایی که دانه را شکافت و خلایق را بیافرید ، مؤمن، پروردگار خود را با چیزی همانند بردباری و گذشت خشنود نکرد و شیطان را با حربه

ای چون خاموشی به خشم نیاورد و احمق به چیزی مانند سکوت در مقابل او مجازات نشد .

الأمالی للمفید : ۱۱۸/۲.

حدیث۴۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَستَحِ مِن إعطاءِ القَليلِ؛ فإنَ الحِرمانَ أقَلُّ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : از عطای اندک شرم مکن ؛ زیرا محروم کردن اندکتر از آن است .

نهج البلاغة: الحکمة۶۷.

حدیث۴۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَرُدَّ سائلًا ولَو مِن شَطرِ حَبَّةِ عِنَبٍ أو شِقِّ تَمرَةٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ سائلی را دست خالی بر مگردان ، حتی اگر با نیمدانه ای از انگور یا خرما باشد .

تحف العقول : ۱۷۲.

حدیث۴۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَوْتُ الحاجَةِ أهوَنُ مِن طَلَبِها إلى غَيرِ أهلِها .

امام علی علیه السلام : با نیازمندی به سر بردن ، آسانتر است از دست نیاز به سوی نااهل دراز کردن .

نهج البلاغة : الحکمة ۶۶.

حدیث۴۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ماءُ وَجهِكَ جامِدٌ يُقْطِرُهُ السُّؤالُ، فَانظُرْ عِندَ مَن تُقطِرُهُ .

امام علی علیه السلام : آبروی تو ، یخِ منجمد است و سؤال و خواهش ، آن را قطره قطره می چکاند . پس ، بنگر که آن را نزد چه کسی فرو می چکانی .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۴۶

حدیث۴۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن سَألَ غيرَ اللّهِ استَحَقَ الحِرمانَ .

امام علی علیه السلام : هر که از غیر خدا چیزی بخواهد ، سزاوار محرومیت باشد .

غرر الحکم : ۷۹۹۳.

حدیث۴۱۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن تَرَكَ قولَ «لا أدرى» اُصيبَتْ مَقاتِلُهُ.

امام على عليه السلام : هر كه جمله «نمى دانم» را ترك گويد ، به هلاكت درافتد .

نهج البلاغة : الحكمة ٨٥ .

حدیث۴۱۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يَستَحيِي العالِمُ إذا سُئلَ عمّالا يَعلَمُ أن يَقولَ : لا عِلمَ لى بِهِ .

امام على عليه السلام : عالم هر گاه از او سؤالى شود كه پاسخش را نمى داند، از اين كه بگويد : «پاسخش را نمى دانم» ، شرم نكند .

المحاسن : ١/٣٢٨/٦٦٤.

حدیث۴۱۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لِسائلٍ سَألَهُ عن مُعضِلَةٍ ـ : سَلْ تَفَقُّها ، ولا تَسْأل تَعَنُّتا ؛ فإنّ الجاهِلَ المُتَعَلِّمَ شَبيهٌ بالعالِمِ ، وإنَّ العالِمَ المُتَعَسِّفَ (المُتَعَنِّفَ) شَبيهٌ بالجاهِلِ المُتَعَنِّتِ .

امام على عليه السلام ـ در پاسخ به مردى كه از ايشان سؤال معمّاگونه اى پرسيد ـ فرمود : به قصد چيز ياد گرفتن بپرس نه براى آزردن و درمانده كردن ؛ زيرا جاهلى كه در صدد آموختن باشد همانند عالم است و عالمى كه در بيراهه قدم نهد همچون جاهلى است كه به قصد درمانده كردن مى پرسد .

نهج البلاغة : الحكمة ٣٢٠.

حدیث۴۱۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلُّ امرِئٍ مَسؤولٌ عمّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ وعِيالِهِ .

امام على عليه السلام : هر مردى درباره كنيزان و خانواده خود بازخواست مى شود .

غرر الحكم : ٧٢٥٤.

حدیث۴۱۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِتَّقُوا اللّهَ فى عِبادِهِ وبِلادِهِ فإنّكُم مَسؤولُونَ حتّى عنِ البِقاعِ والبَهائمِ، أطِيعُوا اللّهَ ولا تَعصُوهُ .

امام على عليه السلام : از خدا بترسيد درباره بندگان اوو سرزمينهايش ؛ زيرا شما حتى نسبت به قطعه هاى زمين ها و چارپايان نيز

باید پاسخگو باشید . از خدا اطاعت کنید و نافرمانی او نکنید .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۷.

حدیث۴۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زِینَةُ البَواطِنِ أجمَلُ مِن زِینَهِ الظَّواهِرِ .

امام علی علیه السلام : زیور درون ، زیباتر از زیور برون است .

غرر الحکم : ۵۵۰۳

حدیث۴۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَینُ الإیمانِ طَهارَةُ السَّرائرِ وحُسنُ العَملِ فی الظّاهِرِ .

امام علی علیه السلام : زیور ایمان ، پاکی درونهاست و نیک رفتاری برون .

غرر الحکم : ۵۵۰۴ .

حدیث۴۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما تَزَیَّنَ مُتَزَیِّنٌ بمِثلِ طاعَةِ اللّهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ آراسته ای به زیوری مانند طاعت خدا ، آراسته نشد .

غرر الحکم : ۹۴۸۹

حدیث۴۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ أحسَنَ الزِّیِّ ما خَلَطَکَ بالناسِ وجَمَّلَکَ بینَهُم وکَفَّ ألسِنَتَهُم عنکَ .

امام علی علیه السلام : نیکوترین هیئت (سلوک) آن است که تو را با مردم آمیزش دهد و در میان آنها زیبایت گرداند و زبان [بدگویی]آنان را از تو باز دارد .

غرر الحکم : ۳۴۷۰

حدیث۴۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِیَتَزَیَّنْ أحدُکُم لأخیهِ المُسلمِ إذا أتاهُ کما یَتَزَیَّنُ للغَریبِ الذی یُحِبُّ أن یَراهُ فی أحسَنِ الهَیئَةِ .

امام علی علیه السلام : هر یک از شما ، همان گونه که خود را برای غریبه ای که دوست دارد وی را در بهترین حالت ببیند ، آراسته و مرتّب می کند ، برای رفتن نزد برادر مسلمانش نیز خود را بیاراید .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۹۸/۳

حدیث۴۱۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

زُورُوا مَوتاكُم ؛ فإنّهُم يَفرَحُونَ بزِيارَتِكُم ، ولْيَطلُبِ الرَّجُلُ حاجَتَهُ عِندَ قَبرِ أبيهِ واُمِّهِ بعدَما يَدعُو لَهُما .

امام على عليه السلام : اموات خود را زيارت كنيد ؛ زيرا آنان از ديدار شما خوشحال مى شوند ؛ و انسان بايد بعد از آن كه بر سر قبر پدر و مادر خود برايشان دعا كرد حاجت خود را[از خدا] بخواهد .

الخصال : ۶۱۸/۱۰ .

حدیث۴۱۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن وَصِيَّتِهِ لابنِهِ الحسينِ عليه السلام ـ : كَثرَةُ الزِّيارةِ تُورِثُ المَلالَةَ .

امام على عليه السلام ـ در وصيت به فرزند خود حسين عليه السلام ـ فرمود : ديدار زياد ، ملال آور است .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۳۷/۱ .

حدیث۴۲۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا وَثِقتَ بِمَوَدَّةِ أخِيكَ، فلا تُبالِ مَتى لَقِيتَهُ ولَقِيَكَ .

امام على عليه السلام : هرگاه به دوستى برادر خود اطمينان يافتى ، ديگر به اين اهميتى نده كه چه وقت به ديدنش بروى و يا او به ديدنت بيايد .

غرر الحكم : ۴۰۸۷ .

از۴۲۰۱تا۴۴۰۰

حدیث۴۲۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

زُورُوا فى اللّه ِ وجالِسُوا فى اللّه ِ ، وأعطُوا فى اللّه ِ وامنَعُوا فِى اللّه ِ ، زايِلُوا أعداءَ اللّه ِ وواصِلُوا أولياءَ اللّه ِ .

امام على عليه السلام : براى خدا ديدار كنيد ، براى خدا همنشينى كنيد ، براى خدا بخشش كنيد و براى خدا از دهش خوددارى ورزيد . از دشمنان خدا ببريد و با دوستان خدا پيوند زنيد.

غرر الحكم : ۵۴۹۲ ـ ۵۴۹۳ .

حدیث۴۲۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فِيما أوصَى ابنَهُ الحسنَ عليه السلام ـ : لا يَكُنْ أهلُكَ أشقَى الخَلقِ بكَ

امام علی علیه السلام : در ضمن وصیت به فرزندش حسن علیه السلام ، می فرماید : نباید خانواده ات بدبخت ترین مردمان نزد تو باشند .

بحارالأنوار : ج ۷۷ ص ۲۲۹ ح ۲ .

حديث۴۲۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أفضَلُ الزُّهدِ إخفاءُ الزُّهدِ .

امام علی علیه السلام : برترین زهد ، پوشیده داشتن زهد است .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۸ .

حديث۴۲۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا هَرَبَ الزاهدُ مِنَ الناسِ فاطْلُبْهُ ،إذا طَلَبَ الزاهدُ الناسَ فاهْرُبْ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه زاهد از مردم گریزان شد ، در طلب او برآی و هرگاه زاهد در طلب مردم برآمد ، از او گریزان شو .

غرر الحكم : ۴۰۷۸ ـ ۴۰۷۹ .

حديث۴۲۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَكُنْ مِمَّن يُريدُ الآخِرَةَ بِعَمَلِ الدنيا ... يقولُ فی الدنيا قَولَ الزاهِدينَ ، ويَعمَلُ فيها عَمَلَ الراغِبينَ .

امام علی علیه السلام : چونان کسی مباش که با کار دنیاییآخرت را می خواهد . . . در دنیا همچون مردمان زاهد سخن می گوید و در عمل چون دنیاخواهان رفتار می کند .

بحار الأنوار : ۷۸/۶۸/۱۶ .

حديث۴۲۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِزهَدْ فی الدنيا تَنزِلْ عَلَيكَ الرَّحمَةُ .

امام علی علیه السلام : به دنیا زاهد و بی رغبت باش ، تا رحمت بر تو فرود آید .

غرر الحكم : ۲۲۷۵

حديث۴۲۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الزهدُ فی الدنيا الراحَةُ العُظمی .

امام علی علیه السلام : دل کندن از دنیا، بزرگترین آسایش است .
غرر الحکم : ۱۳۱۶ .

حدیث۴۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن زَهِدَ فی الدنیا ، ولم یَجزَعْ مِن ذُلِّها ، ولَم یُنافِسْ فی عِزِّها ، هَداهُ اللّه ُ بغَیرِ هِدایَةٍ مِن مَخلوقٍ ، وعَلَّمَهُ بغَیرِ تَعلِیمٍ ، وأثبَتَ الحِکمَةَ فی صَدرِهِ وأجراها علی لِسانِهِ .
امام علی علیه السلام : هر که دل از دنیا برکَنَد و از خواری آن بیتابی نکند و برای رسیدن به ارجمندی آن به رقابت برنخیزد ، خداوند او را هدایت کند، بی هدایت مخلوقی و علمش آموزد، بی آن که از کسی تعلیم گیرد و حکمت را در سینه اش استوار دارد و آن را بر زبانش جاری سازد .
بحار الأنوار : ۷۸/۶۳/۱۵۵ .

حدیث۴۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أحَقُّ الناسِ بالزَّهادَةِ مَن عَرَفَ نَقصَ الدنیا .
امام علی علیه السلام : سزاوارترین مردم به زهدورزی ، کسی است که عیب و نقص دنیا را بشناسد .
غرر الحکم : ۳۲۰۹

حدیث۴۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کیفَ یَزهَدُ فی الدنیا مَن لا یَعرِفُ قَدرَ الآخِرَةِ ؟ !
امام علی علیه السلام : چگونه به دنیا پشت کند ، کسی که ارزش آخرت را نمی داند؟
غرر الحکم : ۶۹۸۷ .

حدیث۴۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ الزاهِدینَ فی الدنیا تَبکِی قلُوبُهُم وإن ضَحِکُوا ، ویَشتَدُّ حُزنُهُم وإن فَرِحُوا ، ویَکثُرُ مَقتُهُم أنفُسَهُم ، وإنِ اغتَبَطُوا بما رُزِقُوا .
امام علی علیه السلام : بی رغبتان به دنیا، گر چه [به ظاهر]خندانند اما دلهایشان گریان است و هر چند [به ظاهر]شادند ، لیکن سخت اندوهناکند ؛ و هرچند به آنچه روزی شان شده خرّم وشادمانند، اما بر خود بسیار خشمناکند .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۳ .

حدیث۴۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزاهدُ فی الدنیا مَن لَم یَغلِبِ الحَرامُ صَبرَهُ ، ولَم یَشغَلِ الحَلالُ شُکرَهُ .

امام علی علیه السلام : بی رغبت به دنیا کسی است که در مقابل حرام ، شکیبایی خود را از دست ننهد و حلال ، او را از گزاردن شکرش غافل نسازد .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۷/۳.

حدیث۴۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ کَلِمَةٌ بینَ کَلِمَتَینِ ، قالَ اللّه ُ تعالی : «لِکَیْلا تَأْسَوا عَلَی ما فاتَکُمْ وَلا تَفْرَحُوا بِما آتاکُمْ واللّه ُ لَا یُحِبُّ کُلَّ مُخْتالٍ فَخُورٍ » فَمَن لَم یَأسَ علی الماضِی ، ولَم یَفرَحْ بالآتی فقد أخَذَ الزُّهدَ بِطَرَفَیهِ .

امام علی علیه السلام : زهد در دو جمله فراهم آمده است ؛ خدای متعال فرموده : «تا بر آنچه از دستتان رفته اندوهگین نشوید و به آنچه دستتان می آید شادمانی نکنید . و خدا هیچ متکبر فخرفروشی را دوست ندارد» . بنابراین ، کسی که برای از دست رفته افسوس نخورد و برای آنچه به دستش می رسد شاد نشود ، هر دو جانب زهد را رعایت کرده است .

بحار الأنوار: ۷۰/۳۱۷/۲۳

حدیث۴۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مِن أعوَنِ الأخلاقِ علی الدِّینِ الزُّهدَ فی الدنیا .

امام علی علیه السلام : از خویهایی که بیشترین کمک را به دین می کند ، بی رغبتی به دنیاست .

الکافی : ۲/۱۲۸/۳ .

حدیث۴۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ شِیمَةُ المُتَّقِینَ وسَجِیَّةُ الأوّابِینَ .

امام علی علیه السلام : زهد خوی پرهیزگاران است و خصلتِ همیشه توبه کنندگان .

غرر الحکم : ۱۷۱۳ .

حدیث۴۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزِّنا یُورِثُ الفَقرَ .

امام علی علیه السلام : زنا ، فقر به بار می آورد.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۳/۱۸.

حدیث۴۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما زَنی غَیُورٌ قَطُّ .
امام علی علیه السلام : غیرتمند ، هرگز زنا نمی کند.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۰۵ .

حدیث۴۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عانَدَ الزَّمانَ أرغَمَهُ ، ومَنِ استَسلَمَ إلَیهِ لَم یَسلَمْ .
امام علی علیه السلام : هرکه با زمانه بستیزد ، زمانه او را به خاک مذلت افکند و هرکه تسلیم آن شود، در امان نباشد .
غرر الحکم : ۹۰۵۴ .

حدیث۴۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن کابَرَ الزَّمانَ عَطِبَ ، ومن یَنقِمْ علَیهِ غَضِبَ .
امام علی علیه السلام : هرکه با روزگار بستیزد ، هلاک شود و هرکه آن را سرزنش کند ، [خود] در خشم شود .
تحف العقول : ۸۵ .

حدیث۴۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عَتَبَ عَلَی الزمانِ طالَت مَعتَبَتُهُ .
امام علی علیه السلام : هرکه از زمانه گلایه کند ، گلایه اش به درازا کشد .
عیون أخبار الرِّضا : ۲/۵۳/۲۰۴ .

حدیث۴۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن تَشاغَلَ بالزَّمانِ شَغَلَهُ .
امام علی علیه السلام : هرکه با زمانه سرگرم شود ، زمانه [نیز]او را مشغول سازد .
غرر الحکم : ۷۸۹۰ .

حدیث۴۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الزَّمانُ یَخُونُ صاحِبَهُ ، ولا یَستَعتِبُ لِمَن عاتَبَهُ .
امام علی علیه السلام : زمانه به صاحب خود خیانت می کند و هرکس را ملامت کند ، از او رضایت و پوزش نطلبد .

غرر الحکم : ۲۰۹۳

حدیث۴۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أمَنَ الزَّمـانَ خـانَهُ ، ومَن تَعَظَّمَ علَيهِ أهـانَهُ ، ومَن تَرَغَّمَ علَيهِ أرغَمَهُ ، ومَن لَجَأَ إلَيهِ أسـلَمَهُ ، ولَيسَ كُـلُّ مَن رَمى أصابَ ، وإذا تَغَيَّرَ السُّلطانُ تَغَيَّرَ الزَّمانُ .

امام علی علیه السـلام : هرکه زمانه را امین دانـد همو به وی خیانت کند و هرکه بر او بزرگی کند ، خوار و حقیرش سازد و هرکه بر وی خشم گیرد ، او نیز وی را به خشم آورد و هرکه بـدو پناه برد ، او تسـلیمش کند ؛ چنین نیست که هر تیراندازی به هدف زند، و چون حکومت تغییر کند ، زمانه تغییر کند .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۱۳ / ۱ .

حدیث۴۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَثِقَ بِالزَّمانِ صُرِعَ .

امام علی علیه السلام : کسی که به زمانه اعتماد کند ، زمین خورد .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۵۴/۲۰۴ .

حدیث۴۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أمَنَ الزَمانَ خانَهُ ، ومَن أعظَمَهُ أهانَهُ .

امـام علی علیه السـلام : هر که زمـانه را امین دانـد (به آن اعتمـاد ورزد) زمانه به او خیانت کنـد و هرکه آن را بزرگ شـمارد ، همو خوارش کند .

غرر الحکم : ۸۰۲۸.

حدیث۴۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعرَفُ الناسِ بالزّمانِ ، مَن لَم يَتَعَجَّبْ مِن أحداثِهِ .

امام علی علیه السلام : آگاهترین مردمان به روزگار ، کسی است که از حوادث آن تعجب نکند .

غرر الحکم : ۳۲۵۲.

حدیث۴۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ المَرءِ ... مِن عِرفانِهِ ،عِلمُهُ بِزَمانِهِ .

امام علی علیه السلام : برای آگاهی انسان همین بس که زمان خود را بشناسد .

بحار الأنوار : ۷۸/۸۰/۶۶ .

حدیث۴۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أدّی زکاةَ الفِطرَةِ تَمَّمَ اللّه ُ لَهُ بها ما نَقَصَ مِن زکاةِ مالِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که زکات فطره را بدهد ، خداوند به سبب آن ، نقص حاصل از زکات مالش را جبران کند .

وسائل الشیعة : ۶/۲۲۰/۴ .

حدیث۴۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زکاةُ الصِّحَّةِ ، السَّعیُ فی طاعَةِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : زکات تندرستی ، کوشیدن در طاعت خداست .

غرر الحکم : ۵۴۵۴

حدیث۴۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زکاةُ الشَّجاعةِ ، الجِهادُ فی سبیلِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : زکات شجاعت ، جهاد در راه خداست .

غرر الحکم : ۵۴۵۵ .

حدیث۴۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علَیکَ بالصَّومِ ؛ فَإنّهُ زکاةُ البَدَنِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد روزه گرفتن ، که آن زکات بدن است .

بحار الأنوار: ۷۸/۹۹/۱

حدیث۴۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زکاةُ الیَسارِ ، بِرُّ الجِیرانِ وصِلَةُ الأرحامِ .

امام علی علیه السلام : زکات توانگری، نیکی کردن به همسایگان و پیوند با خویشان است .

غرر الحکم : ۵۴۵۳

حدیث۴۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زکاةُ القُدرَةِ ، الإنصافُ .

امام علی علیه السلام : زکات قدرت ، انصاف داشتن است .

غرر الحکم : ۵۴۴۸

حدیث۴۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زکاةُ الجَمالِ ، العَفافُ .

امام علی علیه السلام : زکات زیبایی ، پاکدامنی است .

غرر الحکم : ۵۴۴۹

حدیث۴۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَصِّنُوا أموالَکُم بالزَّکاةِ .

امام علی علیه السلام : داراییهایی خود را با [دادن]زکات حفظ کنید .

بحار الأنوار: ۷۸/۶۰/۱۳۸

حدیث۴۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزُّهدُ فی الدنیا الراحَةُ العُظمی .

امام علی علیه السلام : دل برکندن از دنیا، بزرگترین آسایش است .

غرر الحکم : ۱۳۱۶ .

حدیث۴۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اقتَصَرَ علی بُلغَةِ الکَفافِ فَقَدِ انتَظَمَ الراحَةَ ، وتَبَوَّأ خَفضَ الدَّعَةِ .

امام علی علیه السلام : هرکه به اندازه کفاف بسنده کند ، آسایش یابد و در منزلگاه آسودگی فرود آید .

نهج البلاغة: الحکمة ۳۷۱.

حدیث۴۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الزَّوجةُ المُوافِقَةُ إحدَى الراحَتَينِ .

امام علی علیه السلام : زن سازگار نیمی از آسایش است .

غرر الحکم : ۱۶۳۳ .

حدیث۴۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَثِقَ بأنَّ ما قَدَّرَ اللّه ُ لَهُ لَن يَفُوتَهُ اسْتَراحَ قَلبُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه اطمینان داشته باشد که آنچه خدا برایش مقدّر کرده است به او می رسد ، دلش آرام گیرد .

غرر الحکم : ۸۷۶۳

حدیث۴۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ لِلجِسمِ سِتَّةَ أحوالٍ: الصِّحّةُ ، والمَرضُ ، والمَوتُ ، والحَياةُ ، والنَّومُ ، واليَقَظَةُ ، وكـذلكَ الرُّوحُ ، فحياتُها عِلمُها ، ومَوتُها جَهلُها ، ومَرَضُها شَكُّها ، وصِحَّتُها يَقِينُها ، ونَومُها غَفلَتُها ، ويَقَظَتُها حِفظُها .

امام علی علیه السلام : بدن را شش حالت دست می دهد : سلامت ، بیماری ، مرگ ، زندگی ، خواب و بیداری . روح نیز چنین است . زندگیِ آن ، دانش اوست و مرگش ، نادانی او و بیماری اش ، شکِّ او و سلامتش ، یقین او و خوابش ، غفلت او و بیداری اش ، هشیاری او .

بحار الأنوار : ۶۱/۴۰/۱۰ .

حدیث۴۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَوَدَّةُ تَعاطُفُ القُلوبِ فيائتِلافِ الأرواحِ .

امام علی علیه السلام : دوستی ، میل کردن دلهاست به یکدیگر به سبب الفت روحها .

غرر الحکم : ۲۰۵۷ .

حدیث۴۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ رسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله خَطَبَنا ذاتَ يَومٍ، فقالَ : أيُّها الناسُ ، إنّهُ قد أقبَلَ إلَيكُم شَهرُ اللّه ِ بالبَرَكَةِ والرّحمَةِ والمَغفِرةِ ، شَهرٌ هُو عِندَ اللّه ِ أفضَلُ الشُّهورِ ، وأيّامُهُ أفضَلُ الأيّامِ ، ولَيالِيهِ أفضَلُ اللَّيالِي ، وساعاتُهُ أفضَلُ الساعاتِ ، هُو شَهرٌ دُعِيتُمْ فيهِ إلى ضِيافَةِ اللّه ِ وجُعِلتُم فيهِ مِن أهلِ كَرامَةِ اللّه ِ ، أنفاسُكُم فيهِ تَسبيحٌ ، ونَومُكُم فيهِ عِبادَةٌ ، وعَمَلُكُم فيهِ مَقبولٌ ، ودُعاؤكُم فيهِ مُستَجابٌ ...

فَقُمتُ فقلتُ : يا رسولَ اللّه ِ ، ما أفضَلُ الأعمالِ فيهذا الشَّهرِ؟ فقالَ: يا أباالحسنِ، أفضَلُ الأعمالِ فی هذا الشَّهرِ الوَرَعُ عن مَحارِمِ اللّه ِ عزّوجلّ

امام علی علیه السلام : روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله برای ما خطبه ای ایراد کرد و فرمود : ای مردم! همانا ماه خدا ، با برکت

و رحمت و آمرزش، به شما روی آورده است . این ماه نزد خدا ، بهترین ماه است و روزهایش بهترین روزها و شبهایش بهترین شبها و ساعت هایش بهترین ساعتها . در این ماه شما به میهمانی خدا دعوت شده اید و در زمره بهره مندان از کرامت خداوند قرار گرفته اید . در این ماه نفَسهای شما تسبیح خداست و خواب شما عبادت است و اعمال شما پذیرفته و دعایتان مستجاب . . .

من برخاستم و عرض کردم : ای رسول خدا! بهترین عمل در این ماه چیست؟ پیامبر فرمود : ای اباالحسن! بهترین عمل در این ماه ، خویشتنداری از حرامهای خداوند عز و جل است .

الأمالی للصدوق : ۱۵۴/۱۴۹ .

حدیث۴۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علی العاقِلِ أن یُحصِیَ علی نفسِهِ مَساوِیَهافی الدِّینِ والرَأیِ والأخلاقِ والأدَبِ ، فَیَجمَعَ ذلکَ فی صَدرِهِ أو فی کتابٍ ویَعمَلَ فی إزالَتِها .

امام علی علیه السلام : بر خردمند است که بدیهایِ دینی و فکری و اخلاقی و تربیتی خود را شماره کند و آنها را در سینه خویش یا به صورت نوشته گرد آورد و در از بین بردن آنها بکوشد .

بحار الأنوار : ۷۸/۶/۵۸

حدیث۴۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ امرَأً (عَبدا) سَمِعَ حُکْمافَوَعی ، ودُعِیَ إلی رَشادٍ فَدَنا ، وأخَذَ بِحُجْزَةِ هادٍ فَنَجا ، راقَبَ رَبَّهُ ، وخافَ ذَنبَهُ .

امام علی علیه السلام : خدا رحمت کند کسی (بنده ای) را که سخن حکیمانه ای بشنود و پذیرایش شود، و به راه راست فرا خوانده شود پس به آن نزدیک گردد و کمربند راهنمایی را بگیرد و نجات یابد ، پروردگارش را در نظر داشته باشد و از گناه خویش بترسد .

نهج البلاغة : الخطبة ۷۶ .

حدیث۴۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجعَلْ مِن نفسِکَ علی نفسِکَ رَقیبا ، واجعَلْ لِاخِرَتِکَ مِن دُنیاک نَصیبا .

امام علی علیه السلام : از خود مراقبی بر خود بگمار ، و از دنیای خویش برای آخرتت بهره ای برگیر .

غرر الحکم : ۲۴۲۹

حدیث۴۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَنبَغِی أن یکونَ الرجُلُ مُهَیمِنا عَلی نَفسِهِ ، مُراقِبا قَلبَهُ حافِظا لِسانَهُ .

امام علی علیه السلام : سزاوار است که آدمی نگهبان نفس خود و مراقب دل و نگهدار زبان خویش باشد .

غرر الحکم : ۱۰۹۴۷ .

حدیث۴۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِعلَمُوا عِبادَاللّه أَنَّ علَیکُم رَصَدامِن أنفُسِکُم ، وعُیُونا من جَوارِحِکُم ، وحُفَّاظَ صِدْقٍ یَحفَظُونَ أعمالَکُم ، وعَدَدَ أنفاسِکم ، لا تَستُرُکُم مِنهُم ظُلمَةُ لَیلٍ داجٍ ، ولا یُکِنُّکُم مِنهُم بابٌ ذو رِتاجٍ .
امام علی علیه السلام : بدانید ای بندگان خدا که دیده بانانی از وجود شما و جاسوسانی از اعضای بدن شما و نگهبانان صادقی بر شما گماشته شده اند که اعمال شما و شمار نَفَسهایتان را ثبت می کنند . نه سیاهی شب تار [اعمال]شما را از دید آنها پوشیده می دارد و نه دروازه محکم و بسته ، شما را از آنان مخفی می کند .
نهج البلاغة: الخطبة۱۵۷.

حدیث۴۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرِّفقُ یُیَسِّرُ الصِّعابَ ، ویُسَهِّلُ شَدیدَ الأسبابِ .
امام علی علیه السلام : ملایمت، دشواریها را آسان و چاره جویی های سخت را ساده می سازد .
غرر الحکم : ۱۷۷۸ .

حدیث۴۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خادِعْ نفسَکَ فی العِبادَةِ ، وارفُقْ بها ولا تَقهَرْها ، وخُذْ عَفوَها ونَشاطَها ، إلّا ما کانَ مَکتوبا علَیکَ مِن الفَریضَةِ ، فإنّهُ لابُدَّ مِن قضائها وتَعاهُدِها عندَ مَحَلِّها .
امام علی علیه السلام : برای عبادت کردن نفْس خود را بفریب و با آن ملایمت کن و به زور [به عبادت] وادارش مکن و در زمان فراغت و نشاطش او را به عبادت گیر ، مگر در عباداتی که بر تو واجب گشته است که در این صورت باید آنها را به موقع انجام دهی و بر آنها مواظبت کنی .
نهج البلاغة : الکتاب ۶۹ .

حدیث۴۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الرِّفقُ مِفتاحُ النَّجاحِ .
امام علی علیه السلام : ملایمت و مهربانی ، کلید کامیابی است .
غرر الحکم : ۲۹۴ .

حدیث۴۲۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فيما كَتَبَ إلى محمّدِ بنِ أبى بكرٍ ـ : إنِ استَطَعتَ أن لاتُسخِطَ رَبَّكَ برِضا أحَدٍ مِن خَلقِهِ فَافعَلْ؛ فإنَّ فى اللّه ِ عزّوجلّ خَلَفا مِن غَيرِهِ ، ولَيسَ فى شىءٍ سِواهُ خَلَفٌ مِنهُ .

امام على عليه السلام ـ در نامه خود به محمّد بن ابى بكر ـ نوشت : اگر بتوانى كارى كنى كه براى خشنودى آفريده اى از آفريدگان خدا، پروردگارت را ناخشنود نكنى ، چنين كن ؛ زيرا [خشنودى]خدا جانشين هر خشنودى اى هست اما هيچ چيز جايگزين خشنودى خدا نمى شود .

الأمالى للطوسى : ۲۹/۳۱ .

حديث۴۲۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

علامَةُ رِضا اللّه ِ سبحانَهُ عن العَبدِ ، رِضاهُ بما قَضَى بِهِ سبحانَهُ لَهُ وعلَيهِ .

امام على عليه السلام : نشانه خشنودى خداى سبحان از بنده ، خشنودى اوست به آنچه خداى سبحان به سود و زيان او مقدّر فرموده است .

غرر الحكم : ۶۳۴۴ .

حديث۴۲۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أسخَطَ بَدَنَهُ أرضى رَبَّهُ ، ومَن لَم يُسخِطْ بَدَنَهُ عَصى رَبَّهُ .

امام على عليه السلام : هركه بدن خود را ناخشنود سازد پروردگارش را خشنود كند و هركه بدن خود را ناخشنود نكند پروردگارش را نافرمانى كرده است.

بحار الأنوار : ۷۰/۳۱۲/۱۱ .

حديث۴۲۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أوصاكُم بالتَّقوى ، وجَعَلَها مُنتَهى رِضاهُ وحاجَتَهُ مِن خَلقِهِ .

امام على عليه السلام : خداوند شما را به پرهيزگارى سفارش كرد و آن را منتهاى خشنودى خود و خواسته اش از بندگان خويش قرار داد .

نهج البلاغة: الخطبة۱۸۳.

حديث۴۲۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رِضا اللّه ِ سبحانَهُ مَقرونٌ بطاعَتِهِ .

امام على عليه السلام : خشنودى خداوند سبحان ، قرين طاعت اوست .

غرر الحکم : ۵۴۱۰ .

حدیث۴۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثلاثٌ يُبلِغْنَ بالعَبدِ رِضوانَ اللّهِ : كَثرَةُ الاستِغفارِ ، وخَفْضُ الجانِبِ ، وكَثرَةُ الصَّدَقَةِ.

امام علی علیه السلام : سه چیز است که بنده را به خشنودی خدا می رساند : استغفار زیاد ، فروتنی، و صدقه دادن زیاد .

بحار الأنوار : ۷۸/۸۱/۷۴

حدیث۴۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرِّضا يَنفِي الحُزْنَ .

امام علی علیه السلام : خشنودی، غم و اندوه را می برد .

غرر الحکم : ۴۱۰

حدیث۴۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ أهنَأ الناسِ عَيشا مَن كانَ بما قَسَمَ اللّهُ لَهُ راضِيا .

امام علی علیه السلام : گواراترین زندگی را کسی دارد که به آنچه خدا قسمت او کرده خشنود باشد .

غرر الحکم : ۳۳۹۷ .

حدیث۴۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصلُ الرِّضا حُسنُ الثِقَةِ بِاللّهِ .

امام علی علیه السلام : ریشه خشنودی ، حسن اعتماد به خداست .

غرر الحکم : ۳۰۸۵ .

حدیث۴۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعمَ القَرينُ الرِّضا .

امام علی علیه السلام : نیکو همنشینی است خشنودی .

نهج البلاغة : الحکمة ۴ .

حدیث۴۲۶۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
تَوَقَّوا على أولادِكُم لَبَنَ البَغِيِّمِن النِّساءِ ، والمَجنونَةِ ؛ فإنّ اللَّبَنَ يُعدِی .
امام على عليه السلام : كودكان خود را از شير زنان بدكاره و ديوانه ، دور نگه داريد ؛ زيرا شير اثر مى گذارد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۲۳/۹ .

حديث۴۲۶۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اُنظُرُوا مَن تُرضِعُ أولادَكُم؛ فإنّ الوَلَدَ يَشِبُّ علَيهِ .
امام على عليه السلام : دقت كنيد كه چه كسى فرزندان شما را شير مى دهد ؛ زيرا كودك با شير رشد مى كند .
الكافى : ۶/۴۴/۱۰

حديث۴۲۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ فى قولِهِ تعالى : «أَكّالُونَ للسُّحْتِ» ـ :هُو الرَّجُلُ يَقضِى لأخِيهِ الحاجَةَ ثُمّ يَقبَلُ هَدِيَّتَهُ.
امام على عليه السلام ـ درباره آيه «بسيار حرام خوارند» ـ : مراد كسى است كه مشكل برادر (دينى) خود را بر طرف مى سازد ، سپس هديه او را مى پذيرد .
بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۲۷۳ / ۵ .

حديث۴۲۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
وقد عَلِمتُم أ نَّهُ لا يَنبَغِى أن يكونَالوالِى على الفُرُوجِ والدِّماءِ والمَغانِمِ والأحكامِ وإمامَةِ المسلمينَ البَخِيلُ ... ولا المُرتَشِى فى الحُكمِ فَيَذهَبَ بالحُقوقِ،ويَقِفَ بِها دُونَ المَقاطِعِ.
امام على عليه السلام : و شما مى دانيد كه مسئول ناموس و جان و غنايم (اموال) و احكام و پيشوايى مسلمانان ، نبايد شخصى بخيل باشد . . . و نه در داورى رشوه گير كه در اين صورت حقوق را پايمال مى كند و حق را به حقدار نمى رساند .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۳۱ .

حديث۴۲۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّما أهلَكَ مَن كانَ قَبلَكُم أنَّهُم مَنَعُوا الناسَ الحَقَّ فاشتَرَوهُ ، وأخَذُوهُم بالباطِلِ فاقتَدَوهُ .
امام على عليه السلام : پيشينيان شما از اين رو به هلاكت در افتادند كه مردمان را از حق [شان] باز داشتند و آنان [ناچار با رشوه] آن را خريدند و آنان را به ارتكاب باطل و نادرستى وا داشتند و مردم هم از آن پيروى كردند .
نهج البلاغة : الكتاب ۷۹

حدیث۴۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَسُنَتْ نِیّتُهُ ، زِیدَ فی رِزقِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که خوش نیّت باشد ، روزی اش زیاد شود .

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۱ / ۱۸

حدیث۴۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

استَنزِلُوا الرِّزقَ بالصَّدقَةِ .

امام علی علیه السلام : با صدقه دادن ، روزی را فرودآورید .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۳۷ .

حدیث۴۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

استِعمالُ الأمانَةِ یَزِیدُ فیالرِّزقِ .

امام علی علیه السلام : امانتداری ، روزی را می افزاید .

بحار الأنوار: ۷۵/۱۷۲/۸ .

حدیث۴۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُواساةُ الأخِ فی اللّهِ عزّوجلّ تَزِیدُ فی الرِّزقِ .

امام علی علیه السلام : کمک مالی کردن به برادر دینی ، روزی را زیاد می کند .

بحار الأنوار: ۷۴/۳۹۵/ ۲۲

حدیث۴۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الرِّزقَ رِزقانِ : رِزقٌ تَطلُبُهُ ، ورزقٌ یَطلُبُکَ ، فإن أنتَ لَم تَأتِهِ أتاکَ .

امام علی علیه السلام : روزی دو گونه است : یک روزی که تو در پی آنی و روزی دیگر که آن در پی توست و اگر تو سراغش نروی او خود نزد تو آید .

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱ .

حدیث۴۲۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الرِّزقُ يَطلُبُ مَن لا يَطلُبُهُ .

امام على عليه السلام : روزى، به دنبال كسى است كه در طلب او نيست .

غرر الحكم : ۱۴۰۸ .

حدیث۴۲۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

خُذْ مِن الدنيا ما أتاكَ وتَوَلَّ عمّا تَوَلّى عنك ، فإن أنتَ لَم تَفعَلْ فَأجمِلْ فى الطَّلَبِ .

امام على عليه السلام : از دنيا آنچه به تو رسد برگيرو آنچه را به تو پشت كرده است رها كن ؛ و اگر چنين نمى كنى [دست كم] در طلب دنيا آرام باش.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۹۳ .

حدیث۴۲۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِعلَمُوا أنَّ عَبدا وإن ضَعُفَتْ حِيلَتُهُ ، ووَهَنَتْ مَكِيدَتُهُ أنَّهُ لَن يُنقَصَ مِمّا قَدَّرَ اللّه ُ لَهُ ، وإن قَوِىَ عَبدٌ فى شِدَّةِ الحِيلَةِ وقُوَّةِ المَكِيدَةِ أ نّهُ لن يُزادَ عَلى ما قَدَّرَ اللّه ُ لَهُ .

امام على عليه السلام : بدانيد كه آنچه خداوند براى بنده مقدّر كرده است ، بى كم و كاست،به او برسد هر چند در چاره انديشى و پيدا كردن راههاى كسب روزى ناتوان باشد و نيز بيش از آنچه خداوند برايش مقدّر كرده به او نرسد ، هر چند بسيار زرنگ و چاره انديش باشد .

الأمالى للمفيد: ۲۰۷/۳۹.

حدیث۴۲۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُطلُبُوا الرِّزقَ فإنّهُ مَضمونٌ لِطالِبِهِ .

امام على عليه السلام : روزى را بجوييد ؛ زيرا روزى براى جوينده آن ضمانت شده است .

الإرشاد : ۱/۳۰۳ .

حدیث۴۲۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عِيالُهُ الخَلائقُ ، ضَمِنَ أَرزاقَهُم، وقَدَّرَ أَقْواتَهُم .

امام على عليه السلام : خلايق نان خورهاى خدايند . خداوند روزى هاى آنها را ضمانت و خوراكشان را مقدّر كرده است .

نهج البلاغة : الخطبة ۹۱ .

حدیث۴۲۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
فهذا غُرابٌ وهذا عُقابٌ ، وهذا حَمامٌ وهذا نَعامٌ ، دَعا كُلَّ طائرٍ باسمِهِ ، وكَفَلَ لَهُ برزقِهِ .
امـام على عليه السـلام : اين كلاغ است و آن يكى عقـاب ،اين كبـوتر است و آن ديگرى شـترمرغ . هر مرغى را به نـامى خوانـده و روزى او را ضمانت كرده است .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۸۵

حدیث۴۲۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لِكُلِّ ذِى رَمَقٍ قُوتٌ .
امام على عليه السلام : هر جاندارى، روزى خود را دارد .
الأمالى للصدوق : ۳۹۹/۵۱۵ .

حدیث۴۲۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
وقَـدَّرَ الأرزاقَ فَكَثَّرَها وقَلَّلَها ، وقَسَّمَها على الضِّيقِ والسَّعَةِ ، فَعَـدَلَ فيها لِيَبتَلِيَ مَن أرادَ ، بِمَيسورِها ومَعسورِها ، ولِيَختَبِرَ بـذلكَ الشُّكرَ والصَّبرَ مِن غَنِيِّها وفَقيرِها .
امـام على عليه السـلام : روزى هـا را مقـدّر فرمود و آن گاه، آنها را زياد و كم و به تنگى و فراخى عادلانه تقسيم كرد ، تا هر كه را بخواهد به وسعت روزى و يا تنگى آن بيازمايد و از اين طريق سپاسگزارى و شكيبايى توانگر و تهيدست را به آزمايش گذارد .
نهج البلاغة : الخطبة ۹۱ .

حدیث۴۲۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا يَملِكُ إمساكَ الأرزاقِ وإدرارَها إلّا الرَّزّاقُ .
امام على عليه السلام : اختيار كم و زياد شدن روزى ها جز در دست روزى رسان نيست .
غرر الحكم : ۱۰۸۳۸ .

حدیث۴۲۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إذا قَطَعُوا الأرحامَ جُعِلَتِ الأموالُ فى أيدِى الأشرارِ .
امام على عليه السلام : هرگاه مردم قطع رحم كنند، ثروتها در دست تبهكاران قرار گيرد .
الكافى : ۲/ ۳۴۸/۸ .

حدیث۴۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِبَذلِ الرحمَةِ تُستَنزَلُ الرحمَةُ .
امام علی علیه السلام : با مهربانی به دیگران است که رحمت [خدا]فرود می آید .
غرر الحکم : ۴۳۴۳ .

حدیث۴۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِذِکرِ اللّهِ تُستَنزَلُ الرحمَةُ .
امام علی علیه السلام : با یاد خداوند، رحمت [او]فرود می آید .
غرر الحکم : ۴۲۰۹ .

حدیث۴۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِرحَمْ مِن أهلِكَ الصَّغيرَ ووَقِّرْمِنهُمُ الكَبيرَ .
امام علی علیه السلام : با کودکان خانواده ات مهربان باش و بزرگان خانواده ات را احترام گذار .
الأمالی للمفید : ۲۲۲/۱ .

حدیث۴۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إرحَمْ تُرحَمْ .
امام علی علیه السلام : رحم کن، تا به تو رحم شود .
الأمالی للصدوق : ۲۷۸/۳۰۸ .

حدیث۴۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَجِبتُ لِمَن يَرجُو رَحمَةَ مَن فَوقَهُ كيفَ لا يَرحَمُ مَن دُونَهُ؟!
امام علی علیه السلام : در شگفتم از کسی که به رحم و شفقت فرا دست خود امید دارد ، چگونه به فرو دست خود رحم نمی کند .
غرر الحکم : ۶۲۵۵ .

حدیث۴۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجعَلُوا کُلَّ رجائکَم للّهِ سبحانَهُ ولا تَرجُوا أحَدا سِواهُ ، فإنّهُ ما رَجا أحَدٌ غَیرَ اللّهِ تعالی إلّا خابَ .

امام علی علیه السلام : هر چه امید دارید ، به خدای سبحان داشته باشید و به کسی جز او امید مبندید ؛ زیرا هیچ کس، به غیر خداوند متعال امید نبست، مگر آن که نومید باز گشت .

غرر الحکم : ۲۵۱۱ .

حدیث۴۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِرَجُلٍ سَألَهُ أن یَعِظَهُ ـ : لا تَکُن مِمَّن یَرجُو الآخِرَةَ بغَیرِ العَمَلِ ویُرَجِّی التَّوبَةَ بطُولِ الأمَلِ ، یَقولُ فی الدنیا بقَولِ الزاهِدِینَ ویَعمَلُ فیها بعَمَلِ الراغِبِینَ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ مردی که از ایشان خواهش کرد اندرزی به او دهد ـ فرمود : چونان کسی مباش که بدون عمل ، به آخرت امید دارد و با آرزوهای دراز ، توبه را به تأخیر می اندازد . در نکوهش دنیا چون پارسایان سخن می گوید اما رفتارش رفتار دنیا خواهان است.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۵۰ .

حدیث۴۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کلُّ راجٍ طالِبٌ وکُلُّ خائفٍ هارِبٌ.

امام علی علیه السلام : هر امیدواری جوینده است و هر بیمناکی گریزان [از آنچه می ترسد].

الأمالی للمفید : ۲۰۷/۳۸ .

حدیث۴۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّجَرَ بغَیرِ فِقهٍ فَقَدِ ارتَطَمَ فی الرِّبا.

امام علی علیه السلام : آن که بدون دانستن احکام دین سوداگری کند ، به ورطه ربا افتد .

نهج البلاغة : الحکمة ۴۴۷ .

حدیث۴۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعاشِرَ الناسِ ، الفِقهَ ثُمَّ المَتجَرَ ،واللّهِ لَلرِّبا فی هذِهِ الاُمَّةِ أخفی من دَبِیبِ النَّملِ عَلی الصَّفا .

امام علی علیه السلام : ای مردم! ابتدا احکام ، سپس تجارت! به خدا قسم که ربا در میان این امّت، ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته سنگ سیاه است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/ ۱۱۷/۱۶ .

حدیث۴۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اجتَهَدَ رَأيَهُ فی نَصيحَةِ العامَّةِ فلَهُ ما نَوى ، وقد قَضى ما علَيهِ .

امـام علی علیه السـلام : هر که انـدیشه خود را در راه خیر خواهی و ارشـاد مردم به کار گیرد ، پاداش نیّتش را بگیرد و وظیفه اش را انجام داده باشد .

وقعهٔ صفّین : ۹۵ .

حدیث۴۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَوابُ الرَّأيِ بالدُّوَلِ ، يُقبِلُ بِإقبالِها ويَذهَبُ بذَهابِها .

امام علی علیه السلام : رأی درست با دولت همراه است با آن روی آورد و با رفتنش برود .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۳۹ .

حدیث۴۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اُعجِبَ برأيِهِ إلّا جاهِلٌ .

امام علی علیه السلام : تنها جاهل است که شیفته رأی خویش است .

غرر الحکم : ۹۴۷۱ .

حدیث۴۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجاجةُ تَسُلُّ الرأيَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت، رأی را از بین می برد .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۷۹ .

حدیث۴۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِضرِبُوا بعضَ الرأيِ ببعضٍ يَتَوَلَّدْ مِنهُ الصَّوابُ .

امام علی علیه السلام : رایزنی کنید تا اندیشه درست متولّد شود .

غرر الحکم : ۲۵۶۷ .

حدیث۴۲۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنِ استَقبَلَ وُجوهَ الآراءِ عَرَفَ مَواقِعَ الخَطَأ .

امام على عليه السلام : هر كس آراى گوناگون را ببيند، جايگاههاى خطا (نادرست انديشى) را باز شناسد .

نهج البلاغة : الحكمة ۱۷۳ .

حديث۴۲۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أفضَلُ الناسِ رَأْيا مَن لا يَستَغنِى عن رَأىِ مُشِيرٍ .

امام على عليه السلام : رأى آن كس برتر است كه خود را از رأى مشاور بى نياز نداند .

غرر الحكم : ۳۱۵۲ .

حديث۴۲۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنِ استَبَدَّ برأيِهِ هَلَكَ ، ومَن شاوَرَ الرِّجالَ شارَكَها فى عُقُولِها .

امام على عليه السلام : هر كه خودْ رأيى كند نابود شود و هر كه با بزرگان مشورت كند ، در خردهايشان شريك گردد .

نهج البلاغة : الحكمة ۱۶۱ .

حديث۴۲۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الرَّأىُ مع الأناةِ ، وبِئسَ الظَّهيرُ الرأىُ الفَطيرُ

امام على عليه السلام : انديشه[ى درست] با تأنّى به دست مى آيد . و چه بد پشتيبانى است انديشه خام و نسنجيده .

الفطير : كلّ شىء أعجلته عن إدراكه ، يقال: إيّاك والرأى الفطير (الصحاح : ۲/۷۸۲) .

حديث۴۳۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثلاثُ علاماتٍ لِلمُرائى : يَنشَطُ إذا رَأى الناسَ ، ويَكسَلُ إذا كانَ وَحدَهُ ، ويُحِبُّ أن يُحمَدَ فى جَميعِ اُمُورِهِ .

امام على عليه السلام : رياكار را سه نشانه است : وقتى چشمش به مردم مى افتد كوشا مى شود ، وقتى تنهاست سستى و تنبلى مى ورزد، و دوست دارد كه در هر كارى ستايش شود .

الكافى : ۲/۲۹۵/۸ .

حديث۴۳۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِعلَمُوا أنَّ يَسيرَ الرياءِ شِركٌ .

امام علی علیه السلام : بدانید که اندکی ریا هم ، شرک است .

تحف العقول : ۱۵۱ .

حدیث۴۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أقبَحَ بِالإنسانِ باطِنا عَليلاً وظاهِرا جَميلاً!

امام علی علیه السلام : چه زشت است که آدمی باطنی بیمار و ظاهری زیبا داشته باشد!

غرر الحکم : ۹۶۶۱ .

حدیث۴۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللّهُمّ إنّی أعوذُ بکَ مِن أن تَحسُنَ فیلامِعَةِ العُیونِ عَلَانِیَتِی ، وتَقبُحَ فیما أُبطِنُ لکَ سَرِیرَتی ، مُحافِظا علی رئاءِ الناسِ مِن نَفسِی بجَمیعِ ما أنتَ مُطَّلِعٌ علَیهِ مِنّی ، فَأُبدِیَ لِلناسِ حُسنَ ظاهری وأُفضِیَ إلیکَ بِسُوءِ عَمَلِی ، تَقَرُّبا إلی عِبادِکَ وتَباعُدا مِن مَرضاتِکَ .

امام علی علیه السلام : خداوندا! به تو پناه می برم از این که ظاهرم در نگاه مردم نیکو باشد و باطنم که بر تو آشکار است زشت، و خود را ریاکارانه نزد مردم بیارایم به چیزی که تو بهتر از من بدان دانایی ، پس ظاهر نکویم را برای مردم آشکار دارم و بدی کردارم را نزد تو آورم و بدین سان به بندگان تو نزدیک شوم و از خشنودی تو به دور مانم.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۷۶ و فی شرح نهج البلاغة : ۱۹/۱۶۷/۲۸۲ «رثاء» بدل «ریاء» .

حدیث۴۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آلَةُ الرئاسةِ سَعَةُ الصَّدرِ .

امام علی علیه السلام : سعه صدر ، ابزار ریاست است .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۷۶ .

حدیث۴۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جادَ سادَ ، ومَن کَثُرَ مالُهُ رَأسَ .

امام علی علیه السلام : بخشنده آقایی کند، و ثروتمند ریاست .

تحف العقول : ۹۶ .

حدیث۴۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن کفّاراتِ الذُّنوبِ العِظامِ :إغاثَةُ المَلهوفِ ، والتَّنفیسُ عنِ المَکروبِ .

امام علی علیه السلام : رسیدن به فریاد ستمدیده و زدودن غم اندوهناک از کفّاره های گناهان بزرگ است .
نهج البلاغة : الحکمة ۲۴ .

حدیث۴۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی المَرَضِ یُصیبُ الصَّبِیَّ ـ : کفّارةٌ لوالِدَیهِ .
امام علی علیه السلام ـ درباره بیماری کودکان ـ فرمود : کفاره گناهان پدر و مادر آنهاست .
بحار الأنوار : ۸۱/۱۸۶/ ۴۰ .

حدیث۴۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا ابتَلَی اللّه ُ عَبداً أسقَطَ عنهُ مِنَ الذُّنوبِ بقَدْرِ عِلَّتِهِ .
امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده ای را دردمندکند به اندازه بیماری اش گناهان او رامی زداید .
دعائم الإسلام : ۱/۲۱۸ .

حدیث۴۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مـا مِنَ الشِّیعةِ عَبـدٌ یُقارِفُ أمراً نَهَینا عَنهُ فیَموتُ حتّی یُبتَلی ببَلِیّـةٍ تُمَحَّصُ بها ذنوبُهُ ، إمّا فی مالٍ ، وإمّا فی ولـدٍ ، وإمّا فی نفسِهِ ، حتّی یَلقَی اللّه َ عزّوجلّ وما لَهُ ذنبٌ ، وإنّه لَیَبقی علَیهِ الشیءُ مِن ذنوبِهِ فَیُشَدَّدُ بِهِ علَیهِ عِندَ مَوتِهِ .
امام علی علیه السلام : هریک از شیعیان ما که کاری را که ما نهی کرده ایم مرتکب شود ، پیش از آن که بمیرد به مال یا فرزند و یا به خودش بلایی برسـد که به سـبب آن گناهانش پاک شود و خداونـد عز و جل را بـدون گناه دیـدار کند . اگر چیزی از گناهانش هنوز باقی مانده باشد در هنگام مردن بسختی جان دهد .
الخصال : ۶۳۵/۱۰ .

حدیث۴۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما جَفَّتِ الدُّموعُ إلّا لِقَسوَةِالقُلوبِ ، وما قَسَتِ القُلوبُ إلّا لکَثرَةِ الذُّنوبِ .
امام علی علیه السلام : اشکها نخشکید، مگر به سبب سختدلی و دلها سخت نشد، مگر به سبب کثرت گناه .
علل الشرائع : ۸۱/۱ .

حدیث۴۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن تَلَذَّذَ بمعاصِی اللّه ِ أورَثَهُ اللّه ُ ذُلّاً .

امام علی علیه السلام : هر که از نافرمانی خداوند لذّت برد، خداوند او را به خواری افکند .

غرر الحکم : ۸۸۲۳ .

حدیث۴۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عن أكبَرِ الكبائرِ ـ : الأمنُ مِن مَكرِ اللّه ِ ، والإياسُ مِن رَوحِ اللّه ِ ، والقُنُوطُ مِن رَحمَةِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از بزرگترین کبایر ـ فرمود : ایمن و غافل بودن از مکر (عذاب و مهلت) خدا ، مأیوس شدن از گشایش خدا، و نومیدی از رحمت خدا .

کنز العمّال : ۴۳۲۵ .

حدیث۴۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعظَمُ الذُّنوبِ عِندَ اللّه ِ سبحانَهُ ذَنبٌ صَغُرَ عِندَ صاحِبِهِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین گناه نزد خدای سبحان ، گناهی است که در نظر گنهکار خُرد آید .

غرر الحکم : ۳۱۴۱ .

حدیث۴۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اتَّقوا معاصيَ اللّه ِ في الخَلَواتِ ، فإنّ الشاهِدَ هُو الحاكِمُ .

امام علی علیه السلام : از معاصی خدا در تنهاییها[ی خود]بپرهیزید ؛ زیرا آن که شاهد است [یعنی خداوند] ، همان داور است.

بحار الأنوار : ۷۸/۷۰/۲۵

حدیث۴۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ مِن عَزائمِ اللّه ِ في الذِّكرِالحكيم ... أ نّهُ لا يَنفَعُ عَبداً ـ وإن أجهَدَ نفسَهُ وأخلَصَ فِعلَهُ ـ أن يَخرُجَ مِنَ الدنيا لاقياً رَبَّهُ بِخَصلةٍ مِن هذهِ الخِصالِ لَم يَتُبْ مِنها : أن يُشرِكَ بِاللّه ِ فيما افتَرَضَ علَيهِ مِن عبادَتِهِ ، أو يَشفِيَ غَيظَهُ بهَلاكِ نَفْسٍ ، أو يَعُرَّ بأمرٍ فَعَلَهُ غيرُهُ ، أو يَستَنجِحَ حاجةً إلى الناسِ بإظهارِ بِدعَةٍ في دِينِهِ ، أو يَلقَى الناسَ بَوَجهَينِ ، أو يَمشِيَ فيهِم بِلِسانَينِ .

امام علی علیه السلام : از جمله حُکمهای قطعی خدا در قرآن حکیم . . . این است که بنده چنانچه با یکی از این اعمالْ خدایش را ملاقات کند و از آنها توبه نکرده باشد ـ هر چند [در انجام اعمال نیک] خود را به زحمت انداخته و عملش را خالص کرده باشد ـ سودی نمی برد : در عبادت خدا که بر او واجب کرده است شرک ورزیده باشد ، یا آتش خشم خویش را با کشتن کسی فرو نشانده باشد ، یا کسی را به کاری ننگین متّهم ساخته باشد که دیگری آن را انجام داده است، یا برای رسیدن به خواسته خود از مردم، بدعتی در دین پدید آورده باشد ، یا با مردم دو رو باشد و یا دو زبان باشد .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۳ .

حدیث۴۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أعظَمُ الذُّنوبِ عِندَ اللّه ِ ذنبٌ أصَرَّ عَليهِ عامِلُهُ .
امام علی علیه السلام : بزرگترین گناه نزد خداوند ، گناهی است که مرتکبش بر آن اصرار ورزد .
غرر الحکم : ۳۱۳۱ .

حدیث۴۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أشَدُّ الذُّنوبِ ما استَخَفَّ بِهِ صاحِبُهُ .
امام علی علیه السلام : بدترین گناه آن است که گنهکار آن را سبک شمارد .
. بحار الأنوار : ۷۳/۳۶۴/۹۶ .

حدیث۴۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مُجاهَرَةُ اللّه ِ سبحانَهُ بالمعاصِی تُعَجِّلُ النِّقَمَ .
امام علی علیه السلام : خدای سبحان را آشکارا نافرمانی کردن ، کیفرها را شتاب می بخشد.
غرر الحکم : ۹۸۱۱ .

حدیث۴۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اجتِنابُ السّیِّئاتِ أولی مِن اکتِسابِ الحَسَناتِ .
امام علی علیه السلام : دوری کردن از بدیها برتر از انجام خوبیهاست .
غرر الحکم : ۱۵۲۲ .

حدیث۴۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَو لَم یَتَوَعَّدِ اللّه ُ علی معصِیَتِهِ لَکانَ یَجِبُ ألّا یُعصی شُکراً لِنِعَمِهِ .
امام علی علیه السلام : اگر خداوند بر نافرمانی از خود بیم [آتش]هم نمی داد، باز واجب بود که به پاس نعمتهایش نافرمانی نشود .
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۹۰ .

حدیث۴۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبتُ لأقوامٍ یَحتَمُونَ الطَّعامَ مَخافَةَ الأذی کیفَ لا یَحتَمُونَ الذّنوبَ مَخافَةَ النّارِ ؟!

امام علی علیه السلام : در شگفتم از مردمی که از ترس اذیت شدن، از غذا پرهیز می کنند چگونه از ترس آتش ، از گناهان پرهیز نمی کنند؟!

تحف العقول : ۲۰۴ .

حدیث۴۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا أیّها الإنسانُ ، ما جَرَّأکَ علی ذَنبِکَ ،وما غَرَّکَ بِرَبِّکَ ، وما أنَّسَکَ بِهَلَکَةِ نَفسِکَ ! ؟

امام علی علیه السلام : ای انسان! چه چیز تو را به گناه کردن گستاخ کرده و چه چیز تو را به پروردگارت غرّه نموده و چه چیز تو را به تباه کردن خویش خو داده است؟!

نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۳ .

حدیث۴۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذُّنوبُ الدّاءُ ، والدَّواءُ الاستغِفارُ،والشِّفاءُ أن لا تَعودَ .

امام علی علیه السلام : گناهان دردند و دارو[ی آنها]استغفار است و شفایش به این است که به گناه باز نگردی .

غرر الحکم : ۱۸۹۰ .

حدیث۴۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الناسُ مِن خَوفِ الذُّلِّ مُتَعَجِّلُو الذُّلِّ .

امام علی علیه السلام : مردم از ترس خواری به سوی خواری می شتابند .

غرر الحکم : ۲۱۷۲ .

حدیث۴۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَضِیَ بِالذُّلِّ مَن کَشَفَ عن ضُرِّهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که از گرفتاری خود پرده بردارد ، به خواری تن داده است .

تحف العقول: ۲۰۱، شرح نهج البلاغة : ۱۸/۸۴ .

حدیث۴۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی مُناجاتِهِ ـ : اللّهُمَّ اجعَل نَفسِی أوَّلَ کریمَةٍ تَنتَزِعُها مِن کرائمِی ، وأوَّلَ وَدیعَةٍ تَرتَجِعُها مِن وَدائعِ نِعَمِکَ عِندی .

امـام علی علیه السـلام ـ در مناجات خود ـ : خـدایا : نخستین چیز گرامی که از من می گیری و نخستین امانت از نعمتهای امانت داده ات به من که باز می ستانی جان من باشد .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۱۵ .

حدیث۴۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّقَلُّلُ ولا التَّذَلُّلُ .

امام علی علیه السلام : به اندک بسنده کنید و تن به خواری ندهید .

غرر الحکم : ۳۶۲ .

حدیث۴۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَنِیَّهُ ولا الدَّنِیَّهُ ، والتَّقَلُّلُ ولا التَوَسُّلُ .

امـام علی علیه السـلام : مرگ آری امّـا پسـتی و خـواری هرگز و به انـدک بسـنده کردن آری امّـا دست سوی این و آن دراز کردن هرگز .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۹۶ .

حدیث۴۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ساعَهُ ذُلٍّ لا تَفِی بِعِزِّ الدَّهرِ .

امام علی علیه السلام : یک ساعت ذلّت به عزّت روزگار نمی ارزد .

غرر الحکم : ۵۵۸۰ .

حدیث۴۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن نَسِیَ اللّه َ سبحانَهُ أنساهُ اللّه ُنفسَهُ وأعمی قَلبَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خدای سبحان را فراموش کند ، خداوند خودش را از یاد او ببرد و دلش را کور کند .

غرر الحکم : ۸۸۷۵ .

حدیث۴۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ ما ألهی عن ذِکرِ اللّه ِ فهو مِن إبلیسَ .

امام علی علیه السلام : هر آنچه از یاد خدا غافل کند ، از ابلیس است .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۷۰ .

حدیث۴۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ ما ألهی عن ذِکرِ اللّه ِ فهو مِن المَیسِرِ .

امام علی علیه السلام : هر چیزی که از یاد خدا غافل کند ، در شمار مَیسر (قمار) است .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۵۷/۲ .

حدیث۴۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّ شیئاً لَهِجَ بِذِکرِهِ .

امام علی علیه السلام : هرکه چیزی را دوست بدارد ، یاد آن ورد زبانش شود .

غرر الحکم : ۷۸۵۱ .

حدیث۴۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ فی المعاصِی أشَدُّ مِن اتِّباعِ الشَّهوَةِ ، فلا تُطِیعُوها فَتَشغَلَکُم عَنِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : در میان گناهان [گناهی]سخت تر از پیروی شهوت نیست ، پس آن را فرمان نبرید که شما را از خدا غافل می سازد .

غرر الحکم : ۷۵۲۰ .

حدیث۴۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکثِرُوا ذِکرَ اللّه ِ عزّوجلّ إذا دَخَلتُمُ الأسواقَ عِندَ اشتِغالِ الناسِ، فإنّهُ کَفّارةٌ لِلذُّنوبِ

وزِیادَةٌ فی الحَسَناتِ ، ولاتُکتَبُوا فی الغافِلِینَ .

امام علی علیه السلام : وقتی به بازار می روید و مردم سرگرم کارند خداوند عز و جل را بسیار یاد کنید ؛ زیرا این کار گناهان را می زداید و بر حسنات می افزاید و در

زمره غافلان نوشته نمی شوید .

الخصال : ۶۱۴/۱۰ .

حدیث۴۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا لَقِیتُم عَدُوَّکُم فی الحَربِ فَأَقِلُّوا الکلامَ وأکثِرُوا ذِکرَ اللّه ِ عزّوجلّ .

امام علی علیه السلام : هرگاه در جنگ با دشمن خود رو به رو شدید ، کمتر سخن بگویید و بیشتر خداوند عز و جل را یاد کنید .

الخصال : ۶۱۷/۱۰ .

حدیث۴۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِکرُ اللّه ِ مَطرَدَةُ الشیطانِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا ، باعث راندن شیطان است .

غرر الحکم : ۵۱۶۲

حدیث۴۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِکرُ اللّه ِ جَلاءُ الصُّدورِ وطُمأنِینَةُ القُلوبِ.

امام علی علیه السلام : یاد خدا سینه ها را صیقل می دهد و دلها را آرامش می بخشد .

غرر الحکم : ۵۱۶۵

حدیث۴۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذِّکرُ یَشرَحُ الصَّدرَ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا، شرح صدر می بخشد.

غرر الحکم : ۸۳۵ .

حدیث۴۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا رَأیتَ اللّه َ سُبحانَهُ یُؤنِسُکَ بِذِکرِهِ فقد أحَبَّکَ ، إذا رَأیتَ اللّه َ یُؤنِسُکَ بِخَلقِهِ ویوحِشُکَ مِن ذِکرِهِ فقد أبغَضَکَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه دیدی که خداوند سبحان تو را انیس یاد خود کرده است ، بیگمان دوستت دارد و هرگاه دیدی که تو را با خلقش انیس کرده و از یاد خویش جدایت ساخته است، بیگمان تو را ناخوش می دارد .

غرر الحکم : ۴۰۴۰ ـ ۴۰۴۱

حدیث۴۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی الدُّعاءِ ـ : یا مَنِ اسمُهُ دواءٌ وذِکرُهُ شِفاءٌ .

امام علی علیه السلام ـ در دعا ـ گفت : ای آن که نامش درمان کننده است و یادش شفا دهنده .

الإقبال : ۳/۳۳۷ .

حدیث۴۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذِّکرُ مِفتاحُ الاُنْسِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا، کلید انس است .

غرر الحکم : ۵۴۱

حدیث۴۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ سبحانَهُ جَعَلَ الذِّکَر جَلاءً للقُلوبِ ، تَسمَعُ بِهِ بَعدَ الوَقْرَةِ ، و تُبصِرُ بهِ بَعدَ العَشْوَةِ ، وتَنقادُ بِهِ بَعدَ المُعانَدَةِ .

امام علی علیه السلام : خدای سبحان یاد خویش را صیقل دهنده دلها قرار داده است ، گوشهای سنگین شده دلها با یاد خدا شنوا می شوند و چشمهای ضعیف شده دلها به وسیله آن تیز و بینا می گردند و دلهای معاند و ستیزه گر با آن رام می شوند .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۲ .

حدیث۴۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلیکَ بِذِکرِ اللّه ِ ، فإنّهُ نورُ القلوبِ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد ذکر خدا که آن روشنایی دلهاست .

غرر الحکم : ۶۱۰۳

حدیث۴۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَوامُ الذِکرِ یُنیرُ القلبَ والفِکرَ .

امام علی علیه السلام : مداومت بر یاد خدا دل و اندیشه را روشن می کند .

غرر الحکم : ۵۱۴۴ .

حدیث۴۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِکرُ اللّه ِ قُوتُ النُّفوسِ ومُجالَسَةُ المَحبوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد خدا، خوراک جانها و نشستن با محبوب است .

غرر الحکم : ۵۱۶۶

حدیث۴۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصلُ صلاحِ القلبِ اشتِغالُهُ بذِكرِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : ریشه صلاح و پاکی دل ، مشغول داشتن آن به ذکر خداست .

غرر الحکم : ۳۰۸۳

حدیث۴۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ذَكَرَ اللّه َ سبحانَهُ أحيا اللّه ُ قَلبَهُ ونَوَّرَ عَقلَهُ ولُبَّهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به یاد خدای سبحان باشد ، خداوند دلش را زنده و اندیشه و خردش را روشن گرداند .

غرر الحکم : ۸۸۷۶

حدیث۴۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمَرَ قَلبَهُ بدَوامِ الذِكرِ حَسُنَت أفعالُهُ فی السِّرِّ والجَهرِ .

امام علی علیه السلام : هر که دل خویش را با یاد پیوسته خدا آباد کند ، در نهان و آشکار نیک کردار شود .

غرر الحکم : ۸۸۷۲

حدیث۴۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اشتَغَلَ بذِكرِ اللّه ِ طَيَّبَ اللّه ُذِكرَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که به یاد خدا مشغول باشد خداوند او را خوشنام گرداند .

غرر الحکم : ۸۲۳۵

حدیث۴۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذاكِرُ اللّه ِ سبحانَهُ مُجالِسُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که به یاد خدای سبحان باشد همنشین اوست .

غرر الحکم : ۵۱۵۹.

حدیث۴۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أسأَلُكَ أن تُصَلِّيَ على محمّدٍ وآلِ محمّدٍ ، وأن تَجعَلَنِي مِمَّن يُدِيمُ ذِكرَكَ ، ولا يَنقُضُ عَهدَكَ .

امام علی علیه السلام : از تو مسئلت دارم که بر محمّدو آل محمّد درود فرستی و مرا از آنان قرار دهی که پیوسته به یاد تو هستند و

عهد تو را نمی شکنند .

بحار الأنوار: ۹۴/۹۹/۱۳ .

حدیث۴۳۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن وَصاياهُ لِابنِهِ الحسنِ عليه السلام عِندَ الوَفاةِ ـ : وكُن للّهِ ذاكِراً على كلِّ حالٍ .

امام على عليه السلام ـ در سفارشهاى خويش به فرزندش حسن عليه السلام در هنگام وفات ـ فرمود : در همه حال به ياد خدا باش .

الأمالى للطوسى : ۸/۸ .

حدیث۴۳۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فى المُناجاةِ الشَّعبانيّةِ ـ : إلهى، وألْهِمنى وَلَهاً بِذِكرِكَ إلى ذِكرِكَ وهِمَّتى إلى روحِ نَجاحِ أسمائكَ ومَحَلِّ قُدسِكَ .

امام على عليه السلام ـ در مناجات شعبانيه ـ گفت : الهى! مرا با ياد خود، شيفته و سرگشته ياد خودت فرما و همّت مرا متوجّه نسيم پيروز نام هايت و جايگاه قدست گردان .

بحار الأنوار: ۹۴/۹۸/۱۳

حدیث۴۳۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن ذَكَرَ اللّهَ فى السِرِّ فقد ذَكَرَ اللّهَ كثيراً .

امام على عليه السلام : كسى كه در نهان به ياد خدا باشد ، خدا را بسيار ياد كرده است .

بحار الأنوار : ۹۳/ ۳۴۲/۱۱ .

حدیث۴۳۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ذِكرُ اللّهِ سَجِيَّةُ كُلِّ مُحسِنٍ وشِيمَةُ كُلِّ مُؤمنٍ .

امام على عليه السلام : ياد خدا كردن خوى هر نيكوكارى و خصلت هر مؤمنى است .

غرر الحكم : ۵۱۷۳ .

حدیث۴۳۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الذِّكرُ لَذَّةُ المُحِبِّينَ .

امام على عليه السلام : يادِ خدا لذّت محبّان است .

غرر الحكم : ۶۷۰

حدیث۴۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذِّكرُ مُجالَسَةُ المَحبوبِ .

امام علی علیه السلام : یاد کردن، [در واقع]همنشینی با محبوب است .

غرر الحکم : ۳۲۲

حدیث۴۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبخَلُ الناسِ بِعَرَضِهِ أسخاهُم بِعِرضِهِ .

امام علی علیه السلام : بخیل ترین مردم به مال خویش ، بخشنده ترین آنهاست در (برباد دادن) آبروی خویش .

غرر الحکم : ۳۱۹۰ .

حدیث۴۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثرَةُ الدَّينِ تُصَيِّرُ الصادِقَ كاذِباً والمُنجِزَ مُخْلِفاً .

امام علی علیه السلام : بدهکاری زیاد، راستگو را دروغگو می کند و خوش قول را بدقول .

غرر الحکم : ۷۱۰۵ .

حدیث۴۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما المُستَحفِظُونَ لِدِينِ اللّهِ هُمُ الذينَ أقامُوا الدِّينَ ونَصَرُوهُ ، وحاطُوهُ مِن جميعِ جَوانِبِهِ ، وحَفِظُوهُ على عِبادِ اللّهِ ورَعَوهُ .

امام علی علیه السلام : نگهبانان دین خدا همانانند که دین را بر پا داشتند و یاری اش کردند و از همه سو آن را در میان گرفتند و آن را برای بندگان خدا نگه داشتند و آن را پاس داشتند و رعایت کردند .

غرر الحکم : ۳۹۱۲ .

حدیث۴۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يَترُكُ الناسُ شيئاً مِن دِينِهِم لِإصلاحِ دُنياهُم إلّا فَتَحَ اللّهُ عَليهِم ما هُوَ أضَرُّ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : مردم برای سود و آبادانی دنیای خود امری از امور دین خود را فرو نگذارند مگر آن که خداوند، کاری برای آنان پیش می آورد که زیانش از آن سود بیشتر است .

غرر الحکم : ۱۰۸۳۱ .

حدیث۴۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صُن دِینَکَ بدُنیاکَ تَربَحْهُما ،ولا تَصُنْ دنیاکَ بِدِینِکَ فَتَخسَرَهُما .

امـام علی علیه السـلام : دین خود را با دنیایت حفظ کن، تا هر دو را ببری و دینت را وسـیله حفظ دنیایت قرار مـده که هر دو را می بازی .

غرر الحکم : ۵۸۶۱

حدیث۴۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فسادُ الدِّینِ الدنیا .

امام علی علیه السلام : تباهیِ دین ، دنیا[طلبی]است .

غرر الحکم : ۶۵۵۴ .

حدیث۴۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا حَضَـرَت بَلِیَّةٌ فاجعَلُواأموالَکُم دونَ أنفسِـکُم ، وإذا نَزَلَت نازلـةٌ فاجعَلُوا أنفسَـکُم دونَ دِینِکُم ، واعلَمُوا أنَّ الهالِکَ مَن هَلَکَ دِینُهُ ، والحَریبَ مَن حُرِبَ دِینُهُ .

امـام علی علیه السـلام : چون بلایی [برای جانتان] فرا رسـد مالهای خود را سپر جانهایتان کنیـد و چون حادثه ای [برای دینتان]پیش آید جانهایتان را فدای دینتان کنید و بدانید که هلاک گشـته کسـی است که دینش هلاک شده باشد و غارت شده کسـی است که دینش به غارت رفته باشد .

الکافی : ۲/۲۱۶/۲ .

حدیث۴۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الدِّینِ سُوءُ الظنِّ .

امام علی علیه السلام : آفتِ دین، بدگمانی است .

غرر الحکم : ۳۹۲۴

حدیث۴۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن دَقَّ فی الدِّینِ نَظَرُهُ جَلَ یومَ القِیامَةِ خَطَرُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که در دین (دینداری) ریزبین و دقیق باشد، در روز قیامت مقام بلندی یابد .

غرر الحکم : ۸۸۰۷

حدیث۴۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدِّینُ نورٌ .

امام علی علیه السلام : دین، روشنایی است .

غرر الحکم : ۲۱۳ .

حدیث۴۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا حیاةَ إلّا بالدِّینِ ، ولا مَوتَ إلّابجُحُودِ الیقینِ .

امام علی علیه السلام : زندگی وجود ندارد مگر در سایه دین و مرگی نیست مگر به سبب انکار یقین .

بحار الأنوار : ۷۷/۴۱۸/۴۰ .

حدیث۴۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدِّینُ یَعصِمُ .

امام علی علیه السلام : دین ، مصونیت می بخشد .

غرر الحکم : ۱

حدیث۴۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدِّینُ أقوَی عِمادٍ .

امام علی علیه السلام : دین ، محکم ترین تکیه گاه است .

غرر الحکم : ۴۸۹ .

حدیث۴۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ربّما کانَ الدَّواءُ داءً والدّاءُ دواءً .

امام علی علیه السلام : چه بسا که دارویی خود درد و بیماری باشد و دردی که دارو و درمان باشد .

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ .

حدیث۴۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لم یَحتَمِلْ مَرارَةَ الدواءِ دامَ ألَمُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که تلخی دوا را تحمل نکند ، درد و بیماری اش ادامه یابد .

غرر الحکم : ۹۲۰۹ .

حدیث۴۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّجوُّعُ أنفَعُ الدواءِ .

امام علی علیه السلام : گرسنگی کشیدن سودمندترین داروست .

غرر الحکم : ۹۰۳ .

حدیث۴۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَتَداوَی المُسلمُ حتّی یَغلِبَ مَرَضُهُ صِحَّتَهُ .

امام علی علیه السلام : مسلمان خود را مداوا نکند مگر آن گاه که بیماری او بر سلامتش چیره گردد .

الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث۴۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِکُلِّ عِلّةٍ دَواءٌ .

امام علی علیه السلام : هر دردی دارویی دارد .

غرر الحکم : ۷۲۷۵ .

حدیث۴۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن أماراتِ الدَّولةِ الیَقَظَةُ لِحراسَةِ الاُمورِ .

امام علی علیه السلام : بیداری برای مراقبت امور ، از نشانه های [پایداری] دولت است .

غرر الحکم : ۹۳۶۰ .

حدیث۴۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما حُصِّنَ الدُّوَلُ بمِثلِ العَدلِ .

امام علی علیه السلام : هیچ عاملی چون عدالت ، دولتها را استوار نمی کند .

غرر الحکم : ۹۵۷۴

حدیث۴۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
صَیِّرِ الدِّینَ حِصنَ دَولَتِکَ ، والشُّکرَحِرزَ نِعمَتِکَ ، فَکُلُّ دَولَةٍ یَحوطُها الدِّینُ لا تُغلَبُ ، وکلُّ نِعمَةٍ یَحرُزُها الشُّکرُ لا تُسلَبُ .
امام علی علیه السلام : دین را دژ دولت خود گردان و شکر گزاری را حفاظ نعمت خود ؛ زیرا هر دولتی که در حصار دین باشد شکست ناپذیر است و هر نعمتی که در حفاظ شکرگزاری باشد ربوده نشود .
غرر الحکم : ۵۸۳۱

حدیث۴۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وأعظَمُ ما افتَرَضَ سبحانَهُ مِن تِلکَ الحُقوقِ حَقُّ الوالِی علی الرَّعِیَّةِ ، وحقُّ الرعیّةِ علی الوالِی ... فإذا أدَّتِ الرعیّةُ إلی الوالی حقَّهُ وأدَّی الوالِی إلَیها حَقَّها عَزَّ الحَقُّ بینهم ، وقامَت مناهِجُ الـدِّینِ ، واعتَدَلَتْ مَعالِمُ العَدلِ ، وجَرَت علی أذلالِها السُّنَنُ ، فَصَلَحَ بذلک الزمانُ ، وطُمِعَ فی بَقاءِ الدَّولةِ ، ویَئِسَت مطامِعُ الأعداءِ .
امام علی علیه السلام : مهمترین این حقوق که خداوند واجب گردانیده حقّ زمامدار بر ملّت و حقّ ملّت بر زمامدار است . . . اگر ملّت حقّ زمامدار را گزارد و زمامدار حقّ ملّت را ، حق در میان آنان عزّت و قدرت یابد و راههای روشن دین هموار گردد و نشانه های عدالت و دادگری برپا شود و راه و رسمها در مجرای صحیح خود قرار گیرند. بدین ترتیب ، اوضاع زمانه درست می شود و به پایداری دولت امیدواری می رود و دشمنان در رسیدن به مطامع خود مأیوس می گردند .
نهج البلاغة: الخطبة ۲۱۶.

حدیث۴۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
دَولةُ الأکابِرِ مِن أفضَلِ المَغانِمِ ، دَولةُ اللِئامِ مَذَلَّةُ الکِرامِ .
امام علی علیه السلام : دولت بزرگان از بهترین غنیمتهاست ، دولت لئیمان مایه خواری کریمان است .
غرر الحکم : ۵۱۱۲ ـ ۵۱۱۳ .

حدیث۴۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یُستدَلُّ علی إدبارِ الدُّوَلِ بأربَعٍ : تَضییعِ الاُصولِ ، والتمسُّکِ بالفروعِ
امام علی علیه السلام : چهارچیز نشانه به سر آمدن دولتهاست: فرو گذاشتن اصول ، چسبیدن به فروع ، مقدّم داشتن فرومایگان وعقب زدن مردمان با فضیلت و لایق .
فی المصدر: «بالغرور»، والصحیح ما أثبتناه کما فی طبعة النجف وبیروت .

حدیث۴۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ولَعَمْری ما عَلَیَّ مِن قِتالِ مَن خالَفَ الحَقَّ ، وخابَطَ الغَیَّ ، مِن إدهانٍ ولا إیهانٍ .
امـام علی علیه السـلام : به جان خودم سوگنـد که در جنگیـدن با کسـی که در برابر حق بایسـتد و در گمراهی فرو رود هرگز سـهل انگاری و سستی روا نمی دارم .
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۴ .

حدیث۴۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تُداهِنُوا فی الحقِّ إذا وَرَدَعلَیکُم وعَرَفتُمُوهُ فَتَخسَرُوا خُسراناً مُبیناً .
امام علی علیه السلام : هرگاه با حق رو به رو شدید و دانستید که حق است درباره آن سهل انگاری نکنید که به سختی زیان خواهید دید .
بحار الأنوار : ۷۷/۲۹۱/۲ .

حدیث۴۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن داهَنَ نفسَهُ هَجَمَت بِهِ علی المعاصِی المُحَرَّمَهِٔ .
امام علی علیه السلام : هر که با نفس خود سازشکاری کند، او را به ارتکاب گناهان حرام بکشاند.
غرر الحکم : ۹۰۲۲ .

حدیث۴۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَرُّ إخوانِکَ مَن داهَنَکَ فِینفسِکَ وساتَرَکَ عَیبَکَ .
امام علی علیه السلام : بدترین برادر تو آن است که درباره نفس تو با تو سازشکاری کند وعیبهایت را به تو نگوید .
غرر الحکم : ۵۷۲۵

حدیث۴۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدنیا دارُ مَمَرٍّ لا دارُ مَقَرٍّ ، والناسُ فیها رجُلانِ : رجلٌ باعَ فیها نفسَهُ فأوبَقَها ، ورَجُلٌ ابتاعَ نفسَهُ فَأعتَقَها .
امام علی علیه السلام : دنیا سرای گذر است نه جای ماندن و مردم در آن دو دسته اند : کسی که در دنیا خود را فروخت و در نتیجه ، خویشتن را نابود (زندانی) کرد و کسی که خود را خرید و در نتیجه ، خویشتن را آزاد ساخت .
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۳۳

حدیث۴۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
دارٌ بالبلاءِ مَحفوفَةٌ ، وبالغَدْرِ مَعروفَةٌ ، لا تَدومُ أحوالُها ، ولا يَسلَمُ نُزّالُها ، أحوالٌ مُختَلِفةٌ ، تاراتٌ مُتَصَرِّفَةٌ ، العَيشُ فيها مَذمومٌ ، والأمانُ مِنها مَعدومٌ .
امام علی علیه السلام : [دنیا] سرایی فرو رفته در بلا (گرفتاریها) و شناخته شده به بی وفایی است، احوال آن نپاید و ساکنان آن به سلامت نرهند ؛ حالاتش گوناگون و نوبتهایش در حال تغییر است . زندگی در آن نکوهیده است و امنیت و آسایش در آن یافت نمی شود .
نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۶ .

حدیث۴۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الدنيا مُنتَقِلَةٌ فانيةٌ ، إن بَقِيَتْ لَکَ لَم تَبقَ لَها .
امام علی علیه السلام : دنیا رفتنی و نابود شدنی است ؛ اگر آن برای تو بماند تو برای آن نمی مانی .
غرر الحکم : ۱۸۰۲ .

حدیث۴۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أيّها الناسُ ، إنّما الدنيا دارُ مَجازٍوالآخِرةُ دارُ قَرارٍ ، فخُذوا مِن مَمَرِّكُم لِمَقَرِّكُم .
امام علی علیه السلام : ای مردم! دنیا سرای گذر است و آخرت سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خود برای اقامتگاه خود [توشه]برگیرید .
نهج البلاغة : الخطبة ۲۰۳

حدیث۴۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَثَلُ الدنيا كَظِلِّکَ ؛ إن وَقَفتَ وَقَفَ ، وإن طَلَبتَهُ بَعُدَ .
امام علی علیه السلام : دنیا همانند سایه توست که اگر بایستی می ایستد و اگر دنبالش روی دور می شود .
غرر الحکم : ۹۸۱۸ .

حدیث۴۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إن جَعَلتَ دِينَکَ تَبعاً لِدُنياکَ أهلَکتَ دينَکَ ودُنياکَ وكُنتَ فی الآخرةِ مِن الخاسِرينَ ، إن جَعَلتَ دُنياکَ تَبعاً لِدينِکَ أحرَزْتَ دِينَکَ ودُنياکَ وكُنتَ فی الآخرةِ مِن الفائزينَ .

امام علی علیه السلام : اگر دینت را تابع دنیایت کنی، دین و دنیایت ، هر دو را از بین برده ای و در آخرت از زیانکاران خواهی بود ، اما اگر دنیای خود را تابع دینت کنی دین و دنیایت ، هر دو را به دست آورده ای و در آخرت از رستگاران خواهی بود .

غرر الحکم : ۳۷۵۰ ـ ۳۷۵۱ .

حدیث۴۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَرثُ حَرثانِ : فحَرثُ الدنیا

المالُ والبَنونُ، وحَرثُ الآخرةِ الباقیاتُ الصالحاتُ ، وقد یَجمَعُهُم اللّه ُ عزّوجلّ لأقوامٍ .

امام علی علیه السلام : کِشته دو نوع است : کِشته دنیا ، که ثروت و فرزندان است و کِشته آخرت ، که کارهای شایسته ماندنی است . و گاهی

خداوند عز و جل این هر دو را برای مردمانی ، یکجا فراهم می آورد .

تاریخ دمشق : ۴۲/۵۰۳ .

حدیث۴۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَروَةُ الدنیا فَقرُ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : ثروت دنیا فقر آخرت است .

غرر الحکم : ۴۷۰۵ .

حدیث۴۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَرارةُ الدنیا حَلاوةُ الآخِرَةِ ، وحَلاوَةُ الدنیا مَرارَةُ الآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : تلخی دنیا، شیرینی آخرت است و شیرینی دنیا تلخی آخرت .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۵۱ .

حدیث۴۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طَلَبُ الجمعِ بینَ الدنیا والآخِرةِ مِن خِداعِ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : به دنبال جمع میان دنیا و آخرت بودن از نیرنگهای نفس است .

غرر الحکم : ۵۹۹۵

حدیث۴۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما التَذَّ أحدٌ مِنَ الدنیا لَذَّةً إلّا کانتْ لَهُ یومَ القیامةِ غُصّةً .

امام علی علیه السلام : هیچ کس در دنیا لذّتی نچشد جز آن که در روز رستاخیز مایه اندوه او گردد .

غرر الحکم : ۹۶۱۸

حدیث۴۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الدنیا والآخِرَةَ عَدُوّانِ مُتَفاوِتانِ ، وسَبیلانِ مُختَلِفانِ ، فَمَن أحَبَّ الدنیا وتَولّاها أبغضَ الآخِرَةَ وعاداها ، وهُما بمَنزِلَةِ المَشرِقِ والمَغرِبِ وماشٍ بَینَهُما ، کُلَّما قَرُبَ مِن واحدٍ بَعُدَ مِنَ الآخَرِ ، وهُما بَعدُ ضَرَّتانِ .

امام علی علیه السلام : همانا دنیا و آخرت دو دشمن ناهماهنگ و دو راهِ جدا از هم هستند . پس ، هر که دنیا را دوست داشته باشد و با آن دوستی کند، از آخرت نفرت دارد و با آن دشمنی می ورزد . دنیا و آخرت به منزله مشرق و مغربند، که هر کس میان آن دو را بپیماید هر چه به یکی نزدیک شود، از دیگری دور گردد. دنیا وآخرت هووی همند.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۰۳

حدیث۴۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن هَوانِ الدنیا علی اللّه ِ أ نّهُ لا یُعصی إلّا فیها ، ولا یُنالُ ما عندَهُ إلّا بتَرکِها .

امام علی علیه السلام : در خواری و بی ارزشی دنیا نزد خداوند همین بس، که جز در دنیا معصیت او نمی شود وجز با ترک دنیا به آنچه نزد خداست (بهشت و رضوان الهی) نمی توان رسید .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۸۵ .

حدیث۴۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَبَدَ الدنیا وآثَرَها علی الآخرةِ استَوخَمَ العاقِبةَ .

امام علی علیه السلام : هر که دنیا را بپرستد و بر آخرت ترجیحش دهد ، فرجامی ناگوار خواهد داشت .

الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

از۴۴۰۱تا۴۶۰۰

حدیث۴۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَترُکُ الناسُ شیئاً مِن أمرِ دینِهِم لاستِصلاحِ دُنیاهُم إلّا فَتَحَ اللّه ُ علَیهِم ما هو أضَرُّ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : مردم برای سود دنیای خود امری از امور دین خود را وا نگذارند ، مگر آن که خداوند کاری برای آنان پیش می آورد که زیانش از آن سود بیشتر است .

نهج البلاغة : الحكمة ۱۰۶ .

حديث۴۴۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن كانَتِ الدنيا أكبرَ هَمِّهِ طالَ شَقاؤهُ وغَمُّهُ .

امام على عليه السلام : كسى كه بيشترين همّ و غمّش دنيا باشد ، بدبختى و اندوهش به درازا كشد .

بحار الأنوار: ۷۳/۸۱/۴۳.

حديث۴۴۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُنظُرْ إلى الدنيا نَظَرَ الزاهدِ المُفارقِ ،ولا تَنظُرْ إلَيها نَظَرَ العاشِقِ الوامِقِ .

امام على عليه السلام : به دنيا همچون كسى بنگر كه به آن پشت كرده و از آن جدا مى شود ، و به دنيا مانند دلباخته شيدا منگر .

غرر الحكم : ۲۳۸۶ .

حديث۴۴۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اُنظُروا إلى الدنيا نَظَرَ الزاهِدِينَ فيها ،فإنّها عَن قليلٍ تُزيلُ الساكنَ ، وتَفجَعُ المُترَفَ فلا تَغُرَّنّكُم كَثرَةُ ما يُعجِبُكُم فيها لِقلَّةِ ما يَصحَبُكُم مِنها .

امام على عليه السلام : همچون دورى كنندگان از دنيا به آن بنگريد ؛ زيرا دنيا بزودى ساكنانش را از خود مى راند و توانگر ناز پرورده را دردمند مى كند ، پس زنهار كه فراوانى آنچه از دنيا خوشايند شماست فريبتان ندهد؛ زيرا آنچه از دنيا با خود مى بريد اندك است.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰/۷۹ .

حديث۴۴۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ في قولهِ تعالى : «وكانَ تَحتَهُ كَنْزٌ لَهُما»

امام على عليه السلام ـ درباره آيه شريفه: «زير آن[ديوار]گنجى متعلّق به آن دو بود» ـ فرمود : اين گنج لوحى زرين بود كه در آن نوشته شده بود : ... در شگفتم از كسى كه دنيا و دگرگونيهاى احوال اهل آن را مى بيند و باز به آن دل خوش مى كند .

الكهف : ۸۲ .

حديث۴۴۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العاجِلَةُ غُرورُ الحَمقى .

امام علی علیه السلام : این سرای زودگذر، فریب [دهنده]مردمان احمق است .

غرر الحکم : ۸۹۶

حدیث۴۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الفَرَحُ بالدُّنیا حُمقٌ .

امام علی علیه السلام : شاد شدن به دنیا حماقت است .

غرر الحکم : ۴۵۴ .

حدیث۴۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غُرّی یا دنیا مَن جَهِلَ حِیَلَكِ وخَفِیَ علَیهِ حبائلُ كَیدِكِ .

امام علی علیه السلام : ای دنیا! کسی را بفریب که حیله های تو را نمی شناسد و از دامهای نیرنگ تو بی خبر است .

غرر الحکم : ۶۴۱۳

حدیث۴۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَروا الدنیا ، فإنّها عَدُوّةُ أولیاءِ اللّهِ ، وعَدُوّةُ أعدائهِ ، أمّا أولیاؤهُ فَغَمَّتهُم ، وأمّا أعداؤهُ فَغَرَّتهُم .

امام علی علیه السلام : از دنیا بپرهیزید که آن هم دشمنِ دوستان خداست و هم دشمنِ دشمنانِ خدا ؛ زیرا دوستان خدا را اندوهگین می سازد و دشمنان او را می فریبد.

الأمالی للطوسی : ۶۸۵/۱۴۵۶ .

حدیث۴۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إحذَروا الدنیا ، فإنّها غَدّارةٌ غَرّارةٌ خَدُوعٌ ، مُعطِیَةٌ مَنوعٌ ، مُلبِسةٌ نَزُوعٌ .

امام علی علیه السلام : از دنیا حذر کنید که دنیا بی وفا و پر مکر و فریب است ، عطا کننده ای است خسیس و پوشاننده ای است که برهنه می سازد (چیزی را که بدهد پس می گیرد) .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۳۰ .

حدیث۴۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحذَروا هَذِهِ الدنیا الخَدّاعةَ الغَدّارةَ ،التی قد تَزَیّنَتْ بِحُلِیِّها ، وفَتَنَتْ بِغُرورِها... فأصبَحَتْ كالعَروسِ المَجْلُوَّةِ ، والعُیونُ إلَیها ناظِرَةٌ .

امام علی علیه السلام : از این دنیای پر فریب بی وفا و غدّار بپرهیزید ؛ دنیایی که به زیورهایش خود را آراسته و با زرق و برقش

دلربایی می کند . . . و همچون عروسی جلوه گر شده و چشمها به آن خیره گشته است .
بحار الأنوار : ۷۳/۱۰۸/۱۰۹ .

حدیث۴۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إحذَرُوا الدنیا ، فإنَّ فی حلالِها حِساب[ا] ،وفی حَرامِها عقاب[ا] ، وأوّلُها عَناءٌ ، وآخِرُها فَناءٌ .
امام علی علیه السلام : از دنیا بپرهیزید ، که حلال آن حساب دارد و حرام آن کیفر ؛ آغازش رنج است و پایانش نابودی .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۳/۸۸

حدیث۴۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اُحَذِّرُکُمُ الدنیا ، فإنّها حُلوَةٌ خَضِرَةٌ حُفَّتْ بِالشَّهَواتِ .
امام علی علیه السلام : شمارا از دنیا برحذر می دارم ؛ زیرا آن شیرین و باطراوت است و خواهشهای نفسانی آن را فرا گرفته است .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۱ .

حدیث۴۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
غَرّارةٌ غَرورٌ ما فیها ، فانیةٌ فانٍ مَن علَیها، لا خَیرَ فی شیءٍ مِن أزوادِها إلّا التَّقوی .
امام علی علیه السـلام : دنیا بسـی فریبنـده است و هر آنچه در آن است فریب باشـد ؛ نابود شدنی است و هر که در آن می زید فانی می شود. در هیچ یک از توشه های آن خیر و خوبی نیست مگر در توشه تقوا .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۱ .

حدیث۴۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فلا یَغُرَّنَّکُم کَثرَةُ ما یُعجِبُکُم فیها لِقِلَّةِ ما یَصحَبُکُم مِنها .
امام علی علیه السلام : هرگز شگفتی های فراوان دنیا شما را نفریبد ؛ زیرا اندکی از آن را با خود می برید .
بحار الأنوار : ۷۳/۱۱۸/۱۰۹ .

حدیث۴۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَدُنیاکُم أهوَنُ عِندی مِن وَرَقَةٍ (فی) فِی
جَرادَةٍ تَقضِمُها ، ... ما لِعَلِیّ ونعیمٍ یَفْنی .
امام علی علیه السلام : هرآینه دنیای شما در نظر من ناچیزتر

است از برگ درختی در دهان ملخی که آن را خورد می کند ... علی را به نعمت فناپذیر چه کار!

بحار الأنوار : ۴۰/۳۴۸/۲۹ .

حدیث۴۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إلیکِ عَنِّی یا دنیا ، فحَبلُکِ علی غارِبِکِ ، قدِ انسَلَلتُ مِن مَخالِبِکِ ، وأفلَتُّ مِن حَبائلِکِ ، واجتَنَبتُ الذَّهابَ فی مداحِضِکِ... .

امام علی علیه السلام : ای دنیا! از من دور شو که ریسمانت را بر پشتت افکندم (رهایت کردم). من از چنگال های تو رهیده ام و از دام های تو گریخته ام و از افتادن در لغزشگاههای تو دوری کرده ام .

نهج البلاغة: الکتاب ۴۵.

حدیث۴۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألا وإنّ الدنیا دارٌ غَرّارةٌ خَدّاعةٌ ، تَنکِحُ فی کلِّ یومٍ بَعْلاً ، وتَقتُلُ فی کلِّ لیلةٍ أهلاً ، وتُفَرِّقُ فی کلِّ ساعةٍ شَملاً .

امام علی علیه السلام : بدانید که دنیا سرایی بس فریبنده و مکّار است . هر روزی یک شوهر می کند و هر شبی خانواده ای را می کشد و هر دم و ساعتی جمعی را از هم می پراکند .

الأمالی للطوسی : ۶۸۵/۱۴۵۶ .

حدیث۴۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دُنیاکُم هذِهِ أزهَدُ عِندی مِن عَفْطَهِ عَنزٍ .

امام علی علیه السلام : این دنیای شما نزد من از آب بینی یک بز هم ناچیزتر است .

نهج البلاغة : الخطبة ۳ .

حدیث۴۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واللّه ِ لَدُنیاکُم هذهِ أهوَنُ فیعَینِی مِن عِرَاقِ خِنزیرٍ فی یَدِ مَجذومٍ .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند ، که هرآینه دنیای شما در نظر من از استخوان یک خوک در دست جذامی بی ارزشتر است .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۳۶

حدیث۴۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدنیا یُوجِب الطَّمَعَ .

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی، موجب طمعکاری می شود .

غرر الحکم : ۴۸۷۲ .

حدیث۴۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُبُّ الدنیا یُفسِدُ العقلَ، وَیُصِمُّ

امام علی علیه السلام : دنیا دوستی خرد را تباه می کندو دل را از شنیدن حکمت کر می سازد و موجب عذاب دردناک می شود .

فی المصدر: «ویُهِمُّ»، والصحیح ماأثبتناه کما فی طبعة النجف وبیروت.

حدیث۴۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا تُذِلُّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، [آدمی را] خوار می سازد .

غرر الحکم : ۳ .

حدیث۴۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا مَزرعةُ الشَّرِّ .

امام علی علیه السلام : دنیا، کشتزار شرّ و بدی است .

غرر الحکم : ۴۰۱

حدیث۴۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا مَعدِنُ الشرِّ ومحلُّ الغُرورِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، معدن بدی و جایگاه فریب است .

غرر الحکم : ۱۴۷۳

حدیث۴۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا مَصرَعُ العقولِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، میدان به خاک افتادنِ خِردهاست .

غرر الحکم : ۹۲۱

حدیث۴۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا سُوقُ الخُسرانِ .

امام علی علیه السلام : دنیا، بازار زیان است .

غرر الحکم : ۳۹۶

حدیث۴۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها الذامُّ للدنیا المُغترُّ بِغُرورِها المَخدُوعُ بِأباطِیلِها ، أتَغتَرُّ بالدنیا ثُمّ تَذُمُّها ؟ ! أنتَ المُتَجرِّمُ علَیها أم هی المُتجَرِّمَةُ علَیکَ ؟ ! متی استَهوَتْکَ أم متی غَرَّتکَ؟ !... إنَّ الدنیا دارُ صِدقٍ لِمَن صَدَقَها ، ودارُ عافیةٍ لِمَن فَهِمَ عنها ، ودارُ غِنیً لِمَن تَزَوَّدَ مِنها .

امام علی علیه السلام : ای کسی که دنیا را نکوهش می کنی، اما فریفته پوچیها و اباطیل آن هستی! فریفته دنیایی و نکوهشش می کنی؟ آیا تو او را مجرم و گناهکار می دانی یا او تو را چنان می داند؟ دنیا کِی شیفته ات کرد یا کِی فریبت داد؟ . . . دنیا برای کسی که از در راستی با آن درآید سرای راستی است و برای کسی که آن را نیک بفهمد سرای عافیت و سعادت است و برای کسی که از آن توشه بردارد سرای توانگری و بی نیازی است .

نهج البلاغة: الحکمة ۱۳۱ .

حدیث۴۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَثَلُ الدنیا کَظِلِّکَ؛ إن وَقَفتَ وَقَفَ ، وإن

طَلَبتَهُ بَعُدَ .

امام علی علیه السلام : حکایتِ دنیا، حکایتِ سایه توست

که اگر بایستی می ایستد و اگر دنبالش کنی دور می شود .

غرر الحکم : ۹۸۱۸ .

حدیث۴۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا لِمَن تَرَکَها والآخرةُ لِمَن طَلَبَها .

امام علی علیه السلام : دنیا از آنِ کسی است که آن را رهاکند وآخرت برای کسی است که آن را بجوید.

بحار الأنوار : ۷۳/۸۱/۴۳ .

حدیث۴۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدنیا دارُ المُنافِقینَ ولَیست بدارِ المُتّقینَ ، فَلیکُنْ حظُّکَ مِن الدنیا قِوامَ صُلْبِکَ ، وإمساکَ نَفْسِکَ ، والتَزَوّدَ لمَعادِکَ .

امام علی علیه السلام : دنیا سرای منافقان است نه سرای پرهیزگاران ، پس ، از دنیا به اندازه ای بهره برگیر که به بدنت نیرو دهد و

زنده بمانی و توشه ای برای معادت باشد .

مطالب السؤول : ۵۲ .

حدیث۴۴۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَسألُوا فيها فوقَ الكَفافِ ، ولا تَطلُبُوا منها أكثرَ مِن البلاغِ .

امام على عليه السلام : در دنيا بيش از احتياج نجوييدو بيش از كفاف از آن نخواهيد .

نهج البلاغة : الخطبة ۴۵ .

حدیث۴۴۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لرجلٍ شكا إليه الحاجةَ ـ : اِعلَم أنّ كلَّ شيءٍ تُصيبُهُ مِن الدنيا فوقَ قُوتِكَ فإنّما أنتَ فيهِ خازنٌ لِغيرِكَ .

امام على عليه السلام ـ به مردى كه از نيازمندى خود نزداو شكوه كرد ـ فرمود : بدان كه هر چه از دنيا بيش از قوت و نيازت به تو رسد تو خزانه دار آن براى ديگران هستى .

بحار الأنوار: ۷۳/۹۰/۶۱.

حدیث۴۴۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ اللّه َ سبحانَهُ قد جَعَلَ الدنيا لِمابعدَها ، وابتَلى فيها أهلَها ، لِيُعلَمَ أيُّهُم أحسَنُ عَمَلاً ، ولَسنا للدنيا خُلِقنا ، ولا بالسَّعى فيها اُمِرنا .

امام على عليه السلام : همانا خداى سبحان دنيا را براى پس از آن آفريده و اهل دنيا را در آن مى آزمايد تا معلوم شود كه چه كسى نيك كردارتر است ، ما براى دنيا آفريده نشده ايم و به كوشش در آن [براى به دست آوردن حطام دنيوى]مأمور نگشته ايم .

نهج البلاغة : الكتاب ۵۵ .

حدیث۴۴۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بالدنيا تُحرَزُ الآخِرَةُ .

امام على عليه السلام : آخرت با دنيا به دست مى آيد .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۶

حدیث۴۴۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّما سُمِّيَتِ الدُّنيا دُنيا لأ نّها أدنى مِن كلِّ شيءٍ ، وسُمِّيَت الآخِرةُ آخِرةً لأنّ فيها الجزاءَ والثوابَ .

امام على عليه السلام : دنيا از آن رو دنيا نام گرفته كه پست ترين (نزديكترين) چيزهاست . و آخرت از آن رو آخرت ناميده شده

که سزا و پاداش در آن جاست .

علل الشرائع : ۲ / ۱ .

حدیث۴۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُقَنِّطَنَّکَ إبطاءُ إجابتِهِ ، فإنَ العطیَّةَ علی قَدْرِ النِّیَّةِ ، وربّما اُخِّرَتْ عنکَ الإجابةُ لِیکونَ ذلکَ أعظَمَ لِأجرِ السائلِ وأجزَلَ لِعَطاءِ الآمِلِ ، وربّما سألتَ الشیءَ فلم تُؤْتاهُ واُوتیتَ خیرا مِنهُ عاجِلاً أو آجِلاً ، أو صُرِفَ عنکَ لِما هُوَ خیرٌ لکَ ، فَلَرُبَّ أمرٍ قد طَلِبْتَهُ وفیهِ هلاکُ دینِکَ لو اُوتیتَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز تأخیر در اجابت دعا تو را نومید نگرداند ؛ زیرا بخشش [خداوند] بسته به نیّت [او] است ؛ چه بسا که در برآوردن خواهشت تأخیر شود تا بدین وسیله خواهنده را پاداش بزرگتر و امیدوار [به بخشش الهی] را بخشش بیشتر دهد ؛ و بسا باشد که چیزی بخواهی و به تو داده نشود اما دیر یا زود بهتر از آن به تو داده شود ، یا برای خیر و مصلحت تو از تو دریغ شده است . و بسا خواسته ای که اگر برآورده شود موجب نابودی و تباهی دین تو گردد .

کشف المحجّة : ۲۲۸ .

حدیث۴۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا صاحِبَ الدُّعاءِ ، لا تَسأل عَمّا لا یَکونُ ولا یَحِلُّ .

امام علی علیه السلام : ای کسی که دعا می کنی! آنچه را ناشدنی و نارواست از خدا مخواه .

الخصال : ۶۳۵/۱۰ .

حدیث۴۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وصیَّتِهِ إلی ابنِهِ الحسنِ علیه السلام ـ : ولتَکُن مَسألَتُکَ فیما یَعنِیکَ مِمّا یَبقی لَکَ جَمالُهُ ویُنفی عنکَ وبالُهُ ، والمالُ لا یَبقی لک ولا تَبقی لَهُ .

امام علی علیه السلام ـ در وصیت خود به فرزندش حسن علیه السلام ـ فرمود : باید برای خود ، آن چیزی را [از خدا]بخواهی که جمال و نیکی آن برایت بماند و وبال و آزارش از تو دور ماند . مال و ثروت برای تو نمی ماند و تو نیز برای آن نخواهی ماند .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۵/۱ .

حدیث۴۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ کَرَمَ اللّه ِ سُبحانَهُ لا یَنقُضُ حِکمَتَهُ ، فَلِذلِکَ لا یَقَعُ الإجابَةُ فی کُلِّ دَعوَةٍ

امام علی علیه السلام : کرم خدای سبحان حکمتش را نقض نمی کند ؛ از این روست که هر دعایی مستجاب نمی شود .

غرر الحکم : ۳۴۷۸ .

حدیث۴۴۴۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ اللّهَ عزّوجلّ أوحى إلى عيسَى بنِ مَريَمَ عليه السلام : قُلْ لِلمَلاِ مِن بَنى إسرائيلَ ... إنّى غَيرُ مُستَجيبٍ لِأحَدٍ مِنكُم دَعوَةً ولِأحَدٍ من خَلْقى قِبَلَهُ مَظلِمَةٌ .
امام على عليه السلام : خداوند عز و جل به عيسى بن مريم عليه السلام وحى فرمود : به اشراف بنى اسرائيل بگو : . . .من دعاى هيچ يک از شما و هيچ يک از كسانى را كه مظلمه اى به گردن دارند اجابت نمى كنم .
الخصال : ۳۳۷/۴۰ .

حدیث۴۴۴۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ عن قولِ اللّه ِ تَعالى: «أُدْعُونِى أسْتَجِبْ لَكُم»
امام على عليه السلام ـ در پاسخ به اين سؤال كه خداوند فرموده است : «مرا بخوانيد ، اجابتتان مى كنم» ، پس، چرا دعا مى كنيم ولى دعايمان اجابت نمى شود ـ فرمود : زيرا دلهاى شما هشت خيانت كرده است : نخستين آنها اين است كه شما خدا را شناختيد اما حقّ او را چنان كه بر شما واجب كرده است ادا نكرديد ؛ بنا بر اين ، شناخت شما به كارتان نيامد . . . وقتى درها و راههاى دعا را بسته ايد چه دعايى از شما مستجاب مى شود؟!
غافر : ۶۰ .

حدیث۴۴۴۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن قَرَعَ بابَ اللّه ِ سبحانَهُ فُتِحَ لَهُ .
امام على عليه السلام : هر كه درِ [رحمت] خداى سبحان را بكوبد، آن در به رويش باز شود .
غرر الحكم : ۸۲۹۲ .

حدیث۴۴۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اِدفَعُوا أمواجَ البَلاءِ بِالدُّعاءِ ، ما المُبتَلَى الَّذى استَدَرَّ بِهِ البَلاءُ بِأحوَجَ إلَى الدُّعاءِ مِنَ المُعافَى الَّذى لا يَأمَنُ البَلاءَ .
امام على عليه السلام : امواج بلا را با دعا پس زنيد ؛ بلاديده اى كه بلا جانش را به لب رسانده است نيازش به دعا بيشتر از عافيت چشيده اى نيست كه از بلا در امان نيست.
بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۱/۳۷ .

حدیث۴۴۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّعاءُ تُرْسُ المُؤمِنِ .

امام علی علیه السلام : دعا سپر مؤمن است .

الکافی : ۲/۴۶۸/۴ .

حدیث۴۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّعاءُ مِفتاحُ الرَّحمَةِ وَمِصباحُ الظُّلمَةِ .

امام علی علیه السلام : دعا کلید رحمت و چراغ تاریکی است .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۰۰/۳۷ .

حدیث۴۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحَبُّ الأعمالِ إلی اللّهِ عزّوجلّ فِی الأرضِ الدُّعاءُ .

امام علی علیه السلام : محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل در روی زمین دعاست .

الکافی : ۲/۴۶۷/۸

حدیث۴۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی وَصیَّتِهِ لِابنِهِ الحَسَنِ علیه السلام ـ : اِعلَمْ أنَّ الَّذی بِیَدِهِ خَزائنُ مَلَکُوتِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ قَد أذنَ لِدُعائکَ ، وتَکَفَّلَ لِاءجابَتِکَ ، وَأمَرَکَ أن تَسألَهُ لِیُعطِیَکَ ، وَهُوَ رَحیمٌ کَریمٌ ،لَم یَجعَلْ بَینَکَ وَبَینَهُ مَن یَحجُبُکَ عَنهُ ، وَلَم یُلْجِئْکَ إلی مَن یَشفَعُ لَکَ إلَیهِ ... ثُمَّ جَعَلَ فی یَدِکَ مَفاتیحَ خَزائنِهِ بِما أذِنَ فیهِ مِن مَسألَتِهِ ، فَمَتی شِئتَ استَفتَحتَ بِالدُّعاءِ أبوابَ خَزائنِهِ .

امام علی علیه السلام ـ در وصیّت به فرزند خودحسن علیه السلام ـ فرمود : بدان که آن کسی که خزاین ملکوت دنیا و آخرت در دست اوست به تو اجازه داده است تا او را بخوانی و اجابت دعای تو را ضمانت کرده و به تو فرمان داده است که از او بخواهی تا به تو عطا کند و او مهربان و بخشنده است . میان تو و خودش حجابی ننهاده و تو را به آوردن واسطه و میانجی وادار نکرده است . . . سپس کلیدهای خزائن و گنجینه هایش را که همان دعا کردن و خواستن از اوست ، در اختیار تو نهاده است ؛ پس هر گاه تو بخواهی ، با دعا کردن درهای گنجینه های او را می گشایی .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۴/۱

حدیث۴۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن کَلامٍ لَهُ یُوَبِّخُ فِیهِ أصحابَهُ ـ : کَم اُداریکُم کَما تُدارَی البِکارُ العَمِدَةُ ، وَالثِّیابُ المُتَداعِیَةُ ، کُلَّما حِیصَت مِن جانِبٍ تَهَتَّکَتْ مِن آخَرَ ... و إنّی لَعالِمٌ بِما یُصلِحُکُم ویُقِیمُ أوَدَکُم ، ولکِنّی لا أری إصلاحَکُم بِإفسادِ نَفْسی .

امام علی علیه السلام ـ در سخنان خویش در سرزنش اصحابش ـ فرمود : تا چند با شما مانند شتران جوان زخمین پشت و جامه های

پوسیده مـدارا کنم! جامه هایی که چون از یک سو آنها را می دوزند از سوی دیگر پاره می شود . . . من می دانم که چه چیز شـما را اصلاح می کند و کجی و انحراف شما را راست می گرداند ، اما من اصلاح شما را با تباه کردن خودم روا نمی دانم .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۶۹ .

حدیث۴۴۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن لَم يُصلِحْهُ حُسنُ المُداراهِ أصلَحَهُ سُوءُ المُكافاةِ .

امام علی علیه السلام : کسی که حُسن مدارا اصلاحش نکند ، مکافات بد او را درست گرداند .

غرر الحکم : ۸۲۰۲ .

حدیث۴۴۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَلامَةُ الدِّينِ وَالدُّنيا فى مُداراةِ النّاسِ .

امام علی علیه السلام : سلامت دین و دنیا ، در مدارا کردن با مردم است .

غرر الحکم : ۵۶۱۰

حدیث۴۴۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن دَارى أضدادَهُ أمِنَ المَحارِبَ .

امام علی علیه السلام : هر که با دشمنان خود مدارا کند ، از جنگجو در امان ماند .

غرر الحکم : ۸۵۳۹

حدیث۴۴۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَمَرَةُ العَقلِ مُداراةُ النّاسِ .

امام علی علیه السلام : میوه خرد ، مدارا کردن با مردم است .

غرر الحکم : ۴۶۲۹

حدیث۴۴۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما نَدِمَ مَنِ اسْتَخارَ .

امام علی علیه السلام : کسی که از خدا طلب خیر کند ، پشیمان نشود .

غرر الحکم : ۹۴۵۳

حدیث۴۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اسْتَخِرْ ولا تَتَخَيّرْ ، فكَم مَن تَخَيّرَ أمْراكانَ هَلاكُهُ فيهِ .
امام علی علیه السلام : از خدا طلب خیر کن و بدون آن، کاری را انتخاب نکن ؛ زیرا بسا کسی که [بدون طلب خیر از خدا]کاری را انتخاب کرده و آن موجب نابودی او شده است .
غرر الحکم : ۲۳۴۶ .

حدیث۴۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَيسَ بخَيرٍ مِنَ الخَيرِ إلّا ثَوابُهُ .
امام علی علیه السلام : چیزی بهتر از خوبی وجود ندارد ، مگر پاداش آن .
غرر الحکم : ۷۴۸۷ .

حدیث۴۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ الخَيرَ والشّرَّ لا ـ يُعْرَفـانِ إلّـا بالنّـاسِ ، فإذا أرَدتَ أنْ تَعرِفَ الخَيرَ فَاعْمَلِ الخَيرَ تَعرِفْ أهلَهُ ، و إذا أرَدتَ أنْ تَعرِفَ الشَّرَّ فاعْمَلِ الشَّرَّ تَعرِفْ أهلَهُ .
امام علی علیه السلام : خوبی و بدی جز با مردم شناخته نمی شوند . پس اگر خواهی که خوبی را بشناسی، خوبی کن، اهل آن را می شناسی و اگر خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، اهلش را می شناسی .
بحار الأنوار : ۷۸/۴۱/۲۶

حدیث۴۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
افْعَلوا الخَيرَ ولا تَحْقِرُوا مِنهُ شيئا ؛ فإنَّ صَغيرَهُ كَبيرٌ ، وقَليلَهُ كَثيرٌ .
امام علی علیه السلام : کار خوب را انجام دهید و چیزی از آن را کوچک مشمارید ؛ زیرا خُرد آن بزرگ است واندک آن بسیار.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۴۲۲ .

حدیث۴۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَيرُ الاُمورِ ما سَهُلَتْ مَبادِئُهُ ، وحَسُنَتْ خَواتِمُهُ ، وحُمِدَتْ عواقِبُهُ .
امام علی علیه السلام : بهترین کارها آن است که آغازش آسان ، پایانش خوش و پیامدهایش پسندیده باشد.
غرر الحکم : ۵۰۳۲ .

حدیث۴۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بادِروا بعَملِ الخَیرِ قَبلَ أنْ تُشْغَلوا عَنه بغَیرِهِ .

امام علی علیه السلام : در انجام کار خوب شتاب کنید، پیش از آن که به سبب پرداختن به کاری دیگر از آن بازمانید .

الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث۴۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أرادَ اللّهُ بعَبدٍ خَیرا ألْهَمَهُ الْقَناعَةَ ، وأصْلَحَ لَه زَوجَهُ .

امام علی علیه السلام : وقتی خداوند خوبی بنده ای را بخواهد به او قناعت عطا کند، وهمسرش را شایسته گرداند.

غرر الحکم: ۴۱۱۵.

حدیث۴۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أعطی اللّهُ سُبحانَهُ العَبدَ شیئا مِن خَیرِ الدُّنیا والآخِرَةِ إلّا بحُسْنِ خُلقِهِ وحُسنِ نِیَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خدای سبحان چیزی از خیر دنیاو آخرت را به بنده ای نداد مگر به سبب خوشخویی و نیت پاک او .

غرر الحکم : ۹۶۷۰

حدیث۴۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أربَعٌ مَن اُعْطِیَهُنَّ فَقَد اُعْطِیَ خَیرَ الدُّنیا والآخِرَة : صِدقُ حَدیثٍ ، وأداءُ أمانَةٍ ، وعِفَّةُ بَطْنٍ ، وحُسنُ خُلقٍ .

امام علی علیه السلام : چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی ، امانتداری ، عفت شکم، و خوشخویی .

غرر الحکم : ۲۱۴۲ .

حدیث۴۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ الخَیرُ أنْ یَکْثُرَ مالُکَ وولَدُکَ ، ولکنَّ الخَیرَ أنْ یَکْثُرَ عِلمُکَ ، وأنْ یَعْظُمَ حِلمُکَ ، وأن تُباهِیَ النّاسَ بِعبادَةِ ربِّکَ ، فإنْ أحسَنْتَ حَمِدْتَ اللّهَ ، و إن أسَأتَ اسْتَغْفَرتَ اللّهَ .

امام علی علیه السلام : خیر و خوبی این نیست که مال و فرزند زیاد داشته باشی، بلکه خیر این است که تو را دانش بسیار و بردباری زیاد باشد، و با عبادت پروردگارت بر مردمان سرفرازی کنی، وهرگاه خوبی کنی خداوند را سپاس گویی، وچون بدی کنی از پروردگارت آمرزش بخواهی.

نهج البلاغة : الحكمة ۹۴.

حديث۴۴۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثلاثٌ مَن كُنَّ فيهِ فَقَد رُزِقَ خَيرَ الدُّنيا والآخِرَةِ ، هُنَّ : الرِّضا بالقَضاءِ ، والصّبرُ على البَلاءِ ، والشُّكْرُ فى الرَّخاءِ .

امام على عليه السلام : سه چيز است كه هر كس داشته باشد خير دنيا و آخرت روزيش شده است . آن سه چيز عبارتند از : راضى بودن به قضاى الهى ، صبر كردن بر بلا و گرفتارى، و شكر كردن در هنگام آسايش و رفاه .

غرر الحكم : ۴۶۷۰

حديث۴۴۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جُمِعَ خَيرُ الدُّنيا والآخِرَةِ فيكِتْمانِ السِّرِّ ومُصادَقَةِ الأخْيارِ .

امام على عليه السلام : خوبى دنيا و آخرت در رازدارى و دوستى با نيكوكاران گرد آمده است .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۷۸/۱۷ .

حديث۴۴۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جِماعُ الخَيرِ فى العَملِ بما يَبقى ، والاسْتِهانَةِ بما يَفنى .

امام على عليه السلام : عمل كردن به آنچه ماندنى است و حقير شمردن آنچه از بين رفتنى است ، مجمع همه خوبيهاست .

غرر الحكم : ۴۷۳۵

حديث۴۴۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جِماعُ الخَيرِ فى المُوالاةِ فى اللّه ِ ،والمُعاداةِ فى اللّه ِ ، والمَحبَّةِ فى اللّه ِ ، والبُغْضِ فى اللّه ِ .

امام على عليه السلام : دوستى كردن براى خدا و دشمنى ورزيدن براى خدا و دوست داشتن براى خدا و نفرت داشتن براى خدا ، مجمع همه خوبيهاست .

غرر الحكم : ۴۷۸۱ .

حديث۴۴۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَلاثٌ هُنَّ جِماعُ الخَيرِ : إسْداءُ النِّعَمِ ، ورِعايَةُ الذِّمَمِ ، وصِلَةُ الرَّحِمِ .

امام على عليه السلام : سه چيز مجمع خوبيهاست : خير رساندن [به ديگران] ، رعايت عهد و پيمانها، و صله رحم .

غرر الحكم : ۴۶۷۵

حدیث۴۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الخَيرُ أسهَلُ مِن فِعلِ الشَّرِّ .
امام علی علیه السلام : کار خوب، آسانتر از کار بداست .
غرر الحکم : ۱۱۹۹ .

حدیث۴۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن فَعلَ الخَيرَ فبِنَفْسِه بَدَأ .
امام علی علیه السلام : هر کس کار خوب کند ، نتیجه اش پیش از همه به خود او رسد .
غرر الحکم : ۸۱۷۷

حدیث۴۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
غارِسُ شَجَرةِ الخَيرِ يَجْتَنيها أحْلى ثَمرةٍ .
امام علی علیه السلام : کشتگر درخت خوبی ، شیرین ترین میوه را از آن می چیند .
غرر الحکم : ۶۴۴۲

حدیث۴۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فِعلُ الخَيرِ ذَخيرَةٌ باقِيَةٌ ، وثَمَرةٌ زاكِيَةٌ .
امام علی علیه السلام : کار خوب ، اندوخته ای ماندنی و میوه ای پاکیزه [و خوشگوار] است .
غرر الحکم : ۶۵۴۵

حدیث۴۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ أعْظَمَ الخِيانَةِ خيانَةُ الاُمّةِ (الأمَنةِ) ، وأفْظَعَ الغِشِّ غِشُّ الأئمّةِ .
امام علی علیه السلام : بزرگترین خیانت، خیانت به امّت است و زشت ترین دغل ، دغلکاری با پیشوایان است.
نهج البلاغة : الكتاب ۲۶ .

حدیث۴۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

من أفْحَشِ الخِيانَةِ خِيانَةُ الوَدائعِ .

امام علی علیه السلام : یکی از زشت ترین خیانتها ، خیانت در سپرده هاست .

غرر الحکم : ۹۳۱۰ .

حدیث۴۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غايَةُ الخِيانَةِ خِيانَةُ الخِلِ الوَدودِ ، ونَقْضُ الْعُهُودِ .

امام علی علیه السلام : اوج خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن عهد و پیمانهاست .

غرر الحکم : ۶۳۷۴

حدیث۴۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الخائنُ مَن شَغَلَ نفسَهُ بغَيرِنَفْسِهِ ، وكانَ يَومُهُ شَرّا مِن أمْسِهِ .

امام علی علیه السلام : خیانتکار کسی است که خودش را رها کرده به معایب دیگران بپردازد و امروزش بدتر از دیروزش باشد .

غرر الحکم : ۲۰۱۳ .

حدیث۴۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الخِيانَةُ رأسُ النِّفاقِ .

امام علی علیه السلام : خیانت، در رأس نفاق است .

غرر الحکم : ۹۶۹ .

حدیث۴۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم يُخِفْ أحَدا لَم يَخَفْ أبدا .

امام علی علیه السلام : هرکه کسی را نترساند هرگز نترسد .

غرر الحکم : ۸۹۵۵ .

حدیث۴۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا هِبْتَ أمْرا فقَعْ فيهِ ، فإنّ شِدَّةَ تَوقّيهِ أعْظَمُ مِمّا تَخافُ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : هر گاه از کاری ترسیدی خود را به کام آن بینداز ؛ زیرا ترس از آن کار زیانبارتر از اقدام به آن کار است .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۷۵ .

حدیث۴۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا خِفْتَ صُعوبَةَ أمْرٍ فاصْعُبْ لَهُ يَذِلَ لكَ ، وخادِعِ الزَّمانَ عَن أحْداثِهِ تَهُنْ علَيكَ .
امام علی علیه السـلام : هرگاه از سـختی کاری ترسـیدی در برابر آن سرسختی نشان ده ، رامت می شود، و در برابر حوادث روزگار چاره اندیشی کن ، برتو آسان می شوند .
غرر الحکم : ۴۱۰۸

حدیث۴۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَمرَةُ الخَوفِ الأمنُ .
امام علی علیه السلام : میوه ترس ، امنیت است .
غرر الحکم : ۴۵۹۱ .

حدیث۴۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الخَوفُ سِجْنُ النّفْسِ عَن الذُّنوبِ ، ورادِعُها عنِ المَعاصی .
امام علی علیه السلام : ترس ، بازداشتگاه نفس از گناهان و جلوگیرنده آن از نافرمانیهاست .
غرر الحکم : ۱۹۸۷

حدیث۴۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن كَثُرَتْ مَخافَتُهُ قَلّتْ آفَتُهُ .
امام علی علیه السلام : آن که ترسش [از خدا] زیاد باشد کمتر آسیب بیند .
غرر الحکم : ۸۰۳۶

حدیث۴۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَخَفْ إلّا ذَنْبَكَ ، لا تَرْجُ إلّا رَبَّكَ .
امام علی علیه السلام : جز از گناه خود مترس و جز به پروردگار خویش امید مبند .
غرر الحکم : ۱۰۱۶۱ ـ ۱۰۱۶۲

حدیث۴۴۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا خِفْتَ الخالِقَ فَرَرْتَ إلَيهِ ، إذا خِفْتَ المَخْلوقَ فَرَرْتَ مِنهُ .

امام على عليه السلام : هر گاه از آفريدگار بترسى به سوى او گريزى و هر گاه از مخلوق بترسى از وى بگريزى.

غرر الحكم : ۴۰۲۷ ـ ۴۰۲۸ .

حديث۴۴۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَخافوا ظُلْمَ رَبِّكُم ، ولكنْ خافوا ظُلْمَ أنْفُسِكُم .

امام على عليه السلام : از ستم پروردگارتان نترسيد [زيرا او به كسى ستم نمى كند] بلكه از ستم خود بر خويش بترسيد .

غرر الحكم : ۱۰۲۳۴

حديث۴۴۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن خافَ رَبَّهُ كَفّ ظُلْمَهُ .

امام على عليه السلام : كسى كه از پروردگار خويش بترسد از ستمكارى خود دارى كند .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۰۹/۳

حديث۴۴۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الخَوفُ جِلْبابُ العارِفينَ .

امام على عليه السلام : ترس [از خدا] رداى خداشناسان است .

غرر الحكم : ۶۶۴ .

حديث۴۴۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن شَرِبَ المُسْكِرَ لَم تُقْبَلْ صَلاتُهُ أربَعينَ يَوما ولَيلَةً .

امام على عليه السلام : كسى كه مستى آور بنوشد تا چهل شبانه روز نمازش پذيرفته نشود .

الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

حديث۴۴۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مُدْمِنُ الخَمرِ يَلْقى اللّهَ عزّوجلّ

حِينَ يَلْقاهُ كعابِدِ وَثَنٍ .

امام علی علیه السلام : دائم الخمر همچون بت پرست خدا را دیدار خواهد کرد .

الخصال : ۶۳۲/۱۰ .

حدیث۴۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرضَ اللّهُ ... تَرْکَ شُرْبِ الخَمرِ تَحْصینا للعَقلِ .

امام علی علیه السلام : ... خداوند برای حفظ عقل ، ترک شرابخواری را واجب گردانید .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۵۲ .

حدیث۴۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا کانَ فی رَجُلٍ خَلّةٌ رائقَةٌ فانْتَظِروا أخَواتِها .

امام علی علیه السلام : اگر در وجود کسی خصلتی پسندیده باشد انتظار خصلتهای پسندیده دیگری را نیز در او داشته باشید .

نهج البلاغة : الحکمة ۴۴۵ .

حدیث۴۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشْرَفُ الخَلائقِ التّواضُعُ والحِلْمُ ولِینُ الجانِبِ .

امام علی علیه السلام : شریفترین خویها فروتنی و بردباری و نرمخویی است .

غرر الحکم : ۳۲۲۳ .

حدیث۴۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکْرَمُ الأخْلاقِ السَّخاءُ ، وأعَمُّها نَفْعا العَدلُ .

امام علی علیه السلام : گرامیترین خویها بخشندگی است، وآن خوی که سودش فراگیرتر است دادگری است .

غرر الحکم : ۳۲۱۹

حدیث۴۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ضاقَت ساحَتُهُ قَلّتْ راحَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که کم تحمّل [و تندخو]باشد آسایشش اندک گردد .

غرر الحکم : ۹۱۹۲

حدیث۴۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ساءَ خُلقُهُ ضاقَ رِزْقُهُ .

امام علی علیه السلام : هرکه اخلاقش بد باشد روزیش تنگ شود .

غرر الحکم : ۸۰۲۳ .

حدیث۴۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ الخُلقِ نَکَدُ العَیْشِ وعذابُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : بدخویی، مایه تیره روزی و شکنجه روح است .

غرر الحکم : ۵۶۳۹

حدیث۴۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ساءَ خُلقُهُ مَلَّهُ أهلُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که بداخلاق باشد خانواده اش از او دلتنگ و بیزار شوند .

غرر الحکم : ۸۵۹۵

حدیث۴۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسِّنْ خُلقَکَ یُخَفِّفِ اللّهُ حِسابَکَ .

امام علی علیه السلام : اخلاقت را نیکو گردان تا خداوند حسابت را آسان گرداند .

الأمالی للصدوق: ۲۷۸/۳۰۸ .

حدیث۴۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الکَرَمِ إتْمامُ النِّعَمِ .

امام علی علیه السلام : برترین کرم و بخشندگی ، تمام کردن نعمت (بر دیگری) است .

غرر الحکم : ۲۹۸۳ .

حدیث۴۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ المَکارِمِ الإیثارُ .

امام علی علیه السلام : بالاترین مرتبه بخشندگی و کرامت ، ایثار است .

غرر الحکم : ۴۹۵۳

حدیث۴۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ المَکارِمِ عَفْوُ المُقْتَدِرِ وجُودُ المُفْتَقِرِ .

امام علی علیه السلام : بهترین مکارم اخلاق ، گذشت توانا [بر انتقام] است وبخشش کسی که خود نیازمند است.

غرر الحکم : ۳۱۶۵

حدیث۴۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثابِروا علی اقْتِناءِ المَکارِمِ .

امام علی علیه السلام : در راه کسب مکارم اخلاق پشتکارو پایداری ورزید .

غرر الحکم : ۴۷۱۲ .

حدیث۴۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم بمَکارِمِ الأخْلاقِ فإنّها رِفْعَةٌ ، و إیّاکُم والأخْلاقَ الدَّنِیَّةَ فإنّها تَضَعُ الشَّریفَ وتَهْدِمُ المَجْدَ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد تحصیل مکارم اخلاق که آن مایه رفعت است و از خویهای پست دوری کنید که آن انسانهای شریف را پست می کند و بزرگواری را از بین می برد .

بحار الأنوار : ۷۸/۵۳ /۸۹ .

حدیث۴۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ بَذْلَ التّحیَّةِ مِن مَحاسِنِ الأخْلاقِ .

امام علی علیه السلام : همانا سلام کردن از خویهای نیک است .

غرر الحکم : ۳۴۰۴ .

حدیث۴۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الخُلقِ فی ثَلاثٍ : اجْتِنابُ المَحارِمِ ، وطَلَبُ الحَلالِ ، والتَّوَسُّعُ علی العِیالِ .

امام علی علیه السلام : خوشخویی در سه چیز است : دوری کردن از کارهای حرام ، طلب حلال ، و فراهم آوردن آسایش و رفاه

برای خانواده .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۴/۶۳ .

حدیث۴۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُنوانُ صَحیفَةِ المؤمنِ حُسنُ خُلقِهِ .

امام علی علیه السلام : سرلوحه نامه [اعمال] مؤمن ، خوشخویی اوست.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۲/۵۹

حدیث۴۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الخُلقِ رأسُ کُلِّ بِرٍّ .

امام علی علیه السلام : نیکخویی ، سرآمد همه نیکیهاست .

غرر الحکم : ۴۸۵۷ .

حدیث۴۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عنِ الدَّلیلِ علی إثْباتِ الصّانعِ ـ : ثَلاثةُ أشْیاءَ : تَحْویلُ الحالِ ، وضَعْفُ الأرْکانِ ، ونَقْضُ الهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام ـ وقتی از ایشان سؤال شد : دلیل بر اثبات صانع چیست؟ ـ فرمود : سه چیز : دگرگونی حالات ، سست و ناتوان شدن اعضای بدن، و برهم خوردن خواست واراده.

بحار الأنوار : ۳/۵۵/۲۹ .

حدیث۴۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ کانَ کثیرا ما یقولُ إذا فَرَغَ مِن صَلاةِ اللّیلِ ـ : أشهَدُ أنّ السّماواتِ والأرضَ وما بَینَهُما آیاتٌ تَدُلُّ علَیکَ ، وشَواهِدُ تَشْهدُ بماإلَیهِ دَعَوتَ . کلُّ ما یُؤدِّی عنکَ الحُجَّةَ ویَشْهدُ لکَ بالرُّبوبیّةِ مَوْسومٌ بآثارِ نِعْمَتِکَ ، ومَعالِمِ تَدبیرِکَ .

امام علی علیه السلام ـ در بیشتر اوقات که از نماز شب فراغت می یافت ـ می گفت: گواهی می دهم که آسمانها و زمین و آنچه میان آنهاست، نشانه هایی بر وجود تو است و گواههایی بر آنچه به سوی آن دعوت کردی . هر آنچه حجّت تو را بیان می کند و به پروردگاری تو گواهی می دهد، نشان آثار نعمتهای تو و علایم تدبیر تو را بر خود دارد.

شرح نهج البلاغة : ۲۰/۲۵۵ .

حدیث۴۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أيُّها المَخْلوقُ السَّوىُّ ، والمُنْشَأُ المَرْعِىُّ ، فى ظُلُماتِ الأرْحامِ ومُضاعَفاتِ الأستارِ ، بُدِئْتَ مِن سُلالَةٍ مِن طِينٍ ، ووُضِعتَ فى قَرارٍ مَكينٍ ، إلى قَدَرٍ مَعلومٍ وأجلٍ مَقْسومٍ ، تَمُورُ فى بَطنِ اُمِّكَ جَنيناً ، لا تُحيرُ دُعاءً ، ولا تَسمَعُ نِداءً ، ثُمّ اُخْرِجْتَ مِن مَقَرِّكَ إلى دارٍ لَم تَشْهَدْها ، ولَم تَعرِفْ سُبُلَ مَنافِعِها ، فمَن هَداكَ لاجْتِرارِ الغِذاءِ مِن ثَدْيِ اُمِّكَ ، وعَرّفَكَ عِند الحاجَةِ مواضِع طَلَبِكَ و إرادَتِكَ؟

امام على عليه السلام : اى انسانى كه در كمال اعتدال وتناسب آفريده شده اى و در تاريكيهاى زهدانها و پرده هاى تو بر تو شكل گرفته و پرورده شده اى ، آفرينشت از عصاره گِلى آغاز شد و در جايگاهى آرام و امن تا زمانى مشخص و مهلتى تعيين شده نهاده شدى . آن گاه كه جنين هستى، در شكم مادرت مى جنبى، نه سخنى را پاسخ مى دهى و نه آوازى را مى شنوى . آن گاه از قرارگاه خود به سراىِ بيرون، آورده شدى، كه آن را نديده اى و راههاى كسب سود و منافع آن را نمى دانى . چه كسى تو را به مكيدن شير از پستان مادرت راهنمايى كرد؟ و چه كسى جايگاههاى طلب و خواستن را به تو آموخت ؟

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۳ .

حديث۴۵۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سُبحانَكَ ما أعْظَمَ ما نَرى مِن خَلْقِكَ ! وما أصْغَرَ كُلَّ عَظيمةٍ فى جَنْبِ قُدْرَتِكَ !

وما أهْوَلَ ما نَرى مِن مَلَكوتِكَ ! وما أحْقَرَ ذلكَ فيما غابَ عَنّا مِن سُلطانِكَ ! وما أسْبَغَ نِعَمَكَ فى الدُّنيا ! وما أصْغَرَها فى نِعَمِ الآخِرَةِ !

امام على عليه السلام : اى خداوند سبحان ! چه عظيم و پرشكوه است آنچه از آفرينش تو مى بينيم! و چه خُرد است هر بزرگى در برابر قدرت تو ! و چه هول انگيز است آنچه ما از ملكوت تو

مى بينيم! و چه حقير است آنچه ما مى بينيم در برابر قدرت و سلطنت ناپيداى تو از ديدگان ما! و چه بسيار است نعمتهاى تو در اين دنيا ! و چه اندك است اين نعمتها در برابر نعمتهاى آخرت!

نهج البلاغة: الخطبة ۱۰۹.

حديث۴۵۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَم يَخْلُقِ الأشياءَ مِن اُصولٍ أزَلِيّةٍ ، ولا مِن أوائلَ أبَدِيَّةٍ ، بَل خَلقَ ماخَلقَ فأقامَ حَدَّهُ ، وصَوّرَ ما صَوّرَ فأحْسَنَ صُورَتَهُ .

امام على عليه السلام : اشياء را از موادّى ازلى يانمونه هايى ابدى نيافريد، بلكه آفريد آنچه آفريد و اندازه اش را تعيين كرد و صورتى داد به آنچه داد و آن صورت را به نيكوترين شكل نگاشت .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۳ .

حديث۴۵۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ وقد سئلَ عَن أوَّلِ ما خَلقَ اللّهُ ـ : خَلقَ النُّورَ .

امام على عليه السلام ـ وقتى از ايشان درباره نخستين آفريده خدا سؤال شد ـ فرمود : نور را آفريد.

بحار الأنوار : ۵۷/۷۳/۴۹ .

حدیث۴۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَو سَکَتَ الجاهِلُ ما اخْتَلَفَ النّاسُ .

امام علی علیه السلام : اگر نادان خاموشی می گزید، مردم دچار اختلاف نمی شدند .

بحار الأنوار : ۷۸/۸۱/۷۵ .

حدیث۴۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما أنتُم إخْوانٌ علی دِینِ اللّه ِ ،ما فَرّقَ بَینَکُم إلّا خُبْثُ السَّرائرِ ، وسُوءُ الضَّمائرِ ، فلا تَوَازَرونَ (تأزِرون) ولا تَناصَحونَ ، ولا تَباذَلونَ ولا تَوادّونَ .

امام علی علیه السلام : شما برادر دینی یکدیگرید و آنچه میان شما جدایی انداخته، درون پلید و بدنهادی است ، به این سبب باری از دوش همدیگر برنمی دارید و برای هم خیرخواهی نمی کنید و به هم بذل و بخشش نمی کنید و با هم دوستی نمی ورزید .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۳ .

حدیث۴۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اخْتَلَفَتْ دَعْوَتانِ إلّا کانتْ إحْداهُما ضَلالةً .

امام علی علیه السلام : هیچ گاه دو دعوت بر خلاف یکدیگر نشد مگر این که یکی از آن دو [دعوت به] گمراهی بود .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۸۳ .

حدیث۴۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واللّه ِ ، لَأظُنُّ أنَّ هؤلاءِ القَومَ سَیُدالونَ مِنکُم باجْتِماعِهِم علی باطِلِهِم وتَفَرُّقِکُم عن حقِّکُم .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند ، گمان می کنم که این قوم بزودی بر شما چیره شوند ؛ زیرا آنان بر باطل خود همداستانند و شما در حقّ خود دچار تفرقه و پراکندگی هستید.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۵

حدیث۴۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

والْزَموا السَّوادَ الأعْظَمَ ، فإنَّ یَدَاللّه ِ مَعَ الجَماعةِ ، و إیّاکُم والفُرْقَةَ ، فإنَّ الشّاذَّ مِن النّاسِ للشَّیطانِ ، کما أنّ الشّاذَّ مِن الغَنَمِ للذِّئبِ .

امام علی علیه السلام : با اکثریت [دین دار] جامعه همراه شوید ؛ زیرا دست خدا با جماعت است . و از پراکندگی بپرهیزید که جدا

شده از مردم، طعمه

شیطان است، همچنان که گوسفند جدا شده از رمه، طعمه گرگ است .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۷

حدیث۴۵۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أخْلَصَ النِّيَّةَ تَنَزّهَ عنِ الدَّنِيّةِ .

امام على عليه السلام : هر كه نيّت را خالص گردانَد، از پستى دور مانَد .

غرر الحكم : ۸۴۴۷ .

حدیث۴۵۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أصْلُ الإخْلاصِ اليَأسُ مِمّا فى أيْدى النّاسِ .

امام على عليه السلام : ريشه اخلاص ، چشم بركندن از دست مردمان است .

غرر الحكم : ۳۰۸۸ .

حدیث۴۵۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قَلِّلِ الآمالَ تَخْلُصْ لَكَ الأعمالُ .

امام على عليه السلام : آرزوهايت را كم كن ، اعمالت خالص مى شود .

غرر الحكم : ۶۷۹۳

حدیث۴۵۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَبَبُ الإخلاصِ اليَقينُ .

امام على عليه السلام : علّت اخلاص، يقين است .

غرر الحكم : ۵۵۳۸

حدیث۴۵۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَمرةُ العِلمِ إخْلاصُ العَمَلِ .

امام على عليه السلام : ثمره دانش ، اخلاص عمل است .

غرر الحكم : ۴۶۴۲

حدیث۴۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العِبادَةُ الخالِصَةُ أنْ لا يَرجوَالرّجُلُ إلّا رَبَّهُ ، ولا يَخافَ إلّا ذَنْبَهُ .
امام علی علیه السلام : عبادت خالص این است که آدمی جز به پروردگار خویش امید نبندد و جز از گناه خویش نترسد .
غرر الحکم : ۲۱۲۸ .

حدیث۴۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فی الإخْلاصِ يَكونُ الخَلاصُ .
امام علی علیه السلام : رهایی و نجات در اخلاص است .
تنبیه الخواطر : ۲/۱۵۴ .

حدیث۴۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طُوبى لِمَن أخْلَصَ للّهِ عَمَلَهُ وعِلْمَهُ ،وحُبَّهُ وبُغْضَهُ ، وأخْذَهُ وتَرْكَهُ ، وكَلامَهُ وصَمْتَهُ ، وفِعْلَهُ وقَولَهُ .
امام علی علیه السلام : خوشا آن که عمل و علمش، دوستی و دشمنیش ، انجام دادن و ترک کردنش ، سخن و سکوتش، و کردار و گفتارش فقط برای خدا باشد.
تحف العقول : ۱۰۰ .

حدیث۴۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَصْفِيَةُ العَمَلِ أشَدُّ مِن العَمَلِ ، وتَخْليصُ النّيّةِ عنِ الفَسادِ أشَدُّ على العامِلِينَ مِن طُولِ الجِهادِ .
امام علی علیه السلام : خالص گردانیدن عمل، سخت تر از خود عمل است و پاک کردن نیت از فساد و ناخالصی برای عمل کنندگان، از جهاد طولانی دشوارتر است .
بحار الأنوار : ۷۷/۲۸۸/۱ .

حدیث۴۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الإخْلاصُ مِلاكُ العِبادَةِ .
امام علی علیه السلام : اخلاص اساس عبادت است .
غرر الحکم : ۸۵۹

حدیث۴۵۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإخْلاصُ أعْلى الإيمانِ .

امام على عليه السلام : اخلاص ، اوج ايمان است .

غرر الحكم : ۸۶۰ .

حدیث۴۵۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإخْلاصُ عِبادَةُ المُقَرَّبينَ .

امام على عليه السلام : اخلاص، عبادت مقرّبان است .

غرر الحكم : ۶۶۷

حدیث۴۵۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإخْلاصُ غايَةُ الدِّينِ .

امام على عليه السلام : اخلاص غايت دين است .

غرر الحكم : ۷۲۷

حدیث۴۵۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

افْتَحْ بَرْيَةَ قَلَمِكَ ، وأسْمِكْ شَحْمَتَهُ ،وأيْمِنْ قِطّتَكَ يَجُدْ خَطُّكَ .

امام على عليه السلام : نوك قلمت را بشكاف و پره آن را ستبر گردان و آن را از راست برش بزن تا خطّت خوش شود .

غرر الحكم : ۲۴۶۵ .

حدیث۴۵۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الخَطُّ لِسانُ اليَدِ .

امام على عليه السلام : خط ، زبانِ دست است .

غرر الحكم : ۷۰۶ .

حدیث۴۵۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فیما قالَ لِکاتِبِهِ عُبیدِ اللّه ِ بنِ أبیرافعٍ ـ : ألِقْ دَواتَک ، وأطِلْ جِلْفَةَ قَلَمِک ، وَفَرّجْ بَینَ السُّطورِ ، وقَرْمِطْ بَینَ الحُروفِ ، فإنَّ ذلکَ أجْدَرُ بِصَباحَةِ الخَطِّ .

امام علی علیه السلام ـ به کاتب خود عبیداللّه بن ابی رافع ـ فرمود : در دوات خود لیقه بگذار و نوک قلمت را دراز بتراش و میان خطها فاصله بگذار و حرفها را نزدیک هم بنویس ؛ زیرا این کار باعث زیبایی خط می شود .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۱۵ .

حدیث۴۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن خَشَعَ قَلبُهُ خَشَعَتْ جَوارِحُهُ.

امام علی علیه السلام : کسی که دلش خاشع شد، اندامهایش نیز خاشع شود .

غرر الحکم : ۸۱۷۲ .

حدیث۴۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ عَونُ الدُّعاءِ الخُشوعُ .

امام علی علیه السلام : خشوع، نیکو یاوری است برای دعا .

غرر الحکم : ۹۹۴۵ .

حدیث۴۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ أخْسَرَ النّاسِ صَفْقَةً وأخْیَبَهُم سَعْیا: رجُلٌ أخْلَقَ بَدنَهُ فی طَلبِ مالِهِ ولَم تُساعِدْهُ المَقادیرُ علی إرادَتِهِ ، فخَرجَ مِن الدُّنیا بحَسْرَتِهِ ، وقَدِمَ علی الآخِرَةِ بتَبِعَتِهِ .

امام علی علیه السلام : زیانکارترین مردم در داد و ستد و ناکامترینشان در سعی و تلاش مردی است که تن خویش را در طلب مال بفرساید امّا مقدرات با خواست او مساعدت نکند و آن گاه با دریغ و حسرت از دنیا رود و با وزر وبال آن به آخرت روی نهد .

نهج البلاغة : الحکمة ۴۳۰ .

حدیث۴۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ : مَنِ العَظیمُ الشَّقاءِ ؟ ـ : رجُلٌ تَرَکَ الدُّنیا للدُّنیا فَفاتَتْهُ الدُّنیا وخَسِرَ الآخِرَةَ ، ورَجُلٌ تَعَبّدَ واجْتَهَدَ وصامَ رِئاءَ النّاسِ فذلکَ الّذی حُرِمَ لَذّاتَ الدُّنیا ولَحِقَهُ التَّعَبُ الّذی لَو کانَ بهِ مُخْلِصا لاسْتَحَقَّ ثوابَهُ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که :بدبخت بزرگ کیست ؟ ـ فرمود : مردی که دنیا را به خاطر دنیا واگذارد و بدین سبب دنیا را از دست دهد و آخرت را زیان کند و مردی که برای خودنمایی عبادت و کوشش کند و روزه بگیرد ؛ چنین کسی از لذتهای دنیا محروم گشته و خود را به رنجی در افکنده است که اگر برای خدا می بود سزاوار پاداش او می شد.

بحار الأنوار : ۹۲ / ۲۵۱ .

حدیث۴۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُقاتِلوا (تَقْتُلوا) الخَوارِجَ بَعدی ؛ فلَیس مَن طَلبَ الحقَّ فأخْطَأهُ، کَمَن طَلبَ الباطِلَ فأدْرَکَهُ

امام علی علیه السلام : بعد از من با خوارج نجنگید (خوارج را نکشید) ؛ زیرا کسی که طالب حقّ باشد و به آن نرسد همچون کسی نیست که جویای باطل باشد و به آن دست یابد .

نهج البلاغة: الخطبة ۶۱.

حدیث۴۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ، فإنّی فَقَأْتُ عَینَ الفِتنَةِ ،ولَم یَکُن لِیَجْتَرِئَ علَیها أحَدٌ غَیری بَعدَ أنْ ماجَ غَیْهَبُها (ظُلْمَتُها) ، واشْتَدَّ کَلَبُها .

امام علی علیه السلام : ای مردم ! من چشم فتنه را در آوردم، در زمانی که تاریکیش موج می زد و هاری و سختی آن اوج گرفته بود و کسی جز من جرأت دفع آن را نداشت .

نهج البلاغة: الخطبة ۹۳

حدیث۴۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا قُتلَ الخوارِجُ فقیلَ لَهُ : یا أمیرَ المؤمنینَ، هَلکَ القَومُ بأجْمَعِهِم ـ : کَلّا واللّه ِ،إنَّهُم نُطَفٌ فی أصْلابِ الرِّجالِ وقَراراتِ النّساءِ ، کُلَّما نَجَمَ مِنهُم قَرْنٌ قُطِعَ ، حتّی یکونَ آخِرُهُم لُصوصا سَلّابِینَ .

امام علی علیه السلام ـ آن گاه که خوارج کشته شدند و به ایشان عرض شد : ای امیرمؤمنان! این جماعت همه نابود شدند . فرمود : هرگز ، به خدا قسم که آنها نطفه هایی در پشت مردان و زهدانهای زنان هستند . هر گاه شاخی از آنان بروید ، قطع گردد تا این که سرانجام از آنان عده ای راهزن و دزد بر جای ماند .

نهج البلاغة: الخطبة ۶۰

حدیث۴۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقَد مَرَّ بقَتْلی الخَوارجِ ـ : بُؤْسا لَکُم ! لَقَد ضَرَّکُم مَن غَرَّکُم . فقیلَ لَهُ : مَن غَرَّهُم یا أمیرَ المؤمنینَ ؟ فقالَ : الشَّیطانُ المُضِلُّ ، والأنْفُسُ الأمّارَةُ بالسُّوءِ ، غَرَّتْهُم بالأمانیِّ ، وفَسَحَتْ لَهُم ، بِالمَعاصی، ووَعَدَتْهُم الإظْهارَ ، فاقْتَحَمَتْ بِهِم النّارَ .

امام علی علیه السلام ـ در هنگام عبور از جنازه خوارج ـ فرمود : بدا به حال شما! آن کس که فریبتان داد به شما زیان رساند. عرض شد: ای امیرمؤمنان! چه کسی فریبشان داد ؟ فرمود : شیطان گمراه کننده و نفس فرمان دهنده به بدی؛ به آرزوهای خام فریبشان داد و میدان گناهان را بر آنان فراخ گردانید و به آنان وعده پیروزی داد و آن گاه آنان را در کام آتش فرو برد .

نهج البلاغة: الحکمة ۳۲۳

حدیث۴۵۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
سَمِعْتُ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله يقولُ : يَخْرُجُ فى آخرِ الزّمانِ قَومٌ أحْداثُ الأسْنانِ ، سُفَهاءُ الأحْلامِ ، قَوْلُهُم مِن خَيرِ أقْوالِ أهْلِ البَرِيَّةِ ، صَلاتُهُم أكْثَرُ مِن صَلاتِكُم ، وقِراءتُهُم أكْثَرُ مِن قِراءتِكُم ، لا ـ يُجاوِزُ إيمانُهُم تَراقِيَهُم ـ أو قالَ حَناجِرَهُم ـ يَمْرُقونَ مِن الدِّينِ كمايَمْرُقُ السَّهمُ مِن الرَّمِيَّةِ ، فاقْتُلوهُم .
امام على عليه السلام : شنيدم كه پيامبر خدا صلى الله عليه و آله مى فرمايد : در آخر الزمان مردمى سر برمى دارند كم سال وسبكسر . بهترين سخنان را به زبان مى آورند ، بيش از شما نماز مى خوانند ، بيش از شما قرآن تلاوت مى كنند ، اما ايمان آنها از استخوان چنبره ـ يا فرمود : از حنجره هايشان ـ فراتر نمى رود . آنان همانند فراتر رفتن تير از هدف ، از دين خارج مى شوند . اين افراد را بكشيد.
شرح نهج البلاغة: ۲/۲۶۷ .

حدیث۴۵۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ وقد تَلا رجُلٌ هذهِ الآيةَ بحَضْرَتِهِ ـ : أهلُ حَرُوراءَ مِنهُم .
امام على عليه السلام ـ در پاسخ به كسى كه اين آيه را در حضور آن حضرت تلاوت كرد ـ فرمود : حروريان (خوارج) از اين افرادند .
شرح نهج البلاغة : ۲/۲۷۸ .

حدیث۴۵۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنْ أرَدْتَ أنْ يُؤْمِنَكَ اللّهُ سُوءَالعاقِبَةِ فاعْلَمْ أنَّ ما تَأْتيهِ مِن خَيرٍ فبفَضْلِ اللّهِ وتَوفيقِهِ ، وما تَأْتيهِ مِن سُوءٍ فبِإمْهالِ اللّهِ و إنْظارِهِ ، إيّاكَ وحِلْمَهُ وعَفْوَهُ عَنكَ .
امام على عليه السلام : اگر مى خواهى كه خداوند تو را از بدعاقبتى نگه دارد بدان كه هر خوبى كه به تو مى رسد از فضل و توفيق خداست و هر بدى كه به تو مى رسد خداوند به تو مهلت و فرصت داده است .از بردبارى و گذشت او نسبت به خودت بترس .
بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۲/۶۰ .

حدیث۴۵۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
غايَةُ الحياءِ أنْ يَسْتَحيىَ المَرءُمِن نَفْسِهِ .
امام على عليه السلام : اوج شرم اين است كه آدمى از خودش شرم كند .
غرر الحكم : ۶۳۶۹ .

حدیث۴۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یَسْتَحیِ مِن النّاسِ لَم یَسْتَحیِ مِن اللّهِ سبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از مردم شرم نکند، از خداوند سبحان نیز شرم نمی کند .

غرر الحکم : ۹۰۸۱ .

حدیث۴۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اسْتَحیی مِن قَولِ الحَقِّ فهُوأحمَقُ .

امام علی علیه السلام : کسی که از گفتن حقّ شرم کند احمق است .

غرر الحکم : ۸۶۵۰ .

حدیث۴۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُرِنَ الحیاءُ بالحِرْمانِ .

امام علی علیه السلام : کمرویی با محرومیّت قرین است .

غرر الحکم : ۶۷۱۴

حدیث۴۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحیاءُ یَمْنَعُ الرِّزْقَ .

امام علی علیه السلام : کمرویی مانع روزی است .

غرر الحکم : ۲۷۴

حدیث۴۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ العِفَّةِ الحیاءُ .

امام علی علیه السلام : علت پاکدامنی، شرم است.

غرر الحکم : ۵۵۲۷ .

حدیث۴۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعقَلُ النّاسِ أحْياهُم .

امام على عليه السلام : خردمندترين مردم، با شرم ترين آنهاست .

غرر الحكم : ۲۹۰۰

حدیث۴۵۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحياءُ يَصُدُّ عنْ فِعْلِ القَبيحِ .

امام على عليه السلام : شرم ، مانع زشتكارى مى شود .

غرر الحكم : ۱۳۹۳

حدیث۴۵۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحياءُ مِفْتاحُ كُلِّ الخَيرِ .

امام على عليه السلام : شرم، كليد همه خوبيهاست .

غرر الحكم : ۳۴۰

حدیث۴۵۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحياءُ سَبَبٌ إلى كُلِّ جَميلٍ.

امام على عليه السلام : شرم، وسيله رسيدن به هر زيبايى است.

بحار الأنوار: ۷۷/۲۱۱/۱.

حدیث۴۵۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

التّوحيدُ حياةُ النّفْسِ .

امام على عليه السلام : توحيد، حيات جان است .

غرر الحكم : ۵۴۰ .

حدیث۴۵۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا حياةَ إلّا بالدِّينِ ، ولا مَوتَ إلّا بجُحودِ اليَقينِ .

امام على عليه السلام : زندگى، جز به ديندارى نيست و مرگ، جز با از دست دادن يقين نيست .

الإرشاد : ۱ / ۲۹۶ .

حدیث۴۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اعلَموا أنّهُ لَیس مِن شیءٍ إلّاویَکادُ صاحِبُهُ یَشبَعُ مِنهُ ویَمَلُّه إلّا الحیاةَ ؛ فإنّهُ لا یَجِدُ فی المَوتِ راحةً .
امام علی علیه السلام : بدانید که هیچ چیزی نیست جز این که دارنده اش از آن سیر و خسته می شود، مگر زندگی ؛ زیرا در مرگ آسودگی نمی بیند .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۳۳ .

حدیث۴۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أخوکَ دِینُکَ، فاحْتَطْ لِدِینِکَ بِم شِئتَ .
امام علی علیه السلام : برادر تو دین توست ؛ پس تا می توانی مواظب دین خود باش .
الأمالی للطوسی : ۱۱۰/۱۶۸ .

حدیث۴۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللّهُمَّ لا تَجعَلْ بی حاجَةً إلی أحدٍمِن شِرارِ خَلْقِکَ ، وما جَعَلْتَ بی من حاجَةٍ فاجْعَلْها إلی أحْسَنِهِم وَجْها ، وأسْخاهُم بها نَفْسا ، وأطْلَقِهِم بها لِسانا ، وأقلِّهِم علَیَّ بها مَنّا .
امام علی علیه السلام : خدایا ! مرا به هیچ یک از بدان خلقت نیازمند مگردان ، و اگر مرا محتاج کسی کردی به خوشروترین و بخشنده ترین کس و آن که نیازم را با زبان خوش برآورد و کمتر بر من منت نهد ، محتاج گردان .
بحار الأنوار : ۷۸/۵۶/۱۱۱ .

حدیث۴۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنِ احْتَجْتَ إلَیهِ هُنْتَ علَیهِ .
امام علی علیه السلام : به هرکه نیاز پیدا کنی، نزدش خوار می شوی .
غرر الحکم : ۸۶۱۰ .

حدیث۴۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
امْنُنْ علی مَن شِئْتَ تَکُنْ أمیرَهُ ، واحْتَجْ إلی مَن شِئْتَ تَکُنْ أسیرَهُ ، واسْتَغْنِ عَمّن شِئتَ تَکُنْ نَظیرَهُ .
امام علی علیه السلام : به هرکه خواهی خوبی کن، تا فرمانروای او شوی ، دست نیاز به سوی هرکه خواهی دراز کن، تا اسیرش گردی و از هرکه خواهی بی نیازی جوی، تا همتای او شوی .

الخصال : ۴۲۰/۱۴ .

حدیث۴۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نِعْمَ البَيتُ الحَمّامُ ؛ تُذكَرُ فيهِ النّارُ ، ويَذهَبُ بالدَّرَنِ .
امام علی علیه السلام : نیکو خانه ای است حمام : هم یادآور آتش [دوزخ] است، و هم چرک را می برد .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۱۵/۲۳۷ .

حدیث۴۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أحمَقُ النّاسِ مَن أنْكَر على غَيرِهِ رَذيلَةً وهُو مُقيمٌ علَيها .
امام علی علیه السلام : احمق ترین مردم کسی است که عیب دیگران را زشت می شمارد، در حالی که خود آن عیب را داراست .
غرر الحکم : ۳۳۴۳

حدیث۴۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
السُّكوتُ على الأحمَقِ أفضَلُ(مِن) جَوابِهِ .
امام علی علیه السلام : سکوت در برابر احمق، بهتر از جواب دادن به اوست .
غرر الحکم : ۱۱۶۰ .

حدیث۴۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أحمَقُ النّاسِ مَن ظَنَّ أنّهُ أعْقَلُ النّاسِ .
امام علی علیه السلام : احمق ترین مردم کسی است که خود را خردمندترین مردم می داند .
غرر الحکم : ۳۰۸۹

حدیث۴۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أحمَقُ النّاسِ مَن يَمْنَعُ البِرَّ ويَطْلُبُ الشُّكْرَ ، ويَفعَلُ الشَّرَّ ويَتَوقّعُ ثَوابَ الخَيرِ .
امام علی علیه السلام : احمق ترین آدمها کسی است که مانع خوبی می شود و انتظار تشکر دارد و بدی می کند و توقع پاداش نیک دارد .
غرر الحکم : ۳۲۸۳

حدیث۴۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَرُدَّ علی النّاسِ کلَّ ما حَدّثوکَ ؛ فکفی بذلکَ حُمْقا .

امام علی علیه السلام : سعی نکن هرچه مردم برای تو می گویند ردّ کنی که این نشانه حماقت است.

غرر الحکم : ۱۰۲۵۱ .

حدیث۴۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تُعرفُ حَماقَةُ الرّجُلِ بالأشَرِ فی النِّعمَةِ ،وکَثْرَةِ الذُّلِّ فی المِحْنَةِ .

امام علی علیه السلام : حماقت انسان، از این راه شناخته می شود که در هنگام برخورداری سرمست شود و در تنگدستی خود را بسیار خوار کند .

غرر الحکم : ۴۵۲۰

حدیث۴۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن أماراتِ الأحمَقِ کَثْرَةُ تَلَوُّنِهِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های احمق این است که هر دم به رنگی در می آید .

غرر الحکم : ۹۴۴۵

حدیث۴۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن نَظرَ فی عُیوبِ النّاسِ فأنْکَرهاثُمّ رَضِیَها لِنَفْسِهِ فذلکَ الأحمَقُ بعَینِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که عیبهای دیگران را ببیند و آنها را زشت شمارد اما همان عیبها را در خود بپسندد، احمق واقعی است .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۴۹ .

حدیث۴۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفْقَرُ الفَقْرِ الحُمْقُ .

امام علی علیه السلام : بدترین فقر ، حماقت است .

غرر الحکم : ۲۸۴۹ .

حدیث۴۵۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما العَدُوُّ إلى عَدُوِّهِ أسْوأَ تَضْييعا مِن الأحمَقِ إلى نَفْسِهِ .

امام على عليه السلام : زيانى كه احمق به خود مى زند دشمن به دشمنش نمى زند .

نهج السعادهٔ : ۳/۲۲۵ .

حدیث۴۵۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحُمْقُ أدْوَأُ الدّاءِ .

امام على عليه السلام : حماقت، بدترين درد است.

غرر الحكم : ۶۸۷

حدیث۴۵۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن أحلَمِ النّاسِ ـ : الّذى لا يَغْضَبُ .

امام على عليه السلام ـ در پاسخ به پرسش از بردبارترين مردم ـ فرمود : كسى كه خشمگين نمى شود .

الأمالى للصدوق: ۴۷۸/۶۴۴.

حدیث۴۵۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحَليمُ مَنِ احْتَمَلَ إخوانَهُ .

امام على عليه السلام : بردبار كسى است كه برادران خود را تحمل كند .

غرر الحكم : ۱۱۱۱ .

حدیث۴۵۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحِلمُ عِندَ شِدَّةِ الغَضَبِ يُؤمِنُ غَضَبَ الجَبّارِ .

امام على عليه السلام : بردبارى كردن در اوج خشم، آدمى را از خشم [خداى] جبّار در امان مى دارد .

غرر الحكم : ۱۷۷۶ .

حدیث۴۵۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ أوّلَ عِوَضِ الحَليمِ مِن خَصْلَتِهِ ، أنّ الناسَ أعْوانُهُ على الجاهِلِ .

امـام علی علیه السـلام : نخستین عوضـی که بردبار از این خصـلت خود می گیرد، این است که مردم در برابر نادان به یاری او بر می خیزند .

جامع الأخبار : ۳۱۹/۸۹۶ .

حدیث۴۵۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنْ لَم تَكُن حَليما فَتَحَلَّمْ ؛ فإنَّهُ قَلَّ مَن تَشَبَّهَ بقَومٍ إلّا أوْشَكَ أنْ يكونَ مِنهُم .

امام علی علیه السلام : اگر بردبار نیستی، وانمود کن که بردباری؛ زیرا کمتر کسی است که خود را شبیه گروهی کند و بزودی یکی از آنان نشود .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۰۷ .

حدیث۴۵۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن حَلُمَ سادَ .

امام علی علیه السلام : هر که بردبار باشد، آقایی کند .

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث۴۵۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن حَلُمَ عن عَدُوِّهِ ظَفِرَ بِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که در برابر دشمنش بردباری نشان دهد بر او پیروز شود .

كنز الفوائد : ۱/۳۱۹ .

حدیث۴۵۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحِلمُ والأناةُ تَوْأمانِ يُنْتِجُهما عُلُوُّ الهِمَّةِ .

امام علی علیه السلام : بردباری و وقار دو همزادند که مولود بلندهمّتی هستند .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۶۰

حدیث۴۵۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلَيكَ بالحِلمِ ؛ فإنّهُ ثَمَرَةُ العِلمِ .

امام علی علیه السلام : برتو باد بردباری ، زیرا که ثمره دانایی است .

غرر الحکم : ۶۰۸۴ .

حدیث۴۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِوُفورِ العقلِ یَتَوفَّرُ الحِلمُ .

امام علی علیه السلام : با زیاد شدن عقل بردباری زیاد می شود.

غرر الحکم : ۴۲۷۴

حدیث۴۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمالُ الرّجُلِ حِلمُهُ .

امام علی علیه السلام : زیبایی مرد، بردباری اوست .

غرر الحکم : ۴۷۱۸ .

حدیث۴۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِلمُ نِظامُ أمْرِ الْمُؤْمِنِ .

امام علی علیه السلام : بردباری، مایه سامان یافتن کار مؤمن است .

غرر الحکم : ۱۴۲۰

حدیث۴۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِلمُ تَمامُ العَقلِ .

امام علی علیه السلام : بردباری، کمال خرد است .

غرر الحکم : ۱۰۵۵

حدیث۴۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بلُزومِ الحَلالِ ، وحُسنِ البِرِّ بالعِیالِ ، وذِکرِ اللّه ِ فی کُلِّ حالٍ .

امام علی علیه السلام : برتو باد استفاده از حلال و نیکی کردن به خانواده و به یاد خدا بودن در همه حال .

غرر الحکم : ۶۱۳۱ .

حدیث۴۵۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أحْلِفوا الظّالِمَ إذا أرَدْتُم يَمينَهُ بأنّهُ بَرىءٌ مِن حَولِ اللّهِ وقُوَّتِهِ ، فإنَّهُ إذا حَلفَ بها كاذِبا عُوجِلَ العُقوبـةَ ، وإذا حَلفَ باللّهِ الّذى لا إلهَ إلّا هُو لَم يُعاجَلْ ؛ لأ نّهُ قد وَحّدَاللّه َ تعالى .
امام على عليه السـلام : هرگاه خواستيـد ستمگر را سوگنـد دهيـد، چنين سوگندش دهيد كه بگويد: «از حول و قوّه خدا بدور باشم» زيرا اگر به دروغ چنين سوگندى ياد كند بى درنگ سـزايش را خواهد چشيد . اما اگر بگويد : «سوگند به خدايى كه جز او خدايى نيست» در كيفر او درنگ خواهد شد ؛ زيرا خداوند متعال را به يگانگى ستوده است .
نهج البلاغة : الحكمة ۲۵۳ .

حديث۴۵۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّ الحُكَماءَ ضَيَّعوا الحِكمَةَ لَمّا وَضَعوها عِند غَيرِ أهْلِها .
امام على عليه السلام : همانا حكيمان آن گاه حكمت را تباه كردند كه آن را در اختيار نااهلان گذاشتند .
قصص الأنبياء : ۱۶۰/۱۷۶ .

حديث۴۵۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن ثَبَتَتْ لَهُ الحِكمَةُ عَرَفَ العِبرَةَ.
امام على عليه السلام : هر كه حكمت در دلش جاى گيرد، عبرت شناس شود .
غرر الحكم : ۸۷۰۶ .

حديث۴۵۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا حِكمَةَ إلّا بعِصْمَةٍ .
امام على عليه السلام : حكمت، جز با خويشتندارى از گناه به دست نمى آيد .
غرر الحكم : ۱۰۹۱۶ .

حديث۴۵۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لاتَجْتَمِعُ الشَّهوَةُ والحِكمَةُ .
امام على عليه السلام : شهوت و حكمت با هم جمع نمى شوند .
غرر الحكم : ۱۰۵۷۳ .

حديث۴۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رأسُ الحِكمَةِ لُزومُ الحقِّ وطاعَةُ المُحِقِّ .

امام علی علیه السلام : ملازمت با حقّ و فرمانبری از مُحقّ، سرآمد حکمت است .

غرر الحکم : ۵۲۵۸

حدیث۴۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اغْلِبِ الشّهْوَةَ تَكْمُلْ لكَ الحِكمَةُ.

امام علی علیه السلام : بر شهوت (خواهش نفس) چیره شو ، حکمتت به کمال می رسد .

غرر الحکم : ۲۲۷۲

حدیث۴۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ليسَ الحَكيمُ مَن لَم يُدارِ مَن لا يَجِدُبُدّا مِن مُداراتِهِ .

امام علی علیه السلام : حکیم نیست آن که مدارا نکند با کسی که چاره ای جز مدارا با او ندارد .

تحف العقول : ۲۱۸ .

حدیث۴۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوّلُ الحِكمَةِ تَرْكُ اللَّذّاتِ ،وآخِرُها مَقْتُ الفانِياتِ .

امام علی علیه السلام : نخستین گام حکمت، وانهادن لذتهاست و آخرین گام آن، دشمن داشتن هر آنچه فانی می شود .

غرر الحکم : ۳۰۵۲

حدیث۴۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن الحِكمَةِ أنْ لا تُنازِعَ مَن فَوقَكَ ،ولا تَسْتَذِلَّ مَن دُونَكَ ، ولا تَتَعاطى ما ليسَ في قُدْرَتِكَ ، ولا يُخالِفَ لِسانُكَ قَلبَكَ ، ولا قَولُكَ فِعلَكَ ، ولا تَتَكلّمَ فيما لا تَعلَمُ ، ولا تَتْرُكَ الأمرَ عِندَ الإقْبالِ وتَطْلُبَهُ عِندَ الإدْبارِ .

امام علی علیه السلام : از حکمت است که با فرا دست خود نستیزی و فرو دست خود را خوار نشماری و به کاری که در توان تو نیست نپردازی و زبانت با دلت و گفتارت باکردارت ناسازگار نباشد و درباره آنچه نمی دانی سخن نگویی و وقتی کاری به تو رو می آورد رهایش نکنی و چون از تو روی گرداند دنبالش نروی .

غرر الحکم : ۹۴۵۰ .

از۴۶۰۱تا۴۸۰۰

حدیث۴۶۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الْحِكْمَةُ ضالَّةُ المُؤْمِنِ ، فخُذِ الحِكْمَةَ ولَو مِن أهلِ النِّفاقِ .

امام على عليه السلام : حكمت، گمشده مؤمن است؛ پس ، آن را، گر چه از منافقان، فرا گير .

نهج البلاغة: الحكمة ۸۰ .

حدیث۴۶۰۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيس بحَكيمٍ مَن قصَدَ بحاجَتِهِ غَيرَ كَريم .

امام على عليه السلام : حكيم نيست كسى كه نياز خود را نزد شخص غير كريم بَرَد .

غرر الحكم : ۷۴۹۹ .

حدیث۴۶۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحِكمَةُ ضَالّةُ المؤمنِ ، فاطْلُبوها ولَو عندَ المُشرِكِ تكونوا أحَقَّ بها وأهلَها .

امام على عليه السلام : حكمت، گمشده مؤمن است ؛ پس آن را بجوييد گر چه نزد مشرك باشد [زيرا كه] شما بدان سزاوارتر و شايسته تريد .

الأمالى للطوسى: ۶۲۵/۱۲۹۰.

حدیث۴۶۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحِكمَةُ شَجَرةٌ تَنْبُتُ فى القَلبِ ، وتُثْمِرُ على اللِّسانِ .

امام على عليه السلام : حكمت درختى است كه در دل مى رويد و بر زبان به بار مى نشيند .

غرر الحكم : ۱۹۹۲ .

حدیث۴۶۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن عُرِفَ بالحِكمَةِ لَحَظَتْهُ العُيونُ بالوَقارِ والهَيبةِ .

امام على عليه السلام : هركس به حكمت شناخته شود، چشمها با ديده وقار و شكوه به او بنگرند .

تحف العقول : ۹۷ .

حدیث۴۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحِکمَةُ رَوضَةُ العُقَلاءِ ، ونُزْهَةُ النُّبَلاءِ .
امام علی علیه السلام : حکمت، گلزار خردمندان است و گردشگاه فرزانگان .
غرر الحکم : ۱۷۱۵

حدیث۴۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
المُحتَكِرُ البَخيلُ جامِعٌ لِمَن لا يَشْكُرُهُ ، وقادِمٌ على مَنْ لا يَعْذِرُهُ .
امام علی علیه السلام : محتکرِ بخیل برای کسی (وارث) گرد می آورد که از او تشکر نمی کند و به سوی کسی (خداوند) می رود که عذرش را نمی پذیرد.
غرر الحکم : ۱۸۴۲ .

حدیث۴۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
المُحْتَكِرُ مَحرومٌ نِعْمَتَهُ .
امام علی علیه السلام : محتکر، از نعمت خود محروم است .
غرر الحکم : ۴۶۵

حدیث۴۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
كُلُّ حُكْرَةٍ تَضُرُّ بالنّاسِ وتُغْلي السِّعْرَ علَيهِم فلا خَيرَ فيها .
امام علی علیه السلام : هر احتکاری که به مردم زیان رساند و نرخها را بالا برد خیر و برکتی ندارد.
دعائم الإسلام : ۲/۳۵/۷۸ .

حدیث۴۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فيما كَتَبَهُ للأشتَرِ حينَ وَلّاهُ مِصرَ ـ : ... واعْلَمْ ـ مَع ذلكَ ـ أنّ في كثيرٍ مِنهُم ضِيقا فاحِشا ، وشُحّا قَبيحا ، واحْتِكارا للمَنافِعِ ، وتَحَكُّما في البِياعاتِ ، وذلكَ بابُ مَضَرَّةٍ للعامَّةِ ، وعَيْبٌ على الوُلاةِ ، فامْنَعْ مِن الاحْتِكارِ ؛ فإنَّ رسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله مَنعَ مِنهُ .
امام علی علیه السلام ـ در فرمان زمامداری مصر به مالك اشتر ـ نوشت : ... با این همه ، بدان که بسیاری از تاجران در داد و ستد بیش از اندازه سختگیرند و بخل ورزی ناپسندی دارند و به منظور سود بیشتر کالا را احتکار می کنند و به دلخواه نرخ گران می بندند و این کار برای توده مردم زیانبار و برای حکمرانان عیب و ننگ است . بنابراین ، از احتکار جلوگیری کن ؛ زیرا که رسول خدا صلی الله علیه و آله از آن منع فرموده است .
نهج البلاغة : الکتاب ۵۳ .

حدیث۴۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الاحْتِكارُ رَذيلَةٌ .
امام علی علیه السلام : احتکار، رذیلت است .
غرر الحکم : ۱۱۲ .

حدیث۴۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الاحْتِكارُ مَطِيَّةُ النَّصَبِ .
امام علی علیه السلام : احتکار، مرکب رنج است .
الکافی : ۸/۱۹/۴ .

حدیث۴۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مِن طَبائعِ الأغْمارِ إتْعابُ النُّفوسِ فی الاحْتِكارِ .
امام علی علیه السلام : به رنج افکندن خود برای احتکار از خصلتهای ابلهان است .
غرر الحکم : ۹۳۴۹ .

حدیث۴۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الاحْتِكارُ داعِيَةُ الحِرْمانِ .
امام علی علیه السلام : احتکار، موجب محرومیت است.
غرر الحکم : ۲۵۶

حدیث۴۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الاحْتِكارُ شِيمَةُ الفُجّارِ .
امام علی علیه السلام : احتکار، خوی نابکاران است .
غرر الحکم : ۶۰۷

حدیث۴۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وأعظَمُ ما افْتَرضَ [اللّه ُ]سبحانَهُ مِن تلكَ الحُقوقِ : حقُّ الوالی علی الرَّعِیَّةِ ، وحقُّ الرَّعِیَّةِ علی الوالی .

امام علی علیه السلام : از میان آن حقوق که خداوندسبحان واجب فرموده، مهمترینش حقّ زمامدار بر ملّت است و حقّ ملّت بر زمامدار .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۶ .

حدیث۴۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَعلَ اللّه ُ سبحانَهُ حُقوقَ عِبادِهِ مُقَدِّمَةً لحُقوقِهِ ، فمَن قامَ بحُقوقِ عِبادِ اللّه ِ كانَ ذلكَ مُؤَدّیا إلی القِیامِ بحُقوقِ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان حقوق مردم راپیش روی حقوق خود گردانید ، پس هر که حقوق بندگان خدا را رعایت کند، این کار به رعایت کردن حقوق خدا بینجامد .

غرر الحكم : ۴۷۸۰ .

حدیث۴۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... لكنَّهُ سَبحانَهُ جَعَلَ حقَّهُ علی العِبادِ أنْ یُطیعوهُ ، وجَعلَ جَزاءهُم علَیهِ مُضاعَفَةَ الثَّوابِ تَفَضُّلاً مِنهُ .

امام علی علیه السلام : ... اما خداوند سبحان حقّ خود رابر بندگان این قرار داد که او را فرمان برند و در مقابل ، برای آنان این حقّ را قائل شد که از روی تفضل خویش ، چند برابر پاداششان دهد .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۶ .

حدیث۴۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَمْنَعَنّكُم رِعایةُ الحقِّ لأحدٍ عن إقامَةِ الحقِّ علَیهِ .

امام علی علیه السلام : رعایت حقّ کسی هرگز نباید مانع شما از اقامه حقّ بر او شود .

غرر الحكم : ۱۰۳۲۸ .

حدیث۴۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحقُّ أوْسَعُ الأشیاءِ فیالتَّواصُفِ ، وأضْیَقُها فی التَّناصُفِ ، لا یَجْری لأحدٍ إلّا جَری عَلَیهِ ، ولا یَجْری علَیهِ إلّا جَری لَهُ ، ولَو كانَ لأحَدٍ أنْ یَجْریَ لَهُ ولا یَجْریَ علَیهِ لَكانَ ذلكَ خالِصا للّه ِ سُبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : حقّ در توصیف و گفتار گسترده ترین چیزهاست، اما در عمل تنگترین چیزهاست. کسی را حقّی نیست جز آن که بر او نیز حقّی است و بر او حقّی نیست جز آن که او را نیز [بر دیگری]حقّی است . اگر بنا بود کسی را حقّی باشد اما بر او حقّی نه ، آن کس فقط خداوند سبحان بود .

نهج البلاغة: الخطبة۲۱۶.

حدیث۴۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ الحقَّ لایُعرَفُ بالرِّجالِ، اعْرِفِ الحقَّ تَعرِفْ أهلَهُ .
امام علی علیه السلام : حقّ به شخصیتها شناخته نمی شود ؛ خودِ حقّ را بشناس تا پیروان آن را بشناسی .
مجمع البیان : ۱/۲۱۱ ، روضة الواعظین : ۳۹ .

حدیث۴۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ مِن وصایاهُ لابْنِهِ الحُسینِ علیه السلام ـ : یا بُنَیَّ ، اُوصیکَ بتَقْوی اللّه ِ فی الغِنی والفَقرِ ، وکَلِمَةِ الحقِّ فی الرِّضا والغَضَبِ .
امام علی علیه السـلام ـ در سفارشـهای خود به فرزندش حسـین علیه السـلام ـ فرمود : فرزندم ! تو را سفارش می کنم به ترس از خدا درتوانگری و تهیدستی، و گفتن حقّ در خشنودی و خشم.
تحف العقول : ۸۸ .

حدیث۴۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ أفْضلَ النّاسِ عندَ اللّه ِ مَن کانَ العَملُ بالحقِّ أحَبَّ إلیهِ ـ وإنْ نَقَصَهُ وکَرَثَهُ ـ مِن الباطِلِ وإنْ جَرَّ إلَیهِ فائدةً وزادَهُ .
امام علی علیه السـلام : برترین مردم نزد خدا کسـی است که عمل به حقّ را از عمل به باطل بیشتر دوست داشـته باشد ـ اگر چه برای او زیانمند و غمبار باشد ـ و باطل برایش سودمند و فزاینده .
نهج البلاغة : الخطبة ۱۲۵ .

حدیث۴۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فی قائمةِ سَیفٍ مِن سُیوفِ رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله صَحیفَةٌ فِیها...قُلِ الحقَّ ولو علی نفسِکَ .
امام علی علیه السـلام : بر قبضه شمشـیری از شمشـیرهای رسول خدا صـلی الله علیه و آله نوشـته شده بود ... حقّ را بگو هر چند علیه خودت .
بحار الأنوار:۷۴/۱۵۷/۲.

حدیث۴۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن یَطلُبِ العِزَّ بغَیرِ حقٍّ یَذِلَّ، ومَن عانَدَ الحقَّ لَزِمَهُ الوَهْنُ .
امام علی علیه السلام : هر کس با تکیه به غیر حقّ جویای عزّت شود به ذلّت در افتد، و هر که با حقّ عناد ورزد خوار گردد .
تحف العقول : ۹۵ .

حدیث۴۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الحقَّ ثَقيلٌ مَرِیءٌ ، وإنّ الباطِلَ خَفيفٌ وَبِیءٌ .

امام علی علیه السلام : همانا حقّ سنگین است اما گوارا، و باطل سبک و آسان است اما کشنده.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۷۶ .

حدیث۴۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ألَا وإنَّ الحَقَّ مَطايا ذُلُلٌ ، رَكِبَها أهلُها واُعطُوا أزِمَّتَها ، فسارَتْ بِهِمُ الهُوَيْنا حتّى أتَتْ ظِلّاً ظَليلاً .

امام علی علیه السلام : هلا ! حقّ ها مرکبهایی رام هستند که صاحبانشان بر آنها نشستند و زمام آنها را به دست گرفتند . پس ، این مرکبها سواران خود را به آرامی و ملایمت بردند تا به سایه ای گسترده رسیدند .

نهج السعادهٔ : ۳ / ۲۹۴ .

حدیث۴۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحقُّ أقوى ظَهيرٍ .

امام علی علیه السلام : حقّ، نیرومندترین پشتیبان است .

غرر الحکم : ۷۱۶ .

حدیث۴۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا مَوَدَّةَ لِحَقودٍ .

امام علی علیه السلام : کینه توز، پایبند دوستی و مودّتی نیست.

غرر الحکم : ۱۰۴۳۶ .

حدیث۴۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الفِتَنِ الحِقْدُ .

امام علی علیه السلام : علت فتنه ها و آشوبها کینه توزی است .

غرر الحکم : ۵۵۲۲

حدیث۴۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحَقودُ مُعذَّبُ النّفسِ ، مُتَضاعَفُ الهَمِّ .
امام علی علیه السلام : جانِ کینه توز در عذاب است و اندوهش دو چندان .
غرر الحکم : ۱۹۶۲

حدیث۴۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحِقدُ مَثارُ الغَضَبِ .
امام علی علیه السلام : کینه ، خشم برانگیز است .
غرر الحکم : ۵۳۰

حدیث۴۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحِقدُ شِیمَةُ الحَسَدةِ .
امام علی علیه السلام : کینه توزی، خصلت حسودان و بدخواهان است.
غرر الحکم : ۵۳۰

حدیث۴۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحِقدُ نارٌ لا تُطْفَأُ إلّا بالظَّفَرِ .
امام علی علیه السلام : کینه توزی، آتشی است که جز با پیروز شدن فرونشانده نمی شود .
غرر الحکم : ۲۲۰۳

حدیث۴۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحِقْدُ اَلْأَمُ العُیوبِ .
امام علی علیه السلام : کینه توزی، پست ترین عیبهاست .
غرر الحکم : ۹۶۶

حدیث۴۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ إحْسانَکَ إلی مَن کادَکَ مِن الأضْدادِ والحُسّادِ ، لأغْیَظُ علَیهِم مِن مَواقِعِ إساءتِکَ مِنهُم، وهُو داعٍ إلی صَلاحِهِم .
امام علی علیه السلام : خوبی کردن تو به دشمنان و بدخواهانت از بدی کردنت به آنها در ایشان مؤثرتر است و موجب اصلاح آنان

می شود .

غرر الحکم : ۳۶۳۷ .

حدیث۴۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کَثُرَ إحْسانُهُ أحَبَّهُ إخْوانُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که احسانش زیاد باشد، دوستان و برادرانش او را دوست بدارند .

غرر الحکم : ۸۴۷۳

حدیث۴۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالإحْسانِ تُمْلَکُ القُلوبُ .

امام علی علیه السلام : با نیکی کردن، دلها تصرّف می شود .

غرر الحکم : ۴۳۳۹ .

حدیث۴۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَکاةُ الظَّفَرِ الإحْسانُ .

امام علی علیه السلام : زکات پیروزی ، نیکی کردن است .

غرر الحکم : ۵۴۵۰

حدیث۴۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ زادُ المَعادِ الإحْسانُ إلی العِبادِ .

امام علی علیه السلام : چه نیکو توشه ای است برای معاد، نیکی کردن به بندگان .

غرر الحکم : ۹۹۱۲

حدیث۴۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علَیکَ بالإحْسانِ ، فإنَّهُ أفْضَلُ زِراعَةٍ ، وأرْبَحُ بِضاعَةٍ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد نیکوکاری، که آن بهترین کشت، و سود آورترین کالاست.

غرر الحکم : ۶۱۱۲

حدیث۴۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّکَ إنْ أحسَنْتَ فنفسَکَ تُکْرِمُ ، وإلَیها تُحْسِنُ ، إنّکَ إنْ أسأتَ فَنفسَکَ تَمْتَهِنُ ، وإیّاها تَغْبِنُ .

امـام علی علیه السـلام : تـو اگر نیکی کنی خودت را گرامی داشـته ای و به خودت نیکی کرده ای ؛ اگر بـدی کنی خودت را خوار کرده ای و به خودت زیان رسانده ای .

غرر الحکم : ۳۸۰۸ ـ ۳۸۰۹ .

حدیث۴۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أعْظَمَ الحَسَـراتِ یَومَ القِیامَةِ ، حَسْرَةُ رجُلٍ کَسَبَ مالاً فی غَیرِ طاعَةِ اللّه ِ ، فوَرِثَهُ رجُلٌ فأنْفَقَهُ فی طاعةِ اللّه ِ سُبحانَهُ ، فدَخَلَ بهِ الجَنّةَ ، ودَخَلَ الأوَّلُ بِهِ النّارَ .

امام علی علیه السـلام : بزرگترین افسوس در روز قیامت ، افسوس مردی است که مالی را به ناروا گرد آورده و آن را برای کسـی بر جای گذاشته و او آن را در راه طاعت خداوند سبحان خرج کرده باشد و بدان سبب به بهشت رود و او به دوزخ .

نهج البلاغة : الحکمة ۴۲۹ .

حدیث۴۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسودُ کثیرُ الحَسَراتِ ، مُتضَاعَفُ السَّیِّـئاتِ .

امام علی علیه السلام : حسود، پُر حسرت است، و گناهانش مضاعف.

غرر الحکم : ۱۵۲۰

حدیث۴۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسودُ لا یَسودُ .

امام علی علیه السلام : حسود، آقا و سرور نمی شود.

غرر الحکم : ۱۰۱۷ .

حدیث۴۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما رَأیتُ ظالِما أشْبَهَ بمَظلومٍ مِن الحاسِدِ : نَفَسٌ دائمٌ ، وقَلبٌ هائمٌ ، وحُزنٌ لازِمٌ .

امام علی علیه السـلام : سـتمگری چون حسود ندیـدم، که به سـتمدیده شبیه تر باشـد : جانی سـرگردان دارد و دلی بیقرار و اندوهی پیوسته .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۵۶/۲۹ .

حدیث۴۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبُ الحاسِدِ ما یَلْقی .

امام علی علیه السلام : آنچه حسود [از حسادت خود]می کشد، او را بس است .

کنز الفوائد : ۱/۱۳۶ .

حدیث۴۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحاسِدُ یَری أنَّ زَوالَ النِّعمَةِ عَمَّن یَحسُدُهُ نِعْمَةٌ علَیهِ .

امام علی علیه السلام : حسود، زوال نعمت از محسود را برای خود نعمت می داند .

غرر الحکم : ۱۸۳۲ .

حدیث۴۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

للّه ِ دَرُّ الحَسدِ ما أعْدَلَهُ ! بَدأَ بصاحِبِهِ فقَتلَهُ .

امام علی علیه السلام : آفرین بر حسادت ! چه عدالت پیشه است ! پیش از همه صاحب خود را می کشد !

شرح نهج البلاغة : ۱/۳۱۶ .

حدیث۴۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمرَةُ الحَسدِ شَقاءُ الدُّنیا والآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : ثمره حسادت، رنج و بدبختی در دنیا وآخرت است .

غرر الحکم : ۴۶۳۲

حدیث۴۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسدُ شَرُّ الأمْراضِ .

امام علی علیه السلام : حسادت، بدترین بیماری است.

غرر الحکم : ۳۳۲

حدیث۴۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رأسُ الرَّذائلِ الحَسدُ .

امام علی علیه السلام : حسد، سر آمد رذیلت هاست .

غرر الحکم : ۵۲۴۲ .

حدیث۴۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسدُ حَبْسُ الرُّوحِ .

امام علی علیه السلام : حسادت، زندان روح است .

غرر الحکم : ۳۷۲

حدیث۴۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

والنّاسُ يَومَئذٍ على طَبَقاتٍ ومَنازِلَ، فمِنهُم مَن يُحاسَبُ حِسابا يَسيرا ويَنْقَلِبُ إلى أهْلِهِ مَسْرورا ، ومِنهُمُ الّذينَ يَدخُلونَ الجَنّةَ بغَيرِ حِسابٍ ؛ لأـ نَّهُم لَم يَتَلَبّسوا مِن أمْرِ الـدُّنيا بشَىءٍ ، وإنّما الحِسابُ هُناكَ على مَن تَلَبّسَ بها هاهُنا ، ومِنهُم مَن يُحاسَبُ على النَّقيرِ والقِطْميرِ ويَصيرُ إلى عَذابِ السَّعيرِ .

امام علی علیه السلام : در آن روز مردم چند گروهند : برخی از آنان مختصری حسابرسی می شوند و شادمان نزد خانواده خود برمی گردند ، برخی بدون حسابرسی وارد بهشت می شوند ؛ زیرا هیچ آلودگی دنیوی ندارند ؛ کسی در آن جا حسابرسی می شود که در این جا به دنیا آلوده شده باشد ؛ بعضی هم درباره گودی زیر هسته خرما و پوست نازک بین خرما و هسته آن (درباره کمترین جزئیات اعمالشان) باز خواست و به عذاب آتش شعله ور گرفتار می شوند.

الاحتجاج : ۱/۵۷۲/۱۳۷ .

حدیث۴۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ذَكَرَ اسمَ اللّهِ على الطَّعامِ لَم يُسألْ عن نَعيمِ ذلكَ الطَّعامِ أبدا .

امام علی علیه السلام : هر کس در هنگام خوردن غذا نام خدا را بگوید، درباره نعمت آن خوراک هرگز مورد سؤال قرار نخواهد گرفت .

الأمالی للصدوق : ۳۷۴/۴۷۲ .

حدیث۴۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حاسَبَ نَفسَهُ سَعِدَ .

امام علی علیه السلام : هرکه نفس خود را حسابرسی کند نیکبخت شود .

غرر الحکم : ۷۸۸۷ .

حدیث۴۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حاسبَ نَفْسَهُ رَبِحَ ، ومَن غَفَلَ عَنها خَسِرَ ، ومَن خافَ أمِنَ .

امام علی علیه السلام : هرکه به حساب نفس خود برسد سود برد، و هر کس از آن غافل ماند زیان کند، و هرکس بترسد ایمن ماند .

بحار الأنوار: ۷۰/۷۳/۲۷.

حدیث۴۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حاسَبَ نفسَهُ وقَفَ على عُيوبِهِ، وأحاطَ بذُنوبِهِ ، واسْتَقالَ الذُّنوبَ ، وأصْلَحَ العُيوبَ .

امام علی علیه السلام : هر که به محاسبه نفْس خود پردازد به عیبهایش آگاه شود و به گناهانش پی ببرد وگناهان را جبران کند و عیبها را برطرف سازد .

غرر الحکم : ۸۹۲۷ .

حدیث۴۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَيِّدوا أنْفُسَكُم بالمُحاسَبَةِ ، وامْلِكوها بالمُخالَفَةِ .

امام علی علیه السلام : نفسهای خود را با حسابرسی به بند کشید؛ و با مخالفت کردن با آن، زمامش را در اختیار گیرید .

غرر الحکم : ۶۷۹۴ .

حدیث۴۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِسابُ قَبلَ العِقابِ ، الثَّوابُ بَعدَ الحِسابِ .

امام علی علیه السلام : حسابرسی پیش از کیفر است؛ پاداش بعد از حسابرسی [اعمال] .

غرر الحکم : ۳۸۰ .

حدیث۴۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَسْلُ الثِّيابِ يُذهِبُ الهَمَّ والحُزنَ .

امام علی علیه السلام : شستن جامه ها (نظافت لباس) ، غم و اندوه را می برد .

الخصال : ۶۱۲ / ۱۰ .

حدیث۴۶۶۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

نِعْمَ طارِدُ الهُمومِ اليَقينُ

امام على عليه السلام : چه نيكو غم زدايى است، يقين .

بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۱۱ / ۱ .

حدیث۴۶۶۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ والجَزَعَ ؛ فإنَّهُ يَقْطَعُ الأملَ ،ويُضعِفُ العَملَ ، ويُورِثُ الهَمَّ .

امام على عليه السلام : از بيتابى كردن بپرهيز ؛ كه آن اميد را قطع مى كند و عمل را ضعيف مى گرداند و اندوه مى آورد .

دعائم الإسلام : ۱/۲۲۳ .

حدیث۴۶۶۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما رأيتُ ظالِما أشْبَهَ بمظلومٍ من الحاسِدِ؟ نَفَسٌ دائمٌ، وقَلبٌ هائمٌ، وحُزنٌ لازِمٌ .

امام على عليه السلام : ستمگرى نديدم كه به ستمديده مانند تر باشد مگر حسود ؟ او جانى خسته دارد و دلى سرگشته و اندوهى پيوسته .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۵۶/۲۹ .

حدیث۴۶۶۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن قَصَّر فى العملِ ابْتُلى بالهَمِّ .

امام على عليه السلام : هر كه در عمل كوتاهى كند، به اندوه گرفتار آيد .

نهج البلاغة : الحكمة ۱۲۷ .

حدیث۴۶۶۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن غَضِبَ على مَن لا يقدِرُ أنْ يَضُرَّهُ ، طالَ حُزْنُهُ وعَذّبَ نَفْسَهُ .

امام على عليه السلام : هر كه بر كسى خشم گيرد كه توان آسيب رساندن به او را ندارد، اندوهش دراز گردد و خود را عذاب دهد.

تحف العقول : ۹۹ .

حدیث۴۶۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الهمُّ يُذيبُ الجَسَدَ .

امام على عليه السلام : غصّه و اندوه، بدن را آب مى كند .

غرر الحكم : ۱۰۳۹ .

حديث۴۶۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الهَمُّ نِصفُ الهَرَمِ .

امام على عليه السلام : اندوه، نيمى از پيرى است.

تحف العقول : ۲۱۴ .

حديث۴۶۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أحْزَمُكُم أزْهَدُكُم .

امام على عليه السلام : دور انديش ترين شما، زاهدترين شماست .

غرر الحكم : ۲۸۳۲ .

حديث۴۶۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحازِمُ مَن يُؤَخِّرُ العُقوبَةَ فى سُلطانِ الغَضَبِ ، ويُعَجِّلُ مُكافَأَةَ الإحْسانِ اغْتِناما لفُرْصَةِ الإمْكانِ .

امام على عليه السلام : دور انديش كسى است كه در هنگام بر افروخته شدن آتش خشم، كيفر دادن را به تأخير اندازد و به محض دست دادن فرصت ممكن، براى جبران كردن احسان بشتابد .

غرر الحكم : ۲۱۷۹ .

حديث۴۶۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحازِمُ مَن لَم يَشْغَلْهُ غُرورُ دُنْياهُ عنِ العَمَلِ لاُخْراهُ .

امام على عليه السلام : دور انديش كسى است كه فريبندگى دنيا او را از كار براى آخرتش باز ندارد .

غرر الحكم : ۱۹۸۴

حديث۴۶۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحازِمُ مَن تَخَيَّرَ لخُلَّتِهِ ؛ فإنَّ المَرْءَيُوزَنُ بخَليلِهِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که دوست خوب بر گزیند ؛ زیرا آدمی به دوست خود سنجیده می شود .

غرر الحکم : ۲۰۲۶

حدیث۴۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحازِمُ مَن لا یَشْغَلُهُ النِّعْمَةُ عنِ العَملِ للعاقِبَةِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیش کسی است که برخورداری از نعمت و ثروت او را از کار برای آخرت باز ندارد .

غرر الحکم : ۱۸۷۸

حدیث۴۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا خَیرَ فی عَزمٍ بلا حَزمٍ .

امام علی علیه السلام : در تصمیمی که با دور اندیشی همراه نباشد خیری نیست .

غرر الحکم : ۱۰۶۸۲ .

حدیث۴۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَزمُ النَّظَرُ فی العَواقِبِ ،ومُشاوَرَةُ ذَوی العُقولِ .

امام علی علیه السلام : دور اندیشی، عاقبت نگری است و رایزنی با خردمندان .

غرر الحکم : ۱۹۱۵ .

حدیث۴۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصْلُ الحَزمِ الوُقوفُ عِندَ الشُّبْهَةِ .

امام علی علیه السلام : ریشه دور اندیشی باز ایستادن در هنگام شبهه است .

تحف العقول : ۲۱۴ .

حدیث۴۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطُّمَأنینَةُ قَبلَ الخُبْرَةِ خِلافُ الحَزمِ .

امام علی علیه السلام : اعتماد کردن پیش از آزمودن، خلاف دور اندیشی است .

غرر الحکم : ۱۵۱۴

حدیث۴۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الظَّفَرُ بالحَزْمِ والجَزْمِ .

امام علی علیه السلام : پیروزی، با دور اندیشی و اراده پایدار به دست می آید .

عوالی اللآلی : ۱/۲۹۲/۱۶۴ .

حدیث۴۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَورَّطَ فی الاُمورِ بغَیرِ نَظَرٍ فی العَواقِبِ فَقد تَعرَّضَ للنَّوائبِ .

امام علی علیه السلام : هر کس بدون عاقبت اندیشی در کارها دست به کاری زند، خود را گرفتار سختیها و مصائب کند .

تحف العقول : ۹۰ .

حدیث۴۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعْقَلُ النّاسِ أنْظَرُهُم فی العَواقِبِ .

امام علی علیه السلام : خردمندترین مردم، عاقبت اندیش ترین آنهاست .

غرر الحکم : ۳۳۶۷ .

حدیث۴۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أخَذَ بالحَزمِ اسْتَظْهَرَ ، مَن أضاعَ الحَزمَ تَهوَّرَ .

امام علی علیه السلام : آن که دور اندیش باشد، احتیاط کند و آن که دور اندیشی را رها کند بی باک شود .

غرر الحکم : ۷۹۱۳ ، ۷۹۱۴ .

حدیث۴۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّدْبیرُ قَبلَ العَملِ یُؤْمِنُکَ مِن النَّدَمِ .

امام علی علیه السلام : اندیشیدن پیش از کار، تو را از پشیمانی ایمن می دارد .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۵۴/۲۰۴ .

حدیث۴۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَزْم كِياسَةٌ .

امام علی علیه السلام : دور اندیشی، زیرکی است .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۳۹/۸ .

حدیث۴۶۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن خُطبةٍ لَهُ يَصِفُ فيها المُنافِقينَ ـ : فَهُم لُمَةُ الشَّيطانِ ، وحُمَةُ النِّيرانِ ، اُولئكَ حِزبُ الشَّيطانِ ، ألَا إنَّ حِزبَ الشَّيطانِ هُمُ الخاسِرونَ .

امام علی علیه السلام ـ در قسمتی از خطبه خویش در توصیف منافقان ـ فرمود : آنان گروه شیطان و شعله آتش جهنم هستند. آنان حزب شیطانند و بدانید که حزب شیطان بازنده و زیانکارند .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۴ .

حدیث۴۶۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّها النّاسُ ، إنّما بَدْءُ وُقوعِ الفِتَنِ

أهْواءٌ تُتَّبَعُ ... ولَو أنَّ الحَقَّ خَلَصَ لَم يَكُنِ اخْتِلافٌ ، ولكنْ يُؤخَذُ مِن هذا ضِغْثٌ ومِن هذا ضِغْثٌ فيُمْزَجانِ فيَجيئانِ مَعا ، فهُنالِكَ اسْتَحْوَذَ الشَّيطانُ على أوْليائهِ ، ونَجا الّذينَ سَبَقَتْ لَهُم مِن اللّهِ الحُسْنى .

امام علی علیه السلام : ای مردم ! جز این نیست که فتنه ها،به سبب پیروی از خواهشهای نفسانی،آغاز می شود ... اگر حقّ خالص و یکدست بود اختلافی پیش نمی آمد . اما اندکی از حقّ و مشتی از باطل گرفته و درهم آمیخته می شوند . در این جاست که شیطان بر

دوستداران خود چیره می شود ، اما آنان که نیکی (لطف) خداوند پیشاپیش شامل حالشان شده نجات یابند .

الكافي : ۱/۵۴/۱ .

حدیث۴۶۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيَسُرُّكَ أنْ تَكونَ مِن حِزبِ اللّهِ الغالِبينَ ؟ اتَّقِ اللّهَ سُبحانَهُ وأحْسِنْ في كُلِّ اُمورِكَ ؛ فإنَّ اللّهَ مَعَ الّذينَ اتَّقَوا والّذينَ هُم مُحْسِنونَ .

امام علی علیه السلام : آیا خوش داری که از حزب پیروز خدا باشی ؟ از خداوند سبحان بترس و در همه کارهایت خوب عمل کن ؛ زیرا که خداوند با تقوا پیشگان و نیکوکاران است .

غرر الحكم : ۲۸۲۸ .

حدیث۴۶۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَو لَم يَنْهَ اللّهُ سُبحانَهُ عَن مَحارِمِهِ لَوجَبَ أنْ يَجْتَنِبَها العاقِلُ .

امام علی علیه السلام : اگر خداوند سبحان هم از حرامهایش نهی نمی کرد، بر خردمند لازم بود که از آنها دوری کند .

غرر الحکم : ۷۵۹۵ .

حدیث۴۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن أحْسَنِ المَکارِمِ تَجَنُّبُ المَحارِمِ .

امام علی علیه السلام : از بهترین مکارم اخلاق، دوری کردن از حرامهاست .

غرر الحکم : ۹۳۸۲

حدیث۴۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا رَغِبْتَ فی المَکارِمِ فاجْتَنِبِ المَحارِمَ .

امام علی علیه السلام : اگر خواهان صفات عالی هستی از حرامها دوری کن .

غرر الحکم : ۴۰۶۹

حدیث۴۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَرّضوا للتِّجارَةِ ؛ فإنَّ فیها غِنیً لَکُم عَمّا فی أیْدی النّاسِ ، وإنَّ اللّه َ عزّوجلّ یُحِبُّ العَبدَ المُحْتَرِفَ الأمینَ .

امام علی علیه السلام : به تجارت پردازید، که آن شما را از آنچه در دست مردم است بی نیاز می گرداند و خداوند عز و جل بنده پیشه ور درستکار را دوست دارد .

الخصال : ۶۲۱/۱۰ .

حدیث۴۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِدَّةُ الحِرصِ مِن قُوَّةِ الشَّرَهِ وضَعْفِ الدِّینِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی زیاد، ناشی از نیروی سیری ناپذیری و سستی دین است .

غرر الحکم : ۵۷۷۲ .

حدیث۴۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علی الشَّکِّ وقِلَّةِ الثِّقَةِ باللّه ِ مَبْنی الحِرصِ والشُّحِّ .

امام علی علیه السلام : بنای آزمندی و بخل شدید بر شکّ و کم اعتمادی به خدا استوار است .

غرر الحکم : ۶۱۹۵

حدیث۴۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَریصُ لا یَکْتَفی .

امام علی علیه السلام : آزمند، بسنده نمی کند .

غرر الحکم : ۳۶۵ .

حدیث۴۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن حَرَصَ شَقِیَ وتَعَنّی .

امام علی علیه السلام : آن که حریص شد خود را دربدبختی و رنج افکند .

غرر الحکم : ۷۷۲۳ .

حدیث۴۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَریصُ فَقیرٌ ولو مَلَکَ الدُّنیا بحَذافیرِها.

امام علی علیه السلام : آزمند، نیازمند است اگر چه مالک همه دنیا باشد .

غرر الحکم : ۱۷۵۳

حدیث۴۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرِّزقُ مَقْسومٌ ، الحَریصُ مَحْرومٌ .

امام علی علیه السلام : روزی، قسمت شده است ؛ حریص، محروم است .

غرر الحکم : ۹۶

حدیث۴۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ : أیُّ ذُلٍّ أذَلُّ ـ : الحِرصُ علی الدُّنیا .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که : کدام خواری بدتر است ؟ ـ فرمود : آزمندی به دنیا .

الأمالی للصدوق: ۴۷۸/۶۴۴.

حدیث۴۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِرصُ لا یَزیدُ فی الرِّزقِ ، ولکنْ یُذِلَّ القَدْرَ .

امام علی علیه السلام : آزمندی روزی را زیاد نمی کند، بلکه قدر و منزلت را خوار می سازد .

غرر الحکم : ۱۸۷۷

حدیث۴۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَریصُ أسِیرُ مَهانَةٍ لا یُفَکُّ أسْرُهُ .

امام علی علیه السلام : آزمند ، اسیری زبون است که ازبند اسارت هرگز نرهد .

غرر الحکم : ۱۳۷۰ .

حدیث۴۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عنِ الحِرصِ : ماهُو ؟ ـ : هُو طَلَبُ القَلیلِ بإضاعَةِ الکَثیرِ .

امام علی علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که : آزمندی چیست ؟ ـ فرمود : به دست آوردن اندک، با از دست دادن بسیار .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱ .

حدیث۴۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِرْصُ عَناءٌ مُؤبَّدٌ .

امام علی علیه السلام : آزمندی، رنجی جاویدان است .

غرر الحکم : ۹۸۲

حدیث۴۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِرصُ یُزْری بالمُرُوَّةِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی، جوانمردی را لکه دار می کند .

غرر الحکم : ۱۱۰۷

حدیث۴۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِرصُ مَطِیَّةُ التَّعَبِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی، مَرکب رنج است .

غرر الحکم : ۲۸۰

حدیث۴۷۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
العَبدُ حُرٌّ ما قَنِعَ ، الحُرُّ عَبدٌ ما طَمِعَ .
امام على عليه السلام : بنده قانع، آزاد است و آزادطمعكار ، بنده .
غرر الحكم : ۴۱۳ .

حدیث۴۷۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أيُّها الناسُ ، إنّ آدمَ لَم يَلِدْ عَبداولا أمَةً ، وإنّ النّاسَ كلَّهُم أحْرارٌ .
امام على عليه السلام : اى مردم ! آدم نه بنده اى زاييد و نه كنيزى . مردم همه آزادند .
نهج السعادة : ۱/۱۹۸ .

حدیث۴۷۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا تَكُونَنَّ عَبدَ غَيرِكَ وقَد جَعلَكَ اللّه ُ سُبْحانَه حُرّا .
امام على عليه السلام : هرگز بنده ديگران مباش كه خداوند سبحان تو را آزاد آفريده است .
غرر الحكم : ۱۰۳۷۱

حدیث۴۷۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الطَّلاقَةُ شِيمَةُ الحُرِّ .
امام على عليه السلام : گشاده رويى، خصلت آزاد مرد است .
غرر الحكم : ۴۶۷

حدیث۴۷۰۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنَّ الحَياءَ والعِفَّةَ مِن خَلائقِ الإيمانِ ، وإنّهُما لَسَجِيّةُ الأحْرارِ وشِيمَةُ الأبْرارِ .
امام على عليه السلام : حيا وعفت از خصلتهاى ايمان است . و اين دو، سرشت آزادگان و خوى نيكان است.
غرر الحكم : ۳۶۰۵

حدیث۴۷۰۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللِّصُّ المُحارِبُ فاقْتُلْهُ ، فَما أصابَكَ فدَمُهُ فى عُنُقى .

امام على عليه السلام : دزد محارب را بكش ونگران نباش ؛ خونش به گردن من .

المحاسن : ۲/۱۰۷/۱۲۸۹ .

حديث۴۷۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ عِنـد لقاءِ العَـدُوِّ مُحارِبا ـ : اللّهُمَّ إليكَ أفْضَتِ القُلوبُ ، ومُـدَّتِ الأعْناقُ ... اللّهُمَّ إنّا نَشْـكو إلَيكَ غَيْبَـةَ نَبِيّنا ، وكَثْرَةَ عَدُوِّنا ، وتَشَـتُّتَ أهْوائنا .

امام على عليه السـلام ـ هنگام رويارو شدن با دشـمن در جنگ ـ گفت : خدايا! دلها به سوى تو پركشـيده و گردنها سوى تو كشـيده شده است ... پروردگارا! ما از نبودن پيامبرمان و زيادى دشمنانمان و پراكندگى خواسته هايمان ، به درگاه تو شكايت مى آوريم .

نهج البلاغة : الكتاب ۱۵ .

حديث۴۷۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لأصْحابِهِ فى حَربِ صِفّينَ ـ : عاوِدُوا الكَرَّ ، واسْتَحْيوا مِن الفَرِّ ؛ فإنَّهُ عارٌفى الأعْقابِ

امـام على عليه السـلام ـ به يارانش در جنگ صـفين ـ فرمود : پياپى يورش بريـد واز گريختن شـرم كنيـد ، كه گريز از ميـدان جنگ ننگى است جاويـدان در ميـان اعقـاب و روزگاران آينـده و موجب آتش در روز حسابرسـى . با رضايت خاطر بجنگيـد و شادمان و سبك جان به سوى مرگ گام برداريد .

فى نهج السعادة : «فإنّه عارٌ باقٍ فى الأعقابِ والأعناق» .

حديث۴۷۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

نَهى رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله أنْ يُلْقى السّمُّ فى بِلادِ المُشرِكينَ .

امام على عليه السلام : رسول خدا صلى الله عليه و آله از مسموم كردن شهرهاى مشركان نهى فرمود .

الكافى : ۵/۲۸/۲ .

حديث۴۷۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تُقاتِلوهُم حتّى يَبْدَؤوكُم ، فإنَّكُم بحَمدِ اللّه ِ على حُجَّةٍ ، وتَرْكُكُم إيّاهُم حتّى يَبْدَؤوكُم حُجَّةٌ اُخْرى لَكُم علَيهِم ، فإذا كانَتِ الهَزيمَةُ بإذْنِ اللّه ِ فلا تَقْتُلوا مُدْبِرا ، ولا تُصيبوا مُعْوِرا، ولا تُجْهِزواعلى جَريحٍ ، ولا تَهيجوا النِّساءَ بأذىً .

امام على عليه السـلام : با دشـمن نجنگيد تا او جنگ را آغاز كند؛ زيرا شما بحمداللّه حجّت داريد و اين كه شما آنان را بگذاريد تا آغازگر جنگ باشـند، خود، حجّت ديگرى براى شـما در برابر آنان است. اگر به اذن خداوند، دشـمن شـكست خورد و فرارى شد، پشت كرده را نكشـيد و به آن كه در چنگتـان گرفتـار آمـده است صـدمه نزنيـد و كـار زخمى را نسازيـد و زنـان را با آزار و اذيت

نینگیزید .

نهج البلاغة: الخطبة الكتاب۱۴.

حدیث۴۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَقدِّموا الدّارِعَ،وأخِّروا الحاسِرَ،وعَضُّوا على الأضْراسِ؛ فإنَّهُ أنْبى للسُّيوفِ عنِ الهامِ ، والْتَوُوا فى أطْرافِ الرِّماحِ؛ فإنَّهُ أمْوَرُ للأسِنَّةِ ، وغُضُّوا الأبْصارَ ؛ فإنَّهُ أرْبَطُ للجَأشِ وأسْكَنُ للقُلوبِ ، وأمِيتوا الأصْواتَ ؛ فإنَّهُ أطْرَدُ للفَشَلِ .

امام علی علیه السلام : زره داران را در صف جلو وبی زرهان را در صفوف عقب قرار دهید و دندانها را بر هم بفشارید ؛ که این کار تأثیر شمشیر را بر سر کمتر می کند ، در اطراف نیزه ها پیچ و تاب خورید ، که با این کار در برابر نیزه ها بهتر می توان جا خالی کرد ، دیدگانتان را فرو اندازید که این کار بیشتر قوت قلب و آرامش دل می بخشد، صداهای خود را خاموش کنید که این کار در زدودن ترس و سستی مؤثرتر است .

نهج البلاغة: الخطبة ۱۲۴

حدیث۴۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فى وصيّتِهِ لزيادِ بنِ النَّضْرِ ـ : اعْلَمْ أنَّ مُقَدِّمَةَ القَومِ عُيونُهُم ،وعُيونَ المُقَدِّمَةِ طَلائعُهُم ، فإذا أنتَ خَرَجْتَ مِن بِلادِكَ ودَنَوْتَ مِن عَدُوِّكَ فلا تَسْأمْ مِن تَوجيهِ الطَّلائعِ فى كُلِّ ناحيةٍ وفى بَعضِ الشِّعابِ والشَّجَرِ والخَمَرِ وفى كُلِّ جانبٍ ؛ حتّى لا يُغِيرَكُم عَدُوُّكُم ، ويكونَ لَكُم كَمينٌ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به زیاد بن نضر ـ فرمود : بدان که پیشقراولان سپاه چشمهای آن هستند و چشمان پیشقراولان، طلایه داران ایشانند. پس ، هرگاه از مرزهای سرزمین خود بیرون رفتی و به دشمنت نزدیک شدی، بیدرنگ طلایه داران را به هر سو و به پاره ای از درّه ها و درخت زارها و کمینگاهها و به هر گوشه ای روانه ساز تا مبادا دشمن تان در کمین شما باشد و ناگهان بر شما بتازد.

تحف العقول : ۱۹۱ ، انظر تمام الحديث .

حدیث۴۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فى صِفّينَ ـ : فواللّه ما دَفَعْتُ الحَربَ يَوما إلّا وأنا أطْمَعُ أنْ تَلْحَقَ بى طائفَةٌ فتَهْتَدى بِى، وتَعْشُو إلى ضَوْئى ، وذلكَ أحَبُّ إلَيَّ مِن أنْ أقْتُلَها عَلى ضَلالِها .

امام علی علیه السلام ـ در صفین ـ فرمود : به خداسوگند یک روز جنگ را به تأخیر نینداختم مگر از این رو که امید داشتم گروهی به من بپیوندند و به سبب من هدایت شوند و در پرتو من بیارامند ؛ این را خوشتر دارم تا آنان را در حالی که گمراهند بکشم .

نهج البلاغة : الخطبة ۵۵ .

حدیث۴۷۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ألا ـ وإنّى قد دَعَوتُكُم إلى قِتالِ هؤلاءِ القَومِ لَيلاً ونَهارا ، وسِرّا وإعْلانا ، وقُلتُ لَكُمُ : اغْزوهُم قَبلَ أنْ يَغْزوكُم ، فواللّهِ ما غُزِىَ قَومٌ قَطُّ فى عُقْرِ دارِهِم إلّا ذَلّوا .
امام على عليه السلام : هان ! من شما را شب و روز و در آشكار و نهان به نبرد با اين قوم فرا خواندم و به شما گفتم : پيش از آن كه آنان به شما يورش آورند، شما بر آنان بتازيد؛ زيرا به خدا سوگند با هيچ مردمى در دل سرزمين شان جنگ نشد مگر آن كه به خوارى و شكست افتادند.
نهج البلاغة : الخطبة ۲۷ .

حديث۴۷۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إيّاكَ ومَذْمومَ اللَّجاجِ ، فإنَّهُ يُثيرُ الحُروبَ .
امام على عليه السلام : از لجاجت بيجا و نكوهيده بپرهيز كه آن جنگها بر مى افروزد .
غرر الحكم : ۲۶۷۴ .

حديث۴۷۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لَيسَ عَلى مُستَكرَهٍ حَدٌّ و لا عَلى مُستَكرَهَةٍ حَدٌّ
امام على عليه السلام : زن و مرد وا داشته شده [به گناه] ، حد ندارند .
جعفريّات: ۱۳۶.

حديث۴۷۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الخُلفُ مَثارُ الحُروبِ .
امام على عليه السلام : اختلاف و ناسازگارى، جنگ خيز است .
غرر الحكم : ۷۰۵

حديث۴۷۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
اللَّجاجُ مَثارُ الحُروبِ .
امام على عليه السلام : لجاجت، خيزشگاه جنگهاست .
غرر الحكم : ۴۰۶

حديث۴۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عاقَبَ اللّهُ عَبدا مؤمنا فیهذه الدُّنیا إلّا کانَ أجْوَدَ وأمْجَدَ مِن أنْ یَعودَ فی عِقابِهِ یَومَ القِیامَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده مؤمنی را در این دنیا کیفر دهد بخشنده تر و بزرگوارتر از آن است که روز قیامت نیز او را دوباره کیفر دهد .

تحف العقول : ۲۱۴ .

حدیث۴۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا اُقیمُ علی أحَدٍ حَدّا بأرضِ العَدُوِّ حتّی یَخرُجَ مِنها ، لِئلّا تَلْحَقَهُ الحَمیَّةُ فیَلْحَقَ بالعَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : در سرزمین دشمن بر هیچ کسی حدّی جاری نمی کنم تا زمانی که از آن جا خارج شود ؛ زیرا ممکن است غیرتی شود و به دشمن بپوندد .

علل الشرائع : ۵۴۵ / ۱ .

حدیث۴۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا کَفالَةَ فی حَدٍّ مِن الحُدودِ.

امام علی علیه السلام : در هیچ حدّی از حدود ، کفالت وجود ندارد .

دعائم الإسلام : ۲/۶۵/۱۸۱ .

حدیث۴۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا حَدَّثتُم بِحَدِیثٍ فَاسنِدُوهُ إلَی الّذی حَدَّثَکُم ، فَإن کانَ حَقّا فَلَکُم وَ إن کانَ کَذِبا فَعَلَیهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه حدیثی را روایت می کنید آنرا به کسی که برایتان روایت کرده اسناد دهید ، در اینصورت چنانچه راست گفته باشد (نفعش) برای شماست و چنانچه دروغ گفته باشد (ضررش) بر ضدّ اوست .

الکافی : ۱ / ۵۲ / ۷

حدیث۴۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم بالدِّرایاتِ لا بالرِّوایاتِ .

امام علی علیه السلام : همّتتان درایت و فهم حدیث باشدو نه روایت و نقل آن .

کنز الفوائد : ۲/۳۱ .

حدیث۴۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هِمَّةُ السُّفَهاء الرِّوايَةُ ، وهِمَّةُ العُلَماءِ الدِّرايَةُ .

امام علی علیه السلام : اهتمام کم خردان نقل کردن[حدیث]است، و اهتمام دانایان فهمیدن [آن].

بحار الأنوار : ۲/۱۶۰/۱۳ .

حدیث۴۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قال رسول اللّه صلی الله علیه و آله : اللّهُمَّ ارْحَمْ خُلَفائی ـ ثلاثا ـ قیلَ : یا رسولَ اللّه ِ ، ومَن خُلَفاؤکَ ؟ قالَ : الّذینَ یَبلّغونَ حَدیثی وسُنّتی ، ثُمَّ یُعَلّمونَها اُمَّتی .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سه بار فرمود : خدایا ! جانشینان مرا رحمت کن. عرض شد: ای رسول خدا! جانشینان شما چه کسانی هستند؟ فرمود: آنان که حدیث و سنت مرا فرا می گیرند و سپس آن را به امت من آموزش می دهند.

الأمالی للصدوق : ۲۴۷/۲۶۶ .

حدیث۴۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّه لَم یَکُنْ للّه ِ تبارکَ وتعالی فی أرْضِهِ حُجَّةٌ ولا حِکْمَةٌ أبْلَغُ مِن کِتابِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی را در زمین حجّت و حکمتی رساتر از کتابش نباشد.

نهج السعادة : ۱/۳۴۷ .

حدیث۴۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا أیُّها النّاسُ إنَّهُ لَم یَکُنْ للّه ِ سُبحانَهُ حُجّةٌ فی أرضهِ أوْکَدُ مِن نَبِیِّنا محمّدٍ صلی الله علیه و آله ، ولا حِکْمَةٌ أبْلَغُ مِن کِتابِهِ القُرآنِ العَظیمِ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! خداوند سبحان رادر زمین حجّتی استوارتر از پیامبر ما محمّد صلی الله علیه و آله و حکمتی رساتر از کتابش نیست.

غرر الحکم : ۱۱۰۰۴ .

حدیث۴۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن صَدَقَتْ لَهجَتُهُ قَوِیَتْ حُجَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که گفتارش راست است، حجّتش قوی است.

غرر الحکم : ۸۴۸۲ .

حدیث۴۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قُوّةُ سُلطانِ الحُجّةِ أعظَمُ مِن قُوّةِ سُلطانِ القُدرَةِ .
امام علی علیه السلام : قدرت حاکمیت حجّت ودلیل ، بیشتر از نیروی قدرت و زور است.
غرر الحکم : ۶۷۸۱

حدیث۴۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن تَرَکَ الحَجَّ لِحاجَةٍ مِن حَوائجِ الدُّنیا لَم یُقْضَ حتّی یَنْظُرَ إلی المُحَلِّقینَ .
امـام علی علیه السـلام : هر کس حـجّ را به سـبب مشـکل و نیـازی دنیوی ترک کنـد، تا زمانی که حاجیان را نبینـد (حاجیان از حج برگردند یا خودش به حج رود) نیاز و مشکلش برطرف نشود.
ثواب الأعمال : ۲۸۱/۱.

حدیث۴۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أتِمُّوا برسـولِ اللّه‏ِ صـلی الله علیـه و آلـه حَجَّکُم إذا خَرَجْتُم إلی بَیتِ اللّه‏ِ ، فـإنَّ تَرْکَهُ جَفـاءٌ ،وبـذلکَ اُمِرْتُم ، (وأتِمُّوا) بـالقُبورِ الّتی ألْزَمَکُمُ اللّه‏ُ عزّوجلّ حَقَّها وزِیارَتَها ، واطلُبوا الرِّزقَ عِندَها .
امام علی علیه السـلام : هرگاه به زیارت خانه خدا رفتید با [زیارت]پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله حجّ خود را کامل کنید که ترک زیارت رسول خـدا جفای به اوست؛ شـما به این کار فرمان دارید و حجّ خود را با زیارت قبوری که خداوند حقّ و زیارت آنها را بر شما لازم کرده است کامل گردانید و از [برکت وجود]این قبرها روزی بطلبید.
الخصال : ۶۱۶/۱۰ .

حدیث۴۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وفَرَضَ علَیکمُ حَجَّ بَیتِهِ الحَرامِ الّـذی جَعَلَهُ قِبلَـةً للأنـامِ ، یَرِدُونَـهُ وُرودَ
الأنْعامِ ، ویَألَهونَ إلَیهِ وُلوهَ الحَمامِ ، وجَعلَهُ سبحانَهُ عَلامةً لِتَواضُعِهِم لِعظَمَتِهِ وإذْعانِهِم لِعزّتِهِ .
امام علی علیه السلام : خداوند زیارت بیت الحرام خود را
که قبله مردمـانش قرار داد، بر شـما واجب کرد. آنـان هماننـد چارپایان [که بر آب وارد شونـد] به آن جا وارد می شونـد و همچون کبوتران [که به آشـیانه خود باز می گردند]مشـتاقانه به آن جا روی می آورند. خداوند آن خانه را نشانه ای برای فروتنی مردمان در برابرعظمت خویش واعترافشان به قدرت و عزّتش قرار داد.
نهج البلاغة : الخطبة ۱ .

حدیث۴۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحاجُّ والمُعْتَمِرُ وفْدُ اللّه ، ويَحْبوهُ بالمَغفِرَةِ .

امام علی علیه السلام : زائر حجّ و عمره میهمان خداست و خداوند به او آمرزش هدیه می کند.

الخصال : ۶۳۵/۱۰ .

حدیث۴۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَجُّ جِهادُ كلِّ ضَعيفٍ .

امام علی علیه السلام : حجّ، جهاد هر ناتوانی است.

الخصال : ۶۲۰/۱۰

حدیث۴۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَفَقةُ دِرْهَمٍ فی الحجِّ تَعْدِلُ ألفَ دِرْهَمٍ .

امام علی علیه السلام : [ثواب] یک درهم هزینه کردن در حجّ با هزار درهم برابری می کند.

الخصال : ۶۲۸/۱۰

حدیث۴۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فيما أوصى عِند وفاتهِ ـ : اللّهَ اللّهَ فی بَيتِ ربِّكُمْ ، لا تُخْلوهُ ما بَقِيتُم ، فإنَّهُ إنْ تُرِكَ لَم تُناظَروا .

امام علی علیه السلام ـ در وصیّت خود به هنگام وفات ـ فرمود : خدا را! خدا را! در حقّ خانه پروردگارتان . تا زنده اید آن را وا مگذارید که اگر رها شود، [از عذاب الهی]مهلت داده نخواهید شد.

نهج البلاغة : الكتاب ۴۷ .

حدیث۴۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِيانَةُ المَرأةِ أنعَمُ لِحالِها وَأدوَمُ لِجَمالِها.

امام علی علیه السلام : صیانت زن او را شادابتر و زیبایی اش را پایدارتر می کند .

غرر الحكم : ۵۸۲۰ .

حدیث۴۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كنتُ قاعـدا فى البَقيعِ مَع رسولِ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله فيَومِ دَجْنٍ ومَطَرٍ ، إذ مَرَّتِ امْرَأةٌ على حِمـارٍ ، فَهَوتْ يـدُ الحِمـارِ فى وَهْـدَةٍ فسَـقَطَتِ المَرأةُ ، فأعْرَضَ النّبىُّ صـلى الله عليه و آله بوجهِهِ، قالوا : يا رسولَ اللّه ِ ، إنّها مُتَسَرْوِلَةٌ . قالَ : اللّهُمَّ اغْفِرْ للمُتَسرْوِلاتِ ـ ثلاثا ـ يا أيُّها النّاسُ ، اتَّخِذوا السَّراويلاتِ فإنَّها مِن أسْتَرِ ثِيابِكُم ، وحَصِّنوا بِها نِساءَكُم إذا خَرَجْنَ .

امام على عليه السـلام : من و پيامبر در يک روز ابرى و بارانى در بقيع نشسـته بوديم كه زنى سوار بر الاغ از آن جا گذشت و دست الاغـش در گودالى فرو رفت و زن به زمين افتاد. پيامبر صـلى الله عليه و آله رويش را برگردانـد. حاضـران عرض كردنـد: اى رسول خـدا! آن زن شـلوار به پا دارد. پيامبر سه بار فرمود: خدايا! زنان شـلوار پوش را بيامرز. اى مردم! شـلوار بپوشـيد كه شـلوار پوشاترين جامه هاى شماست و زنان خود را در موقعى كه بيرون مى آيند با شلوار حفظ كنيد.

تنبيه الخواطر : ۲/۷۸ .

حديث۴۷۴۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ لابنِهِ الحسنِ عليه السلام ـ : واكْفُفْ علَيهِنَّ مِن أبْصارِهِنَّ بحَجْبِكَ إيّاهُنَّ ، فإنَّ شِدَّةَ الحِجابِ خَيرٌ لكَ ولَهُنَّ .

وفى نقل: ... فإنَّ شِدّةَ الحِجابِ أبْقى علَيهِنَّ .

امام على عليه السـلام ـ به فرزنـدش حسن عليه السـلام ـ فرمود : براى اينكه ديـده شان به نامحرمان نيفتـد آنها (زنان) را در پرده نگه دار؛ زيرا هر چه بيشتر در پرده باشند براى تو و آنها بهتر است .

در نقلى ديگر آمده است : ... زيرا هر چه بيشتر در پرده باشند محفوظ ترند .

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ .

حديث۴۷۴۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحَبسُ بَعدَمعرِفَةِ الحقِّ ظُلْمٌ .

امام على عليه السلام : زندانى كردن كسى، بعد ازروشن شدن حقيقت، ظلم است.

دعائم الإسلام : ۲/۵۳۹/۱۹۱۶

حديث۴۷۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حَبْسُ الإمامِ بعدَ الحَدِّ ظُلْمٌ .

امام على عليه السلام : اگر امام (حاكم اسلامى) بعداز جارى كردن حدّ بر كسى او را زندانى كند ظلم كرده است.

تهذيب الأحكام : ۶/۳۱۴/۸۷۰ .

حديث۴۷۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا ارْتَدَّتِ المَرأةُ عنِ الإسلامِ لَم تُقْتَلْ ، ولكنْ تُحْبَسُ أبدا .

امام علی علیه السلام : هرگاه زن از اسلام برگردد کشته نمی شود، بلکه به حبس ابد محکوم می گردد.

تهذیب الأحکام : ۱۰/۱۴۲/۵۶۴ .

حدیث۴۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَجِبُ علی الإمامِ أنْ یَحْبِسَ الفُسّاقَ مِن العُلَماءِ ، والجُهّالَ مِن الأطِبّاءِ ، والمَفالِیسَ مِن الأکْرِیاءِ .

امام علی علیه السلام : بر امام واجب است که عالمان فاسق و پزشکان نادان و کرایه کنندگان بی چیز و ورشکسته را بازداشت کند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۳۱/۳۲۶۶ .

حدیث۴۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَت صُحبَتُهُ فِی اللّهِ ، کانَت صُحبَتُهُ کَریمَةً ، ومَوَدَّتُهُ مُستَقیمَةً

امام علی علیه السلام : کسی که رفاقتش برای خدا باشد ، رفاقت او کریمانه و دوستی اش بی غَل و غش است .

غرر الحکم : ۸۹۷۷ .

حدیث۴۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَی التَّواخی فِی اللّهِ تَخلُصُ المَحَبَّةُ

امام علی علیه السلام : در برادریِ برای خداست که دوستی ، خالص می شود .

غرر الحکم : ۶۱۹۱

حدیث۴۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّهُ عَبدا ألْهَمَهُ حُسنَ العِبادَةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده ای رادوست بدارد، نیکویی عبادت را به دل او اندازد.

غرر الحکم : ۴۰۶۶ .

حدیث۴۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أحَبَّکَ نَهاکَ .

امام علی علیه السلام : هر که تو را دوست داشته باشد، [از زشتیها]نهیت کند.

غرر الحکم : ۷۷۱۸

حدیث۴۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أحَبَّ شیئا لَهِجَ بذِکْرِهِ .
امام علی علیه السلام : هر کس عاشق چیزی باشد به ذکر آن خو می گیرد.
غرر الحکم : ۷۸۵۱ .

حدیث۴۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَینُ المُحِبّ عَمِیَةٌ عن مَعایِبِ المَحبوبِ ، واُذُنُه صَمّاءُ عَن قُبْحِ مَساوِیهِ .
امام علی علیه السلام : چشم عاشق از دیدن عیبهای معشوق کور است و گوش او از شنیدن زشتیهایش کر.
غرر الحکم : ۶۳۱۴

حدیث۴۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إیّاکَ أنْ تُحِبَّ أعْداءَ اللّهِ ، أوتُصْفِیَ وُدَّکَ لغَیرِ أولیاءِ اللّهِ ، فإنّ مَن أحَبَّ قَوما حُشِرَ مَعهُم .
امام علی علیه السلام : مبادا دشمنان خدا را دوست بداری، یا دوستیت را نثار کسی جز دوستان خدا کنی که هر کس مردمی را دوست بدارد با آنان محشور شود.
غرر الحکم : ۲۷۰۳ .

حدیث۴۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أسْرَعُ المَوَدّاتِ انْقِطاعا مَوَدّاتُ الأشْرارِ.
امام علی علیه السلام : رشته دوستیهای بدکاران زودتر از هر دوستی دیگری از هم می گسلد.
غرر الحکم : ۳۱۲۴

حدیث۴۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَمْنَحَنَّ وُدَّکَ مَن لا وَفاءَ لَهُ .
امام علی علیه السلام : هرگز دوستی خود را ارزانی کسی مدار که وفا ندارد.
غرر الحکم : ۱۰۱۶۴

حدیث۴۷۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثلاثٌ يُوجِبْنَ المَحبَّةَ : حُسنُ الخُلقِ ، وحُسنُ الرِّفقِ ، والتَّواضُعُ .

امام على عليه السلام : سه خصلت موجب جلب محبّت مى شود: خوشخويى، ملايمت و فروتنى.

غرر الحكم : ۴۶۸۴ .

حديث۴۷۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

القَرابَةُ إلى المَودَّةِ أحْوَجُ مِن المَودَّهِ إلى القَرابَةِ .

امام على عليه السلام : خويشاوندى به دوستى نيازمندتر است تا دوستى به خويشاوندى.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۰۸ .

حديث۴۷۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

المَودَّةُ قَرابَةٌ مُسْتَفادَةٌ .

امام على عليه السلام : دوستى ، خويشاونديى است اكتسابى.

تحف العقول : ۹۷ .

حديث۴۷۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حَريمُ المَسجدِ أربعونَ ذِراعا ، والجِوارُ أربعونَ دارا مِن أربعةِ جَوانِبِها .

امام على عليه السلام : حريم مسجد چهل ذراع است و تا چهل خانه از چهار طرف منزل همسايه به شمار مى آيند.

الخصال : ۵۴۴/۲۰ .

حديث۴۷۶۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مِن حُسنِ الجِوارِ تَفَقُّدُالجـارِ .

امام على عليه السلام : از نشانه هاى حُسن همسايگى جويا شدن از احوال همسايه است.

تحف العقول : ۸۵ .

حديث۴۷۶۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ عندَ وفاتِهِ ـ : اللّهَ اللّهَ فى جيرانِكُم فإنَّهُم وَصيَّةُ نَبيِّكُم ، ما زالَ يُوصى بِهِمْ حتّى ظَنَنّا أنَّهُ سَيُوَرِّثُهُم .

امام على عليه السلام ـ هنگام شهادت ـ فرمود : خدارا، خدا را درباره همسايگانتان ، كه آنان سفارش شده پيامبر شمايند ، و

حضرتش صلی الله علیه و آله چندان درباره همسایگان سفارش کرد که گمان بردیم آنها را ارث بَر قرار دهد.

نهج البلاغهٔ: الکتاب۴۷.

حدیث۴۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ الجُودِ ما کانَ عن عُسْرَةٍ .

امام علی علیه السلام : برترین بخشندگی ، آن است که با وجود تنگدستی باشد.

غرر الحکم : ۳۱۸۵.

حدیث۴۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجُودُ مِن کَرَمِ الطَّبیعهِٔ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی ، از بزرگ منشی است.

الإرشاد : ۱/۳۰۳ .

حدیث۴۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجُودُ عِزٌّ مَوجودٌ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی، عزّتی نقد است.

غرر الحکم : ۳۳۰ .

حدیث۴۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جُودُ الرّجُلِ یُحَبِّبُهُ إلی أضْدادِهِ ،وبُخْلُهُ یُبَغِّضُهُ إلی أولادِهِ .

امام علی علیه السلام : بخشندگی مرد ، او را محبوب دشمنانش می کند و بخلش ، او را [حتّی]نزد فرزندانش منفور می سازد.

غرر الحکم : ۴۷۲۹ .

حدیث۴۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جُدْ بِما تَجِدُ تُحْمَدْ .

امام علی علیه السلام : آنچه را به دست می آوری ،ببخش تا مورد ستایش قرار گیری.

غرر الحکم : ۴۷۱۶

حدیث۴۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ كلامٍ جَوابُهُ السُّكوتُ .

امام علی علیه السلام : بسا سخنی که پاسخش سکوت است.

غرر الحکم : ۵۳۰۳ .

حدیث۴۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا حَلُمْتَ عنِ الجاهِلِ فَقَد أوْسَعْتَهُ جَوابا .

امام علی علیه السلام : چون در برابر نادان بردباری نشان دهی بیگمان بهترین جواب را به او داده باشی.

غرر الحکم : ۴۱۰۴

حدیث۴۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن بُرهـانِ الفَضـلِ صائبُ الجَـوابِ .

امام علی علیه السلام : از نشانه های فضل و دانش،دادن پاسخ درست است.

غرر الحکم : ۹۴۱۷

حدیث۴۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَعِ الحِدَّةَ وتَفَكَّرْ فی الحُجَّةِ وتَحفَّظْ مِن الخَطَلِ ، تأمَنِ الزَّلَلَ .

امام علی علیه السلام : تندی را کنار بگذار و در دلیل بیندیش، و خویشتن را از یاوه گویی نگه دار تا از لغزش در امان مانی.

غرر الحکم : ۵۱۳۶

حدیث۴۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أسْرَعَ فی الجَوابِ لَم یُدرِكِ الصَّوابَ .

امام علی علیه السلام : هر کس در جواب دادن شتاب کند پاسخ درست را نیابد.

غرر الحکم : ۸۶۴۰

حدیث۴۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّما اُرتِجَ علی الفَصیحِ الجَوابُ .

امام علی علیه السلام : گاه باشد که زبان آور [نیز]درپاسخ فروماند.

غرر الحکم : ۵۳۷۸

حدیث۴۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا ازْدَحَمَ الجَوابُ خَفِیَالصَّوابُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه پاسخها انبوه شوند ،پاسخِ درست پوشیده ماند.

نهج البلاغة : الحکمة ۲۴۳ .

حدیث۴۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشَدُّ النّاسِ عَذابا یَومَ القیامهِ المُتَسخِّطُ لِقَضاءِ اللّه .

امام علی علیه السلام : سخت ترین عذاب را در روزرستاخیز ، آن کسی دارد که از قضای الهی ناخشنود باشد.

غرر الحکم : ۳۲۲۵ .

حدیث۴۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشَدُّ النّاسِ عُقوبةً رجُلٌ کافَأَ الإحْسانَ بالإساءَةِ .

امام علی علیه السلام : کیفر آن کس از همه سخت تراست که خوبی را به بدی پاداش دهد.

غرر الحکم : ۳۲۱۷

حدیث۴۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أهلَ النّارِ لَمّا غلی الزَّقُّومُ والضَّریعُ فی بُطونِهِم کغَلْیِ الحَمیمِ سَألوا الشَّرابَ ، فاُتوا بشرابٍ غَسّاقٍ وصَدیدٍ ، یَتَجرّعُهُ ولا یَکادُ یُسیغُهُ ، ویأتیهِ المَوتُ مِن کلِّ مکانٍ وما هُو بمَیّتٍ .

امام علی علیه السلام : هنگامی که زقّوم و ضریع درشکم دوزخیان، همچون آب جوشان، به جوش آید، آب بخواهند، پس نوشیدنِ غَسّاق (خون و چرکی که از پوست تن دوزخیان جاری شود) و صدید (چرکابه) به آنها داده شود، که آن را با سختی جرعه جرعه می نوشند و از هر سو مرگ گریبانشان را می گیرد، اما نمی میرند.

بحار الأنوار:۸/۳۰۲/۵۸.

حدیث۴۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نارٌ شديدٌ كَلَبُها ، عالٍ لَجَبُها ،ساطِعٌ لَهَبُها ، مُتأَجِّجٌ سَعيرُها ، مُتَغيِّظٌ زَفيرُها ، بَعيدٌ خُمودُها ، ذاكٍ وَقودُها ، مُتَخوَّفٌ وَعيدُها .

امام علی علیه السلام : آتشی است سخت گزنده،امواجش خروشان و بلند، زبانه اش شعله ور، خروشش خشم آلود، فسرده شدنش دور و دیر، آتش گیره اش فروزان و تهدیدش هراس انگیز.

غرر الحکم : ۹۹۹۵ .

حدیث۴۷۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

احذَروا نارا لَجَبُها عَتيدٌ ، ولَهَبُها شَديدٌ ، وعَذابُها أبدا جَديدٌ .

امام علی علیه السلام : بترسید از آتشی که موج خروشان آن تناور است و زبانه اش گسترده و عذابش همواره تازه.

غرر الحکم : ۲۶۲۰

حدیث۴۷۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تُعادوا ما تَجهَلونَ ؛ فإنَّ أكثَرَالعِلمِ فيما لا تَعْرِفونَ .

امام علی علیه السلام : با آنچه نمی دانید دشمنی نکنید؛ زیرا بیشتر دانش در چیزهایی است که شما نمی دانید.

غرر الحکم : ۱۰۲۴۶ .

حدیث۴۷۸۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قلتُ أرْبَعاً أنزلَ اللّه ُ تعالى تَصديقى بهافى كِتابِهِ...قُلتُ : مَن جَهِلَ شيئا عادَاهُ ، فأنْزلَ اللّه ُ : «بَلْ كَذَّبوا بِما لَم يُحيطوا بعِلْمِهِ»

امام علی علیه السلام : من چهار سخن گفتم وخداوند متعال درستی آنها را در کتابش فرو فرستاد ... گفتم: هر که چیزی را نداند آن را دشمن دارد پس خداوند متعال این آیه را فرو فرستاد: «چیزی را دروغ شمردند که به دانش آن دست نیافته بودند» .

یونس : ۳۹ .

حدیث۴۷۸۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

النّاسُ أعْداءُ ما جَهِلوهُ .

امام علی علیه السلام : مردم دشمن آن چیزی هستندکه نمی دانند.

مطالب السؤول : ۵۷ .

حدیث۴۷۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن جَهِلَ شيئا عابَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس چیزی را نداندنکوهشش می کند.

کشف الغمّهٔ : ۳/۱۳۷ .

حدیث۴۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَغْبَتُکَ فی المُستَحیلِ جَهلٌ .

امام علی علیه السلام : آرزوی محال داشتن ، نادانی است.

غرر الحکم : ۵۳۸۴ .

حدیث۴۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الرُّکونُ إلی الدُّنیا مَع ماتُعایِنُ مِنها جَهلٌ .

امام علی علیه السلام : دل بستن به دنیا، با وجود آن همه رنجهایی که از او می بینی، نادانی است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۸۴ .

حدیث۴۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَتَکلّمْ بکُلِّ ما تَعلَمُ فکَفی بذلکَ جَهلاً .

امام علی علیه السلام : هر چه می دانی به زبان میاور که این نشان نادانی است .

غرر الحکم : ۱۰۱۸۷ .

حدیث۴۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کفی بالمرءِ جَهلاً أنْ یَجْهَلَ قَدْرَهُ .

امام علی علیه السلام : در نادانی آدمی همین بس که قدر و اندازه خود را نشناسد.

غرر الحکم : ۷۰۵۴ .

حدیث۴۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسْبکَ مِن الجَهلِ أنْ تُعجَبَ بعِلْمِکَ .

امام علی علیه السلام : در نادانی تو همین بس که به دانش خود مغرور شوی.

الأمالی للطوسی : ۵۶/۷۸ .

حدیث۴۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعظَمُ الجَهلِ جَهلُ الإنسانِ أمرَنَفْسِهِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین نادانی، ناآگاهی انسان از شأن و منزلت خویش است.

غرر الحکم : ۲۹۳۶ .

حدیث۴۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَفى بالمرءِ جَهلًا أنْ يَرتَكِبَ ما نَهى عَنهُ .

امام علی علیه السلام : در نادانی مرد همین بس که آنچه را از آن نهی شده است انجام دهد.

مطالب السؤول : ۵۵ .

حدیث۴۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غايةُ الجَهلِ تَبَجُّحُ المَرءِ بِجَهْلِهِ .

امام علی علیه السلام : اوج نادانی این است که آدمی به نادانی خود ببالد.

غرر الحکم : ۶۳۷۱

حدیث۴۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أجْهلُ النّاسِ المُغتَرُّ بقَولِ مادِحٍ مُتَملِّقٍ ، يُحسِّنُ لَهُ القَبيحَ ويُبغِّضُ إلَيهِ النَّصيحَ .

امام علی علیه السلام : نادانترینِ مردم کسی است که فریفته سخنان ستاینده چاپلوسی شود که زشت را در نظر او زیبا جلوه می دهد و خیر خواه را دشمن او معرفی می کند.

غرر الحکم : ۳۲۶۲

حدیث۴۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الجاهِلَ مَن عَدّ نَفسَهُ ـ بما جَهِلَ مِن مَعرفَةِ العِلمِ ـ عالِما ، وبرَأيِهِ مُكْتَفيا ، فمَا يَزالُ للعُلماءِ مُباعِدا وعَلَيهِم زارِيا ، ولِمَن خَالفَهُ مُخَطِّئا ، ولِمَا لَم يَعْرِفْ مِنَ الاُمورِ مُضَلِّلًا ، فإذا وَردَ علَيهِ مِنَ الاُمورِ ما لَم يَعْرِفْهُ أنْكَرَهُ وكَذّبَ بهِ وقالَ بجَهالَتِهِ : ما أعْرِفُ هذا ! وما أراهُ كانَ ! وما أظُنُّ أنْ يَكونَ ! وأنّى كانَ ؟! وذلكَ لِثِقَتِهِ برَأْيِه وقِلَّةِ مَعْرِفَتِهِ بجَهالَتِهِ ! فمَا يَنْفَكُّ بما يَرى مِمّا يَلْتَبِسُ علَيهِ رأيُهُ مِمّا لا يَعْرِفُ للجَهلِ مُسْتَفيدا ، وللحقِّ مُنكِرا ، وفي الجَهالَةِ مُتَحيِّرا ، وعن طَلَبِ العِلمِ مُسْتَكبِرا .

امام علی علیه السلام : نادان کسی است که خود را ـ به آنچه نمی داند ـ دانا شمارد و به رأی و نظر خود بسنده کند و پیوسته از

دانشـمندان دوری کنـد و از آنان عیب و ایراد گیرد ومخالفان خود را بر خطا داند و آنچه را نفهمیده گمراه کننده شـمارد. هر گاه به مطلبی برخورَد که آن را نمی داند منکرش شود و آن را دروغ شمارد و از روی نادانی خود گوید: من چنین چیزی را نمی شناسم و فکر نمی کنم که وجود داشته باشـد و گمان نمی کنم وجود داشـته باشد و کجا چنین چیزی هست؟! و این از آن روست که به نظر خود اعتمـاد دارد و از نـادانی خویش بی خبر است! از این رو به سـبب نـادانی خویش پیوسـته از جهل بهره منـد شود و حقّ را انکار کند و در نادانی سرگشته ماند و از طلب دانش تکبر ورزد.

تحف العقول : ۷۳ .

حدیث۴۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَملُ الجاهِلِ وبَالٌ ، وعِلمُهُ ضلالٌ .

امام علی علیه السلام : کار نادان مایه زیان است ودانش او مایه گمراهی.

غرر الحکم : ۶۳۲۷ .

حدیث۴۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجاهِلُ عَبدُ شَهْوتِه .

امام علی علیه السلام : نادان، بنده خواسته های نفسانی خود است .

غرر الحکم : ۴۴۹

حدیث۴۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما الجاهِلُ مَنِ اسْتَعْبَدتْهُ المَطالِبُ .

امام علی علیه السلام : نادان، در حقیقت، کسی است که خواهشها او را برده خود کرده باشند.

غرر الحکم : ۳۸۶۴

حدیث۴۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَرى الجاهِلَ إلّا مُفْرِطا أومُفَرِّطا .

امام علی علیه السلام : نادان را همیشه در حال افراط یا تفریط می بینی.

نهج البلاغة: الحکمة ۷۰.

حدیث۴۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجاهِلُ مَنِ انْخَدَعَ لِهَواهُ وغُرورِهِ .

امام علی علیه السلام : نادان کسی است که فریب هوی و هوس و اندیشه های باطل خود را بخورد.

غرر الحکم : ۱۲۸۵ .

حدیث۴۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجاهِلُ مَیِّتٌ وإنْ کانَ حَیّا .

امام علی علیه السلام : نادان مرده است هر چند [به ظاهر]زنده باشد.

غرر الحکم : ۱۱۲۵

حدیث۴۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجاهِلُ لا یَعْرِفُ تَقْصیرَهُ ولا یَقبلُ مِن النَّصیحِ لَهُ .

امام علی علیه السلام : نادان ، به تقصیر (عیب) خودآگاه نیست و نصیحت خیر خواهِ خود را [هم] نمی پذیرد.

غرر الحکم : ۱۸۰۹

حدیث۴۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِرْصُ والشَّرَهُ والبُخْلُ نَتیجَهُ الجَهلِ .

امام علی علیه السلام : آزمندی و سیری ناپذیری وبخل نتیجه نادانی است.

غرر الحکم : ۱۶۹۴ .

از۴۸۰۱تا۵۰۰۰

حدیث۴۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجَهلُ أدْوَأُ الدّاءِ .

امام علی علیه السلام : نادانی، بدترین درد است.

غرر الحکم : ۸۲۰

حدیث۴۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجَهلُ مُمیتُ الأحْیاءِ ومُخَلِّدُ الشَّقاءِ .

امام علی علیه السلام : نادانی مایه مرگ زندگان وجاودانی رنج و بدبختی است.

غرر الحکم :۱۴۶۴

حدیث۴۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجَهلُ فَسادُ کُلِّ أمْرٍ .

امام علی علیه السلام : نادانی، مایه تباهی همه چیزاست.

غرر الحکم : ۹۳۰

حدیث۴۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجَهلُ أصْلُ کُلِّ شَرٍّ .

امام علی علیه السلام : نادانی، ریشه همه بدیهاست.

غرر الحکم : ۸۱۹

حدیث۴۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَدْعُ النَّفْسِ وجهادُها عن أهْوِیَتِها یَرفَعُ الدَّرَجاتِ ویُضاعِفُ الحَسَناتِ .

امام علی علیه السلام : جهاد با نفْس و بازداشتن آن ازخواهشهایش درجات را رفعت می بخشد و حسنات را دو چندان می کند.

غرر الحکم : ۵۴۰۷

حدیث۴۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالمُجاهَدَةِ صَلاحُ النَّفْسِ .

امام علی علیه السلام : اصلاح نفْس با مجاهدت حاصل می شود.

غرر الحکم : ۴۳۱۹ .

حدیث۴۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم بالجِدِّ والاجْتِهادِ ،والتّأهُّبِ والاسْتِعدادِ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد تلاش وسختکوشی و مهیّا شدن و آماده گشتن .

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۲۳۰ .

حدیث۴۸۰۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
طاعَةُ اللّهِ سبحانَهُ لا يَحُوزُها إلّامَن بَذَلَ الجِدَّ ، واسْتَفْرَغَ الجُهْدَ .
امام على عليه السلام : به طاعت خداوند سبحان دست نيابد مگر آن كه تلاش ورزد و نهايت كوشش خود را به كار گيرد.
غرر الحكم : ۶۰۰۹ .

حدیث۴۸۰۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
جاهِدْ شَهْوَتَكَ وغالِبْ غَضَبَكَ وخالِفْ سُوءَ عادَتِكَ ، تَزْكُ نَفْسُكَ ، ويَكْمُلْ عَقلُكَ ، وتَسْتَكمِلْ ثَوابَ ربِّكَ .
امام على عليه السلام : با خواهش [نفْس] خود جهاد كن، بر خشمت چيره شو و با عادتهاى بد خود مخالفت نما تا نفْست پاكيزه شود، خردت كمال يابد و از پاداش پروردگارت بهره كامل برى.
غرر الحكم : ۴۷۶۰

حدیث۴۸۱۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
امْلِكُوا أنفسَكُم بدوامِ جِهادِها .
امام على عليه السلام : با پيكار بى امان با نفْسهايتان زمام آنها را در اختيار خود گيريد.
غرر الحكم : ۲۴۸۹ .

حدیث۴۸۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
جاهِدْ نَفْسَكَ عَلى طاعةِ اللّهِ مُجاهَدةَ العَدُوِّ عَدُوَّهُ ، وغالِبْها مُغالبةَ الضِّدِّ ضِدَّهُ ؛ فإنّ أقْوى النّاسِ مَن قَوِىَ على نَفْسِهِ .
امام على عليه السلام : در راه طاعت خدا، با نفْس خود مبارزه كن همچون مبارزه دشمن با دشمنش، و با آن گلاويز شو همچون گلاويز شدن حريف با حريفش، زيرا نيرومندترين مردمان كسى است كه بر نفْس خويش چيره آيد.
غرر الحكم : ۴۷۶۱

حدیث۴۸۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أفْضَلُ الجِهادِ جِهادُ النَّفْسِ عنِ الهَوى ، وفِطامُها عَن لَذّاتِ الدُّنيا
امام على عليه السلام : برترين جهاد، مبارزه كردن با هواى نفْس و باز گرفتن آن از لذّتهاى دنياست.
غرر الحكم : ۳۲۳۲ .

حدیث۴۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله بَعثَ سَرِیّةً ، فلَمّا رَجَعوا قالَ: مَرْحَبا بقَومٍ قَضَوُا الجِهادَ الأصْغَرَ وبَقِیَ علَیهِمُ الجِهادُ الأکْبَرُ . قیلَ: یا رسولَ اللّهِ ، وما الجِهادُ الأکْبَرُ؟ قالَ: جِهادُ النَّفْسِ . وقالَ علیه السلام : أفْضَلُ الجِهادِ مَن جَاهَدَ نَفْسَهُ الّتی بینَ جَنْبَیهِ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله سپاهی را به جنگ اعزام کرد. وقتی برگشتند فرمود: خوشامد می گویم به مردمانی که جهاد اصغر را گذاردند ولی جهاد اکبر همچنان بر عهده آنان باقی مانده است. عرض شد: ای رسول خدا! جهاد اکبر چیست؟ فرمود: جهاد با نفس. امام علیه السلام فرمود: برترین جهاد آن است که انسان با نفس نهفته در میان دو پهلوی خود بجنگد.

معانی الأخبار : ۱۶۰/۱ .

حدیث۴۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُدَّ عَن نَفْسِکَ عِند الشَّهَواتِ ، وأقِمْهاعلی کِتابِ اللّهِ عِند الشُّبُهاتِ .

امام علی علیه السلام : در هنگام خواهشها جلونفْست را بگیر و در هنگام شبهات، آن را به کتاب خدا ارجاع ده.

غرر الحکم : ۵۴۰۶ .

حدیث۴۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جِهادُ النَّفْسِ مَهْرُ الجَنّةِ .

امام علی علیه السلام : جهاد با نفس کابین بهشت است.

غرر الحکم : ۴۷۵۵

حدیث۴۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جِهادُ المَرأةِ حُسْنُ التَّبَعُّلِ .

امام علی علیه السلام : جهاد زن این است که خوب شوهرداری کند.

الخصال : ۶۲۰/۱۰ .

حدیث۴۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجِهادِ علی أرْبَعِ شُعَبٍ : علی الأمرِ بالمَعروفِ والنَّهیِ عنِ المُنکَرِ والصِّدْقِ فی المَواطِنِ وشَنَآنِ الفاسقِینَ .

امام علی علیه السلام : جهاد چهار شاخه دارد: امر به معروف، نهی از منکر، پایداری در جبهه های جنگ و دشمنی با تبهکاران.

الخصال : ۲۳۲/۷۴ .

حدیث۴۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اللّه َ اللّه َ فیالجِهادِ بأمْوالِكُم وأنْفُسِكُم وألْسِنَتِكُم فی سبیلِ اللّه ِ .
امام علی علیه السلام : خدا را، خدا را، در جهادكردن با مالها و جانها و زبانهایتان درراه خدا.
نهج البلاغة : الكتاب ۴۷ .

حدیث۴۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جاهِدوا فی سبیلِ اللّه بأیْدیكُم، فإنْ لَم تَقْدِروا فجاهِدوا بألسِنَتِكُم ، فإنْ لَم تَقْدِروا فجاهِدوا بقُلوبِكُم .
امام علی علیه السلام : در راه خدا با دستهای خود بجنگید، اگر نتوانستید با زبانهای خود بجنگید و اگر باز هم نتوانستید با دلهای خود بجنگید.
بحار الأنوار : ۱۰۰/۴۹/۲۳ .

حدیث۴۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
المُجاهِدونَ تُفْتَحُ لَهُم أبْوابُ السَّماءِ .
امام علی علیه السلام : درهای آسمان به روی مجاهدان گشوده است.
غرر الحكم : ۱۳۴۷ .

حدیث۴۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی كتابِهِ إلی عامِلِهِ مِخْنَفٍ ـ : فإنَّ جِهادَ مَن صَدَفَ عَن الحقِّ رَغْبةً عنهُ ، وعَبَّ فی نُعاسِ العَمی والضَّلالِ اخْتِیارا لَهُ ، فَریضَةٌ علی العارِفِینَ .
امام علی علیه السلام : در نامه ای به كارگزار خود مخنف ، نوشت : همانا جهاد كردن با كسی كه به سبب بیزاری از حق ، از آن روی گردانده و كوری و گمراهی را برگزیده و درخوابِ آن فرو رفته ، بر آگاهان واجب است .
شرح نهج البلاغة : ج ۳ ص ۱۸۲ .

حدیث۴۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ الجِهادَ أشْرَفُ الأعمالِ بعدَالإسلامِ ، وهُو قِوامُ الدِّینِ ، والأجْرُفیهِ عَظیمٌ مَع العِزّةِ والمَنَعةِ ، وهُو الكَرّهُ ، فیهِ الحَسَناتُ والبُشْری بالجنّهِ بَعد الشَّهادَةِ .
امام علی علیه السلام : همانا جهاد شریفترین كارهابعد از اسلام است. جهاد مایه پایداری دین است و علاوه بر آن كه عزّت و اقتدار می آورد اجری بزرگ دارد. جهاد، سخت است و پاداش دار و در آن نوید بهشت است پس از شهادت.

بحار الأنوار : ۳۳/۴۴۷/۶۵۹ .

حدیث۴۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ اللّه َ فَرضَ الجِهادَ وعَظَّمَهُ وجَعلَهُ نَصْرَهُ وناصِرَهُ. واللّهِ ، ما صَلُحتْ دُنيا ولا دِينٌ إلّا بهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگ داشت و یاری خود و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند کار دنیا و دین جز با جهاد درست نمی شود.

وسائل الشيعة : ۱۱/۹/۱۵ .

حدیث۴۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ الجِهادَ بابٌ مِن أبْوابِ الجَنّةِ فَتَحَهُ اللّه ُ لِخاصَّةِ أوْليائهِ ، وهُو لِباسُ التَّقوى ، ودِرْعُ اللّهِ الحَصينَةُ ، وجُنَّتُهُ الوَثيقَةُ .

امام علی علیه السلام : همانا جهاد یکی از درهای بهشت است که خداوند آن را برای اولیای خاص خود گشوده است. جهاد جامه تقوی و زره استوار خداوند و سپر محکم اوست.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۷ .

حدیث۴۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجِهادُ عِمادُ الدِّينِ ، ومِنْهاجُ السُّعَداءِ .

امام علی علیه السلام : جهاد ستون دین و راه روشن نیکبختان است.

غرر الحكم : ۱۳۴۶ .

حدیث۴۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِدَّةُ ضَرْبٌ مِن الجُنونِ ؛لأنَّ صاحِبَها يَنْدَمُ ، فإنْ لَم يَنْدَمْ فجُنونُهُ مُسْتَحكِمٌ .

امام علی علیه السلام : عصبانیت نوعی دیوانگی است زیرا آدم عصبانی پشیمان می شود و اگر پشیمان نشود دیوانگی اش قطعی و ثابت است.

نهج البلاغة : الحكمة ۲۵۵.

حدیث۴۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سادَةُ أهلِ الجَنَّةِ الأَسخِياءُ وَالمُتَّقونَ .

امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، سخاوتمندان تقوا پیشه اند .

غرر الحکم : ۵۵۸۴ .

حدیث۴۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سادَةُ أهلِ الجَنَّةِ الأَتقیاءُ الأَبرارُ .

امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، تقوا پیشگان نیکوکارانند .

غرر الحکم : ۵۵۹۹

حدیث۴۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سادَةُ أهلِ الجَنَّةِ المُخلِصونَ .

امام علی علیه السلام : سروران اهل بهشت ، اهل اخلاصند .

غرر الحکم : ۵۵۹۱

حدیث۴۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی صفةِ الجنّةِ ـ : دَرَجاتٌ مُتَفاضِلاتٌ ، ومَنازِلُ مُتَفاوِتاتٌ .

امام علی علیه السلام ـ در وصف بهشت ـ فرمود : بهشت دارای درجاتی است که یکی بر دیگری برتری دارد و دارای منازلی است که با هم تفاوت دارند.

نهج البلاغة : الخطبة ۸۵.

حدیث۴۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أهْلَ الجَنّةِ لَيَتَراؤونَ مَنازِلَ شِيعَتِنا كما يَتَراءى الرّجُلُ مِنكُمُ الكَواكِبَ فی اُفُقِ السَّماءِ .

امام علی علیه السلام : منازل شیعه ما به دیده بهشتیان چنان به نظر می رسد که هر یک از شما ستارگان را در کرانه آسمان می بیند.

غرر الحکم : ۳۵۱۴.

حدیث۴۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ لِلجَنّةِ ثَمانِيَةَ أبوابٍ: بابٌ يَدخُلُ مِنهُ النَّبِيّونَ والصِّدِّيقونَ ، وبابٌ يَدخُلُ مِنهُ الشُّهَداءُ والصّالِحونَ ، وخَمسَةُ أبْوابٍ يَدخُلُ مِنها شِيعَتُنا ومُحِبّونا ...، وبابٌ يَدخُلُ مِنهُ سائرُ المُسلِمينَ مِمَّنْ شَهِدَ أنْ لا إلهَ إلّا اللّه ُ ، ولَم يَكُنْ فی قَلبِهِ مِقْدارُ ذَرَّةٍ مِن بُغْضِنا أهلَ البَيتِ .

امام علی علیه السلام : بهشت هشت دروازه دارد : دروازه ای که پیامبران و صدّیقان از آن واردمی شوند، دروازه ای که شهیدان و

صالحـان از آن داخـل می شونـد و پنـج دروازه دیگر که شـیعیان و دوسـتداران ما از آنها وارد می شونـد ... و یک دروازه دیگر که دیگر مسلمانانی که به یگانگی خدا گواهی می دهند و در دلشان ذرّه ای دشمنی نسبت به ما خاندان نیست، از آن به بهشت در می آیند.

الخصال : ۴۰۸ / ۶.

حدیث۴۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالمَكارِهِ تُنالُ الجَنّةُ .

امام علی علیه السلام : با ناملایمات است که بهشت به دست می آید.

غرر الحکم : ۴۲۰۴.

حدیث۴۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَنُ الجَنّةِ العَملُ الصّالحُ .

امام علی علیه السلام : بهای بهشت، کار نیک است.

غرر الحکم : ۴۶۹۸

حدیث۴۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمنُ الجَنّةِ الزُّهدُ فی الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : بهای بهشت، بی رغبتی به دنیاست.

غرر الحکم : ۴۷۰۰.

حدیث۴۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجَنّةُ دارُ الأمانِ .

امام علی علیه السلام : بهشت، سرای امنیت و آسایش است.

غرر الحکم : ۳۹۷.

حدیث۴۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّهُ لیسَ لأنْفُسِكُم ثَمَنٌ إلّا الجَنّةُ ، فلا تَبیعوها إلّا بِها .

امام علی علیه السلام : جانْ بهای شما جز بهشت نیست؛ پس آن را جز به بهشت مفروشید.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳/۷۱ .

حدیث۴۸۳۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الجَنَّةُ أفضَلُ غايَةٍ .

امام على عليه السلام : بهشت، برترين هدف است.

غرر الحكم : ۱۰۲۴

حدیث۴۸۳۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألَا وإنّى لَم أرَ كالجَنَّةِ نامَ طالِبُها ، ولا كالنّارِ نامَ هارِبُها!

امام على عليه السلام : هان! من چيزى مانند بهشت نديده ام كه جوينده اش خواب باشد و نه مانند دوزخ كه گريزان از آن در خواب باشد.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۸.

حدیث۴۸۴۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن خَذَلَ جُندَهُ نَصرَ أضْدادَهُ .

امام على عليه السلام : هر كس از يارى سپاه خود دست كشد دشمنانش را يارى داده است.

غرر الحكم : ۸۳۲۹

حدیث۴۸۴۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

آفَةُ الجُندِ مُخالَفَةُ القادَةِ .

امام على عليه السلام : آفت سپاه، سرپيچى ازفرماندهان است.

غرر الحكم : ۳۹۳۲.

حدیث۴۸۴۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ أيضا ـ : ولْيَكُنْ آثَرُ رُؤوسِ جُندِكَ عِندَكَ مَن واساهُم فى مَعونَتِهِ ، وأفضَلَ علَيهِم مِن جِدَتِهِ ، بما يَسَعُهُم ويَسَعُ مَن وراءهُم مِن خُلوفِ أهْليهِم ، حتّى يكونَ هَمُّهُم هَمّاواحِدا فى جِهادِ العَدُوِّ ، فإنَّ عَطْفَكَ علَيهِم يَعطِفُ قُلوبَهُم علَيكَ ... فافْسَحْ فى آمالِهِم، وواصِلْ فى حُسنِ الثَّناءِ علَيهِم، وتَعْديدِما أبْلى ذَوو البلاءِ مِنهُم ، فإنَّ كَثرَةَ الذِّكْرِ لِحُسنِ أفْعالِهِم تَهُزُّ الشُّجاعَ ، وتُحرِّضُ النّاكِلَ إنْ شاءَ اللّه ُ .

امام على عليه السلام ـ در همان عهدنامه ـ نوشت: بايد گزيده ترين سران سپاه نزد تو، آن كس باشد كه با ديگران هميارى كند و

آنچه دارد به آنان ببخشد، چندان که خود و خانواده شان را که بر جای گذاشته اند به خوبی تأمین کنند، تا همگی در جهاد و مبارزه با دشمن یکدل شوند. چه، مهربانی تو با آنان دلهای ایشان را به تو مهربان می کند ... پس آرزوهای آنان را برآور و پیوسته از آنان ستایش و تقدیر کن و زحمتِ سختی دیدگان را به زبان آر که یاد کردنِ فراوان از کارهای خوب آنان دلیران را برمی انگیزد و ترسو را تحریک می کند. ان شاءاللّه .

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳، انظر تمام الکلام .

حدیث۴۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ للأشْتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : فالجُنودُ بإذْنِ اللّه حُصونُ الرَّعِیَّةِ ، وزَینُ الوُلاةِ ، وعِزُّ الدِّینِ ، وسُبُلُ الأمْنِ ، ولیسَ تَقومُ الرَّعِیَّةُ إلّا بِهِم .

امام علی علیه السلام ـ در فرمان[نامه] حکومت مصر به اشتر ـ نوشت : سپاهیان، به اذن خدا، دژهای مردمند و زیور والیان و مایه توانمندی و ارجمندی دین و وسیله امنیّت. مردم جز با بودن سپاهیان پایدار نمی مانند .

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳، انظر تمام الکلام .

حدیث۴۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَنامُ المُسلمُ وهُو جُنُبٌ ، ولایَنامُ إلّا علی طَهورٍ ، فإنْ لَم یَجِدِ الماءَ فلْیَتیمَّمْ بالصَّعیدِ .

امام علی علیه السلام : مسلمان، در حال جنابت نمی خوابد و جز با طهارت به بستر خواب نمی رود. پس اگر آب نیافت، باید با خاک تیمّم کند.

وسائل الشیعة: ۱/۵۰۱/۳

حدیث۴۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عزّوجلّ (جَعَلَ) صُورَةَ المَرأةِ فی وَجهِها ، وصُورةَ الرّجُلِ فی مَنطِقهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند عز و جل سیمای زن را در رخسار او و سیمای مرد را در گفتارش قرار داده است.

بحار الأنوار : ۷۱/۲۹۳/۶۳.

حدیث۴۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا جَمالَ أحْسَنُ مِن العَقلِ .

امام علی علیه السلام : هیچ جمالی زیباتر از خردنیست .

نهج السعادة : ۱/۵۱.

حدیث۴۸۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا لِباسَ أجْمَلُ مِن العافِيَةِ .

امام على عليه السلام : جامه اى زيباتر از سلامت نيست .

بحار الأنوار : ۷۷/۳۸۱/۵

حدیث۴۸۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حُسْنُ وَجْهِ المؤمنِ مِن حُسنِ عِنايَةِ اللّه ِ بهِ .

امام على عليه السلام : زيبايىِ رخسار مؤمن از حسن عنايت خداست به او.

غرر الحكم : ۴۸۴۸.

حدیث۴۸۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أطْرِفوا أهالِيَكُم فى كُلِ جُمُعةٍ بشَىءٍ مِن الفاكِهَةِ ، كَى يَفْرَحوا بالجُمُعةِ .

امام على عليه السلام : هر روز جمعه مقدارى ميوه به خانواده خود هديه دهيد تا از آمدن جمعه خوشحال شوند.

بحار الأنوار: ۱۰۴/۷۳/۲۴

حدیث۴۸۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن تفسيرِ السُّنّةِ والبِدْعةِ والجَماعةِ والفُرْقةِ ـ : السُّنَّةُ ـ واللّه ِ ـ سُنّةُ محمّدٍ صلى الله عليه و آله ، والبِدعَةُ ما فارَقَها ، والجَماعةُ ـ واللّه ِ ـ مُجامَعَةُ أهلِ الحقِّ وإنْ قَلُّوا ، والفُرْقةُ مُجامَعَةُ أهلِ الباطلِ وإنْ كَثُروا .

امام على عليه السلام ـ در پاسخ به پرسش از معناى سنّت، بدعت، جماعت و تفرقه ـ فرمود : ـ به خدا سوگند ـ سنّت همان سنّت محمّد صلى الله عليه و آله است و بدعت ، آنچه از آن جدا باشد و به خدا قسم جماعت، همدست شدن با اهل حق است هر چند اندك باشند و تفرقه همدستى با اهل باطل است هر چند بسيار باشند.

كنز العمّال : ۱۶۴۴، بحار الأنوار : ۲/ ۲۶۶/۲۳ مع تفاوت يسير فى اللفظ.

حدیث۴۸۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مُجالَسَةُ أهلِ الهَوى مَنْساةٌ للإيمانِ ، ومَحْضَرَةٌ للشَّيطانِ .

امام على عليه السلام : همنشينى با هوسرانان باعث از ياد رفتن ايمان و حاضر شدن شيطان است.

نهج البلاغة : الخطبة ۸۶.

حدیث۴۸۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكُم ومُجالَسةَ المَوتى ! قيلَ : يا رسولَ اللّه ، مَنِ المَوتى ؟ قال : كُلُّ غَنيٍّ أطْغاهُ غِناهُ .

امام على عليه السلام : آميزش با دنيا پرستان دين را عيبناك مى كند و يقين را سست .

تنبيه الخواطر : ۲/۳۲.

حديث۴۸۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جالِسِ الحُكَماءَ يَكمُلْ عَقلُكَ ، وتَشرُفْ نفسُكَ ، ويَنْتَفِ عنكَ جَهلُكَ .

امام على عليه السلام : با فرزانگان همنشينى كن تاخردت كمال يابد و شرافت نفس يابى و نادانى از تو رخت بربندد.

غرر الحكم : ۴۷۸۷

حديث۴۸۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جالِسِ الفُقَراءَ تَزْدَدْ شُكْرا .

امام على عليه السلام : با تهيدستان بنشين تا شكرگزارى ات [از خدا] زياد شود.

غرر الحكم : ۴۷۲۳ .

حديث۴۸۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جالِسِ العُلَماءَ يَزدَدْ عِلمُكَ ،

ويَحسُنْ أدبُكَ ، وتَزكُ نَفْسُكَ .

امام على عليه السلام : با دانشمندان بنشين تا بردانشت

افزوده گردد، اَدبت نيكو شود و تزكيه نفس يابى.

غرر الحكم : ۴۷۸۶

حديث۴۸۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

علَيكَ بمَجالِسِ الذِّكْرِ .

امام على عليه السلام : بر تو باد [شركت در] مجالس ذكر.

بحار الأنوار:۶/۴۶۵/۷۵.

حديث۴۸۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَجْلِسوا على مائدةٍ يُشرَبُ علَيها الخمرُ، فإنّ العبدَ لا يَدرى متى يؤخَذُ .

امام علی علیه السلام : بر سفره ای که در آن شراب نوشیده می شود منشینید؛ زیرا بنده نمی داند که مرگش کی درمی رسد.

بحارالأنوار ، ۱۰/۹۸/۱

حدیث۴۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن كانَ يؤمنُ باللّه ِ واليوم الآخِرفلا يَقومُ مكانَ رِيبةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد نباید در جای شبهه انگیز بایستد.

الكافى : ۲/ ۳۷۸/۱۰

حدیث۴۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُسرِعَنَّ إلى أرْفَعِ مَوضِعٍ فى المَجلسِ ، فإنَّ المَوضِعَ الّذى تُرفَعُ إلَيهِ خَيرٌ مِن الموضعِ الّذى تُحَطُّ عنهُ .

امام علی علیه السلام : هرگز به سوی بالاـترین جای مجلس مشتاب؛ زیرا جایی که بالاـیت بکشند بهتر است از جایی که پایینت آورند.

غرر الحكم : ۱۰۲۸۳.

حدیث۴۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاـ يَجلِسُ فى صَدرِالمجلسِ إلّا رجُلٌ فيهِ ثلاثُ خِصالٍ : يُجيبُ إذا سُئلَ ، ويَنطِقُ إذا عَجَزَ القَومُ عن الكلامِ ، ويُشيرُ بالرّأيِ الّذى فيه صَلاحُ أهلِهِ ، فمَن لم يَكُنْ فيهِ شَىءٌ مِنهُنَّ فجَلَسَ فهُو أحْمَقُ .

امام علی علیه السلام : فقط کسی باید در صدرمجلس بنشیند که سه ویژگی داشته باشد: هرگاه از او پرسشی کنند پاسخ دهد، هرگاه دیگران از سخن گفتن درمانند او سخن بگوید ، و نظری بدهد که خیر و صلاح مجلسیان در آن باشد. هر کس این ویژگیها را نداشته باشد و در صدر مجلس بنشیند احمق است.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۰۴/۱.

حدیث۴۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فى أوصافِ النّبىِّ صلى الله عليه و آله ـ : وما رُؤى مُقَدِّما رِجْلَهُ بينَ يدَىْ جَليسٍ لَهُ قَطُّ .

امام علی علیه السلام ـ در بیان اوصاف پیامبر صلی الله علیه و آله ـ فرمود : هرگز دیده نشد که آن حضرت در حضور همنشین خود پایش را دراز کند.

بحار الأنوار : ۱۶/۲۳۶ .

حدیث۴۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلُّ امرئٍ يَلْقى ما عَمِلَ ، ويُجْزى بِما صَنَعَ .

امام علی علیه السلام : هر انسانی کرده خود رامی بیند و سزای کردارش را می گیرد.

غرر الحکم : ۶۹۱۸.

حدیث۴۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اغْلِبوا الجَزَعَ بالصَّبرِ ، فإنَّ الجَزَعَ يُحبِطُ الأجْرَ ويُعَظِّمُ الفَجيعَةَ .

امام علی علیه السلام : با شکیبایی کردن بر بیتابی چیره آیید؛ زیرا بیتابی اجر را از بین می برد و مصیبت را بزرگ می کند.

غرر الحکم : ۲۵۲۷.

حدیث۴۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لمّا سَمِعَ بُكاءَ النِّساءِ على قَتْلى صِفِّينَ ـ : أتَغلِبُكُم نِساؤكُم على ما أسْمَعُ ؟! ألا تَنهونَهُنَّ عن هذا الرَّنينِ؟!

امام علی علیه السلام ـ چون صدای شیونِ زنان بر کشتگان صفّین را شنید ـ فرمود : آیا زنان شما با این فریاد گریه که می شنوم بر شما چیره شده اند؟ چرا آنان را از این ناله و فغان باز نمی دارید؟!

نهج البلاغة : الحکمة ۳۲۲.

حدیث۴۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ والجَزَعَ ؛ فإنَّهُ يَقْطَعُ الأملَ ، ويُضْعِفُ العملَ، ويُورِثُ الهَمَّ . واعلَمْ أنَّ المَخْرَجَ في أمرَينِ : ما كانتْ فيهِ حِيلَةٌ فالاحْتِيالُ، وما لَم تكُنْ فيهِ حِيلةٌ فالاصْطِبارُ .

امام علی علیه السلام : از بیتابی کردن بپرهیز که آن امید را قطع می کند و کار را به ضعف می کشاند و اندوه به بار می آورد. بدان که دو راه نجات بیشتر نیست: یا مشکلی چاره دارد که باید چاره اندیشی کرد و یا چاره ندارد که در آن صورت باید شکیبایی ورزید.

بحار الأنوار : ۸۲/۱۴۴/۲۹.

حدیث۴۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَقلُ غَريزةٌ تَزيدُ بالعِلْمِ والتَّجارِبِ .

امام علی علیه السلام : خرد قریحه ای است که بادانش و تجارب زیاد می شود.

غرر الحكم : ۱۷۱۷

حدیث۴۸۶۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

العَقلُ حِفْظُ التَّجارِبِ .

امام على عليه السلام : خرد، اندوختن تجربه هاست.

غرر الحكم : ۶۷۳ .

حدیث۴۸۶۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن لَم يُجَرِّبِ الاُمورَ خُدِعَ .

امام على عليه السلام : هر كس امور را تجربه نكندفريب مى خورَد.

بحار الأنوار : ۷۷/۴۲۰/۴۰.

حدیث۴۸۶۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أحْكَمَ التَّجارِبَ سَلِمَ مِن المَعاطِبِ ، مَن غَنِىَ عَنِ التَّجارِبِ عَمِىَ عنِ العَواقِبِ .

امام على عليه السلام : هر كس بدرستى تجربه آموزداز هلاكتها جان سالم به در مى برد و هر كس از تجارب بى نيازى جويد عواقب امور را نمى بيند.

غرر الحكم : ۸۰۴۰ ـ ۸۶۸۰.

حدیث۴۸۷۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كفى بالتَّجارِبِ مُؤَدِّبا .

امام على عليه السلام : تجربه ها بهترين آموزگارند .

غرر الحكم : ۷۰۱۶

حدیث۴۸۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رأىُ الرَّجُلِ على قَدْرِ تَجرِبَتِهِ .

امام على عليه السلام : انديشه مرد به اندازه تجربه اوست.

غرر الحكم : ۵۴۲۶

حدیث۴۸۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ لابنهِ عليه السلام ـ : فَبادَرْتُك بِالأَدَبِ قَبل أنْ يَقْسوَ قلبُك وَيَشتغِلَ لُبُّك لتَستَقْبِلَ بجِدٍّ رأيك من الأمرِ ما قَد كَفاكَ أهلُ التَّجارِبِ بُغيَتَهُ وتَجرِبَتَهُ، فتكونَ قد كُفِيتَ مَؤونَةَ الطَّلَبِ وعُوفِيتَ مِن عِلاجِ التَّجرِبَةِ .
امام على عليه السلام ـ در سفارش به فرزندبزرگوارش ـ فرمود : پيش از آن كه دلت سخت و فكرت مشغول گردد به تربيت تو پرداختم تا با انديشه استوارت به امورى كه خداوندانِ تجربه آنها را جسته اند و آزموده اند روى آورى و بدين سان رنج جستجو از تو برداشته شود و از دست زدن به تجربه معاف گردى.
تحف العقول : ۷۰، شرح نهج البلاغة : ۱۶/۶۶.

حدیث۴۸۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
التّجارِبُ علمٌ مُستفادٌ .
امام على عليه السلام : تجربه ها دانشى اكتسابى اند.
غرر الحكم : ۱۰۳۶.

حدیث۴۸۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ فِى الحِكَمِ المنسوبَةِ إلَيهِ ـ : مُرُوا الأَحداثَ بِالمِراءِ وَالجِدالِ ، وَ الكُهولَ بِالفِكرِ ، وَالشُّيوخَ بِالصَّمتِ .
امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : بر جوانان با بگو مگو و مجادله و بر ميان سالان با فكر و انديشه و بر پيران با سكوت فرمانروايى كنيد .
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۲۸۵ ح ۲۶۰ .

حدیث۴۸۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إيّاكُم والجِدالَ ؛ فإنّه يُورِثُ الشَّكَّ .
امام على عليه السلام : از جدال كردن بپرهيزيد كه اين كار شك و دو دلى به بار مى آورد .
الخصال : ۶۱۵/۱۰.

حدیث۴۸۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لا يَحِلُّ للجَبانِ أنْ يَغْزوَ لأنّهُ يَنْهَزِمُ سريعا ، ولكنْ لِيَنْظُرْ ما كانَ يُريدُ أنْ يَغْزوَ بِهِ فليُجَهِّزْ بهِ غيرَهُ ؛ فإنَّ لَهُ مِثلَ أجرِهِ ولا يَنْقصُ مِن أجرِهِ شيءٌ .

امام علی علیه السـلام : روا نیست که آدم ترسو به جنگ برود؛ زیرا به سرعت فرار می کند. بلکه باید ببیند با چه ابزاری می خواست بجنگـد، آن را در اختیـار دیگری بگـذارد. در این صـورت هماننـد اجر آن جنگجو را دارد و از اجر او (جنگجو) نیز چیزی کم نمی شود.

بحار الأنوار : ۴۹/۱۰۰/ ۱۶.

حدیث۴۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

احْذَروا الجُبنَ؛فإنَّهُ عارٌ ومَنْقَصةٌ .

امام علی علیه السلام : از ترسویی دوری کنید که آن ننگ و کاستی است.

غرر الحکم : ۲۵۸۲

حدیث۴۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شِدّةُ الجُبنِ مِن عَجْزِ النَّفْسِ وضَعفِ اليقينِ .

امام علی علیه السلام : ترسویی زیاد، از ناتوانی نفس و سستی یقین است.

غرر الحکم : ۵۷۷۳.

حدیث۴۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّـاکَ والتَّجَبُّرَ على عبادِ اللّه ؛ فإنَ كلَّ مُتَجَبِّرٍ يَقْصِمُهُ اللّه ُ .

امام علی علیه السلام : از جبّاری کردن بر بندگان خداپرهیز؛ زیرا خداوند هر جبّار پیشه ای را در هم می شکند.

غرر الحکم : ۲۶۹۵.

حدیث۴۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجُبنُ مَنْقَصةٌ .

امام علی علیه السلام : ترسویی، عیب و کاستی است.

نهج البلاغة : الحکمة ۳.

حدیث۴۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجُبنُ والحِرصُ والبُخلُ غرائزُ سُوءٍ يَجمعُها سُوءُ الظَّنِّ باللّه ِ سبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : ترسویی و آزمندی و بُخل،خویهای بدی هستند که از بدگمانی به خداوند سبحان مایه می گیرند.

غرر الحکم : ۱۸۳۷

حدیث۴۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَجَبّرَ حَقّرَهُ اللّه ُ ووَضَعَهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس جبّاری کند خداوند اورا خرد و پست می گرداند.

غرر الحکم : ۸۴۷۱

حدیث۴۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَجَبّرَ کُسِرَ .

امام علی علیه السلام : هر که جبّاری کند در هم شکسته می شود.

غرر الحکم : ۷۶۹۷

حدیث۴۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَزْکو عَملُ مُتَجَبّرٍ .

امام علی علیه السلام : عمل انسان جبّار منش، پاکیزه و بالنده نیست.

غرر الحکم : ۱۰۵۸۷.

حدیث۴۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فلا تُکَلِّمونی بما تُکَلَّمُ بِهِ الجَبابِرَةُ،ولا تَتَحَفَّظوا مِنّی بما یُتَحَفَّظُ بِهِ عندَ أهلِ البادِرَةِ، ولا تُخالِطونی بالمُصانَعَةِ .

امام علی علیه السلام : با من، آن گونه که با جبّاران سخن گفته می شود، سخن مگویید و چنان که از حاکمان بد خشم پرهیز می شود از من نپرهیزید و با ظاهر سازی و تملّق با من رفتار نکنید.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۱۶.

حدیث۴۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی بیانِ بُطْلانِ الجَبرِ ـ : لَو کانَ کذلکَ لَبطلَ الثّوابُ والعِقابُ ، والأمرُ والنَّهْیُ والزَّجْرُ ، ولَسقَطَ معنی الوَعْدِ والوَعیدِ ، ولَم تَکُنْ علی مُسیءٍ لائمَةٌ، ولا لمُحسنٍ مَحْمَدةٌ ، ولکانَ المُحسنُ أوْلی باللّائمةِ مِن المُذنِبِ ، والمُذنِبُ أولی بالإحسانِ مِن المُحسِنِ ، تلکَ مَقالةُ عَبَدَةِ الأوثانِ وخُصَماءِ الرَّحمنِ .

امام علی علیه السلام ـ در بیان نادرستی جبر ـ فرمود: اگر چنین بود آن گاه ثواب و عقاب و امر و نهی و بازداشتن، از کارهای پوچ

بود و وعده و وعید معنایی نداشت و بدکار، سرزنش و نیکوکار ، تشویق نمی شد و نیکوکار به سرزنش سزاوارتر می شد تا بدکار و بدکار به پاداش و احسان سزامندتر می شد تا نیکوکار . جبر ، عقیده بت پرستان و دشمنان خدای رحمان است.

بحار الأنوار : ۵/۱۳/۱۹

حدیث۴۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كأنّي بالعجمِ فَساطِيطُهُم في مسجدِ الكوفةِ، يُعلِّمونَ النّاسَ القرآنَ كما اُنزِلَ .

امام علی علیه السلام : گویی عجمها (ایرانیان) رامی بینم که در مسجد کوفه چادر زده اند و قرآن را همان گونه که نازل شده است به مردم می آموزند.

الغيبة للنعماني : ۳۱۸/۵.

حدیث۴۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أعظَمَ المَثوبَةِ مَثوبَةُ الإنْصافِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین پاداش، پاداش انصاف است.

غرر الحکم : ۳۳۸۷

حدیث۴۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَوابُ الجهادِ أعظَمُ الثَّوابِ .

امام علی علیه السلام : پاداش جهاد بزرگترین پاداش است.

غرر الحکم : ۴۶۹۵

حدیث۴۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَيْئانِ لا يُوزَنُ ثَوابُهُما : العَفوُ ، والعَدلُ .

امام علی علیه السلام : دو چیز است که پاداشی هموزن آن نیست: گذشت و دادگری.

غرر الحکم : ۵۷۶۹ .

حدیث۴۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ سُبحانَهُ وَضَعَ الثّوابَ على طاعَتِهِ والعِقابَ على مَعصِيَتِهِ ذِيادَةً لِعبادِهِ عَن نِقْمَتِهِ ، وحِياشَةً لَهُم إلى جَنَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : خداوند سبحان برای اطاعت از خود پاداش در نظر گرفت و برای نافرمانی اش کیفر، تا بندگانش را از خشم

و عذاب خویش دور دارد و به سوی بهشت خود براند.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۶۸ .

حدیث۴۸۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَوابُ العَملِ على قَدْرِ المَشَقَّةِ فيهِ .

امام على عليه السلام : پاداش کار به اندازه رنج وزحمتی است که دارد.

غرر الحكم : ۴۶۹۰

حدیث۴۸۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَوَابُ الآخِرَةِ يُنْسى مَشَقَّةَ الدُّنيا .

امام على عليه السلام : پاداش آخرت، رنج و سختی دنيا را از ياد می برد.

غرر الحكم : ۴۶۹۲.

حدیث۴۸۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ثَوابُ عَملِكَ أفضَلُ مِن عَمَلِكَ .

امام على عليه السلام : پاداش عمل تو برتر از عملت است.

غرر الحكم : ۴۶۸۸

حدیث۴۸۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

تَرْكُ الذَّنبِ أهْوَنُ مِن طَلبِ التَّوبةِ .

امام على عليه السلام : گناه نکردن آسانتر از توبه کردن است.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۶۴ / ۹۶ .

حدیث۴۸۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن تابَ تابَ اللّه ُ علَيهِ ،واُمِرَتْ جَوارِحُهُ أنْ تَسْتُرَ علَيهِ ، وبِقاعُ الأرضِ أنْ تَكْتُمَ علَيهِ ، واُنْسِيَتِ الحَفَظَةُ ما كانتْ تَكتُبُ علَيهِ .

امام على عليه السلام : هر كس توبه كند خداوند او رامی آمرزد و به جوارح او و جای جای زمين دستور داده می شود كه آبروی او را حفظ كنند و عيبهايش را بپوشانند و گناهانی كه فرشتگان حافظ اعمال برايش نوشته اند از ياد آنان برده می شود.

بحار الأنوار : ۶/۲۸/۳۲.

حدیث۴۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُسَوِّفُ نَفسِهِ بالتَّوبةِ ، مِن هُجومِ الأجَلِ على أعظَمِ الخَطَرِ .

امام علی علیه السلام : کسی که توبه را به فردا حوالت دهد، از هجوم مرگ در معرض بزرگترین خطر است.

غرر الحکم : ۹۸۷۶.

حدیث۴۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنْ قارَفْتَ سَيّئةً فعَجِّلْ مَحْوَها بالتَّوبةِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه گناهی مرتکب شدی،به محو آن با توبه بشتاب.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱.

حدیث۴۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوبَةُ على أربَعةِ دَعائِمَ : نَدَمٌ بالقَلبِ ، واسْتِغفَارٌ باللِّسانِ ، وعَملٌ بالجَوارِحِ ، وعَزْمٌ أنْ لا يَعودَ .

امام علی علیه السلام : توبه بر چهار پایه استوار است: پشیمانی در دل، آمرزش خواهی به زبان، عمل کردن با اعضای بدن، و تصمیم بر باز نگشتن به گناه.

بحار الأنوار : ۷۸/۸۱/۷۴.

حدیث۴۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عاصٍ يُقِرُّ بذَنبِهِ خَيرٌ مِن مُطيعٍ يَفتَخِرُ بعَمَلِهِ .

امام علی علیه السلام : گنهکاری که به گناه خویش اعتراف کند بهتر از فرمانبرداری است که به کار خویش ببالد.

غرر الحکم : ۶۳۳۴.

حدیث۴۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النَّدَمُ على الخَطيئةِ اسْتِغْفارٌ .

امام علی علیه السلام : پشیمانی از گناه، همان آمرزش خواهی است.

غرر الحکم : ۱۲۱۱

حدیث۴۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَدمُ القلبِ يُكَفِّرُ الذَّنبَ .

امام علی علیه السلام : پشیمانیِ دل، گناه رامی پوشاند.

غرر الحکم : ۹۹۷۳.

حدیث۴۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن اُعْطِيَ التَّوبَةَ لَم يُحرَمِ القَبولَ، ومَن اُعْطِيَ الاسْتِغْفارَ لَم يُحرَمِ المَغفِرَةَ .

امام علی علیه السلام : به هر کس [توفیق] توبه داده شود از قبول آن محروم نمی شود و به هر کس [توفیق] استغفار عطا گردد از آمرزش محروم نمی ماند.

بحار الأنوار : ۶۹/۴۱۰/۱۲۴.

حدیث۴۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ في وَصفِ التّائبينَ ـ : غَرَسُوا أشْجارَ ذُنوبِهِم نُصْبَ عُيونِهِم وقُلوبِهِم وسَقَوها بِمِياهِ النَّدَمِ، فأثْمَرَتْ لهُمُ السَّلامةَ ، وأعْقَبَتْهُمُ الرِّضا والكَرامَةَ .

امام علی علیه السلام ـ در توصیف توبه گران ـ فرمود : درختهای گناهان خود را در برابر دیدگان و دلهای خویش نشانده اند و آنها را با آب پشیمانی آبیاری کرده اند. این درختها برای آنان میوه سلامت داده و خشنودی و کرامت در پی آورده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۷۲/۳۸

حدیث۴۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوبَةُ تُطَهِّرُ القُلوبَ وتَغْسِلُ الذُّنوبَ .

امام علی علیه السلام : توبه دلها را پاک می کند وگناهان را می شوید.

غرر الحکم : ۱۳۵۵.

حدیث۴۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُسْتَأكِلُ بدِينِهِ حَظُّهُ مِن دِينِهِ ما يَأكُلُهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که دین را دکّان خود قرار دهد بهره او از دینش همان است که می خورد.

تحف العقول : ۲۲۳.

حدیث۴۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن طَلَبَ الدُّنیا بعَملِ الآخِرَةِ کانَ أبْعَدَ لَهُ مِمّا طَلَبَ .

امام علی علیه السلام : کسی که با کاری آخرتی درطلب دنیا برآید از مطلوب خود دورتر می شود.

غرر الحکم : ۸۹۰۱.

حدیث۴۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّخَذَ طاعةَ اللّه ِ بِضاعةً أتَتْهُ الأرْباحُ مِن غیرِ تِجارةٍ .

امام علی علیه السلام : هر کس فرمانبری از خدا راکالای خویش سازد ، بی آن که تجارت کند سودها به طرف او سرازیر می شود.

غرر الحکم : ۸۸۶۴.

حدیث۴۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مَن باعَ نَفسَهُ بغیرِ الجَنّةِ فقد عَظُمَتْ علَیهِ المِحْنةُ .

امام علی علیه السلام : هر کس خود را به بهایی جزبهشت بفروشد به بدبختی و رنجی عظیم افتاده است.

غرر الحکم : ۳۴۷۴

حدیث۴۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أربَحُ النّاسِ مَنِ اشْتَرى بالدُّنیاالآخِرَةَ .

امام علی علیه السلام : بیشترین سود را کسی برده است که آخرت را با دنیا بخرد.

غرر الحکم : ۳۰۷۶

حدیث۴۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تِجارَةَ کالعَملِ الصّالحِ ، ولا رِبحَ کالثَّوابِ .

امام علی علیه السلام : هیچ تجارتی چون عمل صالح نیست و هیچ سودی همچون ثواب [الهی]نیست.

بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۹/۱۲۲.

حدیث۴۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا مَعاشرَ السَّماسِرَةِ، أقِلّوا الأیْمانَ ، فإنّها مَنفَقَةٌ للسِّلْعَةِ ، مَمْحَقَةٌ للرِّبْحِ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت دلّال ! کمترسوگند یاد کنید ؛ زیرا [گرچه] این کار کالا را به فروش می رساند ولی سود [حقیقی

]را می برد.

الکافی : ۵/۱۶۲/۲.

حدیث۴۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لِرجُلٍ یُوصیهِ ومَعهُ سِلْعَةٌ یَبیعُها ـ : سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله یقولُ : السَّماحُ وَجهٌ مِن الرِّباحِ .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به مردی که مشغول فروختن کالایی بود ـ فرمود : از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: گذشت و آسان گیری نوعی سود است.

وسائل الشیعهٔ : ۱۲/۲۸۸/۴.

حدیث۴۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ماکِس عَن دِرهَمَیکَ ؛ فَإنَّ المَغبونَ لا مَحمودٌ ولا مَأجورٌ .

امام علی علیه السلام : برای دو درهمت هم چانه بزن که زیان دیده ، نه ستوده است و نه پاداش دارد .

ربیع الأبرار : ج ۴ ص ۱۳۹ .

حدیث۴۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التّاجرُ الجَبانُ مَحرومٌ ، والتّاجرُ الجَسورُ مَرزوقٌ .

امام علی علیه السلام : تاجر ترسو بی روزی است و تاجر بی باک روزی دار.

کنز العمّال : ۹۲۹۳.

حدیث۴۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا مَعشَر التُّجّارِ ، الفِقْهَ ثُمَ المَتْجَرَ ، الفِقْهَ ثُمّ المَتْجَرَ، الفِقْهَ ثُمّ المَتْجَرَ .

امام علی علیه السلام : ای جماعت تاجران! نخست احکام [داد و ستد را بیاموزید] سپس تجارت ، نخست احکام سپس تجارت ، نخست احکام سپس تجارت.

الکافی : ۵/۱۵۰/۱.

حدیث۴۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا مَعشرَ التُّجّارِ ، قَدِّموا الاسْتِخارةَ ، وتَبرَّکوا بالسُّهولةِ ، واقتَرِبوا مِن المُبْتاعِینَ ، وتَزَیَّنوا بالحِلْمِ ، وتَناهَوا عن الیَمینِ ، وجانِبوا الکَذِبَ ،

وتَخافوا (تَجافَوا) عنِ الظُّلْمِ ، وأنْصِفوا المظلومِينَ، ولا تَقْرَبوا الرِّبا، وأوْفُوا الكَيْلَ والمِيزانَ، ولا تَبْخَسوا النّاسَ أشياءهُم، ولا تَعْثَوا فی الأرضِ مُفسدينَ

امام علی علیه السلام : ای جماعت تاجران! پیش از شروع کسب و کار از خداوند طلب خیر کنید و با آسانگیری در معامله از خداوند برکت جویید، به خریداران نزدیک شوید، به زیور بردباری آراسته شوید، از قسم خوردن بپرهیزید ، از دروغ گفتن دوری کنید، از ستم کردن و اجحاف بترسید، با مظلومان به انصاف و عدالت رفتار کنید و پیرامون ربا نگردید ، و پیمانه و ترازو را کامل کنید وچیزی از حقّ مردم فرونگذارید و در زمین (جامعه) به فساد مکوشید.

إشارة إلی الآیة ۸۵ من سورة هود.

حدیث۴۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی کتابِهِ إلَی أهلِ الکوفَةِ عِندَ مَسیرِهِ مِنَ المَدینَةِ إلی البَصرَةِ ـ : بایَعَنی النّاسُ غَیرَ مُستَکرَهینَ ، ولا مُجبَرینَ ، بَل طائِعینَ مُخَیَّرینَ .

امام علی علیه السلام ـ در نامه ای که خطاب به أهل کوفه هنگام حرکت از مدینه به بصره نگاشت ـ فرمود : مردم با من بیعت نمودند بدون آنکه از آن کراهت داشته و یا به جبر آنرا قبول کنند ، بلکه با رغبت آنرا اختیار نمودند .

نهج البلاغة : الکتاب ۱ .

حدیث۴۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَکَأْکَأْتُم عَلَیَّ تکَأْکُؤَ الإبلِ علی حِیاضِها ؛ حِرْصا علی بَیْعتی .

امام علی علیه السلام : از شور و شوق بیعت با من ، مانند شتران تشنه ای که دور آبگیرها جمع می شوند، گرد من جمع شدید.

الإرشاد: ۱/۲۶۰.

حدیث۴۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعرَّضوا للتِّجاراتِ، فإنّ لَکُم فیها غِنیً عمّا فی أیْدی النّاسِ ، وإنّ اللّه َ عزّ وجلّ یُحِبُّ المُحتَرِفَ الأمینَ .

امام علی علیه السلام : به کارهای تجاری بپردازید که آن شما را از مال دیگران بی نیاز می کند. خداوند عز و جل پیشه ور درستکار را دوست دارد.

وسائل الشیعة : ۱۲/۴/۶ .

حدیث۴۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی جوابِ مَن سألَه: علی ما قاتلتَ طَلحةَ والزُّبیرَ ؟ ـ : قاتلْتُهُم علی نَقْضِهِم بَیْعَتی وقَتْلِهِم شِیعَتی مِن المؤمنینَ .

امام علی علیه السلام ـ در جواب کسی که پرسیده بود: چرا با طلحه و زبیر جنگیدی؟ ـ فرمود : چون بیعت با من را شکستند و مؤمنان پیرو مرا کشتند.

كنز العمّال : ۱۶/۱۹۱/۴۴۲۱۶.

حدیث۴۹۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

البُهتانُ على البَرىءِ أعظَمُ مِن السَّماءِ .

امام على عليه السلام : بهتان زدن به آدم بيگناه بزرگتراز آسمان است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱/۹۹

حدیث۴۹۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا قِحَةَ كالبَهْتِ .

امام على عليه السلام : هيچ وقاحتى چون بهتان زدن نيست.

غرر الحكم : ۱۰۴۵۵.

حدیث۴۹۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عندَ تَناهِي البلاءِ يكونُ الفرَجُ .

امام على عليه السلام : با به اوج رسيدن بلا، گشايش حاصل مى شود.

بحار الأنوار:۷۸/۱۲/۷۰.

حدیث۴۹۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قُلْ عندَ كلِّ شِدّةٍ : «لا حَولَ ولا قُوّةَ إلّا باللّه العليِّ العظيم» تُكْفَها .

امام على عليه السلام : هنگام هر سختى و مشكلى بگو: «لا حول و لا قوّة إلّا باللّه العلىّ العظيم» ، تو را كفايت مى كند.

بحار الأنوار: ۷۷/۲۷۰/۱.

حدیث۴۹۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما ابْتَلى اللّهُ أحَدا بمِثلِ الإمْلاءِ لَهُ .

امام على عليه السلام : خداوند هيچ كس را به چيزى همچون مهلت دادن به او نيازموده است.

بحار الأنوار: ۷۳/۳۸۳/۸.

حدیث۴۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنّ مِن البلاءِ الفاقةَ ، وأشدُّمِن ذلكَ مَرضُ البَدنِ ، وأشدُّ مِن ذلكَ مَرضُ القلبِ .
امام علی علیه السلام : بینوایی، بلاست و بدترازبینوایی بیماری تن است و از آن بدتر بیماری دل است.
الأمالی للطوسی : ۱۴۶/۲۴۰.

حدیث۴۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحَمدُ للّه الّذی جَعلَ تَمْحیصَ ذُنوبِ شِیعتِنا فی الدُّنیا بمِحْنتِهِم، لِتَسْلَمَ بِها طاعاتُهُم ویَسْتَحِقّوا علَیها ثَوابَها .
امام علی علیه السلام : سپاس و ستایش خدایی را که رنج و گرفتاری پیروان ما را مایه زدوده شدن گناهان آنان در دنیا قرار داد تا با این رنجها و بلاها طاعاتشان سالم ماند و سزاوار پاداش آن شوند.
بحار الأنوار : ۶۷/۲۳۲/۴۸

حدیث۴۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما عاقَبَ اللّه ُ عَبدا مؤمنا فی هذهِ الدُّنیا إلّا كانَ اللّه ُ أحْلَمَ وأمْجَدَ وأجْوَدَ وأكْرَمَ مِن أنْ یَعودَ فی عِقابِهِ یومَ القیامةِ .
امام علی علیه السلام : هرگاه خداوند بنده مؤمنی رادر این دنیا كیفر دهد باگذشت تر و ارجمندتر و بخشنده تر و بزرگوارتر از آن است كه روز قیامت نیز كیفرش رساند.
بحار الأنوار : ۸۱/ ۱۷۹/۲۵.

حدیث۴۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ وقد خَرجَ للاسْتِسْقاءِ ـ : إنّ اللّه َیَبتَلی عِبادَهُ عندَ الأعمالِ السَّیِّئةِ بنَقْصِ الثَّمَراتِ وحَبْسِ البَرَكاتِ وإغْلاقِ خَزائنِ الخَیراتِ ، لِیَتوبَ تائبٌ ویُقْلِعَ مُقْلِعٌ ویَتَذكَّرَ مُتَذكِّرٌ ویَزْدَجرَ مُزْدَجِرٌ .
امام علی علیه السلام ـ هنگام بیرون رفتن برای طلب باران ـ فرمود : هرگاه بندگان خدا گناه و بدكرداری كنند خداوند آنان را به كاهش محصولات و بازداشت بركات و بستن دَرِ گنجینه های خیر مبتلا می سازد تا توبه گر توبه كند و گنهكار دل از گناه بركند و پند گیرنده پند پذیرد و نهی شده [از گناه] باز ایستد.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۳.

حدیث۴۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَفرَحْ بالغَناءِ والرَّخاءِ ، ولا تَغتمَّ بالفقرِ والبلاءِ؛ فإنّ الذَّهبَ یُجَرَّبُ بالنّارِ ، والمؤمنُ یُجَرَّبُ بالبلاءِ .
امام علی علیه السلام : به ثروت و رفاه، دل شاد مشو واز تهیدستی و گرفتاری، اندوه به دل راه مده؛ زیرا طلا با آتش گداخته و ناب می شود و مؤمن با بلا و گرفتاری.

غرر الحكم : ۱۰۳۹۴.

حديث۴۹۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ البلاءَ أسْرَعُ إلى المؤمنِ التّقيِّ مِن المَطرِ إلى قَرارِ الأرضِ .

امام على عليه السلام : شتاب بلا به سوى مؤمنِ پرهيزگار بيشتر از شتاب باران به سوى زمين گود است.

بحار الأنوار : ۶۷/۲۲۲/۲۹.

حديث۴۹۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُلّما كانتِ البَلوى والاختبارُ أعظمَ كانتِ المَثُوبةُ والجَزاءُ أجْزَلَ ، ألَا تَرَونَ أنَّ اللّه سبحانه اخْتَبرَ الأوَّلِينَ مِن لَدُنْ آدمَ صلواتُ اللّه عليهِ إلى الآخِرينَ مِن هذاالعالَمِ بأحجارٍ لا تَضُرُّ ولا تَنفَعُ ، ولا تُبصِرُ ولا تَسمَعُ ، فجَعَلَها بَيتَهُ الحَرامَ الّذى جَعَلَهَ اللّه ُ للنّاسِ قِياما ...؟!

ولكنّ اللّه يَخْتبِرُ عِبادَهُ بأنواعِ الشَّدائدِ ، ويَتَعبّدُهُم بأنواعِ المَجاهِدِ ، ويَبْتليهم بضُروبِ المَكارِهِ ؛ إخْراجا للتَّكَبُّرِ مِن قلوبهِمْ ، وإسْكانا للتَّذَلُّلِ فى نُفوسِهم ، ولِيَجْعلَ ذلكَ أبوابا فُتُحا إلى فضلِهِ ، وأسبابا ذُلُلًا لِعَفوِهِ .

امام على عليه السلام : هر چه امتحان و آزمايش بزرگتر باشد ثواب و پاداش فراوانتر است. مگر نمى بينيد كه خداوند سبحان پيشينيان را، از زمان آدم صلوات اللّه عليه تا آخرين نفر از مردم اين جهان، با سنگهايى كه زيان و سودى نمى رسانند و نمى توانند ببينند و بشنوند، آزمود و آن سنگها را خانه با حرمت خود ساخت؛ خانه اى كه براى مردم بر پا گردانيد...؟!

اما خداوند بندگانش را با انواع سختيها مى آزمايد و با رنج و كوششهاى گوناگون به بندگى وادارشان مى كند و با انواع ناخوشايندها امتحانشان مى كند تا خود بزرگ بينى را از دلهايشان بيرون كند و فروتنى را در جانهاشان جاى دهد و اين را درهايى قرار دهد گشوده به سوى فضل و بخشش خود و وسايلى آماده براى گذشت و آمرزش خويش.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲.

حديث۴۹۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَتُبَلْبَلُنّ بَلْبَلةً ، ولَتُغربَلُنّ غَرْبَلةً ،حتّى يعودَ أسفلُكُم أعلاكم ، وأعلاكم أسفلَكُم ، وليَسبقنّ سَبّاقونَ كانوا قَصَّروا، وليُقَصِّرَنَّ سبّاقونَ كانوا سَبَقوا .

امام على عليه السلام : همانا به يقين شما درهم آميخته وغربال خواهيد شد تا آن كه پايين است به رو آيد و آن كه بالاست به زير رود و آنان كه واپس مانده اند پيش برانند و آنان كه پيش افتاده اند واپس مانند.

بحار الأنوار : ۵/۲۱۸/۱۲.

حديث۴۹۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألَا إنّ اللّه َ تعالى قد كَشفَ الخَلقَ كَشْفةً ، لا أنّه جَهِلَ ما أخْفَوهُ مِن مَصُونِ أسْرارِهِم ومَكْنونِ ضَمائرِهِم ، ولكنْ لِيَبلُوَهُم أيُّهُم أحْسَنُ

عَملًا ، فیکونَ الثّوابُ جَزاءً والعِقابُ بَواءً .

امام علی علیه السـلام : بدانید که خداوند متعال درون مردمان را آشـکار ساخت نه این که از رازهای نهفته و درونهای پوشـیده شان آگاه نبود بلکه تا آنان را بیازماید که کدام یک بهتر عمل می کنند. آن گاه ثواب، سزای [کار نیک]باشد و عقاب، کیفر [کار بد].

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۴.

حدیث۴۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی ذِکرِ فَضیلَةِ الرَّسولِ الکَریم ـ : بَعَثَهُ وَالنّاسُ ضُـلّالٌ فی حَیرَةٍ ، وَحاطِبونَ فی فِتنَةٍ ... فَبالَغَ صـلی الله علیه و آله فی النَّصیحَةِ ، وَمَضی عَلی الطَّریقَةِ، وَدَعا إلی الحِکمَةِ وَالمَوعِظَةِ الحَسَنَةِ.

امـام علی علیه السـلام ـ در بیان فضـیلت رسول اکرم صـلی الله علیه و آله ـ : [خداونـد]زمانی او را به رسالت برانگیخت که مردم در سرگردانی گمراه و در فتنه غرق بودنـد ... پیـامبر صـلی الله علیه و آله خیرخـواهی را به نهـایت رسانـد و در مسیر راست ره پیمود و [مردم را]به حکمت و اندرز نیکو فرا خواند .

نهج البلاغة : الخطبة ۹۵ .

حدیث۴۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی الحِکَمِ المَنسوبَةِ إلَیهِ ـ : الکَلَمَةُ إذا خَرَجَت مِنَ القَلبِ وَقَعَت فی القَلبِ ، وَإذا خَرَجَت مِنَ اللِسانِ لَم تُجاوِزِ الآذانَ .

امام علی علیه السـلام ـ در حکمتهای منسوب به ایشان ـ : هرگاه سخنی از دل برخیزد در دل می نشیند و هرگاه از زبان بیرون آید از مرز گوشها در نگذرد .

شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۲۰/۲۸۷/۲۷۹ .

حدیث۴۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحسَنُ الکلامِ ما زانَهُ حُسْنُ النِّظامِ ، وفَهِمَهُ الخاصُّ والعامُّ .

امام علی علیه السلام : بهترین گفتار آن است که به حسن ترتیب و نظم آراسته باشد و عالم و عامی آن را بفهمند.

غرر الحکم : ۳۳۰۴.

حدیث۴۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبلَغُ البَلاغةِ ما سَهُلَ فی الصَّوابِ مَجازُهُ وحَسُنَ إیجازُهُ .

امام علی علیه السلام : بلیغ ترین سخن آن است که مقصود را براحتی برساند و ایجاز نیکو داشته باشد.

غرر الحکم : ۳۳۰۷

حدیث۴۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البَلاغةُ ما سَهُلَ على المَنطِقِ وخَفَّ على الفِطْنَةِ .

امام علی علیه السلام : بلاغت آن است که به گفتار، روان و به فهم، آسان باشد.

غرر الحکم : ۱۸۸۱

حدیث۴۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البَلاغةُ أنْ تُجيبَ فلا تُبْطِئَ ، وتُصِيبَ فلا تُخْطِئَ .

امام علی علیه السلام : بلاغت آن است که پاسخ دهی بی کندی و درست بگویی بی خطا.

غرر الحکم : ۲۱۵۰

حدیث۴۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قد يُكْتَفى مِن البَلاغةِ بالإيجازِ .

امام علی علیه السلام : گاه از بلاغت به ایجاز بسنده می شود.

غرر الحکم : ۶۶۶۶ .

حدیث۴۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واسكُنِ الأمْصارَ العِظامَ ، فإنّها جِماعُ المسلمينَ ، واحْذَرْ مَنازِلَ الغَفلَةِ والجَفاءِ .

امام علی علیه السلام ـ در نامه خود به حارث همدانی ـ نوشت : در شهرهای بزرگ سکنی گزین که آن محلّ گرد آمدن مسلمانان است و از جاهایی که مردمش غافل و درشتخویند دوری کن.

نهج البلاغة : الكتاب ۶۹

حدیث۴۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ليسَ بَلَدٌ بأحَقَّ بِكَ مِن بَلَدٍ ،خَيرُ البِلادِ ما حَمَلَكَ .

امام علی علیه السلام : برای تو شهری سزاوارتر ازشهر دیگر نیست؛ [بلکه] بهترین شهر آن شهری است که تو را پذیرا بُوَد .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۴۲.

حدیث۴۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما جَفَّتِ الدُّموعُ إلّا لقَسوةِ القلوبِ، وما قَسَتِ القلوبُ إلّا لِكَثْرةِ الذُّنوبِ .

امام علی علیه السلام : چشمها نخشکید مگر بر اثر سخت دلی و دلها سخت نشد مگر به سبب گناه زیاد.

بحار الأنوار : ۶۰ / ۷۳/۳۵۴.

حدیث۴۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُكاءُ مِن خَشيةِ اللّه ِ يُنيرُ القلبَ ، ويَعْصِمُ مِن مُعاوَدَةِ الذَّنبِ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترس خدا دل را نورانی می کند و از خو گرفتن به گناه مصون می دارد.

غرر الحکم : ۲۰۱۶.

حدیث۴۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُكاءُ مِن خَشيَةِ اللّه ِ مِفتاحُ الرَّحمةِ .

امام علی علیه السلام : گریستن از ترس خدا کلید رحمت است.

غرر الحکم : ۲۰۵۱

حدیث۴۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُكاءُ العُيونِ وخَشْيَةُ القلوبِ مِن رَحْمَةِ اللّه ِ تعالى ذِكرُهُ ، فإذا وَجَدتُموها فاغتَنِموا الدُّعاءَ .

امام علی علیه السلام : گریه چشمها و ترس دلها نشانه رحمت خدای بلندنام است. هرگاه این دو را در خود یافتید دعا کردن را غنیمت شمرید.

مکارم الأخلاق : ۲ / ۹۶ / ۱۰.

حدیث۴۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ والبَغيَ فإنّهُ يُعَجِّلُ الصَّرْعةَ ، ويُحِلُّ بالعاملِ بِهِ العِبَرَ .

امام علی علیه السلام : از تعدّی بپرهیز که زود به خاك می افکند و متعدّی را درس عبرت دیگران می کند.

غرر الحکم : ۲۶۵۷ .

حدیث۴۹۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ البَغيَ يَقـودُ أصْحابَهُ إلَى النّارِ .

امام علی علیه السلام : تعدّی، تعدّی کننده را به سوی آتش می کشاند.

الکافی : ۲ / ۳۲۷ / ۴

حدیث۴۹۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البَغیُ یُوجِبُ الدَّمارَ .

امام علی علیه السلام : تعدّی، موجب نابودی می شود.

غرر الحکم : ۷۹۵

حدیث۴۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البَغیُ یَسْلُبُ النِّعمةَ .

امام علی علیه السلام : تعدّی و ستم، نعمت را سلب می کند.

غرر الحکم : ۳۸۲

حدیث۴۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن سَلَّ سَیفَ البَغْیِ قُتِلَ بِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که شمشیر تعدّی و ستم برکشد خود به وسیله آن کشته می شود.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۴۹.

حدیث۴۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبغَضُ العِبادِ إلَی اللّهِ سبحانه العالِمُ المُتَجَبِّرُ .

امام علی علیه السلام : منفورترین بندگان نزد خداوند سبحان دانشمند مغرور و متکبر است.

غرر الحکم : ۳۱۶۴.

حدیث۴۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمْقَتُ العبادِ إلَی اللّهِ سبحانه مَن کانَ هِمَّتُهُ (هَمُّهُ) بطنَهُ وفَرْجَهُ .

امام علی علیه السلام : دشمن ترین بندگان نزد خداوند سبحان کسی است که همّ و غمش شکمبارگی و شهوترانی باشد.

غرر الحکم : ۳۲۹۴

حدیث۴۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبغَضُ الخَلائقِ إلَی اللّه ِ تعالی الجاهلُ .

امام علی علیه السلام : منفورترینِ مردمان نزد خداوند متعال شخص نابخرد است.

غرر الحکم : ۳۳۵۹.

حدیث۴۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أبغَضَ خَلقِ اللّه ِ إلَی اللّه ِ رجُلٌ قَمَشَ عِلْما ، غارّا فی أغْباشِ الفِتْنةِ ، عَمِیا بما فی غَیبِ الهُدْنةِ ، سَمّاهُ أشْباهُهُ مِن النّاسِ عالِما ، ولَم یُغْنَ فی العِلمِ یَوما سالِما .

امام علی علیه السلام : همانا منفورترین خلق خدا نزد او مردی است که مشتی دانش فراهم آورده، در تاریکیهای فتنه گرفتار غفلت وسرگشتگی است، مزایایی را که در صلح و آرامش نهفته است نمی بیند، مردمانِ مانند خودش او را عالم نامند در حالی که یک روز تمام را صرف علم نکرده است.

کنز العمّال : ۴۴۲۲۰.

حدیث۴۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبغَضُ الخَلائقِ إلَی اللّه ِ المُغْتابُ .

امام علی علیه السلام : منفورترینِ آفریدگان نزد خدا غیبت کننده است.

غرر الحکم : ۳۱۲۸

حدیث۴۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ سبحانه لَیُبغِضُ الوَقِحَ المُتَجرّی علَی المَعاصی .

امام علی علیه السلام : همانا خداوند سبحان از آدم وقیحِ گستاخ در گناهان نفرت دارد.

غرر الحکم : ۳۴۳۷.

حدیث۴۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یقولُ : إنَّ اللّه َ یُبغِضُ المُعَبِّسَ فی وَجهِ إخْوانِهِ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: همانا خداوند از کسی که به برادرانش رو ترش کند نفرت دارد.

مستدرک الوسائل : ۸ / ۳۲۱ / ۹۵۵۲.

حدیث۴۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَم مِن ضَلالةٍ زُخْرِفَتْ بآيةٍ مِن كتابِ اللّه ِ كما يُزَخْرَفُ الدِّرْهَمُ النُّحاسُ بالفِضَّةِ المُمَوَّهَةِ!

امام علی علیه السلام : بسا گمراهی ای که با آیه ای از کتاب خدا آراسته شود همچنانکه دِرهم مسی با روکشی از نقره آراسته می گردد!

غرر الحكم : ۶۹۶۹.

حدیث۴۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فلَو أنَّ الباطلَ خَلَصَ مِن مِزاجِ الحقِّ لَم يَخْفَ علَى المُرتادِينَ ، ولَو أنَّ الحقَّ خَلَصَ مِن لَبْسِ الباطلِ انْقَطَعتْ عنه ألْسُنُ المُعانِدينَ ، ولكنْ يُؤخَذُ مِن هذا ضِغْثٌ ومِن هذا ضِغْثٌ .

امام علی علیه السلام : اگر باطل با حق در نیامیزد بر حقیقت جویان پوشیده نمی ماند و اگر حق با باطل آمیخته نشود، زبان دشمنان آن بریده می شود، لیکن مشتی از آن برداشته می شود و مشتی از این [و بدین ترتیب حق و باطل در هم آمیخته می شود و شبهه پیش می آید].

نهج البلاغة : الخطبة ۵۰.

حدیث۴۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمَا إنّه ليسَ بينَ الحقِّ والباطلِ إلّا أربَعُ أصابعَ ... الباطلُ أنْ تقولَ : سَمِعتُ ، والحقُّ أنْ تقولَ : رَأيْتُ .

امام علی علیه السلام : هان! میان حق و باطل جز چهار انگشت فاصله نیست ... باطل، آن است که بگویی: «شنیدم» و حق، آن است که بگویی: «دیدم».

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۱.

حدیث۴۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحقُّ طريقُ الجنّةِ ، والباطلُ طريقُ النّارِ، وعلى كُلِّ طريقٍ داعٍ .

امام علی علیه السلام : حق راه بهشت است و باطل راه آتش و بر سر هر راهی دعوتگری است.

نهج السعادة : ۳ / ۲۹۱.

حدیث۴۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ظَلَمَ الحقَّ مَنْ نَصرَ الباطلَ .

امام علی علیه السلام : هر کس باطل را یاری کند به حق ستم کرده است.

غرر الحکم : ۶۰۴۱.

حدیث۴۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَأَنقُبَنّ الباطِلَ حتّى يَخرُجَ الحقُّ مِن جَنْبِهِ .

امام علی علیه السلام : به یقین من باطل را خواهم شکافت تا حق از پهلوی آن بیرون آید.

نهج البلاغة: الخطبة۳۳.

حدیث۴۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الباطِلُ غَرورٌ خادِعٌ .

امام علی علیه السلام : باطل فریبنده ای گمراه کننده است.

غرر الحکم : ۵۴۹.

حدیث۴۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَقْدُ البَصرِ أهْوَنُ مِن فِقْدانِ البَصيرةِ .

امام علی علیه السلام : از دست دادن بینایی آسانتر است تا از دست دادن بینش.

غرر الحکم : ۶۵۳۶

حدیث۴۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبْصَرُ النّاسِ مَن أبْصَرَ عُيوبَهُ وأقْلَعَ عن ذُنوبِهِ .

امام علی علیه السلام : بیناترین مردم کسی است که عیبهای خود را ببیند و از گناهان خویش دست شوید.

غرر الحکم : ۳۰۶۱.

حدیث۴۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَظَرُ البَصَرِ لا يُجْدى إذا عَمِيَتِ البَصيرةُ .

امام علی علیه السلام : اگر دیده بصیرت کور باشد نگریستن چشم سودی نمی دهد.

غرر الحکم : ۹۹۷۲.

حدیث۴۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فإنّما البَصيرُ مَن سمِعَ فتَفَكّرَ ، ونَظرَ فأبْصرَ ، وانْتَفعَ بالعِبَرِ ، ثُمّ سَلَكَ جَدَدا واضِحا يَتَجنّبُ فيهِ الصَّرْعَةَ في المَهاوِي .
امام علی علیه السلام : بابصیرت کسی است که بشنود پس بیندیشد، نگاه کند پس ببیند، و از عبرتها بهره گیرد، آن گاه راه روشنی را بپیماید که در آن از افتادن در پرتگاهها به دور ماند.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۳

حدیث۴۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَيستِ الرَّوِيَّةُ كَالمُعايَنَةِ مَع الإبْصارِ ؛فقد تَكذِبُ العُيونُ أهلَها ، ولا يَغُشُّ العقلُ مَنِ اسْتَنْصَحَهُ .
امام علی علیه السلام : نگاه کردن چون بینایی یافتن نیست؛ زیرا گاه چشمها به صاحبان خود دروغ می گویند، اما عقل به کسی که از او نصیحت خواهد خیانت نمی کند.
نهج البلاغة : الحکمة ۲۸۱.

حدیث۴۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ أحْسنَ ما يَأْلَفُ بِهِ النّاسُ قلوبَ أوِدّائهِم ، ونَفَوا بِهِ الضِّغْنَ عن قُلوبِ أعْدائهِم : حُسنُ البِشرِ عند لِقائهِم ، والتَّفَقُّدُ في غَيبتِهم ، والبَشاشةُ بِهِم عند حُضورِهِم .
امام علی علیه السلام : همانا بهترین وسیله ای که مردم با آن دلهای دوستان خود را به دست می آورند و کینه ها را از دلهای دشمنانشان می زدایند، خوشرویی هنگام برخورد با آنان است و جویای احوال آنان شدن در غیابشان و گشاده رویی با آنان در حضورشان.
بحار الأنوار : ۷۸/۵۷/۱۲۴.

حدیث۴۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِشرُكَ يدُلُّ على كَرَمِ نفسِكَ .
امام علی علیه السلام : خوشرویی تو، نشانگر بزرگواری و کرامت نفس توست.
غرر الحکم : ۴۴۵۳ .

حدیث۴۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا لَقِيتُم إخْوانَكُم فَتَصافَحوا ، وأظْهِروا لَهمُ البَشاشَةَ والبِشرَ ، تَتَفَرّقوا وما علَيكُمْ مِن الأوْزارِ قد ذَهبَ .

امام علی علیه السلام : چون با برادران خود رو به رو شدید و دست دادید و خوشرویی و گشاده رویی نشان دادید، هنگام جدا شدن گناهانتان ریخته است.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۲۰ / ۳

حدیث۴۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البِشرُ شِیمةُ الحُرِّ .

امام علی علیه السلام : خوشرویی، خوی آزاده است.

غرر الحکم : ۶۵۶

حدیث۴۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَببُ المَحبّةِ البِشرُ .

امام علی علیه السلام : خوشرویی، ریسمان محبّت است.

غرر الحکم : ۵۵۴۶

حدیث۴۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ بِشرَ المؤمنِ فی وَجهِهِ ، وقُوّتَهُ فی دِینِهِ ، وحُزنَهُ فی قَلبِهِ .

امام علی علیه السلام : شادی مؤمن در چهره اوست، قدرتش در دینش و اندوهش در دلش.

غرر الحکم : ۳۴۵۴

حدیث۴۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البَشاشَةُ حِبالَةُ المَوَدّةِ .

امام علی علیه السلام : خوشرویی، کمند دوستی است.

بحار الأنوار : ۶۹ / ۴۰۹ / ۱۲۰ .

حدیث۴۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالعَدلِ تَتَضاعَفُ البَرَکاتُ .

امام علی علیه السلام : با عدالت و دادگری، برکتها دو چندان می شود.

غرر الحکم : ۴۲۱۱

حدیث۴۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا ظَهَرتِ الجِناياتُ ارْتَفَعتِ البَرَكاتُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه گناهان، بسیار و آشکارا گردد برکتها از میان می رود.

غرر الحکم : ۴۰۳۰ .

حدیث۴۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّبذيرُ عُنوانُ الفاقةِ .

امام علی علیه السلام : ولخرجی، سرلوحه فقر و ناداری است.

غرر الحکم : ۸۹۰

حدیث۴۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التّبذيرُ قَرِينٌ مُفْلِسٌ .

امام علی علیه السلام : ولخرجی، همنشینی بینواست.

غرر الحکم : ۱۰۴۳

حدیث۴۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ افْتَخَر بالتَّبذيرِ احتُقِرَ بالإفْلاسِ .

امام علی علیه السلام : هر که به ریخت و پاش افتخار کند با تهیدستی خُرد و خوار می شود.

غرر الحکم : ۹۰۵۷ .

حدیث۴۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ سَمْحا ولا تَكُنْ مُبَذِّرا ، وكُنْ مُقَدِّرا ولا تَكُنْ مُقَتِّرا .

امام علی علیه السلام : بخشنده باش اما ولخرج مباش؛ و صرفه جو باش لیکن خسیس مباش.

نهج البلاغة : الحكمة ۳۳ .

حدیث۴۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما هَدمَ الدِّينَ مثلُ البِدعِ .

امام علی علیه السلام : چیزی مانند بدعتها دین را ویران نکرده است.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۹۲ / ۹۸ .

حدیث۴۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمّا أهلُ البِدعةِ فالمُخالِفونَ لأمرِ اللّه ولِكتابهِ ورسولِه ، العاملونَ برأيِهم وأهوائهِم وإنْ كَثُروا .

امـام علی علیه السـلام : بدعتگـذاران کسـانی هسـتند که بـا فرمان خـدا و کتاب او و پیامبرش مخالفت می ورزنـد و بر اساس رأی و گرایشهای خود عمل می کنند؛ هر چند شمارشان بسیار باشد.

كنز العمّال :۴۴۲۱۶ .

حدیث۴۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اُحْدِثَتْ بِدعةٌ إلّا تُرِكَ بها سُنّةٌ ، فاتّقوا البِدعَ والْزَموا المَهْيَعَ ، إنّ عَوازِمَ الاُمورِ أفضَلُها ، وإنَّ مُحْدَثاتِها شِرارُها .

امام علی علیه السلام : هیچ بدعتی نهاده نشد مگر آن که بدان سبب سنّتی ترک شد. پس از بدعتها بپرهیزید و راه روشن را در پیش گیریـد، همانا بهترین کارها [در دین]آن است که خـدا از تو به جدّ خواسـته است و بـدترین آنها آن است که نو پدیـد و بی سابقه باشد.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۴۵ .

حدیث۴۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثرَةُ العِلَلِ آيةُ البُخلِ .

امام علی علیه السلام : بهانه تراشیِ زیاد، نشانه بخل است.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۰۹ / ۱ .

حدیث۴۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البخيلُ مُتَحَجِّجٌ بالمَعاذِيرِ والتَّعالِيلِ .

امام علی علیه السلام : بخیل، انواع عذر و بهانه را می آورد.

غرر الحكم : ۱۲۷۵ .

حدیث۴۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبخَلُ النّاسِ مَن بَخِلَ على نفسِهِ بمالِهِ وخلّفَهُ لِوُرّاثِهِ .
امام علی علیه السلام : بخیل ترین مردم کسی است که مال خویش را از خود دریغ دارد و برای وارثانش بگذارد.
غرر الحکم : ۳۲۵۳

حدیث۴۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
البُخلُ بِإخراجِ مَا افتَرَضَهُ اللّه ُ سُبحانَهُ مِنَ الأموالِ أقبَحُ البُخلِ .
امام علی علیه السلام : زشت ترین بخل ، بخل ورزیدن در اخراج (أداء) اموالی است که خداوند سبحان آن را واجب فرموده است .
غرر الحکم : ۲۰۳۸ .

حدیث۴۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لیسَ لِبخیلٍ حبیبٌ .
امام علی علیه السلام : بخیل، هیچ دوستی ندارد.
غرر الحکم : ۷۴۷۳ .

حدیث۴۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَجِبتُ للبخیلِ یَستعجِلُ الفَقرَ الّذیمِنه هَرَبَ ، ویَفُوتُهُ الغِنَى الّذی إیّاهُ طَلبَ ، فیعیشُ فی الدُّنیا عَیْشَ الفُقراءِ ، ویُحاسَبُ فی الآخِرةِ حسابَ الأغنیاءِ .
امام علی علیه السلام : در شگفتم از بخیل که فقری را که از آن گریزان است به سوی خود می کشد و ثروتی را که در پی آن است از دست می دهد. او در دنیا
مانند تهیدستان به سر می برد و در آخرت همچون توانگران از او حسابرسی می شود.
بحارالأنوار : ۷۲/۱۹۹/۲۸

حدیث۴۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
البَخیلُ خازِنٌ لِوَرَثتِهِ .
امام علی علیه السلام : بخیل، خزانه دار وارثان خویش است.
غرر الحکم : ۴۶۴

حدیث۴۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُخلُ یُذِلَّ مُصاحِبَهُ ، ویُعِزُّ مُجانِبَهُ .

امام علی علیه السلام : بخل همنشین خود را خوار می دارد و کناره گیر از خود را ارجمند .

غرر الحکم : ۱۴۰۹ .

حدیث۴۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُخلُ بالموجودِ سُوءُ الظَّنِّ بالمَعبودِ .

امام علی علیه السلام : بخل ورزیدن در آنچه داری، بدگمانی به معبود است.

غرر الحکم : ۱۲۵۸

حدیث۴۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن بَخِلَ بمالِهِ ذَلَّ، مَن بَخِلَ بِدينِهِ جَلَّ .

امام علی علیه السلام : هر که در مال خود بخل ورزد خوار می شود و هر که در دین خود بخل ورزد سربلند می گردد.

غرر الحکم : ۷۹۲۱ ـ ۷۹۲۲

حدیث۴۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُخلُ عارٌ .

امام علی علیه السلام : بخل، ننگ است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳ .

حدیث۵۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُخلُ جِلْبابُ المَسْکَنَةِ .

امام علی علیه السلام : بخل، ردای بینوایی است.

بحار الأنوار : ۷۷ / ۲۳۸ / ۱ .

از۵۰۰۱تا۵۲۰۰

حدیث۵۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البُخْلُ جامِعٌ لِمَساوِئِ العُیوبِ، وهُو زِمامٌ یُقادُ بِهِ إلی کلِّ سُوءٍ .

امام علی علیه السلام : بخل، در بردارنده همه بدیها است و افساری است که [بخیل] به وسیله آن به سوی هر بدی کشانده می شود.

نهج البلاغة : الحکمة ۳۷۸، بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۷ / ۳۶ .

حدیث۵۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شرُّ آفاتِ العقلِ الکِبْرُ .

امام علی علیه السلام : بدترین آفتِ خِرَد، خود بزرگ بینی است.

غرر الحکم : ۵۷۵۲ .

حدیث۵۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رأسُ الآفاتِ الوَلَهُ باللّذّاتِ .

امام علی علیه السلام : سرآمد آفتها، شیفتگی به لذّتها (خوشگذرانی) است.

غرر الحکم : ۵۲۴۴

حدیث۵۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الاقتِدارِ البغیُ والعُتُوُّ .

امام علی علیه السلام : آفت نیرومندی، ستمگری و سرکشی است.

غرر الحکم : ۳۹۷۲

حدیث۵۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الخیرِ قَرینُ السُّوءِ .

امام علی علیه السلام : آفت خوبی، همنشین بد است.

غرر الحکم : ۳۹۷۱

حدیث۵۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الأمَلِ الأجَلُ .

امام علی علیه السلام : آفت آرزو، اجل است.

غرر الحکم : ۳۹۷۰

حدیث۵۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الغِنى البُخْلُ .

امام علی علیه السلام : آفت توانگری، بخل است.

غرر الحکم : ۳۹۶۹

حدیث۵۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الکلامِ الإطالةُ .

امام علی علیه السلام : آفت سخن گفتن، پر گویی است.

غرر الحکم : ۳۹۶۶

حدیث۵۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الجُودِ التّبذيرُ .

امام علی علیه السلام : آفت بخشش، ولخرجی است.

غرر الحکم : ۳۹۶۴

حدیث۵۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ المَعاشِ سُوءُ التّدبيرِ .

امام علی علیه السلام : آفت معاش، بی تدبیری است.

غرر الحکم : ۳۹۶۵

حدیث۵۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الفقهاءِ عدمُ الصِّيانةِ .

امام علی علیه السلام : آفت فقیهان، نداشتن صیانت [نفس]است.

غرر الحکم : ۳۹۶۳

حدیث۵۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الحَزْمِ فَوتُ الأمرِ .

امام علی علیه السلام : آفت دوراندیشی و احتیاط، کار از کار گذشتن است.

غرر الحکم : ۳۹۶۱

حدیث۵۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الأمانةِ الخيانةُ .

امام علی علیه السلام : آفت امانت، خیانت است.

غرر الحکم : ۳۹۶۲

حدیث۵۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الوفاءِ الغَدْرُ .

امام علی علیه السلام : آفت وفاداری، پیمان شکنی است.

غرر الحکم : ۳۹۶۰

حدیث۵۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الأعمالِ عَجْزُ العُمّالِ .

امام علی علیه السلام : آفت کارها، ناتوانی کارگزاران است.

غرر الحکم : ۳۹۵۸

حدیث۵۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الآمالِ حُضورُ الآجالِ .

امام علی علیه السلام : آفت آرزوها، فرا رسیدن اجلهاست .

غرر الحکم : ۳۹۵۹

حدیث۵۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ اللّبِّ العُجْبُ .

امام علی علیه السلام : آفت خِرَد، خودپسندی است.

غرر الحکم : ۳۹۵۶

حدیث۵۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الحديثِ الكذبُ .

امام علی علیه السلام : آفت سخن، دروغ گفتن است.

غرر الحکم : ۳۹۵۷

حدیث۵۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ القُدرةِ منعُ الإحسانِ .

امام علی علیه السلام : آفت قدرت، خودداری از نیکوکاری است.

غرر الحکم : ۳۹۵۵

حدیث۵۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العَدلِ الظّالمُ القادرُ .

امام علی علیه السلام : آفت عدالت، ستمگرِ قدرتمند است.

غرر الحکم : ۳۹۵۳

حدیث۵۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العُمرانِ جَورُ السّلطانِ .

امام علی علیه السلام : آفت آبادانی، ستمگریِ فرمانرواست.

غرر الحکم : ۳۹۵۴

حدیث۵۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العامّةِ العالمُ الفاجرُ .

امام علی علیه السلام : آفت مردم، عالِم فاسد است.

غرر الحکم : ۳۹۵۲

حدیث۵۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الجُودِ الفَقرُ .

امام علی علیه السلام : آفت بخشندگی، ناداری است.

غرر الحکم : ۳۹۵۱

حدیث۵۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العملِ ترکُ الإخلاصِ .

امام علی علیه السلام : آفت عمل، نداشتن خلوص است.

غرر الحکم : ۳۹۴۹

حدیث۵۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ النَّقْلِ کذبُ الرّوایةِ .

امام علی علیه السلام : آفت گزارش دادن، دروغ نقل کردن است.

غرر الحکم : ۳۹۴۷

حدیث۵۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العلمِ ترکُ العملِ بهِ .

امام علی علیه السلام : آفت علم، عمل نکردن به آن است.

غرر الحکم : ۳۹۴۸

حدیث۵۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الرِّیاسةِ الفَخْرُ .

امام علی علیه السلام : آفت ریاست، فخر فروشی است.

غرر الحکم : ۳۹۵۰

حدیث۵۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ المُلْکِ ضَعْفُ الحِمایةِ .

امام علی علیه السلام : آفت کشورداری، سستی در حمایت از کشور است.

غرر الحکم : ۳۹۴۵

حدیث۵۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العُهودِ قلّةُ الرِّعايةِ .

امام علی علیه السلام : آفت پیمانها، خوب رعایت نکردن آنهاست.

غرر الحکم : ۳۹۴۶

حدیث۵۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الطّلَبِ عدَمُ النَّجاحِ .

امام علی علیه السلام : آفت جستجو، کامیاب نشدن است.

غرر الحکم : ۳۹۴۴

حدیث۵۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الهَيبةِ المِزاحُ .

امام علی علیه السلام : آفت هیبت و شکوه، شوخی است.

غرر الحکم : ۳۹۴۳

حدیث۵۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الاقتِصادِ البُخلُ .

امام علی علیه السلام : آفت صرفه جویی، بخل است.

غرر الحکم : ۳۹۴۲

حدیث۵۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الحِلمِ الذّلُّ .

امام علی علیه السلام : آفت بردباری، خواری است.

غرر الحکم : ۳۹۴۰

حدیث۵۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العَطاءِ المَطْلُ .

امام علی علیه السلام : آفت بخشش، تأخیر و تعلّل ورزیدن است.

غرر الحکم : ۳۹۴۱

حدیث۵۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الشُّجاعِ إضاعَةُ الحَزْمِ .

امام علی علیه السلام : آفت [شخص] شجاع، وانهادن دوراندیشی و احتیاط است.

غرر الحکم : ۳۹۳۸

حدیث۵۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ القویِّ استضعافُ الخَصْمِ .

امام علی علیه السلام : آفت قدرتمند، ناتوان شمردن دشمن است.

غرر الحکم : ۳۹۳۹ .

حدیث۵۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ القُضاةِ الطّمعُ .

امام علی علیه السلام : آفت قاضیان، طمع است.

غرر الحکم : ۳۹۳۶

حدیث۵۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العُدولِ قلّةُ الوَرَعِ .

امام علی علیه السلام : آفت اشخاص عادل، کمیِ پارسایی است.

غرر الحکم : ۳۹۳۷

حدیث۵۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الجُنْدِ مُخالفةُ القادَةِ .

امام علی علیه السلام : آفت لشکر، سرپیچی از فرماندهان است.

غرر الحکم : ۳۹۳۲

حدیث۵۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الرِّیاضةِ غَلَبةُ العادةِ .

امام علی علیه السلام : آفت تمرین و ریاضت، چیره شدن عادت است.

غرر الحکم : ۳۹۳۳

حدیث۵۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الرّعِیّةِ مخالفةُ الطّاعةِ .

امام علی علیه السلام : آفت رعیت، نافرمانی کردن است.

غرر الحکم : ۳۹۳۴

حدیث۵۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الوَرَعِ قلّةُ القَناعةِ .

امام علی علیه السلام : آفت پارسایی، کمیِ قناعت است.

غرر الحکم : ۳۹۳۵

حدیث۵۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الزُّعَماءِ ضَعْفُ السّیاسةِ .

امام علی علیه السلام : آفت زمامداران، ضعف سیاست (تدبیر) است.

غرر الحکم : ۳۹۳۱

حدیث۵۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الوُزَراءِ خُبْثُ السَّریرةِ .

امام علی علیه السلام : آفت وزیران، بدسگالی است.

غرر الحکم : ۳۹۲۹

حدیث۵۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العُلَماءِ حُبُّ الرِّئاسةِ .

امام علی علیه السلام : آفت عالمان، حبّ ریاست است.

غرر الحکم : ۳۹۳۰

حدیث۵۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ المشاوَرةِ انتِقاضُ الآراءِ .

امام علی علیه السلام : آفت مشورت، درهم شکستن آراء است.

غرر الحکم : ۳۹۲۷

حدیث۵۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ المُلوكِ سُوءُ السِّيرةِ .

امام علی علیه السلام : آفت شاهان، بدرفتاری است.

غرر الحکم : ۳۹۲۸

حدیث۵۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ النّفسِ الوَلَهُ بالدّنيا .

امام علی علیه السلام : آفت نفس، شیفتگی به دنیاست.

غرر الحکم : ۳۹۲۶

حدیث۵۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العقلِ الهوى .

امام علی علیه السلام : آفت خرد، [پیروی از]خواهشهای نفسانی است.

غرر الحکم : ۳۹۲۵

حدیث۵۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ المجدِ عَوائقُ القضاءِ .

امام علی علیه السلام : آفت بلندپایگی، موانع قضا و قدر است.

غرر الحکم : ۳۹۲۲

حدیث۵۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الشَّرَفِ الکِبْرُ .

امام علی علیه السلام : آفت بزرگ زادگی، تکبّر است.

غرر الحکم : ۳۹۱۹

حدیث۵۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الذَّکاءِ المَکْرُ .

امام علی علیه السلام : آفت زیرکی ، حیله گری است.

غرر الحکم : ۳۹۲۰

حدیث۵۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ العِبادةِ الرِّیاءُ .

امام علی علیه السلام : آفت عبادت، ریاست.

غرر الحکم : ۳۹۲۱

حدیث۵۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ السَّخاءِ المَنُّ .

امام علی علیه السلام : آفت سخاوت، منّت گذاری است.

غرر الحکم : ۳۹۲۳

حدیث۵۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ الدِّینِ سوءُ الظّنِّ .

امام علی علیه السلام : آفت دین، بدگمانی است.

غرر الحکم : ۳۹۲۴

حدیث۵۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفةُ النِّعَمِ الكَفْرانُ .

امام على عليه السلام : آفت نعمتها، ناسپاسى است.

غرر الحكم : ۳۹۱۷

حدیث۵۰۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

آفةُ الطّاعةِ العِصْيانُ .

امام على عليه السلام : آفت طاعت، نافرمانى كردن است.

غرر الحكم : ۳۹۱۸

حدیث۵۰۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

آفةُ اليقينِ الشَّكُّ .

امام على عليه السلام : آفت يقين، شك است.

غرر الحكم : ۳۹۱۶

حدیث۵۰۵۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الهوى آفةُ الألبابِ .

امام على عليه السلام : هوس، آفت خردهاست.

غرر الحكم : ۳۱۴

حدیث۵۰۶۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

آفةُ الإيمانِ الشِّركُ .

امام على عليه السلام : آفتِ ايمان، شرك است.

غرر الحكم : ۳۹۱۵

حدیث۵۰۶۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لكلِ شىءٍ آفةٌ، وآفةُ العلمِ النِّسيانُ، وآفةُ العِبادةِ الرِّياءُ ، وآفةُ اللّبِّ العُجْبُ ، وآفةُ النَّجابةِ الكِبْرُ ، وآفةُ الظَّرْفِ الصَّلَفُ ، وآفةُ الجُودِ السَّرَفُ ، وآفةُ الحياءِ الضَّعْفُ ، وآفةُ الحِلمِ الذّلُّ ، وآفةُ الجَلَدِ الفُحْشُ .

امام على عليه السلام : هر چيزى آفتى دارد؛ آفت علم فراموشى است، آفت عبادتْ ريا، آفت خردمندى خودپسندى، آفت نجيب

زادگی تکبّر، آفت زیرکی غرور، آفت سخاوت زیاده روی، آفت حیا ناتوانی، آفت بردباری خواری و آفت نیرومندی از حد گذراندن [در گفتار و کردار].

کنز العمّال : ۴۴۲۲۶.

حدیث۵۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجُبْنُ آفةٌ .

امام علی علیه السلام : ترس، آفت است.

غرر الحکم : ۸۹

حدیث۵۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المرءُ بأصغَرَيْهِ : بقلبِهِ ولسانِهِ ، إنْ قاتَلَ قاتَلَ بجَنانٍ ، وإن نَطقَ نَطقَ ببَيانٍ .

امام علی علیه السلام : (ارزش) انسان به دو عضو کوچک است : دل و زبان . چون بجنگد با دل جنگد و چون زبان باز کند واضح و رسا بگوید .

غرر الحکم : ۲۰۸۹ .

حدیث۵۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِسكينٌ ابنُ آدمَ ! مَكْتومُ الأجَلِ ، مَكْنونُ العِلَلِ ، مَحْفوظُ العَملِ ، تُؤْلِمُهُ البَقَّةُ ، وتَقتُلُهُ الشَّرْقَةُ ، وتُنْتِنُهُ العَرْقَةُ .

امام علی علیه السلام : بینوا آدمی زاده! مرگش پوشیده است و بیماریهایش نهفته و کردارش نگاشته. پشه ای او را می آزارد و جرعه ای گلوگیر او را از پای در می آورد و عرق وی را بدبو می کند.

نهج البلاغة: الحكمة ۴۱۹ .

حدیث۵۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بتقوَى اللّه ِ اُمِرْتُم ، وللإحسانِ والطّاعةِ خُلِقْتُم .

امام علی علیه السلام : شما به پروای از خدا فرمان یافته و برای نیکوکاری و فرمانبرداری [از خدا]آفریده شده اید.

شرح نهج البلاغة : ۳ / ۱۰۸ .

حدیث۵۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ انْفَردَ عنِ النّاسِ أنِسَ باللّه ِ سبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که از مردم جدا افتد با خداوند سبحان انس می پذیرد.
غرر الحکم : ۸۶۴۴ .

حدیث۵۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الجاهِلُ یَستَوحِشُ مِمّا یَأنِسُ بِهِ الحَکیمُ .
امام علی علیه السلام : نادان از آنچه انسان فرزانه به آن اُنس می گیرد گریزان است .
غرر الحکم : ۱۷۷۲ .

حدیث۵۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا یُؤنِسَنّکَ إلّا الحقُّ ،ولا یُوحِشَنّکَ إلّا الباطلُ .
امام علی علیه السلام : جز با حق انس مگیر و جز ازباطل گریزان مباش.
غرر الحکم : ۱۰۳۰۳ .

حدیث۵۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی عَهدِهِ للأشتَرِ ـ : وإنْ عَقَدتَ بینَکَ وبینَ عدُوِّکَ عُقْدةً أو ألْبَسْتَهُ مِنکَ ذِمّةً فَحُطْ عهدَکَ بالوفاءِ وَارعَ ذمَّتَک بالأمانَةِ،واجعَلْ نفسَکَ جُنّةً دُونَ ما أعطَیتَ ، فإنّهُ لیسَ مِن فرائضِ اللّهِ شَیءٌ النّاسُ أشَدُّ علَیهِ اجْتِماعا مَع تَفرُّقِ أهوائِهم وتَشتُّتِ آرائهِم مِن تعظیمِ الوفاءِ بالعُهودِ .
امام علی علیه السلام ـ در فرمانش به مالک اشتر ـ نوشت: اگر با دشمن خود پیمانی بستی یا بر او جامه امان پوشاندی، به پیمان خویش وفا کن و پیمانت را با امانت رعایت نما و خود را سپر امانی که داده ای گردان ؛ زیرا مردم، با همه خواستهای گوناگون و آرای پراکنده ای که دارند، نسبت به هیچ فریضه ای از فرایض الهی، به شدّت بزرگ شمردن وفای به پیمانها همداستان نیستند.
نهج البلاغهٔ : الکتاب ۵۳ .

حدیث۵۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اعتَصِموا (استَعصِموا) بالذِّمَمِ فی أوْتادِها .
امام علی علیه السلام : میخهای عهد و پیمانها را محکم کنید.
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۵۵

حدیث۵۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا قَوِيَتِ الأمانةُ كَثُرَ الصِّدقُ

امام علی علیه السلام : هرگاه امانتداری تقویت شود، صداقت و دوستی زیاد گردد.

غرر الحکم : ۴۰۵۳ .

حدیث۵۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَخُنْ مَنِ ائْتَمَنَكَ وإنْ خانَكَ ،ولا تُذِعْ سِرَّهُ وإنْ أذاعَ سِرَّكَ

امام علی علیه السـلام : به کسـی که تو را امین قرار داده است خیانت مکن هر چند او به تو خیانت کرده باشد، و راز او را فاش مساز اگر چه او راز تو را فاش ساخته باشد.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۰۸/۱ .

حدیث۵۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضلُ الإيمانِ الأمانةُ ، أقْبَحُ الأخلاقِ الخِيانةُ

امام علی علیه السلام : برترین ایمان امانتداری است، زشت ترین اخلاق خیانت کردن است.

غرر الحکم : ۲۹۰۵ ـ ۲۹۰۶ .

حدیث۵۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضلُ المؤمنينَ إيمانا مَن كانَ للّه ِ أخْذُهُ وعَطاهُ وسَخطُهُ ورِضاهُ .

امام علی علیه السلام : از مؤمنان آن کس ایمانش برتر است که داد و ستدش و خشم و خشنودی اش برای خدا باشد.

غرر الحکم : ۳۲۷۸ .

حدیث۵۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضلُ المؤمنينَ أفضلُهُم تَقْدِمَةً مِن نفسِهِ وأهلِهِ ومالِهِ .

امام علی علیه السلام : برترین مؤمنان آن کسی است که از جان و خانواده و دارایی خود [در راه خدا]بیشتر مایه بگذارد.

نهج البلاغة : الکتاب ۶۹ .

حدیث۵۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ولَم يُخْلِ أرضَهُ مِن عـالمٍ بمـا يَحتـاجُ إليه الخَليقـةُ، ومُتَعلِّمٍ على سبيـلِ النَّجاةِ ، اُولئكَ هُمُ الأقلُّونَ عَـدَدا ، وقـد بَيّنَ اللّه ُ ذلكَ في اُمَمِ الأنبياءِ ، وجَعلَهُم مثَلًا لِمَن تأخّرَ ، مثلُ قولهِ في قوم نوحٍ : «ومَا آمَنَ مَعَهُ إلّا قَلِيلٌ » .

امام علی علیه السلام : خداوند زمین خود را از وجود کسی که به نیازهای مردم آگاه است و از کسی که در راه نجات و رستگاری دانش فرا می گیرد خالی نگذاشته است. والبته شمار اینان بسیار اندک است. خداوند این را در میان امّتهای پیامبران [گذشته]روشن ساخته و آنها را نمونه ای برای آیندگان قرار داده است. مثلاً درباره قوم نوح می فرماید: «و جز اندکی با او ایمان نیاوردند» .

الاحتجاج : ۱ / ۵۸۱ / ۱۳۷ .

حدیث۵۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمن مَن طَهّرَ قلبَهُ مِن الدَّنِیَّةِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، کسی است که دل خود را از پستی پاک کرده باشد.

غرر الحکم : ۱۹۵۶

حدیث۵۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمنُ مَن وَقی دِینَهُ بدُنیاهُ ، والفاجرُ مَن وقی دُنیاهُ بدِینِهِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن کسی است که دین خود را با دنیای خود حفظ کند و فاجر کسی است که دنیای خود را با دینش نگه دارد.

غرر الحکم : ۲۱۶۰ .

حدیث۵۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمنُ شاکرٌ فی السَّرّاءِ ، صابرٌ فی البلاءِ ، خائفٌ فی الرَّخاءِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن، هنگام خوشی و آسایش سپاسگزار است و هنگام گرفتاری و بلا، شکیبا و به گاه ناز و نعمت ترسان.

غرر الحکم : ۱۷۴۳

حدیث۵۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمنُ غِرٌّ کریمٌ ، مأمونٌ علی نفسِهِ ، حَذِرٌ مَحزونٌ .

امام علی علیه السلام : مؤمن خوشدل (بی شیله پیله) و بزرگوار است، امین نفس خویش و همواره بر حذر و اندوهگین است.

غرر الحکم : ۱۹۰۱

حدیث۵۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المؤمنُ بِشْرُهُ فی وجهِهِ ، وحُزنُهُ فی قلبِهِ ، أوسَعُ شَیءٍ صَدْرا ، وأذَلُّ شَیءٍ نَفْسا ، یَکْرَهُ الرِّفْعةَ ، ویَشْنَأُ السُّمْعةَ ، طویلٌ غمُّهُ ، بَعیدٌ هَمُّهُ ،

كثيرٌ صَمتُهُ ، مَشغولٌ وقتُهُ ، شَكورٌ ، صَبورٌ ، مَغمورٌ بِفِكرَتِهِ ، ضَنينٌ بخَلّتِهِ ، سَهلُ الخَليقةِ ، لَيِّنُ العَرِيكةِ ، نَفسُهُ أصْلَبُ مِن الصَّلْدِ ، وهُو أذَلُّ مِن العبدِ .

امام علی علیه السلام : مؤمن شادی اش در چهره اش می باشد و اندوهش در دلش، سینه اش فراختر است و نَفْسش از هر چیز رامتر؛ بلندپایگی را ناخوش می دارد وشهرت را دشمن می شمارد اندوهش دراز است و همّتش بلند؛ بسیار خموش است و اوقاتش به بیکاری نمی گذرد؛ شکور است و شکیبا؛ غرق در اندیشه خویش است و در پایبندی به دوستی خود [با دیگران]حریص. نرمخو و مهربان است، اراده اش سخت تر از سنگ خار است و با این حال از یک برده، خوارتر و افتاده تر است.

بحار الأنوار: ۶۹/۴۱۰/۱۲۷ .

حدیث۵۰۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يذوقُ المَرءُ من حَقيقةِ الإيمانِ حتّى يكونَ فيهِ ثلاثُ خصالٍ:الفقهُ فى الدِّينِ، والصّبرُ على المَصائبِ ، وحُسْنُ التّقديرِ فى المَعاشِ .

امام علی علیه السلام : آدمی حقیقت ایمان را نمی چشد مگر سه خصلت در او باشد: فهم در دین، صبر در برابر مصائب، وبرنامه ریزی درست در امر معاش.

بحار الأنوار : ۷۱ / ۸۵ / ۲۹ .

حدیث۵۰۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يجِدُ عبدٌ طعمَ الإيمانِ حتّى يترُكَ الكذبَ هَزْلَهُ وجِدَّهُ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای طعم ایمان را نمی چشد مگر آنگاه که دروغ گفتن را، به شوخی یا جدّی، ترک گوید.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۲۴۹ / ۱۴ .

حدیث۵۰۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لايَجدُ عَبدٌ طعمَ الإيمانِ حتّى يَعلمَ أنَّ ما أصابَهُ لم يكُن لِيُخطِئَهُ ، وَأنَّ ما أخطأهُ لم يكُن ليُصيبَهُ، وَأنَّ الضّارَّ النّافِعَ هوَ اللّه ُ عزّ وجلّ .

امام علی علیه السلام : هیچ بنده ای مزه ایمان را نمی چشد مگر آن که بداند آنچه بدو رسیده، ممکن نبود نرسد و آنچه به او نرسیده، ممکن نبود که برسد و اینکه زیان بخش و سودرسان ، خداوند عز و جل است و بس.

الكافی : ۲ / ۵۸ / ۷ .

حدیث۵۰۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فمِنَ الإيمانِ ما يكونُ ثابتا مُسْتَقِرّا فى القلوبِ ، ومِنهُ ما يكونُ عَوارِىَ بَينَ القلوبِ والصُّدورِ ، إلى أجلٍ معلومٍ .

امام علی علیه السلام : قسمی از ایمان در دلها استوار و پابرجاست و قسمی دیگر میان دلها و سینه ها عاریت و ناپایدار تا زمانی معلوم (هنگام مرگ).

نهج البلاغة: الخطبة۱۸۹.

حدیث۵۰۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
حُسْنُ العَفافِ والرِّضا بالكَفافِ مِن دعائمِ الإيمانِ .
امام على عليه السلام : خويشتندارى نيكو و خرسند بودن به قدر كفاف ، از پايه هاى ايمان است.
غرر الحكم : ۴۸۳۸ .

حدیث۵۰۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الإيمانُ على أربَعةِ أرْكانٍ : التَّوكُّلُ علَى اللّه ، والتَّفْويضُ إلَى اللّه ، والتَّسْليمُ لأمرِ اللّه ، والرِّضا بِقَضاءِ اللّه .
امـام على عليه السـلام : ايمـان بر چهـار ركن اسـتوار است: توكّل به خـدا، واگذاشـتن كارها به خـدا، گردن نهادن به فرمان خـدا، و راضى بودن به قضاى خدا.
بحار الأنوار : ۷۸ / ۶۳ / ۱۵۴ .

حدیث۵۰۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أفضلُ الإيمانِ حُسنُ الإيقانِ .
امام على عليه السلام : برترين ايمان، يقين نيكو [به خدا]است.
غرر الحكم : ۲۹۹۲ .

حدیث۵۰۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّ الإيمانَ يَبْدو لُمْظَةً بَيْضاءَ فى القلبِ ، فكلَّما ازْدادَ الإيمانُ عِظَما ازْدادَ البَياضُ ، فإذا اسْتُكْمِلَ الإيمانُ ابيُضَّ القلبُ كُلُّهُ .
امام على عليه السـلام : ايمان همچون نقطه سـفيدى در قلب ظاهر مى شود و هر چه بر ايمان افزوده شود آن سفيدى بزرگتر مى شود و چون ايمان كامل گردد تمام قلب سپيد مى شود.
كنز العمّال : ۱۷۳۴

حدیث۵۰۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أكْمَلُكُم إيمانا أحْسَنُكُم خُلقا .
امام على عليه السلام : آن كس از شما ايمانش كاملتر است كه اخلاقش نيكوتر باشد.
بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۸۷ / ۳۴ .

حدیث۵۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثلاثٌ مَن کُنَّ فیهِ کَمُلَ إیمانُهُ : العقلُ ، والحِلْمُ ، والعِلمُ .

امام علی علیه السلام : سه چیز است که هر کس داشته باشد ایمانش کامل است: خرد، بردباری و دانش.

غرر الحکم : ۴۶۵۸

حدیث۵۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَکْمُلُ إیمانُ عبدٍ حتّی یُحِبَّ مَن أحَبَّهُ اللّه ُ سبحانه ، ویُبغضَ مَن أبْغَضَهُ اللّه ُ سبحانَهُ .

امام علی علیه السلام : ایمان بنده ای کامل نمی شود مگر آن که آنچه را خداوند دوست دارد او نیز دوست داشته باشد و آنچه را خداوند دشمن دارد او نیز دشمن بدارد.

غرر الحکم : ۱۰۸۴۹ .

حدیث۵۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَصْدُقُ إیمانُ عبدٍ حتّی یَکونَ بما فی یَدِ اللّهِ سبحانه أوْثَقَ مِنه بما فی یَدِهِ .

امام علی علیه السلام : ایمان هیچ بنده ای راستین نباشد مگر زمانی که اطمینان او به آنچه نزد خداست بیشتر باشد از آنچه در دست خویش دارد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/ ۳۷/ ۷۹

حدیث۵۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لو کانَ الإیمانُ کلاما لم یَنْزِلْ فیهِ

صَومٌ ولا صلاةٌ ولا حلالٌ ولا حرامٌ .

امام علی علیه السلام : اگر ایمان تنها گفتار بود، روزه و نماز و حلال و حرام نازل نمی شد.

بحار الأنوار : ۶۹ / ۱۹ / ۲ .

حدیث۵۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإیمانُ إخلاصُ العملِ .

امام علی علیه السلام : ایمان، خالص کردن عمل است [برای خدا].

غرر الحکم : ۸۷۳

حدیث۵۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الإیمانُ صَبرٌ فی البَلاءِ ، وشُکْرٌ فی الرَّخاءِ .
امام علی علیه السلام : ایمان، شکیبایی در سختی و گرفتاری است و سپاسگزاری در آسایش و نعمت.
غرر الحکم : ۱۳۵۰

حدیث۵۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رأسُ الإیمانِ الصِّدقُ .
امام علی علیه السلام : راستی اوج ایمان است.
غرر الحکم : ۵۲۲۲ .

حدیث۵۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا نـادی مُنادٍ من السَّماء : «إنّ الحَقَّ فی آلِ محمّـدٍ» فعنـدَ ذلکَ یَظهرُ المَهـدیُّ علی أفواهِ النّاسِ ، ویُشْـرَبونَ حُبَّهُ ، فلا یکونُ لَهم ذِکْرٌ غـیرُهُ .
امام علی علیه السلام : هرگاه آواز دهنده ای از آسمان آواز برآورد که: «همانا حق در میان خاندان محمّد است» آن هنگام مهدی بر سر زبانهای مردم می افتد و جام محبت او را سر می کشند و جز یاد و نام او بر زبان نمی آورند.
التشریف بالمنن : ۱۲۹ / ۱۳۶ ، کنز العمّال : ۳۹۶۶۵ .

حدیث۵۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا هلَکَ الخاطِبُ
امـام علی علیه السـلام : آنگـاه که خـاطب به هلاکت درمی افتـد و امامِ عصـر از دیـدگان پنهان می شود و دلهایی شاداب و دلهایی دیگر فسرده می گردند، آرزومندان نابود می شوند و از هم فرو می پاشند و مؤمنان باقی می مانند که شمارشان اندک است، سیصد نفر یا بیشتر. در رکاب این مؤمنان دسته ای [از فرشـتگان]می جنگنـد که روز بدر در کنار پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله جنگیدند که نه کشته شدند و نه مردند.
لعلَّ المُرادُ بالخاطِبِ الطالبُ للخلافَۀِ أو الخَطیبِ الذی یَقومُ بغیرِ الحَقِّ أو بالحاءِ المُهمَلۀِ أی جالِبُ الحَطَبِ .
الغیبۀ للنعمانی : ۱۹۵ الهامش الخامس .

حدیث۵۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المهدیُّ رجُلٌ مِنّا مِن وُلدِ فاطمهَ .

امام علی علیه السلام : مهدی، مردی از ماست، از نسل فاطمه.

کنز العمّال : ۳۹۶۷۵ .

حدیث۵۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ عِنـدَ دَفنِ فاطِمَهَ علیهاالسـلام ـ : السَّلامُ عَلَیکَ یا رسولَ اللّه ِ عَنّی وَعَن اِبنَتِکَ النّازِلَهِ فی جِوارِکَ وَالسَّریعَهِ اللَّحاقِ بِکَ. قَلَّ یا رسولُ اللّه ِ عَن صَفِیَّتِکَ صَبری، وَرَقَّ عَنها تَجَلُّدی؛ إلاّ أنَّ لی فی التَّأسّی بِعَظیمِ فُرقَتِکَ وَفادِحِ مُصیبَتِکَ مَوضِعَ تَعَزٍّ ؛ فَلَقَد وَسَّدتُکَ فی مَلحودَهِ قَبرِکَ، وَفاضَت بَینَ نَحری وَصَدری نَفسُکَ. فَإنّا للّه ِ وَإنّا إلَیهِ راجِعونَ . فَلَقَد استُرجِعَتِ الوَدیعَهُ، وَاُخِذَتِ الرَّهینَهُ.أمّا حُزنی فَسَرمَدٌ، وَأمّا لَیلی فَمُسَهَّدٌ إلی أن یَختارَ اللّه ُ لی دارَکَ الَّتی أنتَ بِها مُقیمٌ. وَسَتُنَبِّئُکَ ابنَتُکَ بِتَضافُرِ اُمَّتِکَ عَلی هَضمِها فَأحفِها السؤالَ وَاستَخبِرها الحالَ. هذا وَلَم یَطُلِ العَهدُ وَلَم یَخلُ مِنکَ الذِّکرُ. وَالسَّلامُ عَلَیکُما سَلامَ مُوَدِّعٍ لاقالٍ وَلاسَئِمٍ.فَإن أنصَرِف فَلا عَن مَلالَهٍ، وَإن أُقِم فَلا عَن سوءِ ظَنٍّ بِما وَعَدَ اللّه ُ الصّابِرینَ .

امام علی علیه السـلام ـ هنگام خاکسپاری فاطمه علیهاالسـلام ـ فرمود : سـلام بر تو ـ ای رسول خدا ـ از من و دخترت ، که در کنارت آرمیده و زودتر[از دیگران] به تو رسیده . ای رسول خدا ! از جدایی دردانه دخترت صبرم لبریز گشته و تاب توان از کفم رفته است . اما ، یادآوری فراق جانگداز تو و مصیبت بزرگ از دست رفتن تو در این هنگام ، مایه تسلّای من است ؛ زیرا هرگز از یاد نمی برم آن لحظاتی را که سرت به سینه من بود و در آغوش من جان دادی و من با دست خود سر تو را بر سنگ آرامگاهت نهادم . همه ما از آن خداییم و همگی به سوی او باز می گردیم . اینک امانتی [که به من سپرده بودی]بازگردانیده شد و گروگان دریافت شد . امّا از این پس ، اندوه من [از غم فراق شما]همیشگی خواهد بود و شبهایم به بیداری خواهد گذشت ، تا آن گاه که خداوند سرایی را که تو در آنی ، برایم برگزیند . بزودی دخترت تو را از ستمها و حق کشیهایی که امّتت ، همداستان ، در حقّ او روا داشتند ، آگاه خواهد ساخت . همه وقایع را از او بپرس و اخبار اوضاع و احوال را از وی جویا شو . این ستمها در حالی شد که هنوز از رفتن تو مدتی نگذشته ، و یادت از میان نرفته بود . بدرودتان باد ، بدرودی وداع گونه ، نه از سر نفرت و بیزاری. پس اگر از نزد شما بروم ، به سبب ملال و بی علاقگی نیست و چنانچه بمانم نه از آن روست که به آنچه خداوند به شکیبایان وعده داده است ، بدگمانم .

نهج البلاغهٔ: الخطبهٔ ۲۰۲ .

حدیث۵۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما شَکَکْتُ فی الحقِّ مُذ اُرِیتُهُ .

امام علی علیه السلام : از آن زمان که حق به من نموده شد، در آن تردید نکرده ام.

غرر الحکم : ۹۴۸۲ .

حدیث۵۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ أنَّه کانَ یقولُ ـ : ما للّه ِ عزّ وجلّ آیهٌ هِی أکبرُ مِنّی .

امام علی علیه السلام ـ همواره ـ می فرمود : خداوند عز و جل را آیتی بزرگتر از من نیست.

الکافی : ۱ / ۲۰۷ / ۳ .

حدیث۵۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما مَثَلی بینَکُم کالسِّراجِ فی الظُّلمَةِ ، یَستَضیءُ بها مَن وَلَجَها .

امام علی علیه السلام : همانا حکایت من در میان شما همچون چراغ در تاریکی است که هر کس به حریم آن درآید از نور آن روشنایی می گیرد.

غرر الحکم : ۳۸۸۳ .

حدیث۵۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا أوَّلُ مَن صَلّی مَع النّبیِّ صلی الله علیه و آله .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که با پیامبر صلی الله علیه و آله نماز گزارد.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱ .

حدیث۵۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : لَوْلاکَ یا علِیّ، ما عُرِفَ المؤمنونَ مِنْ بَعْدی .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : ای علی ! اگر تو نبودی بعد از من مؤمنان شناخته نمی شدند .

کنز العمّال : ۳۶۴۷۷ .

حدیث۵۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

واللّه ِ ، لَأنْ أبیتَ علی حَسَکِ السَّعْدانِ مُسَهَّدا أو اُجَرّ فی الأغْلالِ مُصَفَّدا أحَبُّ إلیَّ مِن أنْ ألقَی اللّه َ ورسولَه یومَ القیامةِ ظالما ... .

واللّه ِ ، لو اُعْطیتُ الأقالِیمَ السَّبعةَ بما تَحتَ أفلاکِها علی أن أعصِیَ اللّه َ فی نَمْلةٍ أسْلُبُها جُلْبَ شَعیرةٍ ما فَعَلْتُه .

امام علی علیه السلام : به خدا سوگند اگر شب را بر روی اشتر خار تا صبح بیدار مانم و مرا در کُند و زنجیرها کت بسته بکشند خوش تر دارم از این که در روز رستاخیز، خدا و پیامبرش را با عنوان ستمکار دیدار کنم... .

به خدا سوگند اگر هفت اقلیم را با آنچه زیر آسمانهای آنهاست به من دهند تا با گرفتن پوست جوی از دهان مورچه ای خدا را نافرمانی کنم چنین نخواهم کرد.

نهج البلاغة : الخطبة ۲۲۴ .

حدیث۵۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا أوَّلُ مَن يَجْثو لِلخُصومَةِ بينَ يدَيِ اللّهِ عزّ وجلّ يومَ القيامةِ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که در روز قیامت برای دادخواهی [از دشمنان]در برابر خداوند عز و جلبر زانو می نشیند.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۷۵

حدیث۵۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا أوَّلُ مَن أسلَمَ .

امام علی علیه السلام : من نخستین کسی هستم که اسلام آوردم.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۳۱

حدیث۵۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا الهادی ، وأنا المُهتَدی ، وأناأبو اليَتامی والمَساكينِ ، وزوجُ الأراملِ ، وأنا مَلْجَأُ كلِّ ضعيفٍ ، ومأمَنُ كلِّ خائفٍ ، وأنا قائدُ المؤمنينَ إلَى الجنّةِ ، وأنا حَبلُ اللّهِ المتينُ، وأنا عُروَةُ اللّهِ الوُثْقی ، وكلمةُ التَّقوی ، وأنا عَينُ اللّهِ ،

ولسانُهُ الصّادقُ ، ويَدُهُ .

امام علی علیه السلام : من رهنمایم، من رهیافته ام. پدر یتیمان و مستمندانم ، سرپرست بیوه زنانم، پشت و پناه هر ناتوانی هستم و مأمن هر وحشتزده ای؛ من رهنمای مؤمنان به سوی بهشتم، ریسمان استوار خدایم، حلقه و دستاویز محکم خدایم و کلمه تقوا؛ من چشم

خدایم و زبان راستگوی او و دست او.

التوحید : ۱۶۴ / ۲ .

حدیث۵۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا عَلَمُ الهُدی ، وكَهْفُ التُّقی ، ومَحَلُّ السَّخاءِ ، وبَحرُ النَّدی ، وطَودُ النُّهی .

امام علی علیه السلام : من پرچم هدایتم، و پناهگاه پرهیزگاری، و جایگاه سخاوت، و دریای جود و جوانمردی، و کوه خِرد.

نهج السعادة : ۳ / ۷۹ .

حدیث۵۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا قَسيمُ اللّهِ بينَ الجَنّةِ والنّارِ ، لا يَدخُلُهاداخِلٌ إلّا على حَدِّ قَسْمی ، وأنا الفاروقُ الأكبرُ ، وأنا الإمامُ لِمَن بَعدِی ، والمُؤَدِّی عَمَّن كانَ قَبلی .

امام علی علیه السلام : من از جانب خدا قسمت کننده بهشت و دوزخم . هیچ کس وارد آن نمی شود مگر به تقسیم من. منم فاروق اکبر (بزرگترین جداساز حق و باطل)، منم امام مردم پس از خودم، و اداکننده از جانب کسی که پیش از من بود (یعنی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله).

الکافی : ۱ / ۱۹۸ / ۳ .

حدیث۵۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنَا یَعسوبُ المُؤمِنینَ ، وَالمالُ یَعسوبُ الفُجّارِ .

امام علی علیه السلام : من پیشوای مؤمنانم و مال و دارایی ، زمامدار فاجران .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۱۶ .

قال الشریف الرضی : ومعنی ذلک أن المؤمنین یتبعوننی والفجار یتبعون المال کما تتبع النحل یعسوبها وهو رئیسها .

حدیث۵۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّی فیکُم أیُّها النّاسُ کهارونَ فی آلِ فِرعونَ ، وکبابِ حِطّةٍ فی بنی إسرائیلَ ، وکسفینةِ نوحٍ علیه السلام فی قومِ نوحٍ ، وإنّی النّبأُ الأعظمُ، والصِّدّیقُ الأکبرُ ، وعن قلیلٍ ستَعْلَمونَ ما تُوعَدونَ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! همانا من در میان شما مانند هارونم در میان فرعونیان و همچون باب حطّه ام در میان بنی اسرائیل و چونان کشتی نوح علیه السلام در میان قوم نوح، منم آن «نبأ» اعظم و آن صدّیق اکبر. و بزودی آنچه را وعده داده شده اید خواهید دانست.

تنبیه الخواطر : ۲ / ۴۱ .

حدیث۵۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّی لَم أفِرَّ مِنَ الزَّحفِ قَطُّ ، ولَم یُبارِزْنی أحدٌ إلّا سَقَیتُ الأرضَ مِن دَمِهِ .

امام علی علیه السلام : همانا من هرگز از میدان جنگ و جهاد نگریخته ام و هیچ کس به پیکار من نیامد مگر آن که زمین را از خونش سیراب کردم.

الخصال : ۵۸۰ / ۱ .

حدیث۵۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنا الّذی أهَنْتُ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : منم که دنیا را خوار و بیمقدار شمردم.

تاریخ دمشق : ۴۲ / ۴۸۹ .

حدیث۵۱۱۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
أنا صِنْوُ رسولِ اللّه ِ ، والسّابقُ إلَى الإسلامِ ، وكاسِرُ الأصنامِ ، ومُجاهِدُ الكُفّارِ ، وقامِعُ الأضدادِ .
امـام على عليه السـلام : من يـار و برادر مهربـان پيامبر خـدايم و پيشـگام در اسـلام و شـكننده بتها و ستيزنـده با كافران و براندازنـده دشمنان دين.
غرر الحكم : ۳۷۶۱ .

حدیث۵۱۱۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إنّيلا أحُثُّكُم على طاعةٍ إلّا وأسْبِقُكُم إلَيها ، ولا أنْهاكُم عن معصيةٍ إلّا وأتَناهى قَبلَكُم عنها .
امام على عليه السـلام : همانا من، شـما را به طاعتى وا نمى دارم مگر آن كه خود جلوتر از شـما آن را انجام مى دهم و از گناهى باز نمى دارم جز آن كه خودم پيش از شما از آن باز مى ايستم.
غرر الحكم : ۳۷۸۱ .

حدیث۵۱۱۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ وقد قيلَ له : إنّكَ على هذا الأمرِ [الخلافة]لَحريصٌ ـ : بَلْ أنتُم واللّه ِ لَأحْرَصُ
وأبْعَدُ ، وأنا أخَصُّ وأقْرَبُ، وإنّما طَلَبتُ حقّا لى وأنتمُ تَحُولونَ بَينى وبَينَهُ ، وتَضـرِبونَ وَجْهى دُونَه ... اللّهمَّ إنّى أسْتَعديكَ على قُريشٍ ومَن أعانَهُم ، فإنّهم قَطَعوا رَحِمى ، وصَغَّروا عظيمَ مَنزِلتى ، وأجْمَعوا على مُنازَعَتى أمْرا هُو لِى
امام على عليه السـلام ـ وقتى به وى گفته شـد: تو به اين امر (خلافت) حريصـى ـ فرمود : به خـدا قسم كه شـما حريص تريد و دورتر (نالايق تر)، و من سـزاوارترم و نزديكـتر (لايق تر و شايسـته تر يـا در خويشاونـدى بـا پيـامبر نزديكتر). من، در حقيقت، حقّ خود را طلبيده ام و شما مانع رسيدن من به آن مى شويد ... خدايا! من در برابر قريش و ياوران قريش از تو يارى
مى طلبم؛ زيرا آنان پيوند خويشاوندى مرا بريدند، منزلت والاى مرا خرد شـمردند و براى ستيز با من بر سر امرى (خلافت) كه از آنِ من است، همداستان شدند.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۷۲ .

حدیث۵۱۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
كنتُ أرى أنّ الوالىَ يَظلِمُ الرَّعيّةَ ، فإذا الرّعِيّةُ تَظلِمُ الوالىَ !
امام على عليه السلام : من فكر مى كردم كه والى بر مردم ستم مى كند اما اكنون مى بينم كه مردم بر والى ستم روا مى دارند.
كنز العمّال : ۳۶۵۴۱ .

حدیث۵۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما لَقِیَ أحدٌ مِن النّاسِ ما لَقِیتُ .
امام علی علیه السلام : ظلمی که به من رسیده به احدی از مردم نرسیده است.
شرح نهج البلاغهٔ : ۴ / ۱۰۳ .

حدیث۵۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما زِلْتُ مُذ قُبِضَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله مظلوما .
امام علی علیه السلام : از همان زمان که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رحلت کرد همواره مظلوم بوده ام.
خصائص الأئمّهٔ علیهم السلام : ۹۹ .

حدیث۵۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اندَمَجْتُ علی مَكْنونِ عِلمٍ لو بُحْتُ بِهِ لاضْطَرَبْتُمُ اضْطِرابَ الأرشِیَهٔ فِی الطَّوِیِّ البعیدهٔ .
امام علی علیه السلام : دانشی در سینه نهان دارم که اگر آن را آشکار سازم همچون ریسمانهای دلوِ آویخته در چاهی عمیق به لرزه درمی آیید.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۵ .

حدیث۵۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی خُطبتِه لمّا بُویعَ بالخلافهِٔ ـ : یامعشرَ النّاسِ، سَلُونی قبلَ أن تَفْقِدونی ، سَلُونی فإنّ عندی عِلمَ الأوَّلینَ والآخِرینَ. أمَا واللّه ِ لو ثُنِیَ لی الوِسادُ لَحَكَمْتُ بینَ أهلِ التّوارهِٔ بتَوراتِهم ...
ـ ثُمّ قالَ : ـ سَلُونی قبلَ أن تَفْقِدونی ، فوالّذی فَلَقَ الحَبّهَٔ وبَرأَ النَّسَمَهَٔ لو سَألْتُمونی عن آیهٍٔ آیهٍٔ لأخبَرتُكُم بوقتِ نُزولِها وفی مَن نَزلَتْ .
امام علی علیه السلام ـ در خطبه ای، پس از آن که مردم با او به عنوان خلیفه بیعت کردند ـ فرمود : ای مردم! پیش از آن که مرا از دست دهید از من بپرسید . از من سؤال کنید ؛ زیرا دانش اولین و آخرین نزد من است. سوگند به خدا که اگر بر مسند داوری تکیه زنم میان پیروان تورات بر اساس تورات آنان داوری می کنم و ...
[آن گاه فرمود :] از من بپرسید پیش از آن که مرا از دست دهید. سوگند به آن که دانه را شکافت و انسان را آفرید اگر از آیه آیه قرآن از من بپرسید به شما خواهم گفت که چه وقت و درباره چه کسی نازل شده است.
الإرشاد : ۱ / ۳۵ .

حدیث۵۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وایمُ اللّه ، لولا مَخافةُ الفُرقَةِ بَیْنَ المسلمینَ ، وأن یَعودوا إلَی الکفرِ ویَعْوَرَّ الدِّینُ، لَکُنّا قد غَیّرْنا ذلکَ ما استَطَعْنا .

امام علی علیه السلام : سوگند به خدا اگر بیم آن نبودکه مسلمانان پراکنده شوند و به کفر بازگردند و دین صدمه ببیند، بی گمان تا آن جا که توان داشتیم این وضع را دگرگون می ساختیم.

الأمالی للمفید : ۱۵۵ / ۶ .

حدیث۵۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللّهُمَّ إنّکَ تَعلَمُ أنَّهُ لم یَکُنِ الّذی کانَ مِنّا مُنافَسةً فی سُلطانٍ ، ولا الْتِماسَ شَیءٍ مِن فُضولِ الحُطامِ ، ولکن لِنَرُدَّ المَعالِمَ مِن دِینِکَ، ونُظهِرَ الإصْلاحَ فی بلادِکَ، فیأمَنَ المظلومونَ مِن عبادِکَ ، وتُقامَ المُعَطَّلةُ مِن حُدودِکَ .

امام علی علیه السلام : بار خدایا! تو می دانی که آنچه از ما سر زد، نه از سر رغبت به کسب قدرت بود و نه برای به دست آوردن چیزی از متاع دنیا؛ بلکه می خواستیم نشانه های دین تو را [به جایگاهشان] بازگردانیم و اصلاح و آبادانی را در سرزمینهای تو پدیدار سازیم، تا بندگان ستمدیده ات امنیت و آسودگی یابند و حدود و احکامِ تعطیل شده ات دوباره بر پا شود.

نهج البلاغة: الخطبة ۱۳۱.

حدیث۵۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أمّا الاسْتِبدادُ علَینا بهذا المَقامِ ـ ونحنُ الأعْلَونَ نَسَبا والأشَدُّونَ برسولِ اللّه صلی الله علیه و آله نَوْطا ـ فإنّها کانتْ أثَرَةً ، شَحَّتْ علَیها نفوسُ قومٍ وسَخَتْ عنها نفوسُ آخَرِینَ ، والحَکَمُ اللّهُ .

امام علی علیه السلام : علت آن که در زمینه خلافت با ما خودکامانه و انحصارطلبانه رفتار کردند ـ با آن که نسب ما برتر و پیوند خویشی ما با پیامبر صلی الله علیه و آله استوارتر است ـ این بود که خلافت ، مرغوب و جذاب بود . گروهی آزمندانه به آن چسبیدند و گروهی دیگر (اهل بیت) سخاوتمندانه از آن چشم پوشیدند. و داور [میان ما و ایشان]خداست.

نهج البلاغة: الخطبة ۱۶۲

حدیث۵۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ النُّمْرُقَةُ الوُسْطی ، بها یَلْحَقُ التّالی وإلَیْها یَرْجِعُ الغالی .

امام علی علیه السلام : ما تکیه گاه میان راهیم، هر که وا مانَد خود را به آن می رسانَد و آن که پیش تاخته است به سوی آن باز می گردد.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۰۹.

حدیث۵۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّما الأئمّةُ قُوّامُ اللّه ِ على خَلْقِهِ ،وعُرَفاؤهُ على عِبادِهِ ، ولا يَدْخُلُ الجنّةَ إلّامَنْ عَرَفَهُمْ وعَرَفُوهُ ، ولا يَدْخُلُ النّارَ إلّا مَنْ أنْكَرَهُمْ وأنْكَروهُ .

امام على عليه السلام : همانا امامان از جانب خدا تدبير كننده كار مردمانند وكارگزاران او بر بندگانش. به بهشت در نمى آيد مگر كسى كه آنان را بشناسد و آنها نيز او را، و به دوزخ وارد نمى شود مگر كسى كه ايشان را انكار كند وايشان نيز او را نشناسند و نپذيرند.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۵۲

حدیث۵۱۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

نَحْنُ شَجَرَةُ النُّبُوّةِ، ومَحَطُّ الرِّسالةِ، ومُخْتَلَفُ المَلائكةِ ، ومَعادِنُ العِلْمِ ، ويَنابيعُ الحُكْمِ .

امام على عليه السلام : ماييم درخت نبوّت و جايگاه فرود آمدن رسالت و جاى آمد و شد فرشتگان و كانهاى دانش و چشمه هاى حكمت.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۹

حدیث۵۱۳۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ألَا إنّ مَثَلَ آلِ مُحمّدٍ صلى الله عليه و آله كَمَثَلِ نُجومِ السَّماءِ ؛ إذا خَوى نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ ، فكَأنَّكُمْ قَد تَكامَلَتْ مِنَ اللّه ِ فيكُمُ الصَّنائعُ ، وأراكُمْ ما كُنْتُمْ تَأمَلونَ .

امام على عليه السلام : هان! مَثَل خاندان محمّد صلى الله عليه و آله مثل ستارگان آسمانند كه هرگاه ستاره اى ناپديد شود ستاره اى ديگر آشكار مى گردد، پس، چنان است كه نعمتهاى خداوند در ميان شما كامل گشته و آنچه را آرزو مى كرديد به شما ارائه كرده است.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۰

حدیث۵۱۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

انْظُروا أهلَ بيتِ نبيِّكُمْ ، فالْزَموا سَمْتَهُمْ ، واتَّبِعوا أثَرَهُمْ ، فلَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِن هُدىً ، ولَنْ يُعيدوكُمْ فى رَدىً ، فإن لَبَدوا فالْبُدوا ، وإن نَهَضوا فانْهَضوا .

امام على عليه السلام : به خاندان پيامبر خود بنگريدو راه آنان را در پيش گيريد و در پى آنها حركت كنيد؛ زيرا آنان هرگز شما را از راه راست منحرف نمى كنند و به هيچ هلاكتى در نمى افكنند. اگر نشستند شما نيز بنشينيد و اگر بپا خاستند شما نيز بپا خيزيد.

نهج البلاغة : الخطبة ۹۷

حدیث۵۱۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بَعَثَ النَّبيُّ صلى الله عليه و آله جَيْشا وأمَّرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا وأمَرَهُمْ أنْ يَسْتَمِعوا لَهُ ويُطيعوا ، فأجَّجَ نارا وأمَرَهُمْ أنْ يَقْتَحِموا فيها ، فأبى قومٌ

أنْ يَدْخُلوها وقالوا : إنّا فَرَرْنا مِنَ النّار. وأرادَ قومٌ أنْ يَدْخُلوها ، فَبَلَغَ ذلكَ النّبيَّ صلى الله عليه و آله فقالَ : لو دَخَلوها لَم يَزالوا فيها ، وقالَ : لا طاعةَ فى مَعْصيةِ اللّه ، إنّما الطّاعةُ فى المَعْروفِ .

امام على عليه السلام : پيامبر صلى الله عليه و آله سپاهى را گسيل داشت و مردى را فرمانده آنان كرد و به سپاهيان فرمود تادستورهاى او را بشنوند و اطاعت كنند. او آتشى بيفروخت و به سپاهيان دستور داد خود را در آن بيندازند. گروهى از ورود به آتش سر باز زده گفتند: ما از آتش گريخته ايم و گروهى تصميم گرفتند وارد آتش شوند. اين خبر به پيامبر صلى الله عليه و آله رسيد، فرمود: اگر به ميان آتش مى رفتند براى هميشه در آتش بودند. آن گاه فرمود: در معصيت خدا نبايد از كسى اطاعت كرد بلكه فقط در خوبيها بايد فرمان برد.

تنبيه الخواطر : ۱ / ۵۱ .

حديث۵۱۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ شَرَّ النّاسِ عِنْدَ اللّه إمامٌ جائرٌ ضَلَّ وضُلَّ بِهِ ، فأماتَ سُنَّةً مأخُوذَةً وأحيا بِدْعةً مَتْروكَةً ، وإنّى سَمِعْتُ رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله يقولُ : يُؤتى يومَ القِيامَةِ بالإمامِ الجائرِ ولَيسَ مَعَهُ نَصيرٌ ولا عاذِرٌ ، فيُلقى فى نارِ جَهَنَّمَ ، فَيَدُورُ فيها كما تَدورُ الرَّحى ، ثُمَّ يُرْتَبَطُ فى قَعْرِها .

امام على عليه السلام : بدترينِ مردم نزد خداوند پيشواى ستمگرى است كه هم خود گمراه است و هم سبب گمراهى است؛زيرا سنّت معمول را مى ميراند و بدعت متروك را زنده مى كند. شنيدم پيامبر خدا صلى الله عليه و آله مى فرمود: در روز قيامت پيشواى ستمگر آورده مى شود بى آن كه پشتيبان و عذرخواهى داشته باشد. پس، در آتش دوزخ افكنده مى شود و همچون سنگ آسيا در دوزخ به چرخش در مى آيد، سپس در قعر آن به بند كشيده مى شود.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۶۵ .

حديث۵۱۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أمّا بَعْدُ ، فإنَّ حَقّا عَلَى الوالى ألاّ يُغَيِّرَهُ على رَعِيَّتِهِ فَضْلٌ نالَهُ ، ولا طَوْلٌ خُصَّ بِهِ ، وأنْ يَزيدَهُ ما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ مِنْ نِعَمِهِ دُنُوّا مِنْ عِبادِهِ ، وعَطْفا على إخْوانِهِ.

ألَا وإنَّ لَكُمْ عِندى ألّا أحْتَجِزَ دُونَكُمْ سِرّا إلّا فى حَرْبٍ ، ولا أطْوىَ دُونَكُمْ أمْرا إلّا فى حُكْمٍ ، ولا اُؤَخِّرَ لَكُمْ حَقّا عَنْ مَحِلِّهِ ، ولا أقِفَ بِهِ دُونَ مَقْطَعِهِ ، وأنْ تَكونوا عِندى فى الحَقِّ سَواءً ، فإذا فَعَلْتُ ذلكَ وَجَبَتْ للّه عَلَيْكُمُ النِّعْمَةُ ولى عَلَيْكُمُ الطّاعةُ .

امام على عليه السلام : اما بعد، وظيفه حكمران است كه اگر به زيادتى رسيد يا به نعمتى مخصوص گشت موجب تغيير حال و دگرگونى رفتار او بر رعيتش نشود و نعمتهايى كه خدا نصيبش كرده بر نزديكى او به بندگان خدا و مهربانى او به برادرانش بيفزايد.

بدانيد حقّ شماست بر من كه رازى را از شما نپوشانم مگر در جنگ، و بدون رايزنى با شما كارى را نكنم مگر در قضاوت، و در اداى حقّ شما تأخير نكنم (حقوق و عطاياى شما را به موقع بپردازم) و در رساندن آن درنگ نكنم و همه شما را در حق يكسان بدانم. پس، هرگاه چنين كردم، خداوند بر شما حقّ نعمت خواهد داشت و من بر شما حقّ اطاعت.

نهج البلاغة : الكتاب ۵۰ .

حدیث۵۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حَقٌّ علی الإمامِ أنْ یَحْکُمَ بماأنْزَلَ اللّه ُ وأنْ یُؤدّیَ الأمانةَ ، فإذا فَعَلَ فَحَقٌّ علَی النّاسِ أنْ یَسْمَعوا لَهُ وأنْ یُطیعوا وأنْ یُجیبوا إذا دُعوا .
امام علی علیه السلام : امام وظیفه دارد بر طبق آنچه خدا نازل کرده است حکومت کند و امانت را ادا نماید. چون چنین کند مردم وظیفه دارند سخنش را بشنوند، فرمانش را ببرند و هرگاه آنان را فرا خواند، اجابت کنند.
کنز العمّال : ۱۴۳۱۳ .

حدیث۵۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّهُ لَیسَ علَی الإمامِ إلّا ما حُمِّلَ مِنْ أمرِ رَبِّهِ : الإبلاغُ فی المَوعِظةِ ، والاجتهادُفی النَّصیحةِ ، والإحْیاءُ للسُّنّةِ، وإقامةُ الحُدودِ علی مَسْتَحِقِّیها ، وإصدارُ السُّهْمانِ علی أهْلِها .
امام علی علیه السلام : چیزی بر عهده امام نیست جز همان وظایفی که پروردگار بر عهده اش نهاده است: جدّیت در موعظه و اندرز، کوشش در خیرخواهی و ارشاد، زنده کردن سنّت، اجرای حدود الهی بر آنان که سزاوار آنند و رساندن سهام (بیت المال) به کسانی که سهم می برند.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۰۵ .

حدیث۵۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ اللّه َ جَعَلَنی إماما لِخَلْقِهِ ، فَفَرَضَ عَلَیَّ التَّقْدیرَ فی نَفْسی ومَطْعَمی ومَشْرَبی ومَلْبَسی کَضُعَفاءِ النّاسِ، کَیْیَقْتَدیَ الفقیرُ بِفَقْری، ولا یُطْغِیَ الغَنِیَّ غِناهُ .
امام علی علیه السلام : خداوند مرا پیشوای خلق خود قرار داد. از این رو، بر من واجب کرد که درباره خودم و خورد و خوراک و پوشاکم همانند مردمان تنگدست باشم تا نادار به ناداری من تأسی جوید و توانگر را توانگری اش به طغیان و سرکشی نکشاند.
بحار الأنوار : ۴۰ / ۳۳۶ / ۱۷ .

حدیث۵۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وقَدْ عَلِمْتُمْ أنَّهُ لایَنبغی أنْ یَکونَ علَی الفُروجِ والدِّماءِ والمَغانِمِ والأحْکامِ وإمامةِ المُسلِمینَ : البَخیلُ فَتَکُونَ فی أموالِهِمْ نُهْمَتُهُ ، ولا الجاهلُ فَیُضِلَّهُمْ بِجَهْلِهِ، ولا الجافی فَیَقْطَعَهُمْ بِجَفائهِ ، ولا الحائفُ (الجائف)للدُّولِ فَیَتَّخِذَ قوما دُونَ قومٍ ، ولا المُرْتَشی فی الحُکْمِ فَیَذْهَبَ بالحُقوقِ ویَقِفَ بها دُونَ المَقاطِعِ ، ولا المُعَطِّلُ للسُّنّةِ فَیُهْلِکَ الاُمَّةَ .
امام علی علیه السلام : دانستید که نباید مسؤولیت نوامیس، جانها، غنایم، احکام و پیشوایی مسلمانان را به دست بخیل سپرد تا که بر اموال آنان حریص گردد و نه به دست نادان که با نادانی خود ایشان را گمراه کند و نه به دست جفاکار که بر اثر جفا و بی وفایی اش از آنان بِبُرد و نه به دست بی عدالت در تقسیم مالها تا به مردمی ببخشد و مردمی را محروم سازد و نه به دست کسی که در

حکم کردن رشوه ستانَد تا حقوق مردم را پایمال کند و در رساندن حق به صاحبانش کوتاهی ورزد و نه به دست کسی که فروگذار سنّت است تا امّت را به نابودی کشاند.
نهج البلاغة : الخطبة ۱۳۱ .

حدیث۵۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کِبارُ حُدودِ وَلایةِ الإمامِ المَفْروضِ الطّاعةِ أنْ یُعْلَمَ أنَّهُ مَعْصومٌ مِنَ الخطأِ والزَّلَلِ والعَمْدِ ، ومِنَ الذُّنوبِ کُلِّها صـغیرِها وکبیرِها ،لا یَزِلُّ ، ولا یُخْطئُ ، ولا یَلْهو بِشَیْءٍ مِنَ الاُمورِ المُوبِقَةِ للدِّینِ ، ولا بِشَیْءٍ مِنَ المَلاهی ، وأنَّهُ أعْلَمُ النّاسِ بِحَلالِ اللّه ِ وحَرامِهِ ، وفَرائضِهِ وسُنَنِهِ وأحْکامِهِ ، مُسْتَغْنٍ عَنْ جَمیعِ العالَمِ ، وغَیْرُهُ مُحتاجٌ إلَیْهِ ، وأنَّهُ أسْخَی النّاسِ وأشْجَعُ النّاسِ .
امام علی علیه السلام : شرط ها و نشانه های اصلی ولایت امامی که اطاعتش واجب می باشد، این است که از خطا و لغزش و گناه عمدی و از همه گناهان، کوچک و بزرگ، مصون است، نه می لغزد و نه اشتباه می کند، به هیچ امر دین براندازی دل نمی بندد و هیچگاه عیاشی و خوشگذرانی نمی کند، داناترین مردم بـه حلال و حرام خدا و واجبات و مستحبات و احکام اوست، از همه جهانیان بی نیاز است و دیگران به او نیازمندند و بخشنده ترین و دلیرترین مردمان است.
بحار الأنوار : ۲۵ / ۱۶۴ .

حدیث۵۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا یُقیمُ أمْرَ اللّه ِ سُبحانَهُ إلّا مَنْ لا یُصانِعُ ولا یُضارِعُ ولا یَتَّبِعُ المَطامِعَ .
امام علی علیه السلام : فرمان خدا را بر پا نمی دارد جز کسی که [در اجرای حکم خدا]سازش نکند و همرنگ جماعت نشود و در پی طمع خویش نرود.
نهج البلاغة : الحکمة ۱۱۰ .

حدیث۵۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یَحتاجُ الإمامُ إلی قلبٍ عَقُولٍ، ولسانٍ قَؤولٍ، وجَنانٍ علی إقامةِ الحَقِّ صَؤولٍ .
امام علی علیه السلام : امام باید اندیشه ای خردورز، زبانی گویا و دلی خروشان در راه برپایی حق داشته باشد.
غرر الحکم : ۱۱۰۱۰ .

حدیث۵۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن نَصَبَ نَفْسَهُ للنّاسِ إماما فَلْیَبدأ بتعلیمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تعلیمِ غیرِهِ ، ولْیَکُنْ تأدیبُهُ بسِیرَتِهِ ، قبلَ تأدیبِهِ بِلِسانِهِ .
امام علی علیه السلام : هر که خود را پیشوای مردم کند باید پیش از آموزش دیگران به آموزش خویش بپردازد و پیش از آن که] دیگران را]به گفتار ادب کند باید به کردار خود تربیت نماید.

نهج البلاغة : الحكمة ٧٣

حدیث۵۱۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يَحمِلُ هذا الأمْرَ إلّا أهلُ الصَّبْرِ والبَصَرِ والعِلْمِ بِمَواقِعِ الأمرِ .

امام على عليه السلام : اين امر (امامت) را به دوش نمى كشد مگر كسى كه اهل شكيبايى، بينش و آگاهى از سررشته امور باشد.

شرح نهج البلاغة : ٧ / ٣۶ .

حدیث۵۱۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللّهُمَّ بَلى، لا تَخْلو الأرضُ مِنْ قائِمٍ للّهِ بِحُجَجِهِ ، إمّا ظاهِرا مَشْهُورا ، أو خائفا مَغْمورا لئلّا تَبْطُلَ حُجَجُ اللّهِ وبيِّناتُهُ .

امام على عليه السلام : صـد البتّه زمين از كسـى كه حجّتهاى خدا را بر پا دارد ـ آشـكار و سرشـناس يا بيمناك و گمنام ـ خالى نمى ماند، تا كه حجّتها و برهانهاى خداوند از بين نرود.

بحار الأنوار : ٢٣ / ۴۶ / ٩١

حدیث۵۱۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإمامةُ نِظامُ الاُمّةِ .

امام على عليه السلام : امامت ، رشته كار امّت است.

غرر الحكم : ١٠٩۵ .

حدیث۵۱۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

نَحْنُ شُهَداءُ اللّهِ على خَلْقِهِ ، وحُجَّتُهُ فى أرضِهِ ، ونَحْنُ الّذينَ قالَ اللّهُ جلّ اسمه : «وَكَذلِكَ جَعَلْناكُمْ اُمَّةً وَسَطا» .

امام على عليه السلام : ماييم گواهان خـدا بر آفريـدگانش و حجّت او در زمينش و ما همانان هستيم كه خداونـد ـ كه بزرگ است نامش ـ فرموده است: «واين چنين شما را امّتى ميانه گردانيديم» .

شواهد التنزيل : ١/١١٩/١٢٩ .

حدیث۵۱۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنْ أمَّلَ إنسانا فَقَدْ هابَهُ .

امام على عليه السلام : هر كس به انسانى اميد بندد، او را تكريم كرده است .

بحار الأنوار : ٧٨/٧٩/۶١ .

حدیث۵۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ أيْقَنَ أنّهُ يُفارِقُ الأحبابَ، ويَسكُنُ التُّرابَ، ويُواجِهُ الحِسابَ، ويَسْتَغْنِي عَمّا خَلَّفَ، ويَفْتَقِرُ إلى ما قَدَّمَ ، كانَ حَرِيّا بِقِصَرِ الأملِ وطُولِ العَملِ .
امام علی علیه السلام : هر که یقین کند که از دوستان جدا خواهد شد و در دل خاک خواهد خفت و حساب و کتابی در پیش رو دارد و آنچه بر جای می نهد به کارش نخواهد آمد و به آنچه پیش فرستاده نیازمند است، سزاوار است که رشته آرزو را کوتاه و دامنه عمل را دراز گرداند.
بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱ .

حدیث۵۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنِ اتَّسَعَ أملُهُ قَصُرَ عَمَلُهُ .
امام علی علیه السلام : هر که آرزویش دور و دراز شود عملش کم و کوتاه می گردد.
بحار الأنوار : ۷۷/۴۲۱/۴۰ .

حدیث۵۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أمّا طُولُ الأملِ فَيُنْسي الآخِرَةَ .
امام علی علیه السلام : اما آرزوی دراز، آخرت را از یاد آدمی می زداید.
الکافی : ۲/۳۳۶/۳ ، انظر تمام الحدیث فی باب ۱۳۶ .

حدیث۵۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ألَا وإنّكُمْ فی أيّامِ أملٍ مِن وَرائهِ أجلٌ ، فَمَنْ عَمِلَ فی أيّامِ أملِهِ قَبْلَ حُضُورِ أجلِهِ فَقَدْ نَفَعَهُ عَمَلُهُ ولَم يَضْرُرْهُ أجلُهُ .
امام علی علیه السلام : هان! شما در روزگار آرزویی هستید که اجل در پی آن است. پس هر که در روزگار آرزومندی، پیش از در رسیدن اجلش، کار کند، عملش به حال او سودمند می افتد و اجلش به او زیان نمی رساند.
بحار الأنوار : ۷۷/۳۳۳/۲۱ .

حدیث۵۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَخْلو النَّفْسُ مِنَ الأملِ حتّى تَدْخُلَ فی الأجلِ
امام علی علیه السلام : نفْس از آرزو تهی نمی شود مگر زمانی که اجل سر رسد.

غرر الحكم : ۱۰۸۴۴ .

حدیث۵۱۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الأملُ يُنْسى الأَجَلَ .

امام على عليه السلام : آرزو، اجل را از ياد انسان مى برد.

غرر الحكم : ۸۷۴

حدیث۵۱۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أقْرَبُ شَىْءٍ الأجلُ، أبْعَدُ شَىْءٍ الأملُ .

امام على عليه السلام : نزديكترين چيز [به انسان] اجل (مرگ) است. دورترين چيز آرزوست.

غرر الحكم : ۲۹۲۰ و ۲۹۲۱

حدیث۵۱۵۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لو رأَى العبدُ أجلَهُ وسُرْعَتَهُ إلَيهِ أبْغَضَ الأملَ .

امام على عليه السلام : اگر انسان اجل و سرعت آن را [به سوى خود] مى ديد، آرزو را دشمن مى داشت.

بحار الأنوار : ۷۳/۹۵/۷۹ ، وانظر أيضاً: ۱۶۴/۲۲ و ۱۶۶/۲۸ .

حدیث۵۱۵۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنَّ الأملَ يُذْهِبُ العقلَ ، ويُكْذِبُ الوَعدَ ، ويَحُثُّ علَى الغَفْلَةِ ، ويُورِثُ الحَسْرَةَ . فأكْذِبوا الأملَ ؛ فإنّه غَرُورٌ ، وإنَّ صاحِبَهُ مَأزُورٌ .

امام على عليه السلام : آرزو عقل را مى برد، وعده پوچ مى دهد، به غفلت ترغيب مى كند و حسرت به بار مى آورد. پس، آرزو را دروغ شماريد، كه آرزو فريبنده است و آرزومند گناهكار است.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۹۳/۲

حدیث۵۱۵۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ الأملَ يُسْهى القلبَ ، ويُكْذِبُ الوَعْدَ ، ويُكْثِرُ الغَفْلَةَ ، ويُورِثُ الحَسْرَةَ .

امام على عليه السلام : آرزو، دل را به گمراهى مى كشاند، وعده دروغ مى دهد، غفلت بسيار به بار مى آورد، و حسرت بر جاى مى گذارد.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵/۱۱۷

حدیث۵۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الأملِ فَسادُ العَمَلِ .

امام علی علیه السلام : ثمره آرزو ، تباهی کار است .

غرر الحکم : ۴۶۴۱ .

حدیث۵۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأمانِیُّ تُعْمی عُیُونَ البصائرِ .

امام علی علیه السلام : آرزوها، چشمان بصیرت را کور می کنند.

غرر الحکم : ۱۳۷۵

حدیث۵۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأملُ سُلطانُ الشَّیاطِینِ علی قُلُوبِ الغافِلِینَ .

امام علی علیه السلام : آرزو، مایه چیرگی شیطانها بر دلِ غافلان است.

غرر الحکم : ۱۸۲۸

حدیث۵۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأملُ رَفیقٌ مُؤْنِسٌ .

امام علی علیه السلام : آرزو، رفیقی همدم است.

غرر الحکم : ۱۰۴۲ .

حدیث۵۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأملُ لا غایةَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : آرزو را پایانی نیست.

غرر الحکم : ۱۰۱۰

حدیث۵۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الآمالُ لا تَنْتَهی .

امام علی علیه السلام : آرزوها، پایان ناپذیرند.

غرر الحکم : ۶۳۹ .

حدیث۵۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اتَّقُوا باطِلَ الأملِ ، فَرُبَّ مُسْتَقْبِلٍ یومٍ لیسَ بِمُسْتَدْبِرِهِ ، ومَغْبُوطٍ فی أوَّلِ لَیلِهِ

امام علی علیه السلام : از آرزوی پوچ و باطل بپرهیزید؛ زیرا چه بسا کسی که به امید فردا بود ، ولی آن را پشت سر نگذاشت وچه بسا کسی که در آغاز شب به او غبطه می خورند ولی در پایان آن به حال او می گریند.

فی المصدر «فی أوّل لیلةٍ» والصواب ما أثبتناه .

حدیث۵۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأملُ کالسَّرابِ : یَغِرُّ مَنْ رَآهُ ، ویُخْلِفُ مَن رَجاهُ .

امام علی علیه السلام : آرزو چون سراب است که بیننده اش را می فریبد و امیدوارش را مأیوس می سازد.

غرر الحکم : ۱۸۹۶

حدیث۵۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فِی کِتابِهِ إلَی ابنِ عبّاسٍ ـ : أمّا بَعْدُ ، فَلَا یَکُنْ حَظُّکَ فی وِلَایتِکَ مَالاً تَستَفِیدُهُ ، وَلَا غَیْظا تَشْتَفِیهِ ، وَلکنْ إمَاتَةُ بَاطِلٍ وإحْیَاءُ حَقٍّ .

امام علی علیه السلام ـ در نامه خود به ابن عباس ـ نوشت : اما بعد [از حمد]؛ مبادا بهره تو از حکومتت به دست آوردن مالی یا فرو نشاندن خشمی (انتقامگیری) باشد. بلکه باید بهره ات میراندن باطلی باشد و زنده کردن حقّی.

بحار الأنوار : ۴۰/۳۲۸/۱۰ .

حدیث۵۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لابنِ عَبّاسٍ إذْ دَخَلَ عَلَیْهِ وَقَالَ : إنَّ الحَاجَّ قَدِ اجْتَمَعُوا لِیسْمَعُوا مِنْکَ ، وَهُوَ یَخْصِفُ نَعْلاً ـ : أمَا وَاللّه ِ لَهُما أحَبُّ إلَیَّ مِنْ أمْرِکُمْ هذَا ، إلّا أنْ اُقِیمَ حَدّا أوْ أدْفَعَ بَاطِلاً .

امام علی علیه السلام ـ آنگاه که مشغول پینه زدن کفش خود بود و ابن عباس آمد و گفت: حاجیان گرد آمده اند تا سخنی از شما بشنوند ـ فرمود : سوگند به خدا این دو (لنگه کفش) را بیش از کار شما (حکومت) دوست می دارم مگر آنکه حدّی را اجرا کنم یا باطلی را دور سازم.

المناقب لابن شهرآشوب : ۲/۱۰۱.

حدیث۵۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَابُدّ لِلنَّاسِ مِنْ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ ، يَعْمَلُ فِي إمْرَتِهِ المُؤْمِنُ وَيَسْتَمْتِعُ فِيهَا الكَافِرُ ، وَيُبَلِّغُ اللّهُ فِيهَا الأجَلَ ، ويُجْمَعُ بِهِ الفَيْءُ ، وَيُقَاتَلُ بِهِ العَدُوُّ ، وَتَأمَنُ بِهِ السُّبُلُ ، وَيُؤْخَذُ بِهِ لِلضّعِيفِ مِنَ القَوِيِّ، حَتّى يَسْتَرِيحَ بَرٌّ وَيُسْتَرَاحَ مِنْ فَاجِرٍ .
امام علی علیه السلام : مردم را ناچار فرمانروایی باید؛ نیکوکار یا تبهکار؛ زیرا در حکومت او فرد باایمان کار خویش (اطاعت خدا) می کند و کافر بهره خویش می برد و خداوند با وجود حکومت ، هرکس را به اجل مقدّر می رساند و به وسیله او مالیاتها جمع آوری می شود و با دشمن جنگیده می شود و راهها امن می گردد و حقّ ناتوان از زورمند ستانده می شود و نیکوکار آسایش می بیند و از تبهکار در امان می ماند.
بحار الأنوار : ۷۵/۳۵۸/۷۲.

حدیث۵۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أَسَدٌ حَطُومٌ خَيْرٌ مِنْ سُلْطَانٍ ظَلُومٍ ، وَسُلْطَانٌ ظَلُومٌ خَيرٌ مِنْ فِتَنٍ تَدُومُ .
امام علی علیه السلام : شیر درنده بهتر است از فرمانروای ستمگر و فرمانروای ستمگر بهتر است از فتنه های دیرپای .
بحار الأنوار : ۷۵/۳۵۹/۷۴.

حدیث۵۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فِي الحَرُورِيَّةِ وَهُمْ يقولون: لا ـ حُكْمَ إلّا للّه ـ : الحُكْمُ للّه ، وَفِي الأرْضِ حُكَّامٌ ، وَلكِنَّهُمْ يَقُولُونَ : لَا إمَارةَ ، وَلَابُدَّ لِلنّاسِ مِنْ إمَارَةٍ؛ يَعْمَلُ فِيْها المُؤْمِنُ ، ويَسْتَمْتِعُ فِيها الفَاجِرُ وَالكَافِرُ، وَيُبَلِّغُ اللّهُ فِيهَا الأجَلَ .
امام علی علیه السلام ـ درباره حروریه (خوارج) که می گفتند «حُکم و داوری جز از آن خدا نیست» ـ فرمود : [آری]حُکم [واقعا] از آنِ خداست و در زمین نیز حاکمان و داورانی هستند، اما آنان می گویند: فرمانروایی لزومی ندارد، حال آن که مردم را از حکومت گریزی نیست، تا مؤمن در آن حکومت، کار خویش کند و تبهکار و کافر بهره خود برند و خداوند در زمان آن هر کس را به اجل مقدّر می رساند.
کنز العمّال : ۳۱۵۶۷ .

حدیث۵۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ مُعاوِيَةَ سَيَظْهَرُ عَلَيْكُمْ ، قَالُوا : فَلِمَ نُقَاتِلُ إذا ؟ قَالَ : لَابُدَّ لِلنّاسِ مِنْ أَمِيرٍ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ
امام علی علیه السلام : بزودی معاویه بر شما چیره خواهد شد ؛ گفتند : پس ، چرا با او بجنگیم ؟ فرمود : مردم را ناگزیر فرمانروایی باید ؛ نیکوکار باشد یا بدکار .
کنز العمّال : ۱۴۳۶۶

حدیث۵۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَایُصْلِحُ النَّاسَ إلَا أمِیرٌ ؛ بَرٌّ أوْ فَاجِرٌ .

امام علی علیه السلام : [وضع] مردم را به سامان نیاورد مگر فرمانروا؛ نیکو باشد یا بد.

کنز العمّال : ۱۴۲۸۶

حدیث۵۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی قَضیّةِ التَّحْکِیم ـ : إنَّ هؤلاءِ یَقُولُونَ : لَا إمْرَةَ ! وَلَابُدَّ مِنْ أمِیرٍ یَعْمَلُ فِی إمْرَتِهِ المُؤْمِنُ ، وَیَسْتَمْتِعُ الفَاجِرُ .

امام علی علیه السلام ـ در قضیه حکمیت ـ فرمود : اینان (خوارج) می گویند فرمانروایی ضرورتی ندارد! حال آن که وجود فرمانروا لازم است تا در زمان حکومت او مؤمن کار خود کند و کافر بهره خود بَرَد.

أنساب الأشراف : ۳/۱۳۵.

حدیث۵۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی تفسیر قوله : «اللّه » ـ : هُوَ الّذییَتَألَّهُ إلیهِ عِنـدَ الحَوائِجِ وَ الشَّدائِدِ کُلُّ مَخلوقٍ عِنـدَ انقِطاعِ الرَّجاءِ مِن جَمیعِ مَن هُوَ دونَهُ ، وتَقَطُّعِ الأسبابِ مِن کُلِّ مَن سِواهُ .

امام علی علیه السلام ـ در بیان معنای «اللّه » ـ : او کسی است که هر مخلوقی ، به هنگام نیازها و سختی ها و قطع امید از همه چیزهای دیگر و دست نداشتن به غیر او ، شیدایش می شود .

التوحید : ۲۳۱/۵

حدیث۵۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللّه ُ مَعْنَاهُ المَعْبُودُ الّذِی یَألَهُ فِیْهِ الْخَلْقُ وَیُؤْلَهُ إلَیْهِ ، وَاللّه ُ هُوَ المَسْتُورُ عَنْ دَرْکِ الأبْصَارِ ، المَحْجُوبُ عَنِ الأوْهَامِ وَالخَطَرَاتِ .

امام علی علیه السلام : اللّه به معنای معبودی است که آفریدگان درباره او حیرانند و [نیز] کسی که بدو پناه برده می شود. اللّه ، هموست که از دیده ها پوشیده است و از وهم و خیال در پرده.

التوحید : ۸۹/۲

حدیث۵۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إزَالَةُ الرَّوَاسِی أسْهَلُ مِنْ تَألِیفِ القُلُوبِ المُتَنَافِرَةِ .

امام علی علیه السلام : از جای کندن کوههای استوار آسانتر است تا الفت دادن دلهای از هم رمیده.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱/۷۰.

حدیث۵۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَقِرُّوا الحَارَّ حَتّی یَبْرَدَ ، فإنَّ رَسُولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله قُرِّبَ إلَیْهِ طَعَامٌ حارٌّ فَقَالَ : أَقِرُّوهُ حَتَّی یَبْرَدَ ،مَا کَانَ اللّه ُعزّ وجلّ لِیُطْعِمَنَا النَّارَ ، وَالبَرَکَةُ فِی البَارِدِ .

امام علی علیه السلام : غذای داغ را سرد کنید؛ زیرا غذای داغی در برابر پیامبر صلی الله علیه و آله نهاده شد، آن حضرت فرمود: آن را سرد کنید. خداوند عز و جلبه ما آتش نمی خوراند. برکت در غذای سرد است.

الکافی : ۶/۳۲۱/۱.

حدیث۵۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ذَکَرَ اسْمَ اللّهِ عِنْدَ طَعَامٍ أوْ شَرَابٍ فِی أوّلِهِ ، وَحَمِدَ اللّه َ فِی آخِرِهِ لَمْ یُسْألْ عَنْ نَعِیمِ ذلِکَ الطَّعَامِ أبَدا .

امام علی علیه السلام : هر که در هنگام شروع خوردن غذا یا نوشیدنی، نام خدا را به زبان آورد و در پایان، خدا را حمد و سپاس گوید، هرگز درباره نعمت آن غذا از او سؤال نخواهد شد .

وسائل الشیعة : ۱۶/۴۸۴/۵ ، انظر أیضا : ص ۴۷۹ باب ۵۶ و ص ۴۸۲ باب ۵۷ .

حدیث۵۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ابْدَؤوا بِالمِلْحِ فِی أوَّلِ طَعَامِکُمْ ، فَلَوْ یَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِی المِلْحِ لاخْتَارُوهُ عَلَی الدِّرْیَاقِ المُجَرَّبِ .

امام علی علیه السلام : غذایتان را با خوردن نمک آغاز کنید؛ چه، اگر مردم می دانستند که نمک چه فوایدی دارد آن را بر پادزهر مجرَّب ترجیح می دادند .

وسائل الشیعة : ۱۶/۵۲۰/۳ ، انظر أیضا : ص ۵۱۹ باب ۹۵.

حدیث۵۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا یَجْتَمِعُ الجُوعُ وَالمَرَضُ .

امام علی علیه السلام : گرسنگی و بیماری با هم جمع نمی شوند .

غرر الحکم : ۱۰۵۶۹ .

حدیث۵۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ العَوْنُ عَلی أسْرِ النَّفْسِ وَکَسْرِ عَادَتِها التَّجَوُّعُ .

امام علی علیه السلام : گرسنگی کشیدن، نیکو یاوری است برای به بند کشیدن نفس و درهم شکستن عادتهای آن .

غرر الحکم : ۹۹۴۲

حدیث۵۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ عَوْنُ المَعاصِی الشِّبَعُ .

امام علی علیه السلام : سیری، یاور خوبی برای گناهان است .

غرر الحکم : ۹۹۲۲.

حدیث۵۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الشِّبَعُ یُفسِدُ الوَرَعَ .

امام علی علیه السلام : سیریِ شکم، پارسایی را نابود می کند .

غرر الحکم : ۶۵۹

حدیث۵۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذَا مُلِئَ البَطْنُ مِنَ المُبَاحِ عَمِیَ القَلْبُ عَنِ الصَّلَاحِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه شکم از خوردنیهای مباح انباشته شود، دل از دیدن خیر و صلاح نابینا می گردد .

غرر الحکم : ۴۱۳۹

حدیث۵۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَجْتَمِعُ الفِطْنَةُ وَالبِطْنَةُ .

امام علی علیه السلام : با پرخوری ، تیزهوشی [در کار]نیست .

غرر الحکم : ۱۰۵۷۲

حدیث۵۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ کَثُرَ أَکْلُهُ قَلَّتْ صِحَّتُهُ ، وَثَقُلَتْ عَلی نَفْسِهِ مُؤْنَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر که خوراکش زیاد باشد سلامتی اش کم می شود و خرج زندگی را بر دوش خود سنگین می کند .

غرر الحکم : ۸۹۰۳.

حدیث۵۱۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
قِلَّةُ الأَكْلِ مِنَ العَفَافِ ، وَكَثْرَتُهُ مِنَ الإسْرَافِ .
امام على عليه السلام : كم خورى نشانه خويشتندارى است و پرخورى نشانه زياده روى.
غرر الحكم : ۶۷۴۷ .

حدیث۵۱۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
ـ لِابنَيهِ عليهماالسلام لمّا ضَرَبه ابنُ مُلْجَم ـ : احبِسُوا هذا الأسيرَ ، وأطعِمُوهُ ، واسْقُوهُ ، وأحْسِنوا إسارَهُ .
امام على عليه السـلام ـ پس از آن كه ابن ملجم بر او ضـربت زد، به حسن و حسين عليهماالسلام ـ فرمود : اين اسير را زندانى كنيد و به او غذا و آب دهيد و در اسارت با وى خوشرفتار باشيد.
قرب الإسناد : ۱۴۳/۵۱۵ .

حدیث۵۱۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
إطعامُ الأسيرِ والإحسانُ إليهِ حقٌّ واجبٌ ، وإنْ قَتَلْتَه مِن الغدِ .
امام على عليه السلام : غذا دادن به اسير و خوشرفتارى با او حقّى است واجب، هر چند [بخواهى]فردا او را بكشى.
وسائل الشيعة : ۱۱/۶۹/۳ .

حدیث۵۱۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن اسْتُؤْسرَ مِن غيرِ جِراحةٍ مُثقِلةٍ فلا يُفْدى مِن بيتِ المالِ ، ولكنْ يُفْدى مِن مالهِ إن أحبَّ أهلُهُ .
امـام على عليه السـلام : هركس، بـدون جراحت شديـد، تن به اسـارت دهـد، نبايـد براى آزادى او از بيت المال سَربها داد؛ بلكه در صورت رضايت خانواده اش، سربهاى او بايد از مال خودش پرداخت شود.
الكافى : ۳/ ۵/۳۴

حدیث۵۱۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
لِيؤذّنْ لَكُم أفصحُكُمْ ، وَلْيؤمّكُمْ أفقهُكُم .
امام على عليه السلام : بايد فصيح ترين فرد شما اذان بگويد، و آگاهترينِ شما به مسائل دينى، امامت [نمازتان]را به عهده گيرد.
دعائم الإسلام : ۱/۱۴۷.

حدیث۵۱۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنْ لم يَصْلُحْ على أدبِ اللّه ِ لم يَصْلُحْ على أدبِ نفسِهِ .

امام علی علیه السلام : هر که با ادب [تعالیم] خداوند اصلاح نشود، با ادب خویش [نیز] اصلاح نمی گردد.

غرر الحکم : ۹۰۰۱.

حدیث۵۱۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ البلاءَ للظّالِمِ أدبٌ.

امام علی علیه السلام : بلا برای ستمگر تأدیب (تنبیه) است .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۹۸/۵۵ .

حدیث۵۱۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنْ تأدّبَ بآدابِ اللّه ِ عزّ وجلّ أدّاهُ إلَى الفلاحِ الدائمِ .

امام علی علیه السلام : هر که به آداب خداوند عز و جل مؤدّب شود ، او را به رستگاری جاوید می رسانَد.

بحار الأنوار : ۹۲/۲۱۴/۱۳.

حدیث۵۱۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عاتِبْ أخاكَ بالإحسانِ إليهِ ، وارْدُدْ شرَّهُ بالإنعامِ علَيهِ .

امام علی علیه السلام : برادرت را با نیکی کردن به او سرزنش کن و بدی اش را با بخشش به او پاسخ ده.

بحار الأنوار : ۷۱/۴۲۷/۷۶.

حدیث۵۱۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أصْلِحْ المُسيءَ بحُسْنِ فِعالِكَ ، ودُلَّ علَى الخيرِ بجميلِ مَقالِكَ .

امام علی علیه السلام : بدکار را [یا کسی را که به تو بدی کرده است] با کردار نیکت اصلاح کن، و با گفتار نیکو و زیبایت او را به خیر رهنمون شو .

غرر الحکم : ۲۳۰۴.

حدیث۵۱۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

استِصْلاحُ الأخيارِ بإكْرامِهِمْ ، والأشرارِ بتأديبِهِمْ .

امام علی علیه السلام : اصلاح کردن نیکان با گرامی داشتن آنهاست، و اصلاح کردن بدکاران با تأدیب (تنبیه) آنان.

بحار الأنوار : ۷۸/۸۲/۸۱

حدیث۵۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ازْجُرِ المُسيءَ بِثوابِ المُحسِنِ .

امام علی علیه السلام : با پاداش دادن به نیکوکار، بدکار را از بدکرداری باز دار .

نهج البلاغة : الحكمة ۱۷۷.

حدیث۵۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ للحسنِ علیه السـلام ـ : إنّما قَلْبُ الحَدَثِ كالأرضِ الخاليةِ ما اُلقِيَ فيها مِنْ شيءٍ قَبِلَتْهُ ، فبادَرْتُكَ بالأدبِ قبلَ أن يَقْسُوَ قلبُكَ ويَشتغِلَ لُبُّكَ .

امـام علی علیه السـلام ـ به امـام حسن علیه السـلام ـ فرمود : دل نوجوان همچون زمین خالی است که هر چه در آن افکنـده شود می پذیرد ؛ از این رو، من پیش از آن که دلت سخت و فکرت مشغول شود به تأدیب و تربیت تو پرداختم.

نهج البلاغة: الكتاب ۳۱.

از۵۲۰۱تا۵۴۰۰

حدیث۵۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ضَبْطُ النّفْسِ عندَ الرَّغَبِ والرَّهَبِ مِن أفضلِ الأدبِ .

امام علی علیه السلام : خویشتنداری در بیم و امید ، از برترین ادبهاست.

غرر الحکم : ۵۹۳۲ .

حدیث۵۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضلُ الأدبِ أن يَقِفَ الإنسانُ عند حَدِّه ولا يَتَعدّى قَدْرَهُ .

امام علی علیه السلام : برترین ادب آن است که انسان در حدّ خود بماند و از اندازه خویش تجاوز نکند.

غرر الحکم : ۳۲۴۱

حدیث۵۲۰۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أحسَنُ الآدابِ ما كَفَّكَ عنِ المَحارِمِ .

امام على عليه السلام : نيكوترين ادب آن است كه تو را از حرام ها باز دارد.

غرر الحكم : ۳۲۹۸

حديث۵۲۰۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَفى بالعَبْدِ أدَبا أن لا يُشرِكَ فى نِعَمِهِ وأرَبِهِ غيرَ ربِّهِ .

امام على عليه السلام : در ادب بنده همين بس كه در ناز و نيازهايش كسى جز پروردگار خود را شريك نسازد.

بحار الأنوار : ۹۴/۹۴/۱۲.

حديث۵۲۰۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كَفاكَ أدبا لنفسِكَ اجتِنابُ ما تَكْرهُهُ مِن غيرِكَ .

امام على عليه السلام : براى تأديب خود همين بس كه از آنچه در ديگران نمى پسندى دورى كنى.

بحار الأنوار : ۷۰/۷۳/۲۷

حديث۵۲۰۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن كَلِفَ بالأدبِ قَلَّتْ مَساوِيهِ .

امام على عليه السلام : هر كه دلداده ادب باشد بديهايش كاستى مى گيرد.

غرر الحكم : ۸۲۷۱

حديث۵۲۰۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

بالأدبِ تُشْحَذُ الفِطَنُ .

امام على عليه السلام : تربيت ، سبب تيزهوشى مى شود.

غرر الحكم : ۴۳۳۳ .

حديث۵۲۰۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

سَبَبُ تزكيةِ الأخلاقِ حُسنُ الأدبِ .

امام على عليه السلام : تربيت نيكو، سبب تزكيه اخلاق است.

غرر الحکم : ۵۵۲۰

حدیث۵۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا زادَ عِلمُ الرّجُلِ زادَ أدبُهُ ،وتضاعَفَتْ خَشیتُه لربِّهِ .

امام علی علیه السلام : چون دانش آدمی فزونی گیرد، ادبش افزون می شود و ترسش از پروردگارش دو چندان می گردد.

غرر الحکم : ۴۱۷۴

حدیث۵۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جالِسِ العلماءَ یَزْدَدْ علمُکَ ویَحْسُنْ أدبُکَ وَتَزکُ نَفْسُکَ .

امام علی علیه السلام : با دانشمندان همنشینی کن تا بر دانشت افزوده ، ادبت نیکو و جانت پاکیزه گردد.

غرر الحکم : ۴۷۸۶

حدیث۵۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَولَّوْا مِن أنفسِکُم تأدیبَها ، واعدِلُوا بها عَن ضَراوةِ عاداتِها .

امام علی علیه السلام : به تأدیب و تربیت نفسهای خود بپردازید و آنها را از شیفتگی به عادتهایشان بازدارید .

غرر الحکم : ۴۵۲۲.

حدیث۵۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُعلّمُ نفسِهِ ومُؤدّ بُها أحَقُّ بالإجْلالِ مِن معلّمِ النّاسِ ومُؤدّبِهِم .

امام علی علیه السلام : کسی که آموزگار و مربّی خود باشد ، بیشتر در خور بزرگداشت است از کسی که آموزگار و مربّی مردم باشد .

بحار الأنوار : ۲/۵۶/۳۳.

حدیث۵۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن زادَ أدبُهُ علی عقلِهِ کانَ کالرّاعی بینَ غَنَمٍ کثیرةٍ .

امام علی علیه السلام : هر که ادبش بر خردش افزون باشد، همچون شبانی است در میان گوسپندان بسیار.

غرر الحکم : ۸۸۸۶ .

حدیث۵۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کلُّ شیءٍ یَحتاجُ إلی العقلِ ، والعقلُ یَحتاجُ إلَی الأدبِ .
امام علی علیه السلام : هر چیزی نیازمند خرد است و خرد نیازمند ادب.
غرر الحکم : ۶۹۱۱

حدیث۵۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الأدبُ فی الإنسانِ کشَجَرةٍ أصلُها العقلُ .
امام علی علیه السلام : ریشه درخت ادب در انسان، خرد است.
غرر الحکم : ۲۰۰۴

حدیث۵۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا زینةَ کالآدابِ .
امام علی علیه السلام : [برای آدمی] هیچ زیوری زیبنده تر از ادب نیست.
غرر الحکم : ۱۰۴۶۶.

حدیث۵۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَسَدَ حسَبُ مَن لیسَ لَه أدبٌ .
امام علی علیه السلام : کسی که ادب ندارد، شرافت خانوادگی اش تباه است .
تحف العقول : ۹۶.

حدیث۵۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زِینتُکُم الأدبُ .
امام علی علیه السلام : زیور شما ادب است.
نهج السعادة : ۲/۵۰.

حدیث۵۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا حسَبَ أنفعُ مِن الأدبِ .

امام علی علیه السلام : شرافتی سودمندتر از ادب نیست.

بحار الأنوار: ۷۱/۴۲۸/۷۸.

حدیث۵۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علیکَ بالأدبِ فإنَّهُ زَیْنُ الحَسَبِ .

امام علی علیه السلام : ادب بیاموز که زیور شرافت است.

غرر الحکم : ۶۰۹۶.

حدیث۵۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الأدبِ یَنُوبُ عنِ الحسَبِ .

امام علی علیه السلام : ادب نیکو، جایگزین شرافت می شود.

بحار الأنوار: ۷۵/۶۸/۸

حدیث۵۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خیرُ ما وَرّثَ الآباءُ الأبناءَ الأدبُ .

امام علی علیه السلام : بهترین چیزی که پدران برای فرزندان به میراث می گذارند، ادب است.

غرر الحکم : ۵۰۳۶

حدیث۵۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ النّاسَ إلی صالحِ الأدبِ أحْوَجُ مِنهُم إلی الفِضّةِ والذَّهَبِ .

امام علی علیه السلام : مردم به تربیتِ نیک نیازمندترند تا به زر و سیم.

غرر الحکم : ۳۵۹۰

حدیث۵۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الأدبِ أفضلُ نَسَبٍ وأشرفُ سَبَبٍ .

امام علی علیه السلام : ادب نیکو، برترین تبار و والاترین خویشاوندی است.

غرر الحکم : ۴۸۵۳

حدیث۵۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأدبُ أحْسَنُ سَجِيّةٍ .

امام علی علیه السلام : ادب، بهترین خوی است.

غرر الحکم : ۹۶۷

حدیث۵۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الأدبُ كمالُ الرَّجُلِ .

امام علی علیه السلام : ادب، کمال انسان است.

غرر الحکم : ۹۹۸.

حدیث۵۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يا مؤمنُ ، إنّ هذا العِلْمَ والأدبَ ثَمَنُ نفسِكَ ، فاجتَهِدْ فی تَعلُّمِهِما ، فما يَزيدُ مِن عِلمِكَ وأدبِكَ يَزيدُ فی ثَمَنِكَ وقَدْرِكَ .

امام علی علیه السلام : ای مؤمن! این دانش و ادب جان بهای توست، پس در فراگرفتن آن دو کوشا باش که هر چه بر دانش و ادبت افزوده شود، قدر و ارزشت فزونی می گیرد.

مشکاهٔ الأنوار : ۲۳۹/۶۸۹.

حدیث۵۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يُكلِّفْ أحدُكُم أخاهُ الطَّلَبَ إذا عَرَفَ حاجتَهُ .

امام علی علیه السلام : هرگاه یکی از شما بداند که برادرش نیازمند است، زحمت خواهش را از دوش او بردارد [و در برآوردن آن پیشدستی کند].

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۲۹

حدیث۵۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَعَظَ أخاهُ سِرّا فَقَد زانَهُ ، ومَن وعَظَهُ عَلانِيَةً فَقَد شانَهُ .

امام علی علیه السلام : هر که برادر خود را پنهانی اندرز دهد او را آراسته و هر که آشکارا پندش دهد او را تباه کرده است.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۲۹

حدیث۵۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّخَذَ أخا بعدَ حُسْنِ الاختِبارِ دامَتْ صُحْبَتُهُ وتأكَّدَتْ مَودّتُهُ . مَنِ اتَّخَذَ أخاً مِن غيرِ اختِبارٍ ألْجَأهُ الاضْطِرارُ إلى مُرافَقَةِ الأشرارِ .

امام علی علیه السلام : هر کس پس از آزمایش درست ، برادری را انتخاب کند، رفاقتش می پاید و دوستی اش استوار می گردد. هر که بدون آزمایش، برادری را انتخاب کند به ناچار به همنشینی با بدان دچار خواهد شد.

غرر الحکم : ۸۹۲۱، ۸۹۲۳.

حدیث۵۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لَمّا سُئل: أيُّ صاحبٍ شرٌّ ؟ ـ : المُزَيِّنُ لکَ مَعصيةَ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام ـ وقتی از وی پرسیده شد: بدترین همنشین کدام است؟ ـ فرمود : آن که معصیت خدا را در نظرت زیبا جلوه دهد.

معانی الأخبار : ۱۹۸/۴.

حدیث۵۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الإخْوانِ مَن تُكُلِّفَ لَهُ .

امام علی علیه السلام : بدترین برادر آن است که مایه رنج و زحمت آدمی باشد.

نهج البلاغة : الحکمة ۴۷۹.

حدیث۵۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيرُ إخْوانِک مَن كثُرَ إغْضابُهُ لکَ فی الحقِّ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر تو آن است که در راه حق، بر تو زیاد خشم گیرد.

غرر الحکم : ۵۰۰۹

حدیث۵۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خيرُ الإخْوانِ مَن لا يُحْوِجُ إخْوانَهُ إلی سِواهُ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر آن است که برادران خویش را نیازمند دیگری نسازد.

غرر الحکم : ۴۹۸۵.

حدیث۵۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خيرُ إخْوانِكَ مَن سارَعَ إلى الخيرِ وجَذَبَكَ إلَيهِ ، وأمَرَكَ بالبِرِّ وأعانَكَ علَيهِ .
امام علی علیه السلام : بهترین برادران تو کسی است که برای انجام کارهای نیک بشتابد و تو را نیز به نیکوکاری بکشاند و به نیکی فرمانت دهد و در آن یاری ات دهد.
غرر الحکم : ۵۰۲۱

حدیث۵۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خيرُ الإخْوانِ أقَلُّهُمْ مُصانَعةً في النَّصيحَةِ .
امام علی علیه السلام : بهترین برادر آن است که در نصیحت و ارشاد کمتر ملاحظه کند.
غرر الحکم : ۴۹۷۸

حدیث۵۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خيرُ إخْوانِكَ مَن واساكَ ، وخيرٌ مِنه مَن كَفاكَ ، وإنِ احتاجَ إليكَ أعْفاكَ .
امام علی علیه السلام : بهترین برادران تو کسی است که به تو یاری دهد و بهتر از او کسی است که تو را بسنده باشد و اگر به تو نیازمند شد از تو بگذرد.
غرر الحکم : ۴۹۸۸

حدیث۵۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خيرُ الإخْوانِ مَن كانتْ في اللّهِ مَودّتُهُ .
امام علی علیه السلام : بهترین برادران کسی است که دوستی اش برای خدا باشد .
غرر الحکم : ۵۰۱۷

حدیث۵۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الاحتِمالُ زَيْنُ الرِّفاقِ .
امام علی علیه السلام : تحمّل [لغزشها] زیور همراهی و رفاقت است.
غرر الحکم : ۷۵۲

حدیث۵۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لم یَحْتَمِلْ زَلَلَ الصَّدیقِ ماتَ وحیدا .

امام علی علیه السلام : کسی که لغزشهای دوست را تحمّل نکند [به تدریج از آنها می بُرد و] تنها می میرد.

غرر الحکم : ۹۰۷۹.

حدیث۵۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

احتمِلْ زلّةَ وَلیِّکَ لوقتِ وَثْبةِ عَدُوِّکَ .

امام علی علیه السلام : لغزش دوست خود را برای زمان یورش دشمنت تحمّل کن.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۶/۲۹.

حدیث۵۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن جانَبَ الإخْوانَ علی کُلِّ ذَنبٍ قَلَّ أصدِقاؤهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس به خاطر هر خطایی از برادران کناره گیرد، دوستانش کاهش می یابند.

غرر الحکم : ۸۱۶۶.

حدیث۵۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أخوکَ الّذی لا یَخْذُلُکَ عِندَ الشِّدَّةِ ،

ولا یَغْفُلُ عنکَ عندَ الجَرِیرةِ ، ولا یَخْدَعُکَ حینَ تَسْألُهُ .

امام علی علیه السلام : برادر تو آن کس است که گاهِ سختی تنهایت نگذارد، و جور تو را بر دوش کشد و هرگاه از او چیزی بخواهی [یا بپرسی]فریبت ندهد.

بحار الأنوار : ۷۷/۲۶۹/۱.

حدیث۵۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ أخاکَ حَقّا مَن غَفَرَ زلّتَکَ ، وسَدَّ خَلّتَکَ ، وقَبِلَ عُذْرَکَ ، وسَتَرَ عَوْرَتَکَ ، ونَفی وَجلَکَ ، وحَقّقَ أملَکَ .

امام علی علیه السلام : برادر حقیقی تو کسی است که از

لغزشت درگذرد، نیازت را برآورد، پوزش تو را بپذیرد، عیبت را بپوشاند، ترس را از تو دور کند و آرزویت را برآورد.

غرر الحکم : ۳۶۴۵.

حدیث۵۲۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اخْتَرْ مِن كلِّ شيءٍ جَدِيدَهُ ، ومِن الإخْوانِ أقدَمَهُمْ .

امام على عليه السلام : از هر چيزى جديدش را برگزين و از برادران، قديمى ترينشان را.

غرر الحكم : ۲۴۶۱

حديث۵۲۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تُواخِ مَن يَسْتُرُ مَناقِبَك، ويَنْشُرُ مَثالِبَكَ .

امام على عليه السلام : با كسى كه خوبيهايت را مى پوشاند و عيبهايت را پخش مى كند، برادرى مكن.

غرر الحكم : ۱۰۴۲۰.

حديث۵۲۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ليسَ لكَ بأخٍ مَنِ احْتَجْتَ إلى مُداراتِهِ .

امام على عليه السلام : كسى كه نيازمند مدارا كردن با او باشى، برادر تو نيست.

غرر الحكم : ۷۵۰۳

حديث۵۲۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا يَكُونَنَّ أخوكَ أقوى على قَطيعتِكَ منكَ على صِلَتِهِ ، ولا تَكُونَنّ على الإساءَةِ أقوى منكَ علَى الإحسانِ .

امام على عليه السلام : هرگز نبايد توانايى برادرت در قطع رابطه با تو بيشتر از توانايى تو در پيوند با او باشد و نبايد توانايى او بر بدى كردن بيشتر از توانايى تو بر نيكى كردن باشد.

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱.

حديث۵۲۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ما أقبحَ القَطِيعةَ بعدَ الصِّلَةِ ، والجَفاءَ بعدَ الإخاءِ ، والعَداوةَ بعدَ المَودّةِ!

امام على عليه السلام : چه زشت است بريدن بعد از پيوستن، و بيگانگى پس از برادرى، و دشمنى پس از دوستى!

بحار الأنوار: ۷۷/۲۱۰/۱.

حديث۵۲۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنْ أرَدْتَ قَطِيعَةَ أخيكَ فاستَبْقِ لَهُ مِن نفسِكَ بَقيّةً يَرجِعُ إليها إن بَدا لَه ذلكَ يوما مّا .

امام علی علیه السلام : اگر خواستی از برادرت ببری، ته مانده ای از دوستی خود برای او باقی گذار که اگر روزی به فکرش رسید که آشتی کند به آن بازگردد.

نهج البلاغة: الكتاب ۳۱.

حدیث۵۲۵۱

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

مَن وادَّكَ لأمرٍ ولّى عندَانقِضائِهِ .

امام علی علیه السلام : کسی که برای کاری با تو دوستی می کند ، پس از تمام شدن آن به تو پشت می کند.

غرر الحکم : ۸۵۵۲ .

حدیث۵۲۵۲

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

سَلُوا القُلوبَ عنِ المَوَدّاتِ ؛ فإنّها شَواهِدُ لا تَقْبَلُ الرُّشا .

امام علی علیه السلام : دوستیها و محبّتها را از دلها بپرسید که دلها گواهانی رشوه ناپذیرند.

غرر الحکم : ۵۶۴۱.

حدیث۵۲۵۳

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

بالتَّواخی فی اللّه ِ تُثْمِرُ الاُخُوّهُ .

امام علی علیه السلام : با برادری در راه خدا، برادری به بار می نشیند.

غرر الحکم : ۴۲۲۵

حدیث۵۲۵۴

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

مَن لَم تَكُن مَودّتُهُ فی اللّه ِ فاحْذَرْهُ؛ فإنّ مودّتَهُ لَئيمةٌ ، وصُحْبتَه مَشُومةٌ.

امام علی علیه السلام : از کسی که دوستی اش برای خدا نیست بپرهیز؛ زیرا دوستی او پستی است و همنشینی با او شوم .

غرر الحکم :۸۹۷۸

حدیث۵۲۵۵

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

مَن آخَى فی اللّه ِ غَنِمَ ، مَن آخى فی الدُّنيا حُرِمَ .

امام علی علیه السلام : هر که برای خدا برادری کند سود می برد و هر که برای دنیا برادری ورزد محروم می ماند.

غرر الحکم : ۷۷۷۶ و ۷۷۷۷

حدیث۵۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإخْوانُ فی اللّهِ تعالی تَدُومُ مَودّتُهُم ، لِدَوامِ سَبَبِها .

امام علی علیه السلام : کسانی که برای خدای متعال برادری ورزند دوستی شان می پاید ؛ چون سبب آن دوستی پایدار است.

غرر الحکم : ۱۷۹۵

حدیث۵۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

علی التَّواخِی فی اللّهِ تَخْلُصُ المَحَبّةُ .

امام علی علیه السلام : برادری کردن به خاطر خدا محبت را خالص می گرداند.

غرر الحکم : ۶۱۹۱

حدیث۵۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بإخوانِ الصِّدْقِ فأکْثِرْ مِن اکتِسابِهِم؛ فإنَّهُم عُدّةٌ عِندَ الرَّخاءِ ، وجُنّةٌ عِندَ البَلاءِ .

امام علی علیه السلام : در پی دوستان راستین باش و بر شمارشان بیفزای که آنان ذخیره دوران آسایش و سپر روزگار بلایند!

الأمالی للصدوق : ۳۸۰/۴۸۳.

حدیث۵۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یکونُ أخوکَ أقوی مِنکَ علی مَودّتِهِ .

امام علی علیه السلام : برادرت در دوستی اش [نسبت به تو]از تو قویتر نباشد.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۹.

حدیث۵۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أحْبِبِ الإخْوانَ علی قَدْرِ التَّقْوی .

امام علی علیه السلام : برادران را به اندازه پرهیزگاری آنان دوست بدار.

الاختصاص : ۲۲۶.

حدیث۵۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ أخٍ لَم تَلِدْهُ اُمُّکَ .

امام علی علیه السلام : بسی برادر که مادرت او را نزاد.

غرر الحکم : ۵۳۵۱.

حدیث۵۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاَیَنفَعُ العَمَلُ للآخِرَةِ مَعَ الرَّغبَةِ فِی الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : با رغبت به دنیا، کار برای آخرت بی فایده است.

غرر الحکم : ۱۰۸۲۹.

حدیث۵۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذِکرُ الآخرةِ دَواءٌ وشِفاءٌ ، ذِکرُ الدُّنیا أدْوَأُ الأدواءِ .

امام علی علیه السلام : یاد آخرت دارو و درمان است ، یاد دنیا بدترین درد و بیماری.

غرر الحکم : ۵۱۷۵ و ۵۱۷۶

حدیث۵۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أکثَرَ مِن ذِکرِ الآخِرةِ قَلَّتْ مَعصیَتُهُ .

امام علی علیه السلام : هر کس که زیاد به یاد آخرت باشد، کمتر گناه می کند.

غرر الحکم : ۸۷۶۹.

حدیث۵۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الدُّنیا أمَدٌ ، الآخِرَةُ أبَدٌ .

امام علی علیه السلام : دنیا تمام شدنی است، آخرت همیشگی است.

غرر الحکم : ۴.

حدیث۵۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیسَ عنِ الآخرةِ عِوَضٌ ، ولَیستِ الدُّنیا للنَّفْسِ بِثَمَنٍ .

امام علی علیه السلام : آخرت، هیچ جایگزینی ندارد، و دنیا بهای جان [آدمی] نیست.

غرر الحکم : ۷۵۰۲

حدیث۵۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَمَّر دارَ إقامتِهِ فهُوَالعاقلُ .

امام علی علیه السلام : کسی که سرای ماندگاری خود را آباد سازد ، خردمند است.

غرر الحکم : ۸۲۹۸

حدیث۵۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كلُّ شیءٍ مِن الدُّنیا سَماعُهُ

أعظمُ مِن عِیانهِ، وكلُّ شیءٍ مِن الآخرةِ عِیانُهُ أعظَمُ مِن سَماعِهِ، فَلْیَكْفِكُم مِن العِیانِ السَّماعُ ، ومِن الغَیبِ الخَبَرُ .

امـام علی علیه السـلام : هر چیز دنیا، شـنیدن آن بزرگتراز دیـدن آن است؛ و هر چیز آخرت، دیـدن آن بزرگتر از شـنیدن آن است.

پس، به جای دیدن آخرت و مشاهده آنچه از دیدگان شما پنهان و

در پس پرده غیب است، به همان شنیدن و خبر یافتن [توسط پیامبران]اکتفا کنید.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱۴.

حدیث۵۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیْكَ بالآخِرَةِ تأتِكَ الدُّنیا صاغِرةً .

امام علی علیه السلام : به آخرت چنگ درزن، دنیا خود با خواری پیش تو خواهد آمد.

غرر الحکم : ۶۰۸۰ .

حدیث۵۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ الدُّنیا مُنقَطِعةٌ عنكَ ، والآخِرةَ قریبةٌ منكَ .

امام علی علیه السلام : همانا دنیا از تو جدا شدنی و آخرت به تو نزدیک است.

نهج البلاغة : الكتاب ۳۲.

حدیث۵۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بالصَّدَقةِ تُفْسَحُ الآجالُ .

امام علی علیه السلام : با صدقه دادن ، عمرها طولانی می شود.

غرر الحكم : ۴۲۳۹.

حدیث۵۲۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الدُّنيا مُنْيةُ الأشْقِياءِ، الآخِرةُ فَوزُ السُّعَداءِ .

امام على عليه السلام : دنيا آرزوى شوربختان است، و آخرت پيروزى نيكبختان.

غرر الحكم : ۶۹۴ و ۶۹۵

حدیث۵۲۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الأجَلُ حِصْنٌ حَصِينٌ .

امام على عليه السلام : اجل ، دژى استوار است.

غرر الحكم : ۴۹۴.

حدیث۵۲۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إنّ لكلِّ شيءٍ مُدّةً وأجَلًا .

امام على عليه السلام : هر چيزى را مدتى است و اجلى.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۰.

حدیث۵۲۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

جَعلَ اللّه ُ لكلِّ شيءٍ قَدْرا، ولكلِّ قَدْرٍ أجَلًا .

امام على عليه السلام : خداوند براى هر چيزى اندازه اى گذاشته است و براى هر اندازه اى، اجلى و سرآمدى.

غرر الحكم : ۴۷۷۸.

حدیث۵۲۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا شيءَ أصدقُ مِن الأجلِ .

امام على عليه السلام : چيزى راست تر از اجل (مرگ) نيست.

غرر الحكم : ۱۰۶۴۸

حدیث۵۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ الدَّواءُ الأجلُ .

امام علی علیه السلام : خوب دارویی است اجل.

غرر الحکم : ۹۹۰۵.

حدیث۵۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَفَس المَرءِ خُطاهُ إلی أجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : نَفَسهای آدمی گامهای او به سوی مرگ است.

نهج البلاغة: الحکمة۷۴.

حدیث۵۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کفی بالأجلِ حارِسا .

امام علی علیه السلام : نگهبانی اجل، کافی است.

بحار الأنوار: ۵/۱۴۲/۱۴.

حدیث۵۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهی [رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله] أن یُسْتَعمَلَ أجیرٌ حتّی یُعلمَ ما اُجرتُهُ .

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نهی فرمود از این که کارگری، پیش از تعیین مزدش، به کار گرفته شود.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۱۰/۴۹۶۸.

حدیث۵۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَلَقَ الآجالَ فأطالَها وقَصَّرَها ، وقدَّمَها وأخَّرَها ، ووصَلَ بالموتِ أسبابَها .

امام علی علیه السلام : [خداوند ،] اجلها (مدت عمرها) را مشخص ساخته، برخی را کوتاه و برخی را دراز گردانید وپاره ای را پس وبرخی را پیش انداخت و عوامل آنها را به مرگ ، پیوند داد (موجبات به سرآمدن اجل را فراهم آورد).

نهج البلاغة : الخطبة ۹۱ .

حدیث۵۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «نحنُ قَسَمنا بینهم معیشَتهم» ـ : أخبرَنا سبحانَه أنَّ الإجارةَ أحدُ مَعایشِ الخَلْقِ ، إذ خالفَ بحکمتِهِ بینَ هِمَمِهِم

وإرادتهِم وسائرِ حالاتِهم ، وجعلَ ذلكَ قِواما لِمَعايِشِ الخَلْقِ ، وهُو الرّجُلُ يَستأجِرُ الرّجُلَ ... ولو كانَ الرّجُلُ منّا يُضْطَرُّ إلى أن يكونَ بَنّاءً لنفسِهِ أو نَجّارا أو صانعا في شيءٍ مِن جميعِ أنواعِ الصَّنائعِ لنفسِهِ ... ما استقامَتْ أحوالُ العالَمِ بتلكَ ، ولا اتّسعُوا لَه ، ولَعَجِزوا عَنهُ ، ولكنّهُ أتْقَنَ تدبيرَهُ لِمخالَفتِهِ بينَ هِمَمِهِم ،

وكلُّ ما يُطلَبُ مِمّا تَنصرِفُ إليهِ همّتُهُ ممّايَقومُ بِهِ بعضُهُم لبعضٍ ، ولِيَستَغنىَ بعضُهُم ببعضٍ في أبوابِ المَعايِشِ الّتي بها صَلاحُ أحوالِهِم

.

امام علی علیه السلام ـ درباره آیه «ما روزی ایشان را میانشان قسمت می کنیم» ـ فرمود: خداوند سبحان [با این آیه]به ما خبر داده که اجاره و اجیری یکی از راههای معیشت مردمان است؛ زیرا به حکمت خود، همّتها وخواستها و دیگر احوال مردم را متفاوت قرار داد و این امر را مایه قوام معیشت آنها ساخت. از این رو ، مردی مرد دیگر را اجیر می کند ... اگر هر کس ناچار می شد کار بنّایی یا نجّاری و یا هرکار دیگری را خودش برای خودش انجام دهد ، نه کارهای دنیا سامان می گرفت و نه مردم فرصت و توانایی انجام همه این کارها را داشتند ؛ اما خداوند با متفاوت ساختن خواسته های مردم،

تدبیری استوار کرد تا انسان هر چه را بخواهد، دیگران برایش انجام دهند و بدین سان هر کدام با کمک دیگری آن طور که مصلحت حالش اقتضا دارد، امور زندگانی اش را پیش ببرد.

وسائل الشیعة : ۱۳ / ۲۴۴ / ۳.

حدیث۵۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غايَةُ المَكارِمِ الإيثارُ.

امام علی علیه السلام : نقطه اوجِ خصلت های اخلاقی ، ایثار است.

غرر الحکم : ۶۳۶۱

حدیث۵۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالإيثارِ يُستَرَقُّ الأَحرارُ.

امام علی علیه السلام : با ایثار ، آزادگان به بندگی کشیده می شوند .

غرر الحکم : ۴۱۸۷.

حدیث۵۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أفضَلُ السَّخاءِ الإيثارُ.

امام علی علیه السلام : برترین سخاوت ، ایثار است.

غرر الحکم : ۲۸۸۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۱۱ ح ۲۴۰۵.

حدیث۵۲۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عامِلْ سائرَ النّاسِ بالإنصافِ ، وعامِلِ المؤمنينَ بالإيثارِ

امام على عليه السلام : با ديگر مردمان به انصاف رفتار كنو با مؤمنان به ايثار .

غرر الحكم : ۶۳۴۲

حديث۵۲۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإيثارُ أفضَلُ عِبادَةٍ ، وأجَلُّ سِيادَةٍ.

امام على عليه السلام : ايثار ، برترين عبادت و شكوهمندترين آقايى است.

غرر الحكم : ۱۱۴۸ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۹ ح ۴۳۹.

حديث۵۲۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإيثارُ أحسَنُ الإحسانِ ، وأعلى مَراتِبِ الإيمانِ.

امام على عليه السلام : ايثار ، بهترين احسان و بالاترين مرتبه ايمان است.

غرر الحكم : ۱۷۰۵ .

حديث۵۲۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإيثارُ شيمَةُ الأَبرارِ.

امام على عليه السلام : ايثار ، خوى نيكان است.

غرر الحكم : ۶۰۶ و ۸۸۲ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۲۳ ح ۱۹۷.

حديث۵۲۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإيثارُ أعلَى المَكارِمِ.

امام على عليه السلام : ايثار ، عالى ترين خصلت اخلاقى است .

غرر الحكم : ۹۸۶ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۹ ح ۹۱ .

حديث۵۲۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

التَّقوى أن يَتَّقِيَ المَرءُ كُلَّ ما يُؤثِمُهُ .

امام على عليه السلام : تقوا اين است كه انسان از هر آنچه او را به گناه مى كشاند، پرهيز كند.

غرر الحكم : ۲۱۶۲

حديث۵۲۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
مَن مَلَكَ شَهوَتَهُ كانَ تَقِيّا .
امام على عليه السلام : هر كه بر شهوت خود مسلّط باشد، باتقواست.
غرر الحكم : ۸۲۸۴.

حديث۵۲۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
سَتُدعَونَ إلى سَبِّى فسُبُّونى ، وتُدعَون إلَى البَراءَةِ مِنّى فمُدُّوا الرِّقابَ ؛ فإنّى علَى الفِطرَةِ .
امام على عليه السلام : بـه زودى از شـما خواسـته خواهدشد كه مرا ناسـزا گوييد ، اشـكالى ندارد ، ناسـزا بگوييد و از شـما خواسـته خواهـد شـد كه از من بيزارى جوييـد ، گردنتان را (جلو) بكشـيد (تا بزننـد امّا از من بيزارى نجوييد) زيرا كه من بر فطرت (توحيد و مسلمان) هستم .
أمالى الطوسى : ۲۱۰ / ۳۶۲ .

حديث۵۲۹۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
الإيمانُ لَهُ أركانٌ أربعَةٌ : التَّوكُّلُ علَى اللّه ِ ، وتَفويضُ الأمرِ إلَى اللّه ِ ، والرِّضا بِقَضاء اللّه ِ ، والتّسليمُ لأمرِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ .
امام على عليه السـلام : ايمان چهار ركن دارد: توكّل برخدا، واگذارى كار به خدا، راضى بودن به قضاى خدا و تسليم بودن در برابر فرمان خداوند عزّوجلّ.
الكافى : ۲/۴۷/۲.

حديث۵۲۹۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
التَّوكُّلُ حِصنُ الحِكمَةِ .
امام على عليه السلام : توكّل، دژ حكمت است.
غرر الحكم : ۵۴۴.

حديث۵۲۹۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :
التَّوكُّلُ علَى اللّه ِ نَجاةٌ مِن كُلِّ سُوءٍ ، وحِرزٌ مِن كُلِّ عَدُوٍّ .
امام على عليه السلام : توكّل بر خداوند، مايه نجات از هر بدى و محفوظ ماندن از هر دشمنى است.

بحار الأنوار : ۷۸/۷۹/۵۶.

حدیث۵۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی التَّوکُّلِ حَقیقَةُ الإیقانِ .

امام علی علیه السلام : حقیقت یقین ، در توکّل است .

غرر الحکم : ۶۴۸۴ .

حدیث۵۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَوَکَّلَ عَلَی اللّه ِ ذَلَّت لَهُ الصِّعابُ ، وتَسهَّلَت عَلَیهِ الأسبابُ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا توکّل کند، دشواری ها برای او آسان شود و اسباب برایش فراهم گردد.

غرر الحکم : ۹۰۲۸.

حدیث۵۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَثِقَ باللّه ِ أراهُ السُّرورَ ، ومَن تَوَکَّلَ عَلَیهِ کَفاهُ الاُمورَ .

امام علی علیه السلام : هر که به خدا اعتماد کند، خداوند شادمانی نشانش دهد و هر که به او توکّل کند، خداوند کارهایش را کفایت کند.

جامع الأخبار : ۳۲۲/۹۰۵

حدیث۵۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ لابنِهِ محمّدِ بنِ الحَنَفیَّةِ لَمّاأعطاهُ الرّایَةَ یَومَ الجَمَلِ ـ : تَزولُ الجِبالُ ولا تَزُلْ ، عَضَّ علی ناجِذِکَ ، أعِرِ اللّه َ جُمجُمَتَکَ ، تِدْ فی الأرضِ قَدَمَکَ ، ارْمِ بِبَصَرِکَ أقصَی القَومِ ، وغُضَّ بَصَرَکَ ، واعلَمْ أنَّ النَّصرَ مِن عِندِ اللّه ِ سبحانَهُ .

امام علی علیه السلام ـ زمانی که در جنگ جمل پرچمرا به دست فرزندش محمّد بن حنفیه داد ـ فرمود :

کوه ها از جای خود می جنبند اما تو نَجُنب، دندان هایت را بر هم بفشار و کاسه سرت را به خداوند عاریت ده، پای خود را در زمین میخکوب کن، نگاهت را به انتهای سپاه دشمن بدوز و دیده ات را [از برق شمشیرها و نیزه ها] فرو بند و بدان که پیروزی از جانب خداوند سبحان است.

نهج البلاغة : الخطبة ۱۱.

حدیث۵۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ والثِّقَةَ بنَفسِكَ ؛ فإنَّ ذلكَ مِن أكبرِ مَصائدِ الشَّيطانِ .

امام علی علیه السلام : از اطمینان به خودت بپرهیز؛ زیراکه آن از بزرگترین دام های شیطان است.

غرر الحکم : ۲۶۷۸.

حدیث۵۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَجعَلَنَّ أكثَرَ شُغُلِكَ بأهلِكَ ووَلَدِكَ ؛ فإن يَكُن أهلُكَ ووَلَدُكَ أولياءَ اللّه ِ ، فإنَّ اللّه َ لا يُضِيعُ أولياءهُ ، وإن يَكُونوا أعداءَ اللّه ِ فما هَمُّكَ وشُغُلُكَ بأعداءِ اللّه ِ ؟!

امام علی علیه السلام : مبادا بیشتر اوقات خود را صرف زن و فرزند خویش کنی ؛ زیرا اگر آنان دوست خدا باشند، خداوند دوستانش را وا نمی گذارد و اگر دشمن خدا باشند، چرا باید همّ و غمت رسیدگی به دشمنان خدا باشد؟

نهج البلاغة : الحكمة ۳۵۲.

حدیث۵۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما سَألتُ ربِّي أولادا نُضْرَالوَجهِ ، ولا سَألتُهُ وَلَدا حسَنَ القامَةِ ، ولكنْ سَألتُ ربِّي أولادا مُطِيعِينَ للّه ِ وَجِلِينَ مِنهُ ؛ حتّى إذا نَظَرتُ إلَيهِ وهُو مُطيعٌ للّه ِ قَرَّت عَيني .

امام علی علیه السلام : من از پروردگار خود ، نه فرزندانی زیبارو خواستم و نه فرزندی خوش قد و قامت، بلکه از پروردگارم فرزندانی خواستم که فرمانبردار خدا باشند و از او بترسند تا وقتی به او نگاه کردم و دیدم از خداوند فرمان می برد شاد شوم.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۸/۶۶.

حدیث۵۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أبصَرَ رسولُ اللّه ِ رجُلاً لَهُ وَلَدانِ فقَبَّلَ أحَدَهُما وتَرَكَ الآخَرَ ، فقالَ صلی الله علیه و آله : فَهَلّا واسَيتَ بَينَهُما ؟ !

امام علی علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله مردی را دید که دو فرزند داشت و یکی را بوسید و دیگری را نبوسید. فرمود: چرا میان آن دو برابری نگذاشتی؟!

بحار الأنوار : ۷۴/۸۴/۹۴ .

حدیث۵۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُرُوا أولادَكُم بطَلَبِ العِلمِ .

امام علی علیه السلام : فرزندان خود را به آموختن دانش وادارید.

كنز العمّال : ۴۵۹۵۳.

حدیث۵۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلِّموا صِبیانَکُمُ الصَّلاةَ، وخُذوهُم بها إذا بَلَغوا الحُلمَ .
امام علی علیه السلام : به کودکان خود نماز یاد دهیدو چون به سنّ بلوغ رسیدند ، برای (ترک) نماز ، بر آنان سخت بگیرید .
غرر الحکم : ۶۳۰۵.

حدیث۵۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ وهُو یُوَبِّخُ أصحابَهُ ـ : أما والّذی نَفسی بِیَدِهِ لَیَظهَرَنَّ هؤلاءِ القَومُ علَیکُم ، لَیس لأنّهُم أولی بِالحَقِّ مِنکُم ، ولکنْ لإسراعِهِم إلی باطِلِ صاحِبِهِم (باطِلِهِم) ، وإبطائکُم عَن حَقّی .
امام علی علیه السلام ـ در توبیخ اصحاب خود ـ فرمود : هان! سوگند به آنکه جانم در دست اوست، این جماعت بی گمان بر شما چیره خواهند شد، نه به خاطر اینکه آنان از شما برحقّ ترند، بلکه بدان سبب که آنان در حمایت از باطل امیر خود می شتابند و شما در حمایت از حق من کندی می کنید.
نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۹۷.

حدیث۵۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سَبُعٌ أکُولٌ حَطُومٌ خَیرٌ مِن والٍ ظَلُومٍ غَشُومٍ .
امام علی علیه السلام : جانور درنده پرخور بی رحم، بهتراز حکمران ستمگر دژخیم است.
غرر الحکم : ۵۶۲۶

حدیث۵۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَرُّ الوُلاةِ مَن یَخافُهُ البَریءُ .
امام علی علیه السلام : بدترین حکمرانان، کسی است که بیگناه از او بترسد.
غرر الحکم : ۵۶۸۷

حدیث۵۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن جارَت وِلایَتُهُ زالَت دَولَتُهُ .
امام علی علیه السلام : هر که حکومتش ستمکارانه باشد، دولتش به سر آید.
غرر الحکم : ۸۳۶۵.

حدیث۵۳۱۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن كِتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : إنّما يُستَدَلُّ عَلَى الصّالِحينَ بِما يُجرى اللّه ُ لَهُم على ألسُنِ عِبادِهِ ، فلْيَكُن أحَبَّ الذَّخائرِ إلَيكَ ذَخيرَةُ العَمَلِ الصّالِحِ ، فاملِكْ هَواكَ ، وشُحَّ بِنَفسِكَ عَمّا لا يَحِلُّ لَكَ ؛ فإنَّ الشُّحَّ بِالنَّفسِ الإنصافُ مِنها فيما أحَبَّت أو كَرِهَت .

امام على عليه السلام ـ در فرمان استاندارى مصر بهمالك اشتر ـ نوشت : در حقيقت، مردمان نيكوكار و شايسته از طريق سخنانى شناخته مى شوند كه خداوند درباره آنان بر زبان بندگان خويش جارى مى سازد. بنابراين، بايد دوست داشتنى ترين اندوخته ها نزد تو، كردار نيك و شايسته باشد. پس، بر هوس خويش مسلّط باش و آنچه را كه برايت حلال نيست از نفْست دريغ دار؛ زيرا دريغ داشتن از نفْس، وادار كردن او به پيمودن راه انصاف است در آنچه خوش دارد يا خوش ندارد.

نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

حدیث۵۳۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ أيضا ـ : أنصِفِ اللّه َ وأنصِفِ النّاسَ مِن نَفسِكَ ، ومِن خاصَّةِ أهلِكَ ، ومَن لَكَ فيهِ هَوىً مِن رَعِيَّتِكَ ؛ فإنَّكَ إلّا تَفعَلْ تَظلِمْ .

امام على عليه السلام ـ در همان فرمان ـ نوشت : داد خدا و مردم را از خودت و كسان نزديكت و از رعايايى كه مورد علاقه تو هستند بگير؛ زيرا اگر چنين نكنى ستم كرده اى.

نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

حدیث۵۳۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ أيضا ـ : وإيّاكَ والإعْجابَ بِنَفسِكَ ، والثِّقَةَ بما يُعجِبُكَ مِنها ، وحُبَّ الإطراءِ ؛ فإنّ ذلكَ مِن أوثَقِ فُرَصِ الشَّيطانِ فى نَفسِهِ لِيَمحَقَ مايَكونُ مِن إحسانِ المُحسِنينَ .

امام على عليه السلام ـ در همان فرمان ـ نوشت : زنهاراز خود پسندى و تكيه كردن به آنچه خودپسندى مى آورد و زنهار از اينكه شيفته ستايش مردم از خود باشى؛ زيرا اين خصيصه از مطمئن ترين فرصت هاى شيطان است، تا نيكى نيكوكاران را بر باد دهد.

نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

حدیث۵۳۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن كِتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : وأشعِرْ قَلبَكَ الرَّحمَةَ لِلرَّعِيَّةِ،والمَحَبَّةَ لَهُم، واللُّطفَ بِهِم ، ولاتَكونَنَّ علَيهِم سَبُعا ضارِيا تَغتَنِمُ أكلَهُم ؛ فإنَّهُم صِنفانِ : إمّا أخٌ لَكَ فى الدِّينِ ، أو نَظيرٌ لَكَ فى الخَلقِ ، يَفرُطُ مِنهُمُ الزَّلَلُ ، وتَعرِضُ لَهُمُ العِلَلُ ، ويُؤتى على أيديهِم فى العَمدِ والخَطأِ ، فأعطِهِم مِن عَفوِكَ وصَفحِكَ مِثلَ الّذى تُحِبُّ وتَرضى أن يُعطِيَكَ اللّه ُ مِن عَفوِهِ وصَفحِهِ ، فإنَّكَ فَوقَهُم ، وَوالِى الأمرِ علَيكَ فَوقَكَ ، واللّه ُ فَوقَ مَن وَلّاكَ !

امام على عليه السلام ـ در فرمان استاندارى مصر به مالك اشتر ـ نوشت : دل خود را آكنده از مهر و محبّت و لطف نسبت به مردم

گردان و مبادا برای آنـان چون جانور درنـده ای باشـی که خوردنشان را غنیمت دانی؛ زیرا که مردم دو دسـته انـد: یا برادر دینی تو هسـتند و یـا همنوع تو. در معرض لغزش و خطا قرار دارنـد و گاه از روی عمـد یا خطا دست به گناه و تجاوز می آلاینـد. پس همان گونه که خود دوست داری خداوند نسـبت به تو بخشش و گـذشت کند، تو نیز نسبت به آنان بخشش و گذشت داشته باش؛ زیرا تو بالادست آنها هستی و فرمانروای بر تو بالادست تو می باشد و خداوند بالا دست کسی است که تو را به امارت گماشته است!

نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

حدیث۵۳۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِن كِتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصـرَ ـ :ولْيَكُن أحَبَّ الاُمورِ إلَيكَ أوسَـطُها فی الحَقِّ ، وأعَمُّها فی العَدلِ ، وأجمَعُها لِرضا الرَّعِيَّةِ؛ فإنَّ سُخطَ العامَّةِ يُجحِفُ برِضا الخاصَّةِ ، وإنَّ سُخطَ الخاصَّةِ يُغتَفَرُ مَع رِضا العامَّةَ . ولَيسَ أحَدٌ مِن

الرَّعِيَّةِ أثقَلَ عَلَی الوالِی مَؤونَـةً فی الرَّخاء ، وأقَلَّ مَعونَـةً لَهُ فی البَلاءِ ، وأكرَهَ للإنصافِ ، وأسأَلَ بالإلحافِ ، وأقَلَّ شُـكرا عِندَ الإعطاءِ ، وأبطأ عُـذرا عِنـدَ المَنعِ ، وأضـعَفَ صَبرا عِنـدَ مُلِمّاتِ الـدَّهرِ ، مِن أهلِ الخاصَّةِ . وإنّما عِمادُ الـدِّينِ وجِماعُ المُسـلمينَ والعُدَّةُ للأعداءِ : العامَّةُ مِن الاُمَّةِ ، فلْيَكُنْ صِغوُكَ لَهُم ، ومَيلُكَ مَعهُم .

امام على عليه السـلام ـ در فرمان اسـتاندارى مصر بهمالک اشتر ـ نوشت : بايد ميانه روی در حقّ و گستراندن عدالت و عمل به آنچه بيش از هر چيز

رضـايت ملّت را فراهم می آورد، محبوبترين كارهـا در نزد تو باشـد؛ زيرا نارضـايی توده مردم رضايت خواصّ را بی اثر می سازد و نارضـايتی خواص، بـا رضـايت توده مردم، بخشوده می شود. و هيـچ يک از افراد ملّت همچون طبقه خواصّ نيست؛ زيرا اين طبقه به هنگـام آسـايش بـار سـنگين تری بر دوش حكمران هسـتند و در گرفتـاری ها و مشـكلات، كمتر به او كمک می كننـد، دادگری را ناخوش می دارند، خواسته ها و توقّعات بيشتری دارند، اگر به آنها چيزی داده شود، كمتر قدردانی می كنند و اگر دريغ شود ديرتر عذر می پذيرند و در پيشامدهای ناگوار روزگار ناشـكيباترند. سـتون دين و جامعه مسلمانان و نيروی هميشه آماده در برابر دشمنان، درحقيقت همان توده ملت است. پس بايد گرايش و توجه تو به آنان باشد.

نهج البلاغة: الكتاب۵۳.

حدیث۵۳۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ فيمـا كَتَبَ للأشـتَرِ لمَّا وَلّاهُ مِصـرَ ـ : ثُمّ انظُرْ فی اُمورِ عُمّالِكَ ، فاسـتَعمِلْهُمُ اختِبارا ، ولا تُوَلِّهِم مُحاباةً وأثَرَةً ؛ فإنَّهُما جِماعٌ مِن شُـعَبِ الجَورِ والخِيانَةِ . وتَوَخَّ مِنهُم أهلَ التَّجرِبَةِ والحَياءِ مِن أهلِ البُيوتاتِ الصّالِحَةِ ، والقَدَمِ فی الإسلامِ المُتَقَدِّمَةِ .

امام على عليه السـلام ـ در فرمان اسـتاندارى مصـر به مالک اشتر ـ نوشت : ديگر آنكه در كارهای كارگزارانت انديشه و تأمل كن و پس از آزمودنِ آنها، ايشان را به كار گمار و به صـرف جانبداری يا علاقه به كسـی او را عهده دار كاری مكن؛ زيرا اين دو، كانون انواع سـتم وخيـانت است. كارگزاران خود را از ميان افراد با تجربه و آبرومنـد از خانـدان های نيک و خوشـنام و پيشگام در اسـلام انتخاب كن.

نهج البلاغة : الكتاب ۵۳.

حدیث۵۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن کِتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : ثُمّتَفَقَّدْ أعمالَهُم ، وابعَثِ العُیونَ

امام علی علیه السلام ـ در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر ـ نوشت : آنگاه به کارهای آنان (کارگزاران) رسیدگی کن و از میان افراد با صداقت و وفادار مراقبانی بر آنها بگمار؛ زیرا مراقبتِ نهانی تو در کارهای ایشان، آنان را به رعایت امانت و خوشرفتاری با مردم وا می دارد و با دقّت مراقب دستیاران خویش باش و اگر یکی از آنان دست به خیانت گشود و گزارش های همه مراقبانت آن را تأیید کرد، همان گزارش ها را شاهد بگیر و بی درنگ او را کیفر جسمانی ده و از ثروتی که از طریق مقامش به دست آورده بازخواست کن و او را به خواری بکشان و داغِ خیانت بر پیشانیش بنشان و حلقه ننگ تهمت به گردنش بیاویز.

العَین : الذی یُبعَث لیتجسّس الخبر (لسان العرب : ۱۳/۳۰۱) .

حدیث۵۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ من کِتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : فلا تُطَوِّلَنَّ احتِجابَکَ عَن رَعِیَّتِکَ ، فإنَّ احتِجابَ الوُلاةِ عَنِ الرَّعِیَّةِ شُعبَةٌ مِن الضِّیقِ ، وقِلَّةُ عِلمٍ بالاُمورِ ، والاحتِجابُ مِنهُم یَقطَعُ عَنهُم عِلمَ ما احتَجَبوا دُونَهُ ، فیَصغُرُ عِندَهُمُ الکَبیرُ ، ویَعظُمُ الصَّغیرُ ، ویَقبُحُ الحَسَنُ ، ویَحسُنُ القَبیحُ ، ویُشابُ

الحَقُّ بِالباطِلِ ... .

امام علی علیه السلام ـ در فرمان استانداری مصر بهمالک اشتر ـ نوشت : مبادا که خویشتن را زیاده از حدّ از مردم پنهان نگه داری؛ زیرا روی نهان داشتن حکمرانان از توده مردم، نوعی تنگ حوصلگی و سبب کم اطلاعی از امور است، و حکمران اگر از مردم روی نهان کند، باعث می شود که مردم از حقایق پشت پرده آگاه نشوند و از این رو کارهای بزرگ و مهم در نظر آنان کوچک و بی اهمیت می آید و کارهای کوچک، بزرگ. زیبا زشت جلوه می کند و زشت زیبا و حق و باطل در

هم آمیخته می شود... .

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳.

حدیث۵۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن کِتابِهِ للأشتَرِ لَمّا وَلّاهُ مِصرَ ـ : ... ثُمَّ اللّهَ اللّهَ فی الطَّبَقَةِ السُّفلی مِنَ الّذینَ لا حِیلَةَ لَهُم ، مِن المَساکینِ والمُحتاجِینَ وأهلِ البُؤْسی والزَّمنی ، فإنَّ فی هذهِ الطَّبَقَةِ قانِعا ومُعتَرّا ، واحفَظْ للّه ما استَحفَظَکَ مِن حَقِّهِ فیهِم، واجعَلْ لَهُم قِسْما مِن بَیتِ مالِکَ ...

وتَفَقَّدْ اُمورَ مَن لایَصِلُ إلَیکَ مِنهُم مِمَّن تَقتَحِمُهُ العُیونُ ، وتَحقِرُهُ الرِّجالُ ، ففَرِّغْ لاُولئکَ ثِقَتَکَ مِن أهلِ الخَشیَةِ والتَّواضُعِ ، فلْیَرفَعْ إلَیکَ اُمورَهُم ، ثُمّ اعمَلْ فیهِم بالإعذارِ إلَی اللّهِ یَومَ تَلقاهُ ؛ فإنَّ هؤلاءِ مِن بَینِ الرَّعِیَّةِ أحوَجُ إلَی الإنصافِ مِن غَیرِهِم ، وکلٌّ فأعذِرْ إلَی اللّهِ فی تَأدِیَةِ حَقِّهِ إلَیهِ .

امام علی علیه السلام ـ در فرمان استانداری مصر به مالک اشتر ـ نوشت : ... دیگر آنکه درباره طبقه پایین، از کسانی که راه چاره ای ندارند و نیازمندان و بینوایان و رنجوران، خدا را در نظر گیر؛ زیرا در میان این طبقه تهیدستانی وجود دارند که دست نیاز سوی این

و آن دراز می کنند و عدّه ای هم روی گدایی ندارند. بنابراین، حقّ آنان را که خداوند ادای آن را از تو خواسته است ادا کن و از بیت المال برای آنان هم سهمی در نظر گیر...

و به کار کسانی از آنان که به تو دسترسی ندارند و چشم ها آنان را خرد و بزرگان آنها را حقیر می شمارند، رسیدگی کن و برای این کار از افراد خداترس و فروتن مورد اعتماد خود کسانی را مأمور رسیدگی به امور ایشان کن تا احوال آنها را به تو گزارش دهند و آنگاه درباره آنان آن گونه عمل کن که روزی که خدا را دیدار می کنی عذرت را بپذیرد؛ زیرا این گروه از مردم به دادگری نیازمندتر از دیگران هستند.پس در ادای حقّ هر یک از اینان،در پیشگاه خدا عذر و حجّتی داشته باش.

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳.

حدیث۵۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ أیضا ـ : واجعَل لِذَوی الحاجاتِ مِنکَ قِسما تُفَرِّغُ لَهُم فیهِ شَخصَکَ ، وتَجلِسُ لَهُم مَجلِسا عامّا ، فَتَتَواضَعُ فیهِ للّه الّذی خَلَقَکَ ، وتُقعِدَ عَنهُم جُندَکَ وأعوانَکَ مِن أحراسِکَ وشُرَطِکَ ، حتّی یُکَلِّمَکَ مُتَکلِّمُهُم غَیرَ مُتَتَعتِعٍ ؛ فإنّی سَمِعتُ رسولَ اللّه صلی الله علیه و آله یَقولُ فی غَیرِ مَوطِنٍ : لَن تُقَدَّسَ اُمَّةٌ لا یُؤخَذُ لِلضَّعیفِ فِیها حَقُّهُ مِن القَوِیِّ غَیرَ مُتَتَعتِعٍ .

ثُمّ احتَمِلِ الخُرقَ مِنهُم والعِیَّ ، ونَحِّ عَنهُمُ الضِّیقَ والأنَفَ ... .

امام علی علیه السلام ـ در همان فرمان ـ نوشت: و مقداری از وقت خود را به نیازمندان خود اختصاص ده و با آنان در یک مجلس عمومی بنشین و شخصاً به مشکلاتشان رسیدگی کن و در آن مجلس برای خداوندی که تو را آفریده است فروتنی نما و سربازان و یارانت را که از پاسداران و نگهبانان تو هستند از آنان دور بدار تا هر که می خواهد سخن بگوید بدون لکنت زبان و ترس و واهمه مطالبش را بگوید ؛ چرا که من از رسول خدا صلی الله علیه و آله بارها شنیدم که می فرمود: ملّتی که در آن حقّ ناتوان بدون ترس و واهمه از قدرتمندان گرفته نشود هرگز روی رستگاری را نمی بیند.همچنین درشتی و درماندگی و ناتوانی آنان را در سخن گفتن تحمل کن و کم حوصلگی و تکبّر را از خود دور گردان... .

نهج البلاغة : الکتاب ۵۳.

حدیث۵۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّ أولیاءَ اللّه هُمُ الذینَ نَظَروا إلی باطِنِ الدُّنیا إذا نَظَرَ النّاسُ إلی ظاهِرِها ، واشتَغَلوا بآجِلِها إذا اشتَغَلَ النّاسُ بعاجِلِها ، فأماتُوا مِنها ما خَشَوا أن یُمیتَهُم ، وتَرَکوا مِنها ما عَلِموا أنّهُ سَیَترُکُهُم ، وَرأوا استِکثارَ غَیرِهِم مِنها استِقلالاً ، وَدَرکَهُم لَها فَوتا ، أعداءُ ما سالَمَ النّاسُ ، وسِلمُ ما عادَی النّاسُ ! بِهِم عُلِمَ الکِتابُ وبِهِ عَلِموا ، وبِهِم قامَ الکِتابُ وبهِ قاموا ، لا یَرَونَ مَرجُوّا فَوقَ ما یَرجُونَ ، ولا مَخُوفا فَوقَ ما یَخافونَ .

امام علی علیه السلام : دوستان خدا همان کسانی هستند که باطن دنیا را می نگرند در حالی که دیگر مردم به ظاهرش چشم دارند، و به آینده و فرجام دنیا مشغولند در حالی که سایر مردم به نقد و امروز آن سرگرمند. آنچه را از دنیا که می ترسند آنان را نابود کند، نابود می کنند و آنچه را از دنیا که می دانند بزودی آنان را ترک خواهد گفت، ترک می کنند و آنچه را که دیگران از دنیا زیاد و با ارزش می شمارند اندک و حقیرش می بینند و رسیدن خود به آنها را از دست دادن [سعادت و رستگاری خویش]می شمارند. دشمن چیزی هستند که مردم [دنیاطلب] با آن در صلح و سازشند و دوستدار چیزی هستند که مردم با آن دشمنی می

ورزند! کتاب [خدا]به وجود آنان شناخته و دانسته می شود و آنان به آن دانا و عارفند، کتاب به آنان استوار است و آنان به کتاب استوارند، بالاتر از چیزی که بدان امید بسته اند امیدی نمی شناسند و ترسناکتر از چیزی که از آن می ترسند، چیزی را مایه ترس نمی دانند.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۳۲.

حدیث۵۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إيّاكَ ومَواطِنَ التُّهْمةِ والمجلسَ المَظْنونَ بِهِ السّوءُ ، فإنَّ قَرينَ السُّوءِ يَغُرُّ جَلِيسَهُ .

امام علی علیه السلام : از رفت و آمد به جاهای تهمت برانگیز و مجالسی که گمان بد به آنها برده می شود بپرهیز؛ زیرا دوست بد همنشین خود را می فریبد.

بحار الأنوار : ۷۵/۹۰/۲

حدیث۵۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن وَقَفَ نَفسَهُ مَوقِفَ التُّهْمةِ فلا يلُومَنَ مَن أساءَ بِهِ الظَّنَّ .

امام علی علیه السلام : کسی که خود را در معرض تهمت قرار دهد هرگز نباید کسی را که به او گمان بد می برد سرزنش کند.

بحار الأنوار : ۷۵/۹۰/۴

حدیث۵۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن دَخلَ مَداخِلَ السُّوءِ اتُّهِمَ .

امام علی علیه السلام : هر که به جاهای بد رفت و آمد کند، مورد بدگمانی و تهمت واقع می شود.

بحار الأنوار : ۷۵/۹۱/۸.

حدیث۵۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعظَمُ البَلاءِ انقِطاعُ الرَّجاءِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین بلا، نومیدی است.

غرر الحکم : ۲۸۶۰

حدیث۵۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَتَلَ القُنوطُ صاحِبَهُ .

امام علی علیه السلام : نومیدی ، صاحب خود رامی کُشد .

غرر الحکم : ۶۷۳۱ .

حدیث۵۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغِنَی الأکبَرُ الیَأسُ عَمّا فیأیدی النّاسِ .

امام علی علیه السلام : بزرگترین توانگری، چشم نداشتن به مال مردم است.

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۴۲

حدیث۵۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حِفظُ ما فی یَدَیکَ أحَبُّ إلَیَّ مِن طَلَبِ ما فی یَدَی غَیرِکَ ، ومَرارَهُ الیَأسِ خَیرٌ مِن الطَّلَبِ إلَی النّاسِ .

امام علی علیه السلام : از نظر من، نگاهداری چیزی که در دست داری بهتر از طلب چیزی است که در دست دیگری است و تلخی برکندن امید، بهتر از خواهش از مردمان است.

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۵۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فیوَصِیَّتِهِ قَبلَ شَهادَتِهِ ـ : اللّه َاللّه َ فی الأیتامِ ، فلا تُغِبُّوا

امام علی علیه السلام ـ در وصیت خود پیش از شهادت ـ فرمود : درباره یتیمان از خدا بترسید و مبادا یک روز سیرشان کنید و یک روز گرسنه بمانند و مبادا که با حضور شما آنان از بین بروند؛ زیرا از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود: هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آنکه بی نیاز شود، خداوند عز و جل با این کار بهشت را بر او واجب گرداند، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.

أغبَّ القومَ : جاءهم یوما وترک یوما (القاموس المحیط : ۱/۱۰۹) أی: صِلُوا أفواههم بالإطعام ولا تقطعوه عنها. (کما فی هامش نهج البلاغهٔ ضبط الدکتور صبحی الصالح).

حدیث۵۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أیُّها النّاسُ ، سَلُوا اللّه َ الیَقینَ ، وارغَبوا إلَیهِ فی العافِیَهِ ؛ فإنّ أجَلَّ النِّعمَهِ العافِیَهُ ، وخَیرُ مادامَ فی القَلبِ الیَقینُ ، والمَغبونُ مَن غُبِنَ دِینَهُ ، والمَغبوطُ مَن غُبِطَ یَقینَهُ .

امام علی علیه السلام : ای مردم! از خداوند یقین بخواهید و عافیت از او مسألت کنید؛ زیرا بزرگترین نعمت عافیت است و بهترین چیزی که در دل پایدار ماند یقین است و زیان دیده، کسی است که در دینش زیان بیند و رشک برده، کسی است که در یقینش بر او رشک برند.

بحار الأنوار : ۷۰/۱۷۶/۳۳.

حدیث۵۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أعظَمَ سَعادَةَ مَن بُوشِرَ قَلبُهُ بِبَردِ اليَقينِ !

امام علی علیه السلام : چه سعادت بزرگی دارد کسی که دلش خنکای یقین را چشیده باشد.

غرر الحکم : ۹۵۵۶ .

حدیث۵۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِاليَقينِ تُدرَكُ الغايَةُ القُصوى .

امام علی علیه السلام : با یقین است که هدف نهایی به دست می آید.

نهج البلاغهٔ : الخطبهٔ ۱۵۷.

حدیث۵۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

على قَدرِ الدِّينِ تَكونُ قُوَّةُ اليَقينِ .

امام علی علیه السلام : نیرومندی یقین به اندازه دینداری است.

غرر الحکم : ۶۱۸۴

حدیث۵۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اليَقينُ عِمادُ الإيمانِ .

امام علی علیه السلام : یقین، پایه ایمان است.

غرر الحکم : ۳۹۸

حدیث۵۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَومٌ على يَقينٍ خَيرٌ مِن صَلاةٍ في شَكٍّ .

امام علی علیه السلام : خوابی که همراه یقین باشد، بهتراز نمازی است که همراه شکّ باشد.

غرر الحکم : ۹۹۵۸ .

حدیث۵۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الإسلامُ هُو التَّسليمُ ، والتَّسليمُ هُو اليَقينُ ، واليَقينُ هُو التَّصديقُ ، والتَّصديقُ هُو الإقرارُ ، والإقرارُ هُو الأداءُ ، والأداءُ هُو العَمَلُ .

امام علی علیه السلام : اسلام همان تسلیم [در برابر خدا]است و تسلیم همان یقین و یقین همان تصدیق و تصدیق همان اقرار و اقرار همان به جا آوردن و به جا آوردن همان عمل کردن.

نهج البلاغة : الحکمة ۱۲۵.

حدیث۵۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُستَدَلُّ عَلَى اليَقينِ بِقِصَرِ الأملِ،وإخلاصِ العَملِ ، والزُّهدِ فی الدُّنيا .

امام علی علیه السلام : کوتاهی آرزو، اخلاص در عمل و بی رغبتی به دنیا، دلیل بر داشتن یقین است.

غرر الحکم : ۱۰۹۷۰.

حدیث۵۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أيقَنَ أنّهُ يُفارِقُ الأحبابَ ، ويَسكُنُ التُّرابَ ، ويُواجِهُ الحِسابَ ، ويَستَغنی عَمّا خَلَّفَ ، ويَفتَقِرُ إلی ما قَدَّمَ ، كانَ حَرِيّا بِقِصَرِ الأمَلِ ، وطُولِ العَمَلِ .

امام علی علیه السلام : کسی که یقین دارد از دوستان جدا می شود و در خاک جای می گیرد و با حساب رو به رو می شود و آنچه از خود برجای می گذارد به کارش نمی آید و به آنچه پیش می فرستد نیازمند است، سزاوار است که آرزو را کوتاه کند و در کار و عمل بکوشد.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۷/۳۱

حدیث۵۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن تَيَقَّنَ أنّ اللّه َ سبحانَهُ يَراهُ وهُو يَعمَلُ بِمَعاصيهِ فَقَد جَعَلَهُ أهوَنَ النّاظِرينَ .

امام علی علیه السلام : کسی که یقین دارد خداوند سبحان او را می بیند و با این حال او را نافرمانی می کند، بی گمان خداوند را بی مقدارترین بینندگان قرار داده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۹۲/۹۸.

حدیث۵۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُفسِدُ اليَقينَ الشَّكُّ وغَلَبَةُ الهَوی .

امام علی علیه السلام : یقین را شکّ و چیره آمدن هوس، تباه می سازد.

غرر الحکم : ۱۱۰۱۱

حدیث۵۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الجَدَلُ فی الدِّینِ یُفسِدُالیَقینَ .

امام علی علیه السلام : مجادله کردن در دین، یقین را ازبین می برد.

غرر الحکم : ۱۱۷۷

حدیث۵۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خِلطَةُ أبناءِ الدُّنیا تَشینُ الدِّینَ ،وتُضعِفُ الیَقینَ .

امام علی علیه السلام : معاشرت با دنیاپرستان دین راعیبناک و یقین را سست می کند.

غرر الحکم : ۵۰۷۲.

حدیث۵۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غایَةُ الیَقینِ الإخلاصُ ، غایَةُ الإخلاصِ الخَلاصُ .

امام علی علیه السلام : غایت یقین، اخلاص است و غایت اخلاص، خلاص و رهایی.

غرر الحکم : ۶۳۴۷ و ۶۳۴۸

حدیث۵۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زُهدُ المَرءِ فیما یَفنی علی قَدرِ یَقینِهِ بما یَبقی .

امام علی علیه السلام : بی رغبتی انسان به آنچه فناپذیر است، به اندازه یقین اوست به آنچه ماندنی می باشد.

غرر الحکم : ۵۴۸۸

حدیث۵۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّوکُّلُ مِن قُوَّةِ الیَقینِ .

امام علی علیه السلام : توکّل،ناشی از نیرومندی یقین است.

غرر الحکم : ۶۹۹.

حدیث۵۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَو کُشِفَ الغِطاءُ ما ازدَدتُ یَقینا.

امام علی علیه السلام : اگر پرده [هم] کنار رود، بر یقین من چیزی افزوده نشود.

غرر الحکم : ۷۵۶۹.

حدیث۵۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُمْ بِکِتابِ اللّه ِ ... مَنْ عَمِلَ بِهِ سَبَقَ؛

بر شما باد رجوع به کتاب خدا (قرآن) ... کسی که به آن عمل کند از همه پیشی می گیرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۵۵.

حدیث۵۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ کَمالِ السَّعادَةِ السَّعْیُ فی صَلاحِ الْجُمْهورِ؛

کوشش در راه اصلاح توده مردم، از کمال خوشبختی است.

غرر الحکم، ح ۹۳۶۱ .

حدیث۵۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ یُصْلِحْ نَفْسَهُ لَمْ یُصْلِحْ غَیْرَهُ؛

هر کس خودش را اصلاح نکند، نمی تواند دیگران را اصلاح نماید.

غرر الحکم، ح ۸۹۹۰ .

حدیث۵۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله اذا سُئِلَ شَیئا فَإذا اَرادَ اَنْ یَفْعَلَهُ قالَ: نَعَم وَ اذا اَراد اَنْ لا یَفْعَلَ سَکَتَ و کانَ لا یَقول لِشَیءٍ لا... ؛

هرگاه از رسول اکرم صلی الله علیه و آله چیزی تقاضا می شد، اگر ایشان آن را می خواستند انجام دهند، می فرمودند: بله و اگر نمی خواستند انجام دهند، سکوت می نمودند و هیچ گاه ایشان برای چیزی نه نمی گفتند.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۷.

حدیث۵۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّما البَصیرُ مَن سَمِعَ وَ تَفکَّرَ، وَ نَظَرَ وَ اَبْصَرَ وَ انْتَفَعَ بِالعِبَرِ، وَ سَلَکَ جَدَدا واضِحا یَتَجَنّب فیهِ الصَّرْعَةَ فِی المَهْوی، یَتَنَکَّبُ طَریقَ العَمی، وَ لا یُعینُ عَلی فَسادِ نَفْسِهِ الغُواةَ؛ بِتَعَسُّفٍ فی حَقٍّ أوْ تَحریفٍ فی نُطْقٍ اَوْ تَغْییرٍ فی صِدْقٍ، وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّهِ؛

بینا، کسـی است که بشـنود و بینديشـد، و بنگرد و ببیند، و از عبرت ها سود برد، و آن گاه جاده های روشن را بپیماید و از افتادن در پرتگاه های گمراهی دوری گزیند و هرگز با ضایع ساختن حقّی یا تحریف نمودن سخنی یا برهم زدن سنّتی نیکو، و به قیمت آلوده ساختن روح خویش، فریبکاران را یاری ندهد، و البته هیچ قدرتی در کار نیست مگر از جانب خداوند یکتا.

تحف العقول، ص ۱۵۵.

حدیث۵۳۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

یـا مُؤمِنُ اِنَّ هـذَا الْعِلْمَ وَالاْدَبَ ثَمَنُ نَفْسِـکَ فَاجْتَهِـدْ فی تَعَلُّمِها فَما یَزیـدُ مِنْ عِلْمِکَ وَ اَدَبِکَ یَزیـدُ فی ثَمَنِکَ وَ قَدْرِکَ، فَاِنَّ بِالْعِلْمِ تَهْتَدی اِلی رَبِّکَ؛

ای انسان با ایمان، در حقیقت این دانش و ادب ، بهای توست ، پس در آموختن آن بکوش، زیرا هرچه بر دانش و ادبت افزوده شود ، بر ارج و بهای تو افزوده می شود، چرا که با دانش به سوی پروردگارت هدایت می شوی .

روضة الواعظين، ص ۱۱ .

حدیث۵۳۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن أجهَدَ نَفسَهُ فی إصلاحِها سَعِدَ، مَن أهمَلَ نَفسَهُ فی لَذّاتِها شَقِیَ وَ بَعُدَ؛

هر کس برای اصـلاح خود، خویشـتن را به زحمت بینـدازد، خوشـبخت می شود. هر کس خود را در لذت ها رها کند، بدبخت می گردد و بی بهره می ماند.

غرر الحکم، ح ۸۲۴۶ و ح ۸۲۴۷ .

حدیث۵۳۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِنْ وَصیَّتِهِ لاَِصْحابِهِ ـ : کانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آلهنَصِبا بِالصَّلاةِ بَعْدَ التَّبشیرِ لَهُ بِالجَنَّةِ لِقَوْلِ اللّه سُبْحانَهُ «وَ اْمُرْ اَهْلَکَ بِالصَّلاةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَیْها»، فَکانَ یَاْمُرُ بِها اَهْلَهُ وَ یُصَبِّرُ عَلَیْها نَفْسَهُ؛

در سفارش به یاران خود فرموند: رسول خدا صلی الله علیه و آله با آن که بشارت بهشت به ایشان داده شده بود، باز برای نماز، خود را به زحمت می انداختنـد؛ زیرا خـدای سـبحان فرموده است «خـانواده خود را به نمـاز، امر کن و [خود نیز] بر آن، شـکیبایی نما» به همین دلیل، رسول خدا صلی الله علیه و آلهخانواده اش را به نماز خواندن، فرمان می داد و خود را وادار به شکیبایی بر آن می کرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۹.

حدیث۵۳۵۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مـا عُبِـدَ اللّه ُ بِشَیْ ءٍ اَفْضَـلَ مِنَ الْعَقْلِ وَ ما تَمَّ عَقْلُ امْرِی ءٍ حَتّی یَکونَ فیهِ خِصالٌ شَتّی: اَلْکُفْرُ وَ الشَّرُّ مِنْهُ مَأمونانِ وَ الرُّشْـدُ وَ الْخَیْرُ مِنْهُ مَأمولانِ وَ فَضْلُ مالِهِ مَبْذولٌ وَ فَضْلُ قَوْلِهِ مَکفوفٌ وَ نَصـیبُهُ مِنَ الدُّنْیا القوتُ لا یَشْـبَعُ مِنَ الْعِلْمِ دَهْرَهُ اَلذُّلُّ اَحَبُّ اِلَیْهِ مَعَ اللّه مِنَ العِزِّ مَعَ

غَیْرِهِ وَ التَّواضُعُ اَحَبُّ اِلَیْهِ مِنَ الشَّرَفِ یَسْتَکْثِرُ قَلیلَ الْمَعْروفِ مِنْ غَیْرِهِ و یَسْتَقِلُّ کَثیرَ الْمَعْروفِ مِنْ نَفْسِهِ وَ یَرَی النّاسَ کُلَّهُمْ خَیْرا مِنْهُ وَ اِنَّهُ شَرُّهُم فی نَفْسِهِ وَ هُوَ تَمامُ الاَْمْرِ؛

خداونـد با چیزی بهتر از عقل عبادت نشـده است، و عقل کسـی کامل نشود، مگر در او چنـد خصـلت باشد: کفر و بدی از او انتظار نمی رود، رشد و خوبی در او امید می رود، زیادی ثروتش بخشوده و زیادی سخنش نگه داشته شده است، بهره او از دنیا تنها غذای روزانه است، در طول زنـدگی از دانش سـیر نمی شود، خواری را بـا خداونـد از عزّت بـا دیگران، بیشـتر دوست دارد، تواضع نزد او دوست داشـتنی تر از شرف و بزرگی است، خوبیِ کم دیگران را بسیار و خوبی بسیار خود را کم می شمرد، همه مردم را از خودش بهتر و خود را نزد خویش از همه بدتر می داند و این مهم ترین خصلت است.

کافی، ج ۱، ص ۱۸، ح ۱۲ .

حدیث۵۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُسْلِمُ مِرْآةُ أَخیهِ فَإذا رَأَیْتُمْ مِنْ أَخیکُمْ هَفْوَةً فَلاتَکُونُوا عَلَیْهِ إلْبا وَأَرْشِدُوهُ وَانْصَحُوا لَهُ وَتَرَفَّقُوا بِهِ ... ؛

مسـلمان آینه برادر خـویش است، هرگـاه خطـایی از برادر خـود دیدیـد همگی او را مـورد حمله قرار ندهیـد بلکه او را راهنمـایی و نصیحت نمایید و با او مدارا کنید... .

تحف العقول، ص ۱۰۸.

حدیث۵۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَتَأَسَّ بِنَبِیِّکَ الاَْطْیَبِ الاَْطْهَرِ صلی الله علیه و آله؛ فَاِنَّ فیهِ اُسْوَةً لِمَنْ تَاَسّی وَ عَزاءً لِمَنْ تَعَزّی، وَ اَحَبُّ الْعِبادِ اِلَی اللّه ِ الْمُتَاَسّی بِنَبِیِّهِ وَ الْمُقْتَصُّ لاَِثَرِه...؛

از پیامبر پاک و پاکیزه ات پیروی کن؛ چرا که [شخصیّت] او، الگوی کاملی است برای آنها که [در زندگی] در پی الگویی هسـتند و راه او، بهترین راه است برای آنها که [در زنـدگی] در پی سـر سپردن به راهی هسـتند و محبوب ترینِ بنـدگان در نزد خدا، کسـی است که از پیامبر خویش پیروی کند و دنباله رو او باشد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۰.

حدیث۵۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اسْتَتِمُّوا نِعْمَةَ اللّه ِ عَلَیْکُمْ بِالصَّبْرِ عَلی طاعَةِ اللّه ِ ، وَ الْمُحافَظَةِ عَلی مَا اسْتَحْفَظَکُمْ مِنْ کِتابِهِ... ؛

با پایـداری در اطاعت از خـدا و پایبنـدی به آنچه خداونـد در عمل به کتابش بر عهده شـما گذاشـته، نعمت های او را بر خود، تمام کنید.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۳.

حدیث۵۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَنْ یَأْ لَفُ النّاسَ وَ یَأْ لَفونَهُ عَلی طاعَةِ اللّه ؛

خوشا به سعادت کسی که در راه اطاعت خدا با مردم اُنس بگیرد و مردم نیز با او اُنس بگیرند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۵۶، ح ۱۱۲.

حدیث۵۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِزالَةُ الرَّواسی اَسْهَلُ مِنْ تَأْلیفِ القُلوبِ المُتَنافِرَة؛

از جای کندن کوه های استوار، آسان تر از انس و الفت دادنِ دل های از هم رمیده است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۱، ح ۷۰.

حدیث۵۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَفافُ یَصونُ النَّفسَ وَ یُنَزِّهُها عَنِ الدَّنایا؛

پاک دامنی، روح انسان را محافظت می کند و آن را از پَستی ها، دور نگه می دارد.

غرر الحکم، ح ۱۹۸۹.

حدیث۵۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِفَّةُ شیمَةُ الاَکْیاسِ. اَلشَّرَهُ سَجیَّةُ الاَرْجاسِ؛

پاکدامنی روش زیرکان، و سیری ناپذیری خصلت پلیدان است.

غرر الحکم، ح ۷۲۹ و ۷۳۰.

حدیث۵۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا المُجاهِدُ الشَّهیدُ فی سَبیلِ اللّه بِاَعْظَمَ اَجرا مِمَّن قَدَرَ فَعَفَّ. لَکادَ العَفیفُ اَنْ یَکونَ مَلَکا مِنَ الْمَلائِکَةِ؛

کسی که در راه خدا جهاد کند و شهید شود، اجرش بیشتر از کسی نیست که می تواند گناه کند، امّا پاک دامنی پیشه می کند. انسان پاک دامن، نزدیک است فرشته ای از فرشتگان خدا شود.

نهج البلاغه، حکمت ۴۷۴.

حدیث۵۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاـ تُو?سْ مُـذْنِبا؛ فَکَمْ مِنْ عـاکِفٍ عَلی ذَنْبِهِ خُتِمَ لَهُ بِخَیرٍ، وَ کَمْ مِنْ مُقْبِـلٍ عَلی عَمَلِهِ مُفْسِـدٌ فی آخِرِ عُمُرِهِ صـائرٌ اِلَی النّارِ نَعوذُ بِاللّه

مِنْها؛

هیچ گنهکاری را نا امیـد مکن! چه بَسا کسـی که عمری گناه کرده، عاقبت به خیر شـده است و چه بَسا کسـی که عمری اهل عمل صالح بوده، در پایان عمرش فاسد شده و راهیِ جهنّم گردیده است ـ که از آتش آن، به خدا پناه می بریم ـ .

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۲۳۹، ح ۱.

حدیث۵۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِلهی لَمْ اُسَلِّطْ عَلی حُسْنِ ظَنّی قُنوطَ الإِیاسِ، وَ لاَ انَقَطِعُ رَجائی مِنْ جَمیلِ کَرَمِکَ؛

خدایا! ناامیدی را بر خوش گمانی ام به تو، مسلّط نمی گردانم و امیدم را از لطف زیبای تو، قطع نمی کنم.

بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۹۹، ح ۱۳.

حدیث۵۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَمْ اَنَّ الَّذی بِیَدِهِ خَزائنُ السَّماواتِ وَ الاَرْضِ قَدْ اَذِنَ لَکَ فِی الـدُّعاءِ وَ تَـکَفَّلَ لَکَ بِالاِجابَهِ... فَلا یُقَنِّطَنَّـکَ اِبْطاءُ اِجابَتِهِ؛ فَاِنَّ العَطیَّهَ عَلی قَدْرِ النِّیَّهِ؛

بدان، آن کسـی که گنجینه های آسـمان ها و زمین در دست اوست، خودش به تو اجازه درخواست کردن داده و اجابت نمودن آن را ضـمانت کرده است... پس مبادا تأخیر او در اجابتِ دعا، تو را ناامیـد گردانَـد؛ زیرا که عطا، به چگونگی نیّت [و مقدار اخلاص و اصرار در آن] بستگی دارد.

نهج البلاغه، از نامه ۳۱.

حدیث۵۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَمُوا عِبادَ اللّه اَنَّ الْمُتَّقینَ ذَهَبُوا بِعاجِلِ الـدُّنیا وَ آجِلِ الْاخِرَهِ فَشَارَکُوا أَهْلَ الـدُّنْیا فی دُنْیاهُمْ وَ لَمْ یُشارِکْهُمْ اَهْلُ الـدُّنْیا فی آخِرَتِهِمْ سَکَنُوا الـدُّنْیا بِاَفْضَلِ ما سُکِنَتْ وَ اَکَلوها بِاَفْضَلِ مَا اُکِلَتْ فَحَظوا مِنَ الـدُّنْیا بِما حَظِیَ بِهِ الْمُتْرَفونَ وَ اَخَذُوا مِنْها ما اَخَذَهُ الْجَبابِرَهُ الْمُتَکَبِّرونَ ثُمَّ انْقَلَبُوا عَنْها بِالزَّادِ الْمُبَلِّغِ وَ الْمَتْجَرِ الرَّابِحِ اَصابُوا لَذَّهَ زُهْدِ الدُّنْیا فی دُنْیاهُم وَ تَیَقَّنُوا اَنَّهُم جیرانُ اللّهِ غَدا فی آخِرَتِهِمْ لا تُرَدُّ لَهُمْ دَعْوَهٌ وَ لا یَنْقُصُ لَهُمْ نَصیبٌ مِنْ لَذَّهٍ؛

ای بندگان خدا، بدانید که تقوا پیشگان هم از این دنیای زود گذر و هم از آخرت که می آید بهره گرفتند، با مردم دنیا در کارهای دنیوی شـریک شدند، ولی مردم دنیا با ایشان در کارهای اخروی شـریک نشدند، (از راه حلال) در بهترین خانه ها زندگی کردند و از بهترین خوردنی ها خوردنـد. همان لـذّتی را که اهل ناز و نعمت از دنیا بردند، نصـیبشان شد و از آن کامیاب گردیدند آنسان که جبّاران خودکامه کام گرفتنـد، سـپس با توشه کافی و تجارت سودآور به جهان دیگر رفتند، لذّت بی رغبت بودن به دنیا را بردند، و یقین کردند که در آخرت همسایگان خدایند. دعایشان بی جواب نمی ماند و بهره شان از لذت و خوشی کم نمی شود.

نهج البلاغه، نامه ۲۷ .

حدیث۵۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْمُتَّقونَ فیها (فِی الدُّنیا) هُمْ اَهْلُ الْفَضائِلِ مَنْطِقُهُمُ الصَّوابُ وَ مَلْبَسُهُمُ الاِقْتِصادُ وَ مَشْیُهُمُ التَّواضُعُ؛
تقواپیشگان، در دنیا اهل فضایلند، گفتـارشــان راست و درست، روشنان میانه روی و رفتــارشــان متواضعانه است.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴ .

حدیث۵۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِتَّقُوا اللّهَ فی عِبادِهِ وَ بِلادِهِ فَاِنَّكُمْ مَسْؤولونَ حَتّی عَنِ البِقاعِ وَ الْبَهائِمِ؛
تقوای الهی را درباره بندگان خدا و شهرهای او رعایت کنید؛ زیرا حتی از اماکن و حیوانات از شما سؤال خواهد شد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۶ .

حدیث۵۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیْرُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الْغِنی وَ التُّقی وَ شَرُّ الدُّنْیا وَ الْاخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الْـفَقْرِ وَ الْفُجورِ؛
خیر دنیا و آخرت در دو خصلتِ بی نیازی و تقواست و شر دنیا و آخرت در دو خصلتِ نیازمندی و گناه است.
شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۱، ح۴۴۶.

حدیث۵۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَغَرَّبْ عَنِ الْأَوْطانِ فی طَلَبِ الْعُلا وَسافِرْ فَفِی الْأَسْفارِ خَمْسُ فَوائِدَ تَفَرُّجُ هَمٍّ وَاكْتِسابُ مَعیشَةٍ وَعِلْمٌ وَآدابٌ وصُحْبَةُ ماجِدٍ؛
برای کسب مجـد و عظمت، از وطن خود دور شو و سـفر کن که در مسافرت پنـج فایـده است: برطرف شـدن اندوه، بدست آوردن روزی و دانش و آداب زندگی، و هم نشینی با بزرگواران.
مستدرك الوسائل، ج ۸ ص ۱۱۵، ح ۹۱۹۹.

حدیث۵۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ لْحَمْـدُ لِلّهِ الَّذی لاـ مَقْنوطٌ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لاـ مَخْلُوٌّ مِنْ نِعْمَتِهِ، وَ لاـ مُو?یَسٌ مِنْ رَوْحِهِ، وَ لاـ مُسْـتَنْكَفٌ عَنْ عِبـادَتِهِ الَّذی بِكَلِمَتِهِ قـامَتِ السَّمـاواتُ السَّبْعُ، وَ اسْـتَقَرَّتِ الاَـرْضُ المِهادُ، وَ ثَبَتَتِ الجِبالُ الرَّواسـی، وَ جَرَتِ الرِّیاحُ اللَّواقِحُ، وَ سارَ فی جَوِّ السَّماءِ السَّحابُ وَ قامَتْ عَلی حُدودِهَا الْبِحارُ؛
ستایش، از آنِ خـدایی است که کسـی را از رحمتش نومیـد و از نعمت هایش محروم نمی کند؛ امید کسـی را از لطف خویش نمی بُرد و کسـی را از پرستش خود، باز نمی دارد؛ همان که به فرمانش، آسمان های هفتگانه برپا شدند و زمینِ هموار، برقرار شد و کوه

های استوارِ سر به فلک کشیده، پابرجا گشتند و بادهای بارور کننده، روان شدند و ابرها در فضای آسمان به حرکت درآمدند و دریاها در کرانه های خود ایستادند.

من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۱۴، ح ۱۴۸۲.

حدیث۵۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اللّه ! ما سَاَ لْتُ رَبّی وَلَدا نَضیرَ الوَجْهِ، وَ لا سَاَ لْتُهُ وَلَدا حَسَنَ القامَةِ، وَ لکِنْ سَاَ لْتُ رَبّی وُلْدا مُطیعینَ لِلّهِ، خَائِفِینَ وَجِلینَ مِنْهُ، حَتّی اِذا نَظَرْتُ اِلَیْهِ وَ هُوَ مُطیعٌ لِلّهِ قَرَّتْ بِهِ عَینی؛

من از پروردگار خود، فرزندی زیبا یا فرزندی خوش قد و قامت نخواستم بلکه از پروردگارم فرزندی خواستم که مطیع خدا و خداترس باشد، تا هر وقت به او نگریستم و دیدم خدا را اطاعت می کند، چشمم روشن شود.

بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۲۷۹.

حدیث۵۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَفْضَتْ کَرامَةُ اللّه سُبحانَهُ وَ تَعالی اِلی مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آلهفَاَخْرَجَهُ مِنْ اَفْضَلِ المَعادِنِ مَنْبِتا، ... وَ عِتْرَتُهُ خَیْرُ العِتَرِ... ، لَها فُروعٌ طِوالٌ وَ ثَمَرٌ لا یُنالُ، فَهُوَ اِمامُ مَنِ اتَّقی وَ بَصیرَةُ مَنِ اهْتَدی... سیرَتُهُ الْقَصْدُ، وَ سُنَّتُهُ الرُّشْدُ، وَ کَلامُهُ الْفَصْلُ، وَ حُکْمُهُ الْعَدْلُ؛

خدای پاک و بلند مرتبه، کرامت خویش (یعنی نبوّت) را به محمّد صلی الله علیه و آلهارزانی داشت و او را در بهترین خاندان [در میان بنی هاشم]رویاند... خانواده او، بهترین خانواده است؛ درختی است با شاخه های بلند که دست کسی به میوه هایش نمی رسد. او پیشوای پرهیزگاران و [مایه] بصیرت ره یافتگان است... شیوه اش میانه روی و سُنّتش هدایت و سخنش جداکننده حق از باطل و داوری اش عدل است.

نهج البلاغه، از خطبه ۹۴.

حدیث۵۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَعَثَ اِلَی الجِنِّ وَ الْاِنْسِ رُسُلَهُ لِیَکْشِفوا لَهُم عَنْ غِطائها وَ لِیُحَذِّروهُمْ مِنْ ضَرّائِها وَ لِیَضْرِبوا لَهُم اَمْثالَها وَ لِیُبَصِّروهُم عُیوبَها وَ لْیَهجُموا عَلَیهِم بِمُعْتَبَرٍ مِنْ تَصَرُّفِ مَصاحِّها وَ اَسقامِها وَ حَلالِها وَ حَرامِها وَ ما اَعَدَّ اللّه ُ للمُطیعینَ مِنْهُم وَ العُصاةِ مِنْ جَنَّةٍ وَ نارٍ وَ کَرامَةٍ وَ هَوانٍ؛

خداوند، رسولان خود را به سوی جن و اِنس فرستاد تا پرده این جهان را برای آنان کنار زنند و آنها را از بدی هایش برحذر دارند و برایشان از دنیا مَثَل هایی بیاورند وآنان را به عیب های آن، بینا گردانند و آنچه را مایه عبرت است، از دگرگونی احوال همچون سلامتی و بیماری های دنیا و حلال و حرام آن و آنچه که خداوند از بهشت و جهنم و عزّت و ذلّت، برای اطاعت کنندگان و معصیت کارانِ آنان فراهم آورده است، به گوش آنان بخوانند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۳.

حدیث۵۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ایّاکَ اَنْ تُحِبَّ اَعْداءَ اللّه او تُصفیَ وُدَّکَ لِغَیرِ اَوْلیاءِ اللّه ؛ فَاِنَّ مَنْ اَحَبَّ قَوما حُشِرَ مَعَهُمْ؛

مبادا دشمنان خدا را دوست بداری و یا با غیر دوستان خدا، دوستیِ خالصانه برقرارسازی؛ زیرا هر کس مردمی را دوست بدارد، با آنان محشور خواهد شد.

غرر الحکم، ح ۲۷۰۳.

حدیث۵۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوفیقُ مِنَ السَّعادَةِ وَ الْخِذلانُ مِنَ الشَّقاوَةِ؛

توفیق [انجام کار نیک] از خوشبختی و بی توفیقی از بدبختی است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲، ح ۷۰ .

حدیث۵۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللَّئیمُ لا یُرْجی خَیْرُهُ وَ لا یُسْلَمُ مِنْ شَرِّهِ وَ لا یُؤْمَنُ مِنْ غَوائِلِهِ؛

افراد پَست به خیرشان امید و از شرشان امان و از به هلاکت انداختنشان ایمنی نیست.

غرر الحکم، ح ۱۹۳۰ .

حدیث۵۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ مالَکَ لِحامِدِکَ فی حَیاتِکَ، وَ لِذامِّک بَعْدَ وَفاتِکَ؛

ثروت تو، در زنده بودنت، از آنِ ستایشگرِ تو و بعد از مرگت، از آنِ سرزنش کننده توست.

غرر الحکم، ح ۳۴۶۵.

حدیث۵۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمالُ وَبالٌ عَلی صاحِبِهِ اِلاّ ما قَدَّمَ مِنْهُ؛

مال، گریبان صاحبش را خواهد گرفت، مگر مالی که در راه آخرت، خرج شده باشد.

غرر الحکم، ح ۱۹۵۷.

حدیث۵۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اکْظِمِ الغَیْظَ، وَ تَجاوَزْ عِنْدَ الْمَقْدَرَةِ، وَ احْلُمْ عِنْدَ الغَضَبِ، وَ اصْفَحْ مَعَ الدَّولَةِ، تَکُنْ لَکَ العاقِبَةُ؛

خشم خود را فرو بر و به هنگـام قـدرت، گـذشت کن و در هنگـام عصـبانیت، بردبـار بـاش و در وقت توانـایی [بر انتقام]، ببخش، تا عاقبت به خیر شوی.

نهج البلاغه، از نامه ۶۹.

حدیث۵۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوَكُّلُ عَلَى اللّه ِ نَجاةٌ مِنْ كُلِّ سوءٍ وَحِرْزٌ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ؛

توکل بر خداوند، مایه نجات از هر بدی و محفوظ بودن از هر دشمنی است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۷۹، ح ۵۶.

حدیث۵۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَوكَّلَ عَلَى اللّه ِ ذَلَّتْ لَهُ الصِّعابُ وَتَسَهَّلَتْ عَلَيْهِ الأَسْبابِ؛

هر کس به خدا توکل کند، دشواری ها برای او آسان می شود و اسباب برایش فراهم می گردد.

غرر الحکم، ح ۹۰۲۸.

حدیث۵۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مِنْ مُؤْمِنٍ وَلا مُؤْمِنَةٍ يَضَعُ يَدَهُ عَلى رَأْسِ يَتيمٍ تَرَحُّما لَهُ إلاّ كَتَبَ اللّه ُ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ مَرَّتْ يَدُهُ عَلَيْها حَسَنَةً؛

هیـچ مرد و زن مـؤمنی نیست که دست محبّت بر سـر یـتیمی بگـذارد، مگر این که خداونـد به انـدازه هر تـار مویی که بر آن دسـت کشیده است، ثوابی برایش بنویسد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۴، ح ۹.

حدیث۵۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّلاةُ حِصْنُ الرَّحْمنِ وَ مَدْحَرَةُ الشَّيطانِ؛

نماز، دژ محکم خداوند مهربان و وسیله راندن شیطان است.

غرر الحکم، ح ۲۲۱۳ .

حدیث۵۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلاِْحْسانُ غَريزَةُ الاَْخْيارِ، وَ الاِْساءَةُ غَريزَةُ الاَْشْرارِ؛

نیکی کردن، در سرشتِ نیکان است و بدی کردن، در سرشت بَدان.

غرر الحکم، ح ۲۰۲۹.

حدیث۵۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جَلیسُ الْخَیْرِ نِعْمَهٌ، جَلیسُ الشَّرِّ نِقْمَهٌ؛
همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است.
غرر الحکم، ح۴۷۱۹ و ۴۷۲۰.

حدیث۵۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ تعالی اَنْزَلَ کِتابا هادیا بَیَّنَ فیهِ الْخَیْرَ وَ الشَّرَّ، فَخُذوا نَهْجَ الْخَیْرِ تَهْتَدوا وَ اَصْدِفوا عَنْ سَمْتِ الشَّرِّ تَقْصِدوا؛
خدای تعالی کتابی راهنما فرستاد و در آن خوب و بد را روشن ساخت. پس راه خوبی را پیش گیرید تا هدایت شوید و از راه بدی دوری جویید تا به مقصد برسید.
نهج البلاغه، خطبه ۱۶۷.

حدیث۵۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلسَّعیدُ مَن وُعِظَ بِغَیرِهِ وَ الشَّقیُّ مَنِ انْخَدَعَ لِهَواهُ؛
خوشبخت کسی است که از (سرنوشت) دیگران پند بگیرد و بدبخت کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد.
نهج البلاغه، خطبه ۸۶ .

حدیث۵۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ قَوما مِنَ الیَهودِ سَاَ لُوا النَّبیَّ صلی الله علیه و آله عَنْ شَی ءٍ، فَقالَ: اِئْتونی غَدا ـ وَ لَمْ یَسْتَثْنِ ـ حَتّی اُخْبِرَکُمْ، فَاحْتُبِسَ عَنْهُ جَبْرَئیلُ علیه السلامأَرْبَعینَ یَوما، ثُمَّ اَتاهُ وَ قالَ: «وَ لا تَقولَنَّ لِشَیْ ءٍ... اِلاّ اَنْ یَشاءَ اللّه ُ»؛
گروهی از یهود درباره چیزی از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسیدند. آن حضرت فرمودند: «فردا بیایید تا جوابتان را بدهم» و ان شاء اللّه نگفتند، پس تا چهل روز، از آمدن جبرئیل علیه السلام نزد پیامبر جلوگیری شد. بعد از چهل روز، جبرئیل بر پیامبر فرود آمد و گفت: هرگز در مورد چیزی مگو: «من فردا چنین می کنم»، مگر این که [بگویی] ان شاء اللّه .
تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۳۲۴، ح ۱۴.

حدیث۵۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما زَنی غَیورٌ قَطُّ؛

انسان با غیرت، هرگز زنا نمی کند.

نهج البلاغه، حکمت ۳۰۵.

حدیث۵۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ حَقُّ الوَلَدِ عَلَى الوالِدِ أنْ يُحَسِّنَ اِسمَهُ وَ يُحَسِّنَ اَدَبَهُ، و يُعَلِّمَهُ القُرآنَ ؛

حقّ فرزند بر پدر ، آن است که نام خوب بر او بگذارد و او را خوب تربیت کند و قرآن به او بیاموزد .

نهج البلاغهٔ ، حکمت ۳۹۹.

حدیث۵۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلى لِسانِ الْمُؤْمِنِ نُورٌ يَسْطَعُ وَعلى لِسانِ الْمُنافِقِ شَيْطانٌ يَنْطِقُ؛

بر زبان مؤمن نوری (الهی) است و درخشان و برزبان منافق شیطانی است که سخن می گوید.

شرح نهج البلاغه،ابن أبی الحدید،ج۲۰،ص۲۸۰،ح۲۱۸.

حدیث۵۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ مُنيبٌ مُستَغْفِرٌ تَوّابٌ، اَلْمُنافِقُ مَكُورٌ مُضِرٌّ مُرتابٌ؛

مؤمن بازگشت کننده به خدا، آمرزش خواه و توبه کننده است و منافق نیرنگباز، زیانبار و شکّاک.

غرر الحکم، ح ۱۲۸۸ و ۱۲۸۹.

حدیث۵۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَرَعُ الْمُؤْمِنِ يَظهَرُ فى عَمَلِهِ، وَرَعُ الْمُنافِقِ لايَظهَرُ إلاّ عَلى لِسانِهِ؛

پرهیزکاری مؤمن در رفتارش آشکار می شود و پرهیزکاری منافق جز در زبانش ظاهر نمی شود.

غرر الحکم، ۱۰۱۲۹ و ۱۰۱۳۰.

حدیث۵۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فى قَوْلِهِ تَعالى: «وَ ابْتَغُوا اِلَيْهِ الوَسيلَةَ»ـ : اَنا وَسيلَتُهُ؛

درباره آیه «و برای تقّرب به خداوند، وسیله بجویید» فرمودند: من وسیله او هستم.

مستدرک سفینهٔ البحار، ج ۱۰، ص ۳۰۱.

حدیث۵۳۹۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَنْبَغى لِلْعاقِلِ اَنْ يُخاطِبَ الْجاهِلَ مُخاطَبَةَ الطَّبيبِ الْمَريضَ؛

شايسته است كه برخورد عاقل با نادان، مانند برخورد طبيب با بيمار باشد.

غرر الحكم، ح ۱۰۹۴۴.

حدیث۵۳۹۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

خَيْرُ مَنْ شاوَرْتَ ذَوُوالنُّهى وَالْعِلْمِ وَاولُوا التَّجارِبِ وَالْحَزْمِ؛

بهترين كسى كه با او مشورت كنى كسى است كه صاحب عقل و علم و تجربه ها و دورانديشى باشد.

غرر الحكم، ح ۴۹۹۰.

حدیث۵۳۹۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَنِ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَمَنْ شاوَرَ الرَّجالَ شارَكَها فى عُقولِها؛

هر كس خود رأى شد هلاك مى شود و هر كس با افراد صاحب نظر مشورت كند در عقل آنان شريك مى شود.

نهج البلاغه، قصار ۱۶۱.

حدیث۵۴۰۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَورَاَيْتُمُ الاِحْسانَ شَخْصا لَرَاَيْتُموهُ شَكْلًا جَميلًا يَفوقُ العالَمينَ ؛

اگر مى شد كه نيكوكارى به صورت انسانى مجسَّم شود، بدون شك، آن را در چهره اى زيباتر از همه جهانيان مى ديديد.

غرر الحكم ، ح ۷۶۰۱ .

از۵۴۰۱تا۵۶۰۰

حدیث۵۴۰۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اللّهُمَّ لا تَفْعَل بى ما اَ نَا اَهْلُهُ ، فَاِنَّكَ اِنْ تَفْعَل بى ما اَ نَا اَهْلُهُ تُعَذِّبْنى وَ لَم تَظْلِمنى ، اَصْبَحْتُ اَ تَّقى عَدْلَكَ وَ لا اَخافُ جَورَكَ ، فَيا مَنْ هُوَ عَدلٌ لا يَجورُ ارحَمنى ؛

خدايا! آن چنان كه من سزاوارش هستم، با من رفتار نكن، زيرا اگر با من آن چنان رفتار كنى كه سزاوار آنم، عذابم خواهى نمود، در حالى كه بر من ظلم نكرده اى. من از عدالت تو مى ترسم، نه ظلم كردن تو! پس، اى بسيار عادلى كه ظلم نمى كند، بر من رحم كن!

کافی ، ج ۴، ص ۴۳۳، ح ۵.

حدیث۵۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلسَّیفُ فاتِقٌ، وَ الدّینُ راتِقٌ فَالدّینُ یَاْمُرُ بِالْمَعْروفِ، وَ السَّیفُ یَنْهی عَنِ الْمُنْکَرِ، قالَ اللّه ُ تَعالی: «وَ لَکُمْ فِی الْقِصاصِ حَیاةٌ»؛
شمشیر، جدا کننده و دین، وصل کننده است. دین به خوبی ها فرمان می دهد و شمشیر، از بدی ها باز می دارد. خدای تعالی می فرماید: «قصاص، برای شما، مایه حیات[و امنیّت] است».
غرر الحکم، ح ۲۱۳۵.

حدیث۵۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ایّاکَ وَ مَحاضِرَ الْفُسوقِفَاِنَّها مُسْخِطَةٌ لِلرَّحْمنِ، مُصْلیَةٌ لِلنّیرانِ؛
از شرکت در مجالس گناه بپرهیز که موجب خشم خدای مهربان و باعث افتادن در آتش است.
غرر الحکم، ح ۲۶۹۸.

حدیث۵۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ لْبَرَکَةُ فی مالِ مَنْ آتَی الزَّکاةَ وَ واسَی الْمُؤمِنینَ وَ وَصَلَ الاْقْرَبینَ؛
برکت در مال کسی است که زکات بپردازد، به مؤمنان مدد و یاری رساند و به خویشاوندان کمک نماید.
تحف العقول، ص ۱۷۲.

حدیث۵۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ عَنْ ذلِکَ ما حَرَسَ اللّه ُ عِبادَهُ الْمُؤمِنینَ بِالصَّلَوات وَ الزَّکَواتِ وَ مُجاهَدَةِ الصِّیامِ فِی الاْیّامِ الْمَفْروضاتِ تَسْکینا لاَِطْرافِهِمْ وَ تَخْشیعا لاَِبْصارِهِمْ وَ تَذْلیلاً لِنُفوسِهِمْ وَ تَخْفیضا (تَخْضیعا) لِقُلوبِهِمْ؛
خداوند، بندگان مؤمن خود را به وسیله نمازها و زکات ها و جدّیت در روزه داری روزهای واجب حفظ می کند، تا اعضا و جوارحشان آرام، دیدگانشان خاشع، جان هایشان فروتن و دل هایشان خاشع گردد.
نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲.

حدیث۵۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْخَیْرَ وَ الشَّرَّ لا یُعْرَفانِ اِلاّ بِالنّاسِ، فَاِذا اَرَدْتَ اَنْ تَعْرِفَ الْخَیْرَ فَاعْمَلِ الْخَیْرَ تَعْرِفْ اَهْلَهُ وَ اِذا اَرَدْتَ اَنْ تَعْرِفَ الشَّرَّ فَاعْمَلِ الشَّرَّ تَعْرِفْ اَهْلَهُ؛

خوبی و بـدی جز بـا مردم شـناخته نمی شونـد. پس اگر می خواهی خوبی را بشناسـی، خوبی کن تـا اهـل آن را بشناسـی و اگر می خواهی بدی را بشناسی، بدی کن، تا اهلش را بشناسی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۴۱، ح ۲۶ .

حدیث۵۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ وَ فاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ؛

خوبی کننده، بهتر از خودِ خوبی و بدی کننده، بدتر از خودِ بدی است.

نهج البلاغه، حکمت ۳۲ .

حدیث۵۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَجْزُ مَعَ لُزومِ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنَ القُدْرَةِ مَعَ رُكوبِ الشَّرِّ؛

ناتوانیِ همراه با خیر، بهتر از توانمندیِ در خدمت شر است.

غرر الحکم، ح۱۹۷۳.

حدیث۵۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَدَعِ الْإِسْرافَ مُقْتَصِدا وَ اذْكُرْ فِى الْيَوْمِ غَدا وَ أَمْسِكْ مِنَ الْمالِ بِقَدْرِ ضَرورَتِكَ وَ قَدِّمِ الْفَضْلَ لِيَوْمِ حاجَتِكَ؛

اسـراف را رها کن و میانه روی در پیش گیر و امروز به یاد فردا باش و از مال به انـدازه ضـرورتت نگه دار و اضافی آن را برای روز نیازمندیت (قیامت) پیش فرست.

نهج البلاغه، نامه ۲۱.

حدیث۵۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِلَّةُ الْعَفْوِ اَقْبَحُ الْعُيوبِ، وَ التَّسَرُّعُ اِلَى الْاِ نْتِقامِ اَعْظَمُ الذُّنوبِ؛

کم گذشت بودن، زشت ترین عیب است و عجله در گرفتن انتقام، بزرگ ترین گناه.

غرر الحکم، ح ۶۷۶۶.

حدیث۵۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما خَيْرٌ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النّارُ و ما شَرٌّ بِشَرٍّ بَعْدَهُ الجَنَّةُ وَ كُلُّ نَعيمٍ دونَ الْجَنَّةِ فَهُوَ مَحْقورٌ وَ كُلُّ بَلا ءٍ دونَ النّارِ عافيَةٌ؛

خیری که به دنبال آن آتش باشد، خیر نیست و شـری که به دنبال آن بهشت باشد، شـر نیست. هر نعمتی جز بهشت ناچیز است و هر

بلایی جز آتش، سلامتی.

نهج البلاغه، حکمت ۳۸۷ .

حدیث۵۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُو?مِنُ یَعافُ اللَّهوَ وَ یَاْ لَفُ الْجِدَّ؛

مؤمن، از وقت گذرانیِ بیهوده، بیزار و با کوشش و تلاش، همدم است.

غرر الحکم، ح ۱۵۰۲.

حدیث۵۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَموا اَنَّ عَبْدا وَ انْ ضَعُفَتْ حیلَتُهُ وَ وَهِنَتْ مَکیدَتُهُ اَ نَّهُ لَنْ یُنْقَصَ مِمّا قَدَّرَ اللّهُ لَهُ وَ انْ قَوِیَ فی شِدَّةِ الْحیلَةِ وَ قُوَّةِ الْمَکیدَةِ اَ نَّهُ لَنْ یُزادَ عَلی ما قَدَّرَ اللّهُ لَهُ؛

بدانید که آنچه خداوند برای انسان مقدّر کرده است، بی کم و کاست به او می رسد، هر چند در چاره اندیشی و پیدا کردن راه های کسب روزی ناتوان باشد و نیز بیش از آنچه خداوند برایش مقدّر کرده به او نرسد، هر چند بسیار زرنگ و چاره اندیش باشد.

أمالی مفید، ص ۲۰۷، ح ۳۹.

حدیث۵۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْجِهادَ بابٌ مِنْ أَبْوابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللّه ُ لِخاصَّةِ أَوْلیائِهِ وَ هُوَ لِباسُ التَّقْوی وَ دِرْعُ اللّه ِ الْحَصینَةِ وَ جُنَّتُهُ الْوَثیقَةُ؛

به راستی که جهاد یکی از درهای بهشت است که خداوند آن را برای اولیای خاص خود گشوده است. جهاد، جامه تقوا و زره استوار خداوند و سپر محکم اوست.

نهج البلاغه، خطبه ۲۷.

حدیث۵۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ کَتَبَ الْقَتْلَ عَلی قَوْمٍ وَ الْمَوْتَ عَلی آخَرینَ وَ کُلٌّ آتیهِ مَنِیَّتُهُ کَما کَتَبَ اللّه ُ لَهُ فَطوبی لِلْمُجاهِدینَ فی سَبیلِهِ وَ الْمَقْتولینَ فی طاعَتِهِ؛

به راستی که خداوند برای گروهی کشته شدن را مقدّر فرموده و برای دیگران مردن را. هر گروهی به همان سرنوشت که خداوند مقدّر کرده است، می رسد. پس، خوشا به سعادت مجاهدان در راه خدا و کشته شدگان در راه طاعت او.

شرح نهج البلاغه، ج ۳، ص ۱۸۴.

حدیث۵۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ اِخْوانِکَ مَنْ داهَنَکَ فی نَفْسِکَ وَ ساتَرَ عَیْبَکَ؛

بدترین دوست تو کسی است که با تمام خواسته های تو کنار می آید و عیب هایت را از تو پنهان می دارد.

غرر الحکم، ح ۵۷۲۵.

حدیث۵۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اذا ظَهَرَتِ الْجِنایاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَکاتُ؛

هرگاه گناهان آشکار شوند، برکت ها از میان می رود.

غرر الحکم، ح ۴۰۳۰.

حدیث۵۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ کانَ فیهِ ثَلاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةُ: یَأْمُرُ بِالْمَعْروفِ وَ یَأْتَمِرُ بِهِ وَ یَنْهی عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یَنْتَهی عَنْهُ وَ یُحافِظُ عَلی حُدودِ اللّه ِ جَلَّ وَ عَلا ؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

غرر الحکم، ح ۹۰۷۶ .

حدیث۵۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الأَمرَ بِالْمَعروفِ وَ النَّهیَ عَنِ المُنکَرِ لا یُقَرِّبانِ مِن أَجَلٍ وَ لا یَنقُصانِ مِن رِزق، لکِنْ یُضاعِفانِ الثَّوابَ وَیُعْظِمانِ الأَجْرَ وَ أَفْضَلُ مِنْهُما کَلِمَةُ عَدلٍ عِندَ إمامٍ جائِرٍ؛

امر به معروف و نهی از منکر، نه اجلی را نزدیک می کننـد و نه از روزی کم می نمایند، بلکه ثواب را دو چندان و پاداش را بزرگ می سازند و برتر از امر به معروف و نهی از منکر، سخن عادلانه ای است نزد حاکمی ستمگر.

غرر الحکم، ح ۳۶۴۸.

حدیث۵۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِفَتانِ لا یَقْبَلُ اللّه ُ سُبْحانَهُ الاَعْمالَ اِلاّ بِهِما: التُّقی وَ الاِخْلاصُ؛

دو صفت است که خداوند سبحان، هیچ عملی را مگر همراه با آنها نمی پذیرد: تقوا و اخلاص.

غرر الحکم، ح ۵۸۸۷.

حدیث۵۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یُقاتَلُ اَهْلُ البَغْیِ وَ یُقْتَلونَ بِکُلِّ ما یُقْتَلُ بِهِ المُشْرِکونَ، وَ یُسْتَعانَ بِکُلِّ ما اَمْکَنَ اَنْ یُسْتَعانَ بِهِ عَلَیْهِمْ مِنْ اَهْلِ القِبْلَةِ، وَ یُو?سَرونَ کَما یُوَ?رُ المُشْرِکونَ اذا قُدِرَ عَلَیهِمْ؛

با گروه های جنایتکار و ستمگر هم بایـد به همان شـدّتِ جنگ با مشرکان، جنگیـد و باید از تمام امکانات و توانایی های اهل قبله (مسلمانان) علیه آنان بهره گرفت و در صورت دست یافتن به آنها، همچون مشرکان، اسیرشان کرد.

مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۶۵، ح ۱۲۴۳۷.

حدیث۵۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی یَومٍ تَشْخَصُ فیهِ الاَبْصارُ، وَ تُظْلِمُ لَهُ الاَقْطارُ... فَلا شَفیعٌ یَشْفَعُ، وَ لا حَمیمٌ یَدْفَعُ، وَ لا مَعْذِرَةٌ تَنْفَعُ؛

[قیامت] روزی است که در آن، چشم ها خیره می مانند و همه جا تیره و تار می شود... نه شفیعی شفاعت (پا در میانی) می کند و نه خویشاوندی مانع عذاب می شود و نه عذری سودمند می افتد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۵.

حدیث۵۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّما هَلَکَ مَنْ کانَ قَبْلَکُم بِطولِ آمالِهِم، وَ تَغَیُّبِ آجالِهِم، حَتّی نَزَلَ بِهِمُ المَوعودُ الَّذی تُرَدُّ عَنْهُ المَعذِرَةُ، وَ تُرْفَعُ عَنْهُ التَّوبَةُ، وَ تَحلُّ مَعَهُ القارِعَةُ وَ النِّقْمَةُ؛

پیشینیان شما به علت آرزوهای دراز و از یاد بردن مرگ، به هلاکت در افتادنـد، تا آن که مرگِ وعده داده شده، بر سر آنها فرود آمد؛ مرگی که هیچ عذری را نمی پذیرد و مهلتی برای توبه باقی نمی گذارد و فاجعه و مجازات را به همراه دارد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۷.

حدیث۵۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَخَیَّروا لِلرَّضاعِ کَما تَتَخَیَّرونَ لِلنِّکاحِ، فَاِنَّ الرَّضاعَ یُغَیِّرُ الطِّباعَ ؛

برای شیردادن ، [دایه های شایسته]انتخاب کنید، همان گونه که برای ازدواج انتخاب می کنید ، چرا که شیر ، طبیعت ها را تغییر می دهد .

قرب الاسناد ، ص ۹۳، ح ۳۱۲.

حدیث۵۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّ خَوفٍ مُحَقَّقٌ اِلاّ خَوفَ اللّه ِ فَاِنَّهُ مَعْلولٌ... انْ هُوَ خافَ عَبْدا مِنْ عَبيدِهِ اَعْطاهُ مِنْ خَوفِهِ ما لا يُعْطى رَبَّهُ، فَجَعلَ خَوفَهُ مِنَ العِبادِ نَقْدا، وَ خَوفَهُ مِنْ خالِقِهِ ضِمارا وَ وَعْدا؛

هر ترسی، واقعی و ماندگار است، مگر ترس از خدا که ممکن است خیالی [و گذرا] باشد... . انسان، اگر از بنده ای از بندگان خدا بترسد، آثار ترس، در رفتارش آشکار می شود؛ امّا در برابر پروردگارش چنین نیست. چنین کسی، ترسش از بندگان، نقد [و آشکار] است و ترسش از آفریدگار، پنهان و نسیه.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۰.

حدیث۵۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ عِبادا كَسَرَتْ قُلوبَهُم خَشْيَةُ اللّه ِ فَاسْتَكْفُوا عَنِ المَنْطِقِ، وَ اِنَّهُمْ لَفُصَحاءُ عُقَلاءُ اَلِبّاءُ نُبَلاءُ، يَسْبِقونَ اِلَيهِ بِالْاَعْمالِ الزّاكيةِ، لا يَسْتَكْثِرونَ لَهُ الكَثيرَ، وَ لا يَرْضَونَ لَهُ القَليلَ، يَرَوْنَ اَنْفُسَهُمْ اَنَّهُمْ شِرارٌ وَ اِنَّهُمُ الاَكْياسُ الاَبْرارُ؛

خداوند، بندگانی دارد که ترس از خدا، دل هایشان را شکسته و از این رو، زبان در کام کشیده اند در حالی که مردمانی سخنور و عاقل و صاحبدل و نجیب اند؛ با اعمال پاک به سوی خدا می شتابند؛ اعمال زیاد را در پیشگاه خدا زیاد نمی دانند و به عمل کم، راضی نمی شوند؛ خود را بدترینِ مردم می دانند، در حالی که هشیارترین و نیکوکارترینِ مردمان اند.

بحار الأنوار، ج ۶۹، ص ۲۸۶، ح ۲۱.

حدیث۵۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَبِسَ الْخَيْرَ تَعَرّى مِنَ الشَّرِّ؛

هر کس جامه «خوبی» به تن کند از «بدی» برهنه می گردد.

غرر الحکم، ح ۸۰۸۵ .

حدیث۵۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّهُ وَ اللّه ِ الجِدُّ لا اللَّعِبُ، وَ الْحَقُّ لا الكَذِبُ، وَ ما هُوَ اِلاّ الموتُ اَسْمَعَ داعيهِ، وَ اَعْجَلَ حاديهِ، فَلا يَغُرَّنَّكَ سَوادُ النّاسِ مِنْ نَفْسِكَ؛

به خدا سوگند که جدّی است، نه شوخی! و حقیقت است، نه دروغ! مرگ را می گویم که صدای خود را به گوش همگان می رسانَد و همه را به سرعت می میرانَد. پس انبوه مردمان [زنده]، تو را به خودت مغرور نسازد [که بینداری مرگی در کار نیست]!

نهج البلاغه، از خطبه ۱۳۲.

حدیث۵۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّخَذَ دينَ اللّه ِ لَهْوا وَ لَعِبا، اَدْخَلَهُ اللّه ُ سُبْحانَهُ النّارَ مُخَلَّدا فيها؛

هر کس دین خدا را بیهوده بشمارد و به بازیچه بگیرد، خدای سبحان، او را برای همیشه وارد جهنّم خواهد کرد.

غرر الحکم، ح ۹۰۲۹.

حدیث۵۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلرُّکونُ اِلَی الدُّنْیا مَعَ ما یُعایَنُ مِنْ غِیَرِها جَهْلٌ؛
دل بستن به دنیا، با وجود این همه ناپایداری ها، عین جهل است.
غرر الحکم، ح ۱۹۷۹.

حدیث۵۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الدُّنْیا کَالشَّبَـکَهِٔ تَلتَفُّ عَلی مَنْ رَغِبَ فیها؛
دنیا همچون دام است که به دست و پای دنیا خواهان می پیچد.
غرر الحکم، ح ۳۶۷۸.

حدیث۵۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ لْعَقْـلُ شَـجَرَهٌٔ اَصْـلُهَا التُّقی وَ فَرْعُهَـا الْحَیاءُ وَ ثَمَرَتُهَا الْوَرَعُ فَالتَّقْوی تَـدعو اِلی خِصالٍ ثَلاثٍ: اِلَی الْفِقْهِ فِی الـدّینِ وَ الزُّهْـدِ فِی الـدُّنْیا وَ الاِْنْقِطـاعِ اِلَی اللّه تَعـالی وَ الْحَیـاءُ یَـدْعو اِلی ثَلاثِ خِصالٍ: اِلَی الْیَقینِ وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ التَّواضُعِ وَ الْوَرَعُ یَـدْعو اِلی خِصالٍ ثَلاثٍ: اِلی صِدْقِ اللِّسانِ وَ الْمُسارَعَهِٔ اِلَی الْبِرِّ وَ تَرْکِ الشُّبُهاتِ؛
عقل، درختی است که ریشه آن تقوا، شاخه هایش حیاء و میوه آن، پارسایی است. تقوا به سه چیز دعوت می کند: دین شناسـی، بی رغبتی به دنیا و دل بستگی به خداوند، و حیا به سه چیز دعوت می کند: یقین، خوش اخلاقی و تواضع، و پارسایی به سه چیز دعوت می کند: راستگویی، سرعت و شتاب در نیکی ها و دوری از کارهای شبهه ناک.
مواعظ العددیهٔ، ص ۱۶۰ .

حدیث۵۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنِ اتَّقَی اللّهَ اَحَبَّهُ النّاسُ؛
هر کس تقوای الهی پیشه کند، مردم او را دوست خواهند داشت.
کشف الغمه، ج ۳، ص ۱۳۹ .

حدیث۵۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلتَّقْوی ظاهِرُهُ شَرَفُ الدُّنْیا وَ باطِنُهُ شَرَفُ الاْخِرَهِٔ ؛

تقوا، ظاهرش شرافت دنیا و باطنش شرافت آخرت است.

غرر الحکم، ح ۱۹۹۰ .

حدیث۵۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّه َ فی عِبادِهِ وَ بِلادِهِ فَاِنَّـکُمْ مَسْؤولُونَ حَتّی عَنِ الْبِقاعِ وَ الْبَهائِمِ، اَطیعُوا اللّه َ وَ لا تَعصوهُ؛

در کارِ بندگان خدا و سرزمین هایش تقوا پیشه کنید؛ چرا که شـما، حتّی درباره مکان ها و چارپایان باید پاسـخگو باشید. [پس] از خدا اطاعت کنید و او را نافرمانی نکنید.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۷.

حدیث۵۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَارْعَوْا عِبادَ اللّهِ ما بِرِعايَتِهِ يَفوزُ فائِزُكُمْ، وَ بِاِضاعَتِهِ يَخْسَرُ مُبْطِلُكمْ، وَ بادِروا آجالَكُمْ بِاَعْمالِكُمْ فَاِنَّكُمْ مُرْتَهَنونَ بِما اَسْلَفْتُمْ، وَ مَدينونَ بِما قَدَّمْتُم؛

ای بنـدگان خدا! آنچه را که با رعایتش رسـتگارِ شـما سود می بَرد و با رها کردنش باطل گرایتان زیان می بیند، رعایت کنید و قبل از رسیدن اجل هایتان کار کنید؛ زیرا شما در گروِ چیزی که پیش می فرستید، هستید و در قبال آنچه کرده اید، جزا داده می شوید.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۰.

حدیث۵۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاَقاويلُ مَحفوظَةٌ، وَ السَّرائِرُ مَبْلُوَّةٌ وَ «كُلُّ نَفْسٍ بِما كَسَبَتْ رَهينَةٌ»، وَ النّاسُ مَنْقُوصونَ مَدْخولونَ اِلاّ مَنْ عَصَمَ اللّه ُ؛

گفته ها محفوظ میماننـد و رازها آشـکار می شوند و «هر کس در گروِ اَعمال خویش است» و مردم، ناقص و بیمارند، مگر کسـی که خدا نگهش دارد.

نهج البلاغه، حکمت ۳۴۳.

حدیث۵۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْعَسَلُ شِفاءٌ مِنْ كُلِّ داءٍ وَلا داءَ فيهِ يُقِلُّ الْبَلْغَمَ وَيَجْلُو الْقَلْبَ؛

عسل شفای هر دردی است و هیچ دردی در آن نیست، بلغم را کم می کند و قلب را جلا می دهد.

مکارم الأخلاق، ص ۱۶۶.

حدیث۵۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلطّیبُ نُشْرَةٌ، وَ الْعَسَلُ نُشْرَةٌ، وَ الرُّکُوبُ نُشْرَةٌ، وَ النَّظَرُ اِلَی الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ؛

بوی خوش، عسل، سواری و نگاه کردن به سبزه، شادی آورند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۴۰، ح ۱۲۶.

حدیث۵۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی تَقَلُّبِ الْاَحْوالِ عِلْمُ جَواهِرُ الرِّجالِ، وَ الْاَیّامُ توضِحُ لَکَ السَّرائِرَ الْکامِنَةَ؛

در دگرگونی های زمانه است که باطن انسان ها شناخته می شود و روزگار، اسرار نهفته را برای تو آشکار می سازد.

بحار الأنوار، ج ۷۷، ص ۲۸۶، ح ۱.

حدیث۵۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا رَاَیْتَ اللّه َ سُبْحانَهُ یُتابِعُ عَلَیْکَ الْبَلاءَ فَقَدْ اَیْقَظَکَ. اِذا رَاَیْتَ اللّه َ سُبْحانَهُ یُتابِعُ عَلَیْکَ النِّعَمَ مَعَ المَعاصی فَهُوَ اسْتِدْراجٌ لَکَ؛

هرگاه دیدی خدای پاک، پیاپی بر تو بلا نازل می کند، بدان که تو را [از خواب غفلت] بیدار کرده است. و چون دیدی خدای سبحان، با آن که گناه می کنی، پیاپی به تو نعمت می دهد، بدان که این، دامی [از طرف خداوند] برای غافلگیر کردن توست.

غرر الحکم، ح ۴۰۴۶ و ۴۰۴۷.

حدیث۵۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ اِخْوانِکَ مَنْ دَعاکَ اِلی صِدْقِ الْمَقالِ بِصِدْقِ مَقالِهِ وَ نَدَبَکَ اِلی أفْضَلِ الْاَعْمالِ بِحُسْنِ اَعْمالِهِ؛

بهترین برادران (دینی) تو کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی و باکردار نیکش تو را به بهترین کارها دعوت کند.

غرر الحکم، ح ۵۰۲۲.

حدیث۵۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَکَلَ طَعاما فَسَمَّی اللّه َ عَلی اَوَّلِهِ وَ حَمِدَ اللّه َ عَلی آخِرِهِ، لَمْ یُسْئَلْ عَنْ نَعیمِ ذالِکَ الطَّعامِ کائِنا ما کانَ؛

هر کس غذایی بخورد و در ابتدای خوردنش نام خدا را ببرد و در پایان آن نیز خدا را شکر کند، آن غذا برایش نعمتی است که هرگز مؤاخذه ای نخواهد داشت.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۶۸، ح ۲.

حدیث۵۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَثْرَةُ الْاَکْلِ وَ النَّومِ تُفْسِدانِ النَّفْسَ، وَ تَجْلِبانِ المَضَرَّةَ؛

پرخوری و پرخوابی روح انسان را تباه می کنند و زیان به بار می آورند.
عیون الحکم والمواعظ، ص ۳۸۹.

حدیث۵۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اَکْرَمَ الْمَوْتِ الْقَتلُ، وَ الَّذی نَفسُ ابْنِ اَبی طالِبٍ بِیَدِهِ لاَ لْفُ ضَرْبَةٍ بِالسَّیْفِ اَهْوَنُ عَلَیَّ مِنْ میتَةٍ عَلَی الْفِراشِ فی غَیرِ طاعَةِ اللّه !
در حقیقت، گرامی ترین مرگ، کشته شدن [در راه خدا] است و سوگند به آن که جان علی بن ابی طالب در دست اوست، [تحمّل] هزار ضربت شمشیر، برای من، آسان تر از آن است که در غیر طاعت خدا، در بستر، جان دهم.
شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۷، ص ۳۰۰.

حدیث۵۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
نَهی رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله اَنْ یُلْقَی السَّمُّ فی بِلادِ الْمُشْرِکینَ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله از مسموم کردنِ شهرهای مشرکان، نهی فرمود.
فروع کافی، ج ۵، ص ۲۸، ح ۲.

حدیث۵۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَتْبَعوا مُوَلّیا، وَ لا تُجیزوا عَلی جَریحٍ، وَ مَنْ اَغْلَقَ بابَهُ فَهُوَ آمِنٌ؛
فراریانِ [صحنه] جنگ را تعقیب نکنید و بر زخمی شدگان، شمشیر نکشید و هر کس درِ خانه اش را بست، در اَمان است.
وسائل الشیعهٔ، ج ۱۱، ص ۵۵، ح ۳.

حدیث۵۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَیسَ الْخَیْرُ اَنْ یَکْثُرَ مالُکَ وَ وُلْدُکَ، وَ لکِنَّ الخَیْرَ اَنْ یَکْثُرَ عَمَلُکَ وَ یَعْظُمَ حِلْمُکَ، وَ اَنْ لا تُباهِیَ النّاسَ بِعِبادَةِ رَبِّکَ فَاِذا اَحْسَنْتَ حَمِدْتَ اللّهَ، وَ اِذا اَسَأْتَ اسْتَغْفَرْتَ اللّهَ؛
خیر [و خوبی]، آن نیست که ثروت و فرزندانت زیاد باشد؛ بلکه خیر [و خوبی]، آن است که عمل صالحت بسیار و بردباری ات فراوان باشد و با عبادت پروردگارت به مردم، فخر نفروشی و وقتی کار نیکی انجام دادی، خدا را شکر کنی و چون بَدی ای از تو سر زد، از خداوند، آمرزش بخواهی.
محجّهٔ البیضاء، ج ۵، ص ۳۱۳.

حدیث۵۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْعَمَلَ اَ لْعَمَلَ، ثُمَّ النِّهایَهَ النِّهایَهَ، وَ الْاِسْتِقامَهَ الاِسْتِقامَهَ، ثُمَّ الصَّبْرَ الصَّبْرَ، وَ الْوَرَعَ الْوَرَعَ اِنَّ لَـکَمْ نِهایَهً فَانْتَهُوا اِلی نِهایَتِکَمْ؛

در پی عمل باشـید و در پی عمل باشـید! و به عاقبت بیندیشید و به عاقبت بیندیشید! و استوار باشید و استوار باشید! و صبر پیشه کنید و صبر پیشه کنید! و پارسایی پیشه کنید و پارسایی پیشه کنید! بدانید که شما را پایانی است پس به سوی آن، رو بیاورید.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۰، ح ۵۶.

حدیث۵۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْکُفْرُ عَلی اَرْبَعِ دَعـائِمَ: عَلَی التَّعَمُّقِ وَ التَّنـازُعِ وَ الزَّیْغِ وَ الشِّقـاقِ فَمَنْ تَعَمَّقَ لَمْ یُنِبْ اِلَی الْحَقِّ، وَ مَنْ کَـثُرَ نِزاعُهُ بِالْجَهْـلِ دامَ عَمـاهُ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ زاغَ ساءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَـنَهُ وَ حَسُـنَتْ عِنْدَهُ السَّیِّئَهُ وَ سَـکِرَ سُـکْرَ الضَّلالَهِ، وَ مَنْ شاقَّ وَ عُرَتْ عَلَیْهِ طُرُقُهُ وَ اَعْضَلَ عَلَیْهِ اَمْرُهُ وَ ضاقَ عَلَیْهِ مَخْرَجُهُ؛

کفر، بر چهار پایه استوار است: تُنـدرَوی، بگومگو، انحراف از حق و دشـمنی ورزیـدن. کسـی که تُندروی کند، به حق نمی رسد و کسـی که ناآگاهانه بگومگو کنـد، همواره از دیدن حقیقت، محروم است و هر کس از حقْ منحرف گردد، خوبی را بدی و بدی را خوبی می پندارد و از باده گمراهی مست می شود و کسـی که دشـمنی بِوَرزد، راه ها برایش ناهموار و کارش سخت می شود و راه نجات، بر او بسته می مانَد.

نهج البلاغه، از قصار ۳۱.

حدیث۵۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَن یَلقی جَزاءَ الشَّرِّ اِلاّ عامِلُهُ، لَنْ یُجزی جَزاءَ الْخَیرِ اِلاّ فاعِلُهُ؛

هرگز سزای بدی را جز بدکار نمی بیند و هرگز سزای نیکی جز به نیکوکار نمی رسد.

غرر الحکم، ح ۷۴۰۵ و ۷۴۰۶.

حدیث۵۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَصْلُ الْاُمورِ فِی الْاِنْفاقِ: طَلَبُ الْحَلالِ لِما یُنْفِقُ، وَ الرِّفْقُ فِی الطَّـلَبِ؛

اِنفـاق، بر دو اصـل، اسـتوار است: [یکی] در پی مال حلال بودن برای انفاق و [دیگری] مُلایمت داشـتن [و زیاد دست و پا نزدن] در طلب روزی.

مستدرک سفینهٔ البحار، ج ۱۰، ص ۱۲۴.

حدیث۵۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُشْعِرْ قَلْبَـکَ الْهَمَّ عَلی ما فاتَ، فَیَشْغَلَـکَ عَمّا هُوَ آتٍ؛

به خاطر آنچه از دست رفته است، اندوهی به دلت راه مده، که تو را از توجّه به آنچه در پیش است، باز خواهد داشت.

غرر الحکم، ح ۱۰۴۳۴.

حدیث۵۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلشَّیْ ءُ شَیْئانِ: شَیْ ءٌ قُصِرَ عَنّی لَمْ اُرْزَقْهُ فیما مَضی وَ لا اَرْجوهُ فیما بَقیَ، وَ شَیْ ءٌ لا اَنالُهُ دونَ وَقْتِهِ وَ لَو اسْتَعَنْتُ عَلَیْهِ بِقُوَّةِ اَهْلِ السّماواتِ وَ الاْرْضِ، فَما اَعْجَبَ اَمْرَ هذَا الاِنْسانِ! یَسُرُّهُ دَرْکَ ما لَمْ یَکُنْ لِیَفوتَهُ، وَ یَسوؤهُ فَوتُ ما لَمْ یَکُنْ لِیُدْرِکَهُ، وَ لَوْ اَنَّهُ فَکَّرَ لاَبْصَرَ وَ لَعَلِمَ اَنَّهُ مُدَبَّرٌ، وَ اقْتَصَرَ عَلی ما تَیَسَّرَ، وَ لَمْ یَتَعَرَّضْ لِما تَعَسَّرَ، وَ اسْتَراحَ قَلْبُهُ مِمّا اسْتَوْعَرَ، فَبِاَیِّ هذَیْنِ اُفْنی عُمْری؟!؛

هر چیزی از دو حال، خارج نیست: یا چیزی است که پیش از این، روزی من نشده و امیدی به رسیدن به آن در آینده نیز ندارم و یا چیزی است که تا زمانش نرسد، من به آن نخواهم رسید، حتّی اگر برای رسیدن به آن، از نیروی اهل آسمان ها و زمین، مددجویم. و چه تعجّب آور است کار این انسان که از رسیدن به چیزی که حتما به او می رسد، شاد می شود و برای از دست دادن چیزی که هرگز به او نمی رسید، غمگین می گردد. اگر می اندیشید، دیده بصیرتش باز می شد و می فهمید که برای او از پیش، برنامه ریزی شده است و به آنچه آسان به دستش می رسد، اکتفا می کرد و به دنبال آنچه به دست آمدنی نیست، نمی رفت و دلش از آنچه به دشواری به دست می آید، آسوده می شد. پس برای کدام یک از این دو چیز، عمر خود را تباه کنم؟

مطالب السئول، ص ۵۵.

حدیث۵۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ کَفّاراتِ الذُّنوبِ الْعِظامِ: إغاثَةُ الْمَلْهوفِ وَ التَّنفیسُ عَنِ الْمَکروبِ؛

یاری رساندن ستمدیده فریاد خواه و شاد کردن غمناک، از کفّاره های گناهان بزرگ است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۱، ح ۲۱.

حدیث۵۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا وِزْرَ اَعْظَمُ مِنْ وِزْرِ غَنیٍّ مَنَعَ الْمُحْتاجَ؛

گناهی، بزرگ تر از گناه ثروتمندی که نیازمند را از حقّش محروم کند، نیست.

غرر الحکم، ح ۱۰۷۳۸.

حدیث۵۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّمَا الْبَصیرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَکَّرَ، وَ نَظَرَ فَاَبْصَرَ، وَ انْتَفَعَ بِالْعِبَرِ، ثُمَّ سَلَکَ جَدَدا واضِحا یَتَجَنَّبُ فیهِ الصَّرْعَةَ فِی الْمَهاوی؛

کسی اهل بصیرت است که بشنود و بیندیشد، و نگاه کند و دریابد، و از عبرت ها بهره گیرد و سپس راه های روشن را بپیماید و بدین ترتیب، خود را از سقوط در پرتگاه ها حفظ کند.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۹، ص ۱۵۸.

حدیث۵۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ قَدْ بُصِّرْتُمْ اِنْ اَبْصَرْتُمْ، وَ قَدْ هُدِیْتُمْ اِنِ اهْتَدَیْتُمْ؛
اگر چشم بصیرت بگشایید، [خواهید دید که] بصیرت به شما عطا شده است و اگر به راه هدایتْ گام نهید، [خواهید دید که] هدایت در وجود شما نهاده شده است.
شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۱۸، ص ۳۷۶.

حدیث۵۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلا اِنَّ اَبْصَرَ الْاَبْصارِ ما نَفَذَ فِی الْخَیْرِ طَرْفُهُ، اَلا اِنَّ اَسْمَعَ الْاَسْماعِ ما وَعی التَّذْکیرَ وَ قَبِلَهُ؛
آگاه باشید که بیناترینِ چشم ها چشمی است که تیزبینی اش صرف کارهای خیر شود. آگاه باشید که شنواترینِ گوش ها گوشی است که پند را دریابد و بپذیرد.
شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۷، ص ۱۶۷.

حدیث۵۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَیْسَتِ الرُّؤْیَهُ مَعَ الْاِبْصارِ، فَقَدْ تَـکْذِبُ الْعُیونُ اَهْلَها، وَ لا یَغُشُّ الْعَقْلُ مَنِ اسْتَنْصَحَهُ؛
دیـدن، بـا نگـاه کردن بـه وسیله چشـم نیسـت؛ زیرا چشم هـا گـاه به صاحبـان خـود دروغ می گوینـد؛ امّـا عقـل، کسـی را که از او خیرخواهی کند، فریب نمی دهد.
شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۱۹، ص ۱۷۳.

حدیث۵۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ایّاکَ وَ الْمَنَّ عَلی رَعیَّتِکَ بِاِحْسانِکَ، اَوِ التَّزَیُّدَ فیما کانَ مِنْ فِعْلِکَ، اَوْ اَنْ تَعِدَهُم فَتُتْبِعَ مَوْعِدَکَ بِخُلْفِکَ فَاِنَّ الْمَنَّ یُبْطِلُ الْاِحْسانَ، وَ التَّزَیُّدَ یَذْهَبُ بِنورِ الْحَقِّ؛
مبـادا به خـاطر نیکی کردنت به مردم، بر آنـان منّت بگـذاری یـا کـار نیکت را بیش از آنچه هست، جلوه دهی یـا به آنان وعـده ای بدهی و به آن عمل نکنی؛ زیرا منّت گذاشتن، نیکی ات را ضایع می کند و بزرگ تر جلوه دادن کار، نور حق را [از دل]می بَرد.
نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث۵۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِعْلَموا اَ نَّهُ لَیْسَ عَلی اَحَدٍ بَعْدَ الْقُرآنِ مِنْ فاقَهٍ، وَ لا لِاَحَدٍ قَبْلَ الْقُرآنِ مِن غِنیً، فَاسْتَشْفوهُ مِن اَدوائکُم وَ اسْتَعینُوا بِهِ عَلی لَأْوائِکُم؛

بدانیـد که با داشـتن قرآن [و آگاهی از آن و عمل به آن]، هیچ کس درمانده نخواهد شد و بدون قرآن، کسـی به توانگری نخواهد رسید. پس درمان دردهای خود را در آن بجویید و در گرفتاری هایتان، از آن یاری بطلبید.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶.

حدیث۵۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ فيهِ شِفاءً مِنْ اَكْبَرِ الدّاءِ، وَ هُوَ الْكُفْرُ وَ النِّـفَاقُ وَ الغَيُّ وَ الضَّلالُ؛
قرآن، درمان بزرگ ترین دردها یعنی کفر و نفاق و تباهی و گمراهی را در خود دارد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۶.

حدیث۵۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ اَحْسَنَهُ فَاِنَّ النَحْلَ يَاْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ اَزْيَنَهُ فَيَتَوَلَّدُ مِنْهُ جوهَرانِ نَفيسانِ: اَحَدُهُما فيهِ شِفاءٌ لِلنّاسِ وَ الْآخَرُ يُسْتَضاءُ بِهِ؛
از هر دانشـی بهترینش را انتخاب کنید. زنبورِ عسل از هر گلی زیباترینش را می خورد. در نتیجه دو جواهر گران بها از آن تولید می شود: یکی (عسل) برای مردم شفاست و دیگری (موم) که از آن روشنایی می گیرند .
غرر الحکم ، ح ۵۰۸۲ .

حدیث۵۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما اَكَلْتَهُ راحَ، وَ ما اَطْعَمْتَهُ فاحَ؛
آنچه خورده ای، از دست رفته است و آنچه به دیگران خورانده ای، منتشر شده است [و برای آخرتت می مانَد].
غرر الحکم، ح ۹۶۳۴.

حدیث۵۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لاـ تُخَلِّفَنَّ وَراءَکَ شَـيئا مِنَ الـدُّنْيا فَاِنَّکَ تُخَلِّفُهُ لِاَحَـدِ رَجُلَيْنِ إِمّـا رَجُلٌ عَمِلَ فيهِ بِطاعَـةِ اللّهِ فَسَـعِدَ بِما شَـقيتَ بِهِ وَ اَمّا رَجُلٌ عَمِلَ فيهِ بِمَعْصيَةِ اللّهِ فَشَقىَ بِما جَمَعْتَ لَهُ فَكُنْتَ عَوْنا لَهُ عَلَى الْمَعْصيَةِ وَ لَيْسَ أَحَدُ هذَيْنِ حَقيقا أنْ تُو?ثِرَهُ عَلى نَفْسِکَ؛
پس از خودت، چیزی از دنیـا بر جای مگـذار؛ زیرا آن را برای یکی از این دو خواهی گـذارد. یا کسـی که آن را در طاعت خـدا به کار می برد پس با چیزی که تو با آن بدبخت شده ای، خوشبخت می شود. و یا کسـی که با آن نافرمانی خدا را می کند و با آنچه تو برای او فراهم کردی بـدبخت می شود. پس تو در نافرمانی [خدا] یاور او هستی و هیچ یک از این دو را شایسـته نیست بر خودت مقدّم بداری.
نهج البلاغه، حکمت ۴۱۶.

حدیث۵۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اَفْضَلَ ما تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلونَ اِلَی اللّه ِ سُبْحانَهُ وَ تَعالی الْایمانُ بِهِ وَ بِرسولِهِ ... وَ صَدَقَةُ السِّرِّ فَاِنَّها تُکَفِّرُ الْخَطیئَةَ، وَ صَدَقَةُ الْعَلانِیَةِ فَاِنَّها تَدْفَعُ میتَةَ السُّوءِ؛
بهترین چیزهایی که اهل توسّل، با آنها به خدای پاکِ متعالْ متوسّل می شوند، عبارت اند از: ایمان به خدا و رسول او ... و صدقه پنهانی که گناه را پاک می کند و صدقه آشکار که جلوی مرگ های بد را می گیرد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۱۰.

حدیث۵۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی تَفْسیرِ: لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ِ ـ : اِنّا لا نَمْلِکُ مَعَ اللّه ِ شَیْئا، وَ لا نَمْلِکُ اِلاّ ما مَلَّکَنا، فَمَتی مَلَّکَنا ما هُوَ اَمْلَکُ بِهِ مِنّا، کَلَّفَنا وَ مَتی اَخَذَهُ مِنّا وَضَعَ تَکْلیفَهُ عَنّا؛
در تفسیر «لا حول و لا قوة الا باللّه (هیچ توان و نیرویی به جز از جانب خدا نیست)» فرمود: ما با وجود خداوند، مالکِ چیزی نیستیم و جز آنچه او ما را مالکش گردانیده، چیزی نداریم. پس وقتی چیزی را به مالکیت ما درآوَرْد که او نسبت به آن مالک تر از ماست، تکلیفی بر عهده ما نهاده است و وقتی آن را از ما بگیرد، [در واقع،] تکلیف خود را از دوش ما برداشته است.
نهج البلاغه، حکمت ۴۰۴.

حدیث۵۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ اَحْسَنَ الْوَفاءَ اسْتَحَقَّ الْاِصْطِفاءَ؛
هر کس خوش قول باشد، شایسته انتخاب شدن [برای دوستی] است.
غرر الحکم، ح ۸۶۹۰.

حدیث۵۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَفْضَلُ الصِّدْقِ الْوَفاءُ بِالعُهود؛
بهتریْن راستگویی، وفا کردن به عهدها [و قول و قرارها] است.
غرر الحکم، ح ۳۰۲۰.

حدیث۵۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَیُّهَا النّاسُ! اِنَّ الوَفاءَ تَوْاَمُ الصِّدْقِ، وَ لا اَعْلَمُ جُنَّةً اَوْقی مِنْهُ، وَ ما یَغْدِرُ مَنْ عَلِمَ کَیْفَ الْمَرْجِعُ، وَ لَقَدْ اَصْبَحْنا فی زَمانٍ قَدِ اتَّخَذَ اَکْثَرُ

اَهْلِهِ الْغَدْرَ کَیْسا، وَ نَسَبَهُمْ اَهْلُ الْجَهْلِ فیهِ اِلی حُسْنِ الْحیلَةِ؛

ای مردم! وفای به عهد، همزاد راستگویی است و من سپری نگه دارنده تر از آن نمی شناسم. کسی که بداند آخرتی در پیش است، عهد شکنی نمی کند؛ امّا اکنون در روزگاری به سر می بریم که بیشتر مردمِ آن، عهدشکنی را زیرکی می دانند و نادانان روزگار، عهد شکنی را زرنگی می نامند.

نهج البلاغه، از خطبه ۴۱.

حدیث۵۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْوَفاءُ عُنوانُ وُفورِ الدّینِ وَ قُوَّةِ الْاَمانَةِ؛

وفای به عهد، نشانه دینداری زیاد و امانتداری شایسته است.

غرر الحکم، ح ۱۴۳۰.

حدیث۵۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیْکَ بِالْقَصْدِ فِی الْاُمُورِ فَمَنْ عَدَلَ عَنِ الْقَصْدِ جارَ، وَ مَنْ اَخَذَ بِهِ عَدَلَ؛

در کارها میانه رو باش، که هر کس میانه رَوی را ترک کند، ستم خواهد کرد و هر کس میانه روی پیشه کند، به عدالتْ رفتار خواهد کرد.

غرر الحکم، ح ۶۱۱۶.

حدیث۵۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لْیَکُنْ اَحَبَّ الْاُمورِ اِلَیکَ اَوْسَطُها فِی الْحَقِّ وَ اَعَمُّها فِی الْعَدْلِ؛

باید دوست داشتنی ترین کارها در نزد تو، کاری باشد که بیش از همه و حقیقتا با اعتدال (میانه رَوی) مطابقت کند و هر چه بیشتر، عدالت را همگانی سازد.

نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث۵۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذِ الْقَصْدِ فِی الْاُمورِفَمَنْ اَخَذَ الْقَصْدَ خَفَّتْ عَلَیْهِ الْمُؤَنُ؛

در کارها، میانه رَوی پیشه کن، که هر کس میانه روی پیشه کند، سختی های زندگی برای او آسان می شود.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۲۴۱.

حدیث۵۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بِلُزومِ الْحَلالِ، وَ حُسْنِ البِرِّ بِالعِیالِ، وَ ذِکْرِ اللّه ِ فی کُلِّ حالٍ؛

شما را به: در پیِ حلال بودن، خوبی کردن به خانواده و به یاد خدا بودن در همه حال، سفارش می کنم.

غرر الحکم، ح ۶۱۳۱.

حدیث۵۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُوا التَّمْرَ فَإِنَّ فیهِ شِفاءً مِنَ الاْدْواءِ؛

خرما بخورید، چراکه شفای دردهاست.

مکارم الأخلاق، ص ۱۶۸.

حدیث۵۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَکْلُ السَّفَرْجَلِ قُوَّةٌ لِلْقَلْبِ الضَّعیفِ وَ هُوَ یُطَیِّبُ الْمِعْدَةَ وَ یُذَکِّی الْفُؤادَ وَ یُشَجِّعُ الْجَبانَ وَ یُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

خوردن بِه، قلب ضعیف را قوی، معده را پاک، ترسو را شجاع و فرزند را زیبا می کند.

تحف العقول، ص ۱۰۱.

حدیث۵۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْبَغْیُ یَصْرَعُ الرِّجالَ، وَ یُدْنِی الآْجالَ؛

زورگویی، انسان را به خاک [مَذلّت] می افکند و مرگ ها را نزدیک می کند.

غرر الحکم، ح ۱۴۹۴.

حدیث۵۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّه ُ الاْیمانَ تَطهیرا مِنَ الشِّرْکِ، وَ الصَّلاةَ تَنْزیها عَنِ الْکِبْرِ؛

خداوند، ایمان را برای پاک شدن از [آلودگی های] شرک، واجب فرمود و نماز را برای دور ماندن از تکبر.

نهج البلاغه، حکمت ۲۵۲.

حدیث۵۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لکِنَّ اللّه َ یَخْتَبِرُ عِبادَهُ بِاَ نْواعِ الشَّدائِدِ، وَ یَتَعَبَّدُهُمْ بِاَ نْواعِ الْمَجاهِدِ، وَ یَبْتَلیهِم بِضُروبِ الْمَکارِهِ اِخْراجا لِلتَّکَبُّرِ مِنْ قُلوبِهِمْ، وَ اِسْکانا لِلتَّذَلُّلِ فی نُفُوسِهِمْ، وَ لِیَجْعَلَ ذالِکَ اَبْوابا فُتُحا اِلی فَضْلِه؛

خداوند، بندگان خود را با سختی های گوناگون، می آزماید و با [واداشتن آنها به] انواع کار و کوشش و آنها را به عبادت و بندگی خود می گیرد و با ناملایمات و ناخوشی های مختلف، امتحانشان می کند، تا تکبّر را از دل هایشان بیرون بَرد و افتادگی و خاکساری را در جان هایشان بنشاند و نیز تا این آزمایش ها را درهای گشوده ای به سوی فضل [و احسان]خویش قرار دهد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۲.

حدیث۵۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاـ تَکونوا کَالْمُتَکَبِّرِ عَلی اِبْنِ اُمِّهِ مِنْ غَیْرِ ما فَضْلٍ جَعَلَهُ اللّه ُ فیهِ، سِوی ما اَ لْحَقَتِ الْعَظَمَةُ بِنَفْسِهِ مِنْ عَداوَةِ الْحَسَدِ (الحَسَبِ)، وَ قَدَحَتِ الْحَمیَّةُ فی قَلْبِهِ مِنْ نارِ الْغَضَبِ، وَ نَفَخَ الشَّیْطانُ فی اَ نْفِهِ مِنْ ریحِ الْکِبْرِ الَّذی اَعْقَبَهُ اللّه ُ بِهِ النَّدامَةَ؛

مانند آن کسی (قابیل) نباشید که بر پسر مادر خود (هابیل)، بی آن که خداوند، او را بر وی برتری داده باشد، تکبّر ورزید. جز اینها، خودبزرگ بینی، دشمنی ناشی از حسادت را در جان او افکند و تعصّب و غرور، آتش خشم را در دلش شعله ور ساخت و شیطان، باد کبر را در بینی اش دمید؛ کِبری که خداوند، عاقبتش را پشیمانی قرار داد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۲.

حدیث۵۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْبُخْلُ جامِعٌ لِمَساویَ ?لْعُیوبِ، وَ هُوَ زِمامٌ یُقادُ بِهِ اِلی کُلِّ سوءٍ۲۵۶. کم بهره ترین انسان

بُخل، در بردارنده بدترین عیب هاست و اَفساری است که انسان، با آن، به سوی هر بدی ای کشانده می شود.

نهج البلاغه، حکمت ۳۷۸.

حدیث۵۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْبَخیلُ یَبْخَلُ عَلی نَفْسِهِ بِالْیَسیرِ مِنْ دُنْیاهُ، وَ یَسْمَحُ لِوُرّاثِهِ بِکُلِّها؛

بَخیل، حتی کمترین بهره ای از دارایی دنیایش را از خودش، دریغ می کند؛ ولی به ناچار، همه آن را برای وارثانش می گذارد.

غرر الحکم، ح ۱۸۸۴.

حدیث۵۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَشَّکَ مَنْ اَرْضاکَ بِالْباطِلِ وَ اَغراکَ بِالْمَلاهی وَ الْهَزْلِ؛

هر کس تو را با باطل خشنود سازد و به کارهای سرم گرم کننده و غیر جدّی تشویق کند، به تو خیانت کرده است.

غرر الحکم، ح ۶۴۱۵.

حدیث۵۴۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَلذُّنوبُ الدّاءُ، وَ الدَّواءُ الاِسْتِغفارُ، وَ الشِّفاءُ اَنْ لا تَعودَ؛

گناهان، درد هستند و استغفار، داروست و درمان [گناهان] به اين است كه ديگر تكرار نشوند.

غرر الحكم، ح ۱۸۹۰.

حدیث۵۴۸۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

ـ مِنْ كَلامِهِ قَبْلَ شَهادَتِهِ ـ : اِنْ اَبْقَ فَاَنا وَلِىُّ دَمى، وَ اِنْ اَفْنَ فَالفَناءُ ميعادى، وَ اِنْ اَعْفُ فَالْعَفْوُ لى قُرْبَةٌ وَ هُوَ لَكُمْ حَسَنَةٌ، فَاعْفوا «اَ لا تُحِبُّونَ اَنْ يَغْفِرَ اللّه لَكُمْ»؛

امام على عليه السلام قبل از شهادتشان فرمودند: اگر زنده ماندم خودم صاحب اختيار خون خودم هستم و اگر رفتم، مرگ، وعده گاه من است. اگر او (قاتلم) را ببخشم، اين بخشش، براى من، موجب قرب به خداست و شما هم اگر او را ببخشيد، اين بخشش، برايتان موجب ثواب خواهد بود. پس درگذريد «آيا دوست نداريد كه خدا از شما درگذرد؟».

نهج البلاغه، از نامه ۲۳.

حدیث۵۴۸۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِنَّ النَّبىَّ صلى الله عليه و آله اَبْصَرَ رَجُلاً لَهُ وَلَدانِ فَقَبَّلَ اَحَدَهُما وَ تَرَكَ الآْخَرَ . فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : فَهَلاّ واسَيْتَ بَيْنَهُما ؛

پيامبر صلى الله عليه و آله كسى را ديدند كه دو فرزند داشت . يكى را بوسيد و ديگرى را رها كرد . پيامبر خدا به او فرمودند : چرا ميان آنان يكسان عمل نكردى؟

جعفريّات ، ص ۵۵ .

حدیث۵۴۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

حُسْنُ الصَّبْرِ طَليعَةُ النَّصْرِ؛

خوبْ صبورى كردن، سپيده دمِ پيروزى است.

عيون الحكم والمواعظ، ص ۲۲۸.

حدیث۵۴۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يا بُنَىَّ، اِصْبِرْ عَلَى الْحَقِّ وَ اِنْ كانَ مُرّا؛

فرزندم! در راه حق، صبور باش، حتّى اگر [صبورى] تلخ باشد.

اصول كافى، ج ۲، ص ۹۱، ح ۱۳.

حدیث۵۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَموا ا ?نَّهُ لَیسَ لِهذَا الْجِلْدِ الرَّقیقِ صَبْرٌ عَلَی النّارِ، فَارْحَموا نُفوسَکُمْ فَإِنَّکُمْ قَدْ جَرَّبْتُموها فی مَصائِبِ الدُّنْیا. أَفَرَأَیْتُمْ جَزَعَ أَحَدِ کُمْ مِنَ الشَّوْکَةِ تُصیبُهُ وَ الْعَثْرَةِ تُدْمیهِ وَ الرَّمْضاءِ تُحْرِقُهُ؟! فَکَیْفَ إِذا کانَ بَیْنَ طابِقَیْنِ مِنْ نارٍ ضَجیعَ حَجَرٍ، وَ قَرینَ شَیْطانٍ؟

بدانید که این پوست نازک، تحمّل آتش را ندارد، پس به خودتان رحم کنید. شما در مصیبت های دنیا آزمایش کرده اید که وقتی خاری به بدن یکی از شما می رود و یا به زمین می خورد و خونی می شود و یا شن های داغ پایش را می سوزاند، چگونه بیتابی می کند؟! پس، چگونه خواهد بود اگر میان دو لایه از آتش قرار گیرد و هم بسترش سنگ و همدمش شیطان باشد؟!.

نهج البلاغه، خطبه ۱۸۳.

حدیث۵۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شیعَتُنَا الْمُتَباذِلونَ فی وِلایَتِنا، اَ لْمُتَحابّونَ فی مَوَدَّتِنا اَلْمُتَزاوِرونَ فی اِحیاءِ اَمْرِنا اَلَّذینَ اِنْ غَضِبوا لَمْ یَظْلِموا وَ اِنْ رَضوا لَمْ یُسْرِفوا، بَرَکَةٌ عَلی مَنْ جاوَروا سِلْمٌ لِمَنْ خالَطوا؛

شیعیان ما کسانی اند که در راه ولایت ما بذل و بخشش می کنند، در راه دوستی ما به یکدیگر محبّت می نمایند، در راه زنده نگه داشتن امر و مکتب ما به دیدار هم می روند. چون خشمیگین شوند، ظلم نمی کنند و چون راضی شوند، زیاده روی نمی کنند، برای همسایگانشان مایه برکت اند و نسبت به هم نشینان خود در صلح و آرامش اند.

کافی، ج ۲، ص ۲۳۶، ح ۲۴ .

حدیث۵۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی قَوْلِهِ تَعالی: «نَحْنُ قَسَمْنا بَیْنَهُمْ مَعیشَتَهُمْ...»ـ : اَخْبَرَنا سُبْحانَهُ اَنَّ الْاِجارَةَ اَحَدُ مَعایِشِ الْخَلْقِ، اِذْ خالَفَ بِحِکْمَتِهِ بَیْنَ هِمَمِهِمْ وَ اِرادَتِهِمْ وَ سائِرِ حالاتِهِمْ، وَ جَعَلَ ذالِکَ قِواما لِمَعایِشِ الْخَلْقِ، وَ هُوَ الرَّجُلُ یَسْتَأْجِرُ الرَّجُلَ ... وَ لَوْ کانَ الرَّجُلُ مِنّا یُضْطَرُّ اِلی اَنْ یَکونَ بَنّاءً لِنَفْسِهِ اَوْ نجّارا اَوْ صانِعا فی شَیْ ءٍ مِنْ جمیع اَنْواعِ الصَّائِعِ لِنَفْسِهِ ... مَا استَقامَتْ اَحوالُ الْعالَمِ بِتِلْکَ، وَ لاَ اتَّسَعوا لَهُ وَ لَعَجَزُوا عَنْهُ، وَ لکِنَّهُ اَتْقَنَ تَدْبیرَهُ لِمُخالَفَتِهِ بَیْنَ هِمَمِهِمْ، وَ کُلُّ ما یَطلُبُ مِمّا تَنْصرِفُ اِلَیْهِ هِمَّتُهُ مِمّا یَقومُ بِهِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَ لِیَسْتَغْنیَ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ فی اَبْوابِ الْمَعایِشِ الَّتی بِها صَلاحُ اَحْوالِهِمْ؛

درباره آیه «ما روزی آنان را میانشان تقسیم می کنیم»، فرمودند: خداوند پاک، با این آیه به ما خبر داده که پیمانکاری، یکی از راه های معیشت مردمان است؛ زیرا خداوند، با حکمت خود، همّت ها و خواست ها و دیگر احوال ایشان را متفاوت قرار داد و این تفاوت را مایه قوام معیشت مردمان ساخت که انسانی، انسان دیگر را به خدمت می گیرد ... ؛ چرا که اگر هر یک از ما ناچار می شد کار بنّایی یا نجّاری و یا صنعتگری و یا دیگر کارهای خویش را خودش انجام دهد، با این وضعیت، کارهای دنیا رو به راه نمی شد و آنها فرصتش را نیز نداشتند و از انجام دادن آن ناتوان بودند. اما خداوند، تدبیری دقیق به کار بست که خواست هایشان را گوناگون ساخت، به گونه ای که خواست هر کس به چیزهایی تعلّق می گیرد که دیگران آنها را انجام می دهند و نیاز هر کدام در زندگی، با کمک دیگری، به همان صورتی که مناسب حال اوست، برآورده می شود.

وسائل الشیعة، ج ۱۳، ص ۲۴۴، ح ۳.

حدیث۵۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن رَجا شَیئا طَلَبُهُ، وَ مَن خافَ شَیئا هَرَبَ مِنهُ. ما اَدْری ما خَوفُ رَجُلٍ عَرَضَتْ لَهُ شَهْوَةٌ فَلَم یَدَعْها لِما خافَ مِنْهُ، وَ ما اَدْری ما رَجاءُ رَجُلٍ نَزلَ بِهِ بَلاءٌ فَلَمْ یَصبِرْ عَلَیْهِ لِما یَرْجو!

هر کس بـه چیزی امیـدوار باشـد بـه دنبـال آن می رود و هر کس از چیزی بترسـد از آن فرار می کنـد. مـن نمی دانـم کسـی کـه با خواهشی نفسانی روبه رو می شود امّا آن را، به سبب ترس [از عذاب و کیفر الهی] رها نمی کند، چه ترسی دارد؟ و نمی دانم کسی که به سختی و مصیبتی گرفتار می شود امّا امیدش [به اجر و ثواب الهی] او را به صبر در برابر آن وا نمی دارد، چه امیدی دارد؟

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۵۱، ح ۸۲.

حدیث۵۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ خافَ رَبَّهُ کَفَّ ظُلْمَهُ؛

هر کس از [مجازاتِ] پروردگار خود بترسد، ظلم نمی کند.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۰۹، ح ۳.

حدیث۵۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَکِبَ الْباطِلَ اَذَلَّهُ مَرْکَبُهُ. مَن تَعَدَّی الحَقَّ ضاقَ مَذْهَبُهُ؛

کسی که بر باطل سوار شود، مَرکبش او را ذلیل خواهد کرد. کسی که از راه حق منحرف شود راه بر او تنگ خواهد شد.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۴۴۴ .

حدیث۵۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِیالُهُ الْخَلائِقُ، ضَمِنَ أرْزاقَهُمْ وَ قَدَّرَ اَقْواتَهُم؛

مردم، نانخوران خدایند که روزی آنها را ضمانت و خوراکشان را مقدّر کرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۹۱.

حدیث۵۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهذا غُرابٌ وَ هذا عُقابٌ، وَ هذَا حَمامٌ وَ هذاَ نَعامٌ، دَعا کُلَّ طائرٍ بِاسْمِهِ وَ کَفَلَ لَهُ بِرِزْقِهِ؛

این، کلاغ است و آن عُقاب! این، کبوتر است و آن شتر مرغ! هر پرنده ای را به نامش خوانده و روزی او را ضمانت کرده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۵.

حدیث۵۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اُ نْظُروا اِلَی النَّمْلَةِ فی صِغَرِ جُثَّتِها وَ لَطافَةِ هَیئَتِها، لا تَـکادُ تُنالُ بِلَحْظِ الْبَصَرِ (النَّظَرِ) ... مَکْفولٌ بِرِزْقِها، مَرزوقَةٌ بِوَفْقِها، لا یُغفِلُهَا المَنّانُ، وَ لا یَحْرِمُـهَا الدَّیّانُ وَ لَوْ فِی الصَّـفَا الْیابِسِ وَ الْحَجَرِ الْجامِسِ؛
به مـورچه نگـاه کنیـد که بـا آن همه کوچکی و ظرافت انـدام که تقریبـا به چشم نمی آیـد ... روزی اش تضـمین شـده و به فراخور حالش روزی او می رسد. خداوندِ نعمت بخش، از او غافل نیست و پروردگارِ جزا دهنده، او را محروم نساخته است، اگر چه در دل تخته سنگ سیاه و خشک و یا در میان صخره سخت باشد.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۵.

حدیث۵۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَثَلُ مَنِ اغْتَرَّ بِهـا کَمَثَلِ قَوْمٍ کانوا بِمَنْزِلٍ خَصـیبٍ فَنَبا بِهِمْ اِلی مَنْزِلٍ جَـدیبٍ، فَلَیْسَ شَـیْ ءٌ اَکْرَهَ اِلَیهِم وَ لا اَفْظَعَ عِنْـدَهُمْ مِنْ مُفارَقَـةِ ما کانوا فیهِ اِلی مَا یَهْجُمونَ عَلَیْهِ وَ یَصیرونَ اِلَیْهِ؛
مَثَـل کسـانی که فریب دنیـا را خورده انـد [در لحظه مرگ]، مَثَل گروهی است که از سـرایی خرّم و پر نعمت به سـرایی بی نعمت و خشک، منتقل شـده اند. پس برای آنان، چیزی ناخوشایندتر و دشوارتر از جدایی از جایی که در آن بوده اند و رسیدن به جایی که ناچار بدان وارد می شوند، نیست.
نهج البلاغه، نامه ۳۱.

حدیث۵۵۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
غَرّارَةٌ غُرورٌ ما فیها فانیَةٌ فانٍ مَنْ عَلَیْها، لا خَیْرَ فی شَی ءٍ مِنْ اَزوادِها اِلاَّ التَّقْوی؛
دنیـا، بس فریبنـده است و هر آنچه در آن است، فریب است. نـابود شـدنی است و هر کس در آن است نیز نـابود می شـود. در هیچ یک از اندوخته های آن، خیری نیست، مگر در اندوخته تقوا.
نهج البلاغه، از خطبه ۱۱۱.

حدیث۵۵۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا الْمَغْرورُ الَّذی ظَفِرَ مِنَ الدُّنْیا بِاَعْلی هِمَّتِهِ، کَالآْخَرِ الَّذی ظَفِرَ مِنَ الآْخِرَةِ بِاَدْنی سُهْمَتِهِ؛
آن فریفته دنیـا که در دنیـا به بالاـترین خواسـته هایش نیز رسـیده است، هرگز به پای آن دیگری نمی رسـد که کم ترین بهره ای از آخرت برده است.
نهج البلاغه، حکمت ۳۷۰.

حدیث۵۵۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما قَدَّمْتَ فَهُوَ لِلْمالِکینَ، و ما اَخَّرْتَ فَهُوَ لِلْوارِثِینَ، وَ ما مَعَکَ فَما لَـکَ عَلَیْهِ سَبیلٌ سِوَی الْغُرورِ بِهِ؛
آنچه [از دنیـا] پیش فرستی (صـرف آخرت کنی)، مـال توست و آنچه بعـد از تو بمانـد، از آنِ وارثـان است و آنچه در حال حاضـر داری، جز مایه فریب تو نیست.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۶، ح ۱۷.

حدیث۵۵۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما کانَ اللّه ُ لِیَفْتَـحَ عَلی عَبـدٍ بابَ الشُّـکرِ وَ یُغْلِقَ عَنْهُ بابَ الزّیادَهِ، وَ لا لِیَفْتَـحَ عَلی عَبـدٍ بابَ الدُّعاءِ وَ یُغْلِقَ عَنْهُ بابَ الاْجابَهِ، وَ لا لِیَفْتَـحَ لِعَبدٍ بابَ التَّوْبَهِ وَ یُغْلِقَ عَنْهُ بابَ الْمَغْفِرَهِ؛
چنین نیست که خداونـد، درِ شـکر را به روی بنده ای باز کند و درِ زیاد شدن نعمت را به روی او ببندد یا درِ دعا را به روی بنده ای باز کند و درِ اجابت را به رویش ببندد یا درِ توبه را به روی بنده ای باز کند و درِ آمرزش را به روی او ببندد.
نهج البلاغه، حکمت ۴۳۵.

حدیث۵۵۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رُدَّ الْحَجَرَ مِنْ حَیثُ جاءَکَ فَاِنَّهُ لا یُرَدُّ الشَّرُّ اِلاّ بِالشَّرِّ؛
سنگ را به همان سَمتی که از آن جا پرتاب شده است، برگردان؛ زیرا بدی، جز با بدی، دفع نمی شود.
غرر الحکم، ح ۵۳۹۴.

حدیث۵۵۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنِ انْتَقَمَ مِنَ الْجانی اَبْطَلَ فَضْلَهُ فِی الدُّنْیا، وَ فاتَهُ ثَوابُ الاْخِرَهِ۲۷۴. نهایتا مقابله به مثل نه بیشتر
هر کس از خطاکار انتقام بگیرد، ارزش خود را در دنیا از بین می بَرد و پاداش آخرت را از دست می دهد.
غرر الحکم، ح ۸۸۶۳.

حدیث۵۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَرَضَ اللّه ُ الاْیمانَ تَطْهیرا مِنَ الشِّرْکِ ... وَ الْقِصاصَ حَقْنا لِلدِّماءِ؛
خداوند، ایمان را برای پاک کردن [جامعه] از شرک ... و قصاص را، برای حفظ خون ها واجب فرموده است.
نهج البلاغه، از حکمت ۲۵۲.

حدیث۵۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَا بْنَ آدَمَ! کُنْ وَصیَّ نَفْسِکَ فی مالِکَ، وَ اعْمَلْ فیهِ ما تُؤْثِرُ اَنْ یُعْمَلَ فیهِ مِنْ بَعْدِکَ؛

ای فرزند آدم! وصیّ خودت در ثروتت باش و با آن، چنان کن، که ترجیح می دهی پس از تو با آن، چنان کنند.

نهج البلاغه، حکمت ۲۵۴.

حدیث۵۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَکاةُ النِّعَمِ اِصْطِناعُ الْـمَعْروفِ؛

زکات نعمت ها، انجام دادنِ کارهای خیر است.

غرر الحکم، ح ۵۴۵۷.

حدیث۵۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوَکُّلُ التَّبَرّی مِنَ الْحَوْلِ وَ الْقُوَّةِ وَ اِنْتِظارُ ما یَأتی بِهِ الْقَدَرُ؛

توکّل، قطع امید کردن از نیرو و توانایی [خود] و چشم به راهِ تقدیر (اراده) خداوند بودن است.

غرر الحکم، ح ۱۹۱۶.

حدیث۵۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَعاشِرَ النّاسِ، اَلفِقْهَ ثُمَّ الْمَتْجَرَ ، وَ اللّه ِ لِلرِّبا فی هذِهِ الاُْمَّةِ أخْفی مِنْ دَبیبِ النَّمْلِ عَلَی الصَّفا؛

ای مردم! ابتـدا احکام را یاد بگیریـد، سـپس تجارت کنیـد! به خـدا قسم که ربا در میان این امّت، ناپیداتر از حرکت مورچه بر روی تخته سنگ است.

بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۱۱۷، ح ۱۶.

حدیث۵۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اذا اَحَبَّ اللّه ُ عَبْدا اَ لْهَمَهُ الصِّدْقَ؛

هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، راستگویی را به او الهام می نماید.

غرر الحکم، ح ۴۱۰۱.

حدیث۵۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ اُذُنَکَ حُسْنَ الْاِسْتِماعِ وَ لا تُصغِ اِلی ما لا یَزیدُ فی صَلاحِکَ استِماعُهُ فَاِنَّ ذلِکَ یُصدِئُ الْقُلوبَ وَ یوجِبُ الْمَذامَّ؛

گوش خود را به شـنیدن خوبی ها عادت بـده و به آنچه که به صـلاح و درستی تو نمی افزایـد گوش مسـپار؛ زیرا این کار، دل ها را زنگار می زند و موجب سرزنش می شود.

غرر الحکم، ح ۶۲۳۴ .

حدیث۵۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ وَ قَد سُئِلَ: مِنْ اَعْظَمُ النّاسِ حَسْرَةً؟ ـ : مَنْ رَأی مالَهُ فی میزانِ غَیْرِهِ، فَاَدْخَلَهُ اللّه ُ بِهِ النّارَ، وَ اَدْخَلَ وارِثَهُ بِهِ الجَنَّةَ؛

در پاسـخ این سؤال که حسـرتمندترینِ مردم کیست؟ فرمودنـد: کسـی که ثروت خود را در ترازوی دیگری ببیند و خداوند به سـبب آن ثروت، او را به جهنم و وارث وی را [به خاطر هزینه کردن آن مال در راه خدا] به بهشت ببرد.

بحار الأنوار، ج ۱۰۳، ص ۱۵، ح ۶۸.

حدیث۵۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُصاحِبْ هَمّازا فَتُعَدَّ مُرْتابا؛

با شخص عیب جو، هم نشینی مکن؛ چرا که تو هم مورد تردید [و عیب جویی] قرار می گیری.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۰، ح ۶۸.

حدیث۵۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْذَرْ مُصاحَبَةَ الْفُسّاقِ، وَ الْفُجّارِ، وَ الْمُجاهِرینَ بِمَعاصِی اللّه ؛

از هم نشینی با افراد فاسد و هَرزه و کسانی که آشکارا معصیت خدا می کنند، بپرهیز.

غرر الحکم، ح ۲۶۰۱.

حدیث۵۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْکَریمُ یَری مَکارِمَ اَفْعالِهِ دَیْنا عَلَیْهِ یَقْضیهِ، اَللَّئیمُ یَری سَوالِفَ اِحْسانِهِ دَیْنا لَهُ یَقْتَضیهِ ؛

بزرگوار، نیکوکـاری هـای خود را بـدهی به گردن خود می دانـد که بایـد بپردازد و فرومایه، احسان های گذشـته خود را بـدهی به گردن دیگران می داند که باید پس بگیرد.

غرر الحکم، ح ۲۰۳۱ و ۲۰۳۲ .

حدیث۵۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبی لِنَفْسٍ اَدَّتْ اِلی رَبِّها فَرْضَها ... فی مَعْشَرٍ اَسْهَرَ عُیونَهُمْ خَوْفُ مَعادِهِمْ، وَ تَجافَتْ عَنْ مَضاجِعِهِمْ جُنوبُهُم، وَ هَمْهَمَتْ بِذِكْرِ رَبِّهِمْ شِفاهُهُمْ، وَ تَقَشَّعَتْ بِطولِ اسْتِغْفارِهِمْ ذُنوبُهُم، اُولئِكَ حِزْبُ اللّه اَلا اِنَّ حِزْبَ اللّه هُمُ الْمُفْلِحونَ؛

خوشا به سعادت کسی که وظیفه خود را نسبت به پروردگارش انجام می دهد ... و از مردمی است که ترس روز قیامت، شب هنگام، چشمانشان را بیدار نگه می دارد و پهلوهایشان را از بستر نرم، دور می سازد و لب هایشان به ذکر خداوند می جنبد و از زیادی استغفار، گناهانشان پاک می شود. آنان حزب خدا هستند و بدانید که حزب خدا پیروز است.

نهج البلاغه، نامه ۴۵.

حدیث۵۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ یَسُرُّكَ اَنْ تَكونَ مِنْ حِزْبِ اللّه الْغالِبینَ؟ اِتَّقِ اللّهَ سُبْحانَهُ، وَ اَحْسِنْ فی كُلِّ اُمورِكَ، فَاِنَّ اللّه مَعَ الَّذینَ اتَّقَوْا وَ الَّذینَ هُمْ مُحْسِنونَ؛

آیا دوست داری که از حزب پیروز خدا باشی؟ در برابر خداوند پاک، تقوا پیشه کن و در همه کارهایت درستکار باش؛ چرا که خداوند، پشتیبان تقواپیشگان و درستکاران است.

غرر الحکم، ح ۲۸۲۸.

حدیث۵۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِیَجْتَمِعَ فِی قَلْبِكَ الْاِفتِقارُ اِلَی النّاسِ وَ الْاِستِغْناءُ عَنْهُمْ فَیَكُونَ اِفتِقارُكَ اِلَیْهِمْ فِی لِیْنِ كَلامِكَ وَ حُسْنِ بِشْرِكَ وَ یَكُونَ اِسْتِغْناءُكَ عَنْهُمْ فی نَزاهَةِ عِرْضِكَ وَ بَقاءِ عِزِّكَ؛

باید نیاز به مردم و بی نیازی از آنان، در دلت گرد آیند، تا نیازت به آنان، سبب نرمی در گفتار و خوش رویی ات شود و بی نیازی ات، سبب آبروداری و عزّتت باشد.

کافی، ج ۲ ، ص ۱۴۹، ح ۷.

حدیث۵۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَقُّ اللّه عَلَیْكُمْ فِی الْیُسْرِ الْبِرُّ وَ الشُّكْرُ، و فِی الْعُسْرِ الرِّضا وَ الصَّبْرُ؛

حقّ خداوند بر گردن شما، در روزگارِ آسایش، نیکوکاری و شُکرگزاری و در روزگار سختی، خشنودی و صبر است.

عیون الحکم والمواعظ، ص ۲۳۲.

حدیث۵۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لا ـ تَرَوْنَ اَنَّ اللّهَ سُبْحانَهُ اخْتَبَرَ الْاَوَّلینَ مِنْ لَدُنْ آدَمَ ـ صَلَواتُ اللّه عَلَیْهِ ـ اِلی الْآخِرینَ مِنْ هذَا الْعالَمِ بِاَحْجارٍ لا تَضُرُّ وَ لا تَنْفَعُ وَ لا تُبْصِرُ وَ لا تَسْمَعُ، فَجَعَلَها بَیْتَهُ الْحَرامَ الّذی جَعَلَهُ لِلنّاسِ قیاما، ثُمَّ وَضَعَهُ بِاَوْعَرِ بِقاعِ الْاَرْضِ حَجَرا، وَ اَقَلِّ نَتائِقِ الدُّنْیا مَدَرا، وَ اَضْیَقِ بُطونِ

الاَوْدِیَةِ قُطْرا، بَیْنَ جِبالٍ خَشِنَةٍ، وَ رِمالٍ دَمِثَةٍ، وَ عُیونٍ وَشِلَةٍ، وَ قُرىً مُنْقَطِعَةٍ، لا یَزْکو بِها خُفٌّ وَ لا حافِرٌ وَ لا ظِلْفٌ، ثُمَّ اَمَرَ آدَمَ علیه السلامَ وَلَدَهُ اَنْ یَثْنوا اَعْطافَهُم نَحْوَهُ، فَصارَ مَثابَةً لِمُنْتَجَعِ اَسْفارِهِمْ، وَ غایَةً لِمُلْقی رِحالِهِمْ، تَهْوی اِلَیْهِ ثِمارُ الاَفْئِدَةِ مِنْ مَفاوِزِ قِفارٍ سَحیقَةٍ، وَ مَهاوی فِجاجٍ عَمیقَةٍ، وَ جَزائِرِ بِحارٍ مُنْقَطِعَةٍ، حَتّی یَهُزّوا مَناکِبَهُمْ ذُ لُلاً، یُهَلِّلونَ لِلّهِ حَوْلَهُ، وَ یَرْمُلونَ عَلی اَقْدامِهِمْ شُعْثا غُبْرا لَهُ، قَدْ نَبَذُوا السَّرابیلَ وَراءَ ظُهورِهِم، وَ شَوَّهوا بِاِعْفاءِ الشُّعورِ مَحاسِنَ خَلْقِهِمُ ابْتِلاءً عَظیما وَ امْتِحانا شَدیدا وَ اخْتِبارا مُبینا وَ تَمْحیصا بَلیغا، جَعَلَهُ اللّهُ سَبَبا لِرَحْمَتِهِ، وَ وُصْلَةً اِلی جَنَّتِهِ، وَ لَوْ اَرادَ سُبْحانَهُ اَنْ یَضَعَ بَیْتَهُ الحَرامَ وَ مَشاعِرَهُ الْعِظامَ بَیْنَ جَنّاتٍ وَ اَ نْهارٍ، وَ سَهْلٍ وَ قَرارٍ، جَمَّ الاَشْجارِ، دانِیَ الثِّمارِ، مُلْتَفَّ البُنَی، مُتَّصِلَ الْقُری، بَیْنَ بُرَّةٍ سَمْراءَ، وَ رَوْضَةٍ خَضْراءَ، وَ اَرْیافٍ مُحْدِقَةٍ، وَ عِراصٍ مُغْدِقَةٍ، وَ ریاضٍ ناضِرَةٍ، وَ طُرُقٍ عامِرَةٍ، لَکانَ قَد صَغُرَ قَدْرُ الْجَزاءِ عَلی حَسَبِ ضَعْفِ الْبَلاءِ. وَ لَوْ کانَ الاَساسُ الْمَحْمولُ عَلَیْها وَ الاَحْجارُ الْمَرْفوعُ بِها بَیْنَ زُمُرُّدَةٍ خَضْراءَ وَ یاقوتَةٍ حَمْراءَ وَ نُورٍ وَ ضِیاءٍ لَخَفَّفَ ذالِکَ مُصارَعَةَ الشَّکِّ فِی الصُّدورِ وَ لَوَضَعَ مُجاهَدَةَ اِبْلیسَ عَنِ الْقُلوبِ، وَ لَنَفی مُعْتَلَجَ الرَّیْبِ مِنَ النّاسِ وَ لکِنَّ اللّهَ یَخْتَبِرُ عِبادَهُ بِاَ نْواعِ الشَّدائِدِ، وَ یَتَعَبَّدُهُمْ بِاَ نْواعِ المَجاهِدِ، وَ یَبْتَلیهِمْ بِضُروبِ الْمَکارِهِ اِخْراجا لِلتَّکَبُّرِ مِنْ قُلوبِهِمْ، وَ اِسْکانا لِلتَّذَلُّلِ فی نُفوسِهِمْ، وَ لِیَجْعَلَ ذالِکَ اَبْوابا فُتُحا اِلی فَضْلِهِ، وَ اَسْبابا ذُ لُلاً لِعَفْوِهِ؛

آیا نمی بینید که خدای سبحان، مردمان را از زمان آدم ـ صلوات اللّه علیه ـ تا پایان جهان، با سنگ هایی که نه زیانی می رسانند و نه سودی و نه می بینند و نه می شنوند، آزمایش کرد و آن سنگ ها را خانه با حرمت خود ساخت و آن جا را جایگاه گرد آمدنِ مردم قرار داد. آن خانه را در سنگلاخ ترین مکان ها و بی گیاه ترین نقاط زمین و تنگ ترین درّه ها جای داد، در میان کوه های خشن و ریگ های داغ و چشمه های کم آب و آبادی های دور از هم که نه شتری آن جا فَربه می شود، نه اسبی، نه گاوی و نه گوسفندی. سپس خداوند، آدم و فرزندان او را فرمود تا به سوی آن، روی آورند. پس، بیت اللّه الحرام سرمنزل مقصود و بار اَندازشان گردید. مردم با تمام وجود از میان فلات ها و دشت های دور دست و از درون درّه های ژرف و از جزیره های از هم پراکنده دریاها به آن جا روی می آورند تا [به هنگام سعی] از روی فروتنی و خاکساری، شانه های خود را تکان دهند و لا اله الا اللّه گویان، برگِردِ آن [خانه] بچرخند و با موهای آشفته و پیکرهای گَرد گرفته، هَروَله کنان بشتابند، در حالی که جامه های شخصی خود را به کناری انداخته اند و با اصلاح نکردن موها قیاله زیبای خود را تغییر داده اند تا آزمونی بزرگ و امتحانی سخت و آزمایشی آشکار و خالص شدن و پاک سازیِ مؤثری باشد که خداوند بزرگ، آن را سبب رحمت خود و وسیله رسیدن به بهشتش قرار داده است. اگر خدای سبحان می خواست خانه با حرمت خود و جایگاه های ارجمند خویش را در میان باغ ها و جویبارها و سرزمین های هموار و پُردرخت و پرمیوه که خانه هایش به هم پیوسته و روستاهایش نزدیک به هم است، در میان گندم زارها و بُستان های سرسبز و زمین های پر گیاه و دشت های پر آب و در وسط باغستان های خرم و بهجت زا و جاده های آباد قرار می داد، هر آینه به همان نسبت که آزمایش، ساده تر بود، پاداش هم کم تر بود. اگر شالوده کعبه و سنگ هایی که در ساخت آن به کار رفته از زُمرّد سبز و یاقوت سرخ و نور و روشنایی بود، از رخنه شک و تردید در سینه ها کم می کرد و کوشش شیطان را از دل ها به کنار می زد و تلاطم تردید و وسوسه را از مردم، دور می ساخت. اما خداوند، بندگانش را با انواع سختی ها می آزماید و با مجاهدت های گوناگون به بندگی می گیرد و با گرفتاری های مختلف امتحان می کند، تا کبر و خودپسندی را از دل هایشان بیرون کند و فروتنی و خاکساری را در جان هایشان بنشاند و درهای فضل و رحمتش را به روی آنان بگشاید و اسباب عفو خویش را به آسانی در اختیارشان گذارد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲.

حدیث۵۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ رَكَّبَ فِى الْمَلائِكَةِ عَقْلاً بِلا شَهْوَةٍ وَ رَكَّبَ فِى الْبَهائِمِ شَهْوَةً بِلا عَقْلٍ وَ رَكَّبَ فى بَنى آدَمَ كِلَيْهِما فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَيْرٌ مِنَ الْمَلائِكَةِ وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهائِمِ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ، در وجود فرشتگان، عقل بدون شهوت و در چارپایان، شهوت بدون عقل و در وجود انسان، عقل و شهوت را با هم قرار داد. پس هر کس که عقلش بر شهوتش پیروز گردد، از فرشتگان بهتر است و هر کس شهوتش بر عقلش پیروز گردد، از چارپایان بدتر است.

علل الشرايع، ص ۴، ح ۱.

حدیث۵۵۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فَسادُ الْاَخْلاقِ بِمُعاشَرَةِ السُّفَهاءِ وَ صَلاحُ الْاَخْلاقِ بِمُنافَسَةِ الْعُقَلاءِ وَ الْخَلْقُ اَشْكالٌ فَكُلٌّ يَعْمَلُ عَلى شاكِلَتِهِ؛

معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با عقلا، اخلاق را اصلاح می نماید و مردم متفاوتند، و هر کس بر حسب طینت خود، رفتار می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۸۲ ، ح ۷۸.

حدیث۵۵۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَقَدْ سَبَقَ اِلى جَنّاتِ عَدْنٍ اَقْوامٌ ما كانوا اَكْثَرَ النّاسِ لا صَوْما وَ لا صَلاةً وَ لا حَجّا وَ لاَ اعْتِمارا وَ لكِنَّهُمْ عَقَلوا عَنِ اللّه ِ مَواعِظَهُ؛

گروه هایی به سوی بهشت برین (از دیگران) پیشی گرفتند که بیش از دیگران اهل روزه، نماز، حج و عمره نبودند، بلکه آنان در موعظه های الهی تعقل کردند.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۱۳.

حدیث۵۵۲۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِنَّ اِنْفاقَ هذَا الْمالِ فى طاعَةِ اللّه ِ اَعْظَمُ نِعْمَةٍ وَ اِنَّ اِنْفاقَهُ فى مَعاصيهِ اَعْظَمُ مِحْنَةٍ؛

خرج کردن در راه اطاعت خدا، بزرگ ترین نعمت است و خرج کردن آن در راه معصیت خدا، بزرگ ترین رنج [و عذاب].

غرر الحکم، ح ۳۳۹۲.

حدیث۵۵۲۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَنْفِقوا مِمّا رَزَقَكُمُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ فَاِنَّ الْمُنْفِقَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجاهِدِ فى سَبيلِ اللّه ِ، فَمَنْ اَيْقَنَ بِالْخَلَفِ جادَ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ بِالنَّفَقَةِ؛

از آنچه خداوند ـ عزّ و جلّ ـ روزی تان کرده، اِنفاق کنید (به دیگران ببخشید)؛ چرا که اِنفاق کننده، همانند مجاهدِ راه خداست. هر کس یقین داشته باشد که خدا برایش جُبران می کند، بخشنده خواهد شد و با اِنفاق کردن، سخاوت خود را نشان خواهد داد.

خصال، ص ۶۱۹.

حدیث۵۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذْ مِنَ الدُّنْیا ما اَتاکَ، وَ تَوَلَّ عَمّا تَوَلّی عَنْکَ، فَاِنْ اَ نْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَاَجْمِلْ فِی الطَّلَبِ؛

از دنیا، آنچه را به تو رو کرد، بگیر و آنچه را از تو روی گرداند [و به دست تو نیامد]، رها کن، و اگر این کار را نمی کنی، دست کم، در طلب دنیا، زیاده رَوی مکن.

نهج البلاغه، حکمت ۳۹۳.

حدیث۵۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ فی خُطْبَهٍ لَهُ فی حَرْبِ صِفّینَ ـ : اَیُّهَا النّاسُ! اِنَّ اللّه َ تَعالی ذِکْرُهُ قَدْ دَلَّکُمْ عَلی تِجارَهٍ تُنْجیکُمْ مِنَ الْعَذابِ وَ تُشْفی بِکُمْ عَلَی الخَیرِ: ایمانٍ بِاللّه وَ رَسولِهِ و جِهادٍ فی سَبیلِهِ، وَ جَعَلَ ثَوابَهُ مَغْفِرَهً الذُّنوبِ وَ مَساکِنَ طَیِّبَهً فی جَنّاتِ عَدْنٍ، وَ رِضْوانٌ مِنَ اللّه اَکْبَرُ. وَ اَخْبَرَکُمْ بِالَّذی یُحِبُّ فَقالَ: «اِنَّ اللّه َ الَّذینَ یُقاتِلونَ...»فَسَوُّوا صُفوفَکُمْ کَالْبُنْیانِ الْمَرْصوصِ، و قَدِّمُوا الدّارِ عَ، وَ اَخِّرُوا الْحاسِرَ؛

در خطبه ای در جنگ صفین فرمودند: ای مردم! خدا ـ که نامش بلند باد ـ شما را به تجارتی رهنمون شده که شما را از عذاب، نجات می دهد و به خیر و خوبی نزدیک می گرداند. آن تجارت، عبارت از ایمان به خدا و رسولش و جهاد در راه اوست و ثواب آن جهاد را هم آمرزش گناهان و خانه های پاکیزه در بهشت های جاویدان قرار داده است و البته خشنودی خدا، بالاتر از این هاست. او کسی را که دوست می دارد، به شما معرفی کرده و فرموده است: «خدا، کسانی را دوست دارد که در راه او می جنگند و صفوفشان چنان [منظّم و استوار] است که گویی بنایی از سُرب اند» پس صفوف خود را همچون سازه ای برافراشته از سرب، استوار کنید؛ زره پوشان را جلو بیندازید و بی زرهان را در صفوف عقب قرار دهید.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج۵، ص ۱۸۷.

حدیث۵۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنْ عَقَلْتَ أَمْرَکَ وَ أَصَبتَ مَعرِفَهَ نَفسِکَ فَأَعرِض عَنِ الدُّنیا وَ ازْهَد فیها فَإنَّها دارُ الأَشقیاءِ و لَیسَتْ بِدارِ السُّعَداءِ؛

اگر در امور زندگی خود اندیشیده و خود را شناخته ای، پس از دنیا روی بگردان و از آن دل بِکَن؛ زیرا دنیا، سرای بدبختان است نه سرای خوشبختان.

غرر الحکم، ح ۳۷۳۳.

حدیث۵۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا اَقْطَعُ فِی الدَّغارَهِ الْمُعْلَنَهِ ـ وَ هِیَ الْخَلْسَهُ ـ وَ لکنْ اُعَزِّرُهُ؛

در دزدی آشکارا یا همان قاپیدن، دست دزد را قطع نمی کنم بلکه او را تعزیر (تنبیه شرعی) می کنم.

کافی، ج ۷، ص ۲۲۵، ح ۱.

حدیث۵۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَفوزُ بِالْجَنَّةِ اِلاّ مَن حَسُنَتْ سَریرَتُهُ وَ خَلُصَت نیَّتُهُ؛

به پاداش بهشت نمی رسد مگر آن کس که باطنش نیکو و نیّتش خالص باشد.

غرر الحکم، ح ۱۰۸۶۸.

حدیث۵۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَحْسَنَ الْقِصَصِ وَ اَبْلَغَ الْمُوْعِظَةِ وَ اَ نْفَعَ التَّذَكُّرِ، كِتابُ اللّه ِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ ؛

در حقیقت، بهترین داستان، مؤثرترین موعظه و پرسودترین تذکّر، کتاب خدای ـ عزّ و جلّ ـ (قرآن) است.

کافی، ج ۸، ص ۱۷۵، ح ۱۹۴.

حدیث۵۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَخَذَ دينَهُ مِنْ اَفْواهِ الرِّجالِ اَزالَتْهُ الرِّجالُ، وَ مَنْ اَخَذَ دينَهُ مِنَ الْكِتابِ وَ السُّنَّةِ، زالَتِ الْجِبالُ وَ لَمْ يَزُلْ؛

هر کس دین خود را از دهان مردم بگیرد، [همان] مردم، او را از دین بر می گردانند و هر کس دین خود را از قرآن و سنّت رسول خدا صلی الله علیه و آله فراگیرد، کوه ها از بین می روند، ولی ایمان او ماندگار است.

روضة الواعظین، ج ۱، ص ۲۸.

حدیث۵۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... كِتابُ اللّه ِ بَيْنَ اَظْهُرِكُمْ، ناطِقٌ لايَعْيا لِسانُهُ، وَ بَيْتٌ لاتُهْدَمُ اَرْكانُهُ، وَ عِزٌّ لاتُهْزَمْ اَعْوانُهُ؛

کتاب خدا (قرآن) در میان شماست. سخنوری است که زبانش هیچ وقت از گفتن خسته نمی شود، و خانه ای است که پایه هایش هرگز فرو نمی ریزد، و قدرتی است که حامیانش هیچ گاه شکست نمی خورند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۳۳.

حدیث۵۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلا اِنَّ فيهِ عِلْمَ ما يَاْتى وَ الْحَديثَ عَنِ الْماضى وَ دَواءَ دائِكُمْ و نَظْمِ ما بَيْنَكُمْ؛

آگاه باشید که دانش آینده، اخبار گذشته و درمان دردهایتان و نظم میان شما، در قرآن است.

نهج البلاغه، خطبه ۱۵۷.

حدیث۵۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْقُرْآنَ، ظاهِرُهُ اَنیقٌ وَ باطِنُهُ عَمیقٌ لاتَفْنی عَجائِبُهُ وَ لاتَنْقَضی غَرائِبُهُ وَ لاتُـكْشَفُ الظُّـلُماتُ اِلاّ بِهِ؛

به راستی که قرآن، ظاهرش زیباست و باطنش عمیق، عجایبش پایان نـدارد، اسـرار نهفته آن، پایان نمی پذیرد و تاریکی های جهل، جز به وسیله آن رفع نخواهد شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۸.

حدیث۵۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قوتُ الاَْجْسامِ الْغِذاءُ وَ قوتُ الْعُقولِ الْحِکْمَهُ، فَمَتی فَقَدَ واحِدٌ مِنْهُما قوتَهُ بارَ وَ اضْمَحَلَّ؛

خوراکِ جسم ها، غذا و خوراک عقل ها، حکمت است و هر یک از این دو، چنانچه بی خوراک بماند، هلاک می گردد.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۷۸، ح ۲۰۲.

حدیث۵۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی صِـفَهِ النَّبیِّ صـلی الله علیه و آله: طَبیبٌ دَوّارٌ بِطِبِّهِ قَدْ اَحْکَمَ مَراهِمَهُ وَ اَحْمی (اَمْضـی) مَواسِـمَهُ یَضَعُ ذلِـکَ حَیْثُ الْحاجَـهُ اِلَیْهِ مِنْ قُلوبٍ عَمْیٍ وَ آذانٍ صُمٍّ وَ اَ لْسِنَهٍ بُکْمٍ مُتَتَبِّعٌ بِدَوائِهِ مَواضِعَ الْغَفْلَهِ وَ مَواطِنَ الْحَیْرَهِ ...؛

پیامبر صـلی الله علیه و آله پزشکی بودند که با دانش خود، همواره در میان مردم می گشتند، مرهم هایشان را به خوبی فراهم و ابزار کارشـان را آمـاده می ساختنـد و آنهـا را هرجـا که لازم بود، می گذاردنـد، در دل هـای کور و گوش های کر و زبان های گنگ، غفلتگاه ها و جایگاه های حیرت را جستجو و با داروی خود، آنها را درمان می کردند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۰۸.

حدیث۵۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ صلی الله علیه و آله لایَذُمُّ اَحَدا وَ لایُعَیِّرُهُ وَ لایَطْلُبُ عَثَراتِهِ وَ لا عَوْرَتَهُ وَ لایَتَـکَلَّمُ اِلاّ فیما رَجا ثَوابَهُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله، هرگز بدگویی کسی را نمی کردند، سرزنش نمی نمودند و در پی لغزش ها و اسرار دیگران نبودند و [درباره دیگران]، چیزی جز خیر (خوبی) نمی گفتند.

عیون أخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۲۸۴.

حدیث۵۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلِ الدّینَ کَهْفَکَ وَ الْعَدْلَ سَیْفَکَ، تَنْجُ مِنْ کُلِّ سوءٍ وَ تَظْفَرْ عَلی کُلِّ عَدُوٍّ؛

دین را پناهگاه و عدالت را اسلحه خود قرار ده، تا از هر بدی نجات پیدا کنی و بر هر دشمنی پیروز گردی.

غرر الحکم، ح ۲۴۳۳.

حدیث۵۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِسْتَعْمِلِ الْعَدْلَ وَ احْذَرِ الْعَسْفَ وَ الْحَیْفَ، فَاِنَّ الْعَسْفَ، یَعودُ بِالْجَلاءِ وَ الْحَیْفَ، یَدْعوا اِلَی السَّیْفِ؛

عدالت را اجرا کن و از زورگویی و ستمگری بپرهیز؛ زیرا زورگویی، مردم را به ترک از وطن وامی دارد و ستم، آنان را به قیام مسلّحانه می کشاند.

نهج البلاغه، حکمت ۴۷۶.

حدیث۵۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ هُوَ خاتَمُ النَّبِیّینَ، اَجْوَدُ النّاسِ کَفّا وَ اَرْحَبُ النّاسِ صَدْرا وَ اَصْدَقُ النّاسِ لَهْجَةً وَ اَوْفَی النّاسِ ذِمَّةً وَ اَ لْیَنُهُمْ عَریکَةً وَ اَکْرَمُهُمْ عِشْرَةً. مَنْ رَآهُ بَدیهَةً، هابَهُ وَ مَنْ خالَطَهُ مَعْرِفَةً، اَحَبَّهُ. یَقولُ ناعِتُهُ: لَمْ اَرَ قَبْلَهُ وَ لا بَعْدَهُ مِثْلَهُ؛

او که خاتم پیامبران بود، بخشنده ترین، پرحوصله ترین، راستگوترین، پایبندترین مردم به عهد و پیمان، نرم خوترین و خوش مصاحبت ترین مردم بود. هر کس بدون سابقه قبلی او را می دید، هیبتش او را می گرفت و هر کس با او معاشرت می نمود و او را می شناخت، دوستدارش می شد. هر کس می خواست او را تعریف کند، می گفت: نظیر او را پیش از او و پس از او ندیده ام.

بحار الأنوار، ج ۱۶، ص ۱۹۰.

حدیث۵۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آلهلَیَسُرُّ الرَّجُلَ مِنْ اَصْحابِهِ اذا رَآهُ مَغْموما بِالْمُداعَبَةِ وَ کانَ صلی الله علیه و آلهیَقولُ: اِنَّ اللّه َ یُبْغِضُ الْمُعَبِّسَ فی وَجْهِ اِخْوانِهِ؛

هرگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله یکی از اصحاب خود را غمگین می دیدند، با شوخی او را خوشحال می کردند و می فرمودند: خداوند، کسی را که با برادران (دینی)اش با ترشرویی و چهره عبوس، روبه رو شود، دشمن می دارد.

رسائل شهید ثانی، ص ۳۲۶.

حدیث۵۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ الْزَمُوا السَّوادَ الْاَعْظَمَ فَاِنَّ یَدَ اللّهِ مَعَ الْجَماعَةِ. وَ اِیّاکُمْ وَ الْفُرْقَةَ، فَاِنَّ الشّاذَّ مِنَ النّاسِ، لِلشَّیْطانِ کَما اَنَّ الشّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ، لِلذِّئْبِ؛

با اکثریت جامعه همراه شوید؛ زیرا دست خدا با جماعت است. از پراکندگی بپرهیزید که جداشده از مردم، طعمه شیطان است، همچنان که گوسفند جداشده از گله، طعمه گرگ است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۲۷.

حدیث۵۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِیَرْدَعْکُمُ الْاِسْلامُ وَ وَقارُهُ عَنِ التَّباغی وَ التَّهاذی، وَ لْتَجْتَمِعْ کَلِمَتُکُمْ وَ الْزَموا دینَ اللّه ِ الّذی لایَقْبَلُ مِن اَحَدٍ غَیْرَهُ، وَکَلِمَةَ الْاِخْلاصِ الَّتی هیَ قِوامُ الدِّینِ؛
باید که اسلام و متانت آن، شما را از ستمگری و یاوه گویی نسبت به یکدیگر، باز دارد و هم سخن و متّحد شوید و به دین خدا که هیچ دینی جز آن از کسی پذیرفته نمی شود، پایبند باشید و از شعار توحید که جان مایه و اساس دین است، جدا نشوید.
شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۴، ص ۴۵.

حدیث۵۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طوبی لِمَنْ اَطاعَ ناصِحا یَهْدیهِ وَ تَجَنَّبَ غاویا یُرْدیهِ؛
خوشا به سعادت کسی که از خیرخواهی که او را هدایت می کند، اطاعت نماید و از گمراهی که به هلاکتش می اندازد، دوری کند.
غرر الحکم، ح ۵۹۴۴.

حدیث۵۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَقَدْ سَبَقَ اِلی جَنّاتِ عَدْنٍ، اَقْوامٌ ماکانوا اَکْثَرَ النّاسِ لا صَوْما وَ لا صَلاةً وَ لا حَجّا وَ لا اعْتِمارا، وَلکِنَّهُمْ عَقَلُوا عَنِ اللّه ِ مَواعِظَهُ؛
گروه هایی که به سوی باغ های بهشت جاویدان، پیشی گرفته اند، نسبت به دیگران، روزه و نماز و حج و عمره بیشتری انجام ندادند، بلکه در موعظه های خدا اندیشیدند و آنها را درک کردند.
تنبیه الخواطر، ج۲، ص ۱۲۱.

حدیث۵۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ مَنْ کَثُرَ نِزاعُهُ بِالْجَهْلِ، دامَ عَماهُ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ زاغَ، ساءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَةُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّیِّئَةُ وَ سَکِرَ سُکْرَ الضَّلالَةِ ؛
هر کس از روی نادانی، بسیار بگومگو کند، کوردلیِ او در دریافت حقّ، دوام می یابد و هر کس از راه حقّ بیرون برود، خوبی در نظرش بدی و بدی در نظرش خوبی جلوه می کند و از مستیِ گمراهی، سرمست می شود.
نهج البلاغه، از حکمت ۳۱.

حدیث۵۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَا جَفَّتِ الدُّموعُ اِلاّ لِقَسْوَةِ الْقُلوبِ وَ ما قَسَتِ الْقُلوبُ اِلاّ لِکَثْرَةِ الذُّنوبِ؛

اشک ها، نخشکیدند، مگر به خاطر سخت شدن دل ها و دل ها، سخت نشدند، مگر به خاطر زیاد شدن گناهان.

علل الشرایع، ص ۸۱، ح ۱.

حدیث۵۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ مِنَ الْبَلاءِ، الْفاقَةَ وَ اَشَدُّ مِنْ ذلِک، مَرَضُ الْبَدَنِ وَ اَشَدُّ مِنْ ذلِک، مَرَضُ الْقَلْبِ وَ اِنَّ مِنَ النِّعَمِ، سَعَةَ الْمالِ وَ اَفْضَلُ مِنْ ذلِک، صِحَّةُ الْبَدَنِ وَ اَفْضَلُ مِنْ ذلِک، تَقْوَی الْقُلوبِ؛

یکی از بلاها، فقر است و بدتر از آن، بیماری جسم است و از آن بدتر، بیماری دل است. یکی از نعمت ها، ثروتمندی است و بهتر از آن، تندرستی است و از تندرستی، بهتر، تقوای دل هاست.

أمالی طوسی، ص ۱۴۶، ح ۲۴۰.

حدیث۵۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جالِسِ الْعُلَماءَ یَزْدَدْ عِلْمُک وَ یَحْسُنْ اَدَبُک وَ تَزْکُ نَفْسُک؛

با علما هم نشین باش، تا علمت زیاد و ادبت نیکو و جانت پاک گردد.

غرر الحکم ،ح ۴۷۸۶ .

حدیث۵۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَلَّموا الْقُرْآنَ، فَاِنَّهُ اَحْسَنُ الْحَدیثِ، وَ تَفَقَّهُوا فیهِ فَاِنَّهُ رَبیعُ الْقُلوبِ، وَ اسْتَشْفُوا بِنُورِهِ، فَاِنَّهُ شِفاءُ الصُّدورِ؛

قرآن را بیاموزید که بهترین سخن است و در آن دانا شوید که بهار دل هاست و از نور آن شفا جویید که شفای سینه هاست.

نهج البلاغه، خطبه ۱۱۰.

حدیث۵۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ! لا خَیْرَ فی دینٍ، لا تَفَقُّهَ فیهِ وَ لا خَیْرَ فی دُنیا، لا تَدَبُّرَ فیها وَ لا خَیْرَ فی نُسُکٍ، لا وَرَعَ فیهِ؛

ای مردم! دینداری ای که همراه با فهم و آگاهی نباشد، خیری در آن نیست و زندگی ای که همراه با تفکّر نباشد، خیری در آن نیست و عبادتی که همراه با تقوا نباشد، خیری در آن نیست.

محاسن، ج ۱، ص ۶۵، ح ۹ .

حدیث۵۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اتَّقُوا اللّهَ الَّذی نَفَعَکُم بِمَوْعِظَتِهِ، وَ وَعَظَکُم بِرِسالَتِهِ، وَ امْتَنَّ عَلَیْکُم بِنِعْمَتِهِ، فَعَبِّدوا اَ نْفُسَکُم لِعِبادَتِهِ، وَ اخْرُجوا اِلَیْهِ مِن حَقِّ طاعَتِهِ؛

از خدایی پروا کنید که با پندهای خویش، به شما سود رساننده و با فرستادن پیامبرانش، شما را اندرز داده و با نعمت هایش، بر شما منّت نهاده است. بنا بر این، روح های خود را برای عبادتش، رام سازید و با اطاعت کردن شایسته از او، به سوی او حرکت کنید.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۸.

حدیث۵۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلذِّكْرُ، یونِسُ اللُّبَّ وَ یُنیرُ الْقَلْبَ وَ یَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ؛

یاد خدا، عقل را آرامش می دهد، دل را روشن می کند و رحمت او را فرود می آورد.

غرر الحکم، ح ۱۸۵۸.

حدیث۵۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْبَغْیُ، یَصْرَعُ الرِّجالَ وَ یُدْنِی الْآجالَ؛

ظلم و تجاوز، انسان را زمین می زند و مرگ ها را نزدیك می سازد.

غرر الحکم، ح ۱۴۹۴.

حدیث۵۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْحَقودُ، مُعَذَّبُ النَّفْسِ، مُتَضاعَفُ الهَمِّ؛

کینه توز، روحش در عذاب است و اندوهش دو چندان.

غرر الحکم، ح ۱۹۶۲.

حدیث۵۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْجَبُ ما فِی الْاِنْسانِ قَلْبُهُ، وَ لَهُ مَوارِدُ مِنَ الْحِكْمَةِ وَ اَضْدادٌ مِنْ خِلافِها، فَاِنْ سَنَحَ لَهُ الرَّجاءُ اَذَ لَّهُ الطَّمَعُ، وَ اِنْ هاجَ بِهِ الطَّمَعُ اَهْلَكَهُ الْحِرْصُ، وَ اِنْ مَلَكَهُ الْیَأْسُ قَتَلَهُ الْاَسَفُ... فَكُلُّ تَقْصیرٍ بِهِ، مُضِرٌّ وَ كُلُّ اِفْراطٍ بِهِ، مُفْسِدٌ؛

شگفت ترین عضو انسان، قلب اوست و قلب، مایه هایی از حکمت و ضدّ حکمت دارد. اگر آرزو به آن دست دهد، طمع، خوارش می گرداند و اگر طمع در آن سر برکشد، حرص، نابودش می کند و اگر ناامیدی بر آن مسلّط شود، اندوه، او را می کُشد... هر کوتاهی، برایش زیانبار است و هر زیاده روی، برایش تباهی آفرین.

علل الشرایع، ص ۱۰۹، ح ۷.

حدیث۵۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَرْبَعٌ، مَنْ اُعْطِيَهُنَّ، فَقَدْ اُعْطِىَ خَيْرَ الدُّنْيا وَ الاْ خِرَةِ: صِدْقُ حَديثٍ وَ اَداءُ اَمانَةٍ وَ عِفَّةُ بَطْنٍ وَ حُسْنُ خُلُقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده: راستگویی، امانتداری، حلال خوری و خوش اخلاقی.

غرر الحکم، ح۲۱۴۲.

حدیث۵۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْحَقُّ، طَريقُ الْجَنَّةِ وَ الْباطِلُ، طَريقُ النّارِ وَ عَلى كُلِّ طَريقٍ، داعٍ؛

حقّ، راه بهشت است و باطل، راه جهنّم و بر سر هر راهی، دعوت کننده ای است.

نهج السعادة، ج ۳،ص ۲۹۱.

حدیث۵۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَما اِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْباطِلِ اِلاّ اَرْبَعُ اَصابِعَ -فَسُئِلَ عَنْ مَعْنى قَولِهِ هذا، فَجَمَعَ اَصابِعَهُ وَ وَضَعَها بَيْنَ اُذُنِهِ وَ عَيْنِهِ - ثُمَّ قالَ: اَ لْباطِلُ اَنْ تَقولَ: سَمِعْتُ وَ الْحَقُّ اَنْ تَقولَ: رَاَيْتُ؛

هان! میان حقّ و باطل، جز چهار انگشت فاصله نیست. از آن حضرت درباره معنای این فرمایش سؤال شد. امام، انگشتان خود را به هم چسباند و آنها را میان گوش و چشم خود گذاشت و آن گاه فرمودند: باطل این است که بگویی: شنیدم و حقّ آن است که بگویی: دیدم.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۱.

حدیث۵۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ كَالشَّجَرِ، شَرابُهُ واحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ؛

مردم، همانند درختانند که آبشان یکی و میوه هایشان گوناگون است.

غرر الحکم، ح ۲۰۹۷.

حدیث۵۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لايَزالُ النّاسُ بِخَيْرٍ ما تَفاوَتُوا، فَاِذَا اسْتَوَوا هَلَكوا؛

مردم، تا زمانی که متفاوتند، در خیرند، و هرگاه یکسان گردند، هلاک می شوند.

امالی شیخ صدوق، ص ۵۳۱، ح ۷۱۸.

حدیث۵۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عالِمُ السِّرِّ مِن ضَمائِرِ الْمُضْمِرینَ، وَ نَجْوَی الْمُتَخافِتینَ، و خَواطِرِ رَجْمِ الظُّنونِ وَ عُقَدِ عَزیماتِ الْیَقینِ؛

خداوند، به راز درون رازداران و پچ پچ نجواکنندگان و گمان هایی که در دل ها می گذرد و تصمیم های قطعی شده، آگاه است.

نهج البلاغه، از خطبه ۹۱.

حدیث۵۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَرَقَ عِلْمُهُ باطِنَ غَیْبِ السُّتُراتِ، وَ اَحاطَ بِغُموضِ عَقائِدِ السَّریراتِ؛

علم خداوند، به درون ناپیدای پوشیده ها، نفوذ می کند و بر باورهای پیچیده درون ها، احاطه دارد.

نهج البلاغه، از خطبه۱۰۸.

حدیث۵۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لایَخْفی عَلَیهِ مِن عِبادِهِ، شُخوصُ لَحْظَةٍ، وَ لا كُرورُ لَفْظَةٍ، وَ لا اِزدِلافُ رَبْوَةٍ، وَ لا اِنْبِساطُ خُطْوَةٍ فی لَیلٍ داجٍ وَ لا غَسَقٍ ساجٍ؛

هیچ عملی از اعمال بندگان خدا، بر او پوشیده نیست؛ نه نگاه خیره ای، نه تکرار کلمه ای، نه نزدیک شدن به تپه ای و نه برداشتن قدمی در شبی تیره و ظلمتی آرام.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶۳.

حدیث۵۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ظَلَمَ ظُلِمَ * مَنْ اَنْصَفَ اُنْصِفَ؛

هر کس ستم کند، ستم می بیند. هر کس با انصاف باشد انصاف می بیند.

غرر الحکم، احادیث ۷۶۸۸ و ۷۶۹۲.

حدیث۵۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ یَعْلَمُ الْمُصَلّی، ما یَغْشاهُ مِنَ الرَّحْمَةِ، لَما رَفَعَ رَاْسَهُ مِنَ السُّجودِ؛

اگر نمازگزار، می دانست تا چه حد مشمول رحمت الهی است، هرگز سر خود را از سجده بر نمی داشت.

غرر الحکم، ح ۷۵۹۲.

حدیث۵۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاطْلُبْ مَا یَعنیکَ وَ اتْرُکْ ما لایَعنیکَ، فَاِنَّ فی تَرکِ ما لایَعنیکَ دَرْکَ ما یَعْنیکَ؛

در جستجوی چیزی باش که مفید است و آنچه را بیهوده است، رها کن؛ زیرا رها کردن کارهای بیهوده، باعث رسیدن به امور مفید می شود.

تحف العقول، ص ۲۱۸.

حدیث۵۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثَةٌ اِنْ اَنْتُمْ خالَفْتُمْ فیهِنَّ اَئِمَّتَکُمْ، هَلَکْتُمْ: جُمُعَتُکُمْ، وَ جِهادُ عَدُوِّکُمْ، وَ مَناسِکُکُمْ؛

در سه چیز، اگر با حاکم دینی تان مخالفت کنید، هلاک می شوید: نماز جمعه و جهاد با دشمن و مناسک حج.

الجعفریات، ص ۵۲.

حدیث۵۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ عَمَلٌ اَحَبَّ اِلَی اللّه ِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ مِنَ الصَّلاةِ، فَلا یَشْغَلَنَّکُمْ عَنْ اَوْقاتِها شَیْ ءٌ مِنْ اُمورِ الدُّنیا؛

هیچ عملی نزد خداوند، محبوب تر از نماز نیست، پس هیچ کار دنیایی، شما را در وقت نماز، به خود مشغول ندارد.

خصال، ص ۶۲۱، ح ۱۰.

حدیث۵۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِیّاکَ وَ الْجَزَعَ، فَاِنَّهُ یَقْطَعُ الاَْمَلَ، وَ یُضْعِفُ الْعَمَلَ، وَ یورِثُ الْهَمَّ. وَ اعْلَمْ اَنَّ الْمَخْرَجَ، فی اَمْرَیْنِ: ما کانَتْ فیهِ حیلَةٌ فَالاِْحْتیالُ وَ ما لَمْ تَکُنْ فیهِ حیلَةٌ فَالاِْصْطِبارُ؛

مبادا، بی تابی کنی که ناامیدی می آورد و کار را سست می کند و پریشانی می آورد، بدان که راه نجات، دو تاست: در آنچه چاره هست، چاره اندیشی و در آنچه چاره نیست، صبر باید کرد.

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۴۴، ح ۲۹.

حدیث۵۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِغْلِبُوا الْجَزَعَ بِالصَّبْرِ، فَاِنَّ الْجَزَعَ یُحْبِطُ الاَجْرَ وَ یُعَظِّمُ الْفَجیعَةَ؛

با صبر، بر بی تابی مسلّط شوید که بی تابی، پاداش را از بین می برد و مصیبت را بزرگ می کند.

غرر الحکم، ح ۲۵۲۷.

حدیث۵۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُوَ (رمضان) شَهْرٌ یَزیدُ اللّهُ فیهِ الْاَرْزاقَ وَ الْاجالَ وَ یَکْتُبُ فیهِ وَفْدَ بَیْتِهِ و...؛

[رمضان] ماهی است که خداوند، روزی ها و عمرها را در آن می افزاید و زائران خانه اش را معیّن می کند.

فضائل الشهر الثلا ثهٔ، ص۱۰۸.

حدیث۵۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ الصَّومُ الْاِمْساکَ عَنِ الْمَأْکَلِ وَ الْمَشْرَبِ، الصَّومُ الْاِمْساکُ عَنْ کُلِّ ما یَکْرَهُهُ اللّه ُ سُبْحانَه؛

روزه، امساک از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه روزه، خودداری از تمامی چیزهایی است که خداوند سبحان آنها را بد می داند.

شرح نهج البلاغه، ج ۲۰، ص ۲۹۹، ح ۴۱۷.

حدیث۵۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ ما اَعْمالُ الْبِرِّ کُـلُّها وَ الْجِهادُ فی سَبیلِ اللّه ِعِنْدَ الْاَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْیِ عَنِ الْمُنْکَرِ اِلّا کَنَفْثَهٍٔ فی بَحْرٍ لُجِّیٍّ؛

همه کارهای خوب و جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر، چون قطره ای است در دریای عمیق.

نهج البلاغه، حکمت ۳۷۴.

حدیث۵۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَـکُنْ مِمَّنْ یَرْجُو الْآخِرَهَٔ بِغَیْرِ الْعَمَلِ ... یَنْهی وَ لایَنْتَهی وَ یَأْمُرُ بِما لا یَأْتی...؛

از کسـانی مبـاش که بی عمـل، به آخرت امیـد دارنـد... از گنـاه بـاز می دارد، اما خود باز نمی ایستد و به کارهای خوب فرمان می دهد، اما خود انجام نمی دهد.

نهج البلاغه، از حکمت ۱۵۰.

حدیث۵۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ کانَ فیهِ ثَلاثٌ، سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهُٔ: یَأْمُرُ بِالْمَعْروفِ وَ یَأْتَمِرُ بِهِ وَ یَنْهی عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یَنْتَهی عَنْهُ وَ یُحافِظُ عَلی حُدودِ اللّه ِ ـ جَلَّ وَ عَلا ـ؛

هر کس سه خصـلت داشـته باشـد، دنیا و آخرتش سالم می مانـد: به خوبی فرمان دهـد و خود به آن عمل کنـد، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

غرر الحکم، ح ۹۰۷۶.

حدیث۵۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُنْ آخَذَ النّاسِ بِما تَأْمُرُ بِهِ، وَ اَکَفَّ النّاسِ عَمّا تَنْهی عَنْهُ؛

به هر چه فرمان می دهی، خود، بیش از همه، به آن پایبند باش و از هر چه نهی می کنی، خود، بیش از همه، از آن پرهیز کن.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۸۷، ح ۵۸۳۴.

حدیث۵۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَفی بِالْمَرْءِ غَوایَهً، اَنْ یَأْمُرَ النّاسَ بِما لایَأْتَمِرُ بِهِ، وَ یَنْهاهُم عَمّا لایَنْتَهی عَنْهُ؛

در گمراهی انسان همین بس که مردم را به چیزی فرمان دهد، که خود انجام نمی دهد و آنها را از چیزی نهی کند، که خود از انجام دادنش خودداری نمی کند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۰۷، ح ۱۳۸۹۵.

حدیث۵۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ وَ اللّه عَنی بِذِی الْقُربی وَ هُمُ الَّذینَ قَرَنَهُمُ اللّه ُ بِنَفْسِهِ وَ نَبِیِّهِ صلی الله علیه و آله، فَقالَ: «فَاَنَّ لِلّه خُمُسَهُ وَ لِلرَّسولِ وَ لِذِی القُربی وَ الْیَتامی وَ الْمَساکینَ وَ ابْنِ السَّبیل». مِنّا خاصّهً وَ لَمْ یَجْعَلْ لَنا فی سَهْمِ الصَّدَقَهِ نَصیبا، اَکْرَمَ اللّه ُ نَبِیَّهُ وَ اَکْرَمَنا اَنْ یُطْعِمَنا اَوْ ساخَ اَیْدِی النّاسِ؛

به خدا سوگند که ماییم مقصود از «ذی القربی» و آنها کسانی هستند که خداوند، نام آنها را در کنار نام خود و پیامبرش قرار داده و فرموده است: «همانا، خمس آن [مالِ غنیمت]، برای خدا و برای پیامبر و برای ذی القربی و یتیمان و مسکینان و در راه ماندگان است». این مخصوص ماست و خداوند برای ما از صدقه نصیبی قرار نداده است؛ چرا که او پیامبرش و ما را برتر از این قرار داده که آلودگی های در دست مردمان را روزی مان کند.

تهذیب الأحکام، ج ۴، ص ۱۲۶، ح ۳۶۲.

حدیث۵۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ فَرَضَ الْجِهادَ وَ عَظَّمَهُ وَ جَعَلَهُ نَصْرَهُ وَ ناصِرَهُ. وَ اللّه ! ما صَلُحَتْ دُنْیا وَ لا دینٌ اِلاّ بِهِ؛

در حقیقت، خداوند، جهاد را واجب گردانید و آن را بزرگ داشت و مایه پیروزی و یاور خود قرارش داد. به خدا سوگند! کار دنیا و دین، جز با جهاد درست نمی شود.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۹، ح ۱۵.

حدیث۵۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جاهِدْ شَهْوَتَکَ وَ غالِبْ غَضَبَکَ وَ خالِفْ سوءَ عادَتِکَ، تَزْکُ نَفْسُکَ، وَ یَکْمُلْ عَقْلُکَ وَ تَسْتَکْمِلُ ثَوابَ رَبِّکَ؛

با هوا و هوس خود، جهاد کن، بر خشـمت، مسلّط شو و با عادت های بـد خود، مخالفت کن؛ تا نفست پاکیزه شود، عقلت به کمال برسد و از پاداش پروردگارت بهره کامل ببری.

غرر الحکم، ح ۴۷۶۰.

حدیث۵۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اَعْطَی اللّه ُ سُبْحانَهُ الْعَبْدَ شَیْئا مِنْ خَیْرِ الدُّنْیا وَ الْاخِرَهِٔ اِلّا بِحُسْنِ خُلُقِهِ وَ حُسْنِ نِیَّتِهِ؛

خداوند خیر دنیا و آخرت را جز به خاطر خوش اخلاقی و خوش نیّتی به بنده نمی دهد.

غرر الحکم، ح ۹۶۷۰.

حدیث۵۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَخْلَصَ لِلّهِ اسْتَظْهَرَ لِمَعاشِهِ وَ مَعادِهِ؛

هر کس (نیّت و عمل خود را) برای خدا خالص کند، برای دنیا و آخرت خود، پشتیبان فراهم کرده است.

غرر الحکم، ح ۸۲۵۵.

حدیث۵۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَمْ یَسْتَنْصِرْ کُمْ مِنْ ذُ لٍّ... اِسْتَنْصَرَکُم وَ لَه جُنودُ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ... اَرادَ اَنْ یَبلُوَکُم اَ یُّکُم اَحْسَنُ عَمَلًا؛

خداوند، از سر خواری از شما یاری نخواسته، بلکه در حالی یاری خواسته که سپاهیان آسمان ها و زمین از آن اوست و شکست ناپذیری حکیم است؛ او خواسته تا شما را بیازماید که کدامین نیکوکارترید.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴.

حدیث۵۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَسْهِروا عُیونَکُم، وَ اَضْمِروا بُطونَکُم، وَ اسْتَعمِلوا اَقدامَکُم، وَ اَ نْفِقوا اَموالَکُم، و خُذوا مِن اَجسادِکُم فَجودوا بِها عَلی اَ نْفُسِکُم، وَ لاتَبْخَلوا بِها عَنها، فَقَد قالَ اللّهُ سُبحانَه « انْ تَنْصُروا اللّهَ یَنْصُرْکُمْ وَ یُثَبِّتْ اَقْدامَکُم» وَ قالَ تَعالی: «مَن ذَ ا الَّذی یُقْرِضُ اللّهَ قَرْضاً حَسَناً فَیُضاعِفَهُ لَهُ وَ لَهُ اَجْرٌ کَریمٌ». فَلَمْ یَسْتَنْصِرْکُمْ مِنْ ذُ لٍّ وَ لَمْ یَسْتَقْرِضْکُم مِن قُلٍّ؛

چشمانتان را به شب، بیدار بدارید و شکم هایتان را لاغر سازید و گام هایتان را به کار گیرید و دارایی تان را انفاق کنید و از تنهایتان بگیرید و آنها را نثار جانتان کنید و در این کار بخل نورزید. زیرا خداوند سبحان فرموده است: «اگر خدا را یاری کنید، خدا هم شما را یاری می کند و ثابت قدمتان می گرداند». و فرموده است: «کیست که به [بندگان] خدا، وام نیکو دهد تا خدا آن را برایش چندین برابر گرداند و پاداشی شایسته داشته باشد». خداوند، از سر ناتوانی از شما یاری نخواسته و به علّت ناداری از شما وام نطلبیده است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۳.

حدیث۵۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْجِهادَ بابٌ مِنْ اَبْوابِ الْجَنَّةِ، فَتَحَهُ اللّهُ لِخاصَّةِ اَوْلیائِهِ، وَ هُوَ لِباسُ التَّقوی وَ دِرْعُ اللّهِ الْحَصینَةُ وَ جُنَّتُهُ الْوَثیقَةُ؛
به درستی که جهاد، یکی از درهای بهشت است که خداونـد، آن را برای دوسـتان مخصوص خود گشوده است. جهاد، لباس تقوا و زره استوار و سپر محکمی از جانب خداوند است.
نهج البلاغه، خطبه ۲۷.

حدیث۵۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
جاهِدوا فی سَبیلِ اللّه بَاَیْدیکُمْ، فَاِنْ لَمْ تَقْدِروا فَجاهِدوا بِاَ لْسِنَتِکُمْ فَاِنْ لَمْ تَقْدِروا فَجاهِدوا بِقُلوبِکُمْ؛
در راه خدا، با دست های خود جهاد کنید، اگر نتوانستید، با زبان های خود و اگر باز هم نتوانستید، با قلب خود جهاد کنید.
بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۴۹، ح ۲۳.

حدیث۵۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَیْکُمْ بِالْجِدِّ وَ الْاِجْتِهادِ وَ التَّاَهُّبِ وَ الْاِسْتِعْدادِ وَ التَّزَوُّدِ فی مَنْزِلِ الزّادِ وَ لا تَغُرَّنَّکُمُ الْحَیاةُ الدُّنْیا کَما غَرَّتْ مَنْ کانَ قَبْلَکُمْ مِنَ الْاُمَمِ الْماضیَةِ وَ الْقُرونِ الْخالیَةِ؛
بر شما باد، به تلاش و سختکوشی و مهیّا شدن و آماده گشتن و توشه برداشتن از سرای توشه (دنیا). مبادا زندگی دنیا شما را بفریبد، چنان که ملّت های گذشته و اقوام پیشین را فریفت.
نهج البلاغه، خطبه ۲۳۰.

حدیث۵۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْمُجاهِدَ نَفْسَهُ وَ الْمُغالِبَ غَضَبَهُ الْمُحافِظَ عَلی طاعَةِ رَبِّهِ، یَرْفَعُ اللّه ُ سُبْحانَهُ لَهُ ثَوابَ الصّائِمِ الْقائِمِ وَ یُنیلُهُ دَرَجَةَ الْمَرابِطِ الصّابِرِ؛
خدا، به مجاهد با نفس و چیره بر خشم و رعایتگر اطاعت پروردگار، پاداش روزه دارِ شب زنده دار و درجه مرزبان پایدار می دهد.
غرر الحکم، ح ۳۶۵۳.

حدیث۵۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلا وَ اِنَّ اللَّبیبَ مَنِ اسْتَقْبَلَ وُجوهَ الْآراءِ بِفِکْرٍ صائِبٍ وَ نَظَرٍ فِی الْعَواقِبِ؛
بدانید عاقل، کسی است که با فکر درست، به استقبال نظرات گوناگون برود و در عواقب امور بنگرد.

غرر الحکم، ح۲۷۷۸.

حدیث۵۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یـا طالِبَ الْعِلْم! اِنَّ الْعِلْمَ ذو فَضائِلَ کَثیرَةٍ: فَرَاْسُهُ التَّواضُعُ وَ عَیْنُهُ الْبَراءَةُ مِنَ الْحَسَدِ وَ اُذُنُهُ الْفَهْمُ وَ لِسانُهُ الصِّدْقُ وَ حِفْظُهُ الْفَحْصُ وَ قَلْبُهُ حُسْنُ النِّیَّةِ وَ عَقْلُهُ مَعْرِفَةُ الاْشْیاءِ وَ الاْمورِ وَ یَدُهُ الرَّحْمَةُ وَ رِجْلُهُ زِیارَةُ الْعُلَماءِ وَ هِمَّتُهُ السَّلامَةُ وَ حِکْمَتُهُ الْوَرَعُ وَ مُسْتَقَرُّهُ النَّجاةُ وَ قائِدُهُ الْعافِیَةُ وَ مَرْکَبُهُ الْوَفاءُ وَ سِلاحُهُ لینُ الْکَلِمَةِ وَ سَیْفُهُ الرِّضا وَ قَوْسُهُ الْمُداراةُ وَ جَیْشُهُ مُحاوَرَةُ الْعُلَماءِ وَ مالُهُ الاْدَبُ وَ ذَخیرَتُهُ اِجْتِنابُ الذُّنوبِ وَ زادُهُ الْمَعْروفُ وَ ماْواهُ الْمُوادَعَةُ وَ دَلیلُهُ الْهُدی وَ رَفیقُهُ مَحَبَّةُ الاْخْیارِ؛

ای جویای دانش! دانش، فضیلت های بسیاری دارد: سَرش تواضع، چشمش دوری از حسد، گوشش فهم، زبانش راستگویی، حافظه اش جستجو، دلش خوش نیّتی، عقلش شناخت اشیاء و امور، دستش رحمت، پایش دیدار دانشمندان، همّتش سلامت، حکمتش تقوا، قرارگاهش نجات، جلودارش عافیت، مَرکبش وفا، سلاحش نرمی سخن، شمشیرش خشنودی، کمانش سازگاری، سپاهش گفتگو با دانشمندان، داراییش ادب، اندوخته اش پرهیز از گناهان، توشه اش نیکی، جایگاهش گفت وگو و مذاکره، رهنمایش هدایت، و دوستش عشق به نیکان است.

کافی، ج ۱، ص ۴۸، ح ۲.

حدیث۵۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ هذِهِ الْقُلوبَ تَمَلُّ کَما تَمَلُّ الاْبْدَانُ، فَابْتَغُوا لَها طَرائِفَ الْحِکَمِ؛

دل ها، چون بدن ها، خسته می شوند، پس برای آنها سخنان زیبای حکمت آمیز بجویید.

نهج البلاغه، حکمت ۹۱.

حدیث۵۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ مَن صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمّا بَیْنَ یَدَیْهِ مِنَ الْمَثُلاتِ حَجَزَتْهُ التَّقْوی عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهاتِ؛

به یقین، کسی که با دیده عبرت به کیفرهایی که بر سر پیشینیان آمده بنگرد، تقوا، او را از فرو افتادن در دام آلودگی ها (شُبهات) باز می دارد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶.

حدیث۵۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدِّقْ بِما سَلَفَ مِنَ الْحَقِّ، وَ اعْتَبِرْ بِما مَضی مِنَ الدُّنْیا لِما بَقِیَ مِنْها، فَاِنَّ بَعْضَها یُشْبِهُ بَعْضا، وَ آخِرَها لاحِقٌ بِاَوَّ لِها! وَ کُلُّها حائِلٌ مُفارِقٌ؛

آنچه را در گذشته حق بوده است، بپذیر (باور کن) و از گذشته دنیا برای آینده آن عبرت بگیر؛ زیرا پیشامدهای دنیا مانند

یکدیگرند و پایان آن به آغازش می رسد و همه آن، نابود شدنی و از دست رفتنی است.

نهج البلاغه، از نامه ۶۹.

حدیث۵۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلَّما ازْدادَ عِلْمُ الرَّجُلِ، زادَتْ عِنایَتُهُ بِنَفْسِهِ وَ بَذَلَ فی ریاضَتِها وَ صَلاحِها جُهْدَهُ؛

هر اندازه دانش انسان بیشتر شود، توجّه او به خودش بیشتر می گردد و در ریاضت و رشد و اصلاح نَفْس، کوشش بیشتری می نماید.

غرر الحکم، ح ۷۲۰۴.

حدیث۵۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعَزُّ الْعِزِّ الْعِلْمُ؛ لِاَنَّ بِهِ مَعْرِفَةُ الْمَعادِ وَ الْمَعاشِ، وَ اَذَلُّ الذُّلِّ الْجَهْلُ؛ لِاَنَّ صاحِبَهُ اَصَمُّ، اَبْکَمُ، اَعْمی، حَیْرانُ؛

عزیزترین عزّت، دانش است؛ چرا که با آن، معاد شناخته می شود و راه کسب معاش به دست می آید. و خوارترین خواری، نادانی است؛ چرا که نادان، کر و لال و کور و سرگردان است.

نزهة الناظر، ص ۷۰، ح ۶۵.

حدیث۵۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّکُمْ لَنْ تُحَصِّلوا بِالْجَهْلِ اَرَبا، وَ لَنْ تَبْلُغوا بِهِ مِنَ الْخَیْرِ سَبَبا، و لَنْ تُدْرِکوا بِهِ مِنَ الْاخِرَةِ مَطْلَبا؛

شما هرگز با نادانی، به مهارتی دست نمی یابید و وسیله ای برای رسیدن به خیر پیدا نمی کنید و به خواسته ای آخرتی نمی رسید.

غرر الحکم، ح ۳۸۵۶.

از۵۶۰۱تا۵۸۰۰

حدیث۵۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَبْلَغُ ما تَسْتَدِرُّ بِهِ الرَّحْمَةَ اَنْ تُضْمِرَ لِجَمیعِ النّاسِ الرَّحْمَةَ؛

مؤثّرترین وسیله جلب رحمت خدا این است که خیرخواه همه مردم باشی.

غرر الحکم، ح ۳۳۵۳.

حدیث۵۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ فَرَضَ عَلی اَئِمَّةِ الْعَدْلِ اَنْ یُقَدِّروا اَنْفُسَهُمْ بِضَعَفَةِ النّاسِ کَیْلا یَتَبَیَّغَ بِالْفَقیرِ فَقْرُهُ؛

خداونـد ـ عزّ و جلّ ـ، بر پیشوایان عادل واجب کرده که سطح زنـدگی خود را با مردم ناتوان، برابر کنند تا فقیر را فقرش برآشفته نکند.

نهج البلاغه، خطبه ۲۰۹.

حدیث۵۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی قائِمَةِ سَیْفٍ مِنْ سُیوفِ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آلهصَحیفَةٌ فیها: ... قُلِ الْحَقَّ وَ لَوْ عَلی نَفْسِکَ؛

بر دسته شمشیری از شمشیرهای حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین نوشته شده بود: ... حقّ را بگو، هر چند علیه خودت باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۱۵۷، ح ۲.

حدیث۵۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی قولِهِ تَعالی: «وَ لایَأْبَ الشُّهَداءُ...»، اَیْ مَن کانَ فی عُنُقِهِ شَهادَةٌ، فَلا یَأْبَ اذا دُعیَ لاِقامَتِها، وَ لْیُقِمْها وَ لْیَنْصَحْ فیها وَ لایَأْخُذْهُ فیها لَوْمَةُ لائِمٍ، وَ لْیَأْمُرْ بِالْمَعْروفِ وَ لْیَنْهَ عَنِ الْمُنْکَرِ؛

درباره آیه «و شاهدان چون (به شهادت دادن) فراخوانده شدند، ابا نکننـد»، فرمودند: یعنی کسـی که در کاری (واقعه ای)، شاهد بودن را پذیرفته است، نبایـد هنگام دعوت به گواهی دادن، خودداری کنـد؛ بلکه بایـد شـهادت دهـد و در آن، خیرخواه باشـد و از سرزنش هیچ سرزنشگری نترسد و باید به نیکی فرمان دهد و از بدی و زشتی باز دارد.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۳۱۳، ح ۲۲.

حدیث۵۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اذا حُیِّیتَ بِتَحیَّةٍ، فَحَیِّ بِاَحْسَنَ مِنْها. وَ اِذا اُسْدیَتْ اِلَیْکَ یَدٌ فَکافِئْها بِما یُربی عَلَیْها وَ الْفَضْلُ مَعَ ذلِکَ لِلبادي؟

هرگاه به شما سلام و احترام کردنـد، با بهتر از آن، پاسخ گویید و هرگاه به شما نیکی کردند، به بیشتر از آن، تلافی کنید؛ با این حال، برتری با آغازکننده است.

نهج البلاغة، حکمت ۶۲.

حدیث۵۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ صَنَعَ بِمِثْلِ ما صُنِعَ اِلَیْهِ فَاِنَّما کافاهُ، وَ مَنْ اَضْعَفَهُ کانَ شَکُورا وَ مَنْ شَکَرَ کانَ کَریما؛

هر کس در برابر خوبی، خوبی کند، آن را جبران کرده است و هر کس بیشتر از آن، خوبی کند، قدرشناس و سپاسگزار است و هر کس قدرشناس باشد، از بزرگواران است.

کافی، ج ۴، ص ۲۸، ح ۱.

حدیث۵۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ لِاَهْلِ التَّقْوی عَلاماتٍ یُعْرَفونَ بِها: صِدْقُ الْحَدیثِ وَ اَداءُ الْاَمانَةِ وَ الْوَفاءُ بِالْعَهْدِ وَ قِلَّةُ الْفَخْرِ وَ الْبُخْلِ وَ صِلَةُ الْاَرْحام وَ رَحْمَةُ الضُّعَفاءِ وَ قِلَّةُ الْمُواتاةِ لِلنِّساءِ وَ بَذْلُ الْمَعْروفِ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَ سَعَةُ الْحِلْمِ وَ اتِّباعُ الْعِلْمِ فیما یُقَرِّبُ اِلَی اللّه ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ، طُوبی لَهُمْ وَ حُسْنُ مَآبٍ. وَ طُوبی شَجَرَةٌ فِی الْجَنَّةِ، اَصْلُها فی دارِ رَسُولِ اللّه صلی الله علیه و آله... ؛
تقواپیشگان، نشانه هایی دارند که با آنها شناخته می شوند: راستگویی، امانتداری، وفای به عهد، کم فخرفروشی، کم بخل ورزیدن، صله رحِم، رحْم به ضعیفان، کم موافقت کردن با زنان، به همه نیکی کردن، خوش اخلاقی، بردباری بسیار و پیروی از علم نزدیک کننده به خداوند. و آنان طوبی، و سرانجام نیک دارند. طوبی درختی است در بهشت که ریشه آن در خانه پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهاست ... .
خصال، ص ۴۸۳، ح ۵۶.

حدیث۵۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِلْمُتَّقی ثَلاثُ عَلاماتٍ: اِخْلاصُ الْعَمَلِ وَ قِصَرُ الْاَمَلِ وَ اغْتِنامُ الْـمُهَلِ؛
تقواپیشه، سه نشانه دارد: اخلاص در عمل، کوتاهی آرزو، و غنیمت شمردن فرصت ها.
غرر الحکم، ح ۷۳۷۰.

حدیث۵۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْاَتْقیاءَ کُلُّ سَخیٍّ مُتَعَفِّفٍ مُحْسِنٍ؛
همه تقواپیشگان سخاوتمند، پاک دامن و نیکوکارند.
غرر الحکم، ۳۴۰۱.

حدیث۵۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَسادُ الاَخْلاقِ بِمُعاشَرَةِ السُّفَهاءِ وَ صَلاحُ الْاَخْلاقِ بِمُنافَسَةِ الْعُقَلاءِ. وَ الْخَلْقُ اَشْکالٌ، فَکُلٌّ یَعْمَلُ عَلی شاکِلَتِه؛
معاشرت با نابخردان، اخلاق را فاسد و رقابت با خردمندان، اخلاق را اصلاح می نماید. و مردم متفاوتند، پس هر کس بر حسب ساختار و طینت خود عمل می کند.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۸۲، ح ۷۸.

حدیث۵۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَکْتَسِبُ الصّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلاثا: حُسْنَ الثِّقَةِ بِهِ وَ الْمَحَبَّةَ لَهُ وَ الْمَهابَةَ عَنْهُ؛

راستگو، با راستگویی خود، سه چیز را به دست می آورد: اعتماد، محبّت و شکوه (در دل ها).

غرر الحکم، ح ۱۱۰۳۸.

حدیث۵۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ التَّقْوی مُنْتَهی رِضَی اللّهِ مِنْ عِبادِهِ وَ حاجَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ، فَاتَّقُوا اللّه َ الَّذی اِنْ اَسْرَرْتُمْ عَلِمَهُ وَ اِنْ اَعْلَنْتُمْ کَتَبَهُ؛

نهایت خشنودی خداوند از بندگانش و خواسته او از آفریدگانش، تقواست، پس نسبت به خداوندی که اگر پنهان کنید می داند و اگر آشکار سازید می نویسد، تقوا داشته باشید.

غرر الحکم، ح ۳۶۲۰.

حدیث۵۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سادَةُ اَهْلِ الْجَنَّةِ الاَْتْقیاءُ الاَْبْرارُ؛

سروران اهل بهشت، تقواپیشگان نیکوکارند.

غرر الحکم، ح ۵۵۹۹.

حدیث۵۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَلُمَّ اَیُّهَا النّاسُ! اِلَی التَّعاوُنِ عَلی طاعَةِ اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ وَ الْقیامِ بِعَدْلِهِ وَ الْوَفاءِ بِعَهْدِهِ وَ الاِْنْصافِ لَهُ فی جَمیعِ حَقِّهِ، فَاِنَّهُ لَیسَ الْعِبادُ اِلی شَیْ ءٍ اَحْوَجَ مِنْهُمْ اِلَی التَّناصُحِ فی ذلِکَ وَ حُسْنِ التَّعاوُنِ عَلَیْهِ؛

ای مردم! بیایید یکدیگر را بر اطاعت خدا یاری کنید و عدالت او را به پا دارید و به عهد خود با خدا وفا کنید و در تمامی حقوق الهی، منصفانه رفتار کنید؛ زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور یکدیگر را نصیحت و خوب یاری کنند.

کافی، ج ۸، ص ۳۵۴، ح ۵۵۰.

حدیث۵۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَبْتَنِی الاُْخُوَّةُ فِی اللّه ِ عَلَی التَّناصُحِ فِی اللّه ِ وَ التَّباذُلِ فِی اللّه ِ وَ التَّعاوُنِ عَلی طاعَةِ اللّه ِ وَ التَّناهی عَنْ مَعاصِی اللّه ِ وَ التَّناصُرِ فِی اللّه ِ وَ اِخْلاصِ الْمَحَبَّةِ؛

برادریِ در راه خدا، بر این پایه استوار است که با یکدیگر برای خدا نصیحت، بخشش، کمک بر طاعت، نهی از معصیت، همیاری و دوستی خالصانه داشته باشید.

غرر الحکم، ح ۴۵۳۲.

حدیث۵۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ اَنَّ السَّماواتِ وَ الْاَرْضَ کانَتا عَلی عَبْدٍ رَتْقا، ثُمَّ اتَّقَی اللّه َ، لَجَعَلَ اللّه ُ لَهُ مِنْهُما مَخْرَجا وَ رَزَقَهُ مِنْ حَیْثُ لایَحْتَسِبُ؛

اگر آسـمان ها و زمین، بر بنـده ای بسته شونـد و او تقوای الهی پیشه کنـد، خداونـد، حتما راهی برای او می گشایـد و از جایی که گمان ندارد، روزی اش می دهد.

غرر الحکم، ح ۷۵۹۹.

حدیث۵۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُلُوُّ الْقَلْبِ مِنَ التَّقْوی یَمْلَؤُهُ مِنْ فِتَنِ الدُّنْیا؛

دلی که از تقوا خالی باشد، فتنه های دنیا آن را پُر کند.

غرر الحکم، ح ۵۰۷۸.

حدیث۵۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الْغِنی وَ التُّقی، وَ شَرُّ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ فی خَصْلَتَیْنِ الْفَقْرِ وَ الْفُجورِ؛

خیر دنیا و آخرت در دو خصلت است: بی نیازی و تقوا. و شرّ دنیا و آخرت در دو خصلت است: نیازمندی و گناه.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۱.

حدیث۵۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّقیُّ سابِقٌ اِلی کُلِّ خَیْرٍ؛

تقواپیشه، برای انجام هر کار خیری سبقت می گیرد.

کنز الفوائد، ص ۱۲۸.

حدیث۵۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اللّهِ ما اَری عَبْدا یَتَّقی تَقْوئً تَنْفَعُهُ حَتّی یَخْزِنَ لِسانَهُ؛

به خدا سوگند! بنده با تقوایی را نمی شناسم که تقوایش او را سود دهد مگر آن که زبانش را نگه دارد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۷۶.

حدیث۵۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُتَّقونَ اَ نْفُسَهُمْ عَفيفَةٌ وَ حاجاتُهُمْ خَفيفَةٌ وَ خَيْراتُهُمْ مَاْمولَةٌ وَ شُرورُهُمْ مَاْمونَةٌ؛

تقواپیشگان، پاک دامن و کم خرج و زحمت اند و مردم به خیرشان، امید دارند و از شرّشان، در امانند.

غرر الحکم، ح ۱۹۳۱.

حدیث۵۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُونُوا بِقَبُولِ الْعَمَلِ اَشَدَّ اهْتِماما مِنْكُمْ بِالْعَمَلِ فَاِنَّهُ لَنْ يَقِلَّ عَمَلٌ مَعَ التَّقْوى وَ كَيْفَ يَقِلُّ عَمَلٌ تُقْبَلُ؛

همّتتان برای پـذیرفته شـدن عمل، بیشتر از خود عمل باشـد؛ زیرا عملی که با تقوا همراه باشـد، هرگز انـدک نیست و چگونه انـدک باشد عملی که پذیرفته می شود.

کنز العمّال، ح ۸۴۹۶.

حدیث۵۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّقَى اللّهَ سُبْحانَهُ، جَعَلَ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجا وَ مِنْ كُلِّ ضيقٍ مَخْرَجا؛

هر کس تقوای خدای سبحان را رعایت کند، خداوند، برای او از هر غمی گشایشی و از هر تنگنایی راه نجاتی فراهم می کند.

غرر الحکم، ح ۸۸۴۷.

حدیث۵۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لايَسْتَطيعُ اَنْ يَتَّقِيَ اللّهَ مَنْ خاصَمَ؛

هر کس ستیزه جوست، قدرت تقوای الهی را ندارد.

نهج البلاغه، حکمت ۲۹۸.

حدیث۵۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُتَّقى مَيِّتَةٌ شَهْوَتُهُ، مَكْظومٌ غَيْظُهُ، فِى الرَّخاءِ شَكورٌ وَ فِى الْمَكارِهِ صَبورٌ؛

تقواپیشه، هوا و هوسش مرده، خشمش فرو خورده، در آسایش، شکرگزار و در سختی ها، صبور است.

غرر الحکم، ح ۱۹۹۸.

حدیث۵۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ تَقْوَی اللّهِ دَواءُ داءِ قُلوبِکُمْ وَ بَصَرُ عَمی اَفئِدَتِکُمْ وَ شِفاءُ مَرَضِ اَجْسادِکُمْ وَ صَلاحُ فَسادِ صُدورِکُمْ وَ طَهورُ دَنَسِ اَنْفُسِکُمْ وَ جَلاءُ عَشا اَبْصارِکُمْ وَ اَمْنُ فَزَعِ جاشِکُمْ وَ ضیاءُ سَوادِ ظُلْمَتِکُمْ؛

تقوای الهی، داروی درد قلب ها، بیناکننده کوری دل ها، شفابخش بیماری جسم ها، برطرف کننده تباهی سینه ها، روشنی بخش ضعف چشم ها، فرونشاننده ترس و اضطراب دل ها و روشنایی سیاهی و تاریکی شماست.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۸.

حدیث۵۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمّا بَیْنَ یَدَیْهِ مِنَ الْمَثُلاتِ حَجَزَتْهُ التَّقْوی عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهاتِ؛

آن کس که حوادث عبرت آموز روزگار را به چشم ببیند و از آن پند پذیرد، تقوا، او را از آلوده شدن به کارهای شبهه ناک باز می دارد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶.

حدیث۵۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(اَلْمُتَّقونَ) لایَرْضَوْنَ مِنْ اَعْمالِهِمُ الْقَلیلَ، وَ لایَسْتَکْثِرونَ الْکَثیرَ، فَهُمْ لاَِنْفُسِهِمْ مُتَّهِمونَ وَ مِنْ اَعْمالِهِمْ مُشْفِقونَ؛

تقواپیشگان، از کار کم خود راضی نیستند و کارهای زیاد خود را، بسیار نمی شمارند، در نتیجه، خودشان را زیر سؤال برده و محاکمه می کنند و از کردار خود بیمناک اند.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۴.

حدیث۵۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَتُبَلْبَلُنَّ بَلْبَلَةً وَ لَتُغَرْبَلُنَّ غَرْبَلَةً وَ لَتُساطُنَّ سَوْطَ الْقَدَرِ حَتّی یَعودَ اَسْفَلُکُمْ اَعْلاکُمْ وَ اَعْلاکُمْ اَسْفَلَکُم؛

به یقین، همگی در غربال آزمایش، به هم درآمیخته و غربال می شوید [تا خوبتان از بد، جدا گردد] و همچون محتویات دیگ، زیر و رو می شوید تا فرودستتان، فرادست گردد و فرادستتان، فرودست شود.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۶.

حدیث۵۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَفْرَحْ بِالْغَناءِ وَ الرَّخاءِ وَ لاتَغْتَمَّ بِالْفَقْرِ وَ الْبَلاءِ، فَاِنَّ الذَّهَبَ یُجَرَّبُ بِالنّارِ وَ الْمُؤْمِنُ یُجَرَّبُ بِالْبَلاءِ؛

به ثروت و رفاه، شادمانی مکن و از تهیدستی و گرفتاری، اندوه به دلْ راه مده؛ زیرا طلا با آتش، خالص می شود و مؤمن با بلا و گرفتاری.

غرر الحکم، ح ۱۰۳۹۴.

حدیث۵۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عاقَبَ اللّهُ عَبْداً مُؤْمِنا فِی هذِهِ الدُّنیا اِلاّ کانَ اللّه ُ اَحْلَمَ وَ اَمْجَدَ وَ اَجْوَدَ مِنْ اَنْ یَعودَ فی عِقابِهِ یَوْمَ الْقیامَهِ؛

خداونـد، هرگـاه بنـده مؤمنی را در این دنیـا مجازات کنـد، بردبارتر و بزرگوارتر و بخشـنده تر از آن است که روز قیامت، بار دیگر مجازاتش کند.

تفسیر قمی، ج ۲، ص ۲۷۶.

حدیث۵۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْبَلاءَ لِلظّالِمِ اَدَبٌ وَ لِلْمُؤْمِنِ اِمْتِحانٌ وَ لِلْاَنْبیاءِ دَرَجَهٌ؛

بلا، برای ظالم، تنبیه، برای مؤمن، آزمایش و برای پیامبران، مقام و درجه است.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۳۵، ح ۵۴.

حدیث۵۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِتَقْوَی اللّه ِ اُمِرْتُمْ وَ لِلاْحْسانِ وَ الطّاعهِ خُلِقْتُمْ؛

به تقوا، فرمان داده شده اید و برای نیکوکاری و اطاعت از خدا، آفریده شده اید.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۳، ص ۱۰۸.

حدیث۵۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَموا اَ نَّهُ مَنْ یَتَّقِ اللّهَ یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجا مِنَ الْفِتَنِ وَ نُوراً مِنَ الظُّلَمِ؛

بدانید که هر کس تقوا پیشه کند، خداوند، در برابر او، راهی برای خروج از فتنه ها و نوری در تاریکی ها قرار می دهد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۸۳.

حدیث۵۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَهْنَأَ النّاسِ عَیْشا مَنْ کانَ بِما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ راضیا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت ترین زندگی را دارد.

غرر الحکم، ح ۳۳۹۷.

حدیث۵۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَسْعَدَ النّاسِ فِی الدُّنیا مَن عَدَلَ عَمّا یَعرِفُ ضَرَّهُ وَ اِنَّ اَشْقاهُم مَنِ اتَّبَعَ هَواهُ؛

خوشبخت ترین مردم در دنیا کسی است که از آنچه می داند برایش ضرر دارد، دوری کند و بدبخت ترین مردم کسی است که از هوا و هوس خود پیروی نماید.

وقعهٔ صفین، ص ۱۰۸.

حدیث۵۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی وَصْفِ الّذینَ اَحَبَّهُمُ اللّه ُ تَعالی:... فَلَوْ رَاَیْتَهُمْ فی نَهارِهِمْ اِذا لَرَاَیْتَ قَوما یَمْشُونَ عَلَی الاَرْضِ هَوْنا وَ یَقُولُونَ لِلنّاسِ حُسْنا «فَاِذا خاطَبَهُمْ الجاهِلُونَ قالُوا سَلاما» «وَ اِذا مَرّوُا بِاللَّغْوِ مَرّو اِکراما» قَدْ قَیَّدوُا اَقْدامَهُمْ اَلْتُهَماتِ وَ اَبْکَمُوا اَ لْسِنَتَهُمْ اَنْ یَتَکَلَّمُوا فی اَعْراضِ النّاسِ؛

در توصیف کسانی که خداوند متعال دوستشان دارد: ... اگر در روز آنها را ببینی، خواهی دید که در زمین آرام گام برمی دارند و با مردم به نیکی سخن می گویند «و هرگاه نادان ها آنان را صدا می کنند، می گویند سلام» «و هرگاه به لغو برخورد می کنند، بزرگوارانه از آن می گذرند». قدم هایشان از رفتن به جاهای تهمت خیز، بسته اند و زبانشان را از این که درباره ناموس مردم سخن بگویند خاموش کرده اند.

صفات الشیعه، ص ۴۱ـ۴۲.

حدیث۵۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی صِفَةِ الْمُتَّقینَ ـ بُعْدُهُ عَمَّنْ تَباعَدَ عَنْهُ، زُهْدٌ وَ نَزاهَةٌ وَ دُنُوُّهُ مِمَّنْ دَنا مِنْهُ، لینٌ وَ رَحْمَةٌ. لَیْسَ تَباعُدُهُ بِکِبْرٍ وَ عَظَمَةٍ وَ لا دُنُوُّهُ بِمَکْرٍ وَ خَدیعَةٍ؛

در وصف پرهیزگاران، می فرماید: اگر از کسی دوری می کند، به خاطر دنیاگریزی و پاک دامنی است و اگر به کسی نزدیک می شود، از سر خوش خویی و مهربانی است، نه دوری کردنش از روی تکبّر و نخوت است و نه نزدیک شدنش از روی مکر و فریب.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۳.

حدیث۵۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَفْوُ تاجُ الْمَکارِمِ؛

گذشت، اُوج بزرگواری هاست.

غرر الحکم، ح ۵۲۰.

حدیث۵۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنّاسِ اِماما فَلْيَبْدَاْ بِتَعْليمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْليمِ غَيْرِهِ وَلْيَكُنْ تَاْديبُهُ بِسيرَتِهِ قَبْلَ تَاْديبِهِ بِلِسانِهِ وَ مُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُها اَحَقُّ بِالاِْجْلالِ مِنْ مُعَلِّمِ النّاسِ ومُؤَدِّبِهِمْ؛

کسی که خود را پیشوای مردم قرار داده، باید پیش از آموزش دیگران، خود را آموزش دهد و پیش از آن که دیگران را با زبان، ادب بیاموزد، با کردارش ادب آموزد و البته آموزش دهنده و ادب آموز، خود بیش از آموزگار و ادب آموز مردم، شایسته تجلیل است.

نهج البلاغه ، حکمت ۷۳.

حدیث۵۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَلُمَّ اَيُّهَا النّاسُ اِلَى التَّعاوُنِ عَلى طاعَةِ اللّه ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ وَ الْقِيامِ بِعَدْلِهِ وَ الْوَفاءِ بِعَهْدِهِ وَ الاِْنْصافِ لَهُ فى جَميعِ حَقِّهِ، فَاِنَّهُ لَيْسَ الْعِبادُ اِلى شَىْ ءٍ اَحْوَجَ مِنْهُمْ اِلَى التَّناصُحِ فى ذلِكَ وَ حُسْنِ التَّعاوُنِ عَلَيْهِ؛

ای مردم! بیاید یکدیگر را بر اطاعت خدا، یاری کنید و عدالتش را بپادارید و به عهدش (در عبودیت او و ترک طاعت شیطان)، وفا کنید و در تمامی حقوق الهی، منصفانه رفتار کنید؛ زیرا که بندگان خدا به چیزی نیازمندتر از این نیستند که در این امور، یکدیگر را نصیحت و خوب یاری کنند.

کافی، ج ۸، ص ۳۵۴، ح ۵۵۰.

حدیث۵۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَشْبَهُ النّاسِ بِاَ نْبياءِ اللّه اَقْوَلُهُمْ لِلْحَقِّ وَ اَصْبَرُهُمْ عَلَى الْعَمَلِ بِهِ؛

شبیه ترین مردم به پیامبران الهی، کسی است که در بیان حقّ، گویاتر و در عمل به حقّ، صابرتر باشد.

غرر الحکم، ح ۳۱۷۲.

حدیث۵۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِئسَ الْقَرينُ الْغَضَبُ: يُبْدِى الْمَعائِبَ و يُدْنِـى الشَّرَّ وَ يُباعِدُ الْخَيرَ؛

خشم، هم نشین بسیار بدی است: عیب ها را آشکار، بدی ها را نزدیک و خوبی ها را دور می کند.

غرر الحکم، ح ۴۴۱۷.

حدیث۵۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اوصيكُمْ عِبادَ اللّه ! بِتَقْوَى اللّهِ فَاِنَّها الزِّمامُ وَ الْقَوامُ فَتَمَسَّكُوا بِوَثَائِقِها وَ اعْتَصِمُوا بِحَقَائِقِها تَو?لْ بِكُمْ اِلى اَكْنانِ الدَّعَةِ وَ اَوْطانِ السَّعَةِ وَ

مَعاقِلِ الْحِرْزِ وَ مَنازِلِ الْعِزِّ...؛

ای بندگان خدا! شما را به تقوای الهی سفارش می کنم، که تقوا، مهار است و مایه دوام، پس به ریسمان های استوار آن درآویزید و به حقایق آن چنگ زنید که شما را به نهانگاه های خوشی و سرزمین های گشایش و پناهگاه های امن و منزلگاه های عزّت، رهنمون خواهد شد.

نهج البلاغه، خطبه ۱۸۶.

حدیث۵۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَمُوا عِبادَ اللّه ِ! اَنَّ التَّقْوی دارُ حِصْنٍ عَزیزٍ، وَ الْفُجورَ دارُ حِصْنٍ ذَ لیلٍ لا یَمْنَعُ اَهْلَهُ وَ لا یُحْرِزُ مَنْ لَجَاَ اِلَیْهِ. اَلا وَ بِالتَّقْوی تُقْطَعُ حُمَّةُ الْخَطایا؛

ای بندگان خدا! بدانید که تقوا، پناهگاهی نفوذناپذیر و استوار است و بدکاری و گناه، پناهگاهی سست که هر کس به آن پناه ببرد، از آسیب در امان نمی ماند. آگاه باشید که با تقوا، می توان تَب گناهان را قطع کرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۵۷.

حدیث۵۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ مِن فَرائِضِ اللّه ِ شَیْ ءٌ اَلنّاسُ اَشَدُّ عَلَیهِ اِجْتِماعا مَعَ تَفَرُّقِ اَهْوائِهِم وَ تَشَتُّتِ آرائِهِم مِنْ تَعْظیمِ الْوَفاءِ بِالْعُهودِ؛

هیچ یک از فرائض الهی همانند وفای به عهد نیست که مردم با همه خواسته های گوناگون و دیدگاه های مختلف، بیشتر بر آن اتّفاق نظر داشته باشند.

نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث۵۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اِیّاکَ... اَنْ تَعِدَهُم فَتُتْبِعَ مَوْعِدَکَ بِخُلْفِکَ ... فَاِنَّ الْخُلْفَ یوجِبُ الْمَقْتَ عِندَ اللّه ِ وَ النّاسِ؛

بپرهیز از خلف وعده که آن موجب نفرت خدا و مردم از تو می شود.

نهج البلاغه، از نامه ۵۳.

حدیث۵۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَعِدَنَّ عِدَةً لاتَثِقُ مِن نَفْسِکَ بِاِنْجازِها؛

وعده ای نده که از وفای به آن، اطمینان نداری.

غرر الحکم، ح ۱۰۲۹۷.

حدیث۵۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَعْتَمِدْ عَلی مَوَدَّةِ مَن لایوفِی بِعَهْدِهِ؛

به دوستی که به عهد خود وفا نمی کند، اعتماد نکن.

غرر الحکم، ح ۱۰۲۶۰.

حدیث۵۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ النّاسِ مَنْ کافی عَلَی الْقَبیحِ بِالْجَمیلِ؛

بهترین مردم کسی است که در برابر بدی، خوبی نماید.

غرر الحکم، ح ۵۷۵۰.

حدیث۵۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ لِسانَکَ لینَ الْکَلامِ وَ بَذْلَ السَّلامِ، یَکْثُرْ مُحِبّوکَ وَ یَقِلَّ مُبْغِضوکَ؛

زبان خود را به نرمگویی و سلام کردن عادت ده، تا دوستانت زیاد و دشمنانت کم شوند.

غرر الحکم، ح ۶۲۳۱.

حدیث۵۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّلَواتُ الْخَمْسُ کَفّارَةٌ لِما بَیْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبَ الْکَبائِرَ، وَ هِیَ الَّتی قالَ اللّهُ: «اِنَّ الْحَسَناتِ یُذْهِبْنَ السَّیِّئاتِ»؛

نمازهای پنج گانه، کفّاره گناهان غیر کبیره ای است که در میان آنها انجام می شود و درباره آن، خداوند، فرموده است: «همانا، خوبی ها، بدی ها را از بین می برند».

دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۱۳۵.

حدیث۵۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لایَصْدُرُ عَنِ الْقَلْبِ السَّلیمِ اِلاَّ الْمَعْنَی الْمُسْتَقیمُ؛

از قلب سالم، جز اندیشه درست برنمی خیزد.

غرر الحکم، ح ۱۰۸۷۴.

حدیث۵۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَرْبَعٌ مَنْ اُعْطیَهُنَّ فَقَدْ اُعطِیَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهِ، صِدْقُ حَدیثٍ وَ اَداءُ اَمانَهٍ وَ عِفَّهُ بَطْنٍ وَ حُسْنُ خُلْقٍ؛

چهار چیز است که به هر کس داده شود، خیر دنیا و آخرت به او داده شده است: راستگویی، ادای امانت، حلال خوری و خوش اخلاقی.

غرر الحکم، ح ۲۱۴۲.

حدیث۵۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصّادِقُ، عَلی شَفا مَنْجاهٍ وَکَرامَهٍ وَ الْکاذِبُ، عَلی شُرُفِ مَهْواهٍ وَ مَهانَهٍ؛

راستگو، در آستانه نجات و بزرگواری است و دروغگو، در لبه پرتگاه و خواری.

نهج البلاغه، خطبه ۸۶.

حدیث۵۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نازَعَ وَ خاصَمَ قَطَعَ بَیْنَهُمُ الْفَشَلُ وَ ذاقُوا وَ بالَ اَمْرِهِمْ وَ ساءَتْ عِنْدَهُ الْحَسَنَهُ وَ حَسُنَتْ عِنْدَهُ السَّیِّئَهُ وَ مَنْ ساءَتْ عَلَیْهِ الْحَسَنَهُ اَعْوَرَتْ عَلَیْهِ طُرُقُهُ وَ اعْتَرَضَ عَلَیْهِ اَمْرُهُ وَ ضاقَ عَلَیْهِ مَخْرَجُهُ وَ حَرِیٌّ اَنْ یَرْجَعَ مِنْ دینِهِ وَ یَتَّبِعَ غَیْرَ سَبیلِ الْمُؤْمِنینَ؛

کسانی که به کشمکش و دشمنی با یکدیگر بپردازند، دچار سستی می شوند و سرانجام بدِ کارشان را می چشند و در نزدشان خوبی، بدی و بدی، خوبی جلوه می کند، در نتیجه راهشان را درست نمی بینند، کارشان دشوار و گریزگاهشان تنگ می شود. چنین کسان در معرض خروج از دین و پیروی از راه غیر مؤمنان هستند.

خصال، ص ۲۳۳.

حدیث۵۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَحَقَّ النّاسِ بِهذَا الْاَمْرِ اَقْواهُمْ عَلَیْهِ وَ اَعْلَمُهُمْ بِاَمْرِ اللّهِ فیهِ؛

شایسته ترین مردم برای اداره جامعه، توانمندترین آنها در این کار و داناترین شان به احکام خدا در این زمینه است.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۷۳.

حدیث۵۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ اللّهُ سُبْحانَهُ «فَاِنْ تَنازَعْتُم فی شَیْ ءٍ فَرُدُّوهُ اِلَی اللّهِ وَ الرَّسولِ»فَرَدُّهُ اِلَی اللّهِ اَنْ نَحْکُمَ بِکِتابِهِ، وَ رَدُّهُ اِلَی الرَّسولِ اَنْ نَاْخُذَ بِسُنَّتِهِ؛ فَاِذا حُکِمَ بِالصِّدْقِ فی کِتابِ اللّهِ فَنَحْنُ اَحَقُّ النّاسِ بِهِ، وَ اِنْ حُکِمَ بِسُنَّهِ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آلهفَنَحْنُ اَحَقُّ النّاسِ وَ اَوْلاهُمْ بِهِ؛

خداوند سبحان فرموده است: «هرگاه در چیزی با هم اختلاف و نزاع داشتید، به (حُکم) خدا و رسول، مراجعه (و بدان عمل کنید)». عرضه کردن به خدا این است که طبق کتاب او حکم کنیم و عرضه کردن به رسول خدا صلی الله علیه و آله این است که براساس

سنّت او حکم نماییم. پس اگر حقیقتا به کتاب خدا داوری شود، ما از دیگر مردم، بدان سزاوارتریم و اگر به سنّت رسول خدا صلی الله علیه و آلهداوری شود، ما از دیگران به آن، سزاوارتر و اولی تریم.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۲۵.

حدیث۵۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طاعَةُ اللّهِ ، مِفتاحُ کُلِّ سَدادٍ وَ صَلاحُ کُلِّ فَسادٍ؛

اطاعت از خدا، کلید هر درستی و مایه اصلاح هر فساد است.

غرر الحکم، ح ۶۰۱۲.

حدیث۵۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمْ تَخْلُ مِنْ لُطْفِهِ مَطْرِفَ عَیْنٍ فی نِعْمَةٍ یُحْدِثُها لَکَ، اَو سَیِّئَةٍ یَسْتُرُها عَلَیْکَ، اَوْ بَلِیَّةٍ یَصْرِفُها عَنْکَ؛

چشم بر هم زدنی از لطف خـدا بی بهره نیستی: در نعمتی که بر تو ارزانی می دارد، یـا گنـاهی از تو که آن را می پوشانـد، یا بلایی که از تو دور می سازد.

نهج البلاغه، از خطبه ۲۲۳.

حدیث۵۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَکْثِرْ اَنْ تَنْظُرَ اِلی مَن فُضِّلْتَ عَلَیهِ، فِاِنَّ ذلِکَ مِنْ اَبْوابِ الشُّکرِ؛

به کسی که بر او برتری داده شده ای بسیار بنگر، زیرا این کار یکی از انگیزه های شکرگزاری است.

نهج البلاغه، ازنامه ۶۹.

حدیث۵۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ کَثُرَتْ نِعَمُ اللّهِ عَلَیْهِ کَثُرَتْ حَوائِجُ النّاسِ اِلَیْهِ؛ فَمَنْ قـامَ لِلّهِ فیهـا بِما یَجِبُ فیها عَرَّضَـ ها لِلـدَّوامِ وَ الْبَقاءِ وَ مَنْ لَم یَقُمْ فیها بِما یَجِبُ عَرَّضَها لِلزَّوالِ وَ الْفَناءِ؛

هر کس نعمت هـای خـدا برای او افزایش یابـد، نیازهـای مردم به او زیـاد می شـود. پس، هر کس برای خـدا وظیفه خود را در برابر نعمت هـا به جا آوَرَد، آنها را در معرض دوام و مانـدگاری قرار داده و هر کس به وظیفه خود در این باره عمل نکنـد، آن نعمت ها را در معرض زوال و نابودی نهاده است.

نهج البلاغه، از حکمت ۳۷۲.

حدیث۵۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَقَلُّ ما یَجِبُ لِلْمُنْعِمِ اَنْ لایُعْصی بِنِعْمَتِهِ؛

کمترین وظیفه در برابر نعمت دهنده، آن است که با نعمتش نافرمانی وی نشود.

غرر الحکم، ح ۳۲۶۸.

حدیث ۵۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ! فِی الْاِنْسانِ عَشْرَ خِصالٍ یُظْهِرُها لِسانُهُ: شاهِدٌ یُخْبِرُ عَنِ الضَّمیرِ وَ حاکِمٌ یَفْصِلُ بَیْنَ الْخِطابِ وَ ناطِقٌ یُرَدُّ بِهِ الْجَوابُ وَ شافِعٌ یُدْرَکُ بِهِ الْحاجَةُ وَ واصِفٌ یُعْرَفُ بِهِ الْاَشْیاءُ وَ اَمیرٌ یَاْمُرُ بِالْحَسَنِ وَ واعِظٌ یَنْهی عَنِ الْقَبیحِ وَ مُعِزٌّ تُسَکَّنُ بِهِ الْاَحْزانُ وَ حاضِرٌ تُجْلی بِهِ الضَّغائِنُ وَ مونِقٌ تَلْتَذُّ بِهِ الْاَسْماعُ؛

ای مردم! انسان ده خصلت دارد که زبان او آنها را آشکار می سازد: زبان، گواهی است که از درون خبر می دهد. داوری است، که به دعواها خاتمه می دهد. گویایی است که به وسیله آن به پرسش ها پاسخ داده می شود. واسطه ای است که با آن حاجت برآورده می شود. وصف کننده ای است که با آن اشیا شناخته می شود. فرماندهی است که به نیکی فرمان می دهد. پنددهنده ای است که از زشتی باز می دارد. تسلیت دهنده ای است که غم ها با آن آرامش می یابد. حاضری است که با آن کینه ها برطرف می شود و دلربایی است که گوش ها با آن از لذّت برخوردار می شوند.

کافی، ج ۸، ص ۲۰، ح ۴.

حدیث ۵۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ عَنْ ذلِکَ ما حَرَسَ اللّهُ عِبادَهُ الْمُؤْمِنینَ بِالصَّلَواتِ وَ الزَّکَواتِ وَ مُجاهَدَةِ الصِّیامِ فِی الْاَیّامِ الْمَفْروضاتِ تَسْکینا لِاَطْرافِهِمْ وَ تَخْشیعا لِاَبْصارِهِمْ وَ تَذْلیلًا لِنُفوسِهِمْ وَ تَخْفیضا لِقُلُوبِهِمْ وَ اِذْهابا لِلْخُیَلاءِ عَنْهُمْ ... اُنْظُروا اِلی ما فی هذِهِ الْاَفْعالِ مِن قَمْعِ نَواجِمِ الْفَخْرِ وَ قَدْعِ طَوالِعِ الْکِبْرِ؛

از این جاست که خداوند، بندگان مؤمن خود را به وسیله نمازها و زکات ها و جدّیت در روزه داری در روزهای واجب، نگهبانی می کند؛ زیرا که این امور باعث آرام شدن اعضا و جوارح و خشوع دیدگان و فروتنی جان ها و خضوع دل ها و بیرون راندن کبر و نخوت از وجود آنان می شود ... بنگرید، که این اعمال چگونه نمودهای فخرفروشی را در هم می شکند و آثار و نشانه های تکبر را می زداید!

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۲.

حدیث ۵۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ لایَثِقُ بِاَحَدٍ لِسُوءِ ظَنِّهِ وَ لایَثِقُ بِهِ اَحَدٌ لِسوءِ فِعْلِهِ؛

بدترین مردم کسی است که به خاطر بدگمانیش، به کسی اعتماد نمی کند و به خاطر کردار بدش، کسی به او اعتماد نمی نماید.

غرر الحکم، ح ۵۷۴۸.

حدیث۵۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْمُسْلِمِ اَخُو الْمُسْلِمِ، فَلاتَخاذَ لوا و لاتَنابَزوا؛

مسلمان، برادر مسلمان است، پس، از یاری یکدیگر دست برندارید و به هم توهینی روا مدارید.

تحف العقول، ص ۲۰۳.

حدیث۵۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقْمانُ ابْنَهُ اَنْ قال لَهُ: یا بُنَیَّ! لِیَعْتَبِرْ مَنْ قَصُرَ یَقینَهُ وَ ضَعُفَتْ نِیَّتُهُ فی طَلَبِ الرِّزْقِ، اَنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تعالی خَلَقَهُ فی ثَلاثَةِ اَحْوالٍ مِنْ اَمْرِهِ وَ آتاهُ رِزْقَهُ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ فی واحِدَةٍ مِنْها کَسْبٌ وَ لا حیلَةٌ، اِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تَعالی سَیَرْزُقُهُ فِی الْحالِ الرّابِعَةِ... فی رَحِمِ اُمِّهِ... مِنْ لَبَنِ اُمِّهِ... مِنْ کَسْبِ اَبَوَیْهِ... حتّی اذا کَبِرَ وَ عَقَلَ وَ اکْتَسَبَ لِنَفْسِهِ ضاقَ بِهِ اَمْرُهُ وَ ظَنَّ الظُّنونَ بِرَبِّهِ وَ جَحَدَ الْحُقوقَ فی مالِهِ وَ قَتَرَ عَلی نَفْسِهِ وَ عِیالِهِ، مَخافَةَ اِقْتارِ رِزْقٍ وَ سوءِ یَقینٍ بِالْخَلَفَ مِنَ اللّهِ تَبارَکَ وَ تَعالی؛

از جمله اندرزهای لقمان به فرزندش این بود: فرزندم! کسی که در به دست آوردن روزی، یقینش [به خدا] اندک و نیّتش [به روزی رسان] سست است، باید از آن عبرت آموزد که خدای تبارک و تعالی او را در سه جا از خلقتش روزی داد؛ بی آن که خودش در آنها تلاش و برنامه ای داشته باشد. پس خدای تبارک و تعالی در مرحله چهارم نیز روزی او را خواهد داد... در رحم مادرش... و از شیر مادرش... و از درآمد والدینش روزی او را داد... تا آن که بزرگ شد و عقلش رشد کرد و مستقلاً درامد کسب کرد. در این هنگام بر خود سخت گرفت و به پروردگارش بدگمان شد و از ترس تنگدستی و یقین نداشتن به وعده خدای تبارک و تعالی، حقوق مالی خود (نسبت به دیگران) را نادیده گرفت و خود و خانواده اش را در سختی و تنگنا قرار داد.

خصال، ص ۱۲۲، ح ۱۱۴.

حدیث۵۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجَمْعُ بَیْنَ الصَّلاتَیْنِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ التَّعْقیبُ بَعْدَ الْغَداةِ وَ بَعْدَ الْعَصْرِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و صِلَةُ الرَّحِمِ تَزیدُ فِی الرِّزْقِ و کَسْحُ الْفَنا یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ مُواساةُ الْاَخِ فِی اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ الْبُکورِ فی طَلَبِ الرِّزقِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ الْاِسْتِغْفارُ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ اسْتِعْمالُ الْاَمانَةِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و قَوْلُ الْحَقِّ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و اِجابَةُ الْمُؤَذِّنِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و تَرْکُ الْکَلامِ فِی الْخَلاءِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ تَرکُ الْحِرْصِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و شُکْرُ الْمُنْعِمِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ اجْتِنابِ الْیَمینِ الْکاذِبَةِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ الْوُضوءُ قَبْلَ الطَّعامِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و اَکْلُ ما یَسْقُطُ مِنَ الْخَوانِ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ و مَن سَبَّحَ اللّهَ کُلَّ یَومٍ ثَلاثینَ مَرَّةً دَفَعَ اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ عَنهُ سَبعینُ نَوعا مِنَ الْبَلاءِ اَیْسَرُهَا الْفَقْرُ؛

دو نماز (ظهر با عصر و مغرب با عشا) را با هم خواندن، تعقیب بعد از نماز صبح و عصر، صله رحم، نظافت حریم خانه، همدردی و یاری نمودن برادر (دینی)، سحرخیزی در طلب روزی، استغفار، امانت داری، حق گویی، اجابت دعوت مؤذّن، صحبت نکردن در توالت، ترک حرص، تشکّر از ولی نعمت، پرهیز از قسم دروغ، شستن دست قبل از غذا، و خوردن آنچه بیرون از سفره می افتد، روزی را زیاد می کنند و کسی که هر روز سی مرتبه خدا را تسبیح بگوید، خدای ـ عزّ و جلّ ـ هفتاد نوع بلا را از او دور می کند

که آسان ترین آن فقر است.

خصال، ص ۵۰۵.

حدیث۵۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قارِنْ اَهْلَ الْخَیْرِ تَکُنْ مِنْهُمْ وَ بایِنْ اَهْلَ الشَّرِّ تَبِنْ عَنْهُمْ؛

با خوبان معاشرت کن تا از آنان باشی و از بدان دوری کن تا از آنان نباشی.

نهج البلاغه، نامه ۳۱.

حدیث۵۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاَعْلَمَنا سُبْحانَهُ اَنَّهُ قَدْ اَمَرَهُمْ بِالْعِمارَةِ لِیَکونَ ذلِکَ سَبَباً لِمَعایِشِهِمْ بِما یَخْرُجُ مِنَ الْاَرْضِ مِنَ الْحَبِّ وَ الثَّمَراتِ وَ ما شاکَلَ ذلِکَ؛

خداونـد سـبحان، ما را آگاه کرد که مردم را به آباد کردن فرمان داده است تا با غلّات و میوه ها و ماننـد آنها که از زمین بیرون می آید، زندگی خویش را سامان دهند.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۹۵، ح ۱۰.

حدیث۵۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَوَ اللّه مـا اَغْضَـبْتُها و لااَکْرَهْتُهـا عَلی اَمْرٍ حَـتّی قَبَضَـهَا اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَـلَّ ـ اِلَیْهِ و لااَغْضَـبَتْنی وَ لا عَصَتْ لی اَمرا وَ لَقَـد کُنْتُ اَ نْظُرُ اِلَیْها فَتَنْکَشِفُ عَنِّی الْهُمومُ وَ الْاَحْزانُ؛

به خـدا سوگنـد که هرگز بر فاطمه علیهاالسـلامغضب نکردم و او را به کاری مجبور نساختم، تا آن که خداونـد ـ عزّ و جلّ ـ او را به نزد خویش بُرد و او نیز مرا خشمگین نساخت و هرگز بر خلاف خواست من عمل نکرد و من هرگاه به او نگاه می کردم، غصّه ها و اندوه هایم برطرف می شد.

کشف الغمّهٔ، ج ۱، ص ۳۶۳.

حدیث۵۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَسَمَ اَرْزاقَهُم وَ اَحْصی آثارَهُم وَ اَعْمالَهُم وَ عَدَدَ اَ نْفُسِهِمْ وَ خائِنَةَ اَعْیُنِهِم وَ ما تُخفی صُدورُهُم مِنَ الضَّمیرِ؛

خداوند، روزی های مردم را تقسیم فرموده و قدم ها و کرده ها و شمار نَفَس ها و نگاه های دزدانه چشم ها را و آنچه را که سینه ها پنهان می دارند، می داند.

نهج البلاغه، از خطبه ۹۰.

حدیث۵۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صیانَةُ الْمَرْاَةِ اَ نْعَمُ لِحالِها وَ اَدْوَمُ لِجَمالِها؛

محفوظ بودن و پاک دامنی، برای سلامت زن مفیدتر است و زیباییِ او را بادوام تر می کند.

غرر الحکم، ح ۵۸۲۰.

حدیث۵۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلَّما کانَتِ الْبَلوی وَ الْاِخْتِبارُ اَعظَمَ کانَتِ الْمَثوبَةُ وَ الْجَزاءُ اَجْزَلَ اَ لاتَرَوْنَ اَنَّ اللّهَ سُبحانَهُ اخْتَبَرَ الْاَوَّلینَ مِنْ لَدُنْ آدَمَ ـ صَلواتُ اللّه عَلَیْهِ ـ اِلی الْاخِرینَ مِنْ هذا الْعالَمِ بِاَحْجارٍ لاتَضُرُّ وَ لاتَنْفَعُ وَ لاتُبْصِر وَ لاتَسْمَعُ فَجَعَلَها بَیْتَهُ الْحَرامَ الّذی جَعَلَهُ اللّهُ لِلنّاسِ قیاما...؟! وَ لکِنَّ اللّهَ یَخْتَبِرُ عِبادَهُ بِاَ نْواعِ الشَّدائِد وَ یَتَعَبَّدُهُم بِاَ نْواعِ الْمَجاهِدِ وَ یَبْتَلیهِم بِضُروبِ الْمَکارِهِ اِخْراجاً لِلتَّکَبُّرِ مِنْ قُلوبِهِمْ وَ اِسْکاناً لِلتَّذَلُّلِ فی نُفوسِهِم وَ لِیَجْعَلَ ذلِکَ اَبواباً فُتُحاً اِلی فَضْلِهِ وَ اَسْباباً ذُ لُلًا لِعَفْوِهِ؛

هر چه گرفتاری و امتحانْ بزرگ تر باشد، پاداش [آن] بیشتر است. مگر نمی بینید که خدای سبحان از زمان آدم ـ صلوات اللّه علیه ـ تا آخرین نفر از مردم این جهان را با سنگ هایی که ضرر و نفعی نمی رسانند و نمی بینند و نمی شنوند، آزمود و آن سنگ ها را خانه حرمت خود ساخت؛ خانه ای که آن را وسیله قیام مردم قرار داد ...؟! خداوند، بندگانش را با انواع سختی ها امتحان می کند و با رنج ها و کوشش های گوناگون، به بندگی وادارشان می سازد و آنها را با امور ناخوشایند، می آزماید تا خودبزرگ بینی را از دل هایشان بیرون کند و فروتنی را در جان هایشان ساکن سازد و این را دری گشوده به سوی لطف و بخشش خود و وسیله ای آماده برای گذشت و آمرزش خویش قرار دهد.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۱۳، ص ۱۵۶ ـ ۱۵۷.

حدیث۵۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ قَدَّرَ الْاَرْزاقَ فَکَثَّرَها وَ قَلَّلَها وَ قَسَّمَها عَلَی الضَّیْقِ وَ السَّعَةِ، فَعَدَلَ فیهَا لِیَبْتَلیَ مَنْ اَرادَ بِمَیْسورِها وَ مَعْسورِها وَ لِیَخْتَبِرَ بِذلکَ الشُّکْرَ وَ الصَّبْرَ مِنْ غَنیِّها وَ فَقیرِها؛

خداونـد، عادلانه روزی ها را کم و زیاد قرار داد و به تنگی و گشایش قسمت نمود تا مردم را با آسانی و سختیِ روزی، و ثروتمند را با شکر، و فقیر را با صبر، بیازماید.

نهج البلاغه، از خطبه ۹۱.

حدیث۵۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُذْکُرُوا اللّهَ ذِکْرا خالِصا تَحْیَوْا بِهِ اَفْضَلَ الْحَیاةِ وَ تَسْلُکوا بِهِ طُرُقَ النَّجاةِ؛

خدا را خالصانه یاد کنید تا بهترین زندگی را داشته باشید و با آن، راه نجات و رستگاری را به پیمایید.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص۳۹، ح ۱۶.

حدیث۵۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْعَبْدَ اِذا ماتَ قالَتِ الْمَلائِکَةُ ما قَدَّمَ؟ وَ قالَ النّاسُ: ما اَخَّرَ؟ فَقَدِّمُوا فَضْلاً یَکُنْ لَکُمْ وَ لا تُو?خِّرُوا کُلًّا یَکُنْ عَلَیْکُمْ؛
بنـده هرگاه بمیرد فرشـتگان می گوینـد: چه پیش فرسـتاد؟ و مردم می گوینـد: چه باقی گـذاشت؟ پس، از زیادی مال خویش پیش فرستید تا به نفع شما گردد و همه را باقی نگذارید تا به ضرر شما شود.
بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۱۵، ح ۳.

حدیث۵۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اللّهَ سُبْحانَهُ فَرَضَ فی اَمْوالِ الاْغْنیاءِ اَقْواتَ الْفُقَراءِ فَما جاعَ فَقیرٌ اِلاّ بِما مُتِّعَ بِهِ غَنیٌّ، وَ اللّهُ تَعالی سائِلُهُمْ عَنْ ذلِکَ؛
خداونـد سـبحان، غـذای فقرا را در امـوال ثروتمنـدان قرار داده اسـت، پس هیـچ فقیری در دنیـا گرسـنگی نمی کشـد مگر ایـن که ثروتمندی حق او را نداده باشد و خداوند از اغنیا در این باره خواهد پرسید.
نهج البلاغه، حکمت ۳۲۸.

حدیث۵۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیْرُ الْمَعْروفِ ما لَمْ یَتَقَدَّمْهُ الْمَطَلُ وَ لَمْ یَتَعَقَّبْهُ الْمَنُّ؛
بهترین نیکی آن است که سریع انجام گیرد و منّتی به دنبالش نباشد.
غرر الحکم، ح ۴۹۹۹.

حدیث۵۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ اَبوالطَّفیلِ: اشْتَری عَلیٌّ علیه السلام ثَوْبا فَاَعْجَبَهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ؛
ابوالطفیل می گوید: علی علیه السلام لباسی را خریدند و از آن، خوششان آمد. لذا آن را صدقه دادند.
مجمع البیان، ج ۲، ص ۷۹۲.

حدیث۵۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَ نْفِقُوا مِمّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ فَاِنَّ الْمُنْفِقَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجاهِدِ فی سَبیلِ اللّهِ فَمَنْ اَیْقَنَ بِالْخَلَفِ جادَ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ بِالنَّـفَـقَةِ؛
از آنچه خـدای ـ عزّ و جلّ ـ روزی شـما کرده، انفـاق کنیـد؛ چرا که انفـاق کننـده، مقام مجاهـد در راه خـدا را دارد. پس هر کس مطمئن باشد که خداوند جبران می کند، بخشش می نماید و با انفاق کردن، سخاوت می ورزد.
خصال، ص ۶۱۹، ح ۱۰.

حدیث۵۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن كِتابِهِ اِلى عامِلِهِ بِالْبَصْرَةِ عُثْمانَ بنِ حُنَيْفٍ: و ما ظَنَنْتُ اَ نَّكَ تُجيبُ اِلى طَعامِ قَومٍ عائِلُهُمْ مَجفُوٌّ وَ غَنيُّهُمْ مَدْعُوٌّ؛

در نامه خود به عثمان بن حنیف، کارگزار آن حضرت در بصره، نوشتند: گمان نمی بردم که تو دعوت میهمانی قومی را بپذیری که نیازمندانشان مورد بی مهری قرار گرفته و ثروتمندانشان دعوت شده اند.

نهج البلاغه، از نامه ۴۵.

حدیث۵۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعاهَدوا اَمْرَ الصَّلاةِ وَ حافِظوا عَلَيهَا وَ اسْتَكْثِرُوا مِنْها وَ تَقَرَّبُوا بِها، فَاِنَّها كانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنينَ كِتابا مَوْقوتا، اَ لا تَسْمَعونَ اِلى جَوابِ اَهْلِ النّارِ حينَ سُئِلُوا «ما سَلَكَكُمْ فى سَقَرَ * قالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلّينَ»؟!

مراقب نماز باشید و آن را پاس بدارید و بسیار به جای آورید و به وسیله آن به خدا تقرّب جویید؛ زیرا نماز در وقت هایی تعیین شده، بر مؤمنانْ واجب شده است. آیا پاسخ دوزخیان را نمی شنوید که وقتی از آنها پرسیده می شود: «چه چیز شما را به دوزخ وارد ساخت؟» می گویند: «ما از نمازگزاران نبودیم»؟!

نهج البلاغه، از خطبه ۱۹۹.

حدیث۵۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَثْرَةُ الْمالِ تُفْسِدُ الْقُلوبَ، وَ تُنْشِىءُ الذُّنوبَ؛

ثروت زیاد، دل ها را فاسد می کند و گناه می آورد.

غرر الحکم، ح ۷۱۰۹.

حدیث۵۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْفِتَنُ ثَلاثٌ: حُبُّ النِّساءِ وَ هُوَ سَيْفُ الشَّيْطانِ وَ شُرْبُ الْخَمْرِ وَ هُوَ فَخُّ الشَّيْطانِ وَ حُبُّ الدّينارِ وَ الدِّرْهَمِ وَ هُوَ سَهْمُ الشَّيْطانِ؛

سه چیز فتنه خیز است: شیفتگی به زنان که شمشیر شیطان، مِی خوارگی که دام شیطان و ثروت دوستی که تیر شیطان است.

خصال، ص ۱۱۳، ح ۹۱.

حدیث۵۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ قَدْ سَمِعَ قَوْما مِنْ اَصْحابِهِ يَسُبّونَ اَهْلَ الشّامِ اَيّامَ حَرْبِهِمْ بِصِفّينَ: اِنّى اَكْرَهُ لَكُمْ اَنْ تَكونُوا سَبّابينَ، وَ لكِنَّكُمْ لَوْ وَصَفْتُمْ اَعْمالَهُمْ وَ ذَكَرْتُمْ حالَهُمْ كانَ اَصْوَبَ فِى الْقَوْلِ، وَ اَبْلَغَ فِى الْعُذْرِ، وَ قُلْتُمْ مَكانَ سَبِّكُمْ اِيّاهُمْ: اَللّهُمَّ! احْقِنْ دِماءَنا وَ دِماءَهُمْ، وَ اَصْلِحْ ذاتَ بَيْنِنا وَ

بَیْنِهِمْ، وَ اهْدِهِمْ مِنْ ضَلالَتِهِمْ حَتّی یَعْرِفَ الْحَقَّ مَنْ جَهِلَهُ، وَ یَرْعَوِیَ عَنِ الْغَیِّ وَ الْعُدْوانِ مَنْ لَهِجَ بِهِ؛

امام علی علیه السلام هنگامی که شنیدند گروهی از اصحابش در جنگ صفّین، شامیان را دشنام می گویند، فرمودند: به راستی دوست ندارم که شما دشنام دهنده باشید؛ ولی اگر [در گفتارتان بر ضدّ آنها] اعمالشان را وصف کنید و به بیان حال آنها بپردازید، سخنتان درست تر و عذرتان پذیرفته تر است. پس به جای دشنام دادن آنها، بگویید: بارخدایا! خون های ما و خون های آنها را از ریخته شدن، نگه دار و میان ما و ایشان صلح و آشتی برقرار نما و ایشان را از گمراهی نجات ده، تا هر کس حق را نمی شناسد بشناسد و آن کس که شیفته گمراهی است از آن باز ایستد.

نهج البلاغه، از خطبه ۲۰۶.

حدیث۵۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما زالَتْ نِعْمَهٌ وَ لا نَضارَهُ عَیْشٍ اِلاّ بِذُنوبٍ اجْتَرَحوا، اِنَّ اللّه َ لَیْسَ بِظَـلاّمٍ لِلْعَبیدِ؛

هیچ نعمت و شادابی زندگی از دست نرفت مگر به سبب گناهانی که مرتکب شدند. همانا خداوند، به بندگان ستم نمی کند.

خصال، ص ۶۲۴.

حدیث۵۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ لایَعْفو عَنِ الزَّلَّهِ وَ لایَسْتُرُ الْعَوْرَهَ؛

بدترین مردم کسی است که خطا را نمی بخشد و عیب (دیگران) را نمی پوشاند.

غرر الحکم، ح ۵۷۳۵.

حدیث۵۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَنْ کانَ مُتَتَبِّعا لِعُیوبِ النّاسِ عَمِیّا لِمَعایِبِهِ؛

بدترین مردم کسی است که در پی عیوب مردم باشد و عیوب خود را نبیند.

غرر الحکم، ح۵۷۳۹.

حدیث۵۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَ تَناهِی الشِّدَهِ تَکونُ الْفُرْجَهُ، وَ عِنْدَ تَضایُقِ حَلَقِ الْبَلاءِ یَکونُ الرَّخاءُ؛

چون سختی به نهایت رسید، گشایش آید و چون حلقه های بلا، تنگ گردد، آسودگی فرا رسد.

نهج البلاغه، حکمت ۳۵۱.

حدیث۵۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یَبْتَلی عِبادَهُ عِنْدَ الْاَعْمالِ السَّیِّئَةِ بِنَقْصِ الثَّمَراتِ، وَ حَبْسِ الْبَرَکاتِ، وَ اِغْلاقِ خَزائِنِ الْخَیْراتِ، لِیَتوبَ تائِبٌ، وَ یَقْلَعَ مُقْلِعٌ، وَ یَتَذَکَّرَ مُتَذَکِّرٌ، وَ یَزْدَجِرَ مُزْدَجِرٌ، وَ قَدْ جَعَلَ اللّه ُ سُبْحانَهُ الْاِسْتِغْفارَ سَبَبا لِدُرورِ الرِّزْقِ وَ رَحْمَةِ الْخَلْقِ، فَقالَ سُبْحانَهُ: «اسْتَغْفِرُوا رَبَّکُمْ اِنَّهُ کانَ غَفّارا یُرْسِلِ السَّماءَ عَلَیْکُمْ مِدْرارا وَ یُمْدِدْکُمْ بِاَمْوالٍ وَ بَنینَ وَ یَجْعَلْ لَکُمْ جَنّاتٍ وَ یَجْعَلْ لَکُمْ اَ نْهارا»فَرَحِمَ اللّه ُ امْرَءاً اسْتَقْبَلَ تَوْبَتَهُ وَ اسْتَقالَ خَطیئَتَهُ وَ بادَرَ مَنِیَّتَهُ؛

خداوند، بندگانش را هنگام ارتکاب اعمال ناشایست، با کمبود میوه ها و متوقّف شدن برکت ها و بسته شدن گنجینه های خیرات می آزماید تا توبه کننده توبه کند و گناهکار از گناه، باز ایستد و پندگیرنده پند گیرد و بازدارنده باز دارد. خدای پاک، توبه را وسیله فراوانی روزی و مایه رحمت بر آفریدگان قرار داد و فرمود: «از پروردگارتان آمرزش بخواهید که او همواره آمرزنده است، تا از آسمان برای شما بارانی پی در پی فرو ریزد و شما را با مال و فرزند، یاری نماید و باغ های خرّم و نهرهای جاری به شما عطا فرماید». پس خدا رحمت کند کسی را که به توبه روی آوَرَد و به خاطر خطاهای خود، [از خدا] بخشش بطلبد و برای مرگ، توشه برگیرد.

نهج البلاغه، از خطبه ۱۴۳.

حدیث۵۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَهْنَاَ النّاسِ عَیْشا مَنْ کانَ بِما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ راضیا؛

هر کس به آنچه خداوند به او داده است راضی باشد، راحت ترین زندگی را دارد.

غرر الحکم، ح ۳۳۹۷.

حدیث۵۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ نْعَمُ النّاسِ عَیْشا مَنْ مَنَحَهُ اللّه ُ سُبْحانَهُ الْقَناعَةَ وَ اَصْلَحَ لَهُ زَوْجَهُ؛

خوش ترین زندگی را کسی دارد که خداوند سبحان، قناعت را ارزانیش داشته و همسری پاک و شایسته نصیبش گردانیده است.

غرر الحکم، ح ۳۲۹۵.

حدیث۵۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَذّاتُها لاتُمَلُّ وَ مُجْتَمِعُها لایَتَفَرَّقُ وَ سُکّانُها قد جاوَروا الرَّحمنَ وَ قامَ بَینَ اَیْدیهِمُ الْغِلْمانُ بِصِحافٍ مِنَ الذَّهَبِ فیهَا الْفاکِهَةُ وَ الرَّیْحانُ؛

لذّت ها و خوشی های بهشت، دل را نمی زند، انجمن آن از هم نمی پاشد، ساکنانش در پناه خدای رحمانند و در برابر آنان غلامانی با طبق های زرّین پر از میوه و گل های خوشبو ایستاده اند.

امالی طوسی، ج ۱، ص ۲۹، ح ۳۱.

حدیث۵۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثُمَّ اَ نْزَلَ عَلَیْهِ الْکِتابَ... وَ عِزّا لاتُهْزَمُ اَ نْصارُهُ...؛

قرآنی که بر پیامبر نازل شد... عزّتی است که هوادارانش شکست نمی خورند ... .

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۸.

حدیث۵۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلا اِنَّهُ مَنْ یُنْصِفِ النّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ یَزِدْهُ اللّه ُ اِلاّ عِزّا؛

بدانید که هر کس با مردم منصفانه رفتار کند، خداوند، جز بر عزّت او نیفزاید.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۴، ح ۴.

حدیث۵۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ کانَ فیهِ ثَلاثٌ سَلِمَتْ لَهُ الدُّنْیا وَ الاْآخِرَهُ: یَاْمُرُ بِالْمَعْروفِ وَ یَاْتَمِرُ بِهِ وَ یَنْهی عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یَنْتَهی عَنْهُ وَ یُحافِظُ عَلی حُدودِ اللّه ِ ـ جَلَّ وَ عَلا ـ ؛

هر کس سه خصلت داشته باشد، دنیا و آخرتش سالم می ماند: به خوبی فرمان دهد و خود به آن عمل کند، از زشتی باز دارد و خود از آن باز ایستد و از حدود الهی پاسداری کند.

غرر الحکم، ح ۹۰۷۶.

حدیث۵۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قیمَهُ کُلِّ امْرِی ءٍ ما یُحْسِنُهُ؛

ارزش هر کس به اندازه خوبی های اوست.

نهج البلاغه، حکمت ۸۱.

حدیث۵۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ نَفْسَکَ الْجَمیلَ فَبِاعْتیادِکَ اِیّاهُ یَعودُ لَذیذا؛

خودت را به کارهای زیبا عادت بده که اگر به آنها عادت کنی، برایت لذّت بخش می شوند.

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص۲۶۶، ح ۹۲.

حدیث۵۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طوبی لِمَنْ خَلا مِنَ الْغِلِّ صَدْرُهُ، وَ سَلِمَ مِنَ الْغِشِّ قَلْبُهُ؛

خوشا به سعادت کسی که سینه اش از کینه خالی و قلبش از خیانت و بداندیشی پاک باشد.

غرر الحکم، ح ۵۹۴۱.

حدیث۵۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثٌ فیهِنَّ النَّجاةُ: لُزومُ الْحَقِّ وَ تَجَنُّبُ الْباطِلِ وَ رُکوبُ الْجِدِّ؛

نجات و رستگاری در سه چیز است: پایبندی به حق، دوری از باطل و سوار شدن بر مرکب جدّیت.

غرر الحکم، ح ۴۶۶۱.

حدیث۵۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ نَفْسَکَ التَّصَبُّرَ عَلَی الْمَکْروهِ وَ نِعْمَ الْخُلُقُ التَّصَبُّرُ فِی الْحَقِّ؛

خودت را در برابر ناملایمات، به صبر عادت بده، و چه اخلاق خوبی است صبر در راه حقّ.

نهج البلاغه، از نامه ۳۱.

حدیث۵۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الْتَوْبَةِ اسْتِدْراکُ فَوارِطِ النَّفْسِ؛

جبران خطاها، میوه توبه است.

غرر الحکم، ح ۴۶۵۷.

حدیث۵۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَ اسْتِغْفارٌ بِاللِّسانِ وَ تَرْکٌ بِالْجَوارِحِ وَ اِضْمارُ اَنْ لایَعودَ؛

توبه، پشیمانی با دل است و آمرزش خواهی با زبان و ترک گناه در عمل و مصمّم شدن بر تکرار نکردن آن.

غرر الحکم، ح ۲۰۷۲.

حدیث۵۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تُوبوا اِلَی اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ وَ ادْخُلوا فی مَحَبَّتِهِ، فِاِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ یُحِبُّ التَّوّابینَ وَ یُحِبُّ الْمُتَطَهِّرینَ، وَ الْمُؤْمِنُ تَوّابٌ؛

به درگاه خدای ـ عزّ و جلّ ـ توبه و به حلقه محبّت او درآیید؛ زیرا خدای ـ عزّ و جلّ ـ ، توبه کنندگان و پاک شوندگان را دوست دارد، و مؤمن، توبه کار است.

خصال، ص ۶۲۳، ح ۱۰.

حدیث۵۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوبَةُ، تُطَهِّرُ الْقُلوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنوبَ؛

توبه، دل ها را پاک می کند و گناهان را می شوید.

غرر الحکم، ح ۱۳۵۵.

حدیث۵۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْظَمُ الذُّنوبِ عِنْدَ اللّه ، ذَ نْبٌ اَصَرَّ عَلَيْهِ عامِلُهُ؛

بزرگ ترین گناه در پیشگاه خدا، گناهی است که گناهکار بر آن، پافشاری کند.

غرر الحکم، ح ۳۱۳۱.

حدیث۵۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَفّاراتِ الذُّنوبِ الْعِظامِ، اِغاثَةُ الْمَلْهوفِ وَ التَّنْفيسُ عَنِ الْمَكْروبِ؛

یاری رساندن ستمدیده فریادخواه و شاد کردن غمناک، از کفّاره های گناهان بزرگ است.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۱، ح ۲۱.

حدیث۵۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجالَسَةَ اَهْلِ الْهَوى مَنْساةٌ لِلاْيمانِ وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّيْطانِ؛

هم نشینی با هوسرانان، باعث از یاد رفتن ایمان و حاضر شدن شیطان است.

نهج البلاغه، از خطبه ۸۶.

حدیث۵۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْذَرِ الْغَضَبَ فَاِنَّهُ جُنْدٌ عَظيمٌ مِنْ جُنودِ اِبْليسَ؛

از خشم بپرهیز که آن، سپاهی بزرگ از سپاهیان شیطان است.

نهج البلاغه، از نامه ۶۹.

حدیث۵۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی وَصیَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ علیه السلام: اِنَّما قَلْبُ الْحَدَثِ کَالاْرْضِ الْخالیَةِ، ما اُلْقیَ فیها مِنْ شَیْ ءٍ قَبِلَتْهُ فَبادَرْتُکَ بِالاْدَبِ قَبْلَ اَنْ یَقْسُوَ قَلْبُکَ وَ یَشْتَغِلَ لُبُّکَ؛

در وصیّت به فرزندش امام حسن علیه السلام: دل جوان، مانند زمین کشت ناشده است؛ آنچه در آن افکنده شود، می پذیرد. از این رو، پیش از آن که دلت سخت گردد و خِرَدَت سرگرم شود، به تربیت تو همّت گماشتم.

نهج البلاغة، از نامه ۳۱.

حدیث۵۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُؤْمِنُ مَنْ کانَ حُبُّهُ لِلّهِ وَ بُغْضُهُ لِلّهِ وَ اَخْذُهُ لِلّهِ وَ تَرْکُهُ لِلّهِ؛

مؤمن، کسی است که دوستی و دشمنی و گرفتن و رها کردنش، برای خدا باشد.

غرر الحکم، ح۱۷۴۲.

حدیث۵۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ مُنَزَّهٌ مِنَ الزَّیْغِ وَ الشِّقاقِ؛

مؤمن، از بددلی و دشمنی با مردم، به دور است.

غرر الحکم، ح ۱۲۴۵.

حدیث۵۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ غَریزَتُهُ النُّصْحُ وَ سَجیَّتُهُ الْکَظْمُ؛

مؤمن، طبیعتش خیرخواهی و فرو خوردن خشم است.

غرر الحکم، ح ۱۳۰۵.

حدیث۵۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنِّفـاقُ عَلی اَرْبَعِ دَعائِمَ: عَلَی الْهَوی وَ الْهُوَیْنا وَ الْحَفیظَـةِ وَ الطَّمَعِ. فَالْهَوی عَلی اَرْبَعِ شُـعَبٍ: عَلَی الْبَغْیِ وَ الْعُـدْوانِ وَ الشَّهْوَةِ وَ الطُّغْیانِ؛ فَمَنْ بَغی کَثُرَتْ غَوائِلُهُ وَ تُخُلِّیَ مِنْهُ وَ قُصِـرَ عَلَیهِ، وَ مَنِ اعْتَدی لَمْ یُؤْمَنْ بَوائِقُهُ وَ لَمْ یَسْلَمْ قَلْبُهُ وَ لَمْ یَمْلِکْ نَفْسَهُ عَنِ الشَّهَواتِ، وَ مَنْ لَمْ یَعْذِلْ نَفْسَهُ فِی الشَّهَواتِ خاضَ فِی الْخَبیثاتِ وَ مَنْ طَغی ضَلَّ عَلی عَمْدٍ بِلا حُجَّةٍ. وَ الْهُوَیْنا عَلی اَرْبَعِ شُـعَبٍ: عَلَی الْغِرَّةِ وَ الاْمَلِ وَ الْهَیْبَةِ وَ الْمُماطَـلَةِ؛ وَ ذلِکَ بِاَنَّ الْهَیْبَةَ تَرُدُّ عَنِ الْحَقِّ، وَ الْمُماطَـلَةَ تُفَرِّطُ فِی الْعَمَلِ حَتّی یَقْدَمَ عَلَیهِ الاْجَلُ، وَ لَوْ لاَ الاْمَلُ عَلِمَ الاْنْسانُ حَسَبَ ما هُوَ فیهِ، وَ لَوْ عَلِمَ حَسَبَ مَـا هُوَ فیهِ مـاتَ خُفاتـاً مِنَ الْهَوْلِ وَ الْوَجَلِ، وَ الْغِرَّةَ تَقْصُـرُ بِالْمَرْءِ عَنِ الْعَمَلِ. وَ الْحَفیظَـةُ عَلی اَرْبَعِ شُـعَبٍ: عَلَی الْکِبْرِ وَ الْفَخْرِ وَ الْحَمیَّةِ وَ الْعَصَـبیَّةِ؛ فَمَنِ اسْتَـکْبَرَ اَدْبَرَ عَنِ الْحَقِّ، وَ مَنْ فَخَرَ فَجَرَ وَ مَنْ حَمیَ اَصَـرَّ عَلَی الـذُّنوبِ، وَ مَنْ اَخَـذَتْهُ الْعَصَبیَّةُ

جارَ، فَبِئْسَ الاَمْرُ اَمْرٌ بَيْنَ اِدْبارٍ وَ فُجورٍ وَ اِصرارٍ وَ جَوْرٍ عَلَى الصِّراطِ. وَ الطَّمَعُ عَلى اَرْبَعِ شُعَبٍ: الْفَرَحِ وَ الْمَرَحِ وَ اللَّجاجَةِ وَ التَّكاثُرِ؛ فَالفَرَحُ مَكْروهٌ عِنْدَ اللّهِ وَ الْمَرَحُ خُيَلاءُ، وَ اللَّجاجَةُ بَلاءٌ لِمَنِ اضْطَرَّتْهُ اِلى حَمْلِ الْآثامِ، وَ التَّكاثُرُ لَهْوٌ وَ لَعِبٌ وَ شَغْلٌ وَ اسْتِبْدالُ الَّذى هُوَ اَدْنى بِالَّذى هُوَ خَيْرٌ. فَذلِكَ النِّفاقُ وَ دَعائِمُهُ وَ شُعَبُهُ؛

نفاق، چهار پایه دارد: هوس، سهل انگاری، خشم و طمع.

هوس، خود، چهار شعبه دارد: ستم، تجاوز، شهوت و سرکشی. هر کس ستم کند، گرفتاری هایش زیاد می شود و تنها می مانَد و [دیگران] از کمک به او خودداری می کنند. هر کس تجاوز (زیاده خواهی) کند، مردم از بدی هایش در اَمان نیستند و دلش سالم نمی مانَد و نمی تواند در برابر خواسته های نفسانی اش خویشتنداری کند. هر کس شهوات خود را تعدیل نکند، در پلیدی ها فرو می رود و هر کس سرکشی کند، خودخواسته و بی دلیل، به بی راهه می رود.

سهل انگاری نیز چهار شعبه دارد: غفلت، آرزو، ترس و امروز و فردا کردن. و این بدان جهت است که ترس، [انسان را] از حقّ، دور می کند و امروز و فردا کردن، موجب کوتاهی کردن در انجام عمل [صالح] می شود تا اجل به سراغ انسان بیاید (اجل انسان فرا رسد). و آرزو اگر نبود، انسان، حساب کار خود را می دانست و انسان، اگر حساب کار خود را می دانست، از نگرانی و دلهره جان می سپُرد، و غفلت، موجب کم گذاشتن در کار می شود.

خشم نیز چهار شعبه دارد: خودبرتربینی، فخرفروشی، غرور و تعصّب. هر کس تکبّر داشته باشد، از [راه] حقّ، منحرف می شود و هر کس فخرفروشی کند، به گناه می افتد و هر کس غرور داشته باشد، بر گناهان اصرار می ورزد (گناهان را تکرار می کند) و هر کس گرفتار تعصّب شود، ستم خواهد کرد. پس چه بد چیزی است آن که نتیجه اش پشت کردن به حقّ باشد و گناه و اصرار بر گناه و انحراف از راه راست را نیز به دنبال بیاورد.

طمع نیز چهار شعبه دارد: سرمستی، خوش گذرانی، خیره سری (لجاجت) و ثروت اندوزی. سرمستی، در محضر خداوند، خوشایند نیست و خوش گذرانی، غرور است و خیره سری، بلایی است برای آدمی، که او را به کشیدن بار گناهان، وادار می کند و ثروت اندوزی، سرگرمی و بازی و گرفتاری و جایگزین کردن.

چیزی پَست تر (یعنی دنیا) به جای چیزی بهتر (یعنی آخرت) است این بود [شرح] نفاق و پایه ها و شاخه های آن!

کافی، ج ۲، ص ۳۹۳.

حدیث۵۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لاتَلْتَمِسِ الدُّنْيا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ، و لاتُؤْثِرِ الْعاجِلَةَ عَلَى الْآجِلَةِ؛ فَاِنَّ ذلكَ شيمَةُ الْمُنافِقينَ وَ سَجِيَّةُ الْمارِقينَ؛

کار آخرتی را وسیله رسیدن به اهداف دنیایی قرار نده و دنیا را بر آخرت، ترجیح مده؛ زیرا این [دو]، خصلت منافقان و روش بی دینان است.

غرر الحکم، ح ۱۰۴۰۵.

حدیث۵۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُحَذِّرُكُمْ اَهْلَ النِّفاقِ، فَاِنَّهُمُ الضّالّونَ الْمُضِلّونَ، وَ الزّالّونَ الْمُزِلّونَ، يَتَلَوَّنونَ اَلْواناً، وَ يَفْتَنّونَ افْتِناناً، وَ يَعْمِدونَكُمْ بِكُلِّ عِمادٍ، وَ يَرْصُدونَكُمْ بِكُلِّ مِرْصادٍ. قُلوبُهُمْ دَوِيَّةٌ، وَ صِفاحُهُمْ نَقِيَّةٌ. يَمْشونَ الْخَفاءَ، وَ يَدِبّونَ الضَّرّاءَ. وَصْفُهُمْ دَواءٌ، وَ قَوْلُهُمْ شِفَاءٌ، وَ فِعْلُهُمُ الدّاءُ

الْعَیاءُ. حَسَدَةُ الرَّخاءِ، وَ مُؤَکِّدُو الْبَلاءِ، وَ مُقَنِّطو الرَّجاءِ لَهُمْ بِکُلِّ طَریقٍ صَریعٌ، وَ اِلی کُلِّ قَلْبٍ شَفیعٌ، وَ لِکُلِّ شَجْوٍ دُمُوعٌ. یَتَقارَضونَ الثَّناءَ، وَ یَتَراقَبونَ الْجَزاءَ. اِنْ سَاَلُوا اَلْحَفوا، وَ اِنْ عَذَلوا کَشَفوا، وَ اِنْ حَکَموا اَسْرَفُوا. قَدْ اَعَدّوا لِکُلِّ حَقٍّ باطِلاً، وَ لِکُلِّ قائِمٍ مَائِلاً، وَ لِکُلِّ حیٍّ قاتِلاً، وَ لِکُلِّ بابٍ مِفتاحاً، وَ لِکُلِّ لَیْلٍ مِصْباحا. یَتَوَصَّلونَ اِلَی الطَّمَعِ بِالْیَاْسِ لِیُقیموا بِهِ اَسْواقَهُمْ، وَ یُنْفِقُوا بِهِ اَعْلاقَهُمْ. یَقولونَ فَیُشَبِّهونَ، وَ یَصِفونَ فَیُمَوِّهونَ. قَدْ هَوَّنُوا الطَّریقَ، وَ اَضْلَعُوا الْمَضیقَ. فَهُمْ لُمَةُ الشَّیْطانِ، وَ حُمَةُ النِّیرانِ: «اُولئِکَ حِزْبُ الشَّیْطانِ اَلا اِنَّ حِزْبَ الشَّیْطانِ هُمُ الْخاسِرونَ»؛

شما را از منافقان، بر حَذَر می دارم؛ چرا که آنان مردمانی گم راه و گم راه کننده اند. خود، لغزیده اند و دیگران را نیز می لغزانند. به رنگ های گوناگون در می آیند و از هر راهی [شما را] می فریبند و با هر وسیله ای قصد [ضربه زدن به] شما را می کنند و در هر کمینگاهی به کمین شما می نشینند.

دل هایشان بیمار است و ظاهرشان پاک [و آراسته]. پنهانی کار می کنند و برای آسیب رساندن، آهسته می خزند. شرح و بیانشان، دارو و گفتارشان، شفاست؛ امّا رفتارشان، دردِ بی درمان است.

به آسایش [و رفاه] مردم، حسادت می ورزند و به گرفتاری آنان دامن می زنند و امیدشان را به نومیدی می کشانند. در هر سویی زمین خورده ای و به هر دلی راهی و برای هر اندوهی اشک هایی [دروغین] دارند.

تعریف و تمجید به هم قرض می دهند و از یکدیگر، انتظار پاداش دارند. اگر چیزی بخواهند، پافشاری می کنند و اگر سرزنش کنند، پرده دری می نمایند و اگر داوری کنند، از انصاف، خارج می شوند.

در برابر هر حقّی، باطلی و در برابر هر کار درستی، انحرافی و برای هر زنده ای قاتلی و برای هر دری کلیدی و برای هر شبی چراغی آماده دارند.

زهدنمایی می کنند تا به طمع های خویش برسند و از این راه، بازار خود را گرم کنند و کالاهای خود را بفروشند.

سخن می گویند و تردید می افکنند، و شرح می دهند و حقیقت را وارونه جلوه می دهند. راه ها را هموار نشان می دهند و سپس خود، روندگان را به تنگناها دچار می کنند.

اینان، دار و دسته شیطان و هیزم دوزخ اند. «آنان، حزب شیطان اند و بدانید که حزب شیطان، به یقین، زیانکار خواهند بود».

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۴.

حدیث۵۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أربَعَةُ أشیاءَ لا یَعرِفُ قَدرَها إلاّ أربَعَةٌ : الشَّبابُ لا یَعرِفُ قَدرَهُ إلاَّ الشُّیوخُ ،

امـام علی علیه السلام : ارزش چهار چیز را جز چهار گروه نمی شناسند :[ارزش]جوانی را جز پیران نمی شناسند؛ [ارزش] آرامش (آسایش) را جز گرفتاران نمی شناسند ؛ [ارزش] سلامت را جز بیماران نمی شناسند ، و[ارزش] زندگی را جز مُردگان نمی دانند .

یقول المثل الحکیم : «أوّاه لو عرف الشباب ، و أوّاه لو قدر المشیب»، ومأساة الحیاة أنّها لاتعطینا الحکمة إلاّ حینما نشیب ویُسلب منّا الشباب . وفی الشباب نحن قادرون علی الفعل ، ولکن فعل ماذا ونحن لا نعرف ؟! وفی الشیخوخة یکون العجز عن الفعل مع أنّنا نعرف!» (المعجم الشامل لمصطلحات الفلسفة ، عبدالمنعم الحنفی : ص ۴۳۳) .

حدیث۵۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَيئانِ لا يَعرِفُ فَضلَهُما إلاّ مَن فَقَدَهُمَا : الشَّبابُ ، وَالعافِيَةُ .

امام علی علیه السلام : برتری (ارزشِ) دو چیز را جز آنان که آنها را از دست دهند ، نمی شناسند : جوانی و آرامش .

غرر الحکم : ح ۵۷۶۴ .

حدیث۵۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

شَيئانِ لَو بَكَتِ الدِّماءَ عَلَيهِماعَينانِ حَتّى تُؤذِنا بِذَهابِ

لَم تَبلُغَا المِعشارَ مِن حَقَّيهِمافَقدُ الشَّبابِ وفُرقَةُ الأَحبابِ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

دو چیز است که اگر دیدگان ، بر آن خون بگِریند /

تا به مرز کوری برسند ،

به یکْ دهمِ سزایشان نرسیده اند : /

ازدست دادن جوانی و جداییِ دوستان!

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۱۰۰ .

حدیث۵۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

:

بَكَيتُ عَلى شَبابٍ قَد تَوَلّىفَيالَيتَ الشَّبابَ لَنا يَعودُ

فَلَو كانَ الشَّبابُ يُباعُ بَيعالأَعطَيتُ المُبايِعَ ما يُريدُ

ولكِنَّ الشَّبابَ إذا تَوَلّىعَلى شُرَفٍ فَمَطلَبُهُ بَعيدُ

امام علی علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

بر جوانی ، چون که بگذشت ، گریستم /

کاش جوانی به سوی ما باز می گشت!

اگر جوانی به فروش می رسید /

به فروشنده اش هر چه می خواست ، می دادم .

لیکن جوانی چون بر ستیغ کوه ها نشیند /

به دست آوردنش دشوار است .

الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ عليه السلام : ص ۲۰۶ .

حدیث۵۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ـ مِن وَصِیَّتِهِ لِلإمامِ عَلِیٍ علیه السلام ـ یا عَلِیُ ، بادِر بِأَربَعٍ قَبلَ أربَعٍ : شَبابِکَ قَبلَ هَرَمِکَ ، وصِحَّتِکَ قَبلَ سُقمِکَ ، وغِناکَ قَبلَ فَقرِکَ ، وحَیاتِکَ قَبلَ
مَوتِکَ .

پیامبر صلی الله علیه و آله ـ از سفارش ایشان به امام علی علیه السلام ـ : ای علی! چهار چیز را پیش از چهار چیز دریاب : جوانی ات را پیش از پیری؛ وتن درستی ات را پیش از بیماری؛
و بی نیازی ات را پیش از نیازمندی؛ و زندگی ات را پیش از مرگ .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۵۷ ح ۵۷۶۲ ، الخصال : ص ۲۳۹ ح ۸۵ .

حدیث۵۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بادِر شَبابَکَ قَبلَ هَرَمِکَ ، وصِحَّتَکَ قَبلَ سُقمِکَ .

امام علی علیه السلام : جوانی ات را پیش از پیری ، وتندرستی ات را پیش از بیماری دریاب .

غرر الحکم : ح ۴۳۸۱ .

حدیث۵۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بادِرِ الفُرصَةَ قَبلَ أن تَکونَ غُصَّةً .

امام علی علیه السلام : فرصت را پیش از آن که اندوه گردد ، دریاب .

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ .

حدیث۵۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أقرَبَ الدُّنیا مِنَ الذَّهابِ وَالشَّیبَ مِنَ الشَّبابِ .

امام علی علیه السلام : چه نزدیک است دنیا به نابودی ، و جوانی به پیری!

غرر الحکم : ح ۹۶۸۹ .

حدیث۵۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أنزَلَ المَوتَ حَقَّ مَنزِلَتِهِ مَن عَدَّ غَداً مِن أجَلِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که فردا را از عمر خویش بشمارد ، مرگ را در جای شایسته اش قرار نداده است .

الکافی : ج ۳ ص ۲۵۹ ح ۳۰ .

حدیث۵۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنتَهِزوا فُرَصَ الخَیرِ ؛ فَإِنَّها تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ .
امام علی علیه السلام : از فرصت های خوب ، بهره گیرید ؛ زیرا مانند گذر ابرها ، می گذرد .
غرر الحکم : ح ۲۵۰۱ .

حدیث۵۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ـ فی قَولِ اللّه ِ عز و جل «وَ لاَ تَنسَ نَصِیبَکَ مِنَ الدُّنْیا»
امام علی علیه السلام ـ درباره آیه (و سهم خود را از دنیا فراموش مکن) ـ : [یعنی]سلامت ، توانایی ، فرصت ، جوانی و شادابی ات را فراموش مکن ، تا با آنها ، آخرت را به دست آوری .
القصص : ۷۷ .

حدیث۵۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا یَزالُ العَقلُ وَالحُمقُ یَتَغالَبانِ عَلَی الرَّجُلِ إلی ثَمانِیَ عَشرَةَ سَنَةً فَإِذا بَلَغَها غَلَبَ عَلَیهِ أکثَرُهُما فیهِ .
امام علی علیه السلام : خِرد و نادانی تا هجده سالگی در آدمی در نَبَردند . وقتی آدمی به آن سن رسید ، هر کدام بیشتر باشد ، بر او غلبه می یابد .
کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۰۰ .

حدیث۵۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَعَلَّمُوا العِلمَ صِغارا تَسودوا بِهِ کِبارا .
امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : علم را در کَمْ سالی بیاموزید ، تا در بزرگ سالی بدان بزرگی کنید .
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۲۶۷ ح ۹۸ .

حدیث۵۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن لَم یُجهِد نَفسَهُ فی صِغَرِهِ لَم یَنبُل فی کِبَرِهِ .
امام علی علیه السلام : آن که در کَمْ سالی ، خود را [برای تحصیل دانش و فضیلت]به کوشش وادار نسازد ، در بزرگ سالی به برتری(فضل) نمی رسد .
غرر الحکم : ح ۸۲۷۲ .

حدیث۵۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: مُرُوا الأَحداثَ بِالمِراءِ وَالجِدالِ ، وَالكُهولَ بِالفِكرِ ، وَالشُّيوخَ بِالصَّمتِ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : جوانان را به مباحثه و جدال [علمی] ، و میان سالان را به اندیشیدن ، و پیران را به سکوت ، فرمان دهید .

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۲۸۵ ح ۲۶۰ .

حدیث۵۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّما قَلبُ الحَدَثِ كَالأَرضِ الخالِيَةِ ما اُلقِيَ فيها مِن شَيءٍ قَبِلَتهُ فَبادَرتُكَ بِالأَدَبِ قَبلَ أن يَقسُوَ قَلبُكَ ، وَيشتَغِلَ لُبُّكَ .

امام علی علیه السلام ـ در وصیّت به فرزندش حسن علیه السلام ـ : همانا دلِ جوان ، مانند زمینِ کشت ناشده است . آنچه در آن افکنده شود ، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دلت سخت گردد و خِردت سرگرم شود ، به تربیت تو همّت گماشتم .

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ .

حدیث۵۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: وأجمَعتُ عَلَيهِ مِن أدَبِكَ أن يَكونَ ذلِكَ وأنت مُقبِلُ العُمُرِ ، وَمُقتَبَلُ الدَّهرِ ، ذو نِيَّةٍ سَليمَةٍ ، ونَفسٍ صافِيَةٍ .

امام علی علیه السلام ـ در وصیّت به فرزندش حسن علیه السلام ـ : [و آن گاه که] بر تربیت تو همّت گماشتم ، چنان دیدم که در عنفوان جوانی و بهار زندگی ات هستی که نیّتی درست و نهادی پاکیزه داری .

نهج البلاغة : الكتاب ۳۱ .

حدیث۵۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصحابُ المَهدِيِّ شَبابٌ لا كُهولٌ فيهِم إلاّ مِثلَ كُحلِ العَينِ وَالمِلحِ فِي الزّادِ وَأقَلُّ الزّادِ المِلحُ .

امام علی علیه السلام : یاران مهدی(عج) جوان اند و کهن سالان ، در میان آنان ، اندک اند ، مانند سرمه در چشم و نمک در زاد و توشه ، که کمترین قسمت توشه ، نمک است .

الغيبة للطوسی : ص ۴۷۶ ح ۵۰۱ .

حدیث۵۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مِن حَرَكَةٍ إلاّ و أنتَ مُحتاجٌ فيها إلى مَعرِفَةٍ .

امام علی علیه السلام : هیچ فعّالیتی نیست ، مگر آن که تو در آن ، نیازمندِ شناختی .

تحف العقول : ص ۱۷۱ .

حدیث۵۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یا مَعشَرَ الفِتیانِ، حَصِّنوا أعراضَکُم بِالأَدَبِ ودینَکُم بِالعِلمِ .
امام علی علیه السلام : ای جوانان! آبروی خویش را با ادب (تربیت) ، و دین خویش را با دانش ، نگه دارید .
تاریخ الیعقوبی : ج ۲ ص ۲۱۰ .

حدیث۵۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: أولَی الأَشیاءِ أن یَتَعَلَّمَهَا الأَحداثُ الأَشیاءُ الَّتی إذا صاروا رِجالاً اِحتاجوا إلَیها .
امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : نخستین چیزهایی که جوانان می باید آنها را بیاموزند ، کارهایی است که در بزرگی بِدان نیازمند می شوند .
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۱۷ .

حدیث۵۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: لا تَقسِروا أولادَکُم عَلی آدابِکُم ، فَإِنَّهُم مَخلوقونَ لِزَمانٍ غَیرِ زمانِکُم .
امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : فرزندانتان را بر روش و آداب خویش ، مجبور مسازید؛ زیرا آنان ، برای زمانی دیگر ، جز زمان شما ، آفریده شده اند .
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۲۶۷ ح ۱۰۲ .

حدیث۵۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أفضَلُ الحِکَمِةَ معرِفَةُ الإنسانِ نَفسَهُ.
امام علی علیه السلام : برترین حکمت ، خودشناسیِ انسان است .
غرر الحکم : ح ۳۱۰۵ .

حدیث۵۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن عَرَفَ نَفسَهُ فَقَدِ انتَهی إلی غایَةِ کُلِّ مَعرِفَةٍ وعِلمٍ.
امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد ، به بالاترین قلّه دانش و معرفت ، رسیده است .
غرر الحکم : ح ۸۹۴۹

حدیث۵۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أعظَمُ الجَهلِ جَهلُ الإنسانِ أمرَ نَفسِهِ.

امام علی علیه السلام : بدترین نادانی ، ناآگاهی انسان به خویشتن است .

غرر الحکم : ح ۲۹۳۶ .

حدیث۵۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم یَعرِف نَفسَهُ بَعُدَ عَن سَبیلِ النَّجاةِ ، وَخَبَطَ فِی الضَّلالِ وَالجَهالاتِ.

امام علی علیه السلام : آن که خود را نشناسد ، از راه رستگاری دور می شود و در گم راهی و نادانی ها فرو می رود .

غرر الحکم : ح ۹۰۳۴ .

حدیث۵۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبتُ لِمَن یُنشِدُ ضالَّتَهُ و قَد أضَلَّ نَفسَهُ فَلایَطلُبُها .

امام علی علیه السلام : در شگفتم از آن که در پیِ گمشده اش می گردد ؛ ولی خود را گم کرده و آن را نمی جوید .

غرر الحکم : ح ۶۲۶۶ .

حدیث۵۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ نَفسَهُ جاهَدَها و مَن جَهِلَ نَفسَهُ أهمَلَها .

امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد ، با نفس خویش ، جهاد می کند و آن که آن را نشناسد ، رهایش می سازد .

غرر الحکم : ح ۷۸۵۵ و ۷۸۵۶ .

حدیث۵۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ قَدرَ نَفسِهِ لَم یُهِنها بِالفانِیاتِ .

امام علی علیه السلام : آن که شأن خود را بشناسد ، آن را با کارهای فانی ، خوار نمی سازد .

غرر الحکم : ح ۸۶۲۸ .

حدیث۵۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ نَفسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ .

امام علی علیه السلام : آن که خود را بشناسد ، پروردگارش را شناخته است .
غرر الحکم : ح ۷۹۴۶ .

حدیث۵۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَجِبتُ لِمَن یَجهَلُ نَفسَهُ کَیفَ یَعرِفُ رَبَّهُ .
امام علی علیه السلام : در شگفتم از آن که خود را نمی شناسد ، چگونه پروردگارش را می شناسد؟
غرر الحکم : ح ۶۲۷۰ .

حدیث۵۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُلِقَ الإِنسانُ ذا نَفسٍ ناطِقَةٍ ، إن زَکّاها بِالعِلمِ وَالعَمَلِ فَقَد شابَهَت جَواهِرَ أوائِلِ عِلَلِها ، وإذا اعتَدَلَ مِزاجُها وفارَقَتِ الأَضدادَ ، فَقَد شارَکَ بِهَا السَّبعَ الشِّدادَ
امام علی علیه السلام : ـ در روایتی منسوب به ایشان ـ : [خداوند ،] آدمی را ، دارای نفس ناطقه (دریابنده) آفریده است . اگر آن را با علم و عمل رشد دهد ، مانند گوهرهای (یا علّت های) نخستین خود خواهد شد و اگر مزاج وی معتدل شود و از اضداد ، جدایی گزیند ، هر آینه با آن نفس ناطقه ، شریکِ آن هفت آسمانِ محکم خواهد شد .

حدیث۵۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: وأن أبتَدِئَکَ بِتَعلیمِ کِتابِ اللّه ِ عز و جلوتَأویلِهِ وَشرائِعِ الإِسلامِ وَأحکامِهِ .
امام علی علیه السلام ـ در نامه ای به فرزندش حسن علیه السلام ـ : و این که نخست ، به تو کتاب خدا را بیاموزم و تفسیر قرآن و شریعت اسلام و احکام آن را به تو تعلیم دهم .
نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ .

حدیث۵۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أصلُ الإیمانِ العِلمُ .
امام علی علیه السلام : اساس ایمان ، دانش است .
بحار الأنوار : ج ۹۳ ص ۵۷ .

حدیث۵۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الإِیمانُ وَالعِلمُ تَوأَمانِ ورَفیقانِ لا یَفتَرِقانِ .

امام علی علیه السلام : ایمان و دانش ، همراه و رفیق اند و از هم جدا نمی شوند .

غرر الحکم : ح ۱۷۸۵ .

حدیث۵۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ العِلمِ مَعرِفَةُ اللّه ِ .

امام علی علیه السلام : دستاورد دانش ، خدا شناسی است .

غرر الحکم : ح ۴۵۸۶ .

حدیث۵۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن سَأَلَ فی صِغَرِهِ أجابَ فی کِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که در خُردسالی بپرسد ، در بزرگ سالی پاسخ می دهد .

غرر الحکم : ح ۸۲۷۳ .

حدیث۵۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ولکِنَّ اللّه َ سُبحانَهُ جَعَلَ رُسُلَهُ اُولی قُوَّةٍ فی عَزائِمِهِم ، وضَعَفَةً فیما تَرَی الأَعیُنُ مِن حالاتِهِم .

امام علی علیه السلام : خداوندِ سبحان ، پیامبران را صاحبان تصمیم های قوی ، امّا در چشم مردم ، ناتوان قرار داد .

نهج البلاغة : الخطبة ۱۹۲ .

حدیث۵۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ضادُّوا التَّوانِیَ بِالعَزمِ .

امام علی علیه السلام : از راه تصمیم راسخ گرفتن ، با سستی نبرد کنید .

عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۱۰ ح ۵۴۵۴ .

حدیث۵۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ولا تَجتَمِعُ عَزیمَةٌ ووَلیمَةٌ ، مَا أنقَضَ النَّومَ لِعَزائِمِ الیَومِ ، وأمحَی الظُّلَمَ لِتَذاکیرِ الهِمَمِ!

امام علی علیه السلام : تصمیم راسخ و سورچرانی (تن پروری) با هم جمع نمی شوند . چه بسیار تصمیم های روز را که خوابِ شب می شکند ، و چه بسیار تاریکی هایی که یاد همّت های بلند را از خاطر ، محو می کند .

نهج البلاغة : الخطبة ۲۴۱ .

حدیث۵۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ استَدامَ قَرعَ البابِ ولَجَّ وَلَجَ .

امام علی علیه السلام : آن که پیوسته ، کوبه در را بزند و اصرار ورزد ، داخل می شود .

حدیث۵۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن بَذَلَ جُهدَ طاقَتِهِ بَلَغَ کُنهَ إرادَتِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که نهایتِ کوشش خود را به کار گیرد ، نهایتِ خواسته هایش می رسد .

. غرر الحکم : ح ۹۱۶۰ ، ح ۸۷۸۵ .

حدیث۵۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن طَلَبَ شَیئاً نالَهُ أو بَعضَهُ .

امام علی علیه السلام : آن که چیزی را جستجو کند ، به همه یا قسمتی از آن ، دست می یابد .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۸۶ .

حدیث۵۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هَیهاتَ مِن نَیلِ السَّعادَةِ السُّکونُ إلَی الهُوَینا وَالبَطالَةِ .

امام علی علیه السلام : تن دادن به سستی و بیکاری ، چه دور است از دستیابی به خوش بختی!

غرر الحکم : ح ۱۰۰۲۸ .

حدیث۵۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا هِبتَ أمرا فَقَع فیهِ ، فَإنَّ شِدَّةَ تَوَقّیهِ أعظَمُ مِمّا تَخافُ مِنهُ .

امام علی علیه السلام : اگر از کاری هراس داری ، خود را در آن بینداز؛ چرا که دلهره و هراس [از خطر] از خودِ خطر ، دشوارتر است .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۷۵ .

حدیث۵۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا خِفتَ صُعوبَةَ أمرٍ فَاصعُب لَهُ يَذِلَّ لَكَ ، وخادِعِ الزَّمانَ عَن أحداثِهِ تَهُن عَلَيكَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه از سختی کاری ترسیدی ، استوار باش تا در برابرت خوار گردد و با حوادث روزگار ، نیرنگ کن تا بر تو آسان شوند .

غرر الحكم : ح ۴۱۰۸ .

حدیث۵۷۶۵

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

كانَ لي فيما مَضى أخٌ فِي اللّهِ ... وكانَ ضَعيفاً مُستَضعَفاً ، فَإِن جاءَ الجِدُّ فَهُوَ لَيثُ غابٍ ، وصِلُّ وادٍ .

امام علی علیه السلام : در گذشته مرا برادری بود که در راه خدا [با من برادری می کرد] . . . [به ظاهر ،] ضعیف و مستضعف بود و [امّا] اگر کاری جدّی پیش می آمد ، چون شیر بیشه [می خروشید] و مانند مار بیابان [حرکت می کرد] ... .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۸۹ .

حدیث۵۷۶۶

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

مَن شَرُفَت هِمَّتُهُ عَظُمَت قيمَتُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که همّتش بلند باشد ، ارجش افزون می شود .

غرر الحكم : ح ۸۳۲۰ .

حدیث۵۷۶۷

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

كُن بَعيدَ الهِمَمِ إذا طَلَبتَ .

امام علی علیه السلام : هر گاه چیزی طلب می کنی ، بلند همّت باش .

غرر الحكم : ح ۷۱۶۱ .

حدیث۵۷۶۸

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

مَن أسهَرَ عَينَ فِكرَتِهِ بَلَغَ كُنهَ هِمَّتِهِ .

امام علی علیه السلام : آن که چشمِ اندیشه اش را باز کند ، به نهایت آرزوهایش می رَسَد .

غرر الحكم : ح ۸۷۸۴ .

حدیث۵۷۶۹

اميرالمؤمنين علی عليه السلام :

ما رَفَعَ امرَأً كَهِمَّتِهِ ، ولا وَضَعَهُ كَشَهوَتِهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ چیز ، آدمی را چون همّت ، بلند مرتبه نمی گردانَد و هیچ چیز ، او را مانند شهوت ، خوار نمی سازد .

عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۸۴ ح ۸۹۲۸ .

حدیث۵۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن رَقی دَرَجاتِ الهِمَم عَظَّمَتهُ الاُمَمُ .

امام علی علیه السلام : آن که پلّه های همّت را بپیماید ، امّت ها او را گرامی می دارند .

غرر الحکم : ح ۸۵۲۶ .

حدیث۵۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکرِم نَفسَکَ عَن دَنِیَّةٍ وإن ساقَتکَ إلَی الرَّغائِبِ ، فَإِنَّکَ لَن تَعتاضَ بِما تَبذُلُ شَیئاً مِن دینِکَ وعِرضِکِ بِثَمَنٍ وإن جَلَّ .

امام علی علیه السلام : خود را از پستی برکنار دار ، گرچه تو را به خواسته هایت برساند؛ چرا که نمی توانی بهایِ دین و آبرویی را که می پردازی به دست آوری ، گرچه [دستاوردت] به ظاهر ، بزرگ باشد .

بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۰۶ .

حدیث۵۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أکرِم نَفسَکَ عَن کُلِّ دَنِیَّةٍ وإن ساقَتکَ إلَی الرَّغائِبِ فَإِنَّکَ لَن تَعتاضَ بِما تَبذُلُ مِن نَفسِکَ عِرضا .

امام علی علیه السلام : خود را از هر پستی ای برکنار دار ، گرچه تو را به خواسته هایت برساند؛ چرا که در برابر آنچه از خود می پردازی ، چیزی به دست نخواهی آورد .

نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ .

حدیث۵۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المَنِیَّةُ ولاَ الدَّنِیَّةُ ، وَالتَّقَلُّلُ ولاَ التَّوَسُّلُ .

امام علی علیه السلام : مُردن ، آری! و تن به پستی دادن ، نه! و به اندک ساختن ، آری! و به این و آن متوسّل شدن ، نه!

نهج البلاغة : الحکمة ۳۹۶ .

حدیث۵۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّقَلُّلُ ولاَ التَّذَلُّلُ .

امام علی علیه السلام : به اندک ساختن آری! و خواری ، نه!

غرر الحکم : ح ۳۶۲ .

حدیث۵۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَرَفَ قَدرَ نَفسِهِ لَم یُهِنها بِالفانِیاتِ .

امام علی علیه السلام : آن که ارزش خود را بداند ، آن را با پرداختن به امور زوال پذیر ، سَبُک نمی گرداند .

غرر الحکم : ح ۸۶۲۸ .

حدیث۵۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الغِنَی الأَکبَرُ ، الیَأسُ عَمّا فی أیدِی النّاسِ .

امام علی علیه السلام : بزرگ ترین بی نیازی ، نومیدی از چیزهایی است که در دست مردم است .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۴۲ .

حدیث۵۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الذُّلُّ فی مَسأَلَةِ النّاسِ .

امام علی علیه السلام : خواری ، در خواستن از مردم است .

عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۷ ح ۱۱ .

حدیث۵۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَزِمَ الاِستِقامَةَ لَزِمَتهُ السَّلامَةُ .

امام علی علیه السلام : آن که پیوسته پایداری کند ، آرامش و سلامت ، پیوسته با اوست .

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۸۰ .

حدیث۵۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعلَموا أنَّ اللّه َ ـ تَبارَکَ وَتَعالی ـ یُبغِضُ مِن عِبادِهِ المُتَلَوِّنَ فَلا تَزولوا عَنِ الحَقِّ ووِلایَةِ أهلِ الحَقِّ ، فَإِنَّ مَنِ استَبدَلَ بِنا هَلَکَ.

امام علی علیه السلام : بدانید که خداوند متعال ، بنده چند چهره را دشمن می دارد . پس ، از حق و دوستی اهل حق ، کناره مگیرید؛ زیرا هر کس ما را با چیزی عوض کند ، تباه می گردد .

الخصال : ص ۶۲۶ .

حدیث۵۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بِمَنهَجِ الِاستِقامَةِ ؛ فَإِنَّهُ یَکسِبُکَ الکَرامَةَ وَیَکفیکَ المَلامَةَ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد شیوه پایداری؛ چرا که برایت کرامت و بزرگواری فراهم می سازد و از سرزنش ، رهایت می کند .

غرر الحکم : ح ۶۱۲۷.

حدیث۵۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُوَ الَّذی ... مَن تَوَکَّلَ عَلَیهِ کَفاهُ ومَن سَأَلَهُ أعطاهُ .

امام علی علیه السلام : اوست کسی که ... هر که بر او توکّل کند ، برایش کافی است و هر که از او درخواست کند ، به وی می بخشد .

نهج البلاغة : الخطبة ۹۰ .

حدیث۵۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحازِمُ مَن تَخَیَّرَ لِخُلَّتِهِ ؛ فَإِنَّ المَرءَ یوزَنُ بِخَلیلِهِ .

امام علی علیه السلام : دوراندیش ، کسی است که برای دوستی اش گزینش کند؛ چرا که آدمی با دوستش سنجیده می شود .

غرر الحکم : ح ۲۰۲۶ .

حدیث۵۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلأَخِلّاءِ نَدامَةٌ إلَّا المُتَّقینَ .

امام علی علیه السلام : برای دوستان ، پشیمانی است ، مگر [در دوستی با] پرهیزگاران .

بحار الأنوار : ج ۶۹ ص ۲۳۷ ح ۴ .

حدیث۵۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَلیلُ المَرءِ دَلیلٌ عَلی عَقلِهِ .

امام علی علیه السلام : دوست آدمی ، نشانه خِرَد اوست .

غرر الحکم : ح ۵۰۸۸ .

حدیث۵۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الطُّمَأنینَةُ إلی کُلِّ أحَدٍ قَبلَ الاِختِبارِ لَهُ عَجزٌ .
امام علی علیه السلام : اطمینان به هر کسی پیش از آزمودنش ، ناتوانی است .
نهج البلاغة : الحکمة ۳۸۴ .

حدیث۵۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
قَدِّمِ الاِختِبارَ ، وأجِدِ الاِستِظهارَ فِی اِختِیارِ الإخوانِ ، و إلاَّ ألجَأَکَ الاِضطِرارُ إلی مُقارَنَةِ الأشرارِ
امـام علی علیه السـلام : آزمودن را جلو انـداز ، و در انتخـاب دوست ، احتیاط کن؛ وگرنه ، اضـطرار ، تو را به دوستی بَدان ، وا می دارد .
غرر الحکم : ح ۶۸۱۱ .

حدیث۵۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
سِتَّةٌ تُختَبَرُ بِها عُقولُ الرِّجالِ : المُصاحَبَةُ ، وَ المُعامَلَةُ ، وَ الوِلایَةُ ، وَ العَزلُ ، وَ الغِنی ، وَ الفَقرُ .
امام علی علیه السلام : با شش چیز ، اندیشه و خِردِ مردان ، آزموده می شود : همنشینی ، داد و ستد ، ریاست ، کناره گیری ، ثروت ، و تنگ دستی .
غرر الحکم : ح ۵۶۰۰ .

حدیث۵۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لاـ یُعرَفُ النّاسُ إلاّـ بِالاِختِبـارِ ، فَاختَبِر أهلَکَ ووُلـدَکَ فی غَیبَتِکَ ، وصَـدیقَکَ فی مُصـیبَتِکَ ، وذَا القَرابَـةِ عِنـدَ فاقَتِکَ ، وذَا التَّوَدُّدِ وَالمَلَقِ عِندَ عُطلَتِکَ ؛ لِتَعلَمَ بِذلِکَ مَنزِلَتَکَ عِندَهُم .
امام علی علیه السـلام : مردم ، جز با آزمایش ، شـناخته نمی شونـد . خانواده و فرزنـدان را در نبودنت ، دوست را در گرفتاری ات ، خویشاونـدان را در تنـگ دستی ات ، و چاپلوسـان و دوست نمایـان را به هنگـام بیکاری ات بیازمای ، تا جایگاه خودت را نزد آنان بدانی .
بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۰ ح ۶۷ .

حدیث۵۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَسِمِ الرَّجُلَ صَدیقاً ـ سِمَةَ مَعرِفَةٍ ـ حَتّی تَختَبِرَهُ بِثَلاثٍ : تُغضِبَهُ فَتَنظُرَ غَضَبُهُ یُخرِجُهُ مِنَ الحَقِّ إلَی الباطِلِ ، و عِندَ الدّینارِ وَ الدِّرهَمِ ، و

حَتّی تُسافِرَ مَعَهُ .

امام علی علیه السلام : کسی را برای دوستی حقیقی نشان مکن ، مگر این که او را در سه جا بیازمایی : او را به خشم آوری و بنگری که آیا خشم ، او را از حق به باطل به در می بَرَد یا نه؛ و هنگام دستیابی به مال و منال؛ و هنگامی که با او هم سفر می شوی .

الأمالی للطوسی : ص ۶۴۶ ح ۱۳۳۹ .

حدیث۵۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أصدِقاؤُکَ ثَلاثَهٌ وأعداؤُکَ ثَلاثَهٌ ، فَأَصدِقاؤُکَ : صَدیقُکَ ، وصَدیقُ صَدیقِکَ ، وَعَدُوُّ عَدُوِّکَ . وأعداؤُکَ : عَدُوُّکَ ، وعَدُوُّ صَدیقِکَ ، وصَدیقُ عَدُوِّکَ .

امام علی علیه السلام : دوستان تو سه گروه اند و دشمنان تو نیز سه گروه . دوستان تو عبارت اند از : دوست تو ، دوستِ دوست تو ، و دشمنِ دشمن تو . و دشمنان تو عبارت اند از : دشمن تو ، دشمنِ دوست تو ، و دوست دشمن تو .

نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۲۹۵ .

حدیث۵۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإِخوانِ أقَلُّهُم مُصانَعَهً فِی النَّصیحَهِ .

امام علی علیه السلام : بهترین برادر کسی است که ساختگی خیرخواهی نکند .

غرر الحکم : ح ۴۹۷۸ .

حدیث۵۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ الإِخوانِ مَن کانَت فِی اللّه ِ مَوَدَّتُهُ .

امام علی علیه السلام : بهترینِ برادر ، کسی است که دوستی اش برای خدا باشد .

غرر الحکم : ح ۵۰۱۷ .

حدیث۵۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ کُلِّ شَیءٍ جَدیدُهُ ، و خَیرُ الإِخوانِ أقدَمُهُم .

امام علی علیه السلام : هر چیزی تازه اش بهتر است ؛ ولی بهترینِ برادران ، قدیمی ترین آنهاست .

غرر الحکم : ح ۵۰۸۹ .

حدیث۵۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یارَبِّ ، یارَبِّ! قَوِّ عَلی خِدمَتِکَ جَوارِحی وَاشدُد عَلَی العَزیمَةِ جَوانِحی.

امام علی علیه السلام : پروردگارا ، پروردگارا! اندام مرا بر خدمت گزاری ات نیرومند ساز و درونم را در تصمیم گیری قوی دار .

مصباح المتهجّد : ص ۸۴۹ .

حدیث۵۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلمُؤمِنِ ثَلاثُ ساعاتٍ : فَساعَةٌ یُناجی فیها رَبَّهُ ، وساعَةٌ یَرُمُّ مَعاشَهُ ، وساعَةٌ یُخَلّی بَینَ نَفسِهِ وبَینَ لَذَّتِها فیمایَحِلُّ ویَجمُلُ.

امام علی علیه السلام : [سزاوار است] مؤمن را سه زمان باشد : زمانی که در آن با پروردگارش راز و نیاز کند ؛ و زمانی که هزینه های زندگی را تأمین کند ؛ و زمانی را به خوشی های حلال و زیبا ، اختصاص دهد .

نهج البلاغة : الحکمة ۳۹۰ .

حدیث۵۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الطّیب نُشرَةٌ ، وَالعَسَلُ نُشرَةٌ ، وَالرُّکوبُ نُشرَةٌ ، وَالنَّظَرُ إلَی الخُضرَةِ نُشرَةٌ.

امام علی علیه السلام : بوی خوش ، نشاط آور است . عسل ، نشاط آور است . سوارکاری ، نشاط آور است . نگاه کردن به سبزه ، نشاط آور است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۴۰ ح ۱۲۶.

حدیث۵۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صارَعَ عَلِیٌّ علیه السلام رَجُلًا فَصَرَعَهُ ، فَقالَ الرَّجُلُ لِعَلِیٍّ : ثَبَّتَکَ اللّه ُ یا أمیرَالمُؤمِنینَ .

قالَ عَلِیٌّ : صَدرَکَ.

کنز العمّال ـ به نقل از علی بن ابی ربیعه ـ : علی علیه السلام با مردی کُشتی گرفت و او را بر زمین زد . مرد به علی علیه السلام گفت : ای امیر مؤمنان! خداوند ، تو را ثابتْ قدم گردانَد .

علی علیه السلام فرمود : «مراقب سینه خود باش» .

کنز العمّال : ج ۱۳ ص ۱۳۰ ح ۳۶۴۱۴.

حدیث۵۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَعَدَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله مَوضِعَ الجَنائِزِ و أنَا مَعَهُ فَطَلَعَ الحَسَنُ وَالحُسَینُ فَاعتَرَکا فَقالَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله : إیها حَسَنُ خُذ حُسَینا .

فَقالَ عَلِیٌّ علیه السلام : یا رَسولَ اللّهِ أعَلی حُسَینٍ تُوالیهِ وهُوَ أکبَرُهُما؟

فَقالَ : هذا جِبریلُ یَقولُ : إیها حُسَینُ.

امـام علی علیه السـلام : پیامبر خـدا ، در کنار گورسـتان نشـست و من ، همراه وی بودم . حسن و حسـین: آمدنـد و شـروع به کُشتی گرفتن کردند . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «حسن! حسین را بگیر» .

علی علیه السلام گفت : ای پیامبر خدا! حسن را بر حسین تشویق می کنی با این که حسن ، بزرگ تر است؟

فرمود : «جبرئیل دارد حسین را تشویق می کند» .

تاریخ دمشق : ج ۱۴ ص ۱۶۵ ح ۳۴۹۸ .

حدیث۵۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَبَّ إسماعیلُ وإسحاقُ فَتَسابَقا ، فَسَبَقَ إسماعیلُ ، فَأَخَذَهُ إبراهیمُ فَأَجلَسَهُ فی حِجرِهِ وأجلَسَ إسحاقَ إلی جَنبِهِ.

امام علی علیه السلام : اسماعیل و اسحاق۸ به جوانی رسیدند و با یکدیگر مسابقه دادند . اسماعیل ، برنده شد . ابراهیم علیه السلام ، او را گرفت و در دامان خود نشانْد و اسحاق را در کنار خود نشانْد .

بحار الأنوار : ج ۱۲ ص ۱۱۱ ح ۳۷.

حدیث۵۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، رَخَّصَ فِی السَّبقِ بَینَ الخَیلِ ، وسابَقَ بَینها ، وجَعَلَ فی ذلِکَ أواقِیَّ مِن فِضَّةٍ.

امام علی علیه السـلام : پیامبر خـدا ، اجازه برگزاری مسابقه اسب سواری را داد و خود ، آن را اجرا کرد و هفت مثقال نقره ، [جایزه] مقرّر کرد .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۳۴۵ .

از۵۸۰۱تا۶۰۰۰

حدیث۵۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن قارَفتَ سَیِّئَةً فَعَجِّل مَحوَها بِالتَّوبَةِ .

امام علی علیه السلام : اگر مرتکب گناه شدی ، به سرعت ، آن را با توبه نابود کن .

تحف العقول : ص ۸۱ .

حدیث۵۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وأیُّ کَلِمَةِ حُکمٍ جامِعَةٍ : أن تُحِبَّ لِلنّاسِ ما تُحِبُّ لِنَفسِکَ ، وتَکرَهَ لَهُم ما تَکرَهَ لَها ؟ !

امام علی علیه السـلام : چه سخن حکیمانه جامعی است این سخن که : آنچه برای خود دوست می داری ، برای دیگران [نیز] دوست بدار ، و آنچه برای خود نمی پسندی ، برای دیگران [نیز] نَپسند .

تحف العقول : ص ۸۱ .

حدیث۵۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَفی بِالمَرءِ جَهلاً أن یُنکِرَ عَلَی النّاسِ ما یَأتی مِثلَهُ .

امام علی علیه السلام : برای نادانی آدمی همین بس که از دیگران ، در آنچه خودش [نیز]انجام می دهد ، خُرده بگیرد!

غرر الحکم : ح ۷۰۷۳ .

حدیث۵۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ النّاسِ مَن کانَ مُتَتَبِّعا لِعُیوبِ النّاسِ ، عَمِیّا لِمَعایِبِهِ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ مردم ، کسی است که پیجوی عیب های مردم باشد و نابینای عیب های خویش .

غرر الحکم : ح ۵۷۳۹ .

حدیث۵۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یا بُنَیَّ اجعَل نفَسَکَ میزانا فیما بَینَکَ وبَینَ غَیرِکَ ، فَأَحبِب لِغَیرِکَ ما تُحِبُّ لِنَفسِکَ وَاکرَه لَهُ ما تَکرَهُ لَها .

امام علی علیه السـلام : در نامه به فرزندش حسن علیه السلام : فرزندم! خودت را ترازو میان خود و دیگران قرار ده . پس آنچه برای خود دوست می داری ، برای دیگران [نیز]دوست بدار ، و آنچه برای خود نمی پسندی ، برای دیگران [نیز] نپسند .

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱ .

حدیث۵۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن یَعمَل یَزدَد قُوَّةً ، مَن یُقَصِّر فِی العَمَلِ یَزدَد فَترَةً .

امام علی علیه السلام : آن که کار کند ، نیرویش افزون گردد ، و آن که در کار کوتاهی کند ، سستی اش افزون گردد .

غرر الحکم : ح ۷۹۹۰ و ۷۹۹۱ .

حدیث۵۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَأَیتُ أبَا الحَسَنِ علیه السلام یَعمَلُ فی أرضٍ لَهُ قَدِ استَنقَعَت قَدَماهُ فِی العَرَقِ ، فَقُلتُ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ! أینَ الرِّجالُ؟

فَقالَ : یا عَلِیُّ ، قَد عَمِلَ بِالیَدِ مَن هُوَ خَیرٌ مِنّی فی أرضِهِ ومِن أبی.

فَقُلتُ لَهُ : ومَن هُوَ؟

فَقـالَ : رَسـولُ اللّهِ صـلی الله علیه و آله وأمیرُ المُؤمِنینَ وآبـائی علیهم السـلامکُلُّهم کـانوا قـد عَمِلوا بِأَیـدیهِم ، وهُوَ مِن عَمَـلِ النَّبِیّینء

وَالمُرسَلينَ وَالأَوصِياءِ وَالصّالِحينَ .

الکافی به نقل از علی بن ابی حمزه ـ : ابو الحسن [امام کاظم] علیه السلام را دیدم که در زمینی کار می کرد و پاهایش از عَرَق ، خیس شده بود . گفتم : جانم فدایت! مردان (کارگران) کجایند؟

فرمود : «ای علی! کسی که از من و پدرم بهتر بود ، در زمینش با دستانِ خود ، کار می کرد» .

گفتم : او کیست؟

فرمود : «پیامبر صلی الله علیه و آله ، امیر مؤمنان و پدرانم . همه آنان ، با دستان خود ، کار می کردند و این ، شیوه پیامبران ، رسولان ، جانشینان آنها و صالحان است» .

الکافی : ج ۵ ص ۷۵ ح ۱۰ .

حدیث۵۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أيَسُرُّكَ أن تَكونَ مِن حِزبِ اللّهِ الغالِبينَ ؟ اِتَّقِ اللّهَ سُبحانَهُ وأحسِن في كُلِّ اُمورِكَ ؛ فَإِنَّ اللّهَ مَعَ الَّذينَ اتَّقَوا وَالَّذينَ هُم مُحسِنونَ .

امام علی علیه السلام : آیا می خواهی که از حزب پیروز خداوند باشی؟ از خدا پروا کن و کارها را درست انجام بده؛ چرا که خداوند با کسانی است که تقوا پیشه اند و آنانی که کارها را نیکو (بی عیب و نقص) انجام می دهند .

غرر الحکم : ح ۲۸۲۸ .

حدیث۵۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيَتَزَيَّن أحَدُكُم لِأَخيهِ المُسلِمِ ، كَما يَتَزَيَّنُ لِلغَريبِ الَّذي يُحِبُّ أن يراهُ في أحسَنِ الهَيئَةِ .

امام علی علیه السلام : هر یک از شما برای برادر مسلمانش خود را بیاراید ، چنان که برای غریبه ها خود را می آراید و دوست دارد او را در بهترین شمایل ببینند .

الکافی : ج ۶ ص ۴۳۹ ح ۱۰ .

حدیث۵۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَهَب أنَّهُ لا ثَوابَ يُرجى ولاعِقابَ يُتَّقى ، أفَتَزهَدونَ في مَكارِمِ الأَخلاقِ؟!

امام علی علیه السلام : فرض کن ثواب و عِقابی در میان نیست . آیا از رعایت کرامت های اخلاقی ، سر باز می زنید؟!

غرر الحکم : ح ۶۲۷۸ .

حدیث۵۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الأَخلاقِ بُرهانُ كَرَمِ الأَعراقِ .

امام علی علیه السلام : خُوش خُلقی ، نشانه بزرگواریِ اصل و نسب است .

غرر الحکم : ح ۴۸۵۵ .

حدیث۵۸۱۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

فى سَعَةِ الأَخلاقِ كُنوزُ الأَرزاقِ .

امام على عليه السلام : در خوش خُلقى ، گنج هاى روزى نهفته است .

الكافى : ج ٨ ص ٢٣ .

حدیث۵۸۱۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أرضَى النّاسِ مَن كانَت أخلاقُهُ رَضِيَّةً .

امام على عليه السلام : خشنودترينِ مردم ، كسى است كه اخلاقش خوش باشد .

غرر الحكم : ح ٣٠٧٢ .

حدیث۵۸۱۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أكمَلُكُم إيمانا أحسَنُكُم خُلُقا .

امام على عليه السلام : كامل ترينِ شما از جهت ايمان ، خوش اخلاق ترينِ شماست .

عيون أخبار الرضا عليه السلام : ج ٢ ص ٣٨ ح ١٠۴ .

حدیث۵۸۱۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا أرادَ اللّه ُ بِعَبدٍ خَيرا أعَفَّ بَطنَهُ وفَرجَهُ .

امام على عليه السلام : هرگاه خداوند ، خير بنده اى را بخواهد ، او را از ناحيه شكم و شهوت ، عفيف مى گردانَد .

غرر الحكم : ح ۴۱۱۴ .

حدیث۵۸۱۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَا المُجاهِدُ الشَّهيدُ فى سَبيلِ اللّه ِ بِأَعظَمَ أجرا مِمَّن قَدَرَ فَعَفَّ . لَكادَ العَفيفُ أن يَكونَ مَلَكا مِنَ المَلائِكَةِكِ

امام على عليه السلام : مجاهد شهيد در راه خداوند ، با اجرتر نيست از كسى كه بتواند پاك دامنى پيشه سازد . پاك دامن ، نزديک است فرشته اى از فرشتگان باشد .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۷۴ .

حدیث۵۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهوَةَ .
امام علی علیه السلام : پاک دامنی ، شهوت را سُست می گردانَد .
غرر الحکم : ح ۲۱۴۸ .

حدیث۵۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زَکاةُ الجَمالِ العَفافُ .
امام علی علیه السلام : زکات زیبایی ، پاک دامنی است .
غرر الحکم : ح ۵۴۴۹ .

حدیث۵۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العَفافُ یَصونُ النَّفسَ ویُنَزِّهُها عَنِ الدَّنایا .
امام علی علیه السلام : پاک دامنی ، نفس را ایمن می سازد و آن را از پستی ها باز می دارد .
غرر الحکم : ح ۱۹۸۹ .

حدیث۵۸۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العِفَّةُ رَأسُ کُلِّ خَیرٍ .
امام علی علیه السلام : پاک دامنی ، پایه همه خوبی هاست .
غرر الحکم : ح ۱۱۶۸ .

حدیث۵۸۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الحِرفَةُ مَعَ العِفَّةِ خَیرٌ مِنَ الغِنی مَعَ الفُجورِ .
امام علی علیه السلام : کارگری با پاکْ دامنی ، بهتر است از ثروتمندی با شهوت رانی .
نهج البلاغة : الکتاب ۳۱ .

حدیث۵۸۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن عَفَّت أطرافُهُ حَسُنَت أوصافُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که نگاه هایش پاک گردد ، خصلت هایش نیکو می شود .

غرر الحکم : ح ۹۰۵۰ .

حدیث۵۸۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَضُّ الطَّرفِ مِنَ المُروءَةِ .

امام علی علیه السلام : چشم فرو بستن [در برخورد با نامحرمان] ، نشانه جوانْ مردی است .

غرر الحکم : ح ۶۳۹۶ .

حدیث۵۸۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثٌ فیهِنَّ المُروءَةُ : غَضُّ الطَّرفِ ، وغَضُّ الصَّوتِ ، ومَشیُ القَصدِ .

امام علی علیه السلام : در سه چیز ، نشانه های جوان مردی است : چشم فرو بستن [در برابر نامحرمان] ، پایین آوردن صدا ، و اعتدال در راه رفتن .

غرر الحکم : ح ۴۶۶۰ .

حدیث۵۸۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اذا رَأی أحَدُکُم امرَأَةً تُعجِبُهُ فَلیَأتِ أهلَهُ ؛ فَإِنَّ عِندَ أهلِهِ مِثلَ ما رَأی ، ولا یَجعَلَنَّ لِلشَّیطانِ إلی قَلبِهِ سَبیلاً ، وَلیَصرِف بَصَرَهُ عَنها ، فَإِن لَم تَکُن لَهُ زَوجَةٌ فَلیُصَلِّ رَکعَتَینِ ویَحمَدُ اللّه َ کَثیراً ، ویُصَلّی عَلَی النَّبِیِّ وآلِهِ صلی الله علیه و آله ، ثُمَّ لیَسأَلِ اللّه َ مِن فَضلِهِ ، فَإِنَّهُ یُبیحُ لَهُ بِرَأفَتِهِ ما یُغنیهِ .

امام علی علیه السلام : هرگاه کسی از شما زنی را دید که از او خوشش آمد ، نزد همسرش برود؛ چرا که همسرش ، همانی را دارد که دیده است و برای شیطان ، راهی به درون خود باز نکند ، و نگاهش را از آن زن ، بردارد ، و اگر همسر ندارد ، دو رکعت نماز بگزارد و خداوند را بسیار سپاس گوید و بر پیامبر صلی الله علیه و آله و دودمانش درود فرستد ، آن گاه از فضل خداوند ، [خواسته هایش را] بخواهد . به راستی که خداوند ، از روی رأفت و مهربانی ، آنچه او را بی نیاز کند ، به او خواهد بخشید .

الخصال : ص ۶۳۷ ح ۱۰ .

حدیث۵۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إذا نَظَرَ أحَدُکُم إلَی امرَأَةٍ تُعجِبُهُ فَلیُلامِس أهلَهُ ، فَإِنَّما هِیَ امرَأَةٌ کَامرَأَتِهِ .

امام علی علیه السلام ـ هنگامی که امام علیه السلام میان یارانش نشسته بود ، و زنی زیبا از کنار آنان گذشت و آنان ، به وی خیره شدند ـ : هرگاه کسی از ما به زنی نظر افکنْد که او را خوش آمد ، به سراغ همسر خویش برود ؛ چرا که او هم زنی است مانند

همسر خودش .

نهج البلاغة : الحكمة ۴۲۰ .

حدیث۵۸۲۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كُنتُ قاعِدا فِى البَقيعِ مَعَ رَسولِ اللّه فى يَومِ دَجنٍ ومَطَرٍ ، إذ مَرَّتِ امرَأَةٌ عَلى حِمارٍ فَوَقَعَ يَدُ الحِمارِ فى وَهدَةٍ فَسَقَطَتِ المَرأَةُ فَأَعرَضَ النَّبِىُّ صلى الله عليه و آله ، فَقالوا : يا رَسولَ اللّه ، إنَّها مُتَسَروِلَةٌ .

قالَ : اللّهُمَّ اغفِر لِلمُتَسَروِلاتِ ـ ثَلاثا ـ أيُّهَا النّاسُ اتَّخِذُوا السَّراويلاتِ ، فَإِنَّها مِن أستَرِ ثِيابِكُم ، وحَصِّنوا بِها نِساءَكُم إذا خَرَجنَ .

امـام علی عليه السـلام : در روزی تاريـك و بـارانی به همراه پيامبر صـلی الله عليه و آله در بقيع نشسـته بودم كه زنی ، سوار بر الاغ ، گذشت . پای الاغ در چاله ای افتاد و زن ، از آن به پايين افتاد . پيامبر صـلی الله عليه و آله ، رو گرداند . ياران پيامبر صلی الله عليه و آله گفتند : ای پيامبر خدا! اين زن ، شلوار به پا دارد .

فرمود : «خدايا! زنان شلوار پوش رابيخشای!» . سه مرتبه اين دعا را تكرار كرد . [سپس فرمود :] «ای مردم! شلوار بر تن كنيد؛ چرا كه شلوار ، پوشنده ترينِ لباس هاست و زن ها را هنگامی كه از خانه بيرون می روند ، با آن در امان بداريد .

مستدرك الوسائل : ج ۳ ص ۲۴۴ ح ۳۴۹۰ .

حدیث۵۸۲۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَظهَرُ فى آخِرِ الزَّمانِ وَاقتِرابِ السّاعَةِ – وهُوَ شَرُّ الأَزمِنَةِ – نِسوَةٌ كاشِفاتٌ عارِياتٌ ، مُتَبَرِّجاتٌ مِنَ الدّينِ ، داخِلاتٌ فِى الفِتَنِ ، مائِلاتٌ إلَى الشَّهَواتِ ، مُسرِعاتٌ إلَى اللَّذّاتِ ، مُستَحِلّاتٌ لِلمُحَرَّماتِ ، فى جَهَنَّمَ خالِداتٌ .

امام علی عليه السلام : در آخِرْ زمان و هنگام نزديكی قيامت ـ كه بدترينِ زمان هاست ـ ، زن های برهنه و لُخت ، آشكار می گردند كه از دين ، فاصـله گرفته و در فتنه ها داخل شده اند ، تمايل به شهوات دارند و به سمت خوشی ها و لذّت ها شتابان اند ، محرّمات را حلال می شمرند ، و در دوزخْ جاودانه اند .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۳۹۰ ح ۴۳۷۴.

حدیث۵۸۲۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحَياءُ سَبَبٌ إلى كُلِّ جَميلٍ .

امام علی عليه السلام : حيا ، وسيله ای به سوی همه زيبايی هاست .

بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۱ ح ۱ .

حدیث۵۸۳۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الحَياءُ خُلُقٌ جَميلٌ .

امام علی علیه السلام : حیا ، اخلاقی زیباست .

عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۰ ح ۹۱۹ .

حدیث۵۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَیاءُ مِفتاحُ کُلِّ الخَیرِ .

امام علی علیه السلام : حیا ، کلید همه خوبی هاست .

غرر الحکم : ح ۳۴۰ .

حدیث۵۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَیاءُ یَصُدُّ عَن فِعلِ القَبیحِ .

امام علی علیه السلام : حیا ، از کار زشت ، باز می دارد .

غرر الحکم : ح ۱۳۹۳ .

حدیث۵۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَلاثٌ لا یُستَحیی مِنهُنَّ : خِدمَةُ الرَّجُلِ ضَیفَهُ ، وقِیامُهُ عَن مَجلِسِهِ لِأَبیهِ ومُعَلِّمِهِ ، وطَلَبُ الحَقِّ وإن قَلَّ .

امام علی علیه السلام : از سه چیز ، حیا نباید کرد : پذیرایی از میهمان ، بلند شدن در برابر پدر و معلّم ، و گرفتن حق ، گر چه اندک باشد .

غرر الحکم : ح ۴۶۶۶ .

حدیث۵۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ استَحیا مِن قَولِ الحَقِّ فَهُوَ أحمَقُ .

امام علی علیه السلام : آن که از گفتن سخن حق ، حیا کند ، نادان است .

غرر الحکم : ح ۸۶۵۰ .

حدیث۵۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّدبیرُ قَبلَ العَمَلِ یُؤمِنُکَ مِنَ النَّدَمِ .

امام علی علیه السلام : عاقبت اندیشی پیش از انجام دادن کار ، تو را از پشیمانی باز می دارد .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۵۴ ح ۲۰۴ .

حدیث۵۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رَوِّ قَبلَ الفِعلِ ، کَی لا تُعابَ بِما تَفعَلُ .
امام علی علیه السلام : پیش از کار بیندیش ، تا بدانچه انجام می دهی ، سرزنش نشوی .
غرر الحکم : ح ۵۴۴۲ .

حدیث۵۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أعقَلُ النّاسِ أنظَرُهُم فِی العَواقِبِ .
امام علی علیه السلام : خردمندترینِ مردمان ، کسانی اند که بیشتر در پایان کارها بیندیشند .
غرر الحکم : ح ۳۳۶۷ .

حدیث۵۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا مُظاهَرَهَ أوثَقُ مِنَ المُشاوَرَهِ .
امام علی علیه السلام : هیچ پشتوانه ای محکم تر از مشورت نیست .
الکافی : ج ۸ ص ۲۰ ح ۴ .

حدیث۵۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَکُن عَبدَ غَیرِکَ وَقَد جَعَلَکَ اللّه ُ حُرّا .
امام علی علیه السلام : بنده دیگری مباش که خداوند ، تو را آزاد آفرید .
نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱ .

حدیث۵۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن تَرَکَ الشَّهَواتِ کانَ حُرّا .
امام علی علیه السلام : آن که شهوت ها را ترک کند ، آزاده است .
تحف العقول : ص ۹۹ .

حدیث۵۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الحَياءَ وَالعِفَّةَ مِن خَلائِقِ الإيمانِ ، وإنَّهُما لَسَجِيَّةُ الأحرارِ وشيمَةُ الأبرارِ .

امام على عليه السلام : حيا و پاک دامنى ، از نشانه هاى ايمان است و آن دو ، سرشتِ آزادگان و خوى نيكان است .

غرر الحكم : ح ۳۶۰۵ .

حديث۵۸۴۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِقبَل عُذرَ أخيكَ ، فَإن لَم يَكُن لَهُ عُذرٌ فَالتَمِس لَهُ عُذرا .

امام على عليه السلام : عُذر برادرت را بپذير ، و اگر عذرى ندارد ، برايش عذر بتراش .

تحف العقول : ص ۱۱۲ .

حديث۵۸۴۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: لا تَصرِم أخاكَ عَلَى ارتِيابٍ ، ولا تَقطَعهُ دونَ استِعتابٍ لَعَلَّ لَهُ عُذرا وأنتَ تَلومُ .

امام على عليه السلام ـ در سفارشش به محمّد بن حنفيه ـ : بر پايه ترديد ، برادرى ات را مشكن و بدون دلجويى ، از او جدا مشو . شايد عذرى دارد و تو او را سرزنش مى كنى .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۹۱ ح ۵۸۳۴ .

حديث۵۸۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إن يَكُنِ الشُّغُلُ مَجهَدَةً ، فَاتِّصالُ الفَراغِ مَفسَدَةٌ .

امام على عليه السلام : اگر كارْ مشقّت بار است ، بيكارى پيوسته ، مايه تباهى است .

الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۸.

حديث۵۸۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: القَلبُ الفارِغُ يَبحَثُ عَنِ السّوءِ ، وَاليَدُ الفارِغَةُ تُنازِعُ إلَى الإِثمِ .

امام على عليه السلام ـ در حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : دل بيكار ، بدى را جستجو مى كند و دست بيكار ، به سوى گناه كشيده مى شود .

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۰۳ ح ۴۷۳.

حديث۵۸۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مِنَ الفَراغِ تَكونُ الصَّبوَةُ .

امام علی علیه السلام : بیکاری ، مایه نادانی است .

غرر الحکم : ح ۹۲۵۱ .

حدیث۵۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صُحبَةُ الأَشرارِ تَکسِبُ الشَّرَّ ، کَالرّیحِ إذا مَرَّت بِالنَّتِنِ حَمَلَت نَتِنا

امام علی علیه السلام : همنشینی با بدان ، بدی به دنبال می آورد ، همان گونه که باد اگر بر چیز گَندیده بوَزَد ، با خود ، بوی گند می بَرَد .

غرر الحکم : ح ۵۸۳۹ .

حدیث۵۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فیما وَعَظَ اللّه ُ عز و جل بِهِ عیسی علیه السلام : یا عیسی ، اعلَم أنَّ صاحِبَ السَّوءِ یُعدی ، وقَرینَ السَّوءِ یُردی ، وَاعلَم مَن تُقارِنُ ، وَاختَر لِنَفسِکَ إخوانا مِنَ الُمؤمِنینِ

الکافی ـ به نقل از علی بن اسباط ، از امامان علیهم السلام ـ : در اندرزهای خداوند به عیسی علیه السلام آمده است : «ای عیسی! بدان که همراه بد ، ستم می کند و همنشین بد ، آدمی را پست می کند . بدان با که همنشینی می کنی و برای خود ، برادرانی مؤمن ، انتخاب کن» .

الکافی : ج ۸ ص ۱۳۴ ح ۱۰۳ .

حدیث۵۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ساتَرَکَ عَیبَکَ وعابَکَ فی غَیبِکَ فَهُوَ العَدُوُّ ؛ فَاحذَرهُ .

امام علی علیه السلام : کسی که عیب تو را از تو بپوشاند و پشتِ سرت از تو عیبجویی کند ، دشمن توست . از او بپرهیز .

غرر الحکم : ح ۸۷۴۵ .

حدیث۵۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقوا مَن تُبغِضُهُ قُلوبُکُم .

امام علی علیه السلام : از آن که دل هایتان او را دشمن می دارد ، بپرهیزید .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۹۸ ح ۳۴ .

حدیث۵۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم تَکُن مَوَدَّتُهُ فِی اللّه ِ فَاحذَرهُ ؛ فَإِنَّ مَوَدَّتَهُ لَئیمَةٌ ، و صُحبَتَهُ مَشومَةٌ .

امام علی علیه السلام : از کسی که دوستی اش در راه خدا نباشد ، دوری کن ؛ چرا که دوستیِ او پست ، و همنشینی اش بدشگون است .

غرر الحکم : ح ۸۹۷۸ .

حدیث۵۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَنبَغی لِمَن أرادَ صَلاحَ نَفسِهِ وإحرازَ دینِهِ أن یَجتَنِبَ مُخالَطَةَ أبناءِ الدُّنیا .

امام علی علیه السلام : کسی که صلاح خویش و حفظ دینداری را می خواهد ، از همنشینی با دنیاپرستان ، دوری کند .

غرر الحکم : ح ۱۰۹۵۱ .

حدیث۵۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إخوانِکَ مَن أرضاکَ بِالباطِلِ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ برادرانت ، کسی است که در راه باطل ، تو را راضی کند .

غرر الحکم : ح ۵۶۹۰ .

حدیث۵۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ إخوانِکَ مَن داهَنَکَ فی نَفسِکَ وساتَرَکَ عَیبَکَ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ برادرانت ، کسی است که با تو چاپلوسی کند و عیبت را از تو بپوشاند .

غرر الحکم : ح ۵۷۲۵ .

حدیث۵۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکَ أن تُحِبَّ أعداءَ اللّه ِ أو تُصفِیَ وُدَّکَ لِغَیرِ أولِیاءِ اللّه ِ ، فَإِنَّ مَن أحَبَّ قَوما حُشِرَ مَعَهُم .

امام علی علیه السلام : بپرهیز از این که دشمنان خدا را دوست بداری یا دوستی ات را برای غیر اولیای خدا خالص کنی؛ چرا که هر کس مردمانی را دوست بدارد ، با آنان محشور می گردد .

غرر الحکم : ح ۲۷۰۳ .

حدیث۵۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُصاحِبُ الأَشرارِ کَراکِبِ البَحرِ .

امام علی علیه السلام : همنشینِ بدان ، مانند مسافر دریاست [که احتمال غرق شدن و توفان ، برای او بسیار است] .
غرر الحکم : ح ۹۸۳۵ .

حدیث۵۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أصنافُ السُّکرِ أربَعَةٌ : سُکرُ الشَّبابِ ، وسُکرُ المالِ ، وسُکرُ النَّومِ ، وسُکرُ المُلکِ .
امام علی علیه السلام : مستی ، چهار نوع است : مستی جوانی ، مستی ثروت ، مستی خواب ، و مستی پادشاهی .
تحف العقول : ص ۱۲۴ .

حدیث۵۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یَنبَغی لِلعاقِلِ أن یَحتَرِسَ مِن سُکرِ المالِ ، وسُکرِ القُدرَةِ ، وسُکرِ العِلمِ ، وسُکرِ المَدحِ ، وسُکرِ الشَّبابِ ؛ فَإِنَّ لِکُلٍّ ذلِکَ ریاحا خَبیثَةً تَسلُبُ العَقلَ وتَستَخِفُّ الوَقارَ .
امام علی علیه السلام : سزاوار است که خردمند ، از مستی ثروت ، مستی قدرت ، مستی دانش ، مستی ستایش و مستی جوانی بپرهیزد؛ چرا که هر یک را بوهای پلیدی است که عقل را می دزدد و وقار و هیبت را کم می کند .
غرر الحکم : ح ۱۰۹۴۸ .

حدیث۵۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
العُیونُ مَصائِدُ الشَّیطانِ .
امام علی علیه السلام : چشم ها دام های شیطان اند .
غرر الحکم : ح ۹۵۰ .

حدیث۵۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا أبصَرَتِ العَینُ الشَّهوَةَ عَمِیَ القَلبُ عَنِ العاقِبَةِ .
امام علی علیه السلام : آن گاه که چشم ، [صحنه های] شهوت آلود ببیند ، دل از دیدن پایان کارها ، نابینا می گردد .
غرر الحکم : ح ۴۰۶۳ .

حدیث۵۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کَم مِن صَبابَةٍ اُکتُسِبَت مِن لَحظَةٍ .
امام علی علیه السلام : چه عشق هایی که از یک نگاه ، حاصل شد!

غرر الحکم : ح ۶۹۳۹ .

حدیث۵۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ صَبابَةٍ غُرِسَت مِن لَحظَةٍ .

امام علی علیه السلام : چه بسیار عشق هایی که از یک نگاه ، بذر آن کاشته شد!

غرر الحکم : ح ۵۳۱۴ .

حدیث۵۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَم مِن شَهوَةِ ساعَةٍ أورَثَت حُزنا طَویلاً .

امام علی علیه السلام : چه بسا یک ساعت هَوسرانی که اندوهی طولانی به جای می گذارد!

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۱ ح ۱ .

حدیث۵۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إیّاکُم وغَلَبَةَ الشَّهَواتِ عَلی قُلوبِکُم ؛ فَإِنَّ بِدایَتَها مَلَکَةٌ ، ونِهایَتَها هَلَکَةٌ .

امام علی علیه السلام : از غلبه کردن شهوت بر دل هایتان بپرهیزید؛ چرا که آغازش پادشاهی و پایانش تباهی است .

غرر الحکم : ح ۲۷۴۶ .

حدیث۵۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أوَّلُ الشَّهوَةِ طَرَبٌ ، وآخِرُها عَطَبٌ .

امام علی علیه السلام : آغاز شهوت ، شادی و آخرش نابودی است .

غرر الحکم : ح ۳۱۳۳ .

حدیث۵۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُهُ أعوَزَهُ الصَّدیقُ وَالرَّفیقُ .

امام علی علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، دوست و رفیق برایش نایاب می شود .

غرر الحکم : ح ۹۱۸۷ .

حدیث۵۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُهُ ضاقَ رِزقُهُ .

امام علی علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، روزی اش تنگ می شود .

غرر الحکم : ح ۸۰۲۳ .

حدیث۵۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الاُمورِ الرِّضا عَنِ النَّفسِ .

امام علی علیه السلام : بدترین خصلت ، از خودْ راضی بودن است .

غرر الحکم : ح ۵۷۲۳ .

حدیث۵۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن كانَ عِندَ نَفسِهِ عَظیما كانَ عِندَ اللّه حَقیرا .

امام علی علیه السلام : آن که پیشِ خود ، بزرگ باشد ، نزد خداوند ، ناچیز است .

غرر الحکم : ح ۸۶۰۹ .

حدیث۵۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَریصُ فَقیرٌ ولَو مَلَكَ الدُّنیا بِحَذافیرِها .

امام علی علیه السلام : آدم حریص ، فقیر است ، گرچه مالک تمام دنیا گردد .

غرر الحکم : ح ۱۷۵۳ .

حدیث۵۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسَدُ مَطِیَّةُ التَّعَبِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، مَرکب رنج و عذاب است .

بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۳ ح ۷۱.

حدیث۵۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسَدُ حَبسُ الرّوحِ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، زندانی کردن روح است .

غرر الحکم : ح ۳۷۲ .

حدیث۵۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسَدُ لا یَجلِبُ إلاّ مَضَرَّةً وغَیظا ، یوهِنُ قَلبَکَ ، ویَمرِضُ جِسمَکَ ، وشَرُّ مَا استَشعَرَ قَلبُ المَرءِ الحَسَدُ .

امام علی علیه السلام : حسادت ، جز زیان و خشم ، دستاوردی ندارد . حسادت ، دل را سست و تن را بیمار می کند . بدترین چیزی که قلب آدمی احساس می کند ، حسادت است .

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۵۶ ح ۲۹ .

حدیث۵۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسودُ أبَدا عَلیلٌ .

امام علی علیه السلام : حسود ، همیشه بیمار است .

غرر الحکم : ح ۷۸۲ .

حدیث۵۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَسودُ دائِمُ السُّقمِ وإن کانَ صَحیحَ الجِسمِ .

امام علی علیه السلام : حسود ، همیشه بیمار [و رنجور] است ، گرچه جسمش سالم باشد .

غرر الحکم : ح ۱۹۶۳ .

حدیث۵۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحسَودُ لا یَسودُ .

امام علی علیه السلام : حسود ، به آقایی نمی رسد .

غرر الحکم : ح ۱۰۱۷ .

حدیث۵۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

العَجَبُ لِغَفلَةِ الحُسّادِ عَن سَلامَةِ الأَجسادِ .

امام علی علیه السلام : بی توجّهی حسودان نسبت به سلامت خود ، شگفت آور است!

غرر الحکم : ح ۱۸۰۳ .

حدیث۵۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحاسِدُ یُظهِرُ وُدَّهُ فی أقوالِهِ ، ویُخفی بُغضَهُ فی أفعالِهِ ، فَلَهُ اسمُ الصَّدیقِ وصِفَةُ العَدُوِّ .

امام علی علیه السلام : حسود ، دوستی اش را در سخن ، آشکار می کند و کینه اش را در رفتارش پنهان می سازد . او به ظاهر ، نامِ دوست بر خود دارد و در حقیقت ، خصلت دشمن را .

غرر الحکم : ح ۲۱۰۵ .

حدیث۵۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الحَسَدِ شَقاءُ الدُّنیا والآخِرَةِ .

امام علی علیه السلام : نتیجه حسادت ، بدبختی دنیا و آخرت است .

غرر الحکم : ح ۴۶۳۲ .

حدیث۵۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحَقودُ مُعَذَّبُ النَّفسِ ، مُتَضاعَفُ الهَمِّ .

امام علی علیه السلام : آدم کینه توز ، در شکنجه و عذاب است و اندوه مضاعف دارد .

حدیث۵۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اطَّرَحَ الحِقدَ استَراحَ قَلبُهُ ولُبُّهُ .

امام علی علیه السلام : آن که کینه را کنار بگذارد ، قلب و عقلش آرامش می یابد .

. غرر الحکم : ح ۱۹۶۲ ، ح ۸۵۸۴ .

حدیث۵۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الحِدَّةُ ضَربٌ مِنَ الجُنونِ لِأَنَّ صاحِبَها یَندَمُ ، فَإِن لَم یَندَم
فَجُنونُهُ مُستَحکَمٌ .

امام علی علیه السلام : خشم (تندی) ، نوعی دیوانگی است؛ زیرا خشمگین ، پشیمان می گردد و اگر پشیمان نشود ، دیوانگی اش قطعی است .

نهج البلاغة : الحکمة ۲۵۵ .

حدیث۵۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجاجَةُ تَسُلُّ الرَّأیَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت ، تدبیر را کُند می کند .

نهج البلاغة : الحکمة ۱۷۹ .

حدیث۵۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّجاجُ یُفسِدُ الرَّأیَ .

امام علی علیه السلام : لجاجت ، تدبیر را تباه می سازد .

غرر الحکم : ح ۱۰۷۸ .

حدیث۵۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ اللَّجاجِ العَطَبُ .

امام علی علیه السلام : دستاورد لجاجت ، تباهی است .

غرر الحکم : ح ۴۵۹۶ .

حدیث۵۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

راکِبُ اللَّجاجِ مُتَعَرِّضٌ لِلبَلاءِ .

امام علی علیه السلام : آدم لجوج ، در معرض آسیب هاست .

غرر الحکم : ح ۵۳۸۹ .

حدیث۵۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنّی لَأُبغِضُ الرَّجُلَ ـ أو اُبغِضُ لِلرَّجُلِ ـ أن یَکونَ کَسلانَ عَن أمرِ دُنیاهُ ، ومَن کَسِلَ عَن أمرِ دُنیاهُ فَهُوَ عَن أمرِ آخِرَتِهِ أکسَلُ .

امام علی علیه السلام : من مردی را که در کار دنیا سستی می کند ، خوش نمی دارم ؛ زیرا اگر در کار دنیا سستی کند ، در کار آخرت ، بیشتر سستی خواهد کرد .

الکافی : ج ۵ ص ۸۵ ح ۴ .

حدیث۵۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الأشياءَ لَمّا ازدَوَجَتِ ازدَوَجَ الكَسَلُ وَالعَجزُ ، فَنُتِجا بَينَهُمَا الفَقرَ .

امام على عليه السلام : وقتى اشيا ، دو به دو جفت شدند ، سستى و ناتوانى با هم جفت شدند و فقر و تنگ دستى را به بار آوردند .

الكافى : ج ۵ ص ۸۶ ح ۸ .

حديث۵۸۸۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: تَراهُ بَعيدا كَسَلُهُ ، دائِما نَشاطُهُ .

امام على عليه السلام ـ در تبيين صفات مؤمن ـ : او را مى بينى در حالى كه سستى از او دور و شادابى اش هميشگى است .

الكافى : ج ۲ ص ۲۳۰ ح ۱ .

حديث۵۸۹۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن تَعَمَّقَ لَم يُنِب إلَى الحَقِّ .

امام على عليه السلام : آن كه تندروى كند ، به حق نمى رسد .

غرر الحكم : ح ۸۸۵۲ .

حديث۵۸۹۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا تَرَى الجاهِلَ إلاّ مُفرِطا أو مُفَرِّطا .

امام على عليه السلام : نادان را نمى بينى ، مگر در حال زياده روى يا كم گذاردن .

نهج البلاغة : الحكمة ۷۰ .

حديث۵۸۹۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

قَلَّ مَن تَشَبَّهَ بِقَومٍ إلاّ أوشَكَ أن يَكونَ مِنهُم .

امام على عليه السلام : كمتر كسى است كه خود را شبيه گروهى كند و به زودى يكى از آنها نشود .

نهج البلاغة : الحكمة ۲۰۷ .

حديث۵۸۹۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن كَثُرَ فِكرُهُ فِى اللَّذّاتِ غَلَبَت عَلَيهِ .

امام على عليه السلام : آن كه در لذّت ها (خوشى ها) بسيار انديشه كند ، لذّت ها بر او غالب مى شوند .

غرر الحكم : ح ۸۵۶۴ .

حدیث۵۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن كَثُرَ فِكرُهُ فِی المَعاصِی دَعَتهُ إلَيها .
امام علی علیه السلام : آن که در گناهان ، بسیار اندیشه کند ، [این کار ،] او را به گناه می کشانَد .
غرر الحکم : ح ۸۵۶۱ .

حدیث۵۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَرَضَ اللّه ُ ... تَركَ شُربِ الخَمرِ تَحصينا لِلعَقلِ .
امام علی علیه السلام : خداوند ، واجب کرد : ... ترک می گساری را برای حفظ عقل .
نهج البلاغة : الحکمة ۲۵۲ .

حدیث۵۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: إذا عاتَبتَ الحَدَثَ فَاترُك لَهُ مَوضِعا مِن ذَنبِهِ لِئَلّا يَحمِلَهُ الإخراجُ عَلَى المُكابَرَةِ .
امام علی علیه السلام : ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هرگاه جوان را سرزنش می کنی ، از برخی گناهان درگذر تا سرزنش ، او را به سرسختی (مقابله) وادار نکند .
شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۱۹ .

حدیث۵۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
الإفراطُ فِی المَلامَةِ يَشِبُّ نيرانَ اللَّجاجَةِ .
امام علی علیه السلام : زیاده روی در سرزنش ، آتش لجبازی را شعله ور می گردانَد .
عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲ ح ۱۵۹ .

حدیث۵۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إذا عاتَبتَ فَاستَبقِ .
امام علی علیه السلام : هرگاه سرزنش کردی ، جایی [برای بازگشت] باقی بگذار .
غرر الحکم : ح ۳۹۷۷ .

حدیث۵۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: إذَا احتَجتَ إلَی المَشورَةِ فی أمرٍ قَد طَرَأَ عَلَیکَ فَاستَبدِهِ بِبِدایَةِ الشُّبّانِ ؛ فَإِنَّهُم أحَدُّ أذهانا ، وأسرَعُ حَدسا ، ثُمَّ رُدَّهُ بَعدَ ذلِکَ إلی رَأیِ الکُهولِ وَالشُّیوخِ لِیَستَعقِبوهُ ویُحسِنُوا الِاختِیارَ لَهُ ؛ فَإِنَّ
تَجرِبَتَهُم أکثَرُ .

امام علی علیه السلام ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ : هر گاه به مشورت نیازمند شدی ، نخست ، از مشورت با جوانان آغاز کن؛ زیرا ذهن آنان ، تیزتر و حدس

آنان ، سریع تر است . پس مسئله را به میان سالان و پیرمردان ، واگذار تا در آن نقّادی کرده ، بهترین را برگزینند؛ چرا که تجربه آنان ، بیشتر است .

شرح نهج البلاغهْ : ج ۲۰ ص ۳۳۷ ح ۸۶۶ .

حدیث۵۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إن شِئتَ ثَنَّیتُ بِموسیع کَلیم اللّه ـ صَلَّی اللّه ُ عَلَیهِ ـ إذ یَقولُ : «رَبِّ إِنِّی لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ» وَاللّه ِ ما سَأَلَهُ إلاّ خُبزا یَأکُلُهُ ، لِأَنَّهُ کانَ یَأکُلُ بَقلَةَ الأَرضِ . ولَقَد کانَت خُضرَةُ البَقلِ تُری مِن شَفیفِ صِفاقِ بَطنِهِ ، لِهُزالِهِ وتَشَذُّبِ لَحمِهِ .

امام علی علیه السلام : ... اگر می خواهی ، یکی دیگر [از انبیای الهی] ، را موسای کلیم اللّه ـ که درود و سلام خدا بر او باد ـ را نمونه [در تنگ دستی] بیاورم ، آن زمان که گفت : «پروردگارا! من به هر خیری که به سویم بفرستی سخت نیازمندم» . به خدا سوگند ، از خداوند ، جز نانی که بخورد ، نخواست؛ چرا که وی ، از سبزی های زمین می خورد ، چندان که به خاطرِ لاغری تن و تکیدگی گوشت بدن ، رنگ آن سبزی از پوست تُنُک شکم او نمایان بود .

نهج البلاغهْ : الخطبهْ ۱۶۰ .

حدیث۵۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَمّا رَجَعَتِ

امام علی علیه السلام : چون دختران شعیب ، نزد پدر باز گشتند ، پدر ، بدانان گفت : «زود برگشتید؟!» .

آنان ، داستان موسی علیه السلام را باز گفتند، ولی وی را نمی شناختند . شعیب علیه السلام ، به یکی از آنان گفت : «به سویش برو و او را فرا خوان تا پاداش آب دادن به گوسفندان را به وی بدهیم» .

دختر به سوی موسی علیه السلام آمد و آن چنان که خداوند در قرآن حکایت می کند : «با شرم ، راه می رفت» و گفت : پدرم ، تو را می خوانَد تا پاداش آب دادن به گوسفندان را به تو بدهد .

موسی علیه السلام به همراه دختر برخاست . دختر از جلو حرکت می کرد و چون باد لباسش را تکان داد و پشتش نمایان می شد ، موسی علیه السلام به وی گفت : «پشت سرِ من ، حرکت کن و مرا با ریگ هایی که به جلو پرتاب می کنی ، راهنمایی کن؛ چرا که ما مردمانی هستیم که به پشت سرِ زنان ، نگاه نمی کنیم» .

وقتی موسی علیه السلام بر شعیب علیه السلام وارد شد ، داستانش را برای شعیب علیه السلام ، باز گفت . شعیب علیه السلام به وی گفت : «مترس! از دست ستمگران ، نجات یافتی» .

یکی از دختران شعیب گفت : «ای پدر! او را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می کنی . هم نیرومند [و هم] امانتدار است» .

شعیب علیه السلام به آن دختر گفت : نیرومندی اش را با کشیدن دلو از چاه به تنهایی ، دانستی ، امانتداری اش را از کجا شناختی؟

دختر گفت : آن گاه که به من گفت : «پشتِ سرم حرکت کن و مرا راهنمایی نما؛ چرا که ما مردمانی هستیم که به پشت سرِ زنان ، نگاه نمی کنیم» ، دانستم که او از مردمانی است که به پشت سرِ زنان ، نگاه نمی کند و این ، نشانه امانتداری اش بود .

فی المصدر : «رجعتا ابنتا» وما أثبتناه هو الأصحّ .

حدیث۵۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ لَهُ ـ أی لِموسیع ـ شُعَیبٌ : « إِنِّی أُرِیدُ أَنْ أُنکِحَکَ إِحْدَی ابْنَتَیَّ هَـتَیْنِ عَلَی أَن تَأْجُرَنِی ثَمَـنِیَ حِجَجٍ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِندِکَ وَ مَآ أُرِیدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَیْکَ سَتَجِدُنِی إِن شَآءَ اللَّهُ مِنَ الصَّـلِحِینَ » .

فَقالَ لَهُ موسیع : «ذَ لِکَ بَیْنِی وَ بَیْنَکَ أَیَّمَا الْأَجَلَیْنِ قَضَیْتُ فَلَا عُدْوَ نَ عَلَیَّ» أی لا سَبیلَ عَلَیَّ إن عَمِلتُ عَشرَ سِنینَ أو ثمانِیَ سِنینَ ، فَقالَ موسیع : «اللَّهُ عَلَی مَا نَقُولُ وَ کِیلٌ» .

امام علی علیه السلام : شعیب علیه السلام به [موسی علیه السلام] گفت : «می خواهم یکی از آن دو دختر خود را به نکاح تو درآورم ، به این شرط که هشت سال برای من کار کنی ، و اگر ده سال را تمام گردانی ، اختیار با توست و نمی خواهم بر تو سخت بگیرم و مرا ـ إن شاءاللّه ـ از درستکاران خواهی یافت» .

موسی علیه السلام به [شعیب علیه السلام] گفت : این ، قرارداد میان من و تو باشد که هر یک از دو مدّت را به انجام رسانیدم ، بر من تعدّی نباشد ؛ یعنی سلطه ای بر من نباشد اگر ده سال یا هشت سال کار کردم .

سپس موسی علیه السلام گفت : «و خدا بر آنچه می گوییم ، وکیل است» .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۳۸ .

حدیث۵۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَرَزَ الإیمانُ کُلُّهُ إلَی الشِّرکِ کُلِّهِ .

پیامبر صلی الله علیه و آله ـ به هنگام رویارویی امام علی علیه السلام با عمرو بن عبدِ وَد ـ : تمام ایمان در برابر تمام شرک ، ظاهر گشت .

کنز الفوائد : ج ۱ ص ۲۹۷ .

حدیث۵۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: ألا وإنَّ لِکُلِّ مَأمومٍ إماما یَقتَدی بِهِ ، ویَستَضیءُ بِنورِ عِلمِهِ ، ألا وإنَّ إمامَکُم قَدِ اکتَفی مِن دُنیاهُ بِطِمرَیهِ

امام علی علیه السلام ـ در نامه اش به کارگزار خود در بصره ، عثمان بن حُنَیف ـ : بدان که هر پیروی را پیشوایی است که به او اقتدا می کند و به نور دانش او روشنایی می گیرد . بدان که پیشوای شما از دنیایش به دو تکّه لباس و به دو گِرده نان ، بسنده کرده است

. بدان که شما بر این روش توان ندارید ، امّا با وَرَع و تلاش و عفّت و درستی مرا یاری کنید . به خدا سوگند ، از دنیای شما طلا و نقره ای ذخیره نکردم و از غنیمت های آن ، چیز زیادی نیندوختم و به جای لباس کهنه ام ، لباسی آماده نساختم .

الطِّمْر : الثوب الخَلَق (النهایهٔ : ج ۳ ص ۱۳۸) .

حدیث۵۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَدُ السّوءِ یَهدِمُ الشَّرَفَ ، وَ یَشینُ السَّلَفَ.

امام علی علیه السلام : فرزند ناشایست ، شرافت را تباه و نیاکان را بدنام می کند .

غرر الحکم : ح ۱۰۰۶۵.

حدیث۵۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَدُ السّوءِ یَعِرُّ

امام علی علیه السلام : فرزند ناشایست ، نیاکان را لکّه دار و نسل را تباه می سازد .

المَعَرَّةُ : الأمر القبیح المکروه و الأذی (النهایهٔ : ج ۳ ص ۲۰۵ «عرر»).

حدیث۵۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلَدٌ عَقُوقٌ مِحنَةٌ وشُؤمٌ.

امام علی علیه السلام : فرزند نافرمان ، [مایه] رنج و شوم است .

غرر الحکم : ح ۱۰۰۷۲، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۰۴ ح ۹۲۴۷.

حدیث۵۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أشَدُّ المَصائِبِ سوءُ الخَلَفِ.

امام علی علیه السلام : سخت ترین مصیبت ها ، ناشایستی نسل است .

غرر الحکم : ح ۲۹۶۳.

حدیث۵۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الأولادِ العاقُّ .

امام علی علیه السلام : بدترینِ فرزندان ، فرزند نافرمان است .

غرر الحکم : ح ۵۶۸۸ .

حدیث۵۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إيّاكُم و تَزويجَ الحَمقاءِ ؛ فَإِنَّ صُحبَتَها بَلاءٌ، و وُلدَها ضَياعٌ.
امام علی علیه السلام : از ازدواج با زن کم خِرد بپرهیزید ؛ چرا که همراهی او بلاست و فرزندانش تباه .
الکافی : ج ۵ ص ۳۵۳ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۰۶ ح ۳۱ کلاهما عن السکونی عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث۵۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن سَرَّهُ أن يَنظُرَ إلى أشبَهِ النّاسِ بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهما بَينَ عُنُقِهِ إلى وَجهِهِ، فَليَنظُر إلَى الحَسَنِ بنِ عَلِيٍ.
ومَن سَرَّهُ أن يَنظُرَ إلى أشبَهِ النّاسِ بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ما بَينَ عُنُقِهِ إلى كَعبِهِ خَلقا و لَونا، فَليَنظُر إلَى الحُسَينِ بنِ عليٍ.
امام علی علیه السلام : هر کس خوش حال می شود که به شبیه ترینِ مردم به پیامبر خدا از گردن تا صورت ، نگاه کند ، به حسن بن علی علیهماالسلامبنگرد و هر کس خوش حال می شود که به شبیه ترینِ مردم به پیامبر خدا از گردن تا پا ، از نظر شکل و رنگ نگاه کند ، به حسین بن علی علیهماالسلامبنگرد .
المعجم الکبیر : ج ۳ ص ۹۵ ح ۲۷۶۸ ، تاریخ دمشق : ج ۱۴ ص ۱۲۵ وفیه «وثغره» بدل «الی وجهه» وکلاهما عن هبیرة بن یریم.

حدیث۵۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن أرادَ أن يَنظُرَ إلى وَجهِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهمِن رأسِهِ إلى عُنُقِهِ، فَليَنظُر إلَى الحَسَنِ، و مَن أرادَ أن يَنظُرَ إلى ما لَدُن عُنُقِهِ إلى رِجلِهِ، فَليَنظُر إلَى الحُسَينِ، اقتَسَماهُ.
امام علی علیه السلام : هر کس می خواهد به سیمای پیامبر خدا ، از سر تا گردن ، نگاه کند ، به حسن بنگرد و هر کس می خواهد به پایین تر از گردن تا پای وی نگاه کند ، باید به حسین بنگرد . آن دو ، شباهت به وی را تقسیم کرده اند .
المعجم الکبیر : ج ۳ ص ۹۵ ح ۲۷۶۹ عن هبیرة بن یریم کنز العمّال : ج ۱۳ ص ۶۵۹ ح ۳۷۶۷۴.

حدیث۵۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أقبَلَ رَجُلٌ مِنَ الأَنصارِ إلى رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهفَقالَ : يا رَسولَ اللّه ، هـذِهِ بِنتُ عَمّي، و أنَا فُلانُ ابنُ فُلانٍ، حَتّى عَدَّ عَشَرَةَ آباءٍ ، و هِيَ فُلانَةُ بِنتُ فُلانٍ حَتّى عَدَّ عَشَرَةَ آباءٍ، لَيسَ في حَسَبي ولا حَسَبِها حَبَشِيٌ، و إنَّها وَضَعَت هذَا الحَبَشِيَ !
فَأطرَقَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله طَويلًا، ثُمَّ رَفَعَ رَأسَهُ فَقالَ : إنَّ لَكَ تِسعَةً وَ تِسعينَ عِرقا، و لَها تِسعَةً وَ تِسعينَ عِرقا، فَإِذَا اشتَمَلَت اضطَرَبَتِ العُروقُ، و سَأَلَ اللّه َ عز و جل كُلُّ عِرقٍ مِنها أن يُذهِبَ الشَّبَهَ إلَيهِ، قُم فَإِنَّهُ وَلَدُكَ، و لَم يَأتِكَ إلاّ مِن عِرقٍ مِنكَ أو عِرقٍ مِنها .
قالَ : فَقامَ الرَّجُلُ و أخَذَ بِيَدِ امرَأَتِهِ، و ازدادَ بِها و بِوَلَدِها عُجبا.
امام علی علیه السلام : یکی از انصار ، رو به پیامبر خدا کرد و گفت : ای پیامبر خدا! این ، دختر عموی من است و من ، فلانی پسر

فلانی هستم (و تا ده تن از نیاکان خود را شمرد) و او فلانی ، دختر فلانی است (و تا ده تن از نیاکان او را شمرد) . نه در نسب من ، نه در نسب او هیچ سیاهپوستی وجود ندارد ، حال آن که او این سیاه پوست حبشی را به دنیا آورده است !

پیامبر خدا ، مدّتی طولانی سر به زیر انداخت . سپس ، سر خود را بلند کرد و فرمود : «همانا تو ۹۹ ریشه داری و او هم ۹۹ ریشه دارد . هرگاه با او درآمیزی ، ریشه ها به حرکت درمی آیند و هر ریشه ای از خداوند متعال می خواهد که [فرزند]شباهت به او ببرد . برخیز که او فرزند توست و جز از بُن تو یا بُن او نیست» .

آن مرد ، برخاست و دست همسرش را گرفت و خرسندی اش نسبت به او و فرزندش افزون شد .

الجعفریّات : ص ۹۰ ، النوادر : ص ۱۷۸ ح ۲۹۷ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۵۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسنُ الأخلاقِ بُرهانُ کَرَمِ الأَعراقِ .

امام علی علیه السلام : خوش اخلاقی ، دلیل کرامت ریشه هاست .

غرر الحکم : ح ۴۸۵۵ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۲۸ ح ۴۳۹۷.

حدیث۵۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا کَرُمَ أصلُ الرَّجُلِ کَرُمَ مَغیبُهُ و مَحضَرُهُ.

امام علی علیه السلام : هر گاه کسی از بزرگواری خانوادگی برخوردار باشد ، برخورد او در پشتِ سر و پیشِ رو ، بزرگوارانه است .

غرر الحکم : ح ۴۱۶۳ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۳۱ ح ۲۹۵۸ وفیه «أهل» بدل «أصل».

حدیث۵۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم فی طَلَبِ الحَوائِجِ بِشِرافِ النُّفوسِ، ذَوی الاُصولِ الطَّیِّبَةِ ؛ فَإِنَّها عِندَهُم أقضَی، و هِیَ لَدَیکُم أَزْکی.

امام علی علیه السلام : بر شما باد که در برآوردن نیازهایتان ، نزد انسان های شرافتمندِ دارای ریشه های نیکو بروید ؛ چرا که نیازِ شما نزد آنان بیشتر برآورده می شود و آنان ، نزد شما پاکیزه ترند .

غرر الحکم : ح ۶۱۶۲ .

حدیث۵۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکُم فی قَضاءِ حَوائِجِکُم بِکِرامِ الأنفُسِ و الاُصولِ ، تُنجَح لَکُم عِندَهُم مِن غَیرِ مِطالٍ و لا مَنٍّ .

امام علی علیه السلام : بر شما باد که در بر آوردن نیازهایتان به سراغ انسان های کرامتمند و ریشه دار روید . نزد آنان ، بی درنگ و

بی منّت ، حاجت روا می شوید .

غرر الحکم : ح ۶۱۵۸ .

حدیث۵۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَأَتاهُ عَلِیٌّ علیه السلام : فَضَرَبَهُ بِقائِمِ سَیفِهِ وقالَ : أَدرَکَکَ عِرقٌ مِن اُمِّکَ.

مروج الـذهب ـ در یـادکرد محمّـد بن حنفیه هنگـامی که در بحران جنـگ جمل در مواجهه با نیزه ها و تیرها توقف کرد ـ امام علی علیه السلامبه سوی او آمد و با غلاف شمشیر به او زد وفرمود: «رگی از مادرت در تو تأثیر گذاشته است!».

مروج الذهب : ج ۲ ص ۳۷۵ ، شرح نهج البلاغهٔ : ج ۱ ص ۲۴۳.

حدیث۵۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قـالَ رَسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله : لِیَکُن أوَّلُ مـا تَأْکـُلُ النُّفَسـاءُ الرُّطَبَ ؛ فَـإِنَّ اللّه َ تَعـالی قالَ لِمَریَمَ : «وَ هُزِّی إِلَیْکِ بِجِـذْعِ النَّخْلَهْ تُسَـقِطْ عَلَیْکِ رُطَبًا جَنِیًّا » .

امام علی علیه السـلام : پیامبر خـدا فرمود: «رطب ، بایـد نخستین چیزی باشد که زائو می خورد ؛ چرا که خداوند متعال به مریم [پس از تولّد مسیح]فرمود : «وتنه درخت خرما را به سوی خود تکان ده ، بر تو خرمای تازه فرو می ریزد» » .

گفته شد : ای پیامبر خدا! اگر وقتِ رطب نباشد ؟

فرمود : «هفت خرما از خرمای مدینه . اگر نبود ، هفت خرما از خرمای شهرهایتان ؛ چرا که خداوند عز و جلمی فرماید" : به عزّت و جلال و عظمت و والایی جایگاهم ، سوگند ، زائو ، روز زایمان رطب نمی خورَد ، مگر این که فرزند او ، پسر باشد یا دختر ، بردبار خواهد شد». "

مریم : ۲۵.

حدیث۵۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیرُ تُمورِکُم البَرنیّ،

امام علی علیه السلام : بهترین خرمای شما ، بَرنی است .از آن به زنان در دوران

نفاسشان بدهید تا فرزندانتان حکیم شوند .

البَرنی : ضَرْبٌ من التمر أحمر مُشْرَبٌ بِصُفْرَهٔ، کثیرُ اللِّحاء، عَذبُ الحلاوهٔ (لسان العرب : ج ۱۳ ص ۵۰ «برن»).

حدیث۵۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمیلُ المَقصَدِ یَدُلُّ عَلی طَهارَهِٔ المَولِدِ.

امام علی علیه السلام : زیبایی هدف بر پاکی ولادت ، دلالت دارد .

غرر الحکم : ح ۴۷۵۸.

حدیث۵۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: لا یُبغِضُکُم إلّا ثَلاثَةٌ: وَلَدُ زِنا، وَ مُنافِقٌ، وَ مَن حَمَلَت بِهِ اُمُّهُ و هِیَ حائِضٌ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ به علی علیه السلام ـ : جز [این] سه گروه ، کسی شما را دشمن نمی دارد : زنازاده ، منافق ، و کسی که مادرش در حال حیض ، باردار شده باشد .

علل الشرایع : ص ۱۴۲ ح ۶ عن اُم سلمهٔ ، بحار الأنوار : ج ۲۷ ص ۱۵۱ ح ۱۹.

حدیث۵۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : إنَّ اللّه حَرَّمَ الجَنَّهَ عَلی کُلِّ فَحّاشٍ بَذیءٍ قَلیلِ الحَیاءِ، لا یُبالی ما قالَ، و لا ما قیلَ لَهُ ؛ فَإِنَّکَ إن فَتَّشتَهُ لَم تَجِدهُ إلّا لِغَیَّهٍ

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا فرمود : «همانا خداوند ، بهشت را بر هر بد زبانِ ناسزاگوی کم حیایی که نه از آنچه می گوید ، باکی دارد و نه از آنچه درباره اش گفته می شود ، حرام کرده است . اگر حال او را بررسی کنی ، او را جز زنازاده یا شریک شیطان نمی یابی» .

پرسیده شد : ای پیامبر خدا! آیا در میان انسان ها شریک شیطان وجود دارد ؟

پیامبر خدا فرمود : «آیا این سخن خداوند عز و جل [به شیطان]را نخوانده ای : «و در اموال و فرزندان با آنان شریک شو» ؟

لِغَیَّهٍ : أی مخلوق من زنا، نقیض لِرشَدَهٍ (مجمع البحرین : ج ۲ ص ۱۳۴۳ «غوی»).

حدیث۵۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَؤُمَ ساءَ میلادُهُ.

امام علی علیه السلام : هر کس پست باشد ، ولادتش ناشایست بوده است .

غرر الحکم : ح ۷۸۱۷.

حدیث۵۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أرادَ أحَدُکُم مُجامَعَهَ زَوجَتِهِ فَلیَقُل : اللّهُمَّ إنّی استَحلَلتُ فَرجَها بِأَمرِکَ، و قَبِلتُها بِأَمانَتِکَ ، فَإِن قَضَیتَ لی مِنها وَلَدا فَاجعَلهُ ذَکَرا سَوِیّا، و لا تَجعَل لِلشَّیطانِ فیهِ نَصیبا و لا شَریکا.

امام علی علیه السلام : هرگاه یکی از شما قصد آمیزش با همسرش را داشت ، باید بگوید : «بار الها! شرمگاه او را به فرمان تو بر خود حلال کردم و او را به عنوان امانت تو پذیرفتم . پس اگر فرزندی از او برای من تقدیر کردی ، او را پسری سالم قرار ده و برای شیطان ، نه بهره ای در او قرار ده ، نه شراکتی».

الخصال : ص ۶۳۷ ح ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۲۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۰ ص ۱۱۵ ح ۱.

حدیث۵۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا عَلِیُ، لا تُجامِع امرَأتَکَ فی أوَّلِ الشَّهرِ و وَسَطِهِ و آخِرِهِ ؛ فَإنَّ الجُنونَ وَ الجُذامَ وَ الخَبَلَ لَیُسرِعُ إلَیها و إلی وَلَدِها.

یا عَلِیُ، لا تُجامِع امرَأتَکَ بَعدَ الظُّهرِ ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ فی ذلِکَ الوَقتِ یَکونُ أحوَلَ، و الشَّیطانُ یَفرَحُ بِالحَوَلِ فِی الإنسانِ.

یا عَلِیُ ، لا تَتَکَلَّم عِنْدَ الجِماعِ ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ لا یُؤمَنُ أن یَکونَ أخرَسَ، و لا یَنظُرَنَّ أحَدٌ إلی فَرْجِ امرَأتِهِ، و لیَغُضَّ بَصَرَهُ عِندَ الجِماعِ، فَإنَّ النَّظَرَ إلَی الفَرجِ یورِثُ العَمی فِی الوَلَدِ.

یا عَلِیُّ ، لا تُجامِع امرَأتَکَ بِشَهوَةِ امرَأةِ غَیرِکَ ؛ فَإنِّی أخشی إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ أن یَکونَ مُخَنَّثا أو مُؤَنَّثا مُخَبَّلاً ... .

یا عَلِیُ ، لا تُجامِعِ امرَأتَکَ مِن قِیامٍ، فَإنَّ ذلِکَ مِن فِعلِ الحَمیرِ ، فَإن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ کانَ بَوّالاً فِی الفِراشِ ، کالحَمیر البَوّالَةِ فی کُلِّ مَکانٍ.

یا عَلِیُ ، لا تُجامِع امرَأتَکَ فِی لَیلَةِ الأضحی فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَیْنَکُما وَلَدٌ یَکونُ لَهُ سِتُّ أصابِعَ أو أربَعُ أصابِعَ.

یا عَلِیُ ، لا تُجامِع امرَأتَکَ تَحتَ شَجَرَةٍ مُثمِرَةٍ ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ یَکونُ جَلّادا قَتّالاً أو عَریفا.

یا عَلِیُ ، لا تُجامِع امرَأتَکَ فی وَجهِ الشَّمسِ وتَلَألُئِها إلّا أن تُرخِیَ سِترا فَیَستُرَکُما؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ لا یَزالُ فی بُؤسٍ وفَقرٍ حَتّی یَموتَ.

یا عَلِیُ ، لا تُجامِع امرَأتَکَ بَینَ الأذانِ وَالإقامَةِ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ یَکونُ حَریصا عَلی إهراقِ الدِّماءِ.

یا عَلِیُ ، إذا حَمَلَتِ امرَأتُکَ فَلا تُجامِعها إلّا و أنتَ عَلی وُضوءٍ ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ یَکونُ أعمَی القَلبِ بَخیلَ الیَدِ.

یا عَلِیُ ، لا تُجامِع أهلَکَ فِی النِّصفِ مِن شَعبانَ ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ یَکونُ مَشؤوما، ذا شأمَةٍ فی وَجهِهِ.

یا عَلِیُ ، لا تُجامِع أهلَکَ فی آخِرِ دَرَجَةٍ مِنهُ إذا بَقِیَ یَومانِ ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ یَکونُ عَشّارا

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ در سفارش به علی علیه السلام ـ : ای علی! با همسر خود در آغاز ماه و میانه آن و پایان آن ، آمیزش نکن ، چرا که دیوانگی و جذام و بی خِردی با شتاب به سراغ همسر و فرزندش می رود .

ای علی! بعد از ظهر با همسرت آمیزش نکن ، که اگر در این زمان فرزندی میان شما به وجود آید ، لوچ می شود و شیطان از چپ بودن چشم انسان ، خرسند می گردد .

ای علی! هنگام آمیزش سخن مگو ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، از این که لال شود ، ایمن نیست . نباید هیچ کس به شرمگاه همسرش نگاه کند و باید هنگام آمیزش ، چشم خود را ببندد ؛ چرا که نگریستن به شرمگاه ، کوریِ فرزند را در پی می آورد .

ای علی! با شهوت زن دیگری با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که من بیم آن را دارم که اگر فرزندی میان شما به وجود آمد ، خنثا باشد یا دختر دیوانه . . . .

ای علی! ایستاده با همسرت آمیزش مکن ؛ چرا که این ، کارِ درازگوش است . اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، بر بستر بول می کند ، مانند درازگوش که در هر جا بول می کند .

ای علی! شبِ عید قربان با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، یا شش انگشتی می شود یا چهار انگشتی .

ای علی! زیر درخت میوه بـا همسـر خود آمیزش مکن ، چرا که اگر میـان شـما فرزنـدی به وجود آیـد ، یـا جلاّـد آدم کُش شود یا عریف .

ای علی! زیر خورشید و تابش آن با همسرت آمیزش مکن ، مگر از رواندازی استفاده کنی که شما را بپوشانَد ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، هماره در گرفتگی و فقر باشد تا بمیرد .

ای علی! میـان اذان و اقـامه بـا همسـر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر میـان شـما فرزنـدی به وجود آیـد ، به خون ریزی حریص می گردد .

ای علی! هرگاه همسرت باردار شد ، با او آمیزش مکن ، مگر این که وضو داشته باشی ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، کوردل و خشکْ دست می گردد .

ای علی! در نیمه شـعبان با همسـر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، شوم گشته و چهره ای زشت می یابد .

ای علی! دو روز مانده به آخر شـعبان با همسرت آمیزش مکن ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، یا باج بگیر می شود و یا یاور ستمکاران ، و نابودی گروهی از مردم به دست او خواهد بود .

ای علی! بر پشت بام ساختمان ها با همسـرت آمیزش مکن ؛ چرا که اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، منافقِ ریاکارِ بدعت گذار می شود .

ای علی! هرگـاه برای مسافرت حرکت کردی ، همان شب با همسـر خود آمیزش مکن ؛ چرا اگر فرزنـدی میان شـما به وجود آیـد ، مال خود را به ناحق مصرف می کند . «همانا تبذیرگران ، برادرانِ شیطان اند» .

ای علی! هرگاه به اندازه سه روز و سه شب سـفر کردی ، با همسر خود آمیزش مکن ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، علیه تو یاور هر ستمگری می شود.

ای علی! آغاز شب با همسر خود آمیزش مکن ؛ چراکه اگر میان شما فرزندی به وجود آید ، از این که افسونگر و ترجیح دهنده دنیا بر آخرت شود ، ایمن نیست .

العَشّارُ: و هو ـ مَن ـ أَخَذَ العُشر من أموال الناس بأمر الظالم (مجمع البحرین: ج ۲ ص ۱۲۱۸ «عشر»).

حدیث۵۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا عَلِیُ ، عَلَیکَ بالجِماعِ لَیلَهَ الإثنَینِ ؛ فَإنَّهُ إن قُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ یَکونُ حافِظا لِکِتابِ اللّه ، راضِیا بِما قَسَمَ اللّه ُ عز و جل .

یا عَلِیُ ، إن جامَعتَ أهلَکَ فی لَیلَهِ الثُّلاثاءِ فَقُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ ؛ فَإنَّهُ یُرزَقُ الشَّهادَهَ بَعدَ شَهادَهِ أن لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ و أنَّ مُحَمَّدا رَسولُ اللّه ، و لا یُعذِّبُهُ اللّه ُ مَعَ المُشرِکینَ ، و یَکونُ طَیِّبَ النَّکهَهِ وَ الفَمِ، رَحیمَ القَلبِ، سَخِیَ الیَدِ، طاهِرَ اللِّسانِ مِنَ الغیبَهِ وَ الکِذبِ وَ البُهتانِ .

یا عَلِیُ ، إن جامَعتَ أهْلَکَ لَیلَهَ الخَمیسِ فَقُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ ؛ فَإنَّهُ یَکونُ حاکِما مِنَ الحُکّامِ ، أو عالِما مِنَ العُلَماءِ . و إن جامَعتَها یَومَ الخَمیسِ عِندَ زَوالِ الشَّمسِ عَن کَبِدِ السَّماءِ فَقُضِیَ بَینَکُما وَلَدٌ ، فَإنَ الشَّیطانَ لایَقرَبُهُ حَتّی یَشیبَ ، و یَکونُ قَیِّما ،

پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله ـ در سـفارش به علی علیه السـلام ـ : ای علی! بر تو باد آمیزش در شب دوشنبه ؛ چرا که اگر فرزندی میان شما به وجود آید ، حافظ کتاب خدا و راضی به قسمت خدا می شود .

ای علی! اگر شب سه شـنبه با همسـرت آمیزش کردی و فرزنـدی میان شـما به وجود آمد ، بعد از گواهی به این که «خدایی جز اللّه

نیست» و این که «محمّد ، فرستاده خداست» ، شهادت روزی اش می شود و خداوند ، او را با مشرکان عذاب نمی کند . خوش بو دهان ، دل مهربان وگشاده دست می شود ، و از غیبت و دروغ و تهمت ، پاکْ زبان می شود .

ای علی! اگر شبِ پنج شنبه با همسرت آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد ، یا فرمان روایی از فرمان روایان و یا دانشمندی از دانشمندان می شود . و اگر روز پنج شنبه ، هنگام مایل شدن خورشید از وسط آسمان با او آمیزش کردی و فرزندی میان

شما به وجود آمد ، شیطان به او نزدیک نمی شود تا پیر شود و به سرپرستی می رسد و خداوند ، سلامت دین و دنیا را روزی وی می گردانَد.

ای علی! واگر شب جمعه با او آمیزش کردی و فرزنددار شدید ، گوینده سخنورِ زبان آور می شود و اگر عصرِ جمعه با او آمیزش کردی و فرزندی میان شما به وجود آمد ، دانشمندی معروف و مشهور می گردد و اگر جمعه شب ، بعد از نماز عشا با او آمیزش کردی ، امید است که آن فرزند ، از اَبدال باشد ، إن شاء اللّه تعالی!

القَیِّمُ : السَّیِّدُ وَسائِسُ الأَمْرِ (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۵۰۲ «قوم»).

حدیث۵۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا أرادَ أَحِدُکُم أن یَأتِیَ أهلَهُ فَلیَتَوَقَّ أوَّلَ الأهِلَّةِ و أَنصافَ الشُّهورِ ؛ فَإِنَّ الشَّیطانَ یَطلُبُ الوَلَدَ فی هـذَینِ الوَقتَینِ، وَ الشَّیاطینُ یَطلُبونَ الشِّرکَ فیهِما ، فَیَجیؤونَ و یُحبِلونَ .

امام علی علیه السلام : هرگاه کسی از شما خواست به همسرش درآید ، باید در اوّل ماه ها و نیمه ماه ها خودداری کند ؛ چرا که شیطان در این دو زمان ، فرزند خواهی می کند و شیطان ها در این زمان ، خواستار مشارکت [در نطفه]هستند . از این رو ، می آیند و باردار می کنند .

الخصال : ص ۶۳۷ ح ۱۰ عن أبی بصیر ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، تحف العقول : ص ۱۲۵ ولیس فیه «ذیله».

حدیث۵۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أولَمَ أبُو الحَسَنِ مُوسی علیه السلاموَلیمَةً عَلی بَعضِ وُلدِهِ ، فَأَطعَمَ أهلَ المَدینَةِ ثَلاثَةَ أیّام الفالوذَجاتِ

الکافی ـ به نقل از علی بن حکم ، از یکی از شیعیان ـ: امام کاظم علیه السلامدر تولّد یکی از فرزندانش ، تا سه روز با کاسه های بزرگ در مساجد و کوچه ها به مردم مدینه با فالوده ، ولیمه داد .

الفالوذَج : نوعٌ من الحلواء (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۴۱۴ «فلذج»).

حدیث۵۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمّا حَضَرَت وِلادَةُ فاطِمَةَ علیهاالسلام، قال رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آلهلِأَسماءَ بِنتِ عُمَیسٍ و اُمِّ سَلَمَةَ : اِحضَراها ، فإذا وَقَعَ وَلَدُها واستَهَلَّ فَأَذِّنا فی اُذُنِهِ الیُمنی و أَقیما فی اُذُنِهِ الیُسری ؛ فَإِنَّهُ لا یُفعَلُ ذلِکَ بِمِثلِهِ إلاّ عُصِمَ مِنَ الشَّیطانِ ، و لا تُحدِثا شَیئا حَتّی آتِیَکُما.

فَلَمّا وَلَدَت فَعَلَتا ذلِکَ ، فَأَتاهُ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آلهفَسَرَّهُ وَ لَبَّأَهُ

امام علی علیه السلام : وقتی زمان زایمان فاطمه سلام اللّه علیها فرا رسید ، پیامبر خدا به اسماء بنت عمیس و امّ سلمه فرمود : «در کنارش باشید . وقتی فرزندش به دنیا آمد و گریست ، در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگویید ؛ چرا که هر جا همانند این کار انجام شده ، نوزاد از شیطان در امان مانده است و هیچ نکنید تا من بیایم» .

وقتی فاطمه علیهاالسلام[او را] به دنیا آورد، آنان همین کار را کردند سپس ، پیامبر خدا آمد و ناف او را بُرید و نخستین خوراک را با آب دهانش به او داد و گفت : «خداوندا! من او را و فرزندان او را از شرّ شیطان رانده شده ، در پناه تو قرار می دهم» .

ألبَأَهُ بِرِیقِهِ : أی صبّ رَیقَهُ فی فیهِ (لسان العرب : ج ۱ ص ۱۵۰ «لبأ»).

حدیث۵۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أنّ رسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهکانَ یُؤتی بالصّبیانِ فَیُبَرِّکُ عَلَیهِم و یُحَنِّکُهُم.

صحیح مسلم ـ به نقل از عایشه ـ هنگامی که کودکان را نزد پیامبر خدا می آوردند ، ایشان آنان را متبرّک می کرد و کام آنان را برمی داشت .

۱۴۱ . امام علی علیه السلام : کام فرزندانتان را با خرما بردارید . پیامبر صلی الله علیه و آله با حسن و حسین علیهماالسلاماین گونه کرد .

صحیح مسلم : ج ۳ ص ۱۶۹۱ ح ۲۷ ، المصنّف لابن أبی شیبة : ج ۵ ص ۴۳۰ ح ۴.

حدیث۵۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أما إنَّ أهلَ الکوفَةِ لو حَنَّکوا أولادَهُم بِماءِ الفُراتِ لَکانوا شیعَةً لَنا.

امام علی علیه السلام : آگاه باشید که اگر اهل کوفه ، کام فرزندانشان را با آب فرات برمی داشتند ، هر آینه ، پیرو ما می شدند .

الکافی : ج ۶ ص ۳۸۹ ح ۵ ، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۴۴۸ ح ۵ .

حدیث۵۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَمّوا أَولادَکُم قَبلَ أن یولَدوا ، فَإن لَم تَدروا أَذَکَرٌ أَم اُنثی فَسَمُّوهُم بِالأَسماءِ الَّتی تَکُونُ لِلذَّکَرِ وَ الاُنثی ؛ فَإِنَّ أَسقاطَکم إذا لَقوکُم یَومَ القِیامَةِ و لَم تُسَمُّوهُم یَقولُ السِّقطُ لِأَبیهِ : أَلاّ سَمَّیتَنی ؟ و قَد سَمَّی رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهمُحسِنا قَبلَ أن یولَدَ !

امام علی علیه السلام : بر فرزندانتان ، پیش از آن که زاده شوند ، نام بگذارید و اگر نمی دانید دخترند یا پسر ، آنان را به نام هایی که هم برای پسر است و هم برای دختر ، بنامید ؛ چرا که فرزندان سقط شده شما وقتی روز قیامت با شما ملاقات کنند در حالی که نام بر آنها نگذاشته اید ، به پدر خود می گوید : چرا بر من نام ننهادی ؟ و پیامبر خدا ، محسن (فرزند سقط شده زهرا علیهاالسلام) را پیش از آن که به دنیا بیاید ، نام نهاد .

الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۲، عن أبی بصیر عن الإمام الصادق عن أبیه عن جده علیهم السلام ، الخصال : ص ۶۳۴ .

حدیث۵۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَأَلتُهُ عَن مَولودٍ یُحلَقُ رَأسُهُ بَعدَ یَومِ السّابِعِ؟ فَقالَ : إذا مَضی سَبعَةُ أیامٍ فَلَیسَ عَلَیهِ حَلقٌ.

الکافی ـ به نقل از علی بن جعفر ـ : از امام کاظم علیه السلام درباره نوزاد که آیا پس از روز هفتم سرش تراشیده می شود ، پرسیدم ؟

فرمود : «وقتی از هفت روز گذشت ، تراشیدن بر او نیست» .

الکافی : ج ۶ ص ۳۸ ح ۱، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۹ ح ۴۷۲۹.

حدیث۵۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَأَلتُ أبَا الحَسَنِ علیه السلام عَن خِتانِ الصَّبِیِّ لِسَبعَةِ أیّامٍ ؛ مِنَ السُّنَّةِ هُوَ أو یُؤَخَّرُ ؟ وأَیُّهُما أفضَلُ ؟

قالَ : لِسَبعَةِ أیّامٍ مِنَ السُّنَّةِ ، وإن اُخِّرَ فَلا بَأسَ .

الکافی ـ به نقل از علی بن یقطین ـ : از امام کاظم علیه السلام پرسیدم : ختنه پسر بچّه در روز هفتم [تولّد] از سنّت است یا می توان آن را به تأخیر انداخت ؟ و کدام برتر است ؟

فرمود : «در روز هفتم ، از سنّت است و اگر عقب بیفتد ، اشکالی ندارد» .

الکافی : ج ۶ ص ۳۶ ح ۷ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۵ ح ۱۷۸۰ ، وسائل الشیعة : ج ۱۵ ص ۱۶۵ ح ۱ .

حدیث۵۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مِن لَبَنٍ یُرضَعُ بِهِ الصَّبِیُ أعظَمُ بَرَکَةً عَلَیهِ مِن لَبَنِ اُمِّهِ .

امام علی علیه السلام : هیچ شیری که کودک با آن تغذیه شود ، با برکت تر از شیر مادرش نیست .

الکافی : ج ۶ ص ۴۰ ح ۱، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۰۸ ح ۳۶۵ کلاهما عن طلحة بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۷۵ ح ۴۶۶۳.

حدیث۵۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَخَیَّروا لِلرَّضاعِ کَما تَتَخَیَّرونَ لِلنِّکاحِ ؛ فَإِنَّ الرَّضاعَ یُغَیِّرُ الطِّباعَ .

امام علی علیه السلام : برای شیردادن ، [دایه های شایسته را] گزینش کنید ، همان گونه که برای ازدواج گزینش می کنید ؛ چرا که شیر ، طبیعت ها را تغییر می دهد .

قرب الإسناد: ص ۹۳ ح ۳۱۲ عن الحسین بن علوان عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بحار الأنوار: ج ۱۰۳ ص ۳۲۳ ح ۱۰.

حدیث۵۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنظُروا مَن تُرضِعُ أَولادَكُم ؛ فَإِنَّ الوَلَدَ يَشِبُّ عَلَيهِ .

امام علی علیه السلام : ببینید چه کسی فرزندانتان را شیر می دهد ؛ چرا که فرزند ، بر همان پایه رشد می کند .

الكافی : ج ۶ ص ۴۴ ح ۱۰ عن غياث بن إبراهيم عن الإمام الصادق عليه السلام.

حدیث۵۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَطعِموا صِبيانَكُم الرُّمّانَ ؛ فَإِنَّهُ أسرَعُ لِألسِنَتِهِم.

امام علی علیه السلام : به کودکانتان انار بدهید ؛ چرا که مایه رویش شتابنده تر دندان ها است .

الأمالی للطوسی : ص ۳۶۲ ح ۷۵۳ عن علی بن علی الدعبلی عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلامعن النزال بن سيرة، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۱ ح ۱۲۲۷.

حدیث۵۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُروا أولادَكُم بِطَلَبِ العِلمِ.

امام علی علیه السلام : فرزندانتان را به آموختن دانش ، امر کنید .

كنز العمّال : ج ۱۶ ص ۵۸۴ ح ۴۵۹۵۳ نقلاً عن جزء ابن عمشليق .

حدیث۵۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن سَألَ فی صِغَرِهِ أجابَ فی كِبَرِهِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در خردسالی بپرسد ، در بزرگ سالی پاسخ می دهد .

غرر الحكم : ح ۸۲۷۳ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۴۷ ح ۷۸۷۹.

حدیث۵۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن لَم يَتَعَلَّم فِی الصِّغَرِ لَم يَتَقَدَّم فِی الكِبَرِ .

امام علی علیه السلام : کسی که در کودکی نیاموزد ، در بزرگ سالی پیش نمی افتد .

غرر الحكم : ح ۸۹۳۷ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۶۳ ح ۸۴۲۴ .

حدیث۵۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَرِّض بَنيكَ عَلَى الآدابِ فى الصِّغَرِ كَى ما تَقَرَّ بِهِم عَيناكَ فِى الكِبَرِ

و إنَّما مَثَلُ الآدابِ تَجمَعُهافى عُنفُوانِ الصِّبا كالنَّقشِ فِى الحَجَرِ

هِىَ الكُنوزُ الّتى تَنمو ذَخائِرُهاو لا يُخافُ عَلَيها حادِثُ الغِيَرِ

امام على عليه السلام :

پسرانت را در كودكى به [آموختن] آداب ، تشويق كن/

تا در بزرگ سالى ، چشمان تو به آنان روشن شود .

و همانا حكايت آدابى كه آن را گِرد مى آورى/

در دوران كودكى ، همانند نقش كَنْدن بر سنگ است .

اينها گنجينه هايى اند كه ذخاير آن رشد مى كند/

و بر آنها از حوادث دگرگون كننده ، بيمى نيست .

الديوان المنسوب إلى الإمام علىّ عليه السلام : ص ۲۴۲ ح ۱۶۳.

حديث۵۹۴۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلَى الإمامِ أن يعلِّمَ أهلَ وِلايَتِهِ حُدودَ الإسلامِ وَالإيمانِ .

امام على عليه السلام : بر پيشواست كه به مردمان تحت حكومتش ، حدود اسلام و ايمان را بياموزد .

غرر الحكم : ح ۶۱۹۹ ، عيون الحكم والمواعظ : ص ۳۲۸ ح ۵۶۳۷ .

حديث۵۹۴۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ! إنَّ لى عَلَيكُم حَقّا ، و لَكُم عَلَيَّ حَقٌّ ؛ فَأَمّا حَقُّكُم عَلَيَّ فَالنَّصيحَةُ لَكُم ، و تَوفيرُ فَيئِكُم عَلَيكُم ، و تعليمُكُم كَى لا تَجهَلوا ، و تأديبُكُم كَيما تَعلَمُوا .

امام على عليه السلام : اى مردم ! مرا بر شما حقّى است و شما را نيز بر من ، حقّى است . امّا حقّ شما بر من ، خيرخواهى براى شما ، افزايش ثروت هايتان و آموزش دادن به شماست تا در نادانى نمانيد ، و پرورش شماست ، تا آگاه شويد .

نهج البلاغة : الخطبة ۳۴ ؛ أنساب الأشراف : ج ۳ ص ۱۵۴ ، تاريخ الطبرى : ج ۵ ص ۹۱ ، الكامل فى التاريخ : ج ۲ ص ۴۰۸ كلّها نحوه ، الإمامة والسياسة : ج ۱ ص ۱۷۱ وفيه «فالنصيحة فى ذات اللّه » بدل «فالنصيحة لكم» .

حديث۵۹۴۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله مُنصِبا

امام على عليه السلام : پيامبر خدا ، اين گونه بود كه پس از [دريافت]بشارت بهشت ، از جانب پروردگارش [نيز]خودش را به زحمت مى انداخت . از اين رو ، خداوند عز و جلفرمود : «وخانواده ات را به نماز امر كن و خود بر آن ، شكيبا باش ...» و ايشان خانواده اش را به آن ، امر مى كرد و خودش بر آن ، شكيبايى مى ورزيد .

النّصَب : التَّعَبُ (النهاية : ج ۵ ص ۶۲ «نصب»).

حديث۵۹۴۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

«قُواْ أَنفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا» : عَلِّموا أنفُسَكُم و أهليكُمُ الخَيرَ.

امام على عليه السلام : ـ درباره سخن خداوند متعال «خودتان و خانواده تان را از آتش نگه داريد» ـ : به خودتان و خانواده تان ، خير بياموزيد .

المستدرك على الصحيحين : ج ۲ ص ۵۳۶ ح ۳۸۲۶ ، شعب الإيمان : ج ۶ ص ۴۱۱ ح ۸۷۰۴ كلاهما عن ربعى .

حديث۵۹۴۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَعناهُ : عَلِّموهُم ما يَنجونَ بِهِ مِنَ النّارِ.

امام على عليه السلام : ـ در تفسير سخن خداوند متعال «اى كسانى كه ايمان آورده ايد! خود و خانواده تان را از آتش ، نگه داريد» ـ معناى آن ، چنين است: به آنان ، چيزهايى را بياموزيد كه به وسيله آن از آتش ، نجات يابند .

منية المريد : ص ۳۸۰.

حديث۵۹۴۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إذا عَقَلَ الغُلامُ و قَرَأ شَيئا مِنَ القُرآنِ عُلِّمَ الصَّلاةَ.

امام على عليه السلام : هرگاه پسر به سنّ درك رسيد و چيزى از قرآن را خواند ، بايد به او نماز آموخته شود .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۱۹۳ ، بحار الأنوار : ج ۸ ص ۱۳۳.

حديث۵۹۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلِّموا صِبيانَكُم الصَّلاةَ، و خُذوهُم بِها إذا بَلَغوا الحُلُمَ.

امام على عليه السلام : به كودكان خود ، نماز ياد دهيد و آن گاه كه بالغ شدند ، از آنان بازخواست كنيد .

غرر الحكم : ح ۶۳۰۵ .

حديث۵۹۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

عَلِّموا صِبيانَكُم الصَّلاةَ، و خُذوهُم بِها إذا بَلَغوا ثَمانَ سِنينَ.

امام على عليه السلام : به كودكان خود ، نماز ياد دهيد و آن گاه كه به هشت سالگى رسيدند، از آنان بازخواست كنيد .

الخصال : ص ۶۲۶ ح ۱۰ عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۱۵.

حدیث۵۹۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
یُؤمَرُ الصَّبِیُ بِالصَّلاهِٔ إذا عَقَلَ، و بِالصَّومِ إذا أطاقَ .
امام علی علیه السلام : کودک ، وقتی اهل درک شد ، به نماز و وقتی توان یافت ، به روزه امر می شود .
دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۱۹۳ ، بحار الأنوار : ج ۸۸ ص ۱۳۳ ح ۵ .

حدیث۵۹۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
حَقُّ الوَلَدِ عَلَی الوالِدِ أن یُحسِنَ اسمَهُ، و یُحسِنَ أدَبَهُ، و یُعَلِّمَهُ القُرآنَ .
امام علی علیه السلام : حقّ فرزند بر پدر ، آن است که نام نیک بر او بگذارد و او را به نیکی تربیت کند و قرآن به او بیاموزد .
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۳۹۹ ، شرح نهج البلاغهٔ : ج ۱۹ ص ۳۶۵.

حدیث۵۹۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلِّموا صِبیانَکُم ما یَنفَعُهُمُ اللّه ُ بِهِ ، لا تَغلِب عَلَیهِمُ المُرجِئَهُٔ بِرَأیِها.
امام علی علیه السلام : به کودکانتان چیزهایی را یاد بدهید که به خاطرش خداوند به آنان بهره برساند و نباید مرجئه با افکارشان بر آنان چیره شوند .
الخصال : ص ۶۱۴ ح ۱۰ عن محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام ، تحف العقول : ص ۱۰۴.

حدیث۵۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ فِی القُرآنِ کُلَّ عِلمٍ إلاَّ الطِّبَّ؟ : أما إنَّ فِی القُرآنِ لآیَهً تَجمَعُ الطِّبَّ کُلَّهُ: « وَکُلُواْ وَاشْرَبُواْ وَلاَ تُسْرِفُواْ »
امام علی علیه السلام : ـ در پاسخ به این پرسش که [چرا]در قرآن، هر دانشی جز دانش طب هست؟ ـ: هان! در قرآن ، آیه ای است که همه طب را یک جا در خود ، گِردآورده است : «بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید» .
الأعراف : ۳۱ .

حدیث۵۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: لا تَطلُبِ الحَیاهَٔ لِتَأکُلَ ، بَلِ اطلُبِ الأَکلَ لِتَحیا .
امام علی علیه السلام : ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ زندگی را برای خوردن مخواه ؛ بلکه خوردن را برای زندگی بخواه .
شرح نهج البلاغهٔ : ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۲۴ .

حدیث۵۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَنبَغى لِلعاقِلِ أن يَتَذَكَّرَ عِندَ حَلاوَةِ الغِذاءِ مَرارَةَ الدَّواءِ .

امام علی علیه السلام : ـ در حکمت های منسوب به ایشان ـ عاقل را بایسته است که به هنگام شیرینیِ غذا ، تلخی دارو را نیز به یاد داشته باشد .

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۲۷۲ ح ۱۴۹ .

حدیث۵۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِلَّةُ الأَكلِ يَمنَعُ كَثيراً مِن أعلالِ الجِسمِ .

امام علی علیه السلام : کم خوری ، مانع بسیاری از بیماری های جسم می شود .

غرر الحکم : ح ۶۷۶۸ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۷۰ ح ۶۲۴۸ .

حدیث۵۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن غَرَسَ فى نَفسِهِ مَحَبَّةَ أنواعِ الطَّعامِ ، اِجتَنى ثِمارَ فُنونِ الأَسقامِ .

امام علی علیه السلام : هر کس در دل خود ، درخت علاقه به انواع غذاها را بکارد ، میوه گونه های ناتن درستی را می چیند .

غرر الحکم : ح ۹۲۱۹ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۲۶ ح ۷۲۱۹ .

حدیث۵۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كَم مِن أكلَةٍ مَنَعَت أكَلاتٍ .

امام علی علیه السلام : چه بسا خوردنی که مانع خوردن ها می شود !

نهج البلاغة : الحکمة ۱۷۱، خصائص الأئمّة علیهم السلام : ص ۱۱۰، غررالحکم : ح ۶۹۳۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۶ ح ۲۹ .

حدیث۵۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يُرَبَّى الصَّبِىُ سَبعا، ويُؤَدَّبُ سَبعا، ويُستَخدَمُ سَبعا، ومُنتَهى طولِهِ فى ثَلاثٍ وعِشرينَ سَنَةً، وعَقلِهِ فى خَمسٍ وثَلاثينَ سَنَةً ، وما كانَ بَعدَ ذلِكَ فَبِالتَّجارِبِ .

امام علی علیه السلام : کودک ، هفت سال پرورش یابد، هفت سال ادب آموزی گردد و هفت سال به خدمت درآید . پایان قد کشیدنش در ۲۳ سالگی و پایان تکامل عقلی اش در ۳۵ سالگی است و آنچه پس از این باشد ، از راه تجربه است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج۳ ص۴۹۳ ح ۴۷۴۶، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۸ ح ۱۶۵۳ وفیه «یرخی» بدل «یُربّی».

حدیث۵۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَلَدُکَ رَیحانَتُکَ سَبعا، وَخادِمُکَ سَبعا، ثُمَّ هُوَ عَدُوُّکَ أو صَدیقُکَ.
امام علی علیه السلام : فرزندت ، هفت سال دسته گل تو و هفت سال خدمتکار توست . سپس یا دشمن توست و یا دوست تو .
شرح نهج البلاغهٔ لابن أبی الحدید : ج ۲۰ ص ۳۴۳ ح ۹۳۷.

حدیث۵۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: بادَرتُ بِوَصِیَّتی إلَیکَ، وأورَدتُ خِصالاً مِنها قَبلَ أن یَعجَلَ بی أجَلی دونَ أن اُفضِیَ إلَیکَ بِما فی نَفسی، أو أن اُنقَصَ فی رَأیی کَما نُقِصتُ فی جِسمِی، أو یَسبِقَنی إلَیکَ بَعضُ غَلَباتِ الهَوی وفِتَنِ الدُّنیا، فَتَکُونَ کَالصَّعبِ
امام علی علیه السلام : در سفارش به فرزندش امام حسن علیه السلام : برای سفارش نمودن به تو اقدام کردم و ویژه های آن را آوردم ، پیش از آن که اَجل به سوی من شتاب گیرد ، بدون آن که آنچه در دل دارم ، به تو برسانم ، یا همان گونه که جسمم ضعیف شده است ، اندیشه ام نیز ضعیف گردد ، و یا آن که پیش از من ، برخی هوس ها و فتنه های دنیا بر تو چیره شوند و در نتیجه ، سرکش و گریزان گردی . همانا قلب جوان ، همانند زمینِ خالی است که هر چه در آن افکنده شود ، می پذیرد . از این رو ، پیش از آن که دلِ تو سخت و فکر تو درگیر شود ، به تربیت تو مبادرت کردم . . . و چون همان را برای تو می خواهم که یک پدر دلسوز می خواهد ، خوب نگریستم و بر آن شدم که تربیت تو ، در حالی باشد که تو رو به زندگی داری و چیزی از روزگار نگذرانده ای ، و دارای نیّتی سالم و نهادی پاکی ، و [همچنین بر آن شدم که]تربیت تو را از آموزش کتاب خداوند عز و جل و تأویل آن ، و قوانین اسلام و احکام آن ، و حلال و حرام آن ، آغاز کنم .
الصَّعب : نقیض الذلول وأصعَبتُ الجمل : إذا ترکتَه فلم ترکبه ولم یمسَسْه حَبْل حتّی صارَ صعبا (الصحاح : ج ۱ ص ۱۶۳ «صعب»).

حدیث۵۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
کُن کَالطَّبیبِ الرَّفیقِ الَّذی یَضَعُ الدَّواءَ بِحَیثُ یَنفَعُ.
امام علی علیه السلام : همانند طبیب همراه باش که دارو را جایی به کار می بَرَد که سودمند است .
مصباح الشریعهٔ : ص ۳۷۰، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۵۳ ح ۲۱.

حدیث۵۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ازجُرِ المُسیءَ بِثَوابِ المُحسنِ.
امام علی علیه السلام : بدْکار را با پاداش دادن به نیکوکار ، [از کار ناشایست]باز دار .
نهج البلاغهٔ : الحکمهٔ ۱۷۷، خصائص الأئمّهٔ : ص ۱۱۰، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۴۴ ح ۱۲.

حدیث۵۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُقوبَةُ العُقلاءِ التَّلویحُ، عُقوبَةُ الجُهَلاءِ التَّصریحُ.

امام علی علیه السلام : مجازات خردمندان ، با تعریض و اشاره است و مجازات نابخردان ، با تصریح .

غرر الحکم : ح ۶۳۲۸ و ح ۶۳۲۹، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۳۹ ح ۵۷۷۶ و ۵۷۷۷ .

حدیث۵۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَلویحُ زَلَّةِ العاقِلِ لَهُ مِن أمَضِّ

امام علی علیه السلام : تعریض و اشاره به لغزش خردمند ، از دردناک ترین سرزنش ها برای اوست .

مَضَّنی الجُرحُ وأمَضّنی : آلَمَنی وأوجعنی (لسان العرب ج ۷ ص ۲۳۳ «مضض»).

حدیث۵۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

التَّعریضُ

امام علی علیه السلام : کنایه زدن به خردمند ، شدیدترین سرزنش برای اوست .

التَّعریض : خِلاف التصریح (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۸۷ «عرض»).

حدیث۵۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ ذَنبٍ مِقدارُ العُقوبَةِ عَلَیهِ إعلامُ المُذنِبِ بِهِ.

امام علی علیه السلام : چه بسا گناهی که اندازه مجازات آن ، آگاه کردن خطا کار از آن است .

غرر الحکم : ح ۵۳۴۲ ، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۶۷ ح ۴۸۹۷.

حدیث۵۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: فَاتَّقِ اللّهَ وَاردُد إلی هؤلاءِ القَومِ أموالَهُم ، فَإِنَّکَ إن لَم تَفعَل ثُمَّ أمکَنَنِی اللّهُ مِنکَ لَاُعذِرَنَّ إلَی اللّهِ فیکَ ، ولَأَضرِبَنَّکَ بِسَیفِی الَّذی ما ضَرَبتُ بِهِ أحَدا إلّا دَخَلَ النّارَ ، ووَاللّهِ لَو أنَّ الحَسَنَ وَالحُسَینَ فَعَلا مِثلَ الَّذی فَعَلتَ ما کانَت لَهُما عِندی هَوادَةٌ ، ولا ظَفِرا مِنّی بِإِرادَةٍ حَتّی آخُذَ الحَقَّ مِنهُما ، واُزیحَ الباطِلَ عَن مَظلَمَتِهِما .

امام علی علیه السلام ـ در نامه ای به یکی از کارگزارانش ـ : پروای الهی داشته باش و اموال این مردم را به آنان ، بازگردان که اگر چنین نکنی و خداوند ، امکان دستیابی به تو را به من بدهد ، درباره تو آن می کنم که [به وظیفه ام عمل کرده و]نزد خدا معذور باشم و با این شمشیرم ، که هر کس را با آن زدم ، وارد دوزخ شد ، بر تو خواهم زد . به خدا سوگند ، اگر حسن و حسین هم کاری را که تو کردی ، انجام دهند ، هیچ هواداری از جانب من نبینند و در اراده من ، هیچ تأثیری نگذارد تا حق را از آنان بستانم و

ستمهایی را که کرده اند ، برطرف سازم .

نهج البلاغة : الكتاب ۴۱ ، بحار الأنوار : ج ۴۲ ص ۱۸۲ ح ۴۰ .

حدیث۵۹۷۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مَن نَصَبَ نَفسَهُ لِلنّاسِ إماما فَليَبدَأ بِتَعليمِ نَفسِهِ قَبلَ

تَعليمِ غَيرِهِ ، وليَكُن تَأديبُهُ بِسيرَتِهِ قَبلَ تَأديبِهِ بِلِسانِهِ . ومُعَلِّمُ نَفسِهِ ومُؤَدِّبُها أَحَقُّ بِالإِجلالِ مِن مُعَلِّمِ النّاسِ ومُؤَدِّبِهِم .

امام على عليه السلام : هر كس خود را پيشواى مردم قرار دهد ، بايد پيش از

آموزش دادن مردم ، از ياد دادن به خود آغاز كند ، و بايد پيش از تربيت زبانى ، با رفتارش تربيت كند . آموزگار و مربّى خود ،

بيش از آموزگار و مربّى مردم، شايسته احترام است .

نهج البلاغة : الحكمة ۷۳ ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۵۶ ح ۳۳ .

حدیث۵۹۷۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

الإِفراطُ فِي المَلامَةِ يَشُبُّ نيرانَ اللَّجاجِ.

امام على عليه السلام : زياده روى در سرزنش كردن ، آتش لجاجت را شعله ور مى سازد .

تحف العقول : ص ۸۴ ، غرر الحكم : ح ۱۷۶۸، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۲ ح ۱ نقلاً عن كشف المحجّة .

حدیث۵۹۷۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

إيّاكَ أن تُكَرِّرَ العَتَبَ ؛ فَإِنَّ ذلكَ يُغرى بِالذَّنبِ، ويُهَوِّنُ العُتبَ.

امام على عليه السلام : بپرهيز از اين كه پى در پى ، سرزنش كنى ؛ چرا كه اين كار ، بر گناه جرئت مى دهد و سرزنش را بى اثر مى سازد .

غرر الحكم : ح ۳۷۴۸، عيون الحكم والمواعظ : ص ۱۶۳ ح ۳۴۸۱.

حدیث۵۹۷۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: إذا عاتَبتَ الحَدَثَ فَاترُك لَهُ مَوضِعا

مِن ذَنبِهِ ؛ لِئَلّا يَحمِلُهُ الإِخراجِ عَلَى المُكابَرَةِ.

امام على عليه السلام ـ از حكمت هاى منسوب به ايشان ـ : هرگاه جوان را

سرزنش كردى ، جايى [براى عذر آوردن] از گناه برايش قرار ده تا قرار گرفتن در تنگنا ، او را به درشتى و سرسختى نكشانَد .

شرح نهج البلاغة : ج ۲۰ ص ۳۳۳ ح ۸۱۹ .

حدیث۵۹۷۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا أدَبَ مَعَ غَضَبٍ .

امام على عليه السلام : با خشم تربيت [ممكن] نيست .

غرر الحكم : ح ۱۰۵۲۹، عيون الحكم والمواعظ : ص ۵۳۱ ح ۹۶۵۴.

حدیث۵۹۷۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

: قَدِّمِ العَدلَ عَلَى البَطشِ تَظفَر بِالمَحَبَّةِ، ولا تَستَعمِلِ الفِعلَ حَيثُ يَنجَعُ

امام على عليه السلام : عدالت را بر خشونت ، پيش دار تا به محبّت دست يابى ، و آن جا كه سخن كارگر مى افتد ، دست به كار مشو .

نَجَعَ فيه القَول والخطابُ والوَعظ : عمل فيه ودخَلَ وأثَّر (لسان العرب : ج ۸ ص ۳۴۸ «نجع») .

حدیث۵۹۷۷

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

يَثَّغِرُ الصَّبِىُّ لِسَبعٍ، ويُؤمَرُ بِالصَّلاةِ لِتِسعٍ، ويُفَرَّقُ بَينَهُم فِى المَضاجِعِ لِعَشرٍ.

امام على عليه السلام : كودك ، در هفت سالگى ، دندان هايش مى ريزد و در نُه سالگى به نماز وادار مى گردد و در ده سالگى ، بسترهايشان جدا مى شود .

الكافى : ج۷ ص۶۹ ح۸ ، تهذيب الأحكام : ج۹ ص۱۸۳ ح۷۳۸ كلاهما عن عيسى بن زيد عن الإمام الصادق عليه السلام.

حدیث۵۹۷۸

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رُفِعتُ إلى رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آلهفى صِغَرى وعَلَىَّ خِرقَةٌ وقَد كُشِفَت عَورَتى ، فَقالَ : غَطّوا حُرمَةَ عَورَتِهِ ؛ فَإِنَّ حُرمَةَ عَورَةِ الصَّغيرِ كَحُرمَةِ عَورَةِ الكَبيرِ، ولا يَنظُرُ اللّه ُ إلى كاشِفِ عَورَةٍ.

المستدرک على الصحيحين : به نقل از محمّد بن بياض : در خردسالى ام مرا خدمت پيامبر خدا بردند . پاره لباسى بر تنم بود و عورتم آشكار شد .

ايشان فرمود : «حريم عورتش را بپوشانيد كه حرمت عورت كودك ، همانند حرمت عورت بزرگ سال است و خداوند ، به آشكار كننده عورت نگاه نمى كند .

المستدرک على الصحيحين : ج ۳ ص ۲۸۸ ح ۵۱۱۹ ، الإصابة : ج ۶ ص ۲۵ ح ۷۸۱۵.

حدیث۵۹۷۹

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

مُباشَرَةُ المَرأَةِ ابنَتَها إذا بَلَغَت سِتَّ سِنينَ شُعبَةٌ مِنَ الزِّنا.

امام علی علیه السلام : تماس [بدنی]زن با دخترش ، وقتی به شش سالگی رسید ، بخشی از زناست .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۹ ح ۱۶۶۰ عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۶.

حدیث۵۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کانَ أبُو الحَسَنِ

الماضی علیه السلامعِندَ مُحمَّدِ بنِ إبراهیمَ والی مَکَّةَ ، وهُوَ زَوجُ فاطِمَةَ بِنتِ أبی عَبدِ اللّه ، وکانَت لِمُحَمَّدِ بنِ إبراهیمَ بِنتٌ تُلبِسُها الثِّیابَ وتَجیءُ إلَی الرِّجالِ فَیَأخُذُها الرَّجُلُ ویَضُمُّها إلَیهِ ، فَلَمّا تَناهَت إلی أبی الحَسَنِ علیه السلام أمسَکَها بِیَدَیهِ مَمدودَتَینِ ، قالَ : إذا أتَت عَلَی الجارِیَةِ سِتُّ سِنینَ لَم یَجُز أن یُقَبِّلَها رَجُلٌ لَیسَ هِیَ بِمَحرَمٍ لَهُ ، ولا یَضُمَّها إلَیهِ .

تهذیب الأحکام ـ به نقل از علی بن عقبه ، از یکی از شیعیان ـ : امام کاظم علیه السلامنزد محمّد بن ابراهیم ، فرماندار مکّه و همسر فاطمه دختر

امام صادق علیه السلام بود . محمّد بن ابراهیم ، دختری داشت که لباس [زیبا]بر او می پوشاندند و نزد مردان می آمد و مردان ، او را گرفته ، به آغوش می کشیدند . هنگامی که به امام کاظم علیه السلامرسید ، ایشان ، در حالی که دستان خود را کشیده بود ، او را [از این که به آغوشش درآید]نگه داشت و فرمود : «وقتی دختر به شش سالگی رسید ، جایز نیست مردی که مَحرم او نیست ، او را ببوسد و در آغوش بکشد» .

تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۶۱ ح ۱۸۴۶ ، وسائل الشیعة : ج ۱۴ ص ۱۷۰ ح ۶ .

حدیث۵۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أتی رَجُلٌ إلی رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله قالَ : یا رَسولَ اللّهِ ، هَل أستَأذِنُ عَلی اُمّی إذا أرَدتُ الدُّخولَ عَلَیها؟

قالَ : نَعَم، أیَسُرُّکَ أن تَراها عُریانَةً؟! قالَ : لا .

قالَ : فَاستَأذِن عَلَیها إذا .

امام علی علیه السلام : کسی خدمت پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا! آیا هرگاه خواستم بر مادرم وارد شوم ، از او اجازه بگیرم ؟

فرمود : «آری . آیا خوشَت می آید او را برهنه ببینی ؟» .

گفت : نه .

فرمود : «پس در این صورت ، از او اجازه بگیر» .

دعائم الإسلام : ج ۲ ص ۲۰۲ ح ۷۴۱ عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام.

حدیث۵۹۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَهی رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله أن یُجامِعَ الرَّجُلُ امرَأَتَهُ وَالصَّبِیُّ فِی المَهدِ یَنظُرُ إلَیهِما.

امام علی علیه السلام : پیامبر خدا ، نهی کرد از این که مرد با زنش آمیزش کند و در گهواره ، کودکی باشد و به آنان بنگرد .
الجعفریّات : ص ۹۶ ، النوادر للراوندی : ص ۱۲۰ ح ۱۲۹ کلاهما عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام.

حدیث۵۹۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
: لا تَجعَلَنَّ أکثَرَ شُـغلِکَ بِأهلِکَ ووَلَدِکَ ، فَإن یَکُن أهلُکَ ووَلَدُکَ أولِیاءَ اللّه ِ فَإنَّ اللّه َ لا یُضـیعُ أولِیاءَهُ ، وإن یَکونوا أعداءَ اللّه ِ فَمَا هَمُّکَ وشُغلُکَ بِأعداءِ اللّه ِ !
امام علی علیه السـلام ـ به یکی از یارانش ـ: همسـر و فرزندانت را همه فکر و ذکر خود قرار نده ؛ چرا که اگر همسـر و فرزندانت از دوسـتان خدا باشند ، خداوند ، [زندگی]دوستان خود را تباه نمی سازد و اگر از دشمنان خدا باشند ، چرا [باید]اهتمام و فکر و ذکر اشتغال تو به دشمنان خدا باشد؟
نهج البلاغة : الحکمة ۳۵۲ ، مشکاة الأنوار : ص ۱۵۹ ح ۴۰۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۷۳ ح ۲۰ .

حدیث۵۹۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ النَّبِیَ صلی الله علیه و آلهأبصَرَ رَجُلًا لَهُ وَلَدانِ
امام علی علیه السـلام : پیامبر صـلی الله علیه و آلهکسـی را دیـد که دو فرزند داشت . یکی را بوسـید و دیگری را رها کرد . [در این هنگام]پیامبر خدا [به وی]فرمود : «چرا میان آنان یکسان عمل نکردی؟!» .
فی المصدر : «ولدین» ، والتصویب من النوادر .

حدیث۵۹۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا یَصلُحُ مِنَ الکَذِبِ جِدٌّ و لا هَزلٌ ، ولا أن یَعِدَ أحَدُکُم صَبِیَّهُ ثُمَّ لا یَفی لَهُ ، إنَّ الکَذِبَ یَهدی إلَی الفُجورِ .
امام علی علیه السلام : دروغ ، چه جدّی و چه شوخی ، درست نیست و نیز این که کسی از شما به کودکش وعده بدهد و به آن وفا نکند ؛ چرا که دروغ ، [انسان را]به افسارْ گسیختگی می کشانَد .
الأمالی للصدوق : ص ۵۰۵ ح ۶۹۶ عن الحارث الاعور ، مشـکاة الأنوار : ص ۳۰۲ ح ۹۳۵ ولیس فیه «ولا» بعد «هزل» ، بحار الأنوار : ج ۷۲ ص ۲۵۹ ح ۲۴ .

حدیث۵۹۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آلهإلی طَعامٍ دُعوا لَهُ، قالَ : فَاسـتَقبَلَ رَسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله أمامَ القَومِ وحُسَـینٌ مَعَ الغِلمانِ یَلعَبُ، فَأرادَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهأن یَأخُذَهُ، فَطَفِقَ
المستدرک علی الصحیحین ـ به نقل از یعلی عامری ـ : او (یعلی) همراه پیامبر خدا به سوی محلّ میهمانی ای که دعوت شده بودند ، حرکت کرد . پیـامبر خـدا ، جلوی گروه حرکت می کرد و حسـین علیه السـلام بـا پسـرها بـازی می کرد . پیامبر خـدا خواست او را

بگیرد ؛ ولی کودک ، گاهی به این سو فرار می کرد و گاهی به آن سو . پیامبر خدا ، او را می خنداند تا این که او را گرفت . یکی از دستانش را زیر گردن او گذاشت و دست دیگر را زیر چانه او و دهانش را بر دهان او گذاشت و او را می بوسید .

پس فرمود : «حسین ، از من است و من ، از حسینم . خداوند ،

کسی که حسین را دوست می دارد ، دوست دارد . حسین سبطی از اَسباط است .

طَفِقَ یفعل کذا : جَعل یفعل وأخذ (لسان العرب : ج ۱۰ ص ۲۲۵ «طفق»).

حدیث۵۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن کانَ لَهُ وَلَدٌ صَبا.

امام علی علیه السلام : هر کس فرزندی دارد ، باید کودکی کند .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۴ عن الأصبغ بن نباته.

حدیث۵۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَسلُ الیَدَینِ قَبلَ الطَّعامِ وبَعدَهُ زِیادَةٌ فِی العُمُرِ ... ویَجلُو البَصَرَ.

امام علی علیه السلام : شستن دست ها پیش از غذا و پس از آن ، مایه طول عمر است . . . و چشم را روشنی می بخشد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۹۰ ح ۳ عن أبی بصیر عن الإمام الصادق علیه السلام.

حدیث۵۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِرُّ الوالِدَینِ أکبَرُ فَریضَةٍ .

امام علی علیه السلام : نیکی کرن به پدر و مادر ، بزرگ ترین واجب است .

غرر الحکم : ح ۴۴۲۳، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۹۵ ح ۳۹۸۲.

حدیث۵۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِرُّ الوالِدَینِ مِن أکرَمِ الطَّبائِعِ.

امام علی علیه السلام : نیکی کردن به پدر و مادر ، از والاترین خوی هاست .

دستور معالم الحکم : ص ۲۳، تحف العقول : ص ۸۵ وفیه «کرم الطبیعة» بدل «أکرم الطبائع»، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۲۱۲ ح ۱.

حدیث۵۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُم عَن مَجلِسِکَ لِأَبیکَ ومُعَلِّمِکَ وإن کُنتَ أمیرا.

امام علی علیه السلام : برای پدر و آموزگارت از جای خود برخیز ، هر چند فرمان روا باشی .
غرر الحکم : ح ۲۳۴۱.

حدیث۵۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنَّ لِلوَلَدِ عَلَى الوالِدِ حَقّا، وإنَّ لِلوالِدِ عَلَى الوَلَدِ حَقّا، فَحَقُّ الوالِدِ عَلَى الوَلَدِ أن يُطيعَهُ فى كُلِّ شَيءٍ إلاّ فى مَعصيَةِ اللّه ِ سُبحانَهُ .
امام علی علیه السلام : بی شک ، فرزند ، حقّی بر پدر دارد و بی شک ، پدر ، حقّی بر فرزند دارد . حقّ پدر بر فرزند ، این است که از او در هر کاری جز معصیت خدا ، فرمان برداری کند .
نهج البلاغة : الحکمة ۳۹۹ .

حدیث۵۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
أكرِم ضَيفَكَ وإن كانَ حَقيرا، وقُم عَن مَجلِسِكَ لِأَبيكَ ومُعَلِّمِكَ وإن كُنتَ أميرا.
امام علی علیه السلام : میهمانت را گرامی بدار ، هرچند حقیر باشد و برای پدر و آموزگارت از جای برخیز ، هر چند فرمان روا باشی .
غرر الحکم : ح ۲۳۴۱.

حدیث۵۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ثَلاثٌ لا يُستَحيى مِنهُنَّ : خِدمَةُ الرَّجُلِ ضَيفَهُ، وقِيامُهُ عَن مَجلِسِهِ لِأَبيهِ ومُعَلِّمِهِ، وطَلَبُ الحَقِّ وإن قَلَّ.
امام علی علیه السلام : سه چیز است که نباید از آنها شرم کرد : خدمت کردن انسان به میهمانش ؛ از جای برخاستن او برای پدر و آموزگارش ؛ و حقّ خود را طلب کردن ، هر چند اندک باشد .
غرر الحکم : ح ۴۶۶۶، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۱۲ ح ۴۲۳۰.

حدیث۵۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا يَستَخِفُّ بِالعِلمِ وأهلِهِ إلاّ أحمَقُ جاهِلٌ.
امام علی علیه السلام : علم و اهل علم را جز نابخردِ نادان ، خوار نمی شمارد .
غرر الحکم : ح ۱۰۸۰۷، عیون الحکم والمواعظ : ص ۵۴۱ ح ۱۰۰۳۰.

حدیث۵۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إيّاكَ أن تَستَخِفَّ بِالعُلَماءِ؛ فَإِنَّ ذلِكَ يُزرى بِكَ ، ويُسيءُ الظَّنَّ بِكَ وَالمَخيلَةَ فيكَ.

امـام علی علیه السـلام : بپرهیز از این که دانشـمندان را خوار بشـماری ؛ چرا که این کـار ، خودت را خوار می سـازد و گمـان هـا را نسبت به تو و تصوّرها را درباره تو ، منفی می نماید .

غرر الحکم : ح ۲۷۳۲، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۰۰ ح ۲۲۹۸.

حدیث۵۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَجعَلَنَّ ذَرَبَ

امام علی علیه السـلام : تندیِ زبانت را بر کسـی که به تو سخن آموخته است و سخنوری ات را علیه کسی که تو را استوار ساخته [و تربیت کرده] ، قرار مده .

ذَربَ لِسانُه : إذا کان حادّ اللِّسانِ لا یُبالی (النهایهٔ : ج ۲ ص ۱۵۶ «ذرب») .

حدیث۵۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلسّلامِ سَبعونَ حَسَنَةً ؛ تِسعٌ وَسِتُّونَ للمُبتَدِئ وواحِدَةٌ للرّادِ.

امام علی علیه السلام : سلام ، هفتاد حسنه دارد که ۶۹ تا برای آغاز کننده است و یکی برای پاسخ دهنده .

مشکاهٔ الأنوار : ص ۳۴۶ ح ۱۱۰۶، تحف العقول : ص ۲۴۸ عن الإمام الحسین علیه السلام، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۱۱ ح ۴۶.

حدیث۵۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

: یا بُنَیَ ... لا تُضَیِّعَنَّ حَقَّ أخیکَ اتِّکالاً عَلی ما بَینَکَ وبَینَهُ ؛ فَإِنَّهُ لَیسَ لَکَ بِأَخٍ مَن أضَعتَ حَقَّهُ.

امام علی علیه السـلام ـ از سـفارش او به محمّد بن حنفیه ـ : ای فرزندم! حقّ برادرت را به خاطر آنچه [از محبّت که]میان تو و اوست ، پای مال نکن ؛ زیرا کسی که حقّ او را پای مال کنی ، [دیگر]برادر تو نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۳۹۲ ح ۵۸۳۴ ، نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱.

حدیث۶۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما أقبَحَ بِالرَّجُلِ أن یَعرِفَ أخوهُ حَقَّهُ، ولا یَعرِفَ حَقَّ أخیهِ!

امام علی علیه السلام : چه زشت است برای انسان که برادرش ، حقّ او را بشناسد و او حقّ برادرش را نشناسد .

مصادقهٔ الإخوان : ص ۱۴۴ ح ۵ عن مرازم.

از۶۰۰۱تا۶۲۰۰

حدیث۶۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيَتَأَسَّ صَغيرُكُم بِكَبيرِكُم ، وَليَرأَف كَبيرُكُم بِصَغيرِكُم ، ولا تَكونوا كَجُفاةِ الجاهِلِيَّةِ ؛ لا فِي الدّينِ يَتَفَقَّهونَ ، ولا عَنِ اللّه ِ يَعقِلُونَ ، كَقَيضِ بَيضٍ في أداحٍ ؛ يَكونُ كَسرُها وِزرا ، وَيَخرُجُ حِضانُها شَرّا

امام علی علیه السلام : کوچک تر ، باید از بزرگ تر الگو بگیرد و بزرگ تر باید به کوچک تر ، مهر بورزد . همانند انسان های خشنِ جاهلیت نباشید که نه فهم دین داشتند ، نه درباره خدا اندیشه می کردند ؛ به سان تخم افعی ای که در لانه شترمرغ پیدا شود ، که شکستن آن ، گناه است و جوجه ای هم که از آن خارج می شود ، زیانبار است .

القَيض : الكسر والفَلق . واستعارَ عليه السلام لفظة «الأداحي» للأعشاش مجازا ؛ لأنّ الأداحي لا تكون إلّا للنعام تدحوها بأرجلها وتبيض فيها ، ودحوُها : توسيعها . شبّههم عليه السلامببيض الأفاعي في الأعشاش ، يُظَنّ بيض القطا فلا يحلّ لمن رآه أن يكسره لأنّه يظنّه بيض القطا ، وخِصانه يخرج شرّا ؛ لأنّه يفقصُ عن أفعى (شرح نهج البلاغة : ج ۹ ص ۲۸۲ و ۲۸۳) .

حدیث۶۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا نَبَتَ الوُدُّ ، وَجَبَ التَّرافُدُ

امام علی علیه السلام : هرگاه دوستی بِرویَد ، همیاری و همکاری واجب می شود .

رَفَدَهُ : أعطاهُ وأعانَهُ (المصباح المنير : ص ۲۳۲ «رفد») .

حدیث۶۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبذِل مالَكَ فِي الحُقوقِ، وواسِ بِهِ الصَّديقَ ؛ فَإِنَّ السَّخاءَ بِالحُرِّ أخلَقُ .

امام علی علیه السلام : مالت را در [ادای] حقوق ، خرج کن و دوستت را در آن ، سهیم کن ؛ چرا که بخشش به آزاده[ای که طلب نمی کند] ، زیبنده تر است .

غرر الحکم : ح ۲۳۸۴، عيون الحكم والمواعظ : ص ۸۵ ح ۲۰۴۴.

حدیث۶۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما حُفِظَتِ الاُخُوَّةُ بِمِثلِ المُواساةِ.

امام علی علیه السلام : هیچ چیز به اندازه سهیم سازی [دوست در مال] ، برادری را نگاه نمی دارد .

غرر الحکم : ح ۹۵۷۸، عيون الحكم والمواعظ : ص ۴۷۷ ح ۸۷۵۸ .

حدیث۶۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ مُواساةَ الرِّفاقِ مِن كَرَمِ الأَعراقِ.

امام علی علیه السلام : بی گمان ، سهیم کردن رفیقان ، از بزرگواری ریشه خانوادگی است .

غرر الحکم : ح ۳۴۰۵، عیون الحکم والمواعظ : ص ۱۴۳ ح ۳۱۹۳.

حدیث۶۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُن لِلوُدِّ حافِظا وإن لَم تَجِد مُحافِظا.

امام علی علیه السلام : نگهدار دوستی باش ، هر چند نگهبانی نیابی .

غرر الحکم : ح ۷۱۵۷، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۹۱ ح ۶۶۲۶ .

حدیث۶۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَلَّ ذِکرُهُ لَیَحفَظُ مَن یَحفَظُ صَدیقَهُ .

امام علی علیه السلام : بی شک ، خداوندِ بشْکوه یاد، پاسدارِ کسی است که پاسدارِ دوستش باشد .

الکافی : ج ۸ ص ۱۶۲ ح ۱۶۶ عن عبید بن زرارة.

حدیث۶۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا لَقیتُم إخوانَکُم فَتَصافَحوا وأظهِروا لَهُمُ البَشاشَةَ وَالبِشرَ ؛ تَتَفَرَّقوا وما عَلَیکُم مِنَ الأوزارِ قَد ذَهَبَ.

امام علی علیه السلام : هرگاه با برادرانتان برخورد نمودید ، دست دهید و خوش رویی و خوش برخوردی خود را برای آنان نمایان سازید ، که [در این صورت]از هم جدا می شوید ، در حالی که گناهانتان ، بی شک از میان رفته است .

الخصال : ص ۶۳۳ ح ۱۰ عَن أبی بصیر و محمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۲۰ ح ۳.

حدیث۶۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

البَشاشَةُ فَخُّ المَوَدَّةِ.

امام علی علیه السلام : خوش رویی، دامِ دوستی است .

تحف العقول : ص ۲۰۲، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۸ ح ۱۳.

حدیث۶۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ المُعَبِّسَ فی وُجوهِ إخوانِهِ.

امام علی علیه السلام : بی شک ، خداوند عز و جل ترش رو در چهره برادرانش را دشمن می دارد .

الفردوس : ج ۱ ص ۱۵۳ ح ۵۵۵ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۴۴۱ ح ۷۳۵۰.

حدیث۶۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِبذِل لِصَدیقِکَ نُصحَکَ ، ولِمَعارِفِکَ مَعونَتَکَ ، ولِکافَّةِ

امام علی علیه السلام : خیرخواهی ات را برای دوستت ، یاری ات را برای آشنایانت و خوش رویی ات را برای همه مردم ، نثار کن .

فی المصدر : «ولکانَّة» وهو تصحیف ، والصحیح ما أثبتناه .

حدیث۶۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

النُّصحُ یُثمِرُ المَحَبَّةَ.

امام علی علیه السلام : خیرخواهی محبت را به ثمر می رساند .

غرر الحکم : ح ۶۱۴، عیون الحکم والمواعظ : ص ۳۲ ح ۵۵۸ .

حدیث۶۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُؤمِنُ غَریزَتُهُ النُّصحُ.

امام علی علیه السلام : سرشت مؤمن خیرخواهی است .

غرر الحکم : ح ۱۳۰۵، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۷ ح ۱۱۹۱.

حدیث۶۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

المُؤمِنُ مِرآةُ المُؤمِنِ ؛ لِأَنَّهُ یَتَأَمَّلُهُ فَیَسُدُّ فاقَتَهُ، ویُجمِلُ حالَتَهُ .

امام علی علیه السلام : مؤمن ، آینه مؤمن است ؛ چرا که در آن می نِگرد و نیازش را برطرف می کند و حالش را زیبا می سازد .

تحف العقول : ص ۱۷۳، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۴ ح ۳۸ .

حدیث۶۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَمَرَةُ الاُخُوَّةِ حِفظُ الغَیبِ، وإهداءُ العَیبِ.

امام علی علیه السلام : میوه برادری ، نگهداشت در پشتِ سر و هدیه کردنِ عیب است .

غرر الحکم : ح ۴۶۳۳، عیون الحکم والمواعظ : ص ۲۰۸ ح ۴۱۶۷.

حدیث۶۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَن أبانَ لَکَ عَیبَکَ فَهُوَ وَدودُکَ.

امام علی علیه السلام : هر کس عیب تو را برایت آشکار کرد ، او دوست توست .

غرر الحکم : ح ۸۲۱۰، عیون الحکم والمواعظ : ص ۴۴۴ ح ۷۷۸۶.

حدیث۶۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیکَ بِمُداراةِ النّاسِ، وإکرامِ العُلَماءِ، وَالصَّفحِ عَن زَلّاتِ الإخوانِ ؛ فَقَد أدَّبَکَ سَیِّدُ الأَوَّلینَ وَالآخِرینَ بِقَولِهِ صلی الله علیه و آله : اُعفُ عَمَّن ظَلَمَکَ، وصِل مَن قَطَعَکَ، وأعطِ مَن حَرَمَکَ .

امام علی علیه السلام : بر تو باد مدارا کردن با مردم و گرامی داشت دانشمندان و گذشت از لغزش های برادران . بی گمان ، سرورِ نخستین و آخرین [محمّد صلی الله علیه و آله] ، تو را با این سخنش تربیت کرده است : کسی را که به تو ستم کرده ، ببخش و با کسی که رابطه اش را با تو قطع کرده ، ارتباط برقرار کن و به کسی که تو را محروم کرده است ، عطا کن .

تذکرة الخواصّ : ص ۱۳۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۷۱ ح ۳۴.

حدیث۶۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحتَمِل زَلَّةَ وَلِیِّکَ لِوَقتِ وَثبَةِ عَدُوِّکَ.

امام علی علیه السلام : لغزش دوستت را برای زمان یورش دشمنت ، تحمّل کن .

الإرشاد : ج ۱ ص ۲۹۹، کنز الفوائد : ج ۱ ص ۹۳، بحار الأنوار : ج ۷۷ ص ۴۱۹ ح ۴۰.

حدیث۶۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حدیث۶۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحِرْفَةُ مَعَ الْعِفَّةِ خَیْرٌ مِنَ الْغِنی مَعَ الْفُجُورِ.

کار با عفت و پاکدامنی بهتر است از توانگری که با گناهان همراه است .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۰.

حدیث۶۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِفَّةُ الرَّجُلِ عَلی قَدْرِ غَیْرَتِهِ.

پاکدامنی مرد به اندازه غیرت او است .

نهج البلاغه ، ح ۴۴، ص ۱۱۱۰.

حدیث۶۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنَّفْسُ الْكَريمَةُ لا تُؤَثِّرُ فيهَا النَّكَباتُ.

بدبختی ها در نَفْس بزرگ منش اثرگذار نباشد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۰۱.

حدیث۶۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِشْتِغالُکَ بِمَعایِبِ نَفْسِکَ یَکْفیکَ الْعارَ.

پرداختن به عیب های خودت ، تو را از ننگ برکنار می دارد.

همان ، ج ۱، ص ۳۸۴.

حدیث۶۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اَکْرِمْ نَفْسَکَ عَنْ کُلِّ دَنِیَّةٍ وَ اِنْ ساقَتْکَ اِلَی الرَّغائِبِ.

نفس خویش را از پستی ها بازدار، هر چند تو را به آنچه خواهانی برساند.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۲۹.

حدیث۶۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللّهِ لَوْ اءُعْطِیتُ الاَْقالِیمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ اءَفْلاکِهَا، عَلَی اءَنْ اءَعْصِیَ اللّهَ فِی نَمْلَةٍ اءَسْلُبُهَا جِلْبَ شَعِیرَةٍ مَا فَعَلْتُهُ.

بـه خـدا سوگنـد! اگر اقلیمهـای هفتگـانه بـا آنچه در زیر آسـمانها است به من دهنـد که خداونـد را بـا گرفتن پوست جوی از دهان مورچه ای نافرمانی کنم ، هرگز نخواهم کرد.

نهج البلاغه ، خ ۲۱۵، ص ۷۱۴.

حدیث۶۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اسْتَثْقَلَ الْحَقَّ اءَنْ یُقالَ لَهُ اءَوِ الْعَدْلَ اءَنْ یُعْرَضَ عَلَیْهِ، کانَ الْعَمَلُ بِهِمَا اءَثْقَلَ عَلَیْهِ.

کسی که شنیدن حق و عرضه عدالت بر او گران آید، عمل به آنها بر او گران تر است .

نهج البلاغه ، خ ۲۰۷، ص ۶۸۷.

حدیث۶۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْعَدْلَ میزانُ اللّهِ سُبْحانَهُ.

عدالت ، ترازوی خدای سبحان است .

غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۰۸.

حدیث۶۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ مِنَ الْعَدْلِ الْقَضاءُ عَلَی الثِّقَةِ بِالظَّنِّ.

از عدالت نبود حکم نمودن به گمان .

نهج البلاغه ، ح ۲۱۱، ص ۱۱۸۴.

حدیث۶۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِیاسَةُ الْعَدْلِ ثَلاثٌ: لینٌ فی حَزْمٍ وَ إِسْتِقْصاءٌ فی عَدْلٍ وَ إِفْضالٌ فی قَصْدٍ.سیاست عدل در سه چیز . است : نرمش همراه با دوراندیشی ، موشکافی در عدالت و میانه روی در بخشش .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۱۳۶.

حدیث۶۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْلَمْ اَنَّ اَفْضَلَ عِبادِ اللّهِ عِنْدَ اللّهِ اِمامٌ عادِلٌ هُدِیَ وَ هَدی ، فَاَقامَ سُنَّةً مَعْلُومَةً وَ اَماتَ بِدْعَةً مَجْهُولَةً.

بدان که برترین بندگان خدا نزد او، پیشوایی است دادگر، هدایت یافته و هدایتگر که سنّت و راه معلوم را بر پا می دارد و بدعت مجهول را از میان برمی دارد.

همان ، خ ۱۶۴، ص ۱۶۸.

حدیث۶۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَدْلُ یَضَعُ الْاُمُورَ مَوَاضِعَهَا، وَالْجُودُ یُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خاصٌّ، فَالْعَدْلُ اَشْرَفُهُمَا وَ اَفْضَلُهُمَا.

عدالت هر چیز را به جای خود قرار می دهد ولی سخاوت آن را از مسیرش فراتر می برد. عدالت ، قانونی همگانی است ولی سخاوت جنبه خصوصی دارد، بنابراین عدالت شریفتر و برتر است .

نهج البلاغه ، ح ۴۲۹، ص ۱۲۹۰.

حدیث۶۰۳۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

وَاللّهِ لَوْ وَجَدْتُهُ قَدْ تُزُوِّجَ بِهِ النِّساءُ وَ مُلِكَ بِهِ الْاِماءُ لَرَدَدْتُهُ فَاِنَّ فِى الْعَدْلِ سَعَةً وَ مَنْ ضاقَ عَلَيْهِ الْعَدْلُ فَالْجَوْرُ عَلَيْهِ اَضْيَقُ.

به خدا سوگند، آنچه از اموال تاراج شده بيت المال را بيابم به صاحبش بازگردانم گرچه با آن ازدواج كرده باشند، زيرا در عدالت وسعت و گشايشى است و كسى كه اجراى عدالت بر او سخت آيد به يقين جور و ستم بر او سخت تر آيد.

همان ، خ ۱۵، ص ۶۶.

حديث۶۰۳۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثُلاتِ، حَجَزَتْهُ التَّقْوى عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهاتِ.

هر كس از دگرگونى هاى چند روزه دنيا پند آموزد، پرهيزگارى او را از فرو افتادن در وادى شبهه ها باز مى دارد.

همان ، خ ۱۶، ص ۶۶.

حديث۶۰۳۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِجْعَلِ الدّينَ كَهْفَكَ وَالْعَدْلَ سَيْفَكَ تَنْجُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ تَظْفَرْ عَلى كُلِّ عَدُوٍّ.

دين را پناه و عدالت را شمشير خويش قرار ده كه از هر بدى بِرهى و بر هر دشمنى پيروز گردى .

شرح غررالحكم ، ج ۲، ص ۶۲۱.

حديث۶۰۳۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

وَ لا يَعْتَبِرَنَّ بِكُمْ مَنْ اءَطاعَها. اءَلا فَصُونُوها وَ تَصَوَّنُوا بِها وَ كُونُوا عَنِ الدُّنْيا نُزّاهاً وَ اِلَى الْاخِرَةِ وُلاّهاً.

نكنند شما باعث عبرت ديگران شويد! به هوش باشيد! تقوا را حفظ كنيد و خويشتن را در پرتو آن حفظ نماييد. در برابر دنيا خويشتن دار و در برابر آخرت دلباخته باشيد.

نهج البلاغه ، خ ۲۳۳، ص ۷۷۰.

حديث۶۰۳۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

وَاتَّعِظُوا بِمَنْ كانَ قَبْلَكُمْ.

از پيشينيان پند آموزيد و عبرت گيريد.

نهج البلاغه ، خ ۳۲، ص ۱۰۸.

حديث۶۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جاوِرِ الْقُبُورَ تَعْتَبِرْ.

مجاور با قبرها باش (از کنار قبرها بگذر) تا عبرت بگیری .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۷۷.

حدیث۶۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ الْعِبْرَةَ فَکَاءَنَّما کانَ فِی الاَْوَّلینَ.

هر کس (از تاریخ گذشتگان) عبرت آموزد، گویی که با پیشینیان بوده است .

همان ، ح ۳۰، ص ۱۰۹۹.

حدیث۶۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اِنَّ قَوْماً عَبَدُوا اللّهَ شُکْراً فَتِلْکَ عِبادَةُ الاَْحْرارِ.

گروهی خدای را به انگیزه ی سپاس بندگی می کنند، که این عبادت آزادگان است .

نهج البلاغه ، ح ۲۲۹، ص ۱۱۹۲.

حدیث۶۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... وَالصِّیامَ ابْتِلاءً لاِِخْلاصِ الْخَلْقِ.

[خداوند] روزه را برای آزمایش اخلاص مردمان [واجب کرده است].

همان ، ح ۲۴۴، ص ۱۱۹۷.

حدیث۶۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلذِّکْرُ یَشْرَحُ الصَّدْرَ.

یاد خدا [در دل و زبان]، سعه صدر می آورد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۱۰.

حدیث۶۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْمَلُوا فی غَیْرِ رِیاءٍ وَ لا سُمْعَةٍ.

بـه دور از خـودنـمـایـی و شـهـرت طـلبـی ، [و خـالصـانـه] عمل ، کنید.

نهج البلاغه ، خ ۲۳، ص ۸۴.

حدیث۶۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبُكاءُ مِنْ خيفَةِ اللّهِ لِلْبُعْدِ عَنِ اللّهِ عِبادَةُ الْعارِفينَ.

گریه از ترس [عظمت و هیبت] خدا برای دوری از خدا [به خاطر گناه و نافرمانی] تنها پرستش عارفان است و بس .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۹.

حدیث۶۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلُوا طاعَةَ اللّهِ شِعاراً دُونَ دِثارِكُمْ وَ دَخيلاً دُونَ شِعارِكُمْ. وَ لَطيفاً بَيْنَ اَضْلاعِكُمْ.

فرمانبرداری خدا را پوششِ جان کنید نه رویه کار سازید و به درون فرمانبردار باشید نه در برون ، چندان که فرمانبرداری میان پهلوها و پشت شما بود.

نهج البلاغه ، خ ۱۹۸، ص ۶۳۶.

حدیث۶۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْتَصِمْ بِالَّذى خَلَقَكَ وَ رَزَقَكَ وَ سَوّاكَ فَلْيَكُنْ لَهُ تَعَبُّدُكَ وَ اِلَيْهِ رَغْبَتُكَ وَ مِنْهُ شَفَقَتُكَ.

چنگ زن به آن کس که تو را آفرید و روزی داد و اندام زیبایت را متعادل ساخت . باید پرستش و بندگیت برای او و روی آوردنت به سوی او و ترست از او باشد.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۱۷.

حدیث۶۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا قُرْبَةَ بِالنَّوافِلِ اِذا اَضَرَّتْ بِالْفَرائِضِ.

در مستحباتی که به واجبات آسیب می رساند، نزدیک شدن به خدا نیست !

نهج البلاغه ، ح ۳۸، ص ۱۱۰۵.

حدیث۶۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا اَنَّهُ ما مِنْ طاعَةِ اللّهِ شَيْءٌ اِلّا يَاْتى فى كُرْهٍ. وَ ما مِنْ مَعْصِيَةِ اللّهِ شَئْ اِلّا يَاْتِى فِى شَهْوَةٍ.

بدانید چیزی از طاعتِ خدا نیست جز آن که با کراهت انجام گیرد و چیزی از معصیت خدا نیست جز آن که با میل و رغبت .

همان ، خ ۱۷۵، ص ۵۶۶.

حدیث۶۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طُوبی لِنَفْسٍ اَدَّتْ اِلی رَبِّها فَرْضَها.
خوشا به حال کسی که آنچه پروردگارش برعهده وی نهاده ، پرداخته است .
همان ، ن ۴۵، ص ۹۷۴.

حدیث۶۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اوُصیکُمْ عِبادَ اللّهِ بِتَقْوَی اللّهِ وَ طاعَتِهِ فَاِنَّهَا النَّجاةُ غَداً وَالْمَنْجاةُ اَبَداً.
بندگان خدا! شما را به ترس از خدا و فرمانبرداری اش سفارش می کنم ، که سبب نجات فرداست و مایه رهایی جاودان .
همان ، خ ۱۶۱، ص ۱۶۴.

حدیث۶۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ مِنْ اَبْغَضِ الرِّجالِ اِلَی اللّهِ تَعالی لَعَبْداً وَکَلَهُ اللّهُ اِلی نَفْسِهِ جائِراً عَنْ قَصْدِ السَّبیلِ، سائِراً بِغَیْرِ دَلیلٍ.
از دشمن ترین مردمان نزد خداوند، بنده ای است که خدا او را به خود واگذارد، تا از راه راست به یک سو شود و بی راهنما گام بردارد.
همان ، خ ۱۰۲، ص ۳۰۴.

حدیث۶۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَبَعَثَ اللّهُ مُحَمَّداً(ص) بِالْحَقِّ لِیُخرِجَ عِبادَهُ مِنْ عِبادَةِ الاْوْثانِ إ لی عِبادَتِهِ وَ مِنْ طاعَةِ الشَّیْطانِ اِلی ط اعَتِهِ.
خداوند، محمد(ص) را به حق برانگیخت تا بندگانش را از پرستش بتان به عبادت او درآورد و از پیروی شیطان به فرمان برداری او سوق دهد.
نهج البلاغه ، خ ۱۴۷، ص ۴۴۶.

حدیث۶۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَفْضَلُ الْعِبادَةِ الاِْمْساکُ عَنِ الْمَعْصِیَةِ وَ الْوُقُوفُ عِنْدَالشُّبْهَةِ.
برترین عبادت ، خودداری از گناه و ایستادگی در برابر شبهه است .
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۶ .

حدیث۶۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عِبادَةَ كَاَداءِ الْفَرائِضِ.

عبادتی همچون ادای واجبات نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُنالُ مَرْضاتُهُ اِلاّ بِطاعَتِهِ.

جز از راه بندگی رضایت [خدا] به دست نمی آید.

همان ، خ ۱۲۹، ص ۴۰۱.

حدیث۶۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا يُقِيمُ اَمْرَ اللّهِ سُبْحانَهُ اِلاّ مَنْ لا يُصانِعُ، وَ لا يُضارِعُ، وَ لا يَتَّبِعُ الْمَطامِعَ.

تنها کسی فرمان خدای را بر پا می دارد که : [در اقامه حق] مدارا نمی کند و خود را [در مقابل ستمکاران] خوار نمی سازد و در مال مردم طمع نمی ورزد.

نهج البلاغه ، ح ۱۰۷، ص ۱۱۳۷.

حدیث۶۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمالُ الْعَبْدِ الطّاعَةُ.

زیبایی بنده در اطاعتش از خداوند است .

همان ، ج ۳، ص ۳۶۳.

حدیث۶۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ سُبْحانَهُ اَمَرَ عِبادَهُ تَخْییراً وَ نَهاهُمْ تَحْذیراً.

بی گمان خدای سبحان ، بندگانش را در حال اختیار فرمان داده و به عنوان هشدار ـ نه سلب قدرت ـ از محرمات نهیشان کرده است .

نهج البلاغه ، ح ۷۵، ص ۱۱۲۰.

حدیث۶۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللّهُ عَلى مَعْصِيَتِهِ لَكانَ يَجِبُ اَنْ لاّ يُعْصى شُكْراً لِنِعَمِهِ.

اگر خداوند از نافرمانی خود بیم نمی داد باز هم واجب بود که به پاس نعمتهایش سرپیچی نشود.

نهج البلاغه ، ح ۲۸۲، ص ۱۲۲۷.

حدیث۶۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّهَرُ رَوْضَةُ الْمُشْتاقينَ.

بیداری (در شبها و عبادت) باغ مشتاقان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۵.

حدیث۶۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَنْصَحَ النّاسِ لِنَفْسِهِ اَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ.

همانا خیرخواه ترین مردم به خویشتن ، مطیع ترین آنها به خداوند است .

همان ، خ ۸۵، ص ۲۰۸.

حدیث۶۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَليلٌ تَدُومُ عَلَيْهِ اَرْجى مِنْ كَثيرٍ مَّمْلُولٍ مِنْهُ.

اندک پیوسته از زیاد خسته کننده ، نتیجه بخش تر است .

نهج البلاغه ، ح ۲۷۰، ص ۱۲۲۲.

حدیث۶۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُدِىَ مَنْ اءطاعَ رَبَّهُ وَ خافَ ذَنْبَهُ.

آن کس هدایت می یابد که از پروردگارش فرمان برد و از گناهش بترسد.

همان ، ج ۶، ص ۱۹۳.

حدیث۶۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِبادَةُ الْخالِصَةُ اءَنْ لا يَرْجُوَ الرَّجُلُ اِلاّ رَبَّهُ وَ لا يَخافَ اِلاّ ذَنْبَهُ.

عبادت خالص ، این است که آدمی جز به پروردگارش امید نبندد، و جز از گناه خویش نترسد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۴۴.

حدیث۶۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلطّاعَةُ مَتْجَرٌ رابِحٌ.

فرمانبرداری از [دستورات دینی]، تجارتی سودمند است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۵.

حدیث۶۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبَادَ اللّهِ، إنَّ مِنْ اءَحَبِّ عِبادِ اللّهِ إلَیْهِ عَبْداً اءَعَانَهُ اللّهُ عَلَی نَفْسِهِ.

بندگان خدا! محبوب ترین بندگان خدا، بنده ای است که خداوند او را بر تسلط بر نفسش یاری دهد.

همان ، خ ۸۶، ص ۲۱۰.

حدیث۶۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَیُّهَا النَّاسُ، مَنْ سَلَکَ الطَّرِیقَ الْواضِحَ وَرَدَ الْمَاءَ وَ مَنْ خَالَفَ وَ قَعَ فِی التِّیهِ.

مردم ! آن که راه آشکار را بپیماید به آب درآید، و آن که بیراهه را پیش گیرد، در بیابان بی نشان افتد.

نهج البلاغه ، خ ۱۹۲، ص ۶۵۰.

حدیث۶۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اعْتَزَّ بِغَیْرِ اللّهِ اءَهْلَکَهُ العِزُّ.

هر که عزت را جز از خدا بجوید، عزت او را هلاک گرداند.

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۲۵۳.

حدیث۶۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا طَلَبْتَ الْعِزَّ فَاطْلُبْهُ بِالطّاعَةِ.

هرگاه که عزت خواستی ، آن را با اطاعت بجوی .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۱۳۵.

حدیث۶۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّدَقَةُ تَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَةَ.

صدقه رحمت و آمرزش را فرود می آورد.

شرح غررالحكم ، ج ۲، ص ۵۵۲.

حدیث۶۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

داوُوا مَرْضاكُمْ بِالصَّدَقَةِ.

بیماران را با صدقه درمان کنید.

تحف العقول ، ص ۱۱۳.

حدیث۶۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُو سُوْا اِيمانَكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَ حَصِّنُوا اَمْوالَكُمْ بِالزَّكاةِ.

ایمان خود را با صدقه دادن پاس دارید، و مالهاتان را با زکات دادن .

نهج البلاغه ، ح ۱۳۸، ص ۱۱۵۴.

حدیث۶۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدَقَةُ السِّرِّ تُكَفِّرُ الْخَطيئَةَ. وَ صَدَقَةُ الْعَلانِيَةِ فَاِنَّها تَدْفَعُ مَيْتَةَ السُّوءِ.

صدقه پنهانی گناهان را پاک و صدقه آشکار مردن بد را دفع می کند.

همان ، خ ۱۰۹، ص ۳۳۸.

حدیث۶۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّدَقَةُ دَواءٌ مُنْجِحٌ.

صدقه ، داروی نجاتبخش است .

همان ، ح ۶، ص ۱۰۹۱.

حدیث۶۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِاحْتِمالِ الْمُؤَنِ یَجِبُ السُّودَدُ.

با تحمّل رنجها، سروری به دست آید.

نهج البلاغه ، ح ۲۱۵، ص ۱۱۸۵.

حدیث۶۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّبْرُ یُمَحِّصُ الرَّزیَّةَ.

شکیبایی مصیبت را کم می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۳.

حدیث۶۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ اَلصَّبْرُ صَبْرانِ: صَبْرٌ فِی الْبَلاءِ حَسَنٌ جَمیلٌ وَ اَحْسَنُ مِنْهُ الصَّبْرُ عَنِ الْمحارِمِ.

صبر بر دو نوع است . یکی صبر بر بلا و مصیبت که آن زیباست اما نیکوتر از آن صبر بر کارهای حرام است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۰۸.

حدیث۶۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ اَلصَّبْرُ صَبْرانِ: صَبْرٌ عَلی ما تُکْرِهُ وَ صَبْرٌ عَلی ما تُحِبُّ.

شکیبایی دو گونه است : شکیبایی بر آنچه نمی پسندی و شکیبایی از آنچه دوست داری .

همان ، ح ۵۲، ص ۱۱۱۲.

حدیث۶۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَعْدَمُ الصَّبُورُ الظَّفَرَ وَ اِنْ طالَ بِهِ الزَّمانُ.

فرد صبور پیروزی را از دست نمی دهد هر چند پس از روزگاری دراز.

همان ، ح ۱۴۵، ص ۱۱۶۳.

حدیث۶۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ کُنُوزِ الْا یمانِ، الصَّبْرُ عَلَی الْمَصائِبِ.

از گنجینه های ایمان ، شکیب بر گرفتاری ها است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۱.

حدیث۶۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَوِّدْ نَفْسَکَ التَّصَبُّرَ عَلَی الْمَکْرُوهِ.

خود را به شکیبایی در برابر کار ناخوشایند عادت ده .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّبْرُ مِنَ الْا یمانِ کَالرَّاءْسِ مِنَ الْجَسَدِ.

نسبت صبر به ایمان مانند نسبت سر برای بدن است .

نهج البلاغه ، ح ۷۹، ص ۱۱۲۳.

حدیث۶۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّبْرُ یُهَوِّنُ الْفَجیعَةَ.

شکیبایی ، مصیبت را آسان می گرداند.

همان ، ج ۱، ص ۱۴۳.

حدیث۶۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّبْرُ یُرْغِمُ الْاَعْداءَ.

شکیبایی ، بینی دشمنان را به خاک می مالد.

همان ، ج ۱، ص ۱۹۶.

حدیث۶۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّبْرُ اَدْفَعُ لِلْبَلاءِ.

صبر، بهترین دفع کننده بلا است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۵.

حدیث۶۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّبْرُ كَفيلٌ لِلظَّفَرِ.

صبر و شکیبایی ، ضامن پیروزی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۵.

حدیث۶۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبَغْىُ يَجْلُبُ النِّقَمَ.

سرکشی ، عامل بلاها و بدبختی هاست .

همان ، ج ۱، ص ۱۸۷.

حدیث۶۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ سَلَّ سَيْفَ الْبَغْىِ قُتِلَ بِهِ.

هر کس شمشیر ستم از غلاف بیرون کشد، خود با آن کشته شود.

نهج البلاغه ، ح ۳۴۱، ص ۱۲۴۹.

حدیث۶۰۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلظُّلْمُ يُزِلُّ الْقَدَمَ وَ يَسْلِبُ النِّعَمَ وَ يُهْلِكُ الاُْمَمَ.

ستمگری گام ها را می لغزاند، نعمت ها را می گیرد و امت ها را هلاک می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۳۶.

حدیث۶۰۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظّالِمِ اَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ.

روز دادخواهی ستمدیده از ستمگر، سخت تر از روز بیدادگری ستمگر بر ستمدیده است .

بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۲۰.

حدیث۶۰۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَيْسَ شَىْءٌ اءَدْعى إِلى تَغْييرِ نِعْمَةِ اللّهِ وَ تَعْجيلِ نِقْمَتِهِ مِنْ إِقامَةٍ عَلى ظُلْمٍ.

هیچ چیز چون بنیاد ستم نهادن ، نعمت خداوند را دگرگون نسازد.

همان ، ن ۵۳، ص ۹۹۶.

حدیث۶۰۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ظُلْمُ الضَّعیفِ اَفْحَشُ الظُّلْمِ.

ستم بر ناتوان زشت ترین ستم است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۰.

حدیث۶۰۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کـانَتْ اُمُورُ اللّهِ عَلَیْکُمْ تَرِدُ وَ عَنْکُمْ تَصْدُرُ وَ اِلَیْکُمْ تَرْجِعُ، فَمَکَّنْتُمُ الظَّلَمَةَ مِنْ مَنْزِلَتِکُمْ وَ اَلْقَیْتُمْ اِلَیْهِمْ اَزِمَّتَکُمْ وَ اَسْلَمْتُمْ اُمُورَ اللّهِ فی اَیْدیهِمْ یَعْمَلُونَ بِالشُّبُهاتِ وَ یَسیرُونَ فِی الشَّهَواتِ.

داوری در احکـام خـدا را نـزد شــما می آوردنـد، و از سوی شـما به دیگران می رسـید و هم به شـما بـازمـی گـردیـد. پـس دسـت ستمکاران را بر خود گشادید و رشته های کار خویش به دست آنان دادید و داوری در حکم الهی را در کف آنان نهادید تا کارها به شبهت کنند و راه شهوت بسپرند.

همان ، خ ۱۰۵، ص ۳۱۷.

حدیث۶۰۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ یَسیرُونَ فِی الشَّهَواتِ، اَلْمَعْرُوفُ فیهِمْ ما عَرَفُوا وَالْمُنْکَرُ عِنْدَهُمْ ما اَنْکَرُوا.

[سـتـمـکـاران] بـه شـبـهـت هـا کـار می کنند و به راه شهوت می روند، معروف چیزی است که خود بشناسند و منکر آن است که خود زشت بشمارند.

همان ، خ ۸۷، ص ۲۱۹.

حدیث۶۰۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَتَاْمُرُونّی اَنْ اَطْلُبَ النَّصْرَ بِالْجَوْرِ فیمَنْ وُلّیتُ عَلَیْهِ! وَاللّهِ لا اَطُورُ بِهِ ما سَمَرَ سَمیرٌ...! لَوْ کانَ الْمالُ لی لَسَوَّیْتُ بَیْنَهُمْ فَکَیْفَ وَ اِنَّما الْمالُ مالُ اللّهِ.

آیـا مـرا فـرمان می دهید که در قلمرو زمامداری خود پیروزی را با سـتم کاری بدست آورم ! بخدا سـوگـند هرگز چنین کاری نمی کنم مادامی که شب و روز پشت سـر هم می آیند و می روند و اگر مـال از آن مـن بـود، هـمـه مـردم را در تـقـسـیـم آن مـسـاوی مـی گـرفـتـم ، چـه رسـد بـه ایـن کـه مال قطعاً مال خداست .

همان ، خ ۱۲۶، ص ۳۸۹.

حدیث۶۰۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلظّالِمِ مِنَ الرِّجالِ ثَلاثُ عَلاماتٍ: یَظْلِمُ مَنْ فَوْقَهُ بِالْمَعْصِیَةِ، وَ مَنْ دُونَهُ بِالْغَلَبَةِ وَ یُظاهِرُ الْقَوْمَ الظَّلَمَةَ.

مردان ستمگر، سه نشانه دارند: با نافرمانی ، به مافوق خود ستم می کنند و با قهر و غلبه به زیردستان خویش ، ظلم روا می دارند و پشتیبان ستم پیشگانند.

نهج البلاغه ، ح ۳۴۲، ص ۱۲۵۱.

حدیث۶۰۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَظْلِمْ کَما لا تُحِبُّ اَنْ تُظْلَمَ.

به دیگران ستم مکن چنانکه دوست نداری کسی به تو ستم کند.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث۶۰۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ مَنْ ظَلَمَ عِبادَ اللّهِ کانَ اللّهُ خَصْمَهُ دُونَ عِبادِهِ.

آن که بر بندگان خدا ستم کند خدا به جای بندگانش دشمن او بود.

همان ، ن ۵۳، ص ۹۹۶.

حدیث۶۰۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ شَرَّ النّاسِ عِنْدَ اللّهِ اِمامٌ جائِرٌ ضَلَّ وَ ضُلَّ بِهِ، فَاَماتَ سُنَّةً ماْخُوذَةً وَ اَحْیی بِدْعَةً مَتْرُوکَةً.

بدترین مردم نزد خدا، امامی است ستمگر، گمراه و گمراه کننده . سنّت پذیرفته را بمیراند و بدعت رها شده را زنده گرداند.

همان ، خ ۱۶۴، ص ۱۶۸.

حدیث۶۰۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللّهِ لَوْ تَظاهَرَتِ الْعَرَبُ عَلی قِتالی لَما وَلَّیْتُ عَنْها.

به خدا سوگند اگر عرب جملگی با هم به پیکار من درآیند بدان پشت نمی کنم .

نهج البلاغه ، ن ۴۵، ص ۹۷۱.

حدیث۶۱۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلشَّجاعَةُ زَیْنٌ، اَلْجُبْنُ شَیْنٌ.

شجاعت و دلیری زینت است و ترس ، عیب و عار.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۴.

حدیث۶۱۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْخُرْقِ الْمُعَاجَلَةُ قَبْلَ الاِْمْكَانِ، وَالاَْنَاةُ بَعْدَ الْفُرْصَةِ.

از نـشـانه های نادانی است ، که شخص پیش از امکان شتاب کند و هنگام فرصت و موقعیت مناسب ، آن را از دست بدهد.

نهج البلاغه ، ح ۳۵۵، ص ۱۲۵۵.

حدیث۶۱۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِيّاكَ وَالْعَجَلَ فَاِنَّهُ عُنْوانُ الْفَوْتِ وَالنَّدَمِ.

از شتاب بپرهیز که مقدمه از دست دادن و پشیمان شدن است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۸۸.

حدیث۶۱۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اِنَّما سـُمِّيَت الشُّبْـهَـةُ شُبْهَةً لِاَنَّها تُشْبِهُ الْحَقَّ.فَاَمّا اَوْلِياءُ اللّهِ فَضِياؤُهُمْ فيهَا الْيَقينُ وَ دَليلُهُمْ سَمْتُ الْهُدى وَ اَمّا اَعْداءُ اللّهِ فَدُعاؤُهُمْ فيهَا الضَّلالُ وَ دَليلُهُمُ الْعَمى .

به این دلیل شبهه را شبهه نامیده اند که حق را ماند. در این میان اولیای خدا با روشنایی یقین ، از جوّ شبهه ها می گذرند و به سوی رستگاری راه می پویند، ولی دشمنان خدا، فرصتی می یابند و دعوت گر خلق به سوی گمراهی می شوند و رهنمودی جز از کوری ندارند.

همان ، خ ۳۸، ص ۱۲۲.

حدیث۶۱۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا وَرَعَ كَالْوُقُوفِ عِنْدَ الشُّبْهَةِ.

هیچ پرهیزگاری همسنگ باز ایستادن در مقابل شبهه نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۱۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مَزَحَ امْرُؤٌ مَزْحَةً اِلّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّةً.

هر شوخی که انسان می کند، مقداری از عقل خود را با آن از دست می دهد.

نهج البلاغه ، ح ۴۴۲، ص ۱۲۹۴.

حدیث۶۱۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِفْراطُ فِی الْمَزْحِ خُرْقٌ.

زیاده روی در شوخی ، نادانی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۱۱.

حدیث۶۱۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسُّرُورُ یَبْسُطُ النَّفْسَ وَ یُثیرُ النَّشاطَ.

شادی نفس را می گشاید و نشاط را برمی انگیزاند.

همان ، ج ۲، ص ۵۱۳.

حدیث۶۱۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ الضِّحْکِ التَّبَسُّمُ.

بهترین خنده ، لبخند است .

همان ، ج ۳، ص ۴۲۳.

حدیث۶۱۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ کَلامٍ جَوابُهُ السُّکُوتُ.

بسا سخن که پاسخش دم فروبستن است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۶۴.

حدیث۶۱۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا خَیْرَ فِی الصَّمْتِ عَنِ الْحُکْمِ کَمَا اءَنَّهُ لَا خَیْرَ فِی الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ.

نه سکوت از بیان حق ، خوب است و نه سخن گفتن جاهلانه .

نهج البلاغه ، ح ۴۶۳، ص ۱۳۰۲.

حدیث۶۱۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ سَکَتَ مَنْ لا یَعْلَمُ سَقَطَ الْاِخْتِلافُ.

اگر نادان سکوت کند، اختلاف از میان برخیزد.

بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۲۲.

حدیث۶۱۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّمْتُ آیَهُ الْحِلْمِ.

خاموشی نشان بردباری است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۲۳.

حدیث۶۱۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِکَثْرَهِ الصَّمْتِ تَکُونُ الْهَیْبَهُ.

با خاموش بودنِ بسیار، وقار پدیدار شود.

نهج البلاغه ، ح ۲۱۵، ص ۱۱۸۵.

حدیث۶۱۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّمْتُ یُکْسیکَ الْوِقارَ وَ یَکْفیکَ مَؤُنَهَ الْاِعْتِذارِ.

خاموشی بر تو لباس وقار می پوشاند و تو را از زحمت عذرخواهی کفایت می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۸.

حدیث۶۱۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلثَّناءُ باءَکْثَرَ مِنَ الْاِسْتِحْقَاقِ مَلَقٌ وَالتَّقْصیرُ عَنِ الْاِسْتِحْقاقِ عِیٌّ اءَوْ حَسَدٌ.

ستایش بیش از استحقاق ، تملق است و کمتر از استحقاق درماندگی است یا حسد.

نهج البلاغه ، ح ۳۳۹، ص ۱۲۴۹.

حدیث۶۱۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زَكاةُ الْجَمالِ الْعِفافُ.

پاکدامنی ، زکات زیبایی است .

همان ، ج ۴، ص ۱۰۵.

حدیث۶۱۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجَمالُ الْباطِنُ حُسْنُ السَّريرَةِ.

زیبایی باطن ، نیکویی خصلت ها و رفتارهاست .

همان ، ج ۱، ص ۳۱۳.

حدیث۶۱۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّجَمُّلُ مِنْ اَخْلاقِ الْمُؤْمِنين .

خودآرائی خوی مؤ منان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۰۷.

حدیث۶۱۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبَادَ اللّهِ، اءُوصيكُمْ بِالرَّفْضِ لِهذِهِ الدُّنْيَا التَّارِكَةِ لَكُمْ وَ إ نْ لَمْ تُحِبُّوا تَرْكَهَا.

ای بندگان خدا شما را به ترک این دنیایی که سرانجام شما را رها می سازد توصیه می کنم گر چه شما ترک آن را دوست ندارید.

همان ، خ ۹۸، ص ۲۹۲.

حدیث۶۱۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا زُهْدَ كَالزُّهْدِ فِي الْحَرامِ.

هیچ زهدی چون زهد [و بی رغبتی] در امر حرام نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۱۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِزْهَدْ فِي الدُّنْيا يُبَصِّرْكَ اللّهُ عَوْرَاتِهَا وَ لاَ تَغْفُلْ فَلَسْتَ بِمَغْفُولٍ عَنْكَ!.

در دنیا زاهد باش خدا زشتیهای آن را به تو می نمایاند و بی خبر ممان که از تو بی خبر نخواهند ماند.

همان ، ح ۳۸۳، ص ۱۲۷۲.

حدیث۶۱۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اءَیُّهَا النَّاسُ الزَّهَادَةُ قِصَرُ الاْمَلِ وَالشُّکْرُ عِنْدَ النِّعَمِ وَالْوَرَعُ عِنْدَ الْمحَارِمِ فَإِنْ عَزَبَ ذلِکَ عَنْکُمْ فَلا یَغْلِبِ الْحَرَامُ صَبْرَکُمْ.
ای مردم ! زهد یعنی کوتاهی آرزو، شکر و سپاس در برابر نعمت و پارسائی در مقابل گناه . اگر نتوانستید همه این صفات را فراهم سازید، مواظب باشید حرام بر اراده و صبر شما چیره نگردد.
نهج البلاغه ، خ ۸۰، ص ۱۸۰.

حدیث۶۱۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا تَطْلُبِ الْحَیاةَ لِتاءْکُلَ، بَلْ اُطْلُبِ الاْکْلَ لِتَحْیا.
زندگی را برای خوردن مخواه ، بلکه خوردن را برای زندگی کردن بخواه .
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۳ .

حدیث۶۱۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رُبَّ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِیهِ.
بسا کسان که با ستوده شدن ، فریفته شده اند.
نهج البلاغه ، ح ۴۵۴، ص ۱۲۹۷.

حدیث۶۱۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
رُبَّ فِتْنَةٍ اءَثارَها قَوْلٌ.
بسا فتنه که از یک گفته خیزد.
شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ...

حدیث۶۱۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما اءَضْمَرَ اءَحَدٌ شَیْئاً اِلاّ ظَهَرَ فی فَلَتاتِ لِسانِهِ وَ صَفَحاتِ وَجْهِهِ.
هیچ کس چیزی را در دل نهان نکرد، جز آن که در سخنان بی اندیشه اش آشکار و در صفحه رُخسارش پدیدار گشت .
همان ، ح ۲۵، ص ۱۰۹۸.

حدیث۶۱۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِیّاکَ اَنْ تَذْکُرَ مِنَ الْکَلامِ ما یَکُونُ مُضْحِکاً وَ اِنْ حَکَیْتَ ذلِکَ عَنْ غَیْرِکَ.

بپرهیز از آنکه در سخنت چیزی خنده دار آری ، هر چند به نقل از دیگری باشد.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۸.

حدیث۶۱۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ کَلامَ الْحُکَماءِ اِذا کانَ صَواباً، کانَ دَوآءً، وَ اِذا کانَ خَطَاءً، کانَ داءً.

سخن حکیمان ، درستش دارو و نادرستش بیماری است .

نهج البلاغه ، ح ۲۵۷، ص ۱۲۱۵.

حدیث۶۱۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قِلَّةُ الْکَلامِ یَسْتُرُ الْعُیُوبَ وَ یُقَلِّلُ الذُّنُوبَ.

کم گویی ، عیب ها را می پوشاند و از گناهان می کاهد.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۵۰۵.

حدیث۶۱۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ ـ مَنْ اَکْثَرَ اَهْجَرَ.

پرگو، بیهوده گو می شود.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۰.

حدیث۶۱۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ ـ اَلْاِکْثارُ یُزِلُّ الْحَکیمَ وَ یُمِلُّ الْحَلیمَ.

پُرگویی ، حکیم را می لغزاند و بردبار را به ستوه می آورد.

همان ، ج ۲، ص ۱۰۹.

حدیث۶۱۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَضْلُ الرَّجُلِ یُعْرَفُ مِنْ قَوْلِهِ.

فضیلت مرد از کلامش دانسته می شود.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۴۱۴.

حدیث۶۱۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ إِنَّ لِسانَ الْمُؤْمِنِ منْ وَراءِ قَلْبِهِ وَ إِنَّ قَلْبَ الْمُنافِقِ مِنْ وَراءِ لِسانِهِ.

زبان مؤ من پشت قلب او، و قلب منافق پشت زبان او است .

همان ، خ ۱۷۵، ص ۵۷۰.

حدیث۶۱۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَالْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسانِهِ وَ یَدِهِ اِلّا بِالْحَقِّ.

مسلمان [واقعی] کسی است که مسلمانان از دست و زبان او در امان باشند.

همان ، خ ۱۶۶، ص ۱۷۴.

حدیث۶۱۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَیْکَ بِلِسانی ثُمَّ خَالَفَهُ قَلْبِی .

خدایا! بر من ببخشای آنچه را با زبان به تو نزدیکی جستم ، آنگاه دلم با آن مخالفت ورزید.

نهج البلاغه ، خ ۷۷، ص ۱۷۶.

حدیث۶۱۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقُوا ظُنُونَ الْمُؤْمِنِینَ فَإِنَّ اللّهَ تَعَالَی جَعَلَ الْحَقَّ عَلَی اءَلْسِنَتِهِمْ.

از گمان های مؤ منان بپرهیزید که خدا حق را بر زبان آنان نهاده است .

همان ، ح ۳۰۱، ص ۱۲۳۳.

حدیث۶۱۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَسْتَقیمُ قَلْبُ عَبْدٍ حَتّی یَسْتَقیمَ لِسانُهُ.

قلب آدمی در راه راست استوار نمی ماند مگر آن که زبانش در این راه استوار باشد.

همان ، خ ۱۷۵، ص ۵۷۱.

حدیث۶۱۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَقُلْ ما لا تُحِبُّ اَنْ يُقالَ لَکَ.

سخنی را که دوست نداری برای تو بگویند، به دیگران مگوی .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث۶۱۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنْظُرْ اِلی ما قالَ وَ لا تَنْظُرْ اِلی مَنْ قالَ.

به گفتار بنگر و نه به گوینده .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۴۴۲.

حدیث۶۱۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللِّسانُ سَبُعٌ اِنْ خُلِّیَ عَنْهُ عَقَرَ.

زبان ، درنده ای است که اگر رها شود زخم می زند.

نهج البلاغه ، ح ۵۷، ص ۱۱۱۴.

حدیث۶۱۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللِّسانُ مِعْیارٌ اءطاشَهُ الْجَهْلُ وَ اءَرْجَحَهُ الْعَقْلُ.

زبان ترازویی است که نادانی آن را سبک و عقل سنگین می سازد.

تحف العقول ، ص ۲۲۸.

حدیث۶۱۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِتْنَهُ اللِّسانِ اَشَدُّ مِنْ ضَرْبِ السَّیْفِ.

[مشکلات] فتنه زبان بسیار شدیدتر از ضربه شمشیر است .

مستدرک الوسائل ، ج ۹، ص ۳۱.

حدیث۶۱۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْکَلاَمُ فِی وِثَاقِکَ مَا لَمْ تَتَکَلَّمْ بِهِ، فَإِذَا تَکَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِی وِثَاقِهِ، فَاخْزُنْ لِسَانَکَ کَمَا تَخْزُنُ ذَهَبَکَ وَ وَرِقَکَ. فَرُبَّ کَلِمَةٍ سَلَبَتْ نِعْمَةً وَ جَلَبَتْ نِقْمَةً.

تا سخن نگفته ای ، سخن در بند تو است و چون گفتی تو در بند سخنی . پس همان سان که زر و سیم ات را در گنجینه می نهی ، زبانت را نیز نگهدار. چه بسا سخنی که نعمت از کف برد و نقمت پدید آورد.

نهج البلاغه ، ح ۳۷۳، ص ۱۲۶۷.

حدیث۶۱۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ، بَلْ لَا تَقُلْ كُلَّ مَا تَعْلَمُ، فَإِنَّ اللّهَ فَرَضَ عَلَى جَوَارِحِكَ كُلِّهَا فَرَائِضَ يَحْتَجُّ بِهَا عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

آنچه نمی دانی مگو! بلکه همه آنچه را که می دانی نیز مگو زیرا خداوند بر اعضاء و جوارح تو واجباتی قرار داده که در قیامت از آنها بازخواست خواهد کرد.

همان ، ح ۳۷۴، ص ۱۲۶۸.

حدیث۶۱۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَرْءُ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسانِهِ.

مرد، در زیر زبانش نهفته است .

غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۳، ردیف ۱۰۲۱ .

حدیث۶۱۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ هانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ مَنْ اءَمَّرَ عَلَيْها لِسانَهُ.

آن که زبانش را بر خود فرمانروا ساخت خود را از قیمت بینداخت .

نهج البلاغه ، ح ۲، ص ۱۰۸۸.

حدیث۶۱۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْذَرُوا اللِّسانَ فَاِنَّهُ سَهْمٌ يُخْطى .

از زبان بر حذر باشید؛ چه آن که تیری است که به خطا می رود.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۷۱.

حدیث۶۱۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَظُنَّنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ اءَحَدٍ سُوءًا، وَ اءَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِی الْخَيْرِ مُحْتَمَلاً.

هر سخنی که از دهان کسی خارج شد، تا احتمال درستی و نیکی در آن می یابی ، حمل بر فساد مکن .

نهج البلاغه ، ح ۳۵۲، ص ۱۲۵۴.

حدیث۶۱۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللِّسانُ تَرْجُمانُ الْعَقْلِ.

زبان مترجم عقل است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۴۱.

حدیث۶۱۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْقَوْلِ الْکَذِبُ.

بدترین گفتار، سخن دروغ است .

نهج البلاغه ، خ ۸۳، ص ۲۰۰.

حدیث۶۱۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکَلامُ کَالدَّواءِ؛ قَلیلُهُ یَنْفَعُ، وَ کَثیرُهُ قاتِلٌ.

سخن چون داروست ؛ اندکش سودمند و زیادش کشنده است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۵۹.

حدیث۶۱۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکِتابُ تَرْجُمانُ النِّیةِ.

نامه ، بازگو کننده ضمیر است .

همان ، ج ۱، ص ۸۰.

حدیث۶۱۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْا یمانِ حِفْظُ اللِّسانِ.

از نشانه های ایمان ، نگهداری زبان است .

همان ، ج ۶، ص ۱۵.

حدیث۶۱۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ خَیْرَ الْقَوْلِ ما نَفَعَ.

بهترین گفتار آن است که سودمند باشد.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۱۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَحْسَنُ الْکَلامِ مازانَهُ حُسْنُ النِّظامِ وَ فَهِمَهُ الْخاصُّ وَالْعامُّ.

نیکوترین سخن آن است که به نظم نیکو زیور یابد و همگان آن را بفهمند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۶۳.

حدیث۶۱۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا اَنَّ یَسیرَ الرِّیاءِ شِرْکٌ.

بدانید که کمترین درجه ریا نیز، شرک است .

همان ، خ ۸۵، ص ۲۰۸.

حدیث۶۱۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلرَّاءْیُ بِتَحْصینِ الاَسْرار.

نظریّه [خوب و هدفمند] با حفظ اسرار به دست می آید.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۷۱.

حدیث۶۱۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ یَعْمَلْ لِغَیْرِ اللهِ یَکِلْهُ اللّهُ لِمَنْ عَمِلَ لَهُ.

کسی که برای غیر خدا عمل کند، خداوند او را به همان شخص وامی گذارد.

نهج البلاغه ، خ ۲۳، ص ۸۴.

حدیث۶۱۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صَدْرُ الْعاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ.

سینه خردمند، صندوق اسرار اوست .

همان ، ح ۵، ص ۱۰۹۰.

حدیث۶۱۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَا تَهْتِکُوا اءَسْتَارَکُمْ عِنْدَ مَنْ یَعْلَمُ اءَسْرَارَکُمْ.

پرده خویش را پیش کسی که از اسرارتان آگاه است ندرید.

نهج البلاغه ، خ ۱۹۴، ص ۶۵۳.

حدیث۶۱۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِذاعَةُ شیمَةُ الاْغْیارِ.

فاش ساختن اسرار [و شایعه سازی] خوی و خصلت بیگانگان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۷۱.

حدیث۶۱۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَطاعَ الْواشِیَ ضَیَّعَ الصَّدیقَ.

هر کس از سخن چین پیروی کند، دوست خود را از دست می دهد.

نهج البلاغه ، ح ۲۳۱، ص ۱۱۹۳ .

حدیث۶۱۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عَیْشَ لِمَنْ فارَقَ اَحِبَّتَهُ.

کسی که از دوستانش جدا می شود، آسایش ندارد.

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۳۸۴.

حدیث۶۱۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حَسَدُ الصَّدِیقِ مِنْ سُقْمِ الْمَوَدَّةِ.

حسادت دوستان به یکدیگر از آفات دوستی است .

نهج البلاغه ، ح ۲۰۹، ص ۱۱۸۴.

حدیث۶۱۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلْ رَفیقَکَ عَمَلَکَ وَ عَدُوَّکَ اءَمَلَکَ.

عملت را دوستِ خود، و آرزویت را دشمن خود قرار ده .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۸۲.

حدیث۶۱۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۵ـ اِیّاکَ وَ مُصادَقَةَ الاَحْمَقِ فَاِنَّهُ یُریدُ اَنْ یَنْفَعَکَ فَیَضُرُّکَ.

از دوستی نادان بپرهیز، چه او خواهد که تو را سود رساند لیکن دچار زیانت گرداند.

همان ، ص ۱۱۰۴.

حدیث۶۱۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۴ـ اِیّاکَ وَ مُصادَقَةَ الْبَخیلِ فَاِنَّهُ یَقْعُدُ عَنْکَ اَحْوَجَ ما تَکُونُ اِلَیْهِ.

از دوستی بخیل بپرهیز، چه آنچه را سخت بدان نیازمندی از تو دریغ دارد.

همان .

حدیث۶۱۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۳ـ اِیّاکَ وَ مُصادَقَةَ الْفاجِرِ فَاِنَّهُ یَبیعُکَ بِالتّافِهِ.

از دوستی تبهکار بپرهیز که به اندک بهایت بفروشد.

همان .

حدیث۶۱۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ اِیّاکَ وَ مُصادَقَةَ الْکَذّابِ فَاِنَّهُ کَالسَّرابِ. یُقَرِّبُ عَلَیْکَ الْبَعیدَ وَ یُبَعِّدُ عَلَیْکَ الْقَریبَ.

از دوستی دروغگو بپرهیز، که او به سان سراب است ، دور را به تو نزدیک و نزدیک را به تو دور نمایاند.

همان ، ح ۳۷، ص ۱۱۰۵.

حدیث۶۱۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ اِیّاکَ وَ مُصاحَبَةَ الْفُسّاقِ فَاِنَّ الشَّرَّ بِالشَّرِّ مُلْحَقٌ.

از همنشینی با فاسقان بپرهیز که شر به شر بپیوندد.

نهج البلاغه ، ن ۶۹، ص ۱۰۷۰.

حدیث۶۱۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَحْبِبْ حَبیبَکَ هَوْناً ما عَسی اءَنْ یُعْصیکَ یَوْماً ما.

در دوستی با دوست زیاده روی مکن ، چه بسا روزی ، تو را نافرمانی کند.

تحف العقول ، ص ۲۱۹.

حدیث۶۱۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُعِیْنُ عَلَی الطّاعَةِ خَیْرُ الاْصْحابِ.

یاری دهنده بر طاعت خداوند، بهترینِ یاران است .

همان ، ج ۱، ص ۲۹۸.

حدیث۶۱۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ عَلامَةِ الشَّقاءِ غِشُّ الصَّدیقِ.

فریبکاری با دوست ، نشانه بدبختی آدمی است .

همان ، ج ۶، ص ۱۹.

حدیث۶۱۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَوَدَّةُ اَقْرَبُ رَحِمٍ.

دوستی ، نزدیکترین خویشاوندی است .

همان ، ج ۱، ص ۱۰۳.

حدیث۶۱۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّدیقُ اءَقْرَبُ الاْقارِبِ.

دوست ، نزدیکترین خویشاوند است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۷.

حدیث۶۱۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلَّما طالَتِ الصُّحْبَةُ تَاءَکَّدَتِ الْحُرْمَةُ.

هر چه همنشینی بیشتر، حرمت استوارتر.

همان ، ج ۳، ص ۱۲۴.

حدیث۶۱۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ اَلصَّدیقُ مَنْ صَدَقَ غَیْبُهُ.

دوست خوب کسی است که در پنهانی نیز دوست باشد.

همان ، ج ۱، ص ۳۰۱.

حدیث۶۱۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ اَلصَّدیقُ اِنْسانٌ هُوَ اَنْتَ اِلاّ اَنَّهُ غَیْرُکَ.

دوست کسی است که با تو یکی است (تو را به منزله خود بداند) گر چه (به حسب ظاهر) غیر از تو است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۵.

حدیث۶۱۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَقْدُالْاَحِبَّةِ غُرْبَةٌ.

از دست دادن دوستان ، غربت است .

نهج البلاغه ، ح ۶۲، ص ۱۱۱۵.

حدیث۶۱۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَتَّخِذَنَّ عَدُوَّ صَدیقِکَ صدیقاً فَتُعادی صَدیقَکَ.

با دشمن دوستت دوستی مکن که با دوست خود دشمنی کرده ای .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۳.

حدیث۶۱۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْجَزُ النّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اکْتِسابِ الْاِخْوانِ وَ اَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَیَّعَ مَنْ ظَفِرَ بِهِ.

ناتوان ترین مردم کسی است که از یافتن دوست ناتوان است و ناتوان تر از او کسی است که دوستِ یافته را تباه گرداند.

همان ، ح ۱۱، ص ۱۰۹۳.

حدیث۶۱۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَطیعَةُ الْجاهِلِ تَعْدِلُ صِلَةَ الْعاقِلِ.

جدایی از نادان ، همسان پیوستن به داناست .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۶.

حدیث۶۱۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُلُوبُ الرِّجالِ وَحْشِیَّةٌ فَمَنْ تَاءَلَّفَها اَقْبَلَتْ عَلَیْهِ.

دل های مردمان رمنده است ، هر که آن را به خود خو داد، به سوی او روی نهاد.

نهج البلاغه ، ح ۴۷، ص ۱۱۱۱.

حدیث۶۱۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یـَکُونُ الصَّدیقُ صَدیقاً حَتّی یَحْفَظَ اَخاهُ فی ثَلاثٍ: فی نَکْبَتِهِ وَ غَیْبَتِهِ وَ وَفاتِهِ.

دوست هنگامی ، به حقیقت دوست است که دوستی برادرش را در سه حال نگاه دارد: به روزگار نکبت ، در هنگام غیبت و پس از رحلت .

نهج البلاغه ، ح ۱۲۹، ص ۱۱۵۰.

حدیث۶۱۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُبْذُلْ لِصَدِیقِکَ کُلَّ الْمَوَدَّةِ... وَ لا تَقُصَّ إ لَیْهِ بِکُلِّ اءَسْرارِکَ.

همه محبتت را به پای دوستت به ریز ولی همه اسرارت را در اختیار او نگذار.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۳۳.

حدیث۶۱۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْبِبْ حَبیبَکَ هَوْناً ما عَسی اَنْ یَکُونَ بَغیضَکَ یَوْماً ما. وَ اَبْغِضْ بَغْیضَکَ هَوْناً ما، عَسیَّ اَنْ یَکُونَ حَبِیبَکَ یَوْماً ما.

با دوست ، در دوستی از اندازه مگذر، بسا که روزی دشمن گردد و با دشمن مدارا کن ، باشد که روزی دوست گردد.

همان ، ح ۲۶۰، ص ۱۲۱۶.

حدیث۶۱۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
زُهْدُکَ فِی رَاغِبٍ فِیکَ نُقْصَانُ حَظٍّ، وَ رَغْبَتُکَ فِی زَاهِدٍ فِیکَ ذُلُّ نَفْسٍ.
بی میلی نسبت به آن کس که به تو علاقه مند است دلیل کمی بهره تو در دوستی است و تمایل تو نسبت به کسی که بی اعتنا است سبب خواری تو است .
نهج البلاغه ، ح ۴۵۱، ص ۱۲۹۴.

حدیث۶۱۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَیْکُمْ بِالتَّواصُلِ وَالتَّباذُلِ.
بر شما باد به یکدیگر پیوستن و به هم بخشیدن .
همان ، ن ۴۷، ص ۹۷۸.

حدیث۶۱۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِحْمِلْ نَفْسَکَ مِنْ اَخیکَ عِنْدَ صَرْمِهِ عَلَی الصِّلَهِٔ.
چون برادرت از تو جدا شد، خود را به پیوندِ با او وادار.
نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۲.

حدیث۶۱۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیْرُ اِخْوانِکَ مَنْ دَلَّکَ عَلی هُدیً...
بهترین برادرانت کسی است که تو را به راه راست راهنمایی کند.
شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۴۳۶.

حدیث۶۱۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
شَرُّ الْاِخْوانِ مَنْ تُکُلِّفَ لَهُ.
بدترین برادران کسی است که برای او به رنج افتی !
نهج البلاغه ، ح ۴۷۱، ص ۱۳۰۵.

حدیث۶۱۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَریبُ مَنْ لَیْسَ لَهُ حَبیبٌ.

غریب و تنها کسی است که دوستی نداشته باشد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۱۵.

حدیث۶۱۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْهَدِیَّهُ تَجْلِبُ الْمَحَبَّهَ.

هدیه فرستادن ، دوستی را جلب می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۸۳.

حدیث۶۱۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَشِقَ شَیْئاً اَعْشی بَصَرَهُ وَ اَمْرَضَ قَلْبَهُ. فَهُوَ یَنْظُرُ بِعَیْنٍ غَیْرِ صَحیحَهٍ وَ یَسْمَعُ بِاُذُنٍ غَیْرِ سَمیعَهٍ.

آن کس که به چیزی عشق ورزد، آن عشق ، چشم او را کور و قلبش را بیمار می کند. چنین فردی با چشم ناسالم می نگرد و با گوش ناشنوا می شنود.

همان ، ح ۱۰۸، ص ۳۳۰.

حدیث۶۱۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَیُّهَا النّاسُ! اِنَّما اءَنْتُمْ فی هذِهِ الدُّنْیا غَرَضٌ تَنْتَضِلُ فیهِ الْمَنایا مَعَ کُلِّ جَرْعَهٍ شَرَقٌ وَ فی کُلِّ اءَکْلَهٍ غَصَصٌ.

مردم ! همانا شما در این جهان ، نشانه اید که مرگ ، پی در پی بدان تیر می افکند. با هر جرعه ای آب ، در گلو جِستنی و در هر لقمه ای گلوگیر شدنی است .

نهج البلاغه ، خ ۱۴۵، ص ۴۴۰.

حدیث۶۱۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَخْرِجُوا مِنَ الدُّنْیا قُلُوبَکُمْ مِنْ قَبْلِ اءَنْ تُخْرَجَ مِنْها اءَبْدانُکمْ. فَفیها اخْتُبِرْتُمْ وَ لِغَیْرِها خُلِقْتُمْ.

پیش از اینکه بدنتان را از دنیا بیرون برند، قلبتان را از آن خارج سازید! در دنیا آزمایش می شوید و برای غیر آن آفریده شده اید.

همان ، خ ۱۹۴، ص ۶۵۳.

حدیث۶۱۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّمَا الدُّنْیا مُنْتَهَی بَصَرِ الاْعْمی ، لا یُبْصِرُ مِمّا وَراءَها شَیْئاً.

همانا دنیا نهایت دید کوردل است ، چیزی فراتر از آن را نمی بیند.

همان ، خ ۱۳۳، ص ۴۱۳.

حدیث۶۱۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ مَا نِلْتَ مِنْ دُنْیاکَ فَلاَ تُکْثِرْ بِهِ فَرَحاً، وَ مَا فَاتَکَ مِنْهَا فَلاَ تَاءْسَ عَلَیْهِ جَزَعاً وَلْیَکُنْ هَمُّکَ فِیما بَعْدَ الْمَوْتِ.

به آنچه از دنیا می رسی آنقدر خوشحال مباش ! و آنچه را که از دنیا از دست می دهی بر آن تاءسف مخور و جزع مکن ! همّتت در آن باشد که پس از مرگ به آن خواهی رسید.

نهج البلاغه ، ن ۲۲، ص ۸۷۳.

حدیث۶۱۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاءزمِعُوا عِبَادَ اللّهِ الرَّحیلَ عَنْ هذِهِ الدَّارِ الْمَقْدُورِ عَلَیْ اءهْلِهَا الزَّوَالُ وَ لاَ یَغْلِبَنَّکُمْ فِیهَا الاْمَلُ وَ لایَطُولَنَّ عَلَیْکُمْ فِیهَا الاْمَدُ.

ای بندگان خدا! تصمیم کوچ نمودن از سرایی بگیرید که سرانجام به نیستی می گراید، مبادا آرزوها به شما چیره شوند خیال نکنید عمر طولانی خواهید داشت ! (بنابراین از مرکب غرور فرود آیید و از دنیاپرستی و خودخواهی و تعدی و تجاوز بر دیگران دست بدارید.)

همان ، خ ۵۲، ص ۱۳۹.

حدیث۶۲۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُصْلِحْ دُنْیاکَ بِمَحْقِ دینِکَ.

دنیای خود را با نابودی دین خود آباد مکن .

همان ، ن ۴۳، ص ۹۶۱.

از۶۲۰۱تا۶۴۰۰

حدیث۶۲۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَبِعْ آخِرَتَکَ بِدُنْیاکَ.

آخرتت را به دنیایت مفروش .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۲۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمالُ وَالْبَنُونَ زینَةُ الْحَیوةِ الدُّنْیا وَالْعَمَلُ الصّالِحُ حَرْثُ الاْ خِرَةِ.

مال و فرزند زینت زندگی دنیا و عمل شایسته کشت آخرت است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۲.

حدیث۶۲۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إذا اءَقْبَلَتِ الدُّنْیا عَلی اَحَدٍ اءَعارَتْهُ مَحاسِنَ غَیْرِه، وَ اذا اءَدْبَرَتْ عَنْهُ سَلَبَتْهُ مَحاسِنَ نَفْسِهِ.

چون دنیا به کسی روی آورد، نیکویی های دیگران را به او عاریت دهد و چون به او پشت نماید، خوبی های او را برباید.

همان ، ح ۸، ص ۱۰۹۲.

حدیث۶۲۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اَبْناءُ الدُّنْیا، وَ لا یُلامُ الرَّجُلُ عَلی حُبِّ اُمِّهِ.

مردم فرزندان دنیایند و هیچ فرزندی را برای دوستی مادرش نتوان سرزنش کرد.

همان ، ح ۲۹۵، ص ۱۲۳۱.

حدیث۶۲۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّما الدُّنْیا دارُ مَجازٍ وَالاْ خِرَةُ دارُ قَرارٍ، فَخُذوا مِنْ مَمَرِّکُمْ لِمَقَرِّکُمْ.

دنیا سرای گذر است و آخرت خانه قرار و همیشگی ! پس ، از گذرگاه خویش برای سر منزل قرار خود توشه تهیه کنید.

همان ، خ ۱۹۴، ص ۶۵۳.

حدیث۶۲۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما بالُکُمْ تَفْرَحُونَ بِالْیَسیرِ مِنَ الدُّنْیا تُدْرِکُونَهُ وَ لا یَحْزُنُکُمُ الْکَثیرُ مِنَ الاْ خِرَةِ تُحْرَمُونَهُ!.

شما را چه شده که با رسیدن به مقدار کمی از دنیا فرحناک و با نشاط می شوید، ولی از دست رفتن و محرومیت فراوان آخرت ، شما را محزون نمی کند؟!

نهج البلاغه ، خ ۱۱۲، ص ۳۵۰.

حدیث۶۲۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِالدُّنْیا تُحْرَزُ الْاخِرَةُ.

بوسیله دنیا آخرت بدست می آید.

همان ، خ ۱۵۵، ص ۴۸۸.

حدیث۶۲۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الدُّنْیـا وَالْاّخِرَةَ عَدُوّانِ مُتَفاوِتانِ وَ سَبیلانِ مُخْتَلِفانِ... وَ ماشٍ بَیْنَهُما کُلَّما قَرُبَ مِنْ واحِدٍ بَعُدَ مِنَ الْاّخَرِ.

دنیا و آخرت دو دشمن دو گانه و دو راه جدایند... و رونده میان آن ها چون به یکی نزدیک گردد، از دیگری دور شود.

همان ، ح ۱۰۰، ص ۱۱۳۳.

حدیث۶۲۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَحَبَّ الدُّنْیا وَ تَوَلاّها اَبْغَضَ الْاّخِرَةَ وَ عاداها.

هر کس دنیـا را دوست بـدارد و دل بـه ولایتش بسپارد، به آخرت کینه ورزیده ، آن را دشمن می دارد.

همان ، ح ۱۰۰، ص ۱۱۳۳.

حدیث۶۲۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَهْلُ الدُّنْیا کَرَکْبٍ یُسارُ بِهِمْ وَ هُمْ نِیامٌ.

اهل دنیا همچون سوارانند که در خوابند و آنان را می رانند.

نهج البلاغه ، ح ۶۱، ص ۱۱۱۵.

حدیث۶۲۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَنالُونَ مِنْها نِعْمَةً اِلاّ بِفَراقِ اءُخْری .

از دنیا به نعمتی نمی رسید، جز آن که نعمتی را از دست می دهید.

نهج البلاغه ، خ ۱۴۵، ص ۴۴۰.

حدیث۶۲۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ مُسْتَقْبِلٍ یَوْماً لَیْسَ بِمُسْتَدْبِرِهِ وَ مَغْبُوطٍ فی اَوَّلِ لَیْلِهِ قامَتْ بَواکِیهِ فی اخِرِهِ.

بسا کسانی که روزی را به پیشتاز شتابند که بدرقه اش را فرصتی نیابند (اجل او را به شب مُهلت ندهد) و بسا کسی که بر (خوشی) او در اول شب غبطه بردند و در آخرش گریه کنندگان بر او برخاستند (آری سر شب تخت و

تاج داشت و بامداد به زیر خاک رفت).

همان ، ح ۳۷۲، ص ۱۲۶۷.

حدیث۶۲۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ساهِلِ الدَّهْرَ ما ذَلَّ لَکَ قُعُودُهُ.

چندی که زمانه [چون شتر] رام تو گشته و ذلیلانه به پایت نشسته ، آسان گیر.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۲.

حدیث۶۲۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدَّهْرُ مُوَکَّلٌ بِتَشْتیتِ الْاُلّافِ.

روزگار در پیِ پراکنده کردن دوستان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۰۷.

حدیث۶۲۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَارٌ بِالْبَلَاءِ مَحْفُوفَةٌ وَ بِالْغَدْرِ مَعْرُوفَةٌ، لَا تَدُومُ اءَحْوَالُهَا، وَ لَا یَسْلَمُ نُزَّالُهَا.

(دنیا) سرایی است که بلاها آن را احاطه کرده و به بی وفایی و مکر معروف است ، حالاتش یکنواخت نمی ماند و ساکنانش ایمن نیستند.

نهج البلاغه ، خ ۲۱۷، ص ۷۱۶ .

حدیث۶۲۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ ـ یا دُنْیا... عَیْشُکِ قَصیرٌ وَ خَطَرُکِ یَسیرٌ وَ اَمَلُکِ حَقیرٌ.

ای دنیا... زندگانی تو کوتاه ، اهمیت تو اندک و آرزوی تو پست است .

همان ، ح ۷۴، ص ۱۱۱۹.

حدیث۶۲۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۳ ـ اِنَّما مَثَلُ الدُّنْیا مَثَلُ الْحَیَّةِ: لَیِّنٌ مَسُّها قاتِلٌ سَمُّها.

دنیا همچون مار است ؛ ظاهرش نرم و زهرش کشنده است .

همان ، ن ۶۸، ص ۱۰۶۵.

حدیث۶۲۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۴ ـ ... فَاِنَّهَا عِنْدَ ذَوِی الْعُقُول کَفَیْءِ الظِّلِّ بَیْنَا تَرَاهُ سَابِغاً حَتَّی قَلَصَ وَ زَائِداً حَتَّی نَقَصَ.

بـه درسـتـی کـه دنیا در نظر خردمنـدان همچون سایه ای است که هنوز گسترده نشـده ، کوتاه می گردد و هنوز فزونی نیافته نقصان می پذیرد.

همان ، خ ۶۲، ص ۱۵۲.

حدیث۶۲۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدَّهْرُ یَوْمانِ یَوْمٌ لَکَ وَ یَوْمٌ عَلَیْکَ.

روزگار دو روز است : روزی به سود تو و روزی به زیان تو است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۸۰.

حدیث۶۲۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ ـ اَلدُّنْیا دارٌ مُنِیَ لَهَا الْفَناءُ.

دنیا، خانه ای است که فنا و زوال از ویژگی های ذاتی آن است .

نهج البلاغه ، خ ۴۵، ص ۱۳۲.

حدیث۶۲۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الدُّنْیـا دارُ صِـدْق لِمَنْ صَدَقَها وَ دارُ عافِیَةٍ لِمَنْ فَهِمَ عَنْها وَ دارُ غِنًی لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْها وَ دارُ مَوْعِظَةٍ لِمَنِ اتَّعَظَ بِها.

بـه راسـتـی کـه دنـیـا بـرای راسـتان سـرای راستی ، برای دنیاشـناسان سرای عافیت ، برای توشه گیران سرای بی نیازی ، و برای پند پذیران سرای پند و اندرز است .

همان ، ح ۱۲۶، ص ۱۱۴۸.

حدیث۶۲۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یـَابْنَ ءادَمَ لا تَـحْمِلْ هَمَّ یَوْمِکَ الَّذی لَمْ یَاءْتِکَ عَلی یَوْمِکَ الَّذِی قَدْ اَتاکَ، فَاِنَّهُ اِنْ یَکُ مِنْ عُمُرِکَ یَاءْتِ اللّهُ فِیهِ بِرِزْقِکَ.

ای فـرزند آدم ، غم روزی را که نیامده امروز مخور، چه ، اگر از عمرت باشد، خداوند روزی ات را می رساند.

همان ، ح ۲۵۹، ص ۱۲۱۶.

حدیث۶۲۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدَّهْرُ یُخْلِقُ الاَبْدانَ وَ یُجَدِّدُ الاْ مالَ.

روزگار بدن ها را فرسوده و آرزوها را نو می کند.

نهج البلاغه ، ح ۶۹، ص ۱۱۱۶.

حدیث۶۲۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدُّنْیا مُطَلَّقَةُ الاَکْیاسِ.

دنیا طلاق داده مردان زیرک است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۲۰.

حدیث۶۲۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لَبِئْسَ الْمَتْجَرُ اَنْ تَرَی الدُّنْیا لِنَفْسِکَ ثَمَناً وَ مِمّا لَکَ عِنْدَ اللّهِ عِوَضاً!.

چه بد تجارتی است که دنیا را بهای جان خویش بدانی و با آنچه که در نزد خداست معاوضه نمایی .

همان ، خ ۳۲، ص ۱۰۷.

حدیث۶۲۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَصْبَحَ عَلَی الدُّنْیا حَزیناً فَقَدْ اَصْبَحَ لِقَضاءِ اللّهِ ساخِطًا، وَ مَنْ اَصْبَحَ یَشْکُو مُصِیبَةً نَزَلَتْ بِهِ فَاِنَّما یَشْکُو رَبَّهُ.

آن که از دنیا اندوهناک است ، از قضای خدا خشمناک است و آن که از مصیبتی که بدو رسیده گِله آرد، از پروردگار خود شکوه کرده است .

همان ، ح ۲۱۹، ص ۱۱۸۷.

حدیث۶۲۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی حَلالِها حِسابٌ وَ فِی حَرامِها عِقابٌ.

[در آخرت] حلال دنیا حساب و حرامش کیفر دارد.

نهج البلاغه ، خ ۸۱، ص ۱۸۱.

حدیث۶۲۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنْظُرْ اِلَی الدُّنْیا نَظَرَ الزّاهِدِ الْمُفارِقِ وَ لا تَنْظُرْ اِلَیْها نَظَرَ الْعاشِقِ الْوامِقِ.

به دنیا مانند انسان زاهد و روی گردان از آن ، بنگر، نه انسان عاشق و شیفته .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۰۵.

حدیث۶۲۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذْ مِنَ الدُّنْیَا مَا اءَتَاکَ، وَ تَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّی عَنْکَ؛ فَاِنْ اءَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فاءَجْمِلْ فِی الطَّلَبِ.

از امر دنیا همان قدر بگیر که به تو می رسد و آنچه از تو روگردانده بدنبالش مشتاب و اگر چنین نمی کنی لااقل تلاش معقولانه و مشروع کن !

نهج البلاغه ، ح ۳۸۷، ص ۱۲۷۳.

حدیث۶۲۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... وَ مَنْ اءَبْصَرَ بِهَا بَصَّرَتْهُ، وَ مَنْ اءَبْصَرَ إِلَیْهَا اءَعْمَتْهُ.

هر کس با چشم بصیرت و عبرت به دنیا بنگرد به او بینایی بخشد. و آن کس که چشمش به دنبال آن باشد و فریفته آن گردد از دیدن حقایق نابینایش کند!

نهج البلاغه ، خ ۸۱، ص ۱۸۱.

حدیث۶۲۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْوَلَهُ بِالدُّنْیا اَعْظَمُ فِتْنَةٍ.

عشق به دنیا بزرگترین فتنه است .

شرح نهج البلاغه ، ج ۱، ص ۳۱۷.

حدیث۶۲۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدُّنْیا سُوقُ الْخُسْرانِ.

دنیا، بازار زیان است .

همان ، ج ۱، ص ۱۰۶.

حدیث۶۲۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَخْلِصْ فِى الْمَسْاءَلَةِ لِرَبِّکَ.

آنچه خواهی ، خالصانه از پروردگارت بخواه .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰ .

حدیث۶۲۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِدْفَعُوا اءَمْواجَ الْبَلاءِ بِالدُّعاءِ.

موج های بلا را با دعا دفع کنید.

نهج البلاغه ، ح ۱۳۸، ص ۱۱۵۴.

حدیث۶۲۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدُّعاءُ سِلاحُ الاَوْلِیاءِ.

نیایش اسلحه دوستان نزدیک خداست .

همان ، ص ۱۹۸.

حدیث۶۲۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَمْرانِ لایَنْفَکّانِ مِنَ الْکَذِبِ: کَثْرَةُالْمَواعیدِ، و شِدَّةُ الاِعْتِذارِ.

دو چیز از دروغ جدا نمی شود: وعده های زیاد و پوزش های پیاپی و [همراه با تاء کید]

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۷ .

حدیث۶۲۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکِذْبُ مَهانَةٌ وَ خِیانَةٌ.

دروغگویی ، خواری و خیانت است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۹.

حدیث۶۲۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الصَّادِقُ عَلَى شَفَا مَنْجَاةٍ وَ كَرَامَةٍ، وَالْکَاذِبُ عَلى شَرَفِ مَهْوَاةٍ وَ مَهَانَةٍ.

راستگو در مسیر نجات و بزرگواری و دروغگو بر لب پرتگاه سقوط و خواری قرار گرفته است .

همان .

حدیث۶۲۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جانِبُوا الْکَذِبَ فَإِنَّهُ مُجانِبٌ لِلْاِیمانِ.

از دروغ دوری کنید که با ایمان ناسازگار است .

نهج البلاغه ، خ ۸۵ ص ۲۰۸.

حدیث۶۲۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شُرْبُ الدَّواءِ لِلْجَسَدِ کَالصّابُونِ لِلثَّوْبِ ؛ یُنَقّیهِ وَ لکِنْ یُخْلِقُهُ.

مصرف دارو برای بدن همچون صابون است نسبت به لباس که هر چند آن را پاک می کند ولی فرسوده اش می سازد.

همان ، ص ۳۰۰.

حدیث۶۲۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَفاکَ خِیانَةً اَنْ تَکُونَ اَمیناً لِلْخَوَنَةِ.

در خیانتکار بودن تو همین بس که امین خیانتکاران باشی .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۲۱ .

حدیث۶۲۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ اَعْظَمَ الْخِیانَةِ خِیانَةُ الْاُمَّةِ، وَ اَفْظَعَ الْغِشِّ غِشُّ الاَئِمَّةِ.

بزرگترین خیانت ، خیانت به امّت و زشت ترین فریب ، فریب کاری نسبت به پیشوایان است .

همان ، ن ۲۶، ص ۸۸۵.

حدیث۶۲۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ضَیَّعَهُ الاَقْرَبُ اُتیحَ لَهُ الاَبْعَدُ.

کسی را که خویشان نزدیک تر، رهایش کنند، بیگانه دورتر برای یاری او برانگیخته می شود.

نهج البلاغه ، ح ۱۴، ص ۱۰۹۴.

حدیث۶۲۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِلَةُ الرَّحِمِ، مَثْرَاءَةٌ فِی الْمالِ وَ مَنْسَاءَةٌ فِی الاْجَلِ.

صله رحم سبب افزایش مال و طول عمر است .

نهج البلاغه ، خ ۱۰۹، ص ۳۳۸.

حدیث۶۲۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِلَةُ الاْرْحامِ مِنْ اَفْضَلِ شِیَمِ الْکِرامِ.

صله ارحام ، از بهترین اخلاق و منش کریمان است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۲۱۸.

حدیث۶۲۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لا یَکُنْ اَهْلُکَ اَشْقَی الْخَلْقِ بِکَ.

مبادا با کسانت [رفتاری کنی] که بدبخت ترین مردم نسبت به تو باشند.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۳.

حدیث۶۲۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اءَکْرِمْ عَشِیرَتَکَ فَاِنَّهُمْ جَناحُکَ الَّذی بِهِ تَطیرُ.

خویشاوندانت را گرامی بدار که آنان چون بال تو هستند که بدان پرواز می کنی .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۹ .

حدیث۶۲۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْمِدْ مَنْ یَغْلُظُ عَلَیْکَ وَ یَعِظُکَ، لا مَنْ یُزَکّیکَ وَ یَتَمَلَّقُکَ.

سپاسگزار کسی باش که به تو درشتی می کند و پندت می دهد نه کسی که از تو تمجید می کند و زبان به چاپلوسی می گشاید.

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۵۸ .

حدیث۶۲۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّ مَعْصِیَةَ النّاصِحِ الشَّفیقِ الْعالِمِ الْمجَرِّبِ تُوْرِثُ الْحسْرَةَ وَ تُعْقِبُ النَّدامَةَ.

نافرمانی خیرخواه مهربان ، دانای کاردان ، حسرت و پشیمانی به دنبال دارد.

نهج البلاغه ، خ ۳۵.

حدیث۶۲۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما حارَ مَنِ اسْتَخارَ.

هر که از خدا خیر خواهد سرگردان نماند.

تحف العقول ، ص ۲۲۹ .

حدیث۶۲۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْبِبْ لِغَیْرِکَ ما تُحِبُّ لِنَفْسِکَ.

برای دیگران ، آن پسند که برای خود می پسندی .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث۶۲۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّهِ. اِنَّ اءَنْصَحَ النّاسِ لِنَفْسهِ اءَطْوَعُهُمْ لِرَبِّهِ؛ وَ اِنَّ اءَغَشَّهُمْ لِنَفْسِهِ اءَعْصَاهُمْ لِرَبِّهِ.

آن کس که نسبت به خود از همه خیرخواه تر است در برابر خداوند از همه مطیع تر خواهد بود، و آن کس که خویشتن را بیشتر می فریبد گناهکارترین مردم در برابر خداست .

همان ، خ ۸۵، ص ۲۰۸.

حدیث۶۲۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَذَّرَکَ کَمَنْ بَشَّرَکَ.

آن که به تو هشدار می دهد بسان کسی است که مژده ات می دهد.

نهج البلاغه ، ح ۵۶، ص ۱۱۱۳.

حدیث۶۲۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ الْخَیْرُ اَنْ یَکْثُرَ مالُکَ وَ وَلَدُکَ وَ لکِنِ الْخَیْرُ اَنْ یَکْثُرَ عِلْمُکَ وَ اَنْ یَعْظُمَ حِلْمُکَ.

خیر ـ و ارزش ـ نه آن است که مال و فرزندت فراوان شود بلکه خیر ـ واقعی ـ آن است که دانشت فراوان و حلم و بردباریت بزرگ و افزون گردد.

نهج البلاغه ، ح ۹۱، ص ۱۱۲۸.

حدیث۶۲۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْخَطُّ لِسانُ الْیَدِ.

خط، زبان دست است .

همان ، ج ۱، ص ۱۸۶.

حدیث۶۲۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَوامُ الذِّكْرِ یُنیرُ الْقَلْبَ وَالْفِكْرَ.

پیوستگی ذكر خدا، دل و اندیشه را نورانی كند.

همان ، ج ۴، ح ۵۱۴۴، ص ۲۱.

حدیث۶۲۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنْ لَمْ تَعْلَمْ مِنْ اَیْنَ جِئْتَ لَمْ تَعْلَمْ اِلی اَیْنَ تَذْهَبُ.

اگر ندانی از كجا آمده ای هرگز نخواهی دانست كه به كجا می روی .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۹۲.

حدیث۶۲۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِشْحَنِ الْخَلْوَةَ بِالذِّكْرِ وَاصْحَبِ النِّعَمَ بِالشُّكْرِ.

خلوت را با یاد خدا پُر كن و نعمت ها را با شكر خدا همراه ساز.

شرح غررالحكم ، ج ۲، ص ۶۰۱.

حدیث۶۲۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّقَرُّبَ اِلَی اللّهِ تَعالی بِمَسْاءَلَتِهِ وَ اِلَی النّاسِ بِتَرْكِها.

نزدیك شدن به خداوند با درخواست و سؤ ال از اوست و نزدیك شدن به مردم ، با ترك آن است .

همان ، ج ۲، ص ۴۵۲.

حدیث۶۲۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَفیضُوا فی ذِکْرِ اللّهِ فَاِنَّهُ اَحْسَنُ الذِّکْرِ.

در ذکر خدا بیشتر بکوشید؛ زیرا که ذکر او بهترین ذکر است .

نهج البلاغه ، خ ۱۰۹، ص ۳۳۸.

حدیث۶۲۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اسْتَوْحَشَ عَنِ النّاسِ اَنَسَ باللّهِ سُبْحانَهُ.

هر کس ، از مردم دوری جوید با خدای سبحان بیشتر اُنس گیرد.

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۳۷۳.

حدیث۶۲۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَرْجُوَنَّ اَحَدٌ مِنْکُمْ اِلاّ رَبَّهُ وَ لا یَخافَنَّ اِلاّ ذَنْبَهُ.

هیچ یک از شما جز به پروردگار خود امید نبندد و جز از گناه خود نترسد.

نهج البلاغه ، ح ، ص ۱۱۲۳.

حدیث۶۲۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَارْدُدْ إ لَی اللّهِ وَ رَسُولِهِ ما یُضْلِعُکَ مِنَ الْخُطُوبِ وَ یَشْتَبِهُ عَلَیْکَ مِنَ الاُْمُورِ.

و آنجا که کار بر تو گران و حقیقت کارها ناآشکار شود، به خدا و رسولش رجوع کن .

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۸.

حدیث۶۲۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اسْتَعانَ بِاللّهِ اَعانَهُ.

هر کس از خدا یاری طلبد، خداوند یاری اش کند.

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۱۵۶.

حدیث۶۲۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی اءَظْهَرَ مِنْ آثارِ سُلْطَانِهِ، وَ جَلاَلِ کِبْرِیَائِهِ، مَا حَیَّرَ مُقَلَ الْعُیُونِ مِنْ عَجَائِبِ قُدْرَتِهِ وَ رَدَعَ خَطَراتِ هَمَاهِمِ النُّفُوسِ عَنْ عِرْفانِ کُنْهِ صِفَتِهِ.

ستایش خداوندی را است که از آثار قدرت و جلال کبریاییش آن قدر آشکار ساخته که چشم از عجایب قدرتش در

حیرت فرو رفته و اندیشه های بلند انسان ها را از شناختن کنه صفاتش بازداشته است !

همان ، خ ۱۸۶، ص ۶۲۸.

حدیث۶۲۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِظَمُ الْخالِقِ عِنْدَکَ یُصَغِّرُ الْمخْلُوقَ فی عَیْنِکَ.

درك بزرگی آفریدگار برای تو، آفریده را در نگاهت کوچك می نماید [و عظمت چیزی را با عظمت خالق جهان مقایسه نمی کنی].

همان ، ح ۱۲۴، ص ۱۱۴۶.

حدیث۶۲۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَیْفَ یَصِفُ إِلهَهُ مَنْ یَعْجِزُ عَنْ صِفَةِ مَخْلُوقٍ مِثْلِهِ.

چگونه می تواند خدای خود را وصف کند کسی که از وصف مخلوقی مانند خود ناتوان است .

همان ، خ ۱۱۱، ص ۳۴۸.

حدیث۶۲۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَوَّلُ الدّینِ مَعْرِفَتُهُ وَ کَمالُ مَعْرِفَتِهِ التَّصْدیقُ بِهِ، وَ کَمالُ التَّصْدیقِ بِهِ تَوْحیدُهُ وَ کَمالُ تَوْحیدِهِ الْاِخْلاصُ لَهُ.

آغاز دین ، شناخت خداست و کمال معرفت ، تصدیق به ذات او، و کمال تصدیق ، شهادت به یگانگی خداست ، و کمال توحید اخلاص در عقیده و عمل است .

نهج البلاغه ، خ ۱ ، ص ۲۳.

حدیث۶۲۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبْتُ لِمَنْ شَکَّ فِی اللّهِ وَ هُوَ یَری خَلْقَ اللّهِ.

در شگفتم از کسی که در خداوند به تردید افتاده است ، در حالی که آفریدگان خدا را می بیند.

نهج البلاغه ، ح ۱۲۱، ص ۱۱۴۵.

حدیث۶۲۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَصْلُ مَعْرِفَةِ اللّهِ تَوْحِیدُهُ.

پایه خداشناسی توحید است .

تحف العقول ، ص ۶۵.

حدیث۶۲۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَنِیَ ءَ الْفاسِقینَ وَ غَضِبَ لِلّهِ غَضِبَ اللّهُ لَهُ وَ اءَرْضاهُ یَوْمَ الْقِیامَةِ.

هر کس با بدکاران دشمنی ورزد و برای خوشنودی خداوند بر آنان خشم گیرد، خدای نیز به خاطر او به خشم آید و در روز رستخیز خوشنودش گرداند.

همان ، ح ۳۰، ص ۱۱۰۰.

حدیث۶۲۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِكْظِمِ الْغَیْظَ وَ تَجاوَزْ عِنْدَ الْمَقْدُرَةِ.

خشمت را فرو بر و هنگام دستیابی [به دشمن] از او بگذر.

نهج البلاغ ، ن ۶۹، ص ۱۰۶۷.

حدیث۶۲۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاحْذَرِ الْغَضَبَ فَاِنَّهُ جُنْدٌ عَظیمٌ مِنْ جُنُودِ اِبْلیسَ.

از خشم بپرهیز که خشم لشگری بزرگ از لشگرهای شیطان است .

نهج البلاغه ، ن ۶۹، ص ۱۰۷۰.

حدیث۶۲۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اسْتَحْیی مِنَ النّاسِ وَ لَمْ یَسْتَحْیِ مِنْ نَفْسِهِ فَلَیْسَ لِنَفْسِهِ عِنْدَ نَفْسِهِ قَدْرٌ.

آن که از مردم حیا کند، بی آن که از خویشتن شرمش آید، برای خود، ارزشی قائل نیست .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۶۵ .

حدیث۶۲۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَضَبُ نارٌ مُوقَدَةٌ مَنْ كَظَمَهُ اَطْفَاءَها وَ مَنْ اَطْلَقَهُ كانَ اَوَّلَ مُحْتَرِقٍ بِها.

خشم آتشی است ، افروخته ، هر که آن را فرو خورد، آن را خاموش کرده است و هر که رها کند، اوّل کسی است که با آن آتش می سوزد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۷.

حدیث۶۲۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَساهُ الْحَيآءُ ثَوْبَهُ لَمْ يَرَ النّاسُ عَيْبَهُ.

هر کس آزرم ، جامه خویش بر او پوشاند، مردم عیب او را نمی بینند.

نهج البلاغه ، ح ۲۱۴، ص ۱۱۸۵.

حدیث۶۲۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَياءُ مِفْتاحُ كُلِّ الْخَيْرِ.

شرم و حیاء کلید هر خوبی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۹۳.

حدیث۶۲۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحِكْمَةُ ضالَّةُ الْمُؤْمِنِ، فَاطْلُبُوها وَ لَوْ عِنْدَ الْمُشْرِكِ.

حکمت گمشده مؤ من است ، پس آن را بجویید حتی اگر نزد مشرک باشد.

همان ، ج ۲، ص ۹۷.

حدیث۶۲۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْقَلْبُ يَنْبُوعُ الْحِكْمَةِ وَالْاُذُنُ مُغيضُها.

دل چشمه حکمت و گوش فرو برنده آن است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۱۹.

حدیث۶۲۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمْ يَمُتْ... مَنْ نَشَرَ حِكْمَةً ذُكِرَ بِها.

آن که حکمتی را منتشر کند که همراه وی یاد می شود، هرگز نمی میرد.

بحارالانوار، ج ۲، ص ۲۴.

حدیث۶۲۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَوِّرْ قَلْبَکَ بِالْحِکْمَةِ.

دلت را با دانش و حکمت نورانی کن .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۰۹.

حدیث۶۲۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ خُذِ الْحِکْمَةَ اَنّی کانَتْ.

حکمت را در هر جا که باشد دریاب .

همان ، ح ۷۶، ص ۱۱۲۲.

حدیث۶۲۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ خُذِ الْحِکْمَةَ وَ لَوْ مِنْ اَهْلِ النِّفاقِ.

حکمت را فراگیر هر چند از اهل نفاق .

همان ، ح ۷۷، ص ۱۱۲۲.

حدیث۶۲۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلْیَکُنْ طَلَبُکَ ذلِکَ بِتَفَهُّمٍ وَ تَعَلُّمٍ، لا بِتَوَرُّطِ الشُّبُهاتِ وَ عُلُوِّ الْخُصُوماتِ.

بکوش تا جستجوی تو از روی درک عمیق و آموزش باشد نه به شبهه ها درافتادن و جدال را بالا بردن .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۵.

حدیث۶۲۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللَّبیبَ لا یَتَاءَثَّثُ فی دارِ النُّقْلَةِ.

انسان خردمند در خانه نقل و انتقال [و ناپایدار دنیا] اثاث نمی اندوزد [و فقط به داشتن وسایل رفاه و آسایش بسنده می کند.]

سفینة البحار، ج ۲، ص ۵۰۱.

حدیث۶۲۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ مَا کُلُّ ذی قَلْبٍ بِلَبِیبٍ، وَ لاَ کُلُّ ذِی سَمْعٍ بِسَمِیعٍ وَ لاَ کُلُّ نَاظِرٍ بِبَصِیرٍ.

نه هر صاحب دلی عاقل است ، نه هر صاحب گوشی ، شنونده و نه هر بیننده ای ، بینا!

نهج البلاغه ، خ ۸۷، ص ۲۱۹.

حدیث۶۲۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْعَقْلِ التَّزَوُّدُ لِیَوْمِ الْمَعادِ.

از [نشانه های] زیرکی و عقل ، توشه بر گرفتن برای روز بازگشت است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۳۳.

حدیث۶۲۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْکَلامُ.

چون خرد کمال یابد، گفتار به کاستی گراید.

همان ، ح ۶۸، ص ۱۱۱۶.

حدیث۶۲۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَقْلُ حِفْظُ التَّجارِبِ.

خِرد، برخورداری از تجربه ها است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۱.

حدیث۶۲۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَاءْیُ الْعاقِلِ یُنْجی .

نظر اندیشمند نجات بخش است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۹۵.

حدیث۶۲۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ناظِرُ قَلْبِ اللَّبیبِ بِهِ یُبْصِرُ اَمَدَهُ وَ یَعْرِفُ غَوْرَهُ وَ نَجْدَهُ.

شخص عاقل ، با چشم دل ، پایان [کارش] را می بیند و فراز و فرودش را می شناسد.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۴، ص ۴۴۸.

حدیث۶۲۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعاقِلُ مَهْمُومٌ مَغْمُومْ.

شخص عاقل [همواره برای آخرت خود] اندوهناك و غمگین است .

همان ، ص ۲۳۷.

حدیث۶۲۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعاقِلُ یَعْتَمِدُ عَلی عَمَلِهِ وَالْجاهِلُ یَعْتَمِدُ عَلی اءَمَلِهِ.

تکیه خردمند به کوشش و تکیه نادان به آرزو است .

همان ، ص ع ۳۲.

حدیث۶۲۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِلْمُ مِصْباحُ الْعَقْلِ.

علم و دانش ، چراغ عقل و اندیشه است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۴۴.

حدیث۶۲۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ اَلْعاقِلُ مَنْ تَغَمَّدَ الذُّنُوبَ بِالْغُفْرانِ.

خردمند کسی است که گناهان را با آمرزش بپوشاند.

همان ، ج ۲، ص ۴۲۹.

حدیث۶۲۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ اَلْعاقِلُ مَنْ وَعَظَتْهُ التَّجارِبُ.

خردمند کسی است که تجربه ها او را پند دهد.

همان ، ج ۱، ص ۳۱۲.

حدیث۶۲۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَقْلُ وَالْعِلْمُ مَقْرُونانِ فی قَرَنٍ لا یَفْتَرِقانِ وَ لا یَتَبایَنان .

عقل و علم با هم به یک ریسمان بسته شده است ، نه از هم جدا می شوند و نه در برابر هم قرار می گیرند.

همان ، ص ۴۶.

حدیث۶۲۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ضَلالُ الْعَقْلِ اءَشَدُّ ضَلَّةٍ.

گمراهی عقل بدترین گمراهی هاست .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۲۳۵.

حدیث۶۲۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَقْلُ غَريزَةٌ تَزيدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجارِبِ.

خرد غریزه ای است که با دانش و تجربه فزونی یابد.

همان ، ج ۲، ص ۴۳۲.

حدیث۶۳۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا مالَ اَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ.

هیچ ثروتی سودمندتر از عقل و خِرد نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۳۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِنْسانُ بِعَقْلِهِ.

شخصیت انسان به عقل اوست .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۶۱.

حدیث۶۳۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اَمّا حَقّى عَلَيْكُمْ فَالْوَفاءُ بِالْبَيْعَةِ، وَالنَّصيحَةُ فِى الْمَشْهَدِ وَالْمَغيبِ، وَالْاِجابَةُ حينَ اَدْعُوكُمْ وَالطّاعَةُ حينَ امُرُكُمْ.

و اما حق من بر شما وفادار بودن به بیعت ، و اخلاص و دوستی در آشکار و نهان و اجابت هنگام دعوت و اطاعت هنگام فرمان است .

نهج البلاغه ، خ ۳۴، ص ۱۱۴ .

حدیث۶۳۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَلا یَکُنْ حَظُّکَ فی وِلایَتِکَ اِلاّ إ ماتَهَ باطِلٍ و إ حْیاء حَقٍّ.
بهره تو از زمامداری نباید جز از میان بردن باطل و زنده داشتن حق باشد.
بحارالانوار، ج ۴۰، ص ۳۲۸ .

حدیث۶۳۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اءَما وَالَّذی فَلَقَ الْحَبَّهَ وَ بَرَاءَ النَّسَمَهَ لَوْ لا حُضُورُ الْحاضِرِ وَ قِیامُ الْحُجَّهِ بِوُجُودِ النّاصِرِ وَ ما اءَخَذَ اللّهُ عَلَی الْعُلَماءِ اءَنْ لا یُقارُّوا عَلی کِظَّهِ ظالِمٍ وَ لا سَغَبِ مَظْلُومٍ لاَءَلْقَیْتُ حَبْلَها عَلی غارِبِها وَ لَسَقَیْتُ آخِرَها بِکَاءْسِ اءَوَّلِها.
سوگند به خداوندی که دانه را شکافت و جان را آفرید، اگر آن جمعیت انبوه ، برای بیعت ، حاضر نمی شدند، و نبود پیمانی که خداوند بر دانشمندان آگاه گرفته که شکمبارگی ستمگر و گرسنگی ستمدیده را نپسندند، مهار شتر خلافت را بر کوهان آن می افکندم و پایانش را چون آغازش می انگاشتم و چون گذشته خود را به کناری می داشتم .
همان ، خ ۳، ص ۵۲.

حدیث۶۳۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاللّهِ ما مُعاوِیَهُ بِاءَدْهی مِنّی ، وَ لکِنَّهُ یَغْدِرُ وَ یَفْجُرُ، وَ لَوْ لا كَراهِیَهُ الْغَدْرِ لَکُنْتُ مِنْ اءَدْهَی النّاسِ، وَ لکِنْ کُلُّ غَدْرَهٍ فَجْرَهٌ وَ کُلُّ فَجْرَهٍ کَفْرَهٌ.
به خدا سوگند، معاویه سیاستمدارتر از من نیست ، لیکن شیوه او، پیمان شکنی و گنهکاری است . اگر پیمان شکنی ناخوشایند نمی بود، سیاستمدارتر از من ، کس نبود؛ امّا هر نیرنگی گناه است و هر گناهی یک نوع کفر.
نهج البلاغه ، خ ۱۹۱، ص ۶۴۸.

حدیث۶۳۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لا یَنْبَغی اءَنْ یَکُونَ الْوالِیَ عَلَی الْفُرُوجِ وَالدِّماءِ وَالْمَغانِمِ وَالاْحْکامِ وَ إِمامَهِ الْمُسْلِمینَ الْبَخِیلُ.
سزاوار نیست بخیل بر ناموس و جان ، و غنیمت ها، و احکام مسلمانان ، ولایت یابد و امامت آنان را عهده دار شود.
نهج البلاغه ، خ ۱۳۱، ص ۴۰۷ .

حدیث۶۳۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اللّهَ تَعالی فَرَضَ عَلَی اءَئِمَّهِ الْعَدْلِ اَنْ یُقَدِّرُوا اءَنْفُسَهُمْ بِضَعَفَهِ النَّاسِ کَیْلاَ یَتَبَیَّغَ بِالْفَقِیرِ فَقْرُهُ!.

خـداونـد بـر پـیـشـوایـان دادگر واجب فرموده خود را با مردمِ ناتوان برابر نهند تا مستمندی ، تنگدست را به هیجان نیارد و به طغیان واندارد.

همان ، خ ۲۰۰، ص ۶۶۳.

حدیث۶۳۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَحِبَّ لِعامَّةِ رَعِیَّتِکَ ما تُحِبُّ لِنَفْسِکَ وَ اَهْلِ بَیْتِکَ.

آنچه برای خود و خانواده ات می پسندی برای عموم مردم نیز بپسند.

بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۷.

حدیث۶۳۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَفْضَلَ قُرَّةِ عَیْنِ الْوُلاةِ اسْتِقامَةُ الْعَدْلِ فِی الْبِلادِ.

برترین چشم روشنی زمامداران پابرجایی دادگری در شهرها است .

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۶.

حدیث۶۳۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَزِیْدُنی کَثْرَةُ النّاسِ حَوْلی عِزَّةً، وَ لا تَفَرُّقُهُمْ عَنّی وَحْشَةً.

نـه زیـاد بـودن مـردم در پیرامون من ، بر عزّتم می افزاید و نه پراکندگی آنان از اطرافم ، وحشتم را افزون می سازد.

همان ، ن ۳۶، ص ۹۴۷ .

حدیث۶۳۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِطاعَةِ مَنْ لا تُعْذَرُونَ بِجَهالَتِهِ.

از کـسـی اطـاعـت کـنـید که در نشناختنش معذور نیستید [و نمی توانید بهانه ای بیاورید که او را نمی شناختیم .]

نهج البلاغه ، ح ۱۴۸، ص ۱۱۶۴.

حدیث۶۳۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یُسْتَدَلُّ عَلی إِدبارِ الدُّوَل بِاءَرْبَعٍ: تَضْییعِ الاُْصُولِ، وَالَّتمَسُّکِ بِالْغُرُورِ، وَ تَقْدیمِ الاْراذِلِ وَ تَاءْخیرِ الاَفاضِلِ.

عـوامـل سـقـوط دولت هـا چـهـار چـیـز اسـت . ضـایـع کـردن اصل ها و دست زدن به غرور. روی کار آوردن افراد پست و فرومایه و کنار گذاشتن افراد آگاه و دانشمند.

همان ، ج ۶، ص ۴۵۰.

حدیث۶۳۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللّهِ لَهِیَ اَحَبُّ اِلَیَّ مِنْ اِمْرَتِکُمْ اِلاّ اَنْ اُقیمَ حَقّاً.

سوگند به خدا که این کفش بی ارزش پیش من از حکومت بر شما، دوست داشتنی تر است مگر که حقّی را بپا دارم .

همان ، خ ۳۳، ص ۱۱۱.

حدیث۶۳۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ثَباتُ الدُّوَلِ بِاِقامَةِ سُنَنِ الْعَدْلِ.

پایداری دولتها، به برپا داشتن راه و رسم دادگری است .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۵۳.

حدیث۶۳۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلْ لِکُلِّ اِنْسانٍ مِنْ خَدَمِکَ عَمَلاً تَاءْخُذُهُ بِهِ.

به هر خدمتکاری کاری ده و از کارش بپرس .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۹.

حدیث۶۳۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلا تُطَوِّلَنَّ احْتِجابَکَ عَنْ رَعِیَّتِکَ، فَاِنَّ احْتِجابَ الْوُلاةِ عَنِ الرَّعِیَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الضِّیقِ وَ قِلَّةُ عِلْمٍ بالْاُمُورِ.

خود را زیاد از مردم پنهان نکن که پنهان شدن والیان از رعیت شاخه و نمونه ای است از تنگ نظری و کم اطلاعی در کارها.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۴.

حدیث۶۳۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّهُ لَیْسَ عَلَی الاِْمامِ اِلاّ ما حُمِّلَ مِنْ اَمْرِ رَبِّهِ: الاِْبْلاغُ فِی الْمَوْعِظَهِ وَالاِْجْتِهادُ فِی النَّصیحَةِ وَالاِْحْیاُ لِلسُّنَّةِ وَ اِقامَةُ الْحُدُودِ عَلی مُسْتَحِقّیها وَ اِصْدارُ السُّهْمانِ عَلی اَهْلِها.

همانا بر امام نیست جز آنچه از امر پروردگار به عهده او واگذار شده : کوتاهی نکردن در موعظت ، و کوشیدن در نصیحت ، و زنده کردن سنّت و جاری ساختن حدود بر مستحقان ، و رساندن سهم های بیت المال به در خور آن .

نهج البلاغه ، خ ۱۰۴، ص ۳۱۱.

حدیث۶۳۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّ حَقّاً عَلَى الْوالِی اءَنْ لا یُغَیِّرَهُ عَلی رَعِیَّتِهِ فَضْلٌ نالَهُ وَ لا طَوْلٌ خُصَّ بِهِ.

بر والی و رهبر است که اگر به زیادتی ـ از مال ـ رسید، یا نعمتی مخصوص او گردید، موجب دگرگونی او به زیان ملّت نشود.

همان ، ن ۵۰، ص ۹۸۲ .

حدیث۶۳۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اِیّاکَ وَالْمَنَّ عَلی رَعِیَّتِکَ بِاِحْسانِکَ، اءَوْ التَّزَیُّدَ فی ما کانَ مِنْ فِعْلِکَ... فَاِنَّ الْمَنَّ یُبْطِلُ الْاِحْسانَ.

بپرهیز که با نیکی خود بر رعیّت منّت گذاری یا آنچه را کرده ای بزرگ شماری . به راستی که منّت نهادن ارج نیکی را باطل سازد.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۳۱.

حدیث۶۳۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَمَنِ اسْتَطاعَ عِنْدَ ذلِکَ اَنْ یَعْتَقِلَ نَفْسَهُ عَلَی اللّهِ فَلْیَفْعَلْ فَاِنْ اَطَعْتُمُونی فَاِنّی حامِلُکُمْ اِنْ شاءَ اللّهُ عَلی سَبیلِ الْجَنَّةِ وَ اِنْ کانَ ذا مَشَقَّةٍ شَدیدَةٍ وَ مَذاقَةٍ مَریرَةٍ.

در آن هنگام [حوادث بزرگ] هر کس بتواند نفس خود را برای خداوند عزّوجلّ اختصاص بدهد، کوتاهی نورزد. پس اگر شما مرا اطاعت کنید، من شما را به خواست خداوند به بهشت رهنمون می گردم . اگر چه این تلاش دارای مشقت سخت و طعم تلخی است .

نهج البلاغه ، خ ۱۵۵، ص ۴۸۷.

حدیث۶۳۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاجْعَلْ لِذَوِی الْحاجاتِ مِنْکَ قِسْماً تُفَرِّغُ لَهُمْ فیهِ شَخْصَکَ.

[ای مالک] بخشی از وقت خود را برای کسانی قرار بده که به تو نیاز دارند و خود را برای کار آنان فارغ دار.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۱.

حدیث۶۳۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَحْتاجُ الْاِمامُ اِلی قَلْبٍ عَقُولٍ، وَ لِسانٍ قَؤُولٍ وَ جَنانٍ عَلی اِقامَةِ الْحَقِّ صَؤُولٍ.

امام و پیشوا به قلبی خردورز، زبانی گویا و دلی خروشان در راه برپایی حق نیازمند است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۴۷۲.

حدیث۶۳۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْرِفْ لِکُلِّ امْرِی ءٍ مِنْهُمْ ما اءَبْلی ، وَ لا تُضیفَنَّ بَلاءَ امْرِی ءٍ إِلی غَیْرِه ، وَ لا تُقَصِّرَنَّ بِهِ دُونَ غایَةِ بَلائِهِ.

(مـالکـا!) مـقدار رنج هر یک از نیروهایت را در نظر دار و رنج یکی را به حساب دیگری مگذار، و در پاداش او به اندازه رنجی که دیده و زحمتی که کشیده است تقصیر میار.

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۸.

حدیث۶۳۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یا مالِکُ: وَ اَشْعِرْ قَلْبَکَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِیَّةِ وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ.

ای مالک : قلب خود را از عطوفت به رعیت مالامال ساز! و دوستدارشان باش !

همان ، ن ۵۳، ص ۹۹۳.

حدیث۶۳۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْوُزَراءِ مَنْ کانَ لِلاْشْرارِ وَزیراً.

بدترین وزرا کسی است که وزیر (و یاور) اشرار باشد.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۱۶۷.

حدیث۶۳۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلاِْحْتِمالُ زینَةُ السِّیاسَةِ.

تحمل مشقات ، زینت سیاست و مدیریّت است .

همان ، ج ۱، ص ۱۹۷.

حدیث۶۳۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَتْ تَصْلُحُ الرَّعِیَّةُ إِلا بِصَلَاحِ الْوُلَاةِ، وَ لَا تَصْلُحُ الْوُلَاةُ إِلا بِاسْتِقامَةِ الرَّعِیَّةِ.

حالِ رعیت نیکو نگردد جز آنگاه که والیان نیکو رفتار باشند، و والیان نیکو رفتار نگردند، جز آنگاه که رعیت درستکار باشند.

نهج البلاغه ، خ ۲۰۷، ص ۶۸۳.

حدیث۶۳۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(یا مالِکُ) وَ لا تَکُونَنَّ عَلَیْهِمْ سَبُعاً ضارِیاً تَغْتَنِمُ اَکْلَهُمْ.

ای مالک : مبادا نسبت به مردم (چون) جانور درنده باشی که خوردنشان را غنیمت شماری .

همان ، ن ۵۳، ص ۹۹۳.

حدیث۶۳۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(یا مالِکُ) لا یکُونَنَّ الْمحْسِنُ وَ الْمُسیی ءُ عِنْدَکَ بِمَنْزِلَهٍ سَواءٍ.

ای مالک نباید نکوکار و بدکار نزد تو یکسان باشند.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۰.

حدیث۶۳۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَنْبَغی اَنْ یَکُونَ الْوالی ... الْخائِفُ لِلدُّوَلِ فَیَتَّخِذَ قَوْماً دُونَ قَوْمٍ وَ لاَ الْمُرْتَشی فِی الْحُکْمِ فَیَذْهَبَ بِالْحُقُوقِ وَ یَقِفَ بِها دُونَ الْمَقاطِعِ وَ لاَ الْمُعَطِّلُ لِلسُّنَّهِ فَیُهْلِکَ الاُْمَّهَ.

نباید ولایت مسلمین به کسی سپرده شود که در ادای حقوق مالی بعضی را بر بعض دیگر ترجیح بدهد. و نباید زمامداری مسلمین را در اختیار کسی گذاشت که در حکم ، رشوه بگیرد و حقوق مردم را ضایع کند و آن را چنان که باید ادا نکند. همچنین نباید والی مسلمین سنّت را متوقف بسازد و امت اسلامی را از این راه به هلاکت بیندازد.

نهج البلاغه ، خ ۱۳۱، ص ۴۰۷.

حدیث۶۳۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاجْعَلْ لِرَاءْسِ کُلِّ اَمْرٍ مِنْ اُمُورِکَ رَاءْساً مِنْهُمْ لا یَقْهَرُهُ کَبیرُها، وَ لا یَتَشَتَّتُ عَلَیْهِ کَثیرُها.

بر تارک هر شاخه ای از کارهایت ، چنان سرپرستی بگمار که بزرگی کار بر او چیرگی نیابد و بسیاریِ کار، آشفته اش نکند.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۱۶.

حدیث۶۳۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ تَوَخَّ مِنهُمْ اَهْلَ التَّجْرِبَهِ وَالْحَیاءِ مِنْ اَهْلِ الْبُیُوتاتِ الصّالِحَهِ وَالْقِدَمِ فِی الْاِسْلامِ الْمُتَقَدِّمَهِ فَاِنَّهُمْ اَکْرَمُ اَخْلاقاً وَ اَصَحُّ اَعْراضاً.

عاملانی اینچنین (خوب و کارآمد) را در میان کسانی جست و جو کن که حیا و تجربه دارند و اینان از خانواده هایی پارسا

هستند که در مسلمانی هم پیش قدم بودند و اخلاق آنان گرامی تر و آبرویشان محفوظتر است .

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۱۰۱۱.

حدیث۶۳۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاَعْمالُ تَسْتَقیمُ بِالْعُمّالِ.

کارها با کارگزاران [درست و امین] سامان می یابد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۷۳.

حدیث۶۳۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَدْلُ فَضیلَةُ السُّلْطانِ.

دادگری فضیلت حکمرانان است .

همان ، ج ۱، ص ۱۵۴.

حدیث۶۳۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ إِنْ ظَنَّتِ الرَّعِیَّةُ بِکَ حَیْفاً فَاءَصْحِرْلَهُمْ بِعُذْرِکَ.

و اگر رعیّت بر تو گمان ستم بُرد، عذر خود را آشکارا با آنان در میان گذار.

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۶.

حدیث۶۳۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَدْلُ نِظامُ الْاِمْرَةِ.

عدالت ، نظم دهنده فرمانروایی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۸.

حدیث۶۳۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُلْکُ بِالدّینِ یَبْقی وَ الدّینُ بِالْمُلْکِ یَقْوی .

حکومت در پرتو دین ، ماندگار و دین به وسیله حکومت تقویت می شود.

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۲۸ .

حدیث۶۳۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلطّاعَةُ جُنَّةُ الرَّعِیَّةِ وَالْعَدْلُ جُنَّةُ الدُّوَلِ.

اطاعت ، سپر ملّت ها و عدالت سپر دولت هاست .

همان ، ج ۲، ص ۶۹.

حدیث۶۳۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلدَّوْلَةُ کَما تُقْبِلُ تُدْبِرُ.

دولت و حکومت ، همانطور که رو می آورد، پشت می کند و [از دست می رود].

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۲۱.

حدیث۶۳۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءُنْظُرْ فی اءُمُورِ عُمّالِکَ فَاسْتَعْمِلْهُمُ اخْتِباراً وَ لا تَوَلِّهِمْ مُحاباةً وَ اءَثَرَةً.

در کار عاملان خود بیندیش ، و پس از آزمودن در کارها، آنها را به کاری مخصوص بگمار و هرگز بدون مشورت با دیگران و تنها با میل خود چنین مکن .

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۱۱.

حدیث۶۳۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْوِلاَیاتُ مَضامِیرُ الرِّجالِ.

حکمرانیها میدانهای آزمایش مردان است .

نهج البلاغه ، ح ۴۳۲، ص ۱۲۹۱.

حدیث۶۳۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اءَحْسَنَ الْکِفایَةَ إ سْتَحَقَّ الْوِلایَةَ.

هر کس با کفایت باشد، سزاوار زمامداری است .

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۳۴۹.

حدیث۶۳۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلْیَصْدُقْ رائِدٌ اَهْلَهُ وَالْیُحْضِرْ عَقْلَهُ وَلْیَکُنْ مِنْ اَبْناءِ الْآخِرَهِ.

هر رهبری باید به مردم خود راست بگوید، و عقل خود را به کار بیندازد و از اهل آخرت باشد.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۳، ص ۴۸۰.

حدیث۶۳۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِخْفِضْ لِلرَّعِیَّهِ جَناحَکَ.

با رعیت فروتن باش .

نهج البلاغه ، ن ۴۶، ص ۹۷۶.

حدیث۶۳۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُذْکُرْ... عِنْدَ الْقُدْرَهِ قُدْرَهَ اللّهِ عَلَیْکَ.

هنگام کسب قدرت ، قدرت خدا را به یادآر که چگونه بر تو سلطه دارد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۹۳.

حدیث۶۳۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ... فَضَّلَ حُرْمَهَ الْمُسْلِمِ عَلَی الْحُرَمِ کُلِّها، وَ شَدَّ بِالْاِخْلاصِ وَالتَّوْحیدِ حُقُوقَ الْمُسْلِمینَ فی مَعاقِدِها.

خداوند، احترام و حرمت مسلمان را بر هر حرمتی برتری بخشیده و با اخلاص و توحید شیرازه ی حقوق مسلمانان را در نقطه های پیوند به سختی گره زده است .

همان ، خ ۱۶۶، ص ۵۴۴.

حدیث۶۳۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُدْخِلُوا بُطُونَکُمْ لُعَقَ الْحَرامِ.

شکم خود را با لقمه های حرام پر نکنید.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۱، ص ۴۶۷.

حدیث۶۳۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ شَرائِطِ الْمُرُوَّهِ التَّنَزُّهُ عَنِ الْحَرامِ.

پرهیز از حرام ، شرط مروّت و مردانگی است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۵.

حدیث۶۳۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْیـمیـنُ وَالشِّمـالُ مَضَلَّةٌ وَالطَّریـقُ الْوُسْطـی هِیَ الْجـادَّةُ عَلَیْهـا بـاقِی الْکِتـابِ وَ آثـارُ النُّبُوَّةِ.

چپ و راست کمینگاه گمراهی است ، راه مستقیم و میانه همان راه حق است ، راهی که بر کتاب ماندگار (قرآن) و آثار نبوّت استوار است .

همان ، خ ۱۶، ص ۶۹ .

حدیث۶۳۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْحَقَّ ثَقیلٌ مَری ءٌ وَ اِنَّ الْباطِلَ خَفیفٌ وَبی ءٌ.

حق ، سنگین ولی گواراست ، و باطل ، سبک امّا بلاخیز و مرگ آور.

نهج البلاغه ، ح ۳۶۸، ص ۱۲۶۵.

حدیث۶۳۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ لَمْ تَتَخـاذَلُوا عَنْ نَصْرِ الْحَقِّ، وَ لَمْ تَهِنُوا عَنْ تَوْهینِ الْباطِلِ لَمْ یَطْمَعْ فیکُمْ مَنْ لَیْسَ مِثْلَکُمْ، وَ لَمْ یَقْوَ مَنْ قَوِیَ عَلَیْکُمْ.

اگر دست از یاری حق برنمی داشتید و برای خواری و زبون ساختن باطل سستی نمی کردید، آن که به پایه شما نیست دیده طمع به شما نمی دوخت و هیچ نیرومندی بر شما سلطه پیدا نمی کرد.

همان ، خ ۱۶۵، ص ۵۴۲.

حدیث۶۳۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلا یَکُنْ اَفْضَلُ ما نِلْتَ فی نَفْسِکَ مِنْ دُنْیاکَ بُلُوغَ لَذَّةٍ اَوْ شِفاءَ غَیْظٍ وَ لکِنْ اِطْفاءَ باطِلٍ وَ اِحْیاءَ حَقٍّ.

مبادا بهترین و برترین چیز که از دنیای خود برخورداری ، دستیابی به لذّات یا انتقامجویی از دشمن باشد؛ بلکه باید (بهترین امور نزد تو) خاموش کردن آتش باطل و زنده کردن حق باشد.

نهج البلاغه ، ن ۶۶، ص ۱۰۶۲.

حدیث۶۳۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلْحَقِّ دَوْلَةٌ، لِلْباطِلِ جَوْلَةٌ.

حق جریان پیوسته دارد و باطل جولان مقطعی .

همان ، ج ۵، ص ۲۵.

حدیث۶۳۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ امْرَءً اءَحْیا حَقّاً وَ اءَماتَ باطِلاً.

رحمت خدا برکسی باد که حقی را زنده کند و باطلی را از میان بردارد.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۴۵.

حدیث۶۳۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لَعَمْری ما عَلَیَّ مِنْ قِتالِ مَنْ خالَفَ الْحَقَّ وَ خابَطَ الْغَیَّ مِنْ اِدْهانٍ وَ لا ایهانٍ.

بـه جـانـم سـوگـنـد کـه در پـیـکار با آنان که با حق سر ستیز دارند و بر گمراهی پای می فشارند، نرمش و سازش نخواهم کرد.

همان ، خ ۲۴، ص ۴۰.

حدیث۶۳۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ صارَعَ الْحَقَّ صَرَعَهُ.

آن کس که با حق درگیر شود حق او را بر زمین می کوبد [هر که با حق درافتد ورافتد].

همان ، ح ۴۰۰، ص ۱۲۷۷.

حدیث۶۳۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لا یُدرَکُ الْحَقُّ اِلاّ بِالْجِدِّ.

حق ، جز با تلاش به دست نمی آید.

نهج البلاغه ، خ ۲۹، ص ۱۰۳.

حدیث۶۳۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَعَلَ اللّهُ سُبْحانَهُ حُقُوقَ عِبادِهِ مُقَدِّمَةً لِحُقُوقِهِ فَمَنْ قامَ بِحُقُوقِ عِبادِ اللّهِ کانَ ذلِکَ مُؤَدِّیًا اِلَی الْقِیامِ بِحُقُوقِ اللّهِ.

خـداونـد مـتعال ، حقوق بنـدگانش را مقـدمه و زمینه ساز حقوق خود قرار داده است . پس آن که حقوق بنـدگان خدا را ادا نماید، حقوق الهی را نیز ادا خواهد کرد.

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۷۰.

حدیث۶۳۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِلْزَمُوا الْحَقَّ تَلْزَمْکُمُ النَّجاةَ.

پیوسته ملازم حق باشید تا نجاتتان دهد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۴۰.

حدیث۶۳۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ واجِبِ حُقُوقِ اللّهِ عَلَى عِبَادِهِ النَّصِيحَةُ بِمَبْلَغِ جُهْدِهِمْ وَالتَّعَاوُنُ عَلَى إِقامَةِ الْحَقِّ بَيْنَهُمْ.

از حقوق واجب خداوند بر بندگان این است که به اندازه توانایی خود در خیرخواهی و نصیحت بندگانش کوشش کنند و در راه برقراری حق در میان خود همکاری نمایند.

همان ، خ ۲۰۷، ص ۶۸۴.

حدیث۶۳۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُضِ الْغَمَراتِ لِلْحَقِّ حَيْثُ كانَ.

برای حق به هر دشواری تن ده ، هر کجا و هر چه باشد.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۳۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ الْخُلُقُ التَّصَبُّرُ فِی الْحَقِّ.

شکیبایی ورزیدن در راه حق خصلت خوبی است .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۳۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَخْسَرُ النّاسِ مَنْ قَدَرَ عَلی اَنْ یَقُولَ الْحَقَّ وَ لَمْ یَقُلْ.

زیانکارترین مردم کسی است که بتواند حق را بگوید ولی نگوید.

شرح غررالحکم ،ج ۲، ص ۴۳۴.

حدیث۶۳۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَفْضَلَ النّاسِ عِنْدَ اللّهِ مَنْ کانَ الْعَمَلُ بِالْحَقِّ اَحَبَّ اِلَیْهِ وَ اِنْ نَقَصَهُ وَ کَرَثَهُ مِنَ الْباطِلِ وَ اِنْ جَرَّ اِلَیْهِ فائِدَةً وَ زادَهُ.

بی گمان ، در پیشگاه خداوند برترین مردم کسی باشد که به اجرای حق بیشتر از باطل دل بسپارد، هر چند که اجرای حق برای او کاستی بخش و زیان آور و باطل برایش فزاینده و سودآور باشد.

همان ، خ ۱۲۵، ص ۳۸۷.

حدیث۶۳۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَاءْخُذْکَ فِی اللّهِ لَوْمَةُ لائِمٍ.

در راه خدا نکوهش هیچ نکوهشگری را به خود مگیر.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۳۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... وَاعْلَمُوا ـ رَحِمَکُمُ اللّه ـ اِنَّکُمْ فی زَمانٍ اَلْقائِلُ فیهِ بِالْحَقِّ قَلیلٌ وَاللِّسانُ عَنِ الصِّدْقِ کَلیلٌ لایُعَظِّمُ صَغیرُهُمْ کبیرَهُمْ وَ لا یَعُولُ غَنِیُّهُمْ فَقیرَهُمْ.

... و بدانید ـ خدا رحمتتان کند ـ در زمانی قرار گرفته اید که گوینده حق کم است و زبان از گفتار راست عاجز و حق جویان خوار و ذلیل . نه کوچکشان به بزرگشان احترام می کنند و نه ثروتمندشان به مستمندانشان یاری می رسانند.

نهج البلاغه ، خ ۲۲۳، ص ۷۷۱.

حدیث۶۳۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اءَبْدی صَفْحَتَهُ لِلْحَقِّ هَلَکَ.

هر که در برابر حق سینه سپر کند، نابود شود.

همان ، ح ۱۷۹، ص ۱۱۷۲.

حدیث۶۳۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَلَوْ اءَنَّ الْباطِلَ خَلَصَ مِنْ مِزاجِ الْحَقِّ لَمْ یَخْفَ عَلَی الْمُرْتادِینِ... وَ لکِنْ یُؤْخَذُ مِنْ هذَا ضِغْثٌ وَ مِنْ هذَا ضِغْثٌ فَیُمْزَجانِ.

اگر باطل با حق درنیامیزد، حقیقت جو آن را بشناسد... لیکن اندکی از این و آن گیرند، تا به هم درآمیزد.

همان ، خ شماره ۵۰، ص ۱۳۷.

حدیث۶۳۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِیّاکَ وَ الدِّماءَ وَ سَفْکَها بِغَیْرِ حِلِّها فَاِنَّهُ لَیْسَ شَیْءٌ اَدْعی لِنِقْمَةٍ، وَ لا اَعْظَمَ لِتَبِعَةٍ وَ لا اَحْرَی بِزَو الِ نِعْمَةٍ، وَانْقِطاعِ مُدَّةٍ، مِنْ سَفْکِ الدِّماءِ بِغَیْرِ حَقِّها.

از خون ریزی ناروا سخت بپرهیز که آن به خشم خدا نزدیکترین است و بزرگترین کیفر را بدنبال دارد و هم زوال نعمت و سرنگونی را زمینه سازترین است .

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۹.

حدیث۶۳۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَقُّ مِنْجاةٌ لِکُلِّ عامِلٍ وَ حُجَّةٌ لِکُلِّ قائِلٍ.

حق ، عمل کننده اش را وسیله نجات است و گوینده اش را حُجت .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۷۸.

حدیث۶۳۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَسُودُ اَبَداً عَلیلٌ.

شخص حسود همواره بیمار و رنجور است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۹.

حدیث۶۳۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عُجْبُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ اَحَدُ حُسّادِ عَقْلِهِ.

خود شگفتی آدمی ، یکی از حسودان خِرد اوست .

نهج البلاغه ، ح ۲۰۳، ص ۱۱۸۲.

حدیث۶۳۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَ مِنْ اَخْلاقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلَقُ وَ لَا الْحَسَدُ اِلّا فی طَلَبِ اْلعِلْمِ .

مؤ من جز برای کسب دانش ، چاپلوسی و حسودی نمی کند.

تحف العقول ، ص ۲۲۸.

حدیث۶۳۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَجَبُ لِغَفْلَةِ الْحُسّادِ عَنْ سَلامةِ الاْجْساد.

شگفتا از غفلت حسودان نسبت به سلامتی تن خود.

نهج البلاغه ، ح ۲۱۶، ص ۱۱۸۶ .

حدیث۶۳۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لا تَحَاسَدُوا فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْإِيمَانَ كَمَا تَاْكُلُ النّارُ الْحَطَبَ.

حسد نورزید که حسد ایمان را می خورد چنان که آتش هیزم را.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۴، ص ۳۵۴ .

حدیث۶۳۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ وَقَفُوا مَواقِفَ اَنْبيائِهِ وَ تَشَبَّهُوا بِمَلائِكَتِهِ الْمُطيفينَ بِعَرْشِهِ.

[حجاج بیت الله] در جایگاه پیامبران قرار می گیرند، و به فرشتگانی می مانند که اطراف عرش الهی طواف می کنند.

نهج البلاغه ، خ ۱، ص ۴۰ .

حدیث۶۳۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللّهَ اللّهَ فى بَيْتِ رَبِّكُمْ، لا تَخْلُوهُ ما بَقيتُمْ.

خدا را! خدا را! درباره خانه پروردگارتان ، تا زنده اید آن را خالی مگذارید.

همان ، خ ۴۷، ص ۹۷۸ .

حدیث۶۳۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَفْدُ اللّهِ وَ يَحْبُوهُ بِالْمَغْفِرَةِ.

حاجی و عمره گزار، میهمان خداست که به او آمرزش را هدیه می کند.

خصال صدوق ، ص ۶۳۵.

حدیث۶۳۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّهُ... الْحَجَّ تَقْوِيَةً لِلدِّينِ.

خداوند حج را برای تقویت دین واجب نمود.

نهج البلاغه ، ح ۲۵۲ ، ص ۱۱۹۷ .

حدیث۶۳۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زِيارَةُ بَيْتِ اللّهِ اَمْنٌ مِنْ عَذابِ جَهَنَّمَ.

زیارت خانه خدا، موجب ایمنی از آتش دوزخ است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۶ .

حدیث۶۳۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنْتِباهُ الْعُيُونِ لا يَنْفَعُ مَعَ غَفْلَةِ الْقُلُوبِ.

بیداری چشم ها با غافل بودن دل ها سودی ندارد.

همان ، ج ۲، ص ۶۸.

حدیث۶۳۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلا اِنَّ اءَبْصَرَ الاْبْصارِ ما نَفَذَ فِی الْخَيْرِ طَرْفُهُ، اَلاّ اِنَّ اءَسْمَعَ الاْسْم اعِ م ا وَعَى التَّذْكِيرَ وَقَبِلَهُ.

آگاه باشید، تیزبین ترین چشمان ، چشمی است که همواره در خیر بنگرد، و شنواترین گوش ها، گوشی است که پند نیوش و پندپذیر باشد.

نهج البلاغه ، خ ۱۰۴، ص ۳۱۱.

حدیث۶۳۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعُيُونُ طَلائِعُ الْقُلُوبِ.

چشمها پیش قراولان قلبها هستند.

همان ، ج ۱، ص ۱۱۰.

حدیث۶۳۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَيْنُ قاصِدُ الْقَلْبِ.

چشم پیام آور دل است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۰۰.

حدیث۶۳۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْقَلْبُ مُصْحَفُ الْبَصَرِ.

دل لوح دیده است .

نهج البلاغه ، ح ۴۰۱، ص ۱۲۷۸ .

حدیث۶۳۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما تَزَيَّنَ الْاِنْسانُ بِزينَةٍ اَجْمَلَ مِنَ الْفُتُوَّةِ.

انسان به هیچ زیبایی آراسته نمی شود که از جوانمردی زیباتر باشد.

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۹۶.

حدیث۶۳۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْذَرُوا صَوْلَةَ الْكَريمِ اِذا جاعَ وَاللَّئيمِ اِذا شَبِعَ.

بپرهیزید از شورش شخص کریم چون گرسنه شود و از ناکس و فرومایه چون سیر گردد.

نهج البلاغه ، ح ۴۶، ص ۱۱۱۱.

حدیث۶۳۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَذِبَ اَفْسَدَ مُرُوَّتَهُ.

کسی که دروغ بگوید، جوانمردی خویش را تباه کرده است .

همان ، ج ۵، ص ۱۶۵.

حدیث۶۳۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْكَرَمُ اَعْطَفُ مِنَ الرَّحِمِ.

جوانمردی مهرآورتر از خویشاوندی است .

نهج البلاغه ، ح ۲۳۹، ص ۱۱۹۵ .

حدیث۶۳۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلضِّيافَةُ رَاْسُ الْمُرُوَّةِ.

مهمانی دادن ، نشان بارز جوانمردی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۴۲.

حدیث۶۳۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُعْدُ الْمَرْءِ عَنِ الدَّنِیَّةِ فُتُوَّةٌ.

دوری جستن مرد از پستی و دنائت ، جوانمردی است .

همان ، ج ۳، ص ۲۶۰.

حدیث۶۳۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِخْفاءُ الْفاقَةِ وَ الاْمْراضِ مِنَ الْمُرُوَّةِ.

پنهان داشتن فقر و بیماری از نشانه های جوانمردی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۹۹.

حدیث۶۳۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَقِیلُوا ذَوِی الْمُرُوءاتِ عَثَراتِهِمْ فَما یَعْثُرُ مِنْهُمْ عاثِرٌ اِلاّ وَ یَدُ اللّهِ بِیَدِهِ یَرْفَعُهُ.

از لغزش جوانمردان درگذرید که کسی از آنان نلغزید، مگر آن که دست خدا بالای سرش بود.

نهج البلاغه ، ح ۱۹، ص ۱۰۹۵ .

حدیث۶۳۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَوْلَی الاْشْیاءِ اَنْ یَتَعَلَّمَهَا الاْحْداثُ الاْشْیاءُ الَّتِی اذا صارُوا رِجالاً احْتاجُوا اِلَیْها.

بهترین مطالبی که باید نوجوانان یاد بگیرند چیزهایی است که در بزرگسالی مورد نیازشان باشد.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۳.

حدیث۶۳۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَلْبُ الْحَدَثِ کَالاْرْضِ الْخالِیَةِ ما اُلْقِیَ فیها مِنْ شَیْءٍ قَبِلَتْهُ.

دل جوان ، چون زمین کِشت نشده است ؛ هر چه [بذری] در آن بیندازی می پذیرد.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۱۲ .

حدیث۶۳۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَکُونُوا کَجُفاةِ الْجاهِلِیَّةِ لا فِی الدّینِ یَتَفَقَّهُونَ وَ لا عَنِ اللّهِ یَعْقِلُونَ.

شما هرگز همانند جفاپیشگان جاهلیت نباشید که نه در دین فهم عمیق داشتند و نه از خدا اندیشه ای !

نهج البلاغه ، خ ۱۶۶، ص ۱۷۳.

حدیث۶۳۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَکْبَرُ الْفَقْرِ الْحُمْقُ.

حماقت بزرگترین ناداری است .

همان ، ح ۳۷، ص ۱۱۰۴.

حدیث۶۳۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمْ یُوجِسْ مُوسی عَلَیْهِالسَّلامُ خیفَةً عَلی نَفْسِه، اَشْفَقَ مِنْ غَلَبَةِ الْجُهّال وَ دُوَلِ الضَّلالِ.

هراس موسی (ع) برای ترس از خویشتن نبود بلکه از آن بیم داشت که مبادا جاهلان و دولت های گمراه پیروز شوند.

نهج البلاغه ، خ ۴، ص ۵۵.

حدیث۶۳۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَفی بِالْمَرْءِ جَهْلًا اَنْ یَجْهَلَ قَدْرَهُ.

مرد را نادانی همین بس که قدر خویش نداند.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۵۸۰.

حدیث۶۴۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنّاسُ اَعْدآءُ ما جَهِلُوا.

مردم دشمن آنند که نمی دانند.

همان ، ح ۱۶۳، ص ۱۱۶۸.

از۶۴۰۱تا۶۶۰۰

حدیث۶۴۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُرَی الْجاهِلُ اِلّا مُفْرِطاً اَوْ مُفَرِّطاً.

نادان جُز در حال تُندروی و شتاب زدگی یا کُندروی و کاهلی ، دیده نمی شود.

نهج البلاغه ، ح ۶۷، ص ۱۱۱۶.

حدیث۶۴۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّهِ لا تَرْکَنُوا اِلی جَهالَتِکُمْ وَ لا تَنْقادُوا لِاَهْوائِکُمْ، فَاِنَّ النّازِلَ بِهذَا الْمَنْزِلِ نازِلٌ بِشَفا جُرُفٍ هارٍ.

بندگان خدا! در نادانی خود میارمید، و رام هوس های خود مگردید، که فرود آینده بدین منزل ، بر لب آبکندی فرود آمده است بیقرار، ریزان و ناپایدار.

همان ، خ ۱۰۴، ص ۳۱۱.

حدیث۶۴۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَبْغَضَ الْخَلائِقِ اِلَی اللّهِ... رَجُلٌ قَمَشَ جَهْلًا.

دشمن ترین انسان نزد خدا، انسان جاهلی است که به جهل خود اصرار می ورزد.

نهج البلاغه ، خ ۱۷، ص ۷۱.

حدیث۶۴۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْعامِلَ بِغَیْرِ عِلْمٍ کَالسّائِرِ عَلی غَیْرِ طَریقٍ. فَلا یَزیدُهُ بُعْدُهُ عَنِ الطَّریقِ الْواضِحِ اِلّا بُعْداً مِنْ حاجَتِهِ.

همانا کسی که ناآگاهانه حرکت می کند، مانند کسی است که بیراهه می رود. هر اندازه که در آن راه جلوتر رود، از هدفِ خود دورتر می گردد.

همان ، خ ۱۵۴، ص ۴۵۰.

حدیث۶۴۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ سَکَتَ الْجاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النّاسُ.

اگر نادان سکوت کند، مردم با یکدیگر اختلاف نمی کنند.

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۸۱.

حدیث۶۴۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجَهْلُ یُفْسِدُ الْمَعادَ.

نادانی ، آخرت انسان را تباه می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۷.

حدیث۶۴۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجاهِلُ یَمیلُ اِلی شَکْلِهِ.

نادان به همتای خود می گراید.

همان ، ج ۱، ص ۸۶.

حدیث۶۴۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا فَقْرَ کَالْجَهْلِ.

هیچ ناداری مانند جهل نیست .

نهج البلاغه ، ح ۵۱، ص ۱۱۱۲.

حدیث۶۴۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما ضَرَّ إِخْوانَنا الَّذینَ سُفِکَتْ دِمائُهُمْ بِصِفّینَ اءَنْ لا یَکُونُوا الْیَوْمَ اءَحْیاءً یُسیغُونَ الْغُصَصَ وَ یَشْرَبُونَ الرَّنِقَ. قَدْ وَاللّهِ لَقُوا اللّهَ فَوَفّاهُمْ اءُجُورَهُمْ وَ اءَحَلَّهُمْ دارَ الاْمْنِ بَعْدَ خَوْفِهِمْ.

برادران ما که خونشان در صفین ریخته شد زیان نکردند که امروز زنده نیستند (و به که ندیدند اینان که مانده اند، کیستند) تا پیاپی ساغر غصّه در گلو ریزند و آب تیره و ناگوار بنوشند. به خدا سوگند، آنان خدا را دیدار کردند و مزد آنان را به کمال پرداخت و آنان را پس از خوف در سرای امن خویش جای داد.

همان ، خ ۱۸۱، ص ۵۹۶.

حدیث۶۴۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَلا وَ قَدْ اَمَرَنِیَ اللّهُ بِقِتالِ اءَهْلِ الْبَغْیِ وَالنَّکْثِ وَالْفَسادِ فِی الاْرْضِ.

بدانید که خدا به من فرمان داده است با تجاوزکاران و پیمان گسلان و تبهکاران در زمین پیکار کنم .

همان ، خ ۲۳۴، ص ۸۱۰.

حدیث۶۴۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لکِنّی اءَضْرِبُ بِالْمُقْبِلِ إِلَی الْحَقِّ الْمُدْبِرَ عَنْهُ وَ بِالسّامِعِ الْمُطیعِ الْعاصِیَ الْمُریبَ اءبَداً حَتّی یَاءْتِیَ عَلَیَّ یَوْمی .

من تا زنده ام به یاری جوینده حق ، رویگردان از آن را می زنم و به کمک فرمانبر یکدل و مطیع ، نافرمان بد دل را.

نهج البلاغه ، خ ۶، ص ۵۹.

حدیث۶۴۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیْنَ اِخْوانِیَ الَّذینَ رَکِبُوا الطَّریقَ وَ مَضَوا عَلَی الْحَقِّ؟ اَیْنَ عَمّارٌ؟ وَ اَیْنَ ابْنُ التَّیِّهانِ؟ وَ اَیْنَ ذُوالشَّهادَتَیْنِ؟ وَ اءَیْنَ نُظَرائُهُمْ مِنْ اِخْوانِهِمُ الَّذینَ تَعاقَدُوا عَلَی الْمَنِیَّةِ وَ اءُبْرِدَ بِرُؤُسِهِمْ اِلَی الْفَجَرَةِ؟.

کجایند برادران من که در راه حق سوار شده و به راستی و درستی ، گذشتند؟ کجاست عمار؟ کجاست پسر تیهان ؟ و کجاست ذوالشهادتین ؟ و کجایند همانندان ایشان از برادرانشان که با یکدیگر به مرگ پیمان بستند و سرهای آنان را به فاجران هدیه کردند؟

همان ، خ ۱۸۱، ص ۵۹۶.

حدیث۶۴۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَمَنْ تَرَکَهُ (الجهاد) رَغْبَةً عَنْهُ اَلْبَسَهُ اللّهُ ثَوْبَ الذُّلِّ وَ شَمْلَةَ الْبَلاءِ وَ دُیِّثَ بِالصَّغارِ وَالْقَماءَةِ وَ ضُرِبَ عَلی قَلْبِهِ بِالْاِسْهابِ وَ اُدیلَ الْحَقُّ مِنْهُ بِتَضْییعِ الْجِهادِ وَ سِیمَ الْخَسْفُ وَ مُنِعَ النَّصَفُ.

هر کس از سر بی میلی جهاد را وانهد، خدا جامه ذلّت بر اندامش فرو پوشد و در گرفتاریش بپیچد، از درون به خود کم بینی و بلاهت آلوده شود و پرده ای از کم اندیشی و پر گویی بر قلبش فرود آید و به کیفر تباه کردن جهاد، حق از او روی بگرداند، به سختی و رنج گرفتار شود و از عدل و انصاف محروم بماند.

نهج البلاغه ، خ ۳۴، ص ۱۱۴.

حدیث۶۴۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْجِهادَ بابٌ مِنْ اَبْوابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللّهُ لِخاصَّةِ اَوْلِیائِهِ.

جهاد دری است از درهای بهشت که خداوند به روی دوستان نزدیک خویش گشوده است .

همان ، خ ۲۷، ص ۹۴ .

حدیث۶۴۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِذا کانَتِ الْهَزیمَةُ بِاِذْنِ اللّهِ فَلا تَقْتُلُوا مُدْبِراً، وَ لا تُصیبُوا مُعْوِراً.

اگر به خواست خداوند (دشمنان) شکست خوردند و گریختند، آن را که پشت کرده نکشید و کسی را که نمی تواند از خود دفاع کند آسیب نرسانید.

همان ، ن ۱۴، ص ۸۵۸.

حدیث۶۴۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللّهَ، اَللّهَ فِی الْجِهادِ بِاَمْوالِکُمْ وَ اَنْفُسِکُمْ وَ اَلْسِنَتِکُمْ فی سبیلِ اللّهِ.

خدا را، خدا را، درباره جهاد در راه خدا به مالهاتان و به جانهاتان و به زبانهاتان .!

همان ، ن ۴۷، ص ۹۷۸.

حدیث۶۴۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجِهادُ فِی سَبیلِ اللّهِ ذِرْوَةُ الاِْسْلامِ.

جهاد در راه خدا سبب سربلندی اسلام است .

نهج البلاغه ، خ ۸۰۹، ص ۳۳۸.

حدیث۶۴۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجِهادُ عِمادُ الدّینِ وَ مِنْهاجُ السُّعَداءِ.

جهاد ستون دین و راه روشن نیکبختان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۵۴.

حدیث۶۴۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَطْرِفُوا اءَهالیکُمْ فی کُلِّ جُمُعَةٍ بِشَیْءٍ مِنَ الْفاکِهَةِ، کَیْ یَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ.

در روزهای جمعه مقداری میوه برای خانواده خود تهیّه کنید تا از آمدن جمعه خوشحال شوند.

بحارالانوار، ج ۱۰۴، ص ۷۳.

حدیث۶۴۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما عالَ امْرُؤٌا اِقْتَصَدَ.

آن که در مخارج خود میانه روی کند، فقیر نگردد.

نهج البلاغه ، ح ۱۳۴، ص ۱۱۵۳.

حدیث۶۴۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ سُبْحانَهُ فَرَضَ فی اءمْوَالِ الاْغْنِیاءِ اءقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ: فَمَا جاعَ فَقِیرٌ إلا بِمَا مَنَعَ غَنِیٌّ، وَاللّهُ تَعَالَی جَدُّهُ سَائِلُهُمْ عَنْ ذلِکَ.

خداوند سبحان گذران نیازمندان را در اموال توانگران واجب ساخته است . بنابراین بینوایی گرسنه نماند، مگر به خودداری توانگر؛ و خدای ، از این کارشان بازخواست می کند!

همان ، ح ۳۲۰، ص ۱۲۴۲.

حدیث۶۴۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَا ابْنَ ادَمَ ما کَسَبْتَ فَوْقَ قُوتِکَ فَاءَنْتَ فیهِ خازِنٌ لِغَیْرِکَ.

ای فرزند آدم در آنچه بیش از روزی ات بیندوزی خزانه دار دیگرانی .

همان ، ح ۱۸۳، ص ۱۱۷۵.

حدیث۶۴۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَتی غَنِیّاً فَتَواضَعَ لَهُ لِغِناهُ ذَهَبَ ثُلْثا دینِهِ.

هر کس نزد توانگری آید و به خاطر توانگری اش فروتنی کند، دو سوم دینش از دست می رود.

همان ، ح ۲۱۹، ص ۱۱۸۷.

حدیث۶۴۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اتَّجَرَ بِغَیْرِ فِقْهٍ فَقَدِ ارْتَطَمَ فِی الرِّبا.

هر کس بی فقاهت (بدون دانستن احکام معاملات) به بازرگانی پردازد، در گرداب ربا درافتد.

نهج البلاغه ، ح ۴۳۹، ص ۱۲۹۳.

حدیث۶۴۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَنامُ الرَّجُلُ عَلَی الثُّکْلِ، وَ لا یَنامُ عَلَی الْحَرَبِ.

فرزند مرده می خوابد ولی مال ربوده ، دیده بر هم نمی نهد.

همان ، ح ۲۹۹، ص ۱۲۳۲.

حدیث۶۴۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَصْلُ النَّجدَةِ القُوَّةُ وَ ثَمَرَتُها الظَّفَرُ.

ریشه دلاوری ، توانمندی و میوه اش پیروزی است .

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۷.

حدیث۶۴۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمالُ یَرْفَعُ صاحِبَهُ فِی الدُّنْیا وَ یَضَعُهُ فِی الْآخِرَةِ.

مال صاحبش را در دنیا بلند مرتبه می گرداند و در آخرت او را پست می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۷۱.

حدیث۶۴۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَنْزِلُ الْمَعُونَةُ عَلی قَدْرِ الْمَؤُونَةِ.

روزی به اندازه ی هزینه فرود می آید.

نهج البلاغه ، ح ۱۳۳، ص ۱۱۵۳.

حدیث۶۴۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِکُلِّ امْرِیءٍ فِی مَالِهِ شَرِیکَان . الْوَارِثُ وَالْحَوَادِثُ.

مال هر کس دو شریک دارد: وارث و حوادث .

نهج البلاغه ، ح ۳۳۵.

حدیث۶۴۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رِزْقُ کُلِّ امْرِءٍ مُقَدَّرٌ کَتَقْدیرِ اَجَلِهِ.

روزی هر کسی بسان اجلش تعیین شده است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۹۵.

حدیث۶۴۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اَقْبَحَ... الجَفاءَ عِنْدَ الْغِنی .

چه زشت است ستمگری هنگام ثروتمند بودن .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۵.

حدیث۶۴۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِسْتَعیذُوا بِاللّهِ مِنْ سَكْرَةِ الْغِنی فَاِنَّ لَهُ سَكْرَةً بَعیدَةَ الاْفاقَةِ.

از مستی بی نیازی به خدا پناه برید. زیرا بی نیازی را نوعی مستی است که به هوش آمدن از آن دور است و طولانی .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۶۲.

حدیث۶۴۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمالُ مادَّةُ الشَّهَواتِ.

مال ، کار مایه شهوات [و تمایلات نفسانی] است .

نهج البلاغه ، ح ۵۵، ص ۱۱۱۳.

حدیث۶۴۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعَطَّرُوا بِالاْسْتِغْفارِ لا تَفْضَحْكُمْ رائِحَةُ الذُّنُوبِ .

(روح) خود را با استغفار معطّر کنید تا بوی بدِ گناهان ، شما را نرنجاند.

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۱ .

حدیث۶۴۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَجِبْتُ لِمَنْ یَقْنَطُ وَ مَعَهُ الاْسْتِغْفارُ.

در شگفتم از کسی که استغفار را به همراه دارد و در این حال به ناامیدی می گراید.

همان ، ح ۸۴، ص ۱۱۲۴.

حدیث۶۴۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ فِرُّوا اِلَی اللّهِ مِنَ اللّهِ.

و از ((غضب)) خدا به ((رحمت)) او پناه ببرید.

همان ، خ ۲۴، ص ۸۸.

حدیث۶۴۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدْ جَعَلَ اللّهُ الاِْسْتِغْفارَ سَبَباً لِدُرُورِ الرِّزْقِ وَ رَحْمَةِ الْخَلْقِ... فَرَحِمَ اللّهُ امْرَاءً اسْتَقْبَلَ تَوْبَتَهُ وَاسْتَقالَ خَطیئَتَهُ وَ بادَرَ مَنِیَّتَهُ!

خداوند استغفار را سبب فزونی روزی و رحمت بر آفریده خود قرار داده است . رحمت خدا بر کسی باد که روی به توبه آورد و

از گناهان خود طلب عفو کند و از مرگ خود استقبال .

نهج البلاغه ، خ ۱۴۳، ص ۴۳۳.

حدیث۶۴۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِسْتَغْفِرْ تُرْزَقْ.

استغفار کن ، روزی داده می شوی .

همان ، ج ۲، ص ۱۶۹.

حدیث۶۴۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوْبَةُ نَدَمٌ بِالْقَلْبِ وَ اِسْتِغْفارٌ بِاللِّسانِ وَ تَرْكٌ بِالْجَوارِحِ و اِضْمارُ اءَنْ لا يَعُودَ.

توبه پشیمانی با دل است و آمرزش خواهی با زبان و ترک گناه در عمل و مصمّم شدن بر تکرار نکردن گناه .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۲۶.

حدیث۶۴۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفاهُ.

آن کس که به خداوند توکل کند، او خود بی نیازش گرداند.

نهج البلاغه ، خ ۸۹، ص ۲۲۵.

حدیث۶۴۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوَكُّلُ خَيْرُ عِمادٍ.

توکل بهترین تکیه گاه است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۳۳.

حدیث۶۴۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ رَخَّصَ اللّهُ فِى الْكِبْرِ لاِحَدٍ مِنْ عِبَادِهِ لَرَخَّصَ فِيهِ لِخَاصَّةِ اءَنْبِيائِهِ؛ وَ لكِنَّهُ سُبْحانَهُ كَرَّهَ إِلَيْهِمُ التَّكابُرَ.

اگر خداوند تکبر ورزیدن را به کسی اجازه می داد، حتماً در مرحله نخست ، آن را مخصوص پیامبران و اولیای خود می ساخت ، اما خداوند تکبر و خودبرتربینی را برای همه آنها منفور شمرده است .

همان ، خ ۲۳۴، ص ۷۸۹ .

حدیث۶۴۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّوانی فِی الدُّنْیا اِضاعَةٌ وَ فِی الْاخِرَةِ حَسْرَةٌ.

سستی ، در دنیا بی بهرگی و در آخرت پشیمانی آرد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۱.

حدیث۶۴۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَصَّرَ فِی الْعَمَلِ ابْتُلِیَ بِالْهَمِّ وَ لا حاجَةَ لِلّهِ فیمَنْ لَیْسَ لِلّهِ فی مالِهِ وَ نَفْسِهِ نَصیبٌ.

هر کس در کار کوتاهی ورزد به اندوه گرفتار گردد؛ و خداوند به کسی که در مال و جانش بهره ای نیست ، نیازی ندارد.

نهج البلاغه ، ح ۱۲۲، ص ۱۱۴۶.

حدیث۶۴۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِیّاکُمْ وَ الْکَسَلَ فَإِنَّهُ مَنْ کَسَلَ لَمْ یُؤَدِّ حَقَّ اللّهِ.

از تنبلی بپرهیزید که تنبل حق خدای را ادا نکند.

تحف العقول ، ص ۱۱۲.

حدیث۶۴۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الاَشْیاءَ لَمّا ازْدَوَجَتْ إِزْدَوَجَ الْکَسَلُ وَالْعَجْزُ فَنَتَجا بَیْنَهُمَا الْفَقْرَ.

آن روز که همه چیز به هم پیوند خوردند ((تنبلی)) و ((ناتوانی)) به هم آمیخته و از آن دو فرزندی به نام ((فقر و تهی دستی)) زاده شد!

الکافی ، ج ۵، ص ۸۶ .

حدیث۶۴۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

باکِرُوا فَالْبَرَکَةُ فِی الْمُباکَرَةِ.

سحرخیز باشید که برکت در سحرخیزی است .

شرح غررالحکم ، ح ۳، ص ۲۶۴ .

حدیث۶۴۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَجَلُّ ما یَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ التَّوْفیقُ، وَ اَجَلُّ ما یَصْعَدُ مِنَ الاَرْضِ الاِْخْلاصُ.
توفیق با ارزش ترین چیزی است که از آسمان فرود می آید و اخلاص بزرگترین چیزی است که از زمین بالا می رود.
شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۹۱ .

حدیث۶۴۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ضَعْ فَخْرَکَ، وَاحْطُطْ کِبْرَکَ، وَاذْکُرْ قَبْرَکَ.
فخرت را بشکن ، غرورت را فرو ریز و به یاد قبرت باش !
نهج البلاغه ، ح ۳۸۶، ص ۱۲۷۲.

حدیث۶۴۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ فَعَلَ ما شاءَ لَقِیَ ما ساءَ.
آن که هر کاری را که بخواهد انجام دهد هر آنچه را که ناخوش دارد [به عنوان پاداش] می بیند.
همان ، ج ۵، ص ۲۱۷.

حدیث۶۴۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْعُجْبُ رَاءْسُ الْحِماقَةِ.
خودبینی ، ریشه حماقت است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۹۵.

حدیث۶۴۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ لا وَحْدَةَ اَوْحَشُ مِنَ الْعُجْبِ.
هیچ تنهایی ترسناکتر از خود پسندیدن نیست .
همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۴۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَضِیَ عَنْ نَفْسِهِ کَثُرَ السّاخِطُ عَلَیْهِ.

هر کس از خود راضی باشد، دشمنانش زیاد می شود.

همان ، ح ۶، ص ۱۰۹۱.

حدیث۶۴۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَیِّئَةٌ تَسُوؤُکَ خَیْرٌ عِنْدَاللّهِ مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُکَ.

گناهی که تو را زشت نماید، نزد خدا بهتر است از کار نیکی که به اعجابت وادارد.

همان ، حدیث ۴۳، ص ۱۱۱۰.

حدیث۶۴۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْجابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ بُرْهانُ نَقْصِهِ وَ عُنْوانُ ضَعْفِ عَقْلِهِ.

خودبینی مرد، دلیل بر نقص وی و آدرسی بر ضعف عقل او است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۰۹.

حدیث۶۴۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَسْتَبِدَّ بِرَاءْیِکَ فَمَنِ اسْتَبَدَّ بِرَاءْیِهِ هَلَکَ.

در راءی استبداد مکن ، هر کس در نظر دادن استبداد ورزد، سقوط می کند.

همان ، ج ۶، ص ۲۹۶.

حدیث۶۴۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّکَبُّرُ فِی الْوِلایَةِ ذُلٌّ فِی الْعَزْلِ.

کبر ورزی در دوران ولایتداری ، موجب خواری دوران برکناری است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۴۸.

حدیث۶۴۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَوْحَشُ الْوَحْشَةِ الْعُجْبُ.

خود پسندی [و خود شگفتی]، هولناک ترین وحشت است .

همان ، ح ۳۷، ص ۱۱۰۴.

حدیث۶۴۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِعْجابُ ضِدُّ الصَّوابِ وَ آفَةُ الاْلْبابِ.

عُجب و خودپسندی ، مایه خطا و باعث تضعیف قوای فکری است .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث۶۴۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاللّهَ اللّهَ فِی عَاجِلِ الْبَغْیِ، وَ آجِلِ وَ خَامَةِ الظُّلْمِ وَ سُوءِ عَاقِبَةِ الْکِبْرِ فَإِنَّهَا مَصْیَدَةُ إِبْلِیسَ الْعُظْمَی .

خـدا را! خـدا را! از کیفر تباهکاری در دنیا و زیان ستمگری در آخرت و بد فرجامی تکبر؛ که دام بزرگ شیطان است .

نهج البلاغه ، خ ۲۳۴، ص ۷۹۷ .

حدیث۶۴۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اسْتَبَدَّ بِرَاْیِهِ هَلَکَ.

هر که به راءی خود تکیه زند هلاک شود.

نهج البلاغه ، ح ۱۶۱، ص ۱۱۶۳.

حدیث۶۴۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما تَکَبَّرَ اِلاَ الْوَضیعُ.

جز فرومایه کبر نورزد.

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۵۳.

حدیث۶۴۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْوَرَعُ اَفْضَلُ لِباسٍ.

پرهیز گاری برترین جامه است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۲۹.

حدیث۶۴۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا لِا بْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ: اءوَّلُهُ نُطْفَةٌ وَ آخِرُهُ جِيفَةٌ، وَ لاَ يَرْزُقُ نَفْسَهُ، وَ لاَ يَدْفَعُ حَتْفَهُ.

انسان را با تکبر چکار؟ در آغاز نطفه بود و سرانجام مرداری است . نه می تواند به خود روزی دهد و نه مرگ را از خود براند.

نهج البلاغه ، ح ۴۴۵، ص ۱۲۹۴.

حدیث۶۴۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا مَعْقِلَ اَحْسَنُ مِنَ الْوَرَعِ.

هیچ پناهگاهی بهتر از پرهیزگاری نیست .

نهج البلاغه ، ح ۳۶۳، ص ۱۲۶۰ .

حدیث۶۴۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْخَشْيَةُ مِنْ عَذابِ اللّهِ شيمَةُ الْمُتَّقينَ.

ترس از عذاب الهی ، شیوه پرهیزگاران است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۱.

حدیث۶۴۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلزُّهْدُ ثَرْوَةٌ وَالْوَرَعُ جُنَّةٌ.

زهد، ثروت و پرهیزگاری سپر است

حدیث۶۴۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(اَلْمُتَّقُونَ) عُمّارُ اللَّيْلِ وَ مَنارُ النَّهارِ.

پرهیزگاران ، شب زنده داران در شب و روشنی بخشان روزند.

همان ، خ ۱۹۲، ص ۸۱۷.

حدیث۶۴۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُتَّقُونَ... مَشْيُهُمُ التَّواضُعُ... وَ مَلْبَسُهُمُ الْاِقْتِصادُ... وَ مَنْطِقُهُمُ الصَّوابُ.

پرهیزگاران راه رفتنشان با فروتنی ، پوشاکشان با میانه روی است ، و منطقی استوار دارند.

همان ، خ ۱۸۴، ص ۶۱۲.

حدیث۶۴۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَإِنَّ تَقْوَی اللّهِ مِفْتاحُ سَدادٍ وَ ذَخیرَةُ مَعادٍ وَ عِتْقٌ مِنْ کُلِّ مَلَکَةٍ وَ نَجاةٌ مِنْ کُلِّ هَلَکَةٍ.
ترس از خدا کلید درستی کردار است و اندوخته رستاخیز و سبب آزادی از هرگونه بردگی و نجات از هرگونه هلاکت .
نهج البلاغه ، خ ۲۲۱ ، ص ۷۲۳ .

حدیث۶۴۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَمَنْ اَشْعَرَ التَّقْوی قَلْبَهُ بَرَّزَ مَهَلَهُ وَ فازَ عَمَلُهُ.
آن که ترس از خدا را شعار قلبی خود قرار دهد در کار خیر از اقران خود پیش تازد و کردارش پیروز و پسندیده است .
همان ، خ ۱۳۲، ص ۴۱۰.

حدیث۶۴۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اءوْصیکُما بِتَقْوَی اللّهِ وَ اءنْ لا تَبْغِیَا الدُّنْیا وَ انْ بَغَتْکُما.
شما را به تقوای الهی سفارش می کنم ، و [دیگر] این که دنیا را مخواهید هر چند دنیا پیِ شما آید!
همان ، ن ۴۷، ص ۹۷۷.

حدیث۶۴۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
... فَاتَّقی عَبْدٌ رَبَّهُ، نَصَحَ نَفْسَهُ وَ قَدَّمَ تَوْبَتَهُ وَ غَلَبَ شَهْوَتَهُ...
بنده باید از پروردگارش بترسد، خیرخواه خود باشد و پیش از رسیدن مرگ توبه کند و بر شهوتش چیره شود.
همان ، خ ۶۳، ص ۱۵۳.

حدیث۶۴۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِتَّقُوا اللّهَ تَقِیَّةَ مَنْ شَمَّرَ تَجْریداً، وَجَدَّ تَشْمیراً، و اءکْمَشَ فی مَهَلٍ، وَ بادَرَعَنْ وَ جَلٍ، وَ نَظَرَ فی کَرَّةِ الْمَوْئِلِ، وَ عاقِبَةِ الْمَصْدَرِ، وَ مَغَبَّةِ الْمَرْجِعِ.
تقوای الهی پیشه کنید، همچون کسی که از همه وابستگی ها برهد، دامن همت به کمر زند، چالاک و کوشا باشد و در فرصت زندگی ، بینا و سبک راه سپرد و در کار خیر پیشی گیرد و در بازگشت به پناهگاه خویش بنگرد و به پایان کارها که بازگشت به سوی پروردگار است چشم دوزد.
نهج البلاغه ، ح ۲۰۱، ص ۱۱۸۱.

حدیث۶۴۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّهَ فـی عِبـادِهِ وَ بِلادِهِ فَاِنَّكُمْ مَسْؤُلُونَ حَتّی عَنِ الْبِقاعِ وَالْبَهائِمِ، اَطیعُوا اللّهَ وَ لا تَعْصُوهُ. وَ اِذا رَاءَیْتُمُ الْخَیْرَ فَخُذُوا بِهِ وَ اِذا رَاءَیْتُمُ الشَّرَّ فَاءَعْرِضُوا عَنْهُ.

تقوای خدا را در حق بندگان و سرزمین های خداوند پاس دارید؛ که شما مسؤ ول هستید، حتی در برابر سرزمین ها و چهارپایان ! اگر خیری دیدید آن را دریابید و اگر شرّی دیدید روی از آن برتابید.

همان ، خ ۱۶۶، ص ۵۴۴.

حدیث۶۴۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلا وَ بِالتَّقْوی تُقْطَعُ حُمَةُ الْخَطایا وَ بِالْیَقینِ تُدْرَكُ الْغایَةُ الْقُصْوی .

بدانید که نیش خطاها، با تقوا [بیرون] کشیده می شود و تنها با پای یقین می توان راه را به پایان برد.

همان ، خ ۱۵۷، ص ۴۶۲.

حدیث۶۴۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِعْتَصِمُوا بِتَقْوَی اللّهِ فَإِنَّ لَهَا حَبْلاً وَثِیقاً عُرْوَتُهُ وَ مَعْقِلاً مَنِیعاً ذِرْوَتُهُ.

به تقوای الهی چنگ زنید که ریسمانی است با دستاویز استوار، و پناهگاهی با ستیغ بلند.

همان ، خ ۱۹۰، ص ۲۰۶ .

حدیث۶۴۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(یا مالک) وَالْصَقْ بِاَهْلِ الْوَرَعِ وَالصِّدْقِ.

مالكا! خود را هر چه بیشتر به پاكدامنان و راستگویان نزدیك كن .

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۹۹۹.

حدیث۶۴۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَمَنْ اءَخَذَ بِالتَّقْوی عَزَبَتْ عَنْهُ الشَّدائِدُ.

آن که تقوا پیشه کند، سختی ها از او دوری گزینند.

همان ، خ ۱۸۹، ص ۶۳۶ .

حدیث۶۴۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا کَرَمَ کَالتَّقْوی .

هیچ بزرگواری مانند پرهیزگاری نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۴۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصیکُمْ بِتَقْوَی اللّهِ فَاِنَّها خَیْرُ ما تَواصَی الْعِبادُ بِهِ وَ خَیْرُ عَواقِبِ الْاُمُورِ عِنْدَ اللّهِ.

بندگان خدا! شما را به پرهیزگاری وصیّت می کنم ، که پرهیزگاری بهترین چیزی است که بندگان خدا همدیگر را بدان سفارش می کنند و در نزد خدا بهترین وسیله است برای فرجام کارها.

همان ، خ ۱۷۳، ص ۱۷۹.

حدیث۶۴۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّ تَقْوَی اللّهِ دَواءُ داءِ قُلُوبِکُمْ وَ بَصَرُ عَمی اَفْئِدَتِکُمْ.

به راستی که تقوای الهی درد قلب هایتان را دارو، و کوردلی هایتان را بینایی است .

نهج البلاغه ، خ ۱۸۹، ص ۶۳۵ .

حدیث۶۴۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّهَ تَقِیَّةَ مَنْ سَمِعَ فَخَشَعَ وَ اقْتَرَفَ فَاعْتَرَفَ.

تقوای الهی پیشه کنید، تقوایی که همسان تقوای کسی باشد که با دریافت حقایق به خشوع گراید و چون به گناه آلوده شود، اعتراف کند.

نهج البلاغه ، خ ۸۲، ص ۱۸۷ .

حدیث۶۴۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِإنَّ تَقْوَی اللّهِ مِفْتاحُ سَدَادٍ.

همانا ترس از خدا کلید درستکاری و صلاح اندیشی است .

همان ، خ ۲۲۱، ص ۷۹۳.

حدیث۶۴۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّقْوی حِصْنٌ حَصینٌ لِمَنْ لَجاءَ اِلَیْهِ.

پرهیزکاری برای کسی که به آن پناه برد، قلعه ای است استوار.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۰۲.

حدیث۶۴۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّقْوی رَئیسُ الاْخْلاقِ.

پرهیزگاری ، سرآمد خصلت های نیکو است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۴.

حدیث۶۴۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِتَّقُوا مَعاصِیَ اللّهِ فِی الْخَلَواتِ، فَاِنَّ الشّاهِدَ هُوَ الْحاکِمُ.

از نافرمانی خدا در خلوتگاه ها بپرهیزید زیرا آن که بیننده است هم او داوری کننده است .

نهج البلاغه ، ح ۳۱۶، ص ۱۲۴۰.

حدیث۶۴۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زِنُوا اءَنْفُسَکُمْ مِنْ قَبْلِ اءَنْ تُوزَنُوا، وَ حَاسِبُوهَا مِنْ قَبْلِ اءَنْ تُحَاسَبُوا.

پیش از آنکه سنجیده شوید خود را بسنجید و پیش از آنکه به حسابتان برسند، خود به حساب خویش برسید.

همان ، خ ۸۹، ص ۲۲۵ .

حدیث۶۴۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفِکْرُ مِرْآةٌ صَافِیَةٌ، وَالاِْعْتِبَارُ مُنْذِرٌ نَاصِحٌ. وَ کَفَی اءَدَباً لِنَفْسِکَ تَجَنُّبُکَ مَا کَرِهْتَهُ لِغَیْرِکَ.

اندیشه آینه ای است شفاف ، و عبرت گیری ، بیم دهنده ای است خیرخواه . و برای تاءدیب نفس خویش همین بس که از آنچه برای دیگران ناخشنودی ، بپرهیزی .

نهج البلاغه ، ح ۳۵۷، ص ۱۲۵۶.

حدیث۶۴۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لَوْ فَكَّرُوا فى عَظيمِ الْقُدْرَةِ وَ جَسيمِ النِّعْمَةِ لَرَجَعُوا اِلَى الطَّريقِ وَ خافُوا عَذابَ الْحَريقِ.

اگر مردم در عظمت قدرت و بزرگی نعمت خداوند متعال تفکر و اندیشه می کردند، به راه راست بازمی گشتند و از مشقّت عذاب سوزان قیامت می هراسیدند.

همان ، خ ۲۲۷، ص ۷۳۶.

حدیث۶۴۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ امْرَاءً تَفَكَّرَ فَاعْتَبَرَ وَاعْتَبَرَ فَاَبْصَرَ.

خدا بیامرزد کسی را که بیندیشد و عبرت گیرد، عبرت گیرد و به بینایی و بصیرت دست یابد.

همان ، خ ۱۰۲، ص ۳۰۲.

حدیث۶۴۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَالنّاظِرُ بِالْقَلْبِ الْعامِلُ بِالْبَصَرِ يَكُونُ مُبْتَدَاءُ عَمَلِهِ اَنْ يَعْلَمَ؛ اَعَمَلُهُ عَلَيْهِ اَمْ لَهُ؟ فَاِنْ كانَ لَهُ مَضى فيهِ وَ اِنْ ك انَ عَلَيْهِ وَقَفَ عَنْهُ.

کسی که با بینایی دلش می نگرد و با بصیرت عمل می کند، آغاز کارش این است که باید بداند آیا عمل او به ضرر اوست یا به نفع او؟ اگر به سود اوست ، حرکت خود را ادامه بدهد و اگر به زیان اوست ، از حرکت در مسیری که به زیان او می انجامد، بازایستد.

همان ، خ ۱۵۴، ص ۴۵۰.

حدیث۶۴۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ تَفَكَّرَ اءَبْصَرَ.

کسی که (خوب) بیندیشد بینا می شود.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۰ .

حدیث۶۴۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْفِكْرُ فِى الْعَواقِبِ يُؤْمِنُ مَكْرُوهَ النَّوائِبِ.

تفکر در فرجام کارها، انسان را از ناخوشی ها و حوادث ناگوار ایمن می دارد.

همان ، ج ۲، ص ۴۰۵.

حدیث۶۴۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فِكْرُ ساعَةٍ قَصيرَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبادَةٍ طَويلَةٍ.

اندیشه ای کوتاه ، برتر است از عبادتی طولانی !

همان ، ج ۴، ص ۴۱۴.

حدیث۶۴۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَكِّرْ قَبْلَ اءَنْ تُقْدِمَ.

پیش از هر اقدامی بیندیش .

همان ، ج ۴، ص ۱۷۹.

حدیث۶۴۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَفْضَلُ الْعِبادَةِ الْفِكْرُ.

برترین عبادت ها اندیشیدن است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۳۸۱.

حدیث۶۴۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِيَتَاءَسَّ صَغيرُكُمْ بِكَبيرِكُمْ وَلْيَرْاءَفْ كَبيرُكُمْ بِصَغيرِكُمْ.

بـایـد خـردسـالتـان از بزرگسالتان پیروی کند و بزرگسالتان به خردسالتان مهربان باشد.

نهج البلاغه ، خ ۱۶۶، ص ۱۷۳.

حدیث۶۴۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَدِّبُوا اَوْلادَكُمْ عَلى ثَلاثِ خِصالٍ: حُبِّ نَبِيِّكُمْ و حُبِّ اَهْلِ بَيْتِهِ وَ قَراءَةِ الْقُرْآنِ.

فرزندان خود را با سه خصلت تربیت کنید: ۱ ـ دوست داشتن پیامبرتان ۲ ـ دوست داشتن خاندان او ۳ ـ خواندن قرآن .

کنزالعمال ، ج ۱۶، ص ۴۵۶.

حدیث۶۵۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَحَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوالِدِ اَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ وَ يُحَسِّنَ اَدَبَهُ وَ يُعَلِّمَهُ الْقُرْآنَ.

حق فرزند بر پدر این است که بر او نامی نیکو بنهد و نیک ادبش کند و به او قرآن بیاموزد.

همان ، ح ۳۹۱، ص ۱۲۷۴.

حدیث۶۵۰۱

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
فَحَقُّ الْوالِدِ عَلَى الْوَلَدِ اَنْ يُطِيعَهُ فى كُلِّ شَىْءٍ اِلّا فى مَعْصِيَةِ اللّهِ سُبْحانَهُ.
حق پدر بر فرزند، آن است که او را در هر کاری ، جز نافرمانی خداوند، اطاعت نماید.
نهج البلاغه ، ح ۳۹۱، ص ۱۲۷۴.

حدیث۶۵۰۲

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
اءَيُّهَا النَّاسُ لاَ تَسْتَوْحِشُوا فِى طَرِيقِ الْهُدَى لِقِلَّةِ اءَهْلِهِ.
ای مردم ! در راه هدایت از کمبود پیروان و طرفداران حق ، نترسید.
نهج البلاغه ، خ ۱۹۲ ، ص ۶۴۹ .

حدیث۶۵۰۳

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
اِحْذَرُوا الْجُبْنَ فَاِنَّهُ عارٌ وَ مَنْقَصَةٌ.
از ترس بپرهیزید که ننگ و نقصان است .
همان ، ج ۲، ص ۲۷۲.

حدیث۶۵۰۴

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
اَلْهَيْبَةُ خَيْبَةٌ.
ترس [موجب] ناکامی است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۴۹.

حدیث۶۵۰۵

امیرالمؤمنين على عليه السلام :
رَاءْىُ الشَّيْخِ اءَحَبُّ إِلَىَّ مِنْ جَلَدِ الْغُلامِ.
تدبیر پیر را از دلیری جوان ، دوست تر می دارم .
نهج البلاغه ، ح ۸۳، ص ۱۱۲۴.

حدیث۶۵۰۶

امیرالمؤمنين على عليه السلام :

اَلْاُمُورُ بالتَّقْديرِ لا بِالتَّدْبيرِ.

کارها با تقدیر خداوند رخ می دهد، نه با تدبیر بندگان .

همان ، ج ۲، ص ۴۸۸.

حدیث ۶۵۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْعَقْلِ مُجانَبَةُ التَّبْذيرِ وَ حُسْنُ التَّدْبيرِ.

دوری از اسراف و حسن تدبیر، از نشانه های خردورزی است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۳۲.

حدیث ۶۵۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عَقْلَ كَالتَّدْبيرِ.

خِردی چون تدبیر نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث ۶۵۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْقِلُوا الْخَبَرَ اذا سَمِعْتُمُوهُ عَقْلَ رِعايَةٍ لا عَقْلَ رِوايَةٍ.

هرگاه خبری را می شنوید، آن را با تدبیر مداوم ، حراست کنید نه با دیده نقل .

همان ، ح ۹۴، ص ۱۱۳۰.

حدیث ۶۵۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّعيدُ مَنْ وُعِظَ بِغَيْرِهِ، وَالشَّقِيُّ مَنِ انْخَدَعَ لِهَوَاهُ وَ غُرُورِهِ.

خوشبخت کسی است که از دیگران موعظه بپذیرد و بدبخت کسی است که فریفته هوس و نخوت خویش گردد.

همان ، خ ۸۵، ص ۲۰۸.

حدیث ۶۵۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَيْرُ ما جَرَّبْتَ ما وَعَظَكَ.

بهترین تجربه ات آن است که تو را پند دهد.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۱.

حدیث۶۵۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَیْسَتِ الرُّؤْیَةُ مَعَ الاْبْصارِ فَقَدْ تَکْذِبُ الْعُیُونُ اَهْلَها، وَ لا یَغُشُّ الْعَقْلُ مَنِ استَنْصَحَهُ.

دیدن [حقایق] تنها با چشمها [ی ظاهری و حسّی] نیست . چه بسا که چشم ها به صاحب خود دروغ بگویند، اما آن که از عقل راه بجوید، عقل به او خیانت نکند.

همان ، ح ۲۷۳، ص ۱۲۲۳.

حدیث۶۵۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ اِنّی وَاللّهِ ما اَحُثُّکُمْ عَلی طاعَةٍ اِلّا وَ اَسْبِقُکُمْ اِلَیها وَ لا اَنْهاکُمْ عَنْ مَعْصِیَةٍ اِلّا وَ اَتَناهی قَبْلَکُمْ عَنْه ا.

ای مردم ! به خدا سوگند، من شما را به طاعتی برنمی انگیزم جز که خود پیش از شما به گزاردن آن برمی خیزم و شما را از معصیتی بازنمی دارم جز آن که خود پیش از شما آن را فرومی گذارم .

نهج البلاغه ، خ ۱۷۴، ص ۵۶۴.

حدیث۶۵۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا اءَنَّهُ مَنْ لَمْ یُعَنْ عَلی نَفْسِهِ حَتَّی یَکُونَ لَهُ مِنْهَا وَاعِظٌ وَ زَاجِرٌ. لَمْ یَکُنْ لَهُ مِنْ غَیْرِهَا زَاجِرٌ وَ لَا وَاعِظٌ.

آگاه باشید آن کس که به خویش کمک نکند و واعظ و مانعی از درون جانش برای او فراهم نگردد از دیگران واعظ و مانعی نخواهد یافت .

همان ، خ ۸۹، ص ۲۲۵.

حدیث۶۵۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِمْحَضْ اَخاکَ النَّصیحَةَ حَسَنَةً کانَتْ اَوْ قَبیحَةً.

برای برادر خود پند را خالص گردان خواه برایش خوش آیند باشد یا ناخوش آیند.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۳.

حدیث۶۵۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ اَکْبَرِ التَّوْفیقِ الاْخْذُ بِالنَّصیحَةِ.

بزرگ ترین توفیق برای انسان ، پذیرش نصحیت است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۰.

حدیث۶۵۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْیِ قَلْبَکَ بِالْمَوْعِظَهِ.

دلت را با موعظه زنده بدار.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۰۹.

حدیث۶۵۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ الْهَدِیَّهُ اَلْمَوْعِظَهُ.

پند و اندرز چه هدیه خوبی است .

همان ، ج ۶، ص ۱۵۷.

حدیث۶۵۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سُوءُ الْفِعْلِ دَلیلُ لُؤْمِ الاْصْلِ.

کار بد نشانه پستی سرشت آدمی است .

همان ، ج ۴، ص ۱۳۱.

حدیث۶۵۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا لُؤْمَ اَشَدُّ مِنَ الْقَسْوَهِ.

پستی ای ، سخت تر از سنگدلی نیست .

همان ، ج ۶، ص ۳۹۳.

حدیث۶۵۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِن اللُّؤْمِ اءَنْ یَصُونَ الرَّجُلُ مالَهُ و یَبْذُلَ عِرْضَهُ.

از نشانه های پستی ، آن است که مرد، مالش را نگهدارد و آبرویش را ببخشد!

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۷.

حدیث۶۵۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَنِیَّةُ وَ لاَ الدَّنِیَّةُ، وَالتَّقَلُّلُ وَ لاَ التَّوَسُّلُ.

مرگ آری ، پذیرش پستی هرگز! تنگدستی و فقر آری ! دست به دامن هر کس و ناکس شدن هرگز!

نهج البلاغه ، ح ۳۹۰، ص ۱۲۷۳.

حدیث۶۵۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنَّفْسُ الدَّنِیَّةُ لا تَنْفَکُّ عَنِ الدَّناءاتِ.

نفس فرومایه ، از پستی ها جدا نمی شود.

همان ، ص ۲.

حدیث۶۵۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ عَلامَةِ الْلُّؤْمِ سُوءُ الْجِوارِ.

بدی بر همسایه (بد همسایگی) از نشانه های پستی و رذالت است .

همان ، ج ۶، ص ۲۰.

حدیث۶۵۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّعیدُ مَنْ خافَ الْعِقابَ فَآمَنَ وَ رَجَا الثَّوابَ فَاءَحْسَنَ.

سعادتمند کسی است که از پی آمد گناه بترسد و ایمانش افزون شود، به پاداش نیک امید بندد و کار نیک انجام دهد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۹.

حدیث۶۵۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَکَرَهُ جَزاهُ.

کسی که خدا را شکر گوید پاداش نیکو گیرد.

همان ، خ ۸۹، ص ۲۲۵.

حدیث۶۵۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اذا حُیِّیتَ بِتَحِیَّةٍ فَحَیِّ بِاءَحْسَنَ مِنْها.

چون تو را درودی گویند، درودی از آن بهتر گوی .

همان ، خ ۵۹، ص ۱۱۱۴.

حدیث۶۵۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا رِبْحَ کَالثَّوابِ.

هیچ سودی مانند پاداش [الهی] نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۵۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَما تَدینُ تُدانُ.

همان سان که کیفر دهی ، کیفر بینی .

نهج البلاغه ، خ ۱۵۲، ص ۴۷۴.

حدیث۶۵۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَانْظُرْ اِلی مَا اجْتَمَعَ عِنْدَکَ مِنْ مالِ اللّهِ فَاصْرِفْهُ إِلی مَنْ قِبَلَکَ مِنْ ذَوِی الْعِیالِ وَالْمجاعَةِ مُصیباً بِهِ مَواضِعَ الْفاقَةِ وَالخَلاّتِ.

و در مال خدا که نزد تو فراهم شده بنگر و آن را به عیالمندان و گرسنگانی که در محل هستند بده ؛ آن چنان که به طور صحیح به دست فقرا و نیازمندان برسد.

همان ، ن ۶۷، ص ۱۰۶۳.

حدیث۶۵۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَضْمِرُوا بُطُونَکُمْ.

شکم خود را لاغر سازید [از پرخوری به پرهیزید و درون خود را از غذای زیاد خالی دارید]

نهج البلاغه ، خ ۱۸۲، ص ۶۰۷.

حدیث۶۵۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَقْلِلْ طَعاماً تُقْلَلْ سِقاماً.

غذای خود را کم کن تا بیماری ات کم شود.

همان ، ج ۲، ص ۱۸۹.

حدیث۶۵۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ اقْتَصَرَ فی اَکْلِهِ کَثُرَتْ صِحَّتُهُ وَ صَلُحَتْ فِکْرَتُهُ.

کسی که به اندازه نیاز بخورد، سلامتی اش فزونی یابد و اندیشه اش سامان پذیرد.

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۳۷۲.

حدیث۶۵۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحِلْمُ رَاءسُ الرِّیاسَةِ.

بردباری سر[لوحه] ریاست است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۹۷.

حدیث۶۵۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاحْلُمْ عِنْدَ الْغَضَبِ.

هنگام خشم ، خویشتن دار باش .

همان ، ح ۶۹، ص ۱۰۶۷.

حدیث۶۵۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِلْمُ وَالاَناةُ تَوْاءَمَانِ یُنْتِجُهُما عُلُوُّ الْهِمَّةِ.

بردباری و متانت ، فرزندان دوقلویی هستند که از همت بلند زاده شده اند.

نهج البلاغه ، ح ۴۵۲، ص ۱۲۹۷.

حدیث۶۵۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ بِالْحِلْمِ عَنِ السَّفِیهِ تَکْثُرُ الاَنْصارُ عَلَیْهِ.

نخستین عوضِ بُردبار از بردباری خود، آن بود که مردم در برابر نادان یار او بوند.

همان ، ح ۲۱۵، ص ۱۱۸۵.

حدیث۶۵۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ حَلُمَ... عاشَ فِی النّاسِ حَمیداً.

آن که حلم ورزد در میان مردم با ستایش [و خوشنامی] می زید.

همان ، ح ۳۰، ص ۱۱۰۰.

حدیث۶۵۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْحِلْمُ غِطَاءٌ سَاتِرٌ، وَالْعَقْلُ حُسَامٌ قَاطِعٌ. فَاسْتُرْ خَلَلَ خُلُقِکَ بِحِلْمِکَ وَ قَاتِلْ هَوَاکَ بِعَقْلِکَ.

حلم پرده ای است پوشنده و عقل شمشیری است برنده ، بنابراین ، عیوب اخلاقی ات را با حلمت بپوشان ، و هوس های سرکشت را با عقلت بکش .

همان ، ح ۴۱۶، ص ۱۲۸۵.

حدیث۶۵۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا عِزَّ کَالْحِلْمِ.

هیچ عزت و سربلندیی همچون حلم و بردباری ، نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۵۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِرارَةُ الْیاءْسِ خَیْرٌ مِنَ الطَّلَبِ اِلَی النّاسِ.

تلخی نومیدی از دراز کردن دست به سوی مردم بهتر است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۰ .

حدیث۶۵۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلْ شَکْواکَ اِلی مَنْ یَقْدِرُ عَلی غِناکَ.

شکایت خود را پیش کسی ببر که بتواند بی نیازت کند. [و مشکلت را حل و فصل نماید].

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۳۷ .

حدیث۶۵۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَشْرَفُ الْغِنَی تَرْکُ الْمُنَی .

شریف ترین بی نیازی ، وانهادن آرزوهاست .

همان ، ح ۳۳ ص ۱۱۰۳.

حدیث۶۵۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَفافُ زِیْنَهُ الْفَقْرِ، وَالشُّکْرُ زِیْنَهُ الْغِنی .

((آبروداری)) زیور تنگدستی است ، و ((سپاسگزاری)) زیور توانگری .

نهج البلاغه ، ح ۶۵، ص ۱۱۱۶.

حدیث۶۵۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغِنی فِی الْغُرْبَهِ وَطَنٌ وَالْفَقْرُ فِی الْوَطَنِ غُرْبَهٌ.

بـی نـیـازی ، در غـربـت ، بـسـان زنـدگـی در وطـن است ولی ، فقر و ناداری در وطن ، [نوعی] زندگی در غربت است .

نهج البلاغه ، ح ۵۳، ص ۱۱۱۳.

حدیث۶۵۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَلْغِنی بِاللّهِ اَعْظَمُ الْغِنی .

بزرگترین توانگری ، توانگری به خدا (توکل بر خدا) است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۵۶.

حدیث۶۵۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَوْ رَاءَی الْعَبْدُ الاْجَلَ وَ مَصِیرَهُ، لاَبْغَضَ الاْمَلَ وَ غُرُورَهُ.

اگر انسان سرامد زندگی و عاقبت کارش را بنگرد آرزوها و غرورش را دشمن می شمارد.

نهج البلاغه ، ح ۳۲۸، ص ۱۲۴۵.

حدیث۶۵۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَوامُ الْغَفْلَهِ یُعْمِی الْبَصیرَهَ.

غفلت پیوسته ، بصیرت را کور گرداند.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۲۲.

حدیث۶۵۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّمَا الْبَصیرُ مَنْ سَمِعَ فَتَفَكَّرَ وَ نَظَرَ فَاءَبْصَرَ وَانْتَفَعَ بِالْعِبَرِ، ثُمَّ سَلَكَ جَدَداً واضِحاً.

انسان با بصیرت کسی است که بشنود و خوب بیندیشد و بنگرد و ببیند و از تجارب دنیا بهره گیرد، سپس در راه روشن حرکت کند.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۲، ص ۴۷۴.

حدیث۶۵۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذَهابُ الْبَصَرِ خَیْرٌ مِنَ عَمْیِ الْبَصیرَةِ.

کور چشمی به که کوردلی .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۳۲.

حدیث۶۵۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذْ عَلی عَدُوِّکَ بِالْفَضْلِ فَاِنَّهُ اَحْلَی الظَّفَرَیْنِ.

دشمن خویش را به بخشش گیر که شیرین ترین دو پیروزی است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۳.

حدیث۶۵۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْکَرَمِ احْتِمالُ جِنایاتِ الْاِخْوانِ.

از نشانه های بزرگواری ، چشم پوشی و تحمل جنایات برادران (مؤ من نسبت به خود) است .

غررالحکم ، ج ۶، ص ۱۶.

حدیث۶۵۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکَریمُ یَاْبَی الْعارَ وَ یُکْرِمُ الْجارَ.

بزرگوار از ننگ روی گردان است و همسایه را گرامی می دارد.

همان ، ج ۲، ص ۵۰۷.

حدیث۶۵۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ فَضْلِ الرَّجُلِ اءَنْ لا یَمُنَّ بِمَا احْتَمَلَهُ حِلْمُهُ.

از بزرگواری مرد است که آنچه در پرتو حلم خود تحمل ورزید به دیگری منت نگذارد.

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۴.

حدیث۶۵۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صِدْقُ الرَّجُلِ عَلی قَدْرِ مُرُوءَتِهِ.

صداقت آدمی به قدر مروّت و جوانمردی اوست .

همان ، ح ۴۴، ص ۱۱۱۰.

حدیث۶۵۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ تَعالی خَصَّكُمْ بِالْاِسْلامِ وَاسْتَخْلَصَكُمْ لَهُ وَ ذلِكَ لِاَنَّهُ اسْمُ سَلامَةٍ وَ جِماعُ كَرامَةٍ.

همانا خداوند متعال شما را به اسلام مخصوص گردانید و برای اسلام برگزید، زیرا اسلام نشان و رمز سلامت و فراهم دارنده هر کرامت است .

نهج البلاغه ، خ ۱۵۲، ص ۴۴۲.

حدیث۶۵۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهَوَاتُهُ.

هر که خویشتن خویش را گرامی دارد شهوتهایش در دیده وی خوار گردد.

نهج البلاغه ، ح ۴۴۱، ص ۱۲۹۳.

حدیث۶۵۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْكَرَمُ حُسْنُ السَّجِيَّةِ وَ اِجْتِنابُ الدَّنِيَّةِ.

بزرگواری به خوش خلقی و پرهیز از رذالت و پستی است .

همان ، ص ۴۲۹.

حدیث۶۵۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلشَّرَفُ بِالْهِمَمِ الْعالِيَةِ لا بِالرِّمَمِ الْبالِيَةِ.

شرف و بلندی مرتبه به همت های بلند است نه به استخوان های کهنه شده (اجداد و انساب گذشته)

همان ، ج ۲، ص ۵۰۶.

حدیث۶۵۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدْرُ الرَّجُلِ عَلی قَدْرِ هِمَّتِهِ.

ارزش هر کس به اندازه همّت اوست .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۵۰۰.

حدیث۶۵۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ ما اُحْدِثَتْ بِدْعَةٌ اِلاّ تُرِکَ بِها سُنَّةٌ.

هر بدعتی که پدید آید سنّتی از میان می رود

حدیث۶۵۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَبْغَضَ الْخَلائِقِ اِلَی اللّهِ... (رَجُلٌ) مَشْغُوفٌ بِکَلامِ بِدْعَةٍ.

دشمن ترین آفریدگان نزد خدا...، مردی است که دلش شیفته بدعت است .

نهج البلاغه ، خ ۱۷، ص ۷۱ .

حدیث۶۵۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبَخیلُ خازِنٌ لِوَرَثَتِهِ.

بخیل خزانه دار وارثان خویش است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۲۷.

حدیث۶۵۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبُخْلُ جامِعٌ لِمَساوِی الْعُیُوبِ، وَ هُوَ زِمامٌ یُقادُ بِهِ اِلی کُلِّ سُوَّءٍ.

بخل کانون تمامی عیب هاست و مهاری است که آدمی با آن به سوی هر بدی کشیده می شود.

نهج البلاغه ، ح ۳۷۰، ص ۱۲۶۶.

حدیث۶۵۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّخاءُ ما کانَ ابْتِدَاءً، فَاَمّا ما کانَ عَنْ مَسْاءَلَهٍ فَحَیاءٌ وَ تَذَمُّمٌ.

سخاوت بی خواستن بخشیدن است ، و آنچه به خواهش بخشند یا از شرم است و یا از بیم سخن زشت شنیدن .

همان ، ح ۵۰، ص ۱۱۱۲.

حدیث۶۵۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجُودُ حارِسُ الاَعْراضِ.

بخشندگی ، نگهبان حیثیت هاست .

نهج البلاغه ، ح ۲۰۲، ص ۱۱۸۱ .

حدیث۶۵۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسَّخاءُ اَشرَفُ عادَةٍ.

سخاوت ، بهترین خصلت هاست .

همان ، ج ۱، ص ۱۰۵.

حدیث۶۵۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجُودُ رِیاسَةٌ.

بخشش مایه سروری است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۳.

حدیث۶۵۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَصْلَحَ سَرِیرَتَهُ اَصْلَحَ اللّهُ عَلانِیَتَهُ، وَ مَنْ عَمِلَ لِدینِهِ كَفاهُ اللّهُ اَمْرَ دُنْیاهُ، وَ مَنْ اَحْسَنَ فی ما بَیْنَهُ وَ بَیْنَ اللّهِ اَحْسَنُ اللّهُ ما بَیْنَهُ وَ بَیْنَ النّاسِ.

آن که نهان خود را اصلاح نماید، خدا آشکار او را نیکو گرداند، و آن که به کار دینش همّت گمارد، خداوند کار دنیای او را سامان دهد، و آن که رابطه خود و خدا را نیکو گرداند، خداوند رابطه او و مردمان را نیکو دارد.

نهج البلاغه ، ح ۴۱۵، ص ۱۲۸۴.

حدیث۶۵۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْمُؤْمِنَ یُری یَقینُهُ فی عَمَلِهِ وَ اَنَّ الْمُنافِقَ یُری شَكُّهُ فی عَمَلِهِ .

(آثار) یقین مؤ من (به خدا و قیامت) در عملش دیده می شود و (آثار) شک منافق در کردارش پدیدار می گردد.

غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۳۴ ، ردیف ۱۷۵ .

حدیث۶۵۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنّی وُلِدْتُ عَلَی الْفِطْرَةِ وَ سَبَقْتُ اِلَی الاْ یمانِ وَالْهِجْرَةِ.

من بر سرشت توحید زاده شده ام و در ایمان و هجرت ، پیشتاز بوده ام .

نهج البلاغه ، خ ۵۶، ص ۱۴۶.

حدیث۶۵۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبیلٌ اَبْلَجُ الْمِنْهاجِ، اءَنْوَرُ السِّراجِ. فَبِالاْ یمانِ یُسْتَدَلُّ عَلَی الصّالِحاتِ وَ بِالصّالِحاتِ یُسْتَدَلُّ عَلَی الاْ یمانِ... .

[ایمان] روشن ترین راه ها است و، چراغش روشن تر. با ایمان می توان برای اعمال شایسته راه برد. و با اعمال صالح می توان به ایمان دلیل آورد.

همان ، خ ۱۵۶، ص ۴۵۶.

حدیث۶۵۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَصْدُقُ اِیمانُ عَبْدٍ حَتّی یَکُونَ بِما فی یَدِ اللّهِ سُبْحانَهُ اَوْثَقَ مِنْهُ بِما فی یَدِهِ.

ایمان بنده به یقین نرسد، تا آنکه اعتمادش به آنچه نزد خداوند است ، بیش از آن باشد که به داشته های خودش .

همان ، ح ۳۰۲، ص ۱۲۳۴.

حدیث۶۵۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلاْ یمانُ عَلی اءَرْبَعِ دَعائِمَ: عَلَی الصَّبْرِ وَالْیَقینِ وَالْعَدْلِ وَالْجِهادِ.

ایمان بر چهار پایه استوار است : شکیبایی ، یقین ، دادگری و جهاد.

همان ، ح ۳۰، ص ۱۰۹۹.

حدیث۶۵۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ بِالاْ یمانِ یُعْمَرُ الْعِلْمُ.

دانش با ایمان آباد گردد.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۵، ص ۴۸۸.

حدیث۶۵۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَسْتَقیمُ ایمانُ عَبْدٍ حَتّی یَسْتَقیمَ قَلْبُهُ.

ایمان بنده راست نگردد تا آنکه دلش راست گردد.

نهج البلاغه ، خ ۱۷۵، ص ۵۷۱.

حدیث۶۵۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلاْ یمانُ بَری ءٌ مِنَ الْحَسَدِ.

ایمان ، خالی و دور از حسادت است [و یک جا جمع نمی شوند.]

همان ، ج ۱، ص ۱۶۰.

حدیث۶۵۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا اِیمانَ کَالْحَیاءِ وَالصَّبْرِ.

ایمانی همچون آزرم و شکیبایی نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۵۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا نَجاةَ لِمَنْ لا ایمانَ لَهُ.

آن کس که ایمان ندارد، رهایی نیابد.

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۴۰۲.

حدیث۶۵۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِقاحُ الاْ یمانِ تِلاوَةُ الْقُرْانِ.

باروری ایمان به تلاوت قرآن است .

همان ، ج ۵، حدیث ۷۶۳۳، ص ۱۳۱.

حدیث۶۵۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْا یمانُ شَجَرَةٌ اءَصْلُهَا الْیَقینُ و فَرْعُهَا التُّقی .

ایمان درختی است که ریشه اش یقین و شاخه اش پرهیزکاری است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۷.

حدیث۶۵۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(علامهٔ) الْاِیمَانُ اءَنْ تُؤْثِرَ الصِّدْقَ حَیْثُ یَضُرُّکَ عَلَی الْکَذِبِ حَیْثُ یَنْفَعُکَ.

نشان ایمان آن است که راستگویی را در آنجا که به تو زیان می رساند، بر دروغ در آنجا که سود دارد مقدم داری .

همان ، ح ۴۵۰، ص ۱۲۹۶.

حدیث۶۵۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِیْمانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ، وَ اِقْرارٌ بِاللِّسانِ، وَ عَمَلٌ بِالْاَرْکانِ.

ایـمـان مـعـرفـت است از روی دل ، اقـرار اسـت بـه زبـان و عمل است به ارکان (اعضا و جوارح).

نهج البلاغه ، ح ۲۱۸، ص ۱۱۸۶.

حدیث۶۵۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّ اَحَبَّ الْاَعْمالِ اِلَی اللّهِ عَزَّوَجَلَّ انْتِظارُ الْفَرَجِ.

محبوب ترین کارها نزد خدای ـ عزّوجل ـ انتظار فرج است .

بحارالانوار، ج ۱۰، ص ۹۴.

حدیث۶۵۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَـعْطِفُ الْهَـوی عـلَی الْهـُدی ، اذا عـطَفُوا الْهُدی عَلَی الْهَوی . (آن پیشتاز الهی) خواهش نفسانی را به هدایت . آسمانی بازگرداند و آن هنگامی است که (مردم) رستگاری را تابع هوی ساخته اند.

نهج البلاغه ، خ ۱۳۸، ص ۴۲۴.

حدیث۶۵۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُنْتَظِرُ لِاَمْرِنا کَالْمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فی سَبیلِ اللّهِ.

آن که منتظر امر (فرج) ما است ، همچون کسی است که در راه خدا در خون خود تپیده باشد.

الوافی ، ج ۲، ص ۴۴۲.

حدیث۶۵۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَصْحابُ الْمَهْدِیِّ شَبابٌ لا کُهُولٌ.
یاران مهدی جوان اند نه پیر.
الغیبهْ ، طوسی ، ص ۴۷۶.

حدیث۶۵۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لَوْ قَدْ قامَ قائِمُنا... لَذَهَبَتِ الشَّحْناءُ مِن قُلُوبِ الْعِبادِ.
زمانی که قائم ما ظهور کند کینه ها از سینه بندگان بیرون می رود.
بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۶.

حدیث۶۵۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْمَهْدِیُّ رَجُلٌ مِنّا مِنْ وُلْدِ فاطِمَهَ.
مهدی [عجل الله تعالی فرجه] مردی از ما و از فرزندان فاطمه [سلام الله علیها] است .
کنز العمال ، ح ۳۹۶۷۵.

حدیث۶۵۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ بِمَهْدِینا تَنْقَطِعُ الْحُجَجُ، خاتِمَهُ الاَئِمَّهِ وَ مُنْقِذُ الْاُمَّهِ وَ غایَهُ النُّورِ وَ مَصْدَرُ الْاُمُورِ.
با مهدی ما حجت ها پایان پذیرد؛ اوست پایان بخش امامان و نجات بخش امّت و نهایت نور و بنیان امور.
مروج الذهب ، ج ۱، ص ۳۳.

حدیث۶۵۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ اِنّی لَعَلی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبّی وَ مِنْهاجٍ مِنْ نَبِیّی ، وَ اِنّی لَعَلَی الطَّریقِ الْواضِحِ اءَلْقُطُهُ لَقْطاً.
و من بر پی آن نشان ها می روم که پروردگارم نهاده و آن راه را می پیمایم که رسول خدا(ص) گشاده است . راه راست و روشن حق را می پیمایم و با آگاهی ، آن را از کوره راه باطل جدا می سازم .
نهج البلاغه ، خ ۹۶ ، ص ۲۸۶.

حدیث۶۵۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لَقَدْ اءَصبَحَتِ الْاُمَمُ تَخافُ ظُلْمَ رُعاتِها، وَ اءَصْبَحَتُ اءَخافُ ظُلْمَ رَعِیَّتی .

ملّت های جهان همواره از ستم حاکمان خود بیمناکند، در حالی که من از ستم رعیّت و پیروان خویش می ترسم .

همان ، خ ۹۶، ص ۲۸۴.

حدیث۶۵۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاسْاءَلُونی قَبْلَ اَنْ تَفْقِدُونی .

پس (آنچه می خواهید) از من بپرسید پیش از آن که مرا از دست دهید.

همان ، خ ۹۲، ص ۲۷۳.

حدیث۶۵۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَلِ انْدَمَجْتُ عَلی مَکْنُونِ عِلْمٍ لَوْ بُحْتُ بِهِ لاَضْطَرَبْتُمْ.

من از علوم و حوادثی آگاهم که اگر برای شما بازگویم مضطرب و سرگردان می شوید.

نهج البلاغه ، خ ۵، ص ۵۷.

حدیث۶۵۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَنْحَدِرُ عَنِّی السَّیْلُ وَ لا یَرْقی اِلَیَّ الطَّیْرُ.

سیل [علوم و معارف] از من سرازیر می شود و هیچ پرواز کننده ای [در فضا و امواج علوم] به بلندای من نمی رسد.

همان ، خ ۳، ص ۴۶.

حدیث۶۵۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

انّ عَدُوَّ مُحَمَّدٍ(ص) مَنْ عَصَی اللّهَ وَ اِنْ قَرُبَتْ قَرابَتُهُ.

همانا دشمن محمد(ص) کسی است که خدا را نافرمانی کند، هر چند خویشاوند نزدیک محمد(ص) باشد.

همان .

حدیث۶۵۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ وَلِیَّ مُحَمَّدٍ مَنْ اَطاعَ اللّهَ وَ اِنْ بَعُدَتْ لُحْمَتُهُ.

بی شک دوست محمد(ص) کسی است که خدا را فرمان برد اگر چه خویشاوندی او با آن حضرت دور باشد.

همان ، خ ۹۲، ص ۱۱۲۹.

حدیث۶۵۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِمامَةُ نِظامُ الْاُمَّةِ.

امامت نظام امت است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۷۴.

حدیث۶۵۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَطاعَ اِمامَهُ فَقَدْ اَطاعَ رَبَّهُ.

کسی که از امام خویش اطاعت کند به راستی از خدا اطاعت کرده است .

همان ، ج ۵، ص ۳۵۲.

حدیث۶۶۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّما الاْئِمَّةُ قُوّامُ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ وَ عُرَفاؤُهُ عَلی عِبادِهِ وَ لا یَدْخُلُ الْجَنَّةَ اِلاّ مَنْ عَرَفَهُمْ وَ عَرَفُوهُ وَ لایَدْخُلُ النّ ارَ اِلاّ مَنْ اَنْکَرَهُمْ وَ اَنْکَرُوهُ.

جز این نیست که پیشوایان (الهی)، تدبیر کنندگان و مدیران الهی مخلوقات او و عارفان آنان می باشند و کسی به بهشت داخل نمی شود، مگر این که پیشوایان الهی را بشناسد و آنان نیز او را بشناسند و کسی به دوزخ داخل نمی گردد مگر این که آنان را منکر شود و آنان نیز او را منکر گردند.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۲، ص ۴۷۰.

از۶۶۰۱تا۶۸۰۰

حدیث۶۶۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ خَلَّفَ فیکُمْ ما خَلَّفَتِ الاْنْبِیاءُ فی اءُمَمِها اِذْلَمْ یَتْرُکُوهُمْ هَمَلاً.

پیامبر اسلام (ص) در میان شما جانشینی گذاشت که همه پیامبران در امت های خود گذاشتند زیرا پیامبران مردم را هرگز بی سرپرست رها نکردند.

همان ، خ ۱، ص ۳۵.

حدیث۶۶۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّما مَثَلی بَیْنَکَمْ مَثَلُ السِّراجِ فِی الظُّلْمَةِ یَسْتَضِی ءُ بِهِ مَنْ وَلَجَها.

مـَثـل مـن در مـیـان شـمـا، مَثل چراغ در تاریکی است ، آن که به تاریکی پای گذارد از آن چراغ روشنی جوید.

نهج البلاغه ، خ ۲۲۹، ۷۵۶.

حدیث۶۶۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُمْ مَوْضِعُ سِرِّهِ وَ لَجاءُ اَمْرِهِ وَ عَیْبَةُ عِلْمِهِ وَ مَوْئِلُ حِکَمِهِ وَ کُهُوفُ کُتُبِهِ وَ جِبالُ دینِهِ.

آنـان (ائمـه (ع)) دارنـدگـان راز پـیـامـبـر(ص) و پشتیبـان امر وی و ظرف علم و مرجع قـوانین و دربردارنـده کتب رسـالت و کوه های پابرجای دین او هستند.

همان ، خ ۲، ص ۴۴ .

حدیث۶۶۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَحْنُ الشِّعارُ وَالاْصْحابُ وَ الْخَزَنَةُ وَالاْبْوابُ وَ لا تُؤْتَی الْبُیُوتُ اِلاّ مِنْ اَبْوابِها فَمَنْ اءَتاها مِنْ غَیْرِ اَبْوابِها سُمِّیَ سارِقاً.

مـاییـم مـقـربـان و یاران خزانه داران معارف الهی و درهای ورود به خانه های علم و ایمان . به خـانـه هـا وارد نـمـی شـوند، مگر از درهای آن ها، پس هر کس از غیر درهای خانه ها وارد شود، دزد نامیده می شود!

همان ، خ ۱۵۴، ص ۴۴۸.

حدیث۶۶۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُنْظُرُوا اَهْلَ بَیْتِ نَبِیِّکُمْ فَالْزَمُوا سَمْتَهُمْ وَاتَّبِعُوا اءثَرَهُمْ.

به خاندان پیامبرتان بنگرید و هر سو رفتند در پی آنان بروید.

همان ، خ ۹۶، ص ۲۸۶.

حدیث۶۶۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ خَلَّفَ فینا رایَةَ الْحَقِّ، مَنْ تَقَدَّمَها مَرَقَ وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْها زَهَقَ، وَ مَنْ لَزِمَها لَحِقَ.

... و (رسـول خـدا(ص)) پـرچـم حق را در مـیـان مـا بر جـای نهـاد، کسـی که از آن پیش افتـد از دین بیرون است ، و آن که پس بمانَد تباه و سرنگون و آن که همراهی کند رستگار خواهد شد.

نهج البلاغه ، خ ۹۹، ص ۲۹۵.

حدیث۶۶۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اءَحَبَّنا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِنا وَلْيَتَجَلْبَبِ الْوَرَعَ.

هر که ما (اهل بیت (ع)) را دوست می دارد باید چون رفتار ما عمل کند و جامه پارسایی دربرگیرد.

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۳۰۲.

حدیث۶۶۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُقاسُ بِـآلِ مُحَمَّدٍ (صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ الِهِ) مِنْ هذِهِ الْاُمَّةِ اَحَدٌ وَ لا یُسَوَّی بِهِمْ مَنْ جَرَتْ نِعْمَتُهُمْ عَلَیْهِ اَبَداً.

هیچ کسی را از این امت قیاس با آل محمّد(ص) نتوان کرد و آنان را که نعمت ارشاد و هدایت آل محمد از سقوط نجات داده است نمی توان با آن پیشوایان الهی مساوی گرفت .

نهج البلاغه ، خ ۲، ص ۴۵.

حدیث۶۶۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِنَا اهْتَدَیْتُمْ فِی الظَّلْماءِ وَ تَسَنَّمْتُمُ الْعَلْیاءَ وَ بِنَا انْفَجَرْتُمْ عَنِ السَّرارِ.

(ای مردم بصره !) از تاریکی های جهالت و گمراهی به وسیله ما هدایت شدید، و به کمک ما به اوج ترقی رسیدید. صبح سعادت شما در پرتو شعاع وجود ما درخشیدن گرفت .

همان ، خ ۴، ص ۵۵.

حدیث۶۶۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هُمْ دَعائِمُ الْإِسْلامِ وَ وَلائِجُ الْاِعْتِصامِ بِهِمْ عادَ الْحَقُّ فی نِصابِهِ وَ انْزاحَ الْباطِلُ عَنْ مَقامِهِ.

آنان (اهل بیت) ستون های دینند و پناهگاه هایی که مردم را نگه می دارند. حق به یُمن آنان به جای خود بازگشت و باطل از جایگاهش فرو افتاد.

نهج البلاغه ، خ ۲۳۹، ص ۸۲۶.

حدیث۶۶۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَکِبَ غَیْرَ سَفینَتِنا غَرِقَ.

هر کسی بر غیر کشتی ما (اهل بیت) سوار شود غرق می شود.

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۱۸۴.

حدیث۶۶۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَوْلَی النّاسِ بِنا مَنْ والانا وَ عادی مَنْ عادانا.

نزدیک ترین مردم به ما کسی است که ما را دوست بدارد و با دشمنان ما دشمن باشد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۸۳.

حدیث۶۶۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ یُعْطِ بِالْیَدِ الْقَصیرَةِ یُعْطَ بِالْیَدِ الطَّویلَةِ.

هر آن که در حال تنگدستی انفاق کند، از راه گشاده دستی پاداش گیرد.

نهج البلاغه ، ح ۲۲۴، ص ۱۱۸۹.

حدیث۶۶۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَسْتَحْیِ مِنْ إِعْطاءِ الْقَلیلِ فَإِنَّ الْحِرْمانَ اءَقَلُّ مِنْهُ.

از بخشش اندک شرم مدار، که محروم ساختن از آن ، اندک تر است .

همان ، ح ۶۴، ص ۱۱۱۵.

حدیث۶۶۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دِرْهَمُ الْفَقیرِ اَزْکی عِنْدَ اللّهِ مِنْ دینارِ الْغَنیِّ.

در هم تهیدست نزد خداوند، پاک تر از دینار توانگر است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۱۳.

حدیث۶۶۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَمَنْ اءَتاهُ اللّهُ مالاً فَلْیَصِلْ بِهِ الْقَرابَةَ، وَلْیُحْسِنْ مِنْهُ الضِّیافَةَ، وَلْیُفُکَّ بِهِ الاْسیرَ وَالْعانِیَ، وَلْیُعْطِ مِنْهُ الْفَقیرَ وَالْغارِمَ.

ثروتمند عطا یافته از خداوند را سزاوار است که خویشاوندانش را دریابد، گرسنگان را خوان بگستراند، اسیران و گرفتاران را از بند و زندان برهاند، و از بخشش خود وام داران و درویشان را بهره ور سازد

حدیث۶۶۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُنْصِفُ کَثیرُ الاْوْلیاءِ وَالاْوِدّاءِ.

با انصاف ، دوستان و نزدیکان فراوان دارد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۴۳.

حدیث۶۶۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُنْ سَمْحاً وَ لا تَکُنْ مُبَذِّراً.

بخشنده باش ولی نه به حد اسراف و بی جا.

نهج البلاغه ، ح ۳۲، ص ۱۱۰۳.

حدیث۶۶۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاءَنْصِفُوا النّاسَ مِنْ اءَنْفُسِکُمْ وَ اءَصْبِرُوا لِحوائِجِهِمْ فَاءِنَّکُمْ خُزّانُ الرَّعِیَّةِ وَ وُکَلاءُ الْاُمَّةِ وَ سُفَراءُ الاْئِمَّةِ.

با مردمان به انصاف رفتار کنید و در برابر نیازشان بردبار باشید. چه ، شما خزانه داران رعیت ، وکیلان امت و نماینده پیشوایان جماعتید.

نهج البلاغه ، ن ۵۲، ص ۳۲۴.

حدیث۶۶۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَلا اِنَّهُ مَنْ یُنْصِفُ النّاسَ مِنْ نَفْسِهِ لَمْ یَزِدْهُ اللّهُ اِلاّ عِزّاً.

بدانید که هر کس با مردم به انصاف رفتار کند، خداوند جز بر عزّت او نیفزاید.

کافی ، ج ۲، ص ۱۴۴.

حدیث۶۶۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلاِْنْصافُ شیمَةُ الاْشْرافِ.

انصاف خصلت بزرگان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۲.

حدیث۶۶۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِسْکینٌ ابْنُ آدَمَ: مَکْتُومُ الاْجَلِ، مَکْنُونُ الْعِلَلِ، مَحْفُوظُ الْعَمَلِ، تُؤْلِمُهُ الْبَقَّةُ، وَ تَقْتُلُهُ الشَّرْقَةُ، وَ تُنْتِنُهُ الْعَرْقَةُ.

بینوا و بیچاره فرزند آدم ؛ مرگش پنهان ، بیماری ها و دردهایش پوشیده و کردارش نگاشته است ، و پشه ای او را آزار رساند، جرعه ای گلوگیر بکشدش و عرق ، تن وی را گَنْده گرداند.

نهج البلاغه ، ح ۴۱۱، ص ۱۲۸۲.

حدیث۶۶۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْبِلادِ بَلَدٌ لا اَمْنَ فیهِ وَ لا خِصْبَ.

بدترین شهرها شهری است که در آن امنیّت و ارزانی نباشد.

همان ، ص ۱۶۵.

حدیث۶۶۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْجَبُوا لِهذَا الْاِنْسانِ، یَنْظُرُ بِشَحْمٍ، وَ یَتَکَلَّمُ بِلَحْمٍ، وَ یَسْمَعُ بِعَظْمٍ وَ یَتَنَفَّسُ مِنْ خُرْمٍ.

از این آدمی در شگفت شوید: با پیه می نگرد و با گوشت سخن می گوید و با استخوان می شنود و از شکافی دم برمی آورد.

نهج البلاغه ، ح ۷، ص ۱۰۹۱.

حدیث۶۶۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رِفاهِیَّةُ الْعَیْشِ فِی الْاَمْنِ.

آسایش زندگی در امنیت است .

همان ، ج ۴، ص ۱۰۰.

حدیث۶۶۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا نِعْمَةَ اَهْنَاءُ مِنَ الْاَمْنِ.

هیچ نعمتی گواراتر از امنیت نیست .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۴۳۵.

حدیث۶۶۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَرُّ الْاَوْطان ما لَمْ یَاءمَنْ فیهِ الْقُطّانُ.

بدترین وطن ها آن است که اقامت کنندگان در آن ایمن نباشند.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۱۷۱.

حدیث۶۶۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّ اللّهَ سُبْحانَهُ لَم یَلْعَنِ الْقَرْنَ الْماضِیَ بَیْنَ اَیْدیکَمْ اِلاّ لِتَرْکِهِمُ الاْمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ.

خداوند سبحان نسل گذشته را مورد لعن و نفرین و عذاب خویش قرار نداد مگر به سبب اینکه امر به معروف و نهی از منکر را ترک کردند.

همان ، خ ۲۳۴، ص ۸۰۸.

حدیث۶۶۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَنْکِرِ الْمُنْکَرَ بِیَدِکَ وَ لِسانِکَ.

زشتی منکر را با دست و زبانت آشکار کن .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۶۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَعَنَ اللّهُ الاْمِرینَ بِالْمَعْرُوفِ التّارِکینَ لَهُ وَالنّاهینَ عَنِ الْمُنْکَرِ الْعامِلینَ بِهِ!.

لعنت خدا بر آنان باد که به معروف امر می کنند و خود آن را وامی گذارند و از منکر نهی می کنند و خود بدان دست می یازند.

همان ، خ ۱۲۹، ص ۳۸۶.

حدیث۶۶۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّهُ... النَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ رَدْعاً لِلسُّفَهاءِ.

خداوند نهی از منکر را برای بازداشتن بی خردان واجب نمود.

نهج البلاغه ، ح ۲۴۴، ص ۱۱۹۷.

حدیث۶۶۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَهی عَنِ الْمُنْکَرِ اءرْغَمَ اُنُوفَ الْفاسِقینَ.

هر کس نهی از منکر کند بینی فاسقان را بر خاک مالد.

همان ، ج ۵، ص ۲۵۹.

حدیث۶۶۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلاْمْرُ بِالْمَعْرُوفِ مَصْلَحةٌ لِلْعَوامِ.

امر به معروف ، مصلحتی است برای عموم جامعه .

همان ، ج ۴، ص ۴۵۱.

حدیث۶۶۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءُؤْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ تَکُنْ مِنْ اَهْلِهِ.

امر به معروف کن تا از اهل معروف باشی .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۱۴.

حدیث۶۶۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ شَدَّ ظُهُورَ الْمُؤْمِنینَ.

هر کس امر به معروف کند پشت مؤ منان را سخت و محکم گرداند.

بحارالانوار، ج ۶۸، ص ۳۴۸.

حدیث۶۶۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَوامُ الشَّریعَةِ الاْمْرُ بِالْمَعْروفِ وَالنَّهیُ عَنِ الْمُنْکَرِ.

قوام شریعت به امر به معروف و نهی از منکر است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۵۱۸.

حدیث۶۶۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الاْمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ لَخُلْقانِ مِنْ خُلْقِ اللّهِ سُبْحانَهُ وَ اِنَّهُما لا یُقَرِّبانِ مِنْ اءَجَلٍ وَ لایَنْقُصانِ مِنْ رِزْقٍ.

همانا امر به معروف و نهی از منکر دو خُلق از اخلاق خداوندی است و این دو صفت و فعالیت نه مرگی را نزدیک می کنند و نه از روزی کسی می کاهند.

همان ، خ ۱۵۵، ص ۴۹۰.

حدیث۶۶۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اَعْمالُ الْبِرِّ کُلُّها وَالْجِهادُ فی سَبیلِ اللّهِ عِنْدَ الاْمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْیِ عَنِ الْمُنْکَرِ؛ اِلاّ کَنَفْثَةٍ فی بَحْرٍ لُجِّی .

همه کارهای نیک و جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر بیش از قطره ای [آب دهانی] در برابر دریای خروشان نیست .

نهج البلاغه ، ح ۳۶۶، ص ۹۲۱.

حدیث۶۶۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیْکَ بِالاْمانَةِ فَاِنَّها اَفْضَلُ دِیانَةٍ.

امانتدار باش که برترین (مرتبه) دیانت است .

همان ، ج ۴، ص ۲۹۰.

حدیث۶۶۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ اءَفْحَشِ الْخِیانَةِ خِیانَةُ الْوَدائِعِ.

بدترین نوع خیانت ، خیانت در امانت ها است .

همان ، ج ۶، ص ۲۰.

حدیث۶۶۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَدِّ الاْمانَةَ اِلی مَنِ ائْتَمَنَکَ وَ لا تَخُنْ مَنْ خانَکَ.

امانت آن کس که تو را امین دانسته ادا کن و به آن کس که به تو خیانت کرده است خیانت مکن .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۸۸.

حدیث۶۶۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... صَلاحُ ذاتِ الْبَیْنِ اءَفْضَلُ مِنْ عامَّةِ الصَّلاةِ وَالصِّیامِ.

آشتی دادن میان مردمان از همه نماز و روزه [مستحبّی] بهتر است .

همان ، ن ۴۷، ص ۹۷۷.

حدیث۶۶۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلا وَ اِنَّ اِعْطاءَ الْمالِ فی غَیْرِ حَقِّهِ تَبْذیرٌ وَ اِسْرافٌ وَ هُوَ یَرْفَعُ صاحِبَهُ فِی الدُّنْیا وَ یَضَعُهُ فِی الاَّخِرَةِ وَ یُکْرِمُهُ فِی النّاسِ وَ یُهینُهُ عِنْدَ اللّهِ.

آگاه باشید که بخشیدن مال (بیت المال) در مورد ناشایست ، اسراف و تبذیر است و اسراف گرچه صاحبش را در دنیا بالا می برد ولی در آخرت ساقطش می نماید. و در میان مردم عزیز می دارد ولی در نزد خدا پست و خوارش می سازد.

همان ، خ ۱۲۶، ص ۳۹۰.

حدیث۶۶۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِسْتَقْبِحْ مِنْ نَفْسِکَ ما تَسْتَقْبِحُ مِنْ غَیْرِکَ.

آنچه برای دیگران زشت می دانی برای خود نیز زشت بدان .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث۶۶۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّمَا الشَّرَفُ بِالْعَقْلِ وَالاْدَبِ، لا بِالْمالِ وَالْحَسَبِ.

همانا شرافت آدمی به سبب عقل و ادب است نه با مال و حسب .

همان ، ص ۷۷.

حدیث۶۶۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُمْ عَنْ مَجْلِسِکَ لاَبیکَ وَ مُعَلِّمِکَ وَ إنْ کُنْتَ اءَمیراً.

به احترام پدر و معلّمت از جای برخیز. اگر چه فرمانروا باشی .

همان ، ج ۲، ص ۱۹۱.

حدیث۶۶۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّکَ مُقَوَّمٌ بِاءَدَبِکَ فَزَیِّنْهُ بِالْحِلْمِ.

تو با ادبت سنجیده می شوی ؛ پس آن را با بردباری زینت بخش .

همان ، ج ۳، ص ۵۷.

حدیث۶۶۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَفْضَلُ الاْدَبِ اءَنْ یَقِفَ الاِْنْسانُ عِنْدَ حَدِّهِ وَ لا یَتَعَدّی قَدْرَهُ.

برترین ادب آن است که انسان حدّ خود را پاس دارد و از اندازه خویش پا فراتر ننهد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۴۷.

حدیث۶۶۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا میراثَ کَالْاَدَبِ.

میراثی ماندگارتر و سودمندتر از ادب نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۶۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ ما وَرَّثَ الْآباءُ الْاَبْناءَ الْاَدَبُ.

بهترین ارث پدران برای فرزندان ، ادب است .

همان ، ج ۳، ص ۴۳۸.

حدیث۶۶۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ تَزْکِیَةِ الْاَخْلاقِ حُسْنُ الْاَدَبِ.

ادب نیکو سبب تزکیه اخلاق است .

همان ، ج ۴، ص ۱۲۱.

حدیث۶۶۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللِّجاجُ عُنْوانُ الْعَطَبِ.

خصومت کردن با مردم ، مبداء هلاکت است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۰۲.

حدیث۶۶۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُحْصُدِ الشَّرَّ مِنْ صَدْرِ غَیْرِکَ بِقَلْعِهِ مِنْ صَدْرِکَ.

با ریشه کن کردن بدی از سینه خود، بدی را از سینه دیگران ، بیرون کن !

نهج البلاغه ، ح ۱۶۹، ص ۱۱۷۰.

حدیث۶۶۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ لَمْ یُصْلِحْ اَخْلاقَهُ کَثُرَتْ بَوائِقُهُ.

کسی که اخلاقش را اصلاح نکند گرفتاری هایش زیاد شود.

تحف العقول ، ص ۲۳۷.

حدیث۶۶۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إنْ کَانَ لاَبُدَّ مِنَ الْعَصَبِیَّهِٔ فَلْیَکُنْ تَعَصُّبُکُمْ لِمَکَارِمِ الْخِصَالِ وَ مَحَامِدِ الاَفْعَالِ وَ مَحَاسِنِ الْاُمُورِ.
اگر قرار است تعصّبی در کار باشد باید به خاطر اخلاق پسندیده ، کردار نیک و کارهای خوب باشد.
نهج البلاغه ، خ ۲۳۴، ص ۷۹۹.

حدیث۶۶۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خَیْرُ الاَخْلاقِ اَبْعَدُها مِنَ اللِّجاجِ.
بهترین خُلق ها آن است که از ستیزه جویی دورتر باشد.
شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۴۲۵.

حدیث۶۶۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مُقَارَبَهُٔ النَّاسِ فِی اَخْلاقِهِمْ اءَمْنٌ مِنْ غَوَائِلِهِمْ.
هماهنگی با اخلاق و رسوم مردم [در موارد مشروع] مایه امنیت از دشمنی و کینه آنان است .
نهج البلاغه ، ح ۳۹۳، ص ۱۲۷۵.

حدیث۶۶۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْحِدَّهُٔ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ، لِاَنَّ صاحِبَها یَنْدَمُ، فَإِنْ لَمْ یَنْدَمْ فَجُنُونُهُ، مُسْتَحْکَمٌ.
تندخویی نوعی دیوانگی است . چرا که تندخو پشیمان گردد و اگر پشیمان نگشت دیوانگی اش استوار است .
نهج البلاغه ، ح ۲۴۷، ص ۱۱۹۹.

حدیث۶۶۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اذا لَقِیتُمْ إِخْوانَکُمْ فَتَصافَحُوا وَ اءَظْهِرُوا لَهُمُ الْبَشاشَهَٔ.
وقتی برادرانتان را دیدار کردید با یکدیگر دست بدهید و خوشرویی خود را ظاهر کنید.
خصال ، شیخ صدوق ، ص ۶۳۳.

حدیث۶۶۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا قَرينَ كَحُسْنِ الْخُلْقِ.

هیچ همنشینی ، بسان خوش خلقی ، نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۶۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلْقِ يُورِثُ الْمحَبَّةَ و يُؤَكِّدُ الْمَوَدَّةَ.

خوش خلقی محبّت به جای می گذارد و به مودّت تحکیم می بخشد.

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۴۱۸.

حدیث۶۶۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبِشْرُ يُونِسُ الرِّفاقَ.

خوشرویی به دوستان اُنس بیشتری می دهد.

همان ، ص ۱۹۱.

حدیث۶۶۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبِشرُ اَوَّلُ النَّوالِ.

خوشرویی ، سرآغاز بخشش است .

همان ، ص ۱۶۷.

حدیث۶۶۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبِشْرُ إ سْداءُ الصَّنيعَةِ بِغَيْرِ مَؤُونَةٍ.

خوشرویی احسانی است بی هزینه .

همان ، ص ۳۸۸.

حدیث۶۶۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلطَّلاقَةُ شيمَةُ الْحُرِّ.

گشاده رویی خصلت آزاد مرد است .

همان ، ص ۱۲۷.

حدیث۶۶۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبِشْرُ یُطْفِی نارَ الْمُعانَدَهِ.

خوشرویی ، آتش دشمنی را خاموش می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۰.

حدیث۶۶۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَکْرَمُ الْحَسَبِ حُسْنُ الْخُلْقِ.

گرامی ترین حسب و اصالت خانوادگی ، خوش خُلقی است .

نهج البلاغه ، ح ۳۷، ص ۱۱۰۴.

حدیث۶۶۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

حُسْنُ الْخُلْقِ خَیْرُ قَرینٍ.

خوش خوئی بهترین همدم است .

تحف العقول ، ص ۲۱۹.

حدیث۶۶۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَیَا عَجَباً! وَ مَالِیَ لَا اءَعْجَبُ مِنْ خَطَاءِ هذِهِ الْفِرَقِ عَلَی اخْتِلَافِ حُجَجِها فِی دِینِها لا یَقْتَصُّونَ اءَثَرَ نَبِی ، وَ لَا یَقْتَدُونَ بِعَمَلِ وَصِی .

شگفتا! چرا تعجب نکنم ؟ از خطا و اشتباه این گروه های پراکنده با این دلایل مختلفی که بر مذهب خود دارند؛ نه گام به جای گام پیغمبری می نهند و نه از عمل وصی پیغمبری پیروی می کنند.

نهج البلاغه ، خ ۸۷، ص ۲۱۹.

حدیث۶۶۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِیّاکُمْ وَالْفُرْقَهَ فَاِنَّ الشّاذَّ مِنَ النّاسِ لِلشَّیْطانِ.

از تفرقه و اختلاف بپرهیزید، زیرا کسی که از مردم کناره گرفت و تنها گشت ، از آن شیطان خواهد بود.

نهج البلاغه ، خ ۱۲۷، ص ۳۹۲.

حدیث۶۶۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ، ... عَرِّجُوا عَنْ طَریقِ الْمُنافَرَهِٔ وَ، ضَعُوا تیجانَ الْمُفاخَرَهِٔ.

ای مردم ... از اختلاف و پراکندگی به درآیید و تاج تفاخر و برتری جویی را از سر بنهید.

همان ، خ ۵، ص ۵۷.

حدیث۶۶۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بِئْسَ السَّعْیُ التَّفْرِقَهُٔ بَیْنَ الاْلیفَیْنِ.

بدترین تلاش ، جدایی انداختن میان دو دوست است .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۲۵۶.

حدیث۶۶۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا اخْتَلَفَتْ دَعْوَتانِ اِلاّ کانَتْ اِحْدیهُما ضَلالَهٌٔ.

هرگز دو دعوت اختلاف نکردند، مگر آن که یکی از آن دو گمراهی باشد.

همان ، ج ۶، ص ۷۷.

حدیث۶۶۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما خَیْرٌ بِخَیْرٍ بَعْدُهُ النّارُ.

خوشی و نیکی که آتش (کیفر الهی) را به دنبال داشته باشد، خوشی و نیکی نیست .

همان ، ح ۳۸۰، ص ۱۲۷۰.

حدیث۶۶۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لِسانُ الصِّدْقِ یَجْعَلُهُ اللّهُ لِلْمَرْءِ فِی النّاسِ خَیْرٌ لَهُ مِنَ الْمالِ یَرِثُهُ غَیْرُهُ.

نیکنامی ای که خدا برای کسی در میان مردم ، مقرر می دارد بهتر است برای او از مالی که به عنوان ارث در میان دیگران به یادگار می ماند.

نهج البلاغه ، خ ۲۳، ص ۸۴.

حدیث۶۶۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْخَیْرُ لا یَفْنی .

کار خیر هرگز فانی نمی شود.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۲۹.

حدیث۶۶۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْبِرُّ عَمَلٌ مُصْلِحٌ.

نیکی [در حق دیگران] عملی است اصلاحگر.

همان ، ج ۱، ص ۱۴۸.

حدیث۶۶۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِفْعَلُوا الْخَیْرَ وَ لا تَحْقِرُوا مِنْهُ شَیْئاً فَاِنَّ صَغیرَهُ کَبیرٌ وَ قَلیلَهُ کَثیرٌ.

نیکوکار باشید و نیکوکاری را کوچک مشمرید، چرا که خُردِ آن بزرگ و اندکش بسیار است .

نهج البلاغه ، ح ۴۱۴، ص ۱۲۸۴.

حدیث۶۶۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِغْتَنِمْ صَنائِعَ الْاِحْسانِ وَارْعَ ذِمَمَ الْاِخوانِ.

[آنگاه که زمینه انجام] کارهای نیک [پیش آمد، آن] را غنیمت شمار؛ و عهدها و پیمان هایی را که با برادرانت بسته ای ، مراعات کن .

همان ، ج ۲، ص ۱۹۵.

حدیث۶۶۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمحْسِنُ من صَدَّقَ اَقْوالَهُ اَفْعالُهُ.

نیکوکار کسی است که کردار او گفتارش را تصدیق کند.

همان ، ج ۱، ص ۲۹۷.

حدیث۶۶۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِکْمالُ الْمَعْرُوفِ اَحْسَنُ مِنِ ابْتِدائِهِ.

به انجام رساندن نیکی بهتر از آغازیدن آن است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۷۵.

حدیث۶۶۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یُزَهِّدَنَّکَ فِی الْمَعْرُوفِ مَنْ لا یَشْکُرُهُ لَکَ، فَقَدْ یَشْکُرُکَ عَلَیْهِ مَنْ لا یَسْتَمْتِعُ بِشَیْءٍ مِنْهُ وَ قَدْ تُدْرِکُ مِنْ شُکْرِ الشّاکِرِ اَکْثَرَ مِمّا اَضاعَ الْکافِرُ.

هرگز ناسپاسی افراد از انجام دادن کار نیک دلسردت نکند، که کسانی نیز هستند که بی هیچ بهره یا منتی ، سپاست می گویند، و چه بسا که از سپاس سپاسگزاران بیش از آنچه ناسپاس ، تباه ساخته ، بهره مند شوی .

نهج البلاغه ، ح ۱۹۵، ص ۱۱۷۹.

حدیث۶۶۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَنُّ یُنَکِّدُ الْاِحْسانَ.

منت گذاری ، [وزن] احسان و نیکی را سبک می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۸.

حدیث۶۶۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عاتِبْ اَخاکَ بِالْاِحْسانِ اِلَیْهِ، وَارْدُدْ شَرَّهُ بِالْاِنْعامِ عَلَیْهِ.

برادرت را با نیکی کردن به او، سرزنش کن ، و آزارش را با انعام پاسخ بده .

نهج البلاغه ، ح ۱۵۰.

حدیث۶۶۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَفْضَلُ الْمَعْرُوفِ اِغاثَةُ الْمَکْهُوفِ.

با ارزش ترین کارهای نیک ، فریادرسی ستم دیده است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۳۹۱.

حدیث۶۶۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْسِنْ کَما تُحِبُّ اَنْ یُحْسَنَ اِلَیْکَ.

[به دیگران] نیکی کن ، چنان که دوست می داری به تو نیکی شود.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث۶۶۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُزْجُرِ الْمُسِی ءَ بِثَوَابِ الْمُحْسِنِ.

با پاداش به نیکوکار، بدکار را از بدی بازدار.

همان ، ح ۱۶۸، ص ۱۱۷.

حدیث۶۶۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُحْسِنُ مَنْ عَمَّ النّاسَ بِالْاِحْسانِ.

نیکوکار [واقعی و کامل] کسی است که به همه مردم نیکی کند [و احسانش را از هیچ کس دریغ نورزد].

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۹.

حدیث۶۶۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ الْبِرِّ ما وَصَلَ اِلَی الْمُحْتاجِ.

بهترین احسان [مالی] آن است که به نیازمندِ به آن برسد.

همان ، ج ۳، ص ۴۲۵.

حدیث۶۶۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا اُسْدِیَتْ اِلَیْکَ یَدٌ فَکافِئْها بِما یُرْبی عَلَیْها.

هر گاه دست احسانی به سوی تو دراز شد آن را با احسانی افزون تر، پاداش ده .

نهج البلاغه ، ح ۵۹، ص ۱۱۱۴.

حدیث۶۶۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِیثارُ شیمَةُ الْاَبْرارِ.

از خودگذشتگی ، روش نیکان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۹.

حدیث۶۶۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَمْسِکْ عَنْ طَریقٍ اذا خِفْتَ ضَلالَتَهُ فَاِنَّ الْکَفَّ عِنْدَ حَیْرَةِ الضَّلالِ خَیْرٌ مِنْ رُکُوبِ الاْهْوالِ.

از پیمودن راهی که بیم گمراهی در آن می رود خودداری کن . به یقین ، خودداری [از تصمیم و عمل] هنگام حیرت گمراهی ، بهتر از اقدام ترس آمیز است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۰.

حدیث۶۶۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِسْعَ فی کَدْحِکَ وَ لا تَکُنْ خازِناً لِغَیْرِکَ.

سعی در انجام عمل برای خود داشته باش و خزانه ای برای مال دنیای دیگران مباش (جمع کنی و برای دیگران بگذاری).

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۰۹.

حدیث۶۶۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَزْمُ بِاِجالَةِ الرَّاْیِ وَالرَّاْیُ بِتَحْصینِ الاْسْرارِ.

دوراندیشی در به کار انداختن اندیشه است و اندیشه به نگهداری اسرار.

نهج البلاغه ، ح ۴۵، ص ۱۱۱۰.

حدیث۶۶۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ نَظَرَ فِی الْعَواقِبِ سَلِمَ.

هر کس در عاقبت کار بیندیشد سالم می ماند.

همان ، ج ۵، ص ۱۸۸.

حدیث۶۶۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحازِمُ مَنْ لا یَشْغَلُهُ النِّعْمَةُ عَنِ الْعَمَلِ لِلْعاقِبَةِ.

دوراندیش کسی است که نعمت او را از پرداختن به عمل برای آخرت بازندارد.

همان ، ج ۲، ص ۷۰.

حدیث۶۶۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَزْمُ بِضاعَةٌ.

دوراندیشی سرمایه است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۲.

حدیث۶۶۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِیّاکَ وَ ما یُعْتَذَرُ مِنْهُ.

از انجام کاری که عذرخواهی و شرمساری تو را در پی دارد، بپرهیز.

نهج البلاغه ، ن ۳۳، ص ۹۴۲.

حدیث۶۶۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَذَرَ مِنْ عَدُوِّکَ بَعْدَ صُلْحِهِ، فَإِنَّ الْعَدُوَّ رُبَّما قارَبَ لِیَتَغَفَّلَ، فَخُذْ بِالْحَزْمِ وَاتَّهِمْ فی ذلِکَ حُسْنَ الظَّنِّ.

[مالکا!] از دشمن خود پس از آشتی بپرهیز که بسا دشمن به نزدیکی گراید تا غفلتی یابد ـ و کمین خود بگشاید ـ پس دور اندیش شو! و به راه خوش گمانی مرو.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۷.

حدیث۶۷۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تُغْلِقْ باباً یُعْجِزُکَ افْتِتاحُهُ.

هرگز دری را که از باز کردنش وامی مانی ، به روی خودت مبند.

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۶۷.

حدیث۶۷۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُذْکُرُوا انْقِطَاعَ اللَّذّاتِ وَ بَقَاءَ التَّبِعَاتِ.

زودگذر بودن لذّتها [ی نامشروع] و ماندگار بودن بازتاب آن را همواره به یاد داشته باشید.

نهج البلاغه ، ح ۴۳۳.

حدیث۶۷۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْسِنُوا فی عَقَبِ غَیْرِکُمْ تُحْفَظُوا فی عَقَبِکُمْ.

در حق بازماندگان دیگران نیکی کنید تا شما را در نسل های آینده تان پاس دارند.

نهج البلاغه ، ح ۲۵۶، ص ۱۲۱۵.

حدیث۶۷۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ راقَبَ الْعَواقِبَ سَلُمَ مِنَ النَّوائِب .
آن که در عاقبت کارها دقیق شود از گرفتاری ها مصون می ماند.
همان ، ج ۵، ص ۳۴۶.

حدیث۶۷۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَعْقَلُ النّاسِ اَنْظَرُهُمْ فِی الْعَواقِبِ.
عاقل ترین مردم کسی است که بیشتر در عاقبت کارهایش بیندیشد.
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۸۴.

حدیث۶۷۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلظَّفَرُ بِالْحَزْمِ.
پیروزی با دوراندیشی و آینده نگری به دست می آید.
نهج البلاغه ، ح ۴۵، ص ۱۱۱۰.

حدیث۶۷۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَكْثَرُ مَصارِعِ الْعُقُولُ تَحْتَ بُرُوقِ الْمَطامِعِ.
لغزشگاه خرد، بیشتر در زیر برق طمع است .
نهج البلاغه ، ح ۲۱۰.

حدیث۶۷۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْحَریصُ فَقیرٌ وَلَوْ مَلَكَ الدُّنْیا بِحَذافیرِها.
آزمند همواره فقیر است هر چند تمام دنیا را مالك شود.
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۳۹.

حدیث۶۷۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلطّامِعُ فی وَثاقِ الذَّلِّ.

شخص آزمند، در بند خواری است .

نهج البلاغه ، ح ۲۱۷، ص ۱۱۸۶.

حدیث۶۷۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَریصُ عَبْدُ الْمَطامِعِ.

انسان حریص ، برده آزمندی ها [ی خود] است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۶۵.

حدیث۶۷۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَمْ مِّن مُسْتَدْرَجٍ بِالْاِحسانِ اِلَیْهِ، وَ مَغْرُورٍ بِالسَّتْرِ عَلَیْهِ، وَ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فیهِ، وَ مَا ابْتَلی اللّ هُ اَحَداً بِمِثْلِ الْاِمْلاءِ لَهُ.

بسا کسان که نکو حالیشان دام بلا است ، خطاپوشی شان موجب غرور، و حُسن شهرت و خوشنامی شان سبب غلتیدن به گرداب فتنه . در میان آزمونهای الهی هیچ آزمونی همانند مهلت دادن به چنین کسانی نیست .

نهج البلاغه ، ح ۲۵۲، ص ۱۲۰۱.

حدیث۶۷۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فی تَصاریفِ الْاَحْوالِ تُعْرَفُ جَواهِرُ الرِّجالِ.

در گردش روزگار و احوال ، حقیقت مردم شناخته می شود.

همان ، ج ۴، ص ۳۹۸.

حدیث۶۷۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنّ عَظیمَ الْاَجْرِ مُقارِنٌ عَظیمَ الْبَلاءِ.

پاداش بزرگ با بلای بزرگ همراه است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۲۷.

حدیث۶۷۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لکِنَّ اللّهَ یَخْتَبِرُ عِبادَهُ بِاَنْوَاعِ الشَّدَائِدِ وَ یَتَعَبَّدُهُمْ بِاَنْواعِ الْمَجاهِدِ، وَ یَبْتَلِیْهِمْ بِضُرُوبِ الْمَکَارِهِ اِخْرَاجاً لِلتَّکَبُّرِ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَ اِسْکَاناً لِلتَّذَلُّلِ فِی نُفُوسِهِمْ.

اما خداوند بندگانش را به انواع شداید می آزماید و با انواع مشکلات دعوت به عبادت می کند و به اقسام گرفتاریها مبتلا می نماید تا تکبر را از قلبهایشان خارج سازد و خضوع و آرامش را در آنها جایگزین نماید.

نهج البلاغه ، خ ۲۳۴، ص ۷۹۵.

حدیث۶۷۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُلَّما كانَتِ البَلْوى وَالْاِخْتِبارُ اَعْظَمَ كانَتِ الْمَثُوبَةُ وَالْجَزاءُ اَجْزَلَ.

هر قدر امتحان و آزمایش بزرگ تر و مشکل تر باشد، ثواب و پاداش ، گرانقدرتر و بیشتر خواهد بود.

همان ، خ ۲۳۴، ص ۷۹۲.

حدیث۶۷۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالطُّمَاْنِينَةُ اِلى كُلِّ اَحَدٍ قَبْلَ الْاِخْتِبارِ لَهُ عَجْزٌ.

اعتماد کردن به هر کس پیش از آزمودن و ارزیابی [وی]، نشان ناتوانی است .

نهج البلاغه ، ح ۳۷۶.

حدیث۶۷۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِنْدَ تَعاقُبِ الشَّدائِدِ تَظْهَرُ فَضائِلُ الْاِنْسانِ.

ارزش آدمی به هنگام مواجهه با مشکلات آشکار می شود.

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۳۲۰.

حدیث۶۷۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ لَمْ يَقْصِمْ جَبّارِى دَهْرٍ قَطُّ اِلّا بَعْدَ تَمْهِيلٍ وَ رَخاءٍ، وَ لَمْ يَجْبُرْ عَظْمَ اَحَدٍ مِنَ الْاُمَمِ اِلا بَعْدَ اَزْلٍ وَ بَلاَءٍ.

خداوند هرگز جباران دنیا را در هم نشکسته مگر پس از آنکه به آنان نعمت فراوان بخشید. و هرگز استخوان شکسته زندگی ملتی را ترمیم نکرده مگر پس از آزمایش و تحمل مشکلات فراوان .

نهج البلاغه ، خ ۸۷، ص ۲۱۹.

حدیث۶۷۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا رَاَيْتَ اللّهَ سُبْحانَهُ يُتابِعُ عَلَيْكَ النِّعَمَ مَعَ الْمَعاصى فَهُوَ اسْتِدْراجٌ لَكَ.

هر گاه دیدی خداوند با وجود گناهان ، پیوسته به تو نعمت می دهد، به هوش باش که آنها برای تو نوعی غافلگیری و مرگ

ناگهانی است .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۱۳۲.

حدیث۶۷۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْجُوعُ خَیْرٌ مِنَ الْخُضُوعِ.

[تحمّل] گرسنگی از خضوع [در برابر دیگران] بهتر است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۷۸.

حدیث۶۷۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لا تُرَخِّصُوا لاَِنْفُسِکُمْ. فَتَذْهَبَ بِکُمُ الرُّخَصُ مَذاهِبَ الظَّلَمَهِْ. وَ لا تُدَاهِنُوا فَیَهْجُمَ بِکُمُ الاِْدْهَانُ عَلَی الْمَعْصِیَهِْ.

بـه خـود بیـش از حـد آزادی مـدهیـد کـه این شـما را به سـتمگری می کشانـد، و آن قـدر هم مداهنه و سـستی نورزید که سستی شما را به معصیت (مصیبت) می کشاند.

نهج البلاغه ، خ ۸۵، ص ۲۰۶.

حدیث۶۷۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَکُنْ عَبْدَ غَیْرِکَ وَ قَدْ جَعَلَکَ اللّهُ حُرّاً.

بنده دیگران مباش ، در حالی که خداوند تو را آزاد آفریده است .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۲۹.

حدیث۶۷۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَعْظَمُ الْبَلاءِ انْقِطاعُ الرَّجاءِ.

قطع امید بزرگترین مصیبت است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۳۷۳.

حدیث۶۷۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ اِنَّ اَخْوَفَ ما اَخافُ عَلَیْکُمُ اثْنانِ: اِتِّباعُ الْهَوی وَ طُولُ الاَمَلِ.

ای مردم ، بیشتر از همه ، از دو چیز بر شما می ترسم ، پیروی از هوس ، و آرزوی دراز.

نهج البلاغه ، خ ۴۲، ص ۱۲۷.

حدیث۶۷۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلا وَ اِنَّكُمْ فی اَیّام اَمَلٍ مِنْ وَرائِهِ اَجَلٌ.

بدانید که شما در روزهایی به سر می برید که فرصت جمع آوری توشه است و از پس آن ، مرگ است .

همان ، خ ۲۸، ص ۹۸.

حدیث۶۷۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْامانِیُّ شیمَةُ الحُمْقی .

آرزوها [ی بسیار داشتن] خصلت کم خردان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۱۹.

حدیث۶۷۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لا یَغْلِبَنَّكُمْ فیهَا الْاَمَلُ، وَ لاَ یَطُولَنَّ عَلَیْكُمْ فیهَا الْاَمَدُ.

مباداآرزوها بر شما در دنیا چیره شود، در صورتی که دوران عمر و مهلت شما طولانی نیست .

نهج البلاغه ، خ ۵۲، ص ۱۳۹ و ۱۳۴۰.

حدیث۶۷۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلشَّقِیُّ مَنِ اغْتَرَّ بِحالِهِ وَانْخَدَعَ لِغُرُورِ آمالِهِ.

بدبخت کسی است که به حال خود مغرور شود و با آمال دور فریب خورد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۱.

حدیث۶۷۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَری فِی عِنانِ اءَمَلِهِ عَثَرَ بِاءَجَلِهِ.

آن که با زمام آرزویش حرکت کند ناگهان با فرا رسیدن مرگش به زمین می خورد.

همان ، ح ۱۸، ص ۱۰۹۵.

حدیث۶۷۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَطالَ الْاَمَلَ اَساءَ الْعَمَلَ.

کسی که به آرزوی دراز دل سپارد عملش به بدی می گراید.

نهج البلاغه ، ح ۳۵، ص ۱۱۰۳.

حدیث۶۷۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْاَمَلَ یُسْهِی الْعَقْلَ وَ یُنْسِی الذِّکْرَ.

آرزوهای نفسانی ، خِرد را به غفلت وادارد و یاد خدا را به فراموشی سپارد.

همان ، خ ۸۶، ص ۲۰۸.

حدیث۶۷۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَکْذِبُوا الْاَمَلَ فَإِنَّهُ غُرُورٌ وَ صَاحِبُهُ مَغْرُورٌ.

آرزو را راست مپندارید که فریبنده است و آرزومند فریب خورده .

نهج البلاغه ، خ ۸۵، ص ۲۰۸.

حدیث۶۷۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ هانَ عَلَیْهِ بَذْلُ الْاَمْوالِ تَوَجَّهَتْ اِلَیْهِ الْآمالُ.

آن که بخشش اموال بر او سهل باشد، امیدها به او رو کنند.

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۲۲۹.

حدیث۶۷۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَشْرَفُ الْغِنی ، تَرْکُ الْمُنی .

شرافتمندانه ترین توانگری ها، وانهادن آرزوها است .

نهج البلاغه ، ح ۳۳، ص ۱۱۰۳.

حدیث۶۷۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَغْبُونُ مَنْ شُغِلَ بِالدُّنْیا وَ فاتَهُ حَظُّهُ مِنَ الْآخِرَةِ.

زیانکار کسی است که به دنیا مشغول گردد و بهره آخرت از او فوت شود.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۱۰.

حدیث۶۷۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الفَسادِ اِضاعَةُ الزّادِ وَ مَفْسَدَةُ الْمَعادِ.

از جمله تباهکاری از دست دادن توشه و تباه ساختن آخرت است .

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۱.

حدیث۶۷۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاذْكُرْ قَبْرَك فَاِنَّ عَلَيْهِ مَمَرَّكَ.

گور خویش را به یاد آور، چرا که باید از آن بگذری .

همان ، خ ۱۵۲، ص ۴۷۴.

حدیث۶۷۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبى لِلزّاهِدينَ فِى الدُّنْيا الرّاغِبينَ فِى الْآخِرَةِ.

خوشا به حال آنان که نسبت به دنیا زهد می ورزند و به آخرت گرایش دارند.

همان ، ح ۱۰۱، ص ۱۱۳۳.

حدیث۶۷۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدْ دُلِلْتُمْ عَلَى الزّادِ وَ اُمِرْتُمْ بِالظَّعْنِ وَ حُثِثْتُمْ عَلَى الْمَسيرِ، فَاِنَّما اَنْتُمْ كَرَكْبٍ وُقُوفٍ لا يَدْرُونَ مَتى تُؤْمَرُونَ بِالسَّيْرِ.

شما انسان ها، بر فراهم کردن توشه سفر رهنمون شده اید و فرمان کوچ یافته اید و حرکت را برانگیخته شده اید، داستان شما داستان کاروان بار افکنده ای را ماند که نمی داند چه زمانی فرمان حرکت می یابد.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۷، ص ۴۶۲.

حدیث۶۷۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّهِ اِحْذَرُوا يَوْماً تُفْحَصُ فيهِ الاَعْمالُ وَ يَكْثُرُ فيهِ الزِّلْزالُ وَ تَشيبُ فيهِ الاَطْفالُ.

بندگان خدا! از روزی بترسید که عمل ها وارسی می شود و اضطراب در آن زیاد و کودکان پیر می شوند!

همان ، خ ۱۵۶، ص ۱۸۰.

حدیث۶۷۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ تَذَكَّرَ بُعْدَ السَّفَرِ اسْتَعَدَّ.
هر کس دوری سفر (قیامت) را یاد کند آماده راه گردد.
همان ، ح ۲۷۲، ص ۱۲۲۲.

حدیث۶۷۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
طُوبى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعادَ وَ عَمِلَ لِلْحِسابِ وَ قَنِعَ بِالْكَفافِ وَ رَضِىَ عَنِ اللّهِ.
خوشا به حاحل کسی که به یاد معاد باشد و برای روز حساب ، کار کند و به اندازه روزی خود قناعت نماید و از خدا خشنود باشد.
نهج البلاغه ، ح ۴۱، ص ۱۱۰۸.

حدیث۶۷۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْعَمَلُ الصّالِحُ حَرْثُ الْأَخِرَةِ.
کردارِ نیک ، کِشته ای برای آخرت است .
همان ، خ ۲۳، ص ۸۴.

حدیث۶۷۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَعْمالُ الْعِبادِ فى عاجِلِهِمْ نَصْبُ اءَعْيُنِهِمْ فى آجِلِهِمْ.
کردار امروز مردم ، فردا پیش روی آنهاست .
همان ، ح ۶، ص ۱۰۹۱.

حدیث۶۷۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ لِكُلِّ غادِرٍ لِوَاءٌ يُعْرَفُ بِهِ يَوْمَ الْقِيامَةِ.
خائنان در روز قیامت پرچمی دارند که بدان شناخته می شوند.
همان ، خ ۱۹۱، ص ۶۴۸.

حدیث۶۷۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
بِئْسَ الزّادُ اِلَى الْمَعادِ الْعُدْوانُ عَلَى الْعِبادِ.
بدترین توشه انسان برای معاد، تجاوز به بندگان خداست .

همان ، ح ۲۱۲، ص ۱۱۸۴.

حدیث۶۷۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اِنَّ الْیَوْمَ عَمَلٌ وَ لا حِسابَ وَ غَداً حِسابٌ وَ لا عَمَلَ.

امروز روز کار است و روز حساب نیست و فردا روز حساب است و روز کار نیست .

نهج البلاغه ، خ ۴۲، ص ۱۲۸.

حدیث۶۷۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلْ جِدَّکَ لاِعْدادِ الْجَوابِ لِیَوْمِ الْمَسْئَلَهِ وَالْحِسابِ.

بکوش تا برای پاسخگویی در روز پرسش و حساب رسی آماده باشی .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۲۳.

حدیث۶۷۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَمْ اَنّ حِسابَ اللّهِ اَعْظَمُ مِنْ حِسابِ النّاسِ.

بدان ! حسابرسی خداوند از حسابرسی مردم سخت تر است .

نهج البلاغه ، ن ۴۰، ص ۹۵۵.

حدیث۶۷۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاجْعَلُوا اجْتِهادَکُمْ فِیهَا التَّزَوُّدَ مِنْ یَوْمِهَا الْقَصیرِ لِیَوْمِ الاْخِرَةِ الطَّویلِ.

کوشش شما در دنیا این باشد که از این چند روزه کوتاه برای روزهای بلند آخرت توشه برگیرید.

نهج السعاده ، ج ۳، ص ۱۵۰.

حدیث۶۷۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَتَزَوَّدُوا فِی اَیّامِ الْفَناءِ لاَیّامِ الْبَقاءِ.

مردم ! در روزهای فناپذیر، برای روزگار جاودان ، توشه برگیرید.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۷، ص ۴۶۲.

حدیث۶۷۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُبْذُلْ مالَکَ لِمَنْ بَذَلَ لَکَ وَجْهَهُ فَاِنَّ بَذْلَ الْوَجْهِ لا یُوازیهِ شَی ءٌ.

مـال خـود را بـه کـسـی کـه بـرای تو از آبرویش گذاشته است ، ارزانی دار، زیرا هیچ چیز با بخشیدن آبرو برابری نکند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۳۶.

حدیث۶۷۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ماءُ وَجْهِکَ جامِدٌ یُقْطِرُهُ السُّؤ الُ، فَانْظُرْ عِنْدَ مَنْ تُقْطِرُهُ.

آبـروی تـو بـر جـبین تو بسته است و خواهش ، آن را قطره قطره می چکاند. پس بنگر که آن را نزد چه کس فرو می چکانی !

همان ، ح ۳۴۷.

حدیث۶۷۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ ضَنَّ بِعِرْضِهِ فَلْیَدَعِ الْمِراءَ.

هر که آبروی خود را دوست دارد، باید از بگو مگو بپرهیزد.

همان ، ح ۳۵۴، ص ۱۲۵۵.

حدیث۶۷۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لا تَجْعَلْ عِرْضَکَ غَرَضاً لِنِبالِ الْقَوْلِ.

آبرویت را آماج تیرهای گفتار قرار مده .

نهج البلاغه ، ن ۶۹، ص ۱۰۶۷.

حدیث۶۷۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کتاب حاضر به پاسداشت سال امیرالمؤ منین (ع) (سال ۱۳۷۹ که توسط مقام معظم رهبری نامگذاری شد) تهیه و تدوین شده است . مطـالب این کتاب مجموعه ای از هزار موضوع اقتصادی ، تربیتی ، سیاسـی ، اجتماعی ، فرهنگی ، نظامی ، بهـداشتی و هنری اسـت که با استفاده از منابع روایی خصوصاً کتاب شریف نهج البلاغه و غررالحکم جمع آوری شده است .

حدیث۶۷۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا الْمُجَاهِدُ الشَّهیدُ فِی سَبِیلِ اللّهِ بِاءَعْظَمَ اءَجْراً مِمَّنْ قَدَرَ فَعَفَّ؛ لَکَادَ الْعَفیفُ اءَن یَکُونَ مَلَکاً مِنَ الْمَلاَئِکَهِْ.

اجـر مـجاهـد شـهید در راه خـدا بیشتر از کـسی نیست که قدرت بر گناه دارد اما خویشـتنداری می کند. گویی که انسان پاکدامن ،

فرشته ای است از فرشتگان !

همان ، ح ۴۶۶، ص ۱۳۰۳.

حدیث۶۷۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

دَلیلُ غَیْرَةِ الرَّجُلِ عِفَّتُهُ.

دلیل غیرت مرد عفت اوست .

غررالحکم ، ج ۴، ص ۸.

حدیث۶۷۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاصْفَحْ مَعَ الدَّوْلَةِ تَکُنْ لَکَ الْعاقِبَةُ.

در چیرگی چشم پوش ، تا سرانجام [نیکو] از آن تو باشد.

نهج البلاغه ، ن ۶۹، ص ۱۰۶۷.

حدیث۶۷۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَفْوُ زَکاةُ الظَّفَرِ.

بخشش ، زکات پیروزی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۹۷.

حدیث۶۷۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَوْلَی النّاسِ بِالْعَفْوِ اَقْدَرُهُمْ عَلَی الْعُقُوبَةِ.

سزاوارترین کس برای بخشودن ، اوست که تواناترین کس برای کیفر دادن باشد.

نهج البلاغه ، ح ۴۹، ص ۱۱۱۲.

حدیث۶۷۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِلْمُ اَصْلُ کُلِّ خَیْرٍ.

علم ، ریشه هر خوبی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۰۵.

حدیث۶۷۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِلْمُ وِراثَةٌ کَریمَةٌ.

دانش ، میراثی ارجمند است .

نهج البلاغه ، ح ۴، ص ۱۰۸۹.

حدیث۶۷۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَرْفَعُ الْعِلْمِ ما ظَهَرَ فِی الْجَوارِحِ وَالاْرْکانِ.

برترین دانش آن است که در همه اندام ـ و در اعضا و ارکان بدن ـ پدیدار شود.

همان ، ح ۸۸، ص ۱۱۲۷.

حدیث۶۷۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِذا اَرْذَلَ اللّهُ عَبْداً خَطَرَ عَلَیْهِ الْعِلْمَ.

هر گاه خداوند خواری بنده ای را بخواهد، از دانش بی بهره اش کند.

همان ، ح ۲۸۰، ص ۱۲۲۵.

حدیث۶۷۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا خَیْرَ فی عِلْمٍ لَیْسَ فیهِ التَّفَکُّرُ.

علمی که با اندیشه همراه نباشد، سودمند نیست .

تحف العقول ، ص ۲۲۴.

حدیث۶۷۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکُتُبُ بَساتینُ الْعُلَماءِ.

کتاب ها، بستان های دانشورانند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۴۵.

حدیث۶۷۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ عِلْمانِ: مَطْبُوعٌ وَ مَسْمُوعٌ وَ لاَ يَنْفَعُ الْمَسْمُوعُ إِذَا لَمْ يَكَنِ الْمَطْبُوعُ.

علم دو گونه است : سرشته به طینت و شنیده شده به گوش ، مادامی که شنیده شده ، به طینت سرشته نباشد، سودی ندهد.

نهج البلاغه ، ح ۳۳۱، ص ۱۲۴۵.

حدیث۶۷۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَطِعِ الْعِلْمَ وَاعْصِ الْجَهْلَ تُفْلِحْ.

از علم پیروی کن و با جهل مخالفت کن تا رستگار شوی .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۸۳.

حدیث۶۷۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِلْمُ خَيْرٌ مِّنَ الْمالِ، اَلْعِلْمُ يَحْرُسُكَ، وَ اَنْتَ تَحْرُسُ الْمالَ.

دانش از مال بهتر است ، که دانش پاسبان توست و تو نگهبان مال .

نهج البلاغه ، ح ۱۳۹، ص ۱۱۵۵.

حدیث۶۷۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْا يمانُ وَالْعِلْمُ اَخَوانِ تَوْاءَمانِ وَ رَفيقانِ لا يَفْتَرِقانِ.

ایمان و علم ، دو برادر همزاد و دو دوست جدایی ناپذیرند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۷.

حدیث۶۷۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ مَنْ عَلِمَ غَوْرَ الْعِلْمِ صَدَرَ عَنْ شَرائِعِ الْحُكْمِ.

آن کس که به ژرفای دانش برسد، از آبشخور دین سیراب گردد.

نهج البلاغه ، ح ۳۰، ص ۱۱۰۰.

حدیث۶۷۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْمَلُوا بِالْعِلْمِ تَسْعَدُوا.

به علم عمل کنید تا سعادت مند شوید.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۳۹.

حدیث۶۷۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعِلْمُ مَقْرُونٌ بِالْعَمَلِ: فَمَنْ عَلِمَ عَمِلَ؛ وَالْعِلْمُ يَهْتِفُ بِالْعَمَلِ، فَإِنْ اءَجابَهُ وَ إِلا ارْتَحَلَ عَنْهُ.

دانش همنشین با عمل است ؛ بنابراین هر کس عالم است ، عامل نیز هست . دانش (صاحب خویش را) به عمل فرامی خواند، اگر پاسخ داد (که مطلوب است) و گرنه روی از او بگرداند.

نهج البلاغه ، ح ۳۵۸، ص ۱۲۵۶.

حدیث۶۷۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعامِلُ بِالْعِلْمِ كَالسّائِرِ عَلَى الطَّريقِ الْواضِحِ. فَلْيَنْظُرْ ناظِرٌ؛ اَسائِرٌ هُوَ اَمْ راجِعٌ؟.

کسی که آگاهانه عمل می کند، مانند کسی است که در راه روشن حرکت می نماید، پس هر بینا باید بنگرد که آیا واقعاً پیش می رود یا پس می آید؟

همان ، خ ۱۵۴، ص ۴۵۰.

حدیث۶۷۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِلْمُ اَكْثَرُ مِنْ اَنْ يُحاطَ بِهِ فَخُذُوا مِنْ كُلِّ عِلْمٍ اَحْسَنَهُ.

علم بیشتر از آن است که تمام قلمرو آن قابل احاطه باشد. پس ، از هر دانش بهترینش را برگزینید.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۶.

حدیث۶۷۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رُبَّ عالِمٍ قَدْ قَتَلَهُ جَهْلُهُ وَ عِلْمُهُ مَعَهُ لا يَنْفَعُهُ.

چه بسیار دانشمند که نادانی اش او را هلاک کرده و علمش به او سودی نبخشیده است .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۴، ص ۱۱۳۵.

حدیث۶۷۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعِلْمُ يُرْشِدُكَ وَالْعَمَلُ يَبْلُغُ بِكَ الْغايَةَ.

علم به تو راه را نشان می دهد و عمل تو را به نهایت می رساند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۲۳.

حدیث۶۷۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الْعِلْمِ تَرْکُ الْعَمَلِ بِهِ.

آفت علم ، عمل نکردن به آن است .

همان ، ج ۳، ص ۱۰۷.

حدیث۶۷۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَوْضَعُ الْعِلْمِ ما وَقَفَ عَلَی اللِّسانِ.

بی ارزش ترین دانش ، دانشی است که تنها در زبان بماند ـ و به گفت و شنود، بسنده شود ـ

نهج البلاغه ، ح ۸۸، ص ۱۱۲۷.

حدیث۶۷۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّما الْعالِمُ مَنْ دَعاهُ عِلْمُهُ إلَی الْوَرَعِ وَالتُّقی .

عالم کسی است که علمش او را به پارسایی و خداترسی فراخواند.

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۹۴.

حدیث۶۷۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعالِمُ مَنْ عَرَفَ قَدْرَهُ.

دانا کسی است که قدر و اندازه خود را بشناسد.

همان ، ج ۱، ص ۳۲۴.

حدیث۶۷۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَی الْعالِمِ اءَنْ یَعْمَلَ بِما عَلِمَ ثُمَّ یَطْلُبَ تَعَلُّمَ ما لَمْ یَعْلَمْ.

بر دانشمند است ، که آنچه را می داند به کار بندد و سپس در پی یاد گرفتن آنچه نمی داند برود.

همان ، ج ۴، ص ۳۱۷.

حدیث۶۷۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا اءَخَذَ اللّهُ عَلی اءَهلِ الْجَهْلِ اءَنْ یَتَعَلَّمُوا حَتّی اءَخَذَ عَلی اءهْلِ الْعِلْمِ اءَنْ یُعَلِّمُوا.

خداوند پیش از آن که نادانان را به آموختن تکلیف کند، دانایان را به آموزش دادن متعهد ساخت .

نهج البلاغه ، ح ۴۷۰، ص ۱۳۰۴.

حدیث۶۷۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعُلَماءُ حُکّامٌ عَلَی النّاسِ.

دانشوران ، بر مردم حاکمیت دارند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۳۷.

حدیث۶۷۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمالُ الْعالِمِ عَمَلُهُ بِعِلْمِهِ.

زیبایی دانشمند، عمل کردن به علم خویش است .

همان ، ج ۳، ص ۳۶۳.

حدیث۶۷۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعُلَماءُ اَطْهَرُ النّاسِ اَخْلاقاً وَ اَقَلُّهُمْ فِی الْمَطامِعِ اَعْراقاً.

دانشوران پاک خوترین و کم آزترین مردم اند.

همان ، ج ۲، ص ۵۴۰.

حدیث۶۷۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْفَقیهُ کُلُّ الْفَقیهِ مَنْ لَمْ یُقَنِّطِ النّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللّهِ.

دانای فهمیده و زیرک کسی است که مردم را از رحمت و آمرزش خدا ماءیوس نکند.

نهج البلاغه ، ح ۸۷، ص ۱۱۲۶.

حدیث۶۷۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اءَکْثِرْ مُدارَسَةَ الْعُلَماءِ وَ مُناقَشَةَ الْحُکَماءِ فی تَثْبیتِ ما صَلَحَ عَلَیْهِ اءَمْرُ بِلادِکَ.

در آنچه کار شهرهایت را استوار می دارد، با دانشمندان فراوان گفتگو کن و با حکیمان فراوان سخن در میان گذار.

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۱.

حدیث۶۷۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُؤْمِنُ الْعالِمُ اَعْظَمُ اَجْراً مِنَ الصّائِمِ الْغازِی فی سَبیلِ اللّهِ.

مؤ من دانشور، اجر و پاداشش بیش از روزه داری است که در راه خدا جهاد می کند.

بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۷.

حدیث۶۷۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعُلماءُ غُرَباءُ لِکَثْرَةِ الْجُهّالِ.

چون نادانان فزونی یابند، دانشوران غریب گردند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۳۳.

حدیث۶۷۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

هَلَکَ خُزّانُ الاْمْوالِ وَ هُمْ اَحْیاءُ وَالْعُلَماءُ باقُونَ ما بَقِیَ الدَّهْرُ.

گنجوران مال ها مرده اند، گرچه زنده اند، و دانشمندان چندان که روزگار پاید، پاینده اند.

نهج البلاغه ، ح ۱۳۹، ص ۱۱۵۶.

حدیث۶۷۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ اِنَّ اَبْغَضَ الْخَلایِقِ اِلَی اللّهِ... رَجُلٌ قَمَشَ جَهْلاً مَوْضِعٌ فی جُهّالِ الاْمَّةِ غارٌّ فِی اَغْباشِ الْفِتْنَةِ، عَمٍ بِما فِی عَقْدِ الْهُدْنَةِ. قَدْ سَمّاهُ اَشْباهُ النّاسِ عالِماً وَ لَیْسَ بِهِ.

مبغوض ترین مردم در پیشگاه خداوند... کسی است که انبوهی از نادانی ها را در خود جمع کرده ، در میان توده ناآگاه برای خود پایگاهی ساخته است ، در امواج فتنه ها جولان می دهد و از راز صلح یکسره بی خبر است . نا آگاهان مردم نما دانشمندش می نامند در حالی که از هر علمی خالی است .

همان ، خ ۱۷، ص ۷۱.

حدیث۶۷۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ وَ آخَرُ قَدْ تَسَمّی عالِماً وَ لَیْسَ بِهِ فَاقْتَبَسَ جَهائِلَ مِنْ جُهّالٍ وَ اَضالیلَ مِنْ ضُلّالٍ.

دسته ای ، دانشمند نامیده می شوند ولی دانشمند نیستند، مقداری نادانی را از جاهلان برگرفته و مقداری مطالب گمراه کننده را از گمراهان گرد آورده اند [و به هم آمیخته اند تا خود را اندیشمند بخوانند]

همان ، خ ۸۶، ص ۲۱۴.

حدیث۶۷۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

آفَةُ الْعامَّةِ الْعالِمُ الْفاجِرُ.

آفت مردم ، عالِم آلوده دامن است .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۱۰۸.

حدیث۶۷۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

زِلَّةُ الْعالِمِ کَانْکِسارِ السَّفینَةِ تَغْرَقُ وَ یَغْرَقُ مَعَها خَلْقٌ.

لغزش دانشمند چون شکستن کشتی است که هم خود غرق می شود و هم جمعی با آن .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۴۳ .

حدیث۶۷۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ فَهِمَ، عَلِمَ غَوْرَ الْعِلْمِ.

آن کس که فهمید به ژرفای دانش پی برد.

نهج البلاغه ، ح ۳۰، ص ۱۱۰۰.

حدیث۶۷۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خُذُوا مِنْ کُلِّ عِلْمٍ اءَحْسَنَهُ فَإِنَّ النَّحْلَ یَاءْکُلُ مِنْ کُلِّ زَهْرٍ اءَزْیَنَهُ.

از هر دانشی بهترینش را برگیرید، همچون زنبور عسل که بهترین گُلها را می خورد.

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۱۵۲۶.

حدیث۶۷۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْهُومَانِ لَا یَشْبَعَانِ: طَالِبُ عِلْمٍ وَ طَالِبُ دُنْیا.

دو آزمندند که سیر نشوند؛ آن که علم آموزد و آن که مال اندوزد.

نهج البلاغه ، ح ۴۴۹، ص ۱۲۹۶.

حدیث۶۷۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاسْتَمِعُوا مِنْ رَبّانِیکُمْ وَ اَحْضِرُوهُ قُلُوبَکُمْ وَاسْتَیْقِظُوا اِنْ هَتَفَ بِکُمْ.

پس گفتار مرشد و عالم خداشناس خود را بشنوید، و قلب هاتان را در محضرش حاضر کنید، و با فریاد بیدارگرش از خواب گران برخیزید.

نهج البلاغه ، خ ۱۰۷، ص ۳۲۴.

حدیث۶۸۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ، اسْتَصْبِحُوا مِنْ شُعْلَةِ مِصْباحِ واعِظٍ مُتَّعِظٍ وَامْتاحُوا مِنْ صَفْوِعَیْنٍ قَدْ رُوِّقَتْ مِنَ الْکَدَرِ.

ای مردم ! چراغ دل را از شعله گفتار گویندگان با عمل روشن سازید! ظرف های خویش را از آب زلال چشمه هایی که از آلودگی ها پاک است پر کنید.

همان ، خ ۱۰۴، ص ۳۱۱.

از۶۸۰۱تا۷۰۰۰

حدیث۶۸۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا یَسْتَحِیَنَّ اَحَدٌ اِذا لَمْ یَعْلَمِ الشَّیْءَ اَنْ یَتَعَلَّمَهُ.

اگر کسی ، چیزی را نمی داند نباید از یاد گرفتن آن شرم کند.

همان ، ح ۸۲، ص ۱۱۲۳.

حدیث۶۸۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَصْفِیَةُ الْعَمَلِ خَیْرٌ مِنَ الْعَمَلِ.

پاک کردن عمل [از ناخالصیها] از عمل ارزشمندتر است .

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۹۰.

حدیث۶۸۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَرْءُ لا یَصْحَبُهُ اِلا الْعَمَلُ.

تنها همراه مرد کردار اوست .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۴۶.

حدیث۶۸۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ قَصَّرَ فِی اَیّامِ اَمَلِهِ قَبْلَ حُضُورِ اَجَلِهِ فَقَدْ خَسِرَ عَمَلُهُ وَ ضَرَّهُ اَجَلُهُ.

کسی که قبل از فرا رسیدن مرگ در اعمال نیکو کوتاهی کند، حاصل کارش زیان است و مرگ او مایه خسران .

نهج البلاغه ، خ ۲۸، ص ۹۸.

حدیث۶۸۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَفْضَلُ الاَعْمالِ ما اَکْرَهْتَ نَفْسَکَ عَلَیْهِ.

بهترینِ اعمال آن است که نفس خود را به انجامش ناگزیر سازی .

همان ، ح ۲۴۱.

حدیث۶۸۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَاللّهِ، اِنَّهُ لَیْسَ لِما وَعَدَ اللّهُ مِنَ الْخَیْرِ مَتْرَکٌ وَ لا فیما نَهی عَنْهُ مِنَ الشَّرِّ مَرْغَبٌ.

بندگان خدا! نه در وعده های نیک خداوند بهانه ای بر ترک است و نه در کارهایی که از آن ها نهی کرده ، انگیزه ای برای عمل .

نهج البلاغه ، خ ۱۵۷، ص ۴۶۲.

حدیث۶۸۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ إنَّ عَمَلَکَ لَیْسَ لَکَ بِطُعْمَةٍ وَ لکِنَّهُ فی عُنُقِکَ اءمانَةٌ.

فرمانداری ، نه لقمه ای است برای شکمت ، بلکه امانتی است بر گردنت !

همان ، ن ۵، ص ۲۷۴.

حدیث۶۸۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلزّینَةُ بِحُسْنِ الصَّوابِ لا بِحُسْنِ الثِّیابِ.

زیبایی به نیکویی عمل است نه به زیبایی جامه ها.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۳۸.

حدیث۶۸۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاعْمَلُوا وَالْعَمَلُ يُرْفَعُ، وَالتَّوْبَةُ تَنْفَعُ، وَالدُّعَاءُ يُسْمَعُ، وَالْحَالُ هَادِئَةٌ وَالاَقْلَامُ جَارِيَةٌ. وَ بَادِرُوا بِالاَعْمَالِ عُمُراً نَاكِساً.

عمل کنید (تا هنگامی که) عمل (شما به پیشگاه خدا) بالا می رود و توبه نفع می بخشد و به دعاهای شما ترتیب اثر داده می شود (عمل کنید تا زمانی که) احوال آرام و قلمهای (فرشتگان برای نوشتن اعمال) در جریان است ، به انجام اعمال صالح مبادرت ورزید پیش از آنکه عمرتان پایان یابد.

نهج البلاغه ، خ ۲۳۰، ص ۷۲۳.

حدیث۶۸۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لَمْ يَمُتْ مَنْ تَرَكَ اَفْعالاً يُقْتَدى بِها مِنَ الْخَيْرِ.

آن که کارهای شایسته پیروی به یادگار گذارد، نمرده است .

بحارالانوار، ج ۲، ص ۲۴.

حدیث۶۸۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

كُنْ مَشْغُولاً بِما اَنْتَ عَنْهُ مَسْؤُولٌ.

تنها به کاری بپرداز که از آن بازخواست می شوی .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۶۰۱.

حدیث۶۸۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعَمَلُ شِعارُ الْمُؤْمِنِ.

شعار (واقعی) مؤ من ، عمل اوست .

میزان الحکمه ، ج ۷، ص ۸.

حدیث۶۸۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِعْلَمُوا عِبادَ اللّهِ اَنَّ عَلَيْكُمْ رَصَداً مِنْ اَنْفُسِكُمْ وَ عُيُوناً مِنْ جَوارِحِكُمْ وَ حُفّاظَ صِدْقٍ يَحْفَظُونَ اَعْمالَكُمْ وَ عَدَدَ اَنْفاسِكُمْ.

بندگان خدا! بدانید که از خود شما برای شما نگهبانانی است و از اندامتان مراقبان و حافظانی صادق که اعمال شما و شمارش نفس هایتان را ثبت می کنند.

نهج البلاغه ، خ ۱۵۶، ص ۱۸۰.

حدیث۶۸۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَبْطَاءَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ یُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ.

کسی که عمل وی ، حرکتش را کُند سازد، نَسَبش به او، شتاب نمی دهد.

نهج البلاغه ، ح ۲۲، ص ۱۰۹۷.

حدیث۶۸۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ امْرَاءً... قَدَّمَ خالِصاً وَ عَمِلَ صالِحاً.

خدا رحمت کند آن را که توشه ای خالص پیش فرستد و کردار نیک انجام دهد.

همان ، خ ۷۵، ص ۱۷۴.

حدیث۶۸۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تِجارَةَ کَالْعَمَلِ الصّالِحِ.

هیچ تجارتی چون عمل صالح نیست .

همان ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۸۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

جَمیلُ الْفِعْلِ یُنْبِی ءُ عَنْ طیبِ الاْصْلِ.

کار زیبا و پسندیده از پاکی نژاد خبر می دهد.

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۶۹.

حدیث۶۸۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْمالَ وَالْبَنینَ حَرْثُ الدُّنْیا، وَالْعَمَلَ الصّالِحَ حَرْثُ الاْخِرَةِ.

همانا مال و فرزندان ، بهره این جهان است و کردار نیک ، کشته ای برای آن جهان .

نهج البلاغه ، خ ۲۳، ص ۸۴.

حدیث۶۸۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْوَفاءُ عُنْوانُ الصَّفاءِ.

وفاداری ، نشانه صفای باطن است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۵۰.

حدیث۶۸۲۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَلْوَفاءُ سَجِيَّةُ الْكِرامِ.

وفا به عهد، خصلت كريمان است .

همان ، ج ۱، ص ۷۸.

حدیث۶۸۲۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَلْوَفاءُ تَوْاءَمُ الْاَمانَةِ وَ زَيْنُ الْاُخُوَّةِ.

وفادارى ، همزادِ امانت دارى و زينتِ برادرى است .

همان ، ج ۲، ص ۴۶۸.

حدیث۶۸۲۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَيُّهَا النّاسُ، اِنَّ الْوَفاءَ تَوْاءَمُ الصِّدْقِ.

مردم ! وفا با صداقت آميخته است .

نهج البلاغه ، خ ۴۱، ص ۱۲۶.

حدیث۶۸۲۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَصْلُ الدّينِ اَداءُ الْاَمانَةِ وَالْوَفاءُ بِالْعُهُودِ.

اداى امانت و وفاى به عهد، پايه دين است .

شرح غررالحكم ، ج ۲، ص ۱۵۳.

حدیث۶۸۲۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَلْوَفاءُ لِاَهْلِ الْغَدْر غَدْرٌ عِنْدَاللّهِ، وَالْغَدْرُ بِاَهْلِ الْغَدْرِ وَفاءٌ عِنْدَ اللّهِ.

در نزد خداوند، وفادارى به خيانتكاران خيانت ، و خيانت به آنان عين وفاست .

نهج البلاغه ، ح ۲۵۱، ص ۱۲۰۱.

حدیث۶۸۲۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

انْ عَقَدْتَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ عَدُوٍّ لَكَ عُقْدَةً اءَوْ اءَلْبَسْتَهُ مِنْكَ ذِمّةً فَحُطْ عَهْدَكَ بِالْوَفاءِ.

اگر با دشمنت پیمانی بستی و در ذمّه خود، او را امان دادی ، به عهد خویش وفا کن .

همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۲۷.

حدیث۶۸۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَدْرُ شيمَةُ اللِّئام.

پیمان شکنی ، خصلت فرومایگان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۷۹.

حدیث۶۸۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بَعَثَ اللّهُ سُبْحانَهُ مُحَمَّداً رَسُولَ اللّهِ (صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَ الِهِ) لِاِنْجازِ عِدَتِهِ وَ تَمامِ نُبُوَّتِهِ، مَاءْخُوذاً عَلَى النَّبِيِّنَ ميثاقُهُ، مَشْهُورَةً سِماتُهُ، كَريماً ميلادُهُ.

خداوند سبحان برای وفای به وعده و اکمال دین خود، محمد(ص) رسول خویش را مبعوث ساخت . در حالی که از همه پیامبران برای بشارت به آمدنش پیمان گرفته شده بود با سیمای معروف ، و سرزمینی گرانمایه .

نهج البلاغه ، خ ۱، ص ۳۵ .

حدیث۶۸۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَدْرُ يُضاعِفُ السَّيِّئاتِ.

پیمان شکنی گناهان را چندین برابر می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۰.

حدیث۶۸۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قَدْ تَرَوْنَ عُهُودَ اللّهِ مَنْقُوضَةً فَلا تَغْضَبُونَ! وَ اءَنْتُمْ لِنَقْضِ ذِمَمِ آبائِكُمْ تَاءْنَفُونَ!.

شما پیمان های خدا را شکسته می بینید و خشم نمی گیرید، در حالی که ننگ شکستن پیمان های پدرانتان را نمی پذیرید.

نهج البلاغه ، خ ۱۰۵، ص ۳۱۷.

حدیث۶۸۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْوَعْدُ وَجْهٌ وَ الْاِنْجازُ مَحاسِنُهُ.

وعده ، صورت آدمی و عمل بدان ، آراستگی آن است .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۰۰ .

حدیث۶۸۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحَذَرَ الْحَذَرَ فَوَاللّهِ لَقَدْ سَتَرَ حَتّی کَاَنَّهُ قَدْ غَفَرَ.

بـه هـوش باش و آگاه ! به خدا سوگند، خداوند گناه کسان را چنان می پوشاند که گویا آن را بخشیده است .

نهج البلاغه ، ح ۲۹، ص ۱۰۹۹.

حدیث۶۸۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَکْبَرُ الْعَیْبِ اءَنْ تَعِیبَ مَا فِیکَ مِثْلُهُ.

بزرگترین زشتی آن است که زشت بدانی صفتی را که مانند آن در تو باشد.

همان ، ح ۳۴۵، ص ۱۲۵۲.

حدیث۶۸۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبی لِمَنْ شَغَلَهُ عَیْبُهُ عَنْ عُیُوبِ النّاسِ.

خوشا آن که پرداختن به عیب خویش ، وی را از عیب دیگران بازدارد.

همان ، خ ۱۷۷، ص ۵۷۶.

حدیث۶۸۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلْیَکُنْ اءَبْعَدُ رَعِیَّتِکَ مِنْکَ وَ اءَشْنَؤُهُمْ عِنْدَکَ اءَطْلَبَهُمْ لِمَعائِبِ النّاسِ.

و از رعیت آن را از خود دورتر دار و با او دشمن باش که عیب مردم را بیشتر جوید.

نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۹۹۷.

حدیث۶۸۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْاِفْراطُ فِی المَلامَةِ یَشُبُّ نارَ اللِّجاجَةِ.

زیاده روی در نکوهش ، آتش لجاجت را شعله ور می سازد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۳.

حدیث۶۸۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَعْجَلْ فی عَیْبِ اَحَدٍ بِذَنْبِهِ.

در گفتن عیب کسی که گناهی کرده است ، شتاب مکن .

نهج البلاغه ، خ ۱۴۰، ص ۴۲۹.

حدیث۶۸۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَفْلَةُ اَضَرُّ الاَعْداءِ.

غفلت زیان آورترین دشمنان است .

همان ، ج ۱، ص ۲۰۳.

حدیث۶۸۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُفٍّ لَکُمْ... لا یُنامُ عَنْکُمْ وَ اَنْتُم فی غَفْلَةٍ ساهُونَ.

نفرین بر شما، چشم دشمن برای تهاجم به شما خواب ندارد، در حالی که شما در غفلت و فراموشی زندگی می کنید.

نهج البلاغه ، خ ۳۴، ص ۱۱۳.

حدیث۶۸۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَفْلَةُ شیمَةُ النَّوْکی .

غفلت خوی نابخردان است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۲۵.

حدیث۶۸۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْغَیْبَةُ جُهْدُ الْعاجِزِ.

غیبت ، تلاش ناتوان است .

نهج البلاغه ، ح ۴۵۳، ص ۱۲۹۷.

حدیث۶۸۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ اَقْبَحِ اللُّؤْمِ غَیْبَةُ الاَخْیارِ.

زشت ترین پستی ها، غیبت نیکان است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۲۱.

حدیث۶۸۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَیْبَةُ آیَةُ الْمُنافِقِ.

غیبت نشان منافق است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۲۶.

حدیث۶۸۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلی قَدْرِ الْحَمِیَّةِ تَکُونُ الْغَیْرَةُ.

غیرت هر کس به اندازه حمیّت اوست .

همان ، ج ۴، ص ۳۱۱.

حدیث۶۸۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

غَیْرَةُ الرِّجالِ ایمانٌ.

غیرت مردان ، (عین) ایمان است .

نهج البلاغه ، ح ۱۱۹، ص ۱۱۴۴.

حدیث۶۸۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما زَنی غَیُورٌ قَطُّ.

غیرتمند هرگز زنا نکند.

همان ، ح ۲۹۷، ص ۱۲۳۲.

حدیث۶۸۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ شُقُّوا اَمْواجَ الْفِتَنِ بِسُفُنِ النَّجاةِ وَ عَرِّجُوا عَنْ طَریقِ الْمُنافَرَةِ وَضَعُوا تیجانَ الْمُفاخَرَةِ.

ای مردم ! با کشتی های نجات امواج فتنه را بشکافید و از راه عداوت و نفرت انگیزی برگردید و تاج های فخر فروشی را به یک سو نهید و به زمین بگذارید.

نهج البلاغه ، خ ۵، ص ۲۷.

حدیث۶۸۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُنْ فِی الْفِتْنَهِٔ کَابْنِ اللَّبُونِ؛ لا ظَهْرٌ فَیُرْکَبَ، وَ لا ضَرْعٌ فَیُحْلَبَ.

هنگام فتنه چونان بچه شتر باش ، نه پشتی دارد برای سوار شدن و نه پستانی برای دوشیدن .

همان ، ح ۱، ص ۱۰۸۸ .

حدیث۶۸۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنْ شَغَبَ شاغِبٌ اسْتُعْتِبَ فَإِنْ اَبی قُوتِلَ.

اگر فتنه گری ، به آشوب برخیزد، [استیضاح می شود و] مورد عتاب قرار می گیرد. اگر [از توبه] سر باز زَنَد کشته می شود.

همان ، خ ۱۷۳، ص ۱۷۹.

حدیث۶۸۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا فِتْنَهَٔ اءَعْظَمُ مِنَ الشَّهْوَهِٔ.

فتنه ای عظیم تر از شهوت [و کشش انحرافی] نیست .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۳۹۳.

حدیث۶۸۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا کُلُّ فُرْصَهٍٔ تُصابُ.

هر فرصتی دست یافتنی نیست .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۶.

حدیث۶۸۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِضاعَهُٔ الْفُرْصَهِٔ غُصَّهٌٔ.

از کف دادن فرصت اندوهبار است .

همان ، ح ۱۱۴، ص ۱۱۴۱.

حدیث۶۸۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْفُرْصَةُ سَریعَةُ الْغَوْثِ وَ بَطیئَةُ الْعَوْدِ.

فرصت زود فوت می شود و دیر برمی گردد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۱۳.

حدیث۶۸۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْعُمْرُ تُفْنیهِ اللَّحَظاتُ.

لحظه ها [ی زودگذر] است که عمر را به [دست] فنا می سپارد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۹۲.

حدیث۶۸۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِجْعَلْ زَمانَ رَخائِکَ عُدَّةً لِاَیّامِ بَلائِکَ.

زمان فراخی و گشاده دستی ات را ذخیره ای برای روزهای سخت خود قرار ده .

همان ، ج ۲، ص ۶۰۳.

حدیث۶۸۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ امْرَاءً... اِغْتَنَمَ الْمَهَلَ وَ بادَرَ الاَجَلَ.

خدا بیامرزد کسی را که فرصتها را غنیمت شمرد و قبل از مرگ ، خود را مهیای سفر آخرت کند.

نهج البلاغه ، خ ۷۵، ص ۱۷۴.

حدیث۶۸۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَمِنَ الزَّمانَ خانَهُ.

آن که از زمانه ایمن نشیند، خیانتِ آن بیند.

همان ، ن ۳۱، ص ۹۳۶.

حدیث۶۸۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلسّاعاتُ تَخْتَرِمُ الاَعْمارَ وَ تُدْنی مِنَ الْبَوارِ.

ساعتها، عمرها را فرا می گیرند و به مرگ و هلاک نزدیک می کنند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۱۵.

حدیث۶۸۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلزَّمانُ یُریکَ الْعِبَرَ.

[گردش] روزگار عبرت ها را به تو می نمایاند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۵۷.

حدیث۶۸۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بادِرِ الْفُرْصَهَٔ قَبْلَ اَنْ تَکُونَ غُصَّهًٔ.

فرصت را غنیمت شمار پیش از آن که اندوهی گلوگیر شود.

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۱.

حدیث۶۸۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْفُرَصُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ.

فرصت ها بسان ابرها [از دست] می رود.

حدیث۶۸۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّواضُعُ یَرْفَعُ الْوَضیعَ.

فروتنی فرومایه را بلند گرداند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۸۲.

حدیث۶۸۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا حَسَبَ کَالتَّواضُعِ.

هیچ بزرگواری چون فروتنی نیست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حدیث۶۸۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلتَّواضُعُ مَعَ الرَّفْعَةِ كَالْعَفْوِ عَنِ الْقُدْرَةِ.

فروتنی با بلندمرتبگی ، مانند بخشودن از سر قدرت است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۸۹.

حدیث۶۸۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَاءْسُ الْعِلْمِ التَّواضُعُ.

سر دانش فروتنی است .

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۶.

حدیث۶۸۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما اَقْبَحَ الْخُضُوعَ عِنْدَ الْحاجَةِ.

چه زشت است فروتنی هنگام نیازمندی و تنگدستی .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۵.

حدیث۶۸۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْتَمِدُوا وَضْعَ التَّذَلُّلِ عَلی رُؤُوسِكُمْ وَ اِلْقَاءَ التَّعَزُّزِ تَحْتَ اءَقْدامِكُمْ وَ خَلْعَ التَّكَبُّرِ مِنْ اءَعْناقِكُمْ وَاتَّخِذُوا التَّواضُعَ مَسْلَحَةً بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ عَدُوِّكُمْ إِبْليسَ وَ جُنُودِهِ.

تاج تواضع و فروتنی را بر سر نهید و تکبر و خودپسندی را زیر پا افکنید و حلقه های زنجیر خودبرتر بینی را از گردن بنهید، و فروتنی و تواضع را سنگر میان خود و دشمن تان یعنی ابلیس و سپاهیانش برگزینید.

نهج البلاغه ، خ ۲۳۴، ص ۷۸۲.

حدیث۶۸۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْفَقْرُ الْمَوْتُ الاْكْبَرُ.

تهیدستی مرگ بزرگ تر است .

تحف العقول ، ص ۱۱۳.

حدیث۶۸۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يـا بُنَيَّ، إِنِّی اءَخَافُ عَلَيْكَ الْفَقْرَ، فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ مِنْهُ، فَإِنَّ الْفَقْرَ مَنْقَصَةٌ لِلدِّينِ مَدْهَشَةٌ لِلْعَقْلِ، دَاعِيَةٌ لِلْمَقْتِ!.

امام علی (ع) به فرزندش محمد حنفیه فرمود: فرزندم ! از فقر بر تو می ترسم ، از آن به خدا پناه ببرا! چرا که فقر، دین انسان را ناقص و عقل و اندیشه او را مشوش و او را نسبت به مردم بدبین می سازد.

نهج البلاغه ، ح ۳۱۱، ص ۱۲۳۸.

حدیث۶۸۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالْفَقْرُ یُخْرِسُ الْفَطِنَ عَنْ حُجَّتِهِ.

تنگدستی زیرک را از بیان حجّت و دلیلش گنگ و لال می گرداند.

نهج البلاغه ، ح ۳.

حدیث۶۸۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ وَجَدَ ماءاً وَ تُراباً ثُمَّ افْتَقَرَ فَاءَبْعَدَهُ اللّهُ.

کسی که آب و زمینی بیابد و نیازمند باشد، از رحمت خداوند به دور است .

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۶۵.

حدیث۶۸۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالْمُقِلُّ غَریبٌ فی بَلْدَتِهِ.

بی چیز در دیار خویش هم غریب است .

نهج البلاغه ، ح ۳، ص ۱۰۸۹ .

حدیث۶۸۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَظْهَرَ فَقْرَهُ اَذَلَّ قَدْرَهُ.

هر کس نداری اش را ظاهر کند، ارزش خود را پایین آورده است .

شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۳۲۰.

حدیث۶۸۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا اءَنَّ هذَا الْقُرْآنَ هُوَ النّاصِحُ الَّذِی لا یَغُشُّ، وَالْهادِی الَّذِی لا یُضِلُّ.

بدانید که این قرآن خیرخواهی است که خیانت نمی کند و رهبری است که گمراه نمی سازد.

نهج البلاغه ، خ ۱۷۶، ص ۱۸۲.

حدیث۶۸۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلَيْكُمْ بِكِتابِ اللّهِ، فَاِنَّهُ الْحَبْلُ الْمَتينُ وَالنُّورُ الْمُبينُ، وَالشِّفاءُ النّافِعُ وَالرِّيُّ النّاقِعُ وَالْعِصْمَةُ لِلْمُتَمَسِّكِ وَالنَّجاةُ لِلْمُتَعَلِّقِ.
تمسک کنید به کتاب خداوند، زیرا این کتاب طنابی است محکم و نوری است آشکار و شفایی است سودمند، و چشمه ای است سیراب کننده ، نگهبان برای کسی است که به او تمسک جوید و نجات برای کسی است که به آن درآویزد.
همان ، خ ۱۵۵، ص ۴۹۰.

حدیث۶۸۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِيَكُنْ سَميرُكَ الْقُرْآنُ.
باید که ندیمت قرآن باشد.
شرح غررالحکم ، ج ۵، ص ۵۱.

حدیث۶۸۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فِي الْقُرْءآنَ نَبَاءُ ما قَبْلَكُمْ، وَ خَبَرُ ما بَعْدَكُمْ، وَ حُكْمُ ما بَيْنَكُمْ.
خبر گذشته و آینده و قوانین مورد نیاز امروزتان ، همه در قرآن است .
نهج البلاغه ، ح ۳۰۵، ص ۱۲۳۵.

حدیث۶۸۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَاسْتَشْفُوهُ مِنْ اءَدْوائِكُمْ وَاسْتَعينُوا بِهِ عَلى لَأْوائِكُمْ.
بهبودی خود را از قرآن بخواهید، و در سختی ها از آن طلب یاری نمایید.
نهج البلاغه ، خ ۱۷۵، ص ۵۶۷.

حدیث۶۸۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ الْقُرْآنَ ظاهِرُهُ اَنيقٌ وَ باطِنُهُ عَميقٌ.
قرآن ، ظاهرش زیبا و باطنش ژرفاست .
همان ، خ ۱۸، ص ۷۵.

حدیث۶۸۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ ما جالَسَ هذَا الْقُرآنَ اَحَدٌ اِلّا قامَ عَنْهُ بِزِیادَةٍ اَوْ نُقْصانٍ، زِیادَةٍ فی هُدیً وَ نُقْصانٍ مِنْ عَمیً.

کسی با قرآن همنشین نشد، مگر آنکه از کنارش با فزونی ای یا کاستی ای برخاست . فزونی در هدایت و کاهش از کوردلی .

همان ، خ ۱۷۵، ص ۲۰۵.

حدیث۶۸۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ فَاِنَّهُ اَحْسَنُ الْحَدیثِ.

قرآن را فرا گیرید که آن نیکوترین گفته ها است .

همان ، خ ۱۰۹، ص ۳۳۹.

حدیث۶۸۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَدَبَّرُوا آیاتِ الْقُرْآنِ وَاعْتَبِرُوا بِهِ فَاِنَّهُ اَبْلَغُ الْعِبَرِ.

در آیات قرآن به خوبی بیندیشید و از آن عبرت بگیرید. همانا قرآن رساترین عبرت هاست .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۲۸۴.

حدیث۶۸۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَحْسِنُوا تِلاوَةَ الْقُرْآنِ فَاِنَّهُ اَنْفَعُ الْقَصَصِ وَاسْتَشْفُوا بِهِ فَاِنَّهُ شِفاءُ الصُّدُورِ.

قرآن را نیکو تلاوت کنید که سودمندترین داستانها است و از آن شفا بجویید که شفای سینه ها است .

همان ، ج ۲، ص ۶۵۷.

حدیث۶۸۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمُوا، اءَنَّهُ لَیْسَ عَلَی اءَحَدٍ بَعْدَ الْقُرْآنِ مِنْ فاقَةٍ، وَ لا لِاَحَدٍ قَبْلَ الْقُرْآنِ مِنْ غِنیً.

بدانید نه کسی را پس از قرآن تهیدستی است و نه پیش از قرآن توانگری .

نهج البلاغه ، خ ۱۷۶، ص ۱۸۲.

حدیث۶۸۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ هذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ کَما تَمَلُّ الاَبْدانُ فَابْتَغُوا لَها طَرائِفَ الْحِکَمِ.

دلها نیز همچون کالبدها خسته می گردد، برای آسایش دل ، در پی حکمت های نو و طرفه برآیید.

همان ، ح ۸۹، ص ۱۱۲۷.

حدیث۶۸۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ لِلْقُلُوبِ إقْبَالاً وَ إدْبَاراً؛ فإذَا اَقْبَلَتْ فَاحْمِلُوهَا عَلَى النَّوَافِلِ، وَ إذَا اَدْبَرَتْ فَاقْتَصِرُوا بِهَا عَلَى الْفَرَائِضِ.

دل آدمی گاه روی می آورد و گاه روی برمی تابد. چون روی آورد به مستحباتش وادارید و چون روی برتافت به واجبات بسنده کنید.

نهج البلاغه ، ح ۳۰۴، ص ۱۲۳۵ .

حدیث۶۸۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَا مِنْ اَحَدٍ اَوْدَعَ قَلْباً سُرُوراً اِلّا وَ خَلَقَ اللّهُ لَهُ مِنْ ذلِکَ السُّرُورِ لُطْفاً.

کسی که دلی را شاد کند خداوند عوض آن لطف و معنویتی را برایش می آفریند.

همان ، ح ۲۴۹، ص ۱۲۰۰.

حدیث۶۸۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلَا وَ إنَّ مِنَ الْبَلَاءِ الفَاقَةَ، وَ اَشَدُّ مِنَ الْفَاقَةِ مَرَضُ الْبَدَنِ وَ اَشَدُّ مِنْ مَرَضِ الْبَدَنِ مَرَضُ الْقَلْبِ.

آگاه باشید! فقر یکی از بلاهاست و بدتر از آن بیماری بدن است ، و از آن بدتر بیماری قلب است . [منظور امام از بیماری قلب فساد اخلاق و انحراف عقیده است .]

همان ، ح ۳۸۱، ص ۱۲۷۰.

حدیث۶۸۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

(طُوبى لِمَنْ) قَنَعَ بِالْکِفافِ وَ رَضِیَ عَنِ اللّهِ.

خوشا به حال کسی که به مقدار کفاف قناعت ورزد و از خدا راضی باشد.

نهج البلاغه ، ح ۴۱، ص ۱۱۰۸.

حدیث۶۸۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْقَناعَةُ اَبْقى عِزٍّ.

قناعت پایدارترین عزّت و شرف است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۶۳.

حدیث۶۸۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ عِزِّ النَّفْسِ لُزُومُ الْقَناعَةِ.

از نشانه های عزت نفس دوام بر قناعت است .

همان ، ج ۶، ص ۴۸ .

حدیث۶۸۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْقانِعُ ناجٍ مِنْ آفاتِ الْمَطامِعِ.

قانع از آسیب های آزمندی مصون است .

همان ، ج ۲، ص ۴۴۳.

حدیث۶۸۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِالْقَناعَةِ تَسْتَغْنُوا.

قناعت پیشه کنید تا توانگر شوید.

بحارالانوار، ج ۶۹، ص ۳۹۹.

حدیث۶۸۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْقَناعَةُ سَیْفٌ لا یَنْبُو.

قناعت شمشیری است [اقتصادی] که هرگز کُند نمی شود.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۳۴.

حدیث۶۸۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ رَضِیَ بِرِزْقِ اللّهِ لَمْ یَحْزَنْ عَلی ما فاتَهُ.

هر کس به روزی که خدا داده خشنود شود، برای آنچه از دست داده اندوهگین نگردد.

نهج البلاغه ، ح ۳۴۱، ص ۱۲۴۹.

حدیث۶۸۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلْیَکُنْ نَظَرُکَ فی عِمارَةِ الاْرْضِ اَبْلَغَ مِنْ نَظَرِکَ فِی اسْتِجْلابِ الْخَراجِ لِاَنَّ ذلِکَ لا یُدْرَکُ اِلاّبِالْعِمارَةِ.

بایـد توجه تو در آبـادانی زمین بیشتر از تلاش تو در گرفتن مالیـات (از کشاورزان) باشـد؛ زیرا دریافت مالیات جز به آبادانی زمین ممکن نمی شود.

همان ، ص ۱۰۱۳.

حدیث۶۸۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّما یُؤْتی خَرابُ الاْرْضِ مِنْ إعْوازِ اءَهْلِها وَ اِنَّما یُعْوِزُ اءَهْلُها لِاِشْرافِ اءَنْفُسِ الْوُلاةِ عَلَی الْجَمْعِ وَ سُوءِ ظَنِّهِمْ بِالْبَقاءِ وَ قِلَّةِ إِنْتِفاعِهِمْ بِالْعِبَرِ.

خرابی زمین ناشی از تنگدستی کسانی است که بر روی آن کار می کنند. کشاورزان هنگامی تنگدست گردند که والیان و دولتمردان به گردآوری مال ، روی آورده از رخدادها عبرت نگیرند.

نهج البلاغه ، ح ۳۴۱، ص ۱۰۱۴.

حدیث۶۸۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکامِلُ مَنْ غَلَبَ جِدُّهُ هَزْلَهُ.

کامل کسی است که جدّیتش بر شوخ طبعی او چیره گردد.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۶۲.

حدیث۶۸۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکَمالُ فِی الدُّنْیا مَفْقُودٌ.

تمامی کمال ها در دنیا به دست نیاید.

همان ، ج ۱، ص ۹۱.

حدیث۶۸۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْکَمالُ فی ثَلاثٍ اَلصَّبْرُ عَلَی النَّوائِبِ وَالتَّوَرُّعُ فی الْمَطالِبِ وَ اِسْعافُ الطّالِبِ.

کمال در سه چیز است : شکیبایی بر گرفتاری ها، پارسایی در خواسته ها و مهربانی با خواهندگان .

همان ، ج ۲، ص ۴۴۵.

حدیث۶۹۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ کَمالِ السَّعادَةِ السَّعْیُ فی صَلاحِ الْجُمْهُورِ.

از کمال سعادت [آدمی] تلاش در راه مصلحت توده مردم است .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۳۰.

حدیث۶۹۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

بُلُوغُ اَعْلَی الْمَنازِلِ بِغَیْرِ اسْتِحْقاقٍ مِنْ اَکْبَرِ اَسْبابِ الْهَلَکَةِ.

دستیابی به مراتب و پست های عالی بدون شایستگی ، از عوامل و اسباب هلاکت آدمی است .

شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۸۷ .

حدیث۶۹۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْحِقْدُ مَثارُ الْغَضَبِ.

کینه ، ابزار خشم است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۴۲.

حدیث۶۹۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغِلُّ داءُ الْقُلُوبِ.

بدخواهی ، درددل ها است .

همان ، ص ۱۴۹.

حدیث۶۹۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ لا تَباغَضُوا فَإِنَّهَا الْحالِقَةُ.

کینه مورزید که نابود کننده برکت ها است .

نهج البلاغه ، خ ۸۵ ص ۲۰۸ .

حدیث۶۹۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الْفِتَنِ الْحِقْدُ.

مایه فتنه ها کینه است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ح ۵۵۲۲، ص ۱۲۱.

حدیث۶۹۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ امْرَاءً... راقَبَ رَبَّهُ وَ خافَ ذَنْبَهُ.

خدای رحمت کند مردی را که خدای را در نظر گیرد و از گناه خویش بترسد.

نهج البلاغه ، خ ۷۵، ص ۱۷۴.

حدیث۶۹۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نِعْمَ عَوْنَ الْمَعاصِی الشِّبَعُ.

چه نیک یاوری است سیری بر [انجام] گناهان .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۱۶۳.

حدیث۶۹۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کُلُّ یَوْمٍ لا یُعْصَی اللّهُ فیهِ فَهُوَ عیدٌ.

هر روزی که خدا نافرمانی نشود آن روز، روز عید است .

نهج البلاغه ، ح ۴۲۰، ص ۱۲۸۶.

حدیث۶۹۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْذَرُوا الذُّنُوبَ الْمُوَرِّطَةَ.

از گناهان تباه کننده برحذر باشید.

همان ، خ ۸۲، ص ۱۹۸.

حدیث۶۹۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُذیعُ الْفاحِشَةِ کَفاعِلِها.

فاش کننده زشتی ها، همانند انجام دهنده آنها است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۱۲۵.

حدیث۶۹۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنْ كَفّاراتِ الذُّنُوبِ الْعِظامِ اِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ.

فریادرسی به ستم دیده از کفاره گناه کبیره محسوب می شود.

همان ، ص ۲۹.

حدیث۶۹۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

طُوبى لِمَنْ... يَبْكى عَلى خَطيئَتِهِ.

خوشا کسی ... که بر گناه خود بگرید.

نهج البلاغه ، خ ۱۷۵، ص ۵۷۶.

حدیث۶۹۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَرْكُ الذَّنْبِ اَهْوَنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ.

گناه نکردن آسان تر از توبه کردن است .

بحارالانوار، ج ۷۳، ص ۳۶۴.

حدیث۶۹۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنَّدَمُ عَلَى الْخَطيئَةِ يَمْحُوها.

پشیمانی از گناه ، گناه را محو می کند.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۲۵.

حدیث۶۹۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّما هَلَكَ مَنْ هَلَكَ مِمَّنْ كانَ قَبْلَكُمْ بِرُكُوبِهِمُ الْمَعاصِىَ.

هر کس پیش از شما گرفتار هلاکت شده است ، بی گمان به دلیل ارتکاب گناهان است .

نهج السعاده ، ج ۱، ص ۴۷۷.

حدیث۶۹۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَاْمَنْ عَلى نَفْسِكَ صَغيرَ مَعْصِيَةٍ فَلَعَلَّكَ مُعَذَّبٌ عَلَيْهِ.

بر گناه خُرد خویش ایمن مباش ، چه ، شاید تو را بر آن عذاب کنند.

نهج البلاغه ، خ ۱۴۰، ص ۴۲۹.

حدیث۶۹۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَشَدُّ الذُّنُوبِ مَا اسْتَخَفَّ بِهِ صَاحِبُهُ.

بدترین گناه ، همان است که گناهکار آن را سبک شمارد.

همان ، ح ۴۶۹، ص ۱۳۰۴.

حدیث۶۹۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ اَلْمَعْصِیَةُ تَمْنَعُ الْاِجابَةَ.

گناه ، مانع پذیرش دعاست .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۳۱.

حدیث۶۹۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ اذا ظَهَرَتِ الْجِنایاتُ ارْتَفَعَتِ الْبَرَکاتُ.

هر گاه جنایتها آشکار شود، برکت ها از میان می رود.

همان ، ج ۳، ص ۱۲۸.

حدیث۶۹۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۳ـ مُداوَمَةُ الْمَعاصی تَقْطَعُ الرِّزْقَ.

اصرار بر گناهان ، روزی را می بُرد.

همان ، ج ۶، ص ۱۲۷.

حدیث۶۹۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُذْکُرُوا عِنْدَ الْمَعاصی ذَهابَ اللَّذّاتِ وَ بَقاءَ التَّبِعاتِ.

هنگام ارتکاب گناه ، از بین رفتن لذت ها و باقی ماندن پیامدها را به یاد آورید.

همان ، ج ۲، ص ۲۴۵.

حدیث۶۹۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلشَّهَواتُ سُمُومٌ قاتِلاتٌ.

خواهش های نفسانی ، زهرهایی کشنده اند!

همان ، ج ۱، ص ۲۲۰.

حدیث۶۹۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا اَشْجَعَ مِنْ بَرِیء.

هیچکس مانند بیگناه شجاع نیست .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۳۷۳.

حدیث۶۹۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه یَبْتَلِی عِبادَهُ عِنْدَ الاَعْمالِ السَّیِّئَهْ بِنَقْصِ الَّثمَراتِ وَ حَبْسِ الْبَرَکاتِ وَ اِغْلاقِ خَزائِنِ الْخَیْراتِ لِیَتُوبَ تائِبٌ وَ یُقْلِعَ مُقْلِعٌ.

خداوند بندگانش را به هنگام کارهای زشت به کاهش میوه ها و دریغ داشتن برکتها و فرو بستن گنجینه های خیر دچار می سازد تا توبه کار، توبه کند و معصیت کار دل از معصیت برکَند.

نهج البلاغه ، خ ۱۴۳، ص ۴۳۳.

حدیث۶۹۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْفُجُورُ دارُ حِصْنٍ ذَلیلٍ لا یَمْنَعُ اَهْلَهُ وَ لا یُحْرِزُ مَنْ لَجاءَ اِلَیْهِ.

هرزگی جایگاهی سست و فرو ریخته است که اهلش را حراست نکند و بر پناهندگانش آغوش نگشاید.

همان ، خ ۱۵۶، ص ۴۹۴.

حدیث۶۹۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اللّه تَبارَکَ وَ تَعالی لَمْ یَرْضَ مِنْ اَوْلِیائِهِ اَنْ یُعْصی فِی الْاَرْضِ وَ هُمْ سُکُوتٌ مُذْعَنُونَ.

همانا خداوند از اولیاء خود نپسندیده است که در زمین گناه انجام گیرد و آنها همچنان ساکت و آرام باشند.

نهج السعاده ، ج ۲، ص ۲۲۶.

حدیث۶۹۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۱ـ اَلْمُؤْمِنُ مَنْ طَهَّرَ قَلْبَهُ مِنَ الدَّنِیَّهْ.

مؤ من کسی است که دل خود را از صفات پست پاک کند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۹۰.

حدیث۶۹۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

۲ـ اَلْمُؤْمِنُ مَنْ تَحَمَّلَ اَذَی النّاسِ وَ لاَ یَتَاءَذّی اَحَدٌ بِهِ.

مؤ من کسی است که آزار مردم را تحمل کند و کسی از او آزار نبیند.

همان ، ص ۱۵۳.

حدیث۶۹۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُؤْمِنُ عَفیفٌ مُقْتَنِعٌ مُتَنَزِّهٌ مُتَوَرِّعٌ.

مؤ من عفیف (بازدارنده خود از غیر حلال) دوری کننده (از محرمات) و پرهیزگار است .

همان ، ص ۳۵.

حدیث۶۹۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُؤْمِنُ کَیِّسٌ عاقِلٌ.

مؤ من هشیار و عاقل است .

همان ، ج ۱، ص ۱۸۷.

حدیث۶۹۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ بِشْرَ الْمُؤْمِنِ فی وَجْهِهِ وَ قُوَّتَهُ فی دینِهِ وَ حُزْنَهُ فی قَلْبِهِ.

شادی مؤ من در چهره ، قدرتش در دینش و اندوهش در دل اوست .

غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۰۴.

حدیث۶۹۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِذَا احْتَشَمَ الْمُؤْمِنُ اءخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ.

آن گاه که مؤ من برادر خود را خشمگین ساخت ، میان خود و او جدایی انداخت .

نهج البلاغه ، ح ۴۷۲، ص ۱۳۰۵.

حدیث۶۹۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سِبابُ الْمُؤْمِنِ فِسْقٌ.

دشنام دادن مؤ من فسق است .

تحف العقول ، ص ۲۳۴.

حدیث۶۹۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُؤْمِنُ إ ذا سُئِلَ اَسْعَفَ وَ إِذا سَاءَلَ خَفَّفَ.

هر گاه از مؤ من چیزی خواسته شود برمی آورد و چون خود چیزی بخواهد آسان می گیرد. [اصرار نمی ورزد]

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۷.

حدیث۶۹۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِلْمُؤْمِنِ ثَلاثُ ساعاتٍ: فَساعَةٌ یُناجی فِیها رَبَّهُ، وَ ساعَةٌ یَرُمُّ مَعاشَهُ، وَ ساعَةٌ یُخَلّی بَیْنَ نَفْسِهِ وَ بَیْنَ لَذَّتِها فِیما یَحِلُّ وَ یَجْمُلُ.

مؤ من را سه ساعت است : ساعتی که در آن با پروردگارش به راز و نیاز است و ساعتی که در آن زندگانی خود را کارساز است و ساعتی که در حلال و نیکو با لذّت نفس دمساز است .

نهج البلاغه ، ح ۳۸۲، ص ۱۲۷۱.

حدیث۶۹۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اِنّی لَعَلی بَیِّنَةٍ مِنْ رَبّی وَ مِنْهاجٍ مِنْ نَبِیّی ، وَ اِنّی لَعَلَی الطَّریقِ الْواضِحِ.

همانا من بر دلیل روشن پروردگارم و بر راه آشکار پیامبر راه می روم و در راهی روشن قرار دارم .

همان ، خ ۹۶، ص ۲۸۶.

حدیث۶۹۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ ذلِکَ زَمانٌ لا یَنْجُو فیهِ اِلّا کُلُّ مُؤْمِنٍ نُوَمَةٍ. اِنْ شَهِدَ لَمْ یُعْرَفْ وَ اِنْ غابَ لَمْ یُفْتَقَدْ.

[از روزگار نیامده ای سخن می گویم] و آن زمانی است که جز مؤ من ناب و نایاب و گمنام را، راه نجاتی نخواهد بود. هم او که چون به صحنه درآید کسی او را نشناسد، و اگر نباشد، کسی سراغش را نگیرد.

همان ، خ ۱۰۲، ص ۳۰۵.

حدیث۶۹۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذا نَظَرَ اعْتَبَرَ.

مؤ من هرگاه بنگرد، پند گیرد.

تحف العقول ، ص ۲۳۵.

حدیث۶۹۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ شَكَا الْحَاجَةَ إِلَى مُؤْمِنٍ. فَكَاءَنَّهُ شَكَاهَا إِلَى اللّهِ؛ وَ مَنْ شَكَاهَا إِلَى كافِرٍ، فَكَاءَنَّمَا شَكَا اللّهَ.

کسی که حاجت خود را نزد مؤ منی برد، گویا نزد خدا برده و کسی که نزد کافری برد گویی از خدایش شکایت کرده .

نهج البلاغه ، ح ۴۱۹، ص ۱۲۸۶.

حدیث۶۹۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَوَدَّةُ اَقْرَبُ رَحِمٍ.

مهربانی کردن نزدیکترین خویشاوندی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۰۳.

حدیث۶۹۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

يَهْلِكُ فِيَّ رَجُلَانِ: مُحِبٌّ مُفْرِطٌ وَ بَاهِتٌ مُفْتَرٍ.

دو تن درباره من تباه گردیدند؛ دوستی که از حد بگذراند و دروغ بافنده ای که از آنچه در من نیست ، سخن راند.

نهج البلاغه ، ح ۴۶۱، ص ۱۳۰۱.

حدیث۶۹۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلرِّفْقُ اَخُو الْمُؤْمِنِ.

مدارا برادر مؤ من است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۴۰.

حدیث۶۹۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لِنْ لِمَنْ غالَظَكَ فَاِنَّهُ يُوشَكُ اَنْ يَلِينَ لَكَ.

در برابر درشتخویی دیگران ، نرمی را پیشه خود ساز که بدون تردید او نیز به نرمخویی در برابر تو خواهد پرداخت .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۳.

حدیث۶۹۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلرِّفْقُ یُیَسِّرُ الصِّعابَ وَ یُسَهِّلُ شَدیدَ الاَسْبابِ.
مدارا سختیها را آسان می کند و اسباب را هموار می سازد.
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۵.

حدیث۶۹۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِخْلِطِ الشِّدَّهَ بِرِفْقٍ وَارْفُقْ ما کانَ الرِّفْقُ اءَوْفَقَ.
شـدت را بـا نـرمـی درآمیـز و مهربانی کن (البته) تا زمانی که نرمی و مهربانی موافق تر برای پیشبرد کار باشد.
همان ، ص ۲۰۴.

حدیث۶۹۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلرِّفْقُ یُؤَدّی اِلَی السِّلْمِ.
نرمی و مدارا کردن با مردم ، موجب آشتی می شود.
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۲۷.

حدیث۶۹۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِذا کانَ الرِّفْقُ خُرْقاً، کانَ الْخُرْقُ رِفْقاً.
جایی که مدارا درشتی به حساب آید، به جای مدارا درشتی باید.
نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۱.

حدیث۶۹۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ ظَنَّ بِکَ خَیْراً فَصَدِّقْ ظَنَّهُ.
کسی که به تو حسن ظنّ دارد گمان او را [با نیکویی در کار] تصدیق کن .
همان ، ح ۲۴۰، ص ۱۱۹۵.

حدیث۶۹۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ جَعَلَ الْمِراءَ ديناً لَمْ يُصْبِحْ لَيْلُهُ.

آن كه جدال پيشه كند، شبش صبح نشود.

همان ، ح ۳۰، ص ۱۱۰۲.

حديث۶۹۵۰

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

(سَلْ) عَنِ الْجارِ قَبْلَ الدّارِ.

پيش از خانه از همسايه بپرس .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۶.

حديث۶۹۵۱

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيْسَ بَلَدٌ بِاَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ خَيْرُ الْبِلادِ ما حَمَلَكَ.

شهرى تو را از شهر ديگر بهتر نيست . بهترين شهرها آن است كه زندگيت را هموار كند.

همان ، ح ۴۳۴، ص ۱۲۹۱.

حديث۶۹۵۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِنَّهُ لا يَضِلُّ مَنْ هَداهُ وَ لا يَئِلُ مَنْ عاداهُ وَ لا يَفْتَقِرُ مَنْ كَفاهُ.

خدا هر كه را راه نمايد، گمراه نباشد و دشمنش را كسى پناه نباشد و آن را كه او كارگزار شد، نيازى [به مال و جاه] نباشد.

همان ، خ ۲، ص ۴۱.

حديث۶۹۵۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

رَحِمَ اللّهُ امْرَاءً... اَخَذَ بِحُجْزَةِ هادٍ فَنَجا.

خدا بيامرزد مردى را كه در پى راهنمايى افتاد و نجات يافت .

همان ، خ ۷۵، ص ۱۷۴.

حديث۶۹۵۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لَيْسَ طالِبُ الدّينِ مَنْ خَبَطَ اَوْ خَلَطَ.

كسى كه در اشتباه يا تحيّر بسر مى برد، طالب دين نيست .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۱۶.

حدیث۶۹۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّ اللّه سُبْحانَهُ لَمْ یَخْلُقْکُمْ عَبَثاً وَ لَمْ یَتْرُکْکُمْ سُدًی ، وَ لَمْ یَدَعْکُمْ فی جَهالَةٍ وَ لا عَمیً. قَدْ سَمَّیَ ءاثارَکُمْ وَ عَلِمَ اَعْمالَکُمْ وَ کَتَبَ ءاجالَکُمْ وَ اَنْزَلَ عَلَیْکُمُ الْکِتابَ تِبْیاناً لِکُلِّ شَیْءٍ.

خداوند سبحان شما را پوچ نیافریده است و بی هدف رهایتان نکرده ، و در نادانی و نابینایی ، به خویشتنتان وانهاده است . تمامی آثار وجودیتان را با نام و نشانی مشخص ضبط کرده ، به اعمالتان آگاه است و اجل هاتان را رقم زده است . شما را کتابی فرو فرستاده که روشنگر همه چیز است .

همان ، خ ۸۵.

حدیث۶۹۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ واتَرَ اِلَیْهِمْ اَنْبِیاءَهُ، لِیَسْتَاءْدُوهُمْ میثاقَ فِطْرَتِهِ.

و پی در پی رسولان خود را به سوی آنان فرستاد تا پیمان فطرت را از آنان مطالبه نمایند.

همان ، خ ۱، ص ۳۳.

حدیث۶۹۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُرْتابُ لا دینَ لَهُ.

فرد شکّاک دین ندارد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۲۵۲.

حدیث۶۹۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ قَدْ تَوَکَّلَ اللّهُ لاَهْلِ هذا الدّینِ بِاِعْزازِ الْحَوْزَةِ، وَ سَتْرِ الْعَوْرَةِ.

خدای ضمانت کرده است که حدود و نواحی اهل اسلام را عزّت بخشد و عیوبشان را پوشیده بدارد.

نهج البلاغه ، خ ۱۳۴، ص ۱۳۵.

حدیث۶۹۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَمَنْ یَبْتَغِ غَیْرَ الْاِسْلامِ دِیناً تَتَحَقَّقْ شِقْوَتُهُ.

پس هر که جز اسلام دینی را پیروی کند، به یقین بدبخت است .

همان ، خ ۱۶۰، ص ۵۱۴.

حدیث۶۹۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِسْتَعِدُّوا لِلْمَسیرِ اِلی قَوْمٍ حَیاری عَنِ الْحَقِّ لا یُبْصِرُونَهُ وَ مُوزَعینَ بِالْجَوْرِ لا یَعْدِلُونَ بِهِ جُفاةٍ عَنِ الْکِتابِ، نُکُبٍ عَنِ الطَّریقِ!.
برای حرکت به سوی کسانی آماده شوید که در شناخت حق سرگردان اند و بینشی ندارند، در باتلاق تجاوز فرومانده اند و خلاصی نمی یابند، از کتاب فاصله گرفته اند و از راه بیرون افتاده اند.
همان ، خ ۱۲۵، ص ۳۸۷.

حدیث۶۹۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ ماتَ مِنْکُمْ عَلی فِراشِهِ وَ هُوَ عَلی مَعْرِفَةِ حَقِّ رَبِّهِ وَ حَقِّ رَسُولِهِ وَ اَهْلِ بَیْتِهِ ماتَ شهیداً، وَ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَی اللّهِ.
هر کس از شما در حالی که حق پروردگار و حق پیامبر(ص) و حق اهل بیت پیامبرش را شناخته باشد در بستر بمیرد، شهید از دنیا رفته و مزد او با خداست .
نهج البلاغه ، خ ۲۳۲، ص ۷۶۵.

حدیث۶۹۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلرّائِحُ اِلَی اللّهِ کَالظَّمْئانِ یَرِدُ الْمآءَ.
آن که به سوی خدا روی نماید چون تشنه ای است که به آب درآید.
همان ، خ ۱۲۴، ص ۳۸۳.

حدیث۶۹۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاللّهِ لَا بْنُ اَبی طالِبٍ آنَسُ بِالْمَوْتِ مِنَ الطِّفْلِ بِثَدْیِ اُمِّهِ.
به خدا سوگند که انس پسر ابی طالب به مرگ ، بیش از انسی است که نوزاد به پستان مادرش دارد.
همان ، خ ۵، ص ۵۷.

حدیث۶۹۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّ اَکْرَمَ الْمَوْتِ الْقَتْلُ.
گرامی ترین مرگها کشته شدن ـ در راه خدا ـ است .
همان ، خ ۱۲۲، ص ۳۸۰.

حدیث۶۹۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنِ ارْتَقَبَ الْمَوْتَ سارَعَ إِلَی الْخَیْراتِ.

آن که مرگ را چشم داشت ، در کارهای نیک پای پیش گذاشت .

نهج البلاغه ، ح ۳۰، ص ۱۰۹۹.

حدیث۶۹۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَوْتُ فِی حَیاتِکُمْ مَقْهُورینَ وَالْحَیاةُ فی مَوْتِکُمْ قاهِرینَ.

مرگ و نابودی ، در زندگی تواءم با شکست و زندگی ، در مرگ سرخ و پیروزی آفرین شما است .

همان ، خ ۵۱، ص ۱۳۸.

حدیث۶۹۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءَلا فَاذْکُرُوا هَادِمَ اللَّذّاتِ وَ مُنَغِّصَ الشَّهَوات وَ قَاطِعَ الْاُمْنِیّات عِنْدَ الْمُسَاوَرَةِ لِلاَعْمَالِ الْقَبِیحَةِ.

هان ! آنگاه که به کارهای زشت شتاب می آرید، بر هم زننده لذّت ها، تیره کننده شهوت ها و برنده آرزوها را به یاد آرید.

همان ، خ ۹۸، ص ۲۹۳.

حدیث۶۹۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ اَکْثَرَ مِنْ ذِکْرِ الْمَوْتِ رَضِیَ مِنَ الدُّنْیا بِالْیَسیرِ.

هر که مرگ را بسیار یاد نماید، به اَندک از دنیا خشنود باشد.

همان ، ح ۳۴۱، ص ۱۲۵۰.

حدیث۶۹۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمَکْرُ بِمَنِ ائْتَمَنَکَ کُفْرٌ.

به کار بردن حیله درباره کسی که به تو اطمینان کرده کفر [و ناسپاسی] است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۰۵.

حدیث۶۹۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما كُلّ مَفْتُونٍ يُعاتَبُ.

هر فریب خورده را سرزنش نتوان کرد.

نهج البلاغه ، ح ۱۵، ص ۱۰۹۴.

حدیث۶۹۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالْمَغْبُونُ مَنْ غَبَنَ نَفْسَهُ. وَالْمَغْبُوطُ مَنْ سَلِمَ لَهُ دينُهُ.

مغبون واقعی کسی است که خود را مغبون سازد. و آن کس مورد غبطه خواهد بود که دینش سالم بماند.

همان ، خ ۸۵، ص ۲۰۸.

حدیث۶۹۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ اَغَشَّ النّاسِ اَغَشُّهُمْ لِنَفْسِهِ وَ اَعْصاهُمْ لِرَبِّهِ.

خیانتکارترین مردم ، خیانتکارترین آنها به خویشتن و نافرمان ترینشان به پروردگار است .

غررالحکم ، ص ۲۴۰.

حدیث۶۹۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغِشُّ يَكْسِبُ الْمَسَبَّةَ.

فریبکاری [و غشّ در معامله] سبب بدگویی است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۶۲.

حدیث۶۹۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْغَشُوشُ لِسانُهُ حُلْوٌ وَ قَلْبُهُ مُرٌّ.

فریبکار زبانی شیرین و دلی تلخ دارد.

همان ، ج ۲، ص ۶.

حدیث۶۹۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ ابْتَلاَهُ اللّهُ بِكِبَارِهَا.

آن که مصائب کوچك را بزرگ شمارد، خداوند او را به مصیبت های بزرگ مبتلا می سازد.

نهج البلاغه ، ح ۴۴۰، ص ۱۲۹۳.

حدیث۶۹۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَنْزِلُ الْمَثُوبَةُ عَلی قَدْرِ الْمُصِیبَةِ.

ثواب به اندازه مصیبت [به مصیبت زده] داده می شود.

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۲۸۰.

حدیث۶۹۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُشاوَرَةُ راحَةٌ لَکَ وَ تَعَبٌ لِغَیْرِکَ.

مشورت کردن ، آسایش تو و زحمت دیگران است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۶۶.

حدیث۶۹۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شاوِرْ قَبْلَ اءَنْ تَعْزِمَ.

پیش از تصمیم ، مشورت کن .

همان ، ج ۴، ص ۱۷۹.

حدیث۶۹۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

خَیْرُ مَنْ شاوَرْتَ ذَوُو النُّهی وَالْعِلْمِ وَ اُولُو التَّجارِبِ وَالْحَزْمِ.

بهترین کسان برای مشورت ، صاحبان خرد و دانش و افراد با تجربه و دوراندیش هستند.

همان ، ج ۳، ص ۴۲۸.

حدیث۶۹۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِسْتَشِرِ عَدُوَّکَ الْعاقِلَ وَاحْذَرْ رَاءْیَ صَدیقِکَ الْجاهِلَ.

با دشمن عاقل مشورت کن اما از راءی دوست نادان بپرهیز.

همان ، ج ۲، ص ۲۳۶.

حدیث۶۹۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلشِّرْكَةُ فِى الرَّاءْىِ تُؤَدّى اِلَى الصَّوابِ.

شركت در راءى (مشورت كردن) به خير و صواب مى انجامد.

شرح غررالحكم ، ج ۲، ص ۸۷.

حديث۶۹۸۲

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا مُظاهَرَةَ اَوْثَقُ مِنَ الْمُشاوَرَةِ.

پشتوانه اى محكم تر از مشورت كردن نيست .

نهج البلاغه ، ح ۱۰۹، ص ۱۱۳۹.

حديث۶۹۸۳

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اءَفْضَلُ النّاسِ رَاءْياً مَنْ لا يَسْتَغْنى عَنْ رَاءى مُشيرٍ.

بهترين شخص در نظر دادن كسى است كه از نظريه مشاور احساس بى نيازى نكند.

شرح غررالحكم ، ج ۲، ص ۴۲۹.

حديث۶۹۸۴

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

لا نَدِمَ مَنِ اسْتَشارَ.

آن كس كه مشورت كند پشيمان نشود.

تحف العقول ، ص ۲۲۹.

حديث۶۹۸۵

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّاءْىَ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدْ مِنْهُ الصَّوابُ.

بعض نظريه را با بعضى بياميزيد (و به يكديگر عرضه كنيد) تا راءى خوب و پسنديده به دست آيد.

شرح غررالحكم ، ج ۲، ص ۲۶۶.

حديث۶۹۸۶

اميرالمؤمنين على عليه السلام :

اَلْاِسْتِشارَةُ عَيْنُ الْهِدايَةِ.

مشورت با ديگران سرچشمه هدايت [و رهيابى] است .

شرح غررالحكم ، ج ۱، ص ۲۵۶.

حدیث۶۹۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِنَّمَا النَّاسُ مَعَ الْمُلُوكِ وَالدُّنْيا إِلا مَنْ عَصَمَ اللّهُ.
مردم معمولاً با سلاطین و دنیا هستند؛ مگر کسی که خداوند او را محفوظ دارد.
نهج البلاغه ، خ ۲۰۱، ص ۶۶۶.

حدیث۶۹۸۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلنّاسُ كالشَّجَرِ شَرابُهُ واحِدٌ وَ ثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ.
مردمان همانند درختند. آبش یکی و میوه اش گوناگون .
شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۵۳۶.

حدیث۶۹۸۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَللّهَ اَللّهَ فِى الطَّبَقَةِ السُّفْلى ... وَاجْعَلْ لَهُمْ قِسماً مِنْ بَيْتِ مالِكَ وَ قِسْماً مِنْ غَلاّتِ صَوا فِى الْاِسْلامِ فى كُلِّ بَلَدٍ.
خدا را! خدا را! در طبقه پایین از مردم در نظر آرید... و بخشی از بیت المال و بخشی از غله های زمین های خالص را در هر شهر به آنان واگذار.
نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۱۰۱۹.

حدیث۶۹۹۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اِرْضَ مِنَ النّاسِ بِما تَرْضاهُ لَهُمْ مِنْ نَفْسِكَ.
از [برخورد] مردمان خرسند باش به همان نسبت که دوست داری مردم از برخورد تو خرسند شوند.
همان ، ن ۳۱، ص ۹۲۱.

حدیث۶۹۹۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خالِطُوا النّاسَ مُخالَطَةً إِنْ مِتُّم مَعَها بَكَوْا عَلَيْكُمْ وَ إِنْ عِشْتُمْ حَنُّوا اِلَيْكُمْ.
با مردم چنان معاشرت کنید که اگر مردید بر شما بگریند و اگر زنده ماندید به شما مهربانی ورزند.
همان ، ح ۹، ص ۱۰۹۲.

حدیث۶۹۹۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْفُحْشُ وَالتَّفَحُّشُ لَیسا مِنَ الْاِسْلامِ.

فحش دادن و ناسزا گویی به یکدیگر از (فرهنگ) اسلام نیست .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۹۰.

حدیث۶۹۹۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فا اَفْحَشَ کَریمٌ قَطُّ.

جوانمرد هرگز ناسزا نگوید.

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۵۴.

حدیث۶۹۹۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُوصیکُما وَ جَمیعَ وَلَدی وَ اَهْلی وَ مَنْ بَلَغَهُ کِتابی بِتَقْوَی اللّهِ وَ نَظْمِ اَمْرِکُمْ.

من شما ـ حسن و حسین ! ـ و همه فرزندان و خانواده ام و هر کسی را که این نوشته ام به او برسد به ترس از خدا و رعایت نظم کارتان سفارش می کنم .

نهج البلاغه ، ن ۴۷، ص ۹۷۷.

حدیث۶۹۹۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِحْذَرُواْ نِفارَ النِّعَمِ فَما کُلُّ شارِدٍ بِمَرْدُودٍ.

از دست در رفتن نعمتها به ترسید که هر رمیده ای برنمی گردد.

همان ، ح ۲۳۸، ص ۱۱۹۵.

حدیث۶۹۹۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ عاشَ فَعَلَیْهِ رِزْقُهُ.

کسی که زندگی می کند، رزق و روزیش با خداست .

همان ، خ ۱۰۸، ص ۳۲۶.

حدیث۶۹۹۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ تَعالی فی کُلِّ نِعْمَةٍ حَقّاً، فَمَنْ اَدّاهُ زادَهُ مِنْها، وَ مَنْ قَصَّرَ فیهِ خاطَرَ بِزَوالِ نِعْمَتِهِ.

خداوند را در هر نعمتی حقّی است . هر کس از عهده آن برآید خدا نعمتش را بر او بیافزاید و هر که نسبت به آن کوتاهی کند، خود را در خطر زوال آن قرار داده است .

نهج البلاغه ، ح ۲۳۶، ص ۱۱۹۴.

حدیث۶۹۹۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اُذْكُرْ مَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ اِنْتِقالَها.

به یاد داشته باش که هر نعمتی (روزی) از کف می رود.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۲۸.

حدیث۶۹۹۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنِّعَمُ يَسْلُبُهَا الْكُفْرانُ.

کفران نعمت ، نعمتها را زایل می کند.

همان ، ج ۱، ص ۲۱۶.

حدیث۷۰۰۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَقَلُّ ما يَلْزَمُكُمْ لِلّهِ سُبْحانَهُ اَنْ لا تَسْتَعينُواْ بِنِعَمِهِ عَلى مَعاصيهِ.

کمترین کاری که در پیشگاه خداوند بر شما واجب است آن است که از نعمت هایش در نافرمانی او مدد نجویید.

نهج البلاغه ، ح ۳۲۲، ص ۱۲۴۲.

از۷۰۰۱تا۷۰۸۷

حدیث۷۰۰۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنِّفاقُ اَخُو الشِّرْكِ.

نفاق ، برادر شرك به [خداوند] است .

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۳۰.

حدیث۷۰۰۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنِّفاقُ مَبْنِيٌّ عَلَى الْمَيْنِ.

پایه نفاق بر دروغ گذاشته شده است .

همان ، ص ۳۰۲.

حدیث۷۰۰۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلنِّفاقُ تَوْاءَمُ الْکُفْرِ.

دورویی همزادِ کفر است .

همان ، ص ۱۹۲.

حدیث۷۰۰۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اءُحَذِّرُکُمْ اءَهْلَ النِّفَاقِ، فَإِنَّهُمُ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ وَالزَّالُّونَ الْمُزِلُّونَ یَتَلَوَّنُونَ اءَلْوَاناً وَ یَفْتَنُّونَ افْتِنَاناً... .

ای مردم ! من شما را از منافقان برحذر می دارم زیرا آنها گمراه و گمراه کننده اند خطا کار و خطاانداز‌ند، به رنگهای گوناگون بیرون می آیند و از هر وسیله ای برای فریفتن و در هم شکستن دیگران استفاده می کنند... .

نهج البلاغه ، خ ۱۸۵، ص ۶۲۱.

حدیث۷۰۰۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْمُنافِقُ لِسانُهُ یَسُرُّ وَ قَلْبُهُ یَضُرُّ.

منافق ، زبانش شادمان می کند و دل او زیان می رساند.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۴۰۶.

حدیث۷۰۰۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یَتَوَصَّلُونَ اِلَی الطَّمَعِ بِالْیَاءْسِ لِیُقِیمُوا بِهِ اَسْواقَهُمْ، وَ یُنْفِقُوا بِهِ اَعْلاقَهُمْ.

[منافقان و زاهد مآبان] با تظاهر به نومیدی ، به طمع راه می جویند تا بدان ، بازارهای نفاق خویش را بر پا نگه دارند و کالاهاشان را ترویج کنند.

نهج البلاغه ، خ ۱۸۵، ص ۶۲۱.

حدیث۷۰۰۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللّهَ اَللّهَ فِی الصَّلاةِ فَاِنَّها عَمُودُ دِینِکُمْ.

خدا را! خدا را! درباره نماز، که ستون دین شماست .

همان ، ن ۴۷، ص ۹۷۸.

حدیث۷۰۰۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَرَضَ اللّهُ سُبْحانَهُ... اَلصَّلاةَ تَنْزیهاً عَنِ الْکِبْرِ.

خداوند سبحان نماز را برای پرهیز از خود بزرگ بینی واجب کرده است .

همان ، ح ۲۴۴، ص ۱۱۹۷.

حدیث۷۰۰۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلصَّلوةُ حِصْنُ الرَّحْمنِ وَ مِدْحَرَةُ الشَّیْطانِ.

نماز قلعه خدای مهربان و وسیله دور کردن شیطان است .

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۱۶۶.

حدیث۷۰۱۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

تَعاهَدُوا اءَمْرَ الصَّلاةِ وَ حافِظُوا عَلَیْها وَاسْتَکْثِرُوا مِنْها وَ تَقَرَّبُوا بِها فَإِنَّها کانَتْ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ کِتاباً مَوْقُوتاً.

امر نماز را بر پا دارید و نگاهبانش باشید. آن را فراوان بگزارید و بدان وسیله تقرب جویید، چرا که نماز واجبی است بر مؤ منان با وقت معین شده .

نهج البلاغه ، خ ۱۹۰، ص ۶۴۳.

حدیث۷۰۱۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاعْلَمْ اَنَّ کُلَّ شَیْءٍ مِنْ عَمَلِکَ تَبَعٌ لِصَلوتِکَ.

بدان که ریز و درشت کارهایت تابع نماز تو است .

همان ، ن ۲۷، ص ۸۸۸.

حدیث۷۰۱۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا صَلاةَ لِجارِ الْمَسْجِدِ اِلاّ فِی الْمَسْجِدِ.

برای همسایه مسجد نماز [کامل] نیست مگر در مسجد.

بحارالانوار، ج ۸۳، ص ۳۷۹.

حدیث۷۰۱۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اءُحاجُّ النّاسَ یَوْمَ الْقِیامَةِ بِسَبْعٍ: إِقامِ الصَّلاةِ وَ ایتاءِ الزَّکاةِ وَالاَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْیِ عَنِ الْمُنْکَرِ وَالْقِسْمِ بِالسَّوِیَّةِ وَالْعَدْلِ فِی الرَّعِیَّةِ وَ اِقامِ الْحُدُودِ.
روز قیامت در مورد هفت چیز از مردم بازخواست می کنم : اقامه نماز، پرداخت زکات ، امر به معروف و نهی از منکر، تقسیم بیت المال بطور مساوی ، رعایت عدالت در میان مردم و اجرای حدود الهی .
بحارالانوار ، ج ۴۱، ص ۱۰۶.

حدیث۷۰۱۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
عَلی قَدْرِ النِّیَّةِ تَکُونُ مِنَ اللّهِ الْعَطِیَّةُ.
عطیّه الهی به اندازه نیّت هر فرد است .
شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۳۱۶.

حدیث۷۰۱۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَنْ کانَ غَرَضُهُ الْباطِلَ لَمْ یُدْرِکِ الْحَقَّ وَ لَوْ کانَ اَشْهَرَ مِنَ الشَّمْسِ.
کسی که نیت باطل داشته باشد حق را درنمی یابد، اگر چه حق از خورشید مشهورتر و روشن تر باشد!
همان ، ج ۵، ص ۴۲۳.

حدیث۷۰۱۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَالْجُنُودُ بِاِذْنِ اللّهِ حُصُونُ الرَّعِیَّةِ وَ زَیْنُ الْوُلاةِ وَ عِزُّالدّینِ وَ سُبُلُ الاَمْنِ وَ لَیْسَ تَقُومُ الرَّعِیَّةُ اِلاّبِهِمْ.
پس سپاهیان به اذن خدا دژهای استوار ملّت ، و زینت زمامداران و مایه عزت دین و امنیت راه ها هستند. و مردم جز به وجود آنان قوام نمی یابند.
نهج البلاغه ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۳.

حدیث۷۰۱۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
خُذُوا لِلْحَرْبِ اُهْبَتَها وَ اَعِدُّوا لَها عُدَّتَها، وَاسْتَشْعِرُوا الصَّبْرَ فَاِنَّهُ، اَدْعی اِلَی النَّصْرِ.
آماده جنگ باشید، نیرو گرد آورید و شعارتان را شکیبایی قرار دهید که پیروزی آفرین است .
همان ، خ ۲۶، ص ۹۲.

حدیث۷۰۱۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَیْنَ الْمـانِعُ لِلذِّمـارِ، وَالْغـائِرُ عِـنْدَ نُزُولِ الْحَقـائِقِ مِـنْ اَهْلِ الْحِفاظِ؟ اَلْعارُ وَراءَکُمْ وَالْجَنَّةُ اءمامَکُمْ.
کجاست آزاد مردی که به حمایت مردم خویش برخیزد و غیرتمندی که هنگام نزول بلا بستیزد؟ ننگ را پشت سر و بهشت را پیش رو دارید.
همان ، خ ۱۷۰، ص ۵۵۳.

حدیث۷۰۱۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَإِذَا نَزَلْتُمْ بِعَدُوٍّ اءَوْ نَزَلَ بِکُمْ فَلْیَکُنْ مُعَسْکَرُکُمْ فی قُبُلِ الاْشْرافِ اءَوْ سِفاحِ الْجِبالِ، اءَوْ اءَثْناءِ الاْنْهارِ کَیْما یَکُونَ لَکُمْ رِدْءاً وَ دُونَکُمْ مَرَدّاً.
چون هنگامی که بر سر [سپاه] دشمن فرود آمدید یا دشمن بر سر شما فرود آمد، لشگرگاهتان را برفراز بلندی ها، یا دامنه کوه ها، یا بین رودخانه ها قرار دهید تا شما را پناه و دشمن را مانعی بر سر راه بُود.
نهج البلاغه ، ن ۱۱، ص ۲۷۸.

حدیث۷۰۲۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
تَزُولُ الْجِبالُ وَ لا تَزُلْ! عَضَّ عَلی ناجِذِکَ، اَعِرِ اللّهَ جُمْجُمَتَکَ، تِدْ فِی الاْرْضِ قَدَمَکَ.
اگر کوه ها متزلزل شوند تو تکان مخور، دندان ها را به هم فشار ده ، سر را به خدا عاریت ده ، قدمهایت را بر زمین میخکوب کن .
همان ، خ ۱۱، ص ۶۲.

حدیث۷۰۲۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَوَلِّ مِنْ جُنُودِکَ اءَنْصَحَهُمْ فی نَفْسِکَ لِلّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِاِمامِکَ وَ اءَنْقاهُمْ جَیْباً... ثُمَّ تَفَقَّدْ مِنْ اءُمُورِهِمْ ما یَتَفَقَّدُهُ الْوالِدانِ مِنْ وَلَدِهِما.
پس از سپاهیان خود کسی را بگمار که خیرخواهی او برای خدا و رسول و امام تو بیشتر باشد و دامن او پاکتر. سپس در کارهای آنان چنان بیندیش که پدر و مادر درباره فرزند خویش می نگرند.
همان ، ن ۵۳، ص ۱۰۰۵.

حدیث۷۰۲۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
آفَةُ الْجُنْدِ مُخالَفَةُ الْقادَةِ.

آفت لشکر مخالفت کردن با دستور فرمانده است .

شرح غررالحکم ، ج ۳، ص ۱۰۳.

حدیث۷۰۲۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

لا تَبْطَرَنَّ بِالظَّفَرِ فَاِنَّکَ لا تَأْمَنُ ظَفَرَ الزَّمانِ بِکَ.

از پیروزی سرمست مشو، چرا که از پیروزی زمانه در امان نیستی .

همان ، ج ۶، ص ۲۹۱.

حدیث۷۰۲۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَالْزَمُوا السَّوادَ الاَعْظَمَ فَاِنَّ یَدَ اللّهِ مَعَ الْجَماعَةِ وَ اِیّاکُمْ وَالْفُرْقَةَ.

همراه توده مردم باشید زیرا دست خدا با جمعیت است و از جدایی و پراکندگی بپرهیزید.

نهج البلاغه ، خ ۱۲۷، ص ۳۸۰.

حدیث۷۰۲۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلْزِمُوا الْجَماعَةَ وَاجْتَنِبُوا الْفُرْقَةَ.

به جماعت روی آورید و از تفرقه و جدایی بپرهیزید.

شرح غررالحکم ، ج ۲، ص ۲۴۰.

حدیث۷۰۲۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ اِنّی وَاللّهِ لَاَظُنُّ اَنَّ هؤُلاءِ القَوْمَ سَیُدالُونَ مِنْکُمْ بِاجْتِماعِهِمْ عَلی باطِلِهِمْ وَ تَفَرُّقِکُمْ عَن حَقِّکُمْ.

به خدا سوگند من یقین دارم که آنان (مزدوران معاویه)، به دلیل اتحادشان بر باطل و تفرقه شما بر حق ، به زودی بر شما مسلط خواهند شد.

نهج البلاغه ، خ ۲۵، ص ۸۹.

حدیث۷۰۲۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

سَبَبُ الْفُرْقَةِ الاِْخْتِلافُ.

اختلاف [نظر] به جدایی می انجامد.

شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۳۰۷.

حدیث۷۰۲۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عَمَرَتِ الْبُلْدانُ بِحُبِّ الْاَوْطانِ.

شهرها با وطن دوستی آباد می شوند.

تحف العقول ، ص ۲۲۹.

حدیث۷۰۲۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَللّهَ، اَللّهَ فی جیرانِکُمْ فَاِنَّهُمْ وَصِیَّهُ نَبِیِّکُمْ.

خدا را! خدا را! درباره همسایگانتان که آنها مورد سفارش پیامبرتان می باشند.

نهج البلاغه ، ن ۴۷، ص ۹۷۷.

حدیث۷۰۳۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مِنَ الْمُرُوَّهِ تَعَهُّدُ الْجیرانِ.

رسیدگی به همسایگان از نشانه های مروت و انسانیّت است .

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۱۶.

حدیث۷۰۳۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صُحْبَهُ الْوَلِیِّ اللَّبیبِ حَیاهُ الرُّوحِ.

همنشینی با دوست خردمند، حیاتبخش روح است .

همان ، ج ۴، ص ۲۰۶.

حدیث۷۰۳۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجالَسَهُ الْاَشْرارِ تُورِثُ سُوءَ الظَّنِّ بِالْاَخْیارِ.

همنشینی با بدان ، موجب بدگمانی به نیکان است .

بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۱۹۷.

حدیث۷۰۳۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قارِنْ اَهْلَ الْخَیْرِ تَکَنْ مِنْهُمْ وَ بایِنْ اَهْلَ الشَّرِّ تَبِنْ عَنْهُمْ.

با نیکوکاران بپیوند تا از ایشان باشی و از بدان دوری گزین تا از آنان نشوی .

نهج البلاغه ، ن ۳۱، ص ۹۳۰.

حدیث۷۰۳۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صاحِبُ السُّوءِ قِطْعَةٌ مِنَ النّارِ.

همنشین بد پاره ای از آتش است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۲۰۱.

حدیث۷۰۳۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

صُحْبَةُ الاْشْرارِ تَکْسِبُ الشَّرَّ.

همنشینی با بدان ، بدی می آورد.

همان ، ج ۴، ص ۲۰۵.

حدیث۷۰۳۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَاِنَّ الصّاحِبَ مُعْتَبَرٌ بِصاحِبِهِ.

هر کس را از همصحبت او توان شناخت .

نهج البلاغه ، ن ۶۹، ص ۱۰۶۹.

حدیث۷۰۳۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مُجالَسَةُ اءَهْلِ الْهَوَی مَنْسَاةٌ لِلْاِیمانِ وَ مَحْضَرَةٌ لِلشَّیْطانِ.

همنشینی با هواپرستان ایمان را به دست فراموشی می سپارد و شیطان را به حضور می کشاند.

همان ، خ ۸۶، ص ۲۰۸.

حدیث۷۰۳۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

کَفی بِالصُّحْبَةِ اخْتِباراً.

برای آزمودن (افراد) همنشینی ، کافی است .

شرح غررالحکم ، ج ۴، ص ۵۷۵.

حدیث۷۰۳۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
ما تَاءَكَّدَتِ الْحُرْمَةُ بِمِثْلِ الْمُصاحَبَةِ وَالْمجاوَرَةِ.
(رعایت) حرمت هیچ چیز به مانند حرمت همراهی (رفاقت) و همسایگی تاءکید نشده است .
همان ، ج ۶، ص ۶۵.

حدیث۷۰۴۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْاُنْسُ فی ثَلاثَةٍ: اَلزَّوْجَةُ الْمُوافِقَةُ وَالْوَلَدُ الصّالِحُ وَالاَخُ الْمُوافِقُ.
اُنس و الفت در سه چیز است : همسری که موافق راءی انسان باشد، فرزندی که صالح باشد و برادری که موافق راءی باشد.
همان ، ج ۲، ص ۱۴۱.

حدیث۷۰۴۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْهَوی داءٌ دَفینٌ.
خواهش نفسانی دردی است پنهان .
همان ، ج ۱، ص ۱۵۹.

حدیث۷۰۴۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْهَوی آفَةُ الاَلْبابِ.
هوا و هوس ، آفت عقل ها است .
شرح غررالحکم ، ج ۱، ص ۱۷۷.

حدیث۷۰۴۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
اَلْهَوی عَدُوُّ الْعَقْلِ.
هوای نفس دشمن خرد است .
همان ، ص ۶۸.

حدیث۷۰۴۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اَلشَّقِیُّ مَنِ انْخَدَعَ لِهَواهُ وَ غُرُورِهِ.

بدبخت و سیاه روز، کسی است که فریب هوا و هوس خود را بخورد.

نهج البلاغه ، خ ۸۵، ص ۲۰۸.

حدیث۷۰۴۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَاللّهَ اَللّهَ فِی الاْیْتامِ فَلا تُغِبُّوا اَفْواهَهُمْ وَ لا یَضیعُوا بِحَضْرَتِکُمْ.

خدا را! خدا را! درباره یتیمان (در نظر آرید و) آنان را گاه گرسنه و گاه سیر مدارید.

همان ، ن ۴۷، ص ۹۷۷.

حدیث۷۰۴۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ما مِنْ مُؤْمِنٍ وَ لا مُؤْمِنَةٍ یَضَعُ یَدَهُ عَلی رَاءْسِ یَتیمٍ تَرَحُّماً لَهُ اِلاّ کَتَبَ اللّهُ لَهُ بِکُلِّ شَعْرَةٍ مَرَّتْ یَدُهُ عَلَیْها حَسَنَةً.

هر مرد و زن با ایمانی که دست نوازش بر سر یتیمی بکشد، خداوند رحمان به هر تار مویی که از زیر دست او بگذرد برایش ثواب می نویسد.

بحارالانوار، ج ۷۲، ص ۴.

حدیث۷۰۴۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

نَوْمٌ علی یَقینٍ خَیْرٌ مِنْ صَلاةٍ فی شَکٍّ.

خواب همراه با یقین بهتر از نماز [مستحّبی] همراه با شک و تردید است . [بسان خوارج که نسبت به علی (ع) تردید داشتند.]

شرح غررالحکم ، ج ۶، ص ۱۷۰.

حدیث۷۰۴۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی لا تَدْرِکُهُ الشَّواهِدُ وَ لاَ تَحْویهِ الْمَشاهِدُ وَ لا تَراهُ النَّواظِرُ وَ لا تَحْجُبُهُ السَّواتِرُ. الدّالُ عَلیَ قِدَمِهِ بِحُدُوثِ خَلْقِهِ وَ بِحُدُوثِ خَلْقِهِ عَلی وُجُودِهِ وَ بِاشْتِباهِهِمْ عَلی أنْ لاشَبَهَ لَهُ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

سپاس خداوندی را که تجربه ها او را دریافت نمی کند و در هیچ عرصه ای نمی گنجد، چشمها او را نمی بینند و پرده ها او را نمی پوشند. با آفرینش پدیدارها برقدیم بودن خود دلیل آورد و پدیده ها را دلیل هستی خود ساخت و همانندی آنها را گواه بی همانندی خود آورد.

نهج البلاغه، الخطب : ۱۸۵

حدیث۷۰۴۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَانْظُرْ إِلَی الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ، وَالنَّبَاتِ وَالشَّجَرِ، وَالْمَاءِ وَالْحَجَرِ، وَاخْتِلَافِ هـذَا اللَّیْلِ وَالنَّهَارِ، وَتَفَجُّرِ هذِهِ الْبِحَارِ، وَکَثْرَةِ هذِهِ الْجِبَالِ، وَطُولِ هـذِهِ الْقِلَالِ. وَتَفَرُّقِ هـذِهِ اللُّغَاتِ، وَالْأَلْسُنِ الْمُخْتَلِفَاتِ.فَالْوَیْلُ لِمَنْ أَنْکَرَ الْمُقَـدِّرَ، وَجَحِـدَ الْمُدَبِّرَ! زَعَمُوا أَنَّهُمْ کَالنَّبَاتِ مَا لَهُمْ زَارِعٌ، وَلاَ لاِخْتِلَافِ صُوَرِهِمْ صَانِعٌ؛ وَلَمْ یَلْجَؤُوا إِلَی حُجَّةٍ فِیها ادَّعَوْا، وَلاَ تَحْقِیقٍ لِمَا أَوْعَوْا. وَهَلْ یَکُونُ بِنَاءٌ مِنْ غَیْرِ بَانٍ، أَوْ جِنَایَةٌ مِنْ غَیْرِ جَانٍ!
حضرت علی علیه السلام فرمود:
خورشید و ماه و گیاه و درخت و آب و سنگ را بادقت بنگر، و نیز آمد و شد شب و روز را و درهم خروشیدن دریاها و انبوهی کوهها و بلندای قله ها را و نیز کثرت واژگان و گوناگونی زبانها را در نظر آر.با این همه، وای بر آنان که تقدیر گر آفرینش را انکار می کنند و مدبر نظام هستی را نادیده می گیرند. اینان می پندارند چون علفهای هرز، کشاورزی ندارند و چهره های گونه گون آنان را نگارگری نیست، بی آنکه برای پندار خود به دلیل و برهانی تکیه کنند و برای جنجال بیهوده شان پشتوانه تحقیق و پژوهشی داشته باشند.
نهج البلاغه، الخطب : ۱۸۵

حدیث۷۰۵۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
... فَبَعَثَ فِیهِمْ رُسُلَهُ، وَواتَرَ إِلَیْهِمْ أَنْبِیاءَهُ،لِیَسْتَأْدُوهُمْ مِیثـاقَ فِطْـرَتِهِ،وَیُذَکِّـرُوهُمْ مَنْسِیَّ نِعْمَـتِهِ،وَیَحْتَجُّـوا عَلَیْهِمْ بِالتَّبْلِیغِ،وَیُثِیرُوا لَهُمْ دَفائِنَ الْعُقُولِ،وَیُرُوهُمْ آیاتِ الْمَقْـدِرَةِ.
حضرت علی علیه السلام فرمود: ـ چنین بود که ـ خداوند فرستادگانش را در میان آنان ـ مردم برانگیخت و پیامبران خود را پی در پی به سوی آنها گسیل داشت تا: پایبندی به میثاق فطرت الهی را از آنان مطالبه کنند، و نعمتهای از یاد رفته خداوندی را به یادشان آوردند، و با ابلاغ رسالت الهی حجت را بر آنان تمام کنند، و گنجینه های پنهانِ خِردها را بر آشوبند و شکوفا کنند، و آیات قدرت و حکمت الهی را بر آنان بنمایانند.
نهج البلاغه ، الخطب : ۱ .

حدیث۷۰۵۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالـدِّینِ الْمَشْهُورِ، وَالْعَلَمِ الْمَأْثُورِ، وَالْکِتابِ الْمَسْطُورِ، وَالنُّورِالسَّاطِعِ، وَالضِّیاءِ اللاَّمِعِ، وَالأَمْرِ الصَّادِعِ، إزاحَةً لِلشُّبُهاتِ، وَاحْتِجاجا بِالبَیِّناتِ، وَتَحْذِیرا بِالْآیاتِ ، وَتَخْوِیفا بِالْمَثُلاَتِ.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
گواهی می دهم که محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده خداوند است که او را با آئینی پر آوازه و پرچمی برافراشته و کتابی نگاشته و فروغی درخشان و شعاعی تابان و فرمانی قاطع و برّان، گسیل داشت. تا شبهه ها را بزداید و با حقایق روشنگر برهان آورد و با آیات الهی هشدار دهد و با یاد آوری سنّت های تاریخ مردم را بیم دهد.
نهج البلاغه، الخطب: ۲ .

حدیث۷۰۵۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
انْظُرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْفَالْزَمُوا سَمْتَهُمْ، وَاتَّبِعُوا أَثَرَهُمْ،فَلَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ هُدًى، وَلَنْ يُعِيدُوكُمْ فِيرَدًى،فَإِنْ لَبَدُوا فَالْبُدُوا، وَإِنْ نَهَضُوا فَانْهَضُوا.وَلاَ تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا، وَلاَ تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
خانـدان پیامبرتـان را به دقت بـنگریـد و خود را به همسویی بـا آنـان ملزم کنیـد و گـام بـه گام از آنان پـیروی کنـیـد، زیـرا که آنان هرگز از راه هدایت بیرونتان نمی کنند و دیگر بار به پرتگاه جاهلیت شما را نمی افکنند. پس اگر نشستند، همراه آنان بنشینید و اگر برخاستند با نهضـتشان هماهنگ شوید، نه بر آنان پیشی گیرید که به گمراهی درافتید و نه از آنان واپس مـانید که هـلاک شـوید.
نهج البلاغه ، الخطب : ۹۶.

حدیث۷۰۵۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَاعْلَمُوا أَنَّ هـذاالْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِی لاَیَغُشُّ، وَالْهادِیالَّذِیلاَیُضِلُّ، وَالْمحدِّثُ الَّذِیلاَیَکْذِبُ. وَما جالَسَ هذَا الْقُرْآنَ أَحَدٌ إِلاَّ قامَ عَنْهُ بِزِیادَةٍ أَوْ نُقْصانٍ: زِیادَةٍ فِیهُدًی، أَوْ نُقْصانٍ مِنْ عَمًی.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
و نیز بدانیـد این قرآن تنها ناصـحی است که نصیحت خود را به خیانت نمی آلایـد، و تنها هدایتگری است که هرگز بگمراهی نمی کشانـد و تنها سـخنگویی است که هیچگاه دروغ نمی گویـد. کسـی با قرآن هم نشین نشـد مگر اینکه با فزونی و کاستی برخاست، فزونی هدایت و کاستی در کور دلی و ناآگاهی.
نهج البلاغه، الخطب : ۱۷۴ .

حدیث۷۰۵۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ أَمْرَنا صَعْبٌ مُسْتَصْعَبٌ،لاَ يَحْتَمِلُهُ إِلاَّ عَبْدٌ امْتَحَنَ اللّه ُ قَلْبَهُ لِلاْءِيمانِ،وَلاَ يَعْی حَدِيثَنا إِلاَّ صُدُورٌ أَمِينَةٌ، وَأَحْلاَمٌ رَزِينَةٌ.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
ـ تبعیت و همراهی با ما و ـ پیام و امر ما دشـوار و پیچیده است، بر دوش کشیدن این بار سنگین را کسی نتـواند مگر آن بنـده ای که خداوند قلب او را برای ایمـان آزمـوده باشد. چـه اینکه جز سـینه های امـانتدار و اندیشـه های اسـتوار، ژرفـای گـفتار و حـدیث مـا را در نیابنـد.
غرر الحکم ۱ : ۲۳۵ و تصنیفه، ص ۱۱۶.

حدیث۷۰۵۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ الـدُّنْیا دارُ صِدْقٍ لِمَنْ صَدَقَها،وَدارُ عافِیَةٍ لِمَنْ فَهِمَ عَنْها،وَدارُ غِنًی لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْها،وَدارُ مَوْعِظَةٍ لِمَنِ اتَّعَظَ بِها.مَسْجِدُ أَحِبَّاءِ اللّه

،وَمُصَلَّى مَلائِكَةِ اللّه ،وَمَهْبِطُ وَحْيِ اللّه ،وَمَتْجَرُ أَوْلِياءِ اللّه .
حضرت علی علیه السلام فرمود:
بی گمان دنیا برای راستان سرای راستیو برای دنیاشناسان سرای عافیتو برای توشه گیران سرای بی نیازیو برای پند پذیران سرای پند و اندرز است.دنیا مسجد دوستان خداو نمازخانه فرشتگان اوو جایگاه فرود وحیو بازار اولیاء خداوند است.
نهج البلاغه ، الکلمات : ۱۳۲ .

حدیث۷۰۵۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَإِنَّمَا الدُّنْيَا مُنْتَهَى بَصَرِ الْأَعْمَى،لاَ يُبْصِرُ مِمَّا وَراءَها شَيْئا،وَالْبَصِيرُ يَنْفُذُها بَصَرُهُ،وَيَعْلَمُ أَنَّ الدَّارَ وَراءَها.فَالْبَصِيرُ مِنْها شاخِصٌ، وَالْأَعْمَى إِلَيْها شاخِصٌ.وَالْبَصِيرُ مِنْها مُتَزَوِّدٌ، وَالْأَعْمَى لَها مُتَزَوِّدٌ.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
دنیا، نگاه کور دلان را بن بستی است که فراسویش هیچ نمی بینند، و چشمان دارای بصیرت از دنیاگذشته، سرای هستی را در آن سوی دنیا می یابد.چنین است که بینایان از دنیا ـ و با توشه ای که از آن گرفته اند ـ رخت سفر می بندند و کوردلان به دنیا چشم دوخته اند، اهل بینش از دنیا و کور دل برای دنیا توشه می گیرد.
نهج البلاغه ، الخطب : ۱۳۱.

حدیث۷۰۵۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
فَإِنَّ الدُّنْيا أَدْبَرَتْ، وَآذَنَتْ بِوَدَاعٍ،وَإِنَّ الْاخِرَةَ قَدْ أَقْبَلَتْ وَأَشْرَفَتْ بِاطِّلَاعٍ،أَلَا وَإِنَّ الْيَوْمَ المِضْمارَ، وَغَدا السِّبَاقَ،وَالسَّبَقَةُ الْجَنَّةُ، وَالْغايَةُ النّارُ.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
اینک دنیا روی گردانده است و وداع می کند و آخرت روی آورده است و طلایه های آن نمایان شده است. هشدار! که امروز زمان تمرین و آزمایش است و فردا هنگام مسابقه، مسابقه ای که بردش بهشت است و باخت آن، آتش.
نهج البلاغه ، الخطب : ۲۸ .

حدیث۷۰۵۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
مَن اْستَحْكَمَتْ لی فيهِ خَصْلَةٌ مِنْ خِصالِ الْخَيْرِ،إحْتَمَلْتُهُ عَلَيْها وَ اغْتَفَرْتُ فَقْدَ ما سِواها،وَ لا أَغْتَفِرُ فَقْدَ عَقْلٍ وَلا دِينٍ،لِاَنَّ مُفارَقَةَ الدّينِ مُفارَقَةِ الْأَمْنِ،فَلا يَتَهَنَّأُ بَحَياةٍ مَعَ مَخافَةٍ،وَ فَقْدُ الْعَقْلِ فَقْدُ الْحَياةِ وَ لا يُقاسُ إلاّ بِالْأَمْواتِ.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
هر که خصلتی از خصال نیک را به کار بندد و آن را در خود ملکه نماید او را با همان عادت پسندیده می پذیرم و از اتصاف به خصلت های نیک دیگر چشم می پوشم،اما هیچگاه نداشتن عقل و دین را نمی بخشم،زیرا نداشتن دین یعنی نداشتن امنیت و آسایش،و زندگی در سایه ترس و نگرانی گوارا نیست.چه اینکه نداشتن عقل بمعنای نداشتن خود زندگی است و حیات بدون عقل

تنها به زندگی مردگان می ماند.

الکافی ۱: ۳۱ ح ۳۰.

حدیث۷۰۵۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

شَیئانِ هُما مِلاکُ الدّین:أَلصِّـدْقُ وَ الْیَـقینُ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

مـلاک و مـیزان دیـنداریراستی و باور آگاهانه ـ یقین ـ است.

غررالحکم ۱: ۴۴۹ فصل ۴۲ ح ۱۶.

حدیث۷۰۶۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ قَوْمـا عَبَـدُوا اللّه َ رَغْبَـةً فَتِلْکَ عِبادَةُ التُّجّارِ،وَإِنَّ قَوْما عَبَـدُوا اللّه َ رَهْبَـةً فَتِلْکَ عِبَادَةُ الْعَبِیـدِ،وَإِنَّ قَوْما عَبَـدُوا اللّه َ شُـکْرا فَتِلْکَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

گروهی خداونـد را به سودای ثواب و پاداش بنـدگی می کنند، که نیایشـی سودا گرانه است و گروهی دیگر از ترس کیفر و عذاب تن به بنـدگی می دهنـد، که بنـدگی بردگـان است و گروهی دیگر خـدای را به انگیزه سپاس و سـتایش می پرسـتند و این عبـادت آزادگان است.

نهج البلاغه ، الکلمات : ۲۳۹.

حدیث۷۰۶۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَاللّه ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبادِاللّه إِلَیْهِ عَبْـدا أَعانَهُ اللّه ُ عَلَی نَفْسِهِ، فَاسْتَشْـعَرَ الْحُزْنَ، وَتَجَلْبَبَ الْخَوْفَ... وَصارَ مِنْ مَفاتیـحِ أَبْوابِ الْهُـدَی، وَمَغالِیقِ أَبْوابِ الرَّدَی... قَدْ أَمْکَنَ الْکِتابَ مِنْ زِمامِهِ، فَهُوَ قائِدُهُ وَإِمامُهُ، یَحُلُّ حَیْثُ حَلَّ ثَقَلُهُ، وَیَنْزِلُ حَیْثُ کانَ مَنْزِلُهُ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای بنـدگان خـدا بی گمان محبوب ترین بنـدگان در پیشـگاه خداوند، کسـی است که خدا او را در نبرد با نفس خویش یاری کرده است.او حزن ـ دوری از خـدای خود ـ را جامه زیرین و ترس از ـ عذاب ـ او را جامه زبرین خود نموده و ... خود به تنهایی کلید همه درهای هـدایت و قفل همه درهای هلاکت و سـقوط گردیده است.قرآن را رهبر و پیشوای خود قرار داده و زمام خود را به او سپرده است، هر جا که قرآن منزل کند او نیز فرود آید و هر جا که قرآن، برگزیند او نیز منزل کند.

نهج البلاغه ، الخطب : ۸۶.

حدیث۷۰۶۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ بِشْرُهُ فِی وَجْهِهِ، وَحُزْنُهُ فِی قَلْبِهِ،أَوْسَعُ شَیْءٍ صَدْرا، وَأَذَلَّ شَیْءٍ نَفْسا.یَکْرَهُ الرِّفْعَهَ، وَیَشْنَأُ السُّمْعَهَ.طَوِیلٌ غَمُّهُ، بَعِیدٌ هَمُّهُ،کَثِیرٌ صَمْتُهُ، مَشْغُولٌ وَقْتُهُ.شَکُورٌ صَبُورٌ، مَغْمُورٌ بِفِکْرَتِهِ، ضَنِینٌ بِخَلَّتِهِ،سَهْلُ الْخَلِیقَهِ، لَیِّنُ الْعَرِیکَهِ!نَفْسُهُ أَصْلَبُ مِنَ الصَّلْدِ، وَهُوَ أَذَلُّ مِنَ الْعَبْدِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چهره مؤمن شاد و دل او گریان است،گستره سینه او از هر پهنه ای وسیع تر و خود او از همه متواضع تر است، برتری را خوش ندارد و آوازه و اشتهار را زشت می شمرد، غمش طولانی و اندوهش ژرف و سکوتش بسیار و وقتش مشغول به کار است.پرسپاس و پرشکیب و فرورفته در اندیشه است و نسبت به اظهار گرفتاری های خود برای دیگران بخل می ورزد، نرمخو و انعطاف پذیر است و با آنکه جانی با صلابت تر از سنگ خارا دارد در رفتارش از بندگان نیز خاکسارتر است.

نهج البلاغه، الکلمات: ۳۳۳

حدیث۷۰۶۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اعْقِلُوا الْخَبَرَ إذا سَمِعْتُمُوهُعَقْلَ رِعایَهٍ لاَ عَقْلَ رِوایَهٍ ،فَإِنَّ رُوَاهَ الْعِلْمِ کَثِیرٌ، وَرُعَاتَهُ قَلِیلٌ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چون خبری را شنیدید ـ همانند ژرف اندیشان و نه چون ظاهر بینان ـ ژرف در آن بیندیشید و تنها به شنیده خود بسنده نکنید زیرا که روایت گران دانش بسیارند و رعایت کنندگانش اندک.

نهج البلاغه، الکلمات: ۹۸ .

حدیث۷۰۶۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْفَقِیهُ کُلُّ الْفَقِیهِ مَنْ لَمْ یُقَنِّطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَهِ اللّه ِ،وَلَمْ یُؤْیِسْهُمْ مِنْ رَوْحِ اللّه ِ، وَلَمْ یُؤْمِنْهُمْ مِنْ مَکْرِاللّه ِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

فقیه کامل کسی است که نه مردم را از رحمت خداوند دلسرد کند و نه از مهر و لطفش نومید سازد و نه از مکر خداوندی ایمنشان سازد.

نهج البلاغه ، الکلمات : ۹۰.

حدیث۷۰۶۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

عِبادَ اللّه ِ! زِنُوا أَنْفُسَکُمْ مِنْ قَبْلِ أنْ تُوزَنُوا،وَحاسِبُوها مِنْ قَبلِ أنْ تُحاسَبُوا،وَتَنَفَّسُوا قَبْلَ ضِیقِ الْخِناقِ،وَانْقادُوا قَبْلَ عُنْفِ السِّیاقِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای بندگان خدا! پیش از آنکه سنجیده شوید خویشتن را بسنجید و پیش از آنکه به حسابتان رسیدگی شود حساب خود را تسویه کنید، پیش از آنکه گلویتان بسته شود و نفس به شماره افتد تنفس کنید و قبل از آنکه شما را به زور برانند خود، به راه افتید.

نهج البلاغه ، الخطب : ۸۹.

حدیث۷۰۶۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قُرِنَتِ الْهَيْبَةُ بِالْخَيْبَةِ، وَالْحَيَاءُ بِالْحِرْمانِ،وَالْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ، فَانْتَهِزُوا فُرَصَ الْخَيْرِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

هیبت و ترس، قرین ناکامی و شرم و حیاء، زمینه ساز محرومیت است و فرصتها چونان ابر در گذرند پس فرصتهای نیک را دریابید.

نهج البلاغه ، الکلمات : ۲۰.

حدیث۷۰۶۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

فَإِنَّ الْغَايَةَ أَمَامَكُمْ، وَإِنَّ وَرَاءَكُمُ السَّاعَةَ تَحْدُوكُمْ.تَخَفَّفُوا تَلْحَقُوا، فَإِنَّمَا يُنْتَظَرُ بِأَوَّلِكُمْ آخِرُكُمْ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

پایان راه فرا روی شماست و قیامت از پشت سر، شما را به پیش می راند. سبکبار شوید تا به پیشتازان بپیوندید، چرا که اولین های این کاروان، آخرین نفرهایش را انتظار می برد.

نهج البلاغه ، الخطب: ۲۱.

حدیث۷۰۶۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

قيلَ: إنَّ الْحارِثَ بْنَ حَوْطٍ أتاهُ فَقالَ: أتَرانی أَظُنُّ أصْحابَ الْجَمَلِ كانُوا عَلی ضَلالَةٍ؟ فَقالَ علیه السلام:یاحارِثُ،إنَّكَ نَظَرْتَ تَحْتَكَ وَ لَمْ تَنْظُرْ فَوْقَكَ فَحِرْتَ!إنَّكَ لَمْ تَعْرِفِ الْحَقَّ فَتَعْرِفَ أَهْلَهُ،وَلَمْ تَعْرِفِ الْباطِلَ فَتَعْرِفَ مَنْ أَتاهُ.

راوی:

آورده اند حارث بن حوط ـ در حادثه جمل ـ به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: آیا از نظر شما من باید اصحاب جمل را گمراه بدانم؟ حضرت فرمود:ای حارث! تو جز پیش پای خود را نمی بینی و از بالا به مسائل نمی نگری و در نتیجه به حیرت افتاده ای.تو حق را را نشناخته ای تا اهلش را بازشناسی، باطل را نیز نمی شناسی، تا هر که را که به آن روی کرد، بشناسی.و در روایت دیگر آمده است که حضرت فرمود:ای حارث! مسائل بر تو مشتبه شده است و بی گمان اشخاص نمی توانند ملاک و معیار حق و باطل باشند، بلکه اول حق را بشناس تا اهل آن را بشناسی، و نیز اول باطل را بشناس تا هر که را که به سوی آن گام نهاد بازشناسی.

نهج البلاغه، الکلمات: ۲۶۲.

حدیث۷۰۶۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

... فَالْحَقُّ أَوْسَعُ الْأَشْياءِ فِي التَّواصُفِ،وَ أَضْيَقُها فِي التَّناصُفِلا يَجْرِي لِأَحَدٍ إلاَّ جَرَى عَلَيْهِ،وَلا يَجْرِي عَلَيْهِ إلاَّ جَرَى لَهُ.

حضرت علی علیه السلام فرمود: حق، مقوله ویژه ای است که به هنگام سخن و توصیف، گسترده ترین واژه و مفهوم ولی در عمل و

ملاحظه انصاف ـ مفهومی دقیق و ـ تنگنایی بی همانند است، زیرا هرگاه بسود کسی جاری شود به ضرر او نیز به کار رود و اگر به ضرر کسی اجرا شود به سود او نیز جریان می یابد.

نهج البلاغه ، الخطب : ۲۱۶.

حدیث۷۰۷۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أيُّهُما أَفْضَلُ: أَلْعَدْلُ، أوِ الْجُودُ؟ فَقالَ علیه السلام :الْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَواضِعَها،وَالْجُودُ يُخْرِجُها مِنْ جِهَتِها،وَالْعَدْلُ سائِسٌ عامٌّ،وَالْجُودُ عارِضٌ خاصٌّ،فَالْعَدْلُ أَشْرَفُهُما وَأَفْضَلُهُما.

از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام پرسیدند

که از داد و دهش کدام ارزشمندتر است؟ حضرت فرمود:عدل و داد همه چیز را در جایگاه خود می نهد ـ امور را در مجرای خود جاری می کند ـ در حالی که جود و بخشش، کار را از مسیر طبیعی خود بیرون می برد. عدل، سیاستی فراگیر و، جود عارضه ای استثنایی است. در نتیجه: عدل برتر و بهتر از جود است.دهش وجود امور را از جهت طبیعی خود بیرون می برد. عدل، سیاسیی فراگیر وجود، عارضه ای استثنایی است در نتیجه: عدل، اشرف و افضل از جود است.

نهج البلاغه ، الکلمات : ۴۳۱.

حدیث۷۰۷۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ یَکُنِ الَّذِی کانَ مِنَّا مُنافَسَةً فِی سُلْطانٍ، وَلاَ الْتِماسَ شَیْءٍ مِنْ فُضُولِ الْحُطامِ، وَلکِنْ لِنَرِدَ الْمَعالِمَ مِنْ دِینِکَ، وَنُظْهِرَ الْاءِصْلاَحَ فِی بِلاَدِکَ، فَیَأْمَنَ الْمَظْلُومُونَ مِنْ عِبادِکَ، وَتُقامَ الْمُعَطَّلَةُ مِنْ حُدُودِکَ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بارخدایا تو خود خوب می دانی که تلاش و کوشش ما برای کشمکش قدرت و فزون خواهی ثروت و ... نبود و انگیزه ای جز بارگشت شعائر دین تو و ایجاد اصلاح در سرزمین های تو نبوده است، تا بندگان مظلومت، امنیت و آسایش یابند و حدود و حقوق به تعطیل کشیده شده ات به اجرا در آیند.

نهج البلاغه ، الخطب : ۱۲۹ .

حدیث۷۰۷۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَما وَالَّذِی فَلَقَ الْحَبَّةَ، وَبَرَأَ النَّسَمَةَ، لَوْلاَ حُضُورُ الْحاضِرِ، وَقِیامُ الْحُجَّةِ بِوُجُودِالنَّاصِرِ، وَما أَخَذَاللّه ُ عَلَی الْعُلَماءِ أَلاَّ یُقارُّوا عَلَی کِظَّةِ ظالِمٍ، وَلاَ سَغَبِ مَظْلُومٍ، لَأَلْقَیْتُ حَبْلَها عَلَی غارِبِها، وَلَسَقَیْتُ آخِرَها بِکَأْسِ أَوَّلِها.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بهوش باشید! سوگند به آفریدگاری که دانه را شکافت و به جنبنده ها جان بخشید اگر: حضور انبوه مردم در صحنه نبود و اگر وجود این همه یاران، حجت را تمام نمی کرد و اگر نبود آن تعهدی که خدا از دانشمندان گرفته است تا در برابر شکمبارگی ستمگر و گرسنکی مظلوم بی تفاوت نمانند، مهار شتر خلافت را بر کوهانش می افکندم و آخرین شتر این کاروان را به کاسه اولین

آن سیراب می کردم.

نهج البلاغه، الخطب : ۳.

حدیث۷۰۷۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَلاَتَظُنُّوابِیَاسْتِثْقالاً فِیحَقٍّ قِیلَ لِی،وَلاَالْتِماسَ إعْظامِ لِنَفْسِی، فَإِنَّهُ مَنِ اسْتَثْقَلَ الْحَقَّ أنْ یُقالَ لَهُ أَوِالْعَدْلَ أنْ یُعْرَضَ عَلَیْهِ، کانَ الْعَمَلُ بِهِما أَثْقَلَ عَلَیْهِ فَلاَتَکُفُّواعَنْ مَقالَةٍ بِحَقٍّ، أَوْ مَشُورَةٍ بِعَدْلٍ،...فَإِنَّما أَنَا وَأَنْتُمْ عَبِیدٌ مَمْلُوکُونَ لِرَبٍّ لاَرَبَّ غَیْرُهُ؛ یَمْلِکُ مِنَّا ما لاَ نَمْلِکُ مِنْ أَنْفُسِنا...

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در ضمن سخنرانی خود فرمود:

و چنین مپندارید که اگر با من سخن حقی گفته شود مرا گران می آید و نیز گمان مبرید که من خواهان بزرگداشت خویش ـ تملق ـ هستم زیرا آن که از شنیدن حق و یا از پیشنهاد عدالت احساس سنگینی کند، عمل به آن دو، برایش سنگین تر خواهد بود. پس، از گفتن سخن حق و ارائه نظر عدل دریغ نکنید...واقعیت این است که من و شما همگی بندگان پروردگاری هستیم که جز او خدایی نیست و او بیش از آنچه ما نسبت به خود مالکیم بر ما تملک دارد.

نهج البلاغه، الخطب : ۲۱۶.

حدیث۷۰۷۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَإِنَّ عَمَلَکَ لَیسَ لَکَ بِطُعْمَةٍ وَلکِنَّهُ فِیعُنُقِکَ أَمَانَةٌ، وَأَنْتَ مُسْتَرْعًی لِمَنْ فَوْقَکَ. لَیْسَ لَکَ أَنْ تَفْتاتَ فِی رَعِیَّةٍ، وَلاَ تُخاطِرَ إِلاَّ بِوَثِیقَةٍ.

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام به یکی از کارگزارانش نوشت:

بی گمان کاری که به تو سپرده شده است، لقمه ای چرب نیست، بلکه بار امانتی برگردن تو است که در حفظ آن باید در برابر ما فوق خودت پاسخگو باشی. تو را نرسد که درباره مردم، خود سرانه تصمیم بگیری و یا بدون مجوز و پشتوانه اطمینان بخشی به کارهای خطیر اقدام کنی.

نهج البلاغه ، الکتب : ۵ .

حدیث۷۰۷۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

مَنْ مَلَکَ اسْتَأْثَرَ وَ مَنِ اسْتَبَدَّ بِرَأْیِهِ هَلَکَ،وَمَنْ شاوَرَ الرِّجالَ شارَکَها فِی عُقُولِها.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

هرکس که فرمانروایی یابد خود را بر دیگران ترجیح دهد و هرکه خودکامگی پیشه کند در گرداب نابودی درافتد و هرکه با مردم مشورت کند در اندیشه آنان شرکت جوید.

نهج البلاغه ، الکلمات : ۱۵۲ / آیتی

حدیث۷۰۷۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَما أَعْمالُ الْبِرِّ کُلُّها وَالْجِهادُ فِی سَبِیلِ اللّه ، عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْیِ عَنِ الْمُنْکَرِ، إِلاَّ کَنَفْثَةٍ فِی بَحْرٍ لُجِّیٍّ. وَإِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ لاَ یُقَرِّبانِ مِنْ أَجَلٍ، وَلاَ یَنْقُصانِ مِنْ رِزْقٍ، وَأَفْضَلُ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ کَلِمَةُ عَدْلٍ عِنْدَ إِمامٍ جائِرٍ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

تمامی کارهای نیک و حتی جهاد در راه خدا در مقایسه با امر بمعروف و نهی از منکر چیزی نیست مگر در حدِّ دمیدن انسان در برابر دریای خروشان. و نیز ـ معلوم است که ـ امر بمعروف و نهی از منکر نه در نزدیک نمودنِ مرگ انسان تأثیر دارد و نه در کاستنِ روزی مؤثر است. و بالاترین مرتبه این کار ـ امر بمعروف و نهی از منکر ـ شعار عدالتخواهی در برابر رهبری ستم پیشه است.

نهج البلاغه ، الکلمات : ۳۷۳.

حدیث۷۰۷۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

الْعَمَلَ الْعَمَلَ، ثُمَّ النِّهایَةَ النِّهایَةَ،وَالاِسْتِقامَةَ الاْءِسْتِقامَةَ، ثُمَّ الصَّبْرَ الصَّبْرَ،وَالْوَرَعَ الْوَرَعَ!إِنَّ لَکُمْ نِهایَةً فَانْتَهُوا إِلَی نِهایَتِکُمْ،وَإِنَّ لَکُمْ عَلَما فَاهْتَدُوا بِعَلَمِکُمْ،وَإِنَّ لِلاْءِسْلاَمِ غَایَةً فَانْتَهُوا إِلَی غَایَتِهِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

عمل، عمل! پس از آن: عاقبت، عاقبت! و نیز: استقامت، استقامت! و سپس : صبر، صبر! و: پارسایی، پارسایی!بی گمان هر یک از شما را نهایت و هدفی معین است، پس راه خود به آخر برید. و بی تردید برای شما پرچم و نشانی است، به دنبال پرچم خویش هدایت جویید، اسلام را نیز غایت و هدفی است، شما باید به سوی آن هدف نهایی به پیش روید.

نهج البلاغه ، الخطب : ۱۷۴.

حدیث۷۰۷۸

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إِنَّ مِنَ الْبَلاءِ الْفاقَةَ وَ أَشَدُّ مِنْ ذلِکَ مَرَضُ الْبَدَنِ وَ أَشَدُّ مِنْ ذلِکَ مَرَضُ الْقَلْبِ . وَ إِنَّ مِنَ النِّعَمِ سَعَةُ الْمالِ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذلِکَ صِحَّةُ الْبَدَنَ وَ أَفْضَلُ مِنْ ذلِکَ تَقْوَیَ الْقَلْبِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بی گمان فقر و تنگدستی، نوعی بلاست و سخت تر از تنگدستی، بیماری تن است و بدتر از آن، بیماری قلب است. چه اینکه گشایش مادی نوعی نعمت است و بالاتر از ثروت مادی، تندرستی و بهتر از آن، تقوای قلبی است.

الامالی للطوسی : ۱۴۶ ح ۲۴۰.

حدیث۷۰۷۹

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

أَیُّهَا النَّاسُ، إِنَّ أَخْوَفَ ما أَخافُ عَلَیْکُمُ اثْنَتانِ: اتِّباعُ الْهَوَی، وَطُولُ الْأَمَلِ فَأَمَّا اتِّباعُ الْهَوَی فَیَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ، وَأَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَیُنْسِی الْاخِرَةَ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای مردم، دو چیز است که بیش از هر موضوع دیگر از گرفتاری شما به آنها نگران و بیمناکم: یکی تبعیت از هوی و هوس و دیگر آرزوی دور و دراز، زیرا پیروی از هوسها مانع ـ اجرا و عمل به ـ حق می شود و آرزوهای دراز، آخرت را به فراموشی می سپارد.
نهج البلاغه ، الخطب : ۴۲ .

حدیث۷۰۸۰

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
وَ اللّه ُ مُسْتَأْدِیکُمْ شُکْرَهُ وَ مُوَرِّثُکُمْ أَمْرَهُ، وَمُمْهِلُکُمْ فِی مِضْمارٍ مَحْدُودٍ، لِتَتَنازَعُوا سَبَقَهُ، فَشُدُّوا عُقَدَ الْمَآزِرِ، وَاطْوُوا فُضُولَ الْخَواصِرِ، وَلاَ تَجْتَمِعُ عَزِیمَةٌ وَوَلِیمَةٌ. ما أَنْقَضَ النَّوْمَ لِعَزائِمِ الْیَوْمِ، وَأَمْحَی الظُّلَمَ لِتَذاکِیرِ الْهِمَمِ!
حضرت علی علیه السلام فرمود:
خدای تبارک و تعالی ادای شکر خویش را از شما طلبیده است و وارث امر خود قرارتان داده است. او شما را در میدان زندگی فرصت تمرین و آزمایش داده است تا از یکدیگر گوی سبقت بربایید، پس کمر بندها را محکم ببندید شکم ها را از طعام افزون تهی نگه دارید، بدانید که هرگز عزمِ استوار با سور چرانی قابل جمع نیست! چه بسیار خواب شبانه، که اراده های روز را درهم می شکند و چه بسیار سیاهی ها و تاریکی ها ـ ی گونه گون ـ که بریاد آوری و توجه به اهداف پرده می پوشد.
نهج البلاغه ، الخطب : ۲۳۸.

حدیث۷۰۸۱

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
لِیَتَأَسَّ صَغِیرُکُمْ بِکَبِیرِکُمْ،وَلْیَرْأَفْ کَبِیرُکُمْ بِصَغِیرِکُمْ؛وَلاَ تَکُونُوا کَجُفاةِ الْجاهِلِیَّةِ:لاَ فِی الدِّینِ یَتَفَقَّهُونَ، وَلاَ عَنِ اللّه ِ یَعْقِلُونَ؛کَقَیْضِ بَیْضٍ فِی إِداحٍ یَکُونُ کَسْرُها وِزْرا،وَیُخْرِجُ حِضانُها شَرّا.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
می باید کوچکترانتان از بزرگترانتان الگو گیرند و بزرگتران نیز با کوچکتران مهربان باشند. و هم چون جفاپیشگان جاهلیت نباشید که نه در دین ژرف می نگرند و نه از خداوند اندیشه ای درست دارند، چونان تخمی مرموز در لانه مرغان، که شکستنش و بال است و اگر بماند چه بسا از درونش شری برون آید.
نهج البلاغه ، الخطب : ۱۶۴ .

حدیث۷۰۸۲

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
إِنَّ اللّه َ افْتَرَضَ عَلَیْکُمُ فَرائِضَ، فَلاَ تُضَیِّعُوها؛وَحَدَّ لَکُمْ حُدُودا، فَلاَ تَعْتَدُوها؛وَنَهاکُمْ عَنْ أَشْیاءَ، فَلاَ تَنْتَهِکُوها؛وَسَکَتَ لَکُمْ عَنْ أَشْیاءَ وَلَمْ یَدَعْها نِسْیانا، فَلاَتَتَکَلَّفُوها.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
خدای بزرگ فریضه هایی را بر شما واجب شمرده است، پس تباهشان مسازید و مرزهایی تعیین کرده است، از آن حدود پا فراتر مگذارید و شما را از اموری نهی کرده است، حرمت این حریمها را نشکنید، در مواردی نیز سکوت کرده است که بی گمان از روی فراموشی آنها را وانهاده است پس خود را ـ با کاوش بیهوده در مورد آنها ـ به رنج و زحمت میندازید.

نهج البلاغه، الکلمات: ۱۰۶.

حدیث۷۰۸۳

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

وَ قـالَ علی علیه السلام:

إنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ عَمَّا بَیْنَ یَدَیْهِ مِنَ الْمَثُلاَتِحَجَزَتْهُ التّقْوى عَنْ تَقَحُّـمِ الشـُّبَهاتِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بی گمـان کسـی که حوادث عبرت آموز تاریـخ، بازتاب های هشـدار دهنـده خود را فرا رویش نهاده باشـد، پرهیزکاری ـ حاصل از تجربه های تلخ ـ او را از فرو افتادن در امواج فتنه ها و شبهات بازخواهد داشت.

حدیث۷۰۸۴

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

إنَّ الْفِتَنَ إذا أَقْبَلَتْ شَبَّهَتْ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ نَبَّهَتْ؛ یُنْکَرْنَ مُقْبِلاَتٍ، وَیُعْرَفْنَ مُدْبِراتٍ، یَحُمْنَ حَوْمَ الرِّیاحِ، یُصِبْنَ بَلَدا وَیُخْطِئْنَ بَلَدا.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

بی گمـان، فتنه هـا چون روی می آورنـد فضـا را به شـبهه می آینـد (فضـا را مشـتبه می کننـد) و چون پشت می کننـد، آگاهی می بخشـند. بهنگام روی آوردن ـ در آغاز ـ ناشـناخته اند، امـا به گاه رفتن ـ و بروز آثـار ـ شناخته می شوند هجومشان گردبادی کور را می ماند که به شهری فرود می آیند و شهری دیگر را نادیده می گیرند.

نهج البلاغه ، الخطب : ۹۲.

حدیث۷۰۸۵

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

ذَوُوا العُیُوبِ یُحِبُّونَ إِشاعَةَ مَعایِبِ النّاسِلِیَتّسِعَ لَهُمُ الْعـُذْرُ فی مـَعایِبِهِمْ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

رسوایانِ آلوده، پخش و شیوع عیبهای مردم را دوست دارند تا برای بدنامی های خود زمینه عذرتراشی داشته باشند.

غرر الحکم ۱: ۴۰۷ فصل ۳۲ ح ۳۷.

حدیث۷۰۸۶

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :

یُسْتَدَلُّ عَلَى الْاْ?بارِ بِـأَرْبَعٍ: بِسُوءِ التَّدْبیروَ قُبْحِ التَّبْذیر وَ قِلَّةِ الْاْ?تبارِ وَ کَثْرَةِ الْاْ?تِرارِ.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چـهار چیز نشـانه انحـطاط و ارتجـاع است: تـدبیر و مـدیریت بـد، ولخرجی های زشت و ناپســنـد، از حـوادث روزگار کم عبرت گرفـتن و غـرور و فریب دنـیا را فـراوان خوردن.

غررالحکم ۲، فصل ۸۸ ح ۴ .

حدیث۷۰۸۷

امیرالمؤمنین علی علیه السلام :
يُسْتَدَلُّ عَلَى إِدْبـارِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعٍ:تَضْييعِ الْأُصُولِ وَ التَّمَسُّكِ بِالْفُـرُوعِوَ تَـقْديمِ الْأَراذِلَ وَ تَأْخيرِ الْأَفاضِلِ.
حضرت علی علیه السلام فرمود:
چهـار چیز نشـانه سـقوط و انحطاط دولت هاست:تباه ساختن ریشه ها و دست یازیـدن به شاخ و برگهاو پیش انـداختن فرومایگان و پس راندن فرزانگان.
غرر الحکم ۲ فصل ۸۸ ح ۱۲ .

۴- (۱۸۰) حدیث از حضرت امام حسن علیه السلام

حدیث۱

امام حسن علیه السلام :
ما تَشاوَرَ قَومٌ إلّا هُدُوا إلی رُشدِهِم ؛
امام حسن علیه السلام :هیچ قومی با یکدیگر مشورت نکردند مگر آن که به راه پیشرفت خود رهنمون شدند .
تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث۲

امام حسن علیه السلام :
إنَّ الَّذی یُؤتی إلَیَّ ، سَمٌّ یُدَسُّ إلَیَّ فَأُقتَلُ بِهِ ولکِن لایَومَ کَیومِکَ یا أباعَبدِاللّه ؛
امام حسن علیه السـلام :آنچه به من می رسـد، زهری است که با دسـیسه به کامم ریخته می شود، امّا ای ابا عبد اللّه هیچ روزی مانند روز [مصیبت] تو نیست .
الأمالی، صدوق ، ص ۱۷۷ .

حدیث۳

امام حسن علیه السلام :
لاتُعاجِلِ الذَّنبَ بِالعُقوبَةِ واجْعَلْ بَينَهُما لِلاِعتِذارِ طَريقا ؛
امام حسن علیه السلام :در مجازات خطا کار شتاب مکن و میان خطا ومجازات، راهی برای عذرخواهی قرار ده .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۳ .

حدیث۴

امام حسن علیه السلام :
صاحِبِ النّاسَ مِثلَ ما تُحِبُّ أن يُصاحِبوكَ بِهِ ؛

امام حسن علیه السلام :با مردم به گونه ای رفتار کن که دوست داری با تو آن گونه رفتار کنند .

. أعلام الدّین ، ص ۲۹۷ .

حدیث۵

امام حسن علیه السلام :

إنَّ أَحسَنَ الحَسَنِ الخُلُقُ الحَسَنِ ؛

امام حسن علیه السلام :نیکوترین نیکو ، خُلق نیکو است .

. الخصال ، ص ۲۹.

حدیث۶

امام حسن علیه السلام :

مَن عَبَدَ اللّه َ عَبَّدَ اللّه ُ لَهُ کُلَّ شَی ءٍ ؛

امام حسن علیه السلام :هر کس خدا را بندگی کند ، خداوند همه چیز را بنده او گرداند .

. تنبیه الخواطر ، ج ۲ ، ص ۱۰۸ .

حدیث۷

امام حسن علیه السلام :

اللُّؤمُ أن لاتَشکُرَ النِّعمَهَ ؛

امام حسن علیه السلام :پستی آن است که نعمت را سپاس نگویی .

. تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث۸

امام حسن علیه السلام :

کَفاکَ مِن لِسانِکَ أوضَحَ لَکَ سَبیلَ رُشدِکَ مِن غَیِّکَ ؛

امام حسن علیه السلام :همین مقدار بهره برداری از زبانت برایت بس که راه هدایت را از گمراهی برایت آشکار می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸، ص ۱۱۴ .

حدیث۹

امام حسن علیه السلام :

ولَعَمری إنّا لَأعلامُ الهُدی و مَنارُ التُّقی ؛

امام حسن علیه السلام :به جانم قسم که ما پرچم های هدایت و نشانه های روشن پرهیزگاری هستیم .

. تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث۱۰

امام حسن علیه السلام :

مَن تَذَكَّرَ بُعدَ السَّفَرِ اعتَدَّ ؛

امام حسن علیه السلام :هر که دوری [راه] سفر را به یاد آورد ، آماده خواهد شد.

همان ، ص ۲۳۶ .

حدیث۱۱

امام حسن علیه السلام :

المِزاحُ يَأكُلُ الهَيبَةَ ؛

امام حسن علیه السلام :شوخی هیبت را می بَرد .

بحار الأنوار ، ج ۷۸، ص ۱۱۳ .

حدیث۱۲

امام حسن علیه السلام :

إنَّ مُعاوِيَةَ نازَعَنى حَقّا هُوَ لى فَتَرَكتُهُ لِصَلاحِ الاُمَّةِ و حَقنِ دِمائِهِم ؛

امام حسن علیه السلام :معاویه در حقی که از آنِ من بود با من ستیز کرد و من برای صلاح امّت و جلوگیری از ریختن خونشان آن را واگذاردم .

. بحار الأنوار ، ج ۴۴ ، ص ۳۰ .

حدیث۱۳

امام حسن علیه السلام :

ما أنَا بِمُذِلِّ المُؤمِنينَ ولكِنّى مُعِزُّ المُؤمِنينَ ، إنّى لَمّا رَأَيتُكُم لَيسَ بِكُم عَلَيهِم قُوَّةٌ سَلَّمتُ الأمرَ لِأبقى أنا و أنتُم بَينَ أظهُرِهِم ، كَما عابَ العالِمُ السَّفينَةَ لِتَبقى لِأصحابِها و كَذلِكَ نَفسِى و أنتُم لِنَبقى بَينَهُم ؛

امام حسن علیه السلام :من نه خوارکننده مؤمنان ، بلکه عزّت بخش آنانم . وقتی دیدم شما در برابر دشمن قدرتی ندارید ، کار را به او واگذاشتم تا من و شما در میان آنان باشیم . همچنان که آن فرزانه [خضر] کشتی را سوراخ کرد تا برای صاحبانش باقی بماند ، و این چنین است حکایت من و شما تا در میان آنها باقی بمانیم .

میزان الحکمه ، ح ۱۰۵۱ .

حدیث۱۴

امام حسن علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَعَلَ شَهرَ رَمضانَ مِضمارا لِخَلقِهِ فَيستَبِقونَ فيهِ بِطاعَتِهِ إلى مَرضاتِهِ ؛

امام حسن علیه السلام :خداوند ماه رمضان را میدان مسابقه ای برای آفریدگان خود قرار داده تا با طاعتش برای خشنودی او از

یکدیگر پیشی گیرند .

تحف العقول ، ص ۲۳۶ .

حدیث۱۵

امام حسن علیه السلام :

أحسِن جِوارَ مَن جاوَرَكَ تَكُن مُسلِماً؛

امام حسن علیه السلام :با همسایه ات به نیکی همسایگی کن تا مسلمان باشی .

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۱۲.

حدیث۱۶

امام حسن علیه السلام :

القَريبُ مَن قَرَّبَتهُ المَوَدَّةُ وان بَعُدَ نَسَبُهُ؛

امام حسن علیه السلام : خویشاوند کسی است که دوستی سبب خویشاوندی او است، اگرچه نسبش دور باشد.

تحف العقول، ص ۱۶۸.

حدیث۱۷

امام حسن علیه السلام :

مَن اتَّكَلَ عَلى حُسنِ الاِختيارِ مِنَ اللّه لَهُ لَم يَتَمَنَّ أنَّهُ فى غَيرِ الحالِ الَّتى اخْتارَهَا اللّه ُ؛

امام حسن علیه السلام :هر که به حُسن اختیار خدا برای او اعتماد کند، آرزو نمی کند که در حالتی جز آنچه خدا برایش اختیار کرده است، باشد.

تحف العقول، ص ۱۶۹.

حدیث۱۸

امام حسن علیه السلام :

لايَغُشُّ العاقِلُ مَنِ استَنصَحَهُ؛

امام حسن علیه السلام :خردمند به کسی که از او نصیحت می خواهد، خیانت نمی کند.

همان، ص ۱۲۰.

حدیث۱۹

امام حسن علیه السلام :

عَلَيكم بِالفِكرِ، فَإنَّهُ حَياةُ قَلبِ البَصيرِ ومَفاتيحُ أبوابِ الحِكمَةِ؛

امام حسن علیه السلام :بر شما باد به تفکّر، که تفکّر مایه حیات قلب شخص بصیر و کلید درِ حکمت است.

إعلام الدين، ص ۲۹۷.

حدیث۲۰

امام حسن علیه السلام :

لامُرُوَّةَ لِمَن لاهِمَّةَ لَهُ؛

امام حسن علیه السلام :بی همّت را مردانگی نباشد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴۱۷.

حدیث۲۱

امام حسن علیه السلام :

تَمامُ الصَّنیَعةِ خَیرٌ مِن ابتِدائِها؛

امام حسن علیه السلام :تمام کردن احسان از آغاز کردن آن بهتر است .

همان، ج ۷۸، ص ۱۱۱.

حدیث۲۲

امام حسن علیه السلام :

ما تَشاوَرَ قَومٌ إلاّ هُدُوا إلی رُشدِهِم ؛

امام حسن علیه السلام :هیچ گروهی با هم مشورت نکردند ، مگر آن که به راه پیشرفت خود رهنمون شدند .

. تحف العقول ، ص ۲۳۳ .

حدیث۲۳

امام حسن علیه السلام :

اَلإخاءُ الوَفاءُ فِی الشِّدَّةِ وَ الرَّخاءِ ؛

امام حسن علیه السلام :نشانه برادری ، وفاداری در سختی و آسایش است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۴ .

حدیث۲۴

امام حسن علیه السلام :

مَن عَدَّدَ نِعَمَهُ ، مَحَقَ کَرَمَهُ ؛

امام حسن علیه السلام :هر کس احسان های خود را برشمرد ، بخشند گی خود را تباه کرده است .

. همان ، ج ۷۴ ، ص ۴۱۷ .

حدیث۲۵

امام حسن علیه السلام :

اَلمَعروفُ مالَم یَتَقَدَّمهُ مَطَلٌ و لَم یَتبَعهُ مَنٌّ ؛

امام حسن علیه السلام :احسان آن است که تأخیری در پیش و منّتی در پس نداشته باشد .

. همان ، ج ۷۸ ، ص ۱۱۵ .

حدیث۲۶

امام حسن علیه السلام :

إذا سَمِعتَ أحَدا یَتَناوَلُ أعراضَ النّاسِ فَاجتَهِد أن لایَعرِفَکَ ؛

امام حسن علیه السلام :هر گاه شنیدی شخصی آبروی مردم را می ریزد ، بکوش تا تو را نشناسد .

. همان ، ج ۷۴ ، ص ۱۹۸ .

حدیث۲۷

امام حسن علیه السلام :

لَقَد فارَقَکُم رَجُلٌ بِالأمسِ لم یَسبِقهُ الأوَّلونَ و لایُدرِکُهُ الآخِرونَ ؛

امام حسن علیه السلام :دیروز مردی شما را ترک کرد که پیشینیان بر او پیشی نگرفتند و پسینیان به او نمی رسند .

. إحقاق الحق ، ج ۱۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث۲۸

امام حسن علیه السلام :

کـانَ رَسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله فَخْمـا مُفَخَّمـا... یَتَـکَلَّمُ بِجَوامِعِ الکَلِمِفَصْـلًا لا ـ فُضولَ فیهِ و لا ـ تَقصـیرَ. دمثـا، لَیْسَ بِالجـافی و لا بِالْمَهینِ تَعظُمُ عِنْدَهُالنِّعْمَهُ و انْ دَقَّت لا یَذُمُّ مِنها شَیئا غَیْرَ اَنَّهُ کانَ لا یَذُمُّ ذَواقا و لا یَمدَحُهُ و لا تُغضِبُهُالدُّنْیا و ما کانَ لَها، فَإذا تُعوطیَ الحَقّ لَم یَعْرِفهُ اَحَدٌ، و لَم یَقُمْ لِغَضَبِهِ شَی ءٌ حَتّییَنْتَصِرَ لَهُ... ؛

رسول اکرم صـلی الله علیه و آله (در نظرها) با شکوه و بزرگوار بودند... سخنانی کوتاه، جامع و بی چونو چرا می گفتند بدون کم و زیـاد، نرم خو و مهربـان بودنـد، در حق کسـی ظلم نمی کردنـد،کسـی را خوار نمی شـمردند، نعمت را اگر چه کم بود، بزرگ می دانسـتند و چیزی از آن رانکوهش نمی کردنـد، از مزه غـذا نه بـد می گفتنـد و نه تعریف می کردنـد، دنیا و آنچه به آنمرتبط اسـت ایشان را خشـمگین نمی ساخت و هرگاه حقی ضایع می شد، احدی راملاحظه نمی کردند و چیزی باعث رفع خشمشان نمی شد، تا آن که حق را حاکم سازند.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸۳

حدیث۲۹

امام حسن علیه السلام :

لَیْسَتِ العِفَّهُ بِدافِعَهٍ رِزْقا وَ لاَ الْحِرْصُ بِجالِبٍ فَضْلًا فَانَّ الرِّزْقَمَقْسومٌ وَ اسْتِعْمالُ الْحِرْصِ اسْتِعْمالُ الْمَآثِمِ؛

نه پاکـدامنی، روزی را از انسـان دور می کنـد و نه حرص، روزی زیاد می آورد؛ چونروزی قسـمت شـده است و حرص زدن باعث مبتلا شدن به گناهان می شود.

تحف العقول، ص ۲۳۴

حدیث۳۰

امام حسن علیه السلام :

زَوِّجْها مِنْ رَجُلٍ تَقىٍّ فَاِنَّهُ انْ اَحَبَّها اَكْرَمَها وَ انْ اَبْغَضَهالَمْ یَظْلِمْها؛

دخترت را به ازدواج مردی با تقوا درآور؛ زیرا اگر دخترت را دوست داشته باشد،گرامی اش می دارد و اگر دوسـتش نداشـته باشد به او ظلم نمی کند.

مكارم الاخلاق، ص ۲۰۴

حدیث۳۱

امام حسن علیه السلام :

اَلنّاسُ اَرْبَعَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ لَهُ خُلقٌ وَ لا خَلاقَ لَهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ لَهُخَلاقٌ وَ لا خُلقَ لَهُ، قَدْ ذَهَبَ الرّابِعُ وَ هُوَ الَّذى لا خَلاقَ وَ لا خُلقَ لَهُ وَ ذلِكَ شَرُّ النّاسِوَ مِنْهُمْ مَنْ لَهُ خُلقٌ وَ خَلاقٌ فَذلِكَ خَیْرُ النّاسِ؛

مردم چهار دسـته اند: دسـته ای از آنها اخلاق دارند، امّا بهره ای (از دنیا) ندارند.دسته ای بهره مندند، اما اخلاق ندارند. دسته ای نه بهره ای (از دنیـا) و نـه اخلاـق دارنـد كهاینهـا بـدترین مردم انـد. و دسـته ای كـه هـم اخلاـق دارنـد و هم (از دنیـا) بهره مندنـد كه اینان،بهترین مردم اند.

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۱۰، ح ۸

حدیث۳۲

امام حسن علیه السلام :

لَوْ اَنَّ النّاسَ سَمِعوا قَوْلَ اللّه عَزَّوَجَلَّ وَ رَسولِهِ لَاَعْطَتْهُمُ السَّماءُقَطْرَها وَ الْاَرْضُ بَرَكَتَها وَ لَما اخْتَلَفَ فى هـذِهِ الْاُمَّةِ سَیْفانِ وَ لَاَكَلوها خَضْراءَخَضِرَةً اِلى یَوْمِ القیامَةِ؛

اگر مردم سخن خدا و پیامبرش را می شنیدند، آسمان بارانش را و زمین بركتش را بهآنان می بخشید و هرگز در این امّت، اختلاف و زدوخورد پیش نمی آمد و همه از نعمتسر سبز دنیا تا روز قیامت، برخوردار می شدند.

امالی طوسی، ص ۵۶۶، ح ۱۱۷۴

حدیث۳۳

امام حسن علیه السلام :

قیلَ : فَمَا الدَّنِیَّةُ؟ قالَ : النَّظَرُ فِی الیَسیرِ ومَنعُ الحَقیرِ؛

پرسیدند : فرومایگی چیست؟ فرمود : «خُرده بینی و دریغ کردن اندک».

حدیث۳۴

امام حسن علیه السلام :

قیلَ : فَمَا الشُّحُّ؟ قالَ : أن تَری ما فی یَدَیکَ شَرَفاً وما أنفَقتَهُ تَلَفاً؛

پرسیدند : بخل چیست؟ فرمود : «آنچه را در دست خود ببینی [و نگهداری] ، مایه شرف پنداری و آنچه را انفاق کنی ، از دست رفته بدانی.

حدیث۳۵

امام حسن علیه السلام :

قیلَ فَمَا الفَقرُ؟ قالَ : شَرَهُ النَّفسِ إلی کُلِّ شَیءٍ؛

پرسیدند : نیازمندی چیست؟ فرمود : «آزمندی نفس به هر چیز».

حدیث۳۶

امام حسن علیه السلام :

ما تَشَاوَرَ قَومٌ إلاّ هُدُوا إلی رُشدِهِم؛

هیچ مردمی با هم مشورت نمی کنند ، مگر آن که به راه پیشرفتِ خویش رهنمون خواهند شد.

حدیث۳۷

امام حسن علیه السلام :

اَللَّومُ أن لاتَشکُرَ النِّعمَةَ؛

فرومایگی این است که سپاسِ نعمت نگزاری.

حدیث۳۸

امام حسن علیه السلام :

اَلقَریبُ مَن قَرَّبَتهُ ، المَوَدَّةُ وإن بَعُدَ نَسَبُهُ ، والبَعیدُ مَن باعَدَتهُ المَوَدَّةُ وإن قَرُبَ نَسَبُهُ؛

خویشاوند ، کسی است که دوستی ، او را به آدمی نزدیک ساخته ، گرچه

نژاد (و تبار) او دور باشد ؛ و بیگانه کسی است که از دیدگاه دوستی دور است ، هر چند تبار (و نژاد) او نزدیک باشد.

حدیث۳۹

امام حسن علیه السلام :

مَن اتَّكَلَ عَلى حُسنِ الاِختِيارِ مِنَ اللّه ِ لَهُ لَم يَتَمَنَّ أنَّهُ فى غَيرِ الحالِ الَّتِياختارَهَا اللّه ُ لَهُ؛

هر كه بر نيكْ گزينىِ خداوند پشتْ گرم باشد ، آرزو نمى كند در وضعى جز آن كه خدا برايش اختيار فرموده ، قرار گيرد.

حدیث۴۰

امام حسن علیه السلام :

اَلخَيرُ الَّذى لاشَرَّ فيهِ : اَلشُّكرُ مَعَ النِّعمَةِ وَالصَّبرُ عَلَى النّازِلَةِ؛

خيرى كه هرگز شرّى در آن نيست ، شكر بر نعمت و صبر بر ناگوارى هاست.

حدیث۴۱

امام حسن علیه السلام :

حدیث۴۲

امام حسن علیه السلام :

سُئِلَ عَنِ المُرُوَّةِ؟ فقالَ : شُحُّ الرَّجُلِ عَلى دينِهِ وإصلاحُهُ مالَهُ وقيامُهُ بِالحُقوقِ؛

او را از مردانگى پرسيدند [كه چيست] . فرمود : اين كه مرد دريغش آيد بر دين خود [كه چيزى از آن بكاهد] ، و اصلاح مال است [به نياميختن حرام و پرداختن زكات] و بر پا داشتن حقوق (و فرايض).

حدیث۴۳

امام حسن علیه السلام :

اَلتَّقوى بابُ كُلِّ تَوبَةٍ ورَأسُ كُلِّ حِكمَةٍ وشَرَفُ كُلِّ عَمَلٍ؛

تقوا ، باب هر توبه و سرآمد هر حكمت ، و [مايه] شرافت هر كارى است .

حدیث۴۴

امام حسن علیه السلام :

إذا أضَرَّتِ النَّوافِلُ بِالفَريضَةِ فَارفَضوها؛

هرگاه مستحبّات به واجبات زيان رساند [و مانع انجام دادن فرايض شود] ، آنها را ترك كنيد.

حدیث۴۵

امام حسن علیه السلام :

مَن تَذَكَّرَ بُعدَ السَّفَرِ اعتَدَّ؛

هرکه دوری راه سفر را به یاد آرد ، [با توشه گرفتن] آماده شود.

حدیث۴۶

امام حسن علیه السلام :

لايَغُشُّ العاقِلُ مَنِ استَنصَحَهُ؛

خردمند ، به کسی که از او راهنمایی مشفقانه بخواهد ، خیانت نکند.

حدیث۴۷

امام حسن علیه السلام :

إذا لَقِيَ أحَدُكُم أخاهُ فَليُقَبِّل مَوضِعَ النُّورِ مِن جَبهَتِهِ؛

هرگاه یکی از شما با برادر خود دیدار کند ، باید محلّ نورخیز پیشانی او را ببوسد.

حدیث۴۸

امام حسن علیه السلام :

لَمّا نَزَلَت آيَةُ التَّطهيرِ جَمَعَنا رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله فى كِساءٍ لِاُمِّ سَلَمَةَ خَيبَرِيٍّ، ثُمَّ قالَ: اللّهُمَّ هؤُلاءِ أهلُ بَيتى وعِترَتى، فَأَذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهيرًا

امام حسن علیه السلام : چون آیه تطهیر نازل شدپیامبر خدا صلی الله علیه و آله ما را در عبایی خیبری که از آن امّ سلمه بود گرد آورد و فرمود: بار خدایا! اینان اهل بیت و عترت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملًا پاکشان گردان.

المناقب لابن المغازلىّ : ۳۰۲ / ۳۴۶ ، أمالى الطوسىّ : ۵۵۹ / ۱۱۷۳ ، وراجع مجمع البيان : ۸ / ۵۶۰ كلّها عن زاذان .

حدیث۴۹

امام حسن علیه السلام :

ـ فى خُطبَةٍ حينَ قُتِلَ عَلِيٌّ عليه السلامفَحَمِدَ اللّهَ وأثنى عَلَيهِ ، ثُمَّ قالَ ـ : أنَا ابنُ البَشيرِ وأنَا ابنُ النَّذيرِ ، وأنَا ابنُ الدّاعى إلَى اللّهِ بِإِذنِهِ ، وأنَا ابنُ السِّراجِ المُنيرِ ، وأنَا مِن أهلِ البَيتِ الَّذى كانَ جِبريلُ يَنزِلُ إلَينا و يَصعَدُ مِن عِندِنا ، وأنَا مِن أهلِ البَيتِ الَّذى أذهَبَ اللّهُ عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهَّرَهُم تَطهيرًا

امام حسن علیه السلام به هنگام شهادت حضرت علی علیه السلام در خطبه ای پس از حمد و ثنای الهی فرمود: منم فرزند مژده دهنده و بیم دهنده و فرزند کسی که با اذن خدا به سوی او فرا می خواند. منم فرزند آن چراغ پرتو افشان، من از اهل بیتی هستم که جبرئیل به سوی ما نازل می شد و از نزد ما اوج می گرفت. من از اهل بیتی هستم که خداوند هر گونه پلیدی را از آنها دور کرده کاملًا پاکشان گردانیده است.

المستدرك على الصحيحين : ۳ / ۱۸۸ / ۴۸۰۲ عن عمر بن علىّ عن الإمام زين العابدين عليه السلام ، مقاتل الطالبيّين : ۶۲ عن زيد بن علىّ بن الحسين بن زيد بن الحسن ؛ الإرشاد : ۲ / ۷ عن أبى إسحاق السبيعى وغيره ، بشارة المصطفى : ۲۴۰ وليس فى الثلاثة الأخيرة «وأنا من أهل البيت الّذى كان جبريل ينزل إلينا و يصعد من عندنا» ، أمالى الطوسىّ : ۲۶۹ / ۵۰۱ كلاهما عن أبى الطفيل ،

مسائل علیّ بن جعفر : ۳۲۸ / ۸۱۸ عن عمر بن الإمام علیّ علیه السلام ، إعلام الوری : ۲۰۸ کلاهما نحوه .

حدیث۵۰

امام حسن علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ لَهُ ـ : یـا أهلَ العِراقِ ، اِتَّقُوا اللّه َ فینا ، فَإِنّا اُمراؤُکُم وضیفانُکُم ، ونَحنُ أهلُ البَیتِ الَّذی قالَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ : «إنَّما یُریـدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أَهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا

امـام حسن علیه السـلام : در خطبه ای: ای اهـل عراق! در حقّ مـا تقوا در پیش گیریـد که مـا امرا و میهمانان شـما هستیم و اهل بیتی هستیم که خداوند در حقّ ما فرموده است: «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطهیراً» .

المعجم الکبیر : ۳ / ۹۳ / ۲۷۶۱ ، المناقب لابن المغازلیّ : ۳۸۲ / ۴۳۱ ، تاریخ دمشق «ترجمة الإمام الحسن علیه السـلام»: ۱۸۰ / ۳۰۴ و۳۰۵ کلّها عن أبی جمیلة ، وأیضًا : ۱۸۲ / ۳۰۶ و ۳۰۷ عن هلال بن یساف .

حدیث۵۱

امام حسن علیه السلام :

ـ فیما جَری بَینَهُ و بَینَ عَمرِو بنِ العاصِ ـ : إیّاکَ عَنّی فَإِنَّکَ رِجسٌ ، ونَحنُ أهلُ بَیتِ الطَّهارَةِ أذهَبَ اللّه ُ عَنَّا الرِّجسَ وطَهَّرَنا تَطهیرًا

امـام حسن علیه السـلام در مـاجرایی میـان ایشـان و عمرو بن عاص: از من دور شو که تو پلیـدی وپلشتی هستی و ما خانـدان پاکی و پاکیزگی هستیم که خداوند پلیدی و پلشتی را از ما دور کرده، کاملاً پاکمان گردانیده است.

شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۱۶ / ۲۸ .

حدیث۵۲

امام حسن علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتٍ أکرَمَنَا اللّه ُ بِالإِسـلامِ ، واختارَنا واصـطَفانا واجتَبانا ، فَأَذهَبَ عَنَّا الرِّجسَ وطَهَّرَنا تَطهیرًا ، والرِّجسُ هُوَ الشَّکُّ ، فَلا نَشُـکُّ فِی اللّهِ الحَقِّ ودینِهِ أبَدًا ، وطَهَّرَنا مِن کُلِّ أفنٍ وغَیَّةٍ

امام حسن علیه السـلام : ما از خاندانی هستیم که خداوند با اسـلام گرامیمان داشته است و ما را برگزیده، انتخابمان کرده است و هر گونه پلیـدی و رجس را از ما دور کرده کاملاً پاکمان گردانیده است. پلیدی و رجس، همان شکّ است و ما هرگز در وجود خدای حقّ و دین او تردید نمی کنیم. خداوند ما را از هرگونه سست رأیی و گمراهی پاک گردانیده است.

أمالی الطوسیّ : ۵۶۲ / ۱۱۷۴ عن عبدالرحمن بن کثیر عن الإمام الصادق عن أبیه عن جدّه علیهم السلام .

حدیث۵۳

امام حسن علیه السلام :

ـ فی بَیانِ قَولِهِ تَعالی : «نَدعُ أبناءَنا وأبناءَکُم ...» ـ : أخرَجَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله مِنَ الأَنفُسِ مَعَهُ أبی ، ومِنَ البَنینَ إیّایَ وأخی ، ومِنَ النِّساءِ اُمّی فاطِمَةَ مِنَ النّاسِ جَمیعًا ، فَنَحنُ أهلُهُ ولَحمُهُ ودَمُهُ ونَفسُهُ ، ونَحنُ مِنهُ وهُوَ مِنّا

عبـدالرحمن بن کثیر به نقل از جعفر بن محمّـد به نقل از پـدرش به نقل از جـدّش به نقل از حسن بن علی علیه السـلام ـ در بیان آیه شریفه «نَـدْعُ اَبْناءَنا وَاَبناءَکم...» ـ : پیامبر صـلی الله علیه و آله خارج شـد در حالی که از «اَنْفُس»، پـدرم با او بود و از فرزنـدان، من و

برادرم بودیم و از زنـان از میان همه مردمان، مادر من فاطمه بود. ما خانـدان او و گوشت و خون و جان اوییم، ما از او هستیم و او از ماست.

أمالی الطوسیّ : ۵۶۴ / ۱۱۷۴ ، ینابیع المودّة : ۱ / ۱۶۵ / ۱ .

حدیث۵۴

امام حسن علیه السلام :

نَظَرَ أبو نُواسٍ إلی أبِی الحَسَنِ عَلِیِّ بنِ موسیَ الرِّضا علیهماالسلام ذاتَ یَوم وقَد خَرَجَ مِن عِندِ المَأمونِ عَلی بَغلَةٍ لَهُ ، فَدَنا مِنهُ أبو نُواسٍ ، فَسَلَّمَ عَلَیهِ وقالَ : یَا بنَ رَسولِ اللّه ، قَد قُلتُ فیکَ أبیاتًا فَاُحِبُّ أن تَسمَعَها مِنّی ، قالَ : هاتِ ، فَأَنشَأَ یَقولُ :

مُطَهَّرونَ نَقِیّاتٌ ثِیابُهُم تَجری الصَّلاةُ عَلَیهِم أینَما ذُکِروا

مَن لَم یَکُن عَلَوِیًّا حینَ تَنسِبُهُ فَما لَهُ مِن قَدیمِ الدَّهرِ مُفتَخَرُ

فَاللّه ُ لَمّا بَرا خَلقًا فَأَتقَنَهُ صَفّاکُمُ وَاصطَفاکُم أیُّهَا البَشَرُ

فَأَنتُمُ المَلَأُ الأَعلی وعِندَکُمُ عِلمُ الکِتاب وما جاءَت بِهِ السُّوَرُ

فَقالَ الرِّضا علیه السلام : قَد جِئتَنا بِأَبیاتٍ ما سَبَقَکَ إلَیها أحَدٌ

ابوالحسن محمّـد بن یحیی فارسـی: روزی ابو نؤاس به ابو الحسن علی بن موسـی الرضـا علیه السـلامنگریست و این در حالی بود که حضـرت علیه السـلام سوار بر استری از نزد مـأمون خـارج می شـد. ابو نؤاس به ایشان نزدیک شـد و درود فرسـتاد و گفت: ای زاده پیامبر خدا! ابیاتی درباره تو سـروده ام که می خواهم آنها را از من بشـنوی. حضـرت علیه السـلام فرمود: آن چه سـروده ای، بیاور او پس چنین سرود:

ایشان پاکانی هستند که جامه شان پاکیزه است * و هر گاه از ایشان یاد شود بر آنها درود فرستاده می شود

هر که به هنگام انتساب علوی نباشد * از روزگار کهن افتخاری ندارد

خداوند آن گاه که خلایق را بیافرید و سامانشان داد * ای جماعت شما را گزین کرد و برگزید

شمایید گروه برتر و نزد شماست * علم کتاب و آن چه سوره های قرآن آورده است

امام رضا علیه السلام فرمود: ابیاتی را آوردی که هیچ کس در سرودن آنها از تو پیشی نگرفته است.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۴۳ / ۱۰ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۳۶۶ مرسلاً .

حدیث۵۵

امام حسن علیه السلام :

ـ فی مَجلِسِ مُعاوِیَةَ ـ : وأنَـا ابنُ خِیرَةِ الإمـاءِ وسَـیِّدَةِ النِّسـاءِ ، غَـذّانا رَسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله بِعِلمِ اللّه ِ تَبـارَکَ وتَعالی ، فَعَلَّمَنا تَأویلَ القُرآنِ ، ومُشکِلاتِ الأَحکامِ ، لَنَا العِزَّةُ الغَلباءُ والکَلِمَةُ العَلیاءُ ، والفَخرُ والسَّناءُ

امام حسن علیه السلام ـ در مجلس معاویه ـ : من پسر بهترین کنیزان (خدا) و سرور زنانم. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ما را با علم خداونـد تبـارک و تعـالی تغـذیه کرده است و تأویل قرآن و احکام دشوار را به ما آموخته است. سترگ ترین ارجمنـدی و والاترین کلمه و افتخار و بلندی از آنِ ماست.

الاحتجاج : ۲ / ۴۷ .

حدیث۵۶

امام حسن علیه السلام :

إنَّ العِلمَ فینا ، ونَحنُ أهلُهُ ، وهُوَ عِنـدَنا مَجموعٌ کُلُّهُ بِحَـذافیرِهِ ، وإنَّهُ لا یَحدُثُ شَـیءٌ إلی یَومِ القِیامَةِ حَتّی أرشُ الخَدشِ إلاّ وهُوَ عِندَنا مَکتوبٌ بِإِملاءِ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله وخَطِّ عَلِیٍّ علیه السلام بِیَدِهِ

امـام حسن علیه السـلام : علم در میـان مـاست و ما اهل آنیم و همه آن به کمال نزد ماست و تا روز رسـتاخیز حتّی دیه خراشـی تعلّق نخواهد گرفت مگر آن که با املا پیامبر صلی الله علیه و آله و دست خط علی علیه السلام نزد ما نوشته موجود است.

الاحتجاج : ۲ / ۶۳ / ۱۵۵ عن ابن عبّاس .

حدیث۵۷

امام حسن علیه السلام :

ـ أنَّهُ سُـئِلَ عَن رَأیِ أبیهِ فِی الخِیارِ ؛ مِن مَباحِثِ البُیوعِ والمُعامَلاتِ ـ : فَدَعا بِرَبعَةٍ ، فَأَخرَجَ مِنها صَـحیفَةً صَـفراءَ مَکتوبٌ فیها قَولُ عَلِیٍّ فِی الخِیارِ

از امـام حسن علیه السـلام دربـاره نظر پـدرش پیرامون مسأله «خیـار» ـ [یعنی حقّ به هم زدن معامله] که از مباحث خریـد و فروش و معاملات است ـ پرسـش شد. حضرت علیه السلامصندوقی را خواست و از میان آن صحیفه زرد رنگی بیرون آورد که نظر علی علیه السلام در باره «خیار» در آن نوشته شده بود.

العلل لابن حنبل : ۱ / ۳۴۶ / ۶۳۹ .

حدیث۵۸

امام حسن علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّهِ صـلی الله علیه و آله لِأَمیرِ المُؤمِنینَ علیه السـلام : اُکتُب ما اُملی عَلَیکَ ، فَقالَ : یا نَبِیَّ اللّهِ ، أتَخافُ عَلَیَّ النِّسیانَ ؟ قالَ صلی الله علیه و آله : لَستُ أخـافُ عَلَیکَ النِّسـیانَ ، وقَـد دَعَوتُ اللّهَ لَکَ أن یُحَفِّظَکَ ولا یُنسِـیَکَ ، ولکِنِ اکتُب لِشُـرَکائِکَ . قالَ : قُلتُ : ومَن شُـرَکائی یا نَبِیَّ اللّهِ ؟ قالَ : الأَئِمَّةُ مِن وُلدِکَ ، بِهِم تُسـقی اُمَّتِی الغَیثَ ، وبِهِم یُستَجابُ دُعاؤُهُم ، وبِهِم یَصرِفُ اللّهُ عَنهُمُ البَلاءَ ، وبِهِم یُنزِلُ الرَّحمَـةَ مِنَ السَّماءِ ، وهـذا أوَّلُهُم ، وأومَأَ بِیَـدِهِ إلَی الحَسَنِ بنِ عَلِیٍّ علیهماالسـلام ، ثُمَّ أومَأَ بِیَـدِهِ إلَی الحُسَـینِ علیه السلام ، ثُمَّ قالَ : الأَئِمَّةُ مِن وُلدِهِ

امام حسن علیه السـلام : پیامبر صـلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: آن چه را بر تو املا می کنم، بنویس. علی عرض کرد: یـا رسول اللّه ! بیم داری چیزی را فراموش کنم؟ پیامبر صـلی الله علیه و آله فرمود: از فراموشـی تو نمی ترسم، من به درگاه خـداوند دعـا کرده ام که حـافظه تـو را قوی گردانـد و از فراموشـی بر کنـارت دارد، لیکن برای شـریک هـای خود بنویس. علی علیه السـلام عرض کرد: شـریکان من چه کسانی هستند یا رسول اللّه ؟ فرمود: آن فرزندان تو که امامند، به برکت وجود آنهاست که بر امّت من

باران می بارد و در پرتو وجود آنها دعایشان مستجاب می گردد و خداوند به سبب آنها بلا از امّت می گرداند و به برکت وجود آنها از آسمان رحمت می بارد و این نخستین ایشان است و با دست به حسن بن علی علیه السلاماشاره کرد، سپس به حسین اشاره کرد و فرمود: فرزندان او که امامند.

أمالی الصدوق : ۳۲۷ / ۱ ، کمال الدین : ۲۰۶ / ۲۱ ، بصائر الدرجات : ۱۶۷ / ۲۲ کلّها عن أبی الطفیل .

حدیث۵۹

امام حسن علیه السلام :

دَخَلتُ عَلی سَیِّدی عَلِیِّ بنِ مُحَمَّدِ بنِ عَلِیِّ ابنِ موسَی بنِ جعفَرِ بنِ مُحَمَّدِ بنِ عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ بنِ عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیهم السلام ، فَلَمّا بَصُرَنی (بَصُرَ بی) قالَ لی : مَرحَبًا بِکَ یا أبَا القاسِمِ ، أنتَ

وَلِیُّنا حَقًّا . فَقُلتُ لَهُ : یَا بنَ رَسولِ اللّه ، إنّی اُریدُ أن أعرِضَ عَلَیکَ دینی ، فَإِن کانَ مَرضِیًّا ثَبَتُّ عَلَیهِ حَتّی ألقَی اللّهَ عَزَّوجَلَّ ، فَقالَ : هاتِ یا أبَا القاسِمِ ، فَقُلتُ : إنّی أقولُ : إنَّ اللّهَ تَعالی واحِدٌ لَیسَ کَمِثلِهِ شَیءٌ ، خارِجٌ مِنَ الحَدَّینِ : حَدِّ الإِبطالِ وحَدِّ التَّشبیهِ، وإنَّهُ لَیسَ بِجِسمٍ ولا صورَةٍ ولا عَرَضٍ ولا جَوهَرٍ ، بَل هُوَ مُجَسِّمُ الأَجسامِ ومُصَوِّرُ الصُّوَرِ ، وخالِقُ الأَعراضِ والجَواهِرِ ، ورَبُّ کُلِّ شَیءٍ ومالِکُهُ وجاعِلُهُ ومُحدِثُهُ .

وأنَّ مُحَمَّدًا عَبدُهُ ورَسولُهُ خاتَمُ النَّبِیّینَ ، فَلا نَبِیَّ بَعدَهُ إلی یَومِ القِیامَةِ ، وأنَّ شَریعَتَهُ خاتِمَةُ الشَّرائِعِ فَلا شَریعَةَ بَعدَها إلی یَومِ القِیامَةِ .

وأقولُ : إنَّ الإِمامَ والخَلیفَةَ ووَلِیَّ الأَمرِ بَعدَهُ أمیرُ المُؤمِنینَ عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ ، ثُمَّ الحَسَنُ ثُمَّ الحُسَینُ ثُمَّ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ ثُمَّ مُحَمَّدُ بنُ عَلِیٍّ ثُمَّ جَعفَرُ بنُ مُحَمَّدٍ ثُمَّ موسَی بنُ جَعفَرٍ ثُمَّ عَلِیُّ بنُ موسی ثُمَّ مُحَمَّدُ بنُ عَلِیٍّ ثُمَّ أنتَ یا مَولایَ . فَقالَ عَلِیٌّ علیه السلام : ومِن بَعدِیَ الحَسَنُ ابنی ، فَکَیفَ لِلنّاسِ بِالخَلَفِ مِن بَعدِهِ ؟ فَقُلتُ : وکَیفَ ذاکَ یا مَولایَ ؟ قالَ : لِأَنَّهُ لا یُری شَخصُهُ ولا یَحِلُّ ذِکرُهُ بِاسمِهِ حَتّی یَخرُجَ فَیَملَأَ الأَرضَ قِسطًا وعَدلاً کَما مُلِئَت ظُلمًا وجَورًا . فَقُلتُ : أقرَرتُ .

وأقولُ : إنَّ وَلِیَّهُم وَلِیُّ اللّهِ ، وعَدُوَّهُم عَدُوُّ اللّهِ ، وطاعَتَهُم طاعَةُ اللّهِ ، ومَعصِیَتَهُم مَعصِیَةُ اللّهِ .

وأقولُ : إنَّ المِعراجَ حَقٌّ ، والمُساءَلَةَ فِی القَبرِ حَقٌّ ، وإنَّ الجَنَّةَ حَقٌّ ، والنّارَ حَقٌّ ، والصِّراطَ حَقٌّ ، والمیزانَ حَقٌّ ، وإنَّ السّاعَةَ آتِیَةٌ لا رَیبَ فیها ، وإنَّ اللّهَ یَبعَثُ مَن فِی القُبورِ .

وأقولُ : إنَّ الفَرائِضَ الواجِبَةَ بَعدَ الوَلایَةِ : الصَّلاةُ والزَّکاةُ والصَّومُ والحَجُّ والجِهادُ والأَمرُ بِالمَعروفِ والنَّهیُ عَنِ المُنکَرِ .

فَقالَ عَلِیُّ بنُ مُحَمَّدٍ علیهماالسلام : یا أبَا القاسِمِ ، هذا واللّهِ دینُ اللّهِ الَّذِی ارتَضاهُ لِعِبادِهِ ، فَاثبُت عَلَیهِ أثبَتَکَ اللّهُ بِالقَولِ الثّابِتِ فِی الحَیاةِ الدُّنیا وفِی الآخِرَةِ .

عبدالعظیم بن عبداللّه حسنی: بر سرورم علی بن محمّد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمّد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب علیهم السلاموارد شدم.

چون مرا دید فرمود: ای ابا القاسم! خوش آمدی، تو به راستی دوستدار مایی. عرض کردم: ای فرزند رسول خدا! می خواهم دینم را بر شما عرضه کنم تا اگر پسندیده است تا هنگام دیدار خداوند عز و جل، بر آن پایداری ورزم. امام علیه السلامفرمود: عرضه کن ای ابو القاسم. عرض کردم: من اعتقاد دارم: خداوند متعال یکی است و چیزی مانند او وجود ندارد و از دو حدّ ابطال و تشبیه بیرون است، نه جسمی دارد و نه صورتی و نه عَرَضی و نه جوهری. بلکه اوست که به اجسام، جسمیّت و به صورتها، تصویر می بخشد و اَعراض و جواهر را می آفریند و پروردگار و مالک و آفریننده و پدید آورنده هر پدیده ای است و این که محمّد بنده و رسول او، خاتم پیامبران است و تا روز رستخیز پیامبری پس از او نخواهد بود و آیین او آیین پایانی است که تا روز قیامت، آیینی پس از آن

نخواهد بود.

من معتقدم امام و جانشین و ولیّ امر پس از او، امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب و سپس حسن و آن گاه حسین و علی بن حسین و محمّد بن علی و جعفر بن محمّد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمّد بن علی و سپس تویی ای سرورم. امام هادی علیه السلام فرمود: پس از من، فرزندم حسن، جانشین من خواهد بود، ولی جانشین او در میان مردم چگونه خواهد بود؟ عرض کردم: چگونه خواهد بود سرورم؟ فرمود: شخص او دیده نمی شود و روا نیست نامش برده شود تا خروج کند و زمین را همان گونه که از ظلم و ستم آکنده بود از داد و عدل بیاکند. عرض کردم: بدان اقرار می کنم.

من معتقدم: دوستدار آنها، دوستدار خدا و دشمن آنها، دشمن خداست، فرمانبری از آنها، فرمانبری از خدا و سرکشی از آنها، سرکشی از خداست. به اعتقاد من، معراج و سؤال و جواب قبر و بهشت و دوزخ و رستاخیز، حقّ است
و تردیدی در آن نیست و خداوند هر آن که را در گور خفته بر خواهد انگیخت.

به اعتقاد من، فرائض واجب پس از ولایت، نماز و زکات و روزه و حج، جهاد و امر به معروف و نهی از منکر هستند.

علی بن محمّد علیه السلام فرمود: ای ابا القاسم! به خدا سوگند این همان دینی است که خداوند برای بندگانش برگزیده است. بر آن پایدار باش، خداوند تو را بر این عقیده استوار در دنیا و آخرت پایدار بدارد.
أمالی الصدوق : ۲۷۸ / ۲۴ ، التوحید : ۸۱ / ۳۷ ، کمال الدین : ۳۷۹ ، روضة الواعظین : ۳۹ ، کفایة الأثر : ۲۸۲ ، وراجع صفات الشیعة : ۱۲۷ / ۶۸ .

حدیث۶۰

امام حسن علیه السلام :
عَلی فُقَراءَ وقَد وَضَعوا کُسَیراتٍ عَلَی الأَرضِ وهُم قُعودٌ یَلتَقِطونَها ویَأكُلونَها ، فَقالوا لَهُ : هَلُمَّ یَا بنَ بِنتِ رَسولِ اللّه إلَی الغَداءِ . قالَ : فَنَزَلَ وقالَ : إنَّ اللّهَ لا یُحِبُّ المُستَكبِرینَ ، وجَعَلَ یَأكُلُ مَعَهُم حَتَّی اكتَفَوا وَالزّادُ عَلی حالِهِ بِبَرَكَتِهِ ، ثُمَّ دَعاهُم إلی ضِیافَتِهِ وأطعَمَهُم وكَساهُم
روایت شده که حسن بن علی بر گروهی از فقرا گذشت که تکّه نانهایی بر زمین نهاده و گرد یکدیگر نشسته بودند و از آن بر می داشتند و می خوردند. این جماعت به امام علیه السلام گفتند: ای پسر دختر رسول خدا! بفرمایید. راوی می گوید: حضرت علیه السلام فرود آمد و فرمود: خداوند مستکبران را دوست ندارد و همراه آنان به خوردن نشست تا از خوردن دست کشیدند و این در حالی بود که به برکت وجود امام علیه السلام، چیزی از نانها کم نشده بود. امام علیه السلام سپس آنها را به مهمانی دعوت کرد و اطعامشان نمود و جامه شان بخشید.
المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۲۳ .

حدیث۶۱

امام حسن علیه السلام :

أُخِذَ ابنُ مُلجَم فَأُدخِلَ عَلی عَلِیٍّ علیه السلام ، فَقالَ : أطیبوا طَعامَهُ وألینوا فِراشَهُ ، فَإِن أعِش فَأَنَا وَلِیُّ دَمی ، عَفوٌ أو قِصاصٌ ، وإن مُتُّ فَأَلحِقوهُ بی اُخاصِمهُ عِندَ رَبِّ العالَمینَ

امام حسن علیه السلام: ابن ملجم دستگیر و به حضور علی علیه السلام برده شد. امام علیه السلامفرمود: خوراکش را نیکو و بسترش را نرم گردانید، اگر زنده ماندم که صاحب خون، خودم هستم، بخواهم در می گذرم یا قصاص می کنم و اگر مُردم، او را به من مُلحق کنید که نزد خداوند جهانیان از او دادخواهی می کنم.

اُسد الغابة : ۴ / ۱۱۳ ، تاریخ دمشق «ترجمة الإمام علیّ علیه السلام» : ۳ / ۳۰۰ / ۱۴۰۰ کلاهما عن محمّد بن سعد ، أنساب الأشراف : ۲ / ۴۹۵ / ۵۲۹ ، الإمامة والسیاسة : ۱ / ۱۸۱ وفی ذیلهما «ولا تعتدوا، إنّ اللّه لا یحبّ المعتدین» .

حدیث۶۲

امام حسن علیه السلام :

یـا مَولایَ «والکـاظِمینَ الغَیـظَ» . قـالَ : خَلّوا عَنهُ . قالَ : یا مَولایَ «والعافینَ عَنِ النّاسِ» . قالَ : قَد عَفَوتُ عَنکَ . قالَ : یا مَولایَ «واللّه ُ یُحِبُّ المُحسِنینَ

روایت شـده است که غلام حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام جرمی مرتکب شد که سزاوار کیفر بود، حضرت علیه السلام دستور داد او را بزنند. او گفت: سرورم! «آنان که خشم خویش فرو می خورند» ، حضرت علیه السلامفرمود: از او دست بدارید. او گفت: سرورم! «و از خطای مردم در می گذرند» ، حضرت علیه السلامفرمود: از تو در گذشتم. او گفت: سرورم! «و خدا نیکوکاران را دوست می دارد» ، حضرت علیه السلامفرمود: تو در راه خدا آزادی و از آنِ تو باد دو برابر آن چه به تو می دادم.

آل عمران : ۱۳۴ .

حدیث۶۳

امام حسن علیه السلام :

رَأَیتُ اُمّی فاطِمَةَ علیهاالسلامقائِمَةً فی مِحرابِها لَیلَةَ الجُمُعَةِ ، فَلَم تَزَل راکِعَةً ساجِدَةً حَتّی انفَجَرَ عَمودُ الصُّبحِ، وسَمِعتُها تَدعو لِلمُؤمِنینَ والمُؤمِناتِ وتُسَمّیهِم وتُکثِرُ الدُّعاءَ لَهُم ولا تَدعو لِنَفسِها بِشَیءٍ ، فَقُلتُ : یا اُمّاه ، لِمَ لا تَدعینَ لِنَفسِکِ کَما تَدعینَ لِغَیرِکِ ؟ فَقالَت : یا بُنَیَّ ، الجارَ ثُمَّ الدّارَ

امام حسن علیه السلام: مادرم فاطمه علیهاالسلام را در شب جمعه در محراب دیـدم که به عبادت ایستاده بود. او همچنان در رکوع بود، تا روشنی بامـداد برآمد. شنیدم که او به مردان و زنان مؤمن دعا می کرد و آنها را نام می بُرد و برای آنها فراوان دعا می کرد در حالی که برای خود دعایی نمی کرد. گفتم: مادرا! چرا همان گونه که برای دیگران دعا می کنی برای خود دعا نمی کنی؟ فرمود: فرزندم! نخست همسایه و سپس [اهل] خانه.

دلائل الإمامة : ۱۵۲ / ۶۵ ، علل الشرائع : ۱۸۱ / ۱ ، کشف الغمّة : ۲ / ۹۴ ، ضیافة الإخوان : ۲۶۵ کلّها عن فاطمة الصغری عن الإمام الحسین علیه السلام .

حدیث۶۴

امام حسن علیه السلام :

ما کانَ فی هذِهِ الاُمَّةِ أعبَدُ مِن فاطِمَةَ ، کانَت تَقومُ حَتّی تَوَرَّمَت قَدَماها

حسن بصری: در میان این امّت، عابدتر از فاطمه نبوده است، او آن قدر [برای عبادت] می ایستاد که دو پایش ورم می کرد.

المناقب لابن شهرآشوب : ۳ / ۳۴۱ ، ربیع الأبرار : ۲ / ۱۰۴ .

حدیث۶۵

امام حسن علیه السلام :

أعتَقَ عَلِیٌّ علیه السلام ألفَ أهلِ بَیتٍ بِما مَجَلَت یَداهُ وعَرِقَ جَبینُهُ

عبدالله بن الحسن [بن الحسن] بن علی بن ابی طالب می گوید: علی علیه السلامهزار خانوار را با درآمدی که با پینه دست و عرق جبین، به دست آورده بود، آزاد کرد.

الغارات : ۱ / ۹۱ ، شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید : ۲ / ۲۰۲ عن عبدالله بن الحسین بن الحسن وفیه «أعتق علیّ علیه السلام فی حیاة رسول الله صلی الله علیه و آله ...» .

حدیث۶۶

امام حسن علیه السلام :

كانَ الحُسَینُ بنُ عَلِیٍّ سَیِّدًا زاهِدًا وَرِعًا صالِحًا ناصِحًا حَسَنَ الخُلُقِ ، فَذَهَبَ ذاتَ یَومٍ مَعَ أصحابِهِ إلی بُستانِهِ ، وكانَ فی ذلِكَ البُستانِ غُلامٌ لَهُ اسمُهُ صافی ، فَلَمّا قَرُبَ مِنَ البُستانِ رَأَی الغُلامَ قاعِدًا یَأكُلُ خُبزًا ، فَنَظَرَ الحُسَینُ إلَیهِ وجَلَسَ عِندَ نَخلَةٍ مُستَتِرًا لا یَراهُ ، فَكانَ یَرفَعُ الرَّغیفَ فَیَرمی بِنِصفِهِ إلَی الكَلبِ ویَأكُلُ نِصفَهُ الآخَرَ . فَتَعَجَّبَ الحُسَینُ مِن فِعلِ الغُلامِ، فَلَمّا فَرَغَ مِن أكلِهِ قالَ : الحَمدُ للهِ رَبِّ العالَمینَ ، اللّهُمَّ اغفِر لی ، وَاغفِر لِسَیِّدی، وبارِك لَهُ كَما بارَكتَ عَلی أبَوَیهِ، بِرَحمَتِكَ یا أرحَمَ الرّاحِمینَ .

فَقامَ الحُسَینُ وقالَ : یا صافی ، فَقامَ الغُلامُ فَزِعًا وقالَ : یا سَیِّدی وسَیِّدَ المُؤمِنینَ ، إنّی ما رَأَیتُكَ ، فَاعفُ عَنّی . فَقالَ الحُسَینُ : اِجعَلنی فی حِلٍّ یا صافی ، لِأَنّی دَخَلتُ بُستانَكَ بِغَیرِ إذنِكَ . فَقالَ صافی : بِفَضلِكَ یا سَیِّدی وكَرَمِكَ وسُؤدُدِكَ تَقولُ هذا . فَقالَ الحُسَینُ : رَأَیتُكَ تَرمی بِنِصفِ الرَّغیفِ لِلكَلبِ وتَأكُلُ النِّصفَ الآخَرَ ، فَما مَعنی ذلِكَ ؟ فَقالَ الغُلامُ : إنَّ هذَا الكَلبَ یَنظُرُ إلَیَّ حینَ آكُلُ ، فَأَستَحی مِنهُ یا سَیِّدی لِنَظَرِهِ إلَیَّ ، وهذا كَلبُكَ یَحرُسُ بُستانَكَ مِنَ الأَعداءِ ، فَأَنَا عَبدُكَ ، وهذا كَلبُكَ ، فَأَكَلنا رِزقَكَ مَعًا .

فَبَكَی الحُسَینُ وقالَ : أنتَ عَتیقٌ للهِ ، وقَد وَهَبتُ لَكَ ألفَی دینارٍ بِطیبَةٍ مِن قَلبی . فَقالَ الغُلامُ : إن أعتَقتَنی فَأَنَا اُریدُ القِیامَ بِبُستانِكَ . فَقالَ الحُسَینُ : إنَّ الرَّجُلَ إذا تَكَلَّمَ بِكَلامٍ فَیَنبَغی أن یُصَدِّقَهُ بِالفِعلِ ، فَأَنَا قَد قُلتُ : دَخَلتُ بُستانَكَ بِغَیرِ إذنِكَ ، فَصَدَّقتُ قَولی ، ووَهَبتُ البُستانَ وما فیهِ لَكَ ، غَیرَ أنَّ أصحابی هؤُلاءِ جاؤوا لِأَكلِ الثِّمارِ والرُّطَبِ فَاجعَلهُم أضیافًا لَكَ وأكرِمهُم مِن أجلی ، أكرَمَكَ اللهُ یَومَ القِیامَةِ وبارَكَ لَكَ فی حُسنِ خُلُقِكَ وأدَبِكَ . فَقالَ الغُلامُ : إن وَهَبتَ لی بُستانَكَ فَأَنَا قَد سَبَّلتُهُ لِأَصحابِكَ وشیعَتِكَ . قالَ الحَسَنُ [البَصرِیُّ] : فَیَنبَغی لِلمُؤمِنِ أن یَكونَ كَنافِلَةِ رَسولِ اللهِ صلی الله علیه و آله

حسن بصری: حسین بن علی، سروری زاهد، پاکدامن، نیکوکار، خیرخواه و خوش اخلاق بود. امام علیه السلام، روزی با اطرافیان خود به باغش رفت. در این باغ غلامی کار می کرد که نامش صافی بود. چون حضرت علیه السلامبه باغ نزدیک شد، غلام را دید که نشسته نان می خورد. حسین علیه السلامبدو نگریست و زیر درخت خرمایی که او را می پوشاند و غلام نمی توانست حضرت علیه السلامرا ببیند نشست.

غلام، یک گرده نان را بر می داشت و نصف آن را به طرف سگش می انداخت و نیم دیگر را خود می خورْد. حسین علیه السلاماز این کار غلام در شگفت شد. غلام چون از خوردن آسوده گشت گفت: سپاس خداوند جهانیان را، خدایا من و سرورم را بیامرز و به او برکت بده، چنان که به پدر و مادر او برکت دادی، به رحمت خودت ای ارحم الراحمین.

در این هنگام حسین علیه السلام برخاست و گفت: ای صافی! غلام وحشت زده برخاست و گفت: سرورم و سرور همه مؤمنان! من شما را ندیدم، مرا ببخش. حسین علیه السلامگفت: مرا حلال کن ای صافی، زیرا من بدون اجازه تو به باغت وارد شدم. صافی گفت. به سبب فضیلت و کرم و سروری خودت چنین سخنی را می گویی سرورم. حسین علیه السلام فرمود: دیدم که نیمی از گرده نان را به سگت می دهی و نیم دیگر آن را، خود می خوری، این کار چه معنا دارد؟ غلام گفت: هنگامی که من نان می خوردم، این سگ به من می نگریست، سرورم! من از نگاه او شرم کردم، آخر این هم سگ توست که باغت را در برابر دشمنان حفظ می کند. من برده توام و این سگ توست و هر دو با هم، رزق از تو رسیده را خوردیم.

حسین علیه السلام گریست و فرمود: تو در راه خدا آزادی و با طیب خاطر به تو دو هزار دینار می بخشم. غلام گفت: اگر مرا آزاد می کنی من باز هم می خواهم عهده دار باغ تو باشم. حسین علیه السلام فرمود: مرد هرگاه سخنی بر زبان می آورد، شایسته است که آن را با عمل خود تأیید کند، من گفتم: بدون اجازه تو به باغت وارد شدم و سخن خود را تأیید کردم و باغ را با هر آن چه در آن است به تو بخشیدم، ولی این گروه از اطرافیان من آمده اند تا میوه و خرما بخورند، آنها را به خاطر من، میهمان خود بدار و ارجشان نه که خداوند در روز رستاخیز بر تو ارج نهد و به سبب خوش اخلاقی و ادبت به تو برکت دهد. غلام گفت: اگر تو باغت را به من بخشیدی، من هم آن را وقف اطرافیان و شیعیان تو می کنم.حسن [بصری]می گوید: بر مؤمن شایسته است که همچون نوه پیامبر خدا باشد.

مقتل الحسین علیه السلامللخوارزمیّ : ۱ / ۱۵۳ .

حدیث۶۷

امام حسن علیه السلام :

شَکَوتُ إلی أبی جَعفَرٍ مُحَمَّدِ بنِ عَلِیٍّ علیهماالسلامالحاجَةَ وجَفاءَ الإِخوانِ ، فَقالَ : بِئسَ الأَخُ أخٌ یَرعاکَ غَنِیًّا ویَقطَعُکَ فَقیرًا . ثُمَّ أمَرَ غُلامَهُ فَأَخرَجَ کیسًا فیهِ سَبعُمِائَةِ دِرهَمٍ، وقالَ: اِستَنفِق هذِهِ فَإِذا نَفِدَت فَأَعلِمنی.

حسن بن کثیر: نزد ابو جعفر محمّد بن علی علیه السلام از فقر و بریدن برادران شکوه کردم. امام علیه السلامفرمود: بدترین برادر، برادری است که تو را به وقت توانگری در نظر داشته باشد و هنگام فقر، از تو ببُرد، سپس به غلامش دستور داد همیانی بیاورد که در آن هفتصد درهم بود. امام علیه السلامفرمود: این را خرج کن و هرگاه تمام شد مرا آگاه کن.

الإرشاد : ۲ / ۱۶۶ ، روضة الواعظین : ۲۲۵ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۲۰۷ .

حدیث۶۸

امام حسن علیه السلام :

سَأَلتُ خالی هِندَ بنَ أبی هالَةَ التَّمیمِیَّ ـ وکانَ وَصّافًا ـ عَن حِلیَةِ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله : صِف لی مَنطِقَهُ . قالَ : کانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله مُتَواصِلَ الأَحزانِ ، دائِمَ الفِکرَةِ ، لَیسَت لَهُ راحَةٌ ، لا یَتَکَلَّمُ فی غَیرِ حاجَةٍ ، طَویلَ السَّکتَةِ ، یَفتَتِحُ الکَلامَ ویَختِمُهُ بِأَشداقِهِ

امام حسن علیه السلام: از دایی خود، هند بن ابی هاله تمیمی ـ که توصیف گر بود ـ درباره آراستگیهای پیامبر صلی الله علیه و آله پرسش کردم و گفتم: سخن گفتن او را برای من توصیف کن. او گفت: پیامبر صلی الله علیه و آله ، پیوسته غمگین بود وهماره در

اندیشه، آسودگی نداشت و بدون نیاز، سخن نمی گفت، سکوتش طولانی بود، از آغاز تا پایان سخن، دهانش را کاملاً باز نمی کرد و سخنانی فراگیر می فرمود، کلامش، فصل بود که در آن نه فزونی دیده می شد و نه کاستی، نرمخو بود و از خشکی و جسارت برکنار، نعمت را هر چند ناچیز، بزرگ می داشت و چیزی از آن را نمی نکوهید، تغییر ذائقه دهندگان را نه می نکوهید و نه می ستود، دنیا و آن چه در آن است، او را به چشم نمی آورد. چون چیزی مانع حق می گشت، هیچ چیز یارای خشم او را نداشت تا آن که حق را یاری کند، او برای خود خشمگین نمی شد و برای خود چیرگی نمی خواست، هرگاه اشاره می کرد، با تمام کَفَش اشاره می کرد و هرگاه شگفت زده می شد، دست خود را می گرداند و هرگاه سخن می گفت، دست خود را به یکدیگر می پیوست و شست دست چپش را به گودی کف دست راستش می زد و هرگاه خشمگین می شد، رویش

را بر می گرداند و چهره اش را بر می تافت و هرگاه شاد می شد دیگان خود را می هلید، بیشتر خنده او لبخند بود و هرگاه لبخند می زد دندانهایش چونان دانه های تگرگ خودنمایی می کرد.

الأشداق : جوانب الفم (لسان العرب : ۲ / ۱۴۹) ، والمراد أنّه لا يفتح فاه كلّه .

حدیث۶۹

امام حسن عليه السلام :

إنّا أهلُ بَيتٍ إذا عَلِمنَا الحَقَّ تَمَسَّكنا بِهِ

امام حسن عليه السلام: ما خاندانی هستیم که هرگاه حقّ را شناختیم، بدان چنگ در می زنیم.

مقاتل الطالبيّين : ۷۶ عن سفيان بن الليل .

حدیث۷۰

امام حسن عليه السلام :

أرسَلَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله إلَى الأَنصارِ فَأَتَوهُ ، فَقالَ لَهُم : يا مَعشَرَ الأَنصارِ ، ألا أدُلُّكُم عَلى ما إن تَمَسَّكتُم بِهِ لَن تَضِلّوا بَعدَهُ ؟ قالوا : بَلى يا رَسولَ اللّه . قالَ : هذا عَلِيٌّ ، فَأَحِبّوهُ بِحُبّى وكَرِّموهُ لِكَرامَتى ، فَإِنَّ جَبرَئيلَ عليه السلامأمَرَنى بِالَّذى قُلتُ لَكُم عَنِ اللّه عَزَّوجَلَّ

امام حسن عليه السلام: رسول خدا صلى الله عليه و آله در پی انصار فرستاد و آنان نزدش آمدند. پیامبر به ایشان فرمود: ای جماعت انصار! آیا شما را به چیزی راهنمایی نکنم که اگر به دامنش چنگ زنید پس از وی هرگز گمراه نشوید؟ عرض کردند: چرا، ای رسول خدا. فرمود: این علی. به دوستی من او را دوست بدارید و به احترام من به او احترام نهید؛ زیرا جبرئیل از جانب خدای عز و جلبه من دستور داد که این مطلب را به شما بگویم.

المعجم الكبير : ۳ / ۸۸ / ۲۷۴۹ ، حلية الأولياء : ۱ / ۶۳ كلاهما عن ابن أبی ليلی ، وراجع أمالی الطوسیّ : ۲۲۳ / ۳۸۶ ، بشارة المصطفی : ۱۰۹ كلاهما عن سلمان الفارسی .

حدیث۷۱

امام حسن عليه السلام :

خَرَجتُ إلَى المَدينَةِ وأنَا وَجِعٌ ثَقيلٌ ، فَقيلَ لَهُ [أی لِأَبی جَعفَرٍ عليه السلام] : مُحَمَّدُ بنُ مُسلِم وَجِعٌ ، فَأَرسَلَ إلَیَّ أبو جَعفَرٍ بِشَرابٍ مَعَ الغُلامِ مُغَطّى بِمِنديلٍ ، فَناوَلَنيهِ الغُلامُ وقالَ لی : اِشرَبهُ فَإِنَّهُ قَد أمَرَنی أن لا أرجِعَ حَتّى تَشرَبَهُ ، فَتَناوَلتُهُ فَإِذا رائِحَةُ المِسكِ مِنهُ ، وإذا

شَرابٌ طَيِّبُ الطَعم بارِدٌ ، فَلَمّا شَرِبتُهُ قالَ لِيَ الغُلامُ : يَقولُ لَکَ إذا شَرِبتَ فَتَعالَ .
فَفَكَّرتُ فيما قالَ لى ولا أقدِرُ عَلَى النُهوضِ قَبلَ ذلِکَ عَلى رِجلى ، فَلَمّا استَقَرَّ الشَّرابُ فى جَوفى كَأَنَّما نَشَطتُ مِن عِقالٍ ، فَأَتَيتُ بابَهُ فاستَأذَنتُ عَلَيهِ ، فَصَوَّتَ بى : صَحَّ الجِسمُ ، ادخُل ادخُل . فَدَخَلتُ وأنا باكٍ ، فَسَلَّمتُ عَلَيهِ وقَبَّلتُ يَدَهُ ورَأسَهُ ، فَقالَ لى : وما يُبكيکَ يا مُحَمَّدُ ؟ فَقُلتُ : جُعِلتُ فِداكَ ، أبكى عَلَى اغترابى وبُعدِ الشُّقَّةِ وقِلَّةِ المَقدِرَةِ عَلَى المُقامِ عِندَكَ والنَّظَرِ إليکَ . فَقالَ لى : أمّا قِلَّةُ المَقدِرَةِ فَكَذلِکَ جَعَلَ اللّه ُ أولِياءَنا وأهلَ مَوَدَّتِنا وجَعَلَ البَلاءَ إلَيهِم سَريعًا ، وأمّا ما ذَكَرتَ مِنَ الغُربَةِ فَلَکَ بِأَبى عَبدِاللّه ِ اُسوَةٌ بِأَرضٍ ناءٍ عَنّا بِالفُراتِ .
وأمّا ما ذَكَرتَ مِن بُعدِ الشُّقَّةِ ، فَإِنَّ المُؤمِنَ فى هذِهِ الدّارِ غَريبٌ وفى هذَا الخَلقِ المَنكوسِ حَتّى يَخرُجَ مِن هذِهِ الدّارِ إلى رَحمَةِ اللّه ِ ، وأمّا ما ذَكَرتَ مِن حُبِّکَ قُربَنا وَالنَّظَرَ إلَينا وأنَّکَ لا تَقدِرُ عَلى ذلِکَ فَاللّه ُ يَعلَمُ ما فى قَلبِکَ وجَزاؤُکَ عَلَيهِ

محمّد بن مسلم: با جسمی دردمند و سنگین به مدینه رفتم. به ایشان (حضرت باقر علیه السلام) گفته شد: محمّد بن مسلم، دردمند و علیل است. حضرت به وسیله خدمتکار خود ظرف شربتی که روی آن با دستمالی پوشیده شده بود برایم فرستاد. خدمتکار ظرف را به دست من داد و گفت: بنوش؛ زیرا حضرت به من دستور داده است که تا آن را ننوشی برنگردم. من ظرف را گرفتم، دیدم بوی مشک از آن بلند است و شربت خوشمزه و خنکی است، چون آن را نوشیدم خدمتکار به من گفت: حضرت به تو می فرماید که وقتی نوشیدی بیا.
من درباره آن چه به من گفت اندیشیدم حال آن که پیش از آن قادر نبودم بر پای خود بایستم. اما همین که آن شربت در معده ام جا گرفت، گویی بند از پایم گشوده شد. به در خانه حضرت رفتم و اجازه ورود خواستم. حضرت با صدای بلند به من فرمود: تندرست باشی، داخل شو، داخل شو. من گریه کنان داخل شدم و به حضرت سلام گفتم و دست و سرش را بوسیدم. فرمود: ای محمّد، چرا گریه می کنی؟ عرض کردم: فدایت شوم، برای غربتم و دوری سفر [آخرت]و تنگدستی و از این که نمی توانم پیش شما بمانم و ببینمتان می گریم. حضرت فرمود: اما تنگدستی، خداوند دوستان و محبّان ما را این گونه قرار داده و بلا و سختی را به سوی آنان شتابانده است. و اما آن چه از غربت گفتی، اباعبداللّه را که در سرزمینی دور از ما، در کنار فرات است، سرمشق خود قرار ده. و امّا آن چه از دوری سفر گفتی، بدان که مؤمن در این دنیا و در میان این مردم باژگونه و غریب است تا آن که از این سرای به رحمت خدا رود. و اما این که گفتی دوست داری نزدیک ما باشی و ما را ببینی ولی نمی توانی این کار را بکنی، بدان که خداوند از آن چه در قلبت می گذرد آگاه است و تو را پاداش خواهد داد.
رجال الکشّی : ۱ / ۳۹۱ / ۲۸۱ ، کامل الزیارات : ۲۷۵ ، الاختصاص : ۵۲ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۸۱ نحوه ، وفیهما «منکوس» بدل «المنکوس» .

حدیث۷۲

امام حسن علیه السلام :
كُنّا مَعَ الحُسَينُ عليه السلام بِنَهرِ كَربَلاءَ ، فَنَظَرَ إلى شِمرِ بنِ ذِى الجَوشَنِ فَقالَ : صَدَقَ اللّه ُ ورَسولُهُ ، قالَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : كَأَنّى أنظُرُ إلى كَلبٍ أبقَعَ يَلَغُ فى دِماءِ أهلِ بَيتى ، وكانَ شِمرٌ أبرَصَ
محمّدبن عمروبن حسن: ما در کنار نهر کربلا به همراه حسین علیه السلامبودیم. حضرت به شمر بن ذی الجوشن نگاهی کرد و فرمود: خدا و رسول او راست فرمود. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: گویی سگِ پیسه ای را می بینم که در خون اهل بیت من دهان می زند. شمر پیس بود.
الخصائص الکبری للسیوطیّ : ۲ / ۱۲۵ .

حدیث۷۳

امام حسن علیه السلام :

ـ فى خُطبَةٍ بَعدَ قَتلِ أميرِ المُؤمِنينَ عليه السلام ـ :لَقَد حَدَّثَنى جَدّى رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله أنَّ الأَمرَ يَملِكُهُ اثنا عَشَرَ إمامًا مِن أهلِ بَيتِهِ وصَفوَتِهِ ، ما مِنّا إلاّ مَقتولٌ أو مَسموم

امام حسن علیه السلام ـ در خطبه ای که پس از شهادت امیرالمؤمنین علیه السلامایرادفرمود ـ : جدّم رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود که امر امامت را دوازده امام از اهل بیت و برگزیدگان او به عهده می گیرند و هیچ یک از ما نیست، مگر این که یا به قتل می رسد و یا با زهر کشته می شود.

كفاية الأثر : ۱۶۰ عن هشام بن محمّد عن أبيه .

حدیث۷۴

امام حسن علیه السلام :

اُتِىَ بِبَعضِ بَنِى الحَسَنِ عليه السلام إلى أبى جَعفَرٍ

محمّدبن حسن از محمّدبن ابراهیم: یکی از فرزندان حسن علیه السلامرا نزد ابوجعفر [منصور دوانیقی] آوردند. او به محمّد بن ابراهیم بن حسن نگاهی کرد و گفت: دیباج اصفر تویی؟ گفت: آری. منصور گفت: به خدا قسم، تو را به چنان وضعی بکشم که تاکنون هیچ یک از افراد خاندانت را چنان نکشته باشم. سپس دستور داد ستونی را شکاف دادند و او را زنده زنده داخل آن کردند و رویش را بستند.

هو المنصور الدوانيقيّ .

حدیث۷۵

امام حسن علیه السلام :

ـ لِسُفيانَ بنِ أبى لَيلى ـ : أبشِر يا سُفيانُ ، فَإِنَّ الدُّنيا تَسَعُ البَرَّ وَالفاجِرَ حَتّى يَبعَثَ اللّه ُ إمامَ الحَقِّ مِن آلِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله

امام حسن علیه السلام ـ در سخنی با سفیان بن ابی لیلی ـ : بشارتت باد ای سفیان؛ زیرا دنیا، نیکوکار و بدکار را در خود جای می دهد تا این که خداوند، پیشوای حقّ را از آل محمّد صلی الله علیه و آله بفرستد.

شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ۱۶ / ۴۵ عن سفيان بن أبي ليلى ، مقاتل الطالبيّين : ۷۶ ، الملاحم والفتن : ۹۹ .

حدیث۷۶

امام حسن علیه السلام :

ـ فى خُطبَتِهِ يَومَ الجُمُعَةِ ـ : إنَّ اللّهَ لَم يَبعَث نَبِيًّا إلاّ اختارَ لَهُ نَقيبًا ورَهطًا وبَيتًا ، فَوَالَّذى بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالحَقِّ نَبِيًّا ، لا يَنتَقِصُ مِن حَقِّنا أهلَ البَيتِ أحَدٌ إلاّ نَقَّصَهُ اللّه ُ مِن عَمَلِهِ مِثلَهُ ، ولا تَكونُ عَلَينا دَولَةٌ إلاّ وتَكونُ لَنَا العاقِبَةُ ، «ولَتَعلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعدَ حينٍ

امام حسن علیه السلام ـ در خطبه روز جمعه ـ : خداوند هیچ پیامبری نفرستاد، مگر این که برای او نقیبی و قومی و خانواده ای برگزید. سوگند به آن که محمّد را به حقّ پیامبر کرد ، هیچ کس نیست که حقّ ما اهل بیت را کم گزارد مگر این که خداوند به همان مقدار از عمل او بکاهد و هیچ دولتی بر ضد ما نباشد، مگر این که عاقبت از آنِ ما باشد «وقطعاً پس از چندی خبر آن را

خواهید دانست» .

مروج الذهب : ۳ / ۹ ، وراجع نثر الدرّ : ۱ / ۳۲۸ .

حدیث۷۷

امام حسن علیه السلام :

إنَّ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله ذَکَرَ بَلاءً یَلقاهُ أهلُ بَیتِهِ علیهم السلام ، حَتّی یَبعَثَ اللّه ُ رایَةً مِنَ المَشرِقِ سَوداءَ ، مَن نَصَرَها نَصَرَهُ اللّه ُ ، ومَن خَذَلَها خَذَلَهُ اللّه ُ ، حَتّی یَأتوا رَجُلاً اِسمُهُ کَاسمی ، فَیُوَلّونَهُ أمرَهُم ، فَیُؤَیِّدُهُ اللّه ُ ویَنصُرُهُ

امام حسن علیه السلام: پیامبر از رنج و بلاهایی یاد کرد، که اهل بیتش علیهم السلامتا زمانی که خداوند پرچمهای سیاهی را از مشرق می فرستد، می بینند. هرکس آنها را یاری دهد، خداوند یاریش رساند و هرکس تنهایشان گذارد، خداوند او را تنها و بی یاور گذارد؛ صاحبان این پرچمها، نزد مردی که همنام من است می روند و زمام امور خود را به دست او می سپارند و خداوند او را پشتیبانی می کند و نصرتش می دهد.

عقد الدرر : ۱۳۰ ، الملاحم والفتن : ۴۹ عن العلاء بن عتبة .

حدیث۷۸

امام حسن علیه السلام :

حَضَرتُ مَجلِسَ المَأمونِ یَومًا وعِندَهُ عَلِیُّ بنُ موسَی الرِّضا علیه السلاموقَدِ اجتَمَعَ الفُقَهاءُ وأهلُ الکَلامِ مِنَ الفِرَقِ المُختَلِفَةِ . . . قالَ لَهُ المَأمونُ : یا أبَا الحَسَنِ بَلَغَنی أنَّ قَومًا یَغلُونَ فیکُم ویَتَجاوزونَ فیکُمُ الحَدَّ . فَقالَ الرِّضا علیه السلام : حَدَّثَنی أبی موسَی بنُ جَعفَرٍ عن أبیهِ جَعفَرِ بنِ مُحَمَّدٍ عَن أبیهِ مُحَمَّدِ بنِ عَلِیٍّ عَن أبیهِ عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ عَن أبیهِ الحُسَینِ ابنِ عَلِیٍّ عَن أبیهِ عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیهم السلام قالَ : قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : لا تَرفَعونی فَوقَ حَقّی ؛ فَإِنَّ اللّه َ تبارَکَ وتَعالَی اتَّخَذَنی عَبدًا قَبلَ أن یَتَّخِذَنی نَبِیًّا ، قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : «ما کانَ لِبَشَرٍ أن یُؤتِیَهُ اللّه ُ الکِتابَ وَالحُکمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ یَقولَ لِلنّاسِ کونوا عِبادًا لی مِن دونِ اللّه ِ ولکِن کونوا رَبّانِیّینَ بِما کُنتُم تُعَلِّمونَ الکِتابَ وبِما کُنتُم تَدرُسونَ * ولا یَأمُرَکُم أن تَتَّخِذُوا المَلائِکَةَ وَالنَّبِیّینَ أربابًا أیَأمُرُکُم بِالکُفرِ بَعدَ إذ أنتُم مُسلِمونَ

حسن بن جهم: روزی در انجمن مأمون حاضر بودم و علی بن موسی الرضا علیه السلامنیز نزد او بود و فقیهان و متکلمان فِرقه های مختلف، جمع بودند. ... مأمون به آن بزرگوار عرض کرد: شنیده ام که گروهی درباره شما غُلو می کنند و نسبت به شما پا را از حد فراتر می گذارند. حضرت رضا علیه السلامفرمود: پدرم، موسی بن جعفر از پدرش، جعفر بن محمّد از پدرش، محمّد بن علی از پدرش، علی بن الحسین از پدرش، حسین بن علی از پدرش، علی بن ابی طالب علیهم السلام حدیث کرد که آن جناب فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرا از آن چه سزاوارم، فراتر نبرید؛ زیرا خداوند تبارک و تعالی پیش از آن که مرا پیامبر قرار دهد، بنده خود قرار داد. خدای تبارک و تعالی فرموده است: «هیچ بشری را نسزد که خدا به او کتاب و حکم و پیامبری بدهد، سپس او به مردم بگوید: به جای خدا، بنده من باشید، بلکه [باید بگوید:] به سبب آن که کتاب (آسمانی) تعلیم می دادید و از آن رو که درس می خواندید، علمای دین باشید. و (نیز) شما را فرمان نخواهد داد که فرشتگان و پیامبران را به خدایی گیرید. آیا پس از آن که سر به فرمان (خدا) نهاده اید، (باز) شما را به کفر وا می دارد؟!».

علی علیه السلامفرمود: درباره من دو گروه به هلاکت رسند، در حالی که تقصیر من نیست: دوست افراطی و دشمن افراطی و من به پیشگاه خدای تبارک و تعالی، اعلام بیزاری می کنم از کسی که درباره ما غلو کند و ما را از حدّمان فراتر برد، همان گونه که

عیسی بن مریم علیه السلام از نصارا بیزاری جست. خداوند متعال فرموده است: «و (یاد کن) هنگامی را که خدا فرمود: ای عیسی بن مریم، آیا تو به مردم گفتی: من و مادرم را همچون دو خدا به جای خداوند بپرستید؟ گفت: منزّهی تو، مرا نزیبد که [درباره خویشتن]چیزی را که حقّ من نیست بگویم. اگر آن را گفته بودم، قطعاً آن را می دانستی. آن چه در نفس من است، تو می دانی و آن چه در ذات توست، من نمی دانم، چرا که تو خود دانای رازهای نهانی. من جز آن چه را بدان فرمانم دادی، به آنان نگفتم؛ (گفته ام:) که خدا، پروردگار من و پروردگار خود را عبادت کنید و تا وقتی در میانشان بودم، بر آنان گواه بودم، پس چون روح مرا گرفتی، تو خود بر آنان نگهبان بودی و تو بر همه چیز، گواهی» . و فرموده است: «مسیح از این که بنده خدا باشد، هرگز امتناع نمی ورزد و فرشتگان مقرّب نیز [امتناع ندارند]» . و فرموده است: «مسیح پسر مریم، جز پیامبری نبود که پیش از او نیز پیامبرانی آمده بودند و مادرش زنی بسیار راستگو بود، هر دو غذا می خوردند» . یعنی هر دو قضای حاجت می کردند. پس هرکه برای پیامبران، ادّعای ربوبیّت و برای امامان، ادّعای ربوبیّت یا نبوّت و برای غیر امامان ادّعای امامت، کند ما در دنیا و آخرت از او بیزاریم.

آل عمران : ۷۹ و ۸۰.

حدیث۷۹

امام حسن علیه السلام :

کُنتُ بِخُراسانَ مَعَ عَلِیِّ بنِ موسَی الرِّضا علیهماالسلام

فی مَجلِسِهِ ، وزَیدُ بنُ موسی حاضِرٌ قَد أقبَلَ عَلی جَماعَةٍ فِی المَجلِسِ یَفتَخِرُ عَلَیهِم ویَقولُ : نَحنُ ونَحنُ ، وأبُو الحَسَنِ علیه السلام مُقبِلٌ عَلی قَومٍ یُحَدِّثُهُم ، فَسَمِعَ مَقالَةَ زَیدٍ فَالتَفَتَ إلَیهِ فَقالَ : یا زَیدُ ، أغَرَّکَ قَولُ بَقّالِی الکوفَةِ : إنَّ فاطِمَةَ أحصَنَت فَرجَها فَحَرَّمَ اللّه ُ ذُرِّیَّتَها عَلَی النّارِ ؟! وَاللّه ِ ، ما ذلِکَ إلاّ لِلحَسَنِ وَالحُسَینِ ووُلدِ بَطنِها خاصَّةً ، فَأَمّا أن یَکونَ موسَی بنَ جَعفَرٍ علیهماالسلامیُطیعُ اللّه َ ویَصومُ نَهارَهُ ویَقومُ لَیلَهُ وتَعصیهِ أنتَ ، ثُمَّ تَجیئانِ یَومَ القِیامَةِ سَواءً ؟! لَأنتَ أعَزُّ عَلَی اللّه ِ عَزَّوجَلَّ مِنهُ ! إنَّ عَلِیَّ بنَ الحُسَینِ علیهماالسلامکانَ یَقولُ : لِمُحسِنِنا کِفلانِ مِنَ الأَجرِ ولِمُسیئِنا ضِعفانِ مِنَ العَذابِ .

وقالَ الحَسَنُ الوَشّاءُ : ثُمَّ التَفَتَ إلَیَّ فَقالَ : یا حَسَنُ ، کَیفَ تَقرَؤون هذِهِ الآیَةَ : «قالَ یا نوحُ إنَّهُ لَیسَ مِن أهلِکَ إنَّهُ عَمَلٌ غَیرُ صالِحٍ

حسن بن موسی وشّاء بغدادی: من در خراسان، در مجلس علی بن موسی

الرضا علیهماالسلام

بودم و زید بن موسی (برادر حضرت) نیز حضور داشت و رو به عده ای از مجلسیان کرده بود و بر آنان فخر می فروخت و می گفت: ما چنین و چنانیم. حضرت رضا علیه السلام که مشغول سخن گفتن برای عده ای دیگر بود، سخنان زید را شنید و رو به او کرده فرمود: ای زید! آیا این سخن سبزی فروشان کوفه تو را مغرور ساخته است که می گویند: فاطمه، دامن خود را پاک نگهداشت و از این رو خداوند آتش را بر ذریّه او حرام کرد؟! به خدا قسم که این فقط اختصاص به حسن و حسین و فرزندی دارد که از شکم او زاییده شده باشد. اما این که موسی بن جعفر، خدا را اطاعت کند و روزها روزه بگیرد و شبها را به عبادت گذراند و تو معصیت خدا کنی و سپس در روز قیامت یکسان باشید، در این صورت، تو نزد خدای عز و جلعزیزتر از او خواهی بود! علی بن الحسین علیهماالسلاممی فرمود: برای نیکوکار ما، دو بهره از پاداش است و برای بدکردار ما، دو برابر عذاب.

حسن وشّاء گوید: آن حضرت سپس رو به من کرد و فرمود: ای حسن، این آیه را چگونه قرائت می کنید: «قالَ یا نُوحُ اِنَّهُ لَیْسَ مِنْ اَهْلِکَ اِنَّهُ عَمَلٌ غَیْرُ صالِحٍ» . عرض کردم: بعضیها آن را «اِنَّه عَمَلٌ غَیْرُ صالِحٍ» (به وصف غیر برای عمل) قرائت می کنند و برخی

دیگر «انَّهُ عَمَلُ غَیْرِ صالحٍ» (به اضافه عمل به غیر) می خوانند. پس، کسی که «اِنَّه عَمَلُ غَیْرِ صالحٍ» (به اضافه) قرائت می کند او را از فرزندی نوح نفی می کند. حضرت فرمود: هرگز؛ او فرزند نوح بود، اما چون خدای عز و جلرا نافرمانی کرد، خداوند او را از پدرش نفی کرد. همین طور، هریک از ما اهل بیت که خدای عز و جلرا نافرمانی کند از ما نیست و تو نیز چنانچه خداوند را فرمان بری، از ما اهل بیت هستی.

هود : ۴۶ .

حدیث۸۰

امام حسن علیه السلام :

لَیسَ هُوَ بِغَریبٍ ، إنَّ أبا عُبَیدَةَ مِنّا أهلَ البَیتِ

ابوالحسن: همسر ابو عبیده پس از مرگ او، به خدمت امام صادق علیه السلامرسید و عرض کرد: من برای این گریه می کنم که او غریب مرد. حضرت فرمود: او غریب نیست؛ ابوعبیده از ما اهل بیت است.

مستطرفات السرائر : ۴۰ / ۴ .

حدیث۸۱

امام حسن علیه السلام :

ذُکِرَ عِندَهُ سَلمانُ الفارِسِیُّ فَقالَ أبو جَعفَرٍ علیه السلام : مَه ! لا تَقولوا سَلمانَ الفارِسِیَّ ، ولکِن قولوا سَلمانَ المُحَمَّدِیَّ ، ذلِکَ رَجُلٌ مُنّا أهلَ البَیتِ

حسن بن صهیب: در حضور امام باقر علیه السلام از سلمان فارسی سخن به میان آمد. حضرت فرمود: نه، نگویید سلمان فارسی، بگویید سلمان محمّدی؛ او فردی از ما اهل بیت است.

رجال الکشّیّ : ۱ / ۵۴ / ۲۶ ، وذکره أیضًا فی : ۷۱ / ۴۲ عن محمّد بن حکیم ، روضة الواعظین : ۳۱۰ .

حدیث۸۲

امام حسن علیه السلام :

: الرّاغِبُ فیها عَبدٌ لِمَن یَملِکُها .

امام حسن علیه السلام ـ در نکوهش دنیا ـ : دنیاخواه، بنده دنیادار است.

کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۱۴ ح ۴۴۲۳۶ نقلاً عن ابن النجّار .

حدیث۸۳

امام حسن علیه السلام :

ـ لَمّا قیلَ لَهُ : مَا الزُّهدُ؟ ـ : الرَّغبَةُ فِی التَّقوی .

امام حسن علیه السلام : ـ در پاسخ به این سؤال که زهد چیست؟ ـ : رغبت به تقواست .

تحف العقول : ص ۲۲۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۰۲ ح ۲ .

حدیث۸۴

امام حسن علیه السلام :

إنَّ الـدُّنیا دارُ بَلاءٍ وفِتنَةٍ ، وكُلُّ ما فيها إلى زَوالٍ ، وقَد نَبَّأنَا اللّه ُ عَنها كَيما نَعتَبِرَ ، فَقَدَّم إلَينا بِالوَعيدِ كَى لا يَكونَ لَنا حُجَّةٌ بَعدَ الإِنذارِ ، فَازهَدوا فيما يَفنى ، وَارغَبوا فيما يَبقى .

امام حسن علیه السلام : دنیا ، سرای رنج و گرفتاری است و هر آنچه در آن است ، رو به نیستی است. خداوند ، ما را از [احوال] دنیا آگاه ساخته است تا درس عبرت بیاموزیم . ما را پیشاپیش بیم داده است تا بعـد از هشدار، دیگر عذر و بهانه ای نداشـته باشـیم. پس به آنچه فنا می پذیرد (یعنی دنیا) زهد بورزید و آنچه را ماندگار است ، بخواهید.

التوحید : ص ۳۷۸ ح ۲۴ عن عبد الرحمن بن جندب عن أبیه وغیره وراجع المناقب لابن شهرآشوب : ج ۴ ص ۳۱ .

حدیث۸۵

امام حسن علیه السلام :

الزَّهادَةُ فِى الدُّنيا هِىَ الغَنيمَةُ البارِدَةُ .

امام حسن علیه السلام : زهد به دنیا، غنیمتی باد آورده است.

المعجم الکبیر : ج ۳ ص ۶۹ ح ۲۶۸۸ ، تاریخ دمشق : ج ۱۳ ص ۲۵۶ کلاهمـا عن الحارث الأعور ، کنز العمّال : ج ۱۶ ص ۲۱۵ ح ۴۴۲۳۷ ؛ العدد القويّة : ص ۵۳ ح ۶۴ .

حدیث۸۶

امام حسن علیه السلام :

خَرَجَ النَّبِى صلى الله عليه و آله عَلى أصحابِهِ ذاتَ يَومٍ فَقالَ : هَل مِنكُم مَن يُريدُ أن يُؤتِيَهُ اللّه ُ عِلما بِغَيرِ تَعَلُّمٍ ، وهُدىً بِغَيرِ هِدايَةٍ ؟ هَل مِنكُم مَن يُريـدُ أن يُـذهِبَ اللّه ُ عَنهُ العَمى ويَجعَلَهُ بَصيرا؟ ألا إنَّهُ مَن رَغِبَ فِى الدُّنيا وأطالَ أمَلَهُ فيها أعمَى اللّه ُ قَلبَهُ عَلى قَدرِ ذلِكَ ، ومَن زَهِدَ فِى الدُّنيا وقَصَّرَ أمَلَهُ فيها أعطاهُ اللّه ُ عِلما بِغَيرِ تَعَلُّمٍ ، وهُدىً بِغَيرِ هِدايَةٍ .

حلیهٔ الأولیاء ـ به نقل از حسن ـ : روزی ، پیامبر صـلی الله علیه و آله به نزد اصـحابش آمد و فرمود: «آیا در میان شما کسی هست که بخواهـد خداونـد ، او را بی آموختن ، دانش عطا کنـد و بی هـدایتگری ، هـدایت کنـد؟ آیا در میان شـما کسـی هست که بخواهد خداونـد ، کوردلی را از او ببرد و بینـایش گردانـد؟ بدانیـد که هر کس به دنیـا راغب شود و آرزویش را در دنیا دور و دراز کنـد ، خداونـد به همان انـدازه ، دلش را کور می گردانـد، و هر کس در دنیا زهـد بورزد و آرزویش را در دنیا کوتاه کند ، خداوند او را بی آموختن ، دانش عطا می کند و بدون هدایتگری ، هدایت می کند.

حلیهٔ الأولیاء : ج ۶ ص ۳۱۲ وج ۸ ص ۱۳۵ ، شُعب الإیمان : ج ۷ ص ۳۶۰ ح ۱۰۵۸۲ نحوه ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۲۰۹ ح ۶۱۹۵ ؛ تیسیر المطالب : ص ۳۶۵ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۱ عن أنس نحوه .

حدیث۸۷

امام حسن علیه السلام :

: يـا عَمّـاه ؛ إنَّ القَومَ قَـد أتَوا إلَيكَ ما قَـد تَرى ، وإنَّ اللّه َ بِالمَنظَرِ الأَعلى ، فَـدَع عَنكَ ذِكرَ الـدُّنيا بِـذِكرِ فِراقِها ، وشِـدَّةَ ما يَرِدُ عَلَيكَ

لِرَخاءِ ما بَعدَها .

امام حسن علیه السلام ـ در گفتاری در هنگام بدرود با ابو ذر ـ : عموجان! این مردم ، با تو آن کردند که می بینی، و البتّه خداوند در منظر برین است [و ناظر بر همه این کارهاست]. پس، با یاد کردن از جدایی دنیا ، یاد دنیا را از دل برون کن، و به خاطر آسایشِ پس از آن ، سختی هایی را که به تو می رسند ، تحمّل کن.

الکافی : ج ۸ ص ۲۰۷ ح ۲۵۱ عن أبی جعفر الخثعمی ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۳۶ ح ۵۱ وراجع شرح نهج البلاغهٔ : ج ۸ ص ۲۵۳ .

حدیث۸۸

امام حسن علیه السلام :

: الغَریبُ مَن لَم یَکُن لَهُ حَبیبٌ .

امام علی علیه السلام ـ در وصیّت خویش به امام حسن علیه السلام ـ : غریب ، کسی است که دوستی ندارد .

نهج البلاغهٔ : الکتاب ۳۱ ، تحف العقول : ۸۴ ، کشف المحجّهٔ : ۲۳۳ عن عمر بن أبی المقدام عن الإمام الباقر عنه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۵/۲۸ ؛ ربیع الأبرار : ۳ / ۵۳۸ ، کنز العمّال : ۱۶ / ۱۸۱ / ۴۴۲۱۵ نقلاً عن وکیع والعسکریّ فی المواعظ .

حدیث۸۹

امام حسن علیه السلام :

خَطَبَ النّاسَ الحَسَنُ بنُ عَلِیٍّ صَلَواتُ اللّه عَلَیهِما فَقالَ : أیُّهَا النّاسُ ، أنَا اُخبِرُکُم عَن أخٍ لی کانَ مِن أعظَمِ النّاسِ فی عَینی ، وکانَ رَأسُ ما عَظُمَ بِهِ فی عَینی صِغَرَ الدُّنیا فی عَینِهِ .

کانَ خارِجا مِن سُلطانِ بَطنِهِ ؛ فَلا یَشتَهی ما لا یَجِدُ ، ولا یُکثِرُ إذا وَجَدَ .

کانَ خارِجا مِن سُلطانِ فَرجِهِ ؛ فَلا یَستَخِفُّ لَهُ عَقلَهُ ولا رَأیَهُ .

کانَ خارِجا مِن سُلطانِ الجَهالَةِ ؛ فَلا یَمُدُّ یَدَهُ إلّا عَلی ثِقَةٍ لِمَنفَعَةٍ .

کانَ لا یَتَشَهّی ، ولا یَتَسَخَّطُ ، ولا یَتَبَرَّمُ . کانَ أکثَرَ دَهرِهِ صَمّاتا ، فَإِذا قالَ بَذَّ القائِلینَ ، کانَ لا یَدخُلُ فی مِراءٍ ، ولا یُشارِکُ فی دَعوی ، ولا یُدلی بِحُجَّةٍ حَتّی یَری قاضِیا . وکانَ لا یَغفُلُ عَن إخوانِهِ ، ولا یَخُصُّ نَفسَهُ بِشَیءٍ دونَهُم . کانَ ضَعیفا مُستَضعَفا ، فَإِذا جاءَ الجِدُّ کانَ لَیثا عادِیا .

کانَ لا یَلومُ أحَدا فیما یَقَعُ العُذرُ فی مِثلِهِ حَتّی یَرَی اعتِذارا . کانَ یَفعَلُ ما یَقولُ ، ویَفعَلُ ما لا یَقولُ . کانَ إذَا ابتَزَّهُ أمرانِ لا یَدری أیُّهُما أفضَلُ نَظَرَ إلی أقرَبِهِما إلَی الهَوی فَخالَفَهُ . کانَ لا یَشکو وَجَعا إلّا عِندَ مَن یَرجو عِندَهُ البُرءَ ، ولا یَستَشیرُ إلّا مَن یَرجو عِندَهُ النَّصیحَةَ . کانَ لا یَتَبَرَّمُ ، ولا یَتَسَخَّطُ ، ولا یَتَشَکّی ، ولا یَتَشَهّی ، ولا یَنتَقِمُ ، ولا یَغفُلُ عَنِ العَدُوِّ .

فَعَلَیکُم بِمِثلِ هذِهِ الأَخلاقِ الکَریمَةِ إن أطَقتُموها ، فَإِن لَم تُطیقوها کُلَّها فَأَخذُ القَلیلِ خَیرٌ مِن تَرکِ الکَثیرِ ، ولا حَولَ ولا قُوَّةَ إلّا بِاللّه .

الکافی ـ به نقل از احمد بن محمّد بن خالد، از پاره ای از یارانش که این حدیث را به امام حسن علیه السلاممی رسانند ـ : امام حسن علیه السلام برای مردم ، خطبه خواند و فرمود : «ای مردم ! من شما را از برادری خبر می دهم که در چشمم از بزرگ ترینِ مردم بود . علّت اصلی بزرگ جلوه نمودنش در چشمم، کوچکی دنیا در چشم او بود .

او مغلوب شکمش نبود . پس آنچه را نمی یافت ، آرزو نمی کرد و اگر می یافت ، از حد نمی گذراند .

او مغلوب شهوتش نبود. پس برای آن ، نه عقل خود را سبک می کرد و نه رأیش را .

مغلوب نادانی نبود. پس دستش را جز به سوی شخص مورد اطمینان برای سودی دراز نمی کرد .

نه هوسران بود ، نه خشمگین می شد و نه افسرده می گشت .

بیشتر روزگارش را خاموش بود ؛ اما چون سخن می گفت، بر گویندگان پیشی می گرفت و در هیچ جدالی وارد نمی شد و در هیچ دعوایی شرکت نمی جست و تا قاضی ای] برای شنیدن سخنانش [نمی یافت ، حجّت آوری نمی کرد .

از برادرانش غافل نمی گشت و چیزی را از آنان بازنمی داشت و ویژه خود نمی ساخت . به ظاهر ، ناتوان می نمود ؛ اما به هنگام کوشش ، شیری شَرزه بود .

هیچ کس را به سبب کاری که در مثل آن ، پوزش می آورند ، سرزنش نمی کرد ، تا عذرش را بداند .

آنچه می گفت ، انجام می داد و آنچه نمی گفت ، نیز انجام می داد.

هرگاه با دو مسئله رویاروی می شد و نمی دانست کدام یك از آنها برترند ، می نگریست که کدام یك به هوای نفس ، نزدیک تر است . پس با آن مخالفت می کرد .

از هیچ دردی شِکوه نمی کرد ، مگر نزد کسی که امید بهبود خود را از او داشت ، و جز با کسی که از او امید نیکخواهی داشت ، مشورت نمی کرد .

افسرده و خشمگین نمی شد و پُر شکایت و هوسران نبود . از کسی انتقام نمی گرفت و در عین حال ، از دشمن ، غافل نمی گشت . پس اگر توانش را داشتید ، چنین خوی های بزرگوارانه ای به دست آورید و پایبند آنها باشید و اگر طاقت همه اش را نداشتید ،]بدانید که [به دست آوردن اندک ، بهتر از واگذاشتن بسیار است ، و دگرگونی و توانی جز به وسیله خدا نیست» .

الکافی : ۲ / ۲۳۷ / ۲۶ ، مشکاهٔ الأنوار : ۲۴۰ وفیه «ولا ـ یقول ما لا یفعل» بدل «ویفعل ما لا یقول» ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۹۴ / ۲۴ ؛ البدایهٔ والنهایهٔ : ۸ / ۳۹ عن محمّد بن کیسان الأصمّ نحوه.

حدیث۹۰

امام حسن علیه السلام :

: الإِخاءُ فِی الشِّدَّةِ وَالرَّخاءِ .

امام حسن علیه السلام ـ هنگامی که از ایشان سؤال شد که [حقیقتِ]دوستی و برادری چیست ؟ ـ : همدردی کردن ، چه در سختی و چه در آسایش .

تحف العقول : ۲۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۰۳ / ۲ .

حدیث۹۱

امام حسن علیه السلام :

مَن عَرَفَ اللّه َ أحَبَّهُ .

امام حسن علیه السلام : هرکه خدا را بشناسد ، او را دوست خواهد داشت .

تنبیه الخواطر : ۱ / ۵۲ .

حدیث۹۲

امام حسن علیه السلام :

: إلهی ، أطَعتُکَ ـ ولَکَ المِنَّةُ عَلَیَّ ـ فی أحَبِّ الأشیاءِإلَیکَ؛ الإیمانِ بِکَ وَالتَّصدیقِ بِرَسولِکَ، ولَم أعصِکَ فیأبغَضِ الأشیاءِ إلَیکَ؛ الشِّرکِ بِکَ وَالتَّکذیبِ بِرَسولِکَ، فَاغفِر لی مابَینَهُما یا أرحَمَ الرّاحِمینَ .

امام حسن علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! در مورد محبوب ترین چیزها در نزدت ـ یعنی ایمان به تو و تصدیق به پیامبرت ـ ، تو را فرمان بردم ، گرچه در آن نیز تو بر من منّت داری ؛ و در مورد دشمن ترین چیزها در نزدت ـ یعنی شرک ورزیدن به تو و تکذیب پیامبرت ـ تو را نافرمانی نکردم . پس ای مهربان ترین مهربانان ! آنچه را میان این دو است ، بر من ببخش .

مُهج الدعوات : ۱۸۲ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۹۰ / ۳ نقلاً عن الکتاب العتیق الغروی .

حدیث۹۳

امام حسن علیه السلام :

تُجهَلُ النِّعَمُ ما أقامَت ، فإذاوَلَّت عُرِفَت .

امام حسن علیه السلام : نعمت ها تا هستند ناشناخته اندو همین که رفتند [قدرشان]شناخته می شوند.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۲.

حدیث۹۴

امام حسن علیه السلام :

ـ لَمّا قالَ لَهُ رجُلٌ : ما بالُنانکرَهُ الموتَ ولا نُحِبُّهُ؟ ـ : لِأنّکُم أخرَبتُم آخِرَتَکُم ، وعَمّرتُم دُنیاکُم ، وأنتُم تَکرَهونَ النُّقلَةَ مِن العُمرانِ إلَی الخَرابِ .

امام حسن علیه السلام ـ در جواب مردی که به او عرض کرد : چرا مرگ را ناخوش داریم و آن را دوست نداریم؟ ـ فرمود : زیرا شما آخرت خود را ویران و دنیایتان را آباد کرده اید و دوست ندارید از آبادانی به ویرانه منتقل شوید.

معانی الأخبار : ۳۹۰/۲۹ .

حدیث۹۵

امام حسن علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ المُروءَةِ ـ : حِفظُ الدِّینِ ، وإعزازُ النّفسِ ، ولِینُ الکَنَفِ ، وتَعَهُّدُ الصَّنیعَةِ ، وأداءُ الحُقوقِ ، والتَّحَبُّبُ إلَی النّاسِ .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از مردانگی ـ فرمود: حفظ دین و عزّت نفس و نرمش و مداومت بر نیکی و احسان و گزاردن حقوق و دوستی نمودن با مردم است.

تحف العقول : ۲۲۵.

حدیث۹۶

امام حسن علیه السلام :

المؤمنُ لا یَلهو حتّی یَغفُلَ ،فإذا تَفَکّرَ حَزِنَ .

امام حسن علیه السلام : مؤمن ، سرگرمی نمی کند تا در نتیجه غافل گردد. پس چون [لحظه ای در کار خود] بیندیشد اندوهگین شود.

تنبيه الخواطر : ۱/۵۲.

حدیث۹۷

امام حسن عليه السلام :

مَن عَدَّدَ نِعَمَهُ مَحَقَ كَرَمَهُ .

امام حسن عليه السلام : هر كه احسانهای خود را بر شمرد،بخشندگی خويش را از بين برده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷

حدیث۹۸

امام حسن عليه السلام :

أمّا الكَرَمُ فالتَّبرُّعُ بالمَعروفِ والإعطاءُ قَبلَ السُّؤالِ .

امام حسن عليه السلام : بزرگواری، احسان كردن داوطلبانه است و دَهِش پيش از خواهش.

بحار الأنوار : ۴۴/۸۹/۲.

حدیث۹۹

امام حسن عليه السلام :

لا يَنبغی لِمَن عَرَفَ عَظَمَةَ اللّهِ أن يَتَعاظَمَ ، فإنّ رِفعَةَ الـذينَ يَعلَمونَ عَظَمَةَ اللّهِ أن يَتَواضَعُوا ، و (عِزَّ) الذينَ يَعرِفُونَ ما جَلالُ اللّهِ أن يَتَذَلَّلوا (لَهُ) .

امام حسن عليه السلام : سزاوار نيست كسی كه بزرگی خدارا می شناسد، خود بزرگ بين باشد؛ زيرا بزرگی كسانی كه عظمت خدا را می داننـد، در ايـن است كه افتـادگی كننـد و عزّت كسـانی كه جلاـل و شـكوه خـدا را می شناسـند، در اين است كه [در برابر او]خواری نمايند .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰۴/۳.

حدیث۱۰۰

امام حسن عليه السلام :

اعلمْ أنَّ مُروَّةَ القَناعَةِ والرِّضا أكثرُ مِن مُرُوّةِ الإعطاءِ .

امام حسن عليه السلام : بدان كه مردانگی قناعت و خرسندی، بيشتر از مردانگی داد و دهش است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۱/۶.

حدیث۱۰۱

امام حسن عليه السلام :

أسلَمُ القُلوبِ ما طَهُرَمِن الشُّبُهاتِ .

امام حسن عليه السلام : سالمترين دلها، دلی است كه از شبهات پاک باشد.

تحف العقول : ۲۳۵.

حدیث۱۰۲

امام حسن علیه السلام :

اُوصیکُم بتَقوَی اللّهِ وإدامَةِ التَّفَکُّرِ ؛فإنَّ التَّفَکُّرَ أبو کُلِّ خَیرٍ واُمُّهُ .

امام حسن علیه السلام : شما را به تقوای الهی و اندیشیدنِ همیشگی سفارش می کنم؛ زیرا که اندیشیدن پدر و مادر همه خوبیهاست.

تنبیه الخواطر : ۱/۵۲.

حدیث۱۰۳

امام حسن علیه السلام :

التفکُّرُ حَیاةُ قَلبِ البَصیرِ .

امام حسن علیه السلام : اندیشیدن، مایه زندگی دل شخص با بصیرت است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۵/۱۱.

حدیث۱۰۴

امام حسن علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عنِ الفَقرِ ـ : شَرَهُ النفسِ إلی کُلِّ شیءٍ .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که فقرچیست ـ : آزمندی نفس، به هر چیزی.

تحف العقول : ۲۲۵ .

حدیث۱۰۵

امام حسن علیه السلام :

إنّ اللّهَ عَزَّوجلَّ بِمَنِّهِ ورَحمَتِهِ لَمّا فَرَضَ عَلیکُمُ الفَرائضَ لم یَفرِضْ علَیکُم لِحاجَةٍ مِنهُ إلَیهِ ، بَل رَحمَةً مِنهُ إلَیکُم (علَیکُم) لا إلهَ إلّا هُو ، لِیَمیزَ الخَبیثَ مِن الطَّیِّبِ ، ولِیَبتَلِیَ

ما فی صُدورِکُم ، ولِیُمَحِّصَ ما فی قُلوبِکُم .

امام حسن علیه السلام : خداوند عز و جل چون از روی کرم و رحمت خود فرایض را بر شما واجب ساخت نه بدان سبب بود که به شما نیاز داشت، بلکه از سر مهر و رحمت آن خداوند یگانه به شما بود، تا ناپاک را از پاک جدا سازد و آنچه را در سینه های شماست، بیازماید و آنچه را در دلهای شماست، ناب و خالص گرداند.

بحار الأنوار : ۲۳/۹۹/۳.

حدیث۱۰۶

امام حسن علیه السلام :

الغَفلَةُ تَركُكَ المَسجِدَ ،وطاعَتُكَ المُفسِدَ .

امام حسن علیه السلام : غفلت آن است که مسجد [رفتن برای نماز]را ترک کنی و از تبهکار فرمان بری.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۵/۱۰.

حدیث۱۰۷

امام حسن علیه السلام :

العاداتُ قاهِراتٌ ، فَمَنِ اعتادَ شَيئا فی سِرِّهِ وخَلَواتِهِ، فَضَحَهُ فی عَلانِيَتِهِ وعِندَ المَلَأ.

امام حسن علیه السلام : عادتها مقهور کننده اند. پس، هر کس در نهان و خلوتهای خود به چیزی عادت کند، آن چیز او را در آشکار و میان جمع رسوا سازد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۱۳.

حدیث۱۰۸

امام حسن علیه السلام :

ـ لَمّا سَأَلَهُ أبوهُ علیه السلام عَنِ العَقلِ ـ : حِفظُ قَلبِكَ ما استَودَعتَهُ .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال پدر بزرگوارش از او که خرد چیست؟ ـ فرمود : این که دلت آنچه را به او می سپاری، نگه دارد.

معانی الأخبار : ۴۰۱/۶۲.

حدیث۱۰۹

امام حسن علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ العَقلِ ـ : التَّجَرُّعُلِلغُصَّةِ حَتّى تَنالَ الفُرصَةَ .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که خرد چیست؟ ـ فرمود : جام اندوه را جرعه جرعه نوشیدن تا به دست آمدن فرصت.

معانی الأخبار : ۲۴۰/۱

حدیث۱۱۰

امام حسن علیه السلام :

بِالعَقلِ تُدرَكُ الدّارانِ جَميعا ، ومَن حُرِمَ مِنَ العَقلِ

امام حسن علیه السلام : با خرد است که هر دو سرای به دست می آید و هر که از خرد محروم باشد از هر دو سرای محروم شود.

کذا فی المصدر و الظاهر أنّ الصحیح: «حُرِمَ العقلَ» .

حدیث۱۱۱

امام حسن علیه السلام :

صاحِبِ النّاسَ مِثلَ ما تُحِبُّ أن يُصاحِبوكَ بِهِ .

امام حسن علیه السلام : با مردم آن گونه رفتار کن که دوست داری با تو رفتار کنند.

أعلام الدين : ۲۹۷.

حدیث۱۱۲

امام حسن علیه السلام :

المَصائبُ مَفاتيحُ الأجرِ .

امام حسن علیه السلام : مصیبتها ، کلیدهای اجرند .

أعلام الدين : ۲۹۷ .

حدیث۱۱۳

امام حسن علیه السلام :

نِعمَ العَونُ الصَّمتُ فى مَواطِنَ كثيرَةٍ وإن كُنتَ فَصِيحا .

امام حسن علیه السلام : در بسیاری جاها ، خاموشی،یاوری نیکو است ؛ هرچند سخنور باشی .

معانى الأخبار:۴۰۱/۶۲.

حدیث۱۱۴

امام حسن علیه السلام :

قد أكثَرَ مِن الهَيبَةِ الصّامِتُ .

امام حسن علیه السلام : آدم خموش ، پر هیبت است .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷ .

حدیث۱۱۵

امام حسن علیه السلام :

ـ فى جَوابِ رَجُلٍ قالَ لَهُ : إنّيمِن شِيعَتِكُم ـ : يا عبدَ اللّه ، إن كُنتَ لَنا فى أوامِرِنا وزَواجِرِنا مُطِيعا فقد صَدَقتَ ، وإن كُنتَ بخِلافِ ذلكَ فلا تَزِدْ فى ذُنوبِكَ بدَعواكَ مَرتَبةً شَرِيفَةً لَستَ مِن أهلِها ، لا تَقُلْ : أنا مِن شِيعَتِكُم ، ولكن قُل : أنا مِن مُوالِيكُم ومُحِبِّيكُم ومُعادِي أعدائكُم ، وأنتَ فى خَيرٍ وإلى خَيرٍ .

امام حسن علیه السلام ـ در جواب مردی که عرض کرد : من از شیعیان شما هستم ـ فرمود : ای بنده خدا! اگر مطیع اوامر و نواهی ما باشی ، راست می گویی ولی اگر چنین نباشی پس با ادعای چنین منزلت والایی که اهلش نیستی ، بر گناهانت میفزای . مگو : من از شیعیان شما هستم ، بلکه بگو : من از دوستداران شما و دشمن دشمنان شما هستم . در این صورت، تو آدم خوبی هستی وبه خوبی گرایش داری.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۰۶ .

حدیث۱۱۶

امام حسن عليه السلام :

اللُّؤمُ أن لا تَشكُرَ النِّعمَةَ .

امام حسن عليه السلام : پستى اين است كه سپاسگزار نعمت نباشى .

تحف العقول : ۲۳۳ .

حدیث۱۱۷

امام حسن عليه السلام :

ـ وقد سُئلَ عنِ الشَّجاعةِ ـ : مُواقَفَةُ الأقرانِ ، والصَّبرُ عِندَ الطِّعانِ .

امام حسن عليه السلام ـ در پاسخ به اين سؤال كه شجاعت چيست ؟ ـ فرمود : ايستادگى در برابر هماوردان ، و پايدارى در نبرد .

بحار الأنوار: ۷۸/۱۰۴/۲

حدیث۱۱۸

امام حسن عليه السلام :

الإعطاءُ قَبلَ السُّؤالِ مِن أكبَرِ السُّؤدُدِ .

امام حسن عليه السلام : بخشيدن پيش از طلب كردن [كسى]از بزرگترين سرورى هاست .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷ .

حدیث۱۱۹

امام حسن عليه السلام :

إنّ المسألَةَ لا تَحِلُّ إلّا فيإحدى ثلاثٍ : دَمٍ مُفجعٍ ، أو دَينٍ مُقرِحٍ ، أو فَقرٍ مُدقِعٍ .

امام حسن عليه السلام : درخواست كردن روا نيست، مگر در يكى از اين سه جا: خونبهاى سنگين ، يا بدهكارى توانفرسا ، يا فقر كُشنده .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۲/۱۶ .

حدیث۱۲۰

امام حسن عليه السلام :

ـ لرجل جاءَ إلَيهِ يَستَشيرُهُ فى تَزويجِ ابنَتِهِ ـ : زَوِّجْها مِن رَجُلٍ تَقِيٍّ ، فإنّهُ إن أحَبَّها أكرَمَها وإن أبغَضَها لَم يَظلِمْها .

امام حسن عليه السلام ـ به مردى كه با ايشان درباره ازدواج دختر خود مشورت كرد ـ فرمود : او را به مردى باتقوا شوهر ده ؛ زيرا اگر دختر تو را دوست داشته باشد گرامى اش مى دارد و اگر دوستش نداشته باشد به وى ستم نمى كند .

مكارم الأخلاق : ۱/۴۴۶/۱۵۳۴ .

حدیث۱۲۱

امام حسن علیه السلام :

ما نَقَصَتْ زكاةٌ مِن مالٍ قَطٌّ .

امام حسن علیه السلام : زكات ، هیچگاه از ثروت نمی كاهد .

بحار الأنوار: ۹۶/۲۳/۵۶.

حدیث۱۲۲

امام حسن علیه السلام :

أنا الضّامِنُ لِمَن لا يَهجِسُ فى قَلبِهِ إلّا الرِّضا أن يَدعُوَ اللّه َ فَيُستَجابَ لَهُ .

امام حسن علیه السلام : من برای كسی كه جز خشنودی [از خدا]در دلش خطور نكند ، ضمانت می كنم كه دعا كند و دعایش مستجاب شود .

بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۵۹ / ۷۵

حدیث۱۲۳

امام حسن علیه السلام :

كيفَ يكونُ المؤمنُ مؤمنا وهو يَسخَطُ قِسمَهُ ويُحَقِّرُ مَنزِلَتَهُ والحاكِمُ علَيهِ اللّه ُ ؟!

امام حسن علیه السلام : مؤمنی كه از قسمت خود ناخشنود باشد و وضعیت خود را ناچیز شمارد در حالی كه حاكم بر او (تعیین كننده سرنوشتش) خداست ، چگونه می تواند مؤمن باشد (ادّعای ایمان كند)؟!

بحار الأنوار : ۴۳/۳۵۱/۲۵ .

حدیث۱۲۴

امام حسن علیه السلام :

مَنِ اتَّكَلَ على حُسنِ الاختِيارِ مِنَ اللّه ِ ، لَم يَتَمَنَّ أ نّهُ فى غَيرِ الحالِ التى اختارَها اللّه ُ لَهُ .

امام حسن علیه السلام : هركه به حُسن انتخاب خداوند تكیه كند ، جز آن وضعی را كه خدا برایش برگزیده است، آرزوی داشتن وضعی دیگر نكند .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۰۶/۶

حدیث۱۲۵

امام حسن علیه السلام :

مَن قَرَأ القرآنَ كانَت لَهُ دعوةٌ مُجابةٌ إمّا مُعَجَّلَةً و إمّا مُؤَجَّلةً .

امام حسن علیه السلام : كسی كه قرآن بخواند دعایی مستجاب دارد ، زود یا دیر .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۳/۱۷ .

حدیث۱۲۶

امام حسن علیه السلام :

أنا الضّامِنُ لِمَن لَم یَهجُسْ فی قلبِهِ إلّا الرّضا أن یَدعُوَ اللّه َ فَیُستَجابَ لَهُ .

امام حسن علیه السـلام : کسـی که در دلش هوایی جز خشنودی [خدا] نگذرد، من ضمانت می کنم که خداوند دعایش را مستجاب کند .

بحار الأنوار : ۴۳ / ۳۵۱ / ۲۵

حدیث۱۲۷

امام حسن علیه السلام :

ما فَتَحَ اللّه ُ عزّوجلّ علی أحدٍ بابَ مسألةٍ فَخَزَنَ عَنهُ بابَ الإجابةِ .

امام حسن علیه السلام : خداوند عز و جل باب مسئلت (دعا) را به روی هیچ کس نگشود، که باب اجابت را به روی او بسته باشد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۱۳/۷

حدیث۱۲۸

امام حسن علیه السلام :

الخَیرُ الّذی لا شَرَّ فیهِ: الشُّکرُمَع النِّعمَةِ ، والصَّبرُ علی النّازِلَةِ .

امام حسن علیه السلام : خیری که در آن هیچ شرّی نیست : شکر بر نعمتهاست و شکیبایی در برابر ناملایمات.

تحف العقول : ۲۳۴ .

حدیث۱۲۹

امام حسن علیه السلام :

مَن عَبدَ اللّه َ عَبّدَ اللّه ُ لَهُ کُلَ شَیءٍ .

امام حسن علیه السلام : هر که خدا را بندگی کند خداوند همه اشیاء را بنده او گرداند .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۰۸ .

حدیث۱۳۰

امام حسن علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عنِ الحِلْمِ ـ : کَظْمُ الغَیظِ ومِلْکُ النَّفْسِ .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از معنای بردباری ـ فرمود : فرو خوردن خشم و خویشتنداری .

بحار الأنوار: ۷۸/۱۰۲/۲

حدیث۱۳۱

امام حسن علیه السلام :

ـ لمّا سألَهُ أبوه عن تفسيرِالجَهلِ ـ : سُرعةُ الوُثوبِ علَى الفُرْصةِ قبلَ الاسْتِمْكانِ مِنها ، والامْتِناعُ عنِ الجَوابِ .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش پدرش از تفسیر نادانی ـ فرمود : استفاده کردن زود هنگام از فرصت پیش از آن که آن را کاملاً به دست آوری، و خودداری کردن از جواب.

معانی الأخبار:۴۰۱/۶۲.

حدیث۱۳۲

امام حسن علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن الجُبن ـ : الجُرأةُ على الصَّديقِ ، والنُّكولُ عَن العَدُوِّ .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که: ترسویی چیست؟ ـ فرمود : دلیری کردن بر دوست و گریختن از دشمن.

تحف العقول : ۲۲۵.

حدیث۱۳۳

امام حسن علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ أبوهُ عنِ الشُّحِّ ـ : أن تَرى ما فی یَدَیکَ شَرَفا وما أنفَقتَ تَلَفا .

امام حسن علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش پدرش از او درباره تنگ چشمی ـ : تنگ چشمی آن است که آنچه را داری مایه شرافت پنداری و آنچه را انفاق کنی ، تلف شده و بر باد رفته انگاری .

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۵ / ۲۳

حدیث۱۳۴

امام حسن علیه السلام :

إنّ الحسينَ بنَ عليٍّ علیهماالسلام ، بعدَ وفاةِ نَفْسی ومُفارَقَةِ رُوحی جِسْمی ، إمامٌ مِن بَعدی ، وعندَ اللّهِ جلّ اسمُهُ فی الكتابِ ، وِراثةً مِن النّبيِّ صلى الله علیه و آله أضافَها اللّهُ عزّ وجلّ لَه فی وِراثةِ أبيهِ واُمّهِ ، فعَلِمَ اللّهُ أنّكم خِيَرةُ خَلقِهِ ، فاصْطَفى مِنكُم مُحمّدا صلى الله علیه و آله ، واختارَ محمّدٌ عليّا علیه السلام ، واختارَني عليٌّ علیه السلام بالإمامةِ ، واخْتَرْتُ أنا الحُسَينَ علیه السلام .

امام حسن علیه السلام : بعد از وفات من و جدا شدن روح از بدنم، حسین بن علی علیهماالسلامامام است. وراثت او از پیامبر صلی الله علیه و آله نزد خدا در کتابْ ثبت است که خداوند عز و جل این وراثت را به وراثت از پدر و مادرش افزوده است؛ زیرا خدا دانست که شما بهترین خلق او هستید. از این رو، از میان شما محمّد صلی الله علیه و آله را برگزید و محمّد، علی علیه السلام را وعلی علیه السلام مرا به امامت انتخاب کرد ومن حسین علیه السلام را برگزیدم.

الكافی : ۱ / ۳۰۱ / ۲ .

حدیث۱۳۵

امام حسن علیه السلام :

فِی المَائدةِ اثْنَتا عَشرَةَ خَصْلَةً يَجِبُ عَلى كُلِّ مُسْلِمٍ أنْ يَعْرِفَهَا : أرْبَعٌ مِنْها فَرْضٌ ، وَ أرْبَعٌ سُنَّةٌ، وأرْبَعٌ تأدِيبٌ.

فَأمَّا الفَرْضُ : فَالمَعْرِفَةُ ، وَالرِّضا ، وَالتَّسْمِيَةُ، وَالشُّكْرُ .
وَأمّا السُّنَّةُ : فَالوُضُوءُ قَبْلَ الطَّعامِ ، والجُلُوسُ عَلَى الجانِبِ الأيْسَرِ ، والأكْلُ بِثَلاثِ أصَابِعَ ، وَلَعْقُ الأصَابِعِ.
وَأمّا التَّأدِيبُ : فَالأكْلُ مِمَّا يَلِيكَ ، وَتَصْغِيرُ اللُّقْمَةِ ، وَتَجْوِيدُ المَضْغِ ، وَقِلّةُ النّظَرِ فِى وُجُوهِ النّاسِ .
امـام حسن علیه السـلام : سـفره دوازده رسم دارد که هر مسـلمانی بایـد آنها را بدانـد: چهارتای آنها لازم ، چهار تا خوب و چهار تا ادب است. آن چهارتا که لازمند : معرفت، خشـنودی، نام خدا بر زبان آوردن و شـکر گزاری است. آن چهار که خوب است: دست شسـتن پیش از غذا خوردن، نشسـتن بر طرف چپ، خوردن با سه انگشت [و نه دو انگشت] و لیسیدن انگشتهاست. اما آن چهار که از بـاب رعـایت ادب است : خوردن از [غـذای]جلوی خود، کوچک گرفتن لقمه، خوب جویـدن غـذا و کمتر نگریسـتن به صورت دیگران.
وسائل الشیعة : ۱۶/۵۳۹/۱.

حدیث۱۳۶

امام حسن علیه السلام :
لا أدبَ لِمَن لا عَقْلَ لَهُ .
امام حسن علیه السلام : آن را که خرد نیست، ادب نیست.
بحار الأنوار:۷۸/۱۱۱/۶.

حدیث۱۳۷

امام حسن علیه السلام :
كـانَ رَسولُ اللّه صـلى الله عليه و آلهفَخْمـا مُفَخَّمـا... يَتَـكَلَّمُ بِجَوامِعِ الكَلِمِ فَصْـلًا لاـ فُضولَ فيهِ و لاـ تَقصـيرَ. دمثـا، لَيْسَ بِالجـافى و لا بِالْمَهينِ تَعظُمُ عِنْدَهُ النِّعْمَةُ و انْ دَقَّت لا يَذُمُّ مِنها شَيئا غَيْرَ اَنَّهُ كانَ لا يَذُمُّ ذَواقا و لا يَمدَحُهُ و لا تُغضِبُهُ الدُّنْيا و ما كانَ لَها، فَإذا تُعوطىَ الحَقّ لَم يَعْرِفهُ اَحَدٌ، و لَم يَقُمْ لِغَضَبِهِ شَىءٌ حَتّى يَنتَصِرَ لَهُ... ؛
رسول اکرم صلی الله علیه و آله با شکوه و بزرگوار بودند... سخنانی کوتاه، جامع و بی چون و چرا می گفتند؛ بدون کم و زیاد. نرم خو و مهربان بودنـد، در حق کسـی ظلم نمی کردنـد، کسـی را خوار نمی شـمردند، نعمت را اگر چه کم بود، بزرگ می دانسـتند و چیزی از آن را نکوهش نمی کردنـد، از مزه غـذا نه بـد می گفتنـد و نه تعریف می کردنـد، دنیا و آنچه به آن مرتبط است ایشان را خشـمگین نمی ساخت و هرگاه حقی ضایع می شد، احدی را ملاحظه نمی کردند و چیزی باعث رفع خشـمشان نمی شد، تا آن که حق را حاکم سازند.
عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۸۳ .

حدیث۱۳۸

امام حسن علیه السلام :
اِنَّ هذَا الْقُرآنَ فيهِ مَصابيحُ النّورِ، وَ شِـفاءُ الصُّدورِ، فَلْيَجلُ جالٍ بِضَوْئِهِ، وَ لْيُلجِمِ الصِّفَةَ قَلْبَهُ، فَاِنَّ التَّفكيرَ حَياةُ القَلْبِ الْبَصـيرِ، كَما يَمشِى الْمُستَنيرُ فِى الظُّلُماتِ بِالنُّورِ؛
بـه راسـتی که در این قرآن، چراغ هـای روشـنایی بخش و شـفای قلب هـاست. پس هر کس در پی جَلاـ بخشـیدن است، [دیـده دل

خویش را] با نور آن، جلا دهد و دل خویش را با آن، تربیت کند؛ چرا که اندیشیدن [در قرآن]، مایه حیات دل شخص با بصیرت است، همچنان که آدمی در تاریکی ها، با کمک نور، راه خود را می پیماید.

کشف الغمّه، ج ۲، ص ۱۹۹.

حدیث۱۳۹

امام حسن علیه السلام :

زَوِّجْها مِنْ رَجُلٍ تَقیٍّ، فَاِنَّهُ اِنْ اَحَبَّها اَکْرَمَها وَ اِنْ اَبْغَضَها لَمْ یَظْلِمْها؛

دخترت را به ازدواج مردی با تقوا درآور؛ زیرا اگر دخترت را دوست داشته باشد، گرامی اش می دارد و اگر دوستش نداشته باشد به او ظلم نمی کند.

مکارم الأخلاق، ص ۲۰۴.

حدیث۱۴۰

امام حسن علیه السلام :

اَ نَا الضّامِنُ لِمَنْ لَمْ یَهْجُسْ فی قَلْبِهِ اِلاَّ الرِّضا اَنْ یَدْعُوَ اللّهَ فَیُسْتَجابَ لَهُ؛

کسی که در دلش هوایی جز خشنودی خدا خطور نکند، من ضمانت می کنم که خداوند دعایش را مستجاب کند.

کافی، ج ۲، ص ۶۲، ح ۱۱.

حدیث۱۴۱

امام حسن علیه السلام :

اللّهُ هُوَ الَّذِی یَتَأَلَّهُ إِلَیْهِ عِنْدَ الْحَوائِجِ وَالشَّدائِدِ کُلُّ مَخْلُوقٍ عِنْدَ اِنْقِطاعِ الرَّجاءِ مِنْ کُلِّ مَنْ دُونَهُ وَتُقَطَّعُ الأَسْبابَ مِنْ جَمیعِ مَنْ سِواهُ تَقُولُ بِسْمِ اللّهِ أَیْ أَسْتَعینُ عَلی أُمُورِی کُلِّها بِاللّهِ الَّذِی لا تُحِقُّ الْعِبادَةُ إِلاّ لَهُ، المُغیثُ إذا اسْتُغیثَ وَالْمُجیبُ إذا دُعِی .

امام مجتبی علیه السلام با تفسیر «بسمله» راه فطرت (که یکی از قوی ترین برهانهای خداشناسی است) را بیان می کند، آن حضرت فرمود:

«خداوند متعال وجودی است که همه موجودات در نیازمندی و سختیها به او پناه می برند، به ویژه هنگامی که امید از غیر او قطع گردد و همه وسائط و اسباب را ناچیز ببیند. [یعنی فطرت خداشناسی، انسان را در تنگناها به سوی واجب الوجود هدایت می کند]این که می گویی: «بسم اللّه ..»؛ یعنی یاری و کمک می خواهم در همه کارهایم از خداوندی که عبادت (خضوع و کرنش) برای غیرش سزاوار نیست، او فریادرسی است که به هنگام دادخواهی دستگیری می نماید، و اگر کسی بخواندش پاسخ می گوید.»

بحارالانوار، ج۳، ص۴۱، ح۱۶ به نقل از تفسیرامام حسن عسکری علیه السلام

حدیث۱۴۲

امام حسن علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ أَباذَرَ، أَمّا أَنَا أَقُولُ: مَنِ اتَّکَلَ عَلی حُسْنِ اِخْتِیارِاللّهِ لَمْ یَتَمَنَّ أَنَّهُ فِی غَیْرِ الْحالَةِ الَّتِی اخْتارَاللّهُ لَهُ، وَهذا حَدُّ الْوُقُوفِ عَلی الرِّضا بِما تَصَرَّفَ بِهِ الْقَضاءُ.

به امام مجتبی علیه السلام گفته شد، که اباذر ـ ره ـ می گفت: «فقر و تنگدستی را از بی نیازی، و بیماری را از تندرستی و سلامتی بیشتر دوست دارم». حضرت فرمود:

خداوند ابوذر را رحمت کند امّا من می گویم: آن کس که بر حسن اختیار خداوند اعتماد کند، چیزی را نمی طلبد که جز خداوند برایش انتخاب کرده باشد. و این است معنای خشنودی در برابر حکم خداوند ـ سبحان ـ

ـ تاریخ الخلفاء، ص۱۹۱؛ تهذیب، ابن عساکر، ج۴، ص۲۱۷ بیانگر مضمون فوق است.

حدیث۱۴۳

امام حسن علیه السلام :

إنَّ هَذَا القُرآنَ فِیهِ مَصابِیحُ النُّورِ، وَشِفاءُ الصُّدُورِ،

فَلْیَجُلْ جالٌ بَصَرَهُ وَ یَفْتَحُ لِلْضِّیاءِ نَظَرَهُ،

فَإنَّ التَّفْکِیرَ حَیاةُ القَلْبِ البَصِیرِ،

کَما یَمْشِی المُسْتَنِیرُ فِی الظُّلُماتِ بِالنُّورِ.

امام حسن مجتبی علیه السلام در توصیف و شرح حال قرآن مجید فرمود:

«در این قرآن است چراغهای درخشنده هدایت و شفای دلها و قلب ها، پس باید دلها را با فروغ تابناکش روشن ساخت و با گوش فرادادن به فرامینش، قلب را که مرکز فرماندهی بدن است، در اختیارش گذاشت؛ زیرا به وسیله اندیشیدن، قلب، زندگیِ روشن خود را می یابد، همان طوری که رهروان در پرتو نور از تاریکیها گذر می کنند و می رهند.»

کشف الغمه، ابو الفتح اربلی، ج۲، ص۱۹۹؛ بحارالانوار، ج۷۵، ص۱۱۲، ح۶؛ اصول کافی، شیخ کلینی، ج۲، ص۶۰۰، ح۵، باب فضل القرآن: روایت فوق را مرحوم کلینی با اختلاف مختصری از امام صادق ـ ع ـ نقل کرده است.

حدیث۱۴۴

امام حسن علیه السلام :

«ما بَقِیَ فِی الدُّنْیا بَقِیَّةٌ غَیْرَ هَذَا القُرآنِ

فَاتَّخذُوهُ إماما یَدُلُّکُمْ عَلَی هُداکُمْ،

وَإنَّ أَحَقَ النّاسِ بِالقُرآنِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَإنْ لَمْ یَحْفَظْهُ

وَأَبْعَدَهُمْ مِنْهُ مَنْ لَمْ یَعْمَلْ بِهِ وَإنْ کانَ یَقْرَأُهُ.»

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«تنها چیزی که در این دنیای فانی، باقی می ماند قرآن است، پس قرآن را پیشوا و امام خود قرار دهید، تا به راه راست و مستقیم هدایت شوید.

همانا نزدیک ترین مردم به قرآن کسانی هستند که بدان عمل کند، گرچه به ظاهر (آیات) آن را حفظ نکرده باشند و دورترین افراد از قرآن کسانی هستند که به دستورات آن عمل نکنند گرچه قاری و خواننده آن باشند.»

ارشاد القلوب، دیلمی، ص۱۰۲

حدیث۱۴۵

امام حسن علیه السلام :

«إنَّ هذا القُرآنَ یَجِیءُ یَوْمَ القِیمَهِْ قائِدا وسائِقا

یَقُـودُ قَوْما إلَی الجَنَّهِْ

أَحَلُّوا حَلالَهُ وَحَرَّمُوا حَرامَهُ وآمَنُوا بِمُتَشابِهِهِ

ویَسُـوقُ قَوْما إلَی النّارِ

ضَیَّعُوا حُدُودَهُ وأَحْکامَهُ وَاسْتَحَلُّوا حَرامَهُ.»

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«قرآن در صحنه قیامت به صورت رهبر و امام ظهور یافته، مردم را به دو دسته تقسیم می کند:

۱ـ کسانی که به قرآن عمل نموده، حلال و حرام آن را همانگونه که هست بجا آورده اند و متشابه آن را با قلب پذیرا شده اند، قرآن اینان را به سوی بهشت جاویدان هدایت می نماید.

۲ـ آنان که حدود و قوانینش را ضایع نمودند و محرّماتش را حلال شمرده و به آن تعدّی کردند، قرآن آنها را به سوی آتش (جهنّم) روانه می سازد.»

ارشاد القلوب، دیلمی، ص۱۰۳، مرکز نشر کتاب.

حدیث۱۴۶

امام حسن علیه السلام :

«أَیُّهَا النّاسُ اِعْقِلُوا عَنْ رَبِّکُمْ، إنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ اصْطَفی آدَمَ وَنُوحا وآلَ إبراهیمَ وَآلَ عِمْرانَ عَلَی العالَمینَ، ذُرِّیَهًْ بَعْضُها مِنْ بَعْضٍ وَاللّه ُ سَمیعٌ عَلیمٌ، فَنَحْنُ الذُرِّیَهُْ مِنْ آدَمَ وَالأُسْرَهُْ مِنْ نُوحٍ، وَالصَّفْوَهُْ مِنْ إبراهیمَ، وَالسُّلالَهُْ مِنْ إسماعیلَ وآلُ مُحَمَّدٍ نحْنُ، فیکُمْ کَالسَماءِ المَرْفُوعَهِْ وَالأرْضِ المَدْحُوَّهِْ وَالشَّمْسِ الضاحِیَهِْ وَکَالشَّجَرَهِْ الزَّیْتُونَهِْ، لاـ شَرْقِیَّهٌْ وَلا غَربیَّهٌْ الَّتی زَیْتُها النَبیُّ صلی الله علیه و آله وَعَلِیٌّ فَرْعُها، وَنَحْنُ وَاللّه ِ ثَمَرَهُْ تِلْکَ الشَّجَرَهِْ، فَمَنْ تَعَلَّقَ بِغُصْنٍ مِنْ أَغْصانِها نَجی وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْها فَإلَی النّارِ هَوی.»

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«ای مردم علم و معرفت را از پروردگار خود بیاموزید. همانا خداوند بزرگ آدم و نوح و آل ابراهیم و آل عمران را برای جهانیان، به پیامبری برگزید، آنان دودمانی بودند که (پاکی، تقوا و فضیلت را) بعضی از بعض دیگر گرفته بودند. خداوند (به کوششهای آنان در راه رسالت) شنوا و داناست.

مردم! ما ـ اهل بیت ـ از فرزندان آدم و دودمان نوح و فرزندان برگزیده ابراهیم و تبار اسماعیلیم، ما آل محمد، در میان شما همانند آسمان بلند و همچون زمین گسترده و مثل خورشید پر فروغیم. همانند درخت زیتونیم که نه به شرق مایل است و نه به غرب. درختی که ریشه اش رسول خدا صلی الله علیه و آلهاست و شاخه اش علی بن ابی طالب علیه السلام. سوگند به خدا ما (اهل بیت) میوه آن درختیم، پس هر کس به یکی از شاخه های آن چنگ زند نجات می یابد (و سعادتمند است) و هر کس از آن جدا شود جایگاهش آتش است.»

الروائع المختارهْ، سید مصطفی موسوی، ص۷۲، خطبه ۴۵؛ به نقل از جلاء العیون، سید عبد اللّه شبّر.

حدیث۱۴۷

امام حسن علیه السلام :

مَكارِمُ الأَخْلاقِ عَشَرَةٌ:

صِدْقُ اللِّسانِ وَ صِدْقُ اليَأْسِ

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

مکارم اخلاق ده چیز است:

۱. راستگوئی

۲. نومیدی راستین از غیر خدا

۳. بخشش به نیازمندان

۴. خوش خلقی

۵. پاداش در برابر خدمات دیگران

۶. پیوند و رفت و آمد با خویشاوندان

۷. حمایت از همسایه

۸. توجّه به حقوق دوستان

۹. مهمان نوازی

۱۰. و مهمترین اینها شرم و حیاء است.

ـ در بعضی نسخه ها «صدق البأس» آمده است بأس دارای دو معنی است: ۱ ـ شجاعت ۲ ـ فقر و تنگدستی.

حدیث۱۴۸

امام حسن علیه السلام :

«أَمّا بَعْدُ فَإِنَّ عَلِيًا بابٌ مَنْ دَخَلَهُ كانَ آمِنا

وَمَنْ خَرَجَ مِنْهُ كانَ كافِرا، أَقُولُ قَوْلِي هَذا،

وَأَسْتَغْفِرُ اللّهَ لِي وَلَكُمْ.»

امام مجتبی علیه السلام در حضور پدر گرامی اش خطبه ای خواند که در بخشی از آن فرمود:

«همانا علی بن ابی طالب علیه السلام دربی است که هرکس بر آن وارد شود؛ یعنی او را بشناسد و بر او اقتدا کند، آرامش و امنیت کامل را درمی یابد و هرکس به آن درب روی نیاورد و مخالفت با او کند کفر و بدبختی و تیره روزی او را فرا خواهد گرفت،

سپس فرمود: این گفته و مطلب اساسی من است،

آنگاه برای خود و دیگران طلب رحمت و آمرزش نموده و گفت: استغفر اللّه لی ولکم و آنگاه از منبر فرود آمد.»

الروائع المختارة، ص۷؛ تفسیر فرات کوفی، ح۵۴، ص۷۹؛ بحارالانوار، ج۴۳، ص۳۵۱

حدیث۱۴۹

امام حسن علیه السلام :

«وَاللّه لا يُحِبُّنا عَبْدٌ أَبَدا وَلَوْ كانَ أَسيرا فِي الدَّيْلَمِ

إلاّ نَفَعَهُ حُبُّنا

وَإِنَّ حُبَّنا لَيُساقِطُ الذُّنُوبَ مِنْ بَنِيآدَمَ

کَما یُساقِطُ الریحُ الوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ.»

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

«سوگند به خداوند که کسی دوست نمی دارد ما را ـ گر چه در دورترین نقاط؛ همچون دیلم اسیر باشد ـ مگر این که دوستی ما به حال او مفید خواهد بود، همانا ولایت و محبت ما ـ اهل بیت ـ گناهان فرزندان آدم را از بین می برد همان طوری که باد، برگ درختان را از شاخه و تنه او جدا می کند و به زمین می ریزد.»

بحارالانوار، ج۴۴، ص۲۵

حدیث۱۵۰

امام حسن علیه السلام :

النّاسُ فِی دارِ سَهْوٍ وَ غَفْلَةٍ یَعْمَلُونَ وَلا یَعْلَمُونَ

فَإذا صارُوا إلَی الآخِرَةِ صارُوا اِلی دارِ یَقینٍ

یَعْلَمُونَ وَ لا یَعْمَلُونَ.

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

مردم] در این دنیا] در خانه بی خبری و غفلت بسر می برند، پس هر کاری را انجام می دهند، نمی دانند [ثمرش را] و چون به خانه آخرت روند، به وادی یقین در آیند و همه چیز را بدانند و لکن نتوانند عمل سودمندی را در آنجا برای خویش انجام دهند.

سیدعبدالله شبّر، مصابیح الانوار، ج ۲، ص ۲۷۱.

حدیث۱۵۱

امام حسن علیه السلام :

«إنَّما هذَا الأمْرُ لِی وَالخِلافَةُ لِی وَلِأهْلِ بَیْتِی،

وَإنَّها لَمُحَرَّمَةٌ عَلَیْکَ وَعَلی أَهْلِ بَیْتِکَ

سِمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله .

وَاللّهِ لَوْ وَجَدْتُ صابِرینَ عارِفینَ بِحَقّی

غَیْرَمُنْکِرینَ ما سَلَّمْتُ لَکَ وَلا أَعْطَیْتُکَ ما تُریدُ.»

امام مجتبی علیه السلام در پاسخ به نامه ای که معاویه برای آن حضرت فرستاده بود، چنین جواب دادند:

«همانا این امر (حکومت) و جانشینی رسول خدا صلی الله علیه و آله

از آنِ من و مربوط به اهل بیت من است

و بر تو و خاندانت حرام است.

این مطلب را از رسول خدا صلی الله علیه و آلهشنیده ام.

سپس فرمود:

سوگند به خداوند، چنانچه یارانی آگاه و آشنا به حقم، می یافتم (که در راه احیای حق ایستادگی می نمودند) حکومت را به تو واگذار نمی کردم و آنچه را که تو می خواستی، به تو نمی دادم».

بحارالانوار، ج۴۴، ص۴۵.

حدیث۱۵۲

امام حسن علیه السلام :

«وَاللّه لَقَدْ عَهِدَ إلَيْنا رَسُولُ اللّه

يَمْلِكُهُ إثناعَشَرَ إماما مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ وَفاطِمَةَ،

ما مِنّا إلاّ مَسْمُومٌ أوْ مَقْتُولٌ.»

جناده گوید: در روزهای واپسین عمر امام مجتبی علیه السلامخدمت آن حضرت رسیدم، آن حضرت به من نگاهی کرد و فرمود:

«سوگند به خداوند که رسول خدابما وعده نمود: امامت و وصایت بعد از او را دوازده نفر بدست می گیرند، یازده نفر آنان از فرزندان علی وفاطمه علیهماالسلام هستند.

سپس حضرت فرمود: ما جانشینان او در فرجام کار، در راه خدا یا مسموم می گردیم و یا کشته می شویم.»

بحارالانوار، ج۴۴، ص۱۳۹؛ جلاءالعیون، شبّر، ج۱، ص ۳۷۰.

حدیث۱۵۳

امام حسن علیه السلام :

«يا عَبْدَ اللّه إنْ كُنْتَ لَنا فِي أَوامِرِنا وَزَواجِرِنا مُطيعا فَقَدْ صَدَقْتَ، وَإنْ كُنْتَ بِخِلافِ ذلِكَ فَلا تَزِدْ فِي ذُنُوبِكَ بِدَعْواكَ مَرْتَبَةً شَريفَةً لَسْتَ مِنْ أَهْلِها، لا تَقُلْ أَنَا مِنْ شِيعَتِكُمْ ولكِنْ قُلْ أَنَا مِنْ مُوالِيكُمْ وَمُحِبِّيكُمْ وَمُعادِي أَعْدائِكُمْ وَأَنتَ فِي خَيْرٍ وَإلى خَيْرٍ.»

مردی رو به امام حسن علیه السلام کرد و سپس گفت: «ای پسر رسول خدا من شیعه شما هستم.» امام علیه السلام فرمود:

«ای بنده خدا، اگر در انجام واجبات و خودداری از محرمات (گناهان) پیرو ما هستی و تبعیت می کنی که راست می گویی، و چنانچه اینگونه نیستی، با این ادّعای دروغ بر گناهان خود افزودی؛ زیرا شیعه و پیرو ما از مقام والا و بلندی برخوردار است و تو اهل آن نیستی، مگو که من شیعه تو هستم، بلکه بگو من از دوستان و هواداران و نیز از بدخواهان دشمنان شمایم، در این صورت تو در خیر و نیکی بسر می بری و در مسیر خیر خواهی قرار داری.»

مجموعه ورام، ص۱۱۳، چاپ تهران، مؤسسه حیدری.

حدیث۱۵۴

امام حسن علیه السلام :

«قال علیه السلام : إيّاكَ أنْ تَمْدَحَني فَأَنا أَعْلَمُ بِنَفْسي مِنْكَ أَوْ تُكَذِّبَني فَإنَّهُ لا رَأْيَ لِمَكْذُوبٍ أَوْ تَغْتابَ عِنْدِي أَحَدا، فَقالَ لَهُ الرَّجُلُ: إئذِنْ لِي فِي الإنْصِرافِ.

فَقالَ علیه السلام : نَعَمْ إذا شِئْتَ.»

مردی از امام حسن علیه السلام خواست که دوست و همنشین وی باشد، امام علیه السلام سه شرط را برایش مطرح نمود:

«فرمود:

۱ ـ اوّل آن که از من ستایش و تعریف نکنی؛ زیرا من نسبت به خودم از تو آگاه ترم.

۲ ـ مرا دروغگو ندانی؛ زیرا دروغگو رأی و عقیده درستی ندارد.

۳ـ مبادا در برابر من از کسی غیبت کنی.

چون آن مرد شرایط دوستی با آن حضرت را دشوار دید گفت:

تحف العقول عن آل الرسول، ص۲۳۶، باب حکمه علیه السلام و مواعظه.

حدیث۱۵۵

امام حسن علیه السلام :

فقال علیه السلام: هِیَ أنْ تَرْعی حُقُوقَ اللّه ، حُقُوقَ الأحْیاءِ، وَحُقُوقَ الأمواتِ. فَأمّا حُقُوقُ اللّه فَأداءُ ما طُلِبَ وَاجْتِنابُ عَمّا نُهِیَ.

وَأمّا حُقُوقُ الأحْیاءِ: فَهِیَ أنْ تَقُومَ بِواجِبِکَ نَحْوَ إخْوانِکَ، وَلا تَتَأخَّرَ عَنْ خِدْمَةِ أُمَّتِکَ وَأَنْ تُخَلِّصَ لِوَلِیِّ الأمْرِ ما أَخْلَصَ لِأُمَّتِهِ وأنْ تَرْفَعَ عَقِیرَتَکَ فِی وَجْهِهِ إذا ما حادَ عَنِ الطَّریقِ السَوِیّ.

وأمّا حُقُوقُ الأمواتِ: فَهِیَ أنْ تُذْکَرَ خَیْراتِهِمْ وَتَتَغاضی عَنْ مَساوِئِهِمْ فَإنَّ لَهُمْ رَبّا یُحاسِبُهُمْ.

مردی از امام مجتبی علیه السلام پرسید: سیاست چیست؟فرمود:

«سیاست، رعایت حقوق خدا، و حقوق زندگان از مردم و حقوق اموات آنان است.

اما حق خداوند: انجام دادن فرایض (واجبات) و دوری کردن از آنچه ما را نهی کرده است (محرّمات).

اما حقوق زندگان: این که وظیفه خود را نسبت به مردم انجام دهی و هرگز از خدمت

الروائع المختارة، سید مصطفی موسوی، ص۱۱۸؛ مجموعه ورام، ص۳۰۱.

حدیث۱۵۶

امام حسن علیه السلام :

«لَوْ جَعَلْتُ الدُنْیا کُلَّها لُقْمَةً واحِدَةً لَقَمْتُها

مَنْ یَعْبُدُ اللّهَ خالِصا لَرَأَیْتُ أنّی مُقَصِّرٌ فِی حَقِّهِ،

وَلَوْ مَنَعْتُ الکافِرَ مِنْها حَتّی یَمُوتَ جُوعا وَعَطَشا

ثُمَّ أذَقْتُهُ شَرْبَةً مِنَ الماءِ لَرَأَیْتُ أنّی قَدْ أسْرَفْتُ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«اگر همه دنیا را تبدیل به یک لقمه غذا کنم و به انسانی که خدا را از روی خلوص عبادت می کند بخورانم، درباره او کوتاهی کرده و خودم را مقصّر می دانم و چنانچه فرد کافری را گرسنگی دهم تا به آن اندازه که جانش از شدّت گرسنگی و تشنگی به لب برسد، آنگاه مقداری کمی آب به او بدهم، خود را نسبت به او اسراف کار می پندارم.»

مجموعه ورام، ص۳۵۰.

حدیث۱۵۷

امام حسن علیه السلام :

یا بُنَیَّ لا تُؤاخِ أَحَدا حَتّی تَعْرِفَ مَوارِدَهُ وَمَصادِرَهُ

فَإذا اسْتَنْبَطْتَ الخُبْرَةَ وَرَضِیتَ العِشْرَةَ

فَآخِهِ عَلی إقالَةِ العَثْرَةِ وَالمُواساةِ فِی العُسْرَةِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«پسرم با هیچ کس پیمان دوستی مبند مگر این که بدانی از کجا می آید و به کجا می رود؛ یعنی خصوصیات اخلاقی و خانوادگی اش را بدست آور، و چون دقیق بررسی کردی و او را انسانی شایسته یافتی، بر پایه گذشت و اغماض و برادری در سختیها و لغزشها با او رفتار کن و دوستی ات را استمرار بخش.»

تحف العقول عن آل الرسول، ص۲۳۳، باب حکمه علیه السلاموموعظه.

حدیث۱۵۸

امام حسن علیه السلام :

«أَعْرَفُ الناسِ بِحُقُوقِ إخوانِهِ وَأَشَدُّهُمْ قَضاءا لَها أَعْظَمُهُمْ عِنْدَاللّه ِ شَأْنا وَمَنْ تَواضَعَ فِی الدُّنْیا لِاءخْوانِهِ فَهُوَ عِنْدَاللّه ِ مِنَ الصِّدِیقینَ وَ مِنْ شیعَةِ عَلِیِّ بْنِ أَبیطالِبِ علیه السلام »

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«والاترین مقام در نزد خداوند از آن کسی است که آشنا به حقوق مردم باشد وسعی در ادای آن نمایند، وکسی که در برابر برادران دینی اش تواضع داشته باشد، خداوند او را از راستگویان وشیعیان علی بن ابیطالب علیه السلاممحسوب خواهد کرد.»

حیاة الامام الحسن بن علی علیهماالسلام، ج۱، ص۳۱۹؛ مجموعه ورام، ص۳۱۲، چاپ تهران، مؤسسه حیدری.

حدیث۱۵۹

امام حسن علیه السلام :

اَلْمَعْرُوفُ مالَمْ یَتَقَدَّمَّهُ مَطَلٌ وَلا یَتْبَعُهُ مَنٌّ

وَ الإعْطاءُ قَبْلَ السُؤالِ مِنْ أَكْبَرِ السُؤدَدْ.

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

كار نیک آن است كه قبل از انجامش هیچگونه سستی و مسامحه ای انجام نگیرد و بعد از پایان كار هیچ منّتی همراه نداشته باشد]

بعد فرمود: [بخشندگی قبل از سؤال كردن نشانه بزرگواری است.

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۱۱۲، ب ۱۹، ح ۷.

حدیث۱۶۰

امام حسن علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَعالَی یُباهی مَلائِكَتَهُ بِعِبادِهِ یَوْم عَرَفَهِ فَیَقُولُ:

عِبادی جاؤُنی شُعْثا یَتَعَرَّضُونَ لِرَحْمَتِی فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّی قَدْ غَفَرَتُ لُمحْسِنِهِمْ وَ شَفَّعْتُ مُحْسِنَهُمْ فِیمُسیئِهِمْ وَإذا كانَ یَوْمَ الْقِیامَةِ فَمِثْلُ ذلِكَ.

امام حسن علیه السلام فرمود:

همانا خداوند مباهات و افتخار به بندگانِ خود در سرزمین عرفات می كند و به فرشتگان خود می گوید:

بندگانِ من بر روی خاكها نشسته اند و طلب رحمت می كنند گواه باشید كه من نیكوكاران آنها را بخشیدم و آنان را شافع و واسطه در بخشش گناهكاران آنها قرار دادم و به هنگام قیامت نیز آنان شفاعت می كنند.

تاریخ ابن عساکر، ج ۱۲، ص ۵۲۹.

حدیث۱۶۱

امام حسن علیه السلام :

«إتَّقُوااللّه َ عِبادَاللّه ِ وَجِدُّوا فِی الطَّلَبِ وَتِجاهَ الهَرَبِ

وَ بادِرُوا العَمَلَ قَبْلَ مُقَطِّعاتِ النَّقِماتِ وَهادِمِ اللَّذّاتِ،

فَإنَّ الدُنْیا لا یَدُومُ نَعیمُها وَلا تُؤْمَنُ فَجِیعُها

وَلا تُتَوَقّی مَساوِیها، غُرُورٌ حائِلٌ و سِنادٌ مائِلٌ.»

بخشی از سخنان امام علیه السلام درباره پرهیزکاری:

«ای بندگان خدا، از نافرمانی در برابرش بپرهیزید. و برای تحقّق خواسته های خویش کوشش نمایید و از کارهای ناروا بگریزید قبل از اینکه سختیها به شما رو آورد و به آغوش مرگ بیفتید به کارهای نیک مبادرت ورزید. همانا نعمتهای دنیا زودگذر و ناپایدار است و کسی از خطرها در امان نیست و مصون از بدبختیها نخواهد بود، دنیا فریب گر مانعِ خوشبختی است و تکیه گاهی سست و بی اساس است.»

تحف العقول عن آل الرسول، ص۲۳۶

حدیث۱۶۲

امام حسن علیه السلام :

قال علیه السلام : «إنَّ اللّه َ جَمیلٌ یُحِبُّ الجَمالَ فَأَتَجَمَّلُ لِرَبّی وَقَرَأَ الآیةَ:

یا بَنی آدَمَ خُذُوا زینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ.»

امام حسن مجتبی علیه السلام هرگاه می خواست نماز بپا دارد، بهترین لباسهای خویش را می پوشید، بعضی از آن حضرت سبب آن را پرسیدند.

«همانا خداونـد زیبا است (منبع و مجمع همه زیباییها است) و زیبایی را دوست دارد و چنانچه من در وقت اقامه نماز لباس زیبا به تن می کنم فقط به خاطر پروردگار و خالقم می باشد. در آن هنگام آیه شریف ذیل را خواند:

ای انسانها به هنگام عبادت خداوند، لباسهای زیبا و زینتی خود (بهترین لباسهایتان) را بپوشید.

ـ اعراف : ۳۱

حدیث۱۶۳

امام حسن علیه السلام :

«رَبِّ اهْدِنی فیمَنْ هَدَیْتَ وَعافِنی فیمَنْ عافَیْتَ

وَتَوَلَّنی فیمَنْ تَوَلَّیْتَ وَبارِکْ لی فیما أَعْطَیْتَ

وَقِنی شَرَّ ما قَضَیْتَ إِنَّکَ تَقْضی وَلا یُقْضی عَلَیْکَ

إِنَّهُ لا یَذِلُّ مَنْ والَیْتَ تَبارَکَ رَبَّنا وَتَعالَیْتَ.»

ابی الجوزاء می گوید: خدمت امام مجتبی علیه السلام بودم که در دعا، دست چنین می فرمود:

«پروردگارا؛ مرا به راه کسانی هدایت کن که خود، آنها را هدایت فرمودی، و سلامتی را آن گونه عنایت کن که به آنها عنایت کردی و دوست بدار مرا همانطوری که آنها را دوست داشتی و برکت ده در آنچه بر من ارزانی داشتی و نگهدار مرا از شرّ و بدی آنچه حکم کردی ـ] در سایه اعمال زشت، بعضی از شرور به صورت طبیعی سراغ انسان می آید که عکس العمل افعال و کردار شخص است] ـ همانا تو حاکم بر همه اشیائی و هیچ چیز بر تو غالب نخواهد بود، پروردگارا خوار و ذلیل نمی شود کسی را که تو دوست بداری، پاک و منزه و بلند مرتبه است پروردگار ما.»

ـ الامام المجتبی ابومحمد الحسن بن علی ـ علیهماالسلام ـ، حسن المصطفوی، ص ۲۵۰؛ به نقل از تهذیب ابن عساکر، ج۴، ص۱۹۹.

حدیث۱۶۴

امام حسن علیه السلام :

«اِلهی ضَیفُکَ بِبابِکَ یا مُحْسِنُ قَدْ أَتاکَ المُسِیء،

فَتَجاوَزْ عَنْ قَبیحِ ما عِنْدی

بَجَمیلِ ما عِنْدَکَ یاکَریمُ.»

امام مجتبی علیه السلام به هنگام ورود به مسجد، سر را به طرف آسمان بلند می کرد و می فرمود:

«پروردگارا مهمان تو، جلو در خانه ات ایستاده است. ای نیکوکار، بنده تباه کار و بدرفتار به درگاهت شتافته، از زشتیهایی که مرتکب شده به خاطر زیباییهایی که در نزد تواست، درگذر وببخش، ای بخشنده کریم.»

بحارالانوار، ج۴۳، ص۳۳۹؛ جلاءالعیون، ج۱، ص۳۲۱.

حدیث۱۶۵

امام حسن علیه السلام :

«مَنْ أدامَ الاِخْتِلافَ إلَی المَسْجِدِ أَصابَ إحدی ثَمانٍ: آیَةً مُحْکَمةً، وَأَخا مُسْتَفادا وَعِلْما مُسْتَطْرِفا، وَرَحْمَةً مُنْتَظِرَةً وَکَلِمَةً تَدُلُّ عَلَی الهُدی، أَوْ تَرُدُّهُ عَنْ رَدی وَتَرکَ الذُّنُوبِ حُبّا أَوْ خَشْیَةً.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«کسی که به مسجد رفت و آمد (تردّد) داشته باشد، بر یکی ـ یا بیشتر ـ از نعمتهای هشتگانه دسترسی پیدا خواهد نمود:

۱ ـ استدلالهای استوار و محکم در امور دینی خود (اعتقادی، فقهی، سیاسی و...)؛

۲ ـ دستیابی به دوستان سودمندی که تردّد با آنها مایه بهره وری است؛

۳ ـ معلومات و دانش تازه و شگفت انگیز؛

۴ ـ رحمت و نعمتی که چشم به راه اوست؛

۵ ـ دستیابی به سخنان هدایت کننده ای که شخص را به راه راست رهبری می کند؛

۶ ـ دستیابی به مطالبی که انسان را از پستیها و ضد ارزشها دور می دارد؛

۷ ـ دوری از گناه و محرمات یا بدان جهت که ترک گناه را دوست می دارد؛

۸ ـ دوری از گناه و محرمات یا بدان جهت که می ترسد گرفتار عقوبت الهی شود یا آبرو و حیثیت خود را با انجام گناه از بین ببرد.»

ـ الروائع المختارة، ص۱۱۱؛ به نقل از: عیون الأخبار، ابن قتیبه، ج۳، ص۳؛ در بعضی نسخه ها «أو تردعه عن ردی» می باشد.

حدیث۱۶۶

امام حسن علیه السلام :

«إنّما أَبْكِى لِخَصْلَتَيْنِ:

لِهَوْلِ المُطْلَعِ، و فَراقِ الأَحِبَّهِ.»

گاهی امام علیه السلام را محزون و اندوهگین می دیدند، بطوری که اشکهای چشم امام علیه السلام بر روی صورتش جاری بود، از آن حضرت می پرسیدند: چرا شما محزونید و گریه می کنید؟! و حال آن که شما وارث پیامبر و وصی او هستید، فرمود:

«گریه من برای دو چیز است:

۱ ـ وحشت از ورود به صحنه قیامت

۲ ـ جدایی از دوستان و عزیزانی که انسان بدانها وابسته و علاقه مند است.»

بحارالانوار، ج۴۴، ص ۱۵۰؛ الوافی، فیض کاشانی، ج ۲، ص ۱۷۴.

حدیث۱۶۷

امام حسن علیه السلام :

«إنَّ اللّه َ جَعَلَ شَهْرَ رَمَضانَ مِضْمارا لِخَلْقِهِ فَيَسْتَبِقُونَ فيهِ بِطاعَتِهِ إلى مَرْضاتِهِ، فَسَبَقَ قَوْمٌ فَفازُوا وَقَصَّرَ آخَرُونَ فَخابُوا، فَالْعَجَبَ كُلَّ العَجَبِ مِنْ ضاحِكٍ لاعِبٍ فِى اليَوْمِ الَّذى يُثابُ فيهِ الُمحْسِنُونَ وَيَخْسَرُ فيهِ المُبْطِلُونَ، وَأيْمُ اللّهِ لَوْ كُشِفَ الغِطاءُ لَعَلِمُوا أَنَّ الُمحْسِنَ مَشْغُولٌ بِإحْسانِهِ وَالمُسىءَ مَشْغُولٌ بِإساءَتِهِ،»

ثُمَّ مَضى.

«روز عید فطری بود، امام مجتبی علیه السلام به جمعی که مشغول به بازی و خنده بودند برخورد، بالای سر آنان ایستاد و فرمود: خداوند ماه رمضان را میدان مسابقه و بهره برداری برای مخلوق خویش قرار داده که با اطاعت و بندگی بر یکدیگر پیشی و سبقت گیرند و خشنودی خدای را به دست آورند، گروهی سبقت جستند و مسابقه را بردند و گروهی دیگر عقب ماندند و متضرر شدند. شگفت و تعجب از آنانی است که در روز پاداش گرفتن نیکوکاران و زیان دیدن بی هدفان، به خنده و لهو و لعب پرداخته اند. به خدا قسم اگر حجابها برکنار شود، خواهید دید نیک رفتار به نیکی خویش مشغول است و بدکردار به رفتار بدش گرفتار؛ یعنی قیامت را به چشم خویش می بیند و نتایج رمضان را مشاهده می کند.

سپس آنها را به حال خویش وا گذاشت و رفت.»

تحف العقول عن آل الرسول، ص۲۳۶.

حدیث۱۶۸

امام حسن علیه السلام :

«اِفْعَلْ خَمْسَةَ أَشْياءٍ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ، لا تَأْكُلْ رِزْقَ اللّهِ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ، وَاطْلُبْ مَوْضِعا لا يَراكَ اللّه ُ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ، وَاْخْرُجْ مِنْ وِلايَةِ اللّهِ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ، وَإذا جاءَ مَلَكُ المَوْتِ لِيَقْبِضَ رُوحَكَ فَادْفَعْهُ عَنْ نَفْسِكَ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ، وَإذا أَدْخَلَكَ مالِكُ النّارِ فَلا تَدْخُلْ فِى النّارِ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ.»

مردی خدمت امام مجتبی علیه السلام رسید، عرض کرد: من بنده ای گنهکارم و برانجام معصیت عادت نموده ام نمی توانم گناه

نکنم. ای فرزند پیامبر خدا، مرا پند و اندرز ده و موعظه کن. حضرت فرمود:

«چنانچه نمی توانی ترک گناه کنی، پنج کار را انجام بده و هر چه می خواهی گناه کن:

۱ ـ روزی خدای را نخور.

۲ ـ گناه را در جایی انجام ده که خداوند تو را نبیند.

۳ ـ از سرزمین خدا خارج شو، (و برو به جایی که در زیر سلطه و قدرت خداوند نباشد!).

۴ ـ آنگاه که فرشته مرگ (عزرائیل) خواست جانت را بگیرد او را از خود دور کن.

۵ ـ هنگامی که مالک دوزخ خواست تو را داخل آتش کند، پس با قدرت ایستادگی کن و داخل نشو.

این پنج عمل را انجام بده، بعد هر چه خواستی گناه کن.»

اثنی عشریهٔ، محمد بن قاسم حسینی، ص۱۲.

حدیث۱۶۹

امام حسن علیه السلام :

هَلاکُ النّاسِ فی ثَلاثٍ: اَلْکِبْرُ وَالحِرْصُ وَالْحَسَدُ،

فَالکِبْرُ هَلاکُ الدّینِ وَ بِهِ لُعِنَ إبْلیسُ

وَ الحِرْصُ عَدُوُّ النَفْسِ وَ بِهِ أُخْرِجَ آدَمُ مِنَ الجَنَّةِ

وَ الحَسَدُ رائِدُ السُوءِ وَ مِنْهُ قَتَلَ قابیلُ هابیلَ.»

در مورد آثار شوم بعضی از رذائل اخلاقی، امام مجتبی علیه السلامفرمودند:

«سه چیز مردم را به هلاکت می رسانـد: تکبّر، حرص و آز، حسد. پس خودبینی و تکبر، دین انسان را از بین می برد، همانطوری که شیطان تکبر کرد و دینش نابود شـد و منفور گردید. حرص و آز دشـمن شخصـیت هر فرد است همانطور که آدم ابوالبشـر (بواسـطه حرصـی که در وی به وجود آمـد) از بهشت رانـده شـد. حسـد (آرزوی زوال نعمت از دیگران) راهبر بدبختیها و تیره روزیها است، بواسطه حسد قابیل هابیل را کشت.»

الروائع المختارهٔ، سید مصطفی موسوی، ص۱۱۶

حدیث۱۷۰

امام حسن علیه السلام :

«البُخْلُ جامِعٌ لِلْمَساوی وَالعُیُوبِ

وَ قاطِعٌ لِلْمَوَدّاتِ مِنَ القُلُوبِ.»...فَقالَ علیه السلام : «هُوَ أنْ یَرَی الرَجُلُ ما أَنْفَقَهُ تَلَفا وَأَمْسَکَهُ شَرَفا.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«بخل سرآمد همه بدیها و زشتیها است،

که محبت و دوستی را از دلها می زداید.»

مردی پرسید بخل چیست؟

« در جواب آن مرد فرمود: بخل آن است که انسان هرآنچه را

حیاه الامام الحسن، باقر شریف قرشی، ج۱، ص۳۱۹.

حدیث۱۷۱

امام حسن علیه السلام :

«فِی المائِدَهِ اثْنَتی عَشَرَ خِصْلَهً یَجِبُ عَلی کُلِ مُسْلِمٍ أنْ یَعْرِفَها، أَرْبَعٌ فیها فَرْضٌ، وَأَرْبَعٌ سُنَّهٌ، وَأَرْبَعٌ تَأْدیبٌ:

الفَرْضُ: المَعْرِفَهُ، الرِّضا، التَّسْمِیَهُ، الشُّکْرُ.

اَلسُّنَّهُ: الوُضُوءُ قَبْلَ الطَعامِ، الجُلُوسُ عَلی_'feالجانِبِ الأیْسَرِ، الاکْلُ بِثَلاثَهِ أَصابعَ، وَلَعْقِ الأصابعِ.

التَّأْدِیبُ: الاکْلُ مِمّا یَلیکَ، تَصْغِیرُ اللُّقْمَهِ، تَجْویدُ المَضْغِ، قِلَّهُ النَظَرِ فی وُجُوهِ الناسِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«سزاوار است مسلمان هنگام غذاخوردن دوازده چیز را رعایت نماید. که چهارتای آن واجب (اخلاقی) و چهار امر دیگر آن سنت و سیره اسلامی است و چهارتای باقی مانده، از آداب محسوب می گردد.

اما چهار امر لازم:

۱ـ شناسایی غذا

۲ـ خشنود بودن بدانچه روزی ات گردیده

۳ـ نام خدا را بر زبان جاری کردن (بسم اللّه گفتن)

۴ـ شکر گزاری در برابر نعمتی که به تو داده شده.

اما چهار موضوعی که مراعات آن ثواب وسنّت است:

۱ـ وضو گرفتن پیش از شروع به غذا

۲ـ نشستن بر جانب چپ بدن

۳ـ غذا را با سه انگشت بردارد و بخورد.

۴ـ انگشتان خود را بلیسد.

و چهار امر باقی مانده که از ادب اسلامی به شمار می رود:

۱ـ لقمه را از جلو خویش بگیرد

۲ـ لقمه های غذا را کوچک بردارد

۳ـ غذا را خوب بجود

۴ـ به صورت دیگران نگاه نکند.»

من لا یحضره الفقیه، ج۳، ص۲۲۷، ح۳۸.

حدیث۱۷۲

امام حسن علیه السلام :

قـالَ الحَسنُ علیه السلام :

«غَسْلُ الیَـدَیْنِ قَبْـلَ الطَعامِ

یُنْفی الفَقْرَ وَبَعْدَهُ یُنْفی الهَمَّ.»

ـ اثنی عشریهْ، ص۵۵، و نیز حدیث فوق از امام صادق ـ ع ـ نقل شده. ر.کـ : فروع کافی، ج۶، ص۲۹۰.

«شستشوی دو دست قبل از غذا،
فقر و بیچارگی را از بین می برد
و بعد از غذا، غم و غصه را از بین می برد.»

حدیث۱۷۳

امام حسن علیه السلام :
«إِنَّكُمْ أَخْرَبْتُمْ آخِرَتَكُمْ وَعَمَّرْتُمْ دُنْياكُمْ،
فَأَنْتُمْ تَكْرِهُونَ النُّقْلَةَ مِنَ الْعُمْرانِ إِلى الخَرابِ.»
مردی از امام مجتبی علیه السلام پرسید: چرا سفر مرگ برای ما ناخوش آیند است و از او استقبال نمی کنیم؟! حضرت فرمود:
« شما خانه آخرت را خراب کرده اید و خانه دنیا را آباد، طبیعی است که انتقال از اقامتگاه آباد به جایگاه خراب برای شما ناخوشایند است .»
بحارالانوار، ج۴۴، ص۱۱۰، ح۱.

حدیث۱۷۴

امام حسن علیه السلام :
«إِنّی لِلّهِ سائِلٌ، وَفيهِ راغِبٌ، وَأَنا أَسْتَحْيى أنْ أَكُونَ سائِلًا وَأَرُدَّ سائِلًا، وَإِنَ اللّه َ عَوَّدَنى عادَةً أَنْ يُفيضَ نِعَمَهُ عَلَيَّ وَعَوَّدْتُهُ أَنْ أَفيضَ نِعَمَهُ عَلَى النّاسِ
فَأَخْشى إِنْ قَطَعْتُ العادَةَ أَنْ يَمْنَعَنى العادَةَ.»
گروهی در محضر امام مجتبی علیه السلام بودند، از حضرت سؤال کردند:
«چگونه است که شما هرگز سائل و نیازمندی را ناامید برنمی گردانید، گرچه سوار بر اشتر، در حالت رفتن باشید؟
«فرمود: من هم به درگاه خداوند محتاج و سائلم و می خواهم که خداوند مرا محروم نگرداند و شرم دارم که با چنین امیدواری، سائلان را ناامید کنم، خدایی که نعمتهایش را بر من ارزانی داشته، می خواهد که من هم به مردم کمک کنم و می ترسم که اگر بخشش خود را از مردم دریغ دارم، خداوند هم به من عنایتش را دریغ دارد و منع نماید.
نورالابصار، شبلنجی، ص۱۲۳؛ کنز المدفون، جلال الدین سیوطی، ص۴۳۴؛ به نقل از بلاغهٔ الامام الحسن علیه السلام، ص۱۳۵.

حدیث۱۷۵

امام حسن علیه السلام :
«أَنْتِ حُرَّةٌ لِوَجْهِ اللّه !» فَقيلَ لَهُ فى ذلِكَ:
فقال علیه السلام: «هكَذا أَدَّبَنا اللّه ُ ـ تعالى ـ قالَ: (إِذا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْها)
انس بن مالك می گوید: یکی از کنیزان امام مجتبی علیه السلامدسته گلی را به آن حضرت هدیه کرد. حضرت در پاسخ به او فرمود:
تو را در راه خدا آزاد نمودم. پس از این پاسخ زیبا، بعضی گفتند: در برابر یک دسته گل آزادی او، یعنی چه؟!
حضرت فرمود: خداوند اینگونه ما را تربیت نموده است؛ زیرا فرموده: آنگاه که جهت احترام به شما، هدیه ای دادند و یا تهنیتی

فرستادند، شما با وضع بهتری پاسخگوی تحیّت آنان باشید. و سپس فرمود: برتر از هدیه او، آزادی و رهاییش بود.

ـ نساء : ۸۵

حدیث۱۷۶

امام حسن علیه السلام :

«عَجِبْتُ لِمَنْ يَتَفَكَّرُ فى مَأْكُولِهِ

كَيْفَ لا يَتَفَكَّرُ فى مَعْقُولِهِ،

فَيُجَنِّبُ بَطْنَهُ ما يُؤْذيهِ، وَيُودِعُ صَدْرَهُ ما يُرْدِيهِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«در شگفتم از کسی که درباره خوراکیهای خود اندیشه و تأمل می کند و لیکن درباره نیازمندیهای فکری و عقلی اش تأمل نمی کند، پرهیز می کند از آنچه معده اش را اذیت می نماید و سینه و قلب خود را از پست ترین چیزها پر می کند.»

ـ بحارالانوار، ج۱، ص۲۱۸

حدیث۱۷۷

امام حسن علیه السلام :

«أَخْرَبْتَ دارَكَ وَعَمَّرْتَ دارَ غَيْرِكَ

أَحَبَّكَ مَنْ فِى الأَرْضِ وَمَقَّتَكَ مَنْ فِى السَّماءِ.»

مردی خدمت امام مجتبی علیه السلام رسید و گفت: آقا! خانه ای تازه ساخته ام دوست دارم در آن منزل جهت تیمن و تبرک داخل شوید و دعا کنید، امام علیه السلام به منزل آن شخص داخل شد و نگاهی به اطراف کرد و فرمود:

«ویران کردی خانه خویش را و آبادی کردی خانه دیگران را، زمینیها دوستدار تو شدند و عرشیان دشمن تو.»

الارشاد لمن طلب الرشاد، شیخ حسن نائینی، ص۹۵.

حدیث۱۷۸

امام حسن علیه السلام :

«حُسْنُ السُؤالِ نِصْفُ الْعِلْمِ

وَمُداراةُ الناسِ نِصْفُ العَقْلِ

وَالْقَصْدُ فِى المَعيشَةِ نِصْفُ المَؤُونَةِ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«پرسش صحیح و نیکو، نیمی از دانش است.

سازش و مدارا نمودن با مردم نیمی از تدبیر و اندیشه انسانی است.

میانه روی و مراعات اقتصاد در زندگی، نیمی از مخارج انسان را می کاهد.»

شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج۴، ص۳۳۳ چهار جلدی.

حدیث۱۷۹

امام حسن علیه السلام :

«اَئِمَةٌ بَعْدَ رَسُولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله اِثْنا عَشَرَ

تِسْعَةٌ مِنْ صُلْبِ أَخیالحُسَین،

وَمِنهُم مَهْدِیُّ هذِهِ الاُمَّةِ.»

اصبغ بن نباته می گوید امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«امامان و پیشوایان بعد از پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهدوازده نفر هستند که نُه نفر آنها از فرزندان برادرم حسین می باشند و از جمله آنها: مهدیِ این امّت است.»

معجم احادیث الامام المهدی، ج۳، ص۱۷۱ به نقل از اثبات الهداة، ج۱، ص۵۹۹-۵۹۸، ب۹، ف۲۷، ح۵۶۹؛ بحارالانوار، ج۳۶، ص۳۸۳، ب۴۳، ح۱.

حدیث۱۸۰

امام حسن علیه السلام :

«ذلِکَ التاسِعُ مِنْ وُلْدِ أَخیالحُسَیْنِ ابْنُ سَیِّدَةِ الإماءِ،

یُطیلُ اللّه ُ عُمْرَهُ فی غَیْبَتِهِ، ثُمَّ یُظْهِرُهُ بِقُدْرَتِهِ

فی صُورَةِ شابٍّ دُونَ أَرْبَعینَ سَنَةً،

وَذلِکَ لِیَعْلَمَ أَنَّ اللّه َ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٍ.»

امام مجتبی علیه السلام فرمود:

«آن نهمین نفر، از فرزندان برادرم حسین فرزند اشرف کنیزان ـ نرجس ـ است، در دوران غیبتش خداوند طولانی می کند عمرش را، سپس او را به قدرت خویش به صورت جوانی که کمتر از چهل سال دارد، آشکار خواهد ساخت.

تا بدینوسیله خداوند ثابت کند که بر ایجاد همه اشیاء قادر و توانا است.»

اِکمال الدین، ج۱، ص۳۱۵، ب۲۹، ح۲؛ اعلام الوری، الطبرسی، ص۴۰۱، ب۲، ف۲؛ بحارالانوار، ج۱۴، ص۳۹۴، ب۲۴، ح۱۲؛ احتجاج طبرسی، ج۲، ص۱۰، مکتبة المصطفوی بقم.

حدیث۱۸۱

امام حسن علیه السلام :

۵- (۱۷۳) حدیث از حضرت امام حسین علیه السلام

حدیث۱

امام حسین علیه السلام :

بادِروا بِصِحَّةِ الأجسامِ فی مُدَّةِ الأعمارِ ؛

امام حسین علیه السلام :در مدّت عمر ، در حفظ سلامت تن بکوشید .

تحف العقول ، ص ۲۳۹ .

حدیث۲

امام حسین علیه السلام :

لایَحِلُّ لِعَینٍ مُؤمِنَةٍ تَرَی اللّه َ یُعصی فَتَطرِفَ حَتّی تَغَیِّرَهُ ؛

امام حسین علیه السلام :بر هیچ چشم مؤمنی روا نیست که ببیند خدا نافرمانی می شود و چشم خود را فرو بندد ، مگر آن که آن وضع را تغییر دهد .

الأمالی ، طوسی ، ص ۵۵ .

حدیث۳

امام حسین علیه السلام :

أنَا قَتیلُ العَبَرَةِ لایَذكُرُنی مُؤمِنٌ إلاّ استَعبَرَ ؛

امام حسین علیه السلام :من کشته اشکم ؛ هر مؤمنی مرا یاد کند ، اشکش روان شود .

. بحار الأنوار ، ج ۴۴ ، ص ۲۸۴ .

حدیث۴

امام حسین علیه السلام :

یا أُختاه لاتَنسینی فی نافِلَةِ اللَّیلِ ؛

امام حسین علیه السلام :ای خواهرم ! مرا در نماز شب فراموش نکن .

. همان ، ص ۴۴۱ .

حدیث۵

امام حسین علیه السلام :

مَن عَبَدَ اللّه َ حَقَّ عِبادَتِهِ آتاهُ اللّه ُ فَوقَ أمانِیِّهِ و كِفایَتِهِ ؛

امام حسین علیه السلام : هر که خدا را ، آن گونه که سزاوار او است ، بندگی کند ، خداوند بیش از آرزوها و کفایتش به او عطا کند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۱۸۳ .

حدیث۶

امام حسین علیه السلام :

لاتَقولُوا بِألسِنَتِكُم ما یَنقُصُ عَن قَدرِكُم ؛

امام حسین علیه السلام :چیزی را بر زبان نیاورید که از ارزش شما بکاهد .

. جلاءالعیون ، ج ۲ ، ص ۲۰۵ .

حدیث۷

امام حسین علیه السلام :

إنَّ حَوائِجَ النّاسِ اِلَیکُم مِن نِعَمِ اللّه ِ عَلَیکُم فَلاتَمَلُّوا النِّعَمَ ؛

امام حسین علیه السلام :نیاز مردم به شما از نعمت های خدا بر شما است ؛ از این نعمت افسرده و بیزار نباشید .

. بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۲۰۵ .

حدیث۸

امام حسین علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن یُنسَأَ فی أَجَلِهِ و یُزادَ فی رِزقِهِ فَلیَصِلْ رَحِمَهُ ؛

امام حسین علیه السلام :هر که خوش دارد مرگش به تأخیر افتد و روزی اش افزون شود . با خویشانش پیوند برقرار کند .

. همان ، ص ۹۱ .

حدیث۹

امام حسین علیه السلام :

مِن عَلاماتِ أسبابِ الجَهلِ المُماراةُ لِغَیرِ أهلِ الفِکرِ ؛

امام حسین علیه السلام :از نشانه های نادانی ، جدل با بی فکران است .

. تحف العقول ، ص ۲۴۸ .

حدیث۱۰

امام حسین علیه السلام :

مَن طَلَبَ رِضَی النّاسِ بِسَخَطِ اللّه ِ وَکَلَهُ اللّه ُ إلَی النّاسِ ؛

امام حسین علیه السلام :هرکه با خشم خدا ، خواهان خشنودی مردم باشد ، خداوند او را به مردم وامی گذارد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۲۶۸ .

حدیث۱۱

امام حسین علیه السلام :

مَن أحجَمَ عَنِ الرَّأیِ و عَییَت بِهِ الحِیَلُ ، کانَ الرِّفقُ مِفتاحُهُ ؛

امام حسین علیه السلام :هر که از اظهار نظر درماند و راه چاره درمانده اش کند ، نرمی و مدارا کلید او باشد .

. میزان الحکمه ، ح ۶۸۶۹ .

حدیث۱۲

امام حسین علیه السلام :

یا عَبّاسُ إرکَبْ ، بِنَفسی أنتَ یا أخی ؛

امام حسین علیه السلام :ای عبّاس ، بر اسب سوار شو ؛ جانم فدایت ای برادرم!

. الإرشاد ، ج ۲ ، ص ۹۰ .

حدیث۱۳

امام حسین علیه السلام :

یَظهَرُ اللّهُ قائِمَنا فَیَنتَقِمُ مِنَ الظّالِمینَ ؛

امام حسین علیه السلام :خداوند قائم ما را از پس پرده غیبت بیرون می آورد و آن گاه او از ستم گران انتقام می گیرد .

إثباة الهداه ، ج ۷ ، ص ۱۳۸ .

حدیث۱۴

امام حسین علیه السلام :

إذا قامَ قائِمُ العَدلِ وَسِعَ عَدلُهُ البِرَّ و الفاجِرَ ؛

امام حسین علیه السلام :آن گاه که برپا دارنده عدالت (امام مهدی علیه السلام) قیام کند ، عدالتش نیکوکار و بدکار را فرا گیرد .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۱۳۴ .

حدیث۱۵

امام حسین علیه السلام :

إلهی أنا الفَقیرُ فی غِنایَ فَکَیفَ لاأکونُ فَقیرا فی فَقری ؛

امام حسین علیه السلام :خدایا! من در حال بی نیازی نیازمندم ؛ پس چگونه در حال فقر نیازمند [تو] نباشم ؟

. همان ، ج ۹۸ ، ص ۲۲۵ .

حدیث۱۶

امام حسین علیه السلام :

کانَ صلی الله علیه و آله... لا یَحْسَبُ اَحَدٌ مِنْ جُلَسائِهِ اَنَّ اَحَدا اَکْرَمُ عَلَیْهِ مِنْهُ؛

پیـامبر صـلی الله علیه و آله چنان با هم نشـینان رفتار می نمودنـد که هیـچ یک از آنان گمان نمی کردکسـی نزد آن حضـرت از وی گرامی تر باشد.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸۴

حدیث۱۷

امام حسین علیه السلام :

وَ حَقیقٌ عَلَی اللّه ِ اَنْ لا یَاْتیَنی مَکْرُوبٌ اِلّا اَرُدُّهُ وَ اَقْلِبُهُ اِلی اَهْلِهِمَسْرورا؛

بر خداوند است که هیچ گرفتاری به زیارت من نیاید مگر آن که او را شادمانبازگردانم و به خانواده اش برسانم.

ثواب الأعمال، ص ۹۸

حدیث۱۸

امام حسین علیه السلام :

إنَّ شیعَتَنا مَنْ سَلِمَتْ قُلوبُهُمْ مِنْ کُلِّ غِشٍّ وَغِلٍّ وَدَغَلٍ؛

بی گمان شیعیان ما، دل هایشان از هر خیانت، کینه، و فریبکاری پاک است.

بحارالأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶، ح ۱۱

حدیث۱۹

امام حسین علیه السلام :

فَبادِروا بِصِحَّةِ الْاَجْسامِ فی مُدَّةِ الْاَعْمارِ؛

در مدت عمر، در حفظ سلامت تن بکوشید.

تحف العقول، ص ۲۳۹

حدیث۲۰

امام حسین علیه السلام :

لا یَکْمُلُ الْعَقْلُ اِلّا بِاتِّباعِ الْحَقِّ؛

عقل، جز با پیروی از حق، کامل نمی شود.

اعلام الدین، ص ۲۹۸

حدیث۲۱

امام حسین علیه السلام :

مَنْ عَبَدَ اللّه َ حَقَّ عِبادَتِهِ آتاهُ اللّه ُ فَوْقَ اَمانیهِ وَکِفایَتِه؛

هر کس خدا را چنان که حق عبادت اوست، عبادت کند خداوند بیش از آرزوها ونیازش به او عطا می نماید.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۱۸۴

حدیث۲۲

امام حسین علیه السلام :

لا تَقولَنَّ فی اَخیکَ المُؤْمِنِ اِذا تَواری عَنْکَ اِلّا ما تُحِبُّ اَنْ یَقولَ فیکَاِذا تَوارَیْتَ عَنْهُ؛

وقتی که برادر دینی ات از تو جدا شد، سخنی پشت سر او نگو، مگر این که دوستداری او در پشت سر تو آن را بگوید.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۷

حدیث۲۳

امام حسین علیه السلام :

اِنَّ النّاسَ عَبیدُ الدُّنْیا وَ الدِّینُ لَعْقٌ عَلی اَلْسِنَتِهِمْ یَحوطونَهُ ما دَرَّتْمَعائِشُهُمْ فَاِذا مُحِّصوا بِالْبَلاءِ قَلَّ الدَّیّانونَ؛

به راستی که مردم بنده دنیا هستند و دین لقلقه زبان آنهاست، تا جایی که دین وسیلهزندگی آنهاست، دین دارند و چون در معرض امتحان قرار گیرند، دینداران کم می شوند.

تحف العقول، ص ۲۴۵

حدیث۲۴

امام حسین علیه السلام :

إنَّ الْمُؤْمِنَ لایُسیی ءُ و لا یَعتَذِرُ، وَ الْمُنافِقُ کُلَّ یَومٍ یُسیی ءُ وَیَعْتَذِرُ؛

مؤمن نه بدی می کند و نه معذرت می خواهد و منافق هر روز بدی می کند و معذرتمی خواهد.

تحف العقول، ص ۲۴۸

حدیث۲۵

امام حسین علیه السلام :

اَللّهُمَّ لا تَسْتَدْرِجنی بِالْاِحسانِ وَ لا تُؤَدِّبْنی بِالْبَلاءِ ؛

خدایا! با غرق کردن من در ناز و نعمت، مرا به پرتگاه عذاب خویش مَکشان و با بلایا(گرفتاری ها) ادبم مکن.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۲۷، ح ۹

حدیث۲۶

امام حسین علیه السلام :

ـ فی بَیانِ ما یَحْدُثُ فی زَمَنِ ظُهورِ الْإمامِ الْحُجَّةِ علیه السلام ـ : وَ لَتَنْزِلَنَّالْبَرَکَةُ مِنَ السَّماءِ اِلَی الْاَرْضِ حَتّی اِنَّ الشَّجَرَةَ لَتَقْصِفُ مِمّا یَزیدُ

اللّهُ فيها مِنَ الثَّمَرَةِوَ لَتُؤْكَلُ ثَمرةُ الشِّتاءِ فِى الصَّيْفِ وَ ثَمَرَةُ الصَّيْفِ فِى الشِّتاءِ وَ ذلِكَ قَوْلُهُ تعالى: «وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرى آمَنوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَيْهِم بَرَكاتٍ مِنَ السَّماءِ وَ الْاَرْضِ وَلكِنكَذَّبُوا»؛

در بیان آنچه هنگام ظهور امام زمان علیه السلام رخ می دهد : برکت از آسمان به سوی زمینفرو می ریزد، تا آن جا که درخت از میوه فراوانی که خداوند در آن می افزاید، می شکند.(مردم) میوه زمستان را در تابستان و میوه تابستان را در زمستان می خورند و اینمعنای سخن خداوند است که: (و اگر مردمِ آبادی ها ایمان می آوردند و تقوا پیشهمی کردند، برکت هایی از آسمان و زمین به روی آنان می گشودیم، لیکن تکذیب کردند).

مختصر بصائر الدرجات، ص ۵۱

حدیث۲۷

امام حسین علیه السلام :

اَيُّهَا النّاسُ نافِسوا فِى الْمَكارِمِ وَ سارِعوا فِى الْمَغانِمِ وَ لا تَحْتَسِبوابِمَعْروفٍ لَمْ تَجْعَلوا... ؛

ای مردم در خوبی ها با یکدیگر رقابت کنید و در کسب غنائم (بهره گرفتن از فرصت ها)شتاب نمایید و کار نیکی را که در انجامش شتاب نکرده اید، به حساب نیاورید.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۱، ح ۴

حدیث۲۸

امام حسین علیه السلام :

اِتَّخِذُوا عِنْدَ الْفُقَراءِ اَيادى فَاِنَّ لَهُمْ دَوْلَةٌ يَوْمَ الْقيامَةِ؛

[با نیکی و کمک به نیازمندان] نزد آنان جایگاهی برای خود بیابید، که آنان روزقیامت مقام و منزلتی دارند.

کنزالعمال، ح ۱۶۵۸۲

حدیث۲۹

امام حسین علیه السلام :

اُوصِيكُم بِتَقوَى اللّهِ فَإنَّ اللّهَ قَد ضَمِنَ لِمَنِ اتَّقاهُ أن يُحَوِّلَهُ عَمّا يَكرَهُ إلى مايُحِبُّ ويَرزُقَهُ مِن حَيثُ لايَحتَسِبُ؛

شما را به تقوای الهی سفارش می کنم ؛ زیرا خدا ضمانت داده کسی را که تقوای الهی پیشه سازد ، از آنچه ناخوش می دارد ، به آنچه خوش می دارد انتقال دهد ، و از جایی که گمان نمی برد ، روزی اش دهد .

حدیث۳۰

امام حسین علیه السلام :

إيّاكَ أن تَكونَ مِمَّن يَخافُ عَلَى العِبادِ مِن ذُنوبِهِم ويَأمَنُ العُقوبَةَ مِن ذَنبِهِ؛

مبادا از کسانی باشی که به سبب گناهانِ بندگانِ خدا بر سرنوشت آنان بیمناک است ، ولی خود را از سزای گناه خویش ایمن می داند .

حدیث۳۱

امام حسین علیه السلام :

فَإنّی لا أرَی المَوتَ إلّا سَعادَةً ولا الحَیاةَ مَعَ الظّالِمینَ إلّابَرَماً؛

به راستی که من مرگ را جز خوش بختی نمی دانم ، و زندگی با ستمکاران را جز ملال .

حدیث۳۲

امام حسین علیه السلام :

لِرَجُلٍ اغتابَ عِندَهُ رَجُلًا : یا هذا کُفَّ عَنِ الغیبَةِ فَإنَّها إدامُ کِلابِ النّارِ؛

به مردی که نزد او از دیگری غیبت می کرد ، فرمود : «ای فلان!زبان از غیبت فرو بند که غیبت ، خورشِ سگان دوزخ باشد».

حدیث۳۳

امام حسین علیه السلام :

إنَّ قَوماً عَبَدوا اللّهَ رَغبَةً فَتِلکَ عِبادَةُ التُّجّارِ وإنَّ قَوماً عَبَدوا اللّهَ رَهبَةً فَتِلکَ عِبادَةُ

العَبیدِ وإنَّ قَوماً عَبَدوا اللّهَ شُکرا فَتِلکَ عِبادَةُ الأَحرارِ وهِیَ أفضَلُ العِبادَةِ؛

برخی خـدا را به شـوق [بهشت] می پرسـتند . این ، پرسـتشِ سـوداگران است . گروهی خـدا را از ترس می پرسـتند . این ، پرسـتشِ بردگان است . و گروهی خدا را از روی سپاسگزاری می پرستند که این ، پرستشِ آزادگان وبرترین نوع پرستش است.

حدیث۳۴

امام حسین علیه السلام :

اَلاستِدراجُ مِنَ اللّهِ سُبحانَهُ لِعَبدِهِ أن یُسبِغَ عَلَیهِ النِّعَمَ ویَسلُبَهُ الشُّکرَ؛

خدعه (و مهلت دادن) خدا به بنده آن است که نعمت فراوان ومستمر به او رساند و سپاسگزاری را از او بگیرد.

حدیث۳۵

امام حسین علیه السلام :

لِابنِهِ عَلیِّ بنِ الحُسَینِ علیه السلام : أی بُنَیَّ! إیّاکَ وظُلمَ مَن لا یَجِدُ عَلَیکَ ناصِرا إلَّا اللّهَ ؛

به پسرش علی بن حسین علیه السلام فرمود : «ای پسرک من! بپرهیز از این که برکسی که جز خداوند در برابر تو یاوری ندارد ، ستم کنی».

حدیث۳۶

امام حسین علیه السلام :

مِن دَلائِلِ عَلاماتِ القَبولِ : الجُلوسُ إلی أهلِ العُقولِ؛

از نشانه های خوش نامی و نیک بختی ، همنشینی با خردمندان است.

حدیث۳۷

امام حسین علیه السلام :

مِن عَلاماتِ أسبابِ الجَهلِ المُماراةُ لِغَیرِ أهلِ الفِکرِ؛

از نشانه های اسباب نادانی ، مجادله با غیر اهل اندیشه است.

حدیث۳۸

امام حسین علیه السلام :

مِن دَلائِلِ العالِمِ انتِقادُهُ لِحَدیثِهِ وعِلمُهُ بِحَقائِقِ فُنُونِ النَّظَرِ؛

از نشانه های دانا ، نقّادی (و بررسی) گفتار خود و آگاهی او از حقایق فنون رأی (و نظر) است.

حدیث۳۹

امام حسین علیه السلام :

إیّاکَ وما یُعتَذَرُ مِنهُ ؛ فَإنَّ المُؤمِنَ لایُسیىءُ ولایَعتَذِرُ والمُنافِقُ کُلَّ یومٍ یُسیىءُ ویَعتَذِرُ؛

از آنچه موجب پوزش خواهی شود ، بپرهیز ؛ زیرا مؤمن ، نه بد کند و

نه پوزش خواهد ، و منافق ، هر روز بد کند و [هر دَم] پوزش خواهد.

حدیث۴۰

امام حسین علیه السلام :

لِلسَّلامِ سَبعونَ حَسَنَةً ، تِسعٌ و سِتّونَ لِلمُبتَدِی ءِ وواحِدَةٌ لِلرّادِّ؛

سلام را هفتاد حسنه (و پاداش نیک) باشد : شصت و نُه حسنه از آنِ سلام دهنده و یک حسنه از آنِ پاسخ گوینده آن است.

حدیث۴۱

امام حسین علیه السلام :

اَلبَخیلُ مَن بَخِلَ بِالسَّلامِ؛

بخیل ، کسی است که در سلام کردن بخل ورزد.

حدیث۴۲

امام حسین علیه السلام :

مَن حاوَلَ أمرا بِمَعصِيَةِ اللّه ِ كانَ أفوَتَ لِما يَرجُو وأسرَعَ لِما يَحذَرُ؛

کسی که با نافرمانی خدا در پیِ کاری باشد ، آنچه را امید دارد ، بیشتر ازدست بدهد و به آنچه از آن می پرهیزد ، زودتر گرفتار آید.

حدیث۴۳

امام حسین علیه السلام :

أتاهُ رَجُلٌ فَسَألَهُ فَقالَ علیه السلام : إنَّ المَسألَةَ لاتَصلُحُ إلاّ فی غُرمٍ فادِحٍ أو فَقرٍ مُدقِعٍ أو حَمالةٍ مُفظِعَةٍ فَقالَ الرَّجُلُ : ما جِئتُ إلاّ فی إحداهُنَّ فَأمَرَ لَهُ بِمِائَةِ دينارٍ؛

مردی نزد حضرت آمد و از او مالی خواست . فرمود : «درخواست مال ، روا نیست ، مگر برای پرداخت هزینه ای بسیار یا فقری به خاک نشاننده یا تأدیه تعهّدی ناگزیر [چون دیه و غرامت وکفالت]» . آن مرد گفت : من جز برای [پرداخت] یکی از اینها نیامده ام . پس فرمود که صد دینار بدو دهند.

حدیث۴۴

امام حسین علیه السلام :

دَخَلتُ عَلى رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فی بَيتِ اُمِّ سَلَمَةَ ، وقَد نَزَلَت هذِهِ الآيَةُ : «إنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا» ، فَقالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : يا عَلِيُّ ، هذِهِ الآيَةُ نَزَلَت فيكَ وفی سِبطَيَّ والأَئِمَّةِ مِن وُلدِكَ

امام حسین علیه السلام به نقل از پدرش: در خانه امّ سلمه بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد شدم و این آیه نازل شده بود: «اِنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البيتِ ويُطَهِّرَكُمْ تطهيراً» . پس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای علی! این آیه در حقّ تو و دو نوه من و امامان از نسل تو نازل شد.

كفايةُ الأثر : ۱۵۶ عن عيسى بن موسى الهاشميّ عن آبائه .

حدیث۴۵

امام حسین علیه السلام :

ـ فيما جَرى بَينَهُ وبَينَ مَروانَ بنِ الحَكَمِ ـ : إلَيكَ عَنّی ، فَإِنَّكَ رِجسٌ ، وإنّی مِن أهلِ بَيتِ الطَّهارَةِ ، قَد أنزَلَ اللّه ُ فينا : «إنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا

امام حسین علیه السلام : در ماجرایی میان ایشان و مروان بن حکم: از من دور شو که تو پلیدی هستی و ما خاندان پاکی و پاکیزگی که خداوند این آیه را در حقّ ما نازل کرده است: «اِنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البيتِ ويُطَهِّرَكُمْ تَطْهيراً» .

مقتل الحسين للخوارزمیّ : ۱ / ۱۸۵ ، الفتوح : ۵ / ۱۷ .

حدیث۴۶

امام حسین علیه السلام :

إنَّ اللّه َ اصطَفى مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله عَلى خَلقِهِ ، وأكرَمَهُ بِنُبُوَّتِهِ ، واختارَهُ لِرِسالَتِهِ ، ثُمَّ قَبَضَهُ اللّه ُ إلَيهِ وقَد نَصَحَ لِعِبادِهِ ، وبَلَّغَ ما

أُرسِلَ بِهِ صلی الله علیه و آله . وكُنّا أهلَهُ وأولِیاءَهُ وأوصِیاءَهُ ووَرَثَتَهُ وأحَقَّ النّاسِ بِمَقامِهِ فِی النّاسِ ، فَاستَأثَرَ عَلَینا قَومُنا بِذلِكَ ، فَرَضینا ، وكَرِهنَا الفُرقَةَ ، وأحبَبنَا العافِیَةَ ،

ونَحنُ نَعلَمُ أنّا أحَقُّ بِذلِكَ الحَقِّ المُستَحَقِّ عَلَینا مِمَّن تَوَلّاهُ

امام حسین علیه السلام : خداوند، محمّد صلی الله علیه و آله را برای خلقش برگزید و با پیامبری گرامیش داشت و او را برای رسالت خود برگزید. سپس خداوند، او را در حالی نزد خود برد که حضرت صلی الله علیه و آله برای بندگان خدا خیر خواسته بود و آن چه را که برای آن فرستاده شده بود رسانده بود. ما خاندان، یاوران، اوصیاء، وارثان و سزاوارترین مردم هستیم برای دست یافتن به مقام او در میان مردم. اما قوم

ما این مقام را از ما گرفتند و به خود اختصاص دادند و ما هم بدین امر تن دادیم و از تفرقه تنفّر و عافیت را خوش داشتیم و این در حالی است که می دانیم ما به این حقّ که حقّ ماست، سزاوارتر از کسانی هستیم که آن را در اختیار گرفته اند.

تاریخ الطبریّ : ۵ / ۳۵۷ عن أبی عثمان النهدیّ ، البدایة والنهایة : ۸ / ۱۵۷ .

حدیث۴۷

امام حسین علیه السلام :

ـ فی خُطبَتِهِ لِمَن جاءَ إلی مُحاصَرَتِهِ بِكَربَلاءَ ـ : أمّا بَعدُ ، أیُّهَا النّاسُ ، فَإِنَّكُم إن تَتَّقوا وتَعرِفُوا الحَقَّ لِأَهلِهِ یَكُن أرضی للّه عَنكُم ، ونَحنُ أهلُ بَیتِ مُحَمَّدٍ أولی بِوِلایَةِ هذَا الأَمرِ عَلَیكُم مِن هؤُلاءِ المُدَّعینَ ما لَیسَ لَهُم ، والسّائِرینَ فیكُم بِالجَورِ والعُدوانِ . وإن أبَیتُم إلّا كَراهِیَةً لَنا والجَهلَ بِحَقِّنا فَكانَ رَأیُكُمُ الآنَ غَیرَ ما أتَتنی بِهِ كُتُبُكُم وقَدِمَت بِهِ عَلَیَّ رُسُلُكُم ، انصَرَفتُ عَنكُم

امام حسین علیه السلام در خطبه خود خطاب به کسانی که برای محاصره او به کربلا آمده بودند ـ : امّا بعد، ای مردم! اگر شما تقوا در پیش گیرید و حقّ را برای اهلش شناسید خدا از شما خشنودتر خواهد گشت و ما خاندان محمّد به داشتن ولایت این امر بر شما شایسته تر هستیم از این مدّعیانی که از آن بی بهره اند و در میان شما به ظلم و تجاوز می گردند و اگر ما را خوش نمی دارید و این حقّ را برای ما نمی شناسید، که در این صورت این نظر شما جز آن چیزی است که نامه های شما به من می گوید و پیکهای شما به من گفته اند، پس من از نزد شما برمی گردم.

الإرشاد : ۲ / ۷۹ ، وقعة الطفّ : ۱۷۰ ، الکامل فی التاریخ : ۲ / ۵۵۲ .

حدیث۴۸

امام حسین علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتِ الكَرامَةِ ، ومَعدِنُ الرِّسالَةِ ، وأعلامُ الحَقِّ الَّذینَ أودَعَهُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ قُلوبَنا ، وأنطَقَ بِهِ ألسِنَتَنا .

امام حسین علیه السلام ـ به عتبة بن ابی سفیان : ما، اهل خانه کرامت و کان رسالت و نشانه های حقّی هستیم که خداوند آن را در دل ما به ودیعت نهاده و زبان ما را بدان گویا ساخته است.

أمالی الصدوق : ۱۳۰ / ۱ عن عبد اللّه بن منصور عن الإمام الصادق عن أبیه عن جدّه علیهم السلام .

حدیث۴۹

امام حسین علیه السلام :

أیُّهَا الأَمیرُ، إنّا أهلُ بَیتِ النُّبُوَّةِ ، ومَعدِنُ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفُ المَلائِكَةِ ، ومَهبَطُ الرَّحمَةِ ، بِنا فَتَحَ اللّه ُ وبِنا خَتَم

امام حسین علیه السلام ـ به ولید والی مدینه ـ : ای امیر! ما خاندان نبوّت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان و فرودگاه رحمتیم که خداوند کارها را با ما می آغازد و با ما به پایان می بَرد.

مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۱ / ۱۸۴ ، الملهوف : ۹۸ .

حدیث۵۰

امام حسین علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتِ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ، والحَقُّ فینا ، وبِالحَقِّ تَنطِقُ ألسِنَتُنا

امام حسین علیه السلام : ما خاندان رسول خداییم، حقّ در میان ماست و زبان ما به حقّ گویاست.

الفتوح : ۵ / ۱۷ ، مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۱ / ۱۸۵ .

حدیث۵۱

امام حسین علیه السلام :

ـ فی یَومِ عاشوراءَ ـ :

أنَا ابنُ عَلِیٍّ الخَیرِ مِن آلِ هاشِمٍ کَفانی بِهذا مَفخَرًا حینَ أفخَرُ

وجَدّی رَسولُ اللّه أکرَمُ خَلقِهِ ونَحنُ سِراجُ اللّه فِی الأَرضِ یَزهَرُ

وفاطِمُ اُمّی مِن سُلالَةِ أحمَدَ وعَمِّیَ یُدعی ذَا الجَناحَینِ جَعفَرُ

وفینا کِتابُ اللّه اُنزِلَ صادِقًا وفینَا الهُدی والوَحیُ بِالخَیرِ یُذکَرُ

ونَحنُ أمانُ اللّه لِلخَلقِ کُلِّهِمُ نُسِرُّ بِهذا فِی الأَنامِ ونَجهَرُ

ونَحنُ وُلاةُ الحَوضِ نَسقی وَلِیَّنا بِکَأسِ رَسولِ اللّه ما لَیسَ یُنکَرُ

وشیعَتُنا فِی النّاسِ أکرَمُ شیعَةٍ ومُبغِضُنا یَومَ القِیامَةِ یَخسَرُ

امام حسین علیه السلام ـ در روز عاشورا ـ :

من پسر علی هستم که برگزیده خاندان هاشم است * هنگام به خود بالیدن، مرا همین افتخار کافی است

نیای من پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است که بهترین خلق خداست * و ما چراغ خداییم که در زمین می درخشد.

و فاطمه، مادر من است که از سلاله احمد است * و عموی من جعفر که دارنده دو بال نامیده می شود

کتاب خدا در میان ما به حقّ نازل شد * و هدایت در میان ماست و وحی از ما به نیکی یاد می کند

ما امان خداییم برای همه خلایق * و این را در میان مردم، پنهان و پیدا می گوییم

ماییم عهده داران حوض کوثر که دوستان خود را سیراب می کنیم * با جامی از رسول خدا و این چیزی است که هرگز انکار نمی

شود

شیعه و طرفداران ما در میان مردم بهترین طرفداران هستند * و بدخواه ما در روز رستاخیز زیان می کند.

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۸۰ ، الاحتجاج : ۲ / ۱۰۳ / ۱۶۸ ، ینابیع المودّة : ۳ / ۷۵ ، موسوعة كلمات الإمام الحسين عليه السلام : ۴۹۸ / ۲۸۶ مع اختلاف فی عدد الأبيات والألفاظ .

حدیث۵۲

امام حسین علیه السلام :

ما نَدری ما تَنقِمُ الناسُ مِنّا ! إنّا لَبَيتُ الرَّحمَةِ ، وشَجَرَةُ النُّبُوَّةِ، ومَعدِنُ العِلم

امـام حسـين عليه السـلام : مـا نمی دانيم چرا مردم كينه مـا را می جوينـد! در حـالی كه ما خانه رحمت و درخت نبوّت و كان علم و معرفتيم.

نزهة الناظر : ۸۵ / ۲۱ .

حدیث۵۳

امام حسین علیه السلام :

نَحنُ الَّذينَ عِندَنا عِلمُ الكِتابِ وبَيانُ ما فيهِ ، ولَيسَ لِأَحَدٍ مِن خَلقِهِ ما عِندَنا ، لِأَنّا أهلُ سِرِّ اللّه

امام حسـين عليه السـلام : ما همانهايی هستيم كه علم كتاب و بيان آن چه در آن است نزد ما می باشـد و آن چه نزد ماست نزد هيچ يک از خلايق نيست، زيرا ما اهل سرّ الهی هستيم.

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۵۲ عن الأصبغ بن نباتة .

حدیث۵۴

امام حسین علیه السلام :

دَخَلتُ عَلى أبي جَعفَرٍ عليه السلامفَقُلتُ لَهُ : جُعِلتُ فَداكَ يَابنَ رَسولِ اللّه ، إنّي وَجَدتُ فيكُتُبِ أبي أنَّ عَلِيًّا عليه السلامقالَ لِأَبي مَيثَمٍ : ... إنّي سَمِعتُ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله وهُوَ يَقولُ : «إنَّ الَّذينَ آمَنوا وعَمِلُوا الصّالِحاتِ اُولئِكَ هُم خَيرُ البَرِيَّةِ

يعقوب بن ميثم تمّار، وابسـته علی بن الحسـين عليه السـلام: بر امام باقر عليه السـلاموارد شدم و عرض كردم: قربانت گردم ای فرزند رسول اللّه ! در كتابهای پدرم ديده ام كه علی عليه السـلام به پدرم ميثم فرموده است... از پيامبر اكرم صـلی الله عليه و آله شنيدم كه می گفت: «همانا كسانی كه ايمان آورده انـد و عمل شايسـته كرده انـد، ايشان بهترين مرد ماننـد» . سـپس به من رو كرد و فرمود: به خدا سوگند، مقصود از ايشان، تو و شيعيان هستند ای علی و وعده تو با آنها فردا بر سر حوض كوثر است. شما

سپيدرويان دست و پا سفيد سرمه كشيده تا جدار خواهيد بود.

ابو جعفر عليه السلامفرمود: اين عيناً در كتاب علی عليه السلام آمده است.

البيّنة : ۷ .

حدیث۵۵

امام حسین علیه السلام :

سَمِعتُ أبا عَبـدِ اللّه علیه السـلامیَقولُ: إنَّ عِندِیَ الجَفرَ الأَبیَضَ . قُلتُ : فَأَیُّ شَیءٍ فیهِ ؟ قالَ : زَبورُ داودَ وتَوراةُ موسی وإنجیلُ عیسی وصُحُفُ إبراهیمَ علیهم السـلام، والحَلالُ والحَرامُ ، ومُصحَفُ فاطِمَةَ . ما أزعُمُ أنَّ فیهِ قُرآناً ، وفیهِ ما یَحتاجُ النّاسُ إلَینا ولا نَحتاجُ إلی أحَدٍ ، حَتّی فیهِ الجَلدَةُ ونِصفُ الجَلدَةِ ورُبعُ الجَلدَةِ وأرشُ الخَدشِ

حسین بن ابی العلاء: از امام صادق علیه السـلام شـنیدم که می فرمود: جفر سفید نزد من است. عرض کردم: در آن چیست؟ فرمود: زبور داود و تورات موسی و انجیل عیسی و صحف ابراهیم علیه السلام و حلال و حرام و مصحف فاطمه، نمی گویم در آن چیزی از قرآن هست (بلکه) در آن اموری هست که مردم را نیازمند ما می کند و ما به کسی نیازی نداریم، حتّی در آن (مجازات) یک تازیانه و نیم تازیانه و یک چهارم تازیانه و دیه کوچکترین خراش وجود دارد.

الکافی : ۱ / ۲۴۰ / ۳ ، بصائر الدرجات : ۱۵۰ / ۱ .

حدیث۵۶

امام حسین علیه السلام :

ـ فی یَومِ عاشوراءَ لِلحُسَینِ علیه السـلام ـ : جَعَلَنِی اللّه ُ فِداکَ یَا بنَ رَسولِ اللّه ، أنَا صاحِبُکَ الَّذی حَبَستُکَ عَنِ الرُّجوعِ ، وسایَرتُکَ فِی الطَّریقِ ، وجَعجَعتُ بِکَ فی هـذَا المَکانِ . واللّه الَّذی لا إلهَ إلاّ هُوَ ما ظَنَنتُ أنَّ القَومَ یَرُدّونَ عَلَیکَ ما عَرَضتَ عَلَیهِم أبَدًا ... وإنّی قَد جِئتُکَ تائِبًا مِمّا کانَ مِنّی إلی رَبّی ، ومُواسِیًا لَکَ بِنَفسی حَتّی أموتَ بَینَ یَدَیکَ ، أفَتَری ذلِکَ لی تَوبَةً ؟ قالَ : نَعَم ، یَتوبُ اللّه ُ عَلَیکَ ، ویَغفِرُ لَکَ ، مَا اسمُکَ ؟ قالَ : أنَا الحُرُّ بنُ یَزیدَ . قالَ : أنتَ الحُرُّ کَما سَمَّتکَ اُمُّکَ ، أنتَ الحُرُّ إن شاءَ اللّه ُ فِی الدُّنیا والآخِرَةِ ، اِنزِل . قالَ : أنَا لَکَ فارِسًا خَیرٌ مِنّی راجِلاً ، اُقاتِلُهُم عَلی فَرَسی ساعَةً ، وإلَی النُّزولِ ما یَصیرُ آخِرُ أمری . قالَ الحُسَینُ : فَاصنَع یَرحَمکَ اللّه ُ ما بَدا
لَکَ

حرّ بن یزید در روز عاشورا به حسین علیه السـلام عرض کرد: خداوند مرا فدای تو کند، ای فرزند رسول خدا، منم آن همراه تو که از بازگشت، جلو گرفتمت و در راه، گام به گام تو آمدم و در این مکان تو را بازداشتم. به خدایی که جز او خدایی نیست سوگند، هرگز گمان نمی کردم پیشنهاد تو را این جماعت رد کننـد... من در حالی به سوی تو آمـدم که از آن چه از من سر زد به خـدایم توبه کنم و بـا جانم به تو یـاری می رسانم تـا آن که در برابر تو جـان دهم، آیـا این عمل مرا، توبه می بینی؟ حضرت علیه السـلام فرمود: آری، خداونـد بر تو می بخشـد و می آمرزدت، نـامت چیست؟ گفت: حرّ بن یزیـد. فرمود تو حرّ و آزاده هستی، همان گونه که مادرت نامیدت، تو به خواست خدا در این سـرا و آن سـرا، آزادی؛ فرود آی. او گفت: ای امام! اگر سواره باشم، برای تو بهتر از آنم که پیاده باشم. ساعتی با

اسبم بـا آنهـا پیکار خواهم کرد و فرود آمـدن من، پایان کار من خواهـد بود. امام حسـین علیه السـلامفرمود: رحمت خـدا بر تو باد هرچه خواهی بکن.

تاریخ الطبریّ : ۵ / ۴۲۷ ، إعلام الوری : ۲۳۹ نحوه .

حدیث۵۷

امام حسین علیه السلام :

قیلَ لِعَلِیِّ بنِ الحُسَینِ علیهماالسلام : ما أقَلَّ وُلدَ أبیکَ! قالَ : العَجَبُ کَیفَ وُلِدتُ لَهُ ، إنَّهُ کانَ یُصَلّی فِی الیَومِ واللَّیلَةِ ألفَ رَکعَةٍ فَمَتی

کانَ یَفرُغُ لِلنِّساءِ ؟ !

به علی بن الحسین علیه السلام گفته شد: فرزندان پدر تو چه اندکند! امام علیه السلامفرمود: شگفت از آن که من خود چگونه برای او زاده شدم، او در شبانه روز، هزار رکعت نماز می گزارد و دیگر کی به زنان می رسید؟!

تاریخ الیعقوبیّ : ۲ / ۲۴۷ ، العقد الفرید : ۲ / ۳۴۳ وفیه «قیل لمحمّد بن علیّ بن الحسین أو لعلیّ بن الحسین علیهم السلام : ما أقلّ ولد أبیک ...» ، فلاح السائل : ۲۶۹ .

حدیث۵۸

امام حسین علیه السلام :

کانَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیهماالسلامإذا کانَ الیَومُ الَّذی یَصومُ فیهِ أمَرَ بِشاةٍ فَتُذبَحُ وتُقطَعُ أعضاءً وتُطبَخُ ، فَإِذا کانَ عِندَ المَساءِ أکَبَّ عَلَی القُدورِ حَتّی یَجِدَ ریحَ المَرَقِ وهُوَ صائِمٌ ، ثُمَّ یَقولُ : هاتُوا القِصاعَ، اِغرِفوا لِآلِ فُلانٍ وَاغرِفوا لِآلِ فُلانٍ ، ثُمَّ یُؤتی بِخُبزٍ وتَمرٍ فَیَکونُ ذلِکَ عَشاءَهُ، صَلَّی اللّه ُ عَلَیهِ وعَلی آبائِهِ

علی بن الحسین علیه السلام در آن روزی که روزه می گرفت دستور می داد گوسفندی را سر ببرند و تکّه تکّه کنند و بپزند. چون هنگام افطار می رسید، به دیگها سر می کشید تا در حالی که روزه است بوی آبگوشت را به مشام رسانَد. سپس می فرمود: کاسه ها را بیاورید وبرای خانواده فلانی و فلانی غذا بکشید، سپس نان و خرمایی آورده می شد و امام علیه السلام، افطار می کرد ـ درود خدا بر او و پدرانش ـ.

الکافی : ۴ / ۶۸ / ۳ ، المحاسن : ۲ / ۱۵۸ / ۱۴۳۲ کلاهما عن حمزة بن حمران .

حدیث۵۹

امام حسین علیه السلام :

رَأَیتُ أبا جَعفَرٍ علیه السلام عِندَما وَقَفَ بِالمَوقِفِ مَدَّ یَدَیهِ جَمیعًا ، فَما زالَتا مَمدودَتَینِ إلی أن أفاضَ ، فَما رَأَیتُ أحَدًا أقدَرَ عَلی ذلِکَ مِنهُ

قاسم بن حسین نیشابوری: امام باقر را دیدم که هنگام ایستادن در موقف دو دستش را دراز کرد و همچنان دو دست او دراز بود تا از موقف بیرون آمد. من هیچ کس را در این کار از او تواناتر ندیدم.

إقبال الأعمال : ۲ / ۷۳ .

حدیث۶۰

امام حسین علیه السلام :

ـ مِن خُطبَتِهِ لَمّا عَزَمَ عَلَی الخُروجِ إلَی العِراقِ ـ : الحَمدُ للّه ِ وما شاءَ اللّه ُ ولا حَولَ ولا قُوَّةَ إلاّ بِاللّه ِ ، صَلَّی اللّه ُ عَلی رَسولِهِ وسَلَّمَ ، خُطَّ المَوتُ عَلی وُلدِ آدَمَ مَخَطَّ القِلادَةِ عَلی جیدِ الفَتاةِ ، وما أولَهَنی إلی أسلافِی اشتِیاقَ یَعقوبَ إلی یوسُفَ ، وخِیرَ لی مَصرَعٌ أنَا لاقیهِ، کَأَنّی بِأَوصالِی یَتَقَطَّعُها

امام حسین علیه السلام ـ در خطبه خود هنگام آهنگ خروج به سوی عراق ـ : سپاس خدای را و همان خواهد شد که خدا می خواهد و حول و قوّه ای نیست مگر از خدا، درود و سلام خدا بر پیامبر او باد. مرگ بر فرزندان آدم، چونان گردنبند بر گردن دخترکان، نقش بسته است، چقدر شیفته دیدار گذشتگان خود هستم! چونان اشتیاق یعقوب به یوسف، برای من قتلگاهی اختیار

شـده که آن را خواهم دیـد، گویی می بینم که گرگهای بیابان، بنـدهای پیکرم را میان نواویس و کربلا، پاره پاره می کننـد و از تن من شـکمهایی گرسـنه و خالی، پر می شود. از روزی که با قلم [قضای الهی]نگاشـته آمده، گریزی نیست. خشنودی خدا، خشنودی ما اهل بیت است. ما بر آزمون او، شـکیب می ورزیم و او، پاداش شکیبایان را به کمال به ما می پردازد، پاره تن رسول اللّه صلی الله علیه و آله از او دور نشود و اینان، در فردوس برین برای حضـرتش صـلی الله علیه و آله گرد آمده اند و پیامبر صلی الله علیه و آله از دیـدن آنها، دیـدگانش آرام گیرد و وعـده اش را برای آنها برآورَد. هر که در راه ما خون می دهد و برای دیدار ما (دیدار خدا ـ خ ل) آماده است، پس کوچ کند که من به خواست خدا، صبح، کوچنده ام.

کذا فی المصدر ، والأصحّ «بأوصالی تقطّعها» کما فی الملهوف .

حدیث۶۱

امام حسین علیه السلام :

عَلَیهِ ، فَعوتِبَ عَلی ذلِکَ ـ : إنّا أهلُ بَیتٍ نَسأَلُ اللّه َ عَزَّوجَلَّ فَیُعطینا ، فَإِذا أرادَ ما نَکرَهُ فیما یُحِبُّ

رَضینا

امام حسین علیه السلام ـ در حالی که فرزندش مرده بود و غمی در چهره اش دیده نمی شد

ولـذا مورد نکوهش قرارگرفت ـ: ما خانـدانی هستیم که ازخداوند عز و جلمی خواهیم و او به ما عطا می کند، پس هر گاه برای ما، آن بخواهد که خوش نمی داریم ولی او دوست می دارد، ما نیز خشنود خواهیم بود.

مقتل الحسین علیه السلام للخوارزمیّ : ۱ / ۱۴۷ نقلاً عن الشافعیّ .

حدیث۶۲

امام حسین علیه السلام :

أتاهُ [أی الإمامَ الجَوادَ] علیه السـلامرَجُلٌ فَقالَ لَهُ : أعطِنی عَلی قَدرِ مُرُوَّتِکَ ، فَقالَ : لا یَسَعُنی . فَقالَ : عَلی قَدری ، قالَ : أمّا ذا فَنَعَم ، یا غُلامُ أعطِهِ مِائَةَ دینارٍ

علی بن الحسین: مردی خـدمت امـام جواد علیه السـلام رسـید و عرض کرد: به قـدر مروّت خود به من بخششـی کن. حضـرت علیه السـلام فرمود: توان آن را ندارم. آن مرد گفت: پس به قدر مروّت من بخشش کن. امام فرمود: این شدنی است، ای غلام صد دینار بدو بده.

کشف الغمّـهٔ : ۳ / ۱۵۸ ، المناقب لابن شـهر آشوب : ۴ / ۳۶۰ ذکره فی أحوال الإمام الرضا علیه السـلامنقلاً عن یعقوب بن إسحاق النوبختیّ .

حدیث۶۳

امام حسین علیه السلام :

سَأَلتُ أبی علیه السـلامعَن ... مَجلِسِهِ [أی رَسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله] فَقـالَ : کانَ رَسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله لا یَجلِسُ ولا یَقومُ إلاّ ـ عَلی ذِکرٍ ، ولا ـ یوطِنُ الأَمـاکِنَ ، ویَنهی مِن إیطانِها ، وإذَا انتَهی إلی قَومٍ جَلَسَ حَیثُ یَنتَهی بِهِ المَجلِسُ ویَأمُرُ بِـذلِکَ، یُعطی کُلَّ جُلَسائِهِ نَصـیبَهُ ، لا یَحسِبُ جَلیسُهُ أنَّ أحَدًا أکرَمُ عَلَیهِ (مِنهُ) ، مَن جالَسَهُ أو قاوَمَهُ فی حاجَةٍ صابَرَهُ حَتّی یَکونَ هُوَ المُنصَرِفَ ، ومَن سَأَلَهُ حاجَةً لَم یَرُدَّهُ إلاّ بِها أو بِمَیسورٍ مِنَ القَولِ ، قَد وَسِعَ النّاسَ مِنهُ بَسطُهُ وخُلُقُهُ ، فَصارَ لَهُم أبًا وصاروا عِندَهُ فِی الحَقِّ سَواءً ، مَجلِسُهُ

مَجلِسُ حِلمٍ وحَياءٍ وصَبرٍ وأمانَةٍ ، لا تُرفَعُ فيهِ الأصواتُ ، ولا تُؤبَنُ فيهِ الحُرَم

امام حسین علیه السلام: از پدرم علیه السلام درباره نشستن او [رسول خدا صلی الله علیه و آله] پرسش کردم پس فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نمی نشست و بر نمی خاست مگر آن که ذکر بر لب داشت و جایی را به خود اختصاص نمی داد و از این کار، نهی می داشت و هرگاه نزد جماعتی می رفت در پایین مجلس می نشست و به این کار فرمان می داد، بهره هریک از همنشینانش را ادا می کرد، تا آن جا که همنشین او فکر نمی کرد کسی نزد رسول خدا از او ارجمندتر است، هر که با او همنشین می شد یا پی کاری را با هم می گرفتند، حضرت آن قدر شکیبایی می ورزید تا این که او خود می رفت و کسی که از ایشان [برآوردن]حاجتی را می طلبید، یا نیازش را برمی آورد یا کلامی خوش به او می گفت. گشاده رویی و اخلاقش، همه مردم را در بر می گرفت و [دیگر]پدر آنها گشته بود و آنها در (دادن و گرفتن) حقّ نزد او یکسان بودند، مجلس ایشان، مجلس شکیبایی، شرم، صبر و امانتداری بود و در آن نه صدایی بلند می شد و نه سخن زشتی بر زبان رانده می شد و نه خطاهای آن مجلس، گفته می شد. همه [در مجلس او] برابر بودند و با تقوا بر یکدیگر برتری داده می شدند و فروتن بودند، بزرگ را احترام می نهادند و بر کوچک، رحم می آوردند و نیازمند را بر خود ترجیح می دادند و بیگانه را پاس می داشتند.

[به پدرم] عرض کردم: شیوه حضرت صلی الله علیه و آله با همنشینانش چگونه بود؟ فرمود: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله گشاده رو و خوش اخلاق و نرمخو بود و نه خشن و زمخت و نه، فریاد می کشید و ناسزا می گفت و نه عیب جویی می کرد و نه بسیار شوخی می کرد. خود را از آن چه دوست نمی داشت، به غفلت می زد و دیگران را نه از آن نومید می ساخت و نه بدان ترغیب می کرد. سه چیز را از خود دور کرده بود: لجاجت، پرگویی و بیهودگی و سه چیز را از مردم کنار نهاده بود: هیچ کس را، نه می نکوهید و نه عیب می کرد و در پی جستن زشتیهای او نبود، وسخنی نمی گفت، مگر در آن چه امید ثوابش را می بُرد. هرگاه سخن می گفت، همنشینانش خاموشی می گزیدند تا آن جا که گویی، پرنده بر سر ایشان نشسته است و هرگاه پیامبر صلی الله علیه و آله سکوت می کرد، آنها سخن می گفتند و در خدمت حضرت صلی الله علیه و آله کشمکش نمی کردند، اگر کسی سخن می گفت، به او گوش می دادند

تا از سخن گفتن آسوده شود. سخن آنها نزدحضرت صلی الله علیه و آله ،

همان سخن نخستین نفر مجلس بود. از آن چه می خندیدند، او هم می خندید و از آن چه تعجّب می کردند، حضرت صلی الله علیه و آله هم تعجّب می کرد. حضرت صلی الله علیه و آله بر خشک و زمخت سخن گفتن شخص غریب و تقاضای او صبر می کرد، تا آن که اصحابش آنها را گرد می آوردند و می فرمود: هرگاه کسی را دیدید که حاجتی می طلبد، او را یاری رسانید. حضرت صلی الله علیه و آله ، ستایش را از کسی جز از مسلمان حقیقی نمی پذیرفت، وسخن کسی را قطع نمی کرد، تا آن که از حد می گذراند، پس با نهی یا برخاستن، کلام او را قطع می کرد.

أي يُذْكَرنَ بقبيح ، كان يصان مجلسه عن رَفث القول . (النهاية : ۱ / ۱۷) .

حدیث۶۴

امام حسین علیه السلام :

ـ فِي الأَمرِ بِالمَعروفِ وَالنَّهيِ عَنِ المُنكَرِ ـ : اِعتَبِروا أيُّهَا النّاسُ بِما وَعَظَ اللّهُ بِهِ أولِياءَهُ مِن سوءِ ثَنائِهِ عَلَى الأَحبارِ إذ يَقولُ : «لَولا يَنهاهُمُ الرَّبّانِيّونَ وَالأَحبارُ عَن قَولِهِمُ الإِثمَ

امام حسین علیه السلام ـ درباره امر به معروف و نهی از منکر ـ : ای مردم! از بدگویی خداوند نسبت به ملّایان یهود پند گیرید که

خداوند بدین وسیله دوستان خویش را اندرز داده است پند گیرید، آن جا که می فرماید: «چرا عالمان ربّانی و ملّایان، آنان را از گفتار گناه آلودشان نهی نمی کنند» و می فرمود: کافران بنی اسرائیل لعنت شدند ـ تا آن جا که فرماید ـ چه بد بود آن چه انجام می دادند». خداوند از این رو آنان را نکوهش کرده است که ایشان از ستمگرانی که در میانشان بودند، زشت کاری و تباهی می دیدند، اما به طمع بهره ای که از آن ستمگران می بردند و به سبب هراس از آن چه از آن می ترسیدند، آنان را از کردارهایشان باز نمی داشتند. در حالی که خداوند می فرماید: «از مردم نترسید و از من بترسید» . و فرموده: «مردان و زنان مؤمن، دوستان یکدیگرند، به نیکی فرمان می دهند و از زشت کاری باز می دارند» . خداوند از امر به معروف و نهی از منکر، به عنوان فریضه ای از جانب خود، آغاز کرده است، چون می دانسته است که هرگاه این فریضه ادا گردد و بر پای داشته شود تمام فرایض دیگر، از آسان و دشوار، بر پای داشته خواهند شد. چرا که امر به معروف و نهی از منکر، دعوت به اسلام است، همراه با ردّ مظالم و مخالفت با ستمکار و تقسیم بیت المال و غنایم و گرفتن بجای صدقات [زکات] و هزینه کردن بجای آنها.

باری، شما ای جماعت، گروهی هستید که به دانش شهره اید و به نیکی نامور و به خیرخواهی معروف و به لطف خداوند، در دلهای مردمان شکوه و هیبت دارید، بزرگان [و قدرتمندان] از شما پروا می کنند و ناتوانان، گرامیتان می دارند و آن کسی هم که شما را بر او مزیتی نیست و وامدار احسانتان نمی باشد، شما را بر خویشتن ترجیح می دهد، نیازمندان، هرگاه از رسیدن به نیاز خود درمانند، شما را واسطه قرار می دهند و در کوچه و خیابان با شوکت شهریاران و کرامت بزرگان، گام برمی دارید. آیا این همه از آن رو نیست که شما به منزلتی رسیده اید که از شما انتظار می رود به برپا داشتن حقّ خدا قیام کنید، هرچند در برپای داشتن بیشتر حقّ او، کوتاهی می ورزیدید؟! شما حقّ امامان را خوار شمردید. و حقّ ناتوانان را تباه ساختید، ولی آن چه را حقّ خود می پندارید، طلب کردید، نه مالی را بخشیدید و نه جانی را در راه جان آفرین، به خطر افکندید و نه به خاطر خدا، با عشیره ای دشمنی ورزیدید و با این حال از خداوند تمنای بهشت او و همجواری با رسولانش و ایمنی از عذابش را دارید.

ای کسانی که از خداوند این گونه آرزوها دارید، بیم آن دارم که کیفری از
کیفرهای او بر شما فرود آید؛ چرا که شما از کرامت الهی، به چنان پایگاهی رسیدید که به واسطه آن، بر دیگران برتری یافتید. شما کسانی را که به خداشناسی معروفند، گرامی نمی دارید، حال آن که شما به خاطر خدا در میان بندگان او گرامی داشته می شوید. شما پیمانهای خدا را شکسته شده می بینید، اما به هراس نمی افتید، در حالی که برای شکسته شدن برخی از پیمانهای پدرانتان به وحشت می افتید و نگران می شوید. عهد و زنهار رسول خدا صلی الله علیه و آله را تحقیر شده و نابینایان و لالان و زمینگیران را در شهرها [ی جهان اسلام] وانهاده می بینید، اما نه دل می سوزانید و نه در مقام و منزلتی که دارید کاری می کنید و نه بدان کس که در این باره کاری می کند، یاری می رسانید و با تملق و چاپلوسی پیش ستمگران، خود را ایمن و آسوده خاطر می سازید. همه اینها از آن مواردی است که خداوند به شما فرمان داده است تا هم خود از آن کناره گیرید و هم یکدیگر را از آن باز دارید، اما شما از آن [مأموریت] غفلت می ورزید. اگر شعور داشتید [در می یافتید که]مصیبت شما از همه مردم بزرگتر است ؛ چرا که مقام و منزلت عالمان، از شما ستانده شده است و این از آن روست که مجاری امور و احکام به دست کسانی است که خدا را می شناسند و بر حلال و حرام او، امین اند. اما این منزلت از شما گرفته شده است و این از شما سلب نگشت، مگر به سبب پراکنده شدن شما از پیرامون حقّ و اختلافتان در سنّت [پیامبر] که آشکار و روشن بود. اگر بر آزارها شکیبا بودید و در راه خدا تحمّل رنج می کردید، در کارهای خداوند، مرجع همگان می شدید، لیکن شما، خود، ستمگران را بر مقام و منزلت خویش مسلّط ساختید و زمام امور خدا را به دست آنان سپردید که به شبهات عمل می کنند و در راه خواهشهای نفسانی گام بر می دارند. گریز شما از مرگ و علاقه تان

به این زنـدگی، که به هر حـال از شـما جـدا خواهـد شـد، آنان را بر این مقام، تسلّط بخشـیده است. شـما ناتوانان را به چنگال آنان سپردیـد که برخی بنـده و مقهور و برخی دیگر در تأمین معاش خود، درمانـده و مغلوب گشـته انـد. در کار کشورداری، خودسـرانه عمل می کننـد، جامه رسوایی هوس رانی هایشان را [بی محابا] به تن کرده انـد، چرا که تبهکاران را الگوی خویش ساخته انـد و بر خداوند جبّار گستاخ شده اند. در هریک از شهرهایشان، خطیبی زبان آور بر منبر دارند، میدان برایشان خالی گشته

ودستهایشان در آن، باز است و مردم، چاکران و غلامان آنها گشته اند و دست تعرضی را از خود دور نتوانند کرد، برخی زورگوی و سرسختند و برناتوانان می تازند و سخت

می گیرند و برخی فرمانروایانی هستند که آفریننده بازگرداننده را نمی شناسند.

شگفتا! و چرا در شـگفت نباشم حال آن که زمین در اختیار دغلکاری غاصب و سـرکش وباجگیری ستم پیشه وحاکمی است که به مؤمنان رحم نمی کند. در کشمکشی که ما داریم و در مشاجره ای که میان ماست، خداوند تنها حَکم و داور است.

بار خدایا! تو خود می دانی که آن چه از ما سـرزده نه از روی رقابت در قدرت بود و نه برای به دست آوردن حطام دنیایی، بلکه به خاطر آن بود که نشانه های دین تو را نمایان سازیم و صـلاح (و آبادانی) را در سـرزمینت، آشکار گردانیم و بندگان ستمدیده ات، آسایش و امنیّت یابنـد و فرایض و سنّتها و احکامت، به کار بسته شود. پس اگر شـما (مردم) ما را یاری نرسانید و به ما حقّ ندهید، ستمگران بر شـما، زور شوند و در راه خاموش ساختن نور پیامبرتان، بکوشـند. خداوند، ما را بس است، به او توکل می کنیم و به او روی می آوریم و بازگشت به سوی اوست.

المائدة : ۶۳ .

حدیث۶۵

امام حسین علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه عَزَّوجَلَّ : «قُل لا ـ أسـأَلُکُم عَلَیهِ أجرًا إلاَّ ـ المَوَدَّةَ فِی القُربی» ـ : إنَّ القَرابَةَ الَّتی أمَرَ اللّه ُ بِصِلَتِها وعَظَّمَ مِن حَقِّها وجَعَلَ الخَیرَ فیها قَرابَتُنا أهلَ البَیتِ الَّذینَ أوجَبَ [اللّه ُ] حَقَّنا عَلی کُلِّ مُسلِم

امام حسین علیه السـلام ـ درباره آیه شریفه «بگو، من به ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوست داشتن خویشاوندانم» ـ : آن خویشاوندیی که خداوند به صـله [ونگهداشت پیوند آن] فرمان داده و آن را حقّی بزرگ داشـته و خیر و خوبی را در آن قرار داده، خویشاوندی ما اهل بیت است که خداوند حقّ ما را بر هر مسلمانی واجب ساخته است.

تأویل الآیات الظاهرة : ۵۳۱ عن عبد الملک بن عمیر .

حدیث۶۶

امام حسین علیه السلام :

ما مِن عَبدٍ قَطَرَت عَیناهُ فینا قَطرَةً أو دَمَعَت عَیناهُ فینا دَمعَةً إلاّ بَوَّأَهُ اللّه ُ تَعالی بِها فِی الجَنَّةِ حُقبًا .

قالَ أحمَـدُ بنُ یَحیَی الأَودِیُّ : فَرَأَیتُ الحُسَـینَ بنَ عَلِیٍّ علیهماالسـلام فِی المَنامِ فَقُلتُ : حَـدَّثَنی مُخَوَّلُ بنُ إبراهیمَ عَنِ الرَّبیعِ بنِ المُنذِرِ عَن أبیهِ عَنکَ أنَّکَ قُلتَ : ما مِن عَبدٍ قَطَرَت عَیناهُ فینا قَطرَةً أو دَمَعَت عَیناهُ فینا دَمعَةً إلاّ بَوَّأَهُ اللّه ُ بِها فِی الجَنَّةِ حُقبًا . قالَ : نَعَم . قُلتُ : سَقَطَ الإِسنادُ بَینی وبَینَک

احمد بن یحیی اَوْدیّ به سندش از مُنذِر از امام حسین علیه السلام: هیچ بنده ای نیست که دو چشم او برای ما قطره ای بیفشاند، یا دو دیده اش به خاطر ما اشکی بریزد مگر این که خداوند به سبب آن، او را یک حقب [هشتاد تا صد سال]در بهشت جای دهد.

احمدبن یحیی اودی گوید: من حسین بن علی علیه السلام را در خواب دیدم و عرض کردم: مخوّل بن ابراهیم از ربیع بن منذر از پدرش برایم گفت که شما فرموده اید: هیچ بنده ای نیست که دو چشم او برای ما قطره ای بیفشاند، یا دو دیده اش به خاطر ما اشکی بریزد مگر این که خداوند به سبب آن، او را یک حقب در بهشت جای دهد؟ حضرت فرمود: درست است. عرض کردم: اینک سند [این حدیث] میان من و شما ساقط گشت [من آن را بی واسطه از شما شنیدم و از این پس بدون واسطه از شما روایت می کنم].

أمالی المفید : ۳۴۰ / ۶ ، أمالی الطوسیّ : ۱۱۷ / ۱۸۱ ، بشارة المصطفی : ۶۲ ، کامل الزیارات : ۱۰۰ نحوه عن المنذر عن الإمام السجّاد علیه السلاممن دون ذیله .

حدیث۶۷

امام حسین علیه السلام :

کُنتُ أنـا وأبو سَلَمَةَ السَّرّاجُ ویونُسُ بنُ یَعقوبَ وَالفَضلُ بنُ یَسارٍ عِندَ أبی عَبدِ اللّه جَعفَرِ بنِ مُحَمَّدٍ علیهماالسلامفَقُلتُ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ ، إنّی أحضُرُ مَجالِسَ هؤُلاءِ القَومِ فَأَذکُرُکُم فی نَفسی ، فَأَیَّ شَیءٍ أقولُ ؟ فَقالَ : یا حُسَینُ ، إذا حَضَرتَ مَجالِسَهُم فَقُلِ : اللّهُمَّ أرِنَا الرَّخاءَ وَالسُّرورَ ، فَإِنَّکَ تَأتی عَلی ما تُریدُ . قالَ : فَقُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، إنّی أذکُرُ الحُسَینَ بنَ عَلِیٍّ علیهماالسلام ، فَأَیَّ شَیءٍ أقولُ إذا ذَکَرتُهُ ؟ فَقالَ : قُل : صَلَّی اللّهُ عَلَیکَ یا أبا عَبدِ اللّه ، تُکَرِّرُها ثَلاثًا .

ثُمَّ أقبَلَ عَلَینا وقالَ : إنَّ أبا عَبدِ اللّه الحُسَینَ علیه السلام لَمّا قُتِلَ بَکَت عَلَیهِ السَّماواتُ السَّبعُ وَالأَرَضونَ السَّبعُ وما فیهِنَّ وما بَینَهُنَّ ، ومَن یَتَقَلَّبُ فِی الجَنَّةِ وَالنّارِ ، وما یُری وما لا یُری إلاّ ثَلاثَةَ أشیاءَ ، فَإِنَّها لَم تَبکِ عَلَیهِ ، فَقُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، وما هذِهِ الثَّلاثَةُ الأَشیاءُ الَّتی لَم تَبکِ عَلَیهِ ؟ فَقالَ علیه السلام : البَصرَةُ ، ودِمَشقُ ، وآلُ الحَکَمِ ابنِ أبِی العاصِ

حسین بن ابی فاخته: من و ابو سلمه سرّاج و یونس بن یعقوب و فضل بن یسار در خدمت ابو عبداللّه جعفر بن محمّد علیهماالسلام بودیم. من عرض کردم: فدایت شوم، من در مجالس این قوم حاضر می شوم اما در دلم شما را یاد می کنم، چه ذکری بگویم؟ فرمود: ای حسین! هرگاه در مجالس آنان حاضر شدی بگو: خدایا! آسایش و شادمانی را نصیب ما فرما. در این صورت تو به آن چه بخواهی می رسی. عرض کردم: فدایت شوم، من ذکر حسین بن علی علیه السلامی گویم؛ در هنگام ذکر او چه بگویم؟ فرمود: بگو: صلی اللّه علیک یا ابا عبداللّه ؛ این ذکر را سه بار تکرار کن.

حضرت سپس رو به ما کرد و فرمود: هنگامی که ابا عبداللّه الحسین علیه السلام به قتل رسید، هفت آسمان و هفت زمین و هر آن چه در آنها و در میان آنهاست و همه بهشتیان و دوزخیان و همه موجودات مرئی و نامرئی برای او گریستند مگر سه چیز که برایش گریه نکردند. حسین بن ابی فاخته می گوید: عرض کردم: فدایت شوم، این سه چیزی که بر او گریه نکردند کدامند؟ فرمود: بصره، دمشق و خاندان حکم بن ابی العاص.

أمالی الطوسیّ : ۵۴ / ۷۳ .

حدیث۶۸

امام حسین علیه السلام :

مَن أحَبَّنا لِلدُّنيا فَإِنَّ صاحِبَ الدُّنيا يُحِبُّهُ البَرُّ وَالفاجِرُ ، ومَن أحَبَّنا للّه كُنّا نَحنُ وهُوَ يَومَ القِيامَةِ كَهاتَينِ ـ وأشارَ بِالسَّبّابَةِ وَالوُسطى ـ

امام حسین علیه السلام: هر که ما را به خاطر دنیا دوست بدارد، [باید بداند که]دنیادار را خوب وبد دوست دارند و هرکس ما را برای خدا دوست بدارد، ما و او در روز قیامت مانند این دو خواهیم بود ـ وانگشت اشاره ومیانه خود را نشان داد ـ.

المعجم الكبير : ۳ / ۱۲۵ / ۲۸۸۰ عن بشر بن غالب .

حدیث۶۹

امام حسین علیه السلام :

مَن أحَبَّنا للّه وَرَدنا نَحنُ وهُوَ عَلى نَبِيِّنا صلى الله عليه و آله هكَذا ـ وضَمَّ إصبَعَيهِ ـ ومَن أحَبَّنا لِلدُّنيا فَإِنَّ الدُّنيا تَسَعُ البَرَّ وَالفاجِرَ

امام حسین علیه السلام: هر که ما را به خاطر خدا دوست بدارد، من و او این چنین ـ حضرت دو انگشت خود را به هم چسباند ـ بر پیامبرمان صلی الله علیه و آله وارد خواهیم شد و هر که ما را به خاطر دنیا دوست بدارد (بداند که) دنیا، نیکوکار و بدکار را در بر می گیرد.

أمالي الطوسيّ : ۲۵۳ / ۴۵۵ ، بشارة المصطفى : ۱۲۳ نحوه ، كلاهما عن بشر بن غالب .

حدیث۷۰

امام حسین علیه السلام :

مَن أحَبَّنا لا يُحِبُّنا إلاّ للّه جِئنا نَحنُ وهُوَ كَهاتَينِ ـ وقَدَّرَ بَينَ سَبّابَتَيهِ ـ ، ومَن أحَبَّنا لا يُحِبُّنا إلاّ لِلدُّنيا فَإِنَّهُ إذا قامَ قائِمُ العَدلِ وَسِعَ عَدلُهُ البَرَّ وَالفاجِرَ

امام حسین علیه السلام: هر که ما را دوست بدارد و این محبّت او جز به خاطر خدا نباشد [در روز قیامت] ما و او مانند این دو ـ حضرت دو انگشت اشاره اش را به موازات هم قرار داد ـ وارد می شویم و هر که ما را دوست بدارد و این محبّت او جز برای دنیا نباشد [باید بداند که] هرگاه برپا کننده عدالت قیام کند، عدالت و دادگری او شامل نیکوکار و بدکار خواهد شد.

المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۸ عن بشر بن غالب الأسديّ .

حدیث۷۱

امام حسین علیه السلام :

لَمّا قُبِضَت فاطِمَةُ عليهاالسلامدَفَنَها أميرُ المُؤمِنينَ سِرًّا وعَفا عَلى مَوضِعِ قَبرِها ، ثُمَّ قامَ فَحَوَّلَ وَجهَهُ إلى قَبرِ رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله فَقالَ : السَّلامُ عَلَيكَ يا رَسولَ اللّه عَنّي ، وَالسَّلامُ عَلَيكَ عَنِ ابنَتِكَ وزائِرَتِكَ وَالبائِتَةِ فِي الثَّرى بِبُقعَتِكَ وَالمُختارِ اللّه لَها سُرعَةَ اللَّحاقِ بِكَ ، قَلَّ يا رَسولَ اللّه عَن صَفِيَّتِكَ صَبري ، وعَفا عَن سَيِّدَةِ نِساءِ العالَمينَ تَجَلُّدي ، إلاّ أنَّ لي فِي التَّأَسّي بِسُنَّتِكَ في فُرقَتِكَ مَوضِعَ تَعَزٍّ ، فَلَقَد وَسَّدتُكَ في مَلحودَةِ قَبرِكَ ، وفاضَت نَفسُكَ بَينَ نَحري وصَدري . بَلى ، وفي كِتابِ اللّه (لي) أنعَمُ القَبولِ ، إنّا للّه وإنّا إلَيهِ راجِعونَ ، قَدِ استُرجِعَتِ الوَديعَةُ واُخِذَتِ الرَّهينَةُ ، واُخلِسَتِ الزَّهراءُ ، فَما أقبَحَ الخَضراءَ وَالغَبراءَ يا رَسولَ اللّه ! أمّا حُزني فَسَرمَدٌ ، وأمّا لَيلي فَمُسَهَّدٌ ، وهُمٌّ لا يَبرَحُ مِن قَلبي أو يَختارَ اللّهُ لي دارَكَ الَّتي أنتَ فيها مُقيمٌ ، كَمَدٌ مُقَيِّحٌ ، وهَمٌّ مُهَيِّجٌ ، سَرعانَ ما فُرِّقَ بَينَنا وإلَى اللّه أشكو ، وسَتُنَبِّئُكَ ابنَتُكَ بِتَظافُرِ اُمَّتِكَ عَلى هَضمِها ، فَأَحفِهَا السُّؤالَ

وَاستَخبِرهَا الحالَ ، فَكَم مِن غَليلٍ مُعتَلِجٍ بِصَدرِها لَم تَجِد إلى بَثِّهِ سَبيلاً ، وسَتَقولُ ويَحكُمُ اللّهُ وهُوَ خَيرُ الحاكِمينَ .

سَلامَ مُوَدِّعٍ لا قالٍ ولا سَئِمٍ ، فَإِن أنصَرِف فَلا عَن مَلالَةٍ ، وإن أقُم فَلا عَن سوءِ ظَنٍّ بِما وَعَدَ اللّه ُ الصّابِرينَ
امام حسین علیه السلام: چون فاطمه علیهاالسلام از دنیا رفت، امیرالمؤمنین علیه السلام او را مخفیانه به خاک سپرد و محل قبرش را ناپدید ساخت و سپس برخاست و رو به سوی قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله کرد و گفت: سلام من بر تو ای رسول خدا و سلام بر تو از جانب دخترت، همو که اینک به دیدار تو آمده و از من جدا گشت و در آرامگاه تو در خاک خفت و خدا خواست که زودتر به تو ملحق شود. یا رسول اللّه ، از فراق دخت برگزیده ات، صبرم کم شده است و از جدایی سرور زنان عالم، شکیباییم را از کف داده ام. امّا تأسی به سنّت تو و غم و دردی که از فراقت کشیدم، باعث تسلیت من (در مصیبت دخترت فاطمه) است. زیرا من خود تو را در لحد آرامگاهت نهادم و در حالی جان دادی که سرت به سینه من چسبیده بود. آری در کتاب خدا برای من بهترین عامل پذیرش [و تحمل این مصیبتها] وجود دارد، ما همه از آن خداییم و همه به سوی او باز می گردیم؛ هر آینه امانت پس گرفته شد و گروگان دریافت گردید و زهرا از کفم ربوده شد. یا رسول اللّه ! اینک این آسمان نیلگون و این زمین تیره چه زشت در نظرم جلوه می کند! اندوهم همیشگی است و شبهایم به بیداری می گذرد و غم و اندوه هرگز از دلم رخت برنبندد تا آن گاه که خداوند، خانه ای را که تو در آن جای گرفته ای، برایم برگزیند [بمیرم و به تو ملحق
شوم]. مرا غصّه ای است بس دلخراش و اندوهی که آرام و قرار نمی گذارد؛ چه زود میان ما جدایی افتاد. شکایت خود پیش خدا می برم.

دخترت از همدست شدن امّت در ستم بر او، به تو گزارش خواهد داد، همه ماجرا را از او بپرس و اوضاع و احوال را از او جویا شو؛ زیرا چه بسا غمهای سوزانی در سینه اش داشت که راهی برای شرح و بیان آنها نمی یافت ولی اکنون [به تو]خواهد گفت وخدا هم داوری می کند و اوبهترین داوران است.

اینک با تو بدرود می گویم، بدرود وداع کننده ای که نه خشمگین است و نه خسته و بیزار؛ زیرا اگر از این جا بروم از روی ملال و خستگی نیست و اگر بمانم به واسطه بدگمانی به وعده ای که خداوند به شکیبایان داده است، نباشد.
الکافی : ۱ / ۴۵۸ / ۳ ، أمالی المفید : ۲۸۱ / ۷ نحوه ، أمالی الطوسیّ : ۱۰۹ / ۱۶۶ ، بشارة المصطفی : ۲۵۸ کلّها عن علیّ بن محمّد الهرمزانیّ عن الإمام زین العابدین علیه السلام ، نهج البلاغة : الخطبة ۲۰۲ .

حدیث۷۲

امام حسین علیه السلام :
أحِبّونا بِحُبِّ الإِسلامِ ، فَإِنَّ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله قالَ : لا تُعَرِّفونی فَوقَ حَقّی ؛ فَإِنَّ اللّه َ تَعالَی اتَّخَذَنی عَبدًا قَبلَ أن یَتَّخِذَنی رَسولاً
امام حسین علیه السلام: ما را به عشق اسلام دوست بدارید؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مرا بیش از آن چه سزاوارم معرفی نکنید؛ چرا که خداوند متعال پیش از آن که مرا به رسالت برگزیند، به بندگی برگزید.
المعجم الکبیر : ۳ / ۱۲۸ / ۲۸۸۹ عن یحیی بن سعید عن الإمام زین العابدین علیه السلام .

حدیث۷۳

امام حسین علیه السلام :

إنَّ النّاسَ عَبيدُ الدُّنيا ، وَالدّينُ لَعقٌ عَلى ألسِنَتِهِم

امام حسین علیه السلام : مردم ، بنده دنیایند و به ظاهر ، دم از دین می زنند و تا زمانی که زندگی شان تأمین شود ، از آن دفاع می کنند؛ امّا چون در بوته آزمایش قرار

گیرند ، دینداران اندک اند.

قال الطریحی : من کلام علیٍّ علیه السلام : «وصار دین أحدکم لُعقَةً علی لسانه» ؛ قال بعض الشارحین : اللُّعقَةُ : اسم لما تأخذه الملعَقَةُ ، استعارهٔ للإقرار بالدین باللسان ، وکنّی به عن ضعفه وقلّته (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۶۳۴ «لعق») .

حدیث۷۴

امام حسین علیه السلام :

بَینا أمیرُ المُؤمِنینَ ـ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَیهِ ـ ذاتَ یَومٍ جالِسٌ مَعَ

أصحابِهِ یُعَبِّئُهُم لِلحَربِ ، إذ أتاهُ شَیخٌ عَلَیهِ شَحبَةُ

امام حسین علیه السلام : روزی امیر مؤمنان ـ که درودهای خداوند بر او باد ـ با یارانش نشسته بود و آنها را برای جنگ ، بسیج می کرد که پیرمردی ، در حالی که رنج

و خستگی سفر در چهره اش نمایان بود ، بر او وارد شد و گفت: امیر مؤمنان کجاست؟

ایشان را به او نشان دادند. پیرمرد بر او سلام کرد و آن گاه گفت: ای امیر مؤمنان، من از منطقه شام آمده ام. پیری سالخورده ام که درباره تو فضایل بی شماری شنیده ام و گمان می کنم به زودی ترور خواهی شد. پس، از آنچه خداوند به تو آموخته است ، مرا چیزی بیاموز.

امام علیه السلام فرمود: «باشد ، ای پیرمرد! ... خداوند عدّه ای را آفرید و از سرِ لطف، دنیا را بر آنان تنگ کرد و ایشان را به زهد و بی رغبتی به دنیا و حطام دنیوی ترغیب فرمود و آنان ، به سرای سلامت (بهشت) که خدا بدان فرایشان خوانده بود ، رغبت کردند و بر سختی معیشت ، صبر کردند و ناملایمات را تحمّل نمودند و به کرامت و پاداشی که نزد خداوند است ، شوق ورزیدند. برای جلب خشنودی خداوند ، فداکاری کردند و عاقبت زندگی شان ، شهادت شد. پس، خداوند را در حالی ملاقات کردند که از ایشان ، خشنود بود ، دانستند که مرگ ، راهی است که گذشتگان پیمودند و ماندگان ، خواهند پیمود. از این رو، برای آخرت خویش ، توشه ای غیر از زر و سیم بر گرفتند ، جامه خشن پوشیدند و در گرفتاری ها شکیبایی نمودند. مازاد [نیاز خود را برای آخرت [پیش فرستادند ، از برای خدا ، دوستی ورزیدند و از برای خدا ، دشمنی نمودند. اینان ، چراغ های تابان اند و در آخرت ، برخوردار از نعمت. والسلام!

الشاحِبُ : المتغیّر اللّون والجسم لعارض من سفر أو مرض ونحوهما (النهایهٔ : ج ۲ ص ۴۴۸ «شحب») .

حدیث۷۵

امام حسین علیه السلام :

قالَ أبو عَبدِاللّه ِ علیه السلام : أتُحِبُّ إخوانَکَ یا حُسَینُ ؟

قُلتُ : نَعَم .

قالَ : تَنفَعُ فُقَراءَهُم ؟

قُلتُ : نَعَم .

قالَ : أما إنَّهُ يَحِقُّ عَلَيكَ أن تُحِبَّ مَن يُحِبُّ اللّه ، أما وَ اللّهِ لا تَنفَعُ مِنهُم أحَدا حَتّى تُحِبَّهُ .

الكافى ـ به نقل از حسين بن نعيم صحّاف ـ : امام صادق عليه السلامفرمود : «اى حسين ! برادرانت را دوست دارى ؟» .

گفتم : آرى .

فرمود : «به فقيرانشان سود مى رسانى ؟» .

گفتم : آرى .

فرمود : «هان ! بر تو لازم است كسى را كه خدا دوست مى دارد ، دوست بدارى . هان! به خدا سوگند ، به هيچ يك از آنان سودى نمى رسانى، مگر آن كه دوستش داشته باشى».

الكافى : ۲/۲۰۱/۸ ، المحاسن : ۲/۱۴۸/۱۳۹۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۶۲ / ۲۰ و ص ۳۷۵/۷۰ و ج ۷۵/۴۵۹/۷ .

حديث۷۶

امام حسين عليه السلام :

: أنتَ الَّذى أزَلتَ الأَغيارَ عَن قُلوبِ أحِبّائِكَ حَتّى لَم يُحِبّوا سِواكَ . . . ماذا وَجَدَ مَن فَقَدَكَ ؟ ! ومَا الَّذى فَقَدَ مَن وَجَدَكَ؟! لَقَد خابَ مَن رَضِيَ دونَكَ بَدَلاً .

امام حسين عليه السلام ـ در دعايش ـ : اين تويى كه اغيار را از دل هاى دوستانت زدودى تا آن كه جز تو را دوست نداشتند . . . آن كه تو را از دست داد ، چه به دست آورد ؟ و آن كه تو را يافت ، چه از دست داد ؟ آن كه جز تو را به جاى تو پذيرفت ، زيان كرد .

بحار الأنوار : ۹۸ / ۲۲۶ / ۳ .

حديث۷۷

امام حسين عليه السلام :

: عَمِيَت عَينٌ لا تَراكَ عَلَيها رَقيبا ، وخَسِرَت صَفقَةُ عَبدٍ لَم تَجعَل لَهُ مِن حُبِّكَ نَصيبا .

امام حسين عليه السلام ـ در دعايش ـ : چشمى كه تو را نگران خود نبيند ، كور باد ! تجارت بنده اى كه برايش از دوستى ات بهره اى قرار نداده اى ، زيانبار باد!

بحار الأنوار : ۹۸ / ۲۲۶ / ۳ .

حديث۷۸

امام حسين عليه السلام :

: اللّهُمَّ يا مَن مَلَكَ فَقَدَرَ ، وقَدَرَ فَقَهَرَ، وعُصِيَ فَسَتَرَ، وَاستُغفِرَ فَغَفَرَ، يا غايَةَ الطّالِبينَ ، ومُنتَهى أمَلِ الرّاجينَ .

امام حسين عليه السلام ـ در دعاى روز عَرَفه ـ : بارالها ! اى آن كه مالك و توانا بود ؛ و توانايى ورزيد و مقهور ساخت ؛ و مورد عصيان قرار گرفت ، امّا پوشاند ؛ و از او درخواست آمرزش شد ، پس آمرزيد ! اى مقصود جويندگان و نهايت آرزوى اميدواران !

البلد الأمين : ۲۵۷ عن بشر وبشير ابنى غالب الأسدى.

حدیث۷۹

امام حسین علیه السلام :

: یا مَن أذاقَ أحِبّاءَهُ حَلاوَةَ المُؤانَسَةِ .

امام حسین علیه السلام ـ در دعای روز عَرَفه ـ : ای آن که به دوستانش شیرینی همدمی را چشانده است !

إقبال الأعمال : ۳۴۹ .

حدیث۸۰

امام حسین علیه السلام :

: أنتَ الَّذی أزَلتَ الأَغیارَ عَن قُلوبِ أحِبّائِکَ . . . أنتَ المونِسُ لَهُم حَیثُ أوحَشَتهُمُ العَوالِمُ .

امام حسین علیه السلام ـ در دعای روز عرفه ـ : این تویی که اغیار را از دل های دوستانت زدودی ... و چون جهان ها آنها را وحشت زده کند ، تو همدم آنانی .

إقبال الأعمال : ۳۴۹ .

حدیث۸۱

امام حسین علیه السلام :

الاستِدراجُ مِن اللّهِ سبحانَهُ لِعَبدِهِ أن یُسبِغَ علَیهِ النِّعَمَ ویَسلُبَهُ الشُّکرَ .

امام حسین علیه السلام : استدراج و مهلت دهی خداوند سبحان به بنده اش این است که به او نعمت های فراوان دهد و توفیق شکرگزاری را از وی بگیرد.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱۷ / ۷.

حدیث۸۲

امام حسین علیه السلام :

ـ لرجُلٍ قالَ لَهُ : اجلِسْ حتّى نَتَناظَرَ فی الدِّینِ ـ : یا هذا أنا بَصیرٌ بدِینی مَکشوفٌ علَیَّ هُدای ، فإن کُنتَ جاهِلًا بدِینِکَ فاذهَبْ واطلُبْهُ ، ما لی ولِلمُماراةِ ؟! وإنَّ الشَّیطانَ لَیُوَسوِسُ لِلرّجُلِ ویُناجیهِ ویقولُ : ناظِرِ النّاسَ فی الدِّینِ کیلا یَظُنّوا بکَ العَجزَ والجَهلَ !

امام حسین علیه السلام ـ به مردی که گفت : بنشین تا با یکدیگر درباره دین مناظره کنیم ـ فرمود : ای مرد! من به دین خود آگاهم و راه راست برایم معلوم و روشن است. اگر تو نسبت به دینت آگاهی نداری برو و آن را تحصیل کن، مرا چه به بحث و مجادله؟ همانا شیطان آدمی را وسوسه می کند و در گوش او می خواند و می گوید : درباره دین با مردم مناظره کن تا فکر نکنند که تو آدم ناتوان و نادانی هستی!

بحار الأنوار : ۲ / ۱۳۵ / ۳۲.

حدیث۸۳

امام حسین علیه السلام :

مالُکَ إن لَم یَکَنْ لَکَ کُنتَ لَهُ،فلا تُبقِ علَیهِ فإنّهُ لا یُبقی علَیکَ ، وکُلْهُ قَبلَ أن یَأکُلَکَ

امـام حسـین علیه السـلام : دارایی تـو اگر از آن تو نباشـد، تو از آنِ او خواهی بود. پس به آن رحم نکن؛ زیرا که او به تو رحم نمی کند وپیش از آنکه او تو را بخورد تو آن را بخور!

الدرّة الباهرة : ۲۴ .

حدیث۸۴

امام حسین علیه السلام :

ـ لابنِ عبّاسٍ ـ : لا تَتَکَلَّمَنَّ فیما لا یَعنیکَ فإنّی أخافُ علَیکَ الوِزرَ، ولا تَتَکَلَّمَنَّ فیما یَعنیکَ حتّی تَری لِلکلامِ مَوضِعا .

امـام حسـین علیه السـلام ـ به ابن عبـاس ـ فرمود : هرگز سـخن بیهوده مگوی؛ زیرا بیم گناه برای تو دارم و سـخن سودمنـد نیز هرگز مگوی، مگر این که آن سخن به جا باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲۷/۱۰.

حدیث۸۵

امام حسین علیه السلام :

مَن قَبِلَ عَطاءَکَ فقد أعانَکَ علَی الکَرَمِ .

امام حسین علیه السلام : کسی که عطای تو را بپذیرد در بخشندگی به تو کمک کرده است.

الدّرة الباهرة : ۲۴.

حدیث۸۶

امام حسین علیه السلام :

القُنوعُ راحَةُ الأبدانِ .

امام حسین علیه السلام : قناعت، مایه آسایش تن است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲۸/۱۱.

حدیث۸۷

امام حسین علیه السلام :

ـ لِرجُلٍ اغتابَ عِندَهُ رجُلاً ـ : یا هذا، کُفَّ عنِ الغِیبَةِ؛ فإنّها إدامُ کِلابِ النارِ .

امـام حسـین علیـه السـلام ـ بـه مردی کـه در حضـور ایشـان از دیگری غیبت کرد ـ فرمـود: ای مرد! دست از غیبت بردار؛ زیرا غیبت خورش سگهای دوزخ است.

تحف العقول : ۲۴۵.

حدیث۸۸

امام حسین علیه السلام :

إنَّ أعمالَ هذهِ الاُمَّةِ ما مِن صَباحٍ إلّا وتُعرَضُ عَلَى اللّه ِ تَعالى .
امام حسين عليه السلام : هر بامداد اعمال اين امّت بر خداوند متعال عرضه مى شود.
عيون أخبار الرضا : ۲ / ۴۴ / ۱۵۶.

حديث۸۹

امام حسين عليه السلام :
ـ لَمّا تَذاكَروا العَقلَ عِندَ مُعاوِيَةَ ـ : لا يَكمُلُ العَقلُ إلّا بِاتِّباعِ الحَقِّ ، فقالَ مُعاوِيَةُ : ما فى صُدورِكُم إلّا شَىءٌ واحِدٌ .
امام حسين عليه السلام : ـ هنگامى كه نزد معاويه سخن از عقل به ميان آمد ـ فرمود : عقل به كمال نرسد مگر با پيروى از حق. معاويه گفت: در سينه هاى شما جز يك چيز وجود ندارد.
أعلام الدين : ۲۹۸.

حديث۹۰

امام حسين عليه السلام :
إنَّ أعفَى النّاسِ مَن عَفا عِندَقُدرَتِهِ .
امام حسين عليه السلام : با گذشت ترين مردم، كسى است كه در زمان قدرت داشتن گذشت كند.
الدرّة الباهرة : ۲۴.

حديث۹۱

امام حسين عليه السلام :
كانَ يُقالُ : لا تَحِلُّ لِعَينٍ مُؤمِنَةٍ تَرَى اللّه َ يُعصى فَتَطرِفُ حتّى يُغَيِّرَهُ .
امام حسين عليه السلام : گفته مى شد: بر هيچ چشمِ مؤمنِ به خدا روا نيست كه ببيند خدا نافرمانى مى شود و خود را فرو بندد مگر آن وضع را تغيير دهد.
تنبيه الخواطر : ۲/۱۷۹.

حديث۹۲

امام حسين عليه السلام :
اعلَموا أنَّ المَعروفَ مُكسِبٌ حَمدا ، ومُعقِبٌ أجرا ، فلَو رَأيتُمُ المَعروفَ رَجُلًا لَرَأيتُموهُ حَسَنا جَميلاً يَسُرُّ النّاظِرينَ ويَفوقُ العالَمينَ ، ولَو رَأيتُمُ اللُّؤمَ رَأيتُموهُ سَمِجا قَبيحا مَشوما تَنفِرُ مِنهُ القُلوبُ وتُغَضُّ دُونَهُ الأبصارُ .
امام حسين عليه السلام : بدانيد كه خوبى كردن، ستايش به بار مى آورد و پاداش در پى دارد. اگر خوبى را به صورت مردى ببينيد هر آينه آن را نيكو و زيبا و خوشايند و برتر از همه جهانيان خواهيد ديد و اگر پستى را ببينيد آن را ناهنجار و زشت و بد منظر كه دلها از آن مى گريزد و چشمها به رويش بسته مى شود، خواهيد ديد.
أعلام الدين : ۲۹۸ .

حدیث۹۳

امام حسین علیه السلام :

الصَّمَدُ: الّذی لا جَوفَ لَهُ ، والصَّمَدُ : الّذی قَدِ انتَهی سُؤدَدُهُ ، والصَّمَدُ الّذی

لا یَأکُلُ ولا یَشرَبُ ، والصَّمَدُ : الّذی لا یَنامُ ، والصَّمَدُ : الدّائمُ الّذی لَم یَزَلْ ولا یَزالُ .

امام حسین علیه السلام : صمد، کسی است که میانْ تهی[ممکن الوجود] نیست؛ صمد کسی است که سروری و مهتریش در اوج است؛ صمد کسی است که نه می خورد و نه می آشامد؛ صمد کسی

است که نمی خوابد؛ صمد آن مانایی است که پیوسته بوده و خواهد بود.

التوحید : ۹۰/۳.

حدیث۹۴

امام حسین علیه السلام :

ـ فی الدُّعاءِ ـ : إلهی تَرَدُّدیفی الآثارِ یُوجِبُ بُعدَ المَزارِ ، فاجمَعْنی عَلَیکَ بِخِدمَةٍ تُوصِلُنی إلَیکَ ، کَیفَ یُستَدَلُّ عَلَیکَ بِما هُوَ فی وُجودِهِ مُفتَقِرٌ إلَیکَ ؟ ! أیَکونُ لِغَیرِکَ مِنَ الظُّهورِ ما لَیسَ لَکَ حتّی یَکونَ هُوَالمُظهِرَ لَکَ ؟! متی غِبتَ حتّی تَحتاجَ إلی دَلیلٍ یَدُلُّ عَلَیکَ ؟ ! ... بِکَ أستَدِلُّ عَلَیکَ فَاهْدِنی بِنورِکَ إلَیکَ .

امام حسین علیه السلام ـ در دعا ـ گفت : بار خدایا! سر گرم شدنم به آثار و نشانه ها، موجب دوری زیارتگاه (دیدار خدا) می شود، پس تمام قوای مرا متوجه کاری کن که من را به تو برساند. چیزی که خود در هستی اش نیازمند توست، چگونه تواند دلیل و رهنمای بر تو باشد؟! آیا جز تو را ظهوری است که تو را نیست تا این که آنان آشکارکننده تو باشند؟! کی غایب بوده ای تا نیاز داشته باشی (راهنمایی) به جایگاه تو راهنمایی کند؟!... به واسطه توست که ره به تو می برم؛ پس، با نور خود مرا به سویت رهنمون شو.

بحار الأنوار : ۹۸/۲۲۵ .

حدیث۹۵

امام حسین علیه السلام :

دِراسَةُ العِلمِ لِقاحُ المَعرِفةِ .

امام حسین علیه السلام : تحصیل دانش، سبب باروری شناخت است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲۸/۱۱ .

حدیث۹۶

امام حسین علیه السلام :

إیّاکَ وما تَعتَذِرُ مِنهُ ؛ فإنَّ المُؤمِنَ لا یُسیءُ ولا یَعتَذِرُ ، والمُنافِقَ کُلَّ یَومٍ یُسیءُ ویَعتَذِرُ .

امام حسین علیه السلام : زنهار از کاری که از آن پوزش بخواهی؛ زیرا مؤمن نه بدی می کند و نه پوزش می خواهد و منافق هر روز بدی می کند و پوزش می طلبد.

تحف العقول : ۲۴۸ .

حديث۹۷

امام حسين عليه السلام :

ـ فى دعاءِ يَومِ عَرَفَةَ ـ : اللّهُمّاجعَلْنى أخشاكَ كَأنّى أراكَ ، وأسعِدْنى بتَقواكَ ، ولا تُشقِنى بِمَعصِيَتِكَ .

امام حسين عليه السلام ـ در دعاى روز عرفه ـ گفت : بار خدايا! كارى كن كه از تو چنان بترسم كه گويى مى بينمت، و باتقوا و ترس از خودت خوشبختم گردان، و با معصيت و نافرمانيت شور بختم مكن .

بحار الأنوار: ۹۸/۲۱۸/۳

حديث۹۸

امام حسين عليه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ أبوهُ عنِ السُّؤدُدِ ـ : إحشاشُ العَشِيرَةِ ، واحتِمالُ الجَرِيرَةِ .

امام حسين عليه السلام ـ در پاسخ به سؤال پدر بزرگوارش از معناى سرورى ـ فرمود : كمك كردن به عشيره و به دوش كشيدن خسارتها و جرايم آنها .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۴/۱۴ .

حديث۹۹

امام حسين عليه السلام :

صاحِبُ الحاجةِ لَم يُكرِمْ وَجهَهُ عن سُؤالِكَ فَأكرِمْ وَجهَكَ عن رَدِّهِ .

امام حسين عليه السلام : نيازمند با درخواست كردن حرمت خود را نگه نداشته است ، پس تو با نوميد نكردن او آبرو و حرمت خود را نگه دار .

كشف الغمّة : ۲/۲۴۴.

حديث۱۰۰

امام حسين عليه السلام :

مَن اُحْجِمَ عن الرَّأيِ وعَيِيَتْ بِهِ الحِيَلُ ، كانَ الرِّفقُ مِفتاحَهُ .

امام حسين عليه السلام : هر كه فكرش به جايى نرسد و در چاره يابى درمانَد، ملايمت، كليد [گشايش مشكل]او باشد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲۸/۱۱

حديث۱۰۱

امام حسين عليه السلام :

مَن طَلَبَ رِضا اللّهِ بِسَخَطِ الناسِ كَفاهُ اللّهُ اُمُورَ الناسِ ، ومَن طَلَبَ رِضا الناسِ بِسَخَطِ اللّهِ ، وَكَلَهُ اللّهُ إلى النّاسِ .

امام حسين عليه السلام : هركه خشنودى خدا را با ناخشنودى مردم بطلبد ، خداوند او را از امور مردم بى نياز كند و هركه خشنودى

مردم را با ناخشنود کردن خدا بجوید ، خداوند او را به مردم واگذارد .

بحار الأنوار: ۷۱/۲۰۸/۱۷.

حدیث۱۰۲

امام حسین علیه السلام :

إنّ أوصَلَ الناسِ مَن وَصَلَ مَن قَطَعَهُ .

امام حسین علیه السلام : قوی ترین کَس در صله رحم کسی است که با خویشاوند بریده از خود پیوند برقرار کند .

بحار الأنوار : ۷۴/۴۰۰/۴۱ .

حدیث۱۰۳

امام حسین علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يُنسَأ فی أجَلِهِ ، ويُزادَ فی رِزقِهِ ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ .

امام حسین علیه السلام : هر که دوست دارد مرگش به تأخیر افتد و روزی اش افزایش یابد ، صله رحم به جای آورَد .

بحار الأنوار : ۷۴/۹۱/۱۵ .

حدیث۱۰۴

امام حسین علیه السلام :

أكُونُ أوَّلَ مَن يَنشَقُّ الأرضُ عَنهُ ، فَأخرُجُ خَرجَةً يُوافِقُ ذلكَ خَرجَةَ أميرِالمؤمنينَ وقيامَ قائِمِنا .

امام حسین علیه السلام : من نخستین کسی هستم که وقتی زمین شکاف می خورد از آن بیرون می آیم و این همزمان است با رجعت امیرالمؤمنین و قیام قائم ما .

بحار الأنوار : ۵۳/ ۶۲/ ۵۲

حدیث۱۰۵

امام حسین علیه السلام :

لا تَصِفَنَّ لِمَلِكٍ دواءً ، فإن نَفَعَهُ لَم يَحمَدْكَ ، وإن ضَرَّهُ اتَّهَمَكَ .

امام حسین علیه السلام : هرگز برای پادشاه دارو نسخه مکن ؛ زیرا اگر سودمند افتد از تو سپاسگزاری نکند و اگر زیان رساند تو را متّهم سازد .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۸۲/۴۷ .

حدیث۱۰۶

امام حسین علیه السلام :

إنَّ مِن هَوانِ الدنيا على اللّه تعالى أنَّ رَأسَ يحيى بنِ زكريّا اُهدِيَ إلى بَغِيٍّ مِن بَغايا بنی إسرائيلَ .

امام حسین علیه السلام : از بی ارزشی و خواری دنیا نزد خدای متعال است که سر یحیی بن زکریّا به فاحشه ای بنی اسرائیلی هدیه شد .

بحار الأنوار: ۴۴/۳۶۵

حدیث۱۰۷

امام حسین علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله یَرفَعُ یَدَیهِ إذا ابتَهَلَ ودَعا کَما یَستَطعِمُ المِسکینُ .

امام حسین علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله در هنگام ابتهال و دعا مانند بینوایی که غذا می طلبد ، دستانش را بالا می بُرد .

مکارم الأخلاق : ۲/۸/۱۹۸۱ .

حدیث۱۰۸

امام حسین علیه السلام :

لَیست العِفَّةُ بِمانِعَةٍ رِزْقا ، ولا الحِرصُ بجالِبٍ فَضْلًا ، وإنَّ الرِّزقَ مَقْسومٌ والأجَلَ مَحتومٌ ، وٰاسْتِعمالُ الحِرصِ طَالبُ المَأْثَم .

امام حسین علیه السلام : نه عفّت و مناعت مانع روزی می شود و نه حرص زدن روزی بیشتر می آورد ؛ زیرا روزی تقسیم شده و اجل حتمی است و حرص زدن ، طلب گناه است .

أعلام الدین : ص ۴۲۸ .

حدیث۱۰۹

امام حسین علیه السلام :

ألاـ إنَّ الحَربَ شَرُّهاذَریعٌ ، وطَعْمُها فَظیعٌ ، فمَن أخَذَ لَها اُهْبَتَها ، واسْتَعدَّلَها عُدَّتَها ، ولَم یألَمْ کُلومَها قَبلَ حُلولِها ، فذاکَ صاحِبُها ، ومَن عاجَلَها قَبلَ أوانِ فُرْصَتِها ، واسْتِبْصارِ سَعیهِ فیها ،فذاکَ قَمِنٌ ألّا یَنْفَعَ قَومَهُ ، وأنْ یُهْلِکَ نَفْسَهُ .

امام حسین علیه السلام : بدانید که جنگ، شرّش شتابنده است وطعمش زشت و نفرت انگیز؛ پس، هر کس که خود را برای آن آماده کند و ساز و برگش را فراهم آورد و پیش از فرا رسیدن هنگامه جنگ، پیکر خود را از زخمهای آن دردمند نکند جنگ را برده است ؛ اما آن که پیش از رسیدن فرصت و زمان جنگ وآگاه شدن از توانایی جنگی خود به آن مبادرت ورزد مستحق آن است که سپاهیان خود را سودی نرساند و خویشتن را نیز به نابودی اندازد .

شرح نهج البلاغة : ۳/۱۸۶ .

حدیث۱۱۰

امام حسین علیه السلام :

ـ فی الدعاء المنسوب إلیه ـ : أنتَ الّذیأزَلْتَ الأغْیارَ عن قُلوبِ أحِبّائکَ حتّی لَم یُحِبّوا سِواکَ... ماذا وَجَدَ مَن فَقَدَکَ؟! وما الّذی فَقَدَ مَن وَجَدَکَ؟! لَقد خابَ مَن رَضِیَ دُونَکَ بَدَلاً .

امام حسین علیه السلام ـ در دعای منسوب به ایشان ـ : تویی که اغیار را از دل دوستانت بیرون کردی تا جز تو را دوست ندارند ...

آن که تو را ندارد چه دارد؟ و آن که تو را دارد چه ندارد؟! آن که دیگری را به جای تو گرفت زیان کرد و باخت.

بحار الأنوار : ۹۸/۲۲۶/۳

حدیث۱۱۱

امام حسین علیه السلام :

مَن جادَ سادَ .

امام حسین علیه السلام : هر که بخشنده باشد ، آقایی کند.

کشف الغمّة : ۲/۲۴۲ .

حدیث۱۱۲

امام حسین علیه السلام :

إنّ أجْوَدَ النّاسِ مَن أعطى مَن لا يَرجو .

امام حسين عليه السلام : همانا بخشنده ترين مردم ،كسى است كه به آن كه به او چشم اميد نبسته بخشش كند.

كشف الغمّة : ۲/۲۴۲ .

حدیث۱۱۳

امام حسین علیه السلام :

ـ سُـئِـلَ عَنِ الـجَهادِ: سُـنَّةٌ أو فَـريضـةٌ؟ فقالَ عليه السـلام ـ : الجِهادُ على أرْبَعَةِ أوْجُهٍ : فجِهادانِ فَرْضٌ وجِهادُ سُنَّةٍ لا يُقامُ إلّا مَعَ فَرْضٍ وجِهادُ سُنَّةٍ ، فأمّا أحَدُ الفَرْضَيْنِ فجِهادُ الرَّجُلِ نَفْسَهُ عن مَعاصِى اللّه وهو مِنْ أعْظَمِ الجِهادِ وَمُجاهَدَةُ الّذين يَلُونَكُمْ مِنَ الكُفّارِ فَرْضٌ . وأمّا الجِهادُ الّـذى هو سُنّةٌ لا يُقامُ إلّا مَعَ فَرْض فَإنَّ مجاهَـدَةَ العَدُوِّ فرضٌ على جميعِ الاُمّةِ لو تركوا الجهاد لَأَتاهم العَذابُ وهذا هو مِنْ عذابِ الاُمَّةِ وهُوَ سُـنَّةٌ عَلَى الإمامِ وحَدُّهُ أنْ يَأتِيَ العَدُوَّ مَعَ الاُمَّةِ فيجاهِدَهم . وأمّا الجِهادُ الذى هُوَ سُـنّةٌ فكُلُّ سُـنّةٍ أقامَها الرَّجُلُ وجاهدَ فى إقامَتِها وبُلُوغِها وإحيائِها فَالعَمَلُ والسَّعْيُ فيها مِنْ أفضلِ الأَعْمال لِأنَّها إحياءُ سُنَّةٍ وقَدْ قالَ رسولُ اللّه صـلى الله عليه و آله : «مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أجْرُها وأجْرُ مَنْ عَمِلَ بِها إلى يَوْمِ القِيامَةِ مِنْ غَيْرِ أن يَنْقُصَ مِنْ أجُورِهِم شَيْئا»

امام حسـين عليه السلام ـ در پاسخ به اين پرسش كه جهاد سنّت (پيامبر) است يا فريضه (الهى) ؟ ـ : جهاد چهارگونه است : دو گونه آن فريضه (الهى) است و گونه ديگر سـنّتى است كه جز به فريضه بـدان دست نيازنـد و يك جهاد نيز (تنها) سـنّت است . امّا آن دو جهاد كه فريضه اند : يكى جهادِ آدمى با نَفْسِ خويش است در بازداشـتن نَفْس از نافرمانى هاى نسبت به خدا ، كه بزرگترين جهاد اسـت ، و ديگرى پيكـار (و جهـاد) بـا كـافرانى كه هم مرز شـمايند كه آن نيز فريضه است . امّـا آن جهـاد كه سـنّتى است كه جز به فريضه بـدان دست نيازند ، جهاد با دشـمن است كه بر تمام امّت واجب است و اگر آن جهاد را ترك كنند ، بر آنها عذاب درآيد و اين عذاب تمامِ امّت را در برگيرد و آن جهاد ، بر امامْ سنّت است و تعريفش آن است كه امام با امّت بر سرِ دشمن تازد و با دشمنان جهاد كند . امّا جهادى كه فقط سنّت است ، برپا داشتن هر سنّتِ (نَبوى) است كه انسان بر پاى دارد و در برپا نگهداشتن و برآوردن و زنده كردن آن مبارزه كند . پس سـعى و عمل در راه آن بهترين اعمال است زيرا زنده داشـتنِ سـنّت است، و پيامبر خدا صـلى الله عليه و آله فرمود : «هركس سـنّت و قـانونِ نيكى را بنيـان گـذارد ، پاداشـش از آنِ اوست و نيز از ثواب همه آنـان كه تـا روز قيامت بدان عمل مى كنند بهره مى برد بى آنكه از ثواب خودِ آنان چيزى كاسته شود.»

تحف العقول : ۲۴۳ .

حدیث۱۱۴

امام حسین علیه السلام :

ـ مِن كَلامِهِ يَومَ عاشوراءَ ـ : لا وَاللّه لا أُعطيكُم بِيَدى إعطاءَ الذَّليلِ وَلا أُقِرُّ فِرارَ العَبيدِ .

امام حسین علیه السلام ـ در بخش دیگری از سخنانش در روز عاشورا ـ فرمود : به خدا سوگند ، نه دست ذلّت و خواری به شما می دهم و نه چونان بردگان می گریزم .

الإرشاد : ۲ / ۹۸ .

حدیث۱۱۵

امام حسین علیه السلام :

ـ مِن كَلامِهِ يَومَ عاشوراءَ ـ : ألا ـ وَإنَّ الدَّعيَّ ابنَ الدَّعيِّ قَد رَكَّزَ بَينَ اثنَتينِ بَينَ السِّلَّةِ وَالذِلَّةِ وَهَيهاتَ مِنّا الذِلَّةُ يَأبى اللّهُ ذلك لَنا وَرَسولُهُ وَالمُؤمِنونَ وَحُجورٌ طابَت وَطَهُرَت وَأنوفُ حَميَّةٍ وَنُفوسُ أبيَّةٍ مِن أن تُؤثِرَ طاعَةَ اللِئامِ عَلى مَصارِعِ الكِرامِ .

امام حسین علیه السلام ـ در بخشی از سخنانش در روز عاشورا ـ فرمود : هان ! این حرامزاده پسر حرامزاده مرا میان دو چیز مخیّر کرده است : میان شمشیر و تن دادن به خواری . و هیهات که ما تن به ذلّت و خواری دهیم . خدا و رسول او و مؤمنان و دامنهای پاک و مطهّر[ی که ما در آن پرورش یافته ایم] و دلهای غیرتمند و جانهای بزرگمنش ، این را بر ما نمی پذیرند که فرمانبری از فرومایگان را بر مرگ شرافتمندانه ترجیح دهیم .

اللهوف : ۹۷ .

حدیث۱۱۶

امام حسین علیه السلام :

دَخَلتُ عَلى رسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله وَعِندَهُ أبى ابنُ كَعبٍ ، فَقالَ لى رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله مَرحَبا بِكَ يا أبا عَبدِاللّهِ ، يا زَينَ السَمَواتِ وَالأرَضينَ ، قالَ لَهُ أبَيٌّ : وَكَيفَ يَكونُ يا رسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله زَينُ السَّماواتِ وَالأرَضينَ أحَدٌ غَيرُكَ ؟! قالَ : يا أبَيُّ وَالَّذى بَعَثَنى بِالحَقِّ نَبيّا إنَّ الحُسَينَ بنَ عَليٍّ فى السَّماءِ أكبَرُ مِنهُ فى الأرضِ ، وَإنَّهُ لَمَكتوبٌ عَن يَمينِ عَرشِ اللّهِ عزّ وجلّ : مِصباحُ هُدىً وَسَفينَةُ نَجاةٍ وَإمامٌ غَيرُ وَهنٍ وَعِزٌّ وَفَخرٌ وَعَلَمٌ وَذُخرٌ .

امام حسین علیه السلام : بر رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد شدم . ابن ابی کعب در خدمت ایشان بود . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به من فرمود : خوش آمدی ای ابا عبداللّه ، ای زیور آسمانها و زمینها ! اُبیّ به پیامبر عرض کرد : ای رسول خدا ! چگونه ممکن است کسی غیر از شما زیور آسمانها و زمینها باشد ؟ ! پیامبر فرمود : ای ابیّ ! سوگند به آن کسی که بحق مرا به پیامبری برانگیخت ، مقام و منزلت حسین بن علی در آسمان ، بالاتر از منزلت او در زمین است . در سمت راست عرش خداوند عز و جل نوشته شده است : [حسین]چراغ هدایت و کشتی نجات و امامی سستی ناپذیر ، با عزّت، افتخارآفرین، راهنما، و ذخیره[ای گرانبها]است .

عیون أخبار الرضا : ۱ / ۵۹ / ۲۹ .

حدیث۱۱۷

امام حسین علیه السلام :

ـ فی کتابِهِ إلی أهلِ الکوفةِ ـ : فَلَعَمْری ، ما الإمامُ إلّا الحاکمُ بالکِتابِ ، القائمُ بالقِسْطِ، الدّائنُ بِدِینِ الحَقِّ ، الحابِسُ نَفْسَهُ علی ذاتِ اللّه .

امام حسین علیه السلام ـ در نامه اش به کوفیان ـ نوشت : به جان خودم سوگند، امام و پیشوا کسی نیست مگر آن که بر اساس کتاب خدا حکومت کند، عدل و داد را بر پا دارد، پایبند دین حق باشد و خود را وقف در راه خدا کند.

الإرشاد : ۲ / ۳۹ .

حدیث۱۱۸

امام حسین علیه السلام :

ـ لَمّا سُئل عَن مَعرفةِ اللّه ـ : مَعرفةُ أهلِ کُلِّ زمانٍ إمامَهُمُ الّذی یَجِبُ عَلَیهِمْ طاعَتُهُ .

امام حسین علیه السلام ـ هنگامی که از ایشان درباره شناخت خدا سؤال شد ـ فرمود : [یعنی] شناخت مردم هر زمان نسبت به امامی که اطاعتش بر آنان واجب است.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۸۳ / ۲۲ .

حدیث۱۱۹

امام حسین علیه السلام :

إنّ أوْصَلَ النّاسِ مَن وَصَلَ مَن قَطَعَهُ .

امام حسین علیه السلام : قویترین فرد در ایجاد ارتباط کسی است که با کسی که از او بریده رابطه برقرار کند.

بحار الأنوار: ۷۸/۱۲۱/۴.

حدیث۱۲۰

امام حسین علیه السلام :

إنَّ شیعَتَنا مَنْ سَلِمَتْ قُلوبُهُمْ مِنْ کُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ دَغَلٍ؛

بی گمان شیعیان ما، دل هایشان از هر خیانت، کینه، و فریبکاری پاک است.

بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶، ح ۱۱.

حدیث۱۲۱

امام حسین علیه السلام :

کانَ صلی الله علیه و آله ... لایَحْسَبُ اَحَدٌ مِنْ جُلَسائِهِ اَنَّ اَحَدا اَکْرَمُ عَلَیْهِ مِنْهُ؛

پیامبر صلی الله علیه و آله، چنان با هم نشینان رفتار می نمودند که هیچ یک از آنان گمان نمی کرد کسی نزد آن حضرت از وی گرامی تر باشد.

عیون أخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۲۸۴.

حدیث۱۲۲

امام حسین علیه السلام :

اَ یُّهَا النّاسُ! نافِسوا فِی الْمَکارِمِ وَ سارِعوا فِی الْمَغانِمِ وَ لاتَحْتَسِبوا بِمَعْروفٍ لَمْ تَجْعَلوا ... ؛

ای مردم! در خوبی هـا، بـا یکـدیگر رقابت کنیـد و در کسب غنائم (بهره گرفتن از فرصت ها)، شـتاب نماییـد و کار نیکی را که در انجامش شتاب نکرده اید، به حساب نیاورید.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۲۱، ح ۴.

حدیث۱۲۳

امام حسین علیه السلام :

اِعْمَلْ عَمَلَ رَجُلٍ یَعْلَمُ اَنَّهُ مَاْخوذٌ بِالْاَجْرامِ مَجْزیٌّ بِالْاِحْسانِ؛

همانند کسی کار کن که می داند به خاطر بدی ها، بازخواست می شود و به خاطر نیکی ها، پاداش می گیرد.

کنز الفوائد، ج ۱، ص ۳۲.

حدیث۱۲۴

امام حسین علیه السلام :

لایَکْمُلُ الْعَقْلُ اِلاّ بِاتِّباعِ الْحَقِّ؛

عقل، جز با پیروی از حقّ، کامل نمی شود.

أعلام الدین، ص ۲۹۸.

حدیث۱۲۵

امام حسین علیه السلام :

اِنَّ شیعَتَنا، مَنْ سَلِمَتْ قُلوبُهُمْ مِنْ کُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ دَغَلٍ؛

بی گمان، شیعیان ما، دل هایشان از هر خیانت، کینه، و فریبکاری، پاک است.

بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶، ح ۱۱.

حدیث۱۲۶

امام حسین علیه السلام :

شُکْرُکَ لِنِعْمَةٍ سالِفَةٍ، یَقْتَضی نِعْمَةً آنِفَةً؛

شکر تو بر نعمت گذشته، زمینه ساز نعمت آینده است.

نزهة الناظر، ص ۸۰.

حدیث۱۲۷

امام حسین علیه السلام :

مَنْ عَبَدَ اللّهَ حَقَّ عِبادَتِهِ آتاهُ اللّهُ فَوْقَ اَمانیهِ وَ کِفایَتِهِ؛

هر کس خدا را چنان که حقّ عبادت اوست، عبادت کند، خداوند، بیش از آرزوها و نیازش به او عطا می نماید.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۸۴.

حدیث۱۲۸

امام حسین علیه السلام :

اِتَّخِذُوا عِنْدَ الْفُقَراءِ اَیادیَ فَاِنَّ لَهُمْ دَوْلَةً یَوْمَ الْقیامَةِ؛

(با نیکی و کمک به نیازمندان) نزد آنان جایگاهی برای خود بیابید که آنان روز قیامت مقام و منزلتی دارند.

کنز العمّال، ح ۱۶۵۸۲.

حدیث۱۲۹

امام حسین علیه السلام :

: اُوصیکُما وجَمیعَ وُلدی وأهلی ومَن بَلَغَهُ کِتابی بِتَقوَی اللّهِ ونَظمِ أمرِکُم .

امام علی علیه السلام ـ در سفارش به امام حسن و امام حسین۸ هنگامی که ابن ملجم ، که نفرین خدا بر او باد ، به او ضربت زد ـ : من ، به شما و همه فرزندان و خاندانم و کسانی را که نامه من بدانان می رسد ، به پروا کردن از خدا و نظم در کارها سفارش می کنم .

نهج البلاغة : الکتاب ۴۷ .

حدیث۱۳۰

امام حسین علیه السلام :

المَکارِمُ عَشرٌ ، فَإِنِ استَطَعتَ أن تَکونَ فیکَ فَلتَکُن ، فَإِنَّها تَکونُ فِی الرَّجُلِ ولا تَکونُ فی وَلَدِهِ ، وتَکونُ فِی الوَلَدِ ولا تَکونُ فی أبیهِ ، وتَکونُ فِی العَبدِ ولا تَکونُ فِی الحُرِّ .

قیلَ : وما هُنَّ؟

قالَ: صِدقُ البَأسِ(/ الیأس) ، وصِدقُ اللِّسانِ، وأداءُ الأَمانَةِ، وصِلَةُ الرَّحِمِ، و إقراءُ الضَّیفِ ، و إطعامُ السّائِلِ ، وَالمُکافَأَةُ عَلَی الصَّنائِعِ ، وَالتَّذَمُّمُ لِلجارِ ، وَالتَّذَمُّمُ لِلصّاحِبِ ، ورَأسُهُنَّ الحَیاءُ .

الکافی ـ به نقل از حسین بن عطیه ـ : از امام صادق علیه السلام فرمود : «کرامت ها[ی اخلاقی] ده تاست . اگر توانستی آنها را در خود فراهم آوری ، چنان کن . این خصلت ها ممکن است در مرد باشد و در فرزندش نباشد ، یا در فرزند باشد و در پدرش نباشد ، یا در برده باشد و در شخص آزاد نباشد» .

گفته شد : این خصلت ها کدام اند؟

فرمود : «پایمردی در نبرد ، راستْ گفتاری ، امانتداری ، صله رَحِم ، میهمان نوازی ، اطعام فقیر ، جبران نیکی ها ، رعایت حقوق

همسایه و دفع ضرر از رفیق ؛ و برترین آنها حیاست» .

الکافی : ج ۲ ص ۵۵ ح ۱ .

حدیث۱۳۱

امام حسین علیه السلام :

: در شبی تاریـک و ابری که طواف ، خلوت بود و زائران به خواب رفته بودنـد و چشم ها را خواب ربوده بود ، با علی بن ابی طالب علیه السـلام در طـواف بودم . در این هنگـام ، صـدای حزن آلود دل شکسـته ای به گوش می رسـید که بـا دلی آکنـده از درد ، [از خدای غفّار ،]فریادرسی می طلبید و پناه می جست و رحمت می خواست و می گفت :

ای آن که دعای درماندگان در تاریکی ها را به اجابت می رسانی!/

ای آن که زیان و گرفتاری بیماری ها را برطرف می سازی!

میهمانان تو ، گرداگرد کعبه ، می خوابند و بیدار می شوند/

تو را می خوانند ، در حالی که چشم تو ـ ای پاینده ـ به خواب نمی رود .

با بخشندگی ات ، با بهترین گذشت ، از گناهانم درگذر/

ای آن که همه خلایق در حرم امنش تنها به او [امیدوارند و به او] اشاره دارند .

اگر گنهکاران ، عفو تو را در نیابند/

پس چه کسی نعمت [رحمت و عفو] خود را بر آنان ببخشاید؟!

پدرم (امیرمؤمنان) به من فرمود : «ای ابا عبد اللّه ! آیا به این شخص که داد از گناهانش دارد و از پروردگارش دادخواهی می کند ، گوش سپردی؟» .

گفتم : بله ، شنیدم .

فرمود : «از پی او برو . شاید او را ببینی» .

پس در آن تاریکی شب ، دست [به این سو و آن سو] می مالیدم و در میان خفتگان می گشـتم . همین که بین رُکن و مقام رسیدم ، شخصـی ایسـتاده بر من نمودار شد. دقّت کردم، دریافتم که هموست که به نماز ایسـتاده است. گفتم: سلام بر تو ای بنده خدا که به گناهان خود ، اعتراف داری و در پیِ گذشت و آمرزش و

پناه خداوندی! تو را به خدا ، فرا خوانی پسر عموی پیامبر خدا را اجابت کن .

با شـتاب ، سـجده و تشّـهد و سـلام نماز را به پایان برد و بی آن که سـخنی گوید ، [برخاست و] با دست به من اشاره نمود که پیش بیفت .

پیش افتادم و او را به حضور امیرمؤمنان آورده ، گفتم : این ، همان مرد است .

امام علیه السلام بر او نگریست که جوانی خوش رو و پاکیزه لباس بود . از او پرسید : «کیستی؟» .

گفت : از برخی قبایل عرب هستم .

پرسید : «نامت چیست؟» .

گفت : مُنازل شیبانی .

پرسید : «حالت چگونه است؟ چرا گریه و استغاثه می کردی؟» .

گفت : چگونه باشـد حال کسـی که به گناه عاقّ ، گرفتار آمـده و اکنون ، در تنگی معیشت و در گرو بـدبختی و بلاست، آن گونه

که اگر توبه کند، نمی پذیرند؟!

پرسید : «چرا چنین شده ای؟» .

گفت : من در میان مردم خود ، سرگرم هوس رانی و خوش گذرانی بودم ، نافرمانی حق تعالی را در ماه های رجب و شعبان نیز ادامه دادم و از پروردگار مهربان ، نمی ترسیدم . پدری مهربان و نرم خو داشتم که مرا از پیشامدهای ناگوارِ ریشه برانداز روزگار ، برحذر می داشت و از عِقاب آتش خشم خداوندی می ترساند و می گفت : چه قدر نور و تاریکی ، شب ها و روزها ، ماه ها و سال ها ، و فرشتگان بزرگوار ، از دست تو به [ستوه و] فریاد آیند [و تو از خطا و گناه خود برنگردی]؟!

هرگاه در اندرز دادنم اصرار می ورزید ، من ، پرخاشگرانه ، او را کتک می زدم . روزی خواستم قدری سکّه طلا را که در خیمه بود ، بردارم و در عیّاشی صرف کنم . پدرم مانع شد و من ، او را آزردم و دستش را پیچاندم و سکّه های زر را برداشتم و رفتم . او دستش را به زانو نهاد تا از جای برخیزد؛ ولی از شدّت درد و ناراحتی نتوانست . پس این اشعار را سرود :

میان من و «مُنازل» ، قرابتی پیش آمد /

درست به همان گونه که طالب باران ، آن را می طلبد .

او را پروراندم تا نیرومند و بلندقامت گشت /

هرگاه بر می خاست ، یال او چون یال گوساله بود .

در خردسالی اش هرگاه گرسنه می شد /

گواراترین خوراک را به او می دادم .

پس همین که به عُنفوان جوانی رسید /

زبانش همچون نیزه رُدّینی [دراز و برّان] گشت .

این چنین ، به ستم مالم را رُبود و دستم را پیچاند /

خدایی که به او غالب است ، دستش را بپیچاند!

سپس سوگند یاد کرد که قطعاً به خانه خدا آید تا از خدا علیه من یاری بطلبد . چندین هفته ، روزه گرفت و چندین رکعت ، نماز گزارد و دعا کرد و بر شتری راهرو ، سوار شد و از دشت ها و بیابان ها و کوه ها گذشت تا در روز حجّ اکبر ، وارد مکّه شد . از شتر پیاده شد و رو به خانه خدا آورد . پس از سعی و طواف ، به پرده کعبه آویخت و با التماس و لابه ، نیایش کرد و این گونه سرود :

ای آن که حاجیان بر کجاوه ها با منتهای کوشش خود/

از دورترین سرزمین ها به سوی او می آیند .

من نیز به سوی تو آمده ام/

ای آن که [ناامید نمی سازد] کسی را که او را با لابه و زاری به یگانگی و بی نیازی بخواند .

این ، مُنازل است که از نافرمانی (آزُردن) من ، خشنود است/

ای جبّار! حقّ مرا از فرزندم بگیر .

تا به یاری تو پهلویش فلج شود/

ای آن که از هر عیب و نقص ، پاکی و نه خود ، زاده شدی و نه چیزی را زادی!

سوگند به خدایی که آسمان را افراشت و آب را به جریان انداخت ، دعایش را به پایان نبرده بود که این بلایی که می بینی ، بر من نازل شد .

سپس ، پهلوی راست خود را گشود . دیدم فلج شده است .

[و ادامه داد :] سه سال است که از او می خواهم تا در همان جا که نفرینم کرد ، دعایم کند ، و نپذیرفته است ، تا امسال که بر من منّت نهاد و پذیرفت . پس به امید عافیت ، او را به شتری لاغر ، سوار کردم و با شتاب و تلاش ، از موطن خود بیرون آمدیم . همین که به منزل اراک و خرابه های سرزمین سیاک رسیدیم ، در شب ، پرنده ای رمید و از صدای آن ، شتر پدرم رَم کرد و او را به زمین افکند و میان دو سنگ [صدمه دید و] درگذشت . او را همان جا دفن نمودم . بالاتر از همه این مصیبت ها این است که اکنون در میان مردم ، شناخته نیستم ، مگر با عنوانِ : «گرفتارِ نفرین پدر!» .

امیرمؤمنان به او فرمود : «لحظه دادرسی ات فرا رسیده است . آیا به تو دعایی را بیاموزم که پیامبر به من آموخت و در آن، اسم اعظم خدای اکبرِ عزیزِ اکرم است؛ اسمی که خداوند به وسیله آن ، هر که او را بخواند ، پاسخ می دهد و هر که از او

بخواهد ، عطایش می بخشد و با آن ، اندوه ها را می گشاید ، ناراحتی ها را برطرف می سازد، غم ها را می بَرَد ، بیماری را بهبود می بخشد ، شکسته را سامان می دهد، فقیر را غنی می کند، قرض ها را می پردازد، چشم را بر می گردانَد، گناهان را می آمرزد، عیب ها را می پوشاند،و هربیمناک از شیطان سرکش و ستمگر سرسخت را امان می دهد ، و اگر فرمانبردار از خدا ، آن را بر کوه بخواند ، از جایش کَنده می شود و اگر بر مُرده ای بخواند ، خدا او را زنده می کند و اگر آن را بر آب بخواند ـ در صورتی که خودْ شیفتگی او را نگیرد ـ بر آن راه می رود؟ پس ، ای مرد! تقوای الهی پیشه ساز که دلم برایت می سوزد . خدای سبحان ، باید از تو صدقِ نیّت ببیند . آن را در [آلودگی به] معصیت نخوان و آن را جز به آن که در دین تو مورد اطمینان است ، ارزانی مدار . اگر با خلوص نیّت اقدام کنی ، خدا دعایت را می پذیرد و پیامبر خود ، محمّد صلی الله علیه و آله را در رؤیا می بینی که به تو مژده بهشت و اجابت می دهد» .

امام حسین علیه السلام می گوید : شادمانی من به فایده دعا بیشتر از شادمانی آن جوان به عافیت خود و آنچه برایش پیش آمده بود ، شد؛ زیرا من پیش از این ، نه آن را از امیرمؤمنان شنیده بودم ، و نه از آن ، خبری داشتم .

سپس [پدرم علی علیه السلام به من] فرمود : «قلم و کاغذی بیاور و آنچه را بر تو املا می کنم ، بنویس» .

چنین کردم . فرمود : «بار الها! از تو درخواست می کنم به نام تو ، به نام خداوند بخشنده مهربان ، ای آن که شکوهمند و بزرگواری! ... » .

مُهج الدعوات ـ به نقل از امام حسین علیه السلام ـ : در شبی تاریک و ابری که طواف ، خلوت بود و زائران به خواب رفته بودند و چشم ها را خواب ربوده بود ، با علی بن ابی طالب علیه السلام در طواف بودم . در این هنگام ، صدای حزن آلود دل شکسته ای به گوش می رسید که با دلی آکنده از درد ، [از خدای غفّار ،]فریادرسی می طلبید و پناه می جست و رحمت می خواست و می گفت :

ای آن که دعای درماندگان در تاریکی ها را به اجابت می رسانی!/

ای آن که زیان و گرفتاری بیماری ها را برطرف می سازی!

میهمانان تو ، گرداگرد کعبه ، می خوابند و بیدار می شوند/

تو را می خوانند ، در حالی که چشم تو ـ ای پاینده ـ به خواب نمی رود .

با بخشندگی ات ، با بهترین گذشت ، از گناهانم درگذر/

ای آن که همه خلایق در حرم امنش تنها به او [امیدوارند و به او] اشاره دارند .

اگر گنهکاران ، عفو تو را در نیابند/

پس چه کسی نعمت [رحمت و عفو] خود را بر آنان ببخشاید؟!

پدرم (امیرمؤمنان) به من فرمود : «ای ابا عبد اللّه ! آیا به این شخص که داد از گناهانش دارد و از پروردگارش دادخواهی می کند ، گوش سپردی؟» .

گفتم : بله ، شنیدم .

فرمود : «از پی او برو . شاید او را ببینی» .

پس در آن تاریکی شب ، دست [به این سو و آن سو] می مالیدم و در میان خفتگان می گشتم . همین که بین رُکن و مقام رسیدم ، شخصی ایستاده بر من نمودار شد. دقّت کردم، دریافتم که هموست که به نماز ایستاده است. گفتم: سلام بر تو ای بنده خدا که به گناهان خود ، اعتراف داری و در پیِ گذشت و آمرزش و

پناه خداوندی! تو را به خدا ، فرا خوانی پسر عموی پیامبر خدا را اجابت کن .

با شتاب ، سجده و تشّهد و سلام نماز را به پایان برد و بی آن که سخنی گوید ، [برخاست و] با دست به من اشاره نمود که پیش بیفت .

پیش افتادم و او را به حضور امیرمؤمنان آورده ، گفتم : این ، همان مرد است .

امام علیه السلام بر او نگریست که جوانی خوش رو و پاکیزه لباس بود . از او پرسید : «کیستی؟» .

گفت : از برخی قبایل عرب هستم .

پرسید : «نامت چیست؟» .

گفت : مُنازل شیبانی .

پرسید : «حالت چگونه است؟ چرا گریه و استغاثه می کردی؟» .

گفت : چگونه باشد حال کسی که به گناه عاقّ ، گرفتار آمده و اکنون ، در تنگی معیشت و در گرو بدبختی و بلاست، آن گونه که اگر توبه کند، نمی پذیرند؟!

پرسید : «چرا چنین شده ای؟» .

گفت : من در میان مردم خود ، سرگرم هوس رانی و خوش گذرانی بودم ، نافرمانی حق تعالی را در ماه های رجب و شعبان نیز ادامه دادم و از پروردگار مهربان ، نمی ترسیدم . پدری مهربان و نرم خو داشتم که مرا از پیشامدهای ناگوارِ ریشه برانداز روزگار ، برحذر می داشت و از عِقاب آتش خشم خداوندی می ترساند و می گفت : چه قدر نور و تاریکی ، شب ها و روزها ، ماه ها و سال ها ، و فرشتگان بزرگوار ، از دست تو به [ستوه و] فریاد آیند [و تو از خطا و گناه خود برنگردی]؟!

هرگاه در اندرز دادنم اصرار می ورزید ، من ، پرخاشگرانه ، او را کتک می زدم . روزی خواستم قدری سکّه طلا را که در خیمه بود ، بردارم و در عیّاشی صرف کنم . پدرم مانع شد و من ، او را آزردم و دستش را پیچاندم و سکّه های زر را برداشتم و رفتم . او دستش را به زانو نهاد تا از جای برخیزد؛ ولی از شدّت درد و ناراحتی نتوانست . پس این اشعار را سرود :

میان من و «مُنازل» ، قرابتی پیش آمد /

درست به همان گونه که طالب باران ، آن را می طلبد .

او را پروراندم تا نیرومند و بلندقامت گشت /

هرگاه بر می خاست ، یال او چون یال گوساله بود .

در خردسالی اش هرگاه گرسنه می شد /

گواراترین خوراک را به او می دادم .

پس همین که به عُنفوان جوانی رسید /

زبانش همچون نیزه رُدّینی [دراز و برّان] گشت .

این چنین ، به ستم مالم را رُبود و دستم را پیچاند /

خدایی که به او غالب است ، دستش را بپیچاند!

سپس سوگند یاد کرد که قطعاً به خانه خدا آید تا از خدا علیه من یاری بطلبد . چندین هفته ، روزه گرفت و چندین رکعت ، نماز گزارد و دعا کرد و بر شتری راهرو ، سوار شد و از دشت ها و بیابان ها و کوه ها گذشت تا در روز حجّ اکبر ، وارد مکّه شد . از شتر پیاده شد و رو به خانه خدا آورد . پس از سعی و طواف ، به پرده کعبه آویخت و با التماس و لابه ، نیایش کرد و این گونه سرود :

ای آن که حاجیان بر کجاوه ها با منتهای کوشش خود/

از دورترین سرزمین ها به سوی او می آیند .

من نیز به سوی تو آمده ام/

ای آن که [ناامید نمی سازد] کسی را که او را با لابه و زاری به یگانگی و بی نیازی بخواند .

این ، مُنازل است که از نافرمانی (آزُردن) من ، خشنود است/

ای جبّار! حقّ مرا از فرزندم بگیر .

تا به یاری تو پهلویش فلج شود/

ای آن که از هر عیب و نقص ، پاکی و نه خود ، زاده شدی و نه چیزی را زادی!

سوگند به خدایی که آسمان را افراشت و آب را به جریان انداخت ، دعایش را به پایان نبرده بود که این بلایی که می بینی ، بر من نازل شد .

سپس ، پهلوی راست خود را گشود . دیدم فلج شده است .

[و ادامه داد :] سه سال است که از او می خواهم تا در همان جا که نفرینم کرد ، دعایم کند ، و نپذیرفته است ، تا امسال که بر من منّت نهاد و پذیرفت . پس به امید عافیت ، او را به شتری لاغر ، سوار کردم و با شتاب و تلاش ، از موطن خود بیرون آمدیم . همین که به منزل اراک و خرابه های سرزمین سیاک رسیدیم ، در شب ، پرنده ای رمید و از صدای آن ، شتر پدرم رَم کرد و او را به زمین افکند و میان دو سنگ [صدمه دید و] درگذشت . او را همان جا دفن نمودم . بالاتر از همه این مصیبت ها این است که اکنون در میان مردم ، شناخته نیستم ، مگر با عنوانِ : «گرفتارِ نفرین پدر!» .

امیرمؤمنان به او فرمود : «لحظه دادرسی ات فرا رسیده است . آیا به تو دعایی را بیاموزم که پیامبر به من آموخت و در آن، اسم اعظم خدای اکبرِ عزیزِ اکرم است؛ اسمی که خداوند به وسیله آن ، هر که او را بخواند ، پاسخ می دهد و هر که از او

بخواهد ، عطایش می بخشد و با آن ، اندوه ها را می گشاید ، ناراحتی ها را برطرف می سازد، غم ها را می بَرَد ، بیماری را بهبود می بخشد ، شکسته را سامان می دهد، فقیر را غنی می کند، قرض ها را می پردازد، چشم را بر می گرداند، گناهان را می آمرزد، عیب ها را می پوشاند،و هربیمناک از شیطان سرکش و ستمگر سرسخت را امان می دهد ، و اگر فرمانبردار از خدا ، آن را بر کوه بخواند ، از جایش کَنده می شود و اگر بر مُرده ای بخواند ، خدا او را زنده می کند و اگر آن را بر آب بخواند ـ در صورتی که خودْ شیفتگی او را نگیرد ـ بر آن راه می رود؟ پس ، ای مرد! تقوای الهی پیشه ساز که دلم برایت می سوزد . خدای سبحان ، باید از تو صدقِ نیّت ببیند . آن را در [آلودگی به] معصیت نخوان و آن را جز به آن که در دین تو مورد اطمینان است ، ارزانی مدار . اگر با خلوص نیّت اقدام کنی ، خدا دعایت را می پذیرد و پیامبر خود ، محمّد صلی الله علیه و آله را در رؤیا می بینی که به تو مژده بهشت و اجابت می دهد» .

امام حسین علیه السلام می گوید : شادمانی من به فایده دعا بیشتر از شادمانی آن جوان به عافیت خود و آنچه برایش پیش آمده بود ، شد؛ زیرا من پیش از این ، نه آن را از امیرمؤمنان شنیده بودم ، و نه از آن ، خبری داشتم .

سپس [پدرم علی علیه السلام به من] فرمود : «قلم و کاغذی بیاور و آنچه را بر تو املا می کنم ، بنویس» .

چنین کردم . فرمود : «بار الها! از تو درخواست می کنم به نام تو ، به نام خداوند بخشنده مهربان ، ای آن که شکوهمند و بزرگواری! ... .» .

جوان گفت : چون خواب چشمانم را رُبود و پرده تاریک شب ، فرو افتاد ، دستم را با آن دعانوشته بالا بردم و چند بار خدا را به حقّ آن ، خواندم . در مرتبه دوم ، پاسخ شنیدم : «بس است که خدا را به اسم اعظم او خواندی» . سپس به خواب رفتم . در خواب ، پیامبر خدا را دیدم که دست خود را بر من کشید و فرمود : «خدای بزرگ را [برای خود] نگه دار که تو بر سرنوشت نیک واقع شدی» .

پس بیدار شدم ، در حالی که شفا یافته بودم .

ر . ک : مفاتیح الجنان ، دعای «مشلول» .

حدیث۱۳۲

امام حسین علیه السلام :

سَأَلتُ أبَا الحَسَنِ الرِّضا علیه السلام عَنِ التَّهنِئَةِ بِالوَلَدِ مَتی؟ فَقالَ : إنَّهُ قالَ : لَمّا وُلِدَ الحَسَنُ بنُ عَلِیٍّ علیه السلام هَبَطَ جَبرَئیلُ بِالتَّهنِئَةِ عَلَی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آلهفِی الیَوم السّابِع ، وأمَرَهُ أن یُسَمِّیَهُ ویُکَنِّیَهُ ویَحلِقَ رَأسَهُ ویُعُقَّ عَنهُ ویَثقُبَ أُذُنَهُ، وکَذلِکَ کانَ حینَ وُلِدَ الحُسَینُ علیه السلام، أتاهُ فِی الیَوم السّابِعِ فَأَمَرَهُ بِمِثلِ ذلِکَ . قالَ : وکانَ لَهُما ذُؤبَتانِ فِی القَرنِ الأیسَرِ ، وکانَ الثَّقبُ فِی الاُذُنِ الیُمنی فی شَحمَةِ الاُذُنِ ، وفِی الیُسری فی أعلَی الاُذُنِ ، فَالقُرطُ فِی الیُمنی وَالشَّنفُ

الکافی ـ به نقل از حسین بن خالد ـ : از امام رضا علیه السلام هنگام تبریک گفتن برای فرزند را پرسیدم . فرمود : «وقتی حسن بن علی علیهماالسلاممتولّد شد ، جبرئیل علیه السلامروز هفتم برای تبریک گفتن بر پیامبر صلی الله علیه و آلهفرود آمد و به ایشان فرمان داد که نام و کنیه بر او بگذارد و سرش را بتراشد و عقیقه کند و گوشش را سوراخ نماید . همین گونه بود ، هنگامی که حسین علیه السلاممتولّد شد . روز هفتم ، نزد ایشان آمد و به همان شکل ، فرمان داد . آنان ، دو گیسو سمت چپ داشتند ؛ سوراخ گوش راست در نرمه گوش بود و سوراخ گوش چپ در بالای آن . پس قُرط در گوش راست بود و شنف در گوش چپ .

الشَّنْفُ : من حُلِیّ الاُذُن (مجمع البحرین : ج ۲ ص ۹۸۰ «شنف») .

حدیث۱۳۳

امام حسین علیه السلام :

: اُوصیکُما ـ وجَمیعَ وُلدی وأهلی ومَن بَلَغَهُ کِتابی ـ بِتَقوَی اللّه ونَظمِ أمرِکُم.

امام علی علیه السلام ـ از سفارشش به حسن و حسین علیهماالسلام هنگامی که ابن ملجم (که نفرین خدا بر او) به ایشان ضربه زد ـ : شما و همه فرزندانم و خانواده ام را و کسی را که نوشته من به او می رسد ، به پرواکردن از خداوند و نظم دادن کارها سفارش می کنم .

نهج البلاغة : الکتاب ۴۷، روضة الواعظین : ص ۱۵۲.

حدیث۱۳۴

امام حسین علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ حَقَّ اَبَوَیْهِ الْأَفْضَلَیْنِ: مُحَمَّدٍ وَعَلّیٍ

وَاَطاعَهُما حَقَّ طاعَتِهِ، قیلَ لَهُ:

تَبَحْبَحْ فی اَیِّ جِنانٍ شِئْتَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که حق دو پدر برتر (از پدر طبیعی) خود یعنی حضرت محمّد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام را بشناسد و آنها را آنطور که شایسته است اطاعت کند به او گفته می شود: در هر جای بهشت که دوست داری فرود آی و جای بگیر.

موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام ۵۹۰، ح۵۸۹.

حدیث۱۳۵

امام حسین علیه السلام :

نَحْنُ حِزْبُ اللّه الْغالِبُونَ،

وَعِتْرَةُ رَسُولِ اللّه صلی الله علیه و آلهالاْقْرَبُونَ، وَاَهْلُ بَیْتِهِ الطَّیِّبُونَ،

وَأَحَدُالثَّقَلَیْنِ الَّذینَ جَعَلَنا رَسُولُ اللّه ثانِیَ کِتابِ اللّه

. . .

امام حسین علیه السلام فرمود:

ما حزب اللّه پیروزیم، و عترت نزدیکتر رسول خدا و خاندان پاك اوییم، و ما یکی از دو وزنه سنگینیم که رسول خدا ما را همتای کتاب خدا قرار داده است.

احتجاج طبرسی، ۲۲۹، وسائل الشیعه، ج ۱۸، ص ۱۴۴.

حدیث۱۳۶

امام حسین علیه السلام :

مَنْ أحَبَّنا لایُحِبُّنا إلاّ لِلّهِ، جِئْنا نَحْنُ وَهُوَ کَهاتَیْنِ ـ وَقَدَّرَ بَیْنَ سَبّابَتَیْهِ ـ وَمَنْ أَحَبَّنا لایُحِبُّنا إلاّ لِلدُّنْیا، فَإنَّهُ إذا قامَ قائِمُ الْعَدْلِ وَسِعَ عَدْلُهُ الْبِرَّ وَالْفاجِرَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که ما را تنها، بخاطر خدا دوست بدارد، ما و او مثل این دو (اشاره به دو انگشت) می آییم، و کسی که ما را بخاطر دنیا هم دوست داشته باشد (باز مفید است زیرا) هنگامی ك امام زمان علیه السلام ظهور کند، عدالت او شامل خوب و بد می شود.

محاسن البرقی، ج ۱، ص ۱۳۴ ـ بحارالانوار، ج ۲۷، ص ۹۰

حدیث۱۳۷

امام حسین علیه السلام :

اَیُّهَا النّاسُ! اِنَّ اللّهَ جَلَّ ذِکْرُهُ ماخَلَقَ الْعِبادَ اِلاّ لِیَعْرِفُوهُ، فَاِذا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ، فَإذا عَبَدُوهُ اسْتَغْنُوا بِعِبادَتِهِ عَنْ عِبادَةِ ماسِواهُ.

فَقالَ لَهُ رَجُلٌ: یَابْنَ رَسُولِ اللّهِ بِأَبی أَنْتَ وَاُمّی فَما مَعْرِفَةُ اللّهِ ؟

قالَ: «مَعْرِفَةُ أَهْلِ کُلِّ زَمانٍ إمامَهُمْ اَلَّذی یَجِبُ عَلَیْهِمْ طاعَتُهُ.»

امام حسین علیه السلام فرمود:

ای مردم! همانا خدای بزرگ بندگان را نیافریده مگر برای آنکه او را بشناسند، وقتی او را شناختند او را پرستش خواهند کرد، هنگامی که او را پرستش کردند از بندگی غیر او بی نیاز می شوند. مردی گفت:

ای فرزند رسول خدا، پدر و مادرم فدایت باد، شناخت خدا چیست؟

فرمود: عبارتست از شناخت مردم هر زمان امامشان را، آن امامی که اطاعت او بر آنها واجب است.

علل الشرایع، ص ۹.

حدیث۱۳۸

امام حسین علیه السلام :

ما کُنّا نَعْرِفُ الْمُنافِقِینَ عَلی عَهْدِ رَسُولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله

اِلاّ بِبُغْضِهِمْ عَلِیّاً وَوُلْدَهُ علیه السلام.

امام حسین علیه السلام فرمود:

ما زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله، منافقین را فقط با

دشمنی با علی علیه السلام و فرزندان او می شناختیم.

عیون اخبارالرضا، ج ۲، ص ۷۲ ـ بحارالانوار، ج ۳۹، ص ۳۰۲.

حدیث۱۳۹

امام حسین علیه السلام :

مَنْ دَمَعَتْ عَیْناهُ فینا دَمْعَةً بِقَطْرَةٍ

اَعْطاهُ اللّهُ تَعالی الْجَنَّةَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که چشمانش قطره ای اشک برای ما بریزد،

خداوند بهشت را به او عطا خواهد کرد.

ینابیع المودة، ص ۲۲۸.

حدیث۱۴۰

امام حسین علیه السلام :

لَوْلَمْ یَبْقَ مِنَ الدُّنْیا إلاّیَوْمٌ واحِدٌ

لَطَوَّلَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ ذلِکَ الْیَوْمَ

حَتّی یَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ وُلْدی،

فَیَمْلَاءُها عَدْلاً وَقِسْطاً کَما مُلِئَتْ جَوْراً وَظُلْماً،
کَذلِکَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّهِ صلی الله علیه و آلهیَقُول.
امام حسین علیه السلامفرمود:
اگر از دنیا بجز یک روز باقی نمانده باشد،
خداوند آن روز را طولانی خواهد کرد
تا اینکه مردی از خاندان من ظهور کند،
و دنیا را پر از عدل و داد کند
همانگونه که از ظلم و ستم پر شده است،
از رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین شنیدم.
کمال الدین، ص۳۱۷ ـ بحارالانوار، ج۵۱، ص۱۳۳.

حدیث۱۴۱

امام حسین علیه السلام :
اتَّقِ اللّهَ وَ لا تَدَّعِیَنَّ شَیْئاً یَقُولُ اللّهُ لَکَ کَذِبْتَ وَفَجَرْتَ فِی دَعْواکَ، إنَّ شیعَتَنا مَنْ سَلُمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ کُلِّ غِشٍّ وَغِلٍّ وَدَغَلٍ، وَلکِنْ قُلْ أَنَا مِنْ مَوالِیکُمْ وَمُحِبّیکُمْ.
مردی به امام حسین علیه السلام گفت:
ای فرزند رسول خدا من از شیعیان شمایم، فرمود:
از خدا بترس! چیزی را ادّعا نکن که خدا بگویدت دروغ گفتی و ادّعای گزافی کردی، شیعیان ما کسانی اند که دلهایشان از هر نوع غلّ و غشّ و دغلکاری پاک باشد، ولی تو بگو: من از دوستان و علاقه مندان شمایم.
بحارالانوار، ج ۶۸، ص ۱۵۶.

حدیث۱۴۲

امام حسین علیه السلام :
لِیَکُنْ کُلُّ امْرِءٍ مِنْکُمْ حِلْساً مِنْ اَحْلاسِ بَیْتِهِ
مادامَ هذَا الرَّجُلُ حَیّاً
فَاِنْ یُهْلَکْ وَاَنْتُمْ أحْیاءٌ رَجَوْنا اَنْ یُخَیِّرَاللّهُ لَنا
وَیُؤْتینا رُشْدَنا وَلا یَکِلَنا اِلی انْفُسِنا،
«اِنَّ اللّهَ مَعَ الَّذینَ اتَّقَوا وَالَّذینَ هُمْ مُحْسِنُون.»
امام حسین علیه السلام فرمود:
هریک از شما تا زمانی که این مرد (معاویه) زنده است خانه نشین در خانه خودش باشد (یعنی حرکتی نکند) پس وقتی که او به هلاکت رسید و شما زنده بودید امید است که خداوند رشد و رستگاری را برای ما برگزیند و ما را بخودمان وامگذارد،
(همانطور که در قرآن وعده فرموده است که)
خدا با کسانی است که تقوا پیشه کنند

و کار نیکو انجام دهند.

ـ نحل، ۱۲۸

حدیث۱۴۳

امام حسین علیه السلام :

اِنّا لِلّهِ وَاِنّا اِلَیهِ راجِعُونَ وَعَلَی الْاِسْلامِ الْسَّلامُ

اذ قَدْ بُلِیَتِ الْاُمَّةُ بِراعٍ مِثْلَ یَزیدَ،

وَلَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّه صلی الله علیه و آلهیَقُولُ:

اَلْخِلافَةُ مُحَرَّمَةٌ عَلی آل اَبی سُفیانَ.

امام حسین علیه السلام(در پاسخ به پیشنهاد مروان بن حکم که با یزید بیعت کن) فرمود:

در این صـورت باید گفت: انا للّه و انا الیه راجعون و فاتحه اسلام را خواند زیرا امّت اسلام گرفتار چوپانی همانند یزید شده است و من خودم از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرمود:

خـلافت بر آل ابوسـفیان حـرام است.

موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام ۲۸۵، ح۲۵۲.

حدیث۱۴۴

امام حسین علیه السلام :

أَلا وَاِنَّ الدَّعِـیَّ ابْنَ الدَّعِـیِّ قَدْ تَرَکَنی

بَیْنَ السِلَّةِ وَالذِّلَةِ، وَهَیْهاتَ لَهُ ذلِکَ مِنّی!

هَیْـهاتَ مِنَّـاالذِّلَّـةِ!!

أَبَی اللّه ُ ذلِکَ لَنا وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ

وَ حـُجُورٌ طَهُرَتْ وَ جـُدُودٌ طابَتْ،

اَنْ یُؤْثِرَ طاعَةَ اللِّئام عَلی مَصارِعِ الْکِرام.

امام حسین علیه السلام(در روز عاشورا) فرمود:

آگاه باشـید این حرام زاده پسـر حرام زاده ما را میان شمشیر کشیده و خواری (بیعت) قرار داده ولی خواری و ذلّت از ما بدور است، ما و ذلّت هرگز!!

خداونـد و پیـامبرش و مؤمنـان و دامنهـای پاک و دودمان پاکیزه برای ما نپسـندیدند که فرمان برداری از پست فطرتان را بر جنگ با عزّت برگزینیم .

موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام ۴۲۵، ح۴۱۲.

حدیث۱۴۵

امام حسین علیه السلام :

مَوْتٌ فی عِزٍّ خَیْرٌ مِنْ حَیاةٍ فی ذُلٍّ

اَلْمَوْتُ اَوْلی مِنْ رُكُوبِ الْعارِ
وَالْعارُ اَوْلی مِنْ دُخُولِ النّارِ
امام حسین علیه السلام(روز عاشورا) فرمود:
مـرگ با عـزّت از زندگی ذلیـلانه بـرتر اسـت.
مرگ برتر از همراه شدن با عار و خواری است
و خواری از ورود در آتش برتر است
موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام ۴۹۹، ح۲۸۹.

حدیث۱۴۶

امام حسین علیه السلام :
وَيْحَكُمْ يا شِيعَةَ آلِ اَبى سُفْيانَ،
اِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ دِيْنٌ وَكُنْتُمْ لاتَخافُونَ الْمَعادَ
فَكُونُوا اَحْـراراً فِى دُنْيـاكُمْ.
امام حسین علیه السلام فرمود:
وای بـر شـمااى پیـروان آل سـفیان،
اگر دین ندارید و از روز قیامت نمی ترسید،
پس حداقلّ در دنیای خودتان آزادمرد باشید.
بحارالانوار، ج ۴۵، ص ۵۱ ـ مقتل خوارزمی، ج ۲، ص ۳۳.

حدیث۱۴۷

امام حسین علیه السلام :
لَيْسَ شَأْنى شَأْنُ مَنْ يَخافُ الْمَوْتَ، ما أَهْوَنَ الْمَوْتِ عَلى سَبيلِ نَيْلِ الْعِزِّ وَاِحْياءِ الْحَقِّ، لَيْسَ الْمَوْتُ فى سَبيلِ الْعِزِّ اِلاّ حَياةً خالِدَةً وَلَيْسَتِ الْحَياةُ مَعَ الذُّلِّ اِلاَّالْمَوْتَ الَّذى لاحَياةَ مَعَهُ، اَفَبِالْمَوْتِ تُخَوِّفُنى...
وَهَلْ تَقْدِرُونَ عَلى أَكْثَرِ مِنْ قَتْلى؟!
مَرْحَباً بِالْقَتْلِ فیسَبيلِ اللّه ، وَلكِنَّكُمْ لاتَقْدِروُنَ عَلى هَدْمِ مَجْدى وَمَحْوِ عِزّى وَشَرَفى.
امام حسین علیه السلامفرمود:
جایگاه من جایگاه کسـی که از مرگ بترسـد نیست مرگ در راه عزّت و احیای حقّ چقدر پیش من آسان است، مرگ در راه عزّت چیزی جز حیات جاودانه نیست و زندگی با ذلّت جز مرگ و نیستی که هیچ حیاتی همراه ندارد نیست، آیا مرا با مرگ می ترسانید.
آیا بیش از کشتن من می توانید؟
آفرین به مرگ در راه خدا، ولی شما نمی توانید شکوه مرا نابود کنید و عزّت و شرافتم را از بین ببرید.
کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۳۶۰، ح ۳۴۸

حدیث۱۴۸

امام حسین علیه السلام :

هُوَ اَنْ تَخْرُجَ مِنْ بَیْتِکَ، فَلا تُلْقِیَ اَحَداً

اِلّا رَأَیْتَ لَهُ الْفَضْلَ عَلَیْکَ.

از امام حسین علیه السلاممعنای ادب را پرسیدند؟ امام علیه السلام فرمود:

ادب عبارتست از اینکه وقتی که از خانه خارج می شوی

به هرکسی برخورد می کنی او را برتر از خود بینی.

(یعنی همیشه دیگران را از خود بهتر بینی

و احترام آنها را نگهداری)

دیوان الامام الحسین علیه السلام، ص۹۹،

و موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۹۱۰.

حدیث۱۴۹

امام حسین علیه السلام :

خَمْسٌ مَنْ لَمْ تَکُنْ فِیهِ، لَمْ یَکُنْ فِیهِ کَثیرُ مُسْتَمْتَعٍ:

اَلْعَقْلُ، وَالدّینُ وَالْأَدَبُ، وَالْحَیاءُ، وَحُسْنُ الْخُلْقِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

پنج چیز است اگر در انسان نباشد، در او بهره زیادی نخواهد بود:

۱ـ عقل ۲ ـ دین ۳ ـ ادب ۴ ـ حیا ۵ ـ خوش اخلاقی.

حیاۀ الامام الحسین علیه السلام، ج ۱، ص ۱۸۱.

حدیث۱۵۰

امام حسین علیه السلام :

لا اَفْلَحَ قَوْم اشْتَرَوْا مَرْضاةَ الْمَخْلُوقِ

بِسَخَطِ الْخالِقِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

ملّتی که خشنودی مردم را با خشم خدا

معامله کند هرگز رستگار نخواهد شد.

عوالم، ج ۱۷، ص ۲۳۴ ـ مقتل خوارزمی، ج ۱، ص ۲۳۹.

حدیث۱۵۱

امام حسین علیه السلام :

اَلصِّدْقُ عِزٌّ، وَالْكِذْبُ عَجْزٌ، وَالسِّرُّ اَمانَةٌ،

وَالْجِوارُ قَرابَةٌ، وَالْمَعُونَةُ صَداقَةٌ، وَالْعَمَلُ تَجْرِبَةٌ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

راستگویی بزرگواری است و دروغگویی ناتوانی،

رازداری امانت است، و همسایگی خویشاوندی

و کمک کردن صداقت است و کار، تجربه.

تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۲۴۶.

حدیث۱۵۲

امام حسین علیه السلام :

لِلسَّلامِ سَبْعُونَ حَسَنَةً

تِسْعٌ وَسِتُّونَ لِلْمُبْتَدِی وَواحِدَةٌ لِلرّادِّ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

سلام، هفتاد حسنه دارد،

شصت و نه حسنه برای سلام کننده

و یکی برای پاسخ دهنده است.

تحف العقول، ص ۱۷۷ ـ بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۱۲۰.

حدیث۱۵۳

امام حسین علیه السلام :

اَلسَّلامُ قَبْلَ الْكَلامِ عافاكَ اللّهُ،

ثُمَّ قالَ علیه السلام : لاتَأْذَنُوا لِأَحَدٍ حَتّی یُسَلِّمَ.

امام حسین علیه السلام در جواب کسی که ابتدا احوالپرسی کرد فرمود:

سلام قبل از گفتار است، خدا به تو عافیت دهد،

سپس فرمود:

اجازه ندهید به کسی (سخن بگوید) تا اینکه سلام کند.

تحف العقول، ۱۷۵.

حدیث۱۵۴

امام حسین علیه السلام :

مَنْ سَرَّهُ أَنْ یُنْسَأَ فِی أَجَلِهِ

وَیُزادَ فی رِزْقِهِ فَلْیَصِلْ رَحِمَهُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که خرسند می شود اجلش به تأخیر افتد

و رزقش زیاد شود (دوست دارد چنین شود)

پس صـله رحـم انجـام دهـد.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۴۸ ـ بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۹۱.

حدیث۱۵۵

امام حسین علیه السلام :

اِنَّ قَوْماً عَبَدُوا اللّه َ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبادَةُ التُّجّارِ،

وَاِنَّ قَوْماً عَبَدُوا اللّه َ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبادَةُ الْعَبيدِ،

وَاِنَّ قَوْماً عَبَدُوا اللّه َ شُكْراً فَتِلْكَ عِبادَةُ الاْحْرارِ،

و َ هِیَ اَفْضَلُ العِبادَةِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

گروهی خدا را با علاقه (به پاداش) پرستش می کنند، این عبادت تاجران است،

گروهی خـدا را از روی تـرس عبادت می کنند، این پرستش بردگان است،

و گروهی خدا را بخاطر سـپاسگزاری و تشـکّر از او پرستش می کنند، این عـبادت آزادمردان است و آن بهترین عبادت است.

بحارالانوار، ۷۸، ۱۱۷. موسوعه کلمات الامام الحسین ۷۴۸، ح ۹۰۶.

بلاغهٔ الامام علی بن الحسین، ص ۱۷۱ باب سوم کلمات قصار.

حدیث۱۵۶

امام حسین علیه السلام :

مَنْ عَبَدَاللّه َ حَقَّ عِبادَتِهِ

آتاهُ اللّه ُ فَوْقَ اَمانِيِهِ و َ كِفايَتِهِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که خدا را آنطور که شایسته اوست عبادت کند

خـداوند بیش ازآنچه آرزو وکفایت اوست به اومی دهد.

موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۷۴۸، ح ۹۰۶.

حدیث۱۵۷

امام حسین علیه السلام :

اِرْجِعْ اِلَيْهِمْ فَاِنْ اسْتَطَعْتَ اَنْ تُؤَخِّرَهُمْ اِلى غَدْوَةٍ وَتَدْفَعَهُمْ عَنّا الْعَشِيَّةَ لَعَلَّنا نُصَلّى لِرَبِّنَا اللَّيْلَةَ وَنَدْعُوَهُ وَنَسْتَغْفِرَهُ،

فَهُوَ يَعْلَمُ اَنّى قَدْ كُنْتُ اُحِبُّ الصَّلاةَ لَهُ وَتِلاوَةَ كِتابِهِ وَكَثْرَةَ الدُّعاءِ وَالاِسْتِغْفارِ.

امام حسین علیه السلام(شب عاشورا که لشکر عمرسعد خواست حمله را آغاز کند به برادرش ابوالفضل) فرمود:

به طرف آنهـا برو، اگر توانستی آنرا تـا فردا تأخیر بینـداز و حمله آنها را امشب از ما دفع کن تا اینکه امشب برای پروردگارمان نماز

بخوانیم و دعا کنیم و استغفار کنیم،
زیرا خدا می داند که نماز برای او و تلاوت قرآن و دعای زیاد و استغفار را دوست دارم.
موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام، حدیث ۳۹۲، ح ۳۷۹.

حدیث۱۵۸

امام حسین علیه السلام :
لِمَ افْتَرَضَ اللّه ُ عَزَّوَجّلَ عَلی عَبیدِهِ الصَّوْمَ؟
قالَ:لِیَجِدَ الْغَنِیُّ مَسَّ الْجُوعِ فَیَعُودَ بِالْفَضْلِ عَلَی المَساکینَ.
از امام حسین علیه السلام سؤال شد: چرا خداوند روزه را بر بندگانش واجب کرد؟ امام علیه السلام فرمود:
برای اینکه ثروتمند سختی گرسنگی را بچشد و در نتیجه از زیادی ثروتش به بیچارگان کمک کند.
موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام، ص ۶۹۲، ح ۷۵۹.

حدیث۱۵۹

امام حسین علیه السلام :
اَعْجَزُ النّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعاءِ،
وَاَبْخَلُ النّاسِ مَنْ بَخِلَ بالسَّلامِ.
امام حسین علیه السلام فرمود:
ناتوان ترین مردم کسی است که از دعا عاجز باشد
وبخیل ترین مردم کسی است که درسلام بُخل ورزد.
بحارالانوار، ۹۳، ۲۹۴. موسوعه کلمات الامام الحسین علیه السلام، ۷۸۱، ح ۹۷۱.

حدیث۱۶۰

امام حسین علیه السلام :
وَاعْلَمْ أَنَّ لِلّهِ تَعالی کِتاباً
لایُغادِرُ صَغیرَةً وَلاکَبیرَةً اِلاّ اَحْصاها
وَلَیْسَ اللّه ُ بِناسٍ لِأَخْذِکَ بِالْظِنَّةِ، وَقَتْلِکَ اَوْلیاءَهُ...
امام حسین علیه السلام به معاویه فرمود:
بدان که خداوند دارای کتابی است که هیچ ریز و درشتی را فرو نمی گذارد، و همه آنها را می نویسد، و خداوند فراموش نمی کند کارهای تو را که تنها با گمان، دستگیر می کنی و دوستان خدا را می کشی.
رجال کشی، ص ۳۲.

حدیث۱۶۱

امام حسین علیه السلام :

اِفْعَلْ خَمْسَةَ أشْياءَ وَاذْنِبْ ماشِئْتَ،

فَأَوَّلُ ذلِكَ: لا تَأْكُلْ رِزْقَ اللّه وَاذْنِبْ ماشِئْتَ،

وَالثّانى: اُخْرُجْ مِنْ وِلايَةِ اللّه وَاذْنِبْ ما شِئْتَ،

وَالثالِثُ:اُطْلُبْ مَوْضِعاً لايَراكَ اللّهُ وَاذْنِبْ ماشِئْتَ،

وَالرّابِعُ: اذا جاءَ مَلَكُ الْمَوْتِ لِيَقْبِضَ رُوحَكَ فَادْفَعْهُ عَنْ نَفْسِكَ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ،

وَالْخامِسُ: اذا اَدْخلَكَ مالِكٌ فى النّارِ فَلا تَدْخُلْ فِى النّارِ وَاذْنِبْ ما شِئْتَ.

مردی آمد خدمت امام حسین علیه السلام و گفت مردی گناهکارم و نمی توانم از گناه خودداری کنم مرا موعظه کن.

امام علیه السلام در پاسخ فرمود:

پنج کار انجام بده بعد هر چه خواستی گناه کن:

۱ ـ روزی خدا را نخور هر چه می خواهی گناه کن؛

۲ ـ از حکومت و سرپرستی خدا خارج شو، هر چه دلت می خواهد انجام ده؛

۳ ـ جایی را انتخاب کن که خدا تو را نبیند بعد هر چه می خواهی گناه مرتکب شو؛

۴ ـ زمانی که عزرائیل آمد روح ترا از بدنت بگیرد او را از خودت دور کن هر چه خواستی انجام بده؛

۵ ـ وقتی که مالک جهنم خواست تو را وارد آتش کند وارد نشو بعد هرگناهی که می خواهی انجام ده .

موسوعهٔ کلمات الامام الحسین علیه السلام، ح ۵۵۹

حدیث۱۶۲

امام حسین علیه السلام :

اِنَّ اَعْمالَ هذِهِ الْاُمَّةِ ما مِنْ صَباحٍ

اِلّا وَتُعْرَضُ عَلَى اللّه تَعالى.

امام حسین علیه السلام فرمود:

اعمال این امّت هر روز

بر خداوند متعال عرضه می شود.

بحارالانوار، ج ۷۳، ص ۳۵۳.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۴۸.

حدیث۱۶۳

امام حسین علیه السلام :

اِنَّ سُكّانَ السَّمواتِ يَفْنُونَ

وَاَهْلَ الْاَرْضِ يَمُوتُونَ وَجَمِيعُ الْبَرِيَّةِ لا يَبْقُونَ

وَكُلَّ شَيْءٍ هالِكٌ اِلّا وَجْهَهُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

آسمانیان فانی می شوند و زمینیان می میرند،

و همه آنها ناپایدارند و همه چیز از بین رفتنی است

جز خــدا.

فتوح ابن اعثم، ج ۵، ص ۹۴ ـ مقاتل الطالبیین، ص ۱۱۲.

حدیث۱۶۴

امام حسین علیه السلام :

وُجِدَ لَوْحٌ تَحْتَ حائِطِ مَدینَةٍ مِنْ الْمَدائِنِ مَكْتُوبٌ فیهِ:

عَجِبْتُ لِمَنْ اَیْقَنَ بِالْمَوْتِ كَیْفَ یَفْرَحُ؟

وَعَجِبْتُ لِمَنْ اَیْقَنَ بِالْقَدَرِ كَیْفَ یَحْزَنُ؟

وَعَجِبْتُ لِمَنِ اخْتَبَرَ الدُّنْیا كَیْفَ یَطْمَئِنُّ اِلَیْها.

امام حسین علیه السلام فرمود:

زیر دیوار شهری از شهرها لوحی پیدا شد که در آن چنین نوشته شده بود:

تعجّب می کنم برای کسی که به مرگ یقین دارد چطور شادی می کند،

و در شگفتم از کسی که سرنوشت را قبول دارد چگونه اندوهگین می شود،

و عجب دارم از کسی که دنیا را آزمایش کرده، باز چگونه به آن اطمینان پیدا می کند!

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۴۸.

حدیث۱۶۵

امام حسین علیه السلام :

یَابْنَ آدَمَ تَفَكَّرْ وَقُلْ اَیْنَ مُلُوكُ الدُّنْیا وَاَرْبابُهَا

الَّذینَ عَمَرُوا وَاحْتَفَرُوا أَنْهارَها وَغَرَسُوا أَشْجارَها

وَمَدَنُوا مَدائِنَها، فارَقُوها وَهُمْ كارِهُونَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

ای فرزندآدم! اندیشه کن وبگو: کجایند پادشاهان جهان و صاحبان دنیا که آن را آباد کردند و نهرها کندند و درختان را کاشـتند و شهرها را بنا کردند و بعد با ناخرسندی از آنها جدا شدند.

ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۲۹.

حدیث۱۶۶

امام حسین علیه السلام :

لَوْلا ثَلاثَةٌ ما وَضَعَ ابْنُ آدَمَ رَأْسَهُ لِشَیْ ءٍ:

اَلْفَقْرُوَ الْمَرَضُ وَالْمَوْتُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

اگر سه چیز نبود انسان در مقابل هیچ چیز

سر فرود نمی آورد:

۱ ـ فقر و تنگدستی ۲ ـ بیماری ۳ ـ مرگ.

نزهة الناظر، ص ۸۰.

حدیث۱۶۷

امام حسین علیه السلام :

اَخْرَبْتَ دارَکَ، وَعَمَّرْتَ دارَ غَیرِکَ،

غَرَّکَ مَنْ فِی الاْرْضِ، وَمَقَّتَکَ مَنْ فِی السَّماءِ.

امـام حسـین علیه السـلامبه کسـی که خانه مجلل ساخته بود و از امام علیه السـلامخواست تبرّک کنـد امام پس از بازدیـد خانه چنین فرمود:

خانه خود را خراب کردی و خانه دیگران را آباد نمودی، کسی که روی زمین است تو را مغرور کرده وآنکه درآسمان است (خدا) تو را دشمن داشته است.

تنبیه الخواطر، ج ۱، ص ۷۰ .مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۴۶۷.

حدیث۱۶۸

امام حسین علیه السلام :

اِیّاکَ وَما تَعْتَذِرُ مِنْهُ،

فَاِنَّ الْمُؤْمِنَ لایُسِی ءُ وَلا یَعْتَذِرُ

وَالْمُنافِقَ کُلَّ یَوْمٍ یُسِی ءُ وَیَعْتَذِرُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

از آنچه موجب عـذرخواهی می شود بپرهیز، زیرا مؤمن بـد نمی کنـد، عـذرخواهی هم نمی کنـد ولی منافق هر روز کار بد می کند وبعد عذرخواهی می کند.

تحف العقول، ص ۱۷۷ ـ بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۱۲۰.

حدیث۱۶۹

امام حسین علیه السلام :

یا بُنَیَّ اِیّاکَ وَظُلْمَ

مَنْ لایَجِدُ عَلَیْکَ ناصِراً اِلَّا اللّهَ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

فرزندم! بپرهـیز از سـتم بر کسی که

غیر از خدا یاوری در مقابل تو ندارد.

بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۰۸ ـ اعیان الشیعة، ج ۱، ص ۶۲۰.

حدیث۱۷۰

امام حسین علیه السلام :

شَرُّ خِصالِ الْمُلُوكِ: اَلْجُبْنُ مِنَ الاَعْداءِ،

وَالْقَسْوَةُ عَلَى الضُّعَفاءِ وَالْبُخْلُ عِنْدَ الْإِعْطاءِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

بدترین خصلت پادشاهان عبارت است از:

۱ ـ ترس در مقابل دشمنان

۲ ـ قساوت در مورد ضعیفان

۳ ـ بخل ورزیدن هنگام بخشش.

مناقب ابن شهرآشوب، ج۴، ص۶۵ ـ بحارالانوار، ج۴۴، ص۱۸۹.

حدیث۱۷۱

امام حسین علیه السلام :

مَنْ لَبِسَ ثَوْباً يُشْهِرُهُ كَساهُ اللّهُ يَوْمَ الْقِيامَةِ ثَوْباً مِنَ النّارِ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

کسی که لباسی بپوشد که او را مشهور (وانگشت نما) کند، خداوند روز قیامت لباسی از آتش بر او خواهد پوشاند.

فروع کافی، ج ۶، ص ۴۴۵ ـ وسائل الشیعهٔ، ج ۳، ص ۳۵۴.

حدیث۱۷۲

امام حسین علیه السلام :

يا هَذا كُفَّ عَنِ الْغيبَةِ

فَاِنَّها اِدامُ كِلابِ النّارِ.

امام حسین علیه السلامبه مردی که پیش او غیبت مرد دیگری را کرد فرمود:

فلانی! از غیبت بپرهیز

زیرا غیبت، خورشت سگهای دوزخ است.

تحف العقول، ص ۱۷۵ ـ بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۱۱۷.

حدیث۱۷۳

امام حسین علیه السلام :

لا يَنْبَغى لِنَفْسٍ مُؤْمِنَةٍ

تَرى مَنْ يَعْصِى اللّهَ فَلا تُنْكِرُ.

امام حسین علیه السلام فرمود:

برای مؤمن شایسته نیست که ببیند

کسی خدا را معصیت می کند

و از آن جلوگیری و نهی نکند.

کنزالعمال، ج ۳، ص ۸۵.

حدیث۱۷۴

امام حسین علیه السلام :

۶– (۴۳۷) حدیث از حضرت امام سجاد علیه السلام

از ۱ تا ۲۰۰

حدیث۱

امام سجاد علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السلام لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ... أنفَعُ الغِنی غِنَی القَلبِ ، فَتَلَبَّث فی کُلِّ ذلِکَ ، وَالزَمِ القَناعَةَ وَالرِّضا بِما قَسَمَ اللّه ُ .

امام زین العابدین علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! ... مفیدترین ثروت، بی نیازیِ دل است. بنا بر این، در همه این موارد، درنگ کن و قناعت پیشه کن و به آنچه خداوند قسمت کرده، خشنود باش».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۶ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۵ .

حدیث۲

امام سجاد علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، إنَّ أشَدَّ العُدمِ عُدمُ القَلبِ ، وإنَّ أعظَمَ المَصائِبِ مُصیبَةُ الدّینِ ، وأسنَی المَرزِئَةِ مَرزِئَتُهُ

امام زین العابدین علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! بدترین ناداری، نداشتن دل است و بزرگ ترین مصیبت ، بدهکاری است و بالاترین محرومیت و بلا هم ، همان بدهکاری است» .

المرزئة : المصیبة العظیمة .

حدیث۳

امام سجاد علیه السلام :

قالَ لُقمانُ: یا بُنَیَّ ... إنَّ السّارِقَ إذا سَرَقَ حَبَسَهُ اللّه ُ مِن رِزقِهِ وکانَ عَلَیهِ إثمُهُ ، ولَو صَبَرَ لَنالَ ذلِکَ وجاءَهُ مِن وَجهِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام :لقمان گفت: «ای پسرم! ... همانا دزد ، هر گاه دزدی کند ، خداوند عز و جل روزی اش را نگه می دارد و گناه آن، به پای خودش است. حالْ آن که اگر صبر می کرد ، از راه خودش به آن روزی دست می یافت» .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۶ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۵ .

حدیث۴

امام سجاد علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لاِبنِهِ : یا بُنَیَّ ، إن أشَدَّ العُدم عُدمُ القَلب ، وإنَّ أعظَمَ المَصائِبِ مُصیبَةُ الدّینِ ، وأسنَی المَرزِئَةِ مَرزِئَتُهُ ، وأنفَعَ الغِنی غِنَی القَلبِ ، فَتَلَبَّث فی کُلِّ ذلِکَ ، وَالزَمِ القَناعَةَ وَالرِّضا بِما قَسَمَ اللّهُ ، وإنَّ السّارِقَ إذا سَرَقَ حَبَسَهُ اللّهُ مِن رِزقِهِ ، وکانَ عَلَیهِ إثمُهُ ، ولَو صَبَرَ لَنالَ ذلِکَ وجاءَهُ مِن وَجهِهِ . یا بُنَیَّ ، أخلِص طاعَةَ اللّه حَتّی لا یُخالِطَها شَیءٌ مِنَ المَعاصی ، ثُمَّ زَیِّنِ الطّاعَةَ بِاتِّباعِ أهلِ الحَقِّ ؛ فَإِنَّ طاعَتَهُم مُتَّصِلَةٌ بِطاعَةِ اللّه ، وزَیِّن ذلِکَ بِالعِلم ، وحَصِّن عِلمَکَ بِحِلمٍ لا یُخالِطُهُ حُمقٌ ، وَاخزُنهُ بِلینٍ لا یُخالِطُهُ جَهلٌ ، وشَدِّدهُ بِحَزمٍ لا یُخالِطُهُ الضِّیاعُ ، وَامزُج حَزمَکَ بِرِفقٍ لا یُخالِطُهُ العُنفُ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم ! سخت ترین نداری ، نداشتن دل است و بزرگ ترین مصیبت ، بدهکاری است و بالاـترین محرومیت و بلاـ ، همان بدهکاری است و سودمندترین ثروت ، بی نیازیِ دل است . پس در همه اینها درنگ کن و به آنچه خدا قسمت فرموده ، قانع و خشنود باش . هر گاه دزد بدزدد ، خداوند عز و جلاو را از روزی اش باز می دارد و گناه آن ، بر عهده اوست . حال اگر شکیبایی می ورزید ، از راه خودش به آن روزی دست می یافت . ای پسرم! طاعتِ (عبادتِ) الهی را خالصانه انجام بده ، به طوری که گناه کوچکی هم با آن مخلوط نشود . سپس با پیروی از دارندگانِ ایمان حقیقی ، طاعت خود را زینت ببخش ؛ زیرا طاعت آنان ، به طاعت الهی پیوسته است. و همین طاعت را با دانش ، آراسته کن . و دانشت را با بردباری حراست کن ، تا حماقت با آن درنیامیزد. و بردباری ات را با نرم خویی ذخیره کن ، تا با نادانی همراه نگردد. و نرم خویی ات را با تدبیرْ استوار کن ، تا نابودی در آن راه نیابد . و تدبیرت را با مدارا درآمیز ، تا زوری در آن نباشد .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۵ .

حدیث۵

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ سائِسِکَ بِالعِلمِ ، التَّعظیمُ لَهُ و التَّوقیرُ لِمَجلِسِهِ و حُسنُ الاِستِماعِ إلَیهِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :حق استاد تو این است که بزرگش داری و محضرش را محترم شماری و با دقّت به سخنانش گوش بسپاری .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۶۲۰ .

حدیث۶

امام سجاد علیه السلام :

وَأعِنّی عَلی تَربِیَتِهِم و بِرِّهِم ؛

امام سجّاد علیه السلام :خدایا ! مرا در تربیت و نیکی به فرزندان یاری فرما .

الصحیفة السجّادیّه ، ص ۱۳۵ .

حدیث۷

امام سجاد علیه السلام :

لاحَسَبَ لِقُرَشیٍّ و لاعَرَبِیٍّ إلاّبِتواضُعِ و لاکَرَمَ إلاّ بِتَّقوی ؛

امام سجّاد علیه السلام :قریشی و عرب را افتخاری نیست مگر به فروتنی ، و هیچ کرامتی نیست مگر به تقوا .

. بحار الأنوار ، ج ۷۰ ، ص ۲۸۷ .

حدیث۸

امام سجاد علیه السلام :

أَنَا ابنُ مَنَ بَكَت عَلَيهِ مَلائِكَةُ السَّماءِ أَنَا ابنُ مَن ناحَتْ عَلَيهِ الجِنُّ فِی الأرضِ و الطِّيرُ فِی الهَواءِ ؛

امام سـجّاد علیه السلام :من پسر کسی هستم که فرشتگان آسمان بر او گریستند . من پسر کسی هستم که جنّیان در زمین و پرندگان در هوا بر او نوحه سرایی کردند .

همان ، ج ۴۵ ، ص ۱۷۴ .

حدیث۹

امام سجاد علیه السلام :

ألا و إنَّ أبغَضَ النّاسِ إلَی اللّه ِ مَن یَقتَدی بِسُنَّةِ إمامٍ و لا یَقتَدِی بِأعمالِهِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :هشدار که منفورترین مردم نزد خداوند کسی است که سیره امامی را برگزینند ولی از کارهای او پیروی نکند .

. الکافی ، ج ۸ ، ص ۲۳۴ .

حدیث۱۰

امام سجاد علیه السلام :

كَفُّ الأذی ، مِنْ كَمالِ العَقلِ وفيهِ راحَةٌ لِلبَدَنِ عاجِلًا و آجِلًا ؛

امام سجّاد علیه السلام :خودداری از آزار رساندن ، نشانه کمال خرد و مایه آسایش دو گیتی است .

. تحف العقول ، ص ۲۸۳ .

حدیث۱۱

امام سجاد علیه السلام :

إنَّها [الصَّدَقَةَ] تَقَعُ فِی يَدِاللّه ِ قَبلَ أن تَقَعَ فِی يَدِ السّائِلِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :صدقه ، قبل از این که به دست نیازمند برسد ، در دست خداوند قرار می گیرد .

عدّة الدّاعی ، ص ۵۹ .

حدیث۱۲

امام سجاد علیه السلام :

إذا صَلَّيتَ فَصَلِّ صَلاةَ مُوَدِّعٍ ؛

امام سجّاد علیه السلام :هرگاه نماز می گزاری ، [چنان باش که گویی]نماز آخرین را به جای می آوری .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۶۰ .

حدیث۱۳

امام سجاد علیه السلام :
الْمُؤمِنُ يَصمُتُ لِيَسلَمَ و يَنطِقُ لِيَغنَمَ ؛
امام سجّاد علیه السلام :مؤمن سکوت می کند تا سالم ماند و سخن می گوید تا سود برد .
. الكافى ، ج ۲ ، ص ۲۳۱ .

حدیث۱۴

امام سجاد علیه السلام :
خَفِ اللّه َ لِقُدرَتِهِ عَلَيكَ واستَحيِ مِنهُ لِقُربِهِ مِنكَ ؛
امام سجّاد علیه السلام :از قدرت خداوند بر خویش بترس و از نزدیکی اش به خود شرمگین باش!
. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۶۰ .

حدیث۱۵

امام سجاد علیه السلام :
قَدِّمُوا أمرَ اللّه ِ و طاعَتَهُ و طاعَةَ مَن أوجَبَ اللّه ُ طاعَتَهُ بَينَ يَدَيِ الاُمورِ ؛
امام سجّاد علیه السلام :فرمان خدا و طاعت او و طاعت کسی را که طاعتش را واجب کرده است ، بر همه چیز مقدّم بدارید .
. تحف العقول ، ص ۲۵۴ .

حدیث۱۶

امام سجاد علیه السلام :
الْمُؤمِنُ مِن دُعائِهِ عَلى ثَلاثٍ : إمّا أن يُدَّخَرَ لَهُ و إمّا أن يُعَجَّلَ لَهُ و إمّا أن يُدفَعَ عَنهُ بَلاءٌ يُريدُ أن يُصيبَهُ ؛
امام سجّاد علیه السلام :مؤمن از دعای خود یکی از سه نتیجه را می گیرد : یا برایش ذخیره می شود ، یا در دنیا برآورده می شود و یا بلایی که می خواست به او برسد از او برگردانده می شود .
. تحف العقول ، ص ۲۸۰ .

حدیث۱۷

امام سجاد علیه السلام :
إنّى لَاُحِبُّ أن أدومَ عَلَى العَمَلِ و إن قَلَّ ؛
امام سجّاد علیه السلام :من دوست دارم که در کار پیوسته باشم ، اگر چه اندک باشد .
وسائل الشيعه ، ج ۴ ، ص ۹۲ .

حدیث۱۸

امام سجاد علیه السلام :

کانَ إذا أوی إلی مَنزِلِهِ جَزَّءَ دُخولَهُ ثَلاثَهَ أجزاءٍ : جُزءا لِلّهِ و جُزءا لِأهلِهِ و جُزءا لِنَفسِهِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :پیامبر وقتی به خانه خویش می رفت ، اوقاتش را سه قسمت می کرد : بخشی برای خدا ، بخشی برای خانواده و بخشی برای خود .

مکارم الأخلاق ، ج ۱ ، ص ۴۴ .

حدیث۱۹

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ الحَسَنَ بنَ عَلیٍّ علیه السلام کانَ أعبَدَ النّاسِ فی زَمانِهِ و أزهَدَهُم و أفضَلَهُم ؛

امام سجّاد علیه السلام :امام حسن در زمان خود عابدترین ، زاهدترین و برترین مردم بود .

الأمالی ، صدوق ، ص ۲۲۴ .

حدیث۲۰

امام سجاد علیه السلام :

وَ أمّا حَقُّ اُمِّکَ فَأنْ تَعلَمَ أنَّها حَمَلَتکَ حَیثُ لایَحتَمِلُ أَحَدٌ أَحَدا و أعطَتْکَ مِن ثَمَرَةِ قَلبِها مالا یُعطِی أحَدٌ أحَدا ؛

امام سجّاد علیه السلام :حقّ مادرت بر تو این است که بدانی او تو را در جایی حمل کرده است که هیچ کس دیگری را حمل نمی کند و از میوه دلش آن به تو داد که هیچ کس به دیگری نمی دهد .

الأمالی ، صدوق ، ص۴۵۳ .

حدیث۲۱

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ فاطِمَةَ بِنتَ أسَدٍ ضَرَبَهَا الطَّلقُ و هِیَ فِی الطَّوافِ فَدَ خَلَتِ الکَعبَةَ فَوَلَدَتْ أمیرَالمُؤمِنینَ فِیها ؛

امام سجّاد علیه السلام فاطمه ، دختر اسد ، در حال طواف بود که درد زایمان او را فرا گرفت ؛ پس وارد کعبه شد و امیرمؤمنان را در کعبه بزاد .

. بحار الأنوار ، ج ۳۵، ص ۲۳ .

حدیث۲۲

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ عَمَّتی زَینَبَ مَعَ تِلکَ المَصائبَ و المِحَنِ النّازِلَةِ بِها فی طَرِیقِنا إلَی الشّامِ ما تَرَکَتْ [تَهَجُّدَها] لِلَیلَةٍ ؛

امام سجّاد علیه السلام :عمّه ام ، زینب ، با وجود همه مصیبت ها و رنج هایی که در مسیرمان به سوی شام به او روی آورد ، حتّی یک شب اقامه نماز شب را فرو نگذاشت .

. همان ، ص ۴۴۱ .

حدیث۲۳

امام سجاد علیه السلام :

أنتِ بِحَمدِ اللّه ِ عالِمَةٌ غَيرُ مُعَلَّمَةٍ ، فَهِمَةٌ غَيرُ مُفَهَّمَةٍ ؛

امام سجّاد علیه السلام : [ای زینب !] تو ، بحمداللّه ، عالمی هستی که نزد کسی تعلیم ندیدی و دانایی هستی که نزد کسی نیاموختی .

بحار الأنوار ، ج ۴۵ ، ص ۱۶۴ .

حدیث۲۴

امام سجاد علیه السلام :

إنَّها مَا ادَّخَرَت شَيئا مَن يَومِها لِغَدِها أبَدا ؛

امام سجّاد علیه السلام :او هیچ گاه چیزی از امروز برای فردای خود نیندوخت .

وفیات الأئمه ، ص ۴۴۱ .

حدیث۲۵

امام سجاد علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ العَبّاسَ فَلَقَد آثَرَ و أبلی و فَدی أخاهُ بِنَفسِهِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :رحمت خدا بر عبّاس! ایثار کرد و کوشید و جان فدای برادرش کرد .

. الخصال ، ج ۱ ، ص ۶۸ .

حدیث۲۶

امام سجاد علیه السلام :

أنَّ لِلعَبّاسِ عِندَاللّه ِ مَنزِلَةٌ يَغبِطُهُ بِها جَميعُ الشُّهداءِ يَومَ القيامَةِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :عبّاس را نزد خداوند منزلتی است که در روز قیامت همه شهیدان بر آن رشک می برند.

. بحار الأنوار ، ج ۲۲ ، ص ۲۷۴ .

حدیث۲۷

امام سجاد علیه السلام :

مَن رَمَی النّاسَ بِما فيهِم رَمَوهُ بِمالَيسَ فيهِ ؛

امام سـجّاد علیه السلام :هر کس مردم را به دلیل چیزی که در آنان هست ، وانهد ، او را به دلیل چیزی که در او نیست ، وا می نهند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث۲۸

امام سجاد علیه السلام :

نَظَرُ المُؤمِنِ فی وَجهِ أخیهِ المُؤمِنِ لِلمَوَّدَةِ و المَحَبَّةِ لَهُ عِبادَةٌ ؛

امام سجّاد علیه السلام :نگاه مؤمن به چهره برادر مؤمن خود از روی دوستی ومحبّت به او عبادت است.

. تحف العقول ، ص ۲۸۲ .

حدیث۲۹

امام سجاد علیه السلام :

کانَ آخِرُ ما أوصی بِهِ الخِضرُ مُوسی بنَ عِمران علیهماالسلامأن قالَ لاتُعَیِّرَ نَّ أحَدا بِذَنبٍ ؛

امام سجّاد علیه السلام :آخرین سفارش حضرت خضر به حضرت موسی این بود که : هرگز کسی را به سبب گناهش خوار نکن .

الخصال ، ص ۱۱۱ .

حدیث۳۰

امام سجاد علیه السلام :

کَفی بِنَصرِاللّه ِ لَکَ أن تَری عَدُوَّکَ یَعمَلُ بِمَعاصِی اللّه ِ فِیکَ ؛

امام سجّاد علیه السلام :تو را یاری خدا همین بس که می بینی دشمنت به قصد تو خدا را نافرمانی می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۳۶ .

حدیث۳۱

امام سجاد علیه السلام :

رأیتُ الخَیرَ کُلَّهُ قَدِ اجتَمَعَ فی قَطعِ الطَّمَعِ عَمّا فی أیدی النّاسِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :همه خوبی ها را در بریدن طمع از آنچه در دست مردم است ، دیدم .

. همان ، ج ۷۳ ، ص ۱۷۱ .

حدیث۳۲

امام سجاد علیه السلام :

وَیلٌ لِمَن غَلَبَت آحادُهُ أعشارَهُ ؛

امام سجّاد علیه السلام :وای به حال کسی که یکانش (گناهان) بر ده گانش (نیکی ها) چیره شود .

همان ، ج ۷۱، ص ۲۴۳ .

حدیث۳۳

امام سجاد علیه السلام :

مُجالَسَةُ الصّالِحینَ داعِیَةٌ إلَی الصَّلاحِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :همنشینی با صالحان ، به سوی صلاح رهنمون می شود .

همان ، ج ۷۸، ص ۳۰۴ .

حدیث۳۴

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ ذِی المَعروفِ عَلَیکَ فَأن تَشکُرَهُ و تَذکُرَ مَعروفَهُ و تُکسِبَهُ المَقالَةَ الحَسَنَةَ و تُخلِصَ لَهُ الدُّعاءَ فیما بَینَکَ و بَینَ اللّهِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :حق کسی که بر تو نیکی می کند ، این است که او را سپاس بگویی و نیکی اش را به زبان آوری و از وی به خوبی یاد کنی و میان خود و خداوند برایش خالصانه دعا کنی .

الخصال ، ص ۵۶۸ .

حدیث۳۵

امام سجاد علیه السلام :

المُنتَظِرونَ لِظُهُورِهِ أفضَلُ أهلِ کُلِّ زَمانٍ ؛

امام سجّاد علیه السلام :منتظران ظهور امام مهدی علیه السلام برترین اهل هر زمان اند .

. بحار الأنوار ، ج ۵۲، ص ۱۲۲ .

حدیث۳۶

امام سجاد علیه السلام :

إذا قامَ قائِمُنا أذهَبَ اللّهُ عَن شیعَتِنَا العاهَةَ و جَعَلَ قُلوبَهُم کزُبَرِ الحَدیدِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :آن گاه که قائم ما قیام کند ، خدا آفت را از شیعیان ما بزداید و دل هایشان را چون پاره های آهن [استوار] سازد .

. الخصال ، ج ۲ ، ص ۵۴۱ .

حدیث۳۷

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ الحَسَنَ علیه السلام لَم یُرَ فِی شَیءٍ مِن أحوالِهِ إلاّ ذاکِرا لِلّهِ سُبحانَهُ ؛

امام سجّاد علیه السلام :امام حسن علیه السلام در همه حال خدای سبحان را یاد می کرد .

الأمالی ، صدوق ، ص ۲۲۴ .

حدیث۳۸

امام سجاد علیه السلام :

یا راحِمَ رَنَّةِ العَلیلِ و یا عالِمَ ما تَحتَ خَفِیِّ الأنینَ ، اجعَلْنی مِنَ السّالِمینَ فی حِصنِکَ الَّذی لاتَرومُهُ الأعداءُ ؛

امام سجّاد علیه السلام :ای آن که بر ناله دردمند رحمت می آوری ، و ای آن که به آنچه در دل زاری کننده نهفته است دانایی ،

مرا از کسانی قرار ده که در پناه تو ایمن اند و دشمنان را به آن جانْ پناه دسترسی نیست .

. بحار الأنوار ، ج ۹۴ ، ص ۱۲۱ .

حدیث۳۹

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ الحَجِّ أن تَعلَمَ أنَّهُ وِفادَةٌ إلی رَبِّکَ و فِرارٌ إلَیهِ مِن ذُنوبِکَ و بِهِ قَبولُ تَوبَتِکَ و قَضاءُ الفرضِ الَّذی أوجَبَهُ اللّه ُ عَلَیکَ ؛

امام سجّاد علیه السلام :حقّ حجّ [بر تو] آن است که بدانی حجّ، به میهمانی پروردگارت رفتن است . و از گناهان به سوی او گریختن، و سبب قبولی توبه، و گزاردن فریضه ای که خداوند آن را بر تو واجب کرده است .

. الخصال ، ص ۵۶۶ .

حدیث۴۰

امام سجاد علیه السلام :

حُجُّوا وَاعتَمِرُوا تَصِحَّ أبدانُکُم و تَتَّسِع أرزاقُکُم ؛

امام سجّاد علیه السلام :حجّ و عمره به جای آرید تا بدنتان سالم و روزیتان فراخ شود .

. الکافی ، ج ۴ ، ص ۲۵۲ .

حدیث۴۱

امام سجاد علیه السلام :

إذا ذَبَحَ الحاجُّ کانَ فِداهُ مِنَ النّارِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :قربانی کردن حاجی ، فدیه او در برابر آتش خواهد بود .

. بحار الأنوار ، ج ۹۹ ، ص ۲۸۸ .

حدیث۴۲

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ أرضاکُم عِندَاللّهِ أسبَغُکُم عَلی عِیالِهِ ؛

امام سجّاد علیه السلام :خداوند از آن کس خشنودتر است که خانواده خود را بیشتر در رفاه و نعمت قرار دهد .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۳۶ .

حدیث۴۳

امام سجاد علیه السلام :

و أمّا حَقُّ الزَّوجَةِ فَأن تَعلَمَ أنَّ اللّه َ جَعَلَها لکَ سَکَنا واُنساً ، فَتَعلَمَ أنَّ ذلِکَ نِعمَةٌ مِنَ اللّه ِ عَلَیکَ فَتُکرِمَها و تَرفُقَ بِها ؛

امام سجّاد علیه السلام :حقّ زن این است که بدانی خداوند او را مایه آرامش و انس تو قرار داده است و بدانی این نعمتی است که خداوند به تو داده ؛ پس باید او را گرامی داری و با وی نرمی کنی .

. همان ، ج ۷۴ ، ص ۵ .

حدیث۴۴

امام سجاد علیه السلام :

لَأن أدخُلَ السُّوقَ و مَعی دِرهَمٌ أبتاعُ بِهِ لَحما لِعِیالی و قَد قَرِمُوا إلیهِ أحَبُّ إلَیَّ مِن أن اُعتِقَ نَسَمَةً ؛

امام سجّاد علیه السلام :چنان چه وارد بازار شوم و درهمی داشته باشم و با آن برای خانواده ام گوشتی بخرم که بدان رغبت کرده اند ، برای من محبوب تر است از این که بنده ای را آزاد کنم .

. وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۵۴۳ .

حدیث۴۵

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ کُلَّ قَلْبٍ حَزینٍ وَ یُحِبُّ کُلَّ عَبْدٍ شَکورٍ؛

خداوند هر قلب محزون و هر بنده شکرگزار را دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۹۹، ح ۳۰

حدیث۴۶

امام سجاد علیه السلام :

اِلهی ... فَلا تَطْمَئِنُّ الْقُلوبُ اِلاّ بِذِکْراکَ وَ لا تَسْکُنُ الُّنفوسُ اِلاّ عِنْدَرُؤْیاکَ؛

خداوندا، دل ها جز با یاد تو آرام نمی گیرد و جان ها جز با دیدن تو، به آرامشنمی رسد.

بحارالأنوار، ج ۹۴، ص ۱۵۱، ح ۲۱

حدیث۴۷

امام سجاد علیه السلام :

وَ اَمّا حَقُّ الزَّوجِهِ فَاَنْ تَعْلَمَ اَنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَها لَکَ سَکَنا وَ اُنْسافَتَعْلَمَ اَنَّ ذلِکَ نِعْمَةٌ مِنَ اللّه ِ عَلَیْکَ فَتُکْرِمَها وَ تَرْفُقَ بِها وَ اِنْ کانَ حَقُّکَ اَوجَبَ فَاِنَّ لَهاعَلَیْکَ اَنْ تَرْحَمَها؛

حق زن این است که بدانی خداوند عزّوجلّ او را مایه آرامش و انس تو قرار داده و این نعمتی از جانب اوست، پس احترامش کن و با او مدارا نما، هر چند حق تو بر او واجب تراست اما این حق اوست که با او مهربان باشی.

من لایحضره الفقیه، ج۲، ص۶۲۱،ح۳۲۱۴

حدیث۴۸

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ ذی المَعروفِ عَلَیکَ فَأن تَشکُرَهُ وتَذکُرَ مَعروفَهُ، وَ تُکْسِبَهُالمَقالَةَ الحَسَنَةَ وَتُخلِصَ لَهُ الدُّعاءَ فیما بَینَکَ وَ بَینَ اللّهِ عَزَّوَجَلَّ، فَإذا فَعَلتَ ذلِکَ کُنتَ قَدشَکَرتَهُ سِرّا وَ عَلانیَةً ، ثُمَّ إن قَدَرْتَ عَلی مُکافاتِهِ یَوما کافَیْتَهُ؛

حق کسی که به تو نیکی کرده ، این است که از او تشکر کنی و نیکیش را به زبان آوریو از وی به خوبی یاد کنی و میان خود و خدای عزّوجلّ برایش خالصانه دعا کنی ، هرگاهچنین کردی بی گمان پنهانی و آشکارا از او تشکر کرده ای . سپس اگر روزی توانستینیکی او را جبران کنی ، جبران کن .

خصال، ص ۵۶۸

حدیث۴۹

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ... وَ اَجْرِ لِلنّاسِ عَلی یَدِیَ الْخَیْرَ وَ لا تَمْحَقْهُ بِالْمَنِّ وَ هَبْ لیمَعالیَ الاَْخْلاقِ وَ اعْصِمْنی مِنَ الْفَخْرِ؛

خدایا به دست من برای مردم خیر و نیکی جاری ساز و آن را با منّت گذاری من تباهمکن، و مرا اخلاق والا عطا فرما و از فخرفروشی نگاه دار.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث۵۰

امام سجاد علیه السلام :

اَلـذُّنوبُ الَّتی تُغَیِّرُ النِّعَمَ: اَ لْبَغْیُ عَلَی النّاسِ وَ الزَّوالُ عَنِ الْعادَةِ فِیالْخَیْرِ وَ اِصْطِناعِ الْمَعْروفِ وَ کُفْرانِ النِّعَمِ وَ تَرْکِ الشُّکْرِ قالَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ: «اِنَّ اللّه َ لایُغَیِّرُ ما بِقَوْمٍ حَتّی یُغَیِّروا ما بِاَ نْفُسِهِمْ...»؛

گناهانی که باعث تغییر نعمت ها می شوند، عبارت اند از: تجاوز به مردم، ترک نمودنعادت های کار خیر و خوب و کفران نعمت و ترک شکر، زیرا خداوند عزّوجلّ می فرماید:«خداوند سرنوشت هیچ ملتی را تغییر نمی دهد، مگر این که خودشان تغییر روش دهند... ».

معانی الاخبار، ص ۲۷۰

حدیث۵۱

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ... فَالشَّقیُّ مَن لَم تَأخُذْ بِیَدِهِ وَ لَم تُؤمِنهُ مِن غَدِهِ وَالسَّعیدُ مَنآوَیتَهُ إلی کَنَفِ نِعمَتِکَ و نَقَلتَهُ حَمیدا إلی مَنازِلِ رَحمَتِکَ؛

پروردگارا بدبخت کسی است که دستش را نگیری و از فردایش ایمنی ندهی وخوشبخت کسی است که در پناه نعمتت جایش دهی و با ستایش، او را به جایگاههایرحمتت منتقل کنی.

صحیفه سجادیّه، ص ۷۴

حدیث۵۲

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلی حُسْنِ قَضائِکَ وَ بِما صَرَفْتَ عَنّی مِنْ بَلائِکَ. فَلاتَجعَلْ حَظّی مِن رَحمَتِکَ ما عَجَّلتَ لی مِن عافِیَتِکَ فَأَکونَ قَد شَقَیتُ بِما أحبَبتُ و سَعِدَغیری بِما کَرِهتُ... ؛

بـار خـدایا! سپاس تـو را بر آن حسن تقـدیری که بهره من گردانیـدی و آن بلاـ که از منـدور سـاختی، پس بهره مرا از رحمتت تنها عـافیتی که اکنون بخشیـده ای قرار مـده، که درنـتیجه به خـاطر آنچه دوست دارم (امـا به صـلاح من نیست) بـدبخت شوم و دیگران بهخاطر آنچه دوست نمی دارم (اما صلاح من در آن است) خوشبخت گردند.

صحیفه سجادیه، از دعای ۱۸

حدیث۵۳

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ یَا مَنْ لاـ یَرْغَبُ فِی الْجَزاءِ وَ یـا مَنْ لا یَنْـدَمُ عَلَی الْعَطاءِ، وَ یا مَنْلا یُکافِی ءُ عَبْـدَهُ عَلَی السَّواءِ، مِنَّتُکَ اِبْتِـدَاءٌ، وَ عَفْوُکَ تَفَضُّلٌ، وَ عُقُوبَتُکَ عَـدْلٌ، وَ قَضاؤُکَخِیَرَةٌ، اِنْ اَعْطَیْتَ لَمْ تَشُبْ عَطاءَکَ بِمَنٍّ، وَ اِنْ مَنَعْتَ لَمْ یَکُنْ مَنْعُکَ تَعَدِّیا، تَشْـکُرُ مَنْشَـکَرَکَ وَ اَ نْتَ أَلْهَمْتَهُ شُکْرَکَ ؛

خدایا! ای کسـی که در برابر احسانت توقع جبران نداری، و ای کسی که از بخششپشیمان نمی شوی و ای کسی که مزد بنده خود را نه به همان اندازه [بلکه بیشتر]می دهی، تو در نعمت بخشیدن آغاز کننده ای و بخشایشت از روی لطف است. مجازاتتعدالت است و قضـاوتت بهـترین است. اگر عطـا کنی، آن را به منّت آلوده نمی کنی و اگرمحروم نمـایی، از روی سـتم نیست. هرکس تو را شـکر گزارد، پادشش می دهی و حال آنکه شکر گزاری را تو خود به او الهام نموده ای.

صحیفه سجّادیه ، از دعای ۴۵

حدیث۵۴

امام سجاد علیه السلام :

اللّه ُ ... یَنْتَقِمُ مِنَ الظّالِمِ بِما هُوَ عادِلٌ بِحُکمِهِ ؛

خداوند به خاطر قضاوت عادلانه اش، از ظالم انتقام می گیرد.

تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام، ص ۳۴۹، ح ۲۳۲

حدیث۵۵

امام سجاد علیه السلام :

اِتَّقُوا الْكَذِبَ الصَّغيرَ مِنْهُ وَالْكَبيرَ، فى كُلِّ جِدٍّ وَهَزْلٍ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذاكَذِبَ فِى الصَّغيرِ اجْتَرَأَ عَلَى الْكَبيرِ؛

از دروغ کوچک و بزرگش، جدّی و شوخیش بپرهیزید، زیرا انسان هرگاه در چیزکوچک دروغ بگوید، به گفتن دروغ بزرگ نیز جرئت پیدا می کند.

تحف العقول، ص ۲۷۸

حدیث۵۶

امام سجاد علیه السلام :

خَيْرُ مَفاتيحِ الاُمورِ الصِّدقُ وَ خَيْرُ خَواتيمِهَا الْوَفاءُ؛

بهترین شروع کارها صداقت و راستگویی و بهترین پایان آنها وفا است.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۱۶۱

حدیث۵۷

امام سجاد علیه السلام :

اَوْحَى اللّهُ ـ تَبارَكَ وَ تَعالى اِلى داوُدَ عليه السلام : يا داوُدُ اذْكُرْنى فى اَيّامِسَرّائِكَ كَى اَسْتَجيبَ فى اَيّام ضَرّائِكَ ؛

خداوند تبارک و تعالی به داوود علیه السلام وحی فرمود : ای داوود! در روزهای خوشی ات مرایاد کن ، تا در روزهای رنج و ناخوشی ات ، تو را پاسخ گویم.

جامع الاحادیث الشیعهٔ ، ج۱۵، ص۲۰۷،ح ۲۹

حدیث۵۸

امام سجاد علیه السلام :

وَ الذُّنوبُ الَّتى تَرُدُّ الدُّعاءَ: سوءُ النِّيَّةِ وَ خُبْثُ السَّريرَةِ وَالنِّفاقُ مَعَالْاِخْوانِ وَ تَركُ التَّصديقِ بِالْاِجابَةِ وَ تَأخيرُ الصَّلَواتِ الْمَفروضاتِ حَتّى تَذْهَبَ اَوقاتُهاوَ تَرْكُ التَّقَرُّبِ اِلَى اللّه عَزَّوَجَلَّ بِالْبِرِّ وَالصَّدَقَةِ وَاسْتِعْمالُ الْبَذاءِ وَ الْفُحْشِ فِى الْقَولِ ؛

گناهانی که دعا را رد می کنند ، عبارت اند از : بدی نیّت ، بد ذاتی ، دورویی با برادران ،باور نداشتن اجابت [دعا] ، به تأخیر انداختن نمازهای واجب تا هنگامی که وقتشان بگذرد وتقرّب نجستن به خداوند عزّوجلّ با نیکی کردن و صدقه دادن و بدزبانی و ناسزا گفتن.

معانی الأخبار ، ص ۲۷۱، ح ۲

حدیث۵۹

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ اِنَّهُ یَحْجُبُنی عَنْ مَسأ لَتِکَ خِلالٌ ثَلاثٌ وَ تَحدونی عَلَیْها خَلَّةٌواحِدَةٌ یَحْجُبُنی اَمْرٌ اَمَرْتَ بِهِ فَاَبْطَاْتُ عَنْهُ وَ نَهیٌ نَهَیْتَنی عَنْهُ فَاَسْرَعْتُ اِلَیْهِ وَ نِعْمَةٌ اَنْعَمْتَ بِها عَلَیَّ فَقَصَّرتُ فی شُکْرِها وَ یَحدونی عَلی مَسْاَ لَتِکَ تَفَضُّلُکَ عَلی مَنْ اَقْبَلبِوَجْهِهِ اِلَیْکَ ، وَ وَفَدَ بِحُسْنِ ظَنِّهِ اِلَیْکَ ، اِذْ جَمیعُ اِحْسانِکَ تَفَضُّلٌ و اِذْ کُلُّ نِعَمِکَ ابْتِداءٌ ؛

بـار خـدایا! سه چیز باعث می شود که من از تو درخواست نکنم و تنها یک چیز مرا بر آنمی دارد . آنچه مرا باز می دارد ، یکی آن است که تو مرا فرمان دادی و من در انجام آن سستیکردم ، دیگر آن که مرا از کاری نهی فرمودی ، امّا من به انجام دادن آن شتافتم ، سوم آن که مرانعمت ارزانی داشتی ، ولی من در شکر گزاری آن ، کوتاهی کردم . امّا آنچه مرا به درخواستکردن از تو می کشانَد ، تفضّل تو بر کسی است که به درگاهت روی کند و با خوش گمانی به سویتو آید ، که همه احسان هایت ، تفضّل است و همه نعمت هایت ، نخستین است.

صحیفه سجّادیّه ، از دعای ۱۲

حدیث۶۰

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ... وَصُنْ وَجْهی بِالْیَسارِ وَ لا تَبْتَذِلْ جاهی بِالْاِقْتارِ فَاَسْتَرْزِقَاَهْلَ رِزْقِکَ وَ اَسْتَعْطیَ شِرارَ خَلْقِکَ، فَاُفْتَتَنَ بِحَمْدِ مَنْ اَعطانی وَ اُبْتَلی بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنیوَ اَنْتَ مِنْ دونِهِم وَلِیُّ الإعطاءِ وَ الْمَنْعِ؛

خدایا... با توانگری آبرویم را نگهدار و به تنگدستی حرمتم را از بین مبر که بر اثر آناز کسانی روزی بخواهم که روزی خوار تو هستند و از بندگان پست و بدکردار تو عطا وبخشش طلبم و در نتیجه، به ستایش آن که به من بخشیده و نکوهش آن که از من دریغکرده است، گرفتار شوم. حال آن که بخشیدن و نبخشیدن در حقیقت به دست توست.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث۶۱

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمّدٍ وَ آلِهِ وَ اکْفِنی مَؤونَةَ الْاِکْتِسابِ وَ ارْزُقْنی مِنْغَیْرِ اِحْتِسابٍ فَلا اَشْتَغِلَ عَنْ عِبادَتِکَ بِالطَّلَبِ و لا اَحْتَمِلَ اِصْرَ تَبِعاتِ الْمَکْسَبِ؛

خدایا! بر محمّد و آل او درود فرست و مرا از کسب روزی همراه با رنج، بی نیاز گردان واز جایی که گمان نمی رود، روزی ام ده، تا به خاطر طلب روزی، از عبادت تو باز نمانم و بارسنگین مشکلات کسب روزی را به دوش نکشم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث۶۲

امام سجاد علیه السلام :

حُجّوا وَ اعْتَمِروا تَصِحَّ اَبْدانُکُمْ وَ تَتَّسِعْ اَرْزاقُکُمْ وَ تُکْفَوْنَ مَؤوناتِ عِیالِکُمْ. وَ قالَ: الحاجُّ مَغفورٌ لَهُ و مَوجوبٌ لَهُ الجَنَّةُ و مُستَأنَفٌ لَهُ

العَمَلُ و مَحفوظٌ فیأهلِهِ و مالِهِ؛

به حج و عمره بروید تا تندرست بمانید، روزیتان زیاد شود و خرجی خانواده تانتأمین گردد. حاجی آمرزیده است و بهشت بر او واجب است و اعمالش از نو آغاز می گرددو خانواده و مالش محفوظ می ماند.

کافی، ج ۴، ص ۲۵۲، ح ۱

حدیث۶۳

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ رَعِیَّتِکَ بِمِلْکِ النِّکاحِ فَاَنْ تَعْلَمَ اَنَّ اللّه َ جَعَلَها سَکَنا وَ مُسْتَراحا وَ اُ نْسا وَ واقیَةً وَ کَذلِکَ کُلُّ واحِدٍ مِنْکُما یَجِبُ اَنْ یَحْمَدَ اللّه َ عَلی صاحِبِهِ وَ یَعْلَمَ اَنَّ ذلِکَنِعْمَةٌ مِنْهُ عَلَیْهِ وَ وَجَبَ اَنْ یُحْسِنَ صُحْبَةَ نِعْمَةِ اللّه ِ وَ یُکْرِمَها وَ یَرْفَقَ بِها وَ اِنْ کانَ حَقُّکَعَلَیْها اَغْلَظَ وَ طاعَتُکَ بِها اَ لْزَمَ فیما اَحْبَبْتَ وَ کَرِهْتَ ما لَمْ تَکُنْ مَعْصیَةً فَاِنَّ لَها حَقَّالرَّحْمَةِ وَ الْمُؤانَسَةِ وَ مَوْضِعَ السُّکونِ اِلَیْها قَضاءَ اللَّذَّةِ الَّتی لابُدَّ مِنْ قَضائِها وَ ذلِکَعَظیمٌ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ؛

حق زن آن است که بدانی خداوند او را مایه آرامش و آسایش و همدم و پرستار توقرار داده است، هم چنین بر هر یک از شما واجب است که خداوند را بخاطر وجوددیگری ستایش کند و بداند که او نعمتی است که خداوند ارزانی داشته و واجب است کهبا نعمتِ خداوندی رفتار نیک داشته باشد و او را گرامی بدارد و با او سازگاری کند و هرچند حق تو بر زنت بیشتر است و فرمان پذیری از تو، در هر چه دوست می داری یانمی پسندی، تا آن جا که گناه نباشد، بر او لازم تر است، در هر حال او این حق را دارد که ازتو مهربانی ببیند و از همدمی تو برخوردار شود، و حق دارد که در برآوردن کامی که بهناچار باید برآورده شود، آرامش و آسایشش تأمین شود و این حقی بس بزرگ است وهیچ نیرو و توانی جز به خداوند نیست.

تحف العقول ، ص ۲۶۱

حدیث۶۴

امام سجاد علیه السلام :

وَ أمّا حَقُّ وَلَدِکَ فَتَعْلَمَ اَنَّهُ مِنْکَ وَ مُضافٌ اِلَیْکَ فی عاجِلِ الدُّنْیا بِخَیْرِهِوَ شَرِّهِ وَ اَ نَّکَ مَسئوُلٌ عَمّا وُلّیتَهُ مِنْ حُسْنِ الْأدَبِ وَالدَّلالَةِ عَلی رَبِّهِ وَ الْمَعونَةِ لَهُ عَلیطاعَتِهِ فیکَ وَ فی نَفْسِهِ فَمُثابٌ عَلی ذلِکَ وَ مُعاقَبٌ فَاعْمَلْ فی اَمْرِهِ عَمَلَ الْمُتَزَیِّنِ بِحُسْنِ اَ ثَرِهِ عَلَیْهِ فی عاجِلِ الدُّنْیا، الْمُعذِرِ اِلی رَبِّهِ فیما بَیْنَکَ وَ بَیْنَهُ، بِحُسْنِ الْقیامِعَلَیْهِ وَ الْأخْذِ لَهُ مَنْهُ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ِ ؛

حقّ فرزند تو آن است که بدانی او از توست و در این جهان در نیک و بدِ خویشوابسته به توست و با تو نسبت به پرورش دادن خوب و راهنمایی کردن او به راهپروردگارش و یاری رساندن به او در اطاعت خداوند هم درباره خودت و هم حق اومسؤول هستی و براساس این مسئولیت پاداش می گیری و کیفر می بینی، پس در کار فرزندهمچون کسی عمل کن که کارش را در این دنیا به حسن اثر خویش آراسته می کند و توبه سبب حسن رابطه میان خود و او سرپرستیِ خوبی که از او کرده ای و نتیجه الهی که ازاو گرفته ای، نزد پروردگار خویش معذور باشی و هیچ نیرو و توانی جز به خداوند نیست.

تحف العقول، ص ۲۶۳

حدیث۶۵

امام سجاد علیه السلام :

فَحَقُّ اُمِّکَ فَاَنْ تَعْلَمَ اَ نَّها حَمَلَتْکَ حَیْثُ لا یَحْمِلُ اَحَدٌ اَحَدا وَ اَطْعَمَتْکَمِنْ ثَمَرَةِ قَلْبِها ما لا یُطْعِمْ اَحَدٌ اَحَدا وَ اَ نَّها وَقَتْکَ بِسَمْعِها وَ بَصَرِها وَ یَدِها وَ رِجْلِها وَشَعْرِها وَ بَشَرِها وَ جَمیعِ جَوارِحِها مُسْتَبْشِرَةً بِذلِکَ فَرِحَةً مُوابِلَةً مُحْتَمِلَةً لِما فیهمَکرُوهُها وَ اَ لَمُها وَ ثِقْلُها وَ غَمُّها حَتّی دَفَعَتْها عَنْکَ یَدُالْقُدْرَةِ وَ اَخْرَجَتْکَ اِلَی الاَرْضِفَرَضَیْتَ اَنْ تَشْبَعَ وَ تَجوعَ هیَ وَ تَکْسُوَکَ وَ تَعْری وَ تَرْوِیَکَ وَ تَظْمَاَ وَ تُظِلَّکَ وَ تَضْحیوَ تُنَعِّمَکَ بِبُؤْسِها وَ تُلَذِّذَکَ بِالنَّوْمِ بِاَرَقِها وَ کانَ بَطْنُها لَکَ وِعاءً وَحِجْرُها لَکَ حِواءً وَثَدْیُها لَکَ سِقاءً وَ نَفْسُها لَکَ وِقاءً تُباشِرُ حَرَّ الدُّنْیا وَ بَرْدَها وَ دونَکَ، فَتَشْکُرَها عَلی قَدْرِذلِکَ وَ لا تَقْدِرُ عَلَیْهِ اِلاّ بِعَوْنِ اللّه وَ تَوْفیقِهِ؛

حق مادرت این است که بدانی او تو را چنان در رحم خویش نگهداشته و پرورشداده که کس دیگری را بدان گونه برنگیرد، و از میوه دل خود تو را چنان تغذیه نموده کههیچ کس دیگری را آن گونه غذا ندهد و به راستی تو را با گوش و چشم و دست و پا وپوست و تمام اعضا و جوارحش با خوش رویی و دلشادی نگهداری کرده و هر ناگواری و درد و سختی و نگرانی [دوران بارداری را] تحمّل کرده، چنان که دستِ تجاوز [آفات وبلایا] را از تو دور ساخته و تو را بر زمین نهاده و خشنود بوده است که تو سیر باشی و اوخودش گرسنه مانَد، و تو لباس بر تن داشته باشی و او برهنه باشد و تو را سیراب سازد وخودش تشنه مانَد و تو را در سایه قرار دهد و خودش زیر آفتاب بسربرد، و با بیچارگیخود تو را نعمت دهد، و با بی خوابی خود به تو لذّت خواب را چشاند، و شکمش ظرفوجودِ تو بوده و دامنش پرورشگاه تو و پستان چشمه نوش تو و جانش نگهدارت بودهاست. سرد و گرم دنیا را برای تو و به خاطر تو چشیده است، پس برای قدرشناسی از اینهمه [ایثار و از خودگذشتگی] او را سپاس گزار باش و جز با یاری و توفیق خداوندنخواهی توانست این همه را قدردانی کنی.

تحف العقول ، ص ۲۶۳

حدیث۶۶

امام سجاد علیه السلام :

اَ لْقَوْلُ الْحَسَنُ یُثْری الْمالَ وَ یُنْمِی الرِّزْقَ وَ یُنْسِیُٔ فِی الاَجَلِ وَ یُحَبِّبُاِلَی الاَهْلِ وَ یُدْخِلُ الْجَنَّةَ؛

گفتار نیک، ثروت را زیاد و روزی را فراوان می کند، مرگ را به تأخیر می اندازد، انسانرا در خانواده محبوب می کند و به بهشت وارد می نماید.

خصال، ص ۳۱۷، ح ۱۰۰

حدیث۶۷

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِه، وَ فَرِّغْ قَلْبی لِمَحَبَّتِکَ وَاشْغَلْهُ بِذِکْرِکَوَانْعَشْهُ بِخَوْفِکَ وَبِالْوَجَلِ مِنْکَ وَ قَوِّهِ بِالرَّغْبَةِ اِلَیْکَ وَ اَمِلْهُ اِلی طاعَتِکَ...؛

خدایا بر محمد و خاندان او درود فرست و دلم را برای محبتت فارغ و به یادتمشغول گردان و با ترس و هراس از خودت طراوت

بخش و با رغبت به سویت نیرومند وبه طاعتت مشتاق گردان.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۱

حدیث۶۸

امام سجاد علیه السلام :
مَنْ لَمْ یَرْجُ النّاسَ فی شَیْ ءٍ وَ رَدَّ أَمْرَهُ إلَی اللّهِ عَزَّوَجَلَّ فی جَمیعِاُمورِهِ اسْتَجابَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ فی کُلِّ شَیْ ءٍ؛
هر کس در هیچ کاری به مردم امید نبندد و همه کارهای خود را به خدای عزوجل واگذارد، خداوند هر خواسته ای که او داشته باشد اجابت کند.

کافی، ج۲، ص ۱۴۸، ح ۳

حدیث۶۹

امام سجاد علیه السلام :
قُلْتُ لِعَلِیِّ بْنِ الْحُسَینِ علیه السلام اَخْبِرنی بِجَمیعِ شَرایِعِ الّدینِ، قالَ علیه السلام:قَوْلُ الْحَقِّ وَ الْحُکْمُ بِالْعَدْلِ وَ الْوَفاءُ بِالْعَهْدِ؛
به امام سجّاد علیه السلام عرض کردم: مرا از تمام دستورهای دین آگاه کنید، امام علیه السلامفرمودند:حقگویی، قضاوت عادلانه و وفای به عهد.

خصال، ص ۱۱۳، ح ۹۰

حدیث۷۰

امام سجاد علیه السلام :
اَللّهُمَّ لا تَدَعْ خَصْلَةً تُعابُ مِنّی اِلاّ اَصْلَحْتَها وَ لا عائِبَةً اُوَنَّبُ بِها اِلاّحَسَّنْتَها وَ لا اُکْرومَةً فیَّ ناقِصَةً اِلاّ اَتْمَمْتَها ؛
خدایا هیچ صفتی که بر من عیب شمرده شود وامگذار مگر آن که اصلاحش فرمایی وهیچ صفت نکوهیده ای را بجای مگذار مگر آن که آن را نکوسازی و مرا در هیچ خصلتپسندیده ناتمامی فرو مگذار مگر آن که کاملش گردانی.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰

حدیث۷۱

امام سجاد علیه السلام :
اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ نَبِّهْنی لِذِکْرِکَ فی اَوْقاتِ الْغَفْلَةِ وَ اسْتَعْمِلْنی بِطاعَتِکَ فی اَیّامِ الْمُهْلَةِ وَ انْهَجْ لی اِلی مَحَبَّتِکَ سَبیلاً سَهْلَةً، اَکْمِلْ لی بِهاخَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ؛
بار الها! مرا در هنگام غفلت به یاد خود آگاه گردان و در ایام فراغت به اطاعتت موفقبدار و برایم راهی آسان به سوی محبت خود

بگشای و خیر دنیا و آخرت را به وسیله آنتکمیل فرمای.

صحیفه سجادیه، از دعای بیستم

حدیث۷۲

امام سجاد علیه السلام :
اَنَّ رَجُلًا کَتَبَ اِلی اَبِی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلیٍّ علیه السلام: یا سَیِّدی اَخْبِرْنی بِخَیْرِالدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ فَکَتَبَ علیه السلامبِسْمِ اللّه الرَّحْمنِ الرَّحیم اَمّا بَعْدُ فَاِنَّ مَنْ طَلَبَ رِضَی اللّه بِسَخَطِ النّاسِ کَفاهُ اللّه ُ اُمورَ النّاسِ وَ مَنْ طَلَبَ رِضَی النّاسِ بِسَخَطِ اللّه وَکَلَهُ اللّه ُ اِلَیالنّاسِ وَالسَّلامُ؛
مردی به پدرم امام حسین علیه السلام نوشت: سرورم! مرا از خیر دنیا و آخرت آگاه کنید. امام در جواب نوشتند: به نام خداوند مهر گستر مهربان: هر کس در طلب رضای خداوندباشد، هر چند با ناخرسندی مردم، خداوند او را از مردم بی نیاز می کند، و هر کس درطلب رضای مردم باشد، هر چند با ناخرسندی خداوند، خداوند او را به مردم وامی گذارد. والسَّلام

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۲۰۸، ح ۱۷

حدیث۷۳

امام سجاد علیه السلام :
لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فی طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبوهُ وَ لَو بِسَفْکِ الْمُهَجِ وَ خَوضِاللُّجَجِ اِنَّ اللّه َ تَبارَکَ وَ تَعالی اَوحی اِلی دانیالَ : اِنَّ اَمْقَتَ عَبیدی اِلَیَّ الْجاهِلُ الْمُسْتَخِفُّبِحَقِّ اَهْلِ الْعِلْمِ ، التّارِکُ لِلاِْقْتِداءِ بِهِمْ وَ اِنَّ اَحَبَّ عَبیدی اِلَیَّ التَّقیُّ الطّالِبُ لِلثَّوابِالْجَزیلِ اَللاّزِمُ لِلْعُلَماءِ التّابِعُ لِلْحُلَماءِ القابِلُ عَنِ الْحُکَماءِ؛
اگر مردم می دانستند که در جستجوی دانش چه چیزی [نهفته] است ، بی گمان درپی آن می رفتند، حتّی اگر با ریخته شدن خون و فرو رفتن در اعماق دریا باشد . خدایتبارک و تعالی به دانیال وحی کرد : منفورترین بندگانم نزد من ، نادانی است که حق اهلعلم را سبک بشمارد و پیروی از ایشان را رها کند و محبوب ترین بندگانم نزد من، تقواپیشه ای است که جویای پاداش فراوان، همراه دانشمندان، پیرو بردباران و پذیرایحکیمان باشد .

کافی ، ج ۱، ص ۳۵، ح ۵

حدیث۷۴

امام سجاد علیه السلام :
اللهُمَّ... وَاجْعَلْنی مِمَّنْ اَطَلْتَ عُمْرَهُ وَ حَسَّنْتَ عَمَلَهُ وَ اَتْمَمْتَعَلَیْهِ نِعْمَتَکَ وَ رَضیتَ عَنْهُ وَ اَحْیَیْتَهُ حَیاةً طَیِّبَةً فی اَدْوَمِ السُّرورِ وَ اَسْبَغِ الْکَرامَةِ وَاَتَمِّ الْعَیْشِ ؛
خداوند! مرا از کسانی قرار ده که عمرشان را دراز و کردارشان را نیکو گردانیده ای ونعمتت را بر آنان تمام کرده ای و از آنان خُرسندی و به آنان زندگی ای پاک، همراه باپایدارترین شادمانی و سرشارترین کرامت و کامل ترین رفاه، عطا نموده ای.

بحارالأنوار ، ج ۹۸، ص ۹۱، ح ۲

حدیث۷۵

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ صَلّی فی مَسْجِدِ السَّهْلَةِ رَكْعَتَيْنِ زادَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ فی عُمُرِهِسَنَتَيْنِ ؛

هر کس در مسجد سهله دو رکعت نماز بخواند، خداوند، دو سال بر عمر او می افزاید.

المزار للمفید ، ص ۱۴

حدیث۷۶

امام سجاد علیه السلام :

اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ... و عَمِّرنی ما كانَ عُمُری بَذلـةًفی طاعَتِک، فَإِذا كانَ عُمُری مَرتعا للشَّيطانِ فَاقبِضـنی إليکَ قَبْلَ اَنْ يَسْبِقَ مَقْتُکَ اِلَیَّ،اَوْ يَسْتَحْكِمَ غَضَبُکَ عَلَیَّ ؛

خدایا بر محمد و آل او درود فرست... و عمرم را تا زمانی که صرف طاعت تو می شود،دراز گردان و هرگاه عمرم چراگاه شیطان گردید، قبل از آن که نفرتت به من رو کند و یاخشمت بر من قطعی شود، جانم را بستان و به سوی خود ببر.

صحیفه سجّادیه ، از دعای ۲۰

حدیث۷۷

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ إِنّی أَعوذُبِکَ مِنْ... أنْ نَعْضِدَ ظالِما أَوْ نَخْذُلُ مَلْهوفا أَوْ نَرومَما لَيْسَ لَنا بِحَقٍّ؛

خدایا به تو پناه می برم... از این که ظالمی را یاری کنیم و یا مظلوم و دلسوخته ای رابی یاور گذاریم و یا آنچه حق ما نیست بخواهیم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۸

حدیث۷۸

امام سجاد علیه السلام :

اِعْتَبِروا يا اُولِی الاَْبْصارِ وَ احْمَدُوا اللّه َ عَلی ما هَداكُمْ ، وَ اعْلَموا اَ نَّكُمْلا تَخْرُجونَ مِنْ قُدْرَةِ اللّه ِ اِلی غَيْرِ قُدْرَتِهِ ، وَسَيَرَی اللّه ُ عَمَلَكُمْ وَ رَسولُهُ ثُمَّ اِلَيْهِتُحْشَرونَ ، فَانْتَفِعوا بِالْعِظَةِ وَ تَأَدَّبوا بِآدابِ الصّالِحينَ؛

شما ای اهل بصیرت! پند گیرید و خدا را برای این که هدایتتان کرد ، سپاس گویید وبدانید که از قبضه قدرت خداوند ، به سوی قدرتی دیگر بیرون نتوانید رفت ، و خدا وفرستاده اش ، به زودی کردار شما را می بینند و آن گاه ، در پیشگاه او ، گرد آوردهمی شوید . پس از اندرزها بهره گیرید و ادب شایستگان را داشته باشید.

کافی، ج ۸، ص ۱۷، ح ۲

حدیث۷۹

امام سجاد علیه السلام :

مَرَّ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله بِقَومٍ يَرْفَعونَ حَجَرا فَقالَ : ما هـذا ؟ قالوا : نَعْرِفُبِذاكَ اَشَدَّنا وَ اَقْوانا . فَقالَ صـلی الله علیه و آله : اَلا اُخْبِرُ كُمْ بِاَشَدِّكُمْ وَ اَقْواكُمْ ؟ قالوا : بَلى ، يا رَسولَ اللّه .قالَ : اَشَدُّ كُمْ وَ اَقْواكُمُ الَّذى اذا رَضـىَ لَمْ يُدْخِلْهُ رِضاهُ فى اِثْمٍ وَ لا باطِلٍ وَ اذا سَخِط لَمْيُخْرِجْهُ سَخَطُهُ مِنْ قَولِ الْحَقِّ وَ اذا قَدَرَ لَمْ يَتَعاطَ مالَيْسَ لَه بِحَقٍّ ؛

پیـامبر صـلی الله علیه و آله بر گروهی گذشـتند که سـنگی را بلنـد می کردنـد . فرمودنـد : این چه کاریـاست؟ گفتنـد : با این کار ، نیرومندترین و محکم تریـنِ خود را می شناسیم . فرمودند : آیابه شما خبر دهم که محکم ترین و قوی تریـنِ شما کیست؟ گفتند : بلی ای پیـامبر خـدا !فرمودنـد : محکم ترین و قوی ترین شـما ، کسـی است که هر گاه خشـنود شود ،خشـنودی اش او را به گناه و باطل نکشانـد ، و هر گاه خشـمگین شود ، خشـمش او را ازسـخن حق ، بیرون نبرد ، و هر گاه به قـدرت رسـید ، آنچه برایش حق نیست، دست نزند .

معانی الأخبار ، ص ۳۶۶

حدیث۸۰

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ لِسـانَ ابْنِ آدَمَ يُشْـرِفُ كُلَّ يَوْمٍ عَلى جَوارِحِهِ فَيَقولُ: كَيْفَأَصْـبَحْتُمْ؟ فَيَقولونَ: بِخَيْرٍ اِنْ تَرَكْتَنا! وَيَقولونَ: اَللّه َ اَللّه َ فينا! وَ يُناشِـدونَهُ وَ يَقولونَ: إِنَّمانُثابُ بِكَ وَ نُعاقَبُ بِكَ؛

زبـان آدمیزاد، هر روز به اعضـای او نزدیک می شود و می گویـد: چگونه ایـد؟ آنهامی گوینـد: اگر تو ما را به خودمان واگـذاری، خوب هستیم! و می گوینـد: از خـدا بترس وکـاری به مـا نداشـته باش. و او را سوگنـد می دهنـد و می گوینـد: ما فقط به واسـطه تو پاداشمی یابیم و به واسطه تو، مجازات می شویم.

خصال، ص ۶، ح ۱۵

حدیث۸۱

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ اللِّسانِ اِكْرامُهُ عَنِ الْخَنى وَتَعْويدُهُ الْخَيْرَ وَ تَرْكُ الْفُضولِ الَّتيلافائِدَةَ لَها وَ الْبِرُّ بِالنّاسِ وَ حُسْنُ الْقَوْلِ فيهِمْ؛

حق زبـان، احترام گذاشـتن به آن بـا ترک زشت گویی، عادت دادنش به خوبی، ترکگفتار بی فایـده و نیکی به مردم و خوشـگویی درباره آنان است.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۲۸۶، ح ۴۱

حدیث۸۲

امام سجاد علیه السلام :
و اَمّا حَقُّ ذِی المَعْروفِ عَلَیْکَ فَاَن تَشْـکُرَهُ وَ تَذْکُرَ مَعْروفَهُوَ تَـکْسِبَهُ الْمَقالَهَ الْحَسَنَهَ وَ تُخْلِصُ لَهُ الدُّعاءَ فیما بَیْنَکَ وَ بَیْنَ اللّهِ عَزَّوَجَلَّ، فَاِذا فَعَلْتَذلِکَ کُنْتَ قَدْ شَکَرْتَهُ سِرّا وَ عَلانیَهً ثُمَّ اِنْ قَدَرْتَ عَلی مُکافاتِهِ یَوْما کافَیْتَهُ؛
حق کسـی که به تو نیکی کرده ، این است که از او تشـکر کنی و نیکی اش را بهزبان آوری و از او به خوبی یاد کنی و میان خود و خـدای عزّوجـلّ برایش خالصـانه دعـاکنی ، هرگـاه چنیـن کردی بی گمـان در پنهـان و آشـکار از او تشـکر کرده ای . سـپس اگر روزیتوانستی نیکی او را جبران کنی ، جبران کن .

خصال، ص ۵۶۸

حدیث۸۳

امام سجاد علیه السلام :
وَ الذُّنُوبُ الّتی تُنْزِلُ النِّقَمَ عِصْیانُ الْعارِفِ بِالْبَغیِ وَ التَطاوُلُ عَلَیالنّاسِ وَ الاِستِهْزاءُ بِهِمْ وَ السُّخْرِیَّهُ مِنْهُمْ ؛
گناهانی که باعث نزول عذاب می شوند، عبارت اند از: سـتم کردن شخص از رویآگاهی، تجاوز به حقوق مردم، و دست انداختن و مسخره کردن آنان.

معانی الاخبار ، ص ۲۷۰

حدیث۸۴

امام سجاد علیه السلام :
اَللّهُمَّ... اَحِبَّنی وَ حَبِّبْنی وَ حَبِّبْ اِلَیَّ ما تُحِبُّ مِنَ الْقَوْلِ وَ الْعَمَلِ حَتّیاَدْخُلَ فیهِ بِلَذَّهٍ وَ اَخْرُجْ مِنْهُ بِنَشاطٍ؛
بار خدایا مرا دوست بدار و نزد دیگران محبوبم گردان و گفتار و کرداری را که دوسـتداری، نزد من محبوب گردان تا با لذّت وارد آنها شوم و با نشاط به انجامشان رسانم.

بحارالأنوار ، ج ۹۵، ص ۲۹۸، ح ۱۷

حدیث۸۵

امام سجاد علیه السلام :
فَاَمّـا حَقُّ اللّهِ الاَْکْبَرُ فَـاِنَّکَ تَعْبُـدُهُ لاـ تُشْـرِکُ بِهِ شَـیْئا فَـاِذا فَعَلْتَ ذلِکَبِاِخْلاصٍ جَعَلَ لَکَ عَلی نَفْسِهِ اَنْ یَکْفیَکَ اَمْرَ الـدُّنْیا وَ الاْخِرَهِ وَ یَحْفَظَ لَکَ ما تُحِبُّ مِنْها ؛
حق بزرگ تر خداونـد این است که او را بپرستی و چیزی را بـا او شـریک نسـازی، که اگرخالصـانه چنین کنی، خداونـد کار دنیا و آخرتت را کفایت می کند و آنچه را دوست داریبرایت نگه می دارد.

تحف العقول، ص ۲۵۶

حدیث۸۶

امام سجاد علیه السلام :

اللّهُمَّ اِنّی اَعوذُ بِکَ مِنْ… ایثارِ الْباطِلِ عَلَی الْحَقِّ…؛

خدایا به تو پناه می برم از این که باطل را بر حق ترجیح دهم.

صحیفه سجّادیه، از دعای هشتم

حدیث۸۷

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ… وَ اَزْهِقِ الْباطِلَ عَنْ ضَمائِرِنا وَ اَثْبِتِ الْحَقَّ فی سَرائِرِنا، فَاِنَّالشُّکوکَ وَ الظُّنونَ لَواقِحُ الْفِتَنِ وَ مُکَدِّرَةٌ لِصَفْوِ الْمَنائِحِ وَ الْمِنَنِ؛

بار الها… باطل را از درون ما محو نما و حق را در باطن ما جای ده. زیرا که تردیدها وگمان ها فتنه زایند و بخشش ها و نعمت ها را تیره می سازند.

صحیفه سجادیه الجامعه، ص ۴۱۰

حدیث۸۸

امام سجاد علیه السلام :

وأمّا حَقُّ بَصرِکَ فَغَضُّهُ عَمّا لایَحِلُّ لَکَ وتَرکُ ابتِذالِهِ إلاّ لِمَوضعِ عِبرَةٍ تَستَقبِلُ بِها بَصَرا أو تَستَفیدَ بِها عِلماً ، فَإنَّ البَصَرَ بابُ الاِعتِبارِ؛

حقّ چشـمت این است که آن را از آنچه بر تو حلال نیست ، فروبنـدی و مبتذلش نسازی [و به کارش نبری] ، مگر برای جای عبرت آموزی که دیده ات را با آن بینا کنی یا به وسیله آن از دانشی بهره مند شوی ؛ زیرا چشم ، دروازه عبرت آموزی است.

حدیث۸۹

امام سجاد علیه السلام :

حدیث۹۰

امام سجاد علیه السلام :

فَأمّا حَقُّ الصَّلاةِ فَأن تَعلَمَ أنَّها وِفادَةٌ إلَی اللّه ِ وأنَّکَ قائِمٌ بَینَ یَدَیِ اللّه ِ ؛

حقّ نماز این است که بدانی نماز ، روی آوردن به درگاه خداست و تو در نماز در برابر خداوند ایستاده ای .

حدیث۹۱

امام سجاد علیه السلام :

وأمّا حَقُّ سائِسِکَ بِالعِلمِ فَالتَّعظیمُ لَهُ والتَّوقیرُ لِمَجلِسِهِ وحُسنُ الاِستِماعِ إلَیهِ؛

حقّ آن که به علم آموزی اداره ات می کند (یعنی حق استادت) ، بزرگداشت اوست ، و حفظ احترام مجلس او و نیک گوش دادن به گفتارش .

حدیث۹۲

امام سجاد علیه السلام :

فَحَقُّ اُمِّکَ أن تَعلَمَ أنَّها حَمَلَتکَ حَیثُ لایَحمِلُ أحَدٌ أحَدا وأطعَمَتکَ مِن ثَمَرَةِ قَلبِها ما لایُطعِمُ أحَدٌ أحَدا ؛

حقّ مادرت این است که بدانی او تو را در جایی حمل کرده که کسی دیگری را حمل نمی کند ، و از میوه دل خود ، تو را چیزی خورانده که هیچ کس ، دیگری را نمی خورانَد.

حدیث۹۳

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حقُّ وَلَدِکَ فَتَعلَمَ . . . أنَّکَ مَسئولٌ عَمّا وَلَّیتَهُ مِن حُسنِ الأدَبِ والدَّلالَةِ عَلی رَبِّهِ والمَعونَةِ لَهُ عَلی طاعَتِهِ فیکَ وفی نَفسِهِ؛

حقّ فرزندت [این است که] بدانی . . . تو نسبت به کسی که سرپرستی او را بر عهده داری در پرورش خوب و راهنمایی وی به سوی پروردگار و کمک به او در فرمانبرداری از پروردگارش ، هم درباره خودت و هم درباره او ، مسئول هستی .

حدیث۹۴

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ ذِی المَعروفِ عَلَیکَ فَأن تَشکُرَهُ وتَذکُرَ مَعروفَهُ وتَنشُرَ لَهُ المَقالَةَ الحَسَنَةَ وتُخلِصَ لَهُ الدُّعاءَ فیما بَینَکَ وبَینَ اللّهِ سُبحانَهُ؛

حقّ کسی که به تو احسان کرده ، این است که او را سپاس داری واحسانش را یاد کنی و گفتاری نیکو درباره او بپراکنی و میان خود و خدای سبحان ، خالصانه دعایش کنی.

حدیث۹۵

امام سجاد علیه السلام :

وأمّا حَقُّ المالِ فَأن لاتَأخُذَهُ إلاّ مِن حِلِّهِ ولاتُنفِقَهُ إلاّ فی حِلِّهِ؛

حقّ دارایی این است که آن را جز از راه حلال به دست نیاوری وجز در راه حلال صرف نکنی .

حدیث۹۶

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ قَسوَةَ البِطنَةِ وکِظَّةَ المِلأَةِ وسُکرَ الشَّبَعِ وغِرَّةَ المُلکِ مِمّا یُثَبِّطُ ویُبطِی ءُعَنِ العَمَلِ ویُنسِی الذِّکرَ؛

شکمبارگی و پرخوری و سرمستی و فریفتگی به مُلك (مالداری باشد یا حکومت) ، از چیزهایی است که [آدمی را] از کردار باز می دارد و کندْ رفتار می کند و یاد خدا را از یادش می برد .

حدیث۹۷

امام سجاد علیه السلام :

مَن کَرُمَت عَلَیهِ نَفسُهُ هانَت عَلَیهِ الدُّنیا؛

هرکه خود را ارجمند شمارد ، دنیا را پست انگارد.

حدیث۹۸

امام سجاد علیه السلام :

مَن قَنَعَ بِما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ فَهُوَ مِن أغنَی النّاسِ؛

هر که به قسمتی که خدایش داده قانع باشد ، همو ، بی نیازترینِ مردم است.

حدیث۹۹

امام سجاد علیه السلام :

اِتَّقُوا الکِذبَ الصَّغیرَ مِنهُ وَالکَبیرَ فی کُلِّ جِدٍّ وهَزلٍ؛

از دروغ بپرهیزید ، چه خُرد و چه بزرگ ، چه به جدّ و چه به هزل.

حدیث۱۰۰

امام سجاد علیه السلام :

کَفی بِنَصرِ اللّه ِ لَکَ أن تَری عَدُوَّکَ یَعمَلُ بِمَعاصِی اللّه ِ فیکَ؛

همین یاوری الهی تو را بس که می بینی دشمنت در حقِّ تو راه نافرمانیِ خدارا می پیماید.

حدیث۱۰۱

امام سجاد علیه السلام :

اَلخَیرُ کُلُّهُ صِیانَةُ الإنسانِ نَفسَهُ؛

تمام خیر آن است که انسان ، خویشتندار باشد.

حدیث۱۰۲

امام سجاد علیه السلام :

إیّاکَ ومُصاحَبَةَ الکَذّابِ فَإنَّهُ بِمَنزِلَةِ السَّرابِ یُقَرِّبُ لَکَ البَعیدَ ویُبَعِّدُ لَکَ القَریبَ؛

مبادا با دروغگو همنشین شوی که وی ، همچون سراب است : به تو دور

را به تو نزدیک و نزدیک را به تو دور می نمایاند.

حدیث۱۰۳

امام سجاد علیه السلام :

إيّاكَ ومُصاحَبَةَ الأحمَقِ فَإنَّهُ يُريدُ أن يَنفَعَكَ فَيَضُرُّكَ؛

مبادا با بی خرد همنشین شوی که چون خواهد به تو سودی رسانَد ، زیان می رسانَد.

حدیث۱۰۴

امام سجاد علیه السلام :

اَلمُؤمِنُ مِن دُعائِهِ عَلى ثَلاثٍ : إمّا أن يُدَّخَرَ لَهُ وإمّا أن يُعَجَّلَ لَهُ و إمّا أن يُدفَعَ عَنهُ بَلاءٌ يُريدُ أن يُصيبَهُ؛

مؤمن از دعـای خود به یکی از این سه نتیجه دست یابـد : یا برایش ذخیره می گردد ، یا در دنیا برآورده می شود ، و یا بلایی را که می خواهد به او برسد ، از او باز داشته می شود .

حدیث۱۰۵

امام سجاد علیه السلام :

ثَلاثٌ مُنجِياتٌ لِلمُؤمِنِ : كَفُّ لِسانِهِ عَنِ النّاسِ وَاغتِيابِهِم ، وإشغالُهُ نَفسَهُ بِما يَنفَعُهُ لِاخِرَتِهِ ودُنياهُ ، و طُولُ البُكاءِ عَلى خَطيئَتِهِ؛

سه چیز مؤمن نجـات بخش است : بازداشـتنِ زبـانش از مردم و ازغیبت کردن آنـانْ ، و وا داشـتن خود به آنچه در آخرت و دنیایش سود دهد ، و بسیار گریستن بر گناهان خویش.

حدیث۱۰۶

امام سجاد علیه السلام :

نَظَرُ المُؤمِنِ فى وَجهِ أخيهِ المُؤمِنِ لِلمَوَدَّةِ والمَحَبَّةِ لَهُ عِبادَةٌ؛

نگاه کردن مؤمن به چهره برادر ایمانی خود از راه دوستی و محبّت به او ، عبادت است.

حدیث۱۰۷

امام سجاد علیه السلام :

ما مِن شَیءٍ أحَبَّ إلَى اللّه بَعدَ مَعرِفَتِهِ مِن عِفَّةِ بَطنٍ وفَرجٍ؛

چیزی نزد خدا ، پس از شناخت او ، محبوب تر از بازداشتن شکم وعورت [از حرام] نیست.

حدیث۱۰۸

امام سجاد علیه السلام :

نَحنُ الفُلكُ الجارِيَةُ فِى اللُّجَجِ الغامِرَةِ، يَأمَنُ مَن رَكِبَها ويَغرَقُ مَن تَرَكَها

امام سـجاد علیه السـلام : ما کشتی روانی در دریاهای عمیق پوشاننده هستیم، هر که بر آن سوار شود ایمن مانَد و هر که از آن چشم

پوشد غرق شود.

ینابیع المودّة : ۱ / ۷۶ / ۱۲ ، وذکره أیضًا فی : ۳ / ۳۵۹ .

حدیث۱۰۹

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی دعـائِهِ یَومَ عَرَفَةَ ـ : رَبِّ صَلِّ عَلی أطائِبِ أهلِ بَیتِهِ الَّذینَ اختَرتَهُم لِأَمرِکَ، وجَعَلتَهُم خَزَنَةَ عِلمِکَ ، وحَفَظَةَ دینِکَ ، وخُلَفاءَکَ فی أرضِکَ ، وحُجَجَکَ عَلی عِبادِکَ ، وطَهَّرتَهُم مِنَ الرِّجسِ والدَّنَسِ تَطهیرًا بِإِرادَتِکَ، وجَعَلتَهُمُ الوَسیلَةَ إلَیکَ ، والمَسلَکَ إلی جَنَّتِکَ

امـام سـجاد علیه السلام ـ در دعـایش به روز عرفه ـ : خـدایا! درود بفرست بر پـاک ترین هـای اهـل بیتش که برای امر خود آنهـا را برگزیـدی و آنها را گنجوران علم خود و پاسداران دینت و جانشـینان در زمینت و حجّتهای بندگانت قرارشان دادی و با اراده ات از هر گونه پلیدی و پلشتی کاملاً پاکشان گرداندی و آنان را وسیله به سوی خود و راهِ به سوی بهشت قرار دادی.

الصحیفة السجّادیّة : الدعاء ۴۷ ص ۱۹۰ .

حدیث۱۱۰

امام سجاد علیه السلام :

ـ فِی الدُّعاءِ ـ : ... وصَلِّ عَلی خِیَرَتِکَ اللّهُمَّ مِن خَلقِکَ مُحَمَّدٍ وعِترَتِهِ الصَّفوَةِ مِن بَرِیَّتِکَ الطّاهِرینَ، واجعَلنا لَهُم سامِعینَ ومُطیعینَ کَما أمَرتَ

امام سـجاد علیه السلام : ـ در دعا ـ : ... و درود بفرست بار خدایا! بر برگزیده آفریدگانت محمّد و خاندان برگزیده از مردمان پاکت و ما را شنوای ایشان و فرمانبر آنها ـ چنان که دستور داده ای ـ قرار ده.

الصحیفة السجّادیّة : الدعاء ۳۴ ص ۱۳۸ ، ینابیع المودّة : ۳ / ۴۱۷ نقلاً عن الصحیفة وزاد فیه «أی بقولک : أطیعوا اللّه وأطیعوا الرسول وأُولی الأمر منکم» .

حدیث۱۱۱

امام سجاد علیه السلام :

نَحنُ أئِمَّةُ المُسلِمینَ ، وحُجَجُ اللّه عَلَی العالَمینَ ، وسادَةُ المُؤمِنینَ ، وقادَةُ الغُرِّ المُحَجَّلینَ ، ومَوالِی المُؤمِنینَ ، ونَحنُ أمانُ أهلِ الأَرضِ کَما أنَّ النُّجومَ أمانٌ لِأَهلِ السَّماءِ ، ونَحنُ الَّذینَ بِنا یُمسِکُ اللّهُ السَّماءَ أن تَقَعَ عَلَی الأَرضِ إلّا بِإِذنِهِ ، وبِنا یُمسِکُ الأَرضَ أن تَمیدَ بِأَهلِها ، وبِنا یُنزِلُ الغَیثَ ، وبِنا یَنشُرُ الرَّحمَةَ ، ویُخرِجُ بَرَکاتِ الأَرضِ ، ولَولا ما فِی الأَرضِ مِنّا لَساخَت بِأَهلِها

امـام سـجاد علیه السـلام : مـا امامان مسـلمانان و حجّتهای الهی بر جهانیان و سـروران مؤمنان و جلوداران سپیـد پیشانیهای دست و پا سفیـد و سالار مؤمنان هستیم. ما موجب امنیت زمینیان هستیم چنان که سـتارگان، سـبب امان آسـمانیان هسـتند. خداونـد به سـبب ما آسـمان را نگاه داشته تا مبادا ـ جز به اذان او ـ بر زمین فرو افتد و با ما زمین را حفظ کرده تا اهل زمین را نلرزاند. باران را به سبب ما فرو می فرسـتد و رحمت را در پرتو وجود ما می پراکند و برکتهای زمین را بیرون می دهد و اگر کسـی از ما در زمین نمی بود اهل خود را فرو می کشید.

أمالی الصدوق : ۱۵۶ / ۱۵ ، کمال الدین : ۲۰۷ / ۲۲ ، ینابیع المودّة : ۱ / ۷۵ / ۱۱ ، فرائد السمطین : ۱ / ۴۵ / ۱۱ کلّها عن الأعمش

عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، روضه الواعظین : ۲۲۰ عن عمرو بن دینار .

حدیث۱۱۲

امام سجاد علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله ذاتَ یَوم جالِسًا وعِندَهُ عَلِیٌّ وفاطِمَةُ والحَسَنُ والحُسَینُ علیهم السلام ، فَقالَ : والَّذی بَعَثَنی بِالحَقِّ بَشیرًا ، ما عَلی وَجهِ الأَرضِ خَلقٌ أحَبَّ إلَی اللّه عَزَّوجَلَّ ولا أکرَمَ عَلَیهِ مِنّا، إنَّ اللّه تَبارَکَ وتَعالی شَقَّ لِیَ اسمًا مِن أسمائِهِ فَهُوَ مَحمودٌ وأنَا مُحَمَّدٌ ، وشَقَّ لَکَ یا عَلِیُّ اسمًا مِن أسمائِهِ فَهُوَ العَلِیُّ الأَعلی وأنتَ عَلِیٌّ ، وشَقَّ لَکَ یا حَسَنُ اسمًا مِن أسمائِهِ فَهُوَ المُحسِنُ وأنتَ حَسَنٌ ، وشَقَّ لَکَ یا حُسَینُ اسمًا مِن أسمائِهِ فَهُوَ ذُو الإِحسانِ وأنتَ حُسَینٌ ، وشَقَّ لَکِ یا فاطِمَةُ اسمًا مِن أسمائِهِ فَهُوَ الفاطِرُ وأنتِ فاطِمَةُ .

ثُمَّ قالَ صلی الله علیه و آله : اللّهُمَّ إنّی اُشهِدُکَ أنّی سِلمٌ لِمَن سالَمَهُم ، وحَربٌ لِمَن حارَبَهُم ، ومُحِبٌّ لِمَن أحَبَّهُم ، ومُبغِضٌ لِمَن أبغَضَهُم ، وعَدُوٌّ لِمَن عاداهُم، ووَلِیٌّ لِمَن والاهُم ، لِأَنَّهُم مِنّی وأنَا مِنهُم

امام سجاد علیه السلام : روزی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نشسته بود و علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام نزد او بودند. حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: سوگند به کسی که مرا به حقّ مژده رسان برانگیخت، بر روی زمین هیچ کس نزد خداوند عزّوجل محبوب تر و گرامی تر از ما نیست خداوند تبارک و تعالی نام مرا از یکی از نامهای خود مشتق ساخت، او محمود است و من محمّد و ای علی! خداوند نام تو را از نامهای خود مشتق ساخته است، اوست «العلیّ الاعلی» و تویی علی و تو ای حسن! خداوند نامت را از نامهای خود بر گرفته که او «محسن» است و تو حسن و تو ای حسین! خداوند نام تو را نیز از نامهای خود گرفته که او «ذوالاحسان» است و تو حسین و تو ای فاطمه! خداوند نام تو را نیز از نامهای خود برگرفته که او «فاطر» است و تو فاطمه. سپس فرمود: خدایا! تو را گواه می گیرم که با هر کس با ایشان آشتی در پیش گیرد آشتی در پیش می گیرم و با هر که با ایشان سر جنگ داشته باشد سر جنگ دارم و دوستدار کسی هستم که ایشان را دوست داشته باشد و کینه کسی را در دل دارم که کینه ایشان را در دل دارد و دشمن کسی هستم که دشمن آنهاست و دوست کسی هستم که دوست آنهاست، زیرا آنها از من و من از آنهایم.

معانی الأخبار : ۵۵ / ۳ عن عبد اللّه بن الفضل الهاشمیّ عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام .

حدیث۱۱۳

امام سجاد علیه السلام :

ـ مِن خُطبَةٍ لَهُ فی مَجلِسِ یَزیدَ ـ : أیُّهَا النّاسُ ، اُعطینا سِتًّا، وفُضِّلنا بِسَبعٍ : اُعطینَا العِلمَ ، والحِلمَ، والسَّماحَةَ ، والفَصاحَةَ ، والشَّجاعَةَ ، والمَحَبَّةَ فی قُلوبِ المُؤمِنینَ . وفُضِّلنا بِأَنَّ مِنَّا النَّبِیَّ المُختارَ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله ، ومِنّا الصِّدّیقُ ، ومِنَّا الطَّیّارُ ، ومِنّا أسدُ اللّه وأسَدُ الرَّسولِ ، ومِنّا سَیِّدَةُ نِساءِ العالَمینَ فاطِمَةُ البَتولُ ، ومِنّا سِبطا هذِهِ الاُمَّةِ وسَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ

امام سجاد علیه السلام ـ در خطبه ای در مجلس یزید ـ : ای مردم! به ما شش سرشت بخشیده شده و به هفت امر، فضیلت داده شده ایم. به ما علم، خرد، بردباری، بخشش، گشاده زبانی، دلیری و محبّت در دل مؤمنان بخشیده شده است و برتری داده شده ایم به این که پیامبر برگزیده، محمّد صلی الله علیه و آله و صدّیق و طیّار و شیر خدا و شیر پیامبر و سرور بانوان جهان، فاطمه بتول و دو نوه این امّت و سالار جوانان بهشتی از ما هستند.

مقتل الحسین للخوارزمیّ : ۲ / ۶۹ .

حدیث۱۱۴

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ أهلِ البَیتِ علیهم السلام ـ : مِن فُروعِ الشَّجَرَةِ المُبارَکَةِ، وبَقایَا الصَّفوَةِ الَّذینَ أذهَبَ اللّه ُ عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهَّرَهُم ، وبَرَأَهُم مِنَ الآفاتِ ، وافتَرَضَ مَوَدَّتَهُم فِی الکِتابِ . هُمُ العُروَةُ الوُثقی ، و [هُم]مَعدِنُ التُّقی ، وخَیرُ حِبالِ العالَمینَ ووَثیقُها

امام سجاد علیه السلام ـ در توصیف اهل بیت علیهم السلام ـ : آنها از شاخه های شجره مبارکه و باقیمانده برگزیدگانی هستند که خداوند هر گونه پلشتی را از آنها دور ساخته است پاکشان گردانیده و از آفات مبرّایشان داشته و دوستی با آنها را در کتابش واجب ساخته است. آنها دستاویز استوار و کان پرهیزگاری و نیکو و ریسمانی استوار برای جهانیان هستند.

ینابیع المودّة : ۲ / ۳۶۷ / ۵۰ ، کشف الغمّة : ۲ / ۳۱۱ کلاهما عن أبی الطفیل عامر بن واثلة ، الصواعق المحرقة : ۱۵۲ .

حدیث۱۱۵

امام سجاد علیه السلام :

نَحنُ أبوابُ اللّه ِ ، ونَحنُ الصِّراطُ المُستَقیمُ ، ونَحنُ عَیبَةُ عِلمِهِ ، ونَحنُ تَراجِمَةُ وَحیِهِ ، ونَحنُ أرکانُ تَوحیدِهِ ، ونَحنُ مَوضِعُ سِرِّهِ

امام سجاد علیه السلام : ما درهای خدا هستیم و راه راست اوییم. ما ظرف علم او و بازگو کننده وحی او هستیم و پایه های توحید او و جایگاه راز اوییم.

معانی الأخبار : ۳۵ / ۵ ، ینابیع المودّة : ۳ / ۳۵۹ / ۱ کلاهما عن ثابت الثمالیّ .

حدیث۱۱۶

امام سجاد علیه السلام :

ما یَنقِمُ النّاسُ مِنّا ؟! فَنَحنُ واللّه ِ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، وبَیتُ الرَّحمَةِ ، ومَعدِنُ العِلمِ ، ومُختَلَفُ المَلائِکَةِ

امام سجاد علیه السلام : چرا مردم کینه ما را می جویند؟! در حالی که به خدا سوگند ما درخت نبوّت و خانه رحمت و کان علم و معرفت و مکان آمد و شد فرشتگانیم.

الکافی : ۱ / ۲۲۱ / ۱ عن أبی الجارود .

حدیث۱۱۷

امام سجاد علیه السلام :

عِندَنا عِلمُ المَنایا والبَلایا ، وفَصلُ الخِطابِ ، وأنسابُ العَرَبِ ، ومَولِدُ الإِسلام

امام سجاد علیه السلام : آگاهی از مرگ و میرها و بلاها و سخن انجامین و نَسَبهای عرب و زادگاه اسلام نزد ماست.

بصائر الدرجات : ۲۶۶ / ۳ عن عبد الرحمن بن أبی نجران عن الإمام الرضا علیه السلام ، وذکره أیضًا فی : ۲۶۷ / ۴ عن عمّار بن هارون عن الإمام الباقر علیه السلام ، تفسیر فرات الکوفیّ : ۳۹۶ / ۵۲۷ وفیه «البلایا والقضایا والوصایا» ، الیقین : ۳۱۸ / ۱۲۱ کلاهما عن زیاد بن المنذر عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۱۱۸

امام سجاد علیه السلام :

دَخَلتُ عَلی مَروانَ بنِ الحَکَمِ فَقالَ : ما رَأَیتُ أحَدًا أکرَمَ غَلَبَةً مِن أبیکَ ، ما هُوَ إلاّ أن وَلِینا یَومَ الجَمَلِ ، فَنادی مُنادیهِ : لا یُقتَلُ مُدبِرٌ ولا یُذَفَّفُ عَلی جَریحٍ

امام سجاد علیه السلام: بر مروان بن حکم وارد شدم. او گفت: به هنگام چیرگی، کسی را از پدر تو کریمتر نیافتم. او همان کسی بود که در جنگ جمل ما را تعقیب می کرد و منادیش ندا در می داد که: هیچ گریزنده ای، کشته نخواهد شد و هیچ زخم خورده ای، از پای در آورده نخواهد شد.

السنن الکبری : ۸ / ۳۱۴ / ۱۶۷۴۶ عن إبراهیم بن محمّد عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، المبسوط : ۷ / ۲۶۴ عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام وفیه «یدنف» بدل «یذفف» ، وذفّف علی الجریح : أجهز علیه . (أساس البلاغة للزمخشریّ : ۱۴۳) .

حدیث۱۱۹

امام سجاد علیه السلام :

إنّی أکرَهُ أن أعبُدَ اللّه َ لا غَرَضَ لی إلاّ ثَوابَهُ ، فَأَکونَ کَالعَبدِ الطَّمِعِ المُطیعِ ، إن طَمِعَ عَمِلَ وإلاّ لَم یَعمَل . وأکرَهُ أن أعبُدَهُ (لا غَرَضَ لی) إلاّ لِخَوفِ عِقابِهِ ، فَأَکونَ کَالعَبدِ السَّوءِ إن لَم یَخَف لَم یَعمَل . قیلَ لَهُ : فَلِمَ تَعبُدُهُ ؟ قالَ : لِما هُوَ أهلُهُ بِأَیادیهِ عَلَیَّ وإنعامِهِ

امام سجاد علیه السلام: من خوش نمی دارم خدا را چنان بپرستم که مقصودی جز پاداش نداشته باشم، تا چونان برده ای باشم آزمند و تسلیم که اگر طمع ورزد می کوشد و الاّ نه و خوش نمی دارم خدا را چنان بپرستم که [مقصودی] جز هراس از کیفر او در سر نداشته باشم تا چونان برده بدکاری باشم که اگر نهراسد، گامی برنمی دارد. به حضرت علیه السلام عرض شد: پس چرا خدا را می پرستی؟ فرمود: چون او با نواختن و نعمت دادن به من، شایسته عبادت است.

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکریّ علیه السلام : ۳۲۸ / ۱۸۰ .

حدیث۱۲۰

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ الحَسَنَ بنَ عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیهماالسلام کانَ أعبَدَ النّاسِ فی زَمانِهِ وأزهَدَهُم وأفضَلَهُم ، وکانَ إذا حَجَّ حَجَّ ماشِیًا ورُبَّما مَشی حافِیًا ، وکانَ إذا ذَکَرَ المَوتَ بَکی ، وإذا ذَکَرَ القَبرَ بَکی ، وإذا ذَکَرَ البَعثَ والنُّشورَ بَکی ، وإذا ذَکَرَ المَمَرَّ عَلَی الصِّراطِ بَکی ، وإذا ذَکَرَ العَرضَ عَلَی اللّه تَعالی ذِکرُهُ شَهَقَ شَهقَةً یُغشی عَلَیهِ مِنها ، وکانَ إذا قامَ فی صَلاتِهِ تَرتَعِدُ فَرائِصُهُ بَینَ یَدَی رَبِّهِ عَزَّوجَلَّ ، وکانَ إذا ذَکَرَ الجَنَّةَ والنّارَ اضطَرَبَ اضطِرابَ السَّلیمِ ، ویَسأَلُ اللّه َ الجَنَّةَ ویَعوذُ بِهِ مِنَ النّارِ ، وکانَ علیه السلام لا یَقرَأُ مِن کِتابِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ : «یا أیُّهَا الَّذینَ آمَنوا» إلاّ قالَ : لَبَّیکَ اللّهُمَّ لَبَّیکَ . ولَم یُرَ فی شَیءٍ مِن أحوالِهِ إلاّ ذاکِرًا للّه ِ سُبحانَهُ

امام سجاد علیه السلام: حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام در زمان خود، از همه عابدتر، زاهدتر و با فضیلت تر بود و هرگاه حج می رفت، پیاده و چه بسا پابرهنه می رفت و هرگاه مرگ و گور را به خاطر می آورْد می گریست و هرگاه رستاخیز و زنده شدن را از نظر می گذراند، اشک از دیده می ریخت و هرگاه گذر از صراط را در اندیشه می آورد گریان می شد و هرگاه عرضه [اعمال] را به خدای متعال به یاد می آورد، فریادی می کشید که از آن، بی هوش می شد

و هرگاه به

نماز برمی خاست، گوشت تنش در برابر خداوند عزّوجل، به لرزه می افتاد و هرگاه بهشت و دوزخ را به یاد می آورْد چونان مار گزیده، بی تابی می کرد و از خداوند، بهشت را طلب می کرد و از آتش دوزخ، به او پناه می بُرد. او، هرگاه عبارت «یا اَیُّها الّذینَ آمَنُوا» را از قرآن می خوانْد می گفت: لبّیک اللّهم لبّیک و در هیچ حالی دیده نشد، مگر آن که خداوند سبحان را ذکر می گفت.

أمالی الصدوق : ۱۵۰ / ۸ ، فلاح السائل : ۲۶۸ ، عدّة الداعی : ۱۲۳ إلی قوله «من النـار» کلّها عن المفضّل بن عمر عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام .

حدیث۱۲۱

امام سجاد علیه السلام :

كانَ الحَسَنُ بنُ عَلِيِّ بنِ أبی طالِبٍ علیهماالسـلام يُصَـلّی ، فَمَرَّ بَينَ يَدَيهِ رَجُلٌ فَنَهاهُ بَعضُ جُلَسائِهِ ، فَلَمَّا انصَـرَفَ مِن صَلاتِهِ قالَ لَهُ : لِمَ نَهَيتَ الرَّجُلَ ؟ قالَ : يَا بنَ رَسولِ اللّه ِ ، حَظَرَ

امام سـجاد علیه السـلام: حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام نماز می گزارْد که مردی از برابر او گذشت. یکی از همنشینانش او را از این کـار نهی کرد. چون حضـرت علیه السـلاماز نمـازش فـارغ شـد، به آن مرد فرمود: چرا او را بـاز داشـتی؟ عرض کرد: یـابن رسول اللّه ، او میان شـما و محراب حائل شد . حضـرت علیه السلامفرمود: وای بر تو، خداوند عزّوجل به من نزدیکتر از آن است که کسی بتواند میان من و او، حائل شود.

الحَظْرُ : المنع (مجمع البحرین : ۱ / ۴۲۴) .

حدیث۱۲۲

امام سجاد علیه السلام :

لَمَّا اشـتَدَّ الأَـمرُ بِالحُسَـينِ بنِ عَلِيِّ بنِ أبی طـالِبٍ علیهماالسـلامنَظَرَ إلَيهِ مَن كـانَ مَعَهُ فَـإِذا هُوَ بِخِلافِهِم ؛ لِأَنَّهُم كُلَّمَا اشـتَدَّ الأَمرُ تَغَيَّرَت ألوانُهُم وَارتَعَدَت فَرائِصُهُم ووَجَبَت

امام سـجاد علیه السـلام: چون کار بر حسین بن علی بن ابی طالب علیه السلامدشوار شد، همراهیان او بدو نگریستند و او را برخلاف خود یافتند، چه، هرگاه کار

دشوار می شـد، رنـگ آنهـا تغییر می یـافت و گوشت تنشان به لرزه و دلهاشان به تپش می افتاد، در حالی که حسـین علیه السـلام و برخی از نزدیکان او رنگشان می درخشـید و دل و جانشان آرام می گرفت. آنها به یکدیگر می گفتند: ببینید، از مرگ هیچ هراسی ندارد، وحسـین علیه السـلام بدیشان می فرمود: شکیبایی، ای بزرگ زادگان! مرگ نیست مگر پلی که شما را از بینوایی و سختی به بهشـتهای فراخ و نعمتهای جاودان می رسانَد، کدام یک از شـما خوش نمی دارد که از زندان به قصر درآید؟! چنان که مرگ برای دشـمنان شـما نیست، مگر در آمـدن از کاخ به زنـدان و شـکنجه. پدرم به نقل از رسول خدا صـلی الله علیه و آله فرمود: دنیا، زندان مؤمن و فردوس کـافر است و مرگ، پـل این جمـاعت است که آنها را به بهشـتشان و اینها را به دوزخشان می رسانَـد و من نه دروغ می گویم و نه به من دروغ گفته شده است.

وجب القلب وجيبًا : إذا خَفَقَ (النهاية : ۵ / ۱۵۴) .

حدیث۱۲۳

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَعالی أعطانَا الحِلمَ والعِلمَ والشَّجاعَةَ والسَّخاوَةَ والمَحَبَّةَ فی قُلوبِ المُؤمِنینَ

امام سجاد علیه السلام: خداوند متعال به ما شکیبایی و دانش و دلیری و بخشش و مهر در دل مؤمنان را ارمغان داده است.

منتخب الأثر : ۱۷۲ / ۹۶ نقلاً عن الکامل ، معجم أحادیث الإمام المهدی : ۳ / ۲۰۰ ، وراجع : ص ۲۴۲ / ۳۲۵ من کتابنا هذا .

حدیث۱۲۴

امام سجاد علیه السلام :

معاشِرَ أصحابی، اُوصیکُم بِالآخِرَةِ ولَستُ اُوصیکُم بِالدُّنیا ، فَإِنَّکُم بِها مُستَوصَونَ وعَلَیها حَریصونَ وبِها مُستَمسِکونَ .

معاشِرَ أصحابی ، إنَّ الدُّنیا دارُ مَمَرٍّ والآخِرَةَ دارُ مَقَرٍّ ، فَخُذوا مِن مَمَرِّکُم لِمَقَرِّکُم ، ولا تَهتِکوا أستارَکُم عِندَ مَن لا یَخفی عَلَیهِ أسرارُکُم ، وأخرِجوا مِنَ الدُّنیا قُلوبَکُم قَبلَ أن تَخرُجَ مِنها أبدانُکُم

امام سجاد علیه السلام: ای گروه اصحاب من! شما را به آخرت سفارش می کنم و به دنیا سفارشتان نمی کنم؛ زیرا خود بدان سفارش شده اید و بدان آزمندید و به دامن آن چنگ افکنده اید.

ای گروه اصحاب من! دنیا، سرای گذر است و آخرت، سرای ماندن، پس از گذرگاه خود برای قرارگاهتان توشه برگیرید و پرده های خود را در پیشگاه کسی که رازهایتان بر او پوشیده نیست، مَدَرید و دلهای خود را از دنیا بیرون کنید، پیش از آن که کالبدهایتان از آن بیرون رود.

أمالی الصدوق : ۱۸۲ / ۵ عن طاووس الیمانیّ .

حدیث۱۲۵

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی کِتابِهِ إلی مُحَمَّدِ بنِ مُسلِمٍ الزُّهرِیِّ یَعِظُهُ ـ : کَفانَا اللّهُ وإیّاکَ مِنَ الفِتَنِ ورَحِمَکَ مِنَ النّارِ ، فَقَد أصبَحتَ بِحالٍ یَنبَغی لِمَن عَرَفَکَ بِها أن یَرحَمَکَ ، فَقَد أثقَلَتکَ نِعَمُ اللّهِ بِما أصَحَّ من بَدَنِکَ وأطالَ مِن عُمُرِکَ ، وقامَت عَلَیکَ حُجَجُ اللّهِ بِما حَمَّلَکَ مِن کِتابِهِ ، وفَقَّهَکَ فیهِ مِن دینِهِ ، وعَرَّفَکَ مِن سُنَّةِ نَبِیِّهِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله ، فَرَضِیَ لَکَ فی کُلِّ نِعمَةٍ أنعَمَ بِها عَلَیکَ ، وفی کُلِّ حُجَّةٍ اِحتَجَّ بِها عَلَیکَ الفَرضَ بِما قَضی ، فَما قَضی إلاَّ ابتَلی شُکرَکَ فی ذلِکَ وأبدی فیهِ فَضلَهُ عَلَیکَ ، فَقالَ : «لَئِن شَکَرتُم لَأَزیدَنَّکُم ولَئِن کَفَرتُم إنَّ عَذابی لَشَدیدٌ

امام سجاد علیه السلام ـ در اندرزنامه اش به محمّد بن مسلم زهری ـ : خداوند، ما و تو را از فتنه ها نگهدارد و بر تو، از آتش [دوزخ] رحم کند؛ زیرا تو اینک به حالی در افتاده ای که هرکس تو را بدین حال بیند، سزد که بر تو رحم آورد. چه، نعمتهای خداوند تو را سنگین بار ساخته که تنی سالم و عمری دراز ارزانی ات داشته است. حجّت های او، بر تو تمام گشته است، بدان سبب که بار کتابش را، بر دوش تو نهاده [قرآن را می شناسی] و تو را در دینش، فقیه و آگاه ساخته و سنّت پیامبرش محمّد صلی الله علیه و آله را، به تو شناسانده است. در هر نعمتی که به تو ارزانی داشته و در هر حجّتی که بدان وسیله، برایت حجّت آورده، فریضه ای بر تو واجب گردانیده است و مرادش جز این نیست که سپاسگزاری تو را در آن بیازماید و تفضّلی را که به تو نموده، آشکار گرداند و فرموده است: «اگر سپاس بگزارید، بی گمان [نعمت] شما را افزون گردانم و اگر ناسپاسی کنید، به راستی که عذاب من بسی سخت است» .

پس، بنگر که فردای قیامت چگونه مردی خواهی بود، آن گاه که در پیشگاه خداوند بایستی و او از نعمتهایش بر تو، بپرسد که آنها را چگونه پاس داشتی؟! و از حجّت هایش بر تو بازخواستت کند که آنها را چگونه به جای آوردی؟! هرگز مپندار

که خداوند از تو عذر و بهانه ای خواهد پذیرفت و یا به کوتاهی کردنهای تو رضایت خواهد داد. هیهات، هیهات! نه چنین است. او در کتاب خویش از علما پیمان گرفته، آن جا که فرموده است: «باید آن [حقایق قرآن] را برای مردم بیان کنید و آن را کتمان مکنید» .

بدان که کمترین حقیقتی را که کتمان کرده ای و سبکترین باری را که بر دوش داری، این است که با نزدیک شدنت به ستمگر و پذیرش دعوت او، آن گاه که تو را دعوت کرد، مونس تنهایی ستمگرشدی وراه گمراهی را برایش سهل وهموار ساختی. وه چه می ترسم که فردا [ی قیامت] همراه خیانت کاران به کیفر گناهت گرفتارآیی واز آن چه در برابر یاری رساندنت به ستم ستمگران گرفته ای، بازخواست شوی؛ تو چیزی را از کسی که به تو بخشیده است، گرفته ای که از آنِ تو نیست وبه کسی نزدیک شده ای که حقّ احدی را نپرداخته است و تو نیز از زمانی که به او نزدیک گشته ای، از باطلی جلوگیری نکرده ای. تو کسی را به دوستی گرفته ای که با خدا به دشمنی و مخالفت برخاسته است، آیا نه این است که با دعوت او از تو، آن گاه که تو را [به همکاری] دعوت کرد، تو را محوری برای به چرخش درآوردن آسیاب ستمگریهایشان قرار دادند و پلی برای عبور به سوی بلا آفرینی هایشان و نردبانی برای ضلالتشان و مبلّغ گمراهی آنان و پوینده راهشان؟! به واسطه تو کاری کرده اند که مسلمانان به علما [ی راستین]نیز به دیده شکّ و بدگمانی بنگرند و به وسیله تو دلهای نادانان را به دنبال خود می کشانند ؛ [حتّی] مقرّبترین وزیران و نیرومندترین یاران آنها هم در درست جلوه دادن تباهکاری های آنان و کشاندن مردم، از خاصّ و عام به سوی آنان به پای تو نرسیدند. چه اندك است آن چه به تو دادند، در مقایسه با آن چه از توگرفتند؟! وچه ناچیز است آن چه [از دنیا] برایت آبادساختند؟! وچه عظیم است آن چه از تو ویران ساختند [خانه ایمان و آخرتت را]؟! پس مراقب نفس خود باش که کسی جز تو آن را نپاید و چونان مردی مسؤول، به حساب نفست رسیدگی کن.

بنگر که چگونه از کسی که تو را در خُردی و بزرگیت با نعمتهایش پرورانده، سپاس می گزاری؟ وه چه می ترسم که تو آن گونه باشی که خداوند در کتابش فرموده است: «پس، بعد از آنان، جانشینانی وارث کتاب (آسمانی) شدند که متاع این دنیای پست را می گیرند و می گویند: بخشیده خواهیم شد» تو در سرای ماندگاری نیستی ؛ تو در سرایی هستی که بانگ رحیل سر داده است ؛ مگر انسان پس از همگنانش (که رفته اند) چه اندازه می زِیَد؟! خوشا به حال کسی که در دنیا، هراسناك به سر برد و بدا به حال آن کسی که بمیرد و پس از او، گناهانش بماند.

بر حذر باش، زیرا خبردار شده ای و بشتاب، زیرا مهلتت محدود است. تو با کسی معامله می کنی که نادان نیست و آن که مراقب توست [لحظه ای] غافل نمی شود. آماده شو، زیرا که سفری دور و دراز به تو نزدیک شده است

و [درد]گناهت را درمان کن زیرا که مرضی سخت به جانت راه یافته است.

گمان مبر که قصدم توبیخ و سرزنش و نکوهش کردن توست، بلکه می خواهم خداوند، اندیشه از دست رفته ات را جان دهد و دین از کف رفته ات را به تو باز گرداند و این سخن خدای متعال در کتابش را یادآور شوم که فرموده است : «یادآوری کن که

یادآوری، مؤمنان را سود می بخشد» .

تو یـاد آن عـده از همسالاـن و همگنـانت را که رفته انـد به دست غفلت سپرده ای و پس از آنان، چونان تک شاخ قوچی هستی که شاخ دیگرش شکسـته است [تنها و بی یاور مانـده ای] بنگر که آیا آنان نیز به همان بلایی گرفتار شدنـد که تو شـده ای؟ یا آیا آنها هم در همان مهلکه ای افتادنـد که تو افتاده ای؟ و یا آیا فکر می کنی خیری را یادآور شده ای که آنان فروگذاشـتند و چیزی را می دانی که آنان نمی دانسـتند؟ [نه چنین است]بلکه تو از مقام و منزلتی بهره مند گشـته ای که سبب شده است تا در دلهای توده مردم جای گیری و به تو عشق ورزند؛ از اندیشه ات پیروی می کنند و فرمان تو را به کار می بندند؛ اگر تو چیزی را روا شماری، آنان نیز روایش می شـمارند و اگر چیزی را ناروا دانی، آنها نیز آن را ناروا می داننـد، حال آن که تو از این شایسـتگی برخوردار نیستی، امّا علاـقه آنان به آن چه تو داری [علم و دانش] و از دست رفتن علمایشان و چیره آمـدن جهل و نادانی بر تو و برایشان و ریاست طلبی و دنیاخواهی تو و آنان، باعث شـده است تا از تو پشتیبانی و پیروی کنند. آیا نمی بینی که تو خود گرفتار چه جهل و غفلتی شده ای و مردم دچـار چه بلاـ و فتنه ای گشـته انـد؟! بی گمان تو آنان را گرفتار کرده ای و به فتنه درافکنـده ای و از کار و زنـدگی بازشان داشـته ای؛ زیرا همه مشتاق آنند که در علم و دانش به پایه تو برسند، یا به مانند آن چه تو دست یافته ای، دست یابند، از این رو، به واسـطه تو به دریایی که ژرفایش ناپیـداست و به بلایی که انـدازه اش نامعلوم است در افتادنـد. خدا به داد ما و تو برسد و اوست که دست مدد به سویش دراز می شود.

پس اینک از این وضـعی که داری، روی بگردان تا بدان شایستگانی بپیوندی که در جامه های ژنده و فرسوده خویش مدفون گشته اند، شـکمهایشان [از شدّت گرسـنگی و روزه داری] به پشتهایشان چسبیده، میان آنان و خداوند حجابی نیست، دنیا فریبشان ندهد و آنها نیز فریفته دنیا نشوند، خواستند و طلبیدند و دیری
نپاییـد که [به خواسـته اخروی خود]رسـیدند. وقتی دنیـا بـا چون تویی که سـالخورده و دانشـمند و دم مرگ هستی چنین کنـد، پس جوان نورسـته ای که از دانش بی بهره است و انـدیشه ای ناپخته و خردی ناقص دارد، چگونه ایمن ماند؟! اناللّه و انا الیه راجعون. به که باید تکیه کرد؟ و از چه کسی باید
عذر خواست؟ از اندوه خود و وضـعی که در تو می بینیم به خدا شِـکوه می کنیم و مصـیبتی را که به واسطه تو بر ما وارد شده است به حساب خدا می گذاریم.

پس بنگر که سپاسـگزاری تو از کسـی که در خردی و بزرگیت تو را بـا نعمتهـایش پرورده، چگونه است؟ و کسـی را که به واسـطه دینش، تو را در میان مردم خوشـنام کرده است، چگونه بزرگ می داری؟ و از خلعت کسی که با پوشاندن آن بر قامت تو، تو را در میان مردم پوشـیده [و آبرومنـد] داشـته است، چگونه نگهداری می کنی؟ و نزدیکی یا دوری تو از کسـی که به تو فرمان داده اسـت خود را به او نزدیک کنی و در برابرش خوار و فروتن باشـی، تا چه حـدّ است؟ تو را چه شـده که از خواب (غفلت) خود بیـدار نمی شوی و از لغزشت توبه نمی کنی و بگویی: به خدا سوگند که من حتی یک بار هم برای خدا به زنده کردن [حکمی از احکام] دین او و میرانـدن باطلی اقدام نکردم؛ زیرا همین، خود، سپاسـگزاری تو از کسـی است که این بار [دانش] را بر دوش تو نهاده [به کارت گرفته]است! چقـدر می ترسم که تو از آنانی باشـی که خداونـد متعال در کتابش فرموده است: «نماز را تباه ساختند واز خواهشـهای نفسـانی پیروی نمودنـد، پس زودا که کیفر گمراهی را بیابنـد» . خداونـد، کتـابش را بر دوش تـو نهـاد و عملش را به امـانت، نزد تو سپرد، اما تو آن را تباه کردی. خدای را سپاس و ستایش می گوییم که ما را از آن چه تو را بدان گرفتار ساخت، به سلامت داشت،

والسلام.

إبراهيم : ۷ .

حدیث۱۲۶

امام سجاد علیه السلام :

خَطَبَ الحَسَنُ بنُ عَلِيٍّ النّاسَ حينَ قُتِلَ عَلِيٌّ ، فَحَمِدَ اللّه َ وأثنى عَلَيهِ ثُمَّ قالَ : . . . وأنَا مِن أهلِ البَيتِ الَّذِى افتَرَضَ اللّه ُ مَوَدَّتَهُم عَلى كُلِّ مُسلِم ، فَقالَ تَبارَكَ وتَعالى لِنَبِيِّهِ صلى الله عليه و آله : «قُل لا أسأَلُكُم عَلَيهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِى القُربى ومَن يَقتَرِف حَسَنَةً نَزِد لَهُ فِيها حُسنًا» فَاقتِرافُ الحَسَنَةِ مَوَدَّتُنا أهلَ البَيتِ

امام سجاد علیه السلام: حسن بن علی پس از کشته شدن علی برای مردم سخنرانی کرد و پس از حمد و ثنای خداوند فرمود:... من از خانواده ای هستم که خداوند دوستی آنان را بر هر مسلمانی فرض کرده است. او، تبارک و تعالی، به پیامبرش فرمود: «بگو: من به ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی با خویشاوندان و هر کس نیکی به جای آورد برای او در ثواب آن خواهیم افزود» . انجام دادن نیکی همان دوستی ما اهل بیت است.

المستدرک على الصحيحين : ۳ / ۱۸۹ / ۴۸۰۲ عن عمربن علىّ ، مجمع الزوائد : ۹ / ۲۰۳ / ۱۴۷۹۸ نحوه عن أبى الطفيل عن الإمام الحسن عليه السلام ، تأويل الآيات الظاهرة : ۵۳۰ عن الحسن بن زيد عن أبيه عليهم السلام .

حدیث۱۲۷

امام سجاد علیه السلام :

حُبُّنا أهلَ البَيتِ يُكَفِّرُ الذُّنوبَ ويُضاعِفُ الحَسَناتِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان را پاک می کند و حسنات را دو چندان می سازد؟.

أمالى الطوسىّ : ۱۶۴ / ۲۷۴ عن علىّ بن مهدىّ عن أبيه عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، إرشاد القلوب : ۲۵۳ عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام .

حدیث۱۲۸

امام سجاد علیه السلام :

قَصيرَةٌ مِن طَويلَةٍ

امام سجاد علیه السلام: سخن کوتاه : هرکس ما را دوست بدارد، اما نه به خاطر آن که از قِبَل ما به دنیایی برسد و دشمن ما را دشمن بدارد، لیکن نه به سبب کینه ای که میان آن دو است، روز قیامت به همراه محمّد صلی الله علیه و آله و ابراهیم و علی علیهماالسلامبه پیشگاه خدا در آید.

قوله «قصيرة من طويلة» إمّا كلام الراوى ، أى : اقتصر عليه السلامن الكلام الطويل على قليل يغنى غناءه ، أو من كلامه عليه السلامبأن يكون معمولاً ـ لفعل محذوف أى : خُذها كما هو المتعارف ، أو خبر مبتدأ محذوف ، أى : هذه . (كما فى هامش المحاسن) .

حدیث۱۲۹

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی فَضلِ کَربَلاءَ وزیارَةِ الحُسَینِ علیه السلام ـ : یوحِی اللّه ُ إلَی السَّماواتِ وَالأَرضِ وَالجِبالِ وَالبِحارِ ومَن فیهِنَّ . . . وعِزَّتی وجَلالی لَاُعَذِّبَنَّ مَن وَتَرَ رَسولی وصَفِیّی ، وَانتَهَکَ حُرمَتَهُ ، وقَتَلَ عِترَتَهُ ، ونَبَذَ عَهدَهُ ، وظَلَمَ أهلَ بَیتِهِ عَذابًا لا اُعَذِّبُهُ أحَدًا مِنَ العالَمینَ

امام سجاد علیه السلام ـ در فضیلت کربلاـ و زیارت حسین علیه السلام ـ : خداوند به آسمانها و زمین و کوهها و دریاها و هر موجودی که در آنهاست وحی می فرماید... سوگند به

عزّت و جلالم که هرکس به رسول و برگزیده ام ستم کند و حرمت او را بشکند و عترتش را بکشد و پیمانش را زیر پا نهد و به اهل بیت او ستم کند، وی را عذابی دهم که هیچ یک از جهانیان را چنان عذابی نچشانم.

کامل الزیارات : ۲۶۴ عن قدامة بن زایدة عن أبیه .

حدیث۱۳۰

امام سجاد علیه السلام :

رَبِّ صَلِّ عَلی أطائِبِ أهلِ بَیتِهِ الَّذینَ اختَرتَهُم لِأَمرِکَ ، وجَعَلتَهُم خَزَنَةَ عِلمِکَ ، وحَفَظَةَ دینِکَ ، وخُلفاءَکَ فی أرضِکَ ، وحُجَجَکَ عَلی عِبادِکَ ، وطَهَّرتَهُم مِنَ الرِّجسِ وَالدَّنَسِ تَطهیرًا بِإِرادَتِکَ ، وجَعَلتَهُمُ الوَسیلَةَ إلَیکَ وَالمَسلَکَ إلی جَنَّتِکَ . . . اللّهُمَّ فَأَوزِع لِوَلِیِّکَ شُکرَ ما أنعَمتَ بِهِ عَلَیهِ ، وأوزِعنا مِثلَهُ فیهِ ، وآتِهِ مِن لَدُنکَ سُلطانًا نَصیرًا ، وَافتَح لَهُ فَتحًا یَسیرًا ، وأعِنهُ بِرُکنِکَ الأَعَزِّ ، وَاشدُد أزرَهُ ، وقَوِّ عَضُدَهُ ، وراعِهِ بِعَینِکَ ، وَاحمِهِ بِحِفظِکَ ، وَانصُرهُ بِمَلائِکَتِکَ ، وَامدُدهُ بِجُندِکَ الأَغلَبِ ، وأقِم بِهِ کِتابَکَ وحُدودَکَ وشَرائِعَکَ وسُنَنَ رَسولِکَ صَلَواتُکَ اللّهُمَّ عَلَیهِ وآلِهِ ، وأحیِ بِهِ ما أماتَهُ الظّالِمونَ مِن مَعالِمِ دینِکَ ، وَاجلُ بِهِ صَدَأَ الجَورِ عَن طَریقَتِکَ ، وأبِن بِهِ الضَّرّاءَ مِن سَبیلِکَ ، وأزِل بِهِ النّاکِبینَ عَن صِراطِکَ ، وَامحَق بِهِ بُغاةَ قَصدِکَ عِوَجًا ، وألِن جانِبَهُ لِأَولِیائِکَ ، وَابسُط یَدَهُ عَلی

أعدائِکَ ، وهَب لَنا رَأفَتَهُ ورَحمَتَهُ وتَعَطُّفَهُ وتَحَنُّنَهُ ، وَاجعَلنا لَهُ سامِعینَ مُطیعینَ ، وفی رِضاهُ ساعینَ ، وإلی نُصرَتِهِ وَالمُدافَعَةِ عَنهُ مُکنِفینَ ، وإلَیکَ وإلی رَسولِکَ صَلَواتُکَ اللّهُمَّ عَلَیهِ وآلِهِ بِذلِکَ مُتَقَرِّبینَ

امام سجاد علیه السلام: ای پروردگار من، بر پاک تران اهل بیت او درود و صلوات فرست؛ همانان که ایشان را برای امر خود (راهنمایی و هدایت مردم) برگزیدی و خزانه داران دانشت و نگهبانان دینت و جانشینان خود در زمینت و حجّت های خویش بر بندگانت قرار دادی و به خواست و اراده خود، آنان را از پلیدی و ناپاکی پاک ساختی و ایشان را وسیله واصل شدن به مقام قرب خود و راه رسیدن به بهشتت قرار دادی... بار خدایا، به ولیّ خود شکر و سپاس نعمتی را که به او ارزانی داشته ای، الهام فرما و به ما نیز همانند او چنین سپاسی را الهام ده و به او سلطنت و قدرتی یاری گر عطایش فرما و به او پیروزی و فتحی آسان ارزانی دار و با نیرومندترین رکن قدرت خود یاریش ده و پشتش را محکم و بازوانش را توانا گردان و تحت مراقبت خویش قرارش ده و در سایه حفظ خود نگاهش دار و با فرشتگانت یاریش نما و به وسیله لشکر پیروزمند خود، مددش رسان و کتاب خود و حدود و شرایعت و سنتهای پیامبرت را ـ که درود تو ای پروردگار بر او و خاندانش باد ـ به وسیله او برپا دار و آن چه را از نشانه های دینت که ستمگران از بین برده اند، به واسطه او زنده گردان و به وسیله او، زنگار ستم (ستمگران) را از آیین خود بزدای و به وسیله او، سختی و دشواریها را از راه خود دور گردان و به نیروی او، منحرفان از راه خود را از میان بردار و به وسیله او، کسانی را که

خواهان کج ساختن راه راست تو هستند، نیست و نابود کن؛ و او را نسبت به دوستان خود، نرمخو ومهربان ساز و دست قدرت وی را بر دشمنانت بگشای و رأفت ومهربانی و عطوفت و محبّتش را نصیب ما گردان و ما را گوش به فرمان و مطیع او قرار ده و چنان کن که در راه خشنودی او بکوشیم و در حمایت و دفاع از او جدّیت کنیم و بدین سبب، به تو و رسول تو ـ که درود تو ای

پروردگار بر او و خاندانش ـ تقرّب جوییم.
الصحیفة السجّادیّة : الدعاء ۴۷ ص ۱۹۰ و ۱۹۱ ، إقبال الأعمال : ۲ / ۹۱ .

حدیث۱۳۱

امام سجاد علیه السلام :
إنَّ الیَهودَ أحَبّوا عُزَیرًا حَتّی قالوا فیهِ ما قالوا ، فَلا عُزَیرٌ مِنهُم ولا هُم مِن عَزَیرٍ . وإنَّ النَّصاری أحَبّوا عیسی حَتّی قالوا فیهِ ما قالوا ، فَلا عیسی مِنهُم ولا هُم مِن عیسی .
وإنّا عَلی سُنَّةٍ مِن ذلِکَ ، إنَّ قَومًا مِن شیعَتِنا سَیُحِبّونَنا حَتّی یَقولوا فینا ما قالَتِ الیَهودُ فی عُزَیرٍ وما قالَتِ النَّصاری فی عیسَی بنِ مَریَمَ ، فَلا هُم مِنّا ولا نَحنُ مِنهُم
امام سجاد علیه السلام: یهود، عزیر را چندان دوست داشتند که درباره او گفتند آن چه گفتند [و با این حرفها کار را به جایی رساندند که] نه عزیر از آنان است و نه آنان از عزیر؛ نصارا نیز عیسی را چندان دوست داشتند که درباره او گفتند آن چه گفتند، پس نه عیسی از آنان است و نه آنان از عیسی.

درباره ما نیز همین شیوه پیموده خواهد شد؛ گروهی از شیعیان ما، آن قدر ما را دوست خواهند داشت که راجع به ما همان چیزی را بگویند که یهود درباره عزیر گفتند و نصارا درباره عیسی بن مریم؛ این گروه از ما نیستند و ما نیز از آنان نمی باشیم.
رجال الکشّیّ : ۱ / ۳۳۶ / ۱۹۱ عن أبی خالد الکابلیّ .

حدیث۱۳۲

امام سجاد علیه السلام :
اِعلَموا أنَّ اللّه َ لَم یُحِبَّ زَهرَةَ الدُّنیا وعاجِلَها لِأَحَدٍ مِن أولِیائِهِ ، ولَم یُرَغِّبهُم فیها وفی عاجِلِ زَهرَتِها وظاهِرِ بَهجَتِها ، وإنَّما خَلَقَ الدُّنیا وخَلَقَ أهلَها لِیَبلُوَهُم فیها أیُّهُم أحسَنُ عَمَلاً لِآخِرَتِهِ ، وایمُ اللّه ِ لَقَد ضَرَبَ لَکُم فیهِ

الأَمثالَ ، وصَرَّفَ الآیاتِ لِقَومٍ یَعقِلونَ ، ولا قُوَّةَ إلّا بِاللّه ِ .
امام زین العابدین علیه السلام : بدانید که خداوند زرق و برق زودگذر دنیا را برای هیچ یک از دوستانش نخواسته است و آنان را به دنیا و به زیور گذرای آن و زیبایی ظاهری آن ، ترغیب نکرده است؛ بلکه دنیا را آفرید و اهل آن را خلق کرد تا آنان را در دنیا بیازماید که کدامینشان برای آخرتش بهتر عمل می کنند. به خدا سوگند که او در این باره ، برای شما مثال ها آورده و برای مردمی که خِرد ورزند دلایل

گوناگون آورده است ؛ و نیرویی نیست ، مگر به واسطه خداوند.
الکافی : ج ۸ ص ۷۵ ح ۲۹ عن سعید بن المسیّب ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۴۹ ، تحف العقول : ص ۲۵۱ ولیس فیه «وعاجلها» ، الأمالی للصدوق : ص ۵۹۵ ح ۸۸۲ عن سعید بن المسیّب وفیه «لم یختر هذه الدنیا» بدل «لم یحبّ زهرة الدنیا» ، أعلام الدین : ص ۲۲۵ وفیه «هذه الدنیا» بدل «زهرة الدنیا» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۵ ح ۶ .

حدیث۱۳۳

امام سجاد علیه السلام :
العَجَبُ کُلُّ العَجَبِ لِمَن عَمِلَ لِدارِ الفَناءِ ، وتَرَکَ دارَ البَقاءِ .
امام زین العابدین علیه السلام : شگفتا ، بس شگفتا از آن که برای سرای نیستی می کوشد و بر سرای ماندگاری چشم می پوشد!
الأمالی للطوسی : ص ۶۶۴ ح ۱۳۸۷ ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۷۸ ح ۸۳۲ نحوه وکلاهما عن أبی حمزة الثمالی ، جامع الأخبار : ص ۲۹۶ ح ۸۱۰، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۲ ح ۴ .

حدیث۱۳۴

امام سجاد علیه السلام :
: أما بَلَغَکُم ما قالَ عیسَى بنُ مَریَمَ علیه السلام لِلحَوارِیّین ! قالَ لَهُم : الدُّنیا قَنطَرَةٌ ، فَاعبُروها ولا تَعمُروها
امام زین العابدین علیه السلام ـ به یارانش ـ : آیا به شما نرسیده است که عیسی بن مریم علیه السلام به حواریان چه گفت؟ به آنان فرمود: «دنیا، پُلی است . پس ، از آن بگذرید و آبادش مسازید».
قال فی تنبیه الخواطر بعد نقله قول النبیّ عیسی علیه السلام : هو مثال واضح ، فإنّ حیاة الدنیا معبر الآخرة ، والمَهد هو المثل الأوّل علی رأس القنطرة ، واللحد هو المثل الثانی ، وبینهما مسافة محدودة ؛ فمن الناس من قطع نصف القنطرة ، ومنهم من قطع ثلثها ، ومنهم من قطع ثلثیها ، ومنهم من لم یبق إلّا خطوة واحدة وهو غافل عنها ، وکیف ما کان لابدّ من العبور .

حدیث۱۳۵

امام سجاد علیه السلام :
إنَّ جَمیعَ ما طَلَعَت عَلَیهِ الشَّمسُ فی مَشارِقِ الأَرضِ ومَغارِبِها ـ بَحرِها وبَرِّها وسَهلِها وجَبَلِها ـ عِندَ وَلِیٍّ مِن أولِیاءِ اللّه ِ وأهلِ المَعرِفَةِ بِحَقِّ اللّه ِ ، کَفَیءِ الظِّلالِ .
امام زین العابدین علیه السلام : همه آنچه خورشید بر آن طلوع کند ، در خاوران و باختران زمین ـ از دریاها و خشکی هایش و دشت ها و کوه هایش ، در نزد هر یک از اولیای خدا و به نزد آنان که خدا را به درستی می شناسند، همانند جا به جا شدن سایه هاست.
تحف العقول : ص ۳۹۱ عن الإمام الکاظم علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۶ ح ۱ .

حدیث۱۳۶

امام سجاد علیه السلام :
الدُّنیا سوقُ الآخِرَةِ ، وَالنَّفسُ تاجِرٌ ، وَاللَّیلُ وَالنَّهارُ رَأسُ المالِ ، وَالمَکسَبُ الجَنَّةُ ، وَالخُسرانُ النّارُ .
امام زین العابدین علیه السلام : دنیا ، بازار آخرت است و نفس ، بازرگان است و شب و روز ، سرمایه و سود ، بهشت و زیان ، دوزخ.
أعلام الدین : ص ۹۶ .

حدیث۱۳۷

امام سجاد علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : ألا اُخبِرُكُم بِما يَكونُ بِهِ خَيرُ الدُّنيا وَالآخِرَةِ ، وإذا كُرِبتُم

امام زین العابدین علیه السلام : پیامبر خدا فرمود: «آیا به شما خبر دهم از چیزی که خیر دنیا و آخرت به آن است، و هرگاه ناراحت و اندوهگین شدید ، با آن خدا را بخوانید و خداوند ، غم و رنج شما را بزداید؟»

گفتند: بگو ای پیامبر خدا!

فرمود: «بگویید": لا إله إلّا اللّه ربّنا ، لا نشرک به شيئاً ؛ جز خدای یکتا که پروردگار ماست ، خدایی نیست و ما هیچ گونه به وی شِرک نمی ورزیم . "سپس ، هر دعایی که خواستید ، بکنید».

كَرَبَهُ الأمرُ : شقّ عليه (المصباح المنير : ص ۵۲۹ «كرب») .

حدیث۱۳۸

امام سجاد علیه السلام :

اللّهُمَّ قَد تَعلَمُ ما يُصلِحُني مِن أمرِ دُنيايَ وآخِرَتي ، فَكُن بِحَوائِجي حَفِيّا .

امام زین العابدین علیه السلام : بار خدایا! تو می دانی که کار دنیا و آخرتِ مرا چه چیز به صلاح می آورد . پس حاجت هایم را عطا فرما.

الصحيفة السجّاديّة : ص ۹۵ الدعاء ۲۲ وراجع مصباح المتهجّد : ص۸۲ ح۱۳۲ و ص۴۷۱ ح۵۶۸ وفلاح السائل : ص ۳۲۹ ح ۳۱۷ وبحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۱۵ ح ۱۱ .

حدیث۱۳۹

امام سجاد علیه السلام :

اللّهُمَّ أعطِني كُلَّ سُؤلي ، وَاقضِ لي حَوائِجي ، ولا تَمنَعنِي الإجابَةَ وقَد ضَمِنتَها لي ، ولا تَحجُب دُعائي عَنكَ وقَد أمَرتَني بِهِ ، وَامنُن عَلَيَّ بِكُلِّ ما يُصلِحُني في دُنيايَ وآخِرَتي ؛ ما ذَكَرتُ مِنهُ وما نَسيتُ ، أو أظهَرتُ أو أخفَيتُ ، أو أعلَنتُ أو أسرَرتُ .

امام زین العابدین علیه السلام : بار خدایا! همه درخواست هایم را به من عطا فرما، حوایجم را برآور و اجابت را که برایم تضمین کرده ای ، از من دریغ مکن و دعایم را که تو خود به آن دستور داده ای ، از درگاهت محجوب مگردان و هر آنچه را که سبب اصلاح من در دنیا و آخرتم شود ، به من عطا فرما ؛ چه آنهایی را که یاد کردم و یا فراموش نمودم، چه آنهایی را که اظهار کردم و یا نهان داشتم، چه آنهایی را که آشکارا گفتم و یا در دل ، بیان داشتم.

الصحيفة السجادية : ص ۱۰۶ الدعاء ۲۵ .

حدیث۱۴۰

امام سجاد علیه السلام :

كَتَبَ رَجُلٌ إلى أبِي الحُسَينِ بنِ عَلِيٍّ عليه السلام : يا سَيِّدي أخبِرني بِخَيرِ الدُّنيا وَالآخِرَةِ . فَكَتَبَ إلَيهِ :

بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ

أمّا بَعدُ ، فَإِنَّ مَن طَلَبَ رِضَا اللّهِ بِسَخَطِ النّاسِ كَفاهُ اللّهُ اُمورَ النّاسِ ، ومَن طَلَبَ رِضَا النّاسِ بِسَخَطِ اللّهِ وَكَلَهُ اللّهُ إلَى النّاسِ . وَالسَّلامُ .

امام زین العابدین علیه السلام : مردی به پدرم حسین بن علی علیهماالسلام نوشت: «سرورم! مرا از خیر دنیا و آخرت ، خبر ده».
به او نوشت: «به نام خداوند بخشنده مهربان. بدان که هر کس خشنودی خدا را بر ناخشنودی مردم برگزیند ، خدا او را از مردم ، بی نیاز می گرداند و هرکه خشنودی مردم را با ناخشنودی خدا بجوید ، خداوند ، او را به مردم وا می گذارد. بدرود!».
الأمالی للصدوق : ص ۲۶۸ ح ۲۹۳ عن یحیی بن أبی القاسم عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، الاختصاص : ص ۲۲۵ عن الإمام الصادق عن أبیه عن جدّه علیهم السلام ، روضة الواعظین : ص ۴۸۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۰۸ ح ۱۷ .

حدیث۱۴۱

امام سجاد علیه السلام :
لا تَرکَنوا إلی ما فی هـذِهِ الـدُّنیا رُکونَ مَنِ اتَّخَذَها دارَ قَرارٍ ومَنزِلَ استیطانٍ ، وَاللّه ِ إنَّ لَکُم مِمّا فیها عَلَیها لَدلیلاً وتَنبیها ؛ مِن تَصریفِ أیّامِها وتَغَیُّرِ انقِلابِها ومَثُلاتِها
امـام زین العابـدین علیه السـلام : به آنچه در این دنیـاست ، دل مبندیـد ، چونـان دل بسـتگیِ کسـی که آن را خانه مانـدن و منزلگاه همیشـگی قرار داده است. به خـدا سوگنـد که در امور این دنیـا ، برای شـما نشـانی و هشـداری بر [بی وفایی و ناپایـداریِ [دنیاست: اموری چون کشاکش روزگار ، فراز و نشیب های آن ، کیفرهای عبرت آموزش و به بازی گرفتن اهل خود. دنیا، گم نام را بالا می برد و بلنـدْ پایه را پست می گردانَد و فردای قیامت ، اقوامی را به آتش می افکند و در این همه ، عبرت و تجربه و مایه بازدارندگی است برای شخص هشیار.
المَثُلات : الأشباه والأمثال ممّا یُعتبر به (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۶۷۱ «مثل») .

حدیث۱۴۲

امام سجاد علیه السلام :
: أما بَلَغَکُم ما قالَ عیسَی بنُ مَریَمَ علیه السلام لِلحَوارِیّین؟ قالَ لَهُم : . . . أیُّکُم یَبنی عَلی مَوجِ البَحرِ دارا؟ تِلکُمُ الدّارُ الدُّنیا ، فَلا

تَتَّخِذوها قَرارا .
امام زین العابدین علیه السـلام ـ به یارانش ـ : آیا آنچه عیسـی بن مریم علیهماالسـلام به حواریان فرمود: به شـما نرسـیده است؟ او به آنان فرمود : «... کدام یک از شما بر [روی [موج دریا خانه ای می سازد؟ دنیا، چنین خانه ای است. پس، آن را اقامتگاه مگیرید».
الأمالی للمفید : ص ۴۳ ح ۱ عن أبی حمزة الثمالی ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۷۶ وص۱۳۳ من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۷ ح ۱۰۷ ؛ الزهـد لابن حنبل : ص ۷۶ عن مکحول من دون إسـنادٍ إلی المعصوم وراجع الـدرّ المنثور : ج ۲ ص ۲۰۷ والبدایة والنهایة : ج ۲ ص ۸۹.

حدیث۱۴۳

امام سجاد علیه السلام :
الدُّنیا دُنیاءانِ : دُنیا بَلاغٍ ، ودُنیا مَلعونَةٍ .
امام زین العابدین علیه السلام : دنیا دو گونه است: دنیای در حدّ کفاف و دنیای لعنت شده.
الکافی : ج ۲ ص ۱۳۱ ح ۱۱ عن محمّد بن مسلم بن شهاب وص ۳۱۷ ح ۸ عن محمّد بن مسلم بن عبید اللّه ، مشکاة الأنوار : ص

۴۶۶ ح ۱۵۵۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۰ ح ۹ .

حدیث۱۴۴

امام سجاد علیه السلام :

لَمّا اشتَدَّ الأَمرُ بِالحُسَينِ بنِ عَلِي بنِ أبى طالِبٍ عليه السلام نَظَرَ إلَيهِ مَن كانَ مَعَهُ فَإذا هُوَ بِخِلافِهِم ؛ لِاءَنَّهُم كُلَّما اشتَدَّ الأَمرُ تَغَيَّرَت ألوانُهُم وَارتَعَدَت فَرائِصُهُم

امام زین العابدین علیه السلام : [در کربلا ـ] چون کار بر حسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام سخت شد ، همراهانش به او نگریستند ، دیدند که ایشان به خلاف ایشان است؛ چرا که هرچه کار سخت تر می شد ، رنگ از چهره آنان بر می گشت و بدن هایشان به لرزه و قلب هایشان به تپش می افتاد ؛ امّا حسین علیه السلام و عدّه ای از یاران خاصّ او ، رنگ چهره شان روشن می شد و بدن هایشان آرام می گرفت و دل هایشان تسکین می یافت. همراهان به یکدیگر گفتند: ببینید، از مرگ باکی ندارد!

حسین علیه السلام به ایشان فرمود: «صبور باشید ، ای بزرگ زادگان؛ زیرا مرگ ، چیزی نیست ، جز پلی که شما را از رنج و سختی به سوی بهشت های پهناور و خوشی و آرامش همیشگی عبور می دهد. پس کدام یک از شما دوست ندارد که از زندانی به کاخی منتقل شود؟ و برای دشمنان شما ، مرگ چیزی نیست ، جز همانند کسی که از کاخی به زندان و شکنجه گاهی منتقل شود. پدرم از پیامبر خدا برایم حدیث کرد که: «دنیا، زندان مؤمن و بهشت کافر است و مرگ ، پل آنان به سوی بهشتشان و پل اینان به سوی دوزخشان است. هرگز دروغ نگفته ام و به من ، دروغ گفته نشده است».

الفَریصة : اللحمة بین الجَنب والکتف ، التی لا تزال تُرعَد من الدابّة ، وجمعها فریص وفرائص (الصحاح : ج ۳ ص ۱۰۴۸ «فرص») .

حدیث۱۴۵

امام سجاد علیه السلام :

وَاللّهِ مَا الدُّنيا وَالآخِرَةُ إلّا كَكَفَّتَيِ الميزانِ ؛ فَأَيُّهُما رَجَحَ ذَهَبَ بِالآخَرِ .

امام زین العابدین علیه السلام : به خدا سوگند ، دنیا و آخرت ، درست مانند دو کفّه ترازویند که هرکدام سنگین تر شود ، دیگری سُبُک تر می شود.

الخصال : ص ۶۴ ح ۹۵ عن الزهری ، عوالی اللآلی : ج ۴ ص ۱۱۵ ح ۱۷۸ وفیه «نقصت» بدل «ذهب» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۹۲ ح ۶۹ .

حدیث۱۴۶

امام سجاد علیه السلام :

مِن هَوانِ الدُّنيا عَلَى اللّهِ تَعالى أنَّ يَحيَى بنَ زَكَرِيّا عليه السلام اُهدِيَ رَأسُهُ [إلى]

امام زین العابدین علیه السلام : از نشانه های بی ارزشی دنیا در نزد خداوند متعال، این است که سر یحیی بن زکریّا علیه السلام در تشتی از طلاـ به یک روسپی پیشکش شد، و این خود ، مایه تسلّی خاطر هر آزاده بافضیلتی است که می بیند یک فرد بی کمال پست ، از دنیا به بهره وافر می رسد، چنان که آن روسپی به آن پیشکش گران سنگ دست یافت.

ما بین المعقوفین إضافةٌ منّا یقتضیها السیاق .

حدیث۱۴۷

امام سجاد علیه السلام :
خَرَجنا مَعَ الحُسَینِ علیه السلام فَما نَزَلَ مَنزِلاً ولاَ ارتَحَلَ مِنهُ إلاّ ذَکَرَ یَحیَی بنَ زَکَرِیّا علیه السلام وقَتلَهُ ، وقالَ یَوما : ومِن هَوانِ الدُّنیا عَلَی اللّه ِ أنَّ رَأسَ یَحیَی بنَ زَکَرِیّا علیه السلام اُهدِیَ إلی بَغِیٍّ مِن بَغایا بَنی إسرائیل .
امام زین العابدین علیه السلام : با حسین علیه السلام به راه افتادیم. ایشان در هیچ منزلی فرود نمی آمد و از آن نمی کوچید، مگر آن که از یحیی بن زکریّا علیه السلام و کشته شدن او یاد می کرد. روزی فرمود: «از بی ارزشی دنیا در نزد خداست که سر یحیی بن زکریّا علیه السلام به فاحشه ای از فاحشه های بنی اسرائیل پیشکش شد».
الإرشاد للمفید : ج ۲ ص ۱۳۲ عن علیّ بن یزید ، کشف الغمّة : ج ۲ ص ۲۲۱ ، إعلام الوری : ج ۱ ص ۴۲۹ کلاهما عن علیّ بن زید ، المناقب لابن شهرآشوب : ج ۴ ص ۸۵ ، عوالی اللآلی : ج ۴ ص ۸۱ ح ۸۳ نحوه من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۴۵ ص ۲۹۸ ح ۱۰ .

حدیث۱۴۸

امام سجاد علیه السلام :
: ما مِن عَمَلٍ بَعدَ مَعرِفَةِ اللّه ِ ـ جَلَّ وعَزَّ ـ ومَعرِفَةِ رَسولِهِ صلی الله علیه و آله أفضَلَ مِن بُغضِ الدُّنیا ، وإنَّ لِذلِکَ لَشُعَبا کَثیرَةً
امام زین العابدین علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از برترین اعمال در نزد خداوند ـ : بعد از شناخت خداوند و شناخت پیامبر او صلی الله علیه و آله ، هیچ عملی برتر از نفرت از دنیا نیست، و برای آن ، شاخه های بسیاری است ، چنان که گناهان نیز شاخه هایی دارند و نخستین چیزی که خدا با آن نافرمانی شد ، تکبّر بود و آن ، نافرمانی شیطان بود ، آن گاه که سرپیچی و گردن فرازی کرد و از کافران شد. و [دوم ، [آزمندی بود و آن ، نافرمانی آدم و حوّا بود ، آن گاه که خداوند به آن دو فرمود: «از هر چه می خواهید ، بخورید ؛ ولی به این درخت ، نزدیک مشوید که از ستمکاران خواهید بود» ؛ امّا آن دو [از سر آزمندی ، [چیزی را برداشتند که بدان نیازی نداشتند، و این خصلت به نسل آنها راه یافت تا روز قیامت. از همین رو ، آدمیزاد ، به بیشتر آنچه می طلبد ، نیازی ندارد. و [سوم ،] حسد بود و آن ، نافرمانی پسر آدم بود ، آن گاه که به برادرش حسادت ورزید و او را کشت.

و از این خصلت ها ، زن دوستی، دنیادوستی، ریاست خواهی، راحت طلبی، شهوت کلام، حبّ جاه و ثروت ، نشئت گرفت. پس، هفت خصلت شدند که همگی در دنیادوستی گرد آمده اند. از این رو، پیغمبران و دانشمندان ـ که این نکته را شناخته اند ـ گفته اند: دنیادوستی ، منشأ هر گناهی است.
«إنّ لذلک» أی لبُغض الدنیا ، «لَشُعَبا» أی من الصفات الحسنة والأعمال الصالحة ، وهی ضدّ شعب المعاصی (مرآة العقول : ج ۸ ص ۲۷۹) .

حدیث۱۴۹

امام سجاد علیه السلام :
ما مِن عَمَلٍ بَعدَ مَعرِفَةِ اللّه ِ ـ جَلَّ وعَزَّ ـ ومَعرِفَةِ رَسولِهِ أفضَلَ مِن بُغضِ الدُّنیا .
امام زین العابدین علیه السلام : بعد از شناخت خداوند و شناخت پیامبر او، هیچ کاری برتر از بیزاری از دنیا نیست.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۰ ح ۱۱ عن الزهری محمّد بن مسلم بن شهاب ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۵ ح ۱۵۵۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۹ ح ۹ .

حدیث۱۵۰

امام سجاد علیه السلام :

ما آثَرَ قَومٌ قَطُّ الدُّنیا عَلَی الآخِرَةِ ، إلّا ساءَ مُنقَلَبُهُم وساءَ مَصیرُهُم .

امام زین العابدین علیه السلام : هرگز هیچ مردمی دنیا را بر آخرت برنگزیدند ، مگر آن که فرجامی بد و سرنوشتی ناگوار یافتند.

الکافی : ج ۸ ص ۱۶ ح ۲ ، الأمالی للمفید : ص ۲۰۲ ح ۳۳ کلاهما عن أبی حمزة الثمالی ، تحف العقول : ص ۲۵۳ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۵۰ ح ۱۱ .

حدیث۱۵۱

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ عَلامَةَ الزّاهِدینَ فِی الدُّنیَا الرّاغِبینَ فِی الآخِرَةِ : تَرکُهُم کُلَّ خَلیطٍ وخَلیلٍ ، ورَفضُهُم کُلَّ صاحِبٍ لا یُریدُ ما یُریدونَ . ألا وإنَّ العامِلَ لِثَوابِ الآخِرَةِ هُوَ الزّاهِدُ فی عاجِلِ زَهرَةِ الدُّنیا .

امام زین العابدین علیه السـلام : نشانه دنیاگریزان آخرت گرای ، ترک هر معاشـر و دوستی ، و طرد هر هم صحبتی است که خواسته اش با خواسته آنان ، یکی نیست. آگاه باشید آن که برای پاداش و آخرت کار کند ، به زیب و زیور نقد دنیا ، بی رغبت است.

تحف العقول : ص ۲۷۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۲۸ ح ۱ وراجع ذمّ الدنیا لابن أبی الدنیا : ص ۸۷ ح ۲۲۵ .

حدیث۱۵۲

امام سجاد علیه السلام :

: عَشَرَةُ أشیاءَ : فَأَعلی دَرَجَةِ الزُّهدِ أدنی دَرَجَةِ الوَرَعِ ، وأعلی دَرَجَةِ الوَرَعِ أدنی دَرَجَةِ الیَقینِ ، وأعلی دَرَجَةِ الیَقینِ أدنی دَرَجَةِ الرِّضا . ألا وإنَّ الزُّهدَ فی آیَةٍ مِن کِتابِ اللّه ِ «لِّکَیْلَا تَأْسَوْاْ عَلَی مَا فَاتَکُمْ وَلَا تَفْرَحُواْ

بِمَا ءَاتَاکُمْ»

امام زین العابدین علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از زهد ـ : زهد ، ده درجه دارد: بالاترین درجه زهد ، پایین ترین درجه وَرَع است، و بالاترین درجه وَرَع ، پایین ترین درجه یقین است، و بالاترین درجه یقین ، پایین ترین درجه رضاست .

آگاه باشید که زهد در یک آیه از کتاب خداوند خلاصه شده است: «تا

بر آنچه از دست می دهید ، افسوس نخورید و برای آنچه خدا به شما می دهد ، شادمان نشوید» .

الحدید : ۲۳ .

حدیث۱۵۳

امام سجاد علیه السلام :

: اِزهَدوا فیما زَهَّدَکُمُ اللّه ُ فیهِ مِن عاجِلِ الحَیاةِ الدُّنیا .

امام زین العابدین علیه السلام ـ از اندرزهای ایشان به مردم در مسجد پیامبر خدا ـ : از این زندگی کنونی دنیا که خداوند شما را به زهد در آن ترغیب کرده است، دل بر کَنید.

الکافی : ج ۸ ص ۷۵ ح ۲۹ ، الأمالی للصدوق : ص ۵۹۶ ح ۸۲۲ کلاهما عن سعید بن المسیّب ، تحف العقول : ص ۲۵۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۵ ح ۶ .

حدیث۱۵۴

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا قَدِ ارتَحَلَت مُدبِرَةً ، وإنَّ الآخِرَةَ قَدِ ارتَحَلَت مُقبِلَةً ، ولِکُلٍّ واحِدَةٍ مِنها بَنونَ ، فَکونوا مِن أبناءِ الآخِرَةِ ولا تَکونوا مِن أبناءِ الدُّنیا ، ألا وکونوا مِنَ الزّاهِدینَ فِی الدُّنیَا الرّاغِبینَ فِی الآخِرَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام : دنیا کوچ کرده است و می رود و آخرت ، کوچ کنان می آید، و برای هریک از آن دو ، فرزندانی است. پس، از فرزندان آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید. هان! از دنیا گریزانِ آخرت خواه باشید.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۱ ح ۱۵ عن أبی حمزة عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ص ۲۸۱ ، الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ص ۳۷۰ عن العالم علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۴۳ ح ۱۸ ؛ صحیح البخاری : ج ۵ ص ۲۳۵۹ ، کنز العمّال : ج ۳ ص ۷۱۹ ح ۸۵۶۵ کلاهما عن الإمام علیّ علیه السلام نحوه وراجع الخصال : ص ۵۱ ح ۶۲ والأمالی للمفید : ص ۹۳ ح ۱ .

حدیث۱۵۵

امام سجاد علیه السلام :

وفیدونِ ما عایَنتَ مِن فَجَعاتِها إلی رَفضِها داعٍ وبِالزُّهد آمِرُ
فَجِدَّ ولا تَغفَل فَعَیشُکَ زائِلٌ وأنتَ إلی دارِ المَنِیَّةِ صائِرُ
ولا تَطلُبِ الدُّنیا فَإِنَّ طِلابَها وإن نِلتَ مِنها غِبُّهُ

امام زین العابدین علیه السلام :

در کمترین ناملایمات دنیا که دیده ای / دعوتگری است به طرد آن ، و دستور دهنده ای است به ترک آن
پس، بکوش و غافل مشو؛ زیرا زندگی تو ، به سر آمدنی است / و تو به سرای مرگ ، ره سپاری
و دنیا را مَطَلب ، که طلبیدن دنیا / اگر چه به چیزی از آن برسی ، عاقبت برایت زیانبار است .

غِبُّ کلِّ شیء : عاقبته (الصحاح : ج ۱ ص ۱۹۰ «غبب») .

حدیث۱۵۶

امام سجاد علیه السلام :

: وَانزِع مِن قَلبی حُبَّ دُنیا دَنِیَّةٍ تَنهی عَمّا عِندَکَ ، وتَصُدُّ عَنِ ابتِغاءِ الوَسیلَةِ إلَیکَ ، وتَذهَلُ عَنِ التَّقَرُّبِ مِنکَ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعایش در روز عرفه ـ : دوستیِ دنیای دون را از دلم بَر کن که از [دستیابی به] آنچه نزد توست ، باز می دارد، و از جستن وسیله رسیدن به تو مانع می شود، و از نزدیک شدن به تو غافل می سازد .

الصحیفة السجّادیّة : ص ۱۹۷ الدعاء ۴۷ ، الإقبال : ج ۲ ص ۹۷ نحوه .

حدیث۱۵۷

امام سجاد علیه السلام :
إلهی أسأَ لُکَ بِحَقِّکَ الواجِبِ عَلی جَمیعِ خَلقِکَ . . . أن تُسَلِّیَ نَفسی عَنِ الدُّنیا بِمَخافَتِکَ ، وأن تُثنِیَنی بِالکَثیرِ مِن کَرامَتِکَ بِرَحمَتِکَ .
امام زین العابدین علیه السلام : معبود من! به آن حقّ تو که بر همه آفریدگانت واجب است ، از تو درخواست می کنم... که با افکندن خوفت در دلم ، دنیا را از یادم ببری، و به مهربانی ات به کرامت (احسان) فراوانت بازم گردانی.
الصحیفة السجّادیّة : ص ۲۲۳ الدعاء ۵۲ .

حدیث۱۵۸

امام سجاد علیه السلام :
اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد ، وَاقبِض عَلَی الصِّدقِ نَفسی ، وَاقطَع مِنَ الدُّنیا حاجَتی ، وَاجعَل فیما عِندَکَ رَغبَتی شَوقا إلی لِقائِکَ .
امام زین العابدین علیه السلام : بار خدایا! بر محمّد و آل محمّد درود فرست، و جانم را بر راستی [در پندار و گفتار و کردار] بگیر، و نیازم را از دنیا قطع کن، و مرا به آنچه نزد توست ، راغب نما تا به دیدارت مشتاق گردم.
الصحیفة السجّادیّة : ص ۲۲۸ الدعاء ۵۴ .

حدیث۱۵۹

امام سجاد علیه السلام :
: أسأَلُ اللّهَ العَونَ لَنا ولَکُم عَلی تَزَوُّدِ التَّقوی وَالزُّهدِ فیها ، جَعَلَنَا اللّهُ وإیّاکُم مِنَ الزّاهِدینَ فی عاجِلِ زَهرَةِ الحَیاةِ الدُّنیا ، الرّاغِبینَ لِآجِلِ ثَوابِ الآخِرَةِ ، فَإِنَّما نَحنُ بِهِ ولَهُ ، وصَلَّی اللّهُ عَلی مُحَمَّد النَّبِیِّ وآلِهِ وسَلَّمَ .
امام زین العابدین علیه السلام ـ در پایان سخنانی که هر جمعه مردم را با آنها موعظه می کرد ـ : از خداوند ، درخواست می کنم که ما و شما را در اندوختن توشه پرهیزگاری و دل برکندن از دنیا کمک کند، و ما و شما را از زهدوَرزانِ به زرق و برق کنونی زندگی دنیا ، و از راغبانِ به پاداش آینده آخرت قرار دهد؛ چرا که ما وابسته به او و از آنِ اوییم. سلام خداوند بر محمّدِ پیامبر و خاندان او باد!
الکافی : ج ۸ ص ۷۶ ح ۲۹ ، الأمالی للصدوق : ص ۵۹۶ ح ۸۲۲ کلاهما عن سعید بن المسیّب ، تحف العقول : ص ۲۵۲ وفیه «هذه» بدل «زهرة» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۶ ح ۶ .

حدیث۱۶۰

امام سجاد علیه السلام :
اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وآلِهِ ، وَارزُقنِی الرَّغبَةَ فِی العَمَلِ لَکَ لِآخِرَتی حَتّی أعرِفَ صِدقَ ذلِکَ مِن قَلبی ، وحَتّی یَکونَ الغالِبُ عَلَیَّ الزُّهدَ فی دُنیایَ .
امام زین العابدین علیه السلام : خدایا! بر محمّد و آل محمّد ، درود فرست و رغبت به کار خداپسندانه برای آخرتم را روزی ام کن،

به طوری که درستی آن را با قلبم بشناسم، و به طوری که زهدورزی به دنیایم ، بر من چیره باشد.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ : ص ۹۴ الدعاء ۲۲ .

حدیث۱۶۱

امام سجاد علیه السلام :

اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وآلِهِ ، وَاجعَل ثَنائی عَلَیکَ ومَدحی إیّاکَ وحَمدی لَکَ فی کُلِّ حالاتی ، حَتّی لا أفرَحَ بِما آتَیتَنی مِنَ الدُّنیا ، ولا أحزَنَ عَلی ما مَنَعتَنی فیها .

امام زین العابدین علیه السلام : خدایا! بر محمّد و آل او درود فرست، و مرا در همه حال به تمجید و ستایشت و سپاس گزاری از خودت بگمار تا برای آنچه از دنیا به من داده ای ، شادمان نگردم، و برای آنچه از دنیا به من نداده ای ، اندوهگین نشوم.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ : ص ۹۱ الدعاء ۲۱ .

حدیث۱۶۲

امام سجاد علیه السلام :

اللّهُمَّ حَبِّب إلَیَّ صُحبَهَ الفُقَراءِ، وأعِنّی عَلی صُحبَتِهِم بِحُسنِ الصَّبرِ، وما زَوَیتَ عَنّی مِن مَتاعِ الدُّنیا الفانِیَهِ فَاذخَرهُ لی فی خَزائِنِکَ الباقِیَهِ.

امام زین العابدین علیه السلام : بار خدایا! مرا دوستدار همنشینی با فقیران گردان، و کمکم کن که در همنشینی با آنان خوب شکیبایی کنم، و آنچه را از متاع دنیای فانی از من دریغ کرده ای ، در گنجینه های جاویدانت برایم اندوخته کن.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ : ص ۱۲۲ الدعاء ۳۰ .

حدیث۱۶۳

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ أصلِح لی دینی ؛ فَإِنَّهُ عِصمَهُ أمری ، وأصلِح لی آخِرَتی ؛ فَإِنَّها دارُ مَقَرّی وإلَیها مِن مُجاوَرَهِ اللِّئام مَفَرّی.

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعای روز سه شنبه ـ: بارخدایا! دینم را برایم درست گردان ؛ چرا که آن ، نگهبان امور من است ، و آخرتم را برایم درست گردان ؛ چرا که آن ، سرای ماندن من و گریزگاه من از همسایگی با فرومایگان است .

البلد الأمین : ص ۱۲۳ ، المصباح للکفعمی : ص ۱۶۴ ، بحار الأنوار : ج ۹۰ ص ۱۸۷ ح ۲۵ .

حدیث۱۶۴

امام سجاد علیه السلام :

مَعاشِرَ أصحابی ، الدُّنیا دارُ مَمَرٍّ وَالآخِرَهُ دارُ مَقَرٍّ ، فَخُذوا مِن مَمَرِّکُم لِمَقَرِّکُم.

امام زین العابدین علیه السلام : ای گروه یاران من! دنیا سرای گذر است و آخرت ، سرای ماندن . پس ، از گذرگاه خویش برای اقامتگاهتان توشه برگیرید.

الأمالی للصدوق : ص ۲۸۹ ح ۳۲۱ عن طاووس الیمانی ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۴۷ ح ۷ .

حدیث۱۶۵

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ وإذ سَتَرتَنی بِعَفوِکَ ، وتَغَمَّدتَنی بِفَضلِکَ فی دارِ الفَناءِ بِحَضرَةِ الأَکفاءِ ، فَأَجِرنی من فَضیحاتِ دارِ البَقاء عِندَ مَواقِفِ الأَشهادِ ؛ مِنَ المَلائِکَةِ المُقَرَّبینَ ، وَالرُّسُلِ المُکَرَّمینَ ،

وَالشُّهَداءِ وَالصّالِحینَ.

امـام زین العابـدین علیه السـلام ـ در دعـایش در نمـاز شب ـ: بارخـدایا! همچنـان که در این سـرایِ رفتنی و در حضور همگنـان ، با گـذشت خودت [گناهان [مرا پوشاندی و مرا غرق در فضل و لطفت نمودی ، از رسوایی های سـرای ماندگاری ، در هنگام ایسـتادن در محضر فرشتگان مقرّب و فرستادگان گرامی و شهدا و نیکان نیز پناهم ده.

الصحیفة السجّادیّة : ص ۱۳۱ الدعاء ۳۲ ، مصباح المتهجّد : ص ۱۹۰ ح ۲۷۲ ، المصباح للکفعمی : ص ۸۳ ، الإقبال : ج ۲ ص ۱۵۴ عن الإمام الصادق علیه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ج ۹۸ ص ۲۶۵.

حدیث۱۶۶

امام سجاد علیه السلام :

الدُّنیا سِنَةٌ

امام زین العابدین علیه السلام : دنیا خواب است و آخرت ، بیداری ، و ما [در فاصله [میان این دو ، خواب هایی آشفته می بینیم.

السِّنَةُ: شِدّة النوم ، أو أوّله (القاموس المحیط: ج ۴ ص ۲۷۵ «وَسَن») .

حدیث۱۶۷

امام سجاد علیه السلام :

: إخوانی ، اُوصیکُم بِدارِ الآخِرَةِ ، ولا اُوصیکُم بِدارِ الدُّنیا؛ فَإِنَّکُم عَلَیها حَریصونَ وبِها مُتَمَسِّکونَ.

امام زین العابدین علیه السـلام ـ روزی ، خطاب به یارانش ـ: برادرانم! من شـما را به سرای آخرت سفارش می کنم . و به سرای دنیا سفارشتان نمی کنم ؛ زیرا که شما [خود به خود [به دنیا حریص هستید و به آن پایبندید .

الأمالی للمفید : ص ۴۳ ح ۱ عن أبی حمزة الثمالی ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۷ ح ۱۰۷.

حدیث۱۶۸

امام سجاد علیه السلام :

: وَاجعَل تَقواکَ مِنَ الدُّنیا زادی .

امام زین العابدین علیه السلام : [خدایا!] پروای از خود را در دنیا ده توشه ام گردان!

الصحیفة السجّادیّة : ص ۹۱ ، الدعاء ۲۱ ، مهـج الدعوات : ص ۴۰ و فیه «واجعـل زادی من الـدنیا تقواک» ، بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۳۳۴ ح ۵ .

حدیث۱۶۹

امام سجاد علیه السلام :

مَن تَعزّی عَنِ الدُّنیا بِثوابِ الآخِرَةِ فَقَد تَعزّی عَن حَقیرٍ بِخَطیرٍ ، وأعظَمُ مِن ذلِکَ مَن عَدَّ فائِتَها سَلامَةً نالَها وغَنیمَةً اُعینَ عَلَیها .

امام زین العابدین علیه السلام : کسی که به خاطر ثواب آخرت ، در برابر [از دست دادن [دنیا شکیبایی ورزد ، هر آینه به خاطر امر مهمّی ، در برابر چیزی حقیر ، شکیبایی ورزیده است . از این مهم تر ، کسی است که آنچه را از دنیا از دستش رفته ، سلامتی می داند که به آن دست یافته و غنیمتی می شمارد که برای [به دست آوردن [آن ، یاری شده است.

الأمالی للطوسی : ص ۶۱۳ ح ۱۲۶۶ عن زید بن علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۳۱ ح ۱۴.

حدیث۱۷۰

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ ومَتی وَقَفنا بَینَ نَقصَینِ فی دینٍ أو دُنیا فَأَوقِعِ النَّقصَ بِأَسرَعِهِما فَناءً ، وَاجعَلِ التَّوبَةَ فی أطوَلِهِما بَقاءً . وإذا هَمَمنا بِهَمَّینِ یُرضیکَ أحَدُهُما عَنّا ویُسخِطُکَ الآخَرُ عَلَینا ، فَمِل بِنا إلی ما یُرضیکَ عَنّا ، وأوهِن قُوَّتَنا عَمّا یُسخِطُکَ عَلَینا ، ولا تُخَلِّ فی ذلِکَ بَینَ نُفوسِنا وَاختِیارِها ؛ فَإِنَّها مُختارَةٌ لِلباطِلِ إلاّ ما وَفَّقتَ ، أمّارَةٌ بِالسُّوءِ إلاّ ما رَحِمتَ.

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعا ـ : بارخدایا! هر گاه میان دو نقصان ، یکی در دین و یکی در دنیا ، قرار گرفتیم ، نقصان را در همانی قرار بده که زودگذرتر است و توبه را در همانی قرار بده که ماندگارتر است . و هر گاه میان دو خواست قرار گرفتیم که یکی از آن دو ، تو را از ما خشنود می سازد و آن دیگری ، تو را بر ما خشمگین می نماید ، ما را به آنی متمایل گردان که تو را از ما خشنود می سازد و نیروی ما را به آن یک که تو را بر ما خشمگین می نماید ، سست بگردان و در آن ، ما را به اختیار خودمان وا مگذار ؛ زیرا که نفْس های ما ، اگر توفیق خود را یارشان نگردانی ، باطل را برمی گزینند و در صورتی که تو رحم نکنی ، به بدی فرمان می دهند.

الصحیفة السجّادیّة : ص ۴۷ الدعاء ۹.

حدیث۱۷۱

امام سجاد علیه السلام :

: إلهی فَاجعَلنا مِنَ الَّذینَ تَوَشَّحَت

امام زین العابدین علیه السلام ـ در مناجاة العارفین ـ : معبود من! ما را از کسانی قرار بده که باغ های سینه های آنان ، کمربند مرصّع نشانِ شوقِ به تو را بر کمر بسته اند ... و نهادِ آنان با رسیدن به خواسته شان و نِیل به آرزویشان آرام گرفته است و با فروختن دنیا به آخرت ، تجارتی سودآور کرده اند.

الوِشاح : شیء یُنسج من أدیم عریضا ، ویرصّع بالجواهر ، وتشدّه المرأة بین عاتقیها. توشّحت هی : أی لبسته (الصحاح : ج ۱ ص ۴۱۵ «وشح») . والکلام هنا علی سبیل الاستعارة .

حدیث۱۷۲

امام سجاد علیه السلام :

: وأنتَ الَّذی زِدتَ فِی السَّومِ عَلی نَفسِکَ لِعِبادِکَ ، تُریدُ رِبحَهُم فی مُتاجَرَتِهِم لَکَ وفَوزَهُم بِالوِفادَةِ عَلَیکَ وَالزِّیادَةَ مِنکَ فَقُلتَ تَبارَکَ اسمُکَ وتَعالَیتَ : «مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَاءَ بِالسَّیِّئَةِ فَلَا یُجْزَی إِلَّا مِثْلَهَا»

امام زین العابدین علیه السـلام ـ از دعای ایشان در وداع با ماه رمضان ـ : و تو کسی هستی که در معامله با بندگانت ، همواره به سود آنان ، بر بها می افزایی و می خواهی که در سودای با تو ، آنان سود برند و کامیاب و با دست پُر از جانب تو ، به پیشگاهت درآیند . پس ، تو ـ که خجسته نام و بلنـدمرتبه ای ـ فرمودی : «هر کس کار نیکی بیاورَد ، ده برابر به او پاداش داده می شود و هر که بـدی بیاورَد ، تنها هماننـد آن کیفر می بیند» و نیز فرمودی : «مَثَل آنان که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند ، مَثَل دانه ای است که هفت خوشه برآورَد و در هر خوشه ای ، صـد دانه باشـد . خـدا پاداش هر کس را که بخواهـد ، چنـد برابر می کنـد» و نیز فرمودی : «کیست که به خـدا قرض الحسـنه بدهـد تـا خـدا بر آن ، چنـد برابر بیشتر بیفزایـد؟» و امثال این آیات که در قرآن درباره چنـد برابر کردن حسنات ، فرو فرستاده ای.

الأنعام : ۱۶۰ .

حدیث۱۷۳

امام سجاد علیه السلام :

لا تُعادِیَنَّ أحَدا وإن ظَنَنتَ أنَّهُ لا یَضُرُّکَ ، ولا تَزهَدَنَّ فی صَداقَةِ أحَدٍ وإن ظَنَنتَ أنَّهُ لا یَنفَعُکَ ؛ فَإِنَّکَ لا تَدری مَتی تَرجو صَدیقَکَ ، ولا تَدری مَتی تَخافُ عَدُوَّکَ . ولا یَعتَذِرُ إلَیکَ أحَدٌ إلّا قَبِلتَ عُذرَهُ وإن عَلِمتَ أنَّهُ کاذِبٌ .

امام سـجاد علیه السـلام : با هیـچ کس دشـمنی مکن ، گرچه گمان کنی به تو زیانی نمی رسانـد و نسبت به دوستی هیچ کس ، بی رغبـتی نشـان مـده ، گرچه گمـان کنی به تـو سودی نمی رسانـد؛ زیرا تو نمی دانی که کِی به دوسـتت نیازمنـدی و کِی از دشـمنت هراسان . هرگاه کسی از تو عذرخواهی کرد ، عذرش را بپذیر ، گرچه بدانی که دروغ می گوید .

الدرّة الباهرة : ۲۶ ، أعلام الدین : ۲۹۹ نحوه ولیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۰ / ۲۸.

حدیث۱۷۴

امام سجاد علیه السلام :

القَولُ الحَسَنُ یُثرِی المالَ ، ویُنمِی الرِّزقَ ، ویُنسِئُ فِی الأَجَلِ ، ویُحَبِّبُ إلَی الأَهلِ ، ویُدخِلُ الجَنَّةَ .

امام سـجاد علیه السلام : گفتار نیک ، دارایی را افزون می کند ، روزی را فراوان می سازد ، مرگ را به تأخیر می اندازد ، [انسان را] محبوب خانواده می کند و [او را]به بهشت ، وارد می سازد .

الخصال : ۳۱۷ / ۱۰۰ ، الأمالی للصدوق : ۴۹ / ۱ کلاهما عن أبی حمزة الثمالی ، روضة الواعظین : ۴۰۴ ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۳۱۰ / ۱ .

حدیث۱۷۵

امام سجاد علیه السلام :

اللّهُمَّ اقـذِف فی قُلوبِ عِبـادِکَ مَحَبَّتی . . . ولاـ تَجعَلنی مِنَ الغـافِلینَ ، أحِبَّنی وحَبِّبنی ، وحَبِّب إلَیَّ مـا تُحِبُّ مِنَ القَولِ وَالعَمَـلِ ؛ حَتّی أدخُلَ فیهِ بِلَذَّةٍ .

امام سـجاد علیه السـلام : بارالها ! دوستی مرا در دل های بندگانت بیفکن ... و مرا از غافلان قرار مده . دوسـتم بدار و محبوبم کن و هر گفتار و کرداری را که خود دوست داری ، محبوبم ساز ، تا با لذّت بدان بپردازم .

بحار الأنوار: ۹۵ / ۲۹۸ / ۱۷نقلاً عن الکتاب العتیق الغروی.

حدیث۱۷۶

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ فَاجعَل نَفسی مُطمَئِنَّةً بِقَدَرِکَ ، راضِیَةً بِقَضائِکَ ، مولَعَةً بِذِکرِکَ ودُعائِکَ ، مُحِبَّةً لِصِفوَةِ أولِیائِکَ ، مَحبوبَةً فی أرضِکَ وسَمائِکَ ، صابِرَةً عَلی نُزولِ بَلائِکَ .

امام سجاد علیه السلام ـ چون آرامگاه جدّش امیر مؤمنان را زیارت کرد ـ : بارالها ! جانم را مطمئن و پذیرای سرنوشت ، خشنود به قضایت ، شیفته یاد و دعایت ، دوستدار دوستان برگزیده ات ، محبوب در زمین و آسمانت ، و صبور به هنگام فرود آمدن بلایت ، قرار ده .

کامل الزیارات : ۹۲ / ۹۳ عن أبی علیّ مهدی بن صدقهٔ الرقّی عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام ، مصباح المتهجّد : ۷۳۸ / ۸۲۹ ، فرحهٔ الغری : ۴۰ کلاهما عن جابر الجعفی عن الإمام الباقرعنه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : ۱۰۰ / ۳۲۸ / ۲۸ نقلًا عن الکتاب العتیق الغروی نحوه .

حدیث۱۷۷

امام سجاد علیه السلام :

إیّاکُم و صُحبَةَ العاصینَ ، و مَعونَةَ الظّالِمینَ ، و مُجاوَرَةَ الفاسِقینَ ، اِحذَروا فِتنَتَهُم ، و تَباعَدوا مِن ساحَتِهِم .

امام سجاد علیه السلام : از مصاحبت با معصیتکاران ، یاری ستمگران و همنشینی فاسقان ، بپرهیزید . از فتنه شان برحذر باشید و از عرصه شان دوری کنید .

الکافی : ۸ / ۱۶ / ۲ ، الأمالی للمفید : ۲۰۳ / ۳۳ کلاهما عن أبی حمزهٔ الثمالی ، تحف العقول : ۲۵۴ ، بحارالأنوار : ۷۸ / ۱۵۱ / ۱۱ .

حدیث۱۷۸

امام سجاد علیه السلام :

لاـ یَقولُ رَجُلٌ فی رَجُلٍ مِنَ الخَیرِ ما لا یَعلَمُ إلاّ أوشَکَ أن یَقولَ فیهِ مِنَ الشَّرِّ ما لا یَعلَمُ ، و لاَ اصطَحَبَ اثنانِ عَلی غَیرِ طاعَةِ اللّه إلاّ أوشَکَ أن یَتَفَرَّقا عَلی غَیرِ طاعَةِ اللّه .

امام سجاد علیه السلام : کسی ندانسته درباره دیگری به نیکی سخنی نمی گوید ، مگر آن که نزدیک است ندانسته در باره همو به بدی سخن بگوید . هرگاه دو تن بر غیر طاعت خدا با یکدیگر دوستی کنند ، نزدیک است که بر غیر طاعت خدا از یکدیگر جدا شوند .

تاریخ دمشق : ۴۱ / ۳۹۹ ، البدایهٔ و النهایهٔ : ۹ / ۱۰۸ کلاهما عن سفیان بن عیینهٔ .

حدیث۱۷۹

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ المَلائِکَةَ إذا سَمِعُوا المُؤمِنَ یَدعو لِأَخیهِ المُؤمِنِ بِظَهرِ الغَیبِ أو یَذکُرُهُ بِخَیرٍ قالوا : نِعمَ الأَخُ أنتَ لِأَخیکَ ، تَدعو لَهُ بِالخَیرِ وهُوَ غائِبٌ عَنکَ ، وتَذکُرُهُ بِخَیرٍ ، قَد أعطاکَ اللّه ُ عز و جل مِثلَی ما سَأَلتَ لَهُ ، وأثنی عَلَیکَ مِثلَی ما أثنَیتَ عَلَیهِ ، ولَکَ الفَضلُ عَلَیهِ . وإذا سَمِعوهُ یَذکُرُ أخاهُ بِسوءٍ ویَدعو عَلَیهِ قالوا لَهُ : بِئسَ الأَخُ أنتَ لِأَخیکَ ، کُفَّ أیُّهَا المَستَّرُ عَلی ذُنوبِهِ وعَورَتِهِ ، وَاربَع عَلی نَفسِکَ ،

وَاحمَدِ اللّه َ الَّذی سَتَرَ عَلَیکَ ، وَاعلَم أنَّ اللّه َ عز و جلأعلَمُ بِعَبدِهِ مِنکَ .

امام سجاد علیه السلام : هرگاه ملائکه بشنوند که مؤمنی در غیاب برادر مؤمنش برای او دعا می نماید و یا به نیکی از او یاد می کند ، می گویند : «تو برای برادرت ، نیک برادری هستی . در حالی که غایب است ، برایش دعا می نمایی و از او به نیکی یاد می کنی . خداونـد عز و جل ، به تو دو برابر آنچه را برای او درخواست کرده ای ، عطا کرد و دو برابر آنچه او را سـتوده ای ، تو را سـتود و تو را بر او برتری است» .

امّا هرگـاه بشـنوند که مؤمنی از برادرش به بـدی یـاد می کنـد و یا او را نفرین می نمایـد ، به او می گوینـد : «تو برای برادرت ، بد برادری هستی . ای آن که گناهانش و زشتی اش را پوشانـده انـد ! باز ایست و به خودت رحم کن و خدا را که [گناهانت را]برایت پوشانده است ، سپاس گوی و بدان که خداوند عز و جل ، از تو به بنده اش آگاه تر است» .

الکافی : ۲ / ۵۰۸ / ۷ عن ثویر وراجع بحار الأنوار : ۹۳ / ۳۸۷ ـ ۳۹۲ .

حدیث۱۸۰

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ الخَلیطِ فَأَن لاـ تَغُرَّهُ ، ولاـ تَغُشَّهُ ، ولا تُکَذِّبَهُ ، ولا تُغَفِّلَهُ ، ولا تَخـدَعَهُ ، ولا تَعمَلَ فِی انتِقاضِهِ عَمَلَ العَـدُوِّ الَّذی لا یَبقی عَلی صاحِبِهِ ، وإن اطمَأَنَّ إلَیکَ استَقصَیتَ لَهُ عَلی نَفسِکَ ، وعَلِمتَ أنَّ غَبنَ المُستَرسِلِ رِبا .

امام سجاد علیه السلام : امّا حقّ دوست آمیزگار ، آن است که او را فریفته اش نکنی ، به او نیرنگ نزنی ، او را تکذیب نکنی ، او را غافل نسازی ، او را نفریبی و همچون دشـمن که بر ضـدّ رقیب خود می کوشـد ، بر ضـدّش نکوشـی و اگر به تو اعتماد کرد ، هرچه می توانی برایش انجام دهی و بدانی که فریفتن آن که به شخص اعتماد کرده است ، [گناهش مانند]ربا خواری است .

تحـف العقول : ۲۶۸ / ۳۶ ، کتـاب من لا یحضـره الفقیه : ۲ / ۶۲۴ / ۳۲۱۴ عن ثـابت بن دینـار ، الخصال : ۵۶۹ / ۱ عـن أبی حمزة الثمالی وفیهما «وتتّقی اللّه تبارک وتعالی فی أمره» .

حدیث۱۸۱

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ الصّاحِبِ فَأَن تَصحَبَهُ بِالفَضـلِ مـا وَجَـدتَ إلَیهِ سَبیلاًـ ، وإلاّ فَلا أقَلَّ مِنَ الإنصافِ . وأن تُکرِمَهُ کَما یُکرِمُکَ ، وتَحفَظَهُ کَما یَحفَظُکَ . ولا یَسبِقَکَ فیما بَینَکَ وبَینَهُ إلی مَکرُمَةٍ ، فَإِن سَبَقَکَ کافَأتَهُ . ولا تُقَصِّرَ بِهِ عَمّا یَستَحِقُّ مِنَ المَوَدَّةِ . تُلزِمُ نَفسَکَ نَصیحَتَهُ ، وحِیاطَتَهُ ، ومُعاضَدَتَهُ عَلی طاعَةِ رَبِّهِ ، ومَعونَتِهِ عَلی نَفسِهِ فیما لا یَهُمُّ بِهِ مِن مَعصِیَةِ رَبِّهِ . ثُمَّ تَکونُ (عَلَیهِ) رَحمَةً ، ولا تَکونُ عَلَیهِ عَذابا .

امام سجاد علیه السلام : امّا حقّ هم صحبت ، آن است که هرچه می توانی به او خوبی کنی ، وگرنه ، دست کم ، انصاف را مراعات کنی و همـان گـونه کـه تـو را گرامی می دارد ، گرامی اش بـداری و آن گـونه که تـو را حفـظ می کنـد ، حفظش کنی، و در هیچ کَرَمی بر تـو پیش دسـتی نکنـد و اگر چنین کرد ، آن را جبـران کنی و در برآوردن حقّ دوسـتی او کوتـاهی نکنی . بر خود ، لاـزم بدانی که نیکخواه و حامی و پشتیبان او در فرمانبری پروردگارش باشی و او را در آنچه به نافرمانیِ پروردگارش نمی انجامد ، یاری دهی و برای او مایه رحمت باشی ، نه مایه رنج .

تحـف العقول : ۲۶۶ / ۳۲ ، کتـاب من لا یحضـره الفقیه : ۲ / ۶۲۳ / ۳۲۱۴ عن ثـابت بن دینـار ، الخصال : ۵۶۹ / ۱ عـن أبی حمزة الثمالی وکلاهما نحوه .

حدیث۱۸۲

امام سجاد علیه السلام :
: سَيِّدى ، أنتَ أنقَذتَ أولياءَكَ مِن حَيرَةِ الشُّكوكِ ، وأوصَلتَ إلى نُفوسِهِم حَبرَةَ المُلوكِ ... وعَقَدتَ عَزائِمَهُم بِحَبلِ مَحَبَّتِكَ .
امام سجّاد علیه السلام : سرورم! تو دوستانت را از حیرت شک ها رهایی بخشیدی و به جان هایشان شادمانیِ پادشاهان را رساندی ... و اراده شان را با رشته دوستی خودت استوار کردی .
بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۷۲ / ۲۲ نقلاً عن كتاب أنيس العابدين من مؤلّفات بعض قدمائنا .

حدیث۱۸۳

امام سجاد علیه السلام :
: إنَّهُ لا يَنبَغي لِمَن حَمَّلتَهُ مِن نِعَمِكَ ما حَمَّلتَنا أن يَغفُلَ عَن شُكرِكَ ، وأن يَتَشاغَلَ بِشَيءٍ غَيرَكَ ، يا مَن هُوَ عِوَضٌ عَن كُلِّ شَيءٍ ولَيسَ مِنهُ عِوَضٌ .
امام سجّاد علیه السلام ـ در دعا ـ : به راستی برای آن کس که از نعمت هایی که به ما دادی به وی [نیز]عنایت کرده ای ، سزاوار نیست که از سپاسگزاری ات غفلت ورزد ، و به کسی جز تو مشغول گردد . ای کسی که جایگزین همه چیزی ، و چیزی جایگزین تو نیست!
بحار الأنوار : ۹۹ / ۱۲۵ / ۱۹ نقلاً عن العتيق الغروي .

حدیث۱۸۴

امام سجاد علیه السلام :
: إلهي وسَيِّدى ، هَدَأَتِ العُيونُ ، وغارَتِ النُّجومُ ، وسَكَنَتِ الحَرَكاتُ مِنَ الطَّيرِ فِي الوُكورِ وَالحيتانِ فِي البُحورِ ، وأنتَ العَدلُ الَّذى لا يَجورُ ، وَالقِسطُ الَّذى لا تَميلُ ، وَالدّائِمُ الَّذى لا يَزولُ ، أغلَقَتِ المُلوكُ أبوابَها ، ودارَت عَلَيها حُرّاسُها ، وبابُكَ مَفتوحٌ لِمَن دَعاكَ يا سَيِّدى ، وخَلا كُلُّ حَبيبٍ بِحَبيبِهِ ، وأنتَ المَحبوبُ إلَيَّ .
امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! سرورا ! چشم ها آرام گرفت ، ستاره ها فرو رفت ، جنبش پرندگان در آشیانه ها و ماهی ها در دریاها آرام گرفت ، و تو دادگری هستی که ستم نمی کند و عادلی هستی که [از حق ،]منحرف نمی شود و پایداری هستی که زائل نمی شود . پادشاهان ، درهای خود را بسته اند و نگهبانان ، بر گِرد آنها در گردش اند ؛ امّا درِ [رحمت] تو ـ ای سرورم ! ـ برای آن که بخوانَدَت ، گشوده است . هر دوستی ، با محبوبش خلوت کرده است و تو محبوب منی !
بحار الأنوار : ۸۷ / ۳۰۸ / ۸۶ نقلاً عن صحيفة قديمة مصحّحة عن عمير بن المتوكّل عن أبيه عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام.

حدیث۱۸۵

امام سجاد علیه السلام :
: إلهي، لَو قَرَنتَني بِالأَصفادِ ، ومَنَعتَني سَيبَكَ مِن بَينِ الأَشهادِ . . . ماقَطَعتُ رَجائي مِنكَ، ولا صَرَفتُ وَجهَ تَأميلي لِلعَفوِ عَنكَ ، ولا خَرَجَ حُبُّكَ مِن قَلبي .
امام سجاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! اگر مرا به زنجیر کشی و عطای خود را در میان شاهدان از من بازداری ، ... امیدم را

از تو نخواهم بُرید و چهره ام را که به گذشتت امیدوار است ، از تو نخواهم گرداند و محبّتت از قلبم بیرون نخواهد رفت .
إقبال الأعمال: ۱ / ۱۶۷ عن أبی حمزة الثمالی .

حدیث۱۸۶

امام سجاد علیه السلام :
: اللّهُمَّ إنَّ قُلوبَ المُخبِتينَ إلَيکَ والِهَةٌ ، وسُبُلَ الرّاغِبينَ إلَيکَ شارِعَةٌ .
امام سجّاد علیه السلام ـ در زیارت امین اللّه ـ : بارالها ! دل های خاشعان ، شیفته توست و راه ها برای راغبان به تو ، هموار است .
کامل الزیارات: ۹۳/۹۳ عن مهدیبن صدقة الرقی عن الإمام الرضا عن الإمام الکاظم عن الإمام الصادق علیهم السلام.

حدیث۱۸۷

امام سجاد علیه السلام :
: سَيِّدی ، أنتَ دَليلُ مَنِ انقَطَعَ دَليلُهُ ، وأمَلُ مَنِ امتَنَعَ تَأميلُهُ ، فَإِن كانَت ذُنوبی حالَت بَينَ دُعائی وإجابَتِکَ فَلَم يَحُل كَرَمُکَ بَينی وبَينَ مَغفِرَتِکَ ، وإنَّکَ لا تُضِلُّ مَن هَدَيتَ ، ولا تُذِلُّ مَن والَيتَ ، ولا يَفتَقِرُ مَن أغنَيتَ ، ولا يَسعَدُ مَن أشقَيتَ ، وعِزَّتِکَ لَقَد أحبَبتُکَ مَحَبَّةً اِستَقَرَّت فی قَلبی حَلاوَتُها ، وأنِسَت نَفسی بِبِشارَتِها ، ومُحالٌ فی عَدلِ أقضِيَتِکَ أن تَسُدَّ أسبابَ رَحمَتِکَ عَن مُعتَقِدی مَحَبَّتِکَ .
امام سجّاد علیه السلام ـ در نیایشش ـ : سرورا ! تو راهنمای کسی هستی که بی راهنما شده و امید کسی هستی که امیدش ناامید گشته است . پس اگر گناهانم میان دعایم و اجابت تو حایل شده است ، کرم تو میان من و بخششت حایل نشده است . تو آن را که هدایت کرده ای ، گمراه نمی سازی و آن را که با او دوستی کرده ای ، خوار نمی کنی . آن که بی نیازش ساخته ای ، درویش نمی شود و آن که شوربختش کرده ای ، نیک بخت نمی شود . سوگند به عزّتت که چنان دوستت می دارم که شیرینی آن ، در قلبم جایگیر شده و جانم به مژده آن ، انس گرفته است . از داوری های عادلانه تو محال است که اسباب رحمت خویش را بر گره زنندگان رشته محبّت خودت ببندی .
بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۶۹ / ۲۲ نقلاً عن کتاب أنیس العابدین .

حدیث۱۸۸

امام سجاد علیه السلام :
: إلهی وسَيِّدی ، وعِزَّتِکَ وجَلالِکَ لَئِن طالَبتَنی بِذُنوبی
لَاُطالِبَنَّکَ بِعَفوِکَ ، ولَئِن طالَبتَنی بِلُؤمی لَاُطالِبَنَّکَ بِكَرَمِکَ ، ولَئِن أدخَلتَنِی النّارَ لَاُخبِرَنَّ أهلَ النّارِ بِحُبّی لَکَ .
امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : ای اِله و سرورم ! به عزّت و جلالت سوگند ،
اگر مرا با گناهانم بازخواست کنی ، تو را به بخششت بازخواست خواهم کرد و اگر مرا به پستی ام بازخواست کنی ، تو را به کرامتت بازخواست خواهم کرد و اگر مرا به دوزخ درآوری، دوزخیان را از دوستی ام نسبت به تو با خبر خواهم ساخت.
مصباح المتهجّد : ۵۹۶ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۲ ، مصباح الکفعمی : ۷۹۵ کلّها عن أبی حمزة الثمالی ، البلد الأمین : ۲۱۲ ، بحار الأنوار : ۹۸ / ۹۲ / ۲ .

حدیث۱۸۹

امام سجاد علیه السلام :

أوحَى اللّهُ عز و جل إلى موسى عليه السلام : حَبِّبنى إلى خَلقى ، وحَبِّبِ الخَلقَ إلَيَّ .

قالَ : يا رَبِّ كَيفَ أفعَلُ ؟

قالَ : ذَكِّرهُم آلائى ونَعمائى لِيُحِبّونى ، فَلَئِن تَرُدَّ آبِقا عَن بابى أو ضالاًّ عَن فِنائى أفضَلُ لَكَ مِن عِبادَةِ مِائَةِ سَنَةٍ بِصِيامِ نَهارِها وقِيامِ لَيلِها .

امام سجاد علیه السلام : خداوند عز و جل به موسى علیه السلاموحى کرد : «مرا محبوب خلقم گردان و خلقم را محبوب من گردان» .

موسى علیه السلام گفت : پروردگارا ! چگونه این کار را انجام دهم ؟

فرمود : «نعمت ها و عطاهاى مرا به آنان یادآورى کن ، تا مرا دوست بدارند ، که اگر شخصِ گریزان از درگاهم و یا گم شده از آستانم را بازگردانى و هدایت نمایى ، از عبادت صد ساله اى که روزهایش را روزه دار و شب هایش را شب زنده دار باشى ، برایت برتر است» .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۰۸ ، منیة المرید : ۱۱۶ ، التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکریّ علیه السلام : ۳۴۲ / ۲۱۹ ، بحارالأنوار : ۲ / ۴ / ۶ .

حدیث۱۹۰

امام سجاد علیه السلام :

: يا أمَلى ، يا رَجائى ، يا خَيرَ مُستَغاثٍ ، يا أجوَدَ المُعطينَ ، يا مَن سَبَقَت رَحمَتُهُ غَضَبَهُ ، يا سَيِّدى ومَولاىَ ورجائى وثِقَتى ومُعتَمَدى ، ويا ذُخرى وظَهرى وعُدَّتى وغايَةَ أمَلى ورَغبَتى .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعاى روز عَرَفه ـ : اى آرزویم ! اى امیدم ! اى بهترین فریادرس ! اى بخشنده ترینِ بخشندگان ! اى آن که رحمتش بر غضبش پیشى گرفته است ! اى سرورم ، مولایم ، امیدم ، تکیه گاهم و مایه اطمینانم ! اى پشتوانه و پشتیبان و ساز و برگ و نهایت آرزو و خواسته ام !

إقبال الأعمال : ۲ / ۱۰۸ .

حدیث۱۹۱

امام سجاد علیه السلام :

: إلهى ... يا مُنتَهى أمَلِ الآمِلينَ ، ويا غايَةَ سُؤلِ السّائِلينَ ، ويا أقصى طَلِبَةِ الطّالِبينَ ، ويا أعلى رَغبَةِ الرّاغِبينَ ... لَكَ تَخَضُّعى وسُؤالى ، وإلَيكَ تَضَرُّعى وَابتِهالى .

امام سجّاد علیه السلام : بارالها ! . . . اى نهایت آرزوى آرزومندان ! اى نهایت درخواستِ درخواست کنندگان ! اى غایت خواسته خواستاران ! اى والاترین امیدِ امیدواران ! ... فروتنى ام براى تو و درخواستم از توست و مویه و زارى ام به سوى توست .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۵۰ .

حدیث۱۹۲

امام سجاد علیه السلام :

أتُحرِقُنی بِالنّارِ یا غایَةَ المُنی؟!فَأَینَ رَجائی! ثُمَّ أینَ مَحَبَّتی!

امام سجّاد علیه السلام :

ای منتهای آرزو ! آیا مرا به آتش می سوزانی ؟ /

پس امیدم چه می شود ؟ پس آن گاه ، دوستی ام چه می شود ؟

المناقب لابن شهر آشوب : ۴ / ۱۵۱ عن طاووس الفقیه.

حدیث۱۹۳

امام سجاد علیه السلام :

: اِبتَدَعَ بِقُدرَتِهِ الخَلقَ ابتِداعا ، وَاختَرَعَهُم عَلی مَشِیَّتِهِ اختِراعا ، ثُمَّ سَلَکَ بِهِم طَریقَ إرادَتِهِ ، وبَعَثَهُم فی سَبیلِ مَحَبَّتِهِ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش در ستایش خدای عز و جل : خلق را با قدرت خود ، بی هیچ سابقه ای بیافرید و آنان را بر طبق مشیّت خود ، صورت داد . سپس آنان را در راه اراده اش پیش برد و در راه دوستی اش برانگیخت .

الصحیفة السجّادیة : ۱۹ الدعاء ۱ .

حدیث۱۹۴

امام سجاد علیه السلام :

: یا مَن آنَسَ العارِفینَ بِطولِ مُناجاتِهِ ، وألبَسَ الخائِفینَ ثَوبَ مُوالاتِهِ .

امام سجّاد علیه السلام : ای آن که عارفان را با رازگویی بلند خویش ، مأنوس ساخت و بر خائفان ، لباس دوستی خود پوشاند !

الصحیفة السجادیة (الجامعة) : ۴۴۱ / ۱۱۹۹ .

حدیث۱۹۵

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، ونَبِّهنی لِذِکرِکَ فی أوقاتِ الغَفلَةِ ، وَاستَعمِلنی بِطاعَتِکَ فی أیّامِ المُهلَةِ ، وَانهَج لی إلی مَحَبَّتِکَ سَبیلاً سَهلَةً ، أکمِل لی بِها خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امام سجّاد علیه السلام : بارالها ! بر محمّد و آل محمّد ، درود فرست و به هنگام غفلت ، مرا با یاد خود ، هشیار ساز . به روزگار مهلت ، مرا در راه طاعت خود به کار گیر و راه آسانی به سوی دوستی ات برایم بگشا که با آن ، خیر دنیا و آخرت را بر من کامل گردانی .

الصحیفة السجّادیة : ۸۷ الدعاء ۲۰ .

حدیث۱۹۶

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، وفَرِّغ قَلبی لِمَحَبَّتِکَ ، وَاشغَلهُ بِذِکرِکَ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! بر محمّد و آل محمّد درود بفرست و قلبم را برای محبّتت بپرداز و آن را به یاد خود

مشغول بدار .

الصحيفة السجّادية : ۹۱ الدعاء ۲۱ ، مهج الدعوات : ۴۰ عن الإمام الكاظم عليه السلام وليس فيه «واشغله».

حدیث۱۹۷

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ وإنّی أتوبُ إلَیکَ مِن کُلِّ ما خالَفَ إرادَتَکَ ، أو زالَ عَن مَحَبَّتِکَ ؛ مِن خَطَراتِ قَلبی ، ولَحَظاتِ عَینی ، وحِکایاتِ لِسانی .

امـام سـجّاد علیه السـلام ـ در دعـایش ـ : بارالها ! من از هرچه با اراده تو مخالفت دارد و یا از محبّت تو به دور است ، به سویت توبه می کنم ؛ از آنچه در دلم می گذرد ، و از نگاه های چشمم و از گفته های زبانم .

الصحيفة السجّادية : ۱۲۶ الدعاء ۳۱ .

حدیث۱۹۸

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ اجعَلنی مِنَ الَّذینَ جَدّوا فی قَصدِکَ فَلَم یَنکِلوا ، و سَلَکُوا الطَّریقَ إلَیکَ فَلَم یَعدِلوا ، وَاعتَمَدوا عَلَیکَ فِی الوُصولِ حَتّی وَصَلوا ، فَرَوِیَت قُلوبُهُم مِن مَحَبَّتِکَ ، وأنِسَت نُفوسُهُم بِمَعرِفَتِکَ .

امام سـجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! مرا از کسانی قرار ده که برای دیدنت جدّیت به خرج دادند و باز نماندند و راه تو را پیمودنـد و از آن ، منحرف نشدنـد و برای رسـیدن ، به تو اعتمـاد کردنـد ، تـا آن که رسـیدند . پس دل هایشـان را از محبّت خود ، سیراب ساختی و جان هایشان را به معرفت خویش ، مأنوس کردی .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۵۶ / ۲۲ نقلاً عن كتاب أنيس العابدين .

حدیث۱۹۹

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، وَاحفَظنا مِن بَینِ أیدینا ،

ومِن خَلفِنا ، وعَن أیمانِنا ، وعَن شَمائِلِنا ، ومِن جَمیعِ نَواحینا ، حِفظا عاصِما مِن مَعصِیَتِکَ ، هادِیا إلی طاعَتِکَ ، مُستَعمِلاً لِمَحَبَّتِکَ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! بر محمّد و آل محمّد، درود بفرست و ما

را از پیش و پس ، چپ و راست و از همه سویمان حفظ کن ؛ حفظ کردنی که از معصیتْ بازدارد، به سوی طاعتت هـدایت کنـد و دوستی ات را به کار گیرد.

الصحيفة السجّادية : ۴۱ الدعاء ۶ ، مصباح المتهجّد : ۲۴۶ وليس فيه «وعن أيماننا وعن شمائلنا» ، العدد القويّة : ۳۶۳ ، بحار الأنوار : ۹۷ / ۳۰۷ .

حدیث۲۰۰

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ . . . وَاعمِ أبصارَ قُلوبِنا عَمّا خالَفَ مَحَبَّتَکَ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! ... دیده دل هایمان را از آنچه مخالف دوستی توست ، کور گردان .

الصحيفة السجّادية : ۴۷ الدعاء ۹ .

از ۲۰۱ تا ۴۰۰

حدیث ۲۰۱

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ . . . لا تَبتَلِيَنّى بِالكَسَلِ عَن عِبادَتِكَ ، ولاَ العَمى عَن سَبيلِكَ ، ولا بِالتَّعَرُّضِ لِخِلافِ مَحَبَّتِكَ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! ... مرا به کاهِلی در عبادتت ، کوری از راهت و بیرون شدن از طریق محبّتت ، مبتلا مکن .

الصحيفة السجّادية : ۸۴ الدعاء ۲۰ .

حدیث ۲۰۲

امام سجاد علیه السلام :

: إلهى ، فَاجعَلنا مِنَ الَّذينَ تَوَشَّحَت أشجارُ الشَّوقِ إلَيكَ فى حَدائِقِ صُدورِهِم ، وأخَذَت لَوعَةُ مَحَبَّتِكَ بِمَجامِعِ قُلوبِهِم ، فَهُم إلى أَوكارِ الأَفكارِ يَأوونَ ، وفى رِياضِ القُربِ وَالمُكاشَفَةِ يَرتَعُونَ ، ومِن حِياضِ المَحَبَّةِ بِكَأسِ المُلاطَفَةِ يَكرَعُونَ ، وشَرائِعَ المُصافاةِ يَرِدونَ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! ما را از کسانی قرار ده که درختان شوق به تو در بوستان سینه هایشان آراسته شد و آتش محبّتت، دل هایشان را بی قرار ساخت. پس آنان در آشیانه های اندیشه ها جای گرفته اند و در باغ های قرب و مکاشفه می خرامند و از حوض های محبّت ، با جام های ملاطفت می نوشند و به سرچشمه های صفا و یک رنگی وارد می شوند .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۵۰ نقلاً عن بعض كتب الأصحاب .

حدیث ۲۰۳

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، وَاجعَلنى لَهُم قَرينا ، وَاجعَلنى لَهُم نَصيرا ، وَامنُن عَلَيَّ بِشَوقٍ إلَيكَ ، وبِالعَمَلِ لَكَ بِما تُحِبُّ وتَرضى ، إنَّكَ عَلى كُلِّ شَيءٍ قَديرٌ ، وذلِكَ عَلَيكَ يَسيرٌ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! بر محمّد و آل محمّد ، درود بفرست و مرا همنشین آنان قرار ده و یاور آنان ساز و با شوق به سویت و توفیق انجام دادن آن عملی که دوست می داری و خشنود می شوی ، بر من منّت بگذار ، که تو بر هر چیزی توانایی و این کار ، بر تو آسان است .

الصحيفة السجّادية : ۹۲ الدعاء ۲۱ .

حدیث ۲۰۴

امام سجاد علیه السلام :

: قَد قُلتَ يا إلهى فى مُحكَمِ كِتابِكَ إنَّكَ تَقبَلُ التَّوبَةَ عَن عِبادِكَ وتَعفو عَنِ السَّيِّئاتِ وتُحِبُّ التَّوّابينَ ، فَاقبَل تَوبَتى كَما وَعَدتَ،

وَاعفُ عَن سَیِّئاتی کَما ضَمِنتَ، وأوجِب لی مَحَبَّتَکَ کَما شَرَطتَ .

امام سجاد علیه السلام ـ در دعا ـ : بارالها ! در کتاب استوارت فرمودی که توبه را از بندگانت می پذیری و از گناهان درمی گذری و توبه کاران را دوست می داری . پس همان گونه که وعده داده ای ، توبه ام را بپذیر و همان گونه که تضمین کرده ای ، از گناهانم درگذر و همان گونه که شرط کرده ای ، دوستی ات را بر من مقرّر دار.

الصحیفة السجّادیة : ۱۲۵ الدعاء ۱۴۷ .

حدیث۲۰۵

امام سجاد علیه السلام :

: أعتَذِرُ إلَیکَ یا إلهی . . . فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، وَاجعَل نَدامَتی عَلی ما وَقَعتُ فیهِ مِنَ الزَّلّاتِ وعَزمی عَلی تَرکِ ما یَعرِضُ لی مِنَ السَّیِّئاتِ تَوبَةً توجِبُ لی مَحَبَّتَکَ ، یا مُحِبَّ التَّوّابینَ .

امام سجاد علیه السلام ـ در دعا ـ : بارالها ! از تو پوزش می خواهم ... . پس بر محمّد و آل محمّد ، درود فرست و پشیمانی ام را از لغزش هایی که دچار آن شدم و عزمم را بر واگذاشتن گناهانی که با آنها رویاروی می شوم ، توبه ای قرار ده که محبّتت را برایم در پی بیاورد ، ای دوستدار توبه کاران !

الصحیفة السجّادیة : ۱۲۵ الدعاء ۳۸ .

حدیث۲۰۶

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ ارزُقنا خَوفَ عِقابِ الوَعیدِ... وَاجعَلنا عِندَکَ مِنَ التَّوّابینَ الَّذینَ أوجَبتَ لَهُم مَحَبَّتَکَ ، وقَبِلتَ مِنهُم مُراجَعَةَ طاعَتِکَ ، یا أعدَلَ العادِلینَ.

امام سجاد علیه السلام ـ در دعا ـ : بارالها ! ترس از کیفر موعود را روزی ما گردان ... و ما را نزد خود ، از توبه کارانی قرار ده که محبّتت را بر آنان مقرّر داشتی و بازگشتشان را به فرمانبری ات پذیرفتی ، ای عادل ترین عادلان !

الصحیفة السجّادیة : ۱۷۹ الدعاء ۴۵ ، مصباح المتهجّد : ۶۴۷ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۴۲۹ وفیه «غم» بدل «عقاب» ، بحار الأنوار : ۹۸ / ۱۷۶ / ۱ .

حدیث۲۰۷

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ أحَبَّ عَبیدی إلَیَّ التَّقِیُّ الطّالِبُ لِلثَّوابِ الجَزیلِ ، اللّازِمُ لِلعُلَماءِ ، التّابِعُ لِلحُلَماءِ ، القابِلُ عَنِ الحُکَماءِ .

امام سجّاد علیه السلام : محبوب ترین بندگانم نزد من ، شخص پرهیزگارِ جوینده پاداشِ بسیار ، ملازمِ عالمان ، پیرو بردباران و پذیرنده از حکیمان است .

الکافی : ۱ / ۳۵ / ۵ عن أبی حمزة ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۸۵ / ۱۰۹ .

حدیث۲۰۸

امام سجاد علیه السلام :

: أتوبُ إلَيكَ فی مَقامی هذا . . . تَوبَةً . . . عالِم بِأَنَّ العَفوَ عَنِ الذَّنبِ العَظیمِ لا یَتَعاظَمُکَ . . . وأنَّ أحَبَّ عِبادِکَ إلَیکَ مَن تَرَکَ الاِستِکبارَ عَلَیکَ ، وجانَبَ الإصرارَ ، ولَزِمَ الاِستِغفارَ .

امام سجاد علیه السلام ـ ضمن نیایش در اعتراف به قصور و تقصیر ـ : در این جایگاهم به سویت توبه می کنم ؛ توبه کسی که می داند گذشت از گناه بزرگ ، بر تو دشوار و بزرگ نمی نماید ... و این که محبوب ترینِ بندگانت نزدت ، کسی است که گردنْ فرازی در برابر تو را واگذارد و پافشاری [بر گناه]را رها کند و پایبند استغفار گردد .

الصحیفة السجّادیة : ۵۵ الدعاء ۱۲ .

حدیث۲۰۹

امام سجاد علیه السلام :

: وَانزَع مِن قَلبی حُبَّ دُنیا دَنِیَّةٍ ؛ تَنهی عَمّا عِندَکَ ، وتَصُدُّ عَنِ ابتِغاءِ الوَسیلَةِ إلَیکَ ، وتُذهِلُ عَنِ التَّقَرُّبِ مِنکَ .

امام سجاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : دوستیِ دنیای پست را از قلبم برکَن که از آنچه نزد توست ، باز می دارد و مانع طلب وسیله برای رسیدن به تو می گردد و نزدیک شدن به تو را از یاد می برد .

الصحیفة السجّادیة : ۱۹۷ الدعاء ۴۷ .

حدیث۲۱۰

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی أوحی إلی دانِیالَ : إنَّ أمقَتَ عَبیدی إلَیَّ الجاهِلُ المُستَخِفُّ بِحَقِّ أهلِ العِلمِ ، التّارِکُ لِلاِقتِداءِ بِهِم .

امام سجاد علیه السلام : خداوند متعال به دانیال علیه السلام وحی کرد : «دشمن ترین بندگانم در نزد من ، نادانی است که حقّ عالمان را سَبُک می شمارد و از پیروی آنان ، تن می زند» .

الکافی : ۱ / ۳۵ / ۵ عن أبی حمزة الثمالی ، جامع الأحادیث للقمّیّ : ۱۹۸ ، منیة المرید : ۱۱۱ ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۳۷۹ / ۲۳ .

حدیث۲۱۱

امام سجاد علیه السلام :

ألا وإنَّ أبغَضَ النّاسِ إلَی اللّه ِ مَن یَقتَدی بِسُنَّةِ إمامٍ ولا یَقتَدی بِأَعمالِهِ .

امام سجاد علیه السلام : هان ! دشمن ترین مردم در نزد خدا ، کسی است که سنّت امامی را سرمشق خود قرار می دهد ، امّا کردارش را سرمشق خود قرار نمی دهد .

الکافی : ۸ / ۲۳۴ / ۳۱۲ ، الخصال : ۱۸ / ۶۲ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۵۲ کلّها عن أبی حمزة الثمالی ، تحف العقول : ۲۸۰ ، بحار الأنوار : ۱ / ۲۰۷ / ۴ .

حدیث۲۱۲

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ إن کُنتُ قَد عَصَیتُکَ فَإِنّی قَد أطَعتُکَ فی أحَبِّ الأَشیاءِ إلَیکَ ؛ وهُوَ الإیمانُ بِکَ ، مَنّا مِنکَ عَلَیَّ ، لا مَنّا مِنّی علَیکَ . وتَرَکتُ مَعصِیَتَکَ فی أبغَضِ الأَشیاءِ إلَیکَ ؛ وهُوَ أن أدعُوَ لَکَ وَلَدا أو أدعُوَ لَکَ شَریکا ، مَنّا مِنکَ عَلَیَّ ، لا مَنّا مِنّی علَیکَ .

امام سجاد علیه السلام ـ در سجده اش ـ : بارالها ! اگر تو را گاهی نافرمانی کردم ، در مورد محبوب ترین چیزها در نزدت ـ یعنی ایمان به تو ـ ، از تو فرمان بردم ، و تو را بدین سبب بر من منّت است و مرا بر تو منّتی نیست ؛ و در مورد منفورترین چیزها در نزدت ـ یعنی این که برایت فرزندی یا شریکی قرار دهم و بخوانم ـ ، نافرمانی تو را نکردم ؛ و تو را بدین سبب بر من منّتی است و مرا بر تو منّتی نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۳۳۳ / ۹۷۷ ، الأمالی للطوسی : ۴۱۵/۹۳۴ عن جابر عن الإمام الباقر عنه علیهماالسلامنحوه، بحار الأنوار : ۹۴ / ۹۱ / ۴ .

حدیث۲۱۳

امام سجاد علیه السلام :

: إلهی . . . أستَغفِرُکَ مِن کُلِّ لَذَّةٍ بِغَیرِ ذِکرِکَ ، ومِن کُلِّ راحَةٍ بِغَیرِ اُنسِکَ ، ومِن کُلِّ سُرورٍ بِغَیرِ قُربِکَ ومِن کُلِّ شُغلٍ بِغَیرِ طاعَتِکَ .

امام سجاد علیه السلام ـ در «مناجاةُ الذاکرین» ـ : بارالها ! ... از هر لذّتی جز یاد تو ، از هر آسایشی جز همدمی تو ، از هر شادمانی ای جز نزدیکی به تو ، و از هر کاری جز فرمانبری ات، به درگاه تو آمرزش می خواهم .

بحار الأنوار: ۹۴ / ۱۵۱ .

حدیث۲۱۴

امام سجاد علیه السلام :

: یا مَن آنَسَ العارِفینَ بِطولِ مُناجاتِهِ ، وألبَسَ الخائِفینَ ثَوبَ مُوالاتِهِ .

امام سجاد علیه السلام ـ در نیایشش ـ : ای آن که با رازگویی طولانی اش ، همدم عارفان گشت و لباس دوستی اش را بر تن ترسیدگان پوشاند !

الصحیفة السجّادیة (الجامعة) : ۴۴۱ / ۱۱۹۹ .

حدیث۲۱۵

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ . . . ألبِس قَلبِیَ الوَحشَةَ مِن شِرارِ خَلقِکَ ، وهَب لِیَ الاُنسَ بِکَ وبِأَولِیائِکَ وأهلِ طاعَتِکَ .

امام سجاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! . . . قلبم را از وحشت آفریدگانِ بدت بپوشان و اُنس به خود و دوستان و فرمانبرانت را به من ببخش .

الصحیفة السجّادیة : ۹۱ الدعاء ۲۱ .

حدیث۲۱۶

امام سجاد علیه السلام :

: إلهی ، فَاجعَلنا مِنَ الَّذینَ تَوَشَّحَت أشجارُ الشَّوقِ إلَیکَ فی حَدائِقِ صُدورِهِم ، وأخَذَت لَوعَةُ مَحَبَّتِکَ بِمَجامِعِ قُلوبِهِم . . . وقَرَّت بِالنَّظَرِ إلی مَحبوبِهِم أعیُنُهُم .

امـام سـجّاد علیه السـلام ـ در «مناجـاةُ العـارفین» ـ : بارالهـا ! مـا را از کسـانی قرار ده که درختـان شوق تو در باغ سـینه هاشان، شاخه گسترده و آتش محبّتت ، دل هایشان را فرا گرفته است ... و چشمانشان با نگریستن به تو روشن گشته است .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۵۰ .

حدیث۲۱۷

امام سجاد علیه السلام :

: إلهی ، مَن ذَا الَّذی ذاقَ حَلاوَةَ مَحَبَّتِکَ فَرامَ مِنکَ بَدَلًا ! ومَن ذَا الَّذی أنِسَ بِقُربِکَ فَابتَغی عَنکَ حِوَلاً ـ ! إلهی ، فَاجعَلنا مِمَّن اصطَفَیتَهُ لِقُربِکَ وولایَتِکَ ، وأخلَصتَهُ لِوُدِّکَ ومَحَبَّتِکَ ، وشَوَّقتَهُ إلی لِقائِکَ ، ورَضَّیتَهُ بِقَضائِکَ ، ومَنَحتَهُ بِالنَّظَرِ إلی وَجهِکَ ، وحَبَوتَهُ بِرِضاکَ ، وأعَذتَهُ مِن هَجرِکَ وقَلاکَ ، وبَوَّأتَهُ مَقعَدَ الصِّدقِ فی جِوارِکَ ، وخَصَصتَهُ بِمَعرِفَتِکَ ، وأهَّلتَهُ لِعِبادَتِکَ ، وهَیَّمتَهُ لإِرادَتِکَ ، وَاجتَبَیتَهُ لِمُشاهَدَتِکَ ، وأخلَیتَ وَجهَهُ لَکَ ، وفَرَّغتَ فُؤادَهُ لِحُبِّکَ ، ورَغَّبتَهُ فیما عِندَکَ ، وألهَمتَهُ ذِکرَکَ ، وأوزَعتَهُ شُکرَکَ ، وشَغَلتَهُ بِطاعَتِکَ ، وصَیَّرتَهُ مِن صالِحی بَرِیَّتِکَ ، وَاختَرتَهُ لِمُناجاتِکَ ، وقَطَعتَ عَنهُ کُلَّ شَیءٍ یَقطَعُهُ عَنکَ .

اللّهُمَّ اجعَلنا مِمَّن دَأبُهُمُ الارتِیاحُ إلَیکَ وَالحَنینُ ، ودَهرُهُمُ الزَّفرَةُ وَالأَنینُ ، جِباهُهُم ساجِدَةٌ لِعَظَمَتِکَ ، وعُیونُهُم ساهِرَةٌ فی خِدمَتِکَ ، ودُموعُهُم سائِلَةٌ مِن خَشیَتِکَ ، وقُلوبُهُم مُتَعَلِّقَةٌ بِمَحَبَّتِکَ ، وأفئِدَتُهُم مُنخَلِعَةٌ مِن مَهابَتِکَ .

یـا مَن أنوارُ قُدسِهِ لِأَبصـارِ مُحِبّیهِ رائِقَـةٌ ، وسُبُحاتُ وَجهِهِ لِقُلوبِ عـارِفیهِ شائِقَـةٌ ، یـا مُنی قُلوبِ المُشـتاقینَ ، ویا غایَةَ آمالِ المُحِبّینَ ، أسأَلُکَ حُبَّکَ ، وحُبَّ مَن یُحِبُّکَ ، وحُبَّ کُلِّ عَمَلٍ یوصِلُنی إلی قُربِکَ ، وأن تَجعَلَکَ أحَبَّ إلَیَّ مِمّا سِواکَ ، وأن تَجعَلَ حُبّی إیّاکَ قائِدا إلی رِضوانِکَ ، وشَوقی إلَیکَ ذائِدا عَن عِصیانِکَ ، وَامنُن بِالنَّظَرِ إلَیکَ عَلَیَّ ، وَانظُر بِعَینِ الوُدِّ وَالعَطفِ إلَیَّ ، ولا تَصرِف عَنّی وَجهَکَ ، وَاجعَلنی مِن أهلِ الإِسعادِ وَالحُظوَةِ عِندَکَ ، یا مُجیبُ ، یا أرحَمَ الرّاحِمینَ .

امام سـجاد علیه السلام ـ در «مناجاةُ المحبّین» ـ : بارالها ! چه کسی شیرینی محبّت تو را چشید و پس از آن ، در پیِ جایگزینی برایت برآمد ؟ چه کسی به نزدیکی با تو اُنس گرفت و پس از آن ، خواستار جابه جایی از کنارت شد ؟

بارالهـا! مـا را از کسـانی قرار ده کـه برای نزدیکی و دوسـتی ات برگزیـدی ، و برای محبّت و دوسـتی ات خالصـشان سـاختی ، و به دیـدارت مشـتاقشان کردی ، و به قضایت خشـنودشان نمودی ، و نگریسـتن به رخسارت را به آنان بخشـیدی ، و خشـنودی ات را به آنـان عطـا کردی ، و از دوری و هجرانت ایمنشـان سـاختی ، و در کنـارت در جایگـاهی راستینْ جایشان دادی ، و شـناختت را ویژه ایشان ساختی ، و آنان را اهلیّت عبادتت دادی و شیفته اراده ات کردی ، و برای مشاهده خودت برگزیدی و چهره ات را برایشان بی پرده سـاختی و دلشان را به دوستی خودت پرداختی و آنان را خواسـتار آنچه نزدت هست ، نمودی ، و یادت را به آنان الهام نمودی ، و آنـان را وادار به شـکرگزاری ات کردی و به فرمـانبری ات مشغولشان ساختی ، و آنان را از صالحانِ خلقت قرار دادی و آنان را برای رازگویی ات برگزیدی و هر آنچه آنان را از تو بِبُرَد ، از آنان بریدی .

بارالهـا ! مـا را از کسـانی قرار ده که عادتشان شادابی و شوق به تو باشـد و روزگارشان در سوز و گـداز و ناله [از هجران تو]به سـر شود . پیشانی هایشان برای عظمت تو به سجده درآمده ، چشمانشان در خدمت

به تو شب ها بیـدار مانـده، اشک هایشان از هراس توریزان است،قلب هایشان به محبّتت پیوسـته ، و دل هایشان از هیبت و شُـکوه تو برکَنده است .

ای آن که روشـنی های قِداسـتش برای چشـمان دوسـتدارانش می درخشد و درخشـش های رخسارش برای دل های شناسندگانش شوق آور است ! ای امیـد دل های مشـتاقان و ای نهایت آرزوهای دوسـتداران ! دوستی تو را و دوستی آنان را که دوسـتت دارنـد و دوسـتی هر آن عملی را که مرا به نزدیکی تو می رسانـد ، از تو مسئلت می کنم . از تو می خواهم که خودت را نزدم محبوب تر از

هر آنچه جز توست ، قرار دهی و دوستی مرا نسبت به خودت ، راهبر به سوی خشنودی ات و شوق مرا به تو ، بازدارنده از نافرمانی ات قرار دهی . بر من منّت بگذار تا به تو بنگرم ، و با نگاه دوستی و توجّه به من بنگر و رخسارت را از من برمگردان و مرا از سعادتمندان و بهره مندان نزد خودت قرار بده ، ای اجابت کننده و ای مهربان ترین مهربانان !

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۴۸ .

حدیث۲۱۸

امام سجاد علیه السلام :

: وَانْهَجْ لی إلی مَحَبَّتِکَ سَبیلاً سهَلَةً ، أکمِل لی بِها خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعا ـ : و به سوی محبّتت ، راهی آسان برایم بگشا که بدان ، خیر دنیا و آخرت را برایم کامل گردانی .

الصحیفة السّجادیة : ۸۷ الدعاء ۲۰ .

حدیث۲۱۹

امام سجاد علیه السلام :

: مَولایَ وَ ارحَمنی فی حَشری و نَشری ، وَ اجعَل فی ذلِکَ الیَومِ مَعَ أولیائِکَ مَوقِفی ، و فی أحِبّائِکَ مَصدَری ، و فی جِوارِکَ مَسکَنی ، یا رَبَّ العالَمینَ .

امام سجّاد علیه السلام ـ در دعایش ـ : سرورم ! در روزی که مرا زنده می کنی و برای حسابْ حاضر می کنی ، بر من رحم کن و ایستادنم را در کنار دوستانت و بازگشتم را همراه دوستدارانت و مَسکنم را در جوارتْ قرار ده ، ای پروردگارِ عالمیان!

الصحیفة السجّادیة : ۲۲۶ الدعاء ۵۳ .

حدیث۲۲۰

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ . . . وَ اجعَلنا بِخِدمَتِکَ لِلعُبّادِ وَ الأَبدالِ فی أقطارِها طُلّابا ، و لِلخاصَّةِ مِن أصفِیائِکَ أصحابا ، و لِلمُریدینَ المُتَعَلِّقینَ بِبابِکَ أحبابا .

امام سجّاد علیه السلام ـ در مناجات موسوم به «مناجات کوتاه» ـ : بارالها ! بر محمّد و آل محمّد ، درود فرست و ما را در راه خدمتت ، جوینده عابدان و عارفان در سراسر زمین و یارانی برای اولیای خاصّ خودت و دوستانی برای خواستارانت که به درِ [رحمت]تو درآویخته اند ، قرار ده .

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۲۸ نقلاً عن الکتاب العتیق الغروی .

حدیث۲۲۱

امام سجاد علیه السلام :

إذا جَمَعَ اللّهُ عز و جلالأَوَّلینَ وَالآخِرینَ قامَ مُنادٍ فَنادی یُسمِعُ النّاسَ ، فَیَقولُ : أینَ المُتَحابّونَ فِی اللّهِ ؟ قالَ : فَیَقومُ عُنُقٌ مِنَ النّاسِ ، فَیُقالُ لَهُم : اِذهَبوا إلَی الجَنَّةِ بِغَیرِ حِسابٍ . قالَ : فَتَلقاهُمُ المَلائِکَةُ فَیَقولونَ : إلی أینَ ؟ فَیَقولونَ : إلَی الجَنَّةِ بِغَیرِ حِسابٍ . قالَ : فَیَقولونَ : فَأَیُّ ضَربٍ أنتُم مِنَ النّاسِ ؟ فَیَقولونَ : نَحنُ المُتَحابّونَ فِی اللّهِ . قالَ : فَیَقولونَ : وأیُّ شَیءٍ کانَت أعمالُکُم ؟ قالوا : کُنّا نُحِبُّ فِی اللّهِ

، ونُبغِضُ فِی اللّه . قالَ : فَیَقولونَ : نِعمَ أجرُ العامِلینَ .

الکـافی ـ به نقل از ابوحمزه ثُمالی ، از امام سـجاد علیه السـلام ـ : چون خداونـد ، اوّلین و آخرینِ خلق را گرد آورد ، مُنادی ای برمی خیزد و در حالی که مردم را می شنوانَد ، می گوید : «دوستانِ خدایی کجایند ؟».

گروهی از مردم برمی خیزند . به آنان گفته می شود : «بی حسابرسی به بهشت درآیید» .

فرشتگان ، آنان را می بینند و می پرسند : «کجا ؟».

پاسخ می دهند : بی حسابرسی به سوی بهشت [می رویم] .

از آنان می پرسند : «از کدام گروهِ مردمان هستید؟».

پاسخ می دهند: ما دوستانِ خدایی هستیم .

پس می پرسند : «اعمالتان چه بود ؟».

پاسخ می دهند : در راه خدا دوست می داشتیم و در راه خدا دشمن می داشتیم .

فرشتگان می گویند : «چه نیک است پاداش عاملان [به خیر]!» .

الکافی : ۲ / ۱۲۶ / ۸ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۲ / ۹۴۰ ، مشکاةُ الأنوار : ۹۸ وفیهما «حزب» بدل «ضرب» ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۵ / ۱۹ .

حدیث۲۲۲

امام سجاد علیه السلام :

لا حَسَبَ لِقُرَشِیٍّولا عَرَبِیٍّ إلّا بِتواضُعٍ ، ولا کرَمَ إلّا بِتَقوی .

امام زین العابدین علیه السلام : هیچ افتخاری برای فرد قرشی و یا عرب نیست، مگر به فروتنی و هیچ کرامتی نیست مگر به تقوا.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۸/۱۹ .

حدیث۲۲۳

امام سجاد علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن جَمیعِ شَرایعِ الدِّینِ ـ : قَولُ الحَقِّ ، والحُکمُ بِالعَدلِ، والوَفاءُ بِالعَهدِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : چکیده شرایع دین چیست؟ ـ فرمود : حقگویی، داوری عادلانه، و وفای به عهد.

الخصال : ۱۱۳/۹۰

حدیث۲۲۴

امام سجاد علیه السلام :

ـ کـانَ یقولُ ـ : ابنَ آدَمَ،لاـ تَزالُ بِخَیرٍ ما کانَ لکَ واعِظٌ مِن نَفسِکَ ، وما کانَتِ المُحاسَبَةُ مِن هَمِّکَ ، وما کانَ الخَوفُ لَکَ شِعارا ، والحُزنُ لَکَ دِثارا . ابنَ آدمَ ، إنّکَ مَیِّتٌ وَمبعوثٌ ومَوقوفٌ بَینَ یَدَیِ اللّه عَزَّوجلَّ ومَسؤولٌ فأعِدَّ جَوابا .

امـام زین العابـدین علیه السـلام ـ بارهـا ـ می فرمود: ای فرزنـد آدم! تـا زمانی که واعظی درونی داری و به محاسـبه نفْس اهتمام می ورزی و ترسْ جامه زیرین تو باشد و اندوهْ بالاپوشَت ، پیوسـته در خیر و صلاح خواهی بود. ای فرزند آدم! تو می میری و برانگیخته می شوی؛ و نیز در برابر خداوند عز و جل نگه داشته می شوی و بازخواست می شوی؛ پس جوابی آماده کن.

الأمالی للطوسی: ۱۱۵/۱۷۶.

حدیث۲۲۵

امام سجاد علیه السلام :

الوَرَعُ نِظامُ العِبادَةِ ،فإذا انقَطَعَ ذَهَبَتِ الدِّیانَةُ ؛ کما إذا انقَطَعَ السِّلکُ أتبَعَهُ النِّظامُ .

امام زین العابـدین علیه السـلام : پارسایی، رشـته عبادت است، اگر این رشـته پاره شود دینداری از بین می رود، همچنان که اگر نخِ [مهره و تسبیح و گردنبند و امثال آن] پاره گردد رشته از هم می پاشد.

تنبیه الخواطر : ۲/۸۸.

حدیث۲۲۶

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی الدُّعاءِ ـ : أسألُکَ مِن الشَّهادَةِ أقسَطَها ، ومِن العِبادَةِ أنشَطَها ... ومِن الهِمَمِ أعلاها .

امام زین العابدین علیه السـلام ـ در دعا ـ گفت: [بارخدیا!]از گواهی و شـهادت، عادلانه ترین آن را از تو مسألت دارم و از عبادت ، با نشاط ترین آن را... و از همّت ، عالیترین آن را.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ الجامعهٔ : الدعاء ۱۹۹ .

حدیث۲۲۷

امام سجاد علیه السلام :

لا عَمَلَ إلّا بِنِیَّةٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : عمل جز به نیّت نیست.

الکافی : ۲ / ۸۴ / ۱.

حدیث۲۲۸

امام سجاد علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن عِلَّةِ کَونِ المُتَهَجِّدینَ باللَّیلِ مِن أحسَنِ النّاسِ وَجها ـ : لأ نَّهُم خَلَوا باللّه ِ فکَساهُمُ اللّه ُ مِن نُورِهِ .

امام زین العابدین علیه السـلام ـ در پاسخ به این سؤال که : چرا شب زنده داران نیکوروی ترین مردمان هسـتند؟ ـ فرمود : چون آنان با خدا خلوت کرده اند و خداوند از نور خود بر [قامت]آنان پوشانده است.

علل الشرائع : ۳۶۶ / ۱.

حدیث۲۲۹

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی الدّعاء ـ : وَهَبْ لی نُورا أمشی بِهِ فی النّاسِ ، وأهتَدی بِهِ فی الظُّلُماتِ ، وأستَضیءُ بِهِ مِن الشَّکِّ والشُّبُهاتِ .

امـام زین العابـدین علیه السـلام ـ در دعـا ـ گفت : و مرانوری بخش تا با آن در میان مردم گام بردارم و به واسـطه آن در تاریکی ها

راه یابم و در پرتو آن از شکّ و شبهات به درآیم.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ : الدعاء ۲۲ .

حدیث۲۳۰

امام سجاد علیه السلام :

إنّ مِن أخلاقِ المُؤمنِ الإنفاقَ علی قَدرِ الإقتارِ .

امام زین العابدین علیه السلام : از خصلت های مؤمن، انفاق کردن به اندازه تنگدستی است.

تحف العقول : ۲۸۲.

حدیث۲۳۱

امام سجاد علیه السلام :

المُنـافِقُ یَنهی ولاـ یَنتَهی ، ویأمُرُ بما لا یأتی ، إذا قامَ فی الصَّلاهِٔ اعتَرَضَ ، وإذا رَکَعَ رَبَضَ ، وإذا سَـجَدَ نَقَرَ ، وإذا جَلَسَ شَـغَرَ ، یُمسی وهَمُّهُ الطَّعامُ وهُو مُفطِرٌ ، ویُصبِحُ وهَمُّهُ النَّومُ ولَم یَسهَرْ ، إن حَدَّثَکَ کَذبَکَ ، وإن وَعَدَکَ أخلَفَکَ ، وإنِ ائتَمَنتَهُ خانَکَ ، وإن خالَفتَهُ اغتابَکَ .

امام زین العابـدین علیه السـلام : منافق نهی می کند و خودنهی نمی پذیرد، به آنچه دسـتور می دهد خودش عمل نمی کند، چون به نماز ایسـتد به چپ و راست می نگرد، چون رکوع کند خود را به زمین اندازد، چون سـجده کند [مانند پرندگان]منقار به زمین زند و چون بنشـیند نیم خیز نشـیند ، چون شب شود بـا اینکه روزه نداشـته است همه اش به فکر خوردن غـذاست و در روز با آنکه شـب زنـده داری نکرده است، همّ و غمش خفتن است. اگر سـخنی (حـدیثی) به تو گویـد، دروغ گوید و اگر به تو وعده ای دهد، خلف وعده کند و اگر به او اعتماد کنی و امانتی سپاری به تو خیانت کند و اگر با او مخالفت کنی، پشت سرت بدگویی کند.

الأمالی للصدوق : ۵۸۲ / ۸۰۲ .

حدیث۲۳۲

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی المُناجاهِٔ ـ : إلهی ، إلیکَ أشـکو نَفسا بالسُّوءِ أمّارَهًٔ ، وإلَی الخَطیئهِٔ مُبادِرَهًٔ ، وبمَعاصیکَ مُولَعَهًٔ ، ... کثیرَهَٔ العِلَلِ ، طَویلَهَٔ الأمَلِ ، إن مَسَّها الشَّرُّ تَجزَعْ ، وإن مَسَّها الخَیرُ تَمنَعْ ، مَیّالَهًٔ إلَی اللَّعبِ واللَّهوِ ، مَملُوّهًٔ بالغَفلَهِٔ والسَّهوِ ، تُسرِعُ بی إلَی الحَوبَهِٔ ، وتُسَوِّفُنی بالتَّوبَهِٔ .

امـام زین العابـدین علیه السـلام ـ در مناجات ـ گفت: الهی،به تو شـکایت می کنم از نفسـی که همواره به بـدی فرمان می دهـد و به سوی گناه می شـتابد و به معاصـی تو آزمند است... پر عذر و بهانه است و آرزوی دراز دارد، اگر به او گزندی رسد بیتابی می کند و اگر خیر و برکتی رسـدش بخل می ورزد، شـیفته بازی و سـرگرمی است، آکنـده از غفلت و بی خبری است، مرا به سوی گناه می شتاباند و در کار توبه، به من وعده امروز و فردا می دهد.

بحار الأنوار : ۹۴ / ۱۴۳.

حدیث۲۳۳

امام سجاد علیه السلام :

كَثرَةُ النُّصحِ يَدعواِلَى التُّهمَةِ .

امام زين العابدين عليه السلام : نصيحت زياد باعث بدبينى و تهمت مى شود.

الدرّة الباهرة : ۲۶.

حديث۲۳۴

امام سجاد عليه السلام :

ـ فى احتِجاجِهِ مَع قُرَشيٍّ يَصِفُ فيهِ تَزويجَ هابيلَ بلوزا اُختِ قابيلَ ، وتَزويجَ قابيلَ بإقليما اُختِ هابيلَ ، فقالَ لَهُ القُرَشيُّ : فأولَداهُما؟! ـ : نَعَم . فقالَ لَهُ القُرَشيُّ : فهذا فِعلُ المَجوسِ إنّما فَعَلوا ذلكَ بعدَ التَّحريم مِن اللّه . ثُمّ قالَ لَهُ عليُّ بنُ الحسينِ عليهماالسلام : لا تُنكِرْ هذا إنّما هِىَ شَرايعُ جَرَت ... فكانَ ذلكَ شَريعَةً مِن شَرايعِهم ، ثُمّ أنزَلَ اللّه ُ التَّحريمَ بعدَ ذلكَ

امام زين العابدين عليه السلام : در بحث با شخصى قرشى كه طى آن به نحوه ازدواج هابيل با بلوزا خواهر قابيل و ازدواج قابيل با اقليما خواهر قابيل مى پردازد و آن قرشى مى گويد : پس ، فرزندان آن دو با هم ازدواج كردند؟ فرمود : آرى . قرشى گفت : اين كارى است كه امروزه مجوسى ها مى كنند! على بن حسين عليهماالسلامفرمود : مجوس اين كار را بعد از تحريم خداوند انجام دادند . على بن حسين عليه السلام سپس فرمود : منكر اين مطلب مباش . اين ها قوانين و شرايعى است كه صورت گرفته است ... پس اين يكى از شرايع و مقررات آن ها بود . اما بعدا خداوند آن را تحريم كرد .

الاحتجاج : ج ۲ ص ۱۴۳ ح ۱۸۰ .

حديث۲۳۵

امام سجاد عليه السلام :

اِستِثمارُ المالِ تَمامُ المُرُوَّةِ .

امام زين العابدين عليه السلام : بهره بردارى از مال (به كار انداختن سرمايه) كمال مردانگى است.

الكافى : ۱/۲۰/۱۲

حديث۲۳۶

امام سجاد عليه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عنِ المَوتِ ـ : لِلمؤمنِ كنَزعِ ثيابٍ وَسِخَةٍ قَمِلَةٍ ، وفَكِّ قُيودٍ وأغلالٍ ثَقيلَةٍ ، والاستِبدالِ بأفخَرِ الثِّيابِ وأطيَبِها رَوائحَ ، وأوطَأَ المَراكِبِ ، وآنَسِ المَنازِلِ ؛ وللكافِرِ كخَلعِ ثِيابٍ فاخِرَةٍ ، والنَّقلِ عن مَنازِلَ أنيسَةٍ ، والاستِبدالِ بأوسَخِ الثِّيابِ وأخشَنِها ، وأوحَشِ المَنازِلِ ، وأعظَمِ العَذابِ .

امام زين العابدين عليه السلام ـ در پاسخ به اين پرسش كه مرگ چيست؟ ـ فرمود : براى مؤمن چون بركندن جامه هايى چركين و شپشى از تن است و از هم گسستن كُند و زنجيرهاى گرانبار و جايگزين كردن فاخرترين و خوشبوترين جامه ها و راهوارترين مركب ها و امن ترين منزل ها. و براى كافر به منزله بركندن جامه هايى فاخر از تن و منتقل شدن از منزل هايى امن و جايگزين كردن آنها به كثيف ترين و خشن ترين جامه ها و وحشتناك ترين منزل ها و بزرگترين عذاب است.

معانى الأخبار : ۲۸۹/۴

حدیث۲۳۷

امام سجاد عليه السلام :
المؤمنُ يَصمُتُ لِيَسلَمَ ، ويَنطِقُ لِيَغنَمَ... إن زُكِّيَ خافَ مِمّا يَقولونَ ، ويَستَغفِرُ اللّه َ لِما لا يَعلمونَ ، لا يَغِرُّهُ قَولُ مَن جَهِلَهُ ، ويَخافُ إحصاءَ ما عَمِلَهُ .
امام زين العابدين عليه السلام : مؤمن خاموش مى ماند، تا سالم ماند و سخن مى گويد، تا سود برد... اگر به پاكى ستوده شود، از آنچه مى گويند هراسان مى شود و از آنچه كه نمى دانند، از خداوند آمرزش مى طلبد. سخن كسى كه او را نمى شناسد [و مى ستايدش]فريبش نمى دهد و از برشمردن اعمالش [در آخرت]مى ترسد.
الكافى : ۲/۲۳۱/۳.

حدیث۲۳۸

امام سجاد عليه السلام :
القَولُ الحَسَنُ يُثرِيالمالَ ، ويُنمى الرِّزقَ ، ويُنسِئُ فى الأجَلِ ، ويُحَبِّبُ إلَى الأهلِ ، ويُدخِلُ الجَنَّةَ .
امام زين العابدين عليه السلام : گفتار نيك، دارايى را زياد مى كند و روزى را افزايش مى دهد و اجل را به تأخير مى اندازد و انسان را نزد خانواده محبوب مى گرداند و [شخص را]به بهشت مى برد.
الأمالى للصدوق : ۴۹/۱

حدیث۲۳۹

امام سجاد عليه السلام :
إنّ الكريمَ يَبتَهِجُ بفَضلِهِ ، واللَّئيمَ يَفتَخِرُ بمُلكِهِ .
امام زين العابدين عليه السلام : انسان بزرگوار به بخشش خود مى بالد، و انسان پست به دارايى خويش مى نازد.
الدّرة الباهرة : ۲۷.

حدیث۲۴۰

امام سجاد عليه السلام :
ـ كانَ يقولُ لِوُلدِهِ ـ : اتَّقُوا الكَذِبَ الصَّغيرَ مِنهُ والكبيرَ ، فى كلِّ جِدٍّ وهَزلٍ ، فإنّ الرجُلَ إذا كذبَ فى الصَّغيرِ اجتَرَأَ علَى الكبيرِ .
امام زين العابدين عليه السلام ـ خطاب به فرزندان خود ـ فرمود : از دروغ كوچك و بزرگ، جدّى و شوخى اش بپرهيزيد؛ زيرا انسان هر گاه در چيز كوچك دروغ بگويد، به گفتن دروغ بزرگ جرى مى شود .
بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۵/۲.

حدیث۲۴۱

امام سجاد عليه السلام :
وَدِدتُ واللّه ِ أنّى افتَدَيتُ خَصلَتَينِ فى الشِّيعَةِ لنا بِبَعْضِ لَحمِ ساعِدى : النَّزَقُ

امام زین العابدین علیه السلام : به خدا سوگند که حاضرم به جبران دو خصلتِ شیعیانمان مقداری از گوشت ساعد خود را فدیه دهم: شتابزدگی و کمی راز داری.

النَّزَق : الخِفّة و الطَّیش . (لسان العرب : ۱۰/۳۵۲).

حدیث۲۴۲

امام سجاد علیه السلام :

قالَ موسی بن عمرانَ علیه السلام :یا رَبِّ ، مَن أهلُکَ الذینَ تُظِلُّهُم فی ظِلِّ عَرشِکَ یَومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلُّکَ ؟ قالَ : فَأوحَی اللّه ُ إلَیهِ : الطاهِرَةُ قُلوبُهُم .

امام زین العابدین علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام به خدا عرض کرد : پروردگارا! کیستند آن کسان تو که زیر سایه عرش تو هستند، در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه تو نیست؟ خداوند به او وحی فرمود : پاکدلان.

المحاسن : ۱/۴۵۷/۱۰۵۸.

حدیث۲۴۳

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی: «ولَکُم فی القِصاصِ حَیاةٌ» ـ : لأنَّ مَن هَمَّ بالقَتلِ فَعَرَفَ أ نّهُ یُقتَصُّ مِنهُ فکَفَّ لِذلکَ عنِ القَتلِ کانَ حَیاةً لِلّذی (کانَ) هَمَّ بقَتلِهِ ، وحَیاةً لهذا الجانی الذی أرادَ أن یَقتُلَ ، وحَیاةً لغَیرِهِما مِن الناسِ إذا عَلِموا أنَّ القِصاصَ واجِبٌ لا یَجرؤونَ علَی القَتلِ مَخافَةَ القِصاصِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ درباره آیه: «و برای شمادر قصاص زندگی است» ـ فرمود : چون اگر کسی تصمیم بگیرد دیگری را بکشد و بداند که در این صورت قصاص می شود و بدین سبب از کشتن خودداری ورزد، هم موجب زنده ماندن کسی است که می خواسته است او را بکشد و هم موجب زنده ماندن این جنایتکاری است که قصد آدم کشی داشته است و هم مایه زنده ماندن دیگران؛ زیرا وقتی بدانند که قصاص واجب و لازم است از ترس قصاص جرأت آدم کشی به خود راه نمی دهند.

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام : ۵۹۵/۳۵۴ .

حدیث۲۴۴

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ أقرَبَکُم مِنَ اللّهِ أوسَعَکُم خُلقا .

امام زین العابدین علیه السلام : نزدیکترین شما به خداوند، گشاده خوترین شماست.

الکافی : ۸/۶۹/۲۴ .

حدیث۲۴۵

امام سجاد علیه السلام :

لو ماتَ مَن بَینَ المَشرِقِ والمَغرِبِ لَما استَوحَشتُ بعدَ أن یکونَ القرآنُ مَعی .

امام زین العابدین علیه السلام : اگر همه مردم از شرق تا غرب عالم بمیرند، با وجود قرآن در کنار من، هرگز احساس وحشت و

تنهایی نکنم.

الکافی : ۲/۶۰۲/۱۳.

حدیث۲۴۶

امام سجاد علیه السلام :

إذا كـانَ يَومُ القِيامَهِ جَمَعَ اللّه ُ تبارَكَ وتعالَى الأوَّلينَ والآخِرينَ فى صَعيدٍ واحِدٍ ، ثُمّ يُنادِى مُنادٍ : أينَ أهلُ الفَضلِ ؟ قالَ : فَيَقومُ عُنُقٌ مِن الناسِ ، فَتَلقّاهُم المَلائكةُ فيَقولونَ : وما كانَ فَضلُكُم ؟ فيَقولونَ : كنّا نَصِلُ مَن قَطَعَنا ، ونُعطِى مَن حَرَمَنا ، ونَعفُو عَمَّن ظَلَمَنا ، فيقالُ لَهُم :صَدَقتُم، ادخُلوا الجَنَّةَ .

امـام زین العابـدین علیه السـلام : چون روز قیـامت شود خداونـد تبـارک و تعـالی همه مردم را، از اولین نفر تـا آخرین نفر، در یک صحرا جمع کنـد، آن گاه آواز دهنـده ای جار زند: کجایند اهل فضـیلت؟ پس گروهی از مردم برخیزند. فرشـتگان به اسـتقبال آنان رونـد و گوینـد: فضل شـما چه بوده است؟ گویند: ما با کسـی که از ما می برید پیوند برقرار می کردیم و به آن که ما را محروم می کرد عطا می کردیم و از کسی که به ما ستم می کرد گذشت می کردیم. پس به آنان گفته شود: راست گفتید، وارد بهشت شوید.

الکافی : ۲/۱۰۷/۴.

حدیث۲۴۷

امام سجاد علیه السلام :

ـ أيضا ـ : وارزُقْنِى صِحَّةً فى عِبادَةٍ ، وفَراغا فى زَهادَةٍ .

امام زین العابـدین علیه السـلام ـ در همان دعا ـ گفت: تنـدرستی و صـحّتی که با عبادت گذرد و فراغتی که با پارسایی همراه باشد، روزیم فرما.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ : الدعاء ۲۰

حدیث۲۴۸

امام سجاد علیه السلام :

ـ مِن دعائهِ فى يوم عَرَفَةَ ـ : وأذِقْنيطَعمَ الفَراغِ لِما تُحِبُّ بِسَعَةٍ مِن سَعَتِكَ ، والاجتِهادِ فيما يُزلِفُ لَدَيكَ وعِندَك ، وأتحِفْنى بتُحفَةٍ من تُحَفاتِكَ ، واجعَلْ تِجارَتِى رابِحَةً ، وكَرَّتى غيرَ خاسِرَةٍ ، وأخِفنِى مَقامَكَ ، وشَوِّقْنى لِقاءَكَ .

امـام زین العابـدین علیه السـلام ـ در دعای روز عرفه ـ گفت : [خـدایا!] به گشایشـی از گشایشـهایت مزه فراغت برای انجام آنچه تو دوست داری و کوشـش در آنچه [مرا]به تو نزدیک می گردانـد، به من بچشان و ارمغانی از ارمغانهایت سوی من بفرست و تجارتم را سودمند و بازگشتم را بی زیان قرار ده و مرا از مقامت بترسان و مشتاق دیدارت گردان.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ : الدعاء ۴۷.

حدیث۲۴۹

امام سجاد علیه السلام :

ـ مِن دعـائهِ فى مكـارِمِ الأخلاقِ ـ : اللّهُمَّ صَلِّ على محمّدٍ وآلِهِ ، واكفِنى مـا يَشـغَلُنِى الاهتِمامُ بِهِ ، واستَعمِلْنى بما تَسألُنِى غَدا عَنهُ ،

واستَفرِغْ أيّامِى فيما خَلَقتَنِى لَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعای مکارم الاخلاق ـ گفت : بار خدایا! بر محمّد و آل او درود فرست و مرا از کاری که اهتمام بـدان [از عبـادت و بنـدگیت]بازم می دارد، بی نیاز گردان و مرا به کاری وا دار که فردا[ی قیامت]درباره آن از من بازخواست می کنی و روزهای مرا در راه آنچه برای آن آفریده شده ام، صرف نما.

الصحيفة السجّاديّة : الدعاء ۲۰

حدیث۲۵۰

امام سجاد علیه السلام :

ـ في دعائِهِ ـ: وَاشـغَلْ قُلوبَنا بِذِكرِكَ عن كُلِّ ذِكرٍ ، وألسِـنَتَنا بشُـكرِكَ عن كُلِّ شُكرٍ ، وجَوارِحَنا بطاعَتِكَ عن كُلِّ طاعَةٍ ، فإن قَدَّرتَ لنا فَراغا مِن شُـغلٍ فاجعَلْهُ فَراغَ سـلامَةٍ ، لاتُـدرِكُنا فيهِ تَبِعَـةٌ ، ولاتَلحَقُنا فيهِ سَأمَةٌ ، حتّى يَنصَـرِفَ عنّا كُتّابُ السَّيّئاتِ بصَـحيفَةٍ خالِيَةٍ مِن ذِكرِ سَيِّئاتِنا ، ويَتَوَلّى كُتّابُ الحَسَناتِ عنّا مَسرورِينَ .

امـام زین العابـدین علیه السـلام ـ در دعـا ـ گفت: دلهـای ما را با یاد خود از هر یادی و زبانهایمان را با سـپاس خود از هر سپاسـی و انـدامهایمان را بـا طـاعت خود از هر طاعت دیگر باز دار و اگر فراغت از کاری برای ما مقـدّر فرموده ای آن را فراغتی سالم قرار ده که در آن گنـاهی مـا را نرسـد و دلزدگی به مـا روی نیـاورد، تـا فرشـتگان نویسـنده بـدیها با نامه ای خالی از گناهانِ ما برگردنـد و نویسندگان نیکیها، شادمان از حسناتی که برای ما نگاشته اند مراجعت کنند.

الصحيفة السجّاديّة : الدعاء ۱۱

حدیث۲۵۱

امام سجاد علیه السلام :

مَن عَمِلَ بما افتَرَضَ اللّهُ علَيهِ فهُو مِن خَيرِ الناسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : هر کس به آنچه خداوند بر او فرض کرده است عمل کند، او از بهترین مردمان است.

الكافي : ۲/۸۱/۱

حدیث۲۵۲

امام سجاد علیه السلام :

عَجَبا للمُتَكبِّرِ الفَخورِ الذي كانَ بالأمسِ نُطفَةً ثُمّ هُو غَدا جِيفَةٌ !

امام زین العابدین علیه السلام : شگفتا از متکبّر فخر فروشکه دیروز نطفه ای بود و فردا مرداری است!

الكافي : ۲/۳۲۸/۱.

حدیث۲۵۳

امام سجاد علیه السلام :

حقُّ السَّمعِ تَنزيهُهُ عن سَماعِ الغِيبَةِ، وسَماعِ ما لايَحِلُّ سَماعُهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق گوش این است که آن را از شنیدن غیبت و شنیدن هر آنچه شنیدنش روا نیست، دور نگه داری.

الخصال : ۵۶۶/۱.

حديث۲۵۴

امام سجاد عليه السلام :

أظهِرِ اليَأسَ مِن الناسِ ؛ فإنَّ ذلكَ هُو الغِنى .

امام زين العابدين عليه السلام : چشم اميد از مردم بركن؛ زيرا كه اين عين توانگرى است.

الأمالى للمفيد : ۱۸۳/۶.

حديث۲۵۵

امام سجاد عليه السلام :

قالَ موسى بنُ عمرانَ عليه السلام :يا ربِّ ، مَن أهلُكَ الذينَ تُظِلُّهُم فى ظِلِّ عَرشِكَ يومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلُّكَ ؟ فَأوحَى اللّه ُ إلَيهِ : ... والذينَ يَغضَبُونَ لِمَحارِمِيإذا استُحِلَّت مِثلَ النِّمرِ إذاجُرِحَ!

امام زين العابدين عليه السلام : موسى بن عمران عليه السلام به خداوند عرض كرد : پروردگارا! كيستند آن كسان تو كه در آن روزى كه هيچ سايه اى جز سايه تو نيست آنها در سايه عرش تو هستند؟ خداوند به او وحى فرمود : ... و كسانى كه هرگاه حرامهاى من حلال شمرده شوند، مانند پلنگ زخم خورده خشمناك مى شوند!

وسائل الشيعة : ۱۱/۴۱۶/۳.

حديث۲۵۶

امام سجاد عليه السلام :

رُبَّ مَغرورٍ مَفتونٍ يُصبِحُ لاهِيا ضاحِكا يَأكُلُ ويَشرَبُ ، وهو لا يَدرِى لَعَلَّهُ قد سَبَقَت لَهُ مِنَ اللّه ِ سَخَطَةٌ يَصلى بها نارَ جَهَنَّمَ .

امام زين العابدين عليه السلام : اى بسا شخص غافل فريفته اى كه روز خود را به هوسرانى و خنده و خوردن و آشاميدن مى گذراند، بى خبر از آن كه شايد خشمى از خداوند او را فرا گرفته باشد كه بدان در آتش دوزخ افكنده شود.

تحف العقول : ۲۸۲

حديث۲۵۷

امام سجاد عليه السلام :

أشَدُّ ساعاتِ ابنِ آدَمَ ثَلاثُ ساعاتٍ : السّاعَةُ الّتى يُعايِنُ فيها مَلَكَ المَوتِ ، والسّاعَةُ الّتى يَقومُ فيها مِن قَبرِهِ ، والسّاعَةُ الّتى يَقِفُ فيها بَينَ يَدَيِ اللّه ِ تَبارَكَ وتَعالى .

امام زين العابدين عليه السلام : سخت ترين لحظات فرزند آدم سه لحظه است : لحظه اى كه ملك الموت را مى بيند، لحظه اى كه از گور خود بر مى خيزد و لحظه اى كه در پيشگاه خداى تبارك و تعالى مى ايستد.

الخصال : ۱۱۹/۱۰۸.

حديث۲۵۸

امام سجاد علیه السلام :

ـ مِن مَواعِظِهِ ـ : اِعلَمْ یَابنَ آدَمَ أنَّ مِن وَراءِ هـذا أعظَمَ وأفظَعَ وأوجَعَ لِلقُلوبِ یَومَ القِیامَةِ ، ذلکَ یَومٌ مَجموعٌ لَهُ النّاسُ وذلکَ یَومٌ مَشهودٌ ، یَجمَعُ اللّه ُ فیهِ الأوَّلینَ والآخِرینَ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در موعظه های خود ـ فرمود : بدان ای پسر آدم که در پس امروز روزی بزرگتر و ترسناکتر و دردآورتر برای دلهاست و آن روز قیامت است. در آن روز مردم گرد آورده می شوند و در آن روز همگان حاضر گردیده می شوند. در آن روز خداوند اولین و آخرین خلایق را جمع می کند.

الکافی : ۸/۷۳/۲۹.

حدیث۲۵۹

امام سجاد علیه السلام :

ـ مِن دُعائِهِ فی مَکارِمِ الأخلاقِ ـ : وعَمِّرْنی ما کانَ عُمری بِذْلَةً فی طاعَتِکَ ، فإذا کانَ عُمری مَرتَعا لِلشَّیطانِ فَاقبِضْنی إلَیکَ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعای مکارم الاخلاق ـ گفت : عمر مرا تا زمانی که صرف طاعت تو شود، دراز گردان و هر گاه عمرم چراگاه شیطان شود، جانم را بستان و به سوی خود بِبَر.

الصحیفة السجّادیّة : الدعاء ۲۰ .

حدیث۲۶۰

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ سائسِکَ بِالعِلمِ : التَّعظیمُ لَهُ ، والتَّوقیرُ لِمَجلِسِهِ ، وحُسنُ الاستِماعِ إلَیهِ ، والإقبالُ عَلَیهِ ، وأن لا تَرفَعَ عَلَیهِ

صَوتَکَ ، وأن لا تُجیبَ أحَدا یَسألُهُ عَن شَیءٍ حَتّی یَکونَ هُوَ الّذی یُجیبُ ، ولا تُحَدِّثَ فی مَجلِسِهِ أحَدا ، ولا تَغتابَ عِندَهُ أحَدا ، وأن تَدفَعَ عَنهُ إذا ذُکِرَ عِندَکَ بِسُوءٍ ، وأن تَستُرَ عُیوبَهُ ، وتُظهِرَ مَناقِبَهُ ، ولا تُجالِسَ لَهُ عَدُوّا ، ولا تُعادِیَ لَهُ وَلِیّا ، فإذا فَعَلتَ ذلکَ شَهِدَ لَکَ مَلائکَةُ اللّه ِ بِأنَّکَ قَصَدتَهُ وتَعَلَّمتَ عِلْمَهُ للّه ِ جَلَّ اسمُهُ لا لِلنّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق استاد تو این است که به او احترام گذاری، محضرش را موقّر داری، با دقت به سخنانش گوش بسپاری، رویت به او باشد و به او توجّه نمایی، صدایت را بر صدای او بلندتر نکنی، هرگاه کسی از او سؤالی کند تو جواب ندهی، بلکه بگذاری

خودش جواب دهد. در محضر او با کسی سخن نگویی، در حضور او از کسی غیبت نکنی، اگر پیش تو از او بدگویی شود، از وی دفاع کنی. عیبهایش را بپوشانی، خوبیها و صفات نیکش را آشکار سازی، با دشمن او همنشینی نکنی و با دوستش دشمنی نورزی. هر گاه این کارها را کردی فرشتگان خدا درباره ات گواهی دهند که تو برای رضای خدای بلند نام، نه برای مردم، نزد آن استاد رفته ای و دانش او را فرا گرفته ای.

الخصال : ۵۶۷/۱.

حدیث۲۶۱

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ رَعِیَّتِکَ بِالعِلمِ:فأن تَعلَمَ أنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ إنَّما جَعَلَکَ قَیِّما لَهُم فیما آتاکَ مِنَ العِلمِ ، وفَتَحَ لَکَ مِن خَزائنِهِ ، فإذا أحسَنتَ فی

تَعليم النّاسِ ولَم تَخرُقْ بِهِم ولَم تَضجَرْ عَلَيهِم زادَكَ اللّهُ مِن فَضلِهِ ، وإن أنتَ مَنَعتَ النّاسَ عِلمَكَ أو خَرَقتَ بِهِم عِندَ طَلَبِهِمِ العِلمَ كانَ حَقّا عَلَى اللّهِ عَزَّوجلَّ أن يَسلُبَكَ العِلمَ وبَهاءَهُ ، ويُسقِطَ مِنَ القُلوبِ مَحَلَّكَ .

امام زین العابدین علیه السلام : حق شاگرد تو این است که بدانی خداوند عز و جل، به واسطه علم و دانشی که به تو داده و از خزانه های [دانش]خود برای تو گشوده، تو را سرپرست شاگردانت ساخته است. بنابراین، اگر مردم را خوب آموزش دهی و با آنان درشتی و بدرفتاری نکنی و از تعلیمشان به ستوه نیایی، خداوند از فضل خود بر دانش تو بیفزاید. اما اگر دانش خود را از مردم مضایقه کنی یا وقتی برای آموختن دانش نزد تو آمدند با ایشان درشتی و بدرفتاری کنی، بر خداوند عز و جل سزاوار است که علم و شکوه آن را از تو بگیرد و جایگاه تو را از دل مردم بیندازد.

عوالی اللآلی : ۴/۷۴/۵۴.

حدیث۲۶۲

امام سجاد علیه السلام :

ـ لَمّا ضَرَبَ عَلی كَتِفِ رَجُلٍ يَطوفُ بِالكَعبَةِ ويَقولُ : اللّهُمَّ إنّی أسأَلُكَ الصَّبرَ ـ : سَأَلتَ البَلاءَ ! قُلِ : اللّهُمَّ إنّی أسأَلُكَ العافِيَةَ ، والشُّكرَ عَلَى العافِيَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ آنگاه که مردی را در حال طواف دید که می گوید : بار خدایا! به من صبر عطا فرما! دستی به شانه او زد و فرمود : بلا می طلبی؟ بگو: بار خدایا! به من عافیت و شکر بر عافیت عطا فرما.

الدعوات : ۱۱۴/۲۶۱

حدیث۲۶۳

امام سجاد علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ العَصَبِيَّةِ ـ : العَصَبِيَّةُ الّتی يَأثَمُ عَلَيها صاحِبُها أن يَرَى الرَّجُلُ شِرارَ قَومِهِ خَيرا مِن خِيارِ قَومٍ آخَرينَ ، ولَيسَ مِنَ العَصَبِيَّةِ أن يُحِبَّ الرَّجُلُ قَومَهُ، ولكِن مِنَ العَصَبِيَّةِ أن يُعينَ قَومَهُ عَلَى الظُّلمِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از تعصّب ورزی ـ فرمود : تعصّبی که صاحبش به سبب آن گنهکار می باشد، این است که آدمی بَدانِ قوم خود را از نیکانِ قومی دیگر بهتر بداند . این از عصبیّت نیست که کسی قوم و مردم خود را دوست داشته باشد، بلکه کمک کردن قوم خود بر ستم از عصبیت است.

الكافی : ۲/۳۰۸/۷.

حدیث۲۶۴

امام سجاد علیه السلام :

أيُّما مُؤمِنٍ دَمِعَت عَيناهُ لِقَتلِ الحُسَينِ عليه السلام حَتّی تَسيلَ عَلی خَدِّهِ، بَوَّأَهُ اللّهُ بِها فی الجَنَّةِ غُرَفا يَسكُنُها أحقابا .

امام زین العابدین علیه السلام : هر مؤمنی که چشمانش برای کشته شدن حسین علیه السلام گریان شود به طوری که اشک بر گونه هایش سرازیر گردد، خداوند به سبب آن او را در غرفه های بهشتی جای دهد که روزگاران درازی را در آنها به سر بَرَد.

ثواب الأعمال : ۱۰۸/۱.

حدیث۲۶۵

امام سجاد علیه السلام :

طاعَةُ وُلاةِ الأمرِ تَمامُ العِزِّ .

امام زین العابدین علیه السلام : فرمان بردن از فرمانروایان [الهی]کمال عزّت است.

تحف العقول : ۲۸۳.

حدیث۲۶۶

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی دُعائِهِ یَومَ الأضحی والجُمعَةِ ـ : وقَد عَلِمتُ أ نَّهُ لَیسَ فی حُکمِکَ ظُلمٌ ، ولا فی نَقمَتِکَ عَجَلَةٌ ، وإنّما یَعجَلُ مَن یَخافُ الفَوتَ ، وإنَّما یَحتاجُ إلَی الظُّلمِ الضَّعیفُ ، وقَد تَعالَیتَ یا إلهی عَن ذلکَ عُلُوّا کَبیرا .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعای روز قربانو جمعه ـ گفت : هر آینه می دانم که نه در حکم و داوری تو ستمی روا می شود و نه در خشم و کیفر رسانیت شتابی است؛ زیرا کسی شتاب می کند که می ترسد [فرصت]از دستش برود و کسی احتیاج به ستم کردن دارد که ناتوان است، و تو ای خدای من! بسی برتر و والاتر از این امور هستی.

الصحیفهٔ السجّادیّهٔ : ص ۲۰۷ الدعاء ۴۸ .

حدیث۲۶۷

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی الدّعاءِ ـ : عَجَزَتِ العُقولُ عَن إدراکِ کُنهِ جَمالِکَ ، وانحَسَرَتِ الأبصارُ دونَ النَّظَرِ إلی سُبُحاتِ وَجهِکَ، ولَم تَجعَلْ لِلخَلقِ طَریقا إلی مَعرِفَتِکَ إلّا بِالعَجزِ عَن مَعرِفَتِکَ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعا ـ گفت : خردهااز رسیدن به کنه جمال تو در مانندند و دیدگان، تاب دیدن انوار و عظمت وجه تو را نیاوردند و برای خلایق راهی به سوی شناخت (ذات) خودت قرار ندادی، مگر همان درماندگی از شناختت .

بحار الأنوار : ۹۴/۱۵۰/۲۱ .

حدیث۲۶۸

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی الدُّعاءِ ـ : واجعَلنامِنَ الّذین عَرَفوا أنفُسَهُم ، وأیقَنوا بِمُستَقَرِّهِم ، فکانَت أعمارُهُم فی طاعَتِکَ تَفنی .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعا ـ گفت : ما را از کسانی قرار ده که خود را شناختند و به قرارگاه خویش یقین یافتند و از این رو عمرشان در راه طاعت تو می گذشت.

بحار الأنوار : ۹۴/۱۲۸/۱۹ .

حدیث۲۶۹

امام سجاد علیه السلام :

مَن کَفَّ عَن أعراضِ المُسلِمینَ أقالَهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ عَثرَتَهُ یَومَ القِیامَۀِ .

امام زین العابدین علیه السلام : هرکه از لطمه زدن به آبروی مسلمانان خودداری کند، خداوند عز و جل روز قیامت از لغزش او در گذرد.

صحیفۀ الإمام الرِّضا علیه السلام : ۸۵/۱۹۵ .

حدیث۲۷۰

امام سجاد علیه السلام :

إن شَتَمَکَ رَجُلٌ عَن یَمینِکَ ثُمّ تَحَوَّلَ إلی یَسارِکَ واعتَذَرَ إلَیکَ فَاقبَلْ عُذرَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : اگر مردی از طرف راستت به تو ناسزا گفت و سپس به طرف چپت آمد و عذر خواست، عذرش را بپذیر.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۴۱/۳۴ .

حدیث۲۷۱

امام سجاد علیه السلام :

مِسکینٌ ابنُ آدَمَ ! لَهُ فی کُلِّ یَوم ثَلاثُ مَصائبَ لا یَعتَبِرُ بِواحِدَۀٍ مِنهُنَّ، ولَو اعتَبَرَ لَهانَت عَلَیهِ المَصائبُ وأمرُ الدُّنیا: فَأمّا المُصیبَۀُ الاُولی : فالیَومُ الَّذی یَنقُصُ مِن عُمرِهِ، وإنْ نالَهُ نُقصانٌ فی مالِهِ اغتَمَّ بِهِ، والدِّرهَمُ یَخلُفُ عَنهُ وَالعُمرُ لا یَرُدُّهُ شیء.

والثانیۀُ : أنَّهُ یَستَوفی رِزقَهُ، فإن کانَ حَلالاً حُوسِبَ عَلَیهِ، وإن کانَ حَراما عُوقِبَ عَلَیهِ.

والثّالِثَۀُ أعظَمُ مِن ذلِکَ ـ قیلَ : وما هِیَ؟ قالَ ـ : ما مِن یَوم یُمسی إلّا وقَد دَنا مِنَ الآخِرَۀِ مَرحَلَۀً، لا یَدری عَلَی الجَنَّۀِ أم عَلَی النّارِ ؟!

بحار الأنوار به نقل از امام زین العابدین علیه السلام : بینوا آدمی! هر روز سه مصیبت به او می رسد و حتی از یکی از آنها پند نمی گیرد که اگر پند می گرفت، سختیها و کار دنیا بر او آسان می شد: مصیبت نخست روزی است که از عمر او کم می شود. در صورتی که اگر از مال او چیزی کم گردد، اندوهگین می شود حال آن که درهم (مال) جایگزین دارد اما عمر از دست رفته جبران نمی شود.

مصیبت دوم این است که روزیش را به طور

کامل دریافت می کند که اگر از راه حلال باشد باید حساب پس دهد و اگر از راه حرام باشد کیفر می بیند.

مصیبت سوم از اینها بزرگتر است. عرض شد: آن چیست؟ فرمود: هیچ روزی را به شب نمی رساند مگر این که یک منزل به آخرت نزدیک شده است، اما نمی داند به سوی بهشت یا به سوی آتش ؟!

بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۰/۲۰.

حدیث۲۷۲

امام سجاد علیه السلام :

لا عِبادَۀَ إلّا بالتَفَقُّهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : هیچ عبادتی جز با شناخت ارزش ندارد.

تحف العقول : ۲۸۰.

حدیث۲۷۳

امام سجاد علیه السلام :

ـ أیضا ـ : فإنّما أسألُکَ لِقَدیمِ الرَّجاءِ فیکَ، وعَظیمِ الطَّمَعِ منکَ؛ الذی أوجَبتَهُ علی نفسِکَ مِن الرَّأفَةِ والرَّحمَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعا ـ گفت : خدایا! به سبب امید دیرینی که به تو دارم و چشمداشت بزرگی که از تو دارم و به سبب رأفت و رحمتی که بر خود فرض کرده ای ، از تو مسألت می کنم .

الإقبال : ۱/۱۶۸ .

حدیث۲۷۴

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی الدعاءِ ـ : إذا رَأیتُ مَولایَ ذُنُوبی فَزِعتُ، وإذا رَأیتُ عَفوَکَ طَمِعتُ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعا ـ گفت : سرورم! چون به گناهان خود می نگرم بیمناک می شوم و چون به بخشش تو می نگرم ، [امید]می بندم .

بحار الأنوار : ۹۸/۸۳/۲ .

حدیث۲۷۵

امام سجاد علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن سَبَبِ قَبولِ الصَّلاةِ ـ : وَلایَتُنا والبَراءةُ مِن أعدائنا .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آنچه موجب قبولی نماز می شود ـ فرمود : دوستی و ولایت ما و بیزاری از دشمنان ما.

المناقب لابن شهر آشوب : ۴/۱۳۱ .

حدیث۲۷۶

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ الصاحِبِ :فَأن تَصحَبَهُ بِالتَفَضُّلِ والإنصافِ ، وتُکرِمَهُ کما یُکرِمُکَ ، ولا تَدَعَهُ یَسبِقُ إلی مَکرُمةٍ ، فإن سَبَقَ کافَأتَهُ ، وتَوَدُّهُ کما یَوَدُّکَ ، وتَزجُرُهُ عمّایَهُمُّ بِهِ مِن مَعصیَةٍ ، وکُن علَیهِ رَحمَةً ، ولا تَکُن علَیهِ عَذابا .

امام زین العابدین علیه السلام : حقّ همنشین این است که با او به فضل و انصاف رفتار کنی و به اندازه ای که احترامت می کند، احترامش کنی . اجازه ندهی در هیچ بخششی پیشدستی کند واگر پیشدستی کرد جبران کنی، همانقدر که دوست دارد دوستش بداری، اگر تصمیم به گناهی گرفت او را از آن بازداری، برای او مایه رحمت و مهر باش و باعث عذاب او مباش .

بحار الأنوار : ۷۴/۷/۱ .

حدیث۲۷۷

امام سجاد علیه السلام :

ـ في وصيَّتِهِ لابنِهِ الباقِرِ عليه السلام ـ : إيّاكَ ومصاحَبَةَ القاطِعِ لِرَحِمِهِ؛ فإنّي وَجَدتُهُ مَلعونا في كتابِ اللّهِ عَزَّوجلَّ في ثلاثِ مَواضِعَ .

امام زين العابدين عليه السلام ـ در سفارش به فرزند بزرگوارش حضرت باقر عليه السلام ـ فرمود : زنهار از مصاحبت با كسى كه از خويشان خود مى برد؛ زيرا من چنين كسى را در سه جاى كتاب خداوند عز و جللعنت شده يافتم .

الكافي : ۲/۳۷۷/۷ .

حديث۲۷۸

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ المُستَشيرِ إنْ عَلِمتَ أنَّ لَهُ رَأيا

امام زين العابدين عليه السلام : حق مشورت كننده اين است ، كه اگر براى راهنمايى او نظرى دارى ، راهنماييش كنى و اگر اطلاعى نداشته باشى او را به كسى كه [در آن زمينه]آگاهى دارد ، راهنمايى كنى .

في الأمالي للصدوق: ۴۵۶/۶۱۰ «... له رأيا حسنا» .

حديث۲۷۹

امام سجاد علیه السلام :

مَن ماتَ على مُوالاتِنافي غَيبةِ قائمِنا أعطاهُ اللّهُ أجرَ ألفِ شَهيدٍ مِثلِ شُهَداءِ بَدرٍ واُحُدٍ .

امام زين العابدين عليه السلام : هركه در زمان غيبت قائم ما بر موالات و دوستى ما بميرد ، خداوند پاداش هزار شهيد ، مانند شهيدان بدر و اُحد، به او عطا كند .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۷۳/۶ .

حديث۲۸۰

امام سجاد علیه السلام :

يقولُ اللّهُ تباركَ وتعالى لِعبدٍ مِن عَبيدِهِ يَومَ القِيامَةِ : أشَكَرتَ فُلانا ؟ فيقولُ : بَل شَكَرتُكَ يا ربِّ ، فيقولُ : لَم تَشكُرْني إذ لَم تَشكُرْهُ .

امام زين العابدين عليه السلام : خداوند تبارك و تعالى در روز قيامت به يكى از بندگان خود مى فرمايد : آيا از فلانى سپاسگزارى كردى؟ عرض مى كند : [نه]، بلكه از تو سپاسگزارى كردم اى پروردگار من . خداوند مى فرمايد : چون از او تشكّر نكرده اى از من هم نيز تشكّر نكرده اى .

الكافي : ۲/۹۹/۳۰ .

حديث۲۸۱

امام سجاد علیه السلام :

أشكَرُكُم للّهِ أشكَرُكُم للناسِ .

امام زين العابدين عليه السلام : سپاسگزارترين شما از خدا ، سپاسگزارترين شما از مردم است .

الکافی : ۲/۹۹/۳۰ .

حدیث۲۸۲

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ ذی المَعروفِ علَیکَ فأن تَشکُرَهُ وتَذکُرَ مَعروفَهُ ، وتُکسِبَهُ المَقالَةَ الحَسَنَةَ ، وتُخلِصَ لَهُ الدعاءَ فیما بینَکَ وبینَ اللّه ِ عَزَّوجلَّ ، فإذا فَعَلتَ ذلکَ کنتَ قد شَکَرتَهُ سِرّا وعَلانِیَةً ، ثُمّ إن قَدَرْتَ علی مُکافَأتِهِ یَوما کافَیتَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : حقّ کسی که به تو نیکی می کند این است که از او تشکر کنی و نیکیش را به زبان آوری و از وی به خوبی یاد کنی و میان خود و خداوند عز و جل برایش خالصانه دعا کنی . اگر چنین کنی بیگمان پنهانی و آشکارا از او تشکر کرده باشی . وانگهی اگر روزی توانستی نیکی او را جبران کنی ، جبران کن .

الخصال : ۵۶۸/۱ .

حدیث۲۸۳

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی المناجاةِ ـ : فکیفَ لی بتَحصیلِ الشُّکرِ ، وشُکری إیّاکَ یَفتَقِرُ إلی شُکرٍ؟! فَکُلَّما قُلتُ : لکَ الحَمدُ ، وَجَبَ عَلَیَّ لذلکَ أن أقولَ : لکَ الحَمدُ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در مناجات با خدا ـ گفت : چگونه شکر تو توانم کرد وقتی شکرگزاری من از تو خود نیازمند شکرگزاری است؟ هر بار که بگویم : تو را سپاس . به خاطر همین سپاس گویی بر من واجب می آید که [بار دیگر]بگویم : تو را سپاس .

بحار الأنوار : ۹۴/۱۴۶/۲۱ .

حدیث۲۸۴

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی دعائهِ ـ : فلَولاـ أنَّ الشَّیطانَ یَختَدِعُهُم عَن طاعَتِکَ ما عَصاکَ عاصٍ ، ولَولاـ أ نّهُ صَوَّرَ لَهُمُ الباطِلَ فی مِثالِ الحَقِّ ما ضَلَّ عَن طَریقِکَ ضالٌّ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعای خود ـ گفت : اگر شیطان با فریبکاری آنان را از طاعت تو باز نمی داشت ، هیچ معصیت کاری معصیت تو نمی کرد، و اگر او باطل را در لباس حق برای آنان در نمی آورد ، هیچ ره گم کرده ای راه تو را گم نمی کرد .

الصحیفة السجّادیّة : الدعاء ۳۷ .

حدیث۲۸۵

امام سجاد علیه السلام :

مَرَّ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بقَومٍیرفَعونَ حَجَرا ، فقالَ : ما هذا؟ قالوا : نعرِفُ بذلکَ أشَدَّنا وأقوانا ، فقالَ صلی الله علیه و آله : ألا اُخبِرُکُم بأشَدِّکُم وأقواکُم ؟ قالوا : بلی یا رسولَ اللّه ِ . قالَ : أشَدُّکُم وأقواکُمُ الذی إذا رَضِیَ لَم یُدخِلْهُ رِضاهُ فی إثمٍ ولا باطِلٍ ، وإذا سَخِطَ لَم یُخرِجْهُ سَخَطُهُ مِن قَولِ الحَقِّ ، وإذا قَدَرَ لَم یَتَعاطَ ما لَیسَ لَهُ بِحَقٍّ .

امام زین العابدین علیه السلام : رسول خدا به قومی که سنگی را بلند می کردند رسید و فرمود چه کار می کنید؟ گفتند: با این کار قوی ترین و زورمندترینمان را می شناسیم. حضرت فرمود : آیا زورمندترین و قویترین شما را معرفی نکنم؟ عرض کردند : بفرمایید ، ای رسول خدا! فرمود : زورمندترین و قویترین شما کسی است که هرگاه خشنود باشد خشنودی اش او را به گناه و نادرستی نکشاند و هرگاه ناخشنود باشد از جاده حقگویی خارج نشود و هرگاه قدرت یابد آنچه را که حق او نیست نستاند .

معانی الأخبار : ۳۶۶/۱ .

حدیث۲۸۶

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی مُناجاتِهِ ـ : وأعِنّی بِالبُکاءِ عَلی نَفسی ، فقد أفنَیتُ بِالتَّسویفِ والآمالِ عُمری ، وقَد نَزَلتُ مَنزِلَةَ الآیِسِینَ مِن خَیری .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در مناجات با خدا ـ گفت : مرا در گریستن بر خودم یاری رسان ؛ زیرا که با امروز و فردا کردن و آمال و آرزوها عمر خویش را بر باد فنا داده و از آنها شده ام که به خیر و نجات خود امیدی ندارند .

بحار الأنوار : ۹۸/۸۸/۲

حدیث۲۸۷

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ أفضَلَ الأعمالِ عندَ اللّه ما عُمِلَ بِالسُّنَّةِ وإن قَلَّ .

امام زین العابدین علیه السلام : برترین کارها نزد خداوند ، کاری است که طبق سنّت (پیامبر) عمل شود، گر چه اندک باشد .

الکافی : ۱/۷۰/۷ .

حدیث۲۸۸

امام سجاد علیه السلام :

مَن سَقی مُؤمنا مِن ظَمَأٍ سَقاهُ اللّه ُ مِنَ الرَّحیقِ المَختومِ .

امام زین العابدین علیه السلام : هرکه مؤمن تشنه ای را آب دهد، خداوند او را از شراب سر به مُهر بهشتی بنوشاند .

الکافی : ۲/۲۰۱/۵ .

حدیث۲۸۹

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی الدعاءِ ـ : وامنَعْنیمِنَ السَّرَفِ ، وحَصِّنْ رزقی مِن التَّلَفِ ، ووَفِّرْ مَلَکَتِی بالبَرَکَةِ فیهِ ، وأصِبْ بِی سَبیلَ الهِدایَةِ لِلبِرِّ فیما اُنفِقُ مِنهُ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در دعا ـ گفت : و مرا از زیاده روی باز دار و روزی ام را از تلف شدن نگاه دار و دارایی ام را با برکت دادن به آن افزون گردان و راه مصرف آن را در کارهای خیر به من بنمایان .

الصحیفة السجّادیّة : الدعاء ۲۰ .

حدیث۲۹۰

امام سجاد علیه السلام :

ضَمِنتُ على رَبّی أن لایَسألَ أحَدٌ أحَدا مِن غَیرِ حاجَةٍ إلّا اضطَرَّتْهُ حاجَةٌ بالمَسألةِ یَوما إلی أن یَسألَ مِن حاجَةٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : من پروردگارم را ضامن می گیرم که هیچ کس بدون داشتن نیاز از کسی چیزی نخواهد مگر آن که روزی ، نیاز واقعی او را مجبور کند که دست نیاز [به سوی مردم] دراز کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۸/۳۷

حدیث۲۹۱

امام سجاد علیه السلام :

طَلَبُ الحَوائجِ إلی الناسِ مَذَلَّةٌ للحیاةِ ، ومَذهَبَةٌ للحَیاءِ ، واستِخفافٌ بِالوَقارِ ، وهُو الفَقرُ الحاضِرُ ، وقِلَّةُ طَلَبِ الحوائجِ مِنَ الناسِ هُو الغِنی الحاضِرُ .

امام زین العابدین علیه السلام : نیاز خواهی از مردم ،مایه خواری در زندگی و از بین رفتن حیاست و از وقار آدمی می کاهد و آن، فقر نقد است، و کمتر دست نیاز دراز کردن به سوی مردم ، توانگری نقد است .

تحف العقول : ۲۷۹.

حدیث۲۹۲

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ أرضاکُم عِندَ اللّهِ أسبَغُکُم عَلی عِیالِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : خداوند از آن کس از شما خشنودتر است که خانواده خود را بیشتر در رفاه و نعمت قرار دهد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳۶/۱۳

حدیث۲۹۳

امام سجاد علیه السلام :

یقولُ اللّهُ : یا ابنَ آدَمَ ، ارْضَ بما آتَیتُکَ تَکُن مِن أزهَدِ الناسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : خداوند می فرماید : ای پسر آدم! به آنچه تو را داده ام خشنود و قانع باش ، تا از زاهدترین مردمان باشی .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳۹/۲۲

حدیث۲۹۴

امام سجاد علیه السلام :

مَن زَهِدَ فی الدنیاهانَتْ علَیهِ مَصائبُها ولم یَکرَهْها .

امام زین العابدین علیه السلام : هر که دل از دنیا برکند، مصیبتهای آن بر او آسان شود و از آنها ناراحت نشود .

تحف العقول : ۲۸۱ .

حدیث۲۹۵

امام سجاد علیه السلام :

كانَ آخِرُ ما أوصى بِهِ الخضرُ موسى بنَ عِمرانَ علیهماالسلام : . . . ما رَفَقَ أحَدٌ بأحَدٍ فى الدنيا إلّا رَفَقَ اللّه ُ عزّوجلّ بِهِ يَومَ القِيامَةِ .

امام زین العابدین علیه السـلام : آخرین سفارشـی که خضربه موسی بن عمران علیهماالسلام کرد این بود : هیچ کس در دنیا با کسی ملایمت و مدارا نکند مگر آن که خداوند عز و جل در روز قیامت با او ملایمت و مدارا کند .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۸۶/۶

حدیث۲۹۶

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ أرضاكُم عِندَ اللّه ِ أسبَغُكُم على عِيالِهِ .

امام زین العابدین علیه السـلام : همانا مرضی ترین شما نزد خداوند کسی است که خانواده خود رابیشتر در گشایش و رفاه قرار دهد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۳۶/۱۳

حدیث۲۹۷

امام سجاد علیه السلام :

الرِّضا بمَكروهِ القَضاءِ مِن أعلى دَرَجاتِ اليَقينِ .

امام زین العابدین علیه السلام : راضی بودن به قضای ناخوشایند [خدا] از بالاترین درجات یقین است .

التمحيص : ۶۰/۱۳۱ .

حدیث۲۹۸

امام سجاد علیه السلام :

أعلى دَرَجةِ الزُّهدِ أدنى دَرَجةِ الوَرَعِ ، وأعلى دَرَجةِ الوَرَعِ أدنى دَرَجةِ اليَقينِ ، وأعلى دَرَجةِ اليَقينِ أدنى دَرَجةِ الرِّضا .

امام زین العابدین علیه السـلام : بالاترین درجه زهد پایین ترین درجه ورع است، و بالاترین درجه ورع پایین ترین درجه یقین است، و بالاترین درجه یقین پایین ترین درجه خشنودی [از خدا]است .

الكافى : ۲/۱۲۸/۴ .

حدیث۲۹۹

امام سجاد علیه السلام :

ـ لمّا قيلَ لَهُ : إنّ الحسنَ البصريَّ قالَ : لَيسَ العَجَبُ مِمَّن هَلَكَ كيفَ هَلَكَ وإنّما العَجَبُ مِمّن نَجا كيفَ نَجا ! ـ : أنا أقُولُ : لَيسَ العَجَبُ مِمَّن نَجا كيفَ نَجا ، وأمّا العَجَبُ مِمَّنْ هَلَكَ كَيفَ هَلَكَ مَع سَعَةِ رحمةِ اللّه ِ ؟!

امام زین العابـدین علیه السـلام ـ آنگاه که به ایشان عرض شـد : حسن بصـری می گوید : از این که کسـی هلاک شود جای تعجّب

نیست، بلکه از نجات یافته تعجّب است که چگونه نجات یافته است ـ فرمود : اما من می گویم : از این که کسی نجات یافته تعجّب نیست، بلکه تعجّب از هلاک شده است که چگونه با وجود رحمت گسترده خداوند هلاک گشته است؟!

بحار الأنوار : ۷۸/۱۵۳/۱۷ .

حدیث۳۰۰

امام سجاد علیه السلام :

الذُّنوبُ التی تَحبِسُ غَیثَ السماءِ : جَورُ الحُکّامِ فی القَضاءِ ، وشَهادَةُ الزُّورِ ، وکِتمانُ الشهادَةِ .

امام زین العابدین علیه السلام : گناهانی که بارش آسمان را باز می دارند عبارتند از : قضاوت ظالمانه قاضیان ، شهادت دروغ، و کتمان شهادت .

معانی الأخبار : ۲۷۱/۲ .

حدیث۳۰۱

امام سجاد علیه السلام :

إیّاکَ والابتِهاجَ بالذنبِ ، فإنّ الابتِهاجَ بِهِ أعظَمُ مِن رُکوبِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : از شاد شدن به گناه بپرهیز، که شاد شدن به گناه از ارتکاب آن بدتر است .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۵۹/۱۰ .

حدیث۳۰۲

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ قَسوَةَ البِطنَةِ وفَترَةَ المَیلَةِ وسُکرَ الشِّبَعِ وغِرَّةَ المُلکِ مِمّا یُثَبِّطُ ویُبطِئُ عَنِ العَمَلِ ویُنسِی الذِّکرَ .

امام زین العابدین علیه السلام : پر خوری و سستی اراده و مستی سیری و غرور قدرت ، از عوامل باز دارنده و کند کننده در عمل است و یاد [خدا] را از دل می برد .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۲۹/۱ .

حدیث۳۰۳

امام سجاد علیه السلام :

واللّه ِ ما الدُّنیا والآخِرَةُ إلّا کَکِفَّتَیِ المِیزانِ ، فأیُّهما رَجَحَ ذَهَبَ بالآخَرِ .

امام زین العابدین علیه السلام : به خدا قسم دنیا و آخرت همانند دو کفه ترازویند، هر کدام پایین آید دیگری بالا رود.

الخصال : ۶۴/۹۵ .

حدیث۳۰۴

امام سجاد علیه السلام :

الدنیا دُنیاءانِ : دنیابلاغٍ ودنیا ملعونةٌ .

امام زین العابدین علیه السلام : دنیا دو گونه است : دنیای بلاغ و دنیای ملعون.

الکافی : ۲/۳۱۷/۸ .

حدیث۳۰۵

امام سجاد علیه السلام :

المؤمنُ مِن دُعائهِ علی ثلاثٍ: إمّا أن یُدَّخَرَ لَهُ ، و إمّا أن یُعَجَّلَ لَهُ ، و إمّا أن یُدْفَعَ عَنهُ بَلاءٌ یُریدُ أن یُصِیبَهُ .

امـام زین العابـدین علیه السـلام : دعـای مؤمن از سه حـال خارج نیست : یا برایش ذخیره می گردد ، یا در دنیا برآورده می شود ، یا بلایی را که می خواهد به او برسد، دفع می شود .

تحف العقول : ۲۸۰ .

حدیث۳۰۶

امام سجاد علیه السلام :

مَن لم یَرجُ النّاسَ فی شیءٍ ورَدَّ أمرَهُ إلی اللّهِ عزّوجلّ فی جمیعِ اُمورِهِ استَجابَ اللّهُ عزّوجلّ لَهُ فی کلِّ شیءٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : هر که در هیچ کاری به مردم امید نبندد و همه کارهای خود را به خداوند عز و جلواگذارد، خداوند هر خواسته ای که او داشته باشد اجابت کند .

بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۱۰ / ۱۶

حدیث۳۰۷

امام سجاد علیه السلام :

الدُّعاءُ یَدفَعُ البَلاءَ النّازِلَ وَما لَم یَنزِلْ .

امام زین العابدین علیه السلام : دعا ، بلای نازل شده و نازل نشده را دفع می کند .

الکافی : ۲/۴۶۹/۵

حدیث۳۰۸

امام سجاد علیه السلام :

الخَیرُ کُلُّهُ صِیانَةُ الإنْسانِ نَفْسَهُ .

امام زین العابدین علیه السلام : همه خیر و خوبی در خویشتن داری است .

تحف العقول : ۲۷۸ .

حدیث۳۰۹

امام سجاد علیه السلام :

رأیتُ الخَیرَ کُلَّهَ قدِاجْتَمَعَ فی قَطْعِ الطَّمَعِ عَمّا فی أیْدی النّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : همه خوبیها را در بر کندن چشم طمع از مال و منال مردم ، فراهم دیدم .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۷۱/۱۰ .

حدیث۳۱۰

امام سجاد علیه السلام :

ابنَ آدمَ ، لا تَزالُ بخَیرٍ ... ما کانَ الخَوفُ لکَ شِعارا والحُزنُ دِثارا .

امام زین العابـدین علیه السـلام : ای فرزند آدم ! تا زمانی که ترس [از خدا] جامه زیرین تو باشد و اندوه بالاپوشت پیوسته در خیر و خوبی خواهی بود .

الأمالی للطوسی : ۱۱۵/۱۷۶ .

حدیث۳۱۱

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی الدُّعاءِ ـ : وأَعوذُبکَ مِن نَفْسٍ لا تَقْنَعُ وبَطْنٍ لا یَشْبَعُ ، وقَلبٍ لا یَخْشَعُ .

امام زین العابدین علیه السـلام ـ در دعا ـ گفت : خدایا! به تو پناه می برم از نفسـی که قانع نمی شود و شکمی که سیر نمی گردد و دلی که خاشع نمی شود .

الإقبال : ۱/۱۷۴ .

حدیث۳۱۲

امام سجاد علیه السلام :

ـ لِمَن قالَ بحَضْرَتِهِ: اللّهُمَّ أغْنِنی عَن خَلْقِکَ ـ : لَیس هکذا ، إنّما النّاسُ بالنّاسِ، ولکِنْ قُل:اللّهُمَّ أغْنِنی عن شِرارِ خَلْقِکَ.

امام زین العابدین علیه السـلام ـ به کسـی که در حضور آن حضـرت عرض کرد: خدایا! مرا از بندگانت بی نیاز گردان ـ فرمود : این طور نگو؛ زیرا مردم به هم نیازمندند؛ بلکه بگو : خدایا! مرا از بدان خلقت بی نیاز گردان .

تحف العقول : ۲۷۸

حدیث۳۱۳

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی وصـیّتِهِ لابنِهِ الباقرِ علیه السلام ـ : إیّاکَ یا بُنَیَّ أنْ تُصاحِبَ الأحمَقَ أو تُخالِطَهُ ، واهْجُرْهُ ولا تُحادِثْهُ ؛ فإنّ الأحمَقَ هُجْنَةٌ غائبا کانَ أو حاضِرا ، إنْ تَکَلَّم فضَحَهُ حُمقُهُ ، وإنْ سَکَتَ قَصُرَ بِهِ عِیُّهُ ، وإنْ عَمِلَ أفسَدَ ، وإنِ اسْتُرعِیَ أضاعَ . لا عِلمُهُ مِن نَفْسِهِ یُغْنیهِ ، ولا عِلمُ غَیرِهِ یَنْفَعُهُ ، ولاـ یُطیعُ ناصِحَهُ ، ولاـ یَستریحُ مقارِنُهُ ، تَوَدُّ اُمُّهُ أنّها ثَکَلَتْهُ ، وامْرَأتُهُ أنّها فَقَدتْهُ ، وجارُهُ بُعدَ دارِهِ ، وجَلیسُهُ الوَحْدةَ مِن مُجالَسَتِهِ . إنْ کانَ أصْغَرَ مَن فی المَجلِسِ أعْنى مَن فَوقَهُ ، وإنْ کانَ أکْبَرَهُم أفْسَدَ مَن دُونَهُ .

امام زین العابدین علیه السـلام ـ در سـفارش به فرزند بزرگوار خود حضرت باقر علیه السلام ـ فرمود : فرزندم ! از همنشینی یا رفت و آمد با احمق بپرهیز و از او دوری کن و با وی همسـخن مشو ؛ زیرا آدم احمق، غایب باشد یا حاضـر ، پست و فرومایه است ؛ هرگاه زبان به سخن گشاید حماقتش او را رسوا کند و هرگاه خاموش شود به دلیل ناتوانی در سخن گفتن باشد ، اگر کاری کند خرابی به بار آورد و چون مسؤولیتی به عهـده گیرد آن را تباه سازد ، نه علم خودش به کار او می آید و نه دانش دیگران سودش می رساند ،

به سخن خیرخواه خود گوش نمی دهد، وهمنشینش از دست او آسوده نیست ، مادرش آرزوی مرگ او را دارد و همسرش آرزوی از دست دادن او را و همسایه اش آرزوی رفتن از همسایگی اش را و همنشینش آرزوی خلاصی از همنشینی او را. اگر در مجلسی کمترین فرد مجلس باشد بالاتر از خود را به رنج افکند و اگر بالاترین فرد باشد فرو دستان خود را به فساد و تباهی کشاند .

الأمالیللطوسی:۶۱۳/۱۲۶۸.

حدیث۳۱۴

امام سجاد علیه السلام :

إنّهُ لَیُعْجِبُنی الرّجُلُ أنْ یُدرِکَهُ حِلمُهُ عِندَ غَضَبِهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : من از مردی که هنگام خشم بردباری کند، خوشم می آید .

الکافی : ۲/۱۱۲/۳ .

حدیث۳۱۵

امام سجاد علیه السلام :

إذا جَمعَ اللّه ُ عزّوجلّ الأوَّلینَ والآخِرینَ،قامَ مُنادٍ فنادی یُسـمِعُ النّاسَ فیقولُ : أینَ المُتَحابّونَ فی اللّه ِ ؟ قالَ : فیَقومُ عُنُقٌ مِن النّاسِ فیُقالُ لَهُم : اذْهَبوا إلی الجَنّةِ بغَیرِ حِسابٍ .

امام زین العابـدین علیه السـلام : آن گاه که خداونـد عز و جل همه آدمیان را، از اولین تا آخرین نفر، جمع کنـد منادیی برخیزد و با صدایی که همگان بشنوند بانگ برآورد : کجایند آنان که برای خدا دوستی می ورزیدند ؟ پس گروهی از مردم برخیزند و به آنان گفته شود : بدون حسابرسی وارد بهشت شوید .

الکافی : ۲/۱۲۶/۸

حدیث۳۱۶

امام سجاد علیه السلام :

إذا جَمعَ اللّه ُ الأوَّلینَ والآخِرینَ یُنادی مُنادٍ : أینَ الصّابِرونَ لِیَدْخُلوا الجَنّةَ جَمیعا بغَیرِ حِسابٍ ... : قالَتِ المَلائکَةُ لَهُم : ـ مَن أنتُم ؟ قالوا : الصّابرونَ . قالوا : وما کانَ صَبْرُکُم ؟ قالوا: صَبَرْنا علی طاعَةِ اللّه ِ ،

وصَبَرْنا عَن مَعصِیَةِ اللّه ِ .

امام زین العابـدین علیه السـلام : آن گاه که خداوند همه انسانها را گرد آورد، منادیی جار زند : کجایند شـکیبایان که همگی بدون حسابرسی به بهشت روند ... فرشتگان به ایشان گویند : شما که هستید ؟ گویند : شکیبایان . فرشتگان پرسند :

شکیبایی شما چه بود؟ پاسخ دهند : در راه طاعت خدا و خویشتنداری از نافرمانی او شکیبایی ورزیدیم .

بحار الأنوار : ۸۲/۱۳۸/۲۲ .

حدیث۳۱۷

امام سجاد علیه السلام :

ابنَ آدمَ ، إنّکَ لا تَزالُ

بخَيرٍ ما كانَ لكَ واعِظٌ مِن نَفْسِكَ ، وما كانَتِ المُحاسَبَةُ مِن هَمِّكَ .

امام زين العابدين عليه السلام : اى فرزند آدم ! تو تا زمانى كه خود واعظ خويش باشى و به محاسبه [اعمال نفس]خويش پردازى پيوسته در خير و خوبى به سر خواهى برد.

تحف العقول : ۲۸۰ .

حديث۳۱۸

امام سجاد عليه السلام :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ كُلَّ قَلبٍ حَزينٍ .

امام زين العابدين عليه السلام : خداوند دلهاى حزين را دوست دارد .

الكافى : ۲/۹۹/۳۰ .

حديث۳۱۹

امام سجاد عليه السلام :

إنْ أخَذْتَ الأسيرَفعَجَزَ عنِ المَشْيِ ولَم يَكُنْ مَعكَ مَحْمِلٌ فأرْسِلْهُ ولا تَقْتُلْهُ ؛ فإنّكَ لا تَدرى ما حُكْمُ الإمامِ فيهِ .

امام زين العابدين عليه السلام : اگر اسيرى گرفتى كه قدرت راه رفتن نداشت وتو وسيله اى براى حمل او نداشتى او را نكش وآزادش كن ؛ زيرا نمى دانى كه حكم امام درباره او چيست .

علل الشرائع : ۵۶۵/۱ .

حديث۳۲۰

امام سجاد عليه السلام :

حِجّوا واعْتَمِروا ، تَصِحَّ أجْسامُكُم ، وتَتّسِعْ أرْزاقُكُم ، ويَصْلُحْ إيمانُكُم، وتُكْفَوا مؤونَةَ النّاسِ ومؤونَةَ عِيالاتِكُم .

امام سجاد عليه السلام : حجّ و عمره به جاى آوريد تا بدنهايتان سالم بماند و روزيها (درآمدهايتان) زياد شود و ايمانتان استوار گردد و هزينه مردم و خانه خود را تأمين كنيد.

ثواب الأعمال : ۷۰/۳ .

حديث۳۲۱

امام سجاد عليه السلام :

امام زين العابدين عليه السلام : خداوند هر دل غمناك و هر

بنده سپاسگزار را دوست دارد.

امام زين العابدين عليه السلام : خداوند هر دل غمناك و هر

بنده سپاسگزار را دوست دارد.

حديث۳۲۲

امام سجاد علیه السلام :

معاشِرَ شیعتِنا ،أمّا الجَنّةُ فلَن تَفوتَکُم سَریعا کانَ أو بَطیئا، ولکنْ تَنافَسُوا فی الدَّرَجاتِ .

امام زین العابدین علیه السلام : ای شیعیان ما! شما بهشت را هرگز از دست نمی دهید، چه شتاب کنید و چه کندی، اما برای رسیدن به درجات آن با هم رقابت کنید.

بحار الأنوار : ۷۴/۳۰۸/۶۱.

حدیث۳۲۳

امام سجاد علیه السلام :

امام زین العابدین علیه السلام : بر تو باد قرآن؛ زیراخداوند

بهشت را آفرید ... و درجات آن را به اندازه آیات قرآن قرار داد. پس هر که قرآن بخواند، قرآن به او می گوید: بخوان و بالا رو. و هر کس از این افراد وارد بهشت شود در آن جا کسی بلند مرتبه تر از او نخواهد بود مگر پیامبران و صدّیقان.

امام زین العابدین علیه السلام : بر تو باد قرآن؛ زیراخداوند

بهشت را آفرید ... و درجات آن را به اندازه آیات قرآن قرار داد. پس هر که قرآن بخواند، قرآن به او می گوید: بخوان و بالا رو. و هر کس از این افراد وارد بهشت شود در آن جا کسی بلند مرتبه تر از او نخواهد بود مگر پیامبران و صدّیقان.

حدیث۳۲۴

امام سجاد علیه السلام :

أَمّا حَقُّ جَلیسِکَ :فأنْ تُلینَ لَهُ جانِبَکَ ، وتُنْصِفَهُ فی مُجازاةِ اللّفظِ ، ولا تَقومَ مِن مَجلِسِکَ إلّا بإذْنِهِ . ومَن یَجلِسُ إلَیکَ یَجوزُ لَهُ القِیامُ عَنکَ بغَیرِ إذْنِکَ ، وتَنسی زَلّاتِهِ ، وتَحْفَظُ خَیْراتِهِ، ولا تُسْمِعُهُ إلّا خَیرا .

امام زین العابدین علیه السلام : حقّ همنشین تو آن است که: با او نرمخو و مهربان باشی، در هنگام گفتگو با او به انصاف رفتار کنی، جز با اجازه او از جای خود بلند نشوی، (اما) اگر در کنار تو نشست بتواند بدون اجازه تو برخیزد و برود، لغزشهایش را فراموش کنی، خوبیهایش را به یاد داشته باشی و جز خیر و خوبی به او نگویی.

الخصال : ۵۶۹/۱.

حدیث۳۲۵

امام سجاد علیه السلام :

مَجالِسُ الصّالِحینَ داعِیَةٌ إلی الصَّلاحِ .

امام زین العابدین علیه السلام : مجالس پاکان،فراخوانِ به سوی پاکی است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۴۱/ ۳۵.

حدیث۳۲۶

امام سجاد علیه السلام :

ـ فی مُناجاته ـ : واجْعَلْنا مِن الّذینَ ... قَطَعوا أسْتارَ نارِ الشَّهَواتِ بنَضْحِ ماءِ التَّوبَةِ ، وغَسَلوا أوْعِیَةَ الجَهلِ بِصَفْوِ ماءِ الحَیاةِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در مناجات ـ گفت : و ما را از آنان قرار ده که ... پرده های آتشِ خواهشهای نفس را با ریختن آب توبه گسستند و ظرفهای نادانی را با زلال آب زندگی شستند.

بحار الأنوار : ۹۴/۱۲۷/۱۹.

حدیث۳۲۷

امام سجاد علیه السلام :

مَن رمی النّاسَ بِما فیهِم رَمَوهُ بِما لیسَ فیهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : هر کس به مردم عیبی را نسبت دهد که دارند مردم به او عیبی را که ندارد نسبت می دهند.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۰/۲۱

حدیث۳۲۸

امام سجاد علیه السلام :

إنّی لَأکرَهُ أنْ یُعافی الرَّجُلُ فی الدُّنیا ولا یُصیبَهُ شَیءٌ مِن المَصائبِ .

امام زین العابدین علیه السلام : من خوش ندارم که آدمی در دنیا در عافیت باشد و هیچ گرفتاری و مصیبتی به وی نرسد.

بحار الأنوار : ۸۱/۱۷۶/۱۴

حدیث۳۲۹

امام سجاد علیه السلام :

ما مِن قَطرةٍ أحَبَّ إلی اللّه ِ عزّ وجلّ مِن قَطْرَتَینِ : قَطرةُ دَمٍ فی سبیلِ اللّه ِ ، وقَطرةُ دَمعَةٍ فی سَوادِ اللّیلِ ، لا یُریدُ بها عبدٌ إلّا اللّه َ عزّ وجلّ .

امام زین العابدین علیه السلام : هیچ قطره ای نزدخدا محبوبتر از این دو قطره نیست: قطره خونی که در راه خدا ریخته می شود و قطره اشکی که فقط برای خداوند عز و جل در دل شب فرو می غلتد .

بحار الأنوار : ۶۹/۳۷۸/۳۱

حدیث۳۳۰

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ عَلِیّاً علیه السلام کَتَبَ إلی مالِکٍ ـ و هُوَ عَلی مُقَدِّمَتِهِ یَومَ البَصرَةِ ـ بِأَن لا یَطعُنَ فی غَیرِ مُقبِلٍ و لا یَقتُلَ مُدبِراً وَ لا یُجیزَ عَلی جَریحٍ و مَن أغلَقَ بابَهُ فَهُوَ آمِنٌ .

امام زین العابدین علیه السلام : علی علیه السلام ، به مالک اشتر ـ در حالی که در طلیعه سپاهش در جنگ جمل بود ـ نوشت : تنها کسانی زده شوند ، که می جنگند ؛ فراری از جنگ ، کشته نشود ؛ به مجروح ، ضربه خلاص زده نشود . و هر کس درِ خانه اش را بست ، در امان است .

الکافی: ۵ / ۳۲ / ۳

حدیث۳۳۱

امام سجاد علیه السلام :
عَلاماتُ المؤمنِ خَمسٌ : الوَرعُ فی الخَلوةِ ، والصَّدقةُ فی القِلّةِ ، والصَّبرُ عند المصیبةِ ، والحِلْمُ عنـد الغضـبِ ، والصِّدقُ عند الخوفِ .
امـام زین العابـدین علیه السـلام : نشـانه هـای مؤمن پنـج تـاست: پارسایی در خلوت، صـدقه دادن در تنگـدستی ، شـکیبایی در برابر مصیبت، بردباری هنگام خشم، و راست گویی با وجود بیم و ترس.
حار الأنوار : ۶۷ / ۲۹۳ / ۱۵

حدیث۳۳۲

امام سجاد علیه السلام :
المؤمنُ یَصمُتُ لِیَسْلَمَ، ویَنْطِقُ لِیَغْنَمَ .
امام زین العابدین علیه السلام : مؤمن سکوت می کند تا سالم ماند و سخن می گوید تا سود برد.
الکافی : ۲ / ۲۳۱ / ۳

حدیث۳۳۳

امام سجاد علیه السلام :
إذا قامَ قائمُنا أذْهَبَ اللّه ُ عن شِیعتِنا العاهَةَ ، وجَعلَ قلوبَهُم کَزُبَرِ الحدیـدِ ، وجَعلَ قُوّةَ الرّجُلِ مِنهُم قُوّةَ أربَعینَ رجُلًا ، ویکونونَ حُکّامَ الأرضِ وسَنامَها .
امام زین العابـدین علیه السـلام : زمانی که قائم ما قیام کنـد، خداوند آفت را از شـیعیان ما می زداید و دلهای آنان را چون پاره های آهن [سخت و تزلزل ناپذیر]می کند و هر مرد آنان را قدرت چهل مرد می دهد. آنان فرمانروا و سالار جهان خواهند بود.
مشکاة الأنوار : ۱۵۱ / ۳۶۶ .

حدیث۳۳۴

امام سجاد علیه السلام :
انتظارُ الفَرَجِ مِن أعظمِ الفَرَجِ .
امام زین العابدین علیه السلام : انتظار فرج، خود بزرگترین فرج است.
بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۲۲ / ۴

حدیث۳۳۵

امام سجاد علیه السلام :
سَمِعتُ الحُسَینَ علیه السلام یَقولُ : لَو شَتَمَنی رَجلٌ فی هَذِهِ الأُذُنِ ـ وَأومی إلی الیُمنی ـ وَاعتَذَر لی فی الاُخری لَقَبِلتُ ذلک مِنهُ ، وَذَلِکَ أنَّ أمیرَالمُؤمِنینَ عَلیَّ بنَ أبی طالبٍ علیه السلام حَدَّثَنی أنَّهُ سَمِعَ جَدّی رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یَقولُ : لا یَرِدُ الحَوضَ مَن لَم یَقبَلِ العُذرَ مِن مُحقٍّ أو مُبطِلٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : از حسین علیه السلام شنیدم که می فرماید : اگر مردی در این گوشم ـ اشاره به گوش راست خود کرد ـ مرا دشنام دهد و در دیگری از من پوزش بخواهد ، پوزش او را می پذیرم ؛ چرا که امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام برایم نقل کرد که از جدّم رسول خدا صلی الله علیه و آله شنید که می فرماید : بر حوض کوثر وارد نمی شود کسی که عذر را ـ موجّه باشد یا غیر موجّه ـ نپذیرد .

إحقاق الحقّ : ۱۱ / ۴۳۱.

حدیث۳۳۶

امام سجاد علیه السلام :

فَلَمّا وُلِدَ الحُسَینُ علیه السلام أوحی اللّه تَعالی إلی جَبرَئیلَ علیه السلام أنَّهُ قَد وُلِدَ لُمحَمَّدٍ ابن فاهبِط إلَیهِ فَهَنِّئْهُ وَقُل لَهُ إنَّ عَلیّا مِنکَ بِمَنزِلَةِ هارونَ مِن موسی فَسمِّهِ بِاسم ابنِ هارونَ فَهَبَطَ جَبرَئیلُ علیه السلام فَهَنَّاهُ مِنَ اللّه تَعالی ثُمَّ قالَ : إنَّ اللّه عزّ وجلّ یَأمُرُکَ أن تُسَمّیهِ بِاسمِ ابنِ هارونَ ، فَقالَ وَما کانَ اسمُهُ ؟ قالَ : شُبَیرا ، قالَ : لِسانی عَرَبیٌ ، قالَ : سَمِّهِ الحُسَینَ .

امام زین العابدین علیه السلام : چون حسین علیه السلام زاده شد ، خداوند متعال به جبرئیل وحی فرمود که : برای محمّد صلی الله علیه و آله پسری متولّد شده است ، نزد او برو و شادباش بگو ، و به او بگو که علی برای تو به منزله هارون برای موسی است . پس ، طفل را به نام پسر هارون نامگذاری کن . جبرئیل علیه السلام فرود آمد و از جانب خداوند متعال به پیامبر تبریک گفت ، و آن گاه عرضه داشت : خداوند عز و جل به تو فرمان می دهد که او را به نام پسر هارون نامگذاری کنی . پیامبر پرسید : نام پسرهارون چه بوده است ؟ جبرئیل گفت : شُبَیر . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : زبان من عربی است . جبرئیل گفت : نامش را حُسَین بگذار .

علل الشرائع : ۱۳۷ / ۵.

حدیث۳۳۷

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ الحَسَنَ بنَ عَلیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام کانَ أعبَدَالناسِ فیزَمانِهِ وَأزهَدَهُم وَأفضَلَهم، وَکانَ إذا حَجَّ حَجَّ ماشیا وَرُبَّما مَشی حافیا ، وَکانَ إذا ذُکِرَ المَوتُ بَکی ، وَإذا ذُکِرَ القَبرُ بَکی ، وَإذا ذُکِرَ البَعثُ وَالنُشورُ بَکی ، وَإذا ذُکِرَ المَمَرُّ عَلی الصِّراطِ بَکی ، وَإذا ذُکِرَ العَرضُ عَلی اللّه تَعالی ذِکرُه شَهِقَ شَهقَةً یُغشی عَلَیهِ مِنها ، وَکانَ إذا قامَ فی صَلاتِهِ تَرتَعِدُ فَرائِصُهُ بَینَ یَدی رَبِّهِ عزّ وجلّ ، وَکانَ إذا ذُکِرَ الجَنَّةُ وَالنارُ اضطَرَبَ اضطِرابَ السَّلیم وَسأل اللّه تعالی الجَنَّةَ وَتَعوذُ بِهِ مِنَ النّارِ .

امام زین العابدین علیه السلام : حسن بن علی بن ابی طالب علیهماالسلامعابدترین و زاهدترین و بافضیلت ترین مردم روزگار خود بود . هرگاه حج می رفت پیاده و گاه با پای برهنه می رفت ؛ هرگاه سخن از مرگ به میان می آمد می گریست ؛ هرگاه سخن از قبر به میان می آمد می گریست ؛ هرگاه سخن از قیامت و رستاخیز به میان می آمد می گریست ؛ هرگاه از گذشتن بر صراط یاد می شد می گریست ؛ هرگاه از حاضر شدن در دادگاه عدل الهی سخن به میان می آمد ، چنان صیحه ای می زد که بر اثر آن از هوش می رفت ؛ هرگاه به نماز می ایستاد بدنش در پیشگاه پروردگارش عز و جل ، می لرزید ؛ هرگاه از بهشت و دوزخ سخن به میان می آمد ، مانند مارگزیده به خود می پیچید و بهشت را از خداوند مسئلت می کرد و از آتش دوزخ به او پناه می برد.

الأمالی للصدوق : ۲۴۴ / ۲۶۲.

حدیث۳۳۸

امام سجاد علیه السلام :

إلهی ، لا تُؤَدِّبْنی بِعُقوبَتِک، ولا تَمکُرْ بِی فی حِیلَتِکَ .

امام زین العابدین علیه السلام : خدای من ! با کیفر خود مرا ادب مفرما و به مکر خودت گرفتارم مکن .

الإقبال : ۱/۱۵۷.

حدیث۳۳۹

امام سجاد علیه السلام :

مِن سَعادَةِ الرّجُلِ أن یَکونَ لَهُ وُلْدٌ یَستَعینُ بِهِم .

امام زین العابدین علیه السلام : یکی از خوشبختی های مرد این است که فرزندانی داشته باشد که کمک کار و یاورش باشند.

الکافی : ۶/۲/۲.

حدیث۳۴۰

امام سجاد علیه السلام :

جاءَ رَجلٌ إلی النبیِّ صلی الله علیه و آله فقالَ : یا رسولَ اللّه ما مِن عَمَلٍ قَبیحٍ إلّا قَد عَمِلتُهُ ، فهَل لِی مِن تَوبَةٍ ؟ فقالَ لهُ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : فهَل مِن والِدَیکَ أحَدٌ حَیٌّ ؟ قالَ : أبی ، قالَ : فاذهَبْ فَبَرَّهُ . قالَ : فلَمّا ولّی ، قالَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : لَو کانَت اُمَّهُ!

امام زین العابدین علیه السلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و به ایشان عرض کرد: هیچ کار زشتی نیست که نکرده باشم. آیا راه توبه و بازگشت برایم وجود دارد؟ حضرت فرمود : آیا از پدر و مادرت کسی زنده هست؟ عرض کردم: پدرم. فرمود: برو و به او نیکی کن. وقتی آن مرد رفت، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کاش مادرش می بود!

بحار الأنوار : ۷۴/۸۲/۸۸.

حدیث۳۴۱

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ... وَ اَجْرِ لِلنّاسِ عَلی یَدِیَ الْخَیْرَ وَ لا تَمْحَقْهُ بِالْمَنِّ وَ هَبْ لی مَعالیَ الْاَخْلاقِ وَ اعْصِمْنی مِنَ الْفَخْرِ؛

خدایا به دست من برای مردم خیر و نیکی جاری ساز و آن را با منّت گذاری من تباه مکن، و مرا اخلاق والا عطا فرما و از فخرفروشی نگاه دار.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث۳۴۲

امام سجاد علیه السلام :

ایّاکُمْ وَ صُحْبَةَ العاصینَ، وَ مَعُونَةَ الظّالِمینَ، وَ مُجاوَرَةَ الفاسِقینَ اِحْذَروا فِتْنَتَهُمْ وَ تَباعَدوا مِنْ ساحَتِهِمْ؛

از هم نشینی با اهل گناه و یاری دادن ستمکاران و همسایگی فاسدان، بپرهیزید. از فتنه آنها بر حذر باشید و از محیطشان دوری کنید.

کافی، ج ۸، ص ۱۶، ح ۲.

حدیث۳۴۳

امام سجاد علیه السلام :
ما تَجَرَّعْتُ جُرْعَةً اَحَبَّ اِلَیَّ مِنْ جُرْعَةِ غَیظٍ لا اُکافِی ءُ بِها صاحِبَها؛
هیچ جُرعه ای، نزد من، لذّت بخش تر از جُرعه خشمی نیست که فرو می خورم تا آن را بر سر دیگری خالی نکنم.
کافی، ج ۲، ص ۱۰۹، ح ۱.

حدیث۳۴۴

امام سجاد علیه السلام :
اَلـذُّنوبُ الَّتی تَرُدُّ الـدُّعاءَ : سوءُ النِّیَّةِ ، وَخُبْثُ السَّریرَةِ ، وَالنِّفاقُ مَعَ الْإخْوانِ ، وَتَرکُ التَّصْـدیقِ بِالْإجابَةِ ، وَتَأْخیرُ الصَّلَواتِ الْمَفْروضاتِ حَتّی تَذْهَبَ أَوْقاتُها ، وَتَرکُ التَّقَرُّبِ إلَی اللّه عَزَّ وَ جَلَّ بِالبِرِّ وَالصَّدَقَةِ ، وَاسْتِعْمالُ الْبَذاءِ ، وَالْفُحْشِ فِی الْقَوْلِ؛
گناهانی که از استجابت دعا جلوگیری می کنند عبارت اند از: بد نیّتی، خبث باطن، دو رویی با برادران، باور نداشتن به اجابت دعا، به تأخیر انداختن نمازهای واجب تا آن که وقتشان بگذرد، تقرّب نجستن به خدای عزّوجلّ با نیکوکاری و صدقه، بد زبانی و زشتگویی.
معانی الأخبار، ص ۲۷۱.

حدیث۳۴۵

امام سجاد علیه السلام :
ـ فی قَولِهِ تَعالی: «وَ لَکُمْ فِی القِصاصِ حیاةٌ» ـ لِاَنَّ مَنْ هَمَّ بِالقَتْلِ فَعَرَفَ اَنَّهُ یُقْتَصُّ مِنهُ فَکَفَّ لِذلکَ عَنِ الْقَتْلِ؛ کانَ حَیاةً لِلَّذی (کانَ) هَمَّ بِقَتْلِهِ، وَ حَیاةً لِهذَا الْجانِی الَّذی اَرادَ اَنْ یَقْتُلَ وَ حَیاةً لِغَیْرِهِما مِنَ النّاسِ اِذا عَلِموا اَنَّ الْقِصاصَ واجِبٌ لا یَجرَؤونَ عَلَی الْقَتْلِ مَخافَةَ الْقِصاصِ؛
درباره آیه «قصاص، برای شما، مایه حیات [و امنیت] است»، فرمودند: چون اگر کسی تصمیم بگیرد کسی را بکشد و بداند که در این صورتْ قصاص خواهد شد، از کشتن، خودداری می کند. پس هم موجب زنده ماندن کسی است که خواسته او را بکشد، هم موجب زنده ماندن جنایتکاری است که قصد آدم کشی دارد و هم مایه زنده ماندن دیگرانی است که می دانند قصاص، واجب است و از ترس آن، جرأت آدم کشی پیدا نمی کنند.
تفسیر امام عسکری علیه السلام، ص ۵۹۵، ح ۳۵۴.

حدیث۳۴۶

امام سجاد علیه السلام :
اَللّهُمَّ لَکَ قَلْبی وَ لِسانی، وَ بِکَ نَجاتی وَ اَمانی، وَ اَنْتَ العالِمُ بِسِرّی وَ اِعْلانی فَاَمِتْ قَلْبی عَنِ البَغْضاءِ، وَ اَصْمِتْ لِسانی عَنِ الفَحشاءِ، وَ اَخْلِص سَریرَتی عَن عَلائِقِ الاَهْواءِ، وَ اکْفِنی بِاَمانَتِکَ عَنْ عَوائِقِ الضَّرّاءِ، وَ اجْعَلْ سِرّی مَعقودا عَلی مُراقَبَتِکَ، وَ اِعْلانی مُوافِقا لِطاعَتِکَ، وَ هَبْ لی جِسْما روحانیّا، وَ قَلْبا سَماویّا، وَ هِمَّةً مُتَّصِلَةً بِکَ؛

خدایا! دل و زبانم از آن توست و رهایی و امانم به دست توست و تویی دانا به پنهان و آشکار من. پس صفحه دلم را از دشمنی و کینه پاک ساز و زبانم را از زشت گویی خاموش گردان و دلم را از آلودگی های هوس، بشوی و مرا در پناه خود، از گزند ناملایمات حفظ کن و درونم را به مراقبت از خودت وادار و بیرونم را با فرمانبری از خودت سازگار ساز و مرا جسمی روحانی و دلی آسمانی و همّتی پیوسته به خودت عطا فرما.

بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۱۵۶، ح ۲۲.

حدیث۳۴۷

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ بَطْنِكَ اَنْ لا تَجْعَلَهُ وِعاءً لِلْحَرام، وَ لا تَزيدَ عَلَى الشَّبَع؛

حقّ شکمت بر تو، این است که آن را ظرف غذای حرام قرار ندهی و چون سیر شدی، دست از غذا بکشی.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴.

حدیث۳۴۸

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ مَنْ اَساءَكَ اَنْ تَعفُوَ عَنْهُ، وَ اِنْ عَلِمْتَ اَنَّ الْعَفْوَ عَنْهُ يَضُرُّ انتَصِرْتَ، قالَ اللّهُ تَبارَكَ وَ تَعالى: «وَ لَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَاُولئِكَ ما عَلَيْهِم مِنْ سَبيلٍ؛

حقّ کسی که به تو بدی کرده، این است که از او درگذری؛ ولی اگر دانستی که گذشت از او زیانبار است، انتقام بگیر. خدای منزّهِ والا مرتبه فرموده است: «بر کسانی که پس از ستم دیدن، انتقام می گیرند، ملامتی نیست».

خصال، ص ۵۷۰، ح ۱.

حدیث۳۴۹

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ ... صُنْ وَجْهى بِالْيَسارِ وَ لا تَبْتَذِلْ جاهى بِالْاِقْتارِ فَاَسْتَرْزِقَ اَهْلَ رِزْقِكَ وَ اَسْتَعْطِىَ شِرارَ خَلْقِكَ، فَاُفْتَتَنَ بِحَمْدِ مَنْ اَعطانى وَ اُبْتَلى بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنى وَ اَنْتَ مِنْ دونِهِم وَلِىُّ الْاِعطاءِ وَ الْمَنْعِ؛

خدایا! ... با توانگری آبرویم را نگهدار و به تنگدستی حرمتم را از بین مبر که بر اثر آن از کسانی روزی بخواهم که روزی خوار تو هستند و از بندگان پست و بدکردار تو عطا و بخشش طلبم و در نتیجه، به ستایش آن که به من بخشیده و نکوهش آن که از من دریغ کرده است، گرفتار شوم. حال آن که بخشیدن و نبخشیدن در حقیقت به دست توست.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث۳۵۰

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ لِسانَ ابْنِ آدَمَ يُشْرِفُ كُلَّ يَوْمٍ عَلى جَوارِحِهِ فَيَقولُ: كَيْفَ أَصْبَحْتُمْ؟ فَيَقولونَ: بِخَيْرٍ اِنْ تَرَكْتَنا! وَ يَقولونَ: اَللّهَ اَللّهَ فينا! وَ يُناشِدونَهُ وَ يَقولونَ: إِنَّما نُثابُ بِكَ وَ نُعاقَبُ بِكَ؛

زبـان آدمیزاد، هر روز به اعضای او نزدیک می شود و می گویـد: چگونه ایـد؟ آنها می گوینـد: اگر تو ما را به خودمان واگـذاری، خوب هستیم! و می گوینـد: از خـدا بترس و کـاری به ما نداشـته باش. و او را سوگنـد می دهنـد و می گوینـد: ما فقط به واسـطه تو پاداش می یابیم و به واسطه تو، مجازات می شویم.

خصال، ص ۶، ح ۱۵ .

حدیث۳۵۱

امام سجاد علیه السلام :

فِی التَّحمیدِ لِلّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : وَ جَعَلَ لِکُلِّ رُوحٍ مِنْهُمْ قوتا مَعْلوما مَقْسوما مِنْ رِزْقِهِ، لا یَنْقُصُ مَنْ زادَهُ ناقِصٌ، وَ لا یَزیـدُ مَنْ نَقَصَ مِنْهُمْ زائِدٌ؛

در حمـد و سـتایش خـدای ـ عزّ و جلّ ـ می فرمایـد: از روزی ای که داده، برای هر جانـداری بهره مشخصـی قرار داده است و به هر کس بیشتر بدهد، کسی نمی تواند از آن کم کند و به هر کس کمتر بدهد، کسی نمی تواند بر آن بیفزاید.

صحیفه سجادیه، از دعای ۱.

حدیث۳۵۲

امام سجاد علیه السلام :

حُجّوا وَ اعْتَمِروا تَصِحَّ اَجْسامُـکُم وَ تَتَّسِـعْ اَرزاقُکُم وَ یَصْلُحْ ایمانُـکُمْ وَ تُـکْفَوا مؤونَهَ النّاسِ وَ مَؤونَهَ عِیالاتِکُمْ؛

حج و عمره به جای آورید تا بدن هایتان سالم بماند و روزی هایتان زیاد شود و ایمانتان اسـتوار گردد و هزینه های جامعه و مَخارج خانواده تان تأمین گردد.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۱۵، ح ۱۴۱۲۶.

حدیث۳۵۳

امام سجاد علیه السلام :

وَ اَمّـا حَقُّ الْمُسْـتَنْصِحِ فَـاِنَّ حَقَّهُ اَنْ تُؤَدِّیَ اِلَیْهِ النَّصـیحَهَ عَلَی الْحَقِّ الَّذی تَری لَهُ اَ نَّهُ یَحْمِـلُ وَ یُخَرِّجُ الْمَخْرَجَ الَّذی یَلینُ عَلی مَسـامِعِهِ وَ تُـکَلِّمُهُ مِنَ الْکَلامِ بِما یُطیقُهُ عَقْلُهُ، فَاِنَّ لِکُلِّ عَقْلٍ طَبَقَهٌ مِنَ الْکَلامِ یَعْرِفُهُ وَ یَجْتَنِبُهُ وَلْیَکُنْ مَذْهَبُکَ الرَّحمَهُ؛

حقّ نصیحت خواه این است که به راه صحیحی که می دانی می پـذیرد، راهنمـائیش کنی و سـخن، در حـدّ درک و فهم و عقلش بگویی که هر عقلی، ظرفیت مخصوص خود را دارد و روش تو باید همراه با مهربانی و رحمت باشد.

تحف العقول، ص ۲۶۹.

حدیث۳۵۴

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ قَسْوَهَ الْبِطْنَهِ وَ کِظَّهَ الْمِلأَهِ وَ سُکْرَ الشِّبَعِ وَ غِرَّهَ الْمُلْکِ، مِمّا یُثَـبِّطُ وَ یُبْطِی ءُ عَنِ الْعَمَلِ وَ یُنْسی الذِّکْرَ؛

پرخوری و شـکم بارگی، مستیِ سـیری، غرور ثروت و قدرت، از جمله عوامل بازدارنده از عمل صالح و کاهلی در آن هسـتند و یاد خدا را از خاطر انسان می بَرند.

تحف العقول، ص ۲۷۳.

حدیث۳۵۵

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ... وَفِّقْنی لِطاعَةِ مَنْ سَدَّدَنی وَ مُتابَعَةِ مَنْ اَرْشَدَنی؛

خدایا! بر اطاعت کسی که به راه راست هدایتم می کند و به پیروی آن که ارشادم می نماید، توفیقم ده.

<صحیفه سجادیه،از دعای ۲۰.

حدیث۳۵۶

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ بَلِّغْ بِایمانی، اَکْمَلَ الْایمانِ، وَ اجْعَلْ یَقینی اَفْضَلَ الْیَقینِ، وَ انْتَهِ بِنِیَّتی اِلی اَحْسَنِ النِّیاتِ، وَ بِعَمَلی اِلی اَحْسَنِ الْاَعْمالِ؛

خدایا! بر محمّد و آل محمّد، درود فرست و ایمان مرا کامل ترین ایمان، یقینم را برترین یقین قرار ده و نیّتم را به بهترین نیّت ها و عملم را به بهترین اعمال برسان.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث۳۵۷

امام سجاد علیه السلام :

اِلهی اَ لْبَسَتْنِی الْخَطایا، ثَوْبَ مَذَلَّتی وَ جَلَّلَنِی التَّباعُدُ مِنْکَ، لِباسَ مَسْکَنَتی وَ اَماتَ قَلْبی، عَظیمُ جِنایَتی فَاَحْیِهِ بِتَوْبَةٍ مِنْکَ، یا اَمَلی وَ بُغْیَتی!؛

پروردگارا! گناهان، لباسِ خواری بر من پوشانده اند و دوری از تو، جامه خشن فقر را بر تن من کرده و بزرگی گناهم، مرا، دل مرده کرده است. پس با توبه پذیری خود، دلم را زنده گردان، ای امید و ای مطلوب من!

بحار الأنوار، ج ۹۴، ۱۴۲، ح ۲۱.

حدیث۳۵۸

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ ارْزُقْنی عَقْلًا کامِلًا وَ عَزْما ثاقِبا وَ لُبّا راجِحا وَ قَلْبا زَکیا وَ عِلْما کَثیرا وَ اَدَبا بارِعا، وَ اجْعَلْ ذلِکَ کُلَّهُ لی وَ لاتَجْعَلْهُ عَلَیَّ، بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ!؛

خدایا! مرا عقلی کامل، تصمیمی نافذ، خردی برتر، دلی پاک، دانشی فراوان و ادبی والا، روزی کن و تمام اینها را به سود من قرار ده، نه به زیانم، ای مهربان ترین مهربانان!

بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۳۲۵، ح ۱۴.

حدیث۳۵۹

امام سجاد علیه السلام :

وَ هَبْ لی نُورا اَمْشی بِه فِی النّاسِ، وَ اهْتَدی بِهِ فِی الظُّلُماتِ، وَ اسْتَضی ءُ بِهِ مِنَ الشَّکِّ وَ الشُّبُهاتِ؛

[خداوندا!] مرا نوری بخش تا با آن، در میان مردم گام بردارم و به واسطه آن، در تاریکی ها راه یابم و در پرتو آن، از شکّ و شبهات به درآیم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۲.

حدیث۳۶۰

امام سجاد علیه السلام :

فَاَمّا حَقُّ اللّه الاَْکْبَرُ، فَاِنَّکَ تَعْبُدُهُ، لاتُشْرِکُ بِهِ شَیئا، فَاِذا فَعَلْتَ ذلِکَ بِاخْلاصٍ، جَعَلَ لَکَ عَلی نَفْسِهِ اَنْ یَکْفیَکَ اَمْرَ الدُّنْیا وَ الاْخِرَةِ وَ یَحْفَظَ لَکَ ما تُحِبُّ مِنْها؛

حقّ بزرگ تر خداوند این است که او را بپرستی و چیزی را با او شریک نسازی، که اگر خالصانه چنین کنی، خداوند، کار دنیا و آخرتت را کفایت می کند و آنچه را دوست داری برایت نگه می دارد.

تحف العقول، ص ۲۹۲.

حدیث۳۶۱

امام سجاد علیه السلام :

یا مَنْ ذِکْرُهُ شَرَفٌ لِلذّاکِرینَ! وَ یا مَنْ شُکْرُهُ فَوْزٌ لِلشّاکِرینَ! وَ یا مَنْ طاعَتُهُ نَجاةٌ لِلْمُطیعینَ! صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اشْغَلْ قُلوبَنا بِذِکْرِکَ عَنْ کُلِّ ذِکْرٍ؛

ای آن که یادش مایه شرافت و بزرگی یاد کنندگان است! و ای آن که سپاسگزاریش موجب دست یافتن سپاسگزاران (بر نعمت ها) است! و ای آن که فرمانبرداریش سبب نجات فرمانبرداران است! بر محمّد و آل او، درود فرست و با یاد خود، دل های ما را از هر یاد دیگری بازدار.

صحیفه سجادیه، از دعای ۱۱.

حدیث۳۶۲

امام سجاد علیه السلام :

لَیْسَ لَکَ اَنْ تَتَکَلَّمَ بِما شِئْتَ... رَحِمَ اللّهُ عَبْدا قالَ خَیْرا فَغَنِمَ، اَوْ صَمَتَ فَسَلِمَ وَ لَیْسَ لَکَ اَنْ تَسْمَعَ ما شِئْتَ...؛

تو حق نداری هر چه را که خواستی بگویی... خداوند، رحمت کند کسی را که خیر بگوید و سود ببرد، یا سکوت نماید و سالم بماند و نیز حق نداری هر چه را می خواهی گوش بدهی.

علل الشرایع، ص ۶۰۵، ح ۸۰.

حدیث۳۶۳

امام سجاد علیه السلام :

لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فی طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَبوهُ وَ لَو بِسَفْکِ الْمُهَجِ وَ خَوْضِ اللُّجَجِ. اِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تَعالی، اَوْحی اِلی دانیالَ: اِنَّ اَمْقَتَ

عَبیـدی اِلَیَّ، الْجاهِـلُ الْمُسْـتَخِفُّ بِحَقِّ اَهْـلِ الْعِلْمِ، التّـارِکُ لِلْاِقْتِـداءِ بِهِمْ. وَ اِنَّ اَحَبَّ عَبیـدی اِلَیَّ، التَّقیُّ الطّالِبُ لِلثَّوابِ الْجَزیلِ، اَللاّزِمُ لِلْعُلَماءِ، التّابِعُ لِلْحُلَماءِ، القابِلُ عَنِ الْحُـکَماءِ؛

اگر مردم می دانسـتند که در جسـتجوی دانش، چه چیزی [نهفته] است، بی گمـان در پی آن می رفتنـد، حتّی اگر بـا ریخته شـدن خون و فرو رفتن در اعماق دریا باشـد. خـدای تبارک و تعالی، به دانیال وحی کرد: منفورترین بندگانم نزد من، نادانی است که حقّ اهل علم را سبک بشمارد و پیروی از ایشان را رها کند و محبوب ترین بندگانم نزد من، تقواپیشه ای است که جویای پاداش فراوان، همراه دانشمندان، پیرو بردباران و پذیرای حکیمان باشد.

کافی، ج ۱، ص ۳۵، ح ۵.

حدیث۳۶۴

امام سجاد علیه السلام :

مِسْـکینٌ ابْنُ آدَمَ! لَهُ فی کُـلِّ یَوم ثَلاثُ مَصـائِبَ لا ـ یَعْتَبِرُ بِواحِـدَةٍ مِنْهُنَّ، وَ لَو اِعْتَبَرَ لَهـانَت عَلَیهِ الْمَصـائِبُ وَ اَمْرُ الـدُّنْیا، فَاَمَّا الْمُصـیبَةُ الْاُولی: فَالْیَوْمُ الَّذی یَنْقُصُ مِن عُمُرِهِ وَ اِنْ نالَهُ نُقْصانٌ فی مالِهِ اغْتَمَّ بِهِ، وَ الدِّرْهَمُ یَخْلُفُ عَنْهُ وَ الْعُمُرُ لایَرُدُّهُ شَیْ ءٌ. وَ الثّانیةُ اَنَّهُ یَسْتَوفی رِزْقَهُ فَاِنْ کانَ حَلالاً حوسِبَ عَلَیْهِ وَ اِنْ کانَ حَراما عوقِبَ عَلَیهِ. وَ الثّالِثَةُ اَعْظَمُ مِنْ ذالِکَ ـ قیلَ: وَ ما هیَ؟ قالَ: ـ ما مِنْ یَوْمٍ یُمْسـی اِلاّ وَ قَدَنا مِنَ الْاخِرَةِ مَرْحَلَةً لایَدری عَلَی الْجَنَّةِ اَمْ عَلَی النّارِ!

بینوا آدمی! هر روز، سه مصیبت به او می رسد و حتی از یکی از آنها پند نمی گیرد که اگر پند می گرفت، سـختی ها و کار دنیا بر او آسان می شد: مصیبت نخست، روزی است که از عمر او کم می شود، در صورتی که اگر از مال او چیزی کم شود، غمگین می شود، حالْ آن که مال، جایگزین دارد؛ اما عمرِ از دست رفته جبران نمی شود. مصیبت دوم، آن است که روزی اش را به طور کامل می طلبد که اگر از راه حلال باشد، باید حساب پس بدهد و اگر از راه حرام باشد، کیفر می بیند. مصـیبت سوم، از همه اینها بزرگ تر است. هیـچ روزی را به شب نمی رسانـد مگر آن که یـک منزل به آخرت، نزدیـک شـده است؛ امّا نمی دانـد به سوی بهشت می رود یا به سوی آتش.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۶۰، ح ۲۰.

حدیث۳۶۵

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ اللِّسانِ اِکْرامُهُ عَنِ الْخَنی وَ تَعْویدُهُ الْخَیْرَ وَ تَرْکُ الْفُضولِ الَّتی لا فائِدَةَ لَها وَ الْبِرُّ بِالنّاسِ وَ حُسْنُ الْقَوْلِ فیهِمْ؛

حقّ زبان، احترام گذاشـتن به آن با ترک زشت گویی، عادت دادنش به خوبی، ترک گفتار بی فایده و نیکی به مردم و خوشـگویی درباره آنان است.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۸۶، ح ۴۱.

حدیث۳۶۶

امام سجاد علیه السلام :

اِعْتَبِروا یا اُولِی الْاَبْصارِ! وَ احْمَـدُوا اللّهَ عَلی ما هَداکُمْ، وَ اعْلَموا اَنَّـکُمْ لاتَخْرُجونَ مِنْ قُدْرَةِ اللّهِ اِلی غَیْرِ قُدْرَتِهِ، وَ سَیَرَی اللّهُ عَمَلَکُمْ وَ رَسولُهُ ثُمَّ اِلَیْهِ تُحْشَرونَ، فَانْتَفِعوا بِالْعِظَةِ وَ تَاَدَّبوا بِآدابِ الصّالِحینَ؛

شما ای اهل بصیرت! پند گیرید و خدا را برای این که هدایتتان کرد، سپاس گویید و بدانید که از قبضه قدرت خداوند، به سوی قدرتی دیگر بیرون نتوانید رفت، و خدا و فرستاده اش، به زودی کردار شما را می بینند و آن گاه، در پیشگاه او، گرد آورده می شوید. پس از اندرزها بهره گیرید و ادب شایستگان را داشته باشید.

کافی، ج ۸، ص ۱۷، ح ۲.

حدیث۳۶۷

امام سجاد علیه السلام :

خَیْرُ مَفاتیحِ الْأُمورِ الصِّدقُ وَ خَیْرُ خَواتیمِهَا الْوَفاءُ؛

بهترین شروع کارها، صداقت و راستگویی و بهترین پایان آنها، وفا است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۶۱.

حدیث۳۶۸

امام سجاد علیه السلام :

سُبْحانَ مَنْ جَعَلَ الْاِعْتِرافَ بِالنِّعْمَةِ لَهُ حَمْداً سُبْحانَ مَنْ جَعَلَ الْاِعْتِرافَ بِالْعَجْزِ عَنِ الشُّکْرِ شُکْراً؛

پاک است خدایی که اعتراف به نعمتش را ستایش قرار داد. و پاک است خدایی که اعتراف به ناتوانی از شکرش را شکر قرار داد.

تحف العقول، ص ۲۸۳.

حدیث۳۶۹

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ فَرِّغْ قَلْبی لِمَحَبَّتِکَ، وَ اشْغَلْهُ بِذِکْرِکَ، وَ انْعَشْهُ بِخَوْفِکَ وَ بِالْوَجَلِ مِنْکَ، وَ قَوِّهِ بِالرَّغْبَةِ اِلَیْکَ، وَ اَمِلْهُ اِلی طاعَتِکَ ... ؛

خدایا بر محمّد و خاندان او درود فرست و دلم را برای محبّتت فارغ و به یادت مشغول گردان و با ترس و هراس از خودت طراوت بخش و با رغبت به سویت نیرومند و به طاعتت مشتاق گردان.

صحیفه سجادیه، دعای ۲۱.

حدیث۳۷۰

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ! اِنّی اَعْتَذِرُ اِلَیْکَ مِنْ مَظْلومٍ ظُلِمَ بِحَضْرَتی فَلَمْ اَنْصُرْهُ ... ؛

خدایا! از پیشگاه تو عذر می خواهم از این که در حضور من به مظلومی ظلم شده باشد و او را یاری نکرده باشم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۳۸.

حدیث۳۷۱

امام سجاد علیه السلام :

اَلذَّنُوبُ الَّتی تُنْزِلُ النِّقَمَ: عِصْیانُ الْعارِفِ بِالْبَغْیِ وَ التَّطاوُلِ عَلَی النّاسِ وَ الْاِسْتِهْزاءِ بِهِم وَ السُّخْرِیَّةِ مِنْهُم؛

گناهانی که عذاب را به همراه می آورند، عبارت اند از: ظلم کردن کسی که ظلم و تجاوز را می شناسد، و دست اندازی بر جان و مال مردم، و به ریشخند گرفتن و مسخره کردن مردم.

معانی الأخبار، ص ۲۷۰، ح ۲.

حدیث۳۷۲

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ! یَا مَنْ لایَرْغَبُ فِی الْجَزاءِ وَ یا مَنْ لایَنْدَمُ عَلَی الْعَطاءِ، وَ یا مَنْ لایُکافِی ءُ عَبْدَهُ عَلَی السَّواءِ، مِنَّتُکَ اِبْتِدَاءٌ، وَ عَفْوُکَ تَفَضُّلٌ، وَ عُقُوبَتُکَ عَدْلٌ، وَ قَضاؤُکَ خِیَرَةٌ، اِنْ اَعْطَیْتَ لَمْ تَشُبْ عَطاءَکَ بِمَنٍّ، وَ اِنْ مَنَعْتَ لَمْ یَکُنْ مَنْعُکَ تَعَدِّیا، تَشْکُرُ مَنْ شَکَرَکَ وَ اَ نْتَ اَلْهَمْتَهُ شُکْرَکَ؛

خدایا! ای کسی که در برابر احسانت توقّع جبران نداری، و ای کسی که از بخشش پشیمان نمی شوی، و ای کسی که مزد بنده خود را نه به همان اندازه [بلکه بیشتر] می دهی، تو در نعمت بخشیدن، آغازکننده ای و بخشایشت از روی لطف است. مجازاتت عدالت است و قضاوتت بهترین است. اگر عطا کنی، آن را به منّت آلوده نمی کنی و اگر محروم نمایی، از روی ستم نیست. هرکس تو را شکر گزارد، پادشش می دهی و حال آن که شکر گزاری را تو خود به او الهام نموده ای.

صحیفه سجّادیه، از دعای ۴۵.

حدیث۳۷۳

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اکْفِنی مَؤونَةَ الْاِکْتِساب وَ ارْزُقْنی مِنْ غَیْرِ اِحْتِسابٍ فَلااَشْتَغِلَ عَنْ عِبادَتِکَ بِالطَّلَبِ و لااَحْتَمِلَ اِصْرَ تَبِعاتِ الْمَکْسَبِ؛

خدایا! بر محمّد و آل او درود فرست و مرا از کسب روزی همراه با رنج، بی نیاز گردان و از جایی که گمان نمی رود، روزی ام ده، تا به خاطر طلب روزی، از عبادت تو باز نمانم و بار سنگین مشکلات کسب روزی را به دوش نکشم.

صحیفه سجادیه، از دعای ۲۰.

حدیث۳۷۴

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ رَعِیَّتِکَ بِمِلْکِ النِّکاحِ، فَاَنْ تَعْلَمَ اَنَّ اللّهَ جَعَلَها سَکَنا وَ مُسْتَراحا وَ اُنْسا وَ واقِیَةً وَ کَذلِکَ کُلُّ واحِدٍ مِنْکُما یَجِبُ اَنْ یَحْمَدَ اللّهَ عَلی صاحِبِهِ وَ یَعْلَمَ اَنَّ ذلِکَ نِعْمَةٌ مِنْهُ عَلَیْهِ وَ وَجَبَ اَنْ یُحْسِنَ صُحْبَةَ نِعْمَةِ اللّه وَ یُکْرِمَها وَ یَرْفَقَ بِها وَ اِنْ کانَ حَقُّکَ عَلَیْها اَغْلَظَ وَ طاعَتُکَ بِها اَلْزَمَ فیما اَحْبَبْتَ وَ کَرِهْتَ ما لَمْ تَکُنْ مَعْصیَةً فَاِنَّ لَها حَقَّ الرَّحْمَةِ وَ الْمُؤانَسَةِ وَ مَوْضِعَ السُّکونِ اِلَیْها قَضاءَ اللَّذَّةِ الَّتی لابُدَّ مِنْ قَضائِها وَ ذلِکَ عَظیمٌ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ؛

حقّ زن آن است که بدانی خداوند او را مایه آرامش و آسایش و همدم و پرستار تو قرار داده است، هم چنین بر هر یک از شما واجب است که خداوند را به خاطر وجود دیگری ستایش کند و بداند که او نعمتی است که خداوند ارزانی داشته و واجب است که با نعمتِ خداوندی، رفتار نیک داشته باشد و او را گرامی بدارد و با او سازگاری کند و هر چند حقّ تو بر زنت بیشتر است و

فرمان پـذیری از تو، در هر چه دوست می داری یا نمی پسندی، تا آن جا که گناه نباشد، بر او لازم تر است، در هر حال او این حق را دارد که از تو مهربـانی ببینـد و از همـدمی تو برخوردار شود، و حق دارد که در برآوردن کـامی که به ناچـار بایـد برآورده شود، آرامش و آسایشش تأمین شود و این حقی بس بزرگ است و هیچ نیرو و توانی جز به خداوند نیست.

تحف العقول، ص ۲۶۱.

حدیث۳۷۵

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ قَسْوَةَ الْبِطْنَةِ وَ فَتْرَةَ الْمَيْلَةِ وَ سُكْرَ الشَّبَعِ وَ عِزَّةَ الْمُلْكِ مِمّا يُثَبِّطُ وَ يُبَطِّى ءُ عَنِ الْعَمَلِ وَ يُنْسِى الذِّكْرَ؛

پرخوری و سـستی اراده و مستی سیری و غفلت حاصل از قـدرت، از عوامل بازدارنده و کندکننده در عمل است و ذکر (خدا) را از یاد می برد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ح ۱۲۹، ح ۱.

حدیث۳۷۶

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ ... وَ اَجْرِ لِلنّاسِ عَلى يَدِىَ الْخَيْرَ وَ لاتَمْحَقْهُ بِالْمَنِّ، وَ هَبْ لى مَعالِىَ الْاَخْلاقِ وَ اعْصِمْنى مِنَ الْفَخْرِ؛

خـدایا! بـه دسـت مـن برای مردم خیر و نیکی جـاری سـاز و آن را بـا منّت گـذاری من تبـاه مکن و مرا اخلاـق والاـ عطـا فرمـا و از فخرفروشی نگاه دار.

صحیفه سجّادیه، از دعای ۲۰.

حدیث۳۷۷

امام سجاد علیه السلام :

اَمّا حَقُّ مالِكَ فَاَنْ لاتَاْخُـذَهُ اِلاّ مِنْ حِلِّهِ، وَ لاتُنْفِقَهُ اِلاّ فى وَجْهِهِ وَ لاتُؤْثِرَ عَلى نَفْسِكَ مَنْ لايَحْمَـدُكَ، فَاعْمَلْ بِهِ بِطاعَـةِ رَبِّكَ وَ لاتَبْخَلْ بِهِ فَتَبوءَ بِالْحَسْرَةِ وَ النَّدامَةِ مَعَ التَّبِعَةِ؛

حقّ دارایی ات ایـن اسـت کـه آن را جز از حلاـل به دست نیـاوری و جز در راه درست، خرج نکنی و [در خرج کردن دارایی ات] کسی را که قدرشناس تو نیست، بر خود، ترجیح ندهی. پس آن را در راه اطاعت پروردگارت به کار بر و در آن بخل نَورز، که غیر از پیامدهای بدش، گرفتار حسرت و پشیمانی نیز خواهی شد.

أمالی صدوق، ص ۴۵۵، ح ۶۱۰.

حدیث۳۷۸

امام سجاد علیه السلام :

اَمّا حَقُّ جارِكَ فَحِفْظُهُ غائِبا وَ اِكْرامُهُ شاهِـدا وَ نُصْرَتُهُ اذا كانَ مَظْلوما وَ لاتَـتَّبِـعْ لَهُ عَوْرَةً فَاِنْ عَلِمْتَ عَلَيْهِ سوءً سَتَرْتَهُ عَلَيْهِ وَ اِنْ عَلِمْتَ اَ نَّهُ يَقْبَلُ نَصيحَتَكَ نَصَحْتَهُ فيما بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ وَ لاتُسَلِّمْهُ عِنْدَ شَديدَةٍ وَ تُقيلُ عَثْرَتَهُ وَ تَغْفِرُ ذَنْبَهُ وَ تُعاشِرُهُ مُعاشَرَةً كَريمَةً؛

امـا حقّ همسـایه ات این است که در غیـاب او آبرویش را حفـظ کنی و در حضورش او را احترام نهی. اگر به او ظلمی شـد یـاریش

رسانی، دنبال عیب هایش نباشی، اگر بدی از او دیدی بپوشانی، اگر بدانی نصیحت تو را می پذیرد، او را در خفا نصیحت کنی، در سختی ها رهایش نکنی، از لغزشش درگذری، گناهش را ببخشی و با او به خوبی و بزرگواری معاشرت کنی.

خصال، ص ۵۶۹.

حدیث۳۷۹

امام سجاد علیه السلام :

اَللّهُمَّ ... اَحِبَّنی وَ حَبِّبْنی وَ حَبِّبْ اِلَیَّ ما تُحِبُّ مِنَ الْقَوْلِ وَ الْعَمَلِ حَتّی اَدْخُلَ فیهِ بِلَذَّةٍ وَ اَخْرُجْ مِنْهُ بِنَشاطٍ؛

بـار خـدایا! مرا دوست بـدار و نزد دیگران محبوبم گردان و گفتار و کرداری را که دوست داری، نزد من محبوب گردان تا با لـذّت وارد آنها شوم و با نشاط به انجامشان رسانم.

بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۲۹۸، ح ۱۷.

حدیث۳۸۰

امام سجاد علیه السلام :

مَرَّ رَسولُ اللّه بِقَومٍ یَرفَعونَ حَجَرا فَقالَ : ما هذا ؟

قالوا : نَعرِفُ بِذاکَ أشَدَّنا وأقوانا .

فَقالَ صلی الله علیه و آله : ألا اُخبِرُکُم بِأَشَدِّکُم وأقواکُم ؟

قالوا : بَلی ، یا رَسولَ اللّه .

قالَ : أشَدُّکُم وَأقواکُم الَّذی إذا رَضِیَ لَم یُدخِله رِضاهُ فی إثمٍ ولا باطِلٍ ، وإذا سَخِط لَم یُخرِجهُ سَخَطُهُ مِن قَولِ الحَقِّ ، وإذا قَدَرَ لَم یَتَعاطَ مالَیسَ بِحَقٍّ .

امام زین العابدین علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله بر گروهی گذشت که سنگی را بلند می کردند . فرمود : «این چه کاری است؟» .

گفتند : با این کار ، نیرومندترین و محکم ترینِ خود را می شناسیم .

فرمود : «آیا به شما خبر دهم که محکم ترین و نیرومندترینِ شما کیست؟» .

گفتند : بلی ، ای پیامبر خدا .

فرمود : «محکم ترین و نیرومندترینِ شما ، کسی است که هر گاه خشنود شود ، خشنودی اش او را به گناه و باطل نکشاند ، و هر گاه خشمگین شود ، خشمش ، او را از سخن حق ، بیرون نراند ، و هر گاه به قدرت رسید ، به کارِ غیر حق ، دست نزند» .

معانی الأخبار : ص ۳۶۶ .

حدیث۳۸۱

امام سجاد علیه السلام :

رَأَیتُ الخَیرَ کُلَّهُ قَدِ اجتَمَعَ فی قَطعِ الطَّمَعِ عَمّا فی أیدِی النّاسِ .

امام زین العابدین علیه السلام : تمام خیر و برکت را در بُریدن طمع از آنچه در دست مردم است ، یافتم .

الکافی : ج ۲ ص ۱۴۸ ح ۳ .

حدیث۳۸۲

امام سجاد علیه السلام :

أمّا حَقُّ جَلیسِکَ : فَأَن تُلینَ لَهُ جانِبَکَ ، وتُنصِفَه فی مُجازاةِ اللَّفظِ ، ولا تَقومَ مِن مَجلِسِکَ إلاّ بِإذنِهِ . ومَن یَجلِسُ إلَیکَ یَجوزُ لَهُ القِیامُ عَنکَ بِغَیرِ إذنِکَ ، وتَنسی زَلاّتِهِ ، وتَحفَظَ خَیراتِهِ ، وَلا تُسمِعَهُ إلاَّ خَیرا .

امام زین العابدین علیه السلام : حقّ همنشین تو عبارت است از این که : با او نرمی کنی ، و در توبیخ لفظی ، انصاف را رعایت کنی ، و جز با اذن او از جایت برنخیزی ، و این که اگر نزد تو نشست ، بتواند بدون اجازه تو برخیزد ، لغزش هایش را فراموش کنی و خوبی هایش را به یاد داشته باشی و جز نیکی به گوشش نرسانی .

الخصال : ص ۵۶۹ .

حدیث۳۸۳

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ رَجُلاً رَکِبَ البَحرَ بِأَهلِهِ فَکُسِرَ بِهِم ، فَلَم یَنجُ مِمَّن کانَ فِی السَّفینَةِ إلاَّ امرَأَةُ الرَّجُلِ ، فَإِنَّها نَجَت عَلی لَوحٍ مِن ألواحِ السَّفینَةِ حَتّی ألجَأَت عَلی جَزیرَةٍ مِن جَزائِرِ البَحرِ ، وکانَ فی تِلکَ الجَزیرَةِ رَجُلٌ یَقطَعُ الطَّریقَ ولَم یَدَع لِلّهِ حُرمَةً إلاَّ انتَهَکَها ، فَلَم یَعلَم إلاّ وَ المَرأَةُ قائِمَةٌ عَلی رَأسِهِ ، فَرَفَعَ رَأسَهُ إلَیها فَقالَ : إنسِیَّةٌ أم جِنِّیَّةٌ؟

فَقالَت : إنسِیَّةٌ ، فَلَم یُکَلِّمها کَلِمَةً حَتّی جَلَسَ مِنها مَجلِسَ الرَّجُلِ مِن أهلِهِ ، فَلَمّا أن هَمَّ بِهَا اضطَرَبَت ، فَقالَ لَها : ما لَکِ تَضطَربینَ؟

فَقالَت : أفرَقُ مِن هذا؟ وأومَأَت بِیَدِها إلَی السَّماءِ .

قالَ : فَصَنَعتِ مِن هذا شَیئاً .

قالَت : لا وعِزَّتِهِ .

قالَ : فَأَنتِ تَفرَقینَ مِنهُ هذَا الفَرَقَ ولَم تَصنَعی مِن هذا شَیئاً ، وإنَّما أستَکرِهُکِ استِکراهاً ، فَأَنَا وَاللّهِ أولی بِهذَا الفَرَقِ وَالخَوفِ وأحَقُّ مِنکِ ، قالَ فَقامَ ولَم یُحدِث شَیئاً ، ورَجَعَ إلی أهلِهِ ولَیسَت لَهُ هِمَّةٌ إلاَّ التَّوبَةُ وَالمُراجَعَةُ ، فَبَینا هُوَ یَمشی إذ صادَفَهُ راهِبٌ یَمشی فِی الطَّریقِ فَحَمِیَت عَلَیهِمَا الشَّمسُ ، فَقالَ الرّاهِبُ لِلشّابِّ : اُدعُ اللّهَ یُظِلَّنا بِغَمامَةٍ ، فَقَد حَمِیَت عَلَینَا الشَّمسُ .

فَقالَ الشّابُّ : ما أعلَمُ أنَّ لی عِندَ رَبّی حَسَنَةً فَأَتَجاسَرَ عَلی أن أسأَ لَهُ شَیئاً!

قالَ : فَأَدعو أ نَا وتُوءمِّنُ أنتَ .

قالَ : نَعَم ، فَأَقبَلَ الرّاهِبُ یَدعو وَالشّابُّ یُوءمِّنُ ، فَما کانَ بِأَسرَعَ مِن أن أظَلَّتهُما غَمامَةٌ فَمَشَیا تَحتَها مَلِیّاً مِنَ النَّهارِ ، ثُمَّ تَفَرَّقَتِ الجادَّةُ جادَّتَینِ ، فَأَخَذَ الشّابُّ فی واحِدَةٍ وأخَذَ الرّاهِبُ فی واحِدَةٍ ، فَإِذَا السَّحابَةُ مَعَ الشّابِّ!

فَقالَ الرّاهِبُ : أنتَ خَیرٌ مِنّی لَکَ استُجیبَ ولَم یُستَجَب لی فَأَخبِرنی ما قِصَّتُکَ ، فَأَخبَرَهُ بِخَبَرِ المَرأَةِ .

فَقالَ : غُفِرَ لَکَ مَا مَضی حَیثُ دَخَلَکَ الخَوفُ ، فَانظُر کَیفَ تَکونُ فیما تَستَقبِلُ؟!

امام زین العابدین علیه السلام : مردی با خانواده خود ، به سفری دریایی رفت . کشتی آنها درهم شکست و هیچ کس ، جز همسر آن مرد ، نجات پیدا نکرد . او بر تخته شکسته ای از کشتی نجات یافت و به جزیره ای پناه برد .

در آن جزیره ، مردی راهزن بود که هیچ حریمی برای خدا نبود که او آن را هتک نکرده باشد . ناگهان دید که آن زن بالای سرش ایستاده است . سرش را به سوی او بلند کرد و پرسید : انسانی یا جنّی؟

زن پاسخ داد : انسانم .

مرد ، بی آن که با او سخنی بگوید ، همانند مردی که با همسرش می نشیند ، نزد او نشست . هنگامی که قصد نزدیکی با او کرد ، زن پریشان شد . مرد از وی پرسید : چرا پریشان و نگران شدی؟

پاسخ داد : از این (خدا) می ترسم ، و به آسمان اشاره کرد .

مرد گفت : آیا تا به حال چنین کاری کرده ای (زنا داده ای)؟

زن پاسخ داد : نه ؛ به عزّتش سوگند .

مرد گفت : تو این چنین از او می ترسی ، در حالی که چنین کاری نکرده ای . و اینک هم من تو را مجبور می کنم؟! به خدا سوگند که من به پریشانی و ترس ، از تو سزاوارترم .

سپس مرد برخواست . و هیچ کاری نکرد و به سوی خانواده اش رهسپار شد ، در حالی که هیچ فکری جز توبه به سوی خداوند نداشت .

در همان اندیشه راه می رفت که راهبی در راه با او برخورد کرد . خورشید ، گرمای سوزانی بر آن دو می تاباند . راهب به جوان گفت : از خداوند بخواه که برایمان ابری سایه افکن فراهم کند . خورشید ، گرمای سوزانی دارد .

جوان گفت : گمان نمی کنم هیچ خوبی ای در پیشگاه خداوند داشته باشم تا با آن جرئت درخواست از او را داشته باشم .

راهب گفت : پس من دعا می کنم ، تو آمین بگو.

جوان پاسخ داد : باشد .

راهب ، دعا می کرد و جوان ، آمین می گفت ، طولی نکشید که ابری بر آنها سایه گستراند . هر دو مدّتی را زیر سایه ابر ، راه طی کردند . آن گاه ، راهشان جدا شد . جوان به راهی و راهب به راه دیگری رفت . ابر با جوان همراه شد . راهب به وی گفت : تو از من بهتری . برای این که دعای تو اجابت شد و دعای من اجابت نشد . به من بگو ماجرایت چیست؟

جوان ، ماجرای خود را با آن زن برای راهب بازگفت . راهب گفت : به جهت ترسی که از خداوند در دلت راه یافت ، گناهان گذاشته ات آمرزیده شد . دقّت کن که در آینده چگونه خواهی بود .

الکافی : ج ۲ ص ۶۹ ح ۸ .

حدیث۳۸۴

امام سجاد علیه السلام :

اللَّجاجَةُ مَقرونَةٌ بِالجَهالَةِ ، وَالحَمِيَّةُ مَوصولَةٌ بِالبَلِيَّةِ ، وسَبَبُ الرِّفعَةِ التَّواضُعُ .

امام زین العابدین علیه السلام : لجاجت ، با نادانی همراه است؛ غیرت ، با گرفتاری گره خورده است؛ و عامل بزرگی ، فروتنی است .

نزهة الناظر : ص ۹۱ ح ۱۴ .

حدیث۳۸۵

امام سجاد علیه السلام :

: رَبَّنا ... وَامنُن عَلَينا بِالنَّشاطِ وأعِذنا مِنَ الفَشَلِ وَالكَسَلِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ در مناجاتش ـ : پروردگارا! شادابی را به ما ارزانی کن و از کاهلی و سستی ، ما را پناه ده .

بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۱۲۵ .

حدیث۳۸۶

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ ومُنَّ عَلَيَّ بِبَقاءِ وُلدی وبِإصلاحِهِم لی وبِإمتاعی بِهِم .

إلهی امدُد لی فی أعمارِهِم ، وزِد لی فی آجالِهِم ، ورَبِّ لی صَغیرَهُم ، وقَوِّ لی ضَعیفَهُم ، وأصِحَّ لی أبدانَهُم وأديانَهُم وأخلاقَهُم ، وعافِهِم فی أنفُسِهِم وفی جوارِحِهِم وفی كُلِّ ما عُنیت بِهِ مِن أمرِهِم ، وأدرِر لی وعَلی یَدَی أرزاقَهُم .

وَاجعَلهُم أبرارا أتقِیاءَ بُصَراءَ سامِعینَ مُطیعینَ لَکَ ، ولِأَولِیائِکَ مُحِبّینَ مُناصِحینَ ، ولِجَمیعِ أعدائِکَ مُعانِدینَ ومُبغِضینَ ، آمینَ .

اللّهُمَّ اشدُد بِهِم عَضُدی ، وأقِم بِهِم أوَدی ، وكَثِّر بِهِم عَدَدی ، وزَیِّن بِهِم مَحضَری ، وأحیِ بِهِم ذِکری ، وَاكفِنی بِهِم فی غَیبَتی ، وأعِنّی بِهِم عَلی حاجَتی ، وَاجعَلهُم لی مُحِبّینَ ، وعَلَيَّ حَدِبینَ مُقبِلینَ مُستَقیمینَ لی ، مُطیعینَ ، غَیرَ عاصینَ ولا عاقّینَ ولا مُخالِفینَ ولا خاطِئینَ .

وأعِنّی عَلی تَربِیَتِهِم وتَأدیبِهِم ، وبِرِّهِم ، وهَب لی مِن لَدُنکَ مَعَهُم أولادا ذُكورا ، وَاجعَل ذلِکَ خَیرا لی ، وَاجعَلهُم لی عَونا عَلی ما سَأَلتُکَ . وأعِذنی وذُرِّیَّتی مِنَ الشَّیطانِ الرَّجیم .

فَإِنَّکَ خَلَقتَنا وأمَرتَنا ونَهَیتَنا ورَغَّبتَنا فی ثَوابِ ما أمَرتَنا ورَهَّبتَنا عِقابَهُ ، وجَعَلتَ لَنا عَدُوّا یَکیدُنا ، سَلَّطتَهُ مِنّا عَلی ما لَم تُسَلِّطنا عَلَیهِ مِنهُ ، أسکَنتَهُ صُدورَنا ، وأجرَیتَهُ مَجارِیَ دِمائِنا .

لا یَغفُلُ إن غَفَلنا ، ولا یَنسی إن نَسینا ، یُؤمِنُنا عِقابَکَ ، ویُخَوِّفُنا بِغَیرِکَ . إن هَمَمنا بِفاحِشَةٍ شَجَّعَنا عَلَیها ، وإن هَمَمنا بِعَمَلٍ صالِحٍ ثَبَّطَنا عَنهُ ، یَتَعَرَّضُ لَنا بِالشَّهَواتِ ، ویَنصِبُ لَنا بِالشُّبُهاتِ ، إن وَعَدَنا كَذَبَنا ، وإن مَنّانا أخلَفَنا ، وإلّا تَصرِف عَنّا كَیدَهُ یُضِلَّنا ، وإلّا تَقِنا خَبالَهُ یَستَزِلَّنا .

اللّهُمَّ فَاقهَر سُلطانَهُ عَنّا بِسُلطانِکَ حَتّی تَحبِسَهُ عَنّا بِكَثرَةِ الدُّعاءِ لَکَ فَنُصبِحَ مِن كَیدِهِ فِی المَعصومینَ بِکَ .

اللّهُمَّ أعطِنی كُلَّ سُؤلی ، وَاقضِ لی حَوائِجی ، ولا تَمنَعنِی الإِجابَةَ وقَد ضَمِنتَها لی ، ولا تَحجُب دُعائی عَنکَ وقَد أمَرتَنی بِهِ ، وَامنُن عَلَيَّ بِكُلِّ ما یُصلِحُنی فی دُنیایَ وآخِرَتی ما ذَكَرتُ مِنهُ وما نَسیتُ ، أو أظهَرتُ أو أخفَیتُ أو أعلَنتُ أو أسرَرتُ .

وَاجعَلنی فی جَمیعِ ذلِکَ مِنَ المُصلِحینَ بِسُؤالی إیّاکَ ، المُنجِحینَ بِالطَّلَبِ إلَیکَ غَیرِ المَمنوعینَ بِالتَّوَكُّلِ عَلَیکَ . المُعَوَّدینَ بِالتَّعَوُّذِ بِکَ ، الرّابِحینَ فِی التِّجارَةِ عَلَیکَ ، المُجارینَ بِعِزِّکَ ، المُوَسَّعِ عَلَیهِمُ الرِّزقُ الحَلالُ مِن فَضلِکَ ، الواسِعِ بِجودِکَ وكَرَمِکَ ، المُعَزّینَ مِنَ الذُّلِّ بِکَ ، وَالمُجارینَ مِنَ الظُّلمِ بِعَدلِکَ ، وَالمُعافَینَ مِنَ البَلاءِ بِرَحمَتِکَ ، والمُغنَینَ مِنَ الفَقرِ بِغِناکَ ، والمَعصومینَ مِنَ الذُّنوبِ وَالزَّلَلِ وَالخَطاءِ بِتَقواکَ، وَالمُوَفَّقینَ لِلخَیرِ وَالرُّشدِ وَالصَّوابِ بِطاعَتِکَ ، وَالمُحالِ بَینَهُم وبَینَ الذُّنوبِ بِقُدرَتِکَ ، التّارِكینَ لِكُلِّ مَعصِیَتِکَ ، السّاكِنینَ فی جِوارِکَ .

اللّهُمَّ أعطِنا جَمیعَ ذلِکَ بِتَوفیقِکَ ورَحمَتِکَ ، وأعِذنا مِن عَذابِ السَّعیرِ ، وأعطِ جَمیعَ المُسلِمینَ وَالمُسلِماتِ وَالمُؤمِنینَ وَالمُؤمِناتِ مِثلَ الَّذی سَأَلتُکَ لِنَفسی ولِوُلدی فی عاجِلِ الدُّنیا وآجِلِ الآخِرَةِ ، إنَّکَ قَریبٌ مُجیبٌ سَمیعٌ عَلیمٌ عَفُوٌّ غَفورٌ رَؤوفٌ رَحیمٌ .

وآتِنا فِی الدُّنیا حَسَنَةً ، وفِی الآخِرَةِ حَسَنَةً وقِنا عَذابَ النّارِ .

امام زین العابدین علیه السلام ـ از دعاهای ایشان برای فرزندانش ـ : بار خدایا! بر من منت گذار و فرزندانم را برایم نگه دار ، شایستگی شان ده ، و برایم بهره ای در آنان نِه ، عمرشان را دراز فرما و بر زندگانی شان بیفزا ، خُردسالشان را پرورش ده ، نَاتوانشان را توانا ساز ، تنشان ، دینشان و اخلاقشان را به سلامت دار ، در جان و جسمشان ، و در هر کار از کارهایشان که در آن می کوشند ، عافیت نِه ، و روزی شان را برای من و به دست من ، پیوسته قرار ده .

[بار خدایا!] فرزندانم را همه ، از نیکان ، پرهیزگاران ، بینایان ، شنوندگان ، فرمانبردارانِ خویش و دوستدار و نیکخواه دوستانت

گردان ، و چنان کن که دشمن و کین توز دشمنانت باشند . آمین!

بار خدایا! بازویم را به نیروی فرزندانم توانا ساز ، نابسامانی هایم را بدانان سامان ده ، شمار یارانم را بدیشان فزونی بخش ، و مجلسم را بدانان بیارای ، نامم را بدیشان زنده بدار ، و در نبودنم ، آنان را به کارم برگمار ، و در نیازمندی ها آنان را به یاری ام وا دار .

[بار خدایا!] چنان کن که فرزندانم دوستدار من باشند ، به من مهر بورزند ، به من روی آورند ، و در یاری ام پایدار باشند . چنان کن که فرمانبردارم باشند ، نه عصیانگر و نافرمان ، و نه از مخالفان و خطاکاران .

[بار خدایا!] مرا در پرورش و تربیت و نیکی به آنان موفّق دار، و همراه آنان ، فرزندانی پسر نیز ارزانی ام دار، خیرم را در آن نِه، و مرا در آنچه از تو خواسته ام، بدانان یاری ده ، و مرا و فرزندانم را از شرّ شیطان رانده شده ، پناه ده .

[بار خدایا!] تو ما را آفریده ای و به نیکی امر کرده و از بدی بازداشته ای ، به ثوابِ فرمانبرداری ات تشویق ، و از عقابِ نافرمانی ات بیمناک ساخته ای، کسی را که در کار ما نیرنگ می کند ، به دشمنیِ ما گمارده ای ، و در اموری وی را بر ما چیره کرده ای که ما را بر وی چیره نکرده ای . او را در سینه های ما جای داده ای و چون خون در رگ هایمان روان ساخته ای .

اگر از وی شویم ، از ما غافل نمی شود ، اگر فراموشش کنیم ، فراموشمان نمی کند ، کیفرت را در نظر ما ناچیز می نماید ، و ما را از دیگری جز تو می ترساند . اگر آهنگِ گناه کنیم ، در ارتکاب آن ، دلیرمان می گرداند و اگر آهنگ کاری شایسته کنیم ، از گزاردنش بازمان می دارد ، هواهای نفسانی را برای ما می آراید و شبهات را به ما می نمایاند . اگر وعده مان دهد ، دروغ ، می گوید ، و اگر آرزویی در دلمان برانگیزد ، خلاف آن می کند . اگر مکرش را از ما باز نگردانی ، گم راهمان می سازد و اگر از تبهکاری اش بازمان نداری ، ما را می لغزاند .

بار خدایا! به توانایی ات قدرتش را در هم شکن ، تا بنیان سعادتمان را نلرزاند ، و توفیق دعایمان ده تا ما را از مکر و فریبش نگه دارد .

بار خدایا! همه خواسته هایم را عطا کن ، حوایجم را برآور ، و از اجابت محرومم مساز ، که اجابت را خود بر عهده گرفته ای . دعایم را از درگاهت مگردان ، که خود بدان فرمانم داده ای . آنچه دنیا و آخرتم را اصلاح می کند ، عطایم کن : بر زبانش آورده باشم یا از یادش برده باشم ، اظهارش کرده باشم یا در دل نهان داشته باشم ، آشکارش کرده باشم یا پوشانده باشم .

[بار خدایا!] چنان کن که در همه حال ، با درخواست از تو ، از مصلحان باشم ، و با طلب از درگاهت ، از کام یافتگان گردم ، و با توکلّ بر تو از کسانی نباشم که محروم اند .

[بار خدایا!] در شمارِ آنانم بر پناه جستن به تو خو گرفته اند و از سودایت سود برده اند و در آسایشگاهِ عزّتت آرمیده اند و از کَرَمت به روزیِ حلال ، دست یافته اند و از بخششت به فراخیِ نعمت رسیده اند و با تو از ذلّت به عزّت دست یافته اند و از ستم به دادگری ات پناه جسته اند و به مِهرت از گرفتاری رهیده اند و از توانگری ات توانگری یافته اند و به پارسایی ات از گناه و لغزش مصون مانده اند و به طاعتت به خیر و رشاد و صواب ، توفیق یافته اند ، و به قدرتت از گناهان رهایی یافته و در کوی رحمت آرمیده اند .

بار خدایا! همه این خواسته ها را به توفیق و مهرت ارزانی ام دار ، و ما را از عذاب دوزخت نگه دار ، و همه مردان و زنان با ایمان را در این سرای در گذار و آخرت ماندگار ، بدانچه برای خود و فرزندانم خواسته ام گرامی دار ، که تو نزدیک و اجابت کننده ای ، شنوای دانایی ، در گذرنده و آمرزگاری ، نرم خوی و مهربانی .

ما را در این دنیا نیکی و در آخرت ، نیکی عطا فرمای و از عذاب آتش ، رهایی مان بخش .

الصحیفة السجادیة : ص ۱۰۵ الدعاء ۲۵ .

حدیث۳۸۷

امام سجاد علیه السلام :

إنَّ أعرابيّا أتى رَسولَ اللّه ِ صلى الله عليه و آله فَخَرَجَ إلَيهِ فى رِداءٍ مُمَشَّقٍ .

فَقالَ : يا مُحَمَّدُ ، لَقَد خَرَجتَ إلَيَّ كَأَنَّكَ فَتىً .

فَقالَ صلى الله عليه و آله : نَعَم يا أعرابِيُّ ، أنَا الفَتى ، ابنُ الفَتى ، أخُو الفَتى .

فَقالَ : يا مُحَمَّدُ ، أمَّا الفَتى فَنَعَم ، وكَيفَ ابنُ الفَتى وأخُو الفَتى؟

فَقالَ : أما سَمِعتَ اللّه َ عز و جل يَقولُ : «قَالُواْ سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُو إِبْرَ هِيمُ»

امام زین العابدین علیه السلام : مردی بادیه نشین ، نزد پیامبر خدا آمد . پیامبر صلی الله علیه و آلهبا عبایی سرخ رنگ ، بیرون آمد .

بادیه نشین گفت : ای محمّد! طوری بیرون آمده ای که گویا جوان هستی؟!

فرمود : «بلی ، ای بادیه نشین! من جوانم ، فرزند جوان و برادرِ جوان» .

مرد گفت : ای محمّد! خودت جوانی ، آری ؛ ولی چگونه فرزندِ جوان و برادرِ جوانی؟

فرمود : «آیا سخن خداوند عز و جل را در قرآن نشنیده ای که می فرماید : «گفتند : شنیدیم جوانی ، از آنها [به بدی] یاد می کرد که به او ابراهیم گفته می شود ...» و من ، فرزند ابراهیم هستم . و امّا برادرِ جوان هستم؛ زیرا در روز نبرد اُحد ، منادی از آسمان ندا داد که" : شمشیری جز ذو الفقار ، و جوانی جز علی نیست "و علی ، برادر من است و من ، برادر اویم» .

الأنبياء : ۶۰ .

حدیث۳۸۸

امام سجاد علیه السلام :

فى قَولِ اللّه ِ عز و جل : «لَوْلَآ أَن رَّءَا بُرْهَـنَ رَبِّهِى» ـ قالَ : قامَتِ امرَأَةُ العَزيزِ إلَى الصَّنَمِ فَأَلقَت عَلَيهِ ثَوبا ، فَقالَ لَها يوسُفُ : ما هذا

فَقالَت : أستَحيى مِنَ الصَّنَمِ أن يَرانا .

فَقالَ لَها يوسُفُ : أتَستَحيينَ مَن لا يَسمَعُ ولا يُبصِرُ ولا يَفقَهُ ولا يَأكُلُ ولا يَشرَبُ ولا أستَحيى أ نَا مِمَّن خَلَقَ الإنسانَ وعَلَّمَهُ فَذلِكَ قَولُهُ عز و جل : «لَوْلَآ أَن رَّءَا بُرْهَـنَ رَبِّهِى».

امام زین العابدین علیه السلام ـ درباره این سخن خداوند عز و جل : ـ

«اگر برهان پروردگارش را ندیده بود ، ...» : همسر عزیز مصر به سمت بُت رفت و پارچه ای بر او افکند . یوسف علیه السلام به وی گفت : «این ، چه کاری است؟» .

زن گفت : خجالت می کشم که بت ما را ببیند .

یوسف علیه السلام به وی گفت : «تو از چیزی که نمی شنود و نمی بیند و درک نمی کند و نمی خورد و نمی آشامد ، حیا می کنی و من از کسی که انسان را آفرید و به او آموخت ، حیا نکنم؟!» . این است معنای سخن خداوند عز و جل : «اگر برهان پروردگارش را ندیده بود ...» .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۴۵ ح ۱۶۲ .

حدیث۳۸۹

امام سجاد علیه السلام :

مِن سَعادَةِ الرَّجُلِ أن یَکونَ لَهُ وُلدٌ یَستَعینُ بِهِم .

امام زین العابدین علیه السلام : از سعادت مرد ، داشتن فرزندانی است که از آنها کمک می گیرد .

الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۲ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۶۴ ح ۳۵۹۸.

حدیث۳۹۰

امام سجاد علیه السلام :

: و أمّا حَقُّ وَلَدِکَ فَأن تَعلَمَ أنَّهُ مِنکَ ، و مُضافٌ إلَیکَ فی عاجِلِ الدُّنیا بِخَیرِهِ وَشَرِّهِ ، وأَنَّکَ مَسؤولٌ عَمّا وَلیتَهُ مِن حُسنِ الأَدَبِ وَالدِّلالَةِ عَلی رَبِّهِ، عز و جلوَالمَعونَةِ عَلی طاعَتِهِ ، فَاعمَل فی أمرِهِ عَمَلَ مَن یَعلَمُ أنَّهُ مُثابٌ عَلَی الإِحسانِ إلَیهِ ، مُعاقَبٌ عَلَی الإِساءَةِ إلَیهِ .

امام زین العابدین علیه السلام : و امّا حقّ فرزندت این است که بدانی او از توست و با خوب و بدش در دنیا ، منتسب به توست و بی گمان ، تو درباره آنچه بر عهده ات است : خوب تربیت کردن او و او را به سوی خداوند عز و جلراهنمایی کردن و به فرمان برداری از او (خداوند) یاری کردن ، مسئولی . پس در کار او ، همانند کسی عمل کن که می داند برای نیکی کردن به او پاداش می گیرد و بر بدی کردن به او مجازات می شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۶۲۲ ح ۳۲۱۴، الخصال : ص ۵۶۸ ح ۱ کلاهما عن أبی حمزة الثمالی (ثابت بن دینار).

حدیث۳۹۱

امام سجاد علیه السلام :

وأمّا حَقُّ وَلَدِکَ فَتَعلَمَ أَنَّهُ مِنکَ ، ومُضافٌ إلَیکَ فی عاجِلِ الدُّنیا بِخَیرِهِ وشَرِّهِ ، وأَنَّکَ مَسؤولٌ عَمّا وَلیتَهُ مِن حُسنِ الأَدَبِ وَالدِّلالَةِ عَلی رَبِّهِ، وَالمَعونَةِ لَهُ عَلی طاعَتِهِ فیکَ وفی نَفسِهِ ، فَمُثابٌ عَلی ذلِکَ ومُعاقَبٌ ، فَاعمَلْ فِی أمرِهِ عَمَلَ المُتَزَیِّنِ بِحُسنِ أثَرِهِ عَلَیهِ فی عاجِلِ الدُّنیا ، المُعذِرِ إلی رَبِّهِ فیما بَینَکَ وبَینَهُ بِحُسنِ القِیامِ عَلَیهِ وَالأَخذِ لَهُ مِنهُ ، ولا قُوَّةَ إلّا بِاللّه .

امام زین العابدین علیه السلام : و امّا حقّ فرزندت ، این است که بدانی او از توست و با خوب و بدش در دنیا منسوب به توست و تو درباره آنچه بر عهده ات است ، یعنی : خوب تربیت کردن او ، او را به سوی خداوند عز و جلراهنمایی کردن ، و در کار فرمان برداری از خداوند در حقّ تو و خودش یاری کردن ، مسئولی و بر آن، هم پاداش می گیری و هم مجازات می شوی . پس در کار [تربیت] او ، همانند کسی رفتار کن که در این دنیا با اثر نیکش در حقّ او کارش را می آراید و در آنچه میان تو و پروردگارت است، به خاطر انجام دادن درستِ آن و نتیجه ای که از آن می گیری، نزد او معذور است و نیرویی نیست جز از خدا .

تحف العقول : ص ۲۶۳ ح ۲۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۵ ح ۲ .

حدیث۳۹۲

امام سجاد علیه السلام :

أمَّا صَومُ التَّأدیبِ فَأَن یُؤخَذَ الصَّبِیُ إذا رَاهَقَ بِالصَّومِ، تَأدیبا و لَیسَ بِفَرضٍ .

امام زین العابدین علیه السلام : امّا روزه آموزشی این است که وقتی کودک ، نزدیک بلوغ رسید ، برای تربیت ، و نه آن که واجب

باشد ، به روزه گرفتن ، وا داشته می شود .

الکافی : ج ۴ ص ۸۶ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۴ ص ۲۹۶ ح ۸۹۵ کلاهما عن الزهری .

حدیث۳۹۳

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ الصَّغیرِ رَحمَتُهُ فی تَعلیمِهِ، وَالعَفوُ عَنهُ وَالسِّترُ عَلَیهِ، وَالرِّفقُ بِهِ ، وَالمَعونَةُ لَهُ ... وحَقُّ أهلِ مِلَّتِکَ ... أن یَکونَ شُیوخُهُم بِمَنزِلَةِ أبیکَ، وشُبّانُهُم، بِمَنزِلَةِ إخوَتِکَ ، وعَجائِزُهُم بِمَنزِلَةِ اُمِّکَ، وَالصِّغارُ بِمَنزِلَةِ أولادِکَ.

امام زین العابـدین علیه السـلام : حقّ خردسال ، مهربانی در آموزش او ، بخشـیدن او و پوشانـدن [اشـتباهات]او ، مدارا کردن با او و یـاری کردن اوست . . . وحقّ هم کیشـان تو این است که . . . پیرمردانِ آنها به جای پـدر تو باشـند و جوانانشان ، به جای برادران تو وزنان پیرشان به جای مادر تو و خردسالان [آنها]به جای فرزندان تو .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۶۲۵ ح ۳۲۱۴ ، الخصال : ص ۵۷۰ ح ۱ کلاهما عن أبی حمزة الثمالی (ثابت بن دینار).

حدیث۳۹۴

امام سجاد علیه السلام :

قالَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آلهَهُما [لِلحَسَنِ وَالحُسَینِ علیهماالسلام] : قُوما الآنَ فاصطَرِعا،فَقاما لِیَصطَرِعا،وقَد خَرَجَت فاطِمَةُ علیهاالسلام فی بَعضِ حاجَتِها، فَدَخَلَت فَسَمِعَتِ النَّبِیَ صلی الله علیه و آله وهُوَ یَقولُ : إیهِ

امـام زین العابـدین علیه السـلام : پیـامبر صـلی الله علیه و آله به آن دو (امـام حسن و امام حسـین علیهماالسـلام) فرمود : «هم اکنون ، برخیزید و کُشتی بگیرید» .

آن دو از جای برخاسـتند تا کشتی بگیرند . فاطمه علیهاالسلام که برای کاری [از خانه]خارج شده بود ، بر آنان وارد شد و شنید که پیامبر صلی الله علیه و آلهمی گوید : «دوباره ، ای حسن ! حسین را محکم بگیر و به زمین بزن» .

[از این رو] به پدر گفت : شـگفتا ای پدر ! این را بر آن دیگری تحریک می کنی؟ آیا بزرگ تر را بر کوچک تر تحریک می کنی !؟

پیامبر صـلی الله علیه و آله به او فرمود : «دختر عزیزم ! آیا خشنود نیستی از این که من بگویم" : ای حسن! حسین را محکم بگیر و به زمین بزن ؛ در حالی که دوست من جبرئیل می گوید" : ای حسین! حسن را محکم بگیر و بر زمین بزن» . " ؟

إیهِ : هذه کلمة یراد بها الاستزادة (النهایة : ج ۱ ص ۸۷ «إیه»).

حدیث۳۹۵

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ ومُنَّ عَلَیَ بِبَقاءِ وُلـدِی، وبِإِصـلاحِهِم لی، وبِإِمتاعی بِهِم، إلهی امـدُد لی فی أعمارِهِم، وزِد لی فی آجالِهِم، ورَبِّ لی صَـغیرَهُم، وقَوِّ لی ضَعیفَهُم، وأصِحَّ لی

أبـدانَهُم وأدیـانَهُم وأخلاقَهُم، وعـافِهِم فی أنفُسِـهِم وفی جَوارِحِهِم وفی کُـلِّ مـا عُنیتُ بِهِ مِن أمرِهِم، وأدرِر لی وعَلی یَـدَیَ أرزَاقَهُم، وَاجعَلهُم أبرارا أتقیاءَ بُصَراءَ سامِعینَ مُطیعینَ لَکَ، ولِأَولِیائِکَ مُحِبِّینَ مُناصِحینَ ، ولِجَمیعِ أعدائِکَ مُعانِدینَ ومُبغِضینَ، آمینَ .

اللّهمَّ اشدُد بِهِم عَضُدِی، وأقِم بِهِم أوَدی

امام زین العابـدین ـ از جمله دعاهای ایشان برای فرزندانش ـ : بار الها ! با بقای فرزندانم و با صالح گردانیدن آنان برای من و با بهره منـد شـدن من از آنان، بر من منّت گذار . خدای من! عمر آنان را برای من، طولانی گردان و مدّتْ زمان [زندگی] آنان را برای من بیفزا و خردسالشـان را برایم بپرور و ناتوانشـان را برایم نیرومنـد گردان وجسم و دین و اخلاـق آنان را برایم سالم بـدار و آنان را در جان

و اعضایشـان و در هر آنچه از امـور آنـان که در نظر دارم ، سـلامت بـدار و به دست من، روزی آنـان را برای من ، فراوان گردان و آنان را نیکوکار ، پارسا ، بینا ، شـنوا ، فرمان بُردار خود ، دوست خیرخواهِ دوسـتان خود و دشـمنِ خشـمگین همه دشمنانت قرار ده . آمین!

خداونـدا! بـازویم را به وجودشـان نیرومنـد گردان و نـابه سامـانی امورم را به وجودشـان اسـتوار کن ونفرات مرا با آنان ، فراوان نما ومحضـر مرا به وجودشان آراسـته کن و یادم را به وسـیله آنان ، زنده نگه دار و در نبودِ من، امورم را به وسیله آنان، کفایت نما و به وسیله آنان، مرا در [برآوردن]نیازهایم یاری فرما . و آنان را دوستدار من و نسبت به من ، دلسوزِ توجّه کننده استوار [در این راه] ، و [نیز]فرمان بردارانی قرار ده که نه نافرمان باشند ، نه بدکردار ، نه مخالف و نه خطاکار .

و مرا در تربیت کردن و ادب آموختن و نیکی کردن به آنـان ، یـاری فرما و با وجود اینان ، از نزد خود به من ، فرزنـدانِ پسـری عطا کن و این را مایه خیر من قرار ده و آنان را در آنچه از تو خواسته ام ، یاورم قرار ده .

و من و خانـدانم را از شـیطان رانـده شده ، پناه ده ، که همانا تو ، ما را آفریدی و امر کردی و نهی نمودی و ما را به پاداش آنچه امر نمودی ، تشویق کردی و از مجازاتش بیم دادی و برای ما، دشمنی قرار دادی که با ما نیرنگ کند . به او تسلّطی بر ما دادی که به ما همانند آن ، تسلّطِ بر او را ندادی . او را در دل های ما جای دادی و او را در مجرای خون ما روان ساختی . اگر ما غفلت کنیم ، او غافل نمی مانَد و اگر ما فراموش کنیم ، او فراموش نمی کند . او ما را از کیفر تو ، ایمن می گردانَد و از کسی غیر از تو بیم می دهد . اگر به کـار زشتی همّت گمـاریم ، مـا را بر آن ، دلیر می گردانَـد و اگر به کار شایسـته همّت کنیم ، ما را از آن ، باز می ایسـتانَد. شهوت هـا را به مـا عرضه می کنـد و شـبهات را در برابر ما قرار می دهـد . اگر به ما وعـده بدهـد ، دروغ می گویـد و اگر ما را [به چیزی]آرزومنـد کنـد ، خلافـش عمـل می کنـد . اگر نیرنـگ او را از ما نگردانی ، گم راهمان می سازد و اگر ما را از فساد او نگه نداری ، ما را می لغزانَد . بار الها! با چیره مندی ات ، چیرگی او را

از ما بگردان ، به گونه ای که به خاطر فراوانی دعا برای تو ، او را از ما باز داری و از کسانی شویم که از نیرنگش ایمن می داری .

بار الها! همه خواسـته هایم را به من بده ونیازم را برایم برآورده ساز واجابت را از من ، باز مدار که خود ، آن را برایم ضمانت کرده ای و دعایم را از خودت نپوشان که خود ، ما را به آن وا داشتی و با [اعطای] هر آنچه دنیا و آخرتِ مرا اصـلاح می کنـد ؛ چه آنچه را یاد کرده ام یا فراموش ، آشکار ساخته ام یا پنهان ، علنی کرده ام یا پوشیده ، بر من منّت گذار و در همه اینها به خاطر درخواستم از تو ، مرا از [شـمار]مصـلحان و به خـاطر عرض نیـاز به سوی تو ، از کامیابان و به خاطر تکیه برتو ، از منع نشـدگان و به خاطر پناه بردن به تو ، از پناهنـدگان ، و [همچنین مرا] از سودکننـدگان در سودای بـا تو ، از پنـاه برنـدگانِ به عزّت تو ، از توسـعه یافتگان در روزی حلال از فضـلت که به خاطر جود و کَرَم توست ، از عزّت یافتگان از خواری به وسـیله تو و از پناه جویانِ از ستم به عدل تو و از رَهیـدگان از بلا با رحمت تو و بی نیاز شدگان از فقر با غنای تو و از ایمن شدگان از گناهان و لغزش ها و خطاها به وسـیله [توان]بـازداری تو و از توفیق منـدان به خیر و رشـد و درستی به خـاطر فرمـان برداری از تو ، و از فاصـله افتادگـان میـان آنان و گناهان با قدرت تو و ترک کنندگان هر گونه نافرمانی تو و از ساکنان در کنار خود ، قرار ده .

بـار الهـا! بـا توفیـق خودت و رحمت خودت ، همه اینهـا را به من ده و از عـذاب دوزخ سوزان ، پناهمـان ده و به همه مردان و زنـان مسلمان ، و مردان و زنان اهل ایمان ، همانند آنچه را برای خودم و فرزندانم در حالِ دنیا و آینده آخرت از تو خواستم ، عطا کن که

تو نزدیک ، پاسخگو ، شنوا ، دانا ، بخشایشگر ، آمرزنده ، مهربان و بخشنده ای .

الأَوَدُ : العِوَجُ (النهایة : ج ۱ ص ۷۹ «أود») .

حدیث ۳۹۶

امام سجاد علیه السلام :

: اللّهُمَّ اجعَلنی أهابُهُما هَیبَةَ السُّلطانِ العَسوفِ

امام زین العابـدین علیه السـلام ـ از دعای ایشان برای پدر و مادر ـ : بارالها! مرا این گونه قرار ده که از آنان در هراس باشم ، همانند هراس از سـلطان سـختگیر ، و به آنان نیکی کنم ، همانند نیکی کردنِ مادر مهربان . و فرمانبرداری از پدر و مادرم را و نیکی کردنم به آنـان را برای چشـمانم آرام تر از خواب سـنگین (شـیرین) ، و برای سـینه ام خنک تر از نوشـیدنی شـخص تشـنه قرار ده تا آن که خواسته آنان را بر خواسته خودم مقدّم بدارم .

العَسُوفُ : الظَّلُومُ (تاج العروس : ج ۱۲ ص ۳۸۷ «عسف») .

حدیث ۳۹۷

امام سجاد علیه السلام :

حَقُّ سائِسِکَ بِالعِلمِ التَّعظیمُ لَهُ ، وَالتَّوقیرُ لِمَجلِسِهِ ، وحُسنُ الاِستِماعِ إلَیهِ ، وَالإِقبالُ عَلَیهِ، وألّا تَرفَعَ عَلَیهِ صَوتَکَ، ولا تُجیبَ أحَدا یَسأَلُهُ عَن شَیءٍ حَتّی یَکونَ هُوَ الَّذی یُجیبُ، ولا تُحَدِّثَ فی مَجلِسِهِ أحَدا، ولا تَغتابَ عِندَهُ أحَدا، وأن تَدفَعَ عَنهُ إذا ذُکِرَ عِندَکَ بِسوءٍ، وأن تَستُرَ عُیوبَهُ وتُظهِرَ مَناقِبَهُ، ولا تُجالِسَ لَهُ عَدُوّا ولا تُعادِیَ لَهُ وَلِیّا، فَإِذا فَعَلتَ ذلِکَ شَهِدَت لَکَ مَلائِکَةُ اللّه عز و جلبِأَنَّکَ قَصَدتَهُ، وتَعَلَّمتَ عِلمَهُ لِلّه جَلَّ وعَزَّ اسمُهُ لا لِلنّاسِ .

امام زین العابدین علیه السـلام : حقّ سـرپرست علمی تو ، بزرگ داشتن او ، نگه داشتن احترام مجلس او ، خوب گوش دادن به او و توجّه به اوست و ا ین که صـدایت را بر او بلند نکنی و به کسـی که از او سؤال می کند ، پاسخ ندهی تا این که او خود ، پاسخ دهد ، و در مجلس او با کسـی سـخن نگویی و نزد او غیبتِ هیـچ کس را نکنی ، و این که وقتی نزد تو از او به بـدی یاد شـد ، از او دفاع کنی ، و این که اشـتباهاتش را بپوشانی و خوبی هایش را آشـکار سازی وبا دشـمن او همنشـین نشوی و با دوست او دشمنی نکنی . پس هرگاه چنین کردی، فرشـتگان خـدا برای تو شـهادت می دهند که تو به خاطرِ خدای عز و جل، نزد او رفته ای و دانشـش را فرا گرفته ای، نه به خاطرِ مردم.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۶۲۰ ح ۳۲۱۴، الخصال : ص ۵۶۷ ح ۱ کلاهما عن أبی حمزة الثمالی (ثابت بن دینار) و راجع تحف العقول : ص ۲۶۰.

حدیث ۳۹۸

امام سجاد علیه السلام :

لایَقِلُّ عَمَلٌ مَعَ تَقْوی

وَکَیْفَ یَقِلُّ مایُتَقَبَّلُ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

کاری که با تقوا همراه باشد اندک نیست،

چگونه آنچه مقبول خـدا قرار گرفته،

انـدك محسـوب شـود.

تحف العقول، ص ۳۱۸.

حدیث۳۹۹

امام سجاد علیه السلام :

اِيّـاكَ وَالاِبْتِـهاجَ بالِذَّنْبِ،

فاِنَّ الاِبْتِهاجَ بِهِ اَعْظَمُ مِنْ رکُوُبِهِ.

امام چهارم علیه السلام فرمود:

مبادا به گناهی که انجام داده ای خوشحال باشی،

زیـرا اظـهار شـادی بخـاطـر گـناه

از انجام آن «گناه» بزرگتر است.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۸.

حدیث۴۰۰

امام سجاد علیه السلام :

ما اَكَلْتُ بِقِرابَتى بِرَسُولِ اللّه ِ شَيْئا قَطُّ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

هیچگاه به دلیل انتساب به پیامبرخدا صلی الله علیه و آله

چـیزی نخــوردم

«و از آبروی آن بزرگوار به سود خود استفاده نکردم».

کشف الغمه، ج ۲، ص ۹۳.

از۴۰۱تا۴۳۷

حدیث۴۰۱

امام سجاد علیه السلام :

وَيْحَكَ اَفى حَرَمِ اللّه ِ اَسْأَلُ غَيْرَاللّه ِ عَزَّوَجَلَّ؟!!

اِنّى آنِفُ اَنْ اَسْاَلَ الدُّنْيا خالِقَها،

فَكَيْفَ اَسْأَلُها مَخْلُوقا مِثْلى؟!

کسـی به حضـرت گفت: حال که ولیـد بن عبـدالملك در مکّه است، نزد او برو و از او بخواه در مورد تولیّت اوقاف و صدقات علی بن ابی طالب علیه السلام از تو حمایت کند.

امام چهارم فرمود:

بیچاره! در حرم خدا از غیرخدا چیزی درخواست کنم؟!! براستی من خوش ندارم که از آفریننده جهان، دنیا را درخواست کُنم، چگونه آن را از مخلوقی همچون خود درخواست نمایم.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۴.

حدیث۴۰۲

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّما الْاِسْتِعْدادُ لِلْمَوْتِ

تَجنُّبُ الْحرامِ وَبَذْلُ النَّدى فى الْخَيْرِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

براستی آمادگی برای مرگ،

دوری از حرام و بذل و بخشش در کار خیر است.

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۶۶.

حدیث۴۰۳

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ عَلّى بَنُ الْحُسينِ صَلَواتُ اللّه عَلَيْهِما اِسْتَقْبَلَهُ مَوْلىً لَهُ فى لَيْلَةٍ بارِدَةٍ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ ومُطْرَفُ خَزٍّ وَعَمامَةُ خَزٍّ وَهُوَ مُتَغَلِّفٌ بالْغالِيَةِ فَقالَ لَهُ جُعِلْتُ فَداكَ فى مِثْلِ هذه الساعَةِ عَلى هذهِ الْهَيْئَةِ اِلى اَيْنَ؟ قالَ: فَقالَ:

اِلى مَسْجِدِ جَدّى رَسُولِ اللّه صلى الله عليه و آله

اَخْطُبُ الْحُورَ العينَ اِلَى اللّه عَزَّوَجَلّ.

امام صادق علیه السلام فرموده است:

یکی از غلامان امام چهارم آن بزرگوار را در شبی خنک دید. که. لباس خَزّ، روپوش «پالتو» خَزَّ و عمّامه خزّ «گرانبهائی» پوشیده و غرق بوی خوش است. به حضرت گفت:

این موقع شب با این لباس به کجا می روید؟

امام صادق علیه السلام فرمود:

امام سجاد علیه السلام چنین پاسخ داد:

به مسجد جدّم رسول خدا صلی الله علیه و آلهمی روم تا از خدای عَزَّوَجَلَّ حورالعین را خواستگاری کنم!

بحارالانوار، ج ۴۶، ص ۵۹.

حدیث۴۰۴

امام سجاد علیه السلام :

اِيّاكُمْ وَصَحْبَةَ الْعاصينَ

وَمَعُونَةَ الظالِمينَ وَمجاوِرَةَ الْفاسقينَ

اِحْذَرُوا فِتْنَتَهُمْ وَتَباعِدُوا مِنْ ساحَتِهِمْ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

هشدار، از همنشینی گناهکاران

و یاری ستمگران و همسایگی بدکاران بپرهیزید،

از فتنه آنان برحذر باشید و از ناحیه آنان دور شوید.

الروضهٔ من الکافی، ص ۱۶.

حدیث۴۰۵

امام سجاد علیه السلام :

اِعْلَمُوا عِبادَ اللّه اَنَّ اَهْلَ الشِّرْكِ

لايُنْصَبُ لَهُمْ اَلمَوازينَ وَلايُنْشَرُ لَهُم الدَّواوينَ

وَاِنّما يُحْشَرُونَ اِلى جَهَنّمَ زُمَرا

وَاِنّما نَصْبُ الْمَوازينَ وَنَشْرُ الدَواوينَ

لاَهِلِ الاِسْلام.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

بندگان خدا! بدانید، بپاداشتن میزان

و گشودن دیوان اعمال برای مشرکان نیست

آنان دسته جمعی بسوی جهنّم محشور می شوند.

نصب میزان و باز کردن دفتر اعمال

ویژه اهل اسلام است.

الروضه من الکافی، ص ۷۵.

حدیث۴۰۶

امام سجاد علیه السلام :

لَوْماتَ مَنْ بَيْنِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

لَمَا اسْتَوْحَشْتُ بَعْدَ اَنْ يَكُونَ الْقُرآنُ مَعى.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

اگر همه آنها که بین مشرق و مغرب هستند، بمیرند،

تا وقتی قرآن با من باشد، احساس تنهائی نمی کنم.

الانوار البهیّه، الشیخ عباس القمی ص ۹۴، منشورات الشریف الرضی قم.

اصول کافی، ج ۲، ص ۶۰۲.

حدیث۴۰۷

امام سجاد علیه السلام :

اَکْرَهُ اَنْ تَسْبِقَ یَدِیَ اِلی ما سَبَقَتْ اِلَیْهِ عَیْنُها
فَـاَکُونَ عاقّـا لَهـا.
به امـام سـجـاد علیه السـلام گفتنـد: شـما که نیکوکـارترین مردمی، چرا همراه با مادرت از یک کاسه غـذا نمی خوری و حال آنکه مادرت بدین کار مایل است. فرمود:
می ترسم دستم بسوی لقمه ای پیشی گیردکه قبلًا اوبدان چشم دوخته است و بدین گونه حق او را رعایت نکنم.
الانوار البهیهٔ، ص ۱۰۰.

حدیث۴۰۸

امام سجاد علیه السلام :
یـابُنّـی ایّاکَ وَظُلْمَ
مَنْ لایَجِدُ علیکَ ناصِرا اِلاّ اللّه .
امام سجاد علیه السلام فرمود:
فرزنـدم! بپرهـیز از سـتم
بر کسی که یاوری جز خدا ندارد.
اصول الکافی، ج ۲، ص ۳۳۱.

حدیث۴۰۹

امام سجاد علیه السلام :
فَـقْـدُ الْاَحِبَّـهِٔ غُـرْبَـهٌٔ.
امام زین العابدین علیه السلام فرمود:
از دست دادن دوســتان
نـوعی «غریبی» اسـت.
کشف الغمه، ج ۲، ص ۷۵ و ۱۰۲.

حدیث۴۱۰

امام سجاد علیه السلام :
مَرْحَبا بِمَنْ یَحْمِلُ لی زادی اِلیَ الآخِرَهٔ.
وقتی نیازمندی به نزد او می آمد چنین می فرمود:
آفریـن و خوشـآمد! بـه کسی کـه
توشه ی مرا بسوی آخرت حمل می کند.
کشف الغمه، ج ۲، ص ۷۶.

حدیث۴۱۱

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ صَدَقَةَ السِّرِ تُطْفِی ءُ غَضَبَ الرَبِّ.

ابوحمزه ثمالی نقل کرده که امام زین العابدین کیسه نان بدوش می گرفت و شبانه صدقه می داد و می فرمود:

براستی صدقه پنهانی خشم خدا را فرومی نشاند.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۷۷.

حدیث۴۱۲

امام سجاد علیه السلام :

الرِّضا بِمَکْرُوهِ الْقَضاءِ

اَرْفَعُ دَرَجـاتِ الْیَقینِ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

خوشنودی به قضای ناخوشایند الهی

عالی ترین پایه های ایمان و یقین است.

تحف العقول، ص ۳۱۸.

حدیث۴۱۳

امام سجاد علیه السلام :

وَالَّذِی بَعَثَ مُحمَّدا بِالْحَقِّ بَشیرا ونَذیرا

انّ الاْبْـرارَ مِنّـا اهـلَ الْبَیْتِ

وَشْیعَتِهِمْ بِمَنْزَلَةِ مُوسی وشیعَتِهِ

وَاِنّ عـَدُوَّنـا وَاَشْیـاعَهِمْ

بَمْنِزِلَةِ فِرْعَوْنَ وَاَشْیاعِهِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

سوگند به کسی که محمّد صلی الله علیه و آله را به عنوان مژده بخش و بیم رسان برانگیخت، نیکان ما اهل بیت و پیروان ما همانند موسی و شیعیان اویند و دشمنان ما و پیروان ایشان همانند فرعون و پیروان آنان محسوب می شوند.

مجمع البیان، ج ۷، ص ۲۳۹.

حدیث۴۱۴

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ قَنَعَ بِما قَسَّمَ اللّهُ لَهُ

فَهُوَ مِنْ اَغْنَی النـاسِ.

امام چهارم علیه السلام فرمود:

هر کس به تقسیم الهی قانع باشد

از بی نیازترین مردم است.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۲.

حدیث۴۱۵

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ لَمْ یَرَیَ الدّنیا خَطَرا لِنَفْسِهِ.

به امام سجاد علیه السلام گفتند مهمترین مردم کیست؟

فرمود:

آنکه دنیا را مایه ارزش خود نداند.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۷.

حدیث۴۱۶

امام سجاد علیه السلام :

عَجِبْتُ لِمَنْ یَحْتَمی مِنَ الطَّعامِ لِمَضَرَّتِهِ

وَلایَحْتَمی مِنَ الذَّنْبِ لِمَعَرَّتِهِ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

در شگفتم از کسی که از غذا می پرهیزد

تا گرفتار زیان آن نشود ؛

ولی از گناه پرهیز نمی کند

تا گرفتار ننگ و عار آن نگردد.

کشف الغمه، ج ۲، ص ۱۰۷.

حدیث۴۱۷

امام سجاد علیه السلام :

نَظَرُ الْمُؤمِنِ فی وَجْهِ اخیهِ الْمُؤمِنِ

لِلْمَوَدَّةِ وَالمَحبَّةِ لَهُ عِبادَةٌ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

نگاه مؤمن از روی دوستی و مهربانی

به سیمای برادر مؤمنش عبادت است.

تحف العقول، علمیه اسلامیه ص ۳۳۲.

حدیث۴۱۸

امام سجاد علیه السلام :

لاعَـمَـلَ اِلّا بـالنـیَّـةِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

عمـل بـدون نیّت ارزش نـدارد.

رساله نیّت: آقا جمال خوانساری،

مصباح الشریعه، محدث ارموی، ص ۵۸۶،

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۳۲.

حدیث۴۱۹

امام سجاد علیه السلام :

ما اخْتَلَجَ عِرْقٌ وَلاصُدِعَ مُؤمِنٌ اِلّا بِذَنْبِهِ

وَ ما یَعْفُو اللّه ُ عَنْهُ اَکْثَرُ .

وَکانَ اذا رَأَی الْمَریضَ قَدْبَرِئَ قالَ:

لِیَهَنِّئُکَ الطُّهْرُ مِنَ الذُّنُوبِ فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

رگی نمی جهد، و سر مؤمنی درد نگیرد مگر به دلیل گناهش و آنچـه خـداوند عـفو می کند بیش از آن است.

وقتی امام سجاد علیه السلام می دید که بیماری بهبود یافته است. می فرمـود:

گوارا باد بر تو پاکی از گناهان،

هم اکنون کار را از سرگیر.

امالی مفید، ص ۴۷.

حدیث۴۲۰

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ کَسی مُؤَمِنا کَساهُ اللّه ُ مِنَ الثِیابِ الْخُضْرِ

وَقالَ فی حَدیثٍ آخَرَ:

وَلایَزالُ فی ضِمانِ اللّه ِ مادامَ عَلَیْه سِلْکٌ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

هرکس مؤمنی را جامه پوشانـد، خداونـد از جامه های سبز «بهشتی» بر او بپوشانـد. و در ضـمان خـدا هست تا وقتی که ریشه او باقی است.

و در حدیث دیگر فرمود:

تا وقتی نخی از آن جامه باقی باشد در ضمان خدا باشد.

اصول کافی مترجم، ج ۳، ص ۲۹۳.

حدیث۴۲۱

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ عَمِلَ بِما افْتَرَضَ اللّهُ عَلَیْهِ

فَهُوَ مِنْ خَیْرِ النـاسِ.

امام چهارم فرمود:

هر کس که به واجبات الهی رفتار کند

از بهترین مـردم اسـت.

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۲۸.

حدیث۴۲۲

امام سجاد علیه السلام :

اَلصَّبْرُ مِنَ الْایمانِ بِمَنْزِلَةِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ

وَ لا ایمـانَ لِمَـنْ لا صَبْرَ لَهُ .

امام سجاد علیه السلام فرمود:

«شکیبائی» نسبت به «ایمان»

چـون سـر نسبت به پـیکر اسـت.

و کسی که «صبر» ندارد «ایمان» ندارد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۲۸.

حدیث۴۲۳

امام سجاد علیه السلام :

اِنّی لَاُحِبُّ اَنْ اُداوِمَ عَلَی الْعَمَلِ وَاِنْ قَلَّ.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

من دوست دارم، کار «نیک» را ادامه دهم

اگر چـه کم بـاشــد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۳۰.

حدیث۴۲۴

امام سجاد علیه السلام :

مَنْ اَطْعَمَ مُؤمِنـا مِنْ جـُوعٍ

اَطْعَمَهُ اللّهُ مِنْ ثِمارِ الجنّةِ

وَمَـنْ سَقی مُؤمِنـا مِنْ ظـَمَاً؟

سَقاهُ اللّهُ مِنَ الرَّحیقِ الْمَخْتُومِ.

وَ مْـنَ کساه مِـن عُـرِیً

كساه اللّه ُ مِنْ اسْتَبْرقٍ وَ حرير.

امام زين العابدين عليه السلام فرمود:

هر كس مؤمنى را از گرسنگى سير كند،

خدايش از ميوه هاى بهشت به او بخوراند،

و هر كه مؤمن تشنه اى را آب دهد،

خداوند از نوشابه ى سر به مهربهشتى به اوبنوشاند

و هركه مؤمنى را بپوشاند در صورتيكه برهنه باشد

مى پوشاند او را از الباس استبرق و حرير.

اصول كافى، ج ۳، ص ۲۸۸.بلاغة الامام على بن الحسين، باب سوم، ح ۱۸، باب سوم، ح ۱۸۶.

حدیث۴۲۵

امام سجاد عليه السلام :

وَدَدْتُ وَاللّه ِ اَنّى افْتَدَيْتُ خَصْلَتينِ فى الشّيَعةِ لَنا

بِبْعضِ لَحْمِ ساعِدى، النَزْقَ وَقِلَّةَ الْكِتْمانِ.

ابو حمزه ثمالى مى گويد، امام سجاد عليه السلامفرمود:

به خدا سوگند، دوست داشتم قدرى از گوشت بازويم را فديه مى دادم تا دو خصلت «تندخوئى» و «نا راز دارى» از ميان شيعه برداشته شود.

اصول كافى، ج ۳، ص ۳۱۴.

حدیث۴۲۶

امام سجاد عليه السلام :

مِنْ اَخْلاقِ الْمُؤمِنِ،

الْاِنفاقُ عَلى قَدْرِ الْاِقْتارِ

وَالتَوَسُّعُ عَلى قَدِرْ التَوَّسُعَ

وَ اِنْصافُ الناسِ

وَابْتِداؤُهُ بالسّلام عَلَيْهِمْ.

ابو حمزه ثمالى مى گويد، امام سجاد عليه السلامفرمود:

از جمله اخلاق مؤمن آن است كه

به قدر تنگدستى و توسعه خرج مى كند

و «بر اهل و عيال» توسعه مى دهد

با مردم به انصاف رفتار مى كند

و در سلام كردن پيشى مى گيرد.

اصول كافى، ج ۳، ص ۳۳۸.

حدیث۴۲۷

امام سجاد علیه السلام :
اَلْعَصَبِيَّةُ الّتی يَأثِمُ عَلَيْها صاحِبُها اَنْ يَرَی الرَّجُلُ شِرارَ قَوْمِهِ خَيْرا مِنْ خِيارِ قَوْمٍ آخَرينَ وَلَيْسَ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ اِنْ يُحِبَّ الرَّجُلُ قَوْمَهُ وَلكِنْ مِنَ الْعَصَبيَةِ اَنْ يُعينَ قَوْمَهُ عَلَی الظُّلْمِ.
از امام زین العابدین درباره تعصّب ورزی پرسیدند، فرمود:
تعصّبی که دارنده آن گناهکار می شود آن است که شخص، بَدانِ قوم خود را بهتر از نیکان قومِ دیگر ببیند.
دوست داشتن خویشان تعّصب نیست ولی کمک کردنِ قوم خود درستم کردن، تعّصب ورزی است.
اصول کافی، ج ۳، ص ۴۲۱.

حدیث۴۲۸

امام سجاد علیه السلام :
عَجَبا لِلْمُتَكَبِّرِ الْفَخُور،
الّذی كانَ بالاْمْسِ نُطْفَةً ثُمّ هُوَغَدَا جيفَةٌ.
ابوحمزه ثمالی گوید، امام چهارم علیه السلام فرمود:
شگفتا از متکبر بر خویش بالنده ،
آنکه دیروز نطفه «بدبو و بی ارزش» بوده
و فردا مرداری « گندیده » خواهد بود.
اصول کافی، ج ۴، ص ۲۰.

حدیث۴۲۹

امام سجاد علیه السلام :
آياتُ الْقُرآنِ خَزائِنٌ فَكُلَّما فُتِحَتْ خَزانَةٌ
ينبغی لَكَ اَنْ تَنْظُرَ مافيها.
زُهْری گفته است از امام زین العابدین علیه السلامشنیدم که می فرمود:
آیات قرآن ، گنجینه هائی است
و هرگاه (درب) گنجینه ای گشوده شد
شایسته است ببینی چه چیزی در آن است.
اصول کافی ج ۴، ص ۴۱۲.

حدیث۴۳۰

امام سجاد علیه السلام :
اِتَّقُوا الْكِذْبَ؛ اَلصّغيرَ مِنْهُ والْكَبيرَ فيكُلِّ جِدٍّ وَهَزْلٍ

فَإِنَّ الرَّجُلَ اِذا كَذَبَ فِيالصّغير، اِجتَرئَ عَلَى الْكَبير.

امام باقر علیه السلام فرمود که حضرت سجاد علیه السلام به فرزندانش چنین می گفت:

از دروغ بپرهیزید، چه دروغ کوچک و چه دروغ بزرگ خواه در اموری جدّی و خواه به شوخی، زیرا وقتی انسان در کارهای کوچک دروغ بگوید. بر گفتن دروغ های بزرگ، گستاخ می شود.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۵.

حدیث۴۳۱

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ الْمُنافِقَ يَنهى وَلايَنتَهى وَيَأْمُرْ بِما لايَأتى واِذا قامَ اِلَى الصَّلاةِ اعْتَرَضَ.

قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللّه وَما الْاِعْتِراضُ؟ قالَ:

اَلْاِلْتِفاتُ واِذا رَكَعَ رَبَضَ، يُمْسى وَهَمُّهُ الْعَشاءُ وَهُوَ مُفْطِرٌ وَيُصْبِحُ وَهَمُّهُ النَّومُ وَلَمْ يَسْهَرْ. اِنْ حَدَّثَكَ كَذَبَكَ وَاِنْ ائتَمَنْتَهُ خانَكَ وَاِنْ غِبْتَ اغْتابَكَ وَاِنْ وَعَدَكَ اَخْلَفَكَ.

ابوحمزه ثمالی از امام سجاد علیه السلام نقل کرده که فرمود:

همانا منافق نهی می کند و خود باز نمی ایستد، امر می کند و خود انجام نمی دهد و چون به نماز بایستد «اعتراض» می کند.

گفتم ای فرزند رسول خدا «اعتراض» چیست؟ فرمود:

روگرانیدن به راست و چپ و چون رکوع کند مثل گوسفند به زمین می خوابد «بعد از رکوع قیام نمی کند» روز را به شب می برد و اندوهی جز شام خوردن ندارد؛ با اینکه روزه نداشته است و در هر بامداد فکری جز خوابیدن ندارد و حال آنکه کم خوابی نکشیده است. اگر باتو سخن گوید، به تو دروغ می گوید. و اگر او را امین شماری، به تو خیانت می کند. و اگر از او پنهان شوی، تو را غیبت می کند و اگر به تو وعده دهد، وفا نمی کند.

اصول کافی، ج ۴، ص ۱۱۲.

حدیث۴۳۲

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ اَسْرَعَ الْخَيرِ ثَوابا اَلْبِرُّ

واَسْرَعَ الشَرِّ عُقُوبَةً اَلْبَغْىُ

وكَفى بِالْمَرْءِ عَيبا اَنْ يَنْظُرَ فى عُيُوبِ غَيْرِهِ مايَعْمى عَلَيْهِ مِنْ عَيْبِ نَفْسِهِ

اَوْ يُؤذى جَليسَهُ بِما لايَعنيهِ.

اَوْ يَنهَى النّاسَ عَمّا لايَسْتَطيعُ تَرْكَهُ.

ابوحمزه ثمالی از امام باقر و امام سجاد علیهم السلامنقل کرده که فرمودند:

براستی پاداش نیکوکاری «به خویشان و عموم مردم» سریع تر از هر کار خیری داده می شود و کیفر ستمکاری «بر مردم یا حاکم اسلامی» زودتر از هر کاری به انسان می رسد. و برای مرد همین عیب بس که عیبی که در دیگران می بیند در خویش نبیند یا بی جهت همنشین خود را آزار دهد. یا از کاری که خود توان ترکش ندارد، دیگران را نهی کند.

اصول کافی، ج ۳، ص ۲۰۰.

حدیث۴۳۳

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ الدُّعاءَ وَالْبَلاءَ لَیَتَرافَقانِ اِلَی یَوْمِ الْقیامَةِ،

انّ الدُّعاءَ لَیَرُدُّ الْبَلاءَ وَقَدْ اُبْرِمَ اِبْراما.

امام رضا علیه السلام فرمود: امام سجاد علیه السلام فرموده است:

براستی دعا و بلا تا روز قیامت با هم رفاقت و همراهی کنند و همانا دعا بلائی را که قطعی و مستحکم شده، باز می گرداند.

اصول کافی، ج ۳، ص ۲۱۵.

حدیث۴۳۴

امام سجاد علیه السلام :

نَحْکُمُ بِحُکْمِ آلِ داودَ،

فَاِنْ عَیینا شیئا تَلَقّانا به رُوحُ الْقُدُس.

حعید همدانی گفته از امام زین العابدین علیه السلامپرسیدم:

به چه روشی شما بین مردم قضاوت و حکومت خواهید کرد؟ فرمود:

بر روش داوری و حکم خاندان داود علیه السلام و اگر از چیزی ناتوان شدیم، روح القدس بما الهام می کند.

بحارالانوار، ج ۲۵، ص ۵۶.

حدیث۴۳۵

امام سجاد علیه السلام :

ثَلاثَةٌ لایُکَلِّمُهُمُ اللّه ُ یَوْمَ الْقیامَةِ وَلایَنْظُرُ اِلَیهِمْ وَلایُزَکیهِمْ وَلَهُمْ عَذابٌ

مَنَ جَحَدَ اِماما مِنَ اللّه

اَوْ ادَّعی اِماما مِنْ غَیرِ اللّه

اَوْ زَعَمَ لِفُلانَ وَفُلانٍ فِی اْلاِسْلامِ نَصیبا.

ابو حمزه ثمالی از امام چهارم علیه السلام نقل کرده که فرمود:

سه گروه اند که خداوند در روز قیامت با آنان سخن نگوید و به آنان نظر نکند و ایشان را پاک نسازد و برای آنان عذابی دردناک است:

۱ ـ کسی که امام از سوی خدا را انکار کند.

۲ ـ کسی که امامی از سوی غیرخدا را بپذیرد. و ادّعا کند.

۳ ـ کسی که خیال کند، فلانی و فلانی از اسلام بهره ای دارند.

بحارالانوار، ج ۲۵، ص ۱۱۱.

حدیث۴۳۶

امام سجاد علیه السلام :

ما مِنْ مُؤمِنٍ تُصیبُهُ رُفاهیَةٌ فی دَوْلَةِ الْباطِلِ اِلاّ ابْتُلِیَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِبَدَنِهِ اَوْ مالِهِ حَتی یَتَوَفَّرَ حَظُّهُ فی دَوْلَةِ الْحَقّ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمود:

هر مؤمنی که در حکومت باطل به رفاه برسد،

قبل از مرگ گرفتاری جانی یا مالی پیدا می کند

تا سهم او در دولت حق کاهش نیابد

و کامل از آن بهره مند گردد.

بحارالانوار، ج ۶، ص ۵۷.

حدیث۴۳۷

امام سجاد علیه السلام :

اِنَّ الْقَبْرَ رَوْضَةٌ مِنْ رِیاضِ الجَنَّةِ

اَوْ حُفَرةٌ مِنْ حُفَرِ النّیران.

امام سجاد علیه السلام فرمود:

همانا قبر باغی از باغهای بهشت

یا گودالی از گودالهای آتش جهنم است.

بحارالانوار، ج ۶، ص ۲۱۴.

۷– (۷۸۶) حدیث از حضرت امام باقر علیه السلام

از۱تا۲۰۰

حدیث۱

امام باقر علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ : ... جَدِّدِ التَّوبَةَ فی قَلبِکَ ، وَاکمَش فی فَراغِکَ قَبلَ أن یُقصَدَ قَصدُکَ ، ویُقضی قَضاؤُکَ ، ویُحالَ بَینَکَ وبَینَ ما تُرِیدُ .

امام باقر علیه السلام :در نصایح لقمان به پسرش این بود که: « . . . توبه را در دلت تازه کن ، و پیش از آن که کارَت فرا رسد و قضایت قطعی شود و بین تو و آنچه می خواهی ، فاصله بیفتد ، در ایّام فراغتت، [برای توبه] شتاب کن ».

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۰ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۶ ح ۱۹ .

حدیث۲

امام باقر علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ علیه السلام ابنَهُ : ... کُن أمینا ؛ فَإِنَّ اللّه َ تَعالی لا یُحِبُّ الخائِنینَ .

امام باقر علیه السلام :در موعظه لقمان به پسرش، چنین بود: «امین باش؛ زیرا خدای متعال ، خیانتکاران را دوست ندارد» .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۱ ح ۲۳۹ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۸ ح ۱۱ .

حديث۳

امام باقر عليه السلام :
كانَ فيما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ أن قالَ : ... يا بُنَيَّ ، لا تُرِ النّاسَ أنَّكَ تَخشَى اللّه َ وقَلبُكَ فاجِرٌ .
امام باقر عليه السلام :در موعظه های لقمان به پسرش هست كه گفت: « . . . ای پسرم! به مردم ، چنين نشان نده كه از خدا می ترسی ، در حالی كه دلت گنهكار است» .
قصص الأنبياء : ص ۱۹۱ ح ۲۴۰ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۸ ح ۱۱ .

حديث۴

امام باقر عليه السلام :
قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : طولُ الجُلوسِ عَلَى الخَلاءِ يورِثُ الباسورَ ، فَكَتَبَ هذا عَلى بابِ الحُشِّ .
امام باقر عليه السلام :لقمان به پسرش گفت: «طولانی نشستن برای تخلّی ، موجب بواسير می گردد» . اين جمله بر درِ مستراح ، نوشته شد .
تهذيب الأحكام : ج ۱ ص ۳۵۲ ح ۱۰۴۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۴ ذيل ح ۱۸ .

حديث۵

امام باقر عليه السلام :
كانَ فيما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ أن قالَ : يا بُنَيَّ ، إن تَكُ فی شَكٍّ مِنَ المَوتِ فَارفَع عَن نَفسِكَ النَّومَ ولَن تَستَطيعَ ذلِكَ ، وإن كُنتَ فی شَكٍّ مِنَ البَعثِ فَادفَع عَن نَفسِكَ الاِنتِباهَ ولَن تَستَطيعَ ذلِكَ ، فَإِنَّكَ إذا فَكَّرتَ عَلِمتَ أنَّ نَفسَكَ بِيَدِ غَيرِكَ ، وإنَّمَا النَّومُ بِمَنزِلَةِ المَوتِ ، وإنَّمَا اليَقَظَةُ بَعدَ النَّومِ بِمَنزِلَةِ البَعثِ بَعدَ المَوتِ .
امام باقر عليه السلام :در نصايح لقمان به پسرش است كه گفت : «ای پسرم! اگر درباره مرگْ ترديد داری، خواب را از خود ، دور كن ـ كه نخواهی توانست ـ و اگر درباره رستاخيزْ ترديد داری، بيدار شدن از خواب را از خود دور كن ـ كه نخواهی توانست ـ ؛ زيرا اگر انديشه كنی ، می دانی كه جان تو در دست ديگری است و همانا خواب ، به منزله مرگ است و بيداری پس از خواب ، به منزله بر انگيخته شدن پس از مرگ» .
قصص الأنبياء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۹ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۷ ح ۱۱ .

حديث۶

امام باقر عليه السلام :
قيلَ لِلُقمانَ : مَا الَّذی أجمَعتَ عَلَيهِ مِن حِكمَتِكَ ؟ قالَ : لا أتَكَلَّفُ ما قَد كُفيتُهُ ، ولا اُضَيِّعُ ما وُلِّيتُهُ .
امام باقر عليه السلام :به لقمان گفته شد : حكمت خود را در چه چيزْ گرد آوردی [و خلاصه كردی]؟ گفت: «برای چيزی كه كفايت (تضمين) شده ام ، خود را به زحمت نمی اندازم و كاری را كه در آن سرپرستی شده ام ، ضايع نمی كنم» .
قرب الإسناد : ص ۷۲ ح ۲۳۲ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۶ .

حدیث۷

امام باقر علیه السلام :
کـانَ فیمـا وَعَظَ بِهِ لُقمانُ علیه السـلام ابنَهُ أن قالَ: یا بُنَیَّ ، إن تَکُ فی شَکٍّ مِنَ المَوتِ ، فَارفَع عَن نَفسِکَ النَّومَ ولَن تَسـتَطیعَ ذلِکَ . وإن کُنتَ فی شَـکٍّ مِنَ البَعثِ ، فَادفَع عَن نَفسِکَ الاِنتِباهَ ولَن تَسـتَطیعَ ذلِکَ ، فَإِنَّکَ إذا فَکَّرتَ عَلِمتَ أنَّ نَفسَکَ بِیَـدِ غَیرِکَ ، وإنَّمَا النَّومُ بِمَنزِلَـةِ المَوتِ ، وإنَّمَا الیَقظَـةُ بَعـدَ النَّومِ بِمَنزِلَـةِ البَعثِ بَعدَ المَوتِ . وقالَ : قالَ لُقمانُ علیه السـلام : یا بُنَیَّ ، لا تَقتَرِب فَیَکونَ أبعَدَ لَـکَ ولاـ تَبعُـد فَتُهـانَ . کُـلُّ دابَّةٍ تُحِبُّ مِثلَهـا ، وَابنُ آدَمَ لاـ یُحِبُّ مِثلَهُ . لاـ تَنشُـر بِرَّکَ (بَزَّکَ) إلا عِنـدَ باغیهِ، وکَما لَیسَ بَینَ الکَبشِ وَالـذِّئبِ خُلَّةٌ ، کَـذلِکَ لَیسَ بَینَ البارِّ وَالفاجِرِ خُلَّةٌ، مَن یَقتَرِب مِنَ الرَّفثِ (الزِّفتِ) یَعلَق بِهِ بَعضُهُ کَذلِکَ مَن یُشارِکِ الفاجِرَ یَتَعَلَّم مِن طُرُقِهِ ، مَن یُحِبَّ المِراءَ یُشـتَم ، ومَن یَـدخُل مَـدخَلَ السَّوءِ یُتَّهَم ، ومَن یُقارِن قَرینَ السَّوءِ لا یَسـلَم ومَن لا یَملِکِ لِسانَهُ یَندَم . وقالَ : یا بُنَیَّ ، صـاحِب مِئَةً ولاـ تُعـادِ واحِـداً . یا بُنَیَّ ، إنَّما هُوَ خَلاقُکَ وخُلُقُکَ ، فَخَلاقُکَ دینُکَ ، وخُلُقُکَ بَینَکَ وبَینَ النّاسِ ، فَلا تَبغَّضَـنَّ إلَیهِم

امام باقر علیه السلام :در نصایح لقمان به پسرش ، این است که گفت : «پسرم ! اگر درباره مرگْ تردید داری ، خواب را از خود دور کن ـ که نخواهی توانست ـ و اگر درباره رسـتاخیزْ تردیـد داری ، بیـدار شـدن از خواب را از خود دور کن ـ که نخواهی توانست ـ ؛ زیرا اگر انـدیشه کنی ، می دانی که جان تو در دست دیگری است و همانا خواب ، به منزله مرگ است و بیداری پس از خواب ، به منزله بر انگیخته شـدن پس از مرگ» . لقمـان همچنین گفت: «ای پسـرم! آن چنان [به مردمْ] نزدیک نشو که [از دل های آنان] دور شوی و آن چنـان دور نشو که خوار شوی . هر موجودی ، همنوع خود را دوست می دارد و همانا آدمیزاد نیز همنوع خود را دوسـت می دارد . خوبی [یـا متـاع] خود را جز در برابر مشتریِ آن ، نگستران . چنـان که میـان قوچ و گرگ ، دوستی و رفاقتی نیست ، میان نیکوکار و بدکار نیز دوستی و رفاقتی نیست. هر که به زشتی [یا قیر]نزدیک شود ، پاره ای از آن به تنش می چسبد . همچنین ، هر که با بـدکارْ همدستی کند ، بعضـی از روش های او را می آموزد . هر که جدال را دوست بدارد ، دشـنام می شـنود ، و هر که وارد جاهای بد شود ، متّهم می شود و هر که با رفیقِ بد همراهی کند ، سالم نمی ماند ، و هر که زبانش را در اختیار نگیرد ، پشـیمان می گردد» . و گفت : «ای پسـرم ! با صد نفر رفاقت کن ؛ ولی حتّی با یک نفر هم دشمنی نکن . ای پسرم ! تو هستی و بهره و اخلاق تو ! بهره تو دین توست ، و اخلاـق تو [رابطه] بین تو و مردم است . پس به آنـان کینه نورز ، و اخلاـق نیکو را بیاموز . ای پسـرم ! غلام نیکـان بـاش ؛ ولی فرزنـد بـدان نبـاش . ای پسـرم ! امانت را ادا کن ، تا دنیا و آخرتت سالم بمانـد ، و امین باش ؛ زیرا خـدای تعالی خیانتکاران را دوست ندارد . ای پسرم ! خود را به مردم چنان نشان نده که از خدا می ترسی ، در حالی که دلِ تو گنهکار است» .
فی المصدر : «فلا ینقصن» ، والتصویب من بحار الأنوار .

حدیث۸

امام باقر علیه السلام :
مَن أرادَ أن لایَضُرَّهُ طَعامٌ . . . وَلْیُجِدِ المَضغَ ؛
امام باقر علیه السلام :هرکه می خواهد غذا به او زیان نرساند . . . باید غذا را خوب بجود .
همان ، ج ۲۴ ، ص ۴۳۱ .

حدیث۹

امام باقر علیه السلام :

إذا خَرَجنا مِنَ الحَمّامِ خَرَجنا مُتَعَمِّمينَ شِتاءً كانَ أو صَيفا . . . هُوَ أمانٌ مِنَ الصُّداعِ ؛

امام باقر علیه السلام :وقتی از حمّام خارج می شویم ـ چه در زمستان و چه در تابستان ـ سر خود را می پوشانیم ؛ این کار برای جلوگیری از سر درد است .

مكارم الأخلاق ، ص ۵۵ .

حدیث۱۰

امام باقر علیه السلام :

لَو اُتيتُ بِشابٍّ مِن شَبابِ الشّيعَةِ لا يَتَفَقَّهُ[فِي الدّينِ] لَأَدَّبتُهُ ؛

امام باقر علیه السلام :اگر جوان شیعه ای را نزد من بیاورند که علم[دین] نمی آموزد ، او را تأدیب می کنم .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۳۵۷ .

حدیث۱۱

امام باقر علیه السلام :

زَكاةُ العِلمِ أن تُعَلِّمَهُ عِبادَاللّه ؛

امام باقر علیه السلام :زکات دانش ، آموختن آن به بندگان خدا است .

الكافی ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حدیث۱۲

امام باقر علیه السلام :

أيُّما قَومٍ أحيَوا شَيئا مِنَ الأرضِ و عَمَروُها فَهُم أحَقُّ بِها ؛

امام باقر علیه السلام :هر گروهی که قطعه زمینی را احیا کنند ، همانان به [مالکیّت] آن سزاوارترند .

الكافی ، ج ۵ ، ص ۲۷۹ .

حدیث۱۳

امام باقر علیه السلام :

إنَّ جَميعَ دَوابِّ الأرضِ لَتُصَلّی عَلی طالِبِ العِلمِ حَتَّی الحِيتانِ فی البَحرِ ؛

امام باقر علیه السلام :همه جنبندگان زمین ، حتّی ماهیان دریا ، بر جوینده دانش درود می فرستند .

بصائر الدّرجات ، ج ۴ ، ص ۲۴ .

حدیث۱۴

امام باقر علیه السلام :

و مَن أحياها فَكَأنَّما أحيَا النّاسَ جَميعا

امام باقر علیه السـلام در تفسـیر آیه :یعنی: هر که کسی را زنده کند گویی همه مردم را زنده کرده است . فرمودند : یعنی آنان را از آتش و غرق شدن نجات بخشد .

. مائده ، آیه ۳۲ .

حدیث۱۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ سابَقَ بَینَ الخَیلِ و أعطَی السَّوابِقَ مِن عندِهِ ؛

امام باقر علیه السلام :رسول خدا مسابقه اسب دوانی ترتیب داد و جوایز را از مال خویش پرداخت .

وسائل الشیعه ، ج ۱۹ ، ص ۲۲۵ .

حدیث۱۶

امام باقر علیه السلام :

الکَمالُ کُلُّ الکَمالِ التَّفَقُّهُ فِی الدِّینِ و الصَّبرُ عَلَی النّائِبَهِٔ و تَقدیرُ المَعیشَهِٔ ؛

امام باقر علیه السلام :همه کمال در شناخت عمیق دین و شکیبایی در پیشامدهای ناگوار و اندازه نگاه داشتن در زندگی است .

. تحف العقول ، ص ۲۱۳ .

حدیث۱۷

امام باقر علیه السلام :

إیّاکَ و التَّفریطَ عِندَ إمکانِ الفُرصَهِٔ فَإنَّهُ مَیدانٌ یَجری لِأهلِهِ الخُسرانُ ؛

امام باقر علیه السلام :مبادا فرصت های به دست آمده را از دست بدهی که در این میدان آن که وقت را ضایع کند ، زیان می بیند .

همان ، ص ۲۸۶ .

حدیث۱۸

امام باقر علیه السلام :

تَذاکُرُ العِلمِ دِراسَهٌٔ و الدِّراسَهُٔ صَلاهٌٔ حَسَنَهٌٔ :

امام باقر علیه السلام :گفت وگوی علمی درس است ، و درس نمازی نیکو است .

. الکافی ، ج ۱ ، ص ۴۱ .

حدیث۱۹

امام باقر علیه السلام :

خَیرُ الأعمالِ الحَرثُ ؛

امام باقر علیه السلام : بهترین کارها کشاورزی است .

. میزان الحکمه ، ح ۷۵۴۵ .

حدیث۲۰

امام باقر علیه السلام :

سارِعُوا فی طَلَبِ العِلمِ ؛

امام باقر علیه السلام :در جست وجوی دانش شتاب کنید .

. المحاسن ، ج ۱ ، ص ۳۵۶ .

حدیث۲۱

امام باقر علیه السلام :

لَو یَعلَمُ النّاسُ ما فی زِیارَةِ قَبرِ الحُسَینِ مِنَ الفَضلِ لَماتُوا شَوقا ؛

امام باقر علیه السلام :اگر مردم می دانستند در زیارت مزار امام حسین علیه السلامچه فضیلتی است از شوق آن می مردند .

همان ، ص ۱۸ .

حدیث۲۲

امام باقر علیه السلام :

کانَ أثَرُ السُّجُودِ فِی جَمیعِ مَواضِعِ سُجُودِهِ فَسُمِّیَ السَجّادُ لِذلِکَ ؛

امام باقر علیه السلام :اثر سجده در تمام مواضع هفت گانه سجده او نمایان بود ؛ از این جهت «سجّاد» نامیده شد .

. بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۶ .

حدیث۲۳

امام باقر علیه السلام :

کانَ یُصَلّی صَلاةَ مُوَدِّعٍ یَری أنَّهُ لایُصَلِّی بَعدَها أبَدًا ؛

امام باقر علیه السلام :امام سجّاد علیه السلام مانند کسی که آخرین نماز خود را به جای می آورد ، نماز می گزارد. او چنین می دید که پس از آن هیچ گاه نماز نمی گزارد .

. همان ، ج ۴۶ ، ص ۷۹ .

حدیث۲۴

امام باقر علیه السلام :

وَاللّهِ یا جابِرُ! لَقَد أعطانی اللّهُ عِلمَ ما کانَ و ما هُوَ کائِنٌ إلی یَومِ القِیامَةِ ؛

امام باقر علیه السلام :ای جابر! به خدا سوگند ، خداوند علم گذشته و آینده تا روز قیامت را به من عطا کرده است .

. همان ، ص ۲۹۶ .

حدیث۲۵

امام باقر عليه السلام :
الكَمالُ كُلُّ الكَمالِ التَّفَقُّهُ فِى الدِّينِ و الصَّبرُ عَلَى النّائِبَةِ و تَقدِيرُ المَعيشَةِ ؛
امام باقر عليه السلام :همه كمال در شناخت عميق دين و شكيبايى در پيشامدها و اندازه نگه داشتن در زندگى است .
تحف العقول ، ص ۲۹۲ .

حديث۲۶

امام باقر عليه السلام :
تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فى وَجهِ أخيهِ المُؤمِنِ حَسَنَةٌ ؛
امام باقر عليه السلام :لبخند آدمى به روى برادر دينى اش حسنه است .
بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۲۸۸ .

حديث۲۷

امام باقر عليه السلام :
خُذُوا الكَلِمَةَ الطَّيِّبَةَ مِمَّن قالَها و إن لَم يَعمَل بِها ؛
امام باقر عليه السلام : سخن نيك را از گوينده آن بر گيريد ، اگر چه به آن عمل نكند .
. تحف العقول ، ص ۲۹۱ .

حديث۲۸

امام باقر عليه السلام :
مَن تَوَكَّلَ عَلَى اللّه ِ لايُغلَبُ و مَنِ اعتَصَمَ بِاللّه ِ لايُهزَمُ ؛
امام باقر عليه السلام :آن كه به خدا توكّل كند ، مغلوب نشود و آن كه به خدا توسّل جويد ، شكست نخورد .
. جامع الأخبار ، ص ۳۲۲ .

حديث۲۹

امام باقر عليه السلام :
ما ضُرِبَ عَبدٌ بِعُقُوبَةٍ أعظَمَ مِن قَسوَةِ القَلبِ ؛
امام باقر عليه السلام :هيچ بنده اى به كيفرى بزرگ تر از سختْ دلى كيفر نشد .
. تحف العقول ، ص ۲۹۶ .

حديث۳۰

امام باقر عليه السلام :
عَلَيكُم بِالصَّدَقَةِ فَبَكِّرُوا بِالصَّدَقَةِ فَإنَّها تُسَوِّدُ وَجهَ إبليسَ ؛
امام باقر عليه السلام :بر شما باد به صدقه دادن ! صبح زود صدقه بدهيد كه روى ابليس را سياه مى كند .

. همان ، ص ۲۹۸ .

حدیث۳۱

امام باقر علیه السلام :

ما مِن نَکبَةٍ تُصِیبُ العَبدَ إلّا بِذَنبٍ ؛

امام باقر علیه السلام :هیچ گرفتاری یی به بنده نمی رسد مگر به سبب گناه .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۲۶۹ .

حدیث۳۲

امام باقر علیه السلام :

ما حَسَنَةُ الدُّنیا إلّا صِلَةَ الإخوانِ و المَعارِفِ ؛

امام باقر علیه السلام :خوبیِ دنیا جز در پیوند با برادران و آشنایان نیست .

. بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۹۱ .

حدیث۳۳

امام باقر علیه السلام :

ما عُبِدَاللّه ُ بِشَیٍ ءٍ أفضَلَ مِن عِفَّةِ بَطنٍ و فَرجٍ ؛

امام باقر علیه السلام :خداوند با چیزی برتر از پاکی شکم و دامن عبادت نشده است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۷۹ .

حدیث۳۴

امام باقر علیه السلام :

ایّاکَ و الکَسَلَ و الضَّجَرَ فَإنَّهُما مِفتاحُ کُلِّ شَرٍّ ؛

امام باقر علیه السلام :از تنبلی و بی حوصلگی بپرهیز که این دو کلید هر بدی اند .

. تحف العقول ، ص ۲۹۵ .

حدیث۳۵

امام باقر علیه السلام :

قُولُوا لِلنّاسِ أحسَنَ ماتُحِبّونَ أن یُقالَ لَکُم ؛

امام باقر علیه السلام :با مردم نیکوتر از آنچه دوست دارید با شما سخن بگویند ، سخن بگویید .

بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۲ .

حدیث۳۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّ عَلِیَّ بنَ الحُسَینِ علیه السلام قاسَمَ اللّه َ مالَهُ مَرَّتَینِ ؛

امام باقر علیه السلام :امام علی بن حسین علیه السلام دارایی خود را دوبار در راه خدا تقسیم کرد .

مناقب آل أبی طالب ، ج ۳ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۳۷

امام باقر علیه السلام :

إنَّ لِلقائِمِ غَیبَتَینِ یُقالُ لَهُ فی إحداهُما هَلَکَ ولایُدری فی أیِّ وادٍ سَلَکَ ؛

امام باقر علیه السلام :قائم را دو غیبت است : در یکی از آنها (از بس طولانی است) درباره اش گفته می شود: «او مُرد و معلوم نیست به کدام وادی رفته است !» .

الغیبهٔ ، نعمانی ، ص ۱۷۳ .

حدیث۳۸

امام باقر علیه السلام :

یَظهَرُ فی ثَلاثِمِأهٍ و ثَلاثَهَ عَشَرَ رَجُلًا . . . رُهبانٌ بِاللَّیلِ اُسدٌ بِالنَّهارِ ؛

امام باقر علیه السلام : [امام زمان] با همراهی سیصد و سیزده مرد ، که راهبان شب و شیران روزند ، ظهور می کند .

. الفتن ، ابن حمّاد ، ج ۱ ، ص ۳۴۵ .

حدیث۳۹

امام باقر علیه السلام :

کَأنّی بِأصحابِ القائمِ و قَد أحاطُوا بِما بَینَ الخافِقَینِ فَلَیسَ مِن شَی ءٍ إلاّ و هُوَ مُطیعٌ لَهُم ؛

امام باقر علیه السلام :گویا یاران قائم را می بینم که بر شرق و غرب عالم مسلّط شده اند و هیچ چیزی نیست مگر آن که از آنها فرمان می برد .

. کمال الدّین ، ص ۶۷۳ .

حدیث۴۰

امام باقر علیه السلام :

کانَ الحَسَنُ کَثیرَ الاِجتِهادِ فِی العِبادَهِ و التَّصَدُّقِ ؛

امام باقر علیه السلام :امام حسن علیه السلام در عبادت و صدقه دادن سخت کوش بود .

. نظم دررالسمطین ، ص ۱۹۶ .

حدیث۴۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ استَقبَلَ بَیتَ المَقدِسِ سَبعَهَ عَشَرَ شَهرا ثُمَّ صُرِفَ إلَی الکَعبَهِ ؛

امام باقر علیه السلام :رسول خدا بیت المقدّس را هفده ماه قبله قرار دادند و پس از آن به سمت کعبه بر گشتند .

قرب الإسناد ، ص ۱۴۸ .

حدیث۴۲

امام باقر علیه السلام :

إنَّ حَدیثَنا یُحیِی القُلُوبَ ؛

امام باقر علیه السلام :سخن ما دل ها را زنده می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۲ ، ص ۱۴۴ .

حدیث۴۳

امام باقر علیه السلام :

لَحَدیثٌ واحِدٌ تأخُذُهُ عَن صادِقٍ خَیرٌ لَکَ مِنَ الدُّنیا و ما فِیها ؛

امام باقر علیه السلام :یک حدیث که آن را از فردی راستگو فرا می گیری ، برای تو بهتر است از دنیا و آنچه در آن است .

الأمالی ، مفید ، ص ۴۲ .

حدیث۴۴

امام باقر علیه السلام :

مَن لَم یَجعَل لَهُ مِن نَفسِهِ واعِظا فَإنَّ مَواعِظَ النّاسِ لَن تُغنِیَ عَنهُ شَیئا ؛

امام باقر علیه السلام :کسی که واعظی درونی نداشته باشد ، موعظه های مردم سودی به او نمی رساند .

. همان ، ج ۷۸ ، ص ۱۷۳ .

حدیث۴۵

امام باقر علیه السلام :

ما شِیَعَتُنا إلاّ مَنِ اتَّقَی اللّه َ و أطاعَهُ ؛

امام باقر علیه السلام :شیعه ما ، تنها ، کسی است که تقوا پیشه و مطیع خداوند باشد .

. تحف العقول ، ص ۲۹۵ .

حدیث۴۶

امام باقر علیه السلام :

سُدَّ سَبیلَ العُجبِ بِمَعرِفَهِ النَّفسِ ؛

امام باقر علیه السلام :راه خود پسندی را با خودشناسی ببند .

. همان ، ص ۲۸۶ .

حدیث۴۷

امام باقر علیه السلام :

إنَّ مِن رَوحِ اللّهِ ثَلاثَةً : التَّهَجُّدَ بِاللَّيلِ و إفطارَ الصّائمِ و لِقاءَ الإخوانِ ؛

امام باقر علیه السلام :سه چیز نشانه رحمت خدا است: عبادت شبانه ، افطار دادن به روزه دار ، دیدار با برادران .

. الأمالى ، طوسى ، ص ۱۷۲ .

حدیث۴۸

امام باقر علیه السلام :

رَبِّ أَصلِح لِى جَماعَةَ إخوَتى و أخواتى و مُحِبِّىَّ ، فَإنَّ صَلاحَهُم صَلاحِى ؛

امام باقر علیه السلام :خدایا! همه برادران و خواهرانم و دوستدارانم را اصلاح فرما ، که صلاح ایشان صلاح من است .

. قرب الإسناد ، ص ۱۸ .

حدیث۴۹

امام باقر علیه السلام :

تَزَيَّنْ لِلّهِ بِالصِّدقِ فِى الأعمالِ ؛

امام باقر علیه السلام :با راست کرداری ، خود را برای خداوند بیارای .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۶۴ .

حدیث۵۰

امام باقر علیه السلام :

إنَّ حَديثَنا يُحيِى القُلُوبَ ؛

امام باقر علیه السلام :سخن ما دل ها را زنده می کند .

. همان ، ج ۲ ، ص ۱۵۵ .

حدیث۵۱

امام باقر علیه السلام :

مَن كانَ ظاهِرُهُ أرجَحَ مِن باطِنِهِ خَفَّ ميزانُهُ ؛

امام باقر علیه السلام :هر کس ظاهرش بهتر از باطنش باشد ، ترازویش سبک آید .

. مشكاة الأنوار ، ص ۵۵۴ .

حدیث۵۲

امام باقر علیه السلام :

اُطلُب بَقاءَ العِزِّ بِإماتَةِ الطَّمَعِ ؛

امام باقر علیه السلام :پایداری عزّت را با میراندن طمع بجوی .

. تحف العقول ، ص ۲۸۶ .

حدیث۵۳

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أشَدَّ النّاسِ حَسرَةً یَومَ القِیامَةِ عَبدٌ وَصَفَ عَدلاً ثُمَّ خالَفَهُ إلی غَیرِهِ ؛

امام باقر علیه السلام :حسرت مندترین مردم در روز قیامت ، بنده ای است که سخن از عدالت گوید و با دیگران خلاف آن عمل کند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۱۷۹ .

حدیث۵۴

امام باقر علیه السلام :

الصَّلاةُ تَثبیتٌ لِلإخلاصِ تَنزیهٌ عَنِ الکِبرِ ؛

امام باقر علیه السلام :نماز موجب استواری اخلاص و دوری از کبر است .

. الأمالی ، طوسی ، ص ۲۹۶ .

حدیث۵۵

امام باقر علیه السلام :

الحَجُّ تَسکینُ القلُوبِ ؛

امام باقر علیه السلام :حجّ آرام بخش دل ها است .

. الأمالی ، طوسی ، ص ۲۹۶ .

حدیث۵۶

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ هِراقَةَ الدِّماءِ وَ إطعامَ الطَّعامِ ؛

امام باقر علیه السلام :خداوند قربانی کردن و اطعام کردن را دوست دارد .

. المحاسن ، ج ۲ ، ص ۱۴۳ .

حدیث۵۷

امام باقر علیه السلام :

لاشَفیعَ لِلمَرأَةِ أنجَحُ عِندَ رَبِّها مِن رِضا زَوجِها ؛

امام باقر علیه السلام :برای زن نزد پروردگارش هیچ شفاعت کننده ای کارسازتر از خشنودی شوهرش نیست .

. میزان الحکمه ، ح ۷۸۶۴ .

حدیث۵۸

امام باقر علیه السلام :

الخَیرُ وَالشَّرُّ یُضاعَفُ یَومَ الجُمُعَةِ ؛

امام باقر علیه السلام :خوبی و بدی در روز جمعه دو چندان می شود .

ثواب الأعمال ، ص ۱۷۲ .

حدیث۵۹

امام باقر علیه السلام :

اَلصَّدَقَةُ یَومَ الجُمُعَةِ تُضاعَفُ لِفضَلِ یَومِ الجُمُعَةِ عَلی غَیرِهِ مِنَ الأیّامِ ؛

امام باقر علیه السلام : صدقه دادن در روز جمعه ، به دلیل فضیلت جمعه بر روزهای دیگر ، دو برابر می شود .

. ثواب الأعمال ، ص ۲۲۰ .

حدیث۶۰

امام باقر علیه السلام :

ما مِن شَیءٍ یُعبَدُ اللّهُ بِهِ یَومَ الجُمُعَةِ أحَبَّ إلَیَّ مِنَ الصَّلاةِ عَلی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ ؛

امام باقر علیه السلام :هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من دوست داشتنی تر از صلوات بر پیامبر و آل او نیست .

وسائل الشیعه ، ج ۷ ، ص ۳۸۸ .

حدیث۶۱

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ یُحِبُّ الْمُداعِبَ فِی الْجَماعَةِ بِلا رَفَثٍ؛

خداوند کسی را که در میان جمع شوخی می کند، به شرط آن که ناسزا نگویددوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۶۶۳، ح۴

حدیث۶۲

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ یُحِبُّ اِبْرادَ الْکَبِدِ الحَرّی؛

خداوند خنک کردن جگر تشنه را دوست دارد.

کافی، ج ۴، ص ۵۸، ح۶

حدیث۶۳

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اِطْعامَ الطَّعامِ وَ اِفشاءَ السَّلامِ؛

خداوند غذا دادن و به همه سلام کردن را دوست دارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۴۳، ح ۱۳۷۱

حدیث۶۴

امام باقر علیه السلام :

اَلصّیامُ وَ الْحَجُّ تَسْکینُ الْقُلوبِ؛

روزه و حج آرام بخش دل هاست.

امالی طوسی، ص ۲۹۶، ح ۵۸۲

حدیث۶۵

امام باقر علیه السلام :

أوَّلُ کُلِّ کِتابٍ نَزَلَ مِنَ السَّماءِ «بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ»، فَإذا قَرَأتَ«بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ» فَلا تُبالی أن لا تَستَعیذَ، و إذا قَرَأتَ «بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِالرَّحیمِ» سَتَرَتکَ فیما بَینَ السَّماءِ وَالأرضِ؛

ابتدای هر کتابی که از آسمان نازل شده، بسم اللّه الرحمن الرحیم است. هر گاهبسم اللّه الرحمن الرحیم را قرائت کردی اشکالی ندارد که استعاذه نکنی (نگویی که پناهمی برم به خدا) و هر گاه بسم اللّه الرحمن الرحیم را تلاوت کردی، تو را از آنچه میاناآسمان و زمین است محفوظ می دارد.

کافی، ج ۳ ، ص ۳۱۳

حدیث۶۶

امام باقر علیه السلام :

... اِنَّ الاْمْرَ بِالْمَعْروفِ وَ النَّهْیَ عَنِ الْمُنکَرِ سَبیلُ الاْنْبیاءِ وَ مِنْهاجُالصُّلَحاءِ ، فَریضَةٌ عَظیمَةٌ بِها تُقامُ الْفَرائِضُ ، وَ تَاْمَنُ الْمَذاهِبُ وَ تَحِلُّ الْمَکاسِبُ ، وَ تُرَدُّالْمَظالِمُ وَ تَعْمُرُ الاْرْضُ ، وَ یَنْتَصِفُ مِنَ الاْعداءِ وَ یَسْتَقیمُ الاْمْرُ... ؛

امر به معروف و نهی از منکر راه و روش پیامبران و شیوه صالحان است و واجب بزرگیاست که واجبات دیگر با آن بر پا می شوند، راه ها امن می گردد و درآمدها حلال می شود وحقوق پایمال شده، به صاحبانش برمی گردد، زمین آباد می شود و (بدون ظلم) حق ازدشمنان گرفته می شود و کارها سامان می پذیرد.

کافی، ج ۵ ، ص ۵۶، ح ۱

حدیث۶۷

امام باقر علیه السلام :

وَ اعْلَمْ اَنَّ الْاِلْفَ مِنَ اللّه ِ وَ الْفِرْکَ مِنَ الشَّیْطانِ؛

بدان که، انس و الفت گرفتن [با دیگران] از خداوند و دشمنی از شیطان است.

کافی، ج ۵، ص ۵۰۰، ح ۱

حدیث۶۸

امام باقر علیه السلام :

اِعلَمُوا أَنَّ الدُّنیا حُلوَها وَ مُرَّها حُلمٌ وَ الاِنْتِباهُ فِی الآخِرَةِ وَ الْفائِزُ مَنفازَ فیها وَ الشَّقیُّ مَن شَقیَ فیها؛

بدانید که شیرینی و تلخی دنیا، خواب است و بیداری در عالم آخرت است.خوشبخت کسی است که در آخرت خوشبخت باشد و بدبخت کسی است که در آخرتبدبخت باشد.

تفسیر الامام العسکری علیه السلام، ص ۲۱۹

حدیث۶۹

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ لِلشَّرِّ اَقْفالاً وَ جَعَلَ مَفاتیحَ تِلکَ الاَقْفالِ الشَّرابَوَالکَذِبُ شَرٌّ مِنَ الشَّرابِ؛

به راستی که خداوند عزوجل برای شر قفل هایی گذارد و کلید آن قفل ها را شراب قرارداد و دروغ از شراب بدتر است.

کافی، ج ۲، ص ۳۳۸، ح ۳

حدیث۷۰

امام باقر علیه السلام :

اِنْ کُذِّبْتَ فَلا تَغْضَبْ؛

اگر به تو نسبت دروغ دادند، خشمگین مشو.

تحف العقول، ص۲۸۴

حدیث۷۱

امام باقر علیه السلام :

اَیُّما رَجُلٍ غَضِبَ وَهُوَ قائِمٌ فَلْیَجْلِسْ فَاِنَّهُ سَیَذْهَبُ عَنْهُ رِجْزُ الشَّیْطانِ وَاِنْ کانَ جالِسا فَلْیَقُمْ... ؛

هر کس در حال ایستادن خشمگین شود، بنشیند که این کار به سرعت وسوسهشیطان را از او دور می کند و اگر نشسته است، برخیزد.

بحارالأنوار، ج۷۳، ص ۲۶۴، ح۹

حدیث۷۲

امام باقر علیه السلام :

اَلْحِلْمُ لِباسُ الْعالِمِ فَلا تَعْرَیَنَّ مِنْهُ؛

بردباری لباس عالم است، پس تو خود را از آن عریان مدار.

کافی، ج ۸، ص ۵۵

حدیث۷۳

امام باقر علیه السلام :

لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فِی السِّواکِ لَأَباتوهُ مَعَهُمْ فی لِحافٍ؛

اگر مردم خاصیت مسواک را می دانستند (هرگز آن را از خود جدا نمی کردند و حتی)آن را شب به بستر خود می بردند.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۱۳۰، ح ۱۷

حدیث۷۴

امام باقر علیه السلام :

اَلسِّواکُ یَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَ یَزیدُ فِی الْعَقْلِ؛

مسواک بلغم و رطوبات معده را از بین می برد و عقل را زیاد می کند.

ثواب الاعمال، ص ۱۸

حدیث۷۵

امام باقر علیه السلام :

ذِکْرُ اللّه ِ لِاَهْلِ الصَّلاةِ اَکْبَرُ مِنْ ذِکْرِهِمْ اِیّاهُ؛ اَلا تَری اَنَّهُ یَقولُ: اُذْکُرونیاَذْکُرْکُمْ؟؛

یاد خدا از نمازگزاران، بالاتر از یاد آنان از خداوند است، مگر نمی بینی که خداوند می فرماید: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم»؟

بحارالأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۹

حدیث۷۶

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ تَعالی لَیُنادی کُلَّ لَیْلَهِٔ جُمُعَهٍٔ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مِنْ اَوَّلِ اللَّیلِ اِلیآخِرِه : اَلا عَبْدٌ مُؤمِنٌ یَدْعونی لاِخِرَتِهِ وَ دُنْیاهُ قَبْلَ طُلوعِ الْفَجْرِ لأُجیبَهُ ؟ اَلا ـ عَبْدٌ مُؤمِنٌیَتوبُ اِلَیَّ مِنْ ذُنوبِهِ قَبْلَ طُلوعِ الفَجرِ فَاَتوبَ عَلَیْهِ ؟ اَلا عَبدٌ مُؤمِنٌ قَد قَتَّرتُ عَلَیهِ رِزقَهُ فَیَسأَ لَنِی الزِّیادَهَٔ فی رِزقِهِ قَبلَ طُلوعِ الفَجرِ فَاَزیدَهُ وَ اُوَسِّعَ عَلَیهِ ؟ اَلا عَبدٌ مُؤمِنٌ سَقیمٌیَسأَ لُنی اَن اَشفیَهُ قَبلَ طُلوعِ الفَجرِ فَاُعافیَهُ ؟ اَلا عَبدٌ مُؤمِنٌ مَحبوسٌ مَغمومٌ یَسأَ لُنیاَن اُطلِقَهُ مِن حَبسِهِ وَ اُخَلِّیَ سَربَهُ ؟ اَلا عَبْدٌ مُؤمِنٌ مَظلومٌ یَسأَ لُنی اَن آخُذَ لَهُ بِظُلامَتِهِقَبلَ طُلوعِ الفَجرِ فَاَ نْتَصِرَ لَهُ وَ آخُذَ لَهُ بِظُلامَتِهِ ؟ قالَ علیه السلام : فَلا یَزالُ یُنادی بِهذا حَتّییَطلُعَ الفَجرُ ؛

خداونـد متعال ، هر شبِ جمعه ، از آغاز شب تا پایان آن ، از فراز عرش خویش نـدامی دهـد : «آیا بنـده مؤمنی نیست که تا پیش از سپیده دَم ، مرا برای آخرت و دنیایشبخواند و من ، پاسخش دهم؟ آیا بنده مؤمنی نیست که تا پیش از سپیده دَم از گناهانشبه درگاه من ، توبه کنـد و من هم به سوی او بازگردم [و توبه اش را بپذیرم] آیا بنده مؤمنینیست که من روزی اش را بر او تنگ کرده باشم و او تا پیش از سپیـده دَم ، افزایش درروزی اش را از من بخواهد و من بر روزی او بیفزایم و به آن گشایش دهم؟ آیا بنده مؤمنِزندانی و غم زده ای نیست که از من بخواهد از زندان آزاد و رهایش کنم؟ آیا بنده مؤمِنِستم دیده ای نیست که تا پیش از سپیده دَم از من بخواهد که دادش را بستانم و منانتقام او را بگیرم و داد وی بستانم؟» و تا سپیده دَم ، به این ندا ادامه می دهد.

تهذیب الأحکام ، ج ۳، ص ۵ ، ح ۱۱

حدیث۷۷

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یُحِبُّ مِن عِبادِهِ المُؤمِنینَ کُلَّ عَبدٍ دَعّاءٍ فَعَلَیکُم بِالدُّعاءِفِی السَّحَرِ اِلی طُلوعِ الشَّمسِ فَاِنَّها ساعَهٌٔ تُفْتَحُ فیها اَبوابُ السَّماءِ وَ تُقسَمُ فیهَاالاَرزاقُ وَ تُقضی فیهَا الحَوائِجُ العِظامُ ؛

خداونـد عزّوجلّ از میـان بنـدگان مؤمنش ، بنـده ای را که بسـیار دعا کنـد ، دوسـتمی دارد . پس ، همواره در سـحرگاهان تا طلوع خورشـید دعـا کنیـد ؛ زیرا ایـن وقـتی استکه در آن ، درهـای آسـمان بـاز می شـود ، و روزی هـا تقسـیم می گردد و حـاجت هـای بزرگبرآورده می شود.

کافی ، ج ۲، ص ۴۷۸، ح ۹

حدیث۷۸

امام باقر علیه السلام :

لَیْسَ مِنْ نَفْسٍ اِلاّ ـ وَ قَدْ فَرَضَ اللّهُ لَها رِزْقَها حَلالاً یَأتیها فی عافیَهٍٔ وَعُرِضَ لَها بِالْحَرامِ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ فَاِنْ هیَ تَناوَلَتْ مِنَ الْحَرامِ شَیئا قاصَّها بِهِ مِنَالْحَلالِ الَّذی فَرَضَ اللّهُ لَها وَ عِنْدَ اللّهِ سِواهُما فَضْلٌ کَبیرٌ؛

خداوند برای هر کسـی روزیِ حلالی مقرّر داشته که به سلامت به او خواهد رسید. ازطرف دیگر روزی حرام نیز در دسترس او قرار داده است که اگر انسان روزی خود را از آنحرام به دست آورد، خداونـد در عوض، روزی حلالی را که برای او مقـدّر کرده است،

از اوباز خواهد داشت و غیر از این دو روزی (حلال و حرام)، روزی های فراوان دیگری نیز نزدخداوند هست.

بحارالأنوار، ج ۵، ص ۱۴۷، ح ۶

حدیث۷۹

امام باقر علیه السلام :

عَلَیْکَ بِالدعاءِ لِاْخوانِکَ بِظَهْرِ الْغَیْبِ فَاِنَّهُ یَهیلُ الرِّزقَ؛

پشت سر برادران (دینی) خود دعا کن، که این کار روزی را به طرف توسرازیر می کند.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۶۰، ح ۱۴

حدیث۸۰

امام باقر علیه السلام :

مُروا شیعَتَنا بِزیارَةِ قَبرِ الحُسَینِ علیه السلام فَاِنَّ اِتْیانَهُ یَزیدُ فِی الرِّزْقِوَ یَمُدُّ فِی الْعُمْرِ وَ یَدْفَعُ مَرافِعَ السُّوءِ و اِتیانُهُ مُفْتَرَضٌ عَلی کُلِّ مُؤمِنٍ یَقِرُّ لِلحُسَینِبِالإمامَةِ مِنَ اللّهِ؛

شیعیان ما را به زیارت قبر حسین بن علی علیه السلامفرمان دهید؛ زیرا زیارت آن حضرت،روزی را زیاد و عمر را طولانی و بدی ها را دور می سازد و رفتن به زیارتش بر هر مؤمنیکه امامت امام حسین علیه السلامرا پذیرفته است، واجب است.

کامل الزیارات، ص ۲۸۴

حدیث۸۱

امام باقر علیه السلام :

اَللّهُمَّ ارْزُقْنی رِزْقا حَلالاً یَکْفینی وَ لا تَرْزُقْنی رِزْقا یُطْغینی وَ لاتَبْتَلِیَنّی بِفَقْرٍ اَشْقی بِهِ مُضَیِّقا عَلَیَّ...؛

خداونـدا! مرا روزیِ حلالی بده که کفایتم کند، و روزی ای نده که به طغیانم کشانَد و بهفقری گرفتارم نکن که با آن بدبخت شوم و به تنگنا افتم.

التهذیب، ج ۳، ص ۷۷، ح ۶

حدیث۸۲

امام باقر علیه السلام :

اَلزَّکاةُ تَزیدُ فِی الرِّزْقِ؛

زکات دادن، روزی را زیاد می کند.

امالی طوسی، ص ۲۹۶

حدیث۸۳

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ الْعَبْدَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُزْوى عَنْهُ الرِّزْقُ؛

بنده گناه می کند و به سبب آن، روزی از او گرفته می شود.

کافی، ج ۲، ص ۲۷۰، ح ۸

حدیث۸۴

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَاللّه ِ اَشَدُّكُمْ اِكْراما لِحَلائِلِهِمْ؛

گرامی ترین شما نزد خداوند، کسی است که بیشتر به همسر خود احترام بگذارد.

وسائل الشیعه ، ج ۱۵، ص ۵۸ ، ح ۶

حدیث۸۵

امام باقر علیه السلام :

لا شَفيعَ لِلْمَرْاَةِ اَ نْجَحُ عِنْدَ رَبِّها مِنْ رِضا زَوْجِها؛

هیچ شفاعت کننده ای برای زن نزد پروردگارش نجات بخش تر از رضایت شوهرشنیست.

خصال، ص ۵۸۸

حدیث۸۶

امام باقر علیه السلام :

اَلْخَيْرُ وَ الشَّرُّ يُضاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ؛

خوبی و بدی در روز جمعه چند برابر (حساب) می شود.

ثواب الاعمال، ص ۱۴۳

حدیث۸۷

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ هذَا اللِّسانَ مِفْتاحُ كُلِّ خَيْرٍ وَ شَرٍّ، فَيَنْبَغى لِلْمُؤمِنِ اَنْ يَخْتِمَ عَليلسانِهِ كَما يَخْتِمُ عَلى ذَهَبِهِ وَ فِضَّتِهِ؛

به راستی که این زبـان کلیـد همه خوبی هـا و بـدی هـاست پس شایسـته است که مؤمنزبـان خود را مُهر و موم کنـد، همان گونه که (صندوق) طلا و نقره خود را مُهر و موممی کند.

تحف العقول، ص ۲۹۸

حدیث۸۸

امام باقر علیه السلام :
اِنَّ الْخَيْرَ ثَقُلَ عَلى اَهْلِ الدُّنْيا عَلى قَدْرِ ثِقْلِهِ فى مَوازينِهِم يَوْمَ القيامَةِوَ اِنَّ الشَّرَّ خَفَّ عَلى اَهْلِ الدُّنْيا عَلى قَدْرِ خِفَّتِهِ فى مَوازينِهِم؛
کار خوب بر مردم دنیا سـنگین است، به اندازه سـنگینی آن در ترازوهای ایشان درروز قیامت و کار بد بر مردم دنیا سـبک است، به اندازه سبکی آن در ترازوهایشاندر قیامت.

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۲۱۵، ح ۱۳

حدیث۸۹

امام باقر علیه السلام :
اذا اَرَدْتَ الْوَلَدَ فَقُلْ عِنْدَ الْجِماعِ : اَللّهُمَّ ارْزُقْنى وَلَدا وَ اجْعَلْهُ تَقِيا لَيسَفى خَلْقِهِ زِيادَةٌ وَ لا نُقْصانٌ وَ اجْعَلْ عاقِبَتَهُ اِلى خَيْرٍ؛
هر گـاه فرزنـد خواستی ، هنگـام آمیزش بگو : بـار الهـا! به من فرزنـدی عطـا کن و او را باتقوا قرار ده و در آفرینش او، کم و زیادی نباشد و او را عاقبت به خیر گردان .

کافی، ج ۶ ، ص ۱۰، ح ۱۲

حدیث۹۰

امام باقر علیه السلام :
اِنّا نَـأْمُرُ صِبْيانَنـا بِالصَّلاةِ اذا كانوا بَنى خَمْسِ سِنينَ ، فَمُرواصِبْيانَـكُمْ بِالصَّلاةِ اذا كانوا بَنى سَبْعِ سِنينَ، وَ نَحْـنُ نَأمُرُ صِبْيانَنـا بِالصَّـوْمِ اِذاكانوا بَنى سَبْعِ سِنينَ بِما اَطاقوا مِن صـيامِ الْيومِ ان كانَ اِلى نِصْفِ النَّهارِ اَوْ اَكْثَرَ مِنْذلِكَ اَوْ اَقَلَّ، فَاِذا غَلَبَهُمُ الْعَطَشُ وَ الْغَرَثُ اَفْطَروا، حَتّى يَتَعَوَّدُوا الصَّومَ وَ يُطيقوهُ،فَمُروا صِبيانَـكُم اِذا كانوا بَنى تِسْعِ سِنينَ بِالصَّومِ مَا اسْتَطاعوا مِن صيامِ الْيَوْمِ،فَاِذا غَلَبَهُمُ الْعَـطَشُ اَفْطَروا ؛
ما کودکان خود را وقتی پنـج ساله انـد ، به نماز امر می کنیم ؛ ولی شـما کودکانتان راوقتی هفت ساله شدنـد ، به نماز امر کنید . ما کودکـان خود را وقتی هفت سـاله انـد ، به روزهوامی داریم ، به انـدازه ای که توان دارنـد ، چه نصف روز باشـد یـا بیشتر یا کمتر . وقتیتشـنگی و گرسنگی بر آنان چیره شد ، افطار می کنند تا این که به روزه ، عادت کنند و توانآن را بیابند ، ولی شما کودکانتان را وقتی نُه ساله شدند ، به اندازه ای که توان دارند ، بهروزه وا دارید و وقتی تشنگی بر آنان چیره شد ، افطار کنند .

کافی ، ج ۳، ص ۴۰۹، ح ۱

حدیث۹۱

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقی بِالتَّقْوی عَنِ الْعَبْدِ ما عَزُبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَیُجَلّیبِالتَّقوی عَنْهُ عَماهُ وَجَهْلَهُ؛

خداوند به وسیله تقوا بنده را حفظ می کند از آنچه که عقلش به آن نمی رسد و کوردلی و نادانی او را بر طرف می سازد.

کافی، ج ۸ ، ص ۵۲، ح ۱۶

حدیث۹۲

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اَعْجَلَ الْخَیرِ ثَوابا صِلَةُ الرَّحِم؛

ثواب صله رحم سریع تر از هر کار خیری به انسان می رسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۲، ح ۱۵

حدیث۹۳

امام باقر علیه السلام :

اِذا دَخَلَ اَحَدُکُمْ عَلی اَخیهِ فی رَحْلِهِ فَلْیَقْعُدْ حَیْثُ یَأمُرُهُ صاحِبُالرَّحْلِ فَاِنَّ صاحِبَ الرَّحْلِ اَعْرَفُ بِعَوْرَةِ بَیْتِهِ مِنَ الدّاخِلِ عَلَیْهِ؛

هرگاه یکی از شما به خانه برادرش وارد شد، هر جا صاحب خانه گفت همان جابنشیند، زیرا صاحب خانه به وضع اتاق خود از میهمان آشناتر است.

قرب الإسناد، ص ۶۹، ح ۲۲۲

حدیث۹۴

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقی بِالتَّقْوی عَنِ الْعَبْدِ ما عَزُبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَ یُجَلّیبِالتَّقْوی عَنْهُ عَماهُ وَ جَهْلَهُ؛

خداوند عزوجل به وسیله تقوا، انسان را از آنچه عقلش به آن نمی رسد حفظ می کندو کور دلی و نادانی او را بر طرف می سازد.

کافی، ج ۸ ، ص ۵۲، ح ۱۶

حدیث۹۵

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اَهْلَ التَّقْوی هُمُ الاَْغْنیاءُ اَغْناهُمُ الْقَلیلُ مِنَ الدُّنْیا، فَمَؤُونَتُهُمْ یَسیرَةٌاِنْ نَسیتَ الْخَیْرَ ذَکَّروکَ وَ اِنْ عَمِلْتَ بِهِ اَعانوکَ؛

ثروتمنـدان واقعی همان تقواپیشـگانند که انـدک دنیا آنان را بی نیاز کرده و کمخرجند. اگر خیر و خوبی را فراموش کنی، به یادت می آورند و اگر به آن عمل نماییاری ات می رسانند.

تحف العقول، ص ۲۸۷

حدیث۹۶

امام باقر علیه السلام :
وَ اللّهِ ما شیعَتُنا اِلاّ مَنِ اتَّقَیَ اللّهَ وَ اَطاعَهُ؛
به خدا سوگند، شیعه ما فقط کسی است که تقوای الهی دارد و خدا را اطاعت می کند.

کافی، ج ۲، ص ۷۴، ح ۳

حدیث۹۷

امام باقر علیه السلام :
اَلنّاسُ رَجُلانِ: مَسْتَریحٌ بِالْمَوْتِ وَ مُسْتَراحٌ بِهِ مِنْهُ ؛
مردم بر دو دسته اند: آن که با مرگ آسوده شود و آن که با مرگش دیگران آسوده شوند.

معانی الأخبار، ص ۲۹۰

حدیث۹۸

امام باقر علیه السلام :
اَلنّاسُ رَجُلانِ: مُؤْمِنٌ وَ جاهِلٌ، فَلا تُؤْذِی الْمُؤْمِنَ وَ لا تَجْهَلُ الْجاهِلَفَتَـکونَ مِثْلَهُ؛
مردم دو گروه اند: مؤمن و جاهل، مؤمن را آزار ندهید و با جاهل، رفتار جاهلانهنکنید؛ زیرا همانند او خواهید بود.

خصال، ص ۴۹

حدیث۹۹

امام باقر علیه السلام :
اَلْعُلَماءُ فی اَنْفُسِـهِمْ خانَـةٌ اِنْ کَـتَمُوا النَّصـیحَةَ اِنْ رَاَوْا تائِها ضالاًّ لایَهْـدونَهُ اَوْ مَیِّتا لا یُحْیونَهُ فَبِئْسَ ما یَصْـنَعونَ لِاَنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تَعالی اَخَـذَ عَلَیْهِمُالْمیثـاقَ فِی الْـکِتـابِ اَنْ یَـاْمُروا بِالْمَعْروفِ وَ بِما اُمِروا بِهِ وَ اَنْ یَنْهَوْا عَمّا نُهوا عَنْهُ وَ اَنْیَتَعاوَنوا عَلَی الْبِرِّ وَ التَّقْوی وَ لا یَتعاوَنوا عَلَی الْاِثْمِ وَ الْعُدْوانِ؛
اگر دانشمندان نصیحت را پنهان دارند، خیانت کرده اند . اگر سرگشته گمراهی رادیدند و او راراهنمایی نکردند و یا (دل) مرده ای را زنـده ننمودنـد، وه که چه کار زشتیکرده انـد ! چون خداونـد تبارک و تعالی در کتاب از ایشان پیمان گرفته که به معروف وآنچه

فرمان یافته انـد فرمان دهند و از آنچه نهی شده اند نهی کنند و بر نیکوکاری وپرهیزکاری، یکدیگر را یاری کنند و در گناه و سـتم یکدیگر را یاری نکنند .

کافی ، ج ۸ ، ص ۵۴، ح ۱۶

حدیث۱۰۰

امام باقر علیه السلام :

مَنْ عَلَّمَ بابَ هُدىً فَلَهُ مِثْلُ اَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَ لا یُنْقَصُ اُولئِکَ مِنْاُجورِهِمْ شَیْئاً وَ مَنْ عَلَّمَ بابَ ضَلالٍ کانَ عَلَیْهِ مِثْلُ اَوزارِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَ لا یُنْقَصُ اُولئِکَمِنْ اَوزارِهِمْ شَیْئا؛

هرکس باب هـدایتی را به کسـی آموزش دهـد ، پاداش همه کسانی را که به آن عمل کنند ،دارد ، بی آن که چیزی از پاداش آنان کم شود و هرکس بـاب گمراهی را یاد دهـد ، گناهان همهکسانی که بـدان عمل کننـد ، بر او نیز بار می شود ، بی آن که چیزی از گناهان آنان کم شود .

کافی ، ج ۱، ص ۳۵، ح ۴

حدیث۱۰۱

امام باقر علیه السلام :

اَ لْبِرُّ وَ الصَّدَقَةُ یَنْفیانِ الْفَقْرَ وَ یَزیدانِ فِی الْعُمْرِ وَ یَدْفَعانِ عَنْصاحِبِهِما سَبعینَ میتَةَ سوءٍ ؛

کار خیر و صدقه، فقر را می بَرند، بر عمر می افزایند و هفتاد مرگ بد را از صاحب خوددور می کنند.

ثواب الاعمال ، ص ۱۴۱

حدیث۱۰۲

امام باقر علیه السلام :

انّ الحُسَیْنَ صاحِبَ کَربَلا قُتِلَ مَظْلوما، مَکروبا عَطْشانا، لَهفانا فَآلَیاللّه ُ عَزَّوَجلّ عَلی نَفْسِهِ اَن لا یاتیَهُ لَهفانٌ و لا مَکروبٌ و لا مُذنِبٌ و لا مَغمومٌ و لاعَطشـانٌ و لاـ مَنْ بِهِ عاهَـةٌ ثُمَّ دَعا عِنـدَهُ و تَقَرَّبَ بِالحُسَـیْنِ بنِ عَلیٍّ علیه السـلام اِلَی اللّهِ عَزَّوَجَلَّاِلاّ نَفَّسَ اللّه ُ کُرْبَتَهُ وَ اَعطاهُ مَسأَلَتَهُ و غَفَرَ ذَنْبَهُ وَ مَدَّ فی عُمُرِهِ وَ بَسَطَ فی رِزقِهِفَاعتَبِروا یا اُولـی الاَبْصار؛

حسین، بزرگ مرد کربلا، مظلوم و رنجیده خاطر و لب تشنه و مصیب زده بهشهادت رسید. پس خداوند، به ذات خود، قسم یاد کرد که هیچ مصیبت زدهو رنجیده خاطر و گنهکار و اندوهناک و تشنه ای و هیچ بَلا دیده ای به خدا روینمی آورد و نزد قبر حسین علیه السـلامدعا نمی کنـد و آن حضـرت را بـه درگـاه خـدا شـفیع نمی سازد،مگر این که خداونـد، انـدوهش را برطرف و حاجـاتش را برآورده می کند و گناهشرا می بخشد و عمرش را طولانی و روزی اش را گسترده می سازد. پس ای اهل بینش،درس بگیرید!

بحارالأنوار ، ج ۱۰۱، ص ۴۶، ح ۵

حدیث۱۰۳

امام باقر علیه السلام :

مَا انْتَصَرَ اللّه ُ مِنْ ظالِمٍ إلاّ بِظالِمٍ وَذلِکَ قَوْلُهُ عَزَّوَجَلَّ (وَکَذلِکَ نُوَلِّیبَعْضَ الظّالِمینَ بَعْضا)؛

خداونـد هیچگـاه از ظـالم انتقـام نگرفت مگر به وسیله ظالمی دیگر و این سـخن خـدایعزّوجلّ است که: «و بـدین سان ظالمان را به سزای اعمالی که می کنند بر یکدیگر مسلّطمی کنیم».

بحارالأنوار، ج ۷۵، ص ۳۱۳، ح ۲۸

حدیث۱۰۴

امام باقر علیه السلام :

لَیْسَ مِنّا وَ لا مِنْکُمْ مَنْ ظَلَمَ النّاسَ؛

از ما نیست و از شما (شیعیان هم) نیست کسی که به مردم ظلم کند.

شرح الأخبار، ج ۳، ص ۴۸۸، ح ۱۴۱۴

حدیث۱۰۵

امام باقر علیه السلام :

إِنَّما حَرَّمَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ الرِّبا لِئَلاّ یَذْهَبَ الْمَعْروفُ؛

خدای عزوجل ربا را حرام فرمود تا احسان کردن از بین نرود.

وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۴۲۵، ح ۱۰

حدیث۱۰۶

امام باقر علیه السلام :

شَکَتِ الْکَعْبَةُ اِلَی اللّه ِ ما تَلْقی مِنْ اَنْفاسِ الْمُشْرِکینَ، فَاَوحَی اللّه ُ اِلَیْها:اَنْ قَرّی یا کَعْبَةُ، فَاِنّی اُبْدِلُکَ بِهِمْ قَوْما یَتَخَلَّلونَ بِقُضبانِ الشَّجَرِ. فَلَمّا بَعَثَ اللّه ُمُحَمَّدا صلی الله علیه و آله اَوحی اِلَیْهِ مَعَ جَبْرَئیلَ بِالسِّواکِ وَالْخِلالِ؛

کعبه از زجری که از بوی بد نفس های مشـرکین می کشـید، به درگاه خداوند شکایتنمود، خداوند به آن وحی کرد، تو را مژده باد که بجای اینان کسانی را جایگزین می کنمکه با شاخه های درخت خلال می کننـد. هنگامی که خداونـد حضـرت محمد صـلی الله علیه و آله را مبعوثفرمود، توسط جبرئیل سفارش مسواک و خلال کردن را به او وحی کرد.

محاسن، ج ۲، ص ۵۵۸، ح ۹۲۴

حدیث۱۰۷

امام باقر علیه السلام :

اِنَّما قُصَّ الْاَظْفارُ، لِاَنَّها مَقیلُ الشَّیْطانِ وَ مِنْهُ یَکونُ النِّسْیانُ؛

کوتاه کردن ناخن، از آن رو لازم است که پناهگاه شیطان است و فراموشی می آورد.

کافی، ج ۶، ص ۴۹۰، ح ۶

حدیث۱۰۸

امام باقر علیه السلام :

کَنْسُ الْبُیوتِ یَنْفِی الْفَقْرَ؛

جارو کردن اتاق ها فقر را از بین می برد.

وسایل الشیعه، ج ۳ ، ص ۵۷۱، ح ۲

حدیث۱۰۹

امام باقر علیه السلام :

کانَ اَبی زَیْنُ الْعابِدینَ علیه السلام اِذا نَظَرَ اِلَی الشَّبابِ الَّذینَ یَطْلُبونَ الْعِلْمَادْناهُمْ اِلَیْهِ وَ قالَ : مَرحَبا بِکُمْ اَ نْتُمْ وَدائِعُ الْعِلْمِ وَ یوشِکُ اِذْ اَ نْتُمْ صِغارُ قَوْمٍ اَنْ تَکونوا کِبارَ آخَرینَ ؛

پدرم [امام] زین العابدین علیه السلام ، هر گاه به جوانانی که دانش می اندوختند ، می نگریست ،آنان را به خود نزدیک می کرد و می فرمود : آفرین بر شما که امانت های [مردم برایآموختن]دانشید و به زودی شما کم سالان جامعه ، بزرگان جامعه ای دیگر می شوید .

الدرالنظیم فی مناقب الائمه اللهامیم ، ص ۵۸۷

حدیث۱۱۰

امام باقر علیه السلام :

فی قَوْلِهِ «قُولُوا لِلنّاسِ حُسْنا» قال: قُولوا لِلنّاسِ أحْسَنَ مَا تُحبّونَ أنْیُقالَ لَکُمْ، فَاِنَّ اللّه َ عزَّوَجلَّ یُبْغِضُ اللَّعّانَ السَّبّابَ الطَّعّانَ عَلَی الْمُؤمِنین، اَلفاحِشَالْمُتَفَّحِشَ السّائلَ الْمُلْحِفَ، وَ یُحِبُّ الحَیّی الْحَلیمَ اَ لْعفیفَ الْمُتعَفِّفَ؛

درباره این گفته خداوند که «با مردم به زبان خوش سخن بگویید» فرمود: بهترینسخنی که دوست دارید مردم به شما بگویند، به آنها بگویید، چرا که خداوند،لعنت کننده، دشنام دهند، زخم زبان زن بر مؤمنان، زشت گفتار، بدزبان و گدای سمج رادشمن می دارد و با حیا و بردبار و عفیفِ پارسا را دوست دارد.

امالی صدوق، ص ۳۲۶

حدیث۱۱۱

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یُحِبُّ الْمُداعِبَ فِی الْجَماعَةِ بِلارَفَثٍ؛

خداوند عزوجل، کسی را که در میان جمع شوخی کند، دوست دارد به شرط آن کهناسزا نگوید.

کافی، ج ۲، ص ۶۶۳، ح ۴

حدیث۱۱۲

امام باقر علیه السلام :

فاِنّی لَمْ اَرَ شَیْئا قَطُّ اَشَدَّ طَلَبا وَ لا اَسْرَعَ دَرْکا مِنْ حَسَنَةٍ مُحْدَثَةٍلِذَنْبٍ قَدیمٍ؛

هرگز جوینده ای یابنده تر از کار نیک امروز که گناه قدیم را می یابد [و پاک می کند]ندیده ام.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۹۹، ح ۴۹

حدیث۱۱۳

امام باقر علیه السلام :

و ما مِنْ عَبْدٍ یَبْخَلُ بِنَفَقَةٍ یُنْفِقُها فیما یُرْضِی اللّه َ اِلاَّ ابْتُلِیَ بِاَنْ یُنْفِقَاَضْعافَها فیما اَسْخَطَ اللّه َ؛

هر کس از خرج کردن مالی در راه خداپسندانه بخل ورزد، چند برابر آن را در راه غیرخداپسندانه هزینه خواهد کرد.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۱۷۳، ح ۱۲

حدیث۱۱۴

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقی بِالتَّقْوی عَنِ الْعَبْدِ ما عَزُبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَ یُجَلّیبِالتَّقْوی عَنْهُ عَماهُ وَ جَهْلَهُ؛

خداوند عزوجل به وسیله تقوا، انسان را از آنچه عقلش به آن نمی رسد، حفظ می کندو کوردلی و نادانی را از او دور می نماید.

کافی، ج ۸، ص ۵۲، ح ۱۶

حدیث۱۱۵

امام باقر علیه السلام :

مَثَلُ الْحَریصِ عَلَی الدُّنْیا مَثَلُ دودَةِ القَزِّ: کُلَّما ازْدادَتْ مِنَ القَزِّ عَلینَفْسِها لَفّا کانَ أَبْعَدَ لَها مِنَ الْخُروجِ حَتّی تَموتَ غَمّا؛

حریص به دنیا، همانند کرم ابریشم است که هر چه بیشتر دور خود می تند، خارجشدن از پیله بر او سخت تر می شود، تا آن که از

غصه می میرد.

کافی، ج ۲، ص ۳۱۶، ح ۷

حدیث۱۱۶

امام باقر علیه السلام :
ما بَیْنَ الْحَقِّ وَ الْباطِلِ اِلاّ قِلَّةُ الْعَقْلِ. قیلَ: وَ کَیْفَ ذلِکَ یَابْنَ رَسولِ اللّه ؟قالَ: اِنَّ الْعَبْدَ یَعْمَلُ الْعَمَلَ الَّذی هُوَ لِلّهِ رِضا فَیُریدُ بِهِ غَیْرَ اللّه فَلَو اَنَّهُ اَخْلَصَ لِلّهِ لَجاءَهُ‌الَّذی یُریدُ فی اَسْرَعَ مِنْ ذلِکَ؛
میان حق و باطل جز کم عقلی فاصله نیست. عرض شد: چگونه، ای فرزند رسولخدا؟ فرمودند: انسان کاری را که موجب رضای خداست برای غیر خدا انجام می دهد، درصورتی که اگر آن را خالص برای رضای خدا انجام می داد، زودتر به هدف خود می رسیدتا برای غیر خدا.

محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۰

حدیث۱۱۷

امام باقر علیه السلام :
اِتَّقُوا اللّهَ وَ اسْتَعینوا عَلی ما اَنْتُمْ عَلَیْهِ بِالْوَرَعِ وَ الاِْجْتِهادِ فی طاعَةِ اللّه فَاِنَّ اَشَدَّ ما یَکونُ اَحَدُکُمْ اغْتباطا ما هُوَ عَلَیْهِ لَوْ قَدْ صارَ فی حَدِّ الاْخِرَةِ وَ انْقَطَعَتِالدُّنْیا عَنْهُ فَاِذا کانَ فی ذلِکَ الحَدِّ عَرَفَ اَنَّهُ قَدِ اسْتَقْبَلَ النَّعیمَ وَ الْکَرامَةَ مِنَ اللّه وَالْبُشْری بِالْجَنَّةِ وَ اَمِنَ مِمَّنْ کانَ یَخافُ وَ اَیْقَنَ اَنَّ الَّذی کانَ عَلَیْهِ هُوَ الْحَقُّ وَ اَنَّ مَنْخالَفَ دینَهُ عَلی باطِلٍ هالِکٍ؛
تقوای خدا پیشه کنید و در راهی که برگزیده اید از پارسایی و تلاش در اطاعتفرامین الهی کمک بجویید، که اگر چنین کردید بیشترین غبطه به حال یکی از شماآنگاه خواهد بود که به سر حدّ آخرت برسد و ارتباط وی از دنیا قطع شده باشد، پسآنگاه که به چنین منزلگاهی رسید می فهمد (می بیند) که نعمت و کرامت از طرفخداوند به وی رو نموده و بشارت بهشت به وی داده می شود و ایمن می شود از آنچهمی ترسید و یقین می کند که راهش بر حق بوده و هر کس بر خلاف راه او بوده بر باطلیهلاک کننده بوده است.

محاسن، ج ۱، ص ۱۷۷

حدیث۱۱۸

امام باقر علیه السلام :
تَوَقَّ مُجازَفَةَ الهَوی بِدَلالَةِ مِنَ العَقلِ؛
به رهبریِ خِرد ، از در افتادن در هلاکت به وسیله هوای نفس ، خود را نگه دار.

حدیث۱۱۹

امام باقر علیه السلام :

سُدَّ سَبيلَ العُجبِ بِمَعرِفَةِ النَّفسِ؛

راه خودبینی را با خویشتن شناسی بر بند.

حدیث۱۲۰

امام باقر علیه السلام :

تَخَلَّص إلى راحَهِ النَّفسِ بِصِحَّةِ التَّفويضِ وَاطلُب راحَةَ البَدَنِ بإجمامِ القَلبِ؛

با واگذاریِ [همه چیزِ خود به خدا] ، به آسایشِ ضمیر خویش دست یاب و آسودگی تن را در آسایش (و آرامش) دل بجوی.

حدیث۱۲۱

امام باقر علیه السلام :

تَعَرَّض لِرِقَّةِ القَلبِ بِكَثرَةِ الذِّكرِ فِى الخَلَواتِ؛

با بسیاریِ ذکر در خلوت ، به دل نرمی نایل شو.

حدیث۱۲۲

امام باقر علیه السلام :

تَزَيَّن للّه ِ بِالصِّدقِ فِى الأعمالِ؛

با راستْ کرداری ، خود را برای خدا بیارای.

حدیث۱۲۳

امام باقر علیه السلام :

إيّاكَ وَالغَفلَةَ فَفِيها تَكونُ قَساوَةُ القَلبِ؛

مبادا دست خوش غفلت شوی که در آن ، سنگ دلی باشد.

حدیث۱۲۴

امام باقر علیه السلام :

اُطلُب بَقاءَ العِزِّ بِإماتَةِ الطَّمَعِ؛

با کُشتنِ طمع ، پایداریِ عزّت را بجوی.

حدیث۱۲۵

امام باقر علیه السلام :

لا شَرَفَ كَبُعدِ الهِمَّةِ؛

شرافتی چون بلندْ همّتی نیست.

حدیث۱۲۶

امام باقر علیه السلام :

لامُصيبَةَ كَاستِهانَتِكَ بِالذَّنبِ ورِضاكَ بِالحالَةِ الَّتى أنتَ عَلَيها؛

مصیبتی چون ناچیز شمردن گناهت و خشنودی ات از حالی که داری نیست.

حدیث۱۲۷

امام باقر علیه السلام :

لافَضيلَةَ كَالجِهادِ ، ولاجِهادَ كَمُجاهَدَةِ الهَوى؛

فضیلتی چون جهاد نباشد ، و هیچ جهادی چون پیکار با هوای نفْس نیست.

حدیث۱۲۸

امام باقر علیه السلام :

إيّاكَ وَالتَّفريطَ عِندَ إمكانِ الفُرصَةِ ، فَإِنَّهُ مَيدانٌ يَجرى لِأَهلِهِ الخُسرانَ؛

به هنگام فرصت ، از کوتاهی کردن بپرهیز ؛ زیرا این میدانی است که برای رهسپارانش زیان به بار می آورد.

حدیث۱۲۹

امام باقر علیه السلام :

فَأَنزِل نَفسَكَ مِنَ الدُّنيا كَمَثَلِ مَنزِلٍ نَزَلتَهُ ساعَةً ثُمَّ ارتَحَلتَ عَنهُ؛

خود را در دنیا چنان منزل ده که گویی ساعتی در آن منزل داری وسپس از آن می کوچی.

حدیث۱۳۰

امام باقر علیه السلام :

اَلكَمالُ كلُّ الكَمالِ التَّفَقُّهُ فِى الدّينِ وَالصَّبرُ عَلَى النّائِبَةِ وتَقديرُ المَعيشَةِ؛

تمامت کمال ، فهم اندوزی در دین و بردباری بر ناگواری و اندازه نگاه داشتن در زندگانی است.

حدیث۱۳۱

امام باقر علیه السلام :

قُم بِالحَقِّ وَاعتَزِل ما لايَعنيكَ؛

به حق قیام کن و از آنچه سودت نمی دهد [وبه تو مربوط نیست] کناره گزین.

حدیث۱۳۲

امام باقر علیه السلام :

اِستَشِر فی أمرِکَ الَّذینَ یَخشَونَ اللّه َ؛

در کار خود ، [فقط] با کسانی مشورت کن که از خدا می ترسند.

حدیث۱۳۳

امام باقر علیه السلام :

ثَلاثَةٌ مِن مَکارِمِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ : أن تَعفُوَ عَمَّن ظَلَمَکَ ، وتَصِلَ مَن قَطَعَکَ ، وتَحَلَّمَ إذا جُهِلَ عَلَیکَ؛

سه چیز ، از کرامت های دنیا و آخرت است : آن کس را که به توستم کرده ببخشایی ، به آن که از تو گسسته بپیوندی ، و چون بر تو جهالتی رود ، بردباری کنی.

حدیث۱۳۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ أن یُسألَ ویُطلَبَ ما عِندَهُ؛

خداوند ، خوش دارد که از او خواهش شود و از آنچه نزد اوست ، درخواست گردد.

حدیث۱۳۵

امام باقر علیه السلام :

مَن لَم یَجعَلِ اللّه ُ لَهُ مِن نَفسِهِ واعِظاً فَإنَّ مَواعِظَ النّاسِ لَن تُغنِیَ عَنهُ شیئاً؛

هر که خداوند او را پندآموز خویش نساخته ، هرگز پندهای مردم ، او را سودی نمی دهد.

حدیث۱۳۶

امام باقر علیه السلام :

مَن کانَ ظاهِرُهُ أرجَحَ مِن باطِنِهِ خَفَّ مِیزانُهُ؛

هر که ظاهرش گران سنگ تر از باطنش باشد ، ترازویش سبُک آید.

حدیث۱۳۷

امام باقر علیه السلام :

لایَکونُ العَبدُ عالِماً حَتّی لایَکونَ حاسِدا لِمَن فَوقَهُ ولا مُحَقِّرا لِمَن دُونَهُ؛

بنده ، دانشمند نیست ، مگر آن که بر زبردست خود [در دانش] رشک نبرد و زیردست خود را خوار نشمرد.

حدیث۱۳۸

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أعجَلَ الطّاعَةِ ثَواباً لَصِلَةُ الرَّحِمِ؛

راستی که زودْ پاداش ترین طاعت ، صله رحم است.

حدیث۱۳۹

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اليَمينَ الكاذِبَةَ وقَطيعَةَ الرَّحِمِ لَيَذَرانِ الدِّيارَ بَلاقِعَ مِن أهلِها؛

راستی که سوگند دروغ وقطعِ رحم ، خانه ها را از اهلش تهی می گذارد (ویرانی به بار می آورد) .

حدیث۱۴۰

امام باقر علیه السلام :

اِعرِفِ المَوَدَّةَ فی قَلبِ أخيكَ بِمالَهُ فی قَلبِكَ؛

دوستی را در دلِ برادرت ، از آنچه نسبت به او در دل توست ، بشناس.

حدیث۱۴۱

امام باقر علیه السلام :

أربَعٌ مِن كُنوزِ البِرِّ : كِتمانُ الحاجَةِ وكِتمانُ الصَّدَقَةِ و كِتمانُ الوَجَعِ وكِتمانُ المُصيبَةِ؛

چهار چیز از گنجینه های نیکی است : نهان داشتن نیاز ، پنهان دادن صدقه ، پنهان داشتن درد ، و نهان داشتن مصیبت.

حدیث۱۴۲

امام باقر علیه السلام :

مَن حَسُنَ بِرُّه بِأهلِهِ زيدَ فی عُمرِهِ؛

هر که با خانواده خود خوش رفتار است ، عمرش بسیار خواهد بود.

حدیث۱۴۳

امام باقر علیه السلام :

اَلتَّواضُعُ الرِّضا بِالمَجلِسِ دُونَ شَرَفِهِ وأن تُسَلِّمَ عَلی مَن لَقيتَ وأن تَترُكَ المِراءَ وإن كُنتَ مُحِقّاً؛

فروتنی آن است که [انسان] به نشستن در جایی فروتر از شأنش راضی باشد ، و به هر کس برخوردی سلام گویی ، و هر چند بر حق باشی ، کشمکش را رها کنی.

حدیث۱۴۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ الفاحِشَ المُتَفَحِّشَ؛

خداوند ، دشنامگوی بدزبان را دشمن می دارد.

حدیث۱۴۵

امام باقر علیه السلام :

يَقولُ اللّه ُ : ابنَ آدمَ! اجتَنِب ما حَرَّمتُ عَلَيكَ تَكُن مِن أورَعِ النّاسِ؛

خدا می فرماید : «ای آدمیزاده! از آنچه بر تو حرام کرده ام ، دوری کن تا ازپارساترینِ مردم باشی».

حدیث۱۴۶

امام باقر علیه السلام :

اَلبِشرُ الحَسَنُ وطَلاقَةُ الوَجهِ مَكسَبَةٌ لِلمَحَبَّةِ وقُربَةٌ مِنَ اللّه ِ ؛

چهره خرّم وگشادگیِ رخسار ، مایه جلب دوستی و نزدیکی به خداست.

حدیث۱۴۷

امام باقر علیه السلام :

اَلحَياءُ والإيمانُ مَقرونانِ فى قَرَنٍ فَإذا ذَهَبَ أحدُهُما تَبِعَهُ صاحِبُهُ؛

حیا و ایمان به یک ریسمان پیوسته اند . چون یکی برود ، دیگری نیز ازپیِ آن برود.

حدیث۱۴۸

امام باقر علیه السلام :

مَن عَلَّمَ بابَ هُدىً فَلَهُ مِثلُ أجرِ مَن عَمِلَ بِهِ ولايُنقَصُ اُولئِكَ مِن اُجورِهِم شَيئاً؛

کسی که بخشی از هدایت را آموزش دهد ، او را اجری مانند آن کس است که به آن عمل کند و از اجر آنان چیزی کاسته نشود.

حدیث۱۴۹

امام باقر علیه السلام :

لَيسَ مِن أخلاقِ المُؤمِنِ المَلَقُ وَالحَسَدُ إلاّ فى طَلَبِ العِلمِ؛

چاپلوسی و رشک بردن ، جز در طلب دانش ، از اخلاق مؤمن نیست.

حدیث۱۵۰

امام باقر علیه السلام :

مِنَ الغِيبَةِ أن تَقولَ فی أخيکَ ما سَتَرَهُ اللّهُ عَلَيهِ؛

از [انواع] غیبت ، آن است که درباره برادرت چیزی بگویی که خداوند ، آن را پوشیده داشته است.

حدیث۱۵۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أشَدَّ النّاسِ حَسرَةً يَومَ القِيامَةِ عَبدٌ وَصَفَ عَدلاً ثُمَّ خالَفَهُ إلى غَيرِهِ؛

حسرت زده ترینِ مردم به روز رستاخیز ، بنده ای است که عمل عادلانه ای را توصیف کرده ، ولی خود ، خلاف آن را به کار بسته باشد.

حدیث۱۵۲

امام باقر علیه السلام :

عَلَيكُم بِالوَرَعِ وَالِاجتِهادِ وصِدقِ الحَديثِ وأداءِ الأمانَةِ إلى مَنِ ائتَمَنَكُم عَلَيها بَرًّا كانَ أو فاجِرا؛

بر شما باد پارسایی و کوشایی و راستگویی و این که امانت را به آن که شما را امین شمرده ، خواه نکوکار باشد یا تبهکار ، باز بپردازید.

حدیث۱۵۳

امام باقر علیه السلام :

صِلَةُ الأرحامِ تُزَكِّی الأعمالَ وتُنمِی الأموالَ وتَدفَعُ البَلوی وتُيَسِّرُ الحِسابَ وتُنسِئُ فِی الأجَلِ؛

صله رَحم ، کردارها را بپالاید و اموال را بیفزاید و بلا را بگردانَد وحساب را آسان کند و مرگ را به تأخیر اندازد.

حدیث۱۵۴

امام باقر علیه السلام :

اِعلَم أنَّ طالِبَ الحاجَةِ لَم يُكرِم وَجهَهُ عَن مَسألَتِكَ فَأَكرِم وَجهَكَ عَن رَدِّهِ؛

بدان که نیازْخواه ، آبرویش را با اظهار حاجت پیش تو حفظ نکرده است . پس تو آبرویت را با ردّ نکردن (و دریغ نداشتن از) او نگاه دار.

حدیث۱۵۵

امام باقر علیه السلام :

اَلكَسَلُ يَضُرُّ بِالدّينِ وَالدُّنيا؛

تنبلی به دین و دنیا زیان می رساند.

حدیث۱۵۶

امام باقر علیه السلام :

قُولُوا لِلنّاسِ أحسَنَ ما تُحِبّونَ أن یُقالَ لَکُم؛

بهترین چیزی که می خواهید مردم به شما بگویند ، به آنها بگویید.

حدیث۱۵۷

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ إفشاءَ السَّلامِ؛

خدا ، فاش کردن سلام را دوست دارد.

حدیث۱۵۸

امام باقر علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : مِن وُلدِی اثنا عَشَرَ نَقیبًا ، نُجَباءُ مُحَدَّثونَ مُفَهَّمونَ ، آخِرُهُمُ القائِمُ بِالحَقِّ ، یَملَؤُها عَدلاً کَما مُلِئَت جَورًا

امام باقر علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرموده است: از فرزندان من دوازده تن جلودارند که بزرگوارانی هستند محدّث و مفهَّم. آخر آنها قائم به حقّ است که زمین را همان گونه که آکنده از ستم شد از دادگری بیاکند.

الکافی : ۱ / ۵۳۴ / ۱۸ عن أبی سعید رفعه .

حدیث۱۵۹

امام باقر علیه السلام :

عَن أبیهِ عَنِ الحُسَینِ علیهم السلام : دَخَلتُ أنَا وأخی عَلی جَدّی رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله ، فَأَجلَسَنی عَلی فَخِذِهِ ، وأجلَسَ أخِیَ الحَسَنَ عَلی فَخِذِهِ الاُخری ، ثُمَّ قَبَّلَنا وقالَ : بِأَبی أنتُما مِن إمامَینِ صالِحَینِ ، اختارَکُمَا اللّه ُ مِنّی ، ومِن أبیکُما واُمِّکُما ، واختارَ مِن صُلبِکَ یا حُسینُ تِسعَةَ أئِمَّةٍ ، تاسِعُهُم قائِمُهُم ، وکُلُّکُم فِی الفَضلِ والمَنزِلَةِ عِندَ اللّهِ تَعالی سَواءٌ

امام باقر علیه السلام : به نقل از پدرش به نقل از حسین علیهم السلام: من و برادرم خدمت جدّم رسول اللّه صلی الله علیه و آله رسیدیم. پیامبر صلی الله علیه و آله مرا بر ران خود و حسن را بر دیگر ران خود نشاند، سپس ما را بوسید و گفت: پدرم فدای شما دو امام نیکو گردد، خداوند شما دو تن را از من و پدر و مادرتان برگزیده است و از پشت تو ای حسین نُه امام برگزیده که نهمین آنها قائم ایشان است و همه شما در فضیلت و منزلت نزد پروردگار متعال یکسانید.

کمال الدین : ۲۶۹ / ۱۲ عن أبی حمزة الثمالیّ .

حدیث۱۶۰

امام باقر علیه السلام :

الاِثنا عَشَرَ الإمامَ مِن آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلامکُلُّهُم مُحَدَّثٌ ، مِن وُلدِ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله ومِن وُلدِ عَلِیٍّ ، ورَسولُ اللّهِ

وعَلِيٌّ عليهماالسلام هُمَا الوالِدانِ

امام باقر علیه السلام : دوازده امام از خاندان محمّد صلی الله علیه و آله هستند که همه آنها محدَّث هستند، اینها از فرزندان پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و از فرزندان علی هستند و پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وعلی علیه السلام دو پدر هستند.

الكافی : ۱ / ۵۳۱ / ۷ ، وذكره أيضًا فی : ۵۳۳ / ۱۴ كلاهما عن زرارة .

حدیث۱۶۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّما يَعرِفُ اللّه َ عَزَّوجَلَّ ويَعبُدُهُ مَن عَرَفَ اللّه َ وعَرَفَ إمامَهُ مِنّا أهلَ البَيتِ

امام باقر علیه السلام : کسی خداوند عزّوجل را شناخته و پرستش کرده که خدا و امام او را که از ما اهل بیت است بشناسد.

الكافی : ۱ / ۱۸۱ / ۴ عن جابر .

حدیث۱۶۲

امام باقر علیه السلام :

نَحنُ بابُ حِطَّتِكُم

امام باقر علیه السلام : ما «باب حطّة» شما هستیم.

تفسير العيّاشیّ : ۱ / ۴۵ / ۴۷ عن سليمان الجعفریّ عن الإمام الرضا عليه السلام ، مجمع البيان : ۱ / ۲۴۷ .

حدیث۱۶۳

امام باقر علیه السلام :

مَن أصبَحَ مِن هذِهِ الاُمَّةِ لا إمامَ لَهُ مِنَ اللّه ِ جَلَّ وعَزَّ ظاهِرًا عادِلاً أصبَحَ ضالاًّ تائِهًا ، وإن ماتَ عَلى هذِهِ الحالِ ماتَ ميتَةَ كُفرٍ ونِفاقٍ

امام باقر علیه السلام : هر که از این امّت صبح کند در حالی که از سوی خداوند جلّ و عزّ امام آشکار دادگری نداشته باشد گمراه و سرگردان صبح کرده است و اگر بر این حال بمیرد در کفر و نفاق مرده است.

الكافی : ۱ / ۳۷۵ / ۲ عن محمّد بن مسلم .

حدیث۱۶۴

امام باقر علیه السلام :

إنّا لا نوصَفُ ، وكَيفَ يوصَفُ قَومٌ رَفَعَ اللّه ُ عَنهُمُ الرِّجسَ ، وهُوَ الشَّكُّ ؟ !

امام باقر علیه السلام : ما توصیف نمی شویم و چگونه گروهی توصیف می شوند که خداوند رجس را که همان شکّ است از ایشان دور کرده است؟!

الكافی : ۲ / ۱۸۲ / ۱۶ عن زرارة .

حدیث۱۶۵

امام باقر علیه السلام :

يَا بنَ ذَرٍّ

ثویر بن ابی فاخته به نقل از حضرت باقر علیه السلام: ای ابن ذرّ! آیا پیرامون پاره ای از احادیث ما که دریافت کرده ای با ما سخن نمی گویی؟ او گفت: آری، ای فرزند رسول اللّه . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: من در میان شما دو ثقل به یادگار می نهم که یکی بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا و اهل بیتم که اگر بدان دو چنگ در زنید هرگز گمراه نشوید.

امام باقر علیه السلام : فرمود: ای ابن ذرّ! اگر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را دیدار کردی و او به تو فرمود: بعد از من در حقّ ثقلین چه کردی، به او چه می گویی؟ [راوی می گوید:] ابن ذرّ آن قدر گریست که دیدم سرشکش از ریشش روان گشته است. سپس گفت: ثقل اکبر را که از هم دریدیم و ثقل اصغر را هم کشتیم.

هو عمرو بن ذرّ القاصّ ، نزل مع ابن قیس الماصر والصلت بن بهرام إلی أبی جعفر علیه السلام حتّی یسألوه عن مسائل کثیرة ، فلمّا دخلوا علیه لم یتکلّموا بشیء وطال ذلک ، فلمّا رأی ذلک أبو جعفر علیه السلامقال : یا بن ذرّ ... إلی آخر الحدیث .

حدیث۱۶۶

امام باقر علیه السلام :

خَطَبَ أميرُ المُؤمِنينَ عَلِيُّ بنُ أبی طالِبٍ صَلَواتُ اللّهِ عَلَيهِ بِالكوفَةِ بَعدَ مُنصَرَفِهِ مِنَ النَّهرَوانِ ، وبَلَغَهُ أنَّ مُعاوِيَةَ يَسُبُّهُ ويَلعَنُهُ ويَقتُلُ أصحابَهُ ، فَقامَ خَطيبًا فَحَمِدَ اللّهَ وأثنى عَلَيهِ وصَلّى عَلى رَسولِ اللّهِ ، وذَكَرَ ما أنعَمَ اللّهُ عَلى نَبِيِّهِ وعَلَيهِ ، ثُمَّ قالَ : لَولا آيَةٌ فی كِتابِ اللّهِ ما ذَكَرتُ ما أنَا ذاكِرُهُ فی مَقامی هذا ، يَقولُ اللّهُ عَزَّوجَلَّ : «وأمّا بِنِعمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّث

امام باقر علیه السلام : امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب صلوات اللّه علیه پس از بازگشت از نهروان به کوفه، شنید که معاویه او را دشنام می دهد و نفرینش می کند و یاران او را می کشد. حضرت علیه السلام به خطبه برخاست و حمد و ثنای الهی

به جای آورد و بر پیامبر خدا درود فرستاد و نعمتهای الهی را بر پیامبر و خود، یاد آور شد و سپس فرمود: اگر این آیه در قرآن نبود من در این جایگاه آن چه بر زبان می آوردم بیان نمی داشتم، خداوند عزّوجل می فرماید: «و امّا به نعمت خدایت سخن گو»، خدایا سپاس از آن توست برای نعمتهایی که به شماره در نمی آید و فضل تو که به فراموشی سپرده نمی شود. ای مردم! آن خبرها که باید به من رسیده است و من می بینم که اجل من نزدیک گشته و گویی شما را می بینم که بر امر من آگاهی ندارید. من در میان شما همان را به یادگار می نهم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به یادگار نهاد: کتاب خدا و عترتم، یعنی عترت آن هدایتگر به سوی رهایی و خاتم پیامبران و سرور شریفان ونبیّ مصطفی.

الضحی : ۱۱ .

حدیث۱۶۷

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أقرَبَ النّاسِ إلَى اللّهِ عَزَّوجَلَّ وأعلَمَهُم بِهِ وأرأَفَهُم بِالنّاسِ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله والأَئِمَّةُ علیهم السلام ، فَادخُلوا أينَ دَخَلوا وفارِقوا مَن فارَقوا ـ عَنی بِذلِكَ حُسَينًا ووُلدَهُ علیهم السلام ـ فَإِنَّ الحَقَّ فيهِم ، وهُمُ الأَوصِياءُ ، ومِنهُمُ الأَئِمَّةُ ، فَأَينَما رَأَيتُموهُم فَاتَّبِعوهُم

امام باقر علیه السلام : نزدیکترین مردم به خداوند عز و جل و خدا آگاهترین ایشان و مهرورزترین آنها به مردم محمّد صلی الله علیه و آله و امامان علیهم السلام هستند، پس به جایی در آیید که آنها در آمدند و از کسانی دوری گزینید که آنها دوری گزیدند ـ مقصود امام از این سخن حسین و فرزندان او بود ـ که حقّ در میان آنهاست و ایشانند اوصیاء، و امامان از آنها هستند، پس هر کجا

ایشان را دیدید پیرویشان کنید.

کمال الدین : ۳۲۸ / ۸ عن أبی حمزة الثمالیّ .

حدیث۱۶۸

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «یا أیُّهَا الَّذینَ آمَنوا أطیعُوا اللّه َ وأطیعُوا الرَّسولَ واُولِی الأَمرِ مِنکُم» ـ : إیّانا عَنی خَاصَّةً ، أمَرَ جَمیعَ المُؤمِنینَ إلی یَومِ القِیامَةِ بِطاعَتِنا

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه شریفه «یـا اَیُّها الّذینَ آمَنُوا اَطیعُوا اللّه َ وَاَطیعُوا الرَّسُولَ واُولِی الاَمْرِ مِنْکُم» ـ : مقصود آیه، تنها ما هستیم. خداوند همه مؤمنان را دستور داده تا روز رستاخیز از ما فرمان برند.

الکافی : ۱ / ۲۷۶ / ۱ عن برید العجلیّ .

حدیث۱۶۹

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «فَاسأَلوا أهلَ الذِّکرِ إن کُنتُم لا تَعلَمونَ» ـ : نَحنُ أهلُ الذِّکرِ

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه شریفه «فَاسْأَلُوا اَهْلَ الذِّکْرِ اِنْ کُنْتُمْ لا تَعْلَمونَ» ـ : اهل ذکر، ما هستیم.

تفسیر الطبریّ : ۱۰ / الجزء ۱۷ / ۵ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۷۸ عن محمّد بن مسلم وجابر الجعفی ، تفسیر فرات الکوفیّ : ۲۳۵ / ۳۱۵ عن حسین بن سعید ، تأویل الآیات الظاهرة : ۲۵۹ عن جابر بن یزید ومحمّد بن مسلم ، تفسیر القمّیّ : ۲ / ۶۸ عن زرارة .

حدیث۱۷۰

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «فَاسأَلوا أهلَ الذِّکرِ» ـ : هُمُ الأَئِمَّةُ مِن عِترَةِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه شریفه «فَاسألوا اَهْلَ الذِّکْرِ» ـ : ایشان امامان از خاندان رسول خدا صلی الله علیه و آله هستند.

شواهد التنزیل : ۱ / ۴۳۷ / ۴۶۶ عن الفضیل بن یسار ، وراجع : ۴۳۴ ـ ۴۳۷ .

حدیث۱۷۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بـابُ اللّه ِ الَّذی لا ـ یُؤتی إلاّ ـ مِنهُ ، وسَبیلُهُ الَّذی مَن سَلَکَهُ وَصَلَ إلَی اللّه ِ عَزَّوجَلَّ ، وکَـذلِکَ کانَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلاممِن بَعدِهِ، وجَری لِلأَئِمَّةِ علیهم السلام واحِدًا بَعدَ واحِدٍ ، جَعَلَهُمُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ أرکانَ الأَرضِ أن تَمیدَ بِأَهلِها ، وعُمُدَ الإِسلامِ ، ورابِطَةً عَلی سَبیلِ هُداهُ ، لا یَهتَدی هادٍ إلاّ بِهُداهُم ، ولا یَضِلُّ خارِجٌ مِنَ الهُدی إلاّ بِتَقصیرٍ عَن حَقِّهِم ، اُمَناءُ اللّه ِ عَلی ما أهبَطَ مِن عِلمٍ أو عُذرٍ أو نُذرٍ ، والحُجَّةُ البالِغَةُ عَلی مَن فِی الأَرضِ ، یَجری لِاخِرِهِم مِنَ اللّه ِ مِثلُ الَّذی جَری لِأَوَّلِهِم ، ولا یَصِلُ أحدٌ إلی ذلِکَ إلاّ بِعَونِ اللّه ِ

امام باقر علیه السلام : همانا پیامبر خدا صلی الله علیه و آله باب (معرفت) خدا است که جز از آن در نیایند و راه اوست که هر کس آن را بپیماید بـه خداونـد عزّوجـل رسـد، امیرالمـؤمنین علیـه السـلام نیز پس از او چنین است و همین طـور هر امـام در پی دیگری.

خداوند عزّوجل آنها را ارکان زمین قرار داده تا اهلش را نلرزاند و بنیانهای اسلام و مرزداران راه نجات آن ساخته که هیچ کس جز به هـدایت آنها ره نمی یابـد و بیرون از هـدایتی، گمراه نمی شود مگر با کوتاهی کردن در حقّ ایشان. آنها معتمدان خدا هسـتند در علم و حجّت ها وهشـدارهایی که فرو فرسـتاده است. آنها دلیل رسایی هسـتند برای زمینیان که برای آخرین آنها از سوی خدا همان جاری است که برای نخستین ایشان و هیچ کس جز به یاری خدا به این حدّ نرسد.

الکافی : ۱ / ۱۹۸ / ۳ عن أبی الصامت ، وراجع ۱۹۶ / ۱ ، و : ۱۹۷ / ۲ ، الاختصاص : ۲۱ ، بصائر الدرجات : ۱۹۹ / ۱ .

حدیث۱۷۲

امام باقر علیه السلام :

ـ فی زِیارَةِ أمیرِ المُؤمِنینَ علیه السلام ـ : أنتُم أهلُ بَیتِ الرَّحمَةِ ، ودَعائِمُ الدّینِ ، وأرکانُ الأَرضِ ، والشَّجَرَةُ الطَّیِّبَةُ

امـام بـاقر علیه السـلام : در زیـارت امیرالمؤمنین علیه السـلام ـ : شـما اهـل خـانه رحمت و بنیانهـای دین و ارکان زمین و شـجره طیّبه هستید.

التهذیب : ۶ / ۲۸ / ۵۳ عن موسی بن ظبیان ، الفقیه : ۲ / ۵۹۱ / ۳۱۹۷ مرسلاً ، کامل الزیارات : ۴۵ مرسلاً .

حدیث۱۷۳

امام باقر علیه السلام :

نَحنُ فِی الأَرضِ بُنیانٌ ، وشیعَتُنا عُرَی

امام باقر علیه السلام : ما در زمین، شالوده هستیم و شیعیان ما، دستگیره های اسلام اند.

العروۀ : المقبض ، وجمعها عُری . (لسان العرب : ۱۵ / ۴۵) .

حدیث۱۷۴

امام باقر علیه السلام :

أیُّهَا النّاسُ ، أینَ تَذهَبونَ وأینَ یُرادُ بِکُم ؟ بِنا هَدَی اللّه ُ أوَّلَکُم ، وبِنا یَختِمُ آخِرَکُم

امام باقر علیه السـلام : ای مردم! کجا می روید و کجا می برندتان؟ خداوند با ما، نخستین شـما را هدایت کرد و با ما آخرین شـما را پایان خواهد بخشید.

الکافی : ۱ / ۴۷۱ / ۵ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۸۹ و ۱۹۰ کلاهما عن أبی بکر الخضرمیّ .

حدیث۱۷۵

امام باقر علیه السلام :

نَحنُ حُجَّةُ اللّه ِ ، ونَحنُ بابُ اللّه ِ ، ونَحنُ لِسانُ اللّه ِ ، ونَحنُ وَجهُ اللّه ِ، ونَحنُ عَینُ اللّه ِ فی خَلقِهِ ، ونَحنُ وُلاةُ أمرِ اللّه ِ فی عِبادِهِ

امام باقر علیه السلام : ما حجّت خدا، درِ خدا، زبان خدا، چهره خدا، چشم خدا در میان مردم و عهده داران امر الهی در میان بندگان اوییم.

الکافی : ۱ / ۱۴۵ / ۷ ، بصائر الدرجات : ۶۱ / ۱ ، البحار : ۲۵ / ۳۸۴ / ۴۰ نقلاً عن کتاب منهج التحقیق کلّها عن أسود بن سعید .

حدیث۱۷۶

امام باقر علیه السلام :

نَحنُ أهلُ بَيتِ الرَّحمَةِ ، وشَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، ومَعدِنُ الحِكمَةِ ، ومَوضِعُ المَلائِكَةِ، ومَهبَطُ الوَحيِ

امام باقر علیه السلام : ما اهل خانه رحمت و شجره نبوّت و كان حكمت و در جايگاه فرشتگان و مكان فرو آمدن وحى ايم.

الإرشاد : ۲ / ۱۶۸ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۲۰۶ عن معروف بن خرّبوذ ، روضة الواعظين : ۲۲۷ ، الخرائج والجرائح : ۲ / ۸۹۲ ، بصائر الدرجات : ۵۷ / ۵ نحوه عن الفضيل بن يسار ، حلية الأبرار : ۲ / ۹۵ .

حدیث۱۷۷

امام باقر علیه السلام :

نَحنُ مَن بِنا يُفتَحُ ، وبِنا يُختَمُ ، ونَحنُ أئِمَّةُ الهُدى ، ونَحنُ مَصابيحُ الدُّجى ، ونَحنُ مَنارُ الهُدى ، ونَحنُ السّابِقونَ ، ونَحنُ الآخِرونَ

امام باقر علیه السلام : ما كسانى هستيم كه (دين) با ما آغاز و با ما پايان مى پذيرد. ما امامان هدايت و چراغهاى تاريكى و گلدسته رهنمايى هستيم. ماييم نخستينيان و پايانيان.

كمال الدين : ۲۰۶ / ۲۰ ، أمالي الطوسيّ : ۶۵۴ / ۱۳۵۴ ، بصائر الدرجات : ۶۳ / ۱۰ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۲۰۶ ، إرشاد القلوب : ۴۱۸ كلّها عن خيثمة الجعفى .

حدیث۱۷۸

امام باقر علیه السلام :

إنّا لَنَعرِفُ الرَّجُلَ إذا رَأَيناهُ بِحَقيقَةِ الإيمانِ وحَقيقَةِ النِّفاقِ

امام باقر علیه السلام : ما هر گاه فردى را ببينيم حقيقت ايمان وحقيقت نفاق را در او در مى يابيم.

الكافى : ۱ / ۴۳۸ / ۲ عن جابر ، وذكره أيضًا فى : ۱ / ۲۲۳ / ۱ عن عبد اللّه بن جندب عن الإمام الرضا عليه السلام ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۲ / ۲۲۷ عن عبد الرحمن بن أبى نجران عن الإمام الرضا عليه السلام ، الاختصاص : ۲۷۸، المناقب لابن شهرآشوب: ۴/۱۸۸ كلاهما عن جابر بن يزيد ، بصائر الدرجات : ۲۸۸ / ۵ عن عمّار بن مروان .

حدیث۱۷۹

امام باقر علیه السلام :

واللّه ِ إنّا لَخُزّانُ اللّه ِ فى سَمائِهِ وأرضِهِ ، لا عَلى ذَهَبٍ ولا عَلى فِضَّةٍ إلاّ عَلى عِلمِهِ

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند ما گنجوران خدا در آسمان و زمين هستيم، نه بر زر و سيم كه گنجوران علم اوييم.

الكافى : ۱ / ۱۹۲ / ۲ عن سورة بن كليب .

حدیث۱۸۰

امام باقر علیه السلام :

نَحنُ خُزّانُ عِلمِ اللّه ِ ، ونَحنُ تَراجِمَةُ وَحيِ اللّه ِ

امام باقر علیه السلام : ما گنجوران علم الهی هستیم و بازگوکنندگان وحی خدایی.

الکافی : ۱ / ۱۹۲ / ۳ عن سدیر ، وذکره أیضًا فی : ۱ / ۲۶۹ / ۶ وفیه «أمر» بدل «وحی» ، إعلام الوری : ۲۷۷ کلاهما عن سدیر عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۱۸۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّ للّه تَعالی عِلمًا خاصًّا، وعِلمًا عامًّا، فَأَمَّا العِلمُ الخاصُّ فَالعِلمُ الَّذی لَم یُطلِع عَلَیهِ مَلائِکَتَهُ المُقَرَّبینَ وأنبیاءَهُ المُرسَلینَ ، وأمّا عِلمُهُ العامُّ فَإِنَّهُ عِلمُهُ الّذی أطلَعَ عَلَیهِ مَلائِکَتَهُ المُقَرَّبینَ وأنبیاءَهُ المُرسَلینَ ، وقَد وَقَعَ إلَینا

مِن رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله

امام باقر علیه السلام : خداوند متعال، علم خاصّی دارد وعلم عامیّ. علم خاص او همان علمی است که فرشتگان مقرّب و پیامبران فرستاده او هم بر آن آگاهی ندارند و علم عامّ او همان علمی است که فرشتگان مقرّب و پیامبران فرستاده او بر

آن آگاهی دارند و از رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما رسیده است.

التوحید : ۱۳۸ / ۱۴ عن ابن سنان عن الإمام الصادق علیه السلام ، بصائر الدرجات : ۱۱۱ / ۱۲ عن حنان الکندیّ عن أبیه ، وذکره أیضًا فی : ۱۰۹ / ۱ عن حنان بن سدیر .

حدیث۱۸۲

امام باقر علیه السلام :

قالَ رسول اللّه صلی الله علیه و آله : إنَّ أوَّلَ وَصِیٍّ کانَ عَلی وَجهِ الأَرضِ هِبَةُ اللّهِ بنُ آدَمَ ، وما مِن نَبِیٍّ مَضی إلاّ ولَهُ وَصِیٌّ ، وکانَ جَمیعُ الأَنبیاءِ مِائَةَ ألفِ نَبِیٍّ وعِشرینَ ألفَ نَبِیٍّ ، مِنهُم خَمسَةٌ اُولُو العَزمِ : نوحٌ ، وإبراهیمُ ، وموسی ، وعیسی ، ومُحَمَّدٌ علیهم السلام . وإنَّ عَلِیَّ بنَ أبی طالِبٍ کانَ هِبَةَ اللّهِ لِمُحَمَّدٍ ، ووَرِثَ عِلمَ الأَوصِیاءِ وعِلمَ مَن کانَ قَبلَهُ ، أما إنَّ مُحَمَّدًا وَرِثَ عِلمَ مَن کانَ قَبلَهُ مِنَ الأَنبیاءِ والمُرسَلینَ

امام باقر علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نخستین جانشینی که بر زمین بود هبه اللّه پسر آدم بود و پیامبری رحلت نکرده است مگر آن که جانشینی داشته و شمار همه پیامبران صد و بیست هزار پیامبر بوده است که پنج تن از ایشان یعنی نوح، ابراهیم، موسی، عیسی ومحمّد علیهم السلاماولوالعزم بوده اند و علی بن ابی طالب هدیه خداوند به محمّد است و دانش کسانی را که پیش از او بوده اند به ارث برده است، ولی محمّد دانش پیامبران و رسولان پیشین را به ارث برده است.

الکافی : ۱ / ۲۲۴ / ۲ عن عبد الرحمن بن کثیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، بصائر الدرجات : ۱۲۱ / ۱ عن عبدالرحمن بن بکیر الهجریّ عن الإمام الباقر علیه السلام ، أعلام الدین : ۴۶۴ عن عبد اللّه بن بکیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، وفیهما «مائة ألف نبیّ وأربعة وعشرین» .

حدیث۱۸۳

امام باقر علیه السلام :

إنَّ العِلمَ الَّذی نَزَلَ مَعَ آدَمَ علیه السلاملَم یُرفَع والعِلمُ یُتَوارثُ ، وکانَ عَلِیٌّ علیه السلامعالِمُ هذِهِ الاُمَّةِ ، وإنَّهُ لَم یَهلِک مِنّا عالِمٌ قَطُّ إلاّ خَلَفَهُ مِن أهلِهِ مَن عَلِمَ مِثلَ عِلمِهِ ، أو ما شاءَ اللّهُ

امام باقر علیه السـلام : علمی که با آدم فرود آمد دیگر بالا نرفت، وعلم به ارث برده می شود و علی علیه السلام، عالم این امّت است و هرگز در میان ما عالمی رحلت نکرده مگر آن که از خاندان خود کسـی را به جانشـینی نهد که علمی همچون او یا آن چه را خدا بخواهد بداند.

الکافی : ۱ / ۲۲۲ / ۲ عن زرارة والفضیل ، کمال الدین : ۲۲۳ / ۱۴ عن الفضیل بن یسار عن الإمام الصادق والإمام الباقر علیهماالسلام نحوه وفیه «والعلم یتوارث وکلّ شیء من العلم وآثار الرسل والأنبیاء لم یکن من أهل هـذا البیت فهو باطل وأنّ علیًا علیه السـلامعالم ...» .

حدیث۱۸۴

امام باقر علیه السلام :

أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ أهلَ بَیتِ نَبِیِّکُم شَرَّفَهُمُ اللّه ُ بِکَرامَتِهِ ، وأعَزَّهُم بِهُداهُ ، واختَصَّهُم لِدینِهِ ، وفَضَّلَهُم بِعِلمِهِ ، واستَحفَظَهُم وأودَعَهُم عِلمَهُ ... فَهُمُ الأَئِمَّةُ الدُّعاةُ ، والقادَةُ الهُداةُ ، والقُضاةُ الحُکّامُ ، والنُّجومُ الأَعلامُ، والاُسوَةُ المُتَخَیَّرَةُ ، والعِترَةُ المُطَهَّرَةُ ، والاُمَّةُ الوُسطی ، والصِّراطُ الأَعلَمُ ، والسَّبیلُ الأَقوَمُ ، زینَةُ النُّجَباءِ ، ووَرَثَةُ الأَنبیاءِ

امام باقر علیه السـلام : ای مردم! خداوند خاندان پیامبر شـما را به کرامت خود ارجمندی بخشیده و به هدایتش عزیز داشته است و به دینش اختصـاص داده و به علمش فضـیلت بخشـیده ودانش خود را بـدیشان سپرده واز آنهاخواهـان پاسـداری آن شـده است. آنـان امامان دعوتگر و جلوداران هدایتگر و داوران حاکم و اخگران راهنما و الگوی نیکو و خاندان پاك و امّت میانه رو و مشخّص ترین وراست ترین راه و موجب آرایش مردم نژاده و وارثان پیامبران هستند.

تفسیر فرات الکوفیّ : ۳۳۷ / ۴۶۰ عن الفضل بن یوسف القصبانیّ معنعنًا .

حدیث۱۸۵

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَنِ الحَدیثِ یُرسِلُهُ ولا یُسنِدُهُ ـ : إذا حَدَّثتُ الحَدیثَ فَلَم اُسنِدهُ فَسَنَدی فیهِ أبی عَن جَدّی عَن أبیهِ عَن جَدِّهِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله عَن جَبرَئیلَ عَنِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ

چون از امام باقر علیه السـلام پرسـیدند که چرا حدیث را مرسل می گوید و اسـناد نمی دهد، حضـرت علیه السلام پاسخ داد : هرگاه من حدیثی بگویم و آن را اسناد ندهم سند من در آن، پدرم است به نقل از جدم به نقل از پدرش به نقل از جدّش رسول خدا صلی الله علیه و آله به نقل از جبرئیل به نقل از خداوند عز و جل.

الإرشاد : ۲ / ۱۶۷ ، الخرائج والجرائح : ۲ / ۸۹۳ ، روضة الواعظین : ۲۲۶ .

حدیث۱۸۶

امام باقر علیه السلام :

لَو أنَّنا حَدَّثنا بِرَأینا ضَلَلنا کَما ضَلَّ مَن کانَ قَبلَنا ، ولکِنّا حَدَّثنا بِبَیِّنَةٍ مِن رَبِّنا بَیَّنَها لِنَبِیِّهِ صلی الله علیه و آله فَبَیَّنَها لَنا

امام باقر علیه السـلام : اگر ما بر اساس رأی و نظر خود حـدیث گوییم گمراه شـده ایم همچون کسانی که پیش از ما بودند، لیکن ما از روی بیّنه از سوی خدایمان حدیث می گوییم که خداوند آن را برای پیامبرش و او نیز برای ما تبیین کرده است.

إعلام الوری : ۲۹۴ ، الاختصاص : ۲۸۱ نحوه کلاهما عن الفضیل بن یسار .

حدیث۱۸۷

امام باقر علیه السلام :

ـ لِسَلَمَةَ بنِ كُهَيلٍ والحَكَمِ بنِ عُتَيبَةَ ـ : شَرِّقا وغَرِّبا ، فَلا تَجِدانِ عِلمًا صَحيحًا إلاّ شَيئًا خَرَجَ مِن عِندِنا أهلَ البَيتِ

امام باقر علیه السلام ـ به سلمهٔ بن كهيل و حكم بن عتيبه ـ : نه در شرق و نه در غرب دانش صحیحی را نمی یابید مگر آن که از نزد ما اهل بیت بیرون آمده باشد.

الكافي : ١ / ٣٩٩ / ٣ ، بصائر الدرجات : ١٠ / ۴ كلاهما عن أبي مريم .

حدیث۱۸۸

امام باقر علیه السلام :

لَيسَ عِندَ أحَدٍ مِنَ النّاسِ حَقٌّ ولا صَوابٌ ، ولا أحَدٌ مِنَ النّاسِ يَقضي بِقَضاءٍ حَقٍّ إلاّ ما خَرَجَ مِنّا أهلَ البَيتِ . وإذا تَشَعَّبَت بِهِمُ الاُمورُ كانَ الخَطَأُ مِنهُم والصَّوابُ مِن عَلِيٍّ عليه السلام

امام باقر علیه السلام : هیچ یک از مردم به حقّ و صوابی دست نیافته اند و هیچ کس داوریِ حقّی نکرده است مگر از آن چه از سوی ما اهل بیت صادر شده باشد و هرگاه امور آنها شاخه شاخه گردد خطا از آنِ ایشان و صواب از آنِ علی علیه السلامخواهد بود.

الكافي : ١ / ٣٩٩ / ١ ، بصائر الدرجات : ٥١٩ / ٢ نحوه، المحاسن : ١ / ٢٤٣ / ۴۴۸ ، أمالي المفيد : ٩٦ / ۶ كلّها عن محمّد بن مسلم .

حدیث۱۸۹

امام باقر علیه السلام :

كُلُّ ما لَم يَخرُج مِن هذَا البَيتِ فَهُوَ باطِلٌ

امام باقر علیه السلام : هر چه از این خانه صادر نشده باشد باطل است.

مختصر بصائر الدرجات : ۶٢ ، بصائر الدرجات : ٥١١ / ٢١ كلاهما عن فضيل بن يسار .

حدیث۱۹۰

امام باقر علیه السلام :

إنَّ العِلمَ بِكِتابِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ وسُنَّةِ نَبِيِّهِ صلى الله عليه و آله لَيَنبُتُ في قَلبِ مَهدِيِّنا كما يَنبُتُ الزَّرعُ عَلى أحسَنِ نَباتِهِ ، فَمَن بَقِيَ مِنكُم حَتّى يَراهُ فَليَقُل حينَ يَراهُ : السَّلامُ عَلَيكُم يا أهلَ بَيتِ الرَّحمَةِ والنُّبُوَّةِ ، ومَعدِنَ العِلمِ ، ومَوضِعَ الرِّسالَةِ

امام باقر علیه السلام : آگاهی از کتاب خداوند عزّوجل و سنّت پیامبر او صلی الله علیه و آله در دل مهدی ما می روید، چنان که کشت و زرع به بهترین شکل آن. پس اگر کسی از شما مانْد تا او را ببیند باید هنگام دیدن او بگوید: سلام بر تو ای اهل خانه رحمت و نبوّت و کان دانش و جایگاه رسالت.

كمال الدين : ۶٥٣ / ١٨ عن جابر ، البحار : ٥٢ / ٣١٧ / ١۶ نقلاً عن العدد القوية .

حدیث۱۹۱

امام باقر علیه السلام :

شَجَرَةٌ أصلُها رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، وفَرعُها أميرُ المُؤمِنينَ عَلِيٌّ علیه السلام ، وأغصانُها فاطِمَةُ بِنتُ مُحَمَّدٍ علیهاالسلام ، وثَمَرَتُها الحَسَنُ والحُسَينُ علیهماالسلام ، فَإِنَّها شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، ونَبتُ

امام باقر علیه السلام : درختی که ریشه آن، رسول خدا و شاخه آن، امیرالمؤمنین علی علیه السلامو نوشاخه های آن فاطمه، دخت محمّد صلی الله علیه و آله و میوه های آن حسن و حسین است، درخت نبوّت است که روییده رحمت و کلید حکمت و کان معرفت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و موضع سرّ و سپرده الهی و امانتی است که بر آسمانها و زمین عرضه شده و پردگیان بزرگ خدا و بیت و حرم قدیم اوست.

فی بعض نسخ المصدر : «وبیت الرحمهٔ» .

حديث۱۹۲

امام باقر علیه السلام :

ـ في قَولِهِ تَعالى : «قُل كَفى بِاللّه ِ شَهيدًا بَيني وبَينَكُم ومَن عِندَهُ عِلمُ الكِتابِ» ـ : إيّانا عَنى ، وعَلِيٌّ أوَّلُنا وأفضَلُنا وخَيرُنا بَعدَ النَّبِيِّ صلى الله علیه و آله

امام باقر علیه السلام : مقصود از این آیه شریفه «قُلْ كَفى بِاللّه ِ شَهيداً بينى وبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَه عِلْمُ الْكِتاب» ما هستیم. علی پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، نخستین ما و برترین و بهترین ماست.

الكافي: ۱ / ۲۲۹ / ۶، تفسير العيّاشيّ : ۲ / ۲۲۰ / ۷۶ كلاهما عن بريد بن معاوية ، بصائر الدرجات : ۲۱۴ / ۷ عن عبد الرحمن بن كثير عن الإمام الصادق عليه السلام .

حديث۱۹۳

امام باقر علیه السلام :

ما يَستَطيعُ أحَدٌ أن يَدَّعِيَ أنَّ عِندَهُ جَميعَ القُرآنِ كُلَّهُ ظاهِرَهُ وباطِنَهُ غَيرَ الأَوصِياءِ

امام باقر علیه السلام : هیچ کس نمی تواند ادّعا کند که همه قرآن اعمّ از ظاهر و باطن آن را می داند مگر اوصیاء.

الكافي : ۱ / ۲۲۸ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۱۹۳ / ۱ كلاهما عن جابر .

حديث۱۹۴

امام باقر علیه السلام :

مَا ادَّعى أحَدٌ مِنَ النّاسِ أ نَّهُ جَمَعَ القُرآنَ كُلَّهُ كَما اُنزِلَ إلاّ كَذّابٌ ، وما جَمَعَهُ وحَفِظَهُ كَما نَزَّلَهُ اللّه ُ تَعالى إلاّ عَلِيُّ بنُ أبي طالِبٍ علیه السلام والأَئِمَّةُ علیهم السلاممِن بَعدِهِ

امام باقر علیه السلام : کسی از مردم ادّعا نکرده است که همه قرآن را چنان که فرو آمده گرد آورده است مگر آن که دروغ می گوید. قرآن را آن گونه که خداوند متعال فرو فرستاده گرد نیاورده و حفظ نکرده مگر علی بن ابی طالب علیه السلام و امامان پس از او.

الكافي : ۱ / ۲۲۸ / ۱ عن جابر .

حدیث۱۹۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اسمَ اللّه ِ الأَعظَمَ عَلى ثَلاثَةٍ وسَبعينَ حَرفًا ، وكانَ عِندَ آصَفَ مِنها حَرفٌ واحِدٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَخَسَفَ بِالأَرضِ ما بَينَهُ وبَينَ سَريرِ بِلقيسَ ، حَتّى تَناوَلَ السَّريرَ بِيَدِهِ ، ثُمَّ عادَتِ الأَرضُ كَما كانَت أسرَعَ مِن طَرفَةِ عَينٍ . ونَحنُ عِندَنا مِنَ الِاسمِ الأَعظَمِ اثنانِ وسَبعونَ حَرفًا ، وحَرفٌ واحِدٌ عِندَ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ استَأثَرَ بِهِ فى عِلمِ الغَيبِ عِندَهُ ، ولا حَولَ ولا قُوَّةَ إلاّ بِاللّه ِ العَلِيِّ العَظيمِ

امام باقر علیه السلام : نام اعظم خداوند، هفتاد و سه حرف دارد و آصف، تنها یک حرف از آن را می دانست که آن را به زبان راند و زمین، آن چه را میان او و تخت بلقیس بود فرو برد تا جایی که آصف با دست خود تخت را بر گرفت و سپس زمین در مدّتی کمتر از یک چشم بر هم زدن به وضع نخست خود بازگشت و سی و دو حرف از اسم اعظم نزد ماست و یک حرف نزد خداوند عزّوجل که آن را در علم غیبش به خود اختصاص داده است و نیرو و توانی نیست مگر از خدای والا و بزرگ.

الکافی : ۱ / ۲۳۰ / ۱ عن جابر .

حدیث۱۹۶

امام باقر علیه السلام :

جِئنا نُريدُ الدُّخولَ عَلَيهِ ، فَلَمّا صِرنا فِى الدِّهليزِ سَمِعنا قِراءَةً سُريانِيَّةً بِصَوتٍ حَزينٍ يَقرَأُ ويَبكى حَتّى أبكى بَعضَنا

سماعهٔ بن مهران به نقل از شیخی از اصحاب ما به نقل از امام باقر علیه السلامگفت: آمدیم تا خدمت حضرت علیه السلام برسیم. چون به دالان رسیدم خواندنی را با صدای حزین و غمگنی به زبان سریانی شنیدیم که حضرت علیه السلام چیزی را می خواند و می گریست تا جایی که برخی از ما نیز گریستند.

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۹۵ .

حدیث۱۹۷

امام باقر علیه السلام :

إنّا أهلُ بَيتٍ مِن عِلمِ اللّه ِ عُلِّمنا ، ومِن حُكمِهِ أخَذنا ، وقَولَ صادِقٍ سَمِعنا ، فَإِن تَتَّبِعونا تَهتَدوا

امام باقر علیه السلام : ما خاندانی هستیم که علم ما از علم خداست و از حکمت او ستانده ایم وسخن راستگویی را شنیده ایم، پس اگر از ما پیروی کنید ره یابید.

مختصر بصائر الدرجات : ۶۳ ، بصائر الدرجات : ۵۱۴ / ۳۴ کلاهما عن جابر بن یزید ، وراجع ۵۶۴ / ۸۴۱ من کتابنا هذا .

حدیث۱۹۸

امام باقر علیه السلام :

لو كُنّا نُفتِيالنّاسَ بِرَأيِنا وهَوانا لَكُنّا مِنَ الهالِكينَ ، ولكِنّا نُفتيهِم بِآثارٍ مِن رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله واُصولِ عِلمٍ عِندَنا نَتوارَثُها كابِرًا

امام باقر علیه السلام : اگر ما بر اساس نظر و هوی و هوس خود فتوا می دادیم، بدون تردید نابود می شدیم. ما برای مردم بر اساس اخبار مانده از رسول خدا صلی الله علیه و آله و اصول علمی فتوا می دهیم که نزد ماست و هر بزرگی از بزرگ دیگر به ارث برده

است و ما آن را می اندوزیم همچنان که این جماعت زر و سیمشان را می اندوزند.

فی المصدر «کابر» والصحیح ما أثبتناه .

حدیث۱۹۹

امام باقر علیه السلام :

فی کِتابِ عَلِیٍّ علیه السلامکُلُّ شَیءٍ یُحتاجُ إلَیهِ حتَّی الخَدشِ والأَرشِ والهَرشِ

امام باقر علیه السلام : در کتاب علی علیه السلام هر چه که بدان نیاز افتد حتی خراش و دیه آن و خراش ناشی از خارش، نوشته آمده است.

بصائر الدرجات : ۱۶۴ / ۵ ، وذکره أیضًا فی : ۱۴۸ / ۶ من دون «والهرش» کلاهما عن عبد اللّه بن میمون عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۲۰۰

امام باقر علیه السلام :

وَجَدنا فی کِتابِ عَلِیٍّ علیه السلام : قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إذا مُنِعَتِ الزَّکاةُ مَنَعَتِ الأَرضُ بَرَکاتِها

امام باقر علیه السلام : در کتاب علی علیه السلام چنین دیده ایم که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هرگاه از پرداخت زکات خودداری شود زمین از بیرون دادن برکاتش خودداری کند.

الکافی : ۳ / ۵۰۵ / ۱۷ عن أبی حمزة .

از۲۰۱تا۴۰۰

حدیث۲۰۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّ الحُسَینَ بنَ عَلِیٍّ علیهماالسلام لَمّا حَضَرَهُ الَّذی حَضَرَهُ ، دَعَا ابنَتَهُ الکُبری فاطِمَةَ بِنتَ الحُسَینِ علیه السلامفَدَفَعَ إلَیها کِتابًا مَلفوفًا ووَصِیَّةً ظاهِرَةً ، وکانَ عَلِیُّ بنُ الحُسینِ علیهماالسلام مَبطونًا مَعَهُم لا یَرَونَ إلاّ أنَّهُ لِما بِهِ، فَدَفَعَت فاطِمَةُ الکِتابَ إلی عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ علیه السلام ، ثُمَّ صارَ واللّه ِ ذلِکَ الکِتابُ إلَینا یا زِیادُ ، قُلتُ : ما فی ذلِکَ الکِتابِ جَعَلَنِی اللّه ُ فِداکَ ؟ قالَ : فیهِ واللّه ِ ما یَحتاجُ إلَیهِ وُلدُ آدَمَ مُنذُ خَلَقَ اللّه ُ آدَمَ إلی أن تَفنَی الدُّنیا، واللّه ِ إنَّ فیهِ الحُدودَ ، حَتّی إنَّ فیهِ أرشَ الخَدشِ

ابوالجارود به نقل از امام باقر علیه السلام: هنگامی که به حسین بن علی آن رسید که رسید، دختربزرگش، فاطمه بنت الحسین را فرا خواند وبه او کتابی سر به مُهر و وصیّتی سرگشاده سپرد و علی بن الحسین علیه السلامچنان درد شکمی داشت که گمان می کردند درخواهد گذشت. فاطمه، کتاب را به علی بن الحسین علیه السلامسپرد.

[امام باقر فرمود:] ای زیاد! به خدا سوگند این کتاب به ما منتقل شد. عرض کردم: قربانت گردم، در این کتاب چه آمده است؟ فرمود: به خدا سوگند آن چه فرزندان آدم از هنگام آفرینش آدم تا پایان دنیا بدان نیاز دارند، به خدا سوگند، حدود حتّی دیه خراش، در آن آمده است.

الكافى : ١ / ٣٠٣ / ١ ، بصائر الدرجات : ١٤٨ / ٩ ، الإمامة والتبصرة : ١٩٧ / ٥١ وفيهما «وصيّة ظاهرة ووصيّة باطنة» .

حديث۲۰۲

امام باقر عليه السلام :

ـ فى بَيـانِ سَبَبِ نُزولِ سورَةِ «هَل أتى» فى شَأنِ أهلِ البَيتِ عليهم السـلام ـ : «ويُطعِمونَ الطَّعامَ عَلى حُبِّهِ» يَقولُ : عَلى شَهوَتِهِم لِلطَّعامِ وإيثارِهِم لَهُ ، «مِسكينًا» مِن مَساكينِ المُسلِمينَ ، و «يَتيمًا» مِن يَتامَى المُسلِمينَ، «وأسيرًا» مِن اُسارَى المُشرِكينَ ، ويَقولونَ إذا أطعَموهُم : «إنَّما نُطعِمُكُم لِوَجهِ اللّه لا نُريدُ مِنكُم جَزاءً ولا شُكورًا» . قالَ : واللّه ما قالوا هذا لَهُم ، ولكِنَّهُم أضمَروهُ فى أنفُسِهِم فَأَخبَرَ اللّهُ بِإضمارِهِم ، يَقولونَ : لا نُريدُ جَزاءً تُكافِئونَنا بِهِ ولا شُكورًا تُثنونَ عَلَينا بِهِ ، ولكِنّا إنَّما أطعَمناكُم لِوَجهِ اللّه وطَلَبِ ثَوابِهِ

امام باقر عليه السلام ـ در بيان شأن نزول سوره «هَلْ اَتى» در حقّ اهل البيت عليهم السلام : «وَيُطْعِمُونَ الطَّعامَ عَلى حُبِّه» ، يعنى با در نظر گرفتن اشتهايشان به آن غذا و بخشيدنش به آنان . «مسكيناً» ، مسكينى از مسلمانان بود، «يتيماً» ، يتيمى از مسلمانان بود و «اسيراً» ، اسيرى از مشركان بود؛ هرگاه على عليه السلامآنها را اطعام مى كرد مى فرمود: «انّما نُطْعِمُكم لِوَجْهِ اللّه لانُريدُ مِنْكُم جزاءً وَلاشُكوراً» . امام باقر عليه السلامفرمود: به خدا سوگند، اين را براى آنها نگفتند و در دلشان پنهان داشتند و خداوند از نهفته هاى دل آنها خبر داده است. آنها مى گفتند: ما از شما پاداشى نمى خواهيم تا با آن هزينه ما را بپردازيد و نه سپاسى كه با آن ما را بستاييد، بلكه ما شما را به خاطر خدا و گرفتن پاداش او اطعام مى كنيم.

أمالى الصدوق : ٢١٥ عن مسلمة بن خالد عن الإمام الصادق عليه السلام .

حديث۲۰۳

امام باقر عليه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله جالِسٌ ذاتَ يَومٍ وأصحابُهُ جُلوسٌ حَولَهُ ، فَجاءَ عَلِيٌّ عليه السلاموعَلَيهِ سَمَلُ

امام باقر عليه السلام: روزى پيامبر صلى الله عليه و آله نشسته بود واصحاب ايشان در پيرامون حضرت صلى الله عليه و آله نشسته بودند. در اين هنگام على عليه السلام، با جامه اى پوسيده كه نقاطى از پيكر ايشان را مى نمود آمد و در نزديكى پيامبر نشست. پيامبر صلى الله عليه و آله لحظاتى به او نگريست و سپس اين آيه را تلاوت فرمود: «وَيُؤْثِرونَ عَلى اَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كانَ بِهِمْ خَصاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ» . سپس پيامبر صلى الله عليه و آله به على عليه السلام فرمود: آگاه باش كه تو رئيس و سرور و پيشواى كسانى هستى كه اين آيه، درباره آنها نازل شده است. سپس پيامبر صلى الله عليه و آله به على عليه السلامفرمود: كجاست جامه اى كه بر تن تو كردم، اى على؟ على عليه السلامعرض كرد: يا رسول اللّه ! يكى از اصحاب شما نزد من آمد، در حالى كه از برهنگى خود و خانواده اش مى ناليد، دلم رحم آمد و ترجيح دادم، آن را بدو دهم و مى دانم كه خداوند مرا با جامه اى بهتر از آن خواهد پوشاند. پيامبر اكرم صلى الله عليه و آله فرمود: راست گفتى، جبرئيل براى من خبر آورد كه خداوند به جاى آن براى تو در بهشت جامه اى سبز از استبرق برگزيده كه رنگ آن از ياقوت و زبرجد است، بهترين پاداش، پاداش پروردگارت است، در برابر بخششت و صبر تو بر همين جامه پوسيده ، پس مژده باد تو را اى على. على شاد و خوشحال از خبرى كه پيامبر خدا صلى الله عليه و آله بدو داده بود، بازگشت.

السمل : الخَلَق من الثياب . (النهاية : ٢ / ٤٠٣) .

حديث۲۰۴

امام باقر عليه السلام :

ولَقَـد أتـاهُ جَبرَئيلُ عليه السـلامبِمَفاتيحِ خَزائِنِ الأَرضِ ثَلاثَ مَرّاتٍ يُخَيِّرُهُ ، مِن غَيرِ أن يَنقُصَهُ اللّه ُ تَبارَكَ وتَعالى مِمّا أعَـدَّ اللّه ُ لَهُ يَومَ القِيامَةِ شَيئًا، فَيَختارُ التَّواضُعَ لِرَبِّهِ جَلَّ وعَزَّ

امام باقر عليه السـلام: جبرئيل سه بار كليدهاى خزانه هاى زمين را براى پيامبر صلى الله عليه و آله آورد، بى آن كه خداوند تبارك و تعالى از آن چه براى او در روز رستاخيز آماده كرده است، چيزى بكاهد و پيامبر، در برابر خداوند عزّوجل، فروتنى را بر گزيد.

الكافي : ٨ / ١٣٠ / ١٠٠ ، أمالي الطوسيّ : ٦٩٢ / ١٤٧٠ كلاهما عن محمّد بن مسلم .

حديث۲۰۵

امام باقر عليه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله اُتِيَ بِاليَهودِيَّةِ الَّتي سَـمَّتِ الشّاةَ لِلنَّبِيِّ صـلى الله عليه و آله ، فَقالَ لَها : ما حَمَلَكِ عَلى ما صَـنَعتِ ؟ فَقالَت : قُلتُ : إن كانَ نَبِيًّا لَم يَضُرَّهُ وإن كانَ مَلِكًا أرَحتُ النّاسَ مِنهُ ، قالَ : فَعَفا رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله عَنها

امام باقر عليه السـلام: آن زن يهودى را كه گوسـفندى براى پيامبر مسموم كرده بود، نزد ايشان آوردند، پيامبر صلى الله عليه و آله به او فرمـود: چه چيز تـو را به اين كـار وا داشت؟ آن زن گفت: به خود گفتم: اگر او پيـامبر است اين كـار، به او زيـانى نرسانـد و اگر سلطان است مردم را از شرّ او آسوده گردانيده ام. امام باقر عليه السلامى فرمايد: پيامبر صلى الله عليه و آله از گناه او در گذشت.

الكافي : ٢ / ١٠٨ / ٩ عن زرارة .

حديث۲۰۶

امام باقر عليه السلام :

إنَّ عَلِيًّا عليه السـلام قالَ فِي ابنِ مُلجَمٍ بَعدَما ضَـرَبَهُ : أطعِموهُ واسـقوهُ ، أحسِـنوا إسارَهُ ، فَإِن عِشتُ فَأَنَا وَلِيُّ دَمي ، أعفو إن شِـئتُ وإن شِئتُ استَقَدتُ ، وإن مُتُّ فَقَتَلتُموهُ فَلاً تُمَثِّلوا

امام باقر عليه السـلام: على عليه السـلام پس از ضـربت خوردن به دست ابن ملجم، در حقّ وى فرمود: به او خوراك دهيد و سيرابش گردانيـد و در اسارتش نيكو رفتارى كنيـد، اگر زنـده مانـدم كه صاحب خون، خودم هسـتم، اگر خواسـتم از او در مى گذرم و اگر خواستم قصاص مى كنم و اگر مُردم و او را كشتيد، اندامش را مثله نكنيد.

السنن الكبرى : ٨ / ٣١٧ / ١٦٧٥٩ عن إبراهيم بن محمّد عن الإمام الصادق عليه السلام ، تاريخ دمشق «ترجمة الإمام عليّ عليه السلام» : ٣ / ٢٩٧ / ١٣٩٨ ذكره إلى «استـقدت» عن ابن عيـاض عن الإمـام الصادق عليه السـلام ، الاستيعاب : ٣ / ٢١٩ نحوه ، المنـاقب لابن شهرآشوب : ٣ / ٣١٢ مرسلاً نحوه ، الجعفريّات : ٥٣ نحوه وذكره إلى «استقدتُ» عن الإمام الصادق عليه السلام ، قرب الإسناد : ١٤٣ / ٥١٥ عن أبي البختريّ عن الإمام الصادق عليه السلام .

حديث۲۰۷

امام باقر عليه السلام :

كانَ رَسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله عِندَ عائِشَةَ لَيلَتَها ، فَقالَت : يا رَسولَ اللّه ِ ، لِمَ تُتعِبُ نَفسَكَ وقَد غَفَرَ اللّه ُ لَكَ ما تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وما تَأَخَّرَ؟ فَقالَ: يا عائِشَةُ، ألا أكونُ عَبدًا شَـكورًا ؟! قالَ : وكانَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله يَقومُ عَلى أطرافِ أصابِعِ رِجلَيهِ، فَأَنزَلَ اللّه ُ سُبحانَهُ وتَعالى: «طه * ما أنزَلنا عَلَيكَ القُرآنَ لِتَشقى

امام باقر علیه السلام: پیامبر اکرم در آن شبی که باید نزد عائشه می بود، در کنار او به سر می بُرد. عائشه عرض کرد: یا رسول اللّه ! چرا خود را خسته می کنی، در حالی که خداوند، گناهان گذشته و آینده تو را آمرزیده است؟ حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: ای عائشه، آیا نباید بنده ای شکرگزار باشم؟! امام باقر علیه السلامی فرماید: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بر سر انگشتان پایش می ایستاد که خداوند این آیه را نازل فرمود: «طه، ما قرآن را بر تو نازل نکردیم تا در رنج افتی» .

الکافی : ۲ / ۹۵ / ۶ عن أبی بصیر ، وراجع الاحتجاج : ۱ / ۵۲۰ ، والآیة ۱ و ۲ من سورة طه .

حدیث۲۰۸

امام باقر علیه السلام :

إنَّ فاطِمَةَ بِنتَ عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ لَمّا نَظَرَت إلی ما یَفعَلُ ابنُ أخیها عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ بِنَفسِهِ مِنَ الدَّأبِ فِی العِبادَةِ أتَت جابِرَ بنَ عَبدِاللّه بنِ عَمرِو بنِ حِزامٍ الأَنصارِیّ فَقالَت لَهُ : یا صاحِبَ رَسولِ اللّه ، إنَّ لَنا عَلَیکُم حُقوقًا ، ومِن حَقِّنا عَلَیکُم أن إذا رَأَیتُم أحَدَنا یُهلِکُ نَفسَهُ اجتِهادًا أن تُذَکِّروهُ اللّهَ وتَدعوهُ إلَی البُقیا عَلی نَفسِهِ ، وهذا عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ بَقِیَّةُ أبیهِ الحُسَینِ قَدِ انخَرَمَ أنفُهُ وثَفِنَت جَبهَتُهُ ورُکبَتاهُ وراحَتاهُ دَأبًا مِنهُ لِنَفسِهِ فِی العِبادَةِ .

فَأَتی جابِرُ بنُ عَبدِ اللّه بابَ عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ علیهماالسلام، وبِالبابِ أبو جَعفَرٍ مُحَمَّدُ بنُ عَلِیٍّ علیهماالسلام فی اُغَیلِمَةٍ مِن بَنی هاشِمٍ قَدِ اجتَمَعوا هُناکَ ، فَنَظَرَ جابِرٌ إلَیهِ مُقبِلاً فَقالَ : هذِهِ مِشیَةُ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله وسَجِیَّتُهُ ، فَمَن أنتَ یا غُلامُ ؟ فَقالَ : أنَا مُحَمَّدُ بنُ عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ، فَبَکی جابِرُ بنُ عَبدِ اللّه رضی الله عنه ، ثُمَّ قالَ : أنتَ وَاللّه الباقِرُ عَنِ العِلمِ حَقًّا ، اُدنُ مِنّی بِأَبی أنتَ واُمّی ، فَدَنا مِنهُ فَحَلَّ جابِرٌ إزارَهُ ووَضَعَ یَدَهُ فی صَدرِهِ فَقَبَّلَهُ وجَعَلَ عَلَیهِ خَدَّهُ ووَجهَهُ وقالَ لَهُ : اُقرِئُکَ عَن جَدِّکَ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله السَّلامَ ، وقَد أمَرَنی أن أفعَلَ بِکَ ما فَعَلتُ ، وقالَ لی : یوشِکُ أن تَعیشَ وتَبقی حَتّی تَلقی مِن وُلدِی مَنِ اسمُهُ مُحَمَّدٌ یَبقَرُ العِلمَ بَقرًا ، وقالَ لی : إنَّکَ تَبقی حَتّی تَعمی ثُمَّ یُکشَفُ لَکَ عَن بَصَرِکَ .

ثُمَّ قالَ لی : اِئذَن لی عَلی أبیکَ، فَدَخَلَ أبو جَعفَرٍ عَلی أبیهِ فَأَخبَرَهُ الخَبَرَ وقالَ : إنَّ شَیخًا بِالبابِ وقَد فَعَلَ بی کَیتَ وکَیتَ ، فَقالَ : یا بُنَیَّ ، ذلِکَ جابِرُ ابنُ عَبدِ اللّه . ثُمَّ قالَ : أمِن بَینِ وِلدانِ أهلِکَ قالَ لَکَ ما قالَ وفَعَلَ بِکَ ما فَعَلَ؟ قالَ: نَعَم، [قالَ :]

عمرو بن عبداللّه بن هند جملی به نقل از امام باقر علیه السلام: فاطمه دختر علی بن ابی طالب چون سخت کوشی پسر برادرش علی بن الحسین را در عبادت دید، نزد جابر بن عبداللّه بن عمرو بن حزام انصاری آمد و به او گفت: ای صحابی رسول اللّه ! ما بر شما حقوقی داریم و از حقّ ما بر شما این است که هرگاه شما یکی از ما را دیدید که با سخت کوشی، خود را نابود می کند، خدا را به او یاد آورید و از او بخواهید جانش را حفظ کند. این علی بن الحسین است که از سخت کوشی در عبادت، بینی اش ترک برداشته و پیشانی و زانوان و دو کف دستش پینه بسته است.

جابر بن عبداللّه به درِ خانه علی بن الحسین علیه السلام رفت و در کنارِ در، ابو جعفر محمّد بن علی علیه السلام را در میان جمعی نوجوان از بنی هاشم دید که در آن جا گرد آمده بودند. جابر در حالی که به آن سو می رفت، بدو نگریست و گفت: این راه رفتن و خوی رسول اللّه است، ای نوجوان تو کیستی؟ فرمود: من محمّد بن علی بن الحسین هستم. جابر بن عبداللّه گریست و آن گاه گفت: به خدا، تو به حقّ، شکافنده علم هستی، نزدیک من آی، پدرم و مادرم فدای تو باد. امام علیه السلامنزدیک او رفت، جابر جامه اش را گشود و دست او را بر سینه اش گذاشت و بوسید و چهره اش را بر دست و چهره امام علیه السلامنهاد و به او عرض کرد: سلام نیایت رسول اللّه صلی الله علیه و آله را به تو می رسانم، او به من دستور داده است، سلامش را به تو برسانم، پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: باشد که تو آن قدر زندگی کنی و باقی باشی و فرزندی از من را دیدار کنی که نامش محمّد است و

علم را به کمال می شکافد. پیامبر صلی الله علیه و آله به من فرمود: تو آن قدر زنده خواهی ماند که کور شوی و سپس نور به دیدگانت باز گردد. امام باقر علیه السلامی فرماید:

او به من

گفت: از پدرت اجازه بگیر تا به دیدارش روم. ابو جعفر بر پدرش وارد شد و او را آگاه کرد و گفت: پیرمردی بر درِ خانه است که با من چنین و چنان کرد. حضرت علیه السلام فرمود: فرزندم! او جابر بن عبداللّه است، سپس فرمود: آیا او از میان کودکان خویشانت، تنها به تو چنین گفت و با تو چنین کرد؟ امام باقر علیه السلامعرض کرد: آری، ما از آنِ خداییم، او به بدی آهنگ تو نکرده است اما (به سبب شناساندن ارج تو) در خون تو کوشیده است.

امام زین العابدین علیه السلام به جابر اجازه داد و او وارد شد و حضرت علیه السلام را در محرابش دید که عبادت او را فرسوده است. امام علیه السلام برخاست و با گرمی از حال او پرسش کرد و او را در کنار خود نشاند. جابر به حضرت روی کرد و گفت: ای فرزند رسول اللّه ! آیا نمی دانید که خداوند، بهشت را برای شما و دوستداران شما آفریده و آتش را برای بدخواهان و دشمنان شما خلق کرده است، پس این همه تلاش که خود را بدان ملزم کرده ای چیست؟ علی بن الحسین علیه السلام به او فرمود: ای صحابی رسول اللّه ! آیا نمی دانی که خداوند، گناهان گذشته و آینده نیای مرا بخشوده بود، ولی پیامبر، سخت کوشی در راه خدا را کنار ننهاد و همچنان عبادتش می کرد ـ پدر و مادرم فدای او باد ـ تا آن که ساق و کف پاهایش ورم کرد.

به ایشان صلی الله علیه و آله عرض شد: آیا چنین می کنی؟ و حال آن که خداوند، گناهان گذشته وآینده ات را بخشوده است؟ وپیامبر صلی الله علیه و آله پاسخ فرمود: آیا بنده ای شکرگزار نباشم؟! چون جابر به علی بن الحسین علیه السلامنگریست و دید سخن او در منصرف کردن امام از سخت کوشی و اعمال طاقت فرسا و راضی کردن او به میانه روی سودی ندارد، به او عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! خود را حفظ کن که تو از خاندانی هستی که در پرتو وجود آنها، بلا دفع می شود و سختی و مشقّت برطرف می گردد و آسمان از برای ایشان باران می باراند. امام علیه السلامفرمود: ای جابر! من همچنان بر شیوه پدر و نیای خود خواهم بود و آن دو ـ صلوات اللّه علیهما ـ را الگوی خود می دانم تا دیدارشان کنم.

جابر روی به حاضران کرد و گفت: به خدا سوگند، من در میان فرزندان پیامبران، همچون علی بن الحسین ندیده ام، مگر یوسف بن یعقوب علیه السلام، به خدا

سوگند ذریه علی بن الحسین علیه السلام از ذریّه یوسف بن یعقوب برتر است، چه، از آنهاست کسی که زمین را از داد می آکَند آن گونه که از ستم آکنده شد.

إضافهٔ من عندنا یقتضیها السیاق .

حدیث۲۰۹

امام باقر علیه السلام :

كانَ أبی عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیهماالسلام إذا حَضَرَتِ الصَّلاةُ یَقشَعِرُّ جِلدُهُ ، ویَصفَرُّ لَونُهُ ، وتَرتَعِدُ فَرائِصُهُ

امام باقر علیه السلام: پدرم علی بن الحسین علیه السلام، به هنگام نماز، پوست بدنش می ترنجید و رنگش زرد می شد و گوشت تنش به لرزه می افتاد و موی بر تنش راست می شد و در حالی که اشکش بر گونه روان بود می فرمود: اگر بنده می دانست با که

مناجات می کند، از نماز دست نمی کشید.

الفریصۀ : لحمۀ عند نغض الکتف فی وسط الجنب عند منبض القلب ، وهما فریصتان ترتعدان عند الفزع . (لسان العرب : ۷ / ۶۴) .

حدیث۲۱۰

امام باقر علیه السلام :

کانَت لِعَلِیِّ بنِ الحُسَینِ علیهماالسلامناقَۀٌ حَجَّ عَلَیهَا اثنَتَینِ وعِشرینَ حَجَّۀً ما قَرَعَها قَرعَۀً قَطُّ . قالَ : فَجاءَت بَعدَ مَوتِهِ وما شَعَرنا بِها إلاّ وقَد جاءَنی بَعضُ خَدَمِنا أو بَعضُ المَوالی ، فَقالَ : إنَّ النّاقَۀَ قَد خَرَجَت فَأَتَت قَبرَ عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ علیهماالسلامفَانبَرَکَت عَلَیهِ فَدَلَکَت بِجِرانِهَا القَبرَ وهِیَ تَرغو ، فَقُلتُ : أدرِکوها وجیئونی بِها قبلَ أن یَعلَموا بِها أو یَرَوها ، فَقالَ أبو جَعفَرٍ علیه السلام : وما کانَت رَأَتِ القَبرَ قَطُّ

امام باقر علیه السلام: علی بن الحسین علیه السلام شتری داشت که بیست و دو بار با آن به حج رفته بود و هرگز آن را شلاّقی نزد. امام باقر علیه السلاممی فرماید: پس از رحلت امام علی بن الحسین علیه السلام، بی آن که ما بفهمیم، آن شتر خارج شد. یکی از خادمان یا غلامان ما خبر آورد که شتر بر گور علی بن الحسین علیه السلامرفته و گردن خود را به خاک می مالد و می نالد. من گفتم: آن را دریابید و پیش از آن که آن را بشناسند و ببینند نزد ما بیاورید. ابو جعفر علیه السلاممی فرماید: این شتر، هرگز قبر را ندیده بود.

الکافی : ۱ / ۴۶۷ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۳۵۳ / ۱۵ ، الاختصاص : ۳۰۰ کلّها عن زرارۀ .

حدیث۲۱۱

امام باقر علیه السلام :

خَرَجتُ مَعَ مَولایَ حاجًّا ، فَلَمّا دَخَلَ المَسجِدَ نَظَرَ إلَی البَیتِ فَبَکی حَتّی عَلا صَوتُهُ، فَقُلتُ : بِأَبی واُمّی ، إنَّ النّاسَ یَنظُرونَ إلَیکَ فَلَو رَفَعتَ [رَفَعتَ] بِصَوتِکَ قَلیلاً ، فَبَکی وقالَ : وَیحَکَ ! لِمَ لا أبکی؟! لَعَلَّ اللّهَ أن یَنظُرَ إلَیَّ بِرَحمَۀٍ مِنهُ ، فَأَفوزَ بِها عِندَهُ . ثُمَّ طافَ بِالبَیتِ ورَکَعَ عِندَ المَقامِ ورَفَعَ رَأسَهُ مِن سُجودِهِ ، فَإِذا مَوضِعُهُ مُبتَلٌّ مِن دُموعِهِ

افلح، غلام امام باقر علیه السلام: با سرورم به سوی حج رفتیم. چون امام علیه السلام به مسجد در آمد و به خانه خدا نگریست، گریست تا صدایش بالا گرفت. عرض کردم: پدر و مادرم فدای تو باد، اگر ممکن است صدای خود را پایین بیاور که مردم به تو می نگرند. حضرت گریست و فرمود: عجب! چرا گریه نکنم، شاید که خدا با رحمت خود به من بنگرد و نزد او رستگاری یابم. سپس خانه خدا را طواف کرد و نزد مقام نماز خواند و هنگامی که سر از سجده برداشت، جایگاهش از اشک خیس شده بود.

تذکرۀ الخواصّ : ۳۳۹ ، صفۀ الصفوۀ : ۲ / ۶۴ ، الفصول المهمّۀ : ۲۰۹ ، مطالب السؤول : ۸۰ ، کشف الغمّۀ : ۲ / ۳۶۰ ، نور الأبصار : ۱۵۸ .

حدیث۲۱۲

امام باقر علیه السلام :

نَدعُو اللّهَ فیما نُحِبُّ ، فَإِذا وَقَعَ الَّذی نَکرَهُ لَم نُخالِفِ اللّهَ عَزَّوجَلَّ فیما أحَبَّ

امام باقر علیه السلام: خدا را در آن چه می خواهیم می خوانیم و اگر آن، بر ما افتد که خوش نمی داریم، در آن چه خداوندعزّوجل خواسته است، به مخالفت برنمی خیزیم.

حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۸۷ عن عمرو بن دینار ، کشف الغمّة : ۲ / ۳۶۳ عن أحمد بن حمدون .

حدیث۲۱۳

امام باقر علیه السلام :

إنّا أهلَ البَیتِ نَصِلُ مَن قَطَعَنا ونُحسِنُ إلی مَن أساءَ إلَینا ، فَنَری وَاللّه ِ فی ذلِکَ العاقِبَةَ الحَسَنَةَ

امام باقر علیه السلام: ما اهل بیت به هر که از ما گسلد، می پیوندیم و به کسی که به ما بدی کند، نیکی می کنیم. به خدا سوگند، فرجام نیک را، در این می بینیم.

الکافی : ۲ / ۴۸۸ / ۱ عن أحمد بن محمّد بن أبی نصر عن الإمام الرضا علیه السلام .

حدیث۲۱۴

امام باقر علیه السلام :

کانَ یَدخُلُ عَلَیهِ إخوانُهُ فَلا یَخرُجونَ مِن عِندِهِ حَتّی یُطعِمَهُمُ الطَّعامَ الطَّیِّبَ ویَکسُوَهُمُ الثِّیابَ الحَسَنَةَ ویَهَبَ لَهُمُ الدَّراهِمَ ، فَأَقولُ لَهُ فی ذلِکَ لِیُقِلَّ مِنهُ ، فَیَقولَ : یا سَلمی ، ما حَسَنَةُ الدُّنیا إلاّ صِلَةُ الإِخوانِ وَالمَعارِفِ

سلمی کنیز امام باقر علیه السلام: برادران امام علیه السلام، بر او وارد می شدند و از پیش او نمی رفتند، مگر آن که حضرت علیه السلام ایشان را خوراک نیکو می داد و جامه فاخر بر تنشان می کرد و چند درهم، بدیشان صله می داد. من به ایشان عرض می کردم تا از این همه نیکی بکاهد، امّا امام می فرمود: ای سلمی! نیکی دنیا نیست مگر بخشش و احسان نسبت به برادران.

کشف الغمّة : ۲ / ۳۳۰ ، الفصول المهمّة : ۲۱۲ .

حدیث۲۱۵

امام باقر علیه السلام :

قالَ لی : یا جابِرُ ، أیَکتَفی مَن یَنتَحِلُ

جابر از امام باقر علیه السلام: آن حضرت به من فرمود: ای جابر! آیا کسی را که ادعای تشیّع می کند همین کافی است که دم از محبّت ما خاندان زند؟! به خدا سوگند، شیعه ما نیست، مگر آن کسی که از خدا پروا کند و او را فرمان برد. ای جابر! اینان شناخته نشوند، مگر با فروتنی و خشوع و امانت داری و بسیار بودن به یاد خدا و روزه و نماز و نیکی به پدر و مادر و رسیدگی به همسایگان تهیدست و مستمند و بدهکاران و یتیمان و راستگویی و تلاوت قرآن و درباره مردم چیزی جز خیر و خوبی نگفتن و این که در همه چیز، امین و امانتدار معاشران خود باشند. جابر می گوید: عرض کردم: یابن رسول اللّه ! امروزه ما احدی را با این صفات سراغ نداریم. حضرت فرمود: ای جابر! زنهار که عقاید [باطله] گوناگون تو را به بیراهه نکشاند. آیا همین بس است که فردی بگوید: من علی را دوست دارم و او را ولیّ خود می دانم اما، با این حال، در کار و عمل (برای آخرت) کوشا نباشد؟ اگر بگوید: من رسول خدا صلی الله علیه و آله را دوست دارم، رسول خدا صلی الله علیه و آله که بهتر از علی علیه السلام است، اما از روش او پیروی نکند و به سنّت وی رفتار ننماید، محبّتش به پیامبر او را هیچ سودی نرساند. پس، از [کیفر]خدا بترسید و برای [رسیدن به] آن چه نزد خداست، کار کنید. خدا با هیچ کس، خویشاوندی ندارد.

محبوبترین بندگان نزد خدای عز و جل (و گرامیترین آنان در پیشگاه او) ، پرهیزگارترین و فرمانبردارترین آنان است. ای جابر! به

خدا قسم که جز با طاعت، به خدای تبارک و تعالی نزدیک نتوان شد و ما برات آزادی [از دوزخ برای کسی] نداریم و هیچ کس را بر خداوند حجّتی نیست. هر که

فرمانبردار خدا باشد همو دوست

ماست و هر که نافرمانی خدا کند همو دشمن ماست و ولایت و دوستی ما، جز با عمل و پارسایی به دست نیاید.

أی یدّعیه من غیر أن یتّصف به .

حدیث۲۱۶

امام باقر علیه السلام :

أعینونا بِالوَرَعِ ، فَإِنَّهُ مَن لَقِیَ اللّهَ عَزَّوجَلَّ مِنکُم بِالوَرَعِ کانَ لَهُ عِندَ اللّهِ فَرَجٌ ، وإنَّ اللّهَ عَزَّوجَلَّ یَقولُ : «مَن یُطِعِ اللّهَ وَالرَّسولَ فَأُولئِکَ مَعَ الَّذینَ أنعَمَ اللّهُ عَلَیهِم مِنَ النَّبِیّینَ وَالصِّدّیقینَ والشُّهَداءِ والصّالِحینَ وحَسُنَ اُولئِکَ رَفیقًا

امام باقر علیه السلام: ما را با پارسایی (خود) یاری رسانید، زیرا هر کس از شما خدای عز و جلرا با پارسایی دیدار کند، او را نزد خداوند گشایش باشد و خدای عز و جلمی فرماید: «و آنها که از خدا و رسول فرمان برند در زمره کسانی خواهند بود که خدا ایشان را گرامی داشته است (یعنی) با پیامبران و صدّیقان و شهیدان و شایستگان اند و چه نیکو همدمانی هستند اینان» . پیامبر از ماست و صدّیق و شهیدان و شایستگان (نیز) از ما هستند.

النساء : ۶۹ .

حدیث۲۱۷

امام باقر علیه السلام :

ـ لِفُضَیلٍ ـ : بَلِّغ مَن لَقیتَ مِن مُوالینا عَنَّا السَّلامَ ، وقُل لَهُم : إنّی لا اُغنی عَنکُم مِنَ اللّهِ شَیئًا إلاّ بِوَرَعٍ ، فَاحفَظوا ألسِنَتَکُم وکُفّوا أیدِیَکُم ، وعَلَیکُم بِالصَّبرِ وَالصَّلاةِ ، إنَّ اللّهَ مَعَ الصّابِرینَ

امام باقر علیه السلام ـ به فضیل ـ : دوستان ما را که دیدی، از جانب ما سلام برسان و به ایشان بگو: در نزد خدا از دست من برای شما کاری ساخته نیست، جز این که پارسایی پیشه کنید. پس زبانهای خود را حفظ کنید و دستهایتان را باز دارید و بر شما باد شکیبایی و نماز که خداوند، با شکیبایان است.

تفسیر العیّاشیّ : ۱ / ۶۸ / ۱۲۳ ، دعائم الإسلام : ۱ / ۱۳۳ وفیه «بورع واجتهاد» ، مستطرفات السرائر : ۷۴ / ۱۷ ، مشکاة الأنوار : ۴۴ ، وذکره أیضًا فی : ۴۶ کلاهما عن الفضیل عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۲۱۸

امام باقر علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِجابِرِ بنِ یَزیدَ الجُعفِیِّ ـ : اِعلَم بِأَنَّکَ لا تَکونُ لَنا وَلِیًّا حَتّی لَو اجتَمَعَ عَلَیکَ أهلُ مِصرِکَ وقالوا : «إنَّکَ رَجُلُ سَوءٍ» لَم یَحزُنکَ ذلِکَ ، ولَو قالوا : «إنَّکَ رَجُلٌ صالِحٌ» لَم یَسُرَّکَ ذلِکَ ، ولکِنِ اعرِض نَفسَکَ عَلی کِتابِ اللّهِ ، فَإِن کُنتَ سالِکًا سَبیلَهُ ، زاهِدًا فی تَزهیدِهِ ، راغِبًا فی تَرغیبِهِ ، خائِفًا مِن تَخویفِهِ فَاثبُت وأبشِر ، فَإِنَّهُ لا یَضُرُّکَ ما قیلَ فیکَ ، وإن کُنتَ مُبائِنًا لِلقُرآنِ فَماذَا الَّذی یَغُرُّکَ مِن نَفسِکَ ؟ !

امام باقر علیه السلام ـ در سفارش خود به جابربن یزید جعفی ـ : بدان که تو دوستدار ما نخواهی بود، مگر آن گاه که اگر همه

همشهریانت علیه تو هم داستان شوند و [یک زبان] بگویند: «تو آدم بدی هستی» این، اندوهگینت نسازد و اگر بگویند: «تو آدم خوبی هستی» این[نیز]شادمانت نکند. بلکه خود را با کتاب خدا بسنج، اگر دیدی پوینده راه آنان هستی و از آن چه قرآن به اعراض از آن فرا خوانده روی گردانی و به آن چه ترغیب کرده، راغبی و از آن چه بیم داده است، بیمناکی، پس ثابت قدم باش و مژده ات باد که آن چه درباره تو گفته شود، زیانت نرساند، اما اگر دیدی از قرآن جدایی، پس چرا باید خود را بفریبی؟!
تحف العقول : ۲۸۴ .

حدیث۲۱۹

امام باقر علیه السلام :
ـ فی وَصِیَّتِهِ لِبَعضِ شیعَتِهِ ـ : یا مَعشَرَ شیعَتِنا ؛ اِسمَعوا وَافهَموا وَصایانا وعَهدَنا إلی أولِیائِنا ، اُصدُقوا فی قَولِکُم ، وبَرّوا فی أیمانِکُم لِأَولِیائِکُم وأعدائِکُم ، وتَواسَوا بِأَموالِکُم ، وتَحابّوا بِقُلوبِکُم ، وتَصَدَّقوا عَلی فُقَرائِکُم ، وَاجتَمِعوا عَلی أمرِکُم ، ولاـ تُدخِلوا غِشًّا ولا خِیانَةً عَلی أحَدٍ ، ولا تَشُکّوا بَعدَ الیَقینِ ، ولا تَرجِعوا بَعدَ الإِقدامِ جُبنًا ، ولا یُوَلِّ أحَدٌ مِنکُم
أهلَ مَوَدَّتِهِ قَفاهُ ، ولا تَکونَنَّ شَهوَتُکُم فی مَوَدَّةِ غَیرِکُم ، ولا مَوَدَّتُکُم فیما سِواکُم ، ولا عَمَلُکُم لِغَیرِ رَبِّکُم ، ولا إیمانُکُم وقَصدُکُم لِغَیرِ نَبِیِّکُم ، وَاستَعینوا بِاللّه ِ وَاصبِروا ، «إنَّ الأَرضَ لِلّهِ یورِثُها مَن یَشاءُ مِن عِبادِهِ والعاقِبَةُ لِلمُتَّقینَ
امام باقر علیه السلام ـ در سفارش به برخی شیعیان خود ـ : ای گروه شیعیان ما، توصیه ها و سفارش ما به دوستانمان را بشنوید و نیک دریابید. راست گفتار باشید، به سوگندتان با دوستان و دشمنانتان وفادار باشید، با اموالتان به مدد یکدیگر بشتابید، قلباً یکدیگر را دوست بدارید، به درویشانتان صدقه دهید، در کار خود متحد باشید، به هیچ کس دغلی و خیانت روا مدارید، بعد از یقین [در
عقیده به حقّانیت ما] دچار شکّ و تردید نشوید، بعد از پیشروی، از ترس، گام واپس ننهید، هیچ یک از شما به دوستدار خود پشت نکند، زنهار به دوستی با غیر خود میل نکنید وبه اغیار دست مودّت ندهید و کارتان جز برای پروردگارتان نباشد و ایمان و عقیده تان به کسی جز پیامبرتان نباشد و از خدا یاری طلبید و شکیبا باشید که «زمین از آنِ خداست و آن را به هرکس از بندگانش که بخواهد به ارث می دهد و فرجام، از آن پرهیزگاران است». زمین از آنِ خداوند است و او آن را به بندگان شایسته اش، به ارث می دهد.

سپس فرمود: از شیعیان ما، آن کسی دوستدار خدا و دوستدار رسول اوست که هرگاه سخن گوید، راست گوید و هرگاه وعده ای دهد، بدان وفا کند و هرگاه امانتی بدو سپرده شود، آن را برگرداند و هرگاه در راه حقّ باری بر دوش او نهند، آن را به دوش کشد و هرگاه حقّ واجبی از او خواسته شود، عطا کند و هرگاه به کار حقّی فرمان داده شود، انجامش دهد. شیعه ما کسی است که علم او از گوشش فراتر نرود [اسرار ما را که می شنود حفظ کند] ؛ شیعه ما کسی است که عیب جوی ما را مدح نمی گوید، با کسی که به ما بغض می ورزد، پیوند برقرار نمی سازد، با کینه جوی ما، همنشینی نمی کند، اگر به مؤمنی برسد، به او احترام می گذارد، اگر به نادانی برخورَد، از او دوری می کند؛ شیعه ما کسی است که [از سختیها و گرفتاریها] چونان سگ، زوزه نمی کشد و مانند کلاغ، طمّاع نیست و به سوی احدی جز برادران خود، دست نیاز دراز نمی کند، حتی اگر از گرسنگی بمیرد؛ شیعه ما کسی است که به عقیده ما معتقد باشد، به خاطر ما، دوستان خود را ترک می گوید، کسانی را که از او دور و بیگانه اند، اما دوستدار مایند، به خود نزدیک می کند و نزدیکان خود را که با ما دشمن اند از خود دور می گرداند.
الأعراف : ۱۲۸ .

حدیث۲۲۰

امام باقر علیه السلام :
«قُل لا أسأَلُكُم عَلَيهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِى القُربى» قالَ : هُمُ الأَئِمَّةُ عليهم السلام
عبداللّه بن عجلان از حضرت باقر علیه السلام روایت می کند که آن حضرت درباره آیه «بگو: من به ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی خویشاوندانم» فرمود: [مقصود]خویشاوندان ائمّه علیهم السلامهستند.
الكافى : ۱ / ۴۱۳ / ۷، المحاسن : ۱ / ۲۴۱ / ۴۴۳ .

حدیث۲۲۱

امام باقر علیه السلام :
ـ فى قَولِهِ تَعالى : «قُل ما سَأَلتُكُم مِن أجرٍ فَهُوَ لَكُم» ـ : الأَجرُ الَّذى هُوَ المَوَدَّةُ فِيالقُربَى الَّتى لَم أسأَلكُم غَيرَها فَهُوَ لَكُم ، تَهتَدونَ بِها وتَسعَدونَ بِها ، وتَنجونَ مِن عَذابِ اللّه يَومَ القِيامَةِ
امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «بگو: هرمزدی که از شما خواستم آن برای شماست» ـ: [یعنی] این مزدی که عبارت از دوستی خویشاوندان است و من جز آن چیزی از شما نمی خواهم در حقیقت برای خود شماست؛ زیرا شما به واسطه آن هدایت می شوید و به خوشبختی می رسید و در روز قیامت از عذاب خدا رهایی می یابید.
ينابيع المودّة : ۱ / ۳۱۶ / ۵ .

حدیث۲۲۲

امام باقر علیه السلام :
لَمّا قُبِضَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله باتَ آلُ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله بِأَطوَلِ لَيلَةٍ ـ إلى أن قالَ : ـ فَبَينا هُم كَذلِكَ إذ أتاهُم آت لا ـ يَرَونَهُ ويَسمَعونَ كَلامَهُ فَقالَ : السَّلامُ عَلَيكُم أهلَ البَيتِ ورَحمَةُ اللّه وبَرَكاتُهُ . . . فَأَنتُمُ الأَمانَةُ المُستَودَعَةُ ، ولَكُمُ المَوَدَّةُ الواجِبَةُ وَالطّاعَةُ المَفروضَةُ
امام باقر علیه السلام: چون رسول خدا صلی الله علیه و آله درگذشت آل محمّد صلی الله علیه و آله [از شدت تأثر و اندوه]طولانی ترین شب را گذراندند ـ تا آن جا که فرمود: ـ در یک چنان حال و هوایی ناگهان یکی بر آنان وارد شد که خودش را نمی دیدند اما سخنش را می شنیدند. او گفت: درود و رحمت و برکات خدا بر شما اهل بیت باد... شمایید آن امانت سپرده شده، دوستی شما [بر مردم] واجب است و اطاعت از شما فریضه.
الكافى : ۱ / ۴۴۵ / ۱۹ عن يعقوب بن سالم عن رجل .

حدیث۲۲۳

امام باقر علیه السلام :
آلُ مُحَمَّدٍ عليهم السلامهُم حَبلُ اللّه الَّذى أمَرَنا بِالِاعتِصامِ بِهِ ، فَقالَ : «وَاعتَصِموا بِحَبلِ اللّه جَميعًا ولا تَفَرَّقوا
جابر از امام باقر علیه السلام: آل محمّد علیهم السلام همان ریسمان خدایند که ما را به چنگ زدن بدان فرمان داده و فرموده است: «و همگی به ریسمان خدا چنگ زنید و پراکنده مشوید» .

تفسیرالعیّاشیّ: ۱ / ۱۹۴ / ۱۲۳ ، وذکر أیضًا فی : ۱ / ۱۰۲ / ۲۹۸ ، والآیة ۱۰۳ من سورة آل عمران .

حدیث۲۲۴

امام باقر علیه السلام :

بُنِیَ الإِسلامُ عَلی خَمسِ دَعائِمَ : إقامِ الصَّلاةِ ، وإیتاءِ الزَّکاةِ ، وصَومِ شَهرِ رَمَضانَ ، وحَجِّ البَیتِ ، وَالوَلایَةِ لَنا أهلَ البَیتِ

امام باقر علیه السلام: اسلام بر پنج پایه استوار شده است: نماز خواندن، زکات دادن، روزه ماه رمضان، حج خانه خدا و (پذیرش) ولایت ما اهل بیت.

أمالی الطوسیّ : ۱۲۴ / ۱۹۲ ، الخصال : ۲۷۸ / ۲۱ ، أمالی المفید : ۳۵۳ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۶۹ کلّها عن أبی حمزة الثمالیّ ، وراجع الکافی : ۲ / ۱۸ باب دعائم الإسلام ، التهذیب : ۴ / ۱۵۱ / ۴۱۸ .

حدیث۲۲۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَلَّ وعَزَّ طَهَّرَ أهلَ بَیتِ نَبِیِّهِ علیهم السلام وسَأَلَهُم

امام باقر علیه السلام: خداوند عز و جل اهل بیت پیامبر خود را پاک گردانید و مزد رسالت را دوستی با ایشان قرار داد و ولایت را برای آنان مقرر داشت و ایشان را اوصیاء و دوستان او قرار داد که پس از وی در میان امّتش پایدارند. پس، ای مردم! در آن چه گفتم بیندیشید که خداوند عز و جلولایت و طاعت و دوستی خود را در او نهاده و وی را استنباط کننده علمش و دلایل و حجّت هایش گردانیده است. بنابراین، فقط او را بپذیرید و تنها به او تمسک جویید تا به واسطه او نجات یابید و در روز قیامت حجّت داشته باشید، راه پروردگارتان عز و جل، جز به واسطه آنان پیموده نمی شود و هیچ ولایتی جز به واسطه آنان به خدای عز و جل نمی پیوندد. هرکه چنین کند بر خداوند است که او را گرامی بدارد و عذابش

نکند و هر کس با چیزی جز آن چه خداوند عز و جل بدان فرمان داده بر او وارد شود بر خدای عزوجل است که او را خوار گرداند و عذابش کند.

فی بحارالأنوار نقلًا عن الکافی : «وجَعَلَ لَهُم أجَر . . .» وهو الأنسب .

حدیث۲۲۶

امام باقر علیه السلام :

مَن دَخَلَ فی وَلایَةِ آلِ مُحَمَّدٍ دَخَلَ الجَنَّةَ ، ومَن دَخَلَ فی وَلایَةِ عَدُوِّهِم دَخَلَ النّارَ

امام باقر علیه السلام: هرکه به ولایت آل محمّد درآید، به بهشت رود و هر که به ولایت دشمنان آنان درآید، به دوزخ رود.

تفسیر العیّاشیّ : ۲ / ۱۶۰ / ۶۶.

حدیث۲۲۷

امام باقر علیه السلام :

دَعا رَسولُ اللّه ِ أصحابَهُ بِمِنی فَقالَ : . . . یا أیُّهَا النّاسُ ، إنّی تارِکٌ فیکُم حُرُماتِ اللّه ِ : کِتابَ اللّه ِ ، وعِترَتی ، وَالکَعبَةَ البَیتَ الحَرام

امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در مِنی اصحاب خود را فرا خواند و فرمود:... ای مردم! من حرمت های خدا را

در میان شما بر جای می گذارم: کتاب خدا، عترتم و کعبه؛ بیت الحرام را .

بصائر الدرجات : ۴۱۳ / ۳ عن جابر ، مختصر بصائر الدرجات : ۹۰ عن جابر بن يزيد الجعفيّ .

حدیث۲۲۸

امام باقر عليه السلام :

ـ في قَولِ اللّه ِ تَعالى : «وَاعلَموا أنَّما غَنِمتُم مِن شَيءٍ فَأَنَّ للّه ِ خُمُسَهُ ولِلرَّسولِ» ـ : هُم قَرابَةُ رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ، وَالخُمسُ للّه ِ ولِلرَّسولِ ولَنا

امام باقر عليه السلام ـ درباره آيه «و بدانيد كه هر چيزى را به غنيمت گرفتيد يك پنجم آن براى خدا و رسول و...است» ـ: مقصود خويشاوندان رسول خداست. خمس، از آنِ خدا و پيامبر و ماست.

الكافي : ۱ / ۵۳۹ / ۲ عن محمّد بن مسلم

حدیث۲۲۹

امام باقر عليه السلام :

إنَّ ذِكرَنا مِن ذِكرِ اللّه ِ ، وذِكرَ عَدُوِّنا مِن ذِكرِ الشَّيطانِ

امام باقر عليه السلام: همانا ياد كردن از ما، ياد كردن از خداست و ياد كردن از دشمن ما، ياد كردن از شيطان است.

الكافي : ۲ / ۴۹۶ / ۲ عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث۲۳۰

امام باقر عليه السلام :

ـ عَن أبيهِ عَن جَدِّهِ ـ : لَمّا قَضى رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله مَناسِكَهُ مِن حَجَّةِ الوَداعِ رَكِبَ راحِلَتَهُ وأنشَأَ يَقولُ : لا يَدخُلُ الجَنَّةَ إلاّ مَن كانَ مُسلِمًا . فَقامَ إلَيهِ أبو ذَرٍّ الغِفارِيُّ رحمه الله فَقالَ: يا رَسولَ اللّه ِ ، ومَا الإِسلامُ ؟ فَقالَ صلى الله عليه و آله : الإِسلامُ عُريانٌ ، لِباسُهُ التَّقوى ، وزينَتُهُ الحَياءُ ، ومِلاكُهُ الوَرَعُ ، وجَمالُهُ الدّينُ (كَمالُهُ ـ خ ل) ، وثَمَرُهُ العَمَلُ الصّالِحُ ، ولِكُلِّ شَيءٍ أساسٌ وأساسُ الإِسلامِ حُبُّنا أهلَ البَيتِ

امام باقر عليه السلام ـ از پدرش از جدش ـ: چون رسول خدا صلى الله عليه و آله مناسك حجة الوداع را به پايان برد، بر اشتر خود سوار شد و شروع به گفتن اين جمله كرد: به بهشت

نرود مگر كسى كه مسلمان باشد. ابوذر غفارى رحمه الله برخاست و عرض كرد: اى رسول خدا، اسلام چيست؟ حضرت فرمود: اسلام برهنه است و جامه اش، پرهيزگارى است و زيورش، حيا و قوامش، پارسايى و جمالش [كمالش]

دينداري و ميوه اش، كردار نيك است. هر چيزى بنيادى دارد و بنياد اسلام، دوست داشتن ما اهل بيت است.

أمالي الطوسيّ : ۸۴/۱۲۶ عن جابر بن يزيد ، تحف العقول : ۵۲ ، الفقيه : ۴ / ۳۶۴ / ۵۷۶۲ .

حدیث۲۳۱

امام باقر عليه السلام :

حُبُّنا أهلَ البَيتِ نِظامُ الدّينِ

امام باقر علیه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، نظام دین است.

أمالی الطوسیّ : ۲۹۶ / ۵۸۲ عن جابر بن یزید الجعفیّ .

حدیث۲۳۲

امام باقر علیه السلام :

بُنِیَ الإسلامُ عَلی خَمسٍ : عَلَی الصَّلاةِ وَالزَّکاةِ وَالصَّومِ وَالحَجِّ وَالوَلایَةِ ، ولَم یُنادَ بِشَیءٍ کَما نودِیَ بِالوَلایَةِ

امام باقر علیه السلام: اسلام بر پنج چیز بنا شده است: بر نماز و زکات و روزه و حج و ولایت و به هیچ چیزی به اندازه ولایت فرا خوانده نشده است.

الکافی : ۲ / ۱۸ / ۳ عن فضیل بن یسار و ح ۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۴۵ / ۱۰۳۳ کلاهما عن أبی حمزة ، وراجع البحار : ۶۸ / ۳۲۹ / باب ۲۷ .

حدیث۲۳۳

امام باقر علیه السلام :

أحِبُّوا اللّه َ وأحِبّوا رَسولَ اللّه ِ لِحُبِّ اللّه ِ ، وأحِبّونا لِحُبِّ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله

امام باقر علیه السلام: خدا را دوست بدارید و رسول خدا را به خاطر خدا دوست بدارید و ما را به خاطر رسول خدا صلی الله علیه و آله دوست بدارید.

مناقب الإمام أمیرالمؤمنین علیه السلام للکوفیّ : ۲ / ۱۶۰ / ۶۳۷ عن عبیداللّه بن محمّد بن عمر بن علیّ بن أبی طالب .

حدیث۲۳۴

امام باقر علیه السلام :

إنّی لَأَعلَمُ أنَّ هذَا الحُبَّ الَّذی تُحِبّونّا لَیسَ بِشَیءٍ صَنَعتُموهُ ، ولکِنَّ اللّه َ صَنَعَهُ

امام باقر علیه السلام: من می دانم که این محبّت شما نسبت به ما چیزی نیست که خود شما آن را ساخته باشید، بلکه کار خداست.

المحاسن : ۱ / ۲۴۶ / ۴۵۷ عن أبی بصیر .

حدیث۲۳۵

امام باقر علیه السلام :

مَن أصبَحَ یَجِدُ بَردَ حُبِّنا عَلی قَلبِهِ فَلیَحمَدِ اللّه َ عَلی بادِئِ النِّعَمِ . قیلَ : وما بادِئُ النِّعَمِ ؟ فَقالَ : طیبُ المَولِدِ

امام باقر علیه السلام: هر که صبح کند و خنکای محبّت ما را در دلش احساس کند پس خداوند را بر نخستین نعمت سپاس گوید: عرض شد: نخستین نعمت کدام است؟ فرمود: حلال زادگی.

أمالی الصدوق : ۳۸۴ / ۱۳ ، علل الشرائع : ۱۴۱ / ۲ ، معانی الأخبار : ۱۶۱ / ۲ کلّها عن أبی محمّد الأنصاریّ عن غیر واحد .

حدیث۲۳۶

امام باقر علیه السلام :

سَمِعتُ رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله يَقولُ لِعَلِيّ علیه السلام : إنّ اللّه َ أخَذَ مِيثاقَ المُؤمِنينَ عَلى حُبِّكَ ، وأخَذَ ميثاقَ المُنافِقينَ عَلى بُغضِكَ . ولَو ضَرَبتَ خَيشومَ المُؤمِنِ ما أبغَضَكَ ، ولَو نَثَرتَ الدَّنانيرَ عَلَى المُنافِقِ ما أحَبَّكَ . يا عَلِيّ ، لا يُحِبُّكَ إلاّ مُؤمِنٌ ، ولا يُبغِضُكَ إلاّ مُنافِقٌ

ابوذر: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام می فرماید: خداوند از مؤمنان بر محبّت تو پیمان گرفته است و از منافقان بر بغض نسبت به تو. اگر بینی مؤمن

را قطع کنی، باز تو را دشمن نخواهد داشت و اگر دینارها به پای منافقان بریزی، باز هم دوستت نخواهند داشت. ای علی، تو را دوست ندارد، مگر مؤمن و تو را دشمن نمی دارد، مگر منافق.

تاریخ دمشق «ترجمه الإمام عليّ علیه السلام»: ۲/۲۰۴/۶۹۵، الغارات: ۲/۵۲۰ عن حبّه العرنيّ، من دون ذيله .

حدیث۲۳۷

امام باقر علیه السلام :

لَو ضَرَبتُ خَيشومَ المُؤمِنِ بِسَيفي هذا عَلى أن يُبغِضَني ما أبغَضَني ، ولَو صَبَبتُ الدُّنيا بِجَمّاتِها عَلَى المُنافِقِ عَلى أن يُحِبَّني ما أحَبَّني ، وذلِكَ أنَّهُ قُضِيَ فَانقَضى عَلى لِسانِ النَّبِيِّ الاُمِّيِّ صلی الله علیه و آله أنَّهُ قالَ : يا عَلِيّ ، لا يُبغِضُكَ مُؤمِنٌ ، ولا يُحِبُّكَ مُنافِقٌ

امام علی علیه السلام ـ در حکمتی از حکمت هایشان ـ: اگر با همین شمشیرم بر بینی مؤمن کوبم که با من دشمن شود، دشمن نشود و اگر همه دنیا را به پای منافق ریزم که مرا دوست بدارد، باز هم دوست نخواهد داشت و این از آن روست که حکم خدا بر زبان پیامبر امّی صلی الله علیه و آله گذشت که فرمود: ای علی، هیچ مؤمنی با تو دشمنی نکند و هیچ منافقی دوستدار تو نشود.

نهج البلاغة : الحكمة ۴۵ ، أمالي الطوسيّ : ۲۰۶ / ۳۵۳ نحوه عن سويد بن غفلة ، روضة الواعظين : ۳۲۳ ، وراجع الكافي : ۸ / ۲۶۸ / ۳۹۶ .

حدیث۲۳۸

امام باقر علیه السلام :

حُبُّنا إيمانٌ ، وبُغضُنا كُفرٌ

امام باقر علیه السلام: دوست داشتن ما، ایمان است و دشمن داشتنمان، کفر.

الكافي : ۱ / ۱۸۸ / ۱۲ ، المحاسن : ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۳ كلاهما عن محمّد بن الفضيل ، تفسير فرات الكوفيّ : ۴۲۸ / ۵۶۶ عن زياد بن المنذر .

حدیث۲۳۹

امام باقر علیه السلام :

مَن تَوَلّى مُحِبِّنا فَقَد أحَبَّنا

امام صادق علیه السلام: هر که دوستدار ما را دوست بدارد، هرآینه ما را دوست داشته است.

البحار : ۱۰۰ / ۱۲۴ / ۳۴ نقلاً عن المزار الكبير عن عبد الرحمن بن مسلم .

حدیث۲۴۰

امام باقر علیه السلام :

وَاللّه ، لا يُحِبُّنا عَبدٌ أبَدًا ولَو كانَ أسيرًا بِالدَّيلَمِ إلاّ نَفَعَهُ اللّه ُ بِحُبِّنا ، وإنَّ حُبَّنا لَيُساقِطُ الذُّنوبَ مِن ابنِ آدَمَ كَما يُساقِطُ الرّيحُ الوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ

امام حسن علیه السلام: به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را دوست بدارد، حتی اگر در دیلم اسیر باشد، مگر این که خداوند به واسطه این محبّت ما، او را سود بخشد. همانا دوست داشتن ما، گناهان را از آدمی فرو می ریزاند، همچنان که باد، برگهای درختان را می ریزد.

الاختصاص : ۸۲، رجال الکشّیّ : ۱ / ۳۲۹ / ۱۷۸ کلاهما عن أبی حمزة الثمالیّ عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۲۴۱

امام باقر علیه السلام :

إنّ حُبّنا أهلَ البَيتِ لَيَحُطُّ الذُّنوبَ عَنِ العِبادِ كَما تَحُطُّ الرّيحُ الشَّديدَةُ الوَرَقَ عَنِ الشَّجَرِ

امام صادق علیه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان بندگان را می ریزد، همان گونه که باد شدید، برگهای درختان را می ریزد.

ثواب الأعمال : ۲۲۳ / ۱ ، قرب الإسناد : ۳۹ / ۱۲۶ ، بشارة المصطفى : ۲۷۰ کلّها عن بکر بن محمّد الأزدیّ .

حدیث۲۴۲

امام باقر علیه السلام :

ـ عَن جابِرِ بنِ عَبدِ اللّه ِ الأَنصارِيِّ ـ : أقبَلَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله حَتّى صَعِدَ المِنبَرَ ، وَاجتَمَعَ المُهاجِرونَ وَالأَنصارُ فِي الصَّلاةِ ، فَقالَ : أيُّهَا النّاسُ ، مَن أبغَضَنا أهلَ البَيتِ بَعَثَهُ اللّه ُ يَهودِيًّا . قالَ جابِرٌ : فَقُمتُ إلَيهِ ، فَقُلتُ : يا رَسولَ اللّه ِ ، وإن شَهِدَ أن لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ وأنَّكَ رَسولُ اللّه ِ ؟ قالَ : نَعَم

وإن شَهِدَ ، إنَّمَا احتَجَزَ بِذلِكَ مِن أن يُسفَكَ دَمُهُ أو يُؤَدِّيَ الجِزيَةَ عَن يَدٍ وهُوَ صاغِرٌ .

ثُمَّ قالَ : أيُّهَا النّاسُ ، مَن أبغَضَنا أهلَ البَيتِ بَعَثَهُ اللّه ُ يَومَ القِيامَةِ يَهودِيًّا ، وإن أدرَكَ الدَّجّالَ آمَنَ بِهِ ، وإن لَم يُدرِكهُ بُعِثَ مِن قَبرِهِ حَتّى يُؤمِنَ بِهِ ، إنَّ رَبّي عَزَّوجَلَّ مَثَّلَ لي اُمَّتي فِي الطّينِ ، وعَلَّمَني أسماءَ اُمَّتي كَما عَلَّمَ آدَمَ الأَسماءَ كُلَّها ، فَمَرَّ بي أصحابُ الرّاياتِ ، فَاستَغفَرتُ لِعَلِيٍّ وشيعَتِهِ .

قالَ حَنانُ [بنُ سَديرٍ راوِي هذَا الخَبَرِ] : وقالَ لي أبي : اُكتُب هذَا الحَديثَ فَكَتَبتُهُ ، وخَرَجنا مِن غَدٍ إلَى المَدينَةِ فَقَدِمنا فَدَخَلنا عَلى أبي عَبدِ اللّه ِ عليه السلام ، فَقُلتُ لَهُ : جُعِلتُ فِداكَ ، إنَّ رَجُلاً مِنَ المَكِّيّينَ يُقالُ لَهُ سُدَيفٌ حَدَّثَني عَن أبيكَ بِحَديثٍ ، فَقالَ : وتَحفَظُهُ ؟ فَقُلتُ : كَتَبتُهُ ، قالَ : فَهاتِهِ ، فَعَرَضتُهُ عَلَيهِ ، فَلَمّا انتَهى إلى «مَثَّلَ لي اُمَّتي فِي الطّينِ ، وعَلَّمَني أسماءَ اُمَّتي كَما عَلَّمَ آدَمَ الأَسماءَ كُلَّها» قالَ أبو عَبدِ اللّه ِ عليه السلام : يا سَديرُ ، مَتى حَدَّثَكَ بِهذا عَن أبي ؟ قُلتُ : اليَومُ السّابِعُ مُنذُ سَمِعناهُ مِنهُ يَرويهِ عَن أبيكَ ، فَقالَ : قَد كُنتُ أرى أنَّ هذَا الحَديثَ لا يَخرُجُ عَن أبي إلى أحَدٍ

امام باقر علیه السلام ـ به نقل از جابربن عبداللّه انصاری ـ: رسول خدا صلی الله علیه و آله تشریف آورد و منبر رفت و مهاجران و انصار برای نماز جمع شدند. حضرت فرمود: ای مردم! هر که ما اهل بیت را دشمن بدارد، خداوند او را یهودی محشور کند. جابر می گوید: من برخاستم و عرض کردم: ای رسول خدا، اگر چه شهادت به

لا اله الا اللّه و به پیامبری شما دهد؟ فرمود: آری، اگر چه شهادت دهد. او با شهادت دادن [به یگانگی خدا و رسالت من] فقط سبب

می شود که خونش ریخته نشود و یا با دست خود و ذلیلانه، جزیه ندهد.

سپس فرمود: ای مردم، هرکس ما اهل بیت را دشمن بدارد خداوند در روز قیامت او را یهودی محشور کند و اگر به زمان دجّال برسد به او ایمان آورد و اگر آن زمان را درک نکند، از گورش برانگیخته گردد، تا به او ایمان بیاورد. همانا پروردگارم عز و جل، در ابتدای خلقت که گِل آدمیان را می سرشتند، امّت مرا برایم مجسّم نمود و نامهای همه افراد امّت مرا به من آموخت، همان گونه که تمام اسماء را به آدم تعلیم داد. پس پرچمداران از برابر من گذشتند و من برای علی و شیعیان او آمرزش طلبیدم.

حنان (بن سدیر راوی این خبر) گوید: پدرم به من گفت: این حدیث را بنویس و من نوشتم. فردا به جانب مدینه حرکت کردیم و وارد آن شدیم و خدمت ابی عبداللّه (الصادق) علیه السلام رسیدیم. من به آن حضرت عرض کردم: فدایت شوم، مردی از مکّیان به نام سدیف، حدیثی از پدرتان به من گفته است، حضرت فرمود: آن را حفظ داری؟ عرض کردم: مکتوبش کرده ام. فرمود: بده ببینم. من آن را به حضرت نشان دادم. چون به جمله «در آن هنگام که گل آدمیان را می سرشتند خداوند امّت مرا برایم مجسم نمود و نامهای همه افراد امّتم را به من آموخت، همان گونه که تمام اسماء را به آدم تعلیم داد» رسید فرمود: ای سدیر، چه هنگام این حدیث را از قول پدرم برایت نقل کرد؟ عرض کردم: هفت روز است که روایت او را از پدرتان شنیده ام. فرمود: من فکر می کردم که این حدیث، از دهان پدرم برای احدی خارج نخواهد شد.
أمالي الطوسيّ : ۶۴۹ / ۱۳۴۷ ، وراجع أمالي المفيد : ۱۲۶ / ۴ كلاهما عن حنّان بن سدير عن سديف المكّيّ ، المحاسن : ۱ / ۱۷۳ / ۲۶۶ ، ثواب الأعمال : ۲۴۳ / ۱ ، دعائم الإسلام : ۱ / ۷۵ .

حدیث۲۴۳

امام باقر علیه السلام :
جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله فَقالَ : يا رَسولَ اللّه ِ، أكُلُّ مَن قالَ لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ مُؤمِنٌ ؟ قالَ : إنَّ عَداوَتَنا تُلحِقُ بِاليَهودِ وَالنَّصارى ، إنَّكُم لا تَدخُلونَ الجَنَّةَ حَتّى تُحِبّوني ، وكَذَبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ يُحِبُّني و يُبغِضُ هذا ـ يَعني عَلِيًّا عليه السلام ـ
امام باقر علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلى الله عليه و آله آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! آیا هر کس بگوید: لا اله الا اللّه ، مؤمن است؟ فرمود: دشمنی با ما، باعث ملحق شدن به جرگه یهود و نصاری می شود. شما به بهشت نخواهید رفت مگر این که مرا دوست بدارید؛ و دروغ می گوید، کسی که گمان می کند مرا دوست دارد اما این ـ یعنی علی علیه السلامـ را دشمن می دارد.
أمالي الصدوق : ۲۲۱ / ۱۷ عن جابر بن يزيد الجعفيّ ، بشارة المصطفى : ۱۲۰ عن جابر .

حدیث۲۴۴

امام باقر علیه السلام :
لَو أنَّ كُلَّ مَلَكٍ خَلَقَهُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ وكُلَّ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللّه ُ وكُلَّ صِدّيقٍ وكُلَّ شَهيدٍ شَفَعوا في ناصِبٍ لَنا أهلَ البَيتِ أن يُخرِجَهُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ مِنَ النّارِ ما أخرَجَهُ اللّه ُ أبَدًا ، وَاللّه ُ عَزَّوجَلَّ يَقولُ في كِتابِهِ : «ماكِثينَ فيهِ أبدًا » .

امام باقر علیه السلام: اگر حتّی همه فرشتگانی که خداوند عز و جل آفریده و همه پیامبرانی که خدا برانگیخته و همه صدّیقان و شهیدان، در حقّ دشمن کینه توز ما اهل بیت، شفاعت کنند که خدای عز و جل او را از آتش دوزخ بیرون آورد، هرگز خداوند او

را بیرون نخواهد آورد. خداوند عز و جلدر کتاب خود می فرماید: «برای همیشه در آن ماندگارند» .
ثواب الأعمال : ۲۴۷ / ۵ عن حمران بن أعین ، والآیة ۳ من سورة الکهف .

حدیث۲۴۵

امام باقر علیه السلام :
لَمّا نَزَلَت هذِهِ الآیَةُ : «یَومَ نَدعوا کُلَّ اُناسٍ بِإمامِهِم
امام باقر علیه السلام: وقتی آیه «روزی که هر گروهی را با پیشوایشان فرا می خوانیم» نازل شد، مسلمانان عرض کردند: ای رسول خدا، مگر شما پیشوای همه مردم نیستید؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: من فرستاده خدا به سوی همه مردم هستم ولی بعد از من برای مردم، پیشوایانی الهی از اهل بیتم خواهد بود که در میان مردم (به رهبری) بر می خیزند لیکن [از سوی آنان]تکذیب می شوند و
پیشوایان کفر و ضلالت و پیروانشان بر ایشان ستم روا می دارند. هر که آنان
را دوست بدارد و از ایشان پیروی کند و تصدیقشان نماید، از من است و با من است و مرا ملاقات خواهد کرد؛ و آگاه باشید هر که به ایشان ستم روا دارد و تکذیبشان کند، از من نیست و با من نیست و من از او بیزارم.
الإسراء : ۷۱ .

حدیث۲۴۶

امام باقر علیه السلام :
مَن لَم یَعرِف سوءَ ما اُوتِیَ إلَینا مِن ظُلمِنا وذَهابِ حَقِّنا وما نُکِبنا بِهِ فَهُوَ شَریکُ مَن أتی إلَینا فیما وَلِینا بِهِ
امام باقر علیه السلام: هرکس به بد و ناروا بودن ستمها و حقّ کشیها و رنجهایی که به ما رسیده معترف نباشد، با کسی که این کارها را در حقّ ما کرده شریک است.
ثواب الأعمال : ۲۴۸ / ۶ عن جابر .

حدیث۲۴۷

امام باقر علیه السلام :
ـ فی قَولِهِ تَعالی : «ولَقَد کَتَبنا فِی الزَّبورِ مِن بَعدِ الذِّکرِ أنَّ الأَرضَ یَرِثُها عِبادِیَ الصّالِحونَ» ـ : نَحنُ هُم
امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه شریفه «و در حقیقت، در زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان شایسته ما به ارث خواهند برد» ـ : آن بندگان شایسته ما هستیم.
تأویل الآیات الظاهرة : ۳۲۶ عن أبی صادق .

حدیث۲۴۸

امام باقر علیه السلام :
ـ فی تَفسیرِ الآیَةِ ـ : هُم آلُ مُحَمَّدٍ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَیهِم
امام باقر علیه السلام ـ در تفسیر همین آیه ـ : آن بندگان شایسته، خاندان محمّد صلوات اللّه علیهم هستند.

تأويل الآيات الظاهرة : ۳۲۶ عن أبى الورد .

حديث۲۴۹

امام باقر عليه السلام :

ـ أيضًا ـ : هُم أصحابُ المَهدِيِّ عليه السلامفى آخِرِ الزَّمانِ

امام باقر عليه السلام ـ نيز در تفسير همين آيه ـ : آنان، ياران مهدى عليه السلامدر آخر الزمان هستند.

مجمع البيان : ۷ / ۱۰۶ عن ابن عبّاس ، تأويل الآيات الظاهرة : ۳۲۷ عن محمّد بن عبداللّه بن الحسن ، راجع ينابيع المودّة : ۳ / ۲۴۳ / ۲۸ ، تفسير القمّى : ۲ / ۷۷ .

حديث۲۵۰

امام باقر عليه السلام :

ـ أيضًا ـ : إنَّ ذلِكَ وَعدٌ لِلمُؤمِنينَ بِأَنَّهُم يَرِثونَ جَميعَ الأَرضِ

امام باقر عليه السلام ـ نيز در تفسير همين آيه ـ : اين وعده اى است به مؤمنان كه وارث سراسر زمين خواهند شد.

التبيان : ۷ / ۲۸۴ .

حديث۲۵۱

امام باقر عليه السلام :

وَجَدنا فى كِتابِ عَلِيٍّ عليه السلام : «إنَّ الأَرضَ للّه ِ يورِثُها مَن يَشاءُ مِن عِبادِهِ والعاقِبَةُ لِلمُتَّقينَ

امام باقر عليه السلام: در كتاب على (كه به املاى رسول خدا صلى الله عليه و آله و خط على عليه السلاماست) آمده است: «همانا زمين از آنِ خداست و آن را به هركس از بندگانش كه بخواهد، به ارث مى دهد و عاقبت، از آنِ پرهيزگاران است» . من و اهل بيتم همان كسانى هستيم كه خداوند زمين را به ما به ارث مى دهد و ماييم، پرهيزگاران و زمين، تماماً از آنِ ماست. پس هريك از مسلمانان زمينى را احيا كند، بايد آبادش سازد و ماليات آن را به امام از اهل بيت من بپردازد و هرچه از آن زمين استفاده كند و بخورد، حقّ اوست و اگر زمين را رها سازد يا خرابش كند و بعد از او، مرد ديگرى از مسلمانان آن را بگيرد و آباد و احيايش كند، او نسبت به آن زمين از كسى كه آن را رها كرده سزاوارتر است و بايد مالياتش را به امام از خاندان من بپردازد و هرچه از آن زمين استفاده كند، حقّ اوست، تا زمانى كه قائم از خاندان من، با شمشير ظهور كند. در اين زمان، او آن اراضى را تصرف كند و جلو آنها را بگيرد و تصرف كنندگانشان را از آنها اخراج كند ـ همان گونه كه رسول خدا صلى الله عليه و آله زمينها را تصرف كرد و آنها را حفظ كرد ـ مگر زمينهايى كه در دست شيعيان ما باشد كه حضرت قائم نسبت به آن اراضى با آنان مقاطعه مى بندد و زمين را در دست ايشان باقى مى گذارد.

الأعراف : ۱۲۸ .

حديث۲۵۲

امام باقر عليه السلام :

اِعلَم أنَّ لِبَنى اُمَيَّةَ مُلكًا لا يَستَطيعُ النّاسُ أن تَردَعَهُ ، وأنَّ لِأَهلِ الحَقِّ دَولَةً إذا جاءَت وَلاّهَا اللّه ُ لِمَن يَشاءُ مِنّا أهلَ البَيتِ ، فَمَن أدرَكَها

مِنكُم كانَ عِندَنا فِيالسَّنامِ الأعلى ، وإن قَبَضَهُ اللّهُ قَبلَ ذلِكَ خارَ لَهُ

امام باقر علیه السلام: بدان که برای بنی امیّه سلطنتی است که مردم نمی توانند مانع آن شوند و برای اهل حقّ دولتی است که چون (زمانش) فرا رسد، خداوند آن را به هریک از ما اهل بیت که بخواهد می سپارد. پس هریک از شما آن دولت را درک کند، نزد ما مقامی بالا و رفیع داشته باشد و هر که پیش از آن، خداوند جانش را بستاند، اجرش با خدا باشد.

الغيبة للنعمانيّ : ۱۹۵ / ۲ عن أبي الجارود .

حدیث۲۵۳

امام باقر علیه السلام :

ـ في قَولِهِ عَزَّوجَلَّ : «وقُل جاءَ الحَقُّ وزَهَقَ الباطِلُ

امام باقر علیه السلام: درباره آیه «و بگو: حقّ آمد و باطل نابود شد» ـ: هرگاه قائم علیه السلامقیام کند، دولت باطل از بین برود.

الإسراء : ۸۱ .

حدیث۲۵۴

امام باقر علیه السلام :

كَأَنّي بِقَومٍ قَد خَرَجوا بِالمَشرِقِ يَطلُبونَ الحَقَّ فَلا ـ يُعطَونَهُ ، ثُمَّ يَطلُبونَهُ فَلا ـ يُعطَونَهُ ، فَإِذا رَأَوا ذلِكَ وَضَعوا سُيوفَهُم عَلى عَواتِقِهِم ، فَيُعطَون ما سَأَلوهُ فَلا يَقبَلونَهُ حَتّى يَقوموا ، ولا يَدفَعونَها إلّا إلى صاحِبِكُم . قَتلاهُم شُهَداءُ ، أما إنّي لَو أدرَكتُ ذلِكَ لَاستَبقَيتُ نَفسي لِصاحِبِ هذَا الأَمرِ

امام باقر علیه السلام: گویی مردمی را می بینم که در مشرق زمین قیام کرده اند و حقّ را مطالبه می کنند اما به آنان داده نمی شود و باز مطالبه می کنند، ولی باز هم به آنان نمی دهند و چون وضع را این گونه دیدند، شمشیرهای خود را از نیام می کشند و در این زمان، آن چه را طلب کرده اند به آنان می دهند، اما آن را نمی پذیرند تا این که برخیزند و آن را به صاحب (و امام زمان) شما دهند. کشتگان آنان شهیدند. بدانید که اگر من آن زمان را درک کنم، جانم را برای صاحب این امر نگه می دارم.

الغيبة للنعمانيّ : ۲۷۳ / ۵۰ عن أبي خالد الكابليّ .

حدیث۲۵۵

امام باقر علیه السلام :

دَولَتُنا آخِرُ الدُّوَلِ ، ولَم يَبقَ أهلُ بَيتٍ لَهُم دَولَةٌ إلّا مَلَكوا قَبلَنا ، لِئَلّا يَقولوا إذا رَأَوا سيرَتَنا : إذا مَلَكنا سِرنا مِثلَ سيرَةِ هؤُلاءِ ! وهُوَ قَولُ اللّه عَزَّوجَلَّ : «وَالعاقِبَةُ لِلمُتَّقينَ

امام باقر علیه السلام: دولت ما آخرین دولتست و هیچ خاندان دارای حکومتی باقی نمی ماند، مگر این که قبل از ما، به حکومت می رسد تا این که وقتی شیوه (حکومت) ما را دیدند نگویند: اگر ما به حکومت می رسیدیم، به همین شیوه اینان رفتار می کردیم! و این فرموده خدای عز و جل است که: «و عاقبت، از آنِ پرهیزگاران است» .

الأعراف : ۱۲۸ ، القصص : ۸۳ .

حدیث۲۵۶

امام باقر علیه السلام :

العارِفُ مِنكُم هذَا الأَمرَ المُنتَظِرُ لَهُ المُحتَسِبُ فيهِ الخَيرَ كَمَن جاهَدَ وَاللّه ِ مَعَ قائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله بِسَيفِهِ

امام باقر علیه السلام: آن کس از شما که این امر را بشناسد [و بدان معتقد باشد] و منتظر آن باشد و خیر و خوبی را در آن بداند، به خدا قسم همچون کسی است که در کنار قائم آل محمّد صلی الله علیه و آله با شمشیر او جهاد کند.

مجمع البيان : ۹ / ۳۵۹ عن الحارث بن المغيرة ، تأويل الآيات الظاهرة : ۶۴۰ .

حديث۲۵۷

امام باقر علیه السلام :

لِيُقَوِّ شَديدُكُم ضَعيفَكُم ، وَلِيَعُد غَنِيُّكُم عَلى فَقيرِكُم ، ولا تَبُثّوا سِرَّنا ، ولا تُذيعوا أمرَنا ، وإذا جاءَكُم عَنّا حَديثٌ فَوَجَدتُم عَلَيهِ شاهِدًا أو شاهِدَينِ مِن كِتابِ اللّه ِ فَخُذوا بِهِ ، وإلّا فَقِفوا عِندَهُ ثُمَّ رُدّوهُ إلَينا حَتّى يَستَبينَ لَكُم .

وَاعلَموا أنَّ المُنتَظِرَ لِهـذَا الأَمرِ لَهُ مِثلُ أجرِ الصّائِمِ القائِمِ ، ومَن أدرَكَ قائِمَنا فَخَرَجَ مَعَهُ فَقَتَلَ عَدُوَّنا كانَ لَهُ مِثلُ أجرِ عِشرينَ شَهيدًا ، ومَن قُتِلَ مَعَ قائِمِنا كانَ لَهُ مِثلُ أجرِ خَمسَةٍ وعِشرينَ شَهيدًا

امام باقر علیه السلام: توانای شما به ناتوانتان یاری رساند و دارای شما به نادارتان کمک کند و راز ما را فاش نسازید و امر [امامت] ما را آشکار نکنید و هرگاه حدیثی از ما به شما رسید و یک یا دو دلیل از کتاب خدا برایش پیدا کردید، آن را بپذیرید و گرنه درباره آن درنگ کنید و سپس آن را به ما ارجاع دهید (و از ما بپرسید) تا [حقیقت امر] برایتان روشن شود.

بدانید که انتظار کشنده این امر [ظهور قائم علیه السلام] پاداشی همانند شخص روزه دار شب زنده دار دارد. و هرکس قائم ما را درک کند و همراهیش کند و دشمن ما را بکشد، اجر بیست شهید دارد و هرکس در رکاب قائم ما کشته شود، اجر بیست و پنج شهید دارد.

الكافي : ۲ / ۲۲۲ / ۴ عن عبداللّه بن بكير عن رجل ، وراجع أمالي الطوسيّ : ۲۳۲ / ۴۱۰ ، بشارة المصطفى : ۱۱۳ كلاهما عن جابر .

حديث۲۵۸

امام باقر علیه السلام :

ما ضَرَّ مَن ماتَ مُنتَظِرًا لِأَمرِنا أن لا يَموتَ في وَسَطِ فِسطاطِ المَهدِيِّ وعَسكَرِهِ ؟ !

امام باقر علیه السلام: کسی که در انتظار امر (فرج و ظهور ما) از دنیا رود، او را چه زیان که در میان خیمه مهدی و سپاه او نمیرد؟!

الكافي : ۱ / ۳۷۲ / ۶ عن هاشم .

حديث۲۵۹

امام باقر علیه السلام :

ـ في بَيانِ كَيفِيَّةِ الخُطبَةِ الثّانِيَةِ مِن صَلاةِ الجُمُعَةِ ـ : اللّهُمَّ إنّا نَرغَبُ إلَيكَ في دَولَةٍ كَريمَةٍ ، تُعِزُّ بِهَا الإِسلامَ وأهلَهُ ، وتُذِلُّ بِهَا النِّفاقَ وأهلَهُ ، وتَجعَلُنا فيها مِنَ الدُّعاةِ إلى طاعَتِكَ وَالقادَةِ إلى سَبيلِكَ، وتَرزُقُنا بِها كَرامَةَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ

امام باقر علیه السلام ـ در بیان کیفیت خطبه دوم نماز جمعه ـ : بار خدایا! ملتمسانه از تو می خواهیم دولت با شکوهی را برپا داری که به وسیله آن اسلام و مسلمانان را عزّت بخشی ونفاق ومنافقان را به ذلّت کشانی و در آن، ما را از دعوتگران به سوی طاعتت و

پیش آهنگان راهت قرار دهی و به واسطه آن، کرامت دنیا و آخرت را نصیبمان فرمایی.

الکافی : ۳ / ۴۲۴ / ۶ عن محمّد بن مسلم .

حدیث۲۶۰

امام باقر علیه السلام :

مَن أحَبَّنـا فَهُوَ مِنّـا أهلَ البَیتِ . قُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ، مِنکُم ؟ ! قالَ : مِنّا وَاللّه ِ ، أما سَـمِعتَ قَولَ إبراهیمَ علیه السـلام : «فَمَن تَبِعَنی فَإِنَّهُ مِنّی

ابو عبیده از امام باقر علیه السلام: هر که ما را دوست بدارد، او از ما اهل بیت است. به ایشان عرض شد: یابن رسول اللّه از شماست؟ فرمود: به خدا قسم، از ماست؛ آیا نشنیده ای این سخن ابراهیم را که: «پس هرکه از من پیروی کند، او از من است» ؟!

تفسیر العیّاشیّ : ۲ / ۲۳۱ / ۳۲ .

حدیث۲۶۱

امام باقر علیه السلام :

دَخَلَ أبو ذَرٍّ عَلی سَـلمانَ وهُوَ یَطبَـخُ قِدرًا لَهُ ، فَبَینا هُما یَتَحَـدَّثانِ إذِ انکَبَّتِ القِدرُ عَلی وَجهِها عَلَی الأَرضِ ، فَلَم یَسـقُط مِن مَرَقِها ولا وَدَکِها

امام باقر علیه السـلام: ابوذر بر سـلمان وارد شد، دید دیگی را بر روی آتش گذاشته و چیزی می پزد. باهم مشغول صحبت شدند که ناگهان دیگ بر روی زمین واژگون شد اما چیزی از خورشت و چربی آن بر زمین نریخت. ابوذر سـخت تعجّب کرد. سـلمان دیگ را برداشت و دوبـاره به حـالت اول برگردانـد و به صـحبتهای خـود ادامه دادنـد که بـار دیگر دیـگ چپّه شـد و این بـار نیز چیزی از خورشت و چربی آن به زمین نریخت.

ابـوذر وحشت زده از نزد سـلمان خـارج شـد و در حـال فکر کردن بود که به امیرالمؤمنین علیه السـلام برخورد. حضـرت فرمود: ای ابوذر، چه شـد که از خانه سـلمان بیرون آمدی؟ وچرا هراسان هستی؟ ابوذر عرض کرد:ای امیرالمؤمنین، سـلمان را دیدم که چنین و چنان کرد و من از کارهای او شگفت زده شدم. امیرالمؤمنین علیه السلامفرمود: ای ابوذر، اگر سلمان از چیزهایی که می داند برایت بگوید، خواهی گفت: خدا رحمت کند قاتل سلمان را!... براستی که سلمان از ما اهل بیت است.

الوَدَک : الدسم . (لسان العرب : ۱۰ / ۵۰۹) .

حدیث۲۶۲

امام باقر علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا عِندَ العُلَماء مِثلُ الظِّلِّ .

امام باقر علیه السلام : دنیا، در نظر عالمان، به سان سایه است.

الزهد للحسـین بن سعید : ص ۵۰ ح ۱۳۳ ، الأمالی للطوسـی : ص ۲۹۶ ح ۵۸۲ ، بشارة المصـطفی : ص ۱۸۹ ، الفضائل : ص ۷ کلّها عن جابر وفی الثلاثة الأخیرة «عند ذوی الألباب کفیء الظلال» بدل «عند العلماء مثل الظلّ» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۳ .

حدیث۲۶۳

امام باقر علیه السلام :

أهلُ الدُّنیا سَفرٌ یَحُلّونَ عَقدَ رِحالِهِم فی غَیرِها .

امام باقر علیه السلام : مردم دنیا ، مسافرانی هستند که در غیرِ دنیا بار می گشایند (بارانداز نهایی شان آخرت است).

تحف العقول : ص ۲۹۹ ، الأمالی للمفید : ص ۱۸ ح ۵ عن محمّد بن الحنفیّهٔ من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۷۹ ح ۵۹ ؛ البدایهٔ والنهایهٔ : ج ۹ ص ۲۸۲ من دون إسنادٍ إلی المعصوم .

حدیث۲۶۴

امام باقر علیه السلام :

ـ : فَأَمَّا الحُسنَی الجَنَّةُ

امام باقر علیه السلام : ـ درباره این سخن خدای متعال «برای آنان که نیکی کنند، نیکی است و افزونی» ـ : نیکی، بهشت است و افزونی، دنیا. آنچه خداوند در دنیا عطایشان کند ، در آخرت برای آن حسابرسی نمی کند و پاداش دنیا و آخرت را برایشان فراهم می آورد و در برابر بهترین کارهایشان ، در دنیا و آخرت ، پاداششان می دهد.

فی بحار الأنوار : «فالجنّهٔ» .

حدیث۲۶۵

امام باقر علیه السلام :

: یا عُمَر ، إنَّما الدُّنیا سوقٌ مِنَ الأَسواقِ ؛ مِنها خَرَجَ قَومٌ بِما یَنفَعُهُم ، ومِنها خَرَجوا بِما یَضُرُّهُم .

امام باقر علیه السلام ـ به عمر بن عبد العزیز ـ : ای عمر! دنیا، در حقیقت، بازاری از بازارهاست . گروهی از این دنیا ، چیزی را بردند که سودشان رسانْد، و گروهی ، کالایی را که زیانشان داد.

الخصال : ص ۱۰۴ ح ۶۴ عن هشام بن معاذ ، المسترشد : ص ۵۰۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۸۱ ح ۶ وراجع المناقب لابن شهرآشوب : ج ۴ ص ۲۰۷ .

حدیث۲۶۶

امام باقر علیه السلام :

نِعمَ العَونُ الدُّنیا عَلی طَلَبِ الآخِرَةِ .

امام باقر علیه السلام : چه خوب کمکی است دنیا برای به دست آوردن آخرت!

الکافی : ج ۵ ص ۷۳ ح ۱۴ .

حدیث۲۶۷

امام باقر علیه السلام :

مَن طَلَبَ الرِّزقَ فِی الدُّنیَا استِعفافا عَنِ النّاسِ ، وتَوسیعا عَلی أهلِهِ ، وتَعَطُّفا عَلی جارِهِ ، لَقِیَ اللّه َ یَومَ القِیامَةِ ووَجهُهُ مِثلُ القَمَرِ لَیلَةَ البَدرِ

.

امام باقر علیه السلام : هرکس در دنیا به دنبال روزی رود تا دست نیاز سوی مردم دراز نکند و خانواده اش را در آسایش قرار دهد و به همسایه اش کمک کند ، روز قیامت ، با صورتی چون ماه شب چهارده ، خداوند را دیدار می کند.

الکافی : ج ۵ ص ۷۸ ح ۵ ، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۳۲۴ ح ۸۹۰ وفیه «سعیا» بدل «توسیعا» وکلاهما عن أبی حمزة ، ثواب الأعمال : ص ۲۱۵ ح ۱ عن عمرو بن جمیع عن الإمام الصادق علیه السلام ، مسند زید : ص ۲۵۵ عن الإمام زین العابدین عن أبیه عن جدّه علیهم السلام وکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۸ ح ۳۱ .

حدیث۲۶۸

امام باقر علیه السلام :

مَن اُعطِیَ الخُلُقَ وَالرِّفقَ فَقَد اُعطِیَ الخَیرَ کُلَّهُ وَالرّاحَةَ ، وحَسُنَ حالُهُ فی دُنیاهُ وآخِرَتِهِ ، ومَن حُرِمَ الرِّفقَ وَالخُلُقَ کانَ ذلِکَ لَهُ سَبیلاً إلی کُلِّ شَرٍّ وبَلِیَّةٍ إلاّ مَن عَصَمَهُ اللّه ُ تَعالی .

امام باقر علیه السلام : به هرکس خوش خویی و مدارا داده شود ، تمام خیر و آسایش به او داده شده است و در دنیا و آخرت ، حال و روزش خوش باشد و هرکس از مدارا و خوش خویی محروم گردد ، این برای او راهی به سوی هر بدی و بلایی باشد ، مگر کسی که خدای متعال نگاهش بدارد.

حلیة الأولیاء : ج۳ ص۱۸۶ ، البدایة والنهایة : ج۹ ص۳۱۱ ؛ کشف الغمّة : ج۲ ص۳۴۵ کلّها عن عبد اللّه بن المبارک ، بحار الأنوار : ج۷۸ ص۱۸۶ ح۲۳ .

حدیث۲۶۹

امام باقر علیه السلام :

وَجَدنا فی کِتابِ عَلِیٍّ علیه السلام أنَّ رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله قالَ وهُوَ عَلی مِنبَرِهِ :

وَالَّذی لا إلهَ إلاّ هُوَ ، ما اُعطِیَ مُؤمِنٌ قَطُّ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ إلاّ بِحُسنِ ظَنِّهِ بِاللّه ِ ، ورَجائِهِ لَهُ ، وحُسنِ خُلُقِهِ ، وَالکَفِّ عَنِ اغتِیابِ المُؤمِنینَ .

امام باقر علیه السلام : در کتاب علی علیه السلام دیدیم که پیامبر صلی الله علیه و آله روی منبر فرمود: «سوگند به آن که معبودی جز او نیست ، هرگز به هیچ مؤمنی خیر دنیا و آخرت داده نشد ، مگر به سبب خوش گمانی اش به خدا و امیدش به او، و خوش خویی اش، و خودداری از غیبت کردن از مؤمنان.

الکافی : ج ۲ ص ۷۱ ح ۲ عن برید بن معاویة ، الاختصاص : ص ۲۲۷ ولیس فیه «ورجائه له وحسن خلقه» ، عدّة الداعی : ص ۱۳۵ عن الإمام الکاظم علیه السلام ولیس فیه صدره ، مشکاة الأنوار : ص ۷۷ ح ۱۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۲۸ ح ۲۹ .

حدیث۲۷۰

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ أنزَلَ کِتابا مِن کُتُبِهِ عَلی نَبِیٍّ مِن أنبِیائِهِ ، وفیهِ :

إنَّهُ سَیَکونُ خَلقٌ مِن خَلقی یَلحَسونَ الدُّنیا بِالدّینِ ، یَلبَسونَ مُسوکَ

امام باقر علیه السلام : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ کتابی از کتاب هایش را بر پیامبری از پیامبرانش فرو فرستاد و در آن آمده بود:

«به زودی ، بندگانی از مخلوقات من خواهند آمد که دنیا را به واسطه دین می خورند، لباس میش بر دل هایی می پوشند که چون دل های گرگ هاست و

تلخ تر از صبر زرد . زبان هایشان شیرین تر از عسل است و کردارهای باطنی شان متعفّن تر از مُردار.
آیا به من غرّه می شوند، یا مرا می فریبند، یا بر من بزرگی می نمایند؟! به عزّتم سوگند ، فتنه ای بر آنان انگیزم که افسارْ گسیخته پیش می رود تا آن که همه جای زمین را فرا می گیرد و خردمند را در خود ، حیران می کند».
المَسْک : الجلد ، الجمع : مُسُوک (تاج العروس : ج ۱۳ ص ۶۴۰ «مسک») .

حدیث۲۷۱

امام باقر علیه السلام :
إنَّ أميرَ المُؤمِنين عليه السلام لَمَّا انقَضَتِ القِصَّةُ فيما بَيَنَهُ وبَينَ طَلحَةَ وَالزُّبَير وعائِشَةَ بِالبَصرَةِ ، صَعِدَ المِنبَرَ فَحَمِدَ اللّه َ وأثنى عَلَيهِ وصَلّى عَلى رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ثُمَّ قالَ :
يـا أيُّهَـا النّـاسُ ، إنَّ الـدُّنيا حُلوَةٌ خَضِـرَةٌ ، تَفتِنُ النّاسَ بِالشَّهَواتِ وتُزَيِّنُ لَهُم بِعاجِلِها ، وَايمُ اللّه ِ إنَّها لَتَغُرُّ مَن أمَّلَها وتُخلِفُ مَن رَجاها ، وسَـتورِثُ أقواما النَّدامَـةَ وَالحَسـرَةَ بِإِقبالِهِم عَلَيها وتَنافُسِـهِم فيها ، وحَسَـدِهِم وبَغيِهِم عَلى أهلِ الـدّينِ وَالفَضلِ فيها ظُلما وعُـدوانا وبَغيا وأشَرا
امـام بـاقر علیه السـلام : امیر مؤمنـان علیه السـلام ، چون ماجرای میان او و طلحه و زبیر و عایشه در بصـره پایان یافت، بر منبر رفت و حمـد و ثنای خداوند به جای آورد و بر پیامبر خدا درود فرسـتاد و آن گاه فرمود: «ای مردم! دنیا شـیرین و دل پذیر است، مردم را با خواست ها می فریبد و زرق و برق گذرای خود را در نگاه آنان می آراید. سوگند به خدا که دنیا ، هر که را آرزومند آن شود، می فریبد و هرکه را بدان امید بندد ، نومید می سازد و به زودی ، مردمانی را که به آن روی آورده اند و در آن به رقابت برخاسته اند و بر سـر آن بر یکدیگر حسادت می ورزند و بر اهل دین و فضـیلت سـتم و تعدّی و زورگویی و سرکشـی و گستاخی می کنند، دچار پشیمانی و افسوس خواهد کرد.
الأَشَرُ : البَطَرُ ، وقيل : أشدّ البَطَر (النهاية : ج ۱ ص ۵۱ «أشر») .

حدیث۲۷۲

امام باقر علیه السلام :
اُوصـيكُم عِبـادَ اللّه ِ بِتَقوَى اللّه ِ . . . فَلاـ تَغُرَّنَّكُمُ الـدُّنيا ولاـ تَركَنوا إلَيها ؛ فَإِنَّها دارُ غُرورٍ ، كَتَبَ اللّه ُ عَلَيها وعَلى أهلِهَا الفَناءَ ، فَتَزَوَّدوا مِنهَـا الَّذى أكرَمَكُمُ اللّه ُ بِهِ مِنَ التَّقوى وَالعَمَـلِ الصّالِحِ ، فَـإِنَّهُ لا يَصِلُ إلَى اللّه ِ مِن أعمالِ العِبادِ إلاّ ما خَلَصَ مِنها ، ولا يَتَقَبَّلُ اللّه ُ إلاّ مِنَ المُتَّقينَ .
امام باقر علیه السـلام : ای بندگان خدا ! شـما را به تقوای الهی سـفارش می کنم... زنهار ، دنیا شـما را نفریبد و به آن دل مبندید که دنیا ، فریبکـده ای بیش نیست و خداونـد ، برای آن و اهلش نابودی رقم زده است. پس، از دنیا توشه تقوا و کار نیک برگیرید ، که خداونـد ، ارجمندی شـما را در آنها نهاده است؛ زیرا از اعمال بندگان ، تنها آن عملی به درگاه خداوند می رسد که پاک و خالص باشد، و خدا فقط از پرهیزگاران می پذیرد.
الكافى : ج ۳ ص ۴۲۲ ح ۶ عن محمّد بن مسلم .

حدیث۲۷۳

امام باقر علیه السلام :
إنَّ فیما ناجَی اللّه ُ بِهِ موسی علیه السلام أن قالَ : إنَّ الدُّنیا لَیسَت بِثَوابٍ لِلمُؤمِنِ بِعَمَلِهِ ، ولا نِقمَةٍ لِلفاجِرِ [بِقَدرِ]
امام باقر علیه السلام : از جمله مناجات های خداوند با موسی علیه السلام این بود که فرمود: «دنیا ، نه پاداشی است برای عمل مؤمن، و نه کیفر گناه گنهکار است. دنیا ، سرای ستمکاران است ، مگر این که کسی در آن ، کار نیک کند که در این صورت ، برای او نیکوسرایی است».
ما بین المعقوفین سقط من المصدر ، وأثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۲۷۴

امام باقر علیه السلام :
إنَّ أمیرَ المُؤمِنینَ علیه السلام لَمّا انقَضَتِ القِصَّةُ فیما بَینَهُ وبَینَ طَلحَةَ وَالزُّبَیرِ وعائِشَةَ بِالبَصرَةِ ، صَعِدَ المِنبَرَ فَحَمِدَ اللّه َ وأثنی عَلَیهِ وصَلّی عَلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ، ثُمَّ قالَ :
یا أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ الدُّنیا حُلوَةٌ خَضِرَةٌ ، تَفتِنُ النّاسَ بِالشَّهَواتِ وتُزَیِّنُ لَهُم بِعاجِلِها ... .
امام باقر علیه السلام : امیر مؤمنان علیه السلام پس از آن که ماجرای میان او و میان طلحه و زبیر و عایشه در بصره [در جنگ جمل] خاتمه یافت ، بر منبر رفت و حمد و ثنای الهی گفت و بر پیامبر خدا درود فرستاد . آن گاه فرمود: «ای مردم! دنیا شیرین و خوش است. مردم را با خواست ها[ی دنیوی [می فریبد، و ظاهر خویش را برای آنان می آراید.
الکافی : ج ۸ ص ۲۵۶ ح ۳۶۸ عن سلام بن المستنیر ، بحار الأنوار : ج ۳۲ ص ۲۳۳ ح ۱۸۶ .

حدیث۲۷۵

امام باقر علیه السلام :
کانَ عَلی عَهدِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله مُؤمِنٌ فَقیرٌ شَدیدُ الحاجَةِ مِن أهلِ الصُّفَّةِ
امام باقر علیه السلام : در زمان پیامبر خدا ، مؤمنی نادار و سخت نیازمند از اهل صُفّه بود که در همه اوقات نماز ، ملازم پیامبر خدا بود و در هیچ نمازی غیبت نداشت. پیامبر خدا ، ناداری و غربت او را می دید و دلش به حال وی می سوخت و می فرمود: «ای سعد! اگر چیزی دستم بیاید ، نیازت را برطرف می کنم».
مدّت ها گذشت و به پیامبر خدا چیزی نرسید. غم ایشان برای سعد ، شدّت گرفت. خداوند سبحان که می دانست پیامبر خدا برای سعد ، غم بسیار می خورد ، جبرئیل علیه السلام را با دو درهم فرستاد. جبرئیل به ایشان گفت:

ای محمّد! خدا می داند که تو برای سعد ، غم می خوری. آیا دوست داری که او را بی نیاز گردانی؟
پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «آری».
جبرئیل گفت: این دو درهم را بگیر و به او بده و بگو با آنها کاسبی کند.
پیامبر خدا [آن دو را] گرفت و سپس برای نماز ظهر ، بیرون رفت . سعد بر درِ اتاق های پیامبر خدا ، منتظر ایشان ایستاده بود.
پیامبر خدا چون او را دید ، فرمود: «ای سعد! کاسبی می دانی؟» .

سعد گفت: به خدا سوگند ، هیچ گاه پولی نداشته ام که با آن کاسبی کنم!
پیامبر صلی الله علیه و آله آن دو درهم را به او داد و فرمود: «با اینها کاسبی کن و برای به دست آوردن روزی خدا ، تلاش نما».
سعد ، آن دو درهم را گرفت و همراه پیامبر صلی الله علیه و آله رفت و نماز ظهر و عصر را با ایشان خواند. آن گاه ، پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «برخیز و در پی روزی برو، که من از حال و روز تو ـ ای سعد ـ ناراحت بوده ام».
از آن پس ، سعد اگر چیزی با یک درهم می خرید ، با دو درهم می فروخت، و اگر با دو درهم می خرید ، به چهار درهم می فروخت . بدین ترتیب ، دنیا به سعد رو کرد و سرمایه و ثروتش زیاد شد و تجارتش رونق گرفت. پس، بر درِ مسجد ، جایی گرفت و در آن جا نشست و به کسب پرداخت. هر گاه بلال برای نماز اقامه می گفت ، پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون می آمد و می دید که سعد همچنان سرگرم دنیاست و نه ـ آن چنان که پیش از پرداختن به دنیا می کرد ـ وضو گرفته و نه آماده نماز شده است . پیامبر صلی الله علیه و آله می فرمود: «ای سعد! دنیا تو را از نماز باز داشته است!» و او می گفت : چه کنم؟ مالم را ضایع کنم؟ به این یکی فروخته ام و می خواهم پولش را از او بگیرم و از آن یکی خریده ام و می خواهم پولش را بدهم.
این وضع سعد ، پیامبر خدا را ناراحت تر از زمانی کرد که برای ناداری اش غصّه می خورد. پس، جبرئیل علیه السلام بر او فرود آمد و گفت: ای محمّد! خداوند

از این غم تو برای سعد ، آگاه است. کدام یک را دوست تر داری : حالت نخست را ، یا این حالت را؟
پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «ای جبرئیل! حالت نخست را. دنیای او آخرتش را از بین برده است!» .
جبرئیل علیه السلام به او گفت: علاقه مندی به دنیا و ثروت ، گرفتاری و مایه باز ماندن از آخرت است. به سعد بگو آن دو درهمی را که به او داده ای ، به تو برگرداند. با این کار ، به همان حال اوّلش باز می گردد.
پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون رفت و به سعد برخورد . به او فرمود: «ای سعد! نمی خواهی آن دو درهمی را که به تو داده ام ، به من برگردانی؟» .
سعد گفت: چرا؛ [به جای آن ،] دویست درهم می دهم.
پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «نه ، ای سعد! من بیشتر از دو درهم ، از تو نمی خواهم» و سعد دو درهم به ایشان داد. از آن پس، دنیا به سعد پشت کرد ، تا جایی که هر چه جمع کرده بود ، از دست رفت و سعد ، دوباره مثل اوّلش شد.
أهل الصُّفَّة: هم فقراء المهاجرین ، ومن لم یکن له منهم منزل یسکنه ، فکانوا یأوون إلی موضع مُظلَّل فی مسجد المدینة یسکنونه (النهایة: ج ۳ ص ۳۷ «صفف») .

حدیث۲۷۶

امام باقر علیه السلام :
إنَّ اللّه َ ثَقَّلَ الخَیرَ عَلی أهلِ الدُّنیا کَثِقلِهِ فی مَوازینِهِم یَومَ القِیامَةِ ، وإنَّ اللّه َ خَفَّفَ الشَّرَّ عَلی أهلِ الدُّنیا کَخِفَّتِهِ فی مَوازینِهِم یَومَ القِیامَةِ .
امام باقر علیه السلام : خداوند ، خوبی را بر اهل دنیا سنگین ساخت ، همچنان که روز قیامت در ترازوهایشان سنگین است، و خداوند بدی را بر اهل دنیا سبک ساخت ، همچنان که روز قیامت در ترازوهایشان سبک است.
الکافی : ج ۲ ص ۱۴۳ ح ۱۰ ، الخصال : ص ۱۷ ح ۶۱ کلاهما عن محمّد بن مسلم ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۲۵ ح ۳۹ .

حدیث۲۷۷

امام باقر علیه السلام :

لا زُهدَ کَقَصرِ الأَمَلِ .

امام باقر علیه السلام : زهدی چون کوتاهیِ آرزو نیست.

تحف العقول : ص ۲۸۶ عن جابر بن یزید الجعفی ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۶۵ ح ۱ .

حدیث۲۷۸

امام باقر علیه السلام :

کانَ فیما ناجَی اللّه ُ بِهِ موسی علیه السلام : . . . ما تَزَیَّنَ لِیَ المُتَزَیِّنونَ بِمِثلِ الزُّهدِ فِی الدُّنیا عَمّا بِهِمُ الغِنی مِنهُ .

امام باقر علیه السلام : از جمله مناجات های خدا با موسی علیه السلام این بود که : «... خودآرایان ، خویشتن را به چیزی مانند زهد به دنیا و چشم پوشیدن از آنچه بدان نیازی ندارند ، نیاراستند».

ثواب الأعمال : ص۲۰۶ عن الوصّافی ، بحار الأنوار : ج۱۳ ص۳۴۹ ح۳۷ وج ۷۰ ص۳۱۳ ح۷ وراجع المعجم الکبیر : ج۱۲ ص۹۴ ح۱۲۶۵۰ والمعجم الأوسط : ج۴ ص۱۸۸ ح۳۹۳۷ وشُعب الإیمان : ج۷ ص۳۴۵ ح۱۰۵۲۷ وکنز العمّال : ج۳ ص۷۲۳ ح۸۵۷۸ .

حدیث۲۷۹

امام باقر علیه السلام :

کانَ فیما ناجی بِهِ اللّه ُ موسی علیه السلام عَلَی الطّور : أن یا موسی . . . أمَّا المُتَقَرِّبونَ إلَیَّ بِالزُّهدِ فِی الدُّنیا ، فَإِنّی أمنَحُهُم الجَنَّةَ بِحَذافیرِها یَتَبَوَّؤونَ مِنها حَیثُ یَشاؤونَ .

امام باقر علیه السلام : از نجواهای خداوند با موسی علیه السلام بر فراز کوه طور ، این بود که: «ای موسی!... به آنان که با زهدورزی در دنیا خود را مقرّب من می سازند ، همه بهشت را عطا می کنم و در هر کجای آن که بخواهند ، جای می گیرند».

ثواب الأعمال : ص ۲۰۵ ح ۱ عن الوصّافی ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۳۴۹ ح ۳۷ .

حدیث۲۸۰

امام باقر علیه السلام :

لَمّا نَزَلَت هذِهِ الآیَةُ : «وَ لاَ تَمُدَّنَّ عَیْنَیْکَ إِلَی مَا مَتَّعْنَا بِهِآ أَزْوَ جًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَیَوةِ الدُّنْیَا» اِستَوی رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله جالِسا ، ثُمَّ قالَ : مَن لَم یَتَعَزَّ بِعَزاءِ اللّه تَقَطَّعَت نَفسُهُ حَسَراتٍ عَلَی الدُّنیا .

امام باقر علیه السلام : چون این آیه نازل شد که: «و دیدگانت را به سوی آنچه اصنافی از آنان را از آن برخوردار کرده ایم ، مدوز که [فقط] زیور زندگی دنیاست» ، پیامبر خدا راست نشست و سپس فرمود: «هر که به دلداری خدا آرام نگیرد، جانش از حسرت های دنیا متلاشی می شود».

الزهد للحسین بن سعید : ص ۴۶ ح ۱۲۵ عن میسر ، تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۶۶ عن الإمام الصادق علیه السلام وج ۱ ص ۳۸۱ عن المفضّل بن عمیر عن الإمام الصادق علیه السلام ، تحف العقول : ص ۵۱ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۷ ح ۲۵ وراجع الکافی : ج ۲ ص ۳۱۵ ح ۵ والخصال : ص ۶۴ ح ۹۵ ومشکاة الأنوار : ص ۱۴۱ ح ۳۳۷ .

حدیث۲۸۱

امام باقر علیه السلام :

: یـا جـابِرُ . . . أنزِلِ الـدُّنیا کَمَنزِلٍ نَزَلتَهُ ثُمَّ ارتَحَلتَ عَنهُ ، أو کَمـالٍ وَجَـدتَهُ فی مَنامِـکَ فَـاستَیقَظتَ ولَیسَ مَعَـکَ مِنهُ شَـیءٌ . إنّی إنَّما ضَرَبتُ لَکَ هذا مَثَلًا ؛ لِاءنَّها عِندَ أهلِ اللُّبِّ وَالعِلمِ بِاللّه ِ کَفَیءِ الظِّلالِ .

امام باقر علیه السلام ـ به جابر ـ : ای جابر!... دنیا را چون منزلگاهی بدان که در آن فرود آمده ای و سپس از آن می کوچی، یا مانند مالی بـدان که در عالم خواب یافته ای و چون بیدار می شوی ، خبری از آن نیست. من این را تنها از این رو برای تو مثال آوردم که دنیا در نزد خردمندان و خداشناسان همانند ، جا به جا شدن سایه هاست.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۳ ح ۱۶ عن جـابر ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۳۶ ح ۱۷ ؛ حلیهٔ الأولیاء : ج ۳ ص ۱۸۷ عن جـابر وراجع الأمالی للطوسـی : ص ۲۹۶ ح ۵۸۲ والزهد للحسـین بن سـعید : ص ۵۰ ح ۱۳۳ ومشـکاهٔ الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۴ وبشارهٔ المصطفی : ص ۱۸۹ والفضائل : ص ۷ وکشف الغمّهٔ : ج ۲ ص ۳۳۴ .

حدیث۲۸۲

امام باقر علیه السلام :

کَتَبَ الحُسَینُ بنُ عَلِیٍّ علیه السلام إلی مُحَمَّدِ

امام باقر علیه السـلام : حسـین بن علی علیهماالسـلام از کربلا به محمّد بن علی نوشت: «به نام خداوند رحمتگر مهربان. از حسـین بن علی به محمّـد بن علی و دیگر فرزنـدان هاشم. امّا بعد : دنیا چنان است که گویی هرگز نبوده است و آخرت ، چنان است که گویی همواره بوده است! بدرود».

یعنی محمّد بن الحنفیّهٔ .

حدیث۲۸۳

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أمیرَ المُؤمِنینَ عَلِیَّ بنَ أبی طالِبٍ علیه السلام اُتِیَ بَخَبیصٍ

امام باقر علیه السلام : مقداری افروشه برای امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام آوردند؛ امّا ایشان از خوردن آن امتناع ورزید. گفتند: حرامش می دانی؟

فرمود: «نه؛ امّا می ترسم بـدان علاقه منـد شوم و خواهان آن گردم». سـپس این آیه را خواند: «نعمت های پاکیزه خود را در زندگی دنیایتان صرف کردید و از آنها برخوردار شدید» .

الخَبِیصُ : المعمول من التمر والسمن ؛ حَلواء معروف یُخبَص [أی یُخلط] بعضه فی بعض (تاج العروس : ج ۹ ص ۲۶۵ «خبص») .

حدیث۲۸۴

امام باقر علیه السلام :

الآخِرَهُ دارُ قَرارٍ وَالدُّنیا دارُ فَناءٍ وزَوالٍ ، ولکِنَّ أهلَ الدُّنیا أهلُ غَفلَهٍ.

امام باقر علیه السلام : آخرت ، سرای ماندن است و دنیا سرای رفتن و نیست شدن ؛ امّا اهل دنیا اهل غفلت اند .

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۳ ح ۱۶ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۳ کلاهما عن جابر ، تحف العقول : ص ۳۷۷ عن سفیان الثوری عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۳۶ ح ۱۷.

حدیث۲۸۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُعطِی الدُّنیا مَن یُحِبُّ ویُبغِضُ ، ولا یُعطِی الآخِرَةَ إلاّ مَن أحَبَّ.

امام باقر علیه السلام : خداوند ، دنیا را به دوست و دشمنش می دهد ؛ امّا آخرت را جز به کسی که دوستش می دارد ، نمی دهد.

فضائل الشیعة : ص ۷۱ ح ۳۲ ، التمحیص : ص ۵۱ ح ۹۲ کلاهما عن محمّد بن مسلم ، المؤمن : ص ۲۷ ح ۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۹۳ ص ۳۶۸ ح ۲ .

حدیث۲۸۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أبناءَ الآخِرَةِ هُمُ المُؤمِنونَ العامِلونَ الزّاهِدونَ ، أهلُ العِلمِ وَالفِقهِ ، وأهلُ فِکرَةٍ وَاعتِبارٍ وَاختِبارٍ ، لا یَمَلّونَ مِن ذِکرِ اللّه ِ .

امام باقر علیه السلام : فرزندان آخرت ، آنان اند که ایمان دارند و عمل می کنند و زُهدپیشه اند ، [و] اهل دانش و فقه اند و مرد اندیشه و عبرت آموزی و آزمون اند و از یاد خدا خسته نمی شوند .

تحف العقول : ص ۲۸۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۶۵ ح ۲.

حدیث۲۸۷

امام باقر علیه السلام :

اللّهُمَّ إنّی أسأَلُکَ مَفاتیحَ الخَیرِ وخَواتیمَهُ ... اللّهُمَّ انهَجِ إلَیَّ أسبابَ مَعرِفَتِهِ ، وَافتَح لی أبوابَهُ ، وغَشِّنی بِبَرَکاتِ رَحمَتِکَ ، ومُنَّ عَلَیَّ بِعِصمَةٍ عَنِ الإِزالَةِ عَن دینِکَ ، وطَهِّر قَلبی مِنَ الشَّکِّ ، ولا تَشغَل قَلبی بِدُنیایَ ، وعاجِلِ مَعاشی عَن آجِلِ ثَوابِ آخِرَتی.

امام باقر علیه السلام : بارخدایا! من از تو آنچه را نیکی با آن آغاز می شود و پایان می یابد ، درخواست می کنم ... .

بارخدایا! اسباب شناخت خیر (خوبی) را برایم روشن بگردان و درهای آن را به رویَم بگشای و مرا غریق برکات رحمتت بگردان و بـا مصون داشـتنم از انحراف از دینت ، مرا رهین منّت سـاز و قلبم را از تردیـد ، پـاک بگردان و دلم را با مشـغول کردن به دنیایم و مَعاش این جهان گذرا ، از پاداش آینده آخرتم باز مدار.

الکـافی : ج ۲ ص ۵۸۸ ح ۲۶ ، تهـذیب الأحکـام : ج ۳ ص ۷۶ ح ۲۳۴ ، مُهـج الـدعوات : ص ۲۱۷ کلّهـا عن أبی حمزة الثمـالی ، المقنعة : ص ۱۷۸ من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۲۶۹ ح ۳ .

حدیث۲۸۸

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعـالی : «یَـأَیُّهَـا الَّذِینَ ءَامَنُواْ هَـلْ أَدُلُّکُمْ عَلَی تِجَـرَةٍ تُنجِیکُم مِّنْ عَـذَابٍ أَلِیمٍ» ـ : فَقـالوا : لَو نَعلَمُ مـا هِیَ لَبَـذَلنا فیهَا الأَموالَ وَالأَنفُسَ وَالأَولادَ ، فَقالَ اللّه ُ : «تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَتُجَـهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ بِأَمْوَ لِکُمْ وَ أَنفُسِکُمْ ـ إلی قَولِهِ ـ ذَ لِکَ الْفَوْزُ الْعَظِیمُ» .

امام باقر علیه السـلام : ـ درباره آیه شـریف «ای کسانی که ایمان آورده اید! آیا شـما را رهنمون شوم به تجارتی که شما را از عذابی

دردناک می رهاند؟» ـ : [مؤمنان [گفتند : اگر بدانیم که آن تجارت چیست ، جان و مال و فرزندانمان را در راه آن می بخشیم . پس خداوند فرمود : «به خدا و رسول او ایمان آورید و در راه خدا با اموال و جان هایتان جهاد کنید ... . این است رستگاری بزرگ» .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۳۶۵ عن أبی الجارود .

حدیث۲۸۹

امام باقر علیه السلام :

اِعلَم أنَّ الإِلفَ مِنَ اللّه ِ وَالفِرکَ مِنَ الشَّیطانِ .

امام باقر علیه السلام : بدان که اُنس گرفتن [با مردم] ، کاری خدایی و دشمنی ، کاری شیطانی است .

الکافی : ۳ / ۴۸۱ / ۱ و ج ۵ / ۵۰۰ / ۱ ، تهذیب الأحکام : ۷ / ۴۱۰ / ۱۶۳۶ کلّها عن أبی بصیر .

حدیث۲۹۰

امام باقر علیه السلام :

إنَّ الشَّیطانَ یُغری بَینَ المُؤمِنینَ ما لَم یَرجِع أحَدُهُم عَن دینِهِ ، فَإِذا فَعَلوا ذلِکَ استَلقی عَلی قَفاهُ وتَمَدَّدَ ، ثُمَّ قالَ : فُزتُ . فَرَحِمَ اللّه ُ امرَأً ألَّفَ بَینَ وَلِیَّینِ لَنا ، یا مَعشَرَ المُؤمِنینَ ، تَألَّفوا وتَعاطَفوا .

امام باقر علیه السلام : شیطان ، همچنان به ایجاد دشمنی میان مؤمنان می پردازد تا آن که یکی از آنان از دین خود بازگردد و چون [افسونش کارگر گشت و]چنین کردند ، به پشت می افتد و دراز می کشد و سپس می گوید : «پیروز شدم». پس خداوند ، رحمت کند کسی را که میان دو تن از دوستان ما الفت برقرار کند . ای گروه مؤمنان ! با یکدیگر الفت بگیرید و به هم مهربانی کنید .

الکافی : ۲ / ۳۴۵ / ۶ ، منیة المرید : ۳۲۶ کلاهما عن زرارة ، عوالی اللآلی : ۲ / ۱۱۵ / ۳۱۶ وفیه «قررت» بدل «فزت» ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۷ / ۶ .

حدیث۲۹۱

امام باقر علیه السلام :

ألا ـ وإنَّ الأَرواحَ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فَما تَعارَفَ مِنهَا ائتَلَفَ ، وما تَناکَرَ مِنهَا اختَلَفَ . فَإِذا کانَتِ الرّوحُ فِی السَّماءِ تَعارَفَت وتَباغَضَت ، فَإِذا تَعارَفَت فِی السَّماءِ تَعارَفَت فِی الأَرضِ ، وإذا تَباغَضَت فِی السَّماءِ تَباغَضَت فِی الأَرضِ .

امام باقر علیه السلام : هان ! جان ها [همچون]سپاهیانی فراهم آمده اند . پس آنها که یکدیگر را بشناسند ، با یکدیگر الفت خواهند گرفت و آنها که یکدیگر را نشناسند ، با یکدیگر اختلاف خواهند یافت . چون جان در همان آسمان ، دوستی و دشمنی می کند . پس اگر در آسمان دوستی کرد ، در زمین نیز دوستی می کند و اگر در آسمان دشمنی کرد ، در زمین نیز دشمنی می کند .

الأمالی للصدوق : ۲۰۹ / ۲۳۲ عن معاویة بن عمّار ، روضة الواعظین : ۵۴۰ ، بحار الأنوار : ۶۱ / ۳۱ / ۴ .

حدیث۲۹۲

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أعرابِیًّا مِن بَنی تَمیمٍ أتَی النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله فَقالَ لَهُ : أوصِنی . فَکانَ مِمّا أوصاهُ : تَحَبَّب إلَی النّاسِ یُحِبّوکَ .

امام باقر علیه السلام : یکی از اعراب قبیله بنی تمیم ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و به ایشان گفت : مرا سفارشی کن . از جمله سفارش های حضرت به او این بود : «با مردم ، اظهار دوستی کن ، تا دوستت بدارند» .

الکافی : ۲ / ۶۴۲ / ۱ عن أبی بصیر ، مشکاة الأنوار : ۱۷۷ و ص ۷۵ عن أبی بصیر نحوه .

حدیث۲۹۳

امام باقر علیه السلام :

صِلَةُ الأَرحامِ تُزَکّی الأَعمالَ . . . وتُحَبِّبُ فی أهلِ بَیتِهِ .

امام باقر علیه السلام : صله رحم ، کارها[ی انسان] را بارور می کند . . . و [شخص را]محبوب خاندانش می سازد .

الکافی : ۲ / ۱۵۲ / ۱۳ عن أبی حمزة ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۱۸ / ۸۱ .

حدیث۲۹۴

امام باقر علیه السلام :

دَخَلَ مُحَمَّدُ بنُ شِهابٍ الزُّهرِیُّ عَلی عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ زَینِ العابِدینَ علیه السلامو هُوَ کَئیبٌ حَزینٌ ، فَقالَ لَهُ زَینُ العابِدینَ علیه السلام : ما بالُکَ مَغموما مَهموما ؟

قالَ : یَابنَ رَسولِ اللّه ِ ، غُمومٌ وهُمومٌ تَتَوالی عَلَیَّ ؛ لِمَا امتُحِنتُ بِهِ مِن حُسّادِ نِعَمی وَ الطّامِعینَ فِیَّ و مِمَّن أرجوهُ ومِمَّن أحسَنتُ إلَیهِ ، فَتَخَلَّفَ ظَنّی .

فَقالَ لَهُ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلام : اِحفَظ عَلَیکَ لِسانَکَ ؛ تَملِک بِهِ إخوانَکَ .

قالَ الزُّهرِیُّ : یَابنَ رَسولِ اللّه ِ ، إنّی اُحسِنُ إلَیهِم بِما یُبذَرُ مِن کَلامی .

قالَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلام : هَیهاتَ ، إیّاکَ أن تُعجَبَ مِن نَفسِکَ بِذلِکَ، و إیّاکَ أن تَتَکَلَّمَ بِما یَسبِقُ إلَی القُلوبِ إنکارُهُ و إن کانَ عِندَکَ اعتِذارُهُ ؛ فَلَیسَ کُلُّ مَن تُسمِعُهُ نُکرا یُمکِنُکَ أن توسِعَهُ عُذرا .

ثُمَّ قالَ : یا زُهرِیُّ ، مَن لَم یَکُن عَقلُهُ مِن أکمَلِ ما فیهِ کانَ هَلاکُهُ مِن أیسَرِ ما فیهِ .

ثُمَّ قالَ : یا زُهرِیُّ ، أما عَلَیکَ أن تَجعَلَ المُسلِمینَ مِنکَ بِمَنزِلَةِ أهلِ بَیتِکَ ؛ فَتَجعَلَ کَبیرَهُم بِمَنزِلَةِ والِدِکَ ، و تَجعَلَ صَغیرَهُم بِمَنزِلَةِ وَلَدِکَ ، و تَجعَلَ تِربَکَ مِنهُم بِمَنزِلَةِ أخیکَ ! فَأَیُّ هؤُلاءِ تُحِبُّ أن تَظلِمَ ؟! وأیُّ هؤُلاءِ تُحِبُّ أن تَدعُوَ عَلَیهِ ؟! وأیُّ هؤُلاءِ تُحِبُّ أن تَهتِکَ سِترَهُ ؟! فَإِن عَرَضَ لَکَ إبلیسُ لَعَنَهُ اللّه ُ بِأَنَّ لَکَ فَضلاً عَلی أحَدٍ مِن أهلِ القِبلَةِ ، فَانظُر ؛ إن کانَ أکبَرَ مِنکَ فَقُل : قَد سَبَقَنی إلَی الإِیمانِ وَ العَمَلِ الصّالِحِ فَهُوَ خَیرٌ مِنّی ، و إن کانَ أصغَرَ مِنکَ فَقُل : سَبَقتُهُ إلَی المَعاصی وَ الذُّنوبِ فَهُوَ خَیرٌ مِنّی ، و إن کانَ تِربَکَ فَقُل : أنَا عَلی یَقینٍ مِن ذَنبی و فی شَکٍّ مِن أمرِهِ فَما لی أدَعُ یَقینی لِشَکّی، وإن رَأَیتَ المُسلِمینَ یُعَظِّمونَکَ و یُوَقِّرونَکَ و یُبَجِّلونَکَ فَقُل: هذا فَضلٌ أخَذوا بِهِ ، و إن رَأَیتَ مِنهُم جَفاءً وَانقِباضا عَنکَ فَقُل : هذا ذَنبٌ أحدَثتُهُ ؛ فَإِنَّکَ إذا فَعَلتَ ذلِکَ سَهُلَ عَلَیکَ عَیشُکَ ، و کَثُرَ أصدِقاؤُکَ ، و قَلَّ أعداؤُکَ ، و فَرِحتَ بِما یَکونُ مِن بِرِّهِم، و لَم تَأسَف علی ما یَکونُ مِن جَفائِهِم .

وَ اعلَم أنَّ أکرَمَ النّاسِ عَلَی النّاسِ مَن کانَ خَیرُهُ عَلَیهِم فائِضا ، و کانَ عَنهُم مُستَغنِیا مُتَعَفِّفا . و أکرَمَ النّاسِ بَعدَهُ عَلَیهِم مَن کانَ مُتَعَفِّفا و إن کانَ إلَیهِم مُحتاجا ؛ فَإِنَّما أهلُ الدُّنیا یَتَعَقَّبونَ الأَموالَ ، فَمَن لَم یَزدَحِمهُم فیما یَتَعَقَّبونَهُ کَرُمَ عَلَیهِم ، و مَن لَم یَزدَحِمهُم فیها و مَکَّنَهُم مِن

بَعضِها کانَ أعَزَّ و أکرَمَ .

امام باقر علیه السلام : محمّد بن شهاب زُهْری ، افسرده و اندوهگین بر امام سجاد (زین العابدین) علیه السلاموارد شد . حضرت به او

فرمود : «چرا غمناک و اندوهگینی ؟» .

گفت : ای پسر پیامبر خدا ! به محنت حسودان بر نعمت هایم و آزمندانِ به موقعیّتم گرفتار آمده ام و نیز این [محنت] که به کسی خوبی کرده و به خیرش امیدوار بودم و پندارم خطا بود ، و از این همه ، غم و اندوه پیاپی به سراغم می آید .

حضرت سجّاد علیه السلام فرمود : «زبانت را از زیان زدن به خودت نگه دار تا مالک برادرانت شوی» .

زُهْری گفت : ای پسر پیامبر خدا ! من با سخنانی که می پراکَنم ، به آنان خوبی می کنم [و بر دانش آنان می افزایم] .

امام سجاد علیه السلامفرمود : «هیهات ! مبادا برای این کار ، دچار خودبینی شوی . مبادا چیزی بر زبان آوری که نادرستیِ آن زودتر بر دل ها نشیند ، گرچه عذر (توجیه) آن را داشته باشی ؛ زیرا هر آن کس که سخن نادُرستی را به او می شنوانی ، چنین نیست که بتوانی عذرت را نیز به او بقبولانی» .

سپس فرمود : «ای زهری ! هرکه عقلش کامل ترین صفتش نباشد ، تباه شدنش آسان ترین ویژگی اش خواهد بود» .

سپس فرمود : «ای زهری ! چه اشکالی دارد که مسلمانان را چون خانواده ات بشماری و بزرگشان را به منزلت پدر بدانی و کوچکشان را به منزلت فرزندت و همسالت را به منزلت برادرت ؟ حال به کدام یک از اینان دوست داری ستم کنی ؟ کدام یک از اینان را دوست داری نفرین کنی ؟ آبروی کدام یک از اینان را دوست داری بریزی ؟

اگر هم ابلیس ـ که نفرین خدا بر او باد ـ در تو این پندار را پدید آورد که تو بر یکی از اهل قبله برتری داری ، [اندکی درنگ کن و] بنگر . اگر آن شخص ، بزرگ تر از تو بود، [با خودت]بگو : پیش از من ایمان آورده و به عمل صالح پرداخته است . پس بهتر از من است . ``اگر کوچک تر از تو بود ، بگو : من پیش از او به گناهان و معصیت ها روی آوردم . پس او بهتر از من است ``و اگر همسالت بود ، بگو : من نسبت به گناه خود ، یقین دارم و درباره او تنها شک دارم . پس چرا یقینم را بر اثر شک خود ، رها کنم . `` ؟

اگر دیدی مسلمانان به تو حرمت می نهند ، بزرگت می شمارند و گرامی ات می دارند ، بگو : این فضیلتی است که آنان به چنگ آورده اند ``و اگر از آنان درشتی و رویگردانی از خودت را دیدی ، بگو : این به سبب گناهی است که از من سر زده است . ``

در واقع ، اگر تو چنین کنی ، زندگی ات آسان می شود ، دوستانت فراوان می گردند ، دشمنانت اندک می شوند و از نیکی مردم ، شادمان می گردی و از درشتی و جفایشان اندوهگین نمی شوی .

این را بدان که گرامی ترینِ مردم نزد آنان ، کسی است که خیرش به آنان برسد و خود از آنان بی نیاز باشد و از درخواست چیزی خودداری کند . پس از او ، گرامی ترینِ مردم نزدشان ، کسی است که از درخواست کردن

خودداری کند ، گرچه بدانها نیازمند باشد . در حقیقت ، اهل دنیا اموال خود را به شدّت حفظ می کنند و هرکه مزاحم آنچه نگهش می دارند ، نشود ، نزدشان گرامی است و اگر مزاحم اموالشان نشود و حتّی بدانان چیزی از اموالش ببخشد ، عزیزتر و گرامی تر خواهد بود» .

تنبیه الخواطر: ۲ / ۹۳ ، التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکریّ علیه السلام : ۲۵ / ۸ ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۲۹ / ۶ .

حدیث۲۹۵

امام باقر علیه السلام :

قامَ رَجُلٌ بِالبَصرَةِ إلی أميرِ المُؤمِنينَ علیه السلام فَقالَ : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، أخبِرنا عَنِ الإِخوانِ ؟

فَقـالَ : الإِـخوانُ صِـنفانِ : إخوانُ الثِّقَـةِ ، وإخوانُ المُكاشَرَةِ . فَأَمّا إخوانُ الثِّقَـةِ فَهُمُ الكَفُّ ، وَالجَناحُ ، وَالأَهلُ ، وَالمالُ . فَإِذا كُنتَ مِن أخيكَ عَلى حَدِّ الثِّقَةِ فَابذِل لَهُ مالَكَ وبَدَنَكَ ، وصافِ مَن صافاهُ ، وعادِ مَن عاداهُ ، وَاكتُم سِرَّهُ وعَيبَهُ ، وأظهِر مِنهُ الحُسنَ . وَاعلَم أيُّهَا

السّائِلُ أنَّهُم أقَلّ مِنَ الكِبريتِ الأحمَرِ .
وأمّا إخوانُ المُكاشَرَةِ فَإنَّکَ تُصیبُ لَذَّتکَ مِنهُم ، فَلا تَقطَعَنَّ ذلِکَ مِنهُم ، ولا تَطلُبَنَّ ما وَراءَ ذلِکَ مِن ضَمیرِهِم ، وَابذِل لَهُم ما بَذَلوا لَکَ مِن طَلاقَةِ الوَجهِ وحَلاوَةِ اللِّسانِ .

امام باقر علیه السلام : در بصره مردی بر پا خاست و گفت : ای امیر مؤمنان ! ما را از [حال]برادران خبر ده .

حضرت فرمود : «برادران ، دو گونه اند : برادرانِ قابل اعتماد و برادرانِ [مفیدِ تنها برای] شوخی و شادمانی . امّا برادران قابل اعتماد ، دست و بال و خانواده و دارایی [شخص] هستند . پس اگر نسبت به برادرت اعتماد داشتی ، مال و تنت را بدو ببخش و با دوستش دوستی و با دشمنش دشمنی کن و رازش را پنهان دار و خوبی اش را آشکار ساز . ای پرسشگر ! بدان که این گونه برادران ، کمیاب تر از گوگرد سرخ هستند .

امّیا برادارن شوخی و شادمانی ، پس [بدان که]تو از آنان لذّت خود را می بری . پس آن را از آنان مبُر و... بیش از آن ، از درونشان مخواه و به همان میزان که روی گشاده و زبان شیرین خود را به تو ارزانی می دارند ، تو نیز چنین کن» .

الکافی : ۲ / ۲۴۸ / ۳ ، الاختصاص : ۲۵۱ وفیه «کالکف» بدل «الکف» کلاهما عن أبی مریم الأنصاری ، الخصال : ۴۹ / ۵۶ عن جابر ، مصادقة الإخوان : ۱۳۱ / ۱ عن یونس بن عبد الرحمن عن أبی جعفر الثانی علیه السلاموفیه «کالکفّ ... سرّه وأعنه» بدل «الکفّ ... سرّه وعیبه» ، تحف العقول : ۲۰۴ من دون نقل عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۱۹۳ / ۳ و ج ۷۴ / ۲۸۱ / ۲ .

حدیث۲۹۶

امام باقر علیه السلام :
کانَ لی أخٌ فی عَینی عَظیمٌ ، وکانَ الَّذی عَظَّمَهُ فی عَینی صِغَرَ الدُّنیا فی عَینِهِ .

امام باقر علیه السلام : مرا برادری بود که در چشمم بزرگ می نمود . آنچه او را در چشمم بزرگ می کرد ، کوچکی دنیا در چشم او بود .

حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۸۶ عن أحمد بن محمّد ، تذکرة الخواصّ : ۳۳۹ عن أحمد بن یحیی ، البدایة والنهایة : ۹ / ۳۱۱ عن عبداللّه بن عطاء .

حدیث۲۹۷

امام باقر علیه السلام :
أتی رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله رَجُلٌ فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ِ ، أوصِنی . فَکانَ فیما أوصاهُ أن قالَ : اِلقَ أخاکَ بِوَجهٍ مُنبَسِطٍ .

امام باقر علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! مرا سفارشی کن» .

از جمله سفارش های حضرت به او این بود که : «با روی گشاده ، با برادرت دیدار کن» .

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۳ عن أبی بصیر ، تحف العقول : ۴۱ من دون إسناد إلی الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۱ / ۳۸ .

حدیث۲۹۸

امام باقر علیه السلام :
تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فی وَجهِ أخیهِ حَسَنَةٌ ، و صَرفُ القَذی عَنهُ حَسَنَةٌ . وما عُبِدَ اللّه ُ بِشَیءٍ أحَبَّ إلَی اللّه ِ مِن إدخالِ السُّرورِ عَلَی المُؤمِنِ .

امام باقر علیه السلام : لبخند انسان به روی چهره برادرش ، نیکی است و برطرف ساختن خاشاک از سر راهش نیکی است . خداوند

به چیزی بالاتر از شاد ساختن مؤمنان ، پرستیده نشده است .

الکافی : ۲ / ۱۸۸ / ۲ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۵۸ / ۲ کلاهما عن جابر بن یزید وفیه : «المؤمن» بدل «الرجل» ، وراجع مشکاهٔ الأنوار : ۱۸۰.

حدیث۲۹۹

امام باقر علیه السلام :

إنَّ المُؤمِنَ أخُو المُؤمِنِ ؛ لا یَشتِمُهُ ، و لا یَحرِمُهُ ، و لا یُسیءُ بِهِ الظَّنَّ .

امام باقر علیه السلام : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ؛ به او دشنام نمی دهد ، او را محروم نمی سازد و به او بدگمان نمی شود .

تحف العقول : ۲۹۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۷۶ / ۳۵ .

حدیث۳۰۰

امام باقر علیه السلام :

إنَّ نَفَرا مِنَ المُسلِمینَ خَرَجوا إلی سَفَرٍ لَهُم فَضَلُّوا الطَّریقَ ، فَأَصابَهُم عَطَشٌ شَدیدٌ ، فَتَکَفَّنوا ولَزِموا اُصولَ الشَّجَرِ ، فَجاءَهُم شَیخٌ و عَلَیهِ ثِیابٌ بیضٌ ، فَقالَ : قوموا فَلا بَأسَ عَلَیکُم فَهذَا الماءُ . فَقاموا و شَرِبوا وَ ارتَوَوا ، فَقالوا : مَن أنتَ یَرحَمُکَ اللّه ُ ؟ فَقالَ : أنَا مِنَ الجِنِّ الَّذینَ بایَعوا رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله، إنّی سَمِعتُ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهیَقولُ : «المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ، عَینُهُ و دَلیلُهُ» ، فَلَم تَکونوا تَضَیَّعوا بِحَضرَتی .

امام باقر علیه السلام : گروهی از مسلمانان برای سفری ، راهی شدند ؛ لیکن راه را گم کردند و دچار تشنگی شدیدی گشتند . پس [تن به مرگ دادند و]کفن پوشیدند و کنار تنه های درختان ، ماندگار شدند . آن گاه پیری با جامه های سفید ، نزدشان آمد و گفت : «برخیزید که مشکلی برایتان پیش نمی آید و این آب است» . آنان برخاستند و نوشیدند و سیراب گشتند .

پس از آن گفتند : خداوند ، رحمتش را شامل حالت کند . کیستی ؟

پاسخ داد : «من از جنّیانی هستم که با پیامبر خدا بیعت کردند . شنیدم پیامبر خدا می فرمود : مؤمن ، برادر مؤمن است ؛ دیده بان و راهنمای اوست `` . پس نمی شد که با حضور من تباه شوید» .

الکافی : ۲ / ۱۶۷ / ۱۰ عن فضیل بن یسار ، المؤمن : ۴۳ / ۱۰۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۲ / ۱۳ .

حدیث۳۰۱

امام باقر علیه السلام :

حُبُّنا أهلَ البَیتِ نِظامُ الدّینِ .

امام باقر علیه السلام : دوستیِ ما اهل بیت ، [مایه] انتظام دین است .

الأمالی للطوسی : ۲۹۶ / ۵۸۲ عن جابر بن یزید الجعفی ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۳ / ۸ .

حدیث۳۰۲

امام باقر علیه السلام :

العِلمُ خَزائِنُ ، وَ المَفاتیحُ السُّؤالُ ، فَاسأَلوا یَرحَمکُمُ اللّه ُ ؛ فَإِنَّهُ یُؤجَرُ فِی العِلمِ أربَعَةٌ : السّائِلُ ، وَ المُتَکَلِّمُ ، وَ المُستَمِعُ ، وَ المُحِبُّ لَهُم .

امام باقر علیه السلام : دانش ، گنجینه ای است که پرسش ، کلید آن است . پس ـ خدایتان رحمت کند ـ بپرسید ، که در راه دانش به چهار تن پاداش داده می شود : پرسنده ، گوینده ، شنونده و دوستدار آنان .

الخصال : ۲۴۵ / ۱۰۱ عن السکونی ، روضهٔ الواعظین : ۱۱ ولیس فیه «فی العلم» وکلاهما عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۱ / ۱۹۶ / ۱ .

حدیث۳۰۳

امام باقر علیه السلام :

قالَ لی عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ صَلَواتُ اللّه عَلَیهِما : یا بُنَیَّ ، اُنظُر خَمسَةً فَلا تُصاحِبهُم ، و لا تُحادِثهُم ، و لا تُرافِقهُم فی طَریقٍ .

فَقُلتُ : یا أبَه مَن هُم ؟

قـالَ : إیّاکَ ومُصاحَبَةَ الکَذّابِ ؛ فَـإِنَّهُ بِمَنزِلَـةِ السَّرابِ ؛ یُقَرِّبُ لَـکَ البَعیـدَ ، و یُباعِـدُ لَکَ القَریبَ . و إیّاکَ ومُصاحَبَةَ الفاسِقِ ؛ فَإِنَّهُ بائِعُکَ بِاُکلَةٍ أو أقَلَّ مِن ذلِکَ . و إیّاکَ و مُصاحَبَةَ البَخیلِ ؛ فَإِنَّهُ یَخذُلُکَ فی مالِهِ أحوَجَ ما تَکونُ إلَیهِ . و إیّاکَ و مُصاحَبَةَ الأَحمَقِ ؛ فَإِنَّهُ یُریدُ أن یَنفَعَکَ فَیَضُرَّکَ . و إیّاکَ و مُصاحَبَةَ القاطِعِ لِرَحِمِهِ ؛ فَإِنّی وَجَدتُهُ مَلعونا فی کِتابِ اللّه عز و جل فی ثَلاثِ مَواضِعَ : قالَ اللّه عز و جل : «فَهَلْ عَسَیْتُمْ إِن تَوَلَّیْتُمْ أَن تُفْسِدُواْ فِی الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُواْ أَرْحَامَکُمْ * أُوْلَـئِکَ الَّذِینَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَ أَعْمَی أَبْصَـرَهُمْ »

امام باقر علیه السلام : [پدرم] علی بن الحسین ـ صلوات اللّه علیهما ـ به من فرمود : «پسرکم ! بنگر که با پنج تن ، نه دوستی کن ، نه هم سخن شو و در هیچ راهی [نیز]با آنان همراه مشو» .

گفتم : پدرا! آنان کیان اند ؟

فرمود : «از مصاحبت با دروغگو بپرهیز ، که چونان سراب است . دور را برایت نزدیک می نمایاند و نزدیک را برایت دور نشان می دهد . از مصاحبت با فاسق بپرهیز ، که تو را به لقمه ای ـ و حتّی کمتر از آن ـ می فروشد . از مصاحبت با بخیل بپرهیز ، که تو را آن هنگام که بیشترین نیاز را به مال او داری ، رها می کند . از مصاحبت با احمق بپرهیز ، که می خواهد به تو سودی برساند ، امّا به تو زیان می زند . از مصاحبت با بُرنده پیوند خویشانْ بپرهیز ، که در سه جای کتاب خدای عز و جل دیده ام که لعنت (نفرین) شده است : «آیا اگر به قدرت رسیدید ، می خواهید در زمین ، فساد کنید و پیوند خویشاوندی تان را ببُرید ؟ اینان اند که خدا لعنتشان کرده است و گوش هایشان را کَر و چشمانشان را کور ساخته است» . نیز می فرماید : «و آنان که پیمان خدا را پس از استوار کردنش می شکنند و آنچه را که خدا به پیوستن آن فرمان داده ، می گسلند و در زمین ، فساد می کنند . لعنت بر آنهاست و بدفرجامی در آن سرا ، بهره ایشان» . همچنین در سوره بقره می فرماید : «کسانی که پیمان خدا را پس از استوار کردنش می شکنند و آنچه را خداوند فرمان به پیوستن آن داده ، می گسلند و در زمین ، فساد می کنند ، آنان ، خود ، زیانکارند» » .

محمّد : ۲۲ و ۲۳ .

حدیث۳۰۴

امام باقر علیه السلام :

مَن بَخِلَ بِمَعونَةِ أخیهِ المُسلِمِ وَالقِیامِ لَهُ فی حاجَتِهِ ابتُلِیَ بِمَعونَةِ مَن یَأثَمُ عَلَیهِ ولا یُؤجَرُ .

امام باقر علیه السلام : هرکه از کمک کردن به برادر مسلمانش و برآوردن نیازهایش کوتاهی کند ، ناگزیر از کمک کردن به کسی می شود که کمک به او گناه است و پاداشی نمی برد .

ثواب الأعمال : ۲۹۸ / ۲ عن الحسین بن أبان ، الکافی : ۲ / ۳۶۵ / ۱ عن حسین بن أمین ، المحاسن : ۱ / ۱۸۴ / ۲۹۹ عن الحسین بن أنس ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۷۵ / ۹ وراجع الکافی : ۲ / ۳۶۶ / ۳ .

حدیث۳۰۵

امام باقر علیه السلام :

قالَ أبو جَعفَرٍ علیه السلام : أیَجیءُ أحَدُکُم إلی أخیهِ فَیُدخِلُ یَدَهُ فی کیسِهِ فَیَأخُذُ حاجَتَهُ فَلا یَدفَعُهُ ؟

فَقُلتُ : ما أعرِفُ ذلِکَ فینا .

فَقالَ أبو جَعفَرٍ علیه السلام : فَلا شَیءَ إذا .

قُلتُ : فَالهَلاکُ إذا !

فَقالَ : إنَّ القَومَ لَم یُعطَوا أحلامَهُم بَعدُ .

الکافی ـ به نقل از سعید بن حسن ـ : امام باقر علیه السلامفرمود : «آیا شده است که یکی از شما بیاید و دست در جیب برادرش کند و آنچه نیاز دارد ، از آن بردارد و کسی مانعش نشود ؟» .

گفتم : چنین چیزی در میان خودمان ندیده ام .

امام باقر علیه السلامفرمود : «پس هنوز به هیچ چیزی نرسیده اید» .

گفتم : در این صورت ، همه هلاک شده ایم؟!

فرمود : «هنوز این مردم ، خِردهایشان کامل نشده است» .

الکافی : ۲ / ۱۷۴ / ۱۳ ، المؤمن : ۴۴ / ۱۰۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۵۴ / ۵۱ .

حدیث۳۰۶

امام باقر علیه السلام :

اِعرِفِ المَوَدَّةَ فی قَلبِ أخیکَ بِما لَهُ فی قَلبِکَ .

امام باقر علیه السلام : میزانِ دوستی [خود] را در دل برادرت ، از دوستی ای که در دلت نسبت به او داری ، بشناس .

تحف العقول : ۲۹۵ ، کشف الغمّة : ۲ / ۳۳۱ ، بحار الأنوار : ۴۶ / ۲۹۱ / ۱۵ ؛ الإخوان : ۱۴۶ / ۸۰ ، حلیة الأولیاء : ۳ / ۱۸۷ کلاهما عن القاسم بن الفضل .

حدیث۳۰۷

امام باقر علیه السلام :

إنَّ رَجُلًا أتَی النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ، اُحِبُّ المُصَلّینَ ولا اُصَلّی ، واُحِبُّ الصَّوّامینَ ولا أصومُ ؟

فَقالَ لَهُ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : أنتَ مَعَ مَن أحبَبتَ ، ولَکَ مَا اکتَسَبتَ .

امام باقر علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! نمازگزاران را دوست دارم ؛ امّا خودْ نماز نمی خوانم . روزه گیران را دوست دارم ؛ امّا خودْ روزه نمی گیرم .

پیامبر خدا به او فرمود : «تو همراه کسی هستی که دوستش داری و بهره ات همان است که به دست آورده ای» .

الکافی : ۸ / ۸۰ / ۳۵ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۵۱ کلاهما عن برید بن معاویة ، تفسیر فرات الکوفی : ۴۳۰ / ۵۶۷ عن برید بن معاویة

العجلی وإبراهیم الأحمری ، دعائم الإسلام : ۱ / ۷۲ وفیه قبل قول النبیّ صلی الله علیه و آله «قال أبو جعفر علیه السلام : یعنی لا اُصلّی ولا أصوم التطوّع لیس الفریضهٔ» ولیس فیه «ولک ما اکتسبت» ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۶۳ / ۱۱۴ .

حدیث۳۰۸

امام باقر علیه السلام :

إذا أرَدتَ أن تَعلَمَ أنَّ فیکَ خَیرا فَانظُر إلی قَلبِکَ ؛ فَإن کانَ یُحِبُّ أهلَ طاعَهِٔ اللّه ِ ویُبغِضُ أهلَ مَعصِیَتِهِ فَفیکَ خَیرٌ وَاللّه ُ یُحِبُّکَ ، وإن کانَ یُبغِضُ أهلَ طاعَهِٔ اللّه ِ ویُحِبُّ أهلَ مَعصِیَتِهِ فَلَیسَ فیکَ خَیرٌ وَاللّه ُ یُبغِضُکَ ، وَالمَرءُ مَعَ مَن أحَبَّ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه خواستی بدانی که در تو خیری هست ، به قلبت بنگر . اگر فرمانبران خدا را دوست و معصیت کاران را دشمن می داشت ، پس در تو خیر هست و خداوندْ دوستت می دارد ، و اگر پیروان خدا را دشمن می داشت و معصیت کاران را دوست می داشت ، پس در تو خیری نیست و خداوندْ ، دشمنت می دارد ؛ چون انسان ، همراه کسی است که دوستش می دارد .

الکافی : ۲ / ۱۲۶ / ۱۱ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۵۶ / ۳ ، علل الشرایع : ۱۱۷ / ۱۶ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۹۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۵ وفیه «ففیک شرّ» بدل «فلیس فیک خیر» ، وکلّها عن جابر الجعفی ، مشکاه الأنوار : ۱۲۱ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۷ / ۲۲ .

حدیث۳۰۹

امام باقر علیه السلام :

عن أبی جَعفَرٍ مُحَمَّدِ بنِ عَلِیٍّ علیهماالسلام : أنَّ قَوما أتَوهُ مِن خُراسانَ ،

فَنَظَرَ إلی رَجُلٍ مِنهُم قَد تَشَقَّقَتا رِجلاهُ ، فَقالَ لَهُ : ما هذا ؟

فَقالَ : بُعدُ المَسافَهِٔ یَابنَ رَسولِ اللّه ِ ، ووَاللّه ِ ما جاءَ بی مِن حَیثُ جِئتُ إلاّ مَحَبَّتُکُم أهلَ البَیتِ .

قالَ لَهُ أبو جَعفَرٍ علیه السلام : أبشِر ، فَأَنتَ وَاللّه ِ مَعَنا تُحشَرُ .

قالَ : مَعَکُم یَابنَ رَسولِ اللّه ِ ؟

قالَ : نَعَم ، ما أحَبَّنا عَبدٌ إلاّ حَشَرَهُ اللّه ُ مَعَنا ، وهَلِ الدّینُ إلاَّ الحُبُّ ، قالَ اللّه ُ عز و جل : «قُلْ إِن کُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِی یُحْبِبْکُمُ اللَّهُ»

دعائم الإسلام ـ درباره امام باقر علیه السلام ـ : گروهی از خراسان ، نزد امام باقر علیه السلام آمدند. حضرت به مردی از آنان که پاهایش [بر اثر پیاده روی بسیار،]چاک چاک شده بود ، نگریست و به او فرمود : «این چیست ؟» .

پاسخ داد : «ای پسر پیامبر خدا ! بر اثر مسافتِ بسیار است . به خدا سوگند ، مرا از آن جا که آمده ام ، جز دوستی شما اهل بیت ، بدین جا نیاورد .

امام باقر علیه السلام به او فرمود : «مژده باد بر تو که به خدا سوگند ، با ما محشور می شوی» .

آن مرد گفت : «ای پسر پیامبر خدا ! با شما؟

فرمود : «آری ! هیچ بنده ای ما را دوست نمی دارد ، جز آن که خداوند ، او را با ما محشور خواهد کرد . مگر دین ، چیزی جز دوستی است ؟

خداوند عز و جلمی فرماید : بگو : اگر شما خداوند را دوست دارید ، پس از من پیروی کنید تا خداوند ، شما را دوست بدارد» ``

.

آل عمران : ۳۱ .

حدیث۳۱۰

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ: «قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا» ـ : قَد حَجَبَها حُبُّهُ عَنِ النّاسِ فَلا تَعقِلُ غَیرَهُ .

امام باقر علیه السلام ـ در تفسیر «شیفته او شده است» ـ : عشق به یوسف ، آن زن را از مردم ، محجوب ساخت و در نتیجه ، جز به او (یوسف) نمی اندیشید .

تفسیر القمّی : ۱ / ۳۵۷ عن أبی الجارود ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۲۵۳ / ۱۷ .

حدیث۳۱۱

امام باقر علیه السلام :

خَرَجَ عَلِیٌّ علیه السلام یَسیرُ بِالنّاسِ ، حَتّی إذا کانَ بِکَربَلاءَ عَلی میلَینِ أو میلٍ تَقدَّمَ بَینَ أیدیهِم حَتّی طافَ بِمَکانٍ یُقالُ لَهَا المقدفانُ ، فَقالَ : قُتِلَ فیها مِائَتا نَبِیٍّ ومِائَتا سِبطٍ ، کُلُّهُم شُهَداءُ ، ومُناخُ رِکابٍ ، ومَصارِعُ عُشّاقٍ شُهَداءَ ، لا یَسبِقُهُم مَن کانَ قَبلَهُم ، ولا یَلحَقُهُم مَن بَعدَهُم .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلامهمراه مردم از شهر خارج شد ، تا آن که به یک میلی یا دو میلی کربلا رسید . آن گاه از آنان جلو افتاد ، تا آن که جایی را که «مقدفان» نامیده می شد ، طواف کرد و فرمود : «در این جا ، دویست پیامبر و دویست سِبط (پیامبرزاده) کشته شدند که همه شان شهیدند و این جا ، محلّ فرو نشستن شتران و قتلگاه های عاشقان شهیدی است که نه پیش از آنان کسی بر آنان پیشی گرفته است و نه پس از آنان کسی به مرتبت آنان خواهد رسید» .

بحار الأنوار : ۴۱ / ۲۹۵ / ۱۸ نقلاً عن الخرائج والجرائح .

حدیث۳۱۲

امام باقر علیه السلام :

أوْحی اللّه ُ تعالی إلی موسی علیه السلام : أحبِبنی وحَبِّبنی إلی خَلقی . قالَ موسی : یا رَبِّ ، إنّک لَتَعلَمُ أنّهُ لَیس أحَدٌ أحَبَّ إلَیَّ مِنکَ ، فکیفَ لِی رَبّی بقُلوبِ العِبادِ ؟ فأوحی اللّه ُ تعالی إلَیهِ : فَذَکِّرهُم نِعمَتی وآلائی ، فإنَّهُم لا یَذْکرونَ مِنّی إلاّ خَیرا

امام باقر علیه السلام : خدای تعالی به موسی علیه السلاموحی فرمود: «مرا دوست بدار و محبوب بندگانم گردان» .

موسی عرض کرد : پروردگارا! تو می دانی که هیچ کس را بیشتر از تو دوست نمی دارم ؛ اما ـ پروردگارا! ـ بادل های بندگان چه کنم ؟

خدای تعالی به او وحی فرمود : «نعمت ها و نیکی هایم را به آنان یادآور شو؛ زیرا که آنان جز خوبی از من ندیده اند و به یاد ندارند» .

قصص الأنبیاء : ۱۶۱ / ۱۷۹ .

حدیث۳۱۳

امام باقر علیه السلام :

: اِعلَم یا جابِرُ ، أنَّ أهلَ التَّقوی أیسَرُ أهلِ الدُّنیا مَؤونَةً ، وأکثَرُهُم لَکَ مَعونَةً ، تَذکُر فَیُعینونَکَ ، وإن نَسیتَ ذَکَّروکَ ، قَوّالونَ بِأَمرِ اللّه ، قَوّامونَ عَلی أمرِ اللّه ، قَطَعوا مَحَبَّتَهُم بِمَحَبَّةِ رَبِّهِم ، ووَحَشُوا الدُّنیا لِطاعَةِ مَلیکِهِم ، ونَظَروا إلَی اللّه عز و جل وإلی مَحَبَّتِهِ بِقُلوبِهِم ، وعَلِموا أنَّ ذلِکَ هُوَ المَنظورُ إلَیهِ لِعَظیمِ شَأنِهِ .

امام باقر علیه السلام ـ خطاب به جابر ـ : ای جابر ! بدان که باتقوایان ، کم هزینه ترینْ مردم دنیا و بیشترین یاری رسانندگان به تو هستند ؛ [خدا را]یاد می کنی و آنان، یاری ات می کنند و اگر فراموش کنی ، به یادت می آورند؛ فرمان خدا را همواره بر زبان می آورند و پایبند به فرمان خدا و اجرا کننده آن هستند ؛ محبّتِ خود [به غیر خدا] را برای دوستی پروردگارشان بُریده اند و از دنیا برای پیروی از فرمانروایشان، روی گردانده اند و با دل های خود، به خداوند عز و جل و دوستی اش نگریسته اند و دانسته اند که همو به سبب جایگاه بزرگش شایسته نگریستن است .

الکافی : ۲ / ۱۳۳ / ۱۶ عن جابر ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۶ / ۱۷ .

حدیث۳۱۴

امام باقر علیه السلام :

: اِعلَم رَحِمَکَ اللّه ُ ، أنَّهُ لا تُنالُ مَحَبَّةُ اللّه إلاّ بِبُغضِ کَثیرٍ مِنَ النّاسِ ، ولا وِلایَتُهُ إلاّ بِمُعاداتِهِم ، وفَوتُ ذلِکَ قَلیلٌ یَسیرٌ لِدَرکِ ذلِکَ مِنَ اللّه لِقَومٍ یَعلَمونَ .

الکافی ـ امام باقر علیه السلام در نامه اش به سعدُ الخیر ـ : رحمت خدا بر تو باد ! بدان که دوستی خدا ، جز با دشمنی بسیاری از مردم ، و ولایت حق ، جز با عداوتشان به دست نمی آید؛ امّا از دست دادن دوستی مردم ، در برابر دست یافتن به ولایت و دوستی خدا ، برای مردمی که می دانند ، آسان و سبک است .

الکافی : ۸ / ۵۶ / ۱۷ عن حمزة بن بزیع ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۳ .

حدیث۳۱۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُحِبُّ إراقَةَ الدِّماءِ ، وإطعامَ الطَّعامِ ، وإغاثَةَ اللَّهفانِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند ، ریختن خون (قربانی کردن) و غذا دادن به مردم و یاری کردن دادخواهان را دوست دارد .

المحاسن : ۲ / ۱۴۳ / ۱۳۷۴ عن عبیداللّه بن الولید الوصّافی ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۲۲ / ۲۷ .

حدیث۳۱۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی یُحِبُّ إبرادَ الکَبِدِ الحَرّی ، ومَن سَقی کَبِدا حَرّی مِن بَهیمَةٍ أو غَیرِها أظَلَّهُ اللّه ُ یَومَ لا ظِلَّ إلاّ ظِلُّهُ .

امام باقر علیه السلام : خداوند متعال ، خُنَک کردن جگر تفته را دوست دارد . هرکه جگری تفته را آب بنوشاند ، چه [متعلّق به] چارپایان باشد یا جز آن ، خداوند ، در آن روزی که سایه ای جز سایه او نیست ، بر او سایه می افکند .

الکافی: ۴/۵۸/۶ عن ضریس بن عبدالملک، کتاب من لا یحضره الفقیه: ۲/۶۴/۱۷۲۳ ، مکارم الأخلاق : ۱/۲۹۳/۹۰۶ وفیهما زیادة «فی ظلّ عرشه» بعد «أظلّه اللّه » ، بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۷۰ / ۱ .

حدیث۳۱۷

امام باقر عليه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل يُحِبُّ إفشاءَ السَّلامِ .

امام باقر عليه السلام : خداوند عز و جل ، به همه سلام كردن و ترويج آن را دوست دارد .

الكافى : ۲ / ۶۴۵ / ۵ عن محمّد بن قيس ، تحف العقول : ۳۰۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۱ / ۶۸ .

حدیث۳۱۸

امام باقر عليه السلام :

سُئِلَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : أيُّ الأَعمالِ أحَبُّ إلَى اللّه ِ عز و جل؟

قالَ : إتباعُ سُرورِ المُسلِمِ .

قيلَ : يا رَسولَ اللّه ِ ، وما إتباعُ سُرورِ المُسلِمِ ؟

قالَ : شَبعُ جَوعَتِهِ ، وتَنفيسُ كُربَتِهِ ، وقَضاءُ دَينِهِ .

امام باقر عليه السلام : از پيامبر خدا پرسيدند : چه كارى نزد خداوند عز و جلمحبوب تر است ؟

فرمود : «پى در پى شادمان كردن مسلمان» .

پرسيدند : مقصود از پى در پى شادمان كردن مسلمان چيست ؟

فرمود : «برطرف ساختن گرسنگى اش، زدودن اندوهش و پرداخت بدهى اش» .

قرب الإسناد : ۱۴۵ / ۵۲۲ عن أبى البخترى عن الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث۳۱۹

امام باقر عليه السلام :

ما عُبِدَ اللّه ُ بِشَيءٍ أحَبَّ إلَى اللّه ِ مِن إدخالِ السُّرورِ عَلَى المُؤمِنِ .

امام باقر عليه السلام : خداوند به چيزى كه نزدش محبوب تر از شادمان ساختن مسلمان باشد ، پرستيده نشده است .

الكافى : ۲ / ۱۸۸ / ۲ عن جابر .

حدیث۳۲۰

امام باقر عليه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى يُحِبُّ المُداعِبَ فِي الجَماعَةِ بِلا رَفَثٍ ، المُتَوَحِّدَ بِالفِكرِ ، المُتَخَلِّيَ بِالعِبَرِ ، السّاهِرَ بِالصَّلاةِ .

امام باقر عليه السلام : خداوند متعال ، شخصى را دوست دارد كه در ميان جمع ، بى آن كه هرزه درايى كند و ناسزايى گويد ، شوخ باشد ، با تفكّرش تنها شود ، با عبرت ها خلوت گزيند ، و با نماز ، شب زنده دارى كند .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۱ / ۴۷۴ / ۱۳۷۲ ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۶ عن عبداللّه بن محمّد الجعفى وفيه «المتحلّى بالصبر ، المتباهى بالصلاة» بدل «المتخلّى بالعبر ، الساهر بالصلاة» ، مشكاة الأنوار : ۱۴۷ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۲۵ / ۱۸ .

حدیث۳۲۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُحِبُّ مِن عِبادِهِ المُؤمِنینَ کُلَّ (عَبدٍ) دَعّاءٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل از میان بندگان مؤمنش ، هر [بنده] بسیار دعاکننده را دوست دارد .

الکافی : ۲ / ۴۷۸ / ۹ ، ثواب الأعمال : ۱۹۳ / ۱ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۴ / ۲۰۲۲ کلّها عن أبی الصباح الکنانی ، عوالی اللآلی : ۴ / ۲۱ / ۶۳ ، بحار الأنوار : ۸۷ / ۱۶۵ / ۶ .

حدیث۳۲۲

امام باقر علیه السلام :

ما (مِن) شَیءٍ أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِن أن یُسأَلَ .

امام باقر علیه السلام : هیچ چیز نزد خداوند ، محبوب تر از آن نیست که از او درخواست کنند .

المحاسن : ۱ / ۴۵۵ / ۱۰۵۱ ، الاختصاص : ۲۲۸ وفیه «لیس» بدل «ما مِن» عن الإمام الباقر والإمام زین العابدین علیهماالسلام وکلاهما عن أبی حمزة الثمالی ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۹۳ / ۷۲ .

حدیث۳۲۳

امام باقر علیه السلام :

لا تُحَقِّروا صَغیرا مِن حَوائِجِکُم ؛ فَإِنَّ أحَبَّ المُؤمِنینَ إلَی اللّه ِ تَعالی أسأَلُهُم .

امام باقر علیه السلام : هیچ یک از نیازهای کوچک خود را حقیر مشمارید [و آنها را نیز از خدا بخواهید] ؛ زیرا محبوب ترین مؤمنان در نزد خداوند متعال ، کسی است که بیشتر از همه از او درخواست می کند .

مکارم الأخلاق : ۲ / ۹۷ / ۲۲۷۶ ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۳۴۶ / ۹ .

حدیث۳۲۴

امام باقر علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ أو یَلعَنُ کُلَّ ذَوّاقٍ مِنَ الرِّجالِ ، وکُلَّ ذَوّاقَةٍ مِنَ النِّساءِ .

امام باقر علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «خداوند عز و جل هر مردی را که زود ازدواج می کند و زود طلاق می دهد ، و هر زنی را که زود ازدواج می کند و زود طلاق می گیرد ، دشمن می دارد» یا «لعنت می کند» .

الکافی: ۶/۵۴/۱ ، عوالی اللآلی : ۳/۳۷۲/۶ کلاهما عن سعد بن طریف عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۳۲۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ کُلَّ مِطلاقٍ ذَوّاقٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جلهرکس را که زود به زود طلاق می دهد و همسر عوض می کند ، دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۵۵ / ۴ عن طلحة بن زید عن الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۳۲۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ اللَّعّانَ ، السَّبّابَ الطَّعّانَ عَلَی المُؤمِنینَ ، الفاحِشَ ، المُتَفَحِّشَ ، السّائِلَ المُلحِفَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند ، شخص لعنت کننده دشنام دهنده ، طعنه زنِ به مؤمنان ، بدزبانِ ناسزاگوی و گدایِ سمج را دشمن می دارد .

تحف العقول : ۳۰۰ ، تفسیر العیّاشی : ۱/۴۸/۶۳ ولیس فیه «الفاحش» ، تفسیر مجمع البیان : ۱/۲۹۸ کلاهما عن جابر ، مشکاة الأنوار : ۱۸۹ ، روضة الواعظین : ۴۰۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۱ / ۶۷ .

حدیث۳۲۷

امام باقر علیه السلام :

قالَ موسی علیه السلام : أیُّ عِبادِکَ أبغَضُ إلَیکَ؟

قالَ : جیفَةٌ بِاللَّیلِ بَطّالٌ بِالنَّهارِ .

امام باقر علیه السلام : موسی علیه السلام گفت : دشمن ترین بندگانت نزدت کیست ؟

فرمود : «آن که در شب ، مرداری بد بوست و در روز ، بیکاره» .

قصص الأنبیاء : ۱۶۳ / ۱۸۵ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۲۰۱ عن الإمام علیّ علیه السلام وفیه «أبغض الخلق إلی اللّه جیفة باللیل ، بطّال بالنهار» ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۵۴ / ۵۲ .

حدیث۳۲۸

امام باقر علیه السلام :

ما أحَدٌ أبغَضَ إلَی اللّه ِ عز و جل مِمَّن یَستَکبِرُ عَن عِبادَتِهِ ، ولا یَسأَلُ ما عِندَهُ .

امام باقر علیه السلام : هیچ کس در نزد خداوند عز و جلدشمن تر از کسی نیست که نسبت به عبادت خدا تکبر می ورزد و از درخواست آنچه نزد خداست ، تن می زند (دعا نمی کند) .

الکافی : ۲ / ۴۶۶ / ۲ ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۷ / ۱۹۷۶ ، عوالی اللآلی : ۴ / ۱۹ / ۴۹ کلّها عن سدیر الصیرفی ، بحار الأنوار : ۹۳ / ۲۹۴ / ۲۳ .

حدیث۳۲۹

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُعطِی الدُّنیا مَن یُحِبُّ ویُبغِضُ ، ولا یُعطِی الآخِرَةَ إلاّ مَن أحَبَّ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل دنیا را هم به کسی که [خودْ] دوستش دارد و هم به کسی که دشمنش می دارد ، می بخشد؛ امّا آخرت را جز به کسی که دوستش دارد ، نمی بخشد .

فضائل الشیعة: ۷۱/۳۲، التمحیص: ۵۱/۹۲ کلاهما عن محمّدبن مسلم، المؤمن: ۲۷/۴۷، مشکاة الأنوار: ۲۹۰.

حدیث۳۳۰

امام باقر علیه السلام :
إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی إذا أحَبَّ عَبدا غَتَّهُ بِالبَلاءِ غَتّا ، وثَجَّهُ بِالبَلاءِ ثَجّا . فَإِذا دَعاهُ ، قالَ : لَبَّیکَ عَبدی ، لَئِن عَجَّلتُ لَکَ ما سَأَلتَ إنّی عَلی ذلِکَ لَقادِرٌ ، ولَئِنِ ادَّخَرتُ لَکَ فَمَا ادَّخَرتُ لَکَ فَهُوَ خَیرٌ لَکَ .
امام باقر علیه السلام : خداونـد متعال ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، او را در بلا ، نیک فرو می برد و بلا را سخت بر او سرازیر می کنـد . پس چون آن بنـده دعا کند ، خداوند می گوید : «بنده ام ، لبّیک ! اگر [بخواهم] آنچه را از من درخواست کرده ای ، به سرعت برایت فراهم آورم ، بر این کار قادرم و اگر آن را برایت ذخیره کنم ، آنچه ذخیره کرده ام ، برایت بهتر است» .
الکافی : ۲ / ۲۵۳ / ۷ عن حمّاد عن أبیه ، المؤمن : ۲۵ / ۳۹ ، التمحیص : ۳۴ / ۲۵ عن سدیر ، جامع الأخبار : ۳۱۲ / ۸۶۸ وفیه «عنّه بالبلاء عنّا» بدل «غتّه بالبلاء غتّا» و «بجّه بالبلاء بجّا» بدل «ثجّه بالبلاء ثجّا» ، بحارالأنوار : ۶۷ / ۲۰۸ / ۱۰ .

حدیث۳۳۱

امام باقر علیه السلام :
رَوَوا عَن جَعفَرِ بنِ مُحَمَّدٍ علیهماالسلام [فی تفسیر قوله تعالی : «وَ سَقَـاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا »
امام باقر علیه السلام : ـ در تفسیر گفته خداوند متعال «و پروردگارشان به آنان شرابی پاک نوشاند» ـ : از هر چیزی جز خدا پاکشان می کند ؛ زیرا جز خدا چیزی نیست که از آلودگی های هستی (ممکن) پاک باشد .
الإنسان : ۲۱ .

حدیث۳۳۲

امام باقر علیه السلام :
الإِیمانُ حُبٌّ و بُغضٌ .
امام باقر علیه السلام : ایمان ، دوستی و دشمنی است .
تحف العقول : ۲۹۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۷۵ / ۲۷ .

حدیث۳۳۳

امام باقر علیه السلام :
لَو صُمتُ النَّهارَ لا اُفطِرُ ، و صَلَّیتُ اللَّیلَ لا أفتُرُ ، و أنفَقتُ مالی فی سَبیلِ اللّه ِ عِلقا عِلقا ، ثُمَّ لَم تَکُن فی قَلبی مَحَبَّةٌ لِأَولِیائِهِ و لا بِغضَةٌ لِأَعدائِهِ ما نَفَعَنی ذلِکَ شَیئا .
امام باقر علیه السلام : اگر روزها را روزه بگیرم و شب ها را یکسره نماز بخوانم و همه اموال گران بهایم را در راه خدا ببخشم ، امّا محبّت دوستان خدا و دشمنی دشمنان خدا در قلبم نباشد ، این کارها کمترین سودی برایم نخواهد داشت .
تاریخ الیعقوبی : ۲ / ۳۲۱ .

حدیث۳۳۴

امام باقر علیه السلام :

لَو أنَّ رَجُلاً أحَبَّ رَجُلاً للّه لَأَثـابَهُ اللّه ُ عَلی حُبِّهِ إیّاهُ و إن کانَ المَحبوبُ فی عِلمِ اللّه ِ مِن أهلِ النّارِ . و لَو أنَّ رَجُلًا أبغَضَ رَجُلًا للّه ِ لَأَثابَهُ اللّه ُ عَلی بُغضِهِ إیّاهُ و إن کانَ المُبغَضُ فی عِلمِ اللّه ِ مِن أهلِ الجَنَّةِ .

امام باقر علیه السلام : اگر کسی دیگری را برای خدا دوست بدارد ، خداوند به سبب این دوستی، به او پاداش خواهد داد ، گرچه آن شخصِ مورد دوستی ، نزد خدا دوزخی باشد ، و اگر کسی دیگری را برای خدا دشمن بدارد ، خداوند به سبب این دشمنی به او پاداش خواهد داد ، گرچه آن شخصِ مورد دشمنی ، نزد خدا از بهشتیان باشد .

الکافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۲ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۶ کلاهما عن الحسین بن أبان عمّن ذکره ، مصادقة الإخوان : ۱۵۵ / ۲ ، مشکاة الأنوار : ۱۲۲ ، الأمالی للطوسی : ۶۲۲ / ۱۲۸۲ عن الحسن بن أبان عن بعض أصحابنا ولیس فیه من «لو أنّ رجلًا أبغض . . .» ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۸ / ۲۳ .

أقول : هذا إذا لم یکن مقصّرا فی ذلک .

حدیث۳۳۵

امام باقر علیه السلام :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ لِأَبیهِ واُمِّهِ ؛ لِأَنَّ اللّه َ عز و جل خَلَقَ المُؤمِنینَ مِن طینَةِ الجِنانِ ، وأجری فی صُوَرِهِم مِن ریحِ الجَنَّةِ ، فَلِذلِکَ هُم إخوَةٌ لِأَبٍ واُمٍّ .

امام باقر علیه السلام : مؤمن ، برادرِ تنیِ مؤمن است ؛ زیرا خداوند عز و جلمؤمنان را از سرشتِ بهشت آفرید و در کالبدهایشان ، از نسیم آن دمید . از این رو ، آنان برادرِ تنی اند .

الکافی : ۲ / ۱۶۶ / ۷ ، المحاسن : ۱ / ۲۲۷ / ۴۰۷ نحوه وکلاهما عن أبی حمزة الثمالی ، المؤمن : ۳۹ / ۸۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۱ / ۱۱ و ص ۲۷۶ / ۸ .

حدیث۳۳۶

امام باقر علیه السلام :

عَلَیکُم بِالحُبِّ فِی اللّه ِ وَالتَّوَدُّدِ وَالمُوازَرَةِ عَلَی العَمَلِ الصّالِحِ ؛ فَإِنَّهُ یَقطَعُ دابِرَهُما ـ یَعنِی السُّلطانَ وَالشَّیطانَ ـ .

امام باقر علیه السلام : بر شما بادْ دوستی در راه خدا ، ابراز محبّت ، و همیاری بر کردار شایسته ؛ چرا که این [سه]کار ، دنباله [سلطه]آن دو ـ یعنی شیطان و سلطان ـ را می بُرد .

تحف العقول : ۲۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۷۸ / ۵۳ .

حدیث۳۳۷

امام باقر علیه السلام :

لَمّا کَلَّمَ اللّه ُ موسَی بنَ عِمرانَ علیه السلام قالَ موسی : ... إلهی ، فَما جَزاءُ مَن أحَبَّ أهلَ طاعَتِکَ لِحُبِّکَ ؟

قالَ : یا موسی ، اُحَرِّمُهُ عَلی ناری .

امام باقر علیه السلام : چون خداوند با موسی بن عمران علیه السلام سخن راند ، موسی گفت : بارالها ! پاداش آن که به سبب دوستیِ تو ، فرمانبرانت را دوست بدارد ، چیست ؟

فرمود : «ای موسی ! پیکرش را بر آتشم حرام می سازم» .

فضائل الأشهر الثلاثة : ۸۹ / ۶۸ عن زیاد بن المنذر ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۴۱۳ / ۱۳۱ .

حدیث۳۳۸

امام باقر علیه السلام :

عَن رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله: إذا کانَ یَومُ القِیامَةِ جَمَعَ اللّه ُالخَلائِقَ فی صَعیدٍ واحِدٍ... ثُمَّ یُنادی مُنادٍ مِن عِندِاللّه ِ عز و جلیُسمِعُ آخِرَهُم کَما یُسمِعُ أوَّلَهُم ، فَیَقولُ : أینَ جیرانُ اللّه ِ جَلَّ جَلالُهُ فی دارِهِ ؟ فَیَقومُ عُنُقٌ مِنَ النّاسِ ، فَتَستَقبِلُهُم زُمرَةٌ مِنَ المَلائِکَةِ ، فَیَقولونَ لَهُم : ماذا کانَ عَمَلُکُم فی دارِ الدُّنیا فَصِرتُم بِهِ الیَومَ جیرانَ اللّه ِ تَعالی فی دارِهِ ؟ فَیَقولونَ : کُنّا نَتَحابُّ فِی اللّه ِ عز و جل ، ونَتَباذَلُ فِی اللّه ِ ، ونَتَوازَرُ فِی اللّه ِ .

فَیُنـادی مُنـادٍ مِن عِنـدِ اللّه ِ : صَدَقَ عِبادی ، خَلّوا سَبیلَهُم لِیَنطَلِقوا إلی جِوارِ اللّه ِ فِی الجَنَّةِ بِغَیرِ حِسابٍ ، قالَ : فَیَنطَلِقونَ إلَی الجَنَّةِ بِغَیرِ حِسابٍ .

ثُمَّ قالَ أبو جَعفَرٍ علیه السلام : فَهؤُلاءِ جیرانُ اللّه ِ فی دارِهِ ، یَخافُ النّاسُ ولا یَخافونَ ، ویُحاسَبُ النّاسُ ولا یُحاسَبونَ .

الأمـالی طوسـی ـ به نقل از ابوحمزه ثُمالی ، از امام باقر علیه السـلام ، از پـدرانش علیهم السـلام ، از پیامبر خـدا ـ : «چون روز قیامت شـود ، خداونـد، همه خلایق را در یـک عرصه گِرد می آورد ... آن گـاه مُنـادی ای از سـوی خداونـد عز و جـل بانـگ می زنـد و آخرینشان را چنان می شنوانَد که اوّلینشان را می شنوانَد و می گوید : همسایگان خداوند ـ جلّ جلاله ـ در خانه اش کجایند `` ؟

گروهی از مردم، از جای برمی خیزند و جمعی از فرشـتگان به اسـتقبالشان می روند و به آنان می گویند : در دنیا چه می کردید که به سبب آن، امروز همسایگان خداوند متعال در خانه اش هستید ؟

آنان پاسـخ می دهنـد : ما در راه خداونـد عز و جلیکدیگر را دوست می داشتیم، در راه خدا به یکدیگر می بخشـیدیم و در راه خدا یکدیگر را یاری می دادیم .

پس از آن ، مُنـادی ای از سوی خداونـد بانـگ می زنـد" : بنـدگانم راست می گوینـد . رهایشان کنیـد تا بی حسابرسـی به بهشـت درآیند و در جوار

خداوند ، جای گیرند . "پس بی حسابرسی به بهشت درمی آیند» .

آن گاه امام باقر علیه السـلام فرمود : «اینان، همسایگان خداوند در خانه اش هستند . مردم می ترسند ؛ امّا آنان نمی ترسند . از مردم حسابرسی می شود ؛ امّا از آنان حسابرسی نمی شود» .

الأمالی للطوسی : ۱۰۳ / ۱۵۸ ، بحـار الأنوار : ۷ / ۱۷۱ / ۱ و ج ۷۴ / ۳۹۳ / ۱۴ وراجع الزهد للحسین بن سعید : ۹۳ / ۲۵۰ ؛ وراجع المطالب العالیة : ۴ / ۳۹۴ / ۴۶۶۳ ، تنبیه الغافلین : ۵۲۲ / ۸۳۰ .

حدیث۳۳۹

امام باقر علیه السلام :

کـانَ أمیرُ المؤمنینَ علیه السـلام یقولُ :إنّ لِأهـلِ التَّقوی عَلامـاتٍ یُعرَفونَ بِهـا: صِدقُ الحَدیثِ، وأداءُ الأمانَـةِ ، والوَفاءُ بِالعَهـدِ ... وقِلَّةُ المُؤاتاةِ لِلنِّساءِ ، وبَذلُ المَعروفِ ، وحُسنُ الخُلقِ ، وسَعَةُ الحِلمِ ، واتِّباعُ العِلمِ فیما یُقَرِّبُ إلَی اللّه ِ عَزَّوجلَّ .

امام باقر علیه السـلام : امیر المؤمنین علیه السـلام می فرمود: تقوا پیشـگان نشانه هایی دارند که با آنها شـناخته می شوند: راستگویی، امانتـداری، وفای به عهـد... کم آمیختن با زنان، احسان کردن بیـدریغ، خوش خویی، بردباری زیاد و پیروی از علمی که به خـداوند عز و جل نزدیک می کند.

الخصال : ۴۸۳/۵۶.

حدیث۳۴۰

امام باقر علیه السلام :

إنّ أهلَ التَّقوی أیسَرُ أهلِ الدُّنیامَؤونَةً ، وأکثَرُهُم لکَ مَعونَةً ، تَذکُرُ فیُعِینونَکَ ، وإن نَسِیتَ ذَکَّروکَ ، قَوّالُونَ بأمرِ اللّه ، قَوّامُونَ علی أمرِ اللّه ، قَطَعوا مَحَبَّتَهُم بمَحَبَّةِ رَبِّهِم ، ووَحَّشوا الـدُّنیا لِطاعَةِ مَلیکِهِم ، ونَظَروا إلَی اللّه عَزَّوجلَّ وإلی مَحَبَّتِهِ بِقُلوبِهِم ، وعَلِموا أنّ ذلکَ هُو المَنظورُ إلَیهِ ، لِعَظیمِ شَأنِهِ .

امام باقر علیه السلام : تقواپیشگان کم خرج ترین مردم دنیا و کمک کارترین آنان به تو هستند. به یاد داشته باشی، یاریت می دهند، فراموش کنی، به یادت می آورنـد، پیوسـته گوینـده امر خداینـد و همواره برپا دارنده آن . برای دوستی خدا، از هر دوستی و محبتی دل کنـده اند و به خاطر طاعت پادشاه خویش از دنیا گریخته اند و از صـمیم دل به خداوند عز و جل و دوستی و محبّت او رو کرده اند و دانسته اند تنها به همو باید چشم داشت که شأن و مرتبی عظیم دارد.

الکافی : ۲/۱۳۳/۱۶.

حدیث۳۴۱

امام باقر علیه السلام :

ـ فیما کَتَبَ إلی سَعدِ الخَیرِ ـ : إنّ اللّهَ عَزَّوجلَّ یَقِی بِالتَّقوی عَنِ العَبـدِ ما عَزُبَ عَنهُ عَقلُهُ ، ویُجَلِّی بِالتَّقوی عَنهُ عَماهُ وجَهلَهُ ، وبِالتَّقوی نَجا نُوحٌ ومَن مَعهُ فیالسَّفینَةِ ،

وصالِحٌ ومَن مَعهُ مِن الصّاعِقَةِ ، وبِالتَّقوی فازَ الصّابِرونَ ، ونَجَتْ تِلکَ العُصَبُ مِن المَهالِکِ .

امام باقر علیه السلام ـ در نامه خود به سعد الخیر ـ نوشت : خداوند عز و جل به واسطه تقوا آنچه را که عقل بنده به آن نمی رسد، از وی دور می گرداند و به وسیله تقوا کوری و نادانی او را برطرف می سازد. به کمک تقوا بود که نوح و کسانی که با او در کشتی بودند نجات یافتند و صالح و پیروانش از صاعقه رستند و با تقواست که شـکیبایان کامیاب شدند و آن گروه ها از مهلکه ها رهایی یافتند.

الکافی : ۸/۵۲/۱۶.

حدیث۳۴۲

امام باقر علیه السلام :

ـ لِسَعدِ الخَیرِ ـ : اُوصِیکَ بِتَقوَی اللّه ؛ فإنّ فیها السَّلامَةَ مِن التَّلَفِ ، والغَنیمَةَ فی المُنقَلَبِ.

امام باقر علیه السـلام ـ به سـعد الخیر ـ فرمود : تو را به تقوای خدا سـفارش می کنم؛ زیرا که آن باعث رسـتن از نابودی و سود بردن در بازگشتگاه (آخرت) است.

الکافی : ۸/۵۲/۱۶.

حدیث۳۴۳

امام باقر علیه السلام :

لا نِعمَةَ كالعافِيَةِ ، ولا عافِيَةِ كَمُساعَدَةِ التَّوفيقِ .

امام باقر علیه السلام : نعمتی چون عافیت نیست، و عافیتی چون یاریِ توفیق .

تحف العقول : ۲۸۶.

حدیث۳۴۴

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عن«لاـ حَولَ ولاـ قُوَّةَ إلّا باللّه »ـ : مَعناهُ لا حَولَ لَنا عَن مَعصِيَةِ اللّه ِ إلّا بِعَونِ اللّه ِ ، ولا قُوَّةَ لَنا على طاعَةِ اللّه ِ إلّا بِتوفيقِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ .

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از معنای جمله «لا حول و لا قوّة الّا باللّه » ـ فرمود : معنایش این است که ما حول و قدرت روی گرداندن از معصیت خدا نداریم ، مگر به یاری خدا، و قوّت و توانایی بر طاعت خدا نداریم، مگر با توفیق خداوند عز و جل .

التوحید : ۲۴۲/۳.

حدیث۳۴۵

امام باقر علیه السلام :

مَن لَم يَجعَلِ اللّه ُ لَهُ مِن نفسِهِ واعِظا ، فإنَّ مَواعِظَ النّاسِ لَن تُغنىَ عَنهُ شيئا .

امام باقر علیه السلام : کسی که خداوند برای او واعظی درونی قرار ندهد، موعظه های مردم هرگز در او سودمند نمی افتد.

تحف العقول : ۲۹۴.

حدیث۳۴۶

امام باقر علیه السلام :

إنّما الوُضوءُ حَدٌّ مِن حُدودِ اللّه ؛لِيَعلَمَ اللّه ُ مَن يُطيعُهُ ومَن يَعصيهِ .

امام باقر علیه السلام : وضو در حقیقت حدّی از حدود خداست تا اینکه خداوند بداند چه کسی از او فرمان می برد و چه کسی نافرمانیش می کند.

علل الشرائع : ۲۷۹/۱

حدیث۳۴۷

امام باقر علیه السلام :

لاصَلاةَ إلّا بِطَهورٍ .

امام باقر علیه السلام : نماز جز با طهارت درست نیست.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۵۸/۱۲۹.

حدیث۳۴۸

امام باقر علیه السلام :

مَن لَم یُوصِ عِندَ مَوتِهِ لِذَوِیقَرابَتِهِ مِمَّن لا یَرِثُهُ فَقد خَتَمَ عَمَلَهُ بِمَعصِیَةٍ .

امام باقر علیه السلام : هرکس هنگام مرگ خود برای خویشاوندانش که از او ارث نمی برند وصیّت نکند عمل خود را به معصیتی ختم کرده است.

تهذیب الأحکام:۹/۱۷۴/۷۰۸.

حدیث۳۴۹

امام باقر علیه السلام :

إنّ اللّه َ ثَقَّلَ الخَیرَ علی أهلِ الدُّنیا کَثِقْلِهِ فی مَوازِینِهِم یَومَ القِیامَةِ ، وإنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ خَفَّفَ الشَّرَّ علی أهلِ الدُّنیا کَخِفَّتِهِ فی مَوازِینِهِم یَومَ القِیامَةِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند کار نیک را بر مردم دنیا سنگین ساخته است، چنان که در ترازوهای روز قیامت آنان سنگین است و خداوند عز و جلبدی را بر مردم دنیا سبک ساخته است، چنان که در ترازوهای روز قیامت ایشان سبک است.

الکافی : ۲/۱۴۳/۱۰.

حدیث۳۵۰

امام باقر علیه السلام :

قالَ اللّه عَزَّ وجلَّ : یا بنَ آدَمَ ، اِجتَنِبْ ما حَرَّمتُ علَیکَ تَکُنْ مِن أورَعِ النّاسِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل فرمود: ای فرزند آدم! از آنچه بر تو حرام کرده ام دوری کن، تا از پارساترین مردم باشی.

الکافی : ۲/۷۷/۷.

حدیث۳۵۱

امام باقر علیه السلام :

إنّ أشَدَ العِبادَةِ الوَرَعُ .

امام باقر علیه السلام : سخت ترین عبادت، پارسایی است.

الکافی : ۲/۷۷/۵.

حدیث۳۵۲

امام باقر علیه السلام :

قالَ اللّه عَزَّوجلَّ : وعِزّتی وجَلالی وعَظَمَتی وبَهائی وعُلُوِّ ارتِفاعی ، لا یُؤثِرُ عَبدٌ مُؤمنٌ هَوایَ علی هَواهُ فی شیءٍ مِن أمرِ الدُّنیا إلّا جَعَلتُ غِناهُ فی نَفسِهِ ، وهِمَّتَهُ فی آخِرَتِهِ ، وضَمَّنتُ السَّماواتِ والأرضَ رِزقَهُ ، وکُنتُ لَهُ مِن وَراءِ تِجارَةِ کُلِّ تاجِرٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل می فرماید: به عزّت و جلال و عظمت و شکوه و بلندی جایگاهم سوگند که هیچ بنده مؤمنی در چیزی از امور دنیا خواست مرا بر خواست خودش مقدّم ندارد، مگر اینکه به او غنای نفْس بخشم و همّ و غمش را مصروف آخرت سازم و آسمان ها و زمین را ضامن روزی او قرار دهم و از پسِ تجارت هر تاجری هوای او را داشته باشم.

. الکافی : ۲/۱۳۷/۲.

حدیث۳۵۳

امام باقر علیه السلام :

اِستَجلِبْ عِزَّ الیأسِ بِبُعدِالهِمَّهِٔ .

امام باقر علیه السلام : عزّتِ طمع نداشتن را با بلندی همّت به دست آر.

بحار الأنوار:۷۸/۱۶۴/۱.

حدیث۳۵۴

امام باقر علیه السلام :

لاشَرَفَ کبُعدِ الهِمَّهِٔ .

امام باقر علیه السلام : هیچ شرافتی (افتخاری) چون بلندهمّتی نیست.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۵/۱.

حدیث۳۵۵

امام باقر علیه السلام :

ـ فی کِتابِهِ إلی سَعدِ الخَیر ـ : إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی الحَلیمُ العَلیمُ ، إنّما غَضَبُهُ علی مَن لَم یَقبَلْ مِنهُ رِضاهُ ، وإنّما یَمنَعُ مَن لَم یَقبَلْ مِنهُ عَطاهُ ، وإنّما یُضِلُّ مَن لَم یَقبَلْ مِنهُ هُداهُ .

امام باقر علیه السلام ـ در نامه خود به سعد الخیر ـ نوشت : خداوند تبارک و تعالی بردبار و داناست. در حقیقت بر کسی خشم می گیرد که خشنودی او را نپذیرد و از کسی دریغ می کند که عطای او را نپذیرد و کسی را بی راه می گذارد که هدایتش را نپذیرد.

الکافی : ۸ / ۵۲ / ۱۶.

حدیث۳۵۶

امام باقر علیه السلام :

مَن دَخَلَ فی الإسلامِ طَوعافهُو مُهاجِرٌ .

امام باقر علیه السلام : هر که داوطلبانه به اسلام در آید،او مهاجر است.

الکافی : ۸ / ۱۴۸ / ۱۲۶.

حدیث۳۵۷

امام باقر علیه السلام :

نِیَّهُٔ المُؤمنِ أفضَلُ مِن عَمَلِهِ ؛ وذلکَ لأ نّهُ یَنوی مِن الخَیرِ ما لا یُدرِکُهُ ، ونِیَّهُٔ الکافِرِ شَرٌّ مِن عَمَلِهِ ؛ وذلکَ لأنَّ الکافِرَ یَنوی الشَّرَّ ویأمَلُ مِن الشَّرِّ ما لا یُدرِکُهُ .

امام باقر علیه السلام : نیّت مؤمن برتر از عمل اوست؛ چون گاه نیّت کارهای خیر می کند، اما موفق به انجام آنها نمی شود و نیّت کافر بدتر از عمل اوست؛ زیرا کافر نیّت بد در سر می پروراند و به انجام بدی هایی امید می بندد لیکن امکان به کار بستن آنها را

نمی یابد.

علل الشرائع : ۵۲۴ / ۲.

حدیث۳۵۸

امام باقر علیه السلام :

إذا عَلِمَ اللّهُ تعالی حُسنَ نِیَّهٍ مِن أحَدٍ ، اکتَنَفَهُ بالعِصمَهِ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه خداوند متعال در کسی حسن نیّتی ببیند، او را با عصمت پوشش می دهد .

أعلام الدین : ۳۰۱.

حدیث۳۵۹

امام باقر علیه السلام :

قالَ موسی علیه السلام : أیُّ عِبادِکَ أبغَضُ إلَیکَ ؟ قالَ : جِیفَهٌ باللَّیل ، بَطّالٌ بالنَّهارِ .

امام باقر علیه السلام : موسی علیه السلام [به خداوند متعال]عرض کرد : کدام بنده ات نزد تو منفورتر است؟ فرمود : مردارِ شب و بیکارِ روز.

قصص الأنبیاء : ۱۶۳ / ۱۸۵.

حدیث۳۶۰

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن قولِهِ تعالی : «ولا تَیَمَّمُوا الخَبیثَ مِنْهُ تُنْفِقونَ»

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آیه «ولا تیمّموا الخبیث منه تنفقون ؛ و در پی ناپاک آن نروید که از آن انفاق کنید» ـ فرمود : مردم زمانی که اسلام آوردند درآمدهایی از ربا و اموال حرام در اختیار داشتند و افراد به سراغ این درآمدها در بین دارایی های خود می رفتند و آنها را صدقه می دادند، اما خداوند آنان را از این کار نهی فرمود؛ چرا که صدقه دادن جز از درآمد پاک و حلال درست نیست.

البقرة : ۲۶۷ .

حدیث۳۶۱

امام باقر علیه السلام :

کَنسُ البُیوتِ یَنفی الفَقرَ .

امام باقر علیه السلام : جارو کردن اتاق ها فقر را از بین می برد.

وسائل الشیعة : ۳ / ۵۷۱ / ۲.

حدیث۳۶۲

امام باقر علیه السلام :

إنّ للّه ِ جَنَّةً لا يَدخُلُها إلّا ثَلاثَةٌ ، أحَدُهُم مَن حَكَم فى نَفسِهِ بالحَقِّ .

امام باقر علیه السلام : خداوند را بهشتی است که جزسه گروه کسی وارد آن نشود : یکی از آنها کسی است که درباره خودش به حقّ داوری کند (به کسی که حق با اوست حق بدهد) .

الكافى : ٢/١٤٨/١٩.

حدیث۳۶۳

امام باقر علیه السلام :

لا عَدلَ كالإنصافِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ عدالتی چون انصاف نیست.

بحار الأنوار : ٧٨ / ١٦٥ / ١.

حدیث۳۶۴

امام باقر علیه السلام :

اِتَّبِعْ مَن يُبكيكَ وهُو لكَ ناصِحٌ ، ولا تَتَّبِعْ مَن يُضحِكُكَ وهُو لكَ غاشٌّ .

امام باقر علیه السلام : از کسی که تو را می گریاند اما خیرخواه توست پیروی کن و از کسی که تو را می خنداند اما با تو روراست نیست پیروی مکن.

المحاسن : ٢ / ٤٤٠ / ٢٥٢٦.

حدیث۳۶۵

امام باقر علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «يُوفُونَ بالنَّذْرِ» ـ : مَرِضَ الحَسنُ والحُسينُ وهُما صَبيّانِ صَغيرانِ ، فعادَهُما رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ومَعهُ رجُلانِ ، فقالَ أحَدُهُما : يا أبا الحَسَنِ، لو نَذَرتَ فى ابنَيكَ نَذرا إن عافاهُما اللّه ُ ، فقالَ : أصومُ ثَلاثَةَ أيّامٍ شُكرا للّه ِ عَزَّوجلَّ ، وكذلكَ قالَت فاطمَةُ ، وكذلكَ قالَت جارِيَتُهُم فِضَّةُ ، فألبَسَهُما اللّه عافيَةً فأصبَحوا صِياما .

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «به نذر خود وفا می کنند» ـ فرمود : حسن و حسین علیهماالسلامدر خردسالی بیمار شدند. رسول خدا صلی الله علیه و آله به همراه دو نفر دیگر به عیادت آنان رفت. یکی از آن دو مرد گفت : ای ابا الحسن! کاش برای این دو طفل خود نذری می کردی تا خداوند شفایشان دهد. علی علیه السلام فرمود : برای سپاسگزاری از خداوند عز و جلسه روز روزه می گیرم. فاطمه علیهاالسلامو کنیز آنها فضّه نیز همین حرف را زدند. پس، خداوند بر آن دو لباس عافیت پوشاند و آنان روزه گرفتند.

وسائل الشيعة : ١٦ / ١٩٠ / ٥ .

حدیث۳۶۶

امام باقر علیه السلام :

كانَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله عِندَعائشةَ لَيلَتَها ، فقالَت : يا رَسولَ اللّه ِ ، لِمَ تُتعِبُ نَفسَكَ وقد غَفَرَ اللّه ُ لَكَ ما تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وما تأخَّرَ ؟ فقالَ : يا عائشةُ ، ألا أكونُ عَبدا شَكورا ؟!

امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله ، در شب نوبتی عایشه، نزد او بود. به پیامبر عرض کرد : ای رسول خدا! چرا خودت را به رنج می اندازی، حال آنکه خداوند گناهان گذشته و آینده تو را آمرزیده است؟ حضرت فرمود : ای عایشه! آیا بنده ای سپاسگزار نباشم؟!

الکافی : ۲ / ۹۵ / ۶ .

حدیث۳۶۷

امام باقر علیه السلام :

ـ لمحمّدِ بنِ مُسلم ـ : یا محمّدُ،

لَعلَّکَ تَری أ نّهُ [یَعنی رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله]شَبِعَ مِن خُبزِ البُرِّ ثَلاثَةَ أیّامٍ مُتَوالِیَةٍ مِن أن بَعَثَهُ اللّه ُ إلی أن قَبَضَهُ ؟! لا واللّه ، ما شَبِعَ مِن خُبزِ البُرِّ ثَلاثَةَ أیّامٍ مُتَوالِیَةٍ مُنذُ بَعَثَهُ اللّه ُ إلی أن قَبَضَهُ . أما إنّی لا أقولُ : إنّهُ کانَ لا یَجِدُ ، لَقد کانَ یُجیزُ الرّجُلَ الواحِدَ بالمِائةِ مِن الإبلِ ، فلو أرادَ أن یأکُلَ لَأکَلَ .

امام باقر علیه السلام ـ به محمّد بن مسلم ـ فرمود : ای محمّد! آیا فکر می کنی رسول خدا صلی الله علیه و آله ، از زمانی که خداوند او را برانگیخت تا وقتی جانش را گرفت، سه روز پیاپی از نان گندم سیر خورد؟! نه به خدا قسم! آن حضرت از زمانی که خداوند او را برانگیخت تا وقتی جانش را گرفت، هیچ گاه سه روز پیاپی از نان گندم سیر نخورد.

هان! من نمی گویم که چیزی پیدا نمی کرد [تا بخورد]. آن حضرت گاهی اوقات به یک نفر صد شتر جایزه می داد. بنابراین، اگر می خواست بخورد، می توانست.

الکافی : ۸ / ۱۳۰ / ۱۰۰ .

حدیث۳۶۸

امام باقر علیه السلام :

إنّ رسولَ اللّه صلی الله علیه و آله لَم یُورِّثْ دِینارا ولا دِرهَما ولا عَبدا ولا وَلیدَةً ولا شاةً ولا بَعیرا ، ولقد قُبِضَ صلی الله علیه و آله وإنّ دِرعَهُ مَرهونَةٌ عِند یَهودیٍّ مِن یَهودِ المَدینَةِ بعِشرینَ صاعا مِن شَعیرٍ استَسلَفَها نَفَقَةً لأهلِهِ .

امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله نه دیناری به ارث گذاشت و نه درهمی و نه بنده ای و نه کنیزی و نه گوسفندی و نه شتری. زمانی که درگذشت زره او در گرو یکی از یهودیان مدینه بود که در قبال قرض کردن بیست صاع جو برای خرجی خانواده اش، آن را نزد وی به گرو گذاشته بود.

قرب الإسناد: ۹۱/۳۰۴.

حدیث۳۶۹

امام باقر علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله یأکُلُ أکلَ العَبدِ ، ویَجلِسُ جِلسَةَ العَبدِ ، وکانَ یأکُلُ علَی الحَضیضِ ، ویَنامُ علَی الحَضیضِ .

امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله مانند عبد غذا می خورد و مانند عبد می نشست و روی زمین چیز می خورد و روی زمین می خوابید.

المحاسن : ۲ / ۲۴۴ / ۱۷۵۹.

حدیث۳۷۰

امام باقر علیه السلام :

ولَقَد أتـاهُ جَبرئيلُ عليه السـلام بمَفاتيـحِ خَزائنِ الأرضِ ثَلاثَ مَرّاتٍ يُخَيِّرُهُ مِن غَيرِ أن يَنقُصَهُ اللّه ُ تبارك وتعالى مِمّا أعَدَّ اللّه ُ لَهُ يَومَ القِيامَةِ شيئا ، فيَختارُ التَّواضُعَ لِربِّهِ جل وعَزَّ .

امـام بـاقر علیـه السـلام : جبرئیـل علیه السـلام کلیـدهای گنجینه هـای زمین را سه بـار نزد پیـامبر آورد و او را در انتخـاب آنهـا آزاد گـذاشت، بـدون آنکه خدای تبارک و تعالی از آنچه در روز قیامت برایش آماده کرده است، چیزی بکاهد. اما هر بار پیامبر فروتنی در برابر خداوند عز و جلرا برگزید.

الكافی: ۸/۱۳۰/۱۰۰.

حدیث۳۷۱

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ عالِمٌ نَصـرانِیٌّ عن رجُلٍ دَنا مِن امرأتِهِ فحَمَلَت باثنَينِ ، حَمَلَتهُما جَميعا فی ساعَـةٍ واحِـدَةٍ ، ووَلَـدَتهُما فی ساعَةٍ واحِدَةٍ ، وماتا فی ساعَةٍ واحِدَةٍ ، ودُفِنا فی قَبرٍ واحِدٍ ، عاشَ أحَدُهُما خَمسـينَ ومِائَةَ سَـنَةٍ وعاشَ الآخَرُ خَمسـِينَ سَـنَةً ، مَن هُما ؟ ـ : عُزَيرٌ وعُزرَةُ ، كانا حَمَلَت اُمُّهُما بِهِما على ما وَصَـفتَ ووَضَـعَتهُما على ما وَصَـفتَ وعاشَ عُزَيرٌ وعُزرَةُ كذا وكذا سَنَةً ، ثُمّ أماتَ اللّه ُ تبارك وتعالى عُزَيرا مِائَةَ سَنَةٍ ، ثُمّ بُعِثَ وعاشَ مَع عُزرَةَ هذهِ الخَمسينَ سَنَةً ، وماتا كِلاهُما فی ساعَةٍ واحِدَةٍ .

امام باقر علیه السـلام ـ در پاسـخ به عالمی نصـرانی که ازایشان پرسـید : مردی با زنش مقاربت کرد و زن دو قلو حامله شد. هر دوی آنها را همزمان باردار شـد و همزمان زاییـد و آن دو همزمان مردند و هردو در یک قبر دفن شدند. امّا یکی از آنها صد و پنجاه سال عمر کرد و دیگری پنجاه سـال. این دو چه کسـانی بودنـد؟ ـ فرمـود : عُزیر و عزره. مادرشـان، همـان طـور که تـو گفـتی، آن دو را همزمان حامله شد و همان طور که گفتی همزمان زاییدشان و عزیر و عزره چندین و چند سال زندگی کردند. سپس خداوند تبارک و تعالی عزیر را به مدّت صد سال میراند و آن گاه دوباره زنده شد و پنجاه سال با عزره زندگی کرد و هر دو در یک ساعت مردند.

الكافی : ۸/۱۲۳/۹۴ .

حدیث۳۷۲

امام باقر علیه السلام :

قالَ سُليمانُ بنُ داوودَ عليه السلام اُوتِينامـا اُوتِيَ النّاس وما لَم يُؤتَوا ، وعَلِمنا ما عَلِمَ الناسُ وما لَم يَعلَموا ، فلم نَجِدْ شيئا أفضَلَ مِن خَشيَةِ اللّه ِ فی الغَيبِ والمَشهَدِ، والقَصدِ فی الغِنى والفَقرِ ، وكَلِمَةِ الحَقِّ فی الرِّضا والغَضبِ، والتَّضَرُّعِ إلَى اللّه ِ عَزَّوجلَّ على كلِّ حالٍ .

امام باقر علیه السـلام : سلیمان بن داوود گفت : آنچه به مردم داده شده و نشده، به ما داده شد و آنچه به مردم آموخته شده و نشده، به مـا آموخته شـد. امّـا چیزی برتر از خداترسـی در نهـان و آشـکار و میانه روی در توانگری و ناداری و حق گویی در حال خشم و خشنودی و دعا و زاری در همه حال به درگاه خداوند عز و جل، نیافتیم.

الخصال : ۲۴۱/۹۱ .

حدیث۳۷۳

امام باقر علیه السلام :

وأمّا داوودُ فمَلَکَ ما بَینَ الشّاماتِ إلی بلادِ إصطَخرَ ، وکذلکَ کانَ مُلکُ سُلَیمانَ .

امام باقر علیه السلام : داوود بر سرزمین های میان شامات تا بلاد اصطخر پادشاهی کرد و قلمرو پادشاهی سلیمان نیز چنین بود.

الخصال : ۲۴۸/۱۱۰ .

حدیث۳۷۴

امام باقر علیه السلام :

وأمّا القَریَةُ الّتی اُمطِرَت مَطرَ السَّوءِ فهِیَ سَدُومُ قَریَةُ قَومِ لُوطٍ ، أمطَرَ اللّه ُ علَیهِم حِجارَةً مِن سِجِّیلٍ، یقولُ: مِن طِینٍ .

امام باقر علیه السلام : آن آبادی ای که باران عذاب برایشان بارید، سدوم، آبادی قوم لوط است که خداوند سنگ هایی از سجّیل، یعنی گِل، بر آنها باراند.

بحار الأنوار : ۱۲/۱۵۲/۵

حدیث۳۷۵

امام باقر علیه السلام :

اتَّخَذَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ إبراهیمَ خَلیلاً لأ نّهُ لَم یَرُدَّ أحَدا ، ولَم یَسألْ أحَدا غیرَ اللّه ِ عَزَّوجلَّ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل ابراهیم را خلیل (خود)قرار داد ، چون دست ردّ به سینه هیچ کس نزد و از هیچ کس هم جز خداوند عز و جل چیزی نخواست .

علل الشرائع : ۳۴/۲ .

حدیث۳۷۶

امام باقر علیه السلام :

إنّ نُوحا علیه السلام لَمّا انقَضَت نُبُوّتُهُ واستَکمَلَت أیّامُهُ أوحَی اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلَیهِ أن : یا نُوحُ قد قَضَیتَ نُبُوّتَکَ واستَکمَلتَ أیّامَکَ، فاجعَلِ العِلمَ الّذی عِندَکَ والإیمانَ والاسمَ الأکبَرَ ومِیراثَ العِلمِ وآثارَ عِلمِ النُّبُوّةِ فی العَقِبِ مِن ذُرّیَّتِکَ ...

وبَشَّرَ نُوحٌ ساما بِهُودٍ علیه السلام ، وکانَ فیما بینَ نُوحٍ وهُودٍ مِنَ الأنبیاءِ . وقالَ نُوحٌ : إنّ اللّه َ باعِثٌ نَبیّا یُقالُ لَهُ : هُودٌ ، وإنّهُ یَدعو قَومَهُ إلَی اللّه ِ عَزَّوجلَّ فیُکَذِّبونَهُ واللّه ُ عَزَّوجلَّ مُهلِکُهُم بالرِّیحِ ، فمَن أدرَکَهُ مِنکُم فَلیُؤمِنْ بِهِ ولیَتَّبِعْهُ فإنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ یُنَجِّیهِ مِن عَذابِ الرِّیحِ .

امام باقر علیه السلام : چون نبوّت نوح به پایان رسید ودوره عمرش به سر آمد، خداوند عز و جل به او وحی فرمود که ای نوح! نبوّت تو به پایان رسیده و دوره عمرت به سر آمده است. پس، علمی را که نزد توست و ایمان و نام بزرگ و میراث دانش و آثار علم نبوّت را در میان بازماندگان از نسل خود قرار ده...

نوح آمدن هود علیه السلام را به سام بشارت داد و در فاصله میان نوح تا هود انبیایی بودند.

نوح گفت : خداوند پیامبری به نام هود بر خواهد انگیخت و او قوم خود را به سوی خداوند عز و جل فرا می خواند. امّا قومش او را تکذیب می کنند و خداوند عز و جل آنان را به وسیله باد نابود خواهد کرد. پس، هر یک از شما او را درک کرد، به وی ایمان آورد و پیرویش کند تا خداوند عزّوجلّ او را از عذاب باد نجات دهد.

الکافی : ۸/۱۱۵/۹۲ .

حدیث۳۷۷

امام باقر علیه السلام :

کانَ بینَ آدَمَ وبینَ نُوحٍ علیهماالسلام عَشَرَهُ آباءٍ کلُّهُم أنبیاءُ اللّهِ .

امام باقر علیه السلام : میان آدم و نوح علیهماالسلام ده پدر فاصله بود که همگی پیامبر خدا بودند .

کمال الدین : ۲۱۴/۲ .

حدیث۳۷۸

امام باقر علیه السلام :

إنّ نُوحا علیه السلام لَمّا غَرَسَ النَّوی مَرَّ علَیهِ قَومُهُ فجَعلوا یَضحَکونَ ویَسخَرونَ ویقولونَ : قد قَعَدَ غَرّاسا ! حتّی إذا طالَ النَّخلُ وکانَ جَبّارا طُوالاً قَطَعَهُ ثُمّ نَحَتَهُ فقالوا : قد قَعَدَ نَجّارا ! ثُمّ ألّفَهُ فجَعَلَهُ سَفینَهً فمَرُّوا علَیهِ فجَعلوا یَضحَکونَ ویسخَرونَ ویقولونَ : قد قَعَدَ مَلّاحا فی فَلاهٍ من الأرضِ ! حتّی فَرَغَ مِنها .

امام باقر علیه السلام : هنگامی که نوح علیه السلام هسته [خرما]را می کاشت، قومش بر او گذشتند و شروع به خندیدن و تمسخر او کردند و می گفتند : کارش به درختکاری کشیده است! تا آنکه درخت بزرگ شد و به نخلی ستبر و بلند تبدیل گشت و نوح آن را برید و تراشید. قومش گفتند : کارش به نجّاری کشیده است! نوح الوارهای نخل را باهم ترکیب کرد و کشتی ای ساخت. باز قومش بر او گذشتند و شروع به خندیدن و تمسخر او کردند و می گفتند : کارش به کشتیرانی در یک دشت انجامیده است! تا آنکه نوح کار ساختن کشتی را به پایان برد.

الکافی : ۸/۲۸۳/۴۲۵ .

حدیث۳۷۹

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «وما آمَنَ مَعَهُ إلّا قَلیلٌ»

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «و با او جز اندکی ایمان نیاوردند» ـ فرمود : آنها هشت نفر بودند.

هود : ۴۰ .

حدیث۳۸۰

امام باقر علیه السلام :

أتی النَّبیَّ صلی الله علیه و آله رَجُلٌ فقالَ :مالیَ لا اُحِبُّ المَوتَ؟ فقالَ لهُ : ألکَ مالٌ ؟ قالَ : نَعَم . قالَ : فقَدَّمتَهُ ؟ قالَ: لا، قالَ : فمِن ثَمّ لا تُحِبُّ المَوتَ .

امام باقر علیه السلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله رسید و پرسید : علّت ناخوش داشتن مرگ چیست؟ حضرت فرمود : آیا ثروتی داری؟ عرض کرد : آری. فرمود : آیا آن را [برای آخرتت] پیش فرستاده ای؟ عرض کرد : خیر. فرمود : از این جاست که مرگ را دوست نداری.

الخصال : ۱۳/۴۷ .

حدیث۳۸۱

امام باقر علیه السلام :

قالَ جَبرئيلُ عليه السلام : يا رسولَ اللّه ِ ،إنّا لا نَدخُلُ بَيتا فيهِ صُورَةُ إنسانٍ ، ولا بَيتا يُبالُ فيهِ ، ولا بَيتا فيهِ كلبٌ .

امام باقر علیه السلام : جبرئیل علیه السلام گفت : ای رسول خدا! ما به اتاقی که در آن تصویر انسانی باشد، یا اتاقی که در آن ادرار شود، یا اتاقی که در آن سگ باشد، وارد نمی شویم.

الکافی : ۳/۳۹۳/۲۶ .

حدیث۳۸۲

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولهِ تعالی : «لَهُ مَعقِّباتٌ مِنْ بَينِ يَدَيهِ ومِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظونَهُ مِنْ أمْرِ اللّه ِ»

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «له معقّبات من بین یدیه و من خلفه یحفظونه من امر اللّه » ـ فرمود : به فرمان خدا او را از اینکه در چاهی بیفتد یا دیواری بر سرش خراب شود یا آسیبی به او برسد، حفظ می کنند و همین که اجلش رسید او را با آن تنها می گذارند و به سوی مقدراتش می رانند. این معقّبات عبارتند از دو فرشته که در شب از او مراقبت می کنند و دو فرشته که در روز محافظتش می نمایند و این کار را به نوبت انجام می دهند.

الرعد : ۱۱ .

حدیث۳۸۳

امام باقر علیه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ يُحِبُّ المُداعِبَ فی الجَماعةِ بلا رَفَثٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل کسی را که در میان جمعی شوخی و بذله گویی کند دوست دارد، به شرط آن که ناسزاگویی نباشد.

الکافی : ۲/۶۶۳/۴ ، الرَّفَثُ : الفحش من القول (مجمع البحرین : ۲/۷۱۶) ، وفی بعض النسخ «یحبّ المداعبة» . (کما فی هامشه).

حدیث۳۸۴

امام باقر علیه السلام :

الجَسَدُ إذا لم يَمرَضْ أشِرَ ،ولا خَيرَ فی جَسَدٍ يَأشَرُ .

امام باقر علیه السلام : جسم اگر بیمار نشود، سرمست می شود و در بدنی که [به بیماری دچار نشود و] سرمست شود، خیری نیست.

مشکاة الأنوار : ۴۸۷/۱۶۲۶ .

حدیث۳۸۵

امام باقر علیه السلام :

ـ لجابِرِ بنِ يزيدَ الجُعفيّ ـ : واعلَمْ بأنّكَ لا ـ تكونُ لنا وَلِيّا حتّى لَوِ اجتَمعَ علَيكَ أهلُ مِصرِكَ وقالوا : إنّكَ رجُلُ سَوءٍ لَم يَحزُنْكَ ذلكَ ، ولَو قالوا : إنّكَ رجُلٌ صالِحٌ لَم يَسُرَّكَ ذلكَ ، ولكنِ اعرِضْ نَفسَكَ على كِتابِ اللّهِ ؛ فإن كنتَ سالِكا سَبيلَهُ ، زاهِدا في تَزهيدِهِ ، راغِبا في تَرغيبِهِ، خائفا مِن تَخويفِهِ ، فاثبُتْ وأبشِرْ ، فإنّهُ لا يَضُرُّكَ ما قيلَ فيكَ ، وإن كنتَ مُبائنا للقُرآنِ فماذا الّذي يَغُرُّكَ مِن نَفسِكَ ؟ !

امام باقر علیه السلام ـ به جابر بن یزید جعفی ـ فرمود : و بدان که تو دوست [و پیرو] ما نیستی مگر آن گاه که اگر همه همشهریانت بر ضد تو همداستان شوند و بگویند: تو مرد بدی هستی، این سخن تو را اندوهگین نسازد و اگر بگویند: تو مرد خوبی هستی، این سخن شادمانت نگرداند. بلکه خودت را با قرآن بسنج، اگر پوینده راه آن بودی و به آنچه به بی اعتنایی بدان فراخوانده است بی اعتنا و به آنچه بدان ترغیب کرده است راغب بودی، پس پایداری کن و خوش باش؛ زیرا که آنچه درباره تو گفته شده به تو زیانی نرساند و اما اگر از قرآن جدا بودی، چرا باید فریب نفست را بخوری.

تحف العقول : ۲۸۴.

حدیث۳۸۶

امام باقر علیه السلام :

إنّ هذا اللِّسانَ مِفتاحُ كلِ خَيرٍ وشَرٍّ ، فيَنبَغي للمؤمنِ أن يَختِمَ على لِسانِهِ كَما يَختِمُ على ذَهَبِهِ وفِضَّتِهِ .

امام باقر علیه السلام : راستی که این زبان، کلید هرخوبی و بدی است. پس، سزاوار است که مؤمن بر زبان خود مهر زند، همان گونه که بر [کیسه]زر و سیم خویش مهر می زند.

تحف العقول : ۲۹۸.

حدیث۳۸۷

امام باقر علیه السلام :

الكمالُ كُلُّ الكمالِ التَّفَقُّهُ في الدِّينِ ، والصَّبرُ علَى النّائبَةِ ، وتَقديرُ المَعيشةِ .

امام باقر علیه السلام : کمال حقیقی، همان فهم در دین و شکیبایی در برابر بلای سخت و اندازه نگه داشتن در معیشت است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۷۲/۳.

حدیث۳۸۸

امام باقر علیه السلام :

ـ في قولِ اللّهِ عَزَّوجلَّ : «وقُولُوا للنّاسِ حُسْنا»

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «و با مردم[به زبان]خوش سخن بگویید» ـ فرمود : بهترین سخنی را که دوست دارید درباره شما گفته شود، به مردم بگویید.

البقرة : ۸۳ .

حدیث۳۸۹

امام باقر علیه السلام :

ـ لِرجُلٍ وقَد کَلَّمَهُ بکلامٍ کَثیرٍ ـ : أیُّها الرجُلُ ، تَحتَقِرُ الکلامَ وتَستَصغِرُهُ ؟ ! اِعلَمْ أنَّ اللّهَ عَزَّوجلَّ لم یَبعَثْ رُسُلَهُ حیثُ بَعَثَها ومَعها ذَهَبٌ ولا فِضَّةٌ ، ولکنْ بَعَثَها بالکلامِ ، وإنّما عَرَّفَ اللّهُ جلَ وعزَّ نفسَهُ إلی خَلقِهِ بالکلامِ والدَّلالاتِ علَیهِ والأعلامِ .
امام باقر علیه السلام ـ خطاب به مردی که در حضور ایشان زیاد سخن گفت ـ فرمود : ای مرد! سخن را دست کم و کوچک می شماری! بدان که خداوند عزّوجلّ، وقتی پیامبران خود را فرستاد، آنان را با زر و سیم نفرستاد، بلکه با سخن فرستاد. خداوند عزّوجلّ، از طریق سخن و دیگر دلایل و نشانه ها، خود را به آفریدگانش شناساند.
الکافی : ۸/۱۴۸/۱۲۸.

حدیث۳۹۰

امام باقر علیه السلام :
إنّی لَأکْرَهُ أن یکونَ مِقدارُلِسانِ الرجُلِ فاضِلاً علی مِقدارِ عِلمِهِ ، کما أکرَهُ أن یکونَ مِقدارُ عِلمِهِ فاضِلاً علی مِقدارِ عَقلِهِ .
امام باقر علیه السلام : من خوش ندارم که اندازه زبان مرد، فزونتر از اندازه دانش او باشد؛ چنان که خوش ندارم اندازه دانش او، فزونتر از اندازه خرد او باشد.
شرح نهج البلاغة : ۷/۹۲.

حدیث۳۹۱

امام باقر علیه السلام :
إنّی لَأُبغِضُ الرجُلَ ـ أو اُبغِضُ للرَّجُلِ ـ أن یَکونَ کَسلانَ عن أمرِ دُنیاهُ ، ومَن کَسِلَ عَن أمرِ دُنیاهُ فهُو عن أمرِ آخرتِهِ أکسَلُ .
امام باقر علیه السلام : من نفرت دارم از مرد ـ یا برای مرد ـ که در کار دنیایش تنبل باشد. هر که در کار دنیایش تنبل باشد، در کار آخرتش تنبل تر است.
الکافی : ۵/۸۵/۴

حدیث۳۹۲

امام باقر علیه السلام :
الکَسَلُ یُضِرُّ بالدِّینِ والدُّنیا .
امام باقر علیه السلام : تنبلی به دین و دنیا زیان می زند.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۰/۶۴.

حدیث۳۹۳

امام باقر علیه السلام :
إنَّ اللّهَ عَزَّوجلَّ جَعَلَ لِلشرِّ أقفالاً ، وجَعَلَ مَفاتیحَ تِلکَ الأقفالِ الشَّرابَ، والکذبُ شَرٌّ مِن الشَّرابِ .
امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل برای بدی قفلهایی قرار داده و کلیدهای آن قفلها را شراب قرار داده است و دروغ، بدتر از شراب است.
بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۶/۳.

حدیث۳۹۴

امام باقر علیه السلام :

إنّ الكذبَ هُو خَرابُ الإيمانِ .

امام باقر علیه السلام : دروغ، ويران كننده ايمان است.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۴۷/۸

حدیث۳۹۵

امام باقر علیه السلام :

واللّه ، إنَّ أحَبَّ أصحابِي إلَيَّ أورَعُهُم وأفقَهُهُم وأكتَمُهُم لِحَديثِنا .

امـام باقر عليه السـلام : به خـدا قسم محبوبترين يارانم نزد من، پرهيزگارترين و فقيه ترين آنها و كسـى است كه نسبت به سـخنان ما رازدارتر باشد.

الكافى : ۲/۲۲۳/۷

حدیث۳۹۶

امام باقر علیه السلام :

ما دَخَلَ قَلبَ امرِئٍ شيءٌمِن الكِبرِ إلّا نَقَصَ مِن عَقلِهِ مِثلُ ما دَخَلَهُ مِن ذلكَ ، قَلَّ ذلكَ أو كَثُرَ .

امام باقر عليه السـلام : هيـچ مقـدارى از تكبّر به دل آدمى راه نيابـد، مگر اين كه به همان اندازه، كم باشد يا زياد، از خردش كاسـته شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۶/۱۶

حدیث۳۹۷

امام باقر علیه السلام :

أنّهُ [الإمامَ زينَ العابدينَ عليه السلام]كانَ يَنْهى عَنِ الجَوزِ الذى يَجىءُ بِهِ الصِّبيانُ مِن القِمارِ أنْ يُؤكَلَ ، وقالَ : هُو السُّحتُ .

امـام باقر عليه السـلام : او (امام زين العابـدين عليه السـلام) ازخوردن گردويى كه كودكان با بُرد و باخت به دست آورنـد، نهى مى كرد و مى فرمود: آن حرام است.

تفسير العيّاشىّ : ۱/۳۲۲/۱۱۶ .

حدیث۳۹۸

امام باقر علیه السلام :

ـ لـمّا سُـئلَ عـنِ اللعبِ

بالشَّطرَنجِ ـ : إنّ المُؤمِنَ لَمَشغولٌ عنِ اللَّعِبِ .

امام باقر عليه السلام ـ در پاسخ به سؤال از شطرنج بازى ـ

فرمود : مؤمن به بازی کردن، نمی پردازد.

الخصال : ۲۶/۹۲.

حدیث۳۹۹

امام باقر علیه السلام :

لمّا أنزلَ اللّهُ عزّوجلّ علی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله : «انّما الخَمرُ والمَیسِرُ» قیلَ: یا رسولَ اللّه ، مَا المَیسِرُ؟ قال: کُلُّ ما تُقُومِرَ بِهِ حتَّی الکِعابُ والجَوزُ .

قیلَ : فما الأنصابُ ؟ قالَ : ما ذَبَحُوهُ لِآلِهَتِهم . قیلَ : فما الأزلامُ ؟ قالَ : قِداحُهُم التی یَستَقسِمُونَ بها .

امام باقر علیه السلام : هنگامی که خداوند عز و جل آیه «انّما الخمر و المیسر» را بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نازل کرداز ایشان درباره میسر پرسیدند، حضرت فرمود: هر چیزی، حتی تاسهای تخته نَرد و گردو، که با آن برد و باخت شود. عرض شد: «انصاب» چیست؟ فرمود: آنچه برای خدایانشان ذبح می کردند. عرض شد: «ازلام» چیست؟ فرمود: تیرهایی که به وسیله آنها، قرعه می انداختند.

الکافی : ۵/۱۲۳/۲ .

حدیث۴۰۰

امام باقر علیه السلام :

تَعَرَّضْ لِرِقَّةِ القَلبِ بکَثرَةِ الذِّکرِ فیالخَلَواتِ .

امام باقر علیه السلام : رقّت قلب را با ذکر بسیار [خدا]در خلوتها، بجوی.

تحف العقول : ۲۸۵.

از۴۰۱تا۶۰۰

حدیث۴۰۱

امام باقر علیه السلام :

إنَّ للّه ِ عُقوباتٍ فی القُلوبِ والأبدانِ : ضَنْکٌ فی المَعیشَةِ ووَهنٌ فی العِبادَةِ، وما ضُرِبَ عَبدٌ بِعُقوبَةٍ أعظَمَ مِن قَسوَةِ القَلبِ.

امام باقر علیه السلام : خداوند را برای دلها و بدنها کیفرهایی است؛ تنگی در معیشت و سستی در عبادت و به هیچ بنده ای کیفری بزرگتر از سختدلی چشانده نشده است.

تحف العقول : ۲۹۶.

حدیث۴۰۲

امام باقر علیه السلام :

لا عِلمَ کَطَلَبِ السَّلامَةِ ،ولا سَلامَةَ کسَلامَةِ القَلبِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ دانشی چون سلامت جویی نیست و هیچ سلامتی چون سلامت دل نیست.

بحارالأنوار: ۷۸/۱۶۴/۱.

حدیث۴۰۳

امام باقر علیه السلام :

ـ أیضا ـ : ثُمّ یُوحی اللّه ُ إلَی المَلَکَینِ :اُکتُبا علَیهِ قَضائی وقَدَری ونافِذَ أمری واشتَرِطا لیَ البَداءَ فیما تَکتُبانِ.

امام باقر علیه السلام ـ در همین باره ـ فرمود : آن گاه خداوند به دو فرشته وحی می کند: قضا و قدر و جاری شدن امر مرا درباره او بنویسید و در آنچه می نویسید شرط بدا برای من را قید کنید.

الکافی : ۶/۱۴/۴.

حدیث۴۰۴

امام باقر علیه السلام :

ـ فی خِلقَةِ الإنسانِ فی الرَّحِم ـ :

إذا کَمُلَ أربَعةُ أشهُرٍ بَعَثَ اللّه ُ مَلَکَینِ خَلّاقَینِ، فیَقولانِ: یا ربِّ ما تَخلُقُ، ذَکَرا أو اُنثی ؟ فَیُؤمَرانِ ، فیَقولانِ : یا ربِّ ، شَقِیّا أو سَعیدا ؟ فیُؤمَرانِ ، فیقولانِ : یا رَبِّ ، ما أجَلُهُ وما رِزقُهُ وکلُّ شیءٍ مِن حالِهِ ـ وعَدَّدَ مِن ذلک أشیاءَ ـ ؟ ویَکتُبانِ المِیثاقَ بینَ عَینَیهِ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره خلقت انسان در رحم ـ

فرمود : چون چهار ماه کامل شود، خداوند دو فرشته آفریننده می فرستد و آن دو عرض می کنند: پروردگارا! چه می آفرینی، پسر یا دختر؟ دستور لازم به آن دو داده می شود. سپس عرض می کنند: پروردگارا! بدبخت است یا خوشبخت؟ در این باره هم دستور لازم داده می شود. آن گاه عرض می کنند: پروردگارا! مدت عمر و روزیش چه مقدار؟ همه احوال او ـ که حضرت شماری از آنها را نام برد ـ نوشته می شود و آن دو فرشته این میثاق را مابین دو چشمش (در پیشانی او) می نویسند.

الکافی : ۶/۱۳/۳.

حدیث۴۰۵

امام باقر علیه السلام :

کانَ فیما ناجی بِهِ اللّه ُ موسی علیه السلام علی الطُّورِ أن : یا موسی ، أبلِغْ قَومَکَ أ نّهُ ما یَتَقَرَّبُ إلَیَّ المُتَقرِّبونَ بمِثلِ البُکاءِ مِن خَشیَتی ، وما تَعَبَّدَ لی المُتَعبِّدونَ بمِثلِ الوَرَعِ مِن مَحارِمی ، ولا تَزَیَّنَ لی المُتَزیِّنونَ بمِثلِ الزُّهدِ فی الدنیا عمّا بِهِمُ الغِنی عَنهُ .

فقالَ موسی علیه السلام : یا أکرَمَ الأکرَمینَ ، فماذا أثَبتَهُم علی ذلکَ ؟ فقالَ : یا موسی ، أمّا المُتَقرِّبُونَ إلیَّ بالبُکاءِ مِن خَشیَتی فَهُم فی الرَّفیقِ الأعلی لا یَشرَکُهُم فیهِ أحَدٌ .

امام باقر علیه السلام : از نجواهای خداوند متعال با موسی علیه السلام در کوه طور این بود که: ای موسی! به قوم خود برسان که تقرّب جویان، با چیزی مانند گریستن از ترس من، به من نزدیک نشدند و متعبدان به چیزی مانند پرهیز از حرامهای من مرا عبادت نکردند و زینت گران، به چیزی مانند بی اعتنایی به چیزهایی از دنیا که بدان نیاز ندارند، خویشتن را نیاراستند.

موسی عرض کرد: ای گرامیترین گرامیان! چه چیز آنان را در این راه، استوار گرداند؟ فرمود: ای موسی! امّا آنان که با گریستن از ترس من جویای تقرّب به من هستند، در ملأ اعلایند و هیچ کس در این [مرتبه] با آنان شریک نیست.

ثواب الأعمال : ۲۰۵/۱.

حدیث۴۰۶

امام باقر علیه السلام :

إنّ المؤمنَ يُبتَلى بكُلِّ بَليَّةٍ ويَموتُ بكُلِّ مِيتَةٍ إلّا أنّهُ لا يَقتُلُ نفسَهُ .

امام باقر علیه السلام : مؤمن به هر بلايى گرفتار مى شود و با هر مرگى مى ميرد، اما خودكشى نمى كند.

الكافى : ۳/۱۱۲/۸ .

حدیث۴۰۷

امام باقر علیه السلام :

مَن قَتَلَ مُؤمنا مُتَعمِّدا أثبَتَ اللّه ُ تعالى علَيهِ جَميعَ الذُّنوبِ ، وبَرِئَ المَقتولُ مِنها ، وذلكَ قولُ اللّه ِ تعالى : «أُرِيدُ أن تَبُوأَ بِإثْمِى وإثْمِكَ فتَكونَ مِن أصْحابِ النّارِ»

امام باقر علیه السلام : هر كس عمداً مؤمنى را بكشد، خداوند متعال همه گناهان را براى او ثبت كند و مقتول از گناهان پاك شود و اين سخن خداوند متعال است [، آن جا كه به نقل از يكى از فرزندان آدم به برادرش مى فرمايد]: «مى خواهم گناه من و گناه خودت را به دوش كشى و از دوزخيان باشى».

المائدة : ۲۹ .

حدیث۴۰۸

امام باقر علیه السلام :

مَن أتَمَّ رُكوعَهُ لم تَدخُلْهُ وَحشَةٌ فى قَبرِهِ .

امام باقر علیه السلام : هر كه ركوع نمازش را كامل انجام دهد، هيچ ترس و وحشتى در قبر به سراغش نمى آيد.

ثواب الأعمال : ۵۵/۱.

حدیث۴۰۹

امام باقر علیه السلام :

مُتَفَقِّهٌ فى الدِّينِ أشَدُّ على الشيطانِ مِن عِبادَةِ ألفِ عابِدٍ .

امام زين العابدين عليه السلام يا امام باقر عليه السلام : وجود يك فقيهِ در دين، از وجود هزار عابد براى شيطان گرانتر است.

بحار الأنوار : ۱/۲۱۳/۱۰.

حدیث۴۱۰

امام باقر علیه السلام :

ـ وقد سَألَهُ رجُلٌ فأجابَهُ ،فقالَ الرجُلُ : إنّ الفُقَهاءَ لا يَقولونَ هذا ! ـ : يا وَيحَكَ ! وهَل رَأيتَ فَقيها قَطُّ ؟ ! إنَّ الفَقيهَ حَقَّ الفَقيهِ : الزاهِدُ فى الدنيا ، الراغِبُ فى الآخِرَةِ ، المُتَمسِّكُ بسُنَّةِ النبيِّ صلى الله عليه و آله .

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به مردى كه پرسش كرد و حضرت پاسخ او را داد و او گفت: فقها اين را نمى گويند ـ فرمود : واى

بر تو! آیا هرگز فقیهی دیده ای؟! فقیه حقیقی، کسی است که به دنیا بی اعتنا و به آخرت مشتاق باشد و به سنّت پیامبر صلی الله علیه و آله ، چنگ در زند.

الکافی : ۱/۷۰/۸.

حدیث۴۱۱

امام باقر علیه السلام :

ـ لأبی النُّعمانِ ـ : لا تَستَأْکِلْ بِنا الناسَ ، فلا یَزیدَکَ اللّه ُ بذلکَ إلّا فَقرا .

امام باقر علیه السلام ـ به ابو نعمان ـ فرمود: ما را وسیله سرکیسه کردن مردم قرار مده؛ زیرا با این کار، خداوند بر فقر تو می افزاید.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۴ / ۱۱

حدیث۴۱۲

امام باقر علیه السلام :

البِرُّ وصَدقَةُ السِّرِّ یَنفِیانِ الفَقرَ .

امام باقر علیه السلام : نیکی کردن و صدقه نهانی، فقر را از بین می برند.

بحار الأنوار : ۷۴/۸۱/۸۳ .

حدیث۴۱۳

امام باقر علیه السلام :

سِلاحُ اللِّئامِ قَبیحُ الکلامِ .

امام باقر علیه السلام : حربه فرومایگان، زشتگویی است.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۵/۱۴

حدیث۴۱۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ الفاحِشَ المُتَفَحِّشَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند شخص ناسزاگوی بد دهن را دشمن دارد.

الکافی : ۲/۳۲۴/۴.

حدیث۴۱۵

امام باقر علیه السلام :

قُولوا للناسِ أحسَنَ ما تُحِبُّونَ أن یُقالَ لَکُم ؛ فإنَّ اللّه َ یُبغِضُ اللَّعّانَ السَّبّابَ الطَّعّانَ علَی المؤمنینَ ، الفاحِشَ المُتَفَحِّشَ ، السائلَ المُلحِفَ .

امام باقر علیه السلام : بهترین چیزی را که دوست دارید به شما گفته شود، به مردم بگویید؛ زیرا خداوند از شخص لعنتگر دشنام ده

بدگوی مؤمنان و ناسزاگوی بد دهن و گدای سمج نفرت دارد.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۱/۶۷

حدیث۴۱۶

امام باقر علیه السلام :

ـ لأبانَ بنِ تَغلِبَ ـ : اِجلِسْ فیمَجلِسِ

امام باقر علیه السلام ـ به ابان بن تغلب ـ فرمود: در مدینه بنشین و برای مردم فتوا بده؛ زیرا من دوست دارم که در میان شیعیان من کسانی مانند تو مشاهده شوند.

فی مستدرک الوسائل ۱۷/۳۱۵/۲۱۴۵۲ : «مسجد» بدل «مجلس» .

حدیث۴۱۷

امام باقر علیه السلام :

لو کنّا نُفتِی الناسَ بِرَأیناوهَوانا لَکُنّا مِن الهالِکِینَ ، ولَکُنّا نُفتِیهِم بآثارٍ مِن رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله واُصولِ عِلمٍ عِنـدَنا ، نَتوارَثُها کابِرا عن کابِرٍ … .

امام باقر علیه السلام : ما اگر بر اساس رأی و هوس خودبه مردم فتوا می دادیم، هر آینه از هلاک شدگان بودیم. لیکن ما بر پایه قول و سنّت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و اصول علمیی که خود داریم و از پدران بزرگوار خود به ارث می بریم، برای مردم فتوا می دهیم… .

بحار الأنوار : ۲/۱۷۲/۳

حدیث۴۱۸

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أهلَ التَّقوی هُمُ الأغنیاءُ،أغناهُمُ القَلیلُ مِن الدنیا فَمَؤونَتُهُم یَسِیرَةٌ .

امام باقر علیه السلام : براستی که پرهیزگاران، همان توانگرانند، اندکی از دنیا آنان را بی نیاز کرده و از این رو مخارجشان سبک و اندک است.

تحف العقول : ۲۸۷.

حدیث۴۱۹

امام باقر علیه السلام :

أیّما مُؤمِنٍ حافَظَ علَی الصَّلواتِ المَفروضَةِ فَصَلّاها لِوَقتِها فَلَیسَ هذا مِن الغافِلِینَ .

امام باقر علیه السلام : هر مؤمنی که به نمازهای واجب اهمیت دهد و آنها را به وقتش بخواند، از غافلان نیست.

الکافی : ۳/۲۷۰/۱۴.

حدیث۴۲۰

امام باقر علیه السلام :

مَن كَظَمَ غَيظا وهو يَقدِرُعلى إمضائِهِ حَشا اللّه ُ قَلبَهُ أمنا وإيمانا يومَ القِيامَةِ .

امـام باقر علیه السـلام : کسـی که خشـمی را فرو خورد در حالی که می توانـد آن را اعمال کنـد، خداونـد در روز قیامت دلش را از ایمنی و ایمان بیاکَنَد.

الکافی : ۲/۱۱۰/۷

حدیث۴۲۱

امام باقر علیه السلام :

لا قُوَّةَ كَرَدِّ الغَضَبِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ قدرتی مانند جلوگیری ازخشم نیست.

تحف العقول : ۲۸۶.

حدیث۴۲۲

امام باقر علیه السلام :

ـ في قولِهِ تعالى : «يقولُ أَهْلَكْتُ مالاً لُبَدا»

امام باقر علیه السـلام ـ درباره آیه «می گویـد مال فراوانی را تباه کردم» ـ فرمود : منظور عمرو بن عبـدودّ است که علی بن ابی طالب در روز خندق پذیرفتن اسـلام را به او پیشنهاد کرد و او گفت : پس آن همه مالی که در راه مبارزه با شما خرج کردم چه می شود؟ او برای مبارزه با راه خدا مالی را خرج کرده بود. در این هنگام علی علیه السلام او را کشت.

البلد : ۶ .

حدیث۴۲۳

امام باقر علیه السلام :

ما مِن إنسانٍ يَطعَنُ في عَينِ مُؤمِنٍ إلّا ماتَ بِشَرِّ ميتَةٍ ، وكانَ قَمِنا أن لا يَرجِعَ إلى خَيرٍ

امـام بـاقر علیه السـلام : هیـچ انسانی نیست که پیش روی مؤمنی از او بـد گویـد و طعنه زنـد، مگر این که به بـدترین شـکل بمیرد و سزاوار است که روی خیر و سعادت را نبیند.

الکافی : ۲/۳۶۱/۹.

حدیث۴۲۴

امام باقر علیه السلام :

يَجِبُ لِلمُؤمِنِ عَلَى المُؤمِنِ أن يَستُرَ عَلَيهِ سَبعينَ كَبيرَةً !

امام باقر علیه السلام : مؤمن در برابر مؤمن وظیفه دارد که هفتاد گناه بزرگ او را بپوشاند!.

الکافی : ۲/۲۰۷/۸.

حدیث۴۲۵

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِه تَعالی : «وَکُلَّ إنْسانٍ ألْزَمْناهُ طائرَهُ فی عُنُقِه» ـ : یَقولُ : خَیرُهُ وشَرُّهُ مَعَهُ حَیثُ کانَ ، لا یَستَطیعُ فِراقَهُ حَتّی یُعطی کِتابَهُ یَومَ القِیامَةِ بِما عَمِلَ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «کردار نیک و بد هر کس به گردن او آویخته شده است» ـ فرمود : هر جا که باشد نیک و بد او نیز با اوست و نمی تواند از آنها جدا شود،تا آن که در روز قیامت نامه اعمالش به او داده می شود.

تفسیر القمّی : ۲/۱۷.

حدیث۴۲۶

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «وَلا تَکونوا کَالَّتی نَقَضَتْ غَزْلَها مِنْ بَعْدِ قُوة»

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «مانند آن زنی مباشید که رشته خود را پنبه کرد پس از محکم بافتن» ـ فرمود : آن زنی که رشته های خود را پنبه کرد، زنی از بنی تیم بن مرّه بود به نام رابطه (ریطه) دختر کعب بن سعد بن تیم بن کعب بن لوی بن غالب. او زن احمقی بود که پشم می ریسید و آنچه رشته بود پنبه می کرد و دوباره می ریسید. پس، خداوند فرمود : «مباشید مانند آن زنی که رشته خود را پس از محکم بافتن پنبه می کرد...» . خدای تبارک و تعالی به وفاداری فرمان داد و از پیمان شکنی نهی فرمود و این مثل را برای آنان زد.

النحل : ۹۲ .

حدیث۴۲۷

امام باقر علیه السلام :

ثَلاثٌ لَم یَجعَلِ اللّه ُ عَزَّوجلَ لِأحَدٍ فیهِنَّ رُخصَةً : ... الوَفاءُ بِالعَهدِ لِلبَرِّ والفاجِرِ .

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند عز و جلدرباره آنها به هیچ کس اجازه مخالفت نداده است : ... و رعایت پیمان نسبت به نیک و بد.

الکافی : ۲/۱۶۲/۱۵.

حدیث۴۲۸

امام باقر علیه السلام :

لا یَنفَعُ مَعَ الشَّکِّ والجُحودِ عَمَلٌ .

امام باقر علیه السلام : با وجود شک و انکار، هیچ عملی سودمند نیست.

الکافی : ۲/۴۰۰/۷

حدیث۴۲۹

امام باقر علیه السلام :

ما مِن شَیءٍ أحَبَّ إلَی اللّهِ عز و جل مِن عَمَلٍ یُداوَمُ عَلَیهِ ، وإن قَلَّ .

امام باقر علیه السلام : هیچ چیز نزد خداوند عز و جل محبوبتر از عملی نیست که بر آن مداومت شود، هر چند اندک باشد.

الکافی : ۲ / ۸۲ / ۳

حدیث۴۳۰

امام باقر علیه السلام :

مُروا شیعَتَنا بِزیارَةِ قَبرِالحُسَینِ بنِ عَلِیٍّ علیه السلام ؛ فإنَّ إتیانَهُ یَزیدُ فِی الرِّزقِ ، ویَمُدُّ فِی العُمرِ ، ویَدفَعُ مَدافِعَ السُّوءِ .

امام باقر علیه السلام : شیعیان ما را به زیارت قبر حسین بن علی علیه السلام فرمان دهید؛ زیرا زیارت آن، روزی را زیاد می کند، عمر را دراز می گرداند و بدیها را دور می سازد.

بحار الأنوار : ۱۰۱/۴/۱۲

حدیث۴۳۱

امام باقر علیه السلام :

إذا أتَت عَلَی العَبدِ أربَعونَ سَنَةً قیلَ لَهُ : خُذْ حِذرَکَ ؛ فإنَّکَ غَیرُ مَعذورٍ ، ولَیسَ ابنُ أربَعینَ سَنَةً أحَقَّ بِالعُذرِ مِن ابنِ عِشرینَ سَنَةً .

امام باقر علیه السلام : هر گاه چهل سال بر بنده بگذرد، به او گفته شود: به هوش باش که عذری از تو پذیرفته نیست؛ و شخص چهل ساله از فرد بیست ساله سزامندتر در عذر آوردن نیست.

الخصال : ۵۴۵/۲۴ .

حدیث۴۳۲

امام باقر علیه السلام :

ـ لسَلَمَةَ بنِ کُهَیلٍ والحَکَمِ ابنِ عُتَیبَةَ ـ : شَرِّقا وغَرِّبا لَن تَجِدا عِلما صَحیحا إلّا شَیئا یَخرُجُ مِن عِندِنا أهلَ البَیتِ .

امام باقر علیه السلام ـ به سلمهٔ بن کهیل و حکم بن عتیبه ـ فرمود : اگر به شرق و غرب بروید، هرگز دانش درستی را نخواهید یافت، مگر همان چیزی که از ما خاندان صادر شود.

بحار الأنوار : ۲/۹۲/۲۰ .

حدیث۴۳۳

امام باقر علیه السلام :

مَن عَمِلَ بِما یَعلَمُ عَلَّمَهُ اللّهُ ما لا یَعلَمُ .

امام باقر علیه السلام : هر که به آنچه می داند عمل کند، خداوند به او آن بیاموزد که نمی داند.

أعلام الدین : ۳۰۱.

حدیث۴۳۴

امام باقر علیه السلام :

اِعلَمْ أ نَّهُ لا عِلمَ كطَلَبِ السَّلامَةِ ، ولا سَلامَةَ كسَلامَةِ القَلبِ .

امام باقر علیه السلام : بدان که هیچ دانشی چون طلب سلامتی نیست و هیچ سلامتی ای مانند سلامت دل نمی باشد.

تحف العقول : ۲۸۶.

حدیث۴۳۵

امام باقر علیه السلام :

مُعَلِّمُ الخَيرِ يَستَغفِرُ لَهُ دَوابُّ الأرضِ ، وحِيتانُ البُحورِ ، وكُلُّ صَغيرَةٍ وكَبيرَةٍ فى أرضِ اللّه ِ وسَمائهِ .

امام باقر علیه السلام : جنبندگان زمین و ماهیان دریاها و هر موجود ریز و درشتی در زمین و آسمان خدا، برای آموزگار خوبیها آمرزش می طلبند.

ثواب الأعمال : ۱۵۹/۱.

حدیث۴۳۶

امام باقر علیه السلام :

مَن عَلَّمَ بابَ هُدىً فَلَهُ مِثلُ أجرِ مَن عَمِلَ بِهِ ، ولا يُنقَصُ اُولئكَ مِن اُجورِهِم شَيئا .

امام باقر علیه السلام : هر که یک باب هدایت آموزش دهد، برای او همانند پاداش کسی باشد که به آن عمل کند و از پاداش عمل کنندگانِ به آن نیز چیزی کاسته نمی شود.

تحف العقول : ۲۹۷

حدیث۴۳۷

امام باقر علیه السلام :

تَذاكُرُ العِلمِ ساعَةً خَيرٌ مِن قِيامِ لَيلَةٍ .

امام باقر علیه السلام : یک ساعت مذاکره علمی، بهتراز یک شب عبادت است.

الاختصاص : ۲۴۵.

حدیث۴۳۸

امام باقر علیه السلام :

عالِمٌ يُنتَفِعُ بِعِلمِه ، أفضَلُ مِن سَبعينَ ألفِ عابِدٍ .

امام باقر علیه السلام : عالمی که از علمش بهره بَرَد، برتراز هفتاد هزار عابد است.

الدعوات : ۶۲/۱۵۳.

حدیث۴۳۹

امام باقر علیه السلام :

إنَّ قَلبا لَيسَ فيهِ شَیءٌ مِنَ العِلمِ کالبَيتِ الخَرابِ الَّذی لا عامِرَ لَهُ .
امام باقر علیه السلام : دلی که در آن چیزی از دانش نباشد، مانند خانه ویرانه ای است که آباد کننده ای ندارد.
الأمالی للطوسی : ۵۴۳/۱۱۶۵.

حدیث۴۴۰

امام باقر علیه السلام :
ما دَخَلَ قَلبَ امرِئٍ شَیءٌ مِنَ الكِبرِ إلّا نَقَصَ مِن عَقلِهِ .
امام باقر علیه السلام : در دل آدمی چیزی از کِبر واردنشود، مگر این که از خرد او کاسته شود.
بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۶/۱۶.

حدیث۴۴۱

امام باقر علیه السلام :
ـ مِمّا اُوحِیَ إلی موسی علیه السلام ـ : أنا اُؤاخِذُ عِبادی عَلی قَدرِ ما أعطَيتُهُم مِنَ العَقلِ .
امام باقر علیه السلام : از جمله چیزهایی که به موسی علیه السلام وحی شد، این بود: من بندگان خود را به اندازه خردی که به آنها داده ام بازخواست می کنم.
المحاسن : ۱/۳۰۸/۶۰۸.

حدیث۴۴۲

امام باقر علیه السلام :
وَجَدتُ فی الكِتابِ [یَعنی كِتابا لِعَلِیٍّ علیه السلام] أنَّ قیمَةَ كُلِّ امرِئٍ وقَدرَهُ مَعرِفَتُهُ ، إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالی يُحاسِبُ النّاسَ عَلی قَدرِ ما آتاهُم مِنَ العُقولِ فی دارِ الدّنيا .
امام باقر علیه السلام : در کتاب ـ مقصود کتابی از علی علیه السلام است ـ خواندم که ارزش هر کس به اندازه شناخت اوست. همانا خداوند تبارک و تعالی مردم را به اندازه عقل و فهمی که در دنیا به آنها داده است حسابرسی می کند.
معانی الأخبار : ۱/۲.

حدیث۴۴۳

امام باقر علیه السلام :
لَمّا خَلَقَ اللّه ُ العَقلَ قالَ لَهُ :أقبِلْ فَأقبَلَ ، ثُمَّ قالَ لَهُ : أدبِرْ فَأدبَرَ ، فقالَ : وعِزَّتی وجَلالی ما خَلَقتُ خَلقا أحسَنَ مِنكَ
امام باقر علیه السلام : چون خداوند عقل را آفرید به او فرمود: رو کن و او رو کرد؛ سپس فرمود: برگرد و او برگشت. آن گاه فرمود: به عزّت و جلالم سوگند که من آفریده ای نیکوتر از تو نیافریده ام . تو را فرمان می دهم و تو را نهی می کنم (مخاطب امر و نهی من تو هستی)، تو را پاداش می دهم و تو را به کیفر می رسانم.
فی نقل : أعزّ منک . وفی نقل أکرم علیَّ منک . وفی نقل : ما خلقت خلقا هو أحبّ إلیَّ منک . وفی نقل : ما خلقت خلقا أحسن منک ، ولا أطوع لی منک ، ولا أرفع منک ، ولا أشرف منک ولا أعزّ منک . وفی نقل : فقال جلّ وعزّ : خلقتک خلقا عظیما

وكرّمتك على جميع خلقى . وفى نقل : ما خلقت خلقا أعظم منك ، ولا أطوع منك.

حديث۴۴۴

امام باقر عليه السلام :

لا مُصيبَةَ كَعَدَمِ العَقلِ .

امام باقر عليه السلام : مصيبتى، چون بى خردى نيست.

تحف العقول : ۲۸۶.

حديث۴۴۵

امام باقر عليه السلام :

إنَّ للّه ِ عزَّوجلَّ ضَنائنَ يَضُنُّ بِهِم عَنِ البَلاءِ ، فيُحييهِم فى عافِيَةٍ ، ويَرزُقُهُم فى عافِيَةٍ ، ويُميتُهُم فى عافِيَةٍ ، ويَبعَثُهُم فى عافِيَةٍ ، ويُسكِنُهُمُ الجَنَّةَ فى عافِيَةٍ .

امام باقر عليه السلام : خداوند عز و جل را خاصگانى است كه آنان را از بلا نگه مى دارد، زندگيشان را قرين عافيت مى سازد، با عافيت روزيشان مى دهد، در عافيت مى ميراندشان، در عافيت مبعوثشان مى كند و با عافيت در بهشت جايشان مى دهد.

الكافى : ۲/۴۶۲/۱.

حديث۴۴۶

امام باقر عليه السلام :

النَّدامَةُ عَلَى العَفوِ أفضَلُ وأيسَرُ مِنَ النَّدامَةِ عَلَى العُقوبَةِ .

امام باقر عليه السلام : پشيمانى از گذشت، برتر و آسانتراز پشيمانى حاصل از كيفر دادن است.

الكافى : ۲/۱۰۸/۶

حديث۴۴۷

امام باقر عليه السلام :

ما عُبِدَ اللّه ُ بِشَىءٍ أفضَلَ مِن عِفَّةِ بَطنٍ وفَرجٍ .

امام باقر عليه السلام : خداوند به چيزى برتر از عفّت شكم و شرمگاه، عبادت نشده است.

الكافى : ۲/۷۹/۱.

حديث۴۴۸

امام باقر عليه السلام :

إذا عَلِمَ اللّه ُ تَعالى حُسنَ نِيَّةٍ مِن أحَدٍ اكتَنَفَهُ بِالعِصمَةِ .

امام باقر عليه السلام : هر گاه خداوند متعال بداند كسى حسن نيّت دارد، او را در پناه خود حفظ كند.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۸۸/۴۱.

حدیث۴۴۹

امام باقر علیه السلام :

ـ فی حدیثِ زِیارَةِ الحُسَینِ علیه السلام یَومَ عاشوراءَ مِن بُعدٍ ـ : ثُمَّ لِیَندُبِ الحسینَ علیه السلام ویَبکیهِ ، ویأمُرُ مَن فی دارِهِ مِمَّن لا یَتَّقیهِ بِالبُکاءِ عَلَیهِ ... ولیُعَزِّ بَعضُهُم بَعضا بِمُصابِهِم بِالحُسَینِ علیه السلام ... قُلتُ : فکَیفَ یُعَزّی بَعضُنا بَعضا ؟ قالَ : تَقولونَ : أعظَمَ اللّه ُ اُجورَنا بِمُصابِنا بِالحُسَینِ ، وجَعَلَنا وإیّاکُم مِنَ الطّالِبینَ بِثارِهِ مَعَ وَلِیِّهِ الإمامِ المَهدِیِّ مِن آلِ مُحَمَّدٍ علیهم السلام .

امام باقر علیه السلام ـ در حدیث زیارت حسین علیه السلام درروز عاشورا از مسافت دور ـ فرمود : سپس، برای حسین علیه السلام گریه و زاری کند و به کسانی که در خانه اش هستند و از آنها تقیه نمی کند دستور دهد که برای او بگریند... و در سوگ حسین علیه السلام به یکدیگر تسلیت گویند... عرض کردم: چگونه به همدیگر تسلیت بگوییم؟ حضرت فرمود: بگویید: خداوند اجر ما را به سبب مصیبتی که از حسین به ما رسیده بزرگ گرداند و ما و شما را از کسانی قرار دهد که در کنار ولیّ دم او، امام مهدی از خاندان محمد علیهم السلام ، به خونخواهی او بر می خیزند.

مصباح المتهجّد : ۷۷۲.

حدیث۴۵۰

امام باقر علیه السلام :

صَلاحُ شَأنِ النّاسِ التَّعایُشُوالتّعاشُرُ مِل ءَ مِکیالٍ : ثُلثاهُ فِطَنٌ ، وثُلثٌ تَغافُلٌ .

امام باقر علیه السلام : سامان یافتن کار مردم به این است که طوری با هم همزیستی و معاشرت کنند که مانند پیمانه ای باشند که دو سومش هوشیاری و یک سومش نادیده گرفتن و چشم پوشی است .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۶۷/۳۴.

حدیث۴۵۱

امام باقر علیه السلام :

اُطلُب بَقاءَ العِزِّ بِإماتَةِ الطَّمَعِ.

امام باقر علیه السلام : پایداری عزّت را با میراندنِ طمع بجوی.

تحف العقول : ۲۸۶.

حدیث۴۵۲

امام باقر علیه السلام :

الیَأسُ مِمّا فی أیدی النّاسِ عِزٌّ للمُؤمِنِ فی دِینِهِ .

امام باقر علیه السلام : چشم نداشتن به دست مردم موجب عزّت دینی مؤمن است.

الکافی : ۲ / ۱۴۹ / ۶

حدیث۴۵۳

امام باقر علیه السلام :

ثَلاثٌ لا یَزیدُ اللّه ُ بِهِنَّ المَرءَ المُسلِمَ إلّا عِزّا : الصَّفحُ عَمَّن ظَلَمَهُ ، وإعطاءُ مَن حَرَمَهُ ، والصِّلَةُ لِمَن قَطَعَهُ .

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند به واسطه آنها جز بر عزّت انسان مسلمان نمی افزاید: گذشت کردن از کسی که به او ستم کرده است، بخشیدن به کسی که از [دادن چیزی به] او دریغ کرده است و پیوستن به کسی که از او بریده است.

الکافی : ۲/۱۰۹/۱۰.

حدیث۴۵۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّ الأمرَ بِالمَعروفِ والنَّهیَ عَنِ المُنکَرِ سَبیلُ الأنبیاءِ ، ومِنهاجُ الصُّلَحاءِ ، فریضَةٌ عَظیمَةٌ بِها تُقامُ الفَرائضُ ، وتَأمَنُ المَذاهِبُ ، وتَحِلُّ المَکاسِبُ ، وتُرَدُّ المَظالِمُ ، وتَعمُرُ الأرضُ ، ویُنتَصَفُ مِنَ الأعداءِ ، ویَستَقیمُ الأمرُ .

امام باقر علیه السلام : امر به معروف و نهی از منکر راه پیامبران است و شیوه نیکوکاران. فریضه بزرگی است که دیگر فرایض به واسطه آن برپا می شود و راه و روشها امن می گردد و درآمدها حلال می شود و حقوق و اموالِ به زور گرفته شده به صاحبانش بر می گردد و زمین آبادان می شود و از دشمنان انتقام گرفته می شود و کارها سامان می پذیرد.

الکافی : ۵/۵۶/۱.

حدیث۴۵۵

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ: وکَیفَ لا یُسألُ عَمّا یَفعَلُ ؟ ـ : لِأنَّهُ لا یَفعَلُ إلّا ما کانَ حِکمَةً وصَوابا .

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که چرا خدا از کاری که می کند سؤال نمی شود؟ ـ فرمود : چون هر کاری که می کند، حکیمانه و درست است.

التوحید : ۳۹۷/۱۳ .

حدیث۴۵۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّهُ سَمیعٌ بَصیرٌ ، یَسمَعُ بِمایُبصِرُ ، ویُبصِرُ بِما یَسمَعُ .

امام باقر علیه السلام : خداوند شنوا و بیناست؛ با همان چیزی که می بیند می شنود و با همان چیزی که می شنود می بیند.

التوحید : ۱۴۴/۹ .

حدیث۴۵۷

امام باقر علیه السلام :

لَم یَزَلْ عالِما بِما یَکونُ، فعِلمُهُ بِهِ قَبلَ کَونِهِ کعِلمِهِ بِهِ بَعدَ کَونِهِ .

امام باقر علیه السلام : خدا به آنچه پدید می آید، همیشه عالم بوده است. پس، علم او به اشیاء پیش از بود شدنشان، مانند علم اوست به آنها بعد از پدید آمدنشان.

الکافی : ۱/۱۰۷/۲ .

حدیث۴۵۸

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالی کانَ ولا شَیءَ غَیرُهُ ، نورا لا ظَلامَ فیهِ ، وصادِقا لا کِذبَ فیهِ ، وعالِما لا جَهلَ فیهِ، وحَیّا لا مَوتَ فیهِ ، وکذلِکَ هُوَ الیَومُ ، وکذلِکَ لا یَزالُ أبَدا .

امام باقر علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی بود و چیزی جز او نبود، نوری بود تهی از تاریکی، راستگو بود و دروغ در او راه نداشت، دانا بود و نادانی همراهش نبود، زنده بود و مرگ با او نبود؛ هم اینک نیز چنین است و همواره چنین خواهد بود.

التوحید : ۱۴۱/۵ .

حدیث۴۵۹

امام باقر علیه السلام :

أحَقُّ خَلقِ اللّه أن یُسَلِّمَ لِماقَضَی اللّهُ عَزَّوجلَّ : مَن عَرَفَ اللّهَ عَزَّوجلَّ .

امام باقر علیه السلام : سزاوارترین خلق خدا به گردن نهادن در برابر قضای الهی کسی است که خداوند عز و جلرا شناخت.

الکافی : ۲/۶۲/۹ .

حدیث۴۶۰

امام باقر علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِجابِرِ الجُعفیِّ ـ : لا مَعرِفَةَ کَمَعرِفَتِکَ بِنَفسِکَ .

امام باقر علیه السلام ـ در سفارش خود به جابر جعفی ـ فرمود : هیچ شناختی چون شناخت تو از نفست نیست.

تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث۴۶۱

امام باقر علیه السلام :

إیّاکُم والخُصومَةَ ؛ فإنَّهاتُفسِدُ القَلبَ وتُورِثُ النِّفاقَ .

امام باقر علیه السلام : از ستیزه گری دوری کنید؛ زیرااین کار دل را تباه می کند و نفاق به بار می آورد.

حلیة الأولیاء : ۳/۱۸۴/۲۳۵ .

حدیث۴۶۲

امام باقر علیه السلام :

سُدَّ سَبیلَ العُجبِ بِمَعرِفَةِ النَّفسِ .

امام باقر علیه السلام : راه خودپسندی را با خودشناسی ببند.

تحف العقول : ۲۸۵.

حدیث۴۶۳

امام باقر علیه السلام :

اِستَقلِلْ مِن نَفسِکَ کَثیرَ الطّاعَةِلِلّه ؛ إزراءً عَلَى النَّفسِ وتَعَرُّضا لِلعَفوِ .

امام باقر علیه السـلام : هر چنـد نفْست بسـیار طاعت خـدا کند، باز آن را کم شـمار تا بدین وسـیله نفْس را زبون سازی و خود را در معرض عفو [خدا]قرار دهی.

تحف العقول : ۲۸۵.

حدیث۴۶۴

امام باقر علیه السلام :

ما يَأخُذُ المَظلومُ مِن دِينِ الظّالِمِ أكثَرُ مِمّا يَأخُذُ الظّالِمُ مِن دُنيا المَظلومِ .

امام باقر علیه السلام : آنچه ستمدیده از دین ستمگر می گیرد بیشتر است از آنچه ستمگر از دنیای ستمدیده می ستاند .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۱۱/۱۵.

حدیث۴۶۵

امام باقر علیه السلام :

لَمّا حَضَرَ عليَّ بنَ الحُسينِ عليهماالسـلام الوَفاةُ ضَمَّني إلى صَدرِهِ، ثُمّ قالَ : يا بُنَيَّ ، اُوصِيكَ بما أوصانِي بِهِ أبی علیه السـلام حينَ حَضَرَتهُ الوَفاةُ وبما ذَكَرَ أنَّ أباهُ أوصاهُ بِهِ ، قالَ : يا بُنَيَّ ، إيّاكَ وظُلمَ مَن لا يَجِدُ علَيكَ ناصِرا إلّا اللّهَ .

امام باقر علیه السـلام : هنگامی که وفات علی بن الحسین علیه السلام فرا رسید ، مرا به سینه خود چسبانید و سپس فرمود : فرزندم! تو را به همان چیزی سفارش می کنم که پدرم هنگام وفاتش به من سفارش کرد و فرمود که پدر او نیز همان را به ایشان سفارش کرده است . فرمود : فرزندم! زنهار از ستم کردن به کسی که در برابر تو یاوری جز خدا نمی یابد .

الکافی : ۲/۳۳۱/۵.

حدیث۴۶۶

امام باقر علیه السلام :

إنّما قَصُّ الأظفارِ لأنّها مَقِيلُ الشَّيطانِ، ومِنهُ يَكونُ النِّسيانُ .

امام باقر علیه السلام : ناخنها را به این دلیل باید گرفت که لانه شیطان و منشأ فراموشی هستند .

الکافی : ۶/۴۹۰/۶

حدیث۴۶۷

امام باقر علیه السلام :

كُلُّ ما أشرَقَت علَيهِ الشَّمسُ فهُو طاهِرٌ .

امام باقر علیه السلام : هر چیزی (غیر منقول) که آفتاب بر آن بتابد ، پاک می شود .

وسائل الشیعهٔ : ۲/۱۰۴۳/۶ .

حدیث۴۶۸

امام باقر علیه السلام :

بِئسَ العَبدُ عَبدٌ لَهُ طَمَعٌ یَقودُهُ .

امام باقر علیه السلام : بد بنده ای است بنده ای که طمع،زمام او را به پیش کشد .

الکافی : ۲/۳۲۰/۲ .

حدیث۴۶۹

امام باقر علیه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ یُبغِضُ کُلَ مِطلاقٍ ذَوّاقٍ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل از مردانی که زن زیاد طلاق می دهند و هر از چندگاهی زنی اختیار می کنند ، نفرت دارد .

الکافی : ۶/۵۵/۴ ،

حدیث۴۷۰

امام باقر علیه السلام :

إنّ اللّه َ یُحِبُّ إطعامَ الطَّعامِ وهِراقَةَ الدِّماءِ .

امام باقر علیه السلام : همانا خداوند اطعام کردن و قربانی کردن را دوست دارد .

المحاسن : ۲/۱۴۲/۱۳۷۰

حدیث۴۷۱

امام باقر علیه السلام :

إذا دَخَلَ أحَدُکُم علی أخیهِ فیرَحلِهِ فَلْیَقعُدْ حیثُ یَأمُرُ صاحِبُ الرَّحلِ؛فإنّ صاحِبَ الرَّحلِ أعرَفُ بِعَورَةِ بَیتِهِ مِن الداخِلِ علَیهِ.

امام باقر علیه السلام : هرگاه یکی از شما به خانه برادرش وارد شد ، هر جا صاحب خانه گفت همان جا بنشیند ؛ زیرا صاحب خانه به وضع اتاق خود آشناتر از میهمان است .

بحار الأنوار: ۷۵/۴۵۱/۲.

حدیث۴۷۲

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «إلّا المُستَضعَفِین ...» ـ : هُو الـذی لا یَستَطیعُ الکُفرَ فَیکفُرَ ولا یَهتَدِی سَبیلَ الإیمانِ فَیُؤمِنَ، و الصِّبیانُ ، ومَن کانَ مِن الرِّجالِ والنِّساءِ علی مِثلِ عُقولِ الصِّبیانِ مَرفوعٌ عَنهُمُ القَلَمُ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه: «جز آن مردان و زنان و کودکان مستضعف ...» ـ فرمود : مستضعف کسی است که نه توان کافر شدن را دارد تا کافر شود و نه راه ایمان را پیدا می کند تا مؤمن شود و کودکان و مردان و زنانی که عقل و فکرشان به اندازه

کودکان است ، تکلیف از آنها برداشته شده است .
معانی الأخبار : ۲۰۱/۴ .

حدیث۴۷۳

امام باقر علیه السلام :
إذا قَهْقَهتَ فقُلْ حينَ تَفرُغُ : اللّهُمّ لا تَمقُتْنی .
امام باقر علیه السلام : هرگاه قهقهه زدی ، در پی آن بگو : خدایا! بر من خشم مگیر .
الکافی : ۲/۶۶۴/۱۳

حدیث۴۷۴

امام باقر علیه السلام :
الصِّيامُ والحَجُّ تَسكِينُ القُلوبِ .
امام باقر علیه السلام : روزه و حج ، آرام بخش دلهاست .
الأمالی للطوسی : ۲۹۶/۵۸۲ .

حدیث۴۷۵

امام باقر علیه السلام :
صلاةُ الجُمُعَةِ فَريضَةٌ، والاجتِماعُ إلَيها فَريضَةٌ مع الإمامِ، فإن تَرَكَ رَجُلٌ مِن غَيرِ عِلَّةٍ ثلاثَ جُمَعٍ فَقَد تَرَكَ ثلاثَ فَرائضَ، ولا يَدَعُ ثلاثَ فَرائضَ مِن غَيرِ عِلَّةٍ إلّا مُنافِقٌ .
امام باقر علیه السلام : نماز جمعه واجب است و جمع شدن برای آن ، با وجود امام ، واجب می باشد . پس هر مردی که ، بدون عذری ، سه نماز جمعه را ترک گوید ، سه فریضه را ترک کرده است و کسی جز منافق سه فریضه را بدون علّت ترک نمی کند .
بحارالأنوار : ۸۹/۱۸۴/۲۱ .

حدیث۴۷۶

امام باقر علیه السلام :
لا تَتَهاوَنْ بصلاتِكَ؛ فإنّ النبيَّ صلى الله عليه و آله قالَ عندَ مَوتِهِ : لَيسَ مِنّی مَن استَخَفَّ بِصلاتِهِ .
امام باقر علیه السلام : نمازت را سبک مشمار ؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه و آله هنگام رحلتش فرمود : از من نیست کسی که نمازش را سبک بشمارد .
الکافی : ۳/۲۶۹/۷ .

حدیث۴۷۷

امام باقر علیه السلام :
اِعلَمْ أنَّ أوَّلَ الوَقتِ أبَداأفضَلُ، فَعَجِّلْ بِالخَيرِ ما استَطَعتَ، وأحَبُّ الأعمالِ إلى اللّهِ عَزَّوجلَّ ما داوَمَ العَبدُ علَيهِ وإن قَلَّ .

امام باقر علیه السلام : بدان که اوّل وقت همیشه بهتر است ؛ پس تا جایی که می توانی به کار خیر بشتاب ، محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل کاری است که بنده بر آن مداومت ورزد گرچه اندک باشد .

الکافی : ۳/۲۷۴/۸ .

حدیث۴۷۸

امام باقر علیه السلام :

لا تَقُمْ إلی الصَّلاةِ مُتَکاسِلًاولا مُتَناعِسا ولا مُتَثاقِلًا ؛ فإنّها مِن خَلَلِ النِّفاقِ، وإنَّ اللّه َ نَهَی المؤمنینَ أن یَقُومُوا إلی الصَّلاةِ وهُم سُکاری یَعنِی مِنَ النَّوم .

امام باقر علیه السلام : با حالت کسل و خواب آلود و سنگین به نماز نایست ؛ زیرا اینها از خصلتهای نفاق است و خداوند مؤمنان را از این که در حالت مستی ؛ یعنی مستی خواب ، به نماز ایستند نهی کرده است .

تفسیر العیّاشی : ۱/۲۴۲/۱۳۴ .

حدیث۴۷۹

امام باقر علیه السلام :

کانَ علیُّ بنُ الحسینِ صلواتُ اللّه ِ علیهِما إذا قامَ فی الصَّلاةِ کأنّهُ ساقُ شَجرَةٍ لایَتَحَرَّکُ مِنهُ شَیءٌ إلّا ماحَرَّکَهُ الرِّیحُ مِنهُ .

امام باقر علیه السلام : امام زین العابدین ـ صلوات اللّه علیه ـ هرگاه به نماز می ایستاد گویی تنه درختی است، که هیچ چیزی از آن تکان نمی خورَد ، مگر آنچه که وزش باد به حرکت درمی آورَد .

الکافی : ۳/۳۰۰/۴ .

حدیث۴۸۰

امام باقر علیه السلام :

الصَّلاةُ تَثبیتٌ لِلإخلاصِ وتَنزِیهٌ عنِ الکِبرِ .

امام باقر علیه السلام : نماز ، موجب تثبیت اخلاص و دوری از کِبر است .

الأمالی للطوسی : ۲۹۶/۵۸۲ .

حدیث۴۸۱

امام باقر علیه السلام :

إنّ أوَّلَ ما یُحاسَبُ بِهِ العَبدُ الصَّلاةُ ، فإن قُبِلَت قُبِلَ ما سِواها .

امام باقر علیه السلام : نخستین چیزی که بنده برای آن حسابرسی می شود نماز است ؛ اگر پذیرفته شد سایر اعمالش هم پذیرفته می شود .

الکافی : ۳/۲۶۸/۴ .

حدیث۴۸۲

امام باقر علیه السلام :

الصَّلاةُ عَمودُ الدِّینِ، مَثَلُها کَمَثَلِ عَمودِ الفُسطاطِ؛ إذا ثَبَتَ العَمودُ یَثبُتُ الأوتادُ والأطنابُ، وإذا مالَ العَمودُ وانکَسَرَ لَم یَثبُتْ وَتِدٌ ولا طُنُبٌ .

امام باقر علیه السلام : نماز ستون دین است ، مَثَل آن مَثَل تیرک خیمه است، اگر تیرک محکم باشد میخها و طنابها محکم می مانند و اگر تیرک کج شود و بشکند ، نه میخی استوار می ماند و نه طنابی .

المحاسن : ۱/۱۱۶/۱۱۷ .

حدیث۴۸۳

امام باقر علیه السلام :

إذا صافَحَ الرجُلُ صاحِبَهُ فَالذی یَلزَمُ التَّصافُحَ أعظَمُ أجرا مِنَ الذی یَدَعُ، ألَا وإنَّ الذُّنوبَ لَیَتَحاتُّ فیما بینَهُم حتّی لا یَبقی ذَنبٌ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه مردی با رفیقش دست دهد ، آن که دستش را نگه دارد اجرش بیشتر از کسی است که رها می کند . بدانید که گناهان آنها می ریزد تا جایی که گناهی باقی نمی ماند .

الکافی : ۲/۱۸۱/۱۳

حدیث۴۸۴

امام باقر علیه السلام :

ـ فی الإمامِ زینِ العابِدینَ علیه السلام ـ : إنّهُ کانَ یَخرُجُ فی اللَّیلةِ الظَّلماءِ، فَیَحمِلُ الجِرابَ علی ظَهرِهِ حتّی یَأتِیَ بابا بابا، فَیَقرَعَهُ ثمّ یُناوِلَ مَن کانَ یَخرُجُ إلَیهِ، وکانَ یُغَطّی وَجهَهُ إذا ناوَلَ فَقیرا لِئلّا یَعرِفَهُ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره امام زین العابدین علیه السلام ـ فرمود : آن حضرت در دل شب تار از خانه بیرون می رفت و انبان را بر پشت خود حمل می کرد و به در یکایک خانه ها می رفت و آنهارا می کوبید و به هر که در را باز می کرد چیزی می داد . آن حضرت هرگاه به فقیری چیزی می داد ، صورت خود را می پوشاند که او را نشناسد .

بحار الأنوار : ۴۶/۸۹/۷۷

حدیث۴۸۵

امام باقر علیه السلام :

تَعَلَّمُوا الصِّدقَ قَبلَ الحَدیثِ .

امام باقر علیه السلام : پیش از گفتار (آموختن حدیث) ، راستگویی را بیاموزید .

الکافی : ۲/۱۰۴/۴ .

حدیث۴۸۶

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن الصَّبرِ الجمیلِ ـ : ذلکَ صَبرٌ لیسَ فیهِ شَکوی إلی الناسِ .

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از شکیب نیکو ـ فرمود : شکیبی که در آن نزد مردم شِکوه نمی کند .

الکافی : ۲/۹۳/۲۳ .

حدیث۴۸۷

امام باقر علیه السلام :

شِيعَتُنا ثلاثةُ أصنافٍ : صِنفٌ يَأكُلونَ الناسَ بنا ، وصِنفٌ كالزُّجاجِ يَنُمُّ

امام باقر علیه السلام : شیعیان ما سه دسته اند : دسته ای به نام ما مردم را می چاپند، دسته ای مانند آبگینه اند که [هرچه را درونش هست]نمایان می سازند، و دسته ای مانند زر سرخ هستند که هرچه بیشتر در آتش گداخته شود نابتر می شود .

یعنی: لا یکتم السرّ ویذیع ما فی باطنه من الأسرار .

حدیث۴۸۸

امام باقر علیه السلام :

ما شِيعَتُنا إلّا مَنِ اتَّقى اللّهَ وأطاعَهُ، وما كانوا يُعرَفُونَ إلّا بالتَّواضُعِ والتَّخَشُّعِ وأداءِ الأمانَةِ وكَثرَةِ ذِكرِ اللّهِ .

امام باقر علیه السلام : شیعه ما نیست مگر کسی که از خدا بترسد و او را فرمان برد ؛ آنان جز با فروتنی و خاکساری و امانتداری و بسیاری یاد خدا شناخته نمی شوند .

تحف العقول : ۲۹۵ .

حدیث۴۸۹

امام باقر علیه السلام :

سُئلَت أُمُّ سَلَمَةَ زَوجُ النبيِّ صلى الله عليه و آله عن عليِّ بنِ أبي طالبٍ عليه السلام ، فقالَت : سَمِعتُ رسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله يقولُ : إنّ عليّا وشِيعَتَهُ هُمُ الفائزونَ .

امام باقر علیه السلام : از امّ سلمه ، همسر پیامبر صلی الله علیه و آله ، درباره علی بن ابی طالب علیه السلام سؤال شد ، گفت : از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می فرماید : علی و شیعیان او همان رستگارانند .

الإرشاد : ۱/۴۱ .

حدیث۴۹۰

امام باقر علیه السلام :

أصبَحَ إبراهيمُ عليه السلام فَرَأى فيلِحيَتِهِ شَيبا شَعرَةً بَيضاءَ ، فقالَ : الحَمدُ للّهِ رَبِّ العالَمينَ الذي بَلَّغَني هذَا المَبلَغَ ولَم أعصِ اللّهَ طَرفَةَ عَينٍ .

امام باقر علیه السلام : ابراهیم علیه السلام صبحگاه ، موی سفیدی در محاسن خود دید ، گفت : خداوند پروردگار جهانیان را سپاس که مرا به این سن رساند و لحظه ای معصیت او نکردم .

علل الشرائع : ۱۰۴/۲ .

حدیث۴۹۱

امام باقر علیه السلام :

اِستَکثِرْ لِنفسِکَ مِنَ اللّهِ قلیلَ الرِّزقِ تَخَلُّصا إلی الشُّکرِ .

امام باقر علیه السلام : روزی اندک خدا را برای خود ، فراوان شمار تا بدین وسیله شکرش را گزارده باشی .

تحف العقول : ۲۸۵ .

حدیث۴۹۲

امام باقر علیه السلام :

إنّ أدنَی المؤمنینَ شَفاعَهً لَیَشفَعُ لِثلاثینَ إنسانا ، فَعِندَ ذلکَ یقولُ أهلُ النارِ : «فَما لَنا مِنْ شافِعِینَ* ولا صَدیقٍ حَمِیم»

امام باقر علیه السلام : مؤمنی که از همه کمتر می تواند شفاعت کند ، تا سی نفر را شفاعت می کند . در این هنگام دوزخیان می گویند : «ما را نه شفاعت کنندگانی است و نه دوستی مهربان» .

الشعراء : ۱۰۰ و ۱۰۱ .

حدیث۴۹۳

امام باقر علیه السلام :

یَشفَعُ الرَّجُلُ فی القَبیلَهِ ،ویَشفَعُ الرَّجُلُ لِأهلِ البَیتِ ، ویَشفَعُ الرجُلُ لِلرَّجُلَینِ علی قَدرِ عَمَلِهِ ، فذلکَ المَقامُ المَحمودُ .

امام باقر علیه السلام : انسان برای قبیله خود شفاعت می کند ؛ انسان برای خانواده خود شفاعت می کند ؛ انسان به اندازه عمل خود در حق دو نفر شفاعت می کند ؛ این است آن مقام پسندیده .

بحار الأنوار: ۸/۴۳/۴۱

حدیث۴۹۴

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ولَسَوْفَ

یُعْطِیکَ رَبُّکَ فَتَرْضی» ـ : الشَّفاعَهُ ، واللّه الشَّفاعهُ ، واللّه الشَّفاعَهُ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه: «و بزودی پروردگارت تو

را عطا می کند تا خشنود شوی» ـ فرمود : آن، شفاعت است . به خدا سوگند، شفاعت است ؛ به خدا سوگند، شفاعت است .

بحار الأنوار : ۸/۵۷/۷۲

حدیث۴۹۵

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «والشُّعَراءُ یَتَّبِعُهُمُ الغاوُونَ» ـ : هل رَأیتَ شاعرا یَتَّبِعُهُ أحَدٌ ؟! إنّما هُم قَومٌ تَفَقَّهُوا لِغَیرِ الدِّینِ فَضَلُّوا وأضَلُّوا .

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه: «و شاعران را گمراهان پیروی می کنند» ـ فرمود : آیا شاعری را دیده ای که کسی از او پیروی کند؟ اینان ، در حقیقت، جماعتی هستند که برای غیر دین ، دانش آموختند و در نتیجه ، هم خود گمراه شدند و هم دیگران را گمراه کردند .

معانیالأخبار: ۳۸۵/۱۹.

حدیث۴۹۶

امام باقر علیه السلام :

تَحَرَّزْ مِن إبليسَ بالخَوفِ الصادِقِ .

امام باقر علیه السلام : با ترس واقعی ، خود را از ابلیس مصون دار .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۴/۱ .

حدیث۴۹۷

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن أدنَى الشِّركِ ـ :

مَن قالَ لِلنَّواةِ : إنَّها حَصاةٌ ، ولِلحَصاةِ : إنّها نَواةٌ ، ثُمّ دانَ بِهِ .

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از کمترین شرک

ـ فرمود : [کمترین شرک این است که]کسی به هسته میوه بگوید : این یک ریگ است ، و به ریگ بگوید : این یک هسته است، و به این حرف خود هم معتقد و پایبند باشد .

الکافی : ۲/۳۹۷/۱

حدیث۴۹۸

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ جَعَلَ لِلشَّرِّأقفالاً وجَعَلَ مَفاتِيحَ تِلكَ الأقفالِ الشَّرابَ ، والكَذِبُ شَرٌّ مِنَ الشَّرابِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل برای بدی قفلهایی نهاده و کلید همه این قفلها را شراب قرار داده است ، و دروغ بدتر از شراب است .

بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۶/۳

حدیث۴۹۹

امام باقر علیه السلام :

الوُقوفُ عِندَ الشُّبهَةِ خَيرٌمِن الاِقتِحامِ فی الهَلَكَةِ وتَركُكَ حديثا لم تَروِه خيرٌ مِن رِوايَتِكَ حديثا لَم تُحصِهِ .

امام باقر علیه السلام : درنگ کردن هنگام پیش آمدن شبهه، بهتر از فرو رفتن در گرداب هلاکت است. و حدیثی را روایت نکنی ، بهتر است از این که حدیثی را نفهمیده روایت کنی .

أعلام الدين : ۳۰۱ .

حدیث۵۰۰

امام باقر علیه السلام :

لَو اُتِيتُ بِشابٍّ مِن شَبابِ الشِّيعَةِ لا يَتَفَقَّهُ (فى الدِّينِ) لأدَّبتُهُ .

امام باقر علیه السلام : اگر جوان شیعه ای را نزد من بیاورند که علم[دین] نمی آموزد ، او را تنبیه می کنم .

المحاسن : ۱/۳۵۷/۷۶۰ .

حدیث۵۰۱

امام باقر علیه السلام :

إنّ السِّواكَ فى السَّحَرِ قَبلَ الوُضوءِ مِنَ السُّنَّةِ .

امام باقر علیه السلام : مسواک زدن در سحرگاه پیش از وضو گرفتن ، سنّت (پیامبر) است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۴۸۰/۱۳۹۰ .

حدیث۵۰۲

امام باقر علیه السلام :

شَرُّ بِقاعِ الأرضِ الأسواقُ ، وهُومَيـدانُ إبليسَ ، يَغدُو برايَتِهِ ، ويَضَعُ كُرسِيَّهُ ، ويَبُثُّ ذُرِّيَّتَهُ ، فَبَينَ مُطَفِّفٍ فى قَفيزٍ ، أو طائشٍ فى ميزانٍ ، أو سارِقٍ فى ذِراعٍ ، أو كاذِبٍ فى سِلعَتِهِ ، فيقولُ : علَيكُم بِرَجُلٍ ماتَ أبوهُ وأبُوكُم حَيٌّ ، فلا يَزالُ مع أوَّلِ مَن يَدخُلُ وآخِرِ مَن يَرجِعُ .

امام باقر علیه السـلام : بـدترین جای زمین بازارهاست ؛ بازار میـدان ابلیس است ، بامدادان پرچم خود را در آن جا نصب می کند و کرسیش را می گذارد و فرزندانش را همه سو می پراکند : از کسی که پیمانه را کم می دهد تا کسی که ترازو را سبک می گیرد و کسـی که در گز کردن دزدی می کنـد یا کسـی که برای فروش کالایش به دروغ متوسل می شود . او به فرزنـدانش می گویـد : بر شما باد [فریفتن]مردی که پدرش (حضـرت آدم) مرده در حالی که پدر شـما هنوز زنده است . ابلیس با اولین کسی که به بازار می آید وارد می شود و با آخرین نفری که بازار را ترک می کند بر می گردد .

بحار الأنوار : ۸۴/۱۱/۸۷

حدیث۵۰۳

امام باقر علیه السلام :

إيّاكَ والتَّسويفَ ؛ فإنّهُ بَحرٌيَغرَقُ فيهِ الهَلْكى .

امام باقر علیه السلام : زنهار از افکندن کار امروز به فردا ؛ زیرا این کار دریایی است که مردمان در آن غرق و نابود می شوند .

بحار الأنوار : ۷۸/۱۶۴/۱

حدیث۵۰۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اسمَ اللّهِ الأعظَمَ على ثلاثـةٍ وسَبعينَ حَرفا ، وإنّما كانَ عنـدَ آصَفَ مِنها حَرفٌ واحِـدٌ فتَكَلَّمَ بِهِ فَخَسَفَ بِالأرضِ ما بَينَهُ وبينَ سَرِيرِ بِلقِيسَ حتّى تَناوَلَ السَّريرَ بِيَدِهِ ، ثُمّ عادَتِ الأرضُ كما كانَت أسرَعَ مِن طَرفَةِ العَينِ ، ونحنُ عِندَنا مِنَ الاسمِ الأعظَمِ اثنانِ وسَبعونَ حَرفا ، وحَرفٌ عِندَ اللّهِ تَبارَكَ وتعالى استَأثَرَ بِهِ فى عِلمِ الغَيبِ عِندَهُ ، ولا حَولَ ولا قُوَّةَ إلّا بِاللّهِ العَلِيِّ العظيمِ .

امـام باقر علیه السـلام : نام اعظم خـدا هفتاد و سه حرف است که آصف یک حرف آن را می دانست و آن را به زبان آورد ؛ پس ،

هر آنچه میـان آصف و تخت بلقیس بود در کـام زمین فرو رفت و آصف دست دراز کرد و تخت را برداشت و سپس زمین به حال نخست برگشت و این همه سریع تر از یک چشم بر هم زدن رخ داد . و هفتاد و دو حرف از اسم اعظم نزد ماست و یک حرف نزد خداونـد تبارک و تعالی می باشد و آن رابه علم غیب خود ویژه گردانیده است و هیچ قدرت و توانی جز از خدای بلند مرتبه بزرگ نیست .

بحار الأنوار: ۱۴/۱۱۳/۵.

حدیث۵۰۵

امام باقر علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یُغَیِّرُ الأسماءَالقَبیحَةَ فی الرِّجالِ والبُلدانِ .

امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله ، نامهای زشت مردها و شهرها را تغییر می داد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۱۲۷/۴ .

حدیث۵۰۶

امام باقر علیه السلام :

أحَقُّ مَن خَلَقَ اللّه ُ بِالتَّسلیمِ لِما قَضَی اللّه ُ ، مَن عَرَفَ اللّه َ .

امام باقر علیه السلام : سزاوارترین خلق خدا به تسلیم در برابر قضای او ، کسی است که خداشناس باشد .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۳/۶۳

حدیث۵۰۷

امام باقر علیه السلام :

إنّا لَنُحِبُّ أن نُعافی فِیمَن نُحِبُّ ، فإذاجاءَ أمرُ اللّه ِ سَلَّمنا فیما یُحِبُّ

امام باقر علیه السـلام : البته ما دوست داریم درباره کسـی که دوسـتش می داریم رنج و مصـیبتی به ما نرسد ، اما چون فرمان خدا در رسد تسلیم چیزی هستیم که او دوست دارد .

بحار الأنوار : ۴۶/۳۰۱/۴۴ .

حدیث۵۰۸

امام باقر علیه السلام :

لاـ تُسَـلِّمُوا علی الیَهُودِ ، ولاـ علی النَّصـاری ، ولاـ علی المَجُوسِ ، ولا عَبَـدَةِ الأوثانِ ، ولا علی مَوائـدِ شُـرّابِ الخَمرِ ، ولا علی صاحِبِ الشَّطرَنجِ والنَّردِ ، ولا علی المُخَنَّثِ ، ولا علی الشاعِرِ الذی یَقذِفُ المُحصَـناتِ ، ولا علی المُصَـلِّی ؛ وذلکَ لأنَّ المُصَـلِّیَ لایَستَطیعُ أن یَرُدَّ السـلامَ ، لأنَّ التَّسـلیمَ مِنَ المُسَـلِّمِ تَطَوُّعٌ والرَّدَّ علَیهِ فَریضَـةٌ ، ولا علی آکِلِ الرِّبا ، ولا علی رَجُلٍ جالِسٍ علی غائطٍ ، ولا علی الذی فی الحَمّامِ ، ولا علی الفاسِقِ المُعلِنِ بِفِسقِهِ .

امـام بـاقر علیه السـلام : نه به یهودیـان سـلام کنیـد ، نه به نصـرانیان ، نه به مجوسـیان ، نه به بت پرسـتان ، نه به کسـانی که بر سـفره شرابخواران می نشینند و نه به شطرنج بازان و نردبازان و نه به مأبون و نه به شاعری که به زنان پاکدامن تهمت می زند و نه به کسی

که در حال نماز است ؛ زیرا نمازگزار نمی تواند جواب سلام را بدهد ، در حالی که سلام کردن برای مسلمان مستحب است و جواب سلام او را دادن واجب و نه به رباخوار و نه به کسی که در حال قضای حاجت است و نه به کسی که در حمّام است و نه به فاسقی که آشکارا فسق و گناه می کند .

بحار الأنوار : ۷۶/۹/۳۵ .

حدیث۵۰۹

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ إطعامَ الطَّعامِ ،وإفشاءَ السَّلامِ .

امام باقر علیه السلام : همانا خداوند اطعام کردن مردم و به همه سلام دادن را دوست دارد .

المحاسن : ۲/۱۴۳/۱۳۷۱ .

حدیث۵۱۰

امام باقر علیه السلام :

بُنِيَ الإسلامُ على خَمسَةِ دَعائمَ : إقامِ الصَّلاةِ ، وإيتاءِ الزَّكاةِ ، وصَومِ شَهرِ رَمَضانَ ، وحَجِّ البَيتِ الحَرامِ ، والوَلايَةِ لَنا أهلَ البَيتِ .

امام باقر علیه السلام : اسلام بر پنج پایه بنا شده است : برپا داشتن نماز ، پرداخت زکات ، روزه ماه رمضان ، حج بیت اللّه الحرام، و ولایت ما اهل بیت .

الأمالی للمفید : ۳۵۳/۴ .

حدیث۵۱۱

امام باقر علیه السلام :

مِن شَقاءِ العَيشِ ضِيقُ المَنزِلِ.

امام باقر علیه السلام : از سختی زندگی، تنگی منزل است.

الكافی : ۶ / ۵۲۶ / ۶ .

حدیث۵۱۲

امام باقر علیه السلام :

ما أسكَرَ كَثيرُهُ فَقَليلُهُ حَرامٌ .

امام باقر علیه السلام : هر چه زیادش مستی آورد ، کم آن نیز حرام است .

بحار الأنوار : ۷۹ / ۱۳۱ / ۲۰ .

حدیث۵۱۳

امام باقر علیه السلام :

إنّ أوَّلَ ما يُبدَأُ بِهِ يَومَ القِيامَةِ صَدَقةُ الماءِ .

امام باقر علیه السلام : نخستین چیزی که در روز قیامت به آن رسیدگی می شود [ثواب]صدقه آب [دادن به تشنه]است .

بحار الأنوار: ۹۶/۱۷۳/۱۳

حدیث۵۱۴

امام باقر علیه السلام :

مَن سَقى ظَمآنا ماءً سَقاهُ اللّه ُمِنَ الرَّحيقِ المَختومِ .

امام باقر علیه السلام : هر که به تشنه کامی آب بنوشاند خداوند او را از شراب سر به مُهر بهشتی بنوشاند .

بحار الأنوار: ۹۶/۱۷۲/۸

حدیث۵۱۵

امام باقر علیه السلام :

كـانَ لأبِى علیه السـلام فى مَوضِعِ سُـجودِهِ آثـارٌ ناتِيـةٌ ، وكـانَ يَقطَعُها فى السَّنَةِ مَرَّتَينِ ، فى كُلِّ مَرَّةٍ خَمسَ ثَفِناتٍ فَسُـمِّىَ ذا الثَّفِناتِ لذلكَ .

امام باقر علیه السـلام : در محلّ سـجود پدرم آثاری بر آمده بود . سالی دوبار و هربار پنج پینه می برید . از همین رو به آن حضـرت «ذوالثَفِنات (صاحب پینه ها)» می گفتند .

علل الشرائع : ۲۳۳/۱.

حدیث۵۱۶

امام باقر علیه السلام :

لو يَعلَمُ السائلُ ما فى المَسألَةِ ما سَألَ أحَدٌ أحَدا، ولَو يَعلَمُ المَسؤولُ ما فى المَنعِ ما مَنَعَ أحَدٌ أحَدا .

امـام باقر علیه السـلام : اگر سائل بدانـد که در سؤال و خواهش کردن چه نهفته است، هرگز کسـی از کسـی چیزی درخواست نمی کرد و اگر کسی که از وی خواهشی می شود بداند که در نومید کردن چه نهفته است ، هرگز کسی ، کسی را نومید برنمی گرداند .

تحف العقول : ۳۰۰.

حدیث۵۱۷

امام باقر علیه السلام :

مَن سَألَ بظَهرِ غِنىً لَقِىَ اللّه َ مَخْموشا وَجهُهُ يَومَ القِيامَةِ .

امام باقر علیه السلام : هر کس با وجود بی نیازی ، سؤال (گدایی) کند در روزِ قیامت با چهره ای خراشیده خدا را دیدار نماید .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۵۵/۲۶ .

حدیث۵۱۸

امام باقر علیه السلام :

تَزاوَرُوا فی بیوتِکَم فإنّ ذلکَ حَیاةٌ لِأمرِنا ، رَحِمَ اللّه ُ عَبدا أحیا أمرَنا .

امام باقر علیه السلام : در خانه هایتان از یکدیگر دیدار کنید ؛ زیرا این کار امر ما را زنده می کند . رحمت خدا بر آن بنده ای که امر ما را زنده کند .

بحار الأنوار : ۲/۱۴۴/۶

حدیث۵۱۹

امام باقر علیه السلام :

لا شَفیعَ للمرأةِ أنجَحُ عِند رَبِّهامِن رِضا زَوجِها .

امام باقر علیه السلام : برای زن نزد پروردگارش شفیعی کارسازتر از خشنودی شوهرش نیست .

بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۵۶/۱

حدیث۵۲۰

امام باقر علیه السلام :

أکثِرْ ذِکرَ المَوتِ ، فإنّهُ لَم یُکثِرْ إنسانٌ ذِکرَ المَوتِ إلّا زَهِدَ فی الدنیا .

امام باقر علیه السلام : زیاد به یاد مرگ باش ؛ زیرا هیچ انسانی مرگ را بسیار یاد نکند ، مگر آن که به دنیا بی رغبت شود .

بحار الأنوار : ۷۳/۶۴/۳۱

حدیث۵۲۱

امام باقر علیه السلام :

کانَ فیما ناجَی اللّه ُ به موسی علیه السلام :... ما تَزَیَّنَ لی المُتَزَیِّنُونَ بمِثلِ الزُّهدِ فی الدنیا عَمّا بِهِمُ الغِنی عنه .

امام باقر علیه السلام : از جمله نجواهای خداوند متعال با موسی علیه السلام این بود : . . . آراستگان ، خود را برای من به زیوری نیاراستند که همانند بی رغبتی به دنیا در آنچه بدان نیاز ندارند، باشد .

بحار الأنوار : ۱۳/۳۴۹/۳۷

حدیث۵۲۲

امام باقر علیه السلام :

وَجَدْنا فی کتابِ رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إذا ظَهَرَ الزِّنا مِن بَعدِی کَثُرَ مَوتُ الفَجْأةِ .

امام باقر علیه السلام : در کتاب رسول خدا صلی الله علیه و آله یافتیم که : چون بعد از من زنا آشکار گردد ، مرگهای ناگهانی زیاد شود .

الکافی : ۲/۳۷۴/۲ .

حدیث۵۲۳

امام باقر علیه السلام :

الذی یَمنَعُ الزَّکاةَ یُحَوِّلُ اللّه ُمالَهُ یَومَ القِیامَةِ شُجاعا مِن نارٍ لَهُ رِیمَتانِ

امام باقر علیه السلام : کسی که زکات نپردازد خداوند در روز قیامت دارایی او را به صورت افعی آتشین و دو سر (نیش) در می آورد و آن را طوق گردن او می کند و سپس به آن افعی گفته می شود : به او بچسب همچنان که او در دنیا به تو چسبیده بود . و این است سخن خداوند که : «بزودی روز قیامت آنچه را که در بخشیدنش بخل می ورزیدند ، چون طوقی به گردنشان خواهند آویخت » .

کذا ، ولعلّ الصحیح «زَبِیبَتان» (کما فی هامش المصدر).

حدیث۵۲۴

امام باقر علیه السلام :

وَجَدنا فی کتابِ رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ...إذا مَنَعُوا الزَّکاةَ مَنَعَتِ الأرضُ بَرَکَتَها مِنَ الزَّرعِ والثِّمارِ والمَعادِنِ کُلِّها .

امام باقر علیه السلام : در کتاب رسول خدا صلی الله علیه و آله دیدیم که . . . هرگاه مردم از دادن زکات خودداری کنند ، زمین برکتهای خود را ، از هر نوع زراعت و میوه ها و کانیها، دریغ دارد .

الکافی : ۲/۳۷۴/۲

حدیث۵۲۵

امام باقر علیه السلام :

کانَ أمیرُ المؤمنینَ علیه السلام یقولُ : مَن وَجَدَماءً وتُرابا ثُمّ افتَقَرَ فَأبعَدَهُ اللّه ُ .

امام باقر علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام می فرمود : هر که با وجود داشتن آب و خاک نیازمند باشد ، خدا [از رحمت خود]دورش گرداند .

قرب الإسناد : ۱۱۵/۴۰۴ .

حدیث۵۲۶

امام باقر علیه السلام :

کانَ أبی یقولُ : خَیرُ الأعمالِ الحَرْثُ ، تَزرَعهُ فَیَأکُلُ مِنهُ البَرُّ والفاجِرُ ، أمّاالبَرُّ فَما أکَلَ مِن شیءٍ استَغفَرَ لکَ ، وأمّا الفاجِرُ فما أکَلَ مِنهُ مِن شَیءٍ لَعَنَهُ ، ویَأکُلُ مِنهُ البهائمُ والطَّیرُ .

امام باقر علیه السلام : پدرم می فرمود : بهترین کارها کشاورزی است ؛ چیزی را می کاری و نیک و بد از آن می خورند . نیکوکار می خورد و برایت از خدا آمرزش می طلبد و بدکار می خورد و آنچه خورده او را لعن و نفرین می کند و چرندگان و پرندگان نیز از آن بهره مند می شوند .

الکافی : ۵/۲۶۰/۵ .

حدیث۵۲۷

امام باقر علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله لَمّا حَضَرَشَهرُ رَمَضانَ وذلکَ لثَلاثٍ بَقِینَ مِن شَعبانَ، قالَ لِبلالٍ : نادِ فی الناسِ ، فَجَمَعَ الناسُ ثُمّ

صَعِدَ المِنبَرَ، فَحَمِدَ اللّهَ وأثنى علَيهِ، ثُمّ قالَ: أيُّها الناسَ ، إنَّ هذا الشَّهرَ قد حَضَرَكُم وهُو سَيِّدُ الشُّهُورِ ، فيهِ ليلةٌ خَيرٌ مِن ألفِ شَهرٍ ، تُغلَقُ فيهِ أبوابُ النِّيرانِ، وتُفتَحُ فيهِ أبوابُ الجِنانِ ، فَمَن أدرَكَهُ فلَم يُغفَرْ لهُ فَأبعَدَهُ اللّهُ .

امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله سه روز مانده از ماه شعبان ، به بلال دستور داد در میان مردم جار بزند . پس مردم را جمع کرد و بر منبر رفت و حمد و ثنای خدا گفت و فرمود : ای مردم! همانا این ماه به شما روی آورده و آن سروَر همه ماههاست . در آن شبی وجود دارد که از هزار ماه بهتر است . در این ماه درهای دوزخ بسته و درهای بهشت گشوده می شود . هر که این ماه را دریابد و آمرزیده نشود خداوند او را [از رحمت خود]دور گرداند .

الأمالی للصدوق : ۱۱۳/۹۲ .

حدیث۵۲۸

امام باقر علیه السلام :

إنَّ لِكُلِّ شَيءٍ قُفْلاً وقُفلُ الإيمانِ الرِّفقُ .

امام باقر علیه السلام : همانا هر چیزی را قفلی باشد و قفل ایمان، ملایمت است .

الکافی : ۲/۱۱۸/۱

حدیث۵۲۹

امام باقر علیه السلام :

اِستَرضِعْ لِولدِكَ بِلَبَنِ الحِسانِ ، وإيّاكَ والقِباحَ ؛ فإنّ اللَّبَنَ قد يُعدِى .

امام باقر علیه السلام : برای شیر دادن کودکت ، دایه خوبروی بجوی و از دایه های زشت دوری کن ؛ زیرا شیر [ویژگیهای مادر را به فرزند]سرایت می دهد .

الکافی : ۶/۴۴/۱۲ .

حدیث۵۳۰

امام باقر علیه السلام :

إنّ العَبدَ لَيُذنِبُ الذَّنبَ فَيُزوى عنهُ الرِّزقُ .

امام باقر علیه السلام : همانا بنده گناه می کند و به سبب آن روزی از او گرفته می شود .

الکافی : ۲/۲۷۰/۸ .

حدیث۵۳۱

امام باقر علیه السلام :

الزَّكاةُ تَزِيدُ فى الرِّزقِ .

امام باقر علیه السلام : زکات دادن ، روزی را می افزاید .

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۴ / ۲۷

حدیث۵۳۲

امام باقر عليه السلام :
علَيكَ بالدعاءِ لإخوانِكَ بظَهْرِ الغَيبِ فإنّهُ يَهِيلُ الرِّزقَ .
امام باقر عليه السلام : پشت سر برادرانت دعا كن ، كه اين كار روزى را [به طرف تو]سرازير مى كند .
بحار الأنوار : ۷۶ / ۶۰ / ۱۴

حدیث۵۳۳

امام باقر عليه السلام :
صلةُ الأرحامِ تُحَسِّنُ الخُلُقَ وتُسَمِّحُ الكَفَّ وتُطَيِّبُ النَّفْسَ ، وتَزِيدُ فى الرّزقِ وتُنسِئُ فى الأجَلِ .
امام باقر عليه السلام : صله رحم، خلق و خوى را نيكو ، دست را بخشنده ، جان را پاكيزه و روزى را زياد مى كند و اجل را به تأخير مى اندازد .
الكافى : ۲/۱۵۲/۱۲ .

حدیث۵۳۴

امام باقر عليه السلام :
صِلَةُ الأرحامِ تُزَكِّى الأعمالَ وتُنْمِى الأموالَ ، وتَدفَعُ البَلوى ، وتُيَسِّرُ الحِسابَ وتُنسِئُ فى الأجَلِ .
امام باقر عليه السلام : صله رحم، اعمال را پاك مى كند ، داراييها را فزونى مى بخشد ، بلا را مى گرداند ، كار حسابرسى [در قيامت]را آسان مى كند، و مرگ را به تأخير مى اندازد .
الكافى : ۲/۱۵۰/۴

حدیث۵۳۵

امام باقر عليه السلام :
أخبَثُ المَكاسِبِ ، كَسبُ الرِّبا .
امام باقر عليه السلام : پليدترين كسب ها ، رباشت .
الكافى : ۵/۱۴۷/۱۲ .

حدیث۵۳۶

امام باقر عليه السلام :
ـ لمّا سَألَهُ زرارةُ عن الرَّجُلِ يَعمَلُ الشىءَ مِن الخَيرِ فَيَراهُ إنسانٌ فَيَسُرُّهُ ذلكَ ـ : لا بَأسَ ، ما مِن أحدٍ إلّا وهُو يُحِبُّ أن يَظهَرَ لَهُ فى الناسِ الخَيرُ ، إذا لَم يَكُن صَنَعَ ذلكَ لذلكَ .
امام باقر عليه السلام ـ در پاسخ زراره كه درباره شخصى پرسيد كه كار خوبى انجام مى دهد و انسانى او را مى بيند و او خوشحال مى شود ـ فرمود : اشكالى ندارد . همه دوست دارند كار نيكشان در ميان مردم نمايان شود، به شرط آن كه كار خوب را به اين

منظور انجام نداده باشد .

الكافی : ۲/۲۹۷/۱۸ .

حديث۵۳۷

امام باقر علیه السلام :

سُئـلَ رسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله عن تفسـیرِقَولِ اللّه : «فَمَنْ كانَ يَرْجُو لِقاءَ رَبِّهِ فَلْيَعمَلْ عَمَلاً صَالِحا وَلَا يُشْـرِكْ بِعِبادَةِ رَبِّهِ أَحَـدا» فقال : مَن صَلَّی مُراءاةَ الناسِ فهُو مُشرِكٌ ... ومَن عَمِلَ عَملاً مِمّا أمَرَ اللّه ُ بهِ مُراءاةَ الناسِ فهُو مُشرِكٌ .

امام باقر علیه السـلام : از رسول خدا صـلی الله علیه و آله درباره آیه «پس هر كه امید دیدار پروردگارش را دارد باید كاری شایسـته كند و هیچ كس را شریك پروردگارش قرار ندهد » سؤال شد ، حضرت فرمود : هر كه برای خودنمایی به مردم نماز گزارد مشرك است . . . و هر كه یكی از فرمان های خدا را برای خودنمایی به مردم به جای آورد مشرك است .

تفسير القمّی : ۲/۴۷ .

حديث۵۳۸

امام باقر علیه السلام :

مَن كانَ ظاهِرُهُ أرجَحَ مِن باطِنِهِ خَفَّ مِيزانُهُ .

امام باقر علیه السلام : هر كه [كفه] ظاهرش سنگین‌تراز باطنش باشد، ترازوی [اعمال] او سبك است .

الأمالی للصدوق : ۵۸۰/۷۹۸ .

حديث۵۳۹

امام باقر علیه السلام :

إنّ العِبـادَ إذا نامُـوا خَرَجَت أرواحُهُم إلی السماءِ ، فما رَأتِ الرُّوحُ فی السماءِ فهُوالحقُّ وما رَأت فی الهواءِ فهُو الأضغاثُ .

امام باقر علیه السـلام : هر گاه بندگان بخوابند ، ارواحشان به آسـمان پر می كشد . آنچه روح در آسـمان ببیند حقیقی است و هرچه در فضا ببیند رؤیاهای آشفته است .

الأمالی للصدوق : ۲۰۹/۲۳۲ .

حديث۵۴۰

امام باقر علیه السلام :

لا تَطلُبَنَّ أن تكونَ رَأسافتكونَ ذَنَبا .

امام باقر علیه السلام : هرگز در پی سركرده بودن مباش ، كه دنباله رو می شوی .

الكافی : ۲/۳۳۸/۱

حديث۵۴۱

امام باقر علیه السلام :

فی کِتابِ أمیرِ المؤمنینَ علیه السلام :ثلاثُ خِصالٍ لا یَموتُ صاحِبُهُنّ حتّی یَری وَبالَهُنَّ : البَغیُ، وقَطیعَةُ الرَّحِمِ، والیَمینُ الکاذِبةُ.

امام باقر علیه السلام : در کتاب امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است : سه گناه است که صاحب آنها در همین دنیا کیفرش را ببیند : ستم ، بریدن پیوند خویشاوندی، و سوگند دروغ .

الأمالی للمفید : ۹۸/۸ .

حدیث۵۴۲

امام باقر علیه السلام :

إنّه ما مِن سَنَةٍ أقَلَّ مَطَراً مِن سَنَةٍ ، ولکنّ اللّه َ یَضَعُهُ حیثُ یشاءُ ، إنّ اللّه َ عزّوجلّ إذا عَمِلَ قَومٌ بالمعاصِی صَرَفَ عَنهُم ما کانَ قَدَّرَ لَهُم مِنَ المَطَرِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ سالی کم بارش تر از سال دیگر نیست ، بلکه خداوند باران را هر جا که خواهد می باراند . [اما]هر گاه مردمی مرتکب گناهان شوند ، خداوند عز و جل بارانی را که برای آنان مقدّر کرده بود، از ایشان باز دارد .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۲۹/۱۲

حدیث۵۴۳

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «...ولَم یُصِرُّوا ...» ـ : الإصرارُ أن یُذنِبَ العَبدُ ولایَستَغفِرَ ، ولا یُحَدِّثَ نفسَهُ بالتوبةِ فذلکَ الإصرارُ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه « . . . بر آنچه می کردند پای نفشارند» ـ فرمود : اصرار بر گناه این است که بنده گناه کند و آمرزش نطلبد و در فکر توبه هم نباشد . این است اصرار [بر گناه] .

بحار الأنوار : ۶/۳۲/۴۰ .

حدیث۵۴۴

امام باقر علیه السلام :

لا مُصیبَةَ کاستِهانَتِکَ بالذنبِ ورِضاکَ بالحالةِ التی أنتَ علَیها .

امام باقر علیه السلام : مصیبتی چون کوچک شمردن گناهت و رضایت دادن به وضعیت موجودت نیست .

تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث۵۴۵

امام باقر علیه السلام :

مَنِ ارتَکَبَ الذنبَ فی الخَلاءِ لم یَعبَأِ اللّه ُ بهِ .

امام باقر علیه السلام : هر که در خلوت گناه کند، خداوند به او اعتنا نمی کند .

بحار الأنوار : ۴۶/۲۴۷/۳۵ .

حدیث۵۴۶

امام باقر علیه السلام :

مِنَ الذُّنوبِ التی لا تُغفَرُ قولُ الرَّجُلِ : يالَيتَنِي لا اُؤَاخَذُ إلّا بهذا !

امام باقر علیه السلام : از جمله گناهانی که آمرزیده نمی شود این سخن انسان است که بگوید : کاش جز به همین گناه باز خواست نشوم!

الخصال : ۲۴/۸۳ .

حدیث۵۴۷

امام باقر علیه السلام :

الذُّنوبُ كُلُّها شَديدةٌ وأشَدُّهاما نَبَتَ عَليهِ اللَّحمُ والدمُ .

امام باقر علیه السلام : همه گناهان بدند و بدترین آنها گناهی است که بر آن گوشت و خون بروید .

الکافی : ۲/۲۷۰/۷ .

حدیث۵۴۸

امام باقر علیه السلام :

لا ذُلَّ كَذُلِّ الطَّمَعِ .

امام باقر علیه السلام : هیچ خواری ای چون خواری طمع نیست .

تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث۵۴۹

امام باقر علیه السلام :

فی التَّوراةِ مَكتوبٌ : ... يا موسى ... اُذكُرْنی فی خَلَواتِكَ وعِندَ سُرورِ لَذَّتِكَ أذكُرْكَ عِندَ غَفَلاتِكَ .

امام باقر علیه السلام : در تورات نوشته شده است : . . .ای موسی! . . . در تنهایی ها و هنگام شادی لذّتها و خوشی هایت مرا یاد کن تا در غفلت هایت به یاد تو باشم .

الأمالی للصدوق : ۳۲۷/۳۸۴ .

حدیث۵۵۰

امام باقر علیه السلام :

لا يَزالُ المُؤمنُ فی صلاةٍ ماكانَ فی ذِكرِ اللّه ، قائماً كانَ أو جالِساً أو مُضطَجِعاً ، إنّ اللّهَ تعالى يقولُ «اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّهَ قِياماً وقُعُوداً وعَلَى جُنوبِهِم ...»

امام باقر علیه السلام : مؤمن تا زمانی که به یاد خدا باشد ، ایستاده یا نشسته یا خفته ؛ پیوسته در نماز است ؛ خداوند متعال می فرماید : «آنان که خدا را ایستاده و نشسته و به پهلو خفته ، یاد می کنند» .

آل عمران : ۱۹۱ .

حدیث۵۵۱

امام باقر علیه السلام :

لا دِینَ لِمَن دانَ بطاعةِ مَن عَصَی اللّه َ ، ولا دِینَ لِمَن دانَ بِفِریَةِ باطلٍ علی اللّه ِ ، ولا دِینَ لِمَن دانَ بجُحُودِ شَیءٍ مِن آیاتِ اللّه ِ .

امام باقر علیه السلام : هر که ملتزم به اطاعت از معصیت کار شود ، دین نـدارد ، هر که ملتزم به نسبت دروغ و باطلی به خدا شود ، دین ندارد و هرکه ملتزم به انکار آیه ای از آیات خدا شود دین ندارد .

الکافی : ۲/۳۷۳/۴ .

حدیث۵۵۲

امام باقر علیه السلام :

أوحَی اللّه ُ تعالی إلی شُعَیبٍ النبیِّ : إنّی مُعَذِّبٌ مِن قومِکَ مائَةَ ألفٍ : أربعینَ ألفاً مِن شِرارِهِم وسِتّینَ ألفاً مِن خِیارِهِم ، فقالَ : یا ربِّ ، هؤلاءِ الأشرارُ فما بالُ الأخیارِ ؟! فَأوحَی اللّه ُ عزّوجلّ إلَیهِ : داهَنوا أهلَ المعاصِی فلَم یَغضَبُوا لِغَضَبِی .

امام باقر علیه السلام : خداوند متعال به شعیب پیامبر وحی فرمود که : من صد هزار نفر از مردم تو را عذاب خواهم کرد : چهل هزار نفر بدکار را ، شصت هزار نفر از نیکانشان را . شعیب عرض کرد : پروردگارا! بدکاران سزاوارند اما نیکان چرا؟ خداوند عز و جل به او وحی فرمود که : آنان با گنهکاران راه آمدند و به خاطر خشم من به خشم نیامدند .

مشکاة الأنوار : ۱۰۴/۲۳۸ .

حدیث۵۵۳

امام باقر علیه السلام :

إنّ الدنیا عِندَ العُلَماءِ مِثلُ الظِلِّ .

امام باقر علیه السلام : دنیا در نظر دانشمندان مانند سایه است .

بحار الأنوار : ۷۳/ ۱۲۶/۱۲۳

حدیث۵۵۴

امام باقر علیه السلام :

أنزِلِ الدنیا کمَنزِلٍ نَزَلتَهُ ثُمّ ارتَحَلتَ عَنهُ ، أو کمالٍ وَجَدتَهُ فی مَنامِکَ فاستَیقَظتَ ولَیس مَعکَ مِنهُ شیءٌ ، إنّی (إنّما) ضَرَبتُ لکَ هذا مَثَلًا لأ نّها عِندَ أهلِ اللُبِّ والعِلمِ باللّه ِ کَفَیْءِ الظِّلالِ .

امام باقر علیه السلام : دنیا را چون منزلی بـدان که در آن فرود آمـده ای و سـپس از آن می کوچی ؛ یا مانند مالی بدان که در عالم خـواب یـافته ای و چـون بیـدار شـوی خـبری از آن نیست . مـن ایـن را بـه عنـوان مَثَـل برایت گفتم ؛ زیرا دنیـا در نظر خردمنـدان و خداشناسان همانند جابه جا شدن سایه هاست.

الکافی : ۲/۱۳۳/۱۶ .

حدیث۵۵۵

امام باقر علیه السلام :

نِعمَ العَونُ الدنیا علَی الآخِرَةِ .

امام باقر علیه السلام : دنیا یاور خوبی برای آخرت است .

بحار الأنوار : ۷۳/۱۲۷/۱۲۶ .

حدیث۵۵۶

امام باقر علیه السلام :

واللّه ِ لا یُلِحُّ عبدٌ مُؤمِنٌ علَی اللّه ِ عزّوجلّ فی حاجتِهِ إلّا قضاها لَهُ .

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند هیچ بنده مؤمنی در حاجت خود به درگاه خداوند عز و جل اصرار نورزد، مگر آن که حاجتش را بر آورد .

الکافی : ۲/۴۷۵/۳ .

حدیث۵۵۷

امام باقر علیه السلام :

لا تَستَکثِرُوا شَیئا ممّا تَطلُبُونَ،فما عِندَ اللّه ِ أکثَرُ مِمّا تُقدِّرونَ .

امام باقر علیه السلام : هیچ خواسته ای را زیاد مشمارید ؛ زیرا آنچه نزد خداست بیش از آن است که می پندارید .

مکارم الأخلاق : ۲/۹۷/۲۲۷۵ .

حدیث۵۵۸

امام باقر علیه السلام :

إنَّ العبدَ یسألُ اللّه َ الحاجةَ فیکونُ من شَأنِهِ قضاؤها إلی أجلٍ قریبٍ أو إلی وقتٍ بَطیءٍ ، فیُذنِبُ العبدُ ذنبا فیقولُ اللّه ُ تبارَکَ وَتَعالی للمَلَکِ : لا تَقضِ حاجَتَهُ واحرِمْهُ إیّاها ، فإنَّهُ تَعَرَّضَ لِسَخَطی واستَوجَبَ الحِرمانَ مِنّی .

امام باقر علیه السلام : [گاه] بنده حاجتی را از خداوند می خواهد و از شأن خداست که آن را در آینده ای نزدیک یا با تأخیر برآورده سازد ؛ اما بنده بعدا مرتکب گناهی می شود . پس، خداوند تبارک و تعالی به فرشته می گوید : حاجت او را بر میاور و او را از آن محروم گردان ؛ زیرا او خود را در معرض خشم من نهاد و مستوجب محرومیت از سوی من شد .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۲۹/۱۱ .

حدیث۵۵۹

امام باقر علیه السلام :

لا تُحَقِّرُوا صَغیرا مِن حَوائجِکُم ؛ فإنّ أحَبَّ المؤمنینَ إلَی اللّه ِ تَعالی أسألُهُم.

امام باقر علیه السلام : حاجتهای کوچک خود را خردو کم اهمیت مشمارید ؛ زیرا محبوبترین مؤمنان نزد خداوند متعال کسی است که بیشترین درخواست را داشته باشد .

مکارم الأخلاق : ۲/۹۷/۲۲۷۵ .

حدیث۵۶۰

امام باقر عليه السلام :

يَنبَغى للمُؤمِنِ أن يَكونَ دُعاؤهُ فِى الرَّخاءِ نَحْوا مِن دُعائهِ فِى الشِّدَّةِ .

امام باقر عليه السلام : سزاوار است كه مؤمن هنگام آسايش همان گونه دعا كند كه هنگام گرفتارى .

الكافى : ۲/۴۸۸/۱ .

حدیث۵۶۱

امام باقر عليه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن أفضَلِ الأخْلاقِ ـ : الصّبرُ والسّماحَةُ .

امام باقر عليه السلام ـ در پاسخ به اين پرسش كه برترين خويها كدام است ـ فرمود : شكيبايى و بخشندگى .

بحار الأنوار : ۳۶/۳۵۸/۲۲۸ .

حدیث۵۶۲

امام باقر عليه السلام :

ـ فى قولـهِ تعالـى : «ومَن كانَ فى هذهِ أعْمى فهُوَ فى الآخِرَةِ أعْمى»

امام باقر عليه السلام ـ درباره آيه «كسى كه در اين دنيا كور باشد در آخرت نيز كور است» ـ فرمود : كسى كه آفرينش آسمانها و زمين و گردش شب و روز و چرخش خورشيد وماه و ديگر نشانه هاى شگفت آور او را به اين نكته رهنمون نشود كه در پس همه اينها خبر بسيار بزرگترى هست «در آخرت نيز كور است»، يعنى خدا مى گويد: از مشاهده آنچه نديده ، كور است و ره گم كرده تر.

الإسراء : ۷۲ .

حدیث۵۶۳

امام باقر عليه السلام :

ـ وقد سألَهُ رجُلٌ مِن عُلَماءِأهلِ الشّام : ... فالشَّيْءُ خَلقَهُ مِن شَيْءٍ أو مِن لا شَيءٍ ؟ ـ : خَلقَ الشَّيْءَ لا مِن شَيْءٍ كانَ قَبلَهُ . ولَو خَلقَ الشَّيْءَ مِن شَيْءٍ ، إذا لَم يَكُنْ لَهُ انْقِطاعٌ أبدا ، ولَم يَزَلِ اللّه ُ إذا ومَعهُ شَيْءٌ ، ولكنْ كانَ اللّه ُ ولا شَيْءَ مَعهُ .

امام باقر عليه السلام ـ در پاسخ به يكى از علماى شام كه از ايشان پرسيد: ... پس اشياء را از چيزى آفريده است يا از هيچ ؟ ـ فرمود : اشياء را آفريد نه از چيزى كه پيش از آن وجود داشته باشد. اگر شى ء را از شى ء آفريده باشد، هرگز ميان او و اشياء انقطاع نبوده و همواره چيزى با خدا مى باشد . حال آن كه خدا بوده و چيزى با او نبوده است .

التوحيد : ۶۶/۲۰

حدیث۵۶۴

امام باقر عليه السلام :

لَعَلّکَ تَری أنَّ اللّه َ إنّما خَلقَ هـذا العالَمَ الواحِدَ ، وتَری أنَّ اللّه َ لَم یَخْلُقْ بَشَرا غَیرَکُم ! بلی واللّه ِ ، لَقَد خَلقَ اللّه ُ ألفَ ألفِ عالَمٍ ، وألْفَ ألفِ آدمَ ، أنتَ فی آخِرِ تِلکَ العوالِمِ واُولئکَ الآدَمِیّینَ .

امام باقر علیه السلام : شاید فکر می کنی که خداوند فقط همین یک عالم را آفریده و بشری جز شما خلق نکرده است ؛ به خدا سوگند که خداوند هزار هزار عالم و هزار هزار آدم بیافریده که تو در آخرین آن عالمها و آن آدمیان هستی .

التوحید : ۲۷۷/۲ .

حدیث۵۶۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تبارکَ وتعالی ... خَلقَ الأشیاءَ لا مِن شَیءٍ ، ومَن زَعَمَ أنَّ اللّه َ تعالی خَلقَ الأشیاءَ مِن شَیءٍ فَقد کَفرَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند تبارک وتعالی ... موجودات را بیافرید اما نه از چیزی، و هرکس بگوید که خداوند متعال موجودات را از چیزی آفریده کافر است .

علل الشرائع : ۶۰۷ / ۸۱ .

حدیث۵۶۶

امام باقر علیه السلام :

أوَّلُ شَیءٍ خَلقَهُ مِن خَلْقِهِ الشّیءُ الّذی جَمیعُ الأشیاءِ مِنهُ ، وهُو الماءُ .

امام باقر علیه السلام : نخستین چیزی که خدا آفرید و همه چیزهای دیگر از او به وجود آمد،آب بود.

التوحید : ۶۷/۲۰ .

حدیث۵۶۷

امام باقر علیه السلام :

کانوا قَبلَ نُوحٍ اُمّةً واحِدَةً علی فِطْرَةِ اللّه ِ لا مُهْتَدینَ ولا ضُلّالاً ، فَبعَثَ اللّه ُ النَّبِیّینَ .

امام باقر علیه السلام : پیش از نوح، مردم یک امت بودند و بر سرشت خدایی ؛ نه رهیافته و نه گمراه . پس خداوند پیامبران را برانگیخت .

مجمع البیان : ۲/۵۴۳ .

حدیث۵۶۸

امام باقر علیه السلام :

إنّما مَثَلُ الحاجَةِ إلی مَن أصابَ مالَهُ حَدیثا کَمَثَلِ الدِّرْهَمِ فی فَمِ الأفْعی : أنتَ إلَیهِ مُحْوِجٌ وأنتَ مِنها علی خَطرٍ .

امام باقر علیه السلام : حکایت کسی که نیازمند نوکیسه باشد، حکایت درهمی است که در دهان افعی است، که هم به آن نیاز داری و هم از افعی در خطری .

تحف العقول : ۲۹۴ .

حدیث۵۶۹

امام باقر علیه السلام :

أيُّما مسلمٍ أتى مسلما ـ زائرا أو طالِبَ حاجَةٍ وهُو فى مَنزِلِهِ ـ فاسْتَأذَنَ لَه ولَم يَخْرُجْ إلَيهِ ، لَم يَزَلْ فى لَعْنَةِ اللّهِ عزّوجلّ حتّى يَلْتَقِيا .

امام باقر علیه السلام : هرگاه مسلمانی برای دیدار مسلمانی دیگر یا حاجت خواهی از او به منزل وی رود و اجازه ورود بخواهد و او بیرون نیاید ، تا زمانی که همدیگر را دیدار کنند ، پیوسته در لعنت خداوند عز و جل باشد .

الكافى : ۲/۳۶۵/۴ .

حدیث۵۷۰

امام باقر علیه السلام :

ـ وقد سألَهُ أبو بصيرٍ عن قولِ اللّهِ : «ومَن يُؤْتَ الحِكْمَةَ فَقَد اُوتىَ خَيرا كَثيرا» ـ : هِى طاعَةُ اللّهِ ومَعرِفَةُ الإمامِ.

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال ابوبصیر از آیه «و به هرکس حکمت عطا شود خوبی فراوان داده شده است» ـ : مراد از حکمت، فرمانبری از خدا و شناخت امام است .

بحار الأنوار : ۱/۲۱۵/۲۲

حدیث۵۷۱

امام باقر علیه السلام :

مِن حقِّ المؤمنِ على أخيهِ المؤمنِ أن يُشْبِعَ جَوْعَتَهُ ، ويُوارىَ عَورَتَهُ ، ويُفرِّجَ عَنهُ كُرْبَتَهُ ، ويَقْضىَ دَيْنَهُ ، فإذا ماتَ خَلَفَهُ فى أهلِهِ ووُلدِهِ .

امام باقر علیه السلام : از حقوق مؤمن بر مؤمن این است که گرسنگی او را بزداید ، بدن برهنه اش را بپوشاند ، اندوهش را برطرف سازد، قرضش را بپردازد و پس از مرگش به زن و فرزندان او رسیدگی کند .

الكافى : ۲/۱۶۹/۱ .

حدیث۵۷۲

امام باقر علیه السلام :

لَمّا حَضَرَتْ أبى علىَّ ابنَ الحسينِ عليه السلام الوَفاةُ ضَمَّنى إلى صَدْرِهِ ثُمَّ قالَ : أىْ بُنىَّ ، اُوصيكَ بِما أوْصانى أبى حِينَ حَضَرَتْهُ الوَفاةُ ـ وبما ذَكَرَ أنّ أباهُ عليه السلام أوصاهُ بِهِ ـ : أىْ بُنَىَّ ، اصبِرْ على الحقِّ وإنْ كانَ مُرّا .

امام باقر علیه السلام : چون هنگام رحلت پدرم علی بن الحسین علیه السلام فرا رسید، مرا در آغوش گرفت و فرمود : فرزندم ! من به تو همان سفارشی را می کنم که پدرم در هنگام فرا رسیدن رحلتش به من کرد و فرمود که پدر او نیز به وی همان سفارش را کرده است : فرزندم ! حقّ را تحمّل کن هرچند تلخ باشد .

بحار الأنوار : ۷۰/۱۸۴/۵۲ .

حدیث۵۷۳

امام باقر علیه السلام :

إنَّ الحَسَد لَيأكُلُ الإيمانَ كماتَأكُلُ النّارُ الحَطَبَ .

امام باقر علیه السلام : هر آینه حسد ایمان را می خورد، همان گونه که آتش هیزم را می خورد .

الکافی : ۲/۳۰۶/۱

حدیث۵۷۴

امام باقر علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : كُلُّ مُحاسَبٍ مُعذَّبٌ ، فقالَ لَهُ قائلٌ : يا رسولَ اللّهِ ، فأينَ قولُ اللّهِ عزّوجلّ: «فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسابا يَسيرا» ؟ قالَ : ذلكَ العَرْضُ ، يَعنی التَّصَفُّحَ .

امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : هر که حسابرسی شود عذاب شدنی است . کسی به آن حضرت عرض کرد : ای رسول خدا ! پس این سخن خداوند عز و جل چه می شود که : «آسان حسابرسی خواهد شد» ؟ پیامبر فرمود : آن، یک دیدن و مرور است، یعنی تورّقی بیش نیست .

معانی الأخبار : ۲۶۲/۱ .

حدیث۵۷۵

امام باقر علیه السلام :

قَرَأتُ فی كِتابِ علیٍّ علیه السلام : إنَّ المؤمنَ يُمْسی حَزينا ويُصبِحُ حَزينا ، ولا يَصْلُحُ لَهُ إلّا ذلكَ .

امام باقر علیه السلام : در کتاب علی علیه السلام خواندم که مؤمن بام و شامش را به اندوه می گذراند وجز این به صلاح او نیست .

التمحیص : ۴۴/۵۵ .

حدیث۵۷۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّ الرَّجُلَ إذا أصابَ مالاً مِن حَرامٍ لَم يُقْبَلْ مِنهُ حَجٌّ ولا عُمْرَةٌ ولا صِلَةُ رَحِمٍ حتّى أنّه يَفْسُدُ فيهِ الفَرْجُ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه انسان مالی از حرام به دست آورد نه حجّی از او پذیرفته شود ، نه عمره ای و نه صله رحمی و حتی در ازدواج و زناشویی او تأثیر سوء می گذارد .

الأمالی للطوسی : ۶۸۰/۱۴۴۷ .

حدیث۵۷۷

امام باقر علیه السلام :

مَثَلُ الحَريصِ على الدُّنيا مَثَلُ دُودَةِ القَزِّ : كُلَّما ازْدادَتْ مِن القَزِّ على نَفْسِها لَفّا كانَ أبْعَدَ لَها مِن الخُروجِ ، حتّى تَموتَ غَمّا .

امام باقر علیه السلام : حکایت آزمندِ به دنیا، حکایت کرم ابریشم است که هرچه بیشتر ابریشم بر خود می تند ، با بیرون آمدن از پیله بیشتر فاصله می گیرد تا آن که سرانجام دق مرگ می شود .

الکافی : ۲/۳۱۶/۷

حدیث۵۷۸

امام باقر علیه السلام :

مَن حمَلَ السِّلاحَ باللَّيلِ فهُو مُحارِبٌ ، إلّا أنْ يَكونَ رجُلًا لَيس مِن أهلِ الرِّيبةِ .

امام باقر علیه السلام : هرکس شبانه با خود سلاح حمل کند محارب است مگر آن که کسی باشد که نتوان به او مشکوک شد.

الكافی : ۷/۲۴۶/۶ ، تهذيب الأحكام : ۱۰/۱۳۴/۵۳۰ .

حدیث۵۷۹

امام باقر علیه السلام :

إذا دَخلَ عَلَيكَ رَجُلٌ يُريدُ أهلَكَ وما تَملِكُ فَابدُرهُ بِالضَّربَةِ إن استَطَعتَ ، فَإنَّ اللِّصَّ مُحارِبٌ للّه ِ ولِرَسولِهِ فَاقتُلهُ فَما تَبِعَكَ فِيهِ مِن شَيءٍ فَهُوَ عَلَيَّ

امام باقر علیه السلام : اگر مردی به خانه ات وارد شد و قصد تجاوز به زن و اموالت را داشت اگر توانستی ، در ضربه زدن به او پیشدستی کن ، زیرا چنین دزدی محارب با خدا و پیامبر اوست ؛ پس او را بکش و اگر پیامدی برایت داشت به عهده من .

قرب الأسناد : ص ۱۵۸ ح ۵۷۷ .

حدیث۵۸۰

امام باقر علیه السلام :

إنَّ عليّا علیه السلام كانَ يقولُ : لَأنْ يَخْطَفَنی الطَّيرُ أحَبُّ إلَيَّ مِن أنْ أقولَ على رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ما لَم يَقُلْ ، سَمِعْتُ رسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله يقولُ يَومَ الخَندَقِ : الحَربُ خُدْعَةٌ ، ويقولُ : تَكَلَّموا بما أرَدْتُم .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلام می فرمود : اگرپرنده [شکاری]مرا برباید خوشتر دارم تا سخنی را به پیامبر نسبت دهم که نفرموده است. شنیدم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در جنگ خندق می فرمود: جنگ یعنی خدعه و نیرنگ و می فرمود : هرچه می خواهید بگویید .

وسائل الشيعة : ۱۱/۱۰۲/۱ .

حدیث۵۸۱

امام باقر علیه السلام :

إنّ أميرَ المؤمنينَ علیه السلام أمرَ قَنْبراأنْ يَضرِبَ رجُلاً حَدّا ، فغَلُظَ قَنبرٌ فَزادَهُ ثلاثةَ أسْواطٍ ، فأقادَهُ عليٌّ علیه السلام مِن قَنبرٍ ثلاثةَ أسْواطٍ .

امام باقر علیه السلام : امیرالمؤمنین علیه السلام به قنبردستور داد مردی را حدّ بزنند . قنبر از روی عصبانیت سه تازیانه بیشتر زد. علی علیه السلام قنبر را با سه تازیانه قصاص کرد .

الكافی : ۷/۲۶۰/۱ ، تهذيب الأحكام : ۱۰/۱۴۸/۵۸۷ نحوه.

حدیث۵۸۲

امام باقر علیه السلام :

فی ثلاثهٍ شَهِدوا علی رجُلٍ بالزِّنی، فقالَ أمیرُ المؤمنینَ علیه السلام : أینَ الرّابعُ ؟ فقالوا : الآنَ یَجیءُ ، فقالَ أمیرُ المؤمنینَ علیه السلام : حُدُّوهُم ، فلیسَ فی الحُدودِ نَظِرَةُ ساعَةٍ .

امام باقر علیه السلام : سه نفر شهادت دادند که مردی زنا کرده است . امیر المؤمنین علیه السلام فرمود : نفر چهارم کجاست ؟ گفتند : الان می آید . امیر المؤمنین علیه السلام فرمود : این سه نفر را حدّ [قذف] بزنید ؛ زیرا در حدود حتی یک لحظه مهلت روا نیست.

الکافی : ۷/۲۱۰/۴ .

حدیث۵۸۳

امام باقر علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی ... جَعلَ لکُلِّ شیءٍ حَدّا ، و جَعلَ علَیهِ دَلیلاً یَدُلُّ علَیهِ ، وجَعلَ علی مَن تَعدّی ذلک الحَدَّ حَدّا .

امام باقر علیه السلام : خداونـد تبارک و تعالی ...برای هر چیزی حـدّ ومرزی قرار داده وبرای نشان دادن آن مرز ، نشانه ای گذاشـته است و برای کسی که از آن مرز فراتر رود، حدّ [مجازات] معیّن کرده است.

الکافی : ۱/۵۹/۲ .

حدیث۵۸۴

امام باقر علیه السلام :

مـا وَرَدَ علَیکُم مِن حَـدیثِ آلِ محمّـدٍ صـلواتُ اللّه ِ علَیهِم فلانَـتْ لَهُ قُلوبُکُم وعَرَفْتُموهُ فـاقْبَلوهُ ، ومـا اشْـمَأزَّتْ مِنهُ قُلوبُکُم وأنْکَرْتُموهُ فَرُدّوهُ إلی اللّه ِ وإلی الرّسولِ وإلی العالِمِ مِن آلِ محمّدٍ علیهم السلام .

امـام بـاقر علیه السـلام : هر حـدیثی که از قول آل محمّـد، صـلوات اللّه علیهم، به شـما رسـید و دلهایتـان در برابرش نرم شـد و با آن احساس آشـنایی کردید آن را بپذیرید و اگر دلهایتان از آن رمید و آن را بیگانه حس کردید [صحّت و سقم] آن را به خدا و پیامبر و عالِم از خاندان محمّد صلی الله علیه و آله موکول کنید.

بصائر الدرجات : ۲۱/۱ .

حدیث۵۸۵

امام باقر علیه السلام :

لَحَدیثٌ واحِدٌ تأخُذُهُ عن صادِقٍ خَیرٌ لَکَ من الدُّنیا وما فِیها .

امام باقر علیه السلام : هر آینه یک حدیث که از فردی راستگو فراگیری، برای تو بهتر از تمام دنیاست.

الأمالی للمفید : ۴۲/۱۰ .

حدیث۵۸۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّ حَدیثَنا یُحْییالقُلوبَ .

امام باقر علیه السلام : همانا حدیث و سخن ما دلهارا زنده می کند.

بحار الأنوار : ۲/۱۴۴/۵ .

حدیث۵۸۷

امام باقر علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن حُجّةِ اللّه ِ على لِعِبادِ ـ : أنْ يَقولوا ما يَعْلَمونَ ، ويَقِفوا عِندما لا يَعْلَمونَ .

امـام بـاقر علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از حجّت خـدا بر بنـدگان ـ فرمود : این است که آنچه می داننـد بگوینـد و از اظهـار نظر پیرامون آنچه نمی دانند خودداری ورزند.

التوحيد : ۴۵۹/۲۷

حدیث۵۸۸

امام باقر علیه السلام :

ما يُعْبَأُ بِمَن يَؤُمُّ هذا البَيتَ إذالَم يَكُن فيهِ ثَلاثُ خِصالٍ : وَرَعٌ يَحْجِزُهُ عن مَعاصى اللّه ِ تعالى ، وحِلْمٌ يَمْلِكُ بِهِ غَضَبَهُ ، وحُسْنُ الصَّحابةِ لِمَن صَحِبَهُ .

امـام بـاقر علیه السـلام : کسـی که این خـانه را زیـارت کنـد،اگر سه خصـلت در او نباشـد، ارزش نـدارد: ورعی که او را از معاصـی خداوند متعال باز دارد، حلمی که با آن خشمش را مهار کند و حسن معاشرت با کسی که با وی همنشینی دارد.

الخصال : ۱۴۸/۱۸۰ .

حدیث۵۸۹

امام باقر علیه السلام :

إنَّما اُمِرَ النّاسُ : أنْ يَأتوا هذهِ الأحْجارَ فيَتطوّفوا بها ، ثُمَّ يَأتُونَنا فيُخْبِرونا بوَلايَتِهِم ، ويَعْرِضوا علَينا نُصْرَتَهُم .

امام باقر علیه السلام : مردم فرمان دارند که بیایند وبر گرد این سنگها بگردند و پس از آن نزد ما بیایند و نسبت به ما اظهار ولایت و دوستی کنند و هواداری شان را از ما اعلام نمایند.

عيون أخبار الرِّضا عليه السلام : ۲/۲۶۲/۳۰ .

حدیث۵۹۰

امام باقر علیه السلام :

تَمامُ الحَجِّ لِقاءُ الإمامِ .

امام باقر علیه السلام : تمامیت حجّ به ملاقات کردن با امام است.

عيون أخبار الرِّضا عليه السلام : ۲/۲۶۲/۲۹

حدیث۵۹۱

امام باقر علیه السلام :

الحَجُّ تَسْكينُ القُلوبِ .

امام باقر علیه السلام : حجّ، آرامش بخش دلهاست.

الأمالی للطوسی : ۲۹۶/۵۸۲ .

حدیث۵۹۲

امام باقر علیه السلام :

أنَّهُ [عَلِیّا] کانَ یَعْرِضُ السّجونَ فی کُلِّ یَومِ جُمُعةٍ؛ فمَن کانَ عَلَیهِ حَدٌّ أقامَهُ، ومَن لَم یَکُن علَیهِ حَدٌّ خلّی سَبیلَهُ .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلام هر جمعه از زندانیان بازدید می کرد. اگر کسی محکوم به خوردن حدّ بود حدّ را بر او جاری می ساخت و اگر مستحق حدّ نبود آزادش می کرد.

دعائم الإسلام : ۲/۴۴۳/۱۵۴۴ .

حدیث۵۹۳

امام باقر علیه السلام :

ـ فی رجُلٍ أمَرَ رجُلاً بقَتلِ رجُلٍ فقَتلَهُ ـ : یُقْتَلُ بِهِ الّذی قَتَلَهُ ، ویُحْبَسُ الآمِرُ بقَتْلِهِ فی السِّجْنِ حتّی یَموتَ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره مردی که به کسی دستور قتل دیگری را داده و او وی را به قتل رسانیده باشد ـ فرمود : قاتل کشته می شود و آن که دستور قتل داده در زندان نگاه داشته می شود تا بمیرد.

الکافی : ۷/۲۸۵/۱ .

حدیث۵۹۴

امام باقر علیه السلام :

واللّه ، ما مَعنا مِن اللّه بَراءةٌ ، ولابَیْنَنا وبَینَ اللّه قَرابَةٌ، ولا لَنا علی اللّه حُجَّةٌ ، ولانَتَقرَّبُ إلی اللّه إلّا بالطّاعَةِ ، فمَن کانَ مِنکُم مُطیعا للّه تَنْفَعُهُ ولایَتُنا ، ومَن کانَ مِنکُم عاصیا للّه لَم تَنْفَعْهُ وَلایَتُنا . ویْحَکُم لا تَغْتَرّوا ! ویْحَکُم لاتَغْتَرّوا !

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند ما از جانب خداامان نامه ای [برای شما] نداریم و میان ما و خداوند خویشی نیست و ما را بر خدا حجتی نباشد و جز با طاعت به خدا نزدیک نشویم. پس، هر کدام شما که فرمانبردار خدا باشد ولایت ما سودش رساند و هر کدام شما که خدا را نافرمانی کند ولایت ما سودش نرساند. وای بر شما، غرّه نشوید! وای بر شما، غرّه نشوید!

وسائل الشیعة : ۱۱/۱۸۵/۴ .

حدیث۵۹۵

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولهِ تعالی : «فَقَدِاسْتَمْسَکَ بِالعُرْوَةِ الوُثْقی»

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «هر آینه به دستاویز استوار چنگ زده است» ـ فرمود : آن دستاویز استوار، دوستی ما خاندان است.

البقرة : ۲۵۶ .

حدیث۵۹۶

امام باقر علیه السلام :

إنّ اللّه َ يُحِبُّ المُداعِبَ فيالجَماعةِ بلا رَفَثٍ ، المتوحِّدَ بالفِكْرَةِ ، المُتَحَلّيَ بالصّبرِ ، المُتَباهيَ بالصَّلاةِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند دوست دارد کسی راکه با مردم مزاح کند اما سخن زشت به زبان نیاورد و نیز کسی را که اندیشه ای یکتاپرست داشته باشد و کسی را که آراسته به خصلت شکیبایی باشد و کسی را که به نماز خواندن افتخار کند.

المحاسن : ۱/۴۵۶/۱۰۵۶ .

حدیث۵۹۷

امام باقر علیه السلام :

قـالَ رسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله : مـا آمَنَ بی مَن باتَ شَبْعانَ وجارُهُ جائعٌ . قالَ : وما مِن أهلِ قريـةٍ يَبِيتُ و فيهِم جائعٌ ، يَنظُرُ اللّه ُ إليهِم يومَ القِيامَةِ .

امام باقر علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: به من ایمان نیاورده است آن که شب را با شکم سیر بخوابد و همسایه اش گرسنه باشد. فرمود: اهل هر آبادی که شب را بگذرانند و در میان ایشان گرسنه ای باشد ، روز قیامت خداوند به آنان نظر رحمت نمی افکند.

الكافی : ۲/۶۶۸/۱۴ .

حدیث۵۹۸

امام باقر علیه السلام :

إنّ قَوما يُحْرَقونَ فی (بـ)النّارِحتّى إذا صاروا حُمَما (حَميما) أدْرَكَتْهُمُ الشَّفاعةُ .

امام باقر علیه السلام : گروهی از مردم در آتش می سوزند و خوب که گداختند (خالص شدند) شفاعت به سراغشان می آید.

الزهد للحسین بن سعید : ۹۶/۲۶۰ .

حدیث۵۹۹

امام باقر علیه السلام :

ـ لمّا قالَ لَهُ رجُلٌ : إنّی ضَعيفُ العَملِ قَليلُ الصّلاةِ قليلُ الصَّومِ ، ولكنْ أرْجو أنْ لا آكُلَ إلّا حَلالاً، ولا أنْكِحَ إلّا حَلالاً ـ : وأيُّ جِهادٍ أفْضَلُ مِن عِفَّةِ بَطْنٍ وفَرْجٍ ؟!

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به کسی که عرض کرد: من در عمل ناتوانم و نماز و روزه کم به جا می آورم اما سعی می کنم جز حلال نخورم و جز با حلال نزدیکی نکنم ـ فرمود : چه جهادی برتر از پاک نگهداشتن شکم و شرمگاه؟!

المحاسن : ۱/۴۵۵/۱۰۵۲ .

حدیث۶۰۰

امام باقر علیه السلام :

لا فَضيلةَ كالجِهادِ ، ولاجِهادَ كمُجاهَدةِ الهوى .

امام باقر علیه السلام : هیچ فضیلتی چون جهادنیست و هیچ جهادی مانند مبارزه با هوای نفس نمی باشد .

تحف العقول : ۲۸۶ .

از۶۰۱تا۷۸۶

حدیث۶۰۱

امام باقر علیه السلام :

أوَّلُ أهْلِ الجَنّةِ دُخولاًإلی الجَنّةِ أهْلُ المَعروفِ .

امام باقر علیه السلام : نخستین وارد شوندگان به بهشت، نیکوکارانند.

الأمالی للصدوق : ۳۲۶/۳۸۳.

حدیث۶۰۲

امام باقر علیه السلام :

الجَنّةُ مَحفوفةٌ بالمَكارِهِ والصَّبرِ ، فمَن صَبرَ علی المَكارِهِ فی الدُّنیا دَخلَ الجَنّةَ . وجَهنّمُ مَحفوفةٌ باللَّذّاتِ والشَّهَواتِ ، فمَن أعطی نَفْسَهُ لَذَّتَها وشَهْوَتَها دَخلَ النّارَ .

امام باقر علیه السلام : بهشت در احاطه ناملایمات وبردباری است؛ پس، هر که در دنیا بر ناملایمات صبر کند به بهشت می رود؛ و دوزخ در احاطه لذّتها و خواهشهای نفس است؛ پس هر که لذّت و خواهش نفس را برآورده کند به دوزخ می رود.

الكافی : ۲/۸۹/۷.

قالَ المجلسیُّ رِضوانُ اللّه ِ علَیهِ : مَضمونُ الخبرِ متَّفَقٌ علیهِ بین الخاصّةِ والعامّةِ .(مرآة العقول : ۸/۱۳۲) .

حدیث۶۰۳

امام باقر علیه السلام :

الجُنُبُ إذا أرادَ أنْ یَأكُلَ ویَشْرَبَ ، غَسَلَ یَدَهُ وتَمَضْمَضَ وغَسَلَ وَجهَهُ ، وأكَلَ وشَرِبَ .

امام باقر علیه السلام : انسان جنب هرگاه بخواهد چیزی بخورد و بیاشامد، دست و صورت خود را بشوید و آب در دهان بگرداند، آن گاه بخورد و بیاشامد.

وسائل الشیعة: ۱/۴۹۵/۱ .

حدیث۶۰۴

امام باقر علیه السلام :

الصَّدَقةُ یَومَ الجُمُعةِ تُضاعَفُ ،لفَضْلِ یَومِ الجُمُعةِ علی غَیرِهِ من الأیّامِ.

امام باقر علیه السلام : در روز جمعه [ثواب] صدقه دو چندان می شود؛ زیرا روز جمعه بر دیگر روزها فضیلت دارد.

ثواب الأعمال : ۲۲۰/۱.

حدیث۶۰۵

امام باقر عليه السلام :

الخَيرُ والشَّرُّ يُضاعَفُ يَومَ الجُمُعةِ .

امام باقر عليه السلام : خير و شر ، در روز جمعه دوچندان مى شود.

بحار الأنوار: ۸۹/۲۸۳/۲۸.

حديث۶۰۶

امام باقر عليه السلام :

إذا دَخلَ أحدُكُم على أخيهِ فى رَحْلِهِ فلْيَقعُدْ حيثُ يأمرهُ صاحبُ الرَّحْلِ ،

فإنّ صاحبَ الرّحْلِ أعْرَفُ بِعَورَةِ بَيتِهِ مِن الدّاخلِ عليهِ .

امام باقر عليه السلام : هرگاه يكى از شما به منزل برادرخود وارد مى شود بايد هر جا كه صاحبخانه گفت همان جا بنشيند؛ چون صاحبخانه به موقعيّت خانه خود آشناتر از ميهمان است .

قرب الإسناد : ۶۹/۲۲۲.

حديث۶۰۷

امام باقر عليه السلام :

أشَدُّ الجَزعِ الصُّراخُ بالوَيْلِ والعَويلِ ، ولَطْمُ الوَجهِ والصَّدرِ ، وجَزُّ الشَّعْرِ . ومَن أقامَ النّواحَةَ فقد تَركَ الصّبرَ .

امام باقر عليه السلام : بدترين نوع بيتابى سر دادن فغان و شيون و زدن بر سر و سينه و كندن موهاست. كسى كه نوحه گرى به راه اندازد، شكيبايى را ترك كرده است.

مسكّن الفؤاد : ۹۹.

حديث۶۰۸

امام باقر عليه السلام :

أصحابُ القائِمِ ثَلاثُمِائَةٍ وثَلاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا أولادُ العَجَمِ ، بَعضُهُم يُحمَلُ فِى السَّحابِ نَهارا يُعرَفُ بِاسمِهِ وَاسمِ أبيهِ ونَسَبِهِ وحِليَتِهِ ، وبَعضُهُم نائِمٌ عَلى فِراشِهِ فَيُوافيهِ فى مَكَّةَ عَلى غَيرِ ميعادٍ .

امام باقر عليه السلام : ياران قائم سيصد و سيزده نفر از فرزندان عجم اند . برخى از آنها در روز با ابرها اين سو و آن سو برده مى شوند و با نام و نام پدر ، نسب و زيورآلاتشان شناخته مى شوند و شمارى ديگر در رختخواب خود آرميده اند و بدون تعيين وقت در كنار قائم در مكه حضور به هم مى رسانند .

الغيبة للنعمانى : ص ۳۲۹ .

حديث۶۰۹

امام باقر عليه السلام :

مَن بَلَغهُ ثَوابٌ مِن اللّه على عَمل، فعَمِلَ ذلكَ العَملَ الْتِماسَ ذلكَ الثَّوابِ اُوتِيَهُ وإنْ لَم يَكُنِ الحَديثُ كَما بَلَغَهُ .

امام باقر عليه السلام : هر كس شنيده باشد كه خداوند براى انجام عملى پاداش مى دهد و براى دست يافتن به آن پاداش، آن كار را

بکند به او داده می شود، هر چند حدیث، آن گونه نباشد که به او رسیده است.

الکافی : ۲/۸۷/۲ .

حدیث۶۱۰

امام باقر علیه السلام :

ـ وقد سألَهُ شَیخٌ مِن النَّخع : إنّی لَم أزَلْ والِیا مُنذُ زَمنِ الحَجّاجِ إلی یَومی هذا، فهَلْ لی مِن تَوبةٍ ؟ قالَ : فَسَکتَ، ثُمّ أعَدْتُ علَیهِ ، فقالَ ـ : لا ، حتّی تُؤَدّیَ إلی کُلِّ

ذی حَقٍّ حقَّهُ .

امـام بـاقر علیه السـلام ـ که ابتـدا در پاسـخ به یکی از بزرگـان نخع که گفت: «من از زمـان حَجّاج تـاکنون والی هسـتم آیا توبه من پذیرفته می شود؟» خاموش ماند، پس از آنکه او سخنش

را تکرار کرد ـ فرمود : نه، مگر آن که حقّ هر حقداری را به او برگردانی.

الکافی : ۲/۳۳۱/۳.

حدیث۶۱۱

امام باقر علیه السلام :

لا واللّه ِ ما أرادَ اللّه ُ تَعالی مِنَ النّاسِ إلّا خَصْلَتَینِ : أنْ یُقِرّوا لَهُ بالنِّعَمِ فیَزیدَهُم ، وبالذُّنوبِ فَیَغفِرَها لَهُم .

امـام بـاقر علیه السـلام : سوگنـد به خـدا که خداونـدمتعال از مردم جز دو کار نخواسـته است: به نعمتهای او اعتراف کننـد تا آنان را نعمت فزونتر دهد و به گناهان اقرار ورزند تا گناهانشان را بیامرزد.

الکافی : ۲/۴۲۶/۲.

حدیث۶۱۲

امام باقر علیه السلام :

واللّه ِ ، ما یَنْجو مِنَ الذَّنْبِ إلّا مَن أقَرَّ بِهِ .

امام باقر علیه السلام : به خدا سوگند تنها آن کس ازگناه می رهد که به آن اعتراف کند.

بحار الأنوار : ۶/۳۶/۵۶.

حدیث۶۱۳

امام باقر علیه السلام :

إذا بَلَغتِ النّفسُ هذهِ ـ وأهْوی بیَدِهِ إلی حَلْقِهِ ـ لَم یَکُن للعالِمِ تَوبَةٌ ، وکانتْ للجاهلِ تَوبَةٌ .

امـام بـاقر علیه السـلام ـ پس از آنکه با دست خود به حلقش اشاره کرد ـ فرمود: هر گاه جان به این جا برسـد عالِم [راهی برای]توبه ندارد و جاهل دارد.

الکافی : ۲/۴۴۰/۳.

حدیث۶۱۴

امام باقر علیه السلام :

تقولُ ثلاثَ مرّاتٍ، إذانَظَرتَ إلی المُبتلی مِن غیرِ أنْ تُسمِعَهُ : الحمدُ للّهِ الّذی عافانی مِمّا ابتلاکَ بِهِ ولو شاءَ فعلَ . مَن قالَ ذلکَ لَم یُصِبْهُ ذلکَ البلاءُ أبدا .

امام باقر علیه السلام : هرگاه بلازده ای را دیدی به گونه ای که او نشنود سه بار بگو: «سپاس و ستایش خدایی را که به بلای تو گرفتارم نکرد که اگر می خواست می توانست چنین کند». هر کس این جمله را بگوید هرگز به آن بلا دچار نمی گردد.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۴/۱۵ .

حدیث۶۱۵

امام باقر علیه السلام :

کُلَّما ازْدادَ العبدُ إیمانا ازْدادَ ضِیقافی مَعیشَتِهِ .

امام باقر علیه السلام : هر چه بر ایمان بنده افزوده شود زندگی او سخت تر و تنگتر می شود.

جامع الأخبار : ۳۱۴/۸۷۴ .

حدیث۶۱۶

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تبارکَ وتعالی إذا کانَ مِن أمْرِهِ أن یُکرِمَ عَبدا وله عِندَه ذَنبٌ ابْتَلاهُ بالسُّقْمِ ، فإنْ لَم یَفعَلْ فبِالحاجةِ، فإنْ لَم یَفعَلْ شَدَّدَ علَیه عندَ المَوتِ . وإذا کانَ مِن أمرِهِ أنْ یُهینَ عَبدا ولَه عندَهُ حَسَنةٌ أصَحَّ بَدنَهُ، فإنْ لم یفعلْ وسَّعَ علَیهِ فی مَعیشتِهِ ، فإنْ لَم یَفعلْ هَوّنَ علَیهِ المَوتَ .

امام باقر علیه السلام : هرگاه خداوند تبارک و تعالی بنایش این باشد که بنده ای را گرامی بدارد و آن بنده گناهی کرده باشد او را به بیماری مبتلا می گرداند، اگر چنین نکرد به فقر و نیازمندی دچارش می سازد و اگر این را هم نکرد هنگام جان کندن بر او سخت می گیرد. و اگر بنایش این باشد که بنده ای را خوار و بیمقدار سازد و او کاری نیک نزد خدا داشته باشد، تن سالم به او می دهد، اگر چنین نکرد زندگی اش را فراخ می گرداند و اگر این را هم نکرد مرگ را بر او آسان می سازد.

أعلام الدین : ۴۳۳.

حدیث۶۱۷

امام باقر علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عزّ وجلّ لَیَتعاهَدُ المؤمنَ بالبلاءِ کما یَتعاهَدُ الرَّجُلُ أهلَهُ بالهَدِیّةِ مِن الغَیبةِ ، ویَحْمیهِ الدُّنیا کما یَحْمی الطّبیبُ المریضَ .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل مؤمن را با بلاو سختی می نوازد، همچنان که مرد خانه با آوردن هدیه از سفر، خانواده خود را می نوازد، و او را از دنیا پرهیز می دهد، همچنان که پزشک بیمار را پرهیز می دهد .

الکافی : ۲/۲۵۵/۱۷.

حدیث۶۱۸

امام باقر عليه السلام :

إنَّ المُؤمِنَ يُبتَلى بِكُلِ بَلِيَّةٍ ويَموتُ بِكُلِّ ميتَةٍ إلّا أنَّهُ لا يَقتُلُ نَفسَهُ .

امام باقر عليه السلام : مؤمن ، هر نوع گرفتارى پيدا مى كند و به هر گونه مرگى مى ميرد ، اما خودكشى نمى كند .

الكافى : ۲ / ۲۵۴ / ۱۲ .

حدیث۶۱۹

امام باقر عليه السلام :

كُلُّ عَينٍ باكيةٌ يومَ القيامهِ غيرَ ثلاثٍ : عينٌ سَهِرَتْ فى سبيلِ اللّه ِ ، وعينٌ فاضَتْ مِن خَشيَةِ اللّه ِ ، وعَينٌ غَضّتْ عن مَحارِمِ اللّه ِ .

امام باقر عليه السلام : روز رستاخيز همه چشمها گريانند مگر سه چشم: چشمى كه در راه خدا شب را نخفته باشد، و چشمى كه از ترس خدا گريان شده باشد، و چشمى كه از محرّمات خدا فروهشته باشد.

بحار الأنوار : ۷/۱۹۵/۶۲ .

حدیث۶۲۰

امام باقر عليه السلام :

قالَ موسى عليه السلام : يا ربِّ ، أيُّ عِبادِكَ أبغَضُ إلَيكَ ؟ قالَ : جِيفةٌ باللّيلِ بَطّالٌ بالنّهارِ .

امام باقر عليه السلام : موسى عليه السلام عرض كرد: پروردگار من! كدام يك از بندگانت نزد تو مبغوض تر است؟ فرمود: آن كس كه در شب چون مرده مى افتد و در روز بيكار مى گردد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۰ / ۸.

حدیث۶۲۱

امام باقر عليه السلام :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ الفاحِشَ المُتَفَحِّشَ .

امام باقر عليه السلام : همانا خداوند از آدم بد زبان دشنامگوى نفرت دارد.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۷۶ /۳۳۸.

حدیث۶۲۲

امام باقر عليه السلام :

أربعٌ مُن كُنوزِ البِرِّ : كِتْمانُ الحاجةِ ، وكِتْمانُ الصَّدقةِ ، وكِتْمانُ الوَجَعِ ، وكِتْمانُ المُصيبةِ .

امام باقر عليه السلام : چهار چيز از گنجهاى نيكى است: نهان داشتن نياز، نهانى دادن صدقه، نهان داشتن درد، و نهان داشتن مصيبت.

تحف العقول : ۲۹۵ .

حدیث۶۲۳

امام باقر علیه السلام :

لَم یَخُنْکَ الأمینُ ، ولکنِ ائتُمَنتَ الخائنَ

امام باقر علیه السلام : انسان امین به تو خیانت نکرده بلکه تو به خائن امانت سپرده ای.

تهذیب الأحکام : ۷ / ۲۳۲ / ۱۰۱۳ .

حدیث۶۲۴

امام باقر علیه السلام :

ثلاثٌ لم یَجعلِ اللّه ُ عزّ وجلّ لأحـدٍ فیهنّ رُخْصةً: أداءُ الأمانةِ إلَی البَرِّ والفاجرِ ، والوفاءُ بالعَهدِ للبَرِّ والفاجرِ ، وبِرُّ الوالِدَینِ بَرَّینِ کانا أو فاجِرَینِ

امام باقر علیه السلام : سه چیز است که خداوند عز و جل به هیچ کس در آنها اجازه ای نداده است: بر گرداندن امانت به نیک و بد، وفا کردن به عهد و پیمان با نیک و بد، و نیکی کردن به پدر و مادر ، خوب باشند یا بد.

الکافی : ۲ / ۱۶۲ / ۱۵ .

حدیث۶۲۵

امام باقر علیه السلام :

المؤمنُ أصْلَبُ مِن الجَبلِ ، الجَبلُ یُسْتَقَلُّ مِنه ، والمؤمنُ لا یُسْتَقَلُّ مِن دِینِه شَیءٌ .

امام باقر علیه السلام : مؤمن از کوه سخت تر است. از کوه کم می شود اما از دین مؤمن چیزی کاسته نمی گردد.

الکافی : ۲ / ۲۴۱ / ۳۷ .

حدیث۶۲۶

امام باقر علیه السلام :

الإیمانُ إقرارٌ وعملٌ ، والإسلامُ إقرارٌ بلا عملٍ .

امام باقر علیه السلام : ایمان، اقرار است و عمل؛ و اسلام، اقرار است بدون [شرط] عمل.

تحف العقول : ۲۹۷ .

حدیث۶۲۷

امام باقر علیه السلام :

إذا قـامَ القـائمُ عَرَضَ الإیمانَ علی کلِّ ناصِبٍ ، فإنْ دَخلَ فیهِ بِحَقیقـةٍ وإلّا ضَـربَ عُنُقَهُ أو یُؤدّیَ الجِزْیـةَ کما یُؤدّیها الیومَ أهلُ الذِّمّـةِ ، ویَشُدُّ علی وَسَطِهِ الهِمْیانَ ، ویُخرِجُهُم مِن الأمْصارِ إلَی السَّوادِ .

امـام بـاقر علیه السـلام : زمـانی که قـائم قیـام کنـد ایمـان را بر هر دشـمن کینه توزی عرضه می کنـد، اگر از جان و دل ایمان نیاورد گردنش زده می شود یا همچون ذمّیان امروز جزیه می پردازد و به کمر او زنّار می بندد و آنان را از شهرها به دشت ها می فرستد.

الکافی : ۸ / ۲۲۷ / ۲۸۸ .

حدیث۶۲۸

امام باقر علیه السلام :

إذا وَقَع أمرُنا وجاءَ مَهـدِيُّنا كانَ الرَّجُلُ مِن شـيعَتِنا أجرأَ مِن لَيثٍ وأمضـى مِن سِنانٍ يَطَأُ عَدُوَّنا بِرِجلَيهِ وَيضـرِبُهُ بِكَفَّيهِ وذلِكَ عِندَ نُزولِ رَحمَةِ اللّه ِ وفَرَجِهِ عَلَى العِبادِ .

امام باقر علیه السلام : هر گاه زمام امور به دست ما بیفتد و مهدی ما بیاید ، هر یک از شیعیان ما ، کاری تر از شیر و برنده تر از شمشیر خواهند شد . دشمنان ما را به زیر پا می گذارند و با دست آنان را می کوبند . و این ، هنگامی است رحمت خداوند فرود آید و بر بندگانش گشایش خدا نازل شود .

بصائر الدرجات : ص ۴۴ ، بحارالأنوار : ج ۵۲ ص ۳۱۸ ح ۱۷ .

حدیث۶۲۹

امام باقر علیه السلام :

ـ وقد سألَه الفُضَيلُ : هَل لهذا الأمرِ وقتٌ ؟ ـ : كَذَبَ الوَقّاتونَ ، كَذَبَ الوَقّاتونَ ، كَذَبَ الوَقّاتونَ .

امام باقر علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش فضیل که آیا زمان ظهور تعیین شده است؟ ـ فرمود : وقت گذاران دروغ می گویند، وقت گذاران

دروغ می گویند، وقت گذاران دروغ می گویند.

الغيبة للطوسی : ۴۲۶ / ۴۱۱ .

حدیث۶۳۰

امام باقر علیه السلام :

فإذا خَرجَ أسْنَدَ ظَهْرَهُ إلَى الكعبةِ،واجْتَمعَ إليهِ ثلاثُمائةٍ وثلاثةَ عَشَرَ رجُلًا، فأوّلُ ما يَنطِقُ بِهِ هـذهِ الآيـةُ: «بَقِيّةُ اللّه ِ خيرٌ لكم إنْ كُنتم مؤمنين» .

امام باقر علیه السلام : هرگاه قیام کند به کعبه تکیه می دهد و سیصد و سیزده مرد بر گردش حلقه می زنند . نخستین سخنی که می گوید این آیه است : «بقیّهٔ اللّه برای شما بهتر است اگر ایمان داشته باشید» . آن گاه می فرماید : من بقیّهٔ اللّه هستم و حجّت و جانشین خدا بر شما . هیچ درود فرستنده ای به او درود نمی فرستد مگر چنین : درود بر تو ای باقیمانده خدا در زمین او .

هود : ۸۶ .

حدیث۶۳۱

امام باقر علیه السلام :

«ومَنْ قُتِلَ مظلوما فقد جَعَلْنا لوليّهِ سُلطانا . . . إنّه كان منصورا»

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «هر که به ستم کشته شود به ولیّ او قدرتی داده ایم ... همانا او پیروزمند است» ـ فرمود : خداوند مهدی را «منصور (پیروزمند)» نامید، همچنان که [پیامبر را] احمد و محمّد و محمود نامید و همچنان که عیسی را مسیح نامگذاری کرد.

الإسراء : ۳۳ .

حدیث۶۳۲

امام باقر علیه السلام :

إنَّ الحَقَّ استَصرَخَنی وَقَد حَواهُ الباطِلِ فی جَوفِهِ ، فَبَقَرتُ عَن خاصِرَتِهِ وَاطَّلَعتُ الحَقَّ عَن حُجُبِهِ حَتّی ظَهَرَ وَانتَشَرَ ، بَعدَ ما خَفیَ وَاستَتَرَ .

امام باقر علیه السلام : حق ، که باطل ، آن را در شکم خود گرفته بود ، از من فریاد طلبید ، و من پهلوی باطل را شکافتم و حق را از میان پرده های شکم آن درآوردم و پس از آن حق که پوشیده و پنهان بود ، آشکار و منتشر شد.

ربیع الأبرار : ۲ / ۶۰۳ .

حدیث۶۳۳

امام باقر علیه السلام :

إنَّ عَلیَّ بنَ الحُسَینِ علیهماالسلام قاسَمَ اللّه َ عزّ وجلّ مالَهُ مَرَّتَینِ .

امام باقر علیه السلام : علی بن الحسین علیهماالسلام اموال خود را دو بار با خداوند عز و جل تقسیم کرد .

حلیهٔ الأولیاء: ۳ / ۱۴۰ .

حدیث۶۳۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّهُ کانَ یَعولُ مائَهَ بَیتٍ مِن فُقَراءِ المَدینَهِ وَکانَ یُعجِبُهُ أن یَحضُرَ طَعامَهُ الیَتامی وَالأضِرّاءُ وَالزَّمنی وَالمَساکینُ الَّذینَ لا حیلَهَ لَهُم وَکانَ یُناوِلُهُم بِیَدِهِ وَمَن کانَ مِنهُم لَهُ عِیالٌ حَمَلَهُ إلی عِیالِهِ مِن طَعامِهِ ، وَکانَ لا یَأکُلُ طَعاما حَتّی یَبدَأ فَیَتَصَدَّقُ بِهِ .

امام باقر علیه السلام : او یکصد خانوار از فقرای مدینه را سرپرستی می کرد ، و دوست داشت که یتیمان و تنگدستان و افراد عاجز و مستمندان بیچاره بر سر سفره او حاضر شوند . او با دست خود برای آنها غذا می آورد ، و اگر کسی از آنها عائله ای داشت ، حضرت از غذای خود برای خانواده او می برد . هیچ غذایی نمی خورد مگر این که ابتدا از آن صدقه می داد .

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۵۴.

حدیث۶۳۵

امام باقر علیه السلام :

إنّ الحسینَ بنَ علیٍّ علیهماالسلام لمّا حَضَرهُ الّذی حَضَرهُ ، دَعا ابنَتَهُ الکبری فاطمهَ بنتَ الحسینِ علیهماالسلام ، فدفَعَ إلَیها کِتابا مَلْفوفا ، ووَصِیَّهً ظاهِرهً. وکانَ علیُّ بنُ الحسینِ علیهماالسلامَبْطونا مَعهُم لا یَرَونَ إلّا أنّه لِما بِهِ ، فَدفَعَتْ فاطمهُ الکِتابَ إلی علیِّ بنِ الحسینِ علیهماالسلام ثُمّ صارَ واللّه ِ ذلکَ الکتابُ إلَینا ... فیهِ واللّه ِ ما یَحتاجُ إلَیهِ وُلْدُ آدمَ مُنذُ خلَقَ اللّه ُ آدمَ إلی أن تَفْنَی الدُّنیا .

امام باقر علیه السلام : چون هنگام شهادت حسین بن علی علیهماالسلامرسید دختر بزرگ خود، فاطمه بنت الحسین علیه السلام ، را خواند و نامه ای سر بسته و وصیت نامه ای سرگشاده به او داد؛ [چون] علی بن حسین دچار چنان شکم دردی بود که گمان نمی کردند جان سالم به در برد. سپس فاطمه آن نوشته را به علی بن الحسین علیهماالسلامداد و به خدا قسم این نامه به ما رسید ... سوگند به خدا که آنچه از زمان خلقت آدم تا پایان دنیا مورد نیاز فرزندان آدم بوده و هست در این نوشته وجود دارد!

الکافی : ۱ / ۳۰۳ / ۱ .

حدیث۶۳۶

امام باقر علیه السلام :

إنّ أميرَ المؤمنينَ صلواتُ اللّهِ علَيه لمّا حَضرَهُ الّذى حَضرَهُ قالَ لابنِهِ الحسنِ : اُدْنُ منّى حتّى اُسِرَّ إليكَ ما أسرَّ رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله إلىَّ ، وأئتَمِنَكَ على ما ائتَمَنَنى علَيهِ ، فَفعَلَ .

امام باقر علیه السلام : چون وفات امیرالمؤمنین صلوات اللّه علیه فرا رسید، به فرزندش حسن فرمود: نزدیک من آی تا رازی را که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به من گفت به تو بگویم و آنچه را به من امانت سپرد به تو بسپارم. سپس، این کار را کرد.

الکافی : ۱ / ۲۹۸ / ۲ .

حدیث۶۳۷

امام باقر علیه السلام :

إذا اجْتمَعَ للإمامِ عِدَّةُ أهلِ بَدْرٍ «ثَلاثُمائةٍ وثَلاثَةَ عَشَرَ» وَجَبَ عَلَيْهِ القِيامُ والتَّغْييرُ .

امام باقر علیه السلام : اگر برای یاری امام به شمار اهل بدر، سیصد و سیزده تن، گردآیند ، بر او واجب است که قیام کند و اوضاع را تغییر دهد.

بحار الأنوار : ۱۰۰ / ۴۹ / ۱۸ .

حدیث۶۳۸

امام باقر علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «وَيَوْمَ القِيامَةِ تَرَى الّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللّهِ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ»

امام باقر علیه السلام ـ درباره آیه «در روز قیامت آنهایی را که به خدا دروغ بسته اند سیه روی می بینی» ـ فرمود : کسی است که بگوید: من امام هستم، در حالی که امام نیست.

الزمر : ۶۰ .

حدیث۶۳۹

امام باقر علیه السلام :

قالَ اللّهُ تبارَكَ وتعالى : لاُعَذِّبَنَّ كُلَّ رَعِيَّةٍ فى الإسلامِ دَانَتْ بِولايةِ كُلِّ إمامٍ جائرٍ ليسَ مِنَ اللّهِ .

امام باقر علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بیگمان هر رعیتی از رعایای اسلام را که حکومت هر پیشوای ستمگر غیر خدایی را بپذیرد عذاب خواهم کرد.

الکافی : ۱ / ۳۷۶ / ۴

حدیث۶۴۰

امام باقر علیه السلام :

ـ فی تَبْیینِ عَلَامةِ الإمامِ ـ : طَهارَةُ الوِلادَةِ وحُسْنُ المَنْشأ، ولا یَلْهو ولا یَلْعبُ .

امام باقر علیه السلام ـ در توضیح نشانه امام ـ فرمود : حلال زادگی، پرورش نیکو، و نپرداختن به لهو و لعب.

الکافی : ۱ / ۲۸۵ / ۴

حدیث۶۴۱

امام باقر علیه السلام :

لا تَبْقَی الأرضُ بغیرِ إمامٍ ظاهرٍ أو باطنٍ .

امام باقر علیه السلام : زمین، بدون امام آشکار یا نهان باقی نمی ماند .

بحار الأنوار : ۲۳ / ۲۳ / ۲۶ .

حدیث۶۴۲

امام باقر علیه السلام :

لَو أنّ الإمامَ رُفِعَ مِنَ الأرضِ ساعةً لَماجَتْ بأهْلِها کَما یَمُوجُ البَحْرُ بأهلِهِ .

امام باقر علیه السلام : اگر برای لحظه ای وجود امام از زمین برداشته شود ، زمین ، ساکنان خود را چنان به تلاطم می اندازد که امواج دریا دریانشینان را .

الکافی : ۱ / ۱۷۹ / ۱۲

حدیث۶۴۳

امام باقر علیه السلام :

بُنِیَ الإسلامُ علی خَمْسٍ : عَلی الصَّلاةِ ، والزَّکاةِ ، والصَّومِ ، و الحَجِّ ، والوَلایةِ ، ولَمْ یُنادَ بِشَیْءٍ کَما نُودِیَ بالوَلایةِ .

امام باقر علیه السلام : اسلام بر پنج پایه استوار است: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت؛ و بر هیچ چیز به اندازه ولایت تأکید نشده است.

الکافی : ۲ / ۱۸ / ۳.

حدیث۶۴۴

امام باقر علیه السلام :

تَزَوَّدْ مِنَ الدُّنْیا بِقِصَرِ الأملِ .

امام باقر علیه السلام : با کوتاه کردن آرزو ، از دنیا [برای آخرتت] توشه برگیر.

تحف العقول : ۲۸۶ .

حدیث۶۴۵

امام باقر علیه السلام :

اللّه ُ مَعْنَاهُ المَعْبُودُ الّذِی ألِهَ الخَلْقُ عَنْ دَرْکِ مَاهِیَّتِهِ والإحَاطَةِ بِکَیْفِیَّتِهِ .

امام باقر علیه السلام : اللّه به معنای معبودی است که خلایق در رسیدن به چیستی او و احاطه بر چگونگی اش حیرانند.

التوحید : ۸۹/۲.

حدیث۶۴۶

امام باقر علیه السلام :

لا تُقارِنْ ولا تُواخِ أربعةً : الأحْمَقَ ، والبَخيلَ ، والجَبانَ ، والكَذّابَ

امام باقر علیه السلام : با چهار کس همنشینی و برادری مکن: احمق، بخیل، ترسو ودروغگو.

الخصال : ۲۴۴ / ۱۰۰ .

حدیث۶۴۷

امام باقر علیه السلام :

بِئسَ الأخُ أخٌ يَرعاكَ غَنِيّا وَيقطعُكَ فَقيرا

امام باقر علیه السلام : چه بد برادری است آن که به هنگام توانگری هوادار توست و در وقت تهیدستی رهایت می کند.

الإرشاد : ۲ / ۱۶۶ .

حدیث۶۴۸

امام باقر علیه السلام :

اعرِفِ المَودّةَ لكَ في قلبِ أخيكَ بما لَهُ في قلبِكَ .

امام باقر علیه السلام : محبّت قلبی برادرت را نسبت به خودت، ازمحبّتی که در قلبت نسبت به او داری، بشناس.

كشف الغمّة : ۲/۳۳۱.

حدیث۶۴۹

امام باقر علیه السلام :

المؤمنُ أخو المؤمنِ لأبيهِ واُمِّهِ .

امام باقر علیه السلام : مؤمن برادر تنی مؤمن است .

الكافي : ۲/۱۶۶/۲ و ۷

حدیث۶۵۰

امام باقر علیه السلام :

التَّقيَّةُ في كُلِّ ضَرورَةٍ،وصاحِبُها أعلَمُ بِها حِينَ تَنزِلُ بِهِ .

امام باقر علیه السلام : تقیّه در هر موردی است که ضرورت پیش آید و تقیّه کننده خود بهتر می داند که در چه وقت باید تقیّه کند.

الكافي : ۲/۲۱۹/۱۳

حدیث۶۵۱

امام باقر علیه السلام :
مَن تَوَكَّلَ عَلَى اللّه ِ لا يُغلَبْ ،ومَنِ اعتَصَمَ باللّه ِ لا يُهزَمْ .
امام باقر علیه السلام : آنكه به خدا توكّل كند،مغلوب نشودو آنكه به خدا توسّل جويد، شكست نخورد.
جامع الأخبار : ۳۲۲/۹۰۷.

حدیث۶۵۲

امام باقر علیه السلام :
مِن سَعادَةِ الرّجُلِ أن يَكونَ لَهُ الوَلَدُ يَعرِفُ فيهِ شِبهَهُ : خَلقَهُ ، وخُلقَهُ ، وشَمائلَهُ .
امام باقر علیه السلام : از خوشبختى مرد اين است كه قيافه و اخلاق و شمايل فرزندش شبيه خود او باشد.
الكافى : ۶/۴/۲.

حدیث۶۵۳

امام باقر علیه السلام :
إنّ العَبدَ لَيكونُ بارّا بِوالِدَيهِ فى حياتِهِما ، ثُمّ يَموتانِ فلا يَقضى عَنهُما دُيونَهُما ولا يَستَغفِرُ لَهُما فيَكتُبُهُ اللّه ُ عاقّا . وإنّهُ لَيكونُ عاقّا لَهُما فى حياتِهِما غَيرَ بارٍّ بِهِما ، فإذا ماتا قَضى دَينَهُما واستَغفَرَ لَهُما فيَكتُبُهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ بارّا .
امام باقر علیه السلام : يك وقت هست كه بنده در زمان حيات پدر و مادر خود نسبت به آنان نيكوكار است، اما وقتى مى ميرند نه بدهى آنان را مى پردازد و نه برايشان طلب آمرزش مى كند،در اين صورت خداوند او را نافرمان قلمداد مى كند و يك وقت هم هست كه بنده در زمان حيات پدر و مادر خود ناخلف و نافرمان است و به آنان نيكى نمى كند، اما وقتى مردند بدهى هاى آنها را مى پردازد و براى ايشان آمرزش مى طلبد. لذا خداوند عز و جل او را نيكوكار مى نويسد.
الكافى : ۲/۱۶۳/۲۱.

حدیث۶۵۴

امام باقر علیه السلام :
لَم يُقسَمْ بَينَ النّاسِ شىءٌأقَلُّ مِن اليَقينِ .
امام باقر علیه السلام : هيچ چيز كمتر از يقين در ميان مردم تقسيم نشده است.
الكافى : ۲/۵۲/۵

حدیث۶۵۵

امام باقر علیه السلام :
مَنْ عَلَّمَ بابَ هُدىً فَلَهُ مِثْلُ اَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَ لا يُنْقَصُ اُولئِكَ مِنْ اُجورِهِمْ شَيْئا وَ مَنْ عَلَّمَ بابَ ضَلالٍ كانَ عَلَيْهِ مِثْلُ اَوزارِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَ لا يُنْقَصُ اُولئِكَ مِنْ اَوزارِهِمْ شَيْئا؛

هرکس باب هدایتی را به کسی آموزش دهد ، پاداش همه کسانی را که به آن عمل کنند ، دارد ، بی آن که چیزی از پاداش آنان کم شود و هرکس باب گمراهی را یاد دهد ، گناهان همه کسانی که بدان عمل کنند ، بر او نیز بار می شود ، بی آن که چیزی از گناهان آنان کم شود .

کافی ، ج ۱، ص ۳۵، ح ۴ .

حدیث۶۵۶

امام باقر علیه السلام :

لَمّا سَاَلَهُ زُرارَةُ عَنِ الرَّجُلِ یَعْمَلُ الشَّیْ ءَ مِنَ الخَیْرِ فَیَراهُ اِنسانٌ فَیَسُرُّهُ ذالِکَ ـ : لا بَاْسَ، ما مِنْ اَحَدٍ اِلاّ وَ هُوَ یُحِبُّ اَنْ یَظْهَرَ لَهُ فِی النّاسِ الخَیرُ، اذا لَمْ یَکُنْ صَنَعَ ذالِکَ لَذالِکَ؛

زُراره از امام باقر علیه السلام درباره کسی که کار خوبی انجام می دهد و دیگری او را می بیند و او خوشحال می شود، پرسید. حضرت فرمودند: اگر آن کار خوب را به این منظور انجام نداده باشد، اشکالی ندارد. هر کسی دوست دارد، کار خوبش در میان مردم، نمایان شود.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۷، ح ۱۸.

حدیث۶۵۷

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اِطْعامَ الطَّعامِ وَ اِفشاءَ السَّلامِ؛

خداوند غذا دادن و به همه سلام کردن را دوست دارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۴۳، ح ۱۳۷۱.

حدیث۶۵۸

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی: «وَ اِذا لَقُوا الَّذینَ آمَنوا...»ـ : اِنَّهُمْ کُهّانُهُمْ «قالُوا اِنّا مَعَکُمْ» اَیْ عَلی دینِکُمْ «اِنَّما نَحْنُ مُسْتَهزِؤونَ»اَی نَسْتَهزِی ءُ بِاَصحابِ مُحمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ نَسْخَرُ بِهِمْ فی قُولِنا: آمَنّا!

خداوند می فرماید: «و چون با کسانی که ایمان آورده اند، روبه رو شوند، می گویند": ایمان آوردیم "و چون با یاران شیطانی خود خلوت کنند، می گویند": در حقیقت، ما با شماییم. ما فقط آنها را مسخره می کنیم». "مقصود خداوند، عالمان اهل کتاب [در روزگار رسول اللّه]اند. می گویند: «ما با شماییم»، یعنی بر دین شما (اسلام) هستیم، و [نزد یارانشان] می گویند: «ما فقط آنان را مسخره می کنیم»، یعنی با گفتن جمله «ایمان آوردیم»، اصحاب محمّد را دست می اندازیم و مسخره می کنیم.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۳۵، ح ۲۲.

حدیث۶۵۹

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَنِ الْکَبائِرِ ـ : کُلُّ شَیْ ءٍ أَوْعَدَ اللّه ُ عَلَیْهِ النارَ؛

در پاسخ به سؤال از کبائر فرمود: هرگناهی که خداوند برای آن وعده آتش داده است (گناه کبیره است).

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۳، ح ۲۴.

حدیث۶۶۰

امام باقر علیه السلام :

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللّه لايُغْلَبُ وَمَنِ اعْتَصَمَ بِاللّه لايُهْزَمُ؛

هر کس به خدا توکل کند، مغلوب نشود و هر کس به خدا توسل جوید، شکست نخورد.

جامع الأخبار، ص ۳۲۲.

حدیث۶۶۱

امام باقر علیه السلام :

ثَلاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِاَحَدٍ فِيهِنَّ رُخْصَةً: اَداءُ الْاَمانَةِ اِلَى البَرِّ وَ الْفاجِرِ، وَ الوَفاءُ بِالْعَهْدِ لِلبَرِّ وَ الْفاجِرِ، وَ بِرُّ الوالِدَيْنِ بَرَّيْنِ كانا اَوْ فاجِرَيْنِ؛

سه چیز است که خداوند عزّ و جل به هیچ کس، اجازه تخلّف از آنها را نداده است: برگرداندن امانت به امانت دهنده، چه نیکوکار باشد و چه بدکار؛ وفای به عهد با نیکوکار و بدکار؛ و نیکی کردن به پدر و مادر، چه نیکوکار باشند و چه بدکار.

کافی، ج ۲، ص ۱۶۲، ح ۱۵.

حدیث۶۶۲

امام باقر علیه السلام :

ذُكِرَ اَنَّ آدَمَ لَمّا اَسْكَنَهُ اللّهُ الجَنَّةَ فَقالَ لَهُ: يا آدَمُ لا تَقْرَبْ هذِهِ الشَّجَرَةَ، فَقالَ: نَعَمْ يا رَبِّ، وَ لَمْ يَسْتَثْنِ. فَاَمَرَ اللّهُ نَبِيَّهُ فَقالَ: «وَ لا تَقولَنَّ لِشَيْءٍ اِنّى فاعِلٌ ذالِكَ غَدا اِلاّ اَنْ يَشاءَ اللّهُ وَ اذْكُرْ رَبَّكَ اِذا نَسيتَ» اَنْ تَقولَ وَ لَوْ بَعْدَ سَنَةٍ؛

هنگامی که خداوند عز و جل آدم علیه السلام را در بهشت جا داد به او فرمود: ای آدم! به این درخت، نزدیک نشو. حضرت آدم گفت: باشد، ای پروردگار من! ولی ان شاء اللّه نگفت [و به درخت، نزدیک شد و از آن خورد]. لذا خداوند به پیامبرش صلی الله علیه و آله امر فرمود: درباره چیزی که می خواهی آن را فردا انجام دهی، نگو آن را انجام می دهم، مگر این که بگویی ان شاء اللّه ، و به یاد آر پروردگارت را اگر فراموش نمودی، به این که ان شاء اللّه بگویی، اگر چه پس از یک سال باشد.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۲۸، ح ۶۱.

حدیث۶۶۳

امام باقر علیه السلام :

فى قَوْلِهِ تَعالَى: «وَ لا تَقْرَبُوا الزِّنا اِنَّهُ كانَ فاحِشَةً»: مَعْصِيَةً وَ مَقْتا فَاِنَّ اللّهَ يَمْقُتُهُ وَ يُبْغِضُهُ، قالَ: «وَ ساءَ سَبيلاً» هُوَ اَشَدُّ النّاسِ عَذابا، وَ الزِّنا مِنْ اَكْبَرِ الْكَبائِرِ؛

درباره آیه «و نزدیک زنا نشوید که گناهی بزرگ است» فرمودند: یعنی نافرمانی خدا و منفور است؛ چرا که خداوند، از آن، بیزار است و آن را دشمن می دارد. سپس خداوند [درباره زنا] می فرماید: «بد راهی است»، به این خاطر که عذاب زناکار، از همه

گنهکاران، سخت تر است و زنا از بزرگ ترین گناهان کبیره است.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۹، ح ۵.

حدیث۶۶۴

امام باقر علیه السلام :

ثَلاثَةٌ لَیْسَ لَهُمْ حُرْمَةٌ: صاحِبُ هَویً مُبْتَدِعٌ، وَ الْاِمامُ الجائِرٌ، وَ الفاسِقُ الْمُعْلِنُ بِالْفِسْقِ؛

سه گروه، احترام ندارنـد: هواپرستِ بـدعت گذار (که به نام دین و به کام خود، احکام خدا را تغییر می دهد) و پیشوای سـتمکار، و فاسقی (بدکاری) که علنی هرزگی می کند.

وسائل الشیعهٔ، ج ۸، ص ۶۰۵، ح ۵.

حدیث۶۶۵

امام باقر علیه السلام :

اَلزَّکاهُ تَزیدُ فِی الرِّزْقِ؛

زکات دادن، روزی را زیاد می کند.

أمالی طوسی، ص ۲۹۶.

حدیث۶۶۶

امام باقر علیه السلام :

کُلُّ ذَ نْبٍ یُکَفِّرُهُ الْقَتْلُ فی سَبیلِ اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ، اِلاَّ الدَّیْنُ لا کَفّارَهَ لَهُ اِلاّ اَداو?هُ أوْ یَقْضی صاحِبُهُ اَوْ یَعْفُوَ الَّذی لَهُ الْحَقُّ؛

هر گنـاهی، با کشـته شـدن در راه خـدا پاک می شود، مگر بِـدِهی که جبران آن به پس دادنِ آن است یا آن که وام دهنـده، از حقّ خود بگذرد.

فروع کافی، ج ۵، ص ۹۴، ح ۶.

حدیث۶۶۷

امام باقر علیه السلام :

الْمُؤْمِنُ بَرَکَهٌ عَلَی الْمُؤْمِنِ وَ حُجَّهٌ عَلَی الْکافِرِ؛

مؤمن، برای مؤمن، برکت است و برای کافر، حجّت. ۲۰۸. اگر باشید

تحف العقول، ص ۴۸۹.

حدیث۶۶۸

امام باقر علیه السلام :

لَیْسَ مِنْ نَفْسٍ اِلاّـ وَ قَـدْ فَرَضَ اللّهُ لَهـا رِزْقَها حَلالاً یَأْتیها فی عافیَهٍ وَ عُرِضَ لَها بِالْحَرامِ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ فَاِنْ هیَ تَناوَلَتْ مِنَ الْحَرامِ شَـیْئا قاصَّها بِهِ مِنَ الْحَلالِ الَّذی فَرَضَ اللّهُ لَها وَ عِنْدَ اللّهِ سِواهُما فَضْلٌ کَبیرٌ؛

خداوند برای هر کسی روزیِ حلالی مقرّر داشته که به سلامت به او خواهد رسید. از طرف دیگر روزی حرام نیز در دسترس او قرار داده است که اگر انسان روزی خود را از آن حرام به دست آورد، خداوند در عوض، روزی حلالی را که برای او مقدّر کرده است، از او باز خواهد داشت و غیر از این دو روزی (حلال و حرام)، روزی های فراوان دیگری نیز نزد خداوند هست.

بحار الأنوار، ج ۵، ص ۱۴۷، ح ۶.

حدیث۶۶۹

امام باقر علیه السلام :

لَمّا قالَ لَهُ رَجُلٌ إِنّی ضَعیفُ الْعَمَلِ قَلیلُ الصَّلاةِ قَلیلُ الصَّوْمِ وَلکِنْ أَرْجو أنْ لا آکُلَ إلاّ حَلالاً وَ لا أَنْکَحَ إلاّ حَلالاً: وَ أَیُّ جِهادٍ أَفْضَلُ مِنْ عِفَّةِ بَطْنٍ وَ فَرْجٍ؟!؛

در پاسخ به کسی که عرض کرد: من در عمل ناتوانم و نماز و روزه کم به جا می آورم امّا سعی می کنم جز حلال نخورم و جز با حلال نزدیکی نکنم فرمودند: چه جهادی برتر از پاک نگهداشتن شکم و شرمگاه؟!.

محاسن، ج ۱، ص ۲۹۲، ح ۴۴۸.

حدیث۶۷۰

امام باقر علیه السلام :

تَقاضی عَلِیٌّ وَ فاطِمَةُ علیهماالسلامإلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آلهفِی الْخِدْمَةِ فَقَضی عَلی فاطِمَةَ علیهاالسلام بِخِدْمَةِ ما دونَ الْبابِ، وَ قَضی عَلی عَلِیٍّ علیه السلامما خَلْفَهُ ـ قالَ ـ فَقالَتْ فاطِمَةُ علیهاالسلام: فَلا یَعْلَمُ ما داخَلَنی مِنَ السُّرورِ اِلاَّ اللّهُ بِإِکْفائی رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله تَحَمُّلَ رِقابِ الرِّجالِ؛

حضرت علی و حضرت فاطمه علیهماالسلام از پیامبر صلی الله علیه و آله درخواست نمودند که وظیفه [هرکدام از] آنها را در زندگی بیان کنند. پیامبر صلی الله علیه و آله کارهای داخل خانه را به فاطمه و کارهای بیرون خانه را به علی واگذار نمودند. حضرت زهرا علیهاالسلام فرمودند: خوشحالی ای که با این کار بر قلب من وارد شد و رسول خدا مرا از رویارویی با نامحرمانْ راحت نمودند، جز خدا کسی نمی داند.

قرب الاسناد، ص ۵۲.

حدیث۶۷۱

امام باقر علیه السلام :

ـ لَمّا ذُکِرَ عِنْدَهُ الاَغْنِیاءَ مِنَ الشّیعةِ، فَکَاَنَّهُ کَرِهَ ما قیلَ فیهِمْ، فَقالَ ـ : اذا کانَ الْمُؤْمِنُ غَنیّا رَحیما وَصولاً، لَهُ مَعْرُوفٌ اِلی اَصْحابِهِ، اَعْطاهُ اللّهُ اَجْرَ ما یُنْفِقُ فِی البِرِّ اَجْرَهُ مَرَّتَیْنِ ضِعْفَیْنِ لِاَنَّ اللّهَ تَعالی یَقولُ فی کِتابِهِ «وَ ما اَمْوالُکُمْ وَ لا اَوْلادُکُمْ بِالَّتی تُقَرِّبُکُمْ عِنْدَنا زُلْفی اِلاّ مَنْ آمَنَ وَ عَمِلَ صالِحا فَاُولئِکَ لَهُمْ جَزاءُ الضِّعْفِ بِما عَمِلوا وَ هُمْ فِی الغُرُفاتِ آمِنونَ»؛

در حضور امام باقر علیه السلام از شیعیان ثروتمند سخن به میان آمد. به نظر رسید که حضرت از سخنانی که در باره آنها گفته شد، خوششان نیامد و فرمودند: چنانچه مؤمنِ ثروتمند، مهربان و بخشنده باشد و به یارانش نیکی و احسان کند، خداوند، مزد آنچه را در کارهای نیک خرج می کند، دو برابر به او می دهد؛ زیرا خدای تعالی در کتاب خود می فرماید: «اموال و فرزندانتان، هرگز شما را نزد ما مقرَّب نمی گردانند، مگر کسانی [از شما]را که ایمان بیاورند و عمل صالح انجام دهند، که در مقابل آنچه انجام داده اند،

پاداششان چندین برابر خواهد بود و آنان در خانه های بهشت، آسوده خاطرند».

علل الشرایع، ص ۶۰۴، ح ۷۳.

حدیث۶۷۲

امام باقر علیه السلام :

اِتَّخَذَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ اِبْراهیمَ خَلیلاً لاَِ نَّهُ لَمْ یَرُدَّ اَحَدا، وَ لَمْ یَسْاَلْ اَحَدا غَیرَ اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ، ابراهیم را از آن رو خلیلِ (دوست صمیمیِ) خود قرار داد که دست رد به سینه کسی نمی زد و از هیچ کس جز خدای ـ عزّ و جلّ ـ چیزی نمی خواست.

علل الشرایع، ص ۳۴، ح ۲.

حدیث۶۷۳

امام باقر علیه السلام :

مِنْ عَلاماتِ الْمُو?نِ ثَلاثٌ: حُسنُ التَّقْدیرِ فِی الْمَعیشَةِ، وَ الصَّبْرُ عَلَی النّائِبَةِ، وَ التَّفَقُّهُ فِی الدّینِ ... ما خَیْرٌ فی رَجُلٍ لا یَقْتَصِدُ فی مَعیشَتِهِ ما یَصلُحُ لا لِدُنْیاهُ وَ لا لآِخِرَتِهِ؛

مؤمن، سه نشانه دارد: برنامه ریزی مناسب در اداره زندگی، صبر در گرفتاری ها، و دین شناسی. هر کس در اداره زندگی اش میانه رو نباشد و کار مفیدی نه برای دنیایش و نه برای آخرتش انجام ندهد، خیری در او نیست.

تهذیب الأحکام، ج ۷، ص ۲۳۶، ص ۴۸.

حدیث۶۷۴

امام باقر علیه السلام :

کانَتْ [مَرْیَمُ] اَجمَلَ النِّساء، وَ کانَتْ تُصَلّی فَتُضی ءُ المِحْرابَ لِنورِها، فَدَخَلَ عَلَیْها زَکَریّا فَإذا عِنْدَها فاکِهَةُ الشِّتاءِ فِی الصَّیْفِ و فاکِهَةُ الصَّیْفِ فِی الشِّتاءِ، فَقالَ: «اَ نّی لَکِ هذا قالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّه ِ»؛

مریم، زیباترین زن بود، و زمانی که نماز می گزارد، محراب از نورش روشن می شد. زکریا به او سر می زد و میوه زمستان را در تابستان و میوه تابستان را در زمستان نزد او می دید. از وی می پرسید: «این [میوه] از کجا می آید؟ مریم گفت: از نزد خداوند».

بحار الأنوار، ج ۱۴، ص ۲۰۴، ح ۱۸.

حدیث۶۷۵

امام باقر علیه السلام :

مَعْنَی الآْیَةِ: اِصْطَفاکِ مِنْ ذُ رِّیَّةِ الاَْنْبیاءِ وَ طَهَّرَکِ مِنَ السِّفاحِ، وَ اِصْطَفاکِ لِولادَةِ عیسی علیه السلاممِنْ غَیْرِ فَحْلٍ؛

معنای آیه این است که: [ای مریم! پروردگارت] تو را از نسل پیامبران برگزید و تو را از هر فِسق و فُجوری، پاک نگه داشت و تو را برای به دنیا آوردن عیسی، بدون داشتن هیچ همسری، انتخاب کرد.

تفسیر مجمع البیان، ج ۲، ص ۷۴۶.

حدیث۶۷۶

امام باقر علیه السلام :

اذا حَدَّثْتُكُمْ بِشَیْ ءٍ فَاسْئَلونی عَنْ كِتابِ اللّهِ ـ ثُمَّ قالَ فی حَدیثِهِ ـ : اِنَّ اللّهَ نَهی عَنِ الْقیلِ وَ الْقالِ، و فَسادِ الْمالِ، وَ كَثْرَةِ السُّؤالِ. فَقالوا: یا بْنَ رَسولِ اللّه ، وَ اَیْنَ هذا مِنْ كِتابِ اللّه ؟ قالَ: اِنَّ اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ فی كِتابِهِ: «لا خَیْرَ فی كَثیرٍ مِنْ نَجواهُم...» الآیَةُ، وَ قالَ: «وَ لا تُؤتُوا السُّفَهاءَ اَمْوالَكُمُ الَّتی جَعَلَ اللّهُ لَكُمْ قیاما»، وَ قالَ: «لا تَسْاَ لُوا عَنْ اَشْیاءَ اِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ»؛

هرگاه برای شما حدیثی گفتم، درباره سَنَد آن مطلب در کتاب خدا از من بپرسید. سپس فرمودند: خداوند از بگومگو کردن و تلف کردن مال و زیاد سؤال کردن، نهی نموده است. [حاضران] گفتند: ای پسر رسول خدا! این مطلب، در کجای کتاب خدا آمده است؟ فرمودند: خدای ـ عزّ و جلّ ـ در کتاب خود می فرماید: «در بسیاری از درگوشی گفتن های ایشان هیچ خیری نیست...» و فرموده است: «و اموال خود را که خداوند، آن را وسیله قوام [زندگی] شما قرار داده، به نابخردان نسپارید» و فرموده است: «درباره چیزهایی که اگر برای شما آشکار گردد، شما را ناراحت می کند، نپرسید».

کافی، ج ۵، ص ۳۰۰، ح ۲.

حدیث۶۷۷

امام باقر علیه السلام :

فی قولِهِ تَعالی: «لِكُلِّ اُمَّةٍ رَسولٌ» ـ : تَفسیرُها بِالْباطِنِ اَنَّ لِكُلِّ قَرْنٍ مِنْ هذِهِ الاُمَّةِ رَسولاً مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ یَخرُجُ اِلَی الْقَرْنِ الَّذی هُوَ اِلَیْهِمْ رَسُولٌ، وَ هُمُ الاَوْلیاءُ، وَ هُمُ الرُّسُلُ؛

درباره آیه «و برای هر اُمّتی رسولی است» فرمودند: تفسیر باطنی آن، این است که برای هر نسلی از این امّت، رسولی (فرستاده ای) از خاندان محمّد، ظهور می کند که به سوی آنان فرستاده شده است و همانان اولیا و همانان فرستادگانِ خداوندند.

تفسر عیاشی، ج ۲، ص ۱۲۳، ح ۲۳.

حدیث۶۷۸

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یُحِبُّ الْمُداعِبَ فِی الْجَماعَةِ بِلارَفَثٍ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ ، کسی را که در میان جمع شوخی کند، دوست دارد به شرط آن که ناسزا نگوید.

کافی، ج ۲، ص ۶۶۳، ح ۴.

حدیث۶۷۹

امام باقر علیه السلام :

مَنْ لَمْ یوصِ عِنْدَ مَوْتِهِ لِذَوی قَرابَتِهِ مِمَّنْ لا یَرِثُهُ فَقَدْ خَتَمَ عَمَلَهُ بِمَعْصیَةٍ؛

هر کس به هنگام مرگ، در حقّ خویشاوندانی که از او ارث نمی برند، وصیّتی نکند، [کارنامه] اعمال خود را به معصیتی ختم کرده است.

تهذیب الأحکام، ج ۹، ص ۱۷۴، ح ۷۰۸.

حدیث۶۸۰

امام باقر علیه السلام :

قَضـی اَمیرُ الْمُؤْمِنینَ علیه السـلامفی رَجُلٍ تُوُفِّیَ وَ اَوْصی بِمالِهِ کُلِّهِ اَوْ اَکْثَرِهِ، فَقالَ لَهُ: الوَصیَّةُ تُرَدُّ اِلَی الْمَعْروفِ، غَیرِ الْمُنکَرِ، فَمَنْ ظَـلَمَ نَفْسَهُ وَ اَتی فی وَصیَّتِهِ الْمُنْکَرَ وَ الْحَیْفَ فَاِنَّها تُرَدُّ اِلَی الْمَعْروفِ، وَ یُتْرَکُ لِاَهْلِ الْمیراثِ میراثُهُم؛

امیر المؤمنین علیه السـلام درباره کسی که مرده بود و همه مال خود یا بیشتر آن را وصیّت کرده بود، این گونه قضاوت فرمودند که: وصیّت، به معروف (یعنی آنچه در شـرع آمـده است) برگردانـده می شود. پس هر کس به خود، سـتم کنـد و در وصـیّتش مرتکب خلاف و ظلم گردد، آن وصیّت، به معروف، برگردانده می شود و ارثِ ارث بَران به آنان داده می شود.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۳۵۸، ح ۱.

حدیث۶۸۱

امام باقر علیه السلام :

لَمّـا اَ نْزَلَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَـلَّ عَلی رَسولِ اللّه صـلی الله علیه و آله: «اِنَّمـا الْخَمْرُ وَ الْمَیْسِـرُ وَ الاَـْنْصـابُ وَ الْأَزْلامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّیْطانِ فَاجْتَنِبُوه»، قیلَ: یا رَسولَ اللّه مَا الْمَیْسِـرُ؟ فَقالَ: کُلُّ ما تُقومِرَ بِهِ، حَتَّی الْکِعابُ وَ الْجَوزُ. قیلَ فَمَا الْأَنْصابُ؟ قالَ: ما ذَبَحوهُ لِآلِهَتِهِمْ. قیلَ: فَمَا الْأَزْلامُ؟ قالَ: قِداحُهُمُ الَّتی یَسْتَقْسِمونَ بِها؛

هنگامی که خدای ـ عزّ و جلّ ـ آیه کریمه: «شـراب و مَیسِر و اَنصاب و اَزْلام، پلید و از کارهای شیطان اند. از آنها دوری کنید» را بر پیغمـبر خـود نـازل فرمود، به رسول اکرم صـلی الله علیه و آله عرض کردنـد: ای رسول خـدا! مسـیر چیست؟ فرمودنـد: هر چیزی که وسـیله قمـار بـازی شود، حتّی مهره و گردو. عرض شـد: اَنصـاب چیست؟ فرمودنـد: آنچه به نام بت ها ذبـح شود. عرض شـد: اَزلام چیست؟ فرمودند: تیرهایی که آنها را وسیله تقسیم [و بخت آزمایی] قرار می دهند.

فروع کافی، ج ۵، ص ۱۲۲، ح ۲.

حدیث۶۸۲

امام باقر علیه السلام :

ـ بَعْـدَ اَنْ ذَکَرَ وَفـاةَ آدَمَ علیه السـلام ـ: حَتّی اذا بَلَغَ الصَّلاةَ عَلَیْهِ قالَ هِبَـةُ اللّه : یا جَبْرَئیلُ، تَقَـدَّمْ فَصَلِّ عَلی آدَمَ، فَقالَ لَهُ جَبْرَئیلُ علیه السلام: یا هِبَةَ اللّه ، اَنّ اللّه َ اَمَرَنا اَنْ نَسْجُدَ لِاَبیکَ فِی الْجَنَّةِ، فَلَیْسَ لَنا اَنْ نَؤُمَّ اَحَدا مِنْ وُلْدِهِ؛

بعد از بیان درگذشت آدم علیه السلام ـ: تا آن که نوبت نماز خواندن بر [جنازه] آدم رسید. هِبَةُ اللّه گفت: ای جبرئیل! جلو برو و بر [پدرم] آدم نماز بخوان. جبرئیل علیه السـلام به او گفت: ای هبهٔ اللّه ! خداوند به ما دسـتور داد که در بهشت بر پدرت سـجده کنیم؛ پس ما شایستگی آن را نداریم که بر هیچ یک از فرزندانش امامت کنیم.

کمال الدین، ص ۲۱۴، ح ۲.

حدیث۶۸۳

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تَعالی: «و الشُّعَراءُ یَتَّبِعُهُمُ الْغاوونَ» ـ: هَلْ رَاَیْتَ شاعِرا یَتَّبِعُهُ اَحَدٌ؟! اِنَّما هُمْ قَوْمٌ تَفَقَّهوا لِغَیْرِ الدّینِ، فَضَلّوا وَ اَضَلّوا؛

درباره آیه «و شاعران را گمراهانْ پیروی می کنند...» فرمودند: آیا شاعری را دیده ای که کسی از او پیروی کند؟ شاعران در حقیقت، جماعتی هستند که برای غیر دین، دانش آموختند و در نتیجه، هم خود، گمراه شدند و هم دیگران را گمراه کردند.

معانی الأخبار، ص ۳۸۵، ح ۱۹.

حدیث۶۸۴

امام باقر علیه السلام :

لا یُقْطَعُ اِلّا مَنْ نَقَبَ بَیْتا، اَو کَسَرَ قُفْلاً؛

فقط دست دزدی قطع می شود که دیواری را شکافته یا قفلی را شکسته باشد.

وسائل الشیعهٔ، ج ۱۸، ص ۵۱۰، ح ۵.

حدیث۶۸۵

امام باقر علیه السلام :

کَاَنَّ الْمُؤْمِنینَ، هُمُ الفُقَهاءُ، اَهْلُ فِکْرَةٍ وَ عِبْرَةٍ، لَمْ یُصِمَّهُمْ عَنْ ذِکْرِ اللّه ـ جَلَّ اسْمُهُ ـ ، ما سَمِعُوا بِآذانِهِمْ وَ لَمْ یُعْمِهِمْ عَنْ ذِکْرِ اللّه ، ما رَاَوْا مِنَ الزّینَةِ بِاَعْیُنِهِمْ؛

مؤمنان واقعی، همان آگاهان از دین هستند، اهل اندیشیدن و درس گرفتن اند. شنیده های دنیایی، گوش آنها را از شنیدن نام خدا، کر نمی کند، دیدن زرق و برق دنیا، چشم آنان را از دیدن نشانه های خدا، کور نمی سازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۳۳، ح ۱۶.

حدیث۶۸۶

امام باقر علیه السلام :

ذِکْرُ اللِّسانِ الْحَمْدُ وَ الثَّناءُ، وَ ذِکْرُ النَّفْسِ الْجَهْدُ وَ الْعَناءُ، وَ ذِکْرُ الرّوحِ الْخَوْفُ وَ الرَّجاءُ، وَ ذِکْرُ الْقَلْبِ الصِّدْقُ وَ الصَّفاءُ، وَ ذِکْرُ الْعَقْلِ التَّعْظیمُ وَ الْحَیاءُ، وَ ذِکْرُ الْمَعْرِفَةِ التَّسْلیمُ وَ الرِّضا، وَ ذِکْرُ السِّرِّ الرُّؤْیَةُ وَ اللِّقاءُ؛

ذکر زبان، حمد و ثناء، ذکر نفس، سختکوشی و تحمّل رنج، ذکر روح، بیم و امید، ذکر دل، صدق و صفا، ذکر عقل، تعظیم و شرم، ذکر معرفت، تسلیم و رضا و ذکر باطن، مشاهده و لقا است.

مشکاهٔ الأنوار، ص ۱۱۳.

حدیث۶۸۷

امام باقر علیه السلام :

کَاَنَّ الْمُؤْمِنینَ هُمُ الْفُقَهاءُ، اَهْلُ فِکْرَةٍ وَ عِبْرَةٍ، لَمْ یُصِمَّهُمْ عَنْ ذِکْرِ اللّه ما سَمِعوا بِآذانِهِمْ وَ لَمْ یُعْمِهِمْ عَنْ ذِکْرِ اللّه ما رَاَوْا مِنَ الزّینَةِ؛

گویا مؤمنان، همان فقیهان (فرزانگان دین فهم) و اهل اندیشیدن و پند گرفتن هستند. شنیده های دنیوی، گوش آنها را از (شنیدن) یاد خدا، کَر نمی کند و زرق و برق دنیا، چشم آنان را از یاد خدا، کور نمی گرداند.

بحار الأنوار، ج۷۳، ص ۳۶، ح ۱۷.

حدیث۶۸۸

امام باقر علیه السلام :

لَم یَزَلْ عالِما بِما یَکونُ، فَعِلْمُهُ بِهِ قَبلَ کَوْنِهِ کَعِلْمِهِ بِهِ بَعْدَ کَوْنِهِ؛

خداوند، همواره به هر آنچه هست، آگاه است. بنا بر این، علم او به اشیا پیش از بودنشان، مانند علم او به آنها بعد از پدید آمدنشان است.

کافی، ج ۱، ص ۱۰۷، ح ۲.

حدیث۶۸۹

امام باقر علیه السلام :

ذِکْرُ اللّه لِاَهْلِ الصَّلاةِ، اَکْبَرُ مِنْ ذِکْرِهِمْ ایّاهُ؛ اَلا تَری اَنَّهُ یَقولُ: اُذْکُرونی اَذْکُرْکُمْ؛

یاد خدا از نمازگزاران، بالاتر از یاد آنان از خداوند است، مگر نمی بینی که خداوند می فرماید: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم».

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۹.

حدیث۶۹۰

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ الاَْمْرَ بِالْمَعْروفِ وَ النَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ، سَبیلُ الاَنْبیاءِ، وَ مِنْهاجُ الصُّلَحاءِ، فَریضَةٌ عَظیمَةٌ، بِها تُقامُ الْفَرائِضُ، وَ تَاْمَنُ الْمَذاهِبُ، وَ تَحِلُّ الْمَکاسِبُ، و تُرَدُّ الْمَظالِمُ، وَ تَعْمُرُ الاَْرْضُ، وَ یُنْتَصَفُ مِنَ الاَعْداءِ، وَ یَسْتَقیمُ الاَمْرُ؛

امر به معروف و نهی از منکر، راه و روش پیامبران و شیوه صالحان است و فریضه بزرگی است که دیگر فرایض به واسطه آن بر پا می شود. راه ها امن می گردد و درآمدها حلال می شود و حقوق پایمال شده، به صاحبانش برمی گردد، زمین آباد می شود و (بدون ظلم)، حقّ از دشمنان گرفته می شود و کارها سامان می پذیرد.

کافی، ج ۵، ص ۵۶، ح ۱.

حدیث۶۹۱

امام باقر علیه السلام :

مَنْ اِشْتَری شَیْئا مِنَ الْخُمْسِ لَمْ یَعْذُرْهُ اللّه ُ، اِشْتَری ما لایَحِلُّ لَهُ؛

هر کس با مالی که خمس آن داده نشده چیزی بخرد، عذر او در پیشگاه خدا پذیرفته نخواهد شد؛ زیرا چیزی خریده که [از آنِ او نیست و] بر او حلال نیست.

تهذیب الأحکام، ج ۴، ص ۱۳۶، ح ۳۸۱.

حدیث۶۹۲

امام باقر علیه السلام :

اَلْعُلَماءُ فی اَنْفُسِهِمْ خانَةٌ، اِنْ کَتَمُوا النَّصیحَةَ، اِنْ رَاَوْا تائِها ضالاًّ لایَهْدونَهُ اَوْ مَیِّتا لایُحْیونَهُ فَبِئْسَ ما یَصْنَعونَ، لِاَنَّ اللّه َ تبارَکَ وَ تَعالی،

اَخَذَ عَلَیْهِمُ الْمیثاقَ فِی الْکِتابِ اَنْ یَاْمُروا بِالْمَعْروفِ وَ بِما اُمِروا بِهِ وَ اَنْ یَنْهَوْا عَمّا نُهوا عَنْهُ وَ اَنْ یَتَعاوَنوا عَلَی الْبِرِّ وَ التَّقْوی وَ لایَتَعاوَنوا عَلَی الْاِثْمِ وَ الْعُدْوانِ؛

اگر دانشمندان، نصیحت را پنهان دارند، خیانت کرده اند. اگر سرگشته گمراهی را دیدند و او را راهنمایی نکردند و یا (دل) مرده ای را زنده ننمودند، وه که چه کار زشتی کرده اند! چون خداوند تبارک و تعالی، در کتاب، از ایشان پیمان گرفته که به معروف و آنچه فرمان یافته اند، فرمان دهند و از آنچه نهی شده اند، نهی کنند و بر نیکوکاری و پرهیزکاری، یکدیگر را یاری کنند و در گناه و ستم، یکدیگر را یاری نکنند.

کافی، ج ۸، ص ۵۴، ح ۱۶.

حدیث۶۹۳

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اَهْلَ التَّقْوی هُمُ الْاَغْنیاءُ اَغْناهُمُ الْقَلیلُ مِنَ الدُّنْیا، فَمَؤُونَتُهُمْ یَسیرَةٌ. اِنْ نَسیتَ الْخَیْرَ ذَکَّروکَ وَ اِنْ عَمِلْتَ بِهِ اَعانوکَ؛

ثروتمندان واقعی، همان تقواپیشگانند که اندک دنیا، آنان را بی نیاز کرده و کم خرجند. اگر خیر و خوبی را فراموش کنی، به یادت می آورند و اگر به آن عمل نمایی، یاری ات می رسانند.

تحف العقول، ص ۲۸۷.

حدیث۶۹۴

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ یَقی بِالتَّقْوی عَنِ الْعَبْدِ ما عَزُبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَ یُجَلّی بِالتَّقْوی عَنْهُ عَماهُ وَ جَهْلَهُ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ به وسیله تقوا، انسان را از آنچه عقلش به آن نمی رسد حفظ می کند و کور دلی و نادانی او را بر طرف می سازد.

کافی، ج ۸، ص ۵۲، ح ۱۶.

حدیث۶۹۵

امام باقر علیه السلام :

فی قَوْلِهِ «قُولُوا لِلنّاسِ حُسْنا» قالَ: قُولوا لِلنّاسِ اَحْسَنَ مَا تُحبّونَ اَنْ یُقالَ لَکُمْ، فَاِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ یُبْغِضُ اللَّعّانَ السَّبّابَ الطَّعّانَ عَلَیَ الْمُؤْمِنین، اَ لْفاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ السّائَلَ الْمُلْحِفَ، وَ یُحِبُّ الْحَیِی الْحَلیمَ الْعَفیفَ الْمُتعَفِّفَ؛

درباره این گفته خداوند که «با مردم، به زبان خوش سخن بگویید»، فرمودند: بهترین سخنی که دوست دارید مردم به شما بگویند، به آنها بگویید، چرا که خداوند، لعنت کننده، دشنام دهند، زخم زبان زن بر مؤمنان، زشت گفتار، بدزبان و گدای سمج را دشمن می دارد و با حیا و بردبار و عفیفِ پارسا را دوست دارد.

امالی صدوق، ص ۳۲۶.

حدیث۶۹۶

امام باقر علیه السلام :

اِنّی لَمْ اَرَ شَیْئاً قَطَّ اَشَدَّ طَلَبا وَ لا اَسْرَعَ دَرْکا، مِنْ حَسَنَةٍ مُحْدَثَةٍ لِذَنْبٍ قَدیمٍ؛

هرگز جوینده ای یابنده تر از کار نیک امروز که گناه قدیم را می یابد [و پاک می کند]ندیده ام.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۴۳، ح ۵.

حدیث۶۹۷

امام باقر علیه السلام :

لایُحِبُّ اللّه ُ الشَّتْمَ فِی الاِْنْتِصارِ، اِلاّ مَن ظُلِمَ فَلا بَأْسَ لَهُ اَنْ یَنتَصِرَ مِمَّنْ ظَلَمَهُ بِما یَجوزُ الاِْنْتِصارَ بِهِ فِی الدّینِ؛

خداوند، در انتقام گرفتن، ناسزا گفتن را جز برای ستمدیده دوست ندارد. پس باکی بر او نیست که از ستم کننده به خود، به روشی که در دین جایز است، انتقام بگیرد.

تفسیر مجمع البیان، ج ۳، ص ۲۰۱.

حدیث۶۹۸

امام باقر علیه السلام :

اَللّهُمَّ! ارْزُقْنی وَلَدا وَ اجْعَلْهُ تَقیّا زَکیا لَیْسَ فی خَلْقِهِ زیادَةٌ وَ لا نُقْصانٌ وَ اجْعَلْ عاقِبَتَهُ اِلی خَیْرٍ؛

خداوندا! به من فرزندی عطا کن و او را پرهیزگار و پاک قرار ده که در آفرینشش کم و زیادی نباشد و سرانجامش را نیکو گردان.

تهذیب الأحکام، ج ۷، ص ۴۱۱، ح ۱۶۴۱.

حدیث۶۹۹

امام باقر علیه السلام :

اَللّهُمَّ ارْزُقْنی رِزْقا حَلالاً یَکْفینی وَ لاتَرْزُقْنی رِزْقا یُطْغینی وَ لاتَبْتَلیَنّی بِفَقْرٍ اَشْقی بِهِ مُضَیِّقا عَلَیَّ ... ؛

خداونـدا! مرا روزیِ حلالی بده که کفایتم کند، و روزی ای نده که به طغیانم کشانَد و به فقری گرفتارم نکن که با آن بدبخت شوم و به تنگنا افتم.

تهذیب الأحکام، ج ۳، ص ۷۷، ح ۶.

حدیث۷۰۰

امام باقر علیه السلام :

لا شَفیعَ لِلْمَرْاَةِ اَ نْجَحُ عِنْدَ رَبِّها مِنْ رِضا زَوْجِها؛

هیچ شفاعت کننده ای برای زن نزد پروردگارش نجات بخش تر از رضایت شوهرش نیست.

خصال، ص ۵۸۸.

حدیث۷۰۱

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اَکْرَمَکُمْ عِنْدَ اللّه ِ اَشَدُّکُمْ اِکْراما لِحَلائِلِهِمْ؛

گرامی ترین شما نزد خداوند، کسی است که بیشتر به همسر خود احترام بگذارد.

وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۵۸، ح ۶.

حدیث۷۰۲

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ حَرَّمَ کَنْزَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ اَمَرَ بِاِنْفاقِهِ فی سَبیلِ اللّه ؛

خداوند، ثروت اندوزی را حرام و خرج کردن ثروت را در راه خدا، واجب نموده است.

بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۳۸، ح۴.

حدیث۷۰۳

امام باقر علیه السلام :

ما مِنْ عَبْدٍ یَبْخَلُ بِنَفَقَةٍ یُنْفِقُها فیما یُرضِی اللّه َ اِلاَّ ابْتُلیَ بِاَنْ یُنْفِقُ اَضْعافَها فیما اَسْخَطَ اللّه َ؛

هر کس از خرج کردن مالی در راه خداپسندانه، بخل ورزد، چند برابر آن را در راه غیر خداپسندانه هزینه خواهد کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۱۷۳، ح ۱۲.

حدیث۷۰۴

امام باقر علیه السلام :

اَرْبَعٌ مَنْ کُنَّ فیهِ، بَنَی اللّه ُ لَهُ بَیْتا فِی الْجَنَّةِ: مَنْ آوَی الْیَـتیمَ وَ رَحِمَ الضَّعیفَ وَ اَشْفَقَ عَلی والِدَیْهِ وَ اَ نْفَقَ عَلَیْهِما وَ رَفِقَ بِمَمْلوکِهِ؛

چهار چیز است که اگر در کسی باشد، خداوند، خانه ای در بهشت برای او بنا می کند: کسی که یتیمی را پناه بدهد، به ناتوان رحم کند، نسبت به پدر و مادرش دلسوز و مهربان باشد، برای آنها خرج کند و با مملوک خود مدارا نماید.

محاسن، ج ۱، ص ۸، ح ۲۳.

حدیث۷۰۵

امام باقر علیه السلام :

کانَ اَبی زَیْنُ الْعابِدینَ علیه السلام اِذا نَظَرَ اِلَی الشَّبابِ الَّذینَ یَطْـلُبونَ الْعِلْمَ، اَدْناهُمْ اِلَیْهِ وَ قالَ: مَرحَبا بِکُمْ اَ نْتُمْ وَدائِعُ الْعِلْمِ وَ یوشِکُ اِذْ اَ نْتُمْ صِغارُ قَوْمٍ اَنْ تَـکونوا کِبارَ آخَرینَ؛

پـدرم [امام] زین العابـدین علیه السـلام، هر گاه به جوانانی که دانش می اندوختند، می نگریست، آنان را به خود نزدیک می کرد و می فرمود: آفرین بر شـما که امانت های [مردم برای آموختن] دانشید و به زودی شما کم سالان جامعه، بزرگان جامعه ای دیگر می شوید.

الدرّ النظیم فی مناقب الأئمّة اللّهامیم، ص ۵۸۷.

حدیث۷۰۶

امام باقر علیه السلام :

کانَ أبی زَینُ العابِدینَ علیه السلام إذا نَظَرَ إلَی الشَّبابِ الَّذینَ یَطلُبونَ العِلمَ أدناهُم إلَیهِ وقالَ : مَرحَبا بِکُم أنتُم وَدائِعُ العِلمِ ویوشِکُ إذ أنتُم صِغارُ قَومٍ أن تَکونوا کِبارَ آخَرینَ .

امام باقر علیه السلام : پدرم زین العابدین علیه السلام ، هر گاه به جوانانی که دانش می اندوختند ، می نگریست ، آنان را به خود نزدیک می کرد و می فرمود : «آفرین بر شما که امانت های [مردم برای آموختن] دانشید و به زودی شما کم سالان جامعه ، بزرگان جامعه ای دیگر می شوید» .

الدر النظیم فی مناقب الأئمّة اللهامیم : ص ۵۸۷ .

حدیث۷۰۷

امام باقر علیه السلام :

: تَفَقَّهوا وإلاّ فَأَنتُم أعرابٌ .

امام باقر علیه السلام ـ همواره می فرمود ـ : آگاهی دینی کسب کنید ، و گرنه ، بادیه نشینانی [نادان] خواهید بود .

المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۶۰ .

حدیث۷۰۸

امام باقر علیه السلام :

لَو اُتیتُ بِشابٍّ مِن شَبابِ الشّیعَةِ لا یَتَفَقَّهُ فِی الدّینِ لَأَوجَعتُهُ .

امام باقر علیه السلام : اگر جوانی از جوانان شیعه را بیابم که در پیِ کسب آگاهی دینی نیست ، او را تنبیه می کنم .

المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۶۱ .

حدیث۷۰۹

امام باقر علیه السلام :

أصبَحَ إبراهیمُ علیه السلام فَرَأی فی لِحیَتِهِ شَعرَةً بَیضاءَ ، فَقالَ : الحَمدُ لِلّهِ رَبِّ العالَمینَ ، الَّذی بَلَغَنی هذَا المَبلَغَ لَم أعصِ اللّه َ طَرفَةَ عَینٍ .

امام باقر علیه السلام : ابراهیم علیه السلام ، موی سفیدی در ریش خود دید . فرمود : «سپاس ، خداوندی را که پروردگار جهانیان است . آن که مرا به این سن رسانید و یک لحظه نافرمانی اش را نکردم» .

الکافی : ج ۸ ص ۳۹۲ ح ۵۸۸ .

حدیث۷۱۰

امام باقر علیه السلام :

قامَ رَجُلٌ بِالبَصرَةِ إلی أمیرالمُؤمِنینَ علیه السلام فَقالَ : یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، أخبِرنا عَنِ الإِخوانِ؟

فَقالَ: الإِخوانُ صِنفانِ: إخوانُ الثِّقَةِ، وإخوانُ المُکاشَرَةِ.

امام باقر علیه السلام : مردی در بصره در حضور امیر مؤمنان به پا خاست و گفت : ای امیر مؤمنان! درباره برادری برایمان صحبت کن .

فرمود : «برادران ، دو دسته اند : برادران مورد اعتماد و برادران ظاهری . برادران مورد اعتماد ، [به منزله] دست و بال و خانواده و ثروت هستند . اگر مورد اعتمادِ برادرت هستی ، برایش از جان و مال ، مایه بگذار و با هر کسی او دوست است ، دوست باش و با هر که دشمن است ، دشمن باش ، رازها و عیب هایش را بپوشان و خوبی هایش را آشکار کن . بدان ، ای پرسشگر! چنین برادرانی از گوگرد سرخ ، نایاب ترند .

و امّا دوستان ظاهری ، پس [بدان که] تو لذّت خود را از آنان می بری . پس آن را از آنان مَبُر و بیش از این ، از درونشان مخواه و هر مقدار با تو با گشاده رویی و شیرین زبانی برخورد کردند ، تو نیز چنان کن» .

کاشره : إذا ضحکک فی وجهه وباسطه (النهایة : ج ۴ ص ۱۷۶) .

حدیث۷۱۱

امام باقر علیه السلام :

اِتَّبِع مَن یُبکیکَ وهُوَ لَکَ ناصِحٌ ، ولا تَتَّبِع مَن یُضحِکُکَ وهُوَ لَکَ غاشٍ .

امام باقر علیه السلام : از کسی که تو را به گریه می اندازد ، ولی خیرخواه توست ، پیروی کن و از کسی که تو را می خنداند ، ولی با تو نیرنگ می کند ، پیروی منما .

الکافی : ج ۲ ص ۶۳۸ ح ۲ .

حدیث۷۱۲

امام باقر علیه السلام :

کانَ فی بَنی إسرائیلَ رَجُلٌ عاقِلٌ کَثیرُ المالِ وکانَ لَهُ ابنٌ یُشبِهُهُ فِی الشَّمائِلِ مِن زَوجَةٍ عَفیفَةٍ ، وَکانَ لَهُ ابنانِ مِن زَوجَةٍ غَیرِ عَفیفَةٍ ، فَلَمّا حَضَرَتهُ الوَفاةُ ، قالَ لَهُم : هذا مالی لِواحِدٍ مِنکُم . فَلَمّا تُوُفِّیَ ، قالَ الکَبیرُ : أ نَا ذلِکَ الواحِدُ .

وقالَ الأَوسَطُ : أ نَا ذلِکَ .

وقالَ الأَصغَرُ : أ نَا ذلِکَ .

فَاختَصَموا إلی قاضیهِم قالَ : لَیسَ عِندی فی أمرِکُم شَیءٌ ، اِنطَلِقوا إلی بَنی

غَنّامِ الإِخوَةِ الثَّلاثِ فَانتَهَوا إلی واحِدٍ مِنهُم فَرَأَوا شَیخاً کَبیرا .

فَقالَ لَهُم : اُدخُلوا إلی أخی فُلانٍ فَهُوَ أکبَرُ مِنّی فاسأَلوهُ .

فَدَخَلوا عَلَیهِ ، فَخَرَجَ شَیخٌ کَهلٌ ، فَقالَ : سَلوا أخِیَ الأَکبَرَ مِنّی .

فَدَخَلوا عَلَی الثّالِثِ فَإِذا هُوَ فِی المَنظَرِ أصغَرُ فَسَأَلوهُ أوَّلاً مِن حالِهِم ، ثُمَّ مُستَبیناً لَهُم فَقالَ : أمّا أخِی الَّذی رَأَیتُموهُ أوَّلاً هُوَ الأَصغَرُ وإنَّ لَهُ امرَأَةَ سَوءٍ تَسوؤُهُ وقَد صَبَرَ عَلَیها مَخافَةَ أن یُبتَلی بِبَلاءٍ لا صَبرَ لَهُ عَلَیهِ ، فَهَرَّمَتهُ ، وأمَّا الثّانی أخی فَإِنَّ عِندَهُ زَوجَةً تَسوؤُهُ وتَسُرُّهُ وهُوَ مُتَماسِکُ الشَّبابِ ، وأمّا أ نَا فَزَوجَتی تَسُرُّنی ولا تَسوؤُنی لَم یَلزَمنی مِنها مَکروهٌ قَطُّ مُنذُ صَحِبَتنی ، فَشَبابی مَعَها مُتَماسِکٌ ، وأمّا حَدیثُکُمُ الَّذی هُوَ حَدیثُ أبیکُمُ ، انطَلِقوا أوّلاً وبَعثِروا قَبرَهُ وَاستَخرِجوا عِظامَهُ وأحرِقوها ، ثُمّ عودوا لِأَقضِیَ بَینَکُم .

فَانصَرَفوا فَأَخَذَ الصَّبِیُ سَیفَ أبیهِ وأخَذَ الأَخوانِ المَعاوِلَ فَلَمّا هَمّا بِذلِکَ ، قالَ لَهُمُ الصَّغیرُ : لا تُبَعثِروا قَبرَ أبی وأ نَا أدَعُ لَکُما حِصَّتی ، فَانصَرَفوا إلَی القاضی .

فَقَال : یُقنِعُکُما هذا ، ایتونی بِالمالِ .

فَقالَ لِلصَّغیرِ : خُذِ المالَ فَلَو کانَا ابنَیهِ لَدَخَلَهُما مِنَ الرِّقَّةِ ، کَما دَخَلَ عَلَی الصَّغیرِ .

امـام بـاقر علیه السـلام : در میـان قوم بنی اسـرائیل ، مردی خردمنـد و ثروتمنـد بود . وی را پسـری بود از همسـری پاک دامن که در شمایـل ، شبیه وی بود و دو پسـر داشت از همسـری غیرِ پاک دامن . چون هنگام مرگش فرا رسـید ، به آنان گفت : این ثروت من ، برای یکی از شماست .

چون از دنیا رفت ، پسر بزرگ تر گفت : «آن یکی من هستم» .

پسر وسطی گفت : «آن یکی ، من هستم» .

پسر کوچک تر گفت : «آن یکی ، من هستم» .

[چـون نزاع بالاـ گرفت ،] شـکایت به قاضـیِ شـهر بردنـد . قاضـی گفت : مرا در این بـاره ، نظری نیست . نزد سه برادر که فرزنـدان چوپان اند ، بروید .

آنها نزد یکی از برادران آمدند و پیری کهن سال را دیدند . به آنان گفت :

نزد برادرم برویـد . او از مـن بزرگ تر اسـت . از او بپرسـید . بر او وارد شدنـد . پیرمردی میـان سـال ، بیرون آمـد و گفت : از برادرِ بزرگ ترم بپرسـید . بر سومین برادر ، وارد شدند . او را کم سال تر یافتند . نخست ، از او خواسـتند شـرح حالِ خودشان را بگوید و سپس به پرسش ، آنها پاسخ دهد .

او گفت : آن برادرم را که نخست دیدید ، کوچک ترین برادر است . همسری ناسازگار داشت که به وی ، بدی می کرد . [برادرم] بر این بـدی ها صبر کرد ، مبادا به گرفتاری بزرگ تر و طاقت فرسا مبتلا شود . آن زن ، او را پیر کرد . برادر دوم ، همسـری داشـت که گـاهی او را می رنجانْـد و گـاهی او را شاد می کرد . لـذا او در مرزِ جوانی و پیری قرار دارد . و امّا من ، همسـرم همیشه مرا شاد می کرد و هیـچ گاه مرا آزار نـداد و هرگز از او بـدی به من نرسـید . بدین جهت ، جوانی ام با او پایدار است . و امّا مسـئله شـما که وصـیّت پـدرتان است ، نخست برویـد نبش قبر کنیـد ، اسـتخوان هایش را بیرون آورید و بسوزانید و نزد من برگردید ، تا میانِ شـما داوری کنم .

برادران رفتند . برادر کوچک تر ، شمشـیر پدر را برداشت و دو برادر دیگر ، کلنگ برداشـتند . وقتی خواستند نبشِ قبر کنند ، برادر کوچک تر گفت : نبش قبر نکنید . من سهم خود را به شما وا می گذارم .

برادران ، نزد قاضـی بازگشتند . مرد گفت : این ، شما را کفایت می کند . مال را نزد من آورید . آن گاه به برادر کوچک تر گفت که ثروت را بردارد . [سـپس افزود :]اگر آن دو فرزنـدان آن مرد بودنـد ، [به هنگـام نبش قبر ،] احسـاس ناراحتی به آنان دست می داد ، چنان که به فرزند کوچک تر دست داد .

بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۲۹۶ ح ۱.

حدیث۷۱۳

امام باقر علیه السلام :

: کانَ أبوهُ یَجمَعُ وُلـدَهُ ووُلـدَ إخوَتِهِ ، ثُمَّ یَأمُرُهُم بِالصِّراعِ، وذلِکَ خُلُقٌ فِیالعَرَبِ، فَکانَ عَلِیٌّ علیه السلامیَحسِـِرُ عَن ساعِـِدَینِ لَهُ غَلیظَینِ قَصـیرَینِ وهُوَطِفلٌ، ثُمَّ یُصارِعُ کِبارَ إخوَتِهِ وصِـِغارَهُم، وکِبارَ بَنیعَمِّهِ وصِـِغارَهُم فَیَصـرَعُهُم ، فَیَقولُ أبوهُ : ظَهَرَ عَلِیٌّ ، فَسمّاهُ ظَهیرا وعندَ العَرَبِ عَلِیٌّ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره امام علی علیه السلام ـ : پدر علی علیه السلام ، فرزندان خود و فرزندان برادرش را جمع می کرد و آنان را به کُشتی گرفتن وا می داشت ، و این ، سُنّت مردمان عرب بود . علی علیه السـلام آستین ها را بالا می زد و با این که کم سن بود ، ساعـدهایی قوی و کوتـاه داشت و با برادران بزرگ تر و کوچک تر خود و پسـر عموهای بزرگ تر و کوچک تر از خود ، کُشتی

می گرفت و همه را بر زمین می زد . پـدرش می گفت : «علی ، پیروز شـد» و بـدین جهت ، او را «ظَهیر (پیروز)» نامیـد و نـام او نزد مردم عرب ، «علی» بود .

معانی الأخبار : ص ۶۱ ح ۹ .

حدیث۷۱۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله أجرَى الخَيـلَ الَّتى اُضـمِرَت مِنَ الحَفيـاءِ إلى مَسـجِدِ بَنى زُرَيقٍ وسَـبَّقَها مِن ثَلاثِ نَخَلاتٍ فَأَعطَى السّابِقَ عُذقا ، و أعطَى المُصَلِّىَ عُذقا ، وأعطَى الثّالِثَ عُذقا.

امام باقر علیه السـلام : پیامبر خدا ، اسب هایی را که برای مسابقه ورزیده شده بودند ، از محلّه حَفیا تا مسـجد بنی زُرَیْق به مسابقه وا داشت و سه نخله خرمـا ، جـایزه آن قرار داد . به نفر اوّل ، یـک نخله ، به نفر دوم [که سـرِ اسب او مقابل کَفَل اسب اوّل بود ،]یک نخله ، و به نفر سوم هم یک نخله خرما بخشید .

الکافی : ج ۵ ص ۴۸ ح ۵.

حدیث۷۱۵

امام باقر علیه السلام :

ثَلاثٌ لَم يَجعَلِ اللّه ُ عز و جل لِأَحَـدٍ فيهِنَّ رُخصَـةً : أداءُ الأَمانَـةِ إلَى البِرِّ وَالفاجِرِ ، وَالوَفاءُ بِالعَهدِ لِلبِرِّ وَالفاجِرِ ، وبِرُّ الوالِدَينِ بِرَّينِ كانا أو فاجِرَينِ .

امام باقر علیه السـلام : سه چیز است که خداونـد عز و جل ، به کسـی اجازه ترک آن را نداده است : امانتداری نسبت به انسان های صالح و فاجر (درسْتکار و بدکار) ، وفای به عهد نسبت به صالح و فاجر ، و نیکی به پدر و مادر ؛ نیک باشند یا بد .

الکافی : ج ۲ ص ۱۶۲ ح ۱۵.

حدیث۷۱۶

امام باقر علیه السلام :

اِلبَس وتَجَمَّل ، فَإِنَّ اللّه َ جَميلٌ يُحِبُّ الجَمالَ ، وَليَكُن مِن حَلالٍ .

امام باقر علیه السلام : سزاوار نیست زن ، خود را بدون آرایش بگذارد . لااقل ، گردنبندی به گردن بیندازد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۴۲ ح ۷.

حدیث۷۱۷

امام باقر علیه السلام :

اِستَقبَلَ شـابٌّ مِنَ الأَنصـارِ امرَأَةً بِالمَدينَـةِ وكـانَ النِّساءُ يَتَقَنَّعنَ خَلفَ آذانِهِن فَنَظَرَ إلَيها وهِىَ مُقبِلَـةٌ فَلَمّا جازَت نَظَرَ إلَيها ودَخَلَ فى زُقاقٍ قَد سَمّاهُ بِبَنى فُلانٍ ، فَجَعَلَ يَنظُرُ خَلفَها وَاعتَرَضَ وَجهَهُ عَظمٌ فِى الحائِطِ أو زُجاجَةٌ فَشَقَّ وَجهَهُ ، فَلَمّا مَضَتِ المَرأَةُ نَظَرَ فَإِذَا الدِّماءُ تَسيلُ عَلى صَدرِهِ وثَوبِهِ ، فَقالَ : وَاللّه ِ لَآتِيَنَّ رَسولَ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ولَاُخبِرَنَّهُ ، قالَ : فَأَتاهُ .

فَلَمّـا رَآهُ رَسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله قـالَ لَهُ : مـا هـذا؟ فَأَخبَرَهُ ، فَهَبَـطَ جَبرَئيـلُ عليه السـلامبِهذِهِ الآيَـةِ : «قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّواْ مِنْ

أَبْصَـرِهِمْ وَ یَحْفَظُواْ فُرُوجَهُمْ ذَ لِکَ أَزْکَی لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِیرُم بِمَا یَصْنَعُونَ»

امام باقر علیه السلام : جوانی از انصار ، در مدینه با زنی رو در رو شد و آن زمان ، زنان ، سر را از پشتِ گوش هایشان می پوشاندند . جوان ، در حالی که زن به سوی او می آمـد ، به وی نگاه کرد . وقتی زن از کنار جوان گذشت ، جوان ، همان طور راه می رفت ، وارد کوچه بنی فلان شد و از پشت سر به آن زن می نگریست . صورتش به استخوان یا شیشه ای که در دیوار بود ، خورد و شکاف برداشت . وقتی زن رفت ، جوان متوجّه شـد خون بر سـینه و لباسـش می ریزد . با خود گفت : به خـدا سوگنـد ، نزد پیامبر صـلی الله علیه و آله خواهم رفت و داسـتان را به ایشان خواهم گفت . سپس ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد . وقتی پیامبر خدا او را دید ، پرسید : «این چه وضعی است؟»

جوان ، داسـتان را گفت . آن گاه ، جبرئیل علیه السـلام نازل شـد و این آیه را آورد : (به مردان با ایمان بگو : دیده فرو نهند و پاک دامنی ورزند که این ، برای آنان ، پاکیزه تر است؛ زیرا خدا به آنچه می کنند ، آگاه است) .

النور : ۳۰ .

حدیث۷۱۸

امام باقر علیه السلام :

: مَن خَطَبَ إلَیکُم فَرَضیتُم دینَهُ وأمانَتَهُ فَزَوِّجوهُ «إلَّا تَفْعَلُوهُ تَکُن فِتْنَةٌ فِی الْأَرْضِ وَفَسَادٌ کَبِیرٌ» .

امـام بـاقر علیه السـلام ـ چـون دربـاره ازدواج از ایشـان سـؤال شـد ـ : آن گـاه که [کسـی]نزد شـما خواسـتگاری کرد و دینـداری و امانتداری اش را پسندیدید ، به او همسر بدهید ؛ و (اگر چنین نکنید ، در زمین ، فتنه و فسادی بزرگ ، روی خواهد داد) .

الکافی : ج ۵ ص ۳۴۷ ح ۱ .

حدیث۷۱۹

امام باقر علیه السلام :

قیلَ لِرَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله : مَا الحَزمُ ؟

قالَ : مُشاوَرَةُ ذَوِی الرَّأیِ وَاتِّباعُهُم .

امام باقر علیه السلام : به پیامبر خدا گفته شد : دوراندیشی چیست؟

فرمود : «مشورت با صاحب نظران و پیروی کردن از آنها» .

المحاسن : ج ۲ ص ۴۳۵ ح ۲۵۰۸ .

حدیث۷۲۰

امام باقر علیه السلام :

خَرَجَتِ امرَأَةٌ بَغِیٌّ عَلی شَبابٍ مِن بَنی إسرائیلَ فَأَفتَنَتهُم .

فَقالَ بَعضُهُم : لَو کانَ العابِدُ فُلانا رَآها أفتَنَتهُ .

وسَـمِعَت مَقالَتَهُم فَقالَت : وَاللّه لاأنصَـرِفُ إلی مَنزِلی حَتّی اُفتِنَهُ فَمَضَت نَحوَهُ فِی اللَّیلِ فَدَقَّت عَلَیهِ ، فَقالَت : آوی عِندَکَ ، فَأَبی عَلَیها ، فَقالَت : إنَّ بَعضَ شَـبابِ بَنی إسـرائیلَ راوَدونی عَن نَفسـی ، فَإِن أدخَلتَنی وإلاّ لَحِقونی وفَضَـحونی ، فَلَمّا سَـمِعَ مَقالَتَها فَتَحَ لَها ، فَلَمّا دَخَلَت عَلَیهِ رَمَت بِثِیابِهـا ، فَلَمّا رَأی جَمالَها وهَیئَتَها وَقَعَت فی نَفسِهِ ، فَضَـرَبَ یَـدَهُ عَلَیها ، ثُمَّ رَجَعَت إلَیهِ نَفسُهُ ، وقَـد کانَ یوقِـدُ تَحتَ

قِدرٍ لَهُ ، فَأَقبَلَ حَتّى وَضَعَ يَدَهُ عَلَى النّارِ .
فَقالَت : أيَّ شَيءٍ تَصنَعُ؟
فقال : اُحرِقُها لِأَنَّها عَمِلَتِ العَمَلَ .
فَخَرَجَت حَتّى أتَت جَماعَةَ بَنى إسرائيلَ ، فَقالَت : اِلحَقوا فُلانا فَقَد وَضَعَ يَدَهُ عَلَى النّارِ ، فَأَقبَلوا فَلَحِقوهُ وقَدِ احتَرَقَت يَدُهُ.
امام باقر عليه السلام : زنى بد كار به سمت جوانانى از بنى اسرائيل رفت و آنان را فريفت . يكى از آنان گفت : اگر فلان عابد ، اين زن را ببيند ، زن ، او را مى فريبد .
زن ، سخن آنان را شنيد و گفت : به خدا سوگند ، به خانه ام برنمى گردم تا آن عابد را بفريبم .
شبانه نزد او رفت و در را كوبيد و گفت : شب را نزد تو بمانم؟
عابد ، امتناع ورزيد . زن گفت : برخى جوانان بنى اسرائيل ، دنبالم افتاده اند . اگر مرا به داخل خانه راه دهى ، [در امانم] ، وگرنه به من خواهند رسيد و آبرويم را خواهند ريخت .
عابد ، چون اين سخن را شنيد ، در را به رويش گشود . وقتى زن داخل شد ، لباس هايش را كَنْد . چون عابد ، زيبايى ها و هيكل او را ديد ، به وسوسه افتاد و به زن ، دست زد . ناگهان ، به خود آمد و از عمل خود ، بازگشت . در خانه اش آتشى زيرِ ديگ ، روشن كرده بود . سراغ آتش آمد و دست خود را بر آتش گرفت . زن گفت : چه مى كنى؟
عابد گفت : او را مى سوزانم؛ چون كار خطا از او سر زد .
زن ، از خانه بيرون آمد و سراغ جوانان بنى اسرائيل رفت و گفت : سراغ عابد برويد كه دست خود را بر آتش گذاشته است .
جوانان ، سراغ عابد آمدند و به وى رسيدند ، در حالى كه دستش را سوزانده بود .
بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۴۹۲ ح ۱۱.

حديث۷۲۱

امام باقر عليه السلام :
لَمّا دَعا نوحٌ عليه السلام رَبَّهُ عز و جل عَلى قَومِهِ أتاهُ إبليسُ لَعَنَهُ اللّه ُ ، فَقالَ : يا نوحُ... اذكُرنى فى ثَلاثَةِ مَواطِنَ ، فَإِنّى أقرَبُ ما أكونُ إلَى العَبدِ إذا كانَ فى إحداهُنَّ : اُذكُرنى إذا غَضِبتَ ، وَاذكُرنى إذا حَكَمتَ بَينَ اثنَينِ ، وَاذكُرنى إذا كُنتَ مَعَ امرَأَةٍ خاليا لَيسَ مَعَكُما أحَدٌ .
امام باقر عليه السلام : وقتى كه نوح عليه السلام به درگاه پروردگار عز و جل قومش را نفرين كرد ، شيطان ـ كه نفرين خدا بر او باد ـ نزد وى آمد و گفت : اى نوح! مرا در سه جا ياد كن؛ چرا كه من در آن مكان ها نزديك ترين حالت را به بندگان دارم : هنگامى كه خشمگين شدى ، مرا ياد كن؛ هنگامى كه ميان دو نفر داورى مى كنى ، مرا ياد كن؛ و هنگامى كه با زنى خلوت كردى و ديگرى با شما نيست ، مرا ياد كن .
الخصال : ص ۱۳۲ ح ۱۴۰ .

حديث۷۲۲

امام باقر عليه السلام :
إنَّ أبى نَظَرَ إلى رَجُلٍ ومَعَهُ ابنُهُ يَمشى وَالاِبنُ مُتَّكِئٌ عَلى ذِراعِ الأَبِ ، قالَ : فَما كَلَّمَهُ أبى عليه السلام مَقتا لَهُ حَتّى فارَقَ الدُّنيا .
امام باقر عليه السلام : پدرم به مردى نگريست كه راه مى رفت و فرزندش همراه وى بود . پسر بر دست پدر ، تكيه داده بود . پدرم

از روی خشم با وی سخن نگفت تا از دنیا رفت .

الکافی : ج ۲ ص ۳۴۹ ح ۸ .

حدیث۷۲۳

امام باقر علیه السلام :

شَرُّ الآباءِ مَن دَعاهُ البِرُّ إلَی الإفراطِ ، وشَرُّ الأَبناءِ مَن دَعاهُ التَّقصیرُ إلَی العُقوقِ .

امام باقر علیه السلام : بدترینِ پدران ، کسی است که نیکی [به فرزند] ، او را به زیاده روی بکشانَد ، و بدترینِ فرزندان ، کسی است که کوتاهی [در حقّ پدر و مادر] ، او را به نافرمانی بکشاند .

تاریخ الیعقوبی : ج ۲ ص ۳۲۰ .

حدیث۷۲۴

امام باقر علیه السلام :

إنَّهُ (عَلیّا علیه السلام) أتَی البَزّازینَ ، فَقالَ لِرَجُلٍ : «بِعنی ثَوبَینِ» .

فَقالَ الرَّجُلُ : یا أمیرَالمُؤمِنینَ ، عِندی حاجَتُکَ ، فَلَمّا عَرَفَهُ مَضی عَنهُ ، فَوَقَفَ عَلی غُلامٍ فَأَخَذَ ثَوبَینِ أحَدُهُما بِثَلاثَةِ دَراهِمَ وَالآخَرُ بِدِرهَمَینِ ، فَقالَ : «یا قَنبَرُ ، خُذِ الَّذی بِثَلاثَةٍ» .

فَقالَ : أنتَ أولی بِهِ تَصعَدُ المِنبَرَ وتَخطُبُ النّاسَ .

فَقالَ : «وأنتَ شابٌّ ولَکَ شَرَهُ الشَّبابِ ، وأنَا أستَحیی مِن رَبّی أن أتَفَضَّلَ عَلَیکَ» .

امام باقر علیه السلام : علی علیه السلام به بازار پارچه فروش ها آمد و به مردی فرمود : «دو جامه به من بفروش» .

آن مرد گفت : ای امیر مؤمنان! آنچه مطلوب شماست ، نزد من است .

چون پارچه فروش ، امیر مؤمنان را شناخت ، [از او خرید نکرد و]گذشت . نزدیک [فروشنده] جوانی ایستاد و دو جامه خرید ، یکی را به سه درهم و دیگری را به دو درهم . آن گاه به قنبر فرمود : «ای قنبر! تو این جامه را که به سه درهم خریدم ، بردار» .

قنبر گفت : شما بدان سزاوارترید ، منبر می روید و برای مردم ، سخنرانی می کنید .

علی علیه السلام فرمود : «و تو جوانی و خواسته های جوانی داری و من ، از پروردگارم خجالت می کشم که خود را بر تو ، مقدّم بدارم» .

بحار الأنوار : ج ۴۰ ص ۳۲۴ ح ۶ .

حدیث۷۲۵

امام باقر علیه السلام :

اِتَّخَذَ اللّه ُ عز و جل إبراهیمَ خَلیلاً ، لِأَنَّهُ لَم یَرُدَّ أحَدا ، ولَم یَسأَل أحَدا غَیرَ اللّه ِ عز و جل .

امام باقر علیه السلام : خداوند عز و جل ابراهیم را به دوستی گرفت؛ زیرا [درخواست]کسی را رد نکرد و از کسی جز خداوند عز و جل درخواست ننمود .

علل الشرائع : ص ۳۴ ح ۲ .

حدیث۷۲۶

امام باقر علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی «إنَّ إبْرَ هِیمَ لَأَوَّ هٌ حَلِیمٌ » ـ : الأَوّاهُ هُوَ لدَّعّاءُ .

امام باقر علیه السلام ـ درباره تفسیر کلمه «اَوّاه» : ـ

«به راستی که ابراهیم ، اَوّاه و بردبار بود» : یعنی بسیار دعا کننده بود .

الکافی : ج ۲ ص ۴۶۶ ح ۱ .

حدیث۷۲۷

امام باقر علیه السلام :

خَرَجَ إبراهیمُ علیه السـلام ذاتَ یَوم یَسیرُ فِی البِلادِ لِیَعتَبِرَ فَمَرَّ بِفَلاةٍ مِنَ الأَرضِ فَإِذا هُوَ بِرَجُلٍ قائِم یُصَلّی قَد قَطَعَ إلَی السَّماءِ صَوتَهُ ولِباسُهُ شَعَرٌ ، فَوَقَفَ عَلَیهِ إبراهیمُ علیه السلام فَعَجِبَ مِنهُ وجَلَسَ یَنتَظِرُ فَراغَهُ ، فَلَمّا طالَ ذلِکَ عَلَیهِ حَرَّکَهُ بِیَدِهِ وقالَ لَهُ : إنَّ لی حاجَةً فَخَفِّف ، قالَ : فَخَفَّفَ الرَّجُلُ وجَلَسَ إبراهیمُ ، فَقالَ له إبراهیمُ علیه السلام : لِمَن تُصَلّی؟

فَقالَ : لِإِلهِ إبراهیمَ .

فَقالَ : ومَن إلهُ إبراهیمَ؟

قالَ : الَّذی خَلَقَکَ وخَلَقَنی .

فَقالَ لَهُ إبراهیمُ : لَقَد أعجَبَنی نَحوُکَ وأ نَا اُحِبُّ أن اُؤاخِیَکَ فِی اللّهِ عز و جل ، فَأَینَ مَنزِلُکَ إذا أرَدتُ زِیارَتَکَ ولِقاءَکَ؟

فَقالَ لَهُ الرَّجُلُ : مَنزِلی خَلفَ النُّطفَةِ ـ وأشارَ بِیَدِهِ إلَی البَحرِ ـ وأمّا مُصَلاّیَ فَهذَا المَوضِعُ تُصیبُنی فیهِ إذا أرَدتَنی إن شاءَ اللّهُ ، ثُمَّ قالَ الرَّجُلُ لِإِبراهیمَ : لَکَ حاجَةٌ؟

فَقالَ إبراهیمُ : نَعَم .

فَقالَ الرَّجُلُ : وما هِیَ؟

قالَ لَهُ : تَدعُو اللّهَ وأُؤَمِّنُ أنَا عَلی دُعائِکَ ، أو أدعو أ نَا وتُؤَمِّنُ أنتَ عَلی دُعائی؟

فَقالَ لَهُ الرَّجُلُ : وفیمَ نَدعُو اللّهَ؟

قالَ لَهُ إبراهیمُ : لِلمُذنِبینَ المُؤمِنینَ .

فَقالَ الرَّجُلُ : لا .

فَقالَ إبراهیمُ : ولِمَ؟

فَقالَ : لِأَنّی دَعَوتُ اللّهَ مُنذُ ثَلاثِ سِنینَ بِدَعوَةٍ لَم أرَ إجابَتَها إلَی السّاعَةِ ، وأ نَا أستَحیی مِنَ اللّهِ عز و جل أن أدعُوَهُ بِدَعوَةٍ حَتّی أعلَمَ أنَّهُ قَد أجابَنی .

فَقالَ إبراهیمُ : وفیما دَعَوتَهُ؟

فَقالَ لَهُ الرَّجُلُ : إنّی لَفی مُصَلاّیَ هذا ذاتَ یَوم إذ مَرَّ بی غُلامٌ أروَعُ ، النّورُ یَطلُعُ مِن جَبهَتِهِ ، لَهُ ذُؤابَةٌ مِن خَلفِهِ ، وَمَعَهُ بَقَرٌ یَسوقُها ، کَأَنَّما دُهِنَت دَهنا ، وغَنَمٌ یَسوقُها کَأَنَّما دُخِسَت دَخساً . قالَ : فَأَعجَبَنی ما رَأَیتُ مِنهُ ، فَقُلتُ : یا غُلامُ ، لِمَن هذا البَقَرُ وَالغَنَمُ ؟

فَقالَ : لی .

فَقُلتُ : ومَن أنتَ ؟

فَقالَ : أ نَا إسماعيلُ بنُ إبراهيمَ خَليلِ الرَّحمنِ عز و جل . فَدَعَوتُ اللّه َ عز و جل عِندَ ذلِكَ وسَأَلتُهُ أن يُرِيَنى خَليلَهُ .

فَقالَ لَهُ إبراهيمُ عليه السلام : فَأَ نَا إبراهيمُ خَليلُ الرَّحمنِ ، وذلِكَ الغُلامُ ابنى .

فَقالَ لَهُ الرَّجُلُ عِندَ ذلِكَ : الحَمدُ لِلّهِ رَبِّ العالَمينَ ، الَّذى أجابَ دَعوَتى ، قالَ : ثُمَّ قَبَّلَ الرَّجُلُ صَفحَتَى وَجهِ إبراهيمَ وعانَقَهُ ، ثُمَّ قالَ : الآنَ فَقُم وَادعُ حَتّى اُؤَمِّنَ عَلى دُعائِكَ ، فَدَعا إبراهيمُ عليه السلاملِلمُؤمِنينَ والمُؤمِناتِ المُذنِبينَ مِن يَومِهِ ذلِكَ إلى يَومِ القِيامَةِ بِالمَغفِرَةِ وَالرِّضا عَنهُم ، قالَ : وأمَّنَ الرَّجُلُ عَلى دُعائِهِ .

فَقالَ أبو جَعفَرٍ عليه السلام : فَدَعوَةُ إبراهيمَ بالِغَةٌ لِلمُؤمِنينَ المُذنِبينَ مِن شيعَتِنا إلى يَومِ القِيامَةِ .

امام باقر عليه السلام : روزى ابراهيم عليه السلام براى عبرت گرفتن به سياحت در شهرها پرداخت . از سرزمينى گذشت و مردى را ديد كه ايستاده است و نماز مى گزارد ، صدايش را به آسمان بلند كرده و لباسش از موست .

ابراهيم عليه السلام ، نزد او ايستاد و از او شگفت زده شد و منتظر فراغت وى از عبادت شد . چون نمازش طولانى شد ، ابراهيم عليه السلام با دست ، تكانَش داد و گفت : «[نماز خود را] كوتاه كن كه مرا خواسته اى است» .

مرد ، [نمازش را] كوتاه كرد . ابراهيم عليه السلام نشست و به وى گفت : «براى چه كسى نماز مى خوانى» .

گفت : براى خداى ابراهيم .

گفت : «خداى ابراهيم كيست؟» .

گفت : آن كه تو و مرا آفريد .

سپس ابراهيم عليه السلام به وى گفت : «از روش عبادت تو خوشم آمده است و من دوست مى دارم با تو در راه خداى عز و جل برادرى كنم . اگر خواستم تو را زيارت و ملاقات كنم ، خانه ات كجاست؟» .

مرد گفت : خانه ام پشت اين درياست ـ و با دستش به دريا اشاره كرد ـ و محلّ عبادتم همين جاست . گفت هرگاه خواستى ، مرا همين جا مى يابى ، إن شاءاللّه .

سپس ، مرد به ابراهيم عليه السلام گفت : خواسته اى دارى؟

ابراهيم عليه السلام گفت : «بلى» .

مرد گفت : چيست؟

ابراهيم عليه السلام گفت : «تو ، خدا را بخوانى و من بر دعايت آمين بگويم يا من ، خدا را بخوانم و تو بر دعايم آمين بگويى» .

مرد گفت : درباره چه خدا را بخوانم؟

ابراهيم عليه السلام گفت : «براى مؤمنان گنهكار» .

مرد گفت : نه .

ابراهيم عليه السلام پرسيد : «چرا؟»

مرد گفت : سه سال است كه خدا را به خواسته اى مى خوانم و تا اين لحظه ، آن را مستجاب نيافته ام و از خداوند عز و جل خجالت مى كشم كه او را به خواسته اى ديگر بخوانم ، مگر بدانم خواسته ام را اجابت كرده است .

ابراهيم عليه السلام گفت : «درباره چه دعا كردى؟» .

مرد گفت : روزى در همين محلّ عبادت بودم كه جوانى زيباروى كه نور از پيشانى اش مى تابيد و گيسوانش از پشت فرو ريخته بود ، از كنارم گذشت ، و گاوى ـ كه گويى روغن به بدنش ماليده بودند ـ و گله اى از گوسفندان پرگوشت ، با خود داشت و آنها را به پيش مى برد . آنچه از وى ديدم ، مرا خوش آمد . پرسيدم : اى جوان! اين گاو و گله گوسفند از كيست؟

گفت : از خودم .

پرسیدم : تو کیستی؟

گفت : من ، اسماعیل پسر ابراهیم خلیل الرحمان هستم . در آن هنگام ، خداوند عز و جل را خواندم که خلیلش را به من نشان دهد .

گفت : «من ، ابراهیم خلیل الرحمان هستم و آن جوان ، پسرم است» .

مرد در این هنگام گفت : سپاس ، خدایی را که پروردگار جهانیان است؛ او که خواسته ام را اجابت کرد . آن گاه ، پیشانی ابراهیم علیه السلام را بوسید و با وی مُعانقه (دیده بوسی) کرد . سپس گفت : اینک آماده ام . تو دعا کن تا من ، دعایت را آمین گویم .

ابراهیم علیه السلام برای زنان و مردان مؤمن گنهکار ، از آن روز تا روز قیامت ، درخواست بخشش و خشنودی خداوند را کرد و مرد ، بر دعایش آمین گفت .

امام باقر علیه السلام فرمود : «دعای ابراهیم به مؤمنان گنهکار از شیعیان ما تا روز قیامت هم می رسد» .

کمال الدین : ص ۱۴۰ ح ۸ ، الکافی : ج ۸ ص ۳۹۲ ح ۵۹۱ نحوه .

حدیث۷۲۸

امام باقر علیه السلام :

لَمّا أصابَتِ امرَأَةَ العَزیزِ الحاجَةُ قیلَ لَها : لَو أتَیتِ یوسُفَ علیه السلام ، فَشاوَرَت فی ذلِکَ ، فَقیلَ لَها : إنّا نَخافُهُ عَلَیکِ .

قالَت : کَلّا إنّی لا أخافُ مَن یَخافُ اللّهَ ، فَلَمّا دَخَلَت عَلَیهِ فَرَأَتهُ فی مُلکِهِ قالَت : الحَمدُ لِلّهِ الَّذی جَعَلَ العَبیدَ مُلوکا بِطاعَتِهِ ، وجَعَلَ المُلوکَ عَبیدا بِمَعصِیَتِهِ ، فَتَزَوَّجَها فَوَجَدَها بِکرا .

فَقالَ : أ لَیسَ هذا أحسَنَ ؟ أ لَیسَ هذا أجمَلَ؟

فَقالَت : إنّی کُنتُ بُلیتُ مِنکَ بِأَربَعِ خِصالٍ : کُنتُ أجمَلَ أهلِ زَمانی ، وکُنتَ

أجمَلَ أهلِ زَمانِکَ ، وکُنتُ بِکرا ، وکانَ زَوجی عِنّینا .

امام باقر علیه السلام : هنگامی که همسر عزیز (زلیخا) نیازمند شد ، به وی گفتند : خوب است نزد یوسف علیه السلام بروی . در این باره مشورت کرد ، به وی گفتند : ما از او بر تو می هراسیم .

زلیخا گفت : من هرگز از کسی که از خدا می ترسد ، نمی ترسم .

وقتی زلیخا بر یوسف علیه السلام وارد شد و او را بر اریکه قدرت دید ، گفت : سپاس ، خدا را که بردگان را به خاطر فرمان بردن از او ، پادشاه کرد و پادشاهان را به خاطر گناه ، برده گردانید .

آن گاه ، یوسف علیه السلام با وی ازدواج کرد و او را باکره یافت . به وی گفت : «آیا این چنین ، بهتر نیست؟ آیا این چنین ، زیباتر نیست؟» .

زلیخا گفت : من به خاطر چهار چیز در دام تو گرفتار شدم : من ، زیباترین

زن زمانه خود بودم و تو ، زیباترین مرد زمانه ات بودی . من ، باکره بودم و شوهرم ناتوانی جنسی داشت .

الأمالی للطوسی : ص ۴۵۶ ح ۱۰۲۰ .

حدیث۷۲۹

امام باقر علیه السلام :

: وإن کانَ صاحِبُکُم لَیَجلِسُ جِلسَةَ العَبدِ ، ویَأکُلُ أکلَةَ العَبدِ ، ویُطعِمَ النّاسَ خُبزَ البُرِّ وَاللَّحمَ ، وَیرجِعُ إلی أهلِهِ فَیَأکُلُ الخُبزَ وَالزَّیتَ ،

وإن كـان لَيشتَري القَميصَ السُّنبُلانِيَّ ، ثُمَّ يُخَيِّرُ غُلامَهُ خَيرَهُما ، ثُمَّ يَلبَسُ الباقِيَ ، فَإِذا جازَ أصابِعَهُ قَطَعَهُ ، وإذا جازَ كَعبَهُ حَذَفَهُ ، وما وَرَدَ عَلَيهِ أمرانِ قَطُّ كِلاهُما لِلّهِ رِضىً إلّا أخَذَ بِأَشَدِّهِما عَلى بَدَنِهِ .
ولَقَد وُلِّيَ النّاسَ خَمسَ سِنينَ فَما وَضَعَ آجُرَّةً عَلى آجُرَّةٍ ولا لَبِنَةً عَلى لَبِنَةٍ ، ولا أقطَعَ قَطيعَةً ، ولا أورَثَ بَيضاءَ ولا حَمراءَ إلّا سَبعَمِئَةِ دِرهَمٍ فَضَلَت مِن عَطاياهُ ، أرادَ أن يَبتاعَ لِأَهلِهِ بِها خادِما ، وما أطاقَ أحَدٌ عَمَلَهُ ، وإن كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسلام لَيَنظُرُ فِي الكِتابِ مِن كُتُبِ عَلِيٍّ عليه السلام فَيَضرِبُ بِهِ الأَرضَ ، ويَقولُ : مَن يُطيقُ هذا .
امام باقر عليه السلام ـ در توصيف امام على عليه السلام ـ : رهبر شما مانند بردگان مى نشست ، مانند بردگان غذا مى خورد ، نان گندم و گوشت را به مردم ، مى خوراند و خود به خانه برمى گشت و نان [جو] و روغن زيتون مى خورد . [دو] پيراهن سُنبُلانى مى خريد و به غلامش مى فرمود تا بهترينِ [آن دو] را انتخاب كند و خود ، ديگرى را مى پوشيد و اگر آستينش از انگشتانش بلندتر بود ، آن را قيچى مى كرد و اگر از قوزك پايش درازتر بود ، آن را مى بُريد و هرگاه دو كار بر او روى مى آورد كه در هر دو [موجب]خشنودى خداوند بود ، سخت ترينِ بر جسم خود را برمى گزيد .
او پنج سال زمامدار مردم بود و آجرى روى آجر و خشتى روى خشت نگذاشت و زمينى از زمين هاى خراج [و اموال عمومى] را به كسى نبخشيد و درم و دينارى به ارث نگذاشت ، جز هفتصد درهم كه از بخشش هايش زياده آمده بود و مى خواست براى خانواده اش مستخدمى خريدارى كند . كسى را توان كارى كه او انجام مى داد ، نبود .
على بن حسين عليه السلام در نوشته هاى على عليه السلام مى نگريست و بر زمين مى كوبيد و مى فرمود : «كيست كه بتواند چنين كند؟!» .
الكافى : ج ۸ ص ۱۳۰ ح ۱۰۰ .

حديث۷۳۰

امام باقر عليه السلام :
مِن سَعادَةِ الرَّجُلِ أن يَكونَ لَهُ الوَلَدُ يُعرَفُ فيهِ شِبهُهُ، خَلقُهُ و خُلُقُهُ و شَمائِلُهُ.
امام باقر عليه السلام : از سعادت هاى مرد ، اين است كه فرزندش در جسم و اخلاق و رفتار ، به او شباهت داشته باشد .
الكافى : ج ۶ ص ۴ ح ۲ عن سدير ، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۴ عن الإمام الصادق عليه السلام .

حديث۷۳۱

امام باقر عليه السلام :
أتى رَجُلٌ مِنَ الأنصارِ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله، فَقالَ : هـذِهِ ابنَةُ عَمِّي وامرَأتي لا أعلَمُ إلّا خَيرا، وَقَد أتَتني بِوَلَدٍ شَديدِ السَّوادِ، مُنتَشِرِ
المِنخَرَينِ، جَعدٍ،
امام باقر عليه السلام : يكى از انصار ، خدمت پيامبر خدا رسيد و گفت : اين ، دخترعمو و همسر من است . [از او] جز نيكى چيزى نمى دانم و با اين
حال ، او فرزندى براى من آورده است ، بسيار سياه ، سوراخ هاى بينى اش بزرگ ، مويش فرفرى و بينى اش پهن است. شبيه او را نه در دايى هايم مى شناسم ، نه در نياكانم .
پيامبر خدا به همسر او فرمود : «تو چه مى گويى ؟» گفت : نه . سوگند به آن كسى كه تو را به حق برانگيخته است ، در مدّتى كه او

مرا در اختیار گرفته ، هیچ کس را به جای او ننشانده ام .

پیامبر خدا ، مدّتی طولانی سرِ خود را پایین انداخت . سپس ، چشم خود را به آسمان گرداندْ و آن گاه رو به مرد کرد و فرمود : «ای مرد! هیچ کس نیست ، مگر این که بین او و آدم ، ۹۹ رگ (و ریشه) وجود دارد که همگی در نسب ، نقش دارند . وقتی نطفه در رَحِم قرار می گیرد ، این رگ ها به حرکت در می آیند و از خداوند می خواهند که فرزند به آنها شبیه باشد . لذا این ، از رگ هایی است که نه نیاکان تو ، نه نیاکانِ نیاکان تو آن را درک نکرده اند . فرزندت را بگیر» .

زن گفت : مشکل مرا گشودی ، ای پیامبر خدا!

جَعْدِ : جَعْدُ الشعر ضدّ السبط ، و الجَعْدُ : القصیر المُتَرَدِّدُ الخَلْق (النهایة : ج ۱ ص ۲۷۵ «جعد»).

حدیث۷۳۲

امام باقر علیه السلام :

مَن طَهُرَت وِلادَتُهُ دَخَلَ الجَنَّةَ .

امام باقر علیه السلام : کسی که ولادتش پاک باشد ، وارد بهشت می شود .

المحاسن : ج ۱ ص ۲۳۳ ح ۴۲۳ عن سدیر الصیرفی ، بحار الأنوار : ج ۵ ص ۲۸۷ ح ۱۰ .

حدیث۷۳۳

امام باقر علیه السلام :

إذا زَنَی الرَّجُلُ أدخَلَ الشَّیطانُ ذَکَرَهُ فَعَمِلا جَمیعا، و کانَتِ النُّطفَةُ واحِدَةً، وَ خُلِقَ مِنهُمَا الوَلَدُ، ویَکونُ شِرکَ شَیطانٍ .

امام باقر علیه السلام : وقتی مرد زنا می کند ، شیطان ، نرینه اش را وارد می کند و هر دو با هم عمل می کنند ؛ نطفه [ی آنها]یکی می شود و فرزند از هر دو آفریده می گردد و همتای شیطان است .

ثواب الأعمال : ص ۳۱۲ ح ۴ ، المحاسن : ج ۱ ص ۱۹۴ ح ۳۳۲ ولیس فیه «الولد» وکلاهما عن عبد الملک بن أعین .

حدیث۷۳۴

امام باقر علیه السلام :

إذا أرَدتَ الوَلَدَ فَقُل عِندَ الجِماعِ : اللّهُمَّ ارزُقنی وَلَدا، وَ اجعَلهُ تَقِیّا لَیسَ فی خَلقِهِ زیادَةٌ و لا نُقصانٌ، وَ اجعَل عاقِبَتَهُ إلی خَیرٍ.

امام باقر علیه السلام : هرگاه فرزند خواستی ، هنگام آمیزش بگو : «بار الها! فرزندی روزی ام کن و او را با تقوا قرار ده ؛ نه افزونی در جسم او باشد ، نه کاستی، و او را عاقبت به خیر گردان» .

الکافی : ج ۶ ص ۱۰ ح ۱۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۱۱ ح ۱۶۴۱ کلاهما عن محمّد بن مسلم.

حدیث۷۳۵

امام باقر علیه السلام :

یَابنَ الأیّامِ الثَّلاثِ، یَومُکَ الَّذی وُلِدتَ فیهِ، و یَومُکَ الَّذی تَنزِلُ فیهِ قَبرَکَ ، ویَومُکَ الَّذی تَخرُجُ فیهِ إلی رَبِّکَ، فَیا لَهُ مِن یَومٍ عَظیم.

امام باقر علیه السلام : ای فرزندِ روزهای سه گانه : آن روز که در آن زاده شدی ، آن روز که در قبرت فرود می آیی و آن روز که به سوی پروردگارت بیرون می آیی . ای وای بر او از آن روز بزرگ!

تحف العقول : ص ۲۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۷۱ ح ۴.

حدیث۷۳۶

امام باقر علیه السلام :
: أَسأَلُ اللّه َ أن يَجعَلَهُ خَلَفا مَعَكَ ، وَ خَلَفا بَعدَكَ، فَإِنَّ الرَّجُلَ يُخلِفُ أَباهُ فِى حَياتِهِ و مَوتِهِ.
امام باقر علیه السلام ـ هنگام تبریک به خاطر فرزنددار شدن کسی ـ : از خدا می خواهم که او را با تو و پس از تو ، جانشین [شایسته] تو قرار دهد ؛ چرا که فرزند، جانشین پدر در زندگی و مرگ اوست .
نثر الدرّ : ج ۱ ص ۳۴۵، نزهة الناظر : ص ۱۰۰ ح ۱۹ ، کشف الغمّة : ج ۲ ص ۳۶۲.

حدیث۷۳۷

امام باقر علیه السلام :
أَصدَقُ الأَسماءِ ما سُمِّىَ بِالعُبودِيَّةِ، و أَفضَلُها أَسماءُ الأَنبياءِ.
امام باقر علیه السلام : درست ترین نام ها ، آن است که به بندگی خوانده شود و برترینِ آنها ، نام پیامبران است .
الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۱، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۷.

حدیث۷۳۸

امام باقر علیه السلام :
إنَّ أَبغَضَ الأسماءِ إلَى اللّه ِ عز و جل : حارِثٌ و مالِكٌ و خالِدٌ.
امام باقر علیه السلام : همانا منفورترینِ نام ها نزد خداوند عز و جل حارث ، مالک و خالد است .
الکافی : ج ۶ ص ۲۱ ح ۱۶، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۹ ح ۱۷۵۳ کلاهما عن محمّد بن مسلم .

حدیث۷۳۹

امام باقر علیه السلام :
إذا كانَ يَومُ السّابعِ وقَد وُلِدَ لِأَحَدِكُم غُلامٌ أو جارِيَةٌ فَليَعُقَّ عَنهُ كَبشا ؛ عَنِ الذَّكَرِ ذَكَرا، و عَنِ الاُنثى مِثلَ ذلِكَ ، عُقّوا عَنهُ و أطعِمُوا القابِلَةَ مِنَ العَقيقَةِ ، و سَمّوهُ يَومَ السّابعِ .
امام باقر علیه السلام : هر گاه روز هفتم ولادت پسر یا دخترِ یکی از شما فرا رسید ، باید گوسفندی عقیقه کند ؛ برای پسر ، گوسفند نر و برای دختر گوسفند ماده، عقیقه کنید و از عقیقه به ماما بدهید و روز هفتم ، بر او نام بگذارید .
الکافی : ج ۶ ص ۲۷ ح ۴ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۲ ح ۱۷۶۹ ، وسائل الشیعة : ج ۱۵ ص ۱۵۲ ح ۱۱ .

حدیث۷۴۰

امام باقر علیه السلام :
اِستَرضِع لِوَلَدِكَ بِلَبَنِ الحِسانِ، وإيّاكَ وَ القِباحَ ؛ فَإِنَّ اللَّبَنَ قَد يُعدى .
امام باقر علیه السلام : برای فرزندت از شیرِ دایگانِ خوب روی درخواست کن و از شیرِ دایگانِ زشت ، پرهیز کن ؛ زیرا شیر ،

[خصلت های شیردهنده را] سرایت می دهد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۴ ح ۱۲ عن محمّد بن مروان، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۳۷۶ عن الهیثم بن محمّد بن مروان .

حدیث۷۴۱

امام باقر علیه السلام :

عَلَیکُم بِالوِضاءِ

امام باقر علیه السلام : بر شما باد [انتخاب] دایگان پاکیزه و زیبا ؛ زیرا شیر ، [خصلت ها را] منتقل می کند .

وِضاءٌ : أی حِسانٌ نِقاءٌ (لسان العرب : ج ۱ ص ۱۹۵ «وضأ»).

حدیث۷۴۲

امام باقر علیه السلام :

إنّا نَأمُرُ صِبیانَنا بِالصَّلاةِ إذا کانوا بَنی خَمسِ سِنینَ ، فَمُروا صِبیانَکُم بِالصَّلاةِ إذا کانوا بَنی سَبعِ سِنینَ، و نَحنُ نَأمُرُ صِبیانَنا بِالصَّومِ إذا کانوا بَنی سَبعِ سِنینَ بِما أطاقوا مِن صِیامِ الیَومِ إن کانَ إلی نِصفِ النَّهارِ أو أکثَرَ مِن ذلِکَ أو أقَلَّ، فَإِذا غَلَبَهُمُ العَطَشُ و الغَرَثُ

امام باقر علیه السلام : ما کودکان خود را وقتی پنج ساله اند ، به نماز امر می کنیم ؛ ولی شما کودکانتان را وقتی هفت ساله شدند ، به نماز امر کنید . ما کودکان خود را وقتی هفت ساله اند ، به روزه وامی داریم ؛ به اندازه ای

که توان دارند ، چه تا نصف روز باشد یا بیشتر یا کمتر . وقتی تشنگی و گرسنگی بر آنان چیره شد ، افطار می کنند تا این که به روزه ، عادت کنند و توان آن را بیابند ؛ ولی شما کودکانتان را وقتی نُه ساله شدند ، به اندازه ای که توان دارند ، به روزه وا دارید و وقتی تشنگی بر آنان چیره شد ، افطار کنند .

الغَرَثُ : الجُوع (الصحاح : ج ۱ ص ۲۸۸ «غرث»).

حدیث۷۴۳

امام باقر علیه السلام :

شَرُّ الآباءِ مَن دَعاهُ البِرُّ إلَی الإِفراطِ، وشَرُّ الأَبناءِ مَن دَعاهُ التَّقصیرُ إلَی العُقوقِ.

امام باقر علیه السلام : بدترین پدر ، کسی است که نیکی کردن ، او را به زیاده روی وا دارد و بدترین فرزند ، کسی است که کوتاهی کردن ، او را به نافرمانی و آزردن [پدر] وا دارد .

تاریخ الیعقوبی : ج ۲ ص ۳۲۰، الجوهرة : ص ۵۲ .

حدیث۷۴۴

امام باقر علیه السلام :

کانَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلامإذا حَضَرَ وِلادَةُ المَرأةِ قالَ : أخرِجوا مَن فِی البَیتِ مِنَ النِّساءِ ؛ لا تَکونُ المَرأَةُ أوَّلَ ناظِرٍ إلی عَورَتِهِ .

امام باقر علیه السلام : امام زین العابدین علیه السلام همواره وقتی هنگام زایمان زن فرا می رسید ، می فرمود : «زنانی را که در اتاق هستند ، بیرون کنید تا نخستین نگاه زنان ، نگاه به عورت نباشد» .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۵۶۰ ح ۴۹۲۵ ، الکافی : ج ۶ ص ۱۷ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۶ ح ۱۷۳۷ کلاهما

نحوه وكلّها عن جابر.

حديث۷۴۵

امام باقر عليه السلام :

ثَلاثٌ لَم يَجعَلِ اللّه ُ عز و جل لِأَحَدٍ فيهِنَّ رُخصَةً : أداءُ الأَمانَةِ إلَى البَرِّ وَالفاجِرِ، وَالوَفاءُ بِالعَهدِ لِلبَرِّ وَالفاجِرِ، وبِرُّ الوالِدَينِ بَرَّينِ كانا أو فاجِرَينِ .

امام باقر عليه السلام : سه چيز است كه خداوند عز و جل رُخصتى در آنها براى كسى قرار نداده است : بازگرداندن امانت ، به نيكوكار و بدكار ؛ وفاى به پيمان ، با نيكوكار و بدكار ؛ ونيكى به پدر و مادر ، نيكوكار باشند يا بدكار .

الكافى : ج ۲ ص ۱۶۲ ح ۱۵ عن عنبسة بن مصعب و ج ۵ ص ۱۳۲ ح ۱، تهذيب الأحكام : ج ۶ ص ۳۵۰ ح ۹۸۸ كلاهما عن الحسين بن مصعب الهمدانى عن الإمام الصادق عليه السلاموفيه «لا عذر لأحد فيها» بدل «لم يجعل ... رخصة».

حديث۷۴۶

امام باقر عليه السلام :

إنَّ أبى نَظَرَ إلى رَجُلٍ ومَعَهُ ابنُهُ يَمشى ، وَالِابنُ مُتَّكِئٌ عَلى ذِراعِ الأَبِ، قالَ : فَما كَلَّمَهُ أبى عليه السلاممَقتا لَهُ حَتّى فارَقَ الدُّنيا.

امام باقر عليه السلام : نگاه پدرم به كسى افتاد كه پسرش همراه او بود ، در حالى كه او مى رفت و پسر به بازوى پدر ، تكيه زده بود . پدرم از سرِ ناراحتى ، با آن پسر ، سخن نگفت تا از دنيا رفت .

الكافى : ج ۲ ص ۳۴۹ ح ۸ عن عبداللّه بن سليمان، مشكاة الأنوار : ص ۲۸۵ ح ۸۶۲ عن عبداللّه بن مسكان وليس فيه «يمشى».

حديث۷۴۷

امام باقر عليه السلام :

قالَ: فَيَهلِكُ كُلُّ شَىءٍ وَ يَبْقَى الوَجْهُ اَنّ عَزَّوَجَلَّ اَعْظَمُ مِنْ اَنْ يُوصَفَ بِالوَجهِ وَلِكن مَعْناهُ كُلُّ شَىءٍ هالِكٌ اِلاّ دينُهُ وَ الوَجْهُ الذّى يُؤتى مِنهُ.

امام باقر عليه السلام درباره آيه« كل شى هالك الاّ وجهه »به ابوحمزه ثمالى فرمود:

هر چيز نابود مى شود و وجه باقى مى ماند.

خداوند بزرگ تر از آن است كه وجه (چهره) داشته باشد و معناى آيه اين است كه همه چيز نابود مى شود الاّ دين خدا و سمت و سويى كه مردم از آن به سمت خدا رو مى آورند.

معانى الاخبار، ص ۱۲.

حديث۷۴۸

امام باقر عليه السلام :

هَلْ يَعْطِفُ الغَنِيُّ عَلى الفَقيرِ، وَ يَتَجاوَزُ المُحْسِنُ عَنْ المُسىء وَ يَتَواسُونَ؟

قُلْتُ: لا، قالَ عليه السلام :

لَيْسَ هؤُلاءِ الشّيعَةَ، الشَّيعَةُ مَنْ يَفْعَلُ هذا.

یکی از یاران امام باقر علیه السلام به آن حضرت گفت: شیعیان در منطقه ما زیادند. حضرت فرمود:

آیا توانگر آنان بر فقیر مهر می ورزد؟ و نیکوکار از بدکار می گذرد؟ و مواسات و بذل و بخشش مالی دارند؟

گفت: خیر. حضرت فرمود:

اینان شیعه نیستند. شیعه کسی است که چنین باشد.

قضاء حقوق المؤمنین، الشیخ ابو علی الصوری، ص ۲۱، ح ۲۲.

حدیث۷۴۹

امام باقر علیه السلام :

کُلُ عَیْنٍ باکِیَةٌ یَوْمَ القِیامَةِ اِلّا ثَلاثَ عُیُونٍ:

عَیْنٌ سَهَرَتْ فِی سَبیلِ اللّه .

وَ عَیْنٌ فاضَت مِنْ خَشْیَةِ اللّه .

وَ عَیْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحارِمِ اللّه .

امام باقر علیه السلام فرمود:

روز قیامت همه چشم ها گریان است مگر سه چشم:

چشمی که در راه خدا بیدار مانده است،

چشمی که از خوف خدا گریسته است،

چشمی که از محارم الهی فرو بسته شده است.

معدن الجواهر و ریاضهٔ الخواطر، ص ۳۴.

حدیث۷۵۰

امام باقر علیه السلام :

تِسْعُ خِصالٍ خَصَّ اللّهُ بِها رُسُلَهُ فَاْمتَحِنُوا أنفُسَكُمْ فَإنْ كانت فَيكُمْ فَاحْمَدُوا اللّهَ تَعالی عَلَیْها فاْسَاَلُوُهُ فِیْها، وَ هُمُ:

الیَقینُ وَ القَناعَةُ وَ الصَّبْرُ وَ الشُّکْرُ وَ الحِلْمُ

وَ حُسْنُ الخُلْقِ وَ السَّخاءُ وَ الشَّجاعَةُ وَ التَّنَزُّهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

نُه خصلت است که خداوند آن ها را از ویژگیهای پیامبرانش قرار داده است. پس خود را بیازمایید بنگرید اگر آنها را دارید، خدا را حمد و ستایش کنید و اگر ندارید از او بخواهید. آن ها عبارتند از:

یقین، قناعت، صبر، شکر، حلم، حسن خلق، سخاوت، شجاعت، پاکیزگی و پارسایی.

معدن الجواهر و ریاضهٔ الخواطر، ص ۳۴.

حدیث۷۵۱

امام باقر علیه السلام :

مَنْ كَذَبَ ذَهَبَ جَمالُهُ،

وَ مَنْ ساءَ خُلقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ وَ کَثُرَتْ هُمُومُهُ وَتَظاهَرَ عَلَيْهِ الْنِّعمَةَ فَلْيُكْثِر مِنَ الشُّكْرِ،

وَ مَنْ کَثُرَتْ هُمُومُهُ فَلیُکثِرْ مِنْ الاِسْتِغفارِ،

وَ مَنْ اَلَحَّ عـلَیْهِ الفَقرُ، فَليَقُلْ « لا حولَ وَ لا قُوَّةَ إلاّ بِاللّهِ العَلِیّ العَظیمِ».

امام باقر علیه السلام فرمود:

هر کس دروغ بگوید آراستگی او برود،

هر کس اخـلاقش بد شود خـود را عذاب می دهد و اندوهش فراوان می شود.

هر کس نعمت ها پیاپی بر او فرود آید، باید زیاد شکر کند.

هر کس اندوهش زیاد شود، بسیار استغفار کند.

و هر کس فقر بر او فشار آورد، بگوید: «لا حَولَ وَ لا قُوَّةَ إلاّ بِاللّهِ العَلِی العَظیمِ».

معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۳۴.

حدیث۷۵۲

امام باقر علیه السلام :

ما مِنْ خُطْوَةٍ اَحَبُّ [إلَی] اللّهِ مِنْ خُطْوَتَینِ:

خُطْوَةٌ تَشُدُّ صَفّاً فی سَبیلِ اللّهِ .

وَ خُطْوَةٌ إلِی ذی رَحِمٍ قاطِعٍ

وَ ما مِنْ جُرعَةٍ اَحَبُّ [الِیَّ] مِنْ جُرعَتَیْنِ:

جُرْعَةُ غَیْظٍ رَدَّها مُؤمِنٌ بِحِلْمٍ

وَ جُرعَةُ مُصیبَةٍ رَدَّها مُؤمِنٌ بِصَبْرٍ

وَ ما مِنْ قَطْرَةٍ اَحَبُّ اِلیَ اللّهِ مِنْ قَطْرَتینِ:

قَطْرَةُ دَمٍ فِی سَبیلِ اللّه

وَقَطْرَةُ دَمْعٍ فِی سَوادِاللَّیلِ لایُریدُ بِها إلَّااللّهَ عَزَّوَجَلَّ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

دو گام است که از آن محبوب تر نزد خدا نیست:

۱. گامی به سوی جبهه ها برای تحکیم صف مجاهدان راه خدا.

۲. گامی به سوی خویشاوندی که پیوند خویش گسسته است.

دو جرعه است که از آن محبوب تر نزد خدا نیست:

۱. جرعه ای از خشم که مؤمن آن را با حلم فرو برد.

۲. جرعه ای از مصیبت که با صبر آن را باز گرداند.

و دو قطره است که از آن نزد خدا بهتر نیست:

۱. قطره ای خون در راه خدا،

۲. قطره ای اشـک در سیاهی شب که جز برای خـدا نیفشاند.

معدن الجواهر و رياضة الخواطر، ص ۲۷.

حدیث۷۵۳

امام باقر عليه السلام :

انّ مِنْ عِبادى مَنْ يَتَقَرَّبُ بِالحَسَنَةِ فَاُحكِمُهُ فِى الجَنَّةِ، فَقالَ مُوسى: يا رَبِّ ما تِلْكَ الحَسَنَةُ؟

قالَ: يَمْشى فِيحاجَةِ اَخيهِ المُؤمِن قُضِيَت اَوْ لَمْ تُقْضَ!

امام باقر عليه السلام: فرمود:

خداوند به موسى عليه السلام وحى كرد كه:

بعضى از بندگان من آن قدر كار نيك انجام مى دهد كه او را در بهشت حاكم و برقرار مى سازم.

موسى گفت: خدايا آن كار نيك چيست؟

فرمود: براى تأمين نياز برادرش تلاش مى كند، موفق به قضاى حوائج او بشود يا نشود.

مصادقة الاخوان، ص ۶۶ صدوق(ره).

حدیث۷۵۴

امام باقر عليه السلام :

ثَلاثَةٌ مِنْ أفْضَلِ الاَعْمالِ:

شِبْعَةُ جُوْعَةَ المُسْلِم

وَ تَنْفيسُ كُرْبَتِهِ وَ تَكْسُو عَوْرَتَهُ.

امام باقر عليه السلام فرمود:

سه چيز از برترين اعمال است:

سير كردن گرسنگى مسلمان،

زدودن غم مسلمان، پوشاندن زشتى و عيب او.

مصادقة الأخوان، ص ۴۴.

حدیث۷۵۵

امام باقر عليه السلام :

لَوَ اَنَّ رَجُلًا اَحَبَّ رَجُلًا فِياللّه لَاَثابَهُ اللّه ُ عَلى حُبِّهِ

وَ انْ كانَ المَحْبُوبُ فِى عِلْم اللّه مِن اَهْلِ النّارِ

وَلَوَانَّ رَجُلًا اَبَغَضَ رَجُلًا للّه لَاَثابَهُ عَلى بُغْضِهِ اِيّاهُ،

وَ انْ كانَ المُبْغَضُ فِى عِلْم اللّه مِنْ اَهْلِ الجَنَّةِ.

امام باقر عليه السلام فرمود:

اگر كسى مردى را در راه خدا دوست بدارد، خداوند به او پاداش محبتش را مى دهد، گرچه آن شخص محبوب در علم الهى اهل آتش باشد و اگر كسى شخصى را در راه خدا دشمن بدارد، خداوند پاداش بغض و خشم او را مى پردازد، گرچه شخص مورد

خشم و نفرت در علم الهی از اهل بهشت باشد.

مصادقهٔ الأخوان، ص ۵۰.

حدیث۷۵۶

امام باقر علیه السلام :

تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فِی وَجْهِ اَخیهِ حَسَنَةٌ وَ صَرْفُهُ القَذا عَنهُ حَسَنَةٌ وَ ما عُبِدَاللّه ُ بِشَی ءٍ اَحَبُّ اِلَیْهِ مِنْ اِدْخالِ السُّرُورِ عَلی المُؤمِنِ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

لبخند انسان به چهره برادرش حسنه و کار نیک است و دور کردن خار و خاشاك و رنج و گرفتاری از برادر دینی حسنه است و خداوند به چیزی بهتر از شاد کردن مؤمن عبادت نشده است.

مصادقهٔ الأخوان، ص ۵۲.

حدیث۷۵۷

امام باقر علیه السلام :

اَتَتَجالَسُونَ؟

قُلْتُ: نَعَمْ.

قالَ: واهاً لِتِلْکَ المَجالِسِ.

فضیل بن یسار می گوید: امام باقر علیه السلام به من فرمود:

آیا با هم جلسه و نشست دارید؟

گفتم: آری.

فرمود: خوشا به آن مجلس ها.

مصادقهٔ الأخوان، ص ۳۴.

حدیث۷۵۸

امام باقر علیه السلام :

قالَ رَسُولُ اللّه صلی الله علیه و آله :

مَنْ سَرَّ مُؤمِناً فَقَدْ سَرَّنی

وَ مَنْ سَرَّنی فَقَد سَرَّ اللّه َ.

ابوحمزه می گوید: از امام باقر علیه السلام شنیدم که فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است:

هر کس مؤمنی را شاد کند مرا شاد کرده است

و هر کس مرا شاد سازد ،

در حقیقت خدا را مسرور ساخته است.

مصادقهٔ الأخوان، ص ۶۲.

حدیث۷۵۹

امام باقر علیه السلام :
مِنَ القَواصِمِ الفَواقِرِ الَّتی تَقْصِمُ الظَّهْرَ جارُالسَوْءِ،
اِنْ رَأی حَسَنَةً اَخْفاها وَ اِنْ رَأی سَیئَةً اَفْشاها.
امام باقر علیه السلام فرمود:
یکی از عوامل کمر شکن، همسایه بد است،
اگر کار خوبی ببیند پنهان می سازد
و اگر کار بدی مشاهده کند، افشا گری می کند.
اصول کافی، ج ۲، ص ۶۶۸.

حدیث۷۶۰

امام باقر علیه السلام :
حَدُّ الجِوارِ أربَعُونَ داراً مِن کُلِّ جانِبٍ،
مِن بَینِ یَدَیهِ وَ مِن خَلفِهِ وَ عَنْ یَمینِهِ وَشِمالِهِ.
جمیل بن دراج می گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:
حدّ همسایگی چهل منزل است ار هر سو،
از جلو ، از پشت سر ، از راست و از چپ.
اصول کافی، ج ۲، ص ۶۶۹ .

حدیث۷۶۱

امام باقر علیه السلام :
ألخَیرُ وَ الشَّرُّ
یُضاعَفُ یَوْمَ الجُمُعَةِ.
جابر از امام باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:
کار خیر و شرّ در روز جمعه دو چندان می گردد.
(یعنی پاداش و کیفرش دو برابر است.)
جامع الاحادیث، ص ۱۵۶.

حدیث۷۶۲

امام باقر علیه السلام :
مَنْ أصابَ مالاً مِنْ غَلُولٍ أوَ رِباً أو خِیانَةٍ اوَ سِرقَةٍ
لَمْ یُقبَلْ مِنهُ

فی زَکوةٍ وَ لا فی صَدَقَهٍ وَ لا فی حَجٍّ وَ لا عُمرَةٍ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هرکس مالی از راه اختلاس یا ربا یا خیانت و یا دزدی به چنگ آورد، مصرف آن در راه زکات واجب و صدقه و حج و عمره از وی پذیرفته نمی شود.

امالی صدوق، ص ۴۴۲.

حدیث۷۶۳

امام باقر علیه السلام :

ما مِنْ شَیء اَحَبَّ إلَی اللّه

مِنْ أنْ یُسْألَ ما عِنْدَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هیچ چیز در نزد خدا آن قدر مطلوب و محبوب نیست

که آنچه نزد اوست از وی درخواست و تقاضا شود.

المحاسن، ص ۲۹۲، جامع الاحادیث، ص ۱۸۳.

حدیث۷۶۴

امام باقر علیه السلام :

اَحَبُّ الاَعمالِ إلَی اللّه تَعالی

أدوَمُها وَاِنْ قَلَّتْ .

ابوحمزه ثمالی می گوید: امام باقر علیه السلام فرمود:

محبوبترین کارها نزد خدای متعال آن کاری است

که دوام بیشتری دارد، گرچه اندک باشد.

جامع الاحادیث، ص ۱۸۲.

حدیث۷۶۵

امام باقر علیه السلام :

إنَّ أحَبَّ الاَعمالِ إلَی اللّه تَعالی سَبعَةٌ:

اِشْباعُ جُوْعَةِ مُؤمِنٍ، وَ تَنفیسُ کُرْبَتِهِ،

وَ قَضاءُ دینِهِ، وَ إنَّ مَن یَفعَلُ ذلِکَ لَقَلیلٌ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

محبوبترین کارها در نزد خدای تعالی هفت چیز است، از جمله: گرسنگی مؤمنی را سیر کند،

اندوه غمزده ای را برطرف سازد،

قرض بدهکاری را بپردازد.

کسانی که این گونه رفتار کنند، اندکند.

جامع الاحادیث، ص ۱۸۳، بحارالانوار، ج ۷۴، ص۳۶۹.

حدیث۷۶۶

امام باقر علیه السلام :

عَلَیکُم بِالوَرَعِ

فَإِنَّهُ لَیْسَ شَیءٌ اَحَبَّ إِلَی اللّهِ تَعالی

مِنَ الـوَرَعِ وَ عِفـّةِ بَطْنٍ وَ فَرْجْ.

ابو حمزه ثمالی می گوید امام باقر علیه السلام فرمود:

بر شـما باد ورع و پارسـایی،

که چیزی نزد خدای متعال محبوب تر از

پارسایی ومهار زدن بر شکم وغریزه جنسی نیست.

مستدرک، ج ۱۱، ص ۲۶۵، جامع الاحادیث، ص ۱۸۳.

حدیث۷۶۷

امام باقر علیه السلام :

أفْضَلُ العِبادَةِ ألقَرائَةُ فِی المُصحَفِ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

برترین عبادت، تـلاوت قـرآن است.

بحارالانوار، ج ۹۲، ص۲۰۲.

حدیث۷۶۸

امام باقر علیه السلام :

ما شَیءٌ أعظَمَ ثَواباً مِن شَهادَةِ اَنْ لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ،

إنَّ اللّه َ لا یَعْدِلُهُ شَیءٌ وَ لا یُشرِکُهُ فِی الاُمُورِ اَحَدٌ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هیـچ کـاری ثوابـش بـالاتر از این نیست که بـه «لا اله الاّ اللّه » گواهی و شـهادت دهی. براستی خداونـد را هیـچ چیز هماننـد و برابر نیست و در کارها هیچ کس شریک او نیست.

الکافی، ج ۲، ص ۳۷۵.

حدیث۷۶۹

امام باقر علیه السلام :

ما مِنْ شَیْیءٍ أبغَضُ إلَی اللّهِ مِنْ بَطْنٍ مَملُوءٍ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

هیچ چیز به اندازه شکم انباشته،

منفـور خـداوند نیسـت.

الکافی، ج ۶، ص ۲۷۰، جامع الاحادیث کتاب الغایات، ص ۲۰۱.

حدیث۷۷۰

امام باقر علیه السلام :

قال رسول اللّه صلی الله علیه و آله:

خیارُ اُمَّتی ألّذینَ إذا سافَرُوا قَصَّرُوا وَ أفْطَرُوا

وَ إذا اَحْسَنُوا، استَبْشَرُوا وَ إذا اَساؤُا استَغْفَرُوا.

امام باقر علیه السلام فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است:

نیکان امّت من کسانی اند که هنگام سفر نماز را شکسته می خوانند و روزه را افطار می کنند.

وقتی نیکی کنند، شادمان می شوند،

هنگامی که کار بدی کردند، استغفار می کنند.

الکافی، ج ۴، ص ۱۲۷، جامع الاحادیث، ص ۲۱۵.

حدیث۷۷۱

امام باقر علیه السلام :

یـا جـابِرُ ! مَنْ دَخَـلَ عَلَیهِ شَـهرُ رَمضـانَ وَ صـامَ نَهـارَهُ وَ قـامَ وِرْداً مِنْ لَیْلِهِ، وَ حَفِظَ لِسانَهُ وَ فَرجَهُ وَ غَضَّ بَصَـرَهُ وَ کَفَّ اذانَهُ، خَرَجَ مِن الذُّنُوبِ کَیوم وَلَدَتهُ اُمُّهُ.

قالَ قُلْتُ: ما اَحسَنَ هَذا مِنْ حَدیث، جُعِلتُ فِداکَ. قالَ:

ما اَشَدَّ هَذا مِنْ شَرْطٍ.

جابر می گوید، امام باقر علیه السلام به من فرمود:

هر کس ماه رمضان بر او وارد شود و روزهایش را روزه بدارد و پاسی از شب را به نیایش برخیزد و زبانش را نگهدارد و چشم خود از حرام بربندد و آزار به کسی نرساند، مثل روز تولد از مادر از گناه پاکیزه می شود.

گفتم: چه حدیث خوبی! فرمود:

چه شرایط دشواری !

جامع الاحادیث، ص ۲۲۲، الکافی، ج ۲، ص ۸۷.

حدیث۷۷۲

امام باقر علیه السلام :

. قالَ:

مَنْ قالَ إنّیإمامٌ وَ لَیْسَ بِإمامٍ.

قُلتُ: وَ انْ کانَ عَلَوِیّاً؟

قالَ علیه السلام: وَ انْ عَلَوِیّاً.

قُلتُ: وَ انْ کانْ مِنْ وُلدِ عَلِیِ بنِ أبی طالِبٍ؟

قالَ علیه السلام: وَ انْ کان.

راوی درباره آیه«وَ یَوْمَ القِیامَةِ تَرَی الَّذینَ کَذَبُوا عَلَی اللّهِ وُجُوهُهُمْ مُسوَدَّةٌ»از امام باقر علیه السلام پرسید (یعنی روز قیامت، تکذیب کنندگان بر خداوند را سیه رو می بینی). حضرت فرمود:

هرکس امام نباشد و مدعی امامت شود، مشمول آیه است.

گفتم: گر چه علوی باشد؟

حضرت فرمود: اگر چه علوی باشد.

گفتم: اگر چه از فرزندان علی بن أبی طالب باشد؟

حضرت فرمود: اگر چه از آنان باشد.

الکافی، ج ۱، ص ۳۰۷.

حدیث۷۷۳

امام باقر علیه السلام :

اِنَّ هذِهِ الدُّنیا یُعطیهَا اللّه ُ البِرَّ وَ الفاجِرَ

وَ لایُعْطِی الإیمانَ إلاّ صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

خـدا این دنیـا را به نیـکوکار و بدکار می بخـشد،

ولی «ایمان» را جز به برگزیدگان خلقش نمی دهد.

اصول کافی(با ترجمه)، ج ۳، ص ۳۰۵.

حدیث۷۷۴

امام باقر علیه السلام :

سَلامَةُ الدّینِ وَ صِحَّةُ البَدَنِ خَیرٌ مِنَ المالِ

وَ المالُ زینَةٌ مِنْ زینَةِ الدُّنیا، حَسَنَةٌ.

فضیل بن یسار از امام باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

سلامتی دین و تندرستی از ثروت بهتر است.

و مال، زینتی از زینت های دنیاست که خوب است.

اصول کافی (باترجمه)، ج ۳، ص ۳۰۶.

حدیث۷۷۵

امام باقر علیه السلام :
إنّما جُعِلَتِ التَّقِیَّةُ لِیُحقَنَ بِهَا الدَّمُ،
فَإذا بَلَغَ الدَّمَ فَلَیْسَ تَقِیَّةٌ.
محمد بن مسلم می گوید، امام باقر علیه السلام فرمود:
تقیّه برای این است که خونها حفظ شود،
وقتی مسأله به خون ریزی رسید،
دیگر جای تقیّه نیست.
اصول کافی، ج ۳، ص ۳۱۳.

حدیث۷۷۶

امام باقر علیه السلام :
اِنَّما شیعَةُ عَلِیٍّ اَلحُلَماءُ وَ العُلَماءُ الذُّبْلُ الشِّفاهِ
تُعْرَفُ الرُّهبانِیَّةُ عَلی وُجُوهِهِمْ.
جابر می گوید حضرت امام باقر علیه السلام فرمود:
براستی شیعیان علی علیه السلام بردباران و دانشورانند
که لب به یاد خدا تر دارند
و بر چهره هاشان رنگ عبادت و ساده زیستی پیداست.
اصول کافی، ج ۳، ص ۳۳۲.

حدیث۷۷۷

امام باقر علیه السلام :
ما یُبالی مَنْ عَرَّفَهُ اللّه ُ هَذا الاَمرَ أنْ یَکُونَ عَلی قُلَّةِ جَبَلٍ یَأکُلُ مِنْ نَباتِ الأرْضِ حَتّی یَأْتِیَهُ الْمَوتُ.
امام باقر علیه السلام فرمود:
هر کس خداوند به او حقیقت تشیع و ولایت معصومین علیه السلام را آموخت، باکی ندارد که بر قله کوهی باشد و از گیاهان زمین تغذیه کند، تا روزی که مرگش فرا رسد.
اصول کافی، ج ۳، ص ۳۴۳.

حدیث۷۷۸

امام باقر علیه السلام :
لا یُصیبُ قَریةً عَذابٌ
وَ فیها سَبْعَةٌ مِنَ الْمُؤمِنینَ.
امام باقر علیه السلام فرمود:
هر آبادی که در آن هفت نفر مؤمن باشند،

گرفتار عـذاب نمی شـود.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۴۶.

حدیث۷۷۹

امام باقر علیه السلام :

انَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ لَيَتَعاهَدُ المُؤْمِنَ بِالبَلاءِ

كَما يَتَعاهَدُ الرَّجُلُ أهْلَهُ بِالهَدِيَّةِ مِنَ الغَيبَةِ

وَ يَحْميهِ الدُّنيا كَما يَحْمِي الطَّبيبُ المَريضَ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

براستی خدای متعال گاهی با فرستادن بلا با مؤمن تجدید خاطره می کند و او را می نوازد، همانطور که شخصـی که به سـفر رفته با هـدیّه خانواده اش را می نوازد و همان طور که پزشک بیمار را از چیزهایی پرهیز می دهـد، خداونـد هم مؤمن را از دنیا برحـذر می دارد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۵۴.

حدیث۷۸۰

امام باقر علیه السلام :

إنَّ العَبدَ لَيُذْنِبُ الذَّنْبَ فَيُزْوى عَنهُ الرِّزْقُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

گاهی بنده خـدا گناهی مرتکب می شود،

و بدین وسیله روزی از او دور می شود

(و گرفتار تنگی معیشت می شود).

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۷۱.

حدیث۷۸۱

امام باقر علیه السلام :

اَبلِغْ شيعَتَنا إنَّهُ لَنْ يُنالَ ما عِندَ اللّه إلاّ بِعَمَلٍ

وَ اَبْلِغْ شيعَتَنا إنَّ اَعْظَمَ النّاسِ حَسرَةً يَوْمَ القِيامَةِ

مَنْ وَصَفَ عَدْلاً ثُمَّ يُخالِفُهُ إلى غَيرِهِ.

خیثمه گوید، امام باقر علیه السلام به من فرمود:

به شیعیان ما ابلاغ کن به آنچه نزد خداست، جز با عمل «صالح» نمی توان رسید.

به شیعیان مـا بگو: در روز قیامت حسـرت کسـی بزرگتر و بیشتر است که رفتار عادلانه ای راسـتایش کنـد و بر خلاف آن سـمت و سوی دیگر حرکت کند.

اصول کافی، ج ۳، ص ۴۰۹.

حدیث۷۸۲

امام باقر علیه السلام :

ألکِبرُ رداءُ اللّه

وَ الْمُتَکَبِّرُ یُنازِعُ اللّهَ رِدآءَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

برتری و بزرگی، جامه بلند شایسته خداست

ومتکبر درجامه ویژه خدا، با خدا به کشمکش می پردازد.

اصول کافی، ج ۳، ص ۴۲۳.

حدیث۷۸۳

امام باقر علیه السلام :

مَنْ هَمَّ بِشَی ءٍ مِنْ الْخَیْرِ فَلْیُعَجِّلْهُ

فَإنَّ کُلَّ شَی ءٍ فیهِ تَأخیرٌ فَإنَّ لِلشَّیطانِ فیهِ نَظْرَةٌ.

ابوالجارود گوید، از امام باقر علیه السلام شنیدم که می فرمود:

هرکس تصمیم به کارخیری گرفت، سریع اقدام کند،

زیرا اگر در آن تاخیر روا دارد، شیطان در آن کار مهلت می یابد. (و فرصت انجام آن را می گیرد.)

اصول کافی، ج ۳، ص ۲۱۳.

حدیث۷۸۴

امام باقر علیه السلام :

قالَ إنّ للّه جَنَّةٌ لایَدْخُلُها إلاّ ثَلاثَةٌ:

اَحَدُهُمْ مَنْ حَکَمَ فی ـ علی ـ نَفْسِهِ بِالْحَقِّ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

خداوند بهشتی دارد که جز سه کس به آن وارد نمی شوند. یکی از آن سه، کسی است که درباره خویش به حق داوری کند.

اصول کافی، ج ۳، ص ۲۱۸.

حدیث۷۸۵

امام باقر علیه السلام :

صِلَةُ الرَّحِمِ تُزَکّی الاَعمالُ وَ تَدْفَعُ البَلْوی

وَ تُنْمِی الاَمـوالَ وَ تُنسِی ءُ لَهُ فی عـُمْرِهِ.

وَ تُوَسِّعُ فی رِزَقِهِ وَ تُحَبِّبُ فی اَهْلِ بَیتِهِ

فَلْیَتَّقِ اللّهَ وَ لْیَصِلْ رَحِمَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود:

صله ارحام، اعمال را افزایش می دهد،

بـلا و گرفتاری را بر طرف می کنـد،

امـوال را فـزونی می بخـشد،

مـرگ را به تـأخیر می افکـند،

و مایه وسعت روزی و محبوبیت خانوادگی می شود.

پس بـاید [انسان] تقـوا پیشه کـند

و بـه خویشان نیـکی نمـاید.

اصول کافی، ج ۳، ص ۲۲۳.

حدیث۷۸۶

امام باقر علیه السلام :

ثَلاثٌ لَمْ يَجعَلِ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ فيهِنَّ رُخصَةً:

أداءُ الاَمانَةِ إلَى البَرِّ وَ الفاجِرِ وَ الوَفاءُ بِالعَهْدِ لِلبَرِّ وَ الفاجِرِ وَ بَرُّ الوالِدَينِ بَرَّيْنِ كانا أوْ فاجِرَين.

امام باقر علیه السلام فرمود:

سه چیز است که خدای عزوجل به هیچ کس رخصت و اجازه نقض آن را نداده است:

۱. ادای امانت به نیکو کار و بدکار.

۲. وفای به پیمان در برابر نیکوکار و بد کار.

۳. خوشرفتاری و نیکی نسبت به پدر و مادر، چه نیک باشند و چه بد کار.

اصول کافی، ۳، ص ۲۳۶.

۸– (۲۵۹۱) حدیث از حضرت امام صادق علیه السلام

از ۱ تا ۲۰۰

حدیث۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فيما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : صُم صَوماً يَقطَعُ شَهوَتَكَ ، ولا تَصُم صَوماً يَمنَعُكَ مِنَ الصَّلاةِ ؛ فَإِنَّ الصَّلاةَ أحَبُّ إلَى اللّه ِ مِنَ الصِّيامِ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : روزه ای بگیر که شهوتت را قطع کند و روزه ای نگیر که از نماز، بازت دارد؛ زیرا نماز ، نزد خدا محبوب تر از روزه است .

تفسير القمی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، قصص الانبياء للراوندی : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲ و ص ۴۱۷ ح ۱۰ .

حدیث۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکَلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ، ویُشهَدُ عَلَیها ... ولِلعالِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : العِلمُ بِاللّه ، وبِما یُحِبُّ ، وبِما یَکرَهُ .
امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! هر چیز نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن ، گواهی می گردد. دانشمند نیز سه نشانه دارد : شناختن خدا و آنچه خداوند دوست دارد و آنچه دوست ندارد» .
الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۳

امام صادق علیه السلام :
کانَ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ أن قالَ لَهُ : یا بُنَیَّ ، اِجعَل فی أیّامِکَ ولَیالیکَ وساعاتِکَ نَصیباً لَکَ فی طَلَبِ العِلمِ ، فَإِنَّکَ لَن تَجِدَ لَهُ تَضییعا مِثلَ تَرکِهِ .
امام صادق علیه السلام :یکی از نصایح لقمان به پسرش ، این بود که گفت : «ای پسرم! بخشی از روز و شب و ساعات خود را برای دانش پژوهی قرار ده؛ زیرا هیچ زیانی را مانند ترک آن نخواهی یافت» .
الأمالی للمفید : ص ۲۹۲ ح ۲ ، الأمالی للطوسی : ص ۶۸ ح ۹۹ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۷ .

حدیث۴

امام صادق علیه السلام :
ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، إن تَأَدَّبتَ صَغیراً انتَفَعتَ بِهِ کَبیراً ، ومَن عَنی
امام صادق علیه السلام ـ در بیان موعظه لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! اگر در کودکی ادب آموختی ، در بزرگی سودش را می بری . هر کس آهنگ ادب کند ، به آن اهتمام می ورزد، و هر کس بدان اهتمام ورزد ، زحمتِ دانستن آن را تحمّل می کند، و هر کس زحمت دانستن آن را بپذیرد ، جستجویش [در پی دانش] زیاد می شود، و هر کس جستجویش زیاد شود، سودش را درمی یابد . پس آن را عادت خود قرار ده؛ چرا که تو جانشین گذشتگانی و به وسیله آن ، جانشین خود را سود می بخشی و علاقه مند ، برای آن به تو امید می بندد و ترسان، از عظمت تو می هراسد . و از تنبلی نسبت به آن و از رفتن در پیِ غیر آن بپرهیز ؛ زیرا اگر در برابر دنیا شکست بخوری ، در برابر آخرت ، مغلوب نمی شوی ؛ ولی اگر جستجوی دانش در جایگاه های خودش را از دست بدهی ، در برابر آخرت ، مغلوب می شوی . بخشی از روزها و شب ها و لحظاتت را برای جستجوی دانش قرار بده ؛ چرا که تو زیانی شدیدتر از ترک آن را نمی یابی. و در آن ، با هیچ فرد لجوجی مستیز، و با هیچ فقیهی مجادله، با هیچ پادشاهی دشمنی، و با هیچ ستمگری همراهی نکن و او را تصدیق منما . و با فاسقِ آلوده به گناه ، همنشینی نکن، و با متّهم [نیز] همنشینی نکن، و دانش خود را ذخیره کن ، همان طور که پولت را ذخیره می کنی.
فی المصدر : «غنی» ، والتصویب من بحار الأنوار وقصص الأنبیاء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۳ . وعَنَی الأَمرُ فلاناً : أَهَمَّهُ . ویقال : عَنی بأمر فلان (المعجم الوسیط : ج ۲ ص ۶۳۳ «عنا»).

حدیث۵

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لا تَتَعَلَّمِ العِلمَ لِتُباهِیَ بِهِ العُلَماءَ ، أو تُمارِیَ بِهِ السُّفَهاءَ ، أو تُرائیَ بِهِ فِی المَجالِسِ ، ولا تَترُکِ العِلمَ زَهادَةً فیهِ ورَغبَةً فِی الجَهلِ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! دانش را برای فخر فروشی نزد دانشمندان یا نزاع با سفیهان یا زینت مجالس ، نیاموز و همچنین ، دانش را از سرِ بی رغبتی به آن و تمایل به نادانی ، رها نکن» .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۳، قصص الأنبیاء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۷ ح ۱۰ .

حدیث۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، جالِسِ العُلَماءَ وزاحِمهُم بِرُکبَتَیکَ ، لا تُجادِلهُم فَیَمنَعوکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! با دانشمندان همشین باش و با زانو زدنت ، جایشان را تنگ کن ؛ ولی با آنان به مجادله نپرداز ، که در این صورت ، تو را از حضور باز می دارند.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۰۴ ح ۲۲ .

حدیث۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السلام : یا بُنَیَّ ، لا تَتَّخِذِ الجاهِلَ رَسولاً ، فَإِن لَم تُصِب عاقِلًا حَکیماً یَکونُ رَسولَکَ فَکُن أنتَ رَسولَ نَفسِکَ . یا بُنَیَّ ، اِعتَزِلِ الشَّرَّ یَعتَزِلکَ .

امام صادق علیه السلام :لقمان گفت: «ای پسرم! نادان را پیک خود انتخاب مکن. اگر شخص عاقل و حکیم که فرستاده تو باشد، پیدا نکردی، خود فرستاده خودت باش. ای پسرم! از بدی دوری کن تا آن هم از تو دوری کند» .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶ .

حدیث۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا قیلَ لَهُ ما کانَ فی وَصِیَّةِ لُقمانَ ـ : کانَ فیهَا الأَعاجیبُ ، وکانَ أعجَبَ ما فیها أن قالَ لِابنِهِ : خَفِ اللّه َ خیفَةً لَو جِئتَهُ بِبِرِّ الثَّقَلَینِ لَعَذَّبَکَ ، وَارجُ اللّه َ رَجاءً لَو جِئتَهُ بِذُنوبِ الثَّقَلَینِ لَرَحِمَکَ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی به ایشان گفته شد : در وصیت لقمان چه بود؟ ـ : در آن ، شگفتی های فراوانی بود و عجیب تر از همه ، این است که به پسرش گفت: «از خدا چنان بترس که [گویی] حتّی اگر با همه خوبی های انس و جن به پیشگاهش برسی ، عذابت می کند و چنان به خدا امیدوار باش که [گویی]حتّی اگر با همه بدی های انس و جن به پیشگاهش برسی ، به تو رحم می کند» .

الکافی : ج ۲ ص ۶۷ ح ۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۵۹ ح ۱۵۱ .

حدیث۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، خَفِ اللّه َ خَوفاً لَو أتَیتَ القِیامَةَ بِبِرِّ الثَّقَلَینِ خِفتَ أن یُعَذِّبَکَ ، وَارجُ اللّه َ رَجاءً لَو وافَیتَ القِیامَةَ بِإِثمِ الثَّقَلَینِ رَجَوتَ أن یَغفِرَ لَکَ . فَقالَ لَهُ ابنُهُ : یا أبَتِ ، وکَیفَ أُطیقُ هذا وإنَّما لی قَلبٌ واحِدٌ . فَقالَ لَهُ لُقمانُ : یا بُنَیَّ لَوِ استُخرِجَ قَلبُ

المُؤمِنِ فَشُقَّ لَوُجِدَ فيهِ نورانِ ، نورٌ لِلخَوفِ ونورٌ لِلرَّجاءِ

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش موعظه کرد : «ای پسرم! از خدا چنان بترس که اگر قیامت را با همه خوبی های انس و جن دریابی، باز هم بهراسی که خداوند عذابت کند. و به خدا چنان امیدوار باش که اگر قیامت را با همه بدی های انس و جن دریابی، امیدوار باشی که خداوند تو را بیامرزد » . پسرش به او گفت: ای پدرم! چگونه می توانم چنین باشم ، در حالی که تنها یک قلب دارم؟ لقمان گفت: «ای پسرم! اگر قلب مؤمن بیرون آورده و پاره شود، دو نور در آن دریافت می گردد : نوری برای خوف و نوری برای رجا ، که اگر وزن شوند ، هیچ یک ذرّه ای بر دیگری ترجیح نخواهد داشت . هر کس به خدا ایمان آورَد ، سخن خدا را تصدیق می کند و هر کس گفته خداوند را تصدیق کند، به دستور او جامه عمل می پوشد . و هر کس به دستور او جامه عمل نپوشد، گفته خدا را تصدیق نکرده است زیرا این خلق و خوی ها ، بر درستیِ یکدیگر شهادت می دهند. پس هر کس به خدا ایمان صادقانه داشته باشد، در عمل نیز با خدا خالصانه و خیرخواهانه رفتار می کند و هر که در راه خدا خالصانه و خیرخواهانه عمل کند ، حقیقتا صادقانه به خدا ایمان آورده است . و هر که خدا را اطاعت کند، از او می ترسد و هر که از او بترسد، او را دوست می دارد و هر که او را دوست بدارد، از فرمانش پیروی می کند و هر که از فرمانش پیروی کند ، مستحقّ بهشت و رضوانش می گردد ، و هر که از رضوان الهی پیروی نکند، غضب خدا بر او هموار می گردد. از غضب خدا ، به خدا پناه می بریم!» .

فی المصدر : «نورین نورا للخوف ونورا للرجاء» والصحیح ما أثبتناه کما فی بحار الأنوار.

حدیث۱۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، اِختَرِ المَجالِسَ

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! مجالس را با دو چشمانت، آگاهانه انتخاب کن. پس اگر گروهی را دیدی که خدا را یاد می کنند، همراهشان بنشین؛ زیرا اگر عالم باشی، هم دانشت به تو سود می رساند و هم آنهابر دانشت می افزایند، و اگر نادان باشی، تو را دانش می آموزند و چه بسا خداوند بر آنان نظر رحمت افکنَد، پس تو را نیز در بر گیرد».

قال العلاّمهٔ المجلسی رحمه الله : اختر المجالس علی عینک : أی علی بصیرهٔ منک ، أو بعینک ، فإنّ «علی» قد تجیئ بمعنی الباء ، أو رجحّها علی عینک ، وعلی الاخیر التفصیل لبیان المجلس الذی ینبغی أن یختار علی العین (بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۰۱) .

حدیث۱۱

امام صادق علیه السلام :

لَمّا وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ فَقالَ : أنَا مُنذُ سَقَطتُ إلَی الدُّنیا استَدبَرتُ وَاستَقبَلتُ الآخِرَهَ ، فَدارٌ أنتَ إلَیها تَسیرُ أقرَبُ مِن دارٍ أنتَ مِنها مُتَباعِدٌ . یا بُنَیَّ ، لا تَطلُب مِنَ الأَمرِ مُدبِرا ، ولا تَرفُض مِنهُ مُقبِلًا ؛ فَإِنَّ ذلِکَ یُضِلُّ الرَّأیَ ویُزری بِالعَقلِ .

امام صادق علیه السلام :هنگامی که لقمان پسرش را نصیحت کرد، گفت: «من از همان زمانی که به دنیا آمدم ، به آن پشت کردم و به سوی آخرت رفتم. پس خانه ای که تو به سوی آن روانی ، نزدیک تر است از خانه ای که تو از آن دور می شوی. ای پسرم! در پیِ چیزی نباش که پشت سر نهاده ای، و چیزی را که پیشِ رو داری، رها نکن؛ زیرا این کار، رأی و نظر را گم راه می کند و عقل را بی مایه می گرداند».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۳ ح ۲۴۲ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۸ نحوه .

حدیث۱۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : مَن أطاعَ اللّه َ خافَهُ ، ومَن خافَهُ فَقَد أحَبَّهُ ، ومَن أحَبَّهُ اتَّبَعَ أمرَهُ ، ومَنِ اتَّبَعَ أمرَهُ استَوجَبَ جَنَّتَهُ ومَرضاتَهُ ، ومَن لَم يَتَّبِع رِضوانَ اللّه ِ فَقَد هانَ عَلَيهِ سَخَطُهُ . نَعوذُ بِاللّه ِ مِن سَخَطِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : هر کس خدا را اطاعت کند ، از او می ترسد. و هر کس از خدا بترسد ، او را دوست می دارد. و هر کس خدا را دوست بدارد ، از فرمانش پیروی می کند. و هر کس از خدا پیروی کند ، بهشت و رضای او را از آن خود می سازد. و هر کس به دنبال رضای الهی نباشد ، به آسانی ، خود را مشمول خشم الهی می گرداند. از خشم خدا به خدا پناه می بریم!

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۱۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السلام لِابنِهِ : ... يا بُنَيَّ ، إنَّ الدُّنيا قَليلٌ وعُمُرَكَ قَصيرٌ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! [متاع] دنیا ناچیز است و عمر تو نیز کوتاه».

قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۱۴

امام صادق علیه السلام :

في وَصِيَّةِ لُقمانَ لِابنِهِ : يا بُنَيَّ ، اِعلَم أنَّ الدُّنيا قَليلٌ ، وعُمُرَكَ مِنها قَليلٌ مِن قَليلٍ ، ويَقِرُّ

امام صادق علیه السلام :لقمان در سفارش به پسرش، گفت: «ای پسرم! بدان که [متاع] دنیا ناچیز است و عمر تو اندکی از آن ناچیز است، و از آن اندک نیز اندکی مانده است».

أي يبقى ويستقرّ .

حدیث۱۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ : يا بُنَيَّ ... اِقنَع بِقَسمِ اللّه ِ لَكَ يَصفُ عَيشُكَ ، فَإِن أرَدتَ أن تَجمَعَ عِزَّ الدُّنيا فَاقطَع طَمَعَكَ مِمّا في أيدِي النّاسِ ، فَإِنَّما بَلَغَ الأَنبِياءُ وَالصِّدّيقونَ ما بَلَغوا بِقَطعِ طَمَعِهِم .

امام صادق علیه السلام :لقمان گفت: «ای پسرم! ... به قسمت الهی قانع باش تا زندگی ات پاک باشد. پس اگر خواستی عزّت دنیا را گرد آوری ، طمع خود را از آنچه در دست مردم است، ببُر . همانا پیامبران و صدّیقان، به اندازه قطع طمعشان ، به آن مقامات رسیدند ».

قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۱۶

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقمـانُ علیه السلام لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، اِحـذَرِ الحَسَـدَ فَلا یَکونَنَّ مِن شَأنِکَ ، وَاجتَنِب سوءَ الخُلُقِ فَلا یَکونَنَّ مِن طَبعِکَ ، فَإِنَّکَ لا تَضُرُّ بِهِما إلّا نَفسَکَ ، وإذا کُنتَ أنتَ الضّارَّ لِنَفسِکَ کَفَیتَ عَدُوَّکَ أمرَکَ ، لِأَنَّ عَداوَتَکَ لِنَفسِکَ أضَرُّ عَلَیکَ مِن عَداوَةِ غَیرِکَ .

امام صادق علیه السـلام :لقمان گفت: . . . «ای پسـرم! از حسـد بر حذر باش، که در شأن تو نیست، و از بداخلاقی دوری کن، که از سرشت تو نیست؛ زیرا تو به وسیله آن دو ، جز به خودت ضـرر نمی زنی، و هر گاه به خودت ضرر رساندی، دشمنت را از پرداختن به کار تو کفایت می کنی؛ زیرا دشمنی تو با خودت، از دشمنی دیگری زیان بارتر است».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۱۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَـیءٍ عَلامَـةٌ یُعرَفُ بِها ویُشـهَدُ عَلَیها ... ولِلحاسِـدِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَغتابُ إذا غابَ ، ویَتَمَلَّقُ إذا شَـهِدَ ، ویَشمَتُ بِالمُصیبَةِ .

امام صادق علیه السـلام :لقمان به پسـرش گفت: «ای پسرم! هر چیز ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد... . حسود ، سه نشانه دارد : غایب را غیبت، حاضر را چاپلوسی، و گرفتار را شماتت می کند» .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۱۸

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقمـانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَـةٌ یُعرَفُ بِها ویُشهَدُ عَلَیها ... ولِلمُرائی ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَکسَلُ إذا کانَ وَحـدَهُ ، ویَنشَطُ إذا کانَ النّاسُ عَندَهُ ، ویَتَعَرَّضُ فی کُلِّ أمرٍ لِلمَحمَدَةِ .

امام صادق علیه السـلام :لقمان به پسـرش گفت: «ای پسـرم! هر چیز نشانه ای دارد که بدان شـناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد... ریاکـار نیز سه نشـانه دارد: هر گـاه تنها باشـد، کسل است، و هر گاه پیش مردم باشـد ، شاد است، و هر کاری را که در آن ستایش باشد ، انجام می دهد».

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۱۹

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقمـانُ لاِـبنِهِ : یـا بُنَیَّ ، إیّـاکَ وَالضَّجَرَ وسوءَ الخُلُقِ وقِلَّةَ الصَّبرِ، فَلاـ یَستَقیمُ عَلی هـذِهِ الخِصالِ صاحِبٌ، وألزِم نَفسَکَ التُّؤَدَةَ فی اُمورِکَ، وصَبِّر عَلی مَؤوناتِ الإِخوانِ نَفسَکَ ، وحَسِّن مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلُقَکَ .

امـام صـادق علیه السـلام :لقمـان به پسـرش گفت: «ای پسـرم! از بی قراری و بـداخلاقی و کم صـبری بپرهیز، که هیـچ کس بـا این خصوصـیّات، پایـدار نمی مانـد. در کارهـایت آرام و نرم باش، و بر خود هزینه برادران [دینی] را هموار کن ، و با همه مردم، اخلاق نیکو داشته باش».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۸ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حدیث۲۰

امام صادق عليه السلام :
ـ فيما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : يا بُنَيَّ ، لا تَركَن إلَى الدُّنيا ولا تَشغَل قَلبَكَ بِها ، فَما خَلَقَ اللّه ُ خَلقاً هُوَ أهوَنُ عَلَيهِ مِنها ، ألا تَرى لَم يَجعَل نَعيمَها ثَواباً لِلمُطيعينَ ، ولَم يَجعَل بَلاءَها عُقوبَةً لِلعاصينَ .
امام صادق عليه السلام ـ در بيان نصايح لقمان عليه السلام به پسرش ـ : اى پسرم! به دنيا تكيه نكن و دلت را به آن مشغول نگردان، كه خداوند ، چيزى پَست تر از دنيا نيافريده است. مگر نمى بينى كه خداوند ، نعمت هاى دنيا را براى فرمانبران، پاداش و گرفتارى هاى آن را براى گناهكاران كيفر قرار نداده است؟
تفسير القمّى : ج ۲ ص ۱۶۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۲۱

امام صادق عليه السلام :
قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : يا بُنَيَّ ، لِكُلِّ شَيءٍ عَلامَةٌ يُعرَفُ بِها ويُشهَدُ عَلَيها ... ولِلكَسلانِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : يَتَوانى حَتّى يُفَرِّطَ ، ويُفَرِّطُ حَتّى يُضَيِّعَ ، ويُضَيِّعُ حَتّى يَأثَمَ .
امام صادق عليه السلام :لقمان به پسرش گفت: «اى پسرم! هر چيز ، نشانه اى دارد كه بدان شناخته مى شود و بر اساس آن، گواهى مى گردد ... . كاهل (تنبل) نيز سه نشانه دارد: به قدرى سستى مى كند كه كوتاهى مى نمايد، و چنان كوتاهى مى كند تا ضايع مى سازد، و آن چنان ضايع مى سازد كه مرتكب گناه مى شود ».
الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۲۲

امام صادق عليه السلام :
قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : يا بُنَيَّ ، إن كُنتَ زَعَمتَ أنَّ الكَلامَ مِن فِضَّةٍ ، فَإِنَّ السُّكوتَ مِن ذَهَبٍ
امام صادق عليه السلام :لقمان به پسرش گفت: «پسرم! اگر گمان كردى كه سخن، نقره است، پس [بدان كه]سكوت، طلاست».
قال العلّامة المجلسى قدس سره فى تبيين الحديث : «يدل على أن السكوت أفضل من الكلام ، وكأنه مَبنىّ على الغالب وإلّا فظاهر أنّ الكلام خير من السكوت فى كثير من الموارد ، بل يجب الكلام ويحرم السكوت عند إظهار اصول الدين وفروعه ، والأمر بالمعروف والنهى عن المنكر ، ويستحب فى المواعظ والنصايح ، وإرشاد الناس إلى مصالحهم وترويج العلوم الدينية ، والشفاعة للمؤمنين ، وقضاء حوائجهم وأمثال ذلك، فتلك الأخبار مخصوصة بغير تلك الموارد أو بأحوال عامّة الخلق ، فإنّ غالب كلامهم إنما هو فيما لا يعنيهم ، أو هو مقصور على المباحات وقد مرّ فى كتاب العقل فى حديث هشام أنّ أمير المؤمنين عليه السلام كان يقول : «إنّ من علامة العاقل أن يكون فيه ثلاث خصال يجيب إذا سئل ، وينطق إذا عجز القوم عن الكلام ، ويشير بالرأى فيه» (بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۹۷) .

حدیث۲۳

امام صادق عليه السلام :

قالَ لُقمانُ لابنِهِ : إذا سافَرتَ مَعَ قَومٍ فَأَكثِرِ استِشارَتَكَ إيّاهُم في أمرِكَ واُمورِهِم ، وأكثِرِ التَّبَسُّمَ في وُجوهِهِم ، وكُن كَريماً عَلى زادِكَ . وإذا دَعَوكَ فَأَجِبهُم ، وإذَا استَعانوا بِكَ فَأَعِنهُم ، وَاغلِبهُم بِثَلاثٍ: بِطولِ الصَّمتِ ، وكَثرَةِ الصَّلاةِ ، وسَخاءِ النَّفسِ بِما مَعَكَ مِن دابَّةٍ أو مالٍ أو زادٍ . وإذَا استَشهَدوكَ عَلَى الحَقِّ فَاشهَد لَهُم ، وَاجهَد رَأيَكَ لَهُم إذَا استَشاروكَ ثُمَّ لا تَعزِم حَتّى تَثَبَّتَ وتَنظُرَ ، ولا تُجِب في مَشوَرَةٍ حَتّى تَقومَ فيها وتَقعُدَ وتَنامَ وتَأكُلَ وتُصَلِّيَ وأنتَ مُستَعمِلٌ فِكرَكَ وحِكمَتَكَ في مَشوَرَتِهِ ، فَإِنَّ مَن لَم يُمحِضِ النَّصيحَةَ لِمَنِ استَشارَهُ سَلَبَهُ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالى رَأيَهُ ، ونَزَعَ عَنهُ الأَمانَةَ . وإذا رَأَيتَ أصحابَكَ يَمشونَ فَامشِ مَعَهُم ، وإذا رَأَيتَهُم يَعمَلونَ فَاعمَل مَعَهُم ، وإذا تَصَدَّقوا وأعطَوا قَرضاً فَأَعطِ مَعَهُم ، وَاسمَع لِمَن هُوَ أكبَرُ مِنكَ سِنّاً ، وإذا أمَروكَ بِأَمرٍ وسَأَلوكَ فَقُل : نَعَم ولا تَقُل : لا ، فَإِنَّ لا عِيٌّ ولُؤمٌ . وإذا تَحَيَّرتُم في طَريقِكُم فَانزِلوا ، وإذا شَكَكتُم فِي القَصدِ فَقِفوا ، وتَآمَروا ، وإذا رَأَيتُم شَخصاً واحِداً فَلا تَسأَلوهُ عَن طَريقِكُم ولا تَستَرشِدوهُ ، فَإِنَّ الشَّخصَ الواحِدَ فِي الفَلاةِ مُريبٌ ، لَعَلَّهُ أن يَكونَ عَيناً لِلُّصوصِ ، أو يَكونَ هُوَ الشَّيطانَ الَّذي حَيَّرَكُم ، وَاحذَروا الشَّخصَينِ أيضاً إلّا أن تَرَوا ما لا أرى ؛ فَإِنَّ العاقِلَ إذا أبصَرَ بِعَينِهِ شَيئاً عَرَفَ الحَقَّ مِنهُ ، وَالشّاهِدَ يَرى ما لا يَرَى الغائِبُ . يا بُنَيَّ ، وإذا جاءَ وَقتُ صَلاةٍ فَلا تُؤَخِّرها لِشَيءٍ ، وصَلِّها وَاستَرِح مِنها ؛ فَإِنَّها دَينٌ . وصَلِّ في جَماعَةٍ ولَو عَلى رَأسِ زُجٍّ . ولا تَنامَنَّ عَلى دابَّتِكَ ؛ فَإِنَّ ذلِكَ سَريعٌ في دَبرِها ، ولَيسَ ذلِكَ مِن فِعلِ الحُكَماءِ إلّا أن تَكونَ في مَحمِلٍ يُمكِنُكَ التَّمَدُّدُ لِاستِرخاءِ المَفاصِلِ ، وإذا قَرُبتَ مِنَ المَنزِلِ فَانزِل عَن دابَّتِكَ ، وَابدَأ بِعَلَفِها قَبلَ نَفسِكَ ، وإذا أرَدتَ النُّزولَ فَعَلَيكَ مِن بِقاعِ الأَرضِ بِأَحسَنِها لَوناً ، وأليَنِها تُربَةً ، وأكثَرِها عُشباً . وإذا نَزَلتَ فَصَلِّ رَكعَتَينِ قَبلَ أن تَجلِسَ ، وإذا أرَدتَ قَضاءَ حاجَةٍ فَأَبعِدِ المَذهَبَ فِي الأَرضِ ، وإذَا ارتَحَلتَ فَصَلِّ رَكعَتَينِ ، ووَدِّعِ الأَرضَ الَّتي حَلَلتَ بِها ، وسَلِّم عَلَيها وعَلى أهلِها ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ بُقعَةٍ أهلاً مِنَ المَلائِكَةِ . وإنِ استَطَعتَ أن لا تَأكُلَ طَعاماً حَتّى تَبدَأَ فَتَتَصَدَّقَ مِنهُ فَافعَل ، وعَلَيكَ بِقِراءَةِ كِتابِ اللّهِ عَزَّ وجَلَّ ما دُمتَ راكِباً ، وعَلَيكَ بِالتَّسبيحِ ما دُمتَ عامِلاً ، وعَلَيكَ بِالدُّعاءِ ما دُمتَ خالِياً . وإيّاكَ وَالسَّيرَ مِن أوَّلِ اللَّيلِ ، وعَلَيكَ بِالتَّعريسِ وَالدُّلجَةِ مِن لَدُن نِصفِ اللَّيلِ إلى آخِرِهِ ، وإيّاكَ ورَفعَ الصَّوتِ في مَسيرِكَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بین سفارش لقمان علیه السلام به پسرش ـ هر گاه با گروهی مسافرت کردی ، با آنان در کارهای مربوط به خود و آنها، بسیار مشورت کن و به رویشان بسیار لبخند بزن و نسبت به زاد و توشه ات، کریم و بخشنده باش. هر گاه دعوتت کردند، بپذیر و هر گاه از تو یاری خواستند، کمکشان کن و با سه چیز، بر آنان فائق باش: سکوت طولانی، نماز گزاردنِ بسیار و سخاوتمندی نسبت به آنچه از حیوان و مال و توشه داری. هر گاه تو را به گواهی طلبیدند، برایشان گواهی بده. هر گاه با تو مشورت کردند ، درباره رأی خود، کوشش کن؛ اما تصمیم قطعی نگیر، تا این که [اندیشه ات] تثبیت شود و تأمّل کرده باشی . پاسخ هیچ مشورتی را نده ، مگر آن که درباره آن ـ در حالی که قیام و قعود می کنی و می خوابی و می خوری و نماز می خوانی ـ فکر کنی و حکمتت را به کار گیری؛ زیرا هر کس برای مشورتْ خواه، خالصانه خیرخواهی نکند ، خداوند ـ تبارک و تعالی ـ نظرش را از او سلب می کند و امانت [ـ اهلیت مشورت]را باز می گیرد. و هر گاه دیدی که یارانت می روند ، تو هم با آنان برو، و هر گاه دیدی کار می کنند ، تو هم با آنان کار کن. هر گاه صدقه دادند و قرضی عطا کردند، تو هم بده و حرف بزرگ تر را گوش بده. و هر گاه به تو امر کردند و از تو چیزی خواستند، در جوابشان آری «بگو» و «نه» نگو؛ زیرا «نه» گفتن، درماندگی و پستی است . هر گاه در راهتان سرگردان شدید، پیاده شوید و هر گاه در مقصدتان تردید پیدا کردید ، درنگ و مشورت کنید و اگر شخص تنهایی را دیدید ، درباره راهتان از او نپرسید و از او راه نمایی نخواهید؛ زیرا شخص تنها در بیابان، مشکوک است؛ شاید دیده بان و جاسوس دزدان باشد ، یا شاید او همان شیطانی باشد که شما را متحیّر ساخته است. و اگر دو شخص بودند ، باز هم احتیاط و حذر کنید ، مگر چیزی را تشخیص دهید که من الآن تشخیص نمی دهم ؛ زیرا عاقل، وقتی به چیزی با دیده بصیرت بنگرد ، حق را در آن می یابد و شخص شاهد و حاضر، چیزی را می بیند که غایب نمی بیند. ای پسرم! هر گاه وقت نماز رسید ، آن را به خاطر چیز دیگری به تأخیر نینداز و آن را بخوان و خود را از آن راحت کن؛ زیرا نماز، بدهی [به خداوند]است. نماز را به

جماعت بخوان ؛ هرچند بر نوک پیکان باشد. بر روی حیوانت نخواب؛ زیرا این کار ، پشت حیوان را زود زخم می کند و این ، کار حکیمان نیست؛ مگر محملی داشته باشد که بتوانی در آن دراز بکشی و مفاصلت را راحت سازی. هر گاه به منزل نزدیک شدی ، از حیوانت پیاده شو و قبل از [پرداختن به] خود ، علف آن را بده . هر گاه خواستی در جایی نزول کنی ، بهترین جای زمین را بر گزین که خوش منظره، خاکش نرم و علفزار باشد. هر گاه پیاده شدی ، قبل از نشستن ، دو رکعت نماز بخوان. هر گاه خواستی قضای حاجت کنی ، قدری در زمین راه برو که دور[از دیگران] باشی. هر گاه خواستی کوچ کنی ، دو رکعت نماز بخوان و با زمینی که در آن بودی، وداع کن و بر آن زمین و اهل آن، سلام کن؛ زیرا هر جایی از زمین، ساکنانی از فرشتگان دارد . اگر توانستی از طعامی نخوری تا این که ابتدا از آن صدقه بدهی ، این کار را انجام بده. و بر توباد که تا سواره ای ، کتاب خداوند عز و جل را قرائت کنی، و بر توباد که تا مشغول کاری هستی ، تسبیح بگویی، و بر توباد که تا بیکاری ، دعا کنی. از سفر کردن در اوّل شب، بپرهیز و در آخر شب، رحل اقامت بیفکن و از نیمه شب به بعد تا آخر آن، سفر کن و در هنگام حرکت، از بلند کردن صدا بپرهیز.

الکافی : ج ۸ ص ۳۴۸ ح ۵۴۷ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۲۹۸ ح ۲۵۰۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۲ ح ۱۸ .

حدیث۲۴

امام صادق علیه السلام :

فی وَصِیَّةِ لُقمانَ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، سافِر بِسَیفِکَ وخُفِّکَ وعِمامَتِکَ وخِبائِکَ وسِقائِکَ وإبرَتِکَ وخُیوطِکَ ومِخرَزِکَ ، وتَزَوَّد مَعَکَ مِنَ الأَدوِیَةِ ما تَنتَفِعُ بِها أنتَ ومَن مَعَکَ ، وکُن لِأَصحابِکَ مُوافِقاً إلاّ فی مَعصِیَةِ اللّه عَزَّ وجَلَّ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش لقمان علیه السلام به پسرش ـ: پسرم! شمشیر، کفش، عمامه، خیمه، مَشک ، سوزن، نخ و درفش خود را در مسافرت، همراه داشته باش و از ادویه، آنچه خود و همراهانت لازم دارید ، توشه بردار و با یارانت، جز در معصیت خداوند عز و جل سازگار باش .

الکافی : ج ۸ ص ۳۰۳ ح ۴۶۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۲۷۰ ح ۲۶ .

حدیث۲۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، إن عَدِمَکَ ما تَصِلُ بِهِ قَرابَتَکَ ، وتَتَفَضَّلُ بِهِ عَلی إخوَتِکَ فَلا یَعدَمَنَّکَ حُسنُ الخُلُقِ وبَسطُ البِشرِ ؛ فَإِنَّهُ مَن أحسَنَ خُلُقَهُ أحَبَّهُ الأَخیارُ وجانَبَهُ الفُجّارُ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان آنچه لقمان علیه السلام به پسرش گفت ـ: پسرم! اگر چیزی نداری که بدان صله رحم کنی و به برادران [دینیِ] خود بخشش نمایی، نیک خویی و گشاده رویی را از دست نده ؛ زیرا هر کس اخلاقش را نیکو گردانَد ، نیکوکاران او را دوست می دارند و بدکاران از او کناره می گیرند.

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ: ولاـ تُجادِلَنَّ فَقیهاً ، ولا تُعادِیَنَّ سُلطاناً ، ولا تُماشِیَنَّ ظَلوماً ، ولا تُصادِقَنَّهُ ، ولا تُصاحِبَنَّ فاسِقاً نَطِفاً ، ولا

تُصاحِبَنَّ مُتَّهَماً .

امام صادق علیه السـلام ـ در بیان موعظه لقمان علیه السلام به پسرش ـ : با فقیه ، مجادله و با پادشاه ، دشمنی و با ستمگر ، همراهی و دوستی و با فاسقِ پلید ، رفاقت نکن و با متّهم نیز رفاقت نکن .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۲۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السلام : یا بُنَیَّ ، إنِ احتَجتَ إلَی السُّلطانِ فَلا تُکثِرِ الإلحاحَ عَلَیهِ ، ولا تَطلُب حاجَتَکَ مِنهُ إلاّ فی مَواضِعِ الطَّلَبِ ، وذلِکَ حینَ الرِّضا وطیبِ النَّفسِ ، ولا تَضجَرَنَّ بِطَلَبِ حاجَةٍ ؛ فَإِنَّ قَضاءَها بِیَدِ اللّهِ ولَها أوقاتٌ ، ولکِنِ ارغَب إلَی اللّهِ وسَلهُ ، وحَرِّک أصابِعَکَ إلَیهِ .

امام صادق علیه السـلام :لقمان گفت: «ای پسـرم! اگر محتاج پادشاه شـدی ، زیاد اصـرار نکن و حاجت خود را جز در جای مناسبِ درخواست ، از او نخواه، و آن، هنگام خشنودی و خوش حالی است. و در طلب حاجت ، بی قراری نکن؛ زیرا برآورده شدن آن، به دست خداست و آن هم اوقاتی دارد ؛ ولی تمایل و توجّهت، به خداوند باشد و از او بخواه و انگشتانت را به سوی او بجنبان».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۲۸

امام صادق علیه السلام :

لَمّا وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ فَقالَ : ... یا بُنَیَّ ، لِیَکُن مِمّا

امـام صادق علیه السلام :وقتی که لقمان پسرش را موعظه می کرد ، به او گفت: « . . . ای پسـرم! چیزهایی که می خواهی با آنها بر دشـمنت چیره شوی، اینها باشـند: پرهیز از محرّمـات، برتری در دینت ، حفظ جوان مردی ات ، تکریم نفس خود تا به نافرمانی های خـدای رحمان و اخلاق بد و کردار زشت، آلوده نگردد. رازت را پنهان کن و باطنت را نیکو گردان؛ چرا که هر گاه چنین کردی ، در پنـاه خداونـد خواهی بود تـا از دستیـازیِ دشـمن بر نقطه ضـعف تو و یـا پی بردن او به لغزشت ، در امـان بمانی . خود را از حیله دشـمن، در امـان نبین تا مبادا در برخی از حالات ، فریبش را بخوری . هر گاه توانست، به تو حمله می کنـد و هیـچ لغزشـی را از تو نمی بخشد. باید یکی از سـلاح هایی که تو در برابر دشـمنت به کار می گیری، اعلان رضایت از او باشد. در جلب منفعت، بسیار را اندک، و در زیان دیدن ، کوچک را بزرگ بشمار» .

فی المصدر : «ما» ، وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۲۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما أوصـی بِهِ لُقمانُ ابنَهُ ناتانَ أن قالَ لَهُ : یا بُنَیَّ ، لِیَکُن مِمّا تَتَسَـلَّحُ بِهِ عَلی عَـدُوِّکَ فَتَصـرَعُهُ المُماسَـحَةُ وإعلانُ الرِّضا عَنهُ ، ولا تُزاوِلهُ بِالمُجانَبَةِ فَیَبدُوَ لَهُ ما فی نَفسِکَ فَیَتَأَهَّبَ لَکَ .

امام صادق علیه السـلام :در سفارش لقمان به پسرش ناتان است که گفت: «ای پسرم! از جمله چیزهایی که باید داشته باشی تا بتواند تو را در برابر دشمن، مسلّح گرداند و زمینگیرش کند ، نرم زبانی با دشمن و اعلان رضایت از اوست؛ ولی با کناره گیری ، او را رها

نکن؛چرا که در این صورت ، آنچه در ضمیر توست ، برایش آشکار می شود و آن گاه، خود را برایت آماده می کند ».
الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳ .

حدیث۳۰

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، اِستَصلِحِ الأَهلینَ وَالإِخوانَ مِن أهلِ العِلمِ إن استَقاموا لَکَ عَلَى الوَفاءِ ، وَاحذَرهُم عِندَ انصِرافِ الحالِ بِهِم عَنکَ ؛ فَإِنَّ عَداوَتَهُم أشَدُّ مَضَرَّةً مِن عَداوَةِ الأَباعِدِ بِتَصدیقِ النّاسِ إیّاهُم لِاطِّلاعِهِم عَلَیکَ .
امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: « . . . پسرم! میان خودی ها و برادران اهل علم ، اگر به تو وفادارند ، اصلاح کن، و اگر موضعشان نسبت به تو عوض شده ، از آنان بر حذر باش ؛ زیرا از آن جایی که مردم نظر آنها را ـ به دلیل آگاهی شان بر تو ـ تصدیق می کنند، زیان دشمنیِ آنان، بیش از زیان دشمنیِ بیگانگان است » .
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۳ .

حدیث۳۱

امام صادق علیه السلام :
ـ کانَ فیما أوصى بِهِ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، حَمَلتُ الجَندَلَ وَالحَدیدَ وکُلَّ حِملٍ ثَقیلٍ فَلَم أحمِل شَیئا أثقَلَ مِن جارِ السَّوءِ ، وذُقتُ المَراراتِ کُلَّها فَلَم أذُق شَیئاً أمَرَّ مِنَ الفَقرِ .
امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! صخره بزرگ و آهن و هر چیز سنگینی را بر دوش خود کشیدم ؛ ولی باری سنگین تر از همسایه بد حمل نکردم ، و همه تلخی ها را چشیدم ؛ ولی چیزی تلخ تر از فقر نچشیدم .
الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳ .

حدیث۳۲

امام صادق علیه السلام :
قیلَ لِلعَبدِ الصّالِحِ لُقمانَ : ... أیُّ النّاسِ أشَرُّ ؟ قالَ : الَّذی لا یُبالی أن یَراهُ النّاسُ مُسیئاً .
امام صادق علیه السلام :به بنده صالح ، لقمان ، گفته شد : . . . بدترینِ مردم کیان اند ؟ گفت : «آن که اهمیّت ندهد که مردم او را بدکار ببینند » .
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۷ ح ۲۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶ .

حدیث۳۳

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ علیه السلام لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، سَیِّدُ أخلاقِ الحِکمَةِ دینُ اللّه تَعالى ، ومَثَلُ الدّینِ کَمَثَلِ الشَّجَرَةِ الثّابِتَةِ ، فَالإِیمانُ بِاللّه ماؤُها ، وَالصَّلاةُ عُروقُها ، وَالزَّکاةُ جِذعُها ، وَالتَّآخی فِی اللّه شُعَبُها ، وَالأَخلاقُ الحَسَنَةُ وَرَقُها ، وَالخُروجُ عَن مَعاصِی اللّه ثَمَرُها ، ولا تَکمُلُ الشَّجَرَةُ إلاّ بِثَمَرَةٍ طَیِّبَةٍ ، کَذلِکَ الدّینُ لا یَکمُلُ إلاّ بِالخُروجِ عَنِ المَحارِمِ .
امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: . . . «ای پسرم! سرور اخلاق حکیمانه، دین خدای متعال است . مَثَل دین ، همانند

درخت استوار است ؛ ایمان به خدا آب آن است و نماز ، ریشه های آن و زکات ، تنه آن و برادری در راه خدا ، شاخه های آن و اخلاق نیک ، برگ های آن و بیرون آمدن از گناهان ، میوه آن و همان گونه که درخت ، جز با [دادن] میوه پاکیزه به کمال نمی رسد، دین نیز جز با بیرون آمدن از محرّمات، کامل نمی شود» .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا بَحرٌ عَمیقٌ ، قَد هَلَکَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ ، فَاجعَل سَفینَتَکَ فیهَا الإِیمانَ ، وَاجعَل شِراعَهَا التَّوَکُّلَ ، وَاجعَل زادکَ فیها تَقوَی اللّه ِ ، فَإِن نَجَوتَ فَبِرَحمَةِ اللّه ِ ، وإن هَلَکتَ فَبِذُنوبِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پندهای لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! دنیا ، دریای عمیقی است که بسیاری در آن هلاک گردیده اند . پس کشتی ات را در دنیا ، ایمان به خدا قرار بده و بادبان آن را توکّل بر خدا ، و توشه راهت را تقوای خداوند عز و جل قرار بده ؛ اگر نجات یافتی، از رحمت خداست و اگر هلاک شدی، به سبب گناهانت خواهد بود .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۲۸۲ ح ۲۴۵۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲ .

حدیث۳۵

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ : ... لا تَکُن فی هذِهِ الدُّنیا بِمَنزِلَةِ شاةٍ وَقَعَت فی زَرعٍ أخضَرَ فَأَکَلَت حَتّی سَمِنَت

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : در این دنیا ، همانند گوسفندی مباش که در کشتزار سرسبزی وارد شود و آن قدر بخورد تا چاقی اش مایه مرگش شود .

فی المصدر «سمن» وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۳۶

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، إنِ احتَجتَ إلَی السُّلطانِ فَلا تُکثِرِ الإِلحاحَ عَلَیهِ ، ولا تَطلُب حاجَتَکَ مِنهُ إلّا فی مَواضِعِ الطَّلَبِ ، وذلِکَ حینَ الرِّضا وطیبِ النَّفسِ ، ولا تَضجَرَنَّ بِطَلَبِ حاجَةٍ ؛ فَإِنَّ قَضاءَها بِیَدِ اللّه ِ ولَها أوقاتٌ ، ولکِنِ ارغَب إلَی اللّه ِ ، وسَلهُ ، وحَرِّک أصابِعَکَ إلَیهِ . یا بُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا قَلیلٌ ، وعُمُرَکَ قَصیرٌ . یا بُنَیَّ ، احذَرِ الحَسَدَ فَلا یَکونَنَّ مِن شَأنِکَ ، وَاجتَنِب سوءَ الخُلُقِ فَلا یَکونَنَّ مِن طَبعِکَ ، فَإِنَّکَ لا تَضُرُّ بِهِما إلّا نَفسَکَ ، وإذا کُنتَ أنتَ الضّارَّ لِنَفسِکَ کَفَیتَ عَدُوَّکَ أمرَکَ ، لِأَنَّ عَداوَتَکَ لِنَفسِکَ أضَرُّ عَلَیکَ مِن عَداوَةِ غَیرِکَ . یا بُنَیَّ ، اِجعَل مَعروفَکَ فی أهلِهِ ، وکُن فیهِ طالِباً لِثَوابِ اللّه ِ ، وکُن مُقتَصِداً ، ولا تُمسِکهُ تَقتیراً ، ولا تُعطِهِ تَبذیراً . یا بُنَیَّ ، سَیِّدُ أخلاقِ الحِکمَةِ دینُ اللّه ِ تَعالی ، ومَثَلُ الدّینِ کَمَثَلِ الشَّجَرَةِ الثّابِتَةِ ، فَالإِیمانُ بِاللّه ِ ماؤُها ، وَالصَّلاةُ عُروقُها ، وَالزَّکاةُ جِذعُها ، وَالتَّآخی فِی اللّه ِ شُعَبُها ، وَالأَخلاقُ الحَسَنَةُ وَرَقُها ، وَالخُروجُ عَن مَعاصِی اللّه ِ ثَمَرُها ، ولا تَکمُلُ الشَّجَرَةُ إلّا بِثَمَرَةٍ طَیِّبَةٍ ، کَذلِکَ الدّینُ لا یَکمُلُ إلّا بِالخُروجِ عَنِ المَحارِمِ . یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ، وإنَّ لِلدّینِ ثَلاثَ عَلاماتٍ : العِفَّةَ ، وَالعِلمَ ، وَالحِلمَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم ! اگر محتاج پادشاه شدی ، زیاد پافشاری نکن و نیازت را جز در جای مناسبِ درخواست ، از او نخواه ، و آن ، زمانِ خشنودی و نشاط اوست . و در درخواست حاجت ، بی قراری

نکن ؛ چرا که برآورده شـدن آن ، به دست خـداست و آن هم زمان هایی دارد ؛ ولی به خدا علاقه نشان بده و از او درخواست کن و انگشـتانت را به سوی او بجنبـان . ای پسـرم ! [متاع] دنیا انـدک است و عمر تو کوتاه . ای پسـرم ! از حسـد بپرهیز ، که در شأن تو نیست ، و از بـد اخلاقی دوری کن ، که از سـرشت تـو نیست ؛ چرا که تـو بـا آن دو ، جز به خودت زیـان نمی رسانی ، و هر گـاه خودت زیـان رسانِ خود بودی ، زحمت دشـمنت را دربـاره کارت کم کرده ای ؛ زیرا دشـمنیِ تو با خودت ، زیان بارتر از دشـمنیِ دیگری است . ای پسـرم ! کار خوبت را برای اهلش انجام بـده و در آن ، از خـدا پاداش بخواه . [در خرج کردن]میانه رو باش و از ترس فقر و فلاکت ، [از خرج کردنْ]خودداری نکن ؛ ولی ریخت و پاش هم نکن . ای پسـرم ! سـرور اخلاق حکیمانه ، دین خدای متعـال است . مَثَل دین ، مانـنـد درخت اسـتوار است ؛ ایمان به خـدا آب آن است و نماز ریشه های آن ، و زکات تنه آن ، و برادری در راه خـدا شـاخه هـای آن ، و اخلاـق نیکْ برگ های آن ، و بیرون آمـدن از گناهان ، میوه آن . و همان گونه که درخت ، جز با میوه پاکیزه به کمال نمی رسـد ، دین نیز جز با بیرون آمـدن از محرّمات ، کامل نمی گردد . ای پسـرم ! هر چیزی نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود . دین نیز سه نشانه دارد : پاک دامنی ، دانش ، و بردباری .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۳۷

امام صادق علیه السلام :

کـانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ : یا بُنَیَّ ، إنَّ النّاسَ قَد جَمَعوا قَبلَکَ لِأَولادِهِم ، فَلَم یَبقَ ما جَمَعوا ولَم یَبقَ مَن جَمَعوا لَهُ ، وإنَّما أنتَ عَبدٌ مُستَأجَرٌ ؛ قَد اُمِرتَ بِعَمَلٍ ووُعِـدتَ عَلَیهِ أجراً ، فَأَوفِ عَمَلَکَ وَاستَوفِ أجرَکَ ، ولا تَکُن فی هـذِهِ الـدُّنیا بِمَنزِلَـةِ شاةٍ وَقَعَت فی زَرعٍ أخضَرَ ، فَأَکَلَت حَتّی سَمِنَت

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سـفارش های لقمان علیه السـلام به پسـرش ـ : ای پسرم! مردم پیش از تو ، برای فرزندانشان سرمایه جمع کردند ؛ ولی نه سرمایه باقی مانْد و نه آن کسی که سرمایه برایش جمع شده بود. همانا تو بنده ای اجیر شده هستی که به انجام دادن کاری مأمور شـده ای و مزدی نیز به تو وعـده داده شـده است . پس به انجام دادن کارت وفادار باش و مزدت را بگیر . در این دنیا ، همانند گوسـفندی مباش که در زراعت سبزی داخل می شود و آن قدر می خورد که چاق می گردد و هنگام چاقی اش کشته می شود ؛ بلکه دنیا را هماننـد پلی بر روی رودخانه ای به شـمار آور که از آن می گذری و آن را رها می کنی و تا پایان روزگار ، به سوی آن بـاز نمی گردی. آن را خراب کن و آبـادش نکن؛ زیرا تو مأمور آبادانی آن نیستی . بـدان که همانا تو ، فردا به هنگامی که در پیشـگاه خداونـد عز و جـل حاضـر شوی ، دربـاره چهار چیز مورد سؤال قرار می گیری : جوانی ات را چگونه سپری کردی؟ عمرت را چگـونه گذرانـدی؟ مـالت را از کجـا به دست آوردی و در چه راهی هزینه کردی؟ بنـا بر این ، خود را برای چنین روزی آماده کن و برای این پرسـش ها ، جوابی فراهم کن . به خاطر آنچه از دنیا از دست دادی ، تأسف نخور؛ زیرا اندکِ دنیا دوام ندارد و زیـاد آن ، از بلا و گرفتاری در امان نیست. پس بر حـذر باش و در کارت بکوش و پرده [ی غفلت] را از روی خود ، کنار بزن و به کارهـای مطلوب پروردگارت مشغول باش و در دل خود ، توبه را تازه کن و پیش از این که مرگ ، آهنگ تو کنـد و درباره تو حکم براند و بین تو و خواسته هایت حایل شود، تو به سوی آسایش خود بشتاب .

فی المصدر «سمن» وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۳۸

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقمـانُ لا ِـبنِهِ : يـا بُنَيَّ ، إيّاكَ وَالضَّجَرَ وسوءَ الخُلُقِ وقِلَّةَ الصَّبرِ ، فَلا يَستَقيمُ عَلى هـذِهِ الخِصالِ صاحِبٌ ، وألزِم نَفسَكَ التُّؤَدَةَ في اُمورِكَ ، وصَبِّر على مَؤوناتِ الإِخوانِ نَفسَكَ ، وحَسِّن مَعَ جَميعِ النّاسِ خُلُقَكَ . يا بُنَيَّ ، إن عَدِمَكَ ما تَصِلُ بِهِ قَرابَتَكَ ، وتَتَفَضَّلُ بِهِ عَلى إخوَتِكَ فَلا يَعدَمَنَّكَ حُسنُ الخُلقِ وبَسطُ البِشرِ ؛ فَإِنَّهُ مَن أحسَنَ خُلُقَهُ أحَبَّهُ الأَخيارُ وجانَبَهُ الفُجّارُ ، وَاقنَع بِقَسمِ اللّهِ لَكَ يَصـفُ عَيشُكَ ، فَإِن أرَدتَ أن تَجمَعَ عِزَّ الدُّنيا فَاقطَع طَمَعَكَ مِمّا في أيدِي النّاسِ ، فَإِنَّما بَلَغَ الأَنبِياءُ وَالصِّدّيقونَ ما بَلَغوا بِقَطعِ طَمَعِهِم .

امام صادق عليه السلام ـ در بيان سفارش هاى لقمان عليه السلام به پسرش ـ : اى پسرم ! از بى حوصلگى و بد اخلاقى و كم صبرى ، بپرهيز ؛ چرا كه هيچ كس بـا اين ويژگى هـا استوار نمى مانـد . خو كن كه در كارهـايت بـا وقار باشـى و بر زحمت هاى برادران ، شكيبـايى كنى ، و با همه مردم ، خوش اخلاق باش . اى پسـرم ! اگر چيزى نـدارى كه با آن ، صـله رحم به جا آورى و بر برادرانت بخششـى نمايى ، خوش اخلاقى و خوش رويى را از دست نـده ؛ چرا كه هر كس اخلاقش را نيكو گردانـد ، نيكان او را دوست مى دارند و بدان از او كناره مى گيرند . و به آنچه خدا قسـمت تو فرموده ، قانع باش ، تا زندگى ات صفا يابد . پس اگر خواستى عزّت دنيـا را گرد آورى ، طمع خود را از آنچه در دسـتان مردم است ، قطع كن ؛ زيرا پيـامبران و صـدّيقان ، تنهـا به سـبب قطع طمع ، به چنان مقاماتى رسيدند .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حديث۳۹

امام صادق عليه السلام :

قـالَ لُقمانُ لِابنِهِ : إن تَأَدَّبتَ صَغيرا انتَفَعتَ بِهِ كَبيراً ، ومَن عَنى بِالأَدَبِ اهتَمَّ بِهِ ، ومَن اهتَمَّ بِهِ تَكَلَّفَ عِلمَهُ ، ومَن تَكَلَّفَ عِلمَهُ اشـتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ ، ومَن اشـتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ أدرَكَ بِهِ مَنفَعَـةً ، فَاتَّخِـذهُ عـادَةً . وإيّـاكَ وَالكَسَـلَ مِنهُ وَالطَّلَبَ بِغَيرِهِ ، وإن غُلِبتَ عَلَى الـدُّنيا فَلا تُغلَبَنَّ عَلَى الآخِرَةِ ، وإنَّهُ إن فاتَكَ طَلَبُ العِلمِ فَإِنَّكَ لَن تَجِدَ تَضييعا أشَدَّ مِن تَركِهِ . يا بُنَيَّ ، اِستَصلِحِ الأَهلينَ وَالإِخوانَ مِن أهلِ العِلمِ إنِ استَقاموا لَـكَ عَلَى الوَفـاءِ ، وَاحـذَرهُم عِنـدَ انصِـرافِ الحـالِ بِهِم عَنـكَ ، فَإِنَّ عَـداوَتَهُم أشَـدُّ مَضَـرَّةً مِن عَـداوَةِ الأَباعِـدِ بِتَصـديقِ النّاسِ إيّاهُم لِاطِّلاعِهِم عَلَيكَ .

امـام صـادق عليه السـلام ـ در بيان سـفارش هاى لقمان عليه السـلام به پسـرش ـ : اى پسـرم! اگر در كودكى ادب شوى ، در بزرگى سودش را مى برى. هر كه قصد ادب كند ، به [كسب بيشتر] آن اهتمام مى ورزد و هر كه به آن اهتمام ورزد ، خود را براى آموختن آن ، به سـختى مى اندازد و هر كه خود را براى آموختن آن ، خود را به سـختى اندازد ، شديدتر [و تشـنه تر] آن را طلب مى كند و هر كه آن را به شدّت طلب كند ، به سودش دست مى يابد . پس آن را عادت خود قرار بده و بپرهيز از اين كه در كسب آن ، تنبلى كنى و در پىِ چيز ديگرى بروى . اگر در برابر دنيـا شـكست خوردى ، در برابر آخرت شـكست نخور ، و اگر دانش نجويى ، هرگز زيانى شديـدتر از ترك آن نخواهى يافت . اى پسـرم ! ميان خودى ها و برادران اهل علم ، اگر به تو وفادارنـد ، اصلاح كن ، و اگر نظرشـان نسبت به تو عوض شـده ، از آنان بر حـذر باش ؛ زيرا از آن جا كه مردم نظر آنان را ـ به دليل آگاهى شان بر تو ـ دشـمنىِ آنان ، زيانبارتر از دشمنىِ بيگانگان است .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۳ .

حديث۴۰

امام صادق عليه السلام :

لَمّا وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ فَقالَ : أنَا مُنذُ سَـقَطتُ إلَى الدُّنيا استَدبَرتُ وَاستَقبَلتُ الآخِرَةَ ، فَدارٌ أنتَ إلَيها تَسيرُ أقرَبُ مِن دارٍ أنتَ مِنها مُتَباعِدٌ .

یا بُنَیَّ ، لا تَطلُب مِنَ الأمرِ مُدبِرا ، ولا تَرفُض مِنهُ مُقبِلًا ، فَإِنَّ ذلِکَ یُضِلُّ الرَّأیَ ویُزری بِالعَقلِ . یا بُنَیَّ ، لِیَکُن مِمّا

امام صادق علیه السلام :وقتی که لقمان پسرش را موعظه کرد ، به او گفت : «من از وقتی به دنیا آمدم ، پشت به دنیا و رو به آخرت کرده ام . خانه ای که تو به سوی آن می روی ، نزدیک تر از خانه ای است که از آن دور می شوی . ای پسرم ! کاری را که گذشته است ، پیگیری نکن ، و کار پیشِ رو را رها نکن ؛ چرا که آن ، اندیشه را گم راه و خِرد را سبک می گردانَد . ای پسرم ! از جمله چیزهایی که به سبب آن ، بر دشمنت پیروز می گردی ، اینها باشد : پرهیز از محرّمات ، برتری در دینت ، حفظ جوان مردی ات ، و گرامی داشتن نفْست ، به گونه ای که آن را به گناهانِ خدای بخشنده و اخلاق بد و کارهای زشت ، آلوده نسازی . رازت را پنهان کن و باطنت را نیکو گردان ؛ چرا که تو هر گاه چنین کردی ، به سبب پوشش خداوندی ، از دستیابی دشمن به راز ، تو یا از پی بردن او به لغزش تو ، در امان می مانی . خود را از مکر دشمن ، در امان نبین تا مبادا در بعضی از حالت ها فریبت دهد . پس هر گاه بر تو توانا گشت ، بر تو می جهد و هیچ لغزشی را از تو نمی بخشد . باید از جمله سلاح هایی که در برابر دشمنت به کار می گیری ، اعلان رضایت از او باشد . در جلب منفعت ، بسیار را اندک ، و در زیان بینی ، کوچک را بزرگ بشمار . ای پسرم ! با مردم ، بر خلاف روش خودشان همنشینی نکن و بیش از توانشان بر آنان بار نکن که [اگر چنین کنی ،] همنشین تو پیوسته از تو گریزان می گردد و کسی که بیش از توانش بر او بار شده ، از تو کناره می گیرد و در این هنگام ، تو تنها خواهی ماند و نه رفیقی خواهی داشت که همدمت شود و نه برادری که تو را یاری رسانَد ، پس وقتی که تنها ماندی ، خوار می شوی و ذلیل می گردی . به درگاه کسی که دوست ندارد عذر تو را بپذیرد و برای تو حقّی قایل نیست ، عذر نبر . و در کارهایت ، از کسی یاری نجوی ، جز از کسی که می خواهد در برابرِ برآوردن حاجت تو ، مزدی بگیرد ؛ زیرا هر گاه چنین باشد ، همان گونه در پیِ بر آوردن آن حاجت برای تو می رود که گویی آن را برای خودش پیگیری می کند ؛ چرا که او پس از برآورده شدن آن برای تو ، در دنیای فانی سودی می بَرد و در خانه باقیِ آخرت نیز نصیب و ذخیره ای خواهد داشت ، پس بدین جهت ، در برآوردن آن برای تو می کوشد . برادران و یارانی که برای خود بر می گزینی و از آنان برای کارهایت یاری می جویی ، باید اهل جوان مردی و قناعت و خیر و خرد و پاک دامنی باشند ؛ کسانی که اگر سودشان دهی ، سپاست بگزارند ، و اگر از همسایگی شان غایب شوی ، یادت کنند» .

فی المصدر : «ما» ، وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۴۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی تَفسیرِ قَولِهِ تعالی : «وَ إِذْ قَالَ لُقْمَنُ لاِبْنِهِ وَ هُوَ یَعِظُهُ یَبُنَیَّ لَا تُشْرِکْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْکَ لَظُلْمٌ عَظِیمٌ » ـ : فَوَعَظَ لُقمانُ لِابنِهِ بِآثارٍ حَتّی تَفَطَّرَ وَانشَقَّ . وکانَ فیما وَعَظَهُ بِهِ ... أن قالَ : یا بُنَیَّ ، إنَّکَ مُنذُ سَقَطتَ إلَی الدُّنیا استَدبَرتَ وَاستَقبَلتَ الآخِرَةَ ، فَدارٌ أنتَ إلَیها تَسیرُ أقرَبُ إلَیکَ مِن دارٍ أنتَ مِنها مُتَباعِدٌ . یا بُنَیَّ ، جالِسِ العُلَماءَ وزاحِمهُم بِرُکبَتَیکَ ، لا تُجادِلهُم فَیَمنَعوکَ ، وخُذ مِنَ الدُّنیا بَلاغاً ، ولا تَرفُضها فَتَکونَ عِیالاً عَلَی النّاسِ ، ولا تَدخُل فیها دُخولاً یَضُرُّ بِآخِرَتِکَ ، وصُم صَوما یَقطَعُ شَهوَتَکَ ، ولا تَصُم صَوما یَمنَعُکَ مِنَ الصَّلاةِ ؛ فَإِنَّ الصَّلاةَ أحَبُّ إلَی اللّه مِنَ الصِّیام . یا بُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا بَحرٌ عَمیقٌ ، قَد هَلَکَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ ، فَاجعَل سَفینَتَکَ فیهَا الإِیمانَ ، وَاجعَل شِراعَهَا التَّوَکُّلَ ، وَاجعَل زادَکَ فیها تَقوَی اللّه ، فَإِن نَجَوتَ فَبِرَحمَةِ اللّه ، وإن هَلَکتَ فَبِذُنوبِکَ . یا بُنَیَّ ، إن تَأَدَّبتَ صَغیرا انتَفَعتَ بِهِ کَبیراً ، ومَن عَنی

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر این گفته خدای متعال : «و هنگامی که لقمان به پسرش ـ در حالی که او را موعظه می کرد ـ گفت : «ای پسرک من ! به خدا شرک نورز ؛ چرا که شرک ، ستمی بزرگ است»» ـ : لقمان به حکمتی چند ، پسرش را موعظه

کرد ، تا [سپیده صبح ،] شکافته شد . و در موعظه او به پسرش ، چنین بود که گفت : «ای پسرم ! از زمانی که تو به دنیا آمدی ، پشت به آن کرده ای و رو به آخرت داری ، پس خانه ای که به سوی آن می روی ، به تو نزدیک تر است از خانه ای که از آن دور می شوی . ای پسرم ! با دانشمندان همنشینی کن و تنگاتنگ آنان بنشین ، [ولی] با آنان مجادله نکن ، که بازت می دارند . و به اندازه لازم ، از دنیا برگیر ، و آن را چنان رها نکن که سربارِ مردم شوی ، و آن چنان در آن وارد نشو که به آخرتت زیان رسانَد . روزه ای بگیر که شهوتت را قطع کند ، و چنان روزه ای نگیر که از نماز ، بازت بدارد ؛ چرا که نماز ، نزد خدا محبوب تر از روزه است . ای پسرم ! دنیا دریایی عمیق است که بسیاری در آن هلاک شده اند . پس کشتیِ خود را در دنیا ، ایمان ، بادبان آن را توکّل ، و توشه خود را در آن ، تقوای الهی قرار بده . پس اگر نجات یافتی ، در سایه رحمت خداست ، و اگر هلاک شدی ، به سبب گناهانت خواهد بود . ای پسرم ! اگر در کودکی ادب شوی ، در بزرگی سودش را می بری . هر که آهنگ ادب کند ، به [کسب هر چه بیشترِ] آن همّت می گمارد و هر که به آن همّت گمارد ، خود را برای آموختن آن ، به سختی می اندازد و هر که خود را برای آموختن آن ، به سختی بیندازد ، آن را شدیدتر طلب می کند و هر که آن را به شدّت طلب کند ، به سودش دست می یابد . بنا بر این ، آن را عادت خود قرار بده . تو جانشین پیشینیانت هستی ، و جانشین تو از آن سود خواهد برد و مشتاق ، به تو امید دارد و ترسا ، از قدرت تو می هراسد . و بپرهیز از این که در کسب آن (ادب) ، تنبلی کنی و در پیِ چیز دیگری بروی . اگر در برابر دنیا شکست خوردی ، در برابر آخرت شکست نخور ، حال اگر دانش را در جایگاهش نجستی ، هر آینه در برابر آخرت نیز شکست خورده ای . در روزها و شب ها و لحظاتت ، برای خودت زمانی را جهت جستجوی دانش قرار بده ؛ چرا که تو برای آن ، چیزی ضایع کننده تر از رها کردنِ آن نمی یابی . و در باره آن ، با لجوج ، بگومگو نکن و با فقیه ، مجادله نکن و با پادشاه ، دشمنی نکن و با ستمگر ، همراهی و دوستی نکن و با فاسدِ پلید و متّهم ، رفاقت نکن و دانشت را ذخیره کن ؛ همان گونه که سکّه ات را ذخیره می کنی . ای پسرم ! از خدا چنان بترس که اگر در روز رستاخیز ، نیکیِ دو جهان را به همراه داشته باشی ، [بازهم]از عذابش بترسی ، و چنان به خدا امیدوار باش که اگر در روز رستاخیز ، گناه دو جهان را به همراه داشته باشی ، [بازهم] به آمرزش او امیدوار باشی» . پسرش به او گفت : ای پدر ! چگونه می توانم چنین باشم ، در حالی که تنها یک دل دارم ؟ لقمان بدو گفت : «پسرم ! اگر دل مؤمن بیرون آورده شود و شکافته شود ، دو نور در آن یافت می شود : نوری برای ترس و نوری برای امید ، که اگر وزن شوند ، هیچ یک بر دیگری ، هموزن ذرّه ای برتری نمی یابد . هر که به خدا ایمان آورَد ، سخن خدا را تصدیق می کند و هر که سخن خدا را تصدیق کند ، امر خدا را به جا می آورد ، و هر که امر خدا را به جا نیاورَد ، سخن خدا را تصدیق نکرده است . بخشی از اخلاق ، بخش دیگر را تأیید می کند ؛ پس آن که ایمانِ راستین به خدا دارد ، خالصانه و خیرخواهانه برای خدا کار می کند و آن که خالصانه و خیرخواهانه برای خدا کار کند ، هر آینه ایمان راستین به خدا دارد ، و آن که خدا را اطاعت کند ، از او می ترسد و آن که از او بترسد ، دوستش دارد ، و آن که دوستش داشته باشد ، از فرمانش پیروی می کند و آن که از فرمانش پیروی کند ، شایسته بهشت و خشنودیِ اوست ، و آن که از خشنودی خدا پیروی نکند ، خشم او را بر خود آسان گردانیده است . از خشم خدا به خدا پناه می بریم ! ای پسرم ! به دنیا اتّکا نکن و دلت را به آن مشغول نساز ؛ چرا که خداوند ، هیچ چیزی را سست تر از آن نیافریده است . مگر نمی بینی که نعمتِ دنیا را پاداش فرمان بُرداران قرار نداده ، و گرفتاریِ آن را کیفر نافرمانان قرار نداده است ؟!» .

في المصدر : «غنى» ، والتصويب من بحار الأنوار وقصص الأنبياء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۳ . وعَنَى الأَمرُ فلانا : أَهَمَّهُ . ويقال : عَنى بأمر فلان (المعجم الوسيط : ج ۲ ص ۶۳۳ «عنا») .

حدیث۴۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ویُشهَدُ عَلَیها ، وإنّ لِلدّینِ ثَلاثَ عَلاماتٍ : العِلمَ وَالإیمانَ وَالعَمَلَ بِهِ . ولِلإیمانِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : الإیمانُ بِاللّه وکُتُبِهِ ورُسُلِهِ . ولِلعالِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : العِلمُ بِاللّه وبِما یُحِبُّ وبِما یَکرَهُ . ولِلعامِلِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : الصَّلاةُ وَالصِّیامُ وَالزَّکاةُ . ولِلمُتَکَلِّفِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یُنازِعُ مَن فَوقَهُ ، ویَقولُ ما لا یَعلَمُ ، ویَتَعاطی ما لا یَنالُ . ولِلظّالِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَظلِمُ مَن فَوقَهُ بِالمَعصِیَةِ ، ومَن دونَهُ بِالغَلَبَةِ ، ویُعینُ الظَّلَمَةَ . ولِلمُنافِقِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یُخالِفُ لِسانُهُ قَلبَهُ ، وقَلبُهُ فِعلَهُ ، وعَلانِیَتُهُ سَریرَتَهُ . ولِلآثِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَخونُ ، ویَکذِبُ ، ویُخالِفُ ما یَقولُ . ولِلمُرائی ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَکسَلُ إذا کانَ وَحدَهُ ، ویَنشَطُ إذا کانَ النّاسُ عِندَهُ ، ویَتَعَرَّضُ فی کُلِّ أمرٍ لِلمَحمَدَةِ . ولِلحاسِدِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَغتابُ إذا غابَ ، ویَتَمَلَّقُ إذا شَهِدَ ، ویَشمَتُ بِالمُصیبَةِ . ولِلمُسرِفِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَشتَری ما لَیسَ لَهُ ، ویَلبَسُ ما لَیسَ لَهُ ، ویَأکُلُ ما لَیسَ لَهُ . ولِلکَسلانِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَتَوانی حَتّی یُفَرِّطَ ، ویُفَرِّطُ حَتّی یُضَیِّعَ ، ویُضَیِّعُ حَتّی یَأثَمَ . ولِلغافِلِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : السَّهوُ وَاللَّهوُ وَالنِّسیانُ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان آنچه لقمان علیه السلام به پسرش گفت ـ : پسرم ! هر چیزی ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن ، مورد گواهی قرار می گیرد ، و همانا دین ، سه نشانه دارد : دانش ، ایمان ، و عمل به آن . ایمان ، سه نشانه دارد : ایمان به خدا و کتاب های او و فرستادگانش . دانشمند ، سه نشانه دارد : شناخت خدا و شناخت آنچه می پسندد و شناخت آنچه نمی پسندد . صالح ، سه نشانه دارد : نماز و روزه و زکات . متظاهر نیز سه نشانه دارد : با برتر از خود می ستیزد ، و چیزی را می گوید که نمی داند ، و در پیِ چیزی است که به آن ، دست نمی یابد . ستمگر ، سه نشانه دارد : به بالاتر از خودش با نافرمانی ، و به پایین تر از خودش با چیرگی ، ستم می کند و به ستمگران ، یاری می رساند . منافق ، سه نشانه دارد : زبانش مخالف دلش ، و دلش مخالف کارش ، و ظاهرش مخالف باطنش است . گنهکار ، سه نشانه دارد : خیانت می ورزد ، دروغ می گوید ، و با سخن خودش نیز مخالفت می کند . ریاکار ، سه نشانه دارد : هنگامی که تنها باشد ، تنبلی می کند و هنگامی که نزد مردم باشد ، چابک است و در هر کاری ، خود را در مَعرض ستایش دیگران قرار می دهد . حسود ، سه نشانه دارد : هر گاه غایب باشد ، غیبت می کند و هر گاه حاضر باشد ، چاپلوسی می کند ، و به خاطر گرفتاری ، سرکوفت می زند . اسرافکار ، سه نشانه دارد : چیزی را می خرد که لازم ندارد ، و چیزی را می پوشد که لازم ندارد ، و چیزی را می خورد که لازم ندارد . تنبل ، سه نشانه دارد : تا آن جا سستی می کند که کوتاهی می شود ، و تا آن جا کوتاهی می کند که ضایع می سازد ، و تا آن جا ضایع می سازد که گناه می کند . غافل ، سه نشانه دارد : اشتباه و سرگرمی و فراموشی .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۴۳

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما أوصی بِهِ لُقمانُ ابنَهُ ناتانَ أن قالَ لَهُ : یا بُنَیَّ ، لِیَکُن مِمّا تَتَسَلَّحُ بِهِ عَلی عَدُوِّکَ فَتَصرَعُهُ المُماسَحَةُ وإعلانُ الرِّضا عَنهُ ، ولا تُزاوِلهُ بِالمُجانَبَةِ فَیَبدُوَ لَهُ ما فی نَفسِکَ فَیَتَأَهَّبَ لَکَ . یا بُنَیَّ ، خَفِ اللّه َ خَوفا لَو وافَیتَهُ بِبِرِّ الثَّقَلَینِ خِفتَ أن یُعَذِّبَکَ اللّه ُ ، وَارجُ اللّه َ رَجاءً لَو وافَیتَهُ بِذُنوبِ الثَّقَلَینِ رَجَوتَ أن یَغفِرَ اللّه ُ لَکَ . یا بُنَیَّ ، حَمَلتُ الجَندَلَ وَالحَدیدَ وکُلَّ حِملٍ ثَقیلٍ فَلَم أحمِل شَیئا أثقَلَ مِن جارِ السَّوءِ، وذُقتُ المَراراتِ کُلَّها فَلَم أذُق شَیئا أمَرَّ مِنَ الفَقرِ.

امام صادق علیه السلام :در سفارش های لقمان به پسرش ناتان ، این است که به او گفت : «پسرم ! از چیزهایی که باید با آن ، در برابر دشمنت مسلّح شوی تا زمینگیرش کنی ، نرمی با او و اظهار خشنودی از اوست ؛ ولی با کناره گیری ، خود را از او دور نکن ، که رازت برای او آشکار می شود و برای [سرنگونیِ]تو تدارک می بیند . پسرم ! از خدا چنان بترس که اگر با نیکیِ دو جهان به او

برخوردی ، [باز هم]بترسی که خدا کیفرت دهد ، و چنان به خدا امیدوار باش که اگر با گناهان دو جهان به او برخوردی ، [باز هم] امیدوار باشی که خدا تو را بیامرزد . پسرم ! صخره بزرگ و آهن و هر بار سنگینی را بر دوش کشیدم ؛ ولی چیزی سنگین تر از همسایه بد ، بر دوش نکشیدم . همه تلخی ها را چشیدم ؛ ولی چیزی تلخ تر از فقر نچشیدم» .

الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳ .

حدیث۴۴

امام صادق علیه السلام :

نَیروزُنا کُلُّ یَومٍ ؛

امام صادق علیه السلام : هر روز ما نوروز است .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳، ص ۳۰۰ .

حدیث۴۵

امام صادق علیه السلام :

یَومُ النَّیروزِ هُوَ الیَومُ الَّذی یَظهَرُ فیهِ قائِمُنا أهلَ البَیتِ ؛

امام صادق علیه السلام : نوروز ، روزی است که قائم ما اهل بیت در آن ظهور می کند .

بحار الأنوار ، ج ۵۲، ص ۲۷۶ .

حدیث۴۶

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ یَومُ النَّیروزِ فَاغْتَسِل وَ البَسْ أنظَفَ ثِیابِکَ ؛

امام صادق علیه السلام : هرگاه نوروز فرار رسید ، غسل کن و پاکیزه ترین لباس هایت را بپوش .

وسائل الشیعه ، ج ۵، ص ۲۸۸ .

حدیث۴۷

امام صادق علیه السلام :

ما مِن یَومِ نَیروزٍ إلاّ و نَحنُ نَتوقَّعُ فِیهِ الفَرَجَ لِأنَّهُ مِن أیّامِنا و أیّامِ شِیعَتِنا ؛

امام صادق علیه السلام :هیچ نوروزی نیست مگر آن که ما در آن روز منتظر فرج [ظهور قائم آل محمّد صلی الله علیه و آله] هستیم ؛ چرا که نوروز از روزهای ما و شیعیان ما است.

. مستدرک الوسائل ، ج ۶ ، ص ۳۵۲ .

حدیث۴۸

امام صادق علیه السلام :

لاتُفسِدْ عَلَی القَومِ ماءَهُم ؛

امام صادق علیه السلام : آب مورد نیاز مردم را آلوده نکن .

تهذیب الأحکام ، ج ۱ ، ص ۱۸۵ .

حدیث۴۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ القَصدَ أمرٌ یُحِبُّهُ اللّهَ ـ عَزَّوَجَلَّ ـ و إنَّ السَّرَفَ یُبغِضُهُ . . . و حَتّی صَبُّکَ فَضلَ شَرابِکَ ؛

امام صادق علیه السلام :میانه روی چیزی است که خدای ـ عزّوجلّ ـ آن را دوست دارد و اسراف را ناخوش می دارد . . . حتّی دور ریختن زیاده نوشیدنی ات را .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۵۲ .

حدیث۵۰

امام صادق علیه السلام :

أدنَی الإسرافِ هِراقَةُ فَضلِ الإناءِ ؛

امام صادق علیه السلام : کم ترین اندازه اسراف، دور ریختن ته مانده ظرف (غذا یا آب) است .

همان ، ج ۶ ، ص ۴۶۰ .

حدیث۵۱

امام صادق علیه السلام :

و هکَذا الهَواءُ ، لَولا کَثرَتُهُ و سَعَتُهُ لَاخْتَنَقَ هذا الأنامُ مِنَ الدُّخانِ و البُخارِ الَّذی یَتَحَیَّرُ فیهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هوا نیز چنین است : اگر فراوان و گسترده نبود، مردم از دود و بخار سرگردان در هوا خفه می شدند .

بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۸۸ .

حدیث۵۲

امام صادق علیه السلام :

إعتَبِر بِهذِهِ الحَرِّ و البَردِ کَیفَ یَتَعاوَرانِ العالَمَ و یَتَصِّرفانِ، هذا التَّصَرُّفُ فِی الزِّیادَةِ و النُّقصانِ و الإعتِدالِ لِإقامَةِ هذِهِ الأزمِنَةِ الأربَعَةِ مِنَ السَّنَةِ و ما فیهِما مِنَ المَصالِحِ ؛

امام صادق علیه السلام :به گرما و سرما بنگر که چگونه چرخ نظام جهان را به گردش در می آورند و خود نیز در گردش اند . این گردش در فزونی و کاستی و اعتدال ، برای برقرار ماندن فصل های سال و مصالحی است که در آن دو است .

همان ، ج ۵۸ ، ص ۱۷۳ .

حدیث۵۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الصَّحوَ إذا دامَ جَفَّتِ الأرضُ وَاحتَرَقَ النَّباتُ وَ غیضَ ماءُ العُیُونِ والأودِیَةِ فَأضَرَّ بِالنّاسِ و غَلَبَ الیُبسُ عَلَی الهَواءِ فَأحدَثَ ضُرُوبا

أُخرى مَنَ الأمراضِ ؛

امـام صادق علیه السـلام : اگر هوا همیشه صاف و آفتابی بود ، زمین خشک می شـد و گیاهان می سوخت ؛ آب چشـمه ها و رودها فرو می رفت و به مردم زیان می رسید ؛ خشکی بر هوا چیره می شد و گونه دیگری از بیماری را پدید می آورد .

همان ، ج ۳ ، ص ۱۲۵ .

حدیث۵۴

امام صادق علیه السلام :

فَإنَّهُ یُلَیِّنُ الأبدانَ و یَجلُو کَدِرَ الهَواءِ فَیَرتَفِعُ الوَباءُ الحادِثُ مِن ذلِکَ ؛

امام صادق علیه السـلام :بارش باران بـدن ها را لطیف می کنـد و آلودگی را از هوا می زداید و وبایِ پدیدآمده از آن را از بین می برد .

بحار الأنوار ، ج ۵۹ ، ص ۳۸۶ .

حدیث۵۵

امام صادق علیه السلام :

لاتَطیبُ السُکنی إلاّ بِثَلاثٍ : الهَواءِ الطَّیِّبِ وَ الماءِ الغَزیرِ العَذبِ و الأرضِ الخَوّارَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :زندگی با سه چیز خوش می شود : هوای پاک ، آب فراوان گوارا و زمین نرم و سست [آماده زراعت] .

تحف العقول ، ص ۳۲۰ .

حدیث۵۶

امام صادق علیه السلام :

النَّشوَةُ فی عَشَرَةِ أشیاءَ : المَشیِ و الرُّکُوبِ و الاِرتِماسِ فِی الماءِ و النَّظَرِ إلَی الخُضرَةِ . . . ؛

امام صادق علیه السلام :شادابی در ده چیز است : پیاده روی ، [اسب] سواری ، آب تنی (شنا) و نگاه کردن به سبزه . . . .

الخصال ، ص ۴۴۳ .

حدیث۵۷

امام صادق علیه السلام :

اِغسِلُوا أیدِیَکُم قَبلَ الطَّعامِ و بَعدَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :دست هایتان را قبل از خوردن غذا و بعد از آن بشویید .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۴۲۵ .

حدیث۵۸

امام صادق علیه السلام :

و نَهی [رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله] أن یُنفَخَ فی طَعامٍ أو شَرابٍ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا از فوت کردن در غذا و آشامیدنی نهی فرمودند .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰.

حدیث۵۹

امام صادق علیه السلام :

أصلُ خَرابِ البَدَن تَرکُ العَشاءِ ؛

امام صادق علیه السلام :ریشه (بیماری و) خرابی بدن ترک غذای شب است .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۲۸۸.

حدیث۶۰

امام صادق علیه السلام :

الطَّعامُ الحارُّ غَیرُذِی بَرَکَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام : غذای داغ ، بی برکت است .

همان ، ج ۶ ، ص ۳۲۲ .

حدیث۶۱

امام صادق علیه السلام :

إیّاکَ و شُربَ الماءِ البارِدِ فِی الحَمّام فَإنَّهُ یُفسِدُ المِعدَةَ ؛

امام صادق علیه السلام :از نوشیدن آب سرد در حمّام بپرهیز که معده را تباه می کند .

الأمالی ، صدوق ، ص ۴۴۵ .

حدیث۶۲

امام صادق علیه السلام :

وصُبَّ الماءَ البارِدَ عَلی قَدَمیکَ إذا خَرَجتَ فَإنَّهُ یَسِلُّ الدّاءَ مِن جَسَدِکَ ؛

امام صادق علیه السلام :هنگام خارج شدن از حمّام بر دو پای خود آب سرد بریز ؛ این کار بیماری را از بدنت بیرون می کند .

همان ، ص ۴۴۵ .

حدیث۶۳

امام صادق علیه السلام :

اِلبَس مالاتُشتَهَرُ بِهِ ولایُزری بِکَ ؛

امام صادق علیه السلام :نه لباس شهرت بپوش و نه لباسی که تو را بی مقدار جلوه دهد .

میزان الحکمه ، ح ۱۸۰۸۰ .

حدیث۶۴

امام صادق علیه السلام :

الثَّوبُ النَقیُّ یَکبِتُ العَدُوَّ ؛

امام صادق علیه السلام :جامه پاکیزه دشمن را خوار می کند .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۸۸ .

حدیث۶۵

امام صادق علیه السلام :

در تفسیر آیه خُذُوا زِینَتَکُم عِندَ کُلِّ مَسجِدٍ

امام صادق علیه السلام :منظور شانه کردن است ؛ زیرا شانه کردن مو را زیبا می کند .

اعراف ، آیه ۳۱ .

حدیث۶۶

امام صادق علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله یَغسِلُ رَأسَهُ بِالسِّدرِ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا سرش را با سدر می شست .

همان ، ص ۶۳ .

حدیث۶۷

امام صادق علیه السلام :

غَسلُ الرَّأسِ بِالخَطمِیِّ نُشرَةٌ ؛

امام صادق علیه السلام :شستن سر با خطمی موجب شادابی است .

همان ، ص ۶۱ .

حدیث۶۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَتَسَرَّحْ فِی الحَمّامِ فَإِنَّهُ یُرِقُّ الشَّعرَ ؛

امام صادق علیه السلام : در حمّام شانه نزنید که موی را سست می کند .

مکارم الأخلاق ، ج ۱ ، ص ۱۶۵ .

حدیث۶۹

امام صادق علیه السلام :

مِنَ السُّنَّةِ تَقلِيمُ الأظفارِ ؛

امام صادق علیه السلام :گرفتن ناخن از سنّت پیامبر است .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۳۲ .

حدیث۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّما قُصّوا الأظفارَ لِأنَّها مَقيلُ الشَّيطانِ ؛

امام صادق علیه السلام :ناخن ها را کوتاه کنید ؛ زیرا جایگاه شیطان (و میکرب) است .

همان ، ص ۱۳۲ .

حدیث۷۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله لِلرِّجالِ : قُصُّوا أظافيرَ كُم و لِلنّساءِ : اُترُكنَ مِن أظفارِكُنَّ ؛ فَإنَّهُ أزيَنُ لَكُنَّ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر به مردان فرمودند : ناخن هایتان را کوتاه کنید ، و به زنان فرمودند : ناخن هایتان را بلند بگذارید ؛ زیرا برای شما زینت بخش تر است .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۱۲۸ .

حدیث۷۲

امام صادق علیه السلام :

نَهى رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله عَن تَقليمِ الأظفارِ بِالأَسنانِ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا از کوتاه کردن ناخن با دندان نهی فرمودند .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۳۴ .

حدیث۷۳

امام صادق علیه السلام :

الدُّهنُ يُلَيِّنُ البَشَرَةَ و يَزيدُ فِي الدِّماغِ و يُسَهِّلُ مَجارِيَ الماءِ و يُذهِبُ القَشَفَ و يُسفِرُ اللَّونَ ؛

امام صادق علیه السلام :روغن [مالیدن به پوست] آن را نرم و عقل را زیاد می کند ؛ روزنه های پوست را پاک می کند و آلودگی تن را از بین می برد و رنگ پوست را روشنی می بخشد .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۱۹ .

حدیث۷۴

امام صادق علیه السلام :

كَنسُ البَيتِ يَنفِي الفَقرَ ؛

امام صادق علیه السلام :جاروب کردن خانه ، فقر را از بین می برد .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۳۱ .

حدیث۷۵

امام صادق علیه السلام :

مِن سَعادَةِ المَرءِ سِعَةُ المَنزِلِ ؛

امام صادق علیه السلام :وسعت خانه ، از خوش بختی مرد است .

مکارم الأخلاق ، ص ۱۲۵ .

حدیث۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّما سُمِّیَ البَلیغُ ؛ لِأَنَّهُ یُبلِغُ حاجَتَهُ بِأهوَنِ سَعیِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :بلیغ از آن جهت بلیغ نامیده شد که خواسته خود را با کم ترین تلاش به مخاطب می رساند .

تحف العقول ، ص ۳۵۹ .

حدیث۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ فینا بَیتَ شِعرٍ بَنَی اللّه ُ تعالیی لَهُ بَیتا فِی الجَنَّةِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس درباره ما یک بیت شعر بگوید ، خدای بزرگ برای او در بهشت خانه ای می سازد .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۱۵ .

حدیث۷۸

امام صادق علیه السلام :

ما بَعَثَ اللّه ُ نَبیّا إلاّ حَسَنَ الصَّوتِ ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند هیچ پیامبر را مبعوث نکرد مگر این که خوش آواز بود .

همان ، ص ۶۱۶ .

حدیث۷۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلیُّ بنُ الحُسَینِ علیهماالسلام أحسَنَ النّاسِ صَوتا بِالقُرآنِ . . . و کانَ أبوجَعفَرٍ علیه السلام أحسَنَ النّاسِ صَوتا ؛

امام صادق صلی الله علیه و آله :علی بن حسین علیهماالسلام خوش صداترینِ مردم در قرائت قرآن بود و امام باقر علیه السلامنیز خوش صداترینِ مردم بود .

میزان الحکمه ، ح ۱۶۵۱۳ .

حدیث۸۰

امام صادق علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبیاءِ السِّواکُ ؛

امام صادق :مسواک کردن از اخلاق پیامبران است .

میزان الحکمه ، ح ۹۰۵۳ .

حدیث۸۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ کانَ یَتَخَلَّلُ و هو یُطَیِّبُ الفَمَ ؛

امام صادق علیه السلام :رسول خدا دندان هایش را خلال می کرد و خلال کردن ، دهان را خوش بو می کند .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۳۷۶ .

حدیث۸۲

امام صادق علیه السلام :

لَستُ اُحِبُّ أن أرَی الشّابَّ مِنکُم إلاّ غادِیا فی حالَینِ : إمّا عالِما أومُتَعَلِّما ؛

امام صادق علیه السلام :دوست ندارم جوانی از شما [شیعیان] را جز بر دو گونه ببینم : دانشمند یا دانشجو .

الأمالی ، طوسی ، ص ۳۰۴ .

حدیث۸۳

امام صادق علیه السلام :

لاتَکُونَنَّ أوَّلَ مُشیرٍ و إیّاک و الرَّأیَ الفَطیرَ ؛

امام صادق علیه السلام : در مشورت نخستین کس مباش که نظر می دهد و از اظهار نظر ناسخته بپرهیز .

میزان الحکمه ، ح ۹۸۶۸ .

حدیث۸۴

امام صادق علیه السلام :

أعطِهِم اُجورَهُم قَبلَ أن یَجِفَّ عَرَقُهُم ؛

امام صادق علیه السلام :پیش از آن که عرق آنان(کارگران) خشک شود ، مزدشان را بپرداز .

الکافی ، ج۵، ص۲۸۹ .

حدیث۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَن استَأجَرَ أجيرا ثُمَّ حَبَسَهُ عَنِ الجُمُعَةِ يَبوءُ بِإثمِهِ وَ إن كانَ هُوَ لَم يَحبِسهُ اشتَرَكا فِى الأجرِ ؛
امام صادق علیه السلام :هر کس کارگری را به کار گیرد و او را از شرکت در نماز جمعه باز دارد ، گناهش را به عهده گرفته است و اگر او را باز ندارد ، در اجر او شریک است .
تهذيب الأحكام ، ج۲، ص۱۷۵ .

حدیث۸۶

امام صادق علیه السلام :
تَواضَعُوا لِمَن طَلَبتُم مِنهُ العِلمَ ؛
امام صادق علیه السلام :در پیشگاه کسی که از او دانش می آموزید ، فروتن باشید .
همان ، ص ۳۶ .

حدیث۸۷

امام صادق علیه السلام :
تَصَدَّقَ رَسُولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله بِأموالٍ جَعَلَها وَقفا ؛
امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا اموالی را صدقه داد و آنها را وقف کرد .
همان ، ص ۳۴۱ .

حدیث۸۸

امام صادق علیه السلام :
قَسَمَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله الْفَىءَ فَأصابَ عَلِيّا أرضٌ فَاحتَفَرَ فِيها عَينا فَخَرَجَ مِنها ماءٌ . . . فَقالَ : هِىَ صَدقَةٌ بَتّا بَتْلًا فى حَجيجِ بَيتِ اللّه ِ و عابِرِ سَبيلِهِ لاتُباعُ و لاتُوهَبُ و لاتُورَثُ ؛
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا غنایم را تقسیم کرد . قطعه زمینی به علی رسید . علی در آن زمین چشمه ای حفر کرد و چشمه به آب رسید . . . حضرت فرمود : «این صدقه (و وقفی) است که آن را به طور قطعی (از ملک خویش) جدا کردم و به حاجیان خانه خدا و در راه ماندگان حجّ، مخصوص گردانیدم ؛ نه فروختنی است ، نه بخشیدنی و نه ارث بردنی .
تهذيب الأحكام ، ج۹ ، ح ۱۴۸ .

حدیث۸۹

امام صادق علیه السلام :
لاتَطيبُ السُّكنى إلاّ بِثَلاثٍ : الهَواءِ الطَّيِّبِ و الماءِ الغَزيرِ العَذبِ و الأرضِ الخَوّارَةِ ؛
امام صادق علیه السلام :سه چیز زندگی را خوش می کند : هوای پاک ، آب فراوان گوارا ، زمین نرم و سست (آماده زراعت) .
تحف العقول ، ص ۳۲۰ .

حدیث۹۰

امام صادق علیه السلام :

لاتُفسِدْ عَلَى القَومِ ماءَهُم ؛

امام صادق علیه السلام :آب مورد نیاز مردم را آلوده نکن .

الکافی ، ج ۳ ، ص ۶۵ .

حدیث۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَقَد كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسلام يَمُرُّ عَلَى المَدَرَةِ فی وَسَطِ الطَّريقِ فَينزِلُ عَن دابَّتِهِ حَتّى يُنَحّيَها بِيَدِهِ عَنِ الطَّريقِ ؛

امام صادق علیه السلام :امام سجّاد علیه السلام هرگاه در میان راه به کلوخی بر می خورد ، از مرکب پیاده می شد و با دستش آن را از راه دور می کرد .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰ .

حدیث۹۲

امام صادق علیه السلام :

القُضاةُ أربَعَةٌ : ثَلاثَةٌ فِی النّارِ و واحِدٌ فِی الجَنَّةِ : رَجُلٌ قَضى بِجَورٍ و هُوَ يَعلَمُ فَهُوَ فِی النّارِ ، و رَجُلٌ قَضى بِجَورٍ و هُوَ لايَعلَمُ فَهُوَ فِی النّارِ ، و رَجُلٌ قَضى بِالحَقِّ و هُوَ لايَعلَمُ فَهُو فِی النّارِ و رَجُلٌ قضى بِالحَقِّ و هُوَ يَعلَمُ فَهُوَ فِی الجَنَّةِ ؛

امام صادق علیه السلام :قاضیان چهار گروهند : سه گروه دوزخی اند و یک گروه بهشتی : مردی که ، دانسته ، حکم ناحق می دهد ، دوزخی است . مردی که ندانسته حکم ناحق دهد نیز دوزخی است . مردی که ندانسته حکم حق دهد نیز دوزخی است ، و مردی که دانسته حکم به حق دهد ، بهشتی است .

الکافی ، ج ۷ ، ص ۴۰۷ .

حدیث۹۳

امام صادق علیه السلام :

العَدلُ أحلى مِنَ الماءِ يُصيبُهُ الظَّمآنُ ؛

امام صادق علیه السلام :عدالت از آبی که شخص تشنه به آن می رسد ، گواراتر است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۴۶ .

حدیث۹۴

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ ذی صَناعَةٍ مُضطَرٌّ إلى ثَلاثِ خِصالٍ يَجتَلِبُ بِهَا المَكسَبَ و هُوَ أن يَكونَ حاذِقا بِعَمَلِهِ مُؤَدِّيا لِلأمانَةِ فيهِ مُستَميلاً لِمَن استَعمَلَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :هر صنعت گر از سه خصلت گزیر ندارد تا با آنها کسبش را رونق بخشد : در کارش زبردست باشد ، امانت دار باشد و نظر کارفرمای خود را [تأمین و] به خود جلب کند .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۳۶ .

حدیث۹۵

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ أشياءَ يَحتَاجُ النّاسُ إلَيها : الأمنُ وَ العَدلُ و الخِصبُ ؛

امام صادق علیه السلام :سه چیز است که مردم به آنها نیازدارند : امنیّت ، عدالت و رفاه .

تحف العقول ، ص ۳۲۰ .

حدیث۹۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَالمُؤمِنينَ عليه السلام اُتِىَ بِرَجُلٍ اختَلَسَ دُرَّةً مِن اُذُنِ جارِيَةٍ فقالَ : هذِهِ الدُّغارَةُ المُعلِنَةُ فَضَرَبَهُ و حَبَسَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :مردی را که مرواریدی از گوش دختری ربوده بود به محضر امیرالمؤمنین علیه السلام‌آوردند ؛ حضرت فرمود : «این ربودنی آشکار است .» او را (تازیانه) زد و به زندان افکند .

الکافی ، ج ۷، ص ۲۲۶ .

حدیث۹۷

امام صادق علیه السلام :

يا اُمَّ إسحاقَ! لاتُرضِعِيهِ مِن ثَديٍ واحِدٍ و أرضِعِيهِ مِن كِلَيهِما يَكونُ أحدُهُما طَعاما و الآخَرُ شَرابا ؛

امام صادق علیه السلام :ای مادر اسحاق! فرزند خود را نه از یک پستان بلکه از دو پستان شیر بده که یکی برایش غذا و دیگری آب باشد .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۵۳ .

حدیث۹۸

امام صادق علیه السلام :

لايَستَغنِى أهلُ كُلِّ بَلَدٍ عَن . . . طَبيبٍ بَصيرٍ ثِقَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :مردم هیچ شهری از پزشکِ بصیرِ مورد اعتماد بی نیاز نیستند .

تحف العقول ، ص ۳۲۱ .

حدیث۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَن قُتِلَ فى سَبيلِ اللّهِ لا يُعَرِّفُهُ اللّهُ شَيئا مِن سَيِّئاتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر که در راه خدا کشته شود ، خداوند چیزی از گناهانش را به او نمی نمایاند .

وسائل الشیعه ، ج ۱۵ ، ص ۱۶ .

حدیث۱۰۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المَلائکَهَ لَتَضَعُ أجنِحَتَها لِطالِبِ العِلمِ رِضیً بِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :فرشتگان ، با خشنودی ، بال هایشان را برای جوینده علم می گسترند .

ثواب الأعمال ، ص ۱۳۱ .

حدیث۱۰۱

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن لَم یُوَقِّر کَبیرَنا و یَرحَم صَغیرَنا ؛

امام صادق علیه السلام :از ما نیست کسی که به بزرگ سالان ما حرمت ننهد و با خردسالان ما مهربان نباشد.

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۶۵ .

حدیث۱۰۲

امام صادق علیه السلام :

عَظِّموا کِبارَکُم و صِلُوا أرحامَکُم ؛

امام صادق علیه السلام :سال خوردگان خود را بزرگ بدارید و صله ارحام به جای آرید .

. میزان الحکمه ، ۹۹۲۵ .

حدیث۱۰۳

امام صادق علیه السلام :

عَلِّموا صِبیانَکُم مِن عِلمِنا ؛

امام صادق علیه السلام :از دانش ما به کودکان خود بیاموزید .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۷۸ .

حدیث۱۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ خَیرَ ما وَرَّثَ الآباءُ لِأبنائِهِم الأدَبُ لَا المالُ ؛

امام صادق علیه السلام :بهترین ارثی که پدران برای فرزندان باقی می گذارند ، ادب است نه ثروت .

. الکافی ، ج ۸ ، ص ۱۵۰ .

حدیث۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ لَيَرحَمُ العَبدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند به بنده ، به خاطر محبّت شدید او به فرزندش ، رحم می کند .

الکافی ، ج ۶، ص ۵۰ .

حدیث۱۰۶

امام صادق علیه السلام :

دَعِ ابنَكَ يَلعَبْ سَبعَ سِنينَ ؛

امام صادق علیه السلام :پسرت را رها کن که تا هفت سالگی بازی کند .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۷۳ .

حدیث۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

رَدُّ جَوابِ الكِتابِ واجِبٌ كَوُجوبِ رَدِّ السَّلامِ ؛

امام صادق علیه السلام :جواب دادن به نامه ، همچون جواب سلام ، واجب است .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۷۰ .

حدیث۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

التَّواصُلُ بَينَ الإخوانِ فِى الحَضَرِ التَّزاوُرُ وَ التَّواصُلُ فى السَّفَرِ المُكاتَبَةُ ؛

امام صادق علیه السلام :ارتباط میان برادران در زمان حضور ، دید و بازدید است و در سفر ، نامه نگاری.

. میزان الحکمه ، ح ۱۷۳۴۰ .

حدیث۱۰۹

امام صادق علیه السلام :

طَعامُ اللَّيلِ اَنفَعُ مِن طَعامِ النَّهارِ ؛

امام صادق علیه السلام :غذای شب سودمندتر از غذای روز است .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۲۸۹ .

حدیث۱۱۰

امام صادق علیه السلام :

يَنبَغى لِلمُؤمِنِ أن لايَخرُجَ مِن بَيتِهِ حَتّى يَطعَمَ فَإنَّهُ أعزُّ لَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :برای مؤمن شایسته است که تا غذایی نخورده از خانه اش خارج نشود ؛ زیرا این کار برای او عزّت مندانه تر است .

. بحار الأنوار ، ج ۶۶ ، ص ۳۴۱ .

حدیث۱۱۱

امام صادق علیه السلام :

تَغَدَّ و تَعَشَّ ولاتَأكُل بَينَهُما شَيئا فَإنَّ فيهِ فَسادَ البَدَنِ ؛

امام صادق علیه السلام :صبحانه و شام بخور و میان آنها چیزی مخور که مایه تباهی بدن است .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۲۸۸ .

حدیث۱۱۲

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ النَّبِیُ ذاتَ لَيلَةٍ بَيتَ فاطِمَةَ و مَعَهُ الحَسنُ و الحُسَينُ عليهم السلامفَقالَ لَهُما النَّبِیُّ صلى الله عليه و آله : قُوما فَاصطَرِعا ، فَقاما لِيَصطَرِعا . . . ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر شبی به خانه فاطمه رفت و حسن و حسین با او بودند . پیامبر به آن دو فرمود : «برخیزید و کشتی بگیرید» . آن دو بزرگوار برخاستند و کشتی گرفتند .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۱۸۹ .

حدیث۱۱۳

امام صادق علیه السلام :

النُشرَةُ فی عَشَرَةِ أشياءَ : المَشيِ و الرُّكوبِ و.. . ؛

امام صادق علیه السلام :شادابی در ده چیز است : پیاده روی ، سوارکاری و... .

. الخصال ، ص ۴۴۳ .

حدیث۱۱۴

امام صادق علیه السلام :

التَّقدِيرُ نِصفُ العَيشِ ؛

امام صادق علیه السلام :برنامه ریزی نیمی از زندگی است .

همان ، ص ۲۲۱ .

حدیث۱۱۵

امام صادق علیه السلام :

عَلَيكَ بِالْأحداثِ فَإنَّهُم أسرَعُ إلى كُلِّ خَيرٍ ؛

امام صادق علیه السلام :نوجوانان را در یاب ، که این گروه در پذیرش هر خوبی ، بیشتر شتاب می کنند .

. الکافی ، ج ۸ ، ص ۹۳ .

حدیث۱۱۶

امام صادق علیه السلام :

بادِرُو أحداثَكُم بِالحَديثِ قَبلَ أن تَسبِقَكُم إلَيهِمُ المُرجِئَةُ ؛

امام صادق علیه السلام :نوجوانان را قبل از این که دشمنانِ اعتقادی به سراغ آنان بروند ، حدیث بیاموزید .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۵۲ .

حدیث۱۱۷

امام صادق علیه السلام :

يأتى عَلَى النّاسِ زَمانٌ هَرجٍ لا يأنِسونَ فِيهِ إلاّ بِكُتُبِهِم ؛

امام صادق علیه السلام :روزگار پر آشوبی فرا می رسد که در آن روز مردم جز با کتاب های خود انس نمی گیرند .

. الکافی ، ج ۱ ، ص ۵۲ .

حدیث۱۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أضَرَّ بِشَى ءٍ مِن طَريقِ المُسلِمينَ فَهُوَ لَهُ ضامِنٌ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس بخشی از راه عبور مسلمانان را تباه کند ، ضامن آن است .

. الکافی ، ج ۷، ص ۳۵۰ .

حدیث۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

الكِيمياءُ الأكبَرُ الزِّراعَةُ ؛

امام صادق علیه السلام :بزرگ ترین کیمیا ، ثروت ، کشاورزی است .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

ما فِى الأعمالِ شَى ءٌ أحَبُّ إلَى اللّهِ تعاليى مِنَ الزِّراعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :در میان کارها ، کاری محبوب تر از کشاورزی ، در نزد خدای متعالی نیست .

. مستدرک الوسائل ، ج ۱۳ ، ص ۴۶۱ .

حدیث۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

الزّارِعُونَ کُنوزُ الأنامِ ؛

امام صادق علیه السلام :کشاورزان گنج های مردمان اند .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

مَنَّ اللّه ُ عَلَی النّاسِ بَرِّهِم و فاجِرِهِم بِالکِتابِ و الحِسابِ و لَولا ذلِکَ لَتَغالَطُوا ؛

امـام صادق علیه السـلام :خداونـد با نعمت نوشـتن و حساب کردن ، بر مردم ، از نیك و بـد ، منّت نهاد و اگر این دو کار نبود آنان گرفتار اشتباه می شدند .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۵۵ .

حدیث۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

سَیَأتی زَمانٌ تَکونُ بَلدَةُ قُمَّ و أهلُها حُجَّةً عَلَی الخَلائِقِ و ذلِکَ فی زَمانِ غَیبَةِ قائِمِنا إلی ظُهُورِهِ ؛

امام صادق علیه السـلام :روزگاری خواهد آمد که شـهر قم و مردمان آن حجّت بر دیگر مردمان باشـند؛ آن روزگار در زمان غیبت قائم ما است تا آن گاه که ظهور کند .

بحار الأنوار ، ج ۶۰، ص ۲۱۳ .

حدیث۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

اللّه ُ فی عَونِ المُؤمِنِ ، مادامَ المُؤمِنُ فی عَونِ أخیهِ ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند در پی یاری مؤمن است ، تا وقتی که مؤمن در پی یاری برادر خویش است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۳۲۲ .

حدیث۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

تَواصَلوا و تَبارُّوا و تَراحَموا و کُونُوا إخوَةً بَرَرَةً کَما أمَرَ کُمُ اللّه ُ ؛

امام صادق علیه السـلام :با یکدیگر پیوند داشـته باشید و به هم نیکی کنید ، و با یکدیگر مهربان باشید و همچنان که خداوند به شما دستور داده است ، برادرانی نیکوکار باشید.

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۷۵ .

حدیث۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

اَيُّما مُؤمِنٍ نَفَّسَ عَن مُؤمِنٍ كُربَةً ، نَفَّسَ اللّه ُ عَنهُ سَبعينَ كُربَةً مِن كُرَبِ الدُّنيا و كُرَبِ يَومِ القيامَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر مؤمنی که گرفتاری مؤمنی را بر طرف کند ، خداوند هفتاد گرفتاری دنیا و آخرت را از وی دور می سازد .

مستدرك الوسائل ، ج ۱۲ ، ص ۴۱۳ .

حدیث۱۲۷

امام صادق علیه السلام :

لاتَقطَعُوا الثِّمارَ فَيَبعَثَ اللّه ُ عَلَيكُم العَذابَ صَبًّا ؛

امام صادق علیه السلام :درختان میوه را قطع نکنید که خداوند بر شما عذاب فرو می ریزد .

. الكافی ، ج ۵ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۱۲۸

امام صادق علیه السلام :

اِزرَعُوا و اغرِسُوا وَاللّه ِ ما عَمِلَ النّاسُ عَمَلاً اَجَلَّ و لاأطيَبَ مِنهُ ؛

امام صادق علیه السلام :کشت کنید و درخت بنشانید ؛ به خدا قسم آدمیان کاری برتر و پاك تر از این نکرده اند .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۶۸ .

حدیث۱۲۹

امام صادق علیه السلام :

وَيلٌ لِمَن يأمُرُ بِالمُنكَرِ و يَنهى عَنِ المَعروفِ ؛

امام صادق علیه السلام :وای بر آن که به منکر امر کند و از معروف نهی کند !

. همان ، ج ۱۰۰ ، ص ۸۷ .

حدیث۱۳۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ يَومَ الحُسَينِ أعظَمُ مُصيبَةً مِن جَميعِ سائِرِ الأيّامِ ؛

امام صادق علیه السلام :روز شهادت امام حسین علیه السلام سوگناك ترین روزها است .

. علل الشرائع ، ص ۲۲۵ .

حدیث۱۳۱

امام صادق علیه السلام :

أمّا يَومُ عاشُوراءَ فَيَومٌ اُصِيبَ فيهِ الحُسَينُ صَريعا بَينَ أصحابِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :عاشورا روزی است که حسین میان یارانش کشته بر زمین افتاد .

. بحار الأنوار ، ج ۴۵ ، ص ۹۵ .

حدیث۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أنَ یَکونَ عَلی مَوائِدِ النُّورِ یَومَ القِیامَةِ فَلْیَکُنْ مِن زُوّارِ الحُسَینِ بنِ عَلیٍّ علیه السلام ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس دوست دارد روز قیامت ، بر سر سفره های نور بنشیند ، باید از زایران امام حسین علیه السلام باشد .

. همان ، ج ۹۸ ، ص ۷۲ .

حدیث۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

لاتَدَعْ زیارَةَ الحُسَینِ بنِ عَلِیٍّ علیه السلام یَمُدُّ اللّه ُ فی عُمرِکَ و یَزیدُ فی رِزقِکَ و یُحییکَ اللّه ُ سَعیدا ولاتَموتُ إلاّشَهیدا ؛

امام صادق علیه السـلام :زیارت امام حسین علیه السلام را فرو نگذار که خدا عمرت را طولانی و روزی را زیاد می کند و زندگی با سعادت و مرگ با شهادت به تو خواهد بخشید .

وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۴۳۱ .

حدیث۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

زِیارَةُ قَبرِ الحُسَینِ بن عَلیٍّ علیه السلام مِن أفضَلِ ما یَکونُ مِنَ الأعمالِ ؛

امام صادق علیه السلام :زیارت قبر امام حسین علیه السلام از برترین اعمال است .

. مستدرک الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۱۱ .

حدیث۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ اللّه ُ بِهِ الخَیرَ قَذَفَ فی قَلبِهِ حُبَّ الحُسَینِ علیه السلامو حُبَّ زیارَتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :کسی که خدا خیرخواه او باشد ، محبّت حسین و شوق زیارتش را در دل او می اندازد .

. بحار الأنوار ، ج ۹۸ ، ص ۷۶ .

حدیث۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

حَنِّکُوا أولادَکُم بِتُربَةِ الحُسَینِ علیه السلام فَإنَّها أمانٌ ؛

امام صادق علیه السلام :کام کودکانتان را با تربت حسین بردارید؛ زیرا موجب امنیّت کودکان است .

وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۵۲۴ .

حدیث۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

فی طِینِ قَبرِ الحُسَینِ الشِّفاءُ مِن کُلِّ داءٍ و هُوَ الدَّواءُ الأکبَرُ ؛

امام صادق علیه السلام :شفای هر دردی در تربت مزار حسین است ، و آن بزرگ ترین درمان است .

کامل الزیارات ، ص ۴۶۲ .

حدیث۱۳۸

امام صادق علیه السلام :

السُّجُودُ عَلی تُربَهِٔ الحُسَینِ علیه السلام یَخرُقُ الحُجُبَ السَّبعَ ؛

امام صادق علیه السلام :سجده بر تربت امام حسین حجاب های هفت گانه را می درد .

. بحار الأنوار ، ج ۹۸ ، ص ۱۳۵ .

حدیث۱۳۹

امام صادق علیه السلام :

یُنادِی مُنادٍ یَومَ القیامَهِٔ أینَ زَینُ العابِدینَ؟ فَکَأنّی أنظُرُ إلی عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ علیه السلام یَخطُرُ بَینَ الصُّفُوفِ ؛

امام صادق علیه السلام :روز قیامت منادی ندا می دهد : «زیور عبادت کنندگان کجاست؟» گویا علی بن حسین علیه السلام را می بینم که میان صف ها با ابّهت گام بر می داد .

. میزان الحکمه ، ح ۱۱۳۱ .

حدیث۱۴۰

امام صادق علیه السلام :

بَکَتِ السَّماءُ عَلَی الحُسَین أربَعینَ یَوما بالدَّم ؛

امام صادق علیه السلام :آسمان چهل روز بر حسین علیه السلام ، خون گریه کرد .

مناقب آل أبی طالب ، ج ۳ ، ص ۲۱۲ .

حدیث۱۴۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الحُسَینَ بنَ عَلیٍّ علیه السلام أرادَ أن یَدفَنَ الحَسَنَ بنَ عَلِیٍّ علیه السلاممَعَ رَسُولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله ... جاءَت [عائِشهُٔ] و إلَی المَسجِدِ فَمَنَعَت أن یَدفَنَ مَعَ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله... ؛

امام صادق علیه السلام :امام حسین علیه السلام می خواست امام حسن علیه السلام را در کنار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دفن کند... عایشه به مسجد آمد و نگذاشت که امام حسن علیه السلام در کنار رسول خدا صلی الله علیه و آله دفن شود.

علل الشرائع ، ج ۱، ص ۲۱۵ .

حدیث۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

رَكعَتانِ يُصَلّيهِما مُتَزَوِّجٌ أفضَلُ مِن سَبعينَ رَكعةٍ يُصَلّيها غَيرُ مُتَزَوِّجٍ ؛

امام صادق علیه السلام :دو رکعت نمازی که فرد همسر دار می خواند ، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که فرد بی همسر می خواند .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۱۹ .

حدیث۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

مَن بَنى مَسجِدا بَنَى اللّه ُ لَهُ بَيتا فِي الجَنَّةِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس مسجدی بسازد ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .

. الكافی ، ج ۳ ، ص ۳۶۸ .

حدیث۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيٌّ عليه السلام قد جَعَلَ بَيتا فی دارِهِ لَيسَ بِالصَّغيرِ و لابِالكَبيرِ لِصَلاتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :امام علی علیه السلام در منزل خود اتاقی را ، که نه کوچک بود و نه بزرگ ، به اقامه نماز مخصوص کرده بود .

. میزان الحکمه ، ح ۸۲۹۷ .

حدیث۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

عَلَيكُم بِإتيانِ المَساجِدِ فَإنَّها بُيوتُ اللّه ِ فِي الأرضِ ؛

امام صادق علیه السلام :بر شما باد به رفتن به مساجد ، که مساجد ، خانه های خدا در روی زمین اند .

الأمالی ، صدوق ، ص ۴۴ .

حدیث۱۴۶

امام صادق علیه السلام :

عَلَيكُم بِالصَّلاةِ فِي المَساجِدِ ؛

امام صادق علیه السلام :بر شما باد به نماز گزاردن در مساجد .

. الكافی ، ج ۲ ، ص ۶۳۵ .

حدیث۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

صَلاةُ الرَّجُلِ جَماعَةً فِی المَسجدِ تَعدِلُ ثَمانِیَ و أرَبعینَ صَلاةً مُضاعَفَةً فِی المَسجِدِ ؛

امام صادق علیه السلام : نماز خواندن مرد به جماعت در مسجد ، برابر با چهل و هشت نماز ، [با پاداش]دو چندان ، در مسجد است .

الأمالی ، طوسی ، ص ۶۹۶ .

حدیث۱۴۸

امام صادق علیه السلام :

إنّی وَاللّهِ ما آمُرُکُم إلاّ بِما نَأمُرُ بِهِ أنفُسَنا فَعَلَیکُم بِالجِدِّ و الاِجتِهادِ ؛

امام صادق علیه السلام :به خدا سوگند من شما را به چیزی فرمان نمی دهم مگر آن که خود را نیز بدان فرمان می دهم ؛ پس بر شما باد که تلاش و کوشش کنید .

همان ، ج ۵ ، ص ۷۹ .

حدیث۱۴۹

امام صادق علیه السلام :

اَحَبُّ إخوانی إلَیَّ مَن أهدی إلَیَّ عُیوُبی ؛

امام صادق علیه السلام :محبوب ترین برادرم کسی است که عیب هایم را به من هدیه کند .

. تحف العقول ، ص ۳۶۶ .

حدیث۱۵۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُورِثُ المَحَبَّةَ : الدِّینُ و التَّواضُعُ و البَذلُ ؛

امام صادق علیه السلام :سه چیز محبّت می آورد : دین داری ، تواضع و بخشش .

. همان ، ص ۳۱۵ .

حدیث۱۵۱

امام صادق علیه السلام :

الاُنسُ فی ثَلاثٍ : فِی الزَّوجَةِ المُوافِقَةِ و الوَلَدِ البارِّ و الصَّدیقِ المُصافِی ؛

امام صادق علیه السلام :انس در سه چیز است : زن سازگار ، فرزند نیکوکار و دوست یکرنگ .

. تحف العقول ، ص ۳۱۸ .

حدیث۱۵۲

امام صادق عليه السلام :

صَلاحُ حالِ التَّعايُشِ و التَّعاشُرِ مِل ءُ مِكيالٍ ثُلثاهُ فِطنَةٌ و ثُلُثُهُ تَغافُلٌ ؛

امام صادق عليه السلام :سامان يافتن همزيستى و معاشرت ، به پيمانه اى پُر مى ماند كه دو سومش هوشمندى و يك سومش ناديده گرفتن [خطاى ديگران]است .

. همان ، ص ۳۵۹ .

حديث۱۵۳

امام صادق عليه السلام :

لايَصيرُ العَبدُ عَبدا خالِصا لِلّهِ حَتّى يَصيرَ المَدحُ و الذَّمُّ عِندَهُ سَواءً ؛

امام صادق عليه السلام :آدمى بنده خالص خدا نمى شود تا آن گاه كه ستايش و نكوهش نزد او يكسان شود .

. بحار الأنوار ، ج ۷۳ ، ص ۲۹۴ .

حديث۱۵۴

امام صادق عليه السلام :

مَن رَأى أخاهُ عَلى أمرٍ يَكرَهُهُ ، فَلَم يَرُدَّهُ عَنهُ ـ و هُو يَقدِرُ عَلَيهِ ـ فَقَد خانَهُ ؛

امام صادق عليه السلام :هر كه برادرش را در كارى ناپسند ببيند و بتواند او را از آن باز دارد و چنين نكند ، به او خيانت كرده است .

الأمالى ، صدوق ، ص ۳۴۳ .

حديث۱۵۵

امام صادق عليه السلام :

لايَنبَغى لِلمُؤمِنِ أن يَجلِسَ مَجلِسا يُعصَى اللّه ُ فيهِ و لايَقدِرُ عَلى تَغييرِهِ ؛

امام صادق عليه السلام :شايسته نيست مؤمن در مجلسى بنشيند كه در آن گناه مى شود و او توانايى تغيير دادن آن را ندارد .

الكافى ، ج ۲ ، ص ۳۷۴ .

حديث۱۵۶

امام صادق عليه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يُستَجابَ دُعاؤُهُ فَليُطَيِّب كَسبَهُ ؛

امام صادق عليه السلام :هر كه خوش دارد دعايش مستجاب شود ، بايد كسب خود را حلال كند .

. بحار الأنوار ، ج ۹۳ ، ص ۳۷۳ .

حديث۱۵۷

امام صادق عليه السلام :

إنَّ لَنا حَرَما و هُوَ بَلَدَةُ قُمَّ و سَتُدفَنُ فيهَا امْرَأةٌ مِن أولادِی تُسَمّی فاطِمَةَ ، فَمَن زارَها وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ ؛

امام صادق علیه السلام :ما را حرمی است و آن «قم» است ، و به زودی بانویی از فرزندان من به نام فاطمه در آن دفن خواهد شد . هر کس او را زیارت کند ، بهشت بر او واجب شود .

. بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۲۱۶ .

حدیث۱۵۸

امام صادق علیه السلام :

و تَدخُلُ بِشَفاعَتِها شِیعَتی الجَنَّةَ بِأجمَعِهِم ؛

امام صادق علیه السلام :همه شیعیان من با شفاعت او (فاطمه معصومه علیهاالسلام) وارد بهشت خواهند شد .

همان ، ص ۲۲۸ .

حدیث۱۵۹

امام صادق علیه السلام :

یَکِرُّ مَعَ القائِمِ علیه السلام ثَلاثَ عَشرَةَ امرَأةً . . . يُداوِينَ الجَرحی ويَقُمنَ المَرضی ؛

امام صادق علیه السلام :سیزده زن در رکاب امام مهدی علیه السلام حضور خواهند داشت . . . زخمیان را درمان و از بیماران پرستاری می کنند .

. دلائل الإمامه ، ص ۴۸۴ .

حدیث۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

أکثَرُ الخَیرِ فِی النِّساءِ ؛

امام صادق علیه السلام :بیشتر خوبی ها در زنان است .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۳۸۵ .

حدیث۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَعَلَ لِلمَرأةِ أن تَصبِرَ صَبرَ عَشرَةِ رِجالٍ ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند صبر و تحمّلِ ده مرد را به زن عطا کرده است .

. الکافی ، ج ۵۰ ، ص ۳۳۹ .

حدیث۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ لِامرَأةٍ خَطَرٌ لا لِصالِحَتِهِنَّ ولالِطالِحَتِهِنَّ ؛

امام صادق علیه السلام :برای زن بهایی نمی توان تعیین کرد ، نه برای خوب آنها و نه برای بدشان .

میزان الحکمه ، ح ۷۸۴۷ .

حدیث۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا اعتِکافَ إلاّ فی مَسجدِ جَماعَةٍ قَد صَلّی فیهِ امامُ عَدلٍ بصَلاةِ جَماعةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :اعتکاف تنها در مسجد جامعی است که امام عادل در آن نماز جماعت گزارده باشد .

. الکافی ، ج ۴ ، ص ۱۷۶ .

حدیث۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

ما أفضَلُ ما یُفعَلُ فیهِ (شَعبانَ) ، الصَّدَقَةُ و الإستِغفارُ ؛

امام صادق علیه السلام در جواب کسی که پرسیده بود :چه عملی در ماه شعبان برتر است؟ فرمودند : صدقه و استغفار .

. اقبال الأعمال ، ج ۳ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَمُّنَا العَبّاسُ بنُ عَلِیٍّ نافِذَ البَصیرَةِ صُلبَ الإیمانِ جاهَدَ مَعَ أبی عَبدِاللّهِ و أبلی بَلاءً حَسَنا و مَضی شَهیدًا ؛

امام صادق علیه السلام :عموی ما ، عبّاس ، دارای بینشی ژرف و ایمانی راسخ بود ؛ همراه با امام حسین علیه السلامجهاد کرد و نیک آزمایش داد و به شهادت رسید .

. عمدة الطّالب ، ص ۳۵۶ .

حدیث۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلام إذا قامَ فِی الصَّلوةِ کَأَنَّهُ ساقُ شَجَرَةٍ لایَتَحرَّکُ مِنهُ شَی ءٌ إلاّ ما حَرَّکَهُ الرِّیحُ مِنهُ ؛

امام صادق علیه السلام :امام سجّاد علیه السلام هرگاه به نماز می ایستاد چنان تنه درختی بود که چیزی از آن نمی جنبید مگر آنچه را که باد می جنباند .

. الکافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۰.

حدیث۱۶۷

امام صادق علیه السلام :

لَو أدرَکتُهُ لَخَدَمتُهُ أیّامَ حَیاتی ؛

امام صادق علیه السلام : اگر او [امام زمان علیه السلام] را در یابم ، تمام عمر به او خدمت می کنم .

الغیبه ، نعمانی ، ص ۲۴۵ .

حدیث۱۶۸

امام صادق علیه السلام :

لِلقـائِمِ غَیبَتانِ : إحـداهُما طَویلَهٌ و الاُخری قَصـیرَهٌ ؛ فَالاُ ولی یَعلَمُ بِمَکانِهِ فیها خاصَّهٌ مِن شـیعَتِهِ والاُخری لایَعلَمُ بِمَکانِهِ فِیها إلاّ خاصَّهُ مَوالیهِ فِیدِینِهِ ؛

امـام صـادق علیه السـلام :قـائم را دو غیبت است : یکی طولانـی و دیگری کوتاه . در غیبت نخستین جایگاه آن حضـرت را شـیعیان خاص او می دانند ، و در غیبت دوم از جایگاه او کسی جز خدمتکارانش ، که بر دین اویند ، آگاه نیست .

. میزان الحکمه ، ح ۱۱۷۸ .

حدیث۱۶۹

امام صادق علیه السلام :

تَوَقَّع أمرَ صاحِبِکَ لَیلَکَ و نَهارَکَ ؛

امام صادق علیه السلام :در شب و روزت منتظر فرج مولایت باش .

. همان ، ج ۹۸ ، ص ۱۵۹ .

حدیث۱۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَن آمَنَ بِنا و صَدَّقَ حَدِیثَنا وَانتَظَرَ أمرَنا کانَ کَمَن قُتِلَ تَحتَ رایَهِ القائِمِ ؛

امام صادق علیه السـلام :آن که به ما ایمان آورَد و سـخن ما را تصدیق کند و منتظر امر [فرج] ما باشد ، همچون کسـی است که زیر پرچم قائم به شهادت برسد .

همان ، ج ۲۷ ، ص ۱۳۸ .

حدیث۱۷۱

امام صادق علیه السلام :

المُنتَظِرُ لِلثّانی عَشَرَ کَالشّاهِرِ سَیفَهُ بَینَ یَدَی رَسولِ اللّه ِ یَذُبُّ عَنهُ ؛

امام صادق علیه السـلام :منتظر ظهور امام دوازدهمماننـد کسـی است که در رکاب پیامبر خدا شمشـیر کشـیده است و از ایشان دفاع می کند .

. کمال الدّین ، ص ۶۴۷ .

حدیث۱۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أنْ یَکونَ مِن أصحابِ القائِمِ فَلیَنتَظِر وَ لْیَعمل بِالوَرَعِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس خوش دارد از یاران امام مهدی علیه السلام باشد ، باید منتظر باشد و پارسایی پیشه کند .

. الغیبهٔ ، نعمانی ، ص ۲۰۰ .

حدیث۱۷۳

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلام إذا کانَ شَهرُ رَمَضانَ لَم یَتَکَلَّم إلاّ بِالدُّعاءِ و التَّسبیحِ و الاِستِغفارِ و التَّکبیرِ ؛

امام صادق علیه السلام :امام سجّاد علیه السلام در ماه رمضان جز به دعا و تسبیح و استغفار و تکبیر لب نمی گشود .

. همان ، ص ۸۸ .

حدیث۱۷۴

امام صادق علیه السلام :

کانَ الحَسَنُ أشبَهَ النّاسِ بِرَسولِ اللّه ِ خَلقا و سُؤدُدا و هَدیا ؛

امام صادق علیه السلام :امام حسن علیه السلام در خلقت و سیرت و شرافت شبیه ترین مردم به رسول خدا بود .

. الإرشاد ، ج ۲، ص ۵ .

حدیث۱۷۵

امام صادق علیه السلام :

قَلبُ شَهرِ رَمَضانَ لَیلَهُٔ القَدرِ ؛

امام صادق علیه السلام :قلب ماه رمضان ، شب قدر است .

. بحار الأنوار ، ج ۵۸ ، ص ۳۷۶ .

حدیث۱۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ فاطِمَهَٔ حَقَّ مَعرِفَتِها فَقَد أدرَکَ لَیلَهَٔ القَدرِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر که فاطمه را ، آن گونه که سزاوار است ، بشناسد ، بی تردید شب قدر را درک کرده است .

. همان ، ج ۴۳ ، ص ۶۵ .

حدیث۱۷۷

امام صادق علیه السلام :

التَّقدیرُ فی لَیلَهِٔ تِسعَ عَشرَهَٔ و الإبرامُ فی لَیلَهِٔ إحدی و عِشرینَ و الإمضاءُ فی لَیلَهِٔ ثلاثَ و عِشرینَ ؛

امام صادق علیه السلام :مقـدّرات در شب نوزدهم تعیین ، در شب بیست و یکم تأیید و در شب بیست و سوم [ماه رمضان] امضا می شود .

. الکافی ، ج ۴ ، ص ۱۵۹ .

حدیث۱۷۸

امام صادق علیه السلام :

الرِّوايَةُ لِلحَديثِ المُتَفَقِّهُ فِى الدِّينِ أفضَلُ مِن ألفِ عابِدٍ لافِقهَ لَهُ و لارِوايَةَ ؛

امام صادق علیه السلام :آن که حدیث روایت کند و دین شناس باشد ، از هزار عابد که دین شناس و راوی حدیث نباشد ، بهتر است .

همان ، ص ۱۴۵ .

حدیث۱۷۹

امام صادق علیه السلام :

إعرِفُوا مَنازِلَ النّاسِ مِنّا عَلى قَدرِ رِوايَتِهِم عَنّا ؛

امام صادق علیه السلام :جایگاه مردم را نزد ما از شمار روایاتی که از ما نقل می کنند بشناسید .

میزان الحکمه ، ح ۳۳۳۹ .

حدیث۱۸۰

امام صادق علیه السلام :

الغِيبَةُ أن تَقولَ فى أخيكَ ما سَتَرَهُ اللّه ُ عَلَيهِ ؛

امام صادق علیه السلام :غیبت آن است که درباره برادرت چیزی بگویی که خداوند آن را پنهان کرده است .

. میزان الحکمه ، ح ۱۵۵۱۰ .

حدیث۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

لايَتِمُّ المَعروفُ إلاّ بِثَلاثٍ : تَعجيلِهِ و تَصغيرِهِ و تَستيرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :کار نیک تمام نمی شود مگر به سه چیز : شتاب در انجام دادن ، کوچک شمردن و پنهان داشتن آن .

. خصائص الائمه ، ص ۱۰۰ .

حدیث۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

أروَحُ الرُّوحِ اليَأسُ عَنِ النّاسِ ؛

امام صادق علیه السلام :خوش ترین آسایش ، نومیدی از مردم است .

. مشكاة الأنوار ، ص ۳۲۴ .

حدیث۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

صِلَةُ الرَّحِمِ تُهَوِّنُ الحِسابَ يَومَ القيامَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :صله رحم حساب را در روز قیامت آسان می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۱۰ .

حدیث۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَن يَثِقَ بِاللّه يَكفِهِ ما أهَمَّهُ مِن أمرِ دُنياهُ و آخِرَتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر که به خدا اعتماد کند ، خداوند کارهای دنیا و آخرتش را ، که او را بی قرار کرده اند، کفایت می کند.

. تحف العقول ، ص ۳۰۴ .

حدیث۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

إعمَلِ اليَومَ فِى الدُّنيا بِما تَرجُو بِهِ الفَوزَ فِى الآخِرَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :امروز در دنیا کاری کن که به وسیله آن امید رستگاری در آخرت داری .

. همان ، ص ۳۰۶ .

حدیث۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَن عَيَّرَ مُؤمِنا بِذَنبٍ لَم يَمُت حَتّى يَرتَكِبَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس مؤمنی را بر انجام دادن گناهی سرزنش کند ، نمی میرد تا آن که خود آن گناه را مرتکب شود .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۵۶ .

حدیث۱۸۷

امام صادق علیه السلام :

ضَمِنتُ لِمَنِ اقتَصَدَ أن لايَفتَقِرَ ؛

امام صادق علیه السلام :من ضمانت می کنم که هر که میانه روی پیشه کند ، فقیر نشود .

. الخصال ، ص ۹ .

حدیث۱۸۸

امام صادق علیه السلام :

إعرِفُوا مَنازِلَ النّاسِ عَلى قَدرِ رِوايَتِهِم عَنّا ؛

امام صادق علیه السلام :منزلت مردم را به اندازه نقل حدیث شان از ما بشناسید .

. الکافی ، ج ۱ ، ص ۵۰ .

حدیث۱۸۹

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوا آبائكُم يَبَرَّكُم أبنائُكُم ؛

امام صادق علیه السلام :به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

. تحف العقول ، ص ۳۵۹ .

حدیث۱۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَن زَوَّجَ أعزَبا كانَ مِمَّن يَنظُرُ اللّه ُ إلَيهِ يَومَ القِيامَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس بی زنی را همسر دهد از جمله کسانی است که خداوند در روز قیامت به او نظر می افکند .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۳۳۱ .

حدیث۱۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَولا أنَّ اللّه َ خَلَقَ أميرَ المُؤمِنينَ لِفاطِمَةَ ما كانَ لَها كُفوٌ عَلَى ظَهرِ الأرضِ ؛

امام صادق علیه السلام :اگر خداوند امیرمؤمنان را برای فاطمه نمی آفرید ، در زمین همتایی برای او نبود .

. همان ، ج ۱ ، ص ۴۶۱ .

حدیث۱۹۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لى أبى : يا جَعفَرُ أوقِفْ لِى مِن مالى كَذا و كَذا ، النَّوادِبُ تَندُبُنى عَشرَ سِنينَ بِمِنى أيّامَ مِنى ؛

امام صادق علیه السلام :پدرم به من فرمود : ای جعفر! فلان مقدار از دارایی ام را برایم وقف کن تا گریه کنندگان در مِنا و در ایّام مِنا ده سال بر من بگریند .

. بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۲۰ .

حدیث۱۹۳

امام صادق علیه السلام :

تَخَيَّر لِنَفسِكَ مِنَ الدُّعاءِ ما أحبَبتَ واجْتَهِد ، فإنَّهُ (يَومَ عَرَفَة) يَومُ دُعاءٍ و مَسألَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :هر چه می خواهی برای خود دعا بخوان و [در دعا کردن] بکوش که آن روز [روز عرفه] روز دعا و درخواست است .

. التهذیب الأحکام ، ج ۵ ، ص ۱۸۲ .

حدیث۱۹۴

امام صادق علیه السلام :

أوحَی اللّه ُ إلی داودَ علیه السلام : بِی فَافرَح و بِذِکری فَتَلَذَّد و بِمُناجاتی فَتَنَعَّم ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند به داوود علیه السلام وحی فرمود : «به من شاد باش و با یاد من سرخوشی کن و از نعمت مناجات با من برخوردار شو .»

. میزان الحکمه ، ح ۲۰۰۳۵ .

حدیث۱۹۵

امام صادق علیه السلام :

مَن حَجَّ حَجَّةَ الإسلامِ ، فَقَد حَلَّ عُقدَةً مِنَ النّارِ مِن عُنُقِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس حجّ واجبش را به جای آورَد ، گره ای از آتش ، از گردن خویش گشوده است .

. کتاب من لا یحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۲۱۶ .

حدیث۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

إذا أرَدتَ الحَجَّ فَجَرِّد قَلبَکَ لِلّهِ مِن کُلِّ شاغِلٍ وحِجابٍ ؛

امام صادق علیه السلام :هرگاه قصد حجّ کردی ، دلت را برای خدا از هر بازدارنده و حجابی بپیرای .

. مصباح الشریعه ، ص ۱۴۲ .

حدیث۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المَرءَ یَحتاجُ فی مَنزِلِهِ و عیالِهِ إلی ثَلاثِ خِلالٍ یَتَکَلَّفُها و إن لَم یَکُن فی طَبعِهِ ذلِکَ : مُعاشَرَةٍ جَمیلَةٍ وسَعَةٍ بِتَقدیرٍ و غَیرَةٍ بِتَحَصُّنٍ ؛

امام صادق علیه السلام :مرد برای اداره منزل و خانواده خود به سه خصلت نیاز دارد که اگر در طبیعت او نباشد ، باید خود را با تکلّف به آنها وادارد : خوش رفتاری ، گشاده دستی سنجیده وغیرت برای حفاظت از آنها .

. تحف العقول ، ص ۳۲۲ .

حدیث۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

لا غِنی بِالزَّوجِ عَن ثَلاثَةِ أشیاءَ فیما بَینَهُ و بَینَ زوجَتِهِ و هِی : المُوافَقَةُ لِیَجتَلِبَ بِها مُوافَقَتَها و مَحَبَّتَها و هَواها و حُسنُ خُلقِهِ مَعَها وَ استِعمالُهُ استِمالَةَ قَلبِها بِالهَیئَةِ الحَسَنَةِ فی عَینِها و تَوسِعَتِهِ عَلَیها ؛

امام صادق علیه السلام :شوهر در رابطه خود با همسرش از سه چیز بی نیاز نیست : سازگاری با او تا به این وسیله سازگاری و محبت و عشق او را به خود جلب کند ، و خوش خویی با او و دلبری از او با آراستن خود برای وی و فراهم آوردن امکانات رفاهی او .

. میزان الحکمه ، ح ۷۸۷۶ .

حدیث۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِأهلِ بَیتِهِ مُدَّ لَهُ فی عُمرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس به خانواده اش نیکی کند ، عمرش زیاد شود .

. الکافی، ج ۲، ص ۱۰۵ .

حدیث۲۰۰

امام صادق علیه السلام :

سَعیدَةٌ سَعیدَةٌ امَرأةٌ تُکرِمُ زَوجَها و لاتُؤذِیهِ و تُطیعُهُ فی جَمیعِ أحوالِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :خوشبخت است خوشبخت ، آن زنی که شوهر خود را گرامی می دارد و آزارش نمی هد و در همه حال از وی فرمان می برد .

. کنزالفوائد ، ج ۱، ص ۱۵۰ .

از۲۰۱تا۴۰۰

حدیث۲۰۱

امام صادق علیه السلام :

لاغِنی بِالزَّوجَةِ فیما بَینَها و بَینَ زَوجِها المُرافِقِ لَها عَن ثَلاثِ خِصالٍ و هُنَّ : صِیانَةُ نَفسِها عَن کُلِّ دَنَسٍ حَتّی یَطمَئِنَّ قَلبُهُ إلَی الثِّقَةِ بِها فی حالِ المَحبوبِ والمَکروهِ و حِیاطَتُهُ لِتَکونَ ذلِکَ عاطِفا عَلَیها عِندَ زَلَّةٍ تَکونُ مِنها و إظهارُ العِشقِ لَهُ بِالخَلابَةِ و الهَیئَةِ الحَسَنَةِ لَها فی عَینِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :زن با شوهر سازگار خود ناگزیر از رعایت سه نکته است : حفظ کردن خود از هر گناه و آلودگی تا شوهرش در هر حال ، خوشایند یا ناخوشایند ، در دل به او اطمینان داشته باشد ؛ مراقبت از او و زندگی اش تا شوهرش در صورتی که لغزشی از او سرزند با او مهربانی کند ، و اظهار عشق به او با عشوه و دلبری و ظاهر مناسب و خوشایند در نظر او .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۳۷ .

حدیث۲۰۲

امام صادق علیه السلام :

یَجِبُ لِلوالِدَینِ عَلَی الوَلَدِ ثَلاثَةُ أشیاءَ ؛ شُکرُ هُما عَلی کُلِّ حالٍ و طاعَتُهُما فِیما یأمُرانِهِ و یَنهَیانِهِ عَنهُ فی غَیرِ مَعصِیَةِ اللّهِ و نَصیحَتُهُما فِی السِّرِّ وَ العلانِیَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :پدر و مادر را بر فرزند سه حقّ است : در همه حال شکرگزار آنها باشد ؛ در هر چه او را امر و نهی می کنند ، به جز معصیت خدا ، اطاعتشان کند و در نهان و آشکار خیرخواه آنان باشد.

. تحف العقول ، ص ۳۲۲ .

حدیث۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

يَخرُجُ قائِمُنا أهَلَ البَيتِ يَومَ الجُمُعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :قائم ما ، خاندان پیامبر ، روز جمعه قیام می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۲۷۹ .

حدیث۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ للّه ِ كَرامَةً فى عِبادِهِ المُؤمِنينَ فى كُلِّ يَومِ جُمُعَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :در هر روز جمعه خدا را بر بندگان مؤمنش کرامتی است .

. همان ، ج ۸۹ ، ص ۲۲۶ .

حدیث۲۰۵

امام صادق علیه السلام :

اُفٍّ لِلرَّجُلِ المُسلِمِ لايَفرُغُ نَفسَهُ فِى الاُسبُوعِ يَومَ الجُمُعَةِ لِأَمرِ دينِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :اُفّ بر مسلمانی که در روز جمعه هر هفته برای رسیدگی به کار دین خود ، دست از کار نمی کشد .

الخصال ، ص ۳۹۳ .

حدیث۲۰۶

امام صادق علیه السلام :

غُسلُ يَومِ الجُمُعَةِ طَهُورٌ و كَفّارَةٌ لِما بَينَهُما مِنَ الذُّنوبِ مِنَ الجُمُعَةِ إلَى الجُمُعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :غسل جمعه سبب پاکی، و کفّاره گناهان از جمعه تا جمعه است .

. وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۱۵ .

حدیث۲۰۷

امام صادق علیه السلام :

الصَّدَقَةُ يَومَ الجُمُعَةِ تُضاعَفُ أضعافا ؛

امام صادق علیه السلام :صدقه روز جمعه چند برابر می شود .

. ثواب الأعمال ، ص ۱۷۲ .

حدیث۲۰۸

امام صادق علیه السلام :

ما مِن عَمَلٍ يوَمَ الجُمُعَةِ أفضَلَ مِنَ الصَّلاةِ عَلى مُحَمَّدٍ و آلِهِ؛

امام صادق علیه السلام :در روز جمعه عملی برتر از صلوات بر محمّد و خاندان او علیهم السلامنیست .

. الخصال ، ص ۳۹۴ .

حدیث۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ يُحِبُّ اَنْ يُعْبَدَ فِى السِّرِ كَما يُحِبُّ اَنْ يُعْبَدَ فِى الْعَلانِيَةِ؛

خداوند دوست دارد که در پنهان عبادت شود، چنانکه دوست دارد آشکارا عبادت شود.

کافی، ج ۲، ص ۲۲۳، ح ۸

حدیث۲۱۰

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عزّوَجَلَّ يُحِبُّ اَنْ يُسْاَلَ وَ يُطْلَبَ ما عِنْدَهُ؛

خداوند عزّوجل دوست دارد آنچه نزد اوست درخواست گردد و طلب شود.

کافی، ج ۲، ص ۴۷۵، ح۴

حدیث۲۱۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُفَتَّنَ التَّوّابَ وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ ذلِكَ مِنْهُ كانَ اَفْضَلَ؛

خداوند بنده به گناه افتاده توبه کار را دوست دارد ولی کسی که گناه نکند، از اوبرتر است.

کافی، ج ۲، ص ۴۳۵، ح۹

حدیث۲۱۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ يُحِبُّ الْبَيْتَ الَّذى فيهِ الْعُرْسُ وَ يُبْغِضُ الْبَيْتَ الَّذى فيهالطَّلاقُ؛

خداوند خانه ای را که در آن عروسی برپا شود دوست دارد و با خانه ای که در آن طلاقصورت گیرد، دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۵۴، ح۳

حدیث۲۱۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْجَمالَ وَ التَّجَمُّلَ وَ یُبْغِضُ البُؤْسَ وَ التَّباؤُسَ؛

خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد و با فقر و تظاهر به فقر دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۰، ح ۱۴

حدیث۲۱۴

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْعَدْلَ؛

خداوند عدالت را دوست دارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۰۸، ح ۱۲۹۴

حدیث۲۱۵

امام صادق علیه السلام :

مَا كَلَّمَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله اَلْعِبادَ بِكُنْهِ عَقْلِهِ قَطُّ، قَالَ رَسُولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله: اِنّامَعاشِرَ الْاَنْبیاءِ اُمِرْنا اَنْ نُكَلِّمَ النّاسَ عَلى قَدْرِ عُقولِهِمْ ؛

رسول خدا صلى الله عليه و آله هرگز با مردم به اندازه عقل خود سخن نگفتند و فرمودند: ما پیامبرانمأموریم که با مردم به اندازه عقل و فهمشان سخن بگوییم.

کافی، ج ۱ ، ص ۲۳

حدیث۲۱۶

امام صادق علیه السلام :

كانَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله يُداعِبُ وَ لا يَقولُ اِلّا حَقّـا؛

رسول اکرم صلى الله عليه و آله شوخی می کردند ولی جز حقّ چیزی نمی گفتند.

مستدرك الوسائل، ج ۸ ، ص ۴۰۸

حدیث۲۱۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ لَمْ یَبْعَثْ نَبیّا اِلاّ بِصِدْقِ الْحَدیثِ وَ اَداءِ الاَمانَةِ اِلَیالْبَرِّ وَ الْفاجِرِ؛

خداوند عزّوجلّ هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر به راستگویی و برگرداندن امانت بهنیکوکار و بدکار .

کافی، ج ۱، ص ۱۰۴، ح ۱

حدیث۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

الاَكْلُ عِندَ اَهلِ المُصیبَةِ مِن عَمَلِ الجاهِلیَّةِ وَ السُّنَّةُ البَعْثُ اِلَیْهِمبِالطَّعامِ؛

غذا خوردن نزد مصیبت زدگان و با خرج آنان، از رفتارهای جاهلیت است و سنّتپیامبر صلی الله علیه و آلهفرستادن غذا برای مصیبت زدگان است.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۱۸۲

حدیث۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

اَلْمُفَوِّضُ أَمْرَهُ إلَی اللّهِ فی راحَةِ الأَبَدِ وَالعَیْشِ الدّائِمِ الرَّغَدِوَالْمُفَوِّضُ حَقّا هُوَ الْعالی عَنْ كُلِّ هِمَّةٍ دُونَ اللّهِ تَعالی؛

كسی كه كارهای خود را به خدا بسپارد همواره از آسایش و خیر و بركت در زندگیبرخوردار است و واگذارنده حقیقی كارها به خدا، كسی است كه تمام همّتش تنها بهسوی خدا باشد.

مصباح الشریعه، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۸۳

حدیث۲۲۰

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْمُؤمِنَ لَیَسْكُنُ اِلَی الْمُؤْمِنِ كَما یَسْكُنُ الظَّمْآنِ اِلَی الْماءِ الْبارِدِ؛

به راستی كه مؤمن با برادر مؤمنش آرامش پیدا می كند، چنان كه تشنه، با آب خنكآرامش می یابد.

كافی، ج ۲، ص ۲۴۷

حدیث۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَمْسُ خِصالٍ مَنْ فَقَدَ واحِدَةً مِنْهُنَّ لَمْ یَزَلْ ناقِصَ العَیْشِ زائِلَالْعَقْلِ مَشْغولَ الْقَلْبِ، فَاَوَّلُها: صِحَّةُ البَدَنِ وَ الثّانیَةُ: اَلاْمْنُ وَ الثّالِثَةُ: اَلسَّعَةُ فِی الرِّزْقِ، وَ الرّابِعَةُ: اَلاْنیسُ الْمُوافِقُ (قال الراوی:) قُلْتُ: و مَا الاْنیسُ الْمُوافِقُ؟ قال: اَلزَّوجَةُالصّالِحَةُ، وَ الوَلَدُ الصّالِحُ، وَ الْخَلیطُ الصّالِحُ وَ الخامِسَةُ: وَ هِیَ تَجْمَعُ هذِهِ الْخِصالَ:الدَّعَةُ؛

پنج چیز است که هر کس یکی از آنها را نداشته باشد، همواره در زندگی اش کمبوددارد و کم خرد و دل نگران است: اول، تندرستی، دوم امنیت، سوم روزی فراوان، چهارمهمراهِ همرأی. راوی پرسید: همراهِ همرأی کیست؟ امام فرمودند: همسر و فرزند وهمنشین خوب و پنجم که در برگیرنده همه اینهاست، رفاه و آسایش است.

خصال، ص ۲۸۴

حدیث۲۲۲

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ الْقَلْبَ لَيَـتَجَلْجَلُ فِى الْجَوْفِ يَطْلُبُ الحَقَّ فَاِذا اَصابَهُ اطْمَاَنَّ وَ قَرَّ؛
به راستی که دل در درون سینه بی قرار است و به دنبال حق می گردد و چون به آنرسید، آرام و قرار می گیرد.

کافی، ج ۲، ص ۴۲۱

حدیث۲۲۳

امام صادق علیه السلام :
ما مِنْ مُؤْمِنٍ اِلاّ وَ قَدْ جَعَلَ اللّه ُ لَهُ مِنْ ايمانِهِ اُنْسا يَسْكُنُ اِلَيْه، حَتّيلو كانَ عَلى قُلَّةِ جَبَلٍ لَمْ يَسْتَوحِشْ؛
هیچ مؤمنی نیست مگر آن که خداوند ایمان را همدم و آرامش بخش او قرار می دهد،چنانچه حتی اگر در قله کوهی هم باشد، احساس تنهایی نمی کند.

عدة الداعی، ص ۲۱۸

حدیث۲۲۴

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ صاحِبَ الـدّينِ فَكَّرَ فَعَلَـتْهُ السَّكينَةُ وَ اسْتَـكانَ فَـتَواضَعَ وَ قَنِعَفَاسْتَغْنى وَ رَضِـىَ بِما اُعْطىَ وَ انْفَرَدَ فَكُفِىَ الْاِخْوانَ وَ رَفَضَ الشَّهَواتِ فَصارَ حُرّا وَخَلَعَ الـدُّنْيا فَتَحامَى الشُّرورَ وَ اطَّرَحَ الْحَسَـدَ فَظَهَرتِ الْمَحَبَّةُ وَ لَمْ يُخِفِ النّاسَ فَلَـمْيَخَفْهُمْ وَ لَمْ يُـذْنِبْ اِلَيْهِمْ فَسَلِمَ مِنْهُمْ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنْ كُلِّ شَىٍ ءٍ ففازَ وَ اسْتَكْمَلَالْفَضْلَ وَ اَبْصَرَ العافيَةَ فَاَمِنَ النَّدامَةَ؛
آدم دین دار چون می اندیشد، آرامش بر جان او حاکم است. چون خضوع می کندمتواضع است. چون قناعت می کند، بی نیاز است. به آنچه داده شده خشنود است. چونتنهایی را برگزیده از دوستان بی نیاز است. چون هوا و هوس را رها کرده آزاد است. چوندنیا را فرو گذارده از بدی ها و گزندهای آن در امان است. چون حسادت را دور افکندهمحبتش آشکار است.مردم را نمی ترساند پس از آنان نمی هراسد و به آنان تجاوز نمی کند پس از گزندشاندر امان است. به هیچ چیز دل نمی بندد پس به رستگاری و کمال فضیلت دست می یابد و عافیت را به دیده بصیرت می نگرد پس کارش به پشیمانی نمی کِشد.

امالی مفید، ص ۵۲، ح ۱۴

حدیث۲۲۵

امام صادق علیه السلام :
صَلاةُ اللَّيْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَ تُطَيِّبُ الرِّيحَ وَ تَدُرُّالرِّزْقَ وَ تَقْضِى الدَّيْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛
نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو می کند و روزی را زیاد و قرضرا ادا می نماید و غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث۲۲۶

امام صادق علیه السلام :
مَنْ تَصَدَّقَ فى يَوْمٍ اَو لَيْلَةٍ اِنْ كَانَ يَوْمٌ فَيَوْمٌ وَ اِنْ كانَ لَيْلَةٌ فَلَيْلٌدَفَعَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُ الْهَمَّ وَ السَّبُعَ وَ ميتَةَ السُّوءِ؛
هر کس در روز و یا شب صدقه بدهد ـ اگر روز است روز و اگر شب است، شب ـ خداوندعزّوجلّ او غم و اندوه، درنده و مرگ بد را دور می کند.

ثواب الأعمال، ص ۱۴۰

حدیث۲۲۷

امام صادق علیه السلام :
مَنْ قالَ فى كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ِ دَفَعَ اللّه ُ بِهاعَنْهُ سَبْعينَ نَوْعا مِنَ الْبَلاءِ اَيْسَرُهَا الْهَمُّ؛
هر کس در هر روز صد مرتبه لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ِ بگوید، خداوند هفتاد نوع بلا را از او دفع می کند، که کوچکترین آن غم و اندوه است.

ثواب الأعمال، ص ۱۶۲

حدیث۲۲۸

امام صادق علیه السلام :
لَمّا سُئِلَ عَنْ طَريقِ الراحَةِ ـ : فى خِلافِ الْهَوى. قيل: فَمَتى يَجِدُعَبدٌ الرّاحَةَ؟ فَقالَ عليه السلامعِنْدَ اَوَّلِ يَوْمٍ يَصيرُ فِى الْجَنَّةِ؛
در پاسخ به این سؤال که راه رسیدن به آسایش چیست؟ فرمودند: مخالفت با هوا وهوس. عرض شد: پس، چه وقت انسان به آسایش می رسد؟ فرمودند: در نخستین روزورودش به بهشت.

تحف العقول، ص ۳۷۰

حدیث۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

اَلسُّرُورُ فی ثَلاثِ خِلالٍ: فِی الْوَفاءِ وَ رِعایَةِ الحُقوقِ وَ النُّهوضِ فِیالنَّوائِبِ؛

شادی در سه چیز است: وفاداری، رعایت حقوق و ایستادگی در برابر سختی ها.

تحف العقول، ص ۳۲۳

حدیث۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

النَّشْوَةُ فی عَشَرَةِ اَشْیاءَ: فِی الْمَشْیِ وَ الرُّکُوبِ وَ الاِرتِماسِ فِیالْماءِ وَ النَّظَرِ اِلَی الْخُضْرَةِ وَ الاَکْلِ وَ الشُّرْبِ وَ الْجِماعِ وَ السِّواکِ وَ غَسْلِ الرَّأْسِبِالْخَطْمیِّ وَ النَّظَرِ اِلَی الْمَرْأَةِ الْحَسْناءِ وَ مُحادَثَةِ الرِّجالِ؛

نشاط در ده چیز است: پیاده روی، سواری، آب تنی (شنا)، نگاه کردن به سبزی، خوردن و آشامیدن، آمیزش، مسواک کردن، شستن سر با خطمی، نگاه کردن به زن زیباو گفتگوی حکیمانه.

خصال، ص ۴۴۳، ح ۳۸

حدیث۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

اَلنَّومُ راحَةٌ لِلْجَسَدِ وَ النُّطْقُ راحَةٌ لِلرُّوحِ وَ السُّکوتُ راحَةٌ لِلْعَقْلِ؛

خواب مایه آسایش جسم، سخن مایه آسایش جان و سکوت مایه آسایش عقل است.

من لایحضره الفقیه، ج۴، ص۴۰۲، ح۵۸۶۵

حدیث۲۳۲

امام صادق علیه السلام :

ما یَمْنَعُ اَحَدَکُمْ اِذا دَخَل عَلَیْهِ غَمٌّ مِنْ غُمُومِ الدُّنْیا اَنْ یَتَوَضَّاَ ثُمَّیَدْخُلَ مَسْجِدَهُ وَ یَرْکَعَ رَکْعَتَینِ فَیَدْعُوَ اللّهَ فیهِما؟ اَما سَمِعْتَ اللّهَ یَقُولُ: «وَاسْتَعینوابِالصَّبْرِ وَ الصَّلاةِ»؟

چه چیز مانع می شود که هر گاه بر یکی از شما غم و اندوه دنیایی رسید، وضو بگیرد وبه سجده گاه خود رود و دو رکعت نماز گزارد و در آن دعا کند؟ مگر نشنیده ای که خداوندمی فرماید: «از صبر و نماز مدد بگیرید»؟

تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۵۹، ح ۳۹

حدیث۲۳۳

امام صادق علیه السلام :

حُرِمَ الْحَریصُ خَصْلَتَیْنِ وَلَزِمَتْهُ خَصْلَتانِ: حُرِمَ القَناعَةَ فَافْتَقَدَالرّاحَةَ وَحُرِمَ الرِّضا فَافْتَقَدَ الْیَقینَ؛

حریص از دو خصلت محروم و با دو خصلت همراه است: از قناعت محروم است و درنتیجه آسایش را از دست می دهد، از راضی بودن محروم است، در نتیجه یقین را ازدست می دهد.

خصال ص ۶۹

حدیث۲۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ وَجَدَ هَمّا وَ لا یَدری ما هُوَ فَلْیَغْسِلْ رَأْسَهُ؛

هر کس غمگین شد و علت آن را ندانست، سر خود را بشوید.

الدعوات للراوندی، ص ۱۲۰، ح ۲۸۴

حدیث۲۳۵

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَةٌ یُحِبُّهَا اللّه ُ: إِصْلاحٌ بَیْنَ النّاسِ إِذا تَفاسَدوا، وَتَقارُبٌ بَیْنَهُمْ إِذاتَباعَدوا؛

صدقه ای که خداوند آن را دوست دارد عبارت است از: اصلاح میان مردم هرگاهرابطه شان تیره شد و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۱

حدیث۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

إذا أرادَ أَحَدُکُمْ أَنْ یُسْتَجابَ لَهُ فَلْیُطَیِّبْ کَسْبَهُ وَلْیَخْرُجْ مِنْ مَظالِمِالنّاسِ ، وَ إِنَّ اللّه َ لا ـ یَرْفَعُ إِلَیْهِ دُعاء عَبْدٍ وَ فی بَطْنِهِ حَرامٌ أَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ؛

هر کس بخواهد دعایش مستجاب شود، باید کسب خود را حلال کند و حق مردم راپبردازد. دعای هیچ بنده ای که مال حرام در شکمش باشد یا حق کسی بر گردنش باشد،به درگاه خدا بالا نمی رود.

بحارالأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱

حدیث۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَغى صَيَّرَ اللّه ُ بَغْيَهُ عَلى نَفْسِهِ وَصارَتْ نُصْرَةُ اللّه ِ لِمَنْ بَغيعَلَيْهِ وَمَنْ نَصَرَهُ اللّه ُ غَلَبَ وَاَصابَ الظَّـفَرَ مِنَ اللّه ؛

هر کس ستم کند خداوند ستمش را به خود او باز می گرداند و یاری خدا نصیب کسیمی گردد که به او ستم شده و کسی که خدا او را یاری کند غلبه پیدا می کند و از جانب خداپیروزی نصیبش می شود.

تحف العقول، ص ۳۱۵

حدیث۲۳۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ شَتَمَکَ فَقُلْ لَهُ: اِنْ کُنْتَ صادِقا فیما تَقولُ فَاَسْاَلُ اللّه َ اَنْ یَغْفِرَلی،وَ اِنْ کُنْتَ کاذِبا فیما تَقولُ فَاللّه َ اَسْاَلُ اَنْ یَغْفِرَ لَکَ. وَمَنْ وَعَدَکَ بِالْخَنی فَعِدْهُبِالنَّصیحَةِ وَالرِّعاءِ؛

اگر کسی به تو ناسزا گفت به او بگو: اگر راست می گویی، از خدا می خواهم که مرابیامرزد و اگر دروغ می گویی، از خدا می خواهم که تو را بیامرزد و اگر کسی تهدیدت کرد،تو او را به خیرخواهی و مراقبت وعده ده.

بحارالأنوار، ج ۱، ص ۲۴۴، ح۱۷

حدیث۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

اِعْلَموا اَنَّ اللّه َ تَعالی یُبْغِضُ مِنْ خَلْقِهِ الْمتَلَوِّنَ، فَلا تَزولوا عَنِ الْحَقِّوَاَهْلِهِ، فَاِنَّ مَنِ اسْتَبَدَّ بِالْباطِلِ وَاَهْلِهِ هَلَکَ وَفاتَتْهُ الدُّنْیا؛

بدانید که خداوند از انسان هایی که دائما رنگ عوض می کنند نفرت دارد. پس از حقو اهل آن جدا نشوید، چرا که هر کس به باطل و اهل آن بپیوندد، نابود می شود و دنیا راهم از دست می دهد.

امالی مفید، ص۱۳۷، ح ۶

حدیث۲۴۰

امام صادق علیه السلام :

یَنْبَغی لِلْمُؤْمِنِ اَنْ یَکونَ فیهِ ثَمانی خِصالٍ: وَقورا عِنْدَ الهَزاهِزِ،صَبورا عِندَ البَلاءِ، شَکُورا عِنْدَ الرَّخاءِ، قانِعا بِما رَزَقَهُ اللّه ُ، لایَظْلِمُ الاَعْداءِ، وَلایَتَحامَلُ لِلاَْصْدِقاءِ، بَدَنُهُ مِنْهُ فی تَعَبٍ وَ النّاسُ مِنْهُ فی راحَةٍ؛

سزاوار است مؤمن هشت خصلت داشته باشد: در سختی ها باوقار، در گرفتاریصبور، در آسایش شاکر و به روزی خداوند قانع باشد، به دشمنان ستم نکند، از دوستانکینه و دشمنی به دل نگیرد، بدنش از او در رنج و مردم از او در آسایش باشند.

کافی، ج ۲، ص ۴۷، ح ۱

حدیث۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

اِحتَجِز مِنَ النّاسِ کُلِّهِم بِـ «بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ» و بِـ «قُلْ هُوَ اللّهُ أحَدٌ» اِقرَأها عَن یَمینِکَ و عَن شِمالِکَ و مِن بَینِ یَدَیکَ و مِن خَلفِکَ و مِن فَوقِکَ ومِن تَحتِکَ؛

خود را از تمامی مردم با بسم اللّه الرحمن الرحیم و قل هو اللّه احد حفظ کن. آن را ازسمت راست و چپ و جلو و عقب و بالا و پایین بخوان.

کافی، ج ۲، ص ۶۲۴

حدیث۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ و إن کانَ بَعدَهُ شِعرٌ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم را رها مکن حتی اگر بعدش شعر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۶۷۲

حدیث۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

إذا تَوَضَّأَ أحَدُکُم و لَم یُسَمِّ کانَ لِلشَّیطانِ فی وُضوئِهِ شِرکٌ و إنأکَلَ أو شَرِبَ أو لَبِسَ و کُلُّ شَیءٍ صَنَعَهُ یَنبَغی أن یُسَمِّیَ عَلَیهِ فَإن لَم یَفعَل کانَلِلشَّیطانِ فیهِ شِرکٌ؛

هر گاه یکی از شما وضو بگیرد و بسم اللّه الرحمن الرحیم نگوید. شیطان در آنشریک است و اگر غذا بخورد و آب بنوشد یا لباس بپوشد و هر کاری که باید نام خدا را برآن جاری سازد، انجام دهد و چنین نکند، شیطان در آن شریک است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۳۳

حدیث۲۴۴

امام صادق علیه السلام :

بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ اسْمُ اللّهِ الأکْبَرِ أو قالَ الأعظَمِ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم، بزرگ ترین ـ فرمود ـ یا با عظمت ترین نام خداوند است.

بحارالأنوار، ج ۹۰، ص ۲۲۳

حدیث۲۴۵

امام صادق علیه السلام :

اَلباءُ بَهاءُ اللّه ِ وَ السِّینُ سَناءُ اللّه ِ وَ الْمِیمُ مَجدُ اللّه ِ و اللّه ُ إلهُ کُلِّ شَی ءٍالرَّحمنُ بِجَمیعِ خَلقِهِ وَ الرَّحیمُ بِالْمُؤمنینَ خاصَّةً؛

باء (بسم اللّه الرحمن الرحیم) بهاء (روشنی) خدا و سین آن سناء (بزرگی) خدا و میمآن مجد (عظمت) خدا، و اللّه معبود همه چیز، رحمن مهربان به همه خلق، رحیم مهربانفقط به مؤمنان است.

کافی، ج ۱، ص ۱۱۴

حدیث۲۴۶

امام صادق علیه السلام :

رُبَّما تَرَکَ بَعضُ شیعَتِنا فِی افْتِتاحِ أَمرِهِ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِفَیَمْتَحِنَهُ اللّه ُ بِمَکْروهٍ لِیُنَبِّهَهُ عَلی شُکرِ اللّه ِ وَ الثَّناءَ عَلَیهِ و یَمحَقُ وَ صَمةَ تَقصیرِهِعِندَ تَرکِهِ قَولَ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ؛

بسا که یکی از شیعیان ما در آغاز کاری، بسم اللّه الرحمن الرحیم نمی گوید و به همینخاطر، خداوند، او را گرفتار چیزی ناخوشایند می سازد تا به شکر و ثنای الهی متوجّهگردد و کوتاهی اش را در گفتن بسم اللّه ، جبران کند.

التوحید، ص ۲۳۱

حدیث۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْبسمَلَةُ تیجانُ السُّوَرِ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم، تاج سوره هاست.

تفسیر القرطبی، ج ۱، ص ۹۲

حدیث۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

اِغْلِقُوا أَبوابَ الْمَعصیَةِ بِالْإسْتِعاذَةِ وَ افْتَحُوا أبوابَ الطّاعَةِبِالتَّسمیَةِ ؛

درهای گناهان را با استعاذه (پناه بردن به خدا) ببندید و درهای طاعت را با بسم اللّه گفتن بگشایید.

الدعوات، ص ۵۲

حدیث۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

خَیْرُ النّاسِ قُضاةُ الْحَقِّ؛

بهترین مردم کسانی هستند که به حق قضاوت کنند.

بحارالانوار، ج ۱۰۴، ص ۲۶۶، ح ۲۰

حدیث۲۵۰

امام صادق علیه السلام :
اَ لْعالِمُ بِزَمانِهِ لا تَهْجُمُ عَلَیْهِ اللَّوابِسُ؛
کسی که به اوضاع زمان خود آگاه باشد، گرفتار هجوم اشتباهات نمی شود.

تحف العقول ، ص ۳۵۶

حدیث۲۵۱

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلِیُّ اللّه ِ یُعینُهُ وَ یَصْنَعُ لَهُ وَ لا یَقولُ عَلَیْهِ اِلاَّ الْحَقَّ وَ لایَخافُ غَیْرَهُ؛
مؤمن دوست خداست، یاریش می رساند و برای او کار می کند و درباره او جز حقنمی گوید و از غیر او نمی ترسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۱، ح ۵

حدیث۲۵۲

امام صادق علیه السلام :
اذا اَرادَ اللّهُ بِقَوْمٍ هَلاکا ظَهَرَ فیهِمُ الرِّبا؛
هنگامی که خداوند بخواهد ملتی را نابود کند، رباخواری در میان آنان رواج می یابد.

وسائل الشیعه، ج ۱۸، ص ۱۲۳، ح ۱۷

حدیث۲۵۳

امام صادق علیه السلام :
اَمّا الْعِلَّةُ فِی الصِّیامِ لِیَسْتَوِیَ بِهِ الْغَنِیُّ وَ الْفَقیرُ و ذلِکَ لِاَنَّ الْغَنِیَّ لَمیَکُنْ لِیَجِدَ مَسَّ الْجوعِ فَیَرْحَمَ الْفَقیرَ لِاَنَّ الْغَنِیَّ کُلَّما اَرادَ شَیئا قَدَرَ عَلَیْهِ فَاَرادَ اللّه عَزَّوَجَلَّ اَن یُسَوّی بَینَ خَلقِهِ و اَن یُذیقَ الغَنیَّ مَسَّ الجوعِ وَ الاَ لَم لِیَرِقَّ عَلَی الضَّعیفِو یَرحَمَ الجائِعَ ؛
علت روزه گرفتن آن است که به سبب آن، ثروتمند و فقیر برابر شوند، زیرا ثروتمندگرسنگی را احساس نکرده، تا به فقیر رحم کند، هرگاه هم چیزی را بخواهد می تواندفراهم کند. پس خداوند خواست میان بندگانش برابری ایجاد کند و توانمند مزهگرسنگی و درد را بچشد تا بر ناتوان مهر بورزد و بر گرسنه ترحم کند .

بحارالأنوار، ج ۹۶، ص ۳۷۱، ح ۵۳

حدیث۲۵۴

امام صادق علیه السلام :
وَ لَیسَ یُحَبُّ لِلْمُلوكِ أنْ یُفَرِّطوا فی ثَلاثٍ: فی حِفْظِ الثُّغورِ وَ تَفَقُّدِالْمَظالِمِ وَ اخْتیارِ الصّالِحینَ لِأَعْمالِهِمْ؛
حاکم سزاوار نیست که در سه کار کوتاهی کند: حفظ مرزها، رسیدگی به حقوقپایمال شده و انتخاب افراد شایسته برای کارهایشان.

تحف العقول، ص ۳۱۹

حدیث۲۵۵

امام صادق علیه السلام :
اُنْظُرْ ما بَلَغَ بِهِ عَلیٌّ علیه السلام عِنْدَ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آلهفَالْزَمْهُ فَاِنَّ عَلیّا علیه السلاماِنَّمابَلَغَ ما بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله بِصِدْقِ الْحَدیثِ وَ اَداءِ الْاَمانَةِ؛
ببین علی علیه السلام با چه چیز آن مَقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پیدا کرد، همان را پیروی کن.در حقیقت علی علیه السلام آن مَقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهبا راستگویی و امانتداری بدست آورد.

کافی ، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۵

حدیث۲۵۶

امام صادق علیه السلام :
اَلسَّعیدُ مَنِ اتَّبَعَنا وَ الشَّقیُّ مَن عادانا وَ خالَفَنا؛
خوشبخت کسی است که از ما پیروی کند و بدبخت کسی است که با ما دشمنی ومخالفت نماید.

دلائل الإمامة، ص ۲۳۳

حدیث۲۵۷

امام صادق علیه السلام :
اَللّهُمَّ... ما أسعَدْتَ مَنِ اعْتَمَدَ عَلی مَخلُوقٍ مِثْلِهِ... وَ لا أشقَیتَ مَنِاعْتَمَدَ عَلَی الْخالِقِ الَّذی أنتَ هُوَ؛
خداوندا کسی را که به مخلوقی همانند خود، متکی شد، خوشبخت نکردی و هر که رابه خالقی که تو باشی متکی شد، بدبخت نکردی.

فتح الأبواب، ص ۱۹۹

حدیث۲۵۸

امام صادق علیه السلام :

اَلسَّعادَةُ سَبَبُ خَیرٍ تُمسِکُ بِهِ السَّعیدُ فَیَجُرُّهُ إلَی النَّجاةِ وَ الشَّقاوَةُسَبَبُ خِذلانٍ تُمسِکُ بِهِ الشَّقیُّ فَیَجُرُّهُ إلَی الْهَلَکَةِ؛

خوشبختی رشته خیری است که خوشبخت به آن چنگ زده پس او را به سوینجات می کشاند و بدبختی رشته درماندگی است که بدبخت به آن می آویزد و او را بههلاکت می کشاند.

الاحتجاج، ج ۲، ص ۹۶

حدیث۲۵۹

امام صادق علیه السلام :

اُدعُ اللّه َ أن یَجعَلَ رِزقَکَ عَلی أیدی خیارِ خَلقِهِ فَإنَّهُ مِنَ السَّعادَةِ وَ لایَجْعَلَهُ عَلی أیدی شِرارِ خَلقِهِ فَإنَّهُ مِنَ الشَّقاوَةِ؛

از خـدا بخواه که روزیت را در دسـتان خوبان آفریدگانش قرار دهد که ایناز خوشـبختی است و آن را در دسـتان بَدان آفریدگانش قرار ندهد که این ازبدبختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۲

حدیث۲۶۰

امام صادق علیه السلام :

کَم مِن حَریصٍ عَلی أمرٍ قَد شَقِیَ بِهِ حینَ أتاهُ وَ کَم مِن تارِکٍ لِأَمرٍقَد سَعِدَ بِهِ حینَ أتاهُ؛

چه بسـیار حریص بر کاری که وقتی بدان دست یافت با آن بدبخت شد و چه بسـیاررها کننده کاری که وقتی به آن رسید، به وسیله آن خوشبخت شد.

تحف العقول، ص ۳۷۷

حدیث۲۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَلعونَةٌ مَلعُونَةٌ اِمْرَأَةٌ تُوذی زَوجَها وَ تَغُمُّهُ وَ سَعیدَةٌ سَعیدَةٌ اِمْرَأَةٌتُکرِمُ زَوجَها وَ لا تُؤذیهِ وَ تُطیعُهُ فی جَمیعِ أحوالِهِ؛

ملعون است ملعون، آن زنی که شوهر خود را بیـازارد و غمگین کنـد و خوشـبخت استخوشـبخت، آن زنی که شوهر خود را احـترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از ویفرمان برد.

کنزالفوائد، ص ۶۳

حدیث۲۶۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أَرَدتَ أن تَعلَمَ أَشَـقيّا الرَّجُلُ أم سَـعيدا فَانْظُر بِرَّهُ وَ مَعروفَهُ إليمَن يَصـنَعُهُ؟ فَإن صَنَعَهُ إلى مَن هُوَ أهلُهُ فَاعلَمْ أنَّهُ إلى خَيرٍ يَصيرُ وَ إن كانَ يَصنَعُهُإلى غَيرِ أهلِهِ فَاعْلَم أَنَّهُ لَيسَ لَهُ عِندَ اللّه ِ خَيرٌ؛

اگر می خواهی بـدانی که کسـی بدبخت است یا خوشـبخت؟ نگاه کن ببین به چه کسـیخوبی و نیکی می کند، اگر به اهلش خوبی می کند بدان که او به سوی خوبی می رود و اگربه نااهلش خوبی می کند بدان که او را نزد خداوند خیری نیست.

الأمالی، طوسی، ص ۶۴۴، ح ۱۳۳۶

حدیث۲۶۳

امام صادق علیه السلام :

لِلمُفَضَّلِ بنِ عُمَرَ ـ : اُنْظُرِ الآنَ اِلی ذَواتِ الْاَربَعِ کَیْفَ تَراهاتَتبَعُ اُمَّهاتِها مُستَقِلَّةً بِاَنفُسِها ... و کَذلِکَ تَری کَثیرا مِنَ الطَّیرِ کَمِثلِ الدَّجاجِ وَ الـدُّرّاجِ وَ القَبَجِ تَدرُجُ و تَلقُطُ حینَ یَنقابُ عَنهَا البَیضُ فَاَمّا ما کانَ مِنها ضَـعیفالا نُهوضَ فیهِ ، کَمِثلِ فِراخِ الحَمامِ وَ الیَمامِ وَ الحُمَّرِ فَقَد جُعِلَ فِی الاُمَّهاتِ فَضـلُعَطفٍ عَلَیها فَصارَت تَمُجُّ الطَّعامَ فی اَفواهِها بَعدَما توعیهِ حَواصِلُها فَلا تَزالُ تَغذوهاحَتّی تَستَقِلَّ بِاَنفُسِها وَ لِذلِکَ لَم تُرزَقِ الحَمامُ فِراخا کَثیرَةً مِثلَما تُرزَقُالـدَّجاجُ لِتَقوَی الاُمُّ عَلی تَربیَةِ فِراخِها فَلا تَفسُـدَ وَ لا تَموتَ فَکُلٌّ اُعطیَ بِقِسطٍ مِنتَـدبیرِ الحَکیمِ اللَّطیفِ الخَبیرِ ؛

به مفضل بن عمر: اکنون به این چارپایان بنگر. ببین چگونه هر یک به طور جداگانهـدر پیِ مادرانشان هسـتند... همچنین بسـیاری از پرنـدگان، ماننـد: مرغ و قرقـاول و کبک، رامی بینی که از همان ساعتی که از تخم بیرون می آینـد به دنبال دانه می رونـد. آنجوجه هایی که ناتوان اند و حرکتی ندارند، مانند: جوجه کبوتر اهلی و کبوتر صـحرایی وسـینه سـرخ، در قلب مادران آنها، مهربانی زیادی نهاده شـده است؛ به گونه ای که خوراکرا پس از جمع آوری در چینه دانشان، در دهان آنها می گذارنـد، و پیوسـته آنها را غـذامی دهند تا خودشان در انجام دادن کارهایشان اسـتقلال یابند. به همین دلیل (ناتوانیجوجه ها) است که کبوتر، مانند مرغ، از جوجه زیاد بر خوردار نمی شود، به جهت این کهمادر بتوانـد جوجه هایش را خوب بپروراند تا رنجور نگردند و تلف نشوند. روزیِ همه آنهابه عدالت و از روی تدبیر [خداوندِ] دانای مهربانِ آگاه، عطا شده است.

بحار الأنوار ، ج ۶۴، ص ۵۴

حدیث۲۶۴

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ یَسْتَغْنونَ اذا عُدِلَ بَیْنَهُمْ وَ تُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَ تُخْرِجُالْاَرْضُ بَرَکَـتَها بِاِذْنِ اللّه ِ تَعالی؛

اگر در میان مردم عـدالت اجرا شود، بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعال، آسـمانروزیِ خود را فرو می فرسـتد و زمین برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳ ، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث۲۶۵

امام صادق علیه السلام :

عن یونس... عن الإمام الصادق علیه السلام ، قالَ : قالَ لَهُ رَجُلٌ : جُعِلْتُ فِداکَ ،اَجبَرَ اللّه ُ العِبادَ عَلَی المَعاصی ؟ فَقالَ : اللّه ُ اَعدَلُ مِن اَن یُجبِرَهُم عَلَی المَعاصیثُمَّ یُعَذِّبَهُم عَلَیها . فَقالَ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ ، فَفَوَّضَ اللّه ُ اِلَی العِبادِ ؟ قالَ : فَقالَ :لَو فَوَّضَ اِلَیهِم لَم یَحصُرهُم بِالاَمرِ وَ النَّهیِ . فَقالَ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ فَبَینَهُما مَنزِلَةٌ ؟ قالَ : فَقالَ : نَعَم ، اَوسَعُ ما بَینَ السَّماءِ وَالْاَرضِ ؛

به نقل از یونس: مردی به امام صادق علیه السلامگفت: فدایت شوم! آیا خداوند، بندگان را برانجام گناهان مجبور ساخته؟ امام فرمودند:« خداوند، عادل تر از آن است که آنان را برانجام گناهان مجبور سازد و سپس به خاطر آن، کیفرشان نماید». گفت: فدایت شوم! پسخداوند، اختیار آن را به بندگان واگذاشته است؟ فرمودند: «اگر به اختیار آنانمی گذاشت، امر و نهیشان نمی کرد». عرض کرد: فدایت شوم! آیا میان جبر و واگذار کردن،جایگاه دیگری هم هست؟ فرمود: «آری، گسترده تر از فاصله میان آسمان و زمین».

کافی ، ج ۱، ص ۱۵۹، ح ۱۱

حدیث۲۶۶

امام صادق علیه السلام :

مـا نَهـاهُ اللّه ُ عَنْ شَی ءٍ اِلاّ وَقَدْ عَلِمَ اَ نَّهُ یُطیقُ تَرْ کَهُ ، وَ لا اَمْرَهُ بِشَی ءٍ اِلاّوَ قَدْ عَلِمَ اَ نَّهُ یَسْتَطیعُ فِعْلَهُ ؛ لاَ نَّهُ لَیْسَ مِنْ صِفَتِهِ الْجَورُ وَ العَبَثُ وَالظُّلْمُ وَ تَکلیفُ الْعِبادِما لا یُطیقونَ ؛

«خداوند از چیزی نهی نکرد، جز این که می داند بنده توان ترک آن را دارد و به چیزیامر نکرد، جز این که می داند بنده توان انجام آن را دارد، زیرا جُور و سر گرمی و ستم وتکلیف کردن بندگان به آنچه توانش را ندارند، از صفات خداوند نیستند».

الاحتجاج ، ج ۲، ص ۲۲۳

حدیث۲۶۷

امام صادق علیه السلام :

قَدْ عَلِمْتُ یـا اِلهی اَ نَّهُ لَیْسَ فی حُکْمِکَ ظُلْمٌ وَ لا فی نَقْمَتِکَ عَجَلَةٌ وَاِنَّما یَعْجَلُ مَنْ یَخافُ الْفَوْتَ وَ یَحْتاجُ اِلَی الظُّلْمِ الضَّعیفُ وَ قَدْ تَعالَیْتَ یا اِلهی عَنْ ذلِکَعُلُوّا کَبیرا ؛

بار الها! به تحقیق دانستم که در قضاوت تو، هیچ ظلمی و در کیفرت هیچ شتابینیست. همانا کسی شتاب می کند که نگران از دست دادن فرصت است. و شخص ناتوانبه ظلم کردن، نیاز دارد، در حالی که ـ ای پروردگار من ـ مقام تو، بالاتر از آن است.

تهذیب الاحکام ، ج ۵، ص ۲۷۷، ح ۹۴۶

حدیث۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

... وَلو كانَتِ النِّيّاتُ مِنْ اَهْلِ الْفِسْقِ يُؤخَذُ بِها اَهْلُها ، اذا لَاُخِذَ كُلُّمَنْ نَوَى الزِّنا بِالزِّنا ، وَكُلُّ مَنْ نَوَى السَّرِقَةَ بِالسَّرِقَةِ ، وَكُلُّ مَنْ نَوَى الْقَتلَ بِالْقَتْلِ ،وَلكِنَّ اللّه َ عَدْلٌ حَكيمٌ ، لَيْسَ الْجَوْرُ مِنْ شَأنِهِ ، وَلكِنَّهُ يُثيبُ عَلى نيّاتِ الْخَيرِ اَهْلَها ،وَاِضْمارهِم عَلَيْها ، وَلا يُؤاخِذُ اَهْلَ الْفُسوقِ حَتّى يَفْعَلوا ؛

اگر فاسقان به نیت هایشان بازخواست می شدند، در این صورت، هرکس نیّت زنامی کرد، به زنا و هرکس نیّت دزدی می کرد، به دزدی و هر کس نیّت کشتن می کرد، بهکشتن بازخواست می شد، ولی خداوند عادل حکیم است و ظلم، از شأن او به دور است،امّا نیکوکاران را بر پایه نیت های خوبشان و بر پایه نیت های خوبی که پنهان داشته اند،پاداش می دهد و بدکاران را تا زمانی که کار بد انجام نداده اند، باز خواست نمی کند.

قرب الإسناد ، ص۹، ح ۲۸ و ص ۴۸، ح ۱۵۸

حدیث۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ بَنی اِسرائیلَ اَتَوا موسی علیه السلام ، فَسَأَلوهُ اَنْ یَسْاَلَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ اَنْیُمْطِرَ السَّماءَ عَلَیْهِمْ اذا اَرادوا ، وَیَحْبِسَها اذا اَرادوا ، فَسَاَلَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ ذلِکَ لَهُمْ . فَقالَاللّه ُ عَزَّوَجَلَّ : ذلِکَ لَهُم یا موسی ، فَاَخْبَرَهُم موسی فَحَرَثوا وَلَمْ یَتْرُکوا شَیْئا اِلّازَرَعوهُ ثُمَّ اسْتَنْزَلُوا الْمَطَرَ عَلی اِرادَتِهِم ، وَحَبَسوهُ عَلی اِرادَتِهِم ، فَصارَت زُروعُهُم کَاَنَّهَا الْجِبالُ وَالآجامُ ، ثُمَّ حَصَدوا وَداسوا وَذَرّوا فَلَمْ یَجِدوا شَیئا فَضَجّوااِلی موسی علیه السلام وَقالوا : اِنَّما سَأَلْناکَ اَنْ تَسْاَلَ اللّه َ اَنْ یُمْطِرَ السَّماءَ عَلَیْنااِذا اَرَدْنا فَاَجابَنا ، ثُمَّ صَیَّرَها عَلَیْنا ضَرَرا فَقالَ : یا رَبِّ اِنَّ بَنی اِسرائیلَ ضَجّوامِمّا صَنَعْتَ بِهِم ، فَقالَ : وَمِمَّ ذاکَ یا موسی ؟ قالَ : سَاَلونی اَنْ اَسْاَلَکَ اَنْ تُمْطِرَالسَّماءَ اذا اَرادوا وَتَحبِسَها اذا اَرادوا فَاَجَبْتَهُمْ ثُمَّ صَیَّرتَها عَلَیْهِمْ ضَرَرا ! فَقالَ :یا موسی ، اَنَا کُنتُ الْمُقَدِّرَ لِبَنی اِسرائیلَ فَلَمْ یَرضَوا بِتَقدیری ، فَاَجَبْتُهُم اِلی اِرادَتِهِمْفَکانَ ما رَاَیْتَ ؛

بنی اسرائیل نزد موسی علیه السلام آمدند و از او خواستند که از خداوند عزّوجلّدرخواست کند تا هرگاه آنان اراده کردند، آسمان برایشان ببارد و هرگاه آنان خواستند،آن را از باریدن باز دارد. موسی علیه السلام نیز خواسته آنان را از خداوند عزّوجلّ در خواستنمود. خداوند عزّوجلّ فرمود: «ای موسی! باشد[پذیرفتم]». موسی علیه السلام آنان را خبردارکرد. پس به کشت همه دانه ها پرداختند و چیزی را فروگذار نکردند. سپس بر پایهخواستشان، بارش باران را درخواست نمودند و براساس درخواستشان از آن جلوگیریکردند. در نتیجه، کشتزارهایشان چنان پُربار شد که محصول آنها همانند کوه ها و نیزارهاگردید. سپس درو کردند و کوبیدند و باد دادند، امّا چیزی به دست نیاوردند. پس، نزدموسی علیه السلامفریاد و ناله سر دادند و گفتند: ما از تو در خواست کردیم که از خدا بخواهی کههرگاه ما خواستیم، آسمان بر ما ببارد. خدا خواسته ما را پذیرفت و سپس آن را بر ضرر ماگرداند! موسی علیه السلام گفت: پروردگارا! بنی اسرائیل، از کار تو به فریاد آمدند. خدا فرمود: «ایموسی! برای چه؟» گفت: از من درخواست کردند که از تو بخواهم هرگاه آنان خواستند،آسمان را بارانی و هرگاه خواستند، آن را از بارش باز داری . تو هم پذیرفتی، اما آن را بهضررشان گرداندی! خدا فرمود: «ای موسی! من برای بنی اسرائیل، تقدیر کرده بودم،ولی آنان به مقدرات من راضی نشدند. پس، خواسته شان را پذیرفتم و نتیجه اش اینشد که دیدی ».

کافی ، ج ۵، ص ۲۶۲، ح ۲

حدیث۲۷۰

امام صادق علیه السلام :

هذِهِ الآفاتُ... مِنَ الوَباءِ وَ الجَرادِ و ما اَشبَهَ ذلِکَ ما بالُها لا تَدومُ ...و یُلذَعُ اَحیانا بِهذِهِ الآفاتِ الیَسیرَةِ لِتَأدیبِ النّاسِ وَ تَقویمِهِم ، ثُمَّ لا تَدومُ هـذِهِالآفاتُ ، بَل تَـکشِفُ عَنْهُم عِنـدَ القُنوطِ مِنهُم ، فَتَـکونُ وُقوعُها بِهِمْ مَوعِظَةً و کَشـفُهاعَنهُم رَحمَةً ... . فَاِذا عَضَّتهُ المَکارِهُ وَ وَجِـدَ مَضَضَـهَا اتَّعِـظَ وَ اَبصَـرَ کَثیرا مِمّاکـانَ جَهلَهُ وَ غَفَـلَ عَنهُ ، وَ رَجَعَ اِلی کَثیرٍ مِمّـا کانَ یَجِبُ عَلَیهِ ... اِنَّ هـذِهِ الآفاتِ وَ ان کانَتَنالُ الصّالِحَ وَ الطّالِحَ جَمیعاً ، فَاِنَّ اللّه َ جَعَـلَ ذلِکَ صَلاحا لِلصِّنفَینِ کِلَیهِما :اَمَّا الصّالِحونَ فَاِنَّ الَّذی یُصـیبُهُم مِن هـذا یَرُدُّهُم نِعَمَ رَبِّهِم عِنـدَهُم فی سـالِفِ اَیّامِهِم فَیَحـدوهُم ذلِکَ عَلَی الشُّکرِ وَ الصَّبرِ ، وَ اَمَّا الطّالِحونَ فَاِنَّ مِثلَ هـذا اذا نالَهُمکَسَرَ شِرَّتَهُم وَ رَدَعَهُم عَنِ المَعاصـی وَالفَواحِشِ ، وَ کَذلِکَ یَجْعَلُ لِمَن سَلِمَ مِنهُمِمنَ الصِّنفَینِ صَلاحا فی ذلِکَ ، اَمَّا الاَبرارُ فَاِنَّهُم یَغتَبِطونَ بِماهُم عَلَیهِ مِنَ البِرِّوَ الصَّلاحِ و یَزدادونَ فیهِ رَغبَةً وَ بَصیرَةً ، و اَمَّا الفُجّارُ فَاِنَّهُم یَعرِفونَ رَأفَةَ رَبِّهِموَ تَطَوُّلَهُ عَلَیهِم بِالسَّلامَةِ مِن غَیرِ استِحقاقِهِم ، فَیَحُضُّهُم ذلِکَ عَلَی الرَّأفَةِ بِالنّاسِوَالصَّفحِ عَمَّن اَساءَ اِلَیهِم ؛

این آفت ها، از قبیل وبا و هجوم ملخ و ماننـد اینها، دوام ندارند...و گاهیا این آفت های زودگذر، آسیبی به مردم می رسد تا ادب شوند و مقاوم گردند.البته آفت ها دوامی ندارند و همین که موجب ناامیدی مردم شوند، برداشته می شوندتا معلوم گردد که گرفتار شـدن به آفـات، انـدرزی برای مردم و برطرف شـدن آفـات [نیز]بخشایشـی در حق آنـان است... پس هرگـاه سـختی ها انسان را فرا گرفتند و او رنج آنهارا چشید، پند می گیرد و از بسیاری چیزها که نمی دانست و غفلت داشت، آگاه می گرددو به سوی بسیاری چیزها که بر او واجب بوده، توجه می کنـد... هرچنـد چنین آفت هاییهم به نیکوکاران و هم به بدکاران می رسـند، امّا خداوند، آنها را برای هر دو گروه، خوبقرار داده است.برای نیکوکـاران، خوب است، چون هر آسیبی به آنان برسـد، آنها را نسبت بهنعمت های پروردگارشان ـ که در گذشـته داشـته اند ـ هشیارتر می کند و به سپاس گزاری وصبر بر می انگیزد. برای بدکاران هم خوب است، چون وقتی چنین آسیبی به آنها برسد،شرارتشان را در هم می شکند و از گناهان و زشتی ها بازشان می دارد.همچنین خداوند، جانِ سـالم بـه در بُردن از آفـت هـا را برای هر دو گروه،خـوب قرار داده اسـت. برای نیکوکـاران، خـوب اسـت، چـون آنهـا را بـه نیکیو درسـتکاری خویش امیـدوار می کند و برای بدکاران هم خوب است، چون مهربانی و احسان پروردگارشان را در می یابند که آنها را سـالم قرار داد، بـا آن کهشایسـته اش نبودنـد، و همین، آنها را به مهربانی با مردم و گـذشت از بـدی های دیگرانـدر حقّ خویش، تشویق می کند.

بحار الأنوار ، ج ۳، ص ۱۳۸ و ۱۳۹

حدیث۲۷۱

امام صادق علیه السلام :

سَألتُ اَبا عَبـدِ اللّه ِ علیه السـلام عَن قَولِ اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ : «وَ ما اَصابَکُم مِنْمُّصیبَةٍ فَبِمَا کَسَبَتْ اَیْدیکُمْ» اَرَاَیتَ ما اَصابَ عَلیّا وَ اَهلَ بَیتِهِ علیهم السلامِمن بَعْدِهِ هُوَ بِماکَسَبَت اَیدیهِم ، وَ هُم اَهلُ بَیتِ طَهارَةٍ مَعصومونَ ؟ فَقالَ : اِنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله کانَ یَتوبُاِلَی اللّه ِ وَ یَستَغفِرُهُ فی کُلِّ یَومٍ وَ لَیلَةٍ مِئَةَ مَرَّةٍ مِن غَیرِ ذَنبٍ ، اِنَّ اللّه َ یَخُصُّ اَولیاءَهُ بِالمَصائِبِ لِیَأْجُرَهُم عَلَیها مِن غَیرِ ذَنبٍ ؛

از امام صادق علیه السـلام درباره این سـخن خداوند عزّ و جلّ: (و هرگونه مصـیبتی به شمابرسد، نتیجه اعمال خود شماست) پرسیدم که: درباره آنچه به علی و اهل بیت او علیهم السلامپس از او رسید، چه نظری داری؟ آیا آن هم نتیجه اعمال خودشان بود، در حالی

کهآنان خانـدانی پاك و معصومنـد؟ فرمودنـد: «پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله بدون آن که گناهی کردهباشد، شـبانه روزی، صـد مرتبه به درگاه خداوند، توبه می کرد و آمرزشـمی طلبید. خداوند، اولیای خود را گرفتار مصائب می کند تا به سـبب آن پاداشـشان دهد،بدون آن که گناهی کرده باشند.

کافی ، ج ۲، ص ۴۵۰، ح ۲

حدیث۲۷۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبيّا إلاّ بِصِدْقِ الْحَديثِ وَأداءِ الأْمانَةِ إلَيالْبَرِّ وَالْفاجِرِ؛

خدای عزوجل هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر با راستگویی، و برگرداندن امانت بهنیکوکار و یا بدکار.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۱

حدیث۲۷۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الصّادِقَ أَوَّلُ مَنْ يُصَدِّقُهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ يَعْلَمُ أَنَّهُ صادِقٌ وَتُصَدِّقُهُنَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صادِقٌ؛

راسـتگو را نخستین کسـی که تصدیق می کند، خدای عزوجل است که می داند اوراسـتگوست و نیز نفس او تصدیقش می کند که می داند راستگوست.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح۶

حدیث۲۷۴

امام صادق علیه السلام :

لا تَغْتَرّوا بِصَـلاتِهِمْ وَلا بِصِـيامِهِمْ، فَإنَّ الرَّجُلَ رُبَما لَهِجَ بِالصَّلاةِوَالصَّوْمِ حَتّی لَوْ تَرَكَهُ اسْـتَوْحَشَ ، وَلكِنِ اخْتَبِروهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَديثِ وَأداءُ الأمانَةِ؛

فریب نماز و روزه مردم را نخوریـد، زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خو می کنـد کهاگر آنها را ترك گوید، احساس ترس می کند، بلکه آنها را به راستگویی و امانتداری بیازمایید.

کافی، ج۲، ص ۱۰۴، ح۲

حدیث۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا أَعانَ اللّه ُ (بِهِ) عَلَی الْكَذّابينَ النِّسْيانَ؛

از جمله کمک های خداوند بر ضد دروغگویان فراموشی است.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۱، ح ۱۵

حدیث۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدُقَ لِسانُهُ زَكی عَمَلُهُ؛

هر کس راستگو باشد عملش پاکیزه می شود و رشد می کند.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْكَلامُ ثَلاثَةٌ: صِدْقٌ وَكِذْبٌ وَ إِصْلاحٌ بَيْنَ النّاسِ قالَ: قيلَ لَهُ:جُعِلْتُ فِداكَ مَا الْإِصْلاحُ بَيْنَ النّاسِ؟ قالَ: تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ كَلاما يَبْلُغُهُفَتَخْبُثُ نَفْسُهُ، فَتَلْقاهُ فَتَقولُ: سَمِعْتُ مِنْ فُلانٍ قالَ فيكَ مِنَ الْخَيْرِ كَذا وَ كَذا، خِلافَ ماسَمِعْتَ مِنْهُ؛

سخن سه گونه است: راست و دروغ و اصلاح میان مردم به آن حضرت عرض شد:قربانت اصلاح میان مردم چیست؟ فرمودند: از کسی سخنی درباره دیگری می شنویکه اگر سخن به گوش او برسد، ناراحت می شود. پس تو آن دیگری را می بینی و بر خلافآنچه شنیده ای، به او می گویی: از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت.

کافی، ج۲، ص ۳۴۱، ح ۱۶

حدیث۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

اَلْحِلْمُ سِراجُ اللّه ... وَالْحِلْمُ يَدورُ عَلى خَمْسَةِ أَوْجُهٍ: أَنْ يَكونَ عَزيزافَيَذِلَّ أَوْ يَكونَ صادِقا فَيُتَّهَمَ أَوْ يَدْعُوَ إِلَى الْحَقِّ فَيُسْتَخَفَّ بِهِ أَوْ أَنْ يُؤْذى بِلا جُرْمٍ أَوْأَنْ يُطالِبَ بِالْحَقِّ وَيُخالِفوهُ فيهِ، فَإِنْ آتَيْتَ كُلًّا مِنْها حَقَّهُ فَقَدْ اَصَبْتَ... ؛

بردباری چراغ خداست... پنج چیز است که بردباری می طلبد: شخص عزیز باشدو خوار شود، راستگو باشد و نسبت ناروا داده شود، به حق دعوت کند و سبکش بشمارند،بی گناه باشد و اذیت شود، حق طلبی کند و با او مخالفت کنند. اگر در هرپنج مورد، به حق رفتار کنی، بردبار هستی... .

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۴۲۲، ح۶۱

حدیث۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنّا مَنْ لَمْ يَمْلِكْ نَفْسَهُ عِنْدَ غَضَبِهِ؛

كسى كه هنگام خشم خوددار نباشد، از ما نيست.

كافى، ج ۲، ص ۶۳۷، ح ۲

حديث۲۸۰

امام صادق عليه السلام :

ما مِنْ عَبْدٍ كَظَمَ غَيْظا اِلاّ زادَهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ عِزّا فِى الدُّنْيا وَالآخِرَةِ؛

هيچ بنده اى نيست كه خشمى را فرو خورد مگر آنكه خداوند عزوجل در دنيا وآخرت بر عزت او بيفزايد.

اصول كافى، ج ۲، ص ۱۱۰

حديث۲۸۱

امام صادق عليه السلام :

اَلْغَضَبُ مِفْتاحُ كُلِّ شَرٍّ؛

خشم كليد همه بدى هاست.

كافى، ج۲، ص ۳۰۳، ح۳

حديث۲۸۲

امام صادق عليه السلام :

مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ ثَلاثَ مَرّاتٍ وَلَم يَقُل فيكَ سوءا فَاتَّخِذْهُ لِنَفْسكَخليلاً؛

هر كس سه بار بر تو خشم گرفت ولى به تو بد نگفت، او را براى خود به دوستيانتخاب كن.

معدن الجواهر، ص۳۴

حديث۲۸۳

امام صادق عليه السلام :

اَلْمُؤمِنُ اِذا غَضِبَ لَم يُخرِجْهُ غَضَبُهُ مِنْ حَقٍّ وَاِذا رَضِىَ لَم يُدخِلْهُرِضاهُ فى باطِلٍ وَالَّذى اِذا قَدَرَ لَم يَأخُذ اَكْثَرَ مِمّا لَهُ؛

مؤمن چون خشمگين شود، خشمش او را از حق بيرون نبرد و چون خشنود شود،خشنوديش او را به باطل نكشاند و چون قدرت يابد بيش از حقّ خود نگيرد.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۹، ح۸۵

حدیث۲۸۴

امام صادق علیه السلام :
فِی السِّواکِ اثْنَتا عَشْرَهَ خَصْلَهً: هُوَ مِنَ السُّنَّهِ، وَمَطْهَرَهٌ لِلْفَم،وَمَجْلاهٌ لِلْبَصَرِ، وَیُرْضِی الرَّحْمنَ، یُبَیِّضُ الأَسْنانَ، یَذْهَبُ بِالْحَفرِ، وَیَشُدُّاللِّثَّهَ، وَیُشَهِّی الطَّعامَ، وَیَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ، وَیَزیدُ فِی الْحِفْظِ، وَیُضاعِفُ الْحَسَناتِ،وَتَفْرَحُ بِهِ الْمَلائِکَهُ؛
در مسواک زدن دوازده فایده وجود دارد: ۱. از سنت پیامبر صلی الله علیه و آلهاست، ۲. دهان راپاکیزه می کند، ۳. نور چشم را زیاد می کند، ۴. باعث خشنودی خداوند است،۵ . دندان ها را سفید می کند، ۶ . جِرم آنها را از بین می برد، ۷ . لثه را محکم می کند،۸ . اشتها آور است، ۹ . بلغم را می برد، ۱۰. حافظه را زیاد می کند، ۱۱. حسنات را چندبرابر می کند، ۱۲. فرشتگان از آن شاد می گردند.

خصال، ص ۴۸۱

حدیث۲۸۵

امام صادق علیه السلام :
اِیّاکَ وَ السِّواکَ فِی الْحَمّامِ فَاِنَّهُ یورِثُ وَباءَ اْلاَسْنانِ؛
در حمام مسواک نزنید؛ زیرا که دندان ها را فاسد می کند.

علل الشرایع، ص ۲۹۲

حدیث۲۸۶

امام صادق علیه السلام :
نِعْمَ اللُّقْمَهُ الجُبْنُ، تُعْذِبُ الْفَمَ وَ تُطَیِّبُ النَّکْهَهَ و ... ؛
خوب لقمه ای است پنیر؛ آب دهان را گوارا و بوی آن را خوش می نماید ... .

بحارالأنوار، ج ۶۶ ، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث۲۸۷

امام صادق علیه السلام :
ما أَدَرْتَ عَلَیْهِ لِسانَکَ فَأَخْرَجْتَهُ فَابْلَعْهُ وَما أَخْرَجْتَهُ بِالْخَلالِفَارْمِ بِهِ؛
بعد از غذا زبان را دور دهان بگردان، هرچه با زبان درآمد فرو ببر، و آنچه را با خلالبیرون آوردی از دهان بیرون افکن.

مکارم الأخلاق، ص۱۵۲

حدیث۲۸۸

امام صادق علیه السلام :
مَنْ اَصابَهُ ضَعْفٌ فی قَلْبِهِ اَو بَدَنِهِ فَلْيَأكُلْ لَحْمَ الضَّأنِ بِاللَّبَنِ فَانَّهُيُخْرِجُ مِنْ اَوصالِهِ كُلَّ داءٍ وَ غائِلَةٍ وَ يُقَّوی جِسْمَهُ وَ يَشُدُّ لِثَتَهُ؛
هر کس به ضعفی در قلب یا بدن خویش گرفتار شد، باید گوشت گوسفند با شیربخورد، چرا که این خوراک، هر درد و بلایی را از اندام وی بیرون می بَرَد و تن او را تقویت ولثه اش را محکم می کند.

محاسن، ج ۲، ص ۲۵۹، ح ۱۸۱۹

حدیث۲۸۹

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثٌ يُذْهِبْنَ النِّسْيانَ وَ يُحْدِثْنَ الذُّكْرَ: قِراءَةُ الْقُرآنِ، وَ السِّواكُ وَالصِّيامُ؛
سه چیز، فراموشی را از بین می برد و حافظه را زیاد می کند: خواندن قرآن، مسواکزدن و روزه گرفتن.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۳۷، ح ۴۸۱

حدیث۲۹۰

امام صادق علیه السلام :
كُلُوا الْبَصَلَ؛ فَاِنَّ فيهِ ثَلاثَ خِصالٍ: يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يَشُدُّ اللِّثَةَ وَيَزيدُ فِی الْماءِ وَ الْجِماعِ؛
پیاز بخورید؛ چرا که سه ویژگی دارد: دهان را خوشبو، لثه را محکم و توان جنسی رازیاد می کند.

کافی، ج ۶ ص ۳۷۴، ح ۳

حدیث۲۹۱

امام صادق علیه السلام :
اَلْخِلالُ بَعْدَ الطَّعامِ، يَشُدُّ اللِّثاتِ وَ يَجْلِبُ الرِّزْقَ وَ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ؛
خلال کردن بعد از غذا، لثه ها را محکم، روزی را زیاد و دهان را خوشبو می کند.

احقاق الحق، ج ۱۲، ص ۲۸۳

حدیث۲۹۲

امام صادق علیه السلام :
اَلحَوْكَ بَقْلَةُ الأَنْبياءِ. أَما إنَّ فيهِ ثَمانُ خِصالٍ:... وَ يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ ...؛

ریحان سبزی انبیاست و در آن هشت خاصیت است: ... از جمله این که دهان راخوشبو می سازد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۴، ح ۴

حدیث۲۹۳

امام صادق علیه السلام :
خَلُّ الْخَمْرِ یَشُدُّ اللِّثَةَ وَ یَقْتُلُ دَوابَّ الْبَطْنِ وَ یَشُدُّ الْعَقْلَ؛
سرکه لثه را تقویت می کند، کِرم معده را از بین می برد و عقل را نیرو می بخشد.

کافی، ج ۶ ، ص ۳۳۰، ح ۹

حدیث۲۹۴

امام صادق علیه السلام :
اَلحِنّاءُ یَذْهَبُ بِالسَّهَکِ وَ یَزیدُ فی ماءِ الْوَجْهِ وَ یُطَیِّبُ النَّکْهَةَ وَیُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛
حنا، بوی بد عرق را از بین می برد و چهره را شاداب، دهان را خوشبو و فرزند را زیبا می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۴، ح ۵

حدیث۲۹۵

امام صادق علیه السلام :
عَلَیْکُمْ بِالسِّواکِ فَاِنَّهُ یُذْهِبُ وَسْوَسَةَ الصَّدرِ؛
شما را سفارش می کنم به مسواک زدن؛ چرا که وسوسه دل را از بین می برد.

امالی طوسی، ج ۱، ص ۶۶۷، ح ۱۳۹۶

حدیث۲۹۶

امام صادق علیه السلام :
نِعْمَ الطَّعامُ الزَّیْتُ یُطَیِّبُ النَّکْهَةَ وَیَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَیُصْفِی اللَّوْنَوَیَشُدُّ الْعَصَبَ وَیَذْهَبُ بِالْوَصَبِ وَیُطْفِئُ الْغَضَبَ؛
زیتون غذای خوبی است، دهان را خوشبو می کند، بلغم را از بین می برد، رنگپوست را صفا می بخشد، اعصاب را محکم می کند، مرض را می برد و خشم راخاموش می کند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۹۰

حدیث۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

اذا قُمْتَ بِاللَّيْلِ فَاسْتَكِ فَاِنَّ الْمَلَكَ يَاْتيكَ فَيَضَعُ فاهُ عَلى فيكَ فَلَيْسَ مِنْ حَرْفٍ تَتْلوهُ وَ تَنْطِقُ بِهِ اِلاّ صَعِدَ بِهِ اِلَى السَّماءِ فَلْيَكُنْ فوكَ طَيِّبَ الرِّيحِ؛

شبانگاه که (برای نماز) برخاستی، مسواک بزن چرا که فرشته ای نزد تو می آید ودهانش را بر دهانت می گذارد و آنگاه هیچ حرفی از قرآن و نماز و دعا نمی خوانی مگرآن که آن را به آسمان بالا می برد، پس باید که دهانت خوشبو باشد.

وسائل الشيعة، ج ۱، ص ۳۵۷

حدیث۲۹۸

امام صادق علیه السلام :

لَوْ يَعْلَمُ النّاسُ ما فِى التُّفّاحِ، ماداوَوْا مَرضاهُمْ إلاّ بِهِ، أَلا وَإِنَّهُ أَسْرَعُشَىْ ءٍ مَنْفَعَةً لِلْفُؤادِ خاصَّةً وَإِنَّهُ نَضوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنهابا آن درمان می کردند. بدانید که سیب از هر چیزی سریع تر به قلب فایده می بخشدو خوشبو کننده است.

طب الأئمه، ص ۱۳۵

حدیث۲۹۹

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ اَبو عَبْدِ اللّه علیه السلام عَنِ الْكُرّاثِ، فَقالَ: كُلْهُ، فَاِنَّ فيهِ اَرْبَعَ خِصالٍ: يَطَيِّبُ النَّكْهَةَ و... ؛

از امام صادق علیه السلام درباره تره پرسیدند. امام فرمودند: آن را بخور؛ زیرا در آن، چهارفایده هست: دهان را خوشبو می کند و... .

کافی، ج ۶ ، ص ۳۶۵، ح ۴

حدیث۳۰۰

امام صادق علیه السلام :

... وَ السَّعْتَرُ وَ الْمِلحُ... يُطَيِّبانِ النَّكْهَةَ؛

آویش و نمک، دهان را خوشبو می کنند.

مکارم الاخلاق، ج ۱، ص ۴۱۶، ح ۱۴۱۰

حدیث۳۰۱

امام صادق علیه السلام :

اَ لْکُحْلُ بِاللَّیلِ یُطَیِّبُ الْفَمَ وَ مَنْفَعَتُهُ اِلی اَرْبَعینَ صَباحا؛

سرمه کشیدن در شب، دهان را خوشبو می کند و آثار آن تا چهل روز ادامه دارد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶

حدیث۳۰۲

امام صادق علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله اذا اَفْطَرَ بَدَاَ بِحَلْواءَ یُفْطِرُ عَلَیْها، فَاِنْ لَمْ یَجِدْفَسُکَّرَةٍ اَو تَمراتٍ، فَاِذا اَعوَزَ ذلِکَ کُلَّهُ فَماءٍ فاتِرٍ وَ کانَ یَقولُ: یُنَقِّی الْمَعِدَةَ وَ الْکَبِدَ وَیُطَیِّبُ النَّکْهَةَ وَ الْفَمَ وَ یُقَوِّی الاَضْراسَ... ؛

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله با حلوا افطار می کردنـد و اگر حلوا نبود، با چیز شـیرین دیگر و یا چنـددانه خرما و اگر نبود، با آب گرم و می فرمودند: آب گرم معده و جگر را پاک، دهان راخوشبو و دندان ها را تقویت می کند.

کافی، ج ۴، ص ۱۵۲، ح ۴

حدیث۳۰۳

امام صادق علیه السلام :

صَلاةُ مُتَطَیِّبٍ اَفْضَلُ مِنْ سَبعینَ صَلاةً بِغَیْرِ طیبٍ؛

یک نماز با بوی خوش (عطر) بهتر از هفتاد نماز بدون بوی خوش است.

کافی، ج ۶، ص ۵۱۱ ، ح ۷

حدیث۳۰۴

امام صادق علیه السلام :

صَلاةُ اللَّیْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَ تُطَیِّبُ الرِّیحَ وَ تَدُرُّالرِّزْقَ وَ تَقْضِی الدَّیْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سـیما، خوش اخلاق و خوشـبو می کند و روزی رازیاد، بدهی را پرداخت می نماید، غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث۳۰۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَبِلَ اللّهُ مِنْهُ صَلاةً واحِدَةً لَمْ يُعَذِّبْهُ وَ مَنْ قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَةًلَمْ يُعَذِّبْهُ؛

خداوند از هر کس یک نماز و یا یک کار نیک قبول کند، عذابش نمی نماید.

کافی، ج ۳، ص ۲۶۶، ح ۱۱

حدیث۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

اَحَبُّ الْعِبادِ اِلَى اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ رَجُلٌ صَدوقٌ فى حَديثِهِ مُحافِظٌعَلى صَلاتِهِ؛

محبوب ترین بنده نزد خدای عزوجل کسی است که راستگو و مراقب نمازش باشد.

امالی صدوق، ص ۳۷۱، ح ۴۶۷

حدیث۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

اِذا قامَ الْعَبْدُ فِى الصَّلاةِ مَخَفَّفَ صَلاتَهُ قالَ اللّهُ تَبارَكَ وَ تَعالىلِمَلائِكَتِهِ: اَما تَرَوْنَ اِلى عَبْدى كَاَنَّهُ يَرى اَنَّ قَضاءَ حَوائِجِهِ بِيَدِ غَيْرى! اَما يَعْلَمُ اَنَّقَضاءَ حَوائِجِهِ بِيَدى؟

هرگاه بنده ای به نماز بایستد و آن را سبک به جا آورد، خداوند به فرشتگانشمی گوید: به بنده ام نمی نگرید؟ گویا برآوردن حاجت هایش را به دست کسی جز منمی داند؟ آیا او نمی داند تأمین نیازهایش به دست من است؟

کافی، ج ۳، ص ۲۶۹، ح ۱۰

حدیث۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

اِذا قُمْتَ فِى الصَّلاةِ فَاعْلَمْ اَنَّكَ بَيْنَ يَدَىِ اللّه ، فَاِنْ كُنْتَ لا تَراهُ فَاعْلَمانَّهُ يَراكَ فَأَقْبِلْ قِبَلَ صَلاتِكَ ... ؛

هنگامی که به نماز ایستادی بدان که در پیشگاه خداوند هستی و اگر او را نمی بینی،او تو را می بیند. پس به نمازت توجه کن... .

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۳۲۵، ح ۱۳۳۲

حدیث۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحَبَّ اَنْ يَعْلَمَ اَقُبِلَتْ صَلاتُهُ اَمْ لَمْ تُقْبَلْ، فَلْيَنْظُرْ هَلْ مَنَعَتْهُصَلاتُهُ عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْكَرِ؟ فَبِقَدْرِ ما مَنَعَتْهُ قُبِلَتْ مِنْهُ؛

کسی که دوست دارد بداند نمازش قبول شده یا نه؟ باید ببیند آیا نمازش او را از زشتی ها و ناپاکی ها دور کرده است یا خیر؟ به همان اندازه که دور کرده، قبول شده است.

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸

حدیث۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

يُعْرَفُ مَنْ يَصِفُ الحَقَّ بِثَلاثِ خِصالٍ: يُنْظَرُ اِلى اَصْحابِهِ مَنْ هُمْ؟وَ اِلى صَلاتِهِ كَيْفَ هِىَ؟ وَ فى اَىِّ وَقْتٍ يُصَلّيها؛

کسی که از حق دَم می زند با سه ویژگی شناخته می شود: دوستانش دیده شوند کهچه کسانی هستند؟ نمازش چگونه است؟ و در چه وقت آن را می خواند؟

محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۱

حدیث۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

ما عالَجَ النّاسُ شَيْئا اَشَدَّ مِنَ التَّعْقيبِ؛

مردم به چیزی بهتر از تعقیبات نماز (ذکر و دعا) نپرداخته اند.

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۳۹۳

حدیث۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

تَسْبيحُ فاطِمَةَ علیهاالسلام فى كُلِّ يَوْمٍ فى دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ اَحَبُّ اِلَىَّ مِنْ صَلاةِاَلْفِ رَكْعَةٍ فى كُلِّ يَوْمٍ؛

تسبیحات فاطمه زهرا علیهاالسلام در هر روز پس از هر نماز، نزد من محبوب تر از هزار رکعتنماز در هر روز است.

کافی، ج ۳، ص ۳۴۳، ح ۱۵

حدیث۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

سَجْدَةُ الشُّكْرِ واجِبَةٌ عَلى كُلِّ مُسْلِمٍ تُتِمُّ بِها صَلاتَكَ وَ تُرْضى بِهارَبَّكَ وَ تُعْجِبُ الْمَلائِكَةَ مِنْكَ ... ؛

سجده شکر بر هر مسلمانی واجب است، با آن نمازت را کامل می کنی، پروردگارت راخشنود می سازی و فرشتگان را از خود به شگفتی می آوری... .

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۱۱۰، ح ۴۱۵

حدیث۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

قَضاءُ الْحَوائِجِ اِلَى اللّهِ وَ اَسْبابُها ـ بَعْدَ اللّهِ ـ الْعِبادُ تَجْرى عَلىاَيْديهِم فَما قَضَى اللّهُ مِنْ ذالِكَ فَاقبَلوا مِنَ اللّهِ بِالشُّكْرِ وَ ما زَوى عَنْكُم مِنْها فَاقْبَلوهُ عَنِاللّهِ بِالرِّضا وَ التَّسْليمِ وَ الصَّبْرِ فَعَسى اَن يَكونَ ذالِكَ خَيْرا لَكُمْ فَاِنَّ اللّهَ اَعْلَمُ بِمايُصْلِحُكُم وَ اَنْتُمْ لا تَعْلَمونَ ؛

برآورده شدن حاجت ها در اختیار خداست و اسباب آن، بعد از خداوند ، بندگانهستند که به دست آنها اجرا می شود . پس هر حاجتی را که خداوند برآوَرْد ،سپاس گزارانه از خداوند بپذیرید و آنچه برآورده نساخت ، آن را نیز با رضایتو تسلیم و صبر ، از او بپذیرید ، زیرا بسا این برای شما بهتر است ، چرا که خداوند ،به صلاحِ کار شما داناتر است و شما نمی دانید.

تحف العقول ، ص ۳۶۵

حدیث۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ قَوما فيما مَضى قالوا لِنَبِىٍّ لَهُم : اُدْعُ لَنا رَبَّكَ يَرْفَع عَنَّا الْمَوتَفَدَعا لَهُم فَرَفَعَ اللّهُ عَنْهُمُ المَوتَ فَكَثُروا حَتّى ضاقَت عَلَيهِمُ المْنازِلُ وَ كَثُرَ النَّسلُوَ يُصْبِحُ الرَّجُلُ يُطْعِمُ اَباهُ وَ جَدَّهُ وَ اُمَّهُ وَ جَدَّ جَدِّهِ وَ يُوَضِّيهِم وَ يَتَعاهَدُهُم فَشَغَلوا عَنْ طَلَبِ الْمَعاشِ . فَقالوا : سَل لَنا رَبَّكَ اَن يَرُدَّنا اِلى حالِنَا الَّتى كُنّا عَلَيها فَسَاَلَ نَبِيُّهُم رَبَّهُفَرَدَّهُم اِلى حالِهِم ؛

یکی از اقوام گذشته به پیامبرشان گفتند : دعا کن پروردگارت مرگ را از ما بردارد . اودعا کرد و خداوند ، مرگ را از آنها برداشت . جمعیت آنان زیاد شد، چندان کهمنزل هایشان دیگر گنجایش آنها را نداشت و جمعیت چنان زیاد شد که هر مردی ناچاربود خرج پدر و جدّ و مادر و جدّ جدّش را بدهد و به نظافت و امور دیگر آنها رسیدگی کندو بدین ترتیب از طلب معاش باز ماندند .بار دیگر آمدند و درخواست کردند که : دعا کن پروردگارت ما را به همان حال که بودیمباز گرداند . پیامبرشان به درگاه پروردگارشان دعا کرد و آنها را به حال اوّلشان باز گرداند.

کافی ، ج ۳، ص ۲۶۰، ح ۳۶

حدیث۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ فَرَضَ عَلَيكُمُ الصَّلَواتِ الخَمْسَ فى اَفضَلِ السّاعاتِفَعَلَيكُم بِالدُّعاءِ فى اَدبارِ الصَّلَواتِ ؛

خداوند عزّوجلّ نمازهای پنجگانه را در بهترین اوقات ، بر شما واجب نموده است .پس بعد از نمازها ، دعا کنید.

خصال ، ص ۲۷۸، ح ۲۳

حدیث۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الرَّجُلَ لَیَخرُجُ اِلی قَبرِ الحُسَینِ علیه السلام فَلَهُ اذا خَرَجَ مِن اَهلِهِ بِاَوَّلِخُطوَةٍ مَغفِرَةٌ لِذُنوبِهِ ثُمَّ لَم یَزَل یُقَدَّسُ بِکَلِّ خُطوَةٍ حَتّی یَاْتیَهُ فَاِذا اَتاهُ ناجاهُ اللّه ُ ، فَقالَ : عَبدی سَلنی اُعطِکَ ادعُنی اُجِبکَ اُطلُب مِنّی اُعطِکَ سَلنی حاجَتَکَ اَقضِها لَکَ . قالَابو عَبدِ اللّه ِ علیه السلام : و حَقٌّ عَلَی اللّه ِ اَن یُعطیَ ما بَذَلَ ؛

هر کس برای زیارت قبر حسین علیه السلامخارج شود ، هنگامی که از خانه اش بیرون شد ،برای هر قدمی یک گناهش آمرزیده می شود و پیوسته با هر قدمی که برمی دارد ، پاک ترمی شود تا به آن جا برسد و چون به آرامگاه رسید ، خداوند ، به صورت درگوشی به اومی گوید: بنده من! از من بخواه تا عطایت کنم ، مرا بخوان تا اجابتت نمایم ، از من بطلبتا به تو بدهم ، حاجتت را از من بخواه تا برآورم. و امام صادق علیه السلام فرمود: بر خداست کهآنچه را وعده داده است ، عطا کند.

ثواب الأعمال ، ص ۱۱۷، ح ۳۲

حدیث۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

و سَمِعَ اَمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلام رَجُلاً یَقولُ : اللّهُمَّ اِنّی اَعوذُ بِکَ مِنَ الفِتنَةِ .قالَ علیه السلام : اَراکَ تَتَعَوَّذُ مِن مالِکَ وَ وُ لدِکَ ! یَقولُ اللّه ُ تَعالی : «اِنَّما اَمْوَالُکُمْ وَ اَوْلادُکُمْ فِتْنَةٌ»وَلکِن قُل : اَللّهُمَّ اِنّی اَعوذُ بِکَ مِن مُضِلّاتِ الفِتَنِ ؛

امیر مؤمنان علیه السلام ، شنید که مردی می گوید : بار خدایا ! از فتنه به تو پناه می برم . به اوفرمودند : می بینم که از مال و فرزندت به خدا پناه می بری. خداوند متعال می فرماید :«جز این نیست که دارایی ها و فرزندانتان فتنه اند» بلکه بگو : بار خدایا ! از فتنه های گم راهکننده ، به تو پناه می برم.

امالی طوسی، ص ۵۸۰ ، ح ۱۲۰۱

حدیث۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ العَبدَ لَیَدْعو فَیَقولُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لِلْمَلَکَیْنِ: قَدِ اسْتَجَبْتُ لَهُ وَلکِنِاحْبَسوهُ بِحاجَتِهِ ، فَاِنّی اُحِبُّ اَنْ اَسْمَعَ صَوْتَهُ وَ اِنَّ الْعَبْدَ لَیَدْعو فَیَقولُ اللّه ُ تَبارَکَوَ تَعالی: عَجِّلوا لَهُ حاجَتَهُ فَاِنّی اُبْغِضُ صَوْتَهُ؛

براستی که انسان دعا می کند و خداوند عزّوجّل به دو فرشته می فرماید: من دعای اورا مستجاب کردم، اما حاجتش را نگهدارید، زیرا دوست دارم صدای او را بشنوم ودیگری دعا می کند و خداوند تبارک و تعالی می فرماید: زود خواسته اش را برآورید، کهمن خوش ندارم صدای او را بشنوم.

کافی، ج ۲، ۴۸۹، ح ۳

حدیث۳۲۰

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ تَعالی اَوحی اِلی داوُودَ علیه السلام ، اَنْ بَلِّغ قَومَکَ اَنَّهُ لَیسَ مِن عَبدٍمِنهُم آمُرُهُ بِطاعَتی فَیُطیعُنی اِلاّ کانَ حَقّا عَلَیَّ اَن اُعینَهُ

عَلی طـاعَتی فَاِن سَاَ لَنیاَعطَیتُهُ وَ اِن دَعانی اَجبتُهُ وَ اِنِ اعتَصَمَ بی عَصَـمتُهُ و اِنِ اسـتَـكفانی كَفَیتُهُ و اِن تَوَكَّلَعَلَیَّ حَفِظتُهُ و اِن كادَهُ جَمیعُ خَلقی كِدتُ دونَهُ ؛

خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود كه : به قوم خود برسان كه هیچ بنده ای ازایشان نیست كه به فرمان برداری از خودم فرمانش دهم و او فرمان برد ، جز آن كه بر مناست كه او را بر اطاعتم كمك كنم . پس اگر از من بخواهـد ، عطایش می كنم ، اگر مرابخوانـد ، پاسـخش می دهم ، اگر به من پناهنـده شـود ، پنـاهش می دهم ، اگر از من كفایتطلبـد ، كفـایتش می كنم ، اگر به من توكّل كند ، او را حفظ می كنم و اگر همه آفریدگانمعلیه او نقشه كشند ، من به سود او نقشه می كشم.

قصص الأنبیاء ، ص ۱۹۸، ح ۲۵۱

حدیث۳۲۱

امام صادق علیه السلام :

اذا اَرادَ اَحَدُكُم اَن یُسْتَجابَ لَهُ فَلیُطَیِّب كَسبَهُ وَ لیَخرُج مِن مَظالِمِالنّاسِ وَ اِنَّ اللّه َ لا یُرفَعُ اِلَیهِ دُعاءُ عَبدٍ و فی بَطنِهِ حَرامٌ اَو عِندَهُ مَظلِمَةٌ لِاَحَدٍ مِن خَلقِهِ ؛

هرگاه فردی از شـما خواست دعایش مستجاب شود، درآمـدش را حلال گرداند و اززیر بار حقوق مردم بیرون برود. دعای بنده ای كه در شكمش حرام باشد، یا حق یكی از خلق خدا به گردنش باشد، به درگاه خداوند بالا نمی رود.

بحار الأنوار ، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱

حدیث۳۲۲

امام صادق علیه السلام :

اَلذُّنوبُ الَّتی تُغَیِّرُ النِّعَمَ البَغیُ ... وَ الَّتی تَرُدُّ الدُّعاءَ و تُظلِمُ الهَواءَعُقوقُ الوالِدَینِ ؛

گناهانی كه باعث از دست دادن نعمت ها می شونـد ، ستم كردن ... است و گناهانی كهدعا را رد می كنند و فضا را تیره و تار می گردانند ، نافرمانی از پدر و مادر و آزردن آنهاست.

كافی ، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱

حدیث۳۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَسُنَ بِرُّهُ فی اَهْلِ بَیْتِهِ زیدَ فی رِزْقِهِ؛

هر كس به شایستگی در حقّ خانواده اش نیكی كند، روزیش زیاد می شود.

الدعوات الراوندی، ص ۱۲۷

حدیث۳۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدَقَ لِسانُهُ زَکی عَمَلُهُ و مَن حَسُنَت نِیَّتُهُ زیدَ فی رِزقِهِ و مَنحَسُنَ بِرُّهُ بِأَهْلِ بَیْتِهِ مُدَّ لَهُ فی عُمُرِه؛

هر کس راستگو باشد، عملش پاکیزه می شود و رشد می کند؛ هر کس نیتش خوبباشد روزیش زیاد می شود و هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، عمرشطولانی می شود.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث۳۲۵

امام صادق علیه السلام :

لَمّا قالَ لَهُ اَبو عُبَیدةَ: اُدْعُ اللّهَ لی اَنْ لا یَجْعَلَ رِزْقی عَلی اَیْدِیالْعِبادِ ـ : اَبَی اللّهُ عَلَیْکَ ذلِکَ اِلاّ اَنْ یَجْعَلَ اَرْزاقَ العِبادِ بَعْضِهِم مِنْ بَعْضٍ وَلکِنِ اُدْعُ اللّهَاَنْ یَجْعَلَ رِزْقَکَ عَلی اَیْدی خِیارِ خَلْقِهِ فَاِنَّهُ مِنَ السَّعادَةِ؛

ابو عبیده به امام صادق علیه السلام عرض کرد: «دعا کنید که خداوند روزی مرا دست بندگانشقرار ندهد»، امام فرمودند: خداوند چنین کاری نمی کند. او روزی بندگانش را در دستیکدیگر قرار داده است؛ امّا از خدا بخواه که روزیت را در دست بندگان خوبش قرار دهد،که این از خوش بختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۱

حدیث۳۲۶

امام صادق علیه السلام :

صَلاةُ اللَّیْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَ تُطَیِّبُ الرّیحَ وَ تَدُرُّالرِّزْقَ وَ تَقْضِی الدَّیْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو و روزی را زیاد می کند؛ [و زمینه]پرداخت بدهی را فراهم می نماید؛ غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث۳۲۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْبِرُّ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ؛

نیکوکاری روزی را زیاد می کند.

کتاب الزهد، ص ۳۳

حدیث۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

ما اَنْعَمَ اللّهُ عَلی عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَها بِقَلْبِهِ وَ حَمِدَ اللّهُ ظاهِرابِلِسانِهِ فَتَمَّ كَلامُهُ حَتّی یُؤمَرَ لَهُ بِالْمَزیدِ؛

چون خداونـد به بنـده ای نعمت بدهـد و او آن را قلبا قـدر بشـناسد و به زبان سپاسـبگوید، سـخنش تمام نشده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹

حدیث۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

الفَضْلُ بْنُ اَبی قُرَّةَ: دَخَلنا عَلی اَبی عَبدِاللّهِ علیه السـلامو هُوَ یَعْمَلُ فی حائِطِلَهُ فَقُلنا: جَعَلَـنا اللّهُ فِداكَ! دَعْنا نَعْمَلْ لَكَ اَو تَعْمَلْهُ الغِلمانُ. قالَ: لا، دَعونی فَاِنّی اَشْتَهیاَنْ یَرانِی اللّهُ عَزَّوَجَلَّ اَعْمَلُ بِیَدی وَ اَطْـلُبُ الحَلالَ فی اَذی نَفْسی؛

فضل بن ابی قرّه: خـدمت امام صادق علیه السـلام که در باغشان مشـغول کار بودنـد، رسـیدیم وعرض کردیم: خدا ما را فدای شـما کنـد! اجـازه بدهیـد یـا مـا برایتان کار کنیم و یا غلامان.حضـرت فرمودنـد: نه، مرا به حال خود بگذاریـد؛ زیرا دوست دارم خـداوند عزّوجلّ مرا درحال کار کردن و زحمت کشیدن برای کسب روزی حلال ببیند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۱۶۳،ح ۳۵۹۵

حدیث۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

فی قولِهِ تَعالی «وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ» اَیْ یُبارِكُ لَهُفیما آتاهُ؛

دربـاره این فرموده خداونـد والاـ «و او از جایی که گمانش را نمی برد، روزی می دهـد»فرمودنـد: یعنی به آنچه که عطایش فرموده است، برکت و فزونی می بخشد.

تفسیر مجمع البیان، ج ۱۰، ص ۴۳

حدیث۳۳۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ اَرزاقَ الْمُؤمِنینَ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبونَ وَ ذلِكَاَنَّ الْعَبْدَ اذا لَمْ یَعْرِفْ وَجْهَ رِزْقِهِ كَثُرَ دُعاؤَهُ؛

خـدای عزیز و ارجمنـد، روزی مؤمنـان را از جـایی می رسانـد کـه فکرش را هم نمی کننـد.علّتش این است که وقـتی مـؤمن نـداند روزیش از کجا خواهد رسید، زیاد دعا می کند.

توحید صدوق، ص ۴۰۲

حدیث۳۳۲

امام صادق علیه السلام :
مَنِ اهتَمَّ لِرِزْقِهِ کُتِبَ عَلَیْهِ خَطیئَةٌ؛
هر کس غم روزی خود را بخورد، برایش یک گناه نوشته می شود.

امالی طوسی، ص ۳۰۰، ح ۵۹۳

حدیث۳۳۳

امام صادق علیه السلام :
لا یَسْتَغْنی أَهْلُ کُلِّ بَلَدٍ عَنْ ثَلاثَةٍ یُفْزَعُ اِلَیْهِمْ فی أَمْرِ دُنْیاهُمْ وَ آخِرَتِهِمْفَاِنْ عَدِموا ذلِکَ کانوا هَمَجا: فَقیهٌ عالِمٌ وَرِعٌ وَ اَمیرٌ خَیِّرٌ مُطاعٌ وَ طَبیبٌ بَصیرٌ ثِقَةٌ؛
مردم هر شهری به سه چیز نیازمندند که در امور دنیا و آخرت خود به آنها رجوعکنند و اگر آن سه را نداشته باشند گرفتار سرگردانی می شوند: دین شناسِ داناپرهیزکار، حاکم نیکوکاری که مردم از او اطاعت کنند و پزشک دانای مورد اعتماد.

تحف العقول، ص ۳۲۱

حدیث۳۳۴

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ نَبیّا مِنَ الْأَنْبیاءِ مَرِضَ، فَقالَ: لا اَتَداوی حَتّی یَکونَالَّذی اَمْرَضَنی هُوَ الَّذی یَشْفینی. فَاَوحَی اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لا اَشْفیکَ حَتّی تَتَداوی، فَاِنَّ الشِّفاءَ مِنّی ؛
پیامبری از پیامبران بیمار شد. گفت درمان نمی کنم تا همان کسی که بیمارم کردهاست، خود درمانم کند. خداوند عزوجل به او وحی فرستاد: «شفایت نمی دهم، مگر آن کهدرمان کنی، که شفا از من است».

مکارم الاخلاق، ص ۳۶۲

حدیث۳۳۵

امام صادق علیه السلام :
مَنْ مَرِضَ ثَلاثَةَ اَیّامٍ فَکَتَمَهُ وَ لَمْ یُخْبِر بِهِ اَحِدا اَبدَلَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لَهُلَحْما خَیراً مِنْ لَحْمِهِ وَ دَماً خَیْرا مِنْ دَمِهِ وَ بَشَرَةً خَیْراً مِنْ بَشَرَتِهِ وَ شَعْرا خَیْرا مِنْشَعْرِهِ. قالَ: قُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِداکَ! وَ کَیْفَ یُبْدِلُهُ؟ قالَ: یُبْدِلُهُ لَحْما وَ دَما وَ شَعرا وَبَشَرَةً لَمْ یُذْنِبْ فیهَا؛
هر کس سه روز بیمار باشد و آن را پنهان کند و هیچ کس را از آن آگاه نسازد، خداوندبرای او گوشتی بهتر از آن گوشت (که در بیماری از دست رفته است)، خونی بهتر ازخونش، پوستی بهتر از پوستش و مویی بهتر از مویش جایگزین می کند. پرسیدم:فدایت

شوم! چگونه جایگزین می سازد؟ فرمودند: «برای او گوشت، خون، پوست و موییرا جایگزین می کند که با آنها گناه نکرده است».

کافی، ج ۳، ص ۱۱۶، ح ۶

حدیث۳۳۶

امام صادق علیه السلام :

لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فِی التُّفّاحِ، ماداوَوْا مَرضاهُمْ اِلاّ بِهِ، اَلا وَ اِنَّهُاَسْرَعُ شَیْ ءٍ مَنْفَعَةً لِلْفُؤادِ خاصَّةً وَ اِنَّهُ نَضوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنها با آندرمان می کردند. سیب سریع تر از هر چیزی به قلب فایده می رساند؛ به ویژه آن کهخوشبو کننده است.

طب الائمهٔ، ص ۱۳۵

حدیث۳۳۷

امام صادق علیه السلام :

یُسْتَحَبُّ لِلْمَریضِ اَنْ یُعطیَ السّائِلَ بِیَدِهِ وَ یَأْمُرَ السّائِلَ اَنْ یَدْعُوَ لَهُ؛

شایسته است بیمار با دست خود، صدقه به سائل بدهد و از او بخواهد برایش، دعا کند.

کافی، ج ۴، ص ۴، ح ۹

حدیث۳۳۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعِ الْعَشاءَ وَ لَوْ بِثَلاثِ لُقَمٍ بِمِلْحٍ. مَنْ تَرَکَ العَشاءَ لَیْلَةً ماتَ عِرقٌفی جَسَدِهِ وَ لا یَحیا اَبَدا ؛

شام را ترک نکن، هر چند به سه لقمه نان و نمک باشد. هر کس یک شام را ترک کند،یک رگ در بدن وی می میرد و دیگر هرگز زنده نمی شود.

مکارم الاخلاق، ص ۱۹۵

حدیث۳۳۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ یَهْدِمْنَ الْبَدَنَ وَ رُبَّما قَتَلْنَ: دُخولُ الْحَمّامِ عَلَی الْبِطْنَةِ، وَالْغِشیانُ عَلَی الاِمْتِلاءِ وَ نِکاحُ العَجائِزِ؛

سه چیز بدن را فرسوده می کند و شاید هم نابود کند: حمّام رفتن با شکم پُر، آمیزشکردن با شکم پُر و همبستری با پیر زنان.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۵۵،ح ۴۹۰۴

حدیث۳۴۰

امام صادق علیه السلام :

... اِعلَم أنَّ آلامَ البَـدَنِ و اَدواءَهُ تَخرُجُ بِخُروجِ الشَّعرِ فی مَسامِّهِو بِخُروجِ الأَظفارِ مِن اَنامِلِها و لِذلِکَ اُمِرَ الاِنسانُ بِالنّورَةِ و حَلقِ الرَّأسِ و قَصِّ الاَظفارِ فی کُلِّ اُسبوعٍ لِیُسرِعَ الشَّعرُ وَ الاَظفارُ فِی النَّباتِ فَتَخرُجَ الآلامُوَ الاَدواءُ بِخُروجِهِما؛

بـدان که دردها و بیماری های بـدن، همراه با درآمـدن موها از جایگاه خود و ناخن هااز انگشـتان، از بدن بیرون می روند. از همین رو، انسان به نوره کشـیدن، سرتراشیدن(کوتاه کردن) و کوتاه کردن ناخن ها در هر هفته، موظف شده است، تا موها و ناخن هارشد شتابان تری یابند و با درآمدن آنها، دردها و بیماری ها از تن بیرون بروند.

توحید مفضل، ص ۳۲

حدیث۳۴۱

امام صادق علیه السلام :

اَقِلِ مِن شُربِ الماءِ فَاِنَّهُ یَمُدُّ کُلَّ داءٍ وَ اجْتَنِبِ الدَّواءَ مَا احتَمَلَبَدَنُکَ الدّاءَ؛

کم آب بیاشامید، که زیاد آن هر مرضی را تقویت می کند و تا بدنتان تحمل دارد ازمصرف دارو بپرهیزید.

کافی، ج ۶، ص ۳۸۲، ح ۲

حدیث۳۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَـوْلی لِجَعْفَرِبْنِ مُحَمَّدٍ علیه السـلام مَرِضَ بَعْضُ مَوالیهِ فَخَرَجْنـا إِلَیْهِ نَعودُهُوَنَحْنُ عِـدَّةٌ مِنْ مَوالی جَعْفَرٍ فَاسْـتَقْبَلَنا جَعْفَرٌ علیه السـلام فی بَعْضِ الطَّریقِ فَقالَ لَنا أَیْنَتُریدونَ؟ فَقُلْنا: نُریدُ فُلانا نَعودُهُ فَقالَ لَنا: قِفوا، فَوَقَفْنا، فَقالَ: مَعَ أَحَدِکُمْ تُفّاحَةٌ أَوْسَـفَرْجَلَةٌ أَوْ اُتْرُجَّةٌ أَوْ لُعْقَةٌ مِنْ طیبٍ أَوْ قِطْعَةٌ مِنْ عودِ بُخورٍ؟ فَقُلْنا: ما مَعَنا شَیْ ءٌ مِنْهذا، فَقالَ: أَما تَعْلَمونَ أَنَّ الْمَریضَ یَسْتَریحُ إِلی کُلِّ مااُدْخِلَ بِهِ عَلَیْهِ؛

یکی از وابسـتگان امام صادق علیه السـلام گویـد: یک نفر از یاران حضـرت بیمار شد و ما عده ایاز یاران امام برای عیادت او بیرون رفتیم. در راه بـا حضـرت صـادق علیه السـلامروبرو شـدیم. از ماپرسـیدند: کجـا می رویـد؟ عرض کردیم به عیادت فلانی می رویم. فرمودنـد: بایستیـد. ماایسـتادیم. حضـرت فرمودنـد: آیا سیبی، بهی، تُرنجی، کمی عطر یا قطعه ای عود با یکی ازشـما هست؟ عرض کردیم: از این چیزها با خود نداریم. حضرت فرمودند: مگر نمی دانیدکه بیمار از این که چیزی برایش ببرند، آرامش می یابد.

کافی، ج ۳، ص ۱۱۸، ح ۳

حدیث۳۴۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ لا یُرفَعُ لَهُم عَمَلٌ... وَ امرَاَةٌ زَوْجُها عَلَیْها ساخِطٌ ؛

سه نفرند که هیچ عملی از آنها پذیرفته نمی شود... و زنی، که شوهرش نسبت به اوخشمگین باشد.

کافی ، ج ۵، ص ۵۰۷، ح ۳

حدیث۳۴۴

امام صادق علیه السلام :

لاـ غِنی بِالزَّوجِ عَنْ ثَلاثَةِ اَشْیاءَ فیما بَیْنَهُ وَ بَیْنَ زَوْجَتِهِ وَ هِیالْمُوافَقَةُ لِیَجْتَلِبَ بِها مُوافَقَتَها وَ مَحَبَّتَها وَ هَواها وَ حُسْنُ خُلُقِهِ مَعَها وَ اِسْتِعْمالُهُاسْتِمالَةَ قَلْبِها بِالْهَیْئَةِ الْحَسَنَةِ فی عَیْنِها وَ تَوسِعَتِهِ عَلَیْها ؛

شوهر در رابطه با همسرش از سه چیز بی نیاز نیست: سازگاری که با آن، سازگاری ومحبت و عشق زن را به خود جلب کند و خوش اخلاقی با او و دلبری از او با آراستن خودبرای وی و فراهم آوردن امکانات رفاهی او.

تحف العقول ، ص ۳۲۳

حدیث۳۴۵

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ تَبارَكَ وَ تَعالی غَیورٌ وَ یُحِبُّ كُلَّ غَیورٍ وَ لِغَیْرَتِهِ حَرَّمَالْفَواحِشَ ظاهِرَها وَ باطِنَها؛

خداوند تبارك و تعالی با غیرت است و هر با غیرتی را دوست دارد و از غیرتمندیاوست كه زشتی ها را از پیدا و ناپیدا، حرام فرموده است.

كافی، ج ۵ ، ص ۵۳۵، ح ۱

حدیث۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

بِرُّوا آباءَكُمْ یَبِرَّكُمْ اَبْناؤُكُمْ وَ عِفُّوا عَنْ نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُمْ ؛

به پدر و مادر خود نیكی كنید، تا فرزندانتان به شما نیكی كنند و نسبت به زنان مردمپاكدامن باشید، تا زنانتان پاكدامن باشند.

كافی ، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵

حدیث۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی وَلاّدٍ الْحَنّاطِ قالَ: سَاَ لْتُ اَبا عَبْدِاللّه ِ علیه السلامعَنْ قَوْلِ اللّه ِ:«وَ بِالْوالِدَیْنِ اِحْسانا» فَقالَ: اَلاِحْسانُ اَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُما وَ لا تُكَلِّفَهُما انْ یَسْألاكَشَیْئا هُما یَحْتاجانِ اِلَیْهِ؛

ابی ولّاد می گوید: معنای آیه «به پدر و مادرتان نیكی كنید» را از امام صادق علیه السلامپرسیدم، فرمودند: نیكی به پدر و مادر این

است که رفتارت را با آنها نیکوکنی و مجبورشان نکنی تا چیزی که نیاز دارنـد از تو بخواهند (یعنی قبل ازدرخواست آنان، نیازشان را برطرف کنی).

بحارالأنوار، ج ۷۴، ص ۷۹، ح ۷۸

حدیث۳۴۸

امام صادق علیه السلام :
خَیْرُ الرِّجالِ مِن اُمَّتِی الَّذینَ لا یَتَطاوَلونَ عَلی اَهلیهِم و یَحِنُّونَ عَلَیهِم وَ لا یَظلِمونَهُم ؛
بهترین مردان امّت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند،اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم ننمایند.

مکارم الاخلاق ، ص ۲۱۶

حدیث۳۴۹

امام صادق علیه السلام :
دِعامَةُ الْاِنْسانِ الْعَقْلُ وَ الْعَقْلُ مِنْهُ الْفِطْنَةُ وَ الْفَهْمُ وَ الْحِفْظُ وَ الْعِلْمُوَ بِالْعَقْلِ یَکْمُلُ وَ هُوَ دَلیلُهُ وَ مُبْصِرُهُ وَ مِفْتاحُ اَمْرِهِ فَاِذا کانَ تَاْییدُ عَقْلِهِ مِنَ النّورِ کانَعالِما حافِظا ذاکِرا فَطِنا فَهِما فَعَلِمَ بِذلِکَ کَیْفَ وَ لِمَ وَ حَیْثُ وَ عَرَفَ مَنْ نَصَحَهُ وَ مَنْغَشَّهُ فَاِذا عَرَفَ ذلِکَ عَرَفَ مَجْراهُ وَ مَوصولَهُ وَ مَفْصولَهُ وَ اَخْلَصَ الوَحْدانِیَّةَ لِلّهِ وَالْاِقْرارَ بِالطّاعَةِ فَاِذا فَعَلَ ذلِکَ کانَ مُسْتَدْرِکا لِما فاتَ وَ وارِدا عَلی ما هُوَ آتٍ یَعْرِفُما هُوَ فیهِ وَ لِاَیِّ شَیْ ءٍ هُوَ هاهُنا و مِنْ اَیْنَ یَاْتیهِ و اِلی ما هُوَ صائِرٌ وَ ذلِکَ کُلُّهُ مِنْتَاْییدِ العَقْلِ؛
ستون انسـانیت، عقـل است و از عقـل، زیرکی، فهم، حفـظ و دانش بر می خیزد. بـا عقـل،انسـان به کمـال می رسـد. عقل، راهنمای انسـان، بینـا کننـده و کلیـد کارهـای اوست. هر گاهعقـل بـا نـور یـاری شـود، دانـا، حافـظ، تیزهوش و فهیم می شود و بـدین وسـیله (پاسخ)چگونه، چرا و کجا را می فهمد و خیرخواه و دغلکار را می شناسد و هرگاه این را دانست،مسیر حرکت و خویش و بیگانه را می شـناسد و در توحید و طاعت خداوند اخلاصمی ورزد و چون چنین کرد، آنچه از دست رفته جبران می کند و بر آنچه در آینده می آیـدچنان وارد می شود که می دانـد در کجای آن است و برای چه منظوری در آنجاست. از کجاآمده و به کجا می رود. و این همه از پرتو تأیید عقل است.

کافی، ج ۱، ص ۲۵، ح ۲۳

حدیث۳۵۰

امام صادق علیه السلام :
لا یُعَدُّ الْعاقِلُ عاقِلًا حَتّی یَسْتَکْمِلَ ثَلاثا: اِعْطاءَ الْحَقِّ مِنْ نَفْسِهِعَلی حالِ الرِّضا وَ الْغَضَبِ وَ اَنْ یَرْضی لِلنّاسِ ما یَرْضی لِنَفْسِهِ وَ اسْتِعْمالَ الْحِلْمِعِنْدَ الْعَثْرَةِ؛
عاقل، عاقل نیست مگر آن که سه صـفت را در خود به کمال رسانـد: حق را در هنگامخشـنودی و خشم ادا کند، آنچه را برای خود می پسندد، برای دیگران هم بپسندد وهنگام خطای دیگران، بردبار باشد.

تحف العقول، ص ۳۱۸

حدیث۳۵۱

امام صادق علیه السلام :

اَلْخَیْرُ کُلُّهُ اَمامَکَ وَ اِنَّ الشَّرَّ کُلَّهُ اَمامَکَ وَ لَنْ تَرى الخَیْرَ وَ الشَّرَّ اِلاّبَعْدَ الاْخِرَةِ لاَِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ الْخَیْرَ کُلَّهُ فِى الْجَنَّةِ وَ الشَّرَّ کُلَّهُ فِى النّارِ؛

همه خوبى ها و بـدى ها در مقابل توست و هرگز خوبى و بـدى واقعى را جز درآخرت نمى بینى، زیرا خداونـد همه خوبى ها را در بهشت و همه بدى ها را در جهنم قرارداده است.

تحف العقول، ص ۳۰۶

حدیث۳۵۲

امام صادق علیه السلام :

ما مِنْ عَبْدٍ اَسَرَّ خَیْرا فَذَهَبَتِ الاَیّامُ اَبَدا حَتّى یُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ خَیْرا وَما مِنْ عَبْدٍ یُسِرُّ شَرّا فَذَهَبَتِ الاَیّامُ حَتّى یُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ شَرّا؛

هر بنـده اى که خیرى را پنهان کنـد، با گـذشت زمان خداونـد خیرى را از اوآشـکار مى سازد و هر بنـده اى شـرى را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند شرى را از اوآشکار مى گرداند.

بحارالأنوار، ج ۷۲، ص ۲۸۲، ح ۴

حدیث۳۵۳

امام صادق علیه السلام :

اِعْلَمى اَنَّ الشّابَّ الحَسَنَ الخُلقِ مِفْتاحٌ لِلْخَیْرِ مِغْلاقٌ لِلشَّرِّ وَ اَنَّالشّابَّ الشَّحیحَ الْخُلقِ مِغْلاقٌ لِلْخَیْرِ مِفتاحٌ لِلشَّرِّ؛

آگاه باش که جوان خوش اخلاق، کلید خیر و قفل شر است و جوان بداخلاق قفل خیرو کلید شر است.

امالى طوسى، ص ۳۰۲، ح ۵۹۸

حدیث۳۵۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ یَزْرَعْ خَیْرا یَحْصِدْ غِبْطَةً وَ مَنْ یَزْرَعْ شَرّا یَحْصِدْ نَدامَةً وَ لِکُلِّزارِعٍ ما زَرَعَ؛

هر کس خوبى بکارد، خشنودى درو مى کند و هر کس بدى بکارد، پشیمانى درومى کند، هر کس هر چه بکارد، همان را برداشت مى کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۸، ح ۱۹

حدیث۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

الْمَرأَةُ تَحیضُ، یَحْرُمُ عَلی زَوْجِها اَن یَأتِیَها لِقَولِ اللّهِ تَعالی «و لاتَقرَبوهُنَّ حَتّی یَطهُرْنَ)؛

زنی که در عادت ماهیانه (حیض) است بر شوهرش آمیزش با او حرام است به دلیل این گفته خداوند متعال: «به زنان حائض نزدیک نشوید تا زمانی که پاک گردند».

وسائل الشیعه ، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۹

حدیث۳۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَكَلَ سَفَرجَلَةً عَلَى الرِّیقِ طابَ ماؤُهُ وَ حَسُنَ وَلَدُهُ ؛

هر کس ناشتا یک بِهْ بخورد ، نطفه اش پاکیزه می شود و فرزندش نیکو می گردد .

کافی ، ج ۶، ص ۳۵۷، ح ۳

حدیث۳۵۷

امام صادق علیه السلام :

اَلرَّضاعُ واحِدٌ وَ عِشْرونَ شَهْرا، فَما نَقَصَ فَهُوَ جَورٌ عَلَیالصَّبیِّ ؛

شیرخواری ، ۲۱ ماه است . پس هر چه کم شود ، ظلم بر کودک است .

کافی ، ج ۶، ص ۴۰، ح ۳

حدیث۳۵۸

امام صادق علیه السلام :

اَ لْبَنونَ نَعیمٌ وَ الْبَناتُ حَسَناتٌ وَ اللّه ُ یَسْألُ عَنِ النَّعیمِ ، وَ یُثیبُعَلَی الحَسَناتِ ؛

پسران، نعمت اند و دختران خوبی. خداوند ، از نعمت ها سؤال می کند و به خوبی هاپاداش می دهد .

کافی ، ج ۶، ص ۷، ح ۱۲

حدیث۳۵۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ ؛

بدون ترديد ، خداوند بر بنده خود به خاطر شدّت محبّت به فرزندش ، رحم مى كند .

كافى ، ج ۶، ص ۵۰، ح ۵

حديث۳۶۰

امام صادق عليه السلام :

اذا بَلَغَتِ الجاريَةُ سِتَّ سِنينَ فَلا تُقَبِّلها وَالْغُلامُ لا يُقَبِّلُ الْمَرْاَ ةَ اِذاجاوَزَ سَبْعَ سِنينَ؛

چون دختر [نامحرم] شش ساله شد ، او را مبوس و پسر نيز چون از هفت سالگى گذشت ، زن [نامحرم] را نبوسد .

مكارم الأخلاق ، ج ۱، ص ۴۷۹، ح ۱۶۵۹

حديث۳۶۱

امام صادق عليه السلام :

مَنِ اسْتَخارَ اللّه َ راضِيا بِما صَنَعَ اللّه ُ لَهُ خارَ اللّه ُ لَهُ حَتْما؛

هر كس از خدا خير بخواهد و به آنچه خدا خواسته راضى باشد، خداوند حتما براى او خير خواهد خواست.

كافى، ج ۸ ، ص ۲۴۱، ح ۳۳۰

حديث۳۶۲

امام صادق عليه السلام :

مَن قَبِلَ اللّه ُ مِنْهُ صَلاةً واحِدَةً لَم يُعَذِّبْهُ وَمَن قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَهًلَم يُعَذِّبْهُ؛

خداوند از هر كس يک نماز و يا يک كار نيک را قبول كند، عذابش نمى نمايد.

كافى، ج ۳، ص ۲۶۶، ح ۱۱

حديث۳۶۳

امام صادق عليه السلام :

عَلَيْكُمْ بِالدُّعاءِ ، فَإِنَّكُمْ لاتَقَرَّبونَ إلَى اللّه ِ بِمِثْلِهِ ، وَلا تَتْرُكوا صَغيرَةً لِصِغَرِها أنْ تَدْعُوا بِها ، إنَّ صاحِبَ الصِّغارِ هُوَ صاحِبُ الْكِبارِ؛

شما را سفارش مى كنم به دعا كردن، زيرا با هيچ چيز به مانند دعا به خدا نزديكنمى شويد. و دعا كردن براى هيچ امر كوچكى را، به خاطر كوچک بودنش رها نكنيد، زيراحاجتهاى كوچک نيز به دست همان كسى است كه حاجتهاى بزرگ به دست اوست.

كافى، ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۶

حدیث۳۶۴

امام صادق علیه السلام :
مَنْ اَطاعَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ فیما اَمَرَهُ ثُمَّ دَعاهُ مِنْ جِهَةِ الـدُّعاءِ اَجابَهُ، قُلْتُ:وَ ما جِهَةُ الـدُّعاءِ قالَ: تَبْدَأُ فَتَحْمَـدُ اللّه َ وَ تَذْكُرُ نِعَمَهُ عِنْدَكَ ثُمَّ تَشْكُرُهُ ثُمَّ تُصَلّی عَلَیالنَّبِیِّ صلی الله علیه و آله ثُمَّ تَذْكُرُ ذُنوبَكَ فَتُقِرُّ بِها ثُمَّ تَسْتَعیذُ مِنْها فَهذا جِهَةُ الدُّعاءِ؛
هر کس اوامر خداونـد را اطاعت کنـد سـپس او را از جهت دعا بخواند، اجابتش می کند. پرسـیدند: جهت دعا چیست؟ فرمودند: با حمد الهی آغاز و نعمت های او را یاد و او را شـکرمی کنی، سپس بر پیامبر صلی الله علیه و آلهدرود می فرستی و گناهانت را یاد و به آنها اعتراف می نمایی،آنگاه از آنها (به خدا) پناه می بری؛ جهت دعا این ا ست.

کافی، ج۲، ص ۴۸۶

حدیث۳۶۵

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ مِمّا یُزَیِّنُ الاِْسْلامَ الاَْخْلاقُ الْحَسَنَةُ فیما بَیْنَ النّاسِ؛
خوش اخلاقی در بین مردم، زینت اسلام است.

مشكاة الأنوار، ص ۴۲۲

حدیث۳۶۶

امام صادق علیه السلام :
اَلا اُحَدِّثُكَ بِمَكارِمِ الاَْخْلاقِ؟ الصَّفْحُ عَنِ النّاسِ وَ مُواساةُ الرَّجُلِاَخاهُ فی مالِهِ وَ ذِكْرُ اللّه ِ كَثیرا؛
آیا به شما بگویم که مکارم اخلاق چیست؟ گذشت کردن از مردم، کمک مالی به برادر (دینی) خود و بسیار به یاد خدا بودن.

معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۲

حدیث۳۶۷

امام صادق علیه السلام :
مَنْ اَحْسَنَ خُلْقَهُ اَحَبَّهُ الاَْخْیارُ وَ جانَبَهُ الفُجّارُ؛
انسان خوش اخلاق، از دوستی مردمان خوب برخوردار است و از تعرّض آدم هاینابکار در امان است.

مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۴۹

حدیث۳۶۸

امام صادق علیه السلام :

وَ قَدْ سُئِلَ عَنْ مَکارِمِ الاْخْلاقِ: اَ لْعَفْوُ عَمَّنْ ظَـلَمَکَ وَ صِلَةُ مَنْ قَطَعَکَوَ اِعْطاءُ مَنْ حَرَمَکَ وَ قَوْلُ الْحَقِّ وَ لَوْ عَلی نَفْسِکَ؛

درباره مکارم اخلاق سؤال شـد، فرمودند: گذشت از کسـی که به تو ظلم کرده، رابطه با کسـی که با تو قطع رابطه کرده، عطا به آن کس که از تو دریغ داشته است و گفتن حق اگرچه بر ضد خودت باشد.

معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۱

حدیث۳۶۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِاَهْلِ الْجَنَّةِ اَرْبَعَ عَلاماتٍ: وَجْهٌ مُنْبَسِطٌ وَ لِسانٌ لَطیفٌ وَ قَلْبٌرَحیمٌ وَ یَدٌ مُعْطِیَةٌ؛

بهشتی ها چهار نشانه دارند: روی گشاده، زبان نرم، دل مهربان و دستِ دهنده.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۱

حدیث۳۷۰

امام صادق علیه السلام :

لا عَیْشَ اَهْنَأُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ؛

هیچ زندگی گواراتر از اخلاق و رفتار پسندیده نیست.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۵۹

حدیث۳۷۱

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقْمـانُ لاِـبْنِهِ: یـا بُنَیَّ اِیّاکَ وَ الضَّجَرَ وَ سوءَ الْخُلْقِ وَ قِلَّةَ الصَّبْرِفَلا ـ یَسْـتَقیمُ عَلی هـذِهِ الْخِصـالِ صـاحِبٌ وَ اَ لْزِمْ نَفْسَـکَ التُّؤَدَةَ فی اُمورِکَ وَ صَبِّرْ عَلیمَؤُوناتِ الاِْخْوانِ نَفْسَکَ وَ حَسِّنْ مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلْقَکَ؛

لقمـان به فرزنـدش فرمود: فرزنـدم! از بی حوصـلگی و بـد اخلاـقی و بی تـابی دوری کن که هیـچ دوستی تحمل این خصـلت ها را ندارد. در کارهایت آرام و بردبار، در تحمّل زحماتبرادران صبور و با همه مردم خوش اخلاق باش.

قصص الأنبیاء، ص ۱۹۸، ح ۲۴۵

حدیث۳۷۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ تَبـارَکَ وَ تَعـالی خَصَّ رَسولَ اللّه ِ صـلی الله علیه و آلهبِمَکـارِمِ الاْخْلاـقِ،فَـامْتَحِنوا اَنْفُسَـکُمْ، فَاِنْ کـانَـتْ فیکُمْ فَاحْمَـدُوا اللّه َ

عَزَّوَجَلَ وَ ارْغَبوا اِلَیْهِ فِی الزِّیادَةِمِنْها. فَذَکَرَها عَشَرَةً: الیَقینُ وَ القَناعَةُ وَ الصَّبْرُ وَ الشُّکْرُ وَ الْحِلْمُ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَالسَّخاءُ وَ الْغَیْرَةُ وَ الشَّجاعَةُ وَ الْمُروءَةُ؛

خدای تبارک و تعالی، رسول خدا صلی الله علیه و آله را به مکارم اخلاق، مخصوص گردانید. پس شمانیز خود را بیازمایید، اگر این صفات در شما بود خدای عزّوجل را سپاس گویید و از خدااین مکارم را بیشتر بخواهید. سپس آن ده صفت را برشمردند: یقین، قناعت، صبر،شکر، بردباری، خوش اخلاقی، بخشندگی، غیرت، شجاعت و جوانمردی.

امالی صدوق، ص ۲۹۰

حدیث۳۷۳

امام صادق علیه السلام :

ایّاکَ وَ خَصْلَتَینِ: اَلضَّجَرَ وَ الْکَسَلَ، فَاِنَّکَ اِنْ ضَجِرْتَ لَمْ تَصْبِرْعَلی حَقٍّ وَ اِنْ کَسِلْتَ لَمْ تُؤَدِّ حَقّا؛

از دو خصلت بپرهیز: بی حوصلگی و تنبلی، زیرا اگر کم حوصله باشی بر حق شکیبایینکنی و اگر سست و تنبل باشی حقّی را ادا نکنی.

امالی صدوق، ص ۶۳۶

حدیث۳۷۴

امام صادق علیه السلام :

اِذا اَرادَ اللّه ُ بِعَبْدٍ خَیْرا زَهَّدَهُ فِی الدُّنْیا وَ فَقَّهَهُ فِی الدِّینِ وَ بَصَّرَهُعُیوبَها وَ مَنْ اوتِیَهُنَّ فَقَدْ اوتیَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ؛

هرگاه خداوند خیر بنده ای را بخواهد، او را بی رغبت به دنیا، آگاه در دین و دانای بهعیوبش می گرداند؛ به چنین کسی خیر دنیا و آخرت داده شده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۳۰

حدیث۳۷۵

امام صادق علیه السلام :

لا یَنْبَغی لِمَنْ لا یَتَّقی مَلامَةَ الْعُلَماءِ وَ ذَمِّهِمْ اَنْ یُرْجی لَهُ خَیْرُ الدُّنْیاوَ الْآخِرَةِ؛

کسی که از سرزنش و نکوهش علما پروا نمی کند، نمی توان به خیر دنیا و آخرت اوامید داشت.

تحف العقول، ص ۳۶۴

حدیث۳۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ یَتَّقِ اللّه َ فَقَدْ اَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنَ النّارِ بِاِذْنِ اللّه ِ وَ اَصابَ الْخَیْرَ کُلَّهُفِی الدُّنْیا وَ الآخِرَهِْ؛

هر کس تقوای الهی پیشه کند، خود را به خواست خداوند از آتش حفظ کرده و بههمه خیر دنیا و آخرت دست یافته است.

بحارالأنوار، ج ۲۴، ص ۲۸۶، ح ۱

حدیث۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَرادَ الْحَدیثَ لِمَنْفَعَهِْ الدُّنْیا لَمْ یَکُنْ لَهُ فِی الآخِرَهِْ نَصیبٌ، وَ مَنْاَرادَ بِهِ خَیْرَ الآخِرَهِْ اَعْطاهُ اللّه ُ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهِْ؛

هر کس حدیث را برای بهره دنیا بخواهد، در آخرت بهره ای نخواهد داشت و هر کسبرای خیر آخرت بخواهد، خداوند به او خیر دنیا و آخرت عطا فرماید.

کافی، ج ۱، ص ۴۶

حدیث۳۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَرَاَها یَعْنی سُورَهَْ الْفاتِحَهِْ فَتَحَ اللّه ُ عَلَیْهِ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَهِْ وَقالَ اِنَّ اسْمَ اللّه ِ الاَعْظَمَ مُقَطَّعٌ فی هذِهِ السُّورَهِْ؛

هر کس سوره فاتحه را بخواند خداوند خیر دنیا و آخرت را به روی او می گشاید. اسماعظم خداوند در این سوره بخش بخش گردیده است.

مستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۳۳۰

حدیث۳۷۹

امام صادق علیه السلام :

فَاِنْ اَرَدْتَ اَنْ تَقَرَّعَیْنُکَ وَ تَنالَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الآخِرَهِْ فَاقْطَعِ الطَّمَعَمِمّا فی اَیْدِی النّاسِ وَ عُدَّ نَفْسَکَ فِی الْمَوتی وَ لا تُحَدِّثْ لِنَفْسِکَ اَنَّکَ فَوْقَ اَحَدٍ مِنَالنّاسِ وَ اخْزَنْ لِسانَکَ کَما تَخْزَنُ مالَکَ؛

اگر می خواهی دیدگان تو روشن شود و به خیر دنیا و آخرت دست یابی، طمع خود رااز آنچه در دست مردم است قطع کن و خود را از میرندگان بشمار و گمان نکن که از کسیبهتری و زبان خود را نگه دار همان گونه که مال خود را نگه می داری.

بحارالأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۶، ح ۸

حدیث۳۸۰

امام صادق علیه السلام :

اِبنُ اَبی یَعفورَ: رَاَیتُ عِندَ اَبی عَبدِاللّه ِ علیه السلام ضَیْفا، فَقامَ یَوْما فیبَعضِ الْحَوائِجِ، فَنَهاهُ عَنْ ذلِکَ ، وَ قامَ بِنَفْسِهِ إلی تِلکَ الْحاجَهِْ، وَ

قالَ علیه السلام: نَهی رَسولُاللّهِ صلی الله علیه و آلهعَنْ أنْ یُستَخْدَمَ الضَّیفُ؛

ابن ابی یعفور : در خانه امام صادق علیه السلام میهمانی را دیدم که روزی برای انجام کاربرخاست . حضرت او را از آن کار منع کردند و شخصا آن کار را انجام دادند و فرمودند :رسول خدا صلی الله علیه و آله از به کار گرفتن میهمان ، نهی فرموده است .

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۱

حدیث۳۸۱

امام صادق علیه السلام :

صِلَةُ الْأرحامِ تُزَ کّی الْأعمالَ وَتُنْمی الْأموالَ وَ تَدْفَعُ الْبَلوی وَتُیَسِّرَالْحِسابَ وَتُنْسِئُ فِی الْأجَلِ؛

صله رحم، اعمال را پاکیزه، اموال را بسیار، بلا را برطرف و حساب (قیامت) را آسانمی کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۳

حدیث۳۸۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ وَالبِرَّ لَیُهَوِّنانِ الحِسابَ وَیَعْصِمانِ مِنَ الذُّنوبِ؛

صله رحم و نیکی، حساب (قیامت) را آسان و از گناهان جلوگیری می کند.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۱

حدیث۳۸۳

امام صادق علیه السلام :

صِلَةُ الْأرحامِ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُسْمِحُ الکَفَّ وَتُطیبُ النَّفْسَ وَتَزیدُفِی الرِّزْقِ وَتُنْسِئُ فِی الْأجَلِ؛

صله رحم، انسان را خوش اخلاق، با سخاوت و پاکیزه جان می نماید و روزی را زیادمی کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۱، ح ۶

حدیث۳۸۴

امام صادق علیه السلام :

أفْضَلُ ما یوصَلُ بِهِ الرَّحِمُ کَفُّ الأذی عَنْها؛

بهترین صله رحم، خودداری از آزار و اذیت خویشاوندان است .

بحارالأنوار، ج ۷۴، ص ۸۸ ، ح ۱

حدیث۳۸۵

امام صادق علیه السلام :
اذا اَتاکَ اَخوکَ فَآتِهِ بِما عِنْدَکَ وَ اذا دَعَوْتَهُ فَتَکَلَّفْ لَهُ؛
هرگاه برادرت ناخوانده بر تو وارد شد، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور وهرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او خودت را به زحمت بینداز.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۰، ح ۱۳۸

حدیث۳۸۶

امام صادق علیه السلام :
صِلُوا أرحامَكُمْ و بِرّوا بِإخْوانِكُمْ وَ لَوْ بِحُسْنِ السَّلامِ وَ رَدِّالجَوابِ؛
صله رحم نمایید و به برادران (دینی) خود نیکی کنید، هر چند با سلام کردن خوب ویا جواب سلام خوب باشد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۱

حدیث۳۸۷

امام صادق علیه السلام :
صِلَةُ الرَّحِمِ تَعْمُرُ الدِّیارَ وَ تَزیدُ فی الأعْمارِ وَ اِنْ کانَ اَهلُها غَیرَاَخْیارٍ؛
صله رحم، خانه ها را آباد و عمرها را طولانی می کند، هر چند صله رحم کنندگانمردمان خوبی نباشند.

امالی طوسی، ص ۴۸۱، ح ۱۸

حدیث۳۸۸

امام صادق علیه السلام :
اذا دُعِیَ اَحَدُکُمْ اِلی طَعامٍ فَلا یَستَتْبِعَنَّ وَ لَدَهُ فَاِنَّهُ اِنْ فَعَلَ ذلِکَ، کانَحَراما وَ دَخَلَ غاصِبا؛
هرگاه یکی از شما به میهمانی دعوت شد، فرزندش را به دنبال خود راه نیندازد کهاگر چنین کند، کار حرامی کرده و غاصبانه وارد خانه میزبان شده است.

کافی، ج ۶ ، ص ۲۷۰، ح ۱

حدیث۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ الْإِمـامُ الصّـادِقُ علیه السـلام عَنْ قَولِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ: «اِتَّقُوا اللّه َ حَقَّ تُقاتِهِ»قال: یُطاعُ فَلا یُعْصـی، وَ یُـذْكَرُ فَلا یُنْسـی، وَ یُشْـكَرُ فَلا یُكْفَرُ؛

از امام صادق علیه السـلام درباره آیه «تقوای الهی پیشه کنیـد چنان که حق اوست» پرسـیدهشد. فرمودند: از خداوند، اطاعت شود و نافرمانی نشود، یاد شود و فراموش نشود وشکرگزاری گردد و کفران نگردد.

معانی الأخبار، ص ۲۴۰

حدیث۳۹۰

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقِ اللّهَ حَیْثُ كُنْتَ فَاِنَّكَ لا تَسْتَوْحِشُ؛

در هر حال که هستی تقوای الهی پیشه کن تا هرگز احساس هراس و وحشت نکنی.

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲ ، ص ۱۴۷

حدیث۳۹۱

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ مَأْمورونَ وَ مَنْهیّونَ وَ مَنْ كانَ لَهُ عُذْرٌ، عَذَرَهُ اللّه ُ؛

مردم به اموری امر و نهی شده اند، ولی هر کس (در انجام دادن آنها) عذری داشتهباشد، خداوند عذرش را می پذیرد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۴۵، ح ۲۴۲

حدیث۳۹۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رِضَا النّاسِ لایُمْلَكُ وَ اَلْسِنَتَهُمْ لا تُضْبَطُ وَ كَیْفَ تَسْلَمونَ مِمّا لَمْیَسْلَمْ مِنْهُ اَنبیاءُ اللّه ِ وَ رُسُلُهُ وَ حُجَجُ اللّه ِ علیهم السلام... ؛

همانـا خشـنودی مردم را نتـوان به دست آورد و جلو زبـان هایشـان را نتوان گرفت،چگونه در امـان مانیـد از چیزی (زبـان مردم) که پیامبران و فرستادگان و حجت هایخدا علیهم السلام از آن در امان نماندند...؟

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۲، ح ۴

حدیث۳۹۳

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ سَواءٌ كَاَسْنانِ الْمُشْطِ وَ الْمَرْءُ كَثیرٌ بِاَخیهِ؛

مردم، همانند دندانه های شانه با هم برابرند و انسان با برادرش پر تعداد (و پرتوان) می گردد.

تحف العقول، ص ۳۶۸

حدیث۳۹۴

امام صادق علیه السلام :
اَلنّاسُ اِذا صَلَحُوا، كَفُّوا عَنْ تَتَبُّعِ عُيوبِهِمْ؛
مردم، هنگامی که درستکار شوند، از عیب جوییِ یکدیگر دست می کِشند.

من لایحضره الفقیه، ج۴، ص۴۰۱، ح ۵۸۶۲

حدیث۳۹۵

امام صادق علیه السلام :
اَلنّاسُ رَجُلانِ: مُبْتَلیً وَ مُعافیً، فَارْحَمُوا الْمُبْتَلی وَ احْمَدُوا اللّه َ عَلَی الْعافيَةِ؛
مردم دو دسته اند: گرفتار و سلامت؛ پس به گرفتاران ترحم نمایید و خدا را برسلامتی سپاس گویید.

تحف العقول، ص ۳۰۵

حدیث۳۹۶

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ النّاسَ يَعْبُدونَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ عَلی ثَلاثَةِ اَوْجُهٍ: فَطَبَقَةٌ يَعْبُدونَهُ رَغْبَةًفی ثَوابِهِ فَتِلْكَ عِبادَةُ الحُرَصاءِ وَ هُوَ الطَّمَعُ وَ آخَرونَ يَعْبُدونَهُ فَرَقا مِنَ النّارِ فَتِلْكَ عِبادَةُالْعَبيدِ وَ هِیَ الرَّهْبَةُ وَ لكِنّی اَعْبُدُهُ حُبّا لَهُ عَزَّوَجَلَّ فَتِلْكَ عِبادَةُ الكِرامِ وَ هُوَ الاْمْنُ... ؛
عبادت کنندگان خداوند سه گروهند: گروهی او را برای پاداش عبادت می کنند، کهطمعکارانه است و اینان حریصند. گروهی او را از ترس جهنم عبادت می کنند که اینعبادت بردگان و از روی ترس است. ولی من خداوند را از روی محبت عبادت می کنم کهچنین عبادتی مایه امنیت و آرامش و عبادت کریمان است.

خصال، ص ۱۸۸، ح۲۵۹

حدیث۳۹۷

امام صادق علیه السلام :
اَلْعِلْمُ مَقْرونٌ اِلَی الْعَمَلِ ، فَمَنْ عَلِمَ عَمِلَ ، ومَنْ عَمِلَ عَلِمَ ، وَالْعِلْمُيَهْتِفُ بِالْعَمَلِ فَاِنْ اَجابَهُ وَ اِلاَّ ارْتَحَلَ عَنْهُ؛
دانش، با عمل همراه است ، پس هر که دانست ، عمل کرد و هر که عمل کرد ، دانست ودانش ، به عمل فرا می خواند . پس اگر او را اجابت کرد ، چه بهتر وگرنه از او جدا می گردد .

کافی ، ج ۱، ص ۴۴، ح ۲

حدیث۳۹۸

امام صادق علیه السلام :
وَ الْمُتَعَلِّمُ یَحْتاجُ اِلی رَغْبَةٍ وَ اِرادَةٍ و فَراغٍ وَ نُسُکٍ وَ خَشْیَةٍ وَ حِفْظٍوَ حَزْمٍ؛
دانش اندوز به شوق، اراده، فراغت، عبادت، ترس از خدا، مراقبت و آینده نگری نیاز دارد.

مصباح الشریعه، ص ۱۵

حدیث۳۹۹

امام صادق علیه السلام :
لا تَدَع زیارَةَ الحُسَیْنِ بْنِ عَلیّ علیه السلام و مُر اَصحابَکَ بِذالِکَ، یَمُدُّ اللّه ُ فیعُمْرِکَ و یَزیدُ اللّه ُ فی رِزقِکَ و یُحییکَ اللّه ُ سَعیدا و لاتَموتُ اِلاّ سَعیدا و یَکتُبُکَ سَعیدا؛
زیارت امام حسین علیه السلام را رها نکن و دوستان خود را هم به آن سفارش کن، که در اینصورت، خداوند عمرت را طولانی و روزی ات را زیاد می کند و زندگی ات را همراه باسعادت می کند و جز سعادتمند نمی میری و نام تو را در شمار سعادتمندان، ثبت می کند.

کامل الزیارات، ص ۲۸۶

حدیث۴۰۰

امام صادق علیه السلام :
مَنْ حَسُنَ بِرُّهُ بِاَهْلِهِ زادَ اللّه ُ فی عُمُرِهِ ؛
هر کس به شایستگی در حقّ خانواده اش نیکی کند، خداوند بر عمرش می افزاید.

کافی ، ج ۸، ص ۲۱۹، ح ۲۶۹

از۴۰۱تا۶۰۰

حدیث۴۰۱

امام صادق علیه السلام :
اِنْ اَحْبَبْتَ اَنْ یَزیدَ اللّه ُ فی عُمُرِکَ فَسُرَّ اَبَوَیْکَ ؛
اگر دوست داری که خداوند عمرت را زیاد کند، پدر و مادرت را شاد کن.

بحارالأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۸۱ ، ح ۸۴

حدیث۴۰۲

امام صادق علیه السلام :

تَجَنَّبُوا الْبَوائِقَ يُمَدَّ لَكُمْ فِى الْاَعْمارِ؛

از فتنه ها و بدی ها کناره بگیرید، تا عمرتان طولانی شود .

عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج ۲، ص ۴۰، ح ۹۰

حدیث۴۰۳

امام صادق علیه السلام :

اِغْسِلُوا اَيْدِيَكُمْ قَبْلَ الطَّعامِ وَ بَعْدَهُ فَاِنَّهُ يَنْفِى الْفَقْرَ وَ يَزيدُفِى الْعُمُرِ؛

دست هایتان را قبل و بعد از غذا خوردن بشویید، که فقر را می بَرَد و بر عمر می افزاید.

محاسن ، ج ۲، ص ۲۰۲، ح ۱۵۹۴

حدیث۴۰۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ اِنْ يَعْلَمُهنَّ الْمُؤمِنُ كانَتْ زيادَةً فى عُمُرِهِ وَ بَقاءَ النِّعْمَةِ عَلَيْهِ:تَطْويلُهُ فى رُكوعِهِ وَ سجودِهِ فى صلاتِهِ وَ تَطْويلُهُ لِجلوسِهِ عَلى طَعامِهِ اذا اَطْعَمَ عَليمائِدَتِهِ وَ اصْطِناعُهُ الْمَعْروفَ اِلى اَهْلِهِ؛

سه چیز است که اگر مؤمن از آنها مطلع شود، باعث طول عمر و دوام بهره مندی او ازنعمت ها می شود: طول دادن رکوع و سجده، زیاد نشستن بر سر سفره ای که در آندیگران را اطعام می کند و خوش رفتاری اش با خانواده.

کافی، ج ۴، ص ۴۹، ح ۱۵

حدیث۴۰۵

امام صادق علیه السلام :

ما نَعْلَمُ شَيْئا يَزيدُ فِى الْعُمْرِ اِلاّ صِلَةَ الرَّحِم، حَتّى اِنَّ الرَّجُلَ يَكونُاَجَلُهُ ثَلاثَ سِنينَ فَيكونُ وَصولاً لِلرَّحِم فَيَزيدُ اللّه ُ فى عُمْرِهِ ثَلاثينَ سَنَةً فَيَجْعَلُها ثَلاثاوَ ثَلاثينَ سَنَةً، وَ يَكونُ اَجَلُهُ ثَلاثا وَ ثَلاثينَ سَنَةً فَيَكونَ قاطِعا لِلرَّحِم، فَيَنْقُصُهُ اللّه ُثَلاثينَ سَنَةً وَ يَجْعَلُ اَجَلَهُ اِلى ثَلاثِ سِنينَ؛

ما، غیر از صله رحم، چیزی نمی شناسیم که بر عمر بیفزاید، تا آن جا که گاهی عمر کسیسه سال است، و وقتی که اهل صله رحم می شود، خداوند هم سی سال بر عمرش می افزایدو آن را سی و سه سال می کند و گاهی عمر کسی سی و سه سال است و قطع رحم می کندو خداوند هم سی سال از عمر او می کاهد و عمرش را به سه سال، کاهش می دهد.

کافی ، ج ۲، ص ۱۵۲ ، ح ۱۷

حدیث۴۰۶

امام صادق علیه السلام :
مَنْ رَجَعَ مِنْ مَکَّةَ وَ هُوَ یَنْوِی الْحَجَّ مِنْ قابِلٍ زیدَ فی عُمْرِهِ ؛
هر کس از مکّه بر گردد و تصمیم داشته باشد که سال بعد هم به حجّ برود، بر عمرشافزوده می شود.

کافی، ج ۴، ص ۲۸۱، ح ۳

حدیث۴۰۷

امام صادق علیه السلام :
اَلـذُّنوبُ الَّتی تُغَیِّرُ النِّعَمَ الْبَغْیُ وَ الـذُّنوبُ الـتَّی تـورِثُ النَّدَمَ الْقَتْلُوَ الَّتی تُنْزِلُ النِّقَـمَ الظُّلْمُ وَالَّتی تَهْتِـکُ السُّتـورَ شُـرْبُ الْخَمْرِ وَ الَّتی تَحْبِسُالرِّزْقَ الزِّنا وَ الَّتی تُعَجِّلُ الْفَناءَ قَطیعَةُ الرَّحِمِ وَالَّتی تَرُدُّ الدُّعاءَ وَ تُظْلِمُ الْهَواءَعُقوقُ الْوالِدَیْنِ؛
گنـاهی که نعمت ها را تغییر می دهـد، تجاوز به حقوق دیگران است. گناهی کهپشـیمانی می آورد، قتل است. گناهی که گرفتاری ایجاد می کند، ظلم است. گناهی کهآبرو می بَرد، شرابخواری است. گناهی که جلوی روزی را می گیرد، زناست. گناهی کهمرگ را شـتاب می بخشـد، قطع رابطه با خویشان است. گناهی که مانع اسـتجابت دعامی شود و زندگی را تیره و تار می کند، نافرمانی از پدر مادر است.

علل الشرایع ، ج ۲، ص ۵۸۴

حدیث۴۰۸

امام صادق علیه السلام :
اَرْبَعَةٌ تُهْرِمُ قَبْلَ اَوانِ الْهَرَمِ: اَکْلُ الْقَدیدِ وَ الْقُعُودُ عَلَی النَّداوَةِ وَالصُّعودُ فِی الدَّرَجِ وَ مُجامَعَةُ الْعَجوزِ ؛
چهار چیز، انسان را پیش از فرا رسـیدن هنگام پیری، پیر می کند: خوردن گوشتخشکیده، نشستن بر جای مرطوب، بالا رفتن از پلّه و آمیزش با پیر زنان.

تحف العقول ، ص ۳۱۷

حدیث۴۰۹

امام صادق علیه السلام :
اَلْبِرُّ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ یَعْمُرانِ الدّیارَ وَ یَزیدانِ فِی الاَْعْمارِ ؛
نیکوکاری و خوش اخلاقی، خانه ها را آباد و عمرها را طولانی می کنند.

کافی ، ج ۲، ص ۱۰۰، ح ۸

حدیث۴۱۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ اَشْیاءَ یَحْتاجُ النّاسُ طُرّا اِلَیْها: اَلْاَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالْخِصْبُ ؛

سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیّت، عدالت و رفاه.

تحف العقول، ص ۳۲۰

حدیث۴۱۱

امام صادق علیه السلام :

اَلْعَدْلُ اَحْلی مِنَ الشَّهْدِ وَاَلْیَنُ مِنَ الزُّبْدِ وَاَطیَبُ ریحا مِنَ الْمِسْکِ؛

عدالت از عسل شیرین تر، از کره نرم تر و از مُشک خوشبوتر است.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۷، ح ۱۵

حدیث۴۱۲

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ یَسْتَغْنونَ اذا عُدِلَ بَینَهُمْ وَتُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَتُخْرِجُالْاَرْضُ بَرَکَتَها بِاِذْنِ اللّهِ تَعالی؛

هنگامی که در میان مردم عدالت برقرار شود، بی نیاز می شوند و به اذن خداوندمتعال آسمان روزیِ خود را فرو می فرستد و زمین برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث۴۱۳

امام صادق علیه السلام :

لَمْ یَبْعَثِ اللّهُ نَبیّا قَطُّ اِلاّ بِالْبِرِّ وَالْعَدْلِ؛

خداوند هیچ پیامبری را جز به نیکی و عدالت بر نینگیخت.

بحارالأنوار، ج ۲۴، ص ۲۹۲

حدیث۴۱۴

امام صادق علیه السلام :

دِرْهَمُ رِبا أَعْظَمُ عِنْدَ اللّه ِ مِنْ سَبْعينَ زِنْيَةً بِذاتِ مَحْرَمٍ فی بَيْتِاللّه ِ الْحَرامِ؛
یک درهم ربا نزد خداوند سنگین تر است از هفتاد بار زنا کردن با محارم در خانه خدا.

نورالثقلین، ج ۱، ص ۲۹۵، ح ۱۱۷۷

حدیث۴۱۵

امام صادق علیه السلام :
آكِلُ الرِّبا لايَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيا حَتّى يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطانُ؛
ربا خوار از دنیا نرود، تا آن که شیطان دیوانه اش کند.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۲۰، ح ۳۰

حدیث۴۱۶

امام صادق علیه السلام :
إِنَّهُ لَو كـانَ الرِّبـا حَلالاً لَتَرَكَ النّـاسُ التِّجـاراتِ وَما يَحْتاجونَ إِلَيْهِفَحَرَّمَ اللّه ُ الرِّبا لِيَفِرَّ النّاسُ مِنَ الْحَرامِ إِلَى الْحَلالِ وَ إِلَى التِّجاراتِ وَ إِلَى الْبَيْعِ وَالشِّراءِفَيَبْقى ذلِكَ بَيْنَهُمْ فِى الْقَرْضِ؛
براستی، اگر ربـا حلال بود، مردم تجـارت و تلاش برای معاش را رها می کردنـد. بههمین دلیل خداونـد ربا را حرام کرد تا مردم از حرام به حلال و تجارت و خرید و فروش رویباورند و به یکدیگر قرض بدهند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۷،ح ۴۹۳۷

حدیث۴۱۷

امام صادق علیه السلام :
لَمّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ : (يَمْحَقُ اللّه ُ الرِّبا وَيُرْبِى الصَّدَقاتِ)وَقَد أرى مَنْ يَأْكُلُ الرِّبا يَرْبُو مالُهُ؟ ـ : فَأَىُّ مَحْقٍ أَمْحَقُ مِنْ دِرْهَمِ رِبا يَمْحَقُ الدّينَفَإِنْ تابَ مِنْهُ ذَهَبَ مالُهُ وَافْتَقَرَ؛
مردی از امـام صادق علیه السـلام درباره آیه «خداونـد ربا را نابود می کنـد و صـدقات را افزایشـمی دهـد» سـئوال کرد و گفت: گاه کسـی را می بینم که ربا می خورد و با این حال ثروتشـزیاد می شود؟ حضـرت فرمودنـد: کدام نابودی، نابود کننده تر از یک درهم ربا که دین رانابود می کند. که اگر توبه هم کند ثروتش از دست می رود و فقیر می شود.

تهذیب الاحکام، ج ۷، ص ۱۹، ح ۸۳

حدیث۴۱۸

امام صادق علیه السلام :

لَاَنْ اُقْرِضَ قَرْضا اَحَبُّ اِلَیَّ مِنْ اَنْ اَصِلَ بِمِثْلِهِ؛

مالی را قرض بدهم، بیشتر دوست دارم تا آن را ببخشم.

بحارالانور، ج ۱۰۳، ص ۱۳۹، ح ۵

حدیث۴۱۹

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی موسی، قالَ: قُلْتُ لِاَبی عَبْدِاللّه علیه السلام: جُعِلْتُ فِداکَ یَسْتَقْرِضُالرَّجُلُ وَ یَحِجُّ؟ قالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: یَسْتَقْرِضُ وَ یَتَزَوَّجُ؟ قالَ: نَعَمْ، اِنَّهُ یَنْتَظِرُ رِزْقَ اللّه غُدْوَةً وَ عَشِیَّةً؛

ابو موسی می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم، آیا مرد،می تواند قرض بگیرد و حج برود؟ فرمودند: بله، عرض کردم: آیا می تواند قرضبگیرد و ازدواج کند؟ فرمودند: بله، قرض کند و ازدواج نماید و شب و روز منتظر روزیخدا باشد.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۸۲، ح ۱

حدیث۴۲۰

امام صادق علیه السلام :

... فَاِنْ اَعْطاهُ اَکْثَرَ مِمّا اَخَذَهُ مِنْ شَرْطٍ بَیْنَهُما فَهُوَ مُباحٌ لَهُ، وَ لَیْسَلَهُ عِنْدَ اللّه ثَوابٌ فیما اَقْرَضَهُ؛

اگر قرض گیرنده بدون قرار قبلی، سودی به قرض دهنده بدهد مُباح است، ولی آنقرض دهنده پاداشی از خدا نخواهد گرفت.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۵۷، ح ۱

حدیث۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی بصیرٍ قال: قُلْتُ: آکِلُ الرِّبا بَعْدَ البَیِّنَةِ؟ قالَ: یُؤَدَّبُ فَاِنْ عادَاُدِّبَ فَاِنْ عادَ قُتِلَ؛

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: حکم رباخوار بعد از روشن بودن حکم ربا برای ویچیست؟ حضرت فرمودند: تأدیب می شود و اگر (برای بار دوم) ربا گرفت باز تأدیبمی شود و (برای بار سوّم) اگر ربا گرفت، کشته می شود.

کافی، ج ۷، ص ۲۴۲، ح ۹

حدیث۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَوْ اَنَّ رَجُلاً ـ وَرِثَ مِنْ اَبیهِ مالاً ـ وَ قَدْ عَرَفَ اَنَّ فی ذلِکَ الْمالِ رِباوَلکِنْ قَدِ اخْتَلَطَ فِی التِّجارَةِ بِغَیْرِهِ حَلالٍ کانَ حَلالاً طَیِّبا فَلْیَأْکُلْهُ وَ اِنْ عَرَفَ مِنْهُ شَیْئااِنَّهُ رِبا فَلْیَأْخُذْ رَأْسَ مالِهِ وَلْیَرُدَّ الرِّبا؛

اگر کسی از پـدرش مالی به ارث ببرد و بدانـد که در آن مال ربا وجود دارد، ولی مالربوی با مال های دیگر مخلوط شـده، آن مال برای او حلال و پاکیزه است و می توانـد از آناسـتفاده کنـد، و اگر به ربوی بودن مقدار مشخصـی از آن یقین دارد باید اصل مال را برایخود بردارد و مال ربوی را به صاحبش رد نماید.

کافی، ج ۵، ص ۱۴۵، ح ۴

حدیث۴۲۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الْمُنافِقَ لا یَرغَبُ فِیما قَد سَعِدَ بِهِ الْمُؤْمِنونَ وَ السَّعیدُ یَتَّعِظُبِمَوعِظَةِ التَّقْوی وَ إنْ کانَ یُرادُ بِالْمَوعِظَةِ غَیْرُهُ؛

منـافق به آنچه مؤمنـان بواسـطه آن خوشـبخت می شونـد، میلی نـدارد، ولی خوشبختسـفارش به تقوا را می پـذیرد هر چَنـد مخـاطب موعظه، کس دیگری باشد.

الکافی، ج۸ ، ص ۱۵۰، ح۱۳۲

حدیث۴۲۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الْمُؤْمِنَ یَغْبِطُ وَ لا یَحْسُدُ وَ الْمُنافِقُ یَحْسُدُ وَ لایَغْبِطُ؛

مؤمن غبطه می خورد و حسد نمی ورزد، و منافق حسد می ورزد و غبطه نمی خورد.

الکافی، ج۲، ص ۳۰۷، ح۷

حدیث۴۲۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الْحِکْمَةَ لَتَکُونُ فی قَلْبِ الْمُنافِقِ فَتُجَلْجِلُ فی صَدْرِهِ حَتّییُخْرِجَها فَیُوعِیَهَا الْمُؤْمِنُ وَ تَکُونُ کَلِمةُ الْمُنافِقِ فی صَدْرِ الْمُؤْمِنِ فَتُجَلْجِلُ فی صَدْرِهِحَتّی یُخْرِجَها فَیَعِیَهَا الْمُنافِقُ؛

به راستی حکمتی که در قلب منافق جا می گیرد، در سـینه اش بی قراری می کند تا ازآن بیرون آید و مؤمن آن را بر گیرد و سـخن منافقانه (لغو و بیهوده) در سینه مؤمنبی قراری می کند تا از آن بیرون برود و منافق آن را برگیرد.

بحارالأنوار، ج۲، ص ۹۴، ح۲۸

حدیث۴۲۶

امام صادق علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ لایُخْلَقُ عَلَی الْکِذْبِ وَلا عَلَی الْخیانَةِ وَ خِصْلَتانِ لایَجْتَمِعانِ فِی الْمُنافِقِ، سَمْتٌ حَسَنٌ وَ فِقْهٌ فِی السُّنَّةِ؛

مؤمن در سرشتش دروغ و خیانت نیست و دو صفت است که در منافق جمع نگردد:سیرت نیکو و دین شناسی.

تحف العقول، ص۳۶۷

حدیث۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْحِنّاءُ یَذْهَبُ بالسَّهَکِ وَ یَزیدُ فی ماءِ الْوَجْهِ وَ یُطَیِّبُ الْنَّکْهَهَ وَیُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

حنا، بوی بد عرق را از بین می برد، چهره را شاداب، دهان را خوشبو و فرزندرا زیبا می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۴، ح ۵

حدیث۴۲۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْجَمالَ وَ التَّجْمیلَ وَ یَکْرَهُ البُؤْسَ وَ التَّباؤسَ فَاِنَّ اللّه َعَزَّوَجَلَّ اذا اَنْعَمَ عَلی عَبْدٍ نِعْمَهً اَحَبَّ اَنْ یَری عَلَیْهِ اَثَرَها. قیلَ: وَ کَیْفَ ذلِکَ؟ قالَ:یُنَظِّفُ ثَوبَهُ وَ یُطَیِّبُ ریحَهُ وَ یُجَصِّصُ دارَهُ وَ یَکْنِسُ أفْنِیَتَهُ حَتّی اِنَّ السِّراجَ قَبْلَمَغیبِ الشَّمْسِ یَنْفِی الْفَقْرَ وَ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ؛

خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و از فقر و تظاهر به فقر بیزار است.هرگاه خداوند به بنده ای نعمتی بدهد، دوست دارد اثر آن را در او ببیند.عرض شد: چگونه؟ فرمودند: لباس تمیز بپوشد، خود را خوشبو کند، خانه اش راگچکاری کند، جلوی در حیاط خود را جارو کند، حتی روشن کردن چراغ قبل از غروبخورشید فقر را می برد و روزی را زیاد می کند.

امالی طوسی، ص ۲۷۵، ح ۵۲۶

حدیث۴۲۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِکُلِّ ثَمَرَهٍ سَمّا فَاِذا اَتَیْتُمْ بِها فَمَسّوها بِالْماءِ أوْ اَغْمِسوهافِی الماءِ؛

هر میوه ای سمّی دارد، هرگاه میوه به دستتان رسید، آن را با آب بشویید و یا درآب فرو برید.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۰، ح ۴

حدیث۴۳۰

امام صادق علیه السلام :

اَبْصَرَ رسول اللّه صلی الله علیه و آله رَجُلًا شَعْثا شَعْرُ رَأْسِهِ وَ سَخَهً ثیابُهُ، سَیِّئَهًحالُهُ فَقال رسول اللّه صلی الله علیه و آله: مِن الدّینِ الْمُتْعَهُ وَ اِظْهارُ النِّعْمَهِ؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مردی را دیدند که موهای ژولیده و جامه ای چرکین و سر و وضع نامرتّبیداشت، فرمودند: بهره بردن از نعمت های خدا و آشکار ساختن نعمت جزء دین است.

کافی، ج ۶، ص ۴۳۹، ح ۵

حدیث۴۳۱

امام صادق علیه السلام :

غَسْلُ الْاِناءِ وَ كَسْحُ الْفِناءِ، مَجْلَبَةٌ لِلرِّزْقِ؛

شستن ظرف و جارو زدن جلو در منزل، باعث جلب روزی می شود.

خصال، ص ۵۴، ح ۷۳

حدیث۴۳۲

امام صادق علیه السلام :

خُذْ مِنْ شارِبِكَ وَ اَظْفارِكَ فی كُلِّ جُمُعَةٍ فَاِنْ لَمْ يَكُنْ فيها شَیْ ءٌفَحُكَّها لا يُصيبُكَ جُنونٌ وَ لا جُذامٌ وَ لا بَرَصٌ؛

در هر جمعه، اندکی از سبیل و ناخن های خود را بگیر، و اگر هم چیزی وجود نداشتهباشد، آن را (کمی) بسای، [که در این صورت] دیوانگی، جذام و پیسی به تو نمی رسد.

کافی، ج ۶، ص ۴۹۰، ح ۳

حدیث۴۳۳

امام صادق علیه السلام :

غَسْلُ الرَّأسِ بِالْخَطْمیِّ اَمانٌ مِنَ الصُّداعِ وَ بَراءَةٌ مِنَ الْفَقْرِ وَ طَهورٌلِلرَّأسِ مِنَ الحَزازِ؛

شستن سر با خطمی، مایه ایمنی از سر درد، برکنار ماندن از فقر و پاکیزگی سر ازشوره است.

ثواب الاعمال، ص ۱۹

حدیث۴۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ اللّه َ خافَهُ ، وَمَنْ خافَ اللّه َ حَثَّهُ الْخَوفُ مِنَ اللّه ِ عَلَى الْعَمَلِبطاعَتِهِ وَالاْخْذِ بِتَأديبِهِ ، فَبَشِّرِ الْمُطيعينَ المُتَأَدِّبينَ بِاَدَبِ اللّه ِ وَ الْاخِذينَ عَنِ اللّه ِ اَنَّهُ حَقٌّعَلَى اللّه ِ اَنْ يُنْجيَهُ مِنْ مُضِلاّتِ الْفِتَنِ؛

آن که خدا را شناخت ، از او ترسید و آن کس که از خدا ترسید ، ترس از خدا او را بهعمل به فرمان او و در پیش گرفتن ادبش واداشت . پس فرمان بردارانِ ادب شده به ادبخدا و اطاعت کنندگان دستورهای او را بشارت ده که بر خداست که آنها را از فتنه

هایگمراه کننده برهاند.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۴۰۰، ح ۷۳

حدیث۴۳۵

امام صادق علیه السلام :

ما خَسِرَ وَ اللّه ِ مَنْ اَتى بِحَقيقَةِ السُّجودِ ... وَلا بَعُدَ عَنِ اللّه ِ اَبَدا مَنْاَحْسَنَ تَقَرُّبَهُ فِى السُّجودِ وَ لا قَرُبَ اِلَيْهِ اَبَدا مَنْ اَساءَ اَدَبَهُ وَضَيَّعَ حُرْمَتَهُ وَيَتَعَلَّقُ قَلْبُهُبِسِواهُ؛

سوگنـد به خـدا ، هر كس كه حقيقت سـجده را به جاى آورد ، زيان نكرد و كسـى كه در سـجده،به خوبى به خداوند نزديك شد، هرگز از خداونـد دور نيست. و آن كه به [ساحت مقدس]اوبى ادبى كرد و حرمتش را زير پا گذاشت ، و به غير او دل بست، هرگز به او نزديك نشد.

مصباح الشريعه، ص ۱۰۸

حدیث۴۳۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الشَّيْطانَ لَيَطْمَعُ فى عالِمٍ بِغَيْرِ اَدَبٍ اَكْثَرُ مِنْ طَمَعِهِ فى عالِمٍبِاَدَبٍ ، فَتَاَدَّبوا وَ اِلاّ فَاَنْتُمْ اَعرابٌ ؛

شيطان ، در عالِمِ بى بهره از ادب بيشتر طمع مى كند تا عالِمِ برخوردار از ادب . پسادب داشته باشيد وگرنه شما، بيابانى (فاقد تمدّن) هستيد.

اعلام الدين، ص ۹۶

حدیث۴۳۷

امام صادق علیه السلام :

اَدَّبَنى اَبى عليه السـلام بِثَلاثٍ ... ونَهانى عَنْ ثَلاثٍ : قالَ لى : يا بُنَىَّ مَنْ يَصْحَبْصاحِبَ السّوءِ لا يَسْلَمْ وَ مَن لا يُقَـيِّد اَ لْفاظَهُ يَنْدَم ، وَ مَنْ يَدْخُل مَداخِلَ السَّوءِ يُتَّهَمْ...وَ نَهانى اَنْ اُصاحِبَ حاسِدَ نِعْمَةٍ وَ شامِتا بِمُصيبَةٍ ، اَو حامِلَ نَميمَةٍ ؛

پدرم عليه السـلام مرا به سه چيز ادب آموخت و از سه چيز نهى ام فرمود . سه نكته ادباين بود كه فرمود : فرزندم! هركس با دوسـت بـد بنشـيند ، سـالم نمى مانـد و هر كســگفتارش را كنـترل نكنـد ، پشـيمان مى شـود ، و هر كس بـه جايگـاه هـاى بـد وارد شـود ، موردبدگمانى قرار مى گيرد (زير سؤال مى رود) و آن سه چيز كه مرا از آن نهى فرمود: دوستيبا كسـى كه چشم ديدن نعمت كسى را ندارد، و با كسى كه از مصيبت ديگران شاد مى شودو با سخن چين.

تحف العقول، ص ۳۷۶

حدیث۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

انْ اُجِّلْتَ فی عُمْرِکَ یومَیْنِ فَاجْعَلْ اَحَدَهُما لاَدَبِکَ لِتَسْتَعینَ بِهِ عَلییَوم مَوتِکَ. فَقیلَ لَهُ : وَ ما تِلْکَ الْاِسْتِعانَةُ؟ قالَ : تُحْسِنُ تَدبیرَ ما تُخَلِّفُ وَ تُحْکِمُهُ؛

اگر در عُمرت دو روز مهلت داده شدی ، یک روز آن را برای ادب خود قرار ده تا از آنبرای روز مُردنت کمک بگیری. به امام گفته شد : این کمک گرفتن چگونه است؟ فرمودند :به این که آنچه را از خود برجا می گذاری ، خوب برنامه ریزی کنی و محکم کاری نمایی.

کافی، ج ۸ ، ص ۱۵۰، ح ۱۳۲

حدیث۴۳۹

امام صادق علیه السلام :

کَمالُ الْاَدَبِ وَالْمُروءَةِ سَبْعُ خِصالٍ : اَلْعَقلُ وَ الْحِلْمُ ، وَالصَّبْرُ ،وَالرِّفْقُ ، وَالصَّمْتُ ، وَحُسْنُ الْخُلْقِ وَ الْمُداراةُ؛

کمال ادب و مروت در هفت چیز است: عقل، بردباری، صبر، ملایمت، سکوت،خوش اخلاقی و مدارا.

معدن الجواهر، ص ۵۹

حدیث۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

اذا کانَ یَومُ القیامَةِ بَعَثَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ العالِمَ وَ الْعابِدَ ، فَاِذا وَقَفا بَیْنَیَدَیِ اللّهِ عَزَّوَجَلَّ قیلَ لِلْعابِدِ : اِنْطَلِقْ اِلَی الْجَنَّةِ وَ قیلَ لِلْعالِمِ : قِف تَشَفَّعْ لِلنّاسِ بِحُسْنِتَأدیبِکَ لَهُمْ؛

هر گاه روز قیامت گردد ، خدای عزّوجلّ عالم و عابد را برانگیزاند . پس آن گاهکه در پیشگاه خداوند ایستادند به عابد گفته می شود : «به سوی بهشت حرکت کن»و به عالم گفته می شود : «بایست و مردم را به خاطر آن که نیکو ادبشان نمودی،شفاعت کن» .

علل الشرایع، ج ۲، ص ۳۹۴، ح ۱۱

حدیث۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکَ بِالأَحداثِ فَإِنَّهُم أسرَعُ إلی کُلِّ خَیرٍ ؛

جوانان را دریاب، زیرا که آنان سریع تر به کارهای خیر روی می آورند.

کافی، ج ۸، ص ۹۳، ح ۶۶

حدیث۴۴۲

امام صادق علیه السلام :
بادِروا اَحداثَکُمْ بِالْحَدیثِ قَبْلَ اَنْ تَسْبِقَکُمْ اِلَیْهِمُ الْمُرْجِئَةُ ؛
به آموختن حدیث (معارف دینی) به جوانانتان ، پیش از آن که منحرفین آنان راگمراه سازند، اقدام نمایید.

تهذیب الأحکام ، ج ۸ ، ص ۱۱۱، ح ۳۸۱

حدیث۴۴۳

امام صادق علیه السلام :
اِعْلَمی اَنَّ الشّابَّ الْحَسَنَ الْخُلُقِ مِفْتاحٌ لِلْخَیْرِ ، مِغْلاقٌ لِلشَّرِّ وَ اِنَّالشّابَّ الشَّحیحَ الْخُلُقِ مِغْلاقٌ لِلْخَیْرِ مِفْتاحٌ لِلشَّرِّ ؛
بِدان که جوانِ خوش اخلاق ، کلید خوبی ها و قفل بدی هاست و جوانِ بداخلاق ، قفلخوبی ها و کلید بدی هاست .

امالی طوسی ، ص ۳۰۲، ح ۵۹۸

حدیث۴۴۴

امام صادق علیه السلام :
لَسْتُ اُحِبُّ اَنْ اَرَی الشّابَّ مِنْکُمْ اِلاّ غادیاً فی حالَیْنِ : اِمّا عالِماً اَوْمُتَعَلِّما ، فَاِنْ لَمْ یَفْعَلْ فَرَّطَ ، فَاِنْ فَرَّطَ ضَیَّعَ ، وَ اِنْ ضَیَّعَ اَثِمَ ، وَ اِنْ اَثِمَ سَکَنَ النّارَ وَ الَّذیبَعَثَ مُحَمَّدا بِالْحَقِّ ؛
دوست ندارم جوانانِ شما را جز در دو حالت ببینم : دانشمند یا دانش اندوز . اگرجوانی چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کرد ، تباه ساخته و اگر تباه ساخت ، گناهکرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن کس که محمّد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت ،دوزخ نشین خواهد شد .

امالی طوسی ، ص ۳۰۳، ح ۶۰۴

حدیث۴۴۵

امام صادق علیه السلام :
مَنْ قَرَاَ الْقُرآنَ وَ هُوَ شابٌّ مُؤمِنٌ اِخْتَلَطَ الْقُرآنُ بِلَحْمِهِ وَ دَمِهِ وَ جَعَلَهُاللّهُ عَزَّوَجَلَّ مَعَ السَّفَرَةِ الْکِرامِ الْبَرَرَةِ ، وَ کانَ الْقُرآنُ حَجیزا عَنْهُ یَوْمَ الْقیامَةِ ؛
هر جوان مؤمنی که در جوانی قرآن تلاوت کند ، قرآن با گوشت و خونش می آمیزد وخداوند عزّوجلّ او را با فرشتگان بزرگوار و نیک قرار می دهد و قرآن نگهبان او در روزقیامت ، خواهد بود .

کافی ، ج ۲، ص ۶۰۳ ، ح ۴

حدیث۴۴۶

امام صادق علیه السلام :
اِجْتَهَدْتُ فِی الْعِبادَةِ وَ اَ نَا شابٌّ ، فَقالَ لی اَبی : یا بُنَیَّ دونَ ما اَراکَتَصْنَعُ ، فَاِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ اِذا اَحَبَّ عَبْداً رَضِیَ عَنْهُ بِالْیَسیرِ ؛
در جوانی زیاد عبادت می کردم . پدرم به من فرمود : فرزندم! کمتر عبادت کن، زیراخداوند عزوجل ، اگر بنده ای را دوست بدارد ، با عبادت کم هم از او خشنود می گردد .

کافی ، ج ۲، ص ۸۷ ، ح ۵

حدیث۴۴۷

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ النّاسَ یَستَغْنونَ اِذا عُدِلَ بَیْنَهُمْ وَ تُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَ تُخْرِجُالْاَرْضُ بَرَکَتَها بِاِذْنِ اللّه ِ تَعالی ؛
اگر در میان مردم عدالت برقرار شود، همه بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعالآسمان روزی خود را فرو می فرستد و زمین برکت خویش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث۴۴۸

امام صادق علیه السلام :
اَ لْبَرَکَةُ مِنْ قَبْرِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلیٍّ علیه السلام عَشَرَةُ اَمْیالٍ؛
تا ده میل اطراف قبر حسین بن علی علیه السلام برکت است.

بحارالأنوار، ج ۱۰۱، ص۱۱۶، ح ۴۱

حدیث۴۴۹

امام صادق علیه السلام :
اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَسَمْتَ لی مِنْ قِسْمٍ اَوْ رَزَقْتَنیمِنْ رِزْقٍ فَاجْعَلْهُ حَلالاً طَیِّبا واسِعا مُبارَکا قَریبَ الْمَطْلَبِ سَهْلَ الْمَاْخَذِ فی یُسْرٍ مِنْکَوَ عافیَةٍ وَ سَلامَةٍ وَ سعادَةٍ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ؛
خدایا! بر محمّد و خاندان او، درود فرست و آنچه را برایم قسمت کرده و یاروزی نموده ای، حلال، پاک، فراوان، با برکت، دست یافتنی و آسان به دست آمدنی قراربده، با راحتی، عافیت، تندرستی و خوش بختی از سوی خود مقرر کن! به درستیکه تو بر هر چیز توانایی.

بحارالأنوار، ج ۸۹، ص ۳۷۷، ح ۶۶

حدیث۴۵۰

امام صادق علیه السلام :

اَ لْکُمَّثری یَدْبَغُ الْمَعِدَةَ وَ یُقَوّیها، هُوَ وَ السَّفَرجَلُ سَواءٌ، وَ هُوَ عَلَیالشِّبَعِ اَ نْفَعُ مِنْهُ عَلَى الرِّیقِ وَ مَنْ اَصابَهُ طَخاءٌ فَلْیَأْکُلْهُ ـ یَعنی عَلَى الطَّعامِ ؛

گلابی، معده را پاك و تقویت می کند و به هم مثل گلابی است. خوردنش روی غذاسودمندتر است تا ناشتا. هر کس احساس سنگینی می کند، آن را روی غذا بخورد.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۸، ح ۲

حدیث۴۵۱

امام صادق علیه السلام :

کُلُوا الرُّمّانَ بِشَحْمِهِ، فَاِنَّهُ یَدْبَغُ الْمَعِدَةَ وَ یَزیدُ فِی الذِّهْنِ؛

انار را با پیه اش بخورید، چرا که معده را پاك می کند و مایه رشد ذهن می شود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۴، ح ۱۲

حدیث۴۵۲

امام صادق علیه السلام :

اَکْلُ الباقِلّی یُمَخِّخُ السّاقَینِ وَ یَزیدُ فِی الدِّماغِ وَ یُوَلِّدُ الدَّمَ الطَّرِیَّ؛

خوردن باقلا، مایه تقویت مغز استخوان های ساق پا می شود، توان مغز را افزونمی سازد و خون تازه تولید می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۴، ح ۱

حدیث۴۵۳

امام صادق علیه السلام :

اَطْعِمُوا الْمَبطونَ خُبزَ الاَرُزِّ، فَما دَخَلَ جَوْفَ الْمَبطونِ شَیْ ءٌ اَنْفَعُعَنْهُ، اَما اِنَّهُ یَدْبَغُ الْمَعِدَةَ وَ یَسُلُّ الدّاءَ سَلاًّ ؛

به کسی که دل درد (اسهال)، دارد نان برنجی بدهید، چرا که برای دل درد چیزیمفیدتر از آن نیست. بدانید که آن، معده را پاك و درد را کاملاً آرام می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۰۵، ح ۲

حدیث۴۵۴

امام صادق علیه السلام :

اَلْبَصَلُ یَذْهَبُ بِالنَّصَبِ وَ یَشُدُّ الْعَصَبَ وَ یَزیدُ فِی الْخُطی وَ یَزیدُفِی الْماءِ وَ یَذْهَبُ بِالحُمَّی؛

پیاز، خستگی را می برد، اعصاب را قوی می کند، قدم ها را چاپک و نیروی جنسی رازیاد می کند و تب را می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۴، ح ۲

حدیث۴۵۵

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الاِدامَ السَّمْنُ وَ اِنّی لَاَکْرَهُهُ لِلشَّیْخِ؛

روغن حیوانی، خوب خورشتی است، ولی من آن را برای پیر، خوشایند نمی دانم.

الدعوات، ص ۱۵۲، ح ۴۰۸

حدیث۴۵۶

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ اَبو عَبْدِاللّه علیه السلام عَنِ الكُرّاثِ، فَقالَ: كُلْهُ، فَاِنَّ فیهِ اَرْبَعَ خِصالٍ:یُطَیِّبُ النَّكْهَةَ وَ یَطْرُدُ الرِّیاحَ وَ یَقْطَعُ البَواسیرَ وَ هُوَ اَمانٌ مِنَ الْجُذامِ لِمَنْ اَدْمَنَ عَلَیْهِ؛

از امام صادق علیه السلام درباره تره پرسیدند، فرمودند: آن را بخورید، چرا که در آن، چهارویژگی است: دهان را خوشبو می کند، بادها را از بدن می برد، بواسیر را ریشه کن می کند،و برای کسی که پیوسته بخورد، مایه ایمنی از جذام است.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۵، ح ۴

حدیث۴۵۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْجَزَرُ اَمانٌ مِنَ القُولَنْجِ وَ الْبَواسیرِ وَ یُعینُ عَلَی الجِماعِ؛

هویج، مایه ایمنی از قولنج و بواسیر است و آمیزش جنسی را تقویت می کند.

کافی، ج ۶ ، ص ۳۷۲، ح ۲

حدیث۴۵۸

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ اللُّقْمَةُ الْجُبْنُ، تُعْذِبُ الْفَمَ وَ تُطَیِّبُ النَّكْهَةَ وَ تَهْضِمُ ما قَبْلَهُ وَتُشَهِّی الطَّعامَ؛

چه خوب لقمه ای است پنیر، دهان را تر و تازه و خوشبو می کند، غذای قبلی را هضمو غذا را مطبوع می سازد.

بحارالأنوار، ج ۶۳، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث۴۵۹

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی عَبْدِ اللّه ِ علیه السلام قالَ: سَاَ لَهُ رَجُلٌ عَنِ الْجُبْنِ... فَقالَ لی: هُوَ ضارٌّبِالْغَداةِ نافِعٌ بِالْعَشیِّ...؛

مردی درباره پنیر از امام صادق علیه السلام پرسید. امام فرمودند: خوردن پنیر، صبحگاهانمضرّ است و شامگاهان مفید.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۰، ح ۳

حدیث۴۶۰

امام صادق علیه السلام :

شَکا ذَریحٌ المُحارِبیُّ قَراقِرَ فی بَطْنِهِ اِلی اَبی عَبْدِاللّه ِ علیه السلام فَقالَ:اَتوجِعُکَ؟ قالَ: نَعَمْ. قالَ: ما یَمْنَعُکَ مِنَ الحَبَّةِ السَّوداءِ وَ الْعَسَلِ لَها؛

ذریح محاربی، به امام صادق علیه السلام گفت که شکم او غُرغُر می کند. امام پرسیدند: آیادرد هم دارد؟ گفت: آری. امام فرمودند: چرا برای درمان آن از سیاه دانه و عسل استفادهنمی کنی؟

طب الائمة، ص ۱۰۰

حدیث۴۶۱

امام صادق علیه السلام :

اَ لْحَوکُ بَقْلَةُ الْأَنْبیاءِ، اَما اِنَّ فیهِ ثَمانَ خِصالٍ: یُمْرِئُ وَ یَفْتَحُ السُّدَدَوَ یُطَیِّبُ الجُشاءَ وَ یُطَیِّبُ النَّکْهَةَ وَ یُشَهِّی الطَّعامَ وَ یَسُلُّ الدّاءَ وَ هُوَ أمانٌ مِنَ الجُذامِ وَإذا اسْتَقَرَّ فی جَوْفِ الإنسانِ قَمَعَ الدّاءَ کُلَّهُ؛

ریحان، سبزی انبیاست و در آن هشت خاصیت است: هضم کننده است، رگ ها ومجاری را باز می کند، بازدم را خوشبو می سازد، بدن را بوی خوش می بخشد، اشتها آوراست، درد را از بدن بیرون می برد، از جذام در امان می دارد و چون وارد معده شود درد رابه کلّی از بین می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۴، ح ۴

حدیث۴۶۲

امام صادق علیه السلام :

اَلْفُجْلُ اَصْلُهُ یَقْطَعُ الْبَلْغَمَ وَ لُبُّهُ یَهْضِمُ وَ وَرَقُهُ یَحْدِرُ البَولَ حَدرا؛

تُرب، ساقه اش بلغم را از بین می برد، خودش غذا را هضم می کند و برگش به دفعکامل ادرار کمک می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۱، ح ۲

حدیث۴۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَوْ عَلِمَ اللّه ُ فی شَیْ ءٍ شِفاءً اَکْثَرَ مِنَ الشَّعیرِ ما جَعَلَهُ غِذاءَالاَْنْبیاءِ علیهم السلام؛

اگر خداوند در چیزی بیشتر از جو شفادهندگی می دید، آن را خوراک پیامبرانقرار نمی داد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۴

حدیث۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبِی الْحَسَنِ الاصبهانی: کُنْتُ عِنْدَ اَبی عَبْدِاللّه ِ علیه السلام فَقالَ لَهُ رَجُلٌ وَاَنَا اَسْمَعُ: جُعِلْتُ فِداکَ! اِنّی اَجِدُ الضَّعْفَ فی بَدَنی. فَقال لَهُ: عَلَیْکَ بِاللَّبَنِ، فَاِنَّهُ یُنْبِتُاللَّحْمَ وَ یَشُدُّ الْعَظْمَ؛

ابوالحسن اصفهانی ـ : نزد امام صادق علیه السلام بودم. شنیدم، مردی به ایشان گفت: فدایتشوم! در بدنم احساس ضعف می کنم. امام علیه السلامبه او فرموند: شیربخور، چرا که گوشتمی رویاند و استخوان را محکم می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۳۶، ح ۷

حدیث۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

شَکا نَبِیٌّ مِنَ الاَْنبیاءِ اِلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ اَلْغَمَّ فَاَمَرَهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّبِاَکْلِ الْعِنَبِ؛

پیامبری از پیامبران به درگاه خداوند عزوجل از غم و اندوه شکایت نمود. خداوندعزوجل او را به خوردن انگور، امر فرمود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۱، ح ۴

حدیث۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

الْغُبیراءُ لَحْمُهُ یُنْبِتُ اللَّحْمَ وَعَظمُهُ یُنْبِتُ الْعَظْمَ وَ جِلْدُهُ یُنْبِتُ الْجِلْدَ وَمَعَ ذلِکَ فَاِنَّهُ یُسَخِّنُ الْکُلْیَتَینِ وَ یَدْبَغُ الْمَعِدَةَ وَ هُوَ اَمانٌ مِنَ الْبَواسیرِ وَ التَّقْتیرِ وَیُقَوِّی السّاقَیْنِ وَ یَقْمَعُ عِرْقَ الْجُذامِ؛

گوشت سنجد، گوشت را، هسته اش استخوان را و پوستش پوست را تقویت، و کلیه هارا گرم و معده را پاک می کند، از بواسیر و تسلسل ادرار جلوگیری کرده، ساق پا را تقویت ورگ جذام را به کلی از بین می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۱، ح ۱

حدیث۴۶۷

امام صادق علیه السلام :
کونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغَیْرِ اَ لْسِنَتِکُمْ، لِیَرَوا مِنْکُمْ الْوَرَعَ وَ الْاِجْتِهادَ وَالصَّلاةَ وَ الْخَیْرَ، فَاِنَّ ذلِکَ داعیَةٌ؛
مردم را به غیر از زبان خود، دعوت کنید، تا پرهیزکاری و کوشش در عبادت و نماز وخوبی را از شما ببینند، زیرا اینها خود دعوت کننده است.

کافی، ج ۲ ، ص ۷۸، ح ۱۴

حدیث۴۶۸

امام صادق علیه السلام :
اِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ اَخاهُ اِنْماثَ الایمانُ مِنْ قَلْبِهِ کَما یَنْماثُ الْمِلْحُ فِیالْماءِ ؛
هرگاه مؤمن به برادر [دینی] خود تهمت بزند، ایمان در قلب او از میان می رود،همچنان که نمک در آب، ذوب می شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۱، ح ۱

حدیث۴۶۹

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ لِلْمُؤْمِنِ عَلی الْمُؤْمِنِ سَبْعَةَ حُقوقٍ، فَاَوْجَبُها اَنْ یَقولَ الرَّجُلُ حَقّاوَ اِنْ کانَ عَلی نَفْسِهِ اَوْ عَلی والِدَیْهِ، فَلا یَمیلَ لَهُمْ عَنِ الْحَقِّ؛
مؤمن را بر مؤمن، هفت حق است. واجب ترین آنها این است که آدمی تنهاحق را بگوید، هر چند بر ضد خود یا پدر و مادرش باشد و به خاطر آنها از حقمنحرف نشود.

بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۲۲۳، ح ۸

حدیث۴۷۰

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ مِنْ اَکْبَرِ السِّحْرِ النَّمیمَةَ یُفَرَّقُ بِها بِیْنَ الْمُتَحابَّین وَ یُجْلَبُالعَداوَةُ عَلَی الْمُتَصافِیَیْنِ وَ یُسْفَکُ بِها الدِّماءُ وَ یُهْدَمُ بِها الدُّورُ وَ یُکْشَفُ بِها السُّتورُوَ النَّمّامُ اَشَرُّ مَنْ وَطیءَ عَلَی الْاَرْضِ بِقَدَمٍ؛
از بزرگ ترین جادو، سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جداییمی افتد، دوستان یکدل با هم دشمن می شوند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود،خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. سخن چین، بدترین کسی است که رویزمین راه می رود.

بحارالأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴

حدیث۴۷۱

امام صادق علیه السلام :
مَنْ اَحْصى عَلى اَخيهِ الْمُؤْمِنِ عَيْبا لِيَعيبَهُ بِهِ يَوْما ما كانَ مِنْ اَهْلِهذِهِ الآيَةِ قالَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ: اِنَّ الَّذينَ يُحِبّونَ اَنْ تَشيعَ الْفاحِشَةُ فِى الَّذينَ آمَنوا لَهُمْعَذابٌ اَليمٌ فِى الدُّنْيا وَ الاْخِرَةِ وَ اللّه ُ يَعْلَمُ وَ اَ نْتُمْ لا تَعْلَمونَ ؛
هر كس درصدد عيب جويى برادر مؤمنش برآيد، تا با آن روزى او را سرزنش كند،مشمول اين آيه است: كسانى كه دوست دارند، زشتى ها در ميان مردم با ايمان شيوعپيدا كند، عذاب دردناكى براى آنان در دنيا و آخرت خواهد بود و خداوند مى داند و شمانمى دانيد.

مستدرک الوسایل، ج ۹، ص ۱۱۰،ح ۱۰۳۷۹

حدیث۴۷۲

امام صادق علیه السلام :
مَنْ يَزْرَعْ خَيْرا يَحْصِدْ غِبْطَةً وَ مَنْ يَزْرَعْ شَرّا يَحْصِدْ نَدامَةً وَ لِكُلِّزارِعٍ ما زَرَعَ؛
هر كس خوبى بكارد، خشنودى درو مى كند و هر كس بدى بكارد، پشيمانيمى چيند، هر كس هر چه بكارد، همان را دِرو مى كند.

کافی، ج ۲ ، ص ۴۵۸، ح ۱۹

حدیث۴۷۳

امام صادق علیه السلام :
ما اَنْعَمَ اللّه ُ عَلى عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَها بِقَلْبِهِ وَ حَمِدَ اللّه َ ظاهِرا بِلِسانِهِفَتَمَّ كَلامُهُ حَتّى يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزيدِ؛
چون خداوند به بنده اى نعمت بدهد و او آن را قلبا قدر بشناسد و به زبان سپاسبگويد، هنوز سخنش به پايان نرسيده، فرمان افزايش نعمت براى وى صادر مى شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹

حدیث۴۷۴

امام صادق علیه السلام :
بِرُّوا آباءَكُمْ يَبِرَّكُمْ اَبْناؤُكُمْ وَ عِفُّوا عَنْ نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُمْ؛
به پدر و مادر خود نيكى كنيد تا فرزندانتان به شما نيكى كنند و به زنان مردم عفّتورزيد تا زنانتان عفّت ورزند.

کافی، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵

حدیث۴۷۵

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ تَبارَکَ وَ تَعالی لَمْ یَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثا وَ لَمْ یَتْرُکْهُمْ سُدیً بَلْخَلَقَهُمْ لاِظْهارِ قُدْرَتِهِ وَ لِیُکَلِّفَهُمْ طاعَتَهُ فَیَستَوجِبوا بِذلِکَ رِضْوانَهُ و ما خَلَقَهُمْلِیَجْلِبَ مِنْهُمْ مَنفَعَةً و لا لِیَدْفَعَ بِهِمْ مَضَرَّةً بَل خَلَقَهُم لِیَنْفَعَهُم و یوصِلُهُمْ اِلی نَعیم؛
خداوند تبارک و تعالی آفریدگانش را بیهوده نیافریده و آنها را رها نکرده است. بلکهآنها را برای آشکار ساختن تواناییش آفریده و به فرمانبریش مکلفشان نموده است تا باآن، خشنودی خود را نصیب آنان کند. نیز آنها را نیافریده تا از آنها سودی ببرد و نهضرری را برطرف سازد، بلکه آنها را آفریده تا سودی به آنان برساند و به نعمت برساندشان.

نورالثقلین، ج ۳ ، ص ۵۶۶، ح ۱۶۶

حدیث۴۷۶

امام صادق علیه السلام :
اَوْحَی اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ اِلی مُوسی علیه السلام یا مُوسی لا تَفْرَحْ بِکَثْرَةِ الْمالِ وَلا تَدَعْ ذِکْری عَلی کُلِّ حالٍ فَاِنَّ کَثْرَةَ الْمالِ تُنْسِی الذُّنوبَ وَ اِنَّ تَرْکَ ذِکری یُقْسِیالْقُلوبَ ؛
خدای عزّوجلّ به موسی علیه السلام وحی کرد: ای موسی! به زیادی ثروت شاد مشو و در هیچحالی مرا فراموش مکن، زیرا با زیادی ثروت گناهان فراموش می شود و از یاد بردن منقساوت قلب می آورد.

کافی، ج ۴، ص ۴۹۷، ح ۷

حدیث۴۷۷

امام صادق علیه السلام :
یَعیشُ النّاسُ بِاِحْسانِهِمْ اَکْثَرَ مِمّا یَعیشونَ بِاَعْمارِهِمْ وَ یَموتونبِذُنوبِهِمْ اَکْثَرَ مِمّا یَموتونَ بِآجالِهِمْ؛
مردم، بیشتر از آن که با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خود زندگیمی کنند و بیشتر از آن که با اجل خود بمیرند، بر اثر گناهان خود می میرند.

دعوات الراوندی، ص ۲۹۱، ح ۳۳

حدیث۴۷۸

امام صادق علیه السلام :
اَلرَّوْحُ وَ الرّاحَةُ فِی الرِّضا وَ الْیَقینِ وَ الْهَمُّ وَ الْحَزَنُ فِی الشَّکِّ وَ السَّخَطِ؛
خوشی و آسایش، در رضایت و یقین است و غم و اندوه در شکّ و نارضایتی.

مشکاه الأنوار، ص ۳۴

حدیث۴۷۹

امام صادق علیه السلام :

ما ضَعُفَ بَدَنٌ عَمّا قَوِیَتْ عَلَیْهِ النِّیَّهُ؛

اگر اراده قوی باشد، هیچ بدنی برای انجام دادن کار، ناتوان نیست.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۹

حدیث۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

ایّاکَ وَ الْمِراءَ، فَاِنَّهُ یُحْبِطُ عَمَلَکَ وَ ایّاکَ وَ الْجِدالَ، فَاِنَّهُ یوبِقُکَ وَایّاکَ وَ کَثْرَهَ الْخُصوماتِ فَاِنَّها تُبْعِدُکَ مِنَ اللّه ؛

از بگو مگو خودداری کن، زیرا که این کـار، عملت را نـابود می کنـد. از جـدل و ستیز همخودداری کن؛ زیرا که تو را هلاـک می سازد و از دشمنی زیاد کناره بگیر؛ چه این که چنینکاری تو را از خدا دور می کند.

تحف العقول، ص ۳۰۹

حدیث۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

اَوَّلُ النَّظَرَهِ لَکَ وَ الثّانیَهُ عَلَیْکَ وَ لا لَکَ وَ الثّالِثَهُ فیهَا الْهَلاکُ؛

نگاه اول [ناخودآگاه به نامحرم] برای تو [حلال]است و نگاه دوم ممنوع است و حرامو نگاه سوم، هلاکت بار است.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۷۴، ح ۴۶۵۸

حدیث۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

اَرْوَحُ الرَّوْحِ اَلْیَأسُ مِنَ النّاسِ؛

بهترین راحتی و آسودگی، بی توقعی از مردم است.

کافی ، ج ۸، ص ۲۴۳، ح ۳۳۷

حدیث۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

اَبَی اللّه ُ اَنْ یُعَرِّفَ باطِلاً ـ حَقّا اَبَی اللّه َ اَنْ یَجْعَـلَ الْحَقَّ فی قَلْبِ الْمُؤْمِنِباطِلاً ـ لا ـ شَـکَّ فیهِ وَ اَبَی اللّه ُ اَنْ یَجْعَـلَ الْباطِلَ فی قَلْبِ الْـکافِرِ الْمُخالِفِ حَقّـا لا شَکَّ فیهِوَ لَوْ لَمْ یَجْعَلْ هذا هکَذا ما عُرِفَ حَقٌّ مِنْ باطِلٍ؛

خداونـد اِبا دارد از این که باطلی را حق معرفی نمایـد، خداونـد اِبا دارد از این که حق را در دلمؤمن، باطلی تردیدناپذیر جلوه دهد، خداونـد اِبـا دارد از این که باطل را در دل کافر حق ستیز بهصورت حقی تردیدناپـذیر جلوه دهـد، اگر چنین نمی کرد، حق از باطل شناخته نمی شد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۷۷

حدیث۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

لا یَسْتَیْقِنُ الْقَلْبُ اَنَّ الْحَقَّ باطِلٌ اَبَدا وَ لا یَسْتَیقِنُ اَنَّ الْباطِلَ حَقٌّ اَبَدا؛

هر گز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل یقین نمی کند.

تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۳، ح ۳۹

حدیث۴۸۵

امام صادق علیه السلام :

لَیْسَ مِنْ باطِلٍ یَقومُ بِإِزاءِ الْحَقِّ اِلاّ غَلَبَ الْحَقُّ الْباطِلَ وَ ذلِکَ قَولُهُ:«بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَی الباطِلِ فَیَدْمَغُهُ...»؛

هیچ باطلی نیست که در برابر حق بایستد مگر آن که حق بر باطل چیره می شود واین سـخن خداوند است: «بلکه حق را بر سر باطل می زنیم که آن را در هم می کوبد...».

کافی، ج ۸ ، ص ۲۴۲

حدیث۴۸۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِنْ حَقیقَةِ الاْیمانِ اَنْ تُؤْثِرَ الْحَقَّ وَ اِنْ ضَرَّکَ عَلَی الْباطِلِ وَ اِنْنَفَعَکَ وَ اَنْ لا یَجوزَ مَنْطِقُکَ عِلْمَکَ؛

از حقیقت ایمـان این است که حق را بر باطل مقـدم داری، هر چنـد حق به ضـرر تو وباطل به نفع تو باشـد و نیز از حقیقت ایمان آن است که گفتار تو از دانشت بیشتر نباشد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۰۵

حدیث۴۸۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِلْحقِّ دَوْلَةً وَ لِلْباطِلِ دَوْلَةً وَ كُلُّ واحِدٍ مِنْهُما فى دَوْلَةِصاحِبِهِ ذَليلٌ؛

براستى كه حق را دولتى است و باطل را دولتى، و هر يک از اين دو، در دولت ديگريذليل است.

كافى، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱۲

حديث۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

لَنْ تَبْقَى الاَرْضُ اِلاّ وَ فيها عالِمٌ يَعْرِفُ الْحَقَّ مِنَ الباطِلِ؛

هرگز زمين باقى نمى ماند مگر آن كه در آن دانشمندى وجود دارد كه حق را ازباطل مى شناسد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۳۴

حديث۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لِاَبى عَبْدِ اللّه علیه السلام: اُطْعِمُ سائِلًا لا اَعْرِفُهُ مُسْلِما؟ فَقالَ: نَعَمْ اَعْطِمَنْ لا تَعْرِفُهُ بِوِلايَةٍ وَ لا عَداوَةٍ لِلْحَقِّ اِنَّ اللّه عَزَّوَجَلَّ يَقولُ: «و قولوا لِلنّاسِ حُسْنا» ولا تُطْعِمْ مَنْ نَصَبَ لِشَىْ ءٍ مِنَ الْحَقِّ اَوْ دَعا اِلى شَىْ ءٍ مِنَ الْباطِلِ؛

به امام صادق عليه السلام گفتم: آيا به فقيرى كه نمى دانم مسلمان است غذا بدهم؟ حضرتفرمود: آرى، به كسى كه نمى دانى دوست است يا دشمن حق، غذا بده؛ زيرا خداوندمى فرمايد: «با مردم به نيكى سخن بگوييد» ولى به كسى كه با حق دشمنى مى كند و يا بهباطلى دعوت مى كند غذا مده.

كافى، ج ۴، ص ۱۳

حديث۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

كَلامٌ فى حَقٍّ خَيرٌ مِن سُكوتٍ عَلى باطِلٍ؛

سخن گفتن درباره حق، از سكوتى بر باطل بهتر است.

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۶

حديث۴۹۱

امام صادق علیه السلام :

طوبى لِمَن لَم تُلهِهِ الأمانِىُّ الكاذِبَةُ؛

خوشا بر آن که آرزوهای دورغین سرگرمش نکند!

حدیث۴۹۲

امام صادق علیه السلام :

یَا ابنَ جُندَبَ! لاتَقُل فِیالمُذنِبینَ مِن أهلِ دَعوَتِکُم إلاّ خَیرا وَاستَکینُوا إلَی اللّه ِ فی تَوفیقِهِم وسَلُوا التَّوبَهَ لَهُم؛

ای پسر جندب! در حقّ گنهکارانی که اهل دعوتِ شمایند ، جز نیک مگو و[همه] برای توفیق آنان به درگاه خداوند ، زاری کنید و بازگشت از گناه را برایشان درخواست کنید.

حدیث۴۹۳

امام صادق علیه السلام :

یَا ابنَ جُندَبَ! مَن حَرَّمَ نَفسَهُ کَسبَهُ فَإنَّما یَجمَعُ لِغَیرِهِ؛

ای پسر جندب! هر که خود را از دستاورد خویش [که دست مایه آخرت است] محروم دارد ، آن را برای دیگری اندوخته است.

حدیث۴۹۴

امام صادق علیه السلام :

اُرجُ اللّه َ رَجاءً لایُجَرّیکَ عَلی مَعصِیَتِهِ وخَفهُ خَوفاً لایُؤیِسُکَ مِن رَحمَتِهِ؛

چنـدان به خداونـد امیـدوار بـاش که [این امیـد] تو را به نافرمانیِ اونکشانَـد ، و چنـدان از او بیم دار که [این بیم] تو را از رحمت او نومید نسازد.

حدیث۴۹۵

امام صادق علیه السلام :

قِف عِندَ کُلِّ أمرٍ حَتّی تَعرِفَ مَدخَلَهُ مِن مَخرَجِهِ قَبلَ أن تَقَعَ فیهِ فَتَندَمَ؛

در برابر هر کاری درنگ کن تا [راهِ] درون شدن و برون آمدن از آن را ،

پیش از آن که در آن وا مانی و پشیمان شوی ، نیک بشناسی.

حدیث۴۹۶

امام صادق علیه السلام :

إعمَل الیَومَ فِی الدُّنیا بِما تَرجُوا بِهِ الفَوزَ فِی الآخِرَهِ؛

امروز در دنیا کاری کن که به وسیله آن ، امید رستگاری در آخرت داری .

حدیث۴۹۷

امام صادق علیه السلام :

لِکَلِّ شَیءٍ أساسٌ وأساسُ الإسلامِ حُبُّنا أهلَ البَیتِ؛

هر چیزی را شالوده ای است و شالوده اسلام ، دوستداری ما اهل بیت است.

حدیث۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

یَا بنَ النُّعمانِ! إن أردتَ أن یَصفُو لَکَ وُدُّ أخیکَ فَلا تُمازِحَنَّهُ ولاتُمارِیَنَّهُ ولاتباهِیَنَّهُ ولاتُشارَّنَّهُ؛

ای پسر نعمان! اگر می خواهی برادرت با تو در دوستی با صفا [و یک دل]باشد ، با او شوخی مکن و به کشمکش مپرداز و بر او مباهات مفروش وستیزه مجوی.

حدیث۴۹۹

امام صادق علیه السلام :

لاتَطَّلِع صَدیقَکَ مِن سِرِّکَ إلاّ عَلی ما لَوِ اطَّلَعَ عَلَیهِ عَدُوُّکَ لَم یَضُرُّکَ؛

دوستت را بر راز خود آگاه مساز ، مگر آن رازی که اگر دشمنت هم از آن آگاه شود ، زیانی به تو نرسد.

حدیث۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

أکثِروا مِنَ الدُّعاءِ فَإنَّ اللّه َ یُحِبُّ مِن عِبادِهِ الَّذینَ یَدعونَهُ؛

بسیار دعا کنید ؛ زیرا خداوند از میان بندگانش کسانی را دوست دارد که او را به دعا بخوانند.

حدیث۵۰۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُورِثُ المَحَبَّةَ : الدّینُ وَالتَّواضُعُ وَالبَذلُ؛

سه چیز است که محبّت می آورد : دین ، فروتنی و بخشش.

حدیث۵۰۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُزری بِالمَرءِ : الحَسَدُ والنَّمیمَةُ والطَّیشُ؛

سه چیز است که مرد را زبون می سازد : رشک ، سخن چینی و سبُک سری.

حدیث۵۰۳

امام صادق علیه السلام :

اَلجَهلُ فی ثَلاثٍ : فی تَبَدُّلِ الإخوانِ والمُنابَذَةِ بِغَیرِ بَیانٍ والتَجَسُّسِ عَمّا لایَعنی ؛

نادانی در سه چیز است : عوض کردن دوستان ، ابراز مخالفت بی دلیل ، و تجسّس در آنچه سودی ندارد.

حدیث۵۰۴

امام صادق علیه السلام :

اَلاُنسُ فی ثَلاثٍ : فِی الزَّوجَةِ المُوافِقَةِ وَالوَلَدِ البارِّ وَالصِّدیقِ المُصافی؛

انس (وآرامش) در سه چیز است : در زن سازگار ، فرزند خوش رفتار و دوست باصفای وفادار.

حدیث۵۰۵

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ أشیاءَ یَحتاجُ النّاسُ طُرّا إلَیها : الأمنُ وَالعَدلُ والخِصبُ؛

سه چیز است که همگان به آن نیاز دارند : امنیّت ، عدالت و فراوانی نعمت.

حدیث۵۰۶

امام صادق علیه السلام :

تَحتاجُ الإخوَةُ فیما بَینَهُم إلی ثَلاثَةِ أشیاءَ فَإنِ استَعمَلوها وإلاّ تَبایَنوا وتَباغَضُوا وهِیَ : اَلتّناصُفُ وَالتَّراحُمُ ونَفیُ الحَسَدِ؛

برادران در میان خود به سه چیز نیازمندنـد . اگر آنها را به کار بندنـد [بربرادری بپاینـد] ؛ وگرنه از یکدیگر جدا شوند و دشـمن هم گردند . آن سه چیز عبارت اند از : انصاف با یکدیگر ، مهربانی با هم و دور کردن حسد.

حدیث۵۰۷

امام صادق علیه السلام :

اَلعالِمُ بِزَمانِهِ لاتَهجُمُ عَلَیهِ اللَّوابِسُ ؛

اشتباهات بر آن کس که به زمانه خود داناست ، هجوم نمی آورد.

حدیث۵۰۸

امام صادق علیه السلام :

إن شِئتَ أن تُکرَمَ فَلِن وإن شِئتَ أن تُهانَ فَاخشُن؛

اگر می خواهی گرامی ات دارند ، نرم خو باش ، و اگر می خواهی خوارت شمارند ، درشتی کن.

حدیث۵۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَن أنصَفَ النّاسَ مِن نَفسِهِ رُضِیَ بِهِ حَکَما لِغَیرِه؛

هر که داد مردم را از خود بدهد ، مردم راضی باشند که اوداور دیگران

شود.

حدیث۵۱۰

امام صادق علیه السلام :
صَلاحُ حالِ التَّعايُشِ والتَّعاشُرِ مِل ءُ مِكيالٍ ثُلثاهُ فِطنَةٌ وثُلثُهُ تَغافُلٌ؛
اصلاح وضع همزیستی و سازگاری مردم با یکدیگر [مانند] پیمانه پُری است که دو سومش هوشمندی و یک سومش نادیده گرفتن [و چشمپوشی از خطای دیگران] است.

حدیث۵۱۱

امام صادق علیه السلام :
فَوتُ الحاجَةِ خيرٌ من طَلَبِها مِن غَيرِ أهلِها؛
برآورده نشدن حاجت ، بهتر از درخواست آن از نااهل است.

حدیث۵۱۲

امام صادق علیه السلام :
بَرّوا آبائَكُم يَبَرَّكُم أبناؤُكُم وعِفُّوا عَن نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُم؛
به پدرانتان نیکی کنید تا پسرانتان به شما نیکی کنند ، و از زنان مردم ، دامن پاک دارید تا زنانتان پاکْ دامن باشند.

حدیث۵۱۳

امام صادق علیه السلام :
تَصافَحوا ؛ فَإنَّها تَذهَبُ بِالسَّخيمَةِ ؛
به یکدیگر دست دهید ، که کینه را از میان می برد.

حدیث۵۱۴

امام صادق علیه السلام :
إتَّقِ اللّه َ بَعضَ التُّقى وإن قَلَّ ودَع بَينَكَ و بَينَهُ سِترا وإن رَقَّ؛
از خداوند ، به نوعی ، هر چند اندک باشد ، پروا کن و میان خود و او پرده ای ، هر چند نازک ، بیاویز.

حدیث۵۱۵

امام صادق علیه السلام :
اَلعامِلُ عَلى غَيرِ بَصيرَةٍ كَالسائِرِ عَلى غَيرِ طَريقٍ فَلا تَزيدُهُ سُرعَةُ السَّيرِ إلاّبُعدا؛
عمل کننده بی بصیرت ، مانند رونده به بیراهه است و شتابش در رفتن ، جز بر دوری او از مقصد نیفزاید.

حدیث۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفسَهُ؛

هر که بد خوی شود ، خود را شکنجه دهد.

حدیث۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

إذا رَأَیتُم العَبدَ یَتَفَقَّدُ الذُّنوبَ مِنَ النّاسِ ناسِیا لِذَنبِهِ فَاعلَمُوا أنَّهُ قَد مُکِرَ بِهِ؛

هرگاه دیدید بنده ای به گناهان مردم پرداخته و گناه خود را فراموش کرده است ، بدانید گرفتار مکر شده است.

حدیث۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

اَلطّاعِمُ الشاکِرُ لَهُ مثلُ أجرِ الصائِمِ المُحتَسِبِ؛

آن که نعمت خوردن را شکر می گزارد ، پاداشی مانند روزه دارِ حسابْ شمار می بَرَد.

حدیث۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ العِلمُ بِاللّه ِ والتَّواضُعُ لَهُ؛

بهترینِ عبادت ها شناخت خدا و فروتنی کردن برای اوست .

حدیث۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لِکُلِّ شَیءٍ زَکاةٌ و زکاةُ العِلمِ أن یُعَلِّمَهُ أهلَهُ؛

هر چیز را زکاتی است و زکات دانش ، آن است که آن را به شایستگانش بیاموزند.

حدیث۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

لِداوودَ الرَّقِّیِّ : تُدخِلُ یَدَکَ فی فَمِ التِّنّینِ إلَی المِرفَقِ خَیرٌ لَکَ مِن طَلَبِ الحَوائِجِ إلی من لَم یَکُن لَهُ وکانَ؛

به داوود رقّی فرمود : «اگر دستت را تا آرنج به کام اژدها فرو کنی برای تو بهتر از آن است که از نوکیسه ای ، حاجت بخواهی» .

حدیث۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

أنفَعُ الأشياءِ لِلمَرءِ سَبقُهُ النّاسَ إلی عَیبِ نَفسِهِ؛

سودمندترینِ چیز برای مرد ، آن است که در جستن عیب خویش بر دیگر مردم ، پیشی گیرد.

حدیث۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

أروَحُ الرَّوحِ الیأسُ مِنَ النّاسِ؛

آسودگیْ بخش ترینِ آسایش ها ، بُریدن امید از مردم است.

حدیث۵۲۴

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ إخوانی إلَیَّ مَن أهدی إلَیَّ عُیُوبی؛

محبوب ترینِ دوستانم نزد من ، کسی است که عیب هایم را به من

هدیه کند.

حدیث۵۲۵

امام صادق علیه السلام :

مُجامَلَةُ النّاسِ ثُلثُ العَقلِ؛

خوش رفتاری با مردم ، یک سومِ خرد است.

حدیث۵۲۶

امام صادق علیه السلام :

لاخَیرَ فی صُحبَةِ مَن لَم یَرَ لَکَ مِثلَ الَّذی یَری لِنَفسِهِ؛

در دوستی با کسی که تو را همْ مصلحت با خود نبیند ، خیری نیست.

حدیث۵۲۷

امام صادق علیه السلام :

مَن غَضِبَ عَلَیکَ مِن اخوانِکَ ثَلاثَ مَرّاتٍ فَلَم یَقُل فیکَ مَکروهاً فَأعِدَّهُ لِنَفسِکَ؛

هر یک از دوستانت که سه بار بر تو خشم گرفت و ناروایی درباره تو نگفت ، او را برای خویش ، اندوخته ای آماده گیر.

حدیث۵۲۸

امام صادق علیه السلام :

ضَع أمرَ أخیکَ عَلی أحسَنِهِ ولا تَطلُبَنَّ بِکَلِمَةٍ خَرَجَت مِن أخیکَ سُوءا وأنتَ تَجِدُ لَها فِی الخَیرِ مَحمِلاً؛

کـار برادر خود را به بهـترین صورتِ محتمـلِ آن حمـل کن ، و سـخنی را که از دهـان برادرت در می آیـد ، تـا وقـتی که می توانی محمِل خیری برای آن بیابی ، به بدی تفسیر مکن.

حدیث۵۲۹

امام صادق علیه السلام :

لاتُذهِبِ الحِشمَةَ بَینَکَ وبَینَ أخیکَ وَأبقِ مِنها ، فَإنَّ ذَهابَ الحِشمَةِ ذَهابُ الحَیاءِ؛

ملاـحظه کردن (و آزرم) را در میـان خود و برادرت به یـک سو مَنِهِ و چیزی از آن را بر جـای گـذار ؛ زیرا از میان رفتن ملاحظه (و آزرم) ، به منزله از میان رفتن شرم است.

حدیث۵۳۰

امام صادق علیه السلام :

طَعمُ الماءِ الحَیاةُ وطَعمُ الخُبزِ القُوَّةُ؛

مزه آب ، زندگی است و مزه نان ، نیروست.

حدیث۵۳۱

امام صادق علیه السلام :

ـ عَن آبائِهِ علیهم السـلام ـ : قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إنّی مُخَلِّفٌ فیکُمُ الثَّقَلَینِ : کتابَ اللّه ِ ، وعِترَتی أهلَ بَیتی ، فَإِنَّهُما لَن یَفتَرِقـا حَتّی یَرِدا عَلَیَّ الحَوضَ کَهـاتَینِ ـ وضَمَّ بَینَ سَبّابَتَیهِ ـ . فَقـامَ إلَیهِ جابِرُ بنُ عَبـدِاللّه ِ الأَنصارِیُّ وقالَ: یا رَسولَ اللّه ِ ، مَن عِترَتُکَ ؟ قالَ : عَلِیٌّ والحَسَنُ والحُسَینُ والأَئِمَّةُ مِن وُلدِ الحُسَینِ إلی یَومِ القِیامَةِ

امام صادق علیه السـلام : به نقل از پدرانش علیهم السـلام: پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله فرمود: من در میان شما دو چیز گرانسنگ به یادگار می نهم: کتاب خدا وعترتم که همان اهل بیت من هسـتند، این دو هرگز از یکدیگر جدا نشوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند، مِثلِ این دو ـ و دو انگشت سـبّابه خود را به یکدیگر چسـباند ـ جابر بن عبداللّه انصاری برخاست وعرض کرد: یا رسول اللّه ! عترت تو چه کسانی هستند؟ فرمود: علی، حسن، حسین و امامانی که از پشت حسین هستند تا روز رستاخیز.

کمال الدین : ۲۴۴ عن محمّد بن عمارة عن أبیه ، معانی الأخبار : ۹۱ / ۵ عن محمّد بن عمارة .

حدیث۵۳۲

امام صادق علیه السلام :

ـ عَن آبـائِهِ علیهم السـلام ـ : سُـئِلَ أمیرُالمُـؤمِنینَ صَـلَواتُ اللّه ِ عَلَیهِ عَن مَعنی قَولِ رَسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله : إنّی مُخَلِّفٌ فیکُمُ الثَّقَلَینِ کِتابَ اللّه ِ وعِترَتی ، مَنِ العِترَةُ ؟

فَقالَ : أنَا والحَسَنُ والحُسَینُ والأَئِمَّةُ التِّسعَةُ مِن وُلدِ الحُسَینِ ، تاسِعُهُم مَهدِیُّهُم وقائِمُهُم ، لا یُفارِقونَ کِتابَ اللّه ِ ولا یُفارِقُهُم حَتّی یَرِدوا عَلی رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله حَوضَهُ

امام صادق به نقل از پدرانش علیهم السلام می فرماید: درباره این سخن پیامبر خدا صلی الله علیه و آله که:

«من در میان شما دو چیز گرانسنگ به یادگار می نهم: کتاب خدا و عترتم» ، از امیر المؤمنین علیه السلام پرسش شد که «عترت» چه

کسانی هستند؟ امیرالمؤمنین علیه السلامفرمود: من و حسن و حسین و امامان نه گانه از فرزندان حسین که نهمین آنها مهدی ایشان و قائم آنهاست و هرگز از کتاب خدا جدا نشوند و کتاب خدا هم از ایشان جدا نشود تا در کنار حوض کوثر بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد آیند.

کمال الدین : ۲۴۰ / ۶۴ ، معانی الأخبار : ۹۰ / ۴ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۵۷ / ۲۵ کلّها عن غیاث بن إبراهیم .

حدیث۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

عَن أبیهِ عَن جَدِّهِ عَنِ الحَسَنِ بنِ عَلِیٍّ علیهم السلام ـ فی بَیانِ قَولِهِ تَعالی : «إنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا» ـ : فَلَمّا نَزَلَت آیَةُ التَّطهیرِ جَمَعَنا رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله أنَا وأخی واُمّی وأبی ، فَجَلَّلَنا ونَفسَهُ فی کِساءٍ لِاُمِّ سَلَمَةَ خَیبَرِیٍّ ، وذلِکَ فی حُجرَتِها وفی یَومِها ، فَقالَ : اللّهُمَّ هؤُلاءِ أهلُ بَیتی ، وهؤُلاءِ أهلی وعِترَتی ، فَأَذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهیرًا . فَقالَت اُمُّ سَلَمَةَ رَضِیَ اللّه ُ عَنها : أدخُلُ مَعَهُم یا رَسولَ اللّه ِ ؟ فَقالَ لَها صلی الله علیه و آله : یَرحَمُکِ اللّه ُ ، أنتِ عَلی خَیرٍ ، وإلی خَیرٍ ، وما أرضانی عَنکِ ، ولکِنَّها خاصَّةٌ لی ولَهُم

امام صادق علیه السلام : به نقل از پدرش و او به نقل از جدّش حسن بن علی علیه السلامدر بیان این آیه مبارکه: «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» . فرمود: چون آیه تطهیر نازل شد پیامر خدا صلی الله علیه و آله من و برادرم و مادرم و پدرم را گرد آورد و ما و خودش را با عبایی خیبری که از آنِ امّ سلمه بود پوشاند. این در خانه امّ سلمه و در روزی بود که پیامبر به خانه او می رفت. پس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: خدایا! اینان اهل بیت، خاندان و عترت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. امّ سلمه ـ رضی اللّه عنها ـ گفت: یا رسول اللّه ! آیا من هم همراه ایشان زیر عبا بیایم؟ پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: خداوند بر تو رحمت آورَد، تو بر خیر و به سوی خیری و من چقدر از تو خشنودم، ولی این به من و ایشان اختصاص دارد.

أمالی الطوسیّ : ۵۶۴ / ۱۱۷۴ عن عبدالرحمن بن کثیر ، وراجع ینابیع المودّة : ۳ / ۳۶۸ .

حدیث۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی حَدیثٍ طَویلٍ ـ : «إنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا» ، فَکانَ عَلِیٌّ والحَسَنُ والحُسَینُ وفاطِمَةُ علیهم السلام ، فَأَدخَلَهُم رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله تَحتَ الکِساءِ فی بَیتِ اُمِّ سَلَمَةَ ، ثُمَّ قالَ : اللّهُمَّ إنَّ لِکُلِّ نَبِیٍّ أهلاً وثَقَلًا ، وهؤُلاءِ أهلُ بَیتی وثَقَلی . فَقالَت اُمُّ سَلَمَةَ : ألَستُ مِن أهلِکَ ؟ فَقالَ : إنَّکِ إلی خَیرٍ ، ولکِن هؤُلاءِ أهلی وثَقَلی

امام صادق علیه السلام در حدیثی مفصّل می فرماید: مقصود از آیه: «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ وَیُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» علی، حسن و حسین و فاطمه بود. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آنها را در خانه امّ سلمه زیر عبایی قرار داد و سپس فرمود: خدایا هرپیامبر خانواده ای دارد و گنجینه ای نفیس واینان اهل بیت و گنجینه نفیس من هستند. امّ سلمه گفت: آیا من از اهل بیت تو نیستم؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو به سوی خیر روانی، ولی اهل بیت و گنجینه نفیس من اینانند.

الکافی : ۱ / ۲۸۷ / ۱ عن أبی بصیر .

حدیث۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فِی احتِجاجِهِ عَلی مُعاوِیَةَ عِندَ الصُّلحِ ـ : ثُمَّ مَکَثَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله بَعدَ ذلِکَ

امام صادق علیه السلام : به نقل از پدرش به نقل از نیایش زین العابدین به نقل از حسن علیهم السلام در استدلالش با معاویه هنگام صلح: پس از آن (نزول آیه تطهیر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله تا زمانی که زنده بود هر روز هنگام دمیدن سپیده نزد ما می آمد و می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، گاه نماز است «اِنَّما یُریدُ اللّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» .

أی بعد نزول آیةِ التطهیر وقضیّة الکساء ، وراجع ص ۷۴ / ۶۰ من کتابنا هذا .

حدیث۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ عَن آبائِهِ علیهم السلام ـ : کانَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله یَقِفُ عِندَ طُلوعِ کُلِّ فَجرٍ عَلی بابِ عَلِیٍّ وفاطِمَةَ علیهماالسلامفَیَقولُ : الحَمدُ للّهِ المُحسِنِ المُجمِلِ ، المُنعِمِ المُفضِلِ ، الَّذی بِنِعمَتِهِ تَتِمُّ الصّالِحاتُ ، سَمیعٌ سامِعٌ ، بِحَمدِ اللّهِ ونِعمَتِهِ ، وحُسنِ بَلائِهِ عِندَنا ، نَعوذُ بِاللّهِ مِنَ النّارِ ، نَعوذُ بِاللّهِ مِن صَباحِ النّارِ ، نَعوذُ بِاللّهِ مِن مَساءِ النّارِ ، الصَّلاةَ یا أهلَ البَیتِ «إنَّما یُریدُ اللّهُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا

امام صادق علیه السلام به نقل از پدرانش علیهم السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله در هر سپیده دم بر در خانه علی و فاطمه می ایستاد و می فرمود: سپاس و ستایش خدای نیکوکار زیباکار، نعمت دهنده احسان بخش که در پرتو نعمتهای او اعمال صالح کمال می یابد، سمیع سامع است، به حمد الهی و نعمت او و آزمون نیکوی او در میان ما، از آتش به خدا پناه می بریم و از بام و شام آتش به خدا پناه می بریم، ای اهل بیت! هنگام نماز است «اِنَّما یُریدُ اللّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» .

أمالی الصدوق : ۱۲۴ / ۱۴ عن إسماعیل بن أبی زیاد السکونیّ .

حدیث۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

خَرَجَ الحُسَینُ بنُ عَلِیٍّ علیهماالسلام عَلی أصحابِهِ فَقالَ : أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ اللّهَ جَلَّ ذِکرُهُ ما خَلَقَ العِبادَ إلاّ لِیَعرِفوهُ ، فَإِذا عَرَفوهُ عَبَدوهُ ، فَإِذا عَبَدوهُ استَغنَوا بِعِبادَتِهِ عَن عِبادَةِ مَن سِواهُ ،فَقالَ لَهُ رَجُلٌ : یَا بنَ رَسولِ اللّهِ ، بِأَبی أنتَ واُمّی ، فَما مَعرِفَةُ اللّهِ ؟ قالَ : مَعرِفَةُ أهلِ کُلِّ زَمانٍ إمامَهُمُ الَّذی یَجِبُ عَلَیهِم طاعَتُهُ

امام صادق علیه السلام : حسین بن علی به سوی اصحابش آمد و گفت: ای مردم! خداوند والانام، بندگان را نیافرید مگر آن که او را بشناسند، پس هر گاه او را شناختند خواهند پرستیدش و هر گاه او را بپرستند با پرستش او از پرستش جز او بی نیاز خواهند گشت. مردی به ایشان عرض کرد: ای فرزند رسول اللّه ! پدر و مادرم فدای تو باد، شناخت خدا چیست؟ امام علیه السلامفرمود: این که مردم هر زمان امامشان را که فرمانبری از او واجب است بشناسند.

علل الشرائع: ۹ / ۱ عن سلمة بن عطاء ، وراجع کنز الفوائد : ۱ / ۳۲۸ ، إحقاق الحقّ : ۱۱ / ۵۹۴ نقلاً عن درّ بحر المناقب .

حدیث۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ الَّذینَ فَرَضَ اللّهُ طاعَتَنا ، لا یَسَعُ النّاسَ إلاّ مَعرِفَتُنا ، ولا یُعذَرُ النّاسُ بِجَهالَتِنا ... ومَن لَم یَعرِفنا ولَم یُنکِرنا کانَ ضالاًّ حَتّی یَرجِعَ

إلَی الهُدَی الَّذِی افتَرَضَ اللّهُ عَلَیهِ مِن طاعَتِنَا الواجِبَةِ ، فَإن یَمُت عَلی ضَلالَتِهِ یَفعَلُ اللّهُ بِهِ ما یَشاءُ
امام صادق علیه السلام : ما کسانی هستیم که خداوند فرمانبری از ما را واجب کرده است، مردم را نرسد مگر شناختن ما و مردم در نشناختن ما معذور نیستند... و هر که ما را نشناسد و انکارمان هم نکند گمراه است تا به هدایتی که خداوند بر او واجب فرموده است، یعنی وجوب اطاعت از ما، باز گردد و اگر بر گمراهی خویش بمیرد خداوند با او هر چه خواهد کند.
الکافی : ۱ / ۱۸۷ / ۱۱ عن أبی سلمة .

حدیث۵۳۹

امام صادق علیه السلام :
ـ فی قَولِ اللّهِ عَزَّوجَلَّ : «وَمَن یُؤتَ الحِکمَةَ فَقَد اُوتِیَ خَیرًا کَثیرًا
امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه شریفه «وَمَنْ یُؤْتَ الْحِکْمَةَ فَقَدْ اُوتِیَ خَیْراً کَثیراً » ـ : مقصود فرمانبری از خدا و شناخت امام است.
البقرة : ۲۶۹ .

حدیث۵۴۰

امام صادق علیه السلام :
ـ فی دُعاءٍ عَلَّمَهُ لِزُرارَةَ ـ : اللّهُمَّ عَرِّفنینَفسَکَ فَإنَّکَ إن لَم تُعَرِّفنی نَفسَکَ لَم أعرِف نَبِیَّکَ ، اللّهُمَّ عَرِّفنی رَسولَکَ فَإنَّکَ إن لَم تُعَرِّفنی رَسولَکَ لَم أعرِف حُجَّتَکَ ، اللّهُمَّ عَرِّفنی حُجَّتَکَ فَإنَّکَ إن لَم تُعَرِّفنی حُجَّتَکَ ضَلَلتُ عَن دینی
امام صادق علیه السلام ـ در دعایی که به زراره آموخت ـ : خدایا! خود را به من بشناسان، زیرا اگر تو خود را به من نشناسانی پیامبرت را نخواهم شناخت، خدایا! پیامبرت را به من بشناسان که اگر پیامبرت را به من نشناسانی حجّت تو را نخواهم شناخت، خدایا حجّت خود را به من بشناسان که اگر حجّت خود را به من نشناسانی از دینت به کژ راهه خواهم افتاد.
الکافی : ۱ / ۳۳۷ / ۵ عن زرارة .

حدیث۵۴۱

امام صادق علیه السلام :
کانَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیهماالسلامإذا زالَتِ الشَّمسُ صَلّی ثُمَّ دَعا ، ثُمَّ صَلّی عَلَی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله فَقالَ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، شَجَرَةِ النُّبُوَّةِ ، ومَوضِعِ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفِ المَلائِکَةِ ، ومَعدِنِ العِلمِ ، وأهلِ بَیتِ الوَحیِ . اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، الفُلکِ الجارِیَةِ فِی اللُّجَجِ الغامِرَةِ ، یَأمَنُ مَن رَکِبَها ، ویَغرَقُ مَن تَرَکَها ، المُتَقَدِّمُ لَهُم مارِقٌ ، والمُتَأَخِّرُ عَنهُم زاهِقٌ ، واللاّزِمُ لَهُم لاحِقٌ
امام صادق علیه السلام : چون ظهر می شد علی بن الحسین علیه السلام نماز می گزارد و دعا می کرد، سپس به پیامبر صلی الله علیه و آله درود می فرستاد و می فرمود: خدایا بر محمّد و خاندان محمّد که درخت نبوّت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کان دانش و اهل بیت وحی هستند درود فرست، خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد که کشتی روان در دریاهای عمیق پوشاننده بدان سوار شود
ایمنی یابد و هر که از آن چشم پوشد غرق شود، هر که از ایشان پیشی گیرد از دین بیرون رفته است و هر که از ایشان عقب ماند فنا

پذیرد و هر که ملتزم رکاب ایشان باشد به مقصد رسد.

جمال الاُسبوع : ۲۵۱ .

حدیث۵۴۲

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِن عالِمٍ یَموتُ ویَترُکُ خَلَفًا إلاّ نَحنُ ، کُلَّما ذَهَبَ مِنّا عالِمٌ طَلَعَ مَکانَهُ عالِمٌ ، نَحنُ النُّجومُ فِی السَّماءِ

امام صادق علیه السلام : عالمی نیست که بمیرد و جانشینی از خود گذارد مگر ما، پس هر گاه عالمی از ما برود دیگری در جایگاه او ظهور می کند. ما ستارگان هستیم در آسمان.

جامع الأحادیث للقمّیّ : ۲۴۹ عن حصین بن مخارق .

حدیث۵۴۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : مَن ماتَ وهُو لا یَعرِفُ إمامَهُ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً ، فَعَلَیکُم بِالطّاعَةِ ، قَد رَأَیتُم أصحابَ عَلِیٍّ ، وأنتُم تَأتَمّونَ بِمن لا یُعذَرُ النّاسُ بِجَهالَتِهِ ، لَنا کَرائِمُ القُرآنِ ، ونَحنُ أقوامٌ اِفتَرَضَ اللّه ُ طاعَتَنا ، ولَنا الأنفالُ ، ولَنا صَفوُ المالِ

امام صادق علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت. بر شماست فرمانبری، شما اصحاب علی را دیدید و شما کسی را امام می گیرید که مردم در نشناختن او معذور نیستند، فضائل قرآن، از آنِ ماست و ما گروهی هستیم که خداوند فرمانبری از ما را واجب گردانیده است و انفال و برگزیده اموال از آنِ ماست.

المحاسن : ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۴ عن بشیر الدهّان .

حدیث۵۴۴

امام صادق علیه السلام :

مَن ماتَ ولَیسَ فی رَقَبَتِهِ بَیعَةٌ لِإِمامٍ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً

امام صادق علیه السلام : هر که بمیرد و بیعت امام بر گردنش نباشد مرده است چونان در جاهلیت.

أعلام الدین : ۴۵۹ عن أبی بصیر .

حدیث۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

الأَنبِیاءُ والأَوصِیاءُ لا ذُنوبَ لَهُم، لِأَنَّهُم مَعصومونَ مُطَهَّرونَ

امام صادق علیه السلام : انبیا و اوصیا گناهی ندارند، زیرا معصوم و پاکند.

الخصال : ۶۰۸ / ۹ عن الأعمش .

حدیث۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الشَّکَّ والمَعصِیَةَ فِی النّارِ ، لَیسا مِنّا ولا إلَینا

امام صادق علیه السلام : شکّ و گناه در آتش است و اینها نه از ما هستند و نه به سوی ما روانند.

الکافی : ۲ / ۴۰۰ / ۵ عن بکر بن محمّد .

حدیث۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه عَزَّوجَلَّ : «إنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا» ـ : الرِّجسُ هُوَ الشَّکُّ

امـام صـادق علیه السـلام : دربـاره آیه «اِنَّما یُریـدُ اللّه ُ لِیُـذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» فرمود: رجس همان شـکّ است.

معانی الأخبار : ۱۳۸ / ۱ عن عبدالغفّار الجازیّ .

حدیث۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

الأَئِمَّةُ بِمَنزِلَةِ رَسولِ اللّه صـلی الله علیه و آله إلاّ أنَّهُم لَیسوا بِأَنبیاءَ ، ولا یَحِلُّ لَهُم مِنَ النِّساءِ ما یَحِلُّ لِلنَّبِیِّ صـلی الله علیه و آله ، فَأَمّا ما خَلا ذلِکَ فَهُم فیهِ بِمَنزِلَةِ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله

امام صادق علیه السـلام : امامان به منزله رسول خدا صـلی الله علیه و آله هسـتند جز آن که پیامبر نیستند و از زنان آن چه برای پیامبر صلی الله علیه و آله حلال است بر ایشان حلال نیست و در جز آن به منزله رسول خدا صلی الله علیه و آله شمرده می شوند.

الکافی : ۱ / ۲۷۰ / ۷ عن محمّد بن مسلم .

حدیث۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی هـذه الآیـة : «یـا أیُّهَـا الَّذینَ آمَنوا أطِیعُوا اللّه َ وأطیعُوا الرَّسولَ واُولِی الأَـمرِ مِنکُم» ـ : واُولُو الأَـمرِ هُمُ الأَـئِمَّةُ مِن أهلِ البَیتِ علیهم السلام

امـام صـادق علیه السـلام ـ دربـاره آیه شـریفه «یـا اَیُّهَا الّـذینَ آمَنُوا اَطیعُوا اللّه َ وَاَطیعوا الرَّسُولَ وَاُولِی الْاَمْرِ مِنْکُمْ» ـ : اولو الامر، همان امامان از اهل بیت علیهم السلامهستند.

ینابیع المودّة : ۱ / ۳۴۱ / ۲ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۳ / ۱۵ .

حدیث۵۵۰

امام صادق علیه السلام :

لِلذِّکرِ مَعنَیانِ : القُرآنُ ومُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله ، ونَحنُ أهلُ الذِّکرِ بِکِلا مَعنَیَیهِ

امام صادق علیه السـلام : «ذِکر» دو معنی دارد: قرآن و محمّـد صـلی الله علیه و آله و به هر دو مفهوم اهل ذکر، ما هستیم، امّا ذکر به معنـای قرآن، خداونـد می فرمایـد: «بر تو قرآن نـازل کردیم تا آن چه را برای مردم نازل شـده است برایشان بیان کنی» و این سـخن

پروردگار که «و قرآن، سبب بلند آوازه گشتن تو و قوم توست و زودا که بازخواست شوید» و امّا ذکر به معنای محمّد صلی الله علیه و آله . در سوره طلاق آمده است: «پس ای خردمندانی که ایمان آورده اید از خدا بترسید، خدا بر شما قرآن را نازل فرموده است و پیامبری که آیات روشن خدا را برایتان می خوانند تا کسانی را که ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده اند از تاریکی به روشنایی در آورد» .

وفی المصدر «معنیه» والصحیح ما أثبتناه فی المتن .

حدیث۵۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی حَدیثٍ طَویلٍ ـ : قالَ جَلَّ ذِکرُهُ : «فَاسأَلوا أهلَ الذِّکرِ إن کُنتُم لا تَعلَمونَ» قالَ : الکِتابُ (هُوَ) الذِّکرُ ، وأهلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ علیهم السلام ، أمَرَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ بِسُؤالِهِم ، ولَم یُؤمَروا بِسُؤالِ الجُهّالِ

امام صادق علیه السلام ـ در حدیثی طولانی ـ : خداوند و الانام می فرماید: «فَاسْأَلُوا اَهْلَ الذِّکْرِ اِنْ کُنْتُمْ لا تَعْمَلُونَ» : کتاب، همان ذکر است و اهل آن همان خاندان محمّد است که خداوند دستور داده است از آنها پرسش کنند و به سؤال کردن از نادانان مأمور نگشته اند .

الکافی : ۱ / ۲۹۵ / ۳ .

حدیث۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ تَعالی : «وإنَّهُ لَذِکرٌ لَکَ ولِقَومِکَ وسَوفَ تُسأَلونَ» ـ : الذِّکرُ القُرآنُ ، ونَحنُ قَومُهُ ، ونَحنُ المَسؤولونَ

امام صادق علیه السلام : درباره آیه شریفه «وَإِنَّه لَذِکْرٌ لَکَ وَلِقَوْمِکَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ» ـ : مقصود از «ذکر» قرآن است و ما قوم آن هستیم و از ما باید سؤال شود!

الکافی : ۱ / ۲۱۱ / ۵ ، تفسیر القمّیّ : ۲ / ۲۸۶ عن عبد الرحمن بن کثیر ، بصائر الدرجات : ۳۷ / ۱ عن الفضیل ، وذکره أیضًا فی : ۳۷ / ۶ عن برید بن معاویة عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۵۵۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی رِسالَةٍ إلی أصحابِهِ ـ : أیَّتُهَا العِصابَةُ المَرحومَةُ المُفلِحَةُ ، إنَّ اللّه َ أتَمَّ لَکُم ما آتاکُم مِنَ الخَیرِ ، واعلَموا أنَّهُ لَیسَ مِن عِلمِ اللّه ِ ولا مِن أمرِهِ أن یَأخُذَ أحَدٌ مِن خَلقِ اللّه ِ فی دینِهِ بِهَویً ولا رَأیٍ ولا مَقاییسَ ، قَد أنزَلَ اللّه ُ القُرآنَ ، وجَعَلَ فیهِ تِبیانَ کُلِّ شَیءٍ ، وجَعَلَ لِلقُرآنِ ولِتَعَلُّمِ القُرآنِ أهلاً ـ ، لا ـ یَسَعُ أهلَ عِلمِ القُرآنِ الَّذینَ آتاهُمُ اللّه ُ عِلمَهُ أن یَأخُذوا فیهِ بِهَوًی ولا رَأیٍ ولا مَقاییسَ ، أغناهُمُ اللّه ُ عَن ذلِکَ بِما آتاهُم مِن عِلمِهِ، وخَصَّهُم بِهِ، ووَضَعَهُ عِندَهُم ، کَرامَةً مِنَ اللّه ِ أکرَمَهُم بِها ، وهُم أهلُ الذِّکرِ الَّذینَ أمَرَ اللّه ُ هذِهِ الاُمَّةَ بِسُؤالِهِم

امام صادق علیه السلام ـ در نامه ای به اصحابش ـ : ای گروه رحمت شده رستگار! همانا خداوند با خیری که به شما بخشیده نعمتش را بر شما کامل گردانیده است. بدانید که اگر کسی از خلق خدا در دین او به دلخواه و رأی و قیاس عمل کند نه به علم الهی رسیده است و نه به امر او. خداوند قرآن را فرو فرستاده است و در آن بیان هر چیز را نهاده است. خداوند برای قرآن و

آموختن آن اهلی را قرار داده است و اهل آگاهی از قرآن را که خداوند علم آن را بدیشان بخشیده، نرسد که به دلخواه و بر اساس رأی و قیاس در آن عمل کنند. خداوند با دادن علم خود بدیشان آنها را از این کار بی نیاز ساخته است و آن را ویژه ایشان کرده و آن علم را نزد ایشان نهاده و این کرامتی است که خداوند با آن ایشان را ارجمند داشته است. اینها همان اهل ذکری هستند که خداوند به این امّت دستور داده از ایشان سؤال کنند.

الکافی : ۸ / ۵ / ۱ عن إسماعیل بن مخلّد السرّاج ، وراجع : «فی أنّهم : أهل الذکر» ، الکافی : ۱ / ۲۱۰ باب أنّ أهل الذکر الذین أمر اللّه الخلق بسؤالهم هم الأئمّـهٔ علیهم السلام، وأیضًا : ۴/۵۹۹ ، و : ۱ / ۲۵۹ / ۳ ، البحار : ۲۳ / ۱۷۲ باب ۹ ، أمالی الطوسیّ : ۶۶۴ / ۱۲۹۰ ، روضهٔ الواعظین : ۲۲۴ ، بصائر الدرجات : ۳۷ / ۵ و : ۴۰ / ۱۰ و : ۵۱۱ / ۲۳ ، کامل الزیارات : ۵۴ ، إحقاق الحقّ : ۲ / ۴۸۲ و ۴۸۳ ، و : ۱۴ / ۳۷۱ ـ ۳۷۵ .

حدیث۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ العُلَماءَ وَرَثَةُ الأَنبیاءِ ، وذاکَ أنَّ الأَنبیاءَ لَم یُورِثوا دِرهَمًا ولا دینارًا ، وإنَّما أورَثوا أحادیثَ مِن أحادیثِهِم ، فَمَن أخَذَ بِشَیءٍ مِنها فَقَد أخَذَ حَظًّا وافِرًا ، فَانظُروا عِلمَکُم هـذا عَمَّن تَأخُذونَهُ ؟ فَإِنَّ فینا أهلَ البَیتِ فی کُلِّ خَلَفٍ عُدولاً ، یَنفونَ عَنهُ تَحریفَ الغالینَ وانتِحالَ المُبطِلینَ وتَأویلَ الجاهِلینَ

امام صادق علیه السلام : دانشمندان علما وارثان انبیا هستند و این از آن روست که پیامبران نه درهمی به ارث می نهند نه دیناری بلکه احادیثی از احادیث خود را به ارث می نهند، پس هر که قدری از آن را فراستاند به بهره ای فراوان دست یافته است، پس بنگرید دانش خود را از چه کسی فرا می ستانید زیرا در هر نسلی افراد عادلی از ما اهل بیت هست که تحریف زیاده روان و در لباس دین در آمدن مبطلان و تأویل جاهلان را از این دین دور می کنند.

الکافی : ۱ / ۳۲ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۱۰ / ۱ کلاهما عن أبی البختریّ .

حدیث۵۵۵

امام صادق علیه السلام :

الأَوصِیاءُ هُم أبوابُ اللّهِ عَزَّوجَلَّ الَّتی یُؤتی مِنها ، ولَولاهُم ما عُرِفَ اللّهُ عَزَّوجَلَّ ، وبِهِمُ احتَجَّ اللّهُ تَبارَکَ وتَعالی عَلی خَلقِهِ

امام صادق علیه السلام : اوصیاء همان درهای خداوند عزّوجل هستند که از آن وارد می شوند و اگر ایشان نمی بودند خداوند عزّوجل شناخته نمی شد، خداوند تبارک و تعالی با آنها بر خلقش حجّت می آورد.

الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۲ عن أبی بصیر .

حدیث۵۵۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ الأَئِمَّةِ علیهم السلام ـ : جَعَلَهُمُ اللّهُ حَیاةً لِلأَنامِ ، ومَصابیحَ لِلظَّلامِ ، ومَفاتیحَ لِلکَلامِ

امام صادق علیه السلام ـ در توصیف امامان علیهم السلام : خداوند آنها را موجب زندگی مردم و چراغ تاریکی و کلیدهای سخن قرار داده است.

الکافی : ۱ / ۲۰۴ / ۲ عن إسحاق بن غالب .

حدیث۵۵۷

امام صادق عليه السلام :
نَحنُ قَومٌ فَرَضَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ طاعَتَنا ، لَنَا الأَنفالُ ، ولَنا صَفوُ المالِ ، ونَحنُ الرّاسِخونَ فِی العِلمِ ، ونَحنُ المَحسودونَ الَّذینَ قالَ اللّه ُ : «أم يَحسُدونَ النّاسَ عَلى ما آتاهُمُ اللّه ُ مِن فَضلِهِ
امام صادق عليه السلام : ما گروهی هستیم که خداوند عزّوجل فرمانبری از ما را فرض کرده است. انفال و برگزیده اموال از آن ماست. ما راسخان در دانشیم. ما رشکیدگانی هستیم که خداوند درباره آنها فرموده: «یا مردم بر آنها به سبب آن چه خداوند از فضل خود بدیشان داده حسادت می ورزند».
النساء : ۵۴ .

حدیث۵۵۸

امام صادق عليه السلام :
إنّا أهلُ بَيتٍ عِندَنا مَعاقِلُ العِلمِ ، وآثارُ النُّبُوَّةِ ، وعِلمُ الكِتابِ ، وفَصلُ ما بَينَ النّاسِ
امام صادق عليه السلام : ما خاندانی هستیم که سنگرهای دانش و نشانه های نبوّت و آگاهی از قرآن و داوری بین مردم در میان ما نهاده شده است.
الاختصاص : ۳۰۹ ، بصائر الدرجات : ۳۶۳ / ۴ كلاهما عن الحسن بن يحيى ، وذكره أيضًا فی : ۳۶۵ / ۱۳ عن الحسين الأخمسيّ .

حدیث۵۵۹

امام صادق عليه السلام :
إنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ أوضَحَ بِأَئِمَّةِ الهُدى مِن أهلِ بَيتِ نَبِيِّنا عَن دينِهِ ، وأبلَجَ بِهِم عَن سَبيلِ مِنهاجِهِ ، وفَتَحَ بِهِم عَن باطِنِ يَنابيعِ عِلمِهِ
امام صادق عليه السلام : خداوند عز و جل با امامان هدایت که از خاندان پیامبر ما هستند از دینش پرده بر داشته و با آنها راه روشنش را آشکار نموده و با ایشان، کلید از نهفته های دانشش برگرفته است.
الكافی : ۱ / ۲۰۳ / ۲ ، الغيبة للنعمانیّ : ۲۲۴ / ۷ كلاهما عن إسحاق بن غالب .

حدیث۵۶۰

امام صادق عليه السلام :
نَحنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، وبَيتُ الرَّحمَةِ ، ومَفاتيحُ الحِكمَةِ ، ومَعدِنُ العِلمِ ، ومَوضِعُ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفُ المَلائِكَةِ ، ومَوضِعُ سِرِّ اللّه ِ ، ونَحنُ وَديعَةُ اللّه فی
عِبادِهِ ، ونَحنُ حَرَمُ اللّه ِ الأَكبَرُ ، ونَحنُ ذِمَّةُ اللّه ِ ، ونَحنُ عَهدُ اللّه ِ . فَمَن وَفى بِعَهدِنا فَقَد وَفى بِعَهدِ اللّه ِ ، ومَن خَفَرَها فَقَد خَفَرَ ذِمَّةَ اللّه ِ وعَهدَهُ
امام صادق عليه السلام : ما شجره نبوّت و خانه رحمت و کلیدهای حکمت و کان دانش و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و جای اسرار الهی هستیم. ما سپرده خدا در میان بندگان و پردگیان بزرگ خدا و پیمان پروردگاریم. پس
هر کس به عهد و پیمان ما وفا کند به پیمان خدا وفا کرده و هر که آن را پاس بدارد عهد وپیمان الهی را پاس داشته است.

الکافی : ۱ / ۲۲۱ / ۳ ، بصائر الدرجات : ۵۷ / ۶ کلاهما عن خیثمة .

حدیث۵۶۱

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، ومَعدِنُ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفُ المَلائِکَةِ ، ونَحنُ عَهدُ اللّه ِ وذِمَّتُهُ ، ونَحنُ ودائِعُ اللّه ِ وحُجَّتُهُ

امام صادق علیه السلام : ما شجره نبوّت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان و عهد و پیمان الهی هستیم. ماییم سپرده های خدا و حجّت او.

تفسیر القمّیّ : ۲ / ۲۲۸ عن شهاب بن عبد ربّه .

حدیث۵۶۲

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ حُجَّةُ اللّه ِ فی عِبادِهِ ، وشُهَداؤُهُ عَلی خَلقِهِ ، واُمَناؤُهُ عَلی وَحیِهِ ، وخُزّانُهُ عَلی عِلمِهِ ، ووَجهُهُ الَّذی یُؤتی مِنهُ ، وعَینُهُ فی بَرِیَّتِهِ ، ولِسانُهُ النّاطِقُ ، وقَلبُهُ الواعی، وبابُهُ الَّذی یَدُلُّ عَلَیهِ . ونَحنُ العالِمونَ بِأَمرِهِ ، والدّاعونَ إلی سَبیلِهِ. بِنا عُرِفَ اللّه ُ ، وبِنا عُبِدَ اللّه ُ . نَحنُ الأَدِلاّءُ عَلَی اللّه ِ ، ولَولانا ما عُبِدَ اللّه ُ

امام صادق علیه السلام : ما حجّت خداییم در میان بندگان و گواهان او در میان خلایق و معتمدان او در وحی مقام کبریایی و گنجوران او در دانشش و چهره او که بدان روی می آورند و چشم او در میان مردم و زبان گویای او و دل دیده ور او و دری که بدان هدایت می کند. ماییم آگاهان از امر او و دعوتگران به راهش. خدا با ما شناخته و با ما پرستیده می شود. ما رهنمایان به سوی خداییم و اگر ما نمی بودیم خداوند پرستش نمی شد.

التوحید : ۱۵۲ / ۹ عن ابن أبی یعفور .

حدیث۵۶۳

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ أصلُ کُلِّ خَیرٍ ، ومِن فُروعِنا کُلُّ بِرٍّ ، فَمِنَ البِرِّ : التَّوحیدُ ، والصَّلاةُ ، والصِّیامُ ، وکَظمُ الغَیظِ ، والعَفوُ عَنِ المُسیءِ ، ورَحمَةُ الفَقیرِ ، وتَعَهُّدُ الجارِ ، والإِقرارُ بِالفَضلِ لِأَهلِهِ . وعَدُوُّنا أصلُ کُلِّ شَرٍّ ، ومِن فُروعِهِم کُلُّ قَبیحٍ وفاحِشَةٍ ، فَمِنهُم : الکَذِبُ، والبُخلُ ، والنَّمیمَةُ ، والقَطیعَةُ ، وأکلُ الرِّبا ، وأکلُ مالِ الیَتیمِ بِغَیرِ حَقِّهِ ، وتَعَدِّی الحُدودِ الَّتی أمَرَ اللّه ُ ، ورُکوبُ الفَواحِشِ ما ظَهَرَ مِنها وما بَطَنَ ، والزِّنا ، والسَّرِقَةُ ، وکُلُّ ما وافَقَ ذلِکَ مِنَ القَبیحِ . فَکَذَبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ مَعَنا وهُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفُروعِ غَیرِنا

امام صادق علیه السلام : ما ریشه هر گونه خیری هستیم و هر نیکی از شاخ و بر ماست. از این نیکیهاست: یکتاپرستی، نماز، روزه، فرو خوردن خشم، گذشت از بدی کننده، رحم بر کم توشه، پرداختن به کار همسایه، اقرار به فضیلتِ فضیلت مندان. و دشمن ما ریشه هر گونه بدی است و هر زشتی و پلیدکاری از شاخ و بر ایشان است که از جمله آنهاست: دروغ، تنگ چشمی، سخن چینی، گسستن پیوند، رباخواری، خوردن ناروای مال یتیم، در گذشتن از حدودی که خداوند بدان دستور داده است، ارتکاب پنهان و پیدای پلیدکاری، زنا، دزدی و هر کار زشتی که با اینها همسو باشد. پس دروغ گفته هر که گمان برده با ماست و به شاخه های دیگران چنگ افکنده است.

الکافی : ۸ / ۲۴۲ / ۳۳۶ عن ابن مسکان ، تأویل الآیات الظاهرة : ۲۲ عن شاذان بن جبرئیل بإسناده عنه علیه السلام .

حدیث۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ مفِتاحُ الكِتابِ ، فَبِنا نَطَقَ العُلَماءُ ، ولَولا ذلِكَ لَخَرِسوا

امام صادق علیه السلام : ما کلید قرآن هستیم. علما در پرتو ما سخن می گویند و اگر این نمی بود هر آینه لال می شدند.

الاختصاص : ۹۰ عن أبی المغرا (حمید بن المثّنی العجلیّ) .

حدیث۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وَرِثنَا النَّبِیّینَ ، وعِندَنا عَصا موسی ، وإنّا لَخُزّانُ اللّه ِ فِی الأَرضِ ، لا بِخُزّانِ ذَهَبٍ ولا فِضَّةٍ

امام صادق علیه السلام : ما از پیامبران ارث می بریم و عصای موسی نزد ماست، وما گنجوران خدا در زمین هستیم، نه گنجوران زر و سیم .

تفسیر فرات الكوفیّ : ۱۰۷ / ۱۰۱ عن إبراهیم .

حدیث۵۶۶

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ شَجَرَةُ العِلمِ، ونَحنُ أهلُ بَیتِ النَّبِیِّ ، وفی دارِنـا مَهبِطُ جَبرائیلَ ، ونَحنُ خُزّانُ عِلمِ اللّه ِ ، ونَحنُ مَعادِنُ وَحیِ اللّه ِ . مَن تَبِعَنا نَجا ، ومَن تَخَلَّفَ عَنّا هَلَكَ ، حَقًّا عَلَى اللّه ِ عَزَّوجَلَّ

امام صادق علیه السلام : ما شجره علم و اهل بیت پیامبر هستیم، فرودگاه جبرئیل در خانه ماست و ما گنجوران علم خدا و کان وحی الهی هستیم. هر که از ما پیروی کند رهایی می یابد و هر که از ما بازماند نابود شود و بر خدا سزاوار است که چنین کند.

أمالی الصدوق : ۲۵۲ / ۱۵ ، بشارة المصطفی : ۵۴ كلاهما عن أبی بصیر ، روضة الواعظین : ۲۹۹ مرسلاً ، وراجع بصائر الدرجات : ۱۰۳ باب ۱۹ فی الأئمّة أنّهم خزّان اللّه علی علمه .

حدیث۵۶۷

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وُلاةُ أمرِ اللّه ِ ، وخَزَنَةُ عِلمِ اللّه ِ ، وعَیبَةُ وَحیِ اللّه ِ

امام صادق علیه السلام : ما والیان امر الهی و گنجوران دانش خدا و ظرف وحی پروردگاریم.

الكافی : ۱ / ۱۹۲ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۶۱ / ۳ ، وذكره أیضًا فی : ۱۰۵ / ۸ كلّها عن عبد الرحمن بن كثیر .

حدیث۵۶۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالَى انتَجَبَنا لِنَفسِهِ ، فَجَعَلَنا صَفوَتَهُ مِن خَلقِهِ ، واُمَناءَهُ عَلی وَحیِهِ ، وخُزّانَهُ فی أرضِهِ ، ومَوضِعَ سِرِّهِ ، وعَیبَةَ عِلمِهِ

امـام صـادق علیه السـلام : خداونـد تبـارك و تعـالی مـا را برای خود برگزیـد و سـپس ما را برگزیـده مردمان و معتمـدان بر وحی و

گنجوران زمین و جایگاه راز و ظرف علم خود قرارمان داد.

بصائر الدرجات : ۶۲ / ۷ عن عبّاد بن سليمان عن أبيه .

حدیث۵۶۹

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وَرَثَةُ الأَنبياءِ ، جَلَّلَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله عَلى عَلِيٍّ عليه السلامثَوبًا ، ثُمَّ عَلَّمَهُ ألفَ كَلِمَةٍ ، كُلُّ كَلِمَةٍ تَفتَحُ ألفَ كَلِمَةٍ

امام صادق علیه السلام : ما وارثان پیامبریم. پیامبر صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را به جامه ای پوشاند و سپس هزار کلمه به او آموخت که هر کلمه آغازگر هزار کلمه بود.

الخصال : ۶۵۱ / ۴۹ عن ذريح المحاربيّ .

حدیث۵۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عَلِيًّا عليه السلام كانَ عالِمًا والعِلمُ يُتَوارَثُ ، ولَن يهلِكَ عالِمٌ إلاّ بَقِيَ مِن بَعدِهِ مَن يَعلَمُ عِلمَهُ أو ما شاءَ اللّهُ

امـام صـادق علیه السـلام : علی علیه السـلام عـالم بـود وعلم به ارث برده می شود و عـالم، هرگز نمیرد مگر این که پس از او کسـی بماند که علم او یا آن چه را خدا بخواهد بداند.

الكافى: ۱/۲۲۱/۱، وذكره أيضًا فى : ۳۷۹ /۳، علل الشرائع: ۵۹۱ / ۴۰، بصائرالدرجات: ۱۱۸ / ۲، الإمامة والتبصرة: ۲۲۵ / ۷۵ كلّها عن محمّدبن مسلم، كمال الدين : ۲۲۳ / ۱۳ عن محمّدبن مسلم عن الإمام الباقر عليه السلامنحوه .

حدیث۵۷۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ العِلمَ الَّذى نَزَلَ مَعَ آدَمَ عليه السلاملَم يُرفَع ، وما ماتَ عالِمٌ إلاّ وقَد وَرَّثَ عِلمَهُ ، إنَّ الأَرضَ لا تَبقى بِغَيرِ عالِم

امام صادق علیه السلام : علمی که با آدم علیه السلام فرود آمد دیگر بالا نرفت (نابود نشد) و عالمی در نگذشت مگر آن که علمش را به ارث نهاد. زمین بدون عالم باقی نمی ماند.

الكافى : ۱ / ۲۲۳ / ۸ ، كمال الدين : ۲۲۴ / ۱۹ ، بصائر الدرجات : ۱۱۶ / ۹ كلّها عن الحارث بن المغيرة .

حدیث۵۷۲

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وَرَثَةُ الأَنبياءِ ، ووَرَثَةُ كِتابِ اللّهِ ، ونَحنُ صَفوَتُهُ

امام صادق علیه السلام : ما وارثان انبیا و میراث بر آن کتاب الهی و برگزیدگان خداییم.

مختصر بصائر الدرجات : ۶۳ عن عبد الغفّار الجازيّ .

حدیث۵۷۳

امام صادق علیه السلام :

حَديثى حَديثُ أبى ، وحَديثُ أبى حَديثُ جَدّى ، وحَديثُ جَدّى حَديثُ الحُسَينِ ، وحَديثُ الحُسَينِ حَديثُ الحَسَنِ ، وحَديثُ الحَسَنِ حَديثُ أميرِ المُؤمِنينَ عليهم السلام ، وحَديثُ أميرِ المُؤمِنينَ حَديثُ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله ، وحَديثُ رَسولِ اللّهِ قَولُ اللّهِ عَزَّوجَلَّ

امام صادق عليه السلام : حديث من، حديث پدرم و حديث پدرم، حديث نيايم و حديث نيايم، حديث حسين و حديث حسين، حديث حسن و حديث حسن، حديث اميرالمؤمنين و حديث اميرالمؤمنين، حديث رسول خدا صلى الله عليه و آله و حديث رسول خدا، حديث خداوند عزّوجل است.

الكافى : ۱ / ۵۳ / ۱۴ عن حمّاد بن عثمان وغيره ، روضة الواعظين : ۲۳۳ وفيه «حديث جدّى حديث أمير المؤمنين» .

حديث۵۷۴

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّهَ فَرَضَ وَلايَتَنا ، وأوجَبَ مَوَدَّتَنا . واللّه ، ما نَقولُ بِأَهوائِنا ، ولا نَعمَلُ بِآرائِنا ، ولا نَقولُ إلاّ ما قالَ رَبُّنا عَزَّوجَلَّ

امام صادق عليه السلام : خداوند، ولايت و دوستى ما را واجب ساخته است، به خدا سوگند، ما از روى هوى و هوس خود سخن نمى گوييم و بر طبق آراء خود

عمل نمى كنيم ونمى گوييم مگر آن چه خداوند عزّوجل فرموده است.

أمالى المفيد : ۶۰ / ۴ عن محمّد بن شريح .

حديث۵۷۵

امام صادق عليه السلام :

قالَ لى : إنَّ الحَكَمَ بنَ عُتَيبَةَ مِمَّن قالَ اللّهُ : «ومِنَ النّاسِ مَن يَقولُ آمَنّا بِاللّهِ وبِاليَومِ الآخِرِ وما هُم بِمُؤمِنينَ

ابو بصير به نقل از امام صادق عليه السلام: حضرت عليه السلام به من فرمود: حكم بن عتيبه از كسانى است كه خداوند درباره او فرموده است: «برخى از مردم مى گويند كه به خدا و روز واپسين ايمان آورده ايم در حالى كه ايمان ندارند»، حكم چه به شرق برود چه به غرب، به خدا سوگند، به علمى دست نيابد مگر از اهل بيتى كه جبرئيل بر ايشان نازل شده است.

البقرة : ۸.

حديث۵۷۶

امام صادق عليه السلام :

يا يونُسُ ، إذا أرَدتَ العِلمَ الصَّحيحَ فَخُذ عَن أهلِ البَيتِ ، فَإِنّا رُويناهُ ، واُوتينا شَرحَ الحِكمَةِ ، وفَصلَ الخِطابِ ، إنَّ اللّهَ اصطَفانا وآتانا ما لَم يُؤتِ أحَدًا مِنَ العالَمينَ

امام صادق عليه السلام : اى يونس! هرگاه طالب علم صحيح بودى آن را از اهل بيت بستان، چه، آن براى ما روايت شده است و به ما شرح حكمت و سخن فصل داده اند. خداوند ما را برگزيده است و به ما آن داده كه به هيچ يك از جهانيان نداده است.

البحار : ۲۶ / ۱۵۸ / ۵ نقلاً عن كتاب المحتضر ، الصراط المستقيم : ۲ / ۱۵۷ نحوه ، إثبات الهداة : ۱ / ۶۰۲ كلّها عن يونس بن ظبيان .

حدیث۵۷۷

امام صادق علیه السلام :

ـ وعِنـدَهُ اُناسٌ مِن أهلِ الكوفَةِ ـ : عَجَبًا لِلنّاسِ ، إنَّهُم أخَذوا عِلمَهُم كُلَّهُ عَن رَسولِ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله فَعَمِلوا بِهِ واهتَدَوا، ويَرَونَ أنَّ أهـلَ بَيتِـهِ لَـم يَأخُـذوا عِلمَـهُ ! ونَحنُ أهـلُ بَيتِهِ وذُرِّيَّتُهُ، فى مَنازِلِنـا نَزَلَ الـوَحيُ ، ومِن عِنـدِنا خَرَجَ العِلمُ إلَيهِم ، أفَيَرَونَ أنَّهُم عَلِمـوا واهتَدَوا وجَهِلنا نَحنُ وضَلَلنا ؟! إنَّ هذا مُحالٌ

امام صادق علیه السـلام : در حالی که گروهی از کوفیان در خـدمت ایشان بودند ـ : شـگفت از مردمی که همه علم خود را از پیامبر اکرم صـلی الله علیه و آله ستاندند و بدان عمل کردند و ره یافتند و گمان می کنند اهل بیت او علمش را نستانده اند در حالی که ما اهـل بیت و ذرّیه او هستیم، وحی در خانه های ما فرود آمـد و علم از سوی ما بـدیشان صادر شـد. آیا آنها گمان می کننـد که آگاه شده اند و ره یافته اند، ولی ما نمی دانیم و گمراه شده ایم؟ این امری محال است.

الكافى : ۱ / ۳۹۸ / ۱ ، أمالى المفيد : ۱۲۲ / ۶ ، بصائر الدرجات : ۱۲ / ۳ كلّها عن يحيى بن عبداللّه .

حدیث۵۷۸

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ الرّاسِخونَ فِى العِلمِ ، ونَحنُ نَعلَمُ تَأويلَهُ

امام صادق علیه السلام : ما، راسخان در دانش هستیم و ما تأویل قرآن را می دانیم.

الكافى : ۱ / ۲۱۳ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۲۰۴ / ۵ ، وذكره أيضًا فى : ۲۰۴ / ۷ عن الإمام الباقر عليه السلام ، تفسير العيّاشىّ : ۱ / ۱۶۴ / ۸ ، تأويل الآيات الظاهرة : ۱۰۶ كلّها عن أبى بصير .

حدیث۵۷۹

امام صادق علیه السلام :

الرّاسِخونَ فِى العِلمِ : أميرُ المُؤمِنينَ والأَئِمَّةُ عليهم السلام مِن بَعدِهِ

امام صادق علیه السلام : راسخان در دانش، امیرالمؤمنین و امامان پس از او هستند.

الكافى : ۱ / ۲۱۳ / ۳ عن عبد الرحمن بن كثير .

حدیث۵۸۰

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسـلامإذا زالَتِ الشَّمسُ صَلّى ، ثُمَّ دَعا ، ثُمَّ صَلّى عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله : اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، شَجَرَةِ النُّبُوَّةِ ، ومَوضِعِ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفِ المَلائِكَةِ ، ومَعدِنِ العِلمِ ، وأهلِ بَيتِ الوَحيِ

امام صادق علیه السـلام : چون زوال ظهر می شـد علی بن الحسـین علیه السـلامنماز می گزارْد و سـپس دعا می کرد و پس از آن بر پیامبر صـلی الله علیه و آله چنین درود می فرستاد: خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد که درخت نبوّت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کان علم و معرفت و اهل بیت وحی هستند.

جمال الاُسبوع : ۲۵۰ ، مصباح المتهجّد : ۳۶۱ .

ولكثرة الأحاديث فى هذا المضمار راجع إحقاق الحقّ : ۱۰ / ۴۰۹ دعاء النبيّ صلى الله عليه و آله لعليّ وفاطمة عليهماالسلامليلة العرس ، وفيه «جعل نسلهما مفاتيح الرحمة ومعادن الحكمة» ، إقبال الأعمال : ۳ / ۲۹۹ فى دعاء الإمام الكاظم عليه السلام وفيه «الأئمّة ينابيع الحكمة»، الكافى: ۱/۲۰۳/۲ عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «إنّ اللّه عزّوجلّ ... فتح بهم عن باطن ينابيع علمه» ، البحار : ۱۰۲ / ۱۸۹ عن الإمام الرضا عليه السلام وفيه «وأودع قلوبهم ينابيع الحكمة» .

حدیث۵۸۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قَولِهِ تَعالى : «قالَ الَّذى عِندَهُ عِلمٌ مِنَ الكِتابِ أنَا آتيكَ بِهِ قَبلَ أن يَرتَدَّ إلَيكَ طَرفُكَ

عبدالرحمن بن كثير به نقل از امام صادق عليه السلام ـ درباره اين آيه «قالَ الّذى عِنْدَه عِلْمٌ مِنَ الْكِتابِ اَنَا آتيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ» : امام صادق عليه السلاميان انگشتان خود را باز كرد و آنها را روى سينه اش نهاد و سپس فرمود: به خدا سوگند همه علم كتاب نزد ماست.

النمل : ۴۰ .

حدیث۵۸۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عيسَى بنَ مَريَمَ عليه السلامأُعطِىَ حَرفَينِ كانَ يَعمَلُ بِهِما ، واُعطِىَ موسى أربَعَةَ أحرُفٍ ، واُعطِىَ إبراهيمُ ثَمانِيَةَ أحرُفٍ ، واُعطِىَ نوحٌ خَمسَةَ عَشَرَ حَرفًا ، واُعطِىَ آدَمُ خَمسَةً وعِشرينَ حَرفًا ، وإنَّ اللّه َ تَعالى جَمَعَ ذلِكَ كُلَّهُ لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله . وإنَّ اسمَ اللّه ِ الأَعظَمَ ثَلاثَةٌ وسَبعونَ حَرفًا ، اُعطِىَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه و آله اِثنَينِ وسَبعينَ حَرفًا وحُجِبَ عَنهُ حَرفٌ واحِدٌ

امام صادق عليه السلام : به عيسى بن مريم دو حرف داده شد كه به وسيله آن دو عمل مى كرد و به موسى چهار حرف و به ابراهيم هشت حرف و به نوح پانزده حرف و به آدم بيست و پنج حرف و خداوند تبارك و تعالى همه اينها را براى محمّد صلى الله عليه و آله گرد آورده است و اسم اعظم خداوند، هفتاد و سه حرف است كه هفتاد و دو حرف از آن را به محمّد داده اند و يك حرف را از او ممنوع داشته اند.

الكافى : ۱ / ۲۳۰ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۲۰۸ / ۲ ، تأويل الآيات الظاهرة : ۴۷۹ كلّها عن هارون ابن الجهم عن رجل من أصحاب الإمام الصادق عليه السلام .

حدیث۵۸۳

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ عَلَيهِ قَومٌ مِن أهلِ خُراسانَ ، فَقالَ ـ ابتِداءً قَبلَ أن يُسأَلَ ـ : مَن جَمَعَ مالاً يَحرُسُهُ عَذَّبَهُ اللّه ُ عَلى مِقدارِهِ ، فَقالوا لَهُ ـ بِالفارِسِيَّةِ ـ : لا نَفهَمُ بِالعَرَبِيَّةِ ، فَقالَ لَهُم : هر كه درم اندوزد جزايش دوزخ باشد

احمد بن قابوس به نقل از پدرش به نقل از امام صادق عليه السلامى گويد: گروهى از مردم خراسان بر حضرت عليه السلام وارد شدند. پيش از اين كه آنها چيزى بپرسند، حضرت عليه السلام فرمود: هر كس مالى جمع كند و آن را نگه دارد خداوند به همان مقدار كيفرش كند. آنها به فارسى گفتند: ما عربى نمى فهميم. امام عليه السلام به زبان فارسى فرمود: «هر كه درم اندوزد جزايش دوزخ باشد».

الخرائج والجرائح : ۲ / ۷۵۳ / ۷۰ .

حدیث۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

اللّهُمَّ يامَن أعطانا عِلمَ ما مَضى وما بَقِيَ ، وجَعَلَنا وَرَثَةَ الأَنبياءِ ، وخَتَمَ بِنَا الاُمَمَ السّالِفَةَ ، وخَصَّنا بِالوَصِيَّةِ

امام صادق علیه السلام : بار خدایا! ای کسی که آگاهی از گذشته و آینده را به ما بخشیده است و ما را وارثان پیامبران قرار داده است و امّتهای گذشته را با ما به پایان برده است و ما را به جانشینی اختصاص داده است.

بصائر الدرجات : ۱۲۹ / ۳ عن معاوية بن وهب .

حدیث۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنّی لَأَعلَمُ ما فِی السَّماواتِ وما

فِی الأَرضِ ، وأعلَمُ ما فِی الجَنَّةِ ، وأعلَمُ ما فِی النّارِ ، وأعلَمُ ما كانَ وما يَكونُ . ثُمَّ مَكَثَ هُنَيئَةً فَرَأى أنَّ ذلِكَ كَبُرَ عَلى مَن سَمِعَهُ مِنهُ ، فَقالَ : عَلِمتُ ذلِكَ مِن كِتابِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ ، إنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ يَقولُ : فيهِ تِبيانُ كُلِّ شَیءٍ

حارث بن مغیره به نقل از امام صادق علیه السلام می گوید که امام فرمود: بدون تردید من

به آن چه در

آسمانها و زمین و بهشت و دوزخ است و آن چه تحقّق یافته وتحقّق خواهد یافت آگاهی دارم. امام سپس لحظه ای درنگ کرد و چون دید این سخن بر شنوندگان گران آمد فرمود: این را من از کتاب خداوند عزّوجل یافته ام، چه، خداوند می فرماید: «در آن بیان هر چیزی هست».

يشير عليه السلامبالمعنى إلى قوله تعالى «تِبيانًا لِكُلِّ شَیءٍ»(النحل : ۸۹) .

حدیث۵۸۶

امام صادق علیه السلام :

قَد وَلَدَنی رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله وأنَا أعلَمُ كِتابَ اللّه ِ وفيهِ بَدءُ الخَلقِ ، وما هُوَ كائِنٌ إلى يَوم القِيامَةِ ، وفيهِ خَبَرُ السَّماءِ وخَبَرُ الأَرضِ ، وخَبَرُ الجَنَّةِ وخَبَرُ النّارِ ، وخَبَرُ ما كانَ (وخَبَرُ) ما هُوَ كائِنٌ ، أعلَمُ ذلِكَ كَما أنظُرُ إلى كَفّی ، إنَّ اللّه َ يَقولُ : فيهِ تِبيانُ كُلِّ شَیءٍ

امام صادق علیه السلام : من فرزند پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هستم. من از کتاب خدا آگاهی دارم؛ کتابی که آغاز آفرینش و آن چه تا روز رستاخیز وجود می یابد و خبر از آسمانها وزمین وبهشت ودوزخ وخبر از گذشته و حال در آن نهفته است. اینها را مانند کف دستم می شناسم. خداوند می فرماید: «تِبْیانُ کُلِّ شی ءٍ» .

الكافی : ۱ / ۶۱ / ۸ ، بصائر الدرجات : ۱۹۷ / ۲ ، ينابيع المودّة : ۱ / ۸۰ / ۲۰ كلّها عن عبد الأعلى بن أعين ، وراجع تفسير العيّاشیّ : ۲ / ۲۶۶ / ۵۶ .

حدیث۵۸۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ أجَلُّ وأعظَمُ مِن أن یَحتَجَّ بِعَبدٍ مِن عِبادِهِ ثُمَّ یُخفِیَ عَنهُ شَیئًا مِن أخبارِ السَّماءِ والأَرضِ

امام صادق علیه السلام : همانا خداوند برتر و بزرگ تر از آن است که بنده ای از بندگانش را حجّت قرار دهد و سپس چیزی از اخبار آسمان و زمین را بر او پوشیده دارد.

بصائر الدرجات : ۱۲۶ / ۶ عن صفوان .

حدیث۵۸۸

امام صادق علیه السلام :

اللّه ُ أحکَمُ وأکرَمُ مِن أن یَفرِضَ طاعَةَ عَبدٍ یَحجُبُ عَنهُ خَبَرَ السَّماءِ صَباحًا ومَساءً

امام صادق علیه السلام : خداوند حکیم تر و ارجمندتر از آن است که فرمانبری از بنده ای را واجب گرداند که صبح و شام، خبر آسمان بر او پوشیده مانَد.

بصائر الدرجات : ۱۲۵ / ۵ عن المفضّل بن عمر .

حدیث۵۸۹

امام صادق علیه السلام :

ما مِن لَیلَةٍ تَأتی عَلَینا إلاّ وأخبارُ کُلِّ أرضٍ عِندَنا ، وما یَحدُثُ فیها ، وأخبارُ الجِنِّ ، وأخبارُ أهلِ الهَوی مِنَ المَلائِکَةِ

امام صادق علیه السلام : شبی نیست که بر ما بگذرد و اخبار همه زمین و آن چه در آن رخ می دهد و اخبار جن و فرشتگان شیفته نزد ما نباشد.

کامل الزیارات : ۳۲۸ عن عبد اللّه بن بکر الأرجّانیّ .

حدیث۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عِلمَ عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام (مِن) عِلمِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَعَلِمناهُ نَحنُ فیما عَلِمناهُ

امام صادق علیه السلام : علم علی بن ابی طالب علیه السلام (از) علم رسول خداست. پس آن چه را می دانیم او به ما آموخته است.

الاختصاص : ۲۷۹ ، بصائر الدرجات : ۲۹۵ / ۱ کلاهما عن أبی یعقوب الأحول .

حدیث۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَولا ـ أنَّ اللّه َ فَرَضَ طاعَتَنا ووَلایَتَنا وأمَرَ مَوَدَّتَنا ما أوقَفناکُم عَلی أبوابِنا ، ولا أدخَلناکُم بُیوتَنا ، إنّا وَاللّه ِ ما نَقولُ بِأَهوائِنا ، ولا نَقولُ بِرَأیِنا ، ولا نَقولُ إلاّ ما قالَ رَبُّنا، واُصولٌ عِندَنا نَکنِزُها کَما یَکنِزُ هؤُلاءِ ذَهَبَهُم وفِضَّتَهُم

امام صادق علیه السلام : اگر نبود این که خداوند، فرمانبری از ما و ولایت ما و دوستی ما را واجب کرده است ما شما را بر درهای خانه مان نمی ایستاندیم و به سرایمان واردتان نمی کردیم. به خدا سوگند ما از سر هوی و هوس سخن نمی گوییم و نظر خود را بیان می داریم و نمی گوییم مگر آن چه خدای ما گفته است و اصولی نزد ماست که آن را می اندوزیم، چنان که این جماعت زر

و سیم خود را می اندوزند.

بصائر الدرجات : ۳۰۱ / ۱۰ عن محمّد بن شریح .

حدیث۵۹۲

امام صادق علیه السلام :

ألواحُ موسى علیه السلامعِندَنا ، وعَصا موسى عِندَنا ، ونَحنُ وَرَثَةُ النَّبِيّينَ

امام صادق علیه السلام : ده فرمان موسی و عصای او نزد ماست و ما وارثان پیامبران هستیم.

الکافی : ۱ / ۲۳۱ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۱۸۳ / ۳۲ ، إعلام الورى : ۲۷۷ كلّها عن أبی حمزة الثمالیّ.

حدیث۵۹۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ لی : یا أبا مُحَمَّدٍ ، إنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ لَم یُعطِ الأَنبیاءَ شَیئًا إلاّ وقَد أعطاهُ مُحَمَّدًا صلى الله علیه و آله . قالَ : وقَد أعطى مُحَمَّدًا جَمیعَ ما أعطَى الأَنبِیاءَ ، وعِندَنَا الصُّحُفُ الَّتی قالَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ : «صُحُفِ إبراهیمَ وموسى

ابوبصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: امام علیه السلام به من فرمود: ای ابا محمّد! همانا خداوند عز و جل به پیامبران چیزی نداده است که به محمّد صلی الله علیه و آله نداده باشد. امام علیه السلامفرمود: خداوند هر آن چه به پیامبران داده به محمّد صلی الله علیه و آله نیز بخشیده است و نزد ماست صحفی که خداوند درباره آن می فرماید: «صُحُف ابراهیم و موسی» . عرض کردم: قربانت گردم، همان لوحها؟ فرمود آری.

الأعلى : ۱۹ .

حدیث۵۹۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلى الله علیه و آله اُفضِیَت إلَیهِ صُحُفُ إبراهیمَ وموسى فَائتَمَنَ عَلَیها عَلِیًّا، ثُمَّ ائتَمَنَ عَلَیها عَلِیٌّ الحَسَنَ، ثُمَّ ائتَمَنَ عَلَیها الحَسَنُ الحُسَینَ أخاهُ ، وائتَمَنَ الحُسَینُ عَلَیها عَلِیَّ بنَ الحُسَینِ ، ثُمَّ ائتَمَنَ عَلَیها عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ مُحَمَّدَ بنَ عَلِیٍّ ، وائتَمَنَنی عَلَیها أبی فَكانَت عِندی ، وقَد ائتَمَنتُ ابنی هذا عَلَیها عَلى حَداثَتِهِ وهِیَ عِندَهُ

امام صادق علیه السلام : صحف ابراهیم و موسی به رسول خدا صلی الله علیه و آله رسید و پیامبر آنها را نزد علی به امانت نهاد و علی به حسن و حسن به برادرش حسین و حسین به علی بن الحسین و علی بن الحسین به محمّد بن علی و پدرم به من امانت داد و آنها نزد من بود و من آنها را نزد فرزندم که هنوز کودک است به امانت نهادم و آنها هم اینک نزد اوست.

الغیبة للنعمانیّ : ۳۲۵ / ۲ ، رجال الكشّیّ : ۲ / ۶۴۳ / ۶۶۳ كلاهما عن الفیض بن المختار .

حدیث۵۹۵

امام صادق علیه السلام :

«ولَقَد كَتَبنا فِی الزَّبورِ مِن بَعدِ الذِّكرِ

عبداللّه بن سنان به نقل از امام صادق می آورد که از حضرت علیه السلامدرباره آیه شریفه «و پس از ذکر در زبور نوشتیم» و این

که «زبور» و «ذکر» چیست پرسش کرد . حضرت علیه السلام فرمود: ذکر، نزد خداست و زبور، همان کتابی است که بر داود نازل شد و هر کتابی که نازل شود نزد اهل علم است که ماییم.
الأنبياء : ۱۰۵ .

حدیث۵۹۶

امام صادق علیه السلام :
دَعا رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله عَلِيًّا عليه السلامودَعا بِدَفتَرٍ ، فَأَملى عَلَيهِ رَسولُ اللّهِ صَلَّى اللّه ُ عَلَيهِما بَطنَهُ
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلى الله علیه و آله علی علیه السلام را فرا خواند و دستور داد دفتری بیاورند و آن قدر بر علی املا کرد که شکم آن (پوست) پر شد.
الاختصاص : ۲۷۵ عن حنان بن سدير .

حدیث۵۹۷

امام صادق علیه السلام :
إنَّ عِندَنا ما لا نَحتاجُ مَعَهُ إلَى النّاسِ، وإنَّ النّاسَ لَيَحتاجونَ إلَينا . وإنَّ عِندَنا كِتابًا إملاءُ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله وخَطُّ عَلِيٍّ عليه السلام، صَحيفَةً فيها كُلُّ حَلالٍ وحَرام
امام صادق علیه السلام : نزد ما چیزی است که ما با وجود آن دیگر نیازی به مردم نداریم و مردمند که نیازمندِ مایند. نزد ما کتابی است که پیامبر خدا صلى الله علیه و آله املا کرده و علی علیه السلام با خط خود نوشته است. کتابی است که هر حلال و حرامی در آن نگاشته آمده است.
الكافي : ۱ / ۲۴۱ / ۶ عن بكر بن كرب الصيرفيّ .

حدیث۵۹۸

امام صادق علیه السلام :
دَفَعَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله إلى عَلِيٍّ عليه السلامصَحيفَةً مَختومَةً بِاثنَى عَشَرَ خاتَمًا وقالَ : فُضَّ الأَوَّلَ واعمَل بِهِ ، وادفَعها إلَى الحَسَنِ يَفُضَّ الثّانِيَ ويَعمَل بِهِ ، ويَدفَعها إلَى الحُسَينِ يَفُضَّ الثّالِثَ ويَعمَل بِما فيهِ ، ثُمَّ إلى واحِدٍ واحِدٍ مِن وُلدِ الحُسَينِ
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلى الله علیه و آله به علی علیه السلام کتابی داد که با دوازده مُهر، ممهور شده بود و فرمود: اوّلی را باز کن و بدان عمل کن و آن را به حسن بده تا دومی را باز کند و بدان عمل کند و آن را به حسین دهد تا سومی را باز کند و به آن چه در آن است عمل کند و همین طور یک یک به فرزندان حسین برسد.
الغيبة للنعمانيّ : ۵۴ / ۴ عن يونس بن يعقوب .

حدیث۵۹۹

امام صادق علیه السلام :
إنَّ عِندَنا لَمُصحَفَ فاطِمَةَ عليهاالسلام ، وما يُدريهِم ما مُصحَفُ فاطِمَةَ عليهاالسلام ؟! قُلتُ : وما مُصحَفُ فاطِمَةَ عليهاالسلام ؟ قالَ : مُصحَفٌ فيهِ مِثلُ قُرآنِكُم هذا ثَلاثَ مَرّاتٍ ، واللّهِ ما فيهِ مِن قُرآنِكُم حَرفٌ واحِدٌ

ابو بصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: مصحف فاطمه نزد ماست و آنها چه می دانند مصحف فاطمه چیست؟! عرض کردم: مصحف فاطمه چیست؟ فرمود: مصحفی است که سه برابر قرآن شما در آن است. به خدا سوگند، از قرآن
شما یک حرف هم در آن نیست .
الکافی : ۱ / ۲۳۹ / ۱ .

حدیث۶۰۰

امام صادق علیه السلام :
مُصحَفُ فاطِمَةَ علیهاالسلامما فیهِ شَیءٌ مِن کِتابِ اللّه ِ ، وإنَّما هُوَ شَیءٌ اُلقِیَ عَلَیها بَعدَ مَوتِ أبیها صَلَّی اللّه ُ عَلَیهما
امام صادق علیه السلام : در مصحف فاطمه چیزی از کتاب خدا نیامده است و آن کتابی است که پس از مرگ پدرش صلی الله علیه و آله بر فاطمه القا شده است.
بصائر الدرجات : ۱۵۹ / ۲۷ عن أبی حمزة .

از۶۰۱تا۸۰۰

حدیث۶۰۱

امام صادق علیه السلام :
ـ لِوَلیدِ بنِ صَبیحٍ ـ : یا وَلیدُ ، إنّی نَظَرتُ فی مُصحَفِ فاطِمَةَ علیهاالسلامفَلَم أجِد لِبَنی فُلانٍ فیهِ إلاّ کَغُبارِ النَّعلِ
امام صادق علیه السلام ـ به ولید بن صبیح ـ: ای ولید! من در مصحف فاطمه نگریستم و اینک مورد سؤال قرار می گیرم و برای بنی فلان در حکومت، بهره ای به اندازه غبار کفش نیافتم.
بصائر الدرجات : ۱۷۰ / ۷ .

حدیث۶۰۲

امام صادق علیه السلام :
یا أبا مُحَمَّدٍ ، وإنَّ عِندَنَا الجامِعَةَ ، وما یُدریهِم مَا الجامِعَةُ ؟ قُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، ومَا الجامِعَةُ ؟ قالَ : صَحیفَةٌ طولُها سَبعونَ ذِراعًا بِذِراعِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله وإملائِهِ مِن فَلقِ فیهِ وخَطِّ عَلِیٍّ بِیَمینِهِ ، فیها کُلُّ حَلالٍ وحَرامٍ ، وکُلُّ شَیءٍ یَحتاجُ النّاسُ إلَیهِ حَتَّی الأَرشِ فِی الخَدشِ . وضَرَبَ بِیَدِهِ إلَیَّ فَقالَ : تَأذَنُ لی یا أبا مُحَمَّدٍ ؟ قُلتُ : جُعِلتُ
فِداکَ ، إنَّما أنَا لَکَ فَاصنَع ما شِئتَ ، فَغَمَزَنی بِیَدِهِ وقالَ : حَتّی أرشِ هذا ، کَأَنَّهُ مُغضَبٌ ، قُلتُ : هذا واللّه ِ العِلمُ ، قالَ : إنَّهُ لَعِلمٌ ولَیسَ بِذاکَ
ابو بصیر از امام صادق علیه السلام: ای ابا محمّد! «جامعه» نزد ماست و آنها چه می دانند جامعه چیست؟ عرض کردم: قربانت گردم: «جامعه» چیست؟ فرمود: صحیفه ای است با طول هفتاد ذرع به ذرع رسول اللّه و املای آن حضرت از دهان مبارکش و دست خط علی. هر حلال و حرام و هر چیزی که مردم بدان نیاز داشته باشند، حتّی دیه خراشهای کوچک در آن آمده است. امام با دستش به من زد و فرمود: ای ابا محمّد! به من اجازه می دهی؟
عرض کردم: قربانت گردم، من در اختیار تو هستم، هر چه می خواهی بکن. حضرت علیه السلامهمچون کسی که خشمگین است

دست مرا نیشگون گرفت و فرمود: حتّی دیه این. عرض کردم: به خدا این علم است. فرمود: این علم است ولی نه همه آن.

الکافی : ۱ / ۲۳۹ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۱۴۳ / ۴ إلی «فی الخدش» .

حدیث۶۰۳

امام صادق علیه السلام :

ضَلَّ عِلمُ ابنِ شُبرُمَةَ

امـام صادق علیه السـلام : دانش «ابن شبرمه» در برابر جامعه که به املای پیامبر صـلی الله علیه و آله و دست خط علی می باشـد، گم است. جامعه، برای هیچ کس جای سخنی باقی نگذاشته و در آن علم حلال و حرام نهفته است.

هو عبداللّه بن شبرمهٔ ، کان قاضیًا علی الکوفهٔ للمنصور ، وکان یعمل بالقیاس .

حدیث۶۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عِندَنَا الجَفرَ ، ومایُدریهِم مَا الجَفرُ ؟ قُلتُ : ومَا الجَفرُ ؟ قالَ : وِعاءٌ مِن أدَمٍ فیهِ عِلمُ النَّبِیّینَ والوَصِیّینَ ، وعِلمُ العُلَماءِ الَّذینَ مَضَوا مِن بَنی إسرائیلَ ، قُلتُ : إنَّ هذا هُوَ العِلمُ . قالَ : إنَّهُ لَعِلمٌ ولَیسَ بِذاکَ

ابو بصـیر از امـام صـادق علیه السـلام: جفر نزد ماست و آنها چه می داننـد جفر چیست؟ عرض کردم: جفر چیست؟ فرمود: ظرفی از چرم که علم انبیا و اوصیا و علمای درگذشته بنی اسرائیل در آن نهفته است. عرض کردم: این همان علم است.

امام فرمود: البته این علم است ولی همه آن نیست.

الکافی : ۱ / ۲۳۹ / ۱ .

حدیث۶۰۵

امام صادق علیه السلام :

أخبِرنی عَن عِلمِ عـالِمِکُم . قـالَ : وِراثَـهٌ من رَسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله ومِن عَلِیٍّ علیه السـلام . قُلتُ : إنّا نَتَحَـدَّثُ أنَّهُ یُقـذَفُ فی قُلوبِکُم ویُنکَتُ فی آذانِکُم ! قالَ : أو ذاکَ

حـارث بن مغیره به نقـل از امـام صـادق علیه السـلام: عرض کردم: مرا از علم عالِمتان آگاه گردان. فرمود: ارثی است از پیامبر خـدا صلی الله علیه و آله و علی علیه السـلام. عرض کردم: ما می گوییم که آن به دل شـما الهام و در گوشـتان نجوا می شود. فرمود: این هم هست.

الکافی : ۱ / ۲۶۴ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۳۲۷ / ۵ .

حدیث۶۰۶

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلِیٌّ مُحَدَّثاً وکانَ سَلمانُ مُحَدَّثاً . قُلتُ : فَما آیَةُ المُحَدَّثِ ؟ قالَ : یَأتیهِ مَلَکٌ ، فَیَنکُتُ فی قَلبِهِ کَیتَ وکَیتَ

ابو بصـیر از امـام صادق علیه السـلام: علی علیه السـلام، محـدَّث بود و سـلمان هم محـدَّث بود. عرض کردم: نشانه محـدَّث چیست؟ فرمود: فرشته ای نزد او می آید و به دلش چنین و چنان الهام می کند.

أمالیالطوسیّ : ۴۰۷ / ۹۱۴ ، وراجع رجال الکشّیّ : ۱ / ۶۴ / ۳۶ ، بصائر الدرجات : ۳۲۲ / ۴ ، الخرائج والجرائح : ۲ / ۸۳۰ / ۴۶ .

حدیث۶۰۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الإمامَ إذا شاءَ أن یَعلَمَ عَلِم

امام صادق علیه السلام : امام هر گاه بخواهد که بداند، می داند .

الکافی : ۱ / ۲۵۸ / ۱ ، وذکره أیضًا فی : ح ۲ وفیه «اُعلم» بـدل «علم» ، بصائر الدرجات : ۳۱۵ / ۳ کلّها عن أبی الربیع ، وذکره أیضًا فی : ح ۲ عن یزید بن فرقد النهدیّ .

حدیث۶۰۸

امام صادق علیه السلام :

یُبسَـطُ لَنـا فَنَعلَمُ ، ویُقبَضُ عَنّا فَلاـ نَعلَمُ ، والإمـامُ یولَـدُ وَیلِـدُ ، ویَصِـحُّ ویَمرَضُ ، ویَأکُـلُ ویَشـرَبُ ، ویَبولُ ویَتَغَوَّطُ ، ویَفرَحُ ویَحزَنُ ، ویَضـحَکُ ویَبکی ، ویَموتُ ویُقبَرُ ، ویُزادُ فَیَعلَمُ . ودَلالَـتُهُ فی خَصـلَتَینِ : فِی العِلمِ ، واستِجابَةِ الـدَّعوَةِ ، وکُـلُّ ما أخبَرَ بِهِ مِنَ الحَوادِثِ الَّتی تَحدُثُ قَبلَ کَونِها کَذلِکَ ، بِعَهدٍ مَعهودٍ إلَیهِ مِن رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله تَوارَثَهُ مِن آبائِهِ علیهم السلام

امام صادق علیه السلام : علم برای ما گشایش می یابد و ما آگاهی می یابیم و یا گرفتگی می یابد و ما آگاهی نمی یابیم. امام، زاده می شود و می زایانـد و تندرستی می یابد و بیمار می شود و می خورد و می آشامد و بول و غائط می کند و شاد می شود و محزون می گردد و می خندد و می گرید و می میرد و به خاک سپرده می شود و رشد می کند و آگاهی می یابد و نشانه او، برخورداری از دو ویژگی است: برخورداری از علم و استجابت دعا و از هر رویدادی که پیشتر خبر دهد، همان شود و این در پرتو عهدی است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به او سپرده و او، آن را از پدرانش به ارث برده است.

الخصال : ۵۲۸ / ۳ .

حدیث۶۰۹

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ یَخرُجُ شَیءٌ مِن عِندِ اللّه عَزَّوجَلَّ حَتّی یُبدَأَ بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، ثُمَّ بِأَمیرِ المُؤمِنینَ علیه السلام ، ثُمَّ بِواحِدٍ بَعدَ واحِدٍ لِکَی لا یَکونَ آخِرُنا أعلَمَ مِن أوَّلِنا

امـام صادق علیه السـلام : چیزی از درگاه خداونـد عز و جل صادر نمی شود، مگر آن که نخست از پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله آغاز شود و سپس به امیرالمؤمنین علیه السلام برسد و همین طور، یکی پس از دیگری تا آخرین ما از نخستین ما اعلم نباشد.

الکافی : ۱ / ۲۵۵ / ۴ ، الاختصاص : ۳۱۳ ، بصائر الدرجات : ۳۹۲ / ۲ کلّها عن یونس بن عبدالرحمن عن بعض أصحابه .

حدیث۶۱۰

امام صادق علیه السلام :

اِمتَحِنـوا شیعَتَنـا عِنـدَ ثَـلاثٍ : عِندَ مَواقیتِ الصَّلاةِ کَیفَ مُحافَظَتُهُم عَلَیها ، وعِندَ أسرارِهِم کَیفَ حِفظُهُم لَها عَن عَدُوِّنا ، وإلی أموالِهِم کَیفَ مُواساتُهُم لإِخوانِهِم فیها

امام صادق علیه السلام : شیعیان مرا در سه هنگام بیازمایید: هنگام نماز که چگونه آن را پاس می دارند وبه هنگام اسرار که چگونه آن را از دشمنان ما پنهان می دارند

و در دارایی هاشان که چگونه در آن با برادرانشان همیاری می کنند.

الخصال : ۱۰۳ / ۶۲ عن اللیثیّ ، روضهٔ الواعظین : ۳۲۱ وفیهما «عنـد عدوّنا» ، وما أثبتناه لما فی سائر المصادر ، مشکاهٔ الأنوار : ۷۸ ، قرب الإسناد : ۷۸ / ۲۵۳ .

حدیث۶۱۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّمـا شـیعَهُ جَعفَرٍ مَن عَفَّ بَطنُهُ وفَرجُهُ ، واشـتَدَّ جِهـادُهُ ، وعَمِلَ لِخالِقِهِ ، ورَجا ثَوابَهُ ، وخَافَ عِقابَهُ . فَإِذا رَأَیتَ اُولئِکَ فَاُولئِکَ شـیعَهُ جَعفَرٍ

امام صادق علیه السلام : شیعه جعفری کسی است که شکم و شهوت خویش را نگاه دارد و سختکوش باشد و برای آفریدگارش کار کند و پاداش او را امید بَرد و از کیفر او بهراسد. هرگاه آنان را دیدی، هم ایشان شیعیان جعفری هستند.

صفات الشیعهٔ : ۸۹ / ۲۱ ، الکافی : ۲ / ۲۳۳ / ۹ وفی صدره «إنّما شیعهٔ علیّ» ، الخصال : ۲۹۶ / ۶۳ کلّها عن المفضّل بن عمر .

حدیث۶۱۲

امام صادق علیه السلام :

شیعَتُنا مَن قَدَّمَ مَا استَحسَنَ ، وأمسَکَ مَا استَقبَحَ، وأظهَرَ الجَمیلَ ، وسارَعَ بِالأَمرِ الجَلیلِ رَغبَهً إلی رَحمَهِ الجَلیلِ ، فَذاکَ مِنّا وإلَینا ومَعَنا حَیثُ ما کُنّا

امام صادق علیه السلام : شیعه ما کسی است که آن چه را نیکو می دارد، پیش اندازد و از آن چه زشت می شمارد دست بدارد و زیبایی را آشکار سازد و به امید رحمت نیکوی الهی، به انجام امر نیکو بشتابد. چنین کسی با ماست و به سوی ماست، هر کجا که باشیم.

صفات الشیعهٔ : ۹۵ / ۳۲ عن مسعدهٔ بن صدقهٔ .

حدیث۶۱۳

امام صادق علیه السلام :

شیعَتُنا أهلُ الوَرَعِ والاِجتِهادِ ، وأهلُ الوَفاءِ والأَمانَهِ ، وأهلُ الزُّهدِ والعِبادَهِ ، أصحابُ إحدی وخَمسینَ رَکعَهً فِی الیَومِ واللَّیلَهِ ، القائِمونَ بِاللَّیلِ ، الصّائِمونَ بِالنَّهارِ ، یُزَکّونَ أموالَهُم ، ویَحُجّونَ البَیتَ ، ویَجتَنِبونَ کُلَّ مُحَرَّمٍ

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما، اهل پاکدامنی و سختکوشی و وفاداری و امانتداری و زهد و عبادت هستند و در شب و روز، پنجاه و یک رکعت نماز می گزارند و شب را به عبادت می ایستند و روز را روزه می گیرند و زکات مالشان را می پردازند و به حجّ خانه خدا می روند و از هر حرامی کناره می گیرند.

صفات الشیعهٔ : ۸۱ / ۱ عن أبی بصیر .

حدیث۶۱۴

امام صادق علیه السلام :

إنّما شيعَتُنا يُعرَفونَ بِخِصالٍ شَتّى : بِالسَّخاءِ ، والبَذلِ لِلإِخوانِ ، وبِأَن يُصَلّوا الخَمسينَ لَيلًا ونَهارًا

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما با ویژگیهای گوناگونی شناخته می شوند: بخشش، فداکاری در برابر برادران و شبانه روز پنجاه رکعت نماز می گزارند.

تحف العقول : ۳۰۳ .

حدیث۶۱۵

امام صادق علیه السلام :

الشّيعَةُ ثَلاثٌ : مُحِبٌّ وادٌّ فَهُوَ مِنّا ، ومُتَزَيِّنٌ بِنا ونَحنُ زَينٌ لِمَن تَزَيَّنَ بِنا ، ومُستَأكِلٌ بِنَا النّاسَ ومَنِ استَأكَلَ بِنَا افتَقَرَ

امام صادق علیه السلام : شیعیان سه گروهند: آن که دوستدار ماست و به ما مهر می ورزد، چنین کسی از ماست و آن که با ما، خود را می آراید و ما موجب زیبایی کسی هستیم که خود را با ما بیاراید و آن که با نام ما، مال و مردم را می ستاند و هرکه با نام ما، مال مردم ستاند، تهی دست گردد.

الخصال : ۱۰۳ / ۶۱ ، أعلام الدين : ۱۳۰ كلاهما عن معاوية بن وهب ، روضة الواعظين : ۳۲۱ ، مشكاة الأنوار : ۷۸ .

حدیث۶۱۶

امام صادق علیه السلام :

اِفتَرَقَ النّاسُ فينا عَلى ثَلاثِ فِرَقٍ : فِرقَةٌ أحَبّونَا انتِظارَ قائِمِنا لِيُصيبوا مِن دُنيانا ، فَقالوا وحَفِظوا كَلامَنا وقَصَّروا عَن فِعلِنا ، فَسَيَحشُرُهُمُ اللّه ُ إلَى النّارِ .

وفِرقَةٌ أحَبّونا وسَمِعوا كَلامَنا ولَم يُقَصِّروا عَن فِعلِنا ، لِيَستَأكِلُوا النّاسَ بِنا ، فَيَملَأُ اللّه ُ بُطونَهُم نارًا ، يُسَلِّطُ عَلَيهِمُ الجوعَ والعَطَشَ .

وفِرقَةٌ أحَبّونا وحَفِظوا قَولَنا وأطاعوا أمرَنا ولَم يُخالِفوا فِعلَنا ، فَاُولئِكَ مِنّا ونَحنُ مِنهُم

امام صادق علیه السلام : مردم درباره ما، سه گروه شده اند: گروهی که به انتظار قائم ما دوستمان دارند تا از دنیای ما بهره گیرند. آنها سخن ما را می گویند و حفظ می کنند ولی از کردار ما کوتاهی می ورزند، خداوند این گروه را به آتش در اندازد و گروهی که ما را دوست دارند و سخن ما را می شنوند و از کردار ما کوتاهی نمی ورزند تا با نام ما، اموال مردم را بستانند، خداوند، شکم آنان را از آتش می آکند وگرسنگی و تشنگی بر ایشان حاکم گرداند و گروهی که ما را

دوست دارند وسخن ما را حفظ می کنند و فرمان ما می برند و با رفتار ما مخالفت نمی ورزند، آنها از مایند و ما از ایشان هستیم .

تحف العقول : ۵۱۴ عن المفضّل .

حدیث۶۱۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لِرَجُلٍ ادَّعَى الحُبَّ لِأَهلِ البَيتِ عليهم السلام ـ : مِن أيِّ مُحِبّينا أنتَ ؟ فَسَكَتَ الرَّجُلُ ، فَسَأَلَهُ سَديرٌ

امام صادق علیه السلام : به مردی که مدّعی حبّ اهل بیت علیهم السلام بود: تو از کدام دوستداران ما هستی؟ آن مرد خاموش ماند. سدیر پرسید: ای فرزند رسول خدا، دوستداران شما چند گروه هستند؟ امام علیه السلامفرمود: آنها سه گروهند: گروهی که ما را در ظاهر دوست دارند و در خفا دوستمان ندارند و گروهی که ما را در خفا دوست دارند و در ظاهر دوست ندارند و گروهی که هم

در ظاهر و هم در خفا ما را دوست می دارند، اینان الگوی والا هستند. گروه دوم، پایین ترین طبقه هستند که فقط در ظاهر ما را دوست دارند و شیوه سلاطین را در پیش می گیرند، زبانشان با ما و شمشیرهایشان بر ماست. طبقه سوم، نمونه میانه هستند که ما را در پنهان دوست می دارند و در آشکار دوستمان نمی دارند. به جان خودم سوگند آنها که ما را در پنهان دوست می دارند و نه در ظاهر همانهایی هستند که روزها روزه دار و شبها به عبادت می ایستند و رنگ خدایی را در رخسارشان می بینی و اهل سازگاری و فرمانبرداری اند.

آن مرد گفت: من از آنهایی هستم که در ظاهر و خفا شما را دوست می دارم. امام صادق علیه السلام فرمود: کسانی که ما را در ظاهر و باطن دوست می دارند، نشانه هایی دارند که بدان شناخته می شوند. آن مرد گفت: این نشانه ها کدام است؟ امام علیه السلامفرمود: اینها صفاتی است که نخستین آنها این است که توحید را چنان که باید، شناخته اند و علم توحید را استوار ساخته اند. سدیر بن حکیم بن صهیب الصیرفیّ من أصحاب السجّاد والباقر والصادق علیهم السلام(رجال الطوسیّ) .

حدیث۶۱۸

امام صادق علیه السلام :

کانَ عِندَ فاطِمَةَ شَعیرٌ فَجَعَلوهُ عَصیدَةً ، فَلَمّا أنضَجوها ووَضَعوها بَینَ أیدیهِم، جاءَ مِسکینٌ ، فَقالَ المِسکینُ : رَحِمَکُمُ اللّه ُ ، فَقامَ عَلِیٌّ علیه السلامفَأَعطاهُ ثُلُثَها . فَلَم یَلبَث أن جاءَ یَتیمٌ فَقالَ الیَتیمُ : رَحِمَکُمُ اللّه ُ ، فَقامَ عَلِیٌّ علیه السلامفَأَعطاهُ الثُّلُثَ . ثُمَّ جاءَ أسیرٌ فَقالَ الأَسیرُ : رَحِمَکُمُ اللّه ُ ، فَأَعطاهُ عَلِیٌّ علیه السلام الثُّلُثَ الباقِیَ وما ذاقوها ، فَأَنزَلَ اللّه ُ سُبحانَهُ الآیاتِ فیهِم

امام صادق علیه السلام: فاطمه، مقداری جو داشت که از آن کاچی فراهم آوردند. پس چون آن را پختند و برای خوردن در پیش روی خود نهادند، مسکینی بیامد و گفت: خداوند به شما رحم کند. علی علیه السلامبرخاست و یک سوم خوراک را بدو داد. طولی نکشید که یتیمی آمد و گفت: خداوند به شما رحم کند. علی علیه السلامبرخاست و یک سوم خوراک را بدو داد و سپس اسیری بیامد و گفت: خداوند بر شما رحم کند و علی علیه السلامیک سوم باقیمانده خوراک را بدو داد و هیچ کدام آن خوراک را نچشیدند، پس خداوند این آیات را در حقّ آنها نازل فرمود.

مجمع البیان : ۱۰ / ۶۱۲ ، تفسیر القمّیّ : ۲ / ۳۹۸ وفیه «رحمکم اللّه أطعمونا ممّا رزقکم اللّه » کلاهما عن عبداللّه بن میمون القداح .

حدیث۶۱۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ جَبرَئیلَ علیه السلامأتی رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَخَیَّرَهُ ، وأشارَ عَلَیهِ بِالتَّواضُعِ ، وکانَ لَهُ ناصِحًا ، فَکانَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یأکُلُ إکلَةَ العَبدِ ، ویَجلِسُ جِلسَةَ العَبدِ، تَواضُعًا للّه ِ تَبارَکَ وتَعالی

امام صادق علیه السلام: جبرئیل نزد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمد و او را مخیّر ساخت و به او اشاره کرد تا فروتنی را برگزیند، جبرئیل، خیرخواه پیامبر بود. پیامبر صلی الله علیه و آله برای فروتنی در برابر خداوند متعال، همچون بندگان، غذا می خورد و همچون بندگان، می نشست.

الکافی : ۸ / ۱۳۱ / ۱۰۱ عن علیّ بن المغیرة ، وراجع الکافی : ۶ / ۲۷۰ ،المحاسن : ۲ / ۲۴۴ باب الأکل متّکئًا .

حدیث۶۲۰

امام صادق علیه السلام :

ما أكَلَ نَبِيُّ اللّهِ صلى الله عليه و آله وهُوَ مُتَّكِئٌ مُنذُ بَعَثَهُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ ، وكانَ يَكرَهُ أن يَتَشَبَّهَ بِالمُلوكِ ، ونَحنُ لا نَستَطيعُ أن نَفعَلَ

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از هنگامی که خداوند عزّوجل او را به پیامبری برانگیخت، هرگز تکیه کرده خوراکی نخورد و کراهت داشت به سلاطین، مانند شود و ما توان چنین کاری نداریم.

الكافی : ۶ / ۲۷۲ / ۸ عن المعلّی بن خنیس .

حدیث۶۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَرَجَ أميرُ المُؤمِنينَ علیه السلاموهُوَ راكِبٌ، فَمَشَوا مَعَهُ فَقالَ : ألَكُم حاجَةٌ ؟ قالوا : لا ـ، ولكِنّا نُحِبُّ أن نَمشِيَ مَعَكَ ، فَقالَ لَهُم : اِنصَرِفوا ؛ فَإِنَّ مَشيَ الماشي مَعَ الرّاكِبِ مَفسَدَةٌ لِلرّاكِبِ ومَذَلَّةٌ لِلماشي

امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین، سواره از خانه خارج شد و گروهی، پیاده همراه او راه افتادند. حضرت علیه السلام فرمود: آیا شما کاری دارید؟ گفتند: نه، لیکن دوست داریم با شما همراهی کنیم. حضرت علیه السلامبه آنها فرمود: باز گردید، پیاده رفتن به همراه سواره، موجب تباهی سواره و خواری پیاده است.

الكافی : ۶ / ۵۴۰ / ۱۶ هشام بن سالم ، وراجع تحف العقول : ۲۰۹ .

حدیث۶۲۲

امام صادق علیه السلام :

«إنَّهُ لا يُحِبُّ المُستَكبِرينَ

امام صادق علیه السلام : روایت شده است که حسن بن علی علیه السلام در کنار مساکین می نشست و سپس این آیه را تلاوت می کرد: «خداوند مستکبران را دوست ندارد».

النحل : ۲۳ .

حدیث۶۲۳

امام صادق علیه السلام :

(إنَّ) العُبّادَ ثَلاثَةٌ : قَومٌ عَبَدُوا اللّه َ عَزَّوجَلَّ خَوفًا فَتِلكَ عِبادَةُ العَبيدِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى طَلَبَ الثَّوابِ فَتِلكَ عِبادَةُ الاُجَراءِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّه َ عَزَّوجَلَّ حُبًّا لَهُ فَتِلكَ عِبادَةُ الأَحرارِ ، وهِيَ أفضَلُ العِبادَةِ .

امام صادق علیه السلام : بندگان، سه گروهند: گروهی خدا را از سرِ هراس می پرستند که این پرستش بردگان است و گروهی، در جستجوی پاداش که این پرستش مزدوران است و گروهی، خداوند را به سبب عشق و محبّت می پرستند که این پرستش آزادگان و برترین پرستش است.

الكافی : ۲ / ۸۴ / ۵ عن هارون بن خارجة .

حدیث۶۲۴

امام صادق عليه السلام :

كانَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله يُصَلّى مِنَ التَّطَوُّعِ مِثلَىِ الفَريضَةِ

امام صادق عليه السلام: پيامبر خدا صلى الله عليه و آله دو برابر نماز واجب، نماز نافله مى گزارد.

الكافى : ۳ / ۴۴۳ / ۳ ، التهذيب : ۲ / ۴ / ۳ ، الاستبصار : ۱ / ۲۱۸ / ۷۷۰۳ كلّها عن الفضيل بن يسار والفضل بن عبدالملك وبكير .

حديث۶۲۵

امام صادق عليه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليه السلامشَديدَ الاِجتِهادِ فِى العِبادَةِ ، نَهارَهُ صائِمٌ ، ولَيلَهُ قائِمٌ ، فَأَضَرَّ ذلِكَ بِجِسمِهِ ، فَقُلتُ لَهُ : يا أبَه

امام صادق عليه السلام: على بن الحسين عليه السلام در عبادت، سخت كوش بود، روزش روزه داشت و شبش به عبادت مى ايستاد، پس اين كار به پيكر او آسيب رساند. به او عرض كردم: اى پدر! اين همه تلاش براى چه؟! فرمود: به درگاه خدايم اظهار محبّت مى كنم، شايد مرا به خود نزديك كند.

مضى علىّ بن الحسين عليهماالسلامفى عام خمسة و تسعين من الهجرة ، و كان مولد جعفر بن محمّد سنة ثلاث و ثمانين من الهجرة ، فكان مقامه مع جدّه اثنتى عشرة سنة (راجع تاريخ أهل بيت : ۷۷ و ۸۱) .

حديث۶۲۶

امام صادق عليه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسلامإذا أخَذَ كِتابَ عَلِيٍّ عليه السلام فَنَظَرَ فيهِ قالَ : مَن يُطيقُ هذا ؟ مَن يُطيقُ ذا ؟ قالَ : ثُمَّ يَعمَلُ بِهِ ، وكانَ إذا قامَ إلَى الصَّلاةِ تَغَيَّرَ لَونُهُ حَتّى يُعرَفُ ذلِكَ فى وَجهِهِ ، وما أطاقَ أحَدٌ عَمَلَ عَلِيٍّ عليه السلام مِن وُلدِهِ مِن بَعدِهِ إلاّ عَلِيَّ بنَ الحُسَينِ عليهماالسلام

امام صادق عليه السلام : على بن الحسين عليه السلام هنگامى كه كتاب على عليه السلامرا ستاند در آن نگريست و فرمود: چه كسى چنين توانى دارد! چه كسى چنين توانى دارد! امام صادق عليه السلامى فرمايد: على بن الحسين عليه السلاماز آن پس، بدان عمل مى كرد و هرگاه براى نماز برمى خاست رنگش دگرگون مى شد تا آن جا كه در چهره اش نمايان مى گشت و هيچ كس در ميان فرزندان على عليه السلام، جز على بن الحسين عليه السلامتوان عمل او را نداشت.

الكافى : ۸ / ۱۶۳ / ۱۷۲ عن سلمة بيّاع السابرىّ .

حديث۶۲۷

امام صادق عليه السلام :

كانَ أبى رضى الله عنهيُصَلّى فى جَوفِ اللَّيلِ ، فَيَسجُدُ السَّجدَةَ فَيُطيلُ حَتّى نَقولُ : إنَّهُ راقِدٌ

امام صادق عليه السلام: پدرم در دل شب نماز مى گزارد و آن قدر سجده را طولانى مى گرداند كه ما گمان مى كرديم خوابيده است.

قرب الإسناد : ۵ / ۱۵ عن مسعدة بن صدقة .

حديث۶۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنّی کُنتُ اُمَهِّدُ لِأَبی فِراشَهُ فَأَنتَظِرُهُ حَتّی یَأتِیَ ، فَإِذا أوی إلی فِراشِهِ ونامَ قُمتُ إلی فِراشی ، وإنَّهُ أبطَأَ عَلَیَّ ذاتَ لَیلَةٍ فَأَتَیتُ المَسجِدَ فی طَلَبِهِ ، وذلِکَ بَعدَما هَدَأَ النّاسُ ، فَإِذا هُوَ فِیالمَسجِدِ ساجِدٌ ولَیسَ فِی المَسجِدِ غَیرُهُ ، فَسَمِعتُ حَنینَهُ وهُوَ یَقولُ : سُبحانَکَ اللّهُمَّ أنتَ رَبّی حَقًّا حَقًّا ، سَجَدتُ لَکَ یا رَبِّ تَعَبُّدًا ورِقًّا ، اللّهُمَّ إنَّ عَمَلی ضَعیفٌ فَضاعِفهُ لی ، اللّهُمَّ قِنی عَذابَکَ یَومَ تَبعَثُ عِبادَکَ ، وتُب عَلَیَّ إنَّکَ أنتَ التَّوّابُ الرَّحیم

امام صادق علیه السلام: من بستر پدرم را می گستردم و منتظر آمدنش می ماندم، پس هرگاه در بسترش جای می گرفت و می خوابید، من نیز به بستر خود می رفتم. شبی او دیر کرد و من در جستجوی او به مسجد رفتم و این در حالی بود که مردم خوابیده بودند. ناگاه او را در مسجد یافتم که به سجده رفته و در مسجد کسی جز او نبود. ناله او را شنیدم که می گفت: پاک هستی بار الها، بی شکّ و تردید تو خدای پاک منی، خدایا در برابر تو از سر تعبد و بندگی به سجده افتاده ام، خدایا عمل من ناچیز است، پس آن را برای من دو چندان کن، خدایا مرا از عذاب روزی که بندگانت را برمی انگیزی، حفظ کن و مرا ببخش که تو بخشنده و مهر ورزی.

الکافی : ۳ / ۳۲۳ / ۹ عن إسحاق بن عمّار .

حدیث۶۲۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ أبی علیه السلام کَثیرَ الذِّکرِ ، لَقَد کُنتُ أمشی مَعَهُ وإنَّهُ لَیَذکُرُ اللّهَ ، وآکُلُ مَعَهُ الطَّعامَ وإنَّهُ لَیَذکُرُ اللّهَ ، ولَقَد کانَ یُحَدِّثُ القَومَ وما یَشغَلُهُ ذلِکَ عَن ذِکرِ اللّه ، وکُنتُ أری لِسانَهُ لازِقًا بِحَنَکِهِ یَقولُ : لا إلهَ إلاَّ اللّهُ ، وکانَ یَجمَعُنا فَیَأمُرُنا بِالذِّکرِ حَتّی تَطلُعَ الشَّمسُ ، ویَأمُرُ بِالقِراءَةِ مَن کان یَقرَأُ مِنّا ، ومَن کانَ لا یَقرَأُ مِنّا أمَرَهُ بِالذِّکرِ

امام صادق علیه السلام: پدرم، ذکر فراوان می گفت، من با او راه می رفتم، در حالی که او ذکر خدا بر لب داشت و با او غذا می خوردم در حالی که او خدا را یاد می آورد، او با مردم سخن می گفت و این هم او را از ذکر الهی باز نمی داشت، زبان او را می دیدم که از ذکر «لاـ اله الاّـ اللّه » به سقف دهانش چسبیده بود. او ما را گرد می آورد و از ما می خواست تا بر آمدن آفتاب ذکر گوییم. هر که را از ما [که می توانست] قرائت کند، دستور قرائت قرآن می داد و به هر که قرائت نمی کرد، دستور ذکر می داد.

الکافی : ۲ / ۴۹۹ / ۱ عن ابن القدّاح .

حدیث۶۳۰

امام صادق علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله لا یُؤثِرُ عَلی صَلاةِ المَغرِبِ شَیئًا إذا غَرَبَتِ الشَّمسُ حَتّی یُصَلِّیَها

امام صادق علیه السلام: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله هنگامی که خورشید غروب می کرد، هیچ چیز را بر نماز مغرب ترجیح نمی داد تا آن که آن را به جای می آورد.

فی المصدر «یصلّها» والصحیح ما أثبتناه .

حدیث۶۳۱

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيٌّ عليه السلاميَركَعُ فَيَسيلُ عَرَقُهُ حَتّى يَطَأَ فى عَرَقِهِ مِن طولِ قِيامِهِ

امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام آن قدر رکوع خود را ادامه می داد که عرقش روان می شد تا جایی که در عرق خود گام می نهاد.

فلاح السائل : ۱۰۹ عن أبى الصباح .

حدیث۶۳۲

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسلامإذا تَوَضَّأَ اصفَرَّ لَونُهُ ، فَقيلَ لَهُ : ما هذَا الَّذى يَغشاكَ ؟ فَقالَ : أتَدرى لِمَن أتَأَهَّبُ لِلقِيامِ بَينَ يَدَيهِ ؟ !

امام صادق علیه السلام: علی بن الحسین علیه السلام هرگاه وضو می گرفت رنگش زرد می گشت. به ایشان عرض شد: این چه حالی است که شما را در بر می گیرد؟ فرمود: آیا می دانی آماده ایستادن در برابر چه کسی می گردم؟

إعلام الورى : ۲۵۵ عن سعيد بن كلثوم ، الإرشاد : ۲ / ۱۴۳ ، كشف الغمّة : ۲ / ۲۹۸ كلاهما عن عبداللّه بن محمّد القرشىّ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۴۸ ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۹۷/ ۲۲۷۷ .

حدیث۶۳۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبى عليه السلام يَقولُ : كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَيهِما إذا قامَ فِى الصَّلاةِ كَأَنَّهُ ساقُ شَجَرَةٍ ، لا يَتَحَرَّكُ مِنهُ شَىءٌ إلاّ ما حَرَّكَهُ الرّيحُ مِنهُ

امام صادق علیه السلام: پدرم علیه السلام می فرمود: علی بن الحسین صلوات اللّه علیهما هرگاه به نماز برمی خاست گویی ساقه درختی است، چیزی از آن حرکت نمی کرد مگر آن چه که باد آن را به حرکت در آوَرد.

الكافى : ۳ / ۳۰۰ / ۴ ، فلاح السائل : ۱۶۱ كلاهما عن جهم بن حميد .

حدیث۶۳۴

امام صادق علیه السلام :

لَقَد صَلّى أبو جَعفَرٍ عليه السلام ذاتَ يَومٍ فَوَقَعَ عَلى رَأسِهِ شَىءٌ ، فَلَم يَنزَعهُ مِن رَأسِهِ حَتّى قامَ إلَيهِ جعفَرٌ فَنَزَعَهُ مِن رَأسِهِ، تَعظيمًا للّه ِ وإقبالاً عَلى صَلاتِهِ، وهُوَ قَولُ اللّه ِ : «أقِم وَجهَكَ لِلدّينِ حَنيفًا

جابر جعفی به نقل از امام صادق علیه السلام: روزی امام باقر علیه السلام نماز می گزارْد که چیزی روی سرش افتاد. حضرت علیه السلام، آن را از سرش برنداشت تا آن که خودِ امام صادق رفت و آن را از سر مبارک امام باقر علیه السلام برداشت. و این (آرامش و بی توجهی به اطراف برای بزرگداشت مقام الهی و توجه به نمازش بود و این، همان سخن پروردگار است : «به دین حنیف روی آور» .

يونس : ۱۰۵ .

حدیث۶۳۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «ومِنَ اللَّیلِ فَسَبِّحهُ وإدبارَ النُّجوم

امام باقر و امام صادق علیهما‌السـلام ـ درباره این فرموده الهی «و تسبیح گوی در پاره ای از شب و به هنگام ناپدید شدن ستارگان» ـ : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ، شبانه، سه بار برمی خاست و در افقهای آسمان می نگریست و پنج آیه از سوره آل عمران تلاوت می کرد که پایان آن «انک لا تخلف المیعاد» است و سپس نماز شب را آغاز می کرد.

الطور : ۴۹ .

حدیث۶۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وذَكَرَ صَلاةَ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله ـ : كانَ یُؤتی بِطَهورٍ فَیُخَمَّرُ عِندَ رَأسِهِ، ویوضَعُ سِواكُهُ تَحتَ فِراشِهِ ، ثُمَّ یَنامُ ما شاءَ اللّه ُ ، فَإِذَا استَیقَظَ جَلَسَ، ثُمَّ قَلَّبَ بَصَرَهُ فِی السَّماءِ، ثُمَّ تَلَا الآیاتِ مِن آلِ عِمرانَ : «إنَّ فی خَلقِ السَّماواتِ والأَرضِ واختِلافِ اللَّیلِ والنَّهارِ...» ، ثُمَّ یَستَنُّ ویَتَطَهَّرُ ، ثُمَّ یَقومُ إلَی المَسجِدِ فَیَركَعُ أربَعَ رَكَعاتٍ عَلی قَدرِ قِراءَتِهِ رُكوعُهُ ، وسُجودُهُ عَلی قَدرِ رُكوعِهِ . یَركَعُ حَتّی یُقالَ مَتی یَرفَعُ رَأسَهُ ؟! ویَسجُدُ حَتّی یُقالَ مَتی یَرفَعُ رَأسَهُ ؟! ثُمَّ یَعودُ إلی فِراشِهِ فَیَنامُ ما شاءَ اللّه ُ ، ثُمَّ یَستَیقِظُ فَیَجلِسُ، فَیَتلُو الآیاتِ مِن آلِ عِمرانَ، ویُقَلِّبُ بَصَرَهُ فِی السَّماءِ ، ثُمَّ یَستَنُّ ویَتَطَهَّرُ ، ویَقومُ إلَی المَسجِدِ فَیُصَلّی أربَعَ رَكَعاتٍ كَما رَكَعَ قَبلَ ذلِكَ ، ثُمَّ یَعودُ إلی فِراشِهِ فَیَنامُ ما شاءَ اللّه ُ ، ثُمَّ یَستَیقِظُ فَیَجلِسُ فَیَتلُو الآیاتِ مِن آلِ عِمرانَ ویُقَلِّبُ بَصَرَهُ فِی السَّماءِ ، ثُمَّ یَستَنُّ ویَتَطَهَّرُ ، ویَقومُ إلَی المَسجِدِ فَیوتِرُ ویُصَلِّی الرَّكعَتَینِ ثُمَّ یَخرُجُ إلَی الصَّلاةِ

امام صادق علیه السـلام ـ در ذكر نماز پیامبر صـلی الله علیه و آله ـ : حضرت صلی الله علیه و آله ، ظرف آبی می آورد و روی آن را می پوشاند و بالای سر خود می گذاشت و مسواكش را زیر بسترش می نهاد و قدری می آرمید، سپس بیدار می شد و می نشست و در پی آن دیـده در آسـمان می گردانْـد و این آیه را تلاـوت می فرمود «اِنَّ فِی خَلْقِ السَّمواتِ وَالاَْرْضِ وَاخْتِلافِ الَّیْلِ وَالنَّهارِ» ، آن گـاه دنـدانهایش را مسواك می زد و وضو می گرفت و به مسـجد می رفت و چهار ركعت نماز می گزارْد كه هر ركوعش، به قـدر قیامش بود و هر سجودش، به قدر ركوعش. ركوع او، آن قدر طول می كشید كه گفته می شد كی قامت راست می كند؟! و سجده اش آن قدر طولانی می گشت كه گفته می شد كی سر از سجده برمی دارد؟! او سپس به بسترش باز می گشت و قدری می آرمید، آن گاه بیدار می شد و می نشـست و آیاتی از سوره آل عمران را قرائت می كرد و دیده در آسـمان می گرداند، سپس مسواك می زد و وضو می گرفت و به مسجد می رفت و همانند دفعه قبل چهار

ركعت نماز می گزارد، آن گاه به بستر برمی گشت و مقـداری می خوابیـد. سـپس بیدار می شد و می نشـست و آیات آل عمران را تلاـوت می كرد و به اطراف آسـمان می نگریست و آن گـاه مسواك می زد و وضو می گرفت و به مسـجد می رفت و وتر به جای می آورْد و دو ركعت نماز می گزارْد و آن گاه برای نماز (صبح) بیرون می رفت.

التهذیب : ۲ / ۳۳۴ / ۱۳۷۷ عن معاویة بن وهب .

حدیث۶۳۷

امام صادق علیه السلام :

كانَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلامیَدخُلُ إلی أهلِهِ ویَقولُ : عِندَكُم شَیءٌ وإلّا صُمتُ ؟ فَإِن كانَ عِندَهُم شَیءٌ أتَوهُ بِهِ وإلّا صام

امام صادق علیه السلام: امیر المؤمنین علیه السلام به خانه در می آمد و می فرمود: آیا چیزی نزد شما هست، وگرنه روزه بگیرم. اگر نزد آنها چیزی یافت می شد، نزد امام علیه السلاممی آوردند و در غیر این صورت، روزه می گرفت.

التهذيب : ۴ / ۱۸۸ / ۵۳۱ ، عوالى اللآلى : ۳ / ۱۳۵ / ۱۵ كلاهما عن هشام بن سالم .

حدیث۶۳۸

امام صادق عليه السلام :

لا تَكسَلوا فى طَلَبِ مَعايِشِكُم ؛ فَإِنَّ آباءَنا كانوا يَركُضونَ فيها ويَطلُبونَها

امام صادق عليه السلام: در طلب معاش خود كاهلى نكنيد كه پدران ما براى آن مى دويدند و آن را جستجو مى كردند.

الفقيه : ۳ / ۱۵۷ / ۳۵۷۶ عن حمّاد اللحّام .

حدیث۶۳۹

امام صادق عليه السلام :

قَسَّمَ نَبِىُّ اللّه ِ صلى الله عليه و آله الفَىءَ، فَأَصابَ عَلِيًّا عليه السلام أرضًا ، فَاحتَفَرَ فيها عَينًا فَخَرَجَ ماءٌ يَنبُعُ فِيالسَّماءِ كَهَيئَةِ عُنُقِ البَعيرِ فَسَمّاها يَنبُعَ، فَجاءَ البَشيرُ يُبَشِّرُ فَقالَ عليه السلام : بَشِّرِ الوارِثَ هِىَ صَدَقَةٌ بَتَّةٌ بَتلًا فى حَجيجِ بَيتِ اللّه ِ وعابِرى سَبيلِ اللّه ِ ، لا تُباعُ ولا توهَبُ ولا تورَثُ ، فَمَن باعَها أو وَهَبَها فَعَلَيهِ

لَعنَةُ اللّه ِ وَالمَلائِكَةِ وَالنّاسِ أجمَعينَ ، لا يَقبَلُ اللّه ُ مِنهُ صَرفًا ولا عَدلاً

امام صادق عليه السلام: پيامبر خدا صلى الله عليه و آله غنايم را تقسيم كرد و به على عليه السلامقطعه زمينى رسيد. امام عليه السلام در آن چاهى حفر كرد و از آن، آبى به قطر گردن شتر به آسمان جهيد، امام عليه السلام آن را «ينبع» ناميد. پس مردى آمد و آن را بشارت داد، امام عليه السلامفرمود: به وارث من بشارت ده كه آن را صدقه اى حتمى و قطعى

قراردادم براى حاجيان بيت اللّه و عابران راه الهى، نه فروخته مى شود و نه بخشيده مى گردد و نه به ارث مى رسد. هر كه آن را بفروشد يا هبه كند، لعنت خدا، فرشتگان و همه مردم بر او باد كه خداوند،نه بازگشت و توبه اش را بپذيرد و نه عوض و فديه اش را.

الكافى : ۷ / ۵۴ / ۹ ، التهذيب : ۹ / ۱۴۸ / ۶۰۹ وفيه «عابر سبيله» بدل «عابرى سبيل اللّه » وكلاهما عن أيّوب بن عطيّة الحذّاء .

حدیث۶۴۰

امام صادق عليه السلام :

ـ عِندَ ذِكرِ عَلِىٍّ عليه السلام ـ : وَاللّه ِ ، لَقَد أعتَقَ ألفَ مَملوكٍ لِوَجهِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ دَبِرَت فيهِم يَداهُ

امام صادق عليه السلام ـ در يادكرد على عليه السلام ـ : به خدا سوگند، او هزار برده را در راه خداوند عزّوجل آزاد كرد. دستان حضرت عليه السلام به خاطر آزاد كردن اين برده ها، زخم شده بود.

الكافى : ۸ / ۱۶۵ / ۱۷۵ عن معاوية بن وهب ، وذكره أيضًا فى : ۵ / ۷۴ / ۲ عن الفضل بن أبى قرّة وفيه «إنّ أمير المؤمنين أعتق ... من ماله وكدّ يده» ، الغارات : ۱ / ۹۲ وفيه «أعتق علىّ عليه السلام ... ممّا عملت يداه» ، ودَبِرَت يداه : أصابتهما الدَّبَرة ، وهى القَرْحة . (لسان العرب : ۴ / ۲۷۳) .

حدیث۶۴۱

امام صادق عليه السلام :

إنَّ مُحَمَّدَ بنَ المُنكَدِرِ كانَ يَقولُ : ما كُنتُ أرى أنَّ عَلِيَّ بنَ الحُسَينِ عليهماالسلامیَدَعُ خَلَفًا أفضَلَ مِنهُ حَتّى رَأَيتُ ابنَهُ مُحَمَّدَ بنَ عَلِيٍّ عليهماالسلام ، فَأَرَدتُ أن أعِظَهُ فَوَعَظَني ، فَقالَ لَهُ أصحابُهُ : بِأَيِّ شَيءٍ وَعَظَكَ ؟ قالَ : خَرَجتُ إلى بَعضِ نَواحِي المَدينَةِ في ساعَةٍ حارَّةٍ ، فَلَقِيَني أبو جَعفَرٍ مُحَمَّدُ ابنُ عَلِيٍّ ـ وكانَ رَجُلاً بادِنًا ثَقيلاً ـ وهُوَ مُتَّكِئٌ عَلى غُلامَينِ أسوَدَينِ أو مَولَيَينِ ، فَقُلتُ في نَفسي : سُبحانَ اللّه ! شَيخٌ مِن أشياخِ قُرَيشٍ في هذِهِ السّاعَةِ عَلى هذِهِ الحالِ في طَلَبِ الدُّنيا ! أما لَأَعِظَنَّهُ ، فَدَنَوتُ مِنهُ فَسَلَّمتُ عَلَيهِ، فَرَدَّ عَلَيَّ السَّلامَ بِنَهرٍ

امام صادق علیه السلام : محمّدبن منکدر می گفت: من گمان نمی کردم علی بن الحسین علیه السلامجانشینی برتر از خود بنهد تا آن که پسرش محمّد بن علی علیه السلامرا دیدم و خواستم بدو پند دهم، ولی او مرا پند داد. دوستانش به منکدر گفتند: امام علیه السلامبه چه چیزی تو را پند داد؟ گفت: در ساعات گرم روز به یکی از مناطق مدینه رفتم، ابو جعفر محمّد بن علی ـ که مردی جسیم و سنگین بود ـ مرا دید، او به دو غلام سیاه یا دو برده، تکیه کرده بود. با خود گفتم: سبحان اللّه ، بزرگی از بزرگان قریش در این ساعت، در طلب دنیاست! خوب است او را اندرز دهم. به او نزدیک شدم و سلام کردم. او در حالی که عرق می ریخت به تندی، جواب سلام مرا داد. گفتم: خدا حالت را نیکو گردانَد، بزرگی از بزرگان قریش در این ساعت در طلب دنیاست! هیچ می دانی اگر در این وضع مرگ تو فرا رسد چه می کنی؟ فرمود: اگر در این وضع، مرگ من فرا رسد در حالی فرا رسیده است که من در حال فرمانبری از خدا هستم و با این فرمانبری و اطاعت، خود و خانواده ام را از نیاز به تو و مردم باز می دارم، من از این می هراسم که اگر مرگ من در حال معصیت خدا رسد، چه کنم. عرض کردم: خدا بر تو رحمت آورَد، راست می گویی، من خواستم به تو پند دهم لیکن تو به من پند دادی.

النَّهْر : الزَّجْر ، يقال : نَهَره وانْتَهَره . (المصباح المنير : ۶۲۸) .

حديث۶۴۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الحَسَنَ بنَ عَلِيٍّ عليهماالسلامقاسَمَ رَبَّهُ ثَلاثَ مَرّاتٍ ، نَعلاً ونَعلاً، وثَوبًا وثَوبًا ، وديناراً وديناراً

امام صادق علیه السلام: حسن بن علی علیه السلام سه بار هر آن چه داشت از کفش و جامه و دینار، با خدا تقسیم کرد.

التهذيب : ۵ / ۱۱ / ۲۹ ، الاستبصار : ۲ / ۱۴۱ / ۴۶۱ ، حلية الأبرار : ۳ / ۵۶ / ۵ كلّها عن الحلبيّ ، وراجع تاريخ دمشق «ترجمة الإمام الحسن عليه السلام»: ۱۴۲ / ۲۳۶ ـ ۲۴۱ ، السنن الكبرى : ۴/۵۴۲/۸۶۴۵ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۴ .

حديث۶۴۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبي عليه السلام أقَلَّ أهلِ بَيتِهِ مالاً وأعظَمَهُم مَؤونَةً ، وكانَ يَتَصَدَّقُ كُلَّ جُمُعَةٍ بِدينارٍ ، وكانَ يَقولُ : الصَّدَقَةُ يَومَ الجُمُعَةِ تُضاعَفُ ؛ لِفَضلِ يَومِ الجُمُعَةِ عَلى غَيرِهِ مِنَ الأَيّامِ

امام صادق علیه السلام: پدر من در میان اهل بیتش، مالش از همه کمتر و مخارجش از همه بیشتر بود. او هر جمعه، یک دینار صدقه می داد و می فرمود: صدقه در روز جمعه، به سبب فضیلت روز جمعه بر دیگر روزها، دو چندان می شود.

ثواب الأعمال : ۲۲۰ / ۱ عن عبداللّه بن بكير وغيره .

حديث۶۴۴

امام صادق علیه السلام :

فی کِتابِ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله : إذَا استَعمَلتُم ما مَلَکَت أیمانُکُم فی شَیءٍ یَشُقُّ عَلَیهِم فَاعمَلوا مَعَهُم فیهِ ، وإن کانَ أبی لَیَأمُرُهُم فَیَقولُ : کَما أنتُم، فَیَأتی فَیَنظُرُ فَإِن کانَ ثَقیلاً قالَ: بِسمِ اللّه ، ثُمَّ عَمِلَ مَعَهُم، وإن کانَ خَفیفًا تَنَحّی عَنهُم

امام صادق علیه السلام: در نامه رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده است: هرگاه خدمتگزارانتان را به کاری گماردید که بر آنها دشوار است، شما هم با آنها در آن کار، شرکت جویید. پدرم هرگاه بدیشان دستوری می داد، به آنها می فرمود: چگونه اید، پس می آمد و بدیشان می نگریست و اگر کار، سنگین بود می فرمود: بسم اللّه و همراه آنان کار می کرد و اگر کار، سبک بود، آنها را به حال خود می گذاشت.

الزهد للحسین بن سعید : ۴۴ / ۱۱۷ عن داود بن فرقد .

حدیث۶۴۵

امام صادق علیه السلام :

ما أکَلَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله مُتَّکِئًا مُنذُ بَعَثَهُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ إلی أن قَبَضَهُ تَواضُعًا للّه عَزَّوجَلَّ ، وماأری رُکبَتَیهِ أمامَ جَلیسِهِ فی مَجلِسٍ قَطُّ ، ولا صافَحَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله رَجُلًا قَطُّ فَنَزَعَ یَدَیهِ مِن یَدِهِ حَتّی یَکونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذی یَنزِعُ یَدَهُ ، ولا کافَأَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله بِسَیِّئَةٍ قَطُّ ، قالَ اللّه ُ تَعالی لَهُ : «اِدفَع بِالَّتی هِیَ أحسَنُ السَّیِّئَةَ

امام صادق علیه السلام: پیامبر اکرم از آن هنگام که خداوند عز و جل او را به پیامبری برانگیخت تا آن هنگام که او را به سوی خود برگرفت، برای فروتنی در پیشگاه الهی، هرگز لمیده، چیزی نخورد و در هیچ مجلسی دو زانوی خود را در برابر همنشینش نشان نداد و هیچ گاه پیامبر صلی الله علیه و آله با مردی دست نداد که دستش را از دست او بکشد تا آن که آن مرد، دست خود را [عقب] کشد و هرگز پیامبر صلی الله علیه و آله ، کار کسی را با بدی جبران نکرد، خداوند تبارک و تعالی به او فرموده است: «سخن بد آنان را به هرچه نیکوترت می آید پاسخ گوی» و او نیز چنین کرد و هرگز گدایی را پس نزد، اگر چیزی نزدش بود می بخشید و گرنه می فرمود: خدا بدو بدهد. پیامبر صلی الله علیه و آله هرگز به حساب خداوند عزّوجل چیزی را نبخشید، مگر آن که خداوند، آن را اجازه داد و اگر بهشت را هم [به حساب خدا به کسی می بخشید] خداوند عزّوجل آن را اجازه می داد.

المؤمنون : ۹۶ .

حدیث۶۴۶

امام صادق علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتٍ إذا عَلِمنا مِن أحَدٍ خَیرًا لَم تُزِل ذلِکَ عَنهُ مِنّا أقاویلُ الرِّجالِ

امام صادق علیه السلام: ما خاندانی هستیم که هرگاه خیری در کسی سراغ داشته باشیم، گفته های مردم، این خیر را از نظر ما نمی بَرد.

بصائر الدرجات : ۳۶۲ / ۳ عن داود بن فرقد .

حدیث۶۴۷

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ فِی الجُملَةِ مِن أخلاقِ الصّالِحینَ ولا مِن شِعارِ المُتَّقینَ التَّکَلُّفُ ! مِن أیِّ بابٍ کانَ . قالَ اللّه ُ تَعالی لِنَبِیِّهِ: «قُل ما أسأَلُکُم عَلَیهِ مِن

أجرٍ وما أنَا مِنَ المُتَکَلِّفینَ

امام صادق علیه السـلام: به طور کلّی تکلّف و رنـج پذیری بیهوده از اخلاق صالحان و شـعار پرهیزگاران نیست، هر گونه که باشد . خداونـد به پیـامبرش فرمـود: «بگـو من از شـما مزدی نمی طلبم و از متکلفـان نیسـتم» پیـامبر نیز فرمود: مـا پیـامبران و امـانت داران و پرهیزگاران، از تکلّف بیزاریم.

ص : ۸۶ .

حدیث۶۴۸

امام صادق علیه السلام :

یَا بنَ جُنـدَبٍ ، بَلِّغ معاشِرَ شـیعَتِنا وقُل لَهُم : لا تَـذهَبَنَّ بِکُمُ المَـذاهِبُ ، فَوَاللّه ِ لا تُنالُ وَلایَتُنا إلاّ بِالوَرَعِ وَالاِجتِهادِ فِی الـدُّنیا ، ومُواساةِ الإِخوانِ فِی اللّه ِ ، ولَیسَ مِن شیعَتِنا مَن یَظلِمُ النّاسَ

امـام صـادق علیه السـلام: ای پسـر جنـدب! به گروه شـیعیان ما [پیام] برسان و به آنان بگو: مبادا راههای گوناگون، شـما را به بیراهه کشاند، زیرا به خدا سوگند که ولایت و دوستی ما، جز با پارسایی و سـخت کوشی در دنیا و همیاری و همدردی با برادران دینی به دست نیاید و کسی که به مردم ستم کند، شیعه ما نیست.

تحف العقول : ۳۰۳ .

حدیث۶۴۹

امام صادق علیه السلام :

عَلَیـکَ بِتَقـوَی اللّه ِ وَالـوَرَعِ والاِجتِهـادِ وصِـدقِ الحَـدیثِ وأداءِ الأَمانَـةِ وحُسنِ الخُلُقِ وحُسنِ الجِوارِ ، وکونوا دُعـاةً إلی أنفُسِـکُم بِغَیرِ ألسِـنَتِکُم ، وکونوا زَینًا ولاـ تَکونوا شَـینًا ، وعَلَیکُم بِطولِ الرُّکوعِ وَالسُّجودِ ، فَـإِنَّ أحَـدَکُم إذا أطالَ الرُّکوعَ والسُّجودَ هَتَفَ إبلیسُ مِن خَلفِهِ وقالَ : یا وَیلَهُ ! أطاعَ وعَصَیتُ، وسَجَدَ وأبَیتُ

امـام صـادق علیـه السـلام: بر تـو بـاد پروا داشـتن از خـدا و پارسـایی و سـخت کوشـی [در کـار و عمـل] و راسـتگویی وامانتـداری وخوشـخویی وحُسن همسایگی. مردم را [عملاً و] با غیر زبان به (مـذهب) خود دعوت کنید و زیور ما باشـید و مایه زشتی و ننگ ما نباشید. بر شما باد طول دادن رکوع و سجود؛ زیرا هرگاه فردی از شما رکوع و سجود را به درازا کشاند، شیطان از پشت سر او فریاد برآورد و بگوید: ای وای! او فرمان برد و من نافرمانی کردم، او سجده کرد و من سرپیچی .

الکافی : ۲ / ۷۷ / ۹ عن أبی اُسامة .

حدیث۶۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَعاشِرَ الشّیعَةِ ، کونوا لَنا زَینًا ولا تَکونوا عَلَینا شَینًا ، قولوا لِلنّاسِ حُسنًا، اِحفَظوا ألسِنَتَکُم وکُفّوها عَنِ الفُضولِ وقَبیحِ القَولِ

امـام صادق علیه السـلام: ای گروه شـیعیان! زیور ما باشـید و مایه ننگ و زشتی ما نباشـید، با مردم نیکو سـخن بگوییـد، زبانهایتان را نگهدارید و آنها را از زیاده گویی و زشت گویی باز دارید.

أمالی الصدوق : ۳۲۶ / ۱۷ ، أمالی الطوسیّ : ۴۴۰ / ۹۸۷ ، بشارة المصطفی : ۱۷۰ وفیه «قبح القول» کلّها عن سلیمان بن مهران .

حدیث۶۵۱

امام صادق علیه السلام :

كونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغَيرِ ألسِنَتِكُم ، لِيَرَوا مِنكُمُ الوَرَعَ وَالاِجتِهادَ وَالصَّلاةَ وَالخَيرَ ، فَإِنَّ ذلِكَ داعِيَةٌ

امام صادق علیه السلام: مردم را با غیر زبان خود [به مذهب خویش] دعوت کنید، تا پارسایی و سخت کوشی [در عمل و عبادت] و نماز و خوبی را از شما ببینند؛ زیرا اینها، خود [بهترین] مبلّغند.

الكافي : ۲ / ۷۸ / ۱۴ ، وذكر أيضًا في : ۱۰۵ / ۱۰ وفيه «... بالخير بغير ألسنتكم ليروا منكم الاجتهاد والصدق والورع» كلاهما عن ابن أبي يعفور .

حدیث۶۵۲

امام صادق علیه السلام :

أي مَفَضَّلُ ، قُل لِشيعَتِنا : كونوا دُعاةً إلَينا بِالكَفِّ عَن مَحارِمِ اللّهِ وَاجتِنابِ مَعاصيهِ وَاتِّباعِ رِضوانِ اللّهِ ، فَإِنَّهُم إذا كانوا كَذلِكَ كانَ النّاسُ إلَينا مُسارِعينَ

امام صادق علیه السلام: ای مفضّل! به شیعیان ما بگو: با خویشتنداری از حرامهای خدا و دوری از گناهان و در پی [جلب] خشنودی خدا بودن، دعوتگر (مردم) به سوی ما باشید؛ زیرا اگر چنین باشند مردم، خود به جانب ما می شتابند.

دعائم الإسلام : ۱ / ۵۸ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۰۶ / ۱۴۵۳ .

حدیث۶۵۳

امام صادق علیه السلام :

إيّاكُم أن تَعمَلوا عَمَلًا يُعَيِّرونا بِهِ ، فَإِنَّ وَلَدَ السَّوءِ يُعَيَّرُ والِدُهُ بِعَمَلِهِ ، كونوا لِمَنِ انقَطَعتُم إلَيهِ زَينًا ولا تَكونوا عَلَيهِ شَينًا

امام صادق علیه السلام: مبادا کاری کنید که به سبب آن، ما را سرزنش کنند؛ زیرا به سبب کردار فرزند بد، پدر او سرزنش می شود، برای کسی که به او دل سپرده اید [امام خود]مایه آراستگی باشید و باعث ننگ و زشتی اش نباشید.

الكافي : ۲ / ۲۱۹ / ۱۱ عن هشام الكنديّ .

حدیث۶۵۴

امام صادق علیه السلام :

صانِعِ المُنافِقَ بِلِسانِكَ ، وأخلِص وُدَّكَ لِلمُؤمِنِ ، وإن جالَسَكَ يَهودِيٌّ فَأَحسِن مُجالَسَتَهُ

امام صادق علیه السلام: با منافق، به زبانت سازگاری کن و دوستیت را، برای مؤمن، خالص گردان و اگر یهودیی با تو همنشین شد، با او نیکو همنشینی کن.

الفقيه : ۴ / ۴۰۴ / ۵۸۷۲ ، أمالي الصدوق : ۵۰۲ / ۸ ، الاختصاص : ۲۳۰ كلّها عن إسحاق بن عمّار ، أمالي المفيد : ۱۸۵ / ۱۰ ، الزهد للحسين بن سعيد : ۲۲ / ۴۹ كلاهما عن سعد بن طريف عن الإمام الباقر عليه السلام ، تحف العقول : ۲۹۲ عن الإمام الباقر عليه السلام ، مشكاة الأنوار : ۸۲ .

حدیث۶۵۵

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ أوضَـحَ بِأَئِمَّةِ الهُـدی مِن أهلِ بَیتِ نَبِیِّنا عَن دینِهِ ، وأبلَجَ بِهِم عَن سَبیلِ مِنهاجِهِ ، وفَتَحَ بِهِم عَن باطِنِ یَنابیعِ عِلمِهِ ، فَمَن عَرَفَ مِن اُمَّةِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله واجِبَ حَقِّ إمامِهِ وَجَدَ طَعمَ حَلاوَةِ إیمانِهِ وعَلِمَ فَضلَ طَلاوَةِ إسلامِهِ
امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جل به وسیله پیشوایان هدایت از خاندان پیامبر ما دینش را آشکار ساخت و به وسیله ایشان راهش را روشن نمود و به واسطه آنان چشمه های پنهان دانش خود را گشود. پس از امّت محمّد صلی الله علیه و آله هرکس که حقّ واجب امامش را بشناسد، مزه شیرین ایمانش را بچشد و به ارزش دلپذیری اسلام خود پی برد.
الکافی : ۱ / ۲۰۳ ، الغیبة للنعمانیّ : ۲۲۴ / ۷ ، مختصر بصائر الدرجات : ۸۹ وفیه «طراوة» بدل «طلاوة» کلّها عن إسحاق بن غالب ، بصائر الدرجات : ۴۱۳ / ۲ وفیه «طلاقة» بدل «طلاوة» عن ابن إسحاق بن غالب .

حدیث۶۵۶

امام صادق علیه السلام :
اِحفَظوا فینا ما حَفِظَ العَبدُ الصّالِحُ فِی الیَتیمَینِ ، وکانَ أبوهُما صالِحًا
امام صادق علیه السلام: درباره ما همان چیزی را نگهداری کنید که آن بنده شایسته [خضر علیه السلام] برای آن دو کودک یتیم که پدرشان مردی صالح بود نگهداری کرد.
أمالی الطوسیّ : ۲۷۳ / ۵۱۴ عن البرذون بن شبیب .

حدیث۶۵۷

امام صادق علیه السلام :
إنَّ الأَنصارَ جاؤوا إلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فَقالوا : یا رَسولَ اللّه ، إنّا کُنّا ضُـلاّلاً فَهَدانَا اللّه ُ بِکَ ، وعَیلَةً فَأَغنانَا اللّه ُ بِکَ ، فَاسأَلنـا مِن أموالِنـا ما شِـئتَ فَهُوَ لَکَ ، فَأَنزَلَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ : «قُل لا أسأَلُکُم عَلَیهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِی القُربی» . ثُمَّ رَفَعَ أبو عَبـدِ اللّه یَدَهُ إلَی السَّماءِ وبَکی حَتَّی اخضَلَّت لِحیَتُهُ
وقالَ : الحَمدُ للّه الَّذی فَضَّلَنا
امام صادق علیه السلام: انصار نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: ای رسول خدا، ما مردمی گمراه بودیم و خداوند به واسطه تو ما را راهنمایی کرد و تنگدست بودیم و خدا به برکت وجود تو توانگرمان ساخت؛ بنابراین از دارایی های ما هرچه می خواهی از ما بخواه تا به تو دهیم.

پس خداوند عز و جل این آیه را فرو فرستاد: «بگو: من به ازای آن از شما مزدی نمی خواهم جز دوستی کردن با خویشاوندان» . در این هنگام امام صادق علیه السلامدستش را به طرف آسمان بالا برد و چندان گریست که محاسنش تر شد و فرمود: سپاس و ستایش خدای را که به ما برتری بخشید.
دعائم الإسلام : ۱ / ۶۷ ، وراجع : ص ۶۸ .

حدیث۶۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الرَّجُلَ (رُبَّما) يُحِبُّ الرَّجُلَ ويُبغِضُ وُلـدَهُ ، فَأَبَى اللّه ُ عَزَّوجَلَّ إلاّ أن يَجعَلَ حُبَّنا مَفتَرَضًا ـ أخَـذَهُ مَن أخَذَهُ ، وتَرَكَهُ مَن تَرَكَهُ ـ واجِبًا ، فَقالَ : «قُل لا أَسأَلُكُم عَلَيهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِى القُربى

امام صادق علیه السـلام: انسان گاه مردی را دوست دارد اما فرزند او را دشمن می دارد، لیکن خداوند عزوجل جز این نخواست که دوستی و محبّت ما را واجب گرداند که عده ای آن را گرفتند و عده ای رهایش کردند. فرموده است: «بگو: من در ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی با خویشاوندانم» .

المحاسن : ۱ / ۲۴۰ / ۴۴۰ عن محمّد بن مسلم .

حدیث۶۵۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قَولِهِ تَعالى : «وَاعتَصِموا بِحَبلِ اللّه ِ جَميعًا» ـ : نَحنُ الحَبلُ

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «همگی به ریسمان خدا چنگ زنید» ـ : آن ریسمان ما هستیم.

أمالى الطوسىّ : ۲۷۲ / ۵۱۰ عن عمر بن راشد ، وراجع مجمع البيان : ۲ / ۸۰۵ ، ينابيع المودّة : ۱ / ۳۵۶ / ۱۰ ، إحقاق الحقّ : ۱۳ / ۸۴ نقلاً عن الأشراف .

حدیث۶۶۰

امام صادق علیه السلام :

مـا يَمنَعُكُم إذا كَلَّمَكُمُ النّاسُ أن تَقولوا لَهُم : ذَهَبنا مِن حَيثُ ذَهَبَ اللّه ُ ، وَاختَرنا مِن حَيثُ اختارَ اللّه ُ . إنَّ اللّه َ سُبحانَهُ اختارَ مُحَمَّدًا صلى الله عليه و آله وَاختارَ لَنا آلَ مُحَمَّدٍ ، فَنَحنُ مُتَمَسِّكونَ بِالخِيَرَةِ مِنَ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ

امام صادق علیه السـلام : چه مانعی دارد که هرگاه مردم با شـما سـخن گفتند به آنها بگویید: ما از همان راهی رفته ایم که خدا رفته است و همان چیزی را برگزیده ایم که خدا برگزیده است. خداوند سبحان محمّد صلى الله عليه و آله را برگزید و آل محمّد را برای ما گزینش فرموده؛ پس ما به برگزیدگان از جانب خدای عز و جلتمسّک جسته ایم.

أمالى الطوسىّ : ۲۲۷ / ۳۹۷ والمتن موافق لمـا فى البحـار : ۲۷ / ۳۲۶ / ۵ عن أمالى الطوسـىّ ، بشارة المصـطفى : ۱۱۱ كلاهما عن كليب بن معاوية الصيداوىّ ، وراجع الكافى : ۲ / ۲۱۲ / ۱ .

حدیث۶۶۱

امام صادق علیه السلام :

كَذَبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ يَعرِفُنا وهُوَ مُتَمَسِّكٌ بِعُروَةِ غَيرِنا

امام صادق علیه السلام : دروغ می گوید کسی که مدعی است ما را شناخته اما به دامن دیگران چنگ آویخته است.

معانى الأخبار : ۳۹۹ / ۵۷ عن إبراهيم بن زياد ، صفات الشيعة : ۸۲ / ۴ عن المفضّل بن عمر وفيه «من شيعتنا» بدل «يعرفنا» .

حدیث۶۶۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَعَلَ وَلايَتَنا أهلَ البَيتِ قُطبَ القُرآنِ ، وقُطبَ جَميعِ الكُتُبِ، عَلَيها يَستَديرُ مُحكَمُ القُرآنِ، وبِها نَوَّهَتِ الكُتُبُ ويَستَبينُ الإيمانُ.

وقَد أمَرَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله أن یُقتَدی بِالقُرآنِ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وذلِکَ حَیثُ قالَ فی آخِرِ خُطبَةٍ خَطَبَها : إنّی تارِکٌ فیکُمُ الثَّقَلَینِ : الثَّقَلَ الأَکبَرَ ، وَالثَّقَلَ الأَصغَرَ ، فَأَمَّا الأَکبَرُ فَکِتابُ رَبّی ، وأمَّا الأَصغَرُ فَعِترَتی أهلُ بَیتی ، فَاحفَظونی فیهِما فَلَن تَضِلّوا ما تَمَسَّکتُم بِهِما

امام صادق علیه السلام: خداوند ولایت ما اهل بیت را محور قرآن و محور همه کتابها [ی آسمانی] قرار داد که قرآنِ استوار بر گرد آن می چرخد و به واسطه آن همه کتابها ارج یافته اند و به واسطه آن حقیقت ایمان روشن می شود. رسول خدا صلی الله علیه و آله دستور داد که به قرآن و آل محمّد اقتدا شود، آن گاه که در آخرین خطبه خود فرمود: من در میان شما دو شی ء گرانسنگ بر جای می نهم: یکی بزرگتر، دیگری کوچکتر، اما بزرگتر کتاب پروردگار من است و کوچکتر عترت یا همان اهل بیت منند، پس با پاسداشت آن دو مرا پاس دارید؛ زیرا تا زمانی

که به این دو چنگ زنید هرگز گمراه نخواهید شد.

تفسیر العیّاشیّ : ۱ / ۵ / ۹ عن مسعدة بن صدقة .

حدیث۶۶۳

امام صادق علیه السلام :

مَن تَوَلّی آلَ مُحَمَّدٍ وقَدَّمَهُم عَلی جَمیعِ النّاسِ بِما قَدَّمَهُم مِن قَرابَةِ رَسولِ اللّه فَهُوَ مِن آلِ مُحَمَّدٍ لِتَوَلّیهِ آلَ مُحَمَّدٍ ، لا أنَّهُ مِنَ القَومِ بِأَعیانِهِم وإنَّما هُوَ مِنهُم بِتَوَلّیهِ إلَیهِم وَاتِّباعِهِ إیّاهُم ، وکَذلِکَ حُکمُ اللّه فی کِتابِهِ : «ومَن یَتَوَلَّهُم مِنکُم فَإِنَّهُ مِنهُم

امام صادق علیه السلام: هرکس ولایت آل محمّد را بپذیرد وآنان را به سبب خویشاوندیشان با رسول خدا صلی الله علیه و آله بر همه مردم مقدّم دارد، چنین کسی از آل محمّد است چون ولایت آل محمّد را دارد؛ نه به این معنا که در واقع جزء این خاندان است بلکه از آنان است به سبب پذیرش ولایتشان وپیروی کردن از آنها. خداوند در کتاب خود این گونه حکم کرده آن جا که فرموده است: «و هرکس از شما آنان را به ولایت گیرد از آنان خواهد بود» و ابراهیم علیه السلام فرمود: «پس هرکه از من پیروی کند او از من است وهر که نافرمانیم کند بی گمان تو آمرزنده مهربانی».

المائدة : ۵۱ .

حدیث۶۶۴

امام صادق علیه السلام :

للّه عَزَّوجَلَّ فی بِلادِهِ خَمسُ حُرَم : حُرمَةُ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ، وحُرمَةُ آلِ رَسولِ اللّه صَلَّی اللّه عَلَیهِم ، وحُرمَةُ کِتابِ اللّه عَزَّوجَلَّ ، وحُرمَةُ کَعبَةِ اللّه ، وحُرمَةُ المُؤمِنِ

امام صادق علیه السلام: خدای عز و جل را درسرزمینش پنج حرمت است: حرمت رسول خدا صلی الله علیه و آله ، حرمت آل رسول خدا صلی اللّه علیهم، حرمت کتاب خدای عز و جل، حرمت کعبه خدا و حرمت مؤمن.

الکافی : ۸ / ۱۰۷ / ۸۲ عن علیّ بن شجرة .

حدیث۶۶۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ للّه عَزَّوجَلَّ حُرُماتٍ ثَلاثًا لَیسَ مِثلَهُنَّ شَیءٌ : کِتابُهُ وهُوَ حِکمَتُهُ ونورُهُ ، وبَیتُهُ الَّذی جَعَلَهُ قِبلَةً لِلنّاسِ لا یُقبَلُ مِن أحَدٍ تَوَجُّهًا إلی

غَیرِهِ ، وعِترَةَ نَبِیِّکَم صلی الله علیه و آله

امام صادق علیه السلام: خدای عز و جل را سه حرمت است که هیچ چیز [در حرمت]مانند آنها نیست: کتاب او که آن حکمت و نور اوست، خانه او که آن را قبله مردم قرار داده و روی کردن به غیر آن را از هیچ کس نمی پذیرد و عترت پیامبرتان صلی الله علیه و آله .

أمالی الصدوق : ۳۳۹ / ۱۳ ، معانی الأخبار : ۱۱۷ / ۱ کلاهما عن عبداللّه بن سنان ، الخصال : ۱۴۶ / ۱۷۴ عن ابن عبّاس قال : إنّ للّه . . . ، روضة الواعظین : ۲۹۷ .

حدیث۶۶۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعوا صِلَةَ آلِ مُحَمَّدٍ مِن أموالِکُم ، مَن کانَ غَنِیًّا فَعَلی قَدرِ غِناهُ ، ومَن کانَ فَقیرًا فَعَلی قَدرِ فَقرِهِ ، فَمَن أرادَ أن یَقضِیَ اللّه ُ لَهُ أهَمَّ الحَوائِجِ إلَی اللّه ِ فَلیَصِل آلَ مُحَمَّدٍ وشیعَتَهُم بِأَحوَجَ ما یَکونُ مِن مالِهِ

امام صادق علیه السلام: صله دادن از اموال خود به آل محمّد را فرو مگذارید، هر که داراست به قدر دارایی اش [صله دهد] و هر که ناداراست به فراخور ناداریش. هر که می خواهد خداوند مهمترین حاجتهایی را که از خدا می خواهد برآورده سازد از مال خود آن چه را بیشتر از همه مورد نیاز اوست به آل محمّد و شیعیان آنان صله دهد.

بشارة المصطفی : ۶ عن عمران بن معقل .

حدیث۶۶۷

امام صادق علیه السلام :

سَمِعَ أبی رَجُلًا مُتَعَلِّقًا بِالبَیتِ وهُوَ یَقولُ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ ، فَقالَ لَهُ أبی : یا عَبدَ اللّه ِ ، لا تَبتُرها ، لا تَظلِمنا حَقَّنا ، قُل : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وأهلِ بَیتِهِ

امام صادق علیه السلام: پدرم مردی را دید که به کعبه آویخته و می گوید: اللهم صلّ علی محمّد. پدرم به او فرمود: ای بنده خدا، آن را ناقص مگو، حقّ ما را ضایع مگردان، بگو: اللهم صلّ علی محمّد و اهل بیته.

الکافی : ۲ / ۴۹۵ / ۲۱ ، عدّة الداعی : ۱۴۹ کلاهما عن ابن القدّاح .

حدیث۶۶۸

امام صادق علیه السلام :

(إنَّ ذِکرَنا مِن ذِکرِ اللّه) ، إنّا إذا ذُکِرنا ذُکِرَ اللّه ُ ، وإذا ذُکِرَ عَدُوُّنا ذُکِرَ الشَّیطانُ

امام صادق علیه السلام: [همانا یاد کردن از ما یاد کردن از خداست] هرگاه ما یاد شویم، خدا یاد شده است و هرگاه دشمن ما یاد شود، شیطان یاد شده است.

الکافی : ۲ / ۱۸۶ / ۱ عن علیّ بن أبی حمزة .

حدیث۶۶۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لِداوُدَ بنِ سَرحانَ ـ : يا داوُدُ ، أبلِغ مُوالِيَّ عَنّي السَّلامَ ، وأنّي أقولُ : رَحِمَ اللّهُ عَبدًا اِجتَمَعَ مَعَ آخَرَ فَتَذاكَرا أمرَنا ، فَإِنَّ ثالِثَهُما مَلَكٌ يَستَغفِرُ لَهُما . ومَا اجتَمَعَ اثنانِ عَلى ذِكرِنا إلاّ باهَى اللّهُ تَعالى بِهِمَا المَلائِكَةَ ، فَإِذَا اجتَمَعتُم فَاشتَغِلوا بِالذِّكرِ ، فَإِنَّ فِي اجتِماعِكُم ومُذاكَرَتِكُم إحياءَنا . وخَيرُ النّاسِ مِن بَعدِنا مَن ذاكَرَ بِأَمرِنا ودَعا إلى ذِكرِنا

امام صادق علیه السلام: به داود بن سرحان ـ : ای داود، سلام مرا به دوستدارانم برسان و به آنان ابلاغ کن که من می گویم: رحمت خدا بر آن بنده ای که با دیگری گرد آید و دو نفری درباره قضیه ما گفتگو کنند؛ که در این حال سومین نفر آنان فرشته ای است که برای آن دو آمرزش می طلبد. هیچ دو نفری گرد هم نیامدند و از ما یاد نکردند مگر این که خداوند متعال به وجود آنان بر فرشتگان بالید. پس، هرگاه گرد هم آمدید به ذکر مشغول شوید؛ زیرا گردهمایی و مذاکره شما با یکدیگر باعث زنده شدن ما می شود. بهترین مردم بعد از ما کسی است که درباره کار ما مذاکره کند و به یاد و نام ما فرا خواند.

أمالی الطوسیّ : ۲۲۴ / ۳۹۰ ، بشارة المصطفی : ۱۱۰ وفیه «إحیاء لأمرنا» بدل «إحیاءنا» ، کلاهما عن معتب مولی أبی عبداللّه .

حدیث۶۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِنَ المَلائِكَةِ الَّذينَ فِي السَّماءِ لَيَطَّلِعونَ عَلَى الواحِدِ وَالاِثنَينِ وَالثَّلاثَةِ وهُم يَذكُرونَ فَضلَ آلِ مُحَمَّدٍ ، فَيَقولونَ : أما تَرَونَ إلى هؤُلاءِ في قِلَّتِهِم وكَثرَةِ عَدُوِّهِم يَصِفونَ فَضلَ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله ؟! فَتَقولُ الطّائِفَةُ الاُخرى مِنَ المَلائِكَةِ : «ذلِكَ فَضلُ اللّهِ يُؤتيهِ مَن يَشاءُ وَاللّهُ ذُو الفَضلِ العَظيم

امام صادق علیه السلام: برخی از فرشتگان آسمان یکی دو سه نفر [از اهل زمین]را می بینند که مشغول سخن گفتن از فضایل آل محمّد هستند، پس می گویند: نمی بینید این عده را که با تعداد اندکشان وداشتن دشمنان فراوان، از فضایل آل محمّد صلی الله علیه و آله یاد می کنند؟! گروه دیگری از فرشتگان می گویند: «این فضل خداست که آن را به هرکه بخواهد عطا می کند و خدا دارای فضل بسیار است».

الکافی : ۸ / ۳۳۴ / ۵۲۱ ، وذکره أیضًا فی : ۲ / ۱۸۷ / ۴ ، تأویل الآیات الظاهرة : ۶۶۷ کلّها عن المستورد النخعی عمّن رواه ، والآیة : ۴ من سورة الجمعة .

حدیث۶۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَن دَمَعَت عَينُهُ دَمعَةً لِدَمٍ سُفِكَ لَنا ، أو حَقٍّ لَنا اُنقِصناهُ ، أو عِرضٍ اُنتُهِكَ لَنا أو لِأَحَدٍ مِن شيعَتِنا بَوَّأَهُ اللّهُ تَعالى بِها فِي الجَنَّةِ حُقبًا

امام صادق علیه السلام: هرکس به خاطر خونی که از ما ریخته شده، یا حقّی که از ما گرفته شده ویا هتک حرمتی که نسبت به ما یا یکی از شیعیان ما شده باشد قطره ای اشک بریزد، خداوند متعال به سبب آن او را یک حقب [هشتاد تا صد سال]در بهشت جای دهد.

أمالی الطوسیّ : ۱۹۴ / ۳۳۰ ، أمالی المفید : ۱۷۵ / ۵ کلاهما عن محمّد بن أبی عمارة الکوفیّ .

حدیث۶۷۲

امام صادق علیه السلام :

تَجلِسونَ وتَتَحَدَّثونَ ؟ قُلتُ : جُعِلتُ فِداكَ ، نَعَم . قالَ : إنَّ تِلكَ المَجالِسَ اُحِبُّها فَأَحيوا أمرَنا ، إنَّهُ مَن ذَكَرَنا أو ذُكِرنا عِندَهُ فَخَرَجَ مِن

عَینَیهِ مِثلُ جَناحِ الذُّبابِ غَفَرَ اللّه ُ لَهُ ذُنوبَهُ ولَو کانَت أکثَرَ مِن زَبَدِ البَحرِ

بکر بن محمّد اَزدی از امام صادق علیه السلام: آیا باهم می نشینید و گفتگو می کنید؟ عرض کردم، آری، فدایت شوم. فرمود: من این گونه مجالس را دوست دارم. پس یاد ما را زنده کنید؛ که هرکس از ما یاد کند یا در حضور او از ما یاد شود و به اندازه پر مگسی اشکّ از دیدگانش بیرون آید خداوند گناهان او را بیامرزد حتی اگر بیشتر از کف دریا باشد.

ثواب الأعمال : ۲۲۳ / ۱ ، بشارة المصطفی : ۲۷۵ نحوه ، وراجع مستطرفات السرائر : ۱۲۵ ، المحاسن : ۱ / ۱۳۶ / ۱۷۴ ، کامل الزیارات : ۱۰۴ ، تفسیر القمّیّ : ۲ / ۲۹۲ .

حدیث۶۷۳

امام صادق علیه السلام :

مَن ذُکِرنا عِندَهُ فَفاضَت عَیناهُ حَرَّمَ اللّه ُ وَجهَهُ عَلَی النّارِ

امام صادق علیه السلام: هرکس در نزد او از ما یاد شود و او بگرید، خداوند چهره اش را بر آتش حرام گرداند.

کامل الزیارات : ۱۰۴ عن فضیل بن فضالة .

حدیث۶۷۴

امام صادق علیه السلام :

نَفَسُ المَهمومِ لِظُلمِنا تَسبیحٌ ، وهَمُّهُ لَنا عِبادَةٌ ، وکِتمانُ سِرِّنا جِهادٌ فی سَبیلِ اللّه ِ . ثُمَّ قالَ أبو عَبدِاللّه ِ علیه السلام : یَجِبُ أن یُکتَبَ هذَا الحَدیثُ بِالذَّهَبِ

ابان بن تغلب از امام صادق علیه السلام: نفس کشیدن غمدیده از برای ستمی که بر ما رفته، تسبیح است و اندوه او به خاطر ما عبادت است و پرده پوشی اسرار ما، جهاد در راه خداست. حضرت صادق علیه السلامسپس فرمود: باید این حدیث را باطلا نوشت.

أمالی الطوسیّ : ۱۱۵ / ۱۷۸ ، أمالی المفید : ۳۳۸ / ۲ ، بشارة المصطفی : ۲۵۷ ، وراجع الکافی : ۲ / ۲۲۶ / ۱۶ .

حدیث۶۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ حَقَّنا وأحَبَّنا فَقَد أحَبَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی

امام صادق علیه السلام: هرکه حقّ (و مقام) ما را بشناسد و دوستمان بدارد بی گمان خدای تبارک و تعالی را دوست داشته است.

الکافی : ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غیاث ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۳۷ .

حدیث۶۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ حُبَّنا (أهلَ البَیتِ) یُنَزِّلُهُ اللّه ُ مِنَ السَّماءِ مِن خَزائِنَ تَحتَ العَرشِ کَخَزائِنِ الذَّهَبِ وَالفِضَّةِ ، ولا یُنزِلُهُ إلاّ بِقَدَرٍ ، ولا یُعطیهِ إلاّ خَیرَ الخَلقِ ، وإنَّ لَهُ غَمامَةً کَغَمامَةِ القَطرِ ، فَإِذا أرادَ اللّه ُ أن یَخُصَّ بِهِ مَن أحَبَّ مِن خَلقِهِ أذِنَ لِتِلکَ الغَمامَةِ فَتَهَطَّلَت کَما تَهَطَّلَتِ السَّحابُ ، فَتُصیبُ الجَنینَ فی بَطنِ اُمِّهِ

امام صادق علیه السلام: محبّت به ما [اهل بیت] را خداوند از خزانه هایی که زیر عرش اوست و مانند خزانه های زر و سیم می

باشند، از آسمان فرو می فرستد و آن را جز به اندازه نفرستد و جز به بهترین آفریدگان عطایش نکند. این محبّت را ابری است، همچون ابرهای باران زا؛ پس هرگاه خداوند بخواهد آن را به بنده ای که دوستش می دارد اختصاص دهد به آن ابر فرمان می دهد و باران محبّت فرو می ریزد، همچنان که ابرهای باران زا می بارند و این باران به جنین در شکم مادرش می رسد.

تحف العقول : ۳۱۳ عن أبی جعفر محمّد بن النعمان الأحول .

حدیث۶۷۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ فَوقَ كُلِّ عَبادَةٍ عِبادَةً ، وحُبُّنا أهلَ البَيتِ أفضَلُ عِبادَةٍ

امام صادق علیه السلام: بالا دست هر عبادتی عبادتی است و محبّت به ما اهل بیت بالاترین عبادت است.

المحاسن : ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۲ عن حفص الدّهان .

حدیث۶۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَن وَجَدَ بَردَ حُبِّنا عَلى قَلبِهِ فَليُكثِرِ الدُّعاءَ لِاُمِّهِ ، فَإِنَّها لَم تَخُن أباهُ

امام صادق علیه السلام: هرکه خنکای محبّت ما را در دلش یافت، برای مادرش زیاد دعا کند؛ زیرا [معلوم می شود که] به پدرش خیانت نکرده است.

معانی الأخبار : ۱۶۱ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۹ کلاهما عن المفضّل بن عمر .

حدیث۶۷۹

امام صادق علیه السلام :

مَن كانَ يُحِبُّنا وهُوَ فی مَوضِعٍ لا يَشينُهُ فَهُوَ مِن خالِصِ اللّهِ تَبارَكَ وتَعالى . قُلتُ : جُعِلتُ فِداكَ ، ومَا المَوضِعُ الَّذی لا يَشينُهُ؟ قالَ: لايُرمى فيمَولِدِهِ. ـ وفيخب آخر: لَم يُجعَل وَلَدَزِنًا ـ

ابن بکیر از امام صادق علیه السلام: هرکس مارا دوست بدارد و در وضعی هم نباشد که مایه عیب و ننگ او باشد، چنین کسی از مخلصان خدای تبارک و تعالی است. عرض کردم: فدایت شوم، یعنی چه در وضعی نباشد که مایه عیب و ننگ او باشد؟ فرمود: در نسبش متهم نباشد.

در خبری دیگر آمده است: زنازاده نباشد.

معانی الأخبار : ۱۶۶ / ۱ .

حدیث۶۸۰

امام صادق علیه السلام :

وَاللّهِ لا يُحِبُّنا مِنَ العَرَبِ وَالعَجَمِ إلاّ أهلُ البُيوتاتِ وَالشَّرَفِ وَالمَعدِنِ ، ولا يُبغِضُنا مِن هؤُلاءِ وهؤُلاءِ إلاّ كُلُّ دَنَسٍ مُلصَقٍ

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند که از عرب و عجم ما را دوست ندارند مگر کسانی که خانواده دار و شریف و اصیل هستند

و از این رو از اینان و آنان ما را دشمن ندارد، مگر کسی که آلوده و بی نسب باشد.

الکافی : ۸ / ۳۱۶ / ۴۹۷ عن ربعیّ ، الملصق ـ بتشدید الصاد ویخفّف ـ : الدعیّ المتّهم فی نسبه ، والرجل المقیم فی الحیّ ولیس منهم ، ووردت الأخبار المتواترة علی أنّ حبّ أهل البیت علامة طیب الولادة وبغضهم علامة خبثها . (مرآة العقول : ۲۶ / ۴۲۰) .

حدیث۶۸۱

امام صادق علیه السلام :

رَأَیتُ جابِرًا مُتَوَکِّئًا عَلی عَصاهُ وهُوَ یَدورُ فی سِکَکِ الأَنصارِ ومَجالِسِهِم وهُوَ یَقولُ : . . . یا مَعشَرَ الأَنصارِ ، أدِّبوا أولادَکُم عَلی حُبِّ عَلِیٍّ ، فَمَن أبی فَانظُروا فی شَأنِ اُمِّهِ

ابو زبیر مکّی: جابر را دیدم که عصا زنان در کوی و برزن انصار و در انجمنهای آنان می گشت و می گفت:... ای گروه انصار، فرزندان خود را دوستدار علی بار آورید و هریک نپذیرفت در حال مادر او بیندیشید.

علل الشرائع : ۱۴۲ ، الفقیه : ۳ / ۴۹۳ / ۴۷۴۴ ، رجال الکشّیّ : ۱ / ۲۳۶ ، الثاقب فی المناقب : ۱۲۴ / ۱۲۳ .

حدیث۶۸۲

امام صادق علیه السلام :

ابو زبیر و عطیّه عوفی و جوّاب: هریک جداگانه گفته اند: جابر را دیدم که تکیه زنان بر عصای خویش در کوچه های مدینه و محل تجمع مردم مدینه می گردد و این خبر را روایت می کند و سپس می گوید: ای گروه انصار، فرزندان خود را دوستدار علی بار آورید و هر کدام آنها نپذیرفت باید در حال مادر او اندیشه کرد.

جوّاب ـ بتثقیل الواو وآخره موحّدة ـ : ابن عبداللّه التیمیّ الکوفیّ ، صدوق رُمی بالإرجاء ، من السادسة .

حدیث۶۸۳

امام صادق علیه السلام :

یا مَعشَرَ الشّیعَةِ ، عَلِّموا أولادَکُم شِعرَ العَبدِیِّ

امام صادق علیه السلام: ای گروه شیعیان، به فرزندانتان اشعار عبدی را بیاموزید؛ چه او بر دین خداست. اینک نمونه هایی از اشعار عبدی:

آیا پرسشت از نشان خانه ویران یار، درد ناخوش عشقت را درمان می کند؟!

و یا سوز دلت را در آن روز که فراق دوست نزدیک می شود قطره های ریزان اشکت، فرو می نشاند؟!

هیهات ، عشق برانگیخته را پایان نمی بخشد دوری دوستی که رفته و دیگر باز نمی گردد.

ای پیشاهنگ قبیله! چشمان اشکبار، قبیله را از آب و گیاه بی نیاز می کند

تا آن جا که می گوید:

ای شترسواری که گامهای مرکب نیرومندت پهنای دشت را به تقریب و جنب [دو نوع از راه سپردن شتر تند و کند] در می نوردد. و در فزار غزال خوش خط و خال را می گیرد و در نشیب شاهین تیز بال را خسته می کند.

و بادهای سهمگین را چون اشتران خسته و رنجور بیابان پشت سر می گذارد،

درود مرا به قبری که در نجف است و بهترین انسان از عرب و عجم را در بردارد برسان.

و در آن جا، شعار خدایی تو، فروتنی در برابرش باشد و بهترین وصّی و داماد بهترین پیامبر را ندا ده.

تا آن جا که می گوید:

تو کسی نیستی مگر برادر و یاور آن [پیامبر] راهنما و آشکار کننده حقّی و ستایش شده کتابها [ی آسمانی] .

تو همسر پاره تن پیغمبر، زهرایی و تنها نگهبان او و پدر فرزندان بزرگوار اویی.

فرزندانی که در راه خدا سختکوشند و از او یاری می جویند و بدو معتقدند و برای همو کار می کنند.

و چنان راهنمایانی هستند که اگر شب دیجور گمراهی همه جا را فرا گیرد شبروان را بهتر از هر کوکب و شهابی راهنمایی می کنند.

از آن روز که مهر خود را به پای آنان ریختم مرا رافضی خواندند و این بهترین لقبی است که بدان خوانده می شوم!

درود خدای عرش نشین، پیوسته و هماره، بر فرزند غمگسار فاطمه باد.

و آن دو فرزندی که یکی به زهر ستم نابهنگام مرد و آن دیگری که با گونه خاک آلود به خاک رفت.

و پس از وی، بر آن عبادت پیشه پارسا، سجّاد و آن گاه بر شکافنده دانش که به غایت طلب نزدیک شد.

و سپس بر جعفر و فرزندش موسی و آن گاه بر امام نیکوکار حضرت رضا و جواد عابد کوشا.

و بر عسـکریین و مهـدی که قائم آنان و صاحب امر است و جامه های پاک و سپید هدایت به تن دارد، همو که زمین آکنده شده از ظلم و بیداد را از عدل و داد می آکند و گمراهان و شرآفرینان را سرکوب می کند.

پیشوای دلیران بی باک و رزمنده ای است که برای برکندن گیاهان هرزه به پیکار سرکشان می روند.

نمونه دیگری از اشعار عبدی:

ای سروران من، ای فرزندان علی، ای آل طه و ای آل «صاد».

کیست که با شما برابری کند، شمایانی که نمایندگان خدا در زمین هستید؟!

شما ستارگان راهنمایی هستید که خداوند هر رهجویی را به واسطه آن راه می نماید.

اگر رهبری شما نبود ما گمراه می شدیم وراه از بیراهه بازشناخته نمی شد.

پیوسته عمر خویش را با مهر شما می گذرانم و با دشمنان شما دشمنی می ورزم.

توشه ای جز مهر شما ندارم و این بهترین رهتوشه است.

مهر شما اندوخته من است که در پهنه قیامت بدان تکیه می کنم.

دوستی شما و بیزاری از آن که دشمن شماست اعتقاد من است.

أبو محمّـد سـفيان بن مصـعب العبدیّ الكوفیّ ، من شـعراء أهل البيت الطاهر المتزلّفين إليهم بولائه وشـعره ، المقبولين عندهم لصدق نيّته وانقطاعه إليهم . وقد ضمّن شعره غير يسير من مناقب مولانا أمير المؤمنين الشهيرة ، وأكثر من مدحه ومدح ذرّيّته الأطيبين وأطاب ، وتفجّع على مصائبهم ورثاهم على ما انتابهم من اِلمحن ، ولم نجد فی غير آل اللّه له شعرًا . . .

عدّه شـيخ الطائفة فی رجاله من أصحاب الإمام الصادق عليه السلام . ولم تک صحبته مجرّد اُلفة معه ، أو محض اختلاف إليه ، أو أنّ عصـرًا واحدًا يجمعهما ، لكنّه حظی بزلفة عنده منبعثة عن صميم الودّوخالص الولاء ، وإيمان لا تشوبه أیّ شائبة ، حتّی أمر الإمام عليه السلامشـيعته بتعليم شـعره أولادهم وقال : إنّه علی دين اللّه . كما رواه الكشّـیّ فی رجاله بإسناده عن سماعة قال : قال أبو عبداللّه عليه السلام : يا معشر الشيعة ، علّموا أولادكم شعر العبدیّ فإنّه علی دين اللّه .

وينمّ عن صدق لهجته واسـتقامة طريقته فی شـعره وسـلامة معانيه عن أیّ مغمز ، أمر الإمام عليه السـلام إيّاه بنظم ما تنوح به النساء فی المآتم ، كما رواه الكشّیّ فی رجاله .

لم نقف علی تاريخَی ولادة المترجَم له ووفاته ، ولم نعثر علی ما يقرّبنا إليهما إلّا ماسـمعت من روايته عن الإمام جعفر بن محمّـد عليه السـلام واجتماعه مع السيّد الحِمْيریّ المولود سنة ١٠٥ والمتوفّی سنة ١٧٨ ومع أبی داود المسترقّ . وملاحظـة تاريخَی ولادة أبی داود

المسترقّ الراوی عنه ووفاته یؤذننا بحیاة شاعرنا العبدیّ إلی حدود سنة وفاة الحِمْیریّ ، فإنّ أبا داود توفّی سنة ۲۳۱ کما فی فهرست النجاشیّ أو فی سنة ۲۳۰ کما فی رجال الکشّیّ ، وعاش سبعین سنة کما ذکره الکشّیّ . فتکون ولادة أبی داود سنة ۱۶۱ علی قول النجاشیّ و ۱۶۰ علی اختیار الکشّیّ . وبطبیعة الحال کان له من عمره حین روایته عن المترجم أقلّ ما تستدعیه الروایة ، فیستدعی بقاء المترجم أقلاًّ إلی أواخر أیّام الحِمْیریّ ، فما فی أعیان الشیعة : ۱ / ۳۷۰ من کون وفاة المترجم فی حدود سنة ۱۲۰ قبل ولادة الراوی عنه أبی داود المسترقّ بأربعین سنة خالٍ عن کلّ تحقیق وتقریب ، (راجع الغدیر : ۲ / ۲۹۰ ـ ۳۲۸ ترجمة العبدیّ الکوفیّ وما فی شعره من الحدیث) .

حدیث۶۸۴

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لِأَبی عَبدِ اللّه ِ علیه السلام : أوصِنی جُعِلتُ فِداکَ ، فَقالَ : اُوصیکَ بِتَقوَی اللّه ِ وَالوَرَعِ وَالعِبادَةِ وطولِ السُّجودِ وأداءِ الأَمانَةِ وصِدقِ الحَدیثِ وحُسنِ الجِوارِ ، صِلوا عَشائِرَهُم وعودوا مَرضاهُم

علقمه: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم، مرا نصیحت و سفارشی فرما. حضرت فرمود: سفارش می کنم تو را به تقوای الهی و پارسایی و عبادت وطول دادن سجده وادای امانت و راستگویی وحسن همسایگی. با کسانشان رفت و آمد کنید و از بیمارانشان عیادت کنید و در تشییع جنازه هایشان حاضر شوید. برای ما زیور باشید و مایه زشتی ما نباشید؛ کاری کنید که مردم دوستمان بدارند و کاری نکنید که مبغوض آنها واقع شویم؛ همه محبتها را به سوی ما بکشانید و هرگونه زشتی را از ما بگردانید؛ هر خوبی که در حقّ ما گفته شود ما اهل آن هستیم و هر بدی که درباره ما گفته شود نه چنانیم. ما را در کتاب خدا حقّی است و با پیامبر خدا خویشاوندیم و پاک زاده شده ایم. این چنین بگویید.

وفی المصدر «عشایرکم» و «مرضاکم» و ما أثبتناه موافق لسیاق الحدیث و ما جاء فی ح ۷۶۷ .

حدیث۶۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبَّنا فَلیَعمَل بِعَمَلِنا ، ولیَتَجَلبَبِ الوَرَعَ

امام علی علیه السلام: هر که ما را دوست دارد باید به کردار ما عمل کند و ردای پارسایی در برکند.

غرر الحکم : ۸۴۸۳ .

حدیث۶۸۶

امام صادق علیه السلام :

دَخَلتُ عَلی أمیرِ المُؤمِنینَ عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام فَقُلتُ : السَّلامُ عَلَیکَ یا أمیرَ المُؤمِنینَ ورَحمَةُ اللّه ِ وبَرَکاتُهُ ، کَیفَ أمسَیتَ ؟ قالَ : أمسَیتُ مُحِبًّا لِمُحِبِّنا ، ومُبغِضًا لِمُبغِضِنا ، وأمسی مُحِبُّنا مُغتَبِطًا بِرَحمَةٍ مِنَ اللّه ِ کانَ یَنتَظِرُها ، وأمسی عَدُوُّنا یُؤَسِّسُ بُنیانَهُ عَلی شَفا جُرُفٍ هارٍ ، وکَأَنَّ ذلِکَ الشَّفا قَدِ انهارَ بِهِ فی نارِ جَهَنَّمَ ، وکَأَنَّ أبوابَ الرَّحمَةِ قَد فُتِحَت لِأَهلِها ، فَهَنیئًا لِأَهلِ الرَّحمَةِ رَحمَتُهُم ، وَالتَّعسُ لِأَهلِ النّارِ وَالنّارُ لَهُم .

یا حَنَشُ ، مَن سَرَّهُ أن یَعلَمَ أمُحِبٌّ لَنا أم مُبغِضٌ فَلیَمتَحِن قَلبَهُ ، فَإِن کانَ یُحِبُّ وَلِیًّا لَنا فَلَیسَ بِمُبغِضٍ لَنا ، وإن کانَ یُبغِضُ وَلِیَّنا فَلَیسَ بِمُحِبٍّ لَنا ، إنّ

اللّه َ تَعالی أخَذَ المیثاقَ لِمُحِبّنا بِمَوَدّتِنا ، وكَتَبَ فِی الذِّكرِ اسمَ مُبغِضِنا ، نَحنُ النُّجَباءُ وأفراطُنا أفراطُ الأنبِیاءِ

حَنَش بن مُعتَمر: بر امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلاموارد شدم و عرض کردم: سلام و رحمت و برکات خداوند بر تو باد ای امیرالمؤمنین، چگونه روز خود را به شب رساندی؟ فرمود: روز خود را به شب رساندم در حالی که دوستدار خود را دوست می دارم و دشمنم را دشمن و دوستدار ما در حالی روز خود را به شب می رساند که نسبت به رحمت خداوند که در انتظار آن است، شادمان می باشد و دشمن ما در حالی روز خود را به شب می رساند که بنای کار خود را بر لبه پرتگاهی در حال ریزش می سازد و آن لبه، او را در آتش فرو می افکند و درهای رحمت به روی اهل آن گشوده شده است. پس اهل رحمت را رحمتشان گوارا باد و هلاکت و دوزخ، ارزانی دوزخیان باد.

ای حنش! هر که خوشحال می شود بداند که آیا دوستدار ماست یا دشمن

ما دلش را بیازماید، اگر دوست ما را دوست داشته باشد، دشمن ما نیست و

اگر دوست ما را دشمن داشته باشد دوستدار ما نمی باشد. خداوند متعال از دوستدار ما بردوستی ما پیمان گرفته ودر لوح محفوظ نام دشمن ما را نوشته است. ماییم برگزیدگان[خدا] وپیشتازانما [به سوی حوض کوثر] پیشتازان پیامبرانند.

أمالی الطوسیّ : ۱۱۳ / ۱۷۲ ، أمالی المفید : ۳۳۴ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۴۵ ، كشف الغمّة : ۲ / ۸ ، الغارات : ۲ / ۵۸۵ نحوه .

حدیث۶۸۷

امام صادق علیه السلام :

وَجَدتُ فی كِتابِ مَیثَم رضی الله عنه یَقولُ : تَمَسَّینا لَیلَةً عِندَ أمیرِ المُؤمِنینَ عَلِیّ بن أبی طالِب علیه السلام ، فَقالَ لَنا : لَیسَ مِن عَبدٍ اِمتَحَنَ اللّه ُ قَلبَهُ بِالإیمانِ إلاّ أصبَحَ یَجِدُ مَوَدّتَنا عَلی قَلبِهِ ، ولا أصبَحَ عَبدٌ مِمّن سَخَطَ اللّه ُ عَلَیهِ إلاّ یَجِدُ بُغضَنا عَلی قَلبِهِ ، فَأَصبَحنا نَفرَحُ بِحُبِّ المُؤمِنِ لَنا ، ونَعرِفُ بُغضَ المُبغِضِ لَنا ، وأصبَحَ مُحِبُّنا مُغتَبِطًا بِحُبّنا بِرَحمَةٍ مِنَ اللّه ِ یَنتَظِرُها كُلَّ یَوم ، وأصبَحَ مُبغِضُنا یُؤَسّسُ بُنیانَهُ عَلی شَفا جُرُفٍ هارٍ ، فَكَأَنَّ ذلِكَ الشَّفا قَدِ انهارَ بِهِ فی نارِ جَهَنّمَ ، وكَأَنَّ أبوابَ الرّحمَةِ قَد فُتِحَت لِأَصحابِ الرّحمَةِ ، فَهَنیئًا لِأَصحابِ الرّحمَةِ رَحمَتُهُم ، وتَعسًا لِأَهلِ النّارِ مَثواهُم . إنّ عَبدًا لَن یُقَصِّرَ فی حُبّنا لِخَیرٍ جَعَلَهُ اللّه ُ فی قَلبِهِ ، ولَن یُحِبّنا مَن یُحِبُّ مُبغِضَنا ، إنّ ذلِكَ لا یَجتَمِعُ فی قَلبٍ واحِدٍ و «ما جَعَلَ اللّه ُ لِرَجُلٍ مِن قَلبَینِ فی جَوفِهِ

صالح بن میثم تمّار (رحمه اللّه): در کتاب میثم رضی الله عنه دیدم که می گوید: شبی را در خدمت امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام بودیم. آن حضرت به ما فرمود: هیچ بنده ای نیست که خداوند دلش را برای ایمان صاف و خالص کرده باشد مگر این که محبّت ما را در قلبش احساس می کند وهیچ بنده ای نیست که خداوند از او در خشم و ناخشنودی باشد مگر این که در قلبش نسبت به ما احساس بغض می کند. بنابراین، ما از این که مؤمن دوستمان می دارد شاد می شویم و دشمنی کسی را که با ما بغض می ورزد می دانیم. دوستدار ما از رحمت خداوند که به واسطه محبّت ما هر روز انتظار آن را می کشد شادمان است و دشمن ما بنای خود را در لبه پرتگاهی در حال ریزش پی ریزی می کند که این لبه، او را در آتش دوزخ فرو می افکند و درهای رحمت به روی اهل رحمت گشوده شده است؛ پس گوارا باد اهل رحمت را، رحمتشان و نابود باد جایگاه اهل دوزخ. هر بنده ای که خداوند در دل او خیری قرار داده باشد هرگز در دوست داشتن ما کوتاهی نمی کند و کسی که دشمن ما را دوست بدارد هیچ گاه ما را دوست نخواهد داشت. این دو در یک قلب با هم جمع نمی شوند و «خدا برای هیچ مردی در درونش دو دل ننهاده است» که با این یکی عده ای را دوست بدارد و با آن دیگری دشمن آنها را. کسی که ما را دوست می دارد این محبّت نسبت

به ما را، همچون زر نابی که در آن ناخالصی نیست، خالص می گرداند.

ماییم برگزیدگان [خدا] و پیشتازان ما (به سوی حوض کوثر) پیشتازان پیامبرانند؛ من وصـی پیامبران هستم، من حزب خدا و رسول او هستم و آن گروه سرکش و یاغی حزب شیطانند. پس هرکه دوست دارد حال خود را درباره محبّت ما بداند دلش را بیازماید، اگر در آن نسبت به کسی که مردم را بر ضد ما می شوراند احساس دوستی کرد، بداند که خدا و جبرئیل و میکائیل دشمن او هستند و خداوند دشمن کافران می باشد.

الأحزاب : ۴ .

حدیث۶۸۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبّنا للّه نَفَعَهُ حُبُّنا ولَو كانَ فی جَبَلِ الدَّیلَم ، ومَن أحَبّنا لِغَیرِ ذلِكَ فَإِنَّ اللّه یَفعَلُ ما یَشاءُ ، إنّ حُبّنا أهلَ البَیتِ یُساقِطُ عَنِ العِبادِ الذُّنوبَ كَمایُساقِطُ الرّیحُ الوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ

امام سجاد علیه السلام: هر که ما را به خاطر خدا دوست بدارد، این محبّت او نسبت به ما، وی را سود بخشد حتی اگر در کوه دیلم باشد و هر که ما را به خاطر چیزی غیر از خدا دوست بدارد، خداوند هر گونه که بخواهد عمل خواهد کرد. همانا دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان را از بندگان فرو می ریزاند همان گونه که باد، برگهای درخت را می ریزد.

بشارة المصطفی : ۳ عن أبی رزین ، شرح الأخبار : ۲ / ۵۱۳ / ۹۰۶ نحوه عن علیّ بن حمزة عن الحسین ، وذکر أیضًا فی : ۱ / ۱۶۳ / ۱۱۶ نحوه عن الإمام الحسین علیه السلام .

حدیث۶۸۹

امام صادق علیه السلام :

بِحُبّنا تُغفَرُ لَكُمُ الذُّنوبُ

امام باقر علیه السلام: به واسطه دوست داشتن ما، گناهان شما آمرزیده می شود.

أمالی الطوسیّ : ۴۵۲ / ۱۰۱۰ عن شجرة ، بشارة المصطفی : ۶۷ عن خالد بن طهماز أبی العلاء الخفّاف ، وفیه «لحبّنا یغفر لکم» .

حدیث۶۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبّنا للّه وأحَبَّ مُحِبّنا لا لِغَرَضِ دُنیا یُصیبُها مِنهُ ، وعادی عَدُوّنا لا لِإِحنَةٍ كانَت بَینَهُ وبَینَهُ ثُمّ جاءَ یَومَ القِیامَةِ وعَلَیهِ مِنَ الذُّنوبِ مِثلُ رَملِ عالِجٍ وزَبَدِ البَحرِ غَفَرَ اللّه تَعالی لَهُ

امام صادق علیه السلام: هر کس ما را و دوستدار ما را به خاطر خدا دوست بدارد، نه برای دست یافتن به غرضی دنیایی و دشمن ما را نیز دشمن بدارد، اما نه به خاطر کینه ای شخصی که میان آنهاست، اگر در روز قیامت با گناهانی به اندازه ریگهای ریگستان و کف دریا بیاید، خداوند متعال او را بیامرزد.

أمالی الطوسیّ : ۱۵۶ / ۲۵۹ ، بشارة المصطفی : ۹۰ کلاهما عن الحسین بن مصعب ، إرشاد القلوب : ۲۵۳ ، وراجع أعلام الدین : ۴۴۸ عن صفوان ، ثواب الأعمال : ۲۰۴ / ۱ عن صالح بن سهل الهمدانیّ .

حدیث۶۹۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «الَّذینَ آمَنوا وتَطمَئِنُّ قُلوبُهُم بِذِکرِ اللّه ألا بِذِکرِ اللّه تَطمَئِنُّ القُلُوبُ» ـ : قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله لِعَلِیٍّ علیه السلام : تَدری فیمَن نَزَلَت ؟ قالَ : اللّه ُ ورَسولُهُ أعلَمُ ، قالَ : فیمَن صَدَّقَ لی ، وآمَنَ بی ، وأحَبَّکَ وعِترَتَکَ مِن بَعدِکَ ، وسَلَّمَ الأَمرَ لَکَ ولِلأَئِمَّةِ مِن بَعدِکَ

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه « کسانی که ایمان آورده انـد و دلهایشان به یاد خدا آرام می گیرد؛ هان با یاد خداست که دلها آرام می گیرد» ـ فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلامفرمود: می دانی درباره چه کسی نازل شده است؟ عرض کرد: خدا و رسول او بهتر می داننـد. پیامبر فرمود: درباره کسی که مرا تصدیق کند و به من ایمان آورد و تو و عترت تو را دوست بدارد و کار را به تو و امامان پس از تو واگذارد و تسلیم فرمان شما باشد.

تفسیر فرات الکوفیّ : ۲۰۷ / ۲۷۴ عن محمّد بن القاسم بن عبید معنعنًا .

حدیث۶۹۲

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبَّنا أهلَ البَیتِ وحَقَّقَ حُبَّنا فی قَلبِهِ جَرَت یَنابیعُ الحِکمَةِ عَلی لِسانِهِ ، وجُدِّدَ الإیمانُ فی قَلبِهِ

امام صادق علیه السلام: هر که ما اهل بیت را دوست بدارد و دوستی ما را در قلبش تحقق بخشد، چشمه های حکمت بر زبانش جاری گردد و ایمان در دلش نو شود.

المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۷ عن المفضّل بن عمر .

حدیث۶۹۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ حُبَّنا أهلَ البَیتِ لَیُنتَفَعُ بِهِ فی سَبعَةِ مَواطِنَ : عِندَ اللّه

امام صادق علیه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، در هفت جا مفید واقع می شود: در

پیشگاه خدا، هنگام مردن، در قبر، روز محشر، در کنار حوض کوثر، نزد میزان و در عبور از صراط.

قال المجلسیّ رحمه الله بعد نقل الخبر : عند اللّه : أی فی الدّنیا بقربه لدیه ، أو استجابة دعائه وقبول أعماله ، أو فی درجات الجنّة ، أو عند الحضور عند اللّه للحساب ، أو استجابة دعائه وقبول أعماله . (بحارالأنوار : ۲۷ / ۱۵۸) .

حدیث۶۹۴

امام صادق علیه السلام :

لا تَجِدُ وَلِیًّا لَنا تَزِلُّ قَدَماهُ جَمیعًا ، ولکِن إذا زَلَّت بِهِ قَدَمٌ اِعتَمَدَ عَلی الاُخری حَتّی تَرجِعَ الَّتی زَلَّت

امام صادق علیه السلام: هیچ یک از دوستان ما را نخواهی یافت که هر دو پایش بلغزد، بلکه هرگاه یک پایش بلغزد، به پای دیگر خود تکیه کند تا این که پای لغزیده اش به حال اوّل برگردد.

دعائم الإسلام : ۱ / ۶۳ .

حدیث۶۹۵

امام صادق علیه السلام :

وَاللّه ِ، لا یَموتُ عَبدٌ یُحِبُّ اللّه َ ورَسولَهُ ویَتَوَلَّی الأَئِمَّةَ علیهم السلامفَتَمَسَّهُ النّارُ

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند، هر بنده ای که خدا و رسولش را دوست داشته و ولایت ائمّه علیهم السلامرا پذیرفته باشد و از دنیا برود، آتش دوزخ به او نمی رسد.

رجال النجاشیّ : ۱ / ۱۳۸ عن إلیاس بن عمرو البجلیّ ، شرح الأخبار : ۳ / ۴۶۳ / ۱۳۵۵ عن الحضرمیّ .

حدیث۶۹۶

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبَّنا لَم یُحِبَّنا لِقَرابَةٍ بَینَنا وبَینَهُ ولا لِمَعروفٍ أسدَیناهُ إلَیهِ ، إنَّما أحَبَّنا للّه ِ ولِرَسولِهِ ، فَمَن أحَبَّنا جاءَ مَعَنا یَومَ القِیامَةِ کَهاتَینِ ـ وقَرَنَ بَینَ سَبّابَتَیهِ ـ

امام صادق علیه السلام: هرکس ما را دوست بدارد، نه به خاطر قرابتی که میان ما و اوست و یا به خاطر خوبی و احسانی که به او کرده ایم، بلکه فقط به خاطر خدا و رسول او ما را دوست بدارد، در روز قیامت با ما مانند این دو ـ حضرت دو انگشت اشاره خود را به هم نزدیک کرد ـ وارد خواهد شد.

أعلام الدین : ۴۶۰ عن عبیدة بن زرارة .

حدیث۶۹۷

امام صادق علیه السلام :

بَینا رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فی سَفَرٍ إذ نَزَلَ فَسَجَدَ خَمسَ سَجَداتٍ ، فَلَمّا رَکِبَ قالَ لَهُ بَعضُ أصحابِهِ : رَأَیناکَ یا رَسولَ اللّه ِ صَنَعتَ ما لَم تَکُن تَصنَعُهُ ! قالَ : نَعَم ، أتانی جَبرَئیلُ علیه السلام فَبَشَّرَنی أنَّ عَلِیًّا فِی الجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی ، فَلَمّا رَفَعتُ رَأسی قالَ : وفاطِمَةُ فِیالجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی ، فَلَمّا رَفعتُ رَأسی قالَ : وَالحَسَنُ وَالحُسَینُ سَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی ، فَلَمّا رَفَعتُ رَأسی قالَ : ومَن یُحِبُّهُم فِی الجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ للّه ِ تَعالی شُکرًا ، فَلَمّا رَفَعتُ رَأسی قالَ : ومَن یُحِبُّ مَن یُحِبُّهُم فِی الجَنَّةِ (فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در سفری از مرکب خود پیاده شد و پنج سجده به جای آورد. چون بر مرکب نشست، یکی از اصحابش عرض کرد: ای رسول خدا، ما کاری از شما دیدیم که قبلاً نکرده بودید! حضرت فرمود: آری، جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و بشارتم داد که علی، اهل بهشت است و من به شکرانه آن در پیشگاه خدای متعال سجده کردم. چون سر برداشتم گفت: فاطمه هم اهل بهشت است و من به شکرانه آن نیز خدای متعال را سجده کردم. چون سربرداشتم گفت: حسن و حسین، سرور جوانان بهشتی اند و من باز به شکرانه آن خدای متعال را سجده کردم، چون سربرداشتم گفت: دوستدار آنان نیز اهل بهشت است و من برای خدای متعال، سجده شکر به جای آوردم. چون سربرداشتم گفت: و هرکس دوستدار ایشان را دوست بدارد، او نیز اهل بهشت است و من باز به شکرانه آن، در پیشگاه خدای متعال سجده کردم.

أمالی المفید : ۲۱ / ۲ عن أبی عبد الرحمن .

حدیث۶۹۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المُؤمِنَ لَيَشفَعُ لِحَميمِهِ إلاّ أن يَكونَ ناصِبًا ، ولَو أنَّ ناصِبًا شَفَعَ لَهُ كُلَّ نَبِيٍّ مُرسَلٍ ومَلَكٍ مُقَرَّبٍ ما شُفِّعوا

امام صادق علیه السلام: مؤمن برای خویشاوند خود شفاعت می کند، مگر این که ناصبی باشد. در حقّ ناصبی، حتی اگر پیامبری مرسل یا فرشته ای مقرّب هم شفاعت کنند، شفاعت پذیرفته نمی شود.

ثواب الأعمال : ۲۵۱ / ۲۱ ، المحاسن : ۱ / ۲۹۶ / ۵۹۵ كلاهما عن عليّ الصائغ .

حدیث۶۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يَعلَمَ أنَّ اللّه َ يُحِبُّهُ فَليَعمَل بِطاعَةِ اللّهِ وَليَتَّبِعنا ، أ لَم يَسمَع قَولَ اللّهِ عَزَّوجَلَّ لِنَبِيِّهِ صلى الله عليه و آله : «قُل إن كُنتُم تُحِبّونَ اللّه َ فَاتَّبِعونى يُحبِبكُمُ اللّه ُ ويَغفِر لَكُم ذُنوبَكُم

امام صادق علیه السلام: هرکس خوشحال می شود که بداند خداوند او را دوست می دارد، طاعت خدا را به کار بندد و از ما پیروی کند. مگر این سخن خدای عز و جلرا به پیامبرش نشنیده است که: «بگو: اگر خدا را دوست دارید پس از من پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را بیامرزد» ؟ به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که خدا را اطاعت کند، مگر این که خداوند در اطاعت او، پیروی از ما را وارد کند و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که از ما پیروی کند، مگر این که خداوند دوستش بدارد و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که پیروی از ما را فرو گذارد، مگر این که دشمن ما شود و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را دشمن بدارد، مگر این که خدا را نافرمانی کند و هرکه با معصیت خدا از دنیا رود، خداوند او را خوار سازد و در آتش سرنگون کند و سپاس و ستایش خدای را که پروردگار جهانیان است.

آل عمران : ۳۱ .

حدیث۷۰۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله نَظَرَ إلى عَلِيٍّ وَالحَسَنِ وَالحُسَينِ عليهم السلامفَبَكى وقالَ : أنتُمُ المُستَضعَفونَ بَعدى

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی و حسن و حسین علیهم السلامنگاه کرد و سپس گریست و فرمود: پس از من، شما را تضعیف خواهند کرد.

معانی الأخبار : ۷۹ / ۱ .

حدیث۷۰۱

امام صادق علیه السلام :

لَمّا احتُضِرَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله غُشِيَ عَلَيهِ ، فَبَكَت فاطِمَةُ عليهاالسلامفَأَفاقَ وهِيَ تَقولُ: مَن لَنا بَعدَكَ يا رَسولَ اللّهِ ؟! فَقالَ: أنتُمُ المُستَضعَفونَ بَعدى وَاللّهِ

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام احتضار، از هوش رفت و فاطمه علیهاالسلامشروع به گریه کرد. پیامبر به هوش آمد، [شنید] فاطمه می گوید: ای رسول خدا، بعد از تو، چه بر سر ما خواهد آمد؟! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: به خدا قسم که شما را بعد از من، تضعیف خواهند کرد.

دعائم الإسلام : ۱ / ۲۲۵ ، وراجع الإرشاد : ۱ / ۱۸۴ ، أمالي المفيد : ۲۱۲ / ۲ ، مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۲۵۷ / ۲۶۹۴۰ ، المعجم الكبير :

۲۵ / ۲۳ / ۳۲ .

حدیث۷۰۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلام : لَتَعطِفَنَّ عَلَينَا الدُّنيا بَعدَ شِماسِها عَطفَ الضَّروسِ

امـام صادق علیه السـلام: امیرالمؤمنین علیه السـلام فرمود: دنیا پس از چموشـیهایش، دوباره به ما روی خواهـد کرد و مهربان خواهد شد، آن گونه که ماده شتر بدخوی، با بچه خود مهربان می شود. سپس این آیه را قرائت کرد: «و می خواهیم بر کسانی که در زمین فرودست نگه داشته شده اند، منّت نهیم و آنان را پیشوایان (مردم) قرار دهیم و ایشان را وارث (زمین) کنیم» .

الناقة الضروس : هی التی تعضّ حالبتها . (لسان العرب : ۶ / ۱۱۸) .

حدیث۷۰۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لَنا أيّامًا ودَولَةً يَأتی بِهَا اللّه ُ إذا شاءَ

امام صادق علیه السلام: ما را ایّام و دولتی است که هر زمان خداوند بخواهد، آن را خواهد آورد.

أمالی المفید : ۲۸ / ۹ عن حبیب بن نزار بن حیّان .

حدیث۷۰۴

امام صادق علیه السلام :

بِنا يَبدَأُ البَلاءُ ثُمَّ بِكُم ، وبِنا يَبدَأُ الرَّخاءُ ثُمَّ بِكُم ، وَالَّذی يُحلَفُ بِهِ لَيَنتَصِرَنَّ اللّه ُ بِكُم كَمَا انتَصَرَ بِالحِجارَةِ

امام صادق علیه السـلام: بلا و گرفتاریها از ما آغاز می شود و سـپس به شما می رسد و آسایش و رفاه نیز از ما آغاز می گردد و آن گاه به شـما می رسـد. سوگنـد به آن کس که بـدو سوگنـد یاد می شود، بی گمان خداونـد به دست شـما پیروزی حاصل می کند، همان گونه که با سنگریزه (در واقعه اصحاب فیل) پیروزی به بار آورد.

أمالی المفید : ۳۰۱ / ۲ ، أمالی الطوسیّ : ۷۴ / ۱۰۹ کلاهما عن سفیان بن إبراهیم الغامدیّ القاضی .

حدیث۷۰۵

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ أبی عَن قَولِ اللّه ِ : «قاتِلُوا المُشرِكينَ كافَّةً كَما يُقاتِلونَكُم كافَّةً

امام صادق علیه السـلام: از پدرم درباره آیه «و همگی با مشـرکان بجنگید، همان گونه که آنان همگی با شـما می جنگند» و آیه «تا فتنه ای بر جای نمانـد و دین، یکسـره از آنِ خـدا گردد» سؤال شد؛ فرمود: زمان تأویل (و تحقق) این آیه هنوز نرسـیده است. بعد از قیام قائم ما، کسانی که او را درک می کنند خواهند دید که تأویل (و تحقق) این آیه چگونه است. و دین محمّد تا به هرجا که شب می رسد گسترش می یابد تا این که ـ همچنان که خداوند می گوید ـ اثری از شرک [مشرک]، بر روی زمین باقی نماند.

التوبة : ۳۶ .

حدیث۷۰۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی مَعنی قَولِهِ عَزَّوجَلَّ : «وَعَدَ اللّه ُ الَّذینَ آمَنوا مِنکُم وعَمِلُوا الصّالِحاتِ لَیَستَخلِفَنَّهُم فِی الأَرضِ کَما استَخلَفَ الَّذینَ مِن قَبلِهِم ولَیُمَکِّنَنَّ لَهُم دینَهُمُ الَّذِی ارتَضی لَهُم ولَیُبَدِّلَنَّهُم مِن بَعدِ خَوفِهِم أمنًا یَعبُدونَنی لا یُشرِکونَ بی شَیئًا

امام صادق علیه السلام: درباره معنای آیه «خدا به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، وعده داده است که حتماً آنان را در زمین جانشین قرار دهد، همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند، جانشین قرار داد و آن دینی را که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند و بیمشان را به ایمنی

مبدّل گرداند تا مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نسازند» ـ فرمود: این آیه، درباره قائم و یاران او نازل شده است

النور : ۵۵ .

حدیث۷۰۷

امام صادق علیه السلام :

تُربَةُ قُمَّ مُقَدَّسَةٌ ، وأهلُها مِنّا ونَحنُ مِنهُم ، لا یُریدُهُم جَبّارٌ بِسوءٍ إلاّ عُجِّلَت عُقوبَتُهُ ما لَم یَخونوا إخوانَهُم (یُحَوِّلوا أحوالَهُم ـ خ ل) ، فَإِذا فَعَلوا ذلِکَ سَلَّطَ اللّه ُ عَلَیهِم جَبابِرَةَ سَوءٍ . أما إنَّهُم أنصارُ قائِمِنا ودُعاةُ حَقِّنا . ثُمَّ رَفَعَ رَأسَهُ إلَی السَّماءِ وقالَ : اللّهُمَّ اعصِمهُم مِن کُلِّ فِتنَةٍ ، ونَجِّهِم مِن کُلِّ هَلَکَةٍ

امام صادق علیه السلام: خاک قم، مقدّس است و مردم آن، از ما هستند و ما از آنهاییم. هر جبّاری که بخواهد به آنان بدی و گزندی برساند، زود کیفر بیند و این تا زمانی است که آنان [اهل قم] به برادران خود خیانت نکنند؛ اگر این کار را بکنند، خداوند پادشاهانی نابکار بر ایشان مسلّط گرداند. بدانید که مردم قم، یاران قائم ما و دعوتگران به حقّ ما هستند. حضرت سپس سرش را به طرف آسمان بلند کرد و گفت: بار خدایا، آنان را از هر فتنه ای نگه دار و از هر نابودی و هلاکتی نجاتشان بخش.

البحار : ۶۰ / ۲۱۸ / ۴۹ نقلاً عن کتاب تاریخ قم .

حدیث۷۰۸

امام صادق علیه السلام :

سَتَخلو کوفَةُ مِنَ المُؤمِنینَ ، ویَأرِزُ

امام صادق علیه السلام: به زودی کوفه از مؤمنان خالی گردد و بساط علم از آن برچیده شود همان گونه که مار در سوراخش می خزد. سپس علم و دانش در شهری به نام قم آشکار گردد و این شهر به کانون علم و فضل تبدیل شود، تا جایی که در روی زمین، مستضعف دینی باقی نماند، حتی زنان پرده نشین. اینها همه در زمانی اتفاق افتد که ظهور قائم ما، نزدیک است. خداوند، قم و اهل آن را به منزله حجّت قرار می دهد. اگر نه چنین بود، بی گمان زمین، مردم را در کام خود فرو می برد و در زمین، حجّتی باقی نمی ماند. علم و دانش از قم به سایر نقاط شرق و غرب عالم سرازیر می شود و بدین سان حجّت خدا بر خلق تمام می شود، تا جایی که در روی زمین کسی باقی نمی ماند که دین و علم به او نرسیده باشد؛ پس از آن، قائم علیه السلام ظهور می کند.

وفی المصدر : یأزر ، والصحیح ما فیالمتن . أرزت الحیّة : لاذت بجحرهاورجعت إلیه . (لسان العرب: ۵/۳۰۵) .

حدیث۷۰۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ احتَجَّ بِالكوفَةِ عَلى سائِرِ البِلادِ ، وبِالمُؤمِنينَ مِن أهلِها عَلى غَيرِهِم مِن أهلِ البِلادِ ، وَاحتَجَّ بِبَلـدَةِ قُمَّ على سائِرِ البِلادِ ، وبِأَهلِها عَلى جَميعِ أهـلِ المَشـرِقِ وَالمَغرِبِ مِنَ الجِنِّ وَالإِنسِ ، ولَم يَـدَعِ اللّه ُ قُمَّ وأهلَهُ مُستَضـعَفًا بَل وَفَّقَهُم . . . وسَـيَأتى زَمانٌ تَكونُ بَلـدَةُ قُمَّ وأهلُهـا حُجَّةً عَلَى الخَلائِقِ وذلِكَ فى زَمـانِ غَيبَـةِ قائِمِنـا عليه السـلام إلى ظُهورِهِ ، ولَولا ذلِكَ لَساخَتِ الأَرضُ بِأَهلِها . وإنَّ المَلائِكَةَ لَتَدفَعُ البَلايا عَن قُمَّ وأهلِهِ ، وما قَصَدَهُ جَبّارٌ بِسوءٍ إلاّ قَصَمَهُ قاصِمُ الجَبّارينَ

امام صادق علیه السـلام: خداوند، کوفه را برای سایر شـهرها حجّت قرار داد و مردم مؤمن آن را برای مؤمنان دیگر شـهرها و شهر قم را برای دیگر شــهرها حجّت قرار داد و مردم آن را برای همـه مردم شـرق و غرب عـالم از جـنّ و انس. خداونـد، قـم و مردم آن را مستضـعف [در دین و معـارف دینی]رهـا نکرد، بلکه به آنـان توفیق داد... و زمانی خواهـد رسـید که شـهر قم و مردم آن، حجّت بر مردمـان باشـند و این در زمـان غیبت قـائم علیه السـلام مـا تا هنگام ظهور او باشـد؛ اگر چنین نبود، بی گمان زمین، اهلش را در کام خود فرو می برد. فرشتگان، بلایا را از قم و اهل آن دور می کنند و هیچ جبّاری نسبت به آنان قصد سوء نکند، مگر

این که [خداوند]درهم شکننده جبّاران او را درهم شکند.

البحار : ۶۰ / ۲۱۲ / ۲۲ نقلاً عن کتاب تاريخ قم .

حدیث۷۱۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قَولِهِ تَعالى : «بَعَثنا عَلَيكُم عِبادًا لَنا اُولى بَأسٍ شَديدٍ فَجاسوا خِلالَ الدِّيارِ

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «بندگانی از خود را که سخت نیرومندند بر شما می گماریم تا در میان خانه ها [یتان برای قتل و کشتار شما] به جستجو درآیند» ـ: اینان مردمی هستند که خداوند، قبل از ظهور قائم علیه السلام، آنان را می فرستد و هرکس را که در حقّ آل محمّد ستم کرده باشد، می کشند.

الإسراء : ۵ .

حدیث۷۱۱

امام صادق علیه السلام :

لِكُلِّ اُناسٍ دَولَةٌ يَرقُبونَها ودَولَتُنا فِى آخِرِ الدَّهرِ تَظهَرُ

امام صادق علیه السلام: هر مردمی را دولتی است که منتظر فرا رسیدن آن هستند و دولت ما در پایان روزگار، آشکار می شود.

أمالی الصدوق : ۳۹۶ / ۳ ، روضة الواعظين : ۲۳۴ ، وذكره أيضًا فی : ۲۹۳ .

حدیث۷۱۲

امام صادق علیه السلام :

مـا يَكونُ هـذَا الأَمرُ حَتّى لا يَبقى صِـنفٌ مِنَ النّاسِ إلاّ وقَـد وُلّوا عَلى النّاسِ ، حَتّى لايَقولَ قائِلٌ : «إنّا لَو وُلّينا لَعَـدَلنا» ، ثُمَّ يَقومُ القائِمُ بِالحَقِّ وَالعَدلِ

امـام صادق علیه السـلام: این امر (حکومت ما اهل بیت) فرا نرسـد، تا این که هیـچ گروهی از مردم باقی نمانـد، مگر این که بر مردم

حکومت کرده باشد، تا کسی نگوید: «اگر ما به حکومت می رسیدیم، به عدل و داد رفتار می کردیم». پس از آن، قائم علیه السلامقیام می کند و حقّ و عدالت را برپا می دارد.

الغيبة للنعمانيّ : ۲۷۴ / ۵۳ عن هشام بن سالم .

حدیث۷۱۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مَنِ انتَظَرَ أمرَنا وصَبَرَ عَلى ما يَرى مِنَ الأَذى وَالخَوفِ هُوَ غَداً فى زُمرَتِنا

امام صادق علیه السلام: هرکس منتظر امر (حکومت و دولت) ما باشد و بر آزارها و رعب و وحشتی که به او می رسد شکیبایی کند، فردا در زمره ما باشد.

الكافى : ۸ / ۳۷ / ۷ عن حمران .

حدیث۷۱۴

امام صادق علیه السلام :

المُنتَظِرُ (المُقِرُّ ـ خ ل) لِلثّانى عَشَرَ مِنهُم كَالشّاهِرِ سَيفَهُ بَينَ يَدَى رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله يَذُبُّ عَنهُ

امام صادق علیه السلام: کسی که در انتظار دوازدهمین آنان (امام مهدی علیه السلام) باشد، همانندکسی است که پیشاپیش رسول خدا صلی الله علیه و آله شمشیر بکشد واز او دفاع کند.

كمال الدين : ۳۳۵ / ۵ ، الغيبة للنعمانيّ : ۹۱ / ۲۱ ، إعلام الورى : ۴۰۴ كلّها عن إبراهيم الكرخيّ .

حدیث۷۱۵

امام صادق علیه السلام :

مَن ماتَ مُنتَظِرًا لِهذَا الأَمرِ كانَ كَمَن كانَ مَعَ القائِمِ فى فِسطاطِهِ ، لا بَل كانَ كَالضّارِبِ بَينَ يَدَى رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله بِالسَّيفِ

امام صادق علیه السلام: کسی که در حال انتظار این امر [ظهور قائم] از دنیا برود، همانند کسی است که با قائم در خیمه او باشد، نه، بلکه همانند کسی است که پیشاپیش رسول خدا صلی الله علیه و آله شمشیر زند.

كمال الدين : ۳۳۸ / ۱۱ عن المفضّل بن عمر .

حدیث۷۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يَكونَ مِن أصحابِ القائِمِ فَليَنتَظِر وَليَعمَل بِالوَرَعِ ومَحاسِنِ الأَخلاقِ وهُوَ مُنتَظِرٌ ، فَإِن ماتَ وقامَ القائِمُ بَعدَهُ كانَ لَهُ مِنَ الأَجرِ مِثلُ أجرِ مَن أدرَكَهُ ، فَجُدّوا وَانتَظِروا هَنيئًا لَكُم أيَّتُهَا العِصابَةُ المَرحومَةُ

امام صادق علیه السلام: هرکه دوست دارد از یاران قائم باشد، پس باید انتظار کشد و در حالی که منتظر است، پارسایی و اخلاق نیک را در پیش گیرد. اگر (با چنین حالتی) از دنیا برود و بعد از مرگ او، قائم قیام کند، همانند اجر کسی را دارد که قائم را درک کند. پس (در کار و عمل) بکوشید و منتظر باشید؛ گوارایتان باد ای جماعت مشمول رحمت.

الغيبة للنعمانيّ : ۲۰۰ / ۱۶ عن أبی بصير .

حدیث۷۱۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی دُعاءٍ لَهُ ـ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وعَلی إمامِ المُسلِمينَ ، وَاحفَظهُ مِن بَينِ يَدَيهِ ومِن خَلفِهِ وعَن يَمينِهِ وعَن شِمالِهِ ومِن فَوقِهِ ومِن تَحتِهِ ، وَافتَح لَهُ فَتحًا يَسيرًا ، وَانصُرهُ نَصرًا عَزيزًا ، وَاجعَل لَهُ مِن لَدُنكَ سُلطانًا نَصيرًا . اللّهُمَّ عَجِّل فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ ، وأهلِك أعداءَهُم مِنَ الجِنِّ وَالإِنسِ

امام صادق علیه السلام ـ در یکی از دعاهای خود ـ : بار خدایا، بر محمّد و ال محمّد و بر امام مسلمانان، درود و صلوات فرست و او را از پیش رو و از پشت سرش و از جانب راست و از جانب چپش و از بالای سر و از زیر پایش (از همه جهت) محافظت فرما و پیروزی و فتحی آسان (و بی رنج) نصیبش گردان و نصرتی عزت بخش عطایش کن و از جانب خود برای او تسلطی (و قدرتی) یاری گر قرار ده؛ بار خدایا، فرج آل محمّد را شتاب بخش و دشمنان آنان را، از جنّ و انس، نیست و نابود گردان.

مصباح المتهجّد : ۳۹۲ ، جمال الأُسبوع : ۲۹۳ .

حدیث۷۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ إنّا أنبياءُ فَعَلَيهِ لَعنَةُ اللّه ، ومَن شَكَّ فی ذلِكَ فَعَلَيهِ لَعنَةُ اللّه

امام صادق علیه السلام: هر که بگوید ما پیامبر هستیم، لعنت خدا بر او باد و لعنت خدا بر کسی که در این باره (که ما پیامبر نیستیم) شکّ کند.

رجال الكشّیّ : ۲ / ۵۹۰ / ۵۴۰ عن الحسن الوشّاء عن بعض أصحابنا .

حدیث۷۱۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی ذِكرِ الغُلاةِ ـ : إنَّ فيهِم مَن يَكذِبُ ، حَتّی إنَّ الشَّيطانَ لَاحتاجَ إلی كَذِبِهِ

امام صادق علیه السلام: در وصف گزاف گویان ـ : بعضی از آنها دروغهایی می گویند که حتی شیطان به دروغ آنها احتیاج دارد [و باید نزد آنها درس دروغ گویی بخواند].

رجال الكشّی : ۲ / ۵۸۷ / ۵۲۶ عن هشام بن سالم .

حدیث۷۲۰

امام صادق علیه السلام :

ـ بَعدَ ذَمِّ بَعضِ الغُلاةِ ـ : فَوَاللّه ما نَحنُ إلّا عَبيدُ الَّذی خَلَقَنا وَاصطَفانا ، ما نَقدِرُ عَلی ضُرٍّ ولا نَفعٍ ، وإن رَحِمَنا فَبِرَحمَتِهِ ، وإن عَذَّبَنا فَبِذُنوبِنا . وَاللّه ، ما لَنا عَلَی اللّه مِن حُجَّةٍ ، ولا مَعَنا مِنَ اللّه بَراءَةٌ ، وإنّا لَمَيِّتونَ ومَقبورونَ ومُنشَرونَ ومَبعوثونَ ومَوقوفونَ ومَسؤولونَ

امام صادق علیه السلام: بعد از نکوهش یکی از غالیان ـ : به خدا قسم، ما نیستیم مگر بندگانی که خداوند ما را آفرید و برگزیدمان، نه می توانیم سودی برسانیم و نه زیانی وارد کنیم، اگر به ما رحم کند، از رحمت و مهربانی اوست و اگر عذابمان کند، به واسطه

گناهانمان می باشد. به خدا سوگند، ما را بر خدا حجّتی نیست و از او با خود براتی [برای آزادی از دوزخ] نداریم، ما نیز می میریم و دفن می شویم و در روز قیامت محشور و برانگیخته می شویم و برای حساب رسی نگهمان می دارند و بازخواست می شویم.

رجال الکشّیّ : ۲ / ۴۹۱ / ۴۰۳ عن عبدالرحمن بن کثیر .

حدیث۷۲۱

امام صادق علیه السلام :

لا تُصَلِّ خَلفَ الغالی وإن کانَ یَقولُ بِقَولِکَ ، وَالمَجهولِ وَالمُجاهِرِ بِالفِسقِ وإن کانَ مُقتَصِدًا

امام صادق علیه السلام: پشت سر غالی مذهب نماز مخوان، اگر چه به ظاهر عقیده تو [تشیع] را داشته باشد؛ همچنین پشت سرکسی که مذهب وعقیده اش معلوم نیست و کسی که آشکارا گناه می کند، نماز مخوان، اگر چه میانه رو باشد.

التهذیب : ۳ / ۳۱ / ۱۰۹ عن خلف بن حمّاد عن رجل ، الفقیه : ۱ / ۳۷۹ / ۱۱۱۰ نحوه .

حدیث۷۲۲

امام صادق علیه السلام :

اِحذَروا عَلی شَبابِکُمُ الغُلاةَ لا یُفسِدونَهُم ، فَإِنَّ الغُلاةَ شَرُّ خَلقِ اللّه ِ ، یُصَغِّرونَ عَظَمَةَ اللّه َ ویَدَّعونَ الرُّبوبِیَّةَ لِعِبادِ اللّه ِ . وَاللّه ِ ، إنَّ الغُلاةَ أشَرُّ مِنَ الیَهودِ وَالنَّصاری وَالمَجوسِ وَالَّذینَ أشرَکوا

امام صادق علیه السلام: مواظب باشید غالیان، جوانانتان را فاسد نکنند؛ زیرا غالیان بدترین خلق خدایند، عظمت خدا را پایین می آورند و برای بندگان خدا ادعای ربوبیّت می کنند؛ به خدا قسم که غالیان از یهود و نصاری و مجوس و مشرکان بدترند.

أمالی الطوسیّ : ۶۵۰ / ۱۳۴۹ عن فضیل بن یسار .

حدیث۷۲۳

امام صادق علیه السلام :

أدنی ما یَخرُجُ بِهِ الرَّجُلُ مِنَ الإِیمانِ أن یَجلِسَ إلی غالٍ فَیَستَمِعَ إلی حَدیثِهِ ویُصَدِّقَهُ عَلی قَولِهِ ، إنَّ أبی حَدَّثَنی عَن أبیهِ عَن جَدِّهِ علیهم السلامأنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله قالَ : صِنفانِ مِن اُمَّتی لا نَصیبَ لَهُما فِی الإِسلامِ : الغُلاةُ ، وَالقَدَرِیَّةُ

امام صادق علیه السلام: کمترین چیزی که آدمی را از ایمان خارج می سازد این است که نزد غالی مذهب بنشیند و به سخنانش گوش دهد و گفته اش را تأیید کند. پدرم، از پدرش، از جدش علیهم السلام برایم روایت کرد که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: دو گروه از امّت من هستند که بهره ای از اسلام ندارند: غالی مذهبان و قدریّه.

الخصال : ۷۲ / ۱۰۹ عن سالم .

حدیث۷۲۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لِلمُفَضَّلِ بنِ مَزیدٍ بَعدَ ماذَکَرَ أصحابَ أبِی الخَطّابِ وَالغُلاةَ ـ : یامُفَضَّلُ ، لا تُقاعِدوهُم ولا تُواکِلوهُم ولا تُشارِبوهُم ولا تُصافِحوهُم ولاتُوارِثوهُم

امام صادق علیه السـلام: به مفضّل بن مزیـد که از پیروان ابوالخطاب و غالی مـذهبان سـخن به میان آورد، فرمود: ای مفضّل، با آنان همنشینی نکن و در سر یک سفره با آنان غذا مخور و با آنها دست نده و با آنان به هم سخنی و مبادله اخبار مپرداز.

رجال الکشّیّ : ۲ / ۵۸۶ / ۵۲۵ .

حدیث۷۲۵

امام صادق علیه السلام :

لَعَنَ اللّه ُ المُغیرَةَ بنَ سَعیدٍ ، إنَّهُ کانَ یَکذِبُ عَلی أبی ، فَأَذاقَهُ اللّه ُ حَرَّ الحَدیدِ . لَعَنَ اللّه ُ مَن قالَ فینا ما لا نَقولُهُ فی أنفُسِنا ، ولَعَنَ اللّه ُ مَن أزالَنا عَنِ العُبودِیَّةِ للّه ِ الَّذی خَلَقَنا وإلَیهِ مَآبُنا ومَعادُنا وبِیَدِهِ نَواصینا

امام صادق علیه السـلام: خـدا مغیرهٔ بن سـعید را لعنت کند. او به پدرم دروغ می بست و خداوند، داغیِ آهن (طعم شمشـیر) را به او چشاند. لعنت خدا بر کسی که

درباره ما چیزهایی بگوید که ما خود نمی گوییم [و چنان اعتقادی نداریم]؛ لعنت خدا بر کسـی که ما را بنده خدا نداند؛ خدایی که ما را آفریده و بازگشت و معاد ما به سوی اوست و زمام اختیار ما در کف اوست.

رجال الکشّیّ : ۲ / ۵۹۰ / ۵۴۲ عن ابن مسکان عمّن حدّثه من أصحابنا .

حدیث۷۲۶

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اتَّقی مِنکُم وأصلَحَ فَهُوَ مِنّا أهلَ البَیتِ . قیلَ لَهُ : مِنکُم یَا بنَ رَسولِ اللّه ِ ؟ ! قالَ : نَعَم مِنّا ، أما سَمِعتَ قَولَ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ : «ومَن یَتَوَلَّهُم مِنکُم فَإِنَّهُ مِنهُم

امام صادق علیه السلام: هریک از شما که پرهیزگار و درستکار باشد، او از ما اهل بیت است. راوی عرض کرد: یا بن رسول اللّه ، از شماست؟ فرمود: آری، از ماست. آیا نشـنیده ای این سـخن خدای عز و جلرا که: «و هرکس از شـما آنها را به دوستی گیرد، از آنان خواهد بود» و این سخن ابراهیم را که: «پس هر که از من پیروی کند او از من است» ؟!

المائدهٔ : ۵۱ .

حدیث۷۲۷

امام صادق علیه السلام :

اِعلَموا أنَّهُ لَیسَ مِنّا مَن لَم یُحسِن مُجاوَرَةَ مَن جاوَرَهُ

امام صادق علیه السلام: بدانید از ما نیست کسی که برای همسایه خود، همسایه خوبی نباشد.

الکافی : ۲ / ۶۶۸ / ۱۱ عن أبی الربیع الشامی .

حدیث۷۲۸

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن لَم یُصَلِّ صَلاةَ اللَّیلِ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست کسی که نماز شب نخواند.

المقنع : ١٣١ ، المقنعة : ١١٩ ، روضة الواعظين : ٣٢١ وفيهما «شيعتنا» بدل «منّا» .

حدیث۷۲۹

امام صادق عليه السلام :

لَيسَ مِنّا ـ ولا كَرامَةَ ـ مَن كانَ فى مِصرٍ فيهِ مِائَةُ ألفٍ وكانَ فى ذلِكَ المِصرِ أحَدٌ أورَعَ مِنهُ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست ـ و ارزشی ندارد ـ کسی که در شهری صدهزار نفری زندگی کند و در آن شهر، پارساتر از او وجود داشته باشد.

الكافى : ٢ / ٧٨ / ١٠ عن علىّ بن أبى زيد عن أبيه .

حدیث۷۳۰

امام صادق عليه السلام :

لَيسَ مِنّا مَن تَرَكَ دُنياهُ لِاخِرَتِهِ ، ولا آخِرَتَهُ لِدُنياهُ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست کسی که دنیای خود را به خاطر آخرتش و یا آخرت خود را به خاطر دنیایش، رها کند.

الفقيه: ٣ / ١٥٦ / ٣٥٦٨ ، فقه الرضا عليه السلام : ٣٣٧ وفيه «ليس منّا من ترك دنياه لدينه ودينه لدنياه» .

حدیث۷۳۱

امام صادق عليه السلام :

لَيسَ مِن شيعَتِنا مَن وافَقَنا بِلِسانِهِ وخالَفَنا فى أعمالِنا وآثارِنا

امام صادق علیه السلام: شیعه ما نیست کسی که به زبان، دم از ما زند ولی برخلاف کردار و رفتار ما عمل کند.

مشكاة الأنوار : ٧٠ ، مستطرفات السرائر : ١٤٧ / ٢١ عن محمّد بن عمر بن حنظلة .

حدیث۷۳۲

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى أوجَبَ عَلَيكُم حُبَّنا ومُوالاتَنا ، وفَرَضَ عَلَيكُم طاعَتَنا ، ألا فَمَن كانَ مِنّا فَليَقتَدِ بنا ، وإنَّ مِن شَأنِنَا الوَرَعَ وَالِاجتِهادَ وأداءَ الأَمانَةِ إلَى البَرِّ وَالفاجِرِ ، وصِلَةَ الرَّحِمِ وإقراءَ الضَّيفِ وَالعَفوَ عَنِ المُسيءِ ، ومَن لَم يَقتَدِ بِنا فَلَيسَ مِنّا

امام صادق علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی دوستی و ولایت ما را بر شما واجب فرمود
و اطاعت از ما را بر شما فرض کرده است. پس آگاه باشید که هرکس
از ماست، بایـد به ما اقتـدا کند و از جمله صـفات ماست: پارسایی و کوشـش در عمل و بازگرداندن امانت به نیکوکار و بدکار و به جای آوردن صله رحم و مهمان داری و گذشت کردن از کسی که (به ما) بدی کند. هرکه به ما اقتدا نکند، از ما نیست.

الاختصاص : ٢٤١ .

حدیث۷۳۳

امام صادق عليه السلام :

رَحِمَ اللّهُ الفُضَيلَ بنَ يَسارٍ ، هُوَ مِنّا أهلَ البَيتِ

امام صادق علیه السلام: خدا فضیل بن یسار را رحمت کند، او از ما اهل بیت بود.

الفقيه : ۴ / ۴۴۱ ، رجال الكشّيّ : ۲ / ۴۷۳ / ۳۸۱ كلاهما عن ربعيّ بن عبداللّه عن غاسل الفضيل بن يسار .

حديث۷۳۴

امام صادق علیه السلام :

لَيسَ مِن أحَدٍ ـ وإن ساعَدَتهُ الاُمورُ ـ بِمُستَخلِصٍ غَضارَةَ

امام صادق علیه السلام : هیچ کس نیست که به نوشی بی نیش دست یابد، اگر چه همه عوامل به یاری اش بیاید.

الغَضارَة : الطيب واللذّة (النهاية : ج ۳ ص ۳۷۰ «غضر») .

حديث۷۳۵

امام صادق علیه السلام :

فى وَصِيَّةِ لُقمانَ لِابنِهِ : يا بُنَيَّ اعلَم أنَّ الدُّنيا قَليلٌ ، وعُمُرَكَ مِنها قَليلٌ مِن قَليلٍ ، ويَقِرُّ مِنَ القَليلِ قَليلٌ .

امام صادق علیه السلام ـ در سفارش لقمان به فرزندش ـ : فرزندم! بدان که دنیا اندک است و عمر تو در آن ، اندکی از اندک است، و از اندک، اندک می مانَد.

مشكاة الأنوار : ص ۴۶۱ ح ۱۵۳۷ .

حديث۷۳۶

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : . . . يا بُنَيَّ إنَّ الدُّنيا قَليلٌ ، وعُمُرَكَ قَصيرٌ .

امام صادق علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت:... فرزندم! دنیا اندک است و عمر تو کوتاه.

قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حديث۷۳۷

امام صادق علیه السلام :

أيُّهَا النّاسُ ، إنَّ هذِهِ الدُّنيا دارُ فِراقٍ ودارُ التِواءٍ لا دارُ استِواءٍ ، عَلى أنَّ فِراقَ المَألوفِ حُرقَةٌ لا تُدفَعُ ، ولَوعَةٌ لا تُرَدُّ .

امام صادق علیه السلام : ای مردم! این دنیا ، سرای فراق و خانه پیچ در پیچ است ، نه خانه ای سرْ راست. فراق عزیزان ، داغی است که مانعش نمی توان شد و سوزی است که جلوی آن را نمی توان گرفت.

كمال الدين : ص ۷۴ ، الأمالي للصدوق : ص ۳۰۹ ح ۳۵۶ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۶۵ وفيه «لاتقلع» بدل «لاتردّ» ، المناقب لابن شهرآشوب : ج ۱ ص ۲۶۷ وليس فيه ذيله من «على أنّ فراق . . .» وكلّها عن عنبسة بن بجّاد العابد ، روضة الواعظين : ص ۴۸۶ ، بحار الأنوار : ج ۴۷ ص ۲۴۵ ح ۳ .

حديث۷۳۸

امام صادق علیه السلام :

عاشَ نوحٌ علیه السـلام ألفَی سَـنَةٍ وثَلاثَمِئَةِ سَنَةٍ ؛ مِنها ثَمانُمِئَةٍ وخَمسونَ سَـنَةً قَبلَ أن یُبعَثَ ، وألفُ سَنَةٍ إلاّ خَمسینَ عاما وهُوَ فی قَومِهِ یَدعوهُم ، وخَمسُمِئَةِ عامٍ بَعدَما نَزَلَ مِنَ السَّفینَةِ ونَضَبَ

امـام صادق علیه السـلام : نوح علیه السـلام دو هزار و سـیصد سال ، عمر کرد. هشـتصد و پنجاه سالِ آن را پیش از آن که برانگیخته شـود، نهصـد و پنجاه سـال را به دعـوت قومش پرداخت و پانصـد سـال پس از آن که از کشـتی فرود آمـد و آب ، فروکش کرد و شهرها را ساخت و فرزندانش را در آبادی ها اسکان داد.

سپس ، مَلَک الموت ، نزد او که در گوشه آفتاب نشسته بود، آمد و گفت: سلام بر تو!

نوح علیه السلام جواب سلامش را داد و گفت: «برای چه آمده ای ، ای ملک الموت؟» .

گفت: آمده ام که جان تو را بگیرم.

نوح علیه السلام گفت: «اجازه بده که از آفتاب به سایه بروم».

ملک الموت گفت: باشد.

نوح علیه السـلام به سایه رفت و سـپس گفت: ای ملک الموت! این همه عمری که در دنیا سپری کردم ، هماننـد این رفتنم از آفتاب به سایه بود . حالا مأموریتت را اجرا کن».

ملک الموت نیز جان نوح علیه السلام را گرفت.

نضبَ الماء : غار فی الأرض (المصباح المنیر : ص ۶۰۹ «نضب») .

حدیث۷۳۹

امام صادق علیه السلام :

اِصبِروا عَلی طاعَةِ اللّه وتَصَبَّروا عَن مَعصِیَةِ اللّه ، فَإِنَّمَا الدُّنیا ساعَةٌ ؛ فَما مَضی فَلَیسَ تَجِدُ لَهُ سُرورا ولا حُزنا ، وما لَم یَأتِ فَلَیسَ تَعرِفُهُ ، فَاصبِر عَلی تِلکَ السّاعَةِ الَّتی أنتَ فیها ، فَکَأَنَّکَ قَدِ اغتَبَطتَ .

امـام صادق علیه السـلام : بر طاعت خـدا بشـکیبید و بر ترک معصـیت او صـبوری کنیـد ؛ چرا که دنیا ساعتی بیش نیست؛ زیرا برای آنچه گذشـته است ، نه شادی ای می یابی و نه اندوهی، و آنچه هم که نیامده است ، نمی دانی چگونه است. پس، بر آن ساعتی که در آنی صبر کن، گویا که تو رشک برده شده ای.

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۹ ح ۲۱ عن سماعة وص ۴۵۴ ح ۴ نحوه ، تحف العقول : ص ۳۹۶ عن هشام بن الحکم عن الإمام الکاظم علیه السلام وراجع الزهد للحسین بن سعید : ص ۴۶ ح ۱۲۴ .

حدیث۷۴۰

امام صادق علیه السلام :

أحکِم أمرَ دینِکَ کَما أحکَمَ أهلُ الـدُّنیا أمرَ دُنیاهُم ، فَإِنَّما جُعِلَتِ الـدُّنیا شاهِدا یُعرَفُ بِها ما غابَ عَنها مِنَ الآخِرَةِ ، فَاعرِفِ الآخِرَةَ بِها ، ولا تَنظُر إلَی الدُّنیا إلاّ بِالاِعتِبارِ .

امـام صـادق علیه السـلام : کار دینت را اسـتوار ساز ، چنان که دنیاداران ، کار دنیایشان را اسـتوار می سازنـد؛ زیرا دنیا، در حقیقت، علامت و گواهی قرار داده شده تا با آن ، غیب دنیا، یعنی آخرت، شـناخته شود . پس به وسیله دنیا ، آخرت را بشناس و به دنیا ، جز

با دیده اعتبار منگر.

الکافی : ج ۸ ص ۲۴۳ ح ۳۳۷ عن خالد بن نجیح ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۵۳ .

حدیث۷۴۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ هذِهِ الدُّنیا وإن أمتَعَت بِبَهجَتِها وغَرَّت بِزِبرِجِها ، فَإِنَّ آخِرَها لا یَعدو أن یَکونَ کَآخِرِ الرَّبیعِ الَّذی یَروقُ بِخُضرَتِهِ ثُمَّ یَهیجُ عِندَ انتِهاءِ مُدَّتِهِ . وعَلی مَن نَصَحَ لِنَفسِهِ وعَرَفَ حَقَّ ما عَلَیهِ ولَهُ ، أن یَنظُرَ إلَیها نَظَرَ مَن عَقَلَ عَن رَبِّهِ جَلَّ وعَلا ، وحَذَرَ سوءَ مُنقَلَبِهِ ؛ فَإِنَّ هذِهِ الدُّنیا قَد خَدَعَت قَوما فارَقوها أسَرَّ

ما کانوا إلَیها ، وأکثَرَ ما کانُوا اغتِباطا بِها ، طَرَقَتهُم آجالُهُم بَیاتا وهُم نائِمونَ ، أو ضُحیً وهُم یَلعَبونَ ... .

امام صادق علیه السلام : این دنیا، اگرچه با خرّمی هایش لذّت می بخشد و با زرق و برقش می فریبد، امّا فرجامی جز فرجام بهار ندارد که سرسبزی آن ، دل نشین است ؛ لیکن در پایان عمر بهار ، آن همه خرّمی می خشکد. آن که دلسوز خویش است و وظایف و حقوق خویشتن را می شناسد ، باید به دنیا چونان کسی بنگرد که خداپسندانه می اندیشد و از بدفرجامی خویش بترسد؛ زیرا این دنیا ، مردمانی را فریفت و در حالی از دنیا جدا شدند که در اوج سرخوشی از دنیا و شادمانی نسبت به آن بودند ، شب هنگام که خفته بودند یا روز هنگام که سرگرم بازی [و تفریح [بودند، اجل هایشان ، ناگاه به سراغشان آمد... .

بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۲۷۲ ح ۱ نقلاً عن مهج الدعوات : ص ۲۲۲ عن الربیع وفی بعض عباراته شیء من التصحیف .

حدیث۷۴۲

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : یابُنَیَّ . . . اجعَلِ الدُّنیا بِمَنزِلَةِ قَنطَرَةٍ عَلی نَهرٍ ، جُزتَ عَلَیها وتَرَکتَها ، ولَم تَرجِع إلَیها آخِرَ الدَّهرِ .

امام صادق علیه السلام ـ از اندرزهای لقمان به فرزندش ـ : فرزندم!... دنیا را به سان پلی بر رودخانه ای بدان که از آن بگذری و رهایش کنی و دیگر ، هرگز به سویش باز نگردی.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۲۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن یحیی بن عقبة الأزدی ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۹ ح ۳۶ .

حدیث۷۴۳

امام صادق علیه السلام :

سَمِعتُ أبا عَبدِاللّه علیه السلام یَقولُ : دَخَلَ عَلَی النَّبِی صلی الله علیه و آله رَجُلٌ وهُوَ عَلی حَصیرٍ قَد أثَّرَ فی جِسمِهِ ، ووِسادَةِ لیفٍ قَد أثَّرَت فی خَدِّهِ . فَجَعَلَ یَمسَحُ ویَقولُ : ما رَضِیَ بِهذا کِسری ولا قَیصَر ، إنَّهُم یَنامونَ عَلَی الحَریرِ وَالدّیباجِ وأنتَ عَلی هذَا الحَصیرِ؟!

قالَ : فَقالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : لَأَنَا خَیرٌ مِنهُما وَاللّه ، لَأَنَا أکرَمُ مِنهُما وَاللّه ، ما أنَا وَالدُّنیا ، إنَّما مَثَلُ الدُّنیا کَمَثَلِ رَجُلٍ راکِبٍ مَرَّ عَلی شَجَرَةٍ ولَها فَیءٌ فَاستَظَلَّ تَحتَها ، فَلَمّا أن مالَ الظِّلُّ عَنهَا ارتَحَلَ فَذَهَبَ وتَرَکَها .

الزهد حسین بن سعید ـ به نقل از عبداللّه بن سنان ـ : شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود : مردی بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد ، در حالی که ایشان بر بوریایی خفته بود و بالشی از لیف خرما زیر سر داشت و اثر [زِبریِ] آن بوریا و بالش بر بدن و گونه پیامبر صلی الله علیه و آله مانده بود. مرد ، شروع به دست کشیدن [بر جای بوریا] کرد و می گفت: کسرا و قیصر به این چیزها

رضایت ندارند. آنان بر بستر حریر و دیبا می خفتند و تو بر چنین بوریایی؟!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «سوگند به خدا که من از آنها بهترم. به خدا سوگند که من ، از آنان گرامی ترم. مرا چه به دنیا؟ حکایت دنیا، در حقیقت، حکایت مردی سواره است که از درختی می گذرد و آن درخت را سایه ای است و در سایه آن ، فرود می آید و چون سایه اش می رود ، او می کوچد و می رود و درخت را رها می کند».

الزهد للحسین بن سعید : ص ۵۰ ح ۱۳۴ عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۴ .

حدیث۷۴۴

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ اللّه ُ بِهِ عیسَی بنَ مَریَم علیه السلام : . . . یا عیسی ، لاتُشرِک بی شَیئا ، وکُن مِنّی عَلی حَذَرٍ ، ولا تَغتَرَّ بِالصِّحَّةِ ولاتُغَبِّط نَفسَکَ ؛ فَإِنَّ الدُّنیا کَفَیءٍ زائِلٍ ، وما أقبَلَ مِنها کَما أدبَرَ .

امام صادق علیه السلام : از جمله اندرزهای خداوند به عیسی بن مریم علیه السلام : ... ای عیسی! چیزی را شریک من مگردان، از من برحذر باش و به تن درستی غرّه مشو و خویشتن را خوش بخت مپندار ؛ زیرا دنیا همانند سایه ای ناپایدار است و آنچه از آن بیاید ، به مانند آن است که رفته است.

الأمالی للصدوق : ص ۶۱۰ ـ ۶۱۳ ح ۸۴۲ عن أبی بصیر ، الکافی : ج ۸ ص ۱۴۱ ح ۱۰۳ عن علیّ بن أسباط عنهم علیهم السلام ، تحف العقول : ص ۵۰۰ من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۴۵ وفیه «بالنصیحة» بدل «بالصحّة» ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۹۹ ح ۱۴ .

حدیث۷۴۵

امام صادق علیه السلام :

: إنَّ الدُّنیا خَلَقَهَا اللّه ُ تَعالی بِمَنزِلَةِ ظِلِّکَ ، إن طَلَبتَهُ أتعَبَکَ ولاتَلحَقُهُ أبَدا ، وإن تَرَکتَهُ یَتبَعُکَ وأنتَ مُستَریحٌ .

مصباح الشریعة ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده ـ : دنیا را خداوند متعال به سان سایه تو قرار داده است که اگر در پی آن بدَوی ، تو را خسته می کند و هرگز بدان نمی رسی و اگر رهایش کنی ، او در پیِ تو می آید و تو آسوده باشی.

مصباح الشریعة : ص ۱۸۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۵ ح ۲۶ .

حدیث۷۴۶

امام صادق علیه السلام :

: یابُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا بَحرٌ عَمیقٌ ، قَد هَلَکَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ ، فَاجعَل سَفینَتَکَ فیهَا الإیمانَ ، وَاجعَل شِراعَهَا التَّوَکُّلَ ، وَاجعَل زادَکَ فیها تَقوَی اللّه ِ ، فَإِن نَجَوتَ فَبِرَحمَةِ اللّه ِ ، وإن هَلَکتَ فَبِذُنوبِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان اندرزهای لقمان به فرزندش ـ : فرزندم! دنیا ، دریایی ژرف است که خلقی بسیار در آن نابود شدند . پس کِشتی خود را در آن ، ایمان قرار ده و بادبانش را توکلّ و توشه ات را تقوای الهی . [با این حال] اگر رستی ، به لطف خدا رسته ای و اگر هلاک شدی ، به سبب گناهانت هلاک شده ای».

تفسیر القمّی : ج۲ ص۱۶۳ عن حمّاد، کتاب من لایحضره الفقیه : ج۲ ص۲۸۲ ح۲۴۵۷، الاعتقادات : ص۴۹، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۵۴۰ ح ۱۸۷۵ ، أعلام الدین : ص ۹۳ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۲۵۰ ح ۸۷ .

حدیث۷۴۷

امام صادق عليه السلام :

كانَ أبوذَرٍّ رضى الله عنه يَقولُ فى خُطبَتِهِ : يا مُبتَغِيَ العِلمِ ، كَأَنَّ شَيئا مِنَ الدُّنيا لَم يَكُن شَيئا ، إلاّ ما يَنفَعُ خَيرُهُ ويَضُرُّ شَرُّهُ إلاّ مَن رَحِمَ اللّهُ .

يا مُبتَغِيَ العِلمِ ، لايَشغَلُكَ أهلٌ ولا مالٌ عَن نَفسِكَ ، أنتَ يَومَ تُفارِقُهُم كَضَيفٍ بِتَّ فيهِم ثُمَّ غَدَوتَ عَنهُم إلى غَيرِهِم ، وَالدُّنيا وَالآخِرَةُ كَمَنزِلٍ تَحَوَّلتَ مِنهُ إلى

غَيرِهِ ، وما بَينَ المَوتِ وَالبَعثِ إلاّ كَنَومَةٍ نِمتَها ثُمَّ استَيقَظتَ مِنها .

يا مُبتَغِيَ العِلمِ ، قَدِّم لِمَقامِكَ بَينَ يَدَيِ اللّهِ ، فَإِنَّكَ مُثابٌ بِعَمَلِكَ ، كَما تَدينُ تُدانُ يا مُبتَغِيَ العِلمِ .

امام صادق عليه السلام : ابو ذر در سخنرانى اش مى گفت: اى جوينده دانش! هيچ چيز دنيا را چيز مينگار جز آنچه خيرش سود رساند و شرّش زيان زند ، مگر به كسى كه خدايش بدو رحم كند. اى جوينده علم! زنهار، زن و فرزند و مال ، تو را از خويشتن باز ندارد؛ چه، روزى كه از آنها جدا مى شوى ، [خواهى دانست كه [همانند ميهمانى بوده اى كه شبى را در ميان ايشان گذرانده اى و صبحگاهان از نزدشان به جاى ديگران رفته اى . دنيا و آخرت ، به سانِ منزلگاهى است كه از آن به منزلگاهى ديگر منتقل شده اى. فاصله اى ميان مرگ و رستاخير نيست ،

مگر به اندازه خوابى كوتاه كه بخوابى و سپس ، بيدار شوى.

اى جوينده دانش! براى آن روز كه در پيشگاه خداوند قرارگيرى ، چيزى پيش فرست؛ زيرا كه تو در برابر عملت پاداش مى يابى .

اى جوينده دانش! از هر دست كه بدهى ، با همان دست پس مى گيرى.

الكافى : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۸ عن أبى بصير ، الأمالى للمفيد : ص ۱۷۹ ح ۱ وفيه «إلاّ عملاً ينفع» بدل «إلاّ ما ينفع» و«نزلته ثمّ عدلت عنه» بدل «تحوّلت منه» ، الاُصول الستّة عشر : ص ۳۵ وفيهما «مرتهن» بدل «مثاب» ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۵۹ كلّها عن أبى بصير عن الإمام الباقر عليه السلام ، الأمالى للطوسى : ص ۵۴۳ ح ۱۱۶۵ عن مسعدة بن زياد الربعى عن الإمام الصادق عن الإمام الباقر عليهماالسلام وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۵ ح ۳۴ .

حدیث۷۴۸

امام صادق عليه السلام :

فى مُناجاةِ موسى عليه السلام : يا موسى ، إنَّ الدُّنيا دارُ عُقوبَةٍ ، عاقَبتُ فيها آدَمَ عِندَ خَطيئَتِهِ ، وجَعَلتُها مَلعونَةً ؛ مَلعونٌ ما فيها إلاّ ما كانَ فيها لى .

امام صادق عليه السلام : در مناجات خدا با موسى عليه السلام آمده است: «اى موسى! دنيا، سراى كيفر است . در آن ، آدم را بر خطايش كيفر دادم. دنيا و آنچه را در آن است ، لعنت شده قرار دادم ، مگر آنچه از آن كه براى من باشد».

الكافى : ج ۲ ص ۳۱۷ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۲۶۳ ح ۱ ، الأمالى للصدوق : ص ۷۶۵ ح ۱۰۲۸ ، تفسير القمّى : ج ۱ ص ۲۴۳ كلّها عن حفص بن غياث ، مشكاة الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۱ ح ۱۰ .

حدیث۷۴۹

امام صادق علیه السلام :

إن استَطَعتَ

امام صادق علیه السلام : اگر توانستی از دنیا چیزی به دست نیاوری که فردا [ی قیامت [برای آن بازخواست شوی، چنین کن.

فی المصدر : «مِن ألاّ تنال» والصحیح ما أثبتناه کما فی بحار الأنوار .

حدیث۷۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَن یَتَّقِ اللّه َ فَقَد أحرَزَ نَفسَهُ مِنَ النّارِ بِإِذنِ اللّه ِ ، وأصابَ الخَیرَ کُلَّهُ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه از خدا پروا کند، به اذن خداوند، خویشتن را از آتش مصون دانسته است و در دنیا و آخرت به همه خوبی ها دست یافته است.

مختصر بصائرالدرجات : ص ۷۹ ، بصائرالدرجات : ص ۵۲۶ ح ۱ وفیه «من یتّق فقد ...» وکلاهما عن المفضّل بن عمر ، بحار الأنوار : ج ۲۴ ص ۲۸۶ ح ۱ .

حدیث۷۵۱

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن تَرَکَ دُنیاهُ لِآخِرَتِهِ ، ولا آخِرَتَهُ لِدُنیاهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که دنیایش را به خاطر آخرتش و یا آخرتش را به خاطر دنیایش ترک کند ، از ما نیست.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۸ ، وسائل الشیعة : ج ۱۲ ص ۴۹ ح ۱ ، المحجّة البیضاء : ج ۷ ص ۴۱۸ .

حدیث۷۵۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّکُم فی آجالٍ مَقبوضَةٍ ، وأیّامٍ مَعدودَةٍ ، وَالمَوتُ یَأتی بَغتَةً ، مَن یَزرَع خَیرا یَحصُد غِبطَةً ، ومَن یَزرَع شَرّا یَحصُد نَدامَةً ، ولِکُلِّ زارِعٍ ما زَرَعَ .

امام صادق علیه السلام : شما در عمرهایی به سر آمدنی و روزهای چند به سر می برید و مرگ ، به ناگاه فرا می رسد. هرکه نیکی بکارد ، شادی می درَود، و هرکه بدی بکارد ، پشیمانی درو می کند. هر کشتگری ، آن دروید که کاشت.

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۸ ح ۱۹ ، تحف العقول : ص ۴۸۹ عن الإمام العسکری علیه السلام وفیه «منقوصة» بدل «مقبوضة» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۷۳ ح ۱۹ .

حدیث۷۵۳

امام صادق علیه السلام :

نِعمَ العَونُ الدُّنیا عَلَی الآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : نیکو کمکی است دنیا برای آخرت!

الكـافى : ج ۵ ص ۷۲ ح ۸ ، كتـاب من لاـ يحضـره الفقيه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۷ ، الاُصول السـتّة عشـر : ص ۸۸ كلّهـا عن ذريح المحاربى ، الزهد للحسين بن سعيد : ص ۵۱ ح ۱۳۶ عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۷ ح ۱۲۶ .

حدیث۷۵۴

امام صادق عليه السلام :

: قالَ [الزِّنديقُ] : فَلِاءَىِّ عِلَّةٍ خَلَقَ الخَلقَ وهُوَ غَيرُ مُحتاجٍ إلَيهِم ولا مُضطَرٍّ إلى خَلقِهِم ، ولايَليقُ بِهِ التَّعَبُّثُ بِنا؟

قالَ عليه السلام : خَلَقَهُم لاِءِظهارِ حِكمَتِهِ ، وإنفاذِ عِلمِهِ ، وإمضاءِ تَدبيرِهِ .

قالَ : وكَيفَ لايَقتَصِرُ عَلى هذِهِ الدّارِ فَيَجعَلَها دارَ ثَوابِهِ ومُحتَبَسَ عِقابِهِ؟

قالَ : إنَّ هذِهِ الدّارَ دارُ ابتِلاءٍ ، ومَتجَرُ الثَّوابِ ، ومُكتَسَبُ الرَّحمَةِ ، مُلِئَت

آفاتٍ ، وطُبِّقَت

الاحتجـاج ـ در بيان پرسـش هاى زنـديق از امام صادق عليه السـلام ـ : زنـديق گفت: پس به چه علّت خداونـد ، خلق را آفريـد ، در حالى كه نه به آنها نياز داشت ، نه به آفريدنشان مجبور بود، و بازيچه قرار دادن ما هم شايسته او نيست؟

فرمود: «آنها را آفريد تا حكمت خويش را نمايان سازد و دانش خويش را به اجرا درآورد و تدبيرش را به كار بَرَد».

زنديق گفت: چرا به همين سرا بسنده نمى كند و آن را سراى پاداش و زندان كيفر خويش قرار نمى دهد [و به آخرت موكول كرده است]؟

فرمود: «اين سـرا، سـراى آزمايش، تجارت خانه ثواب و محلّ كسب رحمت است ؛ آكَنـده از آفات و پُر از شـهوات ، قرار داده شده است تا خداوند ، در آن بندگانش را به طاعت بيازمايد. پس، خانه عمل، خانه پاداش نيست».

طَبَّقَ الغيم : إذا أصاب بمطره جميع الأرض (الصحاح : ج ۴ ص ۱۵۱۲ «طبق») .

حدیث۷۵۵

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّه َ ـ تَبارَكَ وتَعالى ـ أعطى مُحَمَّدا صلى الله عليه و آله شَرائِعَ نوح وإبراهيم وموسـى وعيسى عليهم السلام : التَّوحيدَ وَالإِخلاصَ وخَلعَ الأَندادِ وَالفِطرَةَ الحَنيفِيَّةَ السَّمحَةَ ، ولا رَهبانِيَّةَ ولا سِياحَةَ ، أحَلَّ فيهَا الطَّيِّباتِ وحَرَّمَ فيهَا الخَبائِثَ ، ووَضَعَ عَنهُم إصرَهُم

امام صادق عليه السـلام : خداى ـ تبارك و تعالى ـ شـريعت هاى نوح و ابراهيم و موسـى و عيسـى عليهم السلام را به محمّد صلى الله عليه و آله عطـا كرد: يكتاپرستى را ، اخلاص را ، شـرك ستيزى را و فطرت حنيفى آسان (آيين اسـلام و خـداپرستى) را. رهبانيت و سيـاحت ، روا نيست. در اين شـريعت هـا ، چيزهـاى پـاك و پـاكيزه را حلاـل كرد و پليـدى هـا را حرام گردانيـد و سـختگيرى ها و زنجيرهايى را كه بر گردن آنها بود، از ايشان برداشت.

الإصر : الإثم والعقوبة ، وأصله من الضيق والحبس ، يقال : أصره إذا حبسه وضيّق عليه (النهاية : ج ۱ ص ۵۲ «أصر») .

حدیث۷۵۶

امام صادق عليه السلام :

ـ فى قَولِهِ تَعـالى : «يَـأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ لاَـ تُحَرِّمُواْ طَيِّبَـتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ» ـ : نَزَلَت هـذِهِ الآيَةُ فى أميرِ المُؤمِنين عليه السـلام وبِلالـ

وعُثمانَ بنِ مَظعون ، فَأَمّا أميرُ المُؤمِنين عليه السلام فَحَلَفَ ألّا يَنامَ بِاللَّيلِ أبَدا ، وأمّا بِلالٌ فَإِنَّهُ حَلَفَ ألّا يُفطِرَ بِالنَّهارِ أبَدا ، وأمّا عُثمانُ بنُ مَظعونٍ فَإِنَّهُ حَلَفَ ألّا يَنكِحَ أبَدا .
فَدَخَلَتِ امرَأَةُ عُثمان عَلى عائِشَةَ وكانَتِ امرَأَةً جَميلَةً ، فَقالَت عائِشَةُ :

ما لي أراكِ مُعَطَّلَةً؟ فَقالَت : ولِمَن أتَزَيَّنُ؟ فَوَاللّهِ ما قارَبَني زَوجي مُنذُ كَذا وكَذا ، فَإِنَّهُ قَد تَرَهَّبَ ولَبِسَ المُسوحَ وزَهِدَ فِي الدُّنيا .
فَلَمّا دَخَلَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله أخبَرَتهُ عائِشَةُ بِذلِكَ ، فَخَرَجَ فَنادَى الصَّلاةَ جامِعَةً ، فَاجتَمَعَ النّاسُ ، فَصَعِدَ المِنبَرَ فَحَمِدَ اللّهَ وأثنى عَلَيهِ ، ثُمَّ قالَ :
ما بالُ أقوامٍ يُحَرِّمونَ عَلى أنفُسِهِمُ الطَّيِّباتِ؟! ألا إنّي أنامُ بِاللَّيلِ ، وأنكِحُ ، واُفطِرُ بِالنَّهارِ ، فَمَن رَغِبَ عَن سُنَّتي فَلَيسَ مِنّي .
فَقاموا هؤُلاءِ فَقالوا : يا رَسولَ اللّه ، فَقَد حَلَفنا عَلى ذلِكَ ! فَأَنزَلَ اللّهُ تَعالى : «لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِى أَيْمَـنِكُمْ وَلَـكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَـنَ فَكَفَّـرَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَـكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَـثَةِ أَيَّامٍ ذَ لِكَ كَفَّـرَةُ أَيْمَـنِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ»
امام صادق عليه السلام ـ درباره آيه شريف «اى كسانى كه ايمان آورده ايد! پاكيزه هايى را كه خدا براى شما حلال كرده است ، حرام مشماريد» ـ : اين آيه درباره امير مؤمنان عليه السلام و بلال و عثمان بن مظعون ، نازل شد. امير مؤمنان ، سوگند خورد كه شب ، هرگز نخوابد ؛ بلال ، سوگند خورد كه هميشه روزه بگيرد عثمان بن مظعون نيز سوگند خورد كه هرگز نزديكى نكند.
[روزى] همسر عثمان ـ كه زن زيبايى بود ـ نزد عايشه آمد. عايشه گفت: چرا به خودت نمى رسى؟
گفت: براى چه كسى آرايش كنم؟ به خدا سوگند كه شوهرم از فلان و بهمان وقت با من نزديكى نكرده است ، رهبانيت پيشه كرده و پشمينه پوشيده و زاهد شده است.

چون پيامبر خدا آمد، عايشه ، موضوع را به ايشان گفت. پيامبر صلى الله عليه و آله بيرون آمد و مردم را به مسجد فرا خواند. مردم جمع شدند. ايشان بر منبر رفت و حمد و ثناى الهى به جاى آورد و سپس فرمود: «عدّه اى را چه مى شود كه چيزهاى پاك و روا را بر خود ، حرام مى شمارند؟! بدانيد كه من ، شب مى خوابم و نزديكى مى كنم، و روز ، غذا مى خورم. پس، هر كه از راه و رسم من روى گردانَد ، از من نيست.
آن سه نفر برخاستند و گفتند: اى پيامبر خدا! ما بر اين كار ، سوگند خورده ايم .
در اين هنگام ، خداوند متعال اين آيات را فرو فرستاد: «خدا ، شما را بر سوگندهاى بيهوده تان مؤاخذه نمى كند ؛ بلكه به سوگندهايى كه [از روى اراده] ، مى خوريد [و مى شكنيد] ، شما را مؤاخذه مى كند وكفّاره اش ، خوراك دادن به ده بينوا ـ از غذاهاى متوسّطى است كه به كسان خود مى خورانيد ، يا پوشاندن آنان ، يا آزاد كردن بنده اى، و كسى كه [هيچ يك از اينها را] نيابد ، سه روز روزه بدارد. اين است كفّاره سوگندهاى شما ، وقتى كه سوگند مى خوريد» .
المائدة : ۸۹ .

حديث ۷۵۷

امام صادق عليه السلام :
جاءَتِ امرَأَةُ عُثمانَ بنِ مَظعون إلَى النَّبِي صلى الله عليه و آله فَقالَت : يا رَسولَ اللّه ، إنَّ عُثمانَ يَصومُ النَّهارَ ويَقومُ اللَّيلَ!
فَخَرَجَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله مُغضَبا يَحمِلُ نَعلَيهِ ، حَتّى جاءَ إلى عُثمان فَوَجَدَهُ يُصَلّي ، فَانصَرَفَ عُثمانُ حينَ رَأى رَسولَ اللّه

صلى الله عليه و آله ، فَقالَ لَهُ : يا عُثمان ، لَم يُرسِلنِى اللّه ُ تَعالى بِالرَّهبانِيَّةِ ، ولكِن بَعَثَنى بِالحَنيفِيَّةِ السَّهلَةِ السَّمحَةِ ، أصومُ واُصَلّى وألمِسُ أهلى ، فَمَن أحَبَّ فِطرَتى فَليَستَنَّ بِسُنَّتى ومِن سُنَّتِيَ النِّكاحُ .

امام صادق عليه السلام : زن عثمان بن مظعون ، نزد پيامبر صلى الله عليه و آله آمد و گفت: اى پيامبر خدا! عثمان، كارش اين شده كه روزها را روزه بگيرد و شب ها را به عبادت بگذراند .

پيامبر خدا ، پاى افزار به دست و خشمناك ، بيرون شد تا نزد عثمان آمد . او را مشغول نماز خواندن يافت. عثمان با ديدن پيامبر خدا ، نمازش را سلام داد و به او فرمود: «اى عثمان! خداوند متعال ، مرا با رهبانيت نفرستاده؛ بلكه با آيين مستقيم و ساده و آسانگير ، فرستاده است. من ، هم نماز مى خوانم، هم روزه مى گيرم و هم به همسرم مى رسم. پس، هر كه آيين مرا دوست دارد ، بايد از سنّت من پيروى كند، و از سنّت من است نزديكى كردن».

الكافى : ج ۵ ص ۴۹۴ ح ۱ عن ابن القدّاح ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۲۶۴ ح ۳ .

حديث۷۵۸

امام صادق عليه السلام :

إنَّ ثَلاثَ نِسوَةٍ أتَينَ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله فَقالَت إحداهُنَّ : إنَّ زَوجى لا يَأكُلُ اللَّحمَ ، وقالَتِ الاُخرى : إنَّ زَوجى لا يَشُمُّ الطّيبَ ، وقالَتِ الاُخرى : إنَّ زَوجى لا يَقرَبُ النِّساءَ .

فَخَرَجَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله يَجُرُّ رِداءَهُ حَتّى صَعِدَ المِنبَرَ ، فَحَمِدَ اللّه َ وأثنى عَلَيهِ ، ثُمَّ قالَ : ما بالُ أقوامٍ مِن أصحابى لا يَأكُلونَ اللَّحمَ ولا يَشُمّونَ الطّيبَ ولا يَأتونَ النِّساءَ ! أما إنّى آكُلُ اللَّحمَ وأشُمُّ الطّيبَ وآتِي النِّساءَ ، فَمَن رَغِبَ عَن سُنَّتى فَلَيسَ مِنّى .

امام صادق عليه السلام : سه زن نزد پيامبر خدا آمدند. يكى از آنها گفت: شوهرم گوشت نمى خورد.

ديگرى گفت: شوهرم بوى خوش نمى بويد .

سومى گفت: شوهرم به زنان نزديك نمى شود.

پيامبر خدا ، رداكشان بيرون رفت و بر منبر شد و حمد و ثناى الهى به جاى آورد و سپس فرمود: «عدّه اى از ياران مرا چه شده است كه گوشت نمى خورند و عطر نمى بويند و به زنان نزديك نمى شوند؟! بدانيد كه من، خود، گوشت مى خورم و عطر مى بويم و پيش زنان مى روم. پس، هركه از سنّت من روى گرداند ، از من نيست».

الكافى : ج ۵ ص ۴۹۶ ح ۵ ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۱۲۴ ح ۹۴ وراجع كنز العمّال : ج ۳ ص ۶۷۰ ح ۸۴۱۵ .

ولمزيد من الاطّلاع على روايات اُخرى فى هذا الباب راجع تفسير الطبرى: ج ۵ الجزء ۷ ص ۹ والدرّ المنثور: ج ۳ ص ۱۳۹ .

حديث۷۵۹

امام صادق عليه السلام :

: أمّا قَولُكَ فِى النِّساءِ فَقَد عَلِمتَ ما كانَ لِرَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله مِنَ النِّساءِ، وأمّا قَولُكَ فِى الطَّعامِ فَكانَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله يَأكُلُ اللَّحمَ وَالعَسَلَ .

امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ نامه سُكين نخعى كه به عبادت روى آورده و زن و استعمال بوى خوش و خوردن غذا [هاى لذيذ] را ترك كرده و در اين باره از امام عليه السلام پرسيده بود چنين نوشت ـ : امّا سخن تو درباره زن . تو خود مى دانى كه پيامبر خدا زنانى داشته است؛ و امّا سخن تو درباره خوراكى ها . پيامبر خدا ، گوشت و عسل مى خورد.

الكافى : ج ۵ ص ۳۲۰ ح ۴ ، رجال الكشّى : ج ۲ ص ۶۸۸ ح ۶۹۱ ، دعائم الإسلام : ج ۲ ص ۱۹۳ ح ۷۰۲ كلاهما نحوه ، بحار

الأنوار : ج ۷۰ ص ۱۱۷ ح ۶ .

حدیث۷۶۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فی بَیانِ ما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ ـ : خُذ مِنَ الدُّنیا بَلاغا ، ولا تَرفُضها فَتَکونَ عِیالاً عَلَی النّاسِ ، ولا تَدخُل فیها دُخولاً یَضُرُّ بِآخِرَتِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در ذکر اندرزهای لقمان به فرزندش ـ : از دنیا به قدر کفاف برگیر؛ نه آن را به کلّی کنار نِه که نانخور مردم شوی، و نه آن سان به دنیا درآی که به آخرتت زیان بزند.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ عن حمّاد ، قصص الأنبیاء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ عن إبراهیم بن عبد الحمید عن أبی الحسن علیه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲ .

حدیث۷۶۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ : «رَبَّنا ءاتِنَا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَفِی الآخِرَةِ حَسَنَةً» ـ : رِضوانَ اللّه ِ وَالجَنَّةَ فِی الآخِرَةِ ، وَالمَعاشَ وحُسنَ الخُلُقِ فِی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره این سخن خداوند «ای پروردگار ما! در دنیا به ما نیکی دِه و در آخرت نیز نیکی» ـ : [یعنی] خشنودی خدا و بهشت در آخرت، و اخلاق خوش در دنیا.

الکافی : ج ۵ ص ۷۱ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۳۲۷ ح ۹۰۰ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۶ ، معانی الأخبار : ص ۱۷۵ ح ۱ وزاد فیهما «والسعة فی الرزق» بعد «الآخرة» وکلّها عن جمیل بن صالح ، تفسیر العیّاشی : ج ۱ ص ۹۸ ح ۲۷۴ عن عبد الأعلی وفیه «السعة فی المعیشة» بدل «المعاش» ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۸۳ ح ۱۸ .

حدیث۷۶۲

امام صادق علیه السلام :

کانَ عِلِیُّ بنُ الحُسَین علیه السلام یَدعو بِهذَا الدُّعاءِ :

اللّهُمَّ إنّی أسأَ لُکَ حُسنَ المَعیشَةِ ، مَعیشَةً أتَقَوّی بِها عَلی جَمیعِ حَوائِجی ، وأتَوَصَّلُ بِها فِی الحَیاةِ إلی آخِرَتی ، مِن غَیرِ أن تُترِفَنی

امام صادق علیه السلام : علی بن حسین علیهماالسلام این دعا را می خواند:

«بار خدایا! از تو نیکوییِ معشیت را درخواست می کنم؛ معیشتی که با آن بتوانم همه نیازهایم را برآورم، و بدان وسیله ، در این زندگی به آخرتم نایل آیم؛ نه آن چنان مرا در آن غوطه ور سازی که دچار طغیان شوم، و نه آن سان بر من تنگ گیری که به رنج و سختی بیفتم، از روزیِ حلالت به من گشایش ده و از باران فضلت بر من بریزان. نعمتی بی نقض و دَهِشی بی وقفه از جانب خودت [به من ارزانی دار] ؛ امّا نه چندان بر آن بیفزای که خرّمی اش مرا به خود سرگرم سازد و شکوه و زیبایی اش فریفته ام گردانَد و در نتیجه ، از شکر نعمتت بازمانم، و نه چندان آن را بر من بِکاه که رنج تحصیلش باعث کوتاهی ام در عمل [وعبادت] شود و همّ و غمش سینه ام را پُر کند.

ای معبود من! از این روزی ات آن قدر به من عطا فرما که از بَدانِ خَلقت

بی نیاز شوم و به وسیله آن ، به خشنودیِ (/ بهشتِ) رضوان تو نایل آیم.

پناه می برم به تو ، ای معبود من! از شرّ دنیا و شرّ آنچه در دنیاست. دنیا را بر من زندان مگردان و جدایی آن را مایه اندوهم قرار مده. مرا از این سرای آزمایش ، در حالی به سرای زندگانی و سکونتگاه نیکان [آخرت [ببَر که از من ، خشنود باشی و اعمالم پذیرفته باشد ، و نعمت های آن سرای ماندگار را جایگزین این دنیای فنا پذیرم کن.

بار خدایا! به تو پناه می برم از سختی و بلاهای دنیا و یورش های شیاطین و سلاطین آن ، و تنبیه و مجازات هایش، و از زورگویی و ستمِ کسی که در این دنیا به من ستم کند و زورگویی کند.

بار خدایا! هرکه برایم نقشه کشید ، تو برایش نقشه بکش، و هرکه قصد من کرد ، قصد او کن و تیغ آن کس را که بر رویم تیغ کشید، کُند کن و آتش آن کس را که برای من آتش افروخت ، خاموش کن و دسیسه دسیسه گران را از من بگردان و چشم های کافران را از من ، کور گردان و بدسِگالی کسی را که نسبت به من در سر پرورانده ، از من دور کن و گزند بدخواهان (یا: شور چشمان) را از من دفع کن و با آرامش [خود] ، مرا از آن نگه دار و زره محکم خود را بر من بپوشان و مرا در پرده نگه دارنده ات پنهان بدار، حالم را نکو گردان و کردارم را مطابق گفتارم قرار ده و به خانواده ام و اموالم برکت عطا فرما.

المُتْرَفُ : المُتَنَعِّم المتوسّع فی ملاذّ الدنیا وشهواتها (النهایة : ج۱ ص ۱۸۷ «ترف») .

حدیث۷۶۳

امام صادق علیه السلام :

: أعطِنی مِن خَیرِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ ما أنتَ أهلُهُ ، وَاصرِف عَنّی مِن شَرِّ الدُّنیا وَالآخِرَةِ ما أنتَ أهلُهُ .

امام صادق علیه السلام ـ بخشی از دعایی که امام علیه السلام به یونس بن عمّار آموخت ـ : از نیکی دنیا و آخرت ، آنچه را که تو اهل آنی ، به من عطا فرما و از بدی دنیا و آخرت نیز ، آنچه را که تو اهل آنی ، از من بگردان.

الکافی : ج ۲ ص ۲۵۹ ح ۳۰ و ص ۵۶۵ ح ۴ و ج ۳ ص ۳۲۷ ح ۲۰ ، عدّة الداعی : ص ۲۵۷ کلّها عن یونس بن عمّار ، مصباح المتهجّد : ص ۱۳۹ ح ۲۲۶ ، المصباح للکفعمی : ص ۱۹۶ کلاهما من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۹۵ ص ۸۰ ح ۶ .

حدیث۷۶۴

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ لا تَشغَلنی فِی الدُّنیا عَن شُکرِ نِعمَتِکَ ، ولا بِإِکثارٍ فیها فَتُلهِیَنی عَجائِبُ بَهجَتِها وتَفتِنَنی زَهرَتُها ، ولا بِإِقلالٍ یُضِرُّ بِعَمَلی ضَرُّهُ ویَملَأُ صَدری هَمُّهُ ، أعطِنی مِن ذلِکَ غِنیً عَن شِرارِ خَلقِکَ ، وبَلاغا

امام صادق علیه السلام ـ از دعای ایشان در زیارت خداحافظی با امام حسین علیه السلام ـ : بار خدایا! در دنیا مرا از گزاردن شکر نعمت هایت باز مدار، نه چندان در دنیا فزونی ام بخش که شُکوه خیره کننده آن ، مرا سرگرم سازد و زرق و برقش فریفته ام گرداند، و نه چندان تهی دستم کن که به عملم لطمه بزند و دغدغه اش ذهنم را پُر کند ؛ [بلکه] از آن به اندازه ای به من ببخش که از بَدانِ خلقت بی نیازم گرداند و در حدّی باشد که با آن ، به خشنودی تو دست یابم، ای مهربان ترینِ مهربانان!

البَلاغ : ما یُتَبَلَّغ ویُتَوصَّل به إلی الشیء المطلوب(النهایة : ج ۱ ص ۱۵۲ «بلغ») .

حدیث۷۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ الحَدیثَ لِمَنفَعَةِ الدُّنیا لَم یَکُن لَهُ فِی الآخِرَةِ نَصیبٌ ، ومَن أرادَ بِهِ خَیرَ الآخِرَةِ أعطاهُ اللّه ُ خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه حدیث را برای سود دنیا بخواهد [و فرا گیرد] ، در آخرت ، او را بهره ای نیست و هرکه با آن خیر آخرت را بخواهد ، خدا ، خیرِ دنیا و آخرت را به او عطا می کند.

الکافی : ج ۱ ص ۴۶ ح ۲ ، منیة المرید : ص ۱۳۸ ، مشکاة الأنوار : ص ۲۴۵ ح ۷۱۴ کلّها عن أبی خدیجة ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۲ .

حدیث۷۶۶

امام صادق علیه السلام :

: سَأَلَهُ رَجُلٌ أن يُعَلِّمَهُ ما يَنالَ بِهِ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ ولا يُطَوِّلَ عَلَيهِ ، فَقالَ :

لا تَكذِب .

تحف العقول ـ در بیان حکمت های امام صادق علیه السلام ـ : مردی از امام علیه السلام تقاضا کرد به او چیزی بیاموزد که با آن به خیر دنیا و آخرت ، دست یابد، و مختصر هم باشد. امام علیه السلام فرمود: «هیچ گاه دروغ مگو».

تحف العقول : ص ۳۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۴۱ ح ۲۷ .

حدیث۷۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأَ سورَةَ «وَ الطُّورِ» ، جَمَعَ اللّه ُ لَهُ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ .

امام باقر و امام صادق علیهماالسلام : هرکس سوره «والطور» را بخواند ، خداوند ، خیر دنیا و آخرت را برایش گِرد می آورد.

ثواب الأعمال : ص ۱۴۳ ح ۱ عن محمّد بن مسلم ، مکارم الأخلاق : ج ۲ ص ۱۸۵ ح ۲۴۹۲ عن الإمام الصادق علیه السلام ، مجمع البیان : ج ۹ ص ۲۴۵ عن محمّد بن هشام عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۷۶۸

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ : «يا رَبِّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد» مِئَةَ مَرَّةٍ ، قُضِيَت لَهُ مِئَةُ حاجَةٍ ؛ ثَلاثونَ لِلدُّنيا وَالباقى لِلآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکس صد مرتبه بگوید: «پروردگارا ! بر محمّد وآل محمّد ، درود فرست»، صد حاجت او برآورده شود، سی تا برای دنیا و بقیه برای آخرت.

الکافی : ج ۲ ص ۴۹۳ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۱۹۰ کلاهما عن معاویة بن عمّار .

حدیث۷۶۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ مَن تَمَسَّكَ بِهِنَّ نالَ مِنَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ بُغيَتَهُ : مَنِ اعتَصَمَ بِاللّه ِ ، ورَضِيَ بِقَضاءِ اللّه ِ ، وأحسَنَ الظَّنَّ بِاللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که هرکس به آنها چنگ زند ، در دنیا و آخرت به آرزوی خود برسد: آن که به خدا متمسّك شود ؛ و به قضای خدا رضایت دهد ؛ و به خدا حسن ظنّ داشته باشد.

تحف العقول : ص ۳۱۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۲۹ ح ۱۰۷ .

حدیث۷۷۰

امام صادق علیه السلام :

: ثَلاثَةُ أشياءَ فى كُلِّ زَمانٍ عَزيزَةٌ ، وهِىَ : الإِخاءُ فِى اللّه ِ ، وَالزَّوجَةُ الصّالِحَةُ الأَليفَةُ فى دينِ اللّه ِ ، وَالوَلَدُ الرَّشيدُ . ومَن أصابَ إحدَى الثَّلاثَةِ ، فَقَد أصابَ خَيرَ الدّارَينِ وَالحَظَّ الأَوفَرَ مِنَ الدُّنيا .

مصباح الشريعة ـ در سخنى كه به امام صادق عليه السلام نسبت داده شده است ـ : سه چيز است كه در هر زمانى كمياب است: برادرى براى خدا ؛ زن شايسته و يار و همراه در دیندارى ؛ و فرزند سر به راه . هركس به يكى از اين سه چيز برسد ، به خير هر دو سرا و به بيشترين سهم از دنيا رسيده است.

مصباح الشريعة : ص ۳۰۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۲۸۲ ح ۳ .

حدیث۷۷۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ سَيَجمَعُ لَنا ولِشيعَتِنَا الدُّنيا وَالآخِرَةَ .

امام صادق عليه السلام : به زودى خداوند ، دنيا و آخرت را به ما و شيعيان ما خواهد داد.

الكافى : ج ۱ ص ۴۷۴ ح ۴ ، الاختصاص : ص ۲۶۹ ، دلائل الإمامة : ص ۲۸۹ ح ۲۳۸ ، بصائر الدرجات : ص ۳۷۴ ح ۱ ، الخرائج والجرائح : ج ۲ ص ۷۳۷ ح ۵۲ كلّها عن يونس بن ظبيان والمفضّل بن عمر وأبى سلمة السرّاج والحسين بن ثوير بن أبى فاختة ، بحار الأنوار : ج ۴۷ ص ۸۷ ح ۸۸ .

حدیث۷۷۲

امام صادق علیه السلام :

المَسجونُ مَن سَجَنَتهُ دُنياهُ عَن آخِرَتِهِ .

امام صادق عليه السلام : زندانى [واقعى] كسى است كه دنيايش او را از آخرتش باز داشته باشد.

الكافى : ج ۲ ص ۴۵۵ ح ۹ ، المحاسن : ج ۲ ص ۶ ح ۱۰۷۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۵ ح ۹۹ .

حدیث۷۷۳

امام صادق علیه السلام :

لا يَشغَلُكَ طَلَبُ دُنياكَ عَن طَلَبِ دينِكَ ؛ فَإِنَّ طالِبَ الدُّنيا رُبَّما أدرَكَ ، ورُبَّما فاتَتهُ فَهَلَكَ بِما فاتَهُ مِنها .

امام صادق عليه السلام : طلب دنيايت ، تو را از طلب دينت باز ندارد؛ زيرا كه طالب دنيا ، گاه [آن را] به دست مى آورد و گاه از دستش مى دهد و به واسطه همان چيزى كه از دست داده است ، نابود مى شود.

المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۶ ح ۷۵۸ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۱۴ ح ۱۵ .

حدیث۷۷۴

امام صادق علیه السلام :

إن كانَتِ الدُّنيا فانِيَةً فَالطَّمَأنينَةُ إلَيها لِماذا؟!

امام صادق عليه السلام : اگر دنيا نابود شدنى است ، پس دل خوش كردن به آن ، چرا؟!

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۹۳ ح ۵۸۳۶ ، الخصال : ص ۴۵۰ ح ۵۵ ، التوحيد : ص ۳۷۶ ح ۲۱ ، الأمالى للصدوق : ص ۵۶ ح ۱۲ ، مختصر بصائر الدرجات : ص ۱۳۹ كلّها عن أبان بن عثمان ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۹۰ ح ۱ .

حدیث۷۷۵

امام صادق عليه السلام :

كانَ عيسَى بنُ مَريَمَ عليه السلام يَقولُ لِأَصحابِهِ : يا بَنى آدَمَ اهرَبوا مِنَ الدُّنيا إلَى اللّه ، وأخرِجوا قُلوبَكُم عَنها ؛ فَإِنَّكُم لا تَصلُحونَ لَها ولا تَصلُحُ لَكُم ، ولا تَبقَونَ فيها ولا تَبقى لَكُم ، هِيَ الخَدّاعَةُ الفَجّاعَةُ ، المَغرورُ مَنِ اغتَرَّ بِهَا ، المَغبونُ مَنِ اطمَأَنَّ إلَيها ، الهالِكُ مَن أحَبَّها وأرادَها ، فَتوبوا إلى بارِئِكُم وَاتَّقوا رَبَّكُم ، وَاخشَوا يَوما لا يَجزى والِدٌ عَن وَلَدِهِ ، ولا مَولودٌ هُوَ جازٍ عَن والِدِهِ شَيئا .

امام صادق عليه السلام : عيسى بن مريم عليهاالسلام به يارانش مى گفت: «اى فرزندان آدم! از دنيا به خدا بگريزيد و دل هايتان را از دنيا بيرون بريد ؛ زيرا كه نه شما شايسته دنياييد ، نه دنيا شايسته شماست . نه شما در دنيا مى مانيد ، نه دنيا براى شما مى مانَد. دنيا ، فريبكار و مصيبت بار است. فريب خورده [ى واقعى] كسى است كه فريب دنيا را بخورد؛ زيان ديده ، كسى است كه به دنيا آرميد؛ به هلاكت در افتاده ، كسى است كه دنيا را دوست داشت و خواستارش شد. پس به درگاه آفريدگارتان توبه آريد و از پروردگارتان پروا كنيد و بترسيد از آن روزى كه هيچ پدرى به كار فرزندش نمى آيد و هيچ فرزندى نيز به كار پدرش نخواهد آمد.

الأمالى للصدوق : ص ۶۵۰ ح ۸۸۴ عن منصور بن حازم ، روضة الواعظين : ص ۴۸۹ ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۸۸ ح ۱۳ .

حدیث۷۷۶

امام صادق عليه السلام :

فيما ناجَى اللّه ُ بِهِ موسى عليه السلام : يا موسى ، لا تَركَن إلَى الدُّنيا رُكونَ الظّالِمينَ ورُكونَ مَنِ اتَّخَذَها أبا واُمّا . . . وَاترُك مِنَ الدُّنيا ما بِكَ الغِنى عَنهُ ، ولا تَنظُر عَينُكَ إلى كُلِّ مَفتونٍ بِها ومُوَكَّلٍ إلى نَفسِهِ ، وَاعلَم أنَّ كُلَّ فِتنَةٍ بَدؤُها حُبُّ الدُّنيا .

امام صادق عليه السلام : از نجواهاى خداوند با موسى عليه السلام اين بود كه: «اى موسى! به دنيا دل مبند ، همانند دل بستگىِ ستمگران و دل بستگىِ كسى كه دنيا را پدر و مادر خويش گرفته است... از دنيا ، آنچه را كه بدان نيازى ندارى ، رها كن و به آنان كه فريفته دنيا گشته اند و به خود ، وا نهاده شده اند، منگر و بدان كه هر گرفتارى اى، آغازش دنيا دوستى است».

الكافى : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۱ عن ابن أبى يعفور ، قصص الأنبياء : ص ۱۶۲ ح ۱۸۴ عن أبى يعقوب وفيه «بذرها» بدل «بدؤها» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۷۳ ح ۳۷ .

حدیث۷۷۷

امام صادق عليه السلام :

: اللّهُمَّ إنّى أعوذُ بِكَ مِن دُنيا تَمنَعُ خَيرَ الآخِرَةِ ، ومِن عاجِلٍ يَمنَعُ خَيرَ الآجِلِ ، وحَياةٍ تَمنَعُ خَيرَ المَماتِ ، وأمَلٍ يَمنَعُ خَيرَ العَمَلِ .

امام صادق عليه السلام ـ از دعاى ايشان در تعقيب نمازش ـ : خدايا! پناه مى برم به تو از دنيايى كه مانع خير آخرت شود و از اكنونى كه مانعِ خير آينده شود و از زندگى اى كه مانعِ خير مرگ گردد و از آرزويى كه مانعِ نيكويىِ عمل گردد.

مصباح المتهجّد : ص ۶۴ ح ۱۰۱ ، فلاح السائل : ص ۳۲۰ ح ۲۱۵ ، البلد الأمين : ص ۱۵ كلّها عن معاوية بن عمّار ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۶۹ ح ۴ .

حدیث۷۷۸

امام صادق عليه السلام :

مَن طَلَبَ الدُّنيا بِغَيرِ حَقٍّ ، حُرِمَ الآخِرَةَ بِحَقٍّ .

امام صادق عليه السلام : هركس دنيا را به ناحق بجويد، از آخرت به حقْ محروم مى شود.

تحف العقول : ص ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳۵ ح ۵۷ .

حدیث۷۷۹

امام صادق عليه السلام :

خَرَجَ النَّبِى صلى الله عليه و آله وهُوَ مَحزونٌ ، فَأَتاهُ مَلَكٌ ومَعَهُ مَفاتيحُ خَزائِنِ الأَرضِ ، فَقالَ : يا مُحَمَّدُ ، هذِهِ مَفاتيحُ خَزائِنِ الأَرضِ ، يَقولُ لَكَ رَبُّكَ : اِفتَح وخُذ مِنها ما شِئتَ مِن غَيرِ أن تَنقُصَ شَيئا عِندى .

فَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : الدُّنيا دارُ مَن لا دارَ لَهُ ، ولَها يَجمَعُ مَن لا عَقلَ لَهُ .

فَقالَ المَلَكُ : وَالَّذى بَعَثَكَ بِالحَقِّ نَبِيّا ، لَقَد سَمِعتُ هذَا الكَلامَ مِن مَلَكٍ يَقولُهُ فِى السَّماءِ الرّابِعَةِ حينَ اُعطيتُ المَفاتيحَ!

امام صادق عليه السلام : روزى پيامبر صلى الله عليه و آله در حالى كه غمگين بود ، بيرون آمد. فرشته اى با كليدهاى خزانه هاى زمين ، نزد ايشان آمد و گفت: «اى محمّد! اينها كليدهاى خزانه هاى زمين است . پروردگارت به تو مى گويد: [خزانه ها را] باز كن و از آنها هر اندازه كه مى خواهى ، بردار ، بى آن كه از آنچه [از مقام و پاداش] نزد من دارى ، چيزى كم شود».

پيامبر خدا فرمود: دنيا ، سراى كسى است كه سرايى ندارد و كسى براى آن گِرد مى آورد كه خِرد ندارد.

فرشته گفت: «سوگند به آن كه تو را به حق به پيامبرى برانگيخت، هنگامى كه در آسمان چهارم كليدها به من داده شد ، از فرشته اى نيز شنيدم كه همين سخن را مى گفت» .

الكافى : ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۸ عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۴ ح ۲۶ .

حدیث۷۸۰

امام صادق عليه السلام :

كانَ فيما وَعَظَ اللّه ُ بِهِ عيسَى بنَ مَريَمَ عليه السلام أن قالَ لَهُ : . . . يا عيسى ، إنَّ الدُّنيا سِجنٌ ضَيِّقٌ مُنتِنُ الرّيحِ وَحِشٌ ، وفيها ما قَدتَرى مِمّا قَد أَلَحَّ عَلَيهِ الجَبّارونَ ، فَإِيّاكَ وَالدُّنيا ، فَكُلُّ نَعيمِها يَزولُ ، وما نَعيمُها إلاّ قَليلٌ .

امام صادق عليه السلام : از جمله اندرزهاى خداوند به عيسى بن مريم عليهماالسلام اين بود كه به او فرمود: «... اى عيسى! دنيا، زندانى تنگ و بدبو و وحشتناك است و در آن ، گاه چيزهايى مى بينى كه گردنگشان بر آنها پاى مى فشارند. پس، از دنيا بپرهيز كه همه ناز و نعمت دنيا ، از بين رفتنى است و ناز و نعمتش جز اندك نيست».

الأمالى للصدوق : ص ۶۱۰ ح ۸۴۲ عن أبى بصير ، الكافى : ج ۸ ص ۱۳۷ ح ۱۰۳ عن علىّ بن أسباط عنهم عليهم السلام وليس فيه «ضيّق» وفيه «وحسن فيها» بدل «وحش وفيها» ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۴۳ وفيهما «تذابح» بدل «ألحّ» ، أعلام الدين : ص ۲۳۱ من دون إسنادٍ إلى المعصوم وفيه «وحسن فيها» بدل «وحش وفيها» و«يتذابح» بدل «ألحّ» ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۹۴ ح ۱۴ .

حدیث۷۸۱

امام صادق عليه السلام :
إنَّ فى كتابِ عَلِى صَلَواتُ اللّه ِ عَلَيهِ : إنَّما مَثَلُ الدُّنيا كَمَثَلِ الحَيَّةِ ؛ ما ألْيَنَ مَسَّها وفى جَوفِهَا السَّمُّ النّاقِعُ
امـام صادق عليه السـلام : در كتاب على ـ كه درودهاى خـدا بر او باد ـ آمـده است: حكايت دنيا، در حقيقت، حكايت مار است كه پوستى بس نرم دارد ؛ امّا در درونش

زَهر كُشنده است . آدم خردمند ، از آن پرهيز مى كند ؛ امّا كودك نادان ، دست به سويش دراز مى نمايد.
سَمٌّ ناقِع : بالغٌ ثابت (القاموس المحيط : ج ۳ ص ۹۰ «نقع») .

حدیث۷۸۲

امام صادق عليه السلام :
:
قَد رَأَيتُ القُرونَ كَيف تَفانَت دَرَسَت ثُمَّ قيلَ كانَ وكانَت
هِىَ دُنيا كَحَيَّةٍ تَنفُثُ السَّمَّ وإن كانَتِ المَجَسَّةُ
امام صادق عليه السلام ـ در ديوان منسوب به ايشان ـ :
ديدم كه چه سان نسل ها نابود شدند/ از ميان رفتند و آن گاه ، گفته شد: فسانه گشتند .
اين دنياست كه چون مار ، زهر مى ريزد/ هرچند پوستى نرم دارد .
چه بسيار كارها كه در آنها سخت گرفتم/ امّا بعد كه آسانشان گرفتم ، بر من آسان شدند .
جسّه : أى مسّه ، والمجسّة الموضع الذى يجسّه الطبيب (الصحاح : ج ۳ ص ۹۱۳ «جسس») .

حدیث۷۸۳

امام صادق عليه السلام :
مَثَلُ الدُّنيا كَمَثَلِ ماءِ البَحرِ ؛ كُلَّما شَرِبَ مِنهُ العَطشانُ ازدادَ عَطَشا حَتّى يَقتُلَهُ .
امام صادق عليه السـلام : حكايت دنيا، حكايت آب درياست كه هرچه تشـنه از آن بيشتر بنوشد ، تشنه تر مى شود تا سرانجام ، او را بكُشد.
الكافى : ج ۲ ص ۱۳۶ ح ۲۴ ، الزهد للحسـين بن سعيد : ص ۴۸ ح ۱۲۹ وفيه «البحر المالـح» بدل «ماء البحر» وكلاهما عن طلحة بن زيد ، تحف العقول : ص۳۹۶ عن الإمام الكاظم عليه السلام ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۵ ، بحار الأنوار : ج۷۳ ص۷۹ ح ۴۰ .

حدیث۷۸۴

امام صادق عليه السلام :
: الـدُّنيا بِمَنزِلَـةِ صورَةٍ ؛ رَأسُـهَا الكِبرُ ، وعَينُهَا الحِرصُ ، واُذُنُهَا الطَّمَعُ ، ولِسانُهَا الرِّياءُ ، ويَـدُهَا الشَّهوَةُ ، ورِجلُهَا العُجبُ ، وقَلبُهَا الغَفلَةُ ، ولَونُهَا الفَنـاءُ ، وحاصِـلُهَا الزَّوالُ . فَمَن أحَبَّهـا أورَثَتهُ الكِبرَ ، ومَنِ استَحسَـنَها أورَثَتهُ الحِرصَ ، ومَن طَلَبَهـا أورَثَتهُ الطَّمَعَ ، ومَن مَـدَحَها

ألبَسَتهُ الرِّياءَ ، ومَن أرادَها مَكّنَتهُ مِنَ العُجبِ ، ومَنِ اطمَأَنَّ إلَيها أركَبَتهُ الغَفلَةَ ، ومَن أعجَبَهُ مَتاعُها فَتَنَتهُ ولا تَبقى لَهُ ، ومَن جَمَعَها وبَخِلَ بِها أورَدَتهُ إلى مُستَقَرِّها وهِيَ النّارُ .

مصباح الشريعة ـ در سخنى به امام صادق عليه السلام نسبت داده شده است ـ : دنيا ، به منزله شكلى است كه سرِ آن ، تكبّر است و چشمش ، آزمندى و گوشش ، طمع و زبانش ، ريا و دستش ، شهوت و پايش ، خودپسندى و قلبش ، غفلت و رنگش ، نابودى و حاصلش ، زوال. پس، هركه دنيا دوست شد ، دنيا به او تكبّر داد و هر كه دنيا را پسنديد ، به او آزمندى داد و هركه دنيا را طلبيد ، به او طمع داد و هركه دنيا را ستود ، جامه ريا بر قامت او پوشانْد و هركه خواهان دنيا شد ، به او خودپسندى داد و هركه به دنيا اطمينان كرد ، او را بر مَركب غفلت نشانْد و هركه كالاى دنيا خوشايندش شد ، او را فريفت و برايش باقى نماند و هركه دنيا را گِرد آورد و بخل ورزيد ، او را به قرارگاهش، يعنى آتش، در آورد.

مصباح الشريعة : ص ۱۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۵ ح ۱۰۰ .

حديث۷۸۵

امام صادق عليه السلام :

تَمَثَّلَتِ الدُّنيا لِعيسى عليه السلام فى صورَةِ امرَأَةٍ زَرقاءَ ، فَقالَ لَها : كَم تَزَوَّجتِ؟ قالَت: كَثيرا ، قالَ : فَكُلٌّ طَلَّقَكِ؟ قالَت : بَل كُلًّا قَتَلتُ

امام صادق عليه السلام : دنيا به صورت زنى چشم آبى در برابر عيسى عليه السلام مجسّم شد. عيسى عليه السلام از او پرسيد: چند شوى كرده اى؟

گفت: بسيار.

پرسيد: «همه آنها تو را طلاق دادند؟» .

گفت: نه . همه را كُشتم. عيسى عليه السلام گفت: «بيچاره شوهران باقى مانده تو كه از [سرنوشتِ] گذشتگان ، عبرت نمى گيرند!»

.

فى المصدر : «بلى ، كلاًّ طلّقت» ، والتصويب من بحار الأنوار و المصادر الاُخرى .

حديث۷۸۶

امام صادق عليه السلام :

إذا أقبَلَت دُنيا قَومٍ كُسوا مَحاسِنَ غَيرِهِم ، وإذا أدبَرَت سُلِبوا مَحاسِنَ أنفُسِهِم .

امام صادق عليه السلام : هرگاه دنيا به قومى رو كند ، خوبى هاى ديگران بر قامت آنان پوشانده مى شود و هرگاه پشت كند ، خوبى هاى خودشان هم از آنان رُبوده مى شود.

تحف العقول : ص ۳۸۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۶۹ ح ۱۸۵ .

حديث۷۸۷

امام صادق عليه السلام :

مَرَّ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله بِجَديٍ أسَكَّ مُلقىً عَلى مَزبَلَةٍ مَيِّتا ، فَقالَ لِأَصحابِهِ : كَم يُساوى هذا؟ فَقالوا لَعَلَّهُ لَو كانَ حَيّا لَم يُساوِ دِرهَما !

فَقالَ النَّبِى صلى الله عليه و آله : وَالَّذى نَفسى بِيَدِهِ لَلدُّنيا أهوَنُ عَلَى اللّه ِ مِن هذَا الجَديِ عَلى أهلِهِ .

امـام صادق علیه السـلام : پیامبر خـدا بر لاشه بزغاله گوش بریـده ای که در خرابه ای افتاده بود، گـذشت. به یارانش فرمود: «این، به چند می ارزد؟» .

گفتند: شاید اگر زنده بود ، به درهمی هم نمی ارزید!

پیـامبر صـلی الله علیه و آله فرمود: «سوگنـد به آن که جانم در دست اوست، دنیا در نزد خداونـد ، بی ارزش تر از این بزغاله در نزد صاحب آن است».

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۹ عن جمیل بن درّاج ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۵ ح ۲۷ .

حدیث۷۸۸

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «وَ لَوْلاَ أَن یَکُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَ حِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن یَکْفُرُ بِالرَّحْمَـنِ لِبُیُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَ مَعَارِجَ عَلَیْهَا یَظْهَرُونَ» ـ : لَو فَعَلَ لَکَفَرَ النّاسُ جَمیعا .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره این سخن خدای متعال «و اگر نبود بیم آن که [همه [مردم امّتی واحد گردند ، قطعاً برای خانه های کسانی که به [خدای] رحمانْ کفر می ورزند ، سقف ها و نردبان هایی از نقره ـ که بر آنها بالا روند ـ قرار می دادیم» ـ : [یعنی [اگر خداوند این کار را بکند ، همه مردم ، کافر می شوند.

الزهد للحسین بن سعید : ص ۴۷ ح ۱۲۷ عن إسحاق بن غالب ، مشکاة الأنوار : ص ۵۱۰ ح ۱۷۱۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۵ ح ۱۱۸ .

حدیث۷۸۹

امام صادق علیه السلام :

: لَو فَعَلَ اللّه ُ ذلِکَ لَما آمَنَ أحَدٌ ، ولکِنَّهُ جَعَلَ فِی المُؤمِنینَ أغنِیاءَ

وفِی الکافِرینَ فُقَراءَ ، وجَعَلَ فِی الکافِرینَ أغنِیاءَ وفِی المُؤمِنینَ فُقَراءَ ، ثُمَّ امتَحَنَهُم بِالأَمرِ وَالنَّهیِ وَالصَّبرِ وَالرِّضا .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره همین آیه ـ اگر خداوند این کار را می کرد ، دیگر هیچ

کس ایمـان نمی آورد ؛ لیکن در میـان مؤمنـان، تـوانگر و تهی دست قرار داد و در میـان کـافران نیز توانگر و تهی دست . سپس از طریق امر و نهی و صبر و رضایت ، آنان را آزمود.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۲۸۴ ، تفسیر نور الثقلین : ج ۴ ص ۵۹۹ ح ۳۱ .

حدیث۷۹۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ : لَولا أن یَجِدَ عَبدِیَ المُؤمِنُ فی قَلبِهِ

امام صادق علیه السلام : خداوند فرمود: «اگر بنده مؤمنم دل آزرده نمی شد ، بر سر کافر ، دستمالی آهنین می بستم تا هرگز سردرد نگیرد».

كأنّ مفعول الوجدان محذوف ، أى : شكّا أو حزنا شديدا ، أو يكون الوجد بمعنى الغضب أو بمعنى الحزن ، فقوله : «فى قلبه» للتأكيد (مرآة العقول : ج ۲ ص ۳۴۶) .

حديث۷۹۱

امام صادق عليه السلام :

قالَ اللّهُ تَعالى : لَولا أن يَجِدَ عَبدِىَ المُؤمِنُ فى نَفسِهِ ، لَعَصَّبتُ المُنافِقَ عِصابَةً لا يَجِدُ أَلَما حَتّى يَموتَ .

امام صادق عليه السلام : خداوند متعال فرمود: «اگر بنده مؤمنم آزرده خاطر نمى شد ، هر آينه بر سر منافق ، دستارى مى بستم كه تا زنده است ، دردى نگيرد».

التمحيص : ص ۴۸ ح ۷۴ عن أبى بصير ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۲۴۲ ح ۷۶ .

حديث۷۹۲

امام صادق عليه السلام :

إنَّهُ ـ تَبارَكَ وتَعالى ـ لَم يُبالِ بِنَعيمِ الدُّنيا لِعَدُوِّهِ ساعَةً قَطُّ . . . ولَولا ذلِكَ لَما جاءَ فِى الحَديثِ : لَولا أن يَحزَنَ المُؤمِنُ لَجَعَلتُ لِلكافِرِ عِصابَةً مِن حَديدٍ لا يُصَدَّعُ رَأسُهُ أَبَدا .

امام صادق عليه السلام : خداوند ـ تبارك و تعالى ـ به برخوردارى دشمنش از دنيا هرگز لحظه اى اهمّيت نداده است... . اگر چنين نبود ، در حديث نمى آمد كه: «اگر بيم آن نبود كه مؤمنْ اندوهگين شود ، هر آينه براى كافر ، دستارى آهنين قرار مى دادم كه هرگز سردرد نگيرد».

الإقبال : ج ۳ ص ۸۴ عن عطيّة بن نجيح وإسحاق بن عمّار الصيرفى ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۴۷ ح ۳۲ .

حديث۷۹۳

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّهَ لَيَتَعاهَدُ عَبدَهُ المُؤمِنَ بِالبَلاءِ كَما يَتَعاهَدُ الغائِبُ أهلَهُ بِالطُّرَفِ

امام صادق عليه السلام : خداوند ، بنده مؤمنش را با بلا (گرفتارى) مى نوازد ، همچنان كه مسافر با تحفه ها خانواده اش را مى نوازد ، و او را از دنيا پرهيز مى دهد ، همچنان كه پزشك ، بيمار را پرهيز مى دهد.

أطرف الرجل : أعطاه ما لم يعطه أحدا قبله ، وأطرفت فلانا شيئا ، أى : أعطيته شيئا لم يملك مثله فأعجبه (لسان العرب : ج۸ ص ۱۴۵ «طرف») .

حديث۷۹۴

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّهَ يَطَّلِعُ عَلَى الدُّنيا فى كُلِّ يَومٍ مَرَّةً أو مَرَّتَينِ ، فَيَقولُ : يا دُنيا ، أنتِ دَنِيَّةٌ فَتَكَدَّرى عَلى عَبدِىَ المُؤمِنِ ولا تَحَلّى لَهُ فَيُفتَتَنَ .

امام صادق عليه السلام : خداوند هر روز ، يكى دو بار به دنيا سركشى مى كند و مى فرمايد: «اى دنيا ! تو پَستى. پس، بر بنده مؤمنم تيره شو و خود را برايش مياراى كه فريفته شود».

تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۲۰۰ .

حدیث۷۹۵

امام صادق علیه السلام :
إنّا لَنُحِبُّ الدُّنیا وألّا نُعطاها خَیرٌ لَنا ، وما اُعطِیَ أحَدٌ مِنها شَیئا إلّا نَقَصَ مِن حَظِّهِ فِی الآخِرَةِ .
امام صادق علیه السلام : ما البتّه دنیا را دوست داریم ؛ امّا این که به ما داده نمی شود ، برایمان بهتر است .به هیچ کس چیزی از دنیا داده نشد، مگر آن که از بهره او در آخرت کم شد.
الزهد للحسین بن سعید : ص۵۱ ح۱۳۸ عن أبی یعقوب ، الأمالی للطوسی : ص۶۶۲ ح ۱۳۸۱، مستطرفات السرائر: ص۴۰ ح۶ ، تنبیه الخواطر : ج۲ ص۷۹ کلّها عن عبداللّه بن أبی یعفور ، عدّة الداعی : ص۱۰۰ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۷ ح ۱۳۰ .

حدیث۷۹۶

امام صادق علیه السلام :
رَأسُ کُلِّ خَطیئَةٍ حُبُّ الدُّنیا .
امام صادق علیه السلام : ریشه هر خطایی، دنیادوستی است.
الکافی : ج ۲ ص ۳۱۵ ح ۱ ، الأمالی للطوسی : ص ۶۶۲ ح ۱۳۷۸ کلاهما عن هشام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۷ ح ۱ ؛ الزهد لابن حنبل : ص ۱۱۷ عن جعفر بن جرفاس عن عیسی علیه السلام .

حدیث۷۹۷

امام صادق علیه السلام :
فیما ناجَی اللّه ُ بِهِ موسی علیه السلام : یا موسی . . . اِعلَم أنَّ کُلَّ فِتنَةٍ بَدؤُها حُبُّ الدُّنیا .
امام صادق علیه السلام : در نجواهای خداوند با موسی علیه السلام آمده است: «ای موسی!... بدان که هر فتنه ای ، آغازش دنیادوستی است».
الکافی : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۱ عن ابن أبی یعفور ، قصص الأنبیاء : ص ۱۶۳ ح ۱۸۴ عن أبی یعقوب وفیه «بذرها» بدل «بدؤها» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۷۳ ح ۳۷ .

حدیث۷۹۸

امام صادق علیه السلام :
وَاللّه ِ ، ما أحَبَّ اللّه َ مَن أحَبَّ الدُّنیا .
امام صادق علیه السلام : سوگند به خدا کسی که دنیا را دوست دارد ، خدا را دوست ندارد.
الکافی : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۹۸ عن حفص بن غیاث ، تحف العقول : ص ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۲۲۶ ح ۹۵ .

حدیث۷۹۹

امام صادق علیه السلام :
کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : یا بُنَیَّ . . . لا تَکُن فی هذِهِ الدُّنیا بِمَنزِلَةِ شاةٍ وَقَعَت فی زَرعٍ أخضَرَ فَأَکَلَت حَتّی سَمِنَت

امـام صادق علیه السـلام : از انـدرزهای لقمان به فرزنـدش این بود که: «فرزنـدم!... در این دنیا به سان گوسـفندی مباش که در سبزه زاری افتاده و چندان چریده که پروار گشته است و همان پرواری ، مایه مرگ اوست».
فی الکافی : «سمن» ، والتصویب من بحار الأنوار .

حدیث۸۰۰

امام صادق علیه السلام :
أبناءُ الدُّنیا عَبیدُ ما یَأکُلونَ ویَلبَسونَ .
امام صادق علیه السلام : دنیاپرستان ، بنده خوراک و پوشاک اند.
کتاب من لا یحضـره الفقیه : ج ۱ ص ۲۷۲ ح ۸۴۳ ، علل الشرائع : ص ۳۴۱ ح ۱ کلاهمـا عن هشام بن الحکم ، بحار الأنوار : ج ۸۵ ص ۱۴۷ ح ۲ .

از۸۰۱تا۱۰۰۰

حدیث۸۰۱

امام صادق علیه السلام :
مَن تَعَلَّقَ قَلبُهُ بِالدُّنیا تَعَلَّقَ قَلبُهُ بِثَلاثِ خِصالٍ : هَمٍّ لا یَفنی ، وأمَلٍ لا یُدرَکُ ، ورَجاءٍ لا یُنالُ .
امام صادق علیه السلام : هر که به دنیا دل بسته شود، دلش به سه چیز بسته می شود: اندوه پایان ناپذیر، آرزوی دست نیافتنی، و امید نارسیدنی.
الکـافی : ج ۲ ص ۳۲۰ ح ۱۷ ، الخصـال : ص ۸۸ ح ۲۲ ، تحـف العقـول : ص ۳۶۷ ، مشـکاهٔ الأـنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۵ ، روضهٔ الواعظین : ص ۴۸۴ .

حدیث۸۰۲

امام صادق علیه السلام :
مَن کَثُرَ اشتِباکُهُ بِالدُّنیا ، کانَ أشَدَّ لِحَسرَتِهِ عِندَ فِراقِها .
امام صادق علیه السلام : کسی که زیاد گرفتار دنیا شود، هنگام جدا شدن از آن ، بیشترین افسوس را می خورد.
الکافی : ج ۲ ص ۳۲۰ ح ۱۶ عن حفص بن قرط ، عـدّهٔ الداعی : ص ۱۰۵ ، مشکاهٔ الأنوار : ص ۴۷۳ ح ۱۵۸۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۹ ح ۸ .

حدیث۸۰۳

امام صادق علیه السلام :
مَن صَفَت لَهُ دُنیاهُ فَاتَّهِمهُ فی دینِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر که دنیایش به کام او شد ، وی را در دینش متّهم کن .
الأمالی للطوسی : ص ۲۸۰ ح ۵۴۰ وص ۲۸۴ ح ۵۵۲ کلاهما عن المنصوری عن عمّ أبیه عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۸۰۴

امام صادق عليه السلام :

إذا صَلَحَ أمرُ دُنياكَ فَاتَّهِم دينَكَ .

امام صادق عليه السلام : هر گاه كار دنيايت درست شد ، به ديندارى ات بدگمان شو.

تحف العقول : ص ۳۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۴۲ ح ۳۰ .

حدیث۸۰۵

امام صادق عليه السلام :

قالَ لُقمانُ عليه السلام : . . . مَنِ اختارَ الدُّنيا عَلَى الآخِرَةِ يَخسَرُهُما كِلتَيهِما ، تَزولُ هذِهِ ولا تُدرَكُ تِلكَ .

امام صادق عليه السلام : لقمان عليه السلام گفت : «... هر كه دنيا را بر آخرت برگزيند ، هر دوى آنها را مى بازد: اين ، از بين مى رود، و به آن ، دست نمى يابد».

تفسير القمّى : ج ۲ ص ۱۶۳ عن حمّاد ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۰ ح ۲ وراجع عوالى اللآلى : ج ۳ ص ۵۱۷ ح ۱۱ .

حدیث۸۰۶

امام صادق عليه السلام :

كانَ المَسيح عليه السلام يَقولُ لِاءَصحابِهِ : وَيلٌ لِمَن كانَتِ الدُّنيا هَمَّهُ

وَالخَطايا عَمَلَهُ ، كَيفَ يَفتَضِحُ غَدا عِندَ رَبِّهِ؟

امام صادق عليه السلام : مسيح عليه السلام به يارانش مى گفت: «واى بر كسى كه دنيا دغدغه او باشد و خطا ، رفتارش! فرداى قيامت ، چه رسوايى اى نزد پروردگارش خواهد داشت!» .

الأمالى للمفيد : ص ۲۰۹ ح ۴۳ عن ابن سنان ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۳۲۵ ح ۳۸ .

حدیث۸۰۷

امام صادق عليه السلام :

مَرَّ عيسَى بنُ مَريَمَ عليه السلام عَلى قَريَةٍ قَد ماتَ أهلُها وطَيرُها ودَوابُّها ، فَقالَ : أما إنَّهُم لَم يَموتوا إلاّ بِسَخطَةٍ

امام صادق عليه السلام : عيسى بن مريم عليه السلام بر آبادى اى گذشت كه مردمان و مرغان و چارپايان آن ، همگى مرده بودند. فرمود: «قطعاً اينها بر اثر خشم [الهى [مرده اند، كه اگر جدا جدا مرده بودند ، حتما يكديگر را دفن مى كردند».

حواريان گفتند: اى روح و كلمه خدا! دعا كن كه خداوند ، آنها را برايمان زنده گرداند تا به ما بگويند كه چه اعمالى داشته اند ، تا ما از آنها دورى گزينيم.

عيسى عليه السلام به درگاه پروردگارش دعا كرد. از آسمان ندا آمد كه: آنان را صدا بزن.

عيسى عليه السلام شب هنگام ، بر تپّه اى از زمين ايستاد و گفت: «اى اهالى اين آبادى!» .

از ميان آنان ، يكى پاسخش را داد كه: بله، اى روح خدا و كلمه او!

عیسی گفت: «وای بر شما! اعمالتان چه بود [که به این روز افتادید]؟» .

گفت: پرستش طاغوت و دنیادوستی، و ترس اندک [از خدا]، و آرزوی دراز، و غفلت و فرو رفتن در لهو و لعب.

عیسی گفت: «دنیادوستی تان چگونه بود؟» .

جواب داد: همانند علاقه مندی کودک به مادرش. هر گاه دنیا به ما رو می آورد ، خوش حال و شاد می شدیم و هر گاه از ما روی بر می گرداند، گریه می کردیم و اندوهناک می شدیم.

عیسی گفت: «طاغوت پرستی شما چگونه بود؟» .

گفت: از گناهکاران اطاعت می کردیم.

عیسی گفت: «فرجام کارتان چگونه بود؟» .

گفت : شب به سلامت خفتیم و صبح در هاویه بودیم.

عیسی گفت: «هاویه چیست؟» .

گفت: سجّین .

عیسی گفت: «سجّین چیست؟» .

گفت: کوه هایی از اخگر که تا روز قیامت بر ما فروزان اند.

عیسی گفت: «شما چه گفتید و چه پاسخ شنیدید؟» .

گفت: ما گفتیم: ما را به دنیا باز گردان تا در آن ، زهد ورزیم. و به ما گفته شد: دروغ می گویید.

عیسی گفت: «وای بر تو! چرا از میان آنان ، فقط تو با من سخن گفتی؟» .

گفت: ای روح خدا! بر آنان لگامی از آتش زده شده که در دست فرشتگانی خشن و سختگیر است . من در میان آنان بودم ؛ امّا از آنان نبودم و چون عذاب فرود آمد، مرا هم در بر گرفت، و من به مویی بر کناره دوزخ آویخته ام و نمی دانم که در آن خواهم افتاد ، یا نجات خواهم یافت.

عیسی علیه السلام به حواریان رو کرد و گفت: «ای اولیای خدا! خوردن نان خشک با نمکِ نیم کوفته و خفتن در خرابه ها به همراه عافیت دنیا و آخرت، بسیار بهتر است».

السُّخْط : الغضب (المصباح المنیر : ص ۲۶۹ «سخط») .

حدیث۸۰۸

امام صادق علیه السلام :

: الطَّمَعُ وَالرَّغبَةُ فِی الدُّنیا أصلانِ لِکُلِّ شَرٍّ ، وصاحِبُهُما لا یَنجو مِنَ النّارِ إلاّ أن یَتوبَ عَن ذلِکَ .

مصباح الشریعة ـ در آنچه به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : طمع و دنیاخواهی ، ریشه هر بدی هستند، و دارنده آنها از آتش نمی رهد ، مگر آن که از این دو خصلت ، توبه کند.

مصباح الشریعة : ص ۱۸۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۴۹ ح ۱۸ .

حدیث۸۰۹

امام صادق علیه السلام :

: الزُّهدُ وضِدُّهُ الرَّغبَةُ .

امام صادق علیه السلام ـ در یادکرد از سربازان خِرد و نابخردی ـ : زهد که ضدّ آن ، رغبت است.

الکافی : ج ۱ ص ۲۱ ح ۱۴ ، الخصال : ص ۵۸۹ ح ۱۳ ، علل الشرائع : ص ۱۱۴ ح ۱۰ ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۱۲ ح ۶۲۰ کلّها عن سماعة بن مهران ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۱۰ ح ۷ .

حدیث۸۱۰

امام صادق علیه السلام :

: الزّاهِدُ ؛ الَّذی یَختارُ

الآخِرَةَ عَلَی الدُّنیا ، وَالذُّلَّ عَلَی العِزِّ ، وَالجَهدَ عَلَی الرّاحَةِ ، وَالجوعَ عَلَی الشِّبَعِ ، وعاقِبَةَ الآجِلِ عَلی مَحَبَّةِ العاجِلِ ، وَالذِّکرَ عَلَی الغَفلَةِ ، ویَکونُ نَفسُهُ فِی الدُّنیا وقَلبُهُ فِی الآخِرَةِ .

مصباح الشریعة ـ در آنچه به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده ـ : زاهد ، کسی است که آخرت را بر دنیا بر می گزینند و خواری [و گم نامی] را بر عزّت [و جاه

و جلال]، و رنج و زحمت را بر تن آسایی، و گرسنگی را بر سیری، و سعادت آخرت را بر محبّت دنیا، و یادِ [خدا بودن] را بر غفلت؛ و پیکرش در دنیاست و دلش در آخرت.

مصباح الشریعة : ص ۱۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ .

حدیث۸۱۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الزُّهّادَ فِی الدُّنیا نورُ الجَلالِ عَلَیهِم ، وأثَرُ الخِدمَةِ بَینَ أعیُنِهِم ، وکَیفَ لا یَکونونَ کَذلِکَ ؟ وإنَّ الرَّجُلَ لَیَنقَطِعُ إلی بَعضِ مُلوکِ الدُّنیا فَیُری عَلَیهِ أثَرُهُ ، فَکَیفَ بِمَن یَنقَطِعُ إلَی اللّه ِ تَعالی لا یُری أثَرُهُ عَلَیهِ؟!

امام صادق علیه السلام : زاهدانِ به دنیا ، از نور جلال و عظمت ، منوّرند و نشانه چاکری بر پیشانی آنان ، هویداست. چگونه چنین نباشند؟ آدمی ، وقتی خود را وقف چاکری حکمرانی از حکمرانان دنیا می کند ، آثار آن در او دیده می شود . پس چگونه ممکن است کسی خود را وقف خدمت به خدای متعال کند و اثر آن بر وی دیده نشود؟!

أعلام الدین : ص۳۰۴، نزهة الناظر : ص۱۱۹ ح۶۷ وفیه «إلی ملک الملوک» بدل «إلی اللّه »، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۷۸ ح ۱۱۳ .

حدیث۸۱۲

امام صادق علیه السلام :

حدیث۸۱۳

امام صادق علیه السلام :

جُعِلَ الخَیرُ کُلُّهُ فی بَیتٍ وجُعِلَ مِفتاحُهُ الزُّهدَ فِی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : همه خوبی ها در یک اتاق نهاده شده و کلید آن ، زهد به دنیا قرار داده شده است.

الكافی : ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۲ عن حفص بن غیاث ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۲ ح ۱۵۴۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۴۹ ح ۲۰ .

حدیث۸۱۴

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَجُلٌ لِأَبی : مَن أعظَمُ النّاسِ فِی الدُّنیا قَدرا؟ فَقالَ : مَن لَم یَجعَلِ الدُّنیا لِنَفسِهِ فی نَفسِهِ خَطَرا .

امام صادق علیه السلام : مردی به پدرم گفت: پُر منزلت ترینِ مردم در دنیا ، چه كسی است؟

فرمود: «كسی كه دنیا در دل و دیده اش بی قدر و منزلت باشد».

مستطرفات السرائر : ص ۱۶۵ ح ۱۰ ، الحكایات للمفید : ص ۹۷ ح ۱۰ عن یزید بن خلیفة وفیه «تجعل» بدل «یجعل» ، كشف الغمّة : ج ۲ ص ۳۶۳ عن الإمام الباقر علیه السلام نحوه .

حدیث۸۱۵

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ الرّاحَةَ فَوَجَدتُها فِی الزُّهدِ .

امام صادق علیه السلام : آسایش را جستم و آن را در زهد یافتم.

مستدرك الوسائل : ج ۱۲ ص ۱۷۴ ح ۱۳۸۱۰ نقلاً عن مجموعة الشهید .

حدیث۸۱۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یَطَّلِعُ عَلَی الدُّنیا فی كُلِّ یَومٍ مَرَّةً أو مَرَّتَینِ ، فَیَقولُ : یا دُنیا . . . مَن خَدَمَكِ فَاستَخدِمیهِ ، ومَن خَدَمَنی فَاخدُمیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند در هر روز ، یكی دو بار به دنیا سری می زند و می فرماید : «ای دنیا!... هر كه خدمتِ تو می كند ، او را به خدمت گیر، و هر كه خدمت من می كند ، خدمتش كن».

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۰۰ وراجع شرح نهج البلاغة : ج ۲ ص ۹۵ وج ۶ ص ۲۳۲ .

حدیث۸۱۷

امام صادق علیه السلام :

إذا تَخَلَّی المُؤمِنُ مِنَ الدُّنیا سَما ، ووَجَدَ حَلاوَةَ حُبِّ اللّه ِ ، وكانَ عِندَ أهلِ الدُّنیا كَأَنَّهُ قَد خولِطَ

امام صادق علیه السلام : هر گاه مؤمن از دنیا دست بشوید ، بلندی می گیرد و شیرینی محبّت خدا را می چشد، و در نظر اهل دنیا دیوانه می نماید ، حال آن كه در واقع ، شیرینیِ محبّت خداوند با [جان [آنان آمیخته است و از این رو ، به غیر او نمی پردازند.

یقال : خولط فلان فی عقله ؛ إذا اختلّ عقله (النهایة : ج ۲ ص ۶۴ «خلط») . وقال العلاّمة المجلسی قدس سره بعد نقل كلام ابن الأثیر : فقوله : «خولط» بهذا المعنی وخالط بمعنی الممازجة ، وهذا أعلی درجات المحبّین حیث استقرّ حبّ اللّه تعالی فی قلوبهم وأخرج حبّ كلّ شیء غیره منها فلا یلتفتون إلی غیره تعالی ، ویتركون معاشرة عامّة الخلق لمباینة طوره أطوارهم ، فهم یعدّونه سفیها مخالطا كما نسبوا الأنبیاء إلی الجنون لذلك (مرآة العقول : ج ۸ ص ۲۷۷) .

حدیث۸۱۸

امام صادق علیه السلام :

: یَابنَ جُندَب ، إن أحبَبتَ أن تُجاوِرَ الجَلیلَ فی دارِهِ ، وتَسکُنَ الفِردوسَ فی جِوارِهِ ، فَلتَهُن عَلَیکَ الدُّنیا ، وَاجعَلِ المَوتَ نُصبَ عَینِکَ ، ولا تَدَّخِر شَیئا لِغَدٍ ، وَاعلَم أنَّ لَکَ ما قَدَّمتَ وعَلَیکَ ما أخَّرتَ .

امام صادق علیه السلام ـ در توصیه هایش به عبد اللّه بن جُندَب ـ : ای پسر جندب! اگر دوست داری که همجوار خداوندِ باشُکوه در سرایش گردی، و در بهشت در همسایگیِ او ساکن شوی ، بایـد دنیا در نظرت خوار باشـد، و [نیز] مرگ را در برابر چشـمت قرار بـده ، و چیزی برای فردایت پس انـداز مکن، و بـدان که آنچه را [برای قیـامتت] پیش بفرستی ، همـان از آنِ توست و آنچه بر جای بگذاری ، به زیان توست.

تحف العقول : ص ۳۰۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۸۲ ح ۱ .

حدیث۸۱۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أعلَمَ النّاسِ بِاللّه ِ أخوَفُهُم مِنهُ ، وأخشاهُم لَهُ

امام صادق علیه السلام : داناترینِ مردم به خدا ، با خوف و خشیت ترینِ مردم از او و بی رغبت ترینِ آنان به دنیاست.

الفرق بین الخوف والخشیهٔ : الخشیهٔ : خوف یشوبه تعظیم ، وأکثر ما یکون ذلک عن علم بما یخشی منه ، ولذلک خصّ العلماء بها .

الخوف : توقّع مکروه عن أمارهٔ مظنونهٔ أو معلومهٔ ، ویضادّ الخوف الأمن (مفردات ألفاظ القرآن : ص۲۸۳ «خشی» وص۳۰۳ «خوف») .

حدیث۸۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أعلَمَ النّاسِ بِاللّه ِ أخوَفُهُم لِلّهِ ، وأخوَفُهُم لَهُ أعلَمُهُم بِهِ ، وأعلَمُهُم بِهِ أزهَدُهُم فیها .

امـام صـادق علیـه السـلام : خداشـناس ترینِ مردم، خـداترس ترینِ آنهـاست، و خـداترس ترینِ مردم ، خداشـناس ترینِ آنهـاست، و خداشناس ترینِ مردم ، زاهدترینِ آنان در دنیاست.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۴۶ عن حفص بن غیاث ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۲۷ ح ۵ .

حدیث۸۲۱

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ اللّه َ خافَ اللّه َ ، ومَن خافَ اللّه َ سَخَت نَفسُهُ

امام صادق علیه السلام : هر که خدا را شناخت ، از خدا ترسید و هر که از خدا ترسید ، دل از دنیا بر کند.

سَخِیَت نفسی عن الشیء : إذا ترکتْه (الصحاح : ج ۶ ص ۲۳۷۳ «سخا») .

حدیث۸۲۲

امام صادق علیه السلام :

فی مُناجاةِ موسی علیه السلام : . . . یا موسی ، إنَّ عِبادِیَ الصّالِحینَ زَهِدوا فِی الدُّنیا بِقَدرِ عِلمِهِم ، وسائِرَ الخَلقِ رَغِبوا فیها بِقَدرِ جَهلِهِم ، وما مِن

أحَدٍ عَظَّمَها فَقَرَّت عَینَاهُ فیها ، ولَم یُحَقِّرها أحَدٌ إلاَّ انتَفَعَ بِها .

امام صادق علیه السلام : در مناجات [خدا با] موسی علیه السلام است که : «ای موسی! بندگانِ نیک من ، به اندازه دانششان (معرفتشان) به دنیا زهد ورزیدند، و دیگر مردمان ، به اندازه نادانی شان به آن راغب گشتند. و هیچ کس نیست که دنیا را بزرگ شمارد و چشمش در آن ، روشن گردد؛ و هیچ کس [نیست که] آن را خُرد نشمرد ، مگر این که بِدان بهره مند می شود».

الکافی : ج ۲ ص ۳۱۷ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۲۶۳ ح ۱ ، الأمالی للصدوق : ص ۷۶۵ ح ۱۰۲۸ ، تفسیر القمّی : ج ۱ ص ۲۴۳ کلّها عن حفص بن غیاث ، مشکاة الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۵ ، روضة الواعظین : ص ۴۹۰ کلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۱ ح ۱۰ .

حدیث۸۲۳

امام صادق علیه السلام :

: إنَّهُ خَرَجَ یَقرَأُ الزَّبور ، وکانَ إذا قَرَأَ الزَّبورَ لایَبقی جَبَلٌ ولا حَجَرٌ ولا طائِرٌ إلاّ جاوَبَتهُ .

فَانتَهی إلی جَبَلٍ ، فَإِذا عَلی ذلِکَ الجَبَلِ نَبِیٌّ عابِدٌ ، یُقالُ لَهُ : حِزقیل ، فَلَمّا سَمِعَ دَوِیَّ الجِبالِ وأصواتَ السِّباعِ وَالطَّیرِ عَلِمَ أنَّهُ داوودُ علیه السلام ، فَقالَ داوودُ علیه السلام : یا حِزقیل ، تَأذَنُ لی فَأَصعَدَ إلَیکَ؟ قالَ : لا .

فَبَکی داوودُ علیه السلام ، فَأَوحَی اللّه ُ إلَیهِ : یا حزقیلُ ، لا تُعَیِّر داوودَ وسَلنِی العافِیَةَ .

قالَ : فَأَخَذَ حِزقیلُ بِیَدِ داوودَ ورَفَعَهُ إلَیهِ .

فَقالَ داوودُ علیه السلام : یا حِزقیل ، هَل هَمَمتَ بِخَطیئَةٍ قَطُّ؟

قالَ : لا .

قالَ : فَهَل دَخَلَکَ العُجبُ بِما أنتَ فیهِ مِن عِبادَةِ اللّه ِ ؟

قالَ : لا .

قالَ : فَهَل رَکَنتَ إلَی الدُّنیا فَأَحبَبتَ أن تَأخُذَ مِن شَهَواتِها ولَذّاتِها؟

قالَ : بَلی ، رُبَّما عَرَضَ ذلِکَ بِقَلبی .

قالَ : فَما کُنتَ تَصنَعُ إذا کانَ ذلِکَ؟

قالَ : أدخُلُ هذَا الشِّعبَ فَأَعتَبِرُ بِما فیهِ .

قالَ : فَدَخَلَ داوودُ علیه السلام الشِّعبَ ، فَإِذا سَریرٌ مِن حَدیدٍ عَلَیهِ جُمجُمَةٌ بالِیَةٌ وعِظامٌ فانِیَةٌ ، وإذا لَوحٌ مِن حَدیدٍ فیهِ کِتابَةٌ ، فَقَرَأَها داوودُ علیه السلام فَإِذا هِیَ :

أنَا أروَی بنُ سَلَم ، مَلَکتُ ألفَ سَنَةٍ ، وبَنَیتُ ألفَ مَدینَةٍ ، وافتَضَضتُ ألفَ بِکرٍ ، فَکانَ آخِرُ عُمُری أن صارَ التُّرابُ فِراشی ، وَالحِجارَةُ وِسادَتی ، وَالدّیدانُ وَالحَیّاتُ جیرانی ، فَمَن رَآنی فَلا یَغتَرَّ بِالدُّنیا .

امام صادق علیه السـلام ـ در حدیثی که در آن ، قصّه داوود علیه السـلام را فرمود ـ : او بیرون رفت و به خواندن زبور پرداخت، و هر گاه زبور می خواند ، همه کوه ها و سنگ ها و پرندگان ، با او هم صدا می شدند.

به کوهی رسـید. بر آن کوه ، پیامبری عابـد بود که به او حِزقیل می گفتنـد. او چون همهمه کوه ها و صدای درندگان و پرندگان را شنید ، دانست که داوود علیه السلام است.

داوود علیه السلام گفت: ای حِزقیل! اجازه می دهی که به نزد تو فراز آیم؟

حزقیل گفت: نه.

داوود علیه السلام گریست.

خداوند به حزقیل وحی فرمود که: «ای حزقیل! داوود را سرزنش مکن، و از من ، عافیت بخواه».

پس ، حزقیل ، دست داوود را گرفت و به سوی خود ، بالا کشید.

داوود علیه السلام گفت: ای حزقیل! آیا هرگز قصد گناهی کرده ای؟

گفت: نه.

داوود گفت: آیا از این که عبادت خدا را در پیش گرفته ای هرگز دچار غرور شده ای؟

گفت: نه.

داوود گفت: آیا هرگز میل به دنیا کرده ای و دوست داشته ای که از خواسته ها و خوشی های آن برگیری؟

گفت: آری ، گاهی به دلم خطور کرده است.

داوود گفت: در این صورت ، چه می کنی؟

گفت: به این درّه می آیم و از آنچه در آن است ، عبرت می گیرم.

داوود علیه السلام وارد درّه شد . تختی آهنین دید که بر آن ، جمجمه ای فرسوده و استخوان های پوسیده است، و نیز لوحی از آهن که در آن چیزی نوشته بود. داوود علیه السلام آن نوشته را خواند . چنین آمده بود:

«من اَروی پسر سَلَمْ هستم . هزار سال پادشاهی کردم، و هزار شهر بساختم، و با هزار دختر ، عروسی کردم؛ امّا سرانجام خاک ، بسترم شد و سنگ ، بالشم و کرم ها و مارها همسایگانم. پس ، هر که مرا می بیند ، نباید فریب دنیا را بخورد».

کمال الدین : ص ۵۲۴ ح ۶ ، الأمالی للصدوق : ص ۱۵۹ ح ۱۵۷ کلاهما عن هشام بن سالم ، تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۲۳۱ ، روضة الواعظین : ص ۴۸۴ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۵ ح ۳ .

حدیث۸۲۴

امام صادق علیه السلام :

لَمّا اُدخِلَ رَأسُ الحُسَینِ بنِ عَلِیٍّ علیه السلام عَلی یَزید ـ لَعَنَهُ اللّه ُ ـ

وأُدخِلَ عَلَیهِ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلام . . . قالَ یَزیدُ : یا عَلِیَّ بنُ الحُسَین «وَ مَا أَصَـبَكُم مِّن مُّصِیبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَیْدِیكُمْ» !

امام صادق علیه السلام : چون سر حسین بن علی علیهماالسلام را نزد یزید ـ که لعنت خدا بر او باد ـ بردند و علی بن الحسین علیهماالسلام را نیز آوردند... ، یزید گفت: ای علی بن الحسین! «و هر مصیبتی که به شما می رسد ، به سبب اعمال خودتان است» !

علی بن الحسـین علیهماالسـلام فرمود: «هرگز! این آیه در بـاره مـا نـازل نشـد؛ بلکه دربـاره مـا این آیه دیگر نـازل شـده است: «هیچ

مصـیبتی ، نه در زمین و نه در نفْس های شما [به شما] نمی رسد ، مگر آن که پیش از این که آن را پدید آوریم، در کتابی است ، و البته این کار ، برای خدا آسان است ، تا بر آنچه از دست شما رفته ، اندوهگین نشوید و به سبب آنچه به شما داده است ، شادمانی نکنیـد . و خـدا هیـچ خودپسـند فخرفروشـی را دوست نـدارد» . مـا ، کسـانی هسـتیم که برای آنچه از دست می دهیم ، افسوس نمی خوریم و برای آنچه به ما می رسد ، شادمانی نمی کنیم».

الشوری : ۳۰ .

حدیث۸۲۵

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : یا بُنَیَّ . . . لا تَأسَ عَلی ما فاتَکَ مِنَ الدُّنیا ؛ فَإِنَّ قَلیلَ الدُّنیا لا یَدومُ بَقاؤُهُ ، وکَثیرَها لا یُؤمَنُ بَلاؤُهُ .

امـام صـادق علیه السـلام : از جمله پنـدهای لقمـان به فرزنـدش ، این بـود که: «فرزنـدم!... برای از دست دادن چیزی از دنیـا افسوس مخور؛ چرا که اندکِ دنیا بقایش دوام ندارد، و بسیارِ آن ، خالی از رنج نیست».

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۲۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن یحیی بن عقبهٔ الأزدی ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۵ ح ۱۹ .

حدیث۸۲۶

امام صادق علیه السلام :

تَشَوَّفَتِ

امام صادق علیه السـلام : دنیا برای عدّه ای ، به صورت حلالِ محض خودنمایی کرد؛ ولی آنها آن را نخواستند و مردند. سپس برای عـدّه ای به صورت حلال و شـبهه ناک نمایان شد و آنها گفتند: «ما را به [مال [شـبهه ناک ، نیازی نیست» و از حلال ، تا توانسـتند ، بر گرفتنـد. سـپس برای عـدّه ای دیگر به صورت حرام و شـبهه ناک خودنمایی نمود و آنها گفتند: «ما را به حرام نیازی نیست» و در [مال]

شبهه ناک ، غوطه ور شدند . و سپس برای عدّه ای ، به صورت حرامِ محض نمایان خواهد گردید و آنان آن را می طلبند؛ امّا آن را نمی یابند . مؤمن در دنیا از سرِ ناچاری می خورد.

تَشَوَّفَت الجاریهُ : أی تَزیّنت (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۸۳ «شوف») .

حدیث۸۲۷

امام صادق علیه السلام :

أنزِلِ الـدُّنیا کَمَنزِلٍ نَزَلتَهُ فَارتَحَلتَ عَنهُ ، أو کَمالٍ أصَبتَهُ فی مَنامِکَ فَاستَیقَظتَ ولَیسَ فی یَدِکَ شَیءٌ مِنهُ . فَکَم مِن حَریصٍ عَلی أمرٍ قَد شَقِیَ بِهِ حینَ أتاهُ ، وکَم مِن تارِکٍ لِاءَمرٍ قَد سَعِدَ بِهِ حینَ أتاهُ .

امام صادق علیه السـلام : دنیا را به سانِ منزلگاهی بدان که در آن فرود می آیی و سپس از آن می کوچی، یا مانند مالی بدان که در خوابت می یابی و چون بیـدار می شوی ، اثری از آن نمی بینی . ای بسا آزمندِ چیزی که چون بدان رسـید ، مایه بدبختی او گردید، و ای بسا ترک کننده چیزی که چون آن چیز به او رسید ، مایه خوشبختی اش گردید!

تحف العقول : ص ۳۷۷ عن سفیان الثوری و ص۲۸۷ .

حدیث۸۲۸

امام صادق علیه السلام :

كانَ فيما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : يا بُنَيَّ . . . اجعَلِ الدُّنيا بِمَنزِلَةِ

قَنطَرَةٍ عَلى نَهرٍ جُزتَ عَلَيها وتَرَكتَها ولَم تَرجِع إلَيها آخِرَ الدَّهرِ .

امام صادق علیه السلام : از اندرزهای لقمان به فرزندش ، این بود که : «فرزندم!... دنیا را

به سان پلی بر رودخانه ای بدان که از آن ، گذشته ای و آن را پشت سر نهاده ای و دیگر هرگز به سوی آن بر نمی گردی».

الكافي : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۰ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ كلاهما عن يحيى بن عقبة الأزدي ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۵ ح ۱۹ .

حدیث۸۲۹

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبو ذَر رضـى الله عنه يَقولُ في خُطبَتِهِ : يا مُبتَغِيَ العِلمِ ، كَأَنَّ شَيئا مِنَ الدُّنيا لَم يَكُن شَيئا إلاّ ما يَنفَعُ خَيرُهُ ويَضُرُّ شَرُّهُ ، إلاّ مَن رَحِمَ اللّهُ .

امام صادق علیه السلام : ابو ذر ، در سخنرانی خود می گفت: ای جوینده دانش! گویا هیچ چیز دنیا ، چیزی نبوده است ، جز این که خوبی اش سود می رساند و بدی اش زیان می زند، مگر کسی که خدا به او رحم کند.

الكافي : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۸ عن أبي بصير ، الأمالي للمفيد : ص ۱۷۹ ح ۱ وفيه «عملاً ينفع» بدل «ما ينفع» ، الاُصول الستّة عشر : ص ۳۵ كلاهما عن أبي بصير عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۰۱ ح ۱۱ .

حدیث۸۳۰

امام صادق علیه السلام :

:

اِعمَل عَلى مَهَلٍ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ وَاختَر لِنَفسِكَ أيُّهَا الإنسانُ

فَكَأَنَّ ما قَد كانَ لَم يَكُ إذ مَضيوكَأَنَّ ما هُوَ كائِنٌ قَد كانَ

امام صادق علیه السلام ـ می فرمود ـ :

در مهلتی که داری ، بکوش؛ چرا که تو مردنی هستی /

و برای خودت ـ ای انسان ـ نیکی برگزین

آنچه بود و گذشت، گویا اصلاً نبوده است/ و هـر آینده ای، گویا از ابتدا بوده اسـت!

الأمالي للصدوق : ص ۵۷۸ ح ۷۹۳ عن محمّد بن أبي عمير ، المناقب لابن شهرآشوب : ج ۴ ص ۲۷۶ ، روضة الواعظين : ص ۵۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۷۲ ح ۳ .

حدیث۸۳۱

امام صادق علیه السلام :

قيلَ لِاءَميرِ المُؤمِنينَ عليه السلام : عِظنا وأوجِز ، فَقالَ : الدُّنيا حَلالُها حِسابٌ ، وحَرامُها عِقابٌ .

امام صادق علیه السلام : به امیر مؤمنان علیه السلام گفته شد: ما را اندرزی کوتاه ده.

فرمود: «دنیا، حلالش حساب دارد و حرامش کیفر».

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۹ ح ۱۳ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۷ نحوه .

حدیث۸۳۲

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله رَجُلٌ وهُوَ عَلى حَصيرٍ قَد أثَّرَ في جِسمِهِ ، ووِسادَةِ ليفٍ قَد أثَّرَت في خَدِّهِ ، فَجَعَلَ يَمسَحُ ويَقولُ : ما رَضِيَ بِهذا كِسرى ولا قَيصَرُ ، إنَّهُم يَنامونَ عَلَى الحَريرِ وَالدّيباجِ وأنتَ عَلى هذَا الحَصيرِ ؟!

قالَ : فَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : لَاءَنا خَيرٌ مِنهُما ، وَاللّه لَاءَنا أكرَمُ مِنهُما ، وَاللّه ما أنَا وَالدُّنيا ، إنَّما مَثَلُ الدُّنيا كَمَثَلِ رَجُلٍ راكِبٍ مَرَّ عَلى شَجَرَةٍ ولَها فَيءٌ فَاستَظَلَّ تَحتَها ، فَلَمّا أن مالَ الظِّلُّ عَنهَا ارتَحَلَ فَذَهَبَ وتَرَكَها .

امام صادق علیه السلام : مردی بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد . دید که پیامبر صلی الله علیه و آله بر بوریایی خفته است و بالشی از لیف خرما زیر سر دارد که بر بدن و صورت ایشان جا انداخته است . شروع به دست کشیدن بر بوریا کرد و در این حال می گفت: کسرا و قیصر ، به چنین چیزی رضایت نمی دهند. آنها بر حریر و دیبا می خوابند و شما بر این بوریا؟!

پیامبر خدا فرمود: «من از آنها بهترم. به خدا ، من از آنها ارجمندترم . به خدا، مرا چه به دنیا؟! حکایت دنیا، در حقیقت، حکایت مرد سواری است که از درختی می گذرد که سایه ای دارد و در سایه آن می آرمد، و چون سایه بر می گردد ، بار بر می بندد و درخت را ترک می کند و می رود» .

الزهد للحسين بن سعيد : ص ۵۰ ح ۱۳۴ عن عبداللّه بن سنان ، حلية الأبرار : ج ۱ ص ۲۰۹ ح ۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۴ وراجع مشكاة الأنوار : ص ۴۶۳ ح ۱۵۴۵ .

حدیث۸۳۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليه السلام يَدعو بِهذَا الدُّعاءِ ... : أعوذُ بِكَ يا إلهي مِن شَرِّ الدُّنيا وشَرِّ ما فيها ، لا تَجعَلِ الدُّنيا عَلَيَّ سِجنا ولا فِراقَها عَلَيَّ حُزنا ، أخرِجني مِن فِتنَتِها مَرضِيّا عَنّي ، مَقبولاً فيها عَمَلي إلى دارِ الحَيَوانِ .

امام صادق علیه السلام : علی بن الحسین (امام زین العابدین) علیه السلام این دعا را می خواند ... :

«معبود من! از شرّ دنیا و از شرّ هر آنچه در دنیاست ، به تو پناه می برم . دنیا را بر من ، زندان مگردان و جدایی از آن را مایه اندوهم قرار مده . مرا از فتنه سرای دنیا چنان به سرای زندگی [حقیقی] ببَر که از من خشنود باشی و اعمالم در آن ، پذیرفته شده باشد» .

الکافی : ج ۲ ص ۵۵۴ ح ۱۳ عن أبی بصیر ، جمال الاُسبوع : ص ۲۳۴ ، مصباح المتهجّد : ص ۳۵۱ ح ۴۶۶ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۹۰ ص ۴ ح ۱ .

حدیث۸۳۴

امام صادق علیه السلام :

اللّهُمَّ إنّی أعوذُ بِکَ مِن شَـرِّ الدُّنیا وشَـرِّ أهلِها وشَرِّ ما فیها ، ولا تَجعَلِ الدُّنیا عَلَیَّ سِجنا ، ولا تَجعَل فِراقَها لی حُزنا ، أجِرنی مِن فِتنَتِها ، وَاجعَل عَمَلی فیها مَقبولاً وسَعیی فیها مَشکورا ، حَتّی أصِلَ بِذلِکَ إلی دارِ الحَیَوانِ ومَساکِنِ الأَخیارِ.

امـام صادق علیه السـلام : بارخـدایا! از شـرّ دنیا و شـرّ اهل دنیا و شـرّ آنچه در دنیاست ، به تو پناه می برم . بارخـدایا! دنیا را بر من ، زنـدان مگردان و جـدایی از آن را مـایه انـدوهم مسـاز . از فتنه دنیا پناهم بـده و اعمالم در آن را پـذیرفته درگاهت و تلاش هایم را مورد قدردانی خود قرار بده تا بدین وسیله به سرای زندگی [ـ حقیقی [و سکونتگاه نیکان ، نایل آیم.

الإقبال : ج ۱ ص ۱۳۴ عن هارون بن موسی التلعکبری ، جمال الاُسبوع : ص ۲۴۱ عن أبی یحیی الصنعانی عن الإمام الباقر عن الإمام زین العابدین علیهماالسلام نحوه ، مصباح المتهجّد : ص ۳۹۴ ، البلد الأمین : ص ۷۶ وفیهما ذیله من «لا تجعل الدنیا ... » نحوه ، بحار الأنوار : ج ۹۷ ص ۳۳۸ ح ۱ .

حدیث۸۳۵

امام صادق علیه السلام :

: یَـا بنَ جُنـدَبٍ ، الخَیرُ کُلُّهُ أمامَـکَ ، وإنَّ الشَّرَّ کُلَّهُ أمامَکَ ، ولَن تَرَی الخَیرَ وَالشَّرَّ إلاّ بَعـدَ الآخِرَةِ؛ لِاءنَّ اللّه َ ـ جَلَّ وعَزَّ ـ جَعَلَ الخَیرَ کُلَّهُ فِی الجَنَّةِ ، وَالشَّرَّ کُلَّهُ فِی النّارِ ؛ لِاءنـَّهُما الباقِیانِ .

امام صادق علیه السلام ـ در وصیّتش به پسر جندب ـ : ای پسر جندب ، همه خوبی ، فرا روی توست و همه بدی نیز فراروی توست و تو خوب و بـد را جز پس از آخرت نمی بینی ؛ زیرا که خداونـد تمـام خوب را در بهشت ، و تمام بـد را در جهنّم قرار داد ؛ چرا که این دو ، ماندگارند.

تحف العقول : ص ۳۰۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۸۴ ح ۱ .

حدیث۸۳۶

امام صادق علیه السلام :

«عُلُوًّا فِی الْاءَرْضِ وَلاَ فَسَادًا»

امام صادق علیه السلام : ـ درباره آیه شریف «در زمین ، خواستار برتری (سرکشی) و فساد نیستند» ـ : مراد از «عُلُوّ» ، بزرگی و برتری است ، و مراد از «فساد» ، زنا (زنبارگی و فساد جنسی) .

القصص : ۸۳ .

حدیث۸۳۷

امام صادق علیه السلام :

: رَبِّ دَعَتنی دَواعِی الدُّنیا فَأَجَبتُها سَرِیعا ورَکَنتُ إلَیها طائِعا ، ودَعَتنی دَواعِی الآخِرَةِ فَتَثَبَّطتُ عَنها وأبطَأتُ فِی الإِجابَةِ وَالمُسارَعَةِ إلَیها ، کَما سارَعتُ إلی دَواعِی الدُّنیا وحُطامِهَا الهامِدِ

امـام صـادق علیه السـلام ـ در دعا ـ : پروردگارا! دعوتگرانِ دنیا مرا فرا خواندنـد و من سراسـیمه دعوت آنان را پـذیرفتم و داوطلبانه اطاعتشان کردم ؛ و دعوتگرانِ آخرت مرا فرا خواندنـد و من درنگ کردم و در پـذیرفتن دعوت آنان و شـتافتن به سوی آنان کُندی ورزیـدم ، چنـان که [بر عکس] به سوی دعوتگران دنیـا و خس و خاشـاک و علف هـای خشـکیده نابودشونـده آن (متاع پوچ و بی ارزش دنیا) و سراب از بین رفتنی اش ، شتاب کردم.

الهامِد : اليابس (النهاية : ج ۵ ص ۲۷۳ «همد») .

حدیث۸۳۸

امام صادق عليه السلام :

مَن كانَتِ الآخِرَةُ أكبَرَ هَمِّهِ ، كَشَفَ اللّه ُ عَنهُ ضيقَهُ ، وجَمَعَ لَهُ أمرَهُ ، وأتَتهُ الدُّنيا وهِيَ راغِمَةٌ.

امام صادق عليه السلام : كسى كه آخرت ، بزرگ ترين همّ و غم او باشد ، خداوند سختى و تنگنايى را از او برطرف مى سازد و امورش را سامان مى بخشد و دنيا به رغم ميلش ، به او روى مى آورد.

الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۹ ح ۱۳۲ عن أبي هاشم ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۲.

حدیث۸۳۹

امام صادق عليه السلام :

كَم مِن طالِبٍ لِلدُّنيا لَم يُدرِكها ، ومُدرِكٍ لَها قَد فارَقَها ، فَلا

يَشغَلَنَّكَ طَلَبُها عَن عَمَلِكَ ، وَالتَمِسها مِن مُعطيها ومالِكِها ، فَكَم مِن حَريصٍ عَلَى الدُّنيا قَد صَرَعَتهُ ، وَاشتَغَلَ بما أدرَكَ مِنها عَن طَلَبِ آخِرَتِهِ ، حَتّى فَنِيَ عُمُرُهُ وأدرَكَهُ أجَلُهُ.

امام صادق عليه السلام : چه بسيار دنياطلبانى كه به آن نرسيدند و چه بسيار كسانى كه به

دنيا رسيدند و از آن جدا شدند [و رفتند] ! پس مبادا كه طلب دنيا ، تو را از عمل كردن [براى آخرت] باز بدارد . و دنيا را از دهنده آن و مالكش (خداوند) بخواه . اى بسا آزمندِ به دنيا كه دنيا او را به خاك افكنْد و به جهت آنچه از دنيا به دست آورْد ، از طلب آخرتش باز مانْد ، تا آن كه عمرش سپرى شد و مرگش فرا رسيد!

الكافي : ج ۲ ص ۴۵۵ ح ۹ ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۴ ح ۱۵۴۹ نحوه .

حدیث۸۴۰

امام صادق عليه السلام :

تَقولُ إذا أصبَحتَ وأمسَيتَ : ... اللّهُمَّ إنَّ اللَّيلَ وَالنَّهارَ خَلقانِ مِن خَلقِكَ فَلا تَبتَلِيَنّي فيهِما بِجُرأَةٍ عَلى مَعاصيكَ ، ولا رُكوبٍ لِمَحارِمِكَ ، وَارزُقني فيهِما عَمَلاً مُتَقَبَّلاً وسَعيا مَشكورا وتِجارَةً لَن تَبورَ.

امام صادق عليه السلام : در هر بام و شام مى گويى : « ... بارخدايا! شب و روز ، دو آفريده از آفريده هاى تو هستند . پس ، در آنها مرا گرفتار گستاخى بر معاصى ات و ارتكاب حرام هايت مگردان ، و در آنها مرا عملى پذيرفته ، تلاشى در خورِ تقدير ، و تجارتى كه هرگز كساد نمى شود ، روزى فرما.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۱ ص ۳۳۷ ح ۹۸۲ عن عمّار بن موسى ، مصباح المتهجّد : ص ۲۰۶ ح ۲۹۹ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۲۸۷ ح ۴۸.

حدیث۸۴۱

امام صادق عليه السلام :

إنّی لَاُملِقُ أحیانا فَاُتاجِرُ اللّه َ بِالصَّدَقَةِ.

امام صادق علیه السلام : من گاهی اوقات ، تنگ دست می شوم و [برای رفع تنگ دستی خود ،] با صدقه دادن ، به تجارت با خداوند می پردازم.

کشف الغمّة: ج ۲ ص ۴۱۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۰۶ ح ۵۴ .

حدیث۸۴۲

امام صادق علیه السلام :

«وَ لَبِئْسَ مَا شَرَوْاْ بِهِ أَنفُسَهُمْ» بِالعَذابِ ، إذ باعُوا الآخِرَةَ بِالدُّنیا ورَهَنوا بِالعَذابِ الدّائِمِ أنفُسَهُم «لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ»

امام صادق علیه السلام : «چه بد است آنچه جان هایشان را به آن فروختند» ، یعنی به عذاب ؛ زیرا که آخرت را به دنیا فروختند و جان هایشان را به گروِ عذابِ همیشگی دادند . (ای کاش می دانستند) که جان هایشان را به عذاب فروخته اند؛ امّا به دلیل کافر بودنشان به آن (عذاب) ، این را [که جان خود را به بد چیزی فروخته اند ،] نمی دانند .

پس ، چون اندیشیدن در حجّت های خدا را فرو نهادند تا [در نتیجه این اندیشه و تأمّل ، این حقیقت را] بدانند ، خداوند آنان را به سبب اعتقاد باطلشان و انکار حق ، عذاب کرد.

البقرة: ۱۰۲ .

حدیث۸۴۳

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ ، إنّی أشهَد أنَّهُ ... بَذَلَ

مُهجَتَهُ فیكَ لِیستَنقِذَ عِبادَكَ مِنَ الجَهالَةِ وحَیرَةِ الضَّلالَةِ ، وقَد تَوازَرَ عَلَیهِ مَن غَرَّتهُ الدُّنیا وباعَ حَظَّهُ بِالأرذَلِ الأدنی .

امام صادق علیه السلام ـ در زیارت امام حسین علیه السلام در روز اربعین ـ : بارخدایا! من گواهی می دهم که آن بزرگوار ... خون خود را در راه تو نثار کرد تا بندگانت را از

جهالت و سرگشتگیِ گم راهی برهاند ، در حالی که آنان که دنیا فریبشان داد و بهره خود [از آخرت] را به [دنیای] پَست فروختند ، علیه او همیار شدند.

تهذیب الأحكام : ج ۶ ص ۱۱۳ ح ۲۰۱ ، مصباح المتهجّد : ص ۷۸۸ ح ۸۵۷ كلاهما عن صفوان بن مهران ، بحار الأنوار : ج ۱۰۱ ص ۳۳۱ ح ۲ .

حدیث۸۴۴

امام صادق علیه السلام :

: فَأَعذَرَ فِی الدُّعاءِ ، وبَذَلَ مُهجَتَهُ فیكَ... حَتّی ثارَ عَلَیهِ مِن خَلقِكَ مَن غَرَّتهُ الدُّنیا ، وباعَ الآخِرَةَ بِالثَّمَنِ الأَوكَسِ

امام صادق علیه السلام ـ در زیارت امام حسین علیه السلام ـ : پس ، با دعوت [مردم به حق،] حجّت را تمام کرد و خون و جان خود را در راه تو بخشید ... تا آن که کسانی از خَلق تو که دنیا فریبشان داد و آخرت را به کمترین بها فروختند ، بر او شوریدند.

الثمن الأوکس : الأنقص (مجمع البحرین: ج ۳ ص ۱۹۶۹ «وکس») .

حدیث۸۴۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ روحَ الإيمانِ واحِدَةٌ ، خَرَجَت مِن عِندِ واحِدٍ ، وتَتَفَرَّقُ فى أبدانٍ شَتّى ، فَعَلَيهِ ائتَلَفَت ، وبِهِ تَحابَّت .

امام صادق علیه السلام : روح ایمان ، یکی است که از نزد [خدای] یگانه فرود آمده و در پیکرهای گوناگونی جای گرفته است. پس بر اساس آن ، خو گرفته می شود و بدان ، دوستی ها پدید می آید .

الاختصاص : ۲۴۹ عن أبان بن تغلب الكندی، بحار الأنوار: ۶۹ / ۱۹۳ / ۹ .

حدیث۸۴۶

امام صادق علیه السلام :

المُؤمِنونَ يَألَفونَ ويُؤلَفونَ ويُغشى رَحلُهُم .

امام صادق علیه السلام : مؤمنان ، با یکدیگر اُنس می گیرند و با آنان ، اُنس گرفته می شود و خانه شان محلّ رفت و آمد دوستان است .

تاريخ اليعقوبی : ۲ / ۳۸۲ .

حدیث۸۴۷

امام صادق علیه السلام :

مَا التَقى مُؤمِنانِ قَطُّ إلاّ كانَ أفضَلُهُما أشَدَّهُما حُبّا لِأَخيهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه دو شخص مؤمن یکدیگر را ببینند ، برترین آن دو ، کسی است که برادرش را بیشتر دوست می دارد .

الكافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۵ ، المؤمن : ۳۱ / ۶۰ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۱ / ۹۳۷ كلّها عن صفوان الجمّال ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۹۱ عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۰ / ۲۶ و ج ۷۴ / ۳۹۸ / ۳۲ .

حدیث۸۴۸

امام صادق علیه السلام :

أنَّهُ سَمِعَ جَعفَرَ بنَ مُحَمَّدٍ عليه السلاميَقولُ : سَأَلَ داودُ النَّبِيُّ سُلَيمانَ عليه السلام ـ وأرادَ عِلْمَ ما بَلَغَ مِنَ الحِكمَةِ ـ قالَ: . . . أيُّ شَيءٍ أحلى ؟

قالَ : المَحَبَّةُ ، هِيَ رَوحُ اللّه بَينَ عِبادِهِ ، حَتّى إنَّ الفَرَسَ لَيَرفَعُ حافِرَهُ عَن وَلَدِهِ.

قالَ : فَضَحِكَ داودُ عِندَ إجابَةِ سُلَيمانَ عليه السلام .

جامع الأحاديث ـ به نقل از ابراهيم بن شعيب المُزنی ، از امام صادق علیه السلام ـ : داوود پیامبر علیه السلام، برای این که بداند سلیمان علیه السلام به چه حد از حکمت رسیده است ، از او پرسید : «... چه چیز شیرین تر است؟».

سلیمان پاسخ داد: «دوستی ، همان آرامش [فروفرستاده] خدا میان بندگانش است ، تا آن جا که اسب ، سم خود را برای کره اش برمی دارد» .

آن گاه ، داوود از پاسخگویی سلیمان ، شاد شد .

جامع الأحادیث للقمّی : ۱۹۳ .

حدیث۸۴۹

امام صادق علیه السلام :

أكثِروا مِنَ الأَصدِقاءِ فِی الدُّنیا ؛ فَإِنَّهُم یَنفَعونَ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ ، أمَّا الدُّنیا فَحَوائِجُ یَقومونَ بِها ، وأمَّا الآخِرَةُ فَإِنَّ أهلَ جَهَنَّمَ قالوا : «فَمَا لَنَا مِن شَـفِعِینَ * وَ لَا صَدِیقٍ حَمِیم » .

امام صادق علیه السـلام : در دنیا بر شـمار دوستان بیفزایید که در دنیا و آخرت ، سود می رسانند . امّا در دنیا نیازهایی برمی آورند ، و امّا در آخرت ، دوزخیان می گویند : «پس ما را نه شفیعانی است و نه دوستی نزدیک» .

مصادقة الإخوان : ۱۴۹ / ۱ عن جعفر بن إبراهیم .

حدیث۸۵۰

امام صادق علیه السلام :

اِستَكثِروا مِنَ الإِخوانِ ؛ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤمِنٍ دَعوَةً مُستَجابَةً .

امام صادق علیه السلام : بر شمار برادران بیفزایید که هر مؤمنی را دعایی اجابت شده است .

مصادقة الإخوان : ۱۵۰ / ۱ عن أحمد بن محمّد عن بعض أصحابه .

حدیث۸۵۱

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یَرغَب فِی الِاستِكثارِ مِنَ الإِخوانِ ابتُلِیَ بِالخُسرانِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس به افزایش شمار برادرانْ رغبت نشان ندهد ، دچار زیان می شود .

تحف العقول : ۳۱۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۲ / ۳۲ .

حدیث۸۵۲

امام صادق علیه السلام :

أكثِروا مُؤاخاةَ المُؤمِنینَ ؛ فَإِنَّ لَهُم عِندَ اللّه ِ تَعالی یَدا یُكافِئُهُم بِها یَومَ القِیامَةِ .

امـام صـادق علیه السـلام : بر برادری [و دوسـتی] بـا مؤمنـان بیفزاییـد که آنـان را نزد خـدا دست توانی است که روز قیـامت ، بـدان پاداششان می دهد .

مصادقة الإخوان : ۱۵۰ / ۱ عن أحمد بن محمّد عن بعض أصحابه .

حدیث۸۵۳

امام صادق علیه السلام :

خَمسَـةٌ لاـ یَنـامونَ : الهـامُّ بِدَمٍ یَسـفِكُهُ ، وذُو المـالِ الكَثیرِ لاـ أمینَ لَهُ ، وَالقائِـلُ فِی النّـاسِ الزّورَ وَالبُهتانَ عَن عَرَضٍ مِنَ الـدُّنیا یَنالُهُ ،

وَالمَأخوذُ بِالمالِ الكَثيرِ ولا مالَ لَهُ ، وَالمُحِبُّ حَبيبا يَتَوَقَّعُ فِراقَهُ .

امام صادق علیه السلام : پنج تن خواب ندارند : آن که در پی ریختن خونی است؛ شخص بسیار دولتمندی که امینی ندارد ؛ آن که برای به چنگ آوردن متاع دنیا ، میان مردم به باطل و بهتان سخن می گوید ؛ آن که ناگزیر از پرداخت مالی فراوان است و هیچ مالی ندارد ؛ و دوستداری که در آستانه جدایی دوست خود است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۵۰۳ / ۱۴۴۶ ، الخصال : ۲۹۶ / ۶۴ کلاهما عن أبی بصیر ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۵ / ۵ .

حدیث۸۵۴

امام صادق علیه السلام :

لا يَنبَغي لِمَن لَم يَكُن عالِما أن يُعَدَّ سَعيدا ، ولا لِمَن لَم يَكُن

وَدودا أن يُعَدَّ حَميدا .

امام صادق علیه السلام : سزاوار نیست آن کس که دانا نیست ، نیک بخت ، و آن کس که

پُر محبّت نیست ، ستوده به شمار آیند .

تحف العقول : ۳۶۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۴۶ / ۷۰ .

حدیث۸۵۵

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ عَبدا اِجتَرَّ مَوَدَّةَ النّاسِ إلى نَفسِهِ ؛ حَدِّثوهُم بِما يَعرِفونَ ، وَاستُروا عَنهُم ما يُنكِرونَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند رحمت کند بنده ای را که دوستی مردم را به سوی خود جلب کند . با آنان (مخالفان) ، از آنچه نیک می شمارند ، سخن بگویید و آنچه را برای آنان خوشایند نیست نهان دارید .

الکافی : ۲ / ۲۲۳ / ۵ ، الغیبة للنعمانی : ۳۵ / ۳ نحوه وفیه «إلی نفسه وإلینا» ، مختصر بصائر الدرجات : ۱۰۱ وفیه «إلیَّ وإلی نفسه» کلّها عن عبدالأعلی ، الخصال : ۲۵ / ۸۹ عن مدرک بن الهزهاز ، روضة الواعظین : ۴۰۴ وفیهما «وترک» بدل «واستروا عنهم» ، دعائم الإسلام : ۱ / ۶۱ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۰۷ / ۱۴۵۶ وفیهما «إلینا وإلی نفسه» ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۷۴ / ۲۲ .

حدیث۸۵۶

امام صادق علیه السلام :

لا يَزالُ إبليسُ فَرِحا مَا اهتَجَرَ المُسلِمانِ ، فَإِذَا التَقَيَا اصطَكَّت رُكبَتاهُ ، وتَخَلَّعَت أوصالُهُ ، ونادى : يا وَيلَهُ ، ما لَقِيَ مِنَ الثُّبورِ؟!

امام صادق علیه السلام : تا هنگامی که دو مسلمان از یکدیگر بریده اند ، شیطان ، همواره شادمان است و چون آن دو یکدیگر را دیدار کنند ، زانوانش [از ترس]به یکدیگر می خورد و [گویا] اعضایش از یکدیگر جدا می شود و بانگ می زند : وای بر من ، چه سان هلاک شدم؟!

الکافی : ۲ / ۳۴۶ / ۷ ، منیة المرید : ۳۲۶ کلاهما عن أبی بصیر ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۷ / ۷ .

حدیث۸۵۷

امام صادق علیه السلام :

قامَ رَجُلٌ يُقالُ لَهُ هَمّامٌ ـ وكانَ عابِدا ناسِكا مُجتَهِدا ـ إلى

أميرِ المُؤمِنينَ عليه السلاموهُوَ يَخطُبُ ، فَقالَ : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، صِف لَنا صِفَةَ المُؤمِنِ كَأَنَّنا نَنظُرُ إلَيهِ . فَقالَ : يا هَمّامُ ، المُؤمِنُ . . . لا يَهجُرُ أخاهُ ، ولا يَغتابُهُ ، ولا يَمكُرُ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : در حالی که امیر مؤمنان خطبه می خواند ، مردی عبادت پیشه ،

پرهیزگار و کوشا[در راه خدا] به نام همّام ، برخاست و گفت : ای «امیر مؤمنان! شخص مؤمن را چنان برای ما وصف کن که گویی او را می بینیم» .

حضرت فرمود : «ای همّام ! مؤمن . . . از برادرش نمی بُرد ، غیبتش را نمی کند و به او نیرنگ نمی زند» .

الکافی : ۲ / ۲۲۶ / ۱ عن عبداللّه بن یونس .

حدیث۸۵۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ مَكسَبَةٌ لِلبَغضاءِ : النِّفاقُ ، وَالظُّلمُ ، وَالعُجبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز ، دشمنی به بار می آورد : نفاق ، ستمگری و خودپسندی .

تحف العقول : ۳۱۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۹ / ۶ .

حدیث۸۵۹

امام صادق علیه السلام :

: أما تُحِبّونَ أن يُظهِرَ اللّه ُ تَبارَكَ وتَعالَى الحَقَّ وَالعَدلَ فِي البِلادِ ، ويَجمَعَ اللّه ُ الكَلِمَةَ ، ويُؤَلِّفَ اللّه ُ بَينَ قُلوبٍ مُختَلِفَةٍ ؟!

امام صادق علیه السلام : ـ در حدیثی درباره به ارزش عبادتِ پنهانی با امام پنهان در دولت باطل ـ آیا دوست ندارید که خداوند متعال ، حق و عدالت را بر بسیط زمین ، آشکار]و پیروز [کند و وحدت کلمه ایجاد کند و میان دل های پراکنده ، الفت برقرار سازد ؟!

الکافی : ۱ / ۳۳۴ / ۲ ، کمال الدین : ۶۴۷ / ۷ کلاهما عن عمّار الساباطی ، بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۲۸ / ۲۰ .

حدیث۸۶۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الأَرواحَ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فَما تَعارَفَ مِنها فِي الميثاقِ ائتَلَف

هاهُنا ، وما تَناكَرَ مِنها فِي الميثاقِ (اختَلَفَ هاهُنا)

امام صادق علیه السلام : جان ها [همچون]سپاهیانی فراهم آمده اند . پس آنها که در

[عالم]میثاق ، یکدیگر را بشناسند ، در این جا با یکدیگر الفت می گیرند وآنها که [در عالم میثاق ،]یکدیگر را نشناسند ، در این جا اختلاف خواهند کرد .

مابین القوسین أثبتناه من بحار الأنوار نقلاً عن علل الشرایع .

حدیث۸۶۱

امام صادق علیه السلام :

الأَرواحُ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، تَلتَقی فَتَتَشامُّ كَما تَتَشامُّ الخَیلُ ، فَما تَعارَفَ مِنهَا ائتَلَفَ ، وما تَناكَرَ مِنها اختَلَفَ ، ولَو أنَّ مُؤمِنا جاءَ إلی مَسجِدٍ فیهِ اُناسٌ كَثیرٌ لَیسَ فیهِم إلاّ مُؤمِنٌ واحِدٌ لَمالَت روحُهُ إلی ذلِكَ المُؤمِنِ حَتّی یَجلِسَ إلَیهِ .

امام صادق علیه السلام : جان ها [همچون]سپاهیانی فراهم آمده اند كه یكدیگر را می بینند و چنان كه اسبان یكدیگر را می بویند ، یكدیگر را می بویند . پس آنها كه یكدیگر را شناختند ، با یكدیگر الفت می گیرند و آنها كه یكدیگر را نشناختند ، با هم اختلاف خواهند كرد ، [تا آن جا كه] اگر مؤمنی به مسجد بیاید كه در آن ، مردمان بسیاری هستند و جز یك مؤمن در میان آنان نیست ، جان او به سوی آن مؤمن ، میل پیدا می كند ، تا كنارش بنشیند .

المؤمن : ۳۹ / ۸۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۳ / ۱۶ .

حدیث۸۶۲

امام صادق علیه السلام :

حدیث۸۶۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ سَبَبُ نُزولِ هذِهِ الآیَةِ أنَّ أمیرَ المُؤمِنینَ علیه السلام كانَ جالِسا بَینَ یَدَی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ، فَقالَ لَهُ : «قُل یا عَلِیُّ : اللّهُمَّ اجعَل لی فی قُلوبِ المُؤمِنینَ وُدّا» ، فَأَنزَلَ اللّه ُ: « إِنَّ الَّذِینَ ءَامَنُواْ وَ عَمِلُواْ الصَّـلِحَـتِ سَیَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَـنُ وُدًّا » .

امام صادق علیه السلام : سبب نزول این آیه آن بود كه امیر مؤمنان ، مقابل پیامبر خدا نشسته بود كه حضرت به او فرمود : «ای علی ! بگو : پروردگارا ! برایم در دل های مؤمنان محبّتی قرار ده» . پس از آن ، خداوند این آیه را فرود

آورد : «آنان كه ایمان آورده و كارهای شایسته كرده اند ، [خدای]رحمان به زودی برایشان محبّتی قرار می دهد» .

تفسیر القمّی : ۲ / ۵۶ ، الفضائل : ۱۰۶ عن ابن عبّاس ، تفسیر فرات الكوفی : ۲۵۰ / ۳۳۸ عن الإمام الباقر علیه السلامو ص ۲۵۲ / ۳۴۲ عن البراء بن عازب عنه صلی الله علیه و آله كلّها نحوه ولیس فیها صدره ، بحار الأنوار : ۳۵ / ۳۵۴ / ۴ وراجع تفسیر العیّاشی : ۲ / ۱۴۲ / ۱۱ ؛ تفسیر الدرّ المنثور : ۵ / ۵۴۴ .

حدیث۸۶۴

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ صُحبَةَ النّاسِ فَوَجَدتُها فی حُسنِ الخُلُقِ .

امام صادق علیه السلام : خواستار همراهی مردم شدم ، پس [ریشه] آن را در خوش خویی یافتم .

مستدرك الوسائل : ۱۲ / ۱۷۴ / ۱۳۸۱۰ نقلاً عن مجموعة الشهید .

حدیث۸۶۵

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الخُلُقِ مَجلَبَةٌ لِلمَوَدَّةِ .

امام صادق علیه السلام : خوش خویی ، جلب كننده دوستی است .

الکافی : ۱ / ۲۷ / ۲۹ عن مفضّل بن عمر ، تحف العقول : ۳۵۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۶۹ / ۱۰۹ .

حدیث۸۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَن کَرَّهَ اللّه ُ إلَیهِ الشَّرَّ . . . رَزَقَهُ اللّه ُ مَوَدَّةَ النّاسِ ومُجامَلَتَهُم ، وتَرَکَ مُقاطَعَةَ النّاسِ وَالخُصوماتِ ، ولَم یَکُن مِنها ولا مِن أهلِها فی شَیءٍ .

امام صادق علیه السلام : هرکه خداوند ، بدی را منفورش ساخته باشد ، . . . دوستی و سازگاری با مردم را روزی او ساخته است . چنین کسی ، از گسستن از مردم و دشمنی ها به دور است و هیچ نسبتی با این خصلت ها و صاحبان آنها ندارد .

الکافی : ۸ / ۱۲ / ۱ عن إسماعیل بن مخلّد السراج وإسماعیل بن جابر وحفص المؤذّن ، تحف العقول : ۳۱۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۲ / ۹۳ .

حدیث۸۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ صاحِبَ الدّینِ . . . اِطَّرَحَ الحَسَدَ فَظَهَرَتِ المَحَبَّةُ .

امام صادق علیه السلام : شخص دیندار ، . . . حسادت را رها کرده است . در نتیجه ، دوستی پدیدار شده است .

الأمالی للمفید : ۵۲ / ۱۴ عن محمّد بن نضر بن قرواش ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۷۷ / ۱۲ .

حدیث۸۶۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَجتَمِعُ الرَّغبَةُ وَالرَّهبَةُ فی قَلبٍ إلاّ وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ ، فَإذا صَلَّیتَ فَأَقبِل بِقَلبِکَ عَلَی اللّه ِ عز و جل ؛ فَإِنَّهُ لَیسَ مِن عَبدٍ مُؤمِنٍ یُقبِلُ بَقَلبِهِ عَلَی اللّه ِ عز و جل فی صَلاتِهِ ودُعائِهِ إلاّ أقبَلَ اللّه ُ عز و جل عَلَیهِ بَقُلوبِ المُؤمِنینَ إلَیهِ ، وأیَّدَهُ مَعَ مَوَدَّتِهِم إیّاهُ بِالجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بیم و امید در دلی جمع شود ، بهشت برایش واجب می گردد. پس هرگاه به نماز ایستادی، با دل خود به خداونـد عز و جل روی بیاور؛ زیرا هیـچ بنـده مؤمنی در نمازش با دل خود به خداوند روی نمی آورد و او را به دعا نمی خواند ، مگر آن که خداوند عز و جل ، دل های مؤمنان را متوجّه او می سازد و افزون بر دوستی آنان نسبت به او ، با بهشت [نیز]تأییدش می کند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۲۰۹ / ۶۳۲ ، بحار الأنوار : ۸۴ / ۲۶۰ / ۵۹ نقلًا عن أسرار الصلاة .

حدیث۸۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنّی لَاُحِبُّ لِلرَّجُلِ المُؤمِنِ مِنکُم إذا قامَ فی صَلاتِهِ أن یُقبِلَ بِقَلبِهِ إلَی اللّه ِ تَعالی ، ولا یَشغَلَهُ بِأَمرِ الدُّنیا ؛ فَلَیسَ مِن مُؤمِنٍ یُقبِلُ بِقَلبِهِ فی صَلاتِهِ إلَی اللّه ِ إلاّ أقبَلَ اللّه ُ إلَیهِ بِوَجهِهِ ، وأقبَلَ بِقُلوبِ المُؤمِنینَ إلَیهِ بِالمَحَبَّةِ لَهُ بَعدَ حُبِّ اللّه ِ إیّاهُ .

امام صادق علیه السلام : دوست دارم که مؤمن شما هرگاه به نماز ایستاد ، با دل خود به خدای متعال ، روی بیاورد و دلش او را به

امور دنیا مشـغول نکنـد ؛ چون هیـچ مؤمنی در نماز با همه قلبش به خدا روی نمی آورد ، مگر آن که خداوندْ با وجه [کریم]خود ، به او روی خواهد آورد و پس از آن که خداوندْ او را دوست داشت ، دل های مؤمنان را نیز متوجّه او خواهد ساخت .

الأمالی للمفید: ۱۵۰/۷، ثواب الأعمال: ۱۶۳/۱ نحوه کلاهما عن إبراهیم الکرخیّ، بحار الأنوار: ۸۴/۲۴۰/۲۴.

حدیث۸۷۰

امام صادق علیه السلام :

کانَ أمیرُ المُؤمِنینَ عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ علیه السلام یَقولُ لِأَصحابِهِ : مَن سَجَدَ بَینَ الأَذانِ وَالإِقامَهِ فَقالَ فی سُجودِهِ : «رَبِّ لَکَ سَجَدتُ خاضِعا خاشِعا ذَلیلاً» ، یَقولُ اللّهُ تَعالی : مَلائِکَتی ، وعِزَّتی وجَلالی لَأَجعَلَنَّ مَحَبَّتَهُ فی قُلوبِ عِبادِیَ المُؤمِنینَ ، وهَیبَتَهُ فی قُلوبِ المُنافِقینَ .

امـام صـادق علیه السـلام : امیر مؤمنان ، علی علیه السـلام ، به یارانش می فرمود : هر کس میان اذان و اقامه، سـجده کنـد و بگویـد: «پروردگـارا! از سرِ خواری، افتـادگی و فرمـانبرداری برایت سـجده کردم» ، خداونـد متعـال می گویـد : «ای ملائکه من ! به عزّت و جلالم سوگند که محبّت او را در دل های مؤمنان ، و شکوه او را در دل های منافقان ، خواهم نهاد» .

فلاح السائل : ۱۵۲ عن بکر بن محمّد الأزدی ، بحار الأنوار : ۸۴ / ۱۵۲ / ۴۸ .

حدیث۸۷۱

امام صادق علیه السلام :

إن أرَدتَ أن یَصفُوَ لَکَ وُدُّ أخیکَ فَلا تُمازِحَنَّهُ ، ولا تُمارِیَنَّهُ ، ولا تُباهِیَنَّهُ ، ولا تُشارَنَّهُ .

امـام صـادق علیه السـلام : اگر می خواهی دوستی برادرت برایت خـالص شود ، با او [زیاد]شوخی مکن ، بگو مگو منما ، بر او فخر مفروش و با او دشمنی مَوَرز .

تحف العقول : ۳۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۹۱ / ۲ .

حدیث۸۷۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَهٌ تورِثُ المَحَبَّهَ : الدّینُ ، وَالتَّواضُعُ ، وَالبَذلُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز ، دوستی به بار می آورد : دینداری ، فروتنی و بخشش.

تحف العقول : ۳۱۶ ، غرر الحکم : ۴۶۷۸ وفیه «السخاء» بدل «البذل» ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۹ / ۴ .

حدیث۸۷۳

امام صادق علیه السلام :

لا تُفَتِّشِ النّاسَ ؛ فَتَبقی بِلا صَدیقٍ .

امام صادق علیه السلام : نهان مردم را مکاو ، که بی دوست می مانی .

الکافی : ۲ / ۶۵۱ / ۲ عن أبی بصیر .

حدیث۸۷۴

امام صادق علیه السلام :
: یا أبا مُحَمَّدٍ لا تُفَتِّشِ النّاسَ عَن أدیانِهِم ؛ فَتَبقی بِلا صَدیقٍ .
امام صادق علیه السلام ـ به ابو بصیر ـ : ای ابو محمّد! از دینِ مردمان بازجویی مکن ، که بی دوست می مانی .
تحف العقول : ۳۶۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۳ / ۱۰۹ .

حدیث۸۷۵

امام صادق علیه السلام :
مَن لَم یُؤاخِ إلاّ مَن لا عَیبَ فیهِ قَلَّ صَدیقُهُ .
امام صادق علیه السلام : هرکه تنها با افراد بی عیب برادری کند ، دوستانش اندک شوند .
أعلام الدین : ۳۰۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۷۸ / ۱۱۳ .

حدیث۸۷۶

امام صادق علیه السلام :
لا تَطلُب مِنَ الدُّنیا أربَعَةً ؛ فَإِنَّکَ لا تَجِدُها و أنتَ لابُدَّ لَکَ مِنها : عالِما یَستَعمِلُ عِلمَهُ ؛ فَتَبقی بِلا عالِمٍ ، و عَمَلًا بِغَیرِ رِیاءٍ ؛ فَتَبقی بِلا عَمَلٍ ، و طَعاما بِلا شُبهَةٍ ؛ فَتَبقی بِلا طَعامٍ ، و صَدیقا بِلا عَیبٍ ؛ فَتَبقی بِلا صَدیقٍ .
امام صادق علیه السلام : در دنیا جویای چهار چیز مباش که آنها را نخواهی یافت ، حال آن که به آنها نیازمندی : عالمی که علم خود را به کار بندد ، پس بی عالم می مانی ؛ عملی پاک از ریاکاری ، که در این صورت ، بی عمل می مانی ؛ غذایی دور از شبهه [حُرمت] ، که بی غذا می مانی ؛ و دوستی بی عیب ، که بی دوست می مانی .
جامع الأخبار : ۵۱۰ / ۱۴۲۳ ، المواعظ العددیّة : ۲۳۰ .

حدیث۸۷۷

امام صادق علیه السلام :
مَنِ احتَشَمَ أخاهُ حَرُمَت وُصلَتُهُ ، و مَنِ اغتَمَّهُ سَقَطَت حُرمَتُهُ .
امام صادق علیه السلام : هرکه برادرش را خجالت دهد ، پیوند با او نارواست و هرکه غمگینش سازد ، حرمتش شکسته است .
تحف العقول : ۳۷۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۴ / ۱۱۸.

حدیث۸۷۸

امام صادق علیه السلام :
إذا قالَ الرَّجُلُ لِأَخیهِ المُؤمِنِ : اُفٍّ، خَرَجَ مِن وِلایَتِهِ .
امام صادق علیه السلام : هرگاه شخص [از سر تنگ دلی و درد] به برادر مؤمنش اُف بگوید ، از [حریم]دوستی اش بیرون می رود .
الکافی : ۲ / ۳۶۱ / ۸ و ج ۸ / ۳۶۵ / ۵۵۶ ، المؤمن : ۷۲ / ۱۹۸ ، المحاسن : ۱ / ۱۸۴ / ۲۹۷ ، مشکاة الأنوار: ۱۰۳ عن الإمام الباقر علیه

السلام وكلّها عن أبی حمزة الثمالی، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۴۶ / ۱۶ و ص ۱۶۶ / ۳۸ .

حدیث۸۷۹

امام صادق علیه السلام :

لا تُشاوِر أحمَقَ ، و لا تَستَعِن بِكَذّابٍ ، و لا تَثِق بِمَوَدَّةِ مَلولٍ ؛ فَإِنَّ . . . المَلولَ أوثَقَ ما كُنتَ بِهِ خَذَلَكَ ، و أوصَلَ ما كُنتَ لَهُ قَطَعَكَ .

امام صادق علیه السلام : با هیچ احمقی مشورت مکن ، از هیچ دروغگویی یاری مخواه و به دوستی هیچ افسرده دلی ، اعتماد مکن ؛ زیرا ... افسرده دل ، زمانی که بیشترین اتکا را به او داشته باشی ، تو را وامی گذارد و هنگامی که بیشترین پیوند را با او داری ، از تو می بُرَد .

تحف العقول : ۳۱۶ .

حدیث۸۸۰

امام صادق علیه السلام :

لا يَطمَعَنَّ ذُو الكِبرِ فِی الثَّناءِ الحَسَنِ . . . و لاَ المُستَهزِئُ بِالنّاسِ فی صِدقِ المَوَدَّةِ .

امام صادق علیه السلام : شخص متکبر ، نباید امید نیک ستایی را از دیگران داشته باشد ... ؛ همچنین کسی که مردم را دست می اندازد ، نباید انتظار دوستی راستین داشته باشد .

الخصال : ۴۳۴ / ۲۰ عن یحیی بن عمران الحلبی ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۰ / ۱ .

حدیث۸۸۱

امام صادق علیه السلام :

إذا قالَ الرَّجُلُ لِأَخيهِ : اُفٍّ ، اِنقَطَعَ ما بَينَهُما مِنَ الوِلايَةِ ، و إذا قالَ : أنتَ عَدُوّی ، كَفَرَ أحَدُهُما ، فَإِذَا اتَّهَمَهُ انماثَ الإِيمانُ فی قَلبِهِ كَما يَنماثُ المِلحُ فِی الماءِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه کسی به برادرش [از سر دل تنگی و درد] اُف بگوید ، دوستی میان آنها گسسته می شود و اگر بگوید :« تو دشمن منی» ، یکی از آن دو کافر شده است ، و هر گاه به او تهمتی بزنند ، ایمان در دلش چنان آب می شود که نمک در آب ، ذوب می شود .

الكافی : ۲ / ۱۷۰ / ۵ عن إبراهيم بن عمر اليمانی ، الخصال : ۶۲۳ / ۱۰ عن أبی بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عن الإمام علیّ عليه السلام وفيه «كافر» بدل «عدوّی» ، المؤمن : ۶۷ / ۱۷۵ ، تحف العقول : ۱۱۴ عن الإمام علیّ عليه السلام وليس فيها «من الولاية» ، الاختصاص : ۲۸ نحوه ، مشكاة الأنوار : ۱۰۵ وليس فيه «وإذا قال أنت عدوّی كفر أحدهما» وفيه «اهنته» بدل «اتهمه» و ص ۳۱۹ وفيه ذيله فقط.

حدیث۸۸۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَعتَدَّ بِمَوَدَّةِ أحَدٍ حَتّی تُغضِبَهُ ثَلاثَ مَرّاتٍ .

امام صادق علیه السلام : به دوستی کسی اعتماد مکن ، تا آن که او را سه بار به خشم آوری.

تحف العقول : ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۵ .

حدیث۸۸۳

امام صادق علیه السلام :

لا تَسِمِ الرَّجُلَ صَديقا ـ سِمَةَ مَعرِفَةٍ ـ حَتّى تَختَبِرَهُ بِثَلاثٍ : تُغضِبَهُ فَتَنظُرَ غَضَبُهُ يُخرِجُهُ مِنَ الحَقِّ إلَى الباطِلِ ، و عِندَ الدّينارِ و الدِّرهَمِ ، و حَتّى تُسافِرَ مَعَهُ .

امام صادق علیه السلام : بر کسی از سرِ شناخت ، عنوان دوست مگذار ، تا آن که او را به سه چیز بیازمایی: او را به خشم آوری و ببینی که آیا این خشم، او را از حق به سوی باطل می برد [یا نه]؛ و به نزد درهم و دینار (در امور مالی) ؛ و تا آن که با او همسفر شوی.

الأمالی للطوسی : ۶۴۶ / ۱۳۳۹ عن علیّ بن عقبة ، مصادقة الإخوان : ۱۷۸ / ۱ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۰ / ۲۸ .

حدیث۸۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَن غَضِبَ عَلَيكَ ثَلاثَ مَرّاتٍ فَلَم يَقُل فيكَ سوءا فَاتَّخِذهُ لَكَ خِلًّا .

امام صادق علیه السلام : هر کس سه بار بر تو خشمگین شد و درباره ات سخنی ناروا نگفت ، او را به دوستی بگیر .

تاریخ الیعقوبی : ۲ / ۳۸۳ ، الأمالی للصدوق : ۷۶۷ / ۱۰۳۴ ، روضة الواعظین : ۴۲۵ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۱۸ کلّها نحوه .

حدیث۸۸۵

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ لَكَ صَديقٌ فَوُلِّيَ وِلايَةً فَأَصَبتَهُ عَلَى العُشرِ مِمّا كانَ لَكَ عَلَيه

قَبلَ وِلايَتِهِ فَلَيسَ بِصَديقِ سوءٍ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه دوستی داشتی و بعدها مقامی دولتی یافت و دیدی که حتّی یک دهمِ دوستی پیش از کسب مقام خود را حفظ کرده است، پس دوست بدی نیست!

الأمالی للطوسی : ۲۷۹ / ۵۳۳ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۶ / ۱۰ و ج ۷۵ / ۳۴۱ / ۲۵ ؛ شرح نهج البلاغة : ۲۰ / ۲۹۵ / ۳۷۲ عن الإمام علی علیه السلام نحوه .

حدیث۸۸۶

امام صادق علیه السلام :

يُمتَحَنُ الصَّديقُ بِثَلاثِ خِصالٍ ، فَإِن كانَ مُؤاتِيا فيها فَهُوَ الصَّديقُ المُصافى ، و إلاّ كانَ صَديقَ رَخاءٍ لا صَديقَ شِدَّةٍ : تَبتَغى مِنهُ مالاً ، أو تَأمَنُهُ عَلى مالٍ ، أو تُشارِكُهُ فِي مَكروهٍ .

امام صادق علیه السلام : دوست ، به سه خصلتْ سنجیده می شود. پس اگر از آنها سرافراز بیرون آمد ، دوستی است یکرنگ و باصفا ، و گرنه دوست دوران آسایش است ، نه سختی : این که از او مالی بخواهی، یا او را بر مالی امین گردانی ، و یا او را در کاری ناخوشایند ، شریک سازی.

تحف العقول : ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۵ / ۶۰ .

حدیث۸۸۷

امام صادق علیه السلام :

یَأتی عَلَی النّاسِ زَمانٌ لَیسَ فیهِ شَیءٌ أعَزُّ مِن أخٍ أنیسٍ ، وکَسبِ دِرهَمٍ حَلالٍ .

امام صادق علیه السلام : روزگاری بر مردم خواهد آمد که در آن ، چیزی کمیاب تر از برادری دمساز و به دست آوردن دِرهمی حلال نیست .

تحف العقول : ۳۶۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۱ / ۱۰۲ .

حدیث۸۸۸

امام صادق علیه السلام :

الإخوانُ ثَلاثَةٌ : فَواحِدٌ کَالغِذاءِ الَّذی یُحتاجُ إلَیهِ کُلَّ وَقتٍ فَهُوَ العاقِلُ ، وَالثّانی فی مَعنَی الدّاءِ وهُوَ الأَحمَقُ ، وَالثّالِثُ فی مَعنَی الدَّواءِ فَهُوَ اللَّبیبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گونه اند : یکی چون غذاست که در همه وقت به آن نیاز است و او شخص عاقل است . دوم به معنایِ درد است ، و او شخص احمق است . سوم به معنایِ دَواست و او شخص خردمند است .

تحف العقول : ۳۲۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۸ / ۷۵ .

حدیث۸۸۹

امام صادق علیه السلام :

الإِخوانُ ثَلاثَةٌ : مُواسٍ بِنَفسِهِ ، وآخَرُ مُواسٍ بِمالِهِ ـ وهُمَا الصّادِقانِ فِی الإِخاءِ ـ وآخَرُ یَأخُذُ مِنکَ البُلغَةَ، ویُریدُکَ لِبَعضِ اللَّذَّةِ ، فَلا تَعُدَّهُ مِن أهلِ الثِّقَةِ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گونه اند : آن که [در راه دوست] از جان خود می گذرد . دیگری آن که از مال خود می گذرد و این دو در برادری خود صادق هستند . دیگری آنچه را که نیاز دارد ، از تو می گیرد و تو را برای پاره ای لذّت ها[ی خود]می خواهد . پس او را از افراد قابل اعتماد مشمار .

تحف العقول : ۳۲۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۸۶ .

حدیث۸۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الَّذینَ تَراهُم لَکَ أصدِقاءَ إذا بَلَوتَهُم وَجَدتَهُم عَلی طَبَقاتٍ شَتّی ؛ فَمِنهُم کَالأَسَدِ فی عِظَمِ الأَکلِ وشِدَّةِ الصَّولَةِ ، ومِنهُم کَالذِّئبِ فِی المَضَرَّةِ ، ومِنهُم کَالکَلبِ فِی البَصبَصَةِ ، ومِنهُم کَالثَّعلَبِ فِی الرَّوَغانِ وَالسَّرِقَةِ ، صُوَرُهُم
مُختَلِفَةٌ وَالحِرفَةُ واحِدَةٌ . ما تَصنَعُ غَدا إذا تُرِکتَ فَردا وَحیدا لا أهلَ لَکَ ولا وَلَدَ إلاَّ اللّه َ رَبَّ العالَمینَ ؟!

امام صادق علیه السلام : کسانی را که دوستان خود می بینی ، اگر آنان را بیازمایی، آنان را گونه های متفاوتی خواهی یافت : برخی در پرخوری و پرخاشگری ، همچون شیر (درنده) هستند. برخی در زیان زدن ، چون گرگ هستند . برخی در چاپلوسی چون

سگ هستند. برخی در نیرنگبازی و دزدی ، چون روباه هستند. چهره هایشان گوناگون است ؛ امّا پیشه یکی است . فردا که تنها و بی خانواده و فرزند ، رها خواهی شد و جز پروردگار عالمیان را نخواهی داشت ، چه خواهی کرد ؟

الاختصاص : ۲۵۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۹ / ۲۲ .

حدیث۸۹۱

امام صادق علیه السلام :

إذا أحبَبتَ رَجُلًا فَأَخبِرهُ بِذلِكَ ؛ فَإِنَّهُ أثبَتُ لِلمَوَدَّةِ بَينَكُما .

امام صادق علیه السلام : هرگاه کسی را دوست داشتی ، از آن [محبّت] باخبرش ساز ، که این کار ، دوستی میان شما را پایدارتر می کند .

الکافی : ۲ / ۶۴۴ / ۲ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۵ / ۹۵۲ وفیه صدره وکلاهما عن هشام بن سالم ؛ کنز العمّال : ۹ / ۳۵ / ۲۴۸۰۶ و ح ۲۴۸۰۷ .

حدیث۸۹۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أحبَبتَ أحَدا مِن إخوانِكَ فَأَعلِمهُ ذلِكَ ؛ فَإِنَّ إبراهيمَ علیه السلامقالَ : «رَبِّ أَرِنِى كَيْفَ تُحْىِ الْمَوْتَى قَالَ أَوَ لَمْ تُؤْمِن قَالَ بَلَى وَلَـكِن لِّيَطْمَـئِنَّ قَلْبِى»

امام صادق علیه السلام : هرگاه یکی از برادرانت را دوست داشتی ، از آن [محبّت] ، باخبرش کن ؛ زیرا ابراهیم علیه السلامنیز گفت : «پروردگارا ! به من نشان بده که چگونه مردگان را زنده می کنی . `` ؟گفت : آیا ایمان نیاورده ای . `` ؟گفت : چرا ؛ ولی می خواهم دلم آرامش یابد» . ``

البقرة : ۲۶۰ .

حدیث۸۹۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَيكَ بِالتِّلادِ ، و إيّاكَ و كُلَّ مُحدَثٍ لا عَهدَ لَهُ و لا أمانَةَ و لا ذِمَّةَ و لا ميثاقَ ، و كُن عَلى حَذَرٍ مِن أوثَقِ النّاسِ فى نَفسِكَ ؛ فَإِنَّ النّاسَ أعداءُ النِّعَمِ .

امام صادق علیه السلام : دوست کُهَن و آزموده ات را نگه دار و از هر دوست نو یافته که پاسِ هیچ عهد و پیمان و امانتی را نگه نمی دارد ، بپرهیز و درباره خودت ، از مورد اعتمادترینِ مردمان نیز بهوش باش ؛ زیرا مردم ، دشمن نعمت اند .

الکافی : ۸ / ۲۴۹ / ۳۵۰ و ج ۲ / ۶۳۹ / ۴ و لیس فیه «فإنّ الناس ...» و کلاهما عن ابن مسکان عن رجل من أهل الجبل.

حدیث۸۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَوَدَّةُ يَومٍ صِلَةٌ ، و مَوَدَّةُ شَهرٍ قَرابَةٌ ، و مَوَدَّةُ سَنَةٍ رَحِمٌ ثابِتَةٌ ، مَن قَطَعَها قَطَعَهُ اللّه ُ .

امام صادق علیه السلام : دوستی یک روزه ، رابطه است . دوستی یک ماهه ، خویشی است و دوستی یک ساله ، خویشاوندی

پایداری است که هرکس آن را بِبُرد ، خداوند ، [رشته عمر] او را به سر می آورد .

إحقاق الحقّ : ۱۹ / ۵۳۱ نقلاً عن الأنوار القدسیّة و ج ۱۲/۲۶۴ نقلاً عن آداب العشرة وذکر الصحبة والاُخوة.

حدیث۸۹۵

امام صادق علیه السلام :

صُحبَةُ عِشرینَ سَنَةً قَرابَةٌ .

امام صادق علیه السلام : دوستی بیست ساله ، [نوعی]خویشاوندی است .

الکافی : ۶ / ۱۹۹ / ۵ ، قرب الإسناد : ۵۱ / ۱۶۴ کلاهما عن الحسین بن علوان ، تحف العقول : ۲۹۳ عن الإمام الباقر علیه السلام و ص ۳۵۸ عن الإمام الصادق علیه السلام ، نثر الدرّ : ۱ / ۳۵۲ وفیه «یوما» بدل «سنة» ، بحار الأنوار : ۷۸/۲۱۰/۹۲؛ الفردوس: ۴ / ۱۵۵ / ۶۴۸۰ عن الإمام علیّ علیه السلاموفیه : «معرفة عشرة» بدل «صحبة عشرین».

حدیث۸۹۶

امام صادق علیه السلام :

مَن تَبَسَّمَ فی وَجهِ أخیهِ کانَت لَهُ حَسَنَةٌ .

امام صادق علیه السلام : هرکه به روی برادرش لبخند بزند ، برایش ثوابی (پاداشی) خواهد بود .

الکافی : ۲ / ۲۰۵ / ۱ عن سعدان بن مسلم ، مصادقة الإخوان : ۱۵۸ / ۳ .

حدیث۸۹۷

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لَهُ : ما حَدُّ حُسنِ الخُلقِ ؟

قالَ : تُلینُ جَناحَکَ ، و تُطیبُ کَلامَکَ ، و تَلقی أخاکَ بِبِشرٍ حَسَنٍ .

الکافی ـ به نقل از ابن محبوب، از یکی از یاران امام صادق علیه السلام ـ : به ایشان (امام صادق) گفتم : «حدّ خوش خویی چیست ؟»

فرمود : «در رفتارت افتادگی کنی ، سخنت را شیرین نمایی و برادرت را با روی گشاده دیدار کنی .

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۴ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۱۲ / ۵۸۹۷ وفیه «سُئل الصادق علیه السلام» ، معانی الأخبار : ۲۵۳ / ۱ وفیهما : «جانبک» بدل «جناحک» .

حدیث۸۹۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَعالی أوحی إلی داودَ علیه السلام : إنَّ العِبادَ تَحابّوا بِالأَلسُنِ وتَباغَضوا بِالقُلوبِ ، و أظهَرُوا العَمَلَ لِلدُّنیا و أبطَنُوا الغِشَّ وَ الدَّغَلَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود : بندگان به زبان ، دوستی می کنند و به دل ، دشمنی می ورزند و عمل برای دنیا را آشکار کرده اند و فریب و نیرنگ را نهان ساخته اند .

قصص الأنبیاء : ۱۹۹ / ۲۵۵ عن یونس بن ظبیان ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۳۷ / ۱۴ .

حدیث۸۹۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ سَلمانُ فی خُطبَتِهِ : أیُّهَا النّاسُ ، لا تَکِلَّ أظفارُکُم عَن عَدُوِّکُم ، و لا تَستَغِشّوا صَدیقَکُم ؛ فَیَستَحوذَ الشَّیطانُ عَلَیکُم .

امام صادق علیه السلام : سلمان [فارسی]در خطبه اش گفت : ای مردم ! ناخن هایتان از [جنگ با]دشمنتان ، کُند نشود و دوستتان را فریب مدهید که [در این صورت] ، شیطان بر شما چیره می گردد .

رجال الکشّی : ۱ / ۹۲ عن عبداللّه بن سنان ، بحار الأنوار : ۲۲ / ۳۸۹ / ۲۸ .

حدیث۹۰۰

امام صادق علیه السلام :

لا تُغَشِّشِ النّاسَ فَتَبقی بِغَیرِ صَدیقٍ .

امام صادق علیه السلام : مردم را فریب مده ، که بی دوست می مانی .

مشکاة الأنوار : ۱۰۴ عن أبی بصیر و ص ۱۸۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۶ / ۱۳ .

حدیث۹۰۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَطمَعَنَّ ذُو الکِبرِ فِی الثَّناءِ الحَسَنِ ، و لاَ الخَبُّ فی کَثرَةِ الصَّدیقِ .

امام صادق علیه السلام : نه شخص متکبر ، امید ستوده شدن به نیکی را داشته باشد، و نه شخص فریبکار ، امید دوستانِ فراوان را .

الخصال : ۴۳۴ / ۲۰ عن یحیی بن عمران الحلبی ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۴ / ۱۸ .

حدیث۹۰۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَثِق بِأَخیکَ کُلَّ الثِّقَةِ ؛ فَإِنَّ صِرعَةَ الِاستِرسالِ لَن تُستَقالَ .

امام صادق علیه السلام : به برادرت اعتماد مطلق نداشته باش ؛ زیرا زمین خوردن بر اثر اعتماد [به همه گفته ها و کرده های دوست] ، قابل جبران نیست .

الکافی: ۲/۶۷۲/۶، مصادقه الإخوان: ۱۸۸/۳ وفیه«سرعة» بدل «صرعة» وکلاهما عن عبداللّه بن سنان، تحف العقول:۳۵۷، الأمالی للصدوق:۷۶۷/۱۰۳۵، مشکاه الأنوار:۲۱۲،روضه الواعظین:۴۲۵،بحارالأنوار:۷۴/۱۷۳/۳.

حدیث۹۰۳

امام صادق علیه السلام :

مَن وَضَعَ حُبَّهُ فی غَیرِ مَوضِعِهِ فَقَد تَعَرَّضَ لِلقَطیعَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه دوستی اش را نا به جا به کار گیرد ، خود را در معرض جدایی قرار داده است .

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۰ عن عبداللّه بن القاسم الجعفریّ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۲۲، بحار الأنوار: ۷۴/۱۸۷/۱۱ .

حدیث۹۰۴

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنَ الإِنصافِ مُطالَبَهُ الإِخوانِ بِالإِنصافِ .

امام صادق علیه السلام : انصاف خواهی از برادران ، از انصافْ به دور است .

الأمالی للطوسی : ۲۸۰ / ۵۳۷ عن أبی عاصم الضحّاک بن مخلّد النبیل ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۸۸ ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۲۷ / ۱۴ .

حدیث۹۰۵

امام صادق علیه السلام :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ؛ لا یَظلِمُهُ ، و لا یَخذُلُهُ ، و لا یَغتابُهُ ، و لا یَخونُهُ ، و لا یَحرِمُهُ .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ به او ستم نمی کند ، او را تنها نمی گذارد ، غیبت او را نمی کند ، به او خیانت نمی ورزد و او را محروم نمی سازد .

الکافی : ۲ / ۱۶۷ / ۱۱ عن فضیل بن یسار ، المؤمن : ۴۵ / ۱۰۵ ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۸۶ وفیه «المؤمن» بدل «المسلم» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۳ / ۱۴ .

حدیث۹۰۶

امام صادق علیه السلام :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ، عَینُهُ و دَلیلُهُ ؛ لا یَخونُهُ ، و لا یَظلِمُهُ ، و لا یَغُشُّهُ ، و لا یَعِدُهُ عِدَهً فَیُخلِفَهُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ؛ دیده بان و راهنمای اوست ، به او خیانت نمی ورزد ، به او ستم نمی کند ، او را فریب نمی دهد و به او وعده ای که آن را به جای نیاورد ، نمی دهد .

الکافی : ۲ / ۱۶۶ / ۳ و ص ۱۶۷ / ۸ کلاهما عن علیّ بن عقبهٔ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۵۲ / ۳ عن أبی بصیر ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۶۸ / ۷ ، وراجع مشکاهٔ الأنوار : ۱۰۴ .

حدیث۹۰۷

امام صادق علیه السلام :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ؛ لا ـ یَظلِمُهُ ؛ ولا ـ یَخذُلُهُ ، ولا ـ یَخونُهُ . ویَحِقُّ عَلَی المُسلِمینَ الاِجتِهادُ فِی التَّواصُلِ ، وَالتَّعاوُنُ عَلَی التَّعاطُفِ ، وَالمُواساهُ لِأهلِ الحاجَهِ ، وتَعاطُفُ بَعضِهِم عَلی بَعضٍ ، حَتّی تَکونوا کَما أمَرَکُمُ اللّه ُ عز و جل رُحَماءَ بَینَکُم مُتَراحِمینَ ، مَغتَمّینَ لِما غابَ عَنکُم مِن أمرِهِم ، عَلی ما مَضی عَلَیهِ مَعشَرُ الأَنصارِ عَلی عَهدِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ به او ستم نمی کند ، او را تنها نمی گذارد و به او خیانت نمی ورزد . بر مسلمانان لازم است که برای پیوند و همکاری در جهت توجّه به یکدیگر و همدردی با نیازمندان و سهیم کردن آنان در مال خود و مهربانی برخی نسبت به برخی ، کوشش کنند ، تا همان گونه باشید که خداوند عز و جل به شما فرمان داده است : مهربان و مهرورز میان خودتان ، و اندوهگین از گرفتاری هایشان که از شما پنهان مانده است ، به گونه ای که انصار در روزگار پیامبر خدا

بودند .

الکافی : ۲ / ۱۷۴ / ۱۵ عن أبی المغرا .

حدیث۹۰۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ الحارِثُ الأَعوَرُ لِأَميرِ المُؤمِنينَ علیه السلام : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، أنَا وَاللّه أُحِبُّكَ .

فَقالَ لَهُ : يا حارِثُ ، أما إذا أحبَبتَنی فَلا تُخاصِمُنی ، ولا تُلاعِبُنی ، ولا تُجارينی ، ولا تُمازِحُنی ، ولا تُواضِعُنی ، ولا تُرافِعُنی .

امام صادق علیه السلام : حارث اَعوَر به امیر مؤمنان گفت : ای امیر مؤمنان ! به خدا سوگند ، من تو را دوست دارم .

حضرت فرمود : «هان ! حال که مرا دوست داری ، پس با من ستیزه نمی کنی ، مرا بازی نمی دهی ، با من مجادله نمی نمایی ، با من شوخی نمی کنی ، و مرا از منزلت حقیقی ام پایین تر و بالاتر نمی نهی» .

الخصال : ۳۳۴ / ۳۵ عن أحمد بن نوح عن رجل .

حدیث۹۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم يَرضَ مِن صَديقِهِ إلاَّ الإِيثارَ عَلى نَفسِهِ دامَ سَخَطُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه همواره انتظار داشته باشد که دوستش او را بر خود مقدّم دارد ، همیشه خشمگین خواهد بود .

الدرّة الباهرة: ۳۲ ، أعلام الدين : ۳۰۴ ، غرر الحكم : ۸۹۷۶ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۰/۲۸ و ج ۷۸/۲۷۸/۱۱۳.

حدیث۹۱۰

امام صادق علیه السلام :

لَولا أنَّ اللّه َ تَعالى فَرَضَ وِلايَتَنا وأمَرَ بِمَوَدَّتِنا ما وَقَفناكُم عَلى أبوابِنا ، ولا أدخَلناكُم بُيوتَنا .

امام صادق علیه السلام : اگر نه آن که خداوند متعال ، ولایت ما را واجب کرده و به دوست داشتن ما فرمان داده بود ، شما را بر درگاه خود ، نگه نمی داشتیم و به خانه هایمان راه نمی دادیم .

بصائر الدرجات : ۳۰۰ / ۵ ، إعلام الورى : ۲۸۵ .

حدیث۹۱۱

امام صادق علیه السلام :

صانِعِ المُنافِقَ بِلِسانِكَ ، و أخلِص وُدَّكَ لِلمُؤمِنِ . و إن جالَسَكَ يَهودِيٌّ فَأَحسِن مُجالَسَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : با منافق به زبان ، مدارا کن و دوستی ات را برای مؤمن ، خالص ساز و اگر یهودی ای نیز با تو همنشین شد ، با او خوش مجلس باش .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۰۴ / ۵۸۷۲ عن إسحاق بن عمّار ، الأمالی للمفید : ۱۸۵ / ۱۰ عن سعد بن طریف ، تحف العقول : ۲۹۲ ، أعلام الدین : ۳۰۱ کلّها عن الإمام الباقر علیه السلام ، الاختصاص : ۲۳۰ ، مشکاهٔ الأنوار : ۸۲ ، روضهٔ الواعظین : ۴۰۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۵۲ / ۱۱ .

حدیث۹۱۲

امام صادق علیه السلام :

اُغدُ عالِما ، أو مُتَعَلِّما ، أو أحِبَّ أهلَ العِلمِ ، ولا تَکُن رابِعا فَتَهلِکَ بِبُغضِهِم

امام صادق علیه السلام : عالم باش ، یا آموزنده ، و یا دوستدار اهل علم . چهارمین مباش که به سبب دشمنی با آنان هلاک می شوی .

الکافی : ۱ / ۳۴ / ۳ عن أبی حمزهٔ الثمالی .

حدیث۹۱۳

امام صادق علیه السلام :

حُبُّ الأَبرارِ لِلأَبرارِ ثَوابٌ لِلأَبرارِ ، و حُبُّ الفُجّارِ لِلأَبرارِ فَضیلَهٌ لِلأَبرارِ ، و بُغضُ الفُجّارِ لِلأَبرارِ زَینٌ لِلأَبرارِ ، و بُغضُ الأَبرارِ لِلفُجّارِ خِزیٌ عَلَی الفُجّارِ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن نیکان ، برای نیکان ، ثواب است ؛ و دوست داشتن بدان ، برای نیکان ، فضیلت است ؛ و دشمنی بدان با نیکان ، زیوَر نیکان است؛ و دشمنی نیکان با بدان ، ننگی است برای بدان .

الکافی : ۲ / ۶۴۰ / ۶ عن عمّار بن موسی ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۵۷ / ۴ نحوه ، المحاسن : ۱ / ۴۱۴ / ۹۴۹ کلاهما عن عبداللّه بن القاسم الجعفری ، الاختصاص : ۲۳۹ ، تحف العقول : ۴۸۷ عن الإمام العسکریّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۹ / ۴ .

حدیث۹۱۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِحُبِّ المَساکینِ المُسلِمینَ ؛ فَإِنَّهُ مَن حَقَّرَهُم و تَکَبَّرَ عَلَیهِم فَقَد زَلَّ عَن دینِ اللّه ، وَ اللّهُ لَهُ حاقِرٌ ماقِتٌ ، و قَد قالَ أبونا رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : «أمَرَنی رَبّی بِحُبِّ المَساکینِ المُسلِمینَ (مِنهُم)» . وَ اعلَموا أنَّ مَن حَقَّرَ أحَدا مِنَ المُسلِمینَ ألقَی اللّهُ عَلَیهِ المَقتَ مِنهُ وَ المَحقَرَهَ حَتّی یَمقُتَهُ النّاسُ ، وَ اللّهَ لَهُ أشَدُّ مَقتا . فَاتَّقُوا اللّهَ فی إخوانِکُمُ المُسلِمینَ المَساکینِ ؛ فَإِن لَهُم عَلَیکُم حَقّا أن تُحِبّوهُم ؛ فَإِنَّ اللّهَ أمَرَ رَسولَهُ صلی الله علیه و آلهبِحُبِّهِم ، فَمَن لَم یُحِبَّ مَن أمَرَ اللّهُ بِحُبِّهِ فَقَد عَصَی اللّهَ و رَسولَهُ ، و مَن عَصَی اللّهَ و رَسولَهُ وماتَ عَلی ذلِکَ ماتَ و هُوَ مِنَ الغاوینَ .

امام صادق علیه السلام : مسکینانِ مسلمان را دوست بدارید ، که هرکس آنان را حقیر شمارد و بر آنان بزرگی بفروشد ، از دین خدا لغزیده است و خداوند ، او را حقیر می کند و دشمنش می دارد . پدرمان پیامبر خدا فرمود : «پروردگارم به من فرمان داد تا مسکینانِ مسلمان را دوست بدارم» .

بدانید هرکس مسلمانی را حقیر شمارد ، خداوند ، دشمنی و حقارت را بر او خواهد فرستاد ، تا آن جا که مردمْ دشمنش می دارند ، حال آن که دشمنی خدا شدیدتر است . پس درباره برادرانِ مسلمان و مسکین خود ، از خدا بترسید ، که آنان را بر شما این حق است که دوستشان بدارید ؛ زیرا

خداوند به فرستاده اش فرمان داد که آنان را دوست بدارد . پس هرکه آن را که خداوند به دوستی اش فرمان داده ، دوست نداشته باشد ، نافرمانی خدا و پیامبرش کرده است ، و هرکه از خدا و فرستاده اش نافرمانی کند و بر آن حالت بمیرد ، در حال گم راهی مرده است .

الکافی : ۸ / ۸ / ۱ عن إسماعیل بن جابر ، تحف العقول : ۳۱۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۱۷ / ۹۳ .

حدیث۹۱۵

امام صادق علیه السلام :

العَبدُ كُلَّمَا ازدادَ لِلنّساءِ حُبّا ، ازدادَ فی الإیمانِ فَضلًا .

امام صادق علیه السلام : هر چه زنْ دوستی بنده افزایش می یابد ، بر ارزش ایمانش افزوده می شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۴ / ۴۳۵۰ عن أبی العبّاس فضل بن عبدالملک البقباق .

حدیث۹۱۶

امام صادق علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأَنبیاءِ صَلَّی اللّه ُ عَلَیهِم حُبُّ النِّساءِ .

امام صادق علیه السلام : زن دوستی ، از اخلاق پیامبران ـ صلوات اللّه علیهم ـ است .

الکافی : ۵ / ۳۲۰ / ۱ ، تهذیب الأحکام : ۷ / ۴۰۳ / ۱۶۱۰ کلاهما عن إسحاق بن عمّار .

حدیث۹۱۷

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَنِ اشتَدَّ لَنا حُبّا اشتَدَّ لِلنِّساءِ حُبّا .

امام صادق علیه السلام : هر که دوستی اش نسبت به ما شدیدتر شود ، زنْ دوستی اش شدیدتر می گردد .

مستطرفات السرائر: ۱۴۳/۸ نقلًا عن کتاب أبیالقاسم بن قولویه، بحارالأنوار: ۶۶/۲۸۷/۱۱ و ج ۱۰۳/۲۲۷/۲۰.

حدیث۹۱۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ موسَی بنُ عِمرانَ علیه السلام : یا رَبِّ ، أیُّ الأَعمالِ أفضَلُ عِندَكَ ؟ قالَ : حُبُّ الأَطفالِ ؛ فَإِنّی فَطَرتُهُم عَلی تَوحیدی ، فَإِن أمَتُّهُم أدخَلتُهُم بِرَحمَتی جَنَّتی .

امام صادق علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام گفت : «پروردگارا ! کدام یک از اعمال ، نزدت برتر است ؟» . خداوند فرمود : دوست داشتن کودکان ، که آنان را بر توحید خود سرشته ام و چون آنان را بمیرانم ، به رحمت خویش ، آنان را به بهشت خود وارد می کنم .

المحاسن : ۱/۴۵۷/۱۰۵۷ عن المساور ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۰۵ / ۱۷۵۱ ، بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۹۷ / ۵۷ .

حدیث۹۱۹

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله فَقالَ : ما قَبَّلتُ صَبِیّا قَطُّ . فَلَمّا وَلّی قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : هذا رَجُلٌ عِندی إنَّهُ مِن أهلِ النّارِ .

امام صادق علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : «هرگز کودکی را نبوسیده ام» . چون آن مرد رفت ، پیامبر خدا فرمود : «به نظر من ، این مرد ، دوزخی است» .

الکافی : ۶ / ۵۰ / ۷ ، تهذیب الأحکام : ۸ / ۱۱۳ / ۳۹۱ کلاهما عن الحسن بن علیّ بن یوسف الأزدی عن رجل ، عدّة الداعی : ۷۹ نحوه .

حدیث۹۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ لَیَرْحَمُ الْعَبْدَ لِشَدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند به بنده ای که به فرزندش محبّت شدید دارد ، رحم می کند .

الکافی: ۶/۵۰/۵، ثواب الأعمال: ۲۳۸ کلاهما عن ابن أبی عمیر عمّن ذکره، مکارم الأخلاق: ۱/۴۷۲/۱۶۱۷ وفیهما «الرجل» بدل «العبد» ، عدّة الداعی : ۷۸ وفیه «الولد» بدل «العبد» .

حدیث۹۲۱

امام صادق علیه السلام :

: یا داودُ ، إنَّ خِصالَ المَکارِمِ بَعضُها مُقَیَّدٌ بِبَعضٍ ، یَقسِمُهَا اللّه ُ حَیثُ یَشاءُ . . . وَ التَّوَدُّدُ إلَی الجارِ وَ الصّاحِبِ .

امام صادق علیه السلام ـ به داوود بن سَرحان ـ : ای داوود ! صفت های اخلاقی والا به یکدیگر پیوسته اند که خداوند ، آن جا که بخواهد ، آنها را قسمت می کند ... و [از جمله آنهاست :] ابراز دوستی به همسایه و دوست .

الأمالی للطوسی : ۳۰۱ / ۵۹۷ عن أبی قتادة ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۷۵ / ۲۳ و ج ۷۵ / ۴۵۸ / ۳ .

حدیث۹۲۲

امام صادق علیه السلام :

: اِصحَب مَن تَتَزَیَّنُ بِهِ ، و لا تَصحَب مَن یَتَزَیَّنُ بِکَ .

امام صادق علیه السلامی فرمود : با کسی مصاحبت کن که خودت را بدو بیارایی . با کسی مصاحبت مکن که خود را به تو می آراید .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۲۷۸ / ۲۴۴۰ ، المحاسن : ۲ / ۱۰۱ / ۱۲۶۶ کلاهما عن إسحاق بن جریر ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۳۵ / ۱۸۵۷ ، عوالی اللآلی : ۴ / ۳۱ / ۱۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۶ / ۲۶۷ / ۹ .

حدیث۹۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَب

كافِرا فَقَد أبغَضَ اللّه َ ، ومَن أبغَضَ كافِرا فَقَد أحَبَّ اللّه َ . ثُمَّ قالَ عليه السلام : صَديقُ عَدُوِّ اللّه ِ عَدُوُّ اللّه ِ .

الأمالی صدوق ـ به نقل از علاء بن فُضَیل، از امام صادق علیه السلام ـ : «هرکس کافری

را دوست بدارد ، با خدا دشمنی کرده است و هرکه با کافری دشمنی کند ، خدا را دوست داشته است» .

سپس فرمود : «دوستِ دشمن خدا ، دشمن خداست» .

الأمالی للصدوق : ۷۰۲ / ۹۶۰ ، روضة الواعظین : ۴۵۷ وفیه «أحبّ صدیق اللّه » بدل «أحبّ اللّه » ولیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۳ .

حدیث۹۲۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ عز و جل : «وَ لَا تَرْكَنُواْ إِلَى الَّذِينَ ظَـلَمُواْ فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ» ـ : هُوَ الرَّجُلُ يَأتِي السُّلطانَ فَيُحِبُّ بَقاءَهُ إلى أن يُدخِلَ يَدَهُ إلى كيسِهِ فَيُعطِيَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر آیه «به ستمکاران ، میل مکنید که آتش می سوزاندتان» ـ : مقصود ، شخصی است که نزد سلطانی می رود و به مقداری که سلطان ، دستش را در کیسه اش می کند تا به او عطایی بدهد ، آرزومند زنده ماندنش است .

الکافی : ۵ / ۱۰۸ / ۱۲ عن سهل بن زیاد رفعه .

حدیث۹۲۵

امام صادق علیه السلام :

أربَعٌ يَذهَبنَ ضَياعا : مَوَدَّةٌ تُمنَحُ مَن لا وَفاءَ لَهُ ، و مَعروفٌ يوضَعُ عِندَ مَن لا يَشكُرُهُ ، و عِلمٌ يُعَلَّمُ مَن لا يَستَمِعُ لَهُ ، و سِرٌّ يودَعُ مَن لا حَضانَةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : چهار چیزْ هدر می رود : دوستی ای که نثار شخص بی وفا شود ؛ نیکی کردن در حقّ آن که سپاس آن را نمی گزارد ؛ آموختن دانش به آن که بدان گوش نمی سپارد؛ و رازی که با شخص کم ظرفیت در میان گذاشته شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۱۷ / ۵۹۰۷ عن أبی بصیر ، الخصال : ۲۶۴ / ۱۴۴ عن درست بن أبی منصور الواسطی نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۴ / ۲۰ و ص ۴۱۱ / ۲۰ .

حدیث۹۲۶

امام صادق علیه السلام :

ألا كُلُّ خُلَّةٍ كانَت فِي الدُّنيا في غَيرِ اللّه ِ فَإِنَّها تَصيرُ عَداوَةً يَومَ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هان ! هر دوستی ای که در دنیا در راه خدا نباشد ، روز قیامت به دشمنی تبدیل می گردد .

تفسیر القمّی : ۲ / ۲۸۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۴ .

حدیث۹۲۷

امام صادق علیه السلام :

اُنظُر إلى كُلِّ مَن لا يُفيدُكَ مَنفَعَةً في دينِكَ فَلا تَعتَدَّنَّ بِهِ ، و لا تَرغَبَنَّ في

صُحبَتِهِ ؛ فَإِنَّ كُلَّ ما سِوَى اللّه تَبارَكَ و تَعالى مُضمَحِلٌّ وَخيمٌ عاقِبَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : بنگر ، هرکه در دینت به تو سودی نمی رساند ، به او توجّه مکن و به مصاحبت او و رغبت منما ؛ زیرا هرچه جدای از خداوند تبارک وتعالی است ، نابود شونده و بد فرجام است .

قرب الإسناد : ۵۱ / ۱۶۷ عن داود الرقّی ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۱ / ۵ .

حدیث۹۲۸

امام صادق علیه السلام :

: اِحذَر أن تُؤاخِيَ مَن أرادَكَ لِطَمَعٍ أو خَوفٍ أو أكلٍ أو شُربٍ ، وَاطلُب مُؤاخاةَ الأَتقِياءِ ـ ولَو في ظُلُماتِ الأَرضِ ـ وإن أفنَيتَ عُمُرَكَ لِطَلَبِهِم ؛ فَإِنَّ اللّهَ عز و جل لَم يَخلُق عَلى وَجهِ الأَرضِ أفضَلَ مِنهُم بَعدَ النَّبِيِّينَ صَلَواتُ اللّه عَلَيهِم وَالأَولِياءِ ، وما أنعَمَ اللّهُ عَلَى العَبدِ بِمِثلِ ما أنعَمَ بِهِ مِنَ التَّوفيقِ لِصُحبَتِهِم ؛ قالَ اللّهُ عز و جل : «الْأَخِلاَّءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلاَّ الْمُتَّقِينَ »

امام صادق علیه السلام ـ بنا بر آنچه در مصباح الشريعة به ايشان نسبت داده شده است ـ : از برادری کردن با آن که برای طمعی ، یا از ترس ، یا برای خوردن و نوشیدنْ تو را می خواهد ، بپرهیز . جویای برادری با پرهیزگاران باش ، گرچه در تاریکی های[زیر]زمین باشد و[گرچه]عمرخودرادرجستجوشان به سر آوری ؛ زیرا خداوند عز و جل ، بر گستره زمین ، پس از پیامبران ـ صلوات اللّه علیهم ـ و اولیا ، کسی برتر از آنان نیافریده است و خداوند به بنده ای نعمتی همانند توفیق مصاحبت با آنان ، نداده است . خداوند عز و جلمی فرماید : «آن روز ، دوستان ـ جز پرهیزگاران ـ دشمن یکدیگرند» .

الزخرف : ۶۷ .

حدیث۹۲۹

امام صادق علیه السلام :

كانَ أميرُ المُؤمِنينَ علیه السلام إذا صَعِدَ المِنبَرَ قالَ : يَنبَغي لِلمُسلِمِ أن يَتَجَنَّبَ مُؤاخاةَ ثَلاثَةٍ : الماجِنِ الفاجِرِ ، وَالأَحمَقِ ، وَالكَذّابِ .

فَأَمَّا الماجِنُ الفاجِرُ فَيُزَيِّنُ لَكَ فِعلَهُ ، و يُحِبُّ أنَّكَ مِثلُهُ ، و لا يُعينُكَ عَلى أمرِ دينِكَ و مَعادِكَ ، و مُقارَبَتُهُ جَفاءٌ و قَسوَةٌ ، و مَدخَلُهُ و مَخرَجُهُ عارٌ عَلَيكَ .

و أمَّا الأَحمَقُ فَإِنَّهُ لا يُشيرُ عَلَيكَ بِخَيرٍ ، و لا يُرجى لِصَرفِ السّوءِ عَنكَ و لَو أجهَدَ نَفسَهُ ، و رُبَّما أرادَ مَنفَعَتَكَ فَضَرَّكَ ، فَمَوتُهُ خَيرٌ مِن حَياتِهِ ، و سُكوتُهُ خَيرٌ مِن نُطقِهِ ، و بُعدُهُ خَيرٌ مِن قُربِهِ .

وأمَّا الكَذّابُ فَإِنَّهُ لا يَهنَؤُكَ مَعَهُ عَيشٌ ، يَنقُلُ حَديثَكَ ، و يَنقُلُ إلَيكَ الحَديثَ ، كُلَّما أفنى اُحدوثَةً مَطَرَها بِاُخرى مِثلِها ، حَتّى أنَّهُ يُحَدِّثُ بِالصِّدقِ فَما يُصَدَّقُ ، و يُفَرِّقُ بَينَ النّاسِ بِالعَداوَةِ فَيُنبِتُ السَّخائِمَ فِي الصُّدورِ . فَاتَّقُوا اللّهَ عز و جلوَ انظُروا لِأَنفُسِكُم .

امام صادق علیه السلام : چون امیر مؤمنان بر منبر بالا ـ می رفت ، می فرمود : «شایسته مسلمان ، آن است که از برادری با سه تن بپرهیزد : بدکارِ بی شرم ، احمق و دروغگو .

امّا بدکارِ بی شرم ، رفتار خود را برایت می آراید و دوست دارد که تو نیز چون او باشی ، در کار دین و قیامتت به تو کمک نمی کند و نزدیک شدن به او ، مایه جفا و سخت دلی است و رفت و آمدش ننگی است برای تو .

امّا احمق ، تو را به خیری راهنمایی نمی کند ، و گرچه خود را رنجه و خسته کند ، انتظار آن که بدی را از تو دور کند ، از او نمی رود و چه بسا بخواهد به تو سودی برساند ، امّا به تو ضرر بزند ؛ پس مرگش بهتر از زندگی اش و خاموشی اش بهتر از سخن گفتنش و دوری اش بهتر از نزدیکی اش است .

امّا دروغگو ، با او زندگی برایت گوارا نخواهد بود . سخنت را پیش دیگران می برد و سخن دیگران را نزد تو می آورد . هرگاه دروغی ببافد و آن را به سر رساند ، آن را با دروغ دیگری همچون آن ، درمی پیوندد ، تا آن جا که گاه ، سخنِ راست می گوید ؛ امّا تصدیقش نمی کنند . میان مردم ، با دشمنی جدایی می اندازد و در دل ها تخم کینه می کارد . پس ، از خدای عز و جلبترسید و خود را بپایید» .

الکافی : ۲ / ۶۳۹ / ۱ و ص ۳۷۶ / ۶ کلاهما عن محمّد بن سالم الکندی عمّن حدّثه ، تحف العقول : ۲۰۵ عن الإمام علیّ علیه السلام وکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۴۲ / ۳۱ .

حدیث۹۳۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّما سُمّوا إخوانا لِنَزاهَتِهِم عَنِ الخِیانَهِ ، وسُمّوا أصدِقاءَ لِأَنَّهُم تَصادَقوا حُقوقَ المَوَدَّهِ .

امام صادق علیه السلام : [دوستان] به دلیل دوری شان از خیانت ، «برادر» و به دلیل پاسداشتِ حقوق دوستی و راستی ، «صَدیق» نامیده شده اند .

الأمالی للطوسی : ۶۰۹ / ۱۲۵۸ عن سفیان بن عیینهْ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۹ / ۲۶ .

حدیث۹۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَلَّ ذِکرُهُ لَیَحفَظُ مَن یَحفَظُ صَدیقَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوندِ والا نام ، حافظِ کسی است که دوست خود را حفظ کند .

الکافی : ۸ / ۱۶۲ / ۱۶۶ عن عبید بن زرارهْ .

حدیث۹۳۲

امام صادق علیه السلام :

ما أقبَحَ بِالرَّجُلِ أن یَعرِفَ أخوهُ حَقَّهُ ، ولا یَعرِفَ حَقَّ أخیهِ!

امام صادق علیه السلام : چه قدر برای انسان ، زشت است که برادرش حقّ دوستی او را بشناسد ؛ امّا او حقّ برادرش را نشناسد!

مصادقهْ الإخوان : ۱۴۴ / ۵ عن مرازم .

حدیث۹۳۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن مُؤمِنٍ یَخذُلُ أخاهُ وهُوَ یَقدِرُ عَلی نُصرَتِهِ إلاّ خَذَلَه

اللّه ُ فِی الدُّنیا وَالآخِرَهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمنی ، برادر مؤمنش را ـ در حالی که توانایی یاری دادنِ او را دارد ـ تنها گذارد ، خداوند ، او را در دنیا و آخرت ،

تنها خواهد گذاشت .

ثواب الأعمال : ۱۷۷ / ۱ ، الأمالی للصدوق : ۵۷۴ / ۷۸۵ ، المحاسن : ۱ / ۱۸۳ / ۲۹۶ کلّها عن إبراهیم بن عمر الیمانی ، مشکاة الأنوار : ۱۰۴ عن إبراهیم الثمالی ، المؤمن : ۶۷ / ۱۷۸ ، الاختصاص : ۲۷ ، روضة الواعظین : ۴۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۷ / ۱ .

حدیث۹۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَن عَظَّمَ دینَهُ عَظَّمَ إخوانَهُ ، ومَنِ استَخَفَّ بِدینِهِ استَخَفَّ بِإِخوانِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه دین خود را بزرگ شمارد ، برادران خود را بزرگ می شمارد و هرکه دین خود را سبک شمارد ، برادران خود را سبک می شمارد .

الأمالی للطوسی : ۹۸ / ۱۵۰ عن عبداللّه بن أبی یعفور ، مشکاة الأنوار : ۱۸۶ وفیه «دین اللّه » بدل «دینه» و «حقّ إخوانه» بدل «إخوانه».

حدیث۹۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ لِأَخیهِ المُؤمِنِ : «مَرحَبا» ، كَتَبَ اللّه ُ تَعالی لَهُ مَرحَبا إلی یَومِ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه به برادر مؤمن خود ، خوش آمدی بگوید ، خداوند متعال برایش تا روز قیامت ، آفرین خواهد نوشت .

الکافی : ۲ / ۲۰۶ / ۲ عن جمیل بن درّاج ، ثواب الأعمال : ۱۷۶ / ۱ عن إسحاق بن عمّار ، مصادقة الإخوان : ۱۸۳ / ۲ عن السکونی عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۹۸ / ۳۱ ؛ وراجع کنز العمّال : ۹ / ۳۸ / ۲۴۸۲۵ .

حدیث۹۳۶

امام صادق علیه السلام :

اُذكُروا أخاكُم إذا غابَ عَنكُم بِأَحسَنَ ما تُحِبّونَ أن تُذكَروا بِهِ إذا غِبتُم عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : در نبود برادرتان ، به بهترین شکلی که دوست دارید در نبودتان از شما یاد کند ، از او یاد کنید .

الأمالی للطوسی : ۲۲۵ / ۳۹۱ عن عبیداللّه بن عبداللّه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۹۶ / ۱۷ .

حدیث۹۳۷

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ إخوانی إلَیَّ مَن أهدی إلَیَّ عُیوبی .

امام صادق علیه السلام : محبوب ترینِ برادرانم در نظر من ، کسی است که عیب هایم را به من هدیه کند .

الکافی : ۲ / ۶۳۹ / ۵ عن أحمد بن محمّد رفعه ، تحف العقول : ۳۶۶ ، الاختصاص : ۲۴۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۲ / ۴ .

حدیث۹۳۸

امام صادق علیه السلام :

مَن رَأی أخاهُ عَلی أمرٍ یَكرَهُهُ فَلَم یَرُدَّهُ عَنهُ ـ وهُوَ یَقدِر

عَلَيهِ ـ فَقَد خانَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه برادرش را در کاری ناپسند ببیند و بتواند او را از آن بازدارد و این کار را نکند ، به او خیانت کرده است .

الأمالی للصدوق : ۳۴۳ / ۴۰۹ عن عبد الرحمن بن الحجّاج ، روضة الواعظین : ۳۲۰ ، مشكاة الأنوار : ۷۷ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۶۵ / ۲ .

حديث۹۳۹

امام صادق علیه السلام :

اِلتَمِسوا لِإِخوانِكُمُ العُذرَ فی زَلّاتِهِم وهَفَواتِ تَقصيراتِهِم ، فَإِن لَم تَجِدوا لَهُمُ العُذرَ فی ذلِكَ فَاعتَقِدوا أنَّ ذلِكَ عَنكُم ؛ لِقُصورِكُم عَن مَعرِفَةِ وُجوهِ العُذرِ .

امام صادق علیه السلام : برای لغزش ها و تقصیرهای پیش آمده برادرانتان ، عذری (توجیهی) بیابید . اگر هم برای آن عذری نیافتید ، باور کنید که این مسئله ، بر اثر ناآگاهی شما نسبت به گونه های عذر است .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۲۵۰ ، مستدرک الوسائل : ۹ / ۵۷ / ۱۰۱۹۳ .

حديث۹۴۰

امام صادق علیه السلام :

حَقُّ المُسلِمِ عَلَى المُسلِمِ أن لا يَشبَعَ ويَجوعُ أخوهُ ،

ولا يَروى ويَعطَشُ أخوهُ ، ولا يَكتَسِيَ ويَعرى أخوهُ . فَما أعظَمَ حَقَّ المُسلِمَ عَلى أخيهِ المُسلِمِ ! أحِبَّ لِأَخيكَ المُسلِمِ ما تُحِبُّ لِنَفسِكَ . وإذَا احتَجتَ فَسَلهُ ، وإن سَأَلَكَ فَأَعطِهِ ، لا تُملِهِ خَيرا ولا يُملِهِ لَكَ . كُن لَهُ ظَهرا ؛ فَإِنَّهُ لَكَ ظَهرٌ . إذا غابَ فَاحفَظهُ فی غَيبَتِهِ ، وإذا شَهِدَ فَزُرهُ وأجِلَّهُ وأكرِمهُ ؛ فَإِنَّهُ مِنكَ وأنتَ مِنهُ . فَإِن كانَ عَلَيكَ عاتِبا فَلا تُفارِقهُ حَتّى تَسأَلَ سَميحَتَهُ . وإن أصابَهُ خَيرٌ فَاحمَدِ اللّهَ ، وإنِ ابتُلِيَ فَاعضُدهُ ، وإن تُمُحِّلَ لَهُ فَأَعِنهُ .

الكـافی ـ به نقـل از ابراهیم بن عمر یمانی، از امام صادق علیه السـلامـ: «حقّ مسـلمان بر مسـلمان ، آن است که خود ، سیر نباشـد و برادرش گرسنه ؛ خـود ، سیراب نباشـد و برادرش تشـنه ، و خـود ، پوشـیده نباشـد و برادرش برهنه . چه قـدر حقّ مسـلمان بر برادر مسلمانش بزرگ است!» .

نیز حضرت فرمود : «آنچه را برای خود دوست داری ، برای برادرِ مسلمانت دوست بدار . هرگاه نیازمند شدی ، از او درخواست کن و اگر از تو چیزی درخواست کرد ، به او ببخش . در نیکی به او تـأخیر مکن و او نیز تـأخیر مینـدازد . پشتیبـان او باش که او پشتیبان توست . هرگاه غایب گشت ، او را در غیابش حفظ کن و هرگاه حضور یافت ، به دیدارش شتاب . بزرگش شمار و گرامی اش دار که او از توست و تو از اویی . اگر تو را توبیخ کرد ، تا از او عذرِ تقصیـر نخواسـته ای ، از او جدا نشو . اگر خیری به او رسـید ، خدا را سپاسْ گوی و اگر مبتلا شد ، حمایتش کن و اگر برایش دامی چیده شد ، او را یاری ده» .

الكـافی : ۲/۱۷۰ / ۵ ، المـؤمن : ۴۲ / ۹۵ ، الأمـالی للصـدوق : ۴۰۱ / ۵۱۹ عن عبـداللّه بن مسـكان عن الإمـام الباقر عليه السـلام، الاختصاص : ۲۷ ، مشكاة الأنوار : ۱۰۴ كلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۴۳/۴۳.

حديث۹۴۱

امام صادق علیه السلام :

لا تَکونُ الصَّداقَةُ إلاّ بِحُدودِها ، فَمَن کانَت فیهِ هذِهِ الحُدودُ أو شَیءٌ مِنها فَانسِبهُ إلَی الصَّداقَةِ ، ومَن لَم یَکُن فیهِ شَیءٌ مِنها فَلا تَنسِبهُ إلی شَیءٍ مِنَ الصَّداقَةِ ؛ فَأَوَّلُها : أن تَکونَ سَریرَتُهُ وعَلانِیَتُهُ لَکَ واحِدَةً . وَالثّانی : أن یَری زَینَکَ زَینَهُ ، وشَینَکَ شَینَهُ . وَالثّالِثَةُ : أن لا تُغَیِّرَهُ عَلَیکَ وِلایَةٌ ولا مالٌ . وَالرّابِعَةُ : أن لا یَمنَعَکَ شَیئا تَنالُهُ مَقدُرَتُهُ . وَالخامِسَةُ ـ وهِیَ تَجمَعُ هذِهِ الخِصالَ ـ : أن لا یُسَلِّمَکَ عِندَ النَّکَباتِ .

امام صادق علیه السلام : دوستی ، جز با صفات و حدود آن ، راست نمی آید و هرکه همه یا بخشی از آنها در او بود ، عنوان دوست بر او بنه و اگر هیچ یک از آنها در او نبود ، هرگز عنوان دوست بر او منه .

نخستین حدّ دوستی ، آن است که آشکار و نهانِ دوست ، برایت یکی باشد .

دومْ آن که زیورِ تو را زیور خود و نقص تو را نقصِ خود بداند .

سومْ آن که مال و مقام ، دوستی او را نسبت به تو تغییر ندهد .

چهارمْ آن که آنچه را در اختیار دارد ، از تو باز ندارد .

پنجم ـ که عصاره همه این صفات است ـ ، آن که تو را در گرفتاری ها رها نکند .

الکافی : ۲ / ۶۳۹ / ۶ عن عبیداللّه الحلبی ، الخصال : ۲۷۷ / ۱۹ ، الأمالی للصدوق : ۷۶۷ / ۱۰۳۳ کلاهما عن یزید بن خالد (مخلد) النیسابوری ، تحف العقول : ۳۶۶ کلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۳ / ۱ .

حدیث۹۴۲

امام صادق علیه السلام :

لاـ تَطعَنوا فی عُیوبِ مَن أقبَلَ إلَیکُم بِمَوَدَّتِهِ ، ولاـ توقِفوهُ عَلی سَیِّئَةٍ یَخضَعُ لَها ؛ فَإِنَّها لَیسَت مِن أخلاقِ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آلهومِن أخلاقِ أولیائِهِ .

امام صادق علیه السلام : بر عیب های آن که به دوستی شما روی آورده است ، طعنه مزنید و او را به سبب کار زشتی که از او سر می زند ، از دوستی خود ، باز مدارید ، که این کار ، از اخلاق پیامبر خدا و دوستانش نیست .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۴۶ .

حدیث۹۴۳

امام صادق علیه السلام :

اُنظُر قَلبَکَ ، فَإِذا أنکَرَ صاحِبَکَ فَإِنَّ أحَدَکُما قَد أحدَثَ .

امام صادق علیه السلام : به دل خود بنگر . هرگاه دوستت را ناپسند داشت ، بی گمان ، یکی از شما [زمینه دشمنی را]پدید آورده است .

الکافی : ۲ / ۶۵۲ / ۱ عن العلاء بن الفضیل وحمّاد بن عثمان و ص ۶۵۳ / ۵ عن جرّاح المدائنی ، الأمالی للمفید : ۱۱ / ۹ عن ربعی بن عبداللّه والفضیل بن یسار ، الاُصول الستّة عشر (أصل جعفر بن محمّدالحضرمی) : ۷۰ عن جابر، مشکاة الأنوار: ۱۰۵ عن الفضل بن سنان، بحار الأنوار: ۷۴/۱۸۲/۶ .

حدیث۹۴۴

امام صادق علیه السلام :

حَقٌّ عَلَى اللّهِ عز و جل أن تَصيروا مَعَ مَن عِشتُم مَعَهُ فى دُنياهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل بر خود لازم كرده است كه سرانجام ، همراه كسى شويد كه در دنيا با او زيسته ايد .

الكافى : ۵ / ۱۰۹ / ۱۳ عن علىّ بن عقبة عن بعض أصحابنا.

حديث۹۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَن اتَّخَذَ فى بَيتِهِ طَيرا فَليَتَّخِذ ورشاناً ؛ فَإِنَّهُ أكثَرُ شَيئا لِذِكرِ اللّهِ عز و جلوأكثَرُ تَسبيحا ، وهُوَ طَيرٌ يُحِبُّنا أهلَ البَيتِ .

امام صادق علیه السلام : هركه مى خواهد در خانه اش پرنده اى نگه دارد ، قُمرى نگه دارد ؛ زيرا اين پرنده ، بيش از هرچيز به ذكر و تسبيح خداى عز و جلمشغول است و ما اهل بيت را دوست مى دارد .

الكافى : ۶ / ۵۵۰ / ۱ ، بحار الأنوار : ۶۵ / ۲۱ / ۳۰ .

حديث۹۴۶

امام صادق علیه السلام :

ما أنعَمَ اللّهُ عز و جل عَلى عَبدٍ أجَلَّ مِن أن لا يَكونَ فى قَلبِهِ مَعَ اللّهِ تَعالى غَيرُهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلبه هيچ بنده اى نعمتى بزرگ تر از اين ارزانى نداشته است كه در دلش همراه خداوند متعال ، چيزى ديگرى نباشد .

التفسير المنسوب إلى الإمام العسكرىّ عليه السلام : ۳۲۸ ، عدّة الداعى : ۲۱۹، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۱۱ و ص ۲۴۹ .

حديث۹۴۷

امام صادق علیه السلام :

الحُبُّ أفضَلُ مِنَ الخَوفِ .

امام صادق علیه السلام : دوستى [خدا] برتر از ترس [از خدا]است .

الكافى : ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غياث ، تحف العقول : ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۶ / ۹۵ و ص ۲۷۰ / ۱۰۹ .

حديث۹۴۸

امام صادق علیه السلام :

أوحَى اللّهُ عز و جل إلى داودَ عليه السلام : يا داودُ ، بى فَافرَح ، وبِذِكرى فَتَلَذَّذ ، وبِمُناجاتى فَتَنَعَّم ، فَعَن قَريبٍ اُخلِى الدّارَ مِنَ الفاسِقينَ ، وأجعَلُ لَعنَتى عَلَى الظّالِمينَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به داوود عليه السلاموحى كرد : «اى داوود ! به من شادمان باش و از يادم لذّت ببر و با مناجات من متنعّم شو كه به زودى ، خانه را از فاسقانْ خواهم پرداخت و نفرين خود را بر ظالمان قرار خواهم داد» .

الأمالى للصدوق : ۲۶۳ / ۲۸۰ ، قصص الأنبياء : ۱۹۹ / ۲۵۴ كلاهما عن يونس بن ظبيان وليس فيه «وأجعل لعنتى . . .» ، روضة الواعظين : ۵۰۵ ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۳۴ / ۳ .

حدیث۹۴۹

امام صادق علیه السلام :
القَلبُ حَرَمُ اللّه ِ، فَلا تُسكِن حَرَمَ اللّه ِ غَيرَ اللّه ِ.
امام صادق علیه السلام : دل ، حرم خداست . پس در حرم خدا ، جز خدا را جای مده .
جامع الأخبار : ۵۱۸ / ۱۴۶۸ .

حدیث۹۵۰

امام صادق علیه السلام :
: إلهى فَتَدارَكنى بِرَحمَتِكَ الَّتى بِها تَجمَعُ الخَيراتِ لِأَولِيائِكَ ، وبِها تَصرِفُ السَّيِّئاتِ عَن أحِبّائِكَ .
امام صادق علیه السلام : بارالها! با رحمت خود که با آن ، همه نیکی ها را برای اولیایت گِرد آورده ای و با آن ، بدی ها را از دوستانت دور ساخته ای ، مرا دریاب .
مهج الدعوات : ۲۶۳ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۸۱ / ۳ .

حدیث۹۵۱

امام صادق علیه السلام :
لا يَمحَضُ رَجُلٌ الإيمانَ بِاللّه ِ حَتّى يَكونَ اللّه ُ أحَبَّ إلَيهِ
امام صادق علیه السلام : ایمانِ کسی برای خدا خالص نمی شود ، تا آن که خداوند ، نزدش از خودش ، پدرش ، مادرش ، فرزندانش ، خانواده اش و هر آنچه از مردم دارد ، محبوب تر باشد .
فى المصدر : «أحبّ اللّه » ، والصحيح ما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۹۵۲

امام صادق علیه السلام :
ـ لمّا سُئِلَ الصادِقُ عليه السلام عَنِ الصِّدقِ فَقالَ ما مَعناهُ ـ هُوَ أن لاـ تَختارَ عَلَى اللّه ِ غَيرَهُ فَإِنَّهُ تَعالى قالَ (هُوَ اجتَباكُم) فَإِذا كانَ اجتَباكَ فَاجتَبِهِ أنتَ لاَتَختَر عَلَيهِ هَواكَ ولا دُنياكَ .
فلاح السائل ـ در پاسخ امام صادق علیه السلام به سؤال از معنای صدق ـ : صدق ، یعنی جز خدا را به جای او برنگزینی ؛ چرا که خدای متعال ، شما را برگزیده است . پس چون او تو را برگزیده ، تو هم او را برگزین و هوا و دنیای خودت را به جای او مگزین .
فلاح السائل : ۲۲۳ / ۱۲۵ .

حدیث۹۵۳

امام صادق علیه السلام :
: اللّهُمَّ هَدَأَتِ الأَصواتُ ، وسَكَنَتِ الحَرَكاتُ ، وخَلا كُلُّ حَبيبٍ بِحَبيبِهِ وخَلَوتُ بِكَ ، أنتَ المَحبوبُ إلَيَّ ، فَاجعَل خَلوَتى مِنكَ اللَّيلَةَ العِتقَ مِنَ النّارِ .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! صداها فرو نشست و جنبش ها آرام گرفت و هر دوستی ، با محبوب خود خلوت کرد . من نیز با تو خلوت کرده ام . تو محبوب منی . پس [تحفه] خلوت امشب مرا با خود ، رهایی از دوزخْ قرار ده .

الکافی : ۲ / ۵۹۴ / ۳۳ عن أبی بصیر ، مصباح المتهجّد : ۲۷۸ ، جمال الأُسبوع : ۱۴۴ وفیهما «یا إلهی» بدل «أنت المحبوب إلیَّ» ، بحار الأنوار : ۸۹ / ۳۰۳ / ۱۰ .

حدیث۹۵۴

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ املأ قَلبی حُبّا لَکَ ، وخَشیَةً مِنکَ ، وتَصدیقا وإیمانا بِکَ ، وفَرَقا مِنکَ ، وشَوقا إلَیکَ ، یا ذَا الجَلالِ وَالإِکرامِ . اللّهُمَّ حَبِّب إلَیَّ لِقاءَکَ ، وَاجعَل لی فی لِقائِکَ خَیرَ الرَّحمَةِ وَالبَرَکَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! ای صاحب کرامت و جلال ! قلبم را از دوستی تو، ترس از تو ، تصدیق تو و ایمان به تو ، هراس از تو و اشتیاق به خودت سرشار کن . بارالها ! دیدارت را محبوبم ساز و برایم در دیدارت ، بهترین رحمت و برکت را قرار ده .

الکافی : ۲ / ۵۸۶ / ۲۴ عن ابن أبی یعفور ، مصباح المتهجّد : ۱۴۳ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۳ ، مصباح الکفعمی : ۷۹۵ ، البلد الأمین : ۲۱۳ وفی الثلاثة الأخیرة عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام زین العابدین علیه السلاموفیها «حبّب إلیَّ لقاءک وأحبب لقائی واجعل لی فی لقائک الراحة والفرج والکرامة»، بحار الأنوار: ۹۲/۹۸/ ۲.

حدیث۹۵۵

امام صادق علیه السلام :

: سَیِّدی ، أنَا مِن حُبِّکَ جائِعٌ لا أشبَعُ ، أنَا مِن حُبِّکَ ظَمآنُ لا أروی ، وا شَوقاهُ إلی مَن یَرانی ولا أراهُ ! یا حَبیبَ مَن تَحَبَّبَ إلَیهِ ، یا قُرَّةَ عَین
مَن لاذَ بِهِ وَانقَطَعَ إلَیهِ ، قَد تَری وَحدَتی مِنَ الآدَمِیّینَ ووَحشَتی فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ وَاغفِر لی وآنِس وَحشَتی وَارحَم وَحدَتی وغُربَتی .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش ـ : سرورم ! من گرسنه دوستی توام و سیر نمی شوم . من تشنه دوستی توام و سیراب نمی شوم . آه ، چه اشتیاقی دارم به آن که مرا می بیند و من او را نمی بینم ! ای محبوبِ آن که او را دوست بدارد ! ای روشنی چشم آن که به او پناه ببرد و یکسره به او بپیوندد ! تو
تنهایی و بی کسیِ مرا در میان آدمیزادگان می بینی . پس بر محمد و آل محمد ، درود بفرست و مرا بیامرز و وحشتم را به اُنس بدل کن و به تنهایی و غربتم ، رحم نما .

إقبال الأعمال : ۱ / ۱۳۵ ، بحار الأنوار : ۹۷ / ۳۳۸ / ۱ .

حدیث۹۵۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ العُبّادَ ثَلاثَةٌ : قَومٌ عَبَدُوا اللّه َ عز و جل خَوفا فَتِلکَ عِبادَةُ العَبیدِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی طَلَبَ الثَّوابِ فَتِلکَ عِبادَةُ الاُجَراءِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّه َ عز و جل حُبّا لَهُ فَتِلکَ عِبادَةُ الأَحرارِ ، وهِیَ أفضَلُ العِبادَةِ .

امام صادق علیه السلام : بندگان ، سه گونه اند : مردمی که از سرِ ترس ، خدا را می پرستند که این، پرستش بندگان است. مردمی ، خداوند عز و جل را برای به دست آوردن پاداش می پرستند که این ، پرستش مزدبگیران است . مردمی که خداوند عز و جل را برای آن که دوستش دارند ، می پرستند . پس این ، پرستش آزادگان است و برترین نوعِ پرستش است .

الکافی : ۲ / ۸۴ / ۵ عن هارون بن خارجة ، نهج البلاغة : الحکمة ۲۳۷ ، تحف العقول : ۲۴۶ عن الإمام الحسین علیه السلام وکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۵۵ / ۱۲ ؛ البدایة والنهایة : ۹ / ۱۰۵ عن الإمام زین العابدین علیه السلام نحوه .

حدیث۹۵۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النّاسَ یَعبُدونَ اللّه َ عز و جل عَلی ثَلاثَةِ أوجُهٍ : فَطَبَقَةٌ یَعبُدونَهُ رَغبَةً فی ثَوابِهِ فَتِلکَ عِبادَةُ الحُرَصاءِ وهُوَ الطَّمَعُ ، وآخَرونَ یَعبُدونَهُ فَرَقا مِنَ النّارِ فَتِلکَ عِبادَةُ العَبیدِ وهِیَ الرَّهبَةُ ، ولکِنّی أعبُدُهُ حُبّا لَهُ عز و جل فَتِلکَ عِبادَةُ الکِرامِ وهُوَ

الأَمنُ ؛ لِقَولِهِ عز و جل : «وَ هُم مِّن فَزَعٍ یَوْمَـئِذٍ ءَامِنُونَ »

امـام صـادق علیه السـلام : مردم ، خداونـد عز و جلرا سه گونه می پرسـتند : طبقه ای خـدا را به امیـد پاداشـش می پرسـتند که این ، پرستش آزمندان است و [انگیزه] آن ، آزمندی است . دیگرانی ، خدا را از ترس دوزخ می پرستند که این ، پرستش بندگان است و [انگیزه] آن ، ترس. لیکن من ، خـدای عز و جل را از سرِ دوستی اش می پرسـتم که این ، پرسـتش بزرگواران است و [انگیزه] آن ، ایمنی است ؛ چون که خداونـد عز و جلمی فرماید : «آنان در آن روز ، از هراس ، ایمن هسـتند» . نیز به سـبب این گفته خدای عز و جل : «بگو : اگر خدا را دوست می دارید، از من پیروی کنید تا دوستتان بدارد و گناهان شما را

بیامرزد» . پس هرکه خدا را دوست بدارد ، خداوند عز و جل ، دوسـتش خواهد داشت و هرکه خداوند عز و جلدوسـتش بدارد ، از آن افرادِ ایمن ، به شمار خواهد رفت .

النمل : ۸۹.

حدیث۹۵۸

امام صادق علیه السلام :

لَو یَعلَمُ النّاسُ مـا فی فَضـلِ مَعرِفـةِ اللّه ِ عز و جـل ما مَـدّوا أعیُنَهُم إلی ما مَتَّعَ اللّه ُ بِهِ الأعـداءَ مِن زَهرَةِ الحَیاةِ الـدُّنیا ونَعیمِها ، وکانَت دُنیاهُم أقَل

عِندَهُم مِمّا یَطَؤونَهُ بِأرجُلِهِم ، ولَنَعِموا بِمَعرِفَةِ اللّه ِ جَلَّ وعَزَّ ، وتَلَذَّذوا بِها تَلَذُّذَ مَن لَم یَزَل فی رَوضاتِ الجِنانِ مَعَ أولِیاءِ اللّه ِ .

إنَّ مَعرِفَـةَ اللّه ِ عز و جل آنِسٌ مِن کُلِّ وَحشَـةٍ ، وصاحِبٌ مِن کُلِّ وَحـدَةٍ ، ونورٌ مِن کُلِّ ظُلمَةٍ ، وقُوَّةٌ مِن کُلِّ ضَـعفٍ ، وشِـفاءٌ مِن کُلِّ سُقمٍ .

امام صادق علیه السـلام : اگر مردم از فضـیلت شـناختِ خدای عز و جل باخبر می شدند ، به نعمت ها و خوشـی های زندگی دنیوی که خداوند ، دشمنان را از آن

برخوردار ساخته است ، چشم نمی دوختند و دنیایشان از آنچه با گام هایشان بر آن پای می نهند نیز کمتر می شد و با نعمت معرفت خدا عز و جلمتنعّم می شدند و از آن ، لذّت می بردند ؛ لذّت بردنِ کسی که همواره در باغ های بهشت ، در کنار اولیای خداست!

در حقیقت ، شـناخت خدا ، مونسـی در برابر هر بی کسـی ، همدمی در برابر هر تنهایی ، نوری در برابر هر تاریکی ، نیرویی در برابر هر ناتوانی ، و درمانی برای هر بیماری است!

الكافی : ۸ / ۲۴۷ / ۳۴۷ عن جميل بن درّاج .

حدیث۹۵۹

امام صادق عليه السلام :

العـارِفُ شَـخصُهُ مَعَ الخَلقِ وقَلبُهُ مَعَ اللّهِ تَعـالى ، ولَو سَـها قَلبُهُ عَنِ اللّهِ تَعـالى طَرفَةَ عَينٍ لَمـاتَ شَوقـا إلَيهِ . وَالعارِفُ أمينُ وَدائِعِ اللّهِ تَعالى ، وكَنزُ أسـرارِه ، ومَعـدِنُ نـورِهِ ، ودَليـلُ رَحمَتِهِ عَلى خَلقِهِ ، ومَطِيَّةُ عُلـومِهِ ، وميزانُ فَضـلِهِ وعَـدلِهِ ، وقَد غَنِيَ عَنِ الخَلقِ وَالمُرادِ وَالـدُّنيا فَلا ـ مونِسَ لَهُ سِوَى اللّهِ ، ولا ـ نُطقَ ولا ـ إشـارَةَ ولا ـ نَفَسَ إلاّ ـ بِاللّهِ تَعالى ، ولِلّهِ ، ومِنَ اللّهِ ، ومَعَ اللّهِ ، فَهُوَ فى رِياضِ قُدسِـهِ مُتَرَدِّدٌ، ومِن لَطائِفِ فَضلِهِ مُتَزَوِّدٌ. وَالمَعرِفَةُ أصلٌ فَرعُهُ الإِيمانُ.

مصـباح الشـريعة ـ در سـخنی كه به امام صادق عليه السـلاممنسوب است ـ : پيكر عارف ، با خَلق ، و قلبش با خداست . اگر چشم به هم زدنی قلبش از خداوند متعال غافل شود ، از اشتياق به او خواهد مُرد . عارف ، امينِ سپرده های خداوند متعال ، گنجينه رازهايش ، معـدن نورش ، راهنمـای رحمت او بر خلقش ، حامـل علومش ، و ترازوی فضـل و عـدلش است . از خلق و خواسـته و دنيا بی نياز است و مونسـی جز خـدا نـدارد و نطق ، اشاره و دم زدنش جز با خـدا ، از خـدا ، برای خـدا و همراه خدا نيست . پس او در باغ های قُدسِ خدا گام می زند و از لطائف فضلش بهره مند می شود . معرفت ، ريشه ای است كه شاخه اش ايمان است .

مصباح الشريعة : ۵۱۹ .

حدیث۹۶۰

امام صادق عليه السلام :

: اللّهُمَّ ... أعلَمُ أفضَلُ زادِ الرّاحِلِ إلَيكَ عَزمُ الإِرادَةِ ، وخُضوعُ الاِستِغاثَةِ ، وقَد ناجاكَ بِعَزمِ الإِرادَةِ وخُضوعِ الاِستِكانَةِ قَلبى .

امام صادق عليه السلام ـ در دعايش هنگام رفتن به نزد منصور ، خليفه عباسی ـ : بارالها ! ... می دانم برترين توشه رهرو به سوی تو ، اراده استوار و فروتنی ياری خواهانه است ، و اينك ، قلبم با اراده ای استوار و فروتنی متواضعانه با تو رازگويی می كند .

بحار الأنوار: ۹۴ / ۳۱۰ / ۲.

حدیث۹۶۱

امام صادق عليه السلام :

: اللّهُمَّ وقَد عَلِمتُ أنَّ أفضَلَ زادِ الرّاحِلِ إلَيكَ عَزمُ إرادَةٍ ، وإخلاصُ نِيَّةٍ ، وصادِقُ طَوِيَّةٍ .

امـام صـادق عليه السـلام ـ در دعـايش به هنگـام بامـداد ـ : بارالهـا ! می دانم كه برترين توشه رهرو به سوی تو ، اراده اسـتوار ، نيّت خالصانه و ضمير پاک است .

بحار الأنوار : ۸۶ / ۳۱۸ / ۶۷ نقلاً عن مجموع الدعوات .

حدیث۹۶۲

امام صادق عليه السلام :

: صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ، وَاشغَل قَلبى بِعَظيمِ شَأنِكَ ، وأرسِل مَحَبَّتَكَ إلَيهِ حَتّى ألقاكَ وأوداجى تَشخَبُ دَما .

امـام صـادق عليه السـلام ـ در دعـايش به هنگـام رسـيدن ماه رمضان ـ : [خـدايا!]بر محمّـد و آل محمّـد ، درود بفرست و قلبم را به

شکوهمنـدیِ جایگاهت مشـغول بـدار و محبّتت را بر آن بفرست، تا در حالی دیدارت کنم که از رگ های گردنم، خونْ بیرون می زند .

إقبال الأعمال : ۱ / ۱۲۹ .

حدیث۹۶۳

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ املَأ قَلبی حُبّا لَکَ ، وخَشیَةً مِنکَ ، وتَصدیقا وإیمانا بِکَ ، وفَرَقا مِنکَ ، وشَوقا إلَیکَ ، یا ذَا الجَلالِ وَالإِکرام .

امام صادق علیه السـلام : بارالها ! قلبم را از محبّت نسبت به خودت ، ترس از خودت ، تصدیق و ایمان به خودت ، هراس از خودت و شوق به خودت ، لبریز ساز ، ای صاحب جلال و کرامت !

الکافی : ۲ / ۵۸۶ / ۲۴ عن ابن أبی یعفور ، مصباح المتهجّد : ۶۰۱ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۳ ، مصباح الکفعمی : ۷۹۵ کلّها عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام زین العابدین علیه السلام، البلد الأمین : ۲۱۳ ، بحار الأنوار : ۸۷ / ۲۴۹ / ۵۷ و ص ۲۷۱ / ۶۸ .

حدیث۹۶۴

امام صادق علیه السلام :

تَدعو بِهذَا الدُّعاءِ فی دُبُرِ رَکعَتی طَوافِ الفَریضَةِ ، تَقولُ بَعدَ التَّشَهُّدِ : اللّهُمَّ ارحَمنی بِطَواعِیَتی إیّاکَ وطَواعِیَتی رَسولَکَ صلی الله علیه و آله ، اللّهُمَّ جَنِّبنی أن أتَعَدّی حُدودَکَ ، وَاجعَلنی مِمَّن یُحِبُّکَ ویُحِبُّ رَسولَکَ ومَلائِکَتَکَ وعِبادَکَ الصّالِحینَ .

امام صادق علیه السـلام : پس از تشهّد و پایان دادن دو رکعت نماز طواف واجب ، این دعا را می خوانی : بارالها ! به سبب فرمانبری ام از تو و فرمانبری ام از پیامبرت به من رحم کن . بارالها ! مرا از تجاوز به حدودت بازدار و مرا از کسانی قرار ده که دوستت دارند و پیامبرت و فرشتگانت و بندگان صالحت را نیز دوست دارند .

تهذیب الأحکام : ۵ / ۱۴۳ / ۴۷۵ عن معاویة بن عمّار .

حدیث۹۶۵

امام صادق علیه السلام :

إذا تابَ العَبدُ تَوبَةً نَصوحا أحَبَّهُ اللّه ُ ، فَسَتَرَ عَلَیهِ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امـام صادق علیه السـلام : هرگاه بنـده خالصانه توبه کنـد ، خداونـد ، او را دوست می دارد و گناهانش را در دنیا و آخرت بر او می پوشاند .

الکافی : ۲ / ۴۳۰ / ۱ و ص ۴۳۶ / ۱۲ ولیس فیه «فی الـدنیا والآـخرة» ، ثواب الأعمال : ۲۰۵ / ۱ کلّها عن معاویة بن وهب ، مشـکاة الأنوار : ۱۱۱ عن الإمام الباقر علیه السلام وفیه «أحبّ اللّه أن یستر علیه» بدل «أحبّه اللّه فستر علیه» ، بحار الأنوار : ۶ / ۲۸ / ۳۱ .

حدیث۹۶۶

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لَهُ : مَن أحَبُّ الخَلقِ إلَی اللّه ِ ؟

قالَ : أطوَعُهُم للّه ِ .

مکارم الأخلاق ـ به نقل از عثمان بن عیسی ، از کسی که این حدیث را از امام صادق علیه السلامبرایش نقل کرد ـ : به حضرت گفتم : محبوب ترین خلق در نزد خدا کیست ؟

فرمود : «فرمانبرترینِ آنان نسبت به خدا» .

مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۰۰ / ۲۲۸۸ .

حدیث۹۶۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : ما تَحَبَّبَ إلَیَّ عَبدی بِأَحَبَّ مِمَّا افتَرَضتُ عَلَیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال می فرماید : بنده ام با هیچ چیزی مانند [انجام دادن] آنچه بر او واجب کرده ام ، به من دوستی نمی ورزد .

الکافی : ۲ / ۸۲ / ۵ عن محمّد الحلبیّ ، مشکاة الأنوار : ۱۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۹۶ / ۵ .

حدیث۹۶۸

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن یَعلَمَ أنَّ اللّه َ یُحِبُّهُ فَلیَعمَلْ بِطاعَةِ اللّه ِ ، وَلیَتَّبِعنا ؛ أَلَم یَسمَع قَولَ اللّه ِ عز و جل لِنَبِیِّهِ صلی الله علیه و آله : «قُلْ إن کُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِی یُحْبِبْکُمُ اللَّهُ وَیَغْفِرْ لَکُمْ ذُنُوبَکُمْ» ؟ ! وَاللّه ِ لا یُطیعُ اللّه َ عَبدٌ أبَدا إلاّ أدخَلَ اللّه ُ عَلَیهِ فِی طاعَتِهِ اتِّباعَنا ، ولا وَاللّه ِ لا یَتَّبِعُنا عَبدٌ أبَدا إلاّ أحَبَّهُ اللّه ُ . ولا وَاللّه ِ لا یَدَعُ أحَدٌ اِتِّباعَنا أبَدا إلاّ أبغَضَنا ، ولا وَاللّه ِ لا یُبغِضُنا أحَدٌ أبَدا إلاّ عَصَی اللّه َ ، ومَن ماتَ عاصِیا للّه ِ أخزاهُ اللّه ُ وأَکَبَّهُ عَلی وَجهِهِ فِی النّارِ ، وَالحَمدُ للّه ِ رَبِّ العالَمینَ .

امام صادق علیه السلام : کسی که از دانستن این که خداوندْ دوستش می دارد ، شادمان می شود ، پس به فرمانبری از خدا بپردازد و از ما پیروی کند . آیا سخن خداوند عز و جل را به پیامبرش صلی الله علیه و آلهنشنیده است : «بگو : اگر خدا را دوست دارید ، از من پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را بیامرزد» ؟ به خدا سوگند ، هیچ بنده ای از خدا فرمانبری نمی کند ، مگر آن که خداوند ، پیروی از ما را نیز جزو طاعتش قرار می دهد . به خدا سوگند ، هیچ بنده ای از ما پیروی نمی کند ، مگر آن که خداوند ، دوستش خواهد داشت . به خدا سوگند ، هیچ بنده ای پیروی از ما را فرو نمی گذارد ، مگر آن که با ما دشمنی کرده باشد . به خدا سوگند ، هیچ کس با ما دشمنی نمی کند ، مگر آن که از خدا نافرمانی کرده باشد ، و هرکه در حال نافرمانی خدا بمیرد ، خداوند ، خوارش می کند و او را به رو در آتش می اندازد. ستایش، ویژه پروردگار عالمیان است .

الکافی : ۸ / ۱۴ / ۱ عن حفص المؤذّن وإسماعیل بن جابر وإسماعیل بن مخلّد السرّاج ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۴ / ۹۳ .

حدیث۹۶۹

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِمَکارِمِ الأَخلاقِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جل یُحِبُّها ، وإیّاکُم ومَذامَّ الأَفعالِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُها .

امام صادق علیه السلام : خوی های والا ـ را به دست آورید که خداوند عز و جل آنها را دوست دارد ، و از کارهای نکوهیده بپرهیزید که خداوند عز و جلآنها را دشمن می دارد .

الأمالی للصدوق : ۴۴۱ / ۵۸۶ عن المفضّل بن عمر ، روضة الواعظین : ۴۱۳ وفیه إلی «یحبّها» ، بحار الأنوار : ۹۲ / ۱۹۷ / ۴ .

حدیث۹۷۰

امام صادق علیه السلام :

ما يَقدَمُ المُؤمِنُ عَلَى اللّه عز و جل بِعَمَلٍ ـ بَعدَ الفَرائِضِ ـ أحَبَّ إلَى اللّه تَعالى مِن أن يَسَعَ النّاسَ بِخُلُقِهِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، پس از عمل به واجبات ، عملی محبوب تر از این که با مردم با اخلاقِ [نیک]خود رو به رو شود ، به پیشگاه خداوند عز و جلتقدیم نداشته است .

الکافی : ۲ / ۱۰۰ / ۴ عن عنبسة العابد ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۳۷۵ / ۴ .

حدیث۹۷۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه و آله : يا رَسولَ اللّه ، عَلِّمني شَيئا إذا أنَا فَعَلتُهُ أحَبَّنِي اللّهُ مِنَ السَّماءِ، وأحَبَّني أهلُ الأَرضِ.

قالَ: اِرغَب فيما عِندَ اللّه يُحِبَّكَ اللّهُ، وَازهَد فيما عِندَ النّاسِ يُحِبَّكَ النّاسُ.

امام صادق علیه السلام : مردی به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت : ای پیامبر خدا ! به من کاری بیاموز که چون انجامش دهم ، هم خدا در آسمان و هم زمینیان ، دوستم بدارند .

حضرت فرمود : «به آنچه نزد خداوند است ، راغب باش ، تا خداوند ، دوستت بدارد و به آنچه نزد مردم است ، بی میلی نشان بده ، تا مردم ، دوستت بدارند» .

تهذيب الأحكام : ۶ / ۳۷۷ / ۱۱۰۲ عن سليم بن داود عن بعض أصحابنا ، الخصال : ۶۱ / ۸۴ ، ثواب الأعمال : ۲۱۷ / ۱ كلاهما عن سليمان بن داود رفعه ، مكارم الأخلاق : ۱ / ۲۹۶ / ۹۲۸ ، أعلام الدين : ۳۴۳ / ۳۴ عن أبي سعيد الخدريّ عن رسول اللّه صلى الله عليه و آله وفيه من «ارغب فيما . . .إلخ» ، روضة الواعظين : ۴۷۳ وفيه «روى أنّه قال رجل . . .» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۵ / ۴ .

حدیث۹۷۲

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ حُبَّ اللّه عز و جل فَوَجَدتُهُ في بُغضِ أهلِ المَعاصي .

امام صادق علیه السلام : دوستی خدا را جُستم و آن را در دشمنی با معصیتکاران یافتم .

مستدرك الوسائل : ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰.

حدیث۹۷۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن جُرَعَةٍ يَتَجَرَّعُهَا العَبدُ أحَبُّ إلَى اللّه عز و جل مِن جُرعَةِ غَيظٍ ، يَتَجَرَّعُها عِندَ تَرَدُّدِها في قَلبِهِ إمّا بِصَبرٍ وإمّا بِحِلمٍ .

امام صادق علیه السلام : هیچ جرعه ای که بنده آن را فرو می خورد، نزد خداوند ، محبوب تر از جرعه خشمی نیست که چون در قلبش به جنبش در می آید، آن را با شکیبایی و یا با بردباری فرو خورَد .

الكافي : ۲ / ۱۱۱ / ۱۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۴ كلاهما عن أبي حمزة ، مشكاة الأنوار : ۲۱۶ عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۴۲۲ / ۶۰ .

حدیث۹۷۴

امام صادق علیه السلام :

شابٌّ سَخِیٌّ مُرَهَقٌ فِی الذُّنوبِ أحَبُّ إلَی اللّهِ مِن شَیخٍ عابِدٍ بَخیلٍ .

امام صادق علیه السلام : جوان بخشنده فرو رفته در گناه ، نزدِ خداوند ، از پیرِ پارسای بخیل، محبوب تر است .

الکافی : ۴ / ۴۱ / ۱۴ عن أبی جعفر المدائنی ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۶۱ / ۱۷۰۸ ، مکارم الأخلاق : ۱/۲۹۵/۹۱۹، مشکاه الأنوار: ۲۳۰ عن الإمام الباقر علیه السلام وفیه «مقارف» بدل «مرهق» ، بحارالأنوار: ۷۳/۳۰۷/۳۴.

حدیث۹۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَبارکَ وتَعالی غَیورٌ یُحِبُّ کُلَّ غَیورٍ ، ولِغَیرَتِهِ حَرَّمَ الفَواحِشَ ظاهِرَها وباطِنَها .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، باغیرت است و هر باغیرتی را دوست دارد و به سبب غیرتش بود که همه کارهای زشت ـ چه آشکار و چه نهان ـ را حرام کرده است.

الکافی : ۵ / ۵۳۵ / ۱ عن عثمان بن عیسی عمّن ذکره ، مشکاهٔ الأنوار : ۲۳۶ .

حدیث۹۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأَ فی کُلِّ لَیلَهِ جُمُعَهٍ الواقِعَهَ أحَبَّهُ اللّهُ ، وأحَبَّهُ

امام صادق علیه السلام : هرکس در هر شب جمعه ، سوره واقعه را بخواند، خداوند ، او را دوست می دارد و محبوب همه مردمانش می گرداند، و هرگز در دنیا گرفتار درویشی، فقر، درماندگی و هیچ آفتی از آفات دنیا نخواهد شد و از همراهان امیر مؤمنان خواهد بود. این سوره، ویژه امیرمؤمنان است و کسی در آن ، شریکش نیست.

فی مکارم الأخلاق «حبّبه» وهو الصحیح .

حدیث۹۷۷

امام صادق علیه السلام :

لاـ تَدَعوا قِراءَهَ سورَهِ طه ؛ فَإِنَّ اللّهَ یُحِبُّها ، ویُحِبُّ مَن قَرَأَها . ومَن أدمَنَ قِراءَتَها أعطاهُ اللّهُ یَومَ القِیامَهِ کِتابَهُ بِیَمینِهِ ، ولَم یُحاسِبهُ بِما عَمِلَ فِی الإِسلامِ ، واُعطِیَ فِی الآخِرَهِ مِنَ الأَجرِ حَتّی یَرضی .

امام صادق علیه السلام : خواندن سوره طه را ترک مکنید که خداوند، آن را و هرکه آن را بخواند ، دوست دارد. هرکه پیوسته آن را بخواند، خداوند در روز قیامت ، نامه اعمالش را به دست راستش خواهد داد و تنها از آنچه در زمان اسلام انجام داده است، از او حسابرسی خواهد کرد ، و در آخرت ، چندان به او پاداش داده می شود تا خشنود گردد.

ثواب الأعمال : ۱۳۴ عن إسحاق بن عمّار ، مصباح الکفعمی : ۴۴۱ .

حدیث۹۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأَ فی فَرائِضِهِ «أَلَمْ تَرَ کَیْفَ فَعَلَ رَبُّکَ . . .»

امام صادق علیه السلام : هرکه در نمازهای واجب خویش ، «آیا ندیدی پروردگارت با اصحاب فیل چه کرد...» (سوره فیل) را بخواند، روز قیامت ، هر دشت و کوه و کلوخی برایش شهادت خواهد داد که او از نمازگزاران بوده است و فریادگری روز قیامتْ برایش ندا خواهد داد: «درباره بنده ام راست گفتید. شهادت شما را درباره او و بر او می پذیرم. او را به بهشت درآورید و از او حسابرسی مکنید که او از کسانی است که آنان را و کردارشان را دوست دارم».

الفجر : ۶ .

حدیث۹۷۹

امام صادق علیه السلام :

أوحَی اللّه ُ عز و جل إلی ذِی القَرنَینِ : وعِزَّتی وجَلالی ، ما خَلَقت

خَلقا أحَبَّ إلَیَّ مِنَ المَعروفِ ، وسَأَجعَلُ لَهُ عَلَما ؛ فَمَن رَأَیتَنی حَبَّبتُ

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به ذوالقرنین وحی کرد : به عزّت و جلالم

سوگند، هیچ آفریده ای که نزدم محبوب تر از کار نیک باشد، نیافریدم. از این رو ، نشانی برایش خواهم گذاشت. پس هرکه را دیدی که کار نیک و انجام دادن آن را برایش محبوب گردانده ام و درخواست کردن از او را محبوب مردم ساخته ام، او را دوست بدار و با او دوستی کن که من دوستش دارم و با او دوستی می کنم؛ و هرکه را دیدی که کار نیک را ناخوشایندش ساخته ام و درخواست از او را ناخوشایند مردم گردانده ام، با او دشمنی کن و با او دوستی مکن که او از بدترینْ آفریده های من است.

فی المصدر «أحببت» والصحیح ما أثبتناه کما فی کنز العمّال .

حدیث۹۸۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا خَصَّ اللّه ُ عز و جل بِهِ المُؤمِنَ أن یُعرِّفَهُ بِرَّ إخوانِهِ وإن قَلَّ ،

ولَیسَ البِرُّ بِالکَثرَةِ ؛ وذلِکَ أنَّ اللّه َ عز و جل یَقولُ فی کِتابِهِ : «وَ یُؤْثِرُونَ عَلَی أَنفُسِهِمْ وَلَوْ کَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ» ، ثُمَّ قالَ : «وَ مَن یُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُوْلَـئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ »

امام صادق علیه السلام : از جمله ویژگی هایی که خداوند به مؤمن بخشیده ، آن است

که نیکی کردن به برادرانش را ـ گرچه کم باشد ـ به او آموخته است . نیکی کردن ، به زیاد بودن آن نیست ؛ زیرا خداوند عز و جل در کتابش می فرماید : «دیگران را بر خویشتن مقدّم می دارند ، گرچه بدان نیازمند باشند» . آن گاه می فرماید : «آنان که جانشان از بُخلْ ایمن گردد ، پس آنان همان رستگاران اند» . خداوند عز و جلهر که را بدین صفت بشناسد ، او را دوست می دارد و هر که خداوند متعال ، دوستش بدارد ، روز قیامت ، پاداش او را بی حساب ، و به کمال ، پرداخت خواهد کرد .

الحشر : ۹ .

حدیث۹۸۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ القَصدَ أمرٌ يُحِبُّهُ اللّه ُ عز و جل .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ، میانه روی را دوست دارد .

الكافی : ۴ / ۵۲ / ۲ ، الخصال : ۱۰ / ۳۶، ثواب الأعمال : ۲۲۱ / ۱ كلّها عن داود الرقّی ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۴۶ / ۱۰ .

حدیث۹۸۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل يُحِبُّ البَيتَ الَّذی فيهِ العُرسُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ، خانه ای را كه در آن عروسی است ، دوست دارد .

الكافی : ۶ / ۵۴ / ۲ عن أبی خديجة .

حدیث۹۸۳

امام صادق علیه السلام :

مِن أحَبِّ الأَعمالِ إلَى اللّه ِ تَعالی زِيارَةُ قَبرِ الحُسَينِ عليه السلام .

امام صادق علیه السلام : از محبوب ترين كارها نزد خداوند متعال ، زيارت آرامگاه حسين عليه السلاماست .

كامل الزيارات : ۱۴۶ عن أبان الأزرق عن رجل .

حدیث۹۸۴

امام صادق علیه السلام :

: هُمُ الزّارِعونَ كُنوزَ اللّه ِ فی أرضِهِ . وما فِی الأَعمالِ شَیءٌ أحَبُّ إلَى اللّه ِ مِنَ الزِّراعَةِ ، وما بَعَثَ اللّه ُ نَبِيّا إلاّ زَرّاعا ، إلاّ إدريسَ عليه السلام فَإِنَّهُ كانَ خَيّاطا .

امام صادق عليه السلام ـ چون يزيد بن هارون واسطی درباره كشاورزان از ايشان پرسيد ـ : آنان ، كشتگران ، گنجينه های خدا در زمينش هستند . هيچ يك از كارها در نزد خداوند ، محبوب تر از كشاورزی نيست و هيچ پيامبری برانگيخته نشد ، مگر آن كه كشاورز بود ، جز ادريس عليه السلامكه خيّاط بود .

تهذيب الأحكام: ۶/۳۸۴/۱۱۳۸، جامع الأحاديث للقمّی:۱۸۳ وليس فيه صدره، بحار الأنوار: ۱۰۳/۶۹/۲۵.

حدیث۹۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ العَبدَ أن يَطلُبَ إلَيهِ فِی الجُرمِ العَظيمِ ، ويُبغِض

العَبدَ أن يَستَخِفَّ بِالجُرمِ اليَسيرِ .

امام صادق عليه السلام : خداوند ، دوست دارد كه بنده اش درباره گناه بزرگ از او [بخشش]بخواهد ، و بنده ای را كه گناه كوچك را سبك شمارد ، دشمن می دارد .

الكافی : ۲ / ۴۲۷ / ۶ ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۵ كلاهما عن عنبسة العابد ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۵۹ / ۸۰ .

حدیث۹۸۶

امام صادق عليه السلام :
عِيالُ الرَّجُلِ اُسَراؤُهُ ، وأحَبُّ العِبادِ إلَى اللّه ِ عز و جلأحسَنُهُم صُنعا إلى اُسَرائِهِ .
امام صادق عليه الســلام : نانخوران انسان ، بنديان اويند و محبوب ترينِ بندگان در نزد خداوند عز و جل ، نيكوكارترينشان نسبت به بنديان خويش است .
كتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۵۵۵ / ۴۹۰۹ ، وسائل الشيعة : ۲۰ / ۱۷۱ / ۲۵۳۳۸ .

حدیث۹۸۷

امام صادق عليه السلام :
إنَّ أحَبَّ عِبادِ اللّه ِ إلَى اللّه ِ عز و جل مَن حَبَّبَ إلَيهِ المَعروفَ ، وحَبَّبَ إلَيهِ فِعالَهُ .
امام صادق عليه الســلام : محبوب ترينِ بنـدگان خـدا نزد خـداى عز و جل ، كســى است كه خداوند ، كار نيك و انجام دادن آن را محبوبش ساخته است .
قضاء الحوائج لابن أبى الدنيا : ۲۲ / ۲ عن أبى سـعيد الخدرىّ ، كنز العمّال : ۶ / ۳۴۴ / ۱۵۹۶۸ ؛ الكافى : ۴ / ۲۵ / ۳ عن أبى حمزة الثمالى عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۲ / ۱۱۰ ، راجع المعروف .

حدیث۹۸۸

امام صادق عليه السلام :
سُئِلَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : مَن أحَبُّ النّاسِ إلَى اللّه ِ ؟ قالَ : أنفَعُ النّاسِ لِلنّاسِ .
امام صادق عليه السلام : از پيامبر خدا صلى الله عليه و آلهپرسيدند : محبوب ترين مردم ، نزد خدا كيست ؟
فرمود : «سودمندترينِ مردم ، براى مردم است» .
الكافى : ۲ / ۱۶۴ / ۷ عن سيف بن عميرة عمّن سمعه ، جامع الأحاديث للقمّى : ۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۹ / ۱۲۲ .

حدیث۹۸۹

امام صادق عليه السلام :
قالَ اللّه ُ عز و جل : الخَلقُ عِيالى ، فَأَحَبُّهُم إلَيَّ ألطَفُهُم بِهِم ، وأسعاهُم فى حَوائِجِهِم .
امـام صـادق عليه السـلام : خداونـد عز و جلفرمود : «خلق ، نـانخور من هسـتند ، از اين رو محبوب ترينشان نزد من ، مهربان ترينشان نسبت به آنان است و كسى كه بيشتر براى برآوردن نيازهايشان مى كوشد» .
الكافى : ۲ / ۱۹۹ / ۱۰ عن ابن سنان ، مصادقة الإخوان : ۱۷۸ / ۱۲ عن محمّد بن عجلان وفيه «أعناهم باُمورهم وأقومهم بشأنهم» بدل «ألطفهم بهم» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۶ / ۱۱۴ .

حدیث۹۹۰

امام صادق عليه السلام :

إنَّ فيما أوحَى اللّهُ عز و جل إلى موسَى بنِ عِمرانَ عليه السلام : يا موسَى بنَ عِمرانَ ، ما خَلَقتُ خَلقا أحَبَّ إلَيَّ مِن عَبدِيَ المُؤمِنِ ؛ فَإنّي إنَّما أبتَليهِ لِما هُوَ خَيرٌ لَهُ ، واُعافيهِ لِما هُوَ خَيرٌ لَهُ ، وأزوى عَنهُ ما هُوَ شَرٌّ لَهُ لِما هُوَ خَيرٌ لَهُ . وأنَا أعلَمُ بِما يَصلَحُ عَلَيهِ عَبدى ؛ فَليَصبِر عَلى بَلائى ، وَليَشكُر نَعمائى ، وَليَرضَ بِقَضائى ، أكتُبهُ فِى الصِّدّيقينَ عِندى إذا عمِلَ بِرِضائى وأطاعَ أمرى .

امام صادق عليه السلام : از جمله آنچه خداوند عز و جل به موسى بن عمران عليه السلام وحى كرد ، آن بود : «اى موسى بن عمران ! هيچ آفريده اى محبوب تر از بنده مؤمنم نيافريدم . من او را به آنچه خيرش در آن است ، مبتلا مى كنم؛ بدانچه خيرش در آن است ، عافيت مى بخشم؛ براى خيرش آنچه را كه شرّ او در آن است ، از او دور مى كنم . من بدانچه بنده ام را به صلاح مى آورد ، داناترم . پس در برابر بلايم شكيبايى و براى نعمتم سپاسگزارى كند و به قضايم خشنود باشد ، تا چون بر طبق خشنودى من رفتار كند و از من فرمانبرى نمايد ، او را از زمره صدّيقان نزد خودم بنويسم» .

الكافى : ۲ / ۶۱ / ۷ عن داود بن فرقد ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۴۸ / ۳۶ .

حديث۹۹۱

امام صادق عليه السلام :

أحَبُّ العِبادِ إلَى اللّهِ عز و جل رَجُلٌ صَدوقٌ فِى حَديثِهِ ، مُحافِظٌ عَلى صَلَواتِهِ ومَا افتَرَضَ اللّهُ عَلَيهِ ، مَعَ أداءِ الأَمانَةِ .

امام صادق عليه السلام : محبوب ترين بندگان در نزد خداوند عز و جل كسى است كه در گفتارش راستگوست و مواظب نمازهاى خود و واجباتى است كه خداوند ، بر او واجب داشته و امانتدار است .

الأمالى للصدوق : ۳۷۱ / ۴۶۷ ، الاختصاص : ۲۴۲ كلاهما عن الحسين بن أبى العلاء ، مشكاة الأنوار : ۵۳ و ص ۸۲ ، روضة الواعظين : ۴۰۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۱۴ / ۴ .

حديث۹۹۲

امام صادق عليه السلام :

إذا تَخَلَّى المُؤمِنُ مِن الدُّنيا سَما ، ووَجَدَ حَلاوَةَ حُبِّ اللّهِ ،

وكانَ عِندَ أهلِ الدُّنيا كَأَنَّهُ قَد خُولِطَ ، وإنَّما خالَطَ القَومُ حَلاوَةَ حُبِّ اللّهِ فَلَم يَشتَغِلوا بِغَيرِهِ .

امام صادق عليه السلام : هرگاه مؤمنْ خود را از دنيا خالى كند ، والا گردد وشيرينى

دوستىِ خدا را دريابد و از نظر اهل دنيا، گويى ديوانه به شمار آيد؛ حال آن كه شيرينىِ دوستى خدا، با اينان درآميخته است و در نتيجه ، به كسى جز او نمى پردازند.

الكافى : ۲ / ۱۳۰ / ۱۰ عن عبداللّه بن القاسم ، مشكاة الأنوار : ۱۲۱ وفيه «تحلّى ... بسيماء» بدل «تخلّى ... سما» ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۵۶ / ۲۸ .

حديث۹۹۳

امام صادق عليه السلام :

إذا رَأَيتُمُ العالِمَ مُحِبّا لِدُنياهُ فَاتَّهِموهُ عَلى دينِكُم ؛ فَإنَّ كُلَّ مُحِبٍّ لِشَىءٍ يَحوطُ ما أحَبَّ .

وقالَ صلى الله عليه و آله : أوحَى اللّهُ إلى داودَ عليه السلام : لا تَجعَل بَينى وبَينَكَ عالِما مَفتونا بِالدُّنيا ؛ فَيَصُدَّكَ عَن طَريقِ مَحَبَّتى ؛ فَإنَّ اُولئِكَ قُطّاعُ طَريقِ عِبادِيَ المُريدينَ . إنَّ أدنى ما أنَا صانِعٌ بِهِم أن أنزَعَ حَلاوَةَ مُناجاتى عَن قُلوبِهِم .

امام صادق علیه السـلام : هرگاه عالمی را دوسـتدار دنیایش دیدید ، در دین خود، به او اعتماد مکنید؛ زیرا هر دوستدار چیزی، آنچه را دوست دارد، حفظ می کند.

نیز [حضـرت] فرمود : خداونـد به داوود علیه السـلاموحی کرد که : «میان من و خودت ، عالِمی را که دلباخته دنیاست قرار مده ، که تو را از طریق محبّتم باز می دارد . اینان ، در حقیقت ، راهزنان راه بندگانِ جویای من هستند . کمترین کیفری که به آنان می دهم ، این است که شیرینیِ مناجات با خودم را از دل هایشان بر می دارم» .

الکافی : ۱ / ۴۶ / ۴ ، علل الشرایع : ۳۹۴ / ۱۲ کلاهما عن حفص بن غیاث ، منیهٔ المرید : ۱۳۸ ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۴۰ ، تحف العقول : ۳۹۷ عن الإمام الکاظم علیه السلام لهشام وفیه من «أوحی اللّه تعالی إلی داود . . . إلخ» نحوه ، بحار الأنوار : ۲ / ۱۰۷ / ۷ و ح ۸ .

حدیث۹۹۴

امام صادق علیه السلام :

قالَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله : إنَّ اللّه َ عز و جل لَیُبغِضُ المُؤمِنَ الضَّعیفَ الَّذی لا دینَ لَهُ . فَقیلَ لَهُ : ومَا المُؤمِنُ الَّذی لا دینَ لَهُ ؟ قالَ : الَّذی لا یَنهی عَنِ المُنکَرِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمود : «خداوند عز و جل مؤمن ناتوانی را که دین ندارد ، دشمن می دارد» .

به ایشان گفتند : مؤمنی که دین ندارد ، کیست ؟

فرمود : «آن که نهی از منکر نمی کند» .

الکافی : ۵ / ۵۹ / ۱۵ عن مسعدهٔ بن صدقهٔ ، المحاسن : ۱ / ۳۱۱ / ۶۱۹ عن السکونی وفیه إلی «لا دین له» .

حدیث۹۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جلیُبغِضُ الغَنِیَّ الظَّلومَ ، وَالشَّیخَ الفاجِرَ ، وَالصُّعلوکَ المُختالَ . ثُمَّ قالَ : أتَدری مَا الصُّعلوکُ المُختالُ ؟

فَقُلنا : القَلیلُ المالُ .

قالَ : لا ، هُوَ الَّذی لا یَتَقَرَّبُ إلَی اللّه ِ عز و جل بِشَیءٍ مِن مالِهِ .

الخصال ـ به نقل از ابن أبی عُمیر از حسین بن عثمان ، از امام صادق علیه السلام ـ : «خداوند عز و جلدولتمندِ ستمکار ، پیرِ زناکار و صُعلوکِ فخرفروش را دشمن می دارد» . سپس فرمود : «می دانی صُعلوکِ فخرفروش کیست ؟».

گفتیم : شخص مستمند است .

فرمود : «نه! کسی است که با بخشیدن پاره ای از اموالش ، به خداوند عز و جلنزدیکی نمی جوید» .

الخصال : ۸۷ / ۱۹ ، الاُصول الستّهٔ عشر (أصل الحسین بن عثمان) : ۱۰۹ عن الحسین بن مختار وفیه «المحتال» بدل «المختال» فی کلا الموضعین ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۶۵ / ۱۹ .

حدیث۹۹۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی لَیُبغِضُ المُنفِقَ سِلعَتَهُ بِالأَیمانِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، فروشنده ای را که کالایش را با سوگند خوردن به فروش می رساند ، دشمن می دارد .

الأمالی للصدوق : ۵۷۱ / ۷۷۵ ، المحاسن : ۱ / ۲۱۱ / ۳۷۹ ، ثواب الأعمال : ۲۶۴ / ۳ وفیه «لا ینظر إلیهم . . .» بـدل «لیبغض» وکلّها عن الحسین بن المختار ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۲۴۳ / ۷۱۹ ، روضهٔ الواعظین : ۵۱۳ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۹۸ / ۳۱ .

حدیث۹۹۷

امام صادق علیه السلام :

إذا أبغَضَ اللّه ُ عَبدا حَبَّبَ إلَیهِ المالَ ، وبَسَطَ لَهُ الآمالَ ، وألهَمَهُ دُنیاهُ ، وَوکَلَهُ إلی هَواهُ ؛ فَرَکِبَ العِنادَ ، وبَسَطَ الفَسادَ ، وظَلَمَ العِبادَ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دشمن داشته باشد ، مال را محبوب او می گرداند ، آرزوهایش را می گستراند ، اندیشه دنیا خواهی را در او می افکند و او را با هوای نفسش وامی گذارد . در نتیجه ، او بر توسن سرکشی سوار می شود ، فساد را می گسترد و به بندگان ، ستم می کند .

أعلام الدین : ۲۷۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۶ / ۳۴ .

حدیث۹۹۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ کَثرَهُ النَّومِ ، وکَثرَهَ الفَراغِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلپُرخوابی و بیکاری بسیار را دشمن می دارد .

الکافی : ۵ / ۸۴ / ۳ عن أبی بصیر ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۴۲ / ۲۰۹۲ .

حدیث۹۹۹

امام صادق علیه السلام :

ما خَلَقَ اللّه ُ عز و جل شَیئا أبغَضَ إلَیهِ مِنَ الأَحمَقِ ؛ لأَنَّهُ سَلَبَهُ أحَبَّ الأَشیاءِ إلَیهِ ؛ وهُوَ العَقلُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل کسی را که در نزدش دشمن تر از احمق باشد ، نیافرید؛ زیرا وی را از عقل، محروم ساخت که محبوب ترین چیز در نزد اوست .

علل الشرایع : ۱۰۱ / ۱ عن محمّد بن أبی عمیر عمّن ذکره ، بحار الأنوار : ۱ / ۸۹ / ۱۶ .

حدیث۱۰۰۰

امام صادق علیه السلام :

لَمّا صَعِدَ موسی علیه السلام إلَی الطّورِ فَنادی رَبَّهُ . . . قالَ : یا رَبِّ ، أیُّ خَلقِکَ أبغَضُ إلَیکَ؟

قالَ : الَّذی یَتَّهِمُنی .

قالَ : ومِن خَلقِکَ مَن یَتَّهِمُکَ ؟ !

قالَ : نَعَم ، الَّذی یَستَخیرُنی فَأَخیرُ لَهُ ، وَالَّذی أقضِی القَضاءَ لَهُ وهُوَ خَیرٌ لَهُ فَیَتَّهِمُنی .

امام صادق علیه السلام : چون موسی علیه السلامبر بالای طور رفت ، پروردگارش را خواند و گفت : پروردگارا ! دشمن ترین آفریدگان در نزدت کیست ؟

فرمود : «کسی که مرا متّهم می دارد» .

پرسید : آیا از آفریدگانت ، کسی هست که تو را متّهم بدارد ؟

فرمود : «آری . کسی که از من خیر می طلبد کند و من برایش خیری برمی گزینم و برایش سرنوشتی رقم می زنم که خیرش در آن است و باز مرا متّهم می دارد» .

قصص الأنبیاء : ۱۶۵ / ۱۹۰ عن مقاتل بن سلیمان ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۵۶ / ۵۷ .

از۱۰۰۱تا۱۲۰۰

حدیث۱۰۰۱

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لِأَبی عَبدِاللّه ِ علیه السلام : مَن أبغَضُ الخَلقِ إلَی اللّه ِ ؟

قالَ : مَن یَتَّهِمُ اللّه َ .

قُلتُ : وأحَدٌ یَتَّهِمُ اللّه َ ؟!

قالَ : نَعَم ، مَنِ استَخارَ اللّه َ فَجاءَتهُ الخِیَرَةُ بِما یَکرَهُ فَسَخِطَ ، فَذلِکَ یَتَّهِمُ اللّه َ .

المحاسن ـ به نقل از عثمان بن عیسی ، به نقل از یکی از راویان شیعه ـ : از امام صادق علیه السلامپرسیدم : دشمن ترینِ خلق در نزد خداوند کیست ؟

فرمود : «کسی که خدا را متّهم می دارد» .

پرسیدم : مگر کسی خدا را متّهم می دارد ؟

فرمود : «آری . آن که از خداوند ، خیرخواهی می کند و چون خیر با سختی و به صورت ناخوشایندِ او برایش پدیدار شد ، خشمگین می شود . این همان کسی است که خدا را متّهم می دارد» .

المحاسن : ۲ / ۴۳۲ / ۲۴۹۹ ، تحف العقول : ۳۶۴ ، جامع الأحادیث للقمّی : ۲۰۴ عن القاسم بن الولید ، مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۰۰ / ۲۲۸۸، بحار الأنوار : ۹۱ / ۲۲۳ / ۲ .

حدیث۱۰۰۲

امام صادق علیه السلام :

ما مِن شَیءٍ مِمّا أحَلَّهُ اللّه ُ عز و جل أبغَضُ إلَیهِ مِنَ الطَّلاقِ . وإنَّ اللّه َ یُبغِضُ المِطلاقَ الذَّوّاقَ .

امام صادق علیه السلام : هیچ حلالی نزد خداوند ، منفورتر از طلاق نیست . بی گمان ، خداوند ، کسی را که زود به زود طلاق می دهد و همسر عوض می کند ، دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۵۴ / ۲ عن ابن أبی عمیر عن غیر واحد .

حدیث۱۰۰۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُحِبُّ البیتَ الَّذی فیهِ العُرسُ ، ویُبغِضُ البیتَ الذی فیهِ الطَّلاقُ، وما مِن شَیءٍ أبغَضُ إلَی اللّهِ عز و جل مِنَ الطَّلاقِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلخانه ای را که در آن عروسی است ، دوست می دارد و خانه ای را که در آن طلاق است ،

دشمن می دارد . هیچ چیز در نزد خداوند عز و جلمنفورتر از طلاق نیست .

الکافی : ۶ / ۵۴ / ۳ عن أبی خدیجة .

حدیث۱۰۰۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ

امام صادق علیه السـلام : سه چیز ، خشم خداونـد عز و جل را در خود دارد : خواب بـدون شب زنـده داری ، خنـده بدون [موجبات]شگفتی و خوردنِ در حال سیری .

موضعین وکلّها عن أبی بصیر ، روضة الواعظین : ۴۱۹ کلّها عن الإمام الباقر علیه السـلامعنه صلی الله علیه و آله ، تحف العقول : ۴۲ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۵ / ۴۵ ؛ مسند ابن حنبل : ۷ / ۳۵۹ / ۲۰۶۶۰ عن أبی تمیمة الهجیمی ، سنن أبی داود : ۴ / ۵۶ / ۴۰۸۴ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۹ / ۲۱۰۹۳ ، مسند الطیالسی : ۱۶۷ / ۱۲۰۸ کلّها عن جابر بن سلیم ولیس فیها «والقمیص» ، کنز العمّال : ۱۵ / ۸۸۱ / ۴۳۴۹۶ .

حدیث۱۰۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ کَثرَةَ الأَکلِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلپرخوری را دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۲۶۹ / ۹ ، المحاسن : ۲ / ۲۳۱ / ۱۷۰۳ کلاهما عن صالح النیلی ، بحار الأنوار : ۶۶/۳۳۵/۲۱ .

حدیث۱۰۰۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی یُبغِضُ شُهرَةَ اللِّباسِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، لباسی را که مایه انگشت نما شدن شخص می شود ، دشمن می دارد .

الکافی : ۶ /۴۴۵ /۱ عن أبی أیّوب الخزّاز ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۲۵۳ / ۷۵۴ ، مشکاة الأنوار : ۳۲۰ ، بحارالأنوار : ۷۹/۳۱۴/۱۵.

حدیث۱۰۰۷

امام صادق علیه السلام :

: قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إنَّ أحَبَّ السُّبحَةِ إلَی اللّه ِ عز و جلسُبحَةُ الحَدیثِ ، وأبغَضُ الکَلامِ إلَی اللّه ِ عز و جل التَّحریفُ .

قیلَ : یا رَسولَ اللّه ِ وما سُبحَةُ الحَدیثِ ؟

قالَ : الرَّجُلُ یَسـمَعُ حِرصَ الدُّنیا وباطِلَها فَیَغتَمُّ عِندَ ذلِکَ ، فَیَذکُرُ اللّه َ عز و جل . وأمَّا التَّحریفُ فَکَقَولِ الرَّجُلِ : إنّی لَمَجهودٌ ، وما لی ، وما عِندی .

امام صادق علیه السـلام ـ به نقل از پـدرانش ـ : پیامبر خـدا فرمود : «محبوب ترین تسبیح در نزد خداوند عز و جل "سُبحه حدیث "و

منفورترین سخن در نزد خداوند عز و جل "تجدیف "است» .

پرسیدند : ای پیامبر خدا ! معنای سُبحه حدیث چیست ؟

فرمود : «آن است که انسان ، چون درباره آزمندی و باطلِ دنیا بشنود ، غمگین گردد و در آن هنگام ، به یاد خدا افتد . تجدیف هم مانند این است که شخص بگوید : من درمانده ام ، دستم نمی رسد و چیزی ندارم» .

معانی الأخبار : ۲۵۸ / ۱ عن السکونی ، الجعفریّات : ۲۲۳ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام نحوه ، بحارالأنوار : ۷۲ / ۳۲۵ / ۲ .

حدیث۱۰۰۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَجُلاً مِن خَثعَم جاءَ إلی رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ِ ، أخبِرنی ما أفضَلُ الِإسلامِ؟

قالَ : الإیمانُ بِاللّه ِ .

قالَ : ثُمَّ ماذا ؟

قالَ : ثُمَّ صِلَةُ الرَّحِمِ .

قالَ : ثُمَّ ماذا؟

قالَ : الأَمرُ بِالمَعروفِ ، وَالنَّهیُ عَنِ المُنکَرِ .

قالَ : فَقالَ الرَّجُلُ : فَأَیُّ الأَعمالِ أبغَضُ إلَی اللّه ِ ؟

قالَ : الشِّرکُ بِاللّه ِ .

قالَ : ثُمَّ ماذا؟

قالَ : قَطیعَةُ الرَّحِمِ .

قالَ : ثُمَّ ماذا؟

قالَ : الأَمرُ بِالمُنکَرِ ، وَالنَّهیُ عَنِ المَعروفِ .

الکافی ـ به نقل از عبداللّه بن محمّد ، از امام صادق علیه السـلامـ : مردی از قبیله خَثعَم به نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! مرا از برترین مرحله اسلام ، باخبر ساز .

فرمود : «ایمان به خدا» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «آن گاه ، پیوند با خویشان و صله رحم» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «امر به معروف و نهی از منکر» .

آن گاه آن مرد گفت : منفورترین کار در نزد خداوند چیست ؟

فرمود : «شرک ورزیدن به خداوند» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «بریدن از خویشان» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «امر به منکر و نهی از معروف» .

الکافی : ۵ / ۵۸ / ۹ ، تهذیب الأحکام : ۶ / ۱۷۶ / ۳۵۵ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ ، الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ۳۷۶ ، المحاسن : ۱/۴۵۴/۱۰۴۸ و ص ۴۵۹/۱۰۶۴ کلاهما عن طلحة بن زید ، مشکاة الأنوار : ۴۹ و ص ۱۶۷ ، روضة الواعظین : ۳۹۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۹۶ / ۳۰ .

حدیث۱۰۰۹

امام صادق علیه السلام :

أبغَضُ ما یَکونُ العَبدُ إلَی اللّه ِ عز و جل إذَا امتَلَأَ بَطنُهُ .

امام صادق علیه السلام : منفورترین حالتِ بنده در نزد خداوند عز و جلهنگامی است که شکمش پُر باشد .

الکافی: ۶/۲۶۹/۴ ، المحاسن: ۲/۲۳۱/۱۷۰۷ کلاهما عن أبی بصیر، بحار الأنوار : ۶۶/۳۳۶/۲۵ .

حدیث۱۰۱۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی أوحی إلی داودَ علیه السلام : ما لی أراکَ وحدانا ؟!

قالَ هَجَرتُ النّاسَ وهَجَرونی فیکَ .

قالَ : فَما لی أراکَ ساکِتا ؟!

قالَ : خَشیَتُکَ أسکَتَتنی .

قالَ : فَما لی أراکَ نَصِبا ؟!

قالَ : حُبُّکَ أنصَبَنی .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی کرد : «چرا تنهایت می بینم ؟».

گفت : در راه تو از مردم بریده ام و آنان از من بریده اند .

خداوند فرمود : «چرا خاموشت می بینم ؟».

گفت : ترس از تو خاموشم کرده است .

خداوند فرمود : «چرا خسته ات می بینم ؟» .

گفت : محبّت خسته ام ساخته است .

. الأمالی للصدوق: ۲۶۳/۲۸۰ عن یونس بن ظبیان، مشکاة الأنوار: ۲۲۷وفیه من «فما لی أراک ساکتا» إلخ ، بحار الأنوار: ۱۴/۳۴/۳.

حدیث۱۰۱۱

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلام شَدیدَ الِاجتِهادِ فِی العِبادَةِ ؛ نَهارَهُ صائِمٌ ولَیلَهُ قائِمٌ ، فَأَضَرَّ ذلِکَ بِجِسمِهِ ، فَقُلتُ لَهُ : یا أبَهْ ، کَم هذَا الدُّؤوبُ ؟!

فَقالَ : أتَحَبَّبُ إلی رَبّی لَعَلَّهُ یُزلِفُنی .

امام صادق علیه السلام : امام سجاد علیه السلامدر کار عبادت ، بسیار می کوشید . روز را روزه دار بود و شب را شب زنده دار . این

کار به بدنش زیان زد . از این رو به او گفتم : پدر ! این پیوستگی و خستگی در عبادت ، تا کی و برای چیست ؟

فرمود : «بدین ترتیب ، با پروردگارم دوستی می کنم ، تا مرا به خود ، نزدیک سازد» .

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۵۵ عن معتب ، بحار الأنوار : ۴۶ / ۹۱ / ۷۸ .

حدیث۱۰۱۲

امام صادق علیه السلام :

وَاللّهِ ما أحَبَّ اللّهَ مَن أحَبَّ الدُّنيا ووالى غَيرَنا ، ومَن عَرَفَ حَقَّنا وأحَبَّنا فَقَد أحَبَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند ، آن که دنیا را دوست دارد و با جز ما دوستی می کند ، خدا را دوست ندارد . هرکه حقّ ما را بشناسد و ما را دوست بدارد ، در حقیقت ، خداوند متعال را دوست داشته است .

الكافی : ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غياث ، تحف العقول : ۳۵۷ ، تنبيه الخواطر : ۲ / ۱۳۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۶ / ۹۵ .

حدیث۱۰۱۳

امام صادق علیه السلام :

كـانَ فيما ناجَى اللّهُ عز و جل بِهِ موسَى بنَ عِمرانَ عليه السـلام أن قالَ لَهُ : يَابنَ عِمرانَ ، كَذِبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ يُحِبُّنی فَإِذا جَنَّهُ اللَّيلُ نامَ عَنّی ؛ أَلَيسَ كُلُّ مُحِبٍّ يُحِبُّ خَلوَةَ حَبيبِهِ ؟! هـا أنَا ذا ـ يَابنَ عِمرانَ ـ مُطَّلِعٌ عَلی أحِبّائی ، إذا جَنَّهُمُ اللَّيلُ حُوِّلَت أبصارُهُم مِن قُلوبِهِم ، ومَثُلَت عُقوبَتی بَينَ أعيُنِهِم ، يُخاطِبونّی عَنِ المُشاهَدَةِ ، ويُكَلِّمونّی عَنِ الحُضورِ .

يَابنَ عِمرانَ ، هَب لی مِن قَلبِكَ الخُشوعَ ، ومِن بَدَنِكَ الخُضوعَ ، ومِن عَينَيكَ الـدُّموعَ فِی ظُلَمِ اللَّيلِ ، وَادعُنی ؛ فَإِنَّكَ تَجِدُنی قَريبا مُجيبا .

امام صادق علیه السـلام : از جمله رازگویی های خداوند عز و جل با موسـی بن عمران علیه السـلام آن بود که به او فرمود : «ای پور عمران ! دروغ می گویـد آن کـه می پنـدارد دوسـتم می دارد و چـون شـب درآیـد ، از مـن غفلـت می کنـد و می خوابـد . مگر هر دوسـتداری ، خلوت بـا محبوبش را دوست نـدارد ؟ ای پور عمران ! اینک این منم که بر دوسـتانم آگاهم که چون شبْ آنان را فرو پوشد ، دیده دلشان می گردد و کیفرم (مجازاتم) پیش چشـمانشان پدیدار می شود و چنان با من سخن می گویند که گویی مرا می بینند و چنان مرا مخاطب می سازند که گویی در حضورم هستند .

ای پور عمران ! از قلبتْ شکسـتگی ، از تنتْ افتـادگی و از چشـمانتْ اشـك ها را در تاریکی شب ، نثار من کن و مرا بخوان که مرا نزدیک و اجابت کننده خواهی یافت» .

الأمالی للصدوق : ۴۳۸ / ۵۷۷ عن المفضّل بن عمر ، روضـة الواعظين : ۳۶۱ ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۲۹ / ۷ وراجع أعلام الدين: ۲۶۳، إرشادالقلوب: ۹۳؛ وراجع ربيع الأبرار: ۲/۹۵ ، عيون الأخبار لابن قتيبة : ۲/۳۰۰ .

حدیث۱۰۱۴

امام صادق علیه السلام :

: المُشـتاقُ لا يَشـتَهی طَعاما ، ولا يَلتَذُّ شَرابا ، ولا يَستَطيبُ رُقادا ، ولا يَأنَسُ حَميما ، ولا يَأوی دارا ، ولا يَسكُنُ عُمرانا ، ولا يَلبَسُ لَيِّنا ، ولاـ يَقِرُّ قَرارا ، ويَعبُـدُ اللّهَ لَيلاً ونَهارا راجِيا بِأَن يَصِلَ إلی مَا اشـتاقَ إلَيهِ ، ويُناجِيَهُ بِلِسانِ الشَّوقِ مُعَبِّرا عَمّا فی سَرِيرَتِهِ ، كَما أخبَرَ اللّهُ تَعالی عَن موسَی علیه السلام فی ميعادِ رَبِّهِ بِقَولِهِ : «وَ عَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَی »

امام صادق علیه السلام ـ در آنچه به ایشان نسبت داده شده است ـ : مشتاق ، نه میل به غذا دارد ، نه از نوشیدنی ای لذّت می برد ، نه خوابی خوش دارد ، نه با دوستی انس می گیرد ، نه به خانه ای روی می آورد ، نه در جایی آبادان ، منزل می کند ، نه لباسی نرم به تن می کند و نه هیچ قرار و آرامی دارد . شب و روز ، خدا را عبادت می کند و آرزومند رسیدن به چیزی است که اشتیاقش را دارد و با زبان شوقِ خود که از نهانش خبر می دهد ، با او راز می گوید ؛ همان گونه که خداوند ، از میعاد موسی بن عمران علیه السلامبا پروردگارش ، چنین خبر می دهد : «پروردگارا ! به سویت شتافتم تا خشنود گردی» . پیامبر صلی الله علیه و آله حال شوق موسی علیه السلامرا به پروردگارش چنین توضیح داده که آن حضرت در مدت چهل روز که رفت و آمدش به میقات طول کشید ، نه چیزی خورد ، و نه چیزی آشامید ، و نه خوابید ، و نه به چیزی از این کارها میل پیدا کرد .

پس هرگاه به میدان شوق گام نهادی ، بر نفْست و خواسته دنیایی ات [به نشانه ترک آنها]تکبیر بزن و آنچه را بدان انس داری ، واگذار و از هر چیزی جز معشوقت پرهیز نما و میان زندگی و مرگت ، بانگ «لبیک ، اللهم لبیک!» سر ده که خداوند متعال ، پاداشت را عظیم گرداند . حکایت

مشتاق ، حکایت غریق است که اندیشه ای جز رهایی خویش ندارد و هر چیزی جز آن را فراموش می کند .

طه : ۸۴ .

حدیث۱۰۱۵

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لِأَبی عَبدِاللّه علیه السلام : إنَّ مَن قَبلَنا یَقولونَ : إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی إذا أحَبَّ عَبدا نَوَّهَ بِهِ مُنَوِّهٌ مِنَ السَّماءِ : إنَّ اللّه َ یُحِبُّ فُلانا فَأَحِبّوهُ،فَتُلقی لَهُ المَحَبَّةُ فی قُلوبِ العِبادِ ، فَإِذا أبغَضَ اللّه ُ تَعالی عَبدا نَوَّهَ مُنَوِّهٌ مِنَ السَّماءِ : إنَّ اللّه َ یُبغِضُ فُلانا فَأَبغِضوهُ ، قالَ : فَیُلقِی اللّه ُ لَهُ البَغضاءَ فی قُلوبِ العِبادِ ؟

قالَ : کانَ علیه السلام مُتَّکِئا فَاستَوی جالِسا ، فَنَفَضَ یَدَهُ ثَلاثَ مَرّاتٍ یَقولُ : لا ، لَیسَ کَما یَقولونَ ، ولکِنَّ اللّه َ عز و جل إذا أحَبَّ عَبدا أغری بِهِ النّاسَ فِی الأَرضِ ؛ لِیَقولوا فیهِ فَیُؤثِمَهُم ویَأجُرَهُ ، وإذا أبغَضَ اللّه ُ عَبدا حَبَّبَهُ إلَی النّاسِ ؛ لِیَقولوا فیهِ فَیُؤثِمَهُم ویُؤثِمَهُ .

ثُمَّ قالَ علیه السلام : مَن کانَ أحَبَّ إلَی اللّه ِ مِن یَحیَی بنِ زَکَرِیّا علیه السلام ؟! أغراهُم بِهِ حَتّی قَتَلوهُ . ومَن کانَ أحَبَّ إلَی اللّه عز و جل مِن عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السلام ؟! فَلَقِیَ مِنَ النّاسِ ما قَد عَلِمتُم . ومَن کانَ أحَبَّ إلَی اللّه ِ تَعالی مِنَ الحُسَینِ بنِ عَلِیٍّ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَیهِ ؟! فَأَغراهُم بِهِ حَتّی قَتَلوهُ .

معانی الأخبار ـ به نقل از احمد بن محمّد بن عیسی ، از مفضَّل بن عمر ـ : به امام صادق علیه السلام گفتم : اطرافیان ما می گویند: هرگاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد، کسی در آسمان ، او را بلند آوازه می سازد و می گوید : خداوند ، فلانی را دوست دارد. پس دوستش بدارید. در نتیجه ، محبّتش در دل های بندگان خدا افکنده می شود و چون خداوند متعال، بنده ای را دشمن بدارد ، کسی در آسمان اعلام می دارد . خداوند، فلانی را دشمن می دارد . پس او را دشمن بدارید . در نتیجه ، دشمنی او در دل های بندگان خدا افکنده می شود .

حضرت تکیه داده بود. نشست و سه بار دستانش را تکان داد و بر یکدیگر زد و فرمود : «نه ! چنین نیست که می گویند؛ لیکن خداوند عز و جل

هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، مردم را بر آن می دارد تا از او بدگویی کنند و در نتیجه، آنان را گناهکار کند و به او پاداش دهد، و هرگاه خداوند عز و جل بنده ای را دشمن بدارد ، او را محبوب مردم می گرداند تا درباره اش به نیکی سخن بگویند و در نتیجه، او را و آنان را گناهکار کند» .

سپس حضرت فرمود : «چه کسی نزد خداوند ، محبوب تر از یحیی بن زکریا علیه السلامبود ؟ مردم را بر او شوراند تا او را کشتند . چه کسی نزد خداوند عز و جلمحبوب تر از علی بن ابی طالب علیه السلام بود ؟ در حالی که می دانید که از دست مردم چه کشید. چه کسی نزد خداوند متعال ، محبوب تر از حسین بن علی علیهماالسلام بود ؟ امّا مردم را بر او شوراند تا او را کشتند» .

معانی الأخبار : ۳۸۱ / ۱۱ ، مشکاة الأنوار : ۲۸۶ ، المؤمن : ۲۰ / ۱۸ ، أعلام الدين : ۴۳۴ وزاد فی آخرهما «ومن کان أبغض إلی اللّه من أبی فلان وفلان ، لیس کما قالوا» وکلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۷۱ / ۲ .

حدیث۱۰۱۶

امام صادق علیه السلام :

کانَ أميرُالمُؤمِنينَ علیه السلام يَقولُ وهُوَ ساجِدٌ : اِرحَم ذُلّی بَينَ يَدَيک، وتَضَرُّعی إلَيکَ، ووَحشَتی مِنَ النّاسِ ، واُنسی

امام صادق علیه السلام : امیر مؤمنان در حال سجده می گفت : «بر ذلّتم در برابر خودت، مویه ام برایت ، گریزم از مردم و همدمی ام با تو، رحم کن ، ای کریم !» .

فی الطبعة المعتمدة «وآنسنی» ، والصحيح ما أثبتناه كما فی مرآة العقول : ۱۵ / ۱۳۹ .

حدیث۱۰۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الدُّنيا يُعطيهَا اللّه ُ عز و جل مَن أحَبَّ ومَن أبغَضَ ، وإنَّ الإيمانَ لا يُعطيهِ إلاّ مَن أحَبَّهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل دنيا را هم به کسی که دوستش دارد و هم به کسی که دشمنش می دارد،می بخشد؛ امّا ایمان را جز به کسی که دوستش دارد، نمی بخشد .

الکافی : ۲ / ۲۱۵ / ۴ ، المحاسن : ۱ / ۳۴۲ / ۷۰۵ کلاهما عن میسّر ، تحف العقول : ۳۷۴ ، مشکاة الأنوار : ۲۹۱ وفیه «أهل صفوته من خلقه» بدل «من أحبّه» ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۲۰۴ / ۵ .

حدیث۱۰۱۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ إذا أحَبَّ عَبدا بَعَثَ إلَيهِ مَلَكا ، فَيَقولُ : أسقِمهُ ، وشَدِّد

البَلاءَ عَلَيهِ ، فَإِذا بَرَأَ مِن شَیءٍ فَابتَلِهِ لِما هُوَ أشَدُّ مِنهُ وقَوِّ عَلَيهِ حَتّی يَذكُرَنی ؛ فَإِنّی أشتَهی أن أسمَعَ دُعاءَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، فرشته ای به سوی او می فرستد و می گوید : «بیمارش کن و بلا را بر او سخت کن . پس هرگاه از

بیماری بهبود یابد ، او را به سخت تر از آن گرفتار کن و بیماری را بر او سخت گردان تا مرا یاد کند ؛ زیرا که من خوش دارم دعایش را بشنوم» .

المؤمن: ۲۶/۴۴ ، وراجع التمحيص: ۵۵/۱۱۱ ، بحار الأنوار: ۹۳/۳۷۱/۱۳؛ المعجم الكبير: ۸/۱۶۶/۷۶۹۷؛ شُعب الإيمان : ۷ / ۱۴۹ / ۹۸۰۱ .

حدیث۱۰۱۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عَظيمَ الأَجرِ لَمَعَ عَظيمِ البَلاءِ ، وما أحَبَّ اللّه ُ قَوما إلاَّ ابتَلاهُم .

امام صادق علیه السلام : پاداش بزرگ ، همراه بلای بزرگ است و خداوند ، مردمی را دوست نمی دارد ، مگر آن که مبتلایشان می کند .

الکافی : ۲ / ۲۵۲ / ۳ و ص ۱۰۹ / ۲ ، التمحیص : ۳۱ / ۶ کلّها عن زید الشحّام ، المؤمن : ۲۴ / ۳۶ ، مشکاه الأنوار : ۲۹۷ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۴۰۸ / ۲۱ .

حدیث۱۰۲۰

امام صادق علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ تَعالى عَبدا ألهَمَهُ العَمَلَ بثَمانِ خِصالٍ : غَضِّ البَصَرِ عَنِ المَحارِمِ ، وَالخَوفِ مِنَ اللّه ِ جَلَّ ذِكرُهُ ، وَالحَياءِ ، وَالحلفِ

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، عمل به هشت صفت را به او الهام می فرماید : چشمْ فرو پوشیدن از گناهان ، ترس از خداوند عز و جل ، شرم ، بردباری ، شکیبایی ، امانتداری ، راستی و بخشندگی .

هکذا فی المصدر ، والصحیح «الحلم» .

حدیث۱۰۲۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا أوحَى اللّه ُ إلى موسى علیه السلام وأنزَلَ عَلَيهِ فِي التَّوراةِ : إنّي أنَا اللّه ُ لا ـ إلهَ إلاّ ـ أنَا ، خَلَقتُ الخَلقَ ، وخَلَقتُ الخَيرَ وأجرَيتُهُ عَلى يَدَي مَن اُحِبُّ ، فَطوبى لِمَن أجرَيتُهُ عَلى يَدَيهِ .

امام صادق علیه السلام : از جمله آنچه خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد و در تورات بر او نازل فرمود ، این بود : «من خدایی هستم که جز من خدایی نیست . خلق را آفریدم و خیر را آفریدم و عمل به آن را بر دستان آن که دوست دارم ، جاری ساختم . پس خوشا به حال آن که خیر را بر دستانش جاری می سازم !» .

الکافی : ۱/۱۵۴/۱ ، المحاسن : ۱/۴۴۰/۱۰۱۸ کلاهما عن معاویهٔ بن وهب ، بحار الأنوار : ۵ / ۱۶۰ / ۱۸ .

حدیث۱۰۲۲

امام صادق علیه السلام :

الفَقرُ مَخزونٌ عِندَ اللّه ِ كَالشَّهادَةِ ، ولا يُعطيهِما إلاّ مَن أحَبَّ مِن عِبادِهِ المُؤمِنينَ .

امام صادق علیه السلام : فقر ، همچون شهادت ، در خزانه خداوند است و آن را جز به بندگان مؤمنی که دوستشان دارد ، نمی بخشد .

مشکاهٔ الأنوار : ۲۹۱ ، جامع الأخبار : ۳۰۶ / ۸۳۸ ، التمحیص : ۵۱ / ۹۶ عن عبداللّه بن سنان نحوه ، بحارالأنوار: ۷۲ / ۵۲ / ۸۱ .

حدیث۱۰۲۳

امام صادق علیه السلام :

اِجتَهَدتُ فِي العِبادَةِ وأنَا شابٌّ ، فَقالَ لي أبي : يا بُنَيَّ ، دونَ ما أراكَ تَصنَعُ ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جلإذا أحَبَّ عَبدا رَضِيَ عَنهُ بِاليَسيرِ .

امام صادق علیه السلام : در جوانی ، سخت در عبادت کوشا بودم . پدرم به من فرمود : «پسرکم ! کمتر از آنچه می بینم ، خودت را رنجه ساز که خداوند عز و جل هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، از او به کم ، خشنود می شود» .

الکافی : ۲ / ۸۷ / ۵ عن حفص بن البختری وغیره ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۱۳ / ۷ .

حدیث۱۰۲۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل إذا أحَبَّ عَبدا فَعَمِلَ عَمَلاً قَليلاً جَزاهُ بِالقَليلِ الكَثيرَ ، ولَم يَتَعاظَمهُ أن يَجزِيَ بِالقَليلِ الكَثيرَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلهرگاه بنده ای را دوست بدارد و او اندک کار خیری انجام دهد ، در برابر آن اندک ، به او پاداشِ بسیار می دهد و

دادن پاداش بسیار در برابر کارِ اندک ، بر او سنگین نمی آید .

الکافی : ۲ / ۸۶ / ۳ عن حنان بن سدیر ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۱۳ / ۵ .

حدیث۱۰۲۵

امام صادق علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ تَعالى عَبـدا ألهَمَهُ الطّاعَةَ ، وألزَمَهُ القَناعَةَ ، وفَقَّهَهُ فِي الدّينِ ، وقَوّاهُ بِاليَقينِ ؛ فَاكتَفى بِالكَفافِ ، وَاكتَسى بِالعَفافِ . وإذا أبغَضَ اللّه ُ عَبدا حَبَّبَ إلَيهِ المالَ ، وبَسَطَ لَهُ الآمالَ ، وألهَمَهُ دُنياهُ ، ووَكَلَهُ إلى هَواهُ ؛ فَرَكِبَ العِنادَ ، وبَسَطَ الفَسادَ ، وظَلَمَ العِبادَ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداونـد متعال ، بنـده ای را دوست بدارد ، فرمانبری را به او الهام می کند ، قناعت را همراهش می سازد ، فهم عمیق در دین را ارزانی اش می دارد و با یقین ، او را نیرومنـد می کنـد . در نتیجه آن بنـده به روزیِ مورد نیازش بسـنده می کند و لباس عفّت می پوشد .

و هرگاه خداوند ، بنده ای را دشمن بدارد ، مال را محبوبش می گرداند و آرزوهایش را می گستراند و دنیاخواهی را به او الهام می کند و او را به هوای نفسـش وا می گذارد . در نتیجه ، آن بنده بر توسن سرکشی می نشیند ، دامنه فساد را می گستراَند و به بندگان ، ستم می کند .

أعلام الدین : ۲۷۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۶ / ۳۴ .

حدیث۱۰۲۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ إذا أحَبَّ عَبدا عَصَمَهُ ، (وجَعَلَ غَناهُ فى نَفسِهِ) ، وجَعَلَ ثَوابَهُ بَينَ عَينَيهِ .

امام صادق علیه السلام : خداونـد ، هرگاه بنـده ای را دوست بدارد ، او را از گناهان ، حفظ می کند ، و بی نیازی اش را در جانش قرار می دهد ، و پاداشش را برابر چشمانش می نهد .

المؤمن : ۳۵ / ۷۲ ، أعلام الدین : ۴۳۸ وفیه «عظّمه» بدل «عصمه» و «نوره» بدل «ثوابه» .

حدیث۱۰۲۷

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل أدَّبَ نَبِيَّهُ عَلى مَحَبَّتِهِ ، فَقالَ : «وَ إنَّكَ لَعَلى خُلُقٍ عَظِيم » .

امـام صـادق عليه السـلام : خداونـد عز و جلپيامبرش را بر اساس محبّت خود ، تربيت كرد و فرمود : «در حقيقت ، تو را خويى است والا» و نيز خداوند عز و جلفرمود : «هركه از پيامبر فرمان بَرد ، از خداوندْ فرمان برده است» .

القلم : ۴ .

حديث۱۰۲۸

امام صادق عليه السلام :

إنَّما اُولُو الألبابِ الَّذينَ عَمِلوا بِالفِكرَةِ حَتّى وَرِثوا مِنهُ حُبَّ اللّه ؛ فَإنَّ حُبَّ اللّه إذا وَرِثَهُ القَلبُ استَضاءَ ، وأسرَعَ إلَيهِ اللُّطفُ ، فَإذا نَزَلَ مَنزِلَةَ اللُّطفِ صارَ مِن أهلِ الفَوائِدِ ؛ تَكَلَّمَ بِالحِكمَةِ ، فَإذا تَكَلَّمَ بِالحِكمَةِ صارَ صاحِبَ فِطنَةٍ ، فَإذا نَزَلَ مَنزِلَةَ الفِطنَةِ عَمِلَ بِها فِي القُدرَةِ ، فَإذا عَمِلَ بِها فِي القُدرَةِ عَرَفَ الأَطباقَ السَّبعَةَ ، فَإذا بَلَغَ إلى هذِهِ المَنزِلَةِ صارَ يَتَقَلَّبُ فِكرُهُ بِلُطفٍ وحِكمَةٍ وبَيانٍ ، فَإذا بَلَغَ هذِهِ المَنزِلَةَ جَعَلَ شَهوَتَهُ ومَحَبَّته

امام صادق عليه السـلام : خردمندان ، در حقيقت ، كسانى هسـتند كه انديشه شان را به كار بستند ، تا آن كه از آن ، خدا دوستى را به ميراث بردنـد ؛ زيرا چون قلبْ خـدا دوستى را به ميراث بَرَد ، روشـنى مى گيرد و لطف و توجّه به سويش مى شـتابد. پس چون به منزلت لطف و توجّه برسـد، از فايـده منـدان مى گردد؛ يعنى حكيمانه سـخنى مى گويـد . پس چون حكيمانه سـخن بگويد ، داراى هشـيارى و زيركى مى شود . پس چون به منزلتِ زيركى برسـد ، آن را در راه قـدرت به كار مى برد و چون آن را در راه قـدرت به كار بَرَد ، طبقات هفتگانه را مى شـناسد و چون به اين منزلت برسـد ، انديشه اش با لطف ، حكمت و بيان ، همراه مى شود و آنها را به كـار مى بنـدد و چون به اين منزلت برسـد ، خواسـته و دوسـتى اش را در راه خـالق خود قرار مى دهـد . پس چون چنين كرد ، به منزلتِ بزرگ تر مى رسد و خدا را با چشمِ دلش مى بيند و حكمت را از راهى جز راه حكيمان به ميراث مى بَرد ، و علم را از راهى جز راه عالمان به ميراث مى بَرَد و صدق را از راهى جز راه صدّيقان به ميراث مى برد .

فى المصدر «مَحَبَّةً» والصحيح ما أثبتناه .

حديث۱۰۲۹

امام صادق عليه السلام :

مَن أحَبَّ اللّه َ أحَبَّهُ اللّه ُ ، ومَن أحَبَّهُ اللّه ُ عز و جل كانَ مِن الآمِنينَ .

امام صادق عليه السلام : هر كس خدا را دوست بدارد ، خدا دوستش مى دارد و هر كس خدا دوستش بدارد ، از ايمنان خواهد بود .

الخصال : ۱۸۸ / ۲۵۹ ، علل الشـرايع : ۱۳ / ۸ ، الأمالى للصـدوق : ۹۲ / ۶۵ كلّهـا عن يونس بن ظبيان ، روضـة الواعظين : ۴۵۶ وفيه «وكان» بدل «ومن أحبّه اللّه عز و جل كان » ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۸ / ۹ .

حديث۱۰۳۰

امام صادق عليه السلام :

: نَجوَى العـارِفينَ تَـدورُ عَلى ثَلاثَـةِ اُصولٍ : الخَوفِ ، وَالرَّجاءِ ، وَالحُبِّ. فَالخَوفُ فَرعُ العِلمِ، وَالرَّجاءُ فَرعُ اليَقينِ، وَالحُبُّ فَرعُ المَعرِفَـةِ . فَدَليلُ الخَوفِ الهَرَبُ ، ودَليلُ الرَّجاءِ الطَّلَبُ ، ودَليلُ الحُبِّ إيثارُ المَحبوبِ عَلى ما سِواهُ .

فَإذا تَحَقَّقَ العِلمُ فِی الصَّدرِ خافَ . وإذا صَحَّ الخَوفُ هَرَبَ . وإذا هَرَبَ نَجا . . . وإذا تَمَكَّنَ مِنهُ رَجا . وإذا وَجَدَ حَلاوَةَ الرَّجاءِ طَلَبَ . وإذا وُفِّقَ لِلطَّلَبِ وَجَدَ . وإذا تَجَلّی ضِیاءُ المَعرِفَةِ فِی الفُؤادِ هاجَ ریحُ المَحَبَّةِ ، وإذا هاجَ ریحُ المَحَبَّةِ استَأنَسَ (فی) ظِلالِ المَحبوبِ ، وآثَرَ المَحبوبَ عَلی ما سِواهُ ، وباشَرَ أوامِرَهُ، وَاجتَنَبَ نَواهِیَهُ . وإذَا استَقامَ عَلی بِساطِ الاُنسِ بِالمَحبوبِ ـ مَعَ أداءِ أوامِرِهِ وَاجتِنابِ نَواهیهِ ـ وَصَلَ إلی روحِ المُناجاةِ .

مصباح الشریعة ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : مناجات عارفان ، بر سه اصل می چرخد : بیم ، امید و دوستی .

بیم، خود، زاده دانش است و امید ، زاده یقین و دوستی ، زاده شناخت .

نشانِ بیم ، گریز است و نشانِ امید ، جستجوست و نشانِ دوستی ، مقدّم داشتن محبوب بر جز اوست .

پس چون دانش در سینه پدیدار شد ، شخصْ بیمناک می شود و چون بیم درست گردد ، شخصْ گریزان می گردد و چون بگریزد ، نجات می یابد ... و چون دلش استوار گردد ، امید می بندد و چون شیرینی امید را دریابد ، به جستجو برمی آید و چون توفیق جستجویش دهند ، می یابد . هرگاه روشنی شناخت بر دل بتابد ، نسیم دوستی می وزد و چون نسیم دوستی بوزد ، شخص در سایه سار محبوب ، انس می گیرد و محبوب را بر جز او رجحان می نهد و با فرمان هایش همگام می شود و از نافرمانی هایش دوری می گزیند و چون کنار بساط انس با محبوب ، استقامت ورزد و فرمان هایش را به جای آورد و از نافرمانی او بپرهیزد ، به روح مناجات ، دست می یابد .

مصباح الشریعة : ۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۲ / ۲۲ .

حدیث۱۰۳۱

امام صادق علیه السلام :

: حُبُّ اللّهِ إذا أضاءَ عَلی سِرِّ عَبدٍ أخلاهُ عَن كُلِّ شاغِلٍ . وكُل ذِكرٍ سِوَی اللّهِ تَعالی ظُلمَةٌ . وَالمُحِبُّ أخلَصُ النّاسِ سِرّا لِلّهِ تَعالی ، وأصدَقُهُم قَولاً ، وأوفاهُم عَهدا ، وأزكاهُم عَمَلاً ، وأصفاهُم ذِكرا ، وأعبَدُهُم نَفسا ، یَتَباهَی المَلائِكَةُ بِهِ عِندَ مُناجاتِهِ ، ویَفخَرُ بِرُؤیَتِهِ ، وبِهِ یَعمُرُ اللّهُ بِلادَهُ ، وبِكَرامَتِهِ یُكرِمُ عِبادَهُ ، یُعطیهِم إذا سَألوا بِحَقِّهِ ، ویَدفَعُ عَنهُمُ البَلایا بِرَحمَتِهِ . فَلَو عَلِمَ الخَلقُ ما مَحَلُّهُ عِندَ اللّهِ ومَنزِلَتُهُ لَدَیهِ ما تَقَرَّبوا إلَی اللّهِ تَعالی إلاّ بِتُرابِ قَدَمَیهِ .

مصباح الشریعة ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : دوستی خدا چون بر ضمیر بنده ای بتابد ، او را از هر مشغولیتی می پردازد

(خالی می کند) . هر یادی جز یاد خداوند متعال ، تاریکی است . شخص دوستدار ، ضمیرش از همه مردم برای خدا خالص تر، سخنش راست تر، عهدش وفادارانه تر ، کردارش پاک تر، یادش پاکیزه تر و جانش بنده تر است . چون مناجات کند ، فرشتگان به او مباهات می ورزند و به دیدارش افتخار می کنند . خداوند به سبب او ، سرزمین ها را آباد می کند ، و به سبب گرامیداشت او ، بندگانش را گرامی می دارد و به سبب حقّ او ، چون بندگان از او درخواستی کنند ، به آنان می بخشد ، و به سبب رحمت بر او ، بلاها را از آنان برطرف می کند . اگر خلق می دانستند که وی در نزد خداوند ، چه جایگاه و منزلتی دارد ، جز با خاكِ پای او ، به خداوند عز و جلتقرّب نمی جستند .

مصباح الشریعة : ۵۲۱ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۳ / ۲۳ .

حدیث۱۰۳۲

امام صادق علیه السلام :

حُبُّ أولِياءِ اللّه ِ وَ الوِلايَةُ لَهُم واجِبَةٌ ، وَ البَراءَةُ مِن أعدائِهِم واجِبَةٌ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن اولیای خدا و همدلی با آنان ، واجب است ؛ بیزاری از دشمنانشان نیز واجب است .

الخصال : ۶۰۷ / ۹ عن الأعمش ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۵۲ / ۳ .

حدیث۱۰۳۳

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَن لَم يُحِبَّ عَلَى الدّينِ و لَم يُبغِض عَلَى الدّين فَلا دينَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که بر اساس دین ، دوستی نکند و بر اساس دین ، دشمنی نورزد ، دین ندارد .

الكافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۶ عن إسحاق بن عمّار ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۰ / ۲۷ .

حدیث۱۰۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يَلقَى اللّه َ و هُوَ مُؤمِنٌ حَقّا حَقّا فَليَتَوَلَّ اللّه َ و رَسولَهُ وَالَّذينَ آمَنوا ، وَ ليَبرَأ إلَى اللّه ِ مِن عَدُوِّهِم ، و يُسَلِّم لِمَا انتَهى إلَيهِ مِن فَضلِهِم .

امام صادق علیه السلام : هر که شادمان می شود که خدا را در حالی ببیند که به حقیقتْ مؤمن است ، باید با خدا و پیامبرش و کسانی که ایمان آورده اند ، دوستی کند و از دشمنان آنها ، بیزاری جوید و فضایلی را که از آنها به وی رسیده است ، بپذیرد .

الكافی : ۸ / ۱۰ / ۱ عن إسماعيل بن جابر ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۱۹ / ۹۳ .

حدیث۱۰۳۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله لِأَصحابِهِ : أيُّ عُرَى الإِيمانِ أوثَقُ ؟

فَقالوا : اللّه ُ و رَسولُهُ أعلَمُ ، و قالَ بَعضُهُم : الصَّلاةُ ، و قالَ بَعضُهُم : الزَّكاةُ ، و قالَ بَعضُهُم : الصِّيامُ ، و قالَ بَعضُهُم : الحَجُّ وَ العُمرَةُ ، و قالَ بَعضُهُم : الجِهادُ .

فَقالَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : لِكُلٍّ ما قُلتُم فَضلٌ و لَيسَ بِهِ، و لكِن أوثَقُ عُرَى الإِيمانِ الحُبُّ فِي اللّه ِ وَ البُغضُ فِي اللّه ِ ، و تَوالي (وتَوَلّي) أولِياءِ اللّه ِ وَ التَّبَرّي مِن أعداءِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا به یارانش فرمود : «استوارترین دستاویز ایمان ، کدام است ؟».

گفتند : خدا و پیامبرش داناترند .

برخی از آنان گفتند : نماز است .

پاره ای گفتند : زکات است .

عدّه ای گفتند : روزه است .

گروهی گفتند : حج و عمره است .

برخی نیز گفتند : جهاد است .

پیامبر خدا فرمود : «هر آنچه گفتید ، فضیلتی دارد؛ امّا آن نیست . بلکه استوارترین دستاویز ایمان ، دوستی در راه خدا و دشمنی در راه خدا و دوستی کردن با دوستان خدا و بیزاری جستن از دشمنان خداست» .

الکافی : ۲ / ۱۲۵ / ۶ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۱ / ۹۳۹ و ص ۲۶۷ / ۵۱۸ کلّها عن عمرو بن مدرک الطائی عن الإمام الصادق علیه السلام ، معانی الأخبار : ۳۹۸ / ۵۵ عن علیّ بن مروک الطائی عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۲ / ۱۷ وراجع الاختصاص : ۳۶۵ ؛ وراجع شُعب الإیمان : ۱ / ۴۶ / ۱۳ ، الإخوان : ۸۶ / ۱ .

حدیث۱۰۳۶

امام صادق علیه السلام :

مِن أوثَقِ عُرَی الإیمانِ أن تُحِبَّ فِی اللّه ِ و تُبغِضَ فِی اللّه ِ ، وتُعطِیَ فِی اللّه ِ و تَمنَعَ فِی اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : از استوارترین دستاویزهای ایمان ، آن است که در راه خدا دوست بداری ، در راه خدا دشمن بداری ، در راه خدا ببخشی و در راه خدا نبخشی .

الکافی : ۲ / ۱۲۵ / ۲ ، ثواب الأعمال : ۲۰۲ / ۱ ، الأمالی للمفید : ۱۵۱ / ۱ ، الأمالی للصدوق : ۶۷۴ / ۹۱۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۲ کلّها عن سعید الأعرج ، الزهد للحسین بن سعید : ۱۷ / ۳۵ ، تحف العقول : ۳۶۲ ، روضة الواعظین : ۴۵۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۶ / ۲ .

حدیث۱۰۳۷

امام صادق علیه السلام :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ کَالجَسَدِ الواحِدِ ؛ إن اشتَکی شَیئا مِنهُ وَجَدَ ألَمَ ذلِکَ فی سائِرِ جَسَدِهِ . وأرواحُهُما مِن روحٍ واحِدَةٍ ، وإنَّ روحَ المُؤمِنِ لَأَشَدُّ اتِّصالاً بِروحِ اللّه ِ مِن اتِّصالِ شُعاعِ الشَّمسِ بِها .

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ، همچون یک پیکر که اگر عضوی از آن بنالد ، [شخص دردمند]درد آن را در سایر اعضای خود می بیند ؛ و روح هایشان از یک روح است و پیوستگیِ روحِ مؤمن به روح خدا ، بیشتر از پیوستگیِ پرتو خورشید به خورشید است .

الکافی : ۲ / ۱۶۶ / ۴ ، مصادقة الإخوان : ۱۵۱ / ۲ کلاهما عن أبی بصیر ، المؤمن : ۳۸ / ۸۶ ، الاختصاص : ۳۲ وفیهما «روح اللّه » بدل «روح واحدة» ، بحار الأنوار : ۷۴/۲۶۸/۸ و ص ۲۷۷ / ۹ .

حدیث۱۰۳۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّمَا المُؤمِنونَ إخوَةٌ بَنو أبٍ واُمٍّ ، وإذا ضَرَبَ عَلی رَجُلٍ مِنهُم عِرقٌ سَهَرَ لَهُ الآخَرونَ .

امام صادق علیه السلام : در حقیقت ، مؤمنان ، برادرند ؛ فرزندان یک پدر و مادر ، و هرگاه یکی از آنان بیمار شود ، دیگران برایش بی خوابی می کشند .

الکافی : ۲ / ۱۶۵ / ۱ عن المفضّل بن عمر ، المؤمن : ۳۸ / ۸۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۶۴ / ۴ .

حدیث۱۰۳۹

امام صادق علیه السلام :

قَد یَکونُ حُبٌّ فِی اللّهِ و رَسولِهِ ، و حُبٌّ فِی الدُّنیا ، فَما کانَ فِی اللّهِ ورَسولِهِ فَثَوابُهُ عَلَی اللّهِ ، و ما کانَ فِی الدُّنیا فَلَیسَ بِشَیءٍ .

امام صادق علیه السلام : دوستی ، گاه در راه خدا و پیامبرش است و گاه در راه دنیاست . پس آنچه در راه خدا و پیامبرش باشد ، پاداش آن بر عهده خداست و آنچه در راه دنیا باشد ، پوچ و بی اثر است .

الکافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۴ / ۹۴۸ کلاهما عن بشیر الکناسی و ص ۲۶۳ / ۵۰۶ ، تفسیر العیّاشی : ۱ / ۱۶۷ / ۲۶ کلاهما عن بشیر الدهّان وفیه «حبّا للّه وفی اللّه » بدل «حبّ فی اللّه » ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۵۴ / ۱ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۴ / ۵۶ و ج ۶۹ / ۲۴۹ / ۲۴ .

حدیث۱۰۴۰

امام صادق علیه السلام :

: اِتَّقُوا اللّهَ ، و کونوا إخوَةً بَرَرَةً ، مُتَحابّینَ فِی اللّهِ مُتَواصِلینَ مُتَراحِمینَ ، تَزاوَروا و تَلاقَوا و تَذاکَروا أمرَنا و أحیوهُ .

امام صادق علیه السلام ـ به اصحاب خود ـ : از خدا بترسید و برادرانی نیکوکار باشید . در راه خدا یکدیگر را دوست بدارید ، به یکدیگر بپیوندید ، با هم مهربان باشید ، یکدیگر را ببینید و به دیدار یکدیگر بروید و مسئله [امامت] ما را به یکدیگر یادآوری کنید و آن را زنده نگه دارید .

الکافی : ۲ / ۱۷۵ / ۱ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۳۷ / ۸ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۷۹ وزاد فیه «متواضعین» بعد «متواصلین» وکلّها عن شعیب العقرقوفی ، الأمالی للطوسی : ۶۰ / ۸۷ عن أبی عبید ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۰۱ / ۴۵ .

حدیث۱۰۴۱

امام صادق علیه السلام :

مِن حُبِّ الرَّجُلِ دینَهُ حُبُّهُ إخوانَهُ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن برادران ، از جمله دینِ انسان است .

الخصال : ۳ / ۴ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۸۱ / ۱ کلاهما عن الفضیل بن یسار ، الاختصاص : ۳۱ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۶ و ج ۷۴ / ۲۷۹ / ۳ .

حدیث۱۰۴۲

امام صادق علیه السلام :

مِن فَضلِ الرَّجُلِ عِندَ اللّهِ مَحَبَّتُهُ لِإِخوانِهِ .

امام صادق علیه السلام : محبّت انسان به برادرانش ، برایش نزد خداوند، فضیلتی به شمار می رود.

ثواب الأعمال : ۲۲۰ / ۱ عن جمیل بن درّاج ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۹۷ / ۲۹ .

حدیث۱۰۴۳

امام صادق علیه السلام :

آخی رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله بَینَ سَلمانَ وأبی ذَرٍّ ، وَاشتَرَطَ عَلی أبی ذَرٍّ أن لا یَعصِیَ سَلمانَ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، میان سلمان و ابوذر ، پیمان برادری بست و با ابوذر شرط کرد که از سلمان ، نافرمانی نکند .
الکافی : ۸ / ۱۶۲ / ۱۶۸ عن صالح الأحول .

حدیث۱۰۴۴

امام صادق علیه السلام :
مَن أحَبَّ لِلّه وأبغَضَ لِلّه وأعطی لِلّه فَهُوَ مِمَّن کَمُلَ إیمانُهُ .
امام صادق علیه السلام : هرکه برای خدا دوست بدارد ، برای خدا دشمن بدارد و برای خدا ببخشد ، از کسانی است که ایمانشان کامل شده است .
الکافی : ۲ / ۱۲۴ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۴ وزاد فیه بعد «أعطی للّه » قوله «ومنع للّه » کلاهما عن أبی عبیدة الحذّاء ، غرر الحکم : ۹۰۳۱ نحوه ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۸ / ۱۰ .

حدیث۱۰۴۵

امام صادق علیه السلام :
إنَّ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله قالَ لِأَصحابِهِ : ألا اُخبِرُکُم بِشَیءٍ إن أنتُم فَعَلتُموهُ تَباعَدَ الشَّیطانُ مِنکُم کَما تَباعَدَ المَشرِقُ مِنَ المَغرِبِ ؟
قالوا : بَلی .
قالَ : الصَّومُ یُسَوِّدُ وَجهَهُ ، وَالصَّدَقَةُ تَکسِرُ ظَهرَهُ ، وَالحُبُّ فِی اللّهِ وَالمُوازَرَةُ عَلَی العَمَلِ الصّالِحِ یَقطَعُ دابِرَهُ ، وَالاِستِغفارُ یَقطَعُ وَتینَهُ .
امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدرانش ـ : پیامبر صلی الله علیه و آله به یارانش فرمود : «هان! شما را از کاری خبر دهم که اگر انجامش دهید ، شیطان از شما دور می شود، آن گونه که مشرق از مغرب دور شده است ؟».
گفتند : آری .
فرمود : «روزه ، روسیاهش می کند . صدقه ، پشتش را می شکند . دوستی در راه خدا و همیاری در انجام دادن کارهای شایسته ، دنباله [سُلطه]اش را قطع می کند و استغفار ، رگ گردنش را می بُرد» .
الکافی : ۴ / ۶۲ / ۲ ، تهذیب الأحکام : ۴ / ۱۹۱ / ۵۴۲ کلاهما عن إسماعیل بن أبی زیاد ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۷۵ / ۱۷۷۴ عنه صلی الله علیه و آله ومن دون نقله عنهم علیهم السلام ، الجعفریّات : ۵۸ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلامعنه صلی الله علیه و آله، النوادر للراوندی : ۱۹ عن الإمام علیّ علیه السلاموکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۶۳ / ۲۶۴ / ۱۴۶ .

حدیث۱۰۴۶

امام صادق علیه السلام :
لَقَد عَظُمَت مَنزِلَةُ الصَّدیقِ ، حَتّی إنَّ أهلَ النّارِ لَیَستَغیثونَ بِهِ ویَدعونَهُ فِی النّارِ قَبلَ القَریبِ وَالحَمیمِ ؛ قالَ اللّه ُ عز و جل مُخبِرا عَنهُم : «فَمَا لَنَا مِن شَـفِعِینَ * وَ لاَ صَدِیقٍ حَمِیم » .
امام صادق علیه السلام : چنان منزلت دوست ، والا و بزرگ است که حتّی دوزخیان در آتش ، پیش از آن که خویشاوندان و نزدیکان را بخوانند ، آنان را می خوانند و از آنان یاری می خواهند . خداوند عز و جل از زبان آنان چنین خبر می دهد : «ما را ، نه شفیعانی است و نه دوستی مهربان» .
الأمالی للطوسی : ۵۱۷ / ۱۱۳۳ و ص ۶۰۹ / ۱۲۵۹ وفیه «قبل القریب الحمیم» وکلاهما عن الحسن ابن صالح بن حی ، بحار الأنوار :

۷۴ / ۱۷۶ / ۱۱ .

حدیث۱۰۴۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المُتَحابّينَ فِي اللّه ِ يَومَ القِيامَةِ عَلى مَنابِرَ مِن نورٍ ، قَد أضاءَ نورُ وُجوهِهِم ونورُ أجسادِهِم ونورُ مَنابِرِهِم كُلَّ شَيءٍ حتّى يُعرَفوا بِهِ ، فَيُقالُ : هؤُلاءِ المُتَحابّونَ فِي اللّه ِ .

امام صادق علیه السـلام : روز قیامت ، دوستانِ در راه خدا بر منبرهایی از نور قرار دارند و نورِ چهره هایشان و نورِ پیکرهایشان و نورِ منبرهایشان ، همه چیز را روشن کرده و بر آنها تابیده است ، تا آن جا كه با اين نور شناخته

می شوند و گفته می شود : «اینان ، دوستان در راه خداوند هستند» .

الكافی : ۲ / ۱۲۵ / ۴ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۳ وليس فيه «نور وجوههم» وكلاهمـا عن أبی بصـير ، ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ عن الحسن بن علیّ بن فضّال عن أبی الحسن عليه السـلام ، الاُصول الستّة عشـر (أصل جعفر بن محمّد الحضـرمی) : ۶۵ عن جابر ، بحار الأنوار : ۷ / ۱۹۵ / ۶۳ .

حدیث۱۰۴۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِهِ تعالى : «اتَّقُوا اللّه َ حَقَّ تُقاتِهِ» ـ : يُطاعُ فلا يُعصى ، ويُذكَرُ فلا يُنسى ، ويُشكَرُ فلا يُكفَرُ .

امـام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از آيه «از خـداآن گونه كه حقّ پروا كردن از اوست ، پروا كنيـد» ـ فرمود : [حقّ تقوا از خدا اين است] كه اطاعت شود و نافرمانى نشود و پيوسته ياد شود و هرگز فراموش نگردد و سپاسگزارى شود و ناسپاسى نشود.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۹۱/۳۱.

حدیث۱۰۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اعتَصَمَ بـاللّه ِ بتَقواهُ عَصَـمَهُ اللّه ُ ، ومَن أقبَلَ اللّه ُ عليهِ وعَصَـمَهُ لَم يُبالِ لَو سَـقَطَتِ السَّماءُ علَى الأرضِ ، وإنْ نَزلَـتْ نازِلَـةٌ على أهلِ الأرضِ فشَمِلَهُم بَلِيَّةٌ كانَ في حِرزِ اللّه ِ بالتَّقوى مِن كُلِّ بَلِيَّةٍ ، أليسَ اللّه ُ تعالى يَقولُ : «إنّ المُتَّقِينَ في مَقامٍ أمِينٍ»

امام صادق علیه السـلام : هر كه با تقوا داشـتن از خـدا به او پناه برد، خداونـد او را نگه دارد و هر كس كه خداونـد به او رو كنـد و نگهدارش باشد، وى را از افتادن آسمان بر زمين باكى نباشد و اگر بر اهل زمين بلايى فرود آيد و همگان را در بر گيرد، او به سبب تقوا از هر بلايى در امان ماند، مگر نه اينكه خداوند متعال مى فرمايد: «براستى كه پرهيزگاران در جايگاهى امن هستند»!

الدخان : ۵۱ .

حدیث۱۰۵۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ لا عُذرَ لأحَدٍ فيها :أداءُ الأمانَةِ إلَى البَرِّ والفاجِرِ ، والوَفاءُ بِالعَهدِ لِلبَرِّ والفاجِرِ ، وبِرُّ الوالِدَينِ بَرَّينِ كانا أو فاجِرَينِ .

امام صادق علیه السـلام : سه چيز است كه هيـچ كس در آنها معـذور نيست: برگرداندن امانت به نيك و بد، وفاى به عهد با نيك و

بد ، و خوشرفتاری با پدر و مادر، خوب باشند یا بد.

الخصال : ۱۲۳/۱۱۸.

حدیث۱۰۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تعالی: «وما تَوْفِیقی إلّا بِاللّه » وقَولِهِ: «إنْ یَنْصُرْکُمُ اللّه ُ فَلا غالِبَ لَکُمْ وإنْ یَخْذُلْکُم فَمَنْ ذَا الَّذِی یَنْصُرُکُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَی اللّه فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُونَ» ـ : إذا فَعَلَ العَبـدُ ما أمرَهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ بِهِ مِن الطّاعَـةِ کانَ فِعلُهُ وَفْقا لأمرِ اللّه عَزَّوجلَّ وسُـمِّیَ العَبـدُ بِهِ مُوَفَّقا ، وإذا أرادَ العَبـدُ أن یَـدخُلَ فی شـیءٍ مِن مَعاصِـی اللّه فَحـالَ اللّه ُ تبارَکَ وتعالی بَینَهُ وبَینَ تِلکَ المَعصِـیَةِ فتَرَکَها کانَ تَرکُهُ لَها بِتَوفیقِ اللّه تعالی ذِکرُهُ ، ومَتی خَلّی بَینَهُ وبَینَ تِلکَ المَعصِیَةِ فلَم یَحُلْ بَینَهُ وبَینَها حتّی یَرتَکِبَها فَقَد خَذَلَهُ ولَم یَنصُرْهُ ولَم یُوَفِّقْهُ .

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «توفیق من جز به [یاری]خدا نیست» و آیه «اگر خدا شـما را یاری کند هیچ کس بر شـما غالب نخواهد شد و اگر واگذاردتان چه کسی بعد از او شما را یاری خواهد کرد؟ و مؤمنان باید فقط به خدا توکّل کنند» ـ فرمود : هرگاه بنـده طاعتی را که خداونـد عزّوجلّ بدان فرمان داده است انجام دهد، عمل او موافق فرمان خداوند عز و جل می باشد و بدین سـبب بنـده را موفّق نامیده اند و هرگاه بنده بخواهد در موردی نافرمانی خداوند کند و خدای تبارک و تعالی میان او و آن معصـیت حایل شود و در نتیجه بنـده آن را مرتکب نشود این ترک گنـاه او به توفیق خداونـد تبـارک و تعالی بوده است. اما هرگاه جلو او را از آن معصـیت نگیرد و به حـال خود رهـایش کنـد تا مرتکب آن گناه شود، خداونـد او را واگـذارده و یاریش نرسانـده و توفیقش نـداده است.

التوحید : ۲۴۲/۱.

حدیث۱۰۵۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ العالِمَ إذا لم یَعمَلْ بعِلمِهِ زَلَّت مَوعِظَتُهُ عنِ القُلوبِ کَما یَزِلُّ المَطَرُ عنِ الصَّفا .

امام صادق علیه السـلام : عالم هرگاه به علم خود عمل نکنـد، پنـد او از دل ها فرو غلتَد، آن گونه که باران از روی تخته سـنگ فرو می غلتد.

منیة المرید : ۱۴۶ و ۱۸۱.

حدیث۱۰۵۳

امام صادق علیه السلام :

أصدَقُ القَولِ ، وأبلَغُ المَوعِظَةِ ، وأحسَنُ القَصصِ : کِتابُ اللّه .

امام صادق علیه السلام : راست ترین سخن و رساترین پند و بهترین حکایت، کتاب خداست.

الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث۱۰۵۴

امام صادق علیه السلام :

عِـدَةُ المُؤمنِ أخاهُ نَـذرٌلا کَفّارَةَ لَهُ ، فمَن أخلَفَ فبِخُلفِ اللّه ِ بَـدأ ، ولِمَقتِهِ تَعَرَّضَ ، وذلکَ قَولُهُ : «یا أیُّها الّـذِینَ آمَنُوا لِمَ تَقُولونَ ما لا تَفْعَلُونَ»

امام صادق علیه السلام : وعده مؤمن نذری است که کفّاره ای برایش [متصوّر] نیست؛ زیرا هر که خُلف وعده کند، قبل از هر چیز با خـدا خُلف وعده کرده و خود را در معرض خشم و دشـمنی او قرار داده است و این سـخن خداوند متعال است آنجا که می فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید! چرا چیزی می گویید که انجام نمی دهید؟» .

الصفّ : ۲ .

حدیث۱۰۵۵

امام صادق علیه السلام :

لاتَعِدَنَّ أخاکَ وَعدا لَیسَ فی یَدِکَ وَفاؤُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگز به برادرت وعده ای نده که انجام آن به دست تو نیست.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۰/۹۴.

حدیث۱۰۵۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ التَّواضُعِ ـ : هُو أن تَرضی مِنَ المَجلِسِ بدُونِ شَرَفِکَ ، وأن تُسَلِّمَ علی مَن لَقِیتَ ، وأن تَترُکَ المِراءَ وإن کُنتَ مُحِقّا .

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از فروتنی ـ فرمود: فروتنی این است که از مجلس به نشسـتن در جایی پایین تر از مقام و موقعیّت خود رضایت دهی، به هر که برخوردی سلام کنی و مجادله را رها کنی، اگرچه حق با تو باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۷/۱۱۳.

حدیث۱۰۵۷

امام صادق علیه السلام :

: إنّ مِنَ التَّواضُعِ أن یَرضـی الرّجُـلُ بِالمَجلِسِ دُونَ المَجلِسِ ، وأن یُسَـلِّمَ علی مَن یَلقی ، وأن یَترُکَ المِراءَ وإن کانَ مُحِقّا ، ولا یُحِبَّ أن یُحمَدَ علَی التَّقوی .

امام صادق علیه السـلام ـ به نقل از پـدران بزرگوار خویش علیهم السـلام ـ فرمود: از فروتنی است که انسان به پایین مجلس رضایت دهـد، به هر که برمی خورد سـلام کنـد، مجادله را رهـا کنـد اگر چه حق با او باشـد ودوست نداشـته باشـد که او را به پرهیزگاری بستایند.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۱۸/۳.

حدیث۱۰۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِن التَّواضُعِ أن یَجلِسَ الرّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ .

امام صادق علیه السلام : از فروتنی است که آدمی درجایی از مجلس بنشیند که پایین تر از مقام و منزلت او باشد.

الکافی : ۲/۱۲۳/۹.

حدیث۱۰۵۹

امام صادق علیه السلام :

الوُضوءُ علَی الوُضوءِ نُورٌ علی نُورٍ .

امام صادق علیه السلام : وضو روی وضو، روشنایی روی روشنایی است.

وسائل الشیعة : ۱/۲۶۵/۸ ، عوالی اللآلی : ۱/۲۳/۲.

حدیث۱۰۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَن جَدَّدَ وُضوءَهُ لِغَیرِحَدَثٍ جَدَّدَ اللّه ُ تَوبَتَهُ مِن غَیرِ استِغفارٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که بدون سرزدن حَدَثی ازاو، تجدید وضو کند، خداوند توبه او را، بی آنکه استغفار کند، تجدید گرداند.

وسائل الشیعة : ۱/۲۶۴/۷ .

حدیث۱۰۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَن أوصی بِالثُّلُثِ فَقَد أضَرَّبِالوَرَثَةِ ، والوَصیَّةُ بِالخُمسِ والرُّبعِ أفضَلُ مِن الوَصیَّةِ بالثُّلُثِ ، ومَن أوصی بِالثُّلُثِ فلَم یَترُکْ .

امام صادق علیه السلام : هر که به یک سوم [داراییش]وصیّت کند به وارثان ضرر زده است و وصیّت کردن به یک پنجم و یک چهارم، از وصیّت کردن به یک سوم افضل است. کسی که به یک سوم وصیّت کند، چیزی [از مورد مأذون و مجاز] را باقی نگذاشته است.

الکافی : ۷/۱۱/۵.

حدیث۱۰۶۲

امام صادق علیه السلام :

خَصلَتانِ مَن کانَتا فیهِ وإلّا فاعزُبْ ثُمّ اعزُبْ ثُمّ اعزُبْ ! قیلَ : وما هُما ؟ قالَ : الصَّلاةُ فی مَواقیتِها والمُحافَظَةُ علَیها ، والمُواساةُ .

امام صادق علیه السلام : دو خصلت است که در هرکه نباشد ، از او دوری کن ، دوری کن ، دوری کن ! عرض شد : آن دو چیست ؟ فرمود : نمازِ به وقت و مواظبت کردن بر (آداب و شرایط) آن و همدردی (دستگیری از برادران) .

الخصال : ۴۷ / ۵۰ .

حدیث۱۰۶۳

امام صادق علیه السلام :

تَقَرَّبوا إلَی اللّهِ تعالی بِمُواساهِ إخوانِکُم .

امام صادق علیه السلام : با دستگیری از برادرانتان خودرا به خداوند متعال نزدیک سازید .

الخصال : ۸ / ۲۶

حدیث۱۰۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عَنِ الوَسوَسَةِوإن كَثُرَت ـ : لا شيءَ فيها، تقولُ: لاإلهَ إلّا اللّهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از وسوسه زیاد ـ فرمود: اشکالی ندارد. می گویی: «لا اله الّا اللّه ».

الکافی : ۲/۴۲۴/۱.

حدیث۱۰۶۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن الوَرِعِ مِن النّاسِ ـ : الّذی یَتَوَرَّعُ عَن مَحارِمِ اللّهِ عَزَّوجلَّ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از مرد پارسا ـ فرمود: کسی که از حرام های خداوند عز و جلپرهیز کند.

الکافی : ۲/۷۷/۸.

حدیث۱۰۶۶

امام صادق علیه السلام :

ـ أیضا ـ : الّذی یَتَوَرَّعُ عَن مَحارِمِ اللّهِ ، ویَجتَنِبُ هؤلاءِ ، وإذا لَم یَتَّقِ الشُّبُهاتِ وَقَعَ فی الحَرامِ وهُو لایَعرِفُهُ .

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسخ به همین پرسـش ـ فرمود: پارسا کسی است که از حرام های خدا پرهیز و دوری می کند و اگر از شبهات [نیز]پرهیز نکند، ندانسته به حرام افتد.

بحار الأنوار: ۷۰/۳۰۳/۱۵.

حدیث۱۰۶۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی وصیَّتِهِ لِعَمرِو بنِ سعیدٍ ـ : اُوصیکَ بتَقوَی اللّهِ والوَرَعِ والاجتِهادِ ، واعلَم أ نّهُ لا یَنفَعُ اجتِهادٌ لا وَرَعَ فیهِ .

امام صادق علیه السلام ـ به عمروبن سعید ـ فرمود : تورا به تقوای الهی و پارسایی و کوشش [در عبادت]سفارش می کنم و بدان که کوششی که در آن پارسایی نباشد، سودی نمی دهد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۹۶/۱.

حدیث۱۰۶۸

امام صادق علیه السلام :

لا یَنفَعُ اجتِهادٌ لا وَرَعَ فیهِ .

امام صادق علیه السلام : کوششِ در عبادت اگر با پارسایی همراه نباشد، سودبخش نیست.

الکافی : ۲/۷۷/۴.

حدیث۱۰۶۹

امام صادق علیه السلام :
اِتَّقُوا اللّهَ وصُونوا دِينَكُم بِالوَرَعِ .
امام صادق علیه السلام : از خدا پروا کنید و دین خود رابا پارسایی نگه دارید.
الکافی : ۲/۷۶/۲.

حدیث۱۰۷۰

امام صادق علیه السلام :
لَيسَ مِنّا ـ ولا كَرامَةَ ـ مَن كانَ فِيمِصرٍ فيهِ مِائةُ ألفٍ أو يَزيدونَ ، وكانَ في ذلكَ المِصرِ أحَدٌ أورَعَ مِنهُ .
امام صادق علیه السلام : از ما نیست ـ و ارزشی ندارد ـ کسی که در شهری صد هزار نفری یا بیشتر زندگی کند و در آن شهر، شخصی پارساتر از او
وجود داشته باشد.
الکافی : ۲/۷۸/۱۰.

حدیث۱۰۷۱

امام صادق علیه السلام :
علَيكُم بِالوَرَعِ ؛ فإنّهُ الدِّينُ الّذي نُلازِمُهُ ، ونَدينُ اللّهَ بِهِ ، ونُريدُهُ مِمَّن يُوالِينا .
امام صادق علیه السلام : بر شما باد پارسایی؛ زیراپارسایی همان دینی است که ما از آن پیروی می کنیم و خدا را با آن بندگی و اطاعت می نماییم و [پایبندی به] آن را از دوستداران خود می خواهیم.
الأمالی للطوسی : ۲۸۱/۵۴۴.

حدیث۱۰۷۲

امام صادق علیه السلام :
المُسلِمُ يَحجُبُ الكافِرَ ويَرِثُهُ ، والكافِرُ لايَحجُبُ المُؤمنَ ولا يَرِثُهُ .
امام صادق علیه السلام : فرد مسلمان مانع [ارث بردن]کافر می شود و از او (کافر) ارث می برد ؛ ولی کافر نه مانع [ارث بردن]مؤمن می شود و نه از او ارث می برد.
الکافی : ۷/۱۴۳/۵.

حدیث۱۰۷۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن عِلَّةِ إعطاءِالذَّكَرِ مِثلَ حَظِّ الاُنثَيَينِ ـ : إنّ المرأةَ لَيسَ علَيها جِهادٌ ولا نَفَقَةٌ ولامَعقُلَةٌ

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که چرا سهم الارث مرد دو برابر زن است ـ فرمود : چون بر زن نه جهادی واجب است نه نفقه ای [برای تأمین هزینه زندگی] و نه پرداخت دیه ای [در مورد عاقله] بلکه اینها به عهده مردان گذاشته شده است.

العاقلة : الدِّیةُ (النهایة : ۳/۲۸۷) . أی لا تصیر عاقلة فی دیة الخطأ. (كما فی هامش المصدر).

حدیث۱۰۷۴

امام صادق علیه السلام :

اِحذَروا أهواءكُم كماتَحذَرونَ أعداءكُم ، فلَيسَ شَیءٌ أعدى لِلرِّجالِ مِن اتِّباعِ أهوائهِم ، وحَصائدِ ألسِنَتِهِم .

امام صادق علیه السلام : همان گونه که از دشمنان خودحذر می کنید، از هوس هایتان حذر کنید؛ زیرا برای مردان دشمنی بدتر از پیروی از هوس هایشان و محصولات زبان هایشان (سخنان بیهوده و یاوه) نیست.

الكافی : ۲/۳۳۵/۱.

حدیث۱۰۷۵

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ یَحجُزنَ المرءَ عَن طَلَبِ المَعالی : قِصَرُ الهِمَّةِ ، وقِلَّةُ الحِیلَةِ، وضَعفُ الرَّأیِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز انسان را از رفتن در پی مقامات عالیه و اهداف بلند باز می دارد: کوتاهی همّت، چاره اندیش نبودن، و سستی اندیشه.

تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث۱۰۷۶

امام صادق علیه السلام :

یُهلِكُ اللّه ُ سِتّا بِسِتٍّ : الاُمَراءَ بِالجَورِ ، والعَرَبَ بِالعَصَبیَّةِ ، والدَّهاقِینَ بِالكِبرِ ، والتُّجّارَ بِالخِیانَةِ ، وأهلَ الرُّستاقِ بِالجَهلِ ، والفُقَهاءَ بِالحَسَدِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند شش گروه را به سبب شش خصلت نابود می کند: فرمانروایان را به سبب ستمگری، عرب ها را به سبب تعصّب، ملّاکان را به سبب کبر، بازرگانان را به سبب خیانت، روستاییان را به سبب نادانی و فقیهان را به سبب حسادت.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۷/۶۷.

حدیث۱۰۷۷

امام صادق علیه السلام :

خَصلَتَینِ

امام صادق علیه السلام : دو کار ، هلاکتبار است: به رأی خود برای مردم فتوا دهی، یا ندانسته از چیزی (عقیده ای) پیروی کنی.

مفعول به لفعل محذوف تقدیره «احذر» .

حدیث۱۰۷۸

امام صادق علیه السلام :
أربَعَةٌ تُهرِمُ قَبلَ أوانِ الهَرَمِ:أكلُ القَديدِ ، والقُعودُ عَلَى النَّداوَةِ ، والصُّعودُ فى الدَّرَجِ ، ومُجامَعَةُ العَجوزِ .
امام صادق علیه السلام : چهار چیز است که پیری زودرس می آورد: خوردن گوشت نمک سود، نشستن روی زمین نمناک، بالا رفتن از پلکان، و نزدیکی کردن با پیر زنان.
تحف العقول : ۳۱۷.

حدیث۱۰۷۹

امام صادق علیه السلام :
ـ فى الرَّجُلِ يَخرُجُ بِالصَّدَقَةِ لِيُعطِيَها السّائلَ فيَجِدَهُ قد ذَهَبَ ـ : فلْيُعطِها غَيرَهُ ، ولا يَرُدَّها فى مالِهِ .
امام صادق علیه السلام ـ درباره مردی که صدقه ای می آورد تا به سائل بدهد، اما وقتی دَم در می آید می بیند او رفته است ـ فرمود : باید آن را به سائل دیگری بدهد و به مالش برنگرداند.
بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۸۹/۵.

حدیث۱۰۸۰

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ عَنِ الآيَةِ ـ : مَن أخرَجَها مِن ضَلالٍ إلى هُدى فكأنّما أحياها ، ومَن أخرَجَها مِن هُدىً إلى ضَلالٍ فَقد قَتَلَها .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از همین آیه ـ فرمود : یعنی کسی که دیگری را از گمراهی به راه راست درآورد، مانند این است که او را زنده کرده است و کسی که دیگری را از راه راست به گمراهی کشاند، او را کشته است.
الكافی : ۲ / ۲۱۰ / ۱.

حدیث۱۰۸۱

امام صادق علیه السلام :
ـ فى قولِهِ عَزَّوجلَّ : «إنّاهَدَيْناهُ السَّبيلَ ...»
امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «براستی که ما راه را به او نشان دادیم...» ـ فرمود : یعنی ما راه را به او شناساندیم؛ یا آن را در پیش می گیرد و یا رهایش می کند.
الإنسان : ۳ .

حدیث۱۰۸۲

امام صادق علیه السلام :
لا يَزالُ إبليسُ فَرِحا ما اهتَجرَ المُسلِمانِ ، فإذا التَقَيا اصطَكَّت رُكبَتاهُ وتَخَلّعَت أوصالُهُ
امام صادق علیه السلام : تا زمانی که دو مسلمان با یکدیگر قهر باشند، ابلیس خوشحال است و هرگاه با هم دیدار (آشتی) کنند،

زانوهایش به هم خورد و بندهایش از هم بگسلد و فریاد زند: ای وای بر من، هلاک شدم.

اصطَکَّت رُکبتاه : اضطَرَبتا، والتخلّع : التفکّک، الوَصل : المِفصل ، أو مجتمع العظام (المعجم الوسیط : ۱ / ۵۱۹ وص ۲۵۰ وج ۲ / ۱۰۳۷) .

حدیث۱۰۸۳

امام صادق علیه السلام :

المُتَعَرِّبُ بَعدَ الهِجرَةِ التّارِکُ لهذا الأمرِ بَعدَ مَعرِفَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : متعرِّب بعد از هجرت، کسی است که بعد از شناختن این امر (ولایت اهل بیت) آن را رها کند.

معانی الأخبار : ۲۶۵ / ۱ .

حدیث۱۰۸۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فیقولِهِ تعالی : «یا عِبادیَ الّذِینَ آمَنوا إنَّ اَرضی ...» ـ : إذا عُصِیَ اللّه ُ فی أرضٍ أنتَ فیها فاخرُجْ مِنها إلی غَیرِها .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «ای بندگان من که ایمان آورده اید ! به راستی که زمین من ...» ـ فرمود : هرگاه در سرزمینی که تو در آن به سر می بری خداوند نافرمانی شد، از آنجا به جای دیگر کوچ کن.

مجمع البیان : ۸ / ۴۵۵

حدیث۱۰۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ المُؤمنَ لَیَنوی الذَّنبَ فیُحرَمُ رِزقَهُ .

امام صادق علیه السلام : به راستی که مؤمن نیّت گناه می کند و بدان سبب از روزی خود محروم می شود.

بحار الأنوار : ۷۱ / ۲۴۷ / ۶ ، ثواب الأعمال : ۲۸۸ / ۱.

حدیث۱۰۸۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن حَدِّ العِبادَةِ التی إذا فَعَلَها فاعِلُها کانَ مُؤدِّیا ـ : حُسنُ النِّیَّةِ بالطّاعَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از اندازه عبادتی که چون کسی انجام دهد وظیفه خود را انجام داده است ـ فرمود : حسن نیّت داشتن در طاعت.

الکافی : ۲ / ۸۵ / ۴.

حدیث۱۰۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسُنَت نِیَّتُهُ زادَ اللّه ُ فی رِزقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که نیّتش نیکو شود، خداوندبر روزیش بیفزاید.

المحاسن : ۱ / ۴۰۶ / ۹۲۲.

حدیث۱۰۸۸

امام صادق علیه السلام :

لابُدَّ لِلعَبدِ مِن خالِصِ النِّیَّهِ فی کُلِّ حَرَکَهٍ وسُکونٍ ؛ لأ نَّهُ إذا لَم یَکُن هذا المَعنی یَکونُ غافِلًا .

امام صادق علیه السلام : بنده بایـد در تمام حرکات و سـکنات خود نیّت خالص [برای خـدا]داشـته باشد؛ زیرا اگر این معنا در کار نباشد، در شمار غافلان است.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۱۰ / ۳۲.

حدیث۱۰۸۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی الجَوابِ عَن عِلَّهِ فَضـلِ نِیَّهِ المُؤمنِ علی عَمَلِهِ ـ : لأنَّ العَمَـلَ رُبَّما کانَ رِیاءً لِلمَخلوقینَ، والنِّیَّهُ خالِصَـهٌ لرَبِّ العالَمینَ، فیُعطی تَعالی عَلَی النِّیَّهِ ما لا یُعطی عَلَی العَمَلِ .

امـام صـادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از علّت برتری نیّت مؤمن بر عمـل او ـ فرمود : چون عمـل گـاه ممکن است برای ریا و خودنمـایی به مخلوقین صورت گیرد، اما نیّت به طور خالص از آنِ پروردگار جهانیان است. بنابراین، خـدای متعال برای نیّت چیزی عطا می کند که برای عمل عطا نمی کند.

علل الشرائع : ۵۲۴ / ۱.

حدیث۱۰۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ یَحشُرُ النّاسَ علی نِیّاتِهِم یَومَ القِیامَهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند در روز قیامت مردم را مطابق نیّت هایشان محشور می کند.

المحاسن : ۱ / ۴۰۹ / ۹۲۹.

حدیث۱۰۹۱

امام صادق علیه السلام :

ما ضَعُفَ بَدَنٌ عمّا قَوِیَت علَیهِ النِّیَّهُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بدنی در انجام آنچه نیّتِ بر آن قوی باشد، ناتوان نیست.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۰۰ / ۵۸۵۹.

حدیث۱۰۹۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أوَيتَ إلى فِراشِكَ فانظُرْما سَلَكتَ فی بَطنِكَ وما كَسَبتَ فی يَومِكَ ، واذكُرْ أ نَّكَ مَيِّتٌ وأنَّ لكَ مَعادا .

امام صادق علیه السلام : هرگاه به بسترت رفتی بیندیش که در آن روز چه غذایی روانه شکم خود کرده ای و چه به دست آورده ای و به یاد آر که خواهی مرد و معادی در پیش داری.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۹۰ / ۲۱.

حدیث۱۰۹۳

امام صادق علیه السلام :

مَن تَطَهَّرَ ثُمّ أوى إلى فِراشِهِ ، باتَ وفِراشُهُ كمَسجِدِهِ ، فإن ذَكرَ أ نّهُ على غَيرِ وُضوءٍ فلْيَتَيمَّمْ مِن دِثارِهِ كائنا ما كانَ ، فإن فَعَلَ ذلكَ لَم يَزَلْ فی الصَّلاةِ وذِكرِ اللّهِ عَزَّوجلَّ .

امام صادق علیه السلام : هرکه طهارت بگیرد و سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او به منزله مسجد اوست و اگر یادش آید که وضو ندارد، به همان لحاف خود، هرچه باشد، تیمم کند، که اگر چنین کرد پیوسته در نماز و ذکر خداوند عز و جل باشد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۲ / ۶.

حدیث۱۰۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَن تَطَهَّرَ ثُمّ أوى إلى فِراشِهِ باتَ وفِراشُهُ كمَسجِدِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکس طهارت (وضو) بگیردو سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او چون مسجدش باشد.

ثواب الأعمال : ۳۵ / ۱.

حدیث۱۰۹۵

امام صادق علیه السلام :

كَثرَةُ النَّومِ مَذهَبَةٌ للدِّينِ والدُّنيا .

امام صادق علیه السلام : پرخوابی، باعث از دست رفتن دین و دنیاست.

الكافی : ۵ / ۸۴ / ۱.

حدیث۱۰۹۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لرجُلٍ قالَ لَهُ : أتَرى هذاالخَلقَ كُلُّهُ مِن النّاسِ ؟ : اِلقَ مِنهُمُ التّارِكَ للسِّواكِ ، والمُتَرَبِّعَ فی مَوضِعِ الضِّيقِ ، والدّاخِلَ فيما لايَعنيهِ، والمُمارِیَ فيما لاعِلمَ لَهُ، والمُتَمَرِّضَ مِن غَيرِ عِلَّةٍ، والمُتَشَعِّثَ مِن غَيرِ مُصيبَةٍ، والمُخالِفَ على أصحابِهِ فی الحَقِّ وقَدِ اتَّفَقوا علَيهِ، والمُفتَخِرَ يَفتَخِرُ بآبائهِ وهُو خِلْوٌ مِن صالِحِ أعمالِهِم، فهُو بمَنزِلَةِ الخَلَنجِ

امام صادق علیه السلام ـ به مردی که عرض کرد : آیااین خلایق همه در شمار آدمیانند؟ ـ فرمود : از شمار آنان بیفکن کسی را که مسواک نمی زند، کسی که در جای تنگ چهار زانو می نشیند، کسی که به چیزهای بی ربط و بیهوده می پردازد، کسی که در موضوعاتی که نمی داند بحث و مجادله می کند، کسی که بی جهت خود را در بستر بیماری می اندازد، کسی که بدون مصیبتی

سر و وضعش ژولیده و پریشان باشد، کسی که با یاران خود درباره حقیقتی که همه آنها بر آن همداستانند مخالفت کند، کسی که به مفاخر پدران خود ببالد اما از کارهای نیک و شایسته آنان بی بهره باشد، چنین کسی به خَلنگ می ماند که پوسته های آن لایه لایه برداشته شود تا به مغزش برسد و نیز چنان است که خداوند عز و جل فرموده است : «اینان نیستند مگر مانند چارپایان و بلکه اینان گمراهترند» .

الخَلَنْج شجرٌ ، فارسی معرّب ، تتّخذ من خشبه الأوانی. (لسان العرب : ۲ / ۲۶۱).

حدیث۱۰۹۷

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بالأشکالِ مِن النّاسِ والأوساطِ مِن النّاسِ ، فعِندَهُم تَجِدون مَعادِنَ الجَوهر .

امام صادق علیه السلام : با همتایان [خود] از مردم و طبقات متوسط جامعه باشید؛ که معدن های گوهر را در میان اینان می یابید.

الاُصول الستّة عشر : ۵۷ .

حدیث۱۰۹۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ أشیاءَ یَحتاجُ النّاسُ طُرّا إلَیها : الأمنُ ، والعَدلُ ، والخِصبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند : امنیت و عدالت و رفاه.

تحف العقول : ۳۲۰.

حدیث۱۰۹۹

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ نُورَ القَلبِ فوَجَدتُهُ فی التَّفَکُّرِ والبُکاءِ ، وطَلَبتُ الجَوازَ علَی الصِّراطِ فوَجَدتُهُ فی الصَّدَقَةِ ، وطَلَبتُ نُورَ الوَجهِ فوَجَدتُهُ فی صَلاةِ اللَّیلِ .

امام صادق علیه السلام : روشنایی دل را جستم و آن رادر اندیشیدن و گریستن یافتم، و گذر از صراط را جستم و آن را در صدقه دادن یافتم، و نورانیت چهره را جستم و آن را در نماز شب یافتم.

مستدرک الوسائل : ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰.

حدیث۱۱۰۰

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ العِلمُ بالتَّعلُّمِ ، إنّما هُونُورٌ یَقَعُ فی قَلبِ مَن یُریدُ اللّهُ تبارکَ وتعالی أن یَهدِیَهُ .

امام صادق علیه السلام : علمْ به آموختن نیست، بلکه آن، در حقیقت، نوری است که خداوند تبارک و تعالی در دل هر کس که خواهان هدایتش باشد، می نهد.

بحار الأنوار : ۱ / ۲۲۵ / ۱۷.

حدیث۱۱۰۱

امام صادق علیه السلام :
السّاعی قاتِلُ ثَلاثَةٍ :قاتِلُ نَفسِهِ ، وقاتِلُ مَن یَسعی بِهِ ، وقاتِلُ مَن یَسعی إلَیهِ .
امام صادق علیه السلام : سعایت کننده، قاتل سه نفراست : قاتل خودش و قاتل کسی که از او سعایت می کند و قاتل کسی که پیش او سعایت می کند.
الخصال : ۱۰۸ / ۷۳ .

حدیث۱۱۰۲

امام صادق علیه السلام :
إنّ مِن أکبَرِ السِّحرِ النَّمیمَةَ؛یُفَرَّقُ بها بَینَ المُتَحابَّینِ ، ویُجلَبُ العَداوَةُ عَلَی المُتَصافِیَینِ ، ویُسفَکُ بها الدِّماءُ ، ویُهدَمُ بها الدُّورُ ، ویُکشَفُ بها السُّتورُ ، والنَّمّامُ أشَرُّ مَن وَطِئَ عَلَی الأرضِ بقَدَمٍ .
امام صادق علیه السلام : از بزرگترین جادو، سخن چینی است، [زیرا] با سخن چینی میان دوستان جدایی افکنده می شود، یاران یکدل را با هم دشمن می کند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. آدم سخن چین بدترین کسی است که روی زمین گام برمی دارد.
بحار الأنوار : ۶۳ / ۲۱ / ۱۴.

حدیث۱۱۰۳

امام صادق علیه السلام :
لَو أنَّ النّاسَ أخَذوا ماأمَرَهُمُ اللّه ُ بِهِ فأنفَقوهُ فیما نَهاهُم عَنهُ ما قَبِلَهُ مِنهُم ، ولو أخَذوا ما نَهاهُمُ اللّه ُ عَنهُ فأنفَقوهُ فیما أمَرَهُمُ اللّه ُ بِهِ ما قَبِلَهُ مِنهُم ؛ حتّی یأخُذوهُ مِن حَقٍّ ویُنفِقوهُ فی حَقٍّ .
امام صادق علیه السلام : اگر مردم از راهی که خداوند به آنان فرمان داده است کسب درآمد کنند و آنها را در راهی که خداوند از آن بازشان داشته است انفاق کنند، آن را از ایشان نمی پذیرد و اگر از راهی که آنها را از آن نهی کرده است درآمد به دست آورند و آن درآمد را در راهی که خداوند بدان فرمانشان داده است به مصرف رسانند باز از آنان نمی پذیرد، مگر اینکه از راه حلال به دست آورند و در راه حلال انفاق کنند.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۵۷ / ۱۶۹۴.

حدیث۱۱۰۴

امام صادق علیه السلام :
ما مِن عَبدٍ یَمنَعُ دِرهَما فیحَقِّهِ إلّا أنفَقَ اثنَینِ فی غَیرِ حَقِّهِ .
امام صادق علیه السلام : هیچ بنده ای نیست که از خرج کردن یک درهم در راهی که حقّ آن است دریغ ورزد مگر اینکه دو درهم به ناحق خرج کند.
الکافی : ۳ / ۵۰۴ / ۷.

حدیث۱۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ الصَّدَقَةَ تَقضی الدَّینَ وتَخلُفُ بالبَرکَةِ .

امام صادق علیه السلام : صدقه دادن، بدهی را ادا می کند وبرکت می آورد.

الکافی : ۴ / ۹ / ۱.

حدیث۱۱۰۶

امام صادق علیه السلام :

أنفِقْ وأیقِنْ بالخَلَفِ .

امام صادق علیه السلام : انفاق کن و به عوض یقین داشته باش.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۰ / ۵۷.

حدیث۱۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَلعونٌ مَلعونٌ مَن وَهَبَ اللّه ُ لَه مالاً فلَم یَتَصَدَّقْ مِنهُ بشیءٍ .

امام صادق علیه السلام : ملعون است، ملعون کسی که خداوند مالی به او ببخشد و او از آن مال صدقه ای ندهد.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۳ / ۶۷.

حدیث۱۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

قلتُ لأبی عبدِ اللّه علیه السلام : ... قولُهُ تعالی : «وما أنفَقْتُم من شیء فهو یخلفه ...»

فَأرانی اُنفِقُ ولا أری خَلَفا! قالَ : أفَتَرَی اللّه َ أخلَفَ وَعدَهُ ؟! قلتُ : لا ، قالَ : فمِمَّ ؟ قُلتُ :لا أدری ، قالَ : لَو أنّ أحَدَکُمُ اکتَسَبَ المالَ مِن حِلِّهِ وأنفَقَهُ فی حَقِّهِ لَم یُنفِقْ دِرهَما إلّا أخلَفَ اللّه ُ علَیهِ .

مکارم الأخلاق به نقل از مردی از اصحاب امام صادق علیه السلام : به امام صادق علیه السلام عرض کردم[به استناد] آیه «و آنچه انفاق کنید عوضش

را او می دهد...» انفاق می کنم اما عوضی نمی بینم. حضرت فرمود : آیا خیال می کنی خداوند خُلف وعده می کند؟ عرض کردم : نه. فرمود : پس علّت چیست؟ عرض کرد : نمی دانم. حضرت فرمود : اگر فردی از شمامال حلال به دست آورد و به حقّ انفاق کند، درهمی انفاق نکند مگر اینکه خداوند عوض آن را بدهد.

مکارم الأخلاق : ۲ / ۲۱ / ۲۰۵۳.

حدیث۱۱۰۹

امام صادق علیه السلام :

أربَعٌ مِن عَلاماتِ النِّفاقِ : قَساوَةُ القَلبِ ، وجُمودُ العَينِ ، والإصرارُ عَلَى الذَّنبِ ، والحِرصُ عَلَى الدُّنيا .

امام صادق علیه السلام : چهار چیز از نشانه های نفاق است : سختدلی، خشکیدگی چشم، مداومت بر گناه، و آزمندی به دنیا .

الاختصاص : ۲۲۸.

حدیث۱۱۱۰

امام صادق علیه السلام :

النَّعیمُ فی الدُّنیا الأمنُ وصِحَّةُ الجِسمِ ، وتَمامُ النِّعمَةِ فی الآخِرَةِ دُخولُ الجَنَّةِ ، وما تَمَّتِ النِّعمَةُ علی عَبدٍ قَطُّ لَم یَدخُلِ الجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : نعمت دنیا، امنیّت و تندرستی است و کمال نعمت آخرت، وارد شدن به بهشت است و بنده ای که به بهشت نرود هرگز نعمت بر او تمام نشده است.

معانی الأخبار : ۴۰۸ / ۸۷.

حدیث۱۱۱۱

امام صادق علیه السلام :

إنّی لَأَکرَهُ لِلرَّجُلِ أن یَکونَ علَیهِ نِعمَةٌ مِن اللّه ِ فلا یُظهِرُها .

امام صادق علیه السلام : من خوش ندارم که کسی نعمتی از خدا داشته باشد و آن را اظهار نکند.

الکافی : ۶/ ۴۳۹ /۹.

حدیث۱۱۱۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أنعَمَ اللّه ُ علی عَبدِهِ بنِعمَةٍ فظَهَرَت علَیهِ سُمِّیَ حَبیبَ اللّه ِ مُحَدِّثا بنِعمَةِ اللّه ِ ، وإذا أنعَمَ اللّه ُ علی عَبدٍ بِنعمَةٍ فلَم تَظهَرْ علَیهِ سُمِّیَ بَغیضَ اللّه ِ مُکَذِّبا بِنعمَةِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند به بنده خودنعمتی عطا کند و آن نعمت در وجود او به چشم خورد، او حبیب خدا و بازگو کننده نعمت خدا نامیده می شود. و هرگاه خداوند به بنده ای نعمتی دهد وآن نعمت در وجودش نمایان نباشد، وی دشمن خدا و تکذیب کننده نعمت او خوانده می شود.

الکافی : ۶ / ۴۳۸ / ۲

حدیث۱۱۱۳

امام صادق علیه السلام :

لا تَدومُ النِّعَمُ إلّا بعدَ ثَلاثٍ(إلّا بثَلاثٍ) : مَعرِفَةٌ بما یَلزَمُ للّه ِ سبحانَهُ فیها ، وأداءُ شُکرِها ، والتَّعَبُ فیها .

امام صادق علیه السلام : نعمت ها نپایند مگر بعد از سه کار : شناخت جایگاه شایسته خداوند در نعمت ها، گزاردن شکر آنها، و رنج و زحمت کشیدن برای آنها.

تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث۱۱۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَن عَظُمَت نِعمَةُ اللّهِ علَيهِ اشتَدَّت مَؤونَةُ النّاسِ علَيهِ ، فاستَديموا النِّعمَةَ باحتِمالِ المَؤونَةِ ولا تُعَرِّضوها لِلزَّوالِ ، فقَلَّ مَن زالَت عَنهُ النِّعمَةُ فكادَت أن تَعودَ إلَيهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که نعمت خدا به او زیادشود، بار زحمت و هزینه مردم بر دوش او سنگین تر شود؛ بنابراین، با به دوش کشیدن بار زحمت و هزینه مردم نعمت [خود] را پایدار سازید و آن را در معرض زوال قرار ندهید؛ زیرا به ندرت پیش می آید که نعمتی از کسی زوال یابد و دوباره به او باز گردد.

الکافی : ۴ / ۳۷ / ۱ .

حدیث۱۱۱۵

امام صادق علیه السلام :

غَسلُ الإناءِ وكَسحُ الفِناءِ، مَجلَبَةٌ للرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : شستن ظرف و جارو زدن جلو در منزل، باعث جلب روزی می شود.

الخصال : ۵۴ / ۷۳.

حدیث۱۱۱۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ الطَّيّارُ عَن كَراهِيَةِ مُناظَرَةِ النّاسِ ـ : أمّا كَلامُ مِثلِكَ فلا يُكرَهُ ، مَن إذا طارَ يُحسِنُ أن يَقَعَ ، وإن وَقَعَ يُحسِنُ أن يَطيرَ ، فمَن كانَ هكذا لا نَكرَهُهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به طیّار که پرسیدآیا مناظره کردن با مردم ناخوشایند است؟ ـ فرمود : صحبت های امثال تو ناخوشایند نیست. کسی که هرگاه به پرواز درآید به خوبی فرود آید و هرگاه بنشیند به خوبی به پرواز درآید. کسی که چنین قدرتی داشته باشد ما مناظره کردن های او را ناخوش نداریم.

بحار الأنوار : ۲ / ۱۳۶ / ۳۹

حدیث۱۱۱۷

امام صادق علیه السلام :

أوّلُ النَّظرَةِ لكَ ، والثّانِيَةُ علَيكَ ولا لَكَ ، والثّالِثَةُ فيها الهَلاكُ .

امام صادق علیه السلام : نگاهِ اول از آنِ توست، نگاه دوم به زیان توست نه به سود تو و نگاه سوم مایه هلاکت است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۴۷۴ / ۴۶۵۸

حدیث۱۱۱۸

امام صادق علیه السلام :

النَّظرَةُ بعدَ النَّظرَةِ تَزرَعُ فی القَلبِ الشَّهوَةَ ، وكفی بها لِصاحِبِها فِتنَةً .

امام صادق علیه السلام : نگاهِ بعد از نگاه، بذر شهوت در دل می کارد و این خود برای به فتنه کشاندن صاحبش کافی است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۱۸/۴۹۷۰.

حدیث۱۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

النَّظرَةُ سَهمٌ مِن سِهامِ إبلیسَ مَسمومٌ ، مَن تَرَكَها للّه ِ عَزَّوجلَّ لا لغَیرِهِ أعقَبَهُ اللّه ُ إیمانا یَجِدُ طَعمَهُ .

امام صادق علیه السلام : نگاه کردن، تیری از تیرهای زهرآلود ابلیس است. هرکه برای خداوند عز و جل و نه برای غیر او، چشم خود را فرو بندد خداوند در پی آن ایمانی به او ارزانی دارد که مزه اش را بچشد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۱۸ / ۴۹۶۹.

حدیث۱۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

كَم مِن نَظرَةٍ أورَثَت حَسرَةً طَویلَةً !

امام صادق علیه السلام : بسی نگاه که حسرتی طولانی به بار آورده است!

الکافی : ۵ / ۵۵۹ / ۱۲.

حدیث۱۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

صِلْ مَنْ قَطَعَكَ ... واَنصِفْ مَن خاصمك

امام صادق علیه السلام : با کسی که از تو بریده ، رابطه برقرار کن ... و با کسی که با تو خصومت ورزیده ، به انصاف رفتار نما .

تحف العقول : ۳۰۵ .

حدیث۱۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

ما ناصَحَ اللّه َ عَبدٌ مُسلِمٌ فی نَفسِهِ ، فأعطَی الحَقَّ مِنها وأخَذَ الحَقَّ لَها ، إلّا اُعطِیَ خَصلَتَینِ : رِزقا مِن اللّه ِ عَزَّوجلَّ یَقنَعُ بِهِ ورِضیً عنِ اللّه ِ یُنجیهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده مسلمانی برای خدا خیرخواه نفس خود نشد و حقّ را از نفس خویش و برای آن نگرفت مگر اینکه دو نعمت به او داده شد : رزقی از جانب خداوند عز و جل که او را کفایت کند و خشنودی و رضایتی از خدا که وی را نجات بخشد.

الخصال : ۴۶ / ۴۷.

حدیث۱۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

النَّصيحَةُ مِن الحاسِدِ مُحالٌ.

امام صادق علیه السلام : خیرخواهی (ارشاد) از حسود محال است.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۹۴ / ۹.

حدیث۱۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

علَيكُم بالنُّصحِ للّهِ فی خَلقِهِ ، فلَن تَلقاهُ بعَمَلٍ أفضَلَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : برای خدا خیرخواه خلق اوباشید ؛ زیرا هرگز خداوند را با عملی بهتر از این کار ملاقات نخواهی کرد.

الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۶.

حدیث۱۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

يَجِبُ لِلمؤمنِ علَى المؤمنِ النَّصيحَةُ لَهُ فی المَشهَدِ والمَغيبِ .

امام صادق علیه السلام : بر مؤمن واجب است که در حضور و غیاب مؤمن خیرخواه او باشد.

الکافی : ۲/۲۰۸/۲

حدیث۱۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سألَهُ زِنديقٌ عن عِلمِ النُّجومِ ـ : هُو عِلمٌ قَلَّت مَنافِعُهُ وكَثُرَت مَضَرّاتُهُ ؛ لأ نّهُ لا يُدفَعُ بِهِ المَقدورُ ولا يُتَّقى بِهِ المَحذورُ ، إن أخبَرَ المُنَجِّمُ بالبَلاءِ لَم يُنجِهِ التَّحَرُّزُ مِن القَضاءِ ، وإن أخبَرَ هُو بخَيرٍ لَم يَستَطِعْ تَعجيلَهُ ، وإن حَدَثَ بِهِ سُوءٌ لَم يُمكِنْهُ صَرفُهُ ، والمُنَجِّمُ يَضادُّ اللّهَ فی عِلمِهِ بزَعمِهِ أ نّهُ يَرُدُّ قَضاءَ اللّهِ عَن خَلقِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال زندیقی از اخترشناسی ـ فرمود : آن علمی است که منافعش اندک و مضرّاتش بسیار است؛ زیرا آنچه مقدّر باشد به وسیله این علم دفع نمی شود و جلو بلا را به کمک آن نمی توان گرفت. اگر منجّم از بلا خبر دهد محافظت و مراقبت از خود ، او را از قضای الهی نجات نمی دهد و اگر از خیر و خوبیی خبر دهد، نمی تواند به آن شتاب بخشد و اگر بدیی برایش پیش آید، نمی تواند آن را برگرداند. منجّم با علم خدا می ستیزد و به خیال خودش قضای خدا را از خلق او برمی گرداند.

بحار الأنوار : ۵۸ / ۲۲۳ / ۳.

حدیث۱۱۲۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عمّا اشتَهَرَ بينَ النّاسِ مِن حُرمَةِ النَّظَرِ فی النُّجومِ وعن ضَررِهِ بالدِّينِ ـ : لَيس كما يَقولونَ ، لا تَضُرُّ بدِينِكَ. إنّكُم تَنظُرونَ فی شَیءٍ مِنها كثيرُهُ لا يُدرَكُ ، وقَليلُهُ لا يُنتَفَعُ بِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی به ایشان عرض شد : دربین مردم چنین شهرت دارد که پرداختن به علم نجوم حرام است و به دین انسان آسیب می رساند ـ فرمود : چنان نیست که می گویند، به دینت آسیبی نمی رساند. شما به موضوعی می پردازید که زیادِ آن دست نیافتنی است و اندکِ آن هم کارآیی ندارد.

الکافی : ۸ / ۱۹۵ / ۲۳۳.

أقول : قال الشیخ الأنصاریّ فی کتاب «المکاسب» فی مبحث التّنجیم : یجوز الإخبار بحدوث الأحکام عند الاتّصالات والحرکات المذکورهٔ ؛ بأن یحکم بوجود کذا فی المستقبل عند الوضع المعیّن من القرب والبعد والمقابلهٔ والاقتران بین الکوکبین إذا کان علی وجه الظنّ ... بل الظاهر حینئذٍ جواز الإخبار علی وجه القطع إذا استند إلی تجربهٔ قطعیّهٔ ؛ إذ لا حرج علی من حکم قطعا بالمطر فی هذه اللیلهٔ نظرا إلی ما جرّبه من نزول کلبه عن السطح إلی داخل البیت مثلاً ـ ، کماحکی أنّه اتّفق ذلک لمروّج هذا العلم بل محییه نصیر الملّهٔ والدین حیث نزل فی بعض أسفاره علی طحّان له طاحونه خارج البلد ، فلمّا دخل منزله صعد السطح لحرارهٔ الهواء فقال له صاحب المنزل : انزل ونَم فی البیت تحفّظا من المطر ، فنظر المحقّق إلَی الأوضاع الفلکیّهٔ فلم یرَ شیئا فیما هو مظنّهٔ للتأثیر فی المطر، قال صاحب المنزل : إنّ لی کلبا ینزل فی کلّ لیلهٔ یحسّ المطر فیهاإلَی البیت ، فلم یقبل منه المحقّق ذلک وبات فوق السطح فجاءه المطر فی اللیل وتعجّب المحقّق . (المکاسب : ۲۵) .

حدیث۱۱۲۸

امام صادق علیه السلام :

نَزَلَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فی غَزوَهِ ذاتِ الرِّقاعِ تَحتَ شَجَرَهٍ علی شَفیرِ واد ،فأقبَلَ سَیلٌ فحالَ بَینَهُ وبَینَ أصحابِهِ فرآهُ رجُلٌ مِن المُشرِکینَ والمُسلِمونَ قِیامٌ علی شَفیرِ الوادی یَنتَظِرونَ مَتی یَنقَطِعُ السَّیلُ ،فقالَ رجُلٌ مَن المُشرِکینَ لقَومِهِ : أنا أقتُلُ محمّدا ، فجاءَ وشَدَّ علی رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بالسَّیفِ ، ثُمّ قالَ : مَن یُنْجِیکَ مِنّی یا محمّدُ ؟! فقالَ : رَبِّی ورَبُّکَ ، فنَسَفَهُ جَبرئیلُ علیه السلام عن فَرَسِهِ فسَقَطَ علی ظَهرِهِ ، فقامَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله وأخذَ السَّیفَ وجَلَسَ علی صَدرِهِ وقالَ : مَن یُنْجِیکَ مِنّی یا غورثُ ؟! فقالَ : جُودُکَ وکَرَمُکَ یا محمّدُ ، فتَرَکَهُ فقامَ وهُو یقولُ : واللّه ِ ، لَأنتَ خَیرٌ مِنّی وأکرَمُ .

امام صادق علیه السلام : در جنگ ذات الرقاع، رسول خدا صلی الله علیه و آله در کنار درّه ای زیر درختی توقف کرد. در همین هنگام سیلی آمد و میان آن حضرت ویارانش فاصله انداخت.

مردی از مشرکان متوجه شد که یاران پیامبر از او دور افتاده و منتظر بند آمدن سیل هستند، به همرزمان خود گفت : من محمّد را می کشم. و آمد و به روی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر کشید و گفت : ای محمّد! کیست که تو را از دست من نجات دهد؟ پیامبر فرمود : آنکه پروردگار من و توست. در این هنگام جبرئیل آن مرد را از اسبش پرت کرد و او به پشت روی زمین افتاد. رسول خدا صلی الله علیه و آله برخاست و شمشیر را برداشته روی سینه او نشست و فرمود : ای غورث! کیست که تو را از دست من نجات دهد؟ عرض کرد : بخشندگی و آقایی تو ای محمّد! پیامبر او را رها کرد. مرد از جا برخاست، در حالی که می گفت : به خدا قسم که تو از من بهتر و بزرگوارتری .

الکافی : ۸ / ۱۲۷ / ۹۷ .

حدیث۱۱۲۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یُقَسِّمُ لَحَظاتِهِ بَینَ أصحابِهِ، یَنظُرُ إلی ذا ویَنظُرُ إلی ذا بالسَّوِیَّهِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله نگاه های خود را میان اصحابش تقسیم می کرد و به این و آن یکسان می نگریست.

الکافی : ۸/۲۶۸/۳۹۳.

حدیث۱۱۳۰

امام صادق علیه السلام :

... حتّی جاءَ محمّدٌ صلی الله علیه و آله فجاءَ بالقرآنِ وبشَریعَتِهِ ومِنهاجِهِ ، فحَلالُهُ حَلالٌ إلی یَومِ القِیامَةِ ، وحَرامُهُ حَرامٌ إلی یَومِ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : ... تا اینکه محمّد صلی الله علیه و آله آمد و قرآن و شریعت و طریقت خود را آورد. پس، حلال [دین]او تا روز قیامت حلال است و حرام [دین]او تا روز قیامت حرام.

الکافی : ۲ / ۱۷ / ۲.

حدیث۱۱۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّ ذِکرُهُ خَتَمَ بنَبِیِّکُمُ النَّبیِّینَ فلا نَبیَّ بَعدَهُ أبَدا ، وخَتَمَ بکِتابِکُمُ الکُتُبَ فلا کِتابَ بَعدَهُ أبدا .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ عزّ ذکره ـ با پیامبرشما، به پیامبران خاتمه داد. بنابراین، بعد از او هرگز پیامبری برانگیخته نخواهد شد و [نیز] با کتاب شما به همه کتاب ها[ی آسمانی] پایان بخشید . پس، بعد از کتاب شما هرگز کتابی نازل نخواهد شد.

الکافی : ۱ / ۲۶۹ / ۳

حدیث۱۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

أماتَ اللّه ُ إرمیاءَ النَّبیَّ علیه السلام الّذی نَظَرَ إلی خَرابِ بَیتِ المَقدِسِ وما حَولَهُ حِینَ غَزاهُم بُختُ نَصَّرُ ، وقالَ : أنَّی یُحیی هذهِ اللّه ُ بَعدَ مَوتِها ؟! فأماتَهُ اللّه ُ مِائةَ عامٍ ثُمّ أحیاهُ ، ونَظَرَ إلی أعضائهِ کیفَ تَلتَئمُ وکیفَ تَلبَسُ اللَّحمَ ، وإلی مَفاصِلِهِ وعُروقِهِ کَیفَ تُوصَلُ ، فلَمّا استَوی قاعِدا قالَ : «أعْلَمُ أ نّ َاللّه َ علی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ»

امام صادق علیه السلام : هنگامی که ارمیای نبیّ به ویرانه های بیت المقدس و پیرامونش که بخت نصّر در جنگ با یهود ویرانش کرده بود، نگاهی افکند و گفت : چگونه خداوند این ها را پس از مرگشان زنده می کند؟ خداوند او را به مدّت صد سال میراند و سپس زنده اش کرد و او اعضایش را دید که چگونه به هم می پیوندند و چگونه گوشت بر آنها می روید و چگونه بندها و رگ هایش به هم وصل می شود. پس چون راست نشست گفت : «می دانم که خدا بر هر کاری تواناست».

البقرة : ۲۵۹ .

حدیث۱۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی نَقلاً عن عیسی علیه السلام : «وجَعَلَنِی مُبارَکا أیْنَما کُنْتُ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره این سخن خداوند متعال به نقل از عیسی : «و مرا هرجا که باشم با برکت قرار داد» ـ فرمود : یعنی پر سود و منفعت.

مریم : ۳۱ .

حدیث۱۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی ذِکرِ حَدیثٍ لیحیی علیه السلام مَع الشَّیطانِ ـ : قالَ یحیی علیه السلام : فهَل ظَفِرتَ بِی ساعَةً قَطُّ ؟ قالَ : لا ، ولکن فیکَ خَصلَةٌ تُعجِبُنی . قالَ یحیی : فما هِی ؟ قالَ : أنتَ رَجُلٌ أکُولٌ ، فإذا أفطَرتَ أکَلتَ وبَشِمتَ فیَمنَعُکَ ذلکَ مِن بَعضِ صَلاتِکَ وقِیامِکَ باللَّیلِ . قالَ یحیی علیه السلام : فإنّی اُعطِی اللّه َ عَهدا أنّی لا أشبَعُ مِن الطَّعامِ حتّی ألقاهُ . قالَ لَهُ إبلیسُ : وأنا اُعطی اللّه َ عَهدا أنّی لا أنصَحُ مُسلِما حتّی ألقاهُ ، ثُمّ خَرجَ فما عادَ إلَیهِ بعدَ ذلکَ .

امام صادق ـ از پدران بزرگوارش علیهم السلام در گفتگویی میان یحیی علیه السلام و شیطان ـ فرمود : یحیی علیه السلام گفت : آیا هرگز شده است که لحظه ای بر من چیره آیی؟ شیطان گفت : نه، امّا در تو خصلتی است که خوشایند من است. یحیی گفت : آن خصلت چیست؟ شیطان گفت : تو مرد پرخوری هستی. هرگاه افطار می کنی، آن قدر می خوری که دچار تخمه می شوی و این کار تو را از برخی نمازها و شب زنده داری هایت باز می دارد. یحیی علیه السلام گفت : با خدا عهد می بندم که از این پس تا زنده هستم هرگز از غذایی سیر نخورم. ابلیس نیز به او گفت : من هم با خدا عهد می بندم که از این پس تا زنده هستم، هرگز مسلمانی را اندرز ندهم. آن گاه بیرون رفت و بعد از آن دیگر نزد یحیی بازنگشت.

الأمالی للطوسی : ۳۴۰/۶۹۲ .

حدیث۱۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

کانَ سُلَیمانُ علیه السلام یُطعِمُ أضیافَهُ اللَّحمَ بالحُوّاری ، وعِیالَهُ الخُشکارَ ، ویأکُلُ هُو الشَّعیرَ (غَیرَ) مَنخولٍ .

امام صادق علیه السلام : سلیمان علیه السلام به میهمانان خود گوشت و نان سفید می خوراند و به خانواده اش نان گندم سبوس دار و خودش نان جو نابیخته می خورد.

الدعوات : ۱۴۲/۳۶۳ .

حدیث۱۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

آخِرُ مَن یَدخُلُ الجَنَّةَ مِن النَّبیِّینَ سُلَیمانُ بنُ داوودَ علیه السلام ، وذلکَ لِما اُعطِیَ فی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود ، سلیمان بن داود علیه السلام است و این به سبب چیزی است که در دنیا به او داده شد .

مستطرفات السرائر : ۴۱ / ۷ .

حدیث۱۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ سُلَيمانَ بنَ داوودَ عليه السلام قالَ ذاتَ يَوم لأصحابِهِ : إنّ اللّهَ تباركَ وتعالى قد وَهَبَ لِى مُلكا لا يَنبَغى لأحَدٍ مِن بَعدى ، سَخَّرَ لِى الرِّيحَ والإنسَ والجِنَّ والطَّيرَ والوُحوشَ ، وعَلَّمَنى مَنطِقَ الطَّيرِ ، وآتانى مِن كلِّ شىءٍ ، ومَعَ جَميعِ ما اُوتِيتُ مِن المُلكِ ماتَمَّ لِى سُرورى يَوم إلَى اللّيلِ ، وقد أحبَبتُ أن أدخُلَ قَصرى فى غَدٍ فأصعَدَ أعلاهُ وأنظُرَ إلى مَمالِكى ، فلا تَأذَنوا لأحَدٍ علَىَّ لِئلّا يَرِدَ علَىَّ ما يُنَغِّصُ علَىَّ يَومى ، فقالوا : نَعَم . فلَمّا كانَ مِن الغَدِ أخَذَ عَصاهُ بيَدِهِ وصَعِدَ إلى أعلى مَوضِعٍ مِن قَصرِهِ ، ووَقَفَ مُتَّكِئا على عَصاهُ يَنظُرُ إلى مَمالِكِهِ مَسرورا بما اُوتِىَ فَرِحا بما اُعطِىَ ، إذ نَظَرَ إلى شابٍّ حَسَنِ الوَجهِ واللِّباسِ قَد خَرَجَ علَيهِ مِن بَعضِ زَوايا قَصرِهِ ، فلَمّا أبصَرَهُ سُلَيمانُ قالَ لَهُ : مَن أدخَلَكَ إلى هذا القَصرِ ، وقد أرَدتُ أن أخلُوَ فيهِ اليَومَ ؟! وبإذنِ مَن دَخَلتَ ؟! فقالَ الشابُّ : أدخَلَنى هذا القَصرَ رَبُّهُ وبإذنِهِ دَخَلتُ . فقالَ : ربُّهُ أحَقُّ بهِ مِنّى ، فمَن أنتَ ؟ قالَ : أنا مَلَكُ المَوتِ ، قالَ : وفيما جِئتَ ؟ قالَ : جِئتُ لأقبِضَ رُوحَكَ . قالَ : إمضِ لِما اُمِرتَ بهِ فهذا يَومُ سُرورى ، وأبَى اللّهُ عَزَّوجلَّ أن يكونَ لِى سُرورٌ دُونَ لِقائهِ . فقَبَضَ مَلَكُ المَوتِ رُوحَهُ وهُو مُتَّكِئٌ على عَصاهُ ، فبَقِىَ سُلَيمانُ مُتّكِئا على عَصاهُ وهُو مَيِّتٌ ما شاءَ اللّهُ والنّاسُ يَنظُرونَ إلَيهِ وهُم يُقَدِّرونَ أنّهُ حَىٌّ ، فافتُتِنوا فيهِ واختَلَفوا ؛ فمِنهُم مَن قالَ : إنّ سُلَيمانَ قَد بَقِىَ مُتَّكِئا على عَصاهُ هذهِ الأيّامَ الكَثيرَةَ ولَم يَتعَبْ ولَم يَنَمْ ولَم يَشرَبْ ولَم يَأكُلْ، إنّهُ لَرَبُّنا الّذى يَجِبُ علَينا أن نَعبُدَهُ ! وقالَ قَومٌ : إنّ سُلَيمانَ ساحِرٌ وإنّهُ يُرينا أنّهُ واقِفٌ مُتّكِئٌ على عَصاهُ ، يَسحَرُ أعيُنَنا ولَيس كذلكَ ! وقالَ المؤمنونَ : إنّ سُلَيمانَ ، هُو عَبدُ اللّه ونَبيُّهُ يُدَبِّرُ اللّهُ أمرَهُ بما شاءَ ؛ فلَمّا اختَلَفوا بَعَثَ اللّهُ عَزَّوجلَّ الأرضَةَ فدَبَّت فى عَصاةِ سُلَيمانَ، فلَمّا أكَلَت جَوفَها انكَسَرَتِ العَصا وخَرَّ سُلَيمانُ عليه السلام مِن قَصرِهِ على وَجهِهِ .

امام صادق عليه السلام : روزى سليمان بن داوود عليه السلام به اطرافيان خود گفت : خداوند تبارك و تعالى سلطنتى به من بخشيد كه پس از من شايسته هيچ كس نيست؛ باد و انس و جنّ ومرغان و ددان را به تسخير من درآورد و زبان پرندگان را به من آموخت و از هر چيزى به من عطا فرمود. امّا با همه سلطنتى كه به من داده شده يك روز نشد كه تا شب شاد و مسرور باشم. بنابراين، دوست دارم فردا به كاخ خود اندر شوم و بر بام آن روم و به قلمرو خود بنگرم. بنابراين، به احدى اجازه ندهيد نزد من آيد تا مبادا مطلبى برايم بياورد كه روزم را بر من تلخ و منغّص سازد. اطرافيان گفتند : اطاعت مى شود. روز بعد، سليمان عصايش را برداشت و به بلندترين نقطه بام قصر خود رفت و بر عصاى خويش تكيه داد و شادمان از آنچه به او داده شده بود شروع به نگريستن به قلمرو پادشاهى خود كرد. ناگاه چشمش به جوانى خوبروى و خوش پوش افتاد كه از يكى از گوشه هاى قصرش پيش او آمد. سليمان چون او را ديد گفت : چه كسى تو را به اين كاخ درآورد، در حالى كه من مى خواستم امروز را در آن تنها بگذرانم؟ با اجازه چه كسى وارد شدى؟ آن جوان گفت : خداوندِ اين كاخ مرا به آن درآورد و با اجازه او وارد شدم. سليمان گفت : البته خداوندِ اين كاخ به آن از من سزاوارتر است. تو كيستى؟ گفت : من ملك الموت هستم. سليمان گفت : براى چه آمده اى؟ گفت : آمده ام جانت را بگيرم. سليمان گفت : مأموريت خود را انجام بده كه امروز روز شادى من است و خداوند عز و جل نخواسته است كه مرا شادى و سرورى جز ديدار او باشد. پس، در حالى كه سليمان به عصاى خود تكيه داده بود ملك الموت جان او را گرفت و سليمان مدّت ها همچنان مرده بر عصايش تكيه داشت و مردم او را مى ديدند و خيال مى كردند زنده است. پس از مدتى درباره او دچار ترديد و اختلاف شدند. بعضى گفتند : روزهاى زيادى است كه سليمان همچنان بر عصاى خود تكيه داده است و نه خسته شده و نه خوابيده و نه چيزى آشاميده و نه چيزى خورده است. او همان خداوند ماست كه بايد عبادتش كنيم. عدّه اى گفتند : سليمان جادوگر است و با جادو كردن چشمان ما چنين وانمود مى كند كه به عصايش تكيه داده امّا چنين نيست. مؤمنان گفتند : سليمان بنده خدا و پيامبر اوست و خداوند كار او را به دلخواه خود تدبير و اداره مى كند. پس، چون اين اختلاف نظرها درباره سليمان پيدا شد، خداوند عز و جلموريانه اى فرستاد و او عصاى سليمان را از درون خورد و عصا شكست و سليمان عليه السلام از فراز كاخ خود به رو درافتاد.

علل الشرائع : ۷۳/۲ .

حدیث۱۱۳۸

امام صادق علیه السلام :
إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی أوحی إلی داوودَ علیه السلام : ما لِی أراکَ وَحدانا ؟ قالَ : هَجَرتُ النّاسَ وهَجَرونی فیکَ . قالَ : فَما لِی أراکَ ساکِتا ؟ قالَ : خَشیَتُکَ أسکَتَتنی . قالَ : فَما لِی أراکَ نَصِبا ؟ قالَ : حُبُّکَ أنصَبَنی. قالَ : فما لِی أراکَ فَقیرا وقَد أفَدتُکَ ؟ قالَ : القِیامَ بحَقِّکَ أفقَرَنی . قالَ : فَما لِی أراکَ مُتَذَلِّلًا ؟ قالَ : عَظیمُ جَلالِکَ الّذی لا یُوصَفُ ذَلّلَنی ، وحقَّ ذلکَ لکَ یا سیّدی . قالَ اللّه ُ جَلّ جَلالُهُ: فأبشِرْ بالفَضلِ مِنّی،
فَلَکَ ما تُحِبُّ یَومَ تَلقانی ، خالِطِ النّاسَ وخالِقهُم بأخلاقِهِم وزایِلْهُم فی أعمالِهِم تَنَلْ ما تُریدُ مِنّی یَومَ القِیامَةِ .
امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی به داوود علیه السلام وحی فرمود : چه شده است که تو را تنها می بینم؟ عرض کرد : به خاطر تو، مردم را ترک کرده ام و آنان نیز مرا ترک کرده اند. فرمود: چه شده است که تو را خاموش می بینم؟ عرض کرد : ترس از تو، مرا خاموش ساخته است. فرمود : چه شده است که تو را رنجور می بینم؟ عرض کرد : عشق و محبت تو، مرا رنجور ساخته است. فرمود : چه شده است که تو را فقیر می بینم، حال آنکه تو را بهره مند ساخته ام؟ عرض کرد : گزاردن حقّ تو، مرا فقیر کرده است.فرمود : چه شده است که تو را خوار می بینم؟ عرض کرد : عظمت وصف ناشدنی جلال تو، مرا خوار کرده است و این حق توست ای آقای من! خداوند جل جلاله فرمود : پس، مژده بادا تو را به فضل من. در آن روز که مرا ملاقات کنی، هرچه دوست داشته باشی به تو بخشم. با
مردم بیامیز و با اخلاق آنان بساز، امّا در اعمال و کردارشان با آن همراهی مکن تا روز قیامت بدان چه از من خواهی دست یابی.
الأمالی للصدوق : ۲۶۳/۲۸۰ .

حدیث۱۱۳۹

امام صادق علیه السلام :
إنّ إسماعیلَ کانَ رَسولاً نَبیّا ، سُلِّطَ علَیهِ قَومُهُ فقَشَروا جِلدَةَ وَجهِهِ وفَروَةَ رأسِهِ ، فأتاهُ رَسولٌ مِن رَبِّ العالَمینَ، فقالَ لَهُ : ربُّکَ یُقرِئُکَ السّلامَ ویقولُ : قَد رأیتُ ما صُنِعَ بکَ وقد أمَرَنی بطاعَتِکَ فمُرْنی بما شِئتَ ، فقالَ : یکونُ لِی بالحُسَینِ بنِ علیٍّ علیهماالسلام اُسوَةٌ .
امام صادق علیه السلام : اسماعیل، فرستاده ای پیامبر بود. قومش بر او مسلّط شدند و پوست سر و صورتش را کندند. پس ، فرشته ای از جانب پروردگار جهانیان آمد و گفت: پروردگارت تو را سلام می رساند و می گوید: آنچه را با تو شد دیدم. خداوند به من دستور داده که از تو اطاعت کنم. پس هر دستوری می خواهی به من بده. او گفت : حسین بن علی علیهاالسلاممقتدای من است.
علل الشرائع : ۷۸/۳ .

حدیث۱۱۴۰

امام صادق علیه السلام :
إنّ اسماعیلَ الّذی قالَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ فی کِتابِهِ : «واذْکُرْ فِی الکِتابِ إسْماعیلَ ...» لَم یَکُن إسماعیلَ بنَ إبراهیمَ ، بَل کانَ نَبیّا مِن الأنبیاءِ بَعَثَهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلی قَومِهِ ، فأخَذوهُ فسَلَخوا فَروَةَ
امام صادق علیه السلام : آن اسماعیل که خداوند عز و جل درکتاب خود فرموده است: «در این کتاب از اسماعیل یاد کن...» آن

اسماعیل فرزند ابراهیم نیست. بلکه پیامبری از پیامبران است که خداوند عز و جل او را به سوی قومش فرستاد و آنها او را گرفتند و پوست سر و رویش را کندند. فرشته ای نزد وی آمد و گفت : خداوند مرا نزد تو فرستاده است، هر دستوری که می خواهی به من بده. او گفت : من به آنچه با حسین علیه السلام می شود اقتدا می کنم.

الفروة : جلدة الرأس . (القاموس المحیط : ۴/۳۷۳) .

حدیث۱۱۴۱

امام صادق علیه السلام :

مَسجِدُ السَّهلَةِ مُناخُ الرَّاکِبِ . قیلَ :ومَنِ الرّاکِبُ ؟ قالَ : الخضرُ علیه السلام .

امام صادق علیه السلام : مسجد سهله، اقامتگاه آن سواره است، عرض شد : آن سواره کیست؟ فرمود : خضر علیه السلام .

بحار الأنوار : ۱۳/۳۰۳/۲۵ .

حدیث۱۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ الخضرَ کانَ نَبیّا مُرسَلًا ،بَعَثَهُ اللّه ُ تبارکَ وتعالی إلی قَومِهِ فدَعاهُم إلی تَوحیدِهِ والإقرارِ بأنبیائهِ ورُسُلِهِ وکُتُبِهِ ، وکانَتْ آیَتُهُ أ نّهُ کانَ لا یَجلِسُ علی خَشَبَةٍ یابِسَةٍ ولا أرضٍ بَیضاءَ إلّا أزهَرَت خَضِرا ، وإنّما سُمِّیَ خضرا لذلکَ .

امـام صادق علیه السـلام : خضـر، پیامبری مرسل بود که خداونـد تبارک و تعالی وی را به سوی قومش فرسـتاد و او آنان را به یگانه دانسـتن خـدا و اقرار به پیامبران و فرسـتادگان او و کتاب هایش فراخواند و معجزه اش این بود که روی هر چوب خشک یا هر زمین بی علفی می نشست، سبز می شد و از این رو «خضر» نامیده شد.

علل الشرائع: ۵۹/۱ .

حدیث۱۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

إنّ فِرعَونَ لَمّا وَقَفَ علی أنّ زَوالَ مُلکِهِ علی یدِ موسی أمرَ بإحضارِ

الکَهَنَةِ ، فدَلُّوهُ علی نَسَبِهِ وأ نّهُ مِن بَنی إسرائیلَ ، فلَم یَزَلْ یأمُرُ أصحابَهُ بِشَقِّ بُطونِ الحَوامِلِ مِن بَنی إسرائیلَ حتّی قَتَلَ فی طَلَبِهِ نَیِّفا و عِشرینَ ألفَ مَولودٍ ، وتَعَذّرَ علَیهِ الوُصولُ إلی قَتلِ موسی ؛ لِحفظِ اللّه ِ تبارکَ وتعالی إیّاهُ .

امام صادق علیه السلام : هنگامی که فرعون فهمید سلطنت او به دست موسی از بین خواهد رفت، دستور داد کاهنان را احضار کنند و آنان او را از نسب موسی و

اینکه او از بنی اسرائیل است آگاه ساختند. از آن پس، فرعون پیوسته به نیروهای خود دستور می داد شکم زنان باردار بنی اسرائیل را بدرند تا جایی که برای نابودی موسی بیست و چند هزار جنین را کشت، امّا موفق به کشتن موسی نشد؛ زیرا که خدای تبارک و تعالی او را حفظ می کرد.

بحار الأنوار : ۱۳/۴۷/۱۵ .

حدیث۱۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

أوحَى اللّهُ إلى موسَى بنِ عِمرانَ علیه السلام : أتَدری یا موسی لِمَ انتَجَبتُکَ مِن خَلقی واصطَفَیتُکَ لِکَلامی ؟ فقالَ : لا ـ یاربِّ ، فأوحَی اللّهُ إلَیهِ : إنّی اطَّلَعتُ إلَی الأرضِ فلَم أجِدْ علَیها أشَدَّ تَواضُعا لِی مِنکَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند به موسی بن عمران علیه السلام وحی فرمود : ای موسی! آیا می دانی چرا از میان آفریدگانم تو را برگزیدم و برای [شنیدن]سخنم تو را انتخاب کردم؟ عرض کرد : نه، ای پروردگار! خداوند به او وحی فرمود : من به زمین نگریستم و در روی آن کسی را نیافتم که در برابر من متواضع تر از تو باشد.

الأمالی للطوسی: ۱۶۵/۲۷۵.

حدیث۱۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

ماسَألَ أیُّوبُ علیه السلام العافِیَةَ فی شَیءٍ مِن بَلائهِ .

امام صادق علیه السلام : ایّوب علیه السلام در هیچ موردی از بلایش، عافیت (بهبودی) مسألت نکرد.

قصص الأنبیاء : ۱۳۹/۱۴۷ .

حدیث۱۱۴۶

امام صادق علیه السلام :

لَم یَبعَثِ اللّهُ عَزَّوجلَّ مِنَ العَرَبِ إلّا خمسَةَ أنبیاءَ : هُودا وصالِحا وإسماعیلَ وشُعَیبا ومُحمّدا خاتمَ النَّبِیِّینَ صلواتُ اللّهِ علَیهِم ، وکانَ شُعَیبٌ بَکّاءً .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل از عرب جز پنج پیامبر مبعوث نکرد : هود و صالح و اسماعیل و شعیب و محمّد خاتم پیامبران صلوات اللّه علیهم؛ و شعیب بسیار پرگریه بود .

قصص الأنبیاء : ۱۴۵/۱۵۷ .

حدیث۱۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

ابتُلِیَ أیُّوبُ سَبعَ سِنینَ بلا ذَنبٍ .

امام صادق علیه السلام : ایّوب بی هیچ گناهی، هفت سال مبتلا شد.

علل الشرائع : ۷۵/۳ .

حدیث۱۱۴۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّهَ تَبارکَ وتعالَی ابتَلی أیُّوبَ علیه السلام بلا ذَنبٍ ، فصَبَرَ حتّی عُیِّرَ، وإنّ الأنبیاءَ لا یَصبِرونَ علَی التَّعییرِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ایّوب را، بی هیچ گناهی، گرفتار بلا کرد و او شکیبایی

ورزید تا جایی که سرزنش شد و پیامبران سرزنش را تحمّل نمی کنند.
علل الشرائع : ۷۵/۴ .

حدیث۱۱۴۹

امام صادق علیه السلام :
إنّ بنی یَعقُوبَ لمّا سَألواأباهُم یَعقوبَ أن یَأذَنَ لیوسُفَ فی الخُروجِ مَعهُم ، قالَ لَهم : «إنّی أخافُ أن یأکُلَه الذئبُ وَأنتم غافِلون»
امام صادق علیه السلام : وقتی پسران یعقوب از پدرشان خواستند که اجازه دهد یوسف همراه آنان بیرون (از شهر) برود ، یعقوب به آنان گفت: «من می ترسم شما از یوسف غافل شوید و گرگ او را بخورد» . یعقوب با این سخن بهانه به دست آنان داد و آنها نیز از همین بهانه برای حیله در کار یوسف بهره بردند .
یوسف : ۱۳ .

حدیث۱۱۵۰

امام صادق علیه السلام :
ما بَعَثَ اللّه ُ نَبیّا بعدَ لُوطٍ إلّافی عِزٍّ مِن قَومِهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند بعد از لوط هیچ پیامبری نفرستاد مگر اینکه میان قومش عزّت داشت.
بحار الأنوار : ۱۲/۱۵۷/۸ .

حدیث۱۱۵۱

امام صادق علیه السلام :
«إنّی جاعِلُكَ لِلنّاسِ إماما» .
امام صادق علیه السلام : خداوند تبارك و تعالی ابراهیم علیه السلام را پیش از آنکه به پیامبری برگزیند، به بندگی [خود]گرفت و پیش از آنکه به رسولی برگزیندش به پیامبری برگزید و پیش از آنکه خلیلش گرداند او را به رسولی برگزید و پیش از آنکه امامش قرار دهد او را به خلیلی گرفت و چون همه این مقامات را برایش فراهم آورد، فرمود : «من تو را امام مردم قرار دادم» .
الکافی : ۱/۱۷۵/۲ .

حدیث۱۱۵۲

امام صادق علیه السلام :
لَمّا بَعثَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ هُودا علیه السلام أسلَمَ لَهُ العَقِبُ مِن وُلـدِ سامٍ ، وأمّاالآخَرونَ فقالوا: مَن أشَدُّ مِنّا قُوّةً ؟! فاُهلِکوا بالرِّیحِ العَقیمِ ، وأوصاهُم هُودٌ وبَشَّرَهُم بصالِحٍ علیه السلام .
امام صادق علیه السلام : هنگامی که خداوند عز و جل هود را برانگیخت، بازماندگان از فرزندان سام در برابر او سر تسلیم فرود آوردند.بقیه گفتند : از ما قوی تر کیست؟! پس، به وسیله بادی سترون (و عذاب آور) هلاك شدند و هود [نیز]پیروان خود را سفارش کرد و به آمدن صالح علیه السلام بشارت داد.
کمال الدین : ۱۳۶/۵ .

حدیث۱۱۵۳

امام صادق علیه السلام :

مَسجِدُ السَّهلَةِ مَوضِعُ بَيتِ إدريسَ النَّبِىِّ عليه السلام الّذى كانَ يَخِيطُ فيهِ .

امام صادق علیه السلام : مسجد سهله جایگاه خانه ادریس پیامبر علیه السلام است که در آن خیاطی می کرد.

بحار الأنوار : ۱۱/۲۸۴/۱۲ .

حدیث۱۱۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنّما سُمِّىَ آدَمُ آدَمَ لأ نَّهُ خُلِقَ مِن أديمِ الأرضِ .

امام صادق علیه السلام : آدم را آدم نامیده اند، چون ازاَدیم (روی) زمین آفریده شده است.

علل الشرائع : ۱۴/۱ .

حدیث۱۱۵۵

امام صادق علیه السلام :

ما بَعَثَ اللّه ُ نَبِيّا قَطُّ حتّى يَستَرعِيَهُ الغَنَمَ ، يُعَلِّمُهُ بذلكَ رِعْيَةَ النّاسِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هرگز پیامبری را مبعوث نکرد، مگر اینکه قبلًا او را به شبانی گوسفندان گماشت تا از این طریق اداره مردم را به او تعلیم دهد.

علل الشرائع : ۳۲/۲ .

حدیث۱۱۵۶

امام صادق علیه السلام :

الأنبياءُ والمُرسَلونَ على أربَعِ طَبَقاتٍ : فَنَبِىٌّ مُنَبَّأٌ فى نَفسِهِ لا يَعدو غيرَها . ونَبِىٌّ يَرى فى النَّومِ ويَسمَعُ الصَّوتَ ولا يُعايِنُهُ فى اليَقَظَةِ ، ولَم يُبعَثْ إلى أحَدٍ وعلَيهِ إمامٌ ، مِثل ما كانَ إبراهيمُ على لُوطٍ عليهماالسلام . ونَبِىٌّ يَرى فى مَنامِهِ ويَسمَعُ الصَّوتَ ويُعايِنُ المَلَكَ ، وقد اُرسِلَ إلى طائفةٍ قَلُّوا أو كَثُروا ، كيُونُسَ ، قالَ اللّه ُ ليونُسَ : «وأرْسَلْناهُ إلى مِائةِ ألْفٍ أو يَزيدونَ»

امام صادق علیه السلام : پیامبران و رسولان چهار طبقه اند:پیامبری که تنها برای خودش پیغمبر است و به دیگری سرایت نمی کند، و پیامبری که در خواب می بیند و صدا [ی هاتف] را می شنود ولی خود او را در بیداری نمی بیند و بر هیچ کس مبعوث نیست و خود او امام و پیشوایی دارد ـ چنان که ابراهیم بر لوط علیهماالسلامامام بود ـ و پیامبری که در خواب می بیند و صدا را می شنود و فرشته را می بیند و به سوی گروهی کم یا زیاد مبعوث است، مانند یونس که خدا درباره او فرموده : «ما او را به سوی صدهزار نفر یا بیشتر فرستادیم» . مراد از آن«بیشتر» سی هزار است [یعنی یکصد و سی هزار نفر] و یونس نیز خود امام و پیشوایی داشت،و [سرانجام]پیامبری که در عالم خواب می بیند و صدا را می شنود و در بیداری مشاهده می کند و امام هم می باشد، مانند پیامبران اولوالعزم. ابراهیم علیه السلام [در ابتدا]فقط پیامبر بود و امام نبود تا آنکه خدا فرمود : «من تو را امام مردم قرار دادم...» .

الصافّات : ۱۴۷ .

حدیث۱۱۵۷

امام صادق علیه السلام :

ـ للزِّنـدیقِ الّـذی سـألَهُ: مِن أینَ أثبَتَّ الأنبیـاءَ ؟ ـ : إنّـا لَمّـا أثبَتنـا أنّ لَناخالِقـا صانِعا مُتَعالِیا عنّا وعن جَمیعِ ما خَلَقَ ، وکانَ ذلکَ الصّانِعُ حَکیما مُتَعالِیا لَم یَجُزْ أن یُشاهِدَهُ خَلقُهُ ، ولا یُلامِسوهُ ، فیُباشِرَهُم ویُباشِروهُ ، ویُحاجَّهُم ویُحاجُّوهُ ، ثَبَتَ أنَّ لَهُ سُفَراءَ فی خَلقِهِ یُعَبِّرونَ عَنهُ إلی خَلقِهِ وعِبادِهِ ، ویَدُلُّونَهُم علی مصالِحِهِم ومَنافِعِهِم ، وما بِهِ بَقاؤهُم وفی تَرکِهِ فَناؤهُم .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به زندیقی که پرسید : پیامبران را از چه راهی ثابت می کنی؟ ـ فرمود : چون ثابت کردیم که ما را آفریدگار و سازنده ای است برتر از ما و از همه آنچه آفریده،و آن سازنده حکیم و متعال است به طوری که ممکن نیست آفریدگانش او را ببینند یا لمسش کنند و در نتیجه، بتوانند با یکدیگر ارتباط مستقیم و بی واسطه برقرار سازند و با هم بحث و محاجّه کنند، ثابت شد که در میان خلق خود سفیران و فرستادگانی دارد که سخنان او را برای آفریدگان و بندگانش بیان می کنند و آنان را به مصالح و منافعشان و عوامل ماندگاری و نابودیشان رهنمون می شوند.

الکافی : ۱/۱۶۸/۱ .

حدیث۱۱۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنّما أعطاکُمُ اللّه ُ هذهِ الفُضولَ مِن الأموالِ لِتُوَجِّهوها حیثُ وَجَّهَها اللّه ُ عَزَّوجلَّ ، ولَم یُعطِکُموها لِتَکنِزوها .

امام صادق علیه السلام : در حقیقت، خداوند این مال های زیادی را به شما داده است تا آنها را در جهتی که خداوند عز و جل معلوم کرده است به کار اندازید. آنها را به شما نداده است که بیندوزید.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۵۷/۱۶۹۳ .

حدیث۱۱۵۹

امام صادق علیه السلام :

مَن کَسَبَ مالاً مِن غَیرِ حِلِّهِ سُلِّطَ عَلَیهِ البِناءُ والطِّینُ والماءُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مالی را از راه غیر حلال به دست آورد، بنّایی و گل و آب بر او مسلّط شود.

المحاسن : ۲/۴۴۵/۲۵۲۸ .

حدیث۱۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَن طَلَبَ المالَ بغَیرِ حَقٍّ حُرِمَ بَقاءهُ لَهُ بِحَقٍّ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مال و دارایی را به ناحق تحصیل کند، از ماندن آن برایش به حقّ محروم گردد.

تحف العقول : ۳۲۱ .

حدیث۱۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ فَراغَ القلبِ فوَجَدتُهُ فی قِلَّةِ المالِ .

امام صادق علیه السلام : آسایش دل را جستجو کردم و آن را در کمی مال و ثروت یافتم.

مستدرک الوسائل : ۱۲/۱۷۴/۱۳۸۱۰ .

حدیث۱۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

ما كَثُرَ مالُ رجُلٍ قَطُّ إلّاعَظُمَتِ الحُجّةُ للّه ِ تعالی علَیهِ ، فإن قَدَرتُم أن تَدفَعوها عَن أنفُسِکُم فافعَلوا ، فقیلَ : بماذا ؟ قالَ : بقَضاءِ حَوائجِ إخوانِکُم مِن أموالِکُم .

امام صادق علیه السلام : هیچ گاه ثروت مردی زیاد نشد، مگر اینکه حجّت خدای متعال بر او بزرگ شد. پس، اگر می توانید این حجّت را از خود دور کنید، این کار را بکنید. عرض شد : با چه چیز؟ فرمود : با برآوردن نیازهای برادران خود از اموالتان.

الأمالی للطوسی : ۳۰۲/۶۰۰ .

حدیث۱۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا خَیرَ فیمَن لا یُحِبُّ جَمعَ المالِ مِن حَلالٍ ، یَکُفُّ بهِ وَجهَهُ ویَقضی بهِ دَینَهُ ویَصِلُ بِهِ رَحِمَهُ .

امام صادق علیه السلام : در کسی که دوست نداشته باشداز راه حلال مال به دست آورد، تا به وسیله آن آبرویش را نگه دارد و بدهکاریش را بپردازد و صله رحم به جا آورد خیری نیست.

الکافی : ۵/۷۲/۵ .

حدیث۱۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

فیما ناجَی اللّه ُ عَزَّوجلَّ بِهِ موسی علیه السلام : ... لا تَغبِطْ أحَدا بکَثرَةِ المالِ ؛ فإنَّ مَعَ کَثرَةِ المالِ تَکثُرُ الذُّنوبُ لِواجِبِ الحُقوقِ .

امام صادق علیه السلام : از نجواهای خداوند متعال با موسی علیه السلام این بود : به ثروت انبوهِ هیچ کس غبطه مخور؛ زیرا ثروت زیاد مایه گناهان زیاد می شود؛ زیرا حق و حقوقی بر آن واجب می گردد.

الکافی : ۲/۱۳۵/۲۱ .

حدیث۱۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

سِتّةٌ یَلحَقنَ المؤمنَ بعدَوَفاتِهِ : ولدٌ یَستَغفِرُ لَهُ ، ومصحَفٌ یُخَلِّفُهُ ، وغَرسٌ یَغرِسُهُ ، وصَدَقَةُ ماءٍ یُجریهِ، وقَلیبٌ یَحفِرُهُ ، وسُنّةٌ یُؤخَذُ بها مِن بَعدِهِ .

امام صادق علیه السلام : شش چیز است که [ثواب آنها] بعد از وفات مؤمن به او می رسد : فرزندی که برایش آمرزش طلبد، مصحفی که از خود بر جای گذارد، نهالی که بکارد، صدقه آبی [مانند نهر و قنات] که جاری سازد، چاهی که حفر کند و سنتی

(کردار نیکی) که بعد از او به کار بسته شود.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۸۵/۵۵۵ .

حدیث۱۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

یَنبَغی لأولیاءِ المَیّتِ أن یُؤْذِنوا‌إخوانَ المَیّتِ بمَوتهِ ، فیَشهَدونَ جَنازَتَهُ ویُصَلُّونَ علَیهِ ، فیُکسِبُ لَهُمُ الأجرَ ویُکسِبُ لِمَیّتِهِ الاستِغفارَ .

امام صادق علیه السلام : شایسته است که صاحبان عزا برادران دینی میّت را از مرگ او با خبر سازند، تا در تشییع جنازه اش حاضر شوند و بر او نماز خوانند و بدین ترتیب، هم برای آنان اجری حاصل شود و هم برای میّت استغفار به عمل آید.

علل الشرائع : ۳۰۱/۱ .

حدیث۱۱۶۷

امام صادق علیه السلام :

أوّلُ ما یُتحَفُ بِهِ المؤمنُ یُغفَرُ لِمَن تَبِعَ جَنازَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : نخستین تحفه ای که به مؤمن داده می شود، آمرزش تشییع کنندگان جنازه اوست.

الکافی : ۳/۱۷۳/۳ .

حدیث۱۱۶۸

امام صادق علیه السلام :

ما یَموتُ مُوالٍ لَنا مُبغِضٌ لأعدائنا إلّا ویَحضُرُهُ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله وأمیرُالمؤمنینَ والحسنُ والحسینُ علیهم السلام فَیَسُرُّوهُ ویُبَشِّروهُ، وإن کانَ غیرَ مُوالٍ لَنا یَراهُم بحَیثُ یَسوؤهُ .

والدّلیلُ علی ذلکَ قَولُ أمیرِ المؤمنینَ علیه السلام لحارثِ الهَمْدانیِّ :

یا حارَ هَمْدانَ مَن یَمُتْ یَرَنی مِن مؤمنٍ أو مُنافِقٍ قُبُلا .

امام صادق علیه السلام : هیچ کس نیست که دوستدار ما و دشمن دشمنان ما باشد و بمیرد، مگر اینکه [در هنگام مرگش]رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان و حسن و حسین ـ صلوات اللّه علیهم ـ حاضر شوند و اگر دوستدار ما نباشد، آنان را به گونه ای که ناراحت شود، مشاهده کند. دلیل بر این مطلب، فرموده امیرمؤمنان علیه السلام به حارث همدانی است که :

ای حارث همدانی! هر کس بمیرد مرا

رو در رو می بیند، مؤمن باشد یا منافق .

تفسیر القمّی : ۲/۲۶۵ .

حدیث۱۱۶۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ : هل یُکرَهُ المؤمنُ علی قَبضِ رُوحِهِ ؟ ـ : لا واللّهِ ، إنّهُ إذا أتاهُ مَلَکُ المَوتِ لقَبضِ رُوحهِ جَزِعَ عِندَ ذلکَ ، فیَقولُ لَهُ مَلَکُ المَوتِ : یا وَلیَّ اللّهِ لا تَجزَعْ ، فوالّذی بَعَثَ محمّدا صلی الله علیه و آله لَأنا أبَرُّ بِکَ وأشفَقُ علَیکَ من والِدٍ رَحیمٍ لو حَضَرَکَ ، افتَحْ

عَینَیکَ فانظُرْ . قالَ : ویُمَثَّلُ لَهُ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله وأمیرُ المؤمنینَ وفاطمةُ والحسنُ والحسینُ والأئمةُ من ذُرِّیتِهِم علیهم السلام فیقالُ لَهُ : هذا رسولُ اللّه و ... رُفَقاؤکَ ... فما شیءٌ أحَبَّ إلَیهِ مِن استِلالِ رُوحِهِ واللُّحوقِ بالمُنادی .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که آیا مؤمن از جان کندن خود ناراحت می شود؟ ـ فرمود : نه، به خدا، زمانی که ملک الموت برای ستاندن جانش می آید، او بی تابی می کند. امّا ملک الموت به او می گوید : ای دوست خدا! بی تابی مکن؛ زیرا سوگند به آنکه محمّد صلی الله علیه و آله را برانگیخت، من از پدر مهربانی که به بالینت بیاید، با تو خوشرفتارتر و مهربانترم. چشمت را باز کن و بنگر. رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان و فاطمه و حسن و حسین و امامان از نسل آنها، علیهم السلام ، در برابرش نمایان می شوند و به او گفته می شود : این رسول خدا و... رفیقان و همرهان تو هستند... در این هنگام، چیزی برای او خوشتر از این نیست که جانش ستانده شود و به منادی بپیوندد.

الکافی : ۳/۱۲۷/۲ .

حدیث۱۱۷۰

امام صادق علیه السلام :

ذِکرُ المَوتِ یُمیتُ الشَّهَواتِ فی النَّفسِ ، ویَقلَعُ مَنابِتَ الغَفلَةِ ، ویُقَوّی القلبَ بمَواعِدِ اللّه ، ویُرِقُّ الطَّبعَ ، ویَکسِرُ أعلامَ الهَوی ویُطفِئُ نارَ الحِرصِ ، ویُحَقِّرُ الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : یاد مرگ، خواهش های نفس را می میراند و رویشگاه های غفلت را ریشه کن می کند و دل را با وعده های خدا نیرو می بخشد و طبع را نازک می سازد و پرچم های هوس را درهم می شکند و آتش آزمندی را خاموش می سازد و دنیا را در نظر کوچک می کند.

بحار الأنوار: ۶/۱۳۳/۳۲

حدیث۱۱۷۱

امام صادق علیه السلام :

أکثِروا ذِکرَ المَوتِ ؛ فإنّهُ ما أکثَرَ ذِکرَ المَوتِ إنسانٌ إلّا زَهِدَ فی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : مرگ را فراوان یاد کنید؛ زیرا هیچ انسانی مرگ را بسیار یاد نمی کند، مگر اینکه به دنیا بی رغبت می شود.

بحار الأنوار: ۸۲/۱۶۸/۳

حدیث۱۱۷۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «لَهُمُ البُشْری فی الحَیاةِ الدُّنیا»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «برایشان بشارت است در زندگی دنیا» ـ فرمود : هنگام مردن، محمّد و علی علیهماالسلاماو را به بهشت بشارت می دهند.

یونس : ۶۴ .

حدیث۱۱۷۳

امام صادق علیه السلام :

ما خَلقَ اللّه ُ عز و جل يَقينا لا شَكَّ فيهِ أشبَهَ بشَكٍّ لا يَقينَ فيهِ مِن المَوتِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل هیچ چیزی مانندمرگ نیافریده است که در عین آن که یقینی است و هیچ شکّی در آن نیست ، چونان شکّی است که در آن (کمترین) یقینی نباشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۱۹۴ / ۵۹۶ .

حدیث۱۱۷۴

امام صادق علیه السلام :

ـ في قولِهِ تعالى: «قُلْ إنّ المَوتَ الّذي تَفِرّونَ مِنهُ فإنّهُ مُلاقِيكُم ...»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «بگو : آن مرگی که از آن می گریزید، قطعاً به سر وقت شما می آید...» ـ فرمود : سال ها را می شمری، بعد ماه ها را می شمری، بعد روزها را می شمری، سپس ساعت ها را می شمری و آن گاه نَفَس ها را می شمری «پس، چون اجلشان فرا رسد نه [می توانند]ساعتی آن را پس اندازند و نه پیش» .

الجمعهٔ : ۸ .

حدیث۱۱۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ قَوما أتَوا نَبيّا فقالُوا : اُدعُ لَنا ربَّكَ يَرفَعْ عنّا المَوتَ ، فدَعا لَهُم فَرفَعَ اللّه ُ تبارَكَ وتعالى عنهُمُ المَوتَ، وكَثُروا حتّى ضاقَت بهِمُ المَنازِلُ وكَثُرَ النَّسلُ ، وكانَ الرّجُلُ يُصبِحُ فيَحتاجُ أن يُطعِمَ أباهُ واُمَّهُ وجَدَّهُ وجَدَّ جدِّهِ ويُرضِيَهُم

امام صادق علیه السلام : گروهی نزد پیغمبری آمدندو گفتند : دعا کن پروردگارت مرگ را از ما بردارد. آن پیامبر برایشان دعا کرد. پس خداوند تبارک و تعالی مرگ را از آن جماعت برداشت. جمعیتشان چندان زیاد شد که خانه ها بر آنان تنگ گشت و نسلشان افزایش یافت. [به طوری که]صبح که می شد مرد [خانه]مجبور بود پدر و مادر و پدربزرگ و پدربزرگِ پدربزرگش را غذا بدهد و آنها را راضی گرداند [یا به نظافت آنها برسد]و به ایشان رسیدگی نماید. لذا از کسب و کار باز ماندند. این بود که آمدند و گفتند : از پروردگارت بخواه ما را به عمرهایی که داشتیم برگرداند. آن پیغمبر از پروردگارش عز و جل، چنین تقاضا کرد و خداوند آنها را به مدّت های [معیّن شده] عمرشان باز گرداند.

في نسخهٔ «ويربّيهم» وفي نسخ اُخرى «ويوضّيهم» . (كما في هامش المصدر).

حدیث۱۱۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ الملائكةَ لا يأكُلونَ،ولا يَشرَبونَ ، ولايَنكِحونَ ، وإنّما يَعيشونَ بِنَسيمِ العَرشِ.

امام صادق علیه السلام : فرشتگان نه می خورند، نه می آشامند و نه ازدواج می کنند؛ بلکه با نسیم عرش زندگی می کنند.

تفسیر القمّی : ۲/۲۰۶ .

حدیث۱۱۷۷

امام صادق علیه السلام :

والّذى نَفسى بيَدِهِ ، لَملائكـةُ اللّهِ فى السَّماواتِ أكثَرُ مِن عَـدَدِ التُّرابِ فى الأرضِ ، ومافى السَّماءِ مَوضِعُ قَـدَمٍ إلّا وفيها مَلكٌ يُسَـبِّحُهُ ويُقَدِّسُهُ ، ولا فى الأرضِ شَجَرٌ ولا مَدَرٌ إلّا

وفيها مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِها .

امام صادق علیه السـلام : سوگند به آنکه جانم در دست اوست، فرشـتگان خدا در آسمان ها بیشتر از شمار خاک در زمین هستند و در آسـمان هیچ جای پایی نیست، مگر اینکه در آنجا فرشته ای مشغول تسبیح و تقدیس خداست، و در زمین هیچ درخت و کلوخی نیست مگر اینکه در آن

فرشته ای است گماشته بر آن .

بحار الأنوار:۵۹/۱۷۶/۷.

حدیث۱۱۷۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ خَلَقَ المَلائكةَ مِن النُّورِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل، فرشتگان را از نور آفرید.

الاختصاص : ۱۰۹ .

حدیث۱۱۷۹

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ المُلوكِ مَن اُعطِيَثلاثَ خِصالٍ : الرّأفةَ ، والجُودَ ، والعَدلَ .

امام صادق علیه السلام : برترین شهریاران کسی است که سه خصلت داشته باشد : مهربانی، بخشندگی و دادگری.

تحف العقول : ۳۱۹ .

حدیث۱۱۸۰

امام صادق علیه السلام :

ليسَ لِلبَحرِ جارٌ،ولا للمَلِكِ

صَديقٌ ، ولا للعافِيَةِ ثَمَنٌ .

امام صادق علیه السلام : دریا، همسایه نمی شناسد و برای

پادشاه، دوستی نیست و عافیت، قیمت ندارد!

الخصال : ۲۲۳/۵۱ .

حدیث۱۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

إذا أحبَبتَ رجُلاً فلا تُمازِحْهُ ولاتُمارِهِ.

امام صادق علیه السلام : هرگاه مردی را دوست داشتی،با او نه شوخی کن نه مجادله.

الکافی : ۲/۶۶۴/۹.

حدیث۱۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

المِزاحُ السِّبابُ الأصغَرُ .

امام صادق علیه السلام : شوخی، دشنام کوچک است.

الکافی : ۲/۶۶۵/۱۵.

حدیث۱۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

لاتَمزَحْ فيَذهَبَ نورُكَ .

امام صادق علیه السلام : شوخی مکن؛ زیرا نورانیّتت ازبین می رود.

الأمالی للصدوق : ۶۳۶/۸۵۳ .

حدیث۱۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ مِنَ التَّواضُعِ... أن يَترُكَ المِراءَ وإن كانَ مُحِقّا .

امام صادق علیه السلام : از فروتنی است که... مجادله رارها کند هرچند حق با او باشد.

معانی الأخبار : ۳۸۱/۹.

حدیث۱۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

تَمامُ العِيادَةِ للمَريضِ أن تَضَعَ يَدَكَ على ذِراعِهِ وتُعَجِّلَ القِيامَ مِن عِندِهِ ؛ فإنَّ عِيادَةَ النَّوكى أشَدُّ علَى المَريضِ مِن وَجَعِهِ .

امام صادق علیه السلام : عیادت کامل، این است که دستت را روی بازوی بیمار بگذاری و زود از پیش او برخیزی؛ زیرا عیادت احمق ها برای بیمار سخت تر از درد خود اوست.

الکافی : ۳/۱۱۸/۴

حدیث۱۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

العِيادَةُ قَدرُ فُواقِ ناقَةٍ أوحَلبِ ناقَةٍ .

امام صادق علیه السلام : زمان عیادت باید به اندازه زمان رگ کردن پستان شتر یا یک دوشیدن شتر باشد.

الکافی : ۳/۱۱۸/۲

حدیث۱۱۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَن عادَ مَریضا شَیَّعَهُ سَبعونَ ألفَ ملَكٍ یَستَغفِرونَ لَهُ حتّی یَرجِعَ إلی مَنزِلِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس به عیادت بیماری برود، هفتاد هزار فرشته او را مشایعت می کنند و برایش آمرزش می طلبند تا آن گاه که به منزل خود برگردد.

الکافی : ۳/۱۲۰/۲.

حدیث۱۱۸۸

امام صادق علیه السلام :

سَهَرُ لَیلَهٍ مِن مَرَضٍ أو وَجَعٍ أفضَلُ وأعظَمُ أجرا مِن عِبادَةِ سَنَةٍ .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام: شبی را از بیماری یا درد نخفتن، برتر و اجرش بزرگتر از یک سال عبادت است.

الکافی : ۳/۱۱۴/۶

حدیث۱۱۸۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ المُروءَةِ ـ : لا یَراكَ اللّه ُ حَیثُ نَهاكَ ، ولا یَفقِدُكَ مِن حَیثُ أمَرَكَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش: مردانگی چیست؟ ـ فرمود : این که خداوند تو را در جایی که نهیت کرده است، حاضر نبیند و در آن جا که فرمانت داده است، غایب نیابد.

تحف العقول : ۳۵۹.

حدیث۱۱۹۰

امام صادق علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبیاءِ صلّی اللّه ُ علَیهِم حُبُّ النِّساءِ .

امام صادق علیه السلام : از اخلاق پیامبران ـ که درود خدابر آنان باد ـ، زن دوستی است.

الکافی : ۵/۳۲۰/۱.

حدیث۱۱۹۱

امام صادق علیه السلام :

کُلُّ مَنِ اشتَدَّ لَنا حُبّا اشتَدَّ للنِّساءِ حُبّا وللحَلْواءِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس علاقه اش به ما بیشتر باشد، علاقه اش به زن و شیرینی بیشتر است.

مستطرفات السرائر : ۱۴۳/۸.

حدیث۱۱۹۲

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ عن قولِ اللّه عَزَّوجلَّ : «فلا تُزَكُّوا...» ـ : قولُ الإنسانِ : صَلّيتُ البارِحَةَ وصُمتُ أمسِ ونَحو هذا . إنّ قَوما كانوا يُصبِحونَ فيَقولونَ : صَلَّينا البارِحَةَ وصُمنا أمسِ ، فقالَ عليٌّ عليه السلام : لكنّی أنامُ اللّيلَ والنّهارَ ، ولَو أجِدُ بَينَهُما شَيئا لَنِمتُهُ !
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آیه «پس خود را پاک مشمارید...» ـ فرمود : مانند این که انسان بگوید: دیشب نماز خواندم، دیروز روزه گرفتم و امثال این سخنان. عده ای بودند که چون صبح می شد، می گفتند: ما دیشب نماز خواندیم و دیروز روزه گرفتیم. پس، علی علیه السلام فرمود: اما من شب و روز می خوابم و اگر بین شب و روز نیز فرصتی بیابم در آن هم می خوابم.
معانی الأخبار : ۲۴۳/۱.

حدیث۱۱۹۳

امام صادق علیه السلام :
خالِطِ النّاسَ تَخبُرْهُم ،ومتی تَخبُرْهُم تَقْلِهِم .
امام صادق علیه السلام : با مردم آمیزش کن تا آنها را بیازمایی و چون امتحانشان کردی با آنان دشمن می شوی.
الکافی : ۸/۱۷۶/۱۹۶.

حدیث۱۱۹۴

امام صادق علیه السلام :
اِمتَحِنوا شِيعَتَنا عِندَ ثَلاثٍ : عِندَمَواقيتِ الصَّلاةِ كيفَ مُحافَظَتُهُم علَيها ، وعِندَ أسرارِهِم كيفَ حِفظُهُم لَها عِندَ عَدُوِّنا ، وإلی أموالِهِم كيفَ مُواساتُهُم لإخوانِهِم فيها .
امام صادق علیه السلام : شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید:در اوقات نمازشان که چگونه بر آن مواظبت می کنند. در رازهایشان که چگونه آنها را از دشمنان ما حفظ می کنند و در اموالشان که چگونه با آن به برادران خود کمک می کنند.
الخصال : ۱۰۳/۶۲.

حدیث۱۱۹۵

امام صادق علیه السلام :
حَرّمَ اللّهُ على كُلِّ دُبُرٍ مُستَنكَحٍ الجُلوسَ على إستَبرَقِ الجَنّةِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند نشستن بر استبرق بهشت را بر دُبُرهای لواط شده حرام کرده است.
بحار الأنوار : ۷۹/۷۲/۲۷ .

حدیث۱۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فیمَن طَلبَ الصَّیدَ لاهِیا ـ : وإنّ المؤمنَ لَفی شُغُلٍ عن ذلکَ ، شَغَلَهُ طَلَبُ الآخِرَةِ عَنِ المَلاهی . . . وإنَّ المؤمنَ عَن جَمیعِ ذلکَ لَفی شُغُلٍ ، ما لَهُ وللمَلاهی ؟! فإنَّ المَلاهیَ تُورِثُ قَساوَةَ القَلبِ وتُورِثُ النِّفاقَ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره کسی که برای سرگرمی دنبال شکار می رود ـ فرمود : مؤمن، فرصت چنین کارهایی را ندارد. آخرت جویی او را از سرگرمی باز داشته است . . . مؤمن به هیچ یک از این کارها نمی رسد، او را چه به سرگرمی ها؟! کارهای لهو و سرگرم کننده، سختدلی می آورد و نفاق بر جای می گذارد.

الاُصول الستّة عشر: ۵۱ .

حدیث۱۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

قال الإمامُ الصّادقُ علیه السلام ـ فی قولِهِ تعالی : «والّذینَ هُمْ عَنِ اللَّغوِ مُعْرِضونَ» ـ : هُو أن یَتَقَوّلَ الرّجُلُ علَیکَ بالباطِلِ ، أو یأتِیَکَ بما لَیسَ فیکَ ، فتُعرِضَ عَنهُ للّه .

وفی روایةٍ اُخری : إنّهُ الغِناءُ والمَلاهی .

مجمع البیان : امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و کسانی که از بیهوده اعراض می کنند» ـ فرمود : یعنی آن که کسی درباره تو نادرستی ببافد، یا چیزی که در تو نیست به تو نسبت دهد و تو به خاطر خدا، از او اعراض کنی.

در روایتی دیگر آمده است: مقصود، خنیاگری و کارهای لهو وغفلت آور است.

مجمع البیان : ۷/۱۵۷.

حدیث۱۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

لا یَلبَسُ الرّجُلُ الحَریرَ والدِّیباجَ إلّا فی الحَربِ .

امام صادق علیه السلام : مرد به جز در جنگ نباید، جامه حریر و دیبا بپوشد.

الکافی : ۶/۴۵۳/۱.

حدیث۱۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

عَمَّمَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله علیّا علیه السلام بِیَدِهِ ، فسَدَلَها مِن بَینِ یَدَیهِ وقَصَّرَها مِن خَلفِهِ قَدْرَ أربَعِ أصابعَ، ثُمّ قالَ : أدبِرْ فأدبَرَ، ثُمّ قالَ: أقبِلْ فأقبَلَ، ثُمّ قالَ: هکذا تِیجانُ المَلائکَةِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله با دست خود برسر علی علیه السلام ، عمامه بست و از جلو، سر یَر آن را آویزان کرد و از پشت سر به اندازه چهار انگشت کوتاه کرد و آن گاه فرمود: برگرد. علی علیه السلام برگشت. فرمود: رویت را به طرف من کن. و علی علیه السلام به طرف پیامبر رو کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: تاجهای فرشتگان، این گونه است.

الکافی: ۶/۴۶۱/۴.

حدیث۱۲۰۰

امام صادق عليه السلام :
المالُ مالُ اللّه ِ يَضَعُهُ عِندَ
الرِّجُلِ وَدايِعَ ، وجَوّزَ لَهُم أن يأكُلوا قَصدا ويَلبَسوا قَصدا .
امام صادق عليه السلام : دارايى ها از آنِ خداست و آنها رانزد مردم به امانت مى سپارد و به آنها اجازه داده

است كه با ميانه روى، بخورند و با ميانه روى، بپوشند.
بحار الأنوار : ۷۹/۳۰۴/۱۷.

از۱۲۰۱تا۱۴۰۰

حدیث۱۲۰۱

امام صادق عليه السلام :
الكَتّانُ مِن لِباسِ الأنبياءِ ،وهُو يُنبِتُ اللَّحمَ .
امام صادق عليه السلام : كتان از لباسهاى پيامبران است و گوشت را مى روياند.
الكافى : ۶/۴۴۹/۱.

حدیث۱۲۰۲

امام صادق عليه السلام :
ثلاثُ خِصالٍ مَن رُزِقَها كانَ كامِلًا : العَقلُ ، والجَمالُ ، والفَصاحةُ .
امام صادق عليه السلام : سه خصلت است كه به هر كس روزى شود كامل است: خردمندى، زيبايى و شيوا سخنى.
تحف العقول : ۳۲۰.

حدیث۱۲۰۳

امام صادق عليه السلام :
مَعاشِرَ الشِّيعَةِ ، كونوا لنازَينا ولا تكونوا علَينا شَينا ، قولوا لِلناسِ حُسنا ، واحفَظُوا ألسِنَتَكُم ، وكُفُّوها عنِ الفُضولِ وقَبيحِ القَولِ .
امام صادق عليه السلام : اى گروه شيعه! مايه زيور ماباشيد و باعث عيب و ننگ، نباشيد. با مردم نيكو سخن بگوييد و زبانهايتان را نگه داريد و از زياده گويى و سخن زشت، بازشان داريد.
الأمالى للصدوق : ۴۸۴/۶۵۷ .

حدیث۱۲۰۴

امام صادق عليه السلام :
إيّاكَ وفضولَ الكلامِ ؛ فإنّهُ يُظهِرُ مِن عُيوبِكَ ما بَطَنَ ، ويُحَرِّكُ علَيكَ مِن أعدائكَ ما سَكَنَ .

امام صادق علیه السلام : دانا، زیاده گویی نمی کند.

غرر الحکم : ۲۷۲۰.

حدیث۱۲۰۵

امام صادق علیه السلام :

ما اُمِرَ العِبادُ إلّا بِدُونِ سَعَتِهِم ، فُكلُّ شیءٍ اُمِرَ النّاسُ بأخذِهِ فهُم مُتَّسِعونَ لَهُ ، وما لا يَتَّسِعونَ لَهُ فهُو مَوضوعٌ عَنهُم .

امام صادق علیه السلام : بندگان، جز به کمتراز توانشان فرمان داده نشده اند. پس، هر چیزی که مردم به انجام آن مأمور شده اند، توانایی آن را دارند و آنچه که در توانشان نیست، از عهده آنان برداشته شده است.

التوحید : ۳۴۷/۶ .

حدیث۱۲۰۶

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوا آباءَكُم يَبَرَّكُم أبناؤكُم ، وعِفّوا عَن نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤكُم .

امام صادق علیه السلام : با پدرانتان خوشرفتاری کنید تا فرزندانتان با شما خوشرفتاری کنند، و نسبت به زنان مردم عفّت ورزید تا نسبت به زنان شما عفّت ورزند.

تحف العقول : ۳۵۹.

حدیث۱۲۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَن كافَأَ السَّفيهَ بِالسَّفَهِ فقَد رَضِيَ بِما اُتِيَ إلَيهِ حَيثُ احتَذى مِثالَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس [رفتار]شخص نابخرد [نسبت به خود] را با نابخردی تلافی کند، به رفتاری که [از جانب نابخرد] با او شده رضایت داده است؛ زیرا از نمونه او پیروی کرده است.

الکافی : ۲/۳۲۲/۲.

حدیث۱۲۰۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أكرَمَكَ فأكرِمْهُ ، ومَنِ استَخَفَّكَ فأكرِمْ نَفسَكَ عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس تو را گرامی داشت، تونیز او را گرامی بدار و هر کس به تو بی احترامی کرد، خودت را در مرتبه او قرار مده.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۸/۱۱۳ .

حدیث۱۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

یابنَ آدمَ... إذا ظُلِمتَ بِمَظلِمَةٍ فارضَ بِانتِصاری لَکَ؛ فإنَّ انتِصاری لَکَ خَیرٌ مِن انتِصارِکَ لِنفَسِکَ .
امام صادق علیه السلام : در تورات آمده است: ای آدمی زاده! هر گاه به تو ستمی شد، به انتقامی که من برایت بگیرم رضایت ده؛ زیرا من بهتر از تو برایت انتقام می گیرم.
الکافی : ۲/۳۰۴/۱۰.

حدیث۱۲۱۰

امام صادق علیه السلام :
ـ لمّا سُئلَ عن مَنزِلَةِ رجُلٍ إن حَدَّثَ کَذَبَ ، وإن وَعَدَ أخلَفَ ، وإن ائتُمِنَ خانَ ـ : هِی أدنَی المَنازِلِ مِن الکُفرِ ولیسَ بکافِرٍ .
امام صادق علیه السلام ـ وقتی از ایشان منزلت کسی را پرسیدند که هرگاه سخن بگوید، دروغ گوید و هر گاه وعده دهد، خلف وعده کند و هر گاه امین شمرده شود، خیانت کند ـ فرمود : منزلتش نزدیکترین منازل به کفر است، اما کافر نیست.
الکافی : ۲/۲۹۰/۵.

حدیث۱۲۱۱

امام صادق علیه السلام :
ـ لمّا سُئلَ عن أدنَی الإلحادِ ـ : الکِبرُ مِنهُ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از کمترین درجه الحاد ـ فرمود : کِبر از [جمله]آن است.
معانی الأخبار : ۳۹۴/۴۷ .

حدیث۱۲۱۲

امام صادق علیه السلام :
مَن شَکَّ فی اللّهِ وفی رسولِهِ صلی الله علیه و آله فهُو کافِرٌ .
امام صادق علیه السلام : کسی که در خدا و رسول اوشکّ کند، کافر است.
الکافی: ۲/۳۸۶/۱۰.

حدیث۱۲۱۳

امام صادق علیه السلام :
ـ لِبَعضِ وُلدِهِ ـ : إیّاکَ والکَسَلَ والضَّجَرَ ؛ فإنّهما یَمنَعانِکَ مِن حَظِّکَ مِن الدُّنیا والآخِرَةِ .
امام صادق علیه السلام ـ خطاب به یکی از فرزندان خود ـ فرمود : از تنبلی و بی حوصلگی بپرهیز؛ زیرا که این دو خصلت، تو را از بهره دنیا و آخرتت باز می دارند.
الکافی : ۵/۸۵/۲.

حدیث۱۲۱۴

امام صادق علیه السلام :

عَدُوُّ العَمَلِ الكَسَلُ .

امام صادق علیه السلام : دشمنِ کار، تنبلی است.

الکافی : ۵/۸۵/۱

حدیث۱۲۱۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام أعتَقَ ألفَ مَملوكٍ مِن كَدِّ يَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین علیه السلام ، از دسترنج خود هزار بنده خرید و آزاد کرد.

تهذیب الأحکام: ۶/۳۲۶/۸۹۵.

حدیث۱۲۱۶

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ تَدُلُّ على كَرَمِ المَرءِ : حُسنُ الخُلُقِ ، وكَظمُ الغَيظِ ، وغَضُّ الطَّرْفِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز نشانگر بزرگواری آدمی است: خوشخویی، فرو خوردن خشم و فروهشتن چشم.

تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث۱۲۱۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سَألَهُ عبدُاللّه بنُ بكيرٍعنِ الرجُلِ يُستَأذَنُ علَيهِ فيقولُ لِجاريَتِهِ قُولي: ليسَ هُو هاهُنا ؟ ـ لا بَأسَ، ليسَ بكذبٍ

امام صادق علیه السلام ـ وقتی عبداللّه بن بُکیر به امام علیه السلام عرض کرد: کسی به خانه مردی می آید و او را می خواهد، اما آن مرد به کنیزش می گوید: بگو او این جا (نقطه ای که به آن اشاره می کند) نیست [این چه حکمی دارد؟]ـ فرمود : اشکالی ندارد. این دروغ نیست.

مستطرفات السرائر : ۱۳۷/۱.

حدیث۱۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

المُصلِحُ ليسَ بكاذِبٍ .

امام صادق علیه السلام : اصلاح دهنده [میان مردم مسلمان]، دروغگو به شمار نمی آید.

الکافی : ۲/۲۱۰/۵.

حدیث۱۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

الكلامُ ثلاثةٌ : صِدقٌ ، وكِذبٌ ،وإصلاحٌ بينَ النّاسِ .

امام صادق علیه السلام : سخن بر سه گونه است: راست و دروغ و آشتی دادن میان مردم.

الکافی : ۲/۳۴۱/۱۶

حدیث۱۲۲۰

امام صادق علیه السلام :

الکِذبُ مَذمومٌ إلّا فیأمرَین : دَفعِ شَرِّ الظَّلَمَةِ، وإصلاحِ ذاتِ البَینِ .

امام صادق علیه السلام : دروغ نکوهیده است، مگر دردو جا: دور کردن شرّ ستمگران و آشتی دادن میان مسلمانان.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۳/۴۸.

حدیث۱۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

الکَذِبُ عَلَی اللّهِ وعلی رسولِهِ صلی الله علیه و آله مِن الکبائرِ .

امام صادق علیه السلام : دروغ بستن به خدا و رسول او صلی الله علیه و آله ، از گناهان کبیره است.

الکافی : ۲/۳۳۹/۵.

حدیث۱۲۲۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا أعانَ اللّهُ (بِهِ) عَلَی الکذّابینَ النِّسیانَ

امام صادق علیه السلام : از جمله کمکهای خداوند بر ضدّ دروغگویان فراموشی است .

یعنی أنّ النسیان یصیر سببا لفضیحتهم ، وذلک لأنّهم ربّما قالوا شیئا فنسوا أنّهم قالوه فیقولون خلاف ما قالوه أوّلاً فیفتضحون (کما فی هامش المصدر).

حدیث۱۲۲۳

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرجُلَ لَیَکذِبُ الکِذبَةَ فَیُحرَمُ بهاصَلاةَ اللیلِ .

امام صادق علیه السلام : همانا فرد دروغی می گوید و به سبب آن، از نماز شب محروم می شود.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۰/۲۹.

حدیث۱۲۲۴

امام صادق علیه السلام :

لا تَکذِبْ فَیَذهَبَ بَهاؤکَ .

امام صادق علیه السلام : دروغ مگو، که شکوهت از بین می رود.

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۲/۸

حدیث۱۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

مُذيعُ السِّرِّ شاكٌّ ، وقائلُهُ عندَ غيرِ أهلِهِ كافِرٌ .

امام صادق علیه السـلام : فاش کننده راز [ما] شک کننده [و سـست عقیده نسبت به حقانیّت ائمه علیهم السلام]است و کسی که آن را نزد نااهل بازگو کند، کافر است.

الكافى : ۲/۳۷۱/۱۰

حدیث۱۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «ذلكَ بأنّهُمْ كانُوا يَكْفُرُونَ بآياتِ اللّهِ ويَقْتُلونَ النَبِيِّينَ بغَيرِ الحَقِّ» ـ : واللّهِ ما قَتَلُوهُم بأيديهِم ولا ضَرَبُوهُم بأسيافِهِم ، ولكنَّهُم سَمِعُوا أحاديثَهُم فَأذاعُوها ، فَاُخِذُوا علَيها فقُتِلُوا .

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «این بدان سبب است که به آیات خدا کفر می ورزیدند و پیامبران را بناحق می کشتند» ـ فرمود : به خدا قسم که آنها را با دسـتهای خود نکشتند و با شمشیرهای خویش نزدند، بلکه سخنان ایشان را شنیدند و آنها را فاش ساختند و در نتیجه، آن پیامبران دستگیر و کشته شدند.

الكافى : ۲/۳۷۱/۶.

حدیث۱۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

ما قَتَلَنا مَن أذاعَ حَديثَنا قَتلَ خَطَأٍولكنْ قَتَلَنا قَتلَ عَمدٍ .

امام صادق علیه السلام : کسی که حدیث ما را فاش کند، ما را به خطا نکشته، بلکه عمدا کشته است.

الكافى : ۲/۳۷۰/۴

حدیث۱۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أمرَنا مَستورٌ مُقَنَّعٌ بالمِيثاقِ، فمَن هَتَكَ علَينا أذلَّهُ اللّهُ .

امام صادق علیه السـلام : بر امر (ولایت) ما پیمان گرفته شده که در پرده و پشت نقاب باشد. پس هر کس به زیان ما پرده دری کند ، خداوند خوارش گرداند.

الكافى : ۲/۲۲۶/۱۵.

حدیث۱۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

كِتمانُ سِرِّنا جِهادٌ فى سبيلِ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام : پوشیده نگه داشتن اسرار ما، جهاد در راه خداست.

بحار الأنوار : ۷۵/۷۰/۷.

حدیث۱۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

مَن أذاعَ علَينا حَديثَنا فهُو بمَنزِلَهِ مَن جَحَدَنا حَقَّنا .

امام صادق علیه السلام : کسی که حدیث ما را به زیانمان فاش سازد، به منزله کسی است که حقّ ما را انکار کند.

الکافی : ۲/۳۷۰/۲

حدیث۱۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

رَدُّ جَوابِ الكتابِ واجِبٌ كَوُجوبِ رَدِّ السَّلامِ .

امام صادق علیه السلام : جواب دادن به نامه، همچون جواب دادن به سلام، واجب است.

الکافی : ۲/۶۷۰/۲.

حدیث۱۲۳۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ بسمِ اللّهِ ِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ وإن كانَ بعدَهُ شِعرٌ .

امام صادق علیه السلام : بسم اللّه الرحمن الرحیم رافرو مگذار اگر چه قبل از یک شعر باشد.

الکافی : ۲/۶۷۲/۱.

حدیث۱۲۳۳

امام صادق علیه السلام :

التَّواصُلُ بينَ الإخوانِ فيالحَضَرِ التَّزاوُرُ ، والتَّواصُلُ فی السَّفَرِ المُكاتَبَةُ.

امام صادق علیه السلام : ارتباط میان برادران در حَضَردید و بازدید است و در سفر نامه نگاری.

تحف العقول : ۳۵۸.

حدیث۱۲۳۴

امام صادق علیه السلام :

اكتُبُوا ؛ فإنّكُم لا تَحفَظُونَ حتّى تَكتُبوا .

امام صادق علیه السلام : بنویسید؛ زیرا تا ننویسید، نگهداری نمی کنید .

الکافی : ۱/۵۲/۹

حدیث۱۲۳۵

امام صادق علیه السلام :

القَلبُ يَتَّكِلُ علَى الكِتابَةِ .

امام صادق علیه السلام : دل، به نوشتن آرام می گیرد.

الكافی : ۱/۵۲/۸ .

حدیث۱۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ فی جهنَّمَ لَوادِيا لِلمُتَكبِّرينَ يقالُ لَهُ سَقَرُ ، شَكا إلَى اللّه ِ عَزَّوجلَّ شِدَّةَ حَرِّهِ وسَألَهُ أن يَأذَنَ لَهُ أن يَتَنَفَّسَ ، فَتَنَفَّسَ فَأحرَقَ جَهَنَّمَ .

امام صادق علیه السلام : در دوزخ درّه ای است برای متکبّران به نام «سَقَر». این درّه از شدّت گرمای خود به خداوند عز و جل شکایت کرد و خواهش نمود که به وی اجازه دهد تا نَفَسی بکشد. پس نَفَس کشید و [از نفْس خود] دوزخ را سوزاند.

الكافی : ۲/۳۱۰/۱۰.

حدیث۱۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

لا يَطمَعَنَّ ذو الكِبرِ فیالثَّناءِ الحَسَنِ .

امام صادق علیه السلام : متکبّر، هرگز نباید توقّع تعریف و تمجید [دیگران را] داشته باشد.

الخصال : ۴۳۴/۲۰.

حدیث۱۲۳۸

امام صادق علیه السلام :

ما مِن رَجُلٍ تَكَبَّرَ أو تَجَبَّرَإلا لِذِلَّةٍ وَجَدَها فی نفسِهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ مردی تکبر یا گردنفرازی نکرد، مگر به سبب احساس خواری و حقارتی که در خود یافت.

الكافی : ۲/۳۱۲/۱۷.

حدیث۱۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

الكِبرُ رِداءُ اللّه ِ ، فَمَن نازَعَ اللّه َ شيئامِن ذلكَ أكَبَّهُ اللّه ُ فی النّارِ .

امام صادق علیه السلام : بزرگی ، ردای خداست. پس هر که بر سر چیزی از آن با خدا کشمکش کند، خداوند او را در آتش سرنگون سازد .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۱۵/۵ .

حدیث۱۲۴۰

امام صادق عليه السلام :

مَن بَرِئَ مِن الكِبرِ نالَ الكَرامَةَ .

امام صادق عليه السلام : هر كه از تكبّر پاك شود، به بزرگوارى دست يابد.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۹/۵

حديث۱۲۴۱

امام صادق عليه السلام :

اقنَعْ بما قَسَمَ اللّه ُ لكَ ولا تَنظُرْ إلى ما عِنـدَ غيرِكَ ولا تَتَمَنَّ ما لَستَ نائلَهُ ؛ فإنّهُ مَن قَنِعَ شَـبِعَ ومَن لم يَقنَعْ لم يَشـبَعْ ، وخُذْ حَظَّكَ مِن آخِرَتِكَ .

امام صادق عليه السـلام : به آنچه خداونـد قسـمت تو كرده قانع باش و به آنچه ديگران دارنـد چشم مـدوز و آنچه را كه بـدان نمى رسى، آرزو مكن؛ زيرا كسى كه قانع باشد، سير مى شود و كسى كه قانع نباشد، سير نمى شود و به فكر بهره آخرتت باش.

الكافى : ۸/۲۴۳/۳۳۷.

حديث۱۲۴۲

امام صادق عليه السلام :

مَن رَضِىَ مِن اللّه ِ باليَسيرمِن المَعاشِ رَضِىَ اللّه ُ مِنهُ باليَسيرِ مِن العَمَلِ .

امام صادق عليه السلام : كسى كه به معاش (روزى) اندك خدا خرسند باشد، خداوند به عمل اندك او خرسند شود.

الكافى : ۲/۱۳۸/۳.

حديث۱۲۴۳

امام صادق عليه السلام :

اُنظُرْ إلى مَن هُو دُونَكَ فى المَقدُرَةِ ولا تَنظُرْ إلى مَن هو فَوقَكَ فى المَقدُرَةِ ، فإنّ ذلكَ أقنَعُ لكَ بما قُسِمَ لكَ .

امام صادق عليه السـلام : به ناتوانتر از خودت بنگر و به توانگر از خويش منگر؛ زيرا كه اين كار تو را به آنچه قسـمت تو شده اسـت قانع تر مى سازد.

الكافى : ۸/۲۴۴/۳۳۸.

حديث۱۲۴۴

امام صادق عليه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «ولا تَأْكُلوا أموالَكُم بَينَكُم بالباطِلِ»

امام صادق عليه السـلام ـ درباره آيه «و اموالتان را ميان خود به ناروا مخوريد» ـ فرمود : قريش بر سـر زن و مال خود با يكديگر قمار مى زدند و خداوند عزّوجلّ آنها را از اين كار نهى فرمود.

البقرة : ۱۸۸ .

حدیث۱۲۴۵

امام صادق عليه السلام :

ـ لِرجُلٍ مِن أصحابِهِ ـ : لا تَكونَنَ إمَّعةً ، تقولُ : أنا مَع الناسِ وأنا كَواحِدٍ مِن الناسِ !

امـام صادق عليه السـلام ـ خطاب به يكى از اصـحاب خود ـ فرمود : هرگز همرنگ جماعت نباش كه بگويى: من تابع مردم هسـتم و من هم مثل بقيه مردم.

معاني الأخبار : ۱/۲۶۶.

حدیث۱۲۴۶

امام صادق عليه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «اتَّخَذُواأحبارَهُم ورُهْبانَهُم أربابا مِن دُونِ اللّه » ـ : واللّه ِ ما صَلَّوا لَهُم ولا صامُوا ، ولكنَّهُم أحَلُّوا لَهُم حَراما ، وحَرَّموا علَيهِم حَلالاً فاتَّبَعُوهُم .

امـام صـادق عليه السـلام ـ درباره آيه «احبار و راهبان خود را به جاى خـدا خداونـدان خويش قرار دادنـد» ـ فرمود : به خـدا قسم كه برايشـان نمـاز نمى خواندنـد و روزه نمى گرفتنـد بلكه براى مردم حرامى را حلال و حلالى را حرام مى كردنـد و مردم هم از ايشان پيروى مى نمودند.

المحاسن : ۱/۳۸۳/۸۴۷ .

حدیث۱۲۴۷

امام صادق عليه السلام :

إنَّ للقُلوبِ صَداءً كصَداءِ النُّحاسِ ، فاجلُوها بالاستِغفارِ .

امام صادق عليه السلام : دلها نيز، همچون مس، زنگار مى بندد، پس آنها را با استغفار صيقل دهيد.

عدّة الداعى : ۲۴۹.

حدیث۱۲۴۸

امام صادق عليه السلام :

إنّ لكَ قَلبا ومَسامِعَ ، وإنَّ اللّه َ إذا أرادَ أن يَهـدِيَ عَبـدا فَتَحَ مَسامِعَ قَلبِهِ ، وإذا أرادَ بِهِ غيرَ ذلكَ خَتَمَ مَسامِعَ قَلبِهِ فلا يَصلُحُ أبدا ، وهُو قَولُ اللّه ِ تعالى «أم عَلى قُلُوبٍ أقْفالُها»

امام صادق عليه السـلام : همانا تو را دلى است و گوشـهايى.هر گاه خداونـد بخواهد بنده اى را هدايت كند، گوشـهاى دل او را باز مى كنـد و هر گـاه جز اين براى او بخواهـد، گوشـهاى دلش را مى بنـدد و ديگر هرگز اصـلاح نمى شود و اين است معنـاى سـخن خداوند متعال: «يا بر دلهايشان قفلهاست؟» .

محمّد : ۲۴ .

حدیث۱۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

إنّما شیعَتُنا أصحابُ الأربَعةِ الأعیُنِ : عَینانِ فی الرَّأسِ ، وعَینانِ فی القَلبِ ، ألا ـ والخَلائقُ کُلُّهم کـذلکَ ، ألا إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ فَتَحَ أبصارَکُم وأعمی أبصارَهُم .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما در حقیقت دارای چهار چشمند: دو چشم در سر و دو چشم در دل. البته همه مردمان چنین اند، اما خداوند عز و جلچشمهای شما را باز کرده و چشمهای آنان را کور کرده است.

الکافی : ۸/۲۱۵/۲۶۰.

حدیث۱۲۵۰

امام صادق علیه السلام :

ـ أیضا ـ : هُو القَلبُ الذی سَلِمَ مِن حُبِّ الدنیا .

امام صادق علیه السلام ـ درباره همین آیه ـ فرمود : قلب سالم، قلبی است که از دنیا دوستی سالم باشد.

مجمع البیان : ۷/۳۰۵ .

حدیث۱۲۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «إلّا مَن أتَی اللّه َ بِقَلبٍ سَلیمٍ» ـ : القَلبُ السَّلیمُ الذی یَلقَی رَبَّهُ ، ولیسَ فیهِ أحَدٌ سِواهُ ، وکُلُّ قَلبٍ فیهِ شِرکٌ أو شَکٌّ فهُو ساقِطٌ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «مگر کسی که دلی سالم به سوی خدا بیاورد» ـ فرمود : دل سالم، دلی است که پروردگارش را دیدار کند در حالی که احدی جز او در خود نداشته باشد و هر دلی که در آن شرک یا شک باشد، منحطّ است.

الکافی : ۲/۱۶/۵.

حدیث۱۲۵۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مَنزِلَةَ القلبِ مِن الجَسَدِ بمَنزِلَهِ الإمامِ مِن الناسِ .

امام صادق علیه السلام : جایگاه دل نسبت به بدن، همچون جایگاه امام و پیشواست نسبت به مردم.

علل الشرائع : ۱۰۹/۸.

حدیث۱۲۵۳

امام صادق علیه السلام :

مَوضِعُ العَقلِ الدِّماغُ ،والقَسوَةُ والرِّقَّةُ فی القلبِ .

امام صادق علیه السلام : جایگاه خرد، مغز است و قساوت و رقّت در دل است.

تحف العقول : ۳۷۱.

حدیث۱۲۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام ألقَى صِبيانُ الكُتّابِ ألواحَهُم بينَ يدَيهِ لِيُخَيِّرَ بينَهُم ، فقالَ : أما إنّها حُكومَةٌ ! والجَورُ فيها كالجَورِ فی الحُكمِ ! أبلِغُوا مُعَلِّمَكُم إن ضَرَبَكُم فَوقَ ثلاثِ ضَرَباتٍ فی الأدَبِ اقتُصَّ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : کودکان مکتبی دستخطهای خودرا در مقابل امیرالمؤمنین علیه السلام نهادند، تا بهترین آنها را انتخاب کند؛ حضرت فرمود: هان! این یک نوع داوری است! و ظلم در این باره، مانند ظلم در قضاوت است! به معلّم خود بگویید که اگر برای تنبیه بیش از سه ضربه بزند، قصاص می شود.

وسائل الشيعة : ۱۸/۵۸۲/۲.

حدیث۱۲۵۵

امام صادق علیه السلام :

إذا قامَ قائمُ آلِ محمّدٍ ـ علَيهِ وعلَيهِمُ السلامُ ـ حَكَمَ بينَ الناسِ بحُكمِ داودَ ، لا يَحتاجُ إلى بَيِّنةٍ ، يُلهِمُهُ اللّه ُ تعالى فَيَحكُمُ بعِلمِهِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی که قائم آل محمّد علیه السلام ، قیام کند، به حکم داوود میان مردم داوری می کند و نیازی به بیّنه (گواه و مدرک) ندارد. خداوند متعال حکم را به او الهام می کند و او به علمش قضاوت می کند.

بحار الأنوار : ۱۴/۱۴/۲۳.

حدیث۱۲۵۶

امام صادق علیه السلام :

القُضاةُ أربَعةٌ : ثلاثةٌ فیالنارِ وواحِدٌ فی الجَنَّةِ : رجُلٌ قَضى بجَورٍ وهُو يَعلَمُ فهُو فی النارِ ، ورَجُلٌ قَضى بجَورٍ وهو لا يَعلَمُ فهُو فی النارِ ، ورجلٌ قَضى بالحَقِّ وهُو لا يَعلَمُ فهُو فی النارِ ، ورجُلٌ قَضى بالحَقِّ وهو يَعلَمُ فهُو فی الجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : قاضیان چهار گروهند: سه گروه در آتشند و یک گروه در بهشت. مردی که دانسته حکم ناحق صادر کند، این قاضی در آتش است. مردی که ندانسته [و بی اطلاع از احکام و قوانین]حکم ناحق دهد، این نیز در آتش است. مردی که ندانسته حکم درست و حق صادر کند، این هم در آتش است و مردی که دانسته حکم حق و درست را صادر کند، این قاضی در بهشت است.

الكافی : ۷/۴۰۷/۱.

حدیث۱۲۵۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رجُلاً نَزَلَ بأميرِالمؤمنينَ عليه السلام فمَكَثَ عِندَهُ أيّاما ، ثُمّ تَقَدَّمَ إلَيهِ فی خُصومَةٍ لم يَذكُرْها لأميرِ المؤمنينَ عليه السلام ، فقالَ لَهُ : أخَصمٌ أنتَ ؟ قالَ : نَعم ، قالَ : تَحَوَّلْ عنّا ، إنَّ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله نَهى أن يُضافَ الخَصمُ إلّا ومَعهُ خَصمُهُ .

امام صادق علیه السلام : مردی بر امیر المؤمنین علیه السلام واردشد و چند روزی میهمان آن حضرت بود. سپس نزد ایشان دعوایی مطرح کرد که قبلاً ـ[یعنی از روز اول ورودش] بـا امیرالمؤمنین در میان نگذاشته بود. حضرت فرمود: تو شاکی هستی؟ عرض کرد:

آری.امام فرمود: از پیش ما برو؛ زیرا رسول خـدا صـلی الله علیه و آله نهی فرمود از این که شاکی میهمان [قاضـی]باشد مگر آن که طرف دعوایش نیز با او باشد.

الکافی : ۷/۴۱۳/۴.

حدیث۱۲۵۸

امام صادق علیه السلام :

لا يَطمَعَنَّ قَليلُ الفِقهِ فی القَضاءِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که فقه (مسائل حقوقی و احکام قضایی) اندک می داند، هرگز نباید به کار قضاوت چشم طمع داشته باشد.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۶۴/۵ .

حدیث۱۲۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النَّواويسَ

امام صادق علیه السـلام : نواویس (جایگاهی است در دوزخ) از گرمای سـخت خود به درگاه خداوند عز و جل شـکایت کرد. پس خداوند عز و جل خطاب بدان فرمود: خاموش باش؛ همانا جایگاه قاضیان گرمایش سخت تر از توست!

موضع فی جهنّم .

حدیث۱۲۶۰

امام صادق علیه السلام :

إيّاكُم أن يُحـاكِمَ بعضُـكُم بَعضا إلى أهلِ الجَورِ ، ولكنِ انظُرُوا إلى رجُلٍ مِنكُم يَعلَمُ شـيئا مِن قَضايانا فاجعَلُوهُ بينَكُم، فإنّی قـد جَعَلتُهُ قاضيًا فتَحاكَمُوا إلَيهِ .

امام صادق علیه السـلام : مبادا فردی از شما (شیعیان) از دیگری نزد سلطان ستمگر شکایت کند. بلکه ببینید چه کسی از خود شما با احکـام و داوریهای ما آشـناست همو را میان خود داور قرار دهیـد؛ زیرا که من او را قاضـی شـما قرار داده ام. پس برای داوری میان خود، نزد او روید.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۲/۳۲۱۶.

حدیث۱۲۶۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی تَحـاكُمِ رَجلَينِ مِن أصـحابِهِ إلَى الطـاغوتِ وبينَهُمـا مُنازَعَـةٌ فی دَينٍ أو مِيراثٍ ـ : مَن تَحـاكَمَ إلَى الطـاغوتِ فَحُكِمَ لَهُ فإنّما يَأخُذُ سُحتا وإن كانَ حَقُّهُ ثابِتا لَهُ ، لأ نّهُ أخَذَ بحُكمِ الطاغوتِ ، وقد أمَرَ اللّه ُ أن يَكفُرَ بِهِ .

امـام صـادق علیه السـلام ـ دربـاره دو نفر از اصـحابش کهبـا هم بر سـر وام یـا ارثیه ای اختلاـف داشـتند و داوریِ میان خود را پیش طاغوت بردند ـ فرمود : هر که داوری پیش طاغوت (حاکم سـتمگر) برد و او به نفعش حکم صادر کند، آنچه می گیرد حرام اسـت

هر چند حق مسلّم او باشد؛ زیرا به حکم طاغوت گرفته است حال آن که خداوند دستور داده است به طاغوت کفر ورزیده شود.

الکافی : ۷/۴۱۲/۵.

حدیث۱۲۶۲

امام صادق علیه السلام :

اتَّقُوا الحُکومَةَ ؛ فإنَ الحُکومَةَ إنّما هی لِلإمامِ العالِمِ بالقَضاءِ ، العادِلِ فی المُسلمینَ ، لِنَبیٍّ أو وَصیِّ نبیٍّ .

امام صادق علیه السلام : از داوری کردن بپرهیزید؛ زیرا [منصب]داوری در حقیقت از آنِ امامی است که در قضاوت دانا باشد و در میان مسلمانان به عدالت حکم کند؛ از آنِ پیغمبری یا وصیّ پیغمبری.

الکافی : ۷/۴۰۶/۱.

حدیث۱۲۶۳

امام صادق علیه السلام :

ما قَضَی اللّه ُ لمؤمنٍ قَضاءً فَرَضِیَ بهِ إلّا جَعَلَ اللّه ُ لَهُ الخِیَرَةَ فیما یَقضی.

امام صادق علیه السلام : خداوند برای مؤمن هیچ قضایی نراند که از آن خشنود باشد، مگر این که خدا در آنچه حکم و مقدّر فرموده خیر او را قرار دهد.

التمحیص : ۵۹/۱۲۳.

حدیث۱۲۶۴

امام صادق علیه السلام :

عَجِبتُ للمَرءِ المُسلمِ لا یَقضی اللّه ُ عَزَّوجلَّ لَهُ قَضاءً إلّا کانَ خَیرا لَهُ ، وإن قُرِضَ بالمَقاریضِ کانَ خَیرا لَهُ ، وإن مَلَکَ مَشارِقَ الأرضِ ومَغارِبَها کانَ خَیرا لَهُ .

امام صادق علیه السلام : در شگفتم از مرد مسلمان که خداوند عز و جل هیچ قضایی برای او نراند جز این که خیر او در آن باشد. اگر با قیچی تکه تکه شود برایش خیر است و اگر از شرق تا غرب عالم را دراختیار گیرد باز برایش خیر است.

الکافی : ۲/۶۲/۸.

حدیث۱۲۶۵

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ یَومُ القِیامَةِ وجَمَعَ اللّه ُ الخَلائقَ سَألَهُم عمّا عَهِدَ إلَیهِم ولم یَسألْهُم عَمّا قَضی علَیهِم .

امام صادق علیه السلام : چون روز قیامت شود و خداوندخلایق را گرد آورد، از آنچه به آنها سفارش کرده وفرمان داده است بازخواستشان کند و از آنچه برایشان مقدّر و حکم فرموده است، نپرسدشان.

الدّرة الباهرة : ۳۳.

حدیث۱۲۶۶

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّه َ إذا أرادَ شيئا قَدَّرَهُ ، فإذا قَدَّرَهُ قَضاهُ ، فإذا قَضاهُ أمضاهُ .

امام صادق عليه السلام : خداوند هرگاه چيزى را اراده كند، آن را مقدّر مى نمايد و چون مقدّرش سازد حكم آن را صادر مى كند و چون حكمش را داد به اجرايش در مى آورد.

بحار الأنوار : ۵/۱۲۱/۶۴.

حدیث۱۲۶۷

امام صادق عليه السلام :

إنّ القَضاءَ والقَدَرَ خَلقانِ مِن خَلقِ اللّه ِ ، واللّه ُ يَزيدُ فى الخَلقِ ما يَشاءُ .

امام صادق عليه السلام : قضا و قدر دو آفريده از آفريدگان خدا هستند و خدا بر آفريده خود آنچه بخواهد مى افزايد.

التوحيد : ۳۶۴/۱.

حدیث۱۲۶۸

امام صادق عليه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن قَولِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ : «فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كفّارَةٌ لَهُ» ـ : يُكَفَّرُ عَنهُ مِن ذُنوبِهِ بِقَدرِ ما عَفا .

امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آيه: «پس هر كه از آن [قصاص] درگذرد، آن كفّاره [گناهان]او خواهد بود» ـ فرمود: به قدر گذشتى كه كرده است از گناهانش پاك مى شود.

الكافى : ۷/۳۵۸/۱.

حدیث۱۲۶۹

امام صادق عليه السلام :

ضَمِنتُ لِمَنِ اقتَصَدَ أن لا يَفتَقِرَ .

امام صادق عليه السلام : من براى كسى كه ميانه روى كند، ضمانت مى كنم كه فقير نشود.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۲/۶۴/۱۷۲۱.

حدیث۱۲۷۰

امام صادق عليه السلام :

على بابِ الجَنّةِ مَكتوبٌ : القَرضُ بثَمانيةَ عَشرَ ، والصَّدَقةُ بعَشرَةٍ ، وذلكَ أنّ القَرضَ لا يكونُ إلّا فى يدِ المُحتاجِ ، والصَّدَقةُ ربّما وَقَعَت فى يَدِ غَيرِ مُحتاجٍ .

امام صادق عليه السلام : بر در بهشت نوشته است: [ثواب]وام، هيجده برابر است و صدقه، ده برابر. علّتش اين است كه وام جز به دست نيازمند، نمى رسد اما صدقه، ممكن است به دست غير محتاج بيفتد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳۸/۲.

حدیث۱۲۷۱

امام صادق علیه السلام :

لَأن اُقرِضَ قَرضا أحَبُّ إلَيَّ مِن أن أصِلَ بمِثلِهِ .

امام صادق علیه السلام : اگر وامی پرداخت کنم، خوشتر دارم از این که به همان مقدار صله و بخشش دهم.

ثواب الأعمال : ۱۶۷/۴.

حدیث۱۲۷۲

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ هُم أقرَبُ الخَلقِ إلَى اللّه يَومَ القِيامَةِ حتّى يَفرُغَ (الناسُ) مِن الحِسابِ : رجُلٌ لم تَدَعْهُ قُدرَتُهُ فی حالِ غَضَبِهِ إلی أن يَحيفَ على مَن تَحتَ يَدَيهِ ، ورجُلٌ مَشى بينَ اثنَينِ فلم يَمِلْ مَعَ أحَدِهِما علَى الآخَرِ بشَعيرَةٍ ، ورجُلٌ قالَ الحَقَّ فيما لَهُ وعلَيهِ .

امام صادق علیه السلام : سه نفرند که در روز قیامت، نزدیکترین خلق به خدایند تا آن گاه که کار حسابرسی مردم تمام شود: مردی که در حال خشم، قدرتش او را به ستم کردن بر زیر دستش وا ندارد، مردی که میان دو نفر (برای انجام رسالتی) حرکت کند و به اندازه جُوی به یکی از آن دو تمایل نداشته باشد و مردی که حق را بگوید ؛ به سودش باشد یا به زیانش .

الخصال : ۸۱/۵.

حدیث۱۲۷۳

امام صادق علیه السلام :

فيما أوحَى اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلی داودَ علیه السلام : يا داودُ ، كما أنَّ أقرَبَ الناسِ مِن اللّه ِ المُتَواضِعُونَ كذلكَ أبعَدُ الناسِ مِن اللّه ِ المُتَكَبِّرُونَ .

امام صادق علیه السلام : از وحی های خداوند عز و جل به داوود علیه السلام این بود: ای داوود! همچنان که نزدیکترین مردم به خدا فروتنانند، دورترین مردم از خدا گردن فرازانند.

الکافی : ۲/۱۲۳/۱۱

حدیث۱۲۷۴

امام صادق علیه السلام :

مَن فَسَّرَ القرآنَ بِرَأيِهِ فَأصابَ لم يُؤجَرْ ، وإن أخطَأَ كانَ إثمُهُ علَيهِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که قرآن را به رأی خودتفسیر کند و تفسیرش درست باشد، مأجور نیست و اگر نادرست باشد، گناهش به گردن اوست.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۱۰/۱۱ .

حدیث۱۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سَألَهُ زُرارَةُ عن وُجوبِ الإنصاتِ والاستِماعِ على مَن يَسمَعُ القرآنَ ـ : نَعَم ،إذا قُرِئَ القرآنُ عِندَكَ فقد وَجَبَ علَيكَ الاستِماعُ والإنصاتُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ سؤال زراره از وجوب خاموش ماندن و گوش دادن بر کسی که قرآن را می شنود ـ فرمود : آری، هرگاه قرآن در حضورت خوانده شد، واجب است که گوش کنی و خاموش بمانی.

بحارالأنوار: ۹۲/۲۲۲/۷

حدیث۱۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن قِراءةِ القرآنِ فی لیلَةٍ ـ : لا یُعجِبُنی أن تَقرَأهُ فی أقَلَّ مِن شَهرٍ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از ختم کردن قرآن در یک شب ـ فرمود : خوش ندارم که آن را در کمتر از یک ماه بخوانی.

الکافی : ۲/۶۱۷/۱.

حدیث۱۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عنِ التَّعوُّذِ عندَافتِتاحِ كُلِّ سُورَةٍ ـ : نَعَم ، فَتَعَوَّذْ باللّه ِ مِن الشَّیطانِ الرَّجیم ، وذَكَرَ أنَّ الرَّجیمَ أخبَثُ الشَّیاطینِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از استعاذه هنگام شروع هر سوره ـ فرمود : آری، ازشیطان رجیم که پلیدترین شیاطین است، به خدا پناه بر.

تفسیر العیّاشی : ۲/۲۷۰/۶۸.

حدیث۱۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : نَظِّفُواطَریقَ القرآنِ ، قیلَ : یا رسولَ اللّه ِ ، وما طَریقُ القرآنِ ؟ قالَ : أفواهُكُم ، قیلَ : بماذا ؟ قالَ : بالسِّواكِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: گذرگاه قرآن را نظافت کنید. عرض شد: ای رسول خدا! گذرگاه قرآن چیست؟ فرمود: دهانهایتان. عرض شد: با چه تمیزش کنیم؟ فرمود: با مسواک زدن.

بحار الأنوار : ۹۲/۲۱۳/۱۱.

حدیث۱۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «الَّذِینَ آتَیناهُمُ الکِتابَ یَتْلُونَهُ حَقَّ تِلاوَتِهِ» ـ :یُرَتِّلُونَ آیاتِهِ ، ویَتَفَهَّمونَ مَعانِیَهُ ، ویَعمَلُونَ بأحکامِهِ ، ویَرجُونَ وَعدَهُ ، ویَخشَونَ عَذابَهُ ، ویَتَمَثَّلُونَ قصَصَهُ ، ویَعتَبِرُونَ أمثالَهُ ، ویَأتُونَ أوامِرَهُ ، ویَجتَنِبونَ نَواهِیَهُ . ما هُو واللّه ِ بحِفظِ آیاتِهِ وسَردِ حُروفِهِ ، وتِلاوَةِ سُوَرِهِ ودَرسِ أعشارِهِ وأخماسِهِ ، حَفِظُوا حُروفَهُ وأضاعُوا حُدودَهُ ، وإنّما هو تَدَبُّرُ آیاتِهِ ، یقولُ اللّه ُ تعالی : «کِتابٌ أنْزَلناهُ إلَیکَ

مُبارَکٌ لِیَدَّبَّروا آیاتِهِ»

امـام صـادق علیه السـلام ـ درباره آیه: «کسانی که به آنان کتاب دادیم، آن را تلاوت می کننـد آن گونه که حق تلاوت آن است» ـ فرمود : آیاتش را روشن و شـمرده می خواننـد، سـعی می کننـد معانی اش را بفهمنـد، احکام و فرامینش رابه کار می بندد، به وعده اش امیدوارند، از عذابش می ترسند، از داستانهایش سرمشق می گیرند، از مثلهایش پند می گیرند،امرهایش را به جا می آورند و از نهی هایش دوری می کنند. به خدا سوگند که حق تلاوت قرآن به حفظ آیات و پشت سـر هم خواندن حروف و کلماتش و تلاوت سوره ای و مطالعه حواشـی و هوامش آن، نیست. حروف و کلماتش را حفظ می کردند و حدود و معانیش را فرو گذاشتند، بلکه به تـدبّر و تأمـل در آیـات آن است؛ خداونـد متعال می فرمایـد: «کتابی است خجسـته که سوی تو فرو فرسـتادیم، تا در آیات آن تـدبّر کنند» .

ص : ۲۹ .

حدیث۱۲۸۰

امام صادق علیه السلام :

مَن نَسِیَ سُورَةً مِن القرآنِ مُثِّلَت لَهُ فی صُورَةٍ حَسَنةٍ ودَرَجـةٍ رَفیعَـةٍ ، فـإذا رَآها قالَ : من أنتِ ؟ ما أحسَـنَکِ ! لَیتَکِ لی ! فتقولُ : أما تَعرِفُنی ؟ أنا سُورَةُ کذا وکذا ، لو لم تَنسَنی لَرَفَعتُکَ إلی هذا المَکانِ .

امـام صـادق علیه السـلام : هر کس سـوره ای از قرآن رافراموش کنـد، آن سـوره [در بهشت]به صـورتی زیبـا و درجه ای رفیـع در برابرش مجسم می شود و چون او را ببینـد، گویـد: تو کیستی؟ چقـدر زیبایی! کاش از آنِ من بودی. جواب دهد: مرا نمی شناسـی؟ من فلان و بهمان سوره هستم. اگر مرا فراموش نکرده بودی، تو را به این مکان بالا می آوردم.

ثواب الأعمال : ۲۸۳/۱ .

حدیث۱۲۸۱

امام صادق علیه السلام :

الحافِظُ للقرآنِ العامِلُ بِهِ مَع السَّفَرَةِ الکِرامِ البَرَرَةِ .

امام صادق علیه السلام : حافظ قرآن که به آن عمل کند،همراه فرشتگان پیغام آور ارجمند و نیکوکار است.

الکافی : ۲/۶۰۳/۲.

حدیث۱۲۸۲

امام صادق علیه السلام :

یَنبَغی للمؤمنِ أن لا یَموتَ حتّی یَتَعَلَّمَ القرآنَ ، أو یکونَ فی تَعَلُّمِهِ .

امام صادق علیه السلام : سزاوار است که مؤمن پیش از آن که بمیرد، قرآن را بیاموزد یا در حال آموختن آن بمیرد.

الدعوات : ۲۲۰/۶۰۰ .

حدیث۱۲۸۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئِلَ : ما بالُ القرآنِ لا يَزدادُ علَى النَّشرِ والـدَّرسِ إلّا غَضاضَةً؟ ـ : لأنَّ اللّه َ تبارك وتعالى لم يَجعَلْهُ لِزمانٍ دونَ زَمانٍ ، ولا لِناسٍ دونَ ناسٍ ، فهُو في كلِّ زَمانٍ جَديدٌ ، وعِند كُلِّ قَومٍ غَضٌّ إلى يَومِ القِيامَةِ .

امام صادق عليه السـلام ـ وقتى از ايشان سؤال شد: چه سرّى است كه قرآن هر چه بيشتر خوانده و بحث شود، برتازگى وطراوت آن افزوده مى شود؟ ـ فرمود : چون خداونـد تبـارك و تعالى، آن را تنها براى زمانى خاص و مردمى خاصّ قرار نـداده است. از اين رو، در هر زمانى و براى هر مردمى، تا روز قيامت، تازه و باطراوت است.

بحـار الأنوار : ۹۲/۱۵/۸ . وعن يعقوب بن السـكّيت النحوى قـال : سـألت أبـا الحسن الثـالث عليه السلام ما بال القرآن ـ وذكر نحوه ـ بحار الأنوار : ۹۲/۱۵/۹.

حديث۱۲۸۴

امام صادق عليه السلام :

مَن قَتَلَ نفسَه مُتَعمِّدا فهُوفى نارِ جَهنَّمَ خالِدا فيها .

امام صادق عليه السلام : هر كه عمداً خودش را بكشد،در آتش دوزخ جاودانه است.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۹۵/۵۱۶۳.

حديث۱۲۸۵

امام صادق عليه السلام :

ـ لمّا سُئلَ : المؤمنُ يَقتُلُ المؤمنَ مُتَعمِّدا هَل لَهُ تَوبَةٌ ؟ ـ : إن كانَ قَتَلَهُ لإيمانِهِ فلا تَوبةَ لَهُ ، وإن كانَ قَتَلَهُ لِغَضَبٍ أو لِسَبَبِ شيءٍ مِن أمرِ الدنيا فإنَّ توبَتَهُ أن يُقادَ مِنهُ .

امام صادق عليه السـلام ـ در پاسـخ به اين پرسـش كه : اگر مؤمن عمداً مؤمنى را بكشد آيا توبه دارد؟ ـ فرمود: اگر به خاطر ايمانش او را كشته باشد، توبه ندارد. ولى اگر از روى خشم يا به انگيزه امرى از امور دنيا بكشد، توبه اش اين است كه قصاص شود.

الكافى : ۷/۲۷۶/۲ ، راجع وسائل الشيعة : ۱۹/۱۹ باب ۹.

حديث۱۲۸۶

امام صادق عليه السلام :

لا يُسألُ فى القَبرِ إلّا مَن مَحَضَ الإيمانَ مَحضا ، أو مَحَضَ الكُفرَ مَحضا .

امام صادق عليه السلام : در قبر پرسش نمى شود، مگر از كسى كه مؤمن محض باشد يا كافر محض.

الكافى : ۳/۲۳۶/۴.

حديث۱۲۸۷

امام صادق عليه السلام :

يُسـألُ المَيِّتُ فى قَبرِهِ عن خَمسٍ : عن صَـلاتِهِ ، وزَكـاتِهِ ، وحَجِّهِ ، وصِـيامِهِ ، ووَلا يَتِهِ إيّانـا أهلَ البيتِ ، فَتقولُ الوَلايـةُ مِن جانِبِ القَبرِ للأربَعِ : ما دَخَلَ فِيكُنَّ مِن نَقصٍ فَعلَيَّ تَمامُهُ .

امام صادق عليه السـلام : در قبر از مرده پنج سؤال مى كنند: از نماز، زكات، حجّ، روزه و ولايتش نسـبت به ما خاندان. پس، ولايت

از گوشه قبر به آن چهار چیز می گوید: هر یک از شما کم و کاستی داشتید، کامل کردن آن با من.

الکافی : ۳/۲۴۱/۱۵

حدیث۱۲۸۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ لِلقَبرِ کلاما فی کُلِ یَوم ، یقولُ : أنا بَیتُ الغُربَةِ ، أنا بَیتُ الوَحشَةِ ، أنا بَیتُ الدُّودِ ، أنا القَبرُ ، أنا رَوضَةٌ مِن رِیاضِ الجَنّةِ أو حُفرَةٌ مِن حُفَرِ النارِ .

امام صادق علیه السلام : قبر را هر روز سخنی است که می گوید: من خانه غربتم، من خانه تنهایی ام، من خانه کرمها هستم، من قبرم، من باغی از باغهای بهشت یا گودالی از گودالهای دوزخم.

الکافی: ۳/۲۴۲/۲.

حدیث۱۲۸۹

امام صادق علیه السلام :

تَفَکُّرُ ساعَةٍ خَیرٌ مِن عِبادَةِ سَنَةٍ «إنَّما یَتَذَکَّرُ اُولُوا الألبابِ» .

امام صادق علیه السلام : یک ساعت اندیشیدن بهتر از سالی عبادت است. «جز این نیست که خردمندان پند می گیرند» .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۲۷/۲۲.

حدیث۱۲۹۰

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ إدمانُ التَّفکُّرِفی اللّه ِ وفی قُدرَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

الکافی : ۲/۵۵/۳.

حدیث۱۲۹۱

امام صادق علیه السلام :

الفِکرَةُ مِرآةُ الحَسَناتِ وکَفّارَةُ السَّیِّئاتِ .

امام صادق علیه السلام : اندیشه، آینه خوبیها و پوشاننده بدیهاست.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۲۶/۲۰.

حدیث۱۲۹۲

امام صادق علیه السلام :

مامِن أحَدٍ یَموتُ مِن المؤمنینَ أحَبَ إلی إبلیسَ مِن مَوتِ فَقیهٍ .

امام صادق علیه السلام : برای شیطان، مرگ هیچ مؤمنی خوشایندتر از مرگ یک فقیه نیست.

الکافی : ۱/۳۸/۱ .

حدیث۱۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

إذا ماتَ المؤمنُ الفَقيهُ ثُلِمَ فی الإسلامِ ثُلمَةٌ لا يَسُدُّها شیءٌ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمنِ فقیه بمیرد، رخنه ای در اسلام پدید آید که هیچ چیز آن را نبندد.

الکافی : ۱/۳۸/۲

حدیث۱۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

لا يكونُ الرجُلُ مِنكُم فَقيها حتّى يَعرِفَ مَعاريضَ كلامِنا .

امام صادق علیه السلام : هیچ فردی از شما فقیه نباشد، مگر آن گاه که تعریضات کلام ما را بفهمد.

معانی الأخبار : ۲/۳ .

حدیث۱۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ آخِرَ الأنبياءِ دُخولاً إلَى الجَنّةِ سُليمانُ ، وذلكَ لِما اُعطِيَ مِن الدنيا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود، سلیمان است و این به سبب دنیایی است که به او داده شد.

بحار الأنوار : ۷۲/۵۲/۷۶

حدیث۱۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

أشَدُّ شیءٍ مَؤونةً إخفاءُالفاقَةِ .

امام صادق علیه السلام : دشوارترین و پر زحمت ترین کارها، پوشیده داشتن فقر است .

بحار الأنوار: ۷۸/۲۴۹/۸۷.

حدیث۱۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ جلَّ ثناؤهُ لَيَعتَذِرُ إلى عَبدِهِ المؤمنِ المُحْوِجِ فی الدنيا كما يَعتَذِرُ الأخُ إلى أخيهِ ، فيَقولُ : وعِزَّتی وجَلالی ، ما أحوَجتُكَ فی الدنيا مِن هَوانٍ كانَ بِكَ عَلَيَّ ، فارفَعْ هذا السَّجْفَ فانظُرْ إلى ما عَوَّضتُكَ مِن الدنيا . قالَ : فَيَرفَعُ فيَقولُ : ما ضَرَّنی ما مَنَعتَنی مع ما عَوَّضتَنی ؟!

امام صادق علیه السلام : [در روز قیامت] خداوند،جلّ ثناؤه، همچنان که برادری از برادرش پوزش می خواهد، از بنده مؤمن نیازمند خود در دنیا، پوزش می خواهد و می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند که من تو را در دنیا از سر خواریت نزد من، محتاج نکردم.

اکنون این روپوش را بردار و ببین به جای دنیا به تو چه داده ام. او روپوش را برمی دارد و می گوید: با این عوضی که به من دادی مرا چه زیان که در دنیا ، چیزهایی را از من گرفتی!

الکافی : ۲/۲۶۴/۱۸.

حدیث۱۲۹۸

امام صادق علیه السلام :

أيُّما رَجُلٍ دَعا على ولَدِهِ أورَثَهُ الفَقرَ .

امام صادق علیه السلام : هر مردی که فرزند خود رانفرین کند، فقر برایش به ارث می گذارد.

بحار الأنوار : ۹۹/۱۰۴/ ۷۷.

حدیث۱۲۹۹

امام صادق علیه السلام :

ـ عن آبائِهِ علیهم السلام ـ : مَن لم يَسألِاللّه َ مِن فَضلِهِ افتَقَرَ .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدران بزرگوارش ـ : هر که از فضل خدا نطلبد ، فقیر شود .

بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۱۶ / ۶ .

حدیث۱۳۰۰

امام صادق علیه السلام :

ضَمِنتُ لِمَنِ اقتَصَدَ أن لا يَفتَقِرَ .

امام صادق علیه السلام : من برای کسی که میانه روی (صرفه جویی) کند، ضمانت می کنم که فقیر نشود.

الخصال : ۹/۳۲ .

حدیث۱۳۰۱

امام صادق علیه السلام :

الفَقرُ المَوتُ الأحـمَرُ ، [قالَ الراوی:]فـقلـتُ لأبی عبدِاللّه ِ علیه السلام : الفَقرُ مِنَ الدِّينارِ والدِّرهَمِ ؟ فقالَ : لا ، ولكن مِنَ الدِّينِ .

امام صادق علیه السـلام : فقر ، مرگ سـرخ است . راوی می گوید : به ابو عبداللّه علیه السـلام عرض کردم : (منظورتان) فقر دینار و درم است ؟ فرمود : نه ؛ بلکه (مرادم) فقر دینی است .

الکافی : ۲ / ۲۶۶ / ۲ .

حدیث۱۳۰۲

امام صادق علیه السلام :

غِنيً يَحجُزُكَ عنِ الظُّلمِ خَيرٌ مِن فَقرٍ يَحمِلُكَ علَى الإثمِ .

امام صادق علیه السلام : ثروتی که تو را از سـتـم باز دارد ، بهتر از فقری است که تو را به گناه کشاند .

الفقیه : ۳ / ۱۶۶ / ۳۶۱۴ .

حدیث۱۳۰۳

امام صادق علیه السلام :

الفَقرُ مَعَنا خَيرٌ من الغِنى مع غَيرِنا ،والقَتلُ مَعَنا خَيرٌ من الحَياةِ مَع غَيرِنا .

امام صادق علیه السلام : فقیر بودن و با ما بودن بهتراست ، از توانگر بودن و با غیر ما بودن . و کشته شدن و با ما بودن بهتر است ، از زنده بودن و با غیر ما بودن .

الخرائج والجرائح : ۲ / ۷۳۹ / ۵۴ .

حدیث۱۳۰۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عمّا يُروى عن أبی ذَرٍّ : ثلاثةٌ يُبغِضُها الناسُ وأنا اُحِبُّها : اُحِبُّ المَوتَ واُحِبُّ الفَقرَ واُحِبُّ البَلاءَ ـ : إنّ هذا ليس على ما يَرَونَ

امام صادق علیه السلام ـ درباره سؤال از این سخنِ نقل شده از ابوذر که : «سه چیز است که مردم از آنها نفرت دارند و من دوستشان دارم : من مرگ و فقر و بلاـ را دوست دارم» ـ : این مطلب آن گونه که مردم (از سخن ابوذر) می فهمند ، نیست . بلکه مقصود او این است که مرگ در راه طاعت خدا را خوشتر دارم ، تا زندگی توأم با معصیت خدا و فقر در طاعت خدا را دوست تر دارم ، تا توانگری همراه با معصیت خدا و بلا و بیماری در راه طاعت خدا را خوشتر دارم ، از تندرستی همراه با معصیت خدا .

فی بعض النسخ «یروون» (کما فی هامش المصدر) .

حدیث۱۳۰۵

امام صادق علیه السلام :

فی مُناجاةِ موسى علیه السلام :یا موسى ، إذا رَأيتَ الفَقرَ مُقبِلاً فَقُل : مَرحَبا بشِعارِ الصالِحينَ ، وإذا رأيتَ الغِنى مُقبِلاً فَقُل : ذَنبٌ عُجِّلَت عُقوبَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : در نجواهای خداوند متعال باموسی علیه السلام آمده است : ای موسی ! هرگاه دیدی که فقر روی آورده است ، بگو : خوش آمدی ، ای بالاپوش صالحان ! و هرگاه دیدی که ثروت و توانگری روی آورده است ، بگو : (این به خاطر) گناهی است که کیفرش به سوی من شتافته است .

الکافی : ۲ / ۲۶۳ / ۱۲ .

حدیث۱۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

المَصائِبُ مِنَحٌ مِنَ اللّهِ ،وَالفَقرُ مَخزونٌ عِندَ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام : مصیبت ها هدیه های خداوندندو فقر ، گنجینه ای است نزد خدای .

الکافی : ۲ / ۲۶۰ / ۲ عن سعدان .

حدیث۱۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ (ل)یَدفَعُ بِمَن یُصَلِّیمِن شیعَتِنا عَمَّن لا یُصَلّی مِن شِیعَتِنا ولو أجمَعُوا علی تَرکِ الصلاةِ لَهَلَکُوا ، وإنَّ اللّه َ لَیَدفَعُ بمَن یُزَکِّی مِن شیعَتِنا عَمَّن لایُزَکّی ... وهو قولُ اللّه ِ عَزَّوجلَّ : «ولَولا دَفعُ اللّه ِ الناسَ بَعضَهُم بِبَعضٍ لَفَسَدَتِ الأرضُ» .

امام صادق علیه السلام : خداوند به برکت وجود شیعیان نمازگزار ما، عذاب را از شیعیانی که نماز نمی خوانند دفع می کند. اگر همه آنها نماز را ترک می کردند، قطعاً هلاک می شدند ، و خداوند به برکت وجود شیعیان زکات پرداز ما [عذاب را] از شیعیانی که زکات نمی دهند دور می گرداند... و این است معنای سخن خداوند عز و جلکه: «اگر خداوند برخی از مردم را به وسیله برخی دیگر دفع نمی کرد، قطعاً زمین تباه می گردید» .

الکافی : ۲/۴۵۱/۱.

حدیث۱۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تبارَکَ وتعالی : ماتَحَبَّبَ إلَیَّ عبدِی بأحَبَّ مِمّا افتَرَضتُ علَیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بنده ام به چیزی محبوبتر از آنچه بر او فرض کرده ام خود را محبوب من نکرده است.

الکافی : ۲/۸۲/۵.

حدیث۱۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَن انتَظَرَ بمُعاجَلَةِ الفُرصَةِ مُؤاجَلَةَ الاستِقصاءِ سَلَبَتهُ الأیّامُ فُرصَتَهُ ؛ لأنّ مِن شَأنِ الأیّامِ السَّلبَ ، وسَبیلُ الزَّمَنِ الفَوتُ .

امام صادق علیه السلام : به هر کس فرصتی دست دهد و اوبه انتظار دست دادن فرصت کامل آن را تأخیر اندازد، روزگار همان فرصت را نیز از او برباید؛ زیرا کار ایّام، ربودن است و شیوه زمان، از دست رفتن .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۸/۱۸۱.

حدیث۱۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ هُنَّ فَخرُ المؤمنِ وزَینُهُ فی الدنیا والآخِرَةِ : الصلاةُ فی آخِرِ اللّیلِ ، وَیأسُهُ مِمّا فی أیدی الناسِ ، ووَلایَتُهُ الإمامَ مِن آلِ محمّدٍ صلی الله علیه و آله .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که افتخار مؤمن و زیور او در دنیا و آخرت است : نماز آخر شب و چشم نداشتن به آنچه مردم دارند و ولایت و دوستی او نسبت به امام از خاندان محمّد صلی الله علیه و آله .

الکافی : ۸/۲۳۴/۳۱۱.

حدیث۱۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

الفُحشُ والبَذاءُ والسَّلاطَهُ مِن النِّفاقِ .

امام صادق علیه السلام : دشنامگویی و بدزبانی و دریدگی ، از [نشانه های] نفاق است.

بحار الأنوار : ۷۹/۱۱۳/۱۴.

حدیث۱۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

مَن خافَ الناسُ لِسانَهُ فهُو فی النارِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس که مردم از زبانش بترسند، در آتش باشد.

الکافی : ۲/۳۲۷/۳.

حدیث۱۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

اُهرُبْ مِن الفُتیا هَرَبَکَ مِنَ الأسَدِ ، ولاتَجعَلْ رَقَبَتَکَ للناسِ جِسرا .

امام صادق علیه السلام : از فتوا دادن چنان بگریز که ازشیر می گریزی و گردنت را پل مردم قرار مده.

بحار الأنوار : ۲/۲۶۰ .

حدیث۱۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَن أفتَی النّاسَ بِرَأیِهِ فَقَددانَ بِما لا یَعلَمُ ، ومَن دانَ بِما لا یَعلَمُ فَقَد ضادَّ اللّه َ حَیثُ أحَلَّ وَحَرَّمَ فِیما لایَعلَمُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که براساس رأی خود به مردم فتوا دهد، از چیزی که نمی داند پیروی کرده است و کسی که از آنچه نمی داند پیروی کند، با خدا به ضدّیت برخاسته است؛ زیرا ندانسته چیزی را حلال و حرام کرده است.

بحار الأنوار : ۲/۲۹۹/۲۵

حدیث۱۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

لا غَیرَهَ فی الحَلالِ... .

امام صادق علیه السلام : در حلال، غیرت و تعصّب نیست... .

الکافی : ۵/۵۳۷/۱.

حدیث۱۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی غَیورٌیُحِبُّ کُلَّ غَیورٍ ، ولِغَیرَتِهِ حَرَّمَ الفواحِشَ ظاهِرَها وباطِنَها .

امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی غیرتمند است و هر غیرتمندی را دوست می دارد. و از غیرتمندی اوست که زشتکاریها را ، چه پیدا و چه ناپیدا، حرام فرموده است.

الکافی : ۵/۵۳۵/۱.

حدیث۱۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَجُلٌ لعلیِّ بنِ الحسینِ علیهماالسلام : إنَ فُلانا یَنسُبُکَ إلی أ نّکَ ضالٌّ مُبتدِعٌ ! فقالَ لَهُ علیُّ بنُ الحسینِ علیهماالسلام : مارَعَیتَ حقَّ مُجالَسَةِ الرجُلِ حیثُ نَقَلتَ إلَینا حَدیثَهُ ، ولا أدَّیتَ حَقّی حیثُ أبلَغتَنی عن أخی ما لَستُ أعلَمُهُ ! ... إیّاکَ والغِیبَةَ فإنّها إدامُ کِلابِ النارِ ، وَاعلَمْ أنّ مَن أکثَرَ مِن ذِکرِ عُیوبِ الناسِ شَهِدَ علَیهِ الإکثارُ أ نّهُ إنّما یَطلُبُها بقَدرِ ما فیهِ .

امام صادق علیه السلام : مردی به علی بن الحسین علیهماالسلامگفت:فلانی به شما نسبت می دهد که گمراه و بدعتگذار هستی. علی بن الحسین به او فرمود: حقّ همنشینی با آن مرد را پاس نداشتی؛ زیرا سخن او را به ما منتقل کردی. حقّ مرا نیز به جا نیاوردی زیرا از برادرم چیزی به من رساندی که من آن را نمی دانستم!... از غیبت بپرهیز، که آن نواله سگهای دوزخ است و بدان کسی که از مردم زیاد عیبگویی کند، این عیبگویی زیاد بر این نکته گواهی دهد که او این عیبها را به همان اندازه ای که در خودش هست، می جوید (به همان اندازه عیب دارد).

بحار الأنوار : ۷۵/۲۴۶/۸.

حدیث۱۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَغتَبْ فتُغتَبُ ، ولا تَحفِرْ لِأخِیکَ حُفرَةً فَتَقَعَ فیها ؛ فإنَّکَ کما تَدینُ تُدانُ .

امام صادق علیه السلام : غیبت نکن، که از تو غیبت می شود. و برای برادرت چاه مکن که خود در آن می افتی؛ زیرا به هر دست بدهی، با همان دست پس می گیری.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۴۹/۱۶

حدیث۱۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ : هل یَعلَمُ الإمامُ بالغَیبِ ـ : لا ، ولکن إذا أرادَ أن یَعلَمَ الشیءَ أعلَمَهُ اللّه ُ ذلکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که آیا امام غیب می دانـد ـ فرمود : نه، اما هرگاه بخواهد چیزی را بداند، خداوند آن را به او می آموزد.

الکافی : ۱/۲۵۷/۴

حدیث۱۳۲۰

امام صادق علیه السلام :

الغِناءُ يُورِثُ النِّفاقَ .

امام صادق علیه السلام : آوازه خوانی، از خود نفاق برجای می گذارد.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۴۱/۷ .

حدیث۱۳۲۱

امام صادق علیه السلام :

ضَلَّت ناقَةُ رسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله فی غَزوَةِ تَبُوکَ ، فقالَ المُنافقونَ : يُحَدِّثُنا عَنِ الغَيبِ ولا يَعلَمُ مَكانَ ناقَتِهِ ! فأتاهُ جَبرَئيلُ عليه السلام فَأخبَرَهُ بما قالوا ، وقالَ : إنَّ ناقَتَکَ فی شِعْبِ كذا ، مُتَعَلِّقٌ زِمامُها بشَجَرَةِ بَحرٍ . فَنادی رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : الصلاةَ جامِعَةً، قالَ : فاجتَمَعَ الناسُ ، فقالَ : أيُّها الناسُ ، إنّ ناقَتی بِشِعبِ كذا ، فَبادَرُوا إلَيها حتّى أتَوها .

امام صادق علیه السلام : در جنگ تبوک ناقه پیامبر خدا صلی الله علیه و آله گم شد. منافقان گفتند : برای ما از غیب می گوید اما جای شترش را نمی داند! جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و گفته منافقان را به اطلاع حضرت رساند و گفت : ناقه ات در فلان درّه می باشد و مهارش به درخت تنومندی گیر کرده است. پس پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ندای نماز جماعت سر داد. مردم جمع شدند. حضرت فرمود : ای مردم! ناقه من در فلان درّه است. مردم به طرف آن شتافتند و شتر را یافتند.

قصص الأنبياء : ۳۰۸/۴۰۸.

حدیث۱۳۲۲

امام صادق علیه السلام :

الغِناءُ مِمّا أوعَدَ اللّه ُ عَزَّوجلَ علَيهِ النارَ ، وهُو قَولُهُ عَزَّوجلَّ : «ومِنَ الناسِ مَن يَشْتَرى لَهْوَ الحَديثِ لِيُضِلَّ عن سَبيلِ اللّه ِ بغَيْرِ عِلْمٍ ويَتَّخِذَها هُزُوا اُولئکَ لَهُم عَذابٌ مُهينٌ» .

امام صادق علیه السلام : آوازه خوانی از جمله گناهانی است که خداوند عز و جل برای آن وعده آتش داده است، آن جا که می فرماید : «و از مردم کسانی هستند که سخن بیهوده را خریدارند تا [مردم را]بی[هیچ]دانشی از راه خدا گمراه کنند و راه خدا را به ریشخند گیرند. برای آنان عذابی خوارکننده خواهد بود».

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۵۸/۵۰۹۲.

حدیث۱۳۲۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا ذَكَرَ رجُلٌ عندَهُ الأغنياءَ ووَقَعَ فيهِم ـ : اُسكُتْ ! فإنَّ الغَنِيَّ إذا كانَ وَصُولاً لِرَحِمِهِ بارّا بِإخوانِهِ ، أضعَفَ اللّه ُ لَهُ الأجرَ ضِعفَينِ ؛ لأنَّ اللّه َ يقولُ : «وما أموالُكُم ولا أولادُكُم بالّتی تُقَرِّبُكُم عِندَنا زُلْفى إلّا مَن آمَنَ وعَمِلَ صالِحا فاُولئکَ لَهُم جَزاءُ الضِّعْفِ بِما عَمِلُوا وهُمْ فی الغُرُفاتِ آمِنونَ » الآيةُ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی مردی در حضورش از توانگران سخن به میان آورد و از آنان بدگویی کرد ـ فرمود : خاموش! ثروتمند، چنانچه به خویشان خود رسیدگی کند و به برادرانش احسان نماید، خداوند دو برابر به او مزد می دهد؛ زیرا خدا می فرماید : «و اموال و فرزندانتان چیزی نیست که شما را به پیشگاه ما نزدیک گرداند، مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده باشند. پس، آنان را برای آنچه کرده اند دو برابر پاداش است و آنان در غرفه ها[ی بهشتی]آسوده خاطر خواهند بود» .

تفسير القمّى : ۲/۲۰۳.

حديث۱۳۲۴

امام صادق عليه السلام :

مَن رُزِقَ ثلاثا نالَ ثلاثاوهُو الغِنَى الأكبَرُ : القَناعَةُ بما اُعطِىَ ، واليَأسُ مِمّا فى أيدِى الناسِ ، وتَركُ الفُضولِ .

امام صادق عليه السلام : هر كه از سه چيز برخوردار شود، به سه چيز دست يابد و اين بزرگترين ثروت است : قانع بودن به آنچه عطايش شده است، چشم اميد بركندن از آنچه مردم دارند و ترك زياديها (آنچه براى زندگى ضرورى نيست).

تحف العقول : ۳۱۸.

حديث۱۳۲۵

امام صادق عليه السلام :

مَن قَنِعَ بما رَزَقَهُ اللّه ُ فهُو مِن أغنَى الناسِ .

امام باقر يا امام صادق عليهماالسلام : هر كه به آنچه خداوند روزيش كرده است قانع باشد، توانگرترين مردم است.

الكافى : ۲/۱۳۹/۹.

حديث۱۳۲۶

امام صادق عليه السلام :

سَلُوا اللّه َ الغِنى فِى الدّنيا والعافِيَةَ ، وفى الآخِرَةِ المَغفِرَةَ والجَنَّةَ .

امام صادق عليه السلام : از خداوند توانگرى و تندرستى در دنيا، و آمرزش و بهشت در آخرت را بخواهيد.

الكافى : ۵/۷۱/۴.

حديث۱۳۲۷

امام صادق عليه السلام :

جاءَ رجُلٌ مُوسِرٌ إلى رسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله نَقِيُّ الثَّوبِ فَجَلَسَ إلى رسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ، فجاءَ رَجُلٌ مُعسِرٌ دَرِنُ الثَّوبِ فَجَلَسَ إلى جَنبِ المُوسِرِ ، فَقَبَضَ المُوسِرُ ثيابَهُ مِن تَحتِ فَخِذَيهِ ، فقالَ لَهُ رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : أخِفتَ أن يَمَسَّكَ مِن فَقرِهِ شَىءٌ ؟! قالَ : لا ـ ، قالَ : فَخِفتَ أن يُصيبَهُ مِن غِناكَ شَىءٌ ؟! قالَ : لا ، قالَ : فَخِفتَ أن يُوَسِّخَ ثِيابَكَ ؟! قالَ : لا ، قالَ : فما حَمَلَكَ على ما صَنَعتَ ؟ فقالَ : يا رسولَ اللّه ِ ، إنَّ لى قَرينا يُزَيِّنُ لى كُلَّ قَبيحٍ ، ويُقَبِّحُ لى كُلَّ حَسَنٍ ، وقد جَعَلتُ لَهُ نِصفَ مالى ! فقالَ رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله للمُعسِرِ : أتَقبَلُ ؟ قالَ : لا ، فقالَ لَهُ الرَّجُلُ : ولِمَ ؟! قالَ : أخافُ أن يَدخُلَنى ما دَخَلَكَ !

امام صادق عليه السلام : مرد ثروتمندى با لباسهايى نو و پاكيزه خدمت پيامبر خدا صلى الله عليه و آله آمد و كنار آن حضرت نشست. پس از او مردى تهيدست با جامه هاى ژوليده و چركين وارد شد و كنار آن ثروتمند نشست. مرد ثروتمند جامه خود را از زير ران او كشيد و جمع كرد. پيامبر خدا صلى الله عليه و آله به او فرمود : ترسيدى كه چيزى از فقر او به تو رسد؟ عرض كرد : نه. فرمود : ترسيدى از دارايى تو چيزى به او رسد؟ عرض كرد : نه. فرمود : ترسيدى لباست را كثيف كند؟ عرض كرد : نه. فرمود : پس چرا اين كار را كردى؟ عرض كرد : اى پيامبر خدا! من همدمى (شيطانى) دارم كه هر كار زشتى را در نظرم زيبا جلوه مى دهد

و هر کار خوبی را برایم زشت نمایش می دهد. اکنون نصف مال خود را به این مرد بخشیدم. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به آن مرد تهیدست فرمود : تو می پذیری؟ عرض کرد : نه. مرد ثروتمند به او گفت : چرا؟! گفت : می ترسم حالتی که به تو راه یافت، به من هم راه یابد!

الکافی : ۲/۲۶۲/۱۱.

حدیث۱۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

الغُلولُ

امام صادق علیه السلام : غلول عبارت است از هرچیزی که از امام دزدیده شود و خوردن مال یتیم به شبهه و خوردن حرام به شبهه.

قال ابن الأثیر: قد تکرّر ذکر الغلول فی الحدیث ، وهو الخیانة فی المَغنَم والسرقة من الغنیمة قبل القِسْمة ، یقال : غلَّ فی المغنَم یَغُلُّ غُلولاً فهو غالٌّ ، وکلّ من خان فی شیءٍ خُفْیَة فقد غلّ، وسُمّیت غُلولاً لأنّ الأیدی فیها مغلولة : أی ممنوعة مَجعُول فیها غُلٌّ ، وهو الحدیدة التی تَجمع ید الأسیر إلی عُنقه ، ویقال لها: جامعة أیضا. (النهایة : ۳/۳۸۰).

حدیث۱۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

صَلاحُ حالِ التَّعایُشِ والتَّعاشُرِ مِلْ ءُ مِکیالٍ : ثُلثاهُ فِطنَةٌ وثُلثُهُ تَغافُلٌ .

امام صادق علیه السلام : درستی وضع زندگی اجتماعی و معاشرت، پیمانه پُری را مانَد که دو سوم آن زیرکی و هوشیاری است، و یک سومش چشم پوشی.

تحف العقول : ۳۵۹.

حدیث۱۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

إن کانَ الشیطانُ عَدُوّافالغَفلَةُ لِماذا ؟ !

امام صادق علیه السلام : اگر شیطان دشمن است، پس غفلت چرا؟

بحار الأنوار : ۷۸/۱۹۰/۱.

حدیث۱۳۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ العَبدَ إذا أذنَبَ ذَنبا اُجِّلَ مِن غُدوَةٍ إلَی اللیلِ ، فإنِ استَغفَرَ اللّه َ لم یُکتَبْ علَیهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بنده گناهی مرتکب شود،از بامداد تا شب به او مهلت داده می شود. اگر آمرزش خواست، آن گناه برایش نوشته نمی شود.

الکافی : ۲/۴۳۷/۱.

حدیث۱۳۳۲

امام صادق علیه السلام :

نِعمَ الجُرعَةُ الغَيظُ لِمَن صَبَرَ علَيها ... .

امام صادق علیه السلام : نیکو جرعه ای است خشم، برای کسی که بر آن شکیبایی ورزد.

الكافي : ٢/١٠٩/٢.

حدیث۱۳۳۳

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم يَملِكْ غَضَبَهُ لَم يَملِكْ عَقلَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که اختیاردار خشم خود نباشد ، اختیاردار خِرد خود نیست.

الكافي : ٢/٣٠٥/١٣.

حدیث۱۳۳۴

امام صادق علیه السلام :

الغَضَبُ مَمحَقَةٌ لِقَلبِ الحَكيمِ .

امام صادق علیه السلام : خشم، نابود کننده دل شخص حکیم است.

الكافي : ٢/٣٠٥/١٣.

حدیث۱۳۳۵

امام صادق علیه السلام :

الغَضَبُ مِفتاحُ كُلِّ شَرٍّ .

امام صادق علیه السلام : خشم، کلید هر بدی است.

الكافي : ٢/٣٠٣/٣

حدیث۱۳۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَمَّن أخَذَ أرضابِغَيرِ حَقِّها وبَنى فيها ـ : يُرفَعُ بِناؤهُ ، وتُسَلَّمُ التُّربَةُ إلى صاحِبِها ؛ لَيسَ لِعِرقِ ظالِمٍ حَقٌّ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از حکم کسی که زمینی را به ناحق گرفته و ساختمانی در آن ساخته است ـ فرمود : ساختمانش ویران می گردد و زمین به صاحبش برگردانده می شود. برای عِرق ظالم (غاصب) حقی وجود ندارد .

وسائل الشيعة : ١٧/٣١١/١.

حدیث۱۳۳۷

امام صادق علیه السلام :

لیسَ مِنّا مَن غَشَّنا .

امام صادق علیه السلام : از ما نیست کسی که با مادغلکاری کند.

الکافی : ۵/۱۶۰/۱

حدیث۱۳۳۸

امام صادق علیه السلام :

ما مَرَّ بالنبیِّ صلی الله علیه و آله یَومٌ کانَ أشَدَّ علَیهِ مِن یوم حُنَینٍ، وذلکَ أنَّ العَرَبَ تَباغَت علَیهِ.

امام صادق علیه السلام : روزی سخت تر از روز جنگ حنین بر پیامبر صلی الله علیه و آله نگذشت؛ چرا که عربها برای ستم به آن حضرت همداستان شدند.

بحار الأنوار : ۲۱/۱۸۰/۱۶.

حدیث۱۳۳۹

امام صادق علیه السلام :

لَمّا حَفَرَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله الخَندَقَ مَرُّوا بِکُدیَةٍ ، فَتَناوَلَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله المِعوَلَ مِن یَدِ أمیرِ المؤمنینَ علیه السلام أو مِن یَدِ سلمانَ رضی الله عنهفَضَرَبَ بها ضَربَةً فَتَفَرَّقَت بثلاثِ فِرَقٍ ، فقالَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : لَقَد فُتِحَ عَلَیَّ فی ضَربَتی هذِهِ کُنُوزُ کِسری وقَیصرَ ، فقالَ أحَدُهُما لصاحِبِهِ : یَعِدُنا بکُنُوزِ کِسری وقَیصرَ وما یَقدِرُ أحَدُنا أن یَخرُجَ یَتَخَلّی !

امام صادق علیه السلام : هنگامی که پیامبرخدا صلی الله علیه و آله خندق را می کند مسلمانان به مانعی برخوردند. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله کلنگ را از دست امیرالمؤمنین یا از دست سلمان گرفت و ضربه ای بر آن فرود آورد که سه تکّه شد. در این هنگام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : خداوند با این ضربه من گنجهای کسری و قیصر را برایم گشود. یکی از افراد به رفیقش گفت : وعده گنجهای کسری و قیصر را به ما می دهد، در حالی که هیچ یک از ما [از بیم دشمن]قادر نیست برای قضای حاجت بیرون رود!

الکافی : ۸/۲۱۶/۲۶۴.

حدیث۱۳۴۰

امام صادق علیه السلام :

نَزَلَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله فی غزوةِ ذاتِ الرِّقاعِ تَحتَ شَجرَةٍ علی شَفیرِ وادٍ ، فَأقبَلَ سَیلٌ فَحالَ بَینَهُ وبَینَ أصحابِهِ ، فَرآهُ رَجُلٌ مِن المُشرکینَ ؛ والمسلمونَ قِیامٌ علَی شَفیرِ الوادِی یَنتَظِرُونَ متَی یَنقَطِعُ السَّیلُ ، فقالَ رجُلٌ مِن المُشرکینَ لقومِهِ : أنا أقتُلُ محمّدا ! فَجاءَ وشَدَّ علی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله بالسَّیفِ ، ثُمَّ قالَ : مَن یُنجِیکَ مِنّی یا محمّدُ ؟! فقالَ : رَبّی ورَبُّکَ ، فَنَسَفَهُ جَبرَئیلُ علیه السلام عن فَرَسِهِ فَسَقَطَ علی ظَهرِهِ ، فقامَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله وأخَذَ السَّیفَ وجَلَسَ علی صَدرِهِ ، وقالَ : مَن یُنجِیکَ مِنّی یا غَورثُ ؟ فقالَ : جُودُکَ وکَرَمُکَ یا محمّدُ ، فَتَرَکَهُ ، فقامَ وهُو یَقولُ : واللّه لَأنتَ خَیرٌ مِنّی وأکرَمُ .

امام صادق علیه السلام : در جنگ ذات الرقاع پیامبر خدا صلی الله علیه و آله زیر درختی در کنار درّه ای پیاده شد. در این هنگام سیلی آمد و میان آن حضرت و یارانش جدایی انداخت. مردی از مشرکان پیامبر صلی الله علیه و آله را در آن حال دید و مسلمانان

نیز در آن طرف درّه ایستاده ومنتظر بودند تا جریان سیل قطع شود. آن مرد مشرک به همراهان خود گفت : من محمّد را می کشم. و آن گاه نزد پیامبر آمد و به روی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر کشید و گفت : ای محمّد! اینک چه کسی تو را از چنگ من می رهاند؟ حضرت فرمود : پروردگار من و تو. در این هنگام جبرئیل آن مرد را از اسبش پرت کرد و او به پشت افتاد. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برخاست و شمشیر کشید و روی سینه اونشست و فرمود : ای غورث! چه کسی تو را از چنگ من می رهاند؟ عرض کرد : بخشندگی و کرم تو ای محمّد! حضرت از آن مرد دست کشید و او برخاست در حالی که می گفت : به خدا قسم که تو از من بهتر و گرامی تری.

بحار الأنوار : ۲۰/۱۷۹/۶.

حدیث۱۳۴۱

امام صادق علیه السلام :

مَن وَثِقَ بثلاثَةٍ كانَ مَغرورا:مَن صَدَّقَ بما لا يكونُ ، ورَكَنَ إلى مَن لا يَثِقُ بِهِ ، وطَمِعَ فيما لا يَملِكُ .

امام صادق علیه السلام : هر که به سه چیز اعتماد کند،گول خورده است : کسی که آنچه را شدنی نیست، باور کند و به کسی که بدو اعتماد ندارد، تکیه کند و در آنچه مالك آن نیست، چشم طمع بندد.

تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث۱۳۴۲

امام صادق علیه السلام :

لا عَيشَ أهنَأُ مِن حُسنِ الخُلقِ .

امام صادق علیه السلام : زندگی ای گواراتر ازخوشخویی، نیست.

علل الشرائع : ۵۶۰/۱.

حدیث۱۳۴۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُكَدِّرُ العَيشَ :السُّلطانُ الجائرُ ، والجارُ السَّوءُ ، والمَرأةُ البَذِيَّةُ.

امام صادق علیه السلام : سه چیز زندگی را تیره می کند : فرمانروای ستمگر، همسایه بد و زن بد دهن و وقیح.

تحف العقول : ۳۲۰.

حدیث۱۳۴۴

امام صادق علیه السلام :

لا تُبدی الشَّماتَةَ لِأخيكَ فيَرحَمَهُ اللّه ُ ويُصَيِّرَها بِكَ . مَن شَمَتَ بِمُصيبَةٍ نَزَلَت بِأخيهِ لَم يَخرُجْ مِنَ الدّنيا حَتّى يُفتَتَنَ .

امام صادق علیه السلام : از گرفتاری برادرت اظهار شادی مکن که خداوند به او رحم می کند و آن گرفتاری را به تو می رساند. هر کس از گرفتاری و مصیبتی که به برادرش رسیده است شاد شود، از دنیا نرود تا خود گرفتار آن شود.

الکافی : ۲/۳۵۹/۱.

حدیث۱۳۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَن أ نَّبَ مُؤمِنا أ نَّبَهُ اللّه ُ فِيالدّنيا والآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مؤمنی را سرزنش کند، خداوند او را در دنیا و آخرت سرزنش کند.

الکافی : ۲/۳۵۶/۱

حدیث۱۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

أبعَدُ ما يَكونُ العَبدُ مِنَ اللّه ِ أن يَكونَ الرَّجُلُ يُواخى الرَّجُلَ وهُوَ يَحفَظُ (عَلَيهِ) زَلّاتِهِ لِيُعَيِّرَهُ بِها يَوما ما .

امام صادق علیه السلام : دورترین بنده از خدا ، آن مردی است که با مردی طرح دوستی افکند و [حساب] لغزشهای او را نگه دارد تا روزی به واسطه آنها او را سرزنش کند.

الکافی : ۲/۳۵۵/۷.

حدیث۱۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ إخوانى إلَيَّ مَن أهدى إلَيَّ عُيوبى .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین برادرانم نزد من، کسی است که عیبهایم را به من هدیه کند.

تحف العقول : ۳۶۶.

حدیث۱۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

إذا رَأيتُمُ العَبدَ مُتَفَقِّدا لِذُنوبِ (النّاسِ)ناسِيا لِذُنوبِهِ ، فَاعلَموا أنَّهُ قَد مُكِرَ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه دیدید بنده گناهان مردم را می جوید و گناهان خودش را از یاد برده است، بدانید که گرفتار مکر [خدا]شده است.

مستطرفات السرائر : ۴۸/۷.

حدیث۱۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

أنفَعُ الأشياءِ لِلمَرءِ سَبقُهُ النّاسَ إلى عَيبِ نَفسِهِ .

امام صادق علیه السلام : سودمندترین چیزها برای آدمی، این است که در رسیدگی به عیبهای خود بر مردم پیشی گیرد (پیش از پرداختن به عیوب مردم به عیبهای خود بپردازد).

الکافی : ۸/۲۴۳/۳۳۷.

حدیث۱۳۵۰

امام صادق علیه السلام :
إذا کانَ یَومُ النَّیروزِ فَاغتَسِلْ وَالبَسْ أنظَفَ ثِیابِکَ ، وتَطَیَّبْ بِأطیَبِ طِیبِکَ ، وتَکونُ ذلکَ الیَومَ صائما .
امام صادق علیه السلام : چون نوروز فرا رسد، بدن خودرا بشوی و پاکیزه ترین جامه هایت را بپوش و با خوشبوترین عطرها خودت را معطّر کن و در آن روز روزه دار باش.
وسائل الشیعة : ۷/۳۴۶/۱ .

حدیث۱۳۵۱

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی ... إذاأرادَ بِعَبدٍ شَرّا حاسَبَهُ عَلی رُؤوسِ النّاسِ ، وبَکَّتَهُ
امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک وتعالی... هر گاه برای بنده ای بد بخواهد ، در حضور مردم از او حسابرسی کند و محکومش نماید و کارنامه اش را به دست چپ او دهد. این است مراد سخن خداوند عز و جل که می فرماید : «و امّا کسی که نامه اش از پشت سر به او داده شود، زودا که بگوید : وای بر من هلاک شدم و به آتش افروخته در آید، که او در دنیا نزد کسانش شادمان زیسته بود».
التبکیت : التقریع والتوبیخ ، ویقال : بکته بالحجّة : إذا غلبه (مجمع البحرین : ۱/۱۷۷) .

حدیث۱۳۵۲

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی إذا أرادَأن یُحاسِبَ المُؤمِنَ أعطاهُ کِتابَهُ بِیَمینِهِ وحاسَبَهُ فیما بَینَهُ وبَینَهُ ، فیَقولُ : عَبدی ، فَعَلتَ کَذا وکَذا وعَمِلتَ کَذا وکَذا ! فیَقولُ : نَعَم یا رَبِّ قَد فَعَلتُ ذلکَ ، فیَقولُ : قَد غَفَرتُها لَکَ وأبدَلتُها حَسَناتٍ ، فیَقولُ النّاسُ : سُبحانَ اللّه أما کانَ لِهذا العَبدِ سَیِّئَةٌ واحِدَةٌ ؟! وهُوَ قَولُ اللّه عَزَّوجلَّ : «فَأَمّا مَن اُوتِیَ کِتابَهُ بِیَمینِهِ فَسَوْفَ یُحاسَبُ حِسابا یَسیرا وَیَنْقَلِبُ إلی أهْلِهِ مَسرورا» .
امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی چون بخواهد به حساب مؤمن رسیدگی کند کارنامه اش را به دست راست او دهد و میان خود و او به حسابش رسیدگی نماید. پس گوید : بنده من! چنین و چنان کرده ای و فلان و بهمان کار را انجام داده ای! عرض می کند : آری، پروردگارا من این کارها را کرده ام. خداوند می فرماید : من آنها را بر تو بخشیدم و تبدیل به کارهای نیک کردم. پس، مردم گویند : سبحان اللّه ! این بنده حتی یک گناه هم نداشت؟ این است معنای سخن خداوند عز و جل : «اما آن کس که نامه اش به دست راست او داده شود زودا که آسان حسابرسی شود و به سوی کسان خود شادمان برگردد».
الزهد للحسین بن سعید : ۹۲/۲۴۶.

حدیث۱۳۵۳

امام صادق علیه السلام :
ـ فی قولِهِ تَعالی ـ : «اِقْرَأْکِتابَکَ کَفی بِنَفْسِکَ الیَومَ» ـ : یُذَکَّرُ العَبدُ جَمیعَ ما عَمِلَ وما کُتِبَ عَلَیهِ ؛ کأنَّهُ فَعَلَهُ تِلکَ السّاعَةِ ، فلِذلکَ قالوا : «یا وَیْلَتَنا ما لِهذا الکِتابِ لا یُغادِرُ صَغیرَةً وَلا کَبیرَةً إلّا أحْصاها» ؟!

امـام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «بخوان نامه ات راامروز تو برای رسیدگی به حسابت بسنده ای» ـ فرمود : تمام کارهایی را که بنده انجام داده و آنچه برای او نوشته شده است، به او یادآوری می شود به طوری که گویی در همان لحظه انجامشان داده است. به همین دلیل می گویند : «وای بر ما! این چه نامه ای است که هیچ ریز و درشتی را از قلم نینداخته است».

تفسیر العیّاشی : ۲/۳۲۸/۳۵.

حدیث۱۳۵۴

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ يومَ القِيامَةِ نادى مُنادٍ : أينَ الصَّدودُ لِأوليائى ؟ فيَقومُ قَومٌ لَيسَ عَلى وُجوهِهِم لَحمٌ ، فيُقالُ : هؤلاءِ الّذينَ آذَوُا المُؤمِنينَ ونَصَبوا لَهُم وعانَدوهُم وعَنَّفوهُم فى دِينِهِم ، ثُمَّ يُؤمَرُ بِهِم إلى جَهَنَّمَ .

امام صادق علیه السـلام : چون روز قیامت شود،آوازدهنده ای بانگ بر آورد که : کجایند کسانی که از دوستان من روی گرداندند (آنها را از حقوقشان محروم ساختنـد، یا آنان را ریشخند کردنـد)؟ پس، گروهی که در چهره شان گوشتی وجود نـدارد، برخیزنـد؛ گفته شود : اینان کسانی هستند که مؤمنان را آزار دادنـد و بـا آنـان دشـمنی و عنـاد ورزیدنـد و به خاطر دینشان ایشان را سـخت سرزنش کردند؛ آن گاه فرمان داده شود که آنها را به دوزخ برند.

الکافی : ۲/۳۵۱/۲.

حدیث۱۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المُتَكَبِّرينَ يُجعَلونَ فيصُوَرِ الذَّرِّيَتَوَطَّؤهُمُ النّاسُ حَتّى يَفرُغَ اللّهُ ُ مِنَ الحِسابِ .

امام صادق علیه السـلام : [روز قیامت] افرادمتکبر به شـکل مورچه در آورده می شونـد و مردم پیوسـته آنها را لگـدمال می کننـد، تا زمانی که خدا از رسیدگی به حساب بندگان فارغ شود.

الکافی : ۲/۳۱۱/۱۱

حدیث۱۳۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَن أكَلَ مِن مالِ أخيهِ ظُلما ولَم يَرُدَّهُ عَلَيهِ ، أكَلَ جَذوَةً مِنَ النّارِ يَومَ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السـلام : هر کس چیزی از مال برادر خود را به ناحق بخورد و آن را به او برنگرداند، روز قیامت شراره ای از آتش بخورد.

ثواب الأعمال : ۳۲۲/۸

حدیث۱۳۵۷

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأ القُرآنَ لِيَأكُلَ بِهِ النّاسَ جاءَيَومَ القِيامَةِ ووَجهُه عَظمٌ لا لَحمَ فيهِ .

امـام صـادق علیـه السـلام : هر کس برای تکـدّی از مردم قرآن بخوانـد، روز قیـامت در حـالی بیایـد که چهره اش اسـتخوان است و

گوشتی بر آن نیست.

ثواب الأعمال : ۳۲۹/ ۱.

حدیث۱۳۵۸

امام صادق علیه السلام :

مَن لَقِيَ المُسلِمينَ بِوَجهَينِ ولِسانَينِ ، جاءَ يَومَ القِيامَةِ ولَهُ لِسانانِ مِن نارٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که با مسلمانانْ دو رو و دو زبان برخورد کند، روز قیامت آورده شود در حالی که دو زبان از آتش دارد.

ثواب الأعمال : ۳۱۹/ ۱

حدیث۱۳۵۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ عيسَى بنُ مَريَمَ علیهماالسلاملِجَبرَئيلَ علیه السلام : مَتى قِيامُ السّاعَةِ ؟ فَانتَفَضَ جَبرَئيلُ انتِفاضَةً اُغمِيَ عَلَيهِ مِنها ، فَلَمّا أفاقَ قالَ : يا روحَ اللّه ِ ، ما المَسؤولُ أعلَمُ بِها مِنَ السّائِلِ ، ولَهُ مَن فِي السَّماواتِ والأَرضِ ، لا تَأتيكُم إلّا بَغتَةً .

امام صادق علیه السلام : عیسی بن مریم علیهماالسلام از جبرئیل علیه السلام پرسید : کی قیامت بر پا می شود؟ جبرئیل چنان بیتاب و مضطرب شد که از هوش رفت و چون به هوش آمد، گفت : ای روح اللّه ! سؤال شونده در این باره بیشتر از سؤال کننده نمی داند. و هرکس در آسمانها و زمین است، از آنِ خداست . قیامت سراغ شما نمی آید مگر ناگهانی و بی خبر.

قصص الأنبياء : ۲۷۱/۳۴۶.

حدیث۱۳۶۰

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِهِ تَعالى: «ياأيُّها الَّذينَ آمَنوا أوْفوا بِالعُقودِ» ـ : العُهودِ.

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آيه «ای کسانی که ایمان آورده اید! به قراردادها وفا کنید» ـ فرمود : مقصود پیمانهاست.

تفسير العيّاشي : ۱/۲۸۹/۵.

حدیث۱۳۶۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِهِ تَعالى : «وَقُلِ اعْمَلوا فَسَيَرَى اللّه ُ عَمَلَكُمْ وَرَسولُهُ وَالمُؤمِنونَ» ـ : إيّانا عَنى.

امام صادق علیه السلام : در پاسخ به سؤال از آيه «بگو : عمل کنید ، بزودی خدا و پیامبر او و مؤمنان عمل شما را می بینند» ـ فرمود : مقصود [از مؤمنان] ما هستیم .

بحار الأنوار : ۲۳/۳۳۷/۶.

حدیث۱۳۶۲

امام صادق علیه السلام :

لَمّا ماتَ إبراهیمُ ابنُ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله رَأی النَّبیُّ صلی الله علیه و آله فی قَبرِهِ خَلَلاً ـ فسَوّاهُ بيَدِهِ ، ثُمَّ قالَ : إذا عَمِلَ أحَدُكُم عَمَلاً فَلْيُتقِنْ .

امام صادق علیه السلام : چون ابراهیم فرزند پیامبر خدا صلی الله علیه و آله درگذشت، پیامبر در گور او شکافی دید و آن را با دست پر و هموار کرد. سپس فرمود : هرگاه کسی از شما کاری کرد، محکم کاری کند.

وسائل الشیعة : ۲/۸۸۳/۱.

حدیث۱۳۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا يَقبَلُ اللّهُ مِن مُؤمِنٍ عَمَلاًوهُوَ مُضمِرٌ عَلى أخيهِ المُؤمِنِ سُوءا .

امام صادق علیه السلام : خداوند از مؤمنی که نسبت به برادر مؤمن خود نیّت بد داشته باشد، هیچ عملی را نمی پذیرد.

الکافی : ۲/۳۶۱/۸.

حدیث۱۳۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن أفضَلِ الأعمالِ ـ : الصَّلاةُ لِوَقتِها ، وبِرُّ الوالِدَينِ ، والجِهادُ فی سَبيلِ اللّهِ عَزَّوجلَّ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از بهترین اعمال ـ فرمود : نمازِ به وقت، نیکی کردن به پدر و مادر، و جهاد در راه خداوند عز و جل.

الکافی : ۲/۱۵۸/۴.

حدیث۱۳۶۵

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ الرَّجُلُ عَلى عَمَلٍ فَلْيَدُمْ عَلَيهِ سَنَةً ، ثُمَّ يَتَحَوَّلُ عَنهُ إن شاءَ إلى غَيرِهِ ؛ وذلكَ أنَّ لَيلَةَ القَدرِ يَكونُ فيها فی عامِهِ ذلكَ ما شاءَ اللّهُ أن يَكونَ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه شخصی عملی را آغاز کند، تا یک سال آن را ادامه دهد. سپس، اگر خواست، به عمل دیگری پردازد؛ زیرا شب قدر که آنچه خداوند می خواهد مقدر می کند، در آن یک سال وجود دارد.

الکافی : ۲/۸۲/۱.

حدیث۱۳۶۶

امام صادق علیه السلام :

اِعمَلوا قَليلاً تَنَعَّموا كَثيرا .

امام صادق علیه السلام : اندکی عمل کنید و بسیار متنعم شوید.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۸۳.

حدیث۱۳۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَن قَبِلَ اللّه ُ مِنهُ صَلاةً واحِدَةً لَم يُعَذِّبْهُ ، ومَن قَبِلَ مِنهُ حَسَنَةً ... لَم يُعَذِّبْهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که خداوند یک نماز از او بپذیرد، عذابش نکند و از هر که یک کار خوب بپذیرد... عذابش نکند.

الکافی : ۳/ ۲۶۶/ ۱۱ .

حدیث۱۳۶۸

امام صادق علیه السلام :

تَأمَّلِ الآنَ يا مُفَضَّلُ ما سُتِرَ عَنِ الإنسانِ عِلمُهُ مِن مُدَّةِ حَياتِهِ ؛ فإنَّهُ لَو عَرَفَ مِقدارَ عُمرِهِ وكانَ قَصيرَ العُمرِ لَم يَتَهنَّأْ بِالعَيشِ مَعَ تَرَقُّبِ المَوتِ وتَوَقُّعِهِ لِوَقتٍ قَد عَرَفَهُ ، بَل كانَ يَكونُ بِمَنزِلَةِ مَن قَد فَنى مالُهُ أو قارَبَ الفَناءَ ، فقَدِ استَشعَرَ الفَقرَ والوَجَلَ مِن فَناءِ مالِهِ وخَوفِ الفَقرِ ، عَلى أنَّ الّذي يَدخُلُ عَلَى الإنسانِ مِن فَناءِ العُمرِ أعظَمُ مِمّا يَدخُلُ عَلَيهِ مِن فَناءِ المالِ ، لِأنَّ مَن يَقِلُّ مالُه يَأمَلُ أن يَستَخلِفَ مِنهُ فَيسكُنُ إلى ذلكَ ، ومَن أيقَنَ بِفَناءِ العُمرِ استَحكَمَ عَلَيهِ اليَأسُ ، وإن كانَ طَويلَ العُمرِ ثُمَّ عَرَفَ ذلكَ وَثِقَ بِالبَقاءِ ، وَانهَمَكَ فِي اللَّذّاتِ والمَعاصي ، وعَمِلَ عَلى أ نَّهُ يَبلُغُ مِن ذلكَ شَهوَتَهُ ثُمَّ يَتوبُ في آخِرِ عُمرِهِ ...

فإن قُلتَ : وها هُوَ الآنَ قَد سُتِرَ عَنهُ مِقدارُ حَياتِهِ وصارَ يَتَرَقَّبُ المَوتَ ، في كُلِّ ساعَةٍ يُقارِفُ الفَواحِشَ ويَنتَهِكُ المَحارِمَ ! قُلنا : إنَّ وَجهَ التَّدبيرِ في هذا البابِ هُوَ الّذي جَرى عَلَيهِ الأمرُ فيهِ ، فإن كانَ الإنسانُ مَعَ ذلكَ لا يَرعَوي ولا يَنصَرِفُ عَنِ المَساوِئِ فإنَّما ذلكَ مِن مَرَحِهِ

امام صادق علیه السلام : اینک ای مفضل! درباره مخفی بودن مدت عمر انسان از او، بیندیش؛ زیرا اگر آدمی بداند که مدت عمرش چقدر است و عمرش کوتاه باشد زندگی بر او ناگوار شود چون منتظر است که مرگ در زمانی که می داند فرا رسد. بلکه مانند کسی است که مالش از بین رفته یا در آستانه نابود شدن باشد. چنین کسی از ترس نابود شدن اموالش و گرفتار شدن به فقر عملاً احساس فقر می کند. این در حالی است که ترس ناشی از به سر آمدن عمر به مراتب بیشتر از ترس ناشی از نابود شدن اموال است؛ زیرا کسی که ثروتش کم شود به امید این که آن را جایگزین کند آرامش پیدا می کند ، اما کسی که به تمام شدن عمرش [در زمان مشخص و معلوم]یقین داشته باشد، یأس وجودش را فرا می گیرد.

اما اگر عمرش دراز باشد و او از این موضوع اطلاع داشته باشد، مطمئن می شود که هنوز خواهد بود و لذا غرق لذتها و گناهان می شود و سعی می کند کامرواییهایش را بکند و سپس در آخر عمر توبه نماید...

ممکن است بگویی: هم اینک نیز که مدت عمرش برای او نامعلوم است و هر لحظه انتظار فرا رسیدن مرگ را دارد، باز مرتکب زشتکاری و نافرمانی می شود. در پاسخ می گوییم: حکمتی که برای نامعلوم بودن مدت عمر بیان کردیم همچنان به قوت خود باقی است. اما اگر انسان با این حال، از زشتکاری باز نایستد و خویشتنداری نکند این دیگر ناشی از سرمستی و سختدلی اوست نه این که تدبیر و فلسفه کار، نادرست است.

المَرَحُ : شِدّةُ الفرح والنشاط (الصحاح : ۱/۴۰۴) .

حدیث۱۳۶۹

امام صادق عليه السلام :

إن أحبَبتَ أن يَزيدَ اللّه ُ فی عُمرِكَ فسُرَّ أبَوَيكَ .

امام صادق عليه السلام : اگر دوست داری خداوند بر عمرت بيفزايد، پدر و مادرت را خوشحال كن.

الزهد للحسين بن سعيد : ۳۳/۸۷ .

حدیث۱۳۷۰

امام صادق عليه السلام :

مَن حَسُنَت نِيَّتُهُ زِيدَ فی عُمرِهِ .

امام صادق عليه السلام : هر كه خوش نيّت باشد، عمرش زياد شود.

بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۸/۱۱۷ .

حدیث۱۳۷۱

امام صادق عليه السلام :

مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِأهلِ بَيتِهِ زِيدَ فی عُمرِهِ .

امام صادق عليه السلام : هر كه با خانواده اش نيكوكار باشد، عمرش زياد شود.

الأمالی للطوسی : ۲۴۵/۴۲۵ .

حدیث۱۳۷۲

امام صادق عليه السلام :

لَيسَ العِلمُ بِالتَّعَلُّمِ ، إنَّما هُوَ نورٌ يَقَعُ فی قَلبِ مَن يُريدُ اللّه ُ تَبارَكَ وتَعالی أن يَهدِيَهُ ، فإن أرَدتَ العِلمَ فَاطلُب أوَّلاً فی نَفسِكَ حَقيقَةَ العُبودِيَّةِ ، وَاطلُبِ العِلمَ بِاستِعمالِهِ ، وَاستَفهِمِ اللّه َ يُفهِمْكَ .

امام صادق عليه السلام : دانش به آموختن نيست، بلكه نورى است كه در دل هر كس كه خداوند تبارک و تعالى بخواهد هدايتش كند، مى افتد. بنابراين، اگر خواهان دانش هستى، نخست حقيقت عبوديت را در جانت جويا شو و [آن گاه] در پى دانش باش از طريق به كار بستن آن و از خداوند فهم و دانايى بخواه تا تو را فهم و دانايى دهد.

بحار الأنوار : ۱/۲۲۵/۱۷ .

حدیث۱۳۷۳

امام صادق عليه السلام :

لَيتَ السِّياطَ عَلی رُؤوسِ أصحابی حَتّی يَتَفَقَّهوا فِی الحَلالِ والحَرامِ .

امام صادق عليه السلام : كاش بالاى سر اصحابم تازيانه بود تا در احكام حلال و حرام دانا شوند.

المحاسن:۱/۳۵۸/۷۶۵.

حدیث۱۳۷۴

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فقالَ : یا رسولَ اللّه ، ما العِلمُ ؟ قالَ : الإنصاتُ ، قالَ : ثُمَّ مَه ؟ قالَ : الاستِماعُ ، قالَ : ثُمَّ مَه ؟ قالَ : الحِفظُ ، قالَ : ثُمَّ مَه ؟ قالَ : العَمَلُ بِهِ ، قالَ : ثُمَّ مَه یارَسولَ اللّه ؟ قالَ : نَشرُهُ .

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: ای رسول خدا! علم چیست؟ فرمود: خاموشی. عرض کرد: سپس چه؟ فرمود: گوش سپردن. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمود: حفظ و مراقبت. عرض کرد: آن گاه چه؟ فرمود: به کار بستنِ آن. عرض کرد: سپس چه، ای رسول خدا؟ فرمود: انتشار دادن آن.

الکافی : ۱/۴۸/۴.

حدیث۱۳۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَلعونٌ مَلعونٌ عالِمٌ یَؤمُ سُلطانا جائرا ، مُعینا لَهُ عَلی جَورِهِ .

امام صادق علیه السلام : ملعون است، ملعون است، آن عالمی که پیشوای سلطانی ستمگر باشد و او را در ستمگریش یاری دهد.

بحار الأنوار : ۷۵/۳۸۱/۴۵.

حدیث۱۳۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّهُ یُغفَرُ لِلجاهِلِ سَبعونَ ذَنبا قَبلَ أن یُغفَرَ لِلعالِمِ ذَنبٌ واحِدٌ .

امام صادق علیه السلام : از نادان هفتاد گناه آمرزیده می شود پیش از آن که یک گناه از دانا آمرزیده شود.

تفسیر القمّیّ : ۲/۱۴۶.

حدیث۱۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

أشَدُّ النّاسِ عَذابا عالِمٌ لا یُنتَفَعُ مِن عِلمِهِ بِشَیءٍ .

امام صادق علیه السلام : در میان مردمان [گنهکار]سخت ترین عذاب را عالمی دارد، که از علم خود کمترین سودی نبرد.

بحارالأنوار : ۲/۳۷/۵۳

حدیث۱۳۷۸

امام صادق علیه السلام :

العامِلُ عَلی غَیرِ بَصیرَةٍ کَالسّائرِ عَلی غَیرِ الطَّریقِ ، ولا یَزیدُهُ سُرعَةُ السَّیرِ مِنَ الطَّریقِ إلّا بُعدا .

امام صادق علیه السلام : کسی که بدون بینش عمل کند، همچون کسی است که در بیراهه رود، چنین کسی هر چه تندتر رود، از راه دورتر می افتد.

الأمالی للصدوق : ۵۰۷/۷۰۵ .

حدیث۱۳۷۹

امام صادق علیه السلام :

عُلَمـاءُ شـیعَتِنا مُرابِطونَ فِیـالثَّغرِ الّـذی یَلی إبلیسَ وعَفاریتَهُ ، یَمنَعونَهُم عَنِ الخُروجِ عَلی ضُـعَفاءِ شـیعَتِنا ، وعَن أن یَتَسَـلَّطَ عَلَیهِم إبلیسُ وشیعَتُهُ .

امام صادق علیه السـلام : علمای شـیعه ما، نگهبانان مرزی هستند که در آن سویش ابلیس و دیوهایش قرار دارند و [این علما]جلوی یورش آنها به شیعیان ناتوان ما و تسلّط یافتن ابلیس و پیروان او بر ایشان را می گیرند.

الإحتجاج : ۱/۱۳/۷.

حدیث۱۳۸۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «وَلا تُصَعِّرْ خَدَّکَ لِلنّاسِ»

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «به تکبر از مردم روی مگردان» ـ فرمود : بایـد مردمی که برای آموختن علم نزد تو می آیند، در نظرت یکسان باشند.

لقمان : ۱۸ .

حدیث۱۳۸۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَی العالِمِ إذا عَلَّمَ أن لا یَعنُفَ ، وإذا عُلِّمَ أن لا یَأنَفَ .

امام صادق علیه السـلام : بر دانشـمند است که هر گاه آموزش می دهـد، درشتی و خشونت نکند و هر گاه کسـی بخواهد به او علم آموزد، ننگش نیاید.

تنبیه الخواطر : ۱/۸۵.

حدیث۱۳۸۲

امام صادق علیه السلام :

مَن تَعَلَّمَ لِلّهِ وعَمِلَ لِلّه وعَلَّمَلِلّه دُعِیَ فی مَلَکوتِ السَّماواتِ عَظیما ، فقیلَ : تَعَلَّمَ لِلّه ، وعَمِلَ لِلّه ، وعَلَّمَ لِلّه !

امـام صـادق علیه السـلام : هر که برای خـدا علم بیـاموزد و برای خـدا [به آن] عمـل کنـد و برای خـدا به دیگران آموزش دهـد، در ملکوت آسمانها از او به بزرگی یاد شود و گفته شود: برای خدا آموخت، برای خدا عمل کرد و برای خدا آموزش داد!

الأمالی للطوسی : ۱۶۷/۲۸۰.

حدیث۱۳۸۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لِكَلِّ شَیءٍ زَكاةً ، وزَكاةُ العِلمِ أن یُعَلِّمَهُ أهلَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی، زکاتی دارد و زکات دانش، آموختن آن است به اهلش.

تحف العقول : ۳۶۴.

حدیث۱۳۸۴

امام صادق علیه السلام :

لَو عَلِمَ النّاسُ ما فی طَلَبِ العِلمِ لَطَلَبوهُ ولَو بِسَفكِ المُهَجِ وخَوضِ اللُّجَجِ .

امام صادق علیه السلام : اگر مردم می دانستند که علم چه فوایدی دارد، هر آینه در جستجوی آن بر می آمدند گرچه در راه آن خون بریزند و در ژرفای دریاها فرو روند.

عوالی اللآلی : ۴/۶۱/۹.

حدیث۱۳۸۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَن قَولِ النَّبیِّ صلی الله علیه و آله : النَّظَرُ فی وُجوهِ العُلَماءِ عِبادَةٌ ـ : هُوَ العالِمُ الّذی إذا نَظَرتَ إلَیهِ ذَكَّرَكَ الآخِرَةَ ، ومَن كانَ خِلافَ ذلكَ فَالنَّظَرُ إلَیهِ فِتنَةٌ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله که: نگریستن به چهره علما عبادت است ـ فرمود : منظور عالمی است که چون به او بنگری، تو را به یاد آخرت اندازد و کسی که بر خلاف این باشد، نگاه کردن به او فتنه (گمراهی) است.

تنبیه الخواطر : ۱/۸۴.

حدیث۱۳۸۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ العُلَماءَ وَرَثَةُ الأنبیاءِ .

امام صادق علیه السلام : همانا علما وارثان پیامبرانند.

الکافی : ۱/۳۲/۲.

حدیث۱۳۸۷

امام صادق علیه السلام :

لَا اعتِكافَ إلّا فی مَسجِدِ جَماعَةٍ قَد صَلّی فیهِ إمامُ عَدلٍ بِصَلاةِ جَماعَةٍ .

امام صادق علیه السلام : اعتکاف کردن فقط باید در مسجد جامع باشد که در آن پیشنمازی عادل به جماعت نماز خوانده است .

الکافی : ۴/۱۷۶/۱.

حدیث۱۳۸۸

امام صادق علیه السلام :

كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله إذا كانَ العَشرُ الأواخِرُ [يَعنى مِن رَمَضانَ]اعتَكَفَ فى المَسجِدِ ، وضُرِبَت لَهُ قُبَّةٌ مِن شَعرٍ ، وشَمَّرَ الميزَرَ وطَوى فِراشَهُ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله ده روز آخر ماه رمضان را در مسجد اعتکاف می کرد. در این مدت برای آن حضرت چادری سیاه برپا می شد و ایشان دامن به کمر می زد و بسترش را بر می چید...

تهذيب الأحكام : ۴/۲۸۷/۸۶۹ .

حدیث۱۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

الهَوى يَقظانٌ والعَقلُ نائمٌ .

امام صادق علیه السلام : هوای نفس، بیدار است و خرد خفته.

الدرّة الباهرة : ۳۱.

حدیث۱۳۹۰

امام صادق علیه السلام :

كَثرَةُ النَّظَرِ فى الحِكمَةِ تَلقَحُ العَقلَ .

امام صادق علیه السلام : بسیار اندیشیدن در حکمت ،خرد را بارور می کند.

تحف العقول : ۳۶۴.

حدیث۱۳۹۱

امام صادق علیه السلام :

كَمالُ العَقلِ فى ثَلاثَةٍ : التَّواضُعِ للّه ِ، وحُسنِ اليَقينِ، والصَّمتِ إلّا مِن خَيرٍ.

امام صادق علیه السلام : کمال خرد در سه چیز است: خاکساری در برابر خدا، داشتن یقین نیکو، و خاموش ماندن بجز از سخن نیک.

الاختصاص : ۲۴۴.

حدیث۱۳۹۲

امام صادق علیه السلام :

كَثرَةُ النَّظَرِ فى العِلمِ يَفتَحُ العَقلَ .

امام صادق علیه السلام : بسیار نگریستن (اندیشیدن)در دانش، خرد را باز و شکوفا می کند.

الدعوات : ۲۲۱/۶۰۳ .

حدیث۱۳۹۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَی العاقِلِ أن یَکونَ عارِفابِزَمانِهِ ، مُقبِلاً عَلی شَأنِهِ ، حافِظا لِلِسانِهِ .

امام صادق علیه السلام : بر خردمند است که زمان خودرا بشناسد، به کار خویش بپردازد و زبانش را نگه دارد.

الکافی : ۲/۱۱۶/۲۰.

حدیث۱۳۹۴

امام صادق علیه السلام :

لا یُلسَعُ العاقِلُ مِن جُحرٍمَرَّتَین .

امام صادق علیه السلام : خردمند، از یک سوراخ دوبار گزیده نمی شود.

الإختصاص : ۲۴۵.

حدیث۱۳۹۵

امام صادق علیه السلام :

العَقلُ دَلیلُ المُؤمِنِ .

امام صادق علیه السلام : خرد ، راهنمای مؤمن است .

الکافی : ۱ / ۲۵ / ۲۴ .

حدیث۱۳۹۶

امام صادق علیه السلام :

لا مالَ أعوَدُ مِنَ العَقلِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ مالی، سودمندتر از خرد نیست.

الاختصاص : ۲۴۶.

حدیث۱۳۹۷

امام صادق علیه السلام :

لا غِنی أخصَبُ مِنَ العَقلِ ، ولا فَقرَأحَطُّ مِنَ الحُمقِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ ثروتی پر برکت تر از خردمندی نیست و هیچ فقری پست تر از بی خردی.

الکافی : ۱/۲۹/۳۴ .

حدیث۱۳۹۸

امام صادق علیه السلام :

خَلَقَ اللّه ُ تَعالی العَقلَ مِن أربَعَةِ أشیاءَ :مِنَ العِلمِ ، والقُدرَةِ ، والنّورِ ، والمَشیئَةِ بِالأمرِ ، فجَعَلَهُ قائما بِالعِلمِ ، دائما فی المَلَکوتِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال عقل را از چهار چیز آفرید: از دانایی و توانایی و روشنایی و مشیّت به امر. پس، آن را به

دانایی پایدار ساخت و در ملکوت پاینده.

الاختصاص : ۲۴۴.

حدیث۱۳۹۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جلَّ ثَناؤهُ خَلَقَ العَقلَ،وهُوَ أوَّلُ خَلقٍ خَلَقَهُ مِنَ الرُّوحانيّينَ عَن يَمينِ العَرشِ مِن نورِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند، جلّ ثناءه، خرد را آفرید و آن نخستین موجود روحانی است که خداوند از سمت راست عرش، از نور خویش خلق کرد.

الخصال : ۵۸۹/۱۳.

حدیث۱۴۰۰

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ طولُ العافِيَةِ فَلْيَتَّقِ اللّه َ.

امام صادق علیه السلام : هر که خوش دارد از عافیت طولانی برخوردار شود، تقوای خدا در پیش گیرد.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۲/۲.

از۱۴۰۱تا۱۶۰۰

حدیث۱۴۰۱

امام صادق علیه السلام :

العافِيَةُ نِعمَةٌ خَفِيَّةٌ ، إذاوُجِدَت نُسِيَت ، وإذا فُقِدَت ذُكِرَت .

امام صادق علیه السلام : عافیت نعمتی پنهان (ناشناخته) است. هر گاه باشد به دست فراموشی سپرده می شود (کسی قدرش را نمی داند) و هر گاه نباشد به یاد آورده می شود.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۴۰۶/۵۸۷۸.

حدیث۱۴۰۲

امام صادق علیه السلام :

ـ كانَ يَقولُ ـ: اللّهُمَّ إنَّكَ بِماأنتَ لَهُ أهلٌ مِنَ العَفوِ ، أولى مِنّي بِما أنا لَهُ أهلٌ مِنَ العُقوبَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ بارها ـ می گفت : بار خدایا! سزامندیِ تو به گذشت بیشتر از سزامندیِ من به مجازات است.

کشف الغمّة : ۲/۴۱۸.

حدیث۱۴۰۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ مِن مَكارِمِ الدّنيا والآخِرَةِ : تَعفو عَمَّن ظَلَمَكَ ، وتَصِلُ مَن قَطَعَكَ ، وتَحلِمُ إذا جُهِلَ عَلَيكَ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز از خصلتهای ارزشمنددنیا و آخرت است: گذشت از کسی که به تو ستم کرده است، پیوستن به کسی که از تو بریده است و بردباری ورزیدن هر گاه نسبت به تو رفتار جاهلانه ای شود.

الكافی : ۲/۱۰۷/۳.

حدیث۱۴۰۴

امام صادق علیه السلام :

عِفّوا عَن نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُم .

امام صادق علیه السلام : نسبت به زنان مردم عفّت ورزید،تا نسبت به زنان شما عفّت ورزند.

الخصال : ۵۵/۷۵.

حدیث۱۴۰۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ القِيامِ تَعظيما لِلرَّجُلِ ـ : مَكروهٌ إلّا لِرَجُلٍ فی الدِّينِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش درباره بلند شدن به احترام کسی ـ فرمود : این کار ناپسند است، مگر برای شخصیّتی دینی.

المحاسن : ۱/۳۶۴/۷۸۶.

حدیث۱۴۰۶

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ تَراجِمَةُ أمرِ اللّهِ ، نَحنُ قَومٌ مَعصُومونَ.

امام صادق علیه السلام : ما ترجمان فرمان خداییم، ما جماعتی معصوم هستیم.

الكافی : ۱/۲۶۹/۶

حدیث۱۴۰۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ الإمامِ ـ : مَعصومامِنَ الزَّلّاتِ ، مَصونا عَنِ الفَواحِشِ كُلِّها .

امام صادق علیه السلام ـ در وصف امامان ـ فرمود : از لغزشها محفوظند و از هر گونه زشتی و زشتکاری مصون.

الكافی : ۱/۲۰۴/۲

حدیث۱۴۰۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ هِشامٌ عَن مَعنَى المَعصومِ ـ : المَعصومُ هُوَ المُمتَنِعُ بِاللّهِ مِن جَميعِ مَحارِمِ اللّهِ ، وقالَ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالى : «ومَن يَعتَصِمْ بِاللّهِ

فقَد هُدِیَ إلی صِراطٍ مُستَقیم» .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال هشام از معنای معصوم ـ فرمود: معصوم کسی است که به کمک خدا از همه محرّمات الهی خود را نگه دارد. خداوند تبارک و تعالی فرموده است: «و هر که به خدا عصمت و پناه جوید، هر آینه به راه راست هدایت شده است».

معانی الأخبار : ۱۳۲/۲ .

حدیث۱۴۰۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ العِشقِ ـ : قُلوبٌ خَلَت من ذِکرِاللّه ِ فأذاقَها اللّه ُ حُبَّ غَیرِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از عشق ـ فرمود : دلهایی از یاد خدا تهی می گردد و خداوند محبت غیر خود را به آنها می چشاند.

الأمالی للصدوق : ۷۶۵/۱۰۲۹ .

حدیث۱۴۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَن أنشَدَ فی الحُسَینِ علیه السلام بَیتا مِن شِعرٍ فبَکی وأبکی عَشرَةً فَلَهُ ولَهُمُ الجَنَّةُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس درباره حسین علیه السلام بیتی شعر بسراید و خود بگرید و ده نفر را بگریاند، برای او و آن ده نفر بهشت باشد.

ثواب الأعمال : ۱۱۰/۳.

حدیث۱۴۱۱

امام صادق علیه السلام :

مُجامَلَةُ النّاسِ ثُلثُ العَقلِ .

امام صادق علیه السلام : خوش برخوردی با مردم، یک سوم خردمندی است.

تحف العقول : ۳۶۶

حدیث۱۴۱۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المَرءَ یَحتاجُ فی مَنزِلِهِ وعِیالِهِ إلی ثَلاثِ خِلالٍ یَتَکَلَّفُها وإن لَم یَکُن فی طَبعِهِ ذلکَ : مُعاشَرَةٍ جَمیلَةٍ ، وسَعَةٍ بتَقدیرٍ ، وغَیرَةٍ بتَحَصُّنٍ .

امام صادق علیه السلام : مرد برای اداره خانه و خانواده اش بایـد سه کار انجام دهـد، هر چنـد بر خلاف طبع او باشد: خوشرفتاری، گشاده دستی اما به اندازه، و غیرت و ناموس داری.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۳۶/۶۳.

حدیث۱۴۱۳

امام صادق علیه السلام :

كَفاكَ مِنَ التَّعزِيَةِ بأن يَراكَ صاحِبُ المُصيبَةِ .

امام صادق علیه السلام : برای تسلیت گفتن، همین اندازه کافی است که صاحب مصیبت تو را ببیند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۷۴/۵۰۵.

حدیث۱۴۱۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن عِلَّةِ اعتِزالِه ـ : فَسَدَ الزَّمانُ وتَغَيَّرَ الإخوانُ ، فرَأيتُ الانفِرادَ أسكَنَ لِلفُؤادِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از علت گوشه نشینی ایشان ـ فرمود : زمانه فاسد شده و برادران تغییر کرده اند. بنابراین، آرامش دل را در تنهایی یافتم.

بحار الأنوار : ۴۷/۶۰/۱۱۶

حدیث۱۴۱۵

امام صادق علیه السلام :

حِشمَةُ الانقِباضِ أبقى لِلعِزِّمن اُنسِ التَّلاقی .

امام صادق علیه السلام : تنهایی و دوری گزیدن از مردم عزّت و احترام را بیشتر نگه می دارد تا دمخور شدن با آنان.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۰/۲۸ .

حدیث۱۴۱۶

امام صادق علیه السلام :

ما مِن عَبدٍ كَظَمَ غَيظا إلّا زادَهُ اللّه ُعَزَّوجلَّ عِزّا فی الدّنيا والآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده ای خشم خود را فرو نخورد، مگر این که خداوند عز و جل بر عزّت او در دنیا و آخرت افزود.

الکافی : ۲/۱۱۰/۵.

حدیث۱۴۱۷

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ عِزّا بِلا عَشيرَةٍ ،وغِنىً بِلا مالٍ ، وهَيبَةً بِلا سُلطانٍ ، فَلْيَنقَلْ مِن ذُلِّ مَعصِيَةِ اللّه ِ إلى عِزِّ طاعَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که می خواهد بی آن که ایل و تباری داشته باشد عزتمند باشد و بدون آن که مال و ثروتی داشته باشد بی نیاز باشد و بدون آن که قدرتی داشته باشد هیبت و شکوه داشته باشد، باید از خواری معصیت خدا به عزّت طاعت او در آید.

الخصال : ۱۶۹/۲۲۲.

حدیث۱۴۱۸

امام صادق علیه السلام :

العِزُّ أن تَذِلَّ لِلحَقِّ إذالَزِمَکَ .

امام صادق علیه السلام : عزّت آن است که هر گاه با حق رو به رو شدی، در برابر آن خوار باشی.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۸/۱۰۵

حدیث۱۴۱۹

امام صادق علیه السلام :

حَسبُ المُؤمِنِ عِزّا إذا رَأی مُنکَرا أن یَعلَمَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ مِن قَلبِهِ إنکارَهُ .

امـام صادق علیه السـلام : برای عزّت مؤمن همین کافی است که هر گاه منکری را ببینـد، خداونـد عز و جل بدانـد که در دل آن را انکار می کند.

الکافی : ۵/۶۰/۱.

حدیث۱۴۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّمـا یَأمُرُ بِـالمَعروفِ ویَنهیعَنِ المُنکَرِ مَن کـانَت فیهِ ثَلاثُ خِصالٍ : عامِلٌ بِما یَأمُرُ بِهِ وتارِکٌ لِما یَنهی عَنهُ ، عادِلٌ فیما یَأمُرُ عادِلٌ فیما یَنهی ، رَفیقٌ فیما یَأمُرُ ورَفیقٌ فیما یَنهی .

امام صادق علیه السلام : کسی [باید] امر به معروف و نهی از منکر کند که سه خصوصیت در او باشد: به آنچه فرمان می دهد، خود عمل کنـد. آنچه را نهی می کنـد، خود نیز ترک گویـد. در امر و نهی خود عـدالت را رعایت کند و در امر و نهیش، طریق ملایمت پیش گیرد.

الخصال : ۱۰۹/۷۹.

حدیث۱۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

رَأیتُ المَعـروفَ کَاسمِهِ،ولَیسَ شَیءٌ أفضَلَ مِنَ المَعروفِ إلّا ثَوابُهُ .

امام صادق علیه السـلام : خوبی را همچون نامش [خوب]دیـدم و هیـچ چیز برتر از خوبی کردن نیست مگر پاداش آن [که خـدا می دهد].

مکارم الأخلاق : ۱/۲۹۴/۹۱۵.

حدیث۱۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن عَلامَةِ قَبولِ العَبـدِ عِنـدَ اللّه ِ ـ : عَلامَةُ قَبولِ العَبـدِ عِنـدَ اللّه ِ أن یُصـیبَ بِمَعروفِهِ مَواضِعَهُ ، فإن لَم یَکُن کـذلکَ فلَیسَ کذلکَ .

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسخ به این سؤال که نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا چیست ـ فرمود: نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا این است که احسان و کمکش به جا صورت گیرد، اگر چنین نباشد چنان نیز نخواهد بود.

بحار الأنوار : ۷۴/۴۱۹/۴۷

حدیث۱۴۲۳

امام صادق علیه السلام :

لَو جَرَی المَعروفُ عَلی ثَمانینَ کَفّا لَاُجِروا کُلُّهُم فیهِ ، مِن غَیرِ أن یُنقَصَ صاحِبُهُ مِن أجرِهِ شَیئا .

امام صادق علیه السلام : اگر احسان و کمک هشتاد دست بگردد، همه آنها به سبب آن پاداش می یابند، بی آن که از اجر صاحبش چیزی کم شود.

الکافی : ۴/۱۸/۲.

حدیث۱۴۲۴

امام صادق علیه السلام :

أوَّلُ مَن یَدخُلُ الجَنَّةَ أهلُ المَعروفِ .

امام صادق علیه السلام : نیکوکاران ، نخستین کسانی اندکه به بهشت در می آیند.

الدعوات: ۱۰۸/۲۴۰ .

حدیث۱۴۲۵

امام صادق علیه السلام :

أهلُ المَعروفِ فی الدّنیا هُم أهلُالمَعروفِ فی الآخِرَةِ ؛ لِأَنَّهُم فی الآخِرَةِ تَرجَحُ لَهُمُ الحَسَناتُ ، فیَجودونَ بِها عَلی أهلِ المَعاصی .

امام صادق علیه السـلام : اهل خوبی در دنیا، در آخرت نیز اهل خوبی هستند؛ زیرا در آخرت کارهای خوبشان سنگین می شود. لذا از آنها به گنهکاران می بخشند.

الأمالی للطوسی : ۳۰۴/۶۱۰.

حدیث۱۴۲۶

امام صادق علیه السلام :

رَبُّنا نورِیُّ الذّاتِ ، حَیُّالذّاتِ ، عالِمُ الذّاتِ ، صَمَدِیُّ الذّاتِ .

امام صادق علیه السلام : پروردگار ما ذاتش نور است،ذاتش زنده است، ذاتش داناست، ذاتش صمد است.

التوحید : ۱۴۰/۴

حدیث۱۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ إبلیسَ قالَ لِعیسَی ابنِ مَریَمَ علیه السلام : أیَقدِرُ رَبُّکَ عَلی أن یُدخِلَ الأرضَ بَیضَةً ؛ لا یُصغِّرُ الأرضَ ولا یُکَبِّرُ البَیضَةَ ؟ فقالَ عیسی

عليه السلام : وَيلَكَ ! إنَّ اللّه َ لا يوصَفُ بِعَجزٍ ، ومَن أقدَرُ مِمَّن يُلَطِّفُ الأرضَ ويُعَظِّمُ البَيضَةَ ؟ !

امام صادق عليه السلام : ابليس به عيسى بن مريم عليه السلام گفت:آيا پروردگار تو مى تواند [كره]زمين را داخل تخم مرغى جاى دهد، بدون آن كه زمين را كوچك و تخم مرغ را بزرگ كند؟ عيسى عليه السلام فرمود: واى بر تو! خدا به صفت ناتوانى وصف نمى شود؛ كسى كه بتواند زمين را كوچك گرداند و تخم مرغ را بزرگ [چندان كه زمين داخل آن جاى گيرد]تواناتر از چنين كسى كيست؟

التوحيد : ۱۲۷/۵ .

حديث۱۴۲۸

امام صادق عليه السلام :

ـ وقد سُئِلَ عَن أساسِ الدِّينِ ـ : التَّوحيدُ والعَدلُ . . . أمّا التَّوحيدُ فأن لا تُجَوِّزَ عَلى رَبِّكَ ما جازَ عَلَيكَ ، وأمّا العَدلُ فأن لا تَنسِبَ إلى خالِقِكَ ما لامَكَ عَلَيهِ .

امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ به پرسش از بنياددين ـ فرمود : بنياد دين توحيد و عدل است... توحيد به اين معناست كه آنچه را درباره خودت روا مى دانى درباره پروردگارت روا نشمارى و معناى عدل اين است كه آنچه را آفريدگارت به سبب آنها تو را نكوهش كرده است، به او نسبت ندهى.

التوحيد : ۹۶/۱ .

حديث۱۴۲۹

امام صادق عليه السلام :

والعِلمُ ذاتُه ولا مَعلومَ ... فلَمَّا أحدَثَ الأشياءَ وكانَ المَعلومُ وَقَعَ العِلمُ مِنهُ عَلَى المَعلومِ .

امام صادق عليه السلام : علم ، ذاتى خداست و پيش از آن كه معلومى (متعلق علمى) در كار باشد، عالم بوده است... پس چون اشياء را پديد آورد و معلوم موجود شد علم او به معلوم تعلق گرفت.

الكافى : ۱/۱۰۷/۱ .

حديث۱۴۳۰

امام صادق عليه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَن عِلمِهِ بِالمَكانِ: أكانَ قَبلَ تَكوينِهِ أم حِينَهُ وبَعدَهُ ؟ ـ : تَعالَى اللّه ُ ! بَل لَم يَزَلْ عالِما بِالمَكانِ قَبلَ تَكوينِهِ كَعِلمِهِ بِهِ بَعدَ ما كَوَّنَهُ ، وكَذلِكَ عِلمُهُ بِجَميعِ الأشياءِ كَعِلمِهِ بِالمَكانِ .

امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ به اين پرسش كه: آيا علم خدا به مكان ، پيش از ايجاد آن بوده يا همزمان با ايجادش يا بعد از آن؟ ـ فرمود : بلند مرتبه است خدا! او پيوسته عالم بوده است و علم او به مكان پيش از ايجاد آن همانند علم اوست به آن بعد از ايجادش. علم او به همه اشياء نيز همچون علم او به مكان است.

التوحيد : ۱۳۷/۹ .

حديث۱۴۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عِلمٌ لا جَهلَ فيهِ ، حَياةٌ

لا مَوتَ فيهِ ، نورٌ لا ظُلمَةَ فيهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند علمی است که هیچ نادانی

در او نیست، زندگی ای است که مرگی با او نیست و روشنایی ای است که هیچ تاریکی در او نباشد.

التوحید : ۱۳۷/۱۱ .

حدیث۱۴۳۲

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ الدَّليلِ عَلى أنَّ اللّه َواحِدٌ ـ : اتِّصالُ التَّدبيرِ ، وتَمامُ الصُّنعِ ، كَما قالَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ : «لَو كانَ فيهِما آلِهَةٌ إلَا اللّه ُ لَفَسَدَتا» .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که دلیل بر یگانگی خدا چیست ـ فرمود : پیوستگی و هماهنگی تدبیر و نظام حاکم بر هستی و کامل بودن آفرینش ؛ چنان که خداوند عز و جل فرموده است : «اگر در زمین و آسمان خدایانی جز اللّه می بود ، هر دو تباه می شدند» .

التوحید : ۲۵۰ / ۲

حدیث۱۴۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ مِن مُناظَرَتِهِ زِنديقا ـ : إن قُلتَ : إنَّهُما اثنانِ لَم يَخْلُ مِن أن يَكونا مُتَّفِقَينِ مِن كُلِّ جِهَةٍ ، أو مُفتَرِقَينِ مِن كُلِّ جِهَةٍ ، فلَمّارَأينا الخَلقَ مُنتَظِما،والفَلَكَ جارِيا

امام صادق علیه السلام ـ در بخشی از مناظره خود با یک زندیق ـ فرمود : اگر بگویی خدا دو تاست، از این دو حالت بیرون نیست که یا هر دو از هر جهت یکسانند یا از تمام جهات متفاوتند. از آن جا که ما آفرینش را نظام مند می بینیم و فلک را در گردش و آمد و شد شب و روز و خورشید و ماه را مرتّب، درستی کار و تدبیر و هماهنگی امور، دلالت بر این دارد که مدبّر یکی است.

وانگهی، اگر ادعا کنی خدا دو تاست لازمه اش این است که فاصله ای میان آنها باشد تا دوتا بودن آنها صدق کند. در این صورت، آن فاصله خود خدای سومی است که همچون آنها قدیم است و در نتیجه، اعتقاد به خدای سومی بر تو لازم می آید و اگر سه خدا ادّعا کنی همان چیزی لازم می آید که در مورد اعتقاد به دو خدا گفتیم؛ یعنی باید میان آنها، دو فاصله باشد که در این صورت وجود پنج خدا لازم می آید و به این ترتیب تعداد خدایان تا بی نهایت پیش می رود.

في الكافي : ۱/۸۱/۵ هنا زيادة وهي «والتدبير واحدا» .

حدیث۱۴۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لِرَجُلٍ ـ : أمَّا التَّوحيدُ فأن لا تُجوِّزَ عَلى رَبِّكَ ماجازَ عَلَيكَ ، وأمَّا العَدلُ فأن لا تَنسِبَ إلى خالِقِكَ ما لامَكَ عَلَيهِ .

امام صادق علیه السلام ـ خطاب به مردی ـ فرمود : توحید آن است که آنچه را بر خود روا می دانی بر پروردگارت روا ندانی، و عدل آن است که آنچه را آفریدگارت به سبب آن تو را ملامت و سرزنش کرده به او نسبت ندهی.

معانی الأخبار : ۱۱/۲ .

حدیث۱۴۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَن نَظَرَ فی اللّه ِ کَیفَ هُوَ هَلَکَ .

امام صادق علیه السلام : هر که در چگونگی خدا بیندیشد، نابود شود.

المحاسن : ۱/۳۷۱/۸۰۸ .

حدیث۱۴۳۶

امام صادق علیه السلام :

إیّاکُم والتَّفَکُّرَ فی اللّه ِ ؛ فإنَّ التَّفَکُّرَ فی اللّه ِ لا یَزیدُ إلّا تِیها ، إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ لا تُدرِکُهُ الأبصارُ ولا یُوصَفُ بِمِقدارٍ .

امام صادق علیه السلام : از اندیشیدن درباره [ذات]خدا بپرهیزید؛ زیرا اندیشه کردن در خدا جز بر حیرت و گمراهی نمی افزاید. همانا خداوند عز و جلرا نه دیدگان در می یابند و نه به اندازه داشتن وصف می شود.

الأمالی للصدوق : ۵۰۳/۶۹۰ .

حدیث۱۴۳۷

امام صادق علیه السلام :

ثِقْ بِاللّه ِ تَکُن عارِفا .

امام صادق علیه السلام : به خدا اعتماد کن، تا خدا شناس باشی.

تحف العقول: ۳۷۶ .

حدیث۱۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أعلَمَ النّاسِ بِاللّه ِ أرضاهُم بِقَضاءِاللّه ِ عَزَّوجلَّ .

امام صادق علیه السلام : داناترین مردم به خدا، خرسندترین آنها به قضا و حکم خداوند عز و جل است.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۸۴ .

حدیث۱۴۳۹

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ اللّه َ خافَ اللّه َ ،ومَن خافَ اللّه َ سَخَت نَفسُهُ عَنِ الدّنیا .

امام صادق علیه السلام : هر که خدا را بشناسد، از او بترسد و هر که از خدا بترسد، دنیا را رها کند.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۸۵

حدیث۱۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

لَو يَعلَمُ النّاسُ ما فى فَضلِمَعرِفةِ اللّه عَزَّوجلَّ ما مَدُّوا أعيُنَهُم إلى ما مَتَّعَ اللّه ُ بِهِ الأعداءَ مِن زَهرَةِ الحَياةِ الدّنيا ونَعيمِها ، وكانَت دُنياهُم أقَلَّ عِندَهُم مِمّا يَطَؤونَهُ بأرجُلِهِم ، ولَنَعِموا بمَعرِفةِ اللّه جَلَّ وعزَّ ، وتَلَذَّذوا بِها تَلَذُّذَ مَن لَم يَزَلْ فى رَوضاتِ الجِنانِ مَعَ أولِياءِ اللّه . إنَّ مَعرِفةَ اللّه عَزَّوجلَّ اُنسٌ مِن كُلِّ وَحشَةٍ ، وصاحِبٌ مِن كُلِّ وَحدَةٍ ، ونُورٌ مِن كُلِّ ظُلمَةٍ ، وقُوَّةٌ مِن كُلِّ ضَعفٍ ، وشِفاءٌ مِن كُلِّ سُقم .

امام صادق عليه السلام : اگر مردم مى دانستند كه شناخت خداوند عز و جل چه ارزشى دارد، به زرق و برق زندگى دنيا و نعمتهاى آن كه خداوند دشمنان را از آنها بهره مند ساخته است چشم نمى دوختند و دنياى آنان در نظرشان كمتر از خاك زير پايشان بود و از معرفت خدا متنعم مى شدند و چونان كسى از آن لذّت مى بردند كه همواره در باغهاى بهشت با اولياء و دوستان خدا باشد. شناخت خدا، مونس هر تنهايى است و يار هر بى كسى و روشنايى هر تاريكى و نيروى هر ناتوانى و شفاى هر بيمارى.

الكافى : ۸/۲۴۷/۳۴۷ .

حدیث۱۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

لا يَقبَلُ اللّه ُ عَمَلاً إلّا بِمَعرِفَةٍ،ولا مَعرِفَةً إلّا بِعَمَلٍ ، فمَن عَرَفَ دَلَّتهُ المَعرِفَةُ عَلَى العَمَلِ ، ومَن لَم يَعمَلْ فلا مَعرِفَةَ لَهُ .

امام صادق عليه السلام : خداوند هيچ عملى را جز با شناخت نپذيرد و هيچ شناختى را جز با عمل. پس هركه شناخت پيدا كند، آن شناخت او را به عمل رهنمون شود و كسى كه عمل نكند، شناخت ندارد.

الكافى : ۱/۴۴/۲ .

حدیث۱۴۴۲

امام صادق علیه السلام :

إذا رَقَّ العِرضُ اسْتُصعِبَ جَمعُهُ .

امام صادق عليه السلام : هرگاه آبرو بريزد، جمع آورى آن دشوار است.

أعلام الدين : ۳۰۳ .

حدیث۱۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

العَدلُ أحلى مِنَ الشَّهدِ، وأليَنُ مِنَ الزُّبدِ، وأطيَبُ ريحا مِنَ المِسكِ .

امام صادق عليه السلام : عدالت از عسل شيرين تر، از خامه نرمتر و از مشك خوشبوتر است.

الكافى : ۲/۱۴۷/۱۵.

حدیث۱۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

العَدلُ أحلى مِنَ الماءِ يُصيبُهُ الظَّمآنُ .

امام صادق عليه السلام : عدالت، از آبى كه شخص تشنه به آن مى رسد شيرين تر است.

الكافى : ۲/۱۴۶/۱۱

حدیث۱۴۴۵

امام صادق عليه السلام :

كانَ أبى يَقولُ : إذا هَمَمتَ بِخَيرٍ فبادِرْ؛ فإنَّكَ لا تَدرى ما يَحدُثُ .

امام صادق عليه السلام : پدرم مى فرمود: هرگاه آهنگ كار خوبى كردى، بشتاب؛ زيرا نمى دانى كه چه پيش خواهد آمد.

الكافى : ۲/۱۴۲/۳ .

حدیث۱۴۴۶

امام صادق عليه السلام :

مَعَ التَّثَبُّتِ تَكونُ السَّلامَةُ، ومَعَ العَجَلَةِ تَكونُ النَّدامَةُ .

امام صادق عليه السلام : با آرامش و درنگ، سلامت [از خطا و لغزش] همراه است و با شتابزدگى، پشيمانى.

الخصال : ۱۰۰/۵۲.

حدیث۱۴۴۷

امام صادق عليه السلام :

المُعجِزَةُ عَلامةٌ للّه لا يُعطيهاإلّا أنبياءَهُ ورُسُلَهُ وحُجَجَهُ؛ لِيُعرَفَ بِهِ صِدقُ الصّادِقِ مِن كِذبِ الكاذِبِ .

امام صادق عليه السلام : معجزه، نشانه اى از خداست و آن را تنها به پيامبران و فرستادگان و حجّتهاى خود مى دهد تا به وسيله آن راستِ راستگو، از دروغِ دروغگو باز شناخته شود.

علل الشرائع : ۱۲۲/۱.

حدیث۱۴۴۸

امام صادق عليه السلام :

إن كانَ المَمَرُّ عَلَى الصِّراطِ حَقّا فالعُجبُ لِماذا ؟!

امام صادق عليه السلام : اگر گذشتن از صراط راست است، پس چرا خودپسندى؟!

الأمالى للصدوق : ۵۶/۱۲.

حدیث۱۴۴۹

امام صادق عليه السلام :

قالَ إبليسُ ـ لَعنةُ اللّه عَلَيهِ ـ لِجُنودِهِ : إذا استَمكَنتُ مِن ابنِ آدَمَ فى ثَلاثٍ لَم اُبالِ ما عَمِلَ؛ فإنَّهُ غَيرُ مَقبولٍ مِنهُ : إذا استَكثَرَ عَمَلَهُ، ونَسِىَ ذَنبَهُ، ودَخَلَهُ العُجبُ .

امام صادق علیه السـلام : ابلیس ـ که لعنت خدا بر او باد ـ به لشـکریانش گفت: اگر در سه کار بر فرزند آدم چیره آیم ، دیگر باکی نـدارم که چه کاری می کند؛ زیرا آن کار از او پذیرفته نمی شود: هرگاه عملش را زیاد شـمارد و گناهش را از یاد برد و خودپسـند شود.

الخصال : ۱۱۲/۸۶.

حدیث۱۴۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَن دَخَلَهُ العُجبُ هَلَكَ .

امام صادق علیه السلام : به هر که خودپسندی راه یابد، نابود شود.

الکافی : ۲/۳۱۳/۲.

حدیث۱۴۵۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى يَقولُ : إنَّ مِن عِبادى مَن يَسألُنى الشَّىءَ مِن طاعَتى لِاُحِبَّهُ، فأصرِفُ ذلكَ عَنهُ لِكَى لا يُعجِبَهُ عَمَلُه .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسـلام: خـدای تبارک و تعالی می فرمایـد: برخی از بنـدگان من از من توفیق طاعتی می طلبنـد تا بدان وسیله دوستشان بدارم، اما من آن را به آنان نمی دهم، مبادا از عمل خود دچار خودپسندی شوند.

الزهد للحسين بن سعيد : ۶۸/۱۷۹.

حدیث۱۴۵۲

امام صادق علیه السلام :

لا تُكَرِّهوا إلى أنفُسِكُمُ العِبادَةَ .

امام صادق علیه السلام : عبادت را به نفسهای خود تحمیل نکنید .

الکافی : ۲/۸۶/۲ .

حدیث۱۴۵۳

امام صادق علیه السلام :

واللّه ِ ما عُبِدَ اللّه ُ بِشىءٍ أفضَلَ مِن أداءِحَقِّ المُؤمِنِ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند که خداوند به چیزی برتر از گزاردن حق مؤمن، عبادت نشده است.

الاختصاص : ۲۸.

حدیث۱۴۵۴

امام صادق علیه السلام :

أعبَدُ النّاسِ مَن أقامَ الفَرائضَ .

امام صادق علیه السلام : عابدترین مردم، کسی است که واجبات را به پا دارد.

الخصال : ۱۶/۵۶.

حدیث۱۴۵۵

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ العِلمُ بِاللّه ِ والتَّواضُعُ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : برترین عبادت، شناخت خدا و فروتنی در برابر اوست.

تحف العقول : ۳۶۴.

حدیث۱۴۵۶

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ إدمانُ التَّفَكُّرِ فی اللّه ِوفی قُدرَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

الکافی : ۲/۵۵/۳.

حدیث۱۴۵۷

امام صادق علیه السلام :

مَن أطاعَ رَجُلاً فی مَعصِيَةٍ فقَد عَبَدَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه از کسی در معصیت خدا فرمان برد، هر آینه او را بندگی کرده است.

الکافی : ۲/۳۹۸/۸

حدیث۱۴۵۸

امام صادق علیه السلام :

(إنّ) العُبّادَ ثَلاثـةٌ : قَومٌ عَبَـدوااللّه َ عَزَّوجلَّ خَوفا فتِلكَ عِبادَةُ العَبيدِ، وَقَوم عَبَدوا اللّه َ تَبارَكَ وتَعالی طَلَبَ الثَّوابِ فتِلكَ عِبادَةُ الاُجَراءِ، وقَوم عَبَدوا اللّه َ عَزَّوجلَّ حُبّا لَهُ فَتِلكَ عِبادَةُ الأحرارِ، وهِیَ أفضَلُ العِبادَةِ .

امـام صـادق علیه السـلام : عبـادت کننـدگان سه دسـته انـد: گروهی خداونـد عز و جل را از ترس عبادت می کننـد، که این عبادت بردگـان است؛ گروهی خـدای تبارک و تعالی را به طمع ثواب عبادت می کننـد، که این عبادت مزدوران است؛ و گروهی خـداوند عز و جل را از سر عشق و محبّت به او عبادت می کنند که این عبادت آزادگان است و این برترین عبادت است.

الکافی : ۲/۸۴/۵

حدیث۱۴۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ فَوقَ كلِّ عِبادَةٍ عِبادَةً،و حُبُّنا أهلَ البَيتِ أفضَلُ عِبادَةٍ .

امام صادق علیه السلام : فوق هر عبادت، عبادتی است و دوست داشتن ما خاندان، برترین عبادت است .

المحاسن : ۱/۲۴۷/۴۶۲.

حدیث۱۴۶۰

امام صادق علیه السلام :

لَولا أنَّ بَنِی اُمَیَّةَ وَجَدُوا مَن یَکتُبُ لَهُم، ویَجبِی لَهُمُ الفَیءَ، ویُقاتِلُ عَنهُم، ویَشهَدُ جَماعَتَهُم، لَما سَلَبُونا حَقَّنا .

امـام صـادق علیه السـلام : اگر بنی امیه کسـی را نمی یافتنـد که برایشـان بنویسـد و مالیات جمع آوری کنـد و برایشان بجنگـد و در جماعتشان حاضر شود ، هرگز نمی توانستند حق ما را سلب کنند .

الکافی : ۵/۱۰۶/۴، انظر تمام الکلام

حدیث۱۴۶۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ولا تَرْکَنُوا إلی الَّذِینَ ظَلَمُوا ...» ـ : هُوَ الرَّجُلُ یَأتِی السُّلطانَ فَیُحِبُّ بَقاءَهُ إلی أن یُدخِلَ یَدَهُ إلی کِیسِهِ فَیُعطِیَهُ .

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «و به کسانی که سـتم کرده اند متمایل مشوید ...» ـ فرمود : هر که نزد سلطان رود و آرزو داشته باشد او همین قدر زنده بماند که دستش را در جیب خود برد و چیزی به وی دهد ، به ستمگر متمایل شده است .

الکافی : ۵/۱۰۸/۱۲.

حدیث۱۴۶۲

امام صادق علیه السلام :

العامِلُ بِالظُّلمِ والمُعینُ لَهُ والرَّاضِی بِهِ شُرَکاءُ ثَلاثَتُهُم .

امام صادق علیه السلام : ستمگر و یاری دهنده او و کسی که به ستم او راضی باشد، هر سه در ستم شریکند .

الکافی : ۲/۳۳۳/۱۶

حدیث۱۴۶۳

امام صادق علیه السلام :

نهی رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله أن یُؤکَلَ ماتَحمِلُ النَّملَةُ بِفِیها وقَوائِمِها .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله از خوردن چیزی که مور با دهان و پاهای خود حمل می کند ، نهی فرمود .

الکافی : ۵/۳۰۷/۱۱.

حدیث۱۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ أستَرَ وأخفی ما یُسَلَّطُ الشَّیطانُ مِن ابنِ آدَمَ أن صارَ أن یَسکُنَ تَحتَ الأظافِیرِ.

امام صادق علیه السلام : پنهان ترین و ناپیداترین راهی که از آن شیطان بر آدمی مسلط می شود ، لانه کردن او در زیر ناخنهاست .

الکافی : ۶/۴۹۰/۷.

حدیث۱۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

الطِّيَرَةُ على ما تَجعَلُها إن هَوَّنتَها تَهَوَّنَت، وإن شَدَّدتَها تَشَدَّدَت، وإن لَم تَجعَلْها شَيئا لَم تَكُن شَيئا .

امام صادق علیه السلام : تأثیر فال بد به خودت بستگی دارد : اگر آن را آسان بگیری آسان می شود ، اگر سخت بگیری سخت می شود ، و اگر آن را به چیزی نگیری چیزی نخواهد بود .

الکافی : ۸/۱۹۷/۲۳۵ .

حدیث۱۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَن تَطَيَّبَ أوَّلَ النهارِ لَم يَزَلْ عَقلُهُ مَعهُ إلى اللَّيلِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در آغاز روز به خود عطر زند ، تا شب عقلش با او خواهد بود .

الکافی : ۶/۵۱۰/۷

حدیث۱۴۶۷

امام صادق علیه السلام :

كانَ رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يُنفِقُ فی الطِّيبِ أكثَرَ مِمّا يُنفِقُ فی الطَّعامِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله برای عطر بیشتر از غذا خرج می کرد .

الکافی : ۶/۵۱۲/۱۸

حدیث۱۴۶۸

امام صادق علیه السلام :

العِطرُ مِن سُنَنِ المُرسَلِينَ .

امام صادق علیه السلام : عطر زدن از سنّتهای پیامبران است .

الکافی : ۶/۵۱۰/۲

حدیث۱۴۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّهَ عَزَّوجلَّ جَعَلَ التُّرابَ

طَهورا كما جَعَلَ الماءَ طَهورا .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل خاک را نیز ، همچون

آب ، پاک کننده قرار داده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۰۹/۲۲۴ .

حدیث۱۴۷۰

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ یُحِبُّ البیتَ الذی فیهِ العُرسُ، ویُبغِضُ البیتَ الذی فیهِ الطلاقُ، وما مِن شَیءٍ أبغَضَ إلی اللّه ِ عَزَّوجلَّ مِن الطَّلاقِ .
امام صادق علیه السـلام : خداونـد عز و جل خانه ای را که در آن عروسـی باشـد دوست دارد و خانه ای را که در آن طلاق باشـد ، دشمن دارد و نزد خداوند عز و جلچیزی منفورتر از طلاق نیست .
الکافی : ۶/۵۴/۳ .

حدیث۱۴۷۱

امام صادق علیه السلام :
ما مِن شَیءٍ مِمّا أحَلَّهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ أبغَضَ إلَیهِ مِن الطلاقِ، وإنَّ اللّه َ یُبغِضُ المِطلاقَ الذَّوّاقَ .
امام صادق علیه السـلام : از چیزهایی که خداونـد عز و جل حلال فرموده هیچ چیز نزد او منفورتر از طلاق نیست . خداوند مردی را که زن زیاد طلاق می دهد و پیوسته تغییر همسر می دهد دشمن دارد .
الکافی : ۶/۵۴/۲

حدیث۱۴۷۲

امام صادق علیه السلام :
إنَّ أمیرَ المؤمنینَ علیه السـلام أشـبَهُ الناسِ طُعمَةً برسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، کانَ یَأکُلُ الخُبزَ والخَلَّ والزَّیتَ، ویُطعِمُ الناسَ الخُبزَ واللَّحمَ .
امام صادق علیه السـلام : امیر المؤمنین علیه السلام در زمینه طعام و غذا شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه و آله بود ؛ خود نان و سرکه و روغن می خورد و به مردم نان و گوشت می خوراند .
المحاسن : ۲/۲۷۹/۱۹۰۱ .

حدیث۱۴۷۳

امام صادق علیه السلام :
مِن مُوجِباتِ الجَنَّةِ والمَغفِرَةِ إطعامُ الطَّعامِ السَّغْبانَ، ثُمَّ تَلا قولَ اللّه ِ عَزَّوجلَّ : «أوْ إطْعامٌ فی یَومٍ ذی مَسْغَبةٍ ...» .
امام صادق علیه السلام : یکی از موجبات بهشت و آمرزش ، اطعام گرسنه است ؛ سپس این سخن خداوند عز و جل را تلاوت کرد : «یا در روز گرسنگی طعام دادن ...» .
المحاسن : ۲/۱۴۵/۱۳۸۱

حدیث۱۴۷۴

امام صادق علیه السلام :

إذا أتاکَ أخُوك فَآتِهِ بما عِندَك، وإذا دَعَوتَهُ فَتَکَلَّفْ لَهُ .

امام صادق علیه السـلام : هرگاه برادرت، ناخوانده بر تو وارد شد ، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور و هرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او زحمت بکش .

المحاسن : ۲/۱۷۹/۱۵۰۶ .

حدیث۱۴۷۵

امام صادق علیه السلام :

لا غُرمَ علی مُستَعِیرِ عارِیَةٍ إذا هَلَکَت إذا کانَ مَأمُونا .

امام صادق علیه السلام : اگر عاریه از بین برود ، در صورتی که عاریه گیرنده، امین و مورد اعتماد باشد ، تاوانی بر او نیست .

الکافی : ۵/۲۳۹/۵ .

حدیث۱۴۷۶

امام صادق علیه السلام :

الکَفالَةُ خَسارَةٌ، غَرامَةٌ، نَدامَةٌ .

امام صادق علیه السلام : کفیل شدن خسارت است ، غرامت است ، پشیمانی است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/ ۹۷/ ۳۴۰۵ .

حدیث۱۴۷۷

امام صادق علیه السلام :

لا تُوجِبْ علی نفسِکَ الحُقوقَ واصبِرْ علی النَّوائبِ .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : حقّ و حقوق بر خودت واجب مگردان و در برابر سختیها و ناملایمات صبر کن .

الکافی : ۴/۳۳/۳ .

حدیث۱۴۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أضَرَّ بِشَیءٍ مِن طَریقِ المُسلِمینَ فَهُوَ لَهُ ضامِنٌ .

امام صادق علیه السلام : هر کس از طریق معابر عمومی ، اندك خسارتی [به کسی]وارد کند ، ضامن است .

الکافی: ۷ / ۳۵۰ / ۳.

حدیث۱۴۷۹

امام صادق علیه السلام :

القَهقَهَةُ مِنَ الشَّیطانِ .

امام صادق علیه السلام : قهقهه زدن ، کار شیطان است .

الکافی : ۲/۶۶۴/۱۰ .

حدیث۱۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

ضِحکُ المؤمِنِ تَبَسُّمٌ .

امام صادق علیه السلام : خنده مؤمن ، لبخند است .

الکافی : ۲/۶۶۴/۵

حدیث۱۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَن تَبَسَّم فی وَجهِ أخیهِ کانَت لَهُ حَسَنةٌ.

امام صادق علیه السلام : هر که به چهره برادر خود لبخند زند ، آن لبخند برای او حسنه ای باشد .

الکافی : ۲/۲۰۶/۱ .

حدیث۱۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ الجِهادِ الصَّومُ فی الحَرِّ.

امام صادق علیه السلام : برترین جهاد ، روزه گرفتن در هوای گرم است .

بحار الأنوار : ۹۶/۲۵۶/۳۸ .

حدیث۱۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

الشِّتاءُ رَبیعُ المُؤمِنِ، یَطُولُ فیهِ لَیلُهُ فَیستَعِینُ بِهِ علی قِیامِهِ، ویَقصُرُ فیهِ نَهارُهُ فَیستَعِینُ بِهِ علی صِیامِهِ .

امام صادق علیه السلام : زمستان ، بهار مؤمن است ؛ شبهایش طولانی است و برای عبادتِ نیمه شب از آن کمک می گیرد و روزهایش کوتاه است و برای روزه گرفتن از آن مدد می جوید .

معانی الأخبار : ۲۲۸/۱ .

حدیث۱۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الرَّجُلَ لَیَصُومُ یَوماتَطَوُّعا یُرِیدُ بِهِ ما عِندَ اللّه ِ عَزَّوجلَّ فَیُدخِلُهُ اللّه ُ بِهِ الجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : آدمی ، برای رسیدن به پاداش الهی ، یک روز داوطلبانه روزه می گیرد و خداوند بدان سبب او را به بهشت می برد .

الکافی : ۴/۶۳/۵ .

حدیث۱۴۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَن فَطَّرَ صائما فلَهُ مِثلُ أجرِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه روزه داری را افطاری دهد ، اجرش همانند اجر او باشد .

الکافی : ۴/۶۸/۱، انظر تمام الباب .

حدیث۱۴۸۶

امام صادق علیه السلام :

لِلصائمِ فَرحَتانِ : فَرحَةٌ عندَ إفطارِهِ، وفَرحَةٌ عندَ لِقاءِ رَبِّهِ .

امام صادق علیه السلام : روزه دار دو شادی دارد : یک شادی هنگام گشودن روزه اش و شادی دیگر هنگام دیدار با پروردگارش .

الکافی : ۴/۶۵/۱۵

حدیث۱۴۸۷

امام صادق علیه السلام :

نَومُ الصائمِ عِبادَةٌ، وصَمتُهُ تَسبيحٌ،وعَمَلُهُ مُتَقَبَّلٌ، ودُعاؤهُ مُستَجابٌ .

امام صادق علیه السلام : خواب روزه دار ، عبادت است و سکوتش ، تسبیح و عملش ، پذیرفته و دعایش ، مستجاب .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۷۶/۱۷۸۳ .

حدیث۱۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تبارَكَ وتعالى يقولُ : الصَّومُ لِي وأنا أجزِي علَيهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک وتعالی می فرماید : روزه از من است و پاداش آن را من می دهم .

الکافی : ۴/۶۳/۶ .

حدیث۱۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

مَن شَمِتَ بمُصيبَةٍ نَزَلَت بأخِيهِ لَم يَخرُجْ مِن الدنيا حتّى يُفتَتَنَ .

امام صادق علیه السلام : هر که از مصیبتی که به برادرش می رسد شاد شود، از دنیا نرود تا آن که خود گرفتار گردد .

الکافی : ۲/۳۵۹/۱ .

حدیث۱۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ المَيِّتَ إذا ماتَ بَعَثَ اللّه ُ مَلَكا إلى أوجَعِ أهلِهِ، فَمَسَحَ على قَلبِهِ فَأنساهُ لَوعَةَ الحُزنِ، ولولا ذلكَ لَم تَعمُرِ الدنيا .

امام صادق عليه السلام : هرگاه كسى بميرد، خداوند فرشته اى را به سوى دردمندترين عضو خانواده او مى فرستد . پس بر قلب او دستى مى كشد و سوز و گداز غم را از ياد او مى برد و اگر چنين نبود، دنيا آباد نمى شد .

الكافى : ۳/۲۲۷/۱

حديث۱۴۹۱

امام صادق عليه السلام :

ـ إنّهُ كانَ يقولُ عندَ المُصيبَةِ ـ : الحَمدُ للّه ِ الذى لَم يَجعَلْ مُصيبَتى فى دِينى، والحَمدُ للّه ِ الذى لو شاءَ أن تكونَ مُصيبَتى أعظَمَ مِمّا كانت (كانَت)، والحَمدُ للّه ِ على الأمرِ الذى شاءَ أن يكونَ وكانَ .

امام صادق عليه السلام ـ هنگام مصيبت ـ مى فرمود : خداى را سپاس كه مصيبت مرا در دينم قرار نداد ، خداى را سپاس كه اگر مى خواست مصيبتم از اين هم بزرگتر مى شد ، خداى را بر امرى سپاس كه او خواست بشود و شد .

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۶۸ / ۱۸۳ .

حديث۱۴۹۲

امام صادق عليه السلام :

مَن اُلهِمَ الاستِرجاعَ عندَ المُصيبَةِ وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ .

امام صادق عليه السلام : به هركس هنگام مصيبت ، استرجاع الهام شود ، بهشت واجب گردد .

ثواب الأعمال : ۲۳۵/۲ .

حديث۱۴۹۳

امام صادق عليه السلام :

ـ لِرَجُلٍ قدِ اشتَدَّ جَزَعُهُ على وَلَدِهِ ـ : يا هـذا جَزِعتَ لِلمُصيبَةِ الصُّغرى، وغَفَلتَ عنِ المُصيبَةِ الكُبرى ! ولو كنتَ لِما صارَ إليه وَلَدُكَ مُستَعِدّا لَما اشتَدَّ علَيه جَزَعُكَ ، فَمُصابُكَ بتَركِكَ الاستِعدادَ لَهُ أعظَمُ مِن مُصابِكَ بوَلَدِكَ .

امام صادق عليه السلام ـ به مردى كه در مرگ فرزندش سخت بيتابى مى كرد ـ فرمود : اى مرد! تو در كوچكترين مصيبت بيتابى مى كنى و از بزرگترين مصيبت غافلى! اگر براى آن جايى كه فرزندت رفت ، آماده بودى هرگز براى او بيتابى نمى كردى . مصيبت آماده نشدنِ تو براى آن روز، بزرگتر از مصيبتِ فرزند توست .

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۵/۱۰ .

حديث۱۴۹۴

امام صادق عليه السلام :

أثقَلُ مايُوضَعُ فى المِيزانِ يَومَ القِيامَةِ الصَّلاةُ على محمّدٍ وعَلى أهلِ بَيتِهِ .

امام باقر يا امام صادق عليهماالسلام : سنگين ترين عملى كه روز قيامت در ترازو [ى اعمال]گذاشته مى شود ، درود بر محمّد و اهل بيت اوست .

بحار الأنوار : ۹۴/۴۹/۹ .

حدیث۱۴۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرجُلَ لَيَكذِبُ الكِذبَةَ فيُحرَمُ بهاصلاةَ اللَّيلِ .

امام صادق علیه السلام : آدمی دروغی می گوید و به سبب آن از نماز شب محروم می شود .

علل الشرائع : ۳۶۲/۲ .

حدیث۱۴۹۶

امام صادق علیه السلام :

صلاةُ اللَّيلِ تُبَيِّضُ الوَجهَ، وصلاةُ اللَّيلِ تُطَيِّبُ الرِّيحَ، وصلاةُ اللَّيلِ تَجلِبُ الرِّزقَ .

امـام صادق علیه السـلام : نماز شب، چهره را سـفید و نورانی می کنـد ، نماز شب، انسان را خوشـبو می کنـد ، نماز شب، روزی می آورد .

علل الشرائع : ۳۶۳/۱ .

حدیث۱۴۹۷

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ قِيامَ اللَّيلِ، فإنَّ المَغبونَ مَن غُبِنَ قِيامَ اللَّيلِ .

امام صادق علیه السلام : شب زنده داری را فرو مگذار ؛ زیرا مغبون [واقعی] کسی است که شب زنده داری را از دست بدهد .

معانی الأخبار : ۳۴۲/۱ .

حدیث۱۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

مـا مِن عَمَـلٍ حَسَنٍ يَعمَلُهُ العَبـدُ إلّـا ولَهُ ثَوابٌ فی القرآنِ إلّـا صـلاةَ اللَّيلِ ؛ فإنَّ اللّه َ لَم يُبَيِّنْ ثَوابَها لِعَظيمِ خَطَرِها عنـدَهُ، فقالَ : «تَتَجافی جُنُوبُهم عَنِ المَضاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَ طَمَعًا وَ مِمَّا رَزَقْنَـهُمْ يُنفِقُونَ * فلا تَعْلَمُ نَفسٌ ما أُخْفِیَ لَهُم مِن قُرَّةِ أعْيُنٍ جَزاءً بِما كانوا يَعمَلونَ»

امـام صـادق علیه السـلام : هر کـار نیکی که بنـده می کنـد ، در قرآن برایش ثوابی ذکر شـده مگر نماز شب که از بس نزد خـدا پر اهمیت است ثواب آن را معلوم نکرده و فرموده است : «پهلوهایشان را از بسترهـا دور می کننـد[و]پروردگارشان را از روی بیم و طمع می خواننـد و از آنچه روزیشان داده ایم انفاق می کننـد و هیـچ کس نمی داند به پاداش آنچه می کرده اند چه مسرت هایی برایشان نهفته شده است» .

السجدة : ۱۶ و ۱۷ .

حدیث۱۴۹۹

امام صادق علیه السلام :

شَرَفُ المُؤمِنِ صلاتُهُ بالليلِ، وعِزُّ المؤمِنِ كَفُّهُ عن أعراضِ الناسِ .

امام صادق علیه السلام : شرافت مؤمن در نماز شب اوست ، و عزّت مؤمن در خودداری او از لطمه زدن به آبروی مردم .

الكافي : ۳/۴۸۸/۹ .

حدیث۱۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَمَّن أحَقُّ أن يَؤمَّ ـ : إنَّ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله قالَ : يَتَقَدَّمُ القَومَ أقرَؤهُم لِلقرآنِ، فإن كانُوا فى القِراءَةِ سَواءً فَأقدَمُهُم هِجرَةً ، فإن كانُوا فى الهِجرَةِ سَواءً فَأكبَرُهُم سِنّا، فإن كانوا فِى السِّنِّ سَواءً فَليَؤمَّهُم أعلَمُهُم بِالسُّنَّةِ وأفقَهُهُم فِى الدِّينِ، ولا يَتَقَدَّمَنَّ أحَدُكُمُ الرَّجُلَ فى مَنزِلِهِ، ولا صاحِبَ (الـ) سُلطانِ فى سُلطانِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که چه کسی برای امامت جماعت شایسته تر است ـ فرمود : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : پیشنمازی مردم را کسی به عهده گیرد که قاری تر (قرآن خوان تر یا قرائتش بهتر) باشد ؛ اگر در قرائت یکسان بودند آن که در هجرت مقدمتر است ، پیشنماز شود و اگر در هجرت نیز یکسان بودند آنکه سنّش بیشتر است به عهده گیرد ؛ اگر همسنّ بودند آن که به سنّت داناتر و در دین فقیه تر است ، امامت کند . هیچ یک از شما در خانه کسی بر صاحب خانه مقدم [در پیشنمازی]نشود و نه بر صاحب نفوذی در قلمرو نفوذش .

الكافي : ۳/۳۷۶/۵ .

حدیث۱۵۰۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عن عِلَّةِ تَسمِيَةِ تارِكِ الصَّلاةِ كافِرا دونَ الزّاني ـ : لِأنَّ الزانيَ وما أشبَهَهُ إنَّما يَعمَلُ ذلكَ لِمَكانِ الشَّهوَةِ لأ نّها تَغلِبُهُ، وتارِكَ الصَّلاةِ لا يَترُكُها إلّا استِخفافا بها .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که چرا تارک نماز، کافر خوانده می شود اما زناکار، نه ـ فرمود : چون کسی که زنا و امثال این کار را می کند، بر اثر غلبه شهوت دست به این کارها می زند، اما تارک نماز، آن را ترک نمی کند ، مگر از روی سبک شمردن و بی اعتنایی به آن .

علل الشرائع : ۳۳۹/۱ .

حدیث۱۵۰۲

امام صادق علیه السلام :

فَضلُ الوَقتِ الأوَّلِ على الآخِرِ كَفَضلِ الآخِرَةِ على الدُّنيا .

امام صادق علیه السلام : فضیلت اوّل وقت [نماز]بر آخر وقت همچون فضیلت آخرت بر دنیاست .

ثواب الأعمال : ۵۸/۲ .

حدیث۱۵۰۳

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةَ لِحاقِنٍ ولا لِحاقِبٍ ولا لحازِقٍ،فالحاقِنُ الذی بِهِ البَولُ، والحاقِبُ الذی بِهِ الغائطُ، والحازقُ الذی قَد ضَغَطَهُ الخُفُّ .

امام صادق علیه السلام : نماز حاقن و حاقب و حازق نماز نیست ؛ حاقن کسی است که بولش گرفته و حاقب کسی است که غائطش گرفته و حازق کسی است که پایش از پای افزار در فشار است .

الأمالی للصدوق : ۴۹۸/۶۸۳ .

حدیث۱۵۰۴

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةَ لِمَن لا زَكاةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات ندهد ، نمازش نماز نیست .

مشكاة الأنوار:۹۶/۲۱۲.

حدیث۱۵۰۵

امام صادق علیه السلام :

مَن صَلّی رَکعتَین يَعلَمُ ما يقولُ فيهِما، انصَرَفَ ولَيسَ بينَهُ وبينَ اللّه ذَنبٌ .

امام صادق علیه السلام : هر که دو رکعت نماز بخواند و بداند در آنها چه می گوید ، نمازش که تمام شد گناهی میان او و خداوند باقی نماند .

الكافی : ۳/۲۶۶/۱۲ .

حدیث۱۵۰۶

امام صادق علیه السلام :

ما لَكَ مِن صلاتِكَ الّا ما أقبَلتَ عليهِ فيها، فإن أوهَمَها كُلَّها أو غَفَلَ عن أدائها لُفَّت فَضُرِبَ بها وَجهُ صاحِبِها .

امام باقر و امام صادق علیهماالسلام : تنها آن مقدار از نمازت بهره توست که با توجه قلبی همراه باشد . پس ، اگر کسی در همه نماز سهو کند (حواسش بکلی پرت باشد) یا از ادای آن غفلت ورزد (به وقت نگزارد) آن نماز مچاله و به صورت صاحبش پرت می شود.

بحار الأنوار : ۸۴/۲۶۰/۵۹ .

حدیث۱۵۰۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تبارَكَ وتَعالی : إنَّماأقبَلُ الصَّلاةَ مِمَّن تَواضَعَ لِعَظَمَتی ، ويَكُفُّ نَفسَهُ عَنِ الشَّهَواتِ مِن أجلی ، ويَقطَعُ نَهارَهُ بِذِكری ، ولا يَتَعاظَمُ عَلی خَلقی ، ويُطعِمُ الجائعَ ، ويَكسُو العاریَ ، ويَرحَمُ المُصابَ ، ويُؤوِی الغَريبَ ، فَذلِكَ يُشرِقُ نورُهُ مِثلَ الشَّمسِ ، وأجعَلُ لَهُ فِی الظُّلُماتِ نورًا وفِی الجَهالَةِ عِلمًا ، وأكلأُهُ بِعِزَّتی ، وأستَحفِظُهُ بِمَلائِكَتی ، يَدعونی فَاُلَبّيهِ ، ويَسألُنی فَاُعطيهِ ، فَمَثَلُ ذلِكَ عِندی كَمَثَلِ جَنّاتِ الفِردَوسِ ، لا تَيبَسُ ثِمارُها ، ولا تَتَغَيَّرُ عَن حالِها .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارك وتعالى فرموده : من نماز كسى را مى پذيرم كه در برابر عظمت من فروتن باشد ، به خاطر من نفْس خود را از شهوتها باز دارد و روزش را با ياد من سپرى كند و بر آفريدگان من بزرگى نفروشد و گرسنه را غذا دهد و برهنه را بپوشاند و به مصيبت ديده رحم كند و غريب را جاى دهد ؛ چنين كسى مانند خورشيد مى درخشد ، در تاريكيها براى او نورى قرار مى دهم ، و در نادانى ، دانشى . به عزت خودم ، عمرش را طولانى تر مى كنم . و با فرشتگانم ، پاسداريش مى نمايم . مرا مى خواند ، جوابش مى دهم . از من درخواست مى كند ، مى دهمش . مثل چنين شخصى در پيشگاه من ، همانند باغ هاى پرديس است كه ميوه هايش خشكيده نمى شوند و حالتشان دگرگون نمى گردد .

المحاسن : ۱ / ۷۹ / ۴۴ عن ابن القدّاح وص ۴۵۸ / ۱۰۵۹ عن عبداللّه بن ميمون القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، تحف العقول : ۳۰۶ .

حدیث۱۵۰۸

امام صادق عليه السلام :

مَن نَظَرَ إلى أبَوَيهِ نَظَرَ ماقِتٍ وهُماظالِمانِ لَهُ، لم يَقبَلِ اللّه ُ لَهُ صلاةً .

امام صادق عليه السلام : هر كه به پدر و مادر خود ، گرچه به وى ستم كرده باشند ، با نگاه دشمنانه بنگرد ، خداوند از او نمازى را نمى پذيرد .

الكافى : ۲/۳۴۹/۵ .

حدیث۱۵۰۹

امام صادق عليه السلام :

مَن قَبِلَ اللّه ُ مِنهُ صلاةً واحِدَةً لم يُعَذِّبْهُ، ومَن قَبِلَ مِنهُ حَسَنةً لَم يُعَذِّبْهُ .

امام صادق عليه السلام : هر كه خداوند يك نماز از او بپذيرد، عذابش نمى كند و از هركه يك كار نيك بپذيرد عذابش نمى كند .

الكافى : ۳/۲۶۶/۱۱

حدیث۱۵۱۰

امام صادق عليه السلام :

لَو كانَ على بابِ أحَدِكم نَهرٌ فاغتَسَلَ مِنهُ كُلَّ يَومٍ خَمسَ مرّاتٍ هَل كانَ يَبقى على جَسَدِهِ مِن الدَّرَنِ شَىءٌ ؟ إنّما مَثَلُ الصَّلاةِ مَثَلُ النَّهرِ الذى يُنقِى، كُلَّما صَلّى صلاةً كان كَفَّارَةً لِذُنوبِهِ إلّا ذَنبٌ أخرَجَهُ مِن الإيمانِ مُقيمٌ علَيهِ .

امام صادق عليه السلام : اگر جلو در خانه يكى از شماجوى آبى باشد و روزى پنج بار خود را در آن بشويد آيا چرك و كثافتى بر تن او باقى مى ماند؟ حكايت نماز نيز حكايت جوى آبى است كه تميز و پاكيزه مى كند ؛ هر نمازى كه [آدمى]بخواند گناهانش را پاك مى كند مگر گناهى كه او را از ايمان به دَر برد و بر آن اصرار ورزد .

بحار الأنوار : ۸۲/۲۳۶/۶۶ .

حدیث۱۵۱۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن أفضَلِ الأعمالِ وأحَبِّها إلى اللّه ِ ـ : ما أعلَمُ شَيئا بعدَ المَعرِفَةِ أفضَلَ مِن هذِهِ الصَّلاةِ، ألا تَرى أنّ العَبدَ الصالِحَ عيسَى بنَ مريمَ قالَ : «وَأوْصانِي بِالصَّلاةِ»

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از برترین اعمال و محبوبترینِ آنها نزد خداوند ـ فرمود : بعد از معرفت [خدا]چیزی برتر از این نماز نمی شناسم . مگر نمی بینی که بنده صالح ، عیسی بن مریم ، گفت : «و [خدا]مرا به نماز سفارش کرد » ؟!

مریم : ۳۱ .

حدیث۱۵۱۲

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ الأعمالِ إلى اللّه ِ عَزَّوجلَّ الصَّلاةُ، وهی آخِرُ وَصایا الأنبیاءِ .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل ، نماز است و آن آخرین سفارش پیامبران می باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲۱۰/۱/ ۶۳۸ .

حدیث۱۵۱۳

امام صادق علیه السلام :

المُصلِحُ لیسَ بِکاذِبٍ .

امام صادق علیه السلام : آشتی دهنده ، دروغگو نیست .

الکافی : ۲/ ۲۱۰ /۵

حدیث۱۵۱۴

امام صادق علیه السلام :

الکلامُ ثلاثـةٌ : صِدقٌ وکِذبٌ وإصلاحٌ بینَ الناسِ ... تَسمَعُ مِنَ الرَّجُلِ کلاما یَبلُغُهُ فَتَخبُثُ نَفسُهُ، فَتَلقاهُ فَتَقُولُ : سَمِعتُ مِن فُلانٍ قالَ فِیكَ مِنَ الخَیرِ کذا وکذا، خِلافَ ما سَمِعتَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : سخن سه گونه است : راست و دروغ و اصلاح میان مردم . . . از کسی سخنی درباره دیگری می شنوی که اگر آن سخن به گوش وی برسد ، ناراحت می شود ؛ پس تو آن دیگری را می بینی، و بر خلاف آنچه شنیده ای ، به او می گویی : از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت .

الکافی : ۲/ ۳۴۱/۱۶ .

حدیث۱۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لِلمفضَّلِ ـ : إذا رَأیتَ بینَ اثنَینِ مِن شِیعَتِنا مُنازَعَةً فافتَدِها مِن مالی .

امام صادق علیه السلام ـ به مفضّل ـ فرمود : هرگاه میان دو نفر از شیعیان ما نزاعی [بر سرمالی] دیدی آن [وجه]را از مال من بپرداز [و میان آنان اصلاح کن] .

الکافی : ۲ /۲۰۹ /۳، و انظر ح ۴

حدیث۱۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

صَدَقةٌ يُحِبُّها اللّه ُ : إصلاحٌ

بَينَ الناسِ إذا تَفاسَدُوا، وتَقارُبُ بَينِـهِم إذا تَباعَدُوا .

امام صادق علیه السلام : اصلاح میان مردم، هر گاه با هم دچار خصومت شوند و نزدیک کردن آنها به یکدیگر، هرگاه از هم دور گردند ، صدقه ای است که خداوند آن را دوست دارد .

الکافی : ۲ /۲۰۹ /۱

حدیث۱۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ الحَسنَ بنَ عليٍّ عليهماالسـلام لَمّاطُعِنَ واختَلَفَ الناسُ عَليهِ سَـلَّمَ الأمرَ لِمعاويةَ، فَسَلَّمَت علَيهِ الشِّيعَةُ «علَيكَ السَّلامُ يا مُذِلَّ المؤمنينَ !» فقالَ عليه السلام : ما أنا بِمُذِلِّ المُؤمنينَ، ولكِنّى مُعِزُّ المؤمنينَ، إنّى لَمّا رَأيتُكُم ليسَ بِكُم علَيهِم قُوَّةٌ سَلَّمتُ الأمرَ لِأبقى أنا وأنتُم بينَ أظهُرِهِم، كما عابَ العالِمُ السَّفِينَةَ لِتَبقى لأصحابِها، وكذلكَ نَفسِي وأنتُم لِنَبقى بَينَهُم .

امام صادق علیه السـلام : حسن بن علی علیهماالسـلام پس از آن که به جانش سوء قصـد شد و پیروانش از در ناسازگاری با وی در آمدنـد ، کار را به معاویه واگـذاشت . آنگاه شـیعیانش به آن حضـرت چنین سـلام کردنـد : «سـلام بر تو ای خوارکننـده مؤمنان!» . حضـرت فرمود : من خوارکننده مؤمنان نیسـتم ، بلکه عزّت بخش مؤمنانم . وقتی دیدم شما در برابر دشمن قدرتی ندارید ، کار را به او واگذاشـتم تـا من و شـما در میـان آنـان بـاقی بمانیم ؛ همچنان که آن عالِم (خضـر) کشتی را سوراخ کرد تا برای صاحبانش باقی بماند ، و اینچنین [است حکایت]من و شما تا در میان آنها باقی بمانیم .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۸۷/۲ .

حدیث۱۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

ما صافَحَ رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله رَجُلاً قَطُّ فَنَزَعَ يَدَهُ حتّى يَكونَ هُو الذى يَنزِعُ يَدَهُ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلى الله عليه و آله هر گاه با مردی دست می داد ، هرگز دست خود را از دست او نمی کشید تا این که او دستش را از دست حضرت بکشد .

الکافی : ۲/ ۱۸۲/۱۵ .

حدیث۱۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

أمّا المرأةُ التى يَحِلُّ لَهُ أن يَتَزَوَّجَها فلا يُصافِحْها إلّا مِن وراءِ الثَّوبِ، ولا يَغمِزْ كَفَّها .

امـام صـادق علیه السـلام : بـا زنی که ازدواج کردن با او حلال است (محرم نیست) نمی توان دست داد مگر از پس جامه و [در این

صورت هم]نباید دستش را فشرد .

الکافی : ۵/۵۲۵/۱ .

حدیث۱۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

کـانَ المُسـلمونَ إذا غَزَوا مَع رسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله ومَرُّوا بمَکـانٍ کَثیرِ الشَّجَرِ ثُمّ خَرَجُوا إلی الفَضـاءِ نَظَرَ بَعضُـهُم إلی بعضٍ فَتَصافَحُوا .

امام صادق علیه السـلام : مسـلمانان هرگاه در رکاب رسول خـدا صـلی الله علیه و آله به جنگ بیرون می رفتنـد و از جای پر درختی می گذشتند سپس به فضای باز می رسیدند ، به یکدیگر نگاه می کردند و با هم دست می دادند .

الکافی : ۲/۱۸۱/۱۲

حدیث۱۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

الناسُ یَمُرُّونَ علی الصِّراطِ طَبَقاتٍ : ... فَمِنهُم مَن یَمُرُّ مِثلَ البَرقِ، ومِنهُم مَن یَمُرُّ مِثلَ عَـدْوِ الفَرَسِ، ومِنهُم مَن یَمُرُّ حَبْوا، ومِنهُم مَن یَمُرُّ مَشْیا ، ومِنهُم مَن یَمُرُّ مُتَعَلِّقا قد تَأخُذُ النارُ مِنهُ شَیئا وتَترُکُ شیئا .

امام صادق علیه السـلام : مردم در گذشـتن از صـراط به چنـد گروه تقسـیم می شونـد : ... برخی مانند برق می گذرند ، برخی مانند اسب به تاخت می رونـد ، برخی با سـینه خیز می گذرند و برخی پیاده می روند و بعضـی هم در حالی می گذرند که خود را به آن آویخته اند و آتش قسمتی از بدن آنها را گرفته و قسمتی را نگرفته است .

الأمالی للصدوق : ۲۴۲/۲۵۷ .

حدیث۱۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ : «إنَ رَبَّکَ لَبِالْمِرصادِ» ـ : قَنطَرَةٌ علی الصِّراطِ لا یَجُوزُها عبدٌ بِمَظلِمَةٍ .

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «همانا پروردگار تو سـخت در کمین است» ـ فرمود : [کمینگاه]پلی است بر روی صراط که هر بنده ای مظلمه ای به گردن داشته باشد ، نمی تواند از آن بگذرد .

ثواب الأعمال : ۳۲۱/۲ .

حدیث۱۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

الصِّراطُ المُستَقیمُ أمیرُالمؤمنینَ عَلِیٌّ علیه السلام .

امام صادق علیه السلام : صراط مستقیم ، امیرالمؤمنین علی علیه السلام است .

معانی الأخبار : ۳۲/۲ .

حدیث۱۵۲۴

امام صادق عليه السلام :

ـ فى معنى الصِّراطِ ـ : هُو الطَّريقُ إلى مَعرِفَةِ اللّه عَزَّوجلَّ، وهُما صِـراطانِ : صِـراطٌ فى الدُّنيا وصِراطٌ فى الآخِرَةِ، فأمّا الصِّراطُ الذى فى الدُّنيا فهُو الإمامُ المَفروضُ الطاعَةِ، مَن عَرَفَهُ فى الدُّنيا واقتَدى بِهُداهُ مَرَّ على الصِّراطِ الذى هو جِسرُ جَهَنَّمَ فى الآخرةِ .

امام صادق عليه السـلام ـ درباره معناى صـراط ـ فرمود : آن، راه شـناخت خداوند عز و جل است، و دو صـراط وجود دارد : صراطى در دنيـاست و صـراطى در آخرت . صـراط دنيـا همـان امـامى اسـت كـه اطـاعتش واجب اسـت . هركـه در دنيـا او را بشـناسد و از راهنماييهايش پيروى كند از صراط آخرت كه پلى است بر روى دوزخ ، بگذرد .

بحار الأنوار : ۲۴/ ۳/ ۱۱ .

حدیث۱۵۲۵

امام صادق عليه السلام :

ـ أيضا ـ : المَحرومُ المُحارَفُ الذيقد حُرِمَ كَدَّ يَدِهِ فى الشِّراءِ والبَيعِ .

امـام صـادق عليه السـلام ـ نيز دربـاره همين آيه ـ فرمود : محروم ، شـخص بى بخت و روزى اى است كه در خريـد و فروش، چيزى نصيبش نمى شود .

الكافى : ۱۲/۵۰۰/۳ .

حدیث۱۵۲۶

امام صادق عليه السلام :

ـ لمّا سُـئلَ عنِ الصَّدَقـةِ على مَن يَسألُ على الأبوابِ، أو يُمسِكُ ذلكَ عَنهُم ويُعطِيهِ ذَوى قَرابَتِهِ ؟ ـ : لا، بل يَبعَثُ بها إلى مَن بينَهُ وبينَهُ قَرابَةٌ، فهذا أعظَمُ لِلأجرِ .

امام صادق عليه السـلام ـ وقتى از ايشان سؤال شـد كه آيا به گـداهايى كه درِ خانه ها را مى زنند ، مى توان صدقه داد يا بايد از اين كار خوددارى كند و آن را به خويشاوندان [مسـتمندش] بدهد؟ ـ فرمود : به آنها ندهد ، بلكه براى خويشاوندان مسـتمندش بفرسـتد كه اين كار اجرش بيشتر است .

ثواب الأعمال: ۱۷۱/۲۰.

حدیث۱۵۲۷

امام صادق عليه السلام :

الصَّدَقةُ واللّه ِ فى السِّرِّ أفضَلُ مِنَ الصَّدَقةِ فى العَلانِيَةِ، وكذلكَ واللّه ِ العِبادَةُ فى السِّرِّ أفضَلُ مِنها فى العَلانِيَةِ .

امام صادق عليه السـلام : به خـدا سوگنـد ، صـدقه نهانى برتر از صـدقه آشـكار است و نيز به خدا سوگند ، كه عبادت نهانى برتر از عبادت آشكار است .

الكافى : ۲/۸/۴ .

حدیث۱۵۲۸

امام صادق علیه السلام :
إنّ صَدَقَةَ الليلِ تُطفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وتَمحُو الذَّنبَ العَظيمَ، وتُهَوِّنُ الحِسابَ، وصَدَقةَ النَّهارِ تُثمِرُ المالَ، وتَزِيدُ فی العُمرِ .
امام صادق علیه السلام : صدقه شبانه ، خشم پروردگار را فرو می نشاند و گناه بزرگ را پاک می کند و حساب را آسان می گرداند، و صدقه روزانه، مال و ثروت را به بار می نشاند و عمر را زیاد می کند .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۲۵/۳۹ .

حدیث۱۵۲۹

امام صادق علیه السلام :
لا تَتَصَدَّقْ علی أعيُنِ الناسِ لِيُزَكُّوكَ؛ فإنّكَ إن فَعَلتَ ذلكَ فَقَدِ استَوفَيتَ أجرَكَ، ولكنْ إذا أعطَيتَ بِيَمِينِكَ فلا تُطلِعْ علَيها شِمالَكَ؛ فإنَّ الذی تَتَصَدَّقُ لَهُ سِرّا يَجزِيكَ عَلانِيَةً .
امام صادق علیه السلام : جلو چشم مردم صدقه نده تا تو را ستایش کنند ؛ زیرا اگر چنین کنی هرآینه پاداش خود را گرفته ای ؛ بلکه اگر با دست راستت صدقه دادی دست چپت خبردار نشود ؛ زیرا آن کسی که به خاطر او پنهانی صدقه می دهی ، پاداش تو را آشکارا خواهد داد .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۸۴/۱ .

حدیث۱۵۳۰

امام صادق علیه السلام :
أفضَلُ الصَّدَقةِ إبرادُ الكَبِدِ الحَرّی .
امام صادق علیه السلام : بهترین صدقه ، خنک کردن جگر تفتیده است .
بحار الأنوار : ۹۶/۱۷۲/۸ .

حدیث۱۵۳۱

امام صادق علیه السلام :
صَدَقةٌ يُحِبُّها اللّه ُ : إصلاحٌ بينَ الناسِ إذا تَفاسَدُوا، وتَقارُبٌ بَينَهم إذا تَباعَدُوا .
امام صادق علیه السلام : صدقه ای که خدا آن را دوست دارد عبارت است از : اصلاح میان مردم هرگاه رابطه شان تیره شد، و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند .
الكافی : ۲/۲۰۹/۱ .

حدیث۱۵۳۲

امام صادق علیه السلام :
إسماعُ الأصَمِّ مِن غَيرِ تَضَجُّرٍ صَدَقةٌ هَنيئَةٌ .
امام صادق علیه السلام : فهماندن سخن به ناشنوا ، بی آن که از این کار اظهار ناراحتی کنی ، صدقه ای گواراست .

بحار الأنوار: ۷۴/۳۸۸/۱.

حدیث۱۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

الصَّدَقةُ تَقضِی الدَّینَ وتُخلِفُ بِالبَرَکةِ .

امام صادق علیه السلام : صدقه دادن قرض را ادا می کند و برکت بر جای می گذارد .

بحار الأنوار:۹۶/۱۳۴/۶۸

حدیث۱۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

إنّی لَاُملِقُ أحیانا، فَاُتاجِرُاللّه َ بِالصَّدَقةِ .

امام صادق علیه السلام : گاهی اوقات من تنگدست می شوم و به وسیله صدقه ، با خدا سودا می کنم .

بحار الأنوار:۷۸/۲۰۶/۵۴

حدیث۱۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارَکَ وتعالی یقولُ :

ما مِن شَیءٍ إلّا وقد وَکَّلتُ مَن یَقبِضُهُ غَیری، إلّا الصَّدَقةَ؛ فإنّی أتَلَقَّفُها بِیَدِی تَلَقُّفا .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی می فرماید : هیچ چیزی نیست مگر این که کسی را مأمور گرفتن آن کرده ام بجز صدقه که آن را با دست خودم به سرعت می ربایم .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۳۴/۶۸ .

حدیث۱۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَکونُ الصَّداقَةُ إلّابِحُدُودِها، فَمَن کانَت فیهِ هـذِهِ الحُـدودُ أو شَـیءٌ مِنهُ ، وإلّا فلا تَنسِبْهُ إلی شَـیءٍ مِن الصَّداقَـةِ ، فَأوَّلُها : أن تکونَ سَریرَتُهُ وعَلانِیَتُهُ لکَ واحِـدَةً ، والثانیـةُ : أن یَری زَینَکَ زَینَهُ ،وشَـینَکَ شَینَهُ ، والثالثةُ : أن لا تُغَیِّرَهُ علَیکَ وِلایَةٌ ولا مالٌ ، والرابعةُ : لا یَمنَعُکَ شَیئاتَنالُهُ مَقدُرَتُهُ ، والخامسةُ ـ وهی تَجمَعُ هذهِ

الخِصالَ ـ : أن لا یُسلِمَکَ عِندَ النَّکَباتِ .

امـام صـادق علیه السـلام : دوستی مرزهـایی دارد که هر کس همه یـا برخی از آنها را داشـته باشـد، دوست است وگرنه او را اصلاً دوست مشـمار: نخست این که ظاهر و باطنش با تو یکی باشد؛ دوم این که آبروی تو را آبروی خودش داند و عیب و بی آبرویی تو را عیب و بی آبرویی خـودش؛ سـوم این که مقـام و مـال ، (برخـورد) او را نسـبت به تـو عـوض نکنـد؛ چهـارم این که هر کمکی از دستش

بر می آید از تو دریغ ننماید ؛ و پنجم که در بردارنده همه این خصلتهاست، این که در هنگام گرفتاری ها تو را تنها نگذارد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۹/۹۰ .

حدیث۱۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

إن أرَدتَ أن یَصفُوَ لکَ وُدُّأخِیکَ فلا تُمازِحَنَّهُ ، ولا تُمارِیَنَّهُ ، ولا تُباهِیَنَّهُ ، ولا تُشارَّنَّهُ .

امام صادق علیه السلام : اگر می خواهی که دوستی برادرت برای تو خالص بمانـد، هرگز با او شوخی مَکن، با او ستیزه مَکن، به او فخر مفروش، و با وی خصومت مورز .

بحار الأنوار :۷۸/۲۹۱/۲ .

حدیث۱۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

اِصحَبْ مَن تَتَزَیَّنُ بهِ ، ولا تَصحَب مَن یَتَزَیَّنُ بکَ

امام صادق علیه السلام : با کسی مصاحبت کن که به او آراسته شوی ، و با کسی یار مشو که به تو آراسته شود .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۶۷/۹ .

حدیث۱۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

لاتُسَمِّ الرَّجُلَ صَدِیقا سِمَةَ مَعرِفَةٍ حتّی تَختَبِرَهُ بثلاثٍ : تُغضِبُهُ فَتَنظُرُ غَضَبَهُ یُخرِجُهُ مِن الحَقِّ إلی الباطِلِ ، وعندَ الدِّینارِ والدِّرهَمِ ، وحتّی تُسافِرَ مَعهُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ کس را به دوستی مشناس ، مگر آن که در سه چیز او را بیازمایی : او را به خشم آوری و ببینی که آیا این خشم او را از

حق به باطل می کشاند ، و در درهم و دینار (نیازهای اقتصادی) ، و در سفر کردن با او .

الأمالی للطوسی : ۶۴۶/۱۳۳۹ .

حدیث۱۵۴۰

امام صادق علیه السلام :

أحسَنُ مِنَ الصِدقِ قائلُهُ ، وخَیرٌ مِن الخَیرِ فاعِلُهُ .

امام صادق علیه السلام : از راستی بهتر ، گوینده آن است و از کار خوب خوبتر ، کننده آن .

الأمالی للطوسی : ۲۲۳/۳۸۵ .

حدیث۱۵۴۱

امام صادق علیه السلام :

الصِّدقُ عِزٌّ .

امام صادق علیه السلام : راستی ، ارجمندی است .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۹/۱۰۹ .

حدیث۱۵۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَن صَدَقَ لِسانُهُ زَکا عَمَلُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه زبانش راست باشد ، کردارش پاکیزه شود .

الکافی : ۲/۱۰۴/۳

حدیث۱۵۴۳

امام صادق علیه السلام :

لا تَغتَرُّوا بِصلاتِهِم ولا بِصِیامِهِم ؛ فإنَّ الرجُلَ ربّما لَهِجَ بِالصلاةِ والصومِ حتّی لَو تَرَکَهُ استَوحَشَ ، ولکنِ اختَبِرُوهُم عِند صِدقِ الحَدیثِ وأداءِ الأمانَةِ .

امام صادق علیه السلام : فریب نماز و روزه مردم را نخورید ؛ زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خو می کند که اگر آنها را ترک گوید ، احساس دلتنگی می کند ، بلکه آنها را به راستگویی و امانتداری بیازمایید .

الکافی : ۲/۱۰۴/۲ .

حدیث۱۵۴۴

امام صادق علیه السلام :

أیُّما رَجُلٍ اشتَکی فَصَبَرَ واحتَسَبَ ،کَتَبَ اللّه ُ لَهُ مِنَ الأجرِ أجرَ ألفِ شَهیدٍ .

امام صادق علیه السلام : هر مردی که به دردی گرفتار شودو شکیبایی ورزد و آن را در راه خدا به شمار آورد ، خداوند اجر هزار شهید را برایش رقم زند .

طبّ الأئمّة لابنی بسطام : ۱۷ .

حدیث۱۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَن ابتُلِیَ مِن شِیعَتِنا فَصَبَرَعلَیهِ کانَ لَهُ أجرُ ألفِ شَهیدٍ .

امام صادق علیه السلام : هریک از شیعیان ما که گرفتار شود و شکیبایی ورزد ، اجر هزار شهید دارد .

التمحیص : ۵۹/۱۲۵ .

حدیث۱۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

الصَّبرُ رَأسُ الإیمانِ .

امام صادق علیه السلام : شکیبایی ، سرِ ایمان است .

الکافی : ۲/۸۷/۱ .

حدیث۱۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ یُطبَعُ عَلَی الصَّبرِ عَلَی النَّوائبِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن بر صبر در برابر سختیها سرشته شده است .

مشکاة الأنوار : ۵۹/۷۲ .

حدیث۱۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

مَعاشِرَ الشِّیعَةِ ، کُونُوا لنا زَینا، ولا تَکُونُوا علَینا شَینا ، قُولُوا لِلناسِ حُسنا ، وَاحفَظُوا ألسِنَتَکُم ، وکُفُّوها عنِ الفُضُولِ وقَبیحِ القَولِ .

امام صادق علیه السلام : ای جماعت شیعه! مایه آبروی ما باشید نه باعث بدنامی ما . سخنان خوب به مردم بگویید ، زبانهایتان را نگه دارید و آنها را از بیهوده گویی و سخنان زشت باز دارید .

الأمالی للصدوق : ۳۲۷/۱۷ .

حدیث۱۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لعبد الأعلی ـ : یاعبدَ الأعلَی ... فَأقرِئهُمُ السلامَ ورَحمَةَ اللّه ـ یَعنِی الشِّیعَةَ ـ وقُل : قالَ لَکُم : رَحِمَ اللّه ُ عَبدا استَجَرَّ مَوَدَّةَ الناسِ إلی نفسِهِ وإلَینا ، بأن یُظهِرَ لَهُم ما یَعرِفُونَ ویَکُفَّ عَنهُم ما یُنکِرُونَ .

امام صادق علیه السلام ـ به عبد الأعلی ـ : ای عبد الأعلی!...سلام و رحمت خدا را به شیعیان برسان و بگو : او (حضرت صادق) به شما می گوید : رحمت خدا بر آن بنده ای باد که با اظهار سخنانی که مردم درک می کنند، و با خودداری از بیان آنچه درک نمی کنند ، دوستی مردم را به سوی خودش و ما جلب کند .

بحار الأنوار : ۲/۷۷/۶۲ .

حدیث۱۵۵۰

امام صادق علیه السلام :

الشِّیعَةُ ثلاثٌ : مُحِبٌّ وادٌّفهُو مِنّا ، ومُتَزَیِّنٌ بنا ونحنُ زَینٌ لِمَن تَزَیَّنَ بنا، ومُستَأکِلٌ بِنَا الناسَ ، ومَنِ استَأکَلَ بِنَا افتَقَرَ .

امام صادق علیه السلام : شیعه سه نوع است : دوستدارِ مهرورز]نسبت به ما[. چنین شیعه ای از ماست، و شیعه ای که خود را به ما می آراید و ما مایه آراستگی کسی هستیم که خود را به ما بیاراید ، و شیعه ای که ما را وسیله ارتزاق خود قرار می دهد و کسی که به وسیله ما ارتزاق کند فقیر می شود .

الخصال : ۱۰۳/۶۱ .

حدیث۱۵۵۱

امام صادق علیه السلام :

لیسَ مِن شِیعَتِنا مَن أنکَرَ أربَعهَ أشیاءَ: المِعراجَ ، والمُساءَلَهَ فِی القَبرِ ، وخَلقَ الجَنَّهِ وَالنارِ ، وَالشَّفاعَهَ .

امام صادق علیه السلام : شیعه ما نیست کسی که چهار چیز را انکار کند : معراج ، سؤال قبر ، آفریده شدن بهشت و دوزخ ، و شفاعت .

بحار الأنوار : ۶۹/۹/۱۱ .

حدیث۱۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

قَومٌ یَزعُمُونَ أ نّی إمامُهُم ، واللّه ِ ما أنالَهُم بِإمامٍ ، لَعَنَهُمُ اللّه ُ ، کُلَّما سَتَرتُ سِترا هَتَکُوهُ ، أقولُ : کذا وکذا ، فیقولونَ : إنّما یَعنی کذا وکذا ، إنّما أنا إمامُ مَن أطاعَنی .

امام صادق علیه السلام : گروهی می گویند که من امام آنها هستم . به خدا قسم که من امام آنها نیستم . خدا لعنتشان کند ، هر چه من پرده پوشی می کنم ، آنان پرده دری می کنند . من می گویم : چنین و چنان ، آنان می گویند : مقصودش فلان و بهمان است . من در حقیقت امامِ کسی هستم که اطاعتم کند .

بحار الأنوار : ۲/۸۰/۷۶

حدیث۱۵۵۳

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِن شِیعَتِنا مَن قالَ

بِلِسانِهِ وخالَفَنا فی أعمالِنا وآثارِنا .

امام صادق علیه السلام : شیعه ما نیست ، آن که به زبان دم [از تشیع] زند امّا در عمل برخلاف اعمال و کردار ما رفتار کند .

بحار الأنوار : ۶۸/۱۶۴/۱۳

حدیث۱۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنّما شِیعَتُنا أصحابُ الأربَعهِ الأعیُنِ : عَینانِ فِی الرَّأسِ ، وعَینانِ فِی القَلبِ ، ألَا والخلائقُ کُلُّهُم کذلکَ إلّا أنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ فَتَحَ أبصارَکُم وأعمی أبصارَهُم .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما دارای چهار چشم هستند : دو چشم در سر و دو چشم در دل . بدانید که همه مردمان چنینند جز این که خداوند عزّوجلّ چشمان شما را باز و بینا کرده و چشمهای آنان را کور ساخته است .

الکافی : ۸/۲۱۵/۲۶۰ .

حدیث۱۵۵۵

امام صادق علیه السلام :

اِمتَحِنُوا شِيعَتَنا عِندَ ثَلاثٍ : عِندَمَواقيتِ الصلَواتِ كيفَ مُحافَظَتُهُم علَيها ، وعِندَ أسرارِهِم كيفَ حِفظُهُم لَها عَن عَدُوِّنا ، وإلى أموالِهِم كيفَ مُواساتُهُم لإخوانِهِم فيها .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید : در وقت نماز ، چگونگی مواظبتشان بر آن ، در نگهداری اسرارشان از دشمنان ما ، و در همدردی و کمک مالی به برادرانشان .

بحار الأنوار : ۸۳/۲۲/۴۰ .

حدیث۱۵۵۶

امام صادق علیه السلام :

إنّما شِيعَةُ عليٍّ مَن عَفَ بَطنُهُ وفَرجُهُ ، واشتَدَّ جِهادُهُ ، وعَمِلَ لِخالِقِهِ ، ورَجا ثَوابَهُ ، وخافَ عِقابَهُ، فإذا رأيتَ اُولئكَ فاُولئكَ شِيعَةُ جعفرٍ .

امام صادق علیه السلام : در حقیقت شیعه علی کسی است که عفّت بطن و فَرْج دارد ، سختکوش است ، برای آفریدگار خود کار می کند ، به پاداش او امید دارد و از کیفرش بیمناك است ؛ هرگاه چنین افرادی را دیدی [بدان که]آنان شیعه جعفرند .

الکافی : ۲/۲۳۳/۹ .

حدیث۱۵۵۷

امام صادق علیه السلام :

ليسَ مِنّا مَن لَم يُوَقِّرْ كبيرَنا ويَرحَمْ صَغِيرَنا .

امام صادق علیه السلام : از ما نیست کسی که به بزرگسالان ما حرمت ننهد و با خردسالانمان مهربان نباشد .

الکافی : ۲/۱۶۵/۲ .

حدیث۱۵۵۸

امام صادق علیه السلام :

عَظِّمُوا كِبارَكُم وصِلُوا أرحامَكُم .

امام صادق علیه السلام : بزرگسالان خود را احترام کنید و صله ارحام به جای آورید .

الکافی : ۲/۱۶۵/۳

حدیث۱۵۵۹

امام صادق علیه السلام :

ما رَأيتُ شَيئا أسرَعَ إلى شيءٍ مِن الشَّيبِ إلَى المؤمنِ ، وإنّهُ وَقارٌ للمؤمِنِ فی الدنيا ، ونورٌ ساطِعٌ يَومَ القِيامَةِ ، بهِ وَقَّرَ اللّهُ تعالى خَليلَهُ إبراهيمَ عليه السلام ، فقالَ : ما هذا يا رَبِّ ؟ قالَ لَهُ : هذا وَقارٌ ، فقالَ : يا رَبِّ زِدني وَقارا .

امام صادق علیه السلام : چیزی را ندیدم که به سوی چیزی شتابنده تر از سپیدی موی ، به سوی مؤمن باشد . موی سپید در دنیا برای مؤمن وقار است و در روز قیامت نوری درخشان . خداوند متعال با موی سپید به خلیل خود ابراهیم علیه السلام وقار بخشید . پس ابراهیم عرض کرد : پروردگارا! این چیست؟ خداوند به او فرمود : این وقار است . ابراهیم گفت : پروردگارا! بر وقار من بیفزای .

الأمالی للطوسی : ۶۹۹/۱۴۹۲ .

حدیث۱۵۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَنِ استَشارَ أخاهُ فَلَم یَنصَحْهُ مَحْضَ الرَّأیِ سَلَبَهُ اللّه ُ رَأیَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه با برادر خود مشورت کند و او خالصانه راهنماییش نکند ، خداوند اندیشه او را از وی بگیرد .

المحاسن : ۲/۴۳۸/۲۵۲۱ .

حدیث۱۵۶۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ المَشورَةَ لاـ تکونُ إلّا بِحُـدُودِها الأربَعـةِ ... فأوَّلُها أن یکونَ الـذی تُشاوِرُهُ عاقِلًا ، والثانیـةُ أن یَکونَ حُرّا مُتَـدَیِّنا ، والثالثـةُ أن یکونَ صَدیقا مُواخِیا ، والرابعةُ أن تُطلِعَه علی سِرِّکَ فَیکونَ عِلمُهُ بِهِ کَعِلمِکَ ثُمّ یُسِرَّ ذلکَ ویَکتُمَهُ .

امـام صـادق علیه السـلام : مشـورت جز بـا مرزهـای چهارگـانه آن صـحیح نیست . . . نخسـتین مرز آن این است که کسـی که بـا او مشورت می کنی خردمنـد باشـد ، دوم این که آزاده و متدین باشد ، سوم این که دوست و برادروار باشد، و چهارم این که راز خود را به او بگویی و او به اندازه خودت از آن راز آگاه باشد ، اما آن را بپوشاند و به کسی نگوید .

مکارم الأخلاق : ۲/۹۸/۲۲۸۰ .

حدیث۱۵۶۲

امام صادق علیه السلام :

الشُّهرَةُ خَیرُها وشَرُّها فی النارِ .

امام صادق علیه السلام : شهرت ، خوب و بدش ، در آتش است .

الکافی : ۶/۴۴۵/۳ .

حدیث۱۵۶۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ الشُّهرَتَینِ : شُهرَةَ اللِّباسِ وشُهرَةَ الصَّلاةِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند دو شهرت را دشمن می دارد : شهرت لباس و شهرت نماز .

مشکاة الأنوار : ۵۵۳/۱۸۶۴ .

حدیث۱۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

کَفی بِالمَرءِ خِزیا أن یَلبَسَ ثَوبا یَشهَرُهُ ، أو یَرکَبَ دابَّةً مَشهورَةً .

امام صادق علیه السلام : آدمی را رسوایی همین بس که جامه ای بپوشد که باعث انگشت نمایی او گردد یا مرکبی انگشت نما سوار شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۲/۱۰۵ .

حدیث۱۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی صفةِ المؤمنِ ـ : لا یَرغَبُ فی عِزِّ الدُّنیا ولا یَجزَعُ مِن ذُلِّها ، لِلناسِ هَمٌّ قد أقبَلُوا علَیهِ، ولَهُ هَمٌّ قد شَغَلَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در وصف مؤمن ـ فرمود : خواهان عزّت دنیا نیست و از خواری آن نیز بی تابی نمی کند ؛ مردم را غم دنیایشان است و او را اندیشه آخرتش مشغول کرده است .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۷۱/۳

حدیث۱۵۶۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَشهَدَنَّ بشهادَةٍ حتّی تَعرِفَها کما تَعرِفُ کَفَّکَ .

امام صادق علیه السلام : هرگز نباید شهادتی بدهی مگر آن گاه که آن را مانند کف دست بشناسی .

الکافی : ۷/۳۸۳/۳ .

حدیث۱۵۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ أمیرَ المؤمنینَ علیه السلام کانَ لا یَقبَلُ شهادَةَ فَحّاشٍ، ولا ذی مُخْزِیَةٍ فی الدِّینِ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام نَه شهادت آدم فحّاش و بد زبان را می پذیرفت و نه شهادت کسی را که سوء پیشینه دینی داشت .

الکافی : ۷/۳۹۶/۷ .

حدیث۱۵۶۸

امام صادق علیه السلام :

لا أقبَلُ شهادَةَ الفاسِقِ إلّاعلی نَفسِهِ .

امام صادق علیه السلام : شهادت فاسق را جز بر ضد خودش نمی پذیرم .

الکافی : ۷/۳۹۵/۵

حدیث۱۵۶۹

امام صادق علیه السلام :

إذا دُعِيتَ إلى الشهادَةِ فَأجِبْ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه برای شهادت دادن فرا خوانده شدی ، اجابت کن .

تهذيب الأحكام : ۶/۲۷۵/۷۵۲ .

حدیث۱۵۷۰

امام صادق علیه السلام :

ـ أيضا ـ : لا يَنبَغِي لِأَحَدٍ إذاما دُعِيَ للشهادَةِ شَهِدَ علَيها أن يَقولَ : لا أشهَدُ لَكُم .

امام صادق علیه السلام ـ نیز درباره همین آیه ـ فرمود : هرگاه فردی برای شهادت دادن دعوت شد ، سزاوار نیست بگوید : من برای شما شهادت نمی دهم .

تفسير العيّاشيّ : ۱/۱۵۶/۵۲۴ .

حدیث۱۵۷۱

امام صادق علیه السلام :

ـ في قولِهِ تعالى : «لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ» ـ : الرِّجسُ هُو الشَّكُّ ، واللّه ِ لا نَشُكُّ في رَبِّنا أبدا .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «می خواهد آلودگی را از شما بزداید» ـ فرمود : [مراد از] آلودگی همان شکّ است . به خدا سوگند که ما هرگز درباره پروردگار خود شکّ نمی کنیم .

الكافي : ۱/۲۸۸/۱ .

حدیث۱۵۷۲

امام صادق علیه السلام :

لَعَنَ اللّه ُ قاطِعِي سَبيلِ المَعروفِ ، وهُو الرجُلُ يُصنَعُ إلَيهِ المَعروفُ فَيَكفُرُهُ ، فَيَمنَعُ صاحِبَهُ مِن أن يَصنَعَ ذلكَ إلى غَيرِهِ .

امام صادق علیه السلام : خدا لعنت کند کسانی را که راه نیکی کردن را می بندند ؛ یعنی کسی که به وی خوبی می شود ، اما او ناسپاسی می کند و در نتیجه ، نیکوکار را از نیکی کردن به دیگران باز می دارد .

الاختصاص : ۲۴۱ .

حدیث۱۵۷۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله إذا وَرَدَ علَيهِ أمرٌ يَسُرُّهُ قالَ : الحَمدُ للّه ِ على هذِهِ النِّعمَةِ ، وإذا وَرَدَ علَيهِ أمرٌ يَغتَمُّ بِهِ قالَ : الحَمدُ للّه ِ على كُلِّ حالٍ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا هرگاه امر خوشحال کننده ای برایش پیش می آمد ، می فرمود : خدا را بر این نعمت سپاس، و هرگاه پیشامدی می کرد که از آن غمگین می شد ، می فرمود : در هر حال خدا را سپاس .

الكافي : ۲/۹۷/۱۹ .

حدیث۱۵۷۴

امام صادق عليه السلام :

مَن أنعَمَ اللّه ُ علَيهِ بنِعمَةٍ فَعَرَفَها بقَلبِهِ ،فقد أدّى شُكرَها .

امام صادق عليه السلام : كسى كه خداوند نعمتى به وى ارزانى دارد و در دل آن را [به عنوان نعمت خدادادى]بشناسد ، هر آينه شكر آن نعمت را گزارده است .

الكافى : ۲/۹۶/۱۵

حدیث۱۵۷۵

امام صادق عليه السلام :

شُكرُ النِّعمَةِ اجتِنابُ المَحارِمِ ، وتَمامُ الشُّكرِ قولُ الرجُلِ : الحَمدُ للّه ِ رَبِّ العالَمِينَ .

امام صادق عليه السلام : شكر نعمت يعنى دورى كردن از حرامها، و شكر كامل اين است كه انسان بگويد : سپاس خدايى را كه پروردگار جهان هاست .

الكافى : ۲/۹۵/۱۰

حدیث۱۵۷۶

امام صادق عليه السلام :

أوحَى اللّه ُ تعالى إلى موسى عليه السلام : يا موسى ، اشكُرْنى حَقَّ شُكرِى ، فقالَ : يا ربِّ كيفَ أشكُرُكَ حَقَّ شُكرِكَ ، وليسَ مِن شُكرٍ أشكُرُكَ بِهِ إلّا وأنتَ أنعَمتَ بِهِ عَلَيَّ ؟ ! فقالَ : يا موسى شَكَرتَنى حَقَّ شُكرى حينَ عَلِمتَ أنَّ ذلكَ مِنّى .

امام صادق عليه السلام : خداوند متعال به موسى عليه السلام وحى فرمود كه : اى موسى! مرا چنان كه حقّ شكر من است ، شكر كن . موسى عرض كرد : پروردگارا! چگونه تو را چنان كه حقّ شكر توست ، شكر گويم حال آن كه هر شكرى كه تو را مى گويم خود نعمتى است كه تو به من ارزانى داشته اى؟ فرمود : اى موسى! وقتى كه بدانى توفيق آن شكر را هم من به تو داده ام ، مرا چنان كه حقّ شكر من است، شكر كرده اى .

قصص الأنبياء : ۱۶۱/۱۷۸ .

حدیث۱۵۷۷

امام صادق عليه السلام :

فى كُلِّ نَفَسٍ مِن أنفاسِكَ شُكرٌ لازِمٌ لكَ ، بَل ألفٌ وأكثَرُ .

امام صادق عليه السلام : براى هر نَفَسى از نفسهايت شكرى و بلكه هزار و بيشتر از هزار شكر بر تو واجب است .

بحار الأنوار : ۷۱/۵۲/۷۷ .

حدیث۱۵۷۸

امام صادق عليه السلام :

إنّ اللّهَ تبارکَ وتعالی یَنقُلُ العَبدَ مِنَ
الشَّقاءِ إلی السَّعادَةِ ، ولا یَنقُلُهُ مِن السَّعادةِ إلی الشَّقاءِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی بنده را از
بدبختی به خوشبختی منتقل می کند ، ولی از خوشبختی به بدبختی منتقل نمی کند .
التوحید : ۳۵۸/۶

حدیث۱۵۷۹

امام صادق علیه السلام :
إنّ اللّهَ عَزَّوجلَّ خَلَقَ السَّعادَةَ والشَّقاوَةَ قَبلَ أن یَخلُقَ خَلْقَهُ ، فَمَن عَلِمَهُ اللّهُ سَعیدا لَم یُبغِضْهُ أبَدا ، وإن عَمِلَ شَرّا أبغَضَ عَمَلَهُ ولَم یُبغِضْهُ ، وإن کانَ عَلِمَهُ شَقِیّا لَم یُحِبَّهُ أبدا ، وإن عَمِلَ صالحا أحَبَّ عَمَلَهُ وأبغَضَهُ لِما یَصِیرُ إلَیهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل پیش از آن که خلق خود را بیافریند خوشبختی و شوربختی را آفرید ؛ پس خداوند کسی را که بداند خوشبخت است ، دشمن نمی دارد و چنانچه کار بدی انجام دهد ، کارش را دشمن می دارد اما خود او را دشمن نمی دارد و هرگاه بداند بدبخت است ، هرگز او را دوست نمی دارد و چنانچه کار خوبی انجام دهد ، کارش را دوست می دارد اما به خاطر سرنوشتش وی راناخوش می دارد .
التوحید : ۳۵۷/۵ .

حدیث۱۵۸۰

امام صادق علیه السلام :
لَو أنَّ المَلائکَةَ المُقَرَّبِینَ والأنبیاءَ المُرسَلِینَ شَفَعُوا فی ناصِبٍ ما شُفِّعُوا .
امام صادق علیه السلام : حتی اگر فرشتگان مقرّب و پیامبران مرسل درباره فرد ناصبی شفاعت کنند ، شفاعتشان پذیرفته نمی شود .
المحاسن:۱/۲۹۴/۵۸۷، وانظر بحار الأنوار:۸/۴۱/۲۷ و۶۸/۱۲۶/۵۴.

حدیث۱۵۸۱

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا أمَرَ بِاجتِماعِ قَرابَتِهِ حَولَهُ وقد حَضَرَتهُ الوَفاةُ ـ : إنَّ شَفاعَتَنا لَن تَنالَ مُستَخِفّا بِالصَّلاةِ.
امام صادق علیه السلام ـ هنگامی که در آستانه رحلت قرار گرفت و دستور داد بستگانش گرد او جمع شدند ـ فرمود : کسی که نماز را سبک بشمارد ، شفاعت ما هرگز شامل حالش نمی شود .
المحاسن : ۱/۱۵۹/۲۲۵ .

حدیث۱۵۸۲

امام صادق علیه السلام :
ـ فی قولهِ تعالی : « لا یَمْلِکُونَ الشَّفاعَةَ إلّا مَنِ اتَّخَذَ عِندَ الرَّحمنِ عَهْدا» ـ : إلّا مَن اُذِنَ لَهُ بِوَلایَةِ أمیرِ المؤمنینَ والأئمَّةِ مِن بَعدِهِ فهُو العَهدُ عندَ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «اختیار شفاعت ندارند مگر کسی که از جانب خدای رحمان پیمانی گرفته باشد» ـ فرمود : مگر کسانی که به ولایت امیرالمؤمنین و امامان بعد از او اعتقاد داشته باشند و این همان پیمانی است که نزد خدا دارند .

بحار الأنوار : ۸/۳۶/۹ .

حدیث۱۵۸۳

امام صادق علیه السلام :

الشَّفاعَةُ زَکاةُ الجاهِ .

امام صادق علیه السلام : میانجیگری ، زکات مقام است .

تحف العقول : ۳۸۱ .

حدیث۱۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

شِعارُنا یَومَ بَدرٍ : یا نَصرَ اللّه ِ اقتَرِبْ اقتَرِبْ ... شِعارُ الحُسینِ علیه السلام : یا محمّدُ ، وشِعارُنا : یا محمّدُ .

امام صادق علیه السلام : شعار ما در روز بدر این بود : ای پیروزی خدا! نزدیک شو ، نزدیک شو... شعار حسین علیه السلام «یا محمّد» بود ، و شعار ما نیز «یا محمّد» است .

الکافی : ۵/۴۷/۱ .

حدیث۱۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

ما قالَ فِینا قائلٌ بَیتا مِن الشِّعرِ حتّی یُؤَیَّدَ بِرُوحِ القُدُسِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ سراینده ای درباره ما بیت شعری نگفت ، جز آن که روح القدس کمکش کرد .

عیون أخبار الرِّضا : ۲ /۱/۷ .

حدیث۱۵۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ فِینا بَیتَ شِعرٍ بَنَی اللّه ُ تعالی لَهُ بَیتا فی الجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه درباره ما یک بیت شعر بگوید ، خداوند متعال در بهشت یک خانه برایش بسازد .

عیون أخبار الرِّضا : ۱/۷/۱

حدیث۱۵۸۷

امام صادق علیه السلام :

لیسَ لِإبلیسَ جُندٌ أشَدَّمِنَ النِّساءِ والغَضَبِ .

امام صادق علیه السلام : ابلیس را سپاهی نیرومندتر از زنان و خشم نیست .

تحف العقول : ۳۶۳ .

حدیث۱۵۸۸

امام صادق علیه السلام :

قـالَ إبليسُ : خَمسَـةٌ ليسَ لى فيهِنَّ حِيلَـةٌ وسائرُ الناسِ فى قَبضَتى : مَنِ اعتَصَمَ بِاللّه ِ عن نيّـةٍ صادِقَـةٍ واتَّكَلَ علَيهِ فى جَميعِ اُمُورِهِ ، ومَن كَثُرَ تَسبيحُهُ فى لَيلِهِ ونَهارِهِ ، ومَن رَضِىَ لأخِيهِ المؤمنِ بما يَرضاهُ لنفسِهِ ، ومَن لَم يَجزَعْ على المُصيبةِ حينَ تُصِيبُهُ ، ومَن رَضِىَ بما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ ولَم يَهتَمّ لِرزقِهِ .

امام صادق علیه السـلام : ابلیس گفت : پنج دسـته اند که هیچ چاره ای برای آنها ندارم اما دیگر مردمان در مشت من هستند : هرکه با نیّت درست به خـدا پناه برد و در همه کارهایش به او تکیه کنـد ؛ کسـی که شب و روز بسـیار تسبیح خدا گوید ؛ کسـی که برای برادر مؤمنش آن پسـندد که برای خود می پسـندد ؛ کسـی که هر گاه مصـیبتی به او می رسـد بیتابی نمی کند؛ و کسـی که به آنچه خداوند قسمتش کرده خرسند است و غم روزیش را نمی خورد .

الخصال : ۲۸۵/۳۷ .

حدیث۱۵۸۹

امام صادق علیه السلام :

يقولُ إبليسُ لِجُنُودِهِ : ألقُوا بَينَهُمُ الحَسَدَ والبَغىَ ؛ فإنّهُما يَعدِلانِ عِندَ اللّه ِ الشِّركَ .

امام صادق علیه السـلام : ابلیس به سپاهیان خود می گویـد : در میان آدمیان حسادت و تجاوزگری افکنیـد ؛ زیرا این دو نزد خدا با شرک برابر است .

الکافی : ۲/۳۲۷/۲ .

حدیث۱۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

لقد نَصَبَ إبليسُ حَبائلَهُ فى دارِ الغُرورِ ، فما يَقصِدُ فيها إلّا أولِياءَنا .

امام صادق علیه السلام : ابلیس، در این سرای پُر فریب ، دامهای خود را برنهاده است و هدفش کسی جز دوستدارانِ ما نیست .

تحف العقول : ۳۰۱

حدیث۱۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «وما يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللّه ِ إلّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ» ـ : كانُوا يَقولونَ : نُمطَرُ بِنَوءِ كـذا ، وبِنَوءِ كـذا ، ومِنها أ نّهُم كانوا يَأتُونَ الكُهّانَ فَيُصَدِّقُونَهُم بما يَقولونَ .

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه: «و بیشتر آنان ایمان نمی آورند مگر آن که مشرک باشند» ـ فرمود : آنها می گفتند : با [غروب]فلان ستاره و [طلوع]بهمان ستاره باران می بارد . یا به پیشگوها مراجعه می کردند و گفته های آنان را باور می داشتند [و همه اینها شرک خفی است] .

بحار الأنوار : ۵۸/۳۱۷/۸ .

حدیث۱۵۹۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الشِّركَ أخفى مِن دَبيبِ النَّملِ .وقالَ : مِنهُ تَحويلُ الخاتَمِ لِيَذكُرَ الحاجَةَ وشِبهُ هذا .

امام صادق علیه السلام : همانا شرك ناپيداتر از حركت مورچه است . جا به جا كردن انگشتر براى يادآورى كارى و امثال آن از شمار شرك [خفىّ]است .

معانى الأخبار : ۳۷۹/۱.

حدیث۱۵۹۳

امام صادق علیه السلام :

ـ أيضا ـ : شِركُ طاعَةٍ ولَيسَ شِركَ عِبادَةٍ

امام صادق علیه السلام ـ درباره همين آيه ـ فرمود : منظور شرك در اطاعت است نه شرك در عبادت .

الكافى : ۲/۳۹۷/۴ .

حدیث۱۵۹۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئل عَن أدنَى الشرك ـ : مَنِ ابتَدَعَ رَأيا فَأَحَبَّ علَيهِ أو أبغَضَ علَيهِ .

امام صادق علیه السلام ـ نيز در همين باره ـ فرمود : كسى كه عقيده اى را بدعت گذارد و به خاطر آن حبّ و بغض ورزد .

الكافى : ۲/۳۹۷/۲ .

حدیث۱۵۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ بَنى اُمَيَّةَ أطلَقُوا لِلنّاسِ تَعليمَ الإيمانِ ولَم يُطلِقُوا تَعليمَ الشِّركِ ؛ لِكَى إذا حَمَلُوهُم علَيهِ لَم يَعرِفُوهُ .

امام صادق علیه السلام : بنى اميّه آموختن ايمان را براى مردم آزاد گذاشتند ، اما شرك شناسى را آزاد نگذاشتند، تا اگر آنان را به شرك بكشانند، مردم متوجّه نشوند.

الكافى : ۲/۴۱۵/۱ .

حدیث۱۵۹۶

امام صادق علیه السلام :

الغَضَبُ مِفتاحُ كُلِّ شَرٍّ .

امام صادق علیه السلام : خشم ، كليد همه بديهاست .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۳/۴

حدیث۱۵۹۷

امام صادق علیه السلام :

مَکروهٌ قَطعُ النَّخلِ .

امام صادق علیه السلام : قطع درخت خرما ، مکروه است .

الکافی : ۵/۲۶۴/۸ .

حدیث۱۵۹۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَقطَعُوا الثِّمارَ فَیَبعَثُ اللّه ُ عَلیکُمُ العَذابَ صَبّا .

امام صادق علیه السلام : درختان میوه را قطع نکنید، که خداوند بر سر شما عذاب فرو می ریزد .

الکافی : ۵/۲۶۴/۹

حدیث۱۵۹۹

امام صادق علیه السلام :

أورَعُ الناسِ مَن وَقَفَ عِندَ الشُّبهَهِٔ .

امام صادق علیه السلام : پارساترین مردم کسی است که به گاه شبهه توقّف کند .

الخصال : ۱۶/۵۶ .

حدیث۱۶۰۰

امام صادق علیه السلام :

لَستُ اُحِبُّ أن أرى الشّابَّ مِنکُم إلّا غادیا فی حالَینِ : إمّا عالِما أو مُتَعَلِّما ، فإن لَم یَفعَلْ فَرَّطَ ، فإن فَرَّطَ ضَیَّعَ ، وإنْ ضَیَّعَ أثِمَ ، وإن أثِمَ سَکَنَ النارَ والذی بَعَثَ مُحمّدا بِالحَقِّ .

امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوان شما را جز در دو حال ببینم : دانشمند یا دانش آموز ؛ زیرا اگر چنین نباشد کوتاهی کرده و چون کوتاهی کند ، ضایع گشته و چون ضایع گردد ، گنهکار باشد و چون گنهکار باشد ، سوگند به آن که محمّد را بحقّ برانگیخت ، در آتش جای گیرد .

الأمالی للطوسی : ۳۰۳/۶۰۴ .

از۱۶۰۱تا۱۸۰۰

حدیث۱۶۰۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بالسِّواکِ ؛ فإنّهُ یُذهِبُ وَسوَسَهَٔ الصَّدرِ .

امام صادق علیه السلام : بر شما باد مسواک زدن؛ زیرا این کار وسوسه سینه را از بین می برد .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۹/۵۲

حدیث۱۶۰۲

امام صادق علیه السلام :
فی السِّواکِ اثنَتا عَشرَةَ خَصلَةً : هُو مِنَ السُّنَّةِ ، و مَطهَرَةٌ لِلفَمِ ،ومَجلاةٌ لِلبَصَرِ ، ویُرضِی الرحمنَ ، ویُبَیِّضُ الأسنانَ ، ویَذهَبُ بِالحَفرِ ، ویَشُدُّ اللِّثَةَ ، ویُشَهِّی الطَّعامَ ، ویَذهَبُ بِالبَلغَمِ ، ویَزیدُ فیالحِفظِ ، ویُضاعَفُ بِهِ الحَسَناتُ ، وتَفرَحُ بِهِ المَلائکةُ .
امام صادق علیه السلام : مسواک زدن ، دوازده ویژگی دارد : از سنّت است ، دهان را تمیز می سازد ، نور چشم را زیاد می کند ، خدای رحمان را خشنود می گرداند ، دندانها را سفید می کند ، پوسیدگی آنها را از بین می برد ، لثه را محکم می سازد ، اشتها را باز می کند ، بلغم را می برد ، حافظه را زیاد می کند ، حسنات دو چندان می شوند ، و فرشتگان شاد می گردند .
الخصال : ۴۸۱/۵۳ .

حدیث۱۶۰۳

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ : أتَری هذا الخَلقَ کُلَّهُ مِنَ الناسِ ؟ ـ : فقالَ : ألْقِ مِنهُمُ التارِکَ للسِّواکِ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : آیا این خلایق همه در شمار آدمیانند؟ ـ فرمود : افرادی را که مسواک نمی زنند از شمار آنها بینداز .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۲۸/۱۱.

حدیث۱۶۰۴

امام صادق علیه السلام :
تَأخِیرُ التَّوبَةِ اغتِرارٌ ، وطُولُ التَّسویفِ حَیرَةٌ .
امام صادق علیه السلام : به تأخیر انداختن توبه، فریفتگی است، و امروز و فردا کردنِ بسیار، سرگشتگی .
بحار الأنوار : ۷۳/۳۶۵/۹۷ .

حدیث۱۶۰۵

امام صادق علیه السلام :
لا یَسودُ سَفِیهٌ .
امام صادق علیه السلام : هیچ سفیهی به سروری نمی رسد .
الخصال : ۲۷۱/۱۰ .

حدیث۱۶۰۶

امام صادق علیه السلام :

لا يَطمَعَنَّ... المُعاقِبُ على الذَنبِ الصغيرِ فى السُّؤدُدِ ، ولا القَليلُ التَّجرِبَةِ المُعجَبُ بِرَأيِهِ فى رئاسَةٍ .

امام صادق عليه السلام : كسى كه به اندك گناهى كيفر مى دهد ، هرگز نبايد چشم طمع به سرورى كردن بدوزد، و كسى كه كم تجربه و خودپسند و خود رأى است ، نبايد به رياست طمع بندد .

الخصال : ۴۳۴/۲۰

حديث۱۶۰۷

امام صادق عليه السلام :

لَرُبَّما تَرَكَ بَعضُ شِيعَتِنا فى افتِتاحِ أمرِهِ بِسمِ اللّهِ الرحمنِ الرحيمِ ، فَيمتَحِنُهُ اللّهُ بِمَكرُوهٍ لِيُنَبِّهَهُ على شُكرِ اللّهِ تبارَكَ وتعالى والثَّناءِ علَيهِ .

امام صادق عليه السلام : گاه فردى از شيعيان ما كار خود را با بسم اللّه الرحمن الرحيم آغاز نمى كند و بدان سبب خداوند او را به گرفتارى و امرى ناخوشايند مبتلا مى كند ، تا او را به ذكر سپاس و ستايش خداوند تبارك و تعالى متنبه سازد .

التوحيد : ۲۳۱/۵ .

حديث۱۶۰۸

امام صادق عليه السلام :

لا تَدَعْ بِسمِ اللّهِ الرحمنِ الرحيم وإن كانَ بَعدَهُ شِعرٌ .

امام صادق عليه السلام : گفتن بسم اللّه الرحمن الرحيم را ترك نكن ، حتى اگر پس از آن شعرى باشد.

الكافى : ۲/۶۷۲/۱ .

حديث۱۶۰۹

امام صادق عليه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عنِ التَّسميَهِ بِأسماءِ الأئمّةِ ، أفِى ذلك نَفعٌ ؟ ـ : إى واللّهِ ، وهَلِ الدِّينُ إلّا الحُبُّ ؟! قالَ اللّهُ : «إنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّهَ فاتَّبِعُونى يُحبِبْكُمُ اللّهُ ويَغفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُم»

امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ به اين سؤال كه : آيا نامگذارى [فرزندان] به نامهاى ائمه سودى دارد؟ ـ فرمود : آرى به خدا ، مگر دين جز محبت است؟ خداوند فرموده است : «اگر خدا را دوست داريد از من پيروى كنيد تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشايد» .

آل عمران : ۳۱ .

حديث۱۶۱۰

امام صادق عليه السلام :

إذا قالَ العبدُ : ما شاءَ اللّهُ لاحَولَ ولا قُوَّةَإلّا باللّهِ ، قالَ اللّهُ : مَلائكَتى اِستَسلَمَ عَبدى أعِينُوهُ ، أدرِكُوهُ ، اُقضُوا حاجَتَهُ .

امام صادق عليه السلام : هرگاه بنده بگويد : ما شاء اللّه لا حول و لا قوّة الا باللّه ، خداوند فرمايد : اى فرشتگان من! بنده ام تسليم شد ، كمكش كنيد ، او را دريابيد ، حاجتش را برآوريد .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۹۰/۲۵ .

حدیث۱۶۱۱

امام صادق علیه السلام :
لَم يَكُن رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله يقولُ لِشيءٍ
قد مَضى : لو كانَ غَيرَهُ !
امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هیچ گاه درباره
کاری که گذشته بود نمی فرمود : کاش جز این بود .
تنبيه الخواطر : ۲/۱۸۵ .

حدیث۱۶۱۲

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ : بِأيِّ شَيء عُلِمُ المؤمنُ أ نّهُ مُؤمِنٌ ؟ ـ: بِالتَّسليمِ للّه ِ ، والرِّضا بما وَرَدَ علَيهِ مِن سُرورٍ وسَخَطٍ.
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : از کجا دانسته می شود کسی مؤمن است؟ ـ فرمود : از تسلیم او در برابر خدا و خرسندیش به هر خوشی و ناخوشی که به او رسد .
بحار الأنوار:۲/۲۰۵/۹۱.

حدیث۱۶۱۳

امام صادق علیه السلام :
كانَ رسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله يُسَلِّمُ عَلَى النِّساءِ ويَرُدُدْنَ علَيهِ ، وكانَ أميرُ المؤمنينَ عليه السلام يُسَلِّمُ على النِّساءِ ، وكانَ يَكرَهُ أن يُسَلِّمَ على الشّابَّةِ مِنهُنَّ ، ويقولُ : أتَخَوَّفُ أن يُعجِبَنى صَوتُها فَيَدخُلَ عَلَيَّ أكثَرُ ممّا طَلَبتُ مِنَ الأجرِ .
امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به زنها سلام می کرد و آنها جواب سلام حضرت را می دادند . امیر المؤمنین علیه السلام نیز به زنها سلام می کرد، اما از سلام کردن به زنان جوان کراهت داشت و می فرمود : می ترسم صدایشان مرا خوش آید و در نتیجه ، چیزی به دلم در آید که به ثوابش نیرزد .
الكافي : ۵/۵۳۵/۳ .

حدیث۱۶۱۴

امام صادق علیه السلام :
السَّلامُ قَبلَ الكلامِ .
امام صادق علیه السلام : نخست سلام کنید ، بعد سخن آغازید .
جامع الأخبار : ۲۳۱/۵۹۶ .

حدیث۱۶۱۵

امام صادق علیه السلام :

: قالَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : مَن بَدَأ بِالكَلامِ قَبلَ السلامِ فلا تُجِيبُوهُ . وقالَ علیه السلام : لا تَدعُ إلی طَعامِكَ أحَدا حتّی يُسَلِّمَ .

الخصال به نقل از اسماعیل بن ابی زیاد، از امام صادق علیه السلام ، از نیاکان خود : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «هر که پیش از سلام گفتن آغاز به سخن کند ، جوابش را ندهید» . و امام صادق علیه السلام فرمود: هیچ کس را به غذایت تعارف مکن ، تا وقتی که سلام کند .

الخصال : ۱۹/۶۷ .

حدیث۱۶۱۶

امام صادق علیه السلام :

المُسلمُ مَن سَلِمَ الناسُ مِن يَدِهِ ولِسانِهِ ، والمُؤمِنُ مَنِ ائتَمَنَهُ الناسُ على أموالِهِم وأنفُسِهِم .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند و مؤمن ، کسی است که مردم او را امین مال و جان خود بدانند .

معانی الأخبار : ۲۳۹/۱ .

حدیث۱۶۱۷

امام صادق علیه السلام :

أيُّما مُؤمِنٍ خَضَعَ لِصاحِبِ سلطانٍ أو مَن يُخالِفُهُ على دِينِهِ طَلَبا لِما في يَدَيهِ ، أخمَلَهُ اللّهُ ومَقَتَهُ علَيهِ ووَكَلَهُ إلَيهِ ، فإن هُو غَلَبَ على شَيءٍ مِن دُنياهُ وصارَ في يَدِهِ مِنهُ شَيءٌ ، نَزَعَ اللّهُ البَرَكَةَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : هر مؤمنی در برابر صاحب قدرتی یا کسی که مخالف دین اوست ، به قصد دست یافتن به چیزی که در دست اوست ، کرنش و خضوع کند ، خداوند او را بی نام و نشان گرداند ، و برای این کار بر او خشم گیرد ، و او را به خودش واگذارد ؛ و اگرهم بر چیزی از دنیای او دست یابد و اندکی از آن به دستش افتد ، خداوند برکت را از آن ببَرد .

ثواب الأعمال : ۲۹۴ .

حدیث۱۶۱۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عَزَّوجلَّ بَعَثَ رسولَهُ بِالإسلامِ إلی الناسِ عَشرَ سِنِينَ ، فَأبَوا أن يَقبَلُوا حتّی أمَرَهُ بالقِتالِ ، فالخَيرُ في السَّيفِ وتَحتَ السَّيفِ ، والأمرُ يَعُودُ كما بَدَأ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل رسول خود را ده سال مأمور تبلیغ زبانی اسلام به مردم کرد ،اما آنها از پذیرفتن آن امتناع ورزیدند تا آن که فرمان جنگ به او داد . بنابر این ،خیر در شمشیر و در زیر شمشیر است و همچنان که در آغاز چنین بود دوباره نیز چنین خواهد شد .

الکافی : ۵/۷/۷ .

حدیث۱۶۱۹

امام صادق عليه السلام :
مَن بَنى فَوقَ مَسكَنِهِ كُلِّفَ حَملَهُ يَومَ القِيامَةِ .
امام صادق عليه السلام : هر كه بنايى بيش از نياز سكونتش بسازد ، در روز قيامت مكلّف به حمل آن شود .
المحاسن : ۲/۴۴۶/۲۵۳۱ .

حدیث۱۶۲۰

امام صادق عليه السلام :
كُلُّ بناءٍ ليسَ بِكَفافٍ فهُووبالٌ على صاحِبِهِ يَومَ القِيامَةِ .
امام صادق عليه السلام : هر بنايى كه بيش از نياز باشد ، در روز قيامت وبال صاحبش مى باشد .
الكافى : ۶/۵۳۱/۷ .

حدیث۱۶۲۱

امام صادق عليه السلام :
أفضَلُ الصَّدقَةِ إبرادُ الكَبِدِ الحَرّى ، ومَن سَقى كَبِدا حَرّى مِن بَهيمَةٍ أو غَيرِها أظَلَّهُ اللّه ُ عزّوجلّ يَومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلُّهُ .
امام صادق عليه السلام : بهترين صدقه، خنك كردن جگر تفته است . هركه جگر تفته حيوانى يا جز آن را سيراب كند خداوند عز و جل او را ، در آن روزى كه هيچ سايه اى جز سايه او نيست ، به سايه درآورد .
بحار الأنوار: ۹۶/۱۷۲/۸

حدیث۱۶۲۲

امام صادق عليه السلام :
ـ لَمّا سَألَهُ محمّدُ بنُ مسلم عنِ الرَّجُلِ يُجنِبُ فى السَّفَرِ ، فلا يَجِدُ إلّا الثَّلجَ أو ماءً جامدا ـ : هُو بِمَنزِلَةِ الضَّرُورةِ ، ولا أرى أن يَعُودَ إلى هذِهِ الأرضِ التى تُوبِقُ دِينَهُ .
امام صادق عليه السـلام ـ در پاسخ به محمّد به مسلم كه حكم مردى را پرسيد كه در سفر جنب مى شود و [براى غسل كردن]چيزى جز برف يا يخ نمى يابد ـ فرمود : در اين جا موضوع ضرورت در ميان است . او نبايد بار ديگر به چنين جايى كه به دين او لطمه مى زند سفر كند .
بحار الأنوار : ۷۶/۲۲۲/۹ .

حدیث۱۶۲۳

امام صادق عليه السلام :
أمّا مُرُوَّةُ السَّفَرِ فَبَذلُ الزادِ ، والمِزاحُ فى غَيرِ ما يُسخِطُ اللّه َ ، وقِلّةُ الخِلافِ على مَن تَصحَبُهُ، وتَركُ الرِّوايَةِ علَيهِم إذا أنتَ فارَقتَهُم .
امام صادق عليه السـلام : جوانمردى در سفر عبارت است از : بخشيدن از رهتوشه ، شوخى كردن به گونه اى كه خشم خدا را همراه

نداشته باشد ، کمتر ناسازگاری کردن با همسفران،و ترک بدگویی از همراهان بعد از جدا شدن از آنان .

الأمالی للمفید : ۴۴/۳ .

حدیث۱۶۲۴

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لقمانُ لابنِهِ : إذا سافَرتَ مَع قَومٍ فَأكثِرِ استِشارَتَهُم فی أمرِکَ وأمرِهِم ، وأکثِرِ التَّبَسُّمَ فی وُجوهِهِم ، وکُن کَریما علی زادِکَ بَینَهُم ، وإذا دَعَوکَ فَأجِبهُم ، وإذا استَعانُوکَ فَأعِنهُم ، واغلِبهُم بثَلاثٍ : طُولِ الصَّمتِ ، وکَثرَةِ الصَّلاةِ ، وسَخاءِ النَّفسِ بما مَعکَ مِن دابَّةٍ أو مالٍ أو زاد .

امام صادق علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت: هرگاه با عدّه ای همسفر شدی،درکارهای مربوط به خودت و آنها با ایشان زیاد مشورت کن و در روی آنان تبسّم زیاد داشته باش، در زاد و توشه ات نسبت به آنان بخشنده باش ، اگر تو را دعوت کردند قبول کن و اگر از تو کمک خواستند کمکشان کن و در سه چیز از آنان برتر باش : خاموشی طولانی ، کثرت نماز و بخشندگی در مرکب یا دارایی و یا توشه ای که همراه داری .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۷۱/۲۸ .

حدیث۱۶۲۵

امام صادق علیه السلام :

اِفتَتِحْ سَفَرَکَ بالصَّدقَهِ واخرُجْ إذا بَدا لکَ؛ فإنَّکَ تَشتَری سلامَةَ سَفَرِکَ .

امام صادق علیه السلام : مسافرت خود را باصدقه دادن آغاز کن و هرگاه خواستی بیرون برو ؛ زیرا [با صدقه دادن]سلامت سفرت را می خری .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۰۳/۵ ، وانظر : ج ۷۶/۲۲۶ و ص ۲۲۷ و ص ۲۳۱ و ص ۲۳۲ وج ۵۹/۲۸ .

حدیث۱۶۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا دَخَلَ علَیهِ عمرُو بنُ حُرَیثٍ وهُو فی مَنزِلِ أخیهِ عبدِ اللّه ِ بنِ محمّدٍ فقالَ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ ، ما حَوَّلَکَ إلی هذا المَنزِلِ؟ ـ : طَلَبُ النُّزهَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ آنگاه که ایشان در منزلِ (تفریحگاه) برادر خود عبداللّه بن محمّد تشریف داشت و عمرو بن حریث نزد امام علیه السلام آمد وعرض کرد: فدایت شوم! چه شده که به این جا آمده اید؟ ـ فرمود : برای گردش و هواخوری .

المحاسن : ۲/۴۶۱/۲۵۹۵ .

حدیث۱۶۲۷

امام صادق علیه السلام :

لا یَنبَغی لِمَن لم یَکُن عالِماأن یُعَدَّ سَعیدا .

امام صادق علیه السلام : کسی که عالم نباشد سزاوار نیست که خوشبخت شمرده شود .

تحف العقول : ۳۶۴ .

حدیث۱۶۲۸

امام صادق علیه السلام :

السّارقُ إذا جاءَ مِن قِبَلِ نَفسِهِ تائبا إلی اللّه ِ ، ورَدَّ سَرِقَتَهُ عَلی صاحِبِها ، فلا قَطعَ علَیهِ .

امام صادق علیه السلام : دزد اگر با پای خود بیاید و خودش را معرّفی و به درگاه خدا توبه کند و مال دزدی را به صاحبش برگرداند ، دستش قطع نمی شود .

تهذیب الأحکام : ۱۰/۱۲۲/۴۸۹ .

حدیث۱۶۲۹

امام صادق علیه السلام :

لا یُقطَعُ الأجیرُ والضَّیفُ إذا سَرَقَ ؛ لأنّهُما مُؤتَمَنانِ .

امام صادق علیه السلام : مزدور (کارگر) و میهمان اگر دزدی کنند دستشان قطع نمی شود (کیفر دیگری دارند) ؛ چون آنها امین شمرده شده بوده اند .

علل الشرائع : ۵۳۵/۱ .

حدیث۱۶۳۰

امام صادق علیه السلام :

لا یُقطَعُ السّارِقُ فی عامِ سَنَةٍ ـ یَعنِیفی عامِ مَجاعَةٍ ـ .

امام صادق علیه السلام : در سال قحطی و گرسنگی ، دست دزد قطع نمی شود .

الکافی : ۷/۲۳۱/۲ .

حدیث۱۶۳۱

امام صادق علیه السلام :

لا یُقطَعُ إلّامَن نَقَبَ بَیتا أو کَسَرَ قُفلاً .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : فقط دست دزدی قطع می شود که از طریق سوراخ کردن دیوار یا شکستن قفل وارد خانه ای شود .

وسائل الشیعة : ۱۸/۵۱۰/۵ .

حدیث۱۶۳۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ امیر المؤمنین علیه السلام اُتِیبرجل اختَلَسَ دُرَّةً مِن اُذُنِ جاریَةٍ قال : هذِهِ الدَّغارَةُ المُعلَنَةُ ، فَضَرَبَهُ وحَبَسَهُ .

امام صادق علیه السلام : أمیر المؤمنین علیه السلام درباره مردی که مرواریدی را از گوش دختری به زور ربوده بود فرمود : این

ربودن آشکار است . سپس او را تازیانه زد و زندانی کرد .

الکافی : ۷/۲۲۶/۷

حدیث۱۶۳۳

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ فیما أصلَحَ البَدَنَ إسرافٌ...إنّما الإسرافُ فیما أتلَفَ المالَ وأضَرَّ بالبَدَنِ.

امام صادق علیه السلام : در آنچه بدن را سالم نگه می دارد اسراف نیست . . . بلکه اسراف در چیزهایی است که مال را تلف کند و به بدن زیان رساند .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۰۳/۶

حدیث۱۶۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن أدنَی الإسرافِ ـ : إبذالُکَ ثَوبَ صَونِکَ ، وإهراقُکَ فَضلَ إنائکَ ، وأکلُکَ التَّمرَ ورَمیُکَ النَّوی هاهُنا وهاهُنا .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از کمترین حدّ اسراف ـ فرمود : کمترین اندازه آن این است که لباس بیرونت را لباس خانه و دم دستی قرار دهی ، ته مانده ظرفت را دور بریزی و خرما بخوری و هسته هایش را این طرف وآن طرف پرت کنی.

الکافی : ۴/۵۶/۱۰ .

حدیث۱۶۳۵

امام صادق علیه السلام :

إذا بَعَثَ اللّه ُ المؤمنَ مِن قَبرِهِ خَرَجَ مَعهُ مِثالٌ یَقدُمُ أمامَهُ ، کُلَّما رَأی المؤمنُ هَوْلاً ـ مِن أهوالِ یَومِ القِیامَةِ قالَ لَهُ المِثالُ : لا تَفزَعْ ولا تَحزَنْ... فیقولُ لَهُ المؤمنُ :... مَن أنتَ ؟ فیقولُ: أنا السُّرورُ الذی کُنتَ أدخَلتَ علی أخیکَ المؤمِنِ.

امام صادق علیه السلام : چون خداوند مؤمن را از گورش درآورد مثالی با او خارج شود که در جلو او راه می رود و هرگاه مؤمن یکی از صحنه های هراس انگیز روز قیامت را ببیند آن مثال به او گوید : نترس و غم به خود را مده . . . مؤمن به او گوید : . . . تو کیستی؟ مثال گوید : من همان شادی و سروری هستم که به برادر مؤمنت رساندی .

الکافی : ۲/۱۹۰/۸

حدیث۱۶۳۶

امام صادق علیه السلام :

مَن نَفَّسَ عَن مؤمنٍ کُربَةً نَفَّسَ اللّه ُ عَنهُ کُرَبَ الآخِرَةِ ، وخَرَجَ مِن قَبرِهِ وهُو ثَلِجُ الفُؤادِ.

امام صادق علیه السلام : هر که غمی از مؤمنی بزداید ، خداوند اندوههای آخرت را از او برطرف سازد و از گورش خنک دل بیرون آید .

الکافی : ۲/۱۹۹/۳

حدیث۱۶۳۷

امام صادق علیه السلام :
لا یَری أحَدُکُم إذا أدخَلَ علی مُؤمِنٍ سُرورا أ نَّه علَیهِ أدخَلَهُ فَقَطْ بَل وَاللّه ِ علَینا ، بل وَاللّه ِ عَلی رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله .
امام صادق علیه السلام : هیچ یک از شما فکر نکند که اگر مؤمنی را شاد کرد فقط او را شادمان ساخته ، بلکه به خدا قسم ما را شاد کرده ، بلکه به خدا قسم رسول خدا را شاد کرده است .
الکافی : ۲/۱۸۹/۶

حدیث۱۶۳۸

امام صادق علیه السلام :
أربَعةٌ یَذهَبنَ ضَیاعا : ... وسِرٌّ تُودِعُهُ عِندَ مَن لا حَصافَةَ لَهُ.
امام صادق علیه السلام : چهار چیز بر باد می رود : . . . و رازی که به کسی سپاری که استواراندیش نیست .
بحار الأنوار : ۷۵/۶۹/۴.

حدیث۱۶۳۹

امام صادق علیه السلام :
سِرُّکَ مِن دَمِکَ فلا یَجرِیَنَّ مِن غَیرِ أوداجِکَ.
امام صادق علیه السلام : راز تو جزئی از خون توست ، پس مبادا که در رگهای غیر تو جریان یابد .
بحار الأنوار:۷۵/۷۱/۱۵.

حدیث۱۶۴۰

امام صادق علیه السلام :
إفشاءُ السِّرِّ سُقوطٌ .
امام صادق علیه السلام : فاش کردن راز ، مایه سقوط است .
تحف العقول : ۳۱۵.

حدیث۱۶۴۱

امام صادق علیه السلام :
السَّخاءُ ما کانَ ابتِداءً ، فَأمّا ما کانَ مِن مَسألَةٍ فَحَیاءٌ وتَذَمُّمٌ .
امام صادق علیه السلام : بخشندگی آن است که بی خواهش کسی صورت گیرد ؛ امّا آن بخشندگی که در مقابل درخواست انجام گیرد ناشی از شرمندگی و برای فرار از نکوهش است .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۷/۲۱

حدیث۱۶۴۲

امام صادق علیه السلام :

السَّخِیُّ الکریمُ الذی یُنفِقُ مالَهُ فی حَقٍّ .

امام صادق علیه السلام : سخاوتمندِ کریم کسی است که اموال خود را به حق خرج کند .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۳/۱۱

حدیث۱۶۴۳

امام صادق علیه السلام :

شابٌّ سَخِیٌّ مُرَهَّقٌ فیالذُّنوبِ أحَبُّ إلی اللّهِ عزّوجلّ مِن شَیخٍ عابِدٍ بَخیلٍ .

امام صادق علیه السلام : جوانِ بخشنده آلوده به گناهان، نزد خداوند عز و جل محبوبتر از پیرمردِ عابد خسیس است .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۰۷/۳۴

حدیث۱۶۴۴

امام صادق علیه السلام :

خِیارُکُم سُمَحاؤکُم وشِرارُکُم بُخَلاؤکُم.

امام صادق علیه السلام : بهترین افراد شما ، بخشندگان شمایند و بدترینتان ، بخیلانتان .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۰/۳.

حدیث۱۶۴۵

امام صادق علیه السلام :

السَّخاءُ مِن أخلاقِ الأنبیاءِ ، وهُو عِمادُ الإیمانِ ، ولا یکونُ مؤمنٌ إلّا سَخیّا ، ولا یکونُ سَخیّا إلّا ذو یَقینٍ وهِمَّةٍ عالِیَةٍ ؛ لأنَّ السَّخاءَ شُعاعُ نورِ الیَقینِ ، ومَن عَرَفَ ما قَصَدَ ، هانَ علَیهِ ما بَذَلَ.

امام صادق علیه السلام : بخشندگی از اخلاق پیامبران است و ستون ایمان می باشد . هیچ مؤمنی نیست مگر آن که بخشنده است و تنها آن کس بخشنده است که از یقین و همّت والاـ برخوردار باشد ؛ زیرا بخشندگی ، پرتو نور یقین است . و هر که هدف را بشناسد ، بخشش بر او آسان شود .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۵/۱۷

حدیث۱۶۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَن بَنی مَسجِدا بَنَی اللّه ُ لَهُ بَیتا فی الجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مسجدی بسازد ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .

الکافی : ۳/۳۶۸/۱.

حدیث۱۶۴۷

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِإتیـانِ المَساجِدِ،فإنّهـا بُیوتُ اللّهِ فی الأرضِ ، ومَن أتاها مُتَطَهِّرا طَهَّرَهُ اللّه ُ مِن ذُنوبِهِ وکُتِبَ مِن زُوّارِهِ فَأکثِرُوا فیها مِن الصَّلاةِ والدُّعاءِ .

امام صادق علیه السلام : بر شما باد رفتن به مساجد ؛ زیرا مساجد خانه های خدا در روی زمینند . هر که پاک و پاکیزه وارد آنها شود خداوند او را از گناهانش پاک گرداند و در زمره زایران خود قلمدادش کند . پس ، در مساجد نماز و دعا بسیار بگزارید .

الأمالی للصدوق : ۴۴۰/۵۸۴ .

حدیث۱۶۴۸

امام صادق علیه السلام :

السُّجودُ علی تُربَةِ الحُسینِ علیه السلام یَخرُقُ الحُجُبَ السَّبعَ .

امام صادق علیه السلام : سجده کردن بر تربت حسین علیه السلام حجابهای هفتگانه را از هم می دَرد .

بحار الأنوار : ۸۵/۱۵۳/۱۴.

حدیث۱۶۴۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ علیُّ بنُ الحسینِ علیه السلام ... إذا سَجَدَ لَم یَرفَعْ رَأسَهُ حتّی یَرْفَضَّ عَرَقا .

امام صادق علیه السلام : علی بن الحسین علیه السلام ... هرگاه به سجده می رفت سر بر نمی داشت چندان که عرق از بدنش سرازیر می شد .

بحار الأنوار : ۸۵/۱۳۷/۱۷.

حدیث۱۶۵۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ قَوما أتَوا رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله فقالوا : یا رسولَ اللّهِ ، اضمَن لَنا علی رَبِّکَ الجَنَّةَ ، فقالَ : علی أن تُعِینُونِی بِطُولِ السُّجودِ .

امـام صـادق علیـه السـلام : گروهی خـدمت رسـول خـدا صـلی الله علیـه و آلـه آمدنـد و عرض کردنـد : ای رسـول خـدا ! در برابر پروردگارت بهشت را برای ما ضـمانت کن . رسول خدا صـلی الله علیه و آله فرمود : به شرط آن که با سجده های طولانی مرا یاری دهید .

الأمالی للطوسی : ۶۶۴/۱۳۸۹.

حدیث۱۶۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا قالَ لَهُ سعیدُ بنُ یسارٍ : أدعُو وأناراکِعٌ أو ساجِدٌ ؟ ـ : نَعَم اُدْعُ وأنتَ ساجِدٌ ، فإنَّ أقرَبَ ما یَکونُ العَبدُ إلی اللّهِ وهُو ساجِدٌ ، اُدْعُ اللّه َ عزّوجلّ لِدُنیاکَ وآخِرَتِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سعید بن یسار که پرسید : در حال رکوع یا سجود دعا کنم؟ ـ فرمود : آری ، در حال سجود دعا کن ؛ زیرا نزدیکترین زمان بنده به خداوند زمانی است که در سجده است . [در آن حال]برای دنیا و آخرتت به درگاه خداوند عز و جل دعا کن .

بحار الأنوار : ۸۵/۱۳۱/۶

حدیث۱۶۵۲

امام صادق علیه السلام :

السُّجودُ مُنتَهی العِبادَةِ مِن بَنی آدَمَ .

امام صادق علیه السلام : سجود ، اوج عبادت بنی آدم است .

الدعوات : ۳۳/۷۰.

حدیث۱۶۵۳

امام صادق علیه السلام :

أطعِمُوا ثلاثةً ثُمّ أنتُم بالخِیارِ علَیهِ ،إن شِئتُم أن تَزدادُوا فَازدادُوا وإلّا فقد أدَّیتُم حَقَّ یَومِکُم .

امام صادق علیه السلام : تا سه سائل را غذا بدهید ؛ پس از آن مختارید ، اگر خواستید به غیر آنها نیز بدهید و گرنه وظیفه آن روز خود را انجام داده اید .

عدّۃ الداعی : ۹۱ .

حدیث۱۶۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرَّجُلَ لَیَسألُنی الحاجَةَ فَاُبادِرُ بقَضائها مَخافَةَ أن یَستَغنِیَ عَنها فلا یَجِدَ لَها مَوقِعا إذا جاءَتْهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مردی دست نیاز سوی من دراز کند در رفع نیاز او می شتابم ؛ زیرا می ترسم کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او دیگر به کارش نیاید .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۱۷۹/۲.

حدیث۱۶۵۵

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ تُورِثُ الحِرمانَ : الإلحاحُ فی المَسألَةِ ، والغِیبةُ ، والهُزءُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز موجب محرومیت است : پافشاری در درخواست ، غیبت و ریشخند کردن .

تحف العقول : ۳۲۱.

حدیث۱۶۵۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَسألْ مَن تَخافُ أن يَمنَعَكَ .

امام صادق عليه السلام : از كسى كه مى ترسى دست رد به سينه ات زند ، چيزى مخواه .

أعلام الدين : ۳۰۴.

حدیث۱۶۵۷

امام صادق عليه السلام :

شِيعَتُنا مَن لا يَسألُ الناسَ ولَو ماتَ جُوعا .

امام صادق عليه السلام : شيعه ما كسى است كه دست نيازبه سوى مردم دراز نمى كند ، گرچه از گرسنگى بميرد .

وسائل الشيعة : ۶/۳۰۹/۱۵.

حدیث۱۶۵۸

امام صادق عليه السلام :

للعالِمِ إذا سُئلَ عن شيءٍ وهُو لا يَعلَمُهُ أن يقولَ : اَللّه ُ أعلَمُ ، وليسَ لِغَيرِ العالِمِ أن يقولَ ذلكَ .

امام صادق عليه السلام : عالم حق دارد كه هرگاه سؤالى از او شود كه پاسخش را نمى داند، بگويد : خدا داناتر است ، اما غير عالم حق ندارد چنين بگويد . [بلكه بايد بگويد : نمى دانم] .

الكافى : ۱/۴۲/۵ .

حدیث۱۶۵۹

امام صادق عليه السلام :

إنَّ مَن أجابَ فى كُلِّ ما يُسألُ عَنهُ لَمَجنُونٌ

امام صادق عليه السلام : هر كس به هر سؤالى كه از او مى شود پاسخ دهد ، ديوانه است .

بحار الأنوار : ۲/۱۱۷/۱۵ .

حدیث۱۶۶۰

امام صادق عليه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ داوود الرَّقِّيُّ : يقومُ الرجُلُ على قَبرِ أبيهِ وقَرِيبِهِ وغَيرِ قَرِيبِهِ ، هَل يَنفَعُهُ ذلكَ ؟ ـ : نَعَم إنّ ذلك يَدخُلُ علَيهِ كما يَدخُلُ عَلى أحَدِكُم الهَدِيَّةُ ، يَفرَحُ بِها .

امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ به داوود رقّى كه عرض كرد : انسان سر قبر پدر خود و خويشاوند و غريبه مى رود . آيا اين كار براى او سودى دارد؟ ـ فرمود : آرى ، همان طور كه اگر به يكى از شما هديه اى داده شود خوشحال مى گردد ، مرده نيز از كار شما خوشحال مى شود .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۹۶/۶

حدیث۱۶۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یِقدِرْ علی زِیارَتِنافَلْیَزُرْ صالِحِی مَوالِینا ، یُکتَبْ لَهُ ثَوابُ زِیارَتِنا .

امام صادق علیه السلام : هر که قادر به زیارت ما نیست ، دوستان صالح ما را زیارت کند ، که ثواب زیارت ما برایش نوشته می شود .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۴ / ۲۹ .

حدیث۱۶۶۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ ... لَنا حَرَما وهُو قُمّ ، وسَتُدفَنُ فیه امرَأةُ مِن وُلدِی تُسَمّی فاطِمَةَ ، مَن زارَها وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ .

امام صادق علیه السلام : ما را حرمی است و آن قم است و بزودی زنی از فرزندان من به نام فاطمه در آن جا دفن خواهد شد . هر که او را زیارت کند ، بهشت بر او واجب می شود .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۶۷/۵

حدیث۱۶۶۳

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَنی غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ ولَم یَمُتْ فَقیرا .

امام صادق علیه السلام : هر که مرا زیارت کند ، گناهانش آمرزیده شود و در فقر نمیرد .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۴۵/۳۴ .

حدیث۱۶۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ : ما لِمَن زارَ أحَداً مِنکُم ؟ ـ : کَمَن زارَ رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی از ایشان سؤال شد : ثواب کسی که یکی از شما را زیارت کند چیست؟ ـ فرمود : مانند ثواب کسی که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کند .

الکافی : ۴/۵۷۹/۱ .

حدیث۱۶۶۵

امام صادق علیه السلام :

إذا زُرتَ أبا عبدِاللّهِ علیه السلام فَزُرْهُ وأنتَ حَزینٌ مَکروبٌ شَعْثٌ مُغْبَرٌّ جائعٌ عَطشانٌ ، فإنَّ الحُسینَ علیه السلام قُتِلَ حَزینا مَکروبا شَعْثا مُغْبَرّا جائعا عَطشانا، واسألْهُ الحوائجَ وانصَرِفْ عَنهُ ولا تَتَّخِذْهُ وَطَنا .

امام صادق علیه السلام : هر گاه به زیارت اباعبداللّه علیه السلام رفتی ، با دلی غمزده و اندوهناک و پیکری ژولیده و غبارگرفته و گرسنه و تشنه زیارتش کن ؛ زیرا که حسین علیه السلام غمزده و اندوهناک و ژولیده و غبارگرفته و گرسنه و تشنه کشته شد . و حوایج خود را از او بخواه و برگرد و در کنار قبر او سکونت مگزین .

ثواب الأعمال: ۱۱۴/۲۱.

حدیث۱۶۶۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ الحُسينَ بنَ عليٍّ عليهماالسلام عندَ ربِّهِ يَنظُرُ ... ويقولُ : لَو يَعلَمُ زائرِی ما أعَدَّ اللّه ُ لَهُ لَكانَ فَرَحُهُ أكثَرَ مِن جَزَعِهِ . وإنّ زائرَهُ لَيَنقَلِبُ وما علَيهِ مِن ذَنبٍ .

امـام صـادق علیـه السـلام : حسـین بن علی علیه السـلام در نزد پروردگـارش نظر می کنـد . . . و می گویـد : اگر زائر من بدانـد که خداونـد چه برایش آماده کرده است ، هر آینه شادیش بیش از بیتابیش (از رنـج سـفر) خواهد بود و همانا زائر او پاک از هر گناهی به خانه خود باز می گردد .

الأمالی للطوسی : ۵۵/۷۴ .

حدیث۱۶۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَ الحُسينَ عليه السلام عارِفا بِحَقِّهِ كَتَبَ اللّه ُلَهُ ثوابَ ألفِ حَجَّةٍ مَقبولَةٍ وألفِ عُمرَةٍ مَقبولَةٍ ، وغَفَرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِن ذَنبِهِ وما تَأخَّرَ .

امام صادق علیه السلام : هر که حسین علیه السلام را، با معرفت به حق و مقام او، زیارت کند خداوند ثواب هزار حجّ پذیرفته و هزار عمره پذیرفته را برایش بنویسد و گناهان گذشته و آینده او را ببخشد .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۲۵۷/۱ .

حدیث۱۶۶۸

امام صادق علیه السلام :

قـالَ رسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله : مـا بينَ قَبرِی ومِنبَرِی رَوضَـةٌ مِن رِياضِ الجَنَّةِ ، ومِنبَرِی على تُرْعَـةٍ مِن تُرَعِ الجَنَّةِ ؛ لأنَّ قَبرَ فاطمةَ صلواتُ اللّه ِ علَيها بينَ قَبرِهِ ومِنبَرِهِ ، وقَبرَها رَوضَةٌ مِن رِياضِ الجَنَّةِ ، وإلَيهِ تُرْعَةٌ مِن تُرَعِ الجَنَّةِ .

امـام صـادق علیه السـلام : رسول خـدا فرمود : میـان قبر و منبر من باغی از باغهای بهشت است و منبر من بر فراز آبراهه ای از آبراهه هـای بهشت است ؛ چون قبر فـاطمه ـ صـلوات اللّه علیهـا ـ میـان قبر رسول خـدا و منبر اوست و قبر فـاطمه باغی از باغهای بهشت می باشد و یکی از آبراهه های بهشت به سوی آن است .

معانی الأخبار : ۲۶۷ / ۱ .

حدیث۱۶۶۹

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَنا فی مَماتِنا فكأنّما

زارَنا فی حَياتِنا .

امام صادق علیه السلام : هر که پس از مردنمان ما را زیارت کند ، چنان است که در زمان حیاتمان زیارت

کرده باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۲۴/۳۴

حدیث۱۶۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ إلی جانِبِها [أی جانِبِ الکوفَةِ] قَبرالا یَأتِیهِ مَکروبٌ فَیُصَلِّی عِندَهُ أربَعَ رَکعاتٍ، إلّا رَجَعَهُ اللّه ُ مَسرورا بقَضاءِ حاجَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : نزدیک کوفه قبری است که هر غمدیده ای آن جا رود و در کنار آن چهار رکعت نماز گزارد ، خداوند با برآوردن حاجتش او را شادمان برگرداند .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۲۵۹/۷ .

حدیث۱۶۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَ أخاهُ فی اللّه ِ وللّه ِ ،جاءَ یَومَ القِیامَةِ یَخطِرُ بَینَ قُباطِیٍّ مِن نُورٍ لا یَمُرُّ بِشیءٍ إلّا أضاءَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که در راه خدا، و برای خدا،به دیدن برادر خود رود در روز قیامت میان جامه هایی از نور می خرامد و بر هر چه می گذرد آن را روشن می کند .

بحار الأنوار : ۷۴/۳۴۷/۸.

حدیث۱۶۷۲

امام صادق علیه السلام :

تَزاوَرُوا فإنّ فی زِیارَتِکُم إحْیاءً لِقُلوبِکُم ، وذِکرا لأحادِیثِنا ، وأحادِیثُنا تُعَطِّفُ بعضَکُم عَلی بعضٍ ، فإن أخَذتُم بها رَشَدتُم ونَجَوتُم ، وإن تَرَکتُمُوها ضَلَلتُم وهَلَکتُم ، فَخُذُوا بها وأنا بِنَجاتِکُم زَعِیمٌ .

امام صادق علیه السلام : دید و بازدید کنید که دیدار شمااز یکدیگر موجب زنده شدن دلهای شما و یاد کرد احادیث ما می شود و احادیث ما شما را به هم مهربان می کند . اگر به آنها عمل کنید ، کمال و نجات می یابید و اگر رهایشان کنید، گمراه و هلاک می شوید . پس به احادیث ما عمل کنید که در این صورت من ضامن نجات شما هستم .

الکافی : ۲/۱۸۶/۲ .

حدیث۱۶۷۳

امام صادق علیه السلام :

أغلَبُ الأعداءِ للمؤمِنِ زَوجَةُ السُّوءِ .

امام صادق علیه السلام : چیره ترین دشمن مؤمن ، همسر ناشایست است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۳۹۰/۴۳۷۰ .

حدیث۱۶۷۴

امام صادق علیه السلام :

کانَ مِن دعاءِ رسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله : أعُوذُ بِکَ مِن امرَأةٍ تُشَیِّبُنی قَبلَ مَشِیبِی .
امام صادق علیه السلام : یکی از دعاهای رسول خدا صلی الله علیه و آله این بود : پناه می برم به تو از زنی که پیش از آن که زمان پیری ام فرا رسد مرا پیر کند .
الکافی : ۵/۳۲۶/۳ .

حدیث۱۶۷۵

امام صادق علیه السلام :
مَلعونةٌ مَلعونةٌ امرأةٌ تُؤذِی زَوجَها وتُغِمُّهُ ، وسَعیدةٌ سَعِیدةٌ امرأةٌ تُکرِمُ زَوجَها ولا تُؤذِیهِ وتُطِیعُهُ فی جَمیعِ أحوالِهِ .
امام صادق علیه السلام : ملعون است ، ملعون است آن زنی که شوهر خود را بیازارد و غمگینش کند، و خوشبخت است ، خوشبخت آن زنی که شوهر خود را احترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از وی فرمان برد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۳/۵۵ .

حدیث۱۶۷۶

امام صادق علیه السلام :
سَألَتْ اُمُّ سَلَمَةَ رسولَ اللّه صلی الله علیه و آله عن فَضلِ النساءِ فی خِدمَةِ أزواجِهِنَّ ، فقال : أیُّما امرَأةٍ رَفَعَتْ مِن بَیتِ زَوجِها شیئا مِن مَوضِعٍ إلی مَوضِعٍ تُرِیدُ بِهِ صَلاحا إلّا نَظَرَ اللّهُ إلَیها ، ومَن نَظَرَ اللّهُ إلَیهِ لَم یُعَذِّبْهُ .
امام صادق علیه السلام : امّ سلمه از رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره فضیلت خدمت کردن زنان به شوهرانشان پرسید ، آن حضرت فرمود : هر زنی که در خانه شوهر خود به قصد مرتّب کردن آن ، چیزی را جابه جا کند خداوند به او نظر افکند و هر که خداوند به او نظر کند عذابش ندهد .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۱/۴۹ .

حدیث۱۶۷۷

امام صادق علیه السلام :
: أنّ رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله قالَ لِلنّاسِ : إیّاکُم وخَضْراءَ الدِّمَنِ ، قیلَ : یا رسولَ اللّهِ ، وما خَضراءُ الدِّمَنِ ؟ قالَ : المَرأةُ الحَسناءُ فی مَنبِتِ السُّوءِ .
امام صادق علیه السلام به نقل از پدرانش علیهم السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به مردم فرمود : از خضراء الدمن (گیاه روییده در خرابه) بپرهیزید. گفته شد: ای رسول خدا! خضراء الدمن چیست؟ فرمود: زن زیبارویی که در خانواده ای فاسد رشد کرده است .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۲/۱۰

حدیث۱۶۷۸

امام صادق علیه السلام :
أمّا شُؤمُ المَرأةِ فکَثرَةُ مَهرِها وعُقوقُ زَوجِها .

امام صادق علیه السلام : شومی و ناخجستگی زن ، زیاد بودن مهریه او و نافرمانی از شوهرش است .
معانی الأخبار : ۱۵۲/۱ .

حدیث۱۶۷۹

امام صادق علیه السلام :
مَن زَوَّجَ أعزَبا كانَ مِمَّن يَنظُرُ اللّه ُ عزّوجلّ إلَيهِ يَومَ القِيامَةِ .
امام صادق علیه السلام : هر که عزبی را زن دهد ، از جمله کسانی است که خداوند عز و جل در روز قیامت به او نظر می افکند .
الکافی : ۵/۳۳۱/۲ .

حدیث۱۶۸۰

امام صادق علیه السلام :
رَكعَتانِ يُصَلّيهِما مُتَزَوِّجٌ أفضَلُ مِن سَبعينَ رَكعَةً يُصَلِّيها غيرُ مُتَزَوِّجٍ .
امام صادق علیه السلام : دو رکعت نمازی که ازدواج کرده می خواند ، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که فرد عزب بخواند .
بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۱۹/۱۵

حدیث۱۶۸۱

امام صادق علیه السلام :
حَرامٌ على قُلوبِكُم أن تَعرِفَ حَلاوَةَ الإيمانِ حتّى تَزهَدَ فی الدنيا .
امام صادق علیه السلام : چشیدن حلاوت ایمان بر دلهای شما حرام است ، مگر آن گاه که دلهایتان به دنیا بی رغبت باشند .
بحار الأنوار : ۷۳/۴۹/۲۰ .

حدیث۱۶۸۲

امام صادق علیه السلام :
ـ لمّا سُئلَ عن الزاهِدِ فی الدنيا ـ : الذی يَترُكُ حَلالَها مخافَةَ حِسابِهِ ، ويَترُكُ حَرامَها مَخافَةَ عَذابِهِ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این که زاهِد به دنیا کیست؟ ـ فرمود : کسی که از بیم حسابرسی ، حلال دنیا را ترک گوید و از بیم کیفر ، حرام آن را رها کند .
عیون أخبار الرِّضا : ۲/۵۲/۱۹۹ .

حدیث۱۶۸۳

امام صادق علیه السلام :
الزُّهدُ مِفتاحُ بابِ الآخِرَةِ ، والبَراءةِ مِنَ النارِ ، وهُو تَركُكَ كُلَّ شيءٍ يَشغَلُكَ عنِ اللّه ِ ، مِن غَيرِ تَأسُّفٍ على فَوتِها ، ولا إعجابٍ فی تَركِها ، ولا انتِظارِ فَرَجٍ مِنها ، ولا طَلَبِ مَحمَدَةٍ علَيها ، ولا عِوَضٍ مِنها ، بل تَرى فَوتَها راحَةً وكَونَها آفَةً ، وتكونُ أبدا هارِبا مِنَ الآفَةِ ، مُعتَصِما بِالرّاحَةِ .

امام صادق علیه السلام : زهد کلید درِ آخرت است و برائت از آتش . زهد آن است که هر چه تو را از خدا باز دارد رها کنی ، بی آن که بر از دست دادن آن افسوس خوری و نه بر اثر فروگذاشتن آن دچار خودپسندی شوی و نه چشمداشت گشایشی از آن داشته باشی و نه خواهان ستایشی در قبال این کار و نه طالب عوض و جبران آن باشی . بلکه از دست دادن آن را مایه آسایش و بودن آن را آفتی [برای خود]دانی و همواره از آفت گریزان باشی و به آسایش چنگ زنی .

بحار الأنوار: ۷۰/۳۱۵/۲۰

حدیث۱۶۸۴

امام صادق علیه السلام :

جُعِلَ الخَيرُ كُلُّهُ فی بَيتٍ ،وجُعِلَ مِفتاحُهُ الزُّهدَ فی الدنيا .

امام صادق علیه السلام : همه خیر در یک خانه نهاده شده و کلید آن ، دل بر کندن از دنیا قرار داده شده است .

بحار الأنوار : ۷۳/۴۹/۲۰.

حدیث۱۶۸۵

امام صادق علیه السلام :

إذا فَشا الزِّنا ظَهَرَتِ الزَّلازِلُ.

امام صادق علیه السلام : هرگاه زنا شیوع یابد ، زمین لرزه ها پدیدار شود .

تهذيب الأحكام : ۳/۱۴۸/۳۱۸ .

حدیث۱۶۸۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أشَدَّ الناسِ عَذابا يَومَ القِيامَةِ رَجُلٌ أقَرَّ نُطفَتَهُ فی رَحِمٍ تَحْرُمُ علَيهِ .

امام صادق علیه السلام : سخت ترین عذاب را در روز قیامت آن مردی دارد که نطفه خود را در رحمی که بر وی حرام است جای دهد .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۶/۲۸

حدیث۱۶۸۷

امام صادق علیه السلام :

العالِمُ بِزَمانِهِ ، لا تَهجُمُ علَيهِ اللَّوابِسُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که زمان خود را بشناسد ، آماج اشتباهات قرار نگیرد .

تحف العقول : ۳۵۶ .

حدیث۱۶۸۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ مِن تَمامِ الصَّومِ إعطاءَالزَّكاةِ ـ يعنى الفِطرَةَ ـ كما أنَّ الصَّلاةَ على النبيّ صلى الله عليه و آله مِن تَمامِ الصّلاةِ ، لأ نّه مَن صامَ ولَم يُؤَدِّ الزَّكاةَ فلا صَومَ لَهُ إذا تَرَكَها مُتَعَمِّدا .

امام صادق علیه السلام : تمامیت روزه ، به دادن زکات (فطریه) است ، همچنان که تمامیت نماز به صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله می باشد ؛ زیرا اگر کسی روزه بگیرد و زکات فطره را عمدا ندهد از روزه بی بهره است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۱۸۳/۲۰۸۵ .

حدیث۱۶۸۹

امام صادق علیه السلام :

المَعروفُ زكاةُ النِّعَمِ ، والشَّفاعةُ زكاةُ الجاهِ ، والعِلَلُ زكاةُ الأبدانِ ، والعَفوُ زَكاةُ الظَّفَرِ ، وما أدّيتَ زكاتَهُ فهُو مَأمونُ السَّلْبِ .

امام صادق علیه السلام : نیکی کردن ، زکات نعمتهاست و وساطت کردن ، زکات جاه و مقام و بیماریها ، زکات بدنها و گذشت ، زکات پیروزی و هر چیزی که زکاتش را بدهی ، از خطر نابودی در امان است .

بحار الأنوار: ۷۸/۲۶۸/۱۸۲ .

حدیث۱۶۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لِكُلِّ شَيءٍ زكاةً ، وزكاةُ العِلمِ أن يُعَلِّمَهُ أهلَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی زکاتی دارد و زکات دانش این است که آن را به اهلش بیاموزد .

بحار الأنوار: ۷۸/۲۴۷/۷۷

حدیث۱۶۹۱

امام صادق علیه السلام :

مَن مَنَعَ قِيراطا مِنَ الزَّكاةِ فَلْيَمُتْ إن شاءَ يَهُوديّا وإن شاءَ نَصرانيّا .

امام صادق علیه السلام : هرکه قیراطی از زکات را نپردازد ، گو بمیرد، خواه یهودی و یا نصرانی .

ثواب الأعمال : ۲۸۱/۷ .

حدیث۱۶۹۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «إنّما الصَّدَقاتُ للفُقَراءِ ...» ـ : الفَقيرُ الذى لا يَسألُ الناسَ ، والمِسكينُ أجهَدُ مِنهُ ، والبائسُ أجهَدُهُم .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «جز این نیست که صدقات برای فقیران است و...» ـ فرمود : فقیر کسی است که دست گدایی به سوی مردم دراز نمی کند و مسکین وضعش از فقیر بدتر است و بائس از همه آنان بینواتر است.

الکافی : ۳/۵۰۱/۱۶ .

حدیث۱۶۹۳

امام صادق علیه السلام :

السُّرّاقُ ثلاثةٌ : مانعُ الزَّكاةِ ، ومُستَحِلُّ مُهُورِ النِّساءِ ، وكذلكَ مَنِ استَدانَ ولَم يَنوِ قَضاءَهُ .

امام صادق علیه السلام : دزدان سه گروهند : کسی که زکات ندهد، و کسی که مهریه زنان را [بر خود]حلال شمارد، و نیز کسی که وام ستاند و قصد پرداختن آن را نداشته باشد .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۲/۱۵ .

حدیث۱۶۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَن مَنَعَ الزَّكاةَ سَألَ الرَّجعَةَ

عندَ المَوتِ، وهُو قولُ اللّه ِ عزّوجلّ : «حَتّى إذا جاءَ أحَدَهُمُ المَوْتُ قالَ رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّى أعْمَلُ صالِحا فيما تَرَكْتُ»

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات نپردازد ، هنگام

فرارسیدن مرگ خواهان بازگشت [به زندگی]می شود و این است[منظور]سخن خداوند عزّوجلّ که : «چون یکی از آنان را مرگ فرا رسد ، گوید : پروردگارا! مرا برگردانید باشد که برای جبران آنچه فرو گذاشتم کاری نیک انجام دهم» .

المؤمنون : ۹۹ ـ ۱۰۰ .

حدیث۱۶۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنّما وُضِعَتِ الزَّكاةُ اِختِبارا للأغنِياءِ ومَعُونَةً لِلفُقَراءِ ، ولَو أنَّ الناسَ أدَّوا زكاةَ أموالِهِم ما بَقِيَ مسلمٌ فَقيرا مُحتاجا ، ولَاسْتَغنى بما فَرَضَ اللّه ُ عزّوجلّ لَهُ ، وإنّ الناسَ ما افتَقَرُوا ، ولا احتاجُوا ، ولا جاعُوا ، ولا عَرُوا إلّا بِذُنوبِ الأغنياءِ .

امام صادق علیه السلام : زکات به منظور آزمودن توانگران و کمک به مستمندان وضع شده است. اگر مردم زکات اموال خود را می پرداختند ، هیچ مسلمانی فقیر و نیازمند نمی ماند و به سبب آنچه خداوند عز و جلبرای او واجب کرده است بی نیاز می شد . مردم ، فقیر و نیازمند و گرسنه و برهنه نشدند مگر به گناه [ترک زکات] از سوی ثروتمندان .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۷/۱۵۷۹ .

حدیث۱۶۹۶

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةَ لِمَن لا زكاةَ لَهُ ، ولا زكاةَ لِمَن لا وَرَعَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات ندهد نمازش بی حاصل است، و کسی که ورع نداشته باشد زکاتش پذیرفته نیست .

مشكاة الأنوار : ۹۶/۲۱۲ .

حدیث۱۶۹۷

امام صادق علیه السلام :

ما فَرَضَ اللّه ُ عَزّ ذِكرُهُ على هذهِ الاُمّةِ أشَدَّ علَيهِم مِنَ الزَّكاةِ ، وما تَهلِكُ عامَّتُهُم إلّا فيها .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ که یادش بر فراز باد ـ چیزی سخت تر از زکات بر این امّت واجب نکرد و عموم آنان جز در این مورد هلاک نشوند .

الأمالی للطوسی : ۶۹۳/۱۴۷۴ .

حدیث۱۶۹۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَأَلَهُ یزیدُ بنُ هارونَ الواسِطیُّ عنِ الفَلّاحِینَ ـ : هُمُ الزّارِعُونَ کُنوزَ اللّه ِ فی أرضِهِ ، وما فی الأعمالِ شَیءٌ أحَبَّ إلی اللّه ِ مِن الزِّراعَةِ ، وما بَعَثَ اللّه ُ نبیّا إلّا زَرّاعا إلّا إدریسَ علیه السلام فإنّهُ کانَ خَیّاطا .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به یزید بن هارون واسطی که از ایشان درباره برزگران پرسید ـ فرمود : آنان کشتگران گنجهای خدا در زمین اویند . در میان کارها هیچ کاری نزد خداوند محبوب تر از کشاورزی نیست و خدا هیچ پیامبری نفرستاد، مگر آن که کشاورز بود، مگر ادریس علیه السلام که خیّاط بود .

وسائل الشیعة : ۱۲/۲۵/۳ .

حدیث۱۶۹۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِ اللّه عزّوجلّ: «وعَلَی اللّه ِ فَلْیَتَوَکَّلِ المُؤمِنُونَ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و مؤمنان باید به خدا توکّل کنند» ـ فرمود : منظور از مؤمنان ، کشاورزان است .

آل عمران : ۱۶۰ .

حدیث۱۷۰۰

امام صادق علیه السلام :

الزّارِعُونَ کُنُوزُ الأنامِ،یَزرَعُونَ طَیِّبا أخرَجَهُ اللّه ُ عزّوجلّ ، وهُم یومَ القِیامَةِ أحسَنُ الناسِ مَقاما ، وأقرَبُهُم مَنزِلَةً ، یُدعَوْنَ المُبارَکِینَ .

امام صادق علیه السلام : کشاورزان گنجهای مردمند ، بذر پاکیزه ای را می کارند که خداوند عز و جل آن را برآورده است . مقام آنان در روز قیامت از همگان بهتر و قرب و منزلتشان از همه بیشتر است و «مبارک» خوانده می شوند .

الکافی : ۵/۲۶۱/۷ .

حدیث۱۷۰۱

امام صادق علیه السلام :

أروَحُ الرَّوْحِ الیَأسُ عنِ الناسِ .

امام صادق علیه السلام : بالاترین آسایش ، چشم امید برکندن از مردم است .

مشکاة الأنوار: ۳۲۴/۱۰۲۶.

حدیث۱۷۰۲

امام صادق علیه السلام :

الرَّوْحُ والرّاحَةُ فی الرِّضا والیَقینِ ، والهَمُّ والحَزَنُ فی الشَّكِّ والسَّخَطِ .

امام صادق علیه السلام : خوشی و آسایش در خشنودی و یقین است و غم و اندوه در شک و ناخشنودی .

مشكاة الأنوار: ۷۴/۱۳۸

حدیث۱۷۰۳

امام صادق علیه السلام :

ـ عندما سَألَه أبو بصیرٍ عنِ الرُّوحِ عِندَ النَّومِ أخارِجٌ مِن البَدَنِ ؟ ـ : لا یاأبا بصیرٍ ، فإنَّ الرُّوحَ إذا فارَقَتِ البَدَنَ لَم تَعُدْ إلَیهِ ، غَیرَ أنّها بمَنزِلَةِ عَینِ الشَّمسِ مَركُوزَةٌ فی السماءِ فی كَبِدِها ، وشُعاعُها فی الدنیا .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ ابو بصیر که پرسید : آیا هنگام خواب ، روح از بدن خارج می شود؟ ـ فرمود : نه ، ای ابوبصیر! زیرا اگر روح از بدن جدا شود دیگر به آن باز نمی گردد ، منتها روح چون خورشید وسط آسمان است که پرتو آن همه جا را می گیرد .

جامع الأخبار : ۴۸۸/۱۳۶۰ .

حدیث۱۷۰۴

امام صادق علیه السلام :

الرُّوحُ جِسمٌ رَقِیقٌ قد اُلبِسَ قالَبا كثیفا .

امام صادق علیه السلام : روح جسم لطیفی است که کالبد ستبری بر آن پوشانده شده است .

بحار الأنوار : ۶۱/۳۴/۷ .

حدیث۱۷۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ الأرواحَ لا تُمازِجُ البَدَنَ ولا تُواكِلُهُ ، وإنّما هِی كِلَلٌ لِلبَدَنِ مُحِیطَةٌ به .

امام صادق علیه السلام : ارواح با بدن آمیخته نمی شوند و آن را رها هم نمی کنند ، بلکه [همچون]پرده های نازکی برای بدن هستند که آن را در میان گرفته اند .

بحار الأنوار : ۶۱/۴۰/۱۱

حدیث۱۷۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یُغفَرْ لَهُ فی شهرِرمضانَ لَم یُغفَرْ لَهُ إلی مِثلِهِ مِن قابِلٍ إلّا أن یَشهَدَ عَرَفَةَ.

امام صادق علیه السلام : کسی که در ماه رمضان آمرزیده نشود ، تا رمضان آینده آمرزیده نگردد مگر آن که در عرفه حاضر شود .

بحار الأنوار : ۹۶/ ۳۴۲/۶ .

حدیث۱۷۰۷

امام صادق علیه السلام :

ـ مِن وَصِيَّتِهِ لِولْدِهِ عِندَدُخولِ شَهرِ رَمَضانَ ـ : فاجهَدُوا أنفُسَكُم فإنّ فيهِ تُقسَمُ الأرزاقُ ، وتُكتَبُ الآجالُ ، وفيهِ يُكتَبُ وَفدُ اللّهِ الذين يَفِدُونَ إلَيهِ ، وفيهِ ليلةٌ العَمَلُ فيها خَيرٌ مِن العَمَلِ فى ألفِ شَهرٍ .

امام صادق علیه السلام ـ در سفارشهای خود به فرزندانش به هنگام حلول ماه رمضان ـ فرمود : جانهای خود را به تلاش و کوشش وادارید ؛ زیرا در این ماه روزی ها قسمت و اجلها نوشته می شود و در آن نام های میهمانان خدا که بر او وارد می شوند ، نوشته می گردد . در این ماه شبی

هست که عمل (عبادت) در آن از عمل (عبادت) هزار ماه بهتر است .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۷۵/۶۳

حدیث۱۷۰۸

امام صادق علیه السلام :

كانَ فيما وَعَظَ اللّهُ تَبارَكَ و تَعالى بِهِ عيسَى بنَ مريمَ عليه السلام أن قالَ له : ... يا عيسى ، كُنْ حَيثُما كُنتَ مُراقِبا لى .

امام صادق علیه السلام : از موعظه های خدای تبارك و تعالی به عیسی بن مریم علیه السلام این بود : ای عیسی! هرجا هستی مرا در نظر داشته باش .

بحار الأنوار : ۱۴/۲۸۹ و ۲۹۳/۱۴

حدیث۱۷۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اعتَدَلَ يوماهُ فهُو مَغبونٌ ، ومَن كانَ فى غَدِهِ شَرّا مِن يَومِهِ فهُو مَفتونٌ ، ومَن لَم يَتَفَقَّدِ النُقصانَ فى نفسِهِ دام نَقصُهُ ، ومَن دامَ نَقصُهُ فالمَوتُ خَيرٌ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که دو روزش یکنواخت باشد مغبون است و هر که فردایش بدتر از امروزش باشد فریب خورده است و هر که کاستیهای خود را جستجو نکند پیوسته در کاستی ماند و هر که کاستی اش بپاید مرگ برایش بهتر است .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۷/۱۱۳ .

حدیث۱۷۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَن كانَ رفيقا فى أمرِهِ نالَ ما يُريدُ مِنَ الناسِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در کارهای خود ملایمت داشته باشد ، به آنچه از مردم می خواهد دست یابد .

الكافى : ۲/۱۲۰/۱۶ .

حدیث۱۷۱۱

امام صادق علیه السلام :

إن شِئتَ أن تُكرَمَ فَلِنْ ،وإن شِئتَ أن تُهانَ فاخشُنْ .

امام صادق علیه السلام : اگر می خواهی گرامی باشی ملایم باش و اگر می خواهی خوار شوی خشن باش .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۹/۱۰۹ .

حدیث۱۷۱۲

امام صادق علیه السلام :

الرَّوحُ والرّاحَةُ فی الرِّضا والیَقینِ ، والهَمُّ والحُزْنُ فی الشَّكِّ والسُّخطِ .

امام صادق علیه السلام : خوشی و آسایش در خشنودی و یقین است، و غم و اندوه در شكّ و ناخشنودی .

بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۵۹ / ۷۵

حدیث۱۷۱۳

امام صادق علیه السلام :

مَن لم یَرضَ بما قَسَمَ اللّهُ عزّوجلّ ، اِتَّهَمَ اللّهَ تعالی فی قَضائهِ .

امام صادق علیه السلام : هركه به آنچه خداوند عز و جل قسمت كرده خشنود نباشد ، [در واقع] خداوند متعال را در قضایش متهم كرده است .

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۰۲ / ۳۳

حدیث۱۷۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَن رَضِیَ القَضاءَ أتی علَیهِ القَضاءُ وهُو مَأجُورٌ ومَن سَخِطَ القَضاءَ أتی علَیهِ القَضاءُ وأحبَطَ اللّهُ أجرَهُ .

امام صادق علیه السلام : قضای خداوند در هر حال جاری می شود ؛ بنابراین ، كسی كه به آن خشنود باشد مأجور است و كسی كه از آن ناخشنود باشد خداوند اجرش را از بین می برد .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۳۹/۲۶ .

حدیث۱۷۱۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ أعلَمَ الناسِ باللّهِ أرْضاهُم بقَضاءِ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام : همانا خداشناسترین مردم ، خشنودترین آنها به قضای خداست .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۸/۷۵

حدیث۱۷۱۶

امام صادق علیه السلام :

رَأسُ طاعَةِ اللّهِ الرِّضا بما صَنَعَ اللّهُ فيما أحَبَّ العَبدُ وفيما كَرِهَ .

امام صادق علیه السلام : خشنودی به آنچه خدا می کند ، چه خوشایند بنده باشد یا ناخوشایند او ، در رأس فرمانبری از خداست .

بحار الأنوار: ۷۱/۱۳۹/۲۸ .

حدیث۱۷۱۷

امام صادق علیه السلام :

لَم يَكُن رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يقولُ لِشَيءٍ قد مَضى : لَو كانَ غَيرَهُ !

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هیچ گاه درباره چیزی که گذشته بود، نمی گفت: کاش جز این بود!

بحار الأنوار: ۷۱/۱۵۷/۷۵

حدیث۱۷۱۸

امام صادق علیه السلام :

رِضاعُ اليَهوديّةِ والنَّصرانيّهِ خَيرٌ مِن رِضاعِ الناصِبيّةِ .

امام صادق علیه السلام : شیر دایه یهودی و مسیحی بهتر از شیر دایه ناصبی (دشمن اهل بیت علیهم السلام) است .

وسائل الشيعة : ۱۵/۱۸۷/۱ .

حدیث۱۷۱۹

امام صادق علیه السلام :

الرُّشى فی الحُكمِ هُو الكُفرُ باللّهِ .

امام صادق علیه السلام : رشوه در قضاوت ، کفر ورزیدن به خداست .

الكافی : ۷/۴۰۹/۲ .

حدیث۱۷۲۰

امام صادق علیه السلام :

كَثرَةُ السُحتِ يَمحَقُ الرِّزقَ .

امام صادق علیه السلام : حرامخواری زیاد ، روزی را می برد .

تحف العقول : ۳۷۲ .

حدیث۱۷۲۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ البِرَّ يَزيدُ فی الرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : نیکی ، روزی را زیاد می کند .

بحار الأنوار: ۷۴/۸۱/۸۴

حدیث۱۷۲۲

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الخُلُقِ یَزِیدُ فی الرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : خوشخویی ، روزی را زیاد می کند .

بحار الأنوار: ۷۱/۳۹۶/۷۷.

حدیث۱۷۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسَّنَ بِرَّهُ أهلَ بَیتِهِ زِیدَفی رِزقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه با خانواده خود نیکوکار باشد ، روزی اش زیاد شود .

. بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۸/۱۱۷ .

حدیث۱۷۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اهتَمَّ لِرزقِهِ کُتِبَ علَیهِ خَطِیئَةٌ .

امام صادق علیه السلام : هرکه غم روزی خود را بخورد ، برایش یک گناه محسوب شود .

الأمالی للطوسی: ۳۰۰/۵۹۳ .

حدیث۱۷۲۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ جَعَلَ أرزاقَ المؤمنینَ مِن حیثُ لا یَحتَسِبُونَ ،وذلکَ أنَّ العَبدَ إذا لَم یَعرِفْ وَجهَ رِزقِهِ کَثُرَ دُعاؤهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل روزی مؤمنان را از جایی می رساند که فکرش را هم نمی کنند ؛ علّتش هم این است که وقتی بنده نداند روزی اش از کجا خواهد رسید، زیاد دعا می کند .

الکافی : ۵/۸۴/۴ .

حدیث۱۷۲۶

امام صادق علیه السلام :

لِیَکُن طَلَبُکَ المَعیشَةَ فَوقَکَسبِ المُضَیِّعِ ، دُونَ طَلَبِ الحَریصِ الراضِی بالدنیا المُطمَئنِّ إلَیها ، ولکنْ أنزِلْ نفسَکَ مِن ذلکَ بمَنزِلَةِ المُنصِفِ المُتَعَفِّفِ تَرفَعُ نفسَکَ عن مَنزِلَةِ الواهِی الضَّعیفِ وتَکتَسِبُ ما لابُدَّ للمُؤمنِ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : باید طلب تو در کسب معیشت بالاتر از کسی باشد که کسب معیشت را فرو گذاشته و پایین تر از طلب شخص حریصی که به دنیا خشنود و دل بسته است؛ بلکه میانه رو و خویشتندار باش و از سستی و تنبلی دوری کن و برای کسب آنچه [از روزی که]مؤمن را گریزی از آن نیست، تلاش کن .

بحار الأنوار : ۱۰۳/ ۳۳/ ۶۳ .

حدیث۱۷۲۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تعالى وَسَّعَ أرزاقَ الحَمقى لِيَعتَبِرَ العُقَلاءُ ويَعلَمُوا أنّ الدنيا ليسَ يُنالُ ما فيها بِعَمَلٍ ولا حِيلَةٍ .

امام صادق علیه السلام : خدای تعالی روزی احمقان را فراخ گردانید تا خردمندان درس عبرت بگیرند و بدانند که دنیا نه با تلاش و کوشش به دست می آید و نه با زرنگی و تدبیر .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۴/۶۳ .

حدیث۱۷۲۸

امام صادق علیه السلام :

إن كانَ الرِّزقُ مَقسومافالحِرصُ لِماذا ؟!

امام صادق علیه السلام : اگر روزی مقدّر است ، پس حرص زدن چرا؟!

الأمالی للصدوق : ۵۶/ ۱۲ .

حدیث۱۷۲۹

امام صادق علیه السلام :

صِلْ رَحِمَكَ ولو بِشَربَةٍ مِنماءٍ، وأفضَلُ ما تُوصَلُ بِهِ الرَّحِمُ كَفُّ الأذى عَنها.

امام صادق علیه السلام : حتی اگر شده با نوشاندن جرعه ای آب، با خویشاوندت صله رحم کن و بهترین صله رحم، آزار نرساندن به خویشاوند است .

الکافی : ۲/۱۵۱/۹ .

حدیث۱۷۳۰

امام صادق علیه السلام :

الذُّنوبُ التی تُعَجِّلُ الفَناءَقَطيعَةُ الرَّحِمِ .

امام صادق علیه السلام : از جمله گناهانی که مرگ و نابودی را شتاب می بخشد ، قطع رحم است .

بحار الأنوار:۷۴/۹۴/۲۳.

حدیث۱۷۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرَّجعَةَ لَيست بعامَّةٍ ،وهِی خاصّةٌ لا يَرجِعُ إلّا مَن مَحَضَ الإيمانَ مَحضا أو مَحَضَ الشِّركَ مَحضا .

امام صادق علیه السلام : رجعت، همگانی نیست بلکه خاص است و فقط کسانی به دنیا باز می گردند که مؤمن خالص یا مشرک محض باشند .

بحار الأنوار : ۵۳/۳۹/۱ .

حدیث۱۷۳۲

امام صادق علیه السلام :

أوَّلُ مَن يَرجِعُ إلى الدنيا ، الحسينُ بنُ عليٍّ عليه السلام فيُمَلَّكُ حتّى يَسقُطَ حاجِباهُ على عَينَيهِ مِن الكِبَرِ .

امام صادق علیه السلام : نخستین کسی که به دنیا بر می گردد حسین بن علی علیه السلام است. او چندان فرمانروایی می کند که بر اثر پیری، ابروانش بر روی چشمانش فرو می افتد .

بحار الأنوار : ۵۳/ ۴۶/ ۱۹

حدیث۱۷۳۳

امام صادق علیه السلام :

واللّه ِ لا تَذهَبُ الأيّامُ واللّيالى حتّى يُحيِيَ اللّه ُ المَوتى ويُمِيتَ الأحياءَ ، ويَرُدَّ الحَقَّ إلى أهلِهِ ، ويُقِيمَ دينَهُ الذى ارتَضاهُ لِنَفسِهِ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند که روزها و شبها به سر نیاید تا آن که خداوند مردگان را زنده کند و زندگان را بمیراند و حق را به اهلش باز گرداند و دین برگزیده خود را بر پا دارد (بر جهان حاکم گرداند) .

بحار الأنوار : ۵۳/ ۱۰۲/ ۱۲۵

حدیث۱۷۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن قَومٍ يَعمَلُونَ بالمَعاصِى ويَقولونَ : نَرجُو ، فلا يَزالُونَ كـذلكَ حتّى يَأتِيَهُمُ الموتُ ؟ ـ : هؤلاءِ قَومٌ يَتَرَجَّحُونَ فى الأمانِيِّ كَذَبوا لَيسُوا براجِينَ ،إنّ مَن رَجا شَيئا طَلَبَهُ ومَن خافَ مِن شيءٍ هَرَبَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام ـ هنگامی که به ایشان عرض شد : عدّه ای هستند که گناه می کنند و می گویند ما [به رحمت خدا]امیدواریم و پیوسته در همین حالند تا مرگشان در رسد ـ فرمود : اینها مردمانی هستند که در آرزوها و خیالات خود غرقند . دروغ می گویند . آنها امیدوار نیستند ؛ زیرا هرکه به چیزی امید داشته باشد در طلب آن می کوشد و هرکه از چیزی بترسد از آن می گریزد .

الکافی : ۲/۶۸/۵ .

حدیث۱۷۳۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا بَلَغَهُ أنّ رَجلًا كانَ يَأكُلُ الرِّبا ويُسَمِّيهِ اللِّباءَ ـ : لئن أمكَنَنِى اللّه ُ عزّوجلّ (مِنهُ) لَأضرِبَنَّ عُنُقَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ آنگاه که به ایشان خبر رسید مردی ربا می خورد و اسم آن را «لباء» می گذارد ـ فرمود : اگر خداوند عز و جل مرا بر او چیره گرداند، هر آینه گردنش را خواهم زد .

الکافی : ۵/۱۴۷/۱۱ .

حدیث۱۷۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن عِلَّةِ تحريمِ الرِّبا ـ : لئلّا يَتَمانَعَ الناسُ المَعروفَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از علّت تحریم ربا ـ فرمود : تا این که مردم از احسان کردن به یکدیگر دریغ نورزند .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۱/۳۲

حدیث۱۷۳۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ هِشامُ بنُ الحَكَمِ عن عِلَّةِ تَحريمِ الرِّبا ـ : إنّهُ لَو كانَ الرِّبا حلالاً لَتَرَكَ الناسُ التِّجاراتِ وما يَحتاجونَ إلَيهِ فحَرَّمَ اللّه ُ الرِّبا لتَفِرَّ

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش هشام بن حکم از علّت تحریم ربا ـ فرمود : اگر ربا حلال بود ، مردم کار تجارت و کسب مایحتاج خود را رها می کردند . پس خداوند ربا را حرام فرمود ، تا مردم از حرامخواری دست کشیده به تجارت و خرید و فروش روی آورند و به یکدیگر قرض دهند .

فی وسائل الشیعۀ (۱۲/۴۲۴/۸) : «لِتنفر الناس من الحرام إلی الحلال وإلی التجارات من البیع والشراء ، فیبقی ذلک بینهم فی القرض» .

حدیث۱۷۳۸

امام صادق علیه السلام :

آكِلُ الرِّبا لا يَخرُجُ مِنَ الدنيا حتّى يَتَخَبَّطَهُ الشيطانُ .

امام صادق علیه السلام : ربا خوار از دنیا نرود ، تا آن که شیطان آشفته سرش کند .

تفسیر العیّاشی : ۱/۱۵۲/۵۰۳ .

حدیث۱۷۳۹

امام صادق علیه السلام :

لَيسَ لِحاقِنٍ رأيٌ .

امام صادق علیه السلام : کسی که در فشار بول است ، نباید نظر بدهد .

الأمالی للطوسی : ۳۰۱/۵۹۵ .

حدیث۱۷۴۰

امام صادق علیه السلام :

المُستَبِدُّ برأيِهِ مَوقوفٌ على مَداحِضِ الزَّلَلِ .

امام صادق علیه السلام : آدم خودْ رأی ، بر لبه لغزشگاهها ایستاده است .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۰۵/۴۱ .

حدیث۱۷۴۱

امام صادق علیه السلام :

مَن عَمِلَ حَسَنَةً سِرّا کُتِبَت لَهُ سِرّا ، فإذا أقَرَّ بها مُحِيَتْ وكُتِبَت جَهرا ، فإذا أقَرَّ بها ثانيا مُحِيَت وكُتِبَت رياءً .

امـام صادق علیه السـلام : هر که در نهان کار نیک انجام دهـد ، برایش نهانی نوشـته می شود و چون آن را به زبان آورد ، آن عمل نهـانی پاک می شود و عملی آشـکار نوشـته می گردد و اگر برای دومین بار به زبان آورد عمل آشـکار هم پاک می شود و برایش عمل ریاکارانه می نویسند.

عدّة الداعی : ۲۲۱ .

حدیث۱۷۴۲

امام صادق علیه السلام :

يُجاءُ بعَبدٍ يَومَ القِيامَةِ قدصَلّى فيقولُ : يا ربِّ صَلَّيتُ ابتِغاءَ وَجهِكَ فيُقالُ لَهُ : بل صَلَّيتَ لِيُقالَ ما أحسَنَ صلاةَ (فلانٍ)

امام صادق علیه السلام : در روز رستاخیز بنده ای را که نماز خوانده ، می آورند . او می گوید : پروردگارا! من برای رضای تو نماز خواندم ؛ امّا به او گفته شود : نه ، بلکه برای آن نماز خواندی که گفته شود چه نماز خوبی می خواند . او را به دوزخ برید .

ما بين الهلالين أثبتناه من بحار الأنوار : ۷۲/۳۰۱/۴۴ .

حدیث۱۷۴۳

امام صادق علیه السلام :

إيّاكَ والرياءَ؛ فإنَّهُ مَن عَمِلَ لِغَيرِ اللّهِ وَكَلَهُ اللّهُ إلى مَن عَمِلَ لَهُ .

امام صادق علیه السـلام : از ریاکاری بپرهیز ؛ زیرا هر که برای غیر خـدا کاری کنـد ، خدا او را به همان کسـی که برایش کار کرده است واگذارد .

الكافی : ۲/۲۹۳/۱ .

حدیث۱۷۴۴

امام صادق علیه السلام :

الرؤيا على ثلاثةِ وُجوهٍ :بِشارَةٌ مِنَ اللّهِ للمُؤمنِ ، وتَحذيرٌ مِنَ الشيطانِ ، وأضغاثُ أحلامٍ .

امام صادق علیه السلام : رؤیا سه گونه است : نویدی از جانب خدا به مؤمن ، ترسی که شیطان می افکند، و خوابهای آشفته .

الكافی : ۸/۹۰/۶۱.

حدیث۱۷۴۵

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ الرئاسَةَ فَوَجَدتُها فی النَّصيحَةِ لِعِبادِ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام : ریاست را جستم ، و آن را در خیر خواهی برای بندگان خدا یافتم .

مستدرك الوسائل : ۱۲/۱۷۳/۱۳۸۱۰ .

حدیث۱۷۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَن طَلَبَ الرئاسةَ هَلَکَ .

امام صادق علیه السلام : هر که جویای ریاست باشد ، نابود شود .

الکافی : ۲/۲۹۷/۲

حدیث۱۷۴۷

امام صادق علیه السلام :

إیّاکُم وهؤلاءِ الرؤساءَ الذینَ یَترأّسُونَ ، فَوَاللّه ما خَفَقَتِ النِّعالُ خَلفَ رَجُلٍ إلّا هَلَکَ وأهلَکَ .

امام صادق علیه السلام : از این سران ریاست پیشه بپرهیزید ؛ زیرا به خدا سوگند که کفشها در پی مردی به صدا در نیاید مگر آن که او هلاک شود و دیگران (پیروانش) را نیز به هلاکت اندازد .

الکافی : ۲/۲۹۷/۳

حدیث۱۷۴۸

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فقالَ : یارسولَ اللّه صلی الله علیه و آله ، کَثُرَت ذُنُوبی وضَعُفَ عَمَلِی ، فقالَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : أکثِرِ السُّجودَ فإنّه یَحُطُّ الذُّنوبَ کما تَحُطُّ الرِّیحُ وَرَقَ الشَّجَرِ .

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمدو عرض کرد : ای رسول خدا! گناهانم زیاد شده و اعمالم سست [و اندک]گشته است . رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : زیاد سجده کن ؛ زیرا همچنان که باد، برگ درختان را فرو می ریزاند ، سجده گناهان را می ریزاند .

الأمالی للصدوق : ۵۸۹/۸۱۴ .

حدیث۱۷۴۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ للّه عزّ ذِکرُهُ ملائکةً یُسقِطونَ الذُّنوبَ عن ظُهورِ شِیعَتِنا کما تُسقِطُ الرِّیحُ الوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ فی أوانِ سُقُوطِهِ ، وذلکَ قولُهُ عزّوجلّ : «یُسَبِّحُونَ بحَمدِ رَبِّهِم ویَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِینَ آمَنوا»

امام صادق علیه السلام : خداوند ، که یادش بر فرازباد ، فرشتگانی دارد که گناهان را از دوش شیعیان ما فرو می ریزانند همچنان که باد، برگ درختان را که در آستانه ریزش است فرومی ریزاند. و این سخن خداوند عز و جلاست آن جا که می فرماید: «به ستایش پروردگارشان تسبیح می گویند و برای مؤمنان آمرزش می خواهند» . به خدا سوگند که مقصود [از مؤمنان]کسی جز شما نیست .

غافر : ۷ .

حدیث۱۷۵۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ حُسنَ الخُلُقِ يُذِيبُ الخَطيئةَ كما تُذِيبُ الشمسُ الجَليدَ ، وإنّ سوءَ الخُلُقِ لَيُفسِدُ العَمَلَ كما يُفسِدُ الخَلُّ العَسَلَ .

امام صادق علیه السلام : همانا خوشخویی گناه راذوب می کند ، همچنان که آفتاب شبنم را، و بدخویی کردار را تباه می سازد ، همچنان که سرکه عسل را .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۵/۷۴ .

حدیث۱۷۵۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الهَمَّ لَيَذهَبُ بِذُنوبِ المُسلِمِ .

امام صادق علیه السلام : همانا غم و اندوه، گناهان مسلمان را می برد .

الدعوات : ۱۲۰/ ۲۸۵ .

حدیث۱۷۵۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أرادَ اللّه ُ بعَبدٍ خيراً عَجَّلَ عُقوبَتَهُ فی الدنيا ، وإذا أرادَ بعَبدٍ سوءاً أمسَكَ علَيهِ ذُنوبَهُ حتّى يوافِیَ بها يومَ القيامةِ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد در همین دنیا کیفرش دهد و چون برای بنده ای بد بخواهد گناهانش را نگه دارد تا در روز قیامت کیفر بیند .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۷۷/۱۸

حدیث۱۷۵۳

امام صادق علیه السلام :

مَن يَموتُ بالذُّنوبِ أكثَرُ مِمَّن يَموتُ بِالآجالِ .

امام صادق علیه السلام : شمار کسانی که بر اثر گناهان می میرند بیشتر از کسانی است که به اجل می میرند.

الأمالی للطوسی : ۷۰۱/۱۴۹۸ .

حدیث۱۷۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرَّجُلَ يُذنِبُ الذنبَ فَيُحرَمُ صلاةَ الليلِ ، وإنّ العَمَلَ السَـيِّءَ أسرَعُ فی صاحِبِهِ مِنَ السِّكِّينِ فی اللَّحمِ .

امام صادق علیه السلام : همانا انسان گناهی می کند و به سبب آن از نماز شب محروم می شود . و همانا سرعت تأثیر کار بد در آدمی از سرعت تأثیر کارد در گوشت بیشتر است .

الکافی : ۲/۲۷۲/۱۶ .

حدیث۱۷۵۵

امام صادق علیه السلام :

ما أنعَمَ اللّه ُ على عبدٍ نِعمَةً فَسَلَبَها إيّاهُ حتّى يُذنِبَ ذَنباً يَستَحِقُّ بذلكَ السَّلبَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هر نعمتی را که به بنده ای داد از او نگرفت مگر به سبب گناهی که سزاوار سلب آن نعمت شد .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۳۹/۲۱ .

حدیث۱۷۵۶

امام صادق علیه السلام :

إذا أذنَبَ الرجُلُ خَرَجَ فيقَلبِهِ نُكْتَةٌ سَوْداءُ ، فإن تابَ انمَحَتْ ، وإن زادَ زادَتْ حتّى تَغلِبَ على قَلبِهِ فلا يُفلِحُ بَعدَها أبداً .

امام صادق علیه السلام : هر گاه آدمی گناهی کند نقطه سیاهی

در دلش پدید می آید . اگر توبه کرد آن نقطه پاک می شود و اگر باز هم گناه کرد آن نقطه بزرگتر می شود ، تا جایی که همه دلش را فرا می گیرد و زان پس هرگز روی رستگاری را نمی بیند .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۲۷/۱۰ .

حدیث۱۷۵۷

امام صادق علیه السلام :

الكبائرُ سَبعٌ : قَتلُ المؤمنِ مُتَعَمِّداً ، وقذفُ المُحصَنَةِ ، والفِرارُ مِنَ الزَّحفِ ، والتَّعَرُّبُ بعدَ الهِجرَةِ ، وأكلُ مالِ اليتيمِ ظُلماً ، وأكلُ الرِّبا بعدَ البَيِّنَةِ ، وكُلُّ ما أوجَبَ اللّه ُ عليهِ النارَ .

امام صادق علیه السلام : گناهان کبیره هفت تاست : کشتن عامدانه مؤمن ، تهمت زدن به زن پاکدامن ، فرار از میدان جهاد با دشمن ، تعرّب بعد از هجرت ، خوردن به ناحق مال یتیم ، رباخواری بعد از دانستن [حرمت آن] و هر چیزی که خداوند به سبب آن آتش دوزخ را واجب کرده است .

الكافي : ۲/ ۲۷۷/۳ .

حدیث۱۷۵۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبَّ الحياةَ ذَلَّ .

امام صادق علیه السلام : هر که شیفته زندگی شود، خوار گردد .

الخصال : ۱۲۰/۱۱۰ .

حدیث۱۷۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتعالى فَوَّضَ إلى المؤمنِ كُلَّ شيءٍ إلّا إذلالَ نَفسِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی اختیار هر کاری را به مؤمن داده است ، مگر اختیار خوار کردن خویشتن را .

الكافي : ۵/۶۳/۳ .

حدیث۱۷۶۰

امام صادق علیه السلام :

لایَکتُبُ المَلَکُ إلّا ما یَسمَعُ ، قالَ اللّه ُ عزّوجلّ : «وَاذْکُرْ رَبَّکَ فی نَفسِکَ» : لا یَعلمُ ثوابَ ذلکَ الذِّکرِ فی نَفسِ العَبدِ غیرُ اللّه ِ تعالی .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : فرشته ننویسد جز آنچه را که می شنود . خداوند عز و جلفرموده است : «و پروردگارت را در دل خود یاد کن» . [اندازه]ثواب این ذکر درونی بنده را کسی جز خداوند متعال نمی داند .

بحار الأنوار : ۵/۳۲۲/۷ .

حدیث۱۷۶۱

امام صادق علیه السلام :

الذِّکرُ ذِکرانِ: ذِکرٌ خالِصٌ یُوافِقُهُ القَلبُ ، وذِکرٌ صارِفٌ یَنفِی ذِکرَ غَیرِهِ .

امام صادق علیه السلام : ذکر بر دو گونه است : ذکر خالص که با دل سازگار و همراه است و ذکر بازدارنده که یاد هر کس جز او را از دل می برد .

بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۵۹ / ۳۳

حدیث۱۷۶۲

امام صادق علیه السلام :

اِجعَلْ ذِکرَ اللّه ِ مِن أجلِ ذِکرِهِ لکَ ،فإنّهُ ذَکَرَکَ وهُو غَنِیٌّ عنکَ فَذِکرُهُ لکَ أجَلُّ وأشهی وأتَمُّ مِن ذِکرِکَ لَهُ وأسبَقُ ... فَمَن أرادَ أن یَذکرَ اللّه َ تعالی فَلْیَعلَمْ أ نَّهُ ما لَم یَذکُرِ اللّه ُ العَبدَ بالتوفیقِ لِذِکرِهِ لا یَقدِرُ العَبدُ عَلی ذِکرِهِ .

امام صادق علیه السلام : یاد خدا را بدان سبب دان که او به یاد توست ، او تو را یاد می کند در حالی که بی نیاز از توست . پس یاد او از تو ارزشمندتر و خواستنی تر و کاملتر و پیش تر است تا یاد تو از او . . . بنابراین ، هر که می خواهد خداوند متعال را یاد کند باید بداند که اگر خداوند توفیق یاد خود را به یاد بنده نیاورد ، بنده قادر به ذکر و یاد او نیست .

بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۵۸ / ۳۳

حدیث۱۷۶۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ولَذِکْرُ اللّه ِ أکبَرُ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «ویاد خدا بزرگتر است» ـ فرمود : خدا را به یاد داشتن، هنگام رو به رو شدن با حلال و حرام خدا .

العنکبوت : ۴۵ .

حدیث۱۷۶۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ الصاعِقَةَ لا تُصِيبُ ذاكِراً للّهِ عزّوجلّ .

امام صادق علیه السلام : صاعقه به یاد کننده خداوند عز و جلگزند نمی رساند .

الأمالی للصدوق : ۵۵۰/۷۳۴ .

حدیث۱۷۶۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ تعالى : ابنَ آدمَ ،اُذكُرْنی فی نَفسِكَ أذكُركَ فی نَفسی . ابنَ آدمَ اُذكُرنی فی الخَلاءِ أذكُركَ فی خَلاءٍ . ابنَ آدمَ اُذكُرنی فی مَلَأٍ أذكُرْكَ فی مَلَأٍ خَيرٍ

مِن مَلَئِكَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرمود : ای پسرآدم! در درون خود به یاد من باش تا من نیز در جانم به یاد تو باشم ؛ ای پسر آدم! در خلوت به یاد من باش تا در خلوت به یاد تو باشم ؛ ای پسر آدم! در میان جمع مرا یاد کن تا تو را در میان

جمعی بهتر از جمع تو یاد کنم .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۵۸/۳۱ .

حدیث۱۷۶۶

امام صادق علیه السلام :

قالَ موسى علیه السلام : يا ربِّ ، إنّی أكونُ فی حالٍ اُجِلُّكَ أن أذكُرَكَ فيها . قالَ : يا موسى ، اُذكُرْنی على كُلِّ حالٍ .

امام صادق علیه السلام : موسی علیه السلام عرض کرد : پروردگارا! [گاه]من در حالی هستم که شأن تو را بالاتر از آن می دانم که یادت کنم . خداوند فرمود : ای موسی! مرا در همه حال یاد کن .

بحار الأنوار : ۸۰/۱۷۶/۲۱ .

حدیث۱۷۶۷

امام صادق علیه السلام :

أكثِرُوا ذِكرَ اللّهِ ما استَطَعتُم فی كُلِّ ساعةٍ مِن ساعاتِ الليلِ والنهارِ ، فإنَّ اللّهَ أمَرَ بكَثرَةِ الذِكرِ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : تا آن جا که می توانید در تمام لحظات و ساعات شب و روز خدا را بسیار یاد کنید ؛ زیرا خداوند به بسیار یاد کردن خود فرمان داده است .

الكافی : ۸/۷/۱

حدیث۱۷۶۸

امام صادق علیه السلام :

تَسبيحُ فاطمةَ الزهراءِ علیهاالسلاممِنَ الذِكرِالكثيرِ الذی قالَ اللّهُ عزّوجلّ : «اُذْكُرُوا اللّهَ ذِكْراً كثيراً» .

امام صادق علیه السلام : تسبیح فاطمه زهرا علیهاالسلام از جمله همان ذکر کثیر است که خداوند عز و جل فرموده است : «خدا را

بسیار یاد کنید» .

الکافی : ۲/۵۰۰/۴ .

حدیث۱۷۶۹

امام صادق علیه السلام :

خَفِّفوا الدَّینَ ، فإنّ فی خِفَّةِ الدَّینِ زیادَةَ العُمُرِ .

امام صادق علیه السلام : کمتر وام بگیرید که کم قرض داشتن، عمر را زیاد می کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۵/۲۱ .

حدیث۱۷۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَن دَخَلَ فی هذا الدِّینِ بالرِّجالِ أخرَجَهُ مِنهُ الرِّجالُ کما أدخَلُوهُ فیهِ ، ومَن دَخَلَ فیهِ بِالکِتابِ والسُّنَّةِ زالَتِ الجبالُ قَبلَ أن یَزولَ .

امام صادق علیه السلام : هر که از طریق [مجذوب شدن به شخصیت] اشخاص به این دین در آید همان اشخاص همچنان که او را به آن در آورده انـد از آن خـارجش کننـد و کسـی که از طریق کتـاب و سـنّت به این دین وارد شود ، کوهها بجنبنـد و او نجنبـد (در عقیده و دینش متزلزل نشود) .

بحار الأنوار : ۲/۱۰۵/۶۷ .

حدیث۱۷۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ دینَهُ مِن کتابِ اللّه

عزّوجلّ زالَتِ الجِبالُ قبلَ أن یَزُولَ ، ومَن دَخَلَ فیأمرٍ بِجَهلٍ خَرَجَ منهُ بِجَهلٍ.

امام صادق علیه السلام : کسی که دینش را از طریق کتاب خداوند عز و جل بشناسد، اگر کوهها از جای خود بجنبند، او در دین خود متزلزل نشود و کسی که ندانسته عقیده ای را بپذیرد ندانسته هم از آن خارج شود .

بحار الأنوار : ۲۳/۱۰۳/۱۱

حدیث۱۷۷۲

امام صادق علیه السلام :

لادِینَ لِمَن لاعَهدَله .

امام صادق علیه السلام : کسی که پایبند عهد و پیمان نیست دین ندارد .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۵۲/۴۷ .

حدیث۱۷۷۳

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَن لم يُحِبَّ على الدِّينِ ولم يُبغِضْ على الدِّينِ فلا دينَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که به خاطر دین ، حبّ و بغض نداشته باشد ، دین ندارد .

الكافى : ۲/۱۲۷/۱۶ .

حدیث۱۷۷۴

امام صادق علیه السلام :

لا دِينَ لِمَن دانَ بولايةِ إمامٍ جائرٍ لَيسَ مِنَ اللّه .

امام صادق علیه السلام : کسی که خود را به ولایت (حاکمیت) پیشوای ستمگر غیر خدایی ملتزم کند ، دین ندارد .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۳۵/۱۹

حدیث۱۷۷۵

امام صادق علیه السلام :

ـ كانَ يقولُ عندَ المُصيبةِ ـ : الحمدُ للّه الذى لم يَجعَلْ مُصِيبَتِى فى دِينِى .

امام صادق علیه السلام ـ به هنگام مصیبت ـ می فرمود : خدا را سپاس و ستایش که مصیبت مرا در دینم قرار نداد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۸/۱۸۳ .

حدیث۱۷۷۶

امام صادق علیه السلام :

آفَةُ الدِّينِ : الحَسَدُ والعُجبُ والفَخرُ .

امام صادق علیه السلام : آفت دین ، حسادت است و خودپسندی و فخر فروشی .

الكافى : ۲/۳۰۷/۵ .

حدیث۱۷۷۷

امام صادق علیه السلام :

كانَ أميرُالمؤمنينَ عليه السلام كثيراً مّا يقولُ فى خُطبَتِهِ : يا أيّها النـاسُ ، دِينَكُم دِينَكم !! فإنّ السيّئةَ فيهِ خيرٌ مِن الحَسَنةِ فى غَيرِهِ ، والسيّئةَ فيهِ تُغفَرُ ، والحَسَنةَ فى غيرِهِ لا تُقبَلُ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام درسخنرانی های خود این جمله را بسیار می فرمود : ای مردم! دیندار باشید ، دیندار! اگر گناه کنید و دیندار باشید بهتر است از این که نیکی کنید و بی دین باشید ؛ زیرا گناه، در آن آمرزیده می شود و نیکی در بی دینی پذیرفته نمی شود .

الكافى : ۲/۴۶۴/۶ .

حدیث۱۷۷۸

امام صادق علیه السلام :

فی طِینِ قبرِ الحسینِ علیه السلام الشِّفاءُ مِن کلِّ داءٍ وهُوَ الدواءُ الأکبَرُ .

امام صادق علیه السلام : در تربت قبر حسین علیه السلام شفای هر دردی است و آن بزرگترین داروست .

بحار الأنوار : ۱۰۱/۱۲۳/۱۸ .

حدیث۱۷۷۹

امام صادق علیه السلام :

لا یَضُـرُّ المَریضَ ما حَمَیتَ عنهُ الطَّعامَ .

امام صادق علیه السلام : پرهیز از غذا ، به بیمار زیانی نمی رساند .

بحار الأنوار : ۶۲/۱۴۰/۲ .

حدیث۱۷۸۰

امام صادق علیه السلام :

لا تَنفَعُ الحِمیَةُ لمریضٍ بعدَ سبعَةِ أیّامٍ .

امام صادق علیه السلام : [آغاز] پرهیز ، پس از هفت روز برای بیمار سودی ندارد .

الکافی : ۸/۲۹۱/۴۴۲ .

حدیث۱۷۸۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ نبیّاً مِنَ الأنبیـاءِ مَرِضَ ، فقالَ : لا أتَـداوی حتّی یکونَ الـذی أمرَضَـنِی هُو الـذی یَشـفینِی ، فأوحَی اللّه ُ تعالی إلَیهِ: لا أشـفِیکَ حتّی تَتَداوی ، فإنَّ الشِّفاءَ مِنّی .

امام صادق علیه السـلام : یکی از پیامبران بیمار شد ؛پس گفت : خود را درمان نمی کنم تا همو که بیمارم کرده است شـفایم دهد . خداوند تعالی به او وحی کرد که : تا خود را درمان نکنی شفایت ندهم ؛ زیرا شفا دادن از من است .

بحار الأنوار:۶۲/۶۶/۱۵.

حدیث۱۷۸۲

امام صادق علیه السلام :

آخِرُ نبیٍّ یَدخُلُ الجنّةَ سُلیمانُ بنُ داوود علیه السلام ، وذلک لِما اُعطِیَ فی الدنیا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود سلیمان بن داوود علیه السلام است ؛ و این بدان سبب است که دنیا به او داده شد .

بحار الأنوار : ۱۴/۷۴/۱۶ .

حدیث۱۷۸۳

امام صادق علیه السلام :

الدنيا سِجنُ المؤمنِ والقَبرُ حِصنُهُ والجَنّةُ مَأواهُ ، والدنيا جَنَّةُ الكافِرِ والقبرُ سِجنُهُ والنارُ مَأواهُ .

امام صادق عليه السلام : دنيا، زندان مؤمن است و گور،دژ او و بهشت، جايگاهش، و دنيا بهشت كافر است و گور زندان او و آتش جايگاهش .

الخصال : ۱۰۸/۷۴ .

حديث۱۷۸۴

امام صادق عليه السلام :

مَن أصبَحَ وأمسى والدنيا أكبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللّه ُ تعالى الفَقرَ بينَ عَينَيهِ وشَتَّتَ أمرَهُ ولم يَنَلْ مِن الدنيا إلّا ما قَسَمَ اللّه ُ له ، ومَن أصبَحَ وأمسى والآخرةُ أكبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللّه ُ تعالى الغِنى فى قلبِهِ وجَمَعَ لَهُ أمرَهُ .

امام صادق عليه السلام : كسى كه شب و روز بزرگترين همّ و غمش دنيا باشد، خداوند متعال فقر را در برابر چشمانش قرار دهد و كارش را پريشان سازد و از دنيا جز به آنچه خداوند قسمتش كرده است نرسد وكسى كه شب و روز بزرگترين همّ و غمش آخرت باشد خداوند متعال دلش را بى نياز گرداند و كارش را سامان دهد .

الكافى : ۲/۳۱۹/۱۵ .

حديث۱۷۸۵

امام صادق عليه السلام :

إن كانتِ الدنيا فانيَةً فالطُّمأنينَةُ إلَيها لِماذا ؟!

امام صادق عليه السلام : اگر دنيا فناپذير است، پس دل خوش كردن به آن چرا؟

بحار الأنوار : ۷۳/۸۸/۵۴ .

حديث۱۷۸۶

امام صادق عليه السلام :

مَن كَثُرَ اشتِباكُهُ بالدنيا كانَ أشَدَّلحَسرَتِهِ عند فِراقِها .

امام صادق عليه السلام : هر كه بيشتر به دنيا بچسبد ،هنگام جدايى از آن، بيشتر افسوس خورد .

الكافى : ۲/۳۲۰/۱۶ .

حديث۱۷۸۷

امام صادق عليه السلام :

مَن تَعَلَّقَ قلبُهُ بالدنيا تَعَلَّقَ قلبُهُ بثلاثِ خصالٍ : هَمٍّ لا يَفنى ، وأمَلٍ لا يُدرَكُ ، ورجاءٍ لا يُنالُ .

امام صادق عليه السلام : هر كه به دنيا دل بندد به سه چيز دل بسته است : اندوه بى پايان و آرزوى دست نيافتنى و اميد نارسيدنى .

الكافى : ۲/۳۲۰/۱۷

حديث۱۷۸۸

امام صادق علیه السلام :

رأسُ کلِّ خطیئةٍ حُبُّ الدنیا .

امام صادق علیه السلام : منشأ هر گناهی دنیا دوستی است .

الکافی : ۲/۳۱۵/۱ .

حدیث۱۷۸۹

امام صادق علیه السلام :

ما منزلةُ الدنیا مِن نفسی إلّا بمنزلةِ المیتةِ ، إذا اضطُرِرتُ إلیها أکَلتُ مِنها .

امام صادق علیه السلام : دنیا در نظر من چونان مرداراست ، که هر گاه ناچار شوم از آن می خورم.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۹۳/۷

حدیث۱۷۹۰

امام صادق علیه السلام :

اِعرِفْ طُرُقَ نجاتِکَ وهلاکِکَ کی لا تـدعُوَ اللّهَ بشیءٍ منهُ هلاکُکَ وأنتَ تَظُنُّ فیهِ نجاتَکَ ، قالَ اللّهُ عزّوجلّ: «ویَدْعُ الإنسانُ بِالشَّرِّ دُعاءَهُ بِالخَیرِ و َکانَ الإنسانُ عَجولاً» .

امام صادق علیه السلام : راههای نجات و نابودی خودت را بشناس، تا مبادا از خدا چیزی را به گمان این که نجات تو در آن است بخواهی ، حال آن که سبب نابودی تو می شود. خداونـد عزّوجلّ فرموده است : «انسان به دعا شرّی را می طلبـد چنان که گویی به دعا خیری را می جوید . و آدمی شتابزده است» .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۲/۳۶ .

حدیث۱۷۹۱

امام صادق علیه السلام :

یَتَمَنّی المؤمنُ أ نّه لم یُستَجَبْ لَهُ دَعوَةٌ فی الدنیا مِمّا یَری مِن حُسنِ الثوابِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن پاداش نیک (چشمگیر) آخرت را که می بیند آرزو می کند کاش هیچ دعایی از او در دنیا مستجاب نمی شد .

الکافی : ۲/۴۹۱/۹ .

حدیث۱۷۹۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ تعالی : وعِزَّتیوجلالی وعَظَمَتی وبَهائی ، إنّی لَأَحمِی وَلِیّی أن اُعطِیَهُ فی دارِ الدنیا شیئا یشغَلُهُ عن ذِکری حتّی یَدعُوَنی فأسمَعَ صوتَهُ ، و إنّی لَاُعطی الکافرَ مُنیَتَهُ حتّی لا یَدعُوَنی فَأسمَعَ صوتَهُ بُغضا لَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرموده است : به عزّت و جلال و عظمت و شکوهم سوگند که من دریغم می آید در دنیا به دوست خود چیزی دهم که او را از یـاد من غافل کنـد ؛ زیرا می خواهم مرا بخوانـد تا صـدایش را بشـنوم و کافر را به آرزویش می

رسانم ؛ زیرا از او نفرت دارم و نمی خواهم مرا بخواند و صدایش را بشنوم .
التمحیص : ۳۳/۱۷ .

حدیث۱۷۹۳

امام صادق علیه السلام :
أربعٌ لا یُستَجابُ لَهُم دعاءٌ : الرجلُ جالسٌ فی بَیتِهِ یقولُ : یا ربِّ ارزُقْنی ، فیقولُ لَهُ : ألَم آمُرْکَ بالطَّلَبِ ؟ ! ورجلٌ کانَت لَهُ امرأةٌ فَدَعا علَیها ، فیقولُ : ألَم أجعَلْ أمرَها بیدِکَ ؟! ورجلٌ کانَ لَهُ مالٌ فأفسَدَهُ فیقولُ : یا ربِّ ارزُقْنی ، فیقولُ لَهُ : ألَم آمُرْکَ بالاقتِصادِ؟! ... ورجلٌ کانَ لَهُ مالٌ فأدانَهُ بغیرِ بیِّنَةٍ فَیَقولُ : ألَم آمُرْکَ بِالشَّهادَةِ ؟!
امام صادق علیه السلام : دعای چهار کس مستجاب نمی شود : مردی که در خانه اش بنشیند و بگوید: خدایا! روزی مرا برسان. پس خداوند به او می فرماید: مگر به تو دستور نداده ام که در طلب کسب روزی برآیی؟ و مردی که زنش را نفرین کند ؛ پس خداوند می فرماید : مگر کار [طلاق]او را به تو واگذار نکرده ام؟ نیز مردی که مال و ثروتی داشته باشد و آن را هدر دهد و بگوید : خدایا! مرا روزی ده ؛ پس خداوند پاسخش دهد: مگر به تو دستور ندادم که صرفه جو باش؟ ... و مردی که مال خود را بدون مدرک و گواه به کسی وام دهد ؛ پس خداوند به او گوید : مگر به تو دستور ندادم که [هنگام وام دادن]گواه [ومدرک]بگیری؟
الدعوات : ۳۳/۷۵ .

حدیث۱۷۹۴

امام صادق علیه السلام :
ثلاثةُ أوقاتٍ لا یُحجَبُ فیها الدُّعاءُ عن اللّه ِ : فی أثَرِ المکتوبةِ ، وعند نُزُولِ القَطْرِ ، وظُهورِ آیةٍ معجزةٍ للّه ِ فی أرضِهِ .
امام صادق علیه السلام : در سه زمان دعا از خداوندپوشیده نمی ماند [حتما مستجاب می شود] : بعد از ادای فریضه ، هنگام بارش باران، و هنگام پدیدارشدن نشانه ای از اعجاز خدا در زمین (مثل خورشید گرفتگی و ...) .
بحار الأنوار : ۸۵/۳۲۱/۸ .

حدیث۱۷۹۵

امام صادق علیه السلام :
إذا دَعَوْتَ فَظُنَّ أنّ حاجَتَکَ بالبابِ .
امام صادق علیه السلام : چون دعا می کنی چنین خیال کن که حاجتت بر در خانه است .
الکافی : ۲/۴۷۳/۱ .

حدیث۱۷۹۶

امام صادق علیه السلام :
قالَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : خیرُ وقتٍ دَعَوتُم اللّه َ عزّوجلّ فیهِ الأسحارُ ، وتلا هذهِ الآیَةَ فی قولِ یعقوبَ علیه السلام : «سَوْفَ أسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّی»
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : بهترین زمان برای این که خداوند عز و جل را بخوانید سحرگاهان

است. سپس این آیه را که نقل سخن یعقوب علیه السلام است تلاوت کرد : «بزودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می خواهم» . و فرمود : [دعا کردن برای]آنها را به وقت سحر موکول کرد .

یوسف : ۹۸ .

حدیث۱۷۹۷

امام صادق علیه السلام :

ما اجتَمَعَ أربعةُ رَهطٍ قَطُّ على أمرٍ واحدٍ فَدَعَوا اللّه َ إلّا تَفَرَّقُوا عن إجابَةٍ .

امام صادق علیه السلام : هیچ گاه چهار نفر گرد نیامدند و برای مطلبی به درگاه خدا دعا نکردند ، مگر این که با اجابت آن دعا از هم پراکنده شدند .

الکافی : ۲/۴۸۷/۲ .

حدیث۱۷۹۸

امام صادق علیه السلام :

مَن تَوَضَّأ فَأحسَنَ الوُضوءَ ، ثُمَّ صَلّى رَكعَتَينِ ، فَأَتَمَّ رُكوعَهُما وَسُجودَهُما ، ثُمَّ سَلَّمَ ، وأثنى عَلَى اللّه ِ عزّوجلّ وعَلى رَسولِ اللّه ِ صلى الله علیه و آله ، ثُمَّ سَأَلَ حاجَتَهُ ، فَقَد طَلَبَ فی مَظانِّهِ ، وَمَن طَلَبَ الخَيرَ فی مَظانِّهِ لَم يَخِبْ .

امام صادق علیه السلام : هرکه درست وضو بگیرد و دو رکعت نماز بگزارد و رکوع و سجود آنها رابه طور کامل به جا آورد ، سپس سلام گوید و خداوند عزّوجلّ و رسول خدا را مدح کند و آن گاه حاجتش را بخواهد هر آینه آن را در جای خود جسته است و هر که خیر را در جایگاهش بجوید ناکام برنگردد .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۴/۲۰ .

حدیث۱۷۹۹

امام صادق علیه السلام :

إنّما هِيَ المِدحَةُ ، ثُمَّ الإقرارُ بِالذَّنبِ ، ثُمَّ المَسألَةُ .

امام صادق علیه السلام : [در دعا] ابتدا باید خدا را ستود ، سپس به گناه اعتراف نمود و آن گاه حاجت خواست .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۸/۲۳

حدیث۱۸۰۰

امام صادق علیه السلام :

لا يَزالُ الدُّعاءُ مَحجوباحَتّى يُصَلّى عَلى مُحَمَّدٍ وعَلى آلِ مُحَمَّدٍ .

امام صادق علیه السلام : دعا پیوسته در حجاب است تا آن گاه که بر محمّد و بر خاندان محمّد صلوات فرستاده شود .

الکافی : ۲/۴۹۱/۱ .

از۱۸۰۱تا۲۰۰۰

حدیث۱۸۰۱

امام صادق علیه السلام :

مَن کـانَت لَهُ حاجَـهٌ إلی اللّه ِ عزّوجـلّ فَلْیَبـدَأ بِالصَّلاهِ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، ثُمَّ یَسألْ حاجَتَهُ ، ثُمَّ یَختِمْ بِالصَّلاهِ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، فإنَّ اللّه َ عزّوجلّ أکرَمُ مِن أن یَقبَلَ الطَّرَفَینِ ویَدَعَ الوَسَطَ إذ کانَتِ الصَّلاهُ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ لا تُحجَبُ عَنهُ .

امام صادق علیه السـلام : هر که می خواهـد از خداونـد عز و جلحاجتی طلب کند ، به صـلوات فرسـتادن بر محمّد و خاندان او آغاز نماید ، سپس حاجتش را بخواهد و در پایان نیز بر محمّد و آل محمّد صلوات فرستد ؛ زیرا خداوند عز و جل کریمتر از آن است که آغاز و انجام دعا را بپذیرد و وسط را واگذارد ؛ چرا که صـلوات بر محمّد و آل محمّد از خداوند پوشـیده نمی ماند [حتما مستجاب می شود] .

مکارم الأخلاق:۲/۱۹/۲۰۴۰.

حدیث۱۸۰۲

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رجلٌ إلی أمیرِ المؤمنینَ علیه السلام فقال : إنّی دَعَوتُ اللّه َ فلَم أرَ الإجابهَ ! فقالَ : لقد وَصَـفتَ اللّه َ بغیرِ صِفاتِهِ ، و إنَّ للدُّعاءِ أربعَ خصالٍ : إخلاصُ السَّریرهِ ، و إحضارُ النِّیّهِ ، ومَعرفهُ الوسیلهِ ، والإنصافُ فی المسألهِ ، فهل دَعَوتَ وأنتَ عارفٌ بهذهِ الأربعهِ ؟ قالَ : لا ، قالَ : فاعرِفْهُنَّ .

امـام صادق علیه السـلام : مردی خـدمت امیرالمؤمنین علیه السـلام آمـد و عرض کرد : من خـدا را می خوانم ولی اجابتی نمی بینم؟ حضـرت فرمود : چون تو خـدا را بـا صـفاتی جز صـفات او وصف می کنی (می خوانی) همانا دعا را چهار خصـلت باشـد : اخلاص باطنی ، حضور نیّت (قلب) ، شناخت

وسیله، و انصاف داشتن در خواسته . آیا تو با آگاهی از این چهار نکته دعا می کنی؟ عرض کرد : خیر . حضرت فرمود : پس ، آنها را بشناس [و با توجه به این چهار نکته دعا کن] .

تنبیه الخواطر : ۱/۳۰۲ .

حدیث۱۸۰۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عزّوجلّ یَقولُ :وَعِزَّتی وَجَلالی ، لا اُجیبُ دَعوَهَ مَظلوم دَعانی فی مَظلِمَهٍ ظُلِمَها ولأحدٍ عندَهُ مثلُ تِلک المَظلِمَهِ .

امام صادق علیه السـلام : خداونـد عز و جل می فرمایـد: سوگنـدبه عزّت و جلالم که نفرین سـتمدیده ای را در حقّ سـتم کننده بدو اجابت نمی کنم اگر خود نسبت به دیگری چنان ستمی را روا داشته است .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۱۲/۲۰.

حدیث۱۸۰۴

امام صادق علیه السلام :

إذا رَقَّ أحدُکم فَلیَدعُ ، فإنَّ القلبَ لا یَرِقُّ حَتّی یَخلُصَ

امام صادق علیه السلام : هر زمان که به یکی از شمارقّت قلب دست داد ، دعا کند ؛ زیرا قلب تا خالص و پاک نشود رقّت نمی یابد .

الکافی : ۲/۴۷۷/۵ .

حدیث۱۸۰۵

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ لا یَستَجیبُ دُعاءًبظَهرِ قلبٍ قاسٍ .
امام صادق علیه السلام : همانا خداوند دعایی را که ازپشت قلب با قساوت برخیزد مستجاب نمی کند .
الکافی : ۲/۴۷۴/۴

حدیث۱۸۰۶

امام صادق علیه السلام :
إذا أرَادَ أحدُکُم أن یُستَجابَ لَهُ فَلیُطَیِّبْ کَسبَهُ ولْیَخرُجْ مِن مَظالِمِ الناسِ ،
و إنَّ اللّه َ لا یُرفَعُ إلَیهِ دُعاءُ عبدٍ وفی بَطنِهِ حرامٌ أو عندَهُ مَظلِمَةٌ لِأحَدٍ مِن خَلقِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر یک از شما که می خواهد دعایش مستجاب شود درآمد خود را پاک کند و حقّ مردم را بپردازد .
همانا دعای هیچ بنده ای که مال حرامی در شکمش باشد یا
مظلمه کسی به گردنش باشد ، به درگاه خدا بالا نمی رود .
بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۱/۳۱ .

حدیث۱۸۰۷

امام صادق علیه السلام :
ـ فی قَولِهِ : «فَلْیَستَجِیبُوا لِی وَلْیُؤْمِنُوا بِی»
امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «پس ، باید دعوت مرا اجابت کنند و به من ایمان آورند» ـ فرمود : یعنی بدانند که من می توانم آنچه را از من می خواهند به آنان بدهم .
البقرة : ۱۸۶ .

حدیث۱۸۰۸

امام صادق علیه السلام :
ـ و قَد سَألَهُ قومٌ : نَدعو فلا یُستَجابُ لَنا ؟! ـ : لأ نَّکُم تَدعونَ مَن لا تَعرِفونَهُ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به گروهی که ازایشان پرسیدند : چرا ما دعا می کنیم اما مستجاب نمی شود؟ ـ فرمود : چون کسی را می خوانید که نمی شناسیدش.
بحار الأنوار : ۹۳/۳۶۸/۴ .

حدیث۱۸۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَن تَخَوَّفَ بَلاءً یُصیبُهُ فَتَقَدَّمَ فیهِ بِالدُّعاءِ لَم یُرِهِ اللّه ُ عزّوجلّ ذلکَ البَلاءَ أبَدا .

امام صادق علیه السـلام : هر که نگران رسیدن بلایی به خود باشد و پیش از رسیدن بلا دعا کند ، خداوند عز و جل هرگز آن بلا را به او نرساند .

مکارم الأخلاق : ۲/۱۰/۱۹۹۲ .

حدیث۱۸۱۰

امام صادق علیه السلام :

أوْحَی اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی إلی داوود علیه السلام : اُذکُرْنی فی سَرَّائکَ أستَجِبْ لَکَ فی ضَرَّائکَ .

امام صادق علیه السـلام : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ به داوود علیه السـلام وحی فرمود که : در زمان آسایشت به یاد من باش ، تا من هنگام گرفتاری ات دعای تو را اجابت کنم .

مکارم الأخلاق : ۲/۱۰/۱۹۹۱ .

حدیث۱۸۱۱

امام صادق علیه السلام :

الدُّعاءُ أنفَذُ مِنَ السِّنانِ الحَدیدِ .

امام صادق علیه السلام : دعا از نیزه تیز کاری تر است .

الکافی : ۲/۴۶۹/۷

حدیث۱۸۱۲

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکَ بِالدُّعاءِ ، فإنَّ فیهِ شِفاءً مِن کُلِّ داءٍ .

امام صادق علیه السلام : بر تو باد دعا کردن که آن شفای هر دردی است .

مکارم الأخلاق: ۲/۱۲/۲۰۰۸.

حدیث۱۸۱۳

امام صادق علیه السلام :

صَلِّ رَکْعَتَینِ واسْتَخِرِ اللّه َ . فواللّه ِما اسْتَخارَ اللّه َ مسلمٌ إلّا خارَ لَهُ البَتّةَ .

امام صادق علیه السـلام : دو رکعت نماز بخوان و از خـدا طلب خیر کن ؛ زیرا سوگنـد به خـدا که هیـچ مسـلمانی از خـدا طلب خیر نکند ، مگر آن که خداوند قطعا برای او خیر و نیکی قرار می دهد .

الکافی : ۳/۴۷۰/۱ .

حدیث۱۸۱۴

امام صادق علیه السلام :
ما اسْتَخارَ اللّه َ عزّوجلّ عَبدٌ مؤمنٌ إلّا خارَ لَهُ و إنْ وَقَعَ ما يَكْرَهُ .
امام صادق علیه السلام : هیچ بنده مؤمنی از خداوند عز و جل طلب خیر نکند ، جز آن که به او خیر دهد هر چند پیشامد ناخوشایندی برایش رخ دهد [چرا که باز خیر او درهمان است].
بحار الأنوار : ۹۱/۲۲۴/۴

حدیث۱۸۱۵

امام صادق علیه السلام :
ـ لابنِ أبی يَعْفورٍ فی الاسْتِخارَةِ ـ : تُعَظِّمُ اللّه َ وتُمَجِّدُهُ وتَحْمَدُهُ وتُصلّی علی النَّبیِّ وآلِهِ ، ثُمّ تقولُ : اللّهُمَّ إنّی أسألُكَ بأنّكَ عالِمُ الغَيبِ والشَّهادَةِ الرّحمنُ الرّحيمُ ، وأنتَ عَلّامُ الغُيوبِ ، أسْتَخيرُ اللّه َ برَحْمتِهِ .
امام صادق علیه السلام ـ به ابن ابی یعفور درباره طلب خیر از خدا ـ فرمود : ابتدا خدا را به بزرگی و عظمت یاد می کنی و او را می ستایی و بر پیامبر و خاندانش درود می فرستی و سپس می گویی : «اللّهمّ إنّی اسئلك بأنّك عالم الغیب والشهادة الرحمن الرحیم و أنت علّام الغیوب،أستخیراللّه برحمته (پروردگارا! از تو که دانای غیب و آشکار و رحمان و رحیمی و تو که دانای تمام رازهایی تقاضا می کنم ؛ از خدا به مدد رحمتش طلب خیر می کنم)» .
بحار الأنوار : ۹۱/۲۵۶/۱ .

حدیث۱۸۱۶

امام صادق علیه السلام :
ـ لِمَن قالَ لَهُ : اُريدُ الشَّیءَ وأستخيرُ اللّه َ فيهِ فلا يُوَفَّقُ فيه الرَّأیُ ـ : افْتَحِ المُصْحَفَ ، فانْظُرْ إلی أوّلِ ما تَری فَخُذْ بِهِ ، إنْ شاءَ اللّه ُ .
امام صادق علیه السلام ـ به کسی که خدمت ایشان عرض کرد : گاه تصمیم به انجام کاری می گیرم و درباره آن از خدا طلب خیر می کنم ، اما فکرم به جایی نمی رسد ـ فرمود : قرآن را باز کن و به اولین آیه ای که چشمت می افتد ، به خواست خدا ، عمل کن .
تهذیب الأحکام : ۳/۳۱۰/۹۶۰ .

حدیث۱۸۱۷

امام صادق علیه السلام :
أحْسنُ مِن الصِّدقِ قائلُهُ ،وخَيرٌ مِن الخَيرِ فاعِلُهُ .
امام صادق علیه السلام : بهتر از راستگویی راستگوست، و بهتر از خوبی کسی است که خوبی می کند.
الأمالی للطوسی: ۲۲۳/۳۸۵.

حدیث۱۸۱۸

امام صادق علیه السلام :

لا تُصَغِّرْ شیئا مِن الخَیرِ ، فإنّکَ تَراهُ غدا حَیثُ یَسُرُّکَ .

امام صادق علیه السلام : کار خوب را هرگز خُرد مشمار؛ زیرا فردا[ی قیامت] آن را طوری می بینی که شادمانت می کند .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۸۲/۳۷

حدیث۱۸۱۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ أبی یَقولُ : إذا هَمَمْتَ بخَیرٍ فبادِرْ ، فإنَّکَ لا تَدْری ما یَحْدُثُ .

امام صادق علیه السلام : پدرم می فرمود : چون آهنگ کار خوبی کردی ، در انجام آن شتاب کن ؛ زیرا نمی دانی که چه پیش می آید .

الکافی : ۲/۱۴۲/۳ .

حدیث۱۸۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عزّوجلّ إذا أرادَ بعَبدٍ خَیرا نَکَتَ فی قَلبِهِ نُکْتَةً بَیْضاءَ ، فَجالَ القَلبُ بطَلَبِ الحقِّ ، ثُمَّ هُو إلی أمْرِکُم أسْرَعُ مِن الطَّیرِ إلی وَکْرِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل چون خوبی بنده ای را بخواهد، نقطه ای سفید در قلب او ایجاد کند که در نتیجه آن ، دل، در طلب حقّ به گردش در آید و آن گاه شتابانتر از پرنده ای که به آشیانه اش رسد ، به عقیده شما گراید .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۹۲/۲ .

حدیث۱۸۲۱

امام صادق علیه السلام :

أیُّما رجُلٍ مِن أصْحابِنااسْتَعانَ بِهِ رجُلٌ من إخْوانِهِ فی حاجَةٍ ، فلَم یُبالِغْ فیها بکُلِّ جُهْدِه ، فقد خانَ اللّه َ ورسولَهُ والمؤمنینَ .

امام صادق علیه السلام : هر یک از یاران ما که برادرش در مشکلی از او کمک بخواهد و وی با تمام توان خود در کمک به او نکوشد ، هر آینه به خدا و پیامبر او و مؤمنان خیانت کرده است .

بحار الأنوار: ۷۵/۱۷۵/۷

حدیث۱۸۲۲

امام صادق علیه السلام :

یُجبَلُ المؤمنُ علی کُلِ طَبیعةٍ إلّا الخِیانَةَ والکَذِبَ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن بر هر خویی سرشته می شود مگر خیانت و دروغ .

الاختصاص : ۲۳۱ .

حدیث۱۸۲۳

امام صادق علیه السلام :

إذا دَخَلتَ مَدْخَلًا تَخافُهُ فاقْرَأ هذهِ الآيَةَ: «رَبِّ أدْخِلْنى مُدْخَلَ صِدْقٍ وأخْرِجْنى مُخْرَجَ صِدْقٍ واجْعَلْ لى مِن لَدُنْكَ سُلْطانا نَصيرا»

امام صادق علیه السلام : هرگاه وارد جایی شدی که می ترسی، این آیه را بخوان : «رَبِّ أدْخِلْنى مُدْخَلَ صِدْقٍ وأخْرِجْنى مُخْرَجَ صِدْقٍ واجْعَلْ لى مِن لَدُنْكَ سُلْطانا نَصيرا (پروردگارا! مرا به ورودگاه راستین وارد و از خروجگاه راستین خارج کن و از جانب خویش ، قدرتی یاریگر برایم قرار بده)» و هرگاه کسی را که از او می ترسی دیدی آیة الكرسی بخوان .

الإسراء : ۸۰ .

حدیث۱۸۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَن خافَ اللّهَ أخافَ اللّهُ مِنهُ كُلَّ شَیءٍ ، ومَن لَم يَخَفِ اللّهَ أخافَهُ اللّهُ مِن كُلِّ شَیءٍ .

امام صادق علیه السلام : هرکه از خدا بترسد خداوند همه چیز را از او بترساند و هرکه از خدا نترسد خداوند او را از همه چیز ترسان کند .

الكافی : ۲/۶۸/۳ .

حدیث۱۸۲۵

امام صادق علیه السلام :

لا يكونُ العَبدُ مؤمنا حتّى يكونَ خائفا راجِيا ، ولا يكونُ خائفا راجِيا حتّى يكونَ عامِلًا لِما يَخافُ ويَرْجو .

امام صادق علیه السلام : بنده، مؤمن نباشد مگر آن گاه که بیمناك و امیدوار باشد و بیمناك وامیدوار نباشد مگر آن گاه که بیم و امید او را به عمل کشاند .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۲/۶۱

حدیث۱۸۲۶

امام صادق علیه السلام :

الخائفُ مَن لَم تَدَعْ لَهُ الرَّهْبةُ لِسانايَنْطِقُ بهِ .

امام صادق علیه السلام : خائف [از خدا] کسی است که هراس، زبانی برایش نگذاشته که با آن سخن بگوید .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۴/۵۴ .

حدیث۱۸۲۷

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبی علیه السلام يقولُ : إنَّهُ لَيس مِن عَبدٍمؤمنٍ إلّا و فی قَلْبِهِ نُورانِ : نورُ خِيفَةٍ ونورُ رَجاءٍ ، لَو وُزِنَ هذا لَم يَزِدْ على هذا ، ولَو وُزِنَ هذا لَم يَزِدْ على هذا .

امام صادق علیه السلام : پدرم علیه السلام می فرمود: هیچ بنده مؤمنی نیست مگر آن که در دلش دو نور است : نور ترس و نور امید که اگر هر یك از آنها وزن شود بر دیگری فزونی نیابد .

الكافی : ۲/۶۷/۱ .

حدیث۱۸۲۸

امام صادق علیه السلام :

ارْجُ اللّه َ رَجاءً لا يُجَرِّئُکَ على مَعاصيهِ ، وخَفِ اللّه َ خَوفا لا يُؤْيِسُکَ مِن رَحمَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : به خداوند چنان امیدوارباش که تو را بر انجام گناهان بی پروا نکند و ازخدا چنان بترس که تو را از رحمت او نومید نسازد .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۸۴/۳۹ .

حدیث۱۸۲۹

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ بَينَ مَخافَتَينِ: ذَنبٌ قَد مَضى لا يَدْرى ما صَنَعَ اللّه ُ فيهِ ، وعُمرٌ قَد بَقِىَ لا يَدْرى ما يَكْتَسِبُ فيهِ مِن المَهالِكِ ، فهُو لا يُصْبِحُ إلّا خائفا ولا يُصْلِحُهُ إلّا الخَوفُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن میان دو ترس به سر می برد : گناهی که در گذشته کرده است و نمی داند خدا با آن چه کرده است [و آن را بخشیده یا نه!] و عمری که باقی مانده است و نمی داند در آن مدت چه گناهان مهلکی مرتکب خواهد شد؛ بنابراین ، مؤمن پیوسته ترسان است و جز ترس اصلاحش نکند .

الكافى : ۲/۷۱/۱۲ .

حدیث۱۸۳۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ أهلَ الرَّىِّ فى الدُّنيا مِن المُسْكِرِ يَموتونَ عِطاشا ، ويُحْشَرونَ عِطاشا ، ويَدخُلونَ النّار عِطاشا .

امام صادق علیه السلام : آنان که در دنیا از مسکرات سیراب شوند ، تشنه کام می میرند و تشنه کام محشور می شوند و تشنه کام به دوزخ می روند .

ثواب الأعمال : ۲۹۰/۵ .

حدیث۱۸۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ خِصالَ المَكارِمِ بَعْضُهامُقَيَّدٌ ببَعْضٍ .

امام صادق علیه السلام : خصلتهای نیک اخلاقی به یکدیگر بسته اند .

الأمالى للطوسى : ۳۰۱/۵۹۷ .

حدیث۱۸۳۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ سُوءَ الخُلقِ لَيُفسِدُ العَمَلَ كما يُفسِدُ الخَلُّ العسَلَ .

امام صادق علیه السلام : همانا بدخویی کردار را تباه می سازد آنسان که سرکه عسل را .

الکافی : ۲/۳۲۱/۱ .

حدیث۱۸۳۳

امام صادق علیه السلام :

اللَّحْمُ یُنْبِتُ اللَّحْمَ ، ومَن تَرَکَ اللَّحْمَ أربَعینَ یَوما ساءَ خُلقُهُ .

امام صادق علیه السلام : گوشت، گوشت می رویاند و هرکس چهل روز گوشت نخورد بدخُلق شود .

الکافی : ۶/۳۰۹/۱ .

حدیث۱۸۳۴

امام صادق علیه السلام :

الخُلقُ الحَسنُ یَمیثُ الخَطیئةَ کما تَمیثُ الشَّمسُ الجَلیدَ .

امام صادق علیه السلام : خوشخویی گناه را ذوب می کند ، همچنان که آفتاب یخ را .

الکافی : ۲/۱۰۰/۷ .

حدیث۱۸۳۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی خَصَّ رَسولَهُ صلی الله علیه و آله بمَکارِمِ الأخْلاقِ ، فامْتَحِنوا أنفسَکُم ؛ فإن کانتْ فِیکُم فاحْمَدوا اللّه َ عزّوجلّ وارغَبوا إلَیهِ فی الزّیادَةِ مِنها . فذکَرَها عَشرَةً : الیَقینُ ، والقَناعَةُ ، والصَّبرُ ، والشُّکرُ ، والحِلْمُ ، وحُسنُ الخُلقِ ، والسَّخاءُ ، والغَیرَةُ ، والشَّجاعَةُ ، والمُروءَةُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی مکارم اخلاق را به رسولش صلی الله علیه و آله ارزانی داشت . پس شما نیز خود را بیازمایید ، اگر این خویها در شما بود، خداوند عز و جل را سپاس گویید و از او این مکارم را بیشتر بخواهید . سپس حضرت آنها را ده خوی برشمرد : یقین ، قناعت ، صبر ، شکر ، بردباری ، خوشخویی ، بخشندگی ، غیرت ، شجاعت و مردانگی .

الأمالی للصدوق : ۲۹۰/۳۲۴ .

حدیث۱۸۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن مَکارِمِ الأخْلاقِ ـ : العَفْوُ عَمّنْ ظَلَمَکَ ، وصِلَةُ مَن قَطعَکَ ، و إعْطاءُ مَن حَرمَکَ ، وقَولُ الحقِّ ولَو علی نَفْسِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از مکارم اخلاق ـ فرمود : گذشت از کسی که به تو ستم کرده است ، ارتباط برقرار کردن با کسی که از تو بُریده است ، عطا کردن به آن که از دادن چیزی به تو دریغ کرده است و گفتن حقّ، اگر چه بر ضدّ خودت باشد .

معانی الأخبار : ۱۹۱/۱ .

حدیث۱۸۳۷

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ عَن حَدّ حُسنِ الخُلقِ ـ : تُلينُ جانِبَكَ ، وتُطيِّبُ كلامَكَ ، وتَلْقى أخاكَ بِبِشْرٍ حَسَنٍ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از معنای حُسن خلق ـ فرمود : حُسن خلق این است که نرمخو و مهربان باشی ، گفتارت پاکیزه و مؤدبانه باشد و با برادرت با خوشرویی برخورد کنی .
معانی الأخبار : ۲۵۳/۱ .

حدیث۱۸۳۸

امام صادق علیه السلام :
لا عَيشَ أهْنَأُ مِن حُسنِ الخُلقِ .
امام صادق علیه السلام : زندگیی گواراتر از اخلاق خوش نیست .
علل الشرائع : ۵۶۰/۱ .

حدیث۱۸۳۹

امام صادق علیه السلام :
إنّ البِرَّ وحُسنَ الخُلقِ يَعْمُرانِ الدِّيارَ ، ويَزيدانِ فی الأعْمارِ .
امام صادق علیه السلام : همانا نیکی کردن و خوشخویی خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۵/۷۳ .

حدیث۱۸۴۰

امام صادق علیه السلام :
حُسنُ الخُلقِ يَزيدُ فی الرِّزقِ.
امام صادق علیه السلام : خوشخویی روزی را زیادمی کند .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۶/۷۷

حدیث۱۸۴۱

امام صادق علیه السلام :
ـ فی جوابِ قولِ المُفَضَّلِ : يا مَولایَ ، إنّ قَوما يَزْعُمونَ أنَّ هـذا مِن فِعلِ الطَّبيعَـةِ ـ : سَلْهُمْ عَن هـذهِ الطَّبيعَةِ : أهِيَ شَـيْءٌ لَهُ عِلمٌ وقُدرَةٌ على مِثْلِ هذهِ الأفْعالِ ، أمْ لَيست كذلكَ ؟ فإنْ أوْجَبوا لَها العِلْمَ والْقُدرَةَ فما يَمْنَعُهُم مِن إثْباتِ الخالِقِ ؟ فإنّ هذهِ صَـنْعَتُهُ ، و إنْ زَعَموا أ نّها تَفْعَلُ هـذهِ الأفْعالَ بغَيرِ عِلْمٍ ولا عَمْـدٍ وكانَ فی أفْعالِها ما قَد تَراهُ مِن الصَّوابِ والحِكمَـةِ عُلِمَ أنّ هذا الفِعْلَ للخالِقِ الحَكيمِ ، وأنّ الّذی سَمَّوهُ طبيعَةً هُو سُنّةٌ فی خَلْقِهِ الجارِيَةُ على ما أجْراها علَيهِ .
امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به مفضّل که عرض کرد : مولای من ! عـده ای می گویند آفرینش کار طبیعت است ـ فرمود : از

آنان بپرس که آیا این طبیعت دارای علم است و توانایی انجام چنین کارهایی را دارد یا نه ؟ اگر جواب دهند که آری علم و قدرت دارد ، در این صورت چه چیز مانع از آنها می شود که آفریدگار را اثبات کنند (چرا به وجود آفریدگاری با این خصوصیات قایل نباشند)؟؛ زیرا طبیعت ساخته و آفریده اوست . و اگر گفتند که طبیعت این کارها را بدون آگاهی و قصد انجام می دهد ، با توجه به این که در کارهای آن درستی و حکمت (اتقان) مشاهده می کنی معلوم می شود که این فعل (طبیعت) کار آفریدگار حکیم است و آنچه را که آنان طبیعت می نامند همان قانونی است که خداوند در آفرینش و عالم هستی جاری کرده است .

بحار الأنوار : ۳/۶۷ .

حدیث۱۸۴۲

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئِل : بِما عَرفْتَ ربَّک ؟ ـ : بفَسْخِ العَزْمِ ونَقْضِ الهَمِّ ؛ عَزمْتُ ففَسَخَ عَزْمی ، وهَمَمْتُ فنَقَضَ هَمّی .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که: خدایت را به چه شناختی؟ ـ فرمود : به درهم شکستن تصمیم و برهم خوردن خواست و اراده . تصمیم گرفتم و تصمیمم را درهم شکست، و اراده کردم اما اراده ام را برهم زد .

التوحید : ۲۸۹/۸ .

حدیث۱۸۴۳

امام صادق علیه السلام :

ـ للمفضل بن عمر ـ : فَكِّرْ يـا مُفَضَّلُ فی الأفْعالِ الّتی جُعِلَتْ فی الإنْسانِ مِن الطُّعْمِ والنَّومِ ... لَو كانَ إنّما يَصيرُ إلی النَّوم بالتَّفَكُّرِ فی حاجَتِهِ إلی راحَةِ البَدَنِ و إجْمامِ قُواهُ كانَ عَسی أنْ يَتَثاقَلَ عَن ذلكَ ، فيَدْمَغهُ حتّی يَنْهَكَ بَدَنُهُ .

امام صادق علیه السلام ـ به مفضل بن عمر ـ : ای مفضّل ! درباره کارهایی چون خوردن و خوابیدن و ... که در وجود انسان نهاده شده است بیندیش . اگر انسان [تنها] با اندیشیدن به نیازش به آسودگی بدن و تجدید قوا به سوی خواب می رفت، چه بسا که در این کار سنگینی و تنبلی می کرد تا جایی که بدنش فرسوده و نابود می شد .

بحار الأنوار : ۳/۷۸

حدیث۱۸۴۴

امام صادق علیه السلام :

لَو رَأيتَ فَرْدا مِن مِصْراعَيْنِ فيه كَلّوبٌ ، أكنتَ تَتوهّمُ أ نَّهُ جُعِلَ كذلكَ بلا مَعنی ؟ بَلْ كُنتَ تَعلمُ ضَرورَةً أنّهُ مَصْنوعٌ يَلْقی فَردا آخَرَ ، فتُبْرِزُهُ لِيكونَ فی اجْتِماعِهِما ضَرْبٌ مِن المَصلَحَةِ ، وهكذا تَجِدُ الذَّكَرَ مِن الحَيوانِ كأنّهُ فَردٌ مِن زَوْجٍ مَهَيّأٌ مِن فَردٍ اُنْثی ، فَيلْتَقيانِ لِما فيهِ مِن دَوامِ النَّسْلِ وبَقائهِ ، فَتَبّا وخَيْبَةً وتَعْسا لمُنْتَحلی الفَلسَفةِ ، كيفَ عَمِيَتْ قُلوبُهُم عن هذهِ الخِلْقَةِ العَجيبَةِ ، حتّی أنْكروا التّدبيرَ والعَمْدَ فيها ؟!

امام صادق علیه السلام : اگر دیدی که یکی از دو لنگه در، زلفین دارد، آیا گمان می بری آن زلفین بی خود و بی جهت نصب شده است؟ نه ، بلکه بی شکّ پی می بری که تعبیه شده تا با لنگه دیگر جفت و بسته شود . لذا لنگه دیگر را فراهم می آوری تا از اجتماع آنها سودی حاصل شود . به همین صورت است، وجود حیوان نر . گویی فردی از یک جفت است که برای فردِ ماده مهیّا شده است . پس نر و ماده با هم جفت می شوند، زیرا که دوام و بقای نسل در این است . پس هلاک و نومید و نگونبخت بادا این

مـدّعیان فلسـفه ! چگونه دیـده دلشان، این آفرینش شـگفت را نمی بیند چندان که وجود تدبیر و آگاهی و قصد را در آن انکار می کنند؟

بحار الأنوار : ۳/۷۵

حدیث۱۸۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سألَهُ أبو شاکرٍ الدَّیْصانیُّ : ما الدّلیلُ علی أنّ لکَ صانِعا ؟ ـ : وَجَدتُ نَفْسـی لا تَخْلو مِن إحْدی جِهَتَینِ : إمّا أنْ أکون صَـنَعْتُها أنا أو صَـنَعَها غَیری ؛ فإن کنتُ صَـنَعتُها أنا فلا أخْلو مِن أحدِ مَعْنَیینِ ، إمّا أنْ أکونَ صَـنَعتُها وکانتْ مَوجودَةً أو صَـنَعْتُها وکانتْ مَعْدومَةً ، فإنْ کنتُ صَـنَعْتُها وکانتْ مَوجودةً فَقَـدِ اسْـتَغْنَتْ بوجودِها عن صَـنْعَتِها ، و إن کانتْ مَعْدومَةً فإنّکَ تَعلمُ أنّ المَعْدومَ لا یُحْدِثُ شَـیئا ، فقد ثَبَتَ المَعنی الثّالثُ أنّ لی صانِعا وهُو اللّه ُ رَبُّ العالَمِینَ ، فقامَ وما أحارَ جَوابا .

امـام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به این پرسـش ابوشاکر دیصانی که : دلیل بر این که تو را آفریـدگاری است چیست ؟ ـ فرمود : خودم را از دو حـال خـالی نیـافتم : یـا من خود را آفریـده ام یا کسـی دیگر مرا آفریـده است . اگر من خود را آفریـده ام از دو حال خارج نیسـتم : یا بوده ام و خود را آفریـده ام و یا نبوده ام و خود را پدیـد آورده ام . اگر قبلًا بوده ام و خود را پدید آورده ام نیازی به پدیـد آوردن ندارم و اگر نبوده ام تو می دانی که معدوم چیزی را به وجود نمی آورد ، پس شقّ سوم ثابت می شود و آن این که مرا آفریدگاری است و آن همان خدای پروردگار جهانیان است . ابوشاکر که پاسخی برای گفتن نداشت، برخاست .

التوحید : ۲۹۰/۱۰ .

حدیث۱۸۴۶

امام صادق علیه السلام :

سُئلَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله عَن جماعَةِ اُمَّتِهِ ، فقالَ : جَماعَةُ اُمَّتی أهلُ الحقِّ و إنْ قَلُّوا .

امام صادق علیه السـلام : از پیامبرخدا صـلی الله علیه و آله درباره جماعت امّتش سؤال شد ، فرمود : جماعت امت من، حقگرایانند ؛ هرچند اندک باشند .

معانی الأخبار : ۱۵۴/۱ .

حدیث۱۸۴۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المؤمنَ لَیَخشَعُ لَهُ کُـلُ شـیءٍ ویَهـابُهُ کُلُّ شـیءٍ . إذا کانَ مُخلِصا للّه ِ أخافَ اللّه ُ مِنهُ کُلَّ شـیءٍ ، حتّی هَوامَّ الأرضِ وسِـباعَها وطَیرَ السَّماءِ .

امام صادق علیه السلام : همه اشیاء در برابر مؤمن خاشعند و از هیبت او می هراسند . اگر برای خدا اخلاص ورزد خداوند همه چیز ، حتی گزندگان و درندگان زمین و پرندگان هوا را از او بترساند .

بحار الأنوار : ۷۰/۲۴۸/۲۱ .

حدیث۱۸۴۸

امام صادق علیه السلام :

العَمَلُ الخالِصُ : الّذی لا تُریدُأنْ یَحْمَدَکَ علَیهِ أحَدٌ إلّا اللّه ُ عزّوجلّ

امام صادق علیه السلام : عمل خالص آن است که نخواهی کسی جز خداوند عز و جل ، تو را بر انجام آن بستاید.

الکافی : ۲/۱۶/۴ .

حدیث۱۸۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ: «لا إلهَ إلّا اللّه ُ»مُخْلِصا دَخَلَ الجَنّةَ ، و إخْلاصُهُ أنْ یَحْجِزَهُ «لا إلهَ إلّا اللّه ُ» عَمّا حَرّمَ اللّه ُ .

امام صادق علیه السلام : هرکس مخلصانه «لا إله الّا اللّه » بگوید به بهشت رود و اخلاصش به این است که «لا إله الّا اللّه » او را از آنچه خداوند حرام کرده است باز دارد .

بحار الأنوار : ۸/۳۵۹/۲۴ .

حدیث۱۸۵۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتعالی : أناخَیرُ شَریکٍ ، مَن أشْرَکَ بی فی عَمَلِهِ لَن أقْبَلَهُ، إلّا ما کانَ لی خالِصا .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ فرموده است : من بهترین شریک هستم ؛ هر کس در عمل خود برای من شریک بیاورد، هرگز آن را نپذیرم [و به شریک دهم]، مگر عملی را که خالص برای من باشد .

تفسیر العیّاشی : ۲/۳۵۳/۹۴ .

حدیث۱۸۵۱

امام صادق علیه السلام :

الإبْقاءُ علی العَمَلِ حتّی یَخْلُصَ أشَدُّ مِن العَمَلِ .

امام صادق علیه السلام : پایداری بر عمل تا خالص بماند ، سخت تر از خود عمل است.

الکافی : ۲/۱۶/۴

حدیث۱۸۵۲

امام صادق علیه السلام :

إخْدِمْ أخاکَ ، فإنِ اسْتَخْدَمَکَ فلا ولا کَرامَةَ .

امام صادق علیه السلام : برادر خود را خدمت کن، اما اگر او از تو خدمت خواست خدمتش نکن و وقعی هم بدو مگذار .

الاختصاص : ۲۴۳ .

حدیث۱۸۵۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لبعضِ النّاسِ ـ : إنْ أرَدْتَ أنْ يُخْتَمَ بخَيرٍ عَمَلُكَ حتّى تُقْبَضَ وأنتَ فى أفْضَلِ الأعْمالِ فعَظِّمْ للّه ِ حَقَّهُ أن تَبْذُلَ نَعْماءَهُ فى مَعاصيهِ ، وأنْ تَغْتَرَّ بحِلْمِهِ عَنكَ ، وأكْرِمْ كُلَّ مَن وَجَدْتَهُ يُذْكَرُ مِنّا أو يَنْتَحِلُ مَوَدّتَنا .

امام صادق عليه السلام ـ به يكى از مردم ـ فرمود : اگر مى خواهى كه عملت ختم به خير شود و هنگام مردن با بهترين اعمال بميرى، حقّ خدا را پاس داشته نعمتهايش را در راه معصيت صرف نكن و به سبب بردباريى كه نسبت به تو نشان مى دهد دچار غرور و غفلت نشو و هر كس را كه ديدى از ما به نيكى ياد مى كند يا از محبت ما دم مى زند گرامى بدار .

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۴/۸ .

حديث۱۸۵۴

امام صادق عليه السلام :

لا إيمانَ لِمَن لا حياءَ لَهُ .

امام صادق عليه السلام : ايمان ندارد كسى كه شرم ندارد .

الكافى : ۲/۱۰۶/۵ .

حديث۱۸۵۵

امام صادق عليه السلام :

إنّ امرأة عُذِّبَتْ فى هِرّةٍ رَبَطتْها حتّى ماتَتْ عَطَشا .

امام صادق عليه السلام : زنى به سبب آن كه گربه اى را بسته بود تا از تشنگى مرد ، به عذاب گرفتار آمد .

مكارم الأخلاق : ۱/۲۸۰/۸۶۴ .

حديث۱۸۵۶

امام صادق عليه السلام :

طَعْمُ الماءِ الحياةُ .

امام صادق عليه السلام : مزه آب ، زندگى است .

تحف العقول : ۳۷۰

حديث۱۸۵۷

امام صادق عليه السلام :

خُذْ بالاحْتياطِ فيجَميعِ ما تَجِدُ إلَيهِ سبيلاً.

امام صادق عليه السلام : در همه كارهايى كه برايت پيش مى آيد، محتاط باش .

بحار الأنوار : ۲/۲۶۰/۱۱ .

حديث۱۸۵۸

امام صادق عليه السلام :

لَکَ أنْ تَنْظُرَ الحَزْمَ وتأْخُذَ الحائطَةَ لدِینِکَ .

امام صادق علیه السلام : در دین خود دوراندیش و محتاط باش .

بحار الأنوار : ۲/۲۵۹/۹

حدیث۱۸۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الرّجُلَ لَیَسْألُنی الحاجَةَ فأُبادِرُ بقَضائها ؛ مَخافَةَ أنْ یَسْتَغْنیَ عنها ، فلا یَجِدَ لَها مَوقِعا إذا جاءَتْهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مردی دست نیاز به سوی من دراز کند ، در رفع نیاز و مشکل او شتاب می ورزم ؛ زیرا بیم آن می رود که کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او، دیگر به کارش نیاید .

عیون أخبار الرِّضا: ۲/۱۷۹/۲.

حدیث۱۸۶۰

امام صادق علیه السلام :

أیُّما مؤمنٍ حَبَسَ مؤمنا عن مالِهِ وهُو مُحتاجٌ إلَیهِ لَم یَذُقْ واللّه ِ مِن طَعامِ الجَنّةِ ، ولا یَشْرَبُ مِن الرَّحیقِ المَخْتومِ .

امام صادق علیه السلام : هر مؤمنی که برادر مؤمن نیازمند خود را از مال خویش محروم کند ، به خدا قسم که طعم خوراک بهشت را نچشد و از شراب ناب سر به مهر [بهشت]ننوشد .

ثواب الأعمال : ۲/۲۸۶.

حدیث۱۸۶۱

امام صادق علیه السلام :

أیُّما رجُلٍ مِن شِیعَتِنا أتاهُ رجُلٌ مِن إخْوانِنا فاسْتَعانَ بِهِ فی حاجَةٍ فلَم یُعِنْهُ وهُو یَقْدِرُ ، ابْتَلاهُ اللّه ُ عزّوجلّ بأنْ یَقْضیَ حوائجَ عَدُوٍّ مِن أعْدائنا یُعذِّبُهُ اللّه ُ علَیهِ یَومَ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه یکی از برادران ما دست حاجت به سوی یکی از شیعیان ما دراز کند و او بتواند کمکش کند و دریغ ورزد، خداوند عز و جل او را به برآوردن نیازهای یکی از دشمنان ما مبتلا می کند و به سبب آن او را در روز قیامت عذاب می کند .

ثواب الأعمال : ۲۹۷/۱

حدیث۱۸۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَن سألَهُ أخوهُ المؤمنُ حاجَةً مِن ضُرٍّ فمَنَعَهُ مِن سَعةٍ وهُو یَقْدِرُ علَیها ـ مِن عِندِهِ أو مِن عندِ غَیرِهِ ـ حَشَرَهُ اللّه ُ یَومَ القِیامَةِ مَغْلولَةً یدُهُ إلی عُنُقِهِ حتّی یَفْرُغَ اللّه ُ مِن حِسابِ الخَلقِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که برادر مؤمنش، در هنگام تنگدستی، نیاز خود را به او بگوید و او بتواند ـ خودش یا ازطریق کسی دیگر ـ حاجتش را روا سازد و نکند، خداوند در روز قیامت وی را، در حالی که دستش به گردنش بسته شده است، محشور فرماید

و تا فارغ شدن از حساب بندگان خود، همچنان او را نگه دارد .

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۷/۱۳ .

حدیث۱۸۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَقَضاءُ حاجَةِ امْرِئٍ مؤمنٍ أحَبُّ إلی(اللّه) مِن عِشرينَ حِجّةً ، كُلُّ حجّةٍ يُنْفِقُ فيها صاحِبُها مائةَ ألفٍ .

امام صادق علیه السلام : هر آینه روا ساختن حاجت مؤمن نزد خدا از بیست حجّ که برای هر حجّ صد هزار [درهم یا دینار]خرج شده باشد ، محبوبتر است .

الکافی : ۲/۱۹۳/۴

حدیث۱۸۶۴

امام صادق علیه السلام :

الماشی فی حاجَةِ أخیهِ کالسّاعی بینَ الصَّفا والمَرْوَةِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که در راه برطرف ساختن نیاز برادر خود قدم بردارد چونان کسی است که سعی میان صفا و مروه به جای آورد .

تحف العقول : ۳۰۳ .

حدیث۱۸۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَن قَضی لأخيهِ المؤمنِ حاجَةً قضی اللّه ُ عزّوجلّ لَهُ يَومَ القِيامَةِ مِائةَ ألفِ حاجَةٍ مِن ذلكَ ، أوَّلُها الجَنّةُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس یک نیاز از برادر مؤمن خود را برآورده سازد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز صد هزار نیاز او را برآورد که نخستین آنها بهشت است.

الکافی : ۲/۱۹۳/۱

حدیث۱۸۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَن سَعی فی حاجَةِ أخیهِ المسلمِ ـ طَلَبَ وَجْهِ اللّه ِ ـ كَتَبَ اللّه ُ عزّوجلّ لَهُ

ألفَ ألفِ حَسَنةٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که ـ برای رضای خدا ـ در راه برآوردن نیاز برادر مسلمان خود بکوشد،

خداوند عز و جل هزار هزار حسنه برایش بنویسد .

الکافی : ۲/۱۹۷/۶ .

حدیث۱۸۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَن كانَ فی حاجَةِ أخیهِ المؤمنِ المسلمِ كانَ اللّه ُ فی حاجَتِهِ ما كانَ فی حاجَةِ أخیهِ .

امام صادق علیه السلام : كسی كه به فكر برآوردن نیاز برادر مؤمن مسلمان خود باشد، تا زمانی كه در فكر نیاز او باشد، خداوند در كار نیاز وی باشد .

الأمالی للطوسی : ۹۷/۱۴۷ .

حدیث۱۸۶۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ عزّوجلّ : الخَلقُ عِیالی، فأحَبُّهُم إلَیَّألْطَفُهُم بهِم، وأسْعاهُم فی حَوائجِهِم .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل فرموده است : مردم خانواده من هستند ، پس محبوبترین آنان نزد من كسانی هستند كه با مردم مهربانتر و در راه برآوردن نیازهای آنان كوشاتر باشند .

الكافی : ۲/۱۹۹/۱۰ .

حدیث۱۸۶۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ یَهْدِمْنَ البدَنَ ورُبّماقَتَلْنَ : أكْلُ القَدیدِ الغابِّ ، ودُخولُ الحَمّامِ علی البِطْنَةِ ، ونِكاحُ العَجائزِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز بدن را خراب می كند و گاه كشنده است : خوردن آبگوشت شب مانده ، حمام رفتن با شكم پر، و نزدیكی كردن با زنان سالخورده .

بحار الأنوار : ۷۶/۷۵/۱۹ .

حدیث۱۸۷۰

امام صادق علیه السلام :

لا تَدخُلِ الحَمّامَ إلّا وفی جَوفِكَ شَیءٌ یُطفِئُ عنكَ وهَجَ المَعِدَةِ ، وهُو أقْوی للبَدَنِ .ولا تَدخُلْهُ وأنتَ مُمْتَلئٌ مِن الطَّعامِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی حمام برو كه در معده ات انـدك چیزی كه حرارت آن را فرو نشاند، وجود داشته باشد . این برای تقویت بدن تو بهتر است . و با شكم پر [نیز]حمام نرو .

مكارم الأخلاق : ۱/۱۲۵/۲۹۸.

حدیث۱۸۷۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثةٌ یُسْـمِنَّ وثَلاثةٌ یُهْزِلْنَ ،فأمّا الّتی یُسْـمِنَّ : فإدْمانُ الحَمّامِ ، وشَمُّ الرائحَةِ الطَّیّبَةِ ، ولُبْسُ الثِّیابِ اللَّیِّنَةِ ، وأمّا الّتی یُهْزِلْنَ : فإدْمانُ أكْلِ البَیضِ، والسَّمَكِ، والطَّلْعِ .

امـام صـادق علیه السـلام : سه چیز انسـان را فربه می كنـد و سه چیز لاـغر می سـازد. آن سه كه فربه می كنـد : حمـام رفتن مـداوم ، استشمام بوی خوش و پوشیدن لباس نرم است ؛ و آن سه كه لاغر می كند : خوردن زیاد تخم مرغ ، ماهی و خرمای نارس است .

الخصال : ۱۵۵/۱۹۴ .

حدیث۱۸۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یَجْتَنِبْ مُصادقَةَ الأحمَقِ أوْشَکَ أنْ یَتَخلّقَ بأخْلاقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه از دوستی با احمق دوری نکند بزودی خلق و خوی او را به خود گیرد .

الأمالی للصدوق : ۳۴۳ / ۴۰۹ .

حدیث۱۸۷۳

امام صادق علیه السلام :

کفی بالحِلمِ ناصِرا .

امام صادق علیه السلام : بردباری، بهترین یاور است .

الکافی : ۲/۱۱۲/۶ .

حدیث۱۸۷۴

امام صادق علیه السلام :

مُجادَلَةُ

امام صادق علیه السلام : شمشیر زدن، آسانتر از به دست آوردن مال حلال است .

فی التهذیب : ۷/۱۳/۵۸ «مُجالَدَة» وهو الأنسب .

حدیث۱۸۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَن حَلفَ علی یَمینٍ وهُوَیَعلمُ أ نّهُ کاذِبٌ فقَد بارَزَ اللّه َ عزّوجلّ .

امام صادق علیه السلام : هرکه سوگندی خورد و بداند که دروغ می گوید به جنگ خداوند عز و جل رفته است .

ثواب الأعمال : ۲۶۹/۱ .

حدیث۱۸۷۶

امام صادق علیه السلام :

الیَمینُ الصَّبرُ الکاذِبَةُ تُورِثُ العَقِبَ الفَقْرَ .

امام صادق علیه السلام : سوگند اجباری دروغ، برای بازماندگان فقر به بار می آورد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۰۹/۱۹ .

حدیث۱۸۷۷

امام صادق علیه السلام :

لا تَحْلِفوا باللّهِ صادِقینَ ولا کاذِبینَ ؛ فإنّهُ عزّوجلّ یقولُ : «ولا تَجْعَلوا اللّهَ عُرْضَةً لأیْمانِکُم» .

امام صادق علیه السلام : راست یا دروغ، به خداسوگند مخورید ؛ زیرا خداوند عز و جل می فرماید : «و خدا را دستاویز سوگندهای خود قرار مدهید» .

الکافی : ۷ / ۴۳۴ / ۱ .

حدیث۱۸۷۸

امام صادق علیه السلام :

کَثرةُ النَّظَرِ فی الحِکمَةِ تَلْقَحُ العَقلَ .

امام صادق علیه السلام : اندیشیدن زیاد در حکمت، خرد را بارور می سازد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۷/۷۳ .

حدیث۱۸۷۹

امام صادق علیه السلام :

مَن زَهِدَ فی الدُّنیا أثْبَتَ اللّهُ الحِکمَةَ فی قَلبِهِ ، وأنْطَقَ بها لِسانَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه به دنیا پشت کند، خداوند حکمت را در دلش استوار گرداند و زبانش را به آن گویا سازد .

الکافی : ۲/۱۲۸/۱ .

حدیث۱۸۸۰

امام صادق علیه السلام :

الغَضَبُ مَمْحَقةٌ لقَلبِ الحکیمِ ، ومَن لم یَمْلِکْ غَضَبَهُ لَم یَمْلِکْ عَقلَهُ .

امام صادق علیه السلام : خشم، دل حکیم را تباه می کند و کسی که اختیار خشم خود را نداشته باشد اختیار عقل خویش را ندارد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۵/۱۲۹

حدیث۱۸۸۱

امام صادق علیه السلام :

ـ أیضا ـ : إنّ الحِکمَةَ المَعرِفَةُ والتَّفَقّهُ فی الدِّینِ ، فمَن فَقِهَ مِنکُم فهُو حَکیمٌ .

امام صادق علیه السلام ـ نیز در تفسیر همان آیه ـ فرمود : همانا حکمت عبارت است از شناخت و فهم دین ؛ پس هر یک از شما که در دین فقیه و فهیم باشد، حکیم است.

بحار الأنوار : ۱/۲۱۵/۲۵

حدیث۱۸۸۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عزّوجلّ تَطَوّلَ على عِبادِهِ بالحَبَّةِ فسَلّطَ علَيها القُمَّلَةَ ، ولولا ذلكَ لخَزَنَتْها المُلوكُ كما يَخْزُنونَ الذَّهَبَ والفِضَّةَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل با نعمت دانه (گندم و...) بر بندگانش منت نهاد و شپش را آفت آن قرار داد و اگر نه چنین بود زمامداران آن را نیز همچون زر و سیم می اندوختند .

بحار الأنوار: ۱۰۳/۸۷/۳.

حدیث۱۸۸۳

امام صادق علیه السلام :

ـ في بيانِ حُقوقِ المؤمنِ على المؤمنِ ـ : أيْسَرُ حقٍّ مِنها أنْ تُحِبَّ لَهُ ما تُحِبُّ لنَفْسِكَ ، وتَكْرَهَ لَهُ ما تَكْرَهُ لنَفْسِكَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان حقوق مؤمن بر مؤمن ـ فرمود : آسانترین این حقوق آن است که برای او همان چیزی را دوست داشته باشی که برای خود دوست داری و بر او نپسندی آنچه را بر خود نمی پسندی .

الكافي : ۲/۱۶۹/۲ .

حدیث۱۸۸۴

امام صادق علیه السلام :

للمؤمنِ على المؤمنِ سَبْعَةُ حُقوقٍ واجِبَةٍ لَهُ مِن اللّه ِ عزّوجلّ ، واللّه ُ سائلُهُ عَمّا صَنَعَ فيها : الإجْلالُ لَهُ في عَيْنِهِ ، والوُدُّ لَهُ في صَدرِهِ ، والمُواساةُ لَهُ في مالِهِ ، وأنْ يُحِبَّ لَهُ ما يُحِبُّ لنَفْسِهِ، وأنْ يُحرِّمَ غِيبَتَهُ، وأنْ يَعودَهُ فيمَرضِهِ، ويُشَيّعَ جَنازَتَهُ ولا يَقولَ فيهِ بعدَ مَوتِهِ إلّا خَيرا .

امام صادق علیه السلام : مؤمن را بر مؤمن هفت حقّ است که خداوند عز و جل آنهارا بر او واجب کرده است و خدا درباره آنها از او بازخواست می کند: او را در چشم خود بزرگ شمارد ، در دل دوستش بدارد ، با مال و دارایی خود یاریش رساند ، بر او همان پسندد که بر خود می پسندد ، غیبت او را حرام شمارد ، در بیماری به عیادتش رود ، در تشییع جنازه اش شرکت کند و بعد از مرگ جز به خوبی از وی یاد نکند .

الخصال : ۳۵۱/۲۷ .

حدیث۱۸۸۵

امام صادق علیه السلام :

ما عُبِدَ اللّه ُ بشيءٍ أفضَلَ مِن أداءِحقِّ المؤمنِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند به چیزی برتر از ادای حقّ مؤمن عبادت نشده است .

الكافي : ۲/۱۷۰/۴ .

حدیث۱۸۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَن عَظّمَ دِينَ اللّه ِ عظّمَ حقَّ إخْوانِهِ ، ومَنِ اسْتَخَفَّ بدِينهِ اسْتَخَفَّ بإخْوانِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که دین خدا را ارج نهد، برای حقوق برادران خود نیز ارج قایل باشد و هرکه دین خدا را خفیف

شمارد، به برادران خود نیز اهمیّتی ندهد .

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۷/۱۳ .

حدیث۱۸۸۷

امام صادق علیه السلام :

العِزُّ أنْ تَذِلَّ للحقِّ إذا لَزِمَکَ .

امام صادق علیه السلام : عزّت آن است که چون حقّی بر گردنت آمد در برابر آن فروتنی کنی .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۸/۱۰۵ .

حدیث۱۸۸۸

امام صادق علیه السلام :

لَیس مِن باطلٍ یَقومُ بإزاءِ الحقِّ إلّا غلَبَ الحقُّ الباطِلَ ، وذلکَ قولُهُ : «بَلْ نَقْذِفُ بالحَقِّ علی الباطِلِ فیَدْمَغُهُ ...» .

امام صادق علیه السلام : هیچ باطلی نیست که در برابر حقّ بایستد مگر آن که حقّ بر باطل چیره شود و این سخن خداوند است : «بلکه حقّ را بر سر باطل می زنیم تا آن را درهم کوبد ...» .

بحار الأنوار : ۵/۳۰۵/۲۴ .

حدیث۱۸۸۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارکَ وتعالی یَقولُ :مَن أهانَ لی وَلیّا فقد أرْصَدَ لمُحارَبَتی ، وأنا أسرَعُ شَیءٍ إلی نُصْرَةِ أوْلیائی .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک وتعالی می فرماید : هر که یکی از دوستان مرا خوار شمارد، آماده جنگ با من شده است و من در یاری دادن دوستدارانم شتابنده ترینم .

الکافی : ۲/۳۵۱/۵ .

حدیث۱۸۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَن حَقَّر مؤمنا مِسْکینا لم یَزَلِ اللّه ُ لَهُ حاقِرا ماقِتا حتّی یَرجِعَ عن مَحْقَرَتِهِ إیّاهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه مؤمن بینوایی را حقیر شمارد، خداوند پیوسته او را تحقیر کند و دشمنش دارد تا آن گاه که از تحقیر او دست بردارد .

التمحیص : ۵۰/۸۹ .

حدیث۱۸۹۱

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ یَحقِدُ مادامَ فی مَجلسِهِ ، فإذا قامَ ذهبَ عنهُ الحِقدُ .

امام صادق علیه السلام : کینه مؤمن تا زمانی است که نشسته است، همین که برخاست کینه نیز از دل او می رود .
تحف العقول : ۳۱۰ .

حدیث۱۸۹۲

امام صادق علیه السلام :
ـ فی حـدیثِ المفضَّلِ ـ : أفَرَأیتَ لَو نُقصَ الإنسانُ مِن هذهِ الخِلالِ الحِفْظَ وَحدَهُ کیفَ کانَتْ تکونُ حالُهُ ؟! وکَم مِن خَلَلٍ کانَ یَدخُلُ علَیهِ فی اُمورِهِ ومَعاشِهِ وتَجارِبِهِ إذا لم یَحْفَظْ ما لَهُ وعَلَیهِ ، وما أخَذَهُ وما أعطی ، وما رأی وما سَمِعَ ...ثُمَّ کانَ لا یَهتدی لطریقٍ لو سَلَکَهُ ما لا یحصـی ، ولا یَحفَظُ عِلْما ولو دَرَسَهُ عُمْرَهُ ، ولا یَعْتَقِدُ دِینا ، ولا یَنْتَفِعُ بتَجْرِبَةٍ ، ولا یَسْتَطیعُ أن یَعْتَبِر شـیئا علی ما مضـی ، بَل کانَ حَقیقا أنْ یَنْسَلِخَ مِن الإنْسانیّةِ أصْلًا .
امام صادق علیه السـلام ـ در حـدیث مفضّل ـ فرمود : آیا اندیشـیده ای که اگر انسان از میان این ویژگیها، فقط حافظه را کم داشت، حال و روزش چگونه بود؟ و اگر موضوعات سودمنـد و زیانبار و گرفته ها و داده ها و دیـده ها و شـنیده های خود را در حافظه اش نگه نمی داشت چه اختلالاـتی در کارها و زنـدگی و تجربیاتش به وجود می آمـد ... ؟ اگر راهی را بارها و بارها می پیمود، باز آن را گم می کرد ، اگر همه عمرش را درس می خوانـد، دانشـی را به خـاطر نمی سپرد ، به دینی اعتقـاد نمی یافت و از تجربه ای بهره مند نمی شد و نمی توانست از گذشته ها کمترین عبرتی بگیرد ، به طور کلی سزاوار بود که از انسان بودن یکسره خارج شود .
بحار الأنوار : ۳/۸۰ .

حدیث۱۸۹۳

امام صادق علیه السلام :
إذا أحْسَنَ المُؤمنُ عمَلَهُ ،ضاعَفَ اللّه ُ عَمَلَهُ لکُلِّ حَسَنةٍ سَبعَمائةٍ ، وذلکَ قولُ اللّهِ تبارکَ وتعالی : «واللّه ُ یُضاعِفُ لِمَنْ یَشاءُ»
امـام صـادق علیه السـلام : هرگاه مؤمن کار خوبی انجام دهـد خداونـد هر کار خوب او را هفتصـد برابر کنـد و این سـخن خـداوند تبارک و تعالی است که فرموده است : «و خداوند برای هر کس که بخواهد مضاعف گرداند» .
البقرة : ۲۶۱ .

حدیث۱۸۹۴

امام صادق علیه السلام :
إنّ أعظَمَ النّاسِ یَومَ القِیامَةِ (حَسْرَةً) مَن وَصفَ عَدْلاً ثُمَّ خالَفَهُ إلی غَیرِهِ .
امام صادق علیه السـلام : بیشترین افسوس را در روز قیامت کسـی می خورد که سخن از عدالت بگوید اما خود با دیگران به عدالت رفتار نکند .
الأمالی للطوسی : ۶۶۳/۱۳۸۶ .

حدیث۱۸۹۵

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ لابنِهِ : للحاسِدِثَلاثُ عَلاماتٍ : یَغْتابُ إذا غابَ ، ویَتَملّقُ إذا شَهِدَ ، ویَشْمَتُ بالمُصیبَةِ .

امام صادق علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت : حسود را سه نشانه است : پشت سر غیبت می کند ، در حضور تملّق می گوید و از گرفتاری دیگران شاد می شود .

الخصال : ۱۲۱/۱۱۳ .

حدیث۱۸۹۶

امام صادق علیه السلام :

إيّاكُم أنْ يَحْسُدَ بَعضُكُم بَعْضا ؛ فإنَّ الكُفْرَ أصلُهُ الحَسدُ .

امام صادق علیه السلام : از حسادت کردن به یکدیگر بپرهیزید ؛ زیرا کفر، ریشه اش حسادت است .

الکافی : ۸/۸/۱ .

حدیث۱۸۹۷

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثةٌ يُدْخِلُهُمُ اللّه ُ النّارَ بغَيرِ حِسابٍ ... إمامٌ جائرٌ ، وتاجرٌ كَذوبٌ ، وشَيخٌ زانٍ .

امام صادق علیه السلام : سه نفرند که خداوند آنها را بدون حسابرسی به دوزخ می برد ... پیشوای منحرف و ستمگر ، تاجر دروغگو و پیرمرد زناکار .

الخصال : ۸۰/۱ .

حدیث۱۸۹۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إذا نُشِرَتِ الدَّواوينُ ونُصِبَتِ المَوازينُ لم يُنْصَبْ لأهلِ البَلاءِ مِيزانٌ ، ولَم يُنْشَرْ لَهُم دِيوانٌ ، وتلا هذِهِ الآيَةَ : «... إنَّما يُوَفَّى الصّابِرونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ » .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : آن گاه که نامه های اعمال گشوده و ترازوها برپا شود، برای بلادیدگان ترازویی برپا نگردد و نامه عملی گشوده نشود . آن گاه این آیه را تلاوت کرد : «جز این نیست که شکیبایان مزد خود را بی حساب و نقص دریافت می کنند» .

مشکاة الأنوار : ۵۱۷/۱۷۴۲ .

حدیث۱۸۹۹

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ يَومُ القِيامَةِ قامَ عُنُقٌ مِنَ النّاسِ حتّى يَأتوا بابَ الجَنّةِ فيَضْرِبوا بابَ الجَنّةِ ، فيُقالُ لَهُم : مَن أنتُم ؟ فيقولونَ : نحنُ الفُقَراءُ ، فيقالُ لَهُم : أقَبْلَ الحِسابِ؟! فيقولونَ : ما أعْطَيْتُمونا شَيئا تُحاسِبونا علَيهِ ! فيقولُ اللّه ُ عزّوجلّ: صَدَقوا ، ادْخُلوا الجَنّةَ .

امام صادق علیه السلام : در روز قیامت گروهی از مردم برخیزند و نزدیک بهشت آیند و در را بکوبند . به آنان گفته شود : شما کیستید ؟ گویند : ما تهیدستانیم . گفته شود: آیا پیش از حسابرسی می خواهید وارد بهشت شوید؟ گویند: به ما چیزی ندادید تا درباره آن از ما باز خواست کنید . پس ، خداوند عز و جل فرماید : راست می گویند؛ به بهشت در آیید .

الکافی : ۲/۲۶۴/۱۹ .

حدیث۱۹۰۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ویَخافُونَ سُوءَ الحِسابِ» ـ : یُحْسَبُ علَیهِمُ السّیّئاتُ ویُحْسَبُ لَهُمُ الحَسَناتُ، وهُو الاسْتِقْصاءُ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و از سختی حسابرسی بیم دارند» ـ فرمود : بدیها و خوبیهایشان به طور دقیق و کامل حسابرسی می شود .

بحار الأنوار : ۷/۲۶۶/۲۶ .

حدیث۱۹۰۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ تُهَوِّنُ الحِسابَ یَومَ القِیامَةِ ، ثُمّ قَرأَ : « (الّذینَ) یَصِلونَ ما أمَرَ اللّه ُ بِهِ أنْ یُوصَلَ ویَخْشَونَ رَبَّهُم ویَخافُونَ سُوءَ الحِسابِ» .

امام صادق علیه السلام : صله رحم، حسابرسی روز قیامت را آسان می کند . سپس این آیه را تلاوت کرد : «آنان که آنچه را خدا به پیوستن آن فرمان داده است پیوند می دهند و از پروردگارشان می ترسند و از سختی حسابرسی بیم دارند» .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۲/۵۴ .

حدیث۱۹۰۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «لَتُسْأَلُنَّ یَومَئذٍ عَنِ النَّعیمِ» ـ : تُسألُ هذهِ الاُمَّةُ عَمّا أنْعَمَ اللّه ُ علَیهِم برسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ثُمَّ بأهْلِ بَیْتِهِ علیهم السلام .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «در آن روز به یقین از نعمت ها سؤال می شوید» ـ فرمود : این امّت درباره نعمت وجود رسول خدا صلی الله علیه و آله وسپس اهل بیت علیهم السلام که خداوند به آنان داده است ، بازخواست می شوند .

بحار الأنوار : ۷/۲۷۲/۳۹ .

حدیث۱۹۰۳

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ لا یُسألُ عَنها العَبدُ : خِرْقَةٌ یُواری بهاعَوْرَتَهُ ، أو کِسْرَةٌ یَسُدُّ بها جَوْعَتَهُ، أو بَیتٌ یَکُنُّهُ مِن الحَرِّ والبَرْدِ .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : سه چیز است که بنده درباره آنها باز خواست نمی شود: تکّه پارچه ای که به وسیله آن خود را می پوشاند ، تکّه نانی که با آن سدّ جوع می کند، و خانه ای که او را از گرما و سرما محفوظ می دارد .

مجمع البیان : ۱۰/۸۱۲ .

حدیث۱۹۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أوَّلَ ما يُسألُ عنهُ العَبـدُإذا وَقفَ بينَ يَدِي اللّه جلّ جلالُهُ الصَّلَواتُ المَفْروضاتُ ، وعنِ الزَّكاةِ المَفْروضَةِ ، وعنِ الصِّيامِ المَفروضِ ، وعنِ الحَجِّ المَفْروضِ ، وعَن وَلايَتِنا أهلَ البيتِ ، فإنْ أقَرَّ بوَلايَتِنا ثُمَّ ماتَ علَيها قُبِلَتْ مِنهُ صَلاتُهُ وصَومُهُ وزَكاتُهُ وحَجُّهُ .

امام صادق عليه السـلام : هنگامى كه بنده در برابر خداوند ، جلّ جلاله ، بايسـتد نخستين پرسشـى كه از او مى شود درباره نمازهاى واجب، زكـات واجب ، روزه واجب ، حـجّ واجب و ولاـيت ما اهل بيت است. اگر با اعتراف به ولايت و دوستى ما از اين دنيا برود، نماز و روزه و زكات و حجّش پذيرفته مى شود .

الأمالى للصدوق : ۳۲۸ / ۳۸۸.

حديث۱۹۰۵

امام صادق عليه السلام :

نَفَسُ المَهْمومِ لَنا المُغْتَمِ لظُلْمِنا تَسْبيحٌ ، وهَمُّهُ لأمْرِنا عِبادَةٌ .

امـام صـادق عليه السـلام : كسـى كه براى مـا نگران باشـد و به خاطر سـتمى كه بر ما برود غمگين ، نفس كشـيدنش تسبيـح است و غمخواريش براى ما عبادت .

الكافى : ۲/۲۲۶/۱۶ .

حديث۱۹۰۶

امام صادق عليه السلام :

مَن وَجَدَ هَمّا ولا يَدرى ما هُو فلْيَغْسِلْ رأسَهُ .

امام صادق عليه السلام : هر كس در خود اندوهى بيابد و علت آن را نداند، سر خود را بشويد.

الدعوات : ۱۲۰/۲۸۴ .

حديث۱۹۰۷

امام صادق عليه السلام :

شَكا نَبيٌّ مِن الأنبياءِ إلى اللّه الغَمَّ ، فأمَرهُ بأكْلِ العِنَبِ .

امام صادق عليه السلام : يكى از پيامبران از غم و اندوه به درگاه خداوند شِكوه كرد ؛ خداوند به او دستور داد انگور تناول كند .

المحاسن : ۲/۳۶۲/۲۲۶۲ .

حديث۱۹۰۸

امام صادق عليه السلام :

إنْ كانَ كُلُّ شىءٍ بقَضاءٍ وقَدَرٍ ، فالحُزْنُ لِماذا ؟!

امام صادق عليه السلام : اگر همه چيز به قضا و قدر است پس اندوه خوردن چرا ؟!

الأمالى للصدوق: ۵۶/۱۲.

حديث۱۹۰۹

امام صادق عليه السلام :

الأحْزانُ أسْقامُ القُلوبِ، كما أنَّ الأمْراضَ أسْقامُ الأبْدانِ .

امام صادق عليه السلام : اندوهها، ناخوشى هاى دلند؛ همچنان كه بيماريها ناخوشيهاى تن .

الدعوات : ١١٨/٢٧۶ .

حديث١٩١٠

امام صادق عليه السلام :

الحَزمُ مِشْكاةُ الظَّنِّ .

امام صادق عليه السلام : دور انديشى، چراغدان گمانه زنى است .

تحف العقول : ٣۵۶ . وفى الكافى : ١/٢٧/٢٩ : «الحزم مساءة الظنّ» .

حديث١٩١١

امام صادق عليه السلام :

نَحنُ وشيعَتُنا حِزبُ اللّه ، وحِزبُ اللّه هُمُ الغالِبونَ .

امام صادق عليه السلام : ما و شيعيانمان حزب خداييم و حزب خدا پيروز است .

التوحيد : ١۶۶/٣ .

حديث١٩١٢

امام صادق عليه السلام :

ـ فى قولِهِ عزّوجلّ : «وَ قَدِمْنَا إلى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا»

امام صادق عليه السلام ـ درباره آيه «و به اعمالى كه كرده اند پردازيم وهمه را چون ذرات خاك بر باد دهيم» ـ فرمود : به خدا سوگند، گرچه اعمالشان سفيدتر از كتان مصرى بود اما چنان بودند كه هرگاه با حرامى روبه رو مى شدند آن را فرو نمى گذاشتند .

الفرقان : ٢٣ .

حديث١٩١٣

امام صادق عليه السلام :

كانَ أميرُ المؤمنينَ صلواتُ اللّه عليهِ يقولُ : ابنَ آدمَ ، إنْ كُنتَ تُريدُ مِن الدُّنيا ما يَكْفيكَ فإنَّ أيْسَرَ ما فيها يَكْفيكَ ، وإنْ كُنتَ إنَّما تُريدُ ما لا يَكْفيكَ فإنَّ كُلَّ ما فيها لا يَكْفيكَ .

امام صادق عليه السلام : امير المؤمنين ، صلوات اللّه عليه ، مى فرمود : اى آدميزاد ! اگر از دنيا به قدر كفايت خواهى همان كمترين دنيا تو را بس باشد و اگر بيش از كفايت خواهى همه دنيا هم تو را بس نباشد .

الكافى : ٢/١٣٨/۶ .

حدیث۱۹۱۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الحُرَّ حُرٌّ على جميعِ أحْوالِهِ : إنْ نابَتْهُ نائبَةٌ صَبرَ لَها ، وإنْ تَداكَّتْ علَيهِ المَصائبُ لَم تَكْسِرْهُ وإنْ اُسِرَ وقُهِرَ واسْتُبْدِلَ باليُسرِ عُسرا، كما كانَ يُوسُفُ الصِّدِّيقُ الأمينُ صلواتُ اللّه علَيهِ : لَم يَضْرُرْ حُرِّيَّتَهُ أنِ اسْتُعبِدَ وقُهِرَ واُسِرَ .

امام صادق علیه السلام : آزاده در همه حال آزاده است . اگر بلا و سختی به او رسد شکیبایی ورزد و اگر مصیبتها بر سرش فرو ریزند او را نشکنند هرچند به اسیری افتد و مقهور شود و آسایش را از دست نهاده به سختی و تنگدستی افتد . چنان که یوسف صدیق امین، صلوات اللّه علیه ، به بندگی گرفته شد و مقهور و اسیر گشت اما این همه به آزادگی او آسیب نرساند .

الکافی : ۲/۸۹/۶ .

حدیث۱۹۱۵

امام صادق علیه السلام :

خَمسُ خِصالٍ مَن لم تَكُنْ فيهِ خَصْلَةٌ مِنها فلَيس فيهِ كَثيرُ مُسْتَمْتَعٍ ، أوَّلُها : الوَفاءُ ، والثّانيةُ : التَّدْبيرُ ، والثّالثةُ : الحَياءُ ، والرّابعةُ : حُسنُ الخُلقِ، والخامِسةُ ـ وهِى تَجْمَعُ هذهِ الخِصالَ ـ : الحُرِّيّةُ .

امام صادق علیه السلام : پنج خصلت است که درهر کس یکی از آنها نباشد خیر و بهره زیادی در او نیست : اول : وفاداری ، دوم تدبیر ، سوم : شرم و حیا ، چهارم : خوش خویی و پنجم ـ که چهار خصلت دیگر را نیز در خود دارد ـ : آزادگی .

الخصال : ۲۸۴/۳۳ .

حدیث۱۹۱۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن نَفْيِ المُحارِبِ ـ : يُنْفى مِن مِصْرٍ إلى مِصْرٍ، إنّ عَليّا عليه السلام نَفى رجُلَينِ مِن الكُوفةِ إلى غَيرِها .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از تبعید محارب ـ فرمود : از شهر تبعید می شود . امیر المؤمنین علیه السلام دو مرد را از کوفه به جای دیگر تبعید کرد .

دعائم الإسلام : ۲ / ۴۷۷ / ۱۷۱۴ ، انظر وسائل الشيعة : ۱۸/۵۳۳/۳ .

حدیث۱۹۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله خَرَج بالنِّساءِ فى الحَرْبِ حتّى يُداوِينَ الجَرْحى .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله زنان را همراه خود به جنگ برد تا مجروحان را مداوا کنند .

الکافی : ۵/۴۵/۸ .

حدیث۱۹۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن فَرَّ مِن رجُلَینِ فی القِتالِ مِن الزَّحفِ فَقَد فَرَّ ، ومَن فَرَّ مِن ثَلاثَةٍ فی القِتالِ مِن الزَّحفِ فلَم یَفِرَّ .

امام صادق علیه السلام : هرکس در جنگ از برابر دومرد بگریزد ، کارش گریختن به شمار می آید، و اگر در جنگ از برابر سه نفر بگریزد، کارش گریختن به شمار نمی آید .

الکافی : ۵/۳۴/۱ .

حدیث۱۹۱۹

امام صادق علیه السلام :

: إنّ رسولَ اللّه صلی الله علیه و آله اُتیَ بامْرأةٍ لَها شَرَفٌ فی قَومِها قَد سَرَقَتْ ، فأمَرَ بقَطْعِها ، فاجْتَمعَ إلی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ناسٌ مِن قُرَیشٍ وقالوا : یا رسولَ اللّه ، تُقْطَعُ امْرأةٌ شَریفةٌ مثلُ فُلانَةَ فی خَطَرٍ یَسیرٍ؟!

قالَ : نَعَم ، إنّما هَلکَ مَن کانَ قَبْلَکُم بمِثْلِ هذا ، کانوا یُقیمونَ الحُدودَ علی ضُعَفائهِم ویَتْرُکونَ أقْوِیاءهُم وأشْرافَهُم فهَلَکوا .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدرانش علیهم السلام ـ فرمود : زنی را که در میان قوم و قبیله خود شرافت و حرمتی داشت به جرم دزدی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آوردند، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمان داد دست او را قطع کنند . عده ای از قریش نزد پیامبر آمدند و عرض کردند : ای پیامبر خدا! دست زن شریفی مثل او را به خاطر خطای کوچکی قطع می کنی؟!

فرمود : آری ، پیشینیان شما به سبب چنین کاری به نابودی افتادند . آنها حدود (کیفرها) را درباره ضعیفانشان اعمال می کردند و با قدرتمندان واشراف خود، کاری نداشتند ؛ از این رو هلاک گشتند .

دعائم الإسلام : ۲/۴۴۲/۱۵۳۹ .

حدیث۱۹۲۰

امام صادق علیه السلام :

حَدیثی حَدیثُ أبی ، وحَدیثُ أبی حَدیثُ جَدّی ، وحَدیثُ جَدّی حَدیثُ الحُسَینِ ، وحَدیثُ الحُسَینِ حَدیثُ الحَسَنِ ، وحَدیثُ الحَسَنِ حَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ علیهم السلام ، وحَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ حَدیثُ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ، وحَدیثُ رَسولِ اللّه قَولُ اللّه عَزَّوجَلَّ .

امام صادق علیه السلام : حدیث من حدیث پدرم و حدیث پدرم حدیث نیایَم و حدیث نیایم حدیث حسین و حدیث حسین حدیث حسن و حدیث حسن حدیث امیر المؤمنین و حدیث امیر المؤمنین حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و حدیث رسول خدا حدیث خداوند عز و جل است .

الکافی : ۱/۵۳/۱۴ .

حدیث۱۹۲۱

امام صادق علیه السلام :

ما لَم یُوافِقْ مِن الحَدیثِ القُرآنَ فهُو زُخْرُفٌ .

امام صادق علیه السلام : هر حدیثی که با قرآن سازگار نباشد، ساختگی است.

الکافی : ۱/۶۹/۴ .

حدیث۱۹۲۲

امام صادق علیه السلام :

حَديثٌ تَدْرِيهِ خَيرٌ مِن ألفِ حَديثٍ تَرْوِيهِ .

امام صادق علیه السلام : یک حدیث بفهمی بهتر است ازآن که هزار حدیث [نفهمیده]روایت کنی.

معانی الأخبار : ۲/۳ .

حدیث۱۹۲۳

امام صادق علیه السلام :

اعرِفُوا مَنازِلَ النّاسِ مِنّا على قَدْرِ رواياتِهِم عَنّا .

امام صادق علیه السلام : منزلت مردم را نزد ما از اندازه نقل روایاتشان از ما بشناسید.

بحار الأنوار : ۲/۱۵۰/۲۴

حدیث۱۹۲۴

امام صادق علیه السلام :

الرّاويةُ للحَديثِ المُتَفقِّهُ فيالدِّينِ أفْضَلُ مِن ألفِ عابِدٍ لا فِقْهَ لَهُ ولا رِوايةَ .

امام صادق علیه السلام : راوی حدیثِ دین شناس برتر از هزار عابدی است که دین شناس و راوی حدیث نباشد.

بحار الأنوار : ۲/۱۴۵/۹

حدیث۱۹۲۵

امام صادق علیه السلام :

الحُجَّةُ قَبلَ الخَلقِ ، ومَعَ الخَلقِ ،وبَعد الخَلقِ .

امام صادق علیه السلام : حجّت [خدا] پیش از خلق بوده و با خلق هست و بعد از خلق نیز خواهد بود.

الکافی : ۱/۱۷۷/۴ .

حدیث۱۹۲۶

امام صادق علیه السلام :

مَن شَكَّ أو ظَنَّ فأقامَ على أحَدِهِما

أحْبَطَ اللّه ُ عَمَلَهُ ، إنَّ حُجَّةَ اللّهِ هِي الحُجَّةُ الواضِحَةُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس بر اساس شکّ یا گمان

عمل کند، خداوند عملش را باطل گرداند؛ زیرا حجّت خدا روشن و آشکار است.

الکافی : ۲/۴۰۰/۸ .

حدیث۱۹۲۷

امام صادق عليه السلام :

«قُلْ فللّهِ الحُجَّةُ البالِغَةُ» ـ : إنَّ اللّه َ تعالى يقولُ للعبدِ يَومَ القيامَةِ : عَبدى ، أكنتَ عالِما ؟ فإنْ قالَ : نَعَم ، قالَ لَهُ : أفلا عَمِلْتَ بما عَلِمْتَ ؟! وإنْ قالَ : كُنتُ جاهِلًا ، قالَ لَهُ : أفلا تَعلّمْتَ حتّى تَعْمَلَ ؟! فيُخْصَمُ ، فتِلكَ الحُجَّةُ البالِغَةُ .

امام صادق عليه السلام ـ در توضيح آيه «بگو: حجّت قاطع ويژه خداست» ـ فرمود : همانا خداوند متعال در روز قيامت به بنده فرمايد: بنده من! آيا مى دانستى؟ اگر پاسخ دهد: آرى ، خداوند به او فرمايد: آيا به آنچه مى دانستى عمل كردى؟ و اگر پاسخ دهد: نمى دانستم. بدو فرمايد: چرا نياموختى تا [بدانى و] عمل كنى. پس، او مجاب و محكوم شود. اين است آن حجّت قاطع.

بحار الأنوار : ۲/۲۹/۱۰ .

حديث۱۹۲۸

امام صادق عليه السلام :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ احْتَجَّ على النّاسِ بما آتاهُم وما عَرّفَهُم.

امام صادق عليه السلام : خداوند عز و جل به وسيله آنچه به مردم داده و به ايشان شناسانده است، بر آنان اقامه حجّت كرده است.

التوحيد : ۴۱۰/۲ .

حديث۱۹۲۹

امام صادق عليه السلام :

مَن ماتَ فى طريقِ مَكّةَ ذاهِباأو جائيا ، أمِنَ مِن الفَزَعِ الأكْبَرِ يَومَ القِيامَةِ .

امام صادق عليه السلام : هركس در راه رفتن به مكه يا برگشتن از آن بميرد، روز قيامت از آن بزرگترين هراس در امان باشد.

الكافى : ۴/۲۶۳/۴۵ .

حديث۱۹۳۰

امام صادق عليه السلام :

مَن ماتَ مُحْرِما بَعثَهُ اللّه ُ مُلَبِّيا .

امام صادق عليه السلام : هركس در حال احرام بميرد، خداوند او را لبّيك گويان برانگيزد.

بحار الأنوار : ۷/۳۰۲/۵۶ .

حديث۱۹۳۱

امام صادق عليه السلام :

يَفْقِدُ النّاسُ إمامَهُم فيَشْهَدُ المَوْسِمَ فيَراهُم ولا يَرَوْنَهُ .

امام صادق عليه السلام : مردم امام خود را مى جويندو نمى يابند، ولى آن حضرت در موسم حجّ حاضر مى شود و مردم را مى بيند اما آنها او را نمى بينند.

كمال الدين : ۳۴۶/۳۳ .

حدیث۱۹۳۲

امام صادق عليه السلام :
الحجُّ حَجّانِ : حَجٌّ للّه وحَجٌّ للنّاسِ، فمَنْ حَجَّ للّهِ كانَ ثَوابُهُ على اللّهِ الجَنّةَ، ومَن حَجَّ للنّاسِ كانَ ثَوابُهُ على النّاسِ يَومَ القِيامَةِ .
امام صادق عليه السلام : حجّ بر دو گونه است: حجّ براى خدا و حجّ براى مردم. كسى كه براى خدا حجّ گزارد، خداوند بهشت را به او پاداش دهد، و هر كه براى مردم حجّ رود،پاداش و ثوابش در روز قيامت به عهده همان مردم است.
ثواب الأعمال : ۷۴/۱۶ .

حدیث۱۹۳۳

امام صادق عليه السلام :
ـ لَمّا قالَ لَهُ عبدُالرّحمنِ : إنَّ ناسا مِن هؤلاءِ القُصّاصِ يَقولونَ : إذا حَجَّ رجُلٌ حجّةً ثُمَّ تَصدَّقَ ووَصَلَ كانَ خَيرا لَهُ ـ : كَذَبوا ، لَو فَعلَ هذا النّاسُ لعُطِّلَ هذا البَيتُ ، إنَّ اللّهَ تعالى جَعلَ هذا البَيتَ قِياما للنّاسِ.
امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ به عبدالرحمن كه عرض كرد: عده اى از اين داستان گويان مى گويند: اگر كسى يك حجّ به جا آورد و سپس [به جاى رفتن مكرر به حجّ]صدقه بدهد و صله رحم به جا آورد كار بهترى انجام داده است ـ فرمود : دروغ مى گويند. اگر مردم اين كار را بكنند اين خانه به تعطيلى كشانده مى شود ، در حالى كه خداوند متعال اين خانه را قوام كار مردم قرارداده است.
علل الشرائع : ۴۵۲/۱ .

حدیث۱۹۳۴

امام صادق عليه السلام :
ما رأيتُ شَيئا أسْرَعَ غِنىً ولاأنْفى للفَقرِ مِن إدْمانِ حَجِّ هذا البَيتِ .
امام صادق عليه السلام : نديده ام كه چيزى همانندمداومت بر زيارت اين خانه چنان سريع توانگرى آورد و فقر را بزدايد.
الأمالى للطوسى : ۶۹۴/۱۴۷۸ .

حدیث۱۹۳۵

امام صادق عليه السلام :
مَن حَجَّ ثَلاثَ حِجَجٍ لَم يُصِبْهُ فَقرٌأبَدا .
امام صادق عليه السلام : هر كس سه بار حجّ به جاآورد، هرگز به فقر گرفتار نيايد.
الخصال : ۱۱۷/۱۰۱ .

حدیث۱۹۳۶

امام صادق عليه السلام :
ما مِن بُقْعَةٍ أحَبَّ إلى اللّهِ تعالى مِن المَسْعى ؛ لأ نّه يَذِلُّ فيهِ كُلُّ جَبّارٍ .

امام صادق علیه السلام : هیچ جایی نزد خداوند متعال محبوبتر از مسعی نیست؛ زیرا که هر گردنکش و متکبّری در آن جا خوار و ذلیل شود.

بحار الأنوار : ۹۹/۴۵/۳۴ .

حدیث۱۹۳۷

امام صادق علیه السلام :

وهذا بَیتٌ اسْتَعبَدَ اللّه ُ بِهِ خَلقَهُ لِیَخْتَبِرَ طاعَتَهُم فی إتْیانِهِ ، فحَثَّهُم علی تَعْظیمِهِ وزیارَتِهِ ، وقَد جَعلَهُ مَحلَّ الأنبیاءِ وقِبْلَةً للمُصَلّینَ لَهُ ، وهُو شُعْبَةٌ مِن رِضْوانِهِ ، وطریقٌ یُؤَدّی إلی غُفْرانِهِ ، مَنْصوبٌ علی اسْتِواءِ الکَمالِ ، ومُجْتَمَعِ العَظَمَةِ .

امام صادق علیه السلام : این خانه ای است که خداوند خلق خود را به وسیله آن به پرستش واداشته، تا با حضور در آن، فرمانبری آنان را بیازماید. از این رو آنها را به بزرگداشت و زیارت آن تشویق فرموده و آن را جایگاه پیامبران و قبله نمازگزارانش کرده است. این خانه، شاخه ای از رضوان و خشنودی خداست و راهی است که به آمرزش او می انجامد و بر بنیاد کمال ، استوار ، و مرکز عظمت است.

الأمالی للصدوق : ۷۱۵/۹۸۵ ، التوحید : ۲۵۳/۴ .

حدیث۱۹۳۸

امام صادق علیه السلام :

علی الإمامِ أنْ یُخرِجَ المَحْبوسینَ فی الدَّینِ یَومَ الجُمُعةِ إلی الجُمُعةِ ، ویَومَ العِیدِ إلی العِیدِ ، فیُرسِلَ مَعهُم ، فإذا قَضَوُا الصَّلاةَ والعِیدَ رَدّهُم إلی السِّجنِ .

امام صادق علیه السلام : امام باید زندانیانی را که به جرم نپرداختن بدهکاری خود زندانی شده اند، ایام جمعه و عید، برای گزاردن نماز و دید و بازدید عید ، به همراه عده ای مأمور از زندان بیرون آورد و پس از تمام شدن نماز و دید و بازدید عید آنها را به زندان برگرداند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۳۱/۳۲۶۵ .

حدیث۱۹۳۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله کانَ یَحبِسُ فیتُهَمَةِ الدَّمِ سِتَّةَ أیّامٍ ، فَإن جاءَ أولِیاءُ المَقتولِ بِثَبَتٍ وإلّا خَلّی سَبیلَهُ

امام صادق علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله متهم به قتل را شش روز دربازداشت نگه می داشت . اگر در این مدت اولیای مقتول دلیلی بر اثبات قاتل بودن او ارائه نمی دادند آزادش می کرد .

تهذیب : ج ۱۰ ص ۱۷۴ .

حدیث۱۹۴۰

امام صادق علیه السلام :

قَضی عَلِیٌّ علیه السلام فی رَجُلَینِ أمسَکَ أحَدُهُما وقَتَلَ الآخَرُ فَقالَ : یُقتَلُ القاتِلُ ویُحبَسُ الآخَرُ حَتّی یَموتَ غَمّا کَما حَبَسَهُ عَلَیهِ حَتّی

ماتَ غَمّا

امـام صـادق علیه السـلام : علی علیه السـلام دربـاره دو مرد که یکی از آنهـا شخصـی را نگه داشـته و دیگری او را کشـته بـود چنین داوری فرمود : قاتـل کشـته می شود و آن دیگری بـازداشت می گردد تـا در تنگنـا بمیرد ؛ همچنان که با نگه داشـتن مقتول موجب مرگ او در تنگنا شده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۱۵ .

حدیث۱۹۴۱

امام صادق علیه السلام :

اُتِیَ أمیرُ المؤمنینَ علیه السلام برجُلٍ قد تَکَفَّلَ بنَفْسِ رجُلٍ،فحَبسَهُ وقالَ:اطلُبْ صاحِبَکَ.

امام صادق علیه السـلام : مردی را که ضامن جان مرد دیگری شده بود نزد امیرالمؤمنین علیه السلام آوردند. حضرت او را بازداشت کرد و فرمود: رفیقت را پیدا کن.

وسائل الشیعة : ۱۳/۱۵۶/۱ و ح ۲ نحوه .

حدیث۱۹۴۲

امام صادق علیه السلام :

کُلُّ مَن لَم یُحِبَّ علی الدِّینِ ولَم یُبغِضْ علی الدِّینِ، فلا دِینَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس دوستی و دشمنیش برای دین نباشد دین ندارد.

الکافی : ۲/۱۲۷/۱۶ .

حدیث۱۹۴۳

امام صادق علیه السلام :

ما الْتَقی مُؤمِنانِ قَطُّ إلّا کانَ أفْضَلُهُما أشَدَّهُما حُبّا لأخیهِ .

امام صادق علیه السلام : دو مؤمن هرگز با هم دیدارنکنند مگر این که آن بهتر است که برادرش را بیشتر دوست داشته باشد.

المحاسن : ۱/۴۱۱/۹۳۷ .

حدیث۱۹۴۴

امام صادق علیه السلام :

واللّه ِ، ما أحَبَّ اللّه َ مَن أحَبَ الدُّنیا ووالَی غَیرَنا .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند کسی که دنیا را دوست بدارد و سرپرستی غیر ما را بپذیرد خداوند را دوست ندارد.

الکافی : ۸/۱۲۹/۹۸ .

حدیث۱۹۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما أوْحی اللّه ُ تعالی لی موسی علیه السلام ـ : کَذبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ یُحِبُّنی فإذا جَنَّهُ اللّیلُ نامَ عَنّی، ألیسَ کُلّ مُحِبٍّ یُحِبُّ خَلْوةَ حَبیبِهِ ؟!

امام صادق علیه السلام : خداوند به موسی علیه السلام وحی فرمود: آن کس که گمان برد مرا دوست دارد اما چون شب فرا رسد چشم از عبادت من فرو بندد، دروغ می گوید. مگر نه این است که هر دلداده ای دوست دارد با دلدار خود خلوت کند؟!

الأمالی للصدوق : ۴۳۸/۵۷۷ .

حدیث۱۹۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ أنْ یَعرِفَ کیفَ مَنزِلَتُهُ عِندَ اللّه ِ فلْیَعْرِفْ کیفَ مَنزِلَـةُ اللّه ِ عِندَهُ ، فإنَّ اللّه َ یُنزِلُ العَبدَ مِثلَ ما یُنزِلُ العَبدُاللّه َ مِن نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس می خواهد بداند که چه منزلتی نزد خداوند دارد بنگرد که منزلت خدا نزد او چگونه است؛ زیرا بنده به همان اندازه نزد خدا منزلت دارد که بنده برای خدا نزد خود منزلت قائل است.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۶/۷۴ ، کنز العمّال : ۱۸۸۲ نحوه .

حدیث۱۹۴۷

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن یَعلمَ أنَّ اللّه یُحِبُّهُ فلْیَعْمَلْ بطاعةِ اللّه ِ ولْیَتَّبِعْنا ، ألَمْ یَسْمَعْ قَولَ اللّه ِ عزّ وجلّ لنَبیِّهِ صلی الله علیه و آله : «قُلْ إن کُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِی یُحْبِبْکُمُ اللَّهُ وَیَغْفِرْ لَکُمْ ذُنُوبَکُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِیمٌ » ؟!

امام صادق علیه السلام : هر کس خوشحال می شودکه بداند خداوند دوستش دارد باید به فرمانهای خدا عمل کند و از ما پیروی نماید. آیا سخن خداوند عزّوجلّ به پیامبرش را نشنیده است که فرمود: «بگو: اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهان شما را ببخشاید، و خداوند آمرزنده مهربان است» .

الکافی : ۸/۱۴/۱ .

حدیث۱۹۴۸

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ العِبادِ إلی اللّه ِ عزّ وجلّ رجُلٌ صَدوقٌ فی حَدیثِهِ ، مُحافِظٌ علی صَلَواتِهِ وما افْتَرَضَ اللّه ُ علَیهِ ، مَع أداءِ الأمانَةِ .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین کس نزدخداوند عز و جلآن است که در گفتارش راستگو باشد و بر گزاردن نماز و آنچه خدا بر او واجب کرده است مواظبت کند و امانت پرداز باشد.

الأمالی للصدوق : ۳۷۱/۴۶۷ .

حدیث۱۹۴۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تبارکَ وتعالی :ما تَحبَّبَ إلیَّ عبدیبأحَبَّ مِمّا افْتَرَضتُ علَیهِ.

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بنده با هیچ کاری محبوب تر از عمل به آنچه بر او واجب کرده ام

محبوب من نمی شود.

الکافی : ۲/۸۲/۵

حدیث۱۹۵۰

امام صادق علیه السلام :

إذا تَخَلّی المؤمنُ مِن الدُّنیا سَمـاووَجَدَ حَلاوَةَ حُبِّ اللّهِ ، وکانَ عندَ أهلِ الدُّنیا کأنَّهُ قد خُولِطَ ، وإنَّما خالَطَ القَومَ حَلاوَةُ حُبِّ اللّهِ فلَم یَشْتَغلوا بغَیرِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن از دنیا کنار کشدبلند مرتبه گردد و شیرینی محبت خدا را دریابد و نزد دنیا پرستان چون دیوانه نماید، در صورتی که شیرینی محبت خدا با آنها درآمیخته است و از این رو دل را جز به او مشغول نکرده اند.

الکافی : ۲/۱۳۰/۱۰ .

حدیث۱۹۵۱

امام صادق علیه السلام :

الحُبُّ أفْضَلُ مِن الخَوفِ .

امام صادق علیه السلام : محبّت (خدا) برتر از ترس (از خدا) است .

الکافی : ۸/۱۲۹/۹۸ .

حدیث۱۹۵۲

امام صادق علیه السلام :

القلبُ حَرَمُ اللّهِ ، فلا تُسْکِنْ حَرَمَ اللّهِ غَیرَ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام : دل حرم خداست، پس، جز خدارا در حرم خدا مَنِشان!

جامع الأخبار : ۵۱۸/۱۴۶۸ .

حدیث۱۹۵۳

امام صادق علیه السلام :

لا یَمْحضُ رجُلٌ الإیمانَ باللّهِ حتّی یکونَ اللّهُ أحَبَّ إلَیهِ مِن نَفْسِهِ وأبیهِ واُمِّهِ ووُلْدِهِ وأهْلِهِ ومالِهِ ومِن النّاسِ کُلِّهِم .

امام صادق علیه السلام : ایمان انسان به خدا ناب و خالص نشود مگر آن که خداوند را از خودش و پدر و مادر و فرزند و زن و مالش و از همه مردم بیشتر دوست بدارد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۵/۲۵ .

حدیث۱۹۵۴

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ تُورِثُ المَحبَّةَ : الدِّینُ ، والتَّواضُعُ، والبَذْلُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز محبّت می آورد: دینداری، فروتنی و بخشندگی.

تحف العقول : ۳۱۶ .

حدیث۱۹۵۵

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الجِوارِ يُعمِّرُ الدِّيارَ ، ويَزيدُ فی الأعْمارِ .

امام صادق علیه السلام : حُسن همسایگی ، خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

الکافی : ۲/۶۶۷/۸ .

حدیث۱۹۵۶

امام صادق علیه السلام :

لا يَكونُ الجَوادُ جَوادا إلّابثَلاثةٍ : يَكونُ سَخِيّا بمالِهِ على حالِ اليُسْرِ والعُسْرِ ، وأنْ يَبْذلَهُ للمُستَحِقِّ ، ويَرى أنَّ الّذی أخَذَهُ مِن شُكْرِ الّذی أسْدى إلَيهِ أكْثَرُمِمّا أعْطاهُ.

امام صادق علیه السلام : بخشنده، بخشنده نباشد مگرآن که سه خصلت داشته باشد: در توانگری و تنگدستی مال خویش را ببخشد، آن را به کسی که مستحقّ است ببخشد ، و تشکّری را که دریافت می کند بیشتر و ارزشمندتر از آن چیزی بداند که بخشیده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۳۱/۲۷ .

حدیث۱۹۵۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ مَن أجابَ فی كلِّ مايُسْألُ عَنهُ لَمَجنونٌ .

امام صادق علیه السلام : هر کس به هر سؤالی که ازاو می شود پاسخ دهد ، دیوانه است.

معانی الأخبار : ۲۳۸/۲ .

حدیث۱۹۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنّما خُلِّدَ أهلُ النّارِ فی النّارِلأنّ نِيّاتِهِم كانَت فی الدُّنيا أنْ لَو خُلِّدوا فيها أنْ يَعْصوا اللّهَ أبَدا ، وإنّما خُلِّدَ أهلُ الجَنّةِ فی الجَنّةِ لأنَّ نِيّاتِهِم كانتْ فی الدُّنيا أنْ لو بَقوا فيها أنْ يُطيعوا اللّهَ أبدا ، فبِالنِّيّاتِ خُلِّدَ هؤلاءِ وهؤلاءِ ـ ثُمَّ تلا قولَهُ تعالی ـ : «قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ على شَاكِلَتِهِ»

امام صادق علیه السلام : دوزخیان از این رودر آتش جاویدانند که در دنیا نیّتشان این بود که چنانچه تا ابد زنده بمانند تا ابد خدا را نافرمانی کنند و بهشتیان نیز از این رو در بهشت جاویدانند که در دنیا بر این نیّت بودند که اگر برای همیشه ماندگار باشند ، برای همیشه خدا را فرمان برند. پس، جاودانگی هر دو گروه به سبب نیّتهایشان است. آن گاه حضرت این آیه را تلاوت کرد: «بگو هر کس طبق شاکله خود عمل می کند» و فرمود: یعنی طبق نیّت خود.

الإسراء : ۸۴ .

حدیث۱۹۵۹

امام صادق عليه السلام :

إنّ فى جَهنّمَ لَوادِياللمُتَكبِّرينَ يُقالُ لَه : سَقَرُ ، شَكا إلى اللّه ِ عزّ وجلّ شِدّةَ حَرّهِ ، وسَألَهُ أنْ يأذَنَ لَه أنْ يَتَنفّسَ ، فتَنَفّسَ فأحْرَقَ جَهنّمَ !

امام صادق عليه السلام : همانا در جهنم براى متكبران درّه اى است به نام سقر. آن درّه از شدّت حرارتِ خود به خداوند عز و جلشكايت بُرد و خواهش كرد اجازه اش دهد تا نفسى بكشد. پس، نفسى كشيد كه دوزخ را سوزاند!

الكافى : ۲/۳۱۰/۱۰ ، ثواب الأعمال : ۲۶۵/۷ .

حدیث۱۹۶۰

امام صادق عليه السلام :

ـ مِن قَولِ جبرئيلَ عليه السلام لِرسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ـ : لَو أنَّ قَطْرَةً من الضَّريعِ قَطَرتْ فى شَرابِ أهلِ الدُّنيا لَماتَ أهلُها من نَتْنِها .

امام صادق عليه السلام ـ در بيان گفته جبرئيل عليه السلام به پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ فرمود : اگر قطره اى از ضريع (خار خشك سمّى) در آب آشاميدنى مردم دنيا بچكد از بوى گند آن همگى بميرند.

بحار الأنوار : ۸/۲۸۰/۱ .

حدیث۱۹۶۱

امام صادق عليه السلام :

لَو أنّ سِرْبالاً مِن سَرابيلِ أهلِ النّارِ عُلِّقَ بينَ السَّماءِ والأرضِ لَماتَ أهلُ الدُّنيا مِن رِيحِهِ .

امام صادق عليه السلام ـ در بيان گفته جبرئيل به پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ فرمود : اگر يكى از جامه هاى دوزخيان در ميان آسمان و زمين آويخته شود همه مردم دنيا از بوى آن بميرند.

بحار الأنوار : ۸/۲۸۰/۱ .

حدیث۱۹۶۲

امام صادق عليه السلام :

ـ مِن قَولِ جبرئيلَ عليه السلام لِرسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ـ : لو أنَّ حَلْقةً واحِدةً ، من السِّلسِلةِ الّتى طولُها سَبعونَ ذِراعا ، وُضِعتْ على الدُّنيا لذابَتِ الدُّنيا مِن حَرِّها .

امام صادق عليه السلام ـ در بيان گفته جبرئيل عليه السلام به پيامبر خدا صلى الله عليه و آله ـ فرمود : اگر يک حلقه از آن زنجير هفتاد گزى بر دنيا نهاده شود دنيا از گرماى آن گداخته گردد.

بحار الأنوار : ۸/۲۸۰/۱ .

حدیث۱۹۶۳

امام صادق عليه السلام :

الجَهلُ فی ثلاثٍ : فی تَبدُّلِ الإخْوانِ ، والمُنابَذَةِ بغَیرِ بَیانٍ ، والتَّجَسُّسِ عمّا لا یَعنی .

امام صادق علیه السلام : نادانی در سه چیز است:دوست عوض کردن، مخالفت کردن بدون دلیل و برهان، و پرس و جو از چیزهای بیهوده.

تحف العقول : ۳۱۷

حدیث۱۹۶۴

امام صادق علیه السلام :

کفی بخَشیَةِ اللّه ِ عِلْما ، وکفی بالاغْتِرارِ باللّه ِ جَهْلاً .

امام صادق علیه السلام : دانایی را همین بس که ازخدا بترسی و نادانی را همین بس که از [عذاب] خدا غافل شوی.

بحار الأنوار : ۷۰/۳۷۹/۲۶ .

حدیث۱۹۶۵

امام صادق علیه السلام :

مِن أخلاقِ الجاهِلِ الإجابَهُ قَبلَ أنْ یَسمَعَ ، والمُعارَضَهُ قَبلَ أنْ یَفْهَمَ ، والحُکْمُ بما لا یَعْلَمُ .

امام صادق علیه السلام : یکی از خویهای نادان این است که قبل از شنیدن [مطلب] پاسخ می دهد و پیش از آن که [مقصود گوینده را]بفهمد به مخالفت بر می خیزد و ندانسته حکم می کند.

أعلام الدین : ۳۰۳ .

حدیث۱۹۶۶

امام صادق علیه السلام :

اعْلَموا أنَّهُ لَیس بینَ اللّه ِ وبینَ أحَدٍمِن خَلْقِهِ مَلَکٌ مُقَرَّبٌ ولا نَبِیٌّ مُرْسَلٌ ولا مَن دونَ ذلکَ مِن خَلْقِهِ کُلِّهِم إلّا طاعَتُهُم لَهُ، فاجْتَهِدوا فی طاعةِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : بدانید که میان خدا و بندگانش نه فرشته مقرّبی واسطه شود نه پیامبر مرسلی و نه هیچ کس دیگر ، مگر طاعتشان از خداوند؛ پس در طاعت خدا بکوشید.

الکافی : ۸/۱۱ .

حدیث۱۹۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مَن أجابَ فی کلِّ ما یُسْألُ عَنهُ لَمَجْنونٌ .

امام صادق علیه السلام : هر کس به هر سؤالی که از او می شود جواب دهد دیوانه است.

معانی الأخبار : ۲۳۸/۲.

حدیث۱۹۶۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أدنى أهْلِ الجَنّةِ مَنزِلاً لَو نَزلَ بِهِ الثّقَلانِ ـ الجِنُّ والإنسُ ـ لَوَسِعَهُم طَعاما وشَرابا ، ولا يَنْقُصُ مِمّا عِندَهُ شَيءٌ .

امام صادق علیه السلام : دون پایه ترین فرد بهشت چنان است که اگر جنّ و انس میهمان او شوند همه را از خوراك و آشامیدنی پذیرایی می کند و از آنچه دارد چیزی کم نمی شود!

بحار الأنوار : ۸/۱۲۰/۱۱.

حدیث۱۹۶۹

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ مَن أتى اللّهَ بواحِدَةٍ مِنهنَّ أوْجَبَ اللّهُ لَهُ الجَنّةَ: الإنْفاقُ مِن إقْتارٍ ، والبِشْرُ لِجَميعِ العالَمِ ، والإنْصافُ مِن نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : سه کار است که هر کس یکی از آنها را انجام دهد خداوند بهشت را بر او واجب می گرداند: انفاق کردن در تنگدستی، خوشرویی با همه عالَم، و انصاف داشتن.

الكافي : ۲/۱۰۳/۲.

حدیث۱۹۷۰

امام صادق علیه السلام :

قَولُ « لا إلهَ إلّا اللّهُ » ثَمَنُ الجَنّةِ .

امام صادق علیه السلام : ذکر «لا إله إلّا اللّه » بهای بهشت است.

التوحيد : ۲۱/۱۳.

حدیث۱۹۷۱

امام صادق علیه السلام :

البَسْ وتَجَمّلْ ، فإنَّ اللّهَ جميلٌ يُحِبُّ الجَمالَ ، ولْيَكُن مِن حَلالٍ .

امام صادق علیه السلام : لباس زیبا بپوش؛ زیرا خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد؛ اما باید از حلال باشد.

وسائل الشيعة : ۳/۳۴۰/۴.

حدیث۱۹۷۲

امام صادق علیه السلام :

إيّاكُم ومُجالَسةَ المُلوكِ وأبناءِ الدُّنيا ، ففي ذلكَ ذَهابُ دِينِكُم ويُعقِبُكُم نِفاقا ، وذلكَ داءٌ دَوِيٌّ لا شِفاءَ لَهُ ، ويُورِثُ قَساوَةَ القَلبِ ، ويَسْلُبُكُم الخُشوعَ ، وعلَيكُم بالأشْكالِ مِن النّاسِ والأوْساطِ مِن النّاسِ فعِندَهُم تَجِدونَ مَعادِنَ الجَوهرِ .

امام صادق علیه السلام : از همنشینی با شهریاران و دنیا پرستان بپرهیزید که این کار دین شما را می برد و نفاق و دورویی می آورد و این دردی سخت و بی درمان است، نیز سنگدلی به بار می آورد و فروتنی را می زداید، با مردمان همتای خود و افراد متوسط [جامعه] همنشینی کنید که کانهای جواهر را در میان آنها می یابید.

الاُصول الستّة عشر : ۵۷.

حدیث۱۹۷۳

امام صادق علیه السلام :
لا تَصْحَبوا أهلَ البِدَعِ ولا تُجالِسوهـُم فتَصيروا عِنـد النّاسِ كواحِـدٍ مِنهُم .
امام صادق علیه السلام : با بدعت گذاران رفاقت وهمنشینی نکنید که در نظر مردم ، شما هم مانند یکی از آنها خواهید بود.
الکافی : ۲/۳۷۵/۳.

حدیث۱۹۷۴

امام صادق علیه السلام :
إنّ رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله كانَ لا يَقومُ من مَجلِسٍ ، وإنْ خَفَّ ، حتّى يَستَغْفِرَ اللّه َعزّ وجلّ خَمْسا وعِشرينَ مَرّةً .
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا هر گاه از مجلسی بر می خاست، اگر چه زمانی کوتاه در آن جا نشسته بود، بیست و پنج مرتبه از خدا آمرزش می طلبید.
الکافی : ۲/۵۰۴/۴.

حدیث۱۹۷۵

امام صادق علیه السلام :
لا يَنبغي للمؤمنِ أنْ يَجلِسَ مَجلسا يُعصى اللّه ُ فيهِ ولا يَقدِرُ على تغييرِهِ .
امام صادق علیه السـلام : سزاوار نیست مؤمن درمجلسی بنشیند که در آن معصیت خداوند می شود و او نمی تواند آن وضع را تغییر دهد.
الکافی : ۲/۳۷۴/۱.

حدیث۱۹۷۶

امام صادق علیه السلام :
ـ في قوله تعالى: «وقدنَزّلَ عليكم في الكتاب أنْ إذَا سَـمِعْتُمْ آيَاتِ اللّه ...» ـ : إنّما عنى بهذا (إذا سمعتم) الرّجُلَ (الّذي) يَجحَدُ الحقَّ ويُكذّبُ بهِ ويَقَعُ في الأئمّةِ ، فقُمْ مِن عندِهِ ولا تُقاعِدْهُ كائنا مَن كانَ .
امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «و به تحقیق در کتاب برشـما نازل کرد که چون شـنیدید که آیاتِ خـدا مورد انکار و ریشـخند قرار می گیرد...» ـ فرمود : مقصود این است که [هر گاه شـنیدید]کسـی حق را انکار و تکذیب می کند و از امامان بد می گوید، از نزد چنین کسی برخیز و با او همنشینی مکن، هر که می خواهد باشد.
الکافی : ۲/۳۷۷/۸

حدیث۱۹۷۷

امام صادق علیه السلام :
كانَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله إذادَخلَ مَنزلاً قَعَدَ في أدنى المجلسِ حينَ يَدخُلُ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا هرگاه واردمنزلی می شد در پایین ترین جای مجلس می نشست.

مکارم الأخلاق : ۱/۶۶/۷۱.

حدیث۱۹۷۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِل عنِ القاضـی أیَحِلُ لَه أن یَقضـیَ بقَولِ البَیِّنَهِٔ إذا لَم یعرِفهُم مِن غَیر مسألَـهٍٔ ـ : خَمسَـهُٔ أشـیاءَ یَجِبُ علی النّاسِ أنْ یأخُذوا بِها ظاهِرَ الحُکْمِ : الوِلایاتُ ، والتّناکُحُ، والمَوارِیثُ ، والذَّبائحُ ، والشّـهاداتُ ، فإذا کانَ ظاهِرُهُ ظاهرا مأمونا جازَتْ شـهادتُهُ ، ولا یُسألُ عن باطِنِهِ .

امـام صـادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به پرسـش از اینکه آیا قاضـی می توانـد بر اساس گفته گواهان ناشـناس حکم دهـد بی آن که دربـاره آنـان پرس و جـو کنـد؟ ـ فرمـود : پنـج مـورد است که مردم بایـد در آنهـا به ظـاهر حکم عمـل کننـد: ولاـیت و سـرپرستی، زناشویی، ارث و میراث، ذبایح و شـهادت دادن. اگر ظاهر فرد، درست و در خور اطمینان بود گواهی اش جایز است و نباید از باطن او پرس و جو کرد.

الکافی : ۷/۴۳۱/۱۵.

حدیث۱۹۷۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله أکْثَرَما یَجلِسُ تُجاهَ القِبلهِٔ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هنگام نشستن، بیشتر رو به قبله می نشست.

مکارم الأخلاق : ۱/۶۶/۷۲.

حدیث۱۹۸۰

امام صادق علیه السلام :

لا تُفَتِّشِ النّاسَ عن أدیانِهِم فتَبقی بلا صَدیقٍ .

امام صادق علیه السلام : از دین و آیین مردم پرس وجو مکن که بی دوست می مانی.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۳/۱۰۹.

حدیث۱۹۸۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَطْمَعَنَّ ... القلیلُ التَّجربهِٔ المُعْجَبُ برأیِهِ فی رِئاسهٍٔ .

امام صادق علیه السلام : ... شخص کم تجربه خودرأی، هرگز نباید به هیچ ریاستی طمع بندد.

الخصال : ۴۳۴/۲۰.

حدیث۱۹۸۲

امام صادق علیه السلام :

الجَبّارونَ أبْعَدُ النّاسِ مِن اللّهِ عزّ وجلّ یَومَ القیامهٔ .

امام صادق علیه السلام : در روز رستاخیز، جبّاران دورترین مردمان از خداوند عز و جل هستند .

وسائل الشیعهٔ : ۱۱/۳۰۴/۷.

حدیث۱۹۸۳

امام صادق علیه السلام :

مَن زعَمَ أنّ اللّه َ یَجبُرُ عِبادَه علی المعاصی أو یُکلِّفُهُم ما لا یُطیقونَ فلا تأکُلوا ذَبیحَتَهُ ، ولا تَقْبَلوا شَهادَتَهُ ، ولا تُصَلُّوا وَراءهُ ، ولا تُعطُوهُ مِن الزّکاهِٔ شیئا .

امام صادق علیه السلام : هر کس معتقد باشد که خداوند بندگان خود را بر انجام گناهان مجبور می کند یا بیش از توانشان به آنان تکلیف می دهد از ذبحش نخورید، شهادتش را نپذیرید، پشت سرش نماز نخوانید و چیزی از زکات به او ندهید.

بحار الأنوار: ۵/۱۱/۱۷ .

حدیث۱۹۸۴

امام صادق علیه السلام :

ما اسْتَطعتَ أنْ تَلومَ العبدَعلَیهِ فهُو مِنهُ، وما لَم تَسْتَطِعْ أنْ تَلومَ العَبدَ علَیهِ فهُو مِن فِعلِ اللّهِ ، یقولُ اللّه ُ تعالی للعبدِ : لِمَ عَصَیتَ ؟ لِمَ فَسَقْتَ ؟ لِمَ شَرِبْتَ الخَمرَ ؟ لِمَ زَنَیْتَ؟فهذا فعلُ العبدِ، ولا یقولُ لَه : لِمَ مَرِضْتَ؟ لِمَ قَصُرْتَ ؟ لِمَ ابْیَضَضْتَ ؟ لِمَ اسْوَدَدْتَ؟ لأنَّهُ مِن فِعلِ اللّهِ تعالی .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی که بتوانی بنده رابه سبب انجام آن سرزنش کنی کار خود اوست و هر آن چیزی که نتوانی بنده را به سبب آن سرزنش کنی کار خداست. خدای متعال به بنده اش می فرماید: چرا نافرمانی کردی؟ چرا نابکاری کردی؟ چرا شراب خوردی؟ چرا زنا کردی؟ پس، اینها کار بنده است. به او نمی فرماید: چرا بیمار شدی؟ چرا قد و قامتت کوتاه شد؟ چرا سفید پوست شدی؟ چرا سیاه پوست شدی؟ چون این امور فعل خداوند متعال است.

بحار الأنوار : ۵/۵۹/۱۰۹.

حدیث۱۹۸۵

امام صادق علیه السلام :

سَیأتی زَمانٌ تکونُ بَلْدهُٔ قُمّ وأهلُها حُجّهًٔ علی الخلائقِ ، وذلکَ فی زمانِ غَیْبَهِٔ قائمِنا علیه السلام إلی ظُهورِهِ ، ولولا ذلکَ لَساخَتِ الأرضُ بأهلِها . وإنَّ الملائکهَٔ لَتَدْفَعُ البَلایا عَن قُمّ وأهلِهِ ، وما قَصدَهُ جَبّارٌ بسُوءٍ إلّا قَصمَهُ قاصِمُ الجَبّارِینَ .

امام صادق علیه السلام : روزگاری خواهد آمد که شهر قم و مردمان آن بر دیگر مردمان حجّت باشند. آن روزگار از زمان غیبت قائم علیه السلام ماست تا هنگام ظهورش. اگر چنین نبود زمین اهل خود را در کامش فرو می برد . فرشتگان بلایا را از قم و مردم قم دور می کنند. هیچ ستمگری آهنگ بدی به آنان نمی کند مگر آن که در هم شکننده ستمگران او را در هم می شکند.

بحار الأنوار : ۶۰/۲۱۳/۲۲.

حدیث۱۹۸۶

امام صادق علیه السلام :

أوحى اللّه ُ عزّ وجلّ إلى داوودَ النَّبيِّ على نبيّنا وآلهِ وعلَيهِ السّلامُ : يا داوودُ ،إنّ عَبدىَ المؤمنَ إذا أذْنَبَ ذَنبا ثُمّ رَجعَ وتابَ مِن ذلكَ الذَّنبِ واسْتَحيى مِنّى عندَ ذِكْرِهِ غَفَرْتُ لَهُ ، وأنسَيْتُهُ الحَفَظَةَ وأبْدَلْتُهُ الحسَنَةَ ، ولا اُبالى وأنا أرْحَمُ الرّاحِمينَ .

امـام صـادق علیه السـلام : خداونـد عز و جـل به داوود پیـامبر ـ که بر پیـامبر ما و خانـدانش و بر او درود باد ـ وحی کرد: ای داوود! هرگاه بنده مؤمن من گناهی کند و سپس از آن گناه برگردد و توبه نماید و به

هنگـام یاد کردن از آن گناه از من شـرم کنـد، او را می آمرزم و آن گناه را از یاد فرشـتگان نگهبان اعمال می برم و آن را به نیکی بدل می کنم . و از این کار باکی ندارم که من مهربانترین مهربانانم.

بحار الأنوار : ۶/۲۸/۳۰.

حدیث۱۹۸۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالى لَيُبْغِضُ المُنَفِّق سِلْعَتَهُ بالأيْمانِ .

امـام صـادق علیه السـلام : هر آینه خداونـد تبـارک و تعالی از کسـی که با سوگنـد یاد کردن کالای خود را به فروش رسانـد نفرت دارد.

الأمالی للصدوق : ۵۷۱/۷۷۵.

حدیث۱۹۸۸

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عنِ الخَبَرِ الّذى رُوىَ أنّ رِبْحَ المؤمنِ على المؤمنِ رِبا ، ما هُو ؟ ـ : ذاكَ إذا ظَهرَ الحقُّ وقامَ قائمُنا أهلَ البيتِ ، فأمّا اليومَ فلا بأسَ .

امـام صادق علیه السـلام ـ آنگاه که درباره این روایت که سود گرفتن مؤمن از مؤمن رباست سؤال شـد ـ فرمود: این در زمانی اسـت که حق حاکم شود و قائم ما خاندان قیام کند؛ اما امروزه اشکالی ندارد.

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۹۴/۴.

حدیث۱۹۸۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فى رجُلٍ عِندَهُ بَيْعٌ ، فَسَعّرَهُ سِعْرا مَعلوما ، فمَنْ سَكَتَ عنهُ مِمّنْ يَشْترى مِنهُ باعَهُ بذلكَ السِّعْرِ ، ومَن ماكَسَهُ وأبى أنْ يَبْتاعَ مِنهُ زادَهُ ـ : لو كانَ يَزيـدُ الرَّجُلَينِ والثَّلاثةَ لم يَكُنْ بذلكَ بَأسٌ ، فأمّا أنْ يَفعَلَهُ بمَن أبى علَيهِ وكايَسَهُ ويَمْنَعَهُ مِمَّن لَم يَفْعَلْ ذلك فلا يُعْجِبُنى إلّا أنْ يَبيعَهُ بَيْعا واحِدا

امام صادق علیه السـلام ـ درباره مردی که کالایی دارد و قیمت مشخصـی روی آن می گـذارد و سـپس همان قیمت را به خریداری که چـانه نمی زنـد اعلاـم می کنـد ولی به کسـی که چانه می زنـد و حاضـر نیست کالا را با همان قیمت از او بخرد بهای بیشتری را

اعلام می کند ـ فرمود : اگر به دو یا سه نفر قیمت بیشتری اعلام کند ، اشکالی ندارد اما این که با هر کسی که حاضر نیست به آن قیمت مشخص شده بخرد و خواهان کمتر از آن قیمت [یعنی تخفیف]است این کار را بکند و با کسی که چانه نمی زند چنین نکند ، خوشایند من نیست بلکه باید آن کالا را به یک قیمت بفروشد .

الکافی : ۵/۱۵۲/۱۰.

حدیث۱۹۹۰

امام صادق علیه السلام :

رِبْحُ المؤمنِ علی المؤمنِ رِبـا ، إلّاأنْ یَشْتریَ بأکْثَرَ مِن مائـةِ دِرْهَمٍ فاربَحْ علَیهِ قُوتَ یَومِکَ ، أو یَشْتَرِیَهُ للتِّجارةِ فارْبَحُوا علَیهِم وارْفُقوا بهِم .

امـام صـادق علیه السـلام : سود گرفتن مؤمن از مؤمن ربـاست، مگر این که جنسـی را به بیشتر از صـد درهم بخرد در این صورت به اندازه خوراک روزانه ات روی قیمت آن بکش. یا این که برای تجارت کردن بخرد که در این صورت نیز از آنان سود بگیرید ولی مدارا کنید.

الکافی : ۵/۱۵۴/۲۲.

حدیث۱۹۹۱

امام صادق علیه السلام :

لا یکونُ الوفاءُ حتّی یَمیلَ المِیزانُ .

امام صادق علیه السلام : کامل کشیدن [کالا] وقتی است که کفه ترازو سنگین شود.

الکافی : ۵/۱۵۹/۱.

حدیث۱۹۹۲

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ التّجارةَ فلْیَتَفقَّهْ فی دِینِهِ لِیَعلمَ بذلکَ ما یَحِلُّ لَهُ مِمّا یَحْرُمُ علَیهِ ، ومَن لَم یَتَفقّهْ فی دِینِهِ ثُمّ اتّجَرَ تَورَّطَ الشُّبُهاتِ .

امام صادق علیه السـلام : هر کس بخواهـد تجارت کند باید احکام دین خود را بیاموزد تا بدین وسـیله حلال را از حرام بازشناسـند. کسی که احکام دین خود را نیاموزد و تجارت کند در کام شبهات فرو می غلتد.

وسائل الشیعة : ۱۲/۲۸۳/۴

حدیث۱۹۹۳

امام صادق علیه السلام :

أیُّما مسلِمٍ أقالَ مسلِما بَیعَ نَدامَةٍ أقالَهُ اللّه ُ عزّ وجلّ عَثْرَتَهُ یَومَ القیامةِ .

امـام صـادق علیه السـلام : هرگاه مسـلمانی ازمعامله پشـیمان شود و تقاضای فسـخ کنـد و مسـلمان طرف دیگر معامله تقاضای فسخ معامله را بپذیرد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز از لغزشهای او درمی گذرد.

وسائل الشیعة : ۱۲/۲۸۷/۴.

حدیث۱۹۹۴

امام صادق علیه السلام :

التِّجارةُ تَزيدُ فى العقلِ .

امام صادق علیه السلام : تجارت كردن ، خِرَد را مى افزايد.

الكافى : ۵/۱۴۸/۲

حدیث۱۹۹۵

امام صادق علیه السلام :

تَرْكُ التّجارةِ يَنْقُصُ العقلَ .

امام صادق علیه السلام : رها كردن تجارت، خرد را مى كاهد.

الكافى : ۵/۱۴۸/۱

حدیث۱۹۹۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد قالَ لَهُ مُعاذُ بنُ كثيرٍ بَيّاعُ الأكْسِيَةِ : إنّى قد هَمَمْتُ أنْ أدَعَ السُّوقَ وفى يَدى شَىءٌ ـ : إذَنْ يَسْقُطَ رأيُكَ ولا يُسْتعانَ بكَ على شىءٍ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتى معاذ بن كثيرِ جامه فروش به ايشان عرض كرد: من براى خود ثروتى دارم و تصميم دارم بازار را رها كنم ـ فرمود : در اين صورت، نظرت از اعتبار مى افتد و در هيچ چيز از تو كمك گرفته نمى شود.

الكافى : ۵/۱۴۹/۱۰.

حدیث۱۹۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ نَصارى نَجْرانَ لَمّا وَفَدوا على رسولِ اللّه صلى الله عليه و آله وكانَ سيّدُهُم الأهْتَمَ والعاقِبَ والسَّيّدَ ... فقالوا : إلى ما تَدْعون ؟ فقالَ : إلى شَهادَةِ أنْ لا إلهَ إلّا اللّهُ وأنّى رسولُ اللّه وأنّ عيسى عَبدٌ مَخلوقٌ يأكُلُ ويَشْرَبُ ويُحْدِثُ ... فقالَ رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : فباهِلُونى ، فإنْ كُنتُ صادقا نزلَتِ اللّعنةُ علَيكُم ، وإنْ كنتُ كاذبا اُنزِلَتْ علَيَّ ، فقالوا : أنْصَفْتَ ، فتَواعَدوا للمُباهَلةِ .

فلَمّا رجَعوا إلى مَنازِلِهم قالَ رؤساؤهُم... : إنْ باهَلَنا بقَومِهِ باهَلْناهُ ، فإنَّهُ ليسَ بِنَبيٍّ ، وإنْ باهَلَنا بأهْلِ بَيتِهِ خاصّةً فلا نُباهِلُهُ ، فإنَّهُ لا يُقْدِمُ على أهلِ بيتِهِ إلّا وهُو صادقٌ.

فلَمّا أصبَحوا جاؤُوا إلى رسولِ اللّه صلى الله عليه و آله ومعَهُ أميرُ المؤمنينَ وفاطمةُ والحسنُ والحسينُ صلوات اللّه عليهم ... فعَرَفوا

امام صادق علیه السلام : نصاراى نجران به همراه رئيس و نايب و ... نزد پيامبر خدا صلى الله عليه و آله آمدند و عرض كردند: ما را به چه دعوت مى كنى؟ فرمود: به اين كه شهادت دهيد خدايى جز اللّه نيست و من فرستاده خدايم و عيسى بنده اى مخلوق است كه مى خورد و مى آشامد و صحبت مى كند ... پيامبر خدا صلى الله عليه و آله فرمود: پس با من مباهله كنيد. اگر من راستگو باشم لعن و نفرين ، شما را مى گيرد و اگر دروغگو باشم لعن ونفرين ، مرا مى گيرد. گفتند: منصفانه است. آن گاه وعده مباهله گذاشتند.

وقتی به خانه های خود برگشتند بزرگانشان گفتند: اگر با قوم خود به مباهله آمد با او مباهله می کنیم ؛ زیرا در این صورت او پیامبر نیست اما اگر فقط با خانواده اش برای مباهله آمد با او مباهله نمی کنیم؛ چون اگر خانواده اش را به خطر انداخت حتما راست می گوید.

صبح که شد نزد پیامبر خدا آمدند، دیدند آن حضرت ، امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام را همراه خود آورده است . آنان متوجّه شدند و به رسول خدا گفتند: با تو توافق می کنیم، ما را از مباهله معاف بدار. پس، رسول خدا بر گرفتن جزیه از آن ها مصالحه کرد و آنان پراکنده شدند و رفتند.

فی نور الثقلین : ۱/۳۴۷/۱۵۷ نقلاً عن المصدر: «فَفَرِقوا» بدل «فعرَفوا».

حدیث۱۹۹۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لأبی العبّاسِ فی المُباهَلۀ ـ : تُشَبِّکُ أصابِعَکَ فی أصابِعِهِ ثُمَّ تقولُ : «اللّهُمَّ إنْ کانَ فُلانٌ جَحَدَ حقّا وأقَرَّ بباطلٍ فأصِبْهُ بِحُسْبانٍ مِن السَّماءِ أو بِعذابٍ مِن عِندِکَ» وتُلاعِنُهُ سَبعینَ مرّةً .

امام صادق علیه السلام ـ به ابوالعباس درباره مباهله ـ فرمود : پنجه ات را در پنجه او می گذاری، آن گاه می گویی: «خدایا ! اگر فلانی حقّی را انکار یا به باطلی اقرار کرده او را به بلایی آسمانی، یا عذابی از جانب خودت گرفتار کن» و هفتاد بار او را نفرین می کنی .

الکافی : ۲/۵۱۴/۴.

حدیث۱۹۹۹

امام صادق علیه السلام :

ـ ناقِلاً عن حکیمٍ ـ : البُهْتانُ علی البَریءِ أثْقَلُ مِن الجِبالِ الرّاسِیاتِ .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از یک حکیم ـ فرمود : بهتان زدن به آدم بیگناه سنگین تر از کوههای استوار است.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۴/۳ .

حدیث۲۰۰۰

امام صادق علیه السلام :

إذا اُضِیفَ البلاءُ إلی البلاءِ کانَ مِنَ البلاءِ عافیةً .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بلا روی بلا بیاید، ازبلا رهایی حاصل می شود.

تحف العقول : ۳۵۷ .

از۲۰۰۱تا۲۲۰۰

حدیث۲۰۰۱

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ مَنِ ابتُلِیَ بواحدةٍ مِنهُنَّ تَمنَّی الموتَ : فَقرٌ مُتَتابِعٌ ، وحُرْمَةٌ فاضِحَةٌ ، وعدُوٌّ غالِبٌ .
امام صادق علیه السلام : سه چیز است که هر کس به یکی از آنها گرفتار شود آرزوی مرگ کند: فقر پیاپی، محرومیت رسوا ، و دشمن چیره.
تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث۲۰۰۲

امام صادق علیه السلام :
ما بَلا اللّه ُ العِبادَ بشَیءٍأشَدَّ علَیهِم مِن إخْراجِ الدِّرْهَمِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند بندگان را به چیزی سخت تر از بذل مال نیازموده است.
الخصال : ۸/۲۷.

حدیث۲۰۰۳

امام صادق علیه السلام :
ـ فیما أوحی اللّه ُ تعالی إلی موسی علیه السلام ـ : ما خَلَقتُ خَلْقا أحَبَّ إلَیَّ مِن عَبدیَ المؤمنِ ، فإنّی إنّما أبْتَلِیهِ لِمَا هُو خَیرٌ لَهُ ، واُعافِیهِ لِما هُو خیرٌ لَهُ ، وأزْوِی عَنهُ لِما هُو خَیرٌ لَهُ ، وأنا أعلَمُ بما یَصلُحُ علَیهِ عبدی ، فلْیَصْبِرْ علی بلائی ، ولْیَشکُرْ نَعْمائی ، ولْیَرْضَ بقَضائی ، أکتُبْهُ فی الصِّدِّیقینَ عِندی .
امام صادق علیه السلام ـ از جمله چیزهایی که خداوند متعال به موسی علیه السلام وحی کرد ، این بود که ـ : آفریده ای نیافریده ام که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد. او رامبتلا می سازم چون برایش بهتر است؛ به او عافیت می بخشم چون برایش بهتر است، از او می گیرم و محرومش می سازم چون برایش بهتر است. من بهتر می دانم که چه چیز بنده مرا اصلاح می کند؛ پس باید که بر بلای من صبور باشد و از نعمتهایم سپاسگزار و از حکم و قضای من خشنود تا او را در شمار بندگان صدّیق خود بنویسم.
بحار الأنوار: ۷۲/۳۳۱/۱۴

حدیث۲۰۰۴

امام صادق علیه السلام :
إنّ فی الجَنّةِ مَنزِلةً لا یَبلُغُها عبدٌ إلّا بالابْتِلاءِ فی جَسدِهِ .
امام صادق علیه السلام : همانا در بهشت منزلتی است که هیچ بنده ای بدان نمی رسد مگر با بلایی که [در دنیا]به بدنش می رسد.
بحار الأنوار: ۶۷/۲۱۲/۱۶.

حدیث۲۰۰۵

امام صادق علیه السلام :
إنّه لَیکونُ لِلعبدِ مَنزِلةٌ عند اللّه ِ فما یَنالُها إلّا بإحْدی خَصْلَتَینِ : إمّا بذَهابِ مالِهِ أو ببَلِیّةٍ فی جَسدِهِ .
امام صادق علیه السلام : بنده را نزد خداوند منزلتی است که بدان نمی رسد مگر با یکی از این دو: یا با از بین رفتن دارایی اش، یا با رسیدن بلایی به جسمش.

الکافی: ۲ / ۲۵۷ / ۲۳.

حدیث۲۰۰۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی کتابِ علیٍّ علیه السـلام ـ : إنّما یُبتلی المؤمنُ علی قَدْرِ أعمالِهِ الحَسَنةِ ، فمَن صَحَّ دینُهُ وحَسُنَ عملُهُ اشْتدَّ بلاؤهُ ، وذلکَ أنَّ اللّهَ عزّ وجلّ لَم یَجعلِ الدُّنیا ثوابا لمؤمنٍ ، ولا عُقوبةً لکافرٍ، ومَن سَخُفَ دِینُهُ وضَعُفَ عملُهُ قلَّ بلاؤهُ .

امام صادق علیه السـلام : در کتاب علی علیه السلام آمده است: همانا مؤمن به اندازه کارهای نیکش بلا می بیند. پس، هر که دینش درست و کردارش نیکو باشد بلایش سـخت است؛ زیرا خداوند عز و جل دنیا را پاداش مؤمن و کیفر کافر قرار نداده است. و هر که دینش سست و کردارش ضعیف باشد بلایش اندک است.

بحار الأنوار: ۶۷/۲۲۲/۲۹

حدیث۲۰۰۷

امام صادق علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّهُ قَوما أو أحبَّ عبداصَبَّ علَیهِ البلاءَ صَبّا، فلا یَخرُجُ مِن غَمٍّ إلّا وقَعَ فی غَمٍّ .

امام صادق علیه السـلام : هرگاه خداونـد مردمی یا بنـده ای را دوست بدارد بر سـر او بلا می ریزد و از غمی به در نمی آید مگر آن که در غمی دیگر فرو می افتد.

بحار الأنوار : ۸۲/ ۱۴۸/ ۳۲.

حدیث۲۰۰۸

امام صادق علیه السلام :

ـ وعندَه سدیرٌ ـ : إنَّ اللّهَ إذا أحَبَّ عبدا غَتَّهُ بالبلاءِ غَتّا ، وإنّا وإیّاکُم یا سدیرُ لَنُصبِحُ بِهِ ونُمْسی .

امام صادق علیه السلام ـ در حضور سدیر ـ فرمود : خداوند هرگاه بنده ای را دوست بدارد او را در بلا غوطه ور می سازد. ای سدیر! ما و شما روز و شبمان را با بلا سپری می کنیم.

الکافی : ۲/۲۵۳/۶.

حدیث۲۰۰۹

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ لا یَمْضی علَیهِ أربَعونَ لَیلةً إلّا عَرَضَ لهُ أمرٌ یُحزِنُهُ یُذَکَّرُ بهِ .

امام صادق علیه السـلام : مؤمن چهل شب بر او نمی گـذرد جز آن که پیشامـدی برایش شود که غمگینش سازد و بدان وسـیله متنبّه گردد.

بحار الأنوار : ۶۷/۲۱۱/۱۴.

حدیث۲۰۱۰

امام صادق علیه السلام :

إذا أرادَ اللّه ُ عزّ وجلّ بعبدٍ خيرا فـأذْنبَ ذَنبا تَبِعَهُ بنِقمَةٍ ويُذكِّرُهُ الاسْتِغفارَ ، وإذا أرادَ اللّه ُ عزّ وجلّ بعبدٍ شَرّا فأذْنبَ ذَنبا تَبِعَهُ بنِعمَةٍ لِيُنْسِيَهُ الاسْتِغفارَ ويَتَمادى بهِ ، وهُو قولُ اللّه ِ عزّ وجلّ : «سَنَسْتدرِجُهُم من حيثُ لا يعلمونَ»

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند خیر بنده ای را بخواهد و از او گناهی سر زند، در پی آن گناه به مصیبتی گرفتارش می سازد تا او را به یاد استغفار کردن اندازد. و هرگاه خداوند بدی بنده ای را خواهد و از او گناهی سر زند، در پی آن بدو نعمتی می بخشد تا آمرزش خواهی را از یاد ببرد و آن گناه را ادامه دهد. این است فرموده خداوند عز و جل که: «از جایی که خود نمی دانند بتدریج آنان را فرو می گیریم» یعنی با نعمت دادن به هنگام گناه.

الأعراف : ۱۸۲.

حدیث۲۰۱۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ أشدَّ النّاسِ بلاءً الأنبياءُ، ثُمّ الّذين يَلُونَهُم ، ثُمّ الأمْثَلُ فالأمثلُ .

امام صادق علیه السلام : سخت ترین بلاها وآزمایشها را پیامبران از سر می گذرانند، پس از آنها جانشینان و پیروانشان و سپس به ترتیب ، کسانی که نزد خدا مقامی ارجمندتر دارند.

الکافی : ۲/۲۵۲/۱

حدیث۲۰۱۲

امام صادق علیه السلام :

ليسَ شيءٌ فيهِ قَبضٌ أو بَسطٌ مِمّا أمرَ اللّه ُ بِهِ أو نهى عنهُ إلّا وفيهِ مِن اللّه ِ عزّ وجلّ ابْتِلاءٌ وقَضاءٌ .

امام صادق علیه السلام : در امر و نهی خدا هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی گیرد مگر از جانب خداوند عز و جلدر آن آزمایش و قضایی است.

التوحید : ۳۵۴/۳.

حدیث۲۰۱۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن قَبضٍ ولا بَسطٍ إلّا وللّه ِ فيهِ المَنُّ والابْتِلاءُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی گیرد مگر این که خداوند در آن، بخشش و آزمایشی دارد.

التوحید : ۳۵۴/۱

حدیث۲۰۱۴

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ قَوما كانوا سِراجا وَمَنارا ؛ كانوا دُعاةً إلَينا بِأعمالِهِم وَمَجهودِ طاقَتِهِم .

امام صادق علیه السلام : خداوند آن جمعیت را رحمت کند که چراغ و مناره (هدایت)اند و مردم را با اعمال و نهایت توانشان به

سوی ما فرامی خوانند .

تحف العقول : ۳۰۱ .

حدیث۲۰۱۵

امام صادق علیه السلام :

كونوا دُعاةً لِلناسِ بِالخَيرِ بِغَيرِ ألسِنَتِكُم ؛ لِيَرَوا مِنكُم الاجتِهادَ وَالصِّدقَ وَالوَرَعَ .

امام صادق علیه السلام : مردم را به غیر از زبانتان به خوبی فرا خوانید تا در شما کوشش و راستی و پرهیزکاری ببینند .

الكافی : ۲/ ۱۰۵/ ۱۰ .

حدیث۲۰۱۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لِعُمر بنِ حَنظَلةَ ـ : يا عُمَرُ ، لا تُحَمِّلوا عَلى شيعَتِنا ، وَارفُقوا بِهِم ؛ فَإنَّ النّاسَ لا يَحتَمِلونَ ما تَحمِلونَ .

امام صادق علیه السلام ـ خطاب به عمر به حنظله ـ : ای عمر ، بار [سنگین]بر دوش شیعیان ما مگذارید و با آنان مدارا كنید كه مردم آنچه را بر دوش آنان می گذارید به دوش نمی گیرند .

الكافی : ۸/ ۳۳۴/ ۵۲۲ .

حدیث۲۰۱۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فيما يُنسَبُ إلَيهِ فى مِصباحِ الشَّريعَةِ ـ : أحسَنُ المَواعِظِ ما لا يُجاوِزُ القَولُ حَدَّ الصِّدقِ، وَالفِعلُ حَدَّ الإخلاصِ

امام صادق علیه السـلام ـ چنان كه در كتاب مصباح الشريعه به ايشان نسبت داده شده است ـ : بالاترين اندرزها آن است كه سخن از مرز راستگويى و عمل از مرز اخلاص فراتر نرود .

مصباح الشريعة : ۳۹۵ .

حدیث۲۰۱۸

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ فيهِنَّ البَلاغةُ : التّقَرُّبُ مِن معنى البُغْيةِ ، والتَّبَعُّدُ مِن حَشْوِ الكلامِ ، والدَّلالةُ بالقليلِ على الكثيرِ .

امام صادق علیه السـلام : بلاغت در سه چيز است: نزديك شـدن به معناى مورد نظر، دورى كردن از گفتار حشو و زايـد، و رساندن معناى زياد با عبارت كوتاه.

تحف العقول : ۳۱۷.

حدیث۲۰۱۹

امام صادق علیه السلام :

لَيسَتِ البَلاغَةُ بِحِدَّةِ اللِّسانِ ولا بِكَثْرةِ الهَذَيانِ ، ولكنَّها إصابةُ المَعنى وقَصْدُ الحُجّةِ .

امـام صادق علیه السـلام : بلاغت به [معنای] تنـدی زبان و پَرت و پلاگویی بسـیار نیست بلکه بلاغت، رسانـدن معنا و آوردن دلیل و برهانِ درست است.

تحف العقول : ۳۱۲

حدیث۲۰۲۰

امام صادق علیه السلام :

لاـ یَستَغْنی أهـلُ کـلِ بلـدٍ عن ثلاثـةٍ یُفزَعُ إلیهِم فی أمرِ دُنیاهُم وآخِرَتِهِم ، فإن عَـدِموا ذلکَ کانوا هَمَجا : فَقیهٌ عالِمٌ وَرِعٌ ، وأمیرٌ خَیِّرٌ مُطاعٌ ، وطبیبٌ بَصیرٌ ثِقةٌ .

امام صادق علیه السلام : مردم هر شهری به سه چیز نیازمندند که در کار دنیا و آخرت خود به آنها رجوع می کنند و چنانچه آن سه را نداشته باشند گرفتار پریشانی می شوند: فقیه دانا و پارسا، فرمانروای نیکوکار و مُطاع، و پزشک حاذق و مطمئن.

تحف العقول : ۳۲۱.

حدیث۲۰۲۱

امام صادق علیه السلام :

مـا مِن شـیءٍ إلّـا ولَهُ کَیْلٌ أو وَزنٌ إلّا الـدُّموعَ ، فإنّ القَطرةَ مِنها تُطْفِئُ بِحارا مِن نارٍ ، وإذا اغْرَوْرَقَتِ العَینُ بمائها لَم یَرْهَقْ وَجهَهُ قَتَرٌ ولا ذِلَّةٌ ، فإذا فاضَتْ حَرَّمَهُ اللّه ُ علی النّارِ ، ولَو أنّ باکیا بکی فی اُمَّةٍ لَرُحِموا .

امـام صـادق علیه السـلام : هر چیزی پیمـانه ای یـاوزنی دارد مگر اشـکها؛ زیرا قطره ای اشـک، دریاهایی از آتش را فرو می نشانـد. هرگاه چشم غرق در اشک خود شود، گَرد هیچ فقر و ذلّتی بر چهره آن نمی نشـیند. و هرگاه اشـکها سرازیر شود خداوند آن چهره را بر آتش حرام می گرداند. و اگر گریـنده ای در میان امّتی بگرید همه آن امّت مشمول رحمت می شوند.

بحار الأنوار : ۹۳/۳۳۱/۱۴

حدیث۲۰۲۲

امام صادق علیه السلام :

إنْ لَم یُجِبْکَ البُکاءُ فَتَباکَ ، فإنْ خَرجَ مِنکَ مِثلُ رأسِ الذُّبابِ فَبَخٍ بَخٍ .

امام صادق علیه السـلام : اگر گریه ات نمی آید خود رابه گریه بزن که اگر از چشـمانت به اندازه سر مگسی اشک بیرون آمد زهی به سعادتت.

عدّة الداعی : ۱۶۱.

حدیث۲۰۲۳

امام صادق علیه السلام :

کانَ فی قِتالِ علیٍّ علیه السلام أهلَ قِبْلةٍ بَرَکةٌ ، ولَو لَم یُقاتِلْهُم علیٌّ علیه السلام لَم یَدْرِ أحدٌ بعدَهُ کیفَ یَسیرُ فیهِم .

امام صادق علیه السـلام : در جنگ علی علیه السـلام با اهل قبله برکت بود؛ زیرا اگر علی علیه السلام با آنان نمی جنگید، بعد از آن حضرت، هیچ کس نمی دانست با آنان چگونه رفتار کند.

وسائل الشیعة : ۱۱ / ۶۰ / ۵.

حدیث۲۰۲۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی: «فَمَنِ اضْطُرَّ غیرَ باغٍ ولا عادٍ»

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر آیه «هر کس ناچار شود بی آن که سرکشی ورزد و تجاوز کند» ـ فرمود : یاغی و سرکش کسی است که بر امام خروج کند.

البقرة: ۱۷۳.

حدیث۲۰۲۵

امام صادق علیه السلام :

انظُرْ أنْ لا تَکَلَّمَنَّ بکَلِمةِ بَغیٍ أبَدا ، وإنْ أعجَبْتکَ نَفسُکَ وعَشیرَتُکَ .

امام صادق علیه السلام : مواظب باش که هرگز سخن تعدّی آمیزی از دهانت خارج نشود هر چند به قدرت خود و طایفه ات بنازی.

الکافی : ۲ / ۳۲۷ / ۳.

حدیث۲۰۲۶

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ مَکْسَبةٌ للبَغْضاءِ : النِّفاقُ، والظُّلمُ، والعُجْبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز نفرت می آورد: دورویی ، ستمگری و خودپسندی.

تحف العقول : ۳۱۶ .

حدیث۲۰۲۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رجُلاً ـ مِن خَثْعَم جاءَ إلَی النَّبیِّ صلی الله علیه و آله فقال : أیُّ الأعمالِ أبغَضُ إلَی اللّه ِ عزّ وجلّ ؟ فقالَ : الشِّرکُ باللّه ِ . قالَ : ثُمّ ماذا؟ قالَ : قَطیعةُ الرَّحِمِ . قالَ: ثُمّ ماذا ؟ قالَ : الأمرُ بالمُنکَرِ والنَّهیُ عنِ المَعروفِ .

امام صادق علیه السلام : مردی از خثعم خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: کدام کار نزد خداوند عز و جل مبغوض تر است؟ فرمود: شرک ورزیدن به خدا. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمود: بریدن از خویشاوندان. عرض کرد: سپس چه؟ فرمود: امر به منکر و نهی از معروف.

الکافی : ۲ / ۲۹۰ / ۴.

حدیث۲۰۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أبغَضَ خَلقِ اللّه ِ عبدٌ اتّقَی النّاسُ لِسانَهُ .

امام صادق علیه السلام : مبغوض ترین خلق خدا بنده ای است که مردم از زبان او بترسند.

الکافی : ۲ / ۳۲۳ / ۴.

حدیث۲۰۲۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ يُبْغِضُ كَثْرَةَ النَّومِ وكَثْرَةَ الفراغِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند از پُرخوابی و بیکاری زیاد نفرت دارد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۰ / ۱۰.

حدیث۲۰۳۰

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ فيهِنَّ المَقْتُ مِن اللّهِ عزّ وجلّ : نَومٌ مِن غيرِ سَهَرٍ ، وضِحكٌ مِن غيرِ عجَبٍ ، وأكلٌ علَى الشِّبَعِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که خداوند آنها را دشمن می دارد: خوابیدن در روز بدون شب زنده داری، خنده بی دلیل، و غذا خوردن از روی سیری.

الخصال : ۸۹ / ۲۵.

حدیث۲۰۳۱

امام صادق علیه السلام :

لا يَستَيقِنُ القلبُ أنَّ الحقَّ باطلٌ أبدا ، ولا يَستَيقِنُ أنَّ الباطلَ حقٌّ أبدا .

امام صادق علیه السلام : هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل یقین نمی کند .

تفسیر العیّاشی : ۲ / ۵۳ / ۳۹.

حدیث۲۰۳۲

امام صادق علیه السلام :

أبَى اللّه ُ أنْ يُعَرِّفَ باطلاً حقّا، أبَى اللّه ُ أنْ يجْعَلَ الحقَّ فی قلبِ المؤمنِ باطلًا لا شكَّ فيهِ ، وأبَى اللّه ُ أنْ يَجعَلَ الباطلَ فی قلبِ الكافرِ المُخالِفِ حقّا لا شَكَّ فيهِ ، ولَو لَم يَجْعَلْ هذا هكذا ما عُرِفَ حقٌّ مِن باطلٍ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ابا کرده است از این که باطلی را حق بشناساند؛ خداوند ابا کرده است از این که حق را در دل مؤمن، باطلی تردید ناپذیر جلوه دهد؛ خداوند ابا کرده است از این که باطل را در دل کافر حق ستیز به صورت حقّی تردید ناپذیر جلوه دهد؛ اگر چنین نمی کرد حق از باطل شناخته نمی شد.

بحار الأنوار : ۵ / ۳۰۳ / ۱۲.

حدیث۲۰۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «وجَعَلَنی مُبارَکا أیْنَما کُنتُ» ـ : نَفّاعا .

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر آیه «و هر جا که باشم مرا بابرکت ساخته است» ـ فرمود : یعنی بسیار بهره رسان.

الکافی : ۲ / ۱۶۵ / ۱۱ .

حدیث۲۰۳۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ أرواحَ الکُفّارِ فی نارِ جَهنّمَ یُعْرَضونَ علَیها یقولونَ : ربَّنا ، لا تُقِمْ لنا السَّاعةَ ، ولا تُنْجِزْ لنا ما وَعَدْتَنا، ولا تُلْحِقْ آخِرَنا بأوَّلِنا!

امام صادق علیه السلام : جانهای کافران در آتش دوزخ است و بر آن عرضه می شوند و می گویند: پروردگارا! قیامت را برای ما بر پا مدار و تهدیدت را درباره ما اجرا مکن و آخر ما را به اوّل ما ملحق مکن.

بحار الأنوار : ۶ / ۲۷۰ / ۱۲۷ .

حدیث۲۰۳۵

امام صادق علیه السلام :

أرواحُ المؤمنینَ فی حُجُراتٍ فی الجنّةِ ، یأکُلونَ مِن طَعامِها ، ویَشْرَبونَ مِن شَرابِها ، ویَتَزاوَرونَ فیها ، ویقولونَ : ربَّنا ، أقِمْ لنا السّاعةَ لِتُنْجِزَ لنا ما وَعَدْتَنا .

امام صادق علیه السلام : ارواح مؤمنان در اتاقهایی در بهشت ساکنند، از غذای بهشت می خورندو از نوشیدنیهای آن می آشامند. به دیدار هم می روند و می گویند: پروردگارا! قیامت را برپا دار تا آنچه را به ما وعده داده ای تحقّق بخشی.

المحاسن : ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۲ .

حدیث۲۰۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ولا تُبَذِّرْ تَبْذِیرا» ـ : مَن أنْفَقَ شیئا فی غیرِ طاعةِ اللّه ِ فهُو مُبَذِّرٌ ، ومَن أنْفقَ فی سبیلِ الخیرِ فهُو مُقْتَصِدٌ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و ولخرجی مکن» ـ فرمود : هر کس چیزی در راهی جز طاعت خدا انفاق کند ولخرج است و هر کس در راه خیر و خوبی خرج کند مقتصد و صرفه جوی است.

تفسیر العیّاشی : ۲ / ۲۸۸ / ۵۳

حدیث۲۰۳۷

امام صادق علیه السلام :

مَن دعـا النّاسَ إلی نفسِهِ وفیهِم مَن هُو أعلمُ مِنه فهُو مُبْتَدِعٌ ضالٌّ .

امام صادق علیه السـلام : هر که مردم را به خود فرا خوانـد، حال آن که در میان آنان داناتر و عالمتر از او هست، بدعتگذاری گمراه است.

تحف العقول : ۳۷۵ .

حدیث۲۰۳۸

امام صادق عليه السلام :

إنّ أميرَ المؤمنينَ عليه السـلام بَعثَ إلى رجُلٍ بخَمسةِ أوْساقٍ مِن تَمرٍ ... فقالَ رجُلٌ لأميرِ المؤمنينَ عليه السلام : واللّه ما سألَكَ فُلانٌ ، ولَقـد كـانَ يُجْزيهِ مِن الخَمسـةِ أوْسـاقٍ وَسَقٌ واحـدٌ ! فقالَ لَه أميرُ المؤمنينَ عليه السـلام : لا كَثّرَ اللّه ُ في المؤمنينَ ضَـرْبَكَ ! اُعطي أنا وتَبخَلُ أنتَ ؟ !

امام صادق عليه السلام : اميرالمؤمنين پنج بارِ شتر خرما براى مردى فرستاد ... مردى به اميرالمؤمنين عرض كرد: به خدا قسم فلانى از تو [اين مقدار]نخواسته است، يک بار از پنج بار براى او كافى است! اميرالمؤمنين فرمود: خدا امثال تو را در ميان مؤمنان زياد نكناد! من مى بخشم و تو بخل مى ورزى؟!

وسائل الشيعة : ۶ / ۳۱۸ / ۱ .

حدیث۲۰۳۹

امام صادق عليه السلام :

إنّ أحقَّ النّاسِ بأن يَتمنّى للنّاسِ الغِنَى البُخَلاءُ ؛ لأنَّ النّاسَ إذا استَغْنَوا كَفُّوا عن أموالِهِم .

امـام صـادق عليه السـلام : بخيلاـن بيش از همه بايـد براى مردم آرزوى توانگرى كننـد؛ زيرا وقـتى مردم بى نيـاز شدنـد، از اموال و دارايى‌هاى بخيلان چشم بر مى دارند.

الأمالي للصدوق : ۴۷۱ / ۶۲۹ .

حدیث۲۰۴۰

امام صادق عليه السلام :

حَسْبُ البخيلِ مِن بُخلِهِ سُوءُ الظَّنِّ بربِّهِ ، مَن أيقَنَ بالخَلَفِ جادَ بالعَطيّةِ .

امام صادق عليه السـلام : در بخل بخيل همين بس كه به خـداى خود بـدگمان است. كسـى كه به عوض يقين داشـته باشـد، بـذل و بخشش مى كند.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۷ / ۳۵ .

حدیث۲۰۴۱

امام صادق عليه السلام :

الشُّحُّ أشَدُّ مِنَ البُخلِ ، إنَّ البَخيلَ يَبخَلُ بما في يَدِهِ ، والشَّحِيـحَ يَشُحُّ عَلى مافي أيدِي الناسِ وعلى ما في يَدِهِ ، حتّى لا يَرى في أيدِي الناسِ شَيئا إلّا تَمَنّى أن يكونَ لَهُ بالحِلِّ والحَرامِ ، لا يَشبَعُ ولا يَنتَفِعُ بما رَزَقَهُ اللّه ُ .

امـام صادق عليه السـلام : تنگ چشـمى ، بالاتر و بـدتر از بخل است ؛ زيرا بخيل نسبت به آنچه خود دارد بخل مى ورزد ، امّا تنگ چشم هم به مـال مردم و هم به مـال خودش بخل مى ورزد ، تا جايى كه هر چه دست مردم مى بينـد آرزو مى كنـد كه ، به حلال يا حرام ، از آن او باشد ؛ از آنچه خدا روزيش كرده نه سير مى شود و نه سودى بر مى گيرد .

تحف العقول : ۳۷۱ ، ۳۷۲ .

حدیث۲۰۴۲

امام صادق علیه السلام :
إنّما الشَّحِيحُ مَن مَنَعَ حَقَّ اللّهِ ، وأنفَقَ فی غَيرِ حَقِّ اللّهِ عز و جل .
امام صادق علیه السلام : تنگ چشم ، کسی است که حقّ خدا را نپردازد و در راهی جز حقّ خداوند عز و جل خرج کند .
بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۵ / ۲۵ .

حدیث۲۰۴۳

امام صادق علیه السلام :
ـ فی قولِهِ تعالی : «ولا يَزالونَ مُختلفينَ * إلّا مَن رَحِمَ ربُّكَ ولذلكَ خَلَقهم» ـ : خَلقَهُم لِيَفعَلوا ما يَسْتَوجِبونَ بِهِ رَحمتَه فيَرْحَمَهُم .
امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر گفته خدا که «پیوسته در اختلاف اند مگر آن کس که خدایت بر او رحمت آورد و برای همین آنان را آفریده است» ـ فرمود : آنان را بیافرید تا کاری کنند که به واسطه آن سزاوار رحمت خدا شوند و خداوند بر ایشان رحمت آورَد.
بحار الأنوار : ۵ / ۳۱۴ / ۵ .

حدیث۲۰۴۴

امام صادق علیه السلام :
ـ فی جَوابِ زِنديقٍ سألَهُ : فَلِأيِّ عِلّةٍ خَلقَ الخَلقَ وهُو غيرُ مُحتاجٍ إليهِم ولا مُضْطرٍّ إلی خَلْقِهِم ، ولا يَليقُ بِهِ التَّعَبُّثُ بِنا ؟ ـ : خلَقَهُم لإظهارِ حِكمتِهِ ، وإنْفاذِ علمِهِ ، وإمْضاءِ تَدبيرِهِ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش زندیق که چرا خدا خلایق را آفرید با آنکه نیاز ندارد و از آفریدن آنها ناگزیر نیست و بازیچه کردن ما نیز شایسته او نیست؟ ـ فرمود : آفریدگان را بیافرید تا حکمت خود را پدیدار کند و علم خود را به کار زند و تدبیر خویش را بگذراند.
بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۶۷ / ۲

حدیث۲۰۴۵

امام صادق علیه السلام :
ـ وقد سألَهُ عبدُ اللّهِ بنُ سِنانٍ : الملائكةُ أفضلُ أمْ بَنو آدمَ ؟ ـ : قالَ أميرُ المؤمنينَ عليُّ بنُ أبی طالبٍ عليه السلام : إنّ اللّهَ عزّ وجلّ رکّبَ فی الملائكةِ عقلاً بلا شَهوةٍ ، ورکّبَ فی البهائمِ شَهوةً بلا عقلٍ ، ورکّبَ فی بنی آدمَ كِلْتَيْهِما ، فمَنْ غلَبَ عقلُهُ شهوتَهُ فَهُو خيرٌ مِن
الملائكةِ ، ومَن غلَبَتْ شَهوتُهُ عقلَهُ فهُو شَرٌّ مِن البهائمِ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش عبداللّه بن سنان که: فرشتگان برترند یاآدمیان؟ ـ فرمود : امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام فرموده است: خداوند عز و جل در فرشتگان فقط عقل نهاده است و نه خواهش نفسانی، و در ستوران میل و خواهش نهاده است و عقل نه، و در بنی آدم هر دو را نهاده است. پس، آن که عقلش بر خواهشش چیره آید از فرشتگان بهتر است

و هر که خواهشش بر

خردش غالب گردد از ستوران بدتر است.

بحار الأنوار : ۶۰ / ۲۹۹ / ۵ .

حدیث۲۰۴۶

امام صادق علیه السلام :

ما مِن مؤمنٍ إلّا وقد جَعلَ اللّه ُ لَهُ مِن إيمانِهِ اُنْسا يَسكُنُ إليهِ ، حتّى لو كانَ على قُلّةِ جَبلٍ لَم يَسْتَوحِشْ .

امام صادق علیه السـلام : هیـچ مؤمنی نیست مگر آنکه خداونـد از ایمان او انیس و دلارامی برای او قرار می دهد، چندان که اگر بر قلّه ای باشد احساس تنهایی نکند.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۱۱ / ۱۴ .

حدیث۲۰۴۷

امام صادق علیه السلام :

الاُنسُ في ثلاثٍ : في الزَّوجةِ المُوافِقَةِ، والوَلدِ البارِّ ، والصَّديقِ المُصافي .

امام صادق علیه السلام : سه چیز مایه انس هستند: زن سازگار، فرزند صالح و دوست یکرنگ.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۱ / ۲۵

حدیث۲۰۴۸

امام صادق علیه السلام :

ما اُبالي ائْتَمَنْتُ خائنا أو مُضَيّعا

امام صادق علیه السلام : برای من فرقی نمی کند که به خائن امانت بسپارم، یا به کسی که از امانت مراقبت و نگهداری نمی کند.

الکافی : ۵ / ۳۰۱ / ۴ .

حدیث۲۰۴۹

امام صادق علیه السلام :

الأمانةُ غِنىً

امام صادق علیه السلام : امانتداری، [مایه] توانگری است.

تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲ .

حدیث۲۰۵۰

امام صادق علیه السلام :

اتَّقوا اللّه َ ، وعلَيكُم بأداءِ الأمانةِ إلى مَنِ ائتَمَنكُم ، فلَو أنّ قاتِلَ أميرِ المؤمنينَ عليه السلام ائْتَمَنني على أمانةٍ لَأدّيْتُها إلَيهِ .

امام صادق علیه السـلام : از خدا بترسید وامانت را به کسی که شما را امین دانسته است، بازگردانید؛ زیرا حتّی اگر قاتل امیرالمؤمنین

علیه السلام امانتی را به من بسپرد، آن را به او بر می گردانم.

الأمالی للصدوق: ۳۱۸ / ۳۷۳

حدیث۲۰۵۱

امام صادق علیه السلام :

أدُّوا الأمانةَ ولو إلی قاتِلِ الحسينِ بنِ عليٍّ عليهماالسلام

امام صادق علیه السلام : امانت را به صاحبش برگردانید ، اگر چه قاتل حسین بن علی علیهماالسلامباشد.

الأمالی للصدوق: ۳۱۸/۳۷۲.

حدیث۲۰۵۲

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ : بأيِّ شيءٍ يَعلَمُ المؤمنُ بأنّهُ مؤمنٌ ؟ ـ : بالتَّسْليمِ للّهِ ، والرِّضا فيما وَرِدَ علَيهِ مِن سُرورٍ أو سُخْطٍ .

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسخ به این پرسش که: مؤمن بودن مؤمن با چه چیز شناخته می شود؟ ـ فرمود : با تسلیم در برابر خدا و خشنود بودن به هر غم و شادی که به او می رسد.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۳۳۶ / ۲۴ .

حدیث۲۰۵۳

امام صادق علیه السلام :

المؤمنةُ أعَزُّ مِن المؤمنِ ، والمؤمنُ أعَزُّ مِن الكبريتِ الأحمرِ ، فمَن رأى منكُمُ الكبريتَ الأحمرَ ؟!

امام صادق علیه السلام : زن مؤمن از مرد مؤمن کمیابتر است و مرد مؤمن از کیمیا . کدام یک از شما کیمیا را دیده است؟!

الکافی : ۲ / ۲۴۲ / ۱ .

حدیث۲۰۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المُؤمِنَ لَيَزهَرُ نورُهُ لِأَهلِ السَّماءِ كَما تَزهَرُ نُجومُ السَّماءِ لِأَهلِ الأَرضِ

امام صادق علیه السلام : نور مؤمن برای آسمانیان می درخشد ، همان گونه که ستارگان آسمان برای زمینیان می درخشند .

الکافی : ج ۲ ص ۱۷۰ ح ۵ .

حدیث۲۰۵۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ المؤمنَ أشدُّ مِن زُبَرِ الحديدِ ، إنّ زُبرَ الحديدِ إذا دَخلَ النّار تَغيّرَ ، وإنّ المؤمنَ لو قُتِلَ ثُمّ نُشِرَ ثُمّ قُتِلَ لم يَتغيّرْ قلبُهُ .

امـام صـادق علیه السـلام : مؤمن از پـاره هـای آهن محکمتر است؛ پاره های آهن هر گاه در آتش نهاده شود تغییر می کنـد اما اگر مؤمن بارها کشته و زنده شود دلش تغییری نمی کند.

بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۰۳ / ۳۴ .

حدیث۲۰۵۶

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ مَن طابَ مَكْسبُهُ ، وحَسُنتْ خَليقَتُه ، وصَحَّتْ سَريرَتُهُ ، وأنْفقَ الفَضلَ مِن مالِهِ ، وأمْسكَ الفَضلَ مِن كلامِهِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن کسی است که درآمدش حلال و پاک باشد و اخلاقش نیکو و باطنش درست؛ زیادی مالش را انفاق کند و زیادی گفتارش را نگه دارد.

الكافی : ۲/۲۳۵/۱۸ .

حدیث۲۰۵۷

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ حَسَنُ المَعونةِ ، خفيفُ المَؤونةِ، جَيّدُ التّدبيرِ لِمَعيشتِهِ ، لا يُلْسَعُ مِن جُحْرٍ مرّتينِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن، یاوری خوب و کم خرج و کم زحمت است؛ زندگی اش را خوب اداره می کند؛ از یک سوراخ دوبار گزیده نمی شود.

الكافی : ۲ / ۲۴۱ / ۳۸

حدیث۲۰۵۸

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ لَه قوّةٌ فی دِينٍ ، وحَزْمٌ فی لِينٍ ، وإيمانٌ فی يقينٍ ، وحِرْصٌ فی فِقهٍ ، ونَشاطٌ فی هُدىً ... وصَلاةٌ فی شُغلٍ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن در دین قدرتمند است و در عین نرمش، قاطع. ایمانش با یقین همراه است، در فهمیدن [دین]آزمند و در پیمودن راه راست با نشاط ... و با وجود کار و گرفتاری نمازش را ترک نمی کند.

الكافی : ۲ / ۲۳۱ / ۴

حدیث۲۰۵۹

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ أعظمُ حُرمَةً مِن الكعبةِ .

امام صادق علیه السلام : حرمت مؤمن از کعبه بیشتر است.

الخصال : ۲۷ / ۹۵ .

حدیث۲۰۶۰

امام صادق علیه السلام :

ستّةٌ لا تكونُ فی مؤمنٍ : العُسرُ ، والنَّكَدُ ، والحَسدُ، واللَّجاجةُ ، والكِذْبُ ، والبَغْىُ .

امام صادق علیه السلام : شش چیز در مؤمن نباشد: تنگنایی، تیره روزی (/ بی خیری)، حسادت، لجبازی، دروغ و تجاوز.

تحف العقول : ۳۷۷ .

حدیث۲۰۶۱

امام صادق علیه السلام :

قَد یَخْرُجُ [العبدُ] مِن الإیمانِ بخَمْسِ جِهاتٍ مِن الفعلِ کُلُّها مُتَشابِهاتٌ مَعروفاتٌ : الکفرُ ، والشِّرکُ ، والضّلالُ ، والفِسقُ ، ورُکوبُ الکبائرِ .

امام صادق علیه السلام : بنده به سبب یکی از پنج کار که همگی مانند هم و شناخته شده هستند، از ایمان خارج می شود: کفر، شرک، گمراهی، فسق و ارتکاب کبائر.

تحف العقول : ۳۳۰ ، انظر تمام الحدیث .

حدیث۲۰۶۲

امام صادق علیه السلام :

حرامٌ علی قلوبِکُم أنْ تعرِفَ حَلاوةَ الإیمانِ حتّی تَزهَدَ فی الدّنیا .

امام صادق علیه السلام : چشیدن حلاوت ایمان بر دلهای شما حرام گشته مگر آنگاه که از دنیا روی گردان شوید .

الکافی : ۲ / ۱۲۸ / ۲ .

حدیث۲۰۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا یَثْبُتُ لَه

امام صادق علیه السلام : ایمان مؤمن جز با عمل استوار نمی شود. عمل جزء ایمان است.

الضمیر یرجع إلَی المؤمن .

حدیث۲۰۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عمّا یُثَبِّتُ الإیمانَ فی العبدِ ـ : الّذی یُثَبِّتُهُ فیهِ الوَرَعُ ، والّذی یُخْرِجُهُ مِنهُ الطَّمَعُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از عواملی که ایمان را در انسان استوار می سازد ـ فرمود : آنچه ایمان را در آدمی استوار می کند، وَرَع است و آنچه ایمان را از دل او بیرون می راند طمع است.

الخصال : ۹ / ۲۹ .

حدیث۲۰۶۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّهَ عزّ وجلّ وَضعَ الإیمانَ علی سَبْعةِ أسْهُمٍ : علی البِرِّ والصِّدقِ والیقینِ والرِّضا والوَفاءِ والعِلمِ والحِلمِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ایمان را به هفت بخش تقسیم کرده است: نیکوکاری، راستگویی، یقین، خشنودی،

وفاداری، دانش و بردباری.

الکافی : ۲ / ۴۲ / ۱ ، انظر تمام الحدیث .

حدیث۲۰۶۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ الإيمانَ عَشْرُ دَرَجاتٍ بِمَنزِلَةِ السُّلَّم، يُصْعَدُ مِنهُ مِرْقاةً بَعدَ مِرْقاةٍ، فلا يَقُولَنَّ صاحبُ الاثنَينِ لِصاحِبِ الواحدِ : لَستَ على شَيءٍ ، حتّى يَنْتهِيَ إلَى العاشِرِ . فلا تُسْقِطْ مَن هُو دُونَكَ فيُسْقِطَكَ مَن هُو فَوقَكَ ، وإذا رأيتَ مَن هُو أسْفَلُ مِنكَ بدرجةٍ فارْفَعْهُ إليكَ برِفْقٍ ، ولا تَحْمِلَنَّ علَيهِ ما لا يُطيقُ فَتَكْسِرَهُ ، فإنّ مَن كَسَرَ مؤمنا فعلَيهِ جَبْرُهُ .

امام صادق علیه السلام : ایمان ، مانند نردبانی است که ده پله دارد و پله های آن یکی پس از دیگری پیموده می شود. پس کسی که در پله دوم است نباید به آن که در پله اول است بگوید تو چیزی نیستی، تا برسد به آن که در پله دهم است (او هم نباید به پایین تر خود چنین سخنی بگوید). آن را که در پله پایینتر از تو قرار دارد نینداز که بالاتر از تو نیز تو را می اندازد. اگر دیدی کسی یک پله از تو پایینتر است با مهربانی و ملایمت او را به طرف خود بالاکشان و فراتر از توانش باری به دوش او مگذار که او را می شکنی. و هر کس مؤمنی را بشکند باید شکستگی او را جبران کند.

الکافی : ۲ / ۴۵ / ۲

حدیث۲۰۶۷

امام صادق علیه السلام :

لا يَسْتَكمِلُ عبدٌ حقيقةَ الإيمانِ حتّى تكونَ فيه خِصالٌ ثلاثٌ : الفِقهُ فی الدِّينِ ، وحُسْنُ التَّقديرِ فی المَعيشةِ ، والصَّبرُ علَى الرَّزايا .

امام صادق علیه السلام : بنده ای حقیقت ایمان را به کمال نمی رساند مگر آن که سه خصلت در او باشد: فهم در دین، برنامه ریزی درست در امر معاش، و شکیبایی در برابر گرفتاریها.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۷۸ .

حدیث۲۰۶۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ مِن حقيقةِ الإيمانِ أنْ تُؤْثِرَ الحقَّ وإنْ ضَرَّكَ علَى الباطلِ وإنْ نَفَعَكَ .

امام صادق علیه السلام : همانا از نشانه های ایمان حقیقی این است که حق را، هر چند به زیان تو باشد، بر باطل، هر چند به سود تو باشد، ترجیح دهی.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۰۶ / ۲ .

حدیث۲۰۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ الإيمانَ ما وَقَرَ فی القلوبِ ، والإسلامَ ما علَيهِ المَناكِحُ والمَوارِيثُ وحَقْنُ الدِّماءِ .

امام صادق علیه السلام : ایمان آن چیزی است که دردلها جای گیرد، و اسلام آن چیزی است که ازدواج و ارث بردن و احترام

جانها بر آن بنا می شود.

الکافی : ۲ / ۲۶ / ۳ .

حدیث۲۰۷۰

امام صادق علیه السلام :

إذا خرجَ القائمُ علیه السلام خَرجَ مِن هذا الأمرِ مَن کانَ یری أنّهُ مِن أهلِهِ ، ودخلَ فیهِ شِبْهُ عَبَدَةِ الشَّمسِ والقمرِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی که قائم علیه السلام قیام کند کسانی که گمان می شود از خاندان او هستند ، از صف آن حضرت خارج می شوند و افرادی به مانند خورشید و ماه پرستان به صف او در می آیند.

الغیبهٔ للنعمانی : ۳۱۷ / ۱.

حدیث۲۰۷۱

امام صادق علیه السلام :

إذا قامَ القائِمُ علیه السلام حَکَمَ بِالعَدلِ وَارتَفَعَ فی أیّامِهِ الجَورُ ، وأمِنَت بِهِ السُّبُلُ ، وأخرَجَتِ الأَرضُ بَرَکاتِها ورَدَّ کُلَّ حَقٍّ إلی أهلِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه قائم برخیزد ، به دادگری حکم راند و ستم در روزگار او به سر آید و راه ها امن شود و زمین برکت های خود را بیرون ریزد و هر حقی به صاحبش داده شود .

کشف الغمهٔ : ج ۳ ص ۲۵۵ .

حدیث۲۰۷۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ قائمَنا إذا قامَ مَدَّ اللّه ُ عزّ وجلّ لِشیعتِنا فی أسْماعِهِم وأبْصارِهِم ، حتّی (لا) یکونَ بینَهُم وبینَ القائمِ بَریدٌ ، یُکلِّمُهُم فیَسْمَعونَ ، ویَنظُرُونَ إلیهِ وهُو فی مکانِهِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی که قائم ما قیام کند، خداوند عز و جل گوشها و چشمهای شیعیان ما را چنان توانا می کند که میان آنان و قائم پیکی نباشد. از همان جایی که هست با شیعیان سخن می گوید و آنها سخنانش را می شنوند و او را می بینند.

الکافی : ۸ / ۲۴۱ / ۳۲۹ .

حدیث۲۰۷۳

امام صادق علیه السلام :

ما یکونُ هذا الأمرُ حتّی لا یبقی صِنفٌ مِن النّاسِ إلّا وقد وُلّوا عَلَی النّاسِ، حتّی لا یَقولَ قائلٌ : إنّا لو وُلِّینا لَعَدَلْنا ! ثُمّ یَقومُ القائمُ بالحقِّ والعَدلِ .

امام صادق علیه السلام : این کار (قیام قائم علیه السلام) رخ نخواهد داد تا آن که هر گروه و دسته ای حکومت بر مردم را به دست گیرد تا کسی نگوید : اگر حاکم می شدیم عدالت را می گستراندیم. بعد از این، قائم حق و عدل گستر قیام می کند.

الغیبهٔ للنعمانی : ۲۷۴ / ۵۳ .

حدیث۲۰۷۴

امام صادق علیه السلام :

القائمُ علیه السلام لَن یَظهرَ أبدا حتّی تَخرُجَ ودائعُ اللّه ِ تعالی [یعنی بها المؤمنینَ مِن أصلابِ الکافرینَ]فإذا خَرجَتْ ظَهرَ علی مَن ظَهرَ مِن أعداءِ اللّه ِ فقتَلَهُم؟

امام صادق علیه السلام : قائم علیه السلام هرگز ظهور نمی کند تا آنگاه که امانتهای خداوند متعال (یعنی مؤمنان از صلب کافران) بیرون آیند . پس، هرگاه آنان بیرون آمدند قائم بر دشمنان خدا چیره می شود و آنها را می کشد.

علل الشرائع : ۱۴۷ / ۲ .

حدیث۲۰۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ هذا الأمرَ لا یَأتیکُم إلّا بعدَ إیاسٍ ، لا واللّه ِ ، حتّی تُمَیَّزوا .

امام صادق علیه السلام : به خدا قسم این امر (ظهور) برایتان در نمی رسد مگر پس از آن که نومید شوید، نه به خدا، مگر پس از آن که سره از ناسره تان جدا شود.

بحار الأنوار : ۵۲/۱۱۱/۲۰

حدیث۲۰۷۶

امام صادق علیه السلام :

لابدّ للغُلامِ من غَیبةٍ، فقیلَ لَهُ : ولِمَ یا رسولُ اللّه ِ ؟ قال :

یَخافُ القَتْلَ .

امام صادق علیه السلام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: آن جوان را لاجرم غیبتی باید. عرض شد: چرا، ای رسول خدا؟ فرمود: بیم کشته شدن می رود.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۹۰ / ۱ ، وقد ذکرت هذه العلّة فی روایات کثیرة ، فانظر أیضا حدیث : ۵، ۱۰ ، ۱۶ ـ ۱۸، ۲۰ ، ۲۲ و ص ۱۴۶ / ۷۰منه .

حدیث۲۰۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَن ماتَ مُنتظِرا لهذا الأمرِ کانَ کَمَنْ کانَ مَع القائمِ فی فُسْطاطِهِ ، لا بَلْ کانَ بمنزلةِ الضّاربِ بینَ یدَی رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بالسَّیفِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در حال انتظار این امر (ظهور قائم) بمیرد ، همچون کسی است که با قائم در خیمه او باشد؛ نه، بلکه به مانند کسی است که پیشاپیش پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر می زند.

بحار الأنوار : ۵۲/۱۴۶/۶۹.

حدیث۲۰۷۸

امام صادق علیه السلام :

للقائم غَيبتانِ : إحْداهُما طويلةٌ ، والاُخرى قصيرةٌ ، فالاُولى يَعلَمُ بمكانِهِ فيها خاصّةٌ مِن شيعتِهِ، والاُخرى لا يَعلمُ بمكانِهِ فيها (إلّا) خاصّةُ مواليهِ فی دِينهِ .

امام صادق علیه السلام : قائم را دو غیبت است: یکی طولانی و دیگری کوتاه. در غیبت نخستین [که کوتاه است]، جایگاه آن حضرت را شیعیان خاصّ او می دانند و در غیبت دوم [که طولانی است] از جایگاه او کسی خبر ندارد بجز خواصّ از بستگان هم آیین او.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۵۵ / ۱۰ .

حدیث۲۰۷۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن عِلّةِ تَسمِيَةِ القائمِ بالمَهدیِّ ـ : لِأنّه يُهدی إلی كلِّ أمرٍ خَفیٍّ .

امام صادق علیه السلام ـ آن گاه که از علت نامگذاری قائم به مهدی پرسیده شد ـ فرمود : چون او به هر امر نهانی رهنمون می شود.

الغيبة للطوسی : ۴۷۱ / ۴۸۹ .

حدیث۲۰۸۰

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبی علیه السلام كَثيرَ الذِّكرِ لَقَد كُنتُ أمشی مَعَهُ وَإنَّهُ لَيَذكُرُ اللّهَ ، وَآكُلُ مَعَهُ الطَّعامَ وَإنَّهُ لَيَذكُرُ اللّهَ ، وَلَقد كانَ يُحَدِّثُ القَومَ وَما يَشغَلُهُ ذلكَ عَن ذِكرِ اللّهِ وَكُنتُ أرى لِسانَهُ لازِقا بِحَنَكِهِ يَقولُ : لا إلهَ إلّا اللّهَ ، وَكانَ يَجمَعُنا فَيَأمُرُنا بِالذِّكرِ حَتَّی تَطلُعَ الشَّمسُ وَيَأمُرُ بِالقَراءَةِ مَن كانَ يَقرَأُ مِنّا وَمَن كانَ لا يَقرَأُ مِنّا أمَرَهُ بِالذِّكرِ .

امام صادق علیه السلام : پدرم علیه السلام بسیار ذکر خدا می گفت ، هر وقت با ایشان راه می رفتم می دیدم ذکر خدا می گوید . هر وقت با ایشان غذا می خوردم می دیدم ذکر خدا می گوید . با مردم مشغول صحبت کردن بود ، امّا این کار او را از ذکر خدا باز نمی داشت . می دیدم زبانش به کامش چسبیده است و لا إله إلّا اللّه می گوید . او ما را جمع می کرد و دستور می داد تا هنگام طلوع آفتاب ذکر بگوییم . به کسانی از ما که قرآن بلد بودیم می فرمود قرآن بخوانیم و به کسانی که قرآن خواندن نمی دانستند ، دستور می داد ذکر بگویند .

الكافی : ۲ / ۴۹۹ / ۱

حدیث۲۰۸۱

امام صادق علیه السلام :

وَكانَ أبو جَعفَرٍ علیه السلام أحسَنُ النّاسِ صَوتا .

امام صادق علیه السلام : امام باقر علیه السلام خوش صداترین مردم بود .

الكافی : ۲ / ۶۱۶ / ۱۱ .

حدیث۲۰۸۲

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبى يَقولُ : كانَ عَلىُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسلام إذا قامَ فى الصَّلاةِ كَأَنَّهُ ساقُ شَجَرةٍ لا يَتحرَّكُ مِنهُ شَىءٌ إلّا ما حَرَّكَهُ الرّيحُ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : پدرم می فرمود : علی بن الحسین علیهماالسلامهرگاه به نماز می ایستاد به ساقه درختی می مانست که اصلاً تکان نمی خورَد مگر قسمتهایی از آن که باد تکان می دهد .

الكافى : ۳ / ۳۰۰ / ۴ .

حدیث۲۰۸۳

امام صادق علیه السلام :

لِفاطِمَةَ سَلامُ اللّه ِ عَلَيها تِسعَةُ أسماء عِندَ اللّه ِ عزّ وجلّ : فاطِمَةُ وَالصِّديقَةُ والمُبارِكَةُ والطّاهِرَةُ و الزَّكيَّةُ والرَّضيَّةُ والمَرضيَّةُ والمُحَدَّثَةُ والزَّهراءُ .

امام صادق علیه السلام : فاطمه علیهاالسلام ، در نزد خداوند عز و جل نُه اسم دارد : فاطمه ، صدّیقه ، مبارکه ، طاهره ، زکیه ، رضیّه ، مرضیّه ، مُحدَّثه ، و زهراء .

الأمالى للصدوق : ۴۷۴ / ۱۸ .

حدیث۲۰۸۴

امام صادق علیه السلام :

واللّه ، إنّى لَأعلَمُ كِتابَ اللّه ِ مِن أوّلِهِ إلى آخِرِهِ كأنّهُ فى كَفّى ، فيهِ خَبَرُ السّماءِ وخَبرُ الأرضِ ، وخَبرُ ما كانَ وخَبرُ ما هو كائنٌ ، قالَ اللّه ُ عزّ وجلّ : فيهِ تِبيانُ كلِّ شىءٍ

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند من کتاب خدا را ، از آغاز تا پایانش، چنان می دانم که گویی در مشت من است. خبر آسمان و زمین و گذشته و حال (آینده) در قرآن موجود است . خداوند عز و جلفرموده است: «بیان هر چیز در قرآن هست» .

إشارة إلى الآية

حدیث۲۰۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ عليّا كانَ عالِما والعلمُ يُتوارَثُ ، ولَن يَهْلِكَ عالِمٌ إلّا بَقِىَ مِن بَعدِهِ مَن يَعلَمُ عِلمَهُ أو ما شاءَ اللّه ُ .

امام صادق علیه السلام : علی علیه السلام عالم بود، و علم ، ارث برده می شود. هرگز عالمی نمی میرد مگر آن که پس از او کسی می ماند که علم او یا آنچه را خدا خواهد، بداند.

الكافى : ۱ / ۲۲۱ / ۱.

حدیث۲۰۸۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فى ذِكْرِ حالِ الأئمّهِ وصِفاتِهِم ـ : جَعَلَهُمُ اللّه ُ حياةً للأنامِ ، ومَصابيحَ للظَّلامِ ، ومَفاتيحَ للكلامِ ، ودَعائمَ للإسلامِ .

امام صادق علیه السـلام ـ در بیان حال ائمّه و ویژگیهای آنان ـ فرمود : خداونـد آنان را [مایه]حیات مردمان و چراغهایی در تاریکی و کلیدهای سخن و ستونهای اسلام قرار داد.

الکافی : ۱ / ۲۰۴ / ۲ .

حدیث۲۰۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَنِ ادّعی الإمامةَ ولَیسَ مِنْ أهلِها فَهُوَ کافِرٌ .

امام صادق صلی الله علیه و آله : هر که ادّعای امامت کند در حالی که شایستگی آن را ندارد، کافر است.

بحار الأنوار : ۲۵ / ۱۱۲ / ۷.

حدیث۲۰۸۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أشْرَکَ مَعَ إمامٍ إمامتُهُ مِنْ عِنْدِ اللّه ِ مَنْ لَیسَتْ إمامَتُهُ مِنَ اللّه ِ کانَ مُشْرِکا باللّه ِ .

امام صادق علیه السـلام : هرکس پیشوای غیرالهی را با پیشوایی که امامتش از جانب خداست شـریک گرداند به خدا شرک ورزیده است.

الکافی : ۱ / ۳۷۳ / ۶ .

حدیث۲۰۸۹

امام صادق علیه السلام :

لا یَقْبَلُ اللّه ُ مِنَ العِبادِ الأعمالَ الصّالحةَ الّتی یَعْمَلونَها إذا تَوَلَّوا الإمامَ الجائرَ الّذی لیسَ مِنَ اللّه ِ تعالی .

امام صادق علیه السـلام : اگر بندگان، پیشوای ستمگر را که از جانب خدا نیست به زمامداری گیرند، خداوند کارهای شایسته ای را که انجام می دهند نخواهد پذیرفت.

الأمالی للطوسی: ۴۱۷ / ۹۳۹ .

حدیث۲۰۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یَعْرِفْنا ولَم یُنْکِرْنا کانَ ضالّاًحتّی یَرْجِعَ إلَی الهُدَی الّذی افْتَرَضَ اللّه ُ عَلَیْهِ مِنْ طاعَتِنا الواجِبةِ ، فإن یَمُتْ علی ضَلالَتِهِ یَفْعَلِ اللّه ُ بِهِ ما یَشاءُ .

امـام صادق علیه السـلام : کسـی که ما را نشـناسد و منکر ما هم نباشـد گمراه است، تا آن که به سوی هـدایتی که خـدا بر او واجب کرده، یعنی لزوم اطاعت از ما، برگردد. و اگر در حال گمراهی اش بمیرد، خدا با او

هر طور که خود بخواهد عمل می کند.

الکافی : ۱ / ۱۸۷ / ۱۱ .

حدیث۲۰۹۱

امام صادق علیه السلام :

الإمامُ عَلَمٌ بَيْنَ اللّه ِ عزّ وجلّ وبَيْنَ خَلْقِهِ ، فَمَنْ عَرَفَهُ كانَ مُؤمنا ، ومَنْ أنْكَرَهُ كانَ كافرا .

امام صادق علیه السلام : امام راهنمای میان خداوند عز و جلو آفریدگان اوست ؛ هر که او را بشناسد مؤمن است و هر که منکرش شود کافر.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۸۸ / ۳۲ .

حدیث۲۰۹۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى: «وَ منْ يُؤْتَ الحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و هر که را حکمت داده شود به یقین ، خیری فراوان داده شده است» ـ فرمود : [یعنی]فرمانبری از خدا و شناخت امام.

البقرة : ۲۶۹ .

حدیث۲۰۹۳

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ يومُ القِيامةِ ... يَأتى النِّداءُ مِنْ عِنْدِ اللّه ِ جلَّ جلالُهُ : ألَا مَنِ ائْتَمَّ بإمامٍ فى دارِ الدُّنيا فَلْيَتَّبِعْهُ إلى حَيْثُ يَذْهَبُ بِهِ ، فَحِينَئذٍ «تَبَرَّأَ الَّذينَ اتُّبِعُوا مِنَ الّذينَ اتَّبَعُوا...»

امام صادق علیه السلام : چون روز قیامت شود... از سوی خداوند جلّ جلاله، ندا می آید که: هان! هر کس در سرای دنیا به امامی اقتدا کرده است، پس، در پی او به همان جا رود که او را می برند. در این هنگام است که «پیروی شدگان ازپیروان خود بیزاری می جویند» .

البقرة: ۱۶۶ .

حدیث۲۰۹۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ الأرضَ لا تكونُ إلّا وفيها حُجَّةٌ ، إنَّهُ لا يُصْلِحُ النّاسَ إلّا ذلكَ ، ولا يُصْلِحُ الأرضَ إلّا ذاكَ .

امام صادق علیه السلام : در زمین همیشه حجّت هست؛ زیرا مردم را اصلاح نمی کند مگر حجّت و زمین را به سامان نمی آورد مگر حجّت.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۵۱ / ۱۰۱ .

حدیث۲۰۹۵

امام صادق علیه السلام :

لَو بَقِيَتِ الأرضُ بِغَيرِ إمامٍ لَسَاخَتْ .

امام صادق علیه السلام : اگر زمین بدون امام می ماند، به یقین در هم فرو می ریخت.

الکافی : ۱ / ۱۷۹ / ۱۰ .

حدیث۲۰۹۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الحُجَّةَ لا تَقُومُ لِلّهِ عزّ وجلّ على خَلْقِهِ إلّا بإمامٍ حتّى يُعْرَفَ .

امام صادق علیه السلام : حجّت خداوند عز و جل بر خلقش بر پا نمی گردد مگر به وجود امامی که شناخته شده باشد .

الکافی : ۱ /۱۷۷/ ۲.

حدیث۲۰۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الأرضَ لا تَخْلُو إلّا وَفِيها إمامٌ ، كَيما إنْ زادَ المُؤمنونَ شَيْئا رَدَّهُمْ ، وإنْ نَقَصُوا شَيْئا أتَمَّهُ لَهُم .

امام صادق علیه السلام : زمین هیچگاه خالی از امام نمی ماند تا اگر مؤمنان چیزی [به دین] افزودند ، آنها را [از این کژراهه]برگرداند و اگر چیزی را کاستند برایشان کامل کند .

الکافی : ۱ / ۱۷۸ / ۲

حدیث۲۰۹۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تبارَكَ وتعالى اتَّخَذَ إبراهيمَ عَبْدا قَبْلَ أنْ يَتَّخِذَهُ نَبِيّا ، وإنَّ اللّه َ اتَّخَذَهُ نَبِيّا قَبْلَ أنْ يَتَّخِذَهُ رَسُولاً، وإنَّ اللّه َ اتَّخَذَهُ رَسُولاً قَبْلَ أنْ يَتَّخِذَهُ خَليلاً، وإنَّ اللّه َ اتَّخَذَهُ خَليلاً قَبْلَ أنْ يَجْعَلَهُ إماما ، فَلَمّا جَمَعَ لَهُ الأشياءَ قالَ : إنّي جاعِلُكَ لِلنّاسِ إماما .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ابراهیم را به بندگی گرفت پیش از آن که او را به پیامبری برگزینند، و او را به نبوّت رساند پیش از آن که به رسالت گزینند و او را رسول خود ساخت پیش از آن که به دوستی برگزینند و او را دوست و خلیل خود گردانید پیش از آن که امامش قرار دهد. و چون همه این مقامات را در او گرد آورد فرمود: من تو را پیشوای مردم قرار دادم.

الکافی : ۱ / ۱۷۵ / ۲

حدیث۲۰۹۹

امام صادق علیه السلام :

كَمْ مِنْ نِعمةٍ لِلّهِ على عبدِهِ فی غَيْرِ أملِهِ ، وكَمْ مِنْ مُؤَمِّلٍ أملاً الخِيارُفی غَيرِهِ .

امام صادق علیه السلام : بسا نعمتی که خداوند به بنده اش می دهد بی آن که آرزویش را کرده باشد و بسا کسی که آرزوی چیزی داشته و خلاف آن نصیبش شده است.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۲/۵۵ .

حدیث۲۱۰۰

امام صادق علیه السلام :
إنَّ سُرْعةَ ائْتِلَافِ قُلُوبِ الأَبْرَارِ إذا الْتَقوا ـ وإنْ لَمْ يُظهِرُوا التَّوَدُّدَ بألْسِنَتِهِمْ ـ كَسُرْعَةِ اخْتِلَاطِ ماءِ السَّمَاءِ بماءِ الأنْهَارِ . وإنَّ بُعْدَ ائْتِلَافِ قُلُوبِ الفُجَّارِ إذَا الْتَقوا ـ وَإنْ أظْهَرُوا التَوَدُّدَ بأَلْسِنَتِهِمْ ـ كَبُعْدِ البَهَائِمِ مِنَ التَّعَاطُفِ وإنْ طَالَ اعْتِلَافُهَا عَلى مِذْوَدٍ واحِدٍ .
امام صادق علیه السلام : نیکوکاران چون با هم روبه رو شوند ـ هر چند به زبان اظهار دوستی نکنند ـ دلهایشان، به سرعتِ درآمیختن باران با آب رودخانه ها، با هم الفت می گیرد. و بدکاران هر گاه با هم روبه رو شوند ـ هر چند به زبان اظهار دوستی کنند ـ دلهایشان از الفت با یکدیگر دور است، همانند چارپایان که از مهرورزی با هم بدورند، گرچه روزگاری دراز بر سر یک آخور، علوفه خورند.
تحف العقول : ۳۷۳

حدیث۲۱۰۱

امام صادق علیه السلام :
مَنْ غَسَلَ يَدَهُ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ بُورِكَ لَهُ فِي أوَّلِهِ وَآخِرِهِ ، وَعَاشَ مَاعَاشَ فى سَعَةٍ، وَعُوفِيَ مِنْ بَلْوىً فِي جَسَدِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر که قبل و بعد از غذا دستهایش را بشوید، در اول و آخر آن غذا به او برکت داده می شود و تا زنده است در نعمت به سر می برد و از بیماری جسمی در امان می ماند.
المحجّة البيضاء : ۳/۶ ، انظر وسائل الشيعة : ۱۶/۴۷۰ باب ۴۹ .

حدیث۲۱۰۲

امام صادق علیه السلام :
ـ عن آبائِهِ عليهم السلام فى حديثِ مَناهى النّبيِّ صلى الله عليه و آله ـ : ونَهَى أنْ يُنْفَخَ فِي طَعَامٍ أو شَرَابٍ .
امام صادق علیه السلام ـ از قول پدران خود در حدیث «نهی های پیامبر صلی الله علیه و آله » ـ فرمود : پیامبر از دمیدن در غذا یا آشامیدنی نهی فرمود.
وسائل الشيعة : ۱۶/۵۱۸/۱

حدیث۲۱۰۳

امام صادق علیه السلام :
لَا تَدَعُوا آنِيَتَكُمْ بِغَيْرِ غِطَاءٍ ؛ فإنَ الشَّيْطَانَ إذَا لَمْ تُغَطَّ الآنِيَةُ بَزَقَ فِيها، وَأخَذَ مِمَّا فِيهَا مَا شَاءَ .
امام صادق علیه السلام : ظرفهای خود را بدون در پوش نگذارید؛ زیرا هر گاه روی ظرفها پوشیده نباشد شیطان در آنها آب دهان می اندازد و هر چه بخواهد از آنها بر می دارد.
وسائل الشيعة : ۱۶/۵۱۰/۱

حدیث۲۱۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ عليّا عليه السلام كان يُطعِمُ مَن خُلِّدَ فی السِّجْنِ مِن بيتِ مالِ المسلمينَ .

امام صادق علیه السلام : علی علیه السلام کسی را که زندانی می شد، از بیت المال مسلمانان غذا می داد.

وسائل الشيعة : ۱۱/۶۹/۲.

حدیث۲۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إطعامُ الأسيرِ حقٌّ على مَن أسَرَهُ وإن كان يُرادُ مِن الغدِ قَتْلُهُ ، فإنّه يَنبغی أن يُطعَمَ ويُسْقى ويُظَلّ ويُرفَقَ بِهِ ، كافرا كان أو غَيْرَهُ .

امام صادق علیه السلام : غذا دادن به اسیر حقّی است به گردن کسی که او را به اسارت گرفته است، هر چند بنا باشد فردا کشته شود. باید به اسیر، آب و خوراک و جای مناسب داد و با او مدارا کرد، کافر باشد یا غیر کافر.

الكافی : ۵/۳۵/۲.

حدیث۲۱۰۶

امام صادق علیه السلام :

لمّا بَعثَ رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله بِبراءةٍ مَعَ عليٍّ عليه السلام بَعثَ مَعَهُ اُناسا ، وقالَ رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : مَنِ اسْتُؤْسِرَ مِنْ غيرِ جِراحةٍ مُثْقِلةٍ فليسَ مِنّا .

امام صادق علیه السلام : زمانی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را برای اعلام برائت فرستاد، عده ای را نیز به همراه او گسیل داشت و فرمود: هر کس، تن به اسارت دهد، بی آنکه زخم کاری برداشته باشد، از ما نیست.

الكافی : ۵/۳۴/۲.

حدیث۲۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ ُ عزّ وجلّ : لِيأذَنْ بِحَربٍ منّی مَن آذى عَبدیَ المؤمنَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل فرموده است : هر که بنده مؤمن مرا بیازارد، به من اعلان جنگ می دهد.

الكافی : ۲/۳۵۰/۱.

حدیث۲۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

مَن كَفّ يدَهُ عنِ النّاسِ فإنّمايكُفُّ عَنهُم يَدا واحدةً ويَكُفّونَ عنه أيادیَ كثيرةً .

امام صادق علیه السلام : هر که دست از آزار مردم بردارد، یک دست از آنها نگه داشته و مردم دستهای بسیار از [آزار]او نگه می دارند.

الخصال : ۱۷/۶۰.

حدیث۲۱۰۹

امام صادق علیه السلام :

فاز واللّه ِ الأبرارُ ، أتدری مَن هُم؟ هُمُ الّذینَ لا یُؤذُونَ الذَّرَّ .

امام صادق علیه السـلام : به خـدا سوگند که نیکان رسـتگارند. آیا می دانید آنها چه کسانی هسـتند؟ کسانی که آزارشان به مورچه ای نمی رسد.

تفسیر القمّی : ۲/۱۴۶.

حدیث۲۱۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُه فأذِّنوا فی اُذنِهِ .

امام صادق علیه السلام : اگر کسی بد اخلاق شد، در گوش او اذان بگویید.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۱۲۲/۶۱.

حدیث۲۱۱۱

امام صادق علیه السلام :

یُؤدَّبُ الصَّبیُّ علَی الصَّومِ ما بینَ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنةً إلی سِتَّ عَشرةَ سنةً .

امام صادق علیه السلام : پسر بچّه را باید از پانزده شانزده سالگی بر روزه گرفتن تأدیب کرد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۶۲/۶

حدیث۲۱۱۲

امام صادق علیه السلام :

لمّا نَزَلتْ هذه الآیهٔ : «یا أیُّها الّذینَ آمَنوا قُوا أنفسَکُم وأهلیکُم نارا»

امـام صـادق علیه السـلام : چون آیه «ای کسـانی که ایمـان آورده ایـد! خود و خانواده خود را از آتش نگه داریـد» نازل شـد، مردم گفتنـد: یـا رسول اللّه ! چگونه خود و خانواده مان را حفظ کنیم؟ فرمود: عمل خیر انجام دهیـد و آن را به خانواده خود نیز یادآوری کنید و بر پایه فرمانبرداری از خدا پرورششان دهید.

التحریم : ۶ .

حدیث۲۱۱۳

امام صادق علیه السلام :

أدَّبَنی أبی علیه السـلام بثلاثٍ ...قالَ لی : یا بُنیَّ مَن یَصْـحَبْ صاحبَ السَّوْءِ لا یَسْـلمْ ، ومَن لا یُقیِّدْ ألفاظَهُ یَنْـدَمْ ، ومَن یـدخُلْ مَداخِلَ السُّوءِ یُتَّهمْ .

امام صادق علیه السلام : پدرم سه ادب به من آموخت ... به من فرمود: پسرم! هر که با دوست بد همنشینی کند سالم نمی ماند، و هر

که گفتار خود را مهار نکند پشیمان می گردد، و هر که به جاهای بد در آید آماج تهمت و بدگمانی می شود.

تحف العقول : ۳۷۶.

حدیث۲۱۱۴

امام صادق علیه السلام :

کَفی بالمَرْءِ اعتِمادا علی أخیهِ أنْ یُنْزِلَ بِهِ حاجَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : در اعتماد انسان به برادرش همین بس که نیاز خود را پیش او بَرَد .

الکافی : ۲/۱۹۸/۸.

حدیث۲۱۱۵

امام صادق علیه السلام :

اللّه ُ فی عَونِ المؤمنِ ما کانَ المؤمنُ فی عَونِ أخیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند مددکار مؤمن است تا زمانی که مؤمن مددکار برادر خود باشد.

بحار الأنوار : ۷۴/۳۲۲/۸۹

حدیث۲۱۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَن قَضی لأخیهِ المؤمنِ حاجةً قضی اللّه ُ عزّوجلّ له یومَ القیامةِ مائةَ ألفِ حاجةٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که یک نیاز از برادر مؤمن خود را برآورده سازد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز صد هزار نیاز او را برمی آورد.

بحار الأنوار : ۷۴/۳۲۲/۹۰ .

حدیث۲۱۱۷

امام صادق علیه السلام :

مَن رأی أخاهُ عَلی أمرٍ یَکرَهُهُ فَلم یَرُدَّه عَنهُ وَهُو یَقدِرُ علَیهَ فقد خانَهُ .

امـام صادق علیه السـلام : هر که در برادر خود امر ناخوشاینـدی بینـد و بتوانـد او را از آن باز دارد و چنین نکنـد، به او خیانت کرده است.

بحار الأنوار : ۷۵/۶۵/۲ .

حدیث۲۱۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أتاهُ أخوهُ المسلمُ فأکرَمَهُ فإنّما أکرَمَ اللّه َ عزّ وجلّ .

امام صادق علیه السـلام : کسـی که برادر مسـلمانش بر او واردشود ووی گرامی اش بـدارد، در حقیقت خداونـد عز و جل را گرامی

داشته است.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۹۸/۳۲

حدیث۲۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

اختبِرُوا إخْوانَکُم بخَصلَتَينِ؛ فـإنْ كـانَتـا فيهِم وإلّا فاعْزُبْ ثمّ اعزُبْ ثمّ اعزُبْ : محافظـةٌ علَى الصّـلواتِ فى مَواقِيتِها ، والبِرُّ بالإخْوانِ فى العُسْر واليُسرِ .

امام صادق علیه السـلام : برادران خود را به دو خصـلت بیازمایید. اگر آن دو خصلت را داشتند با آنها دوستی کنید و گرنه از ایشان دوری کن، دوری کن ، دوری کن. [آن دو خصـلت اینهاست]: پایبنـدی به خواندن نماز در وقت خود، و نیکی کردن به برادران در سختی و آسایش.

الکافی : ۲/۶۷۲/۷.

حدیث۲۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

أحبُّ إخْواني إلىَّ مَن أهْدَى عُيُوبى إلَيَّ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتنی ترین برادرانم کسی است که عیبهایم را به من هدیه کند.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۲/۴.

حدیث۲۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم يُؤاخِ إلّا مَن لا عَيبَ فيهِ قَلَّ صَديقُهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که تنها با آن که هیچ عیبی ندارد برادری کند دوستان اندکی خواهد داشت.

أعلام الدين : ۳۰۴.

حدیث۲۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

احـذَرْ أن تُواخىَ مَن أرادَكَ لِطَمعٍ أو خَوفٍ أو مَيْلٍ أو للأكـلِ والشُّرْبِ ، واطلبْ مُواخـاةَ الأتقيـاءِ ولو فى ظُلُماتِ الأرضِ ،وإنْ أفنيتَ عُمْرَكَ فى طلبِهِم

امام صادق علیه السـلام : از برادری کردن با کسـی که تو را به طمع چیزی یا از سـر ترس یا خواهشی و یا به خاطر خورد و خوراک می خواهد، دوری کن و برادری پرهیزگاران را بجوی، هر چند برای جستن آنها در اعماق زمین فرو روی و هر چند عمر خود را در این راه صرف کنی.

بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۲ / ۳ .

حدیث۲۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

الإخْوانُ ثلاثـةٌ : مُواسٍ بنفسِهِ ، وآخرُ مُواسٍ بمالِهِ ؛ وهُما الصّادقانِ فی الإخاءِ ، وآخَرُ یأخـذُ منکَ البُلْغَةَ ، ویُریـدُکَ لِبَعضِ اللّذَّةِ ، فلا تَعُدَّه مِن أهلِ الثِّقَةِ .

امام صادق علیه السـلام : برادران سه گروهند: آن که باجان همراهی می کند، دیگری آن که با مال یاری می رساند و این دو گروه در برادری صادقنـد؛ و سومی آن که از تو وجه معاش می گیرد و تو را برای انـدکی لـذّت و خوشـی می خواهـد، او را مورد اعتماد مدان.

تحف العقول : ۳۲۴.

حدیث۲۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

الإخوانُ ثلاثـةٌ: فواحِـدٌ کالغِـذاءِ الّذی یُحتاجُ إلیهِ کلَّ وقتٍ فَهُو العاقلُ، والثّانی فیمعنَی الدّاءِ وهُو الأحْمَقُ، والثّالثُ فی معنَی الدّواءِ فَهُو اللّبیبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران سه دسته اند: یکی چون خوراک است که همیشه بدان نیاز است و آن خردمند است، و دومی چون درد است و آن نابخرد است، و سومی چون داروست و آن شخص هوشمند است.

تحف العقول : ۳۲۳

حدیث۲۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

مَن وضَعَ حُبَّهُ فی غیرِ موضعِهِ فقد تَعرَّضَ للقَطیعةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس دوستی و محبت خود

را در جایگاه مناسبش ننهد، [خود را] در معرض قطع رابطه قرار داده است.

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۰.

حدیث۲۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

تَحتاجُ الإخْوةُ فیما بَیْنَهُم إلی ثلاثةِ أشیاءَ ، فإنِ استَعمَلُوها وإلّا تَبایَنُوا وتَباغَضُوا، وهی : التَّناصُفُ ، والتَّراحُمُ ، ونَفْیُ الحَسَدِ .

امام صادق علیه السـلام : برادران در میان خود به سه چیز نیازمندنـد که اگر به کار بندنـد دوستی می پاید و گرنه از یکدیگر جدا و دشمن هم می شوند. آن سه چیز اینهاست: انصاف با یکدیگر، مهربانی با یکدیگر ، و حسد نبردن به هم.

تحف العقول : ۳۲۲.

حدیث۲۱۲۷

امام صادق عليه السلام :

يابنَ النُّعمان ، إنْ أردتَ أن يَصْفُوَ لکَ وُدُّ أخيکَ فلا تُمازِحَنَّهُ، ولا تُمارِيَنَّهُ ، ولا تُباهِيَنَّهُ ، ولاتُشارَّنَّهُ .

امام صادق عليه السلام : ای پسر نعمان! اگر می خواهی محبّت برادرت برای تو خالص باشد، هرگز با او شوخی [بیجا]مکن، از جدال با او بپرهیز، بر او فخر مفروش، و با او ستیزه مکن.

بحار الأنوار:۷۸/۲۹۱/۲.

حديث۲۱۲۸

امام صادق عليه السلام :

مِن حُبِّ الرَّجلِ دِينَه حُبُّهُ أخَاهُ .

امام صادق عليه السلام : از نشانه های دين دوستی آدمی اين است که برادرش را دوست داشته باشد.

الاختصاص : ۳۱.

حديث۲۱۲۹

امام صادق عليه السلام :

المُؤمنُ أخو المؤمنِ ، عَينُهُ ودَليلُهُ ، لا يَخونُهُ ، ولا يَظْلِمُهُ ، ولا يَغُشُّهُ ، ولا يَعِدُهُ عِدَةً فيَخْلِفَهُ .

امام صادق عليه السلام : مؤمن برادر مؤمن است، چشم او و راهنمای اوست. به او خيانت نمی کند، به او ستم نمی کند، کلاه سرش نمی گذارد، و به او وعده ای نمی دهد که بدان عمل نکند.

الکافی : ۲/ ۱۶۶/۳

حديث۲۱۳۰

امام صادق عليه السلام :

المؤمنُ أخو المؤمنِ کالجَسَدِ الواحدِ، إنِ اشتکَی شيئا مِنهُ وَجَدَ ألَمَ ذلکَ فی سائرِ جسدِهِ ، وأرواحُهُما مِن رُوحٍ واحدةٍ .

امام صادق عليه السلام : مؤمن برادر مؤمن است، همچون يك پيکر که هرگاه عضوی از آن به درد آيد ديگر اندامها آن درد را حس می کنند؛ و ارواح آنها از يک روح است.

الکافی : ۲/۱۶۶/۴ .

حديث۲۱۳۱

امام صادق عليه السلام :

يَعيشُ النّاسُ بإحسانِهِم أکثرَ مِمّا يَعيشُونَ بأعمارِهِم ، ويَموتُونَ بذُنوبِهِم أکثرَ مِمّا يَموتُونَ بآجالِهِم .

امام صادق عليه السلام : مردم بيش از آن که با عمر خود زندگی کنند ، با احسان و نيکوکاری خويش می زيند. و بيش از آن که به سبب فرا رسيدن اجل خود بميرند ، بر اثر گناهان خويش می ميرند .

بحار الأنوار : ۵/۱۴۰/۷ .

حدیث۲۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی تفسیرِ الآیـةِ ـ : الأجلُ الّذی غَیرُ مُسمّی مَوقوفٌ ، یُقدِّمُ مِنه ما شاءَ ، ویؤخِّرُ مِنه ما شاءَ ، وأمّا الأجَلُ المُسمّی فهُوَ الّذی یَنزِلُ مِمّا یُریدُ أنْ یکونَ مِن لیلةِ القَدْرِ إلی مِثلِها مِن قابِلٍ ، فذلک قولُ اللّه : «إذا جَاء أجلُهم لا یستأخِرونَ ساعةً ولا یستقدِمون»

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر این آیه ـ فرمود : اجل غیر مسمّی (غیر قطعی) ، موقوف و معلّق است و به خواست خدا پس و پیش می شود . اما اجل مسمّی (قطعی)، آن است که از شب قدر تا شب قدر سال آینده مقدّر می فرماید و این است سخن خداوند که: «چون اجلشان در رسد ساعتی از آن پس و پیش نمی افتند» .

الأعراف : ۳۴ .

حدیث۲۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «وَ یُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَی حُبِّهِ مِسْکِینًا وَ یَتِیمًا وَ أَسِیرًا» ـ : کانَ عِندَ فاطِمَةَ علیهاالسلام شَعیرٌ ، فَجَعَلوهُ عَصیدَةً ، فَلَمّا أنضَجوها ووَضَعوها بَینَ أیدیهِم جاءَ مِسکینٌ، فَقالَ المِسکینُ : رَحِمَکُمُ اللّهُ ! أطعِمونا مِمّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ، فَقامَ عَلِیٌّ علیه السلام فَأَعطاهُ ثُلُثَها. فَما لَبِثَ أن جاءَ یَتیمٌ ، فَقالَ الیَتیمُ : رَحِمَکُمُ اللّهُ ! أطعِمونا مِمّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ، فَقامَ عَلِیٌّ علیه السلام فَأَعطاهُ ثُلُثَهَا الثّانِیَ. فَما لَبِثَ أن جاءَ أسیرٌ ، فَقالَ الأَسیرُ : یَرحَمُکُمُ اللّهُ ! أطعِمونا مِمّا رَزَقَکُمُ اللّهُ ، فَقامَ عَلِیٌّ علیه السلام فَأعطاهُ الثُّلُثَ الباقِیَ ، وما ذاقوها. فَأَنزَلَ اللّهُ فیهِم هذِهِ الآیَةَ إلی قَولِهِ : «وَ کَانَ سَعْیُکُم مَّشْکُورًا» .

امام صادق علیه السلام : درباره این گفته خداوند «و غذا را به پاس دوستی [خدا] به مسکین و یتیم و اسیر می دهند» : فاطمه علیهاالسلام مقداری جو در خانه داشت و از آن کاچی تهیه کردند . چون آماده شد و آن را در برابر خود نهادند [تا تناول کنند]بینوایی از راه رسید و گفت : خداوند شما را رحمت کند . از آنچه خدا روزیتان کرده ، به ما هم بخورانید پس ، علی برخاست و یک سوم غذا را به او داد . دیری نپایید که یتیمی آمد و گفت : خدایتان رحمت کناد ، از آنچه خدا روزیتان کرده ، به ما هم بخورانید . پس ، علی علیه السلام برخاست و یک سوم دیگر را به او داد . سپس اسیری از راه رسید و گفت : رحمت خدا بر شما باد ، از آنچه خدا روزیتان کرده به ما هم بخورانید . علی علیه السلام یک سوم باقیمانده را نیز بدو داد و خود هیچ از آن نچشیدند . پس ، خداوند سبحان این آیات را تا «و تلاشتان مشکور باد» درباره ایشان فروفرستاد .

تفسیر القمّی : ۲ / ۳۹۸ ، مجمع البیان : ۱۰ / ۶۱۲ نحوه و کلاهما عن عبداللّه بن میمون القدّاح ، بحار الأنوار : ۳۵/۲۴۳ /۳ .

حدیث۲۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن تَفسیرِ التَّقوی ـ : أن لا یَفقِدَکَ اللّهُ حَیثُ أمَرَکَ، ولا یَراکَ حَیثُ نَهاکَ.

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از معنای تقوا ـ فرمود : تقوا این است که خداوند تو را در جایی که فرمانت داده است غایب نبیند و در آنجا که نهیت کرده است، حاضر نیابد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۵/۸

حدیث۲۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

لا یَغُرَّنَّکَ بُکاؤهُم ، إنّما التَّقوی فیالقَلبِ .

امام صادق علیه السلام : هرگز گریه آنان تو را نفریبد، که تقوا در دل جای دارد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۶/۹.

حدیث۲۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

التَّقیَّهُ تُرسُ اللّه ِ بَینَهُ وبَینَ خَلقِهِ .

امام صادق علیه السلام : تقیّه، سپر خدا میان او و آفریدگانش می باشد.

الکافی : ۲/۲۲۰/۱۹

حدیث۲۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

اتَّقُوا علی دِینِکُم فـاحجِبُوهُ بالتَّقِیَّةِ ؛فإنّهُ لا إیمانَ لِمَن لا تَقیَّةَ لَهُ ، إنّما أنتُم فی النّاسِ کالنَّحلِ فی الطَّیرِ ؛ لَو أنَّ الطَّیرَ تَعلَمُ ما فی أجوافِ النَّحلِ ما بَقِیَ مِنها شیءٌ إلّا أکَلَتهُ .

امام صادق علیه السـلام : نگران دین خود باشید و آن را با تقیّه پوشیده نگه داریـد؛ زیرا کسـی که تقیّه ندارد ایمان ندارد. شـما در میان مردمماننـد زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست، همه آنها را می خورند و چیزی باقی نمی گذارند.

الکافی : ۲/۲۱۸/۵.

حدیث۲۱۳۸

امام صادق علیه السلام :

المُؤمنُ مُجاهِدٌ ؛ لأنّهُ یُجاهِدُ أعداءَاللّه ِ عَزَّوجلَّ فی دَولَةِ الباطِلِ بِالتَّقیَّةِ ، وفی دَولَةِ الحَقِّ بِالسَّیفِ .

امام صادق علیه السـلام : مؤمن [همیشه] مجاهـد است؛ چون در دولت باطل از طریق تقیّه با دشـمنان خدا می جنگد و در دولت حقّ به وسیله شمشیر.

علل الشرائع : ۴۶۷/۲۲.

حدیث۲۱۳۹

امام صادق علیه السلام :

لِلتَّقیَّةِ مَواضِعُ ، مَن أزالَهـاعَن مَواضِعِها لَم تَسـتَقِمْ لَهُ، وتَفسـیرُ مـا یُتَّقی مِثلُ (أنْ یَکونَ) قَومُ سَوءٍ ظاهِرُ حُکمِهِم وفِعلِهِم علی غَیرِ حُکمِ الحَقِّ وفِعلِهِ ، فکُلُّ شیءٍ یَعمَلُ المؤمنُ بَینَهُم لِمَکانِ التّقیَّةِ مِمّا لا یُؤدّی إلَی الفَسادِ فی الدِّینِ فإنّهُ جائزٌ .

امام صادق علیه السـلام : تقیّه جایگاه هایی دارد. هر که آنها را از جایگاهشان دور کنـد برای او اسـتوار نماننـد و توضـیح مورد تقیّه مثل این است که مردمی بـدکار ظاهرِ حکم و کردارشان برخلاف حکم و کردار حقّ باشـد. در چنین وضـعی هر عملی که مؤمن در

میان این مردم از روی تقیّه انجام دهد به شرط آنکه به تباهی دین نینجامد جایز است.

الکافی : ۲/۱۶۸/۱.

حدیث۲۱۴۰

امام صادق علیه السلام :

إنّما جُعِلَتِ التَّقيَّةُ لِيُحقَنَ بِها الدَّمُ ،فإذا بَلَغَتِ التَّقيَّةُ الدّمَ فلا تَقيَّةَ . وايمُ اللّه ، لَو دُعِيتُم لِتَنصُرونا لَقُلتُم: لا نَفعَلُ ، إنّما نَتَّقى ، ولَكانَتِ التَّقيَّةُ أحَبَّ إلَيكُم مِن آبائكُم واُمَّهاتِكُم ، ولَو قَد قامَ القائمُ ما احتاجَ إلى مُساءلَتِكُم عَن ذلكَ ، ولَأقامَ فى كَثيرٍ مِنكُم مِن أهلِ النِّفاقِ حَدَّ اللّه .

امام صادق علیه السلام : تقیّه در حقیقت برای جلوگیری از ریختن خون ها قرار داده شده است. پس هرگاه تقیّه منجر به ریخته شدن خون شود، دیگر تقیّه نباشد. به خدا سوگند که اگر شما رادعوت کنند که ما را یاری دهید قطعاً خواهید گفت ما این کار را نمی کنیم بلکه تقیّه می کنیم وتقیّه را از پدر و مادرتان دوست تر خواهید داشت و زمانی که قائم قیام کند، نیازی ندارد که دراین باره از شما سؤال کند و درباره بسیاری از منافقان شماحدّ خدا را جاری خواهد ساخت.

وسائل الشیعهٔ : ۱۱/۴۸۳/۲ .

حدیث۲۱۴۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الغِنى والعِزَّ يَجُولانِ ،فإذا ظَفِرا بمَوضِعِ التَّوكُّلِ أوطَنا .

امام صادق علیه السلام : بی نیازی و عزّت در گردش اندو چون به جایگاه توکّل می رسند، در آنجا سکنا می گزینند.

الکافی : ۲/۶۵/۳

حدیث۲۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ قَوما مِن أصحابِ رسولِ اللّه صلى الله عليه و آله لَمّا نَزَلَت : «ومَن يَتَّقِ اللّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجا ويَرْزُقْهُ مِن حَيْثُ لا يَحْتَسِبُ» أغلَقوا الأبوابَ وأقبَلوا علَى العِبادَةِ وقالوا : قد كُفِينا ، فبَلَغَ ذلكَ النَّبيَّ صلى الله عليه و آله فأرسَلَ إلَيهِم فقالَ : ما حَمَلَكُم على ما صَنَعتُم؟ قالوا : يا رسولَ اللّه ! تُكُفِّلَ لَنا بأرزاقِنا فأقبَلنا علَى العِبادَةِ ، فقالَ : إنّهُ مَن فَعَلَ ذلكَ لَم يُستَجَبْ لَهُ، علَيكُم بِالطَّلَبِ.

امام صادق علیه السلام : وقتی آیه «و هرکه از خدا پروا کند خداوند برای او راه خروجی قرار می دهد و از جایی که گمان نمی برد روزیش می دهد» نازل شد، عدّه ای از اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله درها را به روی خود بستند و به عبادت پرداختند و گفتند: [روزی]ما را ضمانت کردند. این خبر به گوش پیامبر صلی الله علیه و آله رسید. حضرت در پی آنان فرستاد و فرمود: چه چیز شما را واداشت که چنین بکنید؟ عرض کردند: ای رسول خدا! روزی ما تضمین شده ، از این رو به عبادت روی آورده ایم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: بدانید که هرکس چنین کند، دعایش مستجاب نمی شود. دنبال کسب و کار بروید.

الکافی : ۵/۸۴/۵.

حدیث۲۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ طَلَبَ الرِّزقِ مِن حِلِّهِ فإنّهُ أعوَنُ لَكَ على دِينِكَ، واعقِلْ راحِلَتَكَ وتَوَكَّلْ .

امام صادق علیه السلام : به دست آوردن روزی حلال رارها مکن؛ زیرا روزی حلالْ تو را در دینت بیشتر کمک می کند، زانوی اشترت را ببند و آنگاه توکّل کن.

الأمالی للطوسیّ : ۱۹۳/۳۲۶.

حدیث۲۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّهَ عَزَّوجلَّ لَيَرحَمُ العَبدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به انسان، برای محبت شدید او به فرزندش، رحم می کند.

الکافی : ۶/۵۰/۵.

حدیث۲۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

مِيراثُ اللّهِ مِن عَبدِهِ المؤمنِ وَلَدٌ صالِحٌ يَستَغفِرُ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : میراث خدا از بنده مؤمنش،فرزند صالحی است که برای او آمرزش بطلبد.

مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۱/۱۶۱۰.

حدیث۲۱۴۶

امام صادق علیه السلام :

البَنونَ نَعيمٌ والبَناتُ حَسَناتٌ ، واللّهُ يَسألُ عَنِ النَّعيمِ ويُثيبُ علَى الحَسَناتِ .

امام صادق علیه السلام : پسران نعمتند و دختران حسنه،و خداوند از نعمت ها بازخواست می کند و برای حسنات پاداش می دهد.

الکافی : ۶/۷/۱۲.

حدیث۲۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوا آباءكُم يَبَرَّكُم أبناؤكُم.

امام صادق علیه السلام : با پدرانتان خوش رفتار باشید،تا فرزندانتان با شما خوشرفتاری کنند.

بحار الأنوار : ۷۴/۶۵/۳۱.

حدیث۲۱۴۸

امام صادق علیه السلام :

بِرُّ الوالِدَينِ واجِبٌ ، فإن كانا مُشرِكَينِ فلا تُطِعْهُما ولا غَيرَهُما فی المَعصيَةِ ؛ فإنّهُ لاطاعَةَ لِمَخلوقٍ فی مَعصِيَةِ الخالِقِ .

امـام صـادق علیه السـلام : نیکی به (اطاعت از) پـدر و مادرواجب است، اما اگر مشـرک بودنـد، در کار معصـیت، از آنان و از هیچ کس دیگری اطاعت نکن؛ زیرا در معصیت خالق، از هیچ مخلوقی اطاعت نباید کرد.

الخصال : ۶۰۸/۹

حدیث۲۱۴۹

امام صادق علیه السلام :

جـاءَ رجُلٌ إلَی النَّبیِّ صـلی الله علیه و آله فقالَ : یا رسولَ اللّه ِ ، مَن أبَرُّ ؟ قالَ : اُمَّکَ ، قالَ : ثُمّ مَن ؟ قالَ : اُمَّکَ ، قالَ : ثُمَّ مَن ؟ قالَ : اُمَّکَ ، قالَ : ثُمّ مَن ؟ قالَ : أباکَ .

امام صادق علیه السـلام : مردی خدمت پیامبر صـلی الله علیه و آله آمدو عرض کرد: ای رسول خدا! به چه کسی نیکی کنم؟ فرمود: به مـادرت. عرض کرد: سـپس به چه کسـی؟ فرمود: به مـادرت. عرض کرد: بعـد از او به چه کسـی؟ فرمود: به مادرت. عرض کرد: سپس به چه کسی؟ فرمود: به پدرت.

الکافی : ۲/۱۵۹/۹

حدیث۲۱۵۰

امام صادق علیه السلام :

أدنَی العُقوقِ : «اُفٍّ» ، ولَوعَلِمَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ شَیئا أهوَنَ مِنهُ لَنَهی عَنهُ .

امـام صـادق علیه السـلام : کمترین بی احترامی به پـدر و مـادر،«افّ» گفتن است و اگر خداونـد عز و جـل چیزی کمتر از آن سـراغ داشت، بی گمان از آن نهی می کرد.

الکافی : ۲/۳۴۸/۱.

حدیث۲۱۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «واخْفِضْ لَهُما جَناحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَهِٔ»

امـام صـادق علیه السـلام ـ دربـاره آیه «و از روی مهربـانی، در برابر آنـان خوار و فروتن بـاش» ـ فرمود : نگـاهت را جز از سـر مهر و دلسوزی به آنان خیره مکن و صدایت را از صدای آنها بلندتر مگردان و رو دست آنها نیز بلند نشو و از آنها جلو تَیُفت.

الإسراء : ۲۴ .

حدیث۲۱۵۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تعالی : «وقُلْ لَهُما قَوْلاً کَرِیما» ـ : إن ضَرَباک فَقُلْ لَهُما : غَفَرَ اللّه ُ لَکُما .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و به آن دو به شایستگی سخن بگو» ـ فرمود : اگر تو را کتک زدند، بگو: خدا شما را بیامرزد.

الکافی : ۲/۱۵۸/۱.

حدیث۲۱۵۳

امام صادق علیه السلام :

عُقوقُ الوالِدَینِ مِن الکَبائرِ؛لأنَّ اللّه َ تعالی جَعَلَ العاقَّ عَصِیّا شَقِیّا .

امام صادق علیه السلام : نافرمانی والدین از گناهان کبیره است؛ زیرا خداوند متعال فرزند نافرمان را عصیانگر بدبخت قرار داده است.

علل الشرائع : ۴۷۹/۲.

حدیث۲۱۵۴

امام صادق علیه السلام :

مِن العُقوقِ أن یَنظُرَ الرّجُلُ إلی والِدَیهِ فیُحِدَّ النَّظَرَ إلَیهِما .

امام صادق علیه السلام : و از جمله نافرمانی از والدین آن است که انسان به آنان خیره نگاه کند.

الکافی : ۲/۳۴۹/۷.

حدیث۲۱۵۵

امام صادق علیه السلام :

مَن نَظَرَ إلی أبَوَیهِ نَظَرَ ماقِتٍ وهُماظالِمانِ لَهُ ، لَم یَقبَلِ اللّه ُ لَهُ صَلاةً .

امام صادق علیه السلام : هرکه به پدر و مادر خود که به او ستم کرده اند کینه توزانه نگاه کند، خداوند هیچ نمازی از او نپذیرد.

بحار الأنوار : ۷۴/۶۱/۲۶

حدیث۲۱۵۶

امام صادق علیه السلام :

تَجِبُ للوَلَدِ علی والِدِهِ ثَلاثُ خِصالٍ : اختِیارُهُ لِوالِدَتِهِ ، وتَحسینُ اسمِهِ ، والمُبالَغَةُ فی تَأدیبِهِ .

امام صادق علیه السلام : فرزند سه حق بر گردن پدرش دارد: مادر خوبی برایش انتخاب کند، نام نیکویی بر او بگذارد و در تربیت او بکوشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۳۶/۶۷.

حدیث۲۱۵۷

امام صادق علیه السلام :

بِرُّ الرّجُلِ بوَلَدِهِ ، بِرُّهُ بوالِدَیهِ .

امام صادق علیه السلام : نیکی کردن مرد به فرزندش،نیکی کردن اوست به پدر ومادرش.

مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۵/۱۶۳۳.

حدیث۲۱۵۸

امام صادق علیه السلام :

الغُلامُ يَلعَبُ سَبعَ سِنينَ ، ويَتَعَلَّمُ الكِتابَ سَبعَ سِنينَ ، ويَتَعَلَّمُ الحَلالَ والحَرامَ سَبعَ سِنينَ .

امام صادق علیه السلام : پسر باید هفت سال بازی کند، هفت سال سواد بیاموزد و هفت سال حلال و حرام را یاد بگیرد.

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۴۷/۱۲.

حدیث۲۱۵۹

امام صادق علیه السلام :

مَن تَوَلّى أمرا مِن اُمورِ النّاسِ فعَدَلَ وفَتَحَ بابَهُ ورَفَعَ شَرَّهُ ونَظَرَ في اُمورِ النّاسِ ، كانَ حَقّا علَى اللّهِ عَزَّوجلَّ أن يُؤمِنَ رَوعَتَهُ يَومَ القِيامَةِ ويُدخِلَهُ الجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس زمام امری از امور مردم را به دست گیرد و عدالت پیشه کند و درِ خانه خود را به روی مردم بگشاید و شرّ نرساند و به امور

مردم رسیدگی کند، بر خداوند عز و جل است که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش بَرَد.

بحار الأنوار : ۷۵/۳۴۰/۱۸.

حدیث۲۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ أميرُ المؤمنينَ عليه السلام لِعُمرَ بنِ الخَطّابِ : ثَلاثٌ إن حَفِظتَهُنَّ وعَمِلتَ بِهِنَّ كَفَتكَ ماسِواهُنَّ ، وإن تَرَكتَهُنَّ لَم يَنفَعْكَ شيءٌ سِواهُنَّ . قالَ : وما هُنَّ يا أباالحَسَنِ ؟ قالَ : إقامَةُ الحُدودِ علَى القَريبِ والبَعيدِ ، والحُكمُ بكِتابِ اللّهِ في الرِّضا والسُّخطِ ، والقَسْمُ بالعَدلِ بَينَ الأحمَرِ والأسوَدِ . فقالَ لَهُ عُمَر : لَعَمري لَقَد أوجَزتَ وأبلَغتَ .

امام صادق علیه السلام : امام علی علیه السلام به عمربن خطّاب فرمود : سه چیز است که اگر آنها را به خاطر سپاری و به کار بندی به چیز دیگری نیاز نخواهی داشت و اگر آنها را فرو گذاری، هیچ چیز دیگری سودت نبخشد. عمر گفت: آنها چیست ای ابا الحسن؟ فرمود: جاری ساختن حدود و کیفرها درباره خویش و بیگانه، حکم کردن بر اساس کتاب خدا در حال خشنودی و خشم و تقسیم عادلانه [بیت المال]میان سرخ و سفید. عمر گفت: به جانم سوگند که کوتاه و رسا گفتی.

تهذيب الأحكام : ۶/۲۲۷/۵۴۷.

حدیث۲۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تَجِبُ على السُّلطانِ لِلخاصَّةِ والعامَّةِ : مُكافأةُ المُحسِنِ بالإحسانِ لِيَزدادُوا رَغبَةً فيهِ ، وتَغَمُّدُ ذُنوبِ المُسيءِ لِيَتُوبَ ويَرجِعَ عَن غَيِّهِ (عَتبِهِ) ، وتَألُّفُهُم جَميعا بالإحسانِ والإنصافِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که بر زمامدار واجب است درباره خواص و عوام رعایت کند: پاداش نیکوکار را به نیکی دادن تا رغبت مردم به کارهای نیک افزون شود، پوشاندن گناهان بدکار تا توبه کند و از گمراهی و انحراف خود برگردد و ایجاد الفت میان همه آنان از طریق احسان و رعایت انصاف و داد.

تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث۲۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَن تَولّی أمرا مِن اُمورِالنّـاسِ ، فعَـدَلَ ، وفَتَـحَ بـابَهُ ، ورَفَعَ سِترَهُ ، ونَظَرَ فی اُمورِ النّـاسِ ، کانَ حَقّا علَی اللّهِ أن یُؤمِنَ رَوعَتَهُ یَومَ القِیامَةِ ویُدخِلَهُ الجَنَّةَ .

امام صادق علیه السـلام : هر که عهـده دار امری از امورمردم شود و عدالت پیشه کند و دَرِ خود را [به روی مردم]باز گذارد و پرده اش را کنار زنـد و به کارهای مردم رسـیدگی نماید، بر خداست که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشـتش برد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۶۵.

حدیث۲۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

یا أبا بَصـیرٍ، طُوبی لِشِیعَةِ قائمِناالمُنتَظِرینَ لِظُهورِهِ فی غَیبَتِهِ ، والمُطیعینَ لَهُ فی ظُهورِهِ ، اُولئکَ أولِیاءُ اللّهِ الّذینَ لا خَوفٌ علَیهِم ولا هُم یَحزَنونَ .

امام صادق علیه السـلام : ای ابوبصـیر ، خوشا به حال شـیعیان قائم ما که در زمان غیبت او منتظر ظهورش هسـتند و در زمان ظهورش فرمانبردار اویند . اینان دوستان خدایند که نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می شوند .

کمال الدین : ۳۵۷/۵۴ .

حدیث۲۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

إذا اتَّهَمَ المؤمنُ أخاهُ انْماثَ الإیمانُ مِن قلبِهِ کما یَنْماثُ المِلحُ فی الماءِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن به برادر خودتهمت زند ایمان در قلب او آب می شود همچنان که نمک در آب حل می شود.

الکافی : ۲/۳۶۱/۱

حدیث۲۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اتَّهَمَ أخاهُ فی دِینِهِ فلا حُرمَةَ بَینَهُما .

امام صادق علیه السلام : هر کس به برادر دینی خود تهمت زند حرمتی میان آن دو به جا نمی ماند.

الکافی : ۲/۳۶۱/۲.

حدیث۲۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

اليَأسُ مِمّا فى أيدى النّاسِ عِزٌّ لِلمُؤمنِ فى دِينِهِ .

امام صادق عليه السلام : قطع اميد كردن از آنچه مردم دارند، مايه عزّت دينى مؤمن است.

وسائل الشيعة : ۶/۳۱۴/۵.

حديث۲۱۶۷

امام صادق عليه السلام :

إنّ الإيمانَ أفضَلُ من الإسلامِ ، وإنّ اليَقينَ أفضَلُ مِن الإيمانِ ، وما مِن شىءٍ أعَزُّ مِن اليَقينِ .

امام صادق عليه السلام : ايمان از اسلام برتر است و يقين از ايمان برتر، و چيزى كميابتر از يقين وجود ندارد.

الكافى : ۲/۵۱/۱

حديث۲۱۶۸

امام صادق عليه السلام :

إنّ العَمَلَ الدّائمَ القَليلَ علَى اليَقينِ أفضَلُ عِندَ اللّهِ مِن العَمَلِ الكَثيرِ على غَيرِ يَقينٍ .

امام صادق عليه السلام : عملِ پيوسته و اندك كه بايقين همراه باشد، نزد خداوند برتر از عمل بسيار است كه با يقين توأم نباشد.

الكافى : ۲/۵۷/۳.

حديث۲۱۶۹

امام صادق عليه السلام :

حُرِمَ الحَريصُ خَصلَتَينِ ولَزِمَتهُ خَصلَتانِ : حُرِمَ القَناعَةَ فافتَقَدَ الرّاحَةَ ، وحُرِمَ الرِّضا فافتَقَدَ اليَقينَ .

امام صادق عليه السلام : انسان آزمند از دو خصلت محروم و دو خصلت پيوسته با اوست: از قناعت محروم است و از اين رو آسايش ندارد و از خرسندى محروم است و از اين رو يقين را از دست داده است.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۱/۶.

حديث۲۱۷۰

امام صادق عليه السلام :

الصَّبرُ مِن اليَقينِ .

امام صادق عليه السلام : شكيبايى، برخاسته از يقين است.

مشكاة الأنوار : ۵۶/۵۸ .

حديث۲۱۷۱

امام صادق عليه السلام :

الرِّضا بِمَكروهِ القَضاءِ مِن أعلى دَرَجاتِ اليَقينِ .

امام صادق عليه السلام : رضايت به قضاى ناخوشايند، از بالاترين درجات يقين است.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۲/۶۰.

حدیث۲۱۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَا كَلَّمَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آلهاَلْعِبادَ بِكُنْهِ عَقْلِهِ قَطُّ، قالَ رَسُولُ اللّه صلى الله عليه و آله: اِنّا مَعاشِرَ الْاَنْبياءِ اُمِرْنا اَنْ نُكَلِّمَ النّاسَ عَلى قَدْرِ عُقولِهِمْ ؛

رسول خدا صلى الله عليه و آله هرگز با مردم به اندازه عقل خود سخن نگفتند و فرمودند: ما پيامبران مأموريم كه با مردم به اندازه عقل و فهمشان سخن بگوييم.

كافى، ج ۱ ، ص ۲۳ .

حدیث۲۱۷۳

امام صادق علیه السلام :

بِرُّ الْوالِدَيْنِ مِنْ حُسْنِ مَعْرِفَةِ العَبْدِ بِاللّه ؛ اِذْ لا عِبادَةَ اَسْرَعُ بُلوغا بِصاحِبِها اِلى رِضَا اللّه تَعالى مِنْ حُرْمَةِ الْوالِدَيْنِ الْمُسْلِمينَ لِوَجْهِ اللّه ، لاَنَّ حَقَّ الْوالِدَيْنِ مشْتَقٌّ مِنْ حَقِّ اللّه تَعالى اذا كانا عَلى مِنْهاجِ الدّينِ وَ السُّنَّةِ، وَ لا يَكونانِ يَمْنَعانِ الْوَلَدِ مِنْ طاعَةِ اللّه تَعالى اِلى مَعْصيَتِهِ، وَ مِنَ الْيَقينِ اِلَى الشَّكِّ، وَ مِنَ الزُّهْدِ اِلَى الدُّنْيا، وَ لا يَدْعُوانِهِ اِلى خِلافِ ذالِكَ، فَاِذا كانَ كَذالِكَ فَمَعْصيَتُهما طاعَةٌ وَ طاعَتُهُما مَعْصيَةٌ، قالَ اللّهُ تَعالى «وَ إنْ جاهَداكَ عَلى اَنْ تُشْرِكَ بى ما لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلا تُطِعْهُما» (سوره لقمان). وَ اَمّا فى بابِ العِشْرَةِ فَدارِهِما وَ احْتَمِلْ اَذاهُما نَحْوَ مَا احْتَمَلا عَلَيكَ فى حالِ صِغَرِكَ، وَ لا تُضَيِّقْ عَلَيْهِما مِمّا قَدْ وَسَّعَ اللّهُ عَلَيكَ مِنَ الْمالِ وَ الْمَلْبوسِ، وَ لا تُحَوِّلْ بِوَجْهِكَ عَنْهُما، وَ لا تَرفَعْ صَوْتَكَ فَوْقَ اَصْواتِهِما؛ فَاِنَّ تَعْظيمَهُما مِنَ اللّه تَعالى، وَ قُلْ لَهُما بِاَحْسَنِ الْقَولِ وَ اَلْطَفِهِ، فَاِنَّ اللّهَ لا يُضيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنينَ؛

نيكى كردن به پدر و مادر، نتيجه معرفت و ايمان خوب بنده به خداست؛ زيرا هيچ عبادتى نيست كه زودتر از احترام گذاشتن به پدر و مادر مسلمان، انسان را به خشنودى خداى تعالى برساند؛ چرا كه حقّ پدر و مادر، از حق خداى تعالى سرچشمه گرفته است و البته اين، در صورتى است كه پدر و مادر، در راه دين و سنّت اسلام باشند و فرزند را از اطاعت خدا باز ندارند و به معصيت، وادار نكنند و از يقين به شك و از زهد به دنيا دوستى ناگزير نسازند؛ امّا اگر پدر و مادرى اين گونه رفتار مى كنند، ديگر نافرمانى از آنها اطاعت خداوند و اطاعت از آنها معصيت خداوند خواهد بود، كه خداى تعالى مى فرمايد: «و اگر تو را وادار كنند كه بدون آگاهى به من شرك بورزى، ديگر از آنان اطاعت مكن»؛ ولى در معاشرت، با آنان مدارا كن و رنج ايشان را چنان تحمّل كن كه آنان رنج تو را در كودكى تحمل مى نمودند و از وسعتى كه خدا در اموال و خوراك و پوشاك، نصيب تو كرده، بر آنان سخت نگير و از آنان رويگردان مباش و صداى خود را از صداى آنان بلندتر مساز؛ زيرا بزرگداشت آنان، به دستور خداى تعالى است، و با آنان به بهترين و لطيف ترين وجه، سخن بگو، كه خدا پاداش نيكوكاران را ضايع نمى سازد.

تفسير نور الثقلين، ج ۴، ص ۲۰۲، ح ۳۸.

حدیث۲۱۷۴

امام صادق علیه السلام :

تَواصَلُوا وَ تَبارُّوا وَ تَراحَمُوا، وَ كُونُوا اِخْوَةً بَرَرَةً كَما اَمَرَكُمُ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ؛

با یکدیگر، رفت و آمد [و ارتباط] داشته باشید و به هم نیکی کنید و با هم مهربان باشید و چنان که خدای عزوجل به شما فرمان داده است، برادرانی نیکوکار [برای هم] باشید.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۵، ح ۲.

حدیث۲۱۷۵

امام صادق علیه السلام :

فی کِتابِ اللّه ِ نَجاةٌ مِنَ الرَّدی، وَ بَصیرَةٌ مِنَ الْعَمی، وَ دَلیلٌ اِلَی الهُدی؛

در کتاب خدا، نجات از هر سقوط، و بینایی از هر کوردلی، و راهنمایی به هدایت، نهفته است.

بحار الأنوار، ج ۶، ص ۳۲، ح ۳۹.

حدیث۲۱۷۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّما شیعَتُنا اَصحابُ الاَرْبَعَةِ الاَعْیُنِ: عَینانِ فِی الرَّاْسِ وَ عَیْنانِ فِی القَلْبِ .اَلا وَ الْخَلائِقُ کُلُّهُمْ کَذالِکَ اِلّا اَنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ فَتَحَ اَبْصارَکُمْ وَ اَعْمی اَبْصارَهُمْ؛

شیعیان ما، با چهار چشم می بینند: دو چشم در سر و دو چشم در دل. بدانید که همه مردم، چهار چشم دارند؛ امّا خداوند چشم های دل شما را بینا و چشم های دل آنها (مخالفانتان) را نابینا ساخته است.

کافی، ج ۸، ص ۲۱۵، ح ۲۶۰.

حدیث۲۱۷۷

امام صادق علیه السلام :

اَحَبُّ الْعِبادِ اِلَی اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ رَجُلٌ صَدوقٌ فی حَدیثِهِ مُحافِظٌ عَلی صَلاتِهِ؛

محبوب ترین بنده نزد خدای عزوجل کسی است که راستگو و مراقب نمازش باشد.

أمالی صدوق، ص ۳۷۱، ح ۴۶۷ .

حدیث۲۱۷۸

امام صادق علیه السلام :

یُعْرَفُ مَنْ یَصِفُ الحَقَّ بِثَلاثِ خِصالٍ: یُنْظَرُ اِلی اَصْحابِهِ مَنْ هُمْ؟ وَ اِلی صَلاتِهِ کَیْفَ هِیَ؟ وَ فی اَیِّ وَقْتٍ یُصَلّیها؛

کسی که از حق دَم می زند با سه ویژگی شناخته می شود: دوستانش دیده شوند که چه کسانی هستند؟ نمازش چگونه است؟ و در چه وقت آن را می خواند؟

محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۱ .

حدیث۲۱۷۹

امام صادق علیه السلام :

اَلا اُحَدِّثُکَ بِمَکارِمِ الاَخْلاقِ؟ الصَّفْحُ عَنِ النّاسِ وَ مُواساةُ الرَّجُلِ اَخاهُ فی مالِهِ وَ ذِکْرُ اللّه کَثیرا؛

آیا به شما بگویم که مکارم اخلاق چیست؟ گذشت کردن از مردم، کمک مالی به برادر (دینی) خود و بسیار به یاد خدا بودن.

معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۲.

حدیث۲۱۸۰

امام صادق علیه السلام :

اَلنَّعیمُ فِی الدُّنْیا اَلاْمْنُ وَ صِحَّةُ الْجِسْمِ، وَ تَمامُ النِّعْمَةِ فِی الاْخِرَةِ دُخولُ الْجَنَّةِ، وَ ما تَمَّتِ النِّعْمَةُ عَلی عَبْدٍ قَطُّ لَمْ یَدْخُلِ الْجَنَّةَ؛

نعمت در دنیا، امنیّت و تندرستی است و بالاترین نعمت در آخرت، ورود به بهشت است و هرگز نعمت بر بنده تمام نیست، تا وارد بهشت شود.

بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۱۳۵، ح ۷.

حدیث۲۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ سُرْعَةَ ائْتِلافِ قُلوبِ الاَبْرارِ اِذَا الْتَقَوا ـ وَ اِنْ لَمْ یُظْهِرُوا التَّوَدُّدَ بِاَ لْسِنَتِهِمْ ـ کَسُرْعَةِ اخْتِلاطِ ماءِ السَّماءِ بِماءِ الاَنْهارِ، وَ اِنَّ بُعْدَ ائْتِلافِ قُلوبِ الفُجّارِ اِذَا الْتَقَوْا ـ وَ اِنْ اَظْهُروا التَّوَدُّدَ بِاَ لْسِنَتِهِمْ ـ کَبُعْدِ البَهائِمِ مِنَ التَّعاطُفِ وَ اِنْ طالَ اعْتِلافُها عَلی مِذْوَدٍ واحِدٍ؛

نیکوکاران، چون با هم روبه رو شوند، هر چند به زبان باهم اظهار دوستی و محبّت نکنند، دل هایشان، به سرعتِ پیوستن باران به آب رودخانه ها، با هم انس می گیرد، و بدکاران، هرگاه با هم روبه رو شوند، هر چند به زبان با هم اظهار دوستی و محبّت کنند، ولی دل هایشان از اُنس و الفت گرفتن با یکدیگر دور است، همانند چارپایان که از عاطفه به دورند، گرچه روزگاری دراز از یک آخور، علوفه بخورند.

تحف العقول، ص ۳۷۳.

حدیث۲۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

اذا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ المَرْاَةَ لِما لِها اَوْ جمالِها لَمْ یُرْزَقْ ذلِکَ فَاِنْ تَزَوَّجها لِدینِها رَزَقَهُ اللّه عَزَّ وَ جَلَّ جمالَها وَمالَها؛

اگر مردی با زنی به خاطر ثروت یا زیبایی ازدواج کند، آن را بدست نمی آورد و اگر به خاطر دینش با او ازدواج نماید، خداوند زیبایی و ثروت او را نیز نصیبش می گرداند.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۲.

حدیث۲۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَاَ لَهُ العَلاءُ بْنُ فُضَیْلٍ عَنْ تَفْسیرِ هذِهِ الآیَةِ «فَمَنْ کانَ یَرجُوا لِقاءَ رَبِّهِ...» ـ: مَنْ صَلّی اَوْ صامَ اَوْ اَعتَقَ اَوْ حَجَّ یُریدُ مَحْمَدَةَ النّاسِ فَقَدْ اَشْرَکَ فی عَمَلِهِ، وَ هُوَ شِرکٌ مَغفورٌ؛

در پاسخ سؤال علاء بن فُضَیل از تفسیر این آیه: «پس هر کس امید دیدار پروردگارش را دارد...» فرمودند: هر کس به خاطر

ستایش مردم نماز بخوانـد یا روزه بگیرد یا بنـده آزاد نماید و یا حج برود، عمل خود را به شـرک آمیخته است که البته این شـرک، قابل آمرزش است [بر خلاف شرک در پرستش، که قابل آمرزش نیست].

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۰۱، ح ۴۰.

حدیث۲۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ عَزَّ وَ جَلَّ: «فَمَن کانَ یَرْجوا لِقاءَ رَبِّهِ...»ـ : اَلرَّجُلُ یَعْمَلُ شَـیْئا مِنَ الثَّوابِ لا یَطْلُبُ بِهِ وَجْهَ اللّه ، اِنَّما یَطْلُبُ تَزْکیَةَ النّاسِ؛ یَشْتَهی اَنْ یُسْمَعَ بِهِ النّاسُ، فَهذا الّذی اَشْرَکَ بِعِبادَةِ رَبِّهِ؛

دربـاره آیه «هر کس امیـد دیـدار پروردگـارش را دارد...» فرمودنـد: گـاهی انسان کار ثوابی می کنـد امّا با آن، در پی رضای خـدا نیست، بلکه سـتایش مردم را در نظر دارد و مشتاق است آن را به گوش مردم برساند. چنین کسی در عبادت پروردگار خود، شرک آورده است.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۴، ح ۴.

حدیث۲۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

فَکِّرْ یا مُفَضَّلُ فی هـذِهِ المَعادِنِ وَ ما یُخْرَجُ مِنْها مِنَ الْجَواهِرِ الْمُخْتَلِفَـةِ؛ مِثْلِ الْجِصِّ، وَ الْکِلسِ، وَ الْجِبْسـینِ، وَ الزَّرانیـخِ، وَ الْمَرتَـکِ، وَ الْقوینا، وَ الزِّئبَقِ، وَ النُّحاسِ، وَ الرَّصاصِ، وَ الْفِضَّةِ، وَ الذَّهَـبِ، وَ الزَّبَرْجَدِ، وَ الْیاقُوتِ، وَ الزُّمُرُّدِ، وَ ضُـروبِ الْحِجارَةِ! وَ کَذالِکَ ما یُخْرَجُ مِنْهـا مِنَ الْقـارِ، وَ الْمُومْیـا، وَ الْکِبْریتِ، وَ النِّفطِ، وَ غَیرِ ذالِکَ مِمّا یَسْـتَعْمِلُهُ النّاسُ فی مَآرِ بِهِمْ. فَهَلْ یَخْفی عَلی ذی عَقْلٍ اَنَّ هـذِهِ کُلَّها ذَخائِرُ ذُخِرَتْ لِلْاِنْسانِ فی هذِهِ الاَرْضِ لِیَسْتَخْرِجَها فَیَسْتَعْمِلَها عِنْدَ الْحاجَةِ اِلَیْها؟!

ای مُفَضَّل! در این معـدن ها و موادّ معـدنیِ گوناگونی که از آنها اسـتخراج می شود، بینـدیش: موادّ معدنی ای چون گچ و آهک و سنگ گچ و زرنیخ و مردار سـنگ و قونیا و جیوه و مس و سرب و نقره و طلا و زِبَرجَد و یاقوت و زُمرّد و انواع سنگ ها و نیز دیگر چیزها (ماننـد: قیر و مومیا و گوگرد و نفت و جز اینها) که از معادن، اسـتخراج می شوند و مردم، آنها را برای نیازهایشان به کار می گیرند. آیا بر هیچ عاقلی پوشـیده است که اینها همه گنج هایی هسـتند که برای انسان در زمین، اندوخته شده اند تا آنها را استخراج کند و به هنگام نیاز، مورد استفاده قرار دهد؟... .

بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۱۸۶، ح ۱۸.

حدیث۲۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحَبَّ کافِرا فَقَدْ اَبْغَضَ اللّه َ، وَ مَنْ اَبْغَضَ کافِرا فَقَدْ اَحَبَّ اللّه َ... صَدیقُ عَدُوِّ اللّه ِ عَدُوُّ اللّه ؛

هر کس کـافری را دوست بـدارد، بـا خـدا دشـمنی ورزیـده است و هر کس با کافری دشـمنی ورزد، خـدا را دوست داشـته است... دوستِ دشمن خدا، دشمن خداست.

أمالی صدوق، ص ۷۰۲، ح ۹۶۰.

حدیث۲۱۸۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِنْ اَکبرِ السِّحْرِ النَّمیمَهَ؛ یُفَرِّقُ بِها بَیْنَ المُتَحابِّیْنِ، وَ یُجْلَبُ العَداوَهُ عَلَی الْمُتصافِیِینِ، وَ یُسْفَکُ بِهَا الدِّماءُ، وَ یُهْدَمُ بِهَا الدّورُ، وَ یُکْشَفُ بِها السُّتورُ. وَ النَّمّامُ اَشَرُّ مَنْ وَطئَ عَلَی الْاَرْضِ بِقَدَمٍ؛

از بزرگ ترین جادوها سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جدایی انداخته می شود، یاران یکدل با هم دشمن می گردند، خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. آدم سخن چین، بدترین کسی است که روی زمین قدم برمی دارد.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴.

حدیث۲۱۸۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ قالَ: «اَلمالُ وَ البَنونَ زینهُ الْحَیاهِ الدُّنْیا»، اِنَّ الثَّمانیَ رَکَعاتٍ یُصَلّیهَا العَبْدُ آخِرَ اللَّیلِ زینَهُ الآخِرَهِ؛

خدای عزوجل فرموده است: «مال و فرزند، زینت زندگی دنیا هستند»؛ لیکن هشت رکعتی که بنده در آخر شب می خواند، زینت آخرت است.

بحار الأنوار، ج ۸۳، ص ۱۲۶، ح ۷۵.

حدیث۲۱۸۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْمُتَکَبِّرینَ یُجْعَلونَ فی صُوَرِ الذَّرِّ، یَتَوَطَّؤُهُمُ النّاسُ حَتّی یَفْرُغَ اللّه ُ مِنَ الحِسابِ؛

افراد متکبر، [در روز قیامت] به شکل مورچه درآورده می شوند و مردم، پیوسته آنها را لگد می کنند، تا وقتی که خدا از رسیدگی به حساب بندگان، فارغ شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۱۱، ح ۱۱.

حدیث۲۱۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَکَلَ مِنْ مالِ اَخیهِ ظُلْما وَ لَمْ یَرُدَّهُ عَلَیْهِ، اَکَلَ جذوَهً مِنَ النّارِ یَوْمَ الْقیامَهِ؛

هر کس چیزی از مال برادر [دینی] خود را به ستم و ناحق بخورد و آن را به او برنگرداند، روز قیامت، شراره ای از آتش می خورد.

ثواب الاعمال، ص ۳۲۲، ح ۸.

حدیث۲۱۹۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَنْتَصِفُ ذالِکَ الیَومُ حَتّی یَقیلَ اَهْلُ الْجَنَّهِ فِی الجَنَّهِ، وَ اَهْلُ النّارِ فِی النّارِ؛

پیش از آن که آن روز (قیامت) به نیمه برسد، بهشتیان در بهشت و دوزخیان در دوزخ، مستقر شده اند.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۲۳.

حدیث۲۱۹۲

امام صادق علیه السلام :

لا یَطْمَعَنَّ المُستَهزِئُ بِالنّاسِ فی صِدْقِ المَوَدَّةِ؛

کسی که مردم را مسخره می کند، نباید به دوستیِ خالصانه آنان، امید داشته باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۴۴، ح ۹.

حدیث۲۱۹۳

امام صادق علیه السلام :

اُنْظُرْ ما بَلَغَ بِهِ عَلِیٌّ علیه السلامعِنْدَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهفَالْزَمْهُ فَإِنَّ عَلیّا علیه السلامإِنَّما بَلَغَ ما بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهبِصِدْقِ الْحَدیثِ وَأَداءِ الأَمانَةِ؛

بنگر علی علیه السلام با چه چیز آن مَقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پیدا کرد همان را پیروی کن. همانا علی علیه السلام آن مقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهبا راستگویی و امانتداری بدست آورد.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۵.

حدیث۲۱۹۴

امام صادق علیه السلام :

إذا تَوَضَّأَ أحَدُکُم و لَم یُسَمَّ کانَ لِلشَّیطانِ فی وُضوئِهِ شِرکٌ و إن أکَلَ أو شَرِبَ أو لَبِسَ و کُلُّ شَی ءٍ صَنَعَهُ یَنبَغی أن یُسَمِّی عَلَیهِ فَإن لَم یَفعَل کانَ لِلشَّیطانِ فیهِ شِرکٌ؛

هر گاه یکی از شما وضو بگیرد و بسم اللّه الرحمن الرحیم نگوید. شیطان در آن شریک است و اگر غذا بخورد و آب بنوشد یا لباس بپوشد و هر کاری که باید نام خدا را بر آن جاری سازد، انجام دهد و چنین نکند، شیطان در آن شریک است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۳۳ .

حدیث۲۱۹۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لاِسْحاقَ بْنِ عَمّارٍ ـ : اَحْسِنْ یا اِسحاقُ اِلی اَوْلیائی مَا اسْتَطَعْتَ، فَما اَحْسَنَ مُو?مِنٌ اِلی مُو?مِنٍ وَ لا اَعانَهُ اِلاّ خَمَشَ وَجْهَ اِبْلیسَ وَ قَرَّحَ قَلْبَهُ؛

به اسحاق بن عمّار فرمودند: ای اسحاق! تا می توانی، به دوستداران من نیکی کن؛ زیرا هیچ مؤمنی به مؤمن دیگر نیکی نکرد، مگر این که با این کار، روی ابلیس را خراش انداخت و قلبش را جریحه دار کرد.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۷، ح ۹.

حدیث۲۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

لَوْ اَنَّ رَجُلاً اَنْفَقَ ما فی یَدَیْهِ فی سَبیلٍ مِنْ سَبیلِ اللّه ، ما کانَ اَحْسَنَ وَ لا وُفِّقَ؛ اَ لَیسَ یَقُولُ اللّه ُ تَعالی: «وَ لا تُلْقُوا بِاَیْدِیکُمْ اِلَی التَّهلُکَةِ وَ اَحْسِنُوا اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْمُحْسِنینَ» یَعنِی المُقْتَصِدینَ؛

اگر کسی دار و ندار خود را در راهی از راه های خدا خرج کند، کار نیکویی نکرده و توفیق داده نشده است. مگر نه این است که خدای متعال می فرماید: «خود را به دست خود به هلاکت نیفکنید و نیکی کنید که خداوند، نیکوکاران را دوست دارد»؟ مقصود [خداوند]، میانه روها هستند.

کافی، ج ۴، ص ۵۳، ح ۷.

حدیث۲۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئلَ عَنْ قَولِهِ تَعالی «وَ اذْکُرْ رَبَّکَ اذا نَسیتَ» ـ : اَنْ تَسْتَثْنِیَ، ثُمَّ ذَکَرْتَ بَعْدُ، فَاسْتَثْنِ حینَ تَذْکُرُ؛

در پاسخ به سؤال از آیه «و چون فراموش کردی، پروردگارت را به یاد آر» فرمودند: یعنی اگر فراموش کردی اِن شاء اللّه بگویی و بعد یادت آمد، هر زمان که یادت آمد، اِن شاء اللّه بگو.

تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۳۲۵، ح ۱۹.

حدیث۲۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اَشَدَّ النّاسِ عَذابا یَوْمَ القیامَةِ رَجُلٌ اَقَرَّ نُطْفَتَهُ فی رَحِمٍ تَحْرُمُ عَلَیْهِ؛

سخت ترین عذاب را در روز قیامت، مردی دارد که نطفه خود را در رَحِمی که بر او حرام است، جای دهد.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۶، ح ۲۸.

حدیث۲۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْجَمالَ وَ التَّجَمُّلَ وَ یُبْغِضُ البُؤْسَ وَ التَّباؤُسَ؛

خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد و با فقر و تظاهر به فقر دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۰، ح ۱۴.

حدیث۲۲۰۰

امام صادق علیه السلام :

خَمْسُ خِصالٍ مَنْ فَقَدَ واحِدَةً مِنْهُنَّ لَمْ یَزَلْ ناقِصَ العَیْشِ زائِلَ الْعَقْلِ مَشْغولَ الْقَلْبِ، فَاَوَّلُها: صِحَّةُ البَدَنِ وَ الثّانیَةُ: اَلاْمْنُ وَ الثّالِثَةُ: اَلسَّعَةُ فِی الرِّزْقِ، وَ الرّابِعَةُ: اَلْاَنیسُ الْمُوافِقُ (قال الراوی:) قُلْتُ: و مَا الاْنیسُ الْمُوافِقُ؟ قال: اَلزَّوجَةُ الصّالِحَةُ، وَ الوَلَدُ الصّالِحُ، وَ الْخَلیطُ

الصّالِحُ وَ الخامِسَةُ: وَ هِیَ تَجْمَعُ هذِه الْخِصالَ: الدَّعَةُ؛

پنج چیز است که هر کس یکی از آنها را نداشته باشد، همواره در زندگی اش کمبود دارد و کم خرد و دل نگران است: اول، تندرستی، دوم امنیت، سوم روزی فراوان، چهارم همراهِ همرأی. راوی پرسید: همراهِ همرأی کیست؟ امام فرمودند: همسر و فرزند و همنشین خوب و پنجم که در برگیرنده همه اینهاست، رفاه و آسایش است.

خصال، ص ۲۸۴.

از ۲۲۰۱ تا ۲۴۰۰

حدیث ۲۲۰۱

امام صادق علیه السلام :

النَّشْوَةُ فی عَشَرَةِ اَشْیاءَ: فِی الْمَشْیِ وَ الرُّکُوبِ وَ الاِرتِماسِ فِی الْماءِ وَ النَّظَرِ اِلَی الْخُضْرَةِ وَ الاَکْلِ وَ الشُّرْبِ وَ الْجِماعِ وَ السِّواکِ وَ غَسْلِ الرَّأْسِ بِالْخَطْمیِّ وَ النَّظَرِ اِلَی الْمَرْأَةِ الْحَسْناءِ وَ مُحادَثَةِ الرِّجالِ؛

نشاط در ده چیز است: پیاده روی، سواری، آب تنی (شنا)، نگاه کردن به سبزی، خوردن و آشامیدن، آمیزش، مسواک کردن، شستن سر با خطمی، نگاه کردن به زن زیبا و گفتگوی حکیمانه.

خصال، ص ۴۴۳، ح ۳۸.

حدیث ۲۲۰۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَسْتَصْغِرْ مَوَدَّتَنافَاِنَّها مِنَ الْباقیاتِ الصّالِحاتِ؛

دوستی ما را دست کم نگیرید، که از باقیاتِ صالحات (کارهای خیر ماندگار) است.

بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۰۴، ح ۱۶.

حدیث ۲۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَوْلِهِ تَعالی «وَ الْباقیاتِ الصّالِحاتِ»ـ : القِیامُ آخِرَ اللَّیْلِ لِصَلاةِ اللَّیلِ، وَ الدُّعاءُ فِی الاَسْحارِ؛

مقصود خداوند از «باقیاتِ صالحات» در قرآن، برخاستن در پایان شب برای نماز شب و دعا کردن در سحرگاهان است.

تبیان طوسی، ج ۷، ص ۱۴۶.

حدیث ۲۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

یَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ اِذا دَخَل عَلی اَبیهِ، وَ لا یَسْتَأْذِنُ الأَبُ عَلَی الاِبْنِ. قَالَ: وَ یَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ عَلی ابنَتِهِ وَ اُخْتِهِ اذا کانَتا مُتَزَوِّجَتَیْنِ؛

مرد، هنگام وارد شدن بر پدرش، باید اجازه بگیرد؛ ولی پدر، لازم نیست از پسرش اجازه بگیرد. همچنین مرد، از دخترش و خواهرش، اگر ازدواج کرده باشند، باید اجازه بگیرد.

کافی، ج ۵، ص ۵۲۸، ح ۳.

حدیث۲۲۰۵

امام صادق علیه السلام :
لا یُجامِعُ الرَّجُلُ امْرَاَ تَهُ وَ لا جارِیَتَهُ وَ فِی الْبَیْتِ صَبیٌّ؛ فَاِنَّ ذالِکَ مِمّا یورِثُ الزِّنا؛
مرد نبایـد در حالی که کودکی در اتاق است، با همسـر یا کنیزش آمیزش کنـد؛ چرا که این کار، از عواملی است که موجب زناکار شدنِ فرزند می شود.
کافی، ج ۵، ص ۴۹۹، ح ۱.

حدیث۲۲۰۶

امام صادق علیه السلام :
لِیَسْتَأْذِنِ الَّذینَ مَلَکَتْ اَیْمانُکُم وَ الَّذینَ لَمْ یَبْلُغُوا الحُلُمَ مِنْکُم ثَلاثَ مَرّاتٍ کَما اَمَرَکُمُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ، وَ مَنْ بَلَغَ الْحُلُمَ فَلا یَلِجُ عَلی اُمِّهِ وَ لا عَلی اُخْتِهِ وَ لا عَلی خالَتِهِ وَ لا عَلی سِوی ذالِکَ اِلاّ بِاِذْنٍ، فَلا تَأْذَنوا حَتّی یُسَلِّمَ؛
کسانی که در مِلکیّت شما هستند [یعنی غُلام و کنیزتان] و نیز کسانی که بالغ نشده اند، باید در سه وقت از شما اجازه بگیرند، همان گونه که خداوند عزّ و جل به شـما امر کرده است، و کسـی که بالغ شد، بدون اجازه، نه بر مادرش، نه بر خواهرش، نه بر خاله اش و نه بر دیگران، وارد نشود. پس اجازه [ی ورود] ندهید تا [برای اطلاع دادنِ ورودش] سلام کند.
کافی، ج ۵، ص ۵۲۹، ح ۱.

حدیث۲۲۰۷

امام صادق علیه السلام :
مَنْ لَمْ یَعْرِفِ الحَقَّ مِنَ القُرآنِ لَمْ یَتَنَکَّبِ الفِتَنَ؛
هر کس حقیقت را از طریق قرآن نشناسد، از فتنه ها برکنار نمی ماند.
محاسن، ج ۱، ص ۳۴۱، ح ۷۰۲.

حدیث۲۲۰۸

امام صادق علیه السلام :
لا یُعَدُّ الْعاقِلُ عاقِلًا حَتّی یَسْتَکْمِلَ ثَلاثا: اِعْطاءَ الْحَقِّ مِنْ نَفْسِهِ عَلی حالِ الرِّضا وَ الْغَضَبِ وَ اَنْ یَرْضی لِلنّاسِ ما یَرْضی لِنَفْسِهِ وَ اسْتِعْمالَ الْحِلْمِ عِنْدَ الْعَثْرَةِ؛
عاقل، عاقل نیست مگر آن که سه صـفت را در خود به کمال رساند: حق را در هنگام خشـنودی و خشم ادا کند، آنچه را برای خود می پسندد، برای دیگران هم بپسندد و هنگام خطای دیگران، بردبار باشد.
تحف العقول، ص ۳۱۸.

حدیث۲۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

اِذا اَحْسَنَ الْمُؤْمِنُ عَمَلَهُ ضاعَفَ اللّه ُ عَمَلَهُ لِكُلِّ حَسَنةٍ سَبعَمائةٍ وَ ذلِكَ قولُ اللّه ِ تَبارَكَ وَ تَعالى: «وَ اللّه ُ يُضاعِفُ لِمَنْ يَشاءُ»؛

هر گاه مؤمن، کارش را به خوبی انجام دهد، خداوند در برابر هر خوبی، کارش را هفتصد برابر می کند و این، معنای آن سخن خدای تبارک و تعالی است که فرمود: «و خداوند برای هر کس که بخواهد، چند برابر می گردانَد».

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۴۷، ح ۷.

حدیث۲۲۱۰

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الطَّعامُ الزَّيْتُ، يُطَيِّبُ النَّكْهَةَ وَ يَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَ يُصْفِى اللَّوْنَ وَ يَشَدُّ الْعَصَبَ وَ يَذْهَبُ بِالْوَصَبِ وَ يُطْفِى ءُ الْغَضَبَ؛

زیتون غذای خوبی است، دهان را خوشبو می کند، بلغم را از بین می برد، چهره را باز، اعصاب را محکم می کند و مرض را می برد و خشم را خاموش می کند.

مكارم الأخلاق، ص ۱۶۶.

حدیث۲۲۱۱

امام صادق علیه السلام :

(سَمِعْتُ أَبا عَبْدِاللّه عليه السلاميَقولُ فِى الْغُبَيْرا:) إنَّ لَحْمَهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ وَ عَظْمُهُ يُنْبِتُ الْعَظْمَ وَ جِلْدُهُ يُنْبِتُ الْجِلْدَ وَ مَعَ ذلِكَ فَإِنَّهُ يُسَخِّنُ الْكُلْيَتَينِ وَ يُدَبِّغُ الْمِعْدَةَ وَ هُوَ أَمانٌ مِنَ الْبَواسيرِ وَ التَّقْطيرِ وَ يُقَوِّى السّاقَينِ وَ يَقْمَعُ عِرْقَ الْجُذامِ؛

از امام صادق علیه السلام درباره سنجد شنیدم که می فرمودند: گوشت سنجد برای گوشت، هسته آن برای استخوان و پوست آن برای پوست مفید است و در عین حال کلیه ها را گرم، معده را ضدعفونی کرده و بازدارنده از بواسیر و تسلسل بول است. ساق پا را تقویت و جذام را از بدن ریشه کن می کند.

مكارم الأخلاق، ص ۱۷۶.

حدیث۲۲۱۲

امام صادق علیه السلام :

كُلُوا الرُّمّانَ بِشَحْمِهِ، فَإِنَّهُ يَدْبَغُ الْمَعِدَةَ وَ يَزيدُ فِى الذِّهْنِ؛

انار را با پیه اش بخورید، چرا که معده را پاک می کند و مایه رشد ذهن می شود.

كافى، ج ۶، ص ۳۵۴، ح ۱۲ .

حدیث۲۲۱۳

امام صادق علیه السلام :

شَكا نَبِىٌّ مِنَ الْأَنبياءِ اِلَى اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ اَ لْغَمَّ، فَاَمَرَهُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ بِاَكْلِ الْعِنَبِ؛

پیامبری از پیامبران به درگاه خداوند ـ عزّ و جلّ ـ از غم و اندوه، شکایت نمود. خداوند ـ عزّ و جلّ ـ او را به خوردن انگور، امر فرمود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۱، ح ۴.

حدیث۲۲۱۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ اُقْسِمُ بِاللّه أ نَّهَا الْحَقُّ ما نَقَصَ مالٌ مِنْ صَدَقَةٍ وَ لا زَكاةٍ وَ لا ظُلِمَ أَحَدٌ بِظَلامَةٍ فَقَدَرَ أنْ يُكافِئَ بِها فَكَظَمَها إلاّ أَبْدَ لَهُ اللّه ُ مَكانَها عِزّا، وَ لا فَتَحَ عَبْدٌ عَلى نَفْسِهِ بابَ مَسْأَلَةٍ إلاّ فُتِحَ عَلَيْهِ بابُ فَقْرٍ؛

به خـدا قسم سه چیز حق است: هیـچ ثروتی بر اثر پرداخت صـدقه و زکات کم نشـد، در حق هیچ کس سـتمی نشد که بتواند تلافی کند، اما خویشـتنداری نمود مگر این که خداوند به جای آن به او عزّت بخشـید و هیچ بنده ای درِ خواهشـی را به روی خود نگشود مگر این که دری از فقر به رویش باز شد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۹، ح ۷۹.

حدیث۲۲۱۵

امام صادق علیه السلام :

اَرْبَعَةٌ لا يُسْتَجابُ لَهُمْفَذَكَرَ عليه السلامالرّابِعَ: رَجُلٌ كانَ لَهُ مالٌ فَاَدانَهُ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ، فَيَقُولُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ: اَ لَمْ آمُرْكَ بِالشَّهادَةِ؟

دعای چهار نفر مسـتجاب نمی شود و چهارمین آنها کسی است که مالش را بدون شاهد، به دیگری وام بدهد [و گیرنده وام، آن را بر نگردانَـد]، خـدای ـ عزّ و جـلّ ـ می فرمایـد: «آیـا به تو فرمان نـدادم که شاهـد بگیر؟!». [مقصود، آیه ۲۸۲ از سـوره بقره است که توصیه می کند برای هر معامله ای، سندی نوشته شود و شاهدانی به گواهی گرفته شوند].

فروع کافی، ج ۵، ص ۲۹۸، ح ۲.

حدیث۲۲۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ ذَهَبَ حَقُّهُ عَلى غَيْرِ بَيِّنَةٍ لَمْ يُو?جَرْ؛

کسی که به خاطر نگرفتن شاهد، حَقّش (مالَش) از دست برود، اَجری نخواهد بُرد.

فروع کافی، ج ۵، ص ۲۹۸، ح ۳.

حدیث۲۲۱۷

امام صادق علیه السلام :

ما مِنْ عَبْدٍ اَسَرَّ خَيْرا فَذَهَبَتِ الْاَيّامُ اَبَدا حَتّى يُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ خَيْرا وَ ما مِنْ عَبْدٍ يُسِرُّ شَرّا فَذَهَبَتِ الْاَيّامُ حَتّى يُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ شَرّا؛

هر بنده ای که خیری را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند خیری را از او آشـکار می سازد و هر بنده ای که شرّی را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند شری را از او آشکار می گرداند.

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۸۲، ح ۴.

حدیث۲۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

لِلْمُسْرِفِ ثَلاثُ عَلاماتٍ: یَشْتَری ما لَیْسَ لَهُ وَ یَلْبِسُ ما لَیْسَ لَهُ وَ یَأْکُلُ ما لَیْسَ لَهُ؛

اسراف کننده، سه نشانه دارد: آنچه در شأنش نیست خریداری می کند، آنچه در شأنش نیست می پوشد و آنچه در شأنش نیست می خورد.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۷۲، ح ۳۱۳.

حدیث۲۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

رُوِیَ أَنَّهُ نَظَرَ الصّادِقُ إِلی فاکِهَةٍ قَدْ رُمیَتْ مِنْ دارِهِ لَمْ یُسْتَقْصَ أَکْلُها فَغَضِبَ وَ قالَ: ما هذا إِنْ کُنْتُمْ شَبِعْتُمْ فَإِنَّ کَثیرا مِنَ النّاسِ لَمْ یَشْبَعوا فَأَطْعِموهُ مَنْ یَحْتاجُ إِلَیْهِ؛

نقل شده است که امام صادق علیه السلام مشاهده کردند که سیبی نیم خورده از خانه ایشان بیرون افتاده است. خشمگین شدند و فرمودند: اگر شما سیر هستید، خیلی از مردم گرسنه اند. خوب بود آن را به نیازمندش می دادید.

بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۴۳۲، ح ۱۶.

حدیث۲۲۲۰

امام صادق علیه السلام :

مِنْ اَوْثَقِ عُرَی الْایمانِ اَنْ تُحِبَّ فِی اللّه ، وَ تُبْغِضَ فِی اللّه ، وَ تُعْطِیَ فِی اللّه ، وَ تَمْنَعَ فِی اللّه

از محکم ترین دست آویزهای ایمان، این است که: در راه خدا دوست بداری و در راه خدا دشمن بداری و در راه خدا ببخشی و در راه خدا دریغ کنی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۴۵، ح ۵۷.

حدیث۲۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکَ بِاِخْوانِ الصِّدْقِفَاِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخاءِ، وَ جُنَّةٌ عِنْدَ البَلاءِ؛

دوستان وفادار داشته باش؛ چرا که آنان، در روزگار آسودگی، ذخیره محسوب می شوند و در روزگار گرفتاری، سپر بلا خواهند بود.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۵۱، ح ۱۰۳.

حدیث۲۲۲۲

امام صادق علیه السلام :

لا خَیْرَ فی صُحْبَةِ مَنْ لَمْ یَرَ لَکَ مِثْلَ الَّذی یَری لِنَفْسِهِ؛

دوستی با کسی که برای تو حقّی مانند حقوق خودش قائل نیست، ارزشی ندارد.

تحف العقول، ص ۳۶۸.

حدیث۲۲۲۳

امام صادق علیه السلام :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَسِّمْتَ لی مِنْ قِسْمٍ اَوْ رَزَقْتَنی مِنْ رِزْقٍ فَاجْعَلْهُ حَلالاً طَیِّبا واسِعا مُبارَکا قَریبَ الْمَطْلَبِ سَهْلَ الْمَاْخَذِ فی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عافیَةٍ وَ سَلامَةٍ وَ سعادَةٍ اِنَّک عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ؛

خدایا! بر محمّد و خاندان او، درود فرست و آنچه را برایم قسمت کرده و یا روزی نموده ای، حلال، پاک، فراوان، با برکت، دست یافتنی و آسان به دست آمدنی قرار بده، با راحتی، عافیت، تندرستی و خوش بختی از سوی خود مقرّر کن! به درستی که تو بر هر چیز توانایی.

بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۷۷، ح ۶۶ .

حدیث۲۲۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَلْعونٌ مَلْعونٌ رَجُلٌ یَبْدَؤُهُ اَخوهُ بِالصُّلْحِ فَلَمْ یُصالِحْهُ؛

از رحمت خدا به دور است، از رحمت خدا به دور است کسی که برادر دینی اش، او را به آشتی [و اصلاح روابط] دعوت کند و او نپذیرد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۳۶، ح ۳۵.

حدیث۲۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَوْلِهِ تَعالی: «وَ لا یُو?ذَنُ لَهُم فَیَعْتَذِرونَ» ـ اللّه ُ اَجَلُّ وَ اَعْدَلُ وَ اَعْظَمُ مِنْ اَنْ یَکونَ لِعَبدِهِ عُذْرٌو لا یَدَعَهُ یَعْتَذِرُ بِهِ، وَ لکِنَّهُ فُلِجَ فَلَمْ یَکُنْ لَهُ عُذْرٌ؛

درباره این فرموده خدای متعال که: «به آنان اجازه داده نمی شود تا عذرخواهی کنند» فرمودند: خداوند، ارجمندتر و عادل تر و بزرگ تر از آن است که بنده اش عذری داشته باشد و اجازه ندهد عذرش را بیاورد؛ بلکه بنده است که مغلوب [هوس] می شود و دیگر عذری برایش باقی نمی ماند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۹۰، ح ۲۲.

حدیث۲۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

اَلرَّضاعُ واحِدٌ وَ عِشْرونَ شَهْرا، فَما نَقَصَ فَهُوَ جَورٌ عَلَی الصَّبیِّ ؛

شیرخواری ، ۲۱ ماه است . پس هر چه کم شود ، ظلم بر کودک است .

کافی ، ج ۶، ص ۴۰، ح ۳ .

حدیث۲۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

لا یَنْبَغی لِلْمَراَةِ اَنْ تُجَمِّرَ ثَوْبَها اذا خَرَجَتْ مِنْ بَیْتِها؛

شایسته نیست که زن مسلمان، آن گاه که از خانه خویش بیرون می رود، لباس خود را وسیله جلب توجّه دیگران نماید. [خوشبو و یا جذاب نماید].

کافی، ج ۵، ص ۵۱۹، ح ۳.

حدیث۲۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

لِلْمُفَضَّلِ ـ : إذا رَأَیْتَ بَیْنَ اثْنَیْنِ مِنْ شیعَتِنا مُنازَعَةً فَافْتَدِها مِنْ مالی؛

به مفضل فرمودند: هرگاه میان دو نفر از شیعیان ما نزاعی دیدی از مال من غرامت بده (یعنی با پرداخت وجه مورد اختلاف، میان آنان را اصلاح کن).

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۳.

حدیث۲۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَةٌ یُحِبُّهَا اللّه ُ: إصْلاحٌ بَیْنَ النّاسِ إذا تَفاسَدوا، وَتَقارُبٌ بَیْنَهُمْ إذا تَباعَدوا؛

صدقه ای که خداوند آن را دوست دارد عبارت است از: اصلاح میان مردم هرگاه رابطه شان تیره شد و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۱.

حدیث۲۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

اَ لْکَلامُ ثَلاثَةٌ: صِدْقٌ وَکِذْبٌ وَإِصْلاحٌ بَیْنَ النّاسِ قالَ: قیلَ لَهُ: جُعِلْتُ فِداک مَا الْاِصْلاحُ بَیْنَ النّاسِ؟ قالَ: تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ کَلاما یَبْلُغُهُ فَتَخْبُثُ نَفْسُهُ، فَتَلْقاهُ فَتَقولُ: سَمِعْتُ مِنْ فُلانٍ قالَ فیکَ مِنَ الْخَیْرِ کَذا وَکَذا، خِلافَ ما سَمِعْتَ مِنْهُ؛

سخن سه گونه است: راست و دروغ و اصلاح میان مردم. به آن حضرت عرض شد: قربانت اصلاح میان مردم چیست؟ فرمودند: از کسی سخنی درباره دیگری می شنوی که اگر سخن به گوش او برسد، ناراحت می شود. پس تو آن دیگری را می بینی و برخلاف آنچه شنیده ای، به او می گویی: از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۱، ح ۱۶.

حدیث۲۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ لا یَمْضی عَلَیْهِ اَرْبَعونَ لَیْلَةً اِلاّ عَرَضَ لَهُ اَمْرٌ یَحْزُنُهُ یُذَکَّرُ بِهِ؛

مؤمن، در طول چهل شب، حتما حادثه ای برایش پیش می آید که ناراحتش کند و بیدارش سازد.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۱۱، ح ۱۴.

حدیث۲۲۳۲

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ بَلایاهُ مَحْشُوَّةٌ بِكَراماتِهِ الْاَبَدیَّةِ، وَ مِحَنَهُ مورِثَةٌ رِضاهُ وَ قُرْبَهُ وَ لَوْ بَعْدَ حینٍ؛
بلاهایی که از جانب خدا [به بنده مؤمن] می رسند، به یقین، کرامت های جاودان او را به دنبال خود دارند و سختی هایی که در راه او باشند نیز خشنودی او و نزدیکی به او را به بار می آورند، اگر چه ممکن است اندکی به طول بینجامد.
بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۰، ح ۲۷.

حدیث۲۲۳۳

امام صادق علیه السلام :
كانَ رَسُولُ اللّه صلی الله علیه و آله اذا اَرادَ اَنْ يَبْعَثَ سَرِيَّةً دَعاهُمْ فَاَجْلَسَهُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ، ثُمَّ يَقولُ: سيروا بِسْمِ اللّه وَ بِاللّه وَ فی سَبيلِ اللّه وَ عَلی مِلَّةِ رَسولِ اللّه لا تَغُلّوا، وَ لا تُمَثِّلوا، وَ لا تَغْدِروا، وَ لا تَقْتُلوا شَيْخا فانيا وَ لا صَبِيّا، وَ لا اِمْرَاَةً، وَ لا تَقْطَعوا شَجَرا اِلاّ اَنْ تُضْطَرّوا اِلَيْها، وَ اَيُّما رَجُلٍ مِنْ اَدْنَی الْمُسْلِمينَ اَوْ اَفْضَلِهِمْ نَظَرَ اِلی رَجُلٍ مِنَ الْمُشْرِكينَ فَهُوَ جارٌ حَتّی يَسْمَعَ كَلامَ اللّه فَاِنْ تَبِعَكُمْ فَاَخوكُمْ فِی الدّينِ، وَ اِنْ اَبی فَاَبْلِغُوهُ مَأْمَنَهُ وَ اسْتَعينوا بِاللّه عَلَيهِ؛
رسول خدا، هرگاه تصمیم می گرفت که گروهی را برای جنگ بفرستد، آنها را فرا می خواند و پیش روی خویش می نشاند و می فرمود: با نام خدا و برای خدا و در راه خدا و بر دین رسول خدا بروید و کینه توزی نکنید و کُشته های دشمن را مُثله نکنید (گوش و بینی و سایر اعضای بدنشان را نبُرید) و پیمان شکنی نکنید و پیرمردِ از کار افتاده و کودك و زنی را نکشید و درختی را قطع نکُنید ـ مگر وقتی که چاره ای جز آن نباشد ـ و اگر مسلمانِ دون پایه یا عالی رتبه ای یکی از مُشرکان را پناه داد، آن مشرك، در پناه اسلام است تا کلام خدا را بشنود. پس از آن، اگر از شما پیروی کرد [و مسلمان شد]، برادر دینی شماست و اگر امتناع ورزید، او را به پناهگاهش برسانید و از خدا بخواهید که در فرصت دیگری، شما را بر او چیره سازد.
فروع کافی، ج ۵، ص ۲۷، ح ۱.

حدیث۲۲۳۴

امام صادق علیه السلام :
سِتَّةٌ لاتَكونُ فِی الْمُؤْمِنِ: اَلْعُسْرُ وَ النَّكَهُ وَ الْحَسَدُ وَ اللَّجاجَةُ وَ الْكَذِبُ وَ الْبَغْیُ؛
شش (صفت) در مؤمن نیست: سخت گیری، بی خیری، حسادت، لجاجت، دروغگویی و تجاوز.
تحف العقول، ص ۳۷۷.

حدیث۲۲۳۵

امام صادق علیه السلام :
قيلَ لِلصّادِقِ علیه السلام: اِنّی اُنْفِقُ وَ لا اَری خَلَفا! قالَ: اَفَتَرَی اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ اَخْلَفَ وَعْدَهُ؟ قيلَ: لا، قالَ: فَمِمَّ ذالِكَ؟ قيل: لا اَدْری. قالَ: لَوْ اَنَّ اَحَدَكُمُ اِكْتَسَبَ الْمالَ مِنْ حِلِّهِ لَمْ يُنْفِقْ دِرْهَما اِلاّ اَخْلَفَ عَلَيْهِ؛

شخصـی به امام صادق علیه السـلام عرض کرد من اِنفاق می کنم ولی عوضـی برای آن نمی بینم. حضرت فرمودند: آیا دیده ای که خـدای ـ عزّ و جلّ ـ وعـده خلاف بدهـد؟ گفت: نه! فرمودنـد: پس این [مشـکل] از کجاست؟ عرض کرد: نمی دانم. فرمودنـد: اگر کسی مال حلالی به دست آورَد و از آن مال، دِرهمی انفاق کند، خدا، قطعا عوض آن را به وی می دهد.

تفسیر صافی، ج ۴، ص ۲۲۳، ح ۳۹.

حدیث۲۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا ذَکَرَ رَجُلٌ عِنْدَهُ الاَْغْنیاءَ وَ وَقَعَ فیهِم ـ : اُسْکُتْ! فَاِنَّ الغَنِّی اِذا کانَ وَصولاً لِرَحِمِهِ بارّا بِاِخْوانِهِ اَضْعَفَ اللّه ُ لَهُ الاَجْرَ ضِعْفَیْنِ لاَِنَّ اللّه َ یَقولُ: «وَ ما اَمْوالُکُمْ وَ لا اَوْلادُکُم...»؛

مردی در حضور امـام صـادق علیه السـلام از ثروتمنـدان، سـخن به میان آورد و از آنان بـدگویی کرد. حضـرت فرمودنـد: خاموش! ثروتمنـد، چنانچه به خویشاونـدان خود رسیدگی کنـد و به برادرش احسان نمایـد، خداوند دو برابر به او مزد می دهد؛ زیرا خداوند می فرماید: «اموال و فرزندانتان، شما را به ما نزدیک نمی کنند، مگر مؤمنان و شایسته کاران را که پاداش دو چندان دارند».

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲، ص ۲۰۳.

حدیث۲۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

رَاَیْتُ الْمَعْروفَ کَاسْمِهِ، وَ لَیْسَ شَیْ ءٌ اَفْضَلَ مِنَ الْمَعْروفِ اِلاّ ثَوابُهُ، وَ ذلِکَ یُرادُ مِنْهُ، وَ لَیْسَ کُلُّ مَنْ یُحِبُّ اَنْ یَصنَعَ الْمَعْروفَ اِلَی النّاسِ یَصْنَعُهُ، وَ لَیْسَ کُلُّ مَنْ یَرْغَبُ فیهِ یَقْدِرُ عَلَیْهِ وَ لا کُلُّ مَنْ یَقْدِرُ عَلَیْهِ یُو?ذَنُ لَهُ فیهِفَاِذَ ا اجْتَمَعَتِ الرَّغْبَةُ وَ الْقُدْرَةُ وَ الاِْذْنُ فَهُنالِکَ تَمَّتِ السَّعادَةُ لِلطّالِبِ وَ المَطْلوبِ اِلَیْهِ؛

من خوبی را ماننـد نـامش [خوب و زیبـا] دیـدم و هیـچ چیز بهتر از خوبی نیست، مگر پـاداش آن و همین هم از آن امیـد می رود. و چنین نیست که هر کس دوست داشت به مردم خوبی کنـد، این کار را انجام دهـد و چنین نیست که هر کس رغبت به خوبی کردن داشت توان انجام آن را داشته باشد یا هر کس توانایی خوبی کردن را داشت [فرصت و] توفیق آن را نیز به دست آورد؛ بلکه هرگاه رغبت و توانـایی و توفیق با هم گرد آینـد، آن گاه است که خوشـبختی برای خوبی کننـده و آن که در حقّش خوبی شـده است، به طور کامل فراهم می آید.

کافی، ج ۴، ص ۲۶، ح ۳.

حدیث۲۲۳۸

امام صادق علیه السلام :

اِنْ کـانَتْ لَـکَ یَـدٌ عِنـدَ اِنْسانٍ فَلا تُفْسِـدْها بِکَثْرَةِ المِنَنِ وَ الـذِّکْرِ لَها، وَ لـکِنِ اَتْبِعْها بِاَفْضَلَ مِنْها فَاِنَّ ذلِکَ اَجْمَلُ بِکَ فی اَخْلاقِکَ، وَ اَوجَبَ لِلثَّوابِ فی آخِرَتِکَ؛

اگر به کسـی خوبی کردی، آن را بـا منّت گذاشـتن و به رخ کشـیدنِ زیاد، ضایع نکن؛ بلکه با خوبی بهتری ادامه اش بـده؛ زیرا این کار برای اخلاق تو زیبنده تر است و پاداش آخرتت را حتمی تر می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۸۳، ح ۱.

حدیث۲۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

اَ لْمَنُّ یَهْدِمُ الصَّنیعَةَ؛

منّت گذاشتن، کار خوب را از بین می برد.

کافی، ج ۴، ص ۲۲، ح ۲.

حدیث۲۲۴۰

امام صادق علیه السلام :

فیهِ خَبَرُکُم وَ خَبَرُ مَنْ قَبلَکُم وَ خَبَرُ مَنْ بَعْدَکُم وَ خَبَرُ السَّماءِ وَ الْاَرضِ، وَ لَو اَتاکُم مَنْ یُخْبِرُکُمْ عَنْ ذالِکَ لَتَعَجَّبْتُمْ؛

اخبار شما و گذشتگان و آیندگان شما و خبرهای آسمان و زمین، در قرآن آمده است، و اگر کسی نزد شما بیاید و [با تکیه بر قرآن] از آنها خبرتان دهد، حتما تعجب خواهید نمود.

کافی، ج ۲، ص ۵۹۹، ح ۳.

حدیث۲۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی: «فَاسْاَلوا اَهْلَ الذِّکْرِ...» ـ : اَ لْکِتابُ الذِّکْرُ، وَ اَهْلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ علیهم السلام؛

در این سخن خداوند که فرمود: «اگر نمی دانید، از اهل ذکر (دانایان) بپرسید»، ذکر، همان قرآن است و اهل ذکر، خاندان محمّد علیهم السلام‌اند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۷، ح ۹۷.

حدیث۲۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَطْعَمَ مُسلِما حَتّی یُشْبِعَهُ، لَمْ یَدْرِ اَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللّه ما لَهُ مِنَ الْاَجْرِ فِی الْآخِرَةِ لا مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبیٌّ مُرْسَلٌ اِلاَّ اللّه ُ رَبُّ العالَمینَ؛

هر کس مسلمانی را غذا دهد تا سیر شود، از پاداش آخرت او، جز خداوندِ پروردگار جهانیان هیچ کس دیگری، حتی فرشته مُقرّب و پیامبر مُرسَل، خبر ندارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۴۵، ح ۱۳۸۱.

حدیث۲۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

اِطْعامُ الْاَسیرِ حَقٌّ عَلی مَنْ اَسَرَهُ ... فَاِنَّهُ یَنْبَغی اَنْ یُطْعَمَ وَ یُسْقی وَ یُظَلَّ وَ یُرْفَقَ بِهِ کافِرا کانَ اَوْ غَیْرَهُ؛

غذا دادن به اسیر، وظیفه ای است به گردن کسی که او را به اسارت گرفته است ... پس سزاوار است که اسیر، چه کافر باشد و چه غیر کافر، خوراك و آب داده شود و در سایه قرار گیرد و با او مُدارا شود.

کافی، ج ۵، ص ۳۵، ح ۲.

حدیث۲۲۴۴

امام صادق علیه السلام :

حَقُّ الصَّدَقَةِ اَنْ تَعْلَمَ اَ نَّها ذُخْرُکَ عِنْدَ رَبِّکَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ وَدیعَتُکَ الَّتی لا تَحْتاجُ اِلَی الْاِشْهادِ عَلَیْها، وَ کُنْتَ بِما تَسْتَوْدِعُهُ سِرّا اَوثَقَ مِنْکَ بِما تَسْتَوْدِعُهُ عَلانیَةً، وَ تَعْلَمَ اَ نَّها تَدْفَعُ الْبَلایا وَ الْاَسْقَامَ عَنْکَ فِی الدُّنْیا، وَ تَدْفَعُ عَنْکَ النّارَ فِی الْآخِرَةِ؛

حقّ صدقه این است که بدانی هر صدقه ای، پس اندازِ تو نزد پروردگارت ـ عزّ و جلّ ـ است و سپرده ای است که احتیاجی به شاهد گرفتن برای آن نیست و این که اطمینان تو به سپرده ای که پنهانی به ودیعه می گذاری (صدقه ای که پنهانی می دهی)، بیشتر از چیزی باشد که آشکارا می سپاری و این که بدانی صدقه، در دنیا بلاها و بیماری ها را از تو دور می گرداند و در آخرت، آتش جهنّم را.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴، ح ۱.

حدیث۲۲۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَوْلِهِ تَعالی: «اِنَّ اِبْراهیمَ لَحَلیمٌ اَوّاهٌ مُنیبٌ»ـ : دَعّاءٌ؛

در این گفته خداوند که فرمود: «ابراهیم، بردبار و زاری کننده و توبه کار بود»، [زاری کننده] یعنی بسیار دعا کننده.

بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۱۲، ح ۳۲.

حدیث۲۲۴۶

امام صادق علیه السلام :

اَ تَری اللّه َ اَعْطی مَنْ اَعْطی مِنْ کَرامَتِهِ عَلَیْهِ، وَ مَنَعَ مَنْ مَنَعَ مِنْ هَوانٍ بِهِ عَلَیْهِ؟! لا، وَ لکِنَّ المالَ مالُ اللّه ِ یَضَعُهُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَ دائِعَ، وَ جَوَّزَ لَهُمْ أنْ یَأْکُلوا قَصْدا وَ یَلْبَسوا قَصْدا وَ یَنْکِحوا قَصْدا وَ یَرْکَبوا قَصْدا، وَ یَعودُوا بِما سِوی ذالِکَ عَلی فُقَراءِ الْمُؤْمِنینَ وَ یَلُمُّوا بِهِ شَعَثَهُمْ، فَمَنْ فَعَلَ ذالِکَ کانَ ما یَأْکُلُ حَلالاً وَ یَشْرَبُ حَلالاً وَ یَرْکَبُ وَ یَنْکِحُ حَلالاً، وَ مَنْ عَدا ذالِکَ کانَ عَلَیْهِ حَراما. اَ تَرَی اللّه َ اَ ئْتَمَنَ رَجُلاً عَلی مالٍ لَهُ اَنْ یَشْتَرِیَ فَرَسا بِعَشَرَةِ آلافِ دِرْهَمٍ وَ یُجْزیهِ فَرَسٌ بِعِشْرینَ دِرْهَما؟! وَ قالَ: «لا تُسْرِفوا اِنَّهُ لا یُحِبُّ الْمُسْرِفینَ»؟!

فکر می کنی اگر خداوند به کسی چیزی داده، به این خاطر است که او در پیشگاه خدا احترام دارد؟ و اگر به کسی چیزی نداده، از آن روست که او در نظر خدا، خوار و بی مقدار است؟ نه! بلکه مال و ثروت، از آنِ خداست که نزد انسان به امانت می گذارد و به انسان ها اجازه می دهد که با رعایت میانه روی، بخورند و بپوشند و ازدواج کنند و وسیله سواری سوار شوند و اضافه آن را به مؤمنانِ نیازمند بدهند و به این وسیله، آنها را از پریشانی برهانند. پس هر کس چنین کند، آنچه می خورد و می نوشد و سوار می شود و ازدواج می کند، حلال است و هر کس از این حد تجاوز کند، بر او حرام است ... آیا خیال می کنی اگر خداوند مالی را به امانت به کسی بدهد، او حق دارد اسبی را به ده هزار دِرهم بخرد، در حالی که اسب بیست دِرهمی هم برایش کافی است؟ ... و حال آن که خداوند فرموده است: «اسراف نکنید که خدا اسرافکاران را دوست ندارد»؟!

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۳۰۴، ح ۱۷.

حدیث۲۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فِی التُّفّاحِ، ما داوَوْا مَرضاهُمْ إلاّ بِهِ، ألا وَ إنَّهُ أسْرَعُ شَیْ ءٍ مَنْفَعَةً لِلْفُؤادِ خاصَّةً وَ إنَّهُ نَضوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنها با آن درمان می کردند. سیب از هر چیزی سریع تر به قلب فایده می بخشد بویژه آن که خوش بو کننده است.

طبّ الأئمّه، ص ۱۳۵.

حدیث۲۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ اَصْلُ کُلِّ خَیْرٍ، وَ مِنْ فُروعِنا کُلُّ بِرٍّ، فَمِنَ البِرِّ: التَّوحیدُ، وَ الصَّلاةُ، وَ الصّیامُ وَ کَظْمُ الْغَیْظِ، وَ الْعَفْوُ عَنِ المُسی ءِ، وَ رَحْمَةُ الفَقیرِ، وَ تَعَهُّدُ الجارِ، وَ الاِقرارُ بِالفَضْلِ لاَهلِهِ. وَ عَدُوُّنا اَصْلُ کُلِّ شَرٍّ، وَ مِنْ فُروعِهِمْ کُلُّ قَبیحٍ وَ فاحِشَةٍ، فَمِنْهُمُ الْکِذْبُ، وَ الْبُخْلُ، وَ النَّمیمَةُ، وَ الْقَطیعَةُ، وَ اَکْلُ الرِّبا، وَ اَکْلُ مالِ الْیَتیمِ بِغَیْرِ حَقِّهِ، وَ تَعَدّی الْحُدودِ الَّتی اَمَرَ اللّه ُ، وَ رُکوبُ الْفَواحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْها وَ ما بَطَنَ، وَ الزِّنا، وَ السَّرِقَةُ، وَ کُلُّ ما وافَقَ ذلِکَ مِنَ القَبیحِ. فَکَذَبَ مَنْ زَعَمَ اَ نَّهُ مَعَنا وَ هُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفُروعِ غَیْرِنا؛

ما [خاندان پیامبر]، ریشه همه خوبی ها هستیم و هر نیکی ای، [میوه ای] از شاخه های ماست و از جمله نیکی هاست: یکتا دانستن خدا، نماز، روزه، فروخوردن خشم، گذشت از کسی که بدی ای کرده است، ترحّم به نیازمند، رسیدگی به همسایه و اعتراف به کمال اهل کمال. دشمن ما نیز ریشه همه بدی هاست و هر زشتی و بدکاری ای، [میوه ای]از شاخه های اوست و از جمله زشتی هاست: دروغ، بُخل، سخن چینی، قطع رابطه با خویشاوندان، رِبا خواری، به ناحقْ خوردنِ مال یتیم، تجاوز از حدودِ فرمان های الهی، بدکارگی آشکار و پنهان، زنا، دزدی و هر زشتیِ دیگری از این دست. پس هر کس بگوید: با ماست، امّا به شاخه های دشمن ما چنگ بزند، دروغگوست.

کافی، ج ۸، ص ۲۴۲، ح ۳۳۶.

حدیث۲۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

اَلْغِناءُ مِمّا اَوعَدَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَیهِ النّارَ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَ مِنَ النّاسِ مَنْ یَشْتَری لَهْوَ الحَدیثِ لِیُضِلَّ عَنْ سَبیلِ اللّه ِ بِغَیْرِ عِلْمٍ وَ یَتَّخِذَها هُزُوا اُولئِکَ لَهُمْ عَذابٌ مُهینٌ»؛

ساز و آواز، از جمله گناهانی است که خداوند ـ عزّ و جلّ ـ برای آن وعده آتش داده است، آن جا که می فرماید: «و از مردم کسانی هستند که سخن بیهوده را می خرند تا مردم را از روی نادانی از راه خدا گمراه سازند و آیات الهی را مسخره کنند؛ برای آنان عذابی خوار کننده خواهد بود».

من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۵۸، ح ۵۰۹۲.

حدیث۲۲۵۰

امام صادق علیه السلام :

عَبـدُ الاَعْلى: سَاَ لْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلامعَنْ قَوْلِ اللّه عَزَّ وَ جَلَّ: «فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الاَوْثانِ وَ اجْتَنِبوا قَوْلَ الزّورِ»، قالَ: اَلرِّجْسُ مِنَ الْاَوْثانِ: الشِّطْرَنْجُ، وَ قَوْلُ الزّورِ: اَلْغِناءُ. قُلتُ: قَولُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَ مِنَ النّاسِ مَنْ يَشْتَرى لَهْوَ الْحَديثِ» قالَ: مِنْهُ الْغِناءُ؛

عبد الاعلی: از امام صادق علیه السلام درباره این سخن خدای ـ عزّ و جلّ ـ پرسیدم که می فرماید: «از پلیدی بُت ها، دوری کنید و از گفتار باطل، اجتناب ورزید». فرمودند: پلیدی بت ها، شطرنج است و گفتار باطل، ساز و آواز. عرض کردم: منظور از سخن بیهوده در آیه «و از مردم کسانی هستند که سخن بیهود می خرند» چیست؟ فرمودند: یکی از نمونه های آن، ساز و آواز است.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۴۵، ح ۲۰.

حدیث۲۲۵۱

امام صادق علیه السلام :

الْمَرأَةُ تَحيضُ، يَحْرُمُ عَلى زَوْجِها اَن يَأتِيَها لِقَولِ اللّه تَعالى «و لا تَقرَبوهُنَّ حَتّى يَطهُرْنَ»؛

زنی که در عادت ماهیانه (حیض) است بر شوهرش آمیزش با او حرام است به دلیل این گفته خداوند متعال: «از زنان حائض کناره گیری کنید و با آنان نزدیکی ننماید تا پاک شوند».

وسائل الشيعه ، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۹.

حدیث۲۲۵۲

امام صادق علیه السلام :

عَنْ عُذافِرَ الصَّيرَفِىِّ: قالَ اَبو عَبدِ اللّه عليه السلام: تَرى هؤُلاءِ الْمُشَوَّهينَ خَلْقُهُمْ؟ قالَ: قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ هؤُلاءِ الَّذينَ آباؤهُمْ يَأْتونَ نِساءَهُمْ فِى الطَّمَثِ؛

عذافر صیرفی ـ : امام صادق علیه السلام فرمودند: این گروه زشت چهره را می بینی؟ گفتم: بله. فرمودند: اینان کسانی هستند که پدرانشان با مادرانشان در حال حیض، آمیزش کرده اند.

كافى، ج ۵، ص ۵۳۹، ح ۵.

حدیث۲۲۵۳

امام صادق علیه السلام :

ما خَلَتِ الدُّنْيا مُنْذُ خَلَقَ اللّه ُ السَّماواتِ وَ الْاَرْضَ مِنْ اِمامٍ عَدْلٍ اِلى اَنْ تَقومَ السّاعَةُحُجَّةً لِلّهِ فيها عَلى خَلْقِهِ؛

جهان، از هنگامی که خدا آسمان ها و زمین را آفرید، از امام عادل، خالی نبوده است و تا برپایی قیامت نیز [از امام عادلْ] خالی نخواهد ماند، تا حجّت خدا بر خلقش در روی زمین باشد.

بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۲۴، ح ۲۸.

حدیث۲۲۵۴

امام صادق علیه السلام :

اَ لْبَنونَ نَعيمٌ وَ الْبَناتُ حَسَناتٌ وَ اللّه ُ يَسْأَلُ عَنِ النَّعيمِ ، وَ يُثيبُ عَلَى الْحَسَناتِ ؛

پسران، نعمت اند و دختران خوبی. خداوند ، از نعمت ها سؤال می کند و به خوبی ها پاداش می دهد .

کافی ، ج ۶، ص ۷، ح ۱۲ .

حدیث۲۲۵۵

امام صادق علیه السلام :

اَلصَّبْرُ یُظْهِرُ ما فی بَواطِنِ الْعِبادِ مِنَ النّورِ وَ الصَّفاءِ، وَ الْجَزَعُ یُظْهِرُ ما فی بَواطِنِهِمْ مِنَ الظُّلْمَةِ وَ الْوَحْشَةِ؛

صبر، نور و صفایی را که در باطن بندگان است، ظاهر می سازد و ناله و بی تابی، ظلمت و ترس درونی آنها را آشکار می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۹۰، ح ۴۴.

حدیث۲۲۵۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّما خُلِّدَ أَهْلُ النّارِ فِی النّارِ لِأَنَّ نیّاتَهُمْ كانَتْ فِی الدُّنْیا أنْ لَوْ خُلِّدُوا فیها أنْ یَعْصُوا اللّه َ أَبَدا وَ إِنَّما خُلِّدَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِی الْجَنَّةِ لِأَنَّ نیّاتَهُمْ كانَتْ فِی الدُّنْیا أنْ لَوْ بَقُوا فیها أنْ یُطیعُوا اللّه َ أَبَدا فَبِالنِّیّاتِ خُلِّدَ هؤُلاءِ وَ هؤُلاءِ ثُمَّ تَلا قَوْلَهُ تَعالی: (قُلْ كُلٌّ یَعْمَلُ عَلی شاكِلَتِهِ) قالَ: عَلی نیَّتِهِ؛

جهنّمیـان از این رو در آتش، جاویدانند كه در دنیا، نیّتشان این بود كه چنانچه تا ابد زنده بمانند تا ابد خدا را نافرمانی كنند و بهشتیان نیز از این رو در بهشت، جاویدانند كه در دنیا بر این نیّت بودند كه اگر برای همیشه ماندگار باشند برای همیشه خدا را فرمان برند. پس، جاودانگی هر دو گروه به سبب نیّت هایشان است. آن گاه حضرت این آیه را تلاوت كردند: «بگو هر كس طبق نیّت خود عمل می كند».

کافی، ج ۲، ص ۸۵، ح ۵.

حدیث۲۲۵۷

امام صادق علیه السلام :

لَوْ اَنَّ رَجُلاً اَ نْفَقَ ما فی یَدَیهِ فی سَبیلٍ مِنْ سَبیلِ اللّه ِ ما كانَ اَحْسَنَ وَ لا ـ وُفِّقَ، اَ لَیسَ یَقولُ اللّه ُ تَعالی: «وَ لا ـ تُلقوا بِاَیْدیكُمْ اِلَی التَّهْلُكَةِ وَ اَحْسِنوا اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ المُحْسِنینَ»؟! یَعنِی الْمُقْتَصِدینَ؛

اگر كسی دار و ندار خود را در راهی از راه های خدا خرج كند، كار خوبی نكرده و توفیقی نیافته است. مگر نه این كه خدای تعالی می فرماید: «با دست هایتان خود را به هلاكت نیندازید و نیكی كنید كه خداوند، نیكوكاران را دوست دارد»؟ مقصود [از نیكوكاران]، میانه رَوی كنندگان هستند.

کافی، ج ۴، ص ۵۳، ح ۷.

حدیث۲۲۵۸

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ تَعالی: «وَ لا تَجْعَلْ یَدَكَ مَغْلولَةً اِلی عُنُقِكَ وَ لا تَبْسُطْها كُلَّ البَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلوما مَحسورا» ـ : اَلاِحْسارُ الْفاقَةُ؛

درباره آیه «هرگز دست خود را به گردن نیاویز [و بُخل نورز] و آن را بیش از حد نیز مگشای كه سرزنش شده و حسرت زده بنشینی» فرمودند: مقصود از حسرت، تهی دستی است.

کافی، ج ۴، ص ۵۵، ح ۶.

حدیث۲۲۵۹

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ السَّخِىُّ الْمُبَذِّرُ الَّذى يُنفِقُ مالَهُ فى غَيْرِ حَقِّهِ، وَ لكِنَّهُ الَّذى يُؤَدّى اِلَى اللّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا فَرَضَ عَلَيْهِ فى مالِهِ مِنَ الزَّكاةِ وَ غَيرِها؛

سخاوتمند، آن ولخرجی نیست که اموال خود را نابه جا می بخشد؛ بلکه کسی است که زکات و دیگر حقوق مالی ای را که خدای ـ عزّ و جلّ ـ بر او واجب کرده است، می پردازد.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۲، ح ۹.

حدیث۲۲۶۰

امام صادق علیه السلام :

لَمّا قالَ لَهُ اَبو عُبَيدَةَ: اُدْعُ اللّهَ لى اَنْ لا يَجْعَلَ رِزْقى عَلى اَيْدِى الْعِبادِ ـ : اَبَى اللّهُ عَلَيْكَ ذلِكَ اِلاّ اَنْ يَجْعَلَ اَرْزاقَ الْعِبادِ بَعْضِهِم مِنْ بَعْضٍ وَلكِنِ اُدْعُ اللّهَ اَنْ يَجْعَلَ رِزْقَكَ عَلى اَيْدى خِيارِ خَلْقِهِ فَاِنَّهُ مِنَ السَّعادَةِ؛

ابو عبیده به امام صادق علیه السلام عرض کرد: «دعا کنید که خداوند روزی مرا دست بندگانش قرار ندهد»، امام فرمودند: خداوند چنین کاری نمی کند. او روزی بندگانش را در دست یکدیگر قرار داده است؛ امّا از خدا بخواه که روزیت را در دست بندگان خوبش قرار دهد، که این از خوش بختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۱.

حدیث۲۲۶۱

امام صادق علیه السلام :

لا يَكونُ الْعَبْدُ مُؤْمِنا حَتّى يَكونَ خائِفا راجيا، وَ لا يَكونُ خائِفا راجيا حَتّى يَكونَ عامِلاً لِما يَخافُ وَ يَرْجو؛

بنده، مؤمن نباشد مگر آن گاه که بیمناک و امیدوار باشد و بیمناک و امیدوار نباشد مگر آن گاه که بیم و امید، او را به عمل وادارد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۹۲، ح ۶۱.

حدیث۲۲۶۲

امام صادق علیه السلام :

اِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ اَخاهُ اِنْماثَ الْايمانُ مِنْ قَلْبِهِ كَما يَنْماثُ الْمِلْحُ فِى الْماءِ؛

هرگاه مؤمن به برادر [دینی] خود تهمت بزند، ایمان در قلب او از میان می رود، همچنان که نمک در آب، ذوب می شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۱، ح ۱.

حدیث۲۲۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا يَسْتَيْقِنُ الْقَلْبُ اَنَّ الْحَقَّ باطِلٌ اَبَدا وَ لا يَسْتَيقِنُ اَنَّ الْباطِلَ حَقٌّ اَبَدا؛

هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل، یقین نمی کند.

تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۳، ح ۳۹.

حدیث۲۲۶۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كافَأَ السَّفيهَ بِالسَّفَهِ فَقَدْ رَضِىَ بِما اُتِىَ اِلَيهِ حَيْثُ احْتَذى مِثالَهُ؛

هر کس [رفتار] نابخرد را با نابخردی تلافی کند، به رفتار وی رضایت داده است؛ زیرا از الگوی آن پیروی کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۲.

حدیث۲۲۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَوصى بِالثُّلُثِ فَقَدْ اَضَرَّ بِالْوَرَثَةِ، وَ الْوَصيَّةُ بِالْخُمسِ وَ الرُّبعِ اَفْضَلُ مِنَ الْوَصيَّةِ بِالثُّلُثِ. وَ مَنْ أوصى بِالثُّلُثِ فَلَم يَتْرُكْ۲۷۵. نزدیک ترین ها را تأمین کنید

هر کس در باره یک سوم [دارایی اش] وصیّت کند، به وارثان، زیان زده است و وصیّت کردن در باره یک پنجم و یک چهارم، از وصیّت کردن در باره یک سوم، بهتر است. کسی که در باره یک سومْ وصیّت می کند، در واقع، چیزی باقی نگذاشته است.

کافی، ج ۷، ص ۱۱، ح ۵.

حدیث۲۲۶۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ صَدَقَةَ اللَّيلِ تُطْفِىءُ غَضَبَ الرَّبِّ وَ تَمْحُو الذَّنْبَ الْعَظيمَ وَ تُهَوِّنُ الْحِسابَ وَ صَدَقَةُ النَّهارِ تُثْمِرُ الْمالَ وَ تَزيدُ فِى الْعُمْرِ؛

صدقه در شب، خشم پروردگار را فرو می نشاند و گناه بزرگ را پاک می کند و حساب (قیامت) را آسان می گرداند و صدقه در روز، ثروت می آورد و عمر را زیاد می کند.

کافی، ج ۴، ص ۹، ح ۳.

حدیث۲۲۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَرَّ اَميرُ الْمُؤْمِنينَ عليه السلامعَلى جارِيَةٍ قَدِ اشْتَرَتْ لَحْما مِنْ قَصّابٍ وَ هِىَ تَقولُ: زِدْنى، فَقالَ لَهُ اَميرُ الْمُؤْمِنينَ عليه السلام: زِدْها فَاِنَّهُ اَعْظَمُ لِلبَرَكَةِ؛

امیر المؤمنین علیه السلام از جایی عبور می کردند که دیدند دختری از قصّاب، گوشت خریده است و می گوید: سنگین تر بِکِش. امیر المؤمنین علیه السلام به قصّاب فرمودند: بیشتر بده؛ چرا که این کار، برکت [دارایی ات] را بیشتر می کند.

کافی، ج ۵، ص ۱۵۲، ح ۸.

حدیث۲۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

اَبو بَصیرٍ عَنِ الْاِمامِ الصّادِقِ علیه السلام: لَیسَ شَیْ ءٌ اِلاّ وَ لَهُ حَدٌّ. قُلْتُ: جُعِلْتُ فِداكَ فَما حَدُّ التَّوَكُّلِ؟ قالَ: اَلْیَقینُ. قُلْتُ: فَما حَدُّ الْیَقینِ؟ قالَ: اَلاّ تَخافَ مَعَ اللّهِ شَیْئا؛

ابو بصیر می گوید: امام صادق علیه السلام فرمودند: هیچ چیزی نیست که حَدّ و نهایتی نداشته باشد. عرض کردم: فدایت شوم! حَدّ و نهایتِ توکّل چیست؟ فرمودند: یقین. عرض کردم: حَدّ و نهایت یقین چیست؟ فرمودند: این که جز خدا، از کسی و چیزی نترسی.

کافی، ج ۲، ص ۵۷، ح ۱.

حدیث۲۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّهُ لَو كانَ الرِّبا حَلالاً ـ لَتَرَكَ النّاسُ التِّجاراتِ وَ ما يَحْتاجونَ إلَيْهِ فَحَرَّمَ اللّهُ الرِّبا لِيَفِرَّ النّاسُ مِنَ الْحَرامِ إلَى الْحَلالِ وَ اِلَى التِّجاراتِ وَ إلَى الْبَيْعِ وَ الشِّراءِ فَيَبْقى ذلِكَ بَيْنَهُمْ فِى الْقَرْضِ؛

به راستی، اگر ربا حلال بود، مردم تجارت و تلاش برای معاش را رها می کردند. به همین دلیل خداوند ربا را حرام کرد تا مردم از حرام به حلال و تجارت و خرید و فروش رو بیاورند و به یکدیگر قرض بدهند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۷، ح ۴۹۳۷.

حدیث۲۲۷۰

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللّهِ عَزَّ وَ جَلَّ : «يَمْحَقُ اللّهُ الرِّبا وَ يُرْبِى الصَّدَقاتِ» وَ قَد أرى مَنْ يَأْكُلُ الرِّبا يَرْبُو مالُهُ؟ ـ: فَأَىُّ مَحْقٍ أَمْحَقُ مِنْ دِرْهَمِ رِبا يَمْحَقُ الدّينَ فَإنْ تابَ مِنْهُ ذَهَبَ مالُهُ وَ افْتَقَرَ؛

مردی از امام صادق علیه السلام درباره آیه «خداوند ربا را نابود می کند و صدقات را افزایش می دهد» سؤال کرد و گفت: گاه کسی را می بینم که ربا می خورد و با این حال ثروتش زیاد می شود؟ حضرت فرمودند: کدام نابودی، نابود کننده تر از یک درهم ربا که دین را نابود می کند. که اگر توبه هم کند ثروتش از دست می رود و فقیر می شود.

تهذیب الأحکام، ج ۷، ص ۱۹، ح ۸۳.

حدیث۲۲۷۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الصّادِقَ اَوَّلُ مَنْ يُصَدِّقُهُ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَعْلَمُ أَنَّهُ صادِقٌ وَ تُصَدِّقُهُ نَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صادِقٌ؛

راستگو را نخستین کسی که تصدیق می کند، خدای ـ عزّ و جلّ ـ است که می داند او راستگوست و نیز نفس او تصدیقش می کند که می داند راستگوست.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح۶.

حدیث۲۲۷۲

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ تَعالی: «وَ الَّذینَ هُمْ عَنِ اللَّغوِ مُعْرِضونَ»ـ : هُوَ اَنْ یَتَقَوَّلَ الرَّجُلُ عَلَیْکَ بِالْباطِلِ، اَوْ یَأْتیکَ بِما لَیْسَ فیکَ فَتُعْرِضَ عَنْهُ لِلّهِ. وَ فی رِوایَةٍ اُخری: اِنَّهُ الْغِناءُ وَ الْمَلاهی؛

درباره آیه «و کسانی که از لَغْو، روی می گردانند» فرمودند: یعنی کسی درباره تو حرف نادرستی ببافد، یا چیزی را که در تو نیست به تو نسبت بدهد و تو به خاطر خدا، از او روی بگردانی. در روایتی دیگر آمده است: مقصود از لغو، ساز و آواز و کارهای غفلت آور است.

تفسیر مجمع البیان، ج ۷، ص ۱۵۸.

حدیث۲۲۷۳

امام صادق علیه السلام :

ـ عِنْدَ ما سَاَلَهُ الْمُفَضَّلُ عَنْ عِلَّةِ تَحْریمِ الْخَمْرِ ـ : حَرّمَ اللّهُ الْخَمْرَ لِفِعْلِها وَ فَسادِها لاَِنَّ مُدْمِنَ الْخَمْرِ تُورِثُهُ الاِْرْتِعاشَ، وَ تَذْهَبُ بِنورِهِ، وَ تَهْدِمُ مُرُوَّتَهُ، وَ تَحْمِلُهُ عَلی اَنْ یَجْتَرِئَ عَلَی ارْتِکابِ الْمَحارِمِ وَ سَفْکِ الدِّماءِ وَ رُکوبِ الزِّنا، وَ لا یُؤْمَنُ اذا سَکِرَ اَنْ یَثِبَ عَلی حُرَمِهِ وَ لا یَعْقِلُ ذالِکَ، وَ لا یَزیدُ شارِبَها اِلاّ کُلَّ شَرٍّ؛

در پاسخ به سؤال مُفَضَّل از علّت تحریم شراب فرمودند: خداوند، شراب را به علت تأثیر بد و فسادی که به وجود می آورد حرام کرد؛ زیرا شراب خوار دچار رَعْشه می شود، نورانیت دلش از بین می رود، مردانگی و مروّت را از دست می دهد، بر ارتکاب کارهای حرام و خونریزی و زنا، گستاخ و بی پروا می شود و در حال مستی و بی عقلی، هیچ بعید نیست که به محارم خود نیز تجاوز کند. شراب، برای شراب خوار، جز شرّ و بدی به همراه ندارد.

علل الشرایع، ص ۴۷۶، ح ۲.

حدیث۲۲۷۴

امام صادق علیه السلام :

لَمّا اُسرِیَ بِرَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله حَضَرَتِ الصَّلاةُ، فَاَذَّنَ وَ اَقامَ جَبْرَئیلُ فَقالَ: یا مُحَمَّدُ، تَقَدَّمْ. فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله: تَقَدَّمْ یا جَبرَئیلُ. فَقالَ لَهُ: اِنّا لا نَتَقَدَّمُ الآْدَمیّینَ مُنْذُ اُمِرْنا بِالسُّجودِ لآِدَمَ علیه السلام؛

شبی که پیامبر صلی الله علیه و آله به معراج برده شد، وقت نماز رسید. پس جبرئیل، اذان و اقامه گفت و سپس عرض کرد: ای محمّد! [برای امامت نمازْ] پیش برو. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: تو پیش برو، ای جبرئیل! جبرئیل گفت: از آن زمان که به ما دستور داده شد بر آدمْ سجده کنیم، خود را بر آدمیان، مقدّم نمی داریم.

بحار الأنوار، ج ۱۸، ص ۴۰۴، ح ۱۰۸.

حدیث۲۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

ـ وَ قَد سَاَلَهُ عَبدُ اللهِ بنُ سِنانٍ: اَلمَلائِکَةُ اَفْضَلُ اَمْ بَنو آدَمَ؟ ـ : قالَ اَمیرُ المؤْمِنینَ عَلیُّ بنُ اَبی طالِبٍ علیه السلام: اِنَّ اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ رَکَّبَ فِی الْمَلائِکَةِ عَقْلاً بِلا شَهْوَةٍ، وَ رَکَّبَ فِی الْبَهائِمِ شَهوَةً بِلا عَقْلٍ، وَ رَکَّبَ فی بَنی آدَمَ کِلْتَیْهِما فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَیرٌ مِنَ الْمَلائِکَةِ، وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهائِمِ؛

در پاسخ به این سؤالِ عبد اللّه بن سنان که: فرشتگان بهترند یا آدمیان؟ فرمودند: امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام فرموده است: خداوند در فرشتگان، عقل تنها نهاده است، بدون خواهش نفسانی و در حیوانات، میل و خواهش نهاده است و عقل ننهاده، و در بنی آدم، هر دو را نهاده است. آن کس که عقلش بر خواهشش چیره آید، از فرشتگان برتر است و هر کس خواهشش بر عقلش غالب گردد، از حیوانات، پایین تر است.

بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۹۹، ح ۵.

حدیث۲۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

اِحْذَرْ مِنَ النّاسِ ثَلاثَةً: اَلْخائِنَ، وَ الظَّلومَ، وَ النَّمّامَ لاَنَّ مَنْ خانَ لَکَ خانَکَ، وَ مَنْ ظَلَمَ لَکَ سَیَظْلِمُکَ، وَ مَنْ نَمَّ اِلَیْکَ سَیَنِمُّ عَلَیْکَ؛

در میان مردم، از سه کس، دوری کن: خیانتکار، ستمکار و سخن چین؛ زیرا کسی که به خاطر تو [به دیگری] خیانت کند، به خود تو نیز خیانت می کند و کسی که به خاطر تو [به دیگری] ستم کند، به خود تو نیز ستم می کند و کسی که برای تو سخن چینی کند، بر ضدّ تو نیز سخن چینی خواهد کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۲۹، ح ۱۱.

حدیث۲۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئلَ عَنْ قَولِهِ تَعالی: «وَ نَضَعُ المَوازینَ الْقِسْطَ...» ـ: هُمُ الْاَنبیاءُ وَ الْاَوصیاءُ علیهم السلام؛

در پاسخ به سؤال از معنای آیه «و در روز قیامت، ترازوهای عدل را می نهیم و هیچ کس در چیزی ستم نمی بیند» فرمودند: مقصود از این ترازوها، پیامبران و اوصیای آنها هستند.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۴۹، ح ۶.

حدیث۲۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ وَ شیعَتُنا حِزْبُ اللّه ، وَ حِزْبُ اللّهِ هُمُ الْغالِبونَ؛

ما و شیعیانمان، حزب خداییم و حزب خدا، پیروز است.

التوحید، ص ۱۶۶، ح ۳.

حدیث۲۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لاَهْلِ الْجَنَّةِ اَرْبَعَ عَلاماتٍ: وَجْهٌ مُنْبَسِطٌ وَ لِسانٌ لَطیفٌ وَ قَلْبٌ رَحیمٌ وَ یَدٌ مُعْطیَةٌ

بهشتی ها چهار نشانه دارند: روی گشاده، زبان نرم، دل مهربان و دستِ دهنده.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۱.

حدیث۲۲۸۰

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقْمـانُ لاِبْنِهِ: یـا بُنَیَّ ایّاکَ وَ الضَّجَرَ وَ سوءَ الْخُلْقِ وَ قِلَّةَ الصَّبْرِ فَلا یَسْتَقیمُ عَلی هـذِهِ الْخِصـالِ صـاحِبٌ وَ اَلْزِمْ نَفْسَکَ التُّؤَدَةَ فی اُمورِکَ وَ صَبِّرْ عَلی مَؤوناتِ الاْخْوانِ نَفْسَکَ وَ حَسِّنْ مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلْقَکَ؛

لقمـان به فرزنـدش فرمود: فرزنـدم! از بی حوصـلگی و بـد اخلاـقی و بی تابی دوری کن که هیـچ دوستی، تحمّل این خصـلت ها را ندارد. در کارهایت آرام و بردبار، در تحمّل زحمات برادران، صبور و با همه مردم، خوش اخلاق باش.

قصص الأنبیاء، ص ۱۹۸، ح ۲۴۵.

حدیث۲۲۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قالَ فینا بَیْتَ شِعْرٍ بَنَی اللّه ُ تَعالی لَهُ بَیتا فِی الْجَنَّةِ؛

هر کس درباره ما یک بیت شعر بگوید، خدای تعالی در بهشت، یک خانه برایش بنا می کند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷، ح ۱.

حدیث۲۲۸۲

امام صادق علیه السلام :

یُـو?تی بِـالْمَرأَةِ الْحَسْـناءِ یَوْمَ القیامَـةِ الَّتی قَـدِ افْتُتِنَـتْ فی حُسْـنِها، فَتَقـولُ: یـا رَبِّ، حَسَّنْـتَ خَلْقی حَـتّی لَقیتُ مـا لَقیتُ! فَیُجاءُ بِمَرْیَمَ علیهاالسـلامفَیُقالُ: اَ نْتِ اَحْسَنُ اَوْ هـذِهِ؟ قَـدْ حَسَّناها فَلَمْ تُفْتَتَنْ. وَ یُجاءُ بِالرَّجُلِ الْحَسَنِ الَّذی قَدِ افْتُتِنَ فی حُسْـنِهِ فَیَقولُ: یا رَبِّ، حَسَّنْتَ خَلْقی حَتّی لَقیتُ مِنَ النِّساءِ ما لَقیتُ! فَیُجاءُ بِیوسُفَ علیه السـلامفَیُقالُ: اَ نْتَ اَحْسَنُ اَوْ هذا؟ قَد حَسَّنّاهُ فَلَمْ یُفْتَتَنْ. وَ یُجاءُ بِصاحِبِ الْبَلاءِ الَّذی قَدْ اَصـابَتْهُ الْفِتْنَـةُ فی بَلاـئِهِ، فَیَقولُ: یا رَبِّ، شَـدَّدْتَ عَلَیَّ الْبَلاءَ حَتّی اَفْتُتِنْتُ فَیُجاءُ بِاَیّوبَ علیه السـلامفَیُقالُ: اَ بَلِیَّتُـکَ اَشَّدُ اَوْ بَلِیَّةُ هذا؟ فَقَدِ ابْتُلِیَ فَلَمْ یُفْتَتَنْ؛

روز قیامت، زن زیبایی را که به خاطر زیبایی اش به گناه افتاده، می آورند. می گوید: پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و به همین خاطر، این بر سـرم آمـد. آن گـاه، مریم علیهاالسـلام را می آورنـد و می گوینـد: آیا تو زیباتری یا او؟ ما به او هم زیبایی دادیم؛ امّا به گناه نیفتـاد. همچنین مرد زیبـایی را که به خاطر زیبایی اش به گناه افتاده، می آورنـد. می گویـد: پروردگارا! مرا زیبا آفریـدی و به خاطر آن، این بر سـرم آمد. آن گاه، یوسف علیه السـلام را می آورند و به آن مرد می گویند: تو زیباتری یا او؟ ما به او هم زیبایی دادیم؛ امّـا به گنـاه نیفتـاد. همچنین شـخص گرفتـاری را که به خـاطر گرفتاری اش به گناه افتاده، می آورنـد. می گویـد: پروردگارا! مرا به گرفتـاری هـای سـخت، مبتلا کردی و به همین خاطر، این بر سـرم آمـد. آن گاه، ایّوب علیه السـلام را می آورنـد و می گوینـد: آیا گرفتاری تو سخت تر بود یا گرفتاری او؟ ما، او را هم به گرفتاری ها مبتلا کردیم؛ امّا به گناه نیفتاد.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۸۵، ح ۳.

حدیث۲۲۸۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْبُیوتَ الَّتی یُصَلّی فیها بِاللَّیْلِ بِتِلاوَةِ القُرآنِ تُضیءُ لِاَهْلِ السَّماءِ کَما تُضیئُ نُجومُ السَّماءِ لِاَهْلِ الْاَرْضِ؛

خانه هایی که در آنها نماز شب خوانده می شود و قرآنْ تلاوت می گردد، بر اهل آسمان، نور می افشانند، همچنان که ستارگان، بر اهل زمین، نور می افشانند.

تفسیر مجمع البیان، ج ۲، ص ۸۱۶.

حدیث۲۲۸۴

امام صادق علیه السلام :

کَذِبَ مَنْ زَعَمَ اَنَّهُ یُصَلّی صَلاةَ اللَّیْلِ وَ هُوَ یَجوعُ! اِنَّ صَلاةَ اللَّیْلِ تَضْمَنُ رِزْقَ النَّهارِ؛

کسی که فکر می کند نماز شب خوان است و با این حال، گرسنه می مانَد، [بداند که] فکرش خطاست؛ چرا که نماز شب، ضامن روزی روز است.

محاسن، ج ۱، ص ۱۲۵، ح ۱۴۱.

حدیث۲۲۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ شَکَرَ اللّهَ عَلی ما اُفیدَ فَقَدِ اسْتَوْجَبَ عَلَی اللّهِ الْمَزیدَ، وَ مَنْ اَضاعَ الشُّکْرَ فَقَدْ خاطَرَ بِالنِّعَمِ وَ لَمْ یَأْمَنِ التَّغَیُّرَ وَ النِّقَمَ؛

هر کس خدا را به خاطر نعمتی که به وی عطا کرده شُکر گوید، خود را شایسته افزونی نعمت از جانب خدا نموده است و هر کس شکر را چنان که باید به جا نیاوَرَد، نعمتی را که دارد، در مَعرض خطر قرار داده است و از دگرگونی ها و عُقوبت ها، در اَمان نخواهد بود.

مشکاة الأنوار، ص ۷۰، ح ۱۱۵.

حدیث۲۲۸۶

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ لا یَضُرُّ مَعَهُنَّ شَیْءٌ: اَلدُّعاءُ عِنْدَ الکَرْبِ، وَ الْاِسْتِغْفارُ عِنْدَ الذَّنْبِ، وَ الشُّکْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ؛

سه کار است که با انجام دادن آنها، زیانی به انسان نمی رسد: دعا کردن در هنگام گرفتاری، آمرزش خواهی [از خدا] در هنگام مبتلا شدن به گناه، و شکرگزاری در هنگام بهره مندی از نعمت.

اصول کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۷.

حدیث۲۲۸۷

امام صادق علیه السلام :

عَنْ عُمَرِ بْنِ یَزیدَ قالَ: قُلْتُ لِاَبی عَبْدِ اللّهِ علیه السلام: اِنّی سَاَلْتُ اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ اَنْ یَرْزُقَنی مَالاً فَرَزَقَنی، وَ اِنّی سَاَلْتُ اللّهَ اَنْ یَرْزُقَنی وَلَدا فَرَزَقَنی، وَ سَاَلْتُهُ اَنْ یَرْزُقَنی دارا فَرَزَقَنی، وَ قَدْ خِفْتُ اَنْ یَکُونَ ذالِکَ اسْتِدْراجا! فَقالَ: اَما وَ اللّهِ مَعَ الْحَمْدِ فَلا؛

عمر بن یزید می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: من از خدای ـ عزّ و جلّ ـ ثروت خواستم، به من عطا فرمود. فرزند

خواستم، به من عطا فرمود. خانه خواستم، به من عطا فرمود؛ امّا می ترسم که این، استدراک باشد [؛ یعنی خداوند دارد اندک اندک، مرا به خودم وامی گذارد و سزاوار عذاب خویش می گرداند]. امام فرمودند: بدان که به خدا قسم، اگر خدا را [به خاطر این نعمت ها] شُکر کنی، جای هیچ گونه نگرانی نیست.

سفینهٔ البحار، ج ۶، ص ۲۷.

حدیث۲۲۸۸

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِحَجِّ هذَا البَیْتِ فَأدمِنوهُ فَاِنَّ فی اِدْمانِکُمُ اَلحَجَّ دَفْعَ مَکارِهِ الدُّنْیا عَنکُم وَ اَهْوالِ یَوم القیامَهْ؛

شما را به حجّ خانه خدا، سفارش می کنم. هر زمان که توانستید، حج بگزارید؛ چرا که اهتمام شما به حج، گرفتاری های دنیا و هَراس های روز قیامت را از شما دور می کند.

أمالی طوسی، ص ۶۶۸، ح ۱۳۹۸.

حدیث۲۲۸۹

امام صادق علیه السلام :

لا یُقْطَعُ السّارِقُ فی عامِ سَنَهٍ ـ یَعنی فی عامِ مَجاعَهٍ؛

در سال قحطی و گرسنگی، دست دزد را نباید قطع کرد.

کافی، ج ۷، ص ۲۳۱، ح ۲.

حدیث۲۲۹۰

امام صادق علیه السلام :

... فَقالَ نُوحٌ: قَد اَجَّلْتُهُمْ ثَلاثَ مِئَهِ سَنَهٍ، فَلَمّا اَتی عَلَیْهِمْ تِسْعُ مِئَهِ سَنَهٍ وَ لَمْ یُؤْمِنوا هَمَّ اَنْ یَدْعُوَ عَلَیْهِمْ، فَاَ نْزَلَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ: «اِنَّهُ لَنْ یُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِکَ اِلاّ مَنْ قَدْ آمَنَ فَلا تَبْتَئِسْ بِما کانوا یَفْعَلونَ» فَقالَ نُوحٌ: «رَبِّ لا تَذَرْ عَلَی الاَرْضِ مِنَ الکافِرینَ دَیّارا اِنَّکَ اِنْ تَذَرْهُمْ یُضِلُّوا عِبادَکَ وَ لا یَلِدوا اِلاّ فاجِرا کَفّارا»، فَاَمَرَهُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ اَنْ یَغْرِسَ النَّخْلَ، فَاَقْبَلَ یَغْرِسُ النَّخْلَ، فَکانَ قَوْمُهُ یَمُرّونَ بِهِ فَیَسْخَرونَ مِنْهُ وَ یَسْتَهْزِؤونَ بِهِ وَ یَقُولونَ: شَیْخٌ قَدْ اَتی لَهُ تِسْعُ مِئَهِ سَنَهٍ یَغْرِسُ النَّخْلَ! وَ کانُوا یَرْمونَهُ بِالْحِجارَهِ. فَلَمّا اَتی لِذلِکَ خَمْسونَ سَنَهً وَ بَلَغَ النَّخْلُ وَ اسْتَحْکَمَ اُمِرَ بِقَطْعِهِ، فَسَخِروا مِنْهُ وَ قالوا: بَلَغَ النَّخْلُ مَبْلَغَهُ قَطَعَهُ! اِنَّ هذَا الشَّیْخَ قَدْ خَرِفَ وَ بَلَغَ مِنْهُ الْکِبَرُ، وَ هُوَ قَوْلُهُ تعالی: «وَ کُلَّما مَرَّ عَلَیْهِ مَلأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِروا مِنْهُ قالَ اِنْ تَسْخَروا مِنّا فَاِنّا نَسْخَرُ مِنْکُمْ کَما تَسْخَرونَ فَسَوْفَ تَعْلَمونَ». فَاَمَرَهُ اللّه ُ اَنْ یَتَّخِذَ السَّفینَهَ، وَ اَمَرَ جَبْرَئیلَ اَنْ یَنْزِلُ عَلَیْهِ وَ یُعَلِّمَهُ کَیْفَ یَتَّخِذُها. فَقَدَّرَ طولَها فی الاَرْضِ اَ لْفا وَ مِئَتَی ذِراعٍ، وَ عَرْضَها ثَمانَ مِئَهِ ذراعٍ، وَ طولَها فِی السَّماءِ ثَمانونَ ذِراعا، فَقالَ: یا رَبِّ، مَنْ یُعینُنی عَلَی اتِّخاذِها؟ فَاَوْحَی اللّه ُ اِلَیْهِ: نادِ فی قَوْمِکَ: مَنْ اَعانَنی عَلَیْها وَ نَجَرَ مِنْها شَیْئا صارَ ما یَنْجُرُهُ ذَهَبا وَ فِضَّهً. فَنادی نوحٌ فیهِمْ بِذالِکَ، فَاَعانوه عَلَیْها وَ کانوا یَسْخَرونَ مِنْهُ وَ یَقولونَ: یَتَّخِذُ سَفینَهً فِی البَرِّ!؛

نوح گفت: «سیصد سال به قومم مهلت می دهم» امّا چون نُهصد سال بر آنان گذشت و ایمان نیاوردند، تصمیم گرفت که نفرینشان کند. خدای ـ عزّ و جلّ ـ به او وحی فرمود: «از قوم تو، هرگز کسی ایمان نمی آورد، مگر همان ها که پیش از این، ایمان آورده اند. پس از کار آنان اندوهگین مباش». نوح، عرض کرد: «پروردگارا! اَحَدی از کافران را بر روی زمین، باقی مگذار؛ چرا که اگر آنها را باقی گذاری، بندگانت را گمراه می کنند و جز تبهکار و ستمگر نمی زایند».

پس خدای ـ عزّ و جلّ ـ به نوح، فرمان داد که نخل بکارد. نوح علیه السلام به دستور خدا به کاشتن نخل پرداخت؛ ولی قومش بر او می گذشتند و مسخره اش می کردند و می گفتند: «پیرمردی که نُهصد سال عمر کرده، نخل می کارد!» و به او سنگ می زدند.

پس چون پنجاه سال گذشت و نخل ها رسیدند و محکم شدند، نوح علیه السلاممأمور شد که درختان نخل را قطع کند. قومش او را مسخره کردند و گفتند: «نخل ها به بار نشسته اند؛ امّا [این پیرمردْ] آنها را قطع می کند! این پیرمرد، خِرِفت شده و پیری اش از حد، گذشته است». خداوند در این باره می فرماید: «و ثروتمندان قومش، هرگاه بر او می گذشتند، مسخره اش می کردند. نوح گفت: اگر ما را مسخره می کنید، بدانید که ما نیز، روزی، به همین گونه، شما را مسخره خواهیم کرد، و به زودی خواهید دانست».

پس از آن، خدا به نوح، فرمان داد که کشتی بسازد و به جبرئیل، فرمان داد که بر نوح، نازل گردد و چگونگی ساختن کشتی را به وی بیاموزد و معیّن نمود که درازای کشتی، هزار و دویست ذراع (ششصد متر) و پهنای آن، هشتصد ذراع (چهارصد متر) و ارتفاعش هشتاد ذراع (چهل متر) باشد.

نوح گفت: «پروردگارا! چه کسانی در این کار، یاری ام می کنند؟». خدا به او وحی فرمود: «در میان قوم خود، اعلام کن که هر کس در ساختن کشتی و نجّاری آن به من کمک کند، در برابر کارش، زر و سیم خواهد گرفت».

نوح، فرمان خداوند را به قوم خود، اعلام کرد و آنان یاری اش نمودند؛ ولی همچنان مسخره اش می کردند که در بیابان، کشتی می سازد!

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۱۱، ح ۵.

حدیث۲۲۹۱

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ یَسْتَغْنونَ اِذا عُدِلَ بَینَهُمْ وَ تُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَ تُخْرِجُ الْاَرْضُ بَرَکَتَها بِاِذْنِ اللّه تَعالی؛

هنگامی که در میان مردم، عدالت برقرار شود، بی نیاز می شوند و به اِذن خداوند متعال، آسمان، روزیِ خود را فرو می فرستد و زمین، برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶.

حدیث۲۲۹۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ اَشْیاءَ یَحْتاجُ النّاسُ طُرّا اِلَیْها: اَلْاَمْنُ وَ الْعَدْلُ وَ الْخِصْبُ؛

سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیّت، عدالت و رفاه.

تحف العقول، ص ۳۲۰.

حدیث۲۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلیُّ اللّه ، یُعینُهُ وَ یَصْنَعُ لَهُ وَ لایَقولُ عَلَیْهِ اِلاَّ الْحَقَّ وَ لایَخافُ غَیْرَهُ؛

مؤمن، دوست خداست، یاریش می رساند و برای او کار می کند و درباره او، جز حقّ نمی گوید و از غیر او نمی ترسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۱، ح ۵.

حدیث۲۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

كونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغَيْرِ اَ لْسِنَتِكُمْ، لِيَرَوا مِنْكُمُ الْوَرَعَ وَ الْاِجْتِهادَ وَ الصَّلاةَ وَ الْخَيْرَ، فَاِنَّ ذلِكَ داعيَةٌ؛

مردم را به غیر زبان خود دعوت کنید، تا پرهیزکاری و کوشش در عبادت و نماز و خوبی را از شما ببینند؛ زیرا اینها خود دعوت کننده است.

کافی، ج ۲، ص ۷۸، ح ۱۴.

حدیث۲۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

اَوْحَى اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اِلى مُوسى عليه السلام: يا مُوسى! لاتَفْرَحْ بِكَثْرَةِ الْمالِ وَ لاتَدَعْ ذِكْرى عَلى كُلِّ حالٍ، فَاِنَّ كَثْرَةَ الْمالِ، تُنْسِى الذُّنُوبَ وَ اِنَّ تَرْكَ ذِكْرى، يُقْسِى الْقُلُوبَ؛

خدای ـ عزّ و جلّ ـ به موسی علیه السلام وحی کرد: ای موسی! به زیادی ثروت، شاد مشو و در هیچ حالی مرا فراموش مکن؛ زیرا با زیادی ثروت، گناهان فراموش می شود و از یاد بردن من، قساوت قلب می آورد.

کافی، ج ۲، ص ۴۹۷، ح ۷.

حدیث۲۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

اَ لْمُفَوِّضُ اَمْرَهُ اِلَى اللّه ِ فى راحَةِ الْاَبَدِ وَ الْعَيْشِ الدّائِمِ الرَّغَدِ، وَ الْمُفَوِّضُ حَقّا هُوَ الْعالى عَنْ كُلِّ هَمِّهِ دُونَ اللّه ِ تَعالى؛

کسی که کارهای خود را به خدا بسپارد، همواره از آسایش و خیر و برکت در زندگی برخوردار است و واگذارنده حقیقی کارها به خدا، کسی است که تمام همّتش تنها به سوی خدا باشد.

مصباح الشریعهٔ، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۸۳ .

حدیث۲۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ عَبْداً حَبَّبَنا اِلَى النّاسِ وَ لَمْ يُبَغِّضْنا اِلَيْهِم! اَما وَ اللّه ِ لَو يَروونَ مَحاسِنَ كَلامِنا، لَكانوا بِهِ اَعَزَّ وَ مَا اسْتَطاعَ اَحَدٌ اَنْ يَتَعَلَّقَ عَلَيْهِمْ بِشَىْ ءٍ، وَلكِنَّ اَحَدَهُم يَسْمَعُ الْكَلِمَةَ فَيَحُطُّ اِلَيْهَا عَشْراً؛

رحمت خداوند بر آن کس که ما را نزد مردم، محبوب گرداند و در نظر آنان، منفورمان نسازد. بدانید که به خدا سوگند، اگر راویان، سخنان زیبای ما را روایت می کردند، عزیزتر می شدند و هیچ کس نمی توانست به آنان ایرادی وارد سازد؛ ولی برخی از آنان، سخنی از ما می شنوند و ده تا بر آن می افزایند.

کافی، ج ۸، ص ۲۲۹، ح ۲۹۳.

حدیث۲۲۹۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ تَبارَکَ وَ تَعالی ـ لَمْ یَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثاً وَ لَمْ یَتْرُکْهُمْ سُدًی، بَلْ خَلَقَهُمْ لاِظْهارِ قُدْرَتِهِ وَ لِیُکَلِّفَهُمْ طاعَتَهُ، فَیَسْتَوْجِبُوا بِذلِکَ رِضْوانَهُ وَ ماخَلَقَهُمْ لِیَجْلِبَ مِنْهُمْ مَنْفَعَةً وَ لا لِیَدْفَعَ بِهِمْ مَضَرَّةً، بَلْ خَلَقَهُمْ لِیَنْفَعَهُمْ وَ یوصِلَهُمْ اِلی نَعیمِ الاَبَدِ؛

خداونـد ـ تبارک و تعالی ـ، آفریـدگان خود را بیهوده نیافرید و آنان را به حال خود رها نکرد؛ بلکه آنها را آفرید تا قدرت خویش را نشـان دهـد و تکلیف عبـادت (اطـاعت) خود را به دوش آنها نهـد تا با آن، سـزاوار خشـنودی او شونـد. آنان را نیافریـد تا از آنها سودی ببرد و یا زیانی را به وسـیله آنها از خود، دور سازد. بلکه آفریدشان تا به آنها سود برساند و آنها را به نعمت جاودان (بهشت) برساند.

علل الشرایع، ص ۹.

حدیث۲۲۹۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وَ تَعالی: یا عِبادیَ الصِّدِّیقینَ! تَنَعَّموا بِعبادَتی فِی الدُّنْیا، فَاِنَّکُمْ تَتَنَعَّمونَ بِها فِی الْآخِرَةِ؛

خدای تبارک و تعالی فرموده است: ای بندگان راستین من! در دنیا، از [نعمت] عبادت من، بهره بگیرید که در آخرت، به خاطر آن، به رفاه [و آسایش] خواهید رسید.

کافی، ج ۲، ص ۸۳، ح ۲.

حدیث۲۳۰۰

امام صادق علیه السلام :

فِی التَّوْراةِ مَکتوبٌ: یَابْنَ آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبادَتی اَمْلاْ قَلْبَکَ خَوْفا، و اِلاّ تَفَرَّغْ لِعِبادَتی اَمْلاْ قَلْبَکَ شُـغْلًا بِالـدُّنْیا، ثُمَّ لا اَسُـدُّ فاقَتَکَ وَ اَکِلُکَ اِلی طَـلَبِها؛

در تورات نوشـته شـده است: ای فرزنـد آدم! دلت را برای عبادت من، فارغ (خلوت) گردان تا آن را از ترس خودم پر کنم، که اگر دلت را خلوت نکنی، آن را از سرگرمی های دنیا پر می کنم و آن گاه، مانع فقر تو نمی شوم و تو را در طلب دنیا رها می کنم.

قصص الأنبیاء، ص ۱۶۶، ح ۱۹۳.

حدیث۲۳۰۱

امام صادق علیه السلام :

یَعیشُ النّاسُ بِاِحْسانِهِمْ، اَکْثَرَ مِمّا یَعیشونَ بِاَعْمارِهِمْ، وَ یَموتون بِذُنوبِهِمْ، اَکْثَرَ مِمّا یَموتونَ بِآجالِهِمْ؛

مردم، بیشتر از آن که با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خود زندگی می کنند و بیشتر از آن که با اجل خود بمیرند، بر اثر گناهان خود می میرند.

دعوات الراوندی، ص ۲۹۱، ح ۳۳.

حدیث۲۳۰۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْقَلْبَ یَتَلَجْلَجُ فِی الْجَوْفِ یَطْلُبُ الْحَقَّ، فَاِذا اَصابَهُ اِطْمَاَنَّ و قَرَّ؛

همانا، دل در درون سینه، بی قرار است و به دنبال حقّ می گردد و چون به آن رسید، آرام و قرار می گیرد.

مشکاهٔ الأنوار، ص ۴۴۵.

حدیث۲۳۰۳

امام صادق علیه السلام :

یَنْبَغی لِلْمُؤْمِنِ اَنْ یَکونَ فیهِ ثَمانی خِصالٍ: وَقوراً عِنْدَ الْهَزاهِزِ، صَبوراً عِنـدَ الْبَلاءِ، شَکوراً عِنْدَ الرَّخاءِ، قانِعا بِما رَزَقَهُ اللّه ُ، لایَظْلِمُ الْاَعْداءَ، وَ لایَتَحامَلُ لِلاْصْدِقاءِ، بَدَنُهُ مِنْهُ فی تَعَبٍ وَ النّاسُ مِنْه فی راحَهٍٔ؛

سزاوار است مؤمن، هشت خصلت داشته باشد: در سختی ها باوقار، در گرفتاری صبور، در آسایش شاکر و به روزی خداوند قانع باشد، به دشمنان ستم نکند، از دوستان کینه و دشمنی به دل نگیرد، بدنش از او در رنج و مردم از او در آسایش باشند.

کافی، ج ۲، ص ۴۷، ح ۱.

حدیث۲۳۰۴

امام صادق علیه السلام :

فی تَفْسیرِ قَوْلِهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ «رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَـنَهًٔ وَ فِی الْآخِرَهِٔ حَسَنَهًٔ»: رِضْوانُ اللّهِ وَ الْجَنَّهُٔ فِی الْآخِرَهِٔ وَ السَّعَهُٔ فِی الرِّزْقِ وَ الْمَعاشِ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ فِی الدُّنْیا؛

در تفسیر آیه «پروردگارا! در دنیا و آخرت، به ما نیکی عطا فرما»: نیکی در آخرت، خشنودی خدا و بهشت است و در دنیا، وسعت در روزی و (وسایل) زندگی و خوش اخلاقی است.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۸۳، ح ۱۸.

حدیث۲۳۰۵

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ اِذا صَلَحُوا، کَفُّوا عَنْ تَتَبُّعِ عُیوبِهِمْ؛

مردم، هنگامی که درستکار شوند، از عیب جوییِ یکدیگر دست می کِشند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۱، ح ۵۸۶۲.

حدیث۲۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ یَزْرَعْ خَیْرا، یَحْصِدْ غِبْطَهًٔ وَ مَنْ یَزْرَعْ شَرّا، یَحْصِدْ نَدامَهًٔ وَ لِکُلٍّ زارِعٍ، ما زَرَعَ؛

هر کس خوبی بکارد، خشنودی درو می کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانی می چیند، هر کس هر چه بکارد، همان را دِرو می کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۸، ح ۱۹.

حدیث۲۳۰۷

امام صادق علیه السلام :
ما نَهاهُ اللّهُ عَنْ شَى ءٍ اِلاّ وَقَدْ عَلِمَ اَ نَّهُ يُطيقُ تَرَ كَهُ، وَلا اَمَرَهُ بِشَى ءٍ اِلاّ وَقَدْ عَلِمَ اَ نَّهُ يَسْتَطيعُ فِعْلَهُ؛ لاَ نَّهُ لَيسَ مِنْ صِفَتِهِ الْجَورُ وَالْعَبَثُ وَالظُّلْمُ وَتَكليفُ الْعِبادِ ما لا يُطيقونَ؛
خداوند، از چیزی نهی نکرد، جز این که می داند، بنده، توان ترک آن را دارد و به چیزی امر نکرد، جز این که می داند، بنده، توان انجام آن را دارد؛ زیرا جُور و سرگرمی و ستم و تکلیف کردن بندگان به آنچه توانش را ندارند، از صفات خداوند نیستند.
الإحتجاج، ج ۲، ص ۲۲۳.

حدیث۲۳۰۸

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثٌ مَنْ اَتَى اللّهَ بِواحِدَةٍ مِنْهُنَّ، اَوْجَبَ اللّهُ لَهُ الْجَنَّةَ: اَلاِْنْفاقُ مِنْ اِقْتارٍ وَالْبِشْرُ لِجَميعِ الْعالَمِ وَالاِْنْصافُ مِنْ نَفْسِهِ؛
هر کس یکی از این کارها را به درگاه خدا ببرد، خداوند، بهشت را برای او واجب می گرداند: انفاق در تنگدستی، گشاده رویی با همگان و رفتار منصفانه.
کافی، ج ۲، ص ۱۰۳، ح ۲.

حدیث۲۳۰۹

امام صادق علیه السلام :
مَنْ اَحَبَّ اَنْ يَعْلَمَ اَ قُبِلَتْ صَلاتُهُ اَمْ لَمْ تُقْبَلْ، فَلْيَنْظُرْ هَلْ مَنَعَتْهُ صَلاتُهُ عَنِ الْفَحْشاءِ وَالْمُنْكَرِ؟ فَبِقَدْرِ ما مَنَعَتْهُ قُبِلَتْ مِنْهُ؛
کسی که دوست دارد بداند نمازش قبول شده یا نه؟ باید ببیند آیا نمازش او را از زشتی ها و ناپاکی ها، دور کرده است یا خیر؟ به همان اندازه که دور کرده، قبول شده است.
بحار الأنوار، ج ۸۲، ص۱۹۸.

حدیث۲۳۱۰

امام صادق علیه السلام :
صَلاةُ اللَّيلِ، تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَتُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَتُطَيِّبُ الرّيحَ وَتَدُرُّ الرِّزْقَ وَتَقْضِى الدَّيْنَ وَتَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَتَجْلو الْبَصَرَ؛
نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوش بو و روزی را زیاد می کند؛ [و زمینه]پرداخت بدهی را فراهم می نماید؛ غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.
ثواب الأعمال، ص ۴۲.

حدیث۲۳۱۱

امام صادق علیه السلام :
لا يُصْلِحُ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ اِلاّ ثَلاثَةٌ: اَلتَّفَقُّهُ فِى الدّينِ وَالصَّبْرُ عَلَى النّائِبَةِ وَحُسْنُ التَّقْديرِ فِى الْمَعيشَةِ؛

مسلمان را جز سه چیز، اصلاح نمی کند: فهم عمیق دین، صبر بر گرفتاری و تدبیر خوب در زندگی.

کافی، ج ۵، ص ۸۷.

حدیث۲۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

صَلاةٌ مُتَطَيِّبٍ، اَفْضَلُ مِنْ سَبعينَ صَلاةً بِغَيْرِ طيبٍ؛

یک نماز با بوی خوش (عطر)، بهتر از هفتاد نماز بدون بوی خوش است.

کافی، ج ۶، ص ۵۱۱، ح ۷.

حدیث۲۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

اذا قامَ الْعَبْدُ فِى الصَّلاةِ مَخَفَّفَ صَلاتَهُ، قالَ اللّه ُ تَبارَكَ وَ تَعالى لِمَلائِكَتِهِ: اَ ما تَرَوْنَ اِلى عَبْدى كَاَنَّهُ يَرى اَنَّ قَضاءَ حَوائِجِهِ بِيَدِ غَيْرى؟ اَ ما يَعْلَمُ اَنَّ قَضاءَ حَوائِجِهِ بِيَدى؟

هرگاه بنده ای به نماز بایستد و آن را سبُک به جا آورد، خداوند به فرشتگانش می گوید: به بنده ام نمی نگرید؟ گویا برآوردن حاجت هایش را به دست کسی جز من می داند؟ آیا او نمی داند تأمین نیازهایش به دست من است؟

کافی، ج ۳، ص ۲۶۹، ح ۱۰.

حدیث۲۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

لَيْسَ مِنّا وَ لا كَرامَةَ مَنْ كانَ فى مِصْرٍ فيهِ مِائَةُ اَلْفٍ اَوْ يَزيدونَ وَ كانَ فى ذلِكَ الْمِصْرِ اَحَدٌ اَوْرَعُ مِنْهُ؛

از ما نیست و کرامتی هم ندارد کسی که در شهر صد هزار نفری یا بیشتر باشد و در آن شهر کسی پرهیزکارتر از او وجود داشته باشد.

کافی، ج ۲، ص ۷۸.

حدیث۲۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

اِذا اَرادَ اللّه ُ بِعَبْدٍ خَيْرا نَكَتَ فى قَلْبِهِ نُكْتَةً بَيْضاءَ، فَجالَ الْقَلْبُ يَطْلُبُ الْحَقَّ ثُمَّ هُوَ اِلى اَمْرِكُمْ اَسْرَعُ مِنَ الطَّيْرِ اِلى وَكْرِهِ؛

چون خدا، خیر بنده ای را بخواهد، نقطه سفیدی در دلش می نهد تا دلش در پی حق برآید؛ در نتیجه، او به پذیرش عقیده شما (شیعه)، سریع تر از پرنده به سوی آشیانه اش است.

بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۰۴، ح ۳۳.

حدیث۲۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

دِعامَهُ الْاِنْسانِ الْعَقْلُ وَ الْعَقْلُ مِنْهُ الْفِطْنَهُ وَ الْفَهْمُ وَ الْحِفْظُ وَ الْعِلْمُ. وَ بِالْعَقْلِ یَکْمُلُ وَ هُوَ دَلیلُهُ وَ مُبْصِرُهُ وَ مِفْتاحُ اَمْرِهِ، فَاِذا کانَ تَأْییدُ عَقْلِهِ مِنَ النّورِ کانَ عالِما حافِظا ذاکِرا فَطِنا فَهِما، فَعَلِمَ بِذلِکَ کَیْفَ وَ لِمَ وَ حَیْثُ وَ عَرَفَ مَنْ نَصَحَهُ وَ مَنْ غَشَّهُ، فَاِذا عَرَفَ ذلِکَ عَرَفَ مَجْراهُ وَ مَوْصولَهُ وَ مَفْصولَهُ وَ اَخْلَصَ الْوَحْدانِیَّهَ لِلّهِ وَ الاِْقْرارَ بِالطّاعَهِ، فَاِذا فَعَلَ ذلِکَ کانَ مُسْتَدْرِکا لِما فاتَ وَ وارِدا عَلی ما هُوَ آتٍ، یَعْرِفُ ما هُوَ فیهِ وَ لاَیِّ شَیْءٍ هُوَ هاهُنا و مِنْ اَیْنَ یَأْتیهِ و اِلی ما هُوَ صائِرٌ وَ ذلِکَ کُلُّهُ مِنْ تَأْییدِ الْعَقْلِ؛

ستون انسانیت، عقل است و از عقل، زیرکی، فهم، حفظ و دانش بر می خیزد. با عقل، انسان به کمال می رسد. عقل، راهنمای انسان، بیناکننده و کلید کارهای اوست. هر گاه عقل با نور یاری شود، دانا، حافظ، تیزهوش و فهیم می شود و بدین وسیله (پاسخ)، چگونه، چرا و کجا را می فهمد و خیرخواه و دغلکار را می شناسد و هرگاه این را دانست، مسیر حرکت و خویش و بیگانه را می شناسد و در توحید و طاعت خداوند اخلاص می ورزد و چون چنین کرد، آنچه از دست رفته جبران می کند و بر آنچه در آینده می آید چنان وارد می شود که می داند در کجای آن است و برای چه منظوری در آنجاست. از کجا آمده و به کجا می رود. و این همه از پرتو تأیید عقل است.

کافی، ج ۱، ص ۲۵، ح ۲۳.

حدیث۲۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

فی قَوْلِهِ تَعالی: «اِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤادَ کُلُّ اُولئِکَ کانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً»: یُسْاَلُ السَّمْعُ عَمّا سَمِعَ، وَ الْبَصَرُ عَمّا نَظَرَ اِلَیْهِ، وَ الْفُؤادُ عَمّا عَقَدَ عَلَیْهِ؛

درباره آیه «زیرا که گوش و چشم و دل، همه مسئولند»، فرمودند: از گوش، درباره آنچه شنیده است، از چشم، درباره آنچه بدان نگریسته و از دل، درباره باورها و دل بستگی هایش بازخواست می شود.

مشکاهٔ الأنوار، ص ۲۵۵.

حدیث۲۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَ عَمِلَ بِهِ وَ عَلَّمَ لِلّهِ، دُعِیَ فی مَلَکُوتِ السَّماواتِ عَظیما، فَقیلَ: تَعَلَّمَ لِلّهِ، وَ عَمِلَ لِلّهِ، وَ عَلَّمَ لِلّهِ؛

هر کس برای خدا دانش بیاموزد و به آن عمل کند و به دیگران آموزش دهد، در ملکوت آسمان ها، به بزرگی یاد شود و گویند: برای خدا آموخت و برای خدا عمل کرد و برای خدا آموزش داد.

کافی، ج ۱، ص ۳۵، ح ۶.

حدیث۲۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله: اَ لْمُعْتَبِرُ فِی الدُّنْیا عَیْشُهُ فیها کَعَیْشِ النّائِمِ یَراها و لا یَمَسُّها، وَ هُوَ یُزیلُ عَنْ قَلْبِهِ وَ نَفْسِهِ ـ بِاسْتِقْباحِهِ مُعامَلَهَ الْمَغْرورینَ بِها ـ ما یورِثُهُ الْحِسابَ وَ الْعِقابَ؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: آنها که از دنیا عبرت گرفته اند، زندگی شان در آن، همانند کسی است که دنیا را در

خواب می بیند ولی آن را لمس نمی کند. او با زشت دیدن رفتار فریب خوردگان دنیا، محبّت آنچه را که حساب و کیفر دارد، از دل و جان خود می زداید.

مصباح الشریعه، ص ۲۰۴.

حدیث۲۳۲۰

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّهَ وَ عَلَیْكُمْ بِاَداءِ الْاَمانَةِ اِلی مَنِ ائْتَمَنَكُمْ، فَلَوْ اَنَّ قاتِلَ اَمیرِ الْمُؤْمِنینَ علیه السلاماِئْتَمَنَنی عَلی اَمانَةٍ لَاَدَّیْتُها اِلَیْهِ؛

تقوای الهی پیشه کنید و امانت را به کسی که شما را امین دانسته است، باز گردانید؛ زیرا حتّی اگر قاتل امیر المؤمنین علیه السلامامانتی را به من بسپرد، هر آینه آن را به او برمی گردانم.

امالی صدوق، ص ۳۱۸.

حدیث۲۳۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَیْرُ النّاسِ قُضاةُ الْحَقِّ؛

بهترین مردم، کسانی هستند که به حقّ، قضاوت کنند.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۶۶، ح ۲۰.

حدیث۲۳۲۲

امام صادق علیه السلام :

فی قَوْلِهِ «فَاَ لْهَمَها فُجورَها وَ تَقْواها»، اَیْ: عَرَّفَها وَ اَ لْهَمَها، ثُمَّ خَیَّرَها فَاخْتارَتْ؛

درباره آیه «شر و خیر را به انسان الهام کرد)، یعنی انسان را آگاه کرد و به او الهام نمود و آنگاه به او اختیار انتخاب داد و او خود انتخاب می کند.

تفسیر القمی، ج ۲، ص ۴۲۴.

حدیث۲۳۲۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ لَمْ یَبْعَثْ نَبیّا اِلاّ بِصِدْقِ الْحَدیثِ وَ اَداءِ الْاَمانَةِ اِلَی الْبَرِّ وَ الْفاجِرِ؛

خدای ـ عزّ و جلّ ـ هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر با راستگویی و برگرداندن امانت، به نیکوکار و یا بدکار.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۱.

حدیث۲۳۲۴

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ الْاِمامُ الصّادِقُ علیه السلام عَنْ قَولِ اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : «اِتَّقُوا اللّهَ حَقَّ تُقاتِهِ». قال: یُطاعُ فَلایُعْصی، وَ یُذْكَرُ فَلایُنْسی، وَ یُشْكَرُ

فَلایُکْفَرُ؛

از امام صادق علیه السـلام درباره آیه «تقوای الهی پیشه کنید چنان که حق اوست»، پرسـیده شد. فرمودند: از خداوند، اطاعت شود و نافرمانی نشود، یاد شود و فراموش نشود و شکرگزاری گردد و کفران نگردد.

معانی الأخبار، ص ۲۴۰.

حدیث۲۳۲۵

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقِ اللّهَ حَیْثُ کُنْتَ فَاِنَّکَ لاتَسْتَوْحِشُ؛

در هر حال که هستی، تقوای الهی پیشه کن تا هرگز احساس هراس و وحشت نکنی.

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲، ص ۱۴۷.

حدیث۲۳۲۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ فیما اَوحَی اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اِلی موسَی بنِ عِمرانَ علیه السلام: یا موسَی بنَ عِمرانَ! ماخَلَقْتُ خَلْقا اَحَبَّ اِلَیَّ مِنْ عَبْدِیَ الْمُؤْمِنِ، فَاِنّی اِنَّما اَبْتَلیهِ لِما هُوَ خَیرٌ لَهُ، وَ اُعافیهِ لِما هُوَ خَیرٌ لَهُ، وَ اَزْوی عَنْهُ ما هُوَ شَرٌّ لَهُ لِمَا هُوَ خَیرٌ لَهُ، وَ اَ نا اَعْلَمُ بِما یَصْلُحُ عَلَیهِ عَبْدی، فَلْیَصْبِرْ عَلی بَلائی، وَ لْیَشْکُرْ نَعْمَائی، وَ لْیَرْضَ بِقَضائی، اَکْتُبْهُ فِی الصِّدّیقینَ عِندی اذا عَمِلَ بِرِضائی وَ اَطاعَ اَمْری؛

از وحی های خـدا به موسـی بن عمران علیه السـلام بود که: ای موسـی بن عمران! آفریـده ای را نیافریده ام که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد. بنا بر این، او را گرفتار می کنم، در جایی که برایش بهتر است و به او آسایش می بخشم، در جایی که برایش بهتر است و از او آنچه را که برایش بد است می گیرم و از آن محرومش می کنم؛ زیرا برایش بهتر است. و من بهتر می دانم که چه چیز به صـلاح بنده من است. پس باید که بر بلای من صبور و از نعمت هایم سپاسگزار و بر خواست من خشنود باشد، که او را در شمار بندگان راستین خود خواهم نوشت، اگر به رضای من عمل کند و دستورم را فرمان برد.

کافی، ج ۲، ص ۶۲، ح ۷.

حدیث۲۳۲۷

امام صادق علیه السلام :

فیما سَاَ لَهُ الزِّنْدیقُ: فَلِاَیِّ عِلَّةٍ خَلَقَ الْخَلْقَ وَ هُوَ غَیْرُ مُحْتاجٍ اِلَیْهِم وَ لا مُضْطَرٍّ اِلی خَلْقِهِم وَ لایَلیقُ بِهِ التَّعَبُّثُ بِنا؟ ـ خَلَقَهُمْ لِاِظْهارِ حِکْمَتِهِ وَ اِنْفاذِ عِلْمِهِ وَ اِمْضاءِ تَدْبیرِهِ؛

در پاسخ سؤال زندیقی که از ایشان پرسـید: چرا خداوند، خلایق را آفرید با آن که به آنها نیاز ندارد و ناچار نبوده آنها را بیافریند و شایسـته او هم نیست که ما را به بازیچه آفریده باشد؟ امام صادق علیه السـلامفرمودند: آنها را آفرید تا حکمتش را آشکار و علمش را عملی کند و تدبیرش را به انجام رساند.

احتجاج، ج ۲، ص ۲۱۷.

حدیث۲۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تعالی، لَمْ یَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثاً وَ لَمْ یَتْرُکْهُمْ سُدیً، بَلْ خَلَقَهُمْ لاِظْهارِ قُدْرَتِهِ وَ لِیُکَلِّفَهُمْ طاعَتَهُ... لِیَنْفَعَهُمْ وَ یوصِلَهُمْ اِلی نَعیمِ الْاَبَدِ؛

خداوند، بندگانش را بیهوده نیافریده و پوچ رها نکرده، بلکه آنان را برای آشکار کردن قدرت خود و موظّف کردنشان به طاعت خود، آفریده است ... تا آنان را نفع بخشد و به نعمت (بهشت) جاویدان برساند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۶۶، ح ۱۶۶.

حدیث۲۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

یَقولُ اللّهُ تَعالی: «وَ نَبْلوکُمْ بِالشَّرِّ وَ الْخَیْرِ فِتْنَهً...»، فَالخَیْرُ الصِّحَّهُ وَ الْغِنی، وَ الشَّرُّ الْمَرَضُ وَ الْفَقْرُ ابْتِلاءً وَ اِخْتِباراً؛

خدای متعال می فرماید: «و شما را با بدی ها و خوبی ها آزمایش می کنیم». خوبی، همان سلامتی و بی نیازی و بدی، همان بیماری و فقر است که این هر دو، برای آزمایش و امتحان است.

بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۰۹، ح ۲۵.

حدیث۲۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

ما مِنْ قَبْضٍ وَ لا بَسْطٍ اِلاّ وَ لِلّهِ فیهِ الْمَنُّ و الْاِبْتِلاءُ؛

هیچ تنگنا و گشایشی نیست، مگر این که خداوند در آن، نعمت و آزمایشی برای انسان قرار داده است.

التوحید، ص ۳۵۴، ح ۱.

حدیث۲۳۳۱

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اسْتَخارَ اللّهَ راضِیا بِما صَنَعَ اللّهُ لَهُ خارَ اللّهُ لَهُ حَتْما؛

هر کس از خدا خیر بخواهد و به آنچه خدا خواسته راضی باشد، خداوند حتما برای او خیر خواهد خواست.

کافی، ج ۸، ص ۲۴۱، ح ۳۳۰.

حدیث۲۳۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ شَتَمَکَ فَقُلْ لَهُ: اِنْ کُنْتَ صادِقا فیما تَقولُ فَاَسْاَلُ اللّهَ اَنْ یَغْفِرَ لی، وَ اِنْ کُنْتَ کاذِبا فیما تَقولُ فَاللّهَ اَسْاَلُ اَنْ یَغْفِرَ لَکَ. وَ مَنْ وَعَدَکَ بِالْخَنی فَعِدْهُ بِالنَّصیحَهِ وَ الرِّعاءِ؛

اگر کسی به تو ناسزا گفت، به او بگو: اگر راست می گویی، از خدا می خواهم که مرا بیامرزد و اگر دروغ می گویی، از خدا می خواهم که تو را بیامرزد. و اگر کسی تهدیدت کرد، تو، او را به خیرخواهی و مراقبت وعده ده.

بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۴۴، ح ۱۷.

حدیث۲۳۳۳

امام صادق علیه السلام :
كَمالُ الْأَدَبِ وَ الْمُروءَةِ سَبْعُ خِصالٍ: اَ لْعَقلُ وَ الْحِلْمُ، وَ الصَّبْرُ وَ الرِّفْقُ وَ الصَّمْتُ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَ الْمُداراةُ؛
کمال ادب و مروّت، در هفت چیز است: عقل، بردباری، صبر، ملایمت، سکوت، خوش اخلاقی و مدارا.
معدن الجواهر، ص ۵۹.

حدیث۲۳۳۴

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ لِلْمُؤْمِنِ عَلی الْمُؤْمِنِ سَبْعَةَ حُقوقٍ، فَاَوْجَبُها اَنْ يَقولَ الرَّجُلُ حَقّـا وَ اِنْ كانَ عَلی نَفْسِهِ اَوْ عَلی والِدَيْهِ، فَلايَميلَ لَهُمْ عَنِ الْحَقِّ؛
مؤمن را بر مؤمن، هفت حقّ است؛ واجب ترین آنهـا این است که آدمی تنها حقّ را بگویـد، هر چنـد بر ضـد خود یا پـدر و مادرش باشد و به خاطر آنها از حقّ، منحرف نشود.
بحار الأنوار ، ج ۷۴، ص ۲۲۳، ح ۸.

حدیث۲۳۳۵

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثٌ مَنْ اَ تَی اللّهَ بِواحِدَةٍ مِنْهُنَّ، اَوْجَبَ اللّهُ لَهُ الْجَنَّةَ: اَلْاِنْفاقُ مِنْ اِقتارٍ، وَ الْبِشْرُ لِجَميعِ الْعالَمِ، وَ الْاِنْصافُ مِنْ نَفْسِهِ؛
هر کس یکی از این کارها را به درگاه خدا ببرد، خداوند، بهشت را برای او واجب می گرداند: انفاق در تنگدستی، گشاده رویی با همگان و رفتار منصفانه.
کافی، ج ۲، ص ۱۰۳، ح ۲.

حدیث۲۳۳۶

امام صادق علیه السلام :
صِلْ مَنْ قَطَعَكَ وَ اَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ وَ اَحْسِنْ اِلی مَنْ اَساءَ اِلَيْكَ وَ سَلِّمْ عَلی مَنْ سَبَّـكَ وَ اَ نْصِفْ مَنْ خاصَمَكَ وَ اعْفُ عَمَّنْ ظَـلَمَكَ؛
با کسی که با تو قطع رابطه کرد، رابطه برقرار کن. به کسی که از تو دریغ داشت، ببخش. به کسی که به تو بدی کرد، نیکی کن. بر کسی که تو را ناسزا گفت، سلام کن. با دشمنت، منصفانه رفتار کن و کسی را که بر تو ستم نمود، عفو کن.
تحف العقول، ص ۳۰۵.

حدیث۲۳۳۷

امام صادق علیه السلام :
مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِی السِّرِّ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِی السِّرِّ وَ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِی الْعَلانيَةِ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِی الْعَلانيَةِ؛
هر کس که پنهانی، عمل بـدی مرتکب شـد، بایـد پنهانی، کار خوبی انجام دهد و هر کس که آشـکارا، عمل بدی مرتکب گردید، باید آشکارا، کار خوبی انجام دهد.

معانی الأخبار، ص ۲۳۷، ح ۱.

حدیث۲۳۳۸

امام صادق علیه السلام :

فی قوله تعالی: «اِلّا مَنْ اَتَی اللّهَ بِقَلْبٍ سَلیم»قالَ: هُوَ الْقَلْبُ الَّذی سَلِمَ مِنْ حُبِّ الدُّنْیا؛

امام صادق علیه السلام درباره آیه «مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید» فرمودند: قلب سالم، قلبی است که [بیماری]دنیادوستی در آن نباشد.

تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۸، ح ۵۰.

حدیث۲۳۳۹

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ تَعالی: «اِلّا مَنْ اَتَی اللّهَ بِقَلْبٍ سَلیمٍ»قالَ: اَلْقَلْبُ السَّلیمُ الَّذی یَلْقی رَبَّهُ وَ لَیْسَ فیهِ اَحَدٌ سِواهُ، وَ کُلُّ قَلْبٍ فیهِ شِرْکٌ اَوْ شَکٌّ فَهُوَ ساقِطٌ؛

امام صادق علیه السلام درباره آیه «مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید» فرمودند: دل سالم، دلی است که پروردگارش را در حالی دیدار کند که هیچ کس جز او در آن نباشد و هر دلی که در آ ن، شرک یا تردید باشد، سقوط کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۵.

حدیث۲۳۴۰

امام صادق علیه السلام :

صاحِبُ النِّیَّةِ الصّادِقَةِ صاحِبُ الْقَلْبِ السَّلیم لاَنَّ سَلامَةَ الْقَلْبِ مِنْ هَواجِسِ الْمَحْذوراتِ بِتَخْلیصِ النِّیَّةِ لِلّهِ فِی الاُْمُورِ کُلِّها، قالَ اللّهُ تَعالی: «یَوْمَ لایَنْفَعُ مالٌ وَ لا بَنونَ اِلّا مَنْ اَتَی اللّه َ بِقَلْبٍ سَلیمٍ»؛

کسی که نیّت درست داشته باشد، دل سالم و پاک دارد؛ زیرا سالم داشتن دل از وسوسه های شیطانی، به سبب خالص گردانیدن نیّت در همه کارها برای خداوند است. خداوند تعالی می فرماید: «روزی که مال و فرزندان سودی نمی دهند، مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید».

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۱۰، ح ۳۲.

حدیث۲۳۴۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اَدَّبَ نَبِیَّهُ عَلی مَحَبَّتِهِ فَقالَ: «وَ اِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظِیمٍ»، ثُمَّ فَوَّضَ اِلَیهِ فَقالَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ: «و ما آتاکُمُ الرَّسولُ فَخُذُوهُ و ما نَهاکُمْ عَنْهُ فَانْتَهوا»؛

خدای ـ عزّ و جلّ ـ پیامبرش را در سایه مهر و محبّت خویش پروراند و آن گاه فرمود: «تو، حقیقتا دارای اخلاقی بزرگوارانه هستی». [آن گاه کار دین و امّت را] به او واگـذار کرد و فرمود: «هر چه را پیامبر برای شـما آورد، بگیرید و از هر چه نهیتان کرد، خودداری کنید».

کافی، ج ۱، ص ۲۶۵، ح ۱.

حدیث۲۳۴۲

امام صادق علیه السلام :

اذا اَرادَ اَحَدُکُمْ اَنْ یُسْتَجابَ لَهُ فَلْیُطَیِّبْ کَسْبَهُ وَ لْیَخْرُجْ مِنْ مَظالِمِ النّاسِ، وَ اِنَّ اللّه َ لایَرْفَعُ اِلَیْهِ دُعاءُ عَبْدٍ وَ فی بَطْنِهِ حَرامٌ اَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لاَِحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ؛

هر کس بخواهد دعایش مستجاب شود، باید کسب خود را حلال کند و حقّ مردم را بپردازد. دعای هیچ بنده ای که مال حرام در شکمش باشد یا حق کسی بر گردنش باشد، به درگاه خدا بالا نمی رود.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱.

حدیث۲۳۴۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِالدُّعاءِ، فَاِنَّکُمْ لاتَقَرَّبونَ اِلَی اللّه ِ بِمِثْلِهِ، وَ لاتَتْرُکوا صَغیرَةً لِصِغَرِها اَنْ تَدْعُوا بِها، اِنَّ صاحِبَ الصِّغارِ هُوَ صاحِبُ الْکِبارِ؛

شما را سفارش می کنم به دعا کردن؛ زیرا با هیچ چیز به مانند دعا به خدا نزدیک نمی شوید. و دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را، به خاطر کوچک بودنش رها نکنید؛ زیرا حاجت های کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجت های بزرگ به دست اوست.

کافی،ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۶.

حدیث۲۳۴۴

امام صادق علیه السلام :

اِنْ اَرَدْتَ اَنْ یُخْتَمَ بِخَیْرٍ عَمَلُکَ حَتّی تُقْبَضَ وَ اَ نْتَ فی اَفْضَلِ الاَْعْمالِ، فَعَظِّمْ لِلّهِ حَقَّهُ اَنْ لاتَبْذُلَ نَعْماءَهُ فی مَعاصیهِ؛

اگر می خواهی عملت ختم به خیر شود و وقتی می میری با بهترین اعمال بمیری، حقّ و حُرمت خدای را پاس بدار به این که نعمت های او را در نافرمانی اش به کار نبری.

عیون اخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۴، ح ۸.

حدیث۲۳۴۵

امام صادق علیه السلام :

اَدْنَی الشُّکْرِ رُؤْیَةُ النِّعْمَةِ مِنَ اللّه ِ مِنْ غَیْرِ عِلَّةٍ یَتَعَلَّقُ الْقَلْبُ بِها دُونَ اللّه ِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ وَ الرِّضا بِما اُعْطِیَ وَ اَلاّ تَعْصیَهُ بِنِعْمَتِهِ و تُخالِفَهُ بِشَیْءٍ مِنْ اَمْرِهِ وَ نَهْیِهِ بِسَبَبِ نِعْمَتِهِ؛

کم ترین سپاسگزاری، این است که انسان، نعمت را (مستقیما) از خدا بداند و جز او علّتی برای آن نداند و نیز به آنچه خداوند عطایش کرده، خرسند باشد و با نعمت او مرتکب گناه وی نشود و نعمت خدا را وسیله مخالفت با امر و نهی او قرار ندهد.

مصباح الشریعهٔ، ص ۲۴.

حدیث۲۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

ما اَ نْعَمَ اللّه ُ عَلی عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَها بِقَلْبِهِ وَ حَمِدَ اللّه َ ظاهِرا بِلِسانِهِ فَتَمَّ كَلامُهُ حَتّی يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزيدِ؛

چون خداوند به بنده ای نعمت بدهد و او آن را قلبا قدر بشناسد و به زبان سپاس بگوید، هنوز سخنش به پایان نرسیده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹.

حدیث۲۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

اَوْحَی اللّه ُ تَعالی اِلی موسی علیه السلام: يا موسی! اُشْكُرْنی حَقَّ شُكْری. فَقالَ: يا رَبِّ! وَ كَيْفَ اَشْكُرُكَ حَقَّ شُكْرِكَ، وَ لَيْسَ مِنْ شُكْرٍ اَشْكُرُكَ بِهِ اِلّا و اَ نْتَ اَ نْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ؟! فَقالَ: يا موسی! اَلْآنَ شَكَرْتَنی حينَ عَلِمْتَ اَنَّ ذلِكَ مِنّی؛

خدای تعالی به موسی علیه السلام وحی فرمود که: ای موسی! مرا چنان که باید شکر کن. موسی عرض کرد: پروردگارا! چگونه تو را چنان که باید شکر گویم حال آن که هر شکری که تو را می گویم خود نعمتی است که تو به من ارزانی داشته ای؟ فرمود: ای موسی! حال که دانستی توفیق آن شکر را هم من به تو داده ام، شکر مرا ادا کرده ای.

کافی، ج ۲، ص ۹۹، ح ۲۷.

حدیث۲۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اَ نْعَمَ عَلی قَوْمٍ بِالْمَواهِبِ فَلَمْ يَشْكُروا فَصارَتْ عَلَيْهِمْ وَبالاً، وَ ابْتَلی قَوْما بِالْمَصائِبِ فَصَبَروا فَصارَتْ عَلَيْهِمْنِعْمَةً؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ به مردمی نعمت داد؛ اما آنان شکرش را به جای نیاوردند. در نتیجه، آن نعمت ها به زیان آنان تمام شد و [برعکس،] مردمی را به مصیبت ها گرفتار کرد؛ ولی آنان صبر کردند، در نتیجه، آن مصیبت ها برای آنان به نعمت مبدّل گشت.

تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۳۷۷،ح ۲۲۲.

حدیث۲۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ اللّهَ خَافَ اللّهَ، وَ مَنْ خافَ اللّهَ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنِ الدُّنْيا؛

هر کس خدا را شناخت، از خدا ترسید و هر کس از خدا ترسید، دل از دنیا کَند.

کافی، ج ۲، ص ۶۸، ح۴.

حدیث۲۳۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ ذَهَبَ يَری اَنَّ لَهُ عَلَی الْآخَرِ فَضْلاً فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَكْبِرينَ (قالَ حَفْصُ بْنُ غياثٍ): فَقُلْتُ لَهُ اِنَّما يَری اَنَّ لَهُ عَلَيْهِ فَضْلاً بِالْعافيَةِ اذا رَآهُ

مُرْتَكِبا لِلْمَعاصى. فَقالَ: هَيهاتَ هَيهاتَ! فَلَعَلَّهُ اَنْ يَكونَ قَدْ غُفِرَ لَهُ ما اَتى وَ اَ نْتَ مَوْقوفٌ مُحاسَبٌ اَما تَلَوْتَ قِصَّةَ سَحَرَةِ موسى عليه السلام؛

هر کس خودش را بهتر از دیگران بداند، او از متکبران است. حفص بن غیاث می گوید: عرض کردم: اگر گنهکاری را ببیند و به سبب بی گناهی و پاک دامنی خود، خویشتن را از او بهتر بداند چه؟ فرمودند: هرگز هرگز! چه بسا که او آمرزیده شود اما تو را برای حسابرسی نگه دارند، مگر داستان جادوگران و موسی علیه السلام را نخوانده ای؟

کافی، ج ۸، ص ۱۲۸، ح ۹۸.

حدیث۲۳۵۱

امام صادق علیه السلام :

اَ لْكِبْرُ اَنْ تَغْمِصَ النّاسَ وَ تُسَفِّهَ الْحَقَّ؛

تکبر، این است که مردم را تحقیر کنی و حق را خوار شماری.

کافی، ج ۲، ص ۳۱۰، ح ۸.

حدیث۲۳۵۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِنْ اَكْبَرِ السِّحْرِ النَّميمَةَ، يُفَرِّقُ بِها بيْنَ الْمُتَحابَّين وَ يُجْلَبُ الْعَداوَةُ عَلَى الْمُتَصافِيَيْنِ وَ يُسْفَكُ بِها الدِّماءُ وَ يُهْدَمُ بِها الدُّورُ وَ يُكْشَفُ بِها السُّتورُ وَ النَّمّامُ اَشَرُّ مَنْ وَطِى ءَ عَلَى الْاَرْضِ بِقَدَمٍ؛

از بزرگ ترین جادو، سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جدایی می افتد، دوستان یکدل با هم دشمن می شوند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. سخن چین، بدترین کسی است که روی زمین راه می رود.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴.

حدیث۲۳۵۳

امام صادق علیه السلام :

لاتَقْبَلْ فى ذى رَحِمِكَ وَ اَهْلِ الرِّعايَةِ مِنْ اَهْلِ بَيْتِكَ قَوْلَ مَنْ حَرَّمَ اللّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَ جَعَلَ مَاْواهُ النّارَ، فَاِنَّ النَّمّامَ شاهِدُ زورٍ وَ شَريكُ اِبْليسَ فِى الْاِغْراءِ بَيْنَ النّاسِ ... ؛

درباره خویشان و افراد تحت حمایتت، سخن کسی را که خداوند، بهشت را بر او حرام کرده و جایگاهش را دوزخ قرار داده نپذیر؛ زیرا که سخن چین، شهادت دروغ می دهد و در دشمنی افکندن میان مردم، شریک شیطان است.

امالی صدوق، ص ۷۱۰.

حدیث۲۳۵۴

امام صادق علیه السلام :

اَ لْجَهرُ بِالسّوءِ مِنَ الْقَولِ اَنْ يُذكَرَ الرَّجُلُ بِما فيهِ؛

مقصود از [عبارت قرآنیِ] «بدگویی آشکار درباره دیگری»، گفتن عیب هایی است که در او هست (نه غیر از آن).

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۵۸، ح ۵۰.

حدیث۲۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : لِيَأْذَنْ بِحَرْبٍ مِنّى مَن آذى عَبْدِىَ الْمُؤْمِنَ، وَ لْيَأْمَنْ غَضَبى مَنْ اَكْرَمَ عَبدِىَ الْمُؤْمِنَ؛

خداونـد ـ عزّ و جلّ ـ فرمود: هر کس بنـده مؤمن مرا آزار دهد، به من اعلام جنگ کرده است و هر کس بنده مؤمن مرا احترام کند، از خشم من در امان است.

کافی، ج ۲، ص ۳۵۰، ح ۱.

حدیث۲۳۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَغى، صَيَّرَ اللّهُ بَغْيَهُ عَلى نَفْسِهِ وَ صارَتْ نُصْرَةُ اللّهِ لِمَنْ بَغى عَلَيْهِ وَ مَنْ نَصَرَهُ اللّهُ غَلَبَ وَ اَصابَ الظَّفَرَ مِنَ اللّهِ ؛

هر کس ستم کند، خداوند، ستمش را به خود او باز می گرداند و یاری خدا نصیب کسی می گردد که به او ستم شده و کسی که خدا او را یاری کند، غلبه پیدا می کند و از جانب خدا پیروزی نصیبش می شود.

تحف العقول، ص ۳۱۵.

حدیث۲۳۵۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ؛

بدون تردید، خداوند بر بنده خود به خاطر شدّت محبّت به فرزندش، رحم می کند.

کافی، ج ۶، ص ۵۰، ح ۵.

حدیث۲۳۵۸

امام صادق علیه السلام :

... وَ لَوْ كانَتِ النِّيّاتُ مِنْ اَهْلِ الْفِسْقِ يُؤْخَذُ بِها اَهْلُها، اذا لَاُخِذَ كُلُّ مَنْ نَوَى الزِّنا بِالزِّنا، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى السَّرِقَةَ بِالسَّرِقَةِ، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى الْقَتْلَ بِالْقَتْلِ، وَ لكِنَّ اللّهَ عَدْلٌ حَكيمٌ، لَيْسَ الْجَوْرُ مِنْ شَاْنِهِ، وَ لكِنَّهُ يُثيبُ عَلى نيّاتِ الْخَيرِ اَهْلَها، وَ اِضْمارِهِم عَلَيْها، وَ لايُؤاخِذُ اَهْلَ الْفُسوقِ حَتّى يَفْعَلوا؛

اگر فاسقان به نیّت هایشان بازخواست می شدند، در این صورت، هرکس نیّت زنا می کرد، به زنا و هرکس نیّت دزدی می کرد، به دزدی و هر کس نیّت کشتن می کرد، به کشتن بازخواست می شد، ولی خداوند، عادل حکیم است و ظلم، از شأن او به دور است، امّا نیکوکاران را بر پایه نیّت های خوبشان و بر پایه نیّت های خوبی که پنهان داشته انـد، پاداش می دهـد و بدکاران را تا زمانی که کار بد انجام نداده اند، باز خواست نمی کند.

قرب الإسناد، ص ۹، ح ۲۸ و ص ۴۸، ح ۱۵۸.

حدیث۲۳۵۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَسُنَ بِرُّهُ فی اَهْلِ بَیْتِهِ زیدَ فی رِزْقِهِ؛

هر کس به شایستگی در حقّ خانواده اش نیکی کند، روزیش زیاد می شود.

الدعوات الراوندی، ص ۱۲۷.

حدیث۲۳۶۰

امام صادق علیه السلام :

اَ لْبِرُّ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ؛

نیکوکاری، روزی را زیاد می کند.

کتاب الزهد، ص ۳۳.

حدیث۲۳۶۱

امام صادق علیه السلام :

اَ لْخَیْرُ کُلُّهُ اَمامَکَ وَ اِنَّ الشَّرَّ کُلَّهُ اَمامَکَ وَ لَنْ تَرَی الْخَیْرَ وَ الشَّرَّ اِلاّ بَعْدَ الاْخِرَةِ لِاَنَّ اللّه َ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ جَعَلَ الْخَیْرَ کُلَّهُ فِی الْجَنَّةِ وَ الشَّرَّ کُلَّهُ فِی النّارِ؛

همه خوبی ها و بدی ها در مقابل توست و هرگز خوبی و بدی واقعی را جز در آخرت نمی بینی، زیرا خداوند، همه خوبی ها را در بهشت و همه بدی ها را در جهنم قرار داده است.

تحف العقول، ص ۳۰۶.

حدیث۲۳۶۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اخْتارَ لِاَنْبیائِهِ الْحَرْثَ وَ الزَّرْعَ کَیْلا یَکْرَهوا شَیْئا مِنْ قَطْرِ السَّماءِ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ کشت و زرع را برای پیامبران خود برگزید تا هیچ یک از بارش های آسمان را ناخوش ندارند.

کافی، ج ۵، ص ۲۶۰، ح ۱.

حدیث۲۳۶۳

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ النَّبیُّ صلی الله علیه و آله: اَیُّ الْمالِ خَیْرٌ؟ قالَ: زَرْعٌ زَرَعَهُ صاحِبُهُ وَ اَصْلَحَهُ وَ اَدّی حَقَّهُ یَوْمَ حَصادِهِ؛

از پیامبر صلی الله علیه و آله پرسیده شد: کدام مال بهتر است؟ فرمودند: بذری که کشاورزی بکارد و به آن رسیدگی نماید و حقّ آن را هنگام درو، ادا کند.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۹۴، ح ۹.

حدیث۲۳۶۴

امام صادق علیه السلام :
بِرُّوا آباءَكُمْ يَبِرَّكُمْ اَبْناو?كُمْ، وَ عِفُّوا عَنْ نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُمْ؛
به پدر و مادر خود نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند، و نسبت به زنان مردم عفّت ورزید تا زنانتان عفّت ورزند.
کافی، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵.

حدیث۲۳۶۵

امام صادق علیه السلام :
سُئِلَ الصّادِقُ علیه السلامعَمّا تُظْهِرُ الْمَرْاَةُ مِنْ زينَتِها؟ قالَ: «الوَجْهُ وَ الْكَفَّيْنِ»؛
از امام صادق علیه السلام درباره زینت هایی که زن می تواند آنها را در بین نامحرمان آشکار نماید، سؤال شد. فرمودند: تنها گردی صورت و از مچ دست ها به پایین.
قرب الاسناد، ص ۸۲، ح ۲۷۰.

حدیث۲۳۶۶

امام صادق علیه السلام :
لايَزالُ الْمُؤْمِنُ يُورِثُ اَهْلَ بَيْتِهِ الْعِلْمَ وَ الْأَدَبَ الصّالِحَ حَتّى يُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ جَميعا؛
مؤمن، همواره خانواده خود را از دانش و تربیت شایسته بهره مند می سازد تا همه آنان را وارد بهشت کند.
مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۰۱، ح ۱۳۸۸۱.

حدیث۲۳۶۷

امام صادق علیه السلام :
فى قَوْلِهِ تَعالى: «لَذِكْرُ اللّه ِ اَكْبَرُ» ـ ذِكْرُ اللّه ِ عِنْدَ ما اَحَلَّ وَ حَرَّمَ؛
درباره آیه «یاد خدا، بزرگ تر است» ـ به یاد خدا بودن در هنگام رو به رو شدن با حلال و حرام.
نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۶۲، ح ۶۱.

حدیث۲۳۶۸

امام صادق علیه السلام :
عَنْ اَبى وَلاّدٍ الْحَنّاطِ قالَ: سَاَ لْتُ اَبا عَبْدِ اللّه ِ علیه السلامعَنْ قَوْلِ اللّه ِ : «وَ بِالْوالِدَيْنِ اِحْسانا»فَقالَ: اَلْاِحْسانُ اَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُما وَ لاتُكَلِّفَهُما انْ يَسْاَلاكَ شَيْئا هُما يَحْتاجانِ اِلَيْهِ؛
اَبی ولّاد می گوید: معنای آیه «به پدر و مادرتان نیکی کنید» را از امام صادق علیه السلامپرسیدم، فرمودند: نیکی به پدر و مادر این است که رفتارت را با آنها نیکو کنی و مجبورشان نکنی تا چیزی که نیاز دارند از تو بخواهند (یعنی قبل از درخواست آنان، نیازشان را برطرف کنی).

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۹، ح ۷۸.

حدیث۲۳۶۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ اَبوعَبْدِ اللّه علیه السلاماِذَا اَعْتَمَ وَ ذَهَبَ مِنَ اللَّیْلِ شَطْرُهُ اَخَذَ جِرابا فیهِ خُبْزٌ وَ لَحْمٌ وَ الدَّراهِمُ فَحَمَلَهُ عَلی عُنُقِهِ ثُمَّ ذَهَبَ بِهِ اِلی اَهْلِ الْحاجَهِ مِنْ اَهْلِ الْمَدینَهِ فَقَسَّمَهُ فیهِمْ وَ لایَعْرِفونَهُ فَلَمّا مَضی اَبوعَبْدِ اللّه ِ علیه السلام فَقَدوا ذلِکَ فَعَلِموا اَنَّهُ کانَ اَباعَبْدِ اللّه ِ علیه السلام؛

هوا که تاریک می شد و پاسی از شب می گذشت، امام صادق علیه السلام انبانی پر از نان و گوشت، و دِرهم بر می داشتند و آن را بر دوش خود می نهادند و برای نیازمندان مدینه می بردند و در میانشان تقسیم می کردند و آنها او را نمی شناختند. وقتی حضرت علیه السلام در گذشتند، دیگر از آن کمک ها خبری نشد. در نتیجه فهمیدند که آن مرد، امام صادق علیه السلام بوده است.

کافی، ج ۴، ص ۸، ح ۱.

حدیث۲۳۷۰

امام صادق علیه السلام :

ـ وَ قَد قیلَ لَهُ و کانَ یَتَصَدَّقُ بِالسُّکَّرِ ـ : اَ تَصَدَّقُ بِالسُّکَّرِ؟! قال: نَعَم، اِنَّهُ لَیْسَ شَیْ ءٌ اَحَبَّ اِلَیَّ مِنْهُ فَاَنا اُحِبُّ اَنْ اَ تَصَدَّقَ بِاَحَبِّ الاْشْیاءِ اِلَیَّ؛

به امام صادق علیه السلام که داشت شِکر صدقه می داد، عرض شد: آیا شِکر صدقه می دهید؟ فرمودند: آری. شکر را از هر چیز دیگری بیشتر دوست می دارم، از این رو، خوش دارم آنچه را بیشتر دوست دارم، صدقه بدهم.

کافی، ج ۴، ص ۶۱، ح ۳.

حدیث۲۳۷۱

امام صادق علیه السلام :

اِعْلَموا اَنَّ اللّه َ یُبْغِضُ مِنْ خَلْقِهِ الْمُتَلَوِّنَ، فَلاتَزولوا عَنِ الْحَقِّ وَ اَهْلِهِ، فَاِنَّ مَنِ اسْتَبَدَّ بِالْباطِلِ وَ اَهْلِهِ هَلَکَ وَ فَاتَتْهُ الدُّنْیا؛

بدانید که خداوند از انسان هایی که دائما رنگ عوض می کنند، نفرت دارد، پس از حقّ و اهل او جدا نشوید؛ چرا که هر کس به باطل و اهل آن بپیوندد، نابود می شود و دنیا را هم از دست می دهد.

امالی مفید، ص ۱۳۷، ح ۶.

حدیث۲۳۷۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ یُحِبُّ اَنْ یُسْاَلَ وَ یُطْلَبَ ما عِنْدَهُ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ دوست دارد آنچه نزد اوست، درخواست گردد و طلب شود.

کافی، ج ۲، ص ۴۷۵، ح ۴.

حدیث۲۳۷۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّهُ لَيسَ مِنْ اَحَدٍ اِلاّ وَ مَعَهُ مَلَكٌ وَ شَيطَانٌ فَاِذا كانَ فَرَحُهُ كانَ دُنُوُّ الْمَلَكِ مِنْهُ وَ اِذا كانَ حُزْنُهُ كانَ دُنُوُّ الشَّيطانِ مِنْهُ؛

احدی نیست مگر این که با او فرشته ای و شیطانی است. هرگاه خوشحال شد، فرشته به او نزدیک شده است و هرگاه اندوهگین شد، از نزدیک شدن شیطان به اوست.

بحار الأنوار، ج ۶۱، ص ۱۴۵، ح ۲۱.

حدیث۲۳۷۴

امام صادق علیه السلام :

اَلـذُّنوبُ الَّتى تُغَيِّرُ النِّعَـمَ الْبَغْىُ، وَ الـذُّنوبُ الَّتى تـورِثُ النَّدَمَ الْقَتْـلُ، وَ الَّتى تُنْزِلُ النِّقَمَ الظُّلْمُ، وَ الَّتى تَهْتِـكُ السِّتْرَ شُـرْبُ الْخَمْرِ، وَ الَّتى تَحْبِسُ الرِّزْقَ الزِّنا، وَ الَّتى تُعَجِّلُ الْفَناءَ قَطيعَةُ الرَّحِمِ، وَ الَّتى تَرُدُّ الدُّعاءَ وَ تُظْلِمُ الْهَواءَ عُقوقُ الْوالِدَينِ؛

گناهانی که نعمت ها را دگرگون می کند، زورگویی و سرکشـی است و گناهانی که پشـیمانی به بار می آورد، آدم کشی است، و گناهـانی که انتقـام و کیفرها را فرود می آورد، سـتم است و گناهانی که پرده ها را می درد (و آبرو و حیثیت ها را می برد)، شـراب خواری است و گناهـانی که جلوی روزی را می گیرد، زناست و گناهانی که مرگ را شـتاب می بخشـد، قطع رحم است و گناهانی که مانع استجابت دعا می شود و فضا را تیره و تار می کند، آزردن پدر و مادر است.

کافی، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱.

حدیث۲۳۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحْصـى عَلى اَخيهِ الْمُو?مِنِ عَيْبا لِيَعيبَهُ بِهِ يَوْما ما كانَ مِنْ اَهْلِ هذِهِ الاْيَةِ، قالَ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : «اِنَّ الَّذينَ يُحِبُّونَ اَن تَشيعَ الْفاحِشَةُ فِى الَّذينَ آمَنوا لَهُمْ عَذابٌ اَليمٌ فِى الدُّنْيا وَ الاْخِرَةِ وَ اللّهُ يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لا تَعْلَمونَ»؛

هر کس در صـدد عیب جویی برادر مؤمنش برآیـد، تا با آن روزی او را سـرزنش کنـد، مشـمول این آیه است: «کسانی که دوسـت دارنـد، زشتی ها در میان مردم با ایمان، شـیوع پیدا کند، عذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود. و خداوند می داند و شما نمی دانید».

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۱۰، ح ۱۰۳۷۹.

حدیث۲۳۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قالَ فى مُؤْمِنٍ ما رَاَتْهُ عَيْناهُ وَ سَـمِعَتْهُ اُذُناهُ فَهُوَ مِنَ الَّذينَ قالَ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : «اِنَّ الَّذينَ يُحِبُّونَ أنْ تَشيعَ الْفاحِشَةُ فِى الَّذينَ آمَنوا لَهُمْ عَذابٌ أليمٌ فِى الدُّنْيا وَ الاْخِرَةِ وَ اللّهُ يَعْلَمُ وَ اَنتُمْ لا تَعْلَمونَ»؛

هر کس درباره مؤمنی چیزی را که با چشم های خود دیـده و با گوش های خود شـنیده است بازگو کند، از شـمار کسانی است که خـدای ـ عزّ و جلّ ـ فرموده است: «کسانی که دوست دارنـد که زشتی ها در میان مردم با ایمان، شـیوع پیـدا کنـد، عـذاب دردناکی

برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود. و خداوند می داند و شما نمی دانید».

کافی، ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۲.

حدیث۲۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

... وَ اللّه ما اوتِیَ لُقْمانُ الْحِکْمَةَ بِحَسَبٍ وَ لا مالٍ وَ لا اَهْلٍ وَ لا بَسْطٍ فی جِسْمٍ وَ لا جَمالٍ، وَلکِنَّهُ کانَ رَجُلاً قَوِیّا اِلی اَنْ قالَ: وَ لَمْ یَمُرَّ بِرَجُلَیْنِ یَخْتَصِمانِ اَوْ یَقْتَتِلانِ اِلاّ اَصْلَحَ بَیْنَهُما وَ لَمْ یَمْضِ عَنْهُما حَتّی تَحاجَزا؛

... به خدا قسم که به لقمان، تنها حکمت و دانش عطا نشده بود، و نیز دارایی، خانواده، قدرت جسمی و زیبایی چشمگیر نداشت، ولی او مردی با اراده بود تا آنجا که امام فرمودند: و او به دو نفر که با هم نزاع می کردند و یا می جنگیدند، نمی گذشت مگر این که میانشان صلح برقرار می کرد و از پیش آنان نمی رفت تا آن که آنها دست از نزاع و جنگ کشیده و متفرّق می شدند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۴۲، ح ۳.

حدیث۲۳۷۸

امام صادق علیه السلام :

کَسْبُ الْحَرامِ یَبینُ فِی الذُّرّیَّةِ؛

درآمد حرام، در نسل، اثر می گذارد.

کافی، ج ۵، ص ۱۲۵، ح ۴.

حدیث۲۳۷۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ للّه َ ـ تَبارَکَ وَ تَعالی ـ بِقاعا تُسَمَّی الْمُنْتَقِمَةُ، فَاِذا اَعْطَی اللّه ُ عَبْدا مالاً لَمْ یُخْرِجْ حَقَّ اللّه ِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ مِنْهُ، سَلَّطَ اللّه ُ عَلَیْهِ بُقْعَةً مِنْ تِلْکَ الْبِقاعِ، فَاَتْلَفَ ذلِکَ الْمالَ فیها ثُمَّ ماتَ وَ تَرَکَها؛

خداوند تبارک و تعالی، زمین هایی دارد به نام انتقامگیر که چون خدا به بنده ای مالی بدهد و او حقّ خدای ـ عزّ و جلّ ـ را از آن مال نپردازد، خداوند، یکی از آن زمین ها را بر وی مسلّط می فرماید که آن مال را در آن جا تلف کند، سپس بمیرد و آن جا را باقی بگذارد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۱۷، ح ۵۹۰۸.

حدیث۲۳۸۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدَقَ لِسانُهُ زَکی عَمَلُهُ و مَن حَسُنَت نِیَّتُهُ زیدَ فی رِزقِهِ و مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِاَهْلِ بَیْتِهِ مُدَّ لَهُ فی عُمُرِهِ؛

هر کس راستگو باشد، عملش پاکیزه می شود و رشد می کند؛ هر کس نیّتش خوب باشد، روزیش زیاد می شود و هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، عمرش طولانی می شود.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱.

حدیث۲۳۸۱

امام صادق علیه السلام :
صِلَةُ الْاَرْحامِ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُسْمِحُ الْـكَفَّ وَ تُطیبُ النَّفْسَ وَ تَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ تُنْسِئُ فِی الْاَجَلِ؛
صله رحم، اخلاق را خوب، دست را بخشنده، جان را پاکیزه، روزی را زیاد می کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.
کافی، ج ۲، ص ۱۵۱، ح ۶.

حدیث۲۳۸۲

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ اَدْنی اَهْلِ الْجَنَّةَ مَنْزِلاً لَو نَزلَ بِهِ الثَّقَلانِ الْجِنُّ وَ الْاِنْسُ لَوَسِعَهُم طَعاما وَ شَرابا وَ لایَنْقُصُ مِمّا عِندَهُ شَیْ ءٌ؛
کمترین فرد بهشت، چنـان است که اگر جنّ و انس میهمـان او شونـد همه را با خوردنی و آشامیـدنی پـذیرایی کنـد و از آنچه دارد چیزی کم نشود.
بحار الأنوار، ج ۸، ص ۱۲۰، ح ۱۱.

حدیث۲۳۸۳

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ فَوَّضَ اِلَی الْمُؤْمِنِ اُمورَهُ کُلَّهـا وَ لَمْ یُفَوِّضْ اِلَیْهِ اَنْ یَکونَ ذَ لیلاً، اَما تَسْـمَعُ اللّه َ تَعالی یَقولُ: «وَ لِلّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنینَ»؟ فَالْمُؤْمِنُ یَکونُ عَزیزا وَ لایَکونُ ذَ لیلاً. قالَ: اِنَّ الْمُؤْمِنَ اَعَزُّ مِنَ الْجَبَلِ لِاَنَّ الْجَبَلَ یُسْـتَقَلُّ مِنْهُ بِالْمَعاوِلِ وَ الْمُؤْمِنُ لایُسْـتَقَلُّ مِن دینِهِ بِشَیْ ءٍ؛
خداونـد، اختیار همه کارها را به مؤمن داده، اما این اختیار را به او نـداده است که ذلیل باشـد. مگر نشـنیده ای که خـدای تعالی می فرمایـد: «عزّت، از آن خـدا و رسـولش و مـؤمنین است»؟ پس، مـؤمن، عزیز است و ذلیـل نیست. [در ادامه]فرمودنـد: مؤمن، از کوه محکم تر است؛ زیرا از کوه با ضربات تیشه کم می شود اما با هیچ وسیله ای از دین مؤمن نمی توان کاست.
التهذیب، ج ۶، ص ۱۷۹، ح ۳۶۷.

حدیث۲۳۸۴

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ مِنْ حَقیقَةِ الْایمانِ اَنْ تُؤْثِرَ الْحَقَّ وَ اِنْ ضَرَّکَ عَلَی الْباطِلِ وَ اِنْ نَفَعَکَ وَ اَنْ لایَجوزَ مَنْطِقُکَ عِلْمَکَ؛
از حقیقت ایمان این است که حقّ را بر باطل، مقدّم داری، هر چند حق به ضـرر تو و باطل به نفع تو باشد، و نیز از حقیقت ایمان آن است که گفتار تو از دانشت بیشتر نباشد.
محاسن، ج ۱، ص ۲۰۵.

حدیث۲۳۸۵

امام صادق علیه السلام :

قُلْ لَهُمْ: اِنَّ رَحْمَتی سَبَقَتْ غَضَبی، فَلاتَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَتی فَاِنَّهُ لایَتعاظَمُ عِنْدی ذَنْبٌ اَغْفِرُهُ؛

به آنان بگو: رحمت من بر خشـم‌م، مقـدّم است. پس، از رحمتم ناامیـد نشوید؛ زیرا گناهی که من آن را بیامرزم، در نزد من بزرگ نیست.

کافی، ج ۲، ص ۲۷۴، ح ۲۵.

حدیث۲۳۸۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ رَسُولَ اللّهِ صلی الله علیه و آلهنَزَلَ بِاَرْضٍ قَرْعَاءَ فَقالَ لاَِصْحابِهِ: ائْتُوا بِحَطَبٍ. فَقالُوا: یا رَسُولَ اللّهِ! نَحْنُ بِاَرْضٍ قَرْعاءَ، ما بِها مِنْ حَطَبٍ. قالَ: فَلْیَاْتِ کُلُّ اِنْسانٍ بِما قَدَرَ عَلَیْهِ فَجاؤوا بِهِ حَتّی رَمَوْا بَینَ یَدَیْهِ بَعْضَهُ عَلی بَعْضٍ. فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله: هکَذا تَجْتَمِعُ الذُّنوبُ. ثُمَّ قالَ: ایّاکُم وَ الْمُحَقَّراتِ مِنَ الذُّنوبِ، فَاِنَّ لِکُلِّ شَیْ ءٍ طالِباً اَلا وَ اِنَّ طالِبَها یَکْتُبُ «ما قَدَّموا وَ آثارَهُم وَ کُلَّ شَیْ ءٍ اَحْصَیْناهُ فی اِمامٍ مُبینٍ»؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله در زمینی خشک و بی گیاه، فرود آمدند و به اصحابشان فرمودند: مقداری هیزم بیاورید. عرض کردند: ای رسول خدا! ما در زمینی خشک و بی گیاه هستیم که در آن، هیزمی یافت نمی شود. حضرت فرمودند: هر کس هر چه یافت، بیاوَرَد. آنها هیزم ها را جمع کردند و در برابر حضرت، انباشتند. سپس، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: گناهان نیز این گونه جمع می شوند. آن گاه فرمودند: از گناهانی که کوچک شمرده می شوند، بپرهیزند؛ زیرا هر چیزی جستجوکننده ای دارد. و بدانید که جستجوکننده گناهان، [آنها را پیدا می کند و] می نویسد. خداوند می فرماید: «هر کاری را که پیش از این کرده اند و هر اثر و نشانی را که به جا گذاشته اند [، می نویسیم] و البته هر چیزی را در کتاب مبین (لوح محظوظ) شماره کرده ایم».

کافی، ج ۲، ص ۲۸۸، ح۳.

حدیث۲۳۸۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اِبْلیسُ: خَمْسَةُ (اَشْیاءَ) لَیْسَ لی فیهِنَّ حیلَةٌ وَ سائِرُ النّاسِ فی قَبْضَتی: مَنِ اعْتَصَمَ بِاللّهِ عَنْ نِیَّةٍ صادِقَةٍ وَ اتَّکَلَ عَلَیهِ فی جَمیعِ اُمورِهِ وَ مَنْ کَثُرَ تَسْبیحُهُ فی لَیْلِهِ وَ نَهارِهِ وَ مَنْ رَضِیَ لاَِخیهِ الْمُؤْمِنِ بِما یَرْضاهُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ لَمْ یَجْزَعْ عَلَی الْمُصیبَةِ حینَ تُصیبُهُ وَ مَنْ رَضِیَ بِما قَسَمَ اللّهُ لَهُ وَ لَمْ یَهْتَمَّ لِرِزْقِهِ؛

شیطان گفت: پنج نفرند که هیچ راهی به آنها ندارم اما دیگر مردم در مشت من هستند: ۱. هر کس با نیّت درست به خدا پناه ببرد و در همه کارهایش بر او توکّل کند؛ ۲. کسی که شب و روز بسیار تسبیح خدا گوید؛ ۳. کسی که برای برادر مؤمنش آن پسندد که برای خود می پسندد؛ ۴. کسی که هرگاه مصیبتی به او می رسد، بی تابی نمی کند؛ ۵. و هر کسی که به آنچه خداوند قسمتش کرده، خرسند است و غم روزیش را نمی خورد.

خصال، ص ۲۸۵.

حدیث۲۳۸۸

امام صادق علیه السلام :

اَلْبَيْتُ الَّذى لايُقْرَاُ فيهِ الْقُرآنُ وَ لايُذْكَرُ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ فيهِ تَقِلَّ بَرَكَتُهُ وَ تَهْجُرُهُ الْمَلائِكَةُ وَ تَحْضُرُهُ الشَّياطينِ؛
خانه ای که در آن قرآن خوانـده نمی شود و از خدا یاد نمی گردد، برکتش کم شده، فرشـتگان آن را ترک می کنند و شـیاطین در آن حضور می یابند.
کافی، ج ۲، ص ۴۹۹، ح ۱.

حدیث۲۳۸۹

امام صادق علیه السلام :
لايَزالُ اِبْليسُ فَرِحا مَا اهْتَجَرَ الْمُسْلِمانِ، فَاِذَا الْتَقَيا اصْطَكَّتْ رُكْبَتاهُ وَ تَخَلَّعَتْ اَوْ صالُهُ وَ نادى يا وَيْلَهُ ما لَقِىَ مِنَ الثُّبورِ؛
وقتی که میان دو نفر مسـلمان، قهر و جـدایی به وجود آیـد، شـیطان بسـیار خوشـحال می شود، اما همین که با یکدیگر آشتی کنند، زانوهایش می لرزد و بندبند وجودش پاره می شود و فریاد می زند: ای وای بر من که به سبب این آشتی، هلاک شدم.
کافی، ج ۲، ص ۳۴۶، ح ۷.

حدیث۲۳۹۰

امام صادق علیه السلام :
عَلَيْكَ بِالْاَحْداثِ فَاِنَّهُم اَسْرَعُ اِلى كُلِّ خَيْرٍ؛
جوانان را دریاب؛ زیرا که آنان سریع تر به کارهای خیر روی می آورند.
کافی، ج ۸، ص ۹۳، ح ۶۶.

حدیث۲۳۹۱

امام صادق علیه السلام :
ـ فى قَولِ اللّه ِ عز و جل : «أوَ لَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ»
امام صادق علیه السـلام ـ درباره این سخن خداوند عز و جل : ـ (مگر شما را [آن قدر]عمر دراز ندادیم که هر کس می خواست در آن عبرت گیرد ، عبرت می گرفت؟) : [این سخن] سرزنش هجده ساله هاست .
فاطر : ۳۷ .

حدیث۲۳۹۲

امام صادق علیه السلام :
مَنِ استَوى يَوماهُ فَهُوَ مَغبونٌ ، ومَن كانَ آخِرُ يَومَيهِ شَرَّهُما فَهُوَ مَلعونٌ ، ومَن لَم يَعرِفِ الزِّيادَةَ فى نَفسِهِ كانَ إلَى النُّقصانِ أقرَبَ ، ومَن كانَ إلَى النُّقصانِ أقرَبَ فَالمَوتُ خَيرٌ لَهُ مِنَ الحَياةِ .
امام صادق علیه السـلام : آن که دو روزش برابر باشـد ، مغبون است ، و آن که دومین روزش بدتر باشد ، نفرین شده است . آن که پیشرفت را در خود نبیند ، به نقصانْ نزدیک تر است و هر که به نقصانْ نزدیک تر باشد ، مرگ از زندگی برایش بهتر است .
الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۰ .

حدیث۲۳۹۳

امام صادق علیه السلام :

یَابنَ أخی عَلَیکَ بِالشَّبابِ ودَع عَنکَ الشُّیوخَ

امام صادق علیه السلام : فرزند برادر! جوانان را دریاب و پیران را رها کن .

عند خروج محمّد بن عبداللّه بن الحسن علیه السلام بعد قتل أبیه ودعوهٔ الناس والإمام الصادق علیه السلاملبیعته .

حدیث۲۳۹۴

امام صادق علیه السلام :

لَستُ اُحِبُّ أن أرَی الشَّبابَ مِنکُم إلاّ غادِیا فی حالَینِ : إمّا عالِما أو مُتَعَلِّما ، فَإِن لَم یَفعَل فَرَّطَ ، فَإِن فَرَّطَ ضَیَّعَ ، وإن ضَیَّعَ أثِمَ ، وإن أثِمَ سَکَنَ النّارَ . وَالَّذی بَعَثَ مُحَمَّدا صلی الله علیه و آلهبِالحَقِّ .

امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوانانِ شما را جز در دو حالت ببینم : دانشمند یا دانشجو . اگر [جوانی] چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کرد ، تباه ساخته و اگر تباه ساخت ، گناه کرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن که محمّد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت ، دوزخ نشین خواهد شد .

الأمالی للطوسی : ص ۳۰۳ ح ۶۰۴ .

حدیث۲۳۹۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ عز و جل «وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَی ءَاتَیْنَـهُ حُکْمًا وَ عِلْمًا» ـ : أشُدّهُ ثَمانی عَشرَهَ سَنَهً ، وَاستَوی : اِلتَحی .

امام صادق علیه السلام ـ درباره سخن خداوند عز و جل : ـ (چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم) : «أَشُدَّ» ، یعنی : هجده سالگی و «اِسْتَوی» ، یعنی : ریش درآورد .

معانی الأخبار : ص ۲۲۶ .

حدیث۲۳۹۶

امام صادق علیه السلام :

لَو قَد قامَ القائِمُ لَأَنکَرَهُ النّاسُ ، لِأَنَّهُ یَرجِعُ إلَیهِم شابّا مُوَفَّقا

امام صادق علیه السلام : اگر قائم ، به پا خیزد ، مردمْ او را نمی شناسند؛ زیرا که به صورت جوانی خوش ترکیب ، به سوی مردم ، باز می گردد .

هو الذی أعضاؤه موافقهٔ لحسن الخلقهٔ ، أو المستوی . بحار الأنوار : ج ۳ ص ۳۰۱ .

حدیث۲۳۹۷

امام صادق علیه السلام :

بَینا شَبابُ الشّیعَهِ عَلی ظُهورِ سُطوحِهِم نِیامٌ إذ تَوافَوا إلی صاحِبِهِم فی لَیلَهٍ واحِدَهٍ عَلی غَیرِ میعادٍ فَیُصبِحونَ بِمَکَّهَ .

امـام صادق علیه السـلام : هنگامی که جوانان ، شـبانگاه بر پشت بام ها در خواب انـد ، به ناگاه ، بـدون وعـده قبلی ، در یک شب ، گِرد صاحب خود جمع می شوند و صبحْ هنگام در مکّه خواهند بود .

الغیبهٔ للنعمانی : ص ۳۱۶ ح ۱۱ .

حدیث۲۳۹۸

امام صادق علیه السلام :

ـ وقَد سَأَلَهُ عَبدُاللّه بنُ سِنانٍ المَلائِکَهُ أفضَلُ أم بَنو آدَمَ؟ ـ : قالَ أميرُالمُؤمِنينَ عَلِيُ بنُ أبى طالِبٍ عليه السلام : إنَّ اللّهَ عز و جلرَكَّبَ فِى المَلائِكَهِ عَقلاً بِلا شَهوَةٍ ، ورَكَّبَ فِى البَهائِمِ شَهوَةً بِلا عَقلٍ ، وَرَكَّبَ فى بَنى آدَمَ كِلَيهِما ، فَمَن غَلَبَ عَقلُهُ شَهوَتَهُ فَهُوَ خَيرٌ مِنَ المَلائِكَهِ ، وَمَن غَلَبَت شَهوَتُهُ عَقلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ البَهائِمِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ عبد اللّه بن سنان که پرسید : فرشتگان برترند یا فرزندان آدم؟ ـ : امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود : «خدای عز و جلفرشتگان را از عقلِ بدون شهوت آفرید و چارپایان را از شهوتِ بدون عقل ، خلق کرد و در انسان ، هر دو را به هم آمیخت . پس ، هر که عقلش بر شهوتش پیروز شود ، از فرشتگان بهتر است و هر که شهوتش بر عقلش پیروز گردد ، از چارپایان ، بدتر است .

علل الشرایع : ص ۴ .

حدیث۲۳۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأَ القُرآنَ وَهُوَ شابٌّ مُؤمِنٌ اِختَلَطَ القُرآنُ بِلَحمِهِ ودَمِهِ وَجَعَلَهُ اللّهُ عز و جل مَعَ السَّفَرَةِ الكِرامِ البَرَرَةِ ، وكانَ القُرآنُ حَجيزا عَنهُ يَومَ القِيامَةِ .

امـام صـادق علیـه السـلام : آن که قرآن را در جـوانی بخوانـد ، بـا گـوشت و خـونش عجین می گردد و خداونـد عز و جـل او را با فرشتگان بزرگوار و نیک ، همراه می کند و قرآن در روز قیامت ، نگهبانی برایش خواهد بود .

الکافی : ج ۲ ص ۶۰۳ ح ۴ .

حدیث۲۴۰۰

امام صادق علیه السلام :

لَو اُتيتُ بِشابٍّ مِن شَبابِ الشّيعَةِ لا يَتَفَقَّهُ فِى الدّينِ لَأَدَّبتُهُ .

امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام : اگر جوانی از جوانان شیعه را بیابم که در پیِ کسب آگاهی دینی نیست ، او را ادب می کنم .

المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۶۰ .

از۲۴۰۱تا۲۵۹۱

حدیث۲۴۰۱

امام صادق علیه السلام :

لَو اُتیتُ بِشابٍّ مِن شیعَتِنا لَم یَتَفَقَّه لَأَحسَنتُ أدَبَهُ .

امام صادق علیه السلام : اگر جوانی را از شیعیانمان بیابم که درپی کسب آگاهی دینی نیست ، او را نیکو ادب می کنم .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۰ .

حدیث۲۴۰۲

امام صادق علیه السلام :

بادِروا أحداثَکُم بِالحَدیثِ قَبلَ أن تَسبِقَکُم إلَیهِمُ المُرجِئَهُ .

امام صادق علیه السلام : جوانان را با حدیث (معارف دینی) دریابید ، پیش از آن که مُرجِئه [یا دیگر گروه های انحرافی]بر شما پیشی گیرند و به سوی آنان بروند .

تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۱ .

حدیث۲۴۰۳

امام صادق علیه السلام :

لَستُ اُحِبُّ أن أرَی الشّابَّ مِنکُم إلاّ غادِیاً فی حالَینِ : إمّا عالِماً أو مُتَعَلِّما ، فَإِن لَم یَفعَل فَرَّطَ ، فَإِن فَرَّطَ ضَیَّعَ ، وإن ضَیَّعَ أثِمَ ، وإن أثِمَ سَکَنَ النّارَ وَالَّذی بَعَثَ مُحَمَّدا بِالحَقِّ .

امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوانان شما را ببینم ، مگر در دو حالت : دانشمند یا دانشجو . اگر [جوانی] چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کند ، تباه ساخته است و اگر تباه سازد ، گناه کرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن که محمّد را به حق به پیامبری برانگیخت ، دوزخ نشین خواهد شد .

الأمالی للطوسی : ص ۳۰۳ ح ۶۰۴ .

حدیث۲۴۰۴

امام صادق علیه السلام :

: إنَّما یَهلِکُ النّاسُ ؛ لِأَنَّهُم

لا یَسأَلونَ .

امام صادق علیه السلام ـ به حُمران بن اَعیَن ، درباره مطالبی که پرسید ـ : همانا مردم ، نابود می شوند ، چون نمی پرسند .

الکافی : ج ۱ ص ۴۰ ح ۲ .

حدیث۲۴۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله ذُکِرَ لَهُ أنَّ رَجُلًا أصابَتهُ جَنابَهٌ عَلی جُرحٍ کانَ بِهِ ، فَاُمِرَ بِالغُسلِ فَاغتَسَلَ فَکَزَّ

امام صادق علیه السلام : به پیامبر صلی الله علیه و آله گزارش داده شد که مردی مجروح و آسیب دیده ، جُنُب شد . به وی گفته شد غسل کند . او هم غسل کرد و سپس ، سرما خورد و لرزید و از دنیا رفت .

پیامبر خدا فرمود : «او را کُشتند . خداوند ، آنان را بکَشد! همانا داروی درمانده [از پاسخ] ، پرسیدن [از دانا] است» .
کُزّ الرجل فهو مکزوز : إذا تقبّض من البرد (الصحاح : ج ۳ ص ۸۹۳) .

حدیث۲۴۰۶

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثٌ یَحجُزنَ المَرءَ عَن طَلَبِ المَعالی : قَصرُ الهِمَّةِ ، وقِلَّةُ الحیلَةِ ، وضَعفُ الرَّأیِ .
امام صادق علیه السلام : سه چیز ، آدمی را از دستیابی به بزرگی بازمی دارند : پستْ همّتی ، کم چارگی و سستی رأی .
تحف العقول : ص ۳۱۸ .

حدیث۲۴۰۷

امام صادق علیه السلام :
مَن أرادَ عِزّاً بِلا عَشیرَةٍ وغِنیً بِلا مالٍ وهَیبَةً بِلا سُلطانٍ فَلیَنقُل مِن ذُلِّ مَعصِیَةِ اللّه ِ إلی عِزِّ طاعَتِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر کس عزّت و آقاییِ بدون تبار ، و بی نیازیِ بدون ثروت ، و هیبتِ بدون قدرت (سلطنت) می خواهد ، می باید خود را از خواریِ نافرمانی خدا ، به عزّتِ پیروی از او بکشاند .
الخصال : ص ۱۶۹ ح ۲۲۲ .

حدیث۲۴۰۸

امام صادق علیه السلام :
إنَّ أحَبَّ الخَلائِقِ إلَی اللّه ِ تَعالی شابٌّ حَدَثُ السِّنِّ فی صورَةٍ حَسَنَةٍ ، جَعَلَ شَبابَهُ وجَمالَهُ فی طاعَةِ اللّه ِ تَعالی ، ذاکَ الَّذی یُباهِی اللّه ُ تَعالی بِهِ مَلائِکَتَهُ ، فَیَقولُ : هذا عَبدی حَقّا .
امام صادق علیه السلام : به راستی که دوست داشتنی ترینِ آفریدگان نزد خداوند ، جوانِ کم سال و خوش سیمایی است که جوانی و زیبایی اش را در راه فرمانبری از خداوند بزرگ ، قرار داده است؛ آن که خداوند بزرگ به وی نزد فرشتگان افتخار می کند و می فرماید : «این ، بنده حقیقی من است» .
أعلام الدین : ص ۱۲۰ .

حدیث۲۴۰۹

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثَةٌ یُدخِلُهُمُ اللّه ُ الجَنَّةَ بِغَیرِ حِسابٍ ... : إمامٌ عادِلٌ ، وتاجِرٌ صَدوقٌ ، وشَیخٌ أفنی عُمُرَهُ فی طاعَةِ اللّه ِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند ، سه گروه را بدون حسابرسی وارد بهشت می کند : ... پیشوای عدالت پیشه ، بازرگان راستگو ، و پیرمردی که عمر خود را در فرمانبری از خداوند ، سپری کرده است .
الخصال : ص ۸۰ ح ۱ .

حدیث۲۴۱۰

امام صادق علیه السلام :

اِجتَهَدتُ فِی العِبادَةِ وأ نَا شابٌّ ، فَقالَ لی أبی : یا بُنَیَ ، دونَ ما أراکَ تَصنَعُ ، فَإِنَّ اللّه َ عز و جل إذا أحَبَّ عَبداً رَضِیَ عَنهُ بِالیَسیرِ .

امام صادق علیه السلام : در جوانی ، بسیار در عبادت می کوشیدم . پدرم به من فرمود : «فرزندم! از آنچه انجام می دهی ، کم کن ؛ زیرا خداوند عز و جل ، اگر بنده ای را دوست بدارد ، با عبادت کم هم از او خشنود می گردد» .

الکافی : ج ۲ ص ۸۷ ح ۵ .

حدیث۲۴۱۱

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ لَکَ صَدیقٌ فَوُلِّیَ وِلایَةً فَأَصَبتَهُ عَلَی العُشرِ مِمّا کانَ لَکَ عَلَیهِ قَبلَ وِلایَتِهِ فَلَیسَ بِصَدیقِ سَوءٍ

امام صادق علیه السلام : هر گاه دوست تو بر کرسی ریاست نشست و یک دهمِ رفتار پیش از ریاست را با تو داشت ، دوستِ بدی نیست .

الأمالی للطوسی : ص ۲۷۹ ح ۵۳۳ .

حدیث۲۴۱۲

امام صادق علیه السلام :

الإِخوانُ ثَلاثَةٌ : فَواحِدٌ کَالغِذاءِ الَّذی یُحتاجُ إلَیهِ کُلَّ وَقتٍ

فَهُوَ العاقِلُ ، وَالثّانی فی مَعنَی الدّاءِ وهُوَ الأَحمَقُ ، والثّالِثُ فی مَعنَی الدَّواءِ فَهُوَ اللَّبیبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گروه اند . دسته ای از آنان ، مانند غذایند که همیشه

بدان ، نیاز است و آن ، خردمند است . دسته دوم ، مانند بیماری و آفت است و آن ، نادان است . گروه سوم ، مانند داروست و آن ، حکیم است .

تحف العقول : ص ۳۲۳ .

حدیث۲۴۱۳

امام صادق علیه السلام :

: عَلَیکَ بِالتِّلادِ ، و إیّاکَ وَ کُلَّ مُحدَثٍ لا عَهدَ لَهُ و لا أمانَةَ و لا ذِمَّةَ و لا میثاقَ ، و کُن عَلی حَذَرٍ مِن أوثَقِ النّاسِ فی نَفسِکَ ؛ فَإِنَّ النّاسَ أعداءُ النِّعَمِ .

امام صادق علیه السلام ـ خطاب به مردی ـ : بر تو باد دوستانِ قدیمی ، و بپرهیز از هر دوست جدیدی که هیچ پیمان و امانتداری و پایبندی ای ندارد و حتی از مورد اعتمادترینِ مردم نیز پرهیز داشته باش که مردم ، دشمن نعمت هایند .

الکافی : ج ۸ ص ۲۴۹ ح ۳۵۰ .

حدیث۲۴۱۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ فی حِکمَةِ آلِ داوودَ : ... یَنبَغی لِلمُسلِمِ العاقِلِ أن یَکونَ لَهُ ساعَةٌ یُفضی بِها إلی عَمَلِهِ فیما بَینَهُ وبَینَ اللّه ِ عز و جل ، وساعَةٌ یُلاقی

إخوانَهُ الَّذينَ يُفاوِضُهُم

امام صادق علیه السلام : در حکمت آل داوود ، چنین آمده است : سزاوار است مسلمان خردمند ، زمانی را به اعمال میان خود و خداوند ، اختصاص دهد ، و زمانی را به دیدار برادران و گفتگوی درباره امور آخرت ، اختصاص دهد ، و زمانی را با خوشی های حلال سپری کند که این زمان ، کمک به آن دو وقت دیگر خواهد بود .

فاوضه فی أمره : أی جاراه، و تفاوضوا الحدیث : أخذوا فیه (لسان العرب : ج ۷ ص ۲۱۰).

حدیث۲۴۱۵

امام صادق علیه السلام :

النُشرَةُ فی عَشَرَةِ أشیاءَ: المَشیِ، وَالرُّکوبِ ، وَالإرتِماسِ فِی الماءِ ، وَالنَّظَرِ إلَی الخُضرَةِ ، وَالأَکلِ وَالشُّربِ ، وَالنَّظَرِ إلَی المَرأَةِ الحَسناءِ ، وَالجِماعِ ، وَالسِّواکِ ، وغَسلِ الرَّأسِ بِالخَطمِیِّ فِی الحَمّامِ وغَیرِهِ ، ومُحادَثَةِ الرِّجالِ.

امام صادق علیه السلام : شادابی ، در ده چیز است : پیاده روی ، سوارکاری ، فرو رفتن در آب ، نگاه کردن به سبزه ، خوردن و آشامیدن ، نگاه کردن به زن زیبا ، هم بستری ، مسواک کردن ، شستن سر با [گُل] خَطْمی در حمّام و جاهای دیگر ، و گفتگو با مردان [بزرگ] .

المحاسن : ج ۱ ص ۷۸ ح ۴۰.

حدیث۲۴۱۶

امام صادق علیه السلام :

کانَ عابِدٌ فی بَنی إسرائیلَ لَم یُقارِف مِن أمرِ الدُّنیا شَیئا ، فَنَخَرَ إبلیسُ نَخرَةً فَاجتَمَعَ إلَیهِ جُنودُهُ ، فَقالَ : مَن لی بِفُلانٍ .

فَقالَ بَعضُهُم : أ نَا لَهُ .

فَقالَ : مِن أینَ تَأتیهِ؟

فَقالَ : مِن ناحِیَةِ النِّساءِ .

قالَ : لَستَ لَهُ ، لَم یُجَرِّبِ النِّساءَ .

فَقالَ لَهُ آخَرُ : فَأَ نَا لَهُ .

فَقالَ لَهُ : مِن أینَ تَأتیهِ؟

قالَ : مِن ناحِیَةِ الشَّرابِ وَاللَّذّاتِ .

قالَ : لَستَ لَهُ ، لَیسَ هذا بِهذا .

قالَ آخَرُ : فَأَ نَا لَهُ .

قالَ : مِن أینَ تَأتیهِ؟

قالَ : مِن ناحِیَةِ البِرِّ؟

قالَ : انطَلِق فَأَنتَ صاحِبُهُ ، فَانطَلَقَ إلی مَوضِعِ الرَّجُلِ فَأَقَامَ حِذاهُ یُصَلّی .

قالَ : وکانَ الرَّجُلُ یَنامُ وَالشَّیطانُ لا یَنامُ ، ویَستَریحُ والشَّیطانُ لا یَستَریحُ ، فَتَحَوَّلَ إلَیهِ الرَّجُلُ وقَد تَقاصَرَت إلَیهِ نَفسُهُ وَاستَصغَرَ عَمَلَهُ .

فَقالَ : یا عَبدَ اللّه بِأَیِّ شَیءٍ قَویتَ عَلی هذِهِ الصَّلاةِ؟ فَلَم یُجِبهُ ، ثُمَّ أعادَ عَلَیهِ فَقالَ : یا عَبدَ اللّه إنّی أذنَبتُ ذَنبا وأ نَا تائِبٌ مِنهُ ، فَإِذا ذَکَرتُ الذَّنبَ قَویتُ عَلَی الصَّلاةِ .

قالَ : فَأَخبِرنی بِذَنبِکَ حَتّی أعمَلَهُ وأتوبَ فَإِذا فَعَلتُهُ قَویتُ عَلَی الصَّلاةِ .

قالَ : اُدخُلِ المَدینَةَ فَسَل عَن فُلانَةَ البَغِیَّةِ فَأَعطِها دِرهَمَینِ ونِل مِنها .

قالَ : ومِن أینَ لی دِرهَمَینِ ما أدری مَا الدِّرهَمَینِ ، فَتَناوَلَ الشَّیطانُ مِن تَحتِ قَدَمِهِ دِرهَمَینِ فَناوَلَهُ إیّاهُما .

فَقامَ فَدَخَلَ المَدینَةَ بِجَلابیبِهِ یَسأَلُ عَن مَنزِلِ فُلانَةَ البَغِیَّةِ ، فَأَرشَدَهُ النّاسُ ، وظَنّوا أنَّهُ جاءَ یَعِظُها ، فَأَرشَدوهُ فَجاءَ إلَیها فَرَمی إلَیها بِالدِّرهَمَینِ وقالَ : قومی ، فَقامَت فَدَخَلَت مَنزِلَها .

وقالَت : اُدخُل ، وقالَت : إنَّکَ جِئتَنی فی هَیئَةٍ لَیسَ یُؤتی مِثلی فی مِثلِها ، فَأَخبِرنی بِخَبَرِکَ ، فَأَخبَرَها ، فَقالَت له : یا عَبدَ اللّهِ إنَّ تَرکَ الذَّنبِ أهوَنُ مِن

طَلَبِ التَّوبَةِ ، ولَیسَ کُلُّ مَن طَلَبَ التَّوبَةَ وَجَدَها ، وإنَّما یَنبَغی أن یَکونَ هذا شَیطانا مُثِّلَ لَکَ ، فَانصَرِف فَإِنَّکَ لا تَری شَیئا ، فَانصَرَفَ ، وماتَت مِن لَیلَتِها ، فَأَصبَحَت فَإِذا عَلی بابِها مَکتوبٌ : اُحضُروا فُلانَةَ فَإِنَّها مِن أهلِ الجَنَّةِ ، فَارتابَ النّاسُ فَمَکَثوا ثَلاثا لا یَدفِنوهَا ارتِیابا فی أمرِها .

فَأَوحَی اللّهُ عز و جل إلی نَبِیٍّ مِنَ الأَنبِیاءِ لا أعلَمُهُ إلاّ موسَی بنَ عِمرانَ علیه السلام : أنِ ایتِ فُلانَةَ فَصَلِّ عَلَیها ، ومُرِ النّاسَ أن یُصَلّوا عَلَیها ، فَإِنّی قَد غَفَرتُ لَها ، وأوجَبتُ لَهَا الجَنَّةَ بَتَثبیطِها عَبدی فُلاناً عَن مَعصِیَتی .

امام صادق علیه السلام : عابدی در بنی اسرائیل بود که هیچ از دنیا استفاده نمی کرد . [روزی] شیطان ، نعره زد و لشکریانش را جمع نمود و گفت : چه کسی می تواند این عابد را از راه به دَر کند؟

یکی گفت : من .

شیطان پرسید : چگونه؟

گفت : از طریق زنان .

شیطان گفت : نمی توانی . این عابد ، زنان را تجربه نکرده است .

دیگری گفت : من [می توانم] .

پرسید : چگونه؟

گفت : از راه می گساری و خوش گذرانی .

شیطان گفت : نمی توانی . او این کاره نیست .

دیگری گفت : من[می توانم] .

پرسید : چگونه؟

گفت : با کارهای خوب .

شیطان گفت : برو که تو می توانی . شیطانک به محل سکونت عابد رفت و در کنار او به نماز ایستاد . عابد ، می خوابید و شیطانک ، نمی خوابید . عابد ، استراحت می کرد و شیطانک ، استراحت نمی کرد . عابد ، رو به او کرد و در حالی که خود و کارهای خود را کوچک می دید ، پرسید : ای بنده خدا! چگونه این همه توان بر انجام دادن نماز داری؟ شیطانک ، پاسخ نداد . [عابد]دوباره پرسید .

شیطانک ، در پاسخ گفت : ای بنده خدا! من گناه کردم و از آن ، توبه نمودم . اینک ، هرگاه به یاد آن گناه می افتم ، بر انجام دادن نماز ، نیرو می گیرم .

عابد گفت : بگو چه گناهی مرتکب شدی تا من هم انجام بدهم و توبه کنم و بر نماز خواندن بیشتر ، نیرومند گردم .

شیطانک گفت : وارد شهر شو و سراغ فلان زن روسپی را بگیر و دو درهم به وی بده و مرتکب فحشا شو .

عابد گفت : دو درهم را از کجا بیاورم؟ اصلاً دو درهم چیست؟ شیطانک از زیر پایش دو درهم بیرون آورد و به وی داد . عابد با لباس بلند خود ، وارد شهر شد و سراغ خانه زن روسپی را گرفت . مردم ، او را راهنمایی کردند و گمان کردند که آمده تا او را موعظه نماید . عابد ، نزد زن آمد و دو درهم را پیش او انداخت و گفت : بلند شو! زن بلند شد ، داخل خانه شد و به عابد گفت : داخل شو .

سپس به عابد گفت : با هیئتی نزد من آمدی که آن گونه ، کسی نزد من نمی آید . داستانت چیست؟ به من بگو . عابد ، داستان را برایش تعریف کرد .

زن گفت : ای بنده خدا! ترک گناه ، آسان تر از توبه است و چنین نیست که

هر کسی بخواهد توبه کند ، بدان ، دست یابد . به نظر می رسد آن مرد ، شیطانی بوده که در شمایل مردی ظاهر شده است . بازگرد که چیزی نخواهی دید .

مرد عابد ، بازگشت . آن زن ، همان شب از دنیا رفت . صبح ، بر درِ خانه اش نوشته شده بود : «بر جنازه این زن ، حاضر شوید که از بهشتیان است» .

مردم ، به تردید افتادند . سه روز صبر کردند و او را دفن نکردند . خداوند عز و جلبه پیامبری از پیامبرانش (یعنی موسی بن عمران علیه السلام) وحی فرستاد که : «بر جنازه آن زن ، حاضر شو ، بر او نماز بگزار و به مردم ، دستور بده که بر او نماز بگزارند . به راستی که او را بخشیدم و بهشت را بر او واجب کردم؛ زیرا بنده ام را از گناه ، باز داشت» .

الکافی : ج ۸ ص ۳۸۴ ح ۵۸۴ .

حدیث۲۴۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَالمُؤمِنينَ عليه السلام كانَ يَخرُجُ ومَعَهُ أحمالُ النَّوى ، فَيُقالُ لَهُ : يا أبَا الحَسَنِ ما هذا مَعَكَ؟

فَيَقولُ : نَخلٌ إن شاءَ اللّه ُ ، فَيَغرِسُهُ فَلَم يُغادِر مِنهُ واحِدَةً .

امام صادق علیه السلام : امیر مؤمنان ، از خانه بیرون می رفت و با خود ، هسته خرما حمل می کرد . به وی گفته شد : ای ابو الحسن! اینها چیست؟

می فرمود : «إن شاءاللّه ، درخت خرماست!» .

آنها را می کاشت و هیچ یک خطا نمی رفت .

الکافی : ج ۵ ص ۷۵ ح ۹ .

حدیث۲۴۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم يَستَحيِ مِن طَلَبِ المَعاشِ خَفَّت مَؤونَتُهُ ، ورَخِي بالُهُ ، ونُعِّمَ عِيالُهُ

امام صادق علیه السلام : آن که از کسبِ روزی حیا نکند ، هزینه اش آسان و خاطرش آسوده و خانواده اش در رفاه خواهد بود .

ثواب الأعمال : ص ۲۰۰ .

حدیث۲۴۱۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه صلى الله عليه و آله نَزَلَ حَتّى لَحِدَ سَعدَ بنَ مُعاذٍ وسَوَّى اللَّبِنَ عَلَيهِ ، وجَعَلَ يَقولُ : ناوِلني حَجَرا ، ناوِلني تُرابا رَطبا ، يَسُدُّ بِهِ ما بَينَ اللَّبِنِ ، فَلَمّا أن فَرَغَ وحَثَا التُّرابَ عَلَيهِ وسَوّى قَبرَهُ ، قالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : إنّي لَأَعلَمُ أ نَّهُ سَيَبلى ويَصِلُ إلَيهِ البَلاءُ ، ولكِنَّ اللّه َ يُحِبُّ عَبدا إذا عَمِلَ عَمَلًا أحكَمَهُ .

امام صادق عليه السلام : پيامبر خدا ، در گور سعد بن معاذ ، فرود آمد ، خشت ها را مرتّب مى كرد و مى فرمود : «به من سنگ بدهيد! گِل بدهيد!» و لا به لاى خشت ها را پُر مى كرد. وقتى از كار، فراغت يافت و خاك بر گور ريخت و آن را صاف كرد، فرمود: «مى دانم به زودى اين بدن از بين مى رود و تباه مى گردد؛ ليكن خداوند ، دوست مى دارد كه هر گاه بنده اش كارى انجام مى دهد ، آن را استوار گردانَد» .

وسائل الشيعة : ج ۳ ص ۲۳۰ ح ۳۴۸۴ .

حديث۲۴۲۰

امام صادق عليه السلام :

ـ فى قَولِ اللّه عز و جل «وَ جَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ»

امام صادق عليه السلام ـ درباره اين سخن خداوند عز و جل : ـ

(و هر جا كه باشم ، مرا با بركت ساخته) : يعنى سودمند [براى ديگران] .

مريم : ۳۱ .

حديث۲۴۲۱

امام صادق عليه السلام :

سُئِلَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : مَن أحَبُّ النّاسِ إلَى اللّه ؟ قالَ : أنفَعُ النّاسِ لِلنّاسِ .

امام صادق عليه السلام : از پيامبر صلى الله عليه و آله سؤال شد : دوست داشتنى ترينِ مردم در نزد خداوند كيست؟

فرمود : «آن كه براى مردم ، سودمندتر باشد» .

الكافى : ج ۲ ص ۱۶۴ ح ۷ .

حديث۲۴۲۲

امام صادق عليه السلام :

إنَّ عيسى عليه السلام مَرَّ بِقَومٍ مُجَلِّبينَ فَسَأَلَ عَنهُم ، فَقيلَ : بِنتُ فُلانٍ تُهدى إلى بَيتِ فُلانٍ ، فَقالَ : صاحِبَتُهُم مَيِّتَةٌ مِن لَيلَتِهِم ، فَلَمّا كانَ مِنَ الغَدِ ، قيلَ : إنَّها حَيَّةٌ .

فَذَهَبَ مَعَ النّاسِ إلى دارِها ، فَخَرَجَ زَوجُها ، فَقالَ لَهُ : سَل زَوجَتَكَ ما فَعَلَتِ البارِحَةَ مِنَ الخَيرِ .

فَقالَت : ما فَعَلتُ شَيئا إلاّ أنَّ سائِلًا كانَ يَأتيني كُلَّ لَيلَةِ جُمُعَةٍ فيما مَضى ،

وإنَّهُ جاءَنا لَيلَتَنا فَهَتَفَ فَلَم يُجَب ، فَقالَ : عَزَّ عَلَيَّ أنَّها لا تَسمَعُ صَوتي ، وعِيالي يَبقَونَ اللَّيلَةَ جِياعا ، فَقُمتُ مُتَنَكِّرَةً فَأَنَلتُهُ مِقدارَ ما كُنتُ اُنيلُهُ فيما مَضى .

قالَ عيسى عليه السلام : تَنَحَّي عَن مَجلِسِكِ ، فَتَنَحَّت فَإِذا تَحتَ ثِيابِها أفعىً عاضٌّ عَلى ذَنَبِهِ .

فَقالَ : بِما تَصَدَّقتِ صُرِفَ عَنكِ هذا.

امام صادق علیه السلام : عیسی علیه السلام از کنار قومی گذشت که در میانشان هیاهو برپا بود . پرسید : «چه خبر است؟» . گفته شد : دختر فلانی به خانه شوهر می رود . فرمود : «آن زن ، امشب می میرد» .

چون فردا شد ، به عیسی علیه السلام گفته شد : آن زن ، زنده است .

عیسی علیه السلام با مردم به خانه آن زن رفت . شوهرش بیرون آمد . به وی گفت : «از همسرت بپرس که شب گذشته چه کار نیکی انجام داده است» .

زن گفت : کاری نکردم ، جز این که مستمندی در شب های جمعه گذشته نزد من می آمد . دیشب نیز آمد و بانگ زد . کسی پاسخش را نداد . مرد مستمند با خود گفت : چه قدر سخت است که صدایم را نمی شنود و امشب ، خانواده ام گرسنه می مانند . [چون چنین گفت ،] به صورت ناشناس ، برخاستم و به اندازه شب های گذشته چیزی به وی دادم .

عیسی علیه السلام فرمود : «از جایت بلند شو» .

چون زن بلند شد ، در زیر فرش ها افعی ای آماده نیش زدن بود . عیسی علیه السلام فرمود : «به خاطر صدقه ات این بلا از تو دور شد» .

بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۳۲۴ ح ۳۷.

حدیث۲۴۲۳

امام صادق علیه السلام :

اُنظُر ما بَلَغَ بِهِ عَلِيٌّ علیه السلام عِندَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهفَالزَمهُ ، فَإِنَّ عَلِيّا علیه السلامإنَّما بَلَغَ ما بَلَغَ بِهِ عِندَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بِصِدقِ الحَدیثِ ، وأداءِ الأَمانَةِ .

امام صادق علیه السلام : بنگر به منزلتی که علی علیه السلام نزد پیامبر خدا یافت و آن را کنار مگذار؛ چرا که علی علیه السلام همانا با راستگویی و امانتداری ، بدان منزلت نزد پیامبر خدا دست یافت .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۴ ح ۵.

حدیث۲۴۲۴

امام صادق علیه السلام :

لا یَنبَغی لِلمَرأَةِ أن تُعَطِّلَ نَفسَها ولَو تُعَلِّقُ فی عُنُقِها قِلادَةً .

امام صادق علیه السلام : لباس بپوش و خود را بیارا؛ زیرا که خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست می دارد ؛ ولی می باید از حلال باشد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۰۹ ح ۲ .

حدیث۲۴۲۵

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الخُلُقِ مِنَ الدّینَ وهُوَ یَزیدُ فِی الرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : خوش خُلقی ، بخشی از دینداری است و روزی را افزون می کند .

تحف العقول : ص ۳۷۳ .

حدیث۲۴۲۶

امام صادق علیه السلام :

وَصِيَّةُ وَرَقَةَ بنِ نَوفَلٍ لِخَديجَةَ بِنتِ خُوَيلِدٍ علیهاالسلام إذا دَخَلَ عَلَيها يَقولُ لَها : ... اِعلَمي أنَّ الشّابَّ الحَسَنَ الخُلُقِ مِفتاحٌ لِلخَيرِ ، مِغلاقٌ لِلشَّرِّ ، وإنَّ الشّابَّ الشَّحيحَ الخُلُقِ مِغلاقٌ لِلخَيرِ مِفتاحٌ لِلشَّرِّ .

امام صادق علیه السلام : ورقه بن نَوفَل ، هرگاه بر خدیجه دختر خُوَیلِد وارد می شد ، به وی چنین سفارش می کرد : ... بدان که جوانِ خوش اخلاق ، کلید خوبی ها و قفل بدی هاست و جوانِ بداخلاق ، قفل خوبی ها و کلید بدی هاست .

الأمالی للطوسی : ص ۳۰۲ ح ۵۹۸ .

حدیث۲۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

النَّظرَةُ سَهمٌ مِن سِهامِ إبليسَ مَسمومٌ ، مَن تَرَكَها لِلّهِ عز و جلا لِغَيرِهِ أعقَبَهُ اللّهُ إيمانا يَجِدُ طَعمَهُ

امام صادق علیه السلام : نگاه ، تیری زهرآلود از تیرهای شیطان است . هر کس از این نگاه به خاطر خداوند ، بگذرد ، خداوند ، به وی ایمانی می بخشد که لذّتش را بچشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۸ ح ۴۹۶۹ .

حدیث۲۴۲۸

امام صادق علیه السلام :

أتى رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله شابٌّ مِنَ الأَنصارِ فَشَكا إلَيهِ الحاجَةَ ، فَقالَ لَهُ : تَزَوَّج .

فَقالَ الشّابُّ : إنّي لَأَستَحيي أن أعودَ إلى رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله .

فَلَحِقَهُ رَجُلٌ مِنَ الأَنصارِ ، فَقالَ : إنَّ لي بِنتا وَسيمَةً فَزَوَّجَها إيّاهُ .

قالَ : فَوَسَّعَ اللّهُ عَلَيهِ ، قالَ : فَأَتَى الشّابُّ النَّبِيَّ صلى الله عليه و آله فَأَخبَرَهُ .

فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : يا مَعشَرَ الشَّبابِ عَلَيكُم بِالباهِ .

امام صادق علیه السلام : جوانی از انصار ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و از نیازمندی اش نزد ایشان ، شِکوه کرد . پیامبر صلی الله علیه و آله به وی فرمود : «ازدواج کن!» .

جوان گفت : خجالت می کشم بار دیگر نزد پیامبر صلی الله علیه و آله باز گردم [و بگویم که با دستِ خالی چگونه ازدواج کنم] .

آن گاه ، مردی از انصار به وی رسید و گفت : دختری زیبا دارم . آن گاه ، او را به ازدواج آن جوان در آورد . پس از آن ، خداوند ، گشایشی در زندگی او ، ایجاد کرد . جوان ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و داستان را باز گفت : آن گاه پیامبر خدا فرمود : «ای جوانان! بر شما باد ازدواج» .

الکافی : ج ۵ ص ۳۳۰ ح ۳ .

حدیث۲۴۲۹

امام صادق علیه السلام :

الحَیاءُ عَشَرَةُ أجزاءٍ ، تِسعَةٌ فِی النِّساءِ وواحِدَةٌ فِی الرِّجالِ .

امام صادق علیه السلام : حیا ، ده قسمت است . نُه قسمت آن ، در زنان است و یک قسمتش در مردان .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۶۸ ح ۴۶۳۰ .

حدیث۲۴۳۰

امام صادق علیه السلام :

الحَیاءُ عَلی وَجهَینِ: فَمِنهُ ضَعفٌ ومِنهُ قُوَّةٌ و إسلامٌ وإیمانٌ.

امام صادق علیه السلام : حیا ، دو گونه است : حیا از روی ناتوانی و حیا از روی توانمندی و اسلام و ایمان .

تحف العقول : ص ۳۶۰ .

حدیث۲۴۳۱

امام صادق علیه السلام :

مَن رَقَّ وَجهُهُ رَقَّ عِلمُهُ .

امام صادق علیه السلام : آن که خجالت بکَشَد ، دانشش کم می شود .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۶ ح ۳ .

حدیث۲۴۳۲

امام صادق علیه السلام :

خَیرُ شُبّانِکُم مَن تَشَبَّهَ بِکُهولِکُم ، وَشرُّ کَهولِکُم مَن تَشَبَّهَ بِشُبّانِکُم .

امام صادق علیه السلام : بهترینِ جوانان شما کسانی اند که خود را به بزرگ سالان ، شبیه سازند و بدترین کهن سالانِ شما کسانی اند که خود را به جوانان شما شبیه سازند.

معانی الأخبار : ص ۴۰۱ ح ۶۳ .

حدیث۲۴۳۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَجُلًا أتَی النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله ، فَقالَ لَهُ : یارَسولَ اللّه ، أوصِنی .

فَقالَ لَهُ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : فَهَل أنتَ مُستَوصٍ إن أنَا أوصَیتُکَ ؟ حَتّی قالَ لَهُ ذلِکَ ثَلاثا ، وفی کُلِّها یَقولُ لَهُ الرَّجُلُ : نَعَم یا رَسولَ اللّه .

فَقالَ لَهُ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : فَإِنّی اُوصیکَ إذا أنتَ هَمَمتَ بِأَمرٍ فَتَدَبَّر عاقِبَتَهُ ، فَإِن یَکُ رُشدا فَامضِهِ ، وإن یَکُ غَیّا فَانتَهِ عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت : ای پیامبر خدا! به من سفارشی بنما .

پیامبر خدا به وی فرمود : «آیا نصیحت پذیر هستی ، اگر به تو سفارشی کنم؟» .

این سخن را سه بار تکرار کرد و هر دفعه ، مرد می گفت : بلی ، ای پیامبر خدا!

آن گاه پیامبر صلی الله علیه و آله ، به وی فرمود : «تو را سفارش می کنم هرگاه در کاری تصمیم گرفتی ، پایان (عاقبت) آن را بنگر . اگر پایانش خیر و نیکی است ، انجام بده ، و اگر گم راهی است ، از آن خودداری کن» .

الکافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۰ .

حدیث۲۴۳۴

امام صادق علیه السلام :

قِف عِندَ کُلِّ أمرٍ حَتّی تَعرِفَ مَدخَلَهُ مِن مَخرَجِهِ ، قَبلَ أن تَقَعَ فیهِ فَتَندَمَ .

امام صادق علیه السلام : در برابر هر کاری بِایست [و فکر کن] تا آغاز و فرجامش را بدانی ، پیش از آن که در آن قرار گیری و پشیمان شوی .

تحف العقول : ص ۳۰۴ .

حدیث۲۴۳۵

امام صادق علیه السلام :

خَمسُ خِصالٍ مَن لَم تَکُن فیهِ خَصلَةٌ مِنها فَلَیسَ فیهِ کَثیرُ مُستَمتِعٍ ، أوَّلُهَا : الوَفاءُ ، وَالثّانِیَةُ : التَّدبیرُ ، وَالثّالِثَةُ : الحَیاءُ ، وَالرّابِعَةُ : حُسنُ الخُلقِ ، وَالخامِسَةُ ـ وهِیَ تَجمَعُ هذِهِ الخِصالَ ـ : الحُرِّیَّةُ .

امام صادق علیه السلام : پنج خصلت است که هر کس یکی از آنها در او نباشد ، چندان قابل بهره مندی نیست : نخست ، وفاداری ؛ دوم ، عاقبت اندیشی ؛ سوم ، حیا ؛ چهارم ، خوش خُلقی ؛ پنجم ، آزادگی؛ و این [آخری] ، جامع همه این پنج صفت است .

الخصال : ص ۲۸۴ ح ۳۳ .

حدیث۲۴۳۶

امام صادق علیه السلام :

مَن کَسِلَ عَن طَهورِهِ وصَلاتِهِ فَلَیسَ فیهِ خَیرٌ لِأَمرِ آخِرَتِهِ ، ومَن کَسِلَ عَمّا یُصلِحُ بِهِ أمرَ مَعیشَتِهِ فَلَیسَ فیهِ خَیرٌ لِأَمرِ دُنیاهُ .

امام صادق علیه السلام : آن که در کارِ طهارت و نماز ، کاهل باشد ، در او خیری برای آخرتش نیست و آن که در آنچه زندگی اش را سر و سامان می دهد ، کاهل است ، در او خیری برای دنیایش نیست .

الکافی : ج ۵ ص ۸۵ ح ۳ .

حدیث۲۴۳۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عز و جل یُبغِضُ کَثرَةَ النَّومِ وکَثرَةَ الفَراغِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ، خواب بسیار و بیکاری فراوان را دشمن می دارد .

الکافی : ج ۵ ص ۸۴ ح ۳ .

حدیث۲۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

کانَ بِالمَدینَةِ رَجُلٌ بَطّالٌ یَضحَکُ النّاسُ مِنهُ ، فَقالَ : قَد أعیانی هذَا الرَّجُلُ أن اُضحِکَهُ ـ یَعنی عَلِیَّ بنَ الحُسَینِ علیهماالسلام ـ ، فَمَرَّ عَلِیٌّ علیه السلاموخَلفَهُ مَولَیانِ لَهُ ، قالَ : فَجاءَ الرَّجُلُ حَتّی انتَزَعَ رِداءَهُ مِن رَقَبَتِهِ ، ثُمَّ مَضی فَلَم یَلتَفِت إلَیهِ عَلِیٌّ علیه السلام ، فَاتَّبَعوهُ وأخَذُوا الرِّداءَ مِنهُ ، فَجاؤوا بِهِ فَطَرَحوهُ عَلَیهِ ،

فَقالَ لَهُم : مَن هذا؟

فَقالوا : هذا رَجُلٌ بَطّالٌ یُضحِکُ أهلَ المَدینَةِ .

فَقالَ : قولوا لَهُ : إنّ لِلّهِ یَوما یَخسَرُ فیهِ المُبطِلونَ .

امام صادق علیه السلام : در مدینه ، مردی بیکار بود که مردم را می خنداند . آن مرد گفت : این مرد (امام سجّاد علیه السلام) مرا ناتوان کرد در این که او را بخندانم . امام سجّاد علیه السلامیی گذشت و پشتِ سر ایشان ، دو غلامش حرکت می کردند . آن مرد آمد و عبای امام علیه السلام را از دوشش برداشت و رفت . امام سجّاد علیه السلام ، به وی هیچ التفاتی نکرد . غلامان ، دنبال مرد رفتند و عبا را از وی گرفتند و آمدند و آن را بر دوش ایشان انداختند . امام سجّاد فرمود : «این مرد کیست؟» .

گفتند : این ، مرد بیکاری است که مردم مدینه را می خنداند .

فرمود : «به وی بگویید که : خداوند را روزی است که باطل کاران ، در آن زیان می کنند » .

بحار الأنوار : ج ۴۶ ص ۶۸ ح ۳۹ .

حدیث۲۴۳۹

امام صادق علیه السلام :

اُنظُر إلی کُلِّ من لا یُفیدُکَ مَنفَعَةً فی دینِکَ فَلا تَعتَدَّنَّ بِهِ ، و لا تَرغَبَنَّ فی صُحبَتِهِ ؛ فَإِنَّ کُلَّ ما سِوَی اللّه ِ ـ تَبارَکَ وَ تَعالی ـ مُضمَحِلٌّ وَخیمٌ عاقِبَتُهُ

امام صادق علیه السلام : بنگر ، هر که برای دینداری ات سودمند نیست ، به او اعتنا مکن و در همنشینی اش رغبت مدار؛ چرا که هر چیزی غیر از خداوند متعال ، نابود و بَدپایان است .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۹۱ ح ۵ .

حدیث۲۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

النَّظَرُ سَهمٌ مِن سِهامِ إبلیسَ مَسمومٌ ، وکَم مِن نَظرَةٍ أورَثَت حَسرَةً طَویلَةً!

امام صادق علیه السلام : نگاه ، تیری زهرآگین ، از تیرهای شیطان است ، و چه بسیار نگاهی که پشیمانی درازمدّت به جای می گذارد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۵۹ ح ۱۲ .

حدیث۲۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّهِ صـلی الله علیه و آله یُسَلِّمُ عَلَی النِّساءِ ویَردُدنَ علیه السلام وکانَ أمیرُالمُؤمِنینَ علیه السلامیُسَلِّمُ عَلَی النِّساءِ وکانَ یَکرَهُ أن یُسَلِّمَ عَلَی الشّابَّةِ مِنهُنَّ ویَقولُ : أتَخَوَّفُ أن تُعجِبَنی صَوتُها فَیَدخُلَ عَلَیَّ أکثَرُ مِمّا أطلُبُ مِنَ الأَجرِ .

امـام صـادق علیه السـلام : پیامبر خـدا ، به زنانْ سـلام می کرد و آنان پاسـخ می دادنـد ، و امیرمؤمنان ، به زنان سـلام می کرد؛ ولی خوش نـداشت به زن جوان ، سـلام کنـد و می فرمود : «می ترسم از صدایش خوشم بیاید و گناهی بیش از پاداشـی که جسـتجو می کنم ، بر من وارد گردد» .

الکافی : ج ۲ ص ۶۴۸ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۲

امام صادق علیه السلام :

: قُلوبٌ خَلَت عَن ذِکرِ اللّهِ ، فَأَذاقَهَا اللّهُ

حَبَّ غَیرِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ آن گاه که از عشق سؤال شد ـ : دل هایی که از یاد خدا تهی

است ، خداوند ، دوستی دیگری را به آن می چشانَد .

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۵۸ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

اِحذَروا عَلی شَبابِکُم الغُلاةَ

امام صادق علیه السـلام : بر جوانان خود ، از خطر غالیان بپرهیزیـد تا [عقیـده]آنان را فاسد نکنند؛ چرا که غالیان ، بدترینِ مخلوقات خدایند . بزرگی خدا را کوچک می کنند و برای بندگان خدا ، ادّعای ربوبیت می کنند .

الغلاة : فرقة ترفع بعض الناس إلی مرتبة الاُلوهیة ، وتری أنّ اللّه تعالی فوّض أمر الرزق والتدبیر للأئمة علیهم السلام .

حدیث۲۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

بادِروا أولادَکُم بِالحَدیثِ قَبلَ أن یَسبِقَکُم إلَیهِمُ المُرجِئَةُ

امام صادق علیه السلام : به فرزندانتان حدیث بیاموزید ، پیش از آن که مرجئه به سوی آنان بشتابند .

المرجئة : فئـة تری أنّ الإیمـان لاـ تضـرّ معه المعصـیة ، کمـا لاینفع مع الکفر طاعـة ، وقالوا : إنّ الإیمان قول بلا عمل ، کأنّهم قـدّموا الإیمان وأرجئوا العمل ، أی أخّروه؛ لأنّهم یرون إذا لم یصلّوا ولم یصوموا نجّاهم إیمانهم وأسقطوا الوعید جملة عن المسلمین .

حدیث۲۴۴۵

امام صادق علیه السلام :

: لا تَکونَنَّ إمَّعَةً ، تَقولُ : أنَا مَعَ النّاسِ وأنَا کَواحِدٍ مِنَ النّاسِ .

امام صادق علیه السلام ـ به مردی از یارانش ـ: سُست رأی و دهن بین مباش ، که بگویی : «من با مردمم» و «من یکی از مردمم» .
معانی الأخبار : ص ۲۶۶ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۶

امام صادق علیه السلام :
یا مَعشَرَ الأَحداثِ اتَّقُوا اللّه َ ولا تَأتُوا الرُّؤَساءَ دَعوهُم حَتّی یَصیروا أذنابا ، لا تَتَّخِذُوا الرِّجالَ وَلائِجَ مِن دونِ اللّه ِ
امام صادق علیه السلام : «ای گروه جوانان! تقوا پیشه کنید و نزد رئیسان نروید . رهایشان کنید تا زمانی که از ریاست بیفتند . مردان (شخصیت های برجسته) را به جای خداوند ، دوستِ همراز مگیرید . ما به خدا سوگند ، ما به خدا سوگند ، برایتان بهتر از آنان هستیم» . آن گاه با دست بر سینه اش زد[؛ یعنی به جای ما به دنبال رهبران ستمکار نروید] .
إشارة إلی قوله تعالی :

حدیث۲۴۴۷

امام صادق علیه السلام :
أدنَی العُقوقِ اُفٌّ ولَو عَلِمَ اللّه ُ عز و جل شَیئا أهوَنَ مِنهُ لَنَهی عَنهُ .
امام صادق علیه السلام : کمترین نافرمانی «اُف» گفتن است و اگر خداوند عز و جلچیزی کمتر از آن می شناخت ، از آن نهی می کرد .
الکافی : ج ۲ ص ۳۴۸ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۸

امام صادق علیه السلام :
مَن ساءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفسَهُ .
امام صادق علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، خود را شکنجه می دهد .
الکافی : ج ۲ ص ۳۲۱ ح ۴ .

حدیث۲۴۴۹

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ : یابُنَیَّ ، إیّاکَ وَالضَّجرَ ، وسوءَ الخُلقِ ، وقِلَّةَ الصَّبرِ ، فَلا یَستَقیمُ عَلی هذِهِ الخِصالِ صاحِبٌ ، وألزِم نَفسَکَ التَّؤَدَةَ فی اُمورِکَ ، وصَبِّر عَلی مَؤوناتِ الإِخوانِ نَفسَکَ ، وحَسِّن مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلُقَکَ .
امام صادق علیه السلام : لقمان علیه السلام گفت : «فرزندم! بپرهیز از گرفتگی و بدخُلقی ، و ناشکیبایی؛ چرا که با این خصلت ها ، دوستی ، استوار نمی مانَد . آرامش و وقار را در کارها حفظ کن و خود را بر هزینه کردن برای برادران ، وا دار و با تمام مردم ، اخلاقت را نیکو ساز» .
بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حدیث۲۴۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَن خافَ النّاسُ لِسانَهُ فَهُوَ فِی النّارِ .

امام صادق علیه السلام : آن که مردم از زبانش بترسند ، در آتش است .

الکافی : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۳ .

حدیث۲۴۵۱

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّه َ وَلا یَحسُدُ بَعضُکُم بَعضا ، إنَّ عیسَی بنَ مَریَمَ علیه السلامکانَ مِن شَرائِعِهِ السَّیحُ فِی البِلادِ ، فَخَرَجَ فی بَعضِ سَیحِهِ وَمَعَهُ رَجُلٌ مِن أصحابِهِ قَصیرٌ وکانَ کَثیرَ اللُّزومِ لِعیسَی بنِ مَریَمَ علیه السلام ، فَلَمّا انتَهی عیسی إلَی البَحرِ قالَ «بِسْمِ اللّهِ» بِصِحَّةِ یَقینٍ مِنهُ ، فَمَشی عَلی ظَهرِ الماءِ ، فَقالَ الرَّجُلُ القَصیرُ حینَ نَظَرَ إلی عیسی علیه السلامجازَه : «بِسْمِ اللّهِ» بِصِحَّةِ یَقینٍ مِنهُ ، فَمَشی عَلَی الماءِ ولَحِقَ بِعیسی علیه السلامفَدَخَلَهُ العُجبُ بِنَفسِهِ ، فَقالَ : هذا عیسی روحُ اللّه ِ یَمشی عَلَی الماءِ ، وأ نَا أمشی عَلَی الماءِ فَما فَضلُهُ عَلَیَّ ، قالَ : فَرُمِسَ فِی الماءِ فَاستَغاثَ بِعیسی علیه السلامفَتَناوَلَهُ مِنَ الماءِ فَأَخرَجَهُ ، ثُمَّ قالَ لَهُ : ما قُلتَ یا قَصیرُ ؟

قالَ : قُلتُ : هذا روحُ اللّه ِ یَمشی عَلَی الماءِ ، وأ نَا أمشی ، فَدَخَلَنی مِن ذلِکَ عُجبٌ .

فَقالَ لَهُ عیسی علیه السلام : لَقَد وَضَعتَ نَفسَکَ فی غَیرِ المَوضِعِ الَّذی وَضَعَکَ اللّه ُ فیهِ فَمَقَتَکَ اللّه ُ عَلی ما قُلتَ فَتُب إلَی اللّه ِ عز و جل مِمّا قُلتَ .

قالَ : فَتابَ الرَّجُلُ وعادَ إلی مَرتَبَتِهِ الَّتی وَضَعَهُ اللّه ُ فیها ، فَاتَّقُوا اللّه َ ولا یَحسُدَنَّ بَعضُکُم بَعضا.

امام صادق علیه السلام : تقوای الهی پیشه سازید و به یکدیگر ، حسادت نورزید . گشت و گذار در شهرها ، جزو شریعت عیسی بن مریم علیه السلام بود . در یکی از سفرهای عیسی علیه السلام ، مردی کوتاه قد ، همراه او بود که از ملازمان وی به شمار می رفت . وقتی عیسی علیه السلام به دریا رسید ، «بسم اللّه » را از روی یقین گفت و بر روی آب ، راه رفت . مرد کوتاه قد ، چون دید عیسی علیه السلام عبور کرد ، «بسم اللّه » را با یقین گفت و بر روی آب ، راه رفت و به عیسی علیه السلام پیوست .

در این هنگام ، عُجْب او را فرا گرفت . [با خود] گفت : این ، عیسی روح اللّه است که بر روی آب راه می رود و من هم بر روی آب ، راه می روم . پس او چه برتری ای بر من دارد؟

در این هنگام ، در آب فرو رفت و از عیسی علیه السلامکمک خواست . عیسی علیه السلام او را از آب بیرون کشید و به وی گفت : «مردا! چه گفتی [که چنین گرفتار شدی]؟» .

مرد گفت : [با خود] گفتم : این ، روح اللّه است که بر آب راه می رود و من هم بر روی آب راه می روم ، و گرفتار عُجب شدم .

عیسی علیه السلام به وی فرمود : «خود را در منزلتی غیر از آنچه خدا برایت مقر?رّر کرده بود ، قرار دادی . پس خداوند بر گفته ات بر تو خشم گرفت . از گفته ات به سوی خداوند ، توبه کن» .

مرد ، توبه کرد و به منزلتی که خداوند برایش قرار داده بود ، باز گشت .

پس ، تقوای الهی پیشه کنید و به یکدیگر ، حسادت نورزید .

الکافی : ج ۲ ص ۳۰۶ ح ۳ .

حدیث۲۴۵۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : . . . لِلحاسِدِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَغتابُ إذا غابَ ، وَیَتَمَلَّقُ اذا شَهِدَ ، وَیَشمَتُ بِالمُصیبَهِ .

امام صادق علیه السـلام : لقمان به فرزندش گفت : حسود ، سه نشانه دارد : پشت سر ، بدگویی می کند؛ در حضور ، چاپلوسی می نماید؛ و در گرفتاری ها شادی می کند .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ .

حدیث۲۴۵۳

امام صادق علیه السلام :

الحاسِدُ مُضِرٌ بِنَفسِهِ قَبلَ أن یَضُرَّ بِالمَحسودِ ، کَإبلیسَ أورَثَ بِحَسَدِهِ لِنَفسِهِ اللَّعنَهَ ولِآدَمَ علیه السلام الِاجتِباءَ .

امام صادق علیه السـلام : حسود به خود زیان می رساند ، پیش از آن که به شـخص مورد حسادت ، زیان رسانَد ، مانند شیطان که با حسادتش برای خود ، نفرین بر جای گذاشت و برای آدم ، برگزیده شدن را .

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۵۵ ح ۲۳ .

حدیث۲۴۵۴

امام صادق علیه السلام :

اِجتَمَعَ الحَوارِیّونَ إلی عیسی علیه السلام فَقالوا لَهُ : یا مُعَلِّمَ الخَیرِ أرشِدنا .

فَقـالَ لَهُم : إنَّ موسـیع کَلیمَ اللّهِ علیه السـلام أمَرَکُم ألاّ تَحلِفوا بِاللّهِ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ کاذِبینَ ، وأ نَا آمُرُکُم ألاّ تَحلِفوا بِاللّهِ کاذِبینَ ولا صادِقینَ .

قالوا : یا روحَ اللّهِ زِدنا .

فَقـالَ : إنَّ موسـیع نَبِیَّ اللّهِ علیه السـلام أمَرَکُم ألاّ تَزنوا ، وأ نَا آمُرُکُم ألاّ تُحَـدِّثوا أنفُسَـکُم بِالزِّنا فَضـلًا عَن أن تَزنوا ، فَإنَّ مَن حَـدَّثَ نَفسَهُ بِالزِّنا کانَ کَمَن أوقَدَ

فی بَیتٍ مُزَوَّقٍ فَأَفسَدَ التَّزاویقَ الدُّخانُ ، وإن لَم یَحتَرِقِ البَیتُ.

امام صادق علیه السلام : حواریان بر گِرد عیسی علیه السلام جمع شدند و به وی گفتند : ای آموزگار نیکی ها! ما را راهنمایی کن .

عیسـی علیه السـلام به آنان فرمود : «موسـی ، کلیم خداوند ، به شـما دسـتور داد که سوگند دروغ به خداوند مخورید ، و من به شما فرمان می دهم که سوگند راست و دروغ به خداوند مخورید» .

گفتند : ای روح خدا! بیشتر راهنمایی کن .

فرمود : «موسای پیامبر ، به شما دستور داد که زنا مکنید و من به شما

دسـتور می دهم درباره آن ، انـدیشه [نیز] مکنیـد ، چه رسـد که زنا کنیـد؛ زیرا هر که در زنا انـدیشه کند ، مانند کسـی است که در خانه آراسته [و زینت شده] ، آتش روشن کند ، که اگر خانه را نسوزاند ، دودش آراستگیِ خانه را تباه می سازد» .

الکافی : ج ۵ ص ۵۴۲ ح ۷ .

حدیث۲۴۵۵

امام صادق علیه السلام :

دَعِ ابنَکَ یَلعَب سَبعَ سِنینَ ، ویُؤَدَّب سَبعَ سِنینَ وألزِمهُ نَفسَکَ سَبعَ سِنینَ .

امام صادق علیه السلام : بگذار فرزندت هفت سال بازی کند ، هفت سال تربیت شود و هفت سال ، او را با خود ، همراه بدار .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۹۲ ح ۴۷۴۳ .

حدیث۲۴۵۶

امام صادق علیه السلام :

العَدلُ أحلی مِنَ الماءِ یُصیبُهُ الظَّمآنُ ، ما أوسَعَ العَدلَ إذا عُدِلَ فیهِ وإن قَلَّ .

امام صادق علیه السـلام : عدالت ، گواراتر است از آبی که به تشنه ای برسد . و چه قدر عدالت ، گشایش ایجاد می کند ـ اگر بدان رفتار شود ـ گرچه اندک باشد!

الکافی : ج ۲ ص ۱۴۶ ح ۱۱.

حدیث۲۴۵۷

امام صادق علیه السلام :

أیُّما رَجُلٍ دَعا عَلی وَلَدِهِ أورَثَهُ اللّه ُ الفَقرَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس فرزند خود را نفرین کند ، فقر [و تنگ دستی] را برایش به ارث گذاشته است .

عدّة الداعی : ص ۸۰ .

حدیث۲۴۵۸

امام صادق علیه السلام :

یَذکُرانِ أنَّهُ لَمّا کانَ یَومُ التَّروِیَةِ قالَ جبرَئیلُ لاِءِبراهیمَ علیهماالسـلام : تَرَوَّه مِنَ الماءِ فَسُمِّیَتِ التَّروِیَةَ ، ثُمَّ أتی مِنیً فَأَباتَهُ بِها ، ثُمَّ غَدا بِهِ إلی عَرَفاتٍ فَضَرَبَ خِباهُ بِنَمِرَةَ دونَ عَرَفَةَ فَبَنی مَسجِدا بِأَحجارٍ بیضٍ وکانَ یُعرَفُ أثَرُ مَسجِدِ إبراهیمَ حَتّی اُدخِلَ فی هذَا

المَسجِدِ الَّذی بِنَمِرَةَ حَیثُ یُصَلّی الإمامُ یومَ عَرَفَةَ فَصَلّی بِهَا الظُّهرَ وَالعَصرَ ، ثُمَّ عَمَدَ بِهِ إلی عَرَفاتٍ ، فَقالَ : هذِهِ عَرَفاتٌ فَاعرِف بِها مَناسِکَکَ وَاعتَرِف بِذَنبِکَ فَسُمِّیَ عَرَفاتٍ ، ثُمَّ أفاضَ إلَی المُزدَلِفَةِ فَسُمِّیَتِ المُزدَلِفَةَ ، لِأَ نَّهُ ازدَلَفَ إلَیها ، ثُمَّ قامَ عَلَی المَشعَرِ الحَرامِ فَأَمَرَهُ اللّه ُ أن یَذبَحَ ابنَهُ وقَد رَأی فیهِ شَمائِلَهُ وخَلائِقَهُ وأنِسَ ما کانَ إلَیهِ .

فَلَمّا أصبَحَ أفاضَ مِنَ المَشعَرِ إلی مِنیً فَقالَ لِاُمِّهِ : زوری البَیتَ أنتِ وَاحتَبَسَ الغُلامَ ، فَقالَ : یا بُنَیَّ هاتِ الحِمارَ وَالسِّکّینَ حَتّی اُقَرِّبَ القُربانَ .

فَقالَ أبانٌ : فَقُلتُ لِأَبی بَصیرٍ : ما أرادَ بِالحِمارِ وَالسِّکّینِ .

قالَ : أرادَ أن یَذبَحَهُ ، ثُمَّ یَحمِلَهُ فَیُجَهِّزَهُ ویَدفِنَهُ ، قالَ : فَجاءَ الغُلامُ بِالحِمارِ وَالسِّکّینِ ، فَقالَ : یا أبَتِ أینَ القُربانُ ؟

قالَ : رَبُّکَ یَعلَمُ أینَ هُوَ؟ یا بُنَیَّ أنتَ وَاللّه هُوَ إنَّ اللّه َ قَد أمَرَنی بِذَبحِکَ ، فَانظُر ماذا تَری ؟

قالَ : «یَـأَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِی إِن شَآءَ اللَّهُ مِنَ الصَّـبِرِینَ» قالَ : فَلَمّا عَزَمَ عَلَی الذَّبحِ ، قالَ : یا أبَتِ ، خَمِّر وَجهی وشُدَّ وَثاقی .

قالَ : یا بُنَیَ ، الوَثاقُ مَعَ الذَّبحِ وَاللّه لا أجمَعُهُما عَلَیکَ الیَومَ .

قالَ أبو جَعفَرٍ علیه السـلام : فَطَرَحَ لَهُ قُرطانَ الحِمارِ ، ثُمَّ أضجَعَهُ عَلَیهِ وأخَذَ المَدیَةَ فَوَضَعَها عَلی حَلقِهِ ، قالَ : فَأَقبَلَ شَیخٌ فَقالَ : ما تُریدُ مِن هذَا الغُلامِ ؟

قالَ : اُريدُ أن أذبَحَهُ .

فَقالَ : سُبحانَ اللّه ! غُلامٌ لَم يَعصِ اللّه َ طَرفَةَ عَينٍ تَذبَحُهُ ؟

فَقالَ : نَعَم ، إنَّ اللّه َ قَد أمَرَنی بِذَبحِهِ .

فَقالَ : بَل رَبُّکَ نَهاکَ عَن ذَبحِهِ ، وإنَّما أمَرَکَ بِهذَا الشَّيطانُ فی مَنامِکَ ، قالَ :

وَيلَکَ ! الکَلامُ الَّذی سَمِعتُ هُوَ الَّذی بَلَغَ بی ماتَری، لا وَاللّه لا اُکَلِّمُکَ ، ثُمَّ عَزَمَ عَلَی الذَّبحِ .

فَقالَ الشَّيخُ : يا إبراهيمُ ، إنَّکَ إمامٌ يُقتَدی بِکَ فَإِن ذَبَحتَ وَلَدَکَ ذَبَحَ النّاسُ أولادَهُم ، فَمَهلاً فَأَبی أن يُکَلِّمَهُ .

قالَ أبو بَصيرٍ : سَمِعتُ أبا جَعفَرٍ عليه السلاميَقولُ : فَأَضجَعَهُ عِندَ الجَمرَةِ الوُسطی ، ثُمَّ أخَذَ المَديَةَ فَوَضَعَها عَلی حَلقِهِ ، ثُمَّ رَفَعَ رَأسَهُ إلَی السَّماءِ ، ثُمَّ انتَحی عَلَيه فَقَلَبَها جَبرَئيلُ عليه السلام عَن حَلقِهِ فَنَظَرَ إبراهيمُ فَإِذا هِیَ مَقلوبَةٌ ، فَقَلَبَها إبراهيمُ عَلی خَدِّها وقَلَبَها جَبرَئيلُ عَلی قَفاها فَفَعَلَ ذلکَ مِرارا ، ثُمَّ نودِیَ مِن مَيسرَةِ مَسجِدِ الخَيفِ : يا إبراهيمُ ، قَد صَدَّقتَ الرُّؤيا واجتَرَّ الغُلامَ مِن تَحتِهِ ، وتَناوَلَ جَبرَئيلُ الکَبشَ مِن قُلَّةِ ثَبيرٍ فَوَضَعَهُ تَحتَهُ .

وخَرَجَ الشَّيخُ الخَبيثُ حَتّی لَحِقَ بِالعَجوزِ حينَ نَظَرَت إلَی البَيتِ ، وَالبَيتُ فی وَسَطِ الوادی فَقالَ : ما شَيخٌ رَأَيتُهُ بِمِنیً ؟ فَنَعَتَ نَعتَ إبراهيمَ .

قالَت : ذاکَ بَعلی .

قالَ : فَما وَصيفٌ رَأَيتُهُ مَعَهُ ، ونَعَتَ نَعتَهُ .

قالَت : ذاکَ ابنی .

قالَ : فَإِنّی رَأَيتُهُ أضجَعَهُ وأخَذَ المَديَةَ لِيَذبَحَهُ .

قالَت : کَلاّ ما رَأَيتُ إبراهيمَ إلاّ أرحَمَ النّاسِ وکَيفَ رَأَيتَهُ يَذبَحُ ابنَهُ .

قالَ : ورَبِّ السَّماءِ وَالأَرضِ ، ورَبِّ هذِهِ البَنِيَّةِ ، لَقَد رَأَيتُهُ أضجَعَهُ وأخَذَ المَديَةَ لِيَذبَحَهُ .

قالَت : لِمَ ؟

قالَ : زَعَمَ أنَّ رَبَّهُ أمَرَهُ بِذَبحِهِ .

قالَت : فَحَقٌّ لَهُ أن يُطيعَ رَبَّهُ .

الکافی ـ به نقل از ابان ، از ابو بصير که وی از امام باقر و امام صادق عليهماالسلامشنيده است ـ : چون روز ترويه فرا رسيد ، جبرائيل عليه السلام به ابراهيم عليه السلام گفت : «با خود ، آب بردار» و بدين جهت ، «ترويه» ناميده شد .

آن گاه به مِنا آمد و شب ، ابراهيم عليه السلام را در آن جا نگاه داشت . آن گاه ، صبح روز بعد ، او را به سرزمين عرفات بُرد و در سرزمين نمره ، پيش از عرفه ، خيمه اش را برپا کرد و با سنگ های سفيد ، مسجدی ساخت و نشانه های مسجد ابراهيم ، معلوم بود و در داخل مسجدی قرار گرفت که اينک در نمره است . همان جا که امام عليه السلام در روز عرفه نماز می گزارد ، ابراهيم عليه السلام ، نماز ظهر و عصر را در آن جا به جا آورد .

سپس او را به عرفات بُرد و گفت : «اين ، سرزمين عرفات است . مناسک آن را بشناس و به گناهانت اعتراف کن» . از اين رو ، «عرفات» نام گرفت . سپس او را به «مزدلفه» کوچ داد و از آن رو مزدلفه گفته شد که بدان نزديک شد . آن گاه در مشعر الحرام ، اقامت کرد و خداوند به وی [در خواب] دستور داد فرزندش را قربانی کند و در خواب ، شمايل و خُلق و خويَش را ديد و با آنچه در پيش است ، مأنوس گشت . چون صبح شد ، از مشعر به سمت منا کوچ کرد و به مادر فرزند گفت : «تو کعبه را زيارت کن» و فرزند را نزد خود ، نگاه داشت .

آن گاه به فرزند گفت : «فرزندم! الاغ و کارد را بياور تا قربانی کنم» .

ابان می گوید : به ابو بصیر گفتم : الاغ و کارد را چرا درخواست کرد .

گفت: زیرا می خواست فرزند را قربانی کند ، سپس او را کفن کرده ، دفن نماید.

جوان ، الاغ و کارد را آورد و گفت : پدرم! قربانی کجاست؟

ابراهیم علیه السلام گفت : «پروردگارت می داند کجاست . فرزندم! به خدا سوگند ، تو همان قربانی ای هستی که خدا مرا به قربانی کردنت دستور داد. نظرت چیست؟».

جوان گفت : پدرم! آنچه را بدان مأمور شدی ، انجام بده . ان شاء اللّه ، مرا از شکیبایان خواهی یافت .

چون ابراهیم علیه السلام خواست فرزند را قربانی کند ، جوان گفت : پدرم! صورتم را بپوشان و دست و پایم را محکم ببند .

ابراهیم علیه السلام گفت : فرزندم! دست و پا بستن و قربانی کردن؟! به خدا سوگند ، امروز ، این دو را با هم درباره تو انجام نمی دهم .

امام باقر علیه السلام فرمود : «ابراهیم علیه السلام ، رانداز الاغ را روی زمین پهن کرد . سپس ، فرزند را به پهلو بر زمین خوابانید و کارد را برداشت و بر گلوی فرزند نهاد .

در این هنگام ، پیرمردی آمد و گفت : از این جوان ، چه می خواهی؟

ابراهیم علیه السلام گفت : «می خواهم او را قربانی کنم» .

پیر مرد گفت : پناه بر خدا! جوانی را که هرگز گناهی مرتکب نشده ، قربانی می کنی؟!

ابراهیم علیه السلام گفت : «بلی! خداوند ، مرا بدان دستور داد» .

پیر مرد گفت : پروردگارت تو را از این کار نهی کرده و همانا شیطان ، در خواب ، این مطلب را به تو القا کرده است .

ابراهیم علیه السلام گفت : «صدایی که شنیدم ، همان صدایی بود که مرا بدین منزلت و مرتبت (پیامبری) رسانید . به خدا سوگند ، دیگر با تو سخن نمی گویم» . سپس تصمیم بر قربانی کردن گرفت .

پیرمرد گفت : ای ابراهیم! تو پیشوایی هستی که به تو اقتدا می گردد . اگر فرزندت را قربانی کنی ، مردم هم فرزندان خود را قربانی می کنند . پس در این کار ، درنگ کن .

ابراهیم علیه السلام با وی سخن نگفت .

ابو بصیر می گوید : شنیدم که امام باقر علیه السلام می فرمود : «ابراهیم ، فرزندش را نزدیک جَمَره وُسطا خوابانید و کارد را گرفت و بر گلویش نهاد . سپس ، سر به آسمان بلند کرد و کارد را کشید ؛ امّا جبرئیل علیه السلام آن را وارونه کرد . ابراهیم علیه السلامنگاه کرد و کارد را وارونه یافت . مجدّدا آن را با لبه تیز بر گلوی فرزند نهاد و جبرئیل علیه السلامآن را واژگون کرد . این کار ، چند بار تکرار شد . آن گاه ، از سمت چپ مسجد خیف ، صدایی آمد که : ای ابراهیم! خوابت را درست تعبیر کردی . جوان را از زیر کارد ، کنار ببر .

و جبرائیل علیه السلام قوچی را از قلّه ثُبیر آورد و زیر کارد نهاد . پیرمرد پلید ، از آن جا خارج شد و هنگامی که مادر به کعبه نظر می افکند و کعبه در وسط گودی بود ، خود را به مادر جوان رسانید و چنین گفت : پیرمردی را که در منا دیدم . کیست؟ و اوصاف ابراهیم علیه السلام را بازگو کرد .

مادر گفت : او شوهر من است .

سپس گفت: جوانی را به همراه او دیدم. او کیست؟ و اوصاف جوان را باز گفت.

مادر گفت : او فرزند من است .

پیرمرد گفت : دیدم که آن پیرمرد ، جوان را بر زمین خوابانده بود و کارد برداشته بود تا او را بکشد .

مادر گفت : هرگز! ابراهیم ، مهربان ترینِ مردم است . چگونه دیدی که فرزندش را می کشد؟

پیرمرد گفت : به پروردگار آسمان و زمین و این خانه سوگند که دیدم او را خوابانده بود و کارد برداشته بود تا او را بکشد .

مادر گفت : چرا [چنین می کرد؟] .

پیر مرد گفت : گمان می کرد خداوند ، او را به قربانی کردن جوان ، فرمان داده است .

مادر گفت : سزاوار است که از پروردگارش اطاعت کند .

الکافی : ج ۴ ص ۲۰۷ ح ۹ .

حدیث۲۴۵۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی «إنَّ إبرَ هیمَ لَحَلِیمٌ أَوَّ هٌ مُّنِیبٌ » ـ : دَعّاءٌ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره تفسیر کلمه «اَوّاه» : ـ

«به راستی که ابراهیم ، بردبار ، اَوّاه و انابه کننده بود» : یعنی بسیار دعا کننده بود .

تفسیر العیّاشی : ج ۲ ص ۱۵۴ ح ۵۱ .

حدیث۲۴۶۰

امام صادق علیه السلام :

اِستَأذَنَت زَلیخا عَلی یوسُفعَ ، فَقیلَ لَها : یا زَلیخا ، إنّا نَکرَهُ أن نُقَدِّمَ بِکِ عَلَیهِ لِما کانَ مِنکِ إلَیهِ ؛ قالَت : إنّی لا أخافُ مَن یَخافُ اللّه َ ، فَلَمّا دَخَلَت .

قالَ لَها : یا زَلیخا ، مالی أراکِ قَد تَغَیَّرَ لَونُکِ؟

قالَت : الحَمدُ لِلّهِ الَّذی جَعَلَ المُلوکَ بِمَعصِیَتِهِم عَبیدا ، وجَعَلَ العَبیدَ بِطاعَتِهِم مُلوکا .

قالَ لَها : یا زَلیخا ، مَا الَّذی دَعاکِ إلی ما کانَ مِنکِ؟

قالَت : حُسنُ وَجهِکَ یا یوسُفعُ .

فَقالَ : کَیفَ لَو رَأَیتِ نَبِیّا یُقالُ لَهُ : مُحَمَّدٌ یَکونُ فی آخِرِ الزَّمانِ أحسَنَ مِنّی وَجها ، وأحسَنَ مِنّی خُلُقا ، وأسمَحَ مِنّی کَفّا .

قالَت : صَدَقتَ .

قالَ : وکَیفَ عَلِمتِ أنّی صَدَقتُ؟

قالَت : لِأَنَّکَ حینَ ذَکَرتَهُ وَقَعَ حُبُّهُ فی قَلبی ، فَأَوحَی اللّه ُ عز و جلإلی یوسُفعَ : أنَّها قَد صَدَقَت ، وأنّی قَد أحبَبتُها لِحُبِّها مُحَمَّدا صلی الله علیه و آله ، فَأَمَرَهُ اللّه ُ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ أن یَتَزَوَّجَها.

امام صادق علیه السلام : زلیخا از یوسف علیه السلام اجازه [ی ملاقات] خواست . به وی گفته شد : ای زلیخا! به خاطر رفتارت با یوسف ، خوش نداریم تو را نزد او ببریم .

زلیخا گفت : من از کسی که از خدا می ترسد ، نمی ترسم .

وقتی بر یوسف علیه السلاموارد شد ، یوسف علیه السلام به وی گفت : «زلیخا! چه شد که تو را رنگ پریده می بینم؟» .

زلیخا گفت : سپاس ، خدای را که پادشاهان را بر اثر معصیت ، برده گردانید و بردگان را به خاطر اطاعت ، پادشاه گردانید .

یوسف علیه السلام به وی گفت : «چه چیزی تو را بدان رفتار ، وا داشت؟» .

گفت : زیبایی چهره ات ، ای یوسف!

یوسف علیه السلام گفت : «چه می کردی که اگر پیامبری را به نام محمّد می دیدی که در آخر زمان ، خواهد بود و او از من ، زیباروتر ، خوش خُلق تر و دست و دل بازتر است؟» .

زلیخا گفت : راست می گویی .

یوسف علیه السلام گفت : «چگونه دانستی که من راست می گویم؟» .

زلیخا گفت : زیرا هنگامی که از او یاد کردی ، مهرش در دلم افتاد .

آن گاه ، خداوند عز و جل به یوسف علیه السلام وحی کرد که : «زلیخا راست می گوید و من هم او را دوست می دارم ، چون محمّد صلی الله علیه و آله را دوست دارد .»

پس از آن ، خداوند ـ تبارک و تعالی ـ به یوسف علیه السلام دستور داد با زلیخا ازدواج کند .

علل الشرائع : ص ۵۵ ح ۱ .

حدیث۲۴۶۱

امام صادق علیه السلام :

لَمّا تَلَقّی یوسُفُ یَعقوبَ تَرَجَّلَ لَهُ یَعقوبُ ولَم یَتَرَجَّل لَهُ یوسُفُ ، فَلَم یَنفَصِلا مِنَ العِناقِ حَتّی أتاهُ جَبرَئیلُ ، فَقالَ لَهُ : یا یوسُفُ ، تَرَجَّلَ لَکَ الصِّدّیقُ ولَم تَتَرَجَّل لَهُ ! ابسُط یَدَکَ ، فَبَسَطَها فَخَرَجَ نورٌ مِن راحَتِهِ .

فَقالَ لَهُ یوسُفُ : ما هذا؟

قالَ : هذا آیَةٌ لا یَخرُجُ مِن عَقِبِکَ نَبِیٌّ عُقوبَةً.

امام صادق علیه السلام : وقتی یوسف علیه السلام با یعقوب علیه السلام ملاقات کرد ، یعقوب علیه السلامپیاده شد؛ ولی یوسف علیه السلام پیاده نشد . هنوز از آغوش یکدیگر جدا نشده بودند که جبرئیل علیه السلام بر یوسف علیه السلامفرود آمد و به وی گفت : «ای یوسف! صدّیق (یعقوب) برای تو پیاده شد ؛ ولی تو برایش پیاده نشدی . دستت را باز کن» .

یوسف علیه السلام ، دستش را باز کرد . نوری از کف دستش بیرون رفت . یوسف علیه السلامبه جبرئیل گفت : این ، چه بود؟

جبرئیل علیه السلام گفت : «این ، نشانه ای است که به عنوان کیفر ، از نسل تو پیامبری بیرون نخواهد آمد» .

علل الشرائع : ص ۵۵ ح ۱ .

حدیث۲۴۶۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ یوسُفَعَ لَمّا تَزَوَّجَ امرَأَةَ العَزیزِ وَجَدَها عَذراءَ ، فَقالَ لَها : ما حَمَلَکِ عَلَی الَّذی صَنَعتِ؟

قالَت : ثَلاثُ خِصالٍ : الشَّبابُ ، وَالمالُ ، وأنّی کُنتُ لا زَوجَ لی ـ یَعنی کانَ المَلِکُ عِنّینا ـ .

امام صادق علیه السلام : وقتی یوسف علیه السلام با همسر عزیز ، ازدواج کرد ، او را باکره یافت . به وی گفت : «چه چیزی تو را بر آن کار ، وا داشت؟» .

گفت : سه خصلت : جوانی ، ثروت ، و این که همسر نداشتم (یعنی پادشاه ، ناتوانی جنسی داشت) .

بحار الأنوار : ج ۱۲ ص ۲۹۶ ح ۷۹.

حدیث۲۴۶۳

امام صادق علیه السلام :

تُؤتی بِالمَرأَةِ الحَسناءِ یَومَ القِیامَةِ الَّتی قَدِ افتُتِنَت فی حُسنِها ، فَتَقولُ : یا رَبِّ ، حَسَّنتَ خَلقی حَتّی لَقیتُ ما لَقیتُ ، فَیُجاءُ بِمَریَمعَ علیهاالسلام

فَیُقالُ : أنتِ أحسَنُ أو هذِهِ؟ قد حَسَّنّاها فَلَم تُفتَتَن ، ویُجاءُ بِالرَّجُلِ الحَسَن الَّذی قَدِ افتُتِنَ فی حُسنِهِ ، فَیَقولُ : یا رَبِّ ، حَسَّنتَ خَلقی حَتّی لَقیتُ مِنَ النِّساءِ ما لَقیتُ ، فَیُجاءُ بیوسُفعَ علیه السلامفَیُقالُ : أنتَ أحسَنُ أو هذا؟ قَد حَسَّنّاهُ فَلَم یُفتَتَن ، و یُجاءُ بِصاحِبِ البَلاءِ الَّذی قَد أصابَتهُ الفِتنَةُ فی بَلائِهِ فَیَقولُ : یا رَبِّ ، شَدَّدتَ عَلَیَّ البَلاءَ حَتَّی افتُتِنتُ ، فَیُؤتی بِأَیّوبَ فَیُقالُ : أبَلِیَّتُکَ أشَدُّ أو بَلِیَّةُ هذا؟ فَقَدِ ابتُلِیَ فَلَم یُفتَتَن.

امام صادق علیه السلام : روز قیامت ، زنی زیبا آورده می شود که به خاطر زیبایی اش فریب خورده است . زن می گوید : خدایا! مرا زیبا آفریدی و گرفتار شدم .

مریم علیه السلام ، آورده می شود و گفته می شود : «تو زیباتری یا این؟ او را زیبا قرار دادیم و فریفته نشد» .

و نیز مرد زیبایی آورده شود که به خاطر زیبایی اش فریفته شده و می گوید : پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و چنین ، گرفتار زنان شدم .

در این هنگام ، یوسف علیه السلام آورده می شود و به وی گفته می شود : «تو زیباتری یا این؟ او را زیبا قرار دادیم و فریفته نشد» .

و مصیبت زده ای را می آورند که به خاطر مصیبت ، در فتنه افتاده است و می گوید : پروردگارا : گرفتاری ام را فراوان کردی و چنین ، فریب خوردم .

آن گاه ، ایّوب آورده شود و به وی گفته می شود : «گرفتاری تو بیشتر بود یا این؟ وی ، گرفتار شد و فریب نخورد» .

الکافی : ج ۸ ص ۲۲۸ ح ۲۹۱ .

حدیث۲۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ عز و جل «وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُو وَاسْتَوَی» ـ : أشُدُّهُ ثَمانِیَ عَشرَةَ سَنَةً.

امام صادق علیه السلام : درباره سخن خداوند عز و جل : «و چون [موسی] به رشد و کمال خویش رسید» ـ : یعنی به هیجده سالگی رسید .

بحار الأنوار : ج ۱۲ ص ۲۸۴ ح ۶۸.

حدیث۲۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ عز و جل حِکایَةً عَن موسیع علیه السلام «رَبِّ إِنِّی لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ» ـ : سَأَلَ الطَّعامَ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره سخن خداوند عز و جل به عنوان حکایت از موسی علیه السلام : ـ

«پروردگارا! من به هر چیزی که سویم بفرستی ، سخت نیازمندم» : موسی علیه السلام ، غذا درخواست کرد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۸۷ ح ۵.

حدیث۲۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

: «أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَـبَ الْكَهْفِ وَ الرَّقِيمِ كَانُواْ مِنْ ءَايَـتِنَا عَجَبًا» : هُم قَومٌ فَرّوا وكَتَبَ مَلِكُ ذلِكَ الزَّمانِ بِأَسمائِهِم وأسماءِ آبائِهِم وعَشائِرِهِم فی صُحُفٍ مِن رَصاصٍ فَهُوَ قَولُهُ : «أَصْحَـبَ الْكَهْفِ وَ الرَّقِيمِ» .

امام صادق علیه السلام ـ درباره این آیه : ـ

«مگر پنداشته ای اصحاب کهف و رقیم از آیات شگفت انگیز ما بوده اند؟» : آنان ، مردمانی بودند که فرار کردند و پادشاه آن زمان ، نام آنان و پدران و خاندان آنان را در برگ هایی از سرب نوشت ، و این ، معنای آیه است : اصحاب کهف و رقیم .

تفسیر العیّاشی : ج ۲ ص ۳۲۱ ح ۵.

حدیث۲۴۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أصحابَ الكَهفِ وَالرَّقيمِ كانوا فی زَمَنِ مَلِكٍ جَبّارٍ عاتٍ وكانَ يَدعو أهلَ مَملَكَتِهِ إلى عِبادَةِ الأَصنامِ ، فَمَن لَم يُجِبهُ قَتَلَهُ ، وكانَ هؤُلاءِ

قَوما مُؤمِنينَ يَعبُدونَ اللّه َ عز و جل ووَكَّلَ المَلِكُ بِبابِ المَدينَةِ وُكَلاءَ ولَم يَدَع أحَدا يَخرُجُ حَتّى يَسجُدَ لِلأَصنامِ ، فَخَرَجَ هؤُلاءِ بِحيلَةِ الصَّيدِ وَذلِكَ أنَّهُم مَرّوا بِراعٍ فی طَريقِهِم فَدَعَوهُ إلى أمرِهِم فَلَم يُجِبهُم وكانَ مَعَ الرّاعی كَلبٌ فَأَجابَهُمُ الكَلبُ وخَرَجَ مَعَهُم ... فَلَمّا أمسَوا دَخَلوا ذلِكَ الكَهفَ وَالكَلبُ مَعَهُم ، فَأَلقَى اللّه ُ عَلَيهِمُ النُّعاسَ كَما قالَ اللّه ُ تَعالى : «فَضَرَبْنَا عَلَى ءَاذَانِهِمْ فِى الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا» ، فَناموا حَتّى أهلَكَ اللّه ُ ذلِكَ المَلِكَ وأهلَ مَملَكَتِهِ ، وذَهَبَ ذلِكَ الزَّمانُ وجاءَ زَمانٌ آخَرُ وقَومٌ آخَرونَ ، ثُمَّ انتَبَهوا فَقالَ بَعضُهُم لِبَعضٍ : كَم نِمنا هاهُنا؟ فَنَظَروا إلَى الشَّمسِ قَدِ ارتَفَعَت فَقالوا : نِمنا يَوما أو بَعضَ يَومٍ ، ثُمَّ قالوا لِواحِدٍ مِنهُم: خُذ هذَا الوَرَقَ وَادخُلِ المَدينَةَ مُتَنَكِّرا لا ـ يَعرِفوكَ فَاشتَرِ لَنا طَعاما؛ فَإِنَّهُم إن عَلِموا بِنا وعَرَفونا يَقتُلونا أو يَرُدّونا فی دينِهِم ، فَجاءَ ذلِكَ الرَّجُلُ فَرَأى مَدينَةً بِخِلافِ الَّذی عَهِدَها ورَأى قَوما بِخِلافِ اُولئِكَ لَم يَعرِفهُم ولَم يَعرِفوا لُغَتَهُ ولَم يَعرِف لُغَتَهُم .

فَقالوا لَهُ : مَن أنتَ ، ومِن أينَ جِئتَ ؟ فَأَخبَرَهُم فَخَرَجَ مَلِكُ تِلكَ المَدينَةِ مَعَ أصحابِهِ وَالرَّجُلُ مَعَهُم حَتّى وَقَفوا عَلى بابِ الكَهفِ وأقبَلوا يَتَطَلَّعونَ فيهِ ، فَقالَ بَعضُهُم : هؤُلاءِ ثَلاثَةٌ ورابِعُهُم كَلبُهُم .

وقالَ بَعضُهُم : خَمسَةٌ وسادِسُهُم كَلبُهُم .

وقالَ بَعضُهُم : هُم سَبعَةٌ وثامِنُهُم كَلبُهُم وحَجَبَهُمُ اللّه ُ عز و جلبِحِجابٍ مِنَ الرُّعبِ فَلَم يَكُن أحَدٌ يَقدَمُ بِالدُّخولِ عَلَيهِم غَيرُ صاحِبِهِم ، فَإِنَّهُ لَمّا دَخَلَ إلَيهِم وَجَدَهُم خائِفينَ أن يَكونَ أصحابُ دَقيانوسَ شَعَروا بِهِم فَأَخبَرَهُم صاحِبُهُم أنَّهُم كانوا نائِمينَ هذَا الزَّمَنَ الطَّويلَ ، وأنَّهُم آيَةٌ لِلنّاسِ فَبَكَوا وسَأَلُوا اللّه َ تَعالى أن يُعيدَهُم إلى مَضاجِعِهِم نائِمينَ كَما كانوا .

ثُمَّ قالَ المَلِكُ : يَنبَغی أن نَبنِيَ هاهُنَا مَسجِدا ونَزورَهُ فَإِنَّ هؤُلاءِ قَومٌ

مُؤمِنونَ ، فَلَهُم فی كُلِّ سَنَةٍ نَقلَتانِ يَنامونَ سِتَّةَ أشهُرٍ عَلى جُنوبِهِمُ اليُمنى ، وسِتَّةَ أشهُرٍ عَلى جُنوبِهِمُ اليُسرى ، وَالكَلبُ مَعَهُم قَد بَسَطَ ذِراعَيهِ بِفِناءِ الكَهفِ .

امام صادق علیه السلام : اصحاب کهف و رقیم ، در زمان پادشاهی جبّار و طغیانگر ، زندگی

می کردند . وی ، مردم سرزمینش را به پرستش بت ها فرا می خواند و هر کس اجابت نمی کرد ، او را می کُشت . اینان ، مردمانی مؤمن بودند که خداوند عز و جل را پرستش می کردند . پادشاه ، بر دروازه شهر ، نمایندگانی گماشت و نمی گذاشت کسی بیرون

برود ، مگر بر بت ها سجده کند .

آنان ، با به بهانه شکار ، بیرون رفتند . در میان راه ، بر چوپانی گذشتند . وی را به کیش خود دعوت کردند؛ ولی چوپان ، اجابت نکرد . با چوپان ، سگی بود و سگ ، اجابت کرد و با آنان بیرون رفت . ... چون شب شد ، بدان غار داخل شدند و سگ ، همراه آنان بود . خداوند ، بر آنان خوابی مستولی کرد ، چنان که در قرآن فرموده است : «پس در آن غار ، سالیانی چند بر گوش هایشان پرده زدیم» .

آنان ، خوابیدند تا خداوند ، آن پادشاه و مردمانش را نابود ساخت . آن دوران ، سپری شد و دوره جدید و مردمانی جدید آمدند . آن گاه ، آنان از خواب برخاستند . به یکدیگر گفتند : چه قدر در این جا خوابیدیم؟ به خورشید نگریستند که بالا آمده بود و گفتند : یک روز یا پاره ای از روز . آن گاه به یکی از خود گفتند : این پول را بگیر و به صورت ناشناس ، وارد شهر شو تا تو را نشناسند و برای ما غذایی تهیه کن؛ چرا که اگر از ما اطّلاع یابند و ما را بشناسند ، خواهند کُشت و یا به دین خود برمی گردانند .

آن مرد آمد و شهر را به گونه ای دیگر یافت و مردمان را بر خلاف مردمان زمان خود دید . آنان را نمی شناخت و آنان ، زبان او را نمی فهمیدند و وی ، زبان آنان را نمی فهمید . مردم به وی گفتند : کیستی و از کجا آمده ای؟

داستان را به آنان گفت . پادشاه و مردم شهر ، همراه آن مرد از شهر بیرون آمده ، بر درِ غار ایستادند و به درون ، سر می کشیدند . برخی گفتند : «آنان ، سه نفرند و چهارمِ آنان سگ آنهاست» و برخی گفتند : «پنج نفرند و سگشان ، ششمین آنهاست» و برخی گفتند : «هفت نفرند و سگشان هشتمین آنهاست» .

خداوند عز و جل ، پرده ای از ترس و رُعب را حجاب آنان قرار داد و کسی جرئت وارد شدن نداشت ، جز رفیق آنها . وقتی او داخل غار شد ، یارانش در هراس و

ترس دید که مبادا یاران دقیانوس بر آنان دست یافته اند . وی به آنان گزارش داد که این مدّت طولانی در خواب بوده اند و آنان برای مردم ، نشانه اند . همه گریستند و از خداوند خواستند که آنان را به خواب برگرداند ، چنان که در خواب بودند . پادشاه گفت : سزاوار است در این جا مسجدی بسازیم و آن را زیارت کنیم؛ چرا که اینها مردمانی مؤمن اند .

آنان ، در هر سال ، دو بار حرکت می کردند ، شش ماه بر پهلوی راست می خوابیدند و شش ماه بر پهلوی چپ ، و سگ به همراه آنان ، دست هایش را بر درِ غار ، پهن کرده بود .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۳۲ .

حدیث۲۴۶۸

امام صادق علیه السلام :

اِنهَزَمَ النّاسُ یَومَ اُحُدٍ عَن رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آلهفَغَضِبَ غَضَبا شَدیدا ، قالَ : وکانَ إذا غَضِبَ انحَدَرَ عَن جَبینِهِ مِثلُ اللُّؤلُؤِ مِنَ العَرَقِ ، قالَ : فَنَظَرَ فَإِذا عَلِیٌّ علیه السلام إلی جَنبِهِ فَقالَ لَهُ : اِلحَق بِبَنی أبیکَ مَعَ مَنِ انهَزَمَ عَن رَسولِ اللّهِ .

فَقالَ : یارَسولَ اللّه ، لی بِکَ اُسوَةٌ .

قالَ : فَاکفِنی هؤُلاءِ فَحَمَلَ فَضَرَبَ أوَّلَ مَن لَقِیَ مِنهُم .

فَقالَ : جَبرَئیلُ علیه السلام : إنَّ هذِهِ لَهِیَ المُؤاساةُ یا مُحَمَّدُ .

فَقالَ : إنَّهُ مِنّی وأ نَا مِنه .

فَقالَ جَبرَئیلُ علیه السلام : وأ نَا مِنکُما یا مُحَمَّدُ .

فَقالَ أبو عَبدِ اللّهِ علیه السلام : فَنَظَرَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آلهإلی جَبرَئیلَ علیه السلام عَلی کُرسِیٍّ مِن ذَهَبٍ بَینَ السَّماءِ وَالأَرضِ

، وهُوَ يَقولُ : لا سَيفَ إلّا ذُو الفَقارِ ولا فَتىً إلّا عَلِيٌّ .

امام صادق علیه السلام : در روز نبرد اُحُد ، مردم از اطراف پیامبر صلی الله علیه و آله گریختند . پیامبر خدا به شدّت خشمگین شد و هرگاه خشمگین می شد ، از گونه هایش عرق ، مانند مروارید ، فرو می ریخت . آن گاه پیامبر صلی الله علیه و آلهنگاه کرد و علی علیه السلام را در کنار خود دید . به وی فرمود : «تو هم به [آن دسته از] برادرانت که از پیامبر خدا گریختند ، بپیوند» .

علی علیه السلام گفت : ای پیامبر خدا! تو برایم الگو هستی .

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «پس مرا از شرّ اینها در امان بدار» .

علی علیه السلام بر آنان یورش بُرد و به نخستین کسی که از دشمن دید ، ضربتی زد . جبرئیل علیه السلام گفت: ای محمّد! این همان مُواسات (از خود گذشتگی/فداکاری) است .

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «او از من است و من از اویم» .

جبرئیل علیه السلام هم گفت : و من از شمایم ، ای محمّد!

امام صادق علیه السلام فرمود : «پیامبر صلی الله علیه و آله به جبرئیل علیه السلام نظر افکند که بر تختی طلایی میان آسمان و زمین نشسته و می گوید" : شمشیری جز ذو الفقار و جوان مردی جز علی نیست» . "

الکافی : ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۹۰.

حدیث۲۴۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ وَلِيَّ عَلِيٍّ علیه السلام لا يَأكُلُ إلَّا الحَلالَ ؛ لِأَنَّ صاحِبَهُ كانَ كَذلِكَ . . . أما وَالَّذی ذَهَبَ بِنَفسِهِ ، ما أكَلَ مِنَ الدُّنيا حَراما قَليلًا ولا كَثيرا حَتّى فارَقَها ، ولا عَرَضَ لَهُ أمرانِ كِلاهُما لِلّهِ طاعَةٌ إلّا أخَذَ بِأَشَدِّهِما عَلى بَدَنِهِ ، ولا نَزَلَت بِرَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله شَديدَةٌ قَطُّ إلّا وَجَّهَهُ فيها ثِقَةً بِهِ ، ولا أطاقَ أحَدٌ مِن هذِهِ الاُمَّةِ عَمَلَ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله بَعدَهُ غَيرُهُ ، ولَقَد كانَ يَعمَلُ عَمَلَ رَجُلٍ كَأَنَّهُ يَنظُرُ إلَى الجَنَّةِ وَالنّارِ .

ولَقَد أعتَقَ ألفَ مَملوكٍ مِن صُلبِ مالِهِ ، كُلُّ ذلِكَ تَحَفّی

امام صادق علیه السلام : دوستدار علی علیه السلام جز حلال نمی خورَد؛ زیرا رهبرش چنین بود . سوگند به خدایی که جان او را گرفت ، از مال دنیا حرامی را تناول نکرد ، نه کم و نه زیاد ، تا از دنیا رحلت کرد . و هیچ گاه دو کار بر او عرضه نشد که در هر دو مورد ، خشنودی خدا بود ، جز آن که سخت ترینش را بر جسم خود برمی گزید ، و هیچ حادثه دشواری بر پیامبر صلی الله علیه و آله روی نیاورد ، جز آن که به جهت اطمینان و اعتماد ، علی علیه السلام را بدان مأمور کرد . هیچ یک از امّت اسلامی

توان انجام دادن کارهای پیامبر صلی الله علیه و آله را جز او نداشت . وی مانند کسی رفتار می کرد که به بهشت و جهنّم می نگرد . هزار برده از ثروت خویش ، آزاد ساخت ، که همه آن ، حاصل دست رنج و عرق پیشانی اش بود و این همه را به خاطر خداوند عز و جل و رهایی از آتش ، انجام می داد . غذای او سرکه و روغن زیتون بود و شیرینی اش خرما ، اگر بدان دست می یافت . لباسش کرباس بود و اگر لباس بلند بود ، قیچی می خواست و آن را کوتاه می کرد .

تحفّی : بالغ، أو من الحَفا : وهو رقّة القدم (لسان العرب : ج ۱۴ ص ۱۸۶ ـ ۱۸۷) .

حدیث۲۴۷۰

امام صادق علیه السلام :

پیش از این توضیح دادیم که «جوانی» ، نقشی بنیادین در پذیرش حق ، خودسازی و سازندگی دارد . پیامبران خدا همگی جوان بودند و پیروان پیامبر اسلام را نیز غالبا قشر جوان تشکیل می دادند . همچنین اشاره شد که ارائه الگوهای عینی برای پرورش ارزش های اخلاقی در جوانان می تواند فوق العاده مؤثّر باشد . بر این اساس ، نمونه هایی از جوانانی که در صدر اسلام با رهنمود پیامبر خدا و امام علی علیه السلامپرورش یافتند و تا پایان زندگی در همه صحنه های سیاسی و اجتماعی ، ثابت قدم و استوار ماندند و در فتنه ها نلغزیدند و از آزمون ها سربلند بیرون آمدند ، ارائه می گردد ، بدان امید که تأمّل در زندگی آنان ، درسی باشد برای جوانانِ امروز و فردای ما .

گفتنی است آنچه در این فصل می آید ، گزیده ای است از جلد دوازدهم دانش نامه امیر المؤمنین علیه السلام ، و کسانی که علاقه مندند اطّلاعات بیشتری از بزرگانی که شرح حال آنان در این جا آمده ، داشته باشند ، به آن کتاب مراجعه کنند .

ابو ذر غِفاری

جُندَب بن جُناده ، که به کنیه اش (ابو ذر) مشهور است ، صدای رسای حق ، فریاد بلندِ فضیلت و عدالت ، از صحابیان والا مقام و از پیش گامان ایمان و از استوارْ گامان صراط مستقیم بود . او پیش از اسلام ، موحّد بود و از بت پرستی تَن زده بود . او از بادیه به مکّه آمد و آیین حق را با همه وجود پذیرفت و آیات الهی را نیوشید .

ابو ذر را چهارمین و یا پنجمین کسی دانسته اند که اسلام را پذیرفته و اسلام جویی و حق خواهی و باور به آیین جدید را از آغازین روز ، آشکارا اظهار کرده بود .

او در استوارگامی ، راستگویی و صراحت لهجه ، بی بدیل بود . پیامبر خدا ، در کلامی جاودانه به پاس این ویژگی والای او فرمود :

ما أظَلَّتِ الخَضراءُ وما أقَلَّتِ الغَبراءُ أصدَقَ لَهجَةٍ مِن أبی ذَرٍّ .

آسمان ، بر کسی سایه نیفکنْد و زمین ، کسی را بر پشت خود نگرفت که راستگوتر از ابو ذر باشد .

ابوذر ، از معدود کسانی است که در هنگامه دیگرسانی های پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، حریم حق را پاس داشت و جان خویش را سپر دفاع از جایگاه والای ولایت علی علیه السلامساخت و از سه نفری است که هرگز از آن بزرگوار ، جدا نشدند .

در والایی ها و فضیلت های ابو ذر ، باید از نماز گزاردن او بر پیکر مطهّر بانوی اسلام ، حضرت زهرا علیهاالسلامنیز یاد کرد . او از معدود کسانی است که در آن هنگامه آمیخته به رنج و غم ، بر پیکر فاطمه زهرا علیهاالسلام نماز خواندند .

خروش او علیه بیداد ، شُهره تاریخ است . او اسراف ، تبذیر و بخشش های ناهنجار خلیفه سوم را برنتابید و علیه آنها خروشید و تحریف هایی را که می خواستند برای پشتوانه سازی این حاتم بخشی ها درست کنند ، نیارَست و بر خلیفه و توجیه گری کعب الأحبار ، طعن زد و خلیفه ، او ، این فریادِ رسای

عدالتخواهی را به شام ـ که دیاری تازه مسلمان و ناآشنا به فرهنگ اسلام بود ـ تبعید کرد .

معاویه نیز که در شام ، چونان شاهان می زیست و اعمال قیصرگونه انجام می داد و عملاً احکام اسلام را زیر پا می نهاد ، از فریادهای ابو ذر در امان نماند و بدین سان ، به عثمان نوشت که اگر ابو ذر در شام بماند ، آن جا را به آشوب خواهد کشید . عثمان نیز دستور داد که ابو ذر را به مدینه بازگردانند ، و چنین کردند ، با سخت ترین و رنج آمیزترین شکل .

ابو ذر به مدینه آمد . نه شیوه عثمان دیگرگون شده بود و نه موضع ابو ذر ! پس اعتراض بود و فریاد کردن ، حق گویی بود و افشاگری ؛ و چون تطمیع ها و تهدیدهای دستگاه حکومت ، کارگر نیفتاد ، شیوه برخورد حکومت به گونه ای دیگر شد : تبعید او

به رَبَذه ، بیابان خشک و سوزان ، و بخش نامه خلیفه که هیچ کس حق ندارد ابو ذر را بدرقه کند .

علی علیه السلام ، آن بخش نـامه سـتمگرانه را برنتابیـد و بـا فرزنـدان و تنی چنـد از صـحابیان ، ابو ذر را بـدرقه کرد و در جملاتی سنگین ، مظلومیت ابو ذر را بیان فرمود . دیگران نیز سـخن گفتنـد تا مردمان بداننـد که ابو ذر ، این صـحابی بزرگ را ، حقگویی و ستم ستیزی اش به ربذه می فرستد ، نه چیزهای دیگر .

تبعیـد ابو ذر ، از جمله زمینه هـای شورش علیه عثمـان بود . او به ربـذه رفت ، بـا دلی شاد از این که از زیر بار مسـئولیت حقگویی ، شانه خالی نکرده است و با قلبی آکنده از غم که تنهایش گذاشتند و او را از مرقد مطهّر حبیبش پیامبر خدا ، جدا ساختند .

عبد اللّه بن حواش کعبی می گوید : ابو ذر را در ربذه دیدم ، نشسته در سایه سایبانی ، تنهای تنها . گفتم : هان ، ابو ذر! تنهایی؟ گفت : هماره امر به معروف و نهی از منکر ، شعارم بود و حقگویی شیوه ام و این همه ، همراهی برایم باقی نگذاشت .

ابو ذر ، به سال ۳۲ هجری ، زنـدگی را بـدرود گفت و آنچه را که پیامبر خدا در آینه زمان دیده بود ، جامه واقعیت پوشـید . پیامبر خدا فرموده بود :

یَرحَمُ اللّه ُ أبا ذرٍّ ، یَعیشُ وَحدَهُ ، ویَموتُ وَحدَهُ ، ویُحشَرُ یَومَ القِیامَةِ وَحدَهُ .

خدا رحمت کند ابو ذر را ! تنها زندگی می کند ، تنها زندگی را بدرود می گوید و در هنگامه قیامت ، تنها برانگیخته می شود .

گروهی از مؤمنـان ، از جمله مالـک اشـتر ، پس از مرگ آن صـحابی بزرگ ، فرا رسیدند و بـا تجلیـل و احـترام ، پیکر نحیـف آن حقگوی روزگار را به خاک سپردند .

ابو هَیثم

مالک بن تَیِّهان بن مالک که به کُنیه اش (ابو هَیثَم) مشـهور است ، جزو نخستین گروه انصار بود که پیش از هجرت پیامبر صـلی الله علیه و آله در مکّه ایمان آوردند . او قبل از اسلام هم موحّد بود و از پرستش بت ، تن می زد .

ابوهیثم ، در تمـام نبردهـای پیـامبر خـدا شـرکت داشت و از جمله کسـانی است که «حـدیث غـدیر» را روایت کرده انـد . او از پیش گامان شـناختِ حق پس از پیامبر خداست که پس از ایشان ، در شـناخت خلافت حق ، پیشتاز شد و به دیگرسانی خلافت ، تن نداد و در زمره دوازده نفری بـود کـه در مسـجد النـبی ، بـه دفـاع از علی علیه السـلامدر برابر دگرگـونی مسـیر خلافـت ، فریـاد اعـتراض برآوردنـد . چنین بود که ابو هیثم ، از آغـاز شـکل گیری خلافـت علی علیه السـلام بـا ایشـان همراه شـد و همراه با عمّار بن یاسـر ، مسـئول بیعت گرفتن از مردم شـد . امـام علیه السـلام ، ابو هیثم را به همراه عمّـار بن یاسـر ، بر بیت المـال گمـارد که نشانی است از سلامت نفس او .

علی علیه السلام ، در اوج تنهایی و در تنگنای سستی همراهانش ، آن گاه که با سوز و گداز ، یاران استوار گامِ از دست رفته اش را یاد کرده است ، از مالک بن تَیِّهان نیز نام برده و بر نبودش تأسف خورده است .

مورّخان ، درباره زمان درگذشت ابو هیثم ، یکْ داسـتان نیسـتند ؛ امّا علی علیه السلامهم زمان و در یک سخن ، از نبود او و عمّار و خُزَیمة بن ثابت (ذو شهادتین) ، با سوز

یاد کرده و فرموده است :

أینَ إخوانِیَ الَّذینَ رَکِبُوا الطَّریقَ ومَضَوا عَلَی الحَقِّ ؟ أینَ عَمّـارٌ ؟ وأینَ ابنُ التَّیِّهـانِ ؟ وأینَ ذُو الشَّهادَتَینِ؟ وأینَ نُظَراؤُهُم مِن إخوانِهِمُ الَّذینَ تَعاقَدوا عَلَی المَنِیَّةِ ، واُبرِدَ بِرُؤوسِهِم إلَی الفَجَرَةِ ؟

کجایند برادران من که بر راه [صحیح] رفتند و با حق گذشتند؟! کجاست عمّار؟ و کجاست ابن تیّهان؟ و کجاست ذو شهادتین؟! و کجایند برادران همانند ایشان که پیمان مرگ بستند و سرهایشان را برای فاجران فرستادند؟!

از این سخن امام علیه السلام ، روشن می شود که وی در صفّین به شهادت رسیده است . ابن ابی الحدید و علاّمه محمّد تقی شوشتری ، بر این نظر ، تصریح کرده اند .

اَصبغ بن نُباته

اَصبَغ بن نُباته تمیمی حَنْظلی مُجاشِعی ، از یاران ویژه امیر مؤمنان علی علیه السلامو از چهره های برجسته یاران ایشان و از معتمدان ایشان است .

استوار گامی او در دوستی علی علیه السلام مشهور است . او در متون کهن تاریخی ، به «شیعه» معروف است . او از «شُرطة الخَمیس (نیروهای ویژه)» و از فرماندهان آنان است که تا مرز مرگ و شهادت ، با مولا علی علیه السلامپیمان بسته بودند .

اصبغ ، در جنگ های جمل و صِفّین ، همراه علی علیه السلام بود و از یاران باوفای وی به شمار می رفت. اصبغ ، سفارش نامه علی علیه السلام به مالک اشتر را نقل کرده که مجموعه ای بزرگ و جاودان است . پس از ضربت خوردن علی علیه السلام ، وی از معدود افرادی است که اجازه حضور بر بالین ایشان را یافت . اصبغ را از یاران امام حسن علیه السلام نیز شمرده اند .

اُوَیس قَرَنی

اُوَیس بن عامر بن جَزْء مُرادی قَرَنی ، پاکْ نهادی نیک اندیش و از چهره های پرفروغ تاریخ اسلام است . او به روزگار پیامبر صلی الله علیه و آله اسلام آورد ؛ امّا ایشان را ندید . از این رو ، او را در شمار تابعیانْ یاد کرده اند .

پیامبر صلی الله علیه و آله ، او را بهترین و برترینِ تابعیان شمرده است و بر شفیع بودن او در قیامت ـ که کسان بسیاری را شفاعت خواهد کرد ـ تصریح کرده است . او را یکی از زهّاد مشهور و از هشت زاهد معروف صدر اسلام برشمرده اند .

اویس ، در جریان های اجتماعی حضور آشکاری نداشته ؛ ولی در عبادت ، بسی سختکوش بوده است . آورده انـد که او گاهی شب را یکسر در سجود به سر می برد .

اویس ، در جنگ های جمل و صِفّین ، شرکت کرد و در صفّین ، تا مرز شهادت با علی علیه السلامپیمان بست و در همان نبرد ، خونین چهره ، شهدِ شهادت نوشید و در همان مکان ، به خاک سپرده شد .

توصیف امام موسی بن جعفر علیهماالسلام از اویس ، یاد کردنی است که فرمود :

إذا كانَ يَومُ القِيامَةِ نادى مُنادٍ ... : أينَ حوارِيُّو عَلِيِّ بن أبى طالِبٍ . . . فَيَقومُ عَمرُو بنُ الحَمِقِ ... و اُوَيسٌ القَرَنِيُّ .

چون قیامت بر پا گردد و ندا دهنده ای ندا در دهد" : حواریان علی کجایند ، " ؟عمرو بن حَمِق و ... و اویس قرنی به پا خواهند خاست .

بلال بن رَباح

بلال بن رَباح که کنیه اش «ابو عبد الکریم» بود ، از پیشتازان در پذیرش اسلام بود . وی از کسانی است که در راه خداوند عز و جل شکنجه می شد و استقامت می ورزید .

ابو جهل ، او را در برابر خورشید ، بر صورت فرو می افکنْد و سنگ آسیاب به رویش می گذاشت تا آفتاب ، او را بسوزاند و به وی می گفت : به پروردگار محمّد ، کافر شو .

بلال در پاسخ می گفت : «اَحَدْ ، اَحَد (خدای یگانه ، خدای یگانه)!» ، و در دینش بسیار استوار بود . ابو بکر ، در حالی که بلال در زیر سنگ ها شکنجه می شد ، او را خرید . بلال ، نخستین کسی است که برای پیامبر خدا ، اذان گفت و مؤذّن و خزانه دار پیامبر صلی الله علیه و آله بود .

هنگامی که پیامبر صلی الله علیه و آله از دنیا رفت ، بلال تصمیم گرفت به شام برود؛ ولی ابو بکر به وی گفت : نزد من باش .

بلال در پاسخ گفت : اگر مرا برای خود آزاد ساختی ، اینک ، مرا حبس کن و اگر به خاطر خداوند آزاد کردی ، رهایم کن تا به سوی خداوند عز و جل بروم . آن گاه ، ابو بکر اجازه داد و او به سوی شام رفت و در همان جا سکونت داشت تا از دنیا رفت .

بلال ، در دمشق به سال ۲۰ هجری در شصت و چند سالگی از دنیا رفت و در باب الصغیر ، مدفون شد . برخی گفته اند او در سال هفدهم یا هیجدهم هجری درگذشته است .

جابر بن عبد اللّه انصاری

ابو عبد اللّه جابر بن عبد اللّه بن عمرو انصاری ، از صحابیان بلندآوازه ای بود که روزگاری دراز بزیست . او در شب تاریخی و سرنوشت ساز پیمان بستنِ یثربیان با پیامبر خدا ، برای دفاع و پشتیبانی از او (که در تاریخ اسلام به «بیعت عقبه دوم» مشهور است) ، به همراه پدرش شرکت جُست . چون پیامبر صلی الله علیه و آله وارد مدینه شد ، او با آن بزرگوار ، همراهی کرد و در جنگ های پیامبر خدا ، کنار ایشان حاضر بود .

جابر بن عبد اللّه ، پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، از پاسداری حق ، تن نزد و از این که ، جایگاه والای علی علیه السلام را فریاد کند ، دریغ نکرد .

امامان علیهم السلام ، جایگاه والای جابر را در شناخت مکانت ائمه علیهم السلام و درک عمیق او از جریان های پس از پیامبر خدا و معارف ویژه تشیّع ، و فهم نافذ او را از ژرفای قرآن ، ستوده اند و او را از معدود کسانی دانسته اند که پس از پیامبر خدا ، راه دیگری نجست و بر صراط مستقیم ، پای فشرد .

گفتیم که او روزگاری دراز بپایید و بدین سان ، نام ارجمند او در میان صحابیان امام علی ، امام حسن ، امام حسین ، امام سجّاد و امام باقر علیهم السلام آمده است . او حامل سلام پیامبر خدا برای امام باقر علیه السلامبود .

جابر ، در جنگ صِفّین ، همراه علی علیه السلام بود . او اوّلین کسی است که پس از حادثه کربلا بر مزار شهیدان ، حضور یافته و بر ابا عبد اللّه الحسین علیه السلام ، سرشک فشانده است .

روایات منقول از او درباره علی علیه السلام ، نقل های تفسیری بر جای مانده از او ، و گفتگوها و مناظرات او ، همه وهمه ، نشان دهنده استوارگامی ، نیک اندیشی و ایمان ژرف و باور پایدار اوست . «صحیفه جابر» نیز مشهور است .

او عثمان را یاری نکرده بود . از این رو ، حَجّاج بن یوسف ، به قصد خوار کردن وی ، بر دست او مُهر زد . جابر به سال ۷۸ هجری ، زندگی را بدرود گفت .

جاریهٔ بن قُدامه سَعدی

جاریهٔ بن قدامه تمیمی سعدی ، از صحابیان پیامبر خدا و از یاران پاکْ نهاد و شجاع علی علیه السلاماست . او بُرنا دل و ژرف نگر بود و از شخصیتی والا و محبوبیتی بسیار ، برخوردار بود . او در دوستی علی علیه السلام ، استوار گام و بر دشمنان او بسی سختگیر

بود .

چون علی علیه السلام به خلافت رسید ، جاریه در بصره برای او بیعت گرفت . او از جمله شخصیت های پاکبازی بود که به «شُرطهُ الخمیس (نیروهای ویژه)» مشهور بودند . وی در نبردهای سه گانه علی علیه السلامحضوری جدّی داشت و در صِفّین ، فرماندهی

قبیله های سعد و رَباب به عهده او بود .

جاریه ، سخنوری چیره دست بود . گفتگوهای او در کشاکش جنگ صِفّین و سخنرانی دلیرانه او در کاخ معاویه ، و سخنان کوبنده و استوارش در دفاع از مولا علی علیه السلام ، گواهی است بر بلاغت و زبان آوری او .

هنگامی که اهالی نَجرانْ مرتد شدند ، علی بن ابی طالب علیه السلام ، او را به سوی آنان فرستاد . پس از جنگ نهروان ، غارتگری ها و هجوم های ستمگرانه معاویه در اطراف سرزمین عراق ، آغاز شد . معاویه ، عبد اللّه بن عامر حَضْرَمی را به بصره فرستاد تا برای او بیعت گیرد . ابن حضرمی چنین کرد و بر شهر ، مسلّط شد .

امام علیه السلام ، ابتدا اَعیَن بن ضبیعه را برای خاموش کردن فتنه ابن حضرمی به بصره گسیل داشت که شبانه در بستر به شهادت رسید . پس از آن ، جاریه را به بصره فرستاد و او با تدبیر ، دقّت و شجاعت ، بر شهر ، مسلّط شد و امام علیه السلام ، او را ستود .

علی علیه السلام در آخرین روزهای حیات خود ، جاریه را برای خاموش ساختن فتنه گری های بُسر بن اَرْطات ـ که در تیره جانی و زشت خویی بی بدیل بود ـ به سوی وی گسیل داشت . جاریه در مأموریت بود که علی علیه السلام به شهادت رسید . جاریه ، استوار گام و با شناخت ژرف از حق ، از مردم مکّه و مدینه برای امام حسن علیه السلام بیعت گرفت .

او جانی منوّر و روحی بزرگ داشت و از بیان حق ، هرگز نمی هراسید . چنین بود که پس از صلح امام حسن علیه السلام نیز در حضور معاویه ، از علی علیه السلام دفاع کرد و بر استواری در موضع خود ، تأکید کرد .

جاریه بعد از به خلافت رسیدنِ یزید ، زندگی را بدرود گفت .

جعفر بن ابی طالب

جعفر پسر عموی پیامبر صلی الله علیه و آله و برادر تنیِ علی بن ابی طالب علیه السلام است . وی ، ده سال از امام علی علیه السلام بزرگ تر بود و اندکی پس از اسلام آوردن علی علیه السلام ، مسلمان شد .

روایت شده که ابو طالب دید پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام نماز می گزارند و علی علیه السلام در سمت راست پیامبر علیه السلامایستاده است . به جعفر گفت : بال دیگر پسر عمویت را بساز و در سمت چپ او نماز بگزار .

از امام علی علیه السلام روایت شده که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :

وأمّا أنتَ ـ یا جَعفَرُ ـ فَأَشبَهتَ خَلقی وخُلقی ، و أنتَ مِن عِترَتِیَ الَّتی أنَا مِنها .

ای جعفر! تو در سیرت و صورت ، شبیه منی . و تو از عترت (خانواده) منی ، همچنان که من از آنم .

پیامبر خدا ، او را «پدرِ تهی دستان» می نامید . جعفر ، دو بار هجرت کرد : هجرت به حبشه و هجرت به مدینه . پیامبر صلی الله علیه و آله ، جعفر را در جمادی سال هشتم به جنگ موته فرستاد و چون زید بن حارثه کشته شد ، او پرچم را به دست گرفت و جنگید تا کشته شد .

روایت شده که چون خبر شهادت جعفر به پیامبر خدا رسید ، نزد همسرش اسماء بنت عمیس آمد و مرگ جعفر را به وی تسلیت گفت . در این هنگام ، فاطمه علیهاالسلاموارد شد ، در حالی که گریه می کرد و می گفت :

وا عمّاه!

آه ، عمو جان!

آن گاه ، پیامبر خدا فرمود :

عَلی مِثلِ جَعفَرٍ فَلتَبکِ البَواکی .

گریه کنندگان باید بر مانند جعفر ، گریه کنند .

از خبر شهادت جعفر ، اندوهی بسیار بر پیامبر خدا رسید ، تا این که جبرئیل علیه السلامبر ایشان فرود آمد و خبر داد که :

أنَّ اللّه َ قَد جَعَلَ لِجَعفَرٍ جَناحَینِ مُضَرَّجَینِ بِالدَّمِ یَطیرُ بِهِما مَعَ المَلائِکَهِٔ .

خداوند ، برای جعفر دو بال آغشته به خون قرار داده و همراه فرشتگان ، پرواز می کند .

هنگامی که آزار قریش نسبت به پیامبر صلی الله علیه و آله و یارانش که به وی ایمان آورده بودند ، در مکّه ، پیش از هجرت به مدینه ، شدّت یافت ، پیامبر صلی الله علیه و آله به یارانش دستور داد به حبشه هجرت کنند و به جعفر بن ابی طالب ، دستور داد تا همراه آنان ، هجرت کند . جعفر و هفتاد مرد از مسلمانان ، از مکّه بیرون رفتند تا به دریا رسیده ، بر کشتی سوار شدند . وقتی خبر به قریش رسید ، عمرو بن عاص و عَمّارهٔ بن ولید را به سوی پادشاه حبشه ، نجاشی فرستادند تا مهاجران را برگرداند . . . نمایندگان قریش ، بر نجاشی وارد شدند و با خود ، هدایایی برده بودند . نجاشی ، هدایا را از آنان پذیرفت .

عمرو بن عاص گفت : ای پادشاه! گروهی از مردم ما به مخالفت با آیین ما برخاسته و خدایان ما را دشنام می دهند و اینک ، نزد تو آمده اند . آنها را به ما برگردان .

نجاشی به دنبال جعفر فرستاد . او را آوردند . رو به جعفر کرد و گفت : اینها چه می گویند؟

جعفر گفت : ای پادشاه! چه می گویند؟

گفت : می خواهند شما را به آنان بازگردانم .

جعفر گفت : ای پادشاه! از آنان بپرس آیا ما برده آنانیم؟

عمرو بن عاص گفت : خیر؛ آزادگانی بزرگوارند .

جعفر گفت : ای پادشاه! از آنان بپرس آیا ما به آنان بدهکاریم که آن را مطالبه می کنند؟

عمرو گفت : خیر ، ما از شما طلبی نداریم .

جعفر گفت : آیا بر عهده ما خون بهایی است که مطالبه می کنید؟

عمرو گفت : خیر .

جعفر گفت : پس از ما چه می خواهید؟ ما را آزار دادید . بدین جهت ، از شهرتان خارج شدیم .

عمرو بن عاص گفت : ای پادشاه! آنان با آیین ما مخالفت کردند و خدایان ما را دشنام دادند ، جوانان ما را گم راه کرده ، در جامعه تفرقه انداختند . آنان را به ما بازگردان تا جامعه ما اتّحاد خود را باز یابد .

جعفر گفت : ای پادشاه! ما با آنان مخالفت کردیم؛ زیرا خداوند ، از میان ما پیامبری برانگیخت که دستور داد بت ها را کنار نهیم و قرعه زدن را رها کنیم . ما را به نماز و زکات ، فرمان داد . ستم و خونریزی به ناحق و زنا ، رباخواری ، خوردن مردار و خون را حرام کرد ، ما را به عدل و احسان و بخشش به خویشاوندان ، فرمان داد و از زشتی ها و منکر ، باز داشت .

نجاشی گفت : خداوند ، عیسی بن مریم علیه السلام را نیز با همین تعالیم ، مبعوث کرد . آن گاه افزود : ای جعفر! آیا از آنچه

خداوند بر پیامبرت نازل کرده ، چیزی در حفظ داری؟

جعفر گفت : آری . و سوره مریم را خواند تا به این آیه رسید :

«وَ هُزِّی إِلَیْکِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَیْکِ رُطَبًا جَنِیًّا * فَکُلِی وَ اشْرَبِی وَ قَرِّی عَیْنًا ؛ و تنه درخت خرما را به طرف خود [بگیر و] بتکان ، بر تو خرمای تازه می ریزد . و بخور و بنوش و دیده ، روشن دار» .

چون نجاشی این آیه را شنید ، به شدّت گریست و گفت : به خدا سوگند ، این سخنان ، حق است .

عمرو بن عاص گفت : ای پادشاه! این مرد ، مخالف ماست . او را به ما بازگردان .

نجاشی ، به صورت عمرو سیلی زد و گفت : ساکت باش! به خدا سوگند ، اگر از وی به بدی سخن بگویی ، نابودت می کنم .

عمرو بن عاص برخاست ، در حالی که خون از صورتش جاری بود و می گفت : ای پادشاه! اگر چنان است که می گویی ، ما دیگر با وی کاری نداریم .

جُوَیریة بن مُسهِر

جُوَیریة بن مُسهِر عبدی ، از یاران دیرین و نزدیکان امام علی علیه السلام بود . او فردی شایسته ، مورد اطمینان و علاقه امام و دوست او بود . در روزگار خلافت معاویه ، زیاد بن اَبیه ، دست و پای او را بُرید و وی را به دار کشید و به شهادت رساند .

حارث هَمْدانی

ابو زُهَیر ، حارث بن عبد اللّه بن کعب اَعوَر هَمْدانی کوفی ، از یاران امام علی و امام حسن علیهماالسلام و از شیعیان نخستین به شمار می رود . او دانشی فراوان داشت و از دین شناس ترینِ مردم و آشناترینِ افراد به احکام ارث بود و این دانش را از امام علی علیه السلام آموخته بود .

او از سرشناسان کوفه و از جمله کسانی بود که بر عثمان شوریدند و خواستار عزل سعید بن عاص شدند . عثمان هم آنان را تبعید کرد . او در سال ۶۵ هجری در کوفه درگذشت .

حُجْر بن عَدی

ابو عبد الرحمان ، حُجْر بن عَدیّ بن معاویه کِنْدی ، مشهور به «حُجرُ الخیر (حجر

نیکوکار)» و «ابن اَدبَر» ، از کسانی است که جاهلیت و اسلام را درک کرده است . او بر پیامبر صلی الله علیه و آله‌وارد شد و با ایشان ، مصاحبت داشت .

حُجر ، از چهره های منوّر تاریخ اسلام و از قلّه سانان پُرفروغ تاریخ تشیّع است . او هنوز در سنین جوانی بود که به محضر پیامبر خدا درآمد و اسلام آورد . دنیا گریزی ، زهد ، نمازگزاری و روزه داریِ بسیار ، سلحشوری و رزم آوری ، شرافت و کرامت و درستکاری و عبادت ، از ویژگی های اوست .

او به زهد ، معروف بود . روح پاک ، نفْس سالم ، مَنش والا و روش پیراسته حُجر ، او را مستجاب الدعوه ساخته بود . او هرگز در برابر حق کشی ها و باطل گرایی ها سکوت نمی کرد . چنین بود که همراه مؤمنان و مجاهدان ، بر عثمان شورید و در عینیت بخشیدن به حاکمیت مولا علی علیه السلام ، از هیچ کوششی دریغ نکرد و بدین سان ، از یاران ویژه و پیروان مطیع او به شمار می رفت .

او در نبردهای علی علیه السلام نیز شرکت داشت . در جمل ، فرمانده سواره نظام کِندیان بود و در صفّین ، فرماندهی قبیله خود را به عهده داشت و در نهروان ، جناح چپ و یا راست سپاه علی علیه السلام را فرماندهی می کرد .

او زبانی گویا و کلامی نافذ داشت ، به بلاغتْ سخن می گفت و با فصاحت ، حقایق را بیان می نمود . سخنان زیبا و بیدارگر او درباره جایگاه والای علی علیه السلام ، نشانی است از این حقیقت .

او یار باوفای علی علیه السلام و از مدافعان سختکوش وی بود . چون ضحّاک بن قیس برای غارتگری روی به عراق نهاد ، حجر بن عدی از علی علیه السلام برای رویارویی با او فرمان گرفت و با دلاوری ، او را شکست داد و ضحّاک ، پا به فرار نهاد .

حجر ، لحظاتی قبل از ضربت خوردن علی علیه السلام ، از توطئه خبر یافت و با تمام توان کوشید تا ایشان را خبر کند ؛ امّا موفّق نشد و غمِ به خون نشستن علی علیه السلام بر جانش نشست .

او از یاران غیور و استوارْگام امام حسن علیه السلام نیز بود . وی چون خبر صلح را شنید ، خون غیرت در رگ هایش به جوش آمد و بر این صلح ، اعتراض کرد . امام حسن علیه السلامبه او فرمود :

لَو کانَ غَیرُک مِثلَکَ لَما أمضَیتُهُ .

اگر دیگران نیز چون تو [عزّت طلب] بودند ، هرگز این قرارداد را امضا نمی کردم .

حجر ، از معاویه دلی آکنده از درد داشت و همواره ، از این چهره پلید «حزب الطُّلَقاء (گروه آزادشدگان فتح مکّه)» که حکومت یافته بودند ، بیزاری می جست و همراه با جمع شیعیان ، بِدو نفرین می کرد؛ چرا که آنها گروهی بودند که پیامبر خدا ، آنها را «ملعون» دانسته بود .

هرگاه مُغَیره ـ که در پلیدی و زشت خویی و پَستی نظیر نداشت و با حاکمیت «حزب الطلقاء» ، حکومت کوفه را یافته بود ـ بر علی علیه السلام و پیروان او طعن می زد ، حجر ، بی هیچ هراسی به دفاع می ایستاد و او را ملامت می کرد .

معاویه که از موضعگیری ها ، افشاگری ها ، سرسختی ها و استواری های حجر به ستوه آمده بود ، دستور قتل او را صادر کرد و او را به همراه یارانش در «مَرْج عَذراء» به سال ۵۱ هجری به شهادت رساند .

حجر ، چهره ای محبوب ، شخصیتی نافذ و وجهه ای نیکو داشت . شهادت او بر مردم ، گران آمد . لذا به معاویه اعتراض کردند و او را بر این کردار پلید ، نکوهش کردند . از جمله ، امام حسین علیه السلام در نامه ای به معاویه ، ضمن ستایش فراوان و یادکردِ نیکو از ستم ستیزی حُجر ، بدو اعتراض کرد و یادآوری کرد که معاویه ، پیمان شکسته و ستمکارانه ، خون پاک حُجر را بر زمین ریخته است . عایشه نیز با ذکر روایتی درباره شهیدانِ «مَرْج عَذراء» ، به معاویه ، اعتراض کرد .

معاویه ، با همه تیره جانی ، قتل حُجر را از اشتباهاتش می دانست و از آن ، اظهار ندامت می کرد و در هنگام مرگ می گفت : اگر نصیحتگری می بود ، ما را از قتل حجر ، باز می داشت .

مُصعَب بن زُبَیر ، دو فرزند حُجْر (عبید اللّه و عبد الرحمان) را پس از به بند کشیدن ، به قتل رساند .

علی علیه السلام از شهادت حجر خبر داده بود و شهادت او و یارانش را به شهادت «اصحاب اُخدود» ، مانند کرده بود .

روایت شده هنگامی که حجر را آوردند و فرمان قتل او را صادر شد ، گفت : مرا در لباس هایم دفن کنید ، که در قیامت به دادخواهی بر می خیزم .

حُذَیفة بن یَمان

ابو عبد اللّه ، حُذَیفهٔ بن یَمان بن جابر عَبْسی ، از یاران برجسته پیامبر خداست . رجالیان و شرح حال نگاران ، او را با ویژگی هایی چون : نجیب زاده ، صحابی بزرگ پیامبر خدا ، رازدار پیامبر صلی الله علیه و آله و داناترینِ مردم به منافقان ، ستوده اند .
پیامبر خدا ، نام های منافقان را چون رازی به حُذَیفه سپرد و بدو سفارش کرد که در هنگامه بروز فتنه ها ، آنها را آشکار ننماید . آن راز باید بماند تا روزگاری که پرده ها کنار می روند و رازها هویدا می شوند . او پس از جنگ بدر ، هماره بِشْکوه و نستوه ، در نبردهای پیامبر صلی الله علیه و آلهحاضر بود . حُذَیفه ، از معدود کسانی است که باورهای خود را دیگرگون نکردند و پس از وفات پیامبر خدا ، دگرگونی حقّ خلافت و خلافت حق را بر نتابیدند و با استوار گامی تمام در کنار علی علیه السلامایستادند .
حُذَیفه ، از معدود کسانی است که همراه با علی علیه السلام بر پیکر مطهّر فاطمه علیهاالسلامنماز خواند . او در زمان عمر و عثمان ، حکومت مدائن را به عهده داشت و در هنگام خلافت یافتن امیر مؤمنان ، در بستر بیماری بود . با این همه ، بیان نکردن والایی ها و فضایل علی علیه السلام را برنتابید و با تن رنجور ، بر فراز منبر شد و علی علیه السلامرا با بیانی

شکوهمند و از جمله با تعبیرهایی چون «به خدا سوگند ، او از آغاز تا انجام ، بر حق است» و «او بهترین فرد در میان درگذشتگان و بازماندگان پس از پیامبرتان است» ، ستود و برای علی علیه السلام بیعت گرفت و با وی بیعت کرد و به فرزندانش وصیّت کرد که هم گامی با علی علیه السلام را فرو نگذارند . او در این وصیّت ، سفارش کرد که : «به خدا سوگند ، او (علی علیه السلام) بر حق است و مخالفانش بر باطل اند» . او سپس هفت و یا چهل روز پس از این ، زندگانی را بدرود گفت .

حنظله غَسیلُ الملائکه

حنظله فرزند ابو عامر ، مردی از قبیله خزرج بود . او در شامی که صبح آن جنگ اُحُد رُخ داد ، با دختر عبد اللّه بن ابی سلول ، ازدواج کرد و در همان شب ، عروسی نمود . وی پیش از زفاف ، از پیامبر صلی الله علیه و آله اجازه خواست شب را نزد همسرش بماند . پس ، این آیه نازل شد :
«إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِینَ ءَامَنُواْ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِی وَ إِذَا کَانُواْ مَعَهُو عَلَی أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ یَذْهَبُواْ حَتَّی یَسْتَ?ذِنُوهُ إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَ?ذِنُونَکَ أُوْلَـئِکَ الَّذِینَ یُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِی فَإِذَا اسْتَ?ذَنُوکَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ ؛ همانا مؤمنان ، کسانی اند که به خدا و پیامبرش گرویده اند ، و هنگامی که با او بر سرِ کاری اجتماع کردند ، تا از وی کسب اجازه نکنند ، نمی روند . در حقیقت ، کسانی که از تو کسب اجازه می کنند ، آنان اند که به خدا و پیامبرش ایمان دارند . پس چون برای برخی از کارهایشان از تو اجازه خواستند ، به هر کس از آنان که خواستی ، اجازه ده» .
پیامبر صلی الله علیه و آله نیز اجازه داد ... صبح آن روز ، حنظله ، با حالت جنابت در نبرد حاضر شد . هنگام رفتن به نبرد ، همسر حنظله ، چهار نفر از انصار را فرا خواند و در حضور

حنظله ، آنان را گواه گرفت که آنان ، عروسی کرده اند . به زن گفته شد : چرا چنین کردی؟
گفت : دیشب در خواب دیدم آسمان ، دهان باز کرد و حنظله در آن افتاد و آسمان ، بسته شد . آن را به شهادت تعبیر کردم . از این رو ، نمی پسندیدم بدون گواه ، از وی حامله شوم .
وقتی حنظله در صحنه نبرد حضور یافت ، ابو سفیان را دید که سوار بر اسبی میان دو لشکر جولان می دهد . به وی حمله بُرد و بر پیِ پای اسبش ضربه زد . اسب ، حرکتی کرد و ابو سفیان بر زمین افتاد و فریاد زد : ای قریشیان! من ابو سفیانم و حنظله می خواهد مرا بکشد .

ابو سفیان ، پا به فرار گذارد و حنظله به دنبالش بود تا این که یکی از مشرکان به سویش آمد و نیزه ای به او زد . حنظله با نیزه به سمت مرد رفت و او را به قتل رساند و خود نیز در میان حمزه ، عمرو بن جموح ، عبد اللّه بن حزام و گروهی از انصار ، بر زمین افتاد . پیامبر خدا فرمود :

رَأَیتُ المَلائِکَهً یُغَسِّلونَ حَنظَلَهَ بَینَ السَّماءِ وَالأَرضِ بِماءِ المُزنِ فی صَحائِفَ مِن ذَهَبٍ .

دیدم فرشتگان در میان زمین و آسمان ، حنظله را با آب باران ، در برگ هایی از طلا ، غسل می دادند .

بدین جهت ، وی «غسیل الملائکه (غسل داده شده توسط فرشتگان)» ، نام گرفت .

خُزَیمهٔ بن ثابت (ذو شهادَتَین)

ابو عماره ، خُزَیمهٔ بن ثابت بن فاکِه انصاری اَوسی ، از یاران برجسته پیامبر

خداست . او در جنگ اُحد و دیگر نبردهای پیامبر خدا ، همگام آن بزرگوار بود و از آن رو که پیامبر خدا گواهی او را در حُکمِ دو شاهد قرار داد ، به «ذو شهادَتَین» مشهور شد .

خزیمه ، از معدود کسانی است که پس از پیامبر صلی الله علیه و آله بر «حقّ خلافت» و «خلافت حق» ، استوار ماند و از جمله کسانی بود که فریاد دفاع از خلافت علی علیه السلام را در مسجد پیامبر صلی الله علیه و آلهسرداد و با تکیه بر عنوان و جایگاهی که پیامبر خدا به او داده بود ، گواهی داد که پیامبر صلی الله علیه و آله ، اهل بیت علیهم السلام را معیارِ شناخت حق از باطل ، معرّفی کرده است و پیشوایی را به نام آنان ، رقم زده است .

خزیمه ، در نبردهای علی علیه السلام ، در محضر آن بزرگوار ، استوار گام بود و پس از شهادت عمّار بن یاسر ، او نیز شهدِ شهادت نوشید .

رُشَید هَجَری

رُشَید هَجَری ، از عالمان و محدّثان بزرگ شیعی و از یاران بیداردل و استوارگام علی علیه السلاماست . او را از یاران امام حسن و امام حسین علیهماالسلام نیز شمرده اند .

علی علیه السلام رُشَید را بزرگ می داشت و به او «رُشَید بلایا» می گفت . نگاه نافذ او به فراسوی ظاهر دنیا راه یافته بود و از این رو ، او را عالم به حوادث گذشته و آینده دانسته اند . علی علیه السلام روزی به رُشید فرمود :

کَیفَ صَبرُکَ إذا أرسَلَ إلَیکَ دَعِیُّ بَنی اُمَیَّهَ ، فَقَطَعَ یَدَیکَ و رِجلَیکَ و لِسانَکَ ؟

آن گاه که زنازاده بنی امیّه ، تو را به برائت جُستن از من فرا خوانَد و چون تن ندهی ، دست ها و پاهایت را قطع کند ، چگونه شکیبایی خواهی کرد؟ .

گفت : آیا فرجام آن ، بهشت است؟

امام علیه السلام فرمود :

نَعم یا رُشَیدُ ، و أنتَ مَعی فِی الدُّنیا وَالآخِرَهِ .

آری! و تو در دنیا و آخرت با من خواهی بود .

بدین سان ، رُشید ، شکوه شکیبایی را رقم زد و استوار گامی در عشق علی علیه السلام را بیان کرد و چون آن هنگامه رسید و زیاد

بن اَبیهْ چنان کرد ، او از حق ، روی برنتافت و شهد شهادت نوشید و به دار کشیده شد .

از زیاد بن نصر حارثی نقل شده که می گوید : نزد زیاد بودم که رُشَید هَجَری را آوردند . زیاد به او گفت : سرورت (یعنی علی علیه السلام) به تو گفته است که ما با تو چه می کنیم؟

گفت : دست و پایم را می بُرید و به دارم می کشید .

زیاد گفت : به خدا سوگند ، کاری می کنم که سخنش دروغ درآید . آزادش بگذارید .

و چون رشید خواست بیرون برود ، زیاد گفت : به خدا سوگند ، کاری بدتر از آنچه سرورش خبر داده ، نمی توانیم بر سرش بیاوریم . دست و پایش را ببُرید و به دارش کشید .

رشید گفت : دریغا که هنوز کار دیگری مانده که امیر مؤمنان ، خبرش را به من داده و شما هنوز نکرده اید .

زیاد گفت : زبانش را ببُرید .

رشید گفت : به خدا سوگند ، اکنون خبر امیر مؤمنان ، تصدیق شد .

زید بن صُوحان

زید بن صوحان بن حجر عبدی ، برادر صَعصَعه و سَیحان ، از خطیبان زِبَردست ، شجاعان استوارگام ، بزرگان ، زاهدان ، ارجمندان و از یاران وفادار امیر مؤمنان بود . او به روزگار پیامبر خدا ، اسلام آورد و از یاران پیامبر صلی الله علیه و آلهشمرده شده و به حضور

ایشان نیز رسیده است .

پیامبر صلی الله علیه و آله ، از او به نیکی یاد می کرد و می فرمود :

مَن سَرَّهُ أن یَنظُرَ إلی رَجُلٍ یَسبِقُهُ بِعضُ أعضائِهِ إلَی الجَنَّةِ فَلیَنظُر إلی زَیدِ بنِ صوحانَ .

هر کس دوست دارد مردی را ببیند که یکی از اعضایش پیش تر از او به سوی بهشت می رود ، به زید بن صوحان بنگرد .

این سخن والای پیامبر خدا ـ که فضیلتی بزرگ برای زید بود ـ در جنگ جَلولاء ، مصداق یافت .

زید ، زبانی حقگو و افشاگر داشت . چنین بود که عثمان ، وجودش را در مدینه برنتابید و او را به شام ، تبعید کرد و چون انقلابیانْ حرکت اعتراض آمیز خود علیه عثمان را در مدینه شکل دادند ، زید بدانها پیوست .

او در جنگ جمل ، شرکت کرد و خود از شهادتش خبر داد . عایشه ، با نامه ای از وی دعوت کرد که به یاری اش برخیزد . او چون نامه را خواند ، هوشمندانه و زیبا گفت : تو را به چیزی فرمان داده اند و ما را به چیزی دیگر ؛ امّا تو به کار ما پرداخته ای و به ما فرمان می دهی که به کار تو بپردازیم . به تو فرمانِ در خانه نشستن داده شده و به ما فرمانِ جنگیدن تا رفع فتنه . والسلام!

زید ، در دفاع از علی علیه السلام ، زبانی گویا و در حراست از آن بزرگوار ، گامی استوار داشت . علی علیه السلام ، چون بر بالینش نشست ، فرمود :

رَحِمَکَ اللّه ُ ، یا زَیدُ ، قَد کُنتَ خَفیفَ المَؤونَةِ ، عَظیمَ المَعونَةِ .

خدا تو را رحمت کند! همانا تو کم هزینه و بسیار یاری رسان بودی .

سعید بن قیس

سعید ، جنگاوری دلیر و قهرمانی کم نظیر بود . او در جنگ های جمل و صِفّین ،

شرکت داشت و در جمل و صفّین ، امام علیه السلام ، او را به سرداری بنی هَمْدان گماشت . او در ضمن سخنرانی ای رسا در جمع یارانش چگونگی دو سپاه را به نیکویی بَر نمود و عظمت سپاه علی علیه السلام را ـ که گروهی از بدریان در آن حضور داشتند ـ نشان داد و آن گاه ، جایگاه والای علی علیه السلام را به زیبایی تبیین کرد و با تکیه هوشمندانه بر پیشینه زشت معاویه ، رسوایی او و پدرانش را بیان کرد .

او در موارد بسیاری ، اطاعت مطلق خود از علی علیه السلام را با عبارت هایی هیجان بار بیان کرده است . علی علیه السلامنیز آن پارسامرد رزم آور را می ستود . از جمله فرمود :

یَقودُهُمُ حامِی الحَقیقَةِ ماجِدٌ سَعیدُ بنُ قَیسٍ ، وَالکَریمُ مُحامٍ .

پشتیبان بزرگ حقیقت ، آنان را به پیش می بَرَد /

سعید بن قیس [را می گویم] ، آن بزرگْ پشتیبان را .

پس از جنگ صِفّین ، امام علیه السلام برای جلوگیری از غارتگری های سفیان بن عوف در شهر انبار ، او را بدان سوی ، گسیل داشت .

سعید ، پس از علی علیه السلام نیز بر صراط حق ، استوار ماند و در جمع یاران امام حسن علیه السلامقرار گرفت و امام حسن علیه السلام او را به عنوان جانشین قیس بن سعد به نبرد با معاویه گسیل داشت .

ابو عمرو کَشّی ، او را بدین سان ستوده است : او از بزرگان تابعیان و از سران و زاهدان آنان بود .

سعید بن قیس ، حدود سال ۴۱ هجری ، زندگی را بدرود گفت .

سهل بن حُنَیف

سهل بن حُنَیف بن واهب انصاری اَوسی ، برادر عثمان بن حُنَیف و از صحابیان پیامبر خدا و از بدریان است . سهل در تمام نبردهای پیامبر صلی الله علیه و آله حضور داشت و در

هنگامه شکست سپاه پیامبر صلی الله علیه و آله در اُحد و در اوج دشواری نبرد ، از جمله معدود افرادی بود که در کنار پیامبر صلی الله علیه و آلهماند و نگریخت .

سهل ، از پیشتازان مدافعانِ علی علیه السلام است که پس از پیامبر خدا ، حریم «خلافت حق» را پاس داشت و از جمله معدود افرادی است که آشکارا به دفاع از علی علیه السلامپرداخت .

علی علیه السلامبه روزگار خلافتش او را به حکومت شام برگزید ؛ امّا سربازان معاویه ، او را از میانه راه ، بازگرداندند . سپس ، مدّتی او را به حکومت مدینه گماشت تا این که در جنگ صِفّین ، وی را به لشکرش فرا خواند و تمّام بن عبّاس را به جانشینی او گمارد .

او در جنگ صفّین ، فرماندهی سواره نظام سپاه بصره را به عهده داشت . پس از آن ، فرماندار فارس شد ؛ امّا به سبب تشنّج و هرج و مرجی که در آن دیار به وجود آمده بود ، علی علیه السلام به پیشنهاد کسانی چون ابن عبّاس ، زیاد بن ابیه را به جای وی منصوب کرد .

او به سال ۳۸ هجری ، در کوفه درگذشت و امام علیه السلامدر مراسم تدفین وی از او به بزرگی یاد کرد .

از ذَریح محاربی نقل شده که امام صادق علیه السلام از سهل بن حُنَیف ، یاد کرد و فرمود :

کانَ مِنَ النُّقَباء .

از نقیبان بود .

گفتم : از نقیبان دوازده گانه پیامبر خدا؟

فرمود :

نَعَم ، کانَ مِنَ الَّذینَ اختیروا مِنَ السَّبعینَ .

آری . از کسانی که از میان هفتاد نفر [انصار نخستین] ، برگزیده شدند .

به او گفتم : آنان که کفیلِ (عهده دار) امور قوم خود شدند؟

فرمود :

نَعَم ، إنَّهُم رَجَعوا وفیهِم دَمٌ فَاستَنظَروا رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آلهإلی قابِلٍ ، فَرَجَعوا فَفَزِعوا مِن دَمِهِم وَاصطَلَحوا ، وأقبَلَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آلهمَعَهُم .

آری . آنان بازگشتند ، در حالی که میانشان جنگ و خونریزی بود . پس منتظر شدند تا در سال بعد ، پیامبر خدا را ببینند . پس بازگشتند و از خونریزی بیزار شدند و صلح نمودند و پیامبر صلی الله علیه و آله با آنان آمد .

امام صادق علیه السلام از سهل ، یاد کرد و فرمود :

ما سَبَقَهُ أحَدٌ مِن قُرَیشٍ ولا مِنَ النّاسِ بِمَنقَبَةٍ .

نه از قریش و نه از دیگر مردم ، کسی در فضیلت و کمال ، بر او پیشی نگرفت .

جوانی اهل معرفت

نوجوانی که به سنّ بلوغ نرسیده بود ، بر پیامبر صلی الله علیه و آلهسلام کرد و از شادمانی به پیامبر صلی الله علیه و آله لبخند زد .

پیامبر صلی الله علیه و آله به وی فرمود :

أتُحِبُّنی یا فَتی؟

جوان! آیا مرا دوست داری؟ .

گفت : بلی ، به خدا سوگند ، ای پیامبر خدا!

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :

مِثلَ عَینَیکَ؟

مانند چشمانت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثلَ أبیکَ؟

مانند پدرت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثلَ اُمِّکَ ؟

مانند مادرت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثلَ نَفسِکَ ؟

به اندازه خودت؟

گفت : به خدا سوگند ، بیشتر ، ای پیامبر خدا!

فرمود :

أمِثلَ رَبِّکَ ؟

مانند پروردگارت؟

گفت : خدا ، خدا ، خدا! ای پیامبر! این دوستی از آنِ تو یا هیچ کس دیگر نیست . همانا تو را به خاطر دوستی خداوند ، دوست می دارم .

پیامبر صلی الله علیه و آله به اطرافیانش رو کرد و فرمود :

هکذا کونوا ، أحِبُّوا اللّه َ لاِءِحسانِهِ إلَیکُم وإنعامِهِ عَلَیکُم ، وأحِبّونی لِحُبِّ اللّه ِ .

این چنین باشید . خداوند را به خاطر احسان و نعمت هایش بر شما دوست بدارید و مرا به خاطر دوستی خداوند .

جوان روشن ضمیر

از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمود : پیامبر خدا ، نماز صبح را با مردم

خواند . سپس ، جوانی را در مسجد دید که از شدّت بی خوابی سر می جنبانَد . رنگش زرد بود ، جسمش لاغر شده و چشمانش در کاسه سر ، فرو رفته بود . پیامبر صلی الله علیه و آلهبه وی فرمود : «جوان! چگونه صبح کردی؟» .

گفت : ای پیامبر! با یقین صبح کردم .

پیامبر صلی الله علیه و آله از سخنش شگفت زده شد و فرمود : «هر یقینی حقیقتی دارد . حقیقتِ یقین تو چیست؟» .

گفت : ای پیامبر! یقین من همان است که مرا اندوهگین ساخته و شب ها بیدار نگاهم داشته و روزها تشنه ام کرده است . خودم را از دنیا و آنچه در آن است ، رها ساختم ، گویا بر عرش پروردگارم می نگرم که برای رستاخیز ، بر پا شده و مردم ، برای حسابرسی از قبرها سر برآورده اند و من در میان آنانم .

پیامبر خدا به یارانش فرمود : «این ، بنده ای است که خداوند ، دلش را به نور ایمان ، روشن ساخته است» .

سپس فرمود : «آنچه داری ، نگه دار!» .

جوان گفت : ای پیامبر! برایم دعا کن همراه تو به شهادت نایل آیم .

پیامبر صلی الله علیه و آله برایش دعا کرد . چیزی نگذشت که در یکی از جنگ های پیامبر صلی الله علیه و آله ، شرکت جُست و پس از به شهادت رسیدن نُه نفر ، به شهادت رسید و او دهمین نفر بود .

صَعصَعهٔ بن صُوحان

صَعْصَعهٔ بن صوحان بن حُجر عبدی ، در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله مسلمان شد ؛ امّا به زیارتش نایل نیامد . او از بزرگان یاران امام علی علیه السلام و از کسانی بود که او را چنان که باید ، شناختند .

صعصعه ، سخنوری چیره دست و پُرآوازه بود . ادیب نام آور عرب ، جاحظ ، او را در

فنّ خطابه ، پیشتاز دانسته و برترین گواه بر این حقیقت را خطابه گویی او در محضر علی علیه السلام و درخواست علی علیه السلام از او برای ایراد سخن دانسته است . شرح حال نگاران ، او را با عناوینی چون : شریف ، امیر ، فصیح ، گشاده زبان ، سخنور ، زبان آور ، دیندار و فاضل ، ستوده اند .

عثمان ، او را به همراه مالک اشتر و بزرگانی دیگر ، از کوفه به شام تبعید کرد و چون مردمان بر عثمان شوریدند و پس از آن بر خلافت علی علیه السلام یکْ داستان شدند ، او ـ که در شناخت عظمت علی علیه السلام ژرف اندیش و کم نظیر ، و در خطابه ، چیره دست و گزیده گوی بود ـ به پا خاست و بدین سانْ گویا و زیبا ، باور ارجمندش را درباره علی علیه السلام بازگفت : ای امیر مؤمنان! به خدا سوگند ، تو خلافت را زینت دادی و خلافت ، سبب زینت تو نشد . و تو خلافت را بالا بردی و آن ، مقام تو را بالا نبرد . و نیاز خلافت به تو ، بیشتر از نیاز تو به آن است !

در منابع به نقل از صعصعه آمده است : با گروهی از مصریان بر عثمان بن عفّان ، وارد شدیم . عثمان گفت : فردی از خود را مقدّم دارید تا با من سخن بگوید .

مرا جلو انداختند . عثمان گفت : «این؟!» ، و گویی مرا جوان می دید .

به او گفتم : اگر علم به سن بود ، من و تو از آن نصیبی نداشتیم ؛ بلکه به تعلّم است .

عثمان گفت : [آنچه می خواهی] بگو .

گفتم : به نام خداوند بخشنده مهربان .

«الَّذِینَ إِن مَّکَّنَّـهُمْ فِی الْـأَرْضِ أَقَامُواْ الصَّلَوةَ وَ ءَاتَوُاْ الزَّکَوةَ وَ أَمَرُواْ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْاْ عَنِ الْمُنکَرِ وَ لِلَّهِ عَـقِبَـةُ الْأُمُورِ ؛ آنان که چون در زمینْ مسلّطشان کردیم ، نماز می خوانند و زکات می پردازند و به نیکی فرمان می دهند و از زشتی باز می دارند . و فرجام کارها ، از آنِ خداست» .

عثمان گفت : این آیه ، در شأن ما نازل شده است .

به او گفتم : پس به نیکی فرمان ده و از زشتی ، باز دار .

عثمان گفت : این را وا گذار و مقصودت را بگو .

به او گفتم : به نام خداوند بخشنده مهربان .

«الَّذِینَ أُخْرِجُواْ مِن دِیَـرِهِم بِغَیْرِ حَقٍّ إِلاَّـ أَن یَقُولُواْ رَبُّنَا اللَّهُ ؛ آنـان که به نـاحق از دیارشـان رانـده شـده انـد ، تنها به جرم این که می گفتند : پروردگار ما ، خدای یگانه است ...» .

عثمان گفت : این آیه هم در حقّ ما نازل شده است .

به او گفتم : پس آنچه را از خدا گرفته ای ، به ما

حدیث۲۴۷۱

امام صادق علیه السلام :

«وَ الَّذِینَ ءَامَنُواْ وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّیَّتُهُم بِإِیمَـنٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ» : قَصَرَتِ الأبناءُ عَن عَمَلِ الآباءِ، فألحَقُوا الأبناءَ بالآباءِ لِتَقَرَّ بذلِکَ أعیُنُهُم.

امام صادق علیه السـلام : ـ درباره این سـخن خداونـد عز و جل «و آنان که ایمان آوردند و فرزندانشان [با درجه ای از] ایمان ، آنان را پیروی کردنـد ، فرزنـدانشان را به آنـان ملحق می کنیم» ـ : عمل فرزنـدان از پـدرانشان کمتر است . پس فرزنـدان را به پـدرانشان ملحق می کنند تا دیده آنان روشن گردد .

الکافی : ج۳ ص۲۴۹ ح ۵ عن ابن بکیر ، التوحید : ص ۳۹۴ ح ۷ عن أبی بکر الحضرمی .

حدیث۲۴۷۲

امام صادق علیه السلام :

لَمّا لَقِیَ یوسُفُ أخاهُ قالَ لَهُ : یا أَخی کَیفَ استَطَعتَ

أن تَتَزوَّجَ النِّساءَ بَعدی؟

قالَ : إنَّ أبی أمَرَنی و قالَ : إنِ استَطَعتَ أن تَکونَ لَکَ ذُرِّیَّةٌ تُثقِلُ الأَرضَ بِالتَّسبیحِ فَافعَل .

امـام صادق علیه السـلام : وقتی یوسف علیه السـلام برادرش (بنیامین) را ملاقات کرد ، به وی گفت : «برادر! چگونه توانستی پس از من با زنان ازدواج کنی ؟».

گفت : پـدرم به من امر کرد و گفت : اگر می توانی فرزندانی داشـته باشـی که به وسـیله تسبیحِ خداوند ، زمین را گران بها سازند ، پس ازدواج کن .

الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۴ عن عبداللّه بن سنان ، عوالی اللآلی : ج ۳ ص ۲۸۸ ح ۳۶ من دون إسناد الی المعصوم.

حدیث۲۴۷۳

امام صادق علیه السلام :

البَنونَ نَعیمٌ ، وَ البَناتُ حَسَناتٌ، وَ اللّه ُ یَسأَلُ عَنِ النَّعیم ، و یُثیبُ عَلَی الحَسَناتِ.

امام صادق علیه السلام : پسرها نعمت اند و دخترها نیکی . خداوند ، از نعمت ها سؤال می کند و بر نیکی ها پاداش می دهد .

الکافی : ج ۶ ص ۷ ح ۱۲ عن أحمد بن الفضل .

حدیث۲۴۷۴

امام صادق علیه السلام :

إیّاکُم أن تَعمَلوا عَمَلاً یُعیِّرونا بِهِ ، فَإِنَّ وَلَدَ السَّوءِ یُعَیَّرُ والِدُهُ بِعَمَلِهِ .

امام صادق علیه السـلام : از انجام دادن کاری که ما را به خاطر آن سـرزنش می کنند ، بپرهیزید ؛ چراکه فرزند ناشایست ، پدرش با عمل او سرزنش می شود .

الکافی : ج ۲ ص ۲۱۹ ح ۱۱ عن هشام الکندی .

حدیث۲۴۷۵

امام صادق علیه السلام :

تَجِبُ لِلوَلَدِ عَلی والِدِهِ ثَلاثُ خِصالٍ : اختِیارُهُ لِوالِدَتِهِ، و تَحسینُ اسمِهِ، وَ المُبالَغَةُ فی تَأدیبِهِ.

امام صادق علیه السلام : سه چیز برای فرزند بر عهده پدر است : مادر خوب برای او برگزیدن ، نام نیک بر او نهادن ، و تلاش فراوان در تربیت او نمودن .

تحف العقول : ص ۳۲۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳۶ ح ۶۷ .

حدیث۲۴۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل خَلَقَ لِلرَّحِمِ أربَعَةَ أوعِيَةٍ، فَما كانَ فِي الأوَّلِ فَلِلأبِ، وما كانَ فِي الثّانی فَلِلاُمِّ ، و ما كانَ فِي الثّالِثِ فَلِلعُمومَةِ، وَ ما كانَ فِي الرّابِعِ فَلِلخُؤُولَةِ.

امام صادق علیه السلام : همانا خداوند عز و جل برای رَحِم ، چهار ظرف آفریده است . از این رو ، آنچه [از نطفه که]در ظرف نخستین قرار گیرد ، برای پدر است و آنچه در دومین قرار گیرد ، برای مادر است و آنچه در سومین قرار گیرد ، برای عموهاست و آنچه در چهارمین قرار گیرد ، برای دایی هاست .

الكافی : ج ۶ ص ۱۷ ح ۲ ، عوالی اللآلی : ج ۳ ص ۴۱۹ ح ۲۲ كلاهما عن محمد بن حمران .

حدیث۲۴۷۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تبارَكَ وتعالی إذا أرادَ أن يَخلُقَ خَلقا جَمَعَ كُلَّ صورَةٍ بَينَهُ و بَينَ آدَمَ ، ثُمَّ خَلَقَهُ عَلی صُورَةِ إحداهُنَّ، فَلا يَقولَنَّ أحَدٌ لِوَلَدِهِ : هذا لا يُشبِهُنی ولا يُشبِهُ شَيئا مِن آبائی.

امام صادق علیه السلام : همانا خداوند ـ تبارک و تعالی ـ هرگاه اراده کند که کسی را بیافریند ، همه صورت های بین او تا آدم علیه السلام را جمع می کند.

سپس او را برصورت یکی از آنان می آفریند . پس هرگز کسی درباره فرزند خود نگوید : این ، نه شبیه من است ، نه شبیه هیچ یک از نیاکان من .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۰۹ ، علل الشرايع : ص ۱۰۳ ح ۱.

حدیث۲۴۷۸

امام صادق علیه السلام :

: بِأَبی أنتَ و اُمِّی يَا ابنَ رَسولِ اللّه ِ ، أشهَدُ أنَّكَ كُنتَ نُورا فِی الأصلابِ الشّامِخَةِ وَ الأرحامِ الطّاهِرَةِ، لَم تُنَجِّسكَ الجاهِلِيَّةُ بِأنجاسِها، و لَم تُلبِسكَ المُدلَهِمّاتِ

امام صادق علیه السلام ـ در زیارت اربعین سیّد الشهدا ـ : پدر و مادرم فدای تو ای فرزند پیامبر خدا! گواهی می دهم که تو نوری در پشت های بزرگوار و رَحِم های پاک بودی ، آلودگی های جاهلیت ، تو را نیالود و ناپاکی ها ، لباسش را بر تو نپوشانْد .

المُدْلَهِمُّ : الأَسْوَدُ (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۲۰۶ «لهم»).

حدیث۲۴۷۹

امام صادق علیه السلام :

قامَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آلهخَطیبا فَقالَ : أیُّهَا النّاسُ، إیّاکُم و خَضراءَ الدِّمَنِ . قیلَ : یا رَسولَ اللّهِ ، و ما خَضراءُ الدِّمَنِ؟ قالَ : المَرأَةُ الحَسناءُ فی مَنبَتِ السَّوءِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، خطبه خواند و فرمود : «ای مردم! از سبزه های مَزبَله بپرهیزید».

گفته شد : ای پیامبر خدا! سبزه مزبله چیست ؟

فرمود : «زن زیباروی در رستنگاه (خانواده) بد» .

الکافی : ج ۵ ص ۳۳۲ ح ۴ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۰۳ ح ۱۶۰۸ کلاهما عن السکونی ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۳۹۱ ح ۴۳۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۳۲ ح ۱۰ نقلاً عن معانی الأخبار عن محمّد بن أبیطلحة .

حدیث۲۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

شِرکُ الشَّیطانِ ما کانَ مِن

مالٍ حَرامٍ فَهُوَ مِن شِرکَةِ الشَّیطان، و یَکونُ مَعَ الرَّجُلِ حینَ یُجامِعُ ، فَیَکونُ نُطفَتُهُ مَعَ نُطفَتِهِ إذا کانَ حَراما، قالَ : کِلتَیهِما جَمیعا مُختَلِطَینِ ، و قالَ : رُبَّما خُلِقَ مِن واحِدَةٍ ، و رُبَّما خُلِقَ مِنهُما جَمیعا.

تفسیر العیّاشی ـ به نقل از محمّد، از امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام ـ :

همتای شیطان ، فرزندی است که از مال حرام به وجود آید. [چنین فرزندی در واقع] از مشارکت شیطان ، متولّد شده است . اگر مال ، حرام باشد، او همراه مرد خواهد بود تا این که آمیزش کند و از این رو، نطفه اش با نطفه مرد می آمیزد . هر دو (نطفه) با هم آمیخته هستند. گاهی فرزند از یک نطفه آفریده می شود و گاهی از هر دو با هم.

تفسیر العیاشی : ج ۲ ص ۳۰۰ ح ۱۰۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۹۴ ح ۴۸.

حدیث۲۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

کَسبُ الحَرامِ یَبینُ فِی الذُّرِّیَّةِ.

امام صادق علیه السلام : [اثر] درآمد حرام ، در نسل آشکار می شود .

الکافی : ج ۵ ص ۱۲۴ ح ۴ عن عبید بن زرارة.

حدیث۲۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

مَن أکَلَ سَفَرجَلَةً عَلَی الرِّیقِ طابَ ماؤُهُ ، و حَسُنَ وَلَدُهُ.

امام صادق علیه السلام : هر کس ناشتا یک بِهْ بخورد ، نطفه اش پاکیزه می شود و فرزندش نیکو می گردد .

الکافی : ج ۶ ص ۳۵۷ ح ۳ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۲۷۳ .

حدیث۲۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

: یَنبَغی أن یَکونَ أبو هذَا الغُلامِ أکَلَ السَّفَرجَلَ .

امام صادق علیه السلام ـ هنگامی که به جوان زیبایی نگاه کرد ـ : باید پدر این پسر ، بِهْ خور باشد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۲ ح ۲ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۲۷۴ کلاهما عن محمّد بن مسلم ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۳ ح ۱۲۴۱ و زاد فی آخره «لیلة الجماع» .

حدیث۲۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکَ بالهِندَباءِ ؛

امام صادق علیه السلام : بر تو باد کاسنی ؛ چرا که منی را افزایش می دهد و فرزند را نیکو می گردانَد . گرم و ملیّن است و برمردانگی فرزند می افزاید .

الهِنْدَباءُ : بَقلَهٔ مَعرُوفَهٔ ، نافِعَهٔ للمَعِدَهٔ و الکَبِد و الطّحال أکلًا (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۸۸۴ «الهندباء»).

حدیث۲۴۸۵

امام صادق علیه السلام :

أطعِمُوا البَرنِیَ نِساءَکُم فی نِفاسِهِنَّ تَحلُمُ أولادُکُم.

امام صادق علیه السلام : به زنانتان در دوران نفاسشان بَرنی دهید ، تا فرزندانتان بردبار گردند .

الکافی : ج ۶ ص ۲۲ ح ۵ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۴۵ ح ۲۱۹۰ کلاهما عن صالح بن عقبهٔ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۶۶ ح ۱۲۰۶ وفیه «تجمّلوا» بدل «تحلم».

حدیث۲۴۸۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَعالی خَلَقَ الجَنَّةَ طاهِرَةً مُطَهَّرَةً، فلا یَدخُلُها إلاّ مَن طابَت وِلادَتُهُ.

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، بهشت را پاک و پاکیزه آفرید . از این رو ، وارد آن نمی شود ، مگر کسی که ولادتش پاک باشد .

علل الشرایع : ص ۵۶۴ ح ۱ عن سعد بن عمر الجلاب ، المحاسن : ج ۱ ص ۲۳۳ ح ۴۲۴ عن عبداللّه بن سنان .

حدیث۲۴۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَن وَجَدَ بَردَ حُبِّنا عَلی قَلبِهِ فَلیُکثِرِ الدُّعاءَ لِاُمِّهِ ؛ فَإِنَّها لَم تَخُن أباهُ.

امام صادق علیه السلام : هر کس خُنکای محبّت ما را در دل خود یافت ، مادرش را بسیار دعا کند ؛ چرا که به پدرش خیانت نکرده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۹۳ ح ۴۷۴۵ ، علل الشرایع : ص ۱۴۲ ح ۵ عن المفضّل بن عمر.

حدیث۲۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

لا یُبغِضُنا إلاّ مَن خَبُثَت وِلادَتُهُ، أو حَمَلَت بِهِ اُمُّهُ فی حَیضِها.

امام صادق علیه السلام : ما را دشمن نمی دارد ، مگر کسی که ولادتش ناپاک باشد یا مادرش در زمان حیض ، باردار شده باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۹۶ ح ۲۰۳.

حدیث۲۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ أن یُحبَلَ لَهُ فَلیُصَلِّ رَکعَتَینِ بَعدَ الجُمعَةِ ، یُطیلُ فیهِمَا الرُّکوعَ وَ السُّجودَ، ثُمَّ یَقولُ : اللّهُمَّ إنّی أَسأَلُکَ بِما سَأَلَکَ بِهِ زَکرِیّا، یا رَبِّ لاـ تَذَرنِی فَردا و أنتَ خَیرُ الوارِثینَ، اللّهُمَّ هَب لی مِن لَدُنکَ ذُرِّیَّةً طَیِّبَةً، إنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ، اللّهُمَّ بِاسمِکَ استَحلَلتُها، و فی أمانَتِکَ أخَذتُها، فَإن قَضَیتَ فی رَحِمِها وَلَدا فَاجعَلهُ غُلاما مُبارَکا زَکِیا، و لا تَجعَل لِلشَّیطانِ فیهِ شِرکا و لا نَصیبا.

امام صادق علیه السلام : کسی که می خواهد همسرش باردار گردد ، بعد از نماز جمعه ، دو رکعت نماز با رکوع و سجودِ طولانی بخواند و سپس بگوید : «بار الها! همان چیزی را از تو می خواهم که زکریا از تو خواست . بار الها! مرا تنها مگذار و تو بهترین وارثی . بار الها! از جانب خودت نسلی پاک به من ببخش . همانا تو شنوای دعایی . بار الها! به نام تو او را بر خود حلال کردم و به عنوان امانت تو ، او را گرفتم .پس اگر در رَحِم او فرزندی تقدیر کردی ، او را پسری مبارک و پاک قرار ده و برای شیطان ، نه شراکتی در او قرار ده ، نه بهره ای» .

الکافی : ج ۶ ص ۸ ح ۳ ، تهذیب الأحکام : ج ۳ ص ۳۱۵ ح ۹۷۴ کلاهما عن محمّد بن مسلم.

حدیث۲۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

أکبَرُ ما یَکونُ الإِنسانُ یَومَ یولَدُ، و أصغَرُ ما یَکونُ

یَومَ یَموتُ.

امام صادق علیه السلام : بزرگ ترین روز انسان ، روزی است که زاده می شود

و کوچک ترین روز او ، روزی است که می میرد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۱۹۴ ح ۵۹۵ .

حدیث۲۴۹۱

امام صادق علیه السلام :

هَنَّأَ رَجُلٌ رَجُلًا أصابَ ابنا فَقالَ : یُهنِئُکَ الفارِسُ . فَقالَ لَهُ الحَسَنُ علیه السلام : ما عِلمُکَ یَکونُ فارِسا أو راجِلًا؟

قالَ : جُعِلتُ فِداکَ فَما أقولُ؟

قال : تَقولُ : شَکَرتَ الواهِبَ ، و بورِکَ لَکَ فِی المَوهوبِ ، و بَلَغَ أَشُدَّه ، و رَزَقَکَ بِرَّهُ.

امام صادق علیه السلام : شخصی در تبریک به کسی که پسردار شده بود ، گفت : تولّد فرزند سوارکار ، بر تو مبارک باد .

امام حسن علیه السلام به او فرمود : «تو چه می دانی که او سوارکار خواهد شد یا پیاده ؟».

گفت : فدایت شوم ، پس چه بگویم ؟

فرمود : بگو : سپاس گزاردی بخشنده [ی این نعمت] را و هدیه [ی خداوند]بر تو مبارک باد . [امیدوارم]به کمال برسد و خداوند ، نیکی اش را روزی تو گردانَد .

الکافی : ج ۶ ص ۱۷ ح ۳ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۰ ح ۴۶۸۷.

حدیث۲۴۹۲

امام صادق علیه السلام :

غَسلُ المَولودِ واجِبٌ.

امام صادق علیه السلام : غُسل نوزاد ، لازم است .

الکافی : ج ۳ ص ۴۰ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۱ ص ۱۰۴ ح ۲۷۰ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۷۸ ح ۱۷۶ کلّها عن سماعة .

حدیث۲۴۹۳

امام صادق علیه السلام :

مُرُوا القابِلَةَ أو بَعضَ مَن یَلیهِ أن تُقیمَ الصَّلاةَ فی اُذُنِهِ الیُمنی ؛ فَلا یُصیبُهُ لَمَمٌ

امام صادق علیه السلام ـ درباره آنچه هنگام ولادت نوزاد ، انجام می دهند ـ : به ماما یا کسی که نزد اوست ؛ فرمان دهید به گوش راست او اذان بگوید ، تا هرگز دیوانه و جن زده نشود .

اللَّمَم : طرف من الجنون یلمّ بالإنسان أی یقرب من الإنسان ویعتریه (النهایة : ج ۴ ص ۲۷۲ «لمم»).

حدیث۲۴۹۴

امام صادق علیه السلام :

: و أذِّن فی اُذُنِهِ الیُمنی و أقِم فِی الیُسری ، تَفعَلُ بِهِ ذلِکَ قَبلَ أن تَقطَعَ سُرَّتَهُ ؛ فَإِنَّهُ لا یَفزَعُ أبَدا ، و لا تُصیبُهُ اُمُّ الصِّبیانِ .

امـام صادق علیه السـلام ـ در بیان آنچه هنگام ولادت ، شایسته است ـ : در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگو . این کار را پیش از بُریدن ناف انجام بده که [در این صورت] هرگز ترسان نمی شود و دچار [بیماری] امّ صبیان نمی گردد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۳ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۶ ح ۱۷۳۸ کلاهما عن أبی یحیی الرازی ، وسائل الشیعة : ج ۲۱ ص ۱۳۷ ح ۲ .

حدیث۲۴۹۵

امام صادق علیه السلام :

حَنِّکوا أولادَکُم بِتُربَةِ الحُسَینِ علیه السلام ؛ فَإِنَّها أمانٌ .

امام صادق علیه السلام : کام فرزندانتان را با تربت امام حسین علیه السلام بردارید ؛ چرا که مایه ایمنی است .

تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۷۴ ح ۱۴۳ عن الحسین بن أبی العلا ، الدعوات : ص ۱۸۵ ح ۵۱۳ .

حدیث۲۴۹۶

امام صادق علیه السلام :

لا یولَدُ لَنا وَلَدٌ إلّا سَمَّیناهُ مُحَمَّدا ، فَإذا مَضی لَنا سَبعَةُ أیّامٍ فَإن شِئنا غَیَّرنا ، و إن شِئنا تَرَکنا.

امام صادق علیه السلام : هیچ فرزندی برای ما زاده نمی شود ، مگر این که او را «محمّد» می نامیم . وقتی هفت روز گذشت ، اگر بخواهیم ، تغییر می دهیم و اگر بخواهیم ، وا می گذاریم .

الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۴، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۷ ح ۱۷۴۶، عدّة الداعی : ص ۷۷ عن الإمام الرضا علیه السلام .

حدیث۲۴۹۷

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَی النَّبِیِ صلی الله علیه و آله، فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ، وُلِدَ لی غُلامٌ فَماذا اُسَمّیهِ؟ قالَ : سَمِّهِ بِأَحَبِّ الأَسماءِ إلَیَ : حَمزَةَ.

امام صادق علیه السلام : کسی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : ای پیامبر خدا! فرزندی برایم زاده شده است ، او را چه بنامم ؟

فرمود : «او را به محبوب ترین نام نزد من ، حمزه بنام» .

الکافی: ج۶ ص۱۹ ح۹، تهذیب الأحکام: ج۷ ص۴۳۸ ح۱۷۴۹ کلاهماعن ابن القدّاح.

حدیث۲۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

: تَطهیرُهُ مِن شَعرِ الرَّحِمِ.

امام صادق علیه السلام ـ وقتی علّت تراشیدن سرِ نوزاد را از ایشان پرسیدند ـ : [به جهت] پاک کردن او از موی رَحِم .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۹ ح ۴۷۲۸، علل الشرایع : ص ۵۰۵ ح ۱، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۸۸ ح ۱۶۹۳.

حدیث۲۴۹۹

امام صادق علیه السلام :

أَلْمَولودُ إذا وُلِدَ عُقَّ عَنهُ و حُلِقَ رَأسُهُ ، و تُصُدِّقَ بِوَزنِ شَعرِهِ وَرِقا ،

امام صادق علیه السلام : هرگاه کودک زاده شد ، [مستحب است] برای او عقیقه کنند، سر او را بتراشند و به وزن موی او ، نقره صدقه بدهند و پا و ران

عقیقه به ماما هدیه داده شود و گروهی از مسلمان ها دعوت شوند ؛ آنان بخورند و برای فرزند دعا کنند ، و روز هفتم ، نام بر او بگذارند .

الوَرِق : الفِضَّة (لسان العرب : ج ۱۰ ص ۳۷۵ «ورق»).

حدیث۲۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَولودٍ مُرتَهَنٌ بِالعَقيقَةِ .

امام صادق عليه السلام : هر نوزادى در گرو عقيقه است .

الكافى : ج ۶ ص ۲۴ ح ۲ ، تهذيب الأحكام : ج ۷ ص ۴۴۱ ح ۱۷۶۲ ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۱۱ كلّها عن أبى خديجة .

حديث۲۵۰۱

امام صادق عليه السلام :

العَقيقَةُ يَومَ السابِعِ ، و تُعطَى

امام صادق عليه السلام : عقيقه كردن ، در روز هفتم است و به ماما ، ران [گوسفند]همراه با سَرين آن داده مى شود و استخوان آن ، شكسته نمى شود .

فى المصدر «و يُعطى»، و التصويب من المصادر الاُخرى .

حديث۲۵۰۲

امام صادق عليه السلام :

تَقولُ عَلَى العَقيقَةِ إذا عَقَقتَ : «بِسمِ اللّهِ و بِاللّهِ ، اللّهُمَّ عَقيقَةٌ عَن فُلانٍ ، لَحمُها بِلَحمِهِ ، و دَمُها بِدَمِهِ ، و عَظمُها بِعَظمِهِ ، اَللّهُمَّ اجعَلهُ وِقاءً لِآلِ مُحمّدٍ صَلَّى اللّه ُ عَليهِ و عَلَيهِم» .

امام صادق عليه السلام : هنگامى كه عقيقه كردى ، بگو : «به نام خدا و به كمك خدا . بار الها! عقيقه اى است از فلانى . گوشتش در برابر گوشت او ، خونش در برابر خون او و استخوانش در برابر استخوان او . بار الها! او را سپر (بلا گردان) خاندان محمّد ـ كه درودهاى تو بر او و آنان باد ـ قرار ده» .

الكافى : ج ۶ ص ۳۰ ح ۱ عن إبراهيم الكرخى ، وسائل الشيعة : ج ۱۵ ص ۱۵۴ ح ۱ .

حديث۲۵۰۳

امام صادق عليه السلام :

اِختِنوا أَولادَكُم لِسَبعَةِ أَيّامٍ ؛ فَإِنَّه أَطهَرُ و أَسرعُ لِنَباتِ اللَّحمِ ، وإِنَّ الأَرضَ لَتَكرَهُ بَولَ الأَغلَفِ.

امام صادق عليه السلام : روز هفتم [تولّد] ، فرزندانتان را ختنه كنيد ؛ چرا كه مايه پاكيزگى بيشتر و رويش زودتر گوشت است و زمين ، بول ختنه نشده را ناپسند مى دارد .

الكافى : ج ۶ ص ۳۴ ح ۱، تهذيب الأحكام : ج ۷ ص ۴۴۴ ح ۱۷۷۷ كلاهما عن مسعدة بن صدقة.

حديث۲۵۰۴

امام صادق عليه السلام :

خِتانُ الغُلامِ مِنَ السُّنَّةِ، و خفضُ الجَوارِى لَيسَ مِنَ السُّنَّةِ .

امام صادق عليه السلام : ختنه كردن پسر ، از سنّت است ؛ ولى ختنه كردن دختر ، از سنّت نيست .

الكافى : ج ۶ ص ۳۷ ح ۲ عن عبد اللّه بن سنان .

حدیث۲۵۰۵

امام صادق علیه السلام :
ألرَّضاعُ واحِدٌ و عِشرونَ شَهرا، فَما نَقَصَ فَهُوَ جَورٌ عَلَی الصَّبِیِ.
امام صادق علیه السلام : شیرخواری ، ۲۱ ماه است . پس هر چه کم شود ، ستم بر کودک است .
الکافی : ج ۶ ص ۴۰ ح ۳، تهـذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۰۶ ح ۳۵۷، کتاب من لا یحضـره الفقیه : ج ۳ ص ۴۷۴ ح ۴۶۶۱ کلّها عن سماعهٔ .

حدیث۲۵۰۶

امام صادق علیه السلام :
لا تُستَرضَعُ لِلصَّبِیِ المَجوسِیَّهُ، و تُستَرضَعُ لَهُ الیَهودِیَّهُ وَالنَّصرانِیَّهُ، ولا یَشرَبنَ الخَمرَ یُمنَعنَ مِن ذلِکَ، ویُکرَهُ لَبَنُ الحَمقاءِ وقَبیحَهِ الوَجهِ، ویُستَحَبُّ لَبَنُ الوِضاءِ مِنَ النِّساءِ.
امـام صـادق علیـه السـلام : برای کـودک ، از زن مجـوس درخـواست شـیر دادن [بـه فرزنـد]نکـن ، ولی از زن یهـودی و مسـیحی درخواست کن . البته نباید شـراب بنوشند و باید از این کار ، بازداشته شوند . شیر دایه احمق و زشت رو ، مناسب نیست ؛ و[لی]شیر زن پاکیزه زیبا ، خوب است .
تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۳۷۴، الکافی : ج ۶ ص ۴۴ ح ۱۴ ولیس فیه «ذیله» و کلاهما عن سعید بن یسار.

حدیث۲۵۰۷

امام صادق علیه السلام :
أَطعِموا صِبیانَکُم الرُّمّانَ ؛ فَإِنَّهُ أسرَعُ لِشَبابِهِم.
امام صادق علیه السلام : به کودکانتان انار بدهید ، چرا که مایه زودتر جوان شدن آنهاست .
المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۰ ح ۲۲۵۴ عن عبد الرحمن بن الحجاج، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۶۴ ح ۴۷.

حدیث۲۵۰۸

امام صادق علیه السلام :
صَلَّی رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله الظُّهرَ وَالعَصرَ فَخَفَّفَ الصَّلاهَ فِی الرَّکعَتَینِ، فَلَمَّا انصَرَفَ قالَ لَهُ النّاسُ : یا رسولَ اللّه أحَدَثَ فِی الصَّلاهِ شَیءٌ؟ قالَ : وما ذاکَ؟ قالوا : خَفَّفتَ فِی الرَّکعَتَینِ الأَخیرَتَینِ! فَقالَ لَهُم : أمَا سَمِعتُم صُراخَ الصَّبِیِ؟!.
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، نماز ظهر و عصر را خواند و دو رکعت [آخر]را سریع به جا آورد. [بعد از نماز]مردم به ایشان گفتند : ای پیامبر خدا! در[باره]نماز ، چیز تازه ای آمده است ؟
فرمود : «این [سؤال]به خاطر چیست ؟» .
گفتند : دو رکعت آخر را سریع خواندی .
فرمود : «آیا صدای گریه کودک را نشنیدید؟» .
تهذیب الأحکام : ج ۳ ص ۲۷۴ ح ۷۹۶ ، الکافی : ج ۶ ص ۴۸ ح ۴ نحوه کلاهما عن عبداللّه بن سنان.

حدیث۲۵۰۹

امام صادق علیه السلام :
إنَّ خَيرَ ما وَرَّثَ الآباءُ لِأَبنائِهِم الأَدَبُ لَا المالُ ؛ فَإِنَّ المالَ يَذهبُ ، و الأَدَبَ يَبقى.
امام صادق علیه السلام : بهترین چیزی که پدران برای پسرانشان به ارث می گذارند ، تربیت است ، نه مال ؛ چرا که مال می رود و تربیت می ماند .
الكافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۲ عن مسعدة بن صدقة، غرر الحكم : ح ۵۰۳۶ نحوه .

حدیث۲۵۱۰

امام صادق علیه السلام :
لا يَزالُ العَبدُ المُؤمِنُ يُوَرِّثُ أهلَ بَيتِهِ العِلمَ وَ الأَدَبَ الصّالِحَ، حَتّى يُدخِلَهُمُ الجَنَّةَ جَميعا، حتّى لا يَفقِدَ مِنهُم صَغيرا و لا كَبيرا و لا خادِما و لا جارا، و لا يَزالُ العَبدُ العاصِی يُوَرِّثُ أهلَ بَيتِهِ الأَدَبَ السَّيِّئَ حَتّى يُدخِلَهُمُ النّارَ جَميعا، حَتّى لا يَفقِدَ فيها مِن اهلِ بَيتِهِ صَغيرا و لا كَبيرا و لا خادِما و لا جارا.
امام صادق علیه السلام : مؤمن ، همواره به خانواده اش ، دانش و تربیت شایسته ارث می دهد تا همه را وارد بهشت سازد ، به گونه ای که نه از کوچکشان ، نه از بزرگشان ، نه از خادمشان ، نه از پناهنده شان خالی نباشد . بنده نافرمان [خدا]برای خانواده اش ادب ناشایست به ارث می گذارد تا همه آنان را وارد دوزخ سازد ، به گونه ای که نه از کوچک خانواده اش ، نه از بزرگشان ، نه از خادمشان و نه از همسایه شان تهی نباشد .
دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۲ .

حدیث۲۵۱۱

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ : يا بُنَيَ إن تَأَدَّبتَ صَغيرا انتَفَعتَ بِهِ كَبيرا، و مَن عَنا بِالأَدَبِ اهتَمَّ بِهِ، و مَنِ اهتَمَّ بِهِ تَكَلَّفَ عِلمَهُ، و مَن تَكَلَّفَ عِلمَهُ اشتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ، ومَنِ اشتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ أدرَكَ بِهِ مَنفَعَةً
امام صادق علیه السلام : لقمان گفت : ای فرزندم! اگر در کودکی تربیت شدی ، در بزرگ سالی از آن بهره مند می شوی . هر کس آهنگِ تربیت کند ، به
آن اهتمام می ورزد و هر کس به آن اهتمام ورزد ، برای دانستن آن ، خود را به زحمت می اندازد و هر کس خود را برای دانستن آن به زحمت می اندازد ، به شدّت در جستجوی آن می شود و هر کس جستجویش شدّت یابد ، از آن ، بهره مند می شود .
فی تفسير القمی : «مَنفَعَتَهُ»، و هو الأصوب .

حدیث۲۵۱۲

امام صادق علیه السلام :
دَخَلَ عَلى أبي علیه السلام رَجُلٌ فَقالَ : رَحِمَكَ اللّه ُ ، اُحَدِّثُ أهلِي؟ قالَ نَعَم، إنَّ اللّه َ يَقولُ : «يَـأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ قُواْ أَنفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ» ، وَقالَ : «وَ أْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَوةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَيْهَا» .

امام صادق علیه السلام : کسی بر پدرم وارد شد و گفت : رحمت خدا بر تو باد! برای خانواده ام حدیث بخوانم ؟

فرمود: آری . خداوند عز و جل می فرماید : «ای کسانی که ایمان آوردید! خودتان و خانواده تان را از آتشی نگه دارید که آتشگیره آن ، مردم و سنگ ها هستند» .

و فرمود : «وخانواده ات را به نماز امر کن و خود بر آن ، شکیبا باش» » .

الُاصول الستة عشر : ص ۷۰ عن جابر الجعفی ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۲۵ ح ۹۲.

حدیث۲۵۱۳

امام صادق علیه السلام :

إذا بَلَغَ الغُلامُ ثَلاثَ سِنينَ، يُقالُ لَهُ : قُل لا إلهَ إلاَّ اللّه سَبْعَ مَرّاتٍ . ثُمَ يُترَكُ حَتّى يَتِمَّ لَهُ ثَلاثُ سِنينَ و سَبعَةُ أشهُرٍ و عِشرونَ يَوما، فَيُقالُ لَهُ : قُل : «مُحَمَّدٌ رَسولُ اللّه » سَبعَ مَرّاتٍ . و يُترَكُ حَتّى يَتِمَّ لَهُ أربَعُ سِنينَ، ثُمَّ يُقالُ لَهُ قُل : سَبعَ مَرّاتٍ : «صَلَّى اللّه ُ عَلى مُحَمَّدٍ و آلِهِ». ثُمَّ يُترَكُ حَتّى يَتِمَّ لَهُ خَمسُ سِنينَ ، ثُمَّ يُقالُ لَهُ : أيُّهُما يَمينُكَ و أيَّهُما شِمالُكَ ؟ فَإِذا عَرَفَ ذلِكَ حُوِّلَ وَجهُهُ إلى القِبلَةِ و يُقالُ لَهُ : أسجُد. ثُمَّ يُترَكُ حَتَّى يَتِمَّ لَهُ سَبعُ سِنينَ، فَإِذا تَمَّ لَهُ سَبعُ سِنينَ قيلَ لَهُ : اغسِل وَجهَكَ و كَفّيكَ، فَإِذا غَسَلَهُما قيلَ لَهُ : صَلِّ . ثُمَّ يُترَكُ حَتّى يَتِمَّ لَهُ تِسعُ سِنينَ ، فَإِذا تَمَّت لَهُ عُلِّمَ الوُضوءَ، و ضُرِبَ عَلَيهِ، و اُمِرَ بِالصَّلاةِ، و ضُرِبَ عَلَيها . فَإِذا تَعَلَّمَ الوُضوءَ وَالصَّلاةَ غَفَرَ اللّه ُ عز و جل لَهُ و لِوَالِدَيهِ إن شاءَ اللّه ُ.

امام باقر و امام صادق علیهماالسلام : چون پسر به سه سالگی رسید ، باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «لا إله إلاّ اللّه ». سپس ، رهایش کنند تا سه سال و هفت ماه و بیست روزِ او کامل شود. سپس باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «محمّد رسول اللّه » ؛ و او را رها کنند تا چهار سال او تمام شود . آن گاه باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «صلی اللّه علی محمّد وآله» . سپس رهایش کنند تا پنج سال او تمام شود. آن گاه از او بپرسند: دست چپ و راستت کدام است؟ اگر شناخت، باید صورتش را به سمت قبله برگردانده ، به او بگویند: سجده کن. سپس ، رهایش کنند تا هفت سال او تمام شود. پس وقتی هفت سال او تمام شد، باید به او بگویند: صورت و دو دستت را بشوی وقتی آن دو را شُست ، باید به او بگویند: نماز بخوان . سپس ، رهایش کنند تا نُه سال او تمام شود. وقتی تمام شد، وضو به او یاد داده شود و بر [ترک] آن ، تنبیه گردد و به نماز ، امر شود و بر [ترک] آن ، تنبیه گردد. وقتی وضو و نماز را فراگرفت، خداوند ، او و پدر و مادرش را می آمرزد ؛ إن شاء اللّه !

کتاب من لا ـ یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۲۸۱ ح ۸۶۳ ، الأمالی للصدوق : ص ۴۷۵ ح ۶۴۰ وفیه «عن الإمام الباقر أو الإمام الصادق علیهماالسلام» کلاهما عن عبداللّه بن فضالة .

حدیث۲۵۱۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّا نَأمُرُ صِبيانَنا بِالصَّلاةِ وَ الصِّيامِ ما أطاقوا، إذا كانوا أبناءَ سَبعِ سِنينَ.

امام صادق علیه السلام : ما کودکان خود را وقتی هفت ساله شدند ، به نماز و روزه به اندازه ای که توان داشته باشند ، وا می داریم .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۸۸ ص ۱۳۴ ح ۵ .

حدیث۲۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

مَتی تَجِبُ الصَّلاةُ عَلَی الصَّبِیِ ؟ : إذا کانَ ابنَ سِتِّ سِنینَ، وَالصِّیامُ إذا أطاقَهُ .

امـام صادق علیه السـلام : ـ در پاسخ به این سؤال که چه هنگام ، نماز بر کودك لازم می شود ؟ ـ : [نماز ،]هنگامی که شـش ساله باشد و روزه ، هنگامی که توان آن را داشته باشد .

الکافی : ج ۳ ص ۲۰۶ ح ۲ عن الحلبی و زرارهٔ ، تهذیب الأحکام : ج ۲ ص ۳۸۱ ح ۱۵۹۱ عن إسحاق بن عمّار نحوه .

حدیث۲۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

الحافِظُ لِلقُرآنِ العامِلُ بِهِ مَعَ السَّفَرَةِ

امام صادق علیه السلام : حافظ قرآن که به آن عمل کند ، همراه سفیران (فرشتگان) ارجمند و نیکوکار است .

السَّفَرَةُ : الملائِکةُ الذینَ یَسفِرونَ بین اللّهِ و أنبیائه (مجمع البحرین : ج ۲ ص ۸۴۹ «سفر»).

حدیث۲۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

بادِروا أحداثَکُم بِالحَدیثِ قَبلَ أن تَسبِقَکُم إلَیهِمُ المُرجِئَةُ .

امام صادق علیه السلام : در آشنا کردن جوانانتان به حدیث ، شتاب کنید ، پیش از آن که مرجئه بر شما پیشی گیرند .

تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۱ ، الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۵ وفیه «أولادکم» بدل «أحداثکم» کلاهما عن جمیل بن درّاج .

حدیث۲۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

کانَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السـلام یُعجِبُهُ أن یُروی شِعرُ أبی طالِبٍ ، و أن یُدَوَّنَ، و قالَ : تَعَلَّموهُ و عَلِّموهُ أولادَکُم، فَإِنَّهُ کانَ عَلی دینِ اللّهِ ، و فیهِ عِلمٌ کَثیرٌ.

امام صادق علیه السـلام : امیر مؤمنان از این که شعر [پدرش]ابو طالب ، روایت و تدوین شود ، خرسند می شد و می فرمود : «آن را فرا بگیرید و به فرزندانتان یاد بدهید ؛ چرا که او بر دین خدا بود و در آن ، دانشِ بسیار است» .

إیمان أبی طالب المشتهر بکتاب الحجّهٔ علی الذاهب إلی تکفیر أبیطالب : ص ۱۳۰ ، بحار الأنوار: ج ۳۵ ص ۱۱۵ ح ۵۴ .

حدیث۲۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

یا مَعشَرَ الشّیعَةِ عَلِّموا أولادَکُم شِعرَ العَبدِیِ ، فَإِنَّهُ عَلی دینِ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام : ای گروه شیعه! به فرزندانتان شعر عبدی را یاد بدهید ؛ چرا که او بر دین خداوند است .

رجال الکشی : ج ۲ ص ۷۰۴ ح ۷۴۸ عن سماعهٔ ، بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۲۹۳ ح ۱۶ .

حدیث۲۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

أمهِل صَبِیَّکَ حَتّی یَأتِیَ لَهُ سِتُّ سِنینَ، ثُمَّ ضُمَّهُ إلَیکَ سَبعَ سِنینَ فَأدِّبهُ بِأدَبِکَ ، فَإن قَبِلَ وصَلَحَ وإلاّ فَخَلِّ عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : پسرت را تا شش سالگی رها کن . سپس او را هفت سال همراه خود ساز و با ادب خود ادبش کن . اگر پذیرفت و شایسته شد که خیلی خوب و گرنه رهایش کن .

الکافی : ج ۶ ص ۴۶ ح ۲، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۷۹ کلاهما عن یونس بن یعقوب .

حدیث۲۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

الغُلامُ یَلعَبُ سَبعَ سِنینَ ، ویَتَعَلَّمُ الکِتابَ سَبعَ سِنینَ ، ویَتَعَلَّمُ الحَلالَ وَالحَرامَ سَبعَ سِنینَ .

امام صادق علیه السلام : پسر ، هفت سال باید بازی کند ، هفت سال آموزش قرآن ببیند و هفت سال ، حلال و حرام را فرا گیرد .

الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۳ ، التهذیب : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۰ کلاهما عن یعقوب بن سالم .

حدیث۲۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَمّا نَزَلَت هـذِهِ الآیَةُ : «یَـأَیُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَکُمْ وَ أَهْلِیکُمْ نَارًا» جَلَسَ رَجُلٌ مِنَ المُسلِمینَ یَبکی وقالَ : أنا عَجَزتُ عَن نَفسی، کُلِّفتُ أهلی؟! فَقالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : حَسبُکَ أن تَأمُرَهُم بِما تَأمُرُ بِهِ نَفسَکَ ، وتَنهاهُم عَمّا تَنهی عَنهُ نَفسَکَ.

امام صادق علیه السلام : هنگامی که این آیه نازل شد : «ای کسانی که ایمان آوردید! خودتان و خانواده تان را از آتش ، نگه دارید» ، یکی از مردان مسلمان به گریه نشست و گفت : من از [نگه داشتن] خودم ناتوان بودم، به خانواده ام نیز مکلّف شدم .

پیامبر خدا فرمود : «برای تو همین کافی است که آنچه خودت را به آن امر می کنی ، آنان را بدان امر کنی و از آنچه خودت را نهی می کنی ، آنان را نهی کنی» .

الکافی : ج ۵ ص ۶۲ ح ۱، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۱۷۹ ح ۳۶۴ کلاهما عن عبد الأعلی مولی آل سام، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۶۸ ح ۱۶۰۰.

حدیث۲۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

کونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغَیرِ ألسِنَتِکُم ؛ لِیَرَوا مِنکُمُ الوَرَعَ وَالاجتِهادَ وَالصَّلاةَ وَالخَیرَ ، فَإنَّ ذلِکَ داعِیَةٌ .

امام صادق علیه السلام : با غیر از زبانتان ، [با رفتار]دعوت کننده مردم باشید . باید مردم از شما پرهیزگاری ، تلاش خستگی ناپذیر و نماز و خوبی ببینند که این، دعوت کردن است .

الکافی : ج ۲ ص ۷۸ ح ۱۴ و ص ۱۰۵ ح ۱۰ ، الاصول الستة عشر : ص ۱۵۱ کلاهما نحوه وکلّها عن ابن أبی یعفور ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۰۳ ح ۱۳ .

حدیث۲۵۲۴

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : رَحِمَ اللّهُ مَن أعانَ وَلَدَهُ عَلی بِرِّهِ.

قالَ : قُلتُ : كَيفَ يُعينُهُ عَلى بِرِّهِ؟

قالَ : يَقبَلُ مَيسورَهُ، ويَتَجاوَزُ عَن مَعسورِهِ، ولا يُرهِقُهُ ، ولا يَخرَقُ بِهِ

الکافی ـ به نقل از یونس بن رباط ، از امام صادق علیه السلام ـ : پیامبر خدا فرمود : خدا رحمت کند کسی را که فرزندش را بر فرمانبَری از وی یاری کند .

[کسی]پرسید : چگونه او را بر فرمانبَری یاری می کند ؟

فرمود: «آنچه را در توانش بوده ، بپذیرد و از آنچه در توانش نیست ، بگذرد و به آنچه نمی تواند ، وا ندارد و بر او سخت نگیرد که چیزی میان او و ورود در قلمروی از قلمروهای کفر نیست ، مگر این که وارد نافرمانی [والدین] و یا بُریدن ارتباط خویشاوندی شود .

قوله «ولا ـ یرهقه» : أی لا ـ یسفّه علیه ولا ـ یظلمه ؛ من الرَّهَق محرَّكة. أو : لا ـ يحمل عليه ما لا ـ يطيقه من الإرهاق يقال : لا يرهقني لا أرهقَكَ اللّه أی لا أعسَرَك اللّه ؛ والخرق ـ بالضمّ والتحریک ـ : ضدّ الرفق (مرآة العقول : ج ۲۱ ص ۸۷).

حدیث۲۵۲۵

امام صادق علیه السلام :

يُفَرَّقُ بَينَ الغِلمانِ وَالنِّساءِ فِي المَضاجِعِ اذا بَلَغوا عَشرَ سِنينَ.

امام صادق علیه السلام : پسران ، وقتی به ده سالگی رسیدند ، بسترشان از زنان ، جدا می شود .

الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۶ عن ابن القداح ، الخصال : ص ۴۳۹ ح ۳۰ وفیه «الصبیان» بدل «الغلمان» عن ابن القداح عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام.

حدیث۲۵۲۶

امام صادق علیه السلام :

إذا بَلَغَتِ الجارِيَةُ الحُرَّةُ سِتَّ سِنينَ فلا يَنبَغى لَكَ أن تُقَبِّلَها .

امام صادق علیه السلام : وقتی دختر آزاد به شش سالگی رسید ، برای تو شایسته نیست که او را ببوسی .

الکافی : ج ۵ ص ۵۳۳ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۸۱ ح ۱۹۲۹ وکلاهما عن زرارة ، مشکاة الأنوار : ص ۳۵۳ ح ۱۱۴۳ ولیس فیهما «الحُرَّة» .

حدیث۲۵۲۷

امام صادق علیه السلام :

يَستأذِنُ الرَّجُلُ إذا دَخَل عَلَى أبيهِ ، ولا يَستَأذِنُ الأَبُ عَلَى الابنِ.

قالَ : ويَستأذِنُ الرَّجُلُ عَلَى ابنَتِهِ واُختِهِ إذا كانَتا مُتَزَوِّجَتَينِ .

امام صادق علیه السلام : [لازم است]مرد هنگام وارد شدن بر پدرش اجازه بگیرد ؛ ولی لازم نیست پدر از پسرش اجازه بگیرد ، و مرد از دخترش و خواهرش ، هنگامی که ازدواج کرده باشند ، [لازم است]اجازه بگیرد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۲۸ ح ۳ عن أبی أیوب الخزّاز وراجع : مشکاة الأنوار : ص ۳۴۴ ح ۱۱۰۱ .

حدیث۲۵۲۸

امام صادق علیه السلام :
لِيستَأذِنِ الَّذينَ مَلَكَت أيمانُكُم وَالَّذين لَم يَبلُغُوا الحُلُمَ مِنكُم ثَلاثَ مَرّاتٍ كَما أمَرَكُمُ اللّه ُ عز و جل ، وَمَن بَلَغَ الحُلُمَ فَلا يَلِجُ عَلى اُمِّهِ ولا عَلى اُختِهِ ولا عَلى خالَتِهِ ولا عَلى سِوى ذلِكَ إلاّ بإذنٍ، فَلا تَأذَنوا حَتّى يُسَلِّمَ.
امام صادق علیه السـلام : کسانی که مملوک شما هستند و کسانی که بالغ نشده اند ، باید در سه هنگام ، اجازه بگیرند ، همان گونه که خداوند عز و جلبه شما امر کرده است ، و کسی که بالغ شد ، بدون اجازه ، نه بر مادرش ، نه بر خواهرش ، نه بر خاله اش و نه بر دیگران ، وارد نشود . اجازه [ی ورود] ندهید ، تا [برای اطّلاع دادن ورودش]سلام کند .
الکافی : ج ۵ ص ۵۲۹ ح ۱ عن جرّاح المدائنی ، مشکاهٔ الأنوار : ص ۳۴۲ ح ۱۰۹۷.

حدیث۲۵۲۹

امام صادق علیه السلام :
لا يُجامِعِ الرَّجُلُ امرَأَتَهُ ولا جارِيَتَهُ وفِي البَيتِ صَبِيٌّ ؛ فَإِنَّ ذلِكَ مِمّا يورِثُ الزِّنا.
امام صادق علیه السـلام : در حالی که کودکی در اتاق باشـد ، مرد نباید با زن و کنیزش آمیزش کند ؛ چرا که این ، از آن چیزهایی است که زنا را در پی می آورد .
الکافی : ج ۵ ص ۴۹۹ ح ۱ عن ابن راشد عن أبیه ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۱۴ ح ۱۶۵۵ عن أبی راشد عن أبیه .

حدیث۲۵۳۰

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ لَيَرحَمُ العَبدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ.
امام صادق علیه السلام : بدون تردید ، خداوند بر بنده خود به خاطر شدّت محبّت به فرزندش ، رحم می کند .
الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۵ عن ابن أبی عمیر عمّن ذکره ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۲ ح ۴۶۹۵.

حدیث۲۵۳۱

امام صادق علیه السلام :
قالَ موسَى بنُ عِمرانَ عليه السلام : يا رَبِّ، أيُ الأعمالِ أفضَلُ عِندَكَ ؟
فَقالَ : حُبُّ الأَطفالِ، فَإِنّي فَطَرتُهُم عَلى تَوحيدي، فَإِن أمَتُّهُم أدخَلتُهُم بِرَحمَتِي جَنَّتي.
امام صادق علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام گفت : پروردگارا ! کدام عمل ، نزد تو برترین است ؟
فرمود : «دوست داشتن کودکان ؛ چرا که من ، آنان را بر توحید خود سرشته ام . اگر آنان را بمیرانم ، به رحمت خودم آنان را وارد بهشتم خواهم کرد» .
المحاسن : ج ۱ ص ۴۵۷ ح ۱۰۵۷ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۵۰۵ ح ۱۷۵۱ کلاهما عن المساور ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۷ ح ۵۷ .

حدیث۲۵۳۲

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَی النَّبِیِ صلی الله علیه و آله فَقالَ : ما قَبَّلتُ صَبِیّا قَطُّ. فَلَمّا وَلّی قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : هـذا رَجُلٌ عِندِی أنَّهُ مِن أهلِ النّارِ.

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : هرگز کودکی را نبوسیده ام . وقتی بازگشت پیامبر خدا فرمود : «این ، کسی است که در نظر من از اهل آتش است» .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۷ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۳ ح ۳۹۱ .

حدیث۲۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

قـالَ والِدی علیه السـلام : وَاللّه ِ إنّی لَاُصـانِعُ بَعضَ وُلـدِی واُجلِسُهُ عَلی فَخِذِی واُکثِرُ لَهُ المَحَبَّةَ ، واُکثِرُ لَهُ الشُّکرَ، وإنَّ الحَقَّ لِغَیرِهِ مِن وُلدِی ، ولکِن مُحافَظَةً عَلَیهِ مِنهُ ومِن غَیرِهِ ؛ لِئَلّا یَصنَعوا بِهِ ما فَعَلَ بیوسُفَ

امام صادق علیه السلام : پـدرم علیه السـلامفرمود : «به خدا سوگند ، من نسبت به یکی از فرزندانم تظاهر می کنم و او را بر زانویم می نشانم و بسیار به او محبّت می کنم و بسیار از او تشکّر می کنم . هر چنـد حق با فرزند دیگر من است ؛ لیکن به خاطر حفاظت کردن وی از او و دیگران ، چنین می کنم تاکاری را که برادران یوسف با او کردنـد ، اینان با وی نکنند . خداوند ، سوره یوسف را فرو نفرسـتاده است ، مگر نمونه ای برای آن که برخی از ما نسـبت به برخی دیگر ، حسادت نورزد ، همان گونه که برادران یوسـف بر او حسادت ورزیدند و ستم نمودند» .

فی المصدر : «وإخوته» ، وما أثبتناه هو الصحیح .

حدیث۲۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

دَعِ ابنَکَ یَلعَبُ سَبعَ سِنینَ، ویُؤَدَّبُ سَبعَ سِنینَ، وألزِمهُ نَفسَکَ سَبعَ سِنینَ، فإن أفلَحَ، وإلاّ فَإنّهُ مِمَّن لا خَیرَ فیهِ.

امام صادق علیه السلام : فرزندت را رها کن تا هفت سال بازی کند و در هفت سال [دوم] ، او را تربیت کن و هفت سال [سوم] ، او را با خودت همراه کن . اگر رستگار شد ، چه خوب ؛ در غیر این صورت ، از کسانی است که هیچ خیری در آنها نیست .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۹۲ ح ۴۷۴۳، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۷ .

حدیث۲۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

أیُّما رَجُلٍ دَعا عَلی وَلَدِهِ أورَثَهُ اللّه ُ الفَقرَ.

امام صادق علیه السلام : هر کس فرزندش را نفرین کند ، خداوند او را فقیر نماید .

عدّة الداعی : ص ۸۰، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۹ ح ۷۷.

حدیث۲۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

«وَبِالْوَ لِدَيْنِ إِحْسَـنًا» : الإحسانُ

أن تُحسِنَ صُحبَتَهُما، وألّا تُكَلِّفَهُما أن يَسألاكَ شَيئا مِمّا يَحتاجانِ إلَيهِ وإن كانا مُستَغنِيَينِ .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره این سخن خداوند متعال که فرموده «و نیکی

کردن به پدر و مادر» ـ : نیکی کردن ، این است که با آنان خوبْ همراهی کنی ، و این که آنان را به زحمت نیندازی که چیزی از نیازهایشان را از تو بخواهند ، هر چند توانگر باشند .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۷ ح ۱ عن أبی ولّاد الحنّاط، مشکاة الأنوار : ص ۲۸۲ ح ۸۵۴ .

حدیث۲۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

«إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ ...» : إن أضجَراكَ فَلا تَقُل لَهُما : اُفٍّ، ولا تَنهَرهُما إن ضَرَباكَ.

امام صادق علیه السلام : ـ درباره سخن خداوند متعال «اگر کنار تو به پیری رسیدند . . .» ـ : اگر آنان ، تو را به تنگ آوردند ، ناراحتی ات را ابراز مکن واگر تو را زدند ، بر آنان فریاد مزن [و درشتی مکن] .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبی ولّاد الحنّاط .

حدیث۲۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

أدنَى العُقوقِ : «اُفٍّ»، ولَو عَلِمَ اللّه ُ عز و جلشَيئا أهوَنَ مِنهُ لَنَهى عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : پایین ترین درجه نافرمانی ، «اُف» گفتن است و اگر خداوند عز و جلچیزی کمتر از این سراغ داشت ، بی تردید ، از آن نهی می نمود .

الکافی : ج ۲ ص ۳۴۸ ح ۱ عن حدید بن حکیم، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۴۴ ح ۱۶۰ عن داود بن سلیمان الفرا عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۲۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

«وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ» : لا تَملَأ عَينَيكَ مِنَ النَّظَرِ إلَيهِما إلّا بِرَحمَةٍ ورِقَّةٍ، ولا تَرفَع صَوتَكَ فَوقَ أصواتِهِما، ولا يَدَكَ فَوقَ أيديهِما، ولا تَقَدَّم قُدّامَهُما.

امام صادق علیه السلام : ـ درباره سخن خداوند متعال «و از سرِ رحمت ، بال فروتنی بر آنان بگستر» ـ : چشمانت را جز با مهربانی و دلسوزی از نگاه به آنان ، پُر مکن و صدایت را بالاتر از صدای آنان و دستت را بالاتر از دستان آنان ، بلند مکن و بر گام های آنان ، پیشی مگیر .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبی ولّاد الحنّاط.

حدیث۲۵۴۰

امام صادق علیه السلام :

«وَ قُل لَّهُمَا قَوْلاً کَرِیمًا » : إن ضَرَباکَ فَقُل لَهُما : غَفَرَ اللّه ُ لَکُما.

امام صادق علیه السلام : ـ درباره سخن خداوند متعال «محترمانه با آنان سخن بگو» ـ : اگر تو را زدند ، به آنان بگو : خداوند ، شما را بیامرزد!

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبی ولّاد الحنّاط .

حدیث۲۵۴۱

امام صادق علیه السلام :

یَجِبُ لِلوالِدَینِ عَلَی الوَلَدِ ثَلاثَةُ أشیاءَ : شُکرُهُما عَلی کُلِّ حالٍ، وطاعَتُهُما فیما یَأمُرانِهِ ویَنهَیانِهِ عَنهُ فی غَیرِ مَعصیَةِ اللّه ِ ، ونَصیحَتُهُما فِی السِّرِّ وَالعَلانِیَةِ .

امام صادق علیه السلام : پدر و مادر ، سه حق بر فرزند دارند : سپاس گزاری از آنان در همه حال ؛ فرمان بُرداری از آنان در هرآنچه به او امر و نهی می کنند ، غیر از نافرمانی خدا ؛ و خیرخواهی برای آنان ، در نهان وآشکار .

تحف العقول : ص ۳۲۲، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳۶ ح ۶۷ .

حدیث۲۵۴۲

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوا آباءَکُم ؛ یَبَرَّکُم أبناؤُکُم.

امام صادق علیه السلام : به پدرانتان ، نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

الکافی : ج ۵ ص ۵۵۴ ح ۵ عن عبید بن زرارة، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۲۱ ح ۴۹۸۵.

حدیث۲۵۴۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن مُؤمِنٍ یَخذُلُ أخاهُ وهُوَ یَقدِرُ عَلی نُصرَتِهِ ، إلاّ خَذَلَهُ اللّه ُ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ.

امام صادق علیه السلام : هیچ مؤمنی نیست که برادرش را تنها بگذارد ، در حالی که می تواند او را یاری دهد ، مگر آن که خداوند ، در دنیا و آخرت ، او را بی یاور خواهد ساخت .

ثواب الأعمال : ص ۱۷۷ ح ۱، الأمالی للصدوق : ص ۵۷۴ ح ۷۸۵، المحاسن : ج ۱ ص ۱۸۳ ح ۲۹۶ کلّها عن إبراهیم بن عمر الیمانی.

حدیث۲۵۴۴

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ لِأَخیهِ المُؤمِنِ : «مَرحَبا»، کَتَبَ اللّه ُ تَعالی لَهُ مَرحَبا إلی یَومِ القِیامَةِ.

امام صادق علیه السلام : هر کس به برادر مؤمن خود بگوید : «خوش آمدی!» ، خداوند متعال تا روز قیامت برای او خوشامد می نویسد .

الكافی : ج ۲ ص ۲۰۶ ح ۲ عن جمیل بن درّاج، ثواب الأعمال : ص ۱۷۶ ح ۱ عن إسحاق بن عمّار.

حدیث۲۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

اُذكُروا أخاكُم إذا غابَ عَنكُم بِأَحسَنِ ما تُحِبّونَ أن تُذكَروا بِهِ إذا غِبتُم عَنهُ .

امام صادق علیه السـلام : وقتی برادرتان نزد شما نبود ، از او به بهترین شكلی یاد كنید كه دوست می دارید وقتی شما نزد او نیستید ، از شما آن گونه یاد شود .

الأمالی للطوسی : ص ۲۲۵ ح ۳۹۱ عن عبید اللّه بن عبد اللّه ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۹۶ ح ۱۷.

حدیث۲۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ إخوانی إلَیَ مَن أهدى إلَیَ عُیوبی.

امام صادق علیه السلام : دوست داشتنی ترینِ دوستان من ، كسی است كه عیب هایم را به من هدیه دهد .

الكافی : ج ۲ ص ۶۳۹ ح ۵ ، تحف العقول : ص ۳۶۶.

حدیث۲۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

لاـ تَطعَنوا فی عُیوبِ مَن أقبَلَ إلَیكُم بِمَوَدَّتِهِ، ولاـ توقِفوهُ عَلى سَیِّئَةٍ یَخضَعُ لَهـا ؛ فَإِنَّهـا لَیسَت مِن أخلاـقِ رَسولِ اللّه ِ صـلى الله علیه و آلهومِن أخلاقِ أولِیائِهِ .

امام صادق علیه السلام : به كسی كه با دوستی به شما رو آورده است ، طعنه نزنید و كار بدی را كه انجام داده، به رخُش نكشید كه موجب سرافكندگی او می گردد ؛ چرا كه این ، از اخلاق پیامبر خدا صلى الله علیه و آله و از اخلاقِ دوستان او نیست .

الكافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۲، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۴۶ كلاهما عن مسعدهٔ بن صدقهٔ .

حدیث۲۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

فازَ وَاللّه ِ الأبرارُ ، أتَدری مَن هُم؟ هُمُ الَّذینَ لا یُؤذونَ الذَّرَّ

امام صادق علیه السـلام : به خدا سوگند ، نیكوكاران رسـتگارند . آیا می دانی آنان چه كسانی هستند ؟ آنان ، كسانی اند كه [حتّى]مورچه را نمی آزارند .

الذَّرُّ : صِغارُ النَّملِ (المصباح المنیر : ص ۲۰۷ «ذرّ») .

حدیث۲۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

درآمد

بررسی رهنمودهای پیشوایان اسلام درباره حقوق نوزاد ، نشان می دهد که کودک ، در آغاز تولّد ، هشت حق بر خانواده خود دارد .این حقوق ، عبارت اند از :

۱ . بزرگداشت تولّد

روزی که خداونـد متعال ، نعمتی به انسان عنایت کند ، «عید» است و فرخنده و مبارک . نوزاد ، نعمت بزرگی برای خانواده است و جشن تولّد ، در حقیقت ، جشن سپاس گزاری از این نعمت بزرگ الهی است و تهنیتِ گفتن آن و ولیمه دادن برای بزرگداشت آن ، مطلوب است .

جشن تولّد ، بزرگداشت روزی است که نخستین

نعمت الهی که خلعت وجود است ، انسان را فرا می گیرد و او با کمال عزّت و بزرگواری ، دیده به جهان می گشاید .

پیامبر خدا از امام علی علیه السلام پرسید: «نخستین نعمتی که خداوند به تو عنایت کرد ، چیست ؟

امام پاسخ داد : «نخستین نعمت الهی بر من ، این است که مرا آفرید ، در حالی که چیز در خور ذکری نبودم .

بنا بر این ، تکرار همه ساله جشن تولّـد ، به منظور سـپاس گزاری از نخستین نعمت الهی ، شایسـته و نیکوست ، هرچند دلیل خاصّی که استحباب این جشن را اثبات نماید ، وجود ندارد ؛ مانند جشن تکلیف .

۲ . غُسل دادن

درباره غسل نوزاد ، چند نکته قابل توجّه است :

الف ـ مقصود از این غُسـل ، شسـتشوی نوزاد نیست ؛ بلکه مقصود ، غُسل به مفهوم شـرعی آن است . بنا بر این ، کسـی که نوزاد را غُسل می دهد ، باید احکام غسل (مانند: قصد قربت و ترتیب) را رعایت نماید .

ب ـ استحباب این غسل ، مشروط است به ضرر نداشتن آن برای کودک .

ج ـ استحباب غسل نوزاد ، هنگام تولّد است و تأخیر در آن ، تا دو سه روز ، مانعی ندارد .

د ـ برخی از فقهای گذشته ، غسل نوزاد را واجب دانسته اند .

۳ . اذان و اقامه گفتن در گوش نوزاد

نکاتی که در مورد این اقدام قابل توجّه است ، اینهاست :

الف ـ اذان ، باید در گوش راست نوزاد گفته شود و اقامه ، در گوش چپ او .

ب ـ هنگام گفتن اذان و اقامه در گوش نوزاد ، در برخی روایات ، پس از بلنـد شدن صدای طفل و در برخی ، قبل از افتادن ناف او ذکر شده است .

ج ـ این سنّت اسلامی ، حاکی از نقش آفرینی نخستین صداها در طبیعت کودک و تأثیر آن در تربیت و سرنوشت اوست .

۴ . برداشتن کام کودک

مقصود از این عمل ، مالیدن مقداری تربت سیّدالشهدا علیه السلام و آب فرات به کام نوزاد است .

حکمت این کار ، آن است که حق طلبی ، عدالت خواهی و دوستی اهل بیت علیهم السلامدر آغاز زندگیدر جان کودک نفوذ کند ، چنان

که در برخی روایات به این معنا اشاره شده است .

در شماری از روایات ، برداشتن کام کودک با آب باران ، آب گرم ، خرما و عسل نیز توصیه شده است و از این رو ، در صورت امکان ، بهتر است قدری عسل و خرما با کمی آب فرات یا آب باران مخلوط کنند و به کام کودک بمالند .

این رهنمود نیز نشان دهنده نقش نخستین خوردنی ها ، مانند نخستین شنیدنی ها ، در سرنوشت کودک است .

۵ . انتخاب نام نیکو

در روایات اسلامی ، انتخاب نام نیکو برای نوزاد ، نخستین نیکی خانواده به فرزند ، شمرده شده است . شایسته است خانواده های مسلمان ، با بهره گیری از رهنمودهای پیشوایان خود ، بهترین نام را برای فرزندان خویش انتخاب نمایند . این رهنمودها عبارت اند از :

الف ـ خانواده ها می تواند هر نام زیبایی را برای کودک خود ، انتخاب کنند ؛

ب ـ صادق ترین نام ها ، نام هایی است که حاکی از عبودیت و پیوند انسان با آفریدگار خود باشد ؛

ج ـ بهترین نام ها ، نام انبیای الهی و پیشوایان دینی و بهتر از همه ، نام محمّد است ؛

د ـ کسانی که خداوند

متعال ، چهار فرزند پسر به آنها عنایت کرده ، نکوهیده است که نام یکی از آنها را «محمّد» نگذارند ؛

ه ـ نام گذاری فرزند قبل از تولّد ، انجام شود و اگر معلوم نیست که جنین ، دختر است یا پسر ، نامی که با هر دو تناسب دارد ، انتخاب گردد . البته تغییر نام پس از تولّد مانعی ندارد ؛

و ـ نام گذاری پسر به «محمّد» تا هفت روز پس از تولّد ، و تغییر آن پس از گذشتن این مدّت ، در صورت تمایل .

ز ـ برخی نام ها مانند : محمّد و فاطمه ، به دلیل ارتباط آنها با شخصیت های بزرگ اسلامی احترام ویژه ای دارند که باید رعایت گردد ؛

ح ـ نام هایی مانند : شهاب ، حریق ، حباب ، کلب ، فرار ، حرب و ظالم ، که حاکی از شر و یا اشرارند مکروه است ؛

ط ـ نام هایی که حاکی از خودستایی است یا هنگام نفی آنها در گفتگو فال بد زده می شود (مانند : مبارک) ، نکوهیده شمرده شده است .

ی ـ نام هایی که شایسته خداوند متعال است (مانند : قدوس ، حَکَمْ ، وخالق) ، نباید در نام گذاری مورد استفاده قرار گیرند و برخی ، این گونه نام گذاری را تحریم کرده اند .

۶ . تراشیدن سرِ نوزاد

مستحب است که روز هفتم ولادت ، موهای سر نوزاد ، تراشیده شود و هم وزن آن ، طلا یا نقره ، صدقه داده شود . در استحباب این عمل ،

تفاوتی میان نوزد دختر و پسر نیست .

۷ . عقیقه کردن برای نوزاد

عقیقه کردن ، عبارت است از ذبح گوسفند هنگام ولادت برای اطعام .

نکاتی که در این باید مورد توجّه قرار گیرد ، عبارت است از :

الف ـ عقیقه کردن برای فرزند ، مستحبّ مؤکّد است ؛ بلکه برخی از فقها

آن را واجب دانسته اند .

ب ـ مستحب است برای پسر ، گوسفند نر عقیقه شود و برای دختر ، گوسفند ماده .

ج ـ زمان عقیقه کردن ، روز هفتم ولادت است و اگر در آن تأخیر بیفتد ، استحباب آن ساقط نمی شود ؛ بلکه اگر پدر و مادر برای فرزند عقیقه نکردند ، مستحب است شخص پس از بلوغ برای خود ، عقیقه کند .

د ـ مستحب است که گوشت عقیقه را میان مؤمنان تقسیم کنند و از آنان بخواهند برای نوزاد ، دعا کنند ؛ ولی بهتر است عقیقه را بپزند و حدّاقل ، ده نفر از اهل ایمان را برای خوردن آن ، دعوت کنند تا از آن بخورند و برای نوزاد ، دعا نمایند .

ه ـ مستحب است در

تقسیم کردن گوشت عقیقه ، استخوان های آن را نشکنند و پا و ران ، بلکه یک چهارم آن را برای ماما بفرستند .

و ـ برای پدر و مادر نوزاد و عائله پدر ، مکروه است از عقیقه نوزادشان بخورند و این کراهت ، برای مادر نوزاد ، بیشتر است .

ز ـ دعا کردن هنگام ذبح عقیقه ، مستحب است . دعاهایی که در این باره از اهل بیت علیهم السلاموارد شده ، بسیار است .

۸ . ختنه کردن نوزاد

ختنه کردن پسر در روز هفتم ولادت ، مستحب است و تأخیر آن تا هنگام بلوغ ، جایز است . احتیاط ، آن است که اولیای کودک ، او را قبل از بلوغ ختنه کنند ؛ امّا پس از بلوغ ، ختنه ، واجبِ فوری است و تأخیر آن جایز نیست .

همچنین ، مستحب است که هنگام ختنه کودک ، دعای مأثور خوانده شود .

حدیث۲۵۵۰

امام صادق علیه السلام :

یکی از مباحث مهم تربیتی ، عدالت ورزی والدین در اظهار محبّت به فرزندان و واگذاری امکانات مادّی به آنهاست . این مسئله از دو نگاه ، قابل بحث و بررسی است : فقهی ـ حقوقی و تربیتی .

آنچه در این جا مورد نظر است ، عدالت ورزی نسبت به فرزندان از نگاه دوم است .

عدالت ورزی نسبت به فرزندان ، می تواند آثار تربیتی مهمّی را بدین شرح به دنبال داشته باشد :

۱ . فرزندان نیز متقابلاً به والدین لطف و نیکی می کنند و حقوق آنان را رعایت خواهند کرد .

۲ . آنان نیز نسبت به فرزندان خود ، از مرز عدالت تجاوز نخواهند کرد .

۳ . عدالت ورزی میان فرزندان ، مانع از حسادت و کینه ورزی آنان نسبت به هم خواهد شد .

۴ . مهم تر این که کودک ، از آغاز زندگی با روح عدالت ورزی پرورش خواهد یافت و رفتار عادلانه خانواده ، زمینه را برای تأمین عدالت اجتماعی فراهم خواهد ساخت .

بر عکس ، بی عدالتی و رفتار تبعیض آمیز نسبت به فرزندان ، نه تنها والدین را از محبّت آنان محروم می کند ؛ بلکه آینده فرزندان را نیز با خطر مواجه می نماید . از این رو ، دانشمندان تعلیم و تربیت در عصر حاضر ، رعایت عدالت در برخورد با فرزندان را برای پرورش انسان های شایسته ، ضرور می دانند ؛ امّا اسلام از چهارده قرن پیش بر این امر تأکید نموده است و پیامبر خدا به مسلمانان

توصیه می فرمود که نه تنها در واگذاری امکانات مادّی ، بلکه در بوسیدن فرزندان نیز عدالت را رعایت کنند .
بـدیهی است که رفتـار عادلانـه ، به معنـای برخورد مساوی و یکسان نیست . چه بسا رعایت عـدالت ایجاب می نمایـد که پـدر برای برخی از فرزندان خود ، به دلیل استعداد بیشتر و

یـا کمتر ، یـا به دلیل بیماری و یا جهات دیگر ، هزینه بیشتری را متحمّل گردد . این ، به معنای بی عـدالتی نیست . البته در این گونه موارد نیز باید سایر فرزندان را نسبت به اقدام خود ، توجیه نمایند .
همچنین ، در صورتی که پـدر احساس کرد رعایت حقّ یکی از فرزندان ، پیامدهای منفی و خطرناکی را به دنبال خواهد داشت ، از آن صرف نظر نماید ، چنان که امام صادق علیه السلاممی فرماید :
قـالَ والِـدی علیه السـلام : وَاللّه إنّی لَأُصـانِعُ بَعضَ وُلـدِی واُجلِسُهُ عَلی فَخِـذِی واُکثِرُ لَهُ المَحَبَّةَ ، واُکثِرُ لَهُ الشُّکرَ، وإنَّ الحَقَّ لِغَیرِهِ مِن وُلدِی ، ولکِن مُحافَظَةً عَلَیهِ مِنهُ ومِن غَیرِهِ ؛ لِئَلّا یَصنَعوا بِهِ ما فَعَلَ بِیوسُفَ إخوَتُهُ؛
پـدرم علیه السـلام فرمود : «به خـدا سوگنـد ، من نسبت به یکی از فرزندانم تظاهر می کنم و او را بر زانویم می نشانم و بسیار به او محبّت می کنم و بسیار از او تشکّر می کنم . هر چند حق با فرزند دیگر من است ؛ لیکن به خاطر حفاظت کردن وی از او و دیگران ، چنین می کنم تاکاری را که برادران یوسف با او کردند ، اینان با وی نکنند .
همان طور که در این حدیث آمده است ، امام باقر علیه السـلام برای پیشگیری از حسادت برخی از فرزندان خود و تبعات سوء آن ، نه تنها نسبت به فرزنـدی که بایـد بیش از دیگران مورد محبّت او قرار گیرد ، اظهار محبّت نمی کنـد ؛ بلکه فرزند دیگری را که در معرض بیماری حسادت است ، مورد لطف و محبّت قرار می دهد تا بدین وسیله ، فرزند برتر را از خطر حسادت برادر ، حفظ نماید و این ، درس تربیتی مهمّی است برای مربّیان ، بویژه پدران و مادران .

حدیث۲۵۵۱

امام صادق علیه السلام :
از هنگامی که کودک به مرحله درک می رسد ، در تعامل خود با والدین ، با وعده هایی برخورد می کند . این وعده ها گاه عملی می شونـد و گاه نمی شونـد . در آموزه های اسـلام ، این مسئله مورد توجّه قرار گرفته و نسبت به وفای به عهد ، توصـیه اکید شده است . دلیل این توصیه را به چند وجه می توان تحلیل و تبیین کرد :
یکی جنبه اخلاقی مسئله است . تخلّف از وعـده ، از اخلاق ناپسـند است و در همه جا و نسبت به هر کس ، صادق است و یکی از مصادیق آن هم کودک است .
دیگری ، جنبه بدآموزی آن برای کودک است . هر چند خُلف وعده ، نهی عام دارد ؛ ولی درباره کودک به جهت شـرایط سنّی و تربیـتی خاصّی که دارد ، از اهمیّت ویژه ای برخـوردار است . کودک ، از رفتـار دیگران ، بخصوص والـدین ، الگو می گیرد و این الگوگیری ، چون در سنین کودکی است ، تأثیر پایدار و عمیق بر شخصیت وی می گذارد ، به گونه ای که اصلاح آن ، غیر ممکن یا بسیار دشوار خواهد بود .
و امّا جنبه سوم ، تأثیر منفی آن بر رابطه کودک با خدا در آینده

است . برخی پژوهش هـا نشان داده که نوع ارتباط کودک با خداونـد ، تحت تأثیر نحوه ارتباط والـدین با کودک بوده است . پیش از آن که کـودک بـا مفهـوم خـدا آشـنا شـود ، والـدین ، بخصوص پـدر را رب و صـاحب اختیـار خود می دانـد و به تعبیری نقش

خداونـدی برای وی قائـل است (و به همین دلیل ، والـدین خود را بی عیب و نقص و دارای همه کمالات و فضایل می دانـد و حتّی تصوّر هم نمی کند که آنان ، دارای عیب و نقصی باشند) . حال اگر والدین به وعده هایی که به کودک خود داده اند ، عمل نکنند ، او این خُلفِ وعده را به مفهوم خداوندی تسرّی می دهد و ناخودآگاه ، در آینده ، رابطه او با خداوند را تحت تأثیر منفی قرار می دهد . اتّفاقا در حدیث شریف نیز تعلیلی آمده که به این حقیقت ، اشاره دارد : «آنان تصور می کنند شما به آنها روزی می دهید» . آن مفهومی که از خداونـدی برای کودک ، قابل فهم است ، «روزی رسانی» است و روزی رسانی در نظر او ، برابر با خداوندگاری است . حال اگر از خداونـدگارِ کودکی خود ، خُلف وعـده ببیند ، نسبت به خداوند و جایگاه او ، همواره بدبین می گردد . حدیث شریف : «الجنّهٔ تحت أقـدام الاُمّهات» نیز در همین بستر می تواند تحلیل گردد ؛ یعنی گذشـته از تلاش هایی که مادران برای تربیت دینی کودک می کنند ، شـکل ارتباط مادر با کودک ، تأثیر مهمّی در شکل گیری تصوّر کودک از خداوند دارد و این ، می تواند در آینده کودک تأثیر گذار باشد .

حدیث۲۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَدَءَ بِكَلامٍ قَبْلَ سَلامٍ فَلاتُجيبُوهُ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

کسی که قبل از سلام سخن گوید،

بـه او اعتـنا نکنـید.

تحف العقول/ ۲۴۵

حدیث۲۵۵۳

امام صادق علیه السلام :

صَلاحُ حالِ التَّعايُشِ وَالتَّعاشُرِ مِلْ ءُ مِكْيالٍ

ثُلْثاهُ فِطْنَةٌ وَثُلْثُهُ تَغـافُلٌ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

اصلاح زندگانی فردی و معاشرت اجتماعی

پیمانه پُری است که دو سومش زیرکی

و یک سـومش چشم پـوشی است.

تحف العقول/ ۳۷۶

حدیث۲۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

اِذا صَلُحَ اَمْرُدُنْياكَ فَاتَّهِمْ دينَكَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

هر گاه کار دنیایت به سامان شد،

دینت را متهـم سـاز.

(مواظب باش دینت آسیب ندیده باشد.)

تحف العقول/ ۳۷۷.

حدیث۲۵۵۵

امام صادق علیه السلام :

لاتَنْظُرُوا فی عُیُوبِ النّاسِ کَالْأَرْبابِ

وَانْظُرُوا فی عُیُوبِکُمْ کَهَیْئَةِ الْعَبْـدِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

ارباب گونه به عیوب دیگران ننگرید،

بـلکه چـون بنـده ای متـواضع،

عیب های خود را وارسی کنید.

تحف العقول/ ۲۹۵.

حدیث۲۵۵۶

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ مَنْ کُنَّ فیهِ فَهُوَ مُنافِقٌ وَاِنْ صامَ وَصَلّی:

مَنْ اِذا حَدَّثَ کَذِبَ وَاِذا وَعَدَ اَخْلَفَ

وَ اِذَا ائْتُمِنَ خـانَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

سه خصلت عـلامت نفاق اسـت،

گر چه صاحبش اهل نماز و روزه باشد:

دروغگویی، خلف وعده و خیانت در امانت.

تحف العقول/ ۲۲۹.

حدیث۲۵۵۷

امام صادق علیه السلام :

اِزالَةُ الْجِـبالِ اَهْـوَنُ

مِنْ اِزالَةِ قَلْبٍ عَنْ مَوْضِعِهِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

کوه کندن از دل کندن آسانتر است.

تحف العقول/ ۲۴۰.

حدیث۲۵۵۸

امام صادق علیه السلام :

اِیّاکُمْ اَنْ یَحْسُدَ بَعْضُکُمْ بَعْضا

فَاِنَّ الْکُفْرَ اَصْلُهُ الْحَسَدُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

مبادا با یکدیگر حسد ورزید،

زیرا کفر و بی دینی از حسد بر می خیزد.

اعیان الشیعه ج ۱ /۶۷۳

حدیث۲۵۵۹

امام صادق علیه السلام :

اَرْبَعَةُ اَشْیاءٍ اَلْقَلیلُ مِنْها کَثیرٌ:

اَلنّارُ وَالْعَداوَةُ وَالْفَقْرُ وَالْمَرَضُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

چهار چیز است که اندک آن هم بسیار است:

آتش، دشمنی، فقر و بیماری.

اعیان الشیعه ج ۱ /۶۷۴.

حدیث۲۵۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ کَشَفَ حِجابَ غَیْرِهِ

اِنْکَشَفَتْ عَوْراتُ بَیْتِهِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر که پرده دری کند،

اسرار و عیوبِ خانه خودش آشکار می شود.

اعیان الشیعه ج ۱ /۶۷۴.

حدیث۲۵۶۱

امام صادق علیه السلام :

إخْتَبِرُوا إخْوانَکُمْ بِخَصْلَتَینِ: فَإنْ کانَتا فیهِمْ وَإلاّ فَأعْزُبْ ثُمَّ اَعْزُبْ ثُمَّ أعْزُبْ: أَلْمُحافَظَةُ عَلَی الصَّلَواتِ فی مَواقیتِها وَالبِرُّ بِالإخْوانِ فِی العُسْرِ وَالیُسْرِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

برادران خود را با دو صفت امتحان کنید، که اگر آن دو صفت را داشتند به دوستی و رفاقت خود با آنها ادامه دهید وگرنه از آنان دوری کنید ، دوری کنید، دوری کنید:

۱ ـ مراقبت بر نماز اول وقت. ۲ ـ نیکی به برادران چه در سختی وتنگدستی، چه درهنگام آسایش وگشایش .

وسائل الشیعه ج۸، ص۵۰۳

حدیث۲۵۶۲

امام صادق علیه السلام :

یَابْنَ جُنْدَب! ...

حَقٌّ عَلی کُلِّ مُسلِمٍ یَعرِفُنا اَن یُعرِضَ عَمَلَهُ فی کُلِّ یومٍ وَلَیلَةٍ عَلی نَفْسِهِ فَیَکُونَ مُحاسِبَ نَفْسِهِ فَإنْ رَأی حَسَنَةً استَزادَ مِنها وَإنْ رَای سَیِّئَةً استَغفَرَ مِنها لِئَلّا یَخزِیَ یَومَ القِیامَةِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

ای پسر جندب ... سزاوار است هر مسلمانی که مارا می شناسد، کردارش را در هر شبانه روز بر خودش عرضه کند و خود را حسابرسی نماید، اگر خوبی دید برآن بیفزاید و اگر گناه دید، از آن آمرزش بخواهد تا در روز قیامت رسوا نشود .

تحف العقول ص ۳۱۱.

حدیث۲۵۶۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ العَبدَ المُؤمِنَ الفَقیرَ لَیَقوُلُ : یارَبِّ ارزُقنی حَتیّ أفعَلَ کَذا وَ کَذا مِن البِرِّ وَ وُجوهِ الخَیرِ، فَاذا عَلِمَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ ذلِکَ مِنهُ بِصِدقِ نِیَّةٍ کَتَبَ اللّهُ لَهُ مِنَ الأجرِ مِثلَ ما یَکتُبُ لَهُ لَو عَمِلَهُ، اِنَ اللّهَ واسِعٌ کَریمٌ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

بنده مؤمن فقیر می گوید: پروردگارا ثروتی روزی ام کن تا در راه خیر واحسان چنین و چنان کنم .و چون خداوند به راستیِ نیتش پی می برد ، برای او همان اجر وپاداش را می نویسد که اگر انجام می داد می نوشت. همانا خداوند وسعت بخش وکریم است.

اصول کافی ج۳، ص ۱۳۵

حدیث۲۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

اِنَّما خُلِّدَ أهلُ النّارِ فِی النّارِ لأَنَّ نِیّاتِهِم کانَتْ فِی الدُّنیا أنْ لَو خُلِّدُوا فیها أن یَعصُوااللّهَ أبَداً ؛

وَإنَّما خُلِّدَ أهلُ الجَنَّةِ فِی الجَنَّةِ لِا?نَّ نِیّاتِهِم کانَتْ فِی الدُّنیا أن لَو بَقَوا فیها أن یُطیعُوااللّهَ أبَداً ؛

فَبِالنِّیاتِ خُلِّدَ هؤُلاءِ وَ هؤُلاءِ.

ثُمَّ تَلا قَولَهُ تَعالی :

«قُلْ کُلٌّ یَعْمَلُ عَلی شاکِلَتِهِ» قالَ: عَلی نِیَّتِهِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

اهل دوزخ از این رو در دوزخ برای همیشه می مانند که قصد داشتند، اگر در دنیا جاودان ماندند، همیشه نافرمانی خدا کنند و اهل

بهشت از این رو در بهشت جاودانند که نیت داشتند اگر در دنیا باقی بمانند همیشه در اطاعت خدا باشند؛ پس این دسته و آن دسته به سبب نیّت خود (در بهشت یا جهنم) جاودانی شدند.

سپس این آیه را تلاوت فرمود:

« بگو هرکس برابرِ برنامه خود عمل می کند»، یعنی برابر نیت خویش .

اصول کافی ج۳، ص ۱۳۵ و ۱۳۶

حدیث۲۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَکتُوبٌ فِی التَّوراةِ:

نُحنا لَکُم فَلَم تَبکُوا، وَشَوَّقناکُم فَلَم تُشاقُوا.

أعلِمِ القَتّالینَ أنَّ لِلّهِ سَیفاً لایَنامُ وَ هُوَ جَهَنَّمُ.

أبناءُ الاربَعینَ أوفُوا لِلحِسابِ،

أبناءُ الخَمسینَ زَرعٌ قَد دَنا حَصادُهُ،

أبناءُ السِّتینَ ماذا قَدَّمتُم وَ ماذا أخَّرتُم ؟

أبناءُ السَّبعینَ عُدُّوا أنفُسَکُم فِی المَوتی،

أبناءُ الثَّمانینَ تُکتَبُ لَکُمُ الحَسَناتُ وَ لا تُکتَبُ عَلَیکُمُ السَّیِّئاتُ ،

أبناءُ التِّسعینَ أنتُم اُسَراءُاللّه فی أرضِهِ ثُمَّ یَقُولُ: ما یَقُولُ کَریمٌ أسَرَ رَجُلاً؟ ماذا یَصنَعُ بِهِ؟

قُلتُ: یُطعِمُهُ وَ یُسقیهِ وَ یَفعَلُ بِهِ .

فَقالَ: فَما تَرَی اللّهَ صانِعاً بِأسیرِهِ ؟

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

در تورات چنین آمده است:

برایتان نوحه سرایی کردیم، اما نگریستید، تشویقتان کردیم اما به شوق نیامدید.

(ای پیامبر) به خونریزان بفهمان که خدای را شمشیری است که آرامش ندارد وآن جهنم است .

پس ای چهل ساله ها آماده حساب باشید،

پنجاه ساله ها شما کاشته ای هستید که زمان برداشتش نزدیک است .

شصت ساله ها! چه پیش فرستاده اید وچه به جای نهاده اید ؟

هفتاد ساله ها! خود را جزء رفتگان به حساب آرید،

هشتاد ساله ها! فقط برایتان حسنه می نویسند و گناه برایتان نوشته نمی شود،

نود ساله ها! شما اسیران خدا در زمینید،

سپس می گوید: بخشنده ای که مردی را اسیر کرده چه می گوید؟ وبا اسیر خود چه می کند؟

راوی می گویـد: عرض کردم او را نان و آب می دهد و از او کار می کشد؟.

امـام فرمـود: بنا بر این می خواهی رفتار خـدا با اسیرش چگونه باشد.

موسوعهٔ الامام الصادق علیه السلام ج۱۱ ص۱۷ به نقل از روضه الواعظین ص ۴۹۰

حدیث۲۵۶۶

امام صادق علیه السلام :
ألا بَشِّرِ المَشّائينَ فِى الظُّلُماتِ إلَى المَساجِدِ
بِالنُّورِ السّاطِعِ يَومَ القِيامَةِ .
امـام صـادق علیه السلام فرمـود:
هان، بشارت ده آنانی را که در تاریکی ها به سوی مساجد می روند، به نور درخشانی که در روز واپسین بر آنان پرتو افکن خواهد بود.
ثواب الاعمال، ص۴۵ ح ۱.

حدیث۲۵۶۷

امام صادق علیه السلام :
اُسكُتْ
فَإنَّ الغَنِيَّ إذا كانَ وَصُولاً لِرَحِمِهِ بارّاً بِإخْوانِهِ،
اَضْعَفَ اللّه ُ لَهُ الأجرَ ضِعفَينِ لِأنَ اللّه َ يَقُولُ:
«وَ ما اَمْوالُكُمْ وَ لا أوْلادُكُمْ...» ألايَة.
هنگامی که مردی نزد امام صادق علیه السلام از ثروتمندان بدگویی کرد، امام صادق علیه السلام فرمود:
ساکت باش! ثروتمند اگر همیشه صله رحم کند و نسبت به برادرانش نیکی کند، خداوند دوبرابر به او پاداش خواهد داد، زیرا خداوند می گوید:
« هرگز اموال واولادتان چیزی نیست که شما را به درگاه ما نزدیک سازد، مگر آنکه با ایمان و عمل صالح، کسی مقرّب شود وآنانند که پاداش اعمال صالحشان دوچندان است و در غرفه های بهشت ایمن و آسوده خاطرند.»سوره سبأ، آیه ۳۷.
علل الشرایع، ۶۰۴ ـ ۷۳.

حدیث۲۵۶۸

امام صادق علیه السلام :
لَستُ اُحِبُّ أنْ أرَى الشّابَّ مِنْكُمْ اِلّاغادِياً فى حالَيْنِ:
إمّا عالِماً أوْ مُتَعَلِّماً، فَإنْ لَمْ يَفْعَلْ فَرَّطَ،
فَإنْ فَرَّطَ ضَيَّعَ، فَإنْ ضَيَّعَ أثِمَ،
وَإنْ اَثِمَ سَكَنَ النّارَ وَالَّذى بَعَثَ مَحُمَّداً بِالحَقِّ.
امـام صـادق علیه السلام فرمـود:
هیچ دوست ندارم جوانی از شما را ببینم مگر در یکی از این دو حالت:
یا دانا باشد و یا در حال آموختن، و اگر چنین نباشد، کوتاهی کرده است، و اگر تفریط کند، تباه کرده است، و اگر تباه کند، گناه کرده، و اگر گناه کند، به خدایی که محمد صلی الله علیه و آله را به حق مبعوث کرده قسم، که این جوان در آتش ماندگار خواهد

شد.

امالی طوسی، ۳۰۳ ـ ۶۰۴.

حدیث۲۵۶۹

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لأَبِی عَبْدِاللّه علیه السلامإِنَّ قَوماً یَروُونَ اَنَّ رَسُولَ اللّه صلی الله علیه و آله قالَ: اختِلافُ اُمَّتی رَحَمَةٌ.

فَقالَ علیه السلام: صَدَقُوا.

فَقُلتُ: انْ کانَ اختِلافُهُمْ رَحَمَةً فَاجتِماعُهُم عَذابٌ؟

قالَ علیه السلام: لِیْسَ حَیْثُ تَذهَبُ وَذَهَبُوا، اِنّما اَراد قَولَ اللّه عَزَّوَجلَّ: «فَلَوْلاَ نَفَرَ مِنْ کُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهُوا فِیالدِّینِ وَلِیُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَیْهِمْ لَعَلَّهُمْ یَحْذَرُونَ»

فَأمَرَهُمْ أنْ یَنفِرُواإلی رَسُولِ اللّه صلی الله علیه و آله، وَیَختَلِفُوا اِلَیهِ فَیَتَعَلَّمُوا ثُّمْ یَرْجِعُوا اِلی قَومِهِم فَیُعَلِّمُوهُمْ، إِنَّما اَراد اختِلافَهُمْ مِنْ البُلدان لااختِلافاً فیدین اللّه إِنَّمَا الدّینُ واحِدٌ.

عبدالمؤمن انصاری می گوید:

به امام صادق علیه السلام عرض کردم گروهی از پیامبر نقل می کنند که آن حضرت فرموده اختلاف امت من رحمت است. امام صادق علیه السلامفرمود: راست گفته اند.

انصاری می گوید، عرض کردم: اگر اختلافشان رحمت است پس با هم بودنشان عذاب است؟ امام صادق علیه السلامفرمود:

نه چنین است که تو می پنداری وآنان پنداشته اند. پیامبر صلی الله علیه و آله این آیه را در نظر داشته است که «چرا از هر گروهی عده ای نمی کوچند تا دانای در دین شوند و سپس به سوی قوم خود بازگشته وآنها را [از آتش] بیم دهند.»

پس پیامبر صلی الله علیه و آله مسلمانان را امر کرد که برای یادگیری دین به سویش بیایند وسپس به سوی قوم خود رهسپار شوند وآنان را آموزش دهند؛ پس پیامبر صلی الله علیه و آله رفت و آمد در شهرها را اراده کرده نه اختلاف در دین خدا را ؛ دین خدا یکی بیش نیست.

موسوعة الامام الصادق(ع)، ج ۴، ص ۶۶،بنقل ازالاحتجاج ص۳۵۵.

حدیث۲۵۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ ثَلاثَةً بِغَیْرِحَقٍّ حَرُمَ ثَلاثَةً بِحَقٍّ:

مَنْ طَلَبَ الدُّنیا بِغَیْرِحَقٍّ حَرُمَ الاخِرَةَ بِحَقٍّ؛

وَمَنْ طَلَبَ الرِّآسَةَ بِغَیْرِحَقٍّ حَرُمَ الطّاعَةَ لَهُ بِحَقٍّ؛

وَ مَنْ طَلَبَ المال بِغَیْرِحَقٍّ حَرُمَ بَقاؤُهُ لَهُ بِحَقٍّ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر که سه چیز را بناحقّ بخواهد، از سه چیز دیگر بحقّ محروم می گردد:

هر که دنیا را به بناحق بخواهد از آخرت حقیقتاً محروم می گردد؛

و هر که بناحقّ ریاست طلبی کند از اطاعت زیردستان بحقّ محروم می شود؛

و هر که بناحقّ مالی را بخواهد، از ماندگار بودن آن مال بحقّ محروم می شود.

تحف العقول، ص ۳۳۵.

حدیث۲۵۷۱

امام صادق علیه السلام :

ما ضَعُفَ بَدَنٌ عَمّا قَوِیَتْ عَلَیْهِ النِّیَّهُ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

در موردی که نیت و اراده آدمی قوی باشد،

بـدن دچـار ضعـف و ناتـوانی نمی گـردد.

وسائل الشیعه، ج ۱، باب استحباب نیهٔ الخیر.

حدیث۲۵۷۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ أَولِیاءَ اللّه ُ لَم یَزالُوا مُستَضعَفینَ قَلیلینَ

مُنـذُ خـلَقَ اللّه ُ آدَمَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

اولیاء خدا، از زمانی که خداوند آدم را آفرید،

همواره در ضعف و اقلیت بوده اند.

بحار الأنوار، ج ۶۸ ص ۱۵۴

حدیث۲۵۷۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ جَعَلَ وَلِیَّهُ فِی الدُّنیا غَرَضاً لِعَدُوِّه.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

خــداوند در دنیا دوست خود را،

آماج دشمن خویش قرار داده است.

بحارالانوار، ج ۶۸ ص ۲۲۱

حدیث۲۵۷۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکَ بِالسَّخاءِ وَ حُسْنِ الخُلقِ

فَإنَّهُما یَزینانِ الرَّجُلَ کَما تَزینُ الواسِطَهُ الْقِلادَهَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

بر تو باد بخشندگی و خوشخویی، زیرا همان گونه که گوهر درشتِ وسط گردنبند، سبب زیبایی آن است، این دو خصلت نیز مایه زینت و زیور مردند.

میزان الحکمه ص ۲۳۰۰ ح ۸۰۱۰ به نقل از بحار ج ۷۱ ص ۳۹۱

حدیث۲۵۷۵

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقُوا عَلی دینِکُم فَاحْجُبُوهُ بِالتَّقِیَّةِ؛

فَاِنَّهُ لا ایمانَ لِمَن لا تَقِیَّةَ لَهُ،

اِنَّما اَنتُم فِی النّاسِ کَالنَّحْلِ فِی الطَّیرِ،

لَو اَنَّ الطَّیرَ تَعلَمُ ما فی أجْوافِ النَّحلِ،

ما بَقِیَ مِنها شَیْ ءٌ اِلا أَکَلَتْهُ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

نگران دین خود باشید و آن را با تقیه پوشیده نگهداریـد، زیرا کسـی که تقیه ندارد، ایمان ندارد. شـما در میان مردم مانند زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست، همه آنها را می خورند و چیزی باقی نمی گذارند.

میزان الحکمه ج ۱۴ ح ۲۲۴۹۴ ص ۷۰۴۶

به نقل از کافی ج ۲ ص ۲۱۸

حدیث۲۵۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَوَلّی أمْراً مِن اُمُورِالنّاسِ فَعَدَلَ وَ فَتَحَ بابَهُ وَ رَفَع شَرَّهُ وَ نَظَرَ فی اُمُورِ النّاسِ کانَ حَقّاً عَلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ أن یُؤَمِّنَ رَوْعَتَهُ یَومَ القِیامَةِ وَ یُدْخِلَهُ الجَنَّةَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

هرکس زمام امری از امور مردم را به دست گیرد و عـدالت پیشه کنـد و درِ خانه خود را به روی مردم بگشاید وشـر نرساند وبه امور مردم رسیدگی کند، برخدای عزّوجل است که در روز قیامت او را از ترس وهراس ایمن گرداند و به بهشتش برد.

میزان الحکمه ح ۲۷۷۳ ص ۷۱۲۲ به نقل از بحار ج ۷۵ ص ۳۴۰

حدیث۲۵۷۷

امام صادق علیه السلام :

لا یا أبابَصیرُ، فَاِنَّ الرُّوحَ اِذا فارَقَتِ البَدَنَ

لَمْ تَعُدْ اِلَیهِ، غَیْرَ أَنَّها عَینُ الشَّمسِ

مَرکُوزَةً فِی السَّماءِ فِی کَبِدِها وَ شعاعُها فِی الّدنیا.

ابوبصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: آیا هنگام خواب روح از بدن خارج می شود؟ حضرت فرمودند:

نه!ای ابابصـیر، روح اگر از بدن جدا شود، دیگر به آن باز نمی گردد، امّا روح چون خورشـید است که در وسط آسمان جای دارد،

امّا پرتو آن همه جا را فرامی گیرد.

میزان الحکمه ص ۲۱۵۸ ح ۷۵۰۵ به نقل از بحار ج ۶۱ ص ۴۳ ح ۱۹

حدیث۲۵۷۸

امام صادق علیه السلام :

اِنّا اَهْلَ بَیْتٍ مُرُوَّتُنا العَفوُ عَمَّنْ ظَلَمَنا.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

مـا خانـدانی هستـیم که مـردانگی مـا

گذشت از کسی است که به ما ستم کرده است.

میزان الحکمه ص ۳۸۳۴ به نقل از امالی صدوق ص ۲۳۸ ح ۷

حدیث۲۵۷۹

امام صادق علیه السلام :

إذا رَقَّ العِرْضُ استَصْعَبَ جَمْعُهُ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

هرگاه آبـرو بـریزد،

جمع آوری و (جبران) آن دشوار است.

میزان الحکمه ص ۳۵۵۰ ح ۱۲۱۵۴ به نقل از اعلام الدین ص ۳۰۳

حدیث۲۵۸۰

امام صادق علیه السلام :

یا جارِیَةُ هاتِ ذلِکَ الْکیسَ، هـذِهِ أَرْبَعْمِائةَ دینارٍ وَصَـِلَنی بَها أَبُوجَعفَرٍ، فَخُـذْها وَ تَفَرَّجْ بِها. قالَ فَقُلْتُ لا وَاللّه ِ جُعِلتُ فَـداکَ ما هذا دَهری وَلکن اَحْبَبْتُ أن تَدعُوَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ لی.

قالَ فَقالَ: ای سَأَفعَلُ وَلکن اِیّاکَ أن تُخبِرَ النّاسَ بِکُلِّ حالِکَ فَتَهُونَ عَلَیْهِمْ.

مفضل بن قیس مشکل مالی خود را برای امام صادق علیه السلامشرح داد. حضرت فرمود:

ای کنیز آن همیان را بیاور.

پس فرمود:

این چهارصد دینار است که ابوجعفر (منصور دوانیقی) به من پیشکش کرده است، بردار و با آن به زندگی خود گشایشی بده.

مفضل می گوید عرض کردم:

فدایت شوم به خدا مقصودم این نبود بلکه دوست داشتم تا به درگاه خداوند برایم دعا کنید.

مفضل می گوید: حضرت فرمود:

این کار را خواهم کرد. اما مبادا مشکلات و گرفتاری های خود را به مردم بگویی که نزد آنها بی مقدار می شوی.

میزان الحکمه ح ۸۰۹۸ ص ۲۳۳ به نقل از کافی ج ۴ ص ۲۱ ح ۷

حدیث۲۵۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَن رَوی عَلی مُؤمِنٍ رِوایَةً یُریدُ بِها شَیْنَهُ وَ هَدْمَ مُرُوَّتِهِ لِیَسقُطَ مِن أَعیُنِ النّاسِ، اَخرَجَهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ مِن وِلایَتِهِ اِلی وِلایَةِ الشَّیطانِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس چیزی را نقل کند و قصدش ظاهر ساختن عیب و بدی و ریختن آبروی مؤمنی باشد و بخواهد او را از دیده های مردم بیندازد و در انظار، سبک و بی ارزش کند، خداوند متعال او را از دوستی خود خارج و در دوستی شیطان وارد می کند.

ثواب الاعمال ص ۵۴۷

حدیث۲۵۸۲

امام صادق علیه السلام :

لایَزال الْعَبْدُ الْمُؤمِنُ یُکتَبُ مُحسِناً مادامَ ساکِتاً،

فَاِذا تَکَلَّمَ کُتِبَ مُحْسِناً أو مُسیئاً.

امام صادق علیه السلام فرمود:

بنده مؤمن تا خاموش است، نیکوکار نوشته می شود،

وچون لب گشاید، نیکوکاریا بدکار نوشته خواهد شد.

ثواب الاعمال ص ۳۶۴

حدیث۲۵۸۳

امام صادق علیه السلام :

تَأْمُرُهُمْ بِما أَمَرَهُم اللّه ُ وَ تَنهاهُم عَمّا نَهاهُمُ اللّه ُ عَنْهُ

فَاِنْ أَطاعُوکَ کُنْتَ قَدْ وَقَیتَهُم

وَ إنْ عَصَوکَ فَکُنتَ قَدْ قَضَیتَ ما عَلَیکَ.

امام صادق علیه السلام در پاسخ به ابوبصیر از آیه «خود و خانواده خود را از آتش ... نگه دارید»، پرسید چگونه خانواده را باید از آتش نگه داشت؟ فرمود:

آنها رابه انجام آن چه خدا فرمان داده است فرمان دهی

و از آن چه خدا منعشان فرموده است، منع کنی.

اگر از تو اطاعت کردند آنان را از آتش حفظ کرده ای

و اگر نافرمانیت کردند تو وظیفه ات را انجام داده ای.

میزان الحکمه ص ۳۷۰۴ ح ۱۲۷۱۰ به نقل از تحف العقول ص ۲۳۷

حدیث۲۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

السُّجُودُ مُنتَهَى العِبادَةِ مِن بَنی آدَمَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

سـجـده، اوج عبادت بنی آدم است.

میزان الحکمه ص ۲۳۸۰ ح ۸۲۷۲

حدیث۲۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

بَیْنـا رَسُولِ اللّه صـلی الله علیه و آله فی سَـفَرٍ اذا نَزَلَ فَسَـجَدَ خَمْسَ سَـجَداتٍ فَلَمّا رَکِبَ قالَ لَهُ بَعضُ اَصـحابِهِ: رَأَیناك یا رَسُولَ اللّه صَنَعْتَ مالَمْ تَکُنْ تَصْـنَعُهُ: قالَ صـلی الله علیه و آله: نَعَمْ أَتانی جَبْرَئیلُ علیه السـلام فَبَشَّرَنی اَنَّ عَلیّاً فی الَجنَّةِ فَسَـجَدْتُ شُکْراً لِلّهِ تعالی، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسِـی قالَ: وَ فاطمةُ فی الجَنَّةِ فَسَجَدْتُ شُکْراً لِلّهِ تَعالی، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسی قالَ: وَ الحَسَنُ وَ الحُسَینُ سَیِّدا شبابِ أَهَلِ الجَنَّةِ، فَسَـجَدْتُ شُـکراً لِلّهِ تَعالی، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسِی قالَ: وَ من یُحِبُّهُم فی الجَنَّةِ، فَسَجَدْتُ شُکْراً لِلّهِ تَعالی، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسی قالَ: وَ مَنْ یُحِبُّ مَنْ یُحِبُّهُمْ فی الجَنَّةِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

رسول خـدا در سـفری از مرکب خود پیـاده شـد و پنـج مرتبه به سـجده افتاد، چون سوار مرکـب شـد یکی از یارانش عرض کرد: ما کاری از شما دیدیم که تاکنون چنان نکرده بودید؟!

فرمـود: آری جبرئیـل علیـه السـلام نزد من آمـد و مرا بشـارت داد که علی علیه السـلام اهـل بهشت است. من بشـکرانه این نعمت به پیشـگاه خدا سجده آوردم، چون سر برداشتم گفت فاطمه هم اهل بهشت است. من بشکرانه آن نیز سجده آوردم. چون سر برداشتم گفت: حسن و حسـین دو سرور جوانان بهشتی اند. بازهم بشکرانه آن سجده کردم. چون سر برداشتم گفت هرکس هم که ایشان را دوست بـدارد نیز اهـل بهشت است. من بشـکرانه آن سـجده کردم. چون سـر برداشـتم، گفت هرکس هم که دوستِ دوسـتان ایشان باشد، اهل بهشت است و من بشکرانه آن نیز سجده کردم.

امالی شیخ مفید، مجلس سوم ح ۲ ص ۳۲ و ۳۳

حدیث۲۵۸۶

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِالدُّعاءِ فَاِنَّکُمْ لاتَتَقَرَّبُونَ بِمِثْلِهِ وَ لاتَتْرُکُوا صَغیرَةً لِصِغَرِها أنْ تَسأَلُوها فَإِنَّ صاحِبَ الصِّغارِ هُوَ صاحِبُ الکِبارِ.

سیف تمّار گوید از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

هیچگاه دست از دعا بر ندارید، که شـما به هیـچ وسـیله ای بمانند آن به درگاه خدا نزدیکی پیدا نمی کنید، و هیچ گاه درخواسـت حاجتی را بخاطر کوچك بودنش رها نکنید، چرا که اختیاردار حاجات ناچیز همان اختیاردار حوائج بزرگ است.

امالی مفید، مجلس دوم ح ۹ ص ۳۱

حدیث۲۵۸۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ العَبْدَ إذا کَثُرَتْ ذُنُوبُهُ وَ لَمْ یکُنْ عِندَهُ مایُکَفِّرُها

إبتَلاهُ اللّه ُ تَعالى بِالحُزْنِ فَيُكَفِّرُ عَنهُ ذُنُوبَهُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

چون گناه بنده (مؤمنی) فراوان شود و عمل صالحی نداشته باشد که جبران آن گناهان کند، خداوند او را به غم و اندوه گرفتار می سازد تا گناهانش را پاک کند.

امالی مفید، مجلس سوم ح ۷ ص ۳۶

حدیث۲۵۸۸

امام صادق علیه السلام :

هُمُ البَرَرَةُ بِالاِخْوانِ فى حالِ العُسرِ وَاليُسرِ،

ألمُؤثِرُونَ عَلى أَنْفُسِهِم فى حالِ العُسرِ،

كَذلِكَ وَصَفَهُمُ اللّه ُ فَقالَ:

«وَيُؤثِرُونَ عَلى أَنْفُسِهِم وَلَوْ كانَ بِهِم خَصاصَةٌ.»

امام صادق علیه السلام در وصف مؤمنان کامل می فرماید:

آنان کسانی اند که در روزگار سختی وآسایش به برادران خود نیکی می کنند، در تنگدستی دیگران را بر خود ترجیح می دهند و خداوند در وصف ایشان فرموده است «و از خود گذشتگی می کنند، در حالی که خود بشدّت به آن نیاز دارند.»

بحارالأنوار ج ۶۷ ص ۳۵۱ ح۵۴

حدیث۲۵۸۹

امام صادق علیه السلام :

تَكارَيْنا لأبى_'da‌بدِاللّه علیه السلام قَوْما يَعْمَلُونَ فى بُستانٍ لَهُ وَكانَ اَجَلُهُمْ إلى العَصرِ فَلَمّا فَرَغُوا قالَ لِمُعَتَّبٍ:

أَعطِهِمْ أُجُورَهُمْ قَبلَ أنْ يَجُفَّ عَرَقُهُم.

شعیب می گوید:

گروهی را اجیر کردیم که تا هنگام عصر در باغ امام صادق علیه السلام کار کنند. همین که کارشان تمام شد آن حضرت فرمود:

مزد آنان را قبل ازآنکه عرقشان خشک شود، بپرداز.

اصول کافی ج ۲ ص ۲۸۹ ح ۳

حدیث۲۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

يَعيشُ النّاسُ بِإحسانِهِم أَكثَرَمِمّا يَعيشُونَ بِأَعْمارِهِمْ

وَ يَمُوتُونَ بِذُنُوبِهِم أَكثَرَ مِمّا يَمُوتُونَ بِآجالِهِم.

امام صادق علیه السلام فرمود:

مردم بیش از آنکه با عمر خود زندگی کنند،

بااحسان و نیکو کاری خویش می زیند،

وبیش از آنکه به سبب فرارسیدن اجل خود بمیرند،

براثر گناهان خود می میرند.

بحارالأنوار، ج ۵ ص ۱۴۰ ح۷

حدیث۲۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ لا تُعرَفُ إلّا فی ثَلاثِ مَواطِنَ:

لا يُعرَفُ الحَليمُ إلّا عِندَ الغَضَبِ،

وَ لَا الشُّجاعُ إلّا عِندَ الحَربِ،

وَ لا أخٌ إلّا عِندَ الحاجَةِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

سه کس را جز در سه جا نتوان شناخت:

انسان بردبار را به هنگام خشم،

شجاع را بـه گاه نبرد،

و برادر را به وقت نیاز.

تحف العقول ص ۳۲۹

۹- (۳۰۵) حدیث از حضرت امام کاظم علیه السلام

از۱تا۲۰۰

حدیث۱

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ لُقمانَ علیه السلام قالَ لِابنِهِ : تَواضَع لِلحَقِّ تَکُن أعقَلَ النّاسِ ، وإنَّ الکَیِّسَ لَدَی الحَقِّ یَسیرٌ .

امام کاظم :لقمان به پسرش گفت: «در برابر حق، فروتن باش تا عاقل ترینِ مردم باشی . زیرک و با هوش ، در برابر حق ، آرام است»

.

الکافی : ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۹۹ ح ۱ .

حدیث۲

امام کاظم علیه السلام :

کانَ لُقمانُ علیه السـلام یَقولُ لاِبنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، خُـذ مِنَ الـدُّنیا بُلغَـةً ، ولا تَدخُل فیها دُخولاً یَضُـرُّ بِآخِرَتِکَ ، ولا تَرفُضـها فَتَکونَ عِیالاً عَلَی النّاسِ .

امام کاظم علیه السـلام :لقمان همواره به پسـرش می گفت: « . . . پسـرم! از دنیا به انـدازه کفایت (نیاز) برگیر و آن چنان در دنیا فرو نرو که به آخرتت زیان رسانَد، و چنان هم رهایش نکن که سربار مردم گردی».

قصص الأنبياء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰ .

حدیث۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ لُقمـانَ قـالَ لاِبنِهِ : ... يـا بُنَيَّ ، إنَّ الـدُّنيا بَحرٌ عَميقٌ ، قَد غَرِقَ فيها عالَمٌ كَثيرٌ ، فَلتَكُن سَفينَتُكَ فيها تَقوَى اللّه ، وحَشوُهَا الإيمانَ ، وشِراعُهَا التَوَكُّلَ ، وقَيِّمُهَا العَقلَ ، ودَليلُهَا العِلمَ ، وسُكّانُهَا الصَّبرَ .

امام کاظم علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: « . . . ای پسرم! دنیا دریای عمیقی است که بسیاری در آن غرق شده اند ؛ پس باید کشتیِ [نجات] تو در آن ، پَروامندی از خداوند متعال باشد ، و پُل تو ایمان به خدا ، و بادبان کشتی ات توکّل ، و متولّی آن، خرد ، و راه نمای آن، دانش ، و مسافر آن ، شکیبایی» .

الكافی : ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲ .

حدیث۴

امام کاظم علیه السلام :

كـانَ لُقمانُ عليه السـلام يَقولُ لاِبنِهِ : يا بُنَيَّ ، إنَّ الـدُّنيا بَحرٌ وقَد غَرِقَ فيها جيلٌ كَثيرٌ ، فَلتَكُن سَفينَتُكَ فيها تَقوَى اللّه ِ تَعالى ، وَليَكُن جِسرُكَ إيمانا بِاللّه ِ ، وَليَكُن شِراعُهَا التَّوَكُّلَ ، لَعَلَّكَ ـ يا بُنَيَّ ـ تَنجو وما أظُنُّكَ ناجِياً !

امام کاظم علیه السلام :لقمان همواره به پسرش می گفت: «ای پسرم! دنیا دریایی است که گروه های بسیاری در آن ، غرق شده اند. پس بایـد کشتیِ تو در آن ، پَروامنـدی از خـدای متعال باشد و پل تو ایمان به خدا، و بادبان کشتی ات توکّل ، تا شاید ـ ای پسـرم! ـ نجات یابی ، هر چند من گمان ندارم که نجات یابی!» .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰ .

حدیث۵

امام کاظم علیه السلام :

كانَ لُقمانُ عليه السـلام يَقولُ لاِبنِهِ : يا بُنَيَّ ، إنَّ الـدُّنيا بَحرٌ ، وقَد غَرِقَ فيها جِيلٌ كَثيرٌ ، فَلتَكُن سَفينَتُكَ فيها تَقوَى اللّه ِ تَعالى ، وَليَكُن جِسـرُكَ إيمانـا بِـاللّه ِ ، وَليَكُن شِـراعُهَا التَّوَكُّلَ ، لَعَلَّكَ ـ يـا بُنَيَّ ـ تَنجو وما أظُنُّكَ ناجِيا! يا بُنَيَّ ، كَيفَ لا يَخافُ النّاسُ ما يوعَـدونَ ، وهُم يَنتَقِصونَ فی كُلِّ يَوم ، وكَيفَ لا يُعِـدُّ لِما يوعَـدُ مَن كانَ لَهُ أجَلٌ يَنفَـدُ . يا بُنَيَّ ، خُذ مِنَ الدُّنيا بُلغَةً ، ولا تَدخُل فيها دُخولاً يَضُـرُّ فيها بِآخِرَتِكَ ، ولا تَرفُضـها فَتَكونَ عِيالاً عَلَى النّاسِ ، وصُم صِـياما يَقطَعُ شَـهوَتَكَ ، ولا تَصُم صِـياماً يَمنَعُكَ مِنَ الصَّلاةِ ؛ فَإنَّ الصَّلاةَ أعظَمُ عِندَ اللّه ِ مِنَ الصَّوم .

امام کاظم علیه السـلام :لقمان پیوسته به پسـرش می گفت : «پسـرم ! دنیا دریاست و در آن ، گروه های بسیاری غرق شده اند . پس باید کشتیِ تو در آن ، پروا کردن از خدای تعالی ، و پُل تو ایمان به خدا ، و بادبان کشتی ات توکّل باشد ، تا ـ پسـرم! ـ شاید نجات پیدا کنی ؛ هر چند من گمان ندارم که نجات یابنده باشی . پسرم ! چگونه مردم از آنچه وعده داده شده اند ، نمی ترسند ، در حالی که هر روز ، از [عمر] آنـان کاسـته می شود ؟! و چگونه کسـی که اجلِ پایان پـذیری دارد ، برای آنچه وعـده داده شـده ، مهیّا نمی گردد ؟! پسـرم ! از دنیا به اندازه نیاز ، بر گیر و چنان در آن وارد نشو که به آخرتت زیان رسانَد ، و آن را چنان رها نکن که سـربارِ مردم شوی ، و چنان روزه بگیر که شـهوتت را قطع کنـد و روزه ای نگیر که از نماز ، بازت دارد ؛ چرا که نماز ، نزد خـدا ، از روزه

بزرگ تر است» .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰ .

حديث۶

امام كاظم عليه السلام :

ثَلاثَةٌ يَجلينَ البَصَرَ : النَّظَرُ إلَى الخُضرَةِ و النَّظَرُ إلَى الماءِ الجارى و النَّظَرُ إلَى الوَجهِ الحَسَنِ ؛

امام كاظم عليه السلام :سه چيز ديده را روشنى مى بخشد : نگاه به سبزه ، نگاه به آب جارى و نگاه به صورت زيبا .

همان ، ص ۹۲ .

حديث۷

امام كاظم عليه السلام :

لاتَدخُلوا الحَمّامَ عَلَى الرِّيقِ وَلاتَدخُلُوهُ حَتّى تَطعَمُوا شَيئا ؛

امام كاظم عليه السلام : ناشتا وارد حمّام نشويد . وارد حمّام نشويد مگر آن كه چيزى خورده باشيد .

كتاب من لايحضره الفقيه ، ج ۱ ، ص ۱۱۶ .

حديث۸

امام كاظم عليه السلام :

الحَمّامُ ـ يَومٌ و يَومٌ لا ـ يُكثِرُ اللَّحمَ و إدمانُهُ فى كُلِّ يَومٍ يُذيبُ شَحمَ الكُليَتَينِ ؛

امام كاظم عليه السلام :يك روز در ميان حمّام رفتن ، بر گوشت بدن مى افزايد ، و هر روز به حمّام رفتن چربى كليه ها را آب مى كند [سبب لاغرى مى شود] .

الكافى ، ج ۶ ، ص ۴۹۶ .

حديث۹

امام كاظم عليه السلام :

مَنِ اسْتَشارَ لَم يَعدَم عِندَ الصَّوابِ مادِحا و عِندَ الخَطَإِ عاذِرا ؛

امام كاظم عليه السلام :كسى كه مشورت كند ، اگر كارش را درست انجام دهد ، مردم او را بستايند و اگر به خطا رود ، معذورش دارند .

ميزان الحكمه ، ح ۹۸۴۷ .

حديث۱۰

امام كاظم عليه السلام :

إنّى لأَعمَلُ فى بَعضِ ضِياعى حَتّى أعرَقَ ـ و إنَّ لى مَن يَكفينى ـ لِيَعَلَمَ اللّه ُ أنّى أطلُبُ الرِّزقَ الحَلالَ ؛

امام كاظم عليه السلام :من در برخى از زمين هاى كشاورزى ام كار مى كنم تا آن كه عرق از بدنم سرازير مى شود ، در حالى كه

هستند کسانی که به جای من کار کنند و مرا از کار کردن بی نیاز کنند ، ولی من کار می کنم تا خداوند ببیند که در جست و جوی روزی حلالم .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۷۷ .

حدیث۱۱

امام کاظم علیه السلام :

لایَدخُلُ الفَقرُ بَیتا فیهِ اسمُ مُحَمَّدٍ أو أحمَدَ أو عَلِیٍّ أوِ الحَسَنِ أوِ الحُسَینِ أو جَعفَرٍ أو طالِبٍ أو عَبدِاللّهِ أو فاطِمَةَ مِنَ النِّساءِ ؛

امام کاظم علیه السلام :فقر وارد خانه ای نمی شود که در آن خانه نام محمّد ، احمد ، علی ، حسن ، حسین ، جعفر، طالب ، عبداللّه یا فاطمه ، از نام های زنان ، باشد .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۳۹۶ .

حدیث۱۲

امام کاظم علیه السلام :

تُستَحَبُّ عَرامَةُ الغُلامِ فی صِغَرِهِ لِیَکوُنَ حَلیما فی کِبَرِهِ ؛

امام کاظم علیه السلام :پسندیده است که فرزند در کودکی به بازی و جست و خیز بپردازد تا در بزرگ سالی بردبار و باوقار باشد .

. بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۳۶۲ .

حدیث۱۳

امام کاظم علیه السلام :

حدیث۱۴

امام کاظم علیه السلام :

إذا قامَ قائِمُنا قالَ: یا مَعشَرَالفُرسانِ سِیرُوا فی وَسَطِ الطَّریقِ ، یا مَعشَرَ الرِّجالِ سِیرُوا عَلی جَنبَیِ الطَّریقِ ؛

امام کاظم علیه السلام :هنگامی که قائم ما قیام کند ، می گوید : «ای سوارگان! از وسط راه و ای پیادگان از دو سو حرکت کنید .»

تهذیب الأحکام ، ج ۱۰ ، ص ۳۱۴ .

حدیث۱۵

امام کاظم علیه السلام :

رَجُلٌ مِن أهلِ قُم یَدعُو النّاسَ إلَی الحَقِّ یَجتَمِعُ مَعَهُ قَومٌ کَزُبَرِ الحَدیدِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مردی از قم مردم را به حق فرا می خواند و گروهی استوار ، چون پاره های آهن ، پیرامون او گرد می آیند .

بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۲۱۶ .

حدیث۱۶

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ لِلّهِ عِبادا فِی الأرضِ یَسعَونَ فی حَوائجِ النّاسِ هُمُ الآمِنونَ یَومَ القِیامَةِ ؛

امام کاظم علیه السلام :خداوند در زمین بندگانی دارد که برای برآوردن نیازهای مردم می کوشند ؛ اینان ایمنی یافتگان روز قیامت اند .

. الکافی ، ج ۲ ،ص ۱۹۷ .

حدیث۱۷

امام کاظم علیه السلام :

لاتَستَغنِی شِیعَتُنا عَن أربَعٍ : . . . و سُبحَةٌ مِن طِینِ قَبرِ أبی عَبدِاللّه ِ علیه السلام ؛

امام کاظم علیه السلام :پیروان ما به چهار چیز نیازمندند : . . . . و تسبیحی از تربت مزار امام حسین علیه السلام .

. تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۷۵ .

حدیث۱۸

امام کاظم علیه السلام :

المَغبونُ مَن غُبِنَ عُمرُهُ ساعَةً ؛

امام کاظم علیه السلام :زیان کار کسی است که ساعتی از عمرش را زیان کرده باشد .

نزهة الناظر و تنبیه الخاطر ، ص ۱۲۳ .

حدیث۱۹

امام کاظم علیه السلام :

مَن وَلَهَهُ الفَقرُ أبطَرَهُ الغِنی ؛

امام کاظم علیه السلام :آن که ناداری حیرانش کند ، توانگری سرمستش سازد .

بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۱۹۸ .

حدیث۲۰

امام کاظم علیه السلام :

ما تَسابَّ اثنانِ إلّا انْحَطَّ الأعلی إلی مَرتَبَةِ الأسفَلِ ؛

امام کاظم علیه السلام :هیچ گاه دو تن به هم دشنام ندادند جز آن که بالاتر به مرتبه فروتر سقوط کرد .

همان ، ج ۷۸، ص ۳۳۳ .

حدیث۲۱

امام کاظم علیه السلام :

جِهادُ المَرأةِ حُسنُ التَّبَعُّلِ ؛

امام کاظم علیه السلام :جهاد زن خوب شوهر داری کردن است .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۵۰۷ .

حدیث۲۲

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الحَقَّ و إن کانَ فیهِ هَلاکُکَ ، فَإنَّ فِیهِ نَجاتُکَ ؛

امام کاظم علیه السلام :حق را بگو ، اگرچه نابودی تو در آن باشد ؛ زیرا نجات تو در همان است .

. تحف العقول ، ص ۴۰۸ .

حدیث۲۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ العاقِلَ لایَکذِبُ و إن کانَ فیهِ هَواهُ ؛

امام کاظم علیه السلام :خردمند دروغ نمی گوید ، اگرچه میل او در آن باشد .

. همان ، ص ۳۹۱ .

حدیث۲۴

امام کاظم علیه السلام :

التَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ نِصفُ العَقلِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مهرورزی با مردم نیمی از عقل است .

. همان ، ص ۴۰۳ .

حدیث۲۵

امام کاظم علیه السلام :

مَن استَوی یَوماهُ فَهُوَ مَغبونٌ و مَن کانَ آخِرُ یَومَیهِ شَرَّهُما فَهُوَ مَلعونٌ و مَن لَم یَعرِفِ الزِّیادَةَ فی نَفسِهِ فَهُوَ فی نُقصانٍ و مَن کانَ إلَی النُّقصانِ فَالمَوتُ خَیرٌ لَهُ مِنَ الحَیاةِ ؛

امام کاظم علیه السلام :کسی که دو روزش با هم برابر باشد، زیان کار است. کسی که امروزش بدتر از دیروزش باشد ، از رحمت خدا به دور است . کسی که رشد و بالندگی در خود نیابد ، به سوی کاستی ها می رود و آن که در راه کاستی و نقصان گام بر می دارد مرگ برایش بهتر از زندگی است .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۲۷ .

حدیث۲۶

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ الحَرامَ لایُنمی و إن نُمِیَ لایُبارَکُ فیهِ ؛

امام كاظم عليه السلام :مال حرام افزون نمی گردد و اگر هم افزون گردد بركت نمی يابد .

الكافی ، ج ۵، ص ۱۲۵ .

حديث۲۷

امام كاظم عليه السلام :

إنَّ الجَنَّةَ و الحُورَ لَتَشتاقُ إلی مَن يَكسَحُ المَساجِدَ و يَأخُذُ مِنهُ القِذی ؛

امام كاظم عليه السلام :بهشت و حورالعين مشتاق ديدار كسی هستند كه مسجد را جاروب ، و آن را گردگيری می كند .

بحار الأنوار ، ج ۸۳، ص ۲۸۲ .

حديث۲۸

امام كاظم عليه السلام :

رَجَبٌ شَهرٌ عَظيمٌ يُضاعِفُ اللّه ُ فيهِ الحَسَناتَ و يَمحُو فيهِ السَّيِّئاتَ ؛

امام كاظم عليه السلام :رجب ماه بزرگی است كه خداوند [پاداش] نيكی ها را در آن دو چندان و گناهان را پاك می كند .

كتاب من لايحضره الفقيه ، ج ۲ ، ص ۹۲ .

حديث۲۹

امام كاظم عليه السلام :

ثَلاثٌ مُوبِقاتٌ : نَكثُ الصَّفَقَةِ و تَركُ السُّنَّةِ و فِراقُ الجَماعَةِ ؛

امام كاظم عليه السلام :سه چيز تباهی می آورد : پيمان شكنی ، رها كردن سنّت و جدا شدن از جماعت .

. ميزان الحكمه ، ح ۲۱۲۵۰ .

حديث۳۰

امام كاظم عليه السلام :

عَونُكَ لِلضَّعيفِ أفضَلُ الصَّدَقَةِ ؛

امام كاظم عليه السلام :كمك كردن تو به ناتوان ، بهترين صدقه است .

تحف العقول ، ص ۴۱۴ .

حديث۳۱

امام كاظم عليه السلام :

لَو كانَ فِيكُم عِدَّةُ أهلِ بَدرٍ لَقامَ قائمُنا ؛

امام كاظم عليه السلام : اگر به تعداد اهل بدر [مؤمن كامل] در ميان شما بود ، قائم ما قيام می كرد .

مشكاة الأنوار ، ص ۱۲۸ .

حدیث۳۲

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن لَم یُحاسِب نَفسَهُ فی کُلِّ یَومٍ ؛

امام کاظم علیه السلام :کسی که هر روز خود را ارزیابی نکند ، از ما نیست .

. الاختصاص ، ص ۲۶ .

حدیث۳۳

امام کاظم علیه السلام :

ما مِن شَیءٍ تَراهُ عَیناکَ إلاّ و فیهِ مَوعِظَةٌ ؛

امام کاظم علیه السلام :در هر چیزی که چشمانت می بیند ، موعظه ای است .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۱۹ .

حدیث۳۴

امام کاظم علیه السلام :

مَن کَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النّاسِ کَفَّ اللّهُ عَنهُ عَذابَ یَومِ القِیامَهْ ؛

امام کاظم علیه السلام :هر کس خشم خود را از مردم باز دارد ، خداوند عذاب خود را در روز قیامت از او باز می دارد .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۰۵ .

حدیث۳۵

امام کاظم علیه السلام :

إذا کانَ ثَلاثَةٌ فی بَیتٍ فَلا یَتَناجی إثنانِ دونَ صاحِبِهِما فَإنَّ ذلِکَ مِمّایَغُمُّهُ ؛

امام کاظم علیه السلام :هر گاه سه نفر در خانه ای بودند ، دو نفرشان با هم نجوا نکنند ؛ زیرا نجوا کردن ، نفر سوم را ناراحت می کند .

همان ، ص ۶۶۰ .

حدیث۳۶

امام کاظم علیه السلام :

إیّاکَ أن تَمنَعَ فی طاعَةِ اللّهِ فَتُنفِقُ مِثلَیهِ فی مَعصِیَةِ اللّهِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مبادا از خرج کردن در راه طاعت خدا خودداری کنی ، و آن گاه دو برابرش را در معصیت خدا خرج کنی .

تحف العقول ، ص ۴۰۸ .

حدیث۳۷

امام کاظم علیه السلام :

لاتُذهِبِ الحِشمَةَ بَینَکَ و بَینَ أخیکَ وَأبْقِ مِنها فَإنَّ ذَهابَها ذَهابُ الحَیاءِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مبادا حریم میان خود و برادرت را [یکسره] از میان ببری ؛ چیزی از آن باقی بگذار ؛ زیرا از میان رفتن آن ، از میان رفتن شرم و حیا است .

همان ، ص ۳۰۷ .

حدیث۳۸

امام کاظم علیه السلام :

أبلِغ خَیرا و قُل خَیرا ولا تَکُن أمَّعَةً ؛

امام کاظم علیه السلام :خیر برسان و سخن نیک بگو و سست رأی و فرمان برِ هر کس مباش .

الاختصاص ، ص ۳۴۳ .

حدیث۳۹

امام کاظم علیه السلام :

المُصیبَةُ لِلصّابِرِ واحِدَةٌ و لِلجازِعِ اثنَتانِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مصیبت برای شکیبا یکی است و برای ناشکیبا دوتا .

تحف العقول ، ص ۴۱۴ .

حدیث۴۰

امام کاظم علیه السلام :

الصَّبرُ عَلَی العافِیَةِ أعظَمُ مِنَ الصَّبرِ عَلَی البَلاءِ ؛

امام کاظم علیه السلام :شکیبایی در عافیت بزرگ تر است از شکیبایی در بلا .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۱ ص ۲۶۱ .

حدیث۴۱

امام کاظم علیه السلام :

لَو کانَ فِیکُم عِدَّةُ أهلِ بَدرٍ لَقامَ قائِمُنا ؛

امام کاظم علیه السلام :اگر به تعداد اهل بدر [مؤمن کامل] در میان شما بود ، قائم ما قیام می کرد .

مشکاة الأنوار ، ص ۱۲۸ .

حدیث۴۲

امام کاظم علیه السلام :

کانَ یُعرَفُ مَوضِعُ سُجُودِ أبی عَبدِاللّه ِ بِطیبِ رِیحِهِ ؛

امام کاظم علیه السلام :سجده گاه امام صادق علیه السلام از بوی خوش آن شناخته می شد .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۱۱ .

حدیث۴۳

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله کانَ اِذا اَتاهُ الضَّیْفُ اَکَلَ مَعَهُ وَ لَمْ یَرْفَعْ یَدَهُ مِنَالْخِوانِ حَتّی یَرْفَعَ الضَّیْفُ یَدَهُ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله هرگاه میهمان داشتند، با او غذا می خوردند و دست از سفره و غذانمی کشیدند، تا آن که میهمان دست از غذا خوردن بکشد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۶

حدیث۴۴

امام کاظم علیه السلام :

کانَ النَّبیُّ صلی الله علیه و آله اِذا اَصْبَحَ مَسَحَ عَلی رُؤوسِ وُلْدِهِ وَ وُلْدِ وُلْدِهِ؛

هرگاه صبح می شد پیامبر صلی الله علیه و آله دست نوازش بر سر فرزندان و نوه های خود می کشیدند .

عدة الداعی، ص ۷۹

حدیث۴۵

امام کاظم علیه السلام :

سُئِلَ الکاظِمُ علیه السلام: و أیُّ آیَةٍ أَعظَمُ فی کِتابِ اللّه ِ؟ فَقالَ: بِسمِ اللّهِالرَّحمنِ الرَّحیمِ؛

از امام کاظم علیه السلام پرسیدند: کدامیک از آیات کتاب خدا برتر و بزرگ تر است؟ فرمودند:بسم اللّه الرحمن الرحیم.

بحارالأنوار، ج ۸۹ ، ص ۲۳۸

حدیث۴۶

امام کاظم علیه السلام :

ما مِن أحَدٍ دَهَمَهُ أَمرٌ یَغُمُّهُ أَو کَرَبَتْهُ کُربَةً فَرَفَعَ رَأسَهُ إلَی السَّماءِ ثُمَّقالَ ثَلاثَ مَرّاتٍ: بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ إلاّ فَرَّجَ اللّه ُ کُربَتَهُ و أذهَبَ غَمَّهُ؛

هر کس گرفتار چیزی است که غمگینش می سازد یا ناخوشایندی که ناراحتشمی کند، اگر سر به آسمان بلند کند و سه بار بسم اللّه الرحمن الرحیم بگوید، بی تردید،خداوند، گره از کارش خواهد گشود و غمش را برطرف خواهد کرد.

مکارم الأخلاق، ص ۳۴۷

حدیث۴۷

امام کاظم علیه السلام :

طوبی لِلْمُصْلِحینَ بَیْنَ النّاسِ، اُولئِکَ هُمُ الْمُقَرَّبونَ یَوْمَ الْقیامَهِ؛

خوشا به حال اصلاح کنندگان بین مردم، که آنان همان مقرّبان روز قیامت اند.

تحف العقول، ص ۳۹۳

حدیث۴۸

امام کاظم علیه السلام :

اَداءُ الاَمانَهِ وَالصِّدْقُ یَجْلِبانِ الرِّزْقَ، وَالْخیانَهُ وَالْکَذِبُیَجْلِبانِ الفَقْرَ وَ النِّفاقَ؛

ادای امانت و راستگویی روزی را زیاد می کند و خیانت و دروغگویی باعث فقر و نفاقمی شود.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۳۲۷

حدیث۴۹

امام کاظم علیه السلام :

اَلسِّواکُ فِی الخَلاءِ یورِثُ البَخَرَ؛

مسواک زدن در توالت، دهان را بدبو می کند.

من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۲، ح ۱۱۰

حدیث۵۰

امام کاظم علیه السلام :

اذا کـانَ لَـکَ یا سَـماعَهُ اِلَی اللّه عَزَّوَجَلَّ حاجَهٌ فَقُل : اَللّهُمَّ اِنّی اَسْاَ لُکَبِحَقٍّ مُحَمَّدٍ وَ عَلیٍّ فَاِنَّ لَهُما عِنْـدَکَ شَاْنا مِنَ الشَّاْنِ وَ قَدْرا مِنَ الْقَدْرِ فَبِحَقِّ ذالِکَ الشَّاْنِوَ بِحَقِّ ذالِکَ الْقَدْرِ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آل مُحَمَّدٍ ، وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا. فَاِنَّهُ اِذاکانَ یَومُ الْقیامَهِ لَمْ یَبْقَ مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبیٌّ مُرْسَلٌ وَ لا مُؤْمِنٌ مُمْتَحَنٌ اِلاّ وَ هُوَ یَحْتاجُاِلَیْهِما فی ذالِکَ الْیَوْم ؛

ای سـماعه! هر گاه به درگاه خداونـد عزّوجلّ حاجتی داشتی ، بگو : بار خدایا! به حقّمحمّد و علی ، از تو درخواست می کنم ، زیرا آن دو را نزد تـو مقـام و منزلـتی بزرگ است .پس به حقّ آن مقـام و آن منزلت ، از تو درخواست می کنم که بر محمّـد و خانـدان محمّد ،درود فرستی و فلان و بهمان حاجتم را برآوری، زیرا در روز قیامت ، هیچ فرشته مقرّب وپیامبرِ مُرسل و مؤمن مخلصی نباشد ، مگر این که به آن دو نیازمند باشد.

کافی ، ج ۲، ص ۵۶۲، ح ۲۱

حدیث۵۱

امام کاظم علیه السلام :
اِدْفَعوا مُعالَجَةَ الْاَطِبّاءِ مَا انْدَفَعَ الدّاءُ عَنْكُمْ فَاِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ الْبِناءِ قَليلُهُيَجُرُّ اِلى كَثيرِهِ؛
تا زمانی که بیماری، به جد با شما درگیر نشده است، درگیر معالجه طبیبان نشوید،که درمان به مانند ساختمان است که اندک آن، شخص را به مقدار فراوانش می کشاند.

علل الشرایع، ص، ۴۶۵، ح ۱۷

حدیث۵۲

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّ لُقْمانَ قالَ لاِبْنِهِ: يا بُنَيَّ اِنَّ الدُّنْيا بَحْرٌ عَميقٌ قَدْ غَرِقَ فيها عالَمٌ كَثيرٌ فَلتَكُنْ سَفينَتُكَ فيها تَقْوَى اللّهِ وَ حَشْوُهَا الْايمانَ وَ شِراعُهَا التَّوَكُّلَ وَ قَيِّمُهَا الْعَقْلَوَ دَليلُهَا الْعِلْمَ وَ سُكّانُهَا الصَّبْرَ؛
لقمان به فرزندش فرمود: «فرزندم! دنیا دریایی عمیق است که بسیاری در آن غرقشدند. پس باید در این دریا، کشتی ات تقوای الهی، بار آن ایمان، بادبانش توکل بر خدا،ناخدایش عقل، راهنمایش علم و سکانش (فرمانش) صبر باشد».

کافی، ج ۱، ص ۱۶، ح ۱۲

حدیث۵۳

امام کاظم علیه السلام :
كَما لا يَقومُ الْجَسَدُ اِلاّ بِالنَّفْسِ الحَيَّةِ فَكَذلِكَ لا يَقومُ الدّينُ اِلاّ بِالنِّيَّةِالصّادِقَةِ وَ لا تَثْبُتُ النِّيَّةُ الصّادِقَةُ اِلاّ بِالْعَقْلِ؛
همان گونه که قوام جسم، تنها به جانِ زنده است، قوام دینداری هم تنها به نیّت پاکاست و نیّت پاک، جز با عقل حاصل نمی شود.

تحف العقول، ص ۳۹۶

حدیث۵۴

امام کاظم علیه السلام :
لَيْسَ مِنّا مَنْ لَمْ يُحاسِبْ نَفْسَهُ فى كُلِّ يَوْمٍ فَاِنْ عَمِلَ خَيْرا اسْتَزادَ اللّه َمِنْهُ وَ حَمِدَ اللّه َ عَلَيْهِ وَ اِنْ عَمِلَ شَيْئا شَرّا اسْتَغْفَرَ اللّه َ وَ تابَ اِلَيْهِ؛
از ما نیست کسی که هر روز اعمال خود را محاسبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدابخواهد بیشتر نیکی کند و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر بدی کرده از خدا آمرزشبخواهد و توبه نماید.

الاختصاص، ص ۲۶

حدیث۵۵

امام کاظم علیه السلام :

قالَ بَعْضُهُم : شَکْوَتُ اِلی ابِی الْحَسَنِ موسی علیه السلام ابنا لی ، فَقالَ : لاتَضْرِبْهُ، وَاهْجُرْهُ وَ لا تُطِلْ ؛

کسی گفت : از فرزندم به امام کاظم علیه السلامشکایت کردم . ایشان فرمودند : «او را نزن بلکهبا او قهر کن ولی نه به مدّت طولانی .

عدّهٔ الداعی ، ص ۷۹

حدیث۵۶

امام کاظم علیه السلام :

تُسْتَحَبُّ عَرامَةُ الصَّبِیِّ فی صِغَرِهِ لِیَکونَ حَلیما فی کِبَرِهِ، ما یَنْبَغیاَنْ یَکونَ اِلّا هکَذا ؛

خوب است بچّه در کودکی بازی گوش باشد تا در بزرگ سالی بردبار گردد و شایستهنیست که جز این باشد .

کافی ، ج ۶، ص ۵۱، ح ۲

حدیث۵۷

امام کاظم علیه السلام :

وَاللّه ما اُعْطِیَ مُؤْمِنُ قَطَّ خَیْرَ الدُّنْیا وَالآْخِرَةِ، اِلاّ بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِاللّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ رَجائِهِ لَهُ وَ حُسْنِ خُلْقِهِ وَالْکَفِّ عَنِ اغْتیاب الْمُؤْمِنینَ؛

به خدا قسم خیر دنیا و آخرت را به مؤمنی ندهند مگر به سبب حسن ظن وامیدواری او به خدا و خوش اخلاقی اش و خودداری از غیبت مؤمنان.

بحارالأنوار، ج ۶، ص ۲۸، ح۲۹

حدیث۵۸

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ عِبادا فِی الْاَرضِ یَسْعَوْنَ فی حَوائِجِ النّاسِ هُمُ الآْمِنونَ یَوْمَالقیامَةِ؛

خدا را در زمین بندگانی است که برای رفع نیازهای مردم می کوشند. اینان در روزقیامت در امان هستند.

کافی، ج ۲، ص۱۹۷، ح ۲

حدیث۵۹

امام کاظم علیه السلام :

اَلنّاسُ عَلی اَرْبَعَةِ اَصْنافٍ: جاهِلٌ مُتَرَدّی مُعانِقٌ لِهَواهُ وَ عابِدٌ مُتَقَوّیکُلَّما اَزْدادَ عِبادَةً اَزْدادَ کِبْرا وَ عالِمٌ یُریدُ اَنْ یوطَاَ عُقْباهُ وَ یُحِبُّ

مَحْمِدَةَ النّاسِ وَعارِفٌ عَلی طَریقِ الحَقِّ یُحِبُّ القیامَ بِهِ فَهُوَ عاجِزٌ اَوْ مَغْلوبٌ فَهذا اَمْثَلُ اَهْلِ زَمانِکَ وَاَرْجَحُهُمْ عَقْلاً؛
مردم چهار گروهند: جاهلی که غرق در هوا و هوس و در معرض هلاکت است، عابدیکه تظاهر به تقوا می کند و هر چه بیشتر عبادت می نماید، تکبرش بیشتر می شود،عالمی که می خواهد پشت سرش حرکت کنند و دوست دارد از او تعریف نمایند، وحق شناسِ حق پویی که دوست دارد حق را به پادارد، اما یا ناتوان است و یا زیر سلطه.چنین فردی بهترین نمونه روزگار و عاقل ترین مردم دوران است.

خصال، ص ۲۶۲

حدیث۶۰

امام کاظم علیه السلام :
عَنْ عَلیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ اَخیهِ موسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیه السلام قالَ: وَ سَاَلْتُهُعَنْ رَجُلٍ اَعْطی رَجُلاً مِاَةَ دِرْهَمٍ عَلی اَنْ یُعْطیَهُ خَمْسَةَ دَراهِمَ اَوْ اَقَلَّ اَوْ اَکْثَرَ قالَ: هذَاالرِّبَا الْمَحْضُ؛
علی بن جعفر می گوید: از برادرم امام کاظم علیه السلام در مورد مردی که صد درهم قرض بهدیگری داد به این شرط که پنج درهم یا کمتر یا بیشتر به او بدهد پرسیدم؟ فرمودند: اینعمل ربای محض است.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۰۸، ح ۷

حدیث۶۱

امام کاظم علیه السلام :
اَ لْمُؤْمِنُ قَلیلُ الْکَلامِ کَثیرُ الْعَمَلِ، وَ الْمُنافِقُ کَثیرُ الْکَلامِ قَلیلُ الْعَمَلِ؛
مؤمن کم حرف و پر کار است و منافق پر حرف و کم کار.

تحف العقول، ص۳۹۷

حدیث۶۲

امام کاظم علیه السلام :
مُشاوَرَةُ الْعاقِلِ النّاصِحِ یُمْنٌ وَ بَرَکَةٌ وَ رُشْدٌ وَ تَوفیقٌ مِنَ اللّه ؛
مشورت با عاقلِ خیرخواه، خجستگی، برکت، رشد و توفیقی از سوی خداست.

تحف العقول، ص ۳۹۸

حدیث۶۳

امام کاظم علیه السلام :

عَلَیْکَ بِاللِّفْتِ فَکَلهُ ـ یَعْنی اَلسَّلجَمَ ـ فَاِنَّهُ لَیْسَ مِنْ اَحَدٍ اِلاّ وَ لَهُ عِرْقٌمِنَ الْجُذام، وَ اللِّفْتُ یُذیبُهُ؛
شلغم بخور، زیرا هیچ کس نیست که در او رگی از جذام نباشد، و شلغم این رگرا می سوزاند.

کافی، ج ۶ ، ص ۳۷۲، ح ۱

حدیث۶۴

امام کاظم علیه السلام :
قُلِ الْحَقَّ وَ اِنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ فَاِنَّ فیهِ نَجاتَکَ... اِتَّقِ اللّه َ وَ دَعِ الْباطِلَوَ اِنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فَاِنَّ فیهِ هَلاکَکَ؛
حق را بگو اگر چه نـابودی تو در آن باشـد، زیرا که نجـات تو در آن است... تقوای الهیپیشه کن و باطـل را فرو گـذار هر چنـد [به ظاهر] نجات تو در آن باشد، زیرا که نابودی تو درآن است.

تحف العقول، ص ۴۰۸

حدیث۶۵

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! إنَّ العاقِلَ لایَکذِبُ وإن کانَ فیهِ هَواهُ؛
ای هشام! خردمند دروغ نگوید ، هر چند دلخواهش باشد.

حدیث۶۶

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! إنَّ العاقِلَ لایُحَدِّثُ مَن یَخافُ تَکذیبَهُ ولا یَسألُ مَن یَخافُ مَنعَهُ؛
ای هشـام! خردمنــد بـا آن کس کـه از تکــذیبش بیـم دارد ، ســخن نمی گویــد ، و ازهر کس کـه از دریـغ ورزی اش بیـم دارد ، درخواست نمی کند.

حدیث۶۷

امام کاظم علیه السلام :
اِستَحیُوا مِنَ اللّه ِ فی سَرائِرِکُم کَما تَستَحیُونَ مِنَ النّاسِ فی عَلانِیَتِکُم؛
از خدا در نهان های خویش شرم دارید ، همچنان که در عیان از مردم ، شرم می کنید.

حدیث۶۸

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! تَعلَّم مِنَ العِلمِ ما جَهِلتَ وعَلِّم الجاهِلَ مِمّا عُلِّمتَ؛

ای هشام! آنچه از دانش [تاکنون] نیاموخته ای ، بیاموز و از آنچه آموخته ای ، به نادان بیاموز.

حدیث۶۹

امام کاظم علیه السلام :
أکمَلُ المُؤمنینَ إیماناً أحسَنُهُم خُلقا؛
کامل ترینِ مؤمنان در ایمان ، نیک خوترین آنهاست.

حدیث۷۰

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! مَثَلُ الدُّنیا مَثَلُ ماءِ البَحرِ کُلَّما شَرِبَ مِنهُ العَطشانُ ازدادَ عَطَشاًحتّی یَقتُلَهُ؛
ای هشام! داستان دنیا به آب دریا مانَد که تشنه هر چه از آن بنوشد ، تشنگی اش فزونی یابد تا او را بکُشد.

حدیث۷۱

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! إیّاکَ والکِبرَ فَإنَّهُ لایَدخُلُ الجَنَّةَ مَن کانَ فی قَلبِهِ حَبَّةٌ مِنَ الکِبرِ؛
ای هشام! از بزرگنمایی بپرهیز ؛ زیرا هر کس در او هموزنِ دانه ای بزرگنمایی باشد ، به بهشت درنیاید.

حدیث۷۲

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! لَیسَ مِنّا مَن لَم یُحاسِب نَفسَهُ فی کُلِّ یَومٍ فَإن عَمِلَ حَسَناً اِستَزادَ مِنهُ وإن عَمِلَ سَیِّئاً اِستَغفَرَ اللّه َ مِنهُ وتابَ إلَیهِ؛
ای هشام! از ما نیست آن که هر روز به حساب خود نرسد [تا] اگر کار نیک کرده ، بر آن بیفزاید و اگر بد کرده ، از خدا آمرزش خواهد و به درگاهش توبه آرد.

حدیث۷۳

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! إیّاکَ وَالطَّمَعَ وَعَلَیکَ بِالیَأسِ مِمّا فی أیدِی النّاسِ؛
ای هشام! از طمع بپرهیز و تو را از آنچه در دست مردم است ، نومیدی باید.

حدیث۷۴

امام کاظم علیه السلام :
مَن أیقَنَ بِالخَلَفِ جادَ بِالعَطِیَّةِ؛
هرکه به عوض (و پاداش) گرفتن یقین داشته باشد ، در بخشندگی ،

گشاده دستی می کند.

حدیث۷۵

امام کاظم علیه السلام :
مَنِ اقتَصَدَ وَقَنَعَ بَقِيَت عَلَيهِ النِّعمَةُ ومَن بَذَّرَ وأسرَفَ زالَت عَنهُ النِّعمَةُ؛
هرکه میانه روی کند و قناعت ورزد ، نعمت بر او بپاید و هر که بی جا مصرف نماید و زیاده روی کند ، نعمتش زوال یابد.

حدیث۷۶

امام کاظم علیه السلام :
إتَّقِ اللّه َ وقُلِ الحَقَّ وإن كانَ فيهِ هَلاكُكَ فَإنَّ فيهِ نَجاتَكَ؛
از خدا پروا دار و حق را بگو ، اگر چه هلاکت تو در آن باشد ، که نجاتت درهمان حقگویی است.

حدیث۷۷

امام کاظم علیه السلام :
إيّاكَ أن تَمنَعَ فى طاعَةِ اللّه ِ فَتُنفِقَ مِثلَيهِ فى مَعصِيَةِ اللّه ِ ؛
بپرهیز که [از صرف مالی] در راه طاعت خدا دریغ ورزی ، آن گاه ، دوچندانش را در راه معصیت خرج کنی.

حدیث۷۸

امام کاظم علیه السلام :
ثَلاثٌ يَجلِينَ البَصَرَ : اَلنَّظرُ إلَى الخُضرَةِ وَالنَّظَرُ إلَى الماءِ الجارى وَالنَّظَرُ إلَى الوَجهِ الحَسَنِ؛
سه چیز دیده را روشن کند : به سبزه نگریستن ، به آب روان نگریستن و به روی زیبا نگریستن.

حدیث۷۹

امام کاظم علیه السلام :
لَيسَ حُسنُ الجوارِ كَفَّ الأذى ولكِن حُسنُ الجَوارِ الصَّبرُ عَلَى الأذى؛
خوشْ همسایگی [تنها] خودداری از آزار دادن [همسایه] نیست ، بلکه شکیبایی بر آزار [دیدن از همسایه] است.

حدیث۸۰

امام کاظم علیه السلام :
إيّاكَ والضَّجَرَ وَالكَسَلَ فَإنَّهُما يَمنَعانِ حَظَّكَ مِنَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ؛
از تنگْ دلی و تن آسایی بپرهیز ؛ زیرا این هر دو ، تو را از بهره های دنیا وآخرتت باز می دارد.

حدیث۸۱

امام کاظم علیه السلام :
اِجعَلوا لِأَنفُسِکُم حَظَّاَ مِنَ الدُّنیا بِإِعطائِها ما تَشتَهی مِنَ الحَلالِ وما لا یَثلَمُ المُرُوَّةَ

وما لا سَرَفَ فیهِ واستَعینُوا بِذلِکَ عَلی اُمورِ الدّینِ ؛
برای نفس خود از دنیا بهره ای قرار دهید . به آن اندازه که آنچه خواهشِ حلال کند و به مردانگی خللی نرساند و زیاده روی در آن نباشد ، به او بدهید ، و از این روش ، در انجام دادن امور دین یاری جویید (و نیرو یابید).

حدیث۸۲

امام کاظم علیه السلام :
مَن لَم یَتَفَقَّه فِی الدِّینِ لَم یَرضَ اللّه ُ لَهُ عَمَلاً؛
هر که فهمِ دین نیابد ، خداوند ، هیچ کرداری را از او نپسندد.

حدیث۸۳

امام کاظم علیه السلام :
اَلإیمانُ هُوَ مَعرِفَةٌ بِالقَلبِ وإقرارٌ بِاللِّسانِ وعَمَلٌ بِالأرکانِ؛
ایمان ، شناخت به دل ، اقرار به زبان و کردار به اندام هاست.

حدیث۸۴

امام کاظم علیه السلام :
إنَّ الإمامَ زِمامُ الدّینِ ونِظامُ المُسلِمینَ وصَلاحُ الدُّنیا وعِزُّ المُؤمنینَ؛
امام ، زمام دین و [مایه] نظام یافتن مسلمانان و صلاح جهان و عزّت مؤمنان است.

حدیث۸۵

امام کاظم علیه السلام :
مَن ماتَ لا یَعرِفُ إمامَهُ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً ، وحوسِبَ بِما عَمِلَ فِی الإسلام
امام کاظم علیه السلام : هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت و عملکردش در دوران اسلام مورد بازپرسی قرار می گیرد.
المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۲۹۵ عن أبی خالد .

حدیث۸۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی جَوابِ خَلَفِ بنِ حَمّادٍالکوفِیِّ لَمّا سَأَلَهُ عَن مَسأَلَةٍ مُشکِلَةٍ ـ : واللّه ِ ، إنّی ما اُخبِرُکَ إلاّ عَن رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله عَن جَبرَئیلَ عَنِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ خلف بن حمّاد کوفی که پرسش دشواری را از امام پرسید ـ : به خدا سوگند، من تو را آگاه نمی کنم مگر به نقل از رسول خدا صلی الله علیه و آله ، به نقل از جبرئیل به نقل از خداوند عز و جل.

الکافی : ۳ / ۹۴ / ۱ .

حدیث۸۷

امام کاظم علیه السلام :

ـ لِمَن سَأَلَهُ : أنّی لَکُمُ التَّوراةُ والإنجیلُ وکُتُبُ الأَنبیاءِ ؟ ـ : هِیَ عِندَنا وِراثَةٌ مِن عِندِهِم ، نَقرَؤُها کَما قَرَؤوها ، ونَقولُها کما قالوا ، إنَّ اللّه َ لا یَجعَلُ حُجَّةً فی أرضِهِ یُسأَلُ عَن شَیءٍ فَیَقولُ : لا أدری

امام کاظم علیه السلام ـ در حدیث بریه (بریهة) که از ایشان پرسید: تورات، انجیل و کتب پیامبران از کجا به شما رسیده است ؟ ـ فرمود : این کتابها از ایشان به ما به ارث رسیده است. ما هم آنها را چنانکه ایشان می خوانده اند می خوانیم و به آنها اعتقاد داریم چنان که آنها اعتقاد داشته اند. خداوند در زمین حجّتی قرار نمی دهد که پیرامون مسأله ای از او پرسش کنند و او بگوید: نمی دانم.

الکافی : ۱ / ۲۲۷ / ۱ عن هشام بن الحکم .

حدیث۸۸

امام کاظم علیه السلام :

مَبلَغُ عِلمِنا عَلی ثَلاثَةِ وُجوهٍ : ماضٍ وغابِرٍ وحادِثٍ ، فَأَمَّا الماضی فَمُفَسَّرٌ ، وأمَّا الغابِرُ فَمَزبورٌ ، وأمَّا الحادِثُ فَقَذفٌ فِی القُلوبِ ، ونَقرٌ فِی الأَسماعِ ، وهُوَ أفضَلُ عِلمِنا ، ولا نَبِیَّ بَعدَ نَبِیِّنا

امام کاظم علیه السلام : دانش ما به سه گونه : گذشته، آینده و پدید شونده، گذشته، که تفسیر شده است و آینده، که در جامعه و مصحف نوشته شده و پدید شونده، که از راه الهام به دل و تأثیر در گوش باشد و این بهترین دانش ماست و پس از پیامبر ما دیگر پیامبری نیست.

الکافی : ۱ / ۲۶۴ / ۱ عن علیّ السائیّ ، وذکره أیضًا فی : ۸ / ۱۲۵ / ۹۵ عن علیّ بن سوید ، بصائر الدرجات : ۳۱۹ / ۳ عن علیّ السائیّ ، وذکره أیضًا فی : ۳۱۸ / ۱ عن علیّ السائیّ عن الإمام الصادق علیه السلام ، دلائل الإمامة : ۵۲۴ / ۴۹۵ عن علیّ بن محمّد السمریّ عن الإمام المهدیّ علیه السلام .

حدیث۸۹

امام کاظم علیه السلام :

نَحنُ فِی العِلمِ وَالشَّجاعَةِ سَواءٌ ، وفِی العَطایا عَلی قَدرِ ما نُؤمَرُ

امام کاظم علیه السلام: ما همه در علم و شجاعت، یکسانیم ولی در بخشش، به اندازه ای هستیم که مأموریم.

الکافی : ۱ / ۲۷۵ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۴۸۰ / ۳ کلاهما عن علیّ بن جعفر .

حدیث۹۰

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا طَلَبَ مِنهُ السِّندِیُّ بنُ شاهَکَ أن یُکَفِّنَهُ ـ : إنّا أهلُ بَیتٍ حَجُّ صَرورَتِنا ومُهورُ نِسائِنا وأکفانُنا مِن طَهورِ أموالِنا

امام کاظم علیه السلام ـ به سندی بن شاهک که خواستار به عهده گرفتن تکفین ایشان بود ، فرمود : ما خاندانی هستیم که [هزینه]نخستین حج و کابین زنان و [هزینه]کفنمان از پاک ترین اموال ماست.

الفقیه : ۱ / ۱۸۹ / ۵۷۷ ، الإرشاد : ۲ / ۲۴۳ ، تحف العقول : ۴۱۲ ، روضة الواعظین : ۲۴۳ ، فلاح السائل : ۷۲ ، الغیبة للطوسیّ : ۳۰ / ۶ .

حدیث۹۱

امام کاظم علیه السلام :

مَن تَقَدَّمَ إلی وَلایَتِنا اُخِّرَ عَن سَقَرَ ، ومَن تَأَخَّرَ عَنّا تَقَدَّمَ إلی سَقَرَ

امام کاظم علیه السلام: هرکه به سوی ولایت ما پیش رود از دوزخ واپس ماند و هرکه از ولایت ما عقب ماند به سوی دوزخ پیش رود.

الکافی: ۱/۴۳۴/۹۱ عن محمّدبن الفضیل ، مجمع البیان : ۱۰/۵۹۱ عن محمّدبن الفضیل عن أبی الفضل .

حدیث۹۲

امام کاظم علیه السلام :

وإنَّما جَعَلَ اللّه ُ هذَا الخُمسَ خاصَّةً لَهُم دونَ مَساکینِ النّاسِ وأبناءِ سَبیلِهِم ، عِوَضًا لَهُم مِن صَدَقاتِ النّاسِ ، تَنزیهًا مِنَ اللّه ِ لَهُم لِقَرابَتِهِم بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، وکَرامَةً مِنَ اللّه ِ لَهُم عَن أوساخِ النّاسِ ، فَجَعَلَ لَهُم خاصَّةً مِن عِندِهِ ما یُغنیهِم بِهِ عَن أن یُصَیِّرَهُم فی مَوضِعِ الذُّلِّ وَالمَسکَنَةِ

امام کاظم علیه السلام: خداوند در حقیقت این خمس را مختصّ آنان قرار داد و نه برای بینوایان و در راه ماندگان سایر مردم و این برای آنها به جای صدقات مردم است [که بر سادات حرام گردیده] و برای آن است که خداوند خواسته است ایشان را به سبب خویشاوندیشان با رسول خدا صلی الله علیه و آله از چرکهای [اموال]مردم [یعنی صدقات و زکات]پاک گرداند و بدین وسیله کرامتشان بخشد؛ لذا مال مخصوصی را از جانب خود برای آنان مقرّر داشت تا به واسطه آن بی نیاز

شوند و در معرض خواری و درویشی قرار نگیرند.

الکافی : ۱ / ۵۴۰ / ۴ عن حمّاد بن عیسی عن بعض أصحابنا .

حدیث۹۳

امام کاظم علیه السلام :

مَن أبغَضَنا فَقَد أبغَضَ مُحَمَّدًا ، ومَن أبغَضَ مُحَمَّدًا فَقَد أبغَضَ اللّه َ ، ومَن أبغَضَ اللّه َ عَزَّوجَلَّ کانَ حَقًّا عَلَی اللّه ِ أن یُصلِیَهُ النّارَ وما لَهُ مِن نَصیرٍ

امام کاظم علیه السلام: هر کس ما را دشمن بدارد، محمّد را دشمن داشته است و هرکس محمّد را دشمن بدارد، خدا را دشمن

داشته است و هرکه خدای عز و جلرا دشمن بدارد، بر خداوند حقّ است که او را در آتش افکند و وی را هیچ یاوری نباشد.

كامل الزيارات : ۳۳۶ عن عبد الرحمن بن مسلم .

حدیث ۹۴

امام کاظم علیه السلام :

أسأَلُکَ أن تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ عَبدِکَ ورَسولِکَ . . . اللّهُمَّ صَلِّ عَلی أهلِ بَیتِهِ أئِمَّةِ الهُدی ، ومَصابیحِ الدُّجی ، واُمَنائِکَ فی خَلقِکَ ، وأصفِیائِکَ مِن عِبادِکَ، وحُجَجِکَ فیأرضِکَ، ومَنارِکَ فیبِلادِکَ، الصّابِرینَ عَلی بَلائِکَ ، الطّالِبینَ رِضاکَ ، الموفینَ بِوَعدِکَ ، غَیرَ شاکّینَ فیکَ ولا جاحِدینَ عِبادَتَکَ، وأولِیائِکَ ، وسَلائِلِ أولِیائِکَ ، وخُزّانِ عِلمِکَ ، الَّذین جَعَلتَهُم مَفاتیحَ الهُدی ، ونورَ مَصابیحِ الدُّجی ، صَلَواتُکَ عَلَیهِم ورَحمَتُکَ ورِضوانُکَ .

اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلُ مُحَمَّدٍ ، وعَلی مَنارِکَ فی عِبادِکَ ، الدّاعی إلیکَ بِإِذنِکَ ، القائِمِ بِأَمرِکَ ، المُؤَدّی عَن رَسولِکَ عَلَیهِ وآلِهِ السَّلامُ .

اللّهُمَّ إذا أظهَرتَهُ فَأَنجِز لَهُ ما وَعَدتَهُ ، وسُق إلَیهِ أصحابَهُ وَانصُرهُ ، وقَوِّ ناصِریهِ ، وبَلِّغهُ أفضَلَ أمَلِهِ ، وأعطِهِ سُؤلَهُ ، وجَدِّد بِهِ عَن مُحَمَّدٍ وأهلِ بَیتِهِ بَعدَ الذُّلِّ الَّذی قَد نَزَلَ بِهِم بَعدَ نَبِیِّکَ فَصاروا مَقتولینَ مَطرودینَ مُشَرَّدینَ خائِفینَ غَیرَ آمِنینَ . لَقوا فی جَنبِکَ ـ ابتِغاءَ مَرضاتِکَ وطاعَتِکَ ـ الأَذی وَالتَّکذیبَ ، فَصَبَروا عَلی ما أصابَهُم فیکَ ، راضینَ بِذلِکَ ، مُسَلِّمینَ لَکَ فی

جَمیعِ ما وَرَدَ عَلَیهِم وما یَرِدُ إلَیهِم .

اللّهُمَّ عَجِّل فَرَجَ قائِمِهِم بِأَمرِکَ ، وَانصُرهُ وَانصُر بِهِ دینَکَ الَّذی غُیِّرَ وبُدِّلَ ، وجَدِّد بِهِ مَا امتَحی مِنهُ وبُدِّلَ بَعدَ نَبِیِّکَ صلی الله علیه و آله

امام کاظم علیه السلام: بارخدایا، بر اهل بیت او (محمّد صلی الله علیه و آله) صلوات فرست، همانان که پیشوایان هدایتند وچراغهای فروزان در تاریکیها و اُمنای تو در میان خلقت وبندگان برگزیده ات وحجّت های تو در روی زمینت ومناره های تو در شهرهایت، شکیبایان بر بلایت، جویندگان خشنودیت، وفاکنندگان به وعده ات، آنان که در تو شکّ ندارند و منکر عبادت تو نیستند، دوستان توانـد و از نسل دوستان تو و خزانه داران دانش تو، همانان که کلیدهای هدایت قرارشان دادی و پرتو چراغهای تاریکیها، درود و رحمت و رضوان تو بر آنان باد.

بارخدایا! بر محمّد و آل محمّد درود فرست و نیز بر او که چراغ راهنمای تو در میان بندگان توست، همو که به اذن تو به سوی تو دعوت می کند و فرمان تو را بر پا می دارد و پیام رسول تو را، که بر او و خاندانش سلام باد، می رساند.

بارخدایا، آن گاه که او را آشکار ساختی، وعده ای را که به او داده ای به کار بند و یارانش را به سوی او روان کن و یاریش رسان و یارانش را نیرو ده و او را به بهترین آرزویش برسان و خواسته اش را برآور و به واسطه او، محمّد و اهل بیتش را که بعد از پیامبرت آن بلاها و ستمها بر سرشان آمد، قدرتی تازه بخش، همانان که دستخوش کشتار و طرد و آوارگی و رعب و وحشت و ناامنی شدند و به خاطر آن که جویای خشنودی و طاعت تو بودند، آزارها دیدند و تکذیب شدند، ولی بر آن چه [از رنج و سختی و محنت که]در راه

تو به آنان رسید، شکیبایی کردند و آنها را به جان خریدند و در تمام آن چه که بر سرشان آمد و می آید، تسلیم (خواست) تو شدند.

بار خدایا! در فرج قائم آنان که فرمان تو را برپا می دارد، تعجیل فرما و او را یاری رسان و به واسطه او دینت را که دستخوش تغییر و تبدیل شده است، نصرت عطا فرما و به وسیله او آن چه را از دینت که بعد از پیامبر تو نابود و تحریف گشته، تجدید فرما.

جمال الأُسبوع : ۱۸۶ .

حدیث۹۵

امام کاظم علیه السلام :

رَجُلٌ مِن أهلِ قُمَّ يَدعُو النّاسَ إلَى الحَقِّ ، يَجتَمِعُ مَعَهُ قَومٌ كَزُبَرِ الحَديدِ ، لا تُزِلُّهُمُ الرِّياحُ العَواصِفُ ، ولا يَمِلّونَ مِنَ الحَربِ ولا يَجبُنونَ ، وعَلَى اللّه ِ يَتَوَكَّلونَ ، وَالعاقِبَةُ لِلمُتَّقينَ

امام کاظم علیه السلام: مردی از اهالی قم، مردم را به سوی حقّ فرا می خوانـد و عده ای بر گردش جمع می شوند که چونان قطعات آهن، سخت و استوارند، بادهای توفنده، آنان را از جای نمی جنبانـد و از جنگ، خسته نمی شوند و از آن، نمی هراسند، به خدا توکّل دارند و عاقبت، از آن پرهیزگاران است.

البحار : ۶۰ / ۲۱۶ / ۳۷ نقلاً عن کتاب تاریخ قم عن أیّوب بن یحیی الجندل .

حدیث۹۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ في بَيانِ ذِكرِ سَجدَةِ الشُّكرِ ـ : اللّهُمَّ إنّي أنشُدُكَ بِإيوائِكَ

امام کاظم علیه السلام ـ در بیان ذکر سجده شکر ـ : بار خدایا، تو را به حقّ وعده ای که به دوستانت داده ای و متعهد شده ای آنان را بر دشمن خودت و دشمن آنـان پیروز گردانی، قسم می دهم که بر محمّد و آل محمّد که حافظان (دین و شریعت تو و امانت دارانت) هستند، درود فرستی؛ بار خدایا، آسانی پس از دشواری (و فرج بعد از شدت) را از تو مسألت می کنم.

قوله علیه السلام : «بإیوائک» الوأی بمعنی الوعد ، والإیواء لم یأتِ فی اللغة بهذا المعنی ، وعدم ذکرهم لایدلّ علی العدم ، مع أنّه یمکن أن یکون من قولهم : آوی فلانا : أی أجاره وأسکنه ، فکان الواعد یؤدّی الوعد إلی نفسه لکنّه بعید . قال فی النهایة فی حدیث وهب : إنّ اللّه تعالی قال : إنّی أویت علی نفسی أن أذکر من ذکرنی . قال القتیبی : هذا غلط ، إلاّ أن یکون من المقلوب . والصحیح : وأیت من الوأی وهو الوعد ، یقول : جعلته وعدا علی نفسی ، انتهی .

والوعد هو الذی قال اللّه تعالی :

حدیث۹۷

امام کاظم علیه السلام :

لَيسَ مِنّا مَن لَم يُحاسِب نَفسَهُ كُلَّ يَوم ، فَإن عَمِلَ حَسَنًا اِستَزادَ اللّه َ ، وإن عَمِلَ سَيِّئًا اِستَغفَرَ اللّه َ مِنهُ وتابَ إلَيهِ

امـام کـاظم علیه السـلام: از ما نیست کسـی که هر روز، به حساب اعمال خود رسـیدگی نکنـد تا اگر دیـد کار نیک کرده است، از خداوند بیشتر بخواهد و اگر کار بد کرده، برای آن از خداوند آمرزش بخواهد و به درگاه او توبه کند.

الکافی : ۲ / ۴۵۳ / ۲ عن إبراهیم بن عمر الیمانیّ ، وراجع تحف العقول : ۳۹۶ ، الاختصاص : ۲۶ و ۲۴۳ ، مشکاة الأنوار : ۷۰ و ۲۴۷ ، الزهد للحسین بن سعید : ۷۶ / ۲۰۳ .

حدیث۹۸

امام كاظم عليه السلام :
إنَّ لُقمـان قـالَ لاِبنِهِ : . . . يابُنَيَّ ، إنَّ الـدُّنيا بَحرٌ عَميقٌ ، قـد غَرِقَ فيها عالَمٌ كَثيرٌ ، فَلتَكُن سَفينَتُكَ فيها تَقوَى اللّه ، وحَشوُهَا الإِيمانَ ، وشِراعُهَا التَّوَكُّلَ ، وقَيِّمُهَا
امام كاظم عليه السـلام : لقمان به فرزنـدش گفت: «... فرزندم! دنيا ، درياى ژرفى است كه مردمان بسيارى در آن غرق شدند . پس كشتى تو در آن بايـد تقواى الهى باشـد و انـدرون آن كشتى ، ايمـان و بادبـانش ، توكلّ و ناخـدايش ، خِرد و راهنمايش ، دانش و سُكّانش ، شكيبايى».
القَيِّم : السيّد وسائس الأمر (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۵۰۲ «قيم») .

حدیث۹۹

امام كاظم عليه السلام :
كُن فِي الدُّنيا كَساكِنِ دارٍ لَيسَت لَهُ ، إنَّما يَنتَظِرُ الرَّحيلَ .
امام كاظم عليه السلام : در دنيا ، مانند كسى باش كه در خانه اى ساكن است كه مال او نيست و منتظر رفتن است.
تحف العقول : ص ۳۹۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۱۳ ح ۱ .

حدیث۱۰۰

امام كاظم عليه السلام :
اِجعَلوا لاِءَنفُسِكُم حَظّا مِنَ الدُّنيا بِإِعطائِها ما تَشتَهى مِنَ الحَلالِ وما لا يَثلِمُ المُروءَةَ وما لا سَرَفَ فيهِ ، وَاستَعينوا بِذلِكَ عَلى اُمورِ الدّينِ ، فَإِنَّهُ رُوِىَ : لَيسَ مِنّا مَن تَرَكَ دُنياهُ لِدينِهِ ، أو تَرَكَ دينَهُ لِدُنياهُ .
امـام كـاظم عليه السـلام : بـا برآوردن خواست هـاى رواى خود تا آن جا كه به مروّت [و شخصـيّت] صـدمه نزنـد و اسـراف نباشـد، خويشـتن را از دنيا بهره مند سازيد و از دنيا در كارهاى دينتان كمك بگيريد؛ زيرا روايت شده است كه: از ما نيست آن كه دنيايش را براى دينش يا دينش را به خاطر دنيايش وا گذارد.
تحف العقول : ص ۴۱۰ ، الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السـلام : ص ۳۳۷ عن العالم عليه السلام وفيه «لم ينل» بدل «لا يثلم» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۲۱ ح ۱۸ .

حدیث۱۰۱

امام كاظم عليه السلام :
الـدُّنيا دارُ مَن لاـ دارَ لَهُ ، ومالُ مَن لا مالَ لَهُ ، ولَها يَجمَعُ مَن لا عَقلَ لَهُ ، وشَـهَواتِها يَطلُبُ مَن لا فَهمَ لَهُ ، وعَلَيها يُعادى مَن لا عِلمَ لَهُ ، وعَلَيها يَحسُدُ مَن لا فِقهَ لَهُ ، ولَها يَسعى مَن لا يَقينَ لَهُ .
. پيامبر خدا صلى الله عليه و آله : دنيا، سراى كسـى است كه سـرايى ندارد و دارايىِ كسـى است كه مالى ندارد و كسـى از بَهرِ آن گِرد مى آورد كه خِرَد نـدارد و كسـى در پىِ خواسـته هاى دنيوى مى رود كه فهم ندارد، و كسـى بر سرِ دنيا دشـمنى مى ورزد كه شناخت ندارد و كسى به خاطر آن حسادت مى ورزد كه دانايى ندارد و كسى براى آن تلاش مى كند كه [به آخرت] يقين ندارد.

مشكاة الأنوار : ص ۴۶۷ ح ۱۵۶۰ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۷۰ ، روضة الواعظين : ص ۴۹۱ ، إرشاد القلوب : ص ۱۸۶ وليس فيه «ومال مَنْ لا مالَ له» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۳ ح ۱۱۱ ؛ إحياء علوم الدين : ج ۳ ص ۳۰۰ وليس فيه «وشهواتها يطلب من لا فَهْمَ له» .

حديث۱۰۲

امام كاظم عليه السلام :

أوحَى اللّه ُ تَعالى إلى داوودَ عليه السلام : يا داوودُ ، حَذِّر وأنذِر أصحابَكَ عَن حُبِّ الشَّهَواتِ ، فَإِنَّ المُعَلَّقَةَ قُلوبُهُم بِشَهَواتِ الدُّنيا قُلوبُهُم مَحجوبَةٌ عَنّي .

امام كاظم عليه السلام : خداوند متعال به داوود عليه السلام وحى كرد: «اى داوود! يارانت را از دوستىِ هوس ها بر حذر بدار و به آنان هشدار بده؛ زيرا آنان كه به خواست هاى دنيوى دل بسته اند ، دل هايشان از من در حجاب است».

تحف العقول : ص ۳۹۷ ، التحصين لابن فهد : ص ۶ ح ۳ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۱۳ ح ۱ .

حديث۱۰۳

امام كاظم عليه السلام :

: يا هِشامُ ، إنَّ المَسيحَ عليه السلام قالَ لِلحَوارِيّين : . . . إنَّ أجزَعَكُم عِندَ البَلاءِ لَأَشَدُّكُم حُبًّا لِلدُّنيا ، وإنَّ أصبَرَكُم عَلَى البَلاءِ لَأَزهَدُكُم فِي الدُّنيا .

امام كاظم عليه السلام ـ در سفارش به هشام ـ : اى هشام! مسيح عليه السلام به حواريان فرمود: «... بى تاب ترينِ شما در هنگام بلا ، علاقه مندترينِ شما به دنياست، و شكيباترينتان در بلا ، زاهدترينِ شما در دنياست».

تحف العقول:ص۳۹۲ـ۳۹۳ وص۵۰۹ من دون إسنادٍ إلى الإمام الكاظم عليه السلام ، بحار الأنوار : ج۱ ص۱۴۶ ح ۳۰؛ البداية والنهاية : ج ۹ ص ۳۰۰ ، الدرّ المنثور : ج ۲ ص ۲۰۵ نقلاً عن أحمد وكلاهما عن وهب بن منبه نحوه.

حديث۱۰۴

امام كاظم عليه السلام :

: اِحذَر هذِهِ الدُّنيا وَاحذَر أهلَها .

امام كاظم عليه السلام ـ در توصيه هايش به هشام بن حكم ـ : از اين دنيا بر حذر باش و از اهل آن حذر كن.

تحف العقول : ص ۴۰۰ ، بحار الأنوار : ج ۱ ، ص ۱۵۷ ، ر ۳۰ .

حديث۱۰۵

امام كاظم عليه السلام :

إنَّ أعظَمَ النّاسِ قَدرا الَّذى لا يَرَى الدُّنيا لِنَفسِهِ خَطَرا .

امام كاظم عليه السلام : با ارزش ترينِ مردم ، كسى است كه براى دنيا ارزشى قائل نباشد.

الكافى : ج ۱ ص ۱۹ ح ۱۲ عن هشام بن الحكم ، تحف العقول : ص ۳۸۹ ، الدرّة الباهرة : ص ۲۸ عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «قدرا» بدل «خطرا» ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۱ ح ۳۰ .

حدیث۱۰۶

امام كاظم عليه السلام :

إنَّ أصبَرَكُم عَلَى البَلاءِ لَاَءزهَدُكُم فِی الدُّنيا .

امام كاظم عليه السلام : صبورترينِ شما در برابر بلا ، زاهدترينِ شما در دنياست.

تحف العقول : ص ۳۹۳ عن هشام بن الحكم وص ۵۰۹ عن عيسى عليه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۶ .

حدیث۱۰۷

امام كاظم عليه السلام :

: يـا هِشامُ ، إنَّ العاقِلَ نَظَرَ إلَى الـدُّنيا وإلى أهلِها فَعَلِمَ أنَّها لا تُنالُ إلاّ بِالمَشَـقَّةِ ، ونَظَرَ إلَى الآخِرَةِ فَعَلِمَ أنَّها لا تُنالُ إلاّ بِالمَشَـقَّةِ ، فَطَلَبَ بِالمَشَقَّةِ أبقاهُما .

يا هِشام ، إنَّ العُقَلاءَ زَهِـدوا فِی الـدُّنيا ورَغِبوا فِی الآخِرَةِ ؛ لِاَءنَّهُم عَلِموا أنَّ الـدُّنيا طالِبَـةٌ مَطلوبَـةٌ ، وَالآخِرَةَ طالِبَـةٌ ومَطلوبَةٌ ، فَمَن طَلَبَ الآخِرَةَ طَلَبَتهُ الدُّنيا حَتّى يَستوفِیَ مِنها رِزقَهُ ، ومَن طَلَبَ الدُّنيا طَلَبَتهُ الآخِرَةُ فَيَأتيهِ المَوتُ فَيُفسِدُ عَلَيهِ دُنياهُ وآخِرَتَهُ .

امام كاظم عليه السلام ـ به هشام بن حكم ـ : اى هشام! خردمند ، درباره دنيا و اهل آن انديشيد و دريافت كه دنيا جز با رنج به دست نمى آيـد، و در باره آخرت نيز انديشـيد و دريافت كه به آن نيز جز با رنـج نمى توان رسـيد. پس با قبول رنج ، در طلب پاينده تر از آن دو بر آمد.

اى هشام! خردمنـدان ، از دنيا دل بر كندند و به آخرت ، دل بسـتند؛ زيرا دريافتند كه دنيا خواهان است و خواسـته شده و آخرت نيز خواهـان است و خواسـته شـده ، و كسـى كه آخرت را بطلبـد ، دنيا در طلب او بر مى آيـد تا او روزى اش را به طور كامل از دنيا بر گيرد، و كسى كه دنيا را طلب كند ، آخرت در طلب او بر مى آيد. و مرگش در مى رسد و دنيا و آخرتش را بر او تباه مى گرداند.

الكافى : ج ۱ ص ۱۸ ح ۱۲ عن هشام بن الحكم وراجع تحف العقول : ص ۳۸۷ وبحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۱ ح ۱ .

حدیث۱۰۸

امام كاظم عليه السلام :

: إنَّ شَيئا هذا آخِرُهُ لَحَقيقٌ

امام كاظم عليه السـلام ـ بر سـر گورى ـ : چيزى (دنيا) كه انجامش اين است ، به راستى ، سزاوار است كه از همان آغاز ، بدان زهد ورزيده شود، و چيزى (آخرت) كه آغازش اين است ، هر آينه سزاوار است كه از انجام آن ، ترسيده شود.

فلانٌ حَقيقٌ بكذا : أى خَليق (المصباح المنير : ص ۱۴۴ «حقق») .

حدیث۱۰۹

امام كاظم عليه السلام :

أهينُوا الدُّنيا وتَهاوَنوا بِها ؛ فَإِنَّها ما أهانَها قَومٌ إلاّ هَنَّأَهُمُ اللّه ُ العَيشَ ، وما أعَزَّها قَومٌ إلاّ تَعِبوا وذَلّوا .

امـام كاظم عليه السـلام : دنيا را سـبك بداريـد و آن را دست كم گيريـد؛ چرا كه هيـچ مردمى دنيا را سـبك نداشـتند ، مگر آن كه خداوند زندگى را برايشان گوارا ساخت؛ و هيچ مردمى دنيا را ارج ننهادند ، مگر اين كه به زحمت و خوارى افتادند.

أعلام الدين : ص ۲۸۰ وراجع شرح نهج البلاغة : ج ۱۹ ص ۳۲۷ وسير أعلام النبلاء : ج ۴ ص ۵۷۹ .

حدیث۱۱۰

امام كاظم عليه السلام :
ما أهانَ الدُّنيا قَومٌ قَطُّ إلاّ هَنَّأَهُمُ اللّه ُ إيّاها وبارَكَ لَهُم فيها ، وما أعَزَّها قَومٌ قَطُّ إلاّ نَغَّصَهُمُ اللّه ُ إيّاها .
امام كاظم عليه السلام : هرگز هيچ مردمى دنيا را سبك نداشتند ، مگر اين كه خداوندآن را برايشان گوارا ساخت و در آن بركتشان داد؛ و هرگز هيچ قومى دنيا را عزيز نداشتند ، مگر اين كه خداوند آن را به كامشان تلخ ساخت.
تاريخ اليعقوبى : ج ۲ ص ۴۱۴ عن الحسن بن أسد .

حدیث۱۱۱

امام كاظم عليه السلام :
أهينُوا الدُّنيا فَإِنَّهُ أهنَأُ ما يَكونُ عَلَيكُم ؛ فَإِنَّهُ ما أهانَ قَومٌ الدُّنيا إلاّ هَنَّأَهُمُ اللّه ُ العَيشَ ، وما أعَزَّها قَومٌ إلاّ ذَلّوا وتَعِبوا وكانَت عاقِبَتُهُم النَّدامَةَ .
امام كاظم عليه السلام : دنيا را كم اهمّيت شماريد؛ زيرا اين ، گواراترين چيز بر شماست؛ چرا كه هيچ مردمى دنيا را سبك نشمردند مگر اين كه خداوند زندگى را برايشان گوارا گردانيد، و هيچ مردمى دنيا را عزيز نداشتند ، مگر اين كه خوار و خسته شدند و عاقبتشان پشيمانى بود.
إرشاد القلوب : ص ۱۸ .

حدیث۱۱۲

امام كاظم عليه السلام :
قالَ أبو ذَرٍّ رحمه الله : جَزَى اللّه ُ الدُّنيا عَنّى مَذَمَّةً بَعدَ رَغيفَينِ مِنَ الشَّعيرِ ؛ أتَغَدّى بِأَحَدِهِما وأتَعَشّى بِالآخَرِ ، وبَعدَ شَملَتَيِ الصّوفِ ؛ أتَّزِرُ

بِإِحداهُما وأتَرَدّى بِالاُخرى .
امام كاظم عليه السلام : ابو ذر ـ كه رحمت خدا بر او باد ـ گفت: از سوى من ، پس از آن دو قرص نان جوين ـ كه يكى را چاشت مى خورم و ديگرى را شام ـ و
پس از آن دو جامه پشمين ـ كه يكى را شلوار خويش مى سازم و ديگرى را رداى خويش ـ ، نكوهش خدا بر دنيا باد!.
الكافى : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۷ ، الأمالى للطوسى : ص ۷۰۲ ح ۱۵۰۲ ، رجال الكشّى : ج ۱ ص ۱۲۰ الرقم ۵۴ نحوه وكلّها عن موسى بن بكر ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۰۱ ح ۱۰ .

حدیث۱۱۳

امام كاظم عليه السلام :
: إنَّ شَيئاً هذا آخِرُهُ لَحَقيقٌ أن يُزهَدَ فى أوَّلِهِ، وإنَّ شَيئاً هذا أوَّلُهُ لَحَقيقٌ أن يُخافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السـلام ـ در سـخنانی بر سـر قبری که بر آن حاضـر شده بود ـ : چیزی (دنیا و زندگی) که پایانش این است ، سـزاوار است که به ابتدای آن ، دل بسته نشود ، و چیزی (آخرت) که ابتدایش این جاست ، سزاوار است که از پایان آن ، ترسیده شود.

معانی الأخبار : ص ۳۴۳ ، تحف العقول : ص ۴۰۸ کلاهما عن حفص بن غیاث النخعی ، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۰۳ ح ۹۱ .

حدیث۱۱۴

امام کاظم علیه السلام :

: یا هِشامُ ، إنَّ المَسیحَ علیه السـلام قالَ لِلحَوارِیّینَ : ... یا عَبیدَ الدُّنیا ، بِحَقٍّ أقولُ لَکُم : لا تُدرِکونَ شَرَفَ الآخِرَةِ إلاّ بِتَرکِ ما تُحِبّونَ ، فَلا تُنظِروا بِالتَّوبَةِ غَدا ؛ فَإِنَّ دونَ غَدٍ یَوما ولَیلَةً و قَضاءَ اللّه ِ فیهِما یَغدو و یَروحُ.

امام کاظم علیه السـلام ـ خطاب به هشام بن حَکَم ـ : ای هشام! مسیح علیه السلام به حواریان فرمود : « ... ای بندگان دنیا! حقیقتی را به شـما بگویم : به شـرافت آخرت نمی رسید ، مگر با وا نهادن آنچه دوست می دارید . پس ، کار توبه را به فردا میفکنید ؛ زیرا که قبل از فردا[ی قیامت] ، روز و شبی است و قضای (حُکم) خداوند در آن روز و شب ، آمد و شد می کند» .

تحف العقول : ص ۳۹۲ و ص ۵۰۸ عن عیسی علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۵ ح ۳۰ .

حدیث۱۱۵

امام کاظم علیه السلام :

: اللّهُمَّ بِبِرِّکَ القَدیم ... أنتَ اللّه ُ الَّذی لا إلهَ إلاّ أنتَ ، لَقَد فازَ مَن والاکَ ، وسَعَدَ مَن ناجاکَ ، وعَزَّ مَن ناداکَ ، وظَفِرَ مَن رَجاکَ ، وغَنِمَ مَن قَصَدَکَ ، ورَبِحَ مَن تاجَرَکَ.

امـام کـاظم علیه السـلام ـ از دعـای ایشـان در تعقیبـات نمـاز ـ : بارخـدایا! به حقّ احسان دیرین و ازلی ات ... ؛ تویی آن خـدایی که معبودی جز تو نیست . هر آینه رسـتگار شـد آن که پیروی تو کرد ، و نیک بخت شـد آن که با تو به راز و نیاز پرداخت ، و عزّتمند شـد آن که تو را صدا زد ، و کامیاب شد آن که به تو امید بست ، و غنیمت بُرد آن که آهنگ [کوی] تو کرد ، و سود بُرد آن که با تو سودا کرد.

مصباح المتهجّد : ص ۵۹ ح ۹۲ ، البلـد الأمین : ص ۱۳ ، المصـباح للکفعمی : ص ۳۵ وفیه «ورُحِمَ» بدل «وربح» من دون إسـنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۵۳ ح ۵۸ نقلاً عن الکتاب العتیق الغروی .

حدیث۱۱۶

امام کاظم علیه السلام :

لا رِبحَ إلاّ لِمَن باعَ اللّه َ نَفسَهُ .

امام کاظم علیه السلام : سود نَبَرد ، مگر آن کس که خویشتن را به خدا فروخت.

أعلام الدین : ص ۱۲۰.

حدیث۱۱۷

امام کاظم علیه السلام :

مَن رَضِیَ مِنَ اللّه ِ بِالدُّنیا فَقَد رَضِیَ بِالخَسیسِ.

امام کاظم علیه السلام : کسی که از خداوند به دنیا رضایت دهد ، به پَست ، رضایت داده است.

تحف العقول : ص ۳۹۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۶ ح ۱ .

حدیث۱۱۸

امام کاظم علیه السلام :

لا تُذهِبِ الحِشمَةَ بَینَکَ وبَینَ أخیکَ ، أبقِ مِنها ؛ فَإِنَّ ذَهابَها ذَهابُ الحَیاءِ ، وبَقاءُ الحِشمَةِ بَقاءُ المَوَدَّةِ .

امام کاظم علیه السلام : احترام میان خود و برادرت را از بین مَبَر و چیزی از آن بگذار ؛ زیرا از میان رفتن آن ، از میان رفتن شرم است و بر جای بودن احترام ، [عامل]بر جای بودن دوستی است .

تحف العقول : ۴۰۹ و ص ۳۷۰ ، الکافی : ۲ / ۶۷۲ / ۵ عن الإمام الکاظم علیه السلامولیس فیه «وبقاء الحشمة» ، مشکاة الأنوار : ۲۲۰ و ص ۱۰۵ عن خالد بن نجیح عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۲۰ / ۱۴ .

حدیث۱۱۹

امام کاظم علیه السلام :

دَخَلتُ عَلی أبِی الحَسَنِ الأَوَّلِ علیه السلام فَقالَ لی: یا صَفوانُ، کُلُّ شَیءٍمِنکَ حَسَنٌ جَمیلٌ ماخَلا شَیئا واحِدا .

قُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، أیُّ شَیءٍ؟

قالَ : إکراؤُکَ جِمالَکَ مِن هذَا الرَّجُلِ ؛ یَعنی هارونَ .

قُلتُ : وَاللّه ِ ما أکرَیتُهُ أشَرا ، ولاـ بَطَرا ، ولاـ لِصَیدٍ ، ولا لِلَهوٍ ، ولکِنّی اُکریهِ لِهـذَا الطَّریقِ؛ یَعنی طَریقَ مَکَّةَ، ولا أتَوَلاّهُ بِنَفسی ولکِن أنصِبُ غِلمانی.

فَقالَ لی : یا صَفوانُ ، أیَقَعُ کِراؤُکَ عَلَیهِم؟

قُلتُ : نَعَم جُعِلتُ فِداکَ .

قالَ : فَقالَ لی : أتُحِبُّ بَقاءَهُم حَتّی یَخرُجَ کِراؤُکَ؟

قُلتُ : نَعَم .

قالَ : فَمَن أحَبَّ بَقاءَهُم فَهُوَ مِنهُم ، ومَن کانَ مِنهُم کانَ وَرَدَ النّارَ .

قالَ صَفوانُ : فَذَهَبتُ وبِعتُ جِمالی عَن آخِرِها .

فَبَلَغَ ذلِکَ إلی هارونَ ، فَدَعانی ، فَقالَ لی : یا صَفوانُ ، بَلَغَنی أنَّکَ بِعتَ جِمالَکَ؟

قُلتُ : نَعَم .

فَقالَ : لِمَ؟

قُلتُ : أنَا شَیخٌ کَبیرٌ ، وإنَّ الغِلمانَ لا یَفونَ بِالأَعمالِ .

فَقالَ : هَیهاتَ أیهاتَ ، إنّی لَأَعلَمُ مَن أشارَ عَلَیکَ بِهذا ؛ موسَی بنُ جعفرٍ .

قُلتُ : ما لی ولِموسَی بنِ جَعفَرٍ!

فَقالَ : دَع هذا عَنکَ ، فَوَاللّه ِ لَولا حُسنُ صُحبَتِکَ لَقَتَلتُکَ .

رجال الکشّی ـ به نقل از حسن بن علی بن فَضّال، از صَفْوان بن مِهران جَمّال ـ: نزد امام موسی کاظم علیه السلامرفتم. ایشان به من فرمود: «ای صفوان! همه رفتارت خوب است ، جز یک چیز».

گفتم : فدایت شوم ! چه چیز ؟

فرمود : «کرایه دادن شترهایت به این مرد ، یعنی هارون» .

گفتم : به خدا سوگند ، شترهایم را برای سرمستی و بدمستی یا شکار و لهو ، به او کرایه نمی دهم ؛ بلکه آنها را برای پیمودن این راه (راه مکّه) کرایه می دهم و خودم نیز همراه او نمی روم و غلامانم را برای این کار، راهی می کنم.

حضرت به من فرمود : «ای صفوان! آیا کرایه تو را باید بپردازند ؟» .

گفتم : فدایت شوم ، آری!

فرمود : «آیا دوست داری تا زمانی که کرایه ات را دریافت می کنی ، زنده بمانند ؟» .

گفتم : آری .

فرمود : «هرکس خواستار بقای آنان باشد ، از آنان است و هرکس از آنان باشد ، به دوزخ می رود» .

[صفوان می گوید :]من نیز رفتم و همه شترهایم را فروختم .

خبر این ماجرا به هارون رسید و او مرا خواند و به من گفت : ای صفوان! شنیده ام که شترهایت را فروخته ای ؟

گفتم : آری .

گفت : چرا ؟

گفتم : من پیرمردی فرتوت هستم و غلامانم نیز کارها را درست انجام نمی دهند .

هارون گفت : هیهات ! این طور نیست . من می دانم چه کسی تو را به این کار وا داشته است ؛ موسی بن جعفر .

گفتم : مرا چه به موسی بن جعفر!

گفت : دست بردار! به خدا سوگند ، اگر به جهت خوش معاشرتی ات نبود ، تو را می کشتم .

رجال الکشّی : ۲ / ۷۴۰ / ۸۲۸ .

حدیث۱۲۰

امام کاظم علیه السلام :

: وقَد عَلِمتُ أنَّ أفضَل

الزّادِ لِلرّاحِلِ إلَیکَ عَزمُ إرادَةٍ یَختارُکَ بِها وَقَد ناجاك بِعَزمِ الإرادَةِ قَلبی .

امام کاظم علیه السلام ـ در دعایش ، زمانی که او را به سوی بغداد می برند ـ : می دانم که برترین توشه رهرو به سوی تو ، اراده استواری است که با آن ، تو را برمی گزینند ، و اینك ، قلبم با اراده ای استوار با تو رازگویی می کند .

اقبال الأعمال : ۳ / ۲۷۶ ، مصباح المتهجّد: ۸۱۴ ، مصباح الزّائر : ۱۸۷ .

حدیث۱۲۱

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «یَـٰأَیُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُواْ تُوبُواْ إِلَی اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا» ـ : یَتوبُ العَبدُ ثُمَّ لا یَرجِعُ فیهِ ، وإنَّ أحَبَّ عِبادِ اللّه ِ إلَی اللّه ِ المُتَّقِی التّائِبُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در تفسیر آیه «ای کسانی که ایمان آورده اید ! به سوی خدا ، خالصانه توبه کنید» ـ : مقصود آن است که

بنده توبه کند و دیگر به گناه بازنگردد . محبوب ترینِ بندگان در نزد خداوند ، پرهیزگارِ توبه کار است .

تفسیر القمّی : ۲ / ۳۷۷ عن محمّد بن الفضیل ، بحار الأنوار : ۶ / ۲۰ / ۸ . راجع : إنّ اللّه سبحانه یحبّ هؤلاء / المفتّن التوّاب .

حدیث۱۲۲

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَلَّ وعَزَّ یُبغِضُ العَبدَ النَّوّامَ الفارِغَ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل بنده پُر خوابِ بیکار را دشمن می دارد .

الکافی : ۵ / ۸۴ / ۲ عن بشیر الدهّان ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۱۶۹ / ۳۶۳۵ نحوه ، عوالی اللآلی : ۳ / ۲۰۱ / ۲۶ ولیس فیه «النوّام» .

حدیث۱۲۳

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی کِتابِهِ إلی هارونَ الرَّشیدِ،لَمّا طَلَبَ مِنهُ المَوعِظَةَ ـ : ما مِن شَیءٍ تَراهُ عَینُکَ إلّا وفیهِ مَوعِظَةٌ .

امام کاظم علیه السلام ـ در نامه خود به هارون الرشیدکه از آن حضرت پند و موعظه خواسته بود ـ نوشت: هیچ چیزی نیست که چشم تو آن را ببیند مگر اینکه در آن پند و موعظتی است.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۲۴/۱۴.

حدیث۱۲۴

امام کاظم علیه السلام :

إذا وَعَدتُمُ الصِّغارَ فأوفُوالَهُم ؛ فإنَّهُم یَرَونَ أنّکُم أنتُمُ الّذینَ تَرزُقونَهُم ، وإنّ اللّه َ لایَغضَبُ بشَیءٍ کغَضَبِهِ لِلنِّساءِ والصِّبیانِ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه به کودکان وعده ای دادیدبه آن عمل کنید؛ زیرا آنها فکر می کنند این شما هستید که به آنها روزی می دهید و خداوند به اندازه ای که برای زنان و کودکان خشم می گیرد، برای هیچ چیز به خشم نمی آید.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۷۳/۲۳.

حدیث۱۲۵

امام کاظم علیه السلام :

إنّ العاقِلَ ... لا یَعِدُ ما لا یَقدِرُعَلَیهِ .

امام کاظم علیه السلام : خردمند ، ... به چیزی که نمی تواند ، وعده نمی دهد .

الکافی : ۱ / ۲۰ / ۱۲ .

حدیث۱۲۶

امام کاظم علیه السلام :

إنّ اللّه َ لَم یَرفَعِ المُتَواضِعینَبقَدرِ تَواضُعِهِم،ولکنْ رَفَعَهُم بِقَدرِ عَظَمَتِهِ ومَجدِهِ.

امام کاظم علیه السلام : خداوند فروتنان را به اندازه فروتنی شان بالا نمی برد، بلکه آنان را به اندازه عظمت و بزرگی خود رفعت می بخشد.

تحف العقول : ۳۹۹.

حدیث۱۲۷

امام کاظم علیه السلام :

إنّ الزَّرعَ یَنبُتُ فی السَّهلِ ولا یَنبُتُ فی الصَّفا ؛ فکـذلکَ الحِکمَـةُ تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَواضِعِ ، ولا تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَکبِّرِ الجَبّارِ ؛ لأنّ اللّهَ جَعلَ التَّواضُعَ آلَةَ العَقلِ ، وجَعَلَ التَّکبُّرَ مِن آلَةِ الجَهلِ .

امام کاظم علیه السلام : همانا زراعت در دشت می رویدو روی تخته سنگ برآمده نمی روید. حکمت نیز چنین است، در دل شخص فروتن آباد می شود و در دل انسان متکبّر و گردنفراز آباد نمی شود؛ زیرا خداوند فروتنی را ابزار خرد قرار داده است و تکبر را ابزار نابخردی.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۲/۱.

حدیث۱۲۸

امام کاظم علیه السلام :

ـ لِجَعفرِ بنِ محمّـدِ العاصِـمیِّ ـ : یا عاصِمُ، کیفَ أنتُم فی التَّواصُلِ والتَّواسـی؟ [قالَ:]قلتُ : علی أفضَلِ ما کانَ عَلَیهِ أحَـدٌ . قالَ : أیَأتی أحَدُکُم إلی دُکّانِ أخیهِ أو مَنزِلِهِ عِندَ الضّائقَةِ فیَستَخرِجُ کِیسَهُ ویأخُذُ مایَحتاجُ إلَیهِ فلا یُنکِرُ علَیهِ ؟! قالَ : لا ، قالَ : فَلَستُم علی ما اُحِبُّ فی التَّواصُلِ .

امام کاظم علیه السلام ـ خطاب به جعفر بن محمّـدعاصمی ـ : ای عاصم ، در زمینه مراوده باهم و همدردی با یکدیگر چگونه هستید ؟ عرض کردم : در بهترین وضعی که یک نفر می تواند داشته باشد . فرمود : آیا چنین هست که فردی از شما در هنگام تنگدستی به دکّان یا منزل برادرش برود و دخل او را بیرون کشد و آنچه احتیاج دارد بردارد و برادرش به او اعتراض نکند ؟ عاصم عرض کرد : نه . حضرت فرمود : پس ، در مراوده باهم آن طور که من دوست دارم نیستید .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۱ / ۲۸ .

حدیث۱۲۹

امام کاظم علیه السلام :

إذا مَرَّ بکَ

امام کاظم علیه السلام : هرگاه دو کار برایت پیش آمدکه ندانستی کدام یک بهتر و درست تر است، بنگر که کدام یک از آنها به هوس تو نزدیکتر است، با همان مخالفت کن؛ زیرا درست های بسیاری در مخالفت کردن با هوای نَفْست نهفته است.

فی بعض النسخ «وإذا خرّبک أمران» وخرّبه أمر : أی نزل به وأهمّه . (کما فی هامش المصدر).

حدیث۱۳۰

امام کاظم علیه السلام :

لا تُعَوِّدْ عَينَيكَ كَثرَةَ النَّومِ ؛فإنّها أقَلُّ شَيءٍ في الجَسَدِ شُكرا .

امام كاظم عليه السلام : چشمانت را به پرخوابى عادت مده؛ زيرا چشم ها ناسپاس ترين عضو بدن هستند.

تفسير العيّاشىّ : ۲ / ۱۱۵ / ۱۴۹.

حديث۱۳۱

امام كاظم عليه السلام :

إنّ اللّه َ جَلَّ وعَزَّ يُبغِضُ العَبدَ النَّوّامَ الفارِغَ .

امام كاظم عليه السلام : خداوند عز و جل ، از بنده پرخوابِ بيكار نفرت دارد.

الكافى : ۵ / ۸۴ / ۲.

حديث۱۳۲

امام كاظم عليه السلام :

إيّاكَ أن تَمنَعَ في طاعَةِ اللّه ِ ، فتُنفِقَ مِثلَيهِ في مَعصيَةِ اللّه ِ .

امام كاظم عليه السلام : از خرج كردن در راه طاعت خدا دريغ مكن كه [لاجرم] دو چندان آن را در راه معصيت خدا خرج خواهى كرد.

تحف العقول : ۴۰۸.

حديث۱۳۳

امام كاظم عليه السلام :

مَنِ اقتَصَدَ وقَنَعَ بَقِيَت علَيهِ النِّعمَةُ، ومَن بَذَّرَ وأسرَفَ زالَت عنهُ النِّعمَةُ .

امام كاظم عليه السلام : كسى كه صرفه جو و قانع باشد،نعمت برايش مى ماند و كسى كه ريخت و پاش و اسراف كند نعمت از او زوال مى يابد.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۲۷ / ۴.

حديث۱۳۴

امام كاظم عليه السلام :

كانَ يحيَى بنُ زَكريّا عليهماالسلاميَبكى ولا يَضحَكُ ، وكانَ عيسَى بنُ مَريمَ عليهماالسلاميَضحَكُ ويَبكى ، وكانَ الّذى يَصنَعُ عيسى عليه السلام أفضَلَ مِن الّذى كانَ يَصنَعُ يحيى عليه السلام .

امام كاظم عليه السلام : روش يحيى بن زكريّا عليهماالسلاماين بودكه مى گريست و هيچ گاه نمى خنديد؛ عيسى بن مريم هم مى خنديد و هم مى گريست و كارى كه عيسى عليه السلام مى كرد، برتر از كارى بود كه يحيى عليه السلام مى كرد.

الكافى : ۲/۶۶۵/۲۰ .

حديث۱۳۵

امام کاظم علیه السلام :
ما بَعَثَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ نَبيّا ولا وَصِيّا إلّا سَخِيّا .
امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل هیچ نبیّ یا وصیّی نفرستاد مگر اینکه سخاوتمند بود.
الكافي : ۴/۳۹/۴ .

حدیث۱۳۶

امام کاظم علیه السلام :
ـ لَمّا دَخَلَ على رجُلٍ قد غَرِقَفي سَكَراتِ المَوتِ ـ : المَوتُ هُو المَصْفاةُ يُصَفّي المؤمنينَ مِن ذُنوبِهِم فيكونُ آخِرُ ألَمٍ يُصيبُهُم كَفّارَةَ آخِرِ وِزرٍ بَقِيَ علَيهِم ، ويُصَفّي الكافِرينَ مِن حَسَناتِهِم فيكونُ آخِرَ لَذّةٍ أو راحَةٍ تَلحَقُهُم ، وهُو آخِرُ ثَوابِ حَسَنَةٍ تكونُ لَهُم ... .
امام کاظم علیه السلام ـ وقتی نزد مردی رفت که در سکرات مرگ فرو رفته بود ـ فرمود: مرگ صافی ای است که مؤمنان را از گناهانشان صاف می کند و آخرین دردی است که به عنوان کفّاره آخرین گناهی که در وجودشان می باشد به آنها می رسد و کافران را نیز از حسناتشان صاف می سازد و آخرین خوشی یا آسایشی است که به عنوان آخرین پاداش حسنه ای که دارند، به ایشان می رسد... .
معاني الأخبار : ۲۸۹/۶

حدیث۱۳۷

امام کاظم علیه السلام :
إذا مَرِضَ المؤمنُ أوحَى اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلى صاحِبِ الشِّمالِ : لا تَكتُبْ على عَبدي مادامَ في حَبسي ووَثاقي ذَنبا. ويُوحي إلى صاحِبِ اليَمينِ أنِ اكتُبْ لِعَبدي ما كُنتَ تَكتُبُهُ في صِحَّتِهِ مِن الحَسَناتِ .
امام کاظم علیه السلام : هرگاه مؤمن بیمار شود، خداوند عز و جل به فرشته دست چپ او وحی فرماید که برای بنده ام، تا زمانی که در زندان و بند من است، گناهی منویس . و به فرشته دست راست او وحی می فرماید که همان حسناتی را که در زمان سلامتی بنده ام می نوشتی، برایش بنویس.
الكافي : ۳/۱۱۴/۷

حدیث۱۳۸

امام کاظم علیه السلام :
المَعروفُ غُلٌّ لا يَفُكُّهُ إلّامُكافَأةٌ أو شُكرٌ .
امام کاظم علیه السلام : نیکی واحسان قلاده ای است که جز جبران کردن یا تشکر آن را باز نمی کند.
الدّرة الباهرة : ۳۴.

حدیث۱۳۹

امام کاظم علیه السلام :
ـ في قَولِهِ تَعالى : «هَلْ جَزاءُ الإحْسانِ إلّا الإحْسانُ» ـ : جَرَت فِي المُؤمِنِ والكافِرِ والبَرِّ والفاجِرِ ، مَن صُنِعَ إلَيهِ مَعروفٌ فعَلَيهِ أن يُكافِئَ

بِهِ ، ولَيسَتِ المُكافَأةُ أن تَصنَعَ كما صَنَعَ حتّى تَرى فَضلَكَ ، فإن صَنَعتَ كما صَنَعَ فلَهُ الفَضلُ بِالابتِداءِ .

امام كاظم عليه السلام ـ درباره آيه «آيا سزاى نيكى جزنيكى است؟» ـ فرمود : اين آيه درباره مؤمن و كافر و نيك و بد جارى است. به هركس خوبى شود، بايد آن را پاداش دهد. پاداش دادن، اين نيست كه همان احسانى را كنى كه او كرده است، مگر اين كه برترى خود را نشان دهى؛ زيرا اگر همان را كنى كه او كرده است، به سبب اين كه آغازگر احسان مى باشد، برترى از آنِ اوست.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۱/۱

حديث۱۴۰

امام كاظم عليه السلام :

يا رسولَ اللّهِ قد عَلَّمتُ ابنى هذا الكتابَ ففى أىِّ شىءٍ اُسَلِّمُهُ ؟ فقالَ ـ : سَلِّمْهُ للّهِ أبوكَ ، ولا تُسَلِّمْهُ فى خَمسٍ : لا تُسَلِّمْهُ سَيّاءً ، ولا صايغا ، ولا قَصّابا ، ولا حَنّاطا ، ولا نَخّاسا .

فقالَ : يا رسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله ، وما السَّيّاءُ ؟ قالَ : الـذى يَبيعُ الأكفانَ ويَتَمَنّى مَوتَ اُمَّتى ، ولَلمَولُودُ مِن اُمَّتى أحَبُّ إلَيَّ ممّا طَلَعَت علَيهِ الشَّمسُ ، وأما الصائغُ فإنّهُ يُعالِجُ غَبنَ اُمّتى ، فأمّا القَصّابُ فإنّهُ يَذبَحُ حتّى تَذهَبَ الرَّحمَةُ مِن قَلبِهِ ، وأمّا الحَنّاطُ فإنّهُ يَحتَكِرُ الطَّعامَ على اُمَّتى ، ولَأن يَلقَى اللّهَ العَبـدَ سارِقا أحَبُ إليَّمِن أن يَلقاهُ قـدِ احتَكَرَ طَعاما أربَعينَ يَوما . وأمّا النَّخّاسُ فإنّهُ أتانى جَبرَئيلُ عليه السلام فقالَ : يا محمّدُ ، إنَّ شِرارَ اُمَّتِكَ الذينَ يَبيعُونَ النّاسَ .

امام كاظم عليه السـلام : مردى خدمت پيامبر خدا صلى الله عليه و آله آمدو به ايشان عرض كرد: من اين فرزندم را سواد آموخته ام؛ حالا او را به چه شـغلى بگمارم؟ حضـرت فرمود : خدا پدرت را بيامرزد، او را در هر شـغلى بگذار اما به پنج گروه مسپارش: سـيّاء، زرگر، قصّاب، گندم فروش و برده فروش.

مرد عرض كرد: اى رسول خـدا! سـيّاء كيست؟ فرمود: كسـى كه كفن مى فروشـد و آرزوى مرگ افراد امّت مرا دارد، در حـالى كه يـك نـوزاد امّت خود را، از هر آنچه آفتـاب بر آن مى تابـد بيشـتر دوست دارم. امـا زرگر؛ زيرا به فكر مغبون سـاختن افراد امّت من است. اما قصاب؛ زيرا آنقـدر حيوان مى كشـد كه رحم از دلش رخت بر مى بنـدد. اما گندم فروش؛ زيرا ارزاق امّت مرا احتكار مى كنـد. اگر كسـى بـا عنوان دزد، خـدا را ديـدار كنـد بهتر است از اين كه او را ديـدار كنـد، در حالى كه چهل روز خوراك مردم را احتكار كرده باشد. اما برده فروش؛ زيرا جبرئيل عليه السـلام نزد من آمد و گفت: اى محمّد! بدترين افراد امّت تو، كسانى هستند كه انسان خريد و فروش مى كنند.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۷۷/۱.

حديث۱۴۱

امام كاظم عليه السلام :

ـ لِهشامٍ وهُو يَعِظُهُ ـ : إنّ العاقِلَ لا يَكذِبُ وإن كانَ فيهِ هَواهُ .

امام كاظم عليه السلام ـ در اندرز به هشام ـ فرمود : خردمند دروغ نمى گويد، اگر چه منافع اودر آن باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۵/۱.

حديث۱۴۲

امام كاظم عليه السلام :

إنّ الزَّرعَ یَنبُتُ فی السَّهلِ ولا یَنبُتُ فی الصَّفا ، فکذلکَ الحِکمَةُ تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَواضِعِ ولا تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَکبِّرِ الجَبّارِ ؛ لِأنَّ اللّهَ جَعَلَ التَّواضُعَ آلَةَ العَقلِ ، وجَعَلَ التَّکبُّرَ مِن آلَةِ الجَهلِ ، أ لَم تَعلَمْ أنّ مَن شَمَخَ إلَی السَّقفِ برأسِهِ شَجَّهُ ، ومَن خَفَضَ رأسَهُ استَظَلَّ تَحتَهُ وأکَنَّهُ ؟! وکذلکَ مَن لم یَتَواضَعْ للّهِ خَفَضَهُ اللّهُ ، ومَن تَواضَعَ للّهِ رَفَعَهُ .

امام کاظم علیه السلام : همانا زراعت، در دشت پست می روید و روی تخته سنگ نمی روید. حکمت نیز چنین است: در دل شخص فروتن آباد می شود و در دل متکبر گردنفراز آباد نمی شود؛ زیرا که خداوند فروتنی را ابزار خرد و دانایی قرار داده و تکبر را از ابزار نادانی. مگر نمی دانی که هر کس سرش را به سقف ساید، سرش می شکافد و هر که سر پایین گیرد در زیرسقف سایه و پناه می گیرد. بدین سان نیز هر که برای خدا فروتنی نکند، خداوند او را پست گرداند و هر که برای خدا فروتنی کند، خداوند او را بالا برد.

تحف العقول : ۳۹۶.

حدیث۱۴۳

امام کاظم علیه السلام :

أوحَی اللّهُ تعالی إلی داودَ علیه السلام :یا داودُ ، حَذِّرْ وأنذِرْ (ونَذِّرْ) أصحابَکَ عن حُبِّ الشَّهَواتِ ، فإنّ المُعَلَّقَةَ قُلوبُهُم بِشَهَواتِ الدنیا قُلوبُهُم مَحجوبَةٌ عَنِّی .

امام کاظم علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود که: ای داوود! یاران خود را از شهوت پرستی بر حذر دار و بیم ده؛ زیرا کسانی که دلهایشان آویخته به شهوت دنیاست، دلهایشان از من در پرده است.

تحف العقول : ۳۹۷.

حدیث۱۴۴

امام کاظم علیه السلام :

ـ عندَ قَبرٍ ـ : إنّ شیئا هذاآخِرُهُ لَحَقیقٌ أن یُزهَدَ فی أوَّلِهِ ، وإنّ شیئاهذا أوَّلُهُ لَحَقیقٌ أن یُخافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در کنار یک گور ـ فرمود : چیزی که پایانش این است، سزاست که از همان آغاز دل از آن برکَنند و چیزی که آغازش این است ، بجاست که از پایانش بترسند.

معانی الأخبار : ۳۴۳/۱.

حدیث۱۴۵

امام کاظم علیه السلام :

تَفقَّهُوا فی دِینِ اللّهِ ، فإنَ الفِقهَ مِفتاحُ البَصیرَةِ ، وتَمامُ العِبادَةِ ، والسَّبَبُ إلَی المَنازِلِ الرَّفیعَةِ والرُّتَبِ الجَلیلَةِ فی الدِّینِ والدنیا ، وفَضلُ الفَقیهِ علَی العابِدِ کَفَضلِ الشَّمسِ علَی الکواکِبِ ، ومَن لم یَتَفَقَّهْ فی دِینِهِ لم یَرضَ اللّهُ لَهُ عَمَلاً .

امام کاظم علیه السلام : در دین خدا فقیه و دانا شوید؛ زیرا فقه کلید بصیرت است و مایه کمال عبادت و وسیله رسیدن به مقامات بلند و مراتب عالی دینی و دنیایی.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۱/۱۹.

حدیث۱۴۶

امام کاظم علیه السلام :

إنّ اللّه َ تعالی لَیُبغِضُ العَبدَالنَّوّامَ ، إنّ اللّه َ تعالی لَیُبغِضُ العَبدَ الفارِغَ .

امام کاظم علیه السلام : همانا خداوند متعال از بنده پر خواب نفرت دارد؛ به تحقیق خداوند متعال از بنده بیکار نفرت دارد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۱۶۹/۳۶۳۵.

حدیث۱۴۷

امام کاظم علیه السلام :

مَن ذَکَرَ رجُلاً مِن خَلفِهِ بما هُوفیهِ ممّا عَرَفَهُ الناسُ لم یَغتَبْهُ ، ومَن ذَکَرَهُ مِن خَلفِهِ بما هُو فیهِ ممّا لایَعرِفُهُ الناسُ اغتابَهُ .

امام کاظم علیه السلام : هر کس پشت سر دیگری چیزی بگوید که در او هست و مردم هم آن را می دانند غیبتش نکرده است، اما اگر کسی پشت سرش چیزی را بگوید که در او هست ولی مردم نمی دانند، غیبتش کرده است.

الکافی : ۲/۳۵۸/۶.

حدیث۱۴۸

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ رَجُلٌ مِن أهلِ فارِسَ : أتَعلَمُونَ الغَیبَ؟ ـ : قالَ أبو جعفرٍ علیه السلام : یُبسَطُ لَنا العِلمُ فَنَعلَمُ ، ویُقبَضُ عنّا فلا نَعلَمُ . وقالَ : سِرُّ اللّه ِ عَزَّوجلَّ أسَرَّهُ إلی جَبرَئیلَ علیه السلام ، وأسَرَّهُ جَبرَئیلُ إلی محمّدٍ صلی الله علیه و آله ، وأسَرَّهُ محمّدٌ إلی مَن شاءَ اللّه ُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به مردی از ایرانیان که پرسید : آیا شما غیب می دانید؟ ـ فرمود : امام باقر علیه السلام فرمود : چون علم [الهی] برای ما گشوده شود، می دانیم و هرگاه بر ما بسته شود، نمی دانیم. و فرمود : علم، راز خدای عز و جلاست که آن را با جبرئیل علیه السلام در میان گذاشت و جبرئیل با محمّد صلی الله علیه و آله در میان گذاشت و محمّد با هر که خواست آن را در میان نهاد.

الکافی : ۱/۲۵۶/۱.

حدیث۱۴۹

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا مَرَّ بهشامِ بنِ الحَکَمِ وهو یَبیعُ السّابِریَّ فِی الظِّلالِ ـ : یا هِشامُ ، إنّ البَیعَ فِی الظِلِّ غِشٌّ ، وإنَّ الغِشَّ لا یَحِلُّ .

امام کاظم علیه السلام ـ چون بر هشام بن حکم که درسایه (تاریکی) مشغول فروختن پارچه شاپوری بود، گذشت ـ فرمود : ای هشام! فروختن کالا در سایه، دغلی است، و دغلی [در معامله] روا نیست.

الکافی : ۵/۱۶۰/۶.

حدیث۱۵۰

امام کاظم علیه السلام :

دَخَلَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله المَسجِدَفإذا جَماعَةٌ قَد أطافوا بِرَجُلٍ ، فقالَ : ما هذا ؟ فقيلَ : عَلّامَةٌ ، قالَ : وما العَلّامَةُ ؟ قالوا : أعلَمُ النّاسِ بِأنسابِ العَرَبِ ووَقائعِها ،وأيّامِ الجاهِلِيَّةِ ، وبِالأشعارِ والعَرَبِيَّةِ ، فقالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله : ذاكَ عِلمٌ لا يَضُرُّ مَن جَهِلَهُ ، ولا يَنفَعُ مَن عَلِمَهُ .

امام کاظم علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد مسجد شد، دید عده ای گرد مردی جمع شده اند، فرمود: چه خبر است؟ عرض شد: علاّمه است. فرمود: علاّمه یعنی چه؟ عرض کردند: او داناترین مردم است به انساب عرب وجنگهای ایشان و به روزگار جاهلیت و اشعار عربی. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: اینها دانشی است که اگر کسی نداند، به او زیانی نرساند و اگر کسی بداند، او را سودی نبخشد.

الأمالی للصدوق : ۳۴۰/۴۰۳.

حدیث۱۵۱

امام کاظم علیه السلام :

لا عِلمَ إلّا مِن عالِمٍ رَبّانِيٍّ ، ومَعرِفَةُ العالِمِ بِالعَقلِ .

امام کاظم علیه السلام : علم جز از عالم ربّانی به دست نیاید (آن را جز از عالم ربّانی نباید فرا گرفت) و شناخت چنین عالمی به خِرَد است.

تحف العقول : ۳۸۷ .

حدیث۱۵۲

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ العاقِلَ رَضِيَ بِالدُّونِ مِنَ الدّنيامَعَ الحِكمَةِ ، ولَم يَرضَ بِالدُّونِ مِنَ الحِكمَةِ مَعَ الدّنيا ؛ فَلِذلِكَ رَبِحَت تِجارَتُهُم .

امام کاظم علیه السلام : خردمند به کم و کاست دنیا درصورتی که با حکمت توأم باشد خرسند است، ولی اگر دنیا را داشته باشد و از حکمت کم بهره باشد خرسند نیست؛از این رو تجارتشان سودمند گشت.

الکافی : ۱/۱۷/۱۲ .

حدیث۱۵۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ العاقِلَ لا يُحَدِّثُ مَن يَخافُ تَكذيبَهُ ، ولا يَسألُ مَن يَخافُ مَنعَهُ ،ولا يَعِدُ ما لا يَقدِرُ عَلَيهِ ، ولا يَرجو ما يُعَنَّفُ بِرَجائهِ ، ولا يَتَقَدَّمُ عَلى ما يَخافُ العَجزَ عَنهُ .

امام کاظم علیه السلام : خردمند به کسی که می ترسدتکذیبش کند، سخنی نمی گوید و از کسی که می ترسد مضایقه کند، چیزی نمی خواهد و وعده ای را که از عهده انجامش برنمی آید، نمی دهد و به آنچه که در امیدواریش سرزنش شود، امید نمی بندد و به کاری که می ترسد در آن درماند اقدام نمی ورزد.

تحف العقول : ۳۹۰.

حدیث۱۵۴

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِهِشام بنِ الحَکَم ـ : ما بَعَثَ اللّه ُ أنبیاءَهُ ورُسُلَهُ إلی عِبادِهِ إلّا لِیَعقِلوا عَنِ اللّه ، فأحسَنُهُم استِجابَةً أحسَنُهُم مَعرِفَةً ، وأعلَمُهُم بِأمرِ اللّه أحسَنُهُم عَقلاً ، وأکمَلُهُم عَقلاً أرفَعُهُم دَرَجَةً فی الدّنیا والآخِرَةِ .

امام کاظم علیه السلام ـ در سفارش به هشام بن حکم ـ فرمود: خداوند پیامبران و رسولان خود را به سوی بندگانش نفرستاد مگر برای این که درباره خدا اندیشه کنند. پس، هر کس از آنان که شناختش بهتر باشد، دعوت را پذیراتر باشد و داناترینشان به کار خدا، کسی است که خردش نیکوتر باشد و کسی که خردش کاملتر باشد، در دنیا و آخرت بلند پایه تر باشد.

الکافی : ۱/۱۶/۱۲.

حدیث۱۵۵

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ للّه عَلَی النّاسِ حُجَّتَینِ :حُجَّةً ظاهِرَةً ، وحُجَّةً باطِنَةً ، فأمّا الظّاهِرَةُ فَالرُّسُلُ والأنبیاءُ والأئمَّةُ علیهم السلام ، وأمّا الباطِنَةُ فَالعُقولُ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند را بر مردمان دو حجت است: حجتی بیرونی و حجتی درونی. حجت بیرونی همان فرستادگان و پیامبران و امامان علیهم السلام هستند و حجت درونی همان خردها.

الکافی : ۱/۱۶/۱۲

حدیث۱۵۶

امام کاظم علیه السلام :

مَن أرادَ الغِنی بِلا مالٍ ،وراحَةَ القَلبِ مِنَ الحَسَدِ ، والسَّلامَةَ فی الدِّینِ ، فَلْیَتَضَرَّعْ إلَی اللّه عَزَّوجلَّ فی مَسألَتِهِ بِأن یُکمِلَ عَقلَهُ .

امام کاظم علیه السلام : هر که خواهان توانگریِ بدونداشتن مال و ثروت و آسودگی دل از حسدورزی و داشتن دین سالم است، باید با تضرّع از خداوند عزّوجلّ بخواهد که خردش را کامل گرداند.

الکافی : ۱/۱۸/۱۲

حدیث۱۵۷

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِهِشام ابنِ الحَکَم ـ : یا هِشامُ ، ما قُسِّمَ بَینَ العِبادِ أفضَلُ مِنَ العَقلِ ؛ نَومُ العاقِلِ أفضَلُ مِن سَهَرِ الجاهِلِ ، وما بَعَثَ اللّه ُ نَبِیّا إلّا عاقِلاً حَتّی یَکونَ عَقلُهُ أفضَلَ مِن جَمیعِ جَهدِ المُجتَهِدینَ ، وما أدَّی العَبدُ فَریضَةً مِن فَرائضِ اللّه حَتّی عَقَلَ عَنهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در سفارش به هشام بن حکم ـ فرمود : ای هشام! میان بندگان چیزی برتر از خرد تقسیم نشده است. خوابِ خردمند برتر از شب زنده داریِ نادان است. خداوند هیچ پیامبری را جز خردمند برنینگیخت تا آن جا که خردش برتر از همه کوشش کوشندگان باشد. و بنده هیچ فریضه ای از فرایض خدا را نگزارد مگر آن گاه که معرفت و آگاهی خود را از خدا فرا گرفت .

تحف العقول : ۳۹۷.

حدیث۱۵۸

امام کاظم علیه السلام :

اللّهُمَّ إنّی أسألُکَ العافِیَةَ ،وأسألُکَ جَمیلَ العافِیَةِ ، وأسألُکَ شُکرَ العافِیَةِ ، وأسألُکَ شُکرَ شُکرِ العافِیَةِ .

امام کاظم علیه السلام : بار خدایا! من از تو عافیت مسألت دارم، عافیت نیکو عطایم کن و شکر بر عافیت و شکر بر شکرِ عافیت ارزانیم فرما.

الدعوات : ۸۴ / ۲۱۱ .

حدیث۱۵۹

امام کاظم علیه السلام :

عَظِّمِ العالِمَ لِعِلمِهِ ودَعْ مُنازَعَتَهُ ، وصَغِّرِ الجاهِلَ لِجَهلِهِ ولا تَطرُدْهُ ، ولکِن قَرِّبْهُ وعَلِّمْهُ .

امام کاظم علیه السلام : دانشمند را به خاطر دانشش احترام بنه و با او ستیزه مکن و نادان را به سبب نادانیش کوچک شمار، اما او را از خود مران بلکه به خود نزدیک گردان و او را علم بیاموز.

تحف العقول : ۳۹۴ .

حدیث۱۶۰

امام کاظم علیه السلام :

التَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ نِصفُ العَقلِ.

امام کاظم علیه السلام : دوستی ورزیدن با مردم، نیمی از خرد است.

تحف العقول : ۴۰۳.

حدیث۱۶۱

امام کاظم علیه السلام :

الصَّنیعَةُ لا تَتِمُّ صَنیعَةً عِندَالمُؤمِنِ لِصاحِبِها إلّا بِثَلاثَةِ أشیاءَ : تَصغیرِها، وسَترِها، وتَعجیلِها ، فَمَن صَغَّرَ الصَّنیعَةَ عِندَ المُؤمِنِ فقَد عَظَّمَ أخاهُ ، ومَن عَظَّمَ الصَّنیعَةَ عِندَهُ فقَد صَغَّرَ أخاهُ ، ومَن کَتَمَ ما أولاهُ مِن صَنیعِهِ فقَد کَرَّمَ فِعالَهُ ، ومَن عَجَّلَ ما وَعَدَ فقَد هَنِئَ العَطِیَّةَ .

امام کاظم علیه السلام : کسی که به مؤمن احسانی کند ، جزبا سه چیز آن را به کمال نرسانده باشد : کوچک شمردن آن ، پوشاندن آن و شتاب ورزیدن در انجام آن ، پوشاندن آن و شتاب ورزیدن در انجام آن ؛ زیرا کسی که احسان خود به مؤمن را کوچک شمارد ، برادر خویش را بزرگ داشته است و کسی که احسان خود به مؤمن را بزرگ شمارد ، برادر خود را کوچک کرده است و کسی که خوبی خود به مؤمن را پوشیده دارد ، کاری بزرگوارانه کرده است و هر که در انجام وعده خود شتاب ورزد ، دهش را گوارا ساخته است .

تحف العقول : ۴۰۳.

حدیث۱۶۲

امام کاظم علیه السلام :

إنَّما تَکونُ الأشیاءُ بإرادَتِهِ ومَشیئَتِهِ ؛ مِن غَیرِ کلامٍ ، ولا تَرَدُّدٍ فی نَفَسٍ ، ولا نُطقٍ بِلِسانٍ .

امام کاظم علیه السلام : اشیاء با اراده و خواست او پدید می آیند، بی آن که سخنی گفته شود و یا اندیشه ای از خاطری بگذرد و یا زبانی به سخن گویا شود.

التوحید : ۱۰۰/۸ .

حدیث۱۶۳

امام کاظم علیه السلام :

عِلمُ اللّه ِ لا یُوصَفُ مِنهُ بِأینَ ،ولا یُوصَفُ العِلمُ مِنَ اللّه ِ بِکَیفَ ، ولا یُفرَدُ العِلمُ مِنَ اللّه ِ ، ولا یُبانُ اللّه ُ مِنهُ ، ولَیسَ بَینَ اللّه ِ وبَینَ عِلمِهِ حَدٌّ .

امام کاظم علیه السلام : علم خدا، با صفت «از کجاست؟» وصف نمی شود. علم خدا با صفت «چگونه» توصیف نمی گردد؛ نه علم از خدا جدا می شود و نه خدا از علم؛ و میان خدا و علم او حدّی نیست.

التوحید : ۱۳۸/۱۶ .

حدیث۱۶۴

امام کاظم علیه السلام :

کانَ اللّه ُ حَیّا بِلا حَیاةٍ حادِثَةٍ ...بَل حَیٌّ لِنَفسِهِ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند زنده ای نیست که حیاتش حادث باشد... بلکه او به ذات خود زنده است.

التوحید : ۱۴۲/۶ .

حدیث۱۶۵

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ أعلی وأجَلُّ وأعظَمُ مِن أن یُبلَغَ کُنهُ صِفَتِهِ ، فَصِفُوهُ بِما وَصَفَ بِهِ نَفسَهُ ، وکُفّوا عَمّا سِوی ذلکَ .

امام کاظم علیه السلام : خدا برتر و والاتر و بزرگتراز آن است که به حقیقت صفتش رسیده شود؛ بنابراین، او را به همان گونه که خودش خود را وصف کرده است، وصف کنید و از جز آن خودداری ورزید.

الکافی : ۱/۱۰۲/۶ .

حدیث۱۶۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَن أدنَی المَعرِفَةِ ـ : الإقرارُ بِأ نَّهُ لا إلهَ غَیرُهُ ، ولا شِبهَ لَهُ ولا نَظیرَ وأ نَّهُ قَدیمٌ ، مُثبَتٌ ، مَوجودٌ ، غَیرُ فَقیدٍ ، وأ نَّهُ لَیسَ کَمِثلِهِ شَیءٌ .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از کمترین مرتبه شناخت ـ فرمود : اقرار به این که خدایی جز او نیست و مانند و همتا ندارد و قدیم است ، [وجودش] ثابت و قطعی است ، موجود (معلوم) است و مفقود نیست و هیچ چیزی مانند او نباشد .

الکافی : ۱/۸۶/۱

حدیث۱۶۷

امام كاظم عليه السلام :
إذا كانَ الجَورُ أغلَبَ مِنَ الحَقِ لَم يَحِلَّ لأحَدٍ أن يَظُنَّ بأحَدٍ خَيرا حتّى يَعرِفَ ذلكَ مِنهُ .
امام كاظم عليه السلام : هرگاه ستم و ناراستى ، از حق و راستكارى بيشتر بود، بر هيچ كس روا نيست كه به كسى گمان خوب برد ، مگر آن گاه كه خوبى او بر وى معلوم شود .
الكافى : ۵/۲۹۸/۲.

حدیث۱۶۸

امام كاظم عليه السلام :
ـ لِعليِّ بنِ يَقطينٍ ـ : إنّ للّه تعالى أولياءَ مَع أولياءِ الظَّلَمَةِ لِيَدفَعَ بِهِم عَن أوليائهِ، وأنتَ مِنهُم يا عليُّ .
امام كاظم عليه السلام ـ به على بن يقطين ـ : خداوند متعال در كنار اولياى ستمگر، دوستانى دارد تا به وسيله آنان از دوستان خود حمايت كند و تو اى على ، يكى از آنان هستى .
بحار الأنوار: ۷۵/۳۴۹/۵۶.

حدیث۱۶۹

امام كاظم عليه السلام :
لا يَنبَغِي للرَّجُلِ أن يَدَعَ الطِّيبَ فى كُلِّ يوم، فإن لَم يَقدِرْ علَيهِ فَيَومٌ ويَومٌ لا، فإن لَم يَقدِرْ ففى كُلِّ جُمُعَةٍ و لا يَدَعْ .
امام كاظم عليه السلام : شايسته است كه مرد هر روزاز بوى خوش استفاده كند ؛ اگر هر روز نتوانست ، يك روز در ميان عطر زند و چنانچه اين هم مقدورش نبود جمعه ها را ترك نكند .
الكافى : ۶/۵۱۰/۴ .

حدیث۱۷۰

امام كاظم عليه السلام :
ـ لمّا سُئلَ عنِ الجِصِّ يُوقَدُعَلَيهِ بالعذَرَةِ وعِظامِ المَوتى ثُمَّ يُجَصَّصُ بِهِ المَسجِدُ ، أيُسجَدُ عَلَيهِ ؟ ـ : إنَّ الماءَ وَالنّارَ قَد طَهَّراهُ .
امام كاظم عليه السلام ـ در پاسخ به اين سؤال كه : چنانچه گچ را با نجاست (مدفوع خشكيده) و استخوان مرده بپزند و سپس با آن (كفِ) مسجد را گچكارى كنند ، آيا مى توان بر آن سجده كرد ؟ ـ : آب و آتش آن را پاك كرده اند .
الكافى : ۳ / ۳۳۰ / ۳ .

حدیث۱۷۱

امام كاظم عليه السلام :
ـ لهشام وهُو يَعِظُهُ ـ : إيّاكَ والطَّمَعَ، وعلَيكَ باليَأسِ مِمّا فى أيدِى النـاسِ، وأمِتِ الطَّمَعَ مِن المَخلوقِينَ؛ فإنَّ الطَّمَعَ مِفتاحٌ لِلذُّلِّ، واختِلاسُ العَقلِ، واختِلاقُ المُرُوّاتِ، وتَدنيسُ العِرضِ، والذَّهابُ بِالعِلمِ .

امام کاظم علیه السـلام ـ در اندرز به هشام ـ فرمود : از طمع بپرهیز و به آنچه مردم دارند ، چشـمداشتی نداشـته باش ، چشمداشت به مخلوق را در خود بمیران ؛ زیرا طمع و چشـمداشت، کلیـد هر خواری است و عقـل را می دزدد و انسانیّتهـا را می برد و آبرو را می آلاید و دانش را از بین می برد .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۵/۱.

حدیث۱۷۲

امام کاظم علیه السلام :

الضَّعیفُ مَن لَم یُرفَعْ إلَیهِ حُجّةٌ، ولَم یَعرِفِ الاختِلافَ، فإذا عَرَفَ الاختِلافَ فلیسَ بضَعیفٍ .

امام کاظم علیه السـلام : ناتوان (معذور) کسـی است که حجت به او نرسـیده و اختلاف را نمی شـناسد . پس ، اگر اختلاف را بداند مستضعف نیست .

الکافی : ۸/۱۲۵/۹۵ .

حدیث۱۷۳

امام کاظم علیه السلام :

تُستَحَبُّ عَرامَةُ الغُلامِ فیصِغَرِهِ لِیَکُونَ حَلیما فی کِبَرِهِ .

امام کاظم علیه السلام : بازیگوشی (شیطنت) پسر دردوران کودکی پسندیده است ، برای این که در بزرگسالی بردبار شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۴۹۳/ ۴۷۴۸ .

حدیث۱۷۴

امام کاظم علیه السلام :

لا تَبذُلْ لإخوانِکَ مِن نفسِکَ ما ضَرُّهُ علَیکَ أکثَرُ مِن مَنفَعَتِهِ لَهُم .

امام کاظم علیه السلام : به برادرانت از خود، چیزی مبخش که زیان آن برای تو بیشتر از سودش برای آنان است .

الکافی : ۴/ ۳۳/۲ وانظر وسائل الشیعهٔ : ۱۱/۵۴۳ باب ۱۰ .

حدیث۱۷۵

امام کاظم علیه السلام :

عَونُکَ لِلضَّعیفِ مِن أفضَلِ الصَّدَقةِ .

امام کاظم علیه السلام : کمک تو به ناتوان ، از بهترین صدقه هاست .

تحف العقول : ۴۱۴ .

حدیث۱۷۶

امام کاظم علیه السلام :

لیسَ مِن شیعَتِنا مَن خَلا ثُمّ لَم یَرُعْ قلبُهُ .

امام کاظم علیه السلام : شیعه ما نیست کسی که در تنهایی و خلوت ، دلش ترسان [از خدا]نباشد .

بصائر الدرجات : ۲۴۷/۱۰ .

حدیث۱۷۷

امام کاظم علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن أوجَبِ الأعداءِ مُجاهَدةً ـ : أقرَبُهم إلَیکَ وأعداهُم لَکَ... ومَن یُحَرِّضُ أعداءَکَ علَیکَ ، وهُو إبلیسُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که جهاد با کدام دشمن واجب تر است ـ فرمود : آن که از همه به تو نزدیکتر و دشمنیش با تو بیشتر است . . . و کسی که دشمنان تو را بر ضدّت تحریک می کند و آن شیطان است .

تحف العقول : ۳۹۹ .

حدیث۱۷۸

امام کاظم علیه السلام :

أوَّلُ ما یَبَرُّ الرَّجُلُ وَلَدَهُ أن یُسَمِّیَهُ بِاسمٍ حَسَنٍ، فَلْیُحَسِّنْ أحَدُکُم اسمَ وَلَدِهِ .

امام کاظم علیه السلام : نخستین احسانی که مرد به فرزند خود می کند ، این است که نام نیکویی برایش انتخاب کند . بنابر این ، هریک از شما نامی نیکو بر فرزندش نهد .

الکافی : ۶/۱۸/۳ .

حدیث۱۷۹

امام کاظم علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عَن عَشَرَةِ أقْمِصَةٍ هَل ذلکَ مِنَ السَّرَفِ ـ : لا ، ولکن ذلکَ أبقی لِثِیابِهِ ، ولکنَّ السَّرَفَ أن تَلبَسَ ثَوبَ صَونِکَ فی المکانِ القَذِرِ .

امام کاظم علیه السلام ـ وقتی از ایشان سؤال شد : آیا داشتن ده پیراهن اسراف است؟ ـ فرمود : خیر . بلکه داشتن پیراهن زیاد باعث می شود که پیراهنهایش بیشتر عمر کند . اسراف آن است که لباس بیرونت را در جای کثیف بپوشی .

بحار الأنوار : ۷۹/۳۱۷/۱ .

حدیث۱۸۰

امام کاظم علیه السلام :

ما تَسابَّ اثنانِ إلّا انحَطَّ الأعلی إلی مَرتَبةِ الأسفَلِ .

امام کاظم علیه السلام : هیچ گاه دو نفر به یکدیگر ناسزا نگویند مگر این که آن یک که برتر است به مرتبه آن که فروتر است سقوط کند .

أعلام الدین : ۳۰۵.

حدیث۱۸۱

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا رَأی رَجُلَینِ یَتَسابّانِ ـ : البادِی أظلَمُ ، ووِزرُهُ ووِزرُ صاحِبِهِ علَیهِ ما لَم یَعتَدِ المَظلومُ .

امام کاظم علیه السلام ـ آن گاه که دو مرد را دید که به یکدیگر ناسزا می گویند ـ فرمود : آغاز کننده ستمکارتر است و گناه او و گناه طرف مقابلش به گردن اوست ، تا زمانی که ستمدیده زیاده روی نکند .

تحف العقول : ۴۱۲.

حدیث۱۸۲

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ شیءٌ أنکی لِاءبلِیسَ وجُنودِهِ مِن زِیارَةِ الإخوانِ فی اللّهِ بعضِهِم لِبعضٍ .

امام کاظم علیه السلام : هیچ چیز به اندازه دیدار برادران از یکدیگر به خاطر خدا ، ابلیس و سپاه او را در هم نمی کوبد .

الکافی : ۲/۱۸۸/۷ .

حدیث۱۸۳

امام کاظم علیه السلام :

جِهادُ المَرأةِ حُسنُ التَّبَعُّلِ .

امام کاظم علیه السلام : جهاد زن ، خوب شوهرداری کردن است .

الکافی : ۵/۵۰۷/۴ .

حدیث۱۸۴

امام کاظم علیه السلام :

ثلاثةٌ یَستَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرشِ اللّهِ یَومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلُّهُ : رَجُلٌ زَوَّجَ أخاهُ المسلمَ ، أو أخدَمَهُ ، أو کَتَمَ لَهُ سِرّا .

امام کاظم علیه السلام : سه نفرند که در روزی که سایه ای جز سایه عرش خدا نیست در سایه عرش اویند : مردی که برادر مسلمان خود را زن دهد ، یا به او خادمی هدیه کند ، یا راز او را بپوشاند .

الخصال : ۱۴۱/۱۶۲ .

حدیث۱۸۵

امام کاظم علیه السلام :

إنّ أصبَرَکُم علی البَلاءِ لَأزهَدُکُم فی الدنیا .

امام کاظم علیه السلام : همانا صبورترین شما در برابر بلاها ، زاهدترین شما به دنیاست .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۸/۱ .

حدیث۱۸۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ عند قبرٍ حَضَرَهُ ـ : إنَّ شيئاهذا آخِرُهُ لَحَقِيقٌ أن يُزهَدَ فی أوَّلِهِ ، وإنَّ شيئا هذا أوَّلُهُ لَحَقِيقٌ أن يُخافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ به گاه حضور بر سر گوری ـ فرمود: چیزی که آخرش این است، سزاوار است که از همان آغاز به آن دل بسته نشود و چیزی که آغازش این است ، به جاست که از فرجام آن ترسیده شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۰/۹

حدیث۱۸۷

امام کاظم علیه السلام :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ وَضَعَ الزَّكاةَ قُوتا للفُقَراءِ وتَوفِيرا لِأموالِكُم .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل زکات را به منظور تأمین قوت تهیدستان و افزایش داراییهای شما وضع کرده است .

الكافی : ۳/۴۹۸/۶ .

حدیث۱۸۸

امام کاظم علیه السلام :

إنّ المَرءَ إذا نامَ فإنّ رُوحَ الحَيَوانِ باقِيَةٌ فی البَدَنِ ، والذی يَخرُجُ مِنهُ رُوحُ العَقلِ.

امام کاظم علیه السلام : انسان هرگاه می خوابد روح حیوانی در بدن می ماند و آنچه از او خارج می شود روح عقل است .

بحار الأنوار : ۶۱/۴۳/۱۹ .

حدیث۱۸۹

امام کاظم علیه السلام :

لَيسَ مِنّا مَن لَم يُحاسِبْ نفسَهُ فی كُلِّ يَومٍ ، فَإن عَمِلَ حَسَنا استَزادَ اللّه َ ، وإن عَمِلَ سَيِّئا استَغفَرَ اللّه َ مِنهُ وتابَ إلَيهِ .

امام کاظم علیه السلام : از ما نیست کسی که هر روز به حساب نفس خود رسیدگی نکند . اگر کار خوبی کرده باشد از خداوند فزونتر بخواهد و اگر کار بدی کرده باشد از خداوند آمرزش بخواهد و به درگاه او توبه کند .

الكافی : ۲/۴۵۳/۲ .

حدیث۱۹۰

امام کاظم علیه السلام :

الرِّفقُ نِصفُ العَيشِ .

امام کاظم علیه السلام : ملایمت ومهربانی ، نیمی از زندگی است .

الكافی : ۲/۱۲۰/۱۱

حدیث۱۹۱

امام کاظم علیه السلام :

لاتَستَقِلّوا قليلَ الذّنوبِ، فإنّ قليلَ الذّنوبِ يَجتَمِعُ حتّى يكونَ كثيراً .

امام کاظم علیه السلام : گناهان اندک را کم مشمارید ؛ زیرا همین گناهان اندک روی هم جمع می گردند و زیاد می شوند .

الأمالی للمفید : ۱۵۷/۸ .

حدیث۱۹۲

امام کاظم علیه السلام :

إنّ العُقَلاءَ تَرَكُوا فُضولَ الدنيا فكيفَ الذُّنوبُ ؟! وتَركُ الدنيا مِنَ الفَضلِ ، وتَركُ الذُّنوبِ مِنَ الفَرضِ .

امام کاظم علیه السلام : خردمندان، زیادیِ دنیا را رها کردند چه رسد به گناهان! در حالی که ترک دنیا فضیلت (ارزش) است و ترک گناهان واجب .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۱/۱

حدیث۱۹۳

امام کاظم علیه السلام :

مَن طَلَبَ هذا الرِّزقَ مِن حِلِّهِ لِيَعودَ بِهِ عَلى نفسِهِ وعِيالِهِ كانَ كالمُجاهِدِ فی سبيلِ اللّهِ عزّ وجلّ ، فإن غَلَبَ علَيهِ فَلْيَستَدِنْ عَلَى اللّهِ وعَلى رسولِهِ صلى الله عليه و آله ما يَقوتُ بِهِ عِيالَهُ .

امام کاظم علیه السلام : هرکه برای تأمین خود و خانواده اش در پی کسب این روزی از راه حلال بر آید مانند مجاهد در راه خداست . اما اگر نتوانست به دست آورد، به امید خدا و رسول او به اندازه قوت خانواده اش وام بگیرد .

الكافی : ۵/۹۳/۳ .

حدیث۱۹۴

امام کاظم علیه السلام :

لا دِينَ لِمَن لامُرُوَّةَ لَهُ .

امام کاظم علیه السلام : کسی که مردانگی و انسانیّت ندارد دین ندارد .

تحف العقول : ۳۸۹ .

حدیث۱۹۵

امام کاظم علیه السلام :

الحِميةُ رأسُ الدواءِ ، والمَعِدةُ بيتُ الداءِ ، عَوِّدْ بَدَناً ما تَعَوّدَ .

امام کاظم علیه السلام : پرهیز بهترین داروست و معده خانه امراض است ، بدن را مادامی که عادت می کند عادت بده .

مكارم الأخلاق : ۲/۱۸۰/۲۴۶۸ .

حدیث۱۹۶

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ الحِمیۀُ أن تَدَعَ الشیءَ أصلاً لاتَأکُلَهُ،ولکنَّ الحِمیَۀَ أن تَأکُلَ مِنَ الشیءِ وتُخَفِّفَ .

امام کاظم علیه السلام : پرهیز این نیست که چیزی را اصلاً نخوری، بلکه پرهیز آن است که از هر چیزی سبُک بخوری .

الکافی : ۸/۲۹۱/۴۴۳ .

حدیث۱۹۷

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ مِن دواءٍ إلّا وهو یُهَیِّجُ داءً ، ولیسَ شیءٌ فی البَدنِ أنفَعَ مِن إمساکِ الیدِ
إلّا عمّا یَحتاجُ إلَیهِ .

امام کاظم علیه السلام : هیچ دارویی نیست ، مگر آنکه خود بیماری تازه ای را دامن می زند . و برای بدن چیزی سودمندتر از پرهیز و خوردن غذا در حدّ نیاز بدن نیست .

الکافی : ۸/۲۷۳/۴۰۹ .

حدیث۱۹۸

امام کاظم علیه السلام :

إنّ لُقمانَ قالَ لِابنِهِ: ... إنّ الدنیا بحرٌعمیقٌ ، قد غَرِقَ فیها عالَمٌ کثیرٌ ، فلتَکُنْ سَفینتُکَ فیها تَقوَی اللّهِ ، وحَشوُها الإیمانُ وشِراعُها التوکُّلُ ، وقَیِّمُها العقلُ ، ودلیلُها العِلمُ ، وسُکّانُها الصَّبرُ .

امام کاظم علیه السلام : لقمان به فرزندش فرمود : ... همانا دنیا دریایی ژرف است . خلقی بسیار در آن غرقه گشته اند ؛ پس باید که کشتی تو در این دریا، تقوای خدا باشد و بار و بُنه اش ایمان و بادبانش توکّل و ناخدایش خِرَد وراهنمایش دانش وسکّانش شکیبایی.

الکافی : ۱/۱۶/۱۲ .

حدیث۱۹۹

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ الدنیا مَثَلُ ماءِ البحرِ ؛ کُلَّما شَرِبَ مِنهُ العَطشانُ ازدادَ عَطَشاً حتّی یَقتُلَهُ .

امام کاظم علیه السلام : دنیا به آب دریا می ماند که هر چه تشنه از آن بنوشد ، تشنه تر می شود تا سرانجام او را می کشد .

تحف العقول : ۳۹۶ .

حدیث۲۰۰

امام کاظم علیه السلام :

تَمَثَّلَتِ الدنیا للمسیحِ علیه السلام فی صُورهِ امرأۀٍ زَرْقاءَ ، فقالَ لَها : کَم تَزَوَّجتِ؟ فقالَت : کثیراً ، قالَ : فَکُلٌّ طَلَّقَکِ؟ قالَت : لا ، بَل کُلّاً قَتَلتُ ، قالَ المسیحُ علیه السلام : فَوَیحٌ لأزواجِکِ الباقینَ ، کیفَ لا یَعتَبِرُونَ بالماضینَ ؟ !

امام کاظم علیه السلام : دنیا به صورت زنی چشم آبی در برابر مسیح علیه السلام مجسّم شد . به او فرمود : چند شوهر کرده ای؟ گفت : زیاد . مسیح علیه السلام فرمود: همه آنها تو را طلاق دادند؟ دنیا گفت : نه ، بلکه همه را کشتم . مسیح علیه السلام فرمود :

پس ، وای بر شوهران باقیمانده تو ؛ چگونه از گذشتگان عبرت نمی گیرند؟

بحارالأنوار: ۷۸/۳۱۱/۱.

از۲۰۱تا۳۰۵

حدیث۲۰۱

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ الدنیا مَثَلُ الحَیّةِ ؛ مَسُّهالَیِّنٌ وفی جَوفِها السُّمُّ القاتِلُ ، یَحذَرُها الرِّجالُ ذَوُو العُقولِ ، ویَهوِی إلَیها الصِّبیانُ بأیدیهِم .

امام کاظم علیه السلام : دنیا به مار می مانـد که پوستی نرم دارد اما درونش زهری کشـنده است . مردمان خردمنـد از آن حـذر می کنند و کودکان دستهای خود را به سوی آن دراز می کنند .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۱/۱ .

حدیث۲۰۲

امام کاظم علیه السلام :

إجعَلوا لِأنفُسِکُم حظّاً مِن الدنیا بِإعطائها ما تَشتَهی مِن الحلالِ وما لا یَثلِمُ المُروّةَ وما لا سَرَفَ فیهِ ، واستَعِینوا بذلکَ علی اُمورِ الدِّینِ ، فإنّهُ رُوِیَ : لیسَ مِنّا مَن تَرَکَ دُنیاهُ لِدِینِهِ ، أو تَرَکَ دِینَهُ لِدُنیاهُ .

امام کاظم علیه السلام : با برآوردن خواهشهای نفسانی خود از حلال ، تا آن جا که به مروّت لطمه ای نزند و به اسراف نینجامد ، به نفسهای خویش از دنیا بهره ای دهیـد و از این طریق برای انجام امور دین خود کمک بگیریـد ؛ زیرا روایت شـده است که : از ما نیست کسی که دنیایش را به خاطر دینش رها کند یا دینش را برای دنیایش فرو گذارد .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۱/۱۸ .

حدیث۲۰۳

امام کاظم علیه السلام :

إذا کانَت لَکَ حاجَةٌ إلی اللّه ِ فَقُل : اللّهُمَّ إنّی أسألُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وعَلِیٍّ ، فَإنّ لَهُما عِندَکَ شَأنا مِنَ الشَّأنِ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه خواستی از خداوندحاجتی طلب کنی ، بگو : خدایا! به حقّ محمّد و علی از تو مسئلت می کنم ؛ زیرا آن دو را نزد تو منزلتی بزرگ است .

الدعوات : ۵۱/۱۲۷ .

حدیث۲۰۴

امام کاظم علیه السلام :

عَلَیکُم بِالـدُّعاءِ ، فَإنَّ الـدُّعاءَ للّه ِ ، وَالطَّلَبَ إلی اللّه ِ یَرُدُّ البَلاءَ وَقَد قُدِّرَ وَقُضِیَ وَلَم یَبقَ إلّا إمضاؤهُ ، فإذا دُعِیَ اللّه ُ عزّوجلّ وسُئِلَ صَرْفَ البَلاءِ صَرَفَهُ .

امام کاظم علیه السلام : بر شـما باد دعاکردن؛ زیرا دعا به درگاه خدا و مسئلت کردن از او، بلایی را که قضا و قدر الهی به آن تعلق

گرفته و فقط مانـده که قطعی شود، دفع می کند . پس ، چون خداوند عز و جل خوانده شود و از او دفع بلا مسـئلت گردد، آن را بر می گرداند .

الکافی : ۲/۴۷۰/۸ .

حدیث۲۰۵

امام کاظم علیه السلام :

خَیرُ الاُمورِأوْسَطُها .

امام کاظم علیه السلام : بهترین کارها، میانه و معتدلترین آنهاست .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۹۲/۱۶ .

حدیث۲۰۶

امام کاظم علیه السلام :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ لم یُحَرِّمِ الخَمرَ لاسْمِها، ولکنّهُ حَرّمَها لعاقِبَتِها ؛ فما کانَ عاقِبَتُهُ عاقِبَةَ الخَمرِ فهُو خَمرٌ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل شراب را به خاطر نامش حرام نکرده بلکه به سبب پیامدهای آن حرامش کرده است . پس ، هر چیزی که پیامدهای شراب را داشته باشد آن نیز شراب است .

الکافی : ۶/۴۱۲/۲ .

حدیث۲۰۷

امام کاظم علیه السلام :

اسْتَحْیوا مِن اللّهِ فی سَرائرِکُم کما تَسْتَحْیونَ مِن النّاسِ فی عَلانِیَتِکُم .

امام کاظم علیه السلام : در نهان از خدا شرم کنید همچنان که در آشکار از مردم شرم می کنید .

تحف العقول : ۳۹۴ .

حدیث۲۰۸

امام کاظم علیه السلام :

لا تَمْنَحوا الجُهّالَ الحِکمَةَ فتَظْلِموها ، ولا تَمْنَعوها أهْلَها فتَظْلِموهُم .

امام کاظم علیه السـلام : حکمت را در اختیار نادانان مگذاریـد که در غیر این صورت به آن سـتم کرده اید ، و آن را از اهلش دریغ نکنید که در غیر این صورت به آنان ستم روا داشته اید .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۳/۱ .

حدیث۲۰۹

امام کاظم علیه السلام :

إنّ الزَّرعَ یَنْبُتُ فی السَّهـلِ ولا یَنْبُتُ فی الصَّفا ، فکـذلکَ الحِکمَـةُ تَعْمُرُ فی قَلبِ المُتواضِعِ، ولا تَعْمُرُ فی قَلبِ المُتَکبِّرِ الجبّارِ ؛ لأنَّ اللّه َ

جَعلَ التَّواضُعَ آلةَ العَقلِ .

امام کاظم علیه السـلام : همانا زراعت در دشت می رویـد و بر روی کوه نمی روید. حکمت نیز چنین است، در دلِ افتاده آبادان می شود و در دل خودستای گردنفراز پرورش نمی یابد ؛ زیرا که خداوند افتادگی را ابزار خِرد قرار داده است .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۲/۱

حدیث۲۱۰

امام کاظم علیه السلام :

قیلَ لِلُقمانَ : ما یَجْمَعُ مِن حِکْمتِکَ؟ قالَ : لا أسْألُ عَمّا کُفِیتُهُ ، ولا أتَکَلّفُ ما لا یَعْنینی .

امـام کـاظم علیه السـلام : به لقمـان گفته شـد : چکیـده حکمت تو چیست ؟ گفت : از آنچه می دانم نمی پرسم و برای آنچه به من مربوط نمی شود خود را به زحمت نمی اندازم .

بحار الأنوار : ۱۳/۴۱۷/۱۰ .

حدیث۲۱۱

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الحقَّ وإنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ ، فإنَّ فیهِ نَجاتَکَ ... ودَعِ الباطِلَ وإنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فإنّ فیهِ هَلاکَکَ .

امـام کـاظم علیه السـلام : حقّ را بگو اگر چه نـابودی تو در آن باشـد ؛ زیرا که نجات تو در آن است... و باطل را فروگـذار هر چند نجات تو در آن باشد ؛ زیرا که [در واقع]نابودی تو در آن است .

تحف العقول : ۴۰۸ .

حدیث۲۱۲

امام کاظم علیه السلام :

لَیس مِنّا مَن لَم یُحاسِبْ نَفْسَهُ فی کُلِّ یَومٍ ، فإنْ عَمِلَ خَیرا اسْتَزادَ اللّه َ مِنهُ وحَمِدَ اللّه َ علَیهِ ، وإنْ عَمِلَ شَیئا شَرّا اسْتَغْفَرَ اللّه َ وتابَ إلَیهِ .

امام کاظم علیه السـلام : از ما نیست کسـی که هر روز به حساب خود رسیدگی نکنـد و ببینـد که اگر کار نیکی انجام داده است از خداوند توفیق انجام بیشتر آن را بخواهد و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر کار بدی انجام داده است از خدا آمرزش بخواهد و توبه کند .

الاختصاص : ۲۶ .

حدیث۲۱۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ رسولَ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله کـانَ یأتیأهـلَ الصُّفَّةِ وکـانوا ضِـیفانَ رسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله ، کـانوا هـاجَروا مِن أهـالیهِم وأموالِهِم إلی المَدینَـةِ فأسْـکَنَهُم رسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله صُـفَّةَ المَسـجِدِ، وهُم أربَعُمِائـةِ رجُـلٍ [کـان]، یُسَـلِّمُ علَیهِم بالغـدوةِ والعَشِـیِّ، فأتـاهُم ذاتَ یـومٍ فمِنهُم مَن یَخصِـفُ نَعلَهُ ، ومِنهُم مَن یَرقَعُ ثَوبَهُ ، ومِنهُم مَن یَتَفلّی ، وکـانَ رسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله

يَرزُقُهُم مُدّا مُدّا مِن تمرٍ فی کُلِّ يَوم .
فقامَ رجُلٌ مِنهُم فقالَ : يا رسولَ اللّه ، التَّمرُ الّذی تَرْزُقُنا قَد أحْرَقَ بطُونَنا !

فقالَ رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : أمَا إنّی لَو اسْتَطَعْتُ أنْ اُطْعِمَكُمُ الدُّنيا لَأطعَمْتُكُم ، ولكنْ مَن عاشَ مِنكُم من بَعدی فسَيُغدی علَيهِ بالجِفانِ ويُراحُ علَيهِ بالجِفانِ ، ويَغدو أحَدُكُم فی قَميصةٍ ويَروحُ فی اُخری ، وتُنَجِّدونَ بُيوتَكُم كما تُنَجَّدُ الكَعبَةُ .
فقامَ رجُلٌ فقالَ : يا رسولَ اللّه ، إنّا على ذلكَ الزَّمانِ بالأشْواقِ ! فمَتى هُو ؟!
قالَ صلى الله عليه و آله : زَمانُكُم هذا خَيرٌ مِن ذلكَ الزّمانِ ، إنَّكُم إنْ مَلَأتُم بطُونَكُم مِن الحَلالِ تُوشِكونَ أنْ تَملؤوها مِن الحَرام .
امام کاظم عليه السلام : اهل صفّه میهمان رسول خدا صلى الله عليه و آله بودند. آنها خان ومان خود را رها کرده به مدینه هجرت کرده بودند . پیامبر خدا صلى الله عليه و آله آنان را که چهل مرد بودند در صفّه مسجد اسکان داد . آن حضرت هر صبح و شام نزد ایشان می رفت و بر آنان سلام می داد . روزی بر صفّه نشینان وارد شد، دید یکی کفش خود را پینه می کند ، دیگری لباسش را وصله می زند و عده ای هم جامه های خودرا از شپش پاک می کنند . پیامبر خدا صلى الله عليه و آله هر روز یک مُدّ (تقریبا یک چارک) خرما به آنها می داد . مردی از میان آنها برخاست و عرض کرد : ای رسول خدا ! خرمایی که به ما می دهی معده های ما را سوزاند! پیامبر صلى الله عليه و آله فرمود : بدانید که اگر می توانستم دنیا را خوراک شما کنم این کار را می کردم اما کسانی از شما که پس از من
زنده بمانند صبح و شام غذای سیر خواهند خورد ، هرکدام صبح یک پیراهن خواهید پوشید و شب پیراهنی دیگر و خانه هایتان را ، همانند کعبه ، بر افراشته و آراسته خواهید کرد.
مردی برخاست و گفت : ای رسول خدا ! ما مشتاق چنان روزی هستیم ! کی فرا خواهد رسید؟!
فرمود : این زمان شما بهتر از آن زمان است . شما اگر شکمهای خود را از حلال پر کنید، هیچ بعید نیست که آن را از حرام نیز پر نمایید .
النوادر للراوندی : ۱۵۲/۲۲۳ .

حدیث۲۱۴

امام کاظم عليه السلام :
لیسَ حُسنُ الجِوارِ كَفَ الأذى ، ولكنْ حُسنُ الجِوارِ الصّبرُ على الأذى .
امام کاظم عليه السلام : حسن همسایگی ، این نیست که آزار نرسانی بلکه حسن همسایگی ، این است که در برابر آزار و اذیّت همسایه شکیبا باشی.
تحف العقول : ۴۰۹ ، الكافی : ۲/۶۶۷/۹ وفیه «صبرك» بدل «الصبر».

حدیث۲۱۵

امام کاظم عليه السلام :
لا يُخلِّدُ اللّهُ فی النّارِ إلّاأهلَ الكُفرِ والجُحودِ وأهلَ الضَّلالِ والشِّركِ ، ومَنِ اجْتَنَبَ الكبائرَ مِن المؤمنينَ لَم يُسألْ عنِ الصَّغائرِ .
امام کاظم عليه السلام : خداوند جز کافران ومنکران و گمراهان و مشرکان را در آتش ،جاودان نکند. مؤمنانی که از گناهان کبیره اجتناب کنند درباره گناهان صغیره بازخواست نشوند.

التوحيد : ۴۰۷/۶ .

حديث۲۱۶

امام كاظم عليه السلام :

جاهِدْ نَفْسَكَ لِتَرُدَّها عَن هَواها ، فإنَّهُ واجِبٌ علَيكَ كجِهادِ عَدُوِّكَ .

امام كاظم عليه السلام : براى بازداشتن نفْس خود ازخواهشهايش با آن مبارزه كن كه مبارزه با نفْس، همچون مبارزه با دشمنت، بر تو واجب است.

تحف العقول : ۳۹۹ .

حديث۲۱۷

امام كاظم عليه السلام :

المُصيبَةُ للصّابرِواحدَةٌ ، وللجازِعِ اثْنَتانِ .

امام كاظم عليه السلام : مصيبت براى شكيبا يكى است و براى ناشكيبا دو تا.

تحف العقول : ۴۱۴.

حديث۲۱۸

امام كاظم عليه السلام :

إنّ السَّيِّئاتِ لا تَخْلو مِن إحدى ثلاثٍ : إمّا أنْ تكونَ مِن اللّه ـ ولَيستْ مِنهُ ـ فلا يَنبغى للرَّبِّ أنْ يُعذِّبَ العبدَ على ما لا يَرْتَكِبُ ، وإمَّا أنْ تكونَ مِنهُ ومِن العبدِ

ـ ولَيستْ كذلكَ ـ فلا يَنبغى للشَّريكِ القَوىِّ أنْ يظلِمَ الشَّريكَ الضَّعيفَ ، وإمّا أنْ تكونَ مِن العبدِ ـ وهِى مِنهُ ـ فإنْ عَفا فبِكَرَمِهِ وجُودِهِ ، وإنْ عاقَبَ فبِذَنبِ العبدِ وجَريرَتِهِ .

امام كاظم عليه السلام : گناهان از سه حال خارج نيستند: يا از جانب خداينـد ـ كه البته چنين نيست ـ در اين صورت پروردگار را نشايد كه بنده را براى

آنچه مرتكب نشده عذاب كند. يا از جانب خدا و بنده، هر دو، است ـ كه البته چنين هم نيست ـ در اين صورت سزاوار نيست كه شريك نيرومند به شريك ناتوان ستم روا دارد. يا اين كه از جانب بنده است ـ كه همين طور هم هست ـ در اين صورت اگر خداوند او را ببخشد از روى بزرگوارى و بخشندگى چنين كرده است و اگر كيفرش دهد به سبب گناه و بزهكارى خود او كيفر داده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۳/۲۳ .

حديث۲۱۹

امام كاظم عليه السلام :

رجُلٌ مِن أهلِ قُمّ يدعو النّاسَ إلى الحقِّ ، يَجْتَمِعُ مَعهُ قَومٌ كَزُبرِ الحديدِ ، لا ـ تُزِلُّهُمُ الرِّياحُ العَواصِفُ ، ولا ـ يَمَلّونَ مِن الحَربِ ، ولا يَجْبُنونَ ، وعلى اللّه يَتوكّلونَ ، والعاقِبَةُ للمُتّقِينَ .

امام کاظم علیه السلام : مردی از قم مردم را به حق فرامی خوانـد و بر گرد او مردمانی فراهم می آینـد که چونان پاره های آهن استوارند، طوفان ها آنها را به لرزه نمی اندازد و از جنگ خسته نمی شوند و بزدلی نشان نمی دهند، به خدا توکّل دارند و فرجام از آنِ پرهیزگاران است.

بحار الأنوار : ۶۰/۲۱۶/۳۷.

حدیث۲۲۰

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ المؤمنِ مَثَلُ كِفَّتَيِ المِيزانِ : كلّما زِيدَ فى إيمانِهِ زِيدَ فى بلائِهِ ، لِيَلْقى اللّه َ عزّ وجلّ ولا خَطيئةَ لَه .

امام کاظم علیه السلام : مؤمن به دو کفّه ترازو می مانـدکه هر چه بر ایمـان او افزوده شود بلایش فزونی می گیرد تا خداونـد عز و جل را بدون گناه، دیدار کند.

بحار الأنوار: ۶۷/۲۴۳/۸۲

حدیث۲۲۱

امام کاظم علیه السلام :

لَن تَكونوا مؤمنينَ حتّى تَعُدّوا البلاءَ نِعمَةً والرَّخاءَ مُصيبَةً ، وذلكَ أنَّ الصَّبرَعِند البلاءِ أعظَمُ مِن الغَفلةِ عندَ الرَّخاءِ .

امام کاظم علیه السلام : شـما هرگز مؤمن نیستید مگر آن که بلا و گرفتاری را نعمت شمارید و آسایش و رفاه را مصیبت؛ زیرا صبر بر بلا و گرفتاری ارزشمندتر است از غفلت به هنگام آسایش و خوشی.

جامع الأخبار : ۳۱۳/۸۷۰.

حدیث۲۲۲

امام کاظم علیه السلام :

ـ وقـد سُئِلَ عنِ الكبائرِ : هلْ تُخرِجُ مِن الإيمانِ ؟ ـ : نَعَم ، وما دُونَ الكبائرِ ، قالَ رسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله : «لا يَزْنى الزّانى وهُو مؤمنٌ ولا يَسْرِقُ السّارقُ وهُو مؤمنٌ» .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسـخ به این سؤال که آیا گناهان کبیره ایمان را سـلب می کنـد؟ ـ فرمود : آری و گناهان کوچکتر نیز. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: زناکار، در حالی که مؤمن است زنا نمی کند و سارق ، در حال ایمان، دزدی نمی کند.

بحار الأنوار : ۶۹ / ۶۳ / ۷ .

حدیث۲۲۳

امام کاظم علیه السلام :

الإيمانُ عملٌ كلُّهُ ،

امـام کاظم علیه السـلام : ایمان سراسـر عمل است؛ و گفتار، [نیز]برخی از آن عمل است که خداونـد در کتاب خود ، وجوب آن را بیان فرموده است.

(اُنظر) الكـافى : ۲ / ۳۳ ، بـاب فى أن الايمان مبثوث لجوارح البـدن كلها ، وقـد اُشـير هناك إلى بعض الآيات؛ كالآيـة ۴۶ من سورة

العنكبوت والآية ١٣٩ من سورة النساء والآية ٣٠ و ٣١ من سورة النور .

حديث۲۲۴

امام كاظم عليه السلام :

لو كانَ فيكُم عِدَّةُ أهلِ بَدرٍ لَقامَ قائمُنا .

امام كاظم عليه السلام : اگر در ميان شما به تعداد اهل بدر وجود داشت، قائم ما قيام می كرد.

مشكاة الأنوار : ١٢٨ / ٣٠٠ .

حديث۲۲۵

امام كاظم عليه السلام :

انتظارُ الفَرَجِ مِن الفَرَجِ .

امام كاظم عليه السلام : انتظار فرج، جزء فرج است.

الغيبة للطوسی : ٤٥٩ / ٤٧١ .

حديث۲۲۶

امام كاظم عليه السلام :

الإمامةُ هِیَ النُّورُ ، وذلكَ قولُهُ عزّوجلّ: «آمِنُوا باللّه وَرَسُولِهِ والنُّورِ الّذی أنْزَلْنا»

امام كاظم عليه السلام : امامت، نور و روشنايی است؛ همان كه خداوند عز و جل فرموده: «به خدا و پيامبر او و نوری كه فرو فرستاديم ايمان آوريد» . نور همان امام است.

التغابن : ٨ .

حديث۲۲۷

امام كاظم عليه السلام :

لَو ظَهَرتِ الآجالُ افتَضَحَتِ الآمالُ .

امام كاظم عليه السلام : اگر اجلها (مدت عمرها) معلوم شود آرزوها رسوا می شوند.

أعلام الدين : ٣٠٥ .

حديث۲۲۸

امام كاظم عليه السلام :

ـ فی مَعنَی «اللّه » ـ : اِستَولی عَلی ما دَقَّ وجَلَّ .

امام كاظم عليه السلام ـ در معنای «اللّه » ـ : بر هر چيز كوچك و بزرگ ، چيره است .

الكافی : ١/١١٥/٣ .

حدیث۲۲۹

امام کاظم علیه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ عنِ السَّفْلَةِ ـ : الّذِی یَأْکُلُ فِی الأسْوَاقِ .
امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال درباره انسان فرومایه ـ فرمود : کسی است که در کوچه و بازار چیز می خورد.
وسائل الشیعۀ : ۱۶/۵۱۳/۱.

حدیث۲۳۰

امام کاظم علیه السلام :
ـ عِندَ ما شَکی لَهُ بَعضُهُم إبنَالَهُ ـ : لا تَضرِبْهُ ، واهْجُرْهُ ولا تُطِلْ .
امام کاظم علیه السلام ـ به شخصی که از فرزندش شکایت داشت ـ فرمود : او را نزن، بلکه برای مدتی کوتاه با او قهر کن.
بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۹/۷۴

حدیث۲۳۱

امام کاظم علیه السلام :
تَعاهَدُوا عِبادَ اللّه ِ نِعَمَهُ بإصلاحِکُم أنفُسَکُم تَزدادُوا یَقینا ، وتَربَحوا نَفِیسا ثَمِینا .
امـام کاظم علیه السـلام : ای بنـدگان خـدا! با اصـلاح خود،نعمت های خداونـد را پاس داریـد، تا بر یقین شـما افزوده شود و سودی باارزش و گرانبها به دست آورید.
الکافی : ۲/۲۶۸/۱.

حدیث۲۳۲

امام کاظم علیه السلام :
سَاَلَ رَجُلٌ رَسولَ اللّه صـلی الله علیه و آله: ما حَقُّ الْوالِدِ عَلی وَلَدِهِ؟ قالَ: لا یُسَـمّیهِ بِاسْـمِهِ، وَ لا یَمْشی بَیْنَ یَدَیْهِ، وَ لا یَجْلِسُ قَبْلَهُ، وَ لا یَسْتَسِبُّ لَهُ؛
مردی از رسول اکرم صـلی الله علیه و آله پرسـید: حقّ پـدر بر فرزنـد چیست؟ فرمودنـد: پـدر را به نامش صدا نزند و جلوتر از او راه نرود و قبل از او ننشیند و باعث ناسزاگویی دیگران به او نشود.
کافی، ج ۲، ص ۱۵۸، ح ۵.

حدیث۲۳۳

امام کاظم علیه السلام :
لَیْسَ مِنّا مَنْ لَمْ یُحاسِبْ نَفْسَهُ فی کُلِّ یَوْم فَاِنْ عَمِلَ خَیْرا اسْتَزادَ اللّه َ مِنْهُ وَ حَمِدَ اللّه َ عَلَیْهِ وَ اِنْ عَمِلَ شَیْئا شَرّا اسْتَغْفَرَ اللّه َ وَ تابَ اِلَیْهِ؛
از ما نیست کسـی که هر روز اعمال خود را محاسـبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدا بخواهد بیشتر نیکی کند و خدا را بر آن سـپاس گوید و اگر بدی کرده از خدا آمرزش بخواهد و توبه نماید.

الاختصاص، ص ۲۶.

حدیث۲۳۴

امام کاظم علیه السلام :

کَما لا یَقومُ الْجَسَدُ اِلّا بِالنَّفْسِ الحَیَّةِ فَکَذلِکَ لا یَقومُ الدّینُ اِلّا بِالنِّیَّةِ الصّادِقَةِ وَ لا تَثْبُتُ النِّیَّةُ الصّادِقَةُ اِلّا بِالْعَقْلِ؛

همان گونه که قوام جسم، تنها به جانِ زنده است، قوام دینداری هم تنها به نیّت پاک است و نیّت پاک، جز با عقل حاصل نمی شود.

تحف العقول، ص ۳۹۶ .

حدیث۲۳۵

امام کاظم علیه السلام :

قَلیلُ الْعَمَلِ مِنَ الْعاقِلِ مَقبولٌ مُضاعَفٌ، وَ کَثیرُ العَمَلِ مِنْ اَهْلِ الهَوی وَ الجَهْلِ مَرْدودٌ؛

اندکی عمل [صالح] از شخص عاقل، [در پیشگاه الهی] پذیرفته و چند برابر می شود، در حالی که اعمال [صالح] بسیار، از مردمان هوسران یا نادان، پذیرفته نمی گردد.

تحف العقول، ص ۳۸۷.

حدیث۲۳۶

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَنْ لَمْ یُحاسِبْ نَفْسَهُ فی کُلِّ یَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ حَسَنا اسْتَزادَ اللّه َ وَ اِنْ عَمِلَ سَیِّئا اسْتَغْفَرَ اللّه َ مِنْهُ وَ تابَ إلَیْهِ؛

از ما نیست کسی که هر روز اعمال خود را محاسبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدا بخواهد که بیشتر نیکی کند و اگر بدی کرده از خدا طلب آمرزش نموده و توبه کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۳، ح ۲.

حدیث۲۳۷

امام کاظم علیه السلام :

ایّاکُمْ وَ البُخْلَ فَإنَّهُ عاهَةٌ لا یَکونُ فی حُرٍّ وَ لا مُؤْمِنٍ، اِنَّهُ خِلافُ الْایمانِ؛

از بُخل، دوری کنید. بُخل، آفتی است که در هیچ انسانِ آزاده یا مؤمنی یافت نمی شود. بُخل، با ایمان، سازگار نیست.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۸.

حدیث۲۳۸

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ الْعُقَلاءَ تَرَکُوا فُضُولَ الدُّنْیا فَکَیْفَ الذُّنوبُ؟! وَ تَرْکُ الدُّنْیا مِنَ الْفَضلِ، وَ تَرْکُ الذُّنوبِ مِنَ الْفَرْضِ؛

عاقلان، زیادیِ دنیا را هم رها کردند، چه رسد به گناهان! ترک دنیا، فضیلت [و ارزش] است، در حالی که ترک گناهان، واجب

است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۰۱، ح ۱.

حدیث۲۳۹

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّهُ لَمْ یَخَفِ اللّه َ مَنْ لَمْ یَعْقِلْ عَنِ اللّه ، وَ مَنْ لَمْ یَعْقِلْ عَنِ اللّه لَمْ یَعْقِدْ قَلبَهُ عَلی مَعْرِفَةٍ ثابِتَةٍ یُبْصِرُها وَ یَجِدُ حَقیقَتَها فی قَلْبِهِ، وَ لا یَکونُ اَحَدٌ کَذالِکَ اِلاّ مَنْ کانَ قَولُهُ لِفِعْلِهِ مُصَدِّقا، وَ سِرُّهُ لِعَلانیَتِهِ مُوافِقا؛

هر کس در باره خدا نیندیشد، از [مجازاتِ] او ترسی به خودْ راه نخواهد داد و آن که به خدا نمی اندیشد، دلش با معرفت خدا چنان پیوند نخواهد خورد که با آن، بصیرت یابد و حقیقت معرفت را در دلش دریابد و کسی چنین نخواهد شد، مگر آن که رفتار وی همانند گفتارش و باطن وی مطابق ظاهرش باشد.

تحف العقول، ص ۳۸۸.

حدیث۲۴۰

امام کاظم علیه السلام :

اَعوذُ بِوَجْهِکَ الْکَریمِ وَ عِزَّتِکَ الَّتی لا تُرامُ وَ قُدْرَتِکَ الَّتی لا یَمْتَنِعُ مِنْها شَیْ ءٌ، مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ وَ مِنْ شَرِّ الأْوْجاعِ کُلِّها؛

خدایا! از همه بدی های دنیا و آخرت و از شرّ همه دردها، به بزرگواری و عزّت زوال ناپذیر و قدرت بی مانعت، پناه می برم.

فروع کافی، ج ۳، ص ۳۴۶، ح ۲۸.

حدیث۲۴۱

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ رَجُلًا سَاَلَ اَباعَبدِ اللّه علیه السلام: ما بالُ القُرْآنِ لایَزْدادُ عَلَی النَّشْرِ وَ الدِّراسَةِ اِلاّ غَضاضَةً؟ فَقالَ: لِاَنَّ اللّه َ تَبارَکَ وَ تَعالی لَمْ یُنْزِلْهُ لِزَمانٍ دونَ زَمانٍ، وَ لا لِناسٍ دونَ ناسٍ، فَهُوَ فی کُلِّ زَمانٍ جَدیدٌ، وَ عِنْدَ کُلِّ قَوْمٍ غَضٌّ اِلی یَوْمِ الْقیامَةِ؛

شخصی از امام صادق علیه السلام پرسید: چه دلیلی دارد که قرآن، با وجود نشر و بحث و بررسی، مدام بر تازگی اش افزوده می شود؟ فرمودند: برای این که خداوند تبارک و تعالی، آن را برای یک زمان خاص و مردمانی خاص، نازل نکرده است. از این رو، در هر زمانی تازه است و تا قیامت، برای همه ملّت ها تازگی دارد.

عیون أخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۸۷ ح ۳۲.

حدیث۲۴۲

امام کاظم علیه السلام :

لَمّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعالی: «وَ مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّه فَهُوَ حَسْبُهُ» ـ : اَلتَّوَکُّلُ عَلَی اللّه دَرَجاتٌ، مِنْها اَنْ تَتَوَکَّلَ عَلَی اللّه فی اُمورِکَ کُلِّها، فَما فَعَلَ بِکَ، کُنْتَ عَنْهُ راضیا، تَعْلَمُ اَنَّهُ لایَاْلوکَ خَیْرا وَ فَضْلًا وَ تَعْلَمُ اَنَّ الْحُکْمَ فی ذلِکَ لَهُ، فَتَوَکَّلْ عَلَی اللّه بِتَفویضِ ذلِکَ اِلَیْهِ، وَثِقْ بِهِ فیها وَ فی غَیْرِها؛

در پاسخ به سؤال از آیه «و هر کس به خدا توکّل کند، کفایت امرش را می کند»: توکّل کردن بر خدا، درجاتی دارد: یکی از آنها

این است که در تمام کارهایت به خدا توکّل کنی و هر چه با تو کرد، از او خشنود باشی و بدانی که او نسبت به تو، از هیچ خیر و تفضّلی کوتاهی نمی کند و بدانی که در این باره، حکم، حکم اوست، پس با واگذاری کارهایت به خدا، بر او توکّل کن و در آن کارها، و دیگر کارها به او اعتماد داشته باش.

کافی، ج ۲، ص ۶۵، ح ۵.

حدیث۲۴۳

امام کاظم علیه السلام :

اَللّهُمَّ ارْزُقْنا تَوْفیقَ الطّاعَةِ وَ بُعْدَ الْمَعْصیَةِ وَ صِدْقَ النِّیَّةِ وَ عِرْفانَ الْحُرْمَةِ وَ اَکْرِمْنا بِالْهُدی وَ الْاِسْتِقامَةِ؛

خدایا! روزی کن ما را توفیق اطاعت و دوری از گناه و نیّت پاک و شناختن احکام، و اکرام نما ما را به هدایت و استقامت.

مصباح کفعمی، ص ۸۰.

حدیث۲۴۴

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الْحَقَّ وَ اِنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ، فَاِنَّ فیهِ نَجاتَکَ... اِتَّقِ اللّه َ وَ دَعِ الْباطِلَ وَ اِنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فَاِنَّ فیهِ هَلاکَکَ؛

حقّ را بگو، اگر چه نابودی تو در آن باشد؛ زیرا که نجات تو در آن است... تقوای الهی، پیشه کن و باطل را فرو گذار، هر چند [به ظاهر] نجات تو در آن باشد؛ زیرا که نابودی تو در آن است.

تحف العقول، ص ۴۰۸.

حدیث۲۴۵

امام کاظم علیه السلام :

عَنْ سُماعَةَ، قالَ: سَاَ لْتُ اَبَا الْحَسَنِ علیه السلامعَنِ الْخُمْسِ، فَقالَ: فی کُلِّ ما اَفادَ النّاسُ، مِنْ قَلیلٍ اَوْ کَثیرٍ؛

سماعه گفت: از امام کاظم علیه السلام درباره خمس سؤال کردم. امام فرمودند: در هر چیزی که مردم بهره مند می شوند، خواه کم و خواه زیاد، خمس است.

کافی، ج ۱، ص ۵۴۵، ح ۱۱.

حدیث۲۴۶

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الْحَقَّ وَ اِنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ فَاِنَّ فیهِ نَجاتَکَ، وَ دَعِ الْباطِلَ وَ اِنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فَاِنَّ فیهِ هَلاکَکَ؛

حقّ را بگو اگر چه نابودی تو در آن باشد؛ چرا که [در واقع،] نجات تو در آن است و باطل را رها کن، هر چند نجات تو در آن باشد؛ چرا که [در واقع،] نابودی تو در آن است.

الاختصاص، ص ۳۲.

حدیث۲۴۷

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ الزَّرْعَ يَنْبُتُ فِى السَّهْلِ وَ لايَنْبُتُ فِى الصَّفا، فَكَذلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فى قَلْبِ الْمُتَواضِعِ وَ لاتَعْمُرُ فى قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبّارِ، لِاَنَّ اللّه َ جَعَلَ التَّواضُعَ آلَةَ الْعَقْلِ وَ جَعَلَ التَّكَبُّرَ مِنْ آلَةِ الْجَهْلِ؛

زراعت، در زمین هموار می روید، نه بر سنگ سخت. و چنین است که حکمت، در دل های متواضع جای می گیرد نه در دل های متکبّر. خداوند متعال، تواضع را وسیله عقل، و تکبّر را وسیله جهل قرار داده است.

تحف العقول، ص ۳۹۶.

حدیث۲۴۸

امام کاظم علیه السلام :

مَنِ اقْتَصَدَ وَ قَنَعَ بَقِيَتْ عَلَيهِ النِّعْمَةُ، وَ مَنْ بَذَّرَ وَ اَسْرَفَ زالَتْ عَنْهُ النِّعْمَةُ؛

کسی که میانه رو و قانع باشد، نعمتش باقی می ماند و کسی که ریخت و پاش و اسراف کند، نعمت را از دست می دهد.

تحف العقول، ص ۴۰۳.

حدیث۲۴۹

امام کاظم علیه السلام :

طوبى لِلْمُصْلِحينَ بَيْنَ النّاسِ، اُولئِكَ هُمُ الْمُقَرَّبونَ يَوْمَ الْقيامَةِ؛

خوشا به سعادت اصلاح کنندگان بین مردم که آنان همان مقرّبان روز قیامت اند.

تحف العقول، ص ۳۹۳.

حدیث۲۵۰

امام کاظم علیه السلام :

لَنْ تَكونُوا مُؤْمِنينَ حَتّى تَعُدُّوا الْبَلاءَ نِعْمَةً وَ الرَّخاءَ مُصيبَةً، وَ ذلِكَ اَنَّ الصَّبْرَ عِنْدَ الْبَلاءِ اَعْظَمُ مِنَ الْغَفْلَةِ عِنْدَ الرَّخاءِ؛

هرگز مؤمن نخواهید بود تا این که گرفتاری را نعمت و آسودگی و راحت را مصیبت بشمرید. و این بدان جهت است که صبر در گرفتاری، بهتر از غفلت در آسایش است.

جامع الأخبار، ص ۳۱۳، ح ۸۷۰ .

حدیث۲۵۱

امام کاظم علیه السلام :

: يا هِشامُ ، ما بَعَثَ اللّه ُ أنبياءَهُ ورُسُلَهُ إلى عِبادِهِ إلاّ لِيَعقِلوا عَنِ اللّه ، فَأَحسَنُهُم استِجابَةً أحسَنُهُم مَعرِفَةً .

امام کاظم علیه السلام ـ به هشام بن حکم ـ : ای هشام! خداوند ، پیامبران و رسولانش را به سوی بندگان خود نفرستاده ، مگر بدان جهت که بصیرت الهی پیدا کنند . از این رو ، بهترین کسانی که دعوت آنان را اجابت می کنند ، کسانی هستند که شناخت بهتری دارند .

الکافی : ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲ .

حدیث۲۵۲

امام کاظم علیه السلام :

: وقَد عَلِمتُ أنَّ أفضَلَ زادِ الرّاحِلِ إلَیکَ عَزمُ إرادَهٍ یَختارُکَ بِها .

امام کاظم علیه السلام ـ از دعاهای ایشان در ماه رجب ـ : به راستی دانستم که بهترین توشه مسافر کوی تو ، تصمیمی است که با آن ، تو را انتخاب کند .

الإقبال : ج ۳ ص ۲۷۷ .

حدیث۲۵۳

امام کاظم علیه السلام :

اِجتَهِدوا فی أن یَکونَ زَمانُکُم أربَعَ ساعاتٍ : ساعَهً لِمُناجاهْ اللّه ، وساعَهً لأَمرِ المَعاشِ ، وساعَهً لِمُعاشَرَهِ الإِخوانِ والثِّقاتِ الَّذینَ یُعَرِّفونَکُم عُیوبَکُم ، ویُخلِصون لَکُم فِی الباطِنِ ، وساعَهً تَخلونَ فیها لِلَذّاتِکُم فی غَیرِ مُحرَّم.

امام کاظم علیه السلام : تلاش کنید زمانتان چهار بخش باشد : زمانی برای راز و نیاز با خداوند؛ زمانی برای تأمین معاش؛ و زمانی برای معاشرت با برادران مورد اعتماد ، تا عیب هایتان را به شما بشناسانند و برای شما در امور پنهان ، خیرخواهی کنند؛ و زمانی برای خوشی های حلال .

تحف العقول : ص ۴۰۹ .

حدیث۲۵۴

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ رَجُلًا مِن وُلِدِ عُمَرَ بنِ الخَطّابِ کانَ بِالمَدینَهِ یُؤذی أبَا الحَسَنِ موسی علیه السلامویَسُبُّهُ إذا رَآهُ ویَشتِمُ عَلِیّا ، فَقالَ لَهُ بَعضُ حاشِیَتِهِ یَوما : دَعنا نَقتُل هذَا

الفاجِرَ ، فَنَهاهُم عَن ذلِکَ أشَدَّ النَّهیِ وزَجَرَهُم ، وسَأَلَ عَنِ العُمَرِیِّ فَذُکِرَ أنَّهُ یَزرَعُ بِناحِیَهٍ مِن نَواحِی المَدینَهِ فَرَکِبَ إلَیهِ فَوَجَدَه فی مَزرَعَهٍ لَهُ فَدَخَلَ المَزرَعَهَ بِحِمارِهِ فَصاحَ بِهِ العُمَرِیُ لا ـ تُوَطِّئ زَرعَنا فَتَوَطَّأَهُ بِالحِمارِ حَتّی وَصَلَ إلَیهِ ، ونَزَلَ وَجَلَسَ عِندَهُ وباسَطَهُ وضاحَکَهُ وقالَ لَهُ : کَم غَرِمتَ عَلی زَرعِکَ هذا ؟

قالَ : مِئَهُ دینارٍ .

قالَ: فَکَم تَرجو أن تُصیبَ؟

قالَ : لَستُ أعلَمُ الغَیبَ .

قالَ لَهُ : إنّما قُلتُ : کَم تَرجو أن یَجیئَکَ فیهِ؟

قالَ : أرجو أن یَجیءَ مِئَتا دینارٍ .

قالَ : فَأَخرَجَ لَهُ أبُوالحَسَنِ علیه السلامصُرَّهً فیها ثَلاثُمِئَهِ دینارٍ ، وقالَ : هذا زَرعُکَ عَلی حالِهِ وَاللّه ُ یَرزُقُکَ فیهِ ما تَرجو .

قالَ : فَقامَ العُمَرِیُ فَقَبَّلَ رَأسَهُ وسَأَلَهُ أن یَصفَحَ عَن فارِطِهِ ، فَتَبَسَّمَ إلَیهِ أبُوالحَسَنِ وَانصَرَف .

قالَ : وراحَ إلَی المَسجِدِ فَوَجَدَ العُمَرِیَ جالِسا ، فَلَمّا نَظَرَ إلَیهِ قالَ : اللّه ُ أعلَمُ حَیثُ یَجعَلُ رِسالاتِهِ .

قالَ : فَوَثَبَ أصحابُهُ إلَیهِ .

فَقالوا لَهُ : ما قَضِیَّتُکَ؟ قَد کُنتَ تَقولُ غَیرَ هذا

قالَ : فَقالَ لَهُم : قَد سَمِعتُم ما قُلتُ الآنَ ، وجَعَلَ یَدعو لِأَبِی الحَسَنِ علیه السلامفَخاصَموهُ وخاصَمَهُم .

فَلَمّا رَجَعَ أبُوالحَسَنِ إلی دارِهِ ، قالَ لِجُلَسائِهِ الَّذینَ سَأَلوه فی قَتلِ العُمَرِیِّ

أیُّما کانَ خَیرا ما أرَدتُم أم ما أرَدتُ إنَّنی أصلَحتُ أمرَهُ بِهذَا المِقدارِ الَّذی عَرَفتُم وکُفیتُ بِهِ شَرَّهُ.

بحار الأنوار ـ به نقل از حسن بن محمّد ، از جدّش ، و او از چند تن از یاران امام کاظم علیه السلام ـ : مردی از نوادگان عمر بن خطّاب ، در مدینه ، امام کاظم علیه السلام را آزار می داد و هر گاه ایشان را می دید ، به علی علیه السلام دشنام می داد . برخی از اطرافیان امام کاظم علیه السلام به ایشان گفتند : اجازه بفرمایید این بدکار را به قتل برسانیم .

امام کاظم علیه السلام آنان را از این کار ، به شدّت باز داشت و منع کرد و سراغِ [نشانی]مرد دشنام گو را گرفت . گفته شد در فلان منطقه از مدینه کشاورزی می کند .

امام علیه السلام ، سوار بر مَرکب ، به سویش رفت و او را در مزرعه اش دید . با الاغش داخل مزرعه شد . آن مرد فریاد زد : زراعت ما را لگدمال مکن!

امام علیه السلام ، با الاغ از داخل زراعت به سوی مرد رفت تا نزدیک وی رسید . پیاده شد و در کنارش نشست . با او خوش و بِش کرد و به وی فرمود : «چه قدر خسارت بر زراعت تو وارد کردم؟» .

مرد گفت : صد دینار .

فرمود : «امید داری چه قدر محصول به دست بیاوری؟» .

گفت : غیب نمی دانم .

فرمود : «گفتم چه قدر امید داری؟» .

گفت : امید دارم دویست دینار محصول به دست آورم .

امام کاظم علیه السلام کیسه ای به وی داد که در آن ، سیصد دینار بود و فرمود : «زراعت تو بر جایش باقی است و خداوند ، آنچه امید داری ، به تو روزی می کند» .

مرد ، به پا خاست و سرِ ایشان را بوسید و خواست تا از تقصیرش درگذرد . امام علیه السلامتبسّمی کرد و بازگشت .

امام کاظم علیه السلام به مسجد رفت و مرد دشنام گو را دید که در مسجد ، نشسته است . وقتی نگاهش به امام علیه السلام افتاد ، گفت : خداوند ، می داند رسالت خود را کجا قرار دهد!

یاران امام کاظم علیه السلام به سوی آن مرد شتافتند و به وی گفتند : داستان چیست؟ تو تا به حال به گونه ای دیگر سخن می گفتی؟!

مرد گفت : «شنیدید الآن چه گفتم» و شروع به دعا کردن برای امام کاظم علیه السلام کرد . گفتگوها میان مرد و یاران امام علیه السلام ادامه یافت . وقتی امام کاظم علیه السلام به خانه اش بازمی گشت ، به اطرافیانش که [پیش از آن ،] می خواستند مرد را بکُشند ، فرمود : «کاری که شما می خواستید انجام دهید ، بهتر بود یا آنچه من انجام دادم؟ من با این مقدار پول ، کارش را اصلاح کردم و از شرّش در امان گشتم» .

بحار الأنوار : ج ۴۸ ص ۱۰۲ .

حدیث۲۵۵

امام کاظم علیه السلام :

مَن استَشارَ لَم یَعدَم عِندَ الصَّوابِ مادِحا ، وعِندَ الخَطَأ عاذِرا .

امام کاظم علیه السلام : آن که مشورت کند ، در صورت درستی [تصمیمش] ستایشگر را از دست نمی دهد و در صورت خطا ، عذرپذیر را .

الدرّة الباهرة : ص ۳۴ .

حدیث۲۵۶

امام کاظم علیه السلام :

أخَذَ أبی بِیَدی ، ثُمَّ قالَ : یا بُنَیَّ ، إنَّ أبی مُحَمَّدَ بنَ عَلِیٍّ علیه السلاماَخَذَ بِیَدی ، کَما أخَذتُ بِیَدِکَ ، وقالَ : إنَّ أبی عَلِیَّ بنَ الحُسَینِ علیهماالسلاماَخَذَ بِیَدی ، وقالَ : یا بُنَیَّ افعَلِ الخَیرَ إلی کُلِّ مَن طَلَبَهُ مِنکَ ، فَإِن کانَ مِن أهلِهِ فَقَد أصَبتَ مَوضِعَهُ ، وإن لَم یَکُن مِن أهلِهِ کُنتَ أنتَ مِن أهلِهِ ، وإن شَتَمَکَ رَجُلٌ عَن یَمینِکَ ، ثُمَّ تَحَوَّلَ إلی یَسارِکَ فَاعتَذَرَ إلَیکَ فَاقبَل عُذرَهُ .

امام کاظم علیه السلام : پدرم دستم را گرفت و فرمود : پسرم! پدرم محمّد بن علی علیه السلام (امام باقر علیه السلام) ، دستم را گرفت ، چنان که من ، دست تو را گرفتم و فرمود : «پدرم علی بن حسین علیه السلام (امام سجّاد علیه السلام) دستم را گرفت و فرمود" : فرزندم! کار نیک را برای هر که از تو درخواست کرد ، انجام بده . اگر سزاوار آن باشد ، به جایش انجام داده ای و اگر سزاوار آن نباشد ، تو شایسته آنی . اگر مردی تو را از سَمت راست دشنام داد و به سَمت چپِ تو رفت و عذر خواست ، عذرش را بپذیر» . "

الکافی : ج ۸ ص ۱۵۲ ح ۱۴۱ .

حدیث۲۵۷

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ ـ جَلَّ و عَزَّ ـ یُبغِضُ العَبدَ النَوّامَ الفارِغَ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل بنده پُرخواب و بیکار را دشمن می دارد .

الکافی : ج ۵ ص ۸۴ ح ۲ .

حدیث۲۵۸

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل لَم یُحَرِّمِ الخَمرَ لِاسمِها ، ولکِنَّهُ حَرَّمَها لِعاقِبَتِها ؛ فَما کانَ عاقِبَتُهُ عاقِبَةَ الخَمرِ فَهُوَ خَمرٌ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل شراب را برای نامش حرام نکرد؛ بلکه به جهت آثار و پیامدهایش حرام کرد و هرچه پیامدش مانند شراب باشد، آن هم شراب است.

الکافی : ج ۶ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۲۵۹

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ عز و جل «یَـأَبَتِ اسْتَـئجِرْهُ إِنَّ خَیْرَ مَنِ اسْتَـئجَرْتَ الْقَوِیُّ الْأَمِینُ» ـ : قالَ لَها شُعَیبٌ : یا بُنَیَّةُ هذا قَوِیٌّ قَد عَرَفتِهِ بِدَفعِ

الصَّخرَةِ ، الأمينَ مِن أينَ عَرَفتِهِ؟

قالَت : يا أبَتِ ، إنّى مَشَيتُ قُدّامَهُ ، فَقالَ : اِمشى مِن خَلفى فَإن ضَلَلتُ فَأَرشِدينى إلَى الطَّريقِ ، فَإنّا قَومٌ لا نَنظُرُ فى أدبارِ النِّساءِ.

امام کاظم علیه السلام : ـ درباره این سخن خداوند عز و جل به نقل از دختر شعیب ، خطاب به پدر که : «ای پدرا! او (موسی) را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می کنی : هم نیرومند [و هم] امانتدار است» ـ : شعیب علیه السلام به دخترش گفت : «دخترم! نیرومندی این مرد را با برداشتن سنگ ، دانستی ، امانتداری اش را از کجا دانستی؟» .

دختر گفت : پدرم! من ، پیشاپیش او راه می رفتم . به من گفت : پشتِ سرم حرکت کن و اگر اشتباه رفتم ، راه را به من نشان بده . زیرا ما مردمانی هستیم که به پشتِ سر زنان ، نگاه نمی کنیم .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۹ ح ۴۹۷۴ .

حديث۲۶۰

امام کاظم علیه السلام :

سَعَدَ امرُؤٌ لَم يَمُت حَتَّى يَرى خَلَفا مِن نَفسِهِ .

امام کاظم علیه السلام : کسی خوش بخت است که نمیرد تا جانشینی از [نسل]خود را ببیند .

الکافی : ج ۶ ص ۴ ح ۳ ، عیون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۳۰ ح ۲۲ عن جعفر بن خلف .

حديث۲۶۱

امام کاظم علیه السلام :

مَن أكَلَ البَيضَ و البَصَلَ وَ الزَّيتَ زادَ فى جُماعِهِ، وَمَن أكَلَ اللَّحمَ بِالبَيضِ كَبُرَ عَظمُ وَلَدِهِ.

امام کاظم علیه السلام : هر کس تخم مرغ ، پیاز و روغن زیتون بخورد ، بر توان آمیزش او افزوده می شود و هر کس گوشت را با تخم مرغ بخورد ، استخوان فرزندش درشت خواهد شد .

مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۵ ح ۱۴۵۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۸۴ ح ۴۱.

حديث۲۶۲

امام کاظم علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِىِ صلى الله عليه و آله، فَقالَ : يا رَسولَ اللّه ، ما حَقُّ ابنى هذا؟

قالَ : تُحسِنُ اسمَهُ و أدَبَهُ ، وَضَعهُ مَوضِعا حَسَنا.

امام کاظم علیه السلام : کسی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : ای پیامبر خدا! حقّ این فرزند بر من چیست ؟

فرمود : «نام او و تربیت او را نیکو گردانی و او را در جایگاه [تربیتی]نیکویی قرار دهی» .

الکافی : ج ۶ ص ۴۸ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۴ کلاهما عن درست.

حديث۲۶۳

امام کاظم علیه السلام :

أَوَّلُ ما يَبَرُّ الرَّجُلُ وَلَدَهُ أن يُسَمِّيَهُ بِاسمٍ حَسَنٍ، فَليُحسِن أَحَدُكُم اسمَ وَلَدِهِ.

امام کاظم علیه السلام : نخستین نیکیِ انسان به فرزندش ، این است که نام نیک بر او نهد . پس هر کدام از شما باید نام نیک بر فرزندش بگذارد .

الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۳، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۷ ح ۱۷۴۵ کلاهما عن موسی ابن بکر .

حدیث۲۶۴

امام کاظم علیه السلام :

لا یَدخُلُ الفَقرُ بَیتا فیهِ اسمُ مُحَمَّدٍ أو أحمَدَ أو عَلِیٍ أو

الحَسَنِ أوِ الحُسَینِ أو جَعفَرٍ أو طالِبٍ أو عَبدِاللّه ، أو فاطِمَةَ مِنَ النِّساءِ.

امام کاظم علیه السلام : به خانه ای که در آن نام محمّد یا احمد یا علی یا حسن

و یا حسین یا جعفر یا طالب یا عبد اللّه و یا فاطمه ، از زنان ، باشد ، فقر وارد نمی شود .

الکافی : ج ۶ ص ۱۹ ح ۸ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۸ کلاهما عن سلیمان الجعفری .

حدیث۲۶۵

امام کاظم علیه السلام :

إذا وَعَدتُم الصِّبیانَ فَفوا لَهُم ؛ فَإِنَّهُم یَرَونَ أَنَّکُم الّذینَ تَرزُقونَهُم ، إنَّ اللّه َ عز و جل لَیسَ یَغضَبُ لِشَیءٍ کَغَضَبِهِ لِلنِّساءِ وَالصِّبیانِ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه به کودکان وعده دادید ، بدان وفا کنید ؛ چرا که آنان بر این باورند که شما روزی شان را می دهید . بی گمان ، خداوند عز و جل آن گونه که به خاطر زنان و کودکان خشمگین می شود ، برای چیز دیگری خشم نمی گیرد .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۸ عن کلیب الصیداوی ، عدّة الداعی : ص ۷۵.

حدیث۲۶۶

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ اَبْدانَکم لَیْسَ لَها ثَمَنٌ اِلاَّ الْجَنَّةُ،

فَـلاتَبیعُـوها بِغَیْـرِها.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

همانا بدنهای شما را بهایی جز بهشت نیست.

پس آنـرا به غـیر بهشت نفـروشـید.

تحف العقول، ص ۳۸۹.

حدیث۲۶۷

امام کاظم علیه السلام :

اَلْمَغْبُونُ مَن غَبَنَ مِنْ عُمْرِهِ ساعَةً.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

زیـانـکار، کسی است کـه

ساعتی از عمر خویش را باخته است.

حیاة الامام موسی بن جعفر علیه السلام ، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث۲۶۸

امام کاظم علیه السلام :

تَفَقَّهُوا فی دینِ اللّه ،

فَإنَّ الْفِقْهَ مِفْتاحُ الْبَصیرَةِ وَتَمامُ الْعِبادَةِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

در دین خدا دانا شوید،

همانا دین شناسی و فقه،

کلید بصیرت و کمال عبادت است.

مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۴۹.

حدیث۲۶۹

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ بَذَّرَ وَاَسْرَفَ

زالَتْ عَنْهُ النِّعْمَةُ.

از امام کاظم علیه السلام روایت است:

هرکس ولخرجی و اسراف کند،

نعمت از دستش می رود.

بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۲۷.

حدیث۲۷۰

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ وَلَّدَهُ الْفَقْرُ

اَبْطَرَهُ الْغِنی.

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:

کسی که زاده فقر باشد،

ثروتمندی او را به طغیان و سرمستی می کشد.

مسندالامام الکاظم علیه السلام ، ۲ ص ۳۵۷.

حدیث۲۷۱

امام کاظم علیه السلام :

وَجَدْتُ عِلْمَ النّاسِ فی اَرْبَعٍ:

اَوَّلُـها اَنْ تَعْرِفَ رَبَّک،

وَالثّانِيَةُ اَنْ تَعْرِفَ ما صَنَعَ بِكَ،

وَالثّـالِثَةُ اَنْ تَعْـرِفَ مـا اَرادَ مِنْک،

وَالرّابِعَةُ اَنْ تَعْرِفَ ما يُخْرِجُكَ مِنْ دينِكَ.

امـام کاظـم علیه السلام فرمود:

دانش مردم را در چهار چیز یافتم:

اوّل: آنکه پروردگارت را بشناسی،

دوم: آنکه بدانی با تو و برای تو چه کرده است،

سوم: آنکه بدانی از تو چه خواسته است،

چهارم: آنکه بدانی چه چیز تو را از دینت بیرون می کند.

کشف الغمّه، ج ۳ ص ۴۵.

حدیث۲۷۲

امام کاظم علیه السلام :

اذا كانَ ثَلاثَةٌ فی بَيْتٍ

فَلايَتَناجیَ اثنانِ دُونَ صاحِبِهِما،

فَإنَّ ذالِكَ مِمّا يَغُمُّهُ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

هـر گاه سه نفر در خانه ای هسـتند، دو نفرشان جدا از رفیق خود، نجوا و صـحبتِ درگوشی نکنند، چرا که این کار، او را اندوهگین می سازد.

مسندالامام الکاظم علیه السلام، ج ۱ ص ۴۹۷.

حدیث۲۷۳

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنْيا مَثَلُ ماءِ الْبَحْرِ

كُلَّما شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشـانُ

ازْدادَ عَطَشا حَتّى يَقْتُلَهُ.

از وصایای امام کاظم علیه السلام به هشام:

مَثَل دنیا، همچون آب دریاست (که شور است).

تشنه هر چه از آن بنوشد،

تشنه تر می شود، تا آنکه او را می کشد.

بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۱۱.

حدیث۲۷۴

امام کاظم علیه السلام :
بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ
یَکُونُ ذا وَجْهَیْنِ وَذا لِسانَیْنِ
یُطْری اَخاهُ اِذا شاهَدَهُ
وَیَأْکُلُهُ اِذا غابَ عَنْهُ.
از سخنان امام کاظم علیه السلام:
بد بنده ای است، بنده ای که دورو و دوزبان است،
هرگاه برادر دینی اش را می بیند،
او را می ستاید و تملّق می گوید
و پشت سرش (بابدگویی) او را می خورد!
بحارالانوار، ج ۷۵ ، ص ۳۱۰.

حدیث۲۷۵

امام کاظم علیه السلام :
اَلْمُصیبَةُ لِلصّابِرِ واحِدَةٌ
وَلِلْجازِعِ اثنَتانِ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
مصیبت، برای انسان شکیبا یکی است
و برای بی تابی کننده دو تا می شود!
بحارالانوار، ج ۷۵ ، ص ۳۲۶.

حدیث۲۷۶

امام کاظم علیه السلام :
اَفْضَلُ ما یَتَقَرَّبُ بِهِ الْعَبْدُ اِلَی اللّهِ
بَعْدَ المَعْرِفَةِ بِهِ
اَلصَّلاةُ و بِرُّ الْوالِدَیْنِ
وَتَرْکُ الْحَسَدِ وَالْعُجبِ وَالفَخْرِ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
پس ازخداشناسی، برترین کاری که بنده به وسیله آن به خداوند نزدیک می شود عبارت است از:
نماز، نیکی به پدر و مادر،
و ترک حسد و خودپسندی و فخرفروشی.

تحف العقول، ص ۳۹۱.

حدیث۲۷۷

امام کاظم علیه السلام :

اِسْتَحْیُوا مِنَ اللّه ِ فی سَرائِرِکُمْ

کَما تَسْتَحْیُونَ مِنَ النّاسِ فی عَلانِیَتِکُمْ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

در پنهان هایتان از خداوند شرم کنید،

همچنان که در آشکارِ خود

از مردم خجالت می کشید.

تحف العقول، ص ۳۹۴

حدیث۲۷۸

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ عَلَی النّاسِ حُجَّتَیْنِ

حُجَّةً ظاهِرَةً وَحُجَّةً باطِنَةً،

فَاَمَّا الَّظاهِرَةُ فَالرُّسُلُ وَالأَنْبِیاءُ وَالأَئِمَّةُ،

وَاَمّا الْباطِنَةُ فَالْعُقُولُ.

امام کاظم علیه السلام درسخنان خود به هشام بن حکم فرمود:

خداوند را بر مردم دو حجّت است:

حجتی آشکار و حجّتی پنهان و درونی.

امّا «حجت آشکار»، رسولان و پیامبران و امامانند.

امّا «حجت باطنی»، عقلهاست.

اصول کافی ج ۱ ص ۱۶

حدیث۲۷۹

امام کاظم علیه السلام :

اَداءُ الْأَمانَةِ وَالصِّدْقُ یَجْلِبانِ الرِّزْقَ،

والْخِیانَةُ وَالْکِذْبُ یَجْلِبانِ الْفَقْرَ وَالنِّفاقَ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

امانت داری و راستی، روزی آور است،

و خیانت و دروغ، فقر و نفاق می آورد.

تحف العقول، ص ۴۰۳.

حدیث۲۸۰

امام کاظم علیه السلام :

ثَلاثَةٌ يُجْلينَ الْبَصَرَ: اَلنَّظَرُ اِلَى الْخُضْرَةِ وَالنَّظَرُ

اِلَى الْماءِ الجارى وَالَّنَظَرُ اِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ.

از سخنان امام کاظم علیه السلام است:

سه چیز است که چشم را روشن و پرنور می کند:

نگاه بـه سـبزه،

نگاه بـه آب جاری،

و نگاه بـه چهره زیبا.

خصال، شیخ صدوق، ص ۹۲.

حدیث۲۸۱

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ الْقُـبْلَةُ عَلَى الْفَمِ

اِلّا لِلزَّوْجَةِ وَالْوَلَدِ الصَّغيرِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

بوسـه زدن بر دهـان،

جز نسبت به همسر و فرزند خردسال، روا نیست.

بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۲۱.

حدیث۲۸۲

امام کاظم علیه السلام :

ثَلاثَةٌ يَسْتَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرْشِ اللّهِ

يَـوْمَ لاظِـلَّ اِلّا ظِـلُّـهُ:

رَجُلٌ زَوَّجَ اَخاهُ الْمُسْلِمَ،

اَوْ اَخْـدَمَـهُ،

اَوْكَتَمَ لَهُ سِرّا.

امام هفتم فرمود:

سه کس اند که در روز قیامت، که هیچ سایه ای جز سایه عرش الهی نیست، در پناه سایه عرش خداوندند:

مردی که برای برادر دینی اش زن بگیرد،

یا به او خدمت کند،

یا راز او را نگهدارد.

بحارالانوار، ج ۷۲ ص ۷۰.

حدیث۲۸۳

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ لَمْ یَعْرِفِ الزّیادَهَ عَلی نَفْسِهِ فَهُوَ فیالنُّقْصانِ

وَمَنْ کانَ اِلَی النُّقْصانِ اَکْثَرَ

فَالْمَوْتُ خَیْرٌ لَهُ مِنَ الْحَیاهِ.

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:

هرکس که در خود، افزایش و رشد نبیند،

پیوسته در حال کاهش است

و هرکس که بیشتر رو به نقصان و کاهش رود،

مرگ برای او بهتر از زندگی است.

کشف الغُمه، ج ۳ ص ۴۲.

حدیث۲۸۴

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ سَرَّ مُؤْمِنا فَبِاللّه بَدَءَ

وَبِالنَّبِیِّ صلی الله علیه و آله ثَنّی وَبِنا ثَلَّثَ.

امام کاظم علیه السلام به علی بن یقطین فرمود:

هر کس مؤمنی را شاد سازد،

اوّل خدا را شاد کرده است،

دوّم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را،

و در مرحله سوّم، ما را.

بحارالانوار، ج ۷۱ ص ۳۱۴.

حدیث۲۸۵

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ عِبادا فِی الْأَرْضِ یَسْعَوْنَ فیحَوائِجِ النّاسِ

هُمُ الْآمِنُونَ یَوْمَ القِیامَهِ.

معمّر بن خلاد گوید شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود:

خداوند را در روی زمین بندگانی است

که در تأمین نیازهای مردم می کوشند.

آنان در روز قیامت، ایمن اند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۸۲.

حدیث۲۸۶

امام کاظم علیه السلام :
لَیْسَ مِنّاَ مَنْ لَمْ یُحاسِبْ نَفْسَهَ کُلَّ یَوْمٍ
فَاِنْ عَمِلَ حَسَنا استَـزادَ اللّه َ
وَاِنْ عَمِلَ سَیِّئا اسْتَغْفَرَاللّه َ مِنْهُ وَتابَ اِلَیْهِ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
کسی که هر روز به حساب خود نرسد، از ما نیست.
پس اگر کار نیک کرده است، از خداوند توفیق بیشتر آن را بخواهد،
و اگر کار بـد کرده است، از آن کار استغـفار کند و به سوی خـدا توبه نماید.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۷۷.

حدیث۲۸۷

امام کاظم علیه السلام :
لا تَسْتَکْثِرُوا کَثیرَ الْخَیْرِ
وَلا تَسْتَقِلُّوا قَلیلَ الذُّنُوبِ،
فَإِنَّ قَلیلَ الذُّنُوبِ یَجْتَمِعُ حَتّی یَکُونَ کَثیرا.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
کار نیک بسیار را، زیاد نشمارید،
و گناهان کم را هم کم به حساب نیاورید،
چرا که گناهان اندک، جمع می شوند،
تا آنکه گناه بزرگ و بسیار می گردند.
امالی، شیخ مفید، ص ۱۵۷

حدیث۲۸۸

امام کاظم علیه السلام :
کَفی بِالتَّجارِبِ تَأْدیبا
وَبِمَمَرِّ الأَیـامِ عِـظَةً.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
تجـربه ها بـرای ادب کـردن،
و گذشت روزها برای موعظه و پند، کافی است.
حیاهٔ الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۵۶.

حدیث۲۸۹

امام کاظم علیه السلام :

اِیّاکَ اَنْ یَراکَ اللّه ُ فی مَعْصِیَةٍ نَهاکَ عَنْها

وَاِیّاکَ اَنْ یَفْقِدَکَ اللّه ُ عِنْدَ طاعَةٍ اَمَرَکَ بِها.

از امام کاظم علیه السلام:

بپرهیز که خداوند، تو را در معصیتی ببیند که از آن نهی کرده است،

و بپرهیز که خداوند تو را در طاعتی نیابد که به آن فرمان داده است.

مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۴۶ و ۲۴۸.

حدیث۲۹۰

امام کاظم علیه السلام :

اَلْمُؤمِنُ اَعَزُّ مِنَ الْجَبَلِ،

اَلْجَبَلُ یُسْتَفَلُّ بِالْمَعاوِلِ

وَالْمُؤْمِنُ لایُسْتَفَلُّ دینُهُ بِشَیءٍ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مؤمن سرسخت تر از کوه است.

کوه با کلنگ کنده می شود،

امّا از دین مؤمن هیچ چیز کاسته و کم نمی گردد.

حیاه الامام موسی بن جعفر، ج ۱ ص ۲۷۵.

حدیث۲۹۱

امام کاظم علیه السلام :

اِیّاکَ اَنْ تَمْنَعَ فی طاعَةِ اللّه

فَتُنْفِقَ مِثْلَیْهِ فی مَعْصِیَةِ اللّه .

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مبادا که از خرج کردن در راه اطاعت خدا دریغ کنی،

که درنتیجه دوبرابر آن را در نافرمانی خدا خرج کنی!

مسندالامام الکاظم علیهاالسلام ج ۳ ص ۲۴۷.

حدیث۲۹۲

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ الْحَرامَ لایَنْمی وَاِنْ نَمی لایُبارَکُ لَهُ فیهِ،

وَما اَنْفَقَهُ لَمْ يُوجَرْ عَلَيْهِ وَما خَلَّفَهُ كانَ زادُهُ اِلَى النّارِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مال حرام رشد نمی کند،

و اگر هم افزایش یابد برکت ندارد،

و آنچه را هم که از حرام، انفاق کند، پاداش ندارد،

و آنچه راهم که باقی گذارد، رهتوشه او به سوی آتش جهنّم است.

مسندالامام الکاظم علیه السلام ج ۲ ص ۳۷۹.

حدیث۲۹۳

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ هذَا الرِّزْقَ مِنْ حِلِّهِ لِيَعُودَ بِهِ عَلى

عِيالِهِ وَنَفْسِهِ كانَ كَالْمُجاهِدِ فى سَبيلِ اللّه .

از امام کاظم علیه السلام روایت است:

هر کس این روزی را از راه حلال بجوید،

تا بـه خانواده و به خـودش برگرداند

(و خرج خـود و خـانواده کند)

همچون جهادگر در راه خداست.

تهذیب، ج ۶، ص ۱۸۴.

حدیث۲۹۴

امام کاظم علیه السلام :

اَلتَّحَدُّثُ بِنِعَمِ اللّه شُكْرٌ وَتَرْكُ ذلِكَ كُفْرٌ،

فَارْبِطُوا نِعَمَ رَبِّكُمْ بِالشُّكْرِ

وَحَصِّنُوا اَمْوالَكُمْ بِالزَّكاةِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

یاد کردن نعمتهای الهی «شکر» است،

و ترک آن ناسپاسی است.

پس نعمتهای پروردگار را به شکر پیوند دهید،

ودارایيهای خود را با پرداخت زکات، حفظ کنید.

حیاة الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۴۸.

حدیث۲۹۵

امام کاظم علیه السلام :

لاتُضَیِّعْ حَقَّ اَخیکَ إتِّکالاً عَلی مابَیْنَکَ وَبَیْنَهُ،
فَاِنَّهُ لَیْسَ بِأَخٍ مَنْ ضَیَّعْتَ حَقَّهُ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
حق برادر دینی خود را، به اتکای دوستی و رفاقت میان خود و او، ضایع مکن، زیرا کسی که حقش را تباه کنی، دیگر «برادر» نیست!
حیاة الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث۲۹۶

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّما یُحْتاجُ مِنَ الإمامِ اذا قالَ صَدَقَ،
وَاِذا وَعَدَ اَنْجَزَ، وَاِذا حَکَمَ عَدَلَ.
از سخنان امام کاظم علیه السلام:
از امام و پیشوا، این موردِ نیاز است که:
هرگاه سخن می گوید، راست بگوید،
و چون وعده می دهد، وفا کند،
و چون حکم می کند، به عدالت رفتار کند.
حیاة الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث۲۹۷

امام کاظم علیه السلام :
لَاِقامَةُ الْحَدِّ لِلّهِ اَنْفَعُ فِی الأَرْضِ
مِنَ الْقَطَرِ اَرْبَعینَ صَباحا.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
بر پاداشتن و اجرای حدّ برای خدا، در روی زمین
سودمندتر از باران چهل روز است.
تهذیب، ج ۱۰، ص ۱۴۶، ح ۵۷۳.

حدیث۲۹۸

امام کاظم علیه السلام :
لَیْسَ مِنْ دَواءٍ اِلّا وَ هُوَ یُهَیِّجُ داءً
وَلَیْسَ شَیْ ءٌ فِی الْبَدَنِ اَنْفَعَ مِنْ اِمْساکِ الْیَدِ،
اِلّا عَمّا یَحْتاجُ اِلَیْهِ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:

هیچ دارویی نیست؛ مگرآنکه دردی را تحریک می کند.

برای بدن، چیزی سودمندتر از امساک ونخوردن نیست،

مگر آنچـه که مورد نیاز بدن باشد.

مسندالامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۵۶.

حدیث۲۹۹

امام کاظم علیه السلام :

لَوْ اَنَّ النّاسَ قَصَدُوا فِی الطَّعامِ

لاَسْتَقـامَتْ اَبْدانُهُمْ.

عمرو بن ابراهیم گوید: شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود:

اگر مردم در خوراک، میانه روی داشته باشند،

بدنهـایشان اسـتوار و سـلامت می شود.

محاسن برقی، ص ۴۳۹.

حدیث۳۰۰

امام کاظم علیه السلام :

اَللَّحْمُ یُنْبِتُ اللَّحْمَ، مَنْ اَدْخَلَ جَوْفَهُ

لُقْمَةَ شَحْمٍ اَخْرَجَتْ مِثْلَها داءً.

موسی بن بکر گوید شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود:

«گوشت»، گوشت را می رویاند، هر کس یک لقمه «چربی» وارد بدن خود کند، به همان اندازه «درد» پدید می آورد.

محاسن برقی، ص ۴۶۵.

حدیث۳۰۱

امام کاظم علیه السلام :

کَثْرَةُ الْهَـمِّ تُورِثُ الْهِـرَمَ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

انـدوه بسـیار، پـیری می آورد.

مسندالامام الکاظم، ج ۳ ص ۲۶۵.

حدیث۳۰۲

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ ذَکَرَ رَجُلًا مِنْ خَلْفِهِ،

بِما هُوَفیهِ مِمّا عَرَفَهُ النّاسُ لَمْ یَغْتَبْهُ،

وَمَنْ ذَكَرَهُ مِنْ خَلْفِهِ،
بِما هُوَ فيهِ مِمّا لا يَعْرِفُهُ النّاسُ اِغْتابَهُ،
وَمَنْ ذَكَرَهُ بِما لَيْسَ فيهِ فَقَدْ بَهَتَهُ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
هر کس پشت سر دیگری، چیزی بگوید که در او هست و مردم هم آن را می دانند، او را غیبت نکرده است.
هر کس پشت سر او چیزی بگوید که در او هست ولی مردم آن را نمی دانند، غیبتش را کرده است.
و هر کس چیزی درباره کسی بگوید که در او نیست، به او بهتان زده است.
اصول کافی، ج ۲ ص ۳۵۸.

حدیث۳۰۳

امام کاظم علیه السلام :
اَلْعَجَبُ كُلَّ الْعَجَبِ
لِلْمُحْتَمينَ مِنَ الطَّعامِ وَالشَّرابِ
مَخافَةَ الدّاءِ اَنْ يَنْزِلَ بِهِمْ،
كَيْفَ لايَحْتَمُونَ مِنَ الذُّنُوبِ
مَخافَةَ النّارِ اِذَا اشْتَعَلَتْ فى اَبْدانِهِمْ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
شگفتا! شگفتا!
از آنان که از خوردنی و آشامیدنی پرهیز می کنند،
از بیم آنکه درد، بر آنان فرود آید،
چگونه از گناهان پرهیز نمی کنند،
از بیم آتش، آنگاه که در بدنهایشان شعله افکند!
مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۵۱.

حدیث۳۰۴

امام کاظم علیه السلام :
لاتَمْنَحُوا الْجُهّالَ الحِكْمَةَ فَتَظْلِمُوها،
وَلاتَمْنَعُوها اَهْلَها فَتَظْلِمُوهُمْ.
از وصایای امام کاظم علیه السلام به هشام:
«حکمت» را به نادانان ندهید،که به حکمت ظلم کرده اید
و آن را از اهلش دریغ نکنید، که به آنان ستم کرده اید.
بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۰۳.

حدیث۳۰۵

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ الزَّرْعَ یَنْبُتُ فِی السَّهْلِ وَلایَنْبُتُ فِی الصَّفا،

فَکَذلِکَ الْحِکْمَهُ تَعْمُرُ فِی الْقَلْبِ الْمُتَواضِعِ

وَلاتَعْمُرُ فِی الْقَلْبِ الْمُتَکَبِّرِ الْجَبّارِ.

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:

زراعت، در زمین هموار می روید، نه در سنگلاخ.

حکمت هم در دل متواضع، آباد می شود،

نه در دل متکبّر و گردنکش.

بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۱۲.

۱۰– (۳۵۶) حدیث از حضرت امام رضا علیه السلام

از ۱تا۲۰۰

حدیث۱

امام رضا علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لا یَنزِلَنَّ بِکَ أمرٌ رَضیتَهُ أو کَرِهتَهُ إلّا جَعَلتَ فِی الضَّمیرِ مِنکَ أنَّ ذلِکَ خَیرٌ لَکَ . قالَ : أمّا هذِهِ فَلا أقدِرُ أن اُعطِیَکَها دونَ أن أعلَمَ ما قُلتَ إنَّهُ کَما قُلتَ . قالَ : یا بُنَیَّ ، فَإِنَّ اللّه َ قَد بَعَثَ نَبِیّاً ، هَلُمَّ حَتّی نَأتِیَهُ فَعِندَهُ بَیانُ ما قُلتُ لَکَ . قالَ : اِذهَب بِنا إلَیهِ . قالَ : فَخَرَجَ وهُوَ عَلی حِمارٍ ، وَابنُهُ عَلی حِمارٍ ، وتَزَوَّدوا ما یُصلِحُهُم مِن زادٍ ، ثُمَّ سارا أیّاماً ولَیالِیَ حَتّی تَلَقَّتهُما مَغارَهٌ ، فَأَخَذا اُهبَتَهُما لَها ، فَدَخَلاها فَسارا ما شاءَ اللّه ُ أن یَسیرا حَتّی ظَهَرا وقَد تَعالَی النَّهارُ ، وَاشتَدَّ الحَرُّ ، ونَفَدَ الماءُ وَالزّادُ ، وَاستَبطَئا حِمارَیهِما ، فَنَزَلَ لُقمانُ ونَزَلَ ابنُهُ ، فَجَعَلا یَشتَدّانِ عَلی سَوقِهِما . فَبَینا هُما کَذلِکَ إذ نَظَرَ لُقمانُ أمامَهُ ، فَإِذا هُوَ بِسَوادٍ ودُخانٍ ، فَقالَ فی نَفسِهِ : السَّوادُ سَحَرٌ

الرضا عن اللّه ، ابن أبی الدنیا ـ به نقل از سعید بن مُسیَّب ـ : لقمان به پسرش گفت: «[بکوش تا] هیچ کار خوش آیند و ناخوش آیندی برای تو پیش نیاید ، مگر این که در باطن خود ، آن را خیری برای خوش بشماری» . پسر لقمان گفت: به این سفارش تو نمی توانم عمل کنم ، مگر بدانم که مطلب ، همان گونه است که گفتی . لقمان گفت: «ای پسرم! همانا خداوند عز و جل پیامبری را مبعوث کرده است . بیا تا پیش او برویم که بیان آنچه برایت گفتم ، نزد اوست» . پسر لقمان گفت: ما را پیش او ببر . لقمان و پسرش ، هر کدام سوار بر الاغ جداگانه ، به راه افتادند و هر چه زاد و توشه لازم داشتند ، با خود برداشتند. روزها و شب ها راه رفتند تا به غاری رسیدند و خود را برای سفر به درون آن غار ، مهیّا کردند . داخل غار شدند و به اندازه ای که خداوند خواسته بود ، در آن راه رفتند ، تا این که از غار بیرون آمدند ، در حالی که روز ، بالا آمده بود و گرما شدّت گرفته بود و آب و توشه تمام شده بود. الاغ ها ایستاندند . لقمان و پسرش پیاده شدند و الاغ ها را از پشت سر ، به سرعت راندند. وقتی لقمان جلو را نگاه کرد ، دید سیاهی و دودی ، از دور پیداست. پیش خود گفت: «سیاهی، درخت است و دود هم آبادی و مردم» . در حالی که در حرکت بودند ، پای پسر لقمان ، روی استخوان تیزی رفت . استخوان ، از کف پا فرو رفت و از بالای آن بیرون آمد. پسر لقمان ، بی هوش

به زمین افتاد . لقمان ، وقتی متوجّه شد که پسرش به زمین افتاده ، به سویش پرید و او را به سینه اش چسباند . استخوان را با دندان هایش بیرون آورد و دستاری را که همراه داشت ، پاره کرد و به پای او پیچید . سپس به چهره پسرش نگریست . چشمانش پر از اشک شد و قطره ای از اشکش بر چهره فرزندش افتاد . پسر ، متوجّه اشک پدر شد و دید که پدرش گریه می کند. گفت: پدر جان! داری گریه می کنی و با این حال ، می گویی : «این برای تو خیر است» ؟! چه طور این برایم خیر است ، در حالی که تو می گریی؟ در حالی که آب و غذا تمام شده و من و تو ، در این جا مانده ایم؟ اگر بروی و مرا رها کنی ، تا زنده ای ، در غم و اندوه به سر می بری و اگر با من بمانی ، هر دو می میریم. پس چه طور این برایم خیر باشد ، در حالی که تو می گریی؟ لقمان گفت : «گریه ام ـ ای پسرم! ـ از آن روست که من دوست دارم همه دنیایم را فدای تو بکنم ؛ من پدرم و دل پدر ، نازک است . اما این که گفتی : چه طور این کار برایم خیر است؟ شاید آنچه از تو دور شده ، بزرگ تر از این بلایی باشد که بدان گرفتار آمده ای و شاید آنچه بدان گرفتار شده ای ، آسان تر از آن باشد که از تو دور شده است» . لقمان ، در این حال که با پسرش حرف می زد ، بار دیگر جلوی خود را نگاه کرد ؛ ولی آن دود و سیاهی را ندید و پیش خود گفت : «مگر آن جا چیزی ندیدیم؟» و گفت: «حتما دیدم ؛ ولی شاید خداوند ، برای آنچه دیدم ، چیز تازه ای پیش آورده باشد!» . در همین فکر بود که جلوی خود را نگاه کرد . دید شخصی سوار بر اسب ابلق ، به طرف او می آید و لباس سفید و دستار سفیدی دارد که هوا را صاف و روشن می کند. پیوسته با گوشه چشم ، به او نگاه می کرد تا این که نزدیک شد ؛ ولی از او پنهان شد . سپس فریاد زد و گفت: آیا تو لقمانی؟ گفت: «آری» . گفت: حکیم تویی؟ گفت: «چنین می گویند ، و پروردگارم مرا چنین وصف کرده است» . گفت: این پسر سفیه تو ، چه می گوید؟ گفت: «ای بنده خدا! تو کیستی که من سخن تو را می شنوم ، ولی روی تو را نمی بینم؟» . گفت: من جبرئیل هستم . مرا کسی جز فرشته مقرّب و پیامبر مرسَل نمی بیند. اگر این نبود ، مرا می دیدی. این پسر سفیه تو ، چه می گوید؟ لقمان ، پیش خود گفت: «اگر تو جبرئیلی ، خودت به آنچه پسرم گفته ، آگاهی» . جبرئیل علیه السلام گفت: من وظیفه ای نداشتم جز این که شما را حفظ کنم . با من بیایید . پروردگارم به من فرمان داد که این شهر و اطراف آن را و هر چه را در آن است ، فرو برم . آن گاه ، مرا خبر کردند که شما می خواهید به این شهر بیایید . از این رو ، از خدا خواستم که هر طور خود اراده می کند ، شما را از برخورد با من باز دارد . پس خداوند عز و جل شما را با آنچه پسرت بدان گرفتار شد ، از برخورد با من بازداشت و اگر آن گرفتارِی پسرت نبود ، شما را هم با دیگران فرو می بردم . سپس جبرئیل علیه السلام به پای پسر لقمان دست کشید ، او به پا خاست ، و به ظرف غذا دست کشید، پر از غذا شد ، و به ظرف آب دست کشید، پر از آب شد . سپس آن دو و الاغ هایشان را حمل کرد و مانند پرنده پروازشان داد تا به خانه ای رسیدند که چند شبانه روز بود از آن خارج شده بودند.

فی الدرّ المنثور : «شجر» بدل «سحر» ، وهو الأنسب .

حدیث۲

امام رضا علیه السلام :

طَعمُ الماءِ طَعمُ الحَیاةِ ؛

امام رضا علیه السلام : مزه آب ، مزه زندگی است .

بحار الأنوار ، ج ۴۹ ، ص ۹۹ .

حدیث۳

امام رضا علیه السلام :

طَبائِعُ الجِسمِ عَلی أربَعَةٍ : فَمِنها الهَواءُ الَّذی لاتَحیَا النَّفسُ إلاّ بِهِ و بِنَسیمِهِ ؛

امام رضا علیه السلام :طبیعت جسم بر چهار گونه است : یکی از آنها هوا است که جان با آن و با نسیمش زنده می شود .

الکافی ، ج ۸ ، ص ۲۳۰ .

حدیث۴

امام رضا علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبیاءِ التَّنظُّفُ ؛

امام رضا علیه السلام :پاکیزگی از اخلاق پیامبران است .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۵ .

حدیث۵

امام رضا علیه السلام :

مَن أرادَ أن لایُؤذِیَهُ مِعدَتُهُ فَلا یَشرَب بَینَ طَعامِهِ ماءً ؛

امام رضا علیه السلام :هر که می خواهد معده اش آزارش ندهد ، در بین غذا آب نخورد .

بحار الأنوار ، ج ۶۲ ، ص ۳۲۳ .

حدیث۶

امام رضا علیه السلام :

شُربُ الماءِ البارِدِ عَقیبَ الشَّیء الحارِّ أوِ الحَلاوةُ یَذهَبُ بِالأسنانِ ؛

امام رضا علیه السلام :نوشیدن آب سرد ، پس از خوردن چیز گرم ، یا [خوردن] شیرینی دندان ها را از بین می برد .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۶ ، ص ۴۵۸ .

حدیث۷

امام رضا علیه السلام :

کُلُّ نافِعٍ مُقوٍّ لِلجِسمِ فیهِ قُوَّةٌ لِلبَدَنِ فَحَلالٌ و کُلُّ مُضِرٍّ یَذهَبُ بِالقُوّةِ أو قاتِلٌ فَحَرامٌ ؛

امام رضا علیه السلام :هر چیز سودمند و نیروزا برای جسم که موجب تقویت بدن می شود ، حلال است ، و هر چیز زیان آور که نیروی آدمی را می گیرد ، یا کشنده است ، حرام است .

فقه الرّضا علیه السلام ، ص ۲۵۴ .

حدیث۸

امام رضا علیه السلام :

فَانظُر ما یُوافِقُکَ و یُوافِقُ مِعدَتَکَ و یُقَوِّی عَلَیهِ بَدَنُکَ ویَستَمرِئُهُ مِنَ الطَّعامِ فَقَدِّرهُ لِنَفسِکَ وَاجعَلهُ غَذائَکَ ؛

امام رضا علیه السلام :بنگر چه چیزی با تو و معده تو سازگار است ، و بدنت از آن نیرو می گیرد و آن را گوارا می داند ؛ چنین

غذایی را برای خود برگیر و آن را خوراک خود بدان .

. بحار الأنوار ، ج ۶۲، ص ۳۱۰ .

حدیث۹

امام رضا علیه السلام :

إجتَهِدوا أن يَكونَ زَمـانُكُم أربَعَ ساعـاتٍ : ساعَـةً مِنهُ لِمُناجـاةِ اللّه و ساعَـةً لِأمر المَعاشِ و ساعـةً لِمُعاشَـرَةِ الإخوانِ و الثِّقاتِ و الَّذينَ يُعَرِّفُونَ عُيُوبَكُم و يَخلِصونَ لَكُم فِي الباطِنِ و ساعَةً تَخلُونَ فِيها لِلَذّاتِكُم و بِهذِهِ السّاعَةِ تَقدِروُن عَلَى الثَّلاثِ ساعاتٍ ؛

امـام رضا علیه السـلام :بکوشـید که زمانتان را به چهار بخش تقسـیم کنیـد : زمانی برای مناجات با خـدا ؛ زمانی برای تأمین معاش ؛ زمانی برای معاشـرت با برادران و معتمـدانی که عیب هایتان را به شـما می شـناسانند و در دل شـما را دوست دارند ، و ساعتی برای کسب لذّت های حلال با بخش چهارم توانایی انجام دادن سه بخش دیگر را به دست می آورید. .

فقه الرّضا علیه السلام ، ص ۳۳۷ .

حدیث۱۰

امام رضا علیه السلام :

إنَّ يَومَ الحُسَينِ أقرَحَ جُفُونَنا و أسبَلَ دُمُوعَنا و أذَلَّ عَزيزَنا ؛

امام رضا علیه السلام : روز شهادت حسین علیه السلام دیدگان ما را مجروح ، اشک های ما را روان و عزیز ما را خوار کرد .

. الأمالی، صدوق ، ص ۱۹۰ .

حدیث۱۱

امام رضا علیه السلام :

مَن كانَ يَومُ عاشوراءَ يَومَ مُصيبَتِهِ و حُزنِهِ وبُكائِهِ ، يَجعَلُ اللّهُ يَومَ القيامَةِ يَومَ فرحِهِ و سُرورِهِ ؛

امام رضا علیه السلام :هر که عاشورا روز مصیبت و اندوه و گریه اش باشد ، خداوند روز قیامت را روز شادی و سرورش می گرداند .

. میزان الحکمه ، ح ۱۳۰۱۱ .

حدیث۱۲

امام رضا علیه السلام :

مَن تَرَكَ السَّعىَ فى حَوائجِهِ يَومَ عاشُوراءَ قَضَى اللّهُ لَهُ حَوائجَ الدُّنيا و الآخِرَةِ ؛

امـام رضـا علیه السـلام :هر که در روز عـاشورا کار و کسب خود را فرو گـذارد ، خداونـد حاجت های دنیا و آخرت او را بر آورده سازد .

علل الشرائع ، ص ۲۲۷ .

حدیث۱۳

امام رضا علیه السلام :

فَإذا کانَ الیَومُ العاشِرُ کانَ ذلِکَ الیَومُ یَومَ مُصیبَتِهِ و حُزنِهِ و بُکائِهِ و یَقُولُ : هُوَ الیَومُ الَّذی قُتِلَ فیهِ الحُسَینُ ؛

امام رضا علیه السلام :روز عاشورا ، روز مصیبت و حزن و گریه [امام کاظم علیه السلام] بود و می فرمود : «در چنین روزی بود که حسین علیه السلامکشته شد .»

الأمالی ، صدوق ، ص ۱۲۸ .

حدیث۱۴

امام رضا علیه السلام :

إن بَکَیتَ عَلَی الحُسَینِ حَتّی تَصیرَ دُموعُکَ عَلی خدَّیکَ غَفَرَاللّه ُ لَکَ کُلَّ ذَنبٍ أذنَبتَهُ ؛

امام رضا علیه السلام :اگر بر حسین بگریی ، چندان که اشک هایت بر گونه ات جاری شود ، خداوند تمام گناهانت را می آمرزد .

. همان ، ج ۴۴ ، ص ۲۸۶ .

حدیث۱۵

امام رضا علیه السلام :

کانَ أبی إذا دَخَلَ شَهرُ المُحَرَّمِ لایُری ضاحِکا . . . فَإذا کانَ یَومُ العاشِرِ کانَ ذلِکَ الیَومُ یَومَ مُصیبَتِهِ و حُزنِهِ و بُکائِهِ ؛

امام رضا علیه السلام :چون ماه محرّم می رسید ، کسی پدرم را خندان نمی دید . . . چون روز دهم فرا می رسید آن روز ، روز سوگواری و اندوه و گریه او بود .

. وسائل الشیعه ، ج ۱۰ ، ص ۵۰۵ .

حدیث۱۶

امام رضا علیه السلام :

إنَّ لِکُلِّ إمامٍ عَهدا فی عُنُقِ أولِیائِهِ و شیعَتِهِ و إنَّ مِن تَمامِ الوَفاءِ بِالعَهدِ و حُسنِ الأداءِ زیارَةَ قُبورِهِم ؛

امام رضا علیه السلام :دوست داران و شیعیان هر امامی را با او عهدی است ، و تمامت وفای به عهد و نیکویی انجام دادن آن ، زیارت قبر ایشان است .

وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۳۲۲ .

حدیث۱۷

امام رضا علیه السلام :

کُلُّ طِینٍ حَرامٌ [أکلُهُ] کَالمَیتَةِ و الدَّم . . . ما خَلاطِینَ قَبرِ الحُسَینِ علیه السلامفَإنَّهُ شِفاءٌ مِن کلِّ داءٍ ؛

امام رضا علیه السلام : [خوردن] هر خاکی ، مانند مردار و خون . . . ، حرام است ، غیر از تربت مزار امام حسین علیه السلام که دوای هر دردی است .

الأمالی ، طوسی ، ص ۳۱۹ .

حدیث۱۸

امام رضا علیه السلام :

کانَ [الامام الکاظم علیه السلام]عَقلُهُ لاتُوازی بِهِ العُقُولُ و رُبَّما شاوَرَ الأسوَدَ مِن سُودانِهِ ؛

امام رضا علیه السـلام :هیـچ اندیشه ای با اندیشه او برابری نمی کرد و [با این حال] چه بسا با یکی از خادمان سیاه خود مشورت می کرد .

مکارم الأخلاق ، ج ۲، ص ۹۹ .

حدیث۱۹

امام رضا علیه السلام :

ما زارَنی أحَدٌ مِن أولِیائی عارِفا بِحَقّی إلاّ شُفِّعتُ فیهِ یَومَ القِیامَةِ ؛

امام رضا علیه السـلام :هیچ یک از دوستانم مرا با شناخت حقّم زیارت نمی کند مگر این که در روز قیامت شفاعتم از او پذیرفته می شود .

وسائل الشیعه ، ج ۱۳ ، ص ۵۵۲ .

حدیث۲۰

امام رضا علیه السلام :

مَن جَلَسَ مَجلِسا یُحیی فیهِ أمرُنا ، لَم یَمُت قَلبُهُ یَومَ تَموتُ القُلوُبُ ؛

امام رضا علیه السلام : هر که در مجلسی بنشیند که در آن یاد ما (اهل بیت) زنده می شود ، قلبش ، در روزی که قلب ها می میرند ، نمی میرد .

. همان ، ج ۴۴ ، ص ۲۷۸ .

حدیث۲۱

امام رضا علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن تَرَکَ دُنیاهُ لِدِینِهِ و دِینَهُ لِدُنیاهُ ؛

امام رضا علیه السلام :از ما نیست آن که دنیای خود را برای دینش و دین خود را برای دنیایش ترک گوید .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۴۶ .

حدیث۲۲

امام رضا علیه السلام :

أجمِل مُعاشَرَتَکَ مَعَ الصَّغیر و الکَبیرِ ؛

امام رضا علیه السلام :نشست و برخاست خود را با کوچک و بزرگ نیکو گردان .

مستدرک الوسائل ، ج ۸ ، ص ۳۵۴ .

حدیث۲۳

امام رضا علیه السلام :

مَن فَرَّجَ مِن مُؤمِنٍ ، فَرَّجَ اللّهُ عَن قَلبِهِ یَومَ القِیامَهِٔ ؛

امام رضا علیه السلام :هر کس اندوه مؤمنی را بزداید ، خداوند در روز قیامت ، غم از دلش می زداید .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۲۰۰ .

حدیث۲۴

امام رضا علیه السلام :

صاحِبُ النِّعمَهِٔ یَجِبُ أن یُوَسَّعَ عَلی عِیالِهِ ؛

امام رضا علیه السلام :آن که صاحب نعمت است باید که بر هزینه خانواده اش وسعت بخشد .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۵ .

حدیث۲۵

امام رضا علیه السلام :

مَن لَم تُتابِع رأیَکَ فی صَلاحِهِ فلاتَصغَ إلی رأیِهِ وَ انتَظِر بِهِ أن یُصلِحَهُ شَرٌّ ؛

امام رضا علیه السلام :تو نیز از رأی کسی که از نظر مصلحت اندیشانه تو پیروی نکرد ، پیروی نکن ؛ منتظر باش ؛ حادثه ای ناخوشایند او را اصلاح خواهد کرد .

. همان ، ص ۳۵۳ .

حدیث۲۶

امام رضا علیه السلام :

مَن زارَها بِقُمَّ کَمَن زارَنی ؛

امام رضا علیه السلام :هر کس (حضرت معصومه علیهاالسلام) را در قم زیارت کند ، چنان است که مرا زیارت کرده است .

کامل الزیارات ، ص ۵۳۶ .

حدیث۲۷

امام رضا علیه السلام :

مَن زارَها عارِفا بِحَقِّها فَلَهُ الجَنَّهُٔ ؛

امام رضا علیه السلام :هر کس او را با شناخت زیارت کند ، بهشت پاداش او خواهد بود

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۲ ، ص ۲۶۶ .

حدیث۲۸

امام رضا علیه السلام :

[هُوَ] الصّادِقُ و الصّابِرُ وَ الفاضِلُ و قُرَّةُ أعيُنِ المُؤمِنينَ و غَيظُ المُلحِدينَ ؛

امام رضا علیه السلام :او راستگو ، شکیبا ، دارای فضیلت ، نورچشم مؤمنان و مایه خشم ملحدان است .

عیون اخبار الرضا علیه السلام ، ج ۱ ، ص ۲۵۰ .

حدیث۲۹

امام رضا علیه السلام :

يُقتَلُ [الامامُ الجَوادُ عليه السلام] غَصبا فَيبكِى لَهُ و عَلَيهِ أهلُ السَّماءِ و يَغضَبُ اللّه ُ عَلى عَدوِّهِ و ظالِمِهِ فلا يَلبَثُ إلاّ يَسيرا حَتّى يُعَجِّلُ اللّه ُ بِهِ إلى عَذابِهِ الأَليمِ و عِقابِهِ الشَّديدِ ؛

امام رضا علیه السلام :امام جواد علیه السلام مظلومانه کشته می شود ، و ساکنان آسمان بر او می گریند و مرثیه می سرایند . خداوند بر دشمن و ستم کننده بر او خشم می گیرد ، و [پس از کشتن او] زمانی کوتاه در دنیا نمی ماند ، تا آن که خداوند به زودی دشمن او را به عذابی دردناک و کیفری سخت گرفتار می کند .

بحار الأنوار ، ج ۵ ، ص ۱۴ .

حدیث۳۰

امام رضا علیه السلام :

إنَّ اللّه َ أمَرَ بِالشُّكرِ لَهُ و لِلوالِدَينِ ، فَمَن لَم يَشكُر والِدَيهِ لَم يَشكُرِ اللّه َ ؛

امام رضا علیه السلام :خداوند به سپاس گزاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است ؛ پس هر که از پدر و مادرش سپاس گزاری نکند ، خداوند را سپاس نگفته است .

الخصال ، ص ۱۵۶ .

حدیث۳۱

امام رضا علیه السلام :

هذا [الامام الجواد عليه السلام] المَولُودُ الّذى لَم يُولَد مَولُودٌ أعظَمُ بَرَكَةً عَلى شيعَتِنا مِنهُ ؛

امام رضا علیه السلام :این مولودی است که پر برکت تر از او برای شیعه ما به دنیا نیامده است .

الکافی ، ج ۱ ، ص ۳۲۱ .

حدیث۳۲

امام رضا علیه السلام :

زيارَةُ قَبرِ أبى مِثلُ زِيارَةِ قَبرِ الحُسَينِ ؛

امام رضا علیه السلام :زیارت قبر پدرم ، موسی بن جعفر علیه السلام ، مانند زیارت قبر حسین علیه السلاماست .

کامل الزیارات ، ص ۴۹۹ .

حدیث۳۳

امام رضا علیه السلام :

إنَّما جُعِلَ یَومُ الفِطرِ العِیدَ لِیَکونَ لِلمُسلِمینَ مُجتَمَعا یَجتَمِعُونَ فیهِ و یَبرُزونَ لِلّهِ فَیُمَجِّدُونَهُ عَلی ما مَنَّ عَلَیهِم ؛

امام رضا علیه السـلام :روز فطر از این رو عیـد قرار داده شـد تا روز گردهمایی مسـلمانان باشـد، و در این روز گرد هم آینـد و برای خدا به صحرا (فضایی باز) درآیند و خداوند را بر منّتی که بر آنها نهاده است ستایش و به بزرگی یاد کنند.

. همان ، ص ۵۲۲ .

حدیث۳۴

امام رضا علیه السلام :

المُسلِمُ الَّذی یَسلَمُ المُسلِمونَ مِن لِسانِهِ و یَدِهُ ولَیسَ مِنّا مَن لَم یَأمَن جارُهُ بَوائِقَهُ

حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام رضا چنین روایت می کند :مسلمان کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند و از ما نیست آن که همسایه اش از شرّ او در امان نباشد .

عیون أخبار الرّضا علیه السلام ، ج ۱، ص ۲۴ .

حدیث۳۵

امام رضا علیه السلام :

مَن طَلَبَ الأمرَ مِن وَجهِهِ لَم یَزِلَّ ، فَإن زَلَّ لَم تَخذُلهُ الحِیلَةُ ؛

امام رضا علیه السلام :آن که کار را از راهش بجوید نمی لغزد ، و اگر بلغزد راه چاره در پیش رو دارد .

. بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۴۰ .

حدیث۳۶

امام رضا علیه السلام :

مَن سَألَ اللّه َ التَّوفیقَ و لَم یَجتَهِد فَقَدِ استَهزَأَ بِنَفسِهِ ؛

امام رضا علیه السلام : هر کس از خدا توفیق بخواهد و تلاش نکند ، خود را مسخره کرده است .

. میزان الحکمه ، ح ۲۷۹۰ .

حدیث۳۷

امام رضا علیه السلام :

إیّاکَ أن تَتبَعَ النَّفسَ هَواها فَإنَّ فی هَواها رَداها ؛

امام رضا علیه السلام :مبادا از هوای نفس پیروی کنی که در آن نابودی نهفته است .

. مشکاة الأنوار ، ص ۴۵۵ .

حدیث۳۸

امام رضا علیه السلام :

أفضَلُ المالِ ما وُقِیَ بِهِ العِرضُ ؛

امام رضا علیه السلام :بهترین مال آن است که آب رو با آن محفوظ بماند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۵۲ .

حدیث۳۹

امام رضا علیه السلام :

مَن لَقِیَ فَقیرا مُسلِما فَسَلَّمَ عَلَیهِ خِلافَ سَلامِهِ عَلَی الأغنیاءِ لَقِیَ اَللّه َ یَومَ القِیامَةِ و هُوَ عَلَیهِ غَضبانٌ ؛

امام رضا علیه السلام :هر کس مسلمان فقیری را دیدار کند و برخلاف سلامی که به ثروتمندان می کند، به او سلام کند ، روز قیامت در حالی به دیدار خدا می رود که بر او خشگمین است.

. عیون أخبار الرّضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۵۲ .

حدیث۴۰

امام رضا علیه السلام :

لَم یَخُنکَ الأمینُ و لکِن ائتَمَنتَ الخائنَ ؛

امام رضا علیه السلام :امین به تو خیانت نمی کند ، امّا تو خائن را امین می شماری .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۳۵ .

حدیث۴۱

امام رضا علیه السلام :

مَا التَقَتْ فِئَتانِ قَطُّ إلاّ نُصِرَ أعظَمُهُما عَفوا ؛

امام رضا علیه السلام :از میان دو گروهی که با هم روبه رو می شوند ، پیروزی با گروهی است که بخشش بیشتری داشته باشد .

. همان ، ج ۷۱ ، ص ۴۵۲ .

حدیث۴۲

امام رضا علیه السلام :

النّاسُ ضَربانِ : بالِغٌ لایَکتَفِی و طالِبٌ لایَجِدُ ؛

امام رضا علیه السلام :مردم دو گونه اند : یابنده ای که [به یافته اش] بسنده نمی کند، و جوینده ای که نمی یابد.

. همان ، ج ۷۸ ، ص ۲۵۳ .

حدیث۴۳

امام رضا علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوَجلَّ... أمَرَ بِالشُّكرِ لَهُ و لِلوالِدَينِ فَمَن لم يَشكَر والِدَيهِ لَم يَشكَرِ اللّه َ؛

امام رضا علیه السلام :خداوند به سپاسگزاری از خود و پدر و مادر فرمان داده است ؛ پس هر که از پدر و مادرش سپاسگزاری نکند ، خداوند را سپاس نگفته است.

الخصال، ص ۱۵۶.

حدیث۴۴

امام رضا علیه السلام :

بِرُّ الوالِدَينِ واجِبٌ وإن كانا مُشركَينِ ولا طاعَةَ لَهُما فى مَعصِيَةِ الخالِقِ؛

امام رضا علیه السلام :نیکی کردن به پدر و مادر واجب است ، اگر چه مشرک باشند و نباید در معصیت خالق از آنان اطاعت کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۲.

حدیث۴۵

امام رضا علیه السلام :

غُسلُ يَومِ الجُمُعَةِ سُنَّةٌ ؛

امام رضا علیه السلام :غسل روز جمعه سنّت است .

. همان ، ص ۳۰۵ .

حدیث۴۶

امام رضا علیه السلام :

اِنّا اَهلُ بَيْتٍ نَرى وَعدَنا عَلَينا دَينا كَما صَنَعَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ؛

ما اهل بیت، وعده های خود را برای خودمان، بدهی و دِین حساب می کنیم، چنانکهرسول اکرم صلی الله علیه و آله چنین می کردند.

تحف العقول، ص ۴۴۶

حدیث۴۷

امام رضا علیه السلام :

اَلتَّواضُعُ دَرَجاتٌ: مِنْها أنْ يَعْرِفَ الْمَرْءُ قَدْرَ نَفْسِهِ فَيُنْزِلَها مَنْزِلَتَهابِقَلْبٍ سَليمٍ، لايُحِبُّ أنْ يَأْتىَ إلى أَحَدٍ إلاّ مِثْلَ مايُؤْتى إلَيْهِ، إنْ رَأى سَيِّئَةً دَرَأَهابِالْحَسَنَةِ، كاظِمُ الْغَيْظِ عافٍ عَنِ النّاسِ، وَاللّه ُ يُحِبُّ الْمُحْسِنينَ؛

تواضع درجاتی دارد: یکی از آنها این است که انسان اندازه خود را بشناسد و با طیبخاطر خود را در آن جایگاه قرار دهد، دوست داشته باشد با مردم همان گونه رفتار کندکه انتظار دارد با او رفتار کنند، اگر بدی دید آن را با خوبی جواب دهد، خشم خود را فروخورد و از مردم درگذرد، و خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

کافی، ج ۲، ص ۱۲۴، ح ۱۳

حدیث۴۸

امام رضا علیه السلام :
إنَّ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ أقرَبُ إلَى اسْمِ اللّهِ الأْعظَمِ مِن سَوادِ الْعَينِ إلى بَياضِها؛
بسم اللّه الرحمن الرحيم، به اسم اعظم نزديک تر است از سياهى چشم به سفيدى اش.

عيون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۸

حدیث۴۹

امام رضا علیه السلام :
مَعنى قَولِ القائِلِ بِسمِ اللّهِ أىْ أَسِمُ عَلى نَفسى سِمَةً مِن سِماتِ اللّهِ وهِىَ الْعِبادَةُ؛
معناى گفته كسى كه بسم اللّه مى گويد، يعنى نشانى از نشانه هاى خداوند را بر خودمى گذارم و آن عبادت است.

التوحيد، ص ۲۲۹

حدیث۵۰

امام رضا علیه السلام :
... الجُمُعَةُ مَشْهَدٌ عامٌ فَارادَ اَنْ يَكونَ لِلْإمامِ سَبَبٌ اِلى مَوعِظَتِهِمْ وَتَرغيبِهِم فِى الطّاعَةِ وَ تَرهيبِهِم مِنَ الْمَعْصيَةِ وَ فِعْلِهِمْ وَ تَوفيقِهِمْ عَلى ما اَرادوا مِنْمَصْلَحَةِ دينِهِمْ وَ دُنْياهُم وَ يُخْبِرَهُمْ بِما وَرَدَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْآفاتِ و مِنَ الاْحْوالِ الَّتى لَهُم فيهَا الْمَضَرَّةُ وَ الْمَنْفَعَةُ ؛
جمعه روز اجتماع عموم مردم است. خداوند خواست تا امام از رهگذر خطبه نمازجمعه، آنان را موعظه كند و به اطاعت تشويقشان نمايد و از معصيت و ارتكاب آن برحذرشان دارد و آنان را بر آنچه در جهت مصلحت دين و دنياى خويش اراده كرده اند موفّقسازد و از زيان هايى كه ديده اند و حالاتى كه براى آنان زيان آور يا سودآور است، با خبر كند.

علل الشرايع، ج ۱، ص ۲۶۵، ح ۹

حدیث۵۱

امام رضا علیه السلام :
جَفَّ الْقَلَمُ بِحَقيقَةِ الكِتابِ مِنَ اللّهِ بِالسَّعادَةِ لِمَن آمَنَ وَ اتَّقى وَالشَّقاوَةِ مِنَ اللّهِ تَبارَكَ و تَعالى لِمَن كَذَّبَ وَ عَصى؛
قلم تقدير خداوند بر خوشبختى كسى رقم خورَدْ كه ايمان آورد و تقوا پيشه كند. و بربدبختى كسى رقم خورَدْ كه ايمان نياورد و نافرمانى كند.

قرب الإسناد، ص ۳۵۵، ح ۱۲۷۰

حدیث۵۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ حَسُنَ ظَنُّهُ بِاللّهِ کانَ اللّه ُ عِنْدَ ظَنِّهِ بِهِ وَ مَنْ رَضِیَ بِالْقَلیلِمِنَ الرِّزْقِ قَبِلَ اللّه ُ مِنْهُ الْیَسیرَ مِنَ الْعَمَلِ وَ مَنْ رَضِیَ بِالْیَسیرِ مِنَ الْحَلالِخَفَّت مَؤُونَتُهُ وَ تَنَعَّمَ اَهْلُهُ ، وَ بَصَّرَهُ اللّه ُ داءَ الدُّنیا وَ دَواءَها ، وَ اَخْرَجَهُ مِنْها سالِمااِلی دارِ السَّلام ؛

هر کس به خدا خوش گمان باشد، خداوند مطابقِ گمان او، با وی رفتار می کند و هرکس به روزیِ کم راضی باشد، خداوند عمل کم را از او می پذیرد و هرکس به روزیحلال اندک خشنود باشد، هزینه زندگی اش سبک می شود و خانواده اش در نعمتخواهند بود و خداوند، او را از بیماری و درمان دنیا آگاه می کند و به سلامت، از دنیا بهخانه سلامت (آخرت) بیرون می بَرد.

کافی ، ج ۸ ، ص ۳۴۷، ح ۵۴۶

حدیث۵۳

امام رضا علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وَ تَعالی لَمْ یُبِحْ اَکْلاً وَ لاشُرْبا اِلاّ لِما فیهِ الْمَنْفَعَةُوَ الصَّلاحُ وَ لَمْ یُحَرِّمْ اِلاّ ما فیهِ الضَّرَرُ وَ التَّلَفُ وَ الْفَسادُ، فَکُلُّ نافِعٍ مُقَوٍّ لِلْجِسْمِ فیهِقُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَهُوَ حَلالٌ؛

خداوند تبارک و تعالی هیچ خوردنی و نوشیدنی را حلال نکرده است، مگر آن که درآن منفعت و صلاحی بوده و هیچ خوردنی و نوشیدنی را حرام ننموده، مگر آن که در آنضرر و مرگ و فسادی بوده است. پس هر چیز مفید و مقوّی بدن، که باعث تقویت آنشود، حلال شده است.

مستدرک الوسایل، ج ۱۶، ص ۳۳۳، ح ۲

حدیث۵۴

امام رضا علیه السلام :

اَلسِّواکُ یَجْلُو الْبَصَرَ وَ یُنْبِتُ الشَّعْرَ وَ یَذْهَبُ بِالدَّمْعَةِ؛

مسواک زدن، نور چشم و رشد مو را زیاد و آبریزش چشم را برطرف می کند.

بحارالأنوار، ج ۷۶، ص ۱۳۷

حدیث۵۵

امام رضا علیه السلام :

اَلتّینُ یَذْهَبُ بِالْبَخْرِ وَیَشُدُّ الْعَظْمَ وَیُنْبِتُ الشَّعْرَ وَیَذْهَبُ بِالدّاءِوَلایُحْتاجُ مَعَهُ إلی دَواءٍ؛

انجیر بوی بد دهان را برطرف، استخوان ها را محکم، رویش مو را زیاد و بیماری رابرطرف می کند و با وجود آن احتیاجی به دارو نیست.

وسائل الشیعهٔ، ج ۱۷، ص ۱۳۳، ح ۱

حدیث۵۶

امام رضا علیه السلام :
شُرْبُ الْماءِ الْبارِدِ عَقیبَ الشَّیْ ءِ الحارِّ وَ عَقیبَ الحَلاوَةِ یَذْهَبُبِالاْسْنانِ... وَ مَنْ اَرادَ اَلاّ یَفْسُدَ اَسْنانُهُ فَلا یَأْکُلْ حُلْوا اِلاّ بَعْدَ کَسْرَةِ خُبزٍ؛
خوردن آب سرد بعد از چیزهای گرم و شیرینی، دندان ها را از بین می برد ... هر کسـمی خواهد دندان هایش فاسد نشود، شیرینی نَخورد، مگر پس از خوردن لقمه ای نان.

بحارالأنوار، ج ۶۲، ص ۳۲۱، ح ۳۲۵

حدیث۵۷

امام رضا علیه السلام :
اِنَّمـا جُعِلَتِ الْخُطْبَـةُ یَوْمَ الْجُمُعَـةِ لِاَنَّ الْجُمُعَـةَ مَشْـهَدٌ عامٌّ فَاَرادَ اَنْیَکونَ لِلاْمیرِ سَـبَبٌ اِلی مَوْعِظَتِهِمْ وَ تَرْغیبِهِمْ فِی الطّاعَـةِ وَ تَرْهیبِهِمْ مِنَ الْمَعْصـیَةِ وَ تَوْقیفِهِمْ عَلی مـا اَرادَ مِنْ مَصْـلَحَةِ دینِهِمْ وَ دُنْیاهُمْ وَ یُخْبِرَهُمْ بِما وَرَدَ عَلَیْهِمْ مِنَالْآفاقِ وَ مِنَ الاْهوالِ الَّتی لَهُمْ فیها الْمَضَـرَّةُ وَ الْمَنْفَعَةُ؛
فلسـفه خطبه نماز جمعه این است که: چون جمعه، روز حضور عامه مردماست، حاکم وسیله ای برای پند و اندرز آنان داشته باشد و مردم را به طـاعت تشویق کنـد واز معصـیت بر حـذر دارد و از تصـمیم خود دربـاره مصالـح دین و دنیایشان آگاه سازد و ازآنچه از گوشه و کنار می رسد و حوادثی که در آنها برای مردم سود و زیانیهست خبردار کند.

وسائل الشیعهٔ، ج ۵، ص ۳۹، ح ۶

حدیث۵۸

امام رضا علیه السلام :
اِنَّما جُعِلَتِ الْجَماعَةُ لِئَلاّ یَکونَ الْاِخْلاصُ وَ التَّوْحیدُ وَ الْاِسْلامُ وَالْعِبادَةُ لِلّه اِلاّ ظاهِرا مَکْشوفا مَشْهورا؛
علت تشریع نمـاز جمـاعت آن است که اخلاص، یکتاپرستی، تسـلیم حق بودن وبنـدگی برای خداونـد، آشـکار و بی پرده و نمایان باشد.

وسائل الشیعهٔ، ج ۵، ص ۳۷۲، ح ۹

حدیث۵۹

امام رضا علیه السلام :
أنَّ اللّه َ تَبـارَکَ وَ تَعـالی لَمْ یُبِـحْ اَکْلاً وَلا شُـرْبا اِلاّ ما فیهِ الْمَنْفَعَـةُوَالصَّلاحُ وَ لَمْ یُحَرِّمْ اِلاّ ما فیهِ الضَّرَرُ وَالتَّلَفُ وَالْفَسادُ، فَکُلُّ نافِعٍ مُقَوٍّ

لِلْجِسْمِ فیهِقُوَّةٌ لِلْبَدَنِ فَهُوَ حَلالٌ وَ کُلّ مُضِرٍّ یَذْهَبُ بِالْقُوَّةِ أوْ قاتِلٍ فَحَرامٌ؛

خداوند تبارک و تعالی هیچ خوردنی و نوشیدنی را حلال نکرده است مگر آن که درآن سود و صلاحی بوده و هیچ خوردنی و نوشیدنی را حرام ننموده، مگر آن که در آ نزیان و نابودی و فسادی بوده است، پس هر چیز سودمندی نیرو بخش جسم، که باعثقویت بدن است حلال شده است و هر چیزی که قوای جسمانی را از بین ببرد و یاموجب مرگ شود حرام است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۶، ص ۳۳۳، ح ۲

حدیث۶۰

امام رضا علیه السلام :

اِثْنانِ عَلیلانِ اَبَدا: صَحیحٌ مُحْتَمٍ وَ عَلیلٌ مُخَلِّطٌ ؛

دو گروه همیشه مریضند: سالمی که پرهیز می کند و مریضی که پرهیز نمی کند.

فقه الرضا، ص ۳۴۰

حدیث۶۱

امام رضا علیه السلام :

اذا جُعْتَ فَکُل وَاِذا عَطِشْتَ فَاشْرَبْ وَ اِذا هاجَ بِکَ البَولُ فَبُلْ، وَ لاتُجامِعْ اِلاّ مِنْ حاجَةٍ، وَ اِذا نَعَسْتَ فَنَم، فَاِنَّ ذلِکَ مَصَحَّةٌ لِلْبَدَنِ؛

چون گرسنه شدی بخور، چون تشنه شدی بنوش، چون ادرار بر تو فشار آورد، ادرارکن، جز از سر نیاز، با همسرت نزدیکی مکن و چون احساس خواب آلودگی کردی،بخواب، که اینها مایه تن درستی است.

فقه الرضا، ص ۳۴۰

حدیث۶۲

امام رضا علیه السلام :

مَنْ اَرادَ اَلاّ یَشْتَکیَ مَثانَتَهُ، فَلا یَحْبِسِ الْبَولَ وَ لَو عَلی ظَهْرِ دابَّتِهِ؛

هر کس می خواهد مثانه اش به بیماری ای مبتلا نشود، ادرار خود را نگه ندارد، حتیاگر بر پشت مَرکب خود، نشسته باشد.

طب الرضا علیه السلام، ص ۳۵

حدیث۶۳

امام رضا علیه السلام :

دُخولُ الحَمّامِ عَلَی البِطنَهَ یُوَلِّدُ القولنجَ. الاِغتِسالُ بِالماءِ البارِدِ بَعدَاَکلِ السَّمَکِ یورِثُ الفالِجَ... و اِتیانُ المَرأَةِ الحائِضِ یورِثُ الجُذامَ فِی الوَلدِ و الجِماعُمِن غَیرِ اهراقِ الماءِ عَلی أَثَرِهِ یوجِبُ الحَصاةَ. الجِماعُ بَعدَ الجِماعِ مِن غَیرِ فَصلٍ بَینَهُما بِغُسْلٍ یورِثُ لِلوَلَدِ الجُنونَ وَ

كَثرَةُ اَكلِ البَيضِ و اِدمانُهُ يُوَلِّدُ الطَّحالَ و رِياحافى رَأسِ المَعِدَةِ. و الاِمْتِلاءُ مِنَ البَيضِ المَسلوقِ يورِثُ الرَّبوَ وَ الاِنبِهارَ. اَكلُ اللَّحمِالنَّيِّ يُوَلِّدُ الدُّودَ فِى البَطنِ. و اَكلُ التّينِ يَقْمَلُ مِنهُ الجَسَدُ اذا اَدْمَنَ عَلَيهِ. و شُربُ الماءِالبارِدِ عَقيبَ الشَّى ءِ الحارِّ وَ الحَلاوَةِ يَذهَبُ بِالاَسنانِ. و الاِكثارُ مِن اَكلِ لُحومِالوَحشِ وَ البَقَرِ يورِثُ تَغَيُّرَ العَقلِ وَ تَحَيُّرَ الفَهمِ وَ تَبَلُّدَ الذِّهنِ وَ كَثرَةَ النِّسيانِ؛

حمام رفتن با شکم پُر باعث قولنج می گردد. شستشو با آب سرد بعد از خوردنماهی، باعث فلج می شود. همبستری در حال حیض باعث جذام فرزند می شود.همبستری ای که در پی آن دفع مَنی و ادرار نباشد باعث سنگ کلیه و مثانه می شود.جماع پی درپی بدون غسل باعث جنون فرزند می شود. زیاد خوردن تخم مرغ و استمراربر آن، باعث بیماری طحال و گاز معده می شود. انباشته کردن شکم از تخم مرغ آب پز باعث گرفتگی قلب و تنگی نفس می شود.خوردن گوشت نپخته، باعث تولید کرم در معده می شود. پیوسته انجیر خوردن باعثچاقی می شود. نوشیدن آب سرد بعد از غذای داغ و شیرینی، باعث خرابی دندانمی گردد و زیاد خوردن گوشت حیوانات وحشی (حلال گوشت) و گاو باعث تغییر(به هم ریختگی) عقل و سرگردانی فهم و کندذهنی و فراموشی می شود.

طب الرضا، ص ۷۵

حدیث۶۴

امام رضا عليه السلام :

وَ مَنْ اَرادَ اَلاّ تُؤذِيَهُ مَعِدَتُهُ فَلا يَشْرَبْ بَينَ طَعامِهِ ماءً حَتّى يَفْرُغَ وَمَنْ فَعَلَ ذلِكَ رَطِبَ بَدَنُهُ، و ضَعُفَتْ مَعِدَتُهُ وَ لَمْ تَأخُذِ العُروقُ قُوَّةَ الطَّعامِ فَإِنَّهُ يَصيرُفِى الْمَعِدَةِ فِجّا اذا صُبَّ الْماءُ عَلَى الطَّعامِ اَوَّلاً فَاَوَّلاً؛

هر کس می خواهد معده اش او را آزار نرساند، نباید میان غذا آب بنوشد تا غذاخوردن را به پایان رساند. هر کس میان غذا آب خورد بدنش به رطوبت گراید، معده اشضعیف گردد و رگ هایش قوّت غذا را به خود جذب نکند؛ زیرا هرگاه پی درپی روی غذاآب ریخته شود در معده نارسایی پدید آید.

طب الرضا، ص ۵۲

حدیث۶۵

امام رضا عليه السلام :

اذا اَرادَ اللّه ُ اَمْرا سَلَبَ الْعِبادَ عُقولَهُمْ فَاَنْفَذَ اَمْرَهُ وَ تَمَّتْ اِرادَتُهُ فَإِذااَنْفَذَ اَمْرَهُ رَدَّ اِلى كُلِّ ذى عَقْلٍ عَقْلَهُ فَيَقولُ كَيْفَ ذا؟ وَ مِنْ اَيْنَ ذا؟؛

هر گاه خداوند چیزی را بخواهد، عقل های بندگان را از آنها می گیرد و حکم خود رااجرا می کند و خواسته خود را به پایان می رساند. همین که حکم خود را اجرا کرد، عقلهر صاحب عقل را به او بر می گرداند، آنگاه او مرتب می گوید: چگونه و از کجا چنین وچنان شد.

تحف العقول، ص ۴۴۲

حدیث۶۶

امام رضا علیه السلام :

اَحْسِنِ الظَّنَّ بِاللّه ِ فَاِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقولُ: اَنا عِنْدَ ظَنِّ عَبدیَ الْمُؤمِنِبی، اِنْ خَیْرا فَخَیْرا وَ اِنْ شَرّا فَشَرّا؛

به خداوند خوش گمان باش، زیرا خدای عزوجل می فرماید: من نزد گمان بنده مؤمنخویش هستم، اگر به من خوش گمان باشد، به خوبی با او رفتار می کنم و اگر به منبدگمان باشد، به بدی با او رفتار می کنم.

کافی، ج ۲، ص ۷۲، ح ۳

حدیث۶۷

امام رضا علیه السلام :

لاـ تَقْرَبِ النِّساءَ فی اَوَّلِ اللَّیْلِ لا شِتاءً وَ لا صَیْفا وَ ذلِکَ اَنَّ الْمَعِدَةَوَ الْعُروقَ تَکونُ مُمْتَلِئَةً وَ هُوَ غَیْرُ مَحْمودٍ ، یُتَخَوَّفُ مِنْهُ الْقولَنْجُ وَ الفالِجُ ، وَ اللَّقْوَةُوَ النِّقرِسُ ، وَ الْحَصاةُ وَ التَّقْطیرُ ، وَ الْفَتْقُ وَ ضَعْفُ الْبَصَرِ وَ الدِّماغِ. فَاِذا اُریدَ ذلِکَ فَلْیَکُنْفی آخِرِ اللَّیْلِ؛ فَاِنَّهُ اَصَحُّ لِلْبَدَنِ ، وَ اَرْجی لِلْوَلَدِ ، وَ اَذْکی لِلْعَقْلِ فِی الْوَلَدِ الَّذی یُقْضِیبَیْنَهُما؛

آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن ، این بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنجو فلج و لقوه چانه و نِقرس و سنگ [کلیه]و تقطیر (چکایش) بول وفتق و ضعفدر بینایی و ذهن می رود . پس اگر قصد آمیزش دارد ، باید در پایان شب انجام دهد، کهبرای بدن ، صحت افزاتر و برای فرزنددار شدن امیدبخش تر و برای باهوش شدنفرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .

طب الامام الرضا علیه السلام ، ص ۶۴

حدیث۶۸

امام رضا علیه السلام :

مَنِ اتَّقَی اللّه َ یُتَّقی وَ مَنْ اَطاعَ اللّه َ یُطاعُ؛

هر کس حریم خدا را حفظ کند، حرمتش حفظ می شود و هر کس خدا را اطاعت کند،اطاعت می شود.

کافی، ج ۱، ص ۱۳۷، ح ۳

حدیث۶۹

امام رضا علیه السلام :

اَنَّ رَجُلًا اَتَی سَیِّدَنا رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَقالَ یا رَسولَ اللّه ِ عَلِّمْنی خُلُقایَجْمَعُ لی خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ فَقالَ صلی الله علیه و آله لا تَکْذِبْ؛

مردی نزد سرور ما رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: به من اخلاقی بیاموزید که خیردنیا و آخرت در آن جمع باشد، حضرت فرمودند: دروغ نگو.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۵۴

حدیث۷۰

امام رضا علیه السلام :

اِنَّ رَجُلًا سَاَلَ الْعالِمَ اَنْ یُعَلِّمَهُ ما یَنالُ بِهِ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ وَ لایُطَوِّلَ عَلَیْهِ فَقالَ لا تَغْضَبْ؛

شخصی از امام کاظم صلی الله علیه و آله درخواست نمود که در کلامی کوتاه، چیزی به او بیاموزد کهبا آن خیر دنیا و آخرت را به دست آورد. حضرت فرمودند: خشمگین مشو.

بحارالأنوار، ج ۷۳، ص ۲۶۵، ح ۱۳

حدیث۷۱

امام رضا علیه السلام :

دَعاهُ رَجُلٌ فَقالَ لَهُ عَلیٌّ علیه السـلام: قَد أجَبْتُکَ عَلی اَنْ تَضْمَنَ لی ثَلاثَخِصالٍ . قالَ: وما هِیَ یا اَمیرَالمُؤمِنینَ ؟ قالَ: لاتُدْخِلْ عَلَیَّ شَیْئا مِنْ خـارِ جٍ وَ لاـ تَـدَّخِرْعَنّی شَـیْئا فِی الْبَیْتِ، وَ لاـ تُجحِفْ بِالْعِیـالِ . قـالَ : ذاکَ لَـکَ یـا اَمیرَ الْمُؤمِنینَ ، فَاَجابَـهُعَلیُّ بنُ اَبی طالِبٍ علیه السلام ؛

مردی، امیر المـؤمنین علیه السـلام را به میهمـانی دعوت کرد . حضـرت فرمودنـد :می پـذیرم بهشـرط این که سه قول به من بـدهی . عرض کرد : چه قولی ای امیر المؤمنین؟ فرمودند : ازبیرون چیزی برای من تهیه نکنی ، حاضری خانه ات را از من دریغ ننمایی و به زنو فرزندنت زور نگویی . عرض کرد : قبول می کنم ای امیر المؤمنین . پس علی بن ابیطالب علیه السلام دعوت را پذیرفتند .

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۴۵، ح ۱۳۸

حدیث۷۲

امام رضا علیه السلام :

اَلسَّخیُّ یَأکُلُ مِن طَعامِ النّاسِ لِیَأْکُلوا مِنْ طَعامِهِ ، وَ البَخیلُ لا یَأْکُلُمِنْ طَعامِ النّاسِ لِئَلّا یَأکُلوا مِنْ طَعامِهِ؛

سخاوتمند، از غذای مردم می خورد، تا مردم از غذای او بخورند، اما بخیل از غذایمردم نمی خورد تا آنها نیز از غذای او نخورند.

عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۵، ح ۲۶

حدیث۷۳

امام رضا علیه السلام :

وَقِّرُوا کِبارَکُمْ وَ ارْحَمُوا صِغارَکُمْ وَ صِلُـوا اَرْحـامَـکُمْ؛

به بزرگترهایتان احترام بگذارید و با کوچکترها مهربان باشید و صله رحم نمایید.

عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۶۵

حدیث۷۴

امام رضا علیه السلام :

عَجِبْتُ لِمَنْ یَشْتَرِی الْعَبیدَ بِمالِهِ فَیُعْتِقُهُم کَیْفَ لا یَشْتَرِی الاَحْرارَبِحُسْنِ خُلقِهِ؛

در شگفتم از کسی که بندگان را با ثروت خویش می خرد تا رهایشان کند، چگونه باخوش اخلاقیِ خویش آزادگان را نمی خرد.

فقه الرضا، ص ۳۵۴

حدیث۷۵

امام رضا علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ عَبْدا اَحیا اَمْرَنا ... یَتَعَلَّمُ عُلومَنا وَ یُعَلِّمُهَا النّاسَ ، فَاِنَّ النّاسَلَوْ عَلِموا مَحاسِنَ کَلامِنا لاَتَّبَعونا؛

رحمت خدا بر بنده ای را که امر ما را زنده کند... دانش های ما را فرا گیرد و به مردمبیاموزد. اگر مردم زیبایی های سخنان ما را می دانستند، از ما پیروی می کردند.

معانی الأخبار ، ص ۱۸۰، ح ۱

حدیث۷۶

امام رضا علیه السلام :

اِعْلَمْ أَنَّ مَنِ اسْتَدانَ دَیْنا وَنَوی قَضاءَهُ، فَهُوَ فی أَمانِ اللّه ِ حَتّییَقْضیَهُ، فَإِنْ لَمْ یَنْوِ قَضاءَهُ فَهُوَ سارِقٌ؛

کسی که قرض بگیرد در صورتی که تصمیم داشته باشد آن را پس دهد در امانخداست تا آن را اداء کند ولی اگر تصمیم نداشته باشد آن را به صاحبش برگرداند، دزدمحسوب می شود.

فقه الرضا، ص ۲۶۸

حدیث۷۷

امام رضا علیه السلام :

اِعْلَمْ ـ یَرْحَمُکَ اللّه ُ ـ اَنَّ الرِّبا حَرامٌ سُحتٌ، مِنَ الکَبائِرِ وَ مِمّا قَدْ وَعَدَاللّه ُ عَلَیْهِ النّارَ فَنَعوذُ بِاللّه ِ مِنْها، وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلی لِسانِ کُلِّ نَبیٍّ وَفی کُلِّ کِتابٍ؛

خدایت رحمت کند! بدان که ربا حرام و از گناهان کبیره است و خداوند بر آن وعدهآتش داده است پس پناه می بریم به خدا از آتش. ربا را همه پیامبران و همه کتاب هایآسمانی حرام کرده اند.

فقه الرضا، ح ۲۵۶

حدیث۷۸

امام رضا علیه السلام :

لَیسَ بَیْنَ الْوالِدِ وَ وَلَدِهِ رِبا وَ لا بَیْنَ الزَّوْجِ وَ الْمَرأَةِ رِبا؛

بین پدر و فرزند و بین شوهر و همسرش ربا (حرام) نیست.

فقه الرضا، ص ۲۵۸

حدیث۷۹

امام رضا علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُؤَخِّرُ إجابَةَ الْمُؤْمِنِ شَوْقا إلی دُعائِهِ وَیَقُولُ: صَوتٌ اُحِبُّ أَنْأَسْمَعَهُ، وَیُعَجِّلُ إجابَةَ دُعاءِ الْمُنافِقِ وَیَقُولُ: صَوْتٌ أَکْرَهُ سَماعَهُ؛

خداوند اجابت دعای مؤمن را به شوق (شنیدن) دعایش به تأخیر می اندازد ومی گوید: «صدایی است که دوست دارم آن را بشنوم» و در اجابت دعای منافق عجلهمی کند و می گوید: صدایی است که از شنیدنش بدم می آید.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۴۵

حدیث۸۰

امام رضا علیه السلام :

و مَنِ اغْتَسَلَ مِنَ الْماءِ الَّذی قَدِ اغْتُسِلَ فیهِ فَاَصابَهُ الْجُذامُ فَلایَـلومَنَّ اِلّا نَفْسَهُ ؛

هر کس با آبی غسل کند که پیش تر در آن غسل شده است و به جذام مبتلا شود،کسی را جز خود سرزنش نکند.

کافی، ج ۶، ص ۵۰۳، ح ۳۸

حدیث۸۱

امام رضا علیه السلام :

عَلَیْکَ بِالاِثْمِدِ فَاِنَّهُ یَجْلُو الْبَصَرَ وَ یُنْبِتُ الْاَشْفارَ وَ یُطَیِّبُ النَّکْهَةَ وَیَزیدُ فِی الباه؛

سرمه سیاه بِکشید، چرا که دیده را جلا می دهد، مژه ها را می رویاند، دهان را خوشبومی کند و بر توان جنسی می افزاید.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶

حدیث۸۲

امام رضا علیه السلام :

مِنْ اَخْلاقِ الْاَنبیاءِ التَّنَظُّفُ؛

پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

کافی، ج ۵، ص ۵۶۷، ح ۵۰

حدیث۸۳

امام رضا علیه السلام :

اَروی اَنَّ جَبْرَئیلَ علیه السـلام اُهْبِطَ اِلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آلهفَقالَ : یا رَسولَ اللّه ، اِنَّاللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقْرَاُ عَلَیْکَ السَّلامَ وَ یَقولُ لَکَ : اِقْرَأ : بِسمِ اللّه الرَّحمنِ الرَّحیم «لاَ تَمُـدَّنَّعَیْنَیْکَ إلَی مَا مَتَّعْنَا بِهِ اَزْو جا مِنْهُمْ» الآیَـةَ. فَاَمَرَ النَّبیُّ صـلی الله علیه و آله مُنادیا یُنادی: مَنْ لَمْ یَتَاَدَّبْبِاَدَبِ اللّه تَقَطَّعَتْ نَفْسُهُ عَلَی الدُّنْیا حَسَراتٍ ؛

روایت می کنم که جبرئیل علیه السـلام به نزد پیامبر خدا فرود آمد و گفت : ای پیامبر خدا!خداوند تو را سلام می رساند و به تو می فرمایـد : بخوان به نـام خـدای مهرگسترِ مهربان،هرگز به آنچه اصـنافی از ایشان را از آن برخوردار کرده ایم ، چشم مـدوز که زیور زندگیدنیاست تا ایشان را بیازماییم . و بدان که روزی پروردگار تو بهتر و پایدارتر است ، پسپیامبر خدا صـلی الله علیه و آله به کسی فرمود تا جار بزند : هر کس [با عمل به این آیه]به ادب خداآراسته نگردد ، روحش با حسرت از دنیا جدا می شود.

فقه الرضا، ص ۳۶۴

حدیث۸۴

امام رضا علیه السلام :

... فَاِن قـالَ قائِـلٌ : فَلِمَ وَجَبَ عَلَیْهِمْ مَعْرِفَـةُ الرُّسُلِ وَالاِْقْرارُ بِهِموَالاِْذعانُ لَهُم بِالطّاعَـةِ؟ قیلَ : لاَِنَـّهُ لَمّا اَنْ لَمْ یَکُنْ فی خَلْقِهِمْ وَ قُواهُم ما یُکْمِلونَ بِهِمَصـالِحَهُم وَ کانَ الصّانِعُ مُتَعالیا عَنْ اَنْ یُری وَ کانَ ضَـعْفُهُمْ وَ عَجْزُهُمْ عَنْ اِدْراکِهِظاهِرا ، لَمْ یَکُنْ بُـدٌّ لَهُمْ مِنْ رَسولٍ بَیْنَهُ وَ بَیْنَهُمْ مَعْصوم ، یُؤَدّی اِلَیْهِم اَمْرَهُ وَ نَهْیَهُوَ اَدَبَهُ ، و یَقِفُهُمْ عَلی ما یَکونُ بِهِ اجْتِرارُ مَنافِعِهِمْ وَ مَضارِّهِم ؛

اگر کسی بگوید : چرا شناخت پیامبران و اعتراف به آنها و اقرار به (لزوم)اطاعت از آنان ، بر مردم واجب است؟ در پاسخ گفته شود : چون در وجود مردمو قوای آنـان ، چیزی نیست که بـا آن ، مصالحشـان را کامل سازنـد و آفریـدگار نیزبرتر از آن است که دیـده شود ، سـستی و نـاتوانی آنـان از ادراك او آشـکار است ،پس چاره ای جز این نیست که میان خداونـد و مردم ، پیام آوری معصوم باشد که اوامرو نواهی و ادب (و آموزه های) او را به ایشان برساند و آنها را به آنچه مایه سودو زیانشان است ، آگاه سازد.

عیون اَخبار الرضا ، ج ۱، ص ۱۰۷ ح ۱

حدیث۸۵

امام رضا علیه السلام :

کَثْرَةُ اَکْلِ الْبَیْضِ وَ اِدْمانُهُ یورِثُ الطُّحالَ وَ ریاحا فی رَأسِ الْمَعِدَةِ وَالاِْمْتِلاءُ مِنَ الْبَیْضِ الْمَسْلوقِ یورِثُ الرَّبوَ وَ الاِْبْتِهارَ؛

زیاد خوردن تخم مرغ و معتاد شدن به آن، بیماری ورم طحال می آورد و ایجادکننده بادهایی در سرِ معده است و زیاد خوردن تخم مرغ آب پز، نفَس تنگی و نفَسبریدگی می آورد.

بحارالأنوار، ج ۵۹، ص ۳۲۱

حدیث۸۶

امام رضا علیه السلام :

یَنْبَغی اَنْ تَحْـذَرَ... اَنْ تَجْمَعَ فی جَوفِـکَ الْبَیضَ وَ السَّمَـکَ فی حالٍواحِـدَةٍ، فَاِنَّهـا اِذَا اجْتَمَعـا وَلَّدا القُولَنْجَ و ریـاحَ الْبَواسـیرِ، وَ وَجَعَ الْاَضْراسِ؛

بپرهیز از این که... تخم مرغ و ماهی را هم زمان بِخوری، چرا که هر گاه این دو بایکـدیگر خورده شونـد، قولنج، باد بواسـیر و دندان درد می آورند.

حیاة الامام الرضا، ج ۱، ص ۲۲۲

حدیث۸۷

امام رضا علیه السلام :

ـ لِبَعْضِ قَهارِمَتِهِ ـ : اِسْتَـکْثِروا لَنا مِنَ الباذَنْجانِ، فَاِنَّهُ حارٌّ فی وَقْتِالْبَرْدِ، بارِدٌ فی وَقْتِ الْحَرِّ، مُعْتَدِلٌ فِی الْاوقاتِ کُلِّها جَیِّدٌ فی کُلِّ حالٍ؛

به یکی از پیشـکاران خود ـ : برای مـا، بادمجان زیاد تهیه کنیـد، چرا که در هنگام سـرما،گرم و در هنگام گرما، سـرد است، در همه اوقات، معتدل و در هر حال، خوب است.

طب الائمة، ص ۱۳۹

حدیث۸۸

امام رضا علیه السلام :

اَلْحِمَّصُ جَیِّدٌ لِوَجَعِ الظَّهْرِ؛

نخود برای کمر درد مفید است.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۳، ح ۴

حدیث۸۹

امام رضا علیه السلام :

صاحِبُ النِّعمَةِ یَجِبُ أن یُوَسِّعَ عَلی عِیالِهِ؛

بر صاحب نعمت واجب است که به نانخورَش گشایش رساند.

حدیث۹۰

امام رضا علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبیاءِ التَّنَظُّفُ؛

پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

حدیث۹۱

امام رضا علیه السلام :

لَم یَخُنکَ الأَمینُ ولکِنِ ائتَمَنتَ الخائِنَ؛

امین به تو خیانت نمی کند ؛ بلکه این تویی که به خائنی امانت سپرده ای.

حدیث۹۲

امام رضا علیه السلام :

اَلصَّمتُ بابٌ مِن أبوابِ الحِکمَةِ إنَّ الصَّمتَ یَکسِبُ المَحَبَّةَ ، إنَّهُ دَلیلٌ عَلی کُلِّ خَیرٍ؛

خاموشی دری از درهای حکمت است . خموشی محبّت آورد و بر هر خیری رهنماست.

حدیث۹۳

امام رضا علیه السلام :

إذا ذَکَرتَ الرَّجُلَ وهُوَ حاضِرٌ فَکَنِّهُ وإذا کانَ غائباً فَسَمِّهُ؛

چون شخص حاضری را نام بری ، [از جهت احترام] کنیه او را بگو ، و اگر غایب باشد ، نامش را بگو.

حدیث۹۴

امام رضا علیه السلام :

صَدیقُ کُلِّ امرِی ءٍ عَقلُهُ وعَدُوُّهُ جَهلُهُ؛

دوست هر کس ، خِرد او و دشمن هرکس ، نادانیِ اوست .

حدیث۹۵

امام رضا علیه السلام :

اَلتَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ نِصفُ العَقلِ؛

اظهار دوستی با مردم ، نیمی از خِرد است.

حدیث۹۶

امام رضا علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ القِیلَ وَالقالَ وإضاعَةَ المالِ وکَثرَةَ السُّؤالِ؛

خداوند ، بگو مگو [و پُر حرفی] و ضایع کردن مال و خواهش بسیار(سماجت) را دشمن دارد.

حدیث۹۷

امام رضا علیه السلام :

سُئِلَ عَنَ حَدِّ التَّوَکُّلِ؟ فَقالَ علیه السلام : أن لاتَخافَ أحَدا إلاَّ اللّه َ ؛

از حضرت تعریف توکّل را پرسیدند . فرمود : «این است که جز از خدا نترسی».

حدیث۹۸

امام رضا علیه السلام :

صِل رَحِمَکَ وَلَو بِشَربَةٍ مِنَ الماءِ وأفضَلُ ما تُوصَلُ بِهِ الرَّحِمُ کَفُّ الأذی؛

پیوند خویشی نگه دار [و صله رحم به جای آر] ، گرچه با جرعه ای آب باشد . بهترین وسیله ای که با آن صله رحم به جای آورده می شود ، خودداری از آزار رساندن به خویشاوندان است.

حدیث۹۹

امام رضا علیه السلام :

إنَّ الَّذی یَطلُبُ مِن فَضلٍ یَکُفُّ بِهِ عِیالَهُ أعظَمُ أجرا مِنَ المُجاهِدِ فی سَبیلِ اللّه ِ ؛

کسی که در جستجوی روزیِ بیشتر کوشد تا نانخورِ خود را کفایت رساند ، مزدش از مجاهد در راه خدا بزرگ تر است.

حدیث۱۰۰

امام رضا علیه السلام :

مَا التَقَت فِئَتانِ قطُّ إلاّ نُصِرَ أعظَمُهُما عَفوا؛

دو گروه هرگز با یکدیگر درگیر نشوند ، مگر آن که با گذشت ترینِ آن دو پیروز شود.

حدیث۱۰۱

امام رضا علیه السلام :

اَلسَّخِیُّ یَأکُلُ مِن طَعامِ النّاسِ لِیَأکُلوا مِن طَعامِهِ وَالبَخیلُ لایَأکُلُ مِن طَعامِ النّاسِ لِئَلّا یَأکُلُوا مِن طَعامِهِ؛

سخاوتمند از خوراک مردم بخورد تا مردم از خوراکش بخورند ، و بخیل از خوراک مردم نخورَد تا از خوراکش نخورند.

حدیث۱۰۲

امام رضا علیه السلام :

عَونُکَ لِلضَّعیفِ مِن أفضَلِ الصَّدَقَةِ؛

یاریِ تو به ناتوان ، از بهترینِ صدقه هاست.

حدیث۱۰۳

امام رضا علیه السلام :

إنَّ شَرَّ النّاسِ مَن مَنَعَ رِفدَهُ وأكَلَ وَحدَهُ وجَلَدَ عَبدَهُ؛

بدترینِ مردم ، کسی است که از میهمانش دریغ دارد و تنها بخورد وبنده اش را تازیانه زند.

حدیث۱۰۴

امام رضا علیه السلام :

أحسِنِ الظَّنَّ بِاللّهِ فَإنَّ مَن حَسُنَ ظَنُّهُ بِاللّهِ كانَ اللّهُ عِندَ ظَنِّهِ؛

به خداوند خوش گمان باش ؛ زیرا هر که به خدا خوش گمان است ، خدا با همان گمانی که به خدا دارد ، با اوست.

حدیث۱۰۵

امام رضا علیه السلام :

لَيسَ لِبَخيلٍ راحَةٌ ، ولا لِحَسودٍ لَذَّةٌ ، ولا لِمُلوكٍ وَفاءٌ ، ولا لِكَذوبٍ مُرُوَّةٌ؛

بخیل را آسایش نیست ، و حسود را لذّت نیست ، و پادشاهان را وفا نیست ، و دروغزن را مروّت نیست.

حدیث۱۰۶

امام رضا علیه السلام :

مَن رَضِىَ بِالقَليلِ مِنَ الرِّزقِ قُبِلَ مِنهُ اليَسيرُ مِنَ العَمَلِ؛

هر کس به اندکْ روزی خرسند است ، اندک کرداری از او پذیرفته شود.

حدیث۱۰۷

امام رضا علیه السلام :

عَن عَلِيِّ بنِ الحُسَينِ عليه السلام ، عَن اُمِّ سَلَمَةَ قالَت : نَزَلَت هذِهِ الآيَةُ فى بَيتى وفى يَومى ، كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله عِندى فَدَعا عَلِيًّا وفاطِمَةَ والحَسَنَ والحُسَينَ ، وجاءَ جَبرَئيلُ فَمَدَّ عَلَيهِم كِساءً فَدَكِيًّا ثُمَّ قالَ :

اللّهُمَّ هؤُلاءِ أهلُ بَيتى ، اللّهُمَّ أذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهيرًا . قالَ جَبرَئيلُ : وأنَا مِنكُم يا مُحَمَّدُ ؟ فَقالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه و آله : وأنتَ مِنّا يا جَبرَئيلُ .

قالَت اُمُّ سَلَمَةَ : فَقُلتُ : يا رَسولَ اللّهِ ، وأنَا مِن أهلِ بَيتِكَ ، وجِئتُ لِأَدخُلَ مَعَهُم ، فَقالَ : كونى مَكانَكِ يا اُمَّ سَلَمَةَ، إنَّكِ إلى خَيرٍ ، أنتِ مِن أزواجِ نَبِيِّ اللّهِ .

فَقالَ جَبرَئيلُ : اِقرَأْ يا مُحَمَّدُ : «إنَّما يُريدُ اللّهُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا» فِى النَّبِيِّ وعَلِيٍّ وفاطِمَةَ والحَسَنِ والحُسَينِ عليهم السلام

امام رضا عليه السلام : به نقل از پدرانش به نقل از امام سجّاد به نقل از امّ سلمه: این آیه در خانه من و در روزی که پیامبر در خانه من بود نازل شد. پیامبر صلى الله علیه و آله نزد من بود که علی، فاطمه، حسن و حسین را فرا خواند. جبرئیل هم آمد و پیامبر

عبای فدکی را بر آنها گستراند و سپس فرمود: ٠پروردگارا! اینان اهل بیت من هستند، خدایا! هرگونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. جبرئیل گفت: ای محمّد! آیا من هم از شمایم؟ پیامبر فرمود: تو نیز از مایی ای جبرئیل.

امّ سلمه: عرض کردم: یا رسول اللّه ! من هم از اهل بیت تو هستم و پیش رفتم تا در کنار آنها باشم. پیامبر فرمود: در جای خود باش ای امّ سلمه، تو به سوی خیر هستی، تو از همسران پیامبر خدایی. جبرئیل گفت: ای محمّد بخوان: «إنّما یریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطْهیراً» ، که در حقّ پیامبر، علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلاماست.

أمالی الطوسیّ : ۳۶۸ / ۷۸۳ عن علیّ بن علیّ بن رزین .

حدیث۱۰۸

امام رضا علیه السلام :

ـ فی زِیارَةِ قُبورِ الأَئِمَّةِ علیهم السلام ـ : السَّلامُ عَلی مَحالِّ مَعرِفَةِ اللّهِ ... مَن عَرَفَهُم فَقَد عَرَفَ اللّه َ ، ومَن جَهِلَهُم فَقَد جَهِلَ اللّه َ

امام رضا علیه السلام ـ در زیارت قبور ائمّه ـ : سلام بر جایگاههای شناخت الهی... هر که ایشان را شناسد خدای را شناخته است و هر که ایشان را نشناسد خدای را نشناخته است.

الکافی : ۴ / ۵۷۸ / ۲ ، کامل الزیارات : ۳۱۵ کلاهما عن علیّ بن حسّان .

حدیث۱۰۹

امام رضا علیه السلام :

مَن ماتَ ولَم یَعرِفهُم [أی الأَئِمَّةَ مِن أهلِ البَیتِ علیهم السلام] ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً

امام رضا علیه السلام : هر که بمیرد و ایشان ـ امامان اهل بیت علیهم السلام ـ را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۲۲ / ۱ عن شاذان بن جبرئیل ، وراجع الکافی : ۱ / ۳۷۶ باب من مات ولیس له إمام من أئمّة الهدی و ۳۷۱ / ۵ و ۳۷۸ / ۲ و ۳۹۷ / ۱ ، و : ۸ / ۱۴۶ / ۱۲۳ ، المحاسن : ۱ / ۲۵۱ باب ۲۲ من لا یعرف إمامه ، البحار : ۲۳ / ۷۶ باب ۴ وجوب معرفة الإمام ، وراجع القسم الخامس / مذهب أهل البیت علیهم السلام / الفصل الأوّل ص ۳۴۶ / ۵۳۵ .

حدیث۱۱۰

امام رضا علیه السلام :

إنَّ الإِمامَةَ خَصَّ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ بِها إبراهیمَ الخَلیلَ علیه السلام بَعدَ النُّبُوَّةِ والخُلَّةِ ، مَرتَبَةً ثالِثَةً ، وفَضیلَةً شَرَّفَهُ بِها وأشادَ بِها ذِکرَهُ ، فَقالَ : «إنّی جاعِلُکَ لِلنّاسِ إمامًا» ، فَقالَ الخَلیلُ علیه السلام سُرورًا بِها : «ومِن ذُرِّیَّتی» ؟ قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : «لا یَنالُ عَهدِی الظّالِمینَ

امام رضا علیه السلام : خداوند عزّوجل پس از پیامبری و دوستی، امامت را در مرتبه سوم به ابراهیم خلیل اختصاص داد و این را فضیلتی قرار داد که او را بدان مشرّف گردانید و با آن ستودش و فرمود: «من تو را پیشوای مردم گردانیدم» . ابراهیم خلیل علیه السلام از سرِ شادی عرض کرد: «فرزندانم را هم» ؟ خداوند در پاسخ او فرمود: «پیمان من ستمکاران را در بر نگیرد» . بدین ترتیب این آیه، امامت هر ستمگری را تا روز رستاخیز باطل گرداند و امامت، تنها در برگزیدگان خواهد بود. سپس خداوند او را چنین گرامی داشت که امامت را در نسل او که اهل طهارت و برگزیدگی بودند قرار داد و فرمود: «و به او اسحاق و فرزند زاده ای چون یعقوب را بخشیدیم وهمه را از شایستگان گردانیدیم وهمه را پیشوایانی ساختیم که به امر ما هدایت می کردند و انجام دادن

کارهای نیک و بر پای داشتن نماز و دادن زکات را به آنها وحی کردیم و همه پرستنده ما بودند» .

البقرة : ۱۲۴ .

حدیث۱۱۱

امام رضا علیه السلام :

الأَئِمَّةُ خُلَفاءُ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ فی أرضِهِ

امام رضا علیه السلام : امامان، جانشینان خداوند عزّوجل در زمین هستند.

الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۱ عن الجعفریّ .

حدیث۱۱۲

امام رضا علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ الإمامِ ـ : ناصِحٌ لِعِبادِ اللّه ِ ، حافِظٌ لِدینِ اللّه ِ

امام رضا علیه السلام ـ در توصیف امام ـ : خیر خواه بندگان خدا و پاسدار دین الهی است.

الکافی : ۱ / ۲۰۲ / ۱ عن عبدالعزیز بن مسلم .

حدیث۱۱۳

امام رضا علیه السلام :

ـ فی خُطبَةٍ لَهُ ـ : الحَمدُ للّه ِ الَّذی حَمِدَ فِی الکِتابِ نَفسَهُ ... وصَلَّی اللّه ُ عَلی مُحَمَّدٍ خاتَمِ النُّبُوَّةِ ، وخَیرِ البَرِیَّةِ ، وعَلی آلِهِ آلِ الرَّحمَةِ ، وشَجَرَةِ النِّعمَةِ ، ومَعدِنِ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفِ المَلائِکَةِ

امام رضا علیه السلام ـ در خطبه ای ـ : سپاس مر خدایی را که خود را در کتابش ستوده است... و درود خدا بر محمّد خاتم نبوّت و بهترین مردم و بر خاندان او که خاندان رحمت و شجره نعمت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان هستند.

الکافی : ۵ / ۳۷۳ / ۷ ، عوالی اللآلی : ۳ / ۲۹۷ / ۷۷ کلاهما عن معاویة بن حکیم .

حدیث۱۱۴

امام رضا علیه السلام :

بِنا فَتَحَ اللّه ُ الدّینَ ، وبِنا یَختِمُهُ

امام رضا علیه السلام : خداوند، دین را با ما آغازیده و با ما پایان می بخشد.

تفسیر القمّیّ : ۲ / ۱۰۴ عن عبداللّه بن جندب .

حدیث۱۱۵

امام رضا علیه السلام :

نَحنُ حُجَجُ اللّه ِ فی خَلقِهِ ، وخُلَفاؤُهُ فی عِبادِهِ ، واُمَناؤُهُ عَلی سِرِّهِ . ونَحنُ کَلِمَةُ التَّقوی، والعُروَةُ الوُثقی

امام رضا علیه السلام : ما حجّتهای خداییم در میان خلایق و جانشینان او در میان بندگانش و معتمدان او در اسرارش. ما کلمه تقوا

هستیم و دستاویز استوار.

كمال الدين : ۲۰۲ / ۶، إرشاد القلوب : ۴۱۷ كلاهما عن إبراهيم بن أبی محمود .

حدیث۱۱۶

امام رضا علیه السلام :

نَحنُ آلَ مُحَمَّدٍ النَّمَطُ

امام رضا علیه السـلام : ما خانـدان محمّدیم و بر راه میانه ای قرار داریم که نه تندرو به ما می رسد و نه آن که از پس می آید، از ما پیشی می گیرد.

النمط : الطريقة من الطرائق ، والضرب من الضروب . (النهاية : ۵ / ۱۱۹) .

حدیث۱۱۷

امام رضا علیه السلام :

إنّا أهَلُ بَيتٍ يَتوارَثُ أصاغِرُنا عَن أكابِرِنا القُذَّةَ بِالقُذَّةِ

امام رضا علیه السلام : ما خاندانی هستیم که کوچکترهای ما از بزرگترهامان ارث می برند، بی هیچ گونه تفاوتی.

القذّة ـ بضمّ القاف وفتح الذال ـ : ريش السهم ، جمعها : القُذَذ ، يضرب مثلاً للشيئين يستويان ولا يتفاوتان . (النهاية : ۴ / ۲۸) .

حدیث۱۱۸

امام رضا علیه السلام :

لَنا أعيُنٌ لا تُشبِهُ أعيُنَ النّاسِ ، وفيها نورٌ لَيسَ لِلشَّيطانِ فيهِ نَصيبٌ

امام رضا علیه السلام : ما چشمهایی داریم که به چشمهای مردم نمی مانَد و در آن نوری است که شیطان را در آن بهره ای نیست.

أمالي الطوسيّ : ۲۴۵ / ۴۲۷ عن أبي هاشم داود بن إسحاق الجعفريّ ، بصائر الدرجات : ۴۱۹ / ۱ عن محمّد بن مقرن .

حدیث۱۱۹

امام رضا علیه السلام :

إنّا عَنِ اللّه ِ وعَن رَسولِهِ نُحَدِّثُ

امام رضا علیه السلام : ما از سوی خدا و پیامبر او حدیث می گوییم.

رجال الكشّيّ : ۲ / ۴۹۰ / ۴۰۱ عن يونس بن عبد الرحمن .

حدیث۱۲۰

امام رضا علیه السلام :

إنَّ الأَنبِياءَ والأَئِمَّةَ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَيهِم يُوَفِّقُهُمُ اللّه ُ ويُؤتيهِم مِن مَخزونِ عِلمِهِ وحُكمِهِ ما لا يُؤتيهِ غَيرَهُم، فَيَكونُ عِلمُهُم فَوقَ عِلمِ أهلِ الزَّمانِ في قَولِهِ تَعالى : «أفَمَن يَهدي إلَى الحَقِّ أحَقُّ أن يُتَّبَعَ أمَّن لا يَهِدِّي إلاّ أن يُهدى فَما لَكُم كَيفَ تَحكُمونَ

امـام رضـا علیه السـلام : خداونـد، پیامبران و امامان صـلوات علیهم را توفیق داده است و از گنجینه علم و حکمت خود، بـدیشان آن

بخشیده که به دیگران نـداده است. علم آنها برتر از علم مردم زمان ایشان است، چه، خداوند می فرماید: «آیا آن که به حقّ هدایت می کند برای پیروی سزاوارتر است یا کسی که هدایت نمی کند مگر خود هدایت شود؟ پس شما را چه شده که این گونه قضاوت می کنید» و «هر که حکمت داده شده خیر فراوانی بدو داده شده است» و فرموده او در حقّ طالوت: «خداوند او را بر شما برگزیده و به دانش و توان او افزوده است. خداوند ملک خویش را به هر کس بخواهد می بخشد. خداوند گشایشگری داناست» .

یونس : ۳۵ .

حدیث۱۲۱

امام رضا علیه السلام :

أوَلَیسَ اللّه ُ یَقولُ : «عالِمُ الغَیبِ فَلا یُظهِرُ عَلی غَیبِهِ أحَدًا * إلاّ مَنِ ارتَضی مِن رَسولٍ

امام رضا علیه السـلام : آیا چنین نیست که خداونـد می فرماید: «او دانای غیب است و غیب خود را بر هیچ کس آشـکار نمی سازد، مگر بر آن پیـامبری که از او خشـنود باشـد» و پیـامبر صـلی الله علیه و آله ، نزد خـدا برگزیـده است و مـا وارثـان پیـامبری هستیم که خداوند او را بر هر چه از غیبش بخواهد آگاه می کند و او ما را از آن چه بوده و تا روز رستاخیز خواهد بود آگاه کرده است.

الجنّ : ۲۶ و ۲۷ .

حدیث۱۲۲

امام رضا علیه السلام :

ـ فیمـا کَتَبَ إلی عَبـدِاللّه ِ بنِ جُنـدَبٍ ـ : أمّا بَعـدُ ، فَإنَّ مُحَمَّدًا کانَ أمینَ اللّه ِ فی خَلقِهِ، فَلَمّا قُبِضَ النَّبِیُّ صـلی الله علیه و آله کُنّا أهلَ البَیتِ وَرَثَتَهُ، فَنَحنُ اُمَناءُ اللّه ِ فی أرضِهِ، عِندَنا عِلمُ المَنایا والبَلایا، وأنسابُ العَرَبِ، ومَولِدُ الإسلام

امام رضا علیه السلام ـ در نامه ای خطاب به عبداللّه بن جندب ـ : امّا بعد، محمّد، امین خدا در میان مردم بود و چون رحلت فرمود ما اهل بیت وارثان او گشتیم و اینک ماییم امینان خـدا بر زمین و آگاهی از مرگ و میرها و بلاها و نَسَـبهای عرب و زادگاه اسـلام، در میان ماست.

تفسیر القمّیّ : ۲ / ۱۰۴ ، مختصر بصائر الدرجات : ۱۷۴ ، بصائر الدرجات : ۲۶۷ / ۵ .

حدیث۱۲۳

امام رضا علیه السلام :

ـ فی بَیـانِ عَلامـاتِ الإمـامِ ـ: یَکونُ عِنـدَهُ الجَفرُالأَکبَرُ والأَصـغَرُ ـ إهابُ ماعِزٍ وإهابُ کَبشٍ ـ فیهِما جَمیعُ العُلومِ حَتّی أرشُ الخَدشِ ، وحَتَّی الجَلدَةِ ونِصفِ الجَلدَةِ وثُلُثِ الجَلدَةِ ، ویَکونُ عِندَهُ مُصحَفُ فاطِمَةَ علیهاالسلام

امـام رضـا علیه السـلام ـ در بیان نشانه های امام ـ: جفر اکبر و اصـغر ـ پوست بز وپوست قوچ ـ نزد اوست که در این دو، همه علوم، حتی دیه کوچکترین خراش و یک تازیانه و نیم تازیانه و یک سوم تازیانه وجود دارد و مصحف فاطمه علیهاالسلامنزد اوست.

الفقیه : ۴ / ۴۱۹ / ۵۹۱۴ عن الحسن بن فضّال .

حدیث۱۲۴

امام رضا علیه السلام :

إنَّ العَبـدَ إذَا اختـارَهُ اللّهُ عَزَّوجَلَّ لِأمورِ عِبادِهِ شَرَحَ لِـذلِکَ صَدرَهُ ، وأودَعَ قَلبَهُ یَنابیعَ الحِکمَـةِ ، وألهَمَهُ العِلمَ إلهامًا ، فَلَم یَعیَ بَعـدَهُ بِجوابٍ ، ولا یَحیرُ فیهِ عَنِ الصَّوابِ ، فَهُوَ مَعصومٌ مُؤَیَّدٌ ، مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ ، قَد أمِنَ الخَطایا والزَّلَلَ والعِثارَ ، یَخُصُّهُ اللّهُ بِذلِکَ لِیَکونَ حُجَّتَهُ عَلی عِبادِهِ ، وشاهِدَهُ عَلی خَلقِهِ ، و «ذلِکَ فَضلُ اللّهِ یُؤتیهِ مَن یَشاءُ واللّهُ ذُو الفَضلِ العظیم

امام رضا علیه السلام : هرگاه خداونـد، بنده ای را برای امور بندگانش برگزیند، برای این کار سینه اش را گشاده گرداند و چشـمه هـای حکمـت بـه دل او سپارد و علـم را به کمـال بر او الهـام کنـد و از این پس دیگر در پاسخی درمانـده نگردد و در (تشـخیص) صواب، سرگشـته نشود. او معصوم است و تأییـد شـده (از جانب خـدا) و توفیق یافته و رهنمون گشـته و از خطا و لغزش و افتادن در امان است. خداونـد او را به این امور اختصاص داده تا حجّت او بر بندگان خدا و گواه او بر خلقش باشد و «و این فضل خداست که به هر که خواهد، دهد و خدا صاحب فضل بزرگ است».

الجمعة : ۴ ، الحدید : ۲۱ .

حدیث۱۲۵

امام رضا علیه السلام :

إنّی اُحِبُّ أن تَجمَعَ لی مِنَ الحَلالِ والحَرامِ والفَرائِضِ والسُّنَنِ ، فَإِنَّکَ حُجَّةُ اللّهِ عَلی خَلقِهِ ومَعـدِنُ العِلمِ . فَـدَعَا الرِّضـا علیه السـلام بِدَواةٍ وقِرطاسٍ وقالَ علیه السلاملِلفَضلِ : اُکتُب :

حَسبُنا شَهادَةُ أن لا إلهَ إلَّا اللّهُ ، أحَدًا صَمَدًا ، لَم یَتَّخِذ صاحِبَةً ولا وَلَدًا ، قَیّومًا ، سَمیعًا بَصیرًا ، قَوِیًّا قائِمًا ، باقِیًا نورًا ، عالِمًا لا یَجهَلُ ، قادِرًا لا یَعجَزُ ، غَنِیًّا لا یَحتاجُ ، عَدلًا لا یَجورُ ، خَلَقَ کُلَّ شَیءٍ ، لَیسَ کَمِثلِهِ شَیءٌ ، لا شِبهَ لَهُ ولا ضِدَّ ولا نِدَّ ولا کُفوَ .

وأنَّ مُحَمَّدًا عَبدُهُ ورَسولُهُ وأمینُهُ وصَفوَتُهُ مِن خَلقِهِ ، سَیِّدُ المُرسَلینَ

وخاتَمُ النَّبِیّینَ ، وأفضَلُ العالَمینَ ، لا نَبِیَّ بَعدَهُ ، ولا تَبدیلَ لِمِلَّتِهِ ولا تَغییرَ . وأنَّ جَمیعَ ما جاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله أنَّهُ هُوَ الحَقُّ المُبینُ ، نُصَدِّقُ بِهِ وبِجَمیعِ مَن مَضـی قَبلَهُ مِن رُسُلِ اللّهِ وأنبِیائِهِ وحُجَجِهِ . ونُصَدِّقُ بِکِتابِهِ الصّادِقِ «لا یَأتیهِ الباطِلُ مِن بَینِ یَدَیهِ ولا مِن خَلفِهِ تَنزیلٌ مِن حَکیمٍ حَمیدٍ

روایت شـده است که مأمون، فضل بن سـهل ذوالریاستین را به سوی امام رضا علیه السلامفرسـتاد. او به امام علیه السـلام عرض کرد: دوست دارم حلال و حرام و فریضه ها و سـنن را یکجا برای من گرد آوری، چه تو حجّت خـدا برای مردم و کان دانشـی. امام رضـا علیه السلامدوات و کاغذی طلبید و به فضل گفت بنویس:

بِسْمِ اللّه الرَّحْمنِ الرَّحیم

ما را همین بس که گواهی دهیم خـدایی جز «اللّه » نیست و اوست یکتا و صـمد، نه همسـری دارد و نه فرزندی، قائم به ذات است و بینا، نیرومنـد و برپا و نوری پاینـده است ، دانایی است که نادانی نمی کنـد، توانایی است که ناتوانی از او دور است، توانگری اسـت که نیاز نمی یابـد، دادگری است که سـتم نمی کند، همه چیز را او آفریده است، همچون او و شبیه او چیزی نیست، نه ضدّی دارد و نه مانند و همسنگی.

محمّد، بنده و فرستاده او و امین و برگزیده اش در میان بندگان اوست که

سرور رسولان و خاتم پیامبران است. او برترینِ جهانیان است که پیامبری پس از او نیاید، آیین او تحوّل و دگرگونی نپذیرد و هر آن

چه محمّد صلی الله علیه و آله به ارمغان آورده، حقّ آشکار است. ما هر آن چه را محمّد آورده تصدیق داریم و به وجود رسولان الهی و پیامبران پیشین و حجّتهای خدا اعتراف داریم و کتاب صادق او را تصدیق می کنیم: «نه از پیش روی، باطل بدو راه یابد و نه از پس، از جانب خداوندی حکیم و ستودنی نازل شده است» و این که قرآن، پاسدار همه کتابهای آسمانی دیگر است و از آغاز تا انجام آن، حقّ خالص می باشد. به محکم و متشابه و خاص و عامّ و وعده و وعید و ناسخ و منسوخ و اخبار آن، ایمان داریم و کسی از آفریده ها نمی تواند مانند آن را بیاورد و این که راهنما و حجّت پس از او، برای مؤمنان و عهده دار امور مسلمانان و قرآن گویا و دانای به احکام آن، برادر و جانشین و وصیّ او، یعنی امیرمؤمنان که برای حضرت صلی الله علیه و آله همچون هارون نسبت به موسی بود، او امام پرهیزگاران و جلودار سپیدرویان دست و پا سفید و راهبر مؤمنان و برترینِ جانشینان پس از هر پیامبری است و پس از او، حسن و حسین علیهماالسلام یکی پس از دیگری که تا امروز ادامه دارد و همه از خاندان پیامبر هستند و به کتاب و سنّت، از همه آگاهتر و در داوری، از همه دادگرتر و در هر عصر و زمانی، از همگان به امامت شایسته ترند. آنها استوارترین دستاویز و امامان هدایت و حجّت اهل دنیایند تا آن گاه که خداوند، زمین و هر آن چه را بر آن است به ارث بَرَد که او بهترین ارث برنده است و این که هرکس با ایشان (اهل بیت) به مخالفت برخیزد، گمراهِ رهزن است و حقّ و هدایت را کنار نهاده، تنها ایشان بیان کننده قرآن و گویندگان بیان نبوی هستند. هرکس بمیرد و آنها را نشناسد و مشخّصاً با نام آنها و پدرانشان بدیشان محبّت نورزد به مرگی جاهلی مرده است.

فصّلت : ۴۲ .

حدیث۱۲۶

امام رضا علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتٍ وَرِثنَا العَفوَ مِن آلِ یَعقوبَ ، ووَرِثنَا الشُّکرَ مِن آلِ داودَ

امام رضا علیه السلام: ما خاندانی هستیم که گذشت را از آل یعقوب و سپاسگزاری را از آل داود، به ارث برده ایم.

الکافی : ۸ / ۳۰۸ / ۴۸۰ عن محمّد بن الحسین بن یزید . وقال علیّ بن أسباط بعد ذکر الحدیث عن محمّد بن الحسین : زعم أنّه کان کلمةُ اُخری ونسیها محمّد ، فقلت له : لعلّه ، قال : وورثنا الصبر من آل أیّوب ! فقال : ینبغی .

حدیث۱۲۷

امام رضا علیه السلام :

ـ فی کِتابِهِ لِلفَضلِ بنِ سَهلٍ ـ : إنَّ مِن دینِهِم [أیِ الأَئِمَّةِ علیهم السلام] الوَرَعَ وَالعِفَّةَ ، وَالصِّدقَ وَالصَّلاحَ وَالاِجتِهادَ ، وأداءَ الأَمانَةِ إلَی البَرِّ وَالفاجِرِ ، وطولَ السُّجودِ ، وَالقِیامَ بِاللَّیلِ ، وَاجتِنابَ المَحارِمِ ، وَانتِظارَ الفَرَجِ بِالصَّبرِ ،

وحُسنَ الصُّحبَةِ ، وحُسنَ الجِوارِ ، وبَذلَ المَعروفِ ، وکَفَّ الأَذی، وبَسطَ الوَجهِ ، وَالنَّصیحَةَ ، وَالرَّحمَةَ لِلمُؤمِنینَ

امام رضا علیه السلام ـ در نامه اش به فضل بن سهل ـ : جزو دین ایشان [امامان علیه السلام]است پاکدامنی و عفّت، راستی و صلاح و سخت کوشی، ادای امانت به نیکوکار و

تبهکار، سجده طولانی، عبادت شبانه، دوری از حرام، انتظار گشایش با شکیبایی، نیکو همنشینی و نیک همسایگی، نیکی کردن، دست از آزار شستن، گشاده رویی، خیرخواهی و رحمت برای مؤمنان.

تحف العقول : ۴۱۶ .

حدیث۱۲۸

امام رضا علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتٍ نَری وَعدَنا عَلَینا دَینًا کَما صَنَعَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله

امام رضا علیه السلام: ما خاندانی هستیم که چونان رسول خدا صلی الله علیه و آله پیمان خود را، بدهی خویش می دانیم.

تحف العقول : ۴۴۶ ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۷۳ وفیه «ما وعدنا» .

حدیث۱۲۹

امام رضا علیه السلام :

لَنا أهلَ البَیتِ عِندَ نَومِنا عَشرُ خِصالٍ

امام رضا علیه السلام: ما اهل بیت، هنگام خواب ده خوی و خصلت داریم: طهارت، خوابیدن به طرف راست، سی و سه بار تسبیح خدا گفتن، سی و سه بار حمد خدا گفتن، سی و چهار بار تکبیر گفتن، رو به قبله بودن چهره، خواندن سوره حمد و آیهٔ الکرسی وآیه «شهد اللّه أنّه لا إله إلاّ هو» تا پایان آن ... هر که چنین کند بهره خود را از شبش برده است.

قال علیّ بن موسی بن جعفر بن محمّد بن محمّد الطاووس : هکذا وجدتُ هذا الحدیث ، فإنّ الراوی ذکر عشر خصال ثمّ عدّد تسع خصال ، فلعلّه سها فی الجملهٔ أو التفصیل ، والظاهر أنّه فی التفصیل لأنّ خصالهم عند النوم أکثر من تسع کما رویناه . ولعلّه قد وقع السهو عن ذکر قراءهٔ «قل هو اللّه أحد» أو قراءهٔ «إنّا أنزلناه» . (البحار : ۷۶ / ۲۱۰) .

حدیث۱۳۰

امام رضا علیه السلام :

ـ لِعَبدِ العَظیمِ الحَسَنِیِّ ـ : یا عَبدَ العَظیمِ ، أبلِغ عَنّی أولِیائِیَ السَّلامَ، وقُل لَهُم أن لا یَجعَلوا لِلشَّیطانِ عَلی أنفُسِهِم سَبیلًا ، ومُرهُم بِالصِّدقِ فِی الحَدیثِ وأداءِ الأَمانَهِٔ ، ومُرهُم بِالسُّکوتِ ، وتَرکِ الجِدالِ فیما لا یَعنیهِم ، وإقبالِ بَعضِهِم عَلی بَعضٍ ، وَالمُزاوَرَهِٔ ، فَإِنَّ ذلِکَ قُربَهٌٔ إلَیَّ . ولا یَشغِلوا

امام رضا علیه السلام ـ به عبدالعظیم حسنی ـ : ای عبدالعظیم! دوستانم را از جانب من سلام برسان و به آنان بگو که شیطان را به خود راه ندهند؛ و ایشان را به راستگویی و امانتداری سفارش کن. به آنان توصیه کن که خاموشی گزینند و بحث و جدلهای بیهوده را رها کنند، به یکدیگر روی آورند و به دیدن هم بروند؛ زیرا که این امور، باعث نزدیک شدن به من می شوند، خود را سرگرم تکه پاره کردن یکدیگر نکنند؛ زیرا من به جان خودم سوگند یاد کرده ام که هرکس چنین کند و دوستی از دوستان مرا خشمگین سازد، از خدا بخواهم که در دنیا، سخت ترین عذاب را به او بچشاند و در آخرت، از زیانکاران باشد. به آنان بگو که خداوند، نیکوکار ایشان را آمرزیده و از بدکارشان گذشت کرده است، مگر کسی که بدو شرک آورد یا دوستی از دوستان مرا آزار دهد و یا نسبت به او قصد بدی داشته باشد؛ زیرا [در این صورت] خداوند او را نمی بخشد تا زمانی که از این کارها [یا از این بداندیشی] دست بردارد و اگر دست برنداشت، روح ایمان از دلش کنده شود و از ولایت و دوستی من خارج گردد و نصیبی در ولایت ما نداشته باشد، پناه می برم به خدا از این امر.

فی المصدر «یشتغلوا» والصحیح ما أثبتناه کما فی بحارالأنوار : ۷۴ / ۲۳۰ / ۲۷ .

حدیث۱۳۱

امام رضا علیه السلام :

كَمالُ الدّينِ وَلايَتُنا وَالبَراءَةُ مِن عَدُوِّنا

امام رضا علیه السلام: کمال دین در ولایت ما و بیزاری جستن از دشمن ماست.

مستطرفات السرائر : ۱۴۹ / ۳ .

حدیث۱۳۲

امام رضا علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يَنظُرَ إلَى اللّه ِ بِغَيرِ حِجابٍ ويَنظُرَ اللّه ُ إلَيهِ بِغَيرِ حِجابٍ ، فَلْيَتَوَلَّ آلَ مُحَمَّدٍ ، وَليَتَبَرَّأْ مِن عَدُوِّهِم ، وَلْيَأتَمَّ بِإِمامِ المُؤمِنينَ مِنهُم ، فَإِنَّهُ إذا كانَ يَومُ القِيامَةِ نَظَرَ اللّه ُ إلَيهِ بِغَيرِ حِجابٍ ونَظَرَ إلَى اللّه ِ بِغَيرِ حِجابٍ

امام رضا علیه السلام: هر که خوشحال می شود که خدا را بی پرده و حجابی ببیند و خدا نیز بی پرده به او بنگرد، پس ولایت آل محمّد را بپذیرد و از دشمنان آنان بیزاری جوید و از ایشان که پیشوای مؤمنان هستند پیروی کند. در این صورت، چون روز قیامت شود، خداوند بی پرده به او بنگرد و او نیز خدا را بدون پرده و حجابی مشاهده کند.

المحاسن : ۱ / ۱۳۳ / ۱۶۵ عن بكر بن صالح .

حدیث۱۳۳

امام رضا علیه السلام :

مَن تَذَكَّرَ مُصابَنا وبَكى لِمَا ارتُكِبَ مِنّا كانَ مَعَنا في دَرَجَتِنا يَومَ القِيامَةِ . ومَن ذَكَرَ بِمُصابِنا فَبَكى وأبكى لَم تَبكِ عَينُهُ يَومَ تَبكِي العُيونُ . ومَن جَلَسَ مَجلِسًا يُحيى فيهِ أمرَنا لَم يَمُت قَلبُهُ يَومَ تَموتُ القُلوبُ

امام رضا علیه السلام: هرکس مصیبت ما را به یاد آورد و به خاطر ستمهایی که بر ما رفته است بگرید، روز قیامت با ما در یک درجه باشد و هر که یاد مصیبت ما کند و بگرید و بگریاند، در آن روزی که چشمها می گریند چشم او نگرید و هرکس در مجلسی بنشیند که یاد و نام ما در آن زنده می شود در آن روزی که دلها می میرند دل او نمیرد.

أمالي الصدوق : ۶۸ / ۴ عن عليّ بن فضّال ، وراجع عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۱ / ۲۹۴ / ۴۸ ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۹۳ / ۲۶۶۳ .

حدیث۱۳۴

امام رضا علیه السلام :

ـ في حَديثٍ ـ : فَقُلتُ لَهُ : يَابنَ رَسولِ اللّه ِ ، فَما مَعنَى الخَبَرِ الَّذي رَوَوهُ : إنَّ ثَوابَ لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ النَّظَرُ إلى وَجهِ اللّه ِ تَعالى ؟ فَقالَ عليه السلام : يا أبَا الصَّلتِ ، مَن وَصَفَ اللّه َ تَعالى بِوَجهٍ كَالوُجوهِ فَقَد كَفَرَ ، ولكِن وَجهُ اللّه ِ تَعالى أنبِياؤُهُ ورُسُلُهُ وحُجَجُهُ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَيهِم ، هُمُ الَّذينَ بِهِم يُتَوَجَّهُ إلَى اللّه ِ عَزَّوجَلَّ وإلى دينِهِ ومَعرِفَتِهِ ، وقالَ اللّه ُ تَعالى : «كُلُّ مَن عَلَيها فانٍ * ويَبقى وَجهُ رَبِّكَ ذُو الجَلالِ وَالإِكرام

عبدالسلام بن صالح هروی از حضرت رضا علیه السلام ـ در حدیثی ـ : عرض کردم: یابن رسول اللّه ، این خبری که روایت کرده اند: «ثواب لا اله الا اللّه [گفتن]نگاه کردن به چهره خدای متعال است». به چه معناست؟ حضرت فرمود: ای اباصلت، هر که برای خدای متعال چهره ای مانند این چهره ها قائل باشد کافر است، بلکه چهره خدای متعال، همان پیامبران و فرستادگان و حجّتهای اویند، صلوات اللّه علیهم. به واسطه اینان است که به جانب خدای عز و جلوبه دین او ومعرفت او، روی آورده می شود. خدای متعال

فرموده است «هرچه بر روی زمین است، فانی شونـده است. و وجه [ذات]با شـکوه و ارجمنـد پروردگارت باقی خواهد ماند» . و نیز فرموده است: «جز وجه او، همه چیز نـابود شونـده است» . پس، نظر کردن به پیـامبران خـدای متعـال و فرسـتادگان و حجّتهـای او، با درجـاتی که دارنـد، در روز قیـامت ثواب بزرگی برای مؤمنـان در بردارد. پیامبر صـلی الله علیه و آله فرموده است: هرکه اهل بیت و عترت مرا دشمن دارد، در روز قیامت نه او مرا ببیند و نه من او را می بینم.

الرحمن : ۲۶ و ۲۷ .

حدیث۱۳۵

امام رضا علیه السلام :

الحَمدُ للّه الَّذی حَفِظَ مِنّا ما ضَیَّعَ النّاسُ ، ورَفَعَ مِنّا ما وَضَعوهُ ، حَتّی لَقَد لُعِنّا عَلی مَنابِرِ الکُفرِ ثَمانینَ عامًا ، وکُتِمَت فَضائِلُنا ، وبُذِلَتِ الأَموالُ فِی الکَذِبِ عَلَینا ، وَاللّه ُ تَعالی یَأبی لَنا إلاّ أن یُعلِیَ ذِکرَنا ، ویُبَیِّنَ فَضلَنا . وَاللّه ِ ، ما هذا بِنا وإنَّما هُوَ بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله وقَرابَتِنا مِنهُ ، حَتّی صارَ أمرُنا وما نَروی عَنهُ أنَّهُ سَیَکونُ بَعدَنا مِن أعظَمِ آیاتِهِ ودَلالاتِ نُبُوَّتِهِ

امام رضا علیه السـلام: سپاس و ستایش خدایی را که آن چه را مردم نسبت به ما تباه کردند، او حفظ کرد و آن چه را آنان نسبت به ما پست کردنـد، او رفعت بخشـید، تا جایی که ما هشـتاد سال بر روی منبرهای کفر لعنت شـدیم و فضایل ما کتمان گردید و در راه دروغ بسـتن به ما، پولها خرج شد، اما خداوند متعال برای ما جز این نخواست که نام ما را بلند آوازه گرداند و فضـیلت ما را آشـکار سازد. به خـدا قسم؛ این نه به خاطر شـخص ما، بلکه به واسـطه وجود رسول خـدا صـلی الله علیه و آله و خویشاونـدی ما با اوست، تا جایی که قضیّه ما و آن چه از او روایت می کنیم، به زودی پس از ما، از بزرگترین آیات و نشانه های نبوت او خواهد شد.

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲/۱۶۴/۲۶ عن محمّد بن أبی الموج بن الحسین الرازیّ عن أبیه عمّن سمعه علیه السلام .

حدیث۱۳۶

امام رضا علیه السلام :

ـ کـانَ یَأمُرُ لِصاحِبِ الأَمرِ بِهـذَا الـدُّعاءِ ـ : اللّهُمَّ ادفَع عَن وَلِیِّکَ وخَلیفَتِکَ وحُجَّتِکَ عَلی خَلقِکَ ، ولِسانِکَ المُعَبِّرِ عَنکَ النّاطِقِ بِحُکمِکَ ، وعَینِکَ النّاظِرَةِ بِإِذنِکَ ، وشاهِدِکَ عَلی عِبادِکَ ، الجَحجاحِ المُجاهِدِ ، العائِذِ بِکَ ، العابِدِ عِندَکَ ، وأعِذهُ مِن شَرِّ جَمیعِ ما خَلَقتَ وبَرَأتَ وأنشَأتَ وصَوَّرتَ ، وَاحفَظهُ مِن بَینِ یَدَیهِ ومِن خَلفِهِ وعَن یَمینِهِ وعَن شِمالِهِ ومِن

فَوقِهِ ومِن تَحتِهِ بِحِفظِکَ الَّذی لا یَضیعُ مَن حَفِظتَهُ بِهِ ، وَاحفَظ فیهِ رَسولَکَ وآباءَهُ أئِمَّتَکَ ودَعائِمَ دینِکَ ، وَاجعَلهُ فی وَدیعَتِکَ الَّتی لا تَضیعُ ، وفی جِوارِکَ الَّذی لا یُخفَرُ ، وفی مَنعِکَ وعِزِّکَ الَّذی لا یُقهَرُ ، وآمِنهُ بِأَمانِکَ الوَثیقِ الَّذی لا یُخذَلُ مَن آمَنتَهُ بِهِ ، وَاجعَلهُ فی کَنَفِکَ الَّذی لا یُرامُ مَن کانَ فیهِ ، وَانصُرهُ بِنَصرِکَ العَزیزِ ، وأیِّدهُ بِجُندِکَ الغالِبِ ، وقَوِّهِ بِقُوَّتِکَ ، وأردِفهُ بِمَلائِکَتِکَ ، ووالِ مَن والاهُ ، وعادِ مَن عاداهُ ، وألبِسهُ دِرعَکَ الحَصینَةَ ، وحُفَّهُ بِالمَلائِکَةِ حَفًّا .

اللّهُمَّ اشعَب بِهِ الصَّدعَ ، وَارتُق بِهِ الفَتقَ ، وأمِت بِهِ الجَورَ ، وأظهِر بِهِ العَدلَ ، وزَیِّن بِطولِ بَقائِهِ الأَرضَ ، وأیِّدهُ بِالنَّصرِ ، وَانصُرهُ بِالرُّعبِ ، وقَوِّ ناصِریهِ ، وَاخذُل خاذِلیهِ ، ودَمدِم مَن نَصَبَ لَهُ ، ودَمِّر مَن غَشَّهُ ، وَاقتُل بِهِ جَبابِرَةَ الکُفرِ وعَمَدَهُ ودَعائِمَهُ ، وَاقصِم بِهِ رُؤوسَ الضَّلالَةِ وشارِعَةَ البِدَعِ ومُمیتَةَ السُّنَّةِ ومُقَوِّیَةَ الباطِلِ ، وذَلِّل بِهِ الجَبّارینَ ، وأبِر بِهِ الکافِرینَ وجَمیعَ المُلحِدینَ فی مَشارِقِ الأَرضِ ومَغارِبِها وبَرِّها وبَحرِها وسَهلِها وجَبَلِها حَتّی لا تَدَعَ مِنهُم دَیّارًا ولا تُبقِیَ لَهُم آثارًا .

اللّهُمَّ طَهِّر مِنهُم بِلادَکَ ، وَاشفِ مِنهُم عِبادَکَ ، وأعِزَّ بِهِ المُؤمِنینَ ، وأحیِ بِهِ سُنَنَ المُرسَلینَ ، ودارِسَ حُکمِ النَّبِیّینَ ، وجَدِّد بِهِ مَا امتَحی مِن دینِکَ وبُدِّلَ مِن حُکمِکَ حَتّی تُعیدَ دینَکَ بِهِ وعَلی یَدَیهِ جَدیدًا غَضًّا مَحضًا صَحیحًا لا عِوَجَ فیهِ ولا بِدعَةَ مَعَهُ ، وحَتّی

تُنيرَ بِعَدلِهِ ظُلَمَ الجَورِ ، وتُطفِئَ بِهِ نيرانَ الكُفرِ ، وتوضِحَ بِهِ معاقِدَ الحَقِّ ومَجهولَ العَدلِ ، فَإِنَّهُ عَبدُكَ الَّذِى استَخلَصتَهُ لِنَفسِكَ وَاصطَفَيتَهُ عَلى غَيبِكَ وعَصَمتَهُ مِنَ الذُّنوبِ وبَرَّأتَهُ مِنَ

العُيوبِ وطَهَّرتَهُ مِنَ الرِّجسِ وسَلَّمتَهُ مِنَ الدَّنَسِ .

اللّهُمَّ فَإِنّا نَشهَدُ لَهُ يَومَ القِيامَةِ ويَومَ حُلولِ الطّامَّةِ أنَّهُ لَم يُذنِب ذَنبًا ، ولا أتى حوبًا ، ولَم يَرتَكِب مَعصِيَةً ، ولَم يُضِع لَكَ طاعَةً ، ولَم يَهتِك لَكَ حُرمَةً ، ولَم يُبَدِّل لَكَ فَريضَةً ، ولَم يُغَيِّر لَكَ شَريعَةً ، وأنَّهُ الهادِىُ المُهتَدِىُ الطّاهِرُ التَّقِىُّ النَّقِىُّ الرَّضِىُّ الزَّكِىُّ .

اللّهُمَّ أعطِهِ فى نَفسِهِ وأهلِهِ ووُلدِهِ وذُرِّيَّتِهِ واُمَّتِهِ وجَميعِ رَعِيَّتِهِ ما تُقِرُّ بِهِ عَينَهُ وتَسُرُّ بِهِ نَفسَهُ ، وتَجمَعُ لَهُ مُلكَ المَملَكاتِ كُلِّها قَريبِها وبَعيدِها وعَزيزِها وذَليلِها ، حَتّى يُجرِىَ حُكمَهُ عَلى كُلِّ حُكمٍ ويَغلِبَ بِحَقِّهِ كُلَّ باطِلٍ .

اللّهُمَّ اسلُك بِنا عَلى يَدَيهِ مِنهاجَ الهُدى وَالمَحَجَّةَ العُظمى وَالطَّريقَةَ الوُسطَى الَّتى يَرجِعُ إلَيهَا الغالى ويَلحَقُ بِهَا التّالى ، وقَوِّنا عَلى طاعَتِهِ ، وثَبِّتنا عَلى مُشايَعَتِهِ ، وَامنُن عَلَينا بِمُتابَعَتِهِ ، وَاجعَلنا فى حِزبِهِ القَوّامينَ بِأَمرِهِ الصّابِرينَ مَعَهُ الطّالِبينَ رِضاكَ بِمُناصَحَتِهِ ، حَتّى تَحشُرَنا يَومَ القِيامَةِ فى أنصارِهِ وأعوانِهِ ومُقَوِّيَةِ سُلطانِهِ .

اللّهُمَّ وَاجعَل ذلِكَ لَنا خالِصًا مِن كُلِّ شَكٍّ وشُبهَةٍ ورِياءٍ وسُمعَةٍ ، حَتّى لا نَعتَمِدَ بِهِ غَيرَكَ ولا نَطلُبَ بِهِ إلّا وَجهَكَ ، وحَتّى تُحِلَّنا مَحِلَّهُ وتَجعَلَنا فِى الجَنَّةِ مَعَهُ ، وأعِذنا مِنَ السَّأَمَةِ وَالكَسَلِ وَالفَترَةِ ، وَاجعَلنا مِمَّن تَنتَصِرُ بِهِ لِدينِكَ وتُعِزُّ بِهِ نَصرَ وَلِيِّكَ ، ولا تَستَبدِل بِنا غَيرَنا ؛ فَإِنَّ استِبدالَكَ بِنا غَيرَنا عَلَيكَ يَسيرٌ وهُوَ عَلَينا كَثيرٌ .

اللّهُمَّ صَلِّ عَلى وُلاةِ عَهدِهِ وَالأَئِمَّةِ مِن بَعدِهِ ، وبَلِّغهُم آمالَهُم ، وزِد فى آجالِهِم ، وأعِزَّ نَصرَهُم ، وتَمِّم لَهُم ما أسنَدتَ إلَيهِم مِن أمرِكَ لَهُم ، وثَبِّت دَعائِمَهُم ، وَاجعَلنا لَهُم أعوانًا وعَلى دينِكَ أنصارًا ؛ فَإِنَّهُم مَعادِنُ كَلِماتِكَ وخُزّانُ عِلمِكَ وأركانُ تَوحيدِكَ ودَعائِمُ دينِكَ ووُلاةُ أمرِكَ وخالِصَتُكَ مِن عِبادِكَ وصَفوَتُكَ مِن خَلقِكَ وأولِياؤُكَ وسَلائِلُ أولِيائِكَ وصَفوَةُ أولادِ نَبِيِّكَ ، وَالسَّلامُ عَلَيهِ وعَلَيهِم ورَحمَةُ اللّهِ وبَرَكاتُهُ

امام رضا علیه السلام به خواندن این دعا برای حضرت صاحب الامر دستور می داد: بار خدایا، دور گردان (بلاها را) از ولّی خودت و جانشینت و حجّت تو بر خلقت و آن که زبان گویای توست و سخنگوی حکم تو و دیده توست که به اذن و اجازه تو می نگرد و گواه تو بر بندگانت می باشد، سرور است و مجاهد، پناه برنده به توست و عبادت کننده تو؛ او را از شرّ هر آن چه آفریده ای و ساخته ای و پدید آورده ای و صورت بخشیده ای، در پناه خود بدار و با نگهداشت خود، او را از پیش رو و راست و چپ و بالای سر و زیر پایش نگه

دار، نگهداشتی

که هرکس را با آن حفظ کنی، از بین نرود و با حفظ او [راه و رسم]رسول خودت و پدران او را که امامان تو و ارکان تو هستند، حفظ فرما و او را در ودیعه خود گیر؛ ودیعه ای که [چون تو امانت دار آن هستی]هرگز تباه نمی شود و او را در امان و زنهار ناشکستنی خویش و در پناه حمایت و قدرت مقهور ناشدنی خود، قرار ده و با امان استوارت او را امان ده؛ امانی که هرکس را بدان امان دهی، هرگز تنها و بی یاور نماند و اورا در سایه حمایت و رحمت خویش نگه دار؛ سایه حمایتی که هرکس در آن باشد، گزندی نبیند؛ با یاری عزّتمند خویش، او را یاری رسان و با سپاه همواره چیره ات، تأییدش فرما و بانیروی خویش او را نیرو بخش و [شکر]فرشتگانت را پشت سر او قرار ده و دوستدار او را دوست بدار و با دشمن او دشمن باش و زره محکم خویش را بر قامت او بپوشان و او را در حلقه ای از انبوه فرشتگان، محفوظ بدار.

بار خدایا، به وسیله او، از هم گسیختگی [ما] را به پیوستگی و تفرقه و جدایی را به همبستگی مبدل گردان و ستم را نابود کن و عدل و داد را آشکار گردان و زمین را به طول عمر او، آراسته گردان و او را نصرت عطا فرما و از طریق ایجاد رعب [در دل

دشـمنانش]، او را یاری و پیروزی ده و یارانش را قـدرت بخش و کسانی را که تنها و بی یاورش گذارند، تنها گذار و هرکه را کمر به دشـمنی او بندد، نابود کن و هر که را با او دغلی و ناراستی کند، واژگون ساز و سران و استوانه ها و ارکان کفر را با دست او، از میان بردار و سـردمداران گمراهی و بـدعت گزاران و از بین برنـدگان سنّت [پیامبر] و تقویت کننـدگان باطل را به وسیله او، درهم شکن و جبّاران را به دست او، خوار گردان و کـافران و همه ملحـدان را در شـرق و غرب عالم و خشـکی و دریا و دشت و کوه، به دست او هلاک گردان تا جایی که احدی از آنان نگذاری و نشانی از آنها برجای ننهی.

بار خـدایا! شـهرهایت را از (لوث وجود) آنان پاک گردان و انتقام بندگانت را از ایشان بگیر و به وسیله او (امام زمان) مؤمنان را بر سریر عزّت (و قدرت) بنشان و سـنتهای فرسـتادگان را به دست او زنده بگردان و حکمتها (و تعالیم) پیامبران را آموزش ده و از دین و احکامت، آن چه را که محو و تحریف گشته است، به دست او تجدید گردان، تا این که دینت را به وسیله او و با دست او، دوباره نو و تازه و ناب و درست و عاری از کژی و بدعت

سازی و ظلمت ستم را به نور عـدالتش روشن گردانی و آتشـهای کفر را به دست او فرو نشانی و حقّ را که پیچیده و مبهم گشـته و عدالت را که ناشناخته مانده

اسـت، روشـن سـازی؛ زیرا او، بنـده تـوست کـه وی را برای خـودت برگزیـده ای و بر عـالم غیـب خـویش، ترجیحش داده ای و از گناهـان، مصونش داشـته ای و از هر گونه عیبی، مبرّایش ساخته ای و از پلیـدی، پاکش کرده ای و از آلودگی، سالم نگهش داشـته ای.

بار خدایا، در روز قیامت و در روز فرا رسـیدن آن هنگامه بزرگ، ما برای او گواهی می دهیم که هیچ گناهی نکرد و هیچ معصیتی مرتکب نشـد و کمترین طاعتی از تو را فرو نگـذاشت و حرمت تو را زیر پا ننهاد و هیچ فریضه ای از فرایض تو را تغییر ندارد و هیچ شریعتی از شرایع تو را عوض نکرد و او هدایتگر و هدایت شده و پاک و پرهیزگار و پاکیزه و پسندیده و وارسته است.

بار خدایا! به او و همسـر و فرزندان و ذریّه و امّت و همه رعیتش، آن عطا فرما که مایه روشنی دیدگان او و شادمانی جانش گردد و سراسـر گیتی را، از نزدیـک و دور و قدرتمنـد و ضـعیف، در قلمرو او در آور تا فرمان او بر هر فرمانی جاری گردد و با حقّ خود بر هر باطلی چیره آید.

بـار خـدایا، مـا را به دست او، سالک طریق هـدایت و شاهراه [رسـتگاری]و راه میانه که تندرونـده پیش افتاده، بـدان بر می گردد و واپس مانده، به آن ملحق می شود، قرارده و قدرت فرمانبری از او عطایمان فرما و در پیروی از او استوارمان بدار ونعمت پیروی از او را به ما ارزانی دار، ما را در حزب او در آور و از آنان قرارمان ده که فرمان او را برپا می دارند و در رکاب او شکیبایی می ورزند و بـا خیرخواهی و خلوص نسبت به او، خشـنودی تو را می جوینـد، تـا این که روز قیـامت مـا را در زمره یاران و مـددکاران و تقویت کنندگان قدرت و سلطنت او، محشور فرمایی.

بارخدایا! ما را در این امر، از هر گونه شکّ و شـبهه و ریا و شـهرت طلبی خالص گردان، تا در آن جز به تو تکیه نکنیم و چیزی جز رضـای تو نطلبیم، تـا این که مـا را در جایگاه او قرار دهی و در بهشت، ما را در کنار او جای دهی، ما را از بی حوصلگی و تنبلی و سستی نگهدار و از کسانی قرارمان ده

که به واسطه آنان دینت را یاری می دهی و یاری دادن به ولیّ خود را تقویت می کنی؛ (بار خدایا) دیگران را جایگزین ما مگردان؛ زیرا که قرار دادن دیگران به جای ما برای تو آسان است، اما برای ما بسی گران باشد.

بار خدایا، بر ولیعهدان وی و پیشوایان پس از او، درود فرست و آنان را به آرمانهایشان برسان و بر عمرشان بیفزای و یاری و نصرت خود به آنان را افزون گردان و فرمان خود را که به دست آنان سپرده ای، برایشان به اتمام رسان و پایه هایشان را استوار بدار و ما را یار آنان و یاور دینت قرار بده؛ زیرا ایشان معدن های کلمات تو و خزانه داران دانش تو و ارکان توحید تو و تکیه گاههای دین تو و زمامداران امر تو و بندگان منتخب تو و برگزیدگان از خلق تو و اولیای تو و سلاله اولیای تو و برگزیدگان فرزندان پیامبران تو هستند، سلام و رحمت و برکات خدا بر او و آنان باد.

مصباح المتهجّد : ۴۰۹ ، المصباح للکفعمیّ : ۵۴۸ ، جمال الأُسبوع : ۳۰۷ کلّها عن یونس بن عبدالرحمن .

حدیث۱۳۷

امام رضا علیه السلام :

نَحنُ آلَ مُحَمَّدٍ النَّمَطُ الأَوسَطُ الَّذی لا یُدرِکُنا الغالی ولا یَسبِقُنَا التّالی

امام رضا علیه السلام: ما خاندان محمّد، تکیه گاه میانه ایم که تندرونده [غالی]به ما نمی رسد [مگر این که به سوی ما باز گردد] و کند رونده از ما پیشی نمی گیرد.

الکافی : ۱ / ۱۰۱ / ۳ عن إبراهیم بن محمّد الخزّاز ومحمّد بن الحسین .

حدیث۱۳۸

امام رضا علیه السلام :

ـ کانَ یَقولُ فی دُعائِهِ ـ : اللّهُمَّ إنّی أبرَأُ مِنَ الحَولِ وَالقُوَّةِ فَلا حَولَ ولا قُوَّةَ إلاّ بِکَ . اللّهُمَّ إنّی أبرَأُ إلَیکَ مِنَ الَّذینَ ادَّعَوا لَنا ما لَیسَ لَنا بِحَقٍّ ، اللّهُمَّ إنّی أبرَأُ إلَیکَ مِنَ الَّذینَ قالوا فینا ما لَم نَقُلهُ فی أنفُسِنا . اللّهُمَّ لَکَ الخَلقُ ومِنکَ الأَمرُ وإیّاکَ نَعبُدُ وإیّاکَ نَستَعینُ . اللّهُمَّ أنتَ خالِقُنا وخالِقُ آبائِنَا الأَوَّلینَ وآبائِنَا الآخِرینَ ، اللّهُمَّ لا تَلیقُ الرُّبوبِیَّةُ إلاّ بِکَ ، ولا تَصلُحُ الإِلهِیَّةُ إلاّ لَکَ ، فَالعَنِ النَّصارَی الَّذینَ صَغَّروا عَظَمَتَکَ ، وَالعَنِ المُضاهینَ لِقَولِهِم مِن بَرِیَّتِکَ .

اللّهُمَّ إنّا عَبیدُکَ وأبناءُ عَبیدِکَ ، لا نَملِکُ لِأَنفُسِنا ضَرًّا ولا نَفعًا ولا مَوتًا ولا حَیاةً ولا نُشورًا . اللّهُمَّ مَن زَعَمَ أنَّنا أربابٌ فَنَحنُ إلَیکَ مِنهُ بُرَآءُ ، ومَن

زَعَمَ أنَّ إلَینَا الخَلقَ وعَلَینَا الرِّزقَ فَنَحنُ إلَیکَ بُرَآءُ مِنهُ کَبراءَةِ عیسی علیه السلامِمنَ النَّصاری . اللّهُمَّ إنّا لَم نَدعُهُم إلی ما یَزعُمونَ ، فَلا تُؤاخِذنا بِما یَقولونَ ، وَاغفِر لَنا ما یَزعُمونَ ، و «رَبِّ لا تَذَر عَلَی الأَرضِ مِنَ الکافِرینَ دَیّارًا * إنَّکَ إن تَذَرهُم یُضِلّوا عِبادَکَ ولا یَلِدوا إلاّ فاجِرًا کَفّارًا

امام رضا علیه السلام در دعای خود می گفت: بار خدایا، من (به خودی خود) فاقد حرکت و نیرویم؛ زیرا که هیچ حرکت و نیرویی جز به مدد تو نیست؛ بار خدایا، من از کسانی که در حقّ ما چیزی را ادعا می کنند که سزاوار ما نیست، به درگاه تو بیزاری می جویم؛ بار خدایا، من از کسانی که درباره ما مطالبی می گویند که ما خود در حقّ خویش نگفته ایم، به درگاه تو اعلام بیزاری می کنم؛ بار خدایا، آفریدگار تویی و فرمانروا تو، تنها تو را می پرستیم و تنها از تو یاری می جوییم. بار خدایا، تویی آفریدگار ما و آفریدگار پدران نخستین و پدران آخرین ما. بار خدایا، ربوبیّت، سزاوار کسی جز تو نیست و الوهیّت، شایسته کسی جز تو نباشد؛

پس لعن و نفرین خود را نثار نصارا کن که عظمت تو را
پایین آوردند و لعن و نفرین خود را نثار دیگر مردمانی کن که اعتقادی همچون آنان دارند.

بار خدایا! ما بندگان تو و زاده بندگان تو هستیم؛ نه مالک سود و زیانی در حقّ خود هستیم و نه اختیار مرگ و زندگی و حشر و نشر خود را داریم؛ بار خدایا، هرکس بگوید ما خدا هستیم، به پیشگاه تو از او بیزاری می جوییم. و هرکس معتقد باشد که کار آفریدن و روزی دادن در دست ماست، به پیشگاه تو از او اعلام بیزاری می کنیم، همان گونه که عیسی علیه السلاماز نصارا بیزاری جست؛ بار خدایا، ما آنان را به چنین عقایدی فرا نخوانده ایم؛ پس به واسطه عقاید و گفته های آنان، ما را مؤاخذه مفرما و آن چه را درباره ما می گویند بر ما ببخش و «پروردگارا هیچ کس از کافران را بر روی زمین مگذار؛ زیرا اگر آنان را باقی بگذاری بندگانت را گمراه می سازند و جز پلیدکارِ ناسپاس نزایند» .
الاعتقادات للصدوق : ۹۹ .

حدیث۱۳۹

امام رضا علیه السلام :
مَن قالَ بِالتَّشبيهِ وَالجَبرِ فَهُوَ كافِرٌ مُشرِكٌ ، ونَحنُ مِنهُ بُرَآءُ فِى الدُّنيا وَالآخِرَةِ . يَا بنَ خالِدٍ ، إنَّما وَضَعَ الأَخبارَ عَنّا فِى التَّشبيهِ وَالجَبرِ الغُلاةُ الَّذين صَغَّروا عَظَمَةَ اللّه تَعالى ، فَمَن أحَبَّهُم فَقَد أبغَضَنا ، ومَن أبغَضَهُم فَقَد أحَبَّنا ، ومَن والاهُم فَقَد عادانا ، ومَن عاداهُم فَقَد والانا ، ومَن وَصَلَهُم فَقَد قَطَعَنا ، ومَن قَطَعَهُم فَقَد وَصَلَنا ، ومَن جَفاهُم فَقَد بَرَّنا ، ومَن بَرَّهُم فَقَد جَفانا ، ومَن أكرَمَهُم فَقَد أهانَنا ، ومَن أهانَهُم فَقَد أكرَمَنا ، ومَن قَبِلَهُم فَقَد رَدَّنا ، ومَن رَدَّهُم فَقَد قَبِلَنا ، ومَن أحسَنَ إلَيهِم فَقَد أساءَ إلَينا ، ومَن أساءَ إلَيهِم فَقَد أحسَنَ إلَينا ، ومَن صَدَّقَهُم فَقَد كَذَّبَنا ، ومَن كَذَّبَهُم فَقَد صَدَّقَنا ، ومَن أعطاهُم فَقَد حَرَمَنا ، ومَن حَرَمَهُم فَقَد أعطانا . يَا بنَ خالِدٍ ، مَن كانَ مِن شيعَتِنا فَلا يَتَّخِذَنَّ مِنهُم وَلِيًّا ولا نَصيرًا
حسین بن خالد از حضرت رضا علیه السلام: هر که معتقد به تشبیه و جبر باشد، کافر و مشرک است و ما در دنیا و آخرت از او بیزاریم. ای پسر خالد، غالیان، اخبار مربوط به تشبیه و جبر را از قول ما جعل کرده اند، همانان که عظمت خدای بزرگ را پایین آورده اند. پس، هر که دوستدار آنان باشد، دشمن ماست و هرکه دشمن آنان باشد، دوستدار ماست، هر که به آنان محبّت ورزد، با ما دشمنی کرده است و هر که با آنان دشمنی کند، به ما محبّت ورزیده است، هر که با آنان پیوند برقرار کند، از ما بریده است و هرکه از آنان ببرد، با ما پیوند برقرار کرده است، هر که از آنان دوری کند، با ما دوستی کرده و هر که با آنان دوستی کند، از ما دوری کرده است، هر که به آنان احترام گذارد، به ما بی احترامی کرده است و هرکه به آنان بی احترامی کند، به ما احترام گذاشته است، هرکه آنان را بپذیرد، دست ردّ به سینه ما زده است و هرکه دست ردّ به سینه آنان زند، ما را پذیرفته است، هرکه به آنان خوبی کند، به ما بدی کرده است و هرکه به آنان بدی کند، به ما خوبی کرده است، هرکه آنان را تصدیق کند، ما را تکذیب کرده است و هرکه آنان را تکذیب کند، ما را تصدیق کرده است. هر که به آنان عطا کند، ما را محروم کرده است و هرکه آنان را محروم کند، به ما عطا کرده است. ای پسر خالد، کسی که شیعه ماست هرگز از این جماعت، دوست و یاوری برای خود نگیرد.
عیون أخبارالرضا علیه السلام : ۱ / ۱۴۳ / ۴۵ ، التوحید : ۳۶۴ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۰۰ .

حدیث۱۴۰

امام رضا علیه السلام :

مَن واصَلَ لَنا قاطِعًا أو قَطَعَ لَنا واصِلًا أو مَدَحَ لَنا عائِبًا أو أكرَمَ لَنا مُخالِفًا فَلَيسَ مِنّا ولَسنا مِنهُ

امـام رضـا علیه السـلام: هرکس بـا کسـی که از مـا بریـده است پیونـد برقرار کنـد، یـا از کسـی که با ما پیونـد و رابطه دارد، ببرد، یا نکوهش گر ما را ستایش کند، یا مخالف ما را گرامی دارد، از ما نیست و ما از او نیستیم.

صفات الشيعة : ۸۵ / ۱۰ عن ابن فضّال .

حدیث۱۴۱

امام رضا علیه السلام :

نَروی أنَّ رَجُلًا أتی سَیِّدَنا رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله فَقالَ : یا رَسولَ اللّهِ عَلِّمنی خُلُقا یَجمَعُ لی خَیرَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

فَقالَ : لا تَکذِب .

قالَ الرَّجُلُ : وکُنتُ عَلی حالَةٍ یَکرَهُهَا اللّه ُ فَتَرَکتُها خَوفا مِن أن یَسأَلَنی سائِلٌ عَنها عَمِلتَ کَذا وکَذا ، فَأَفتَضِحَ أو أکذِبَ ، فَأَکونَ قَد خالَفتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله فیما حَمَلَنی عَلَیهِ .

الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : روایت می کنم که مردی خدمت سرورمان پیامبر خدا آمد و گفت: ای پیامبر خدا! مرا اخلاقی بیاموز که خیر دنیا و آخرتِ مرا در خود داشته باشد.

فرمود: «دروغ مگو».

آن مرد گفت: من در وضعیتی خداناپسند قرار گرفتم ، ولی مرتکب آن نشـدم؛ چون ترسیدم که کسـی از من بپرسد چنین و چنان کردی؟ و من [یا باید راستش را بگویم و] رسوا شوم و یا دروغ بگویم که در این صورت ، با توصیه پیامبر خدا به من مخالفت کرده باشم.

الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ص ۳۵۴ ، معدن الجواهر : ص ۲۱ نحوه .

حدیث۱۴۲

امام رضا علیه السلام :

: الحَمـدُ للّه رِضـیً بِحُکمِ اللّه ِ ، شَـهِدتُ أنَّ اللّه َ قَسَمَ مَعایِشَ عِبادِهِ بِالعَـدلِ ، وأخَذَ عَلی جَمیعِ خَلقِهِ بِالفَضلِ ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وآلِهِ ، ولا تَفتِنّی بِما أعطَیتَهُم ، ولا تَفتِنهُم بِما مَنَعتَنی ؛ فَأَحسُدَ خَلقَکَ ، وأغمَطَ

امـام زین العابـدین علیه السـلام ـ در دعـا در مقـام رضـا ، هنگامی که چشـمش به دنیاداران می افتاد ـ : سـتایش ، خداونـد را از سر خشـنودی به حکم خـدا. گواهی می دهم که خداونـد ، روزی هـای بنـدگانش را به عـدالت تقسـیم کرده، و با همه آفریـدگانش به احسان ، رفتار نموده است.

بار خـدایا! بر محمّد و آل او درود فرست، و مرا با آنچه به دنیاداران داده ای ، در بوته امتحان میفکن، و آنان را به خاطر آنچه به من نداده ای [و به آنان داده ای] ، میازمای، که در نتیجه بر آفریدگانت رشک برم و تقدیر تو را به دیده حقارت بنگرم.

بار خـدایا! بر محمّـد و آل او درود فرست، و جان مرا به قضای خودت شاد بـدار، و سـینه ام را برای [پـذیرش] جایگاه های حُکمت (تقدیرت) بگشای، و مرا چنان اعتمادی [به خودت] ببخش تا به سـبب آن ، اقرار کنم که قضای تو ، جز به نیکی روان نگشته است، و مرا بر نداده هایت به من ، سپاس گزارتر از داده هایت به من ، قرار ده.

و مرا از این که به خـاطر نـاداری ، گمان پستی برم ، یا دارایی را برتر بینـدارم، مصون بـدار؛ زیرا بزرگ ، کسـی است که طاعت تو بزرگش کرده است، و عزیز ، کسـی است که عبادت تو عزّتش بخشـیده است. پس بر محمّد و آل او درود فرست، و ما را از ثروتی

پایان ناپـذیر برخوردار کن، و با عزّتی از دست ناشدنی ، تأییدمان فرما، و ما را در مُلک جاویدانْ رها گردان، که تویی خدای یگانه یکتای بی نیاز، که نه فرزندی داری و نه فرزند کسی هستی، و تو را هیچ همتایی نیست.

غَمِطَ الناسَ ـ کضَرَبَ وسَمِعَ ـ : استحقرَهُم ، والعافیَةَ : لم یشکُرها، والنعمةَ : بَطِرَها (القاموس المحیط : ج ۲ ص ۳۷۶ «غمط») .

حدیث۱۴۳

امام رضا علیه السلام :

سَأَلتُ العالِمَ علیه السلام عَن أزهَدِ النّاسِ ، فَقالَ : الَّذی لا یَطلُبُ المَعدومَ حَتّی یَنفَدَ المَوجودُ .

الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السـلام : از عالم (امام کاظم) علیه السـلام درباره زاهدترینِ مردم پرسـیدم . فرمود: «کسی که تا آنچه دارد ، تمام نشود ، در پیِ آنچه ندارد ، بر نیاید».

الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ص ۳۷۱، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۱۹ .

حدیث۱۴۴

امام رضا علیه السلام :

: مُتَبَلِّغٌ

امـام رضـا علیه السـلام ـ در پاسـخ به پرسـتش از ویژگی زاهـد ـ : به کمتر از قُوت خویش بسـنده می کنـد، برای روزِ مرگش آماده است، و از زنده ماندن خود ، دل تنگ است.

تَبَلَّغَ بکذا : أی اکتفی به (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۱۷ «بلغ») .

حدیث۱۴۵

امام رضا علیه السلام :

بِالزُّهدِ فِی الدُّنیا أرجُو النَّجاةَ مِن شَرِّ الدُّنیا .

امام رضا علیه السلام : با زهد در دنیاست که به رهایی از شرّ دنیا امیدوارم.

عیون أخبـار الرضا : ج ۲ ص ۱۳۹ ح ۳، علل الشـرائع : ص ۲۳۷ ح ۱ ، الأمالی للصـدوق : ص ۱۲۵ ح ۱۱۵ ، روضة الواعظین : ص ۲۴۶ کلّها عن أبی الصـلت الهروی ، المناقب لابن شـهرآشوب : ج ۴ ص ۳۶۲ عن أبی الصـلت ویاسـر وغیرهما ، بحار الأنوار : ج ۴۹ ص ۱۲۹ ح ۳.

حدیث۱۴۶

امام رضا علیه السلام :

قالَ عیسَی بنُ مَریَمَ ـ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَیهِ ـ لِلحَوارِیّین : یا بَنی إسرائیل ، لا تَأسَوا عَلی ما فاتَکُم مِنَ الدُّنیا کَما لا یَأسی أهلُ الدُّنیا عَلی ما فاتَهُم مِن دینِهِم إذا أصابوا دُنیاهُم .

امـام رضـا علیه السـلام : عیسـی بن مریم ـ که درودهـای خداونـد بر او بـاد به حواریان گفت : «ای بنی اسـرائیل! برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس مخورید، چنان که دنیاپرستان هر گاه به دنیایشان می رسند ، برای از دست دادن چیزی از دینشان افسوس نمی خورند».

الكافي : ج۲ ص۱۳۷ ح۲۵ عن الوشّاء ، الأمالي للصدوق : ص۵۸۵ ح۸۰۵ ، الزهد للحسين بن سعيد : ص ۵۱ ح ۱۳۷ كلاهما عن الحسن بن عليّ الخزّاز ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۹ ح ۱۵۶۸ كلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۸۰ ح ۴۱ .

حدیث۱۴۷

امام رضا علیه السلام :

كانَ جُلوسُ الرِّضا عليه السلام فِي الصَّيفِ عَلى حَصيرٍ وفِي الشِّتاءِ عَلى مِسحٍ

عيون أخبار الرضا : ـ به نقل از ابو عبّاد ـ امام رضا علیه السلام در تابستان ، روی حصیر و در زمستان ، روی پلاس می نشست، و جامه درشت می پوشید، و وقتی در برابر مردم ظاهر می شد ، آراسته می گشت .

المسح : ثوب من الشعر غليظ (تاج العروس : ج ۴ ص ۲۰۵ «مسح») .

حدیث۱۴۸

امام رضا علیه السلام :

ـ في تَفسيرِ قَولِهِ تَعالى : «وَ الَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ...»

امام رضا علیه السلام : ـ در تفسیر آیه شریف «و سوگند به شب ، آن گاه که فرو پوشد ...» ـ : مردی در باغ یکی از انصار ، درخت خرمایی داشت و این امر موجب آسیب رسانی [و مزاحمتِ [وی برای مرد انصاری شده بود . مرد انصاری ، از این موضوع به پیامبر خدا شکایت کرد .

پیامبر صلی الله علیه و آله او را فرا خواند و فرمود : «درخت خرمایَت را به درخت خرمایی در بهشت به من بفروش!» ، و[لی] مرد نپذیرفت.

این خبر به گوش مردی دیگر از انصار (معروف به ابو الدَّحداح) رسید . پس ، نزد صاحب نخل آمد و گفت : درخت خرمایت را به باغ خرمایم می خرم . او بدین صورت ، باغش را فروخت و سپس نزد پیامبر خدا آمد

و گفت : ای پیامبر خدا! نخل فلانی را به [بهای] باغم خریدم.

پیامبر خدا به او فرمود : «به جای آن ، یک نخل در بهشت از آنِ توست» .

پس ، خداوند متعال ، این آیه را بر پیامبرش صلی الله علیه و آله نازل فرمود : «و سوگند به آن که نر و ماده را آفرید ، همانا تلاش شما پراکنده است . امّا آن که عطا کرد ...» یعنی درخت خرما را « ...و پروا داشت و پاداش نیکوتر را تصدیق کرد ...» یعنی وعده پیامبر خدا را « ...به زودی راه آسانی را پیش پای او خواهیم گذاشت» .

الليل : ۱.

حدیث۱۴۹

امام رضا علیه السلام :

الِاستِكثارُ مِنَ الأَصدِقاءِ فِي الحَياةِ يُكثِرُ الباكينَ بَعدَ الوَفاةِ .

امام رضا علیه السلام : افزودن بر شمار دوستان در زندگی ، گریه کنندگان پس از مرگ را افزایش می دهد .

أعلام الدين : ۳۰۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۸ / ۱۲ .

حدیث۱۵۰

امام رضا علیه السلام :

مِن عَلاماتِ الفِقهِ الحِلمُ ، وَالعِلمُ ، وَالصَّمتُ . إنَّ الصَّمتَ بابٌ مِن أبوابِ الحِكمَةِ . إنَ الصَّمتَ يَكسبُ المَحَبَّةَ . إنَّهُ دَليلٌ عَلى كُلِّ خَيرٍ .

امام رضا علیه السلام : بردباری ، دانش و خاموشی ، از نشانه های فهم است . خاموشی ، دری از درهای حکمت است . خاموشی ، دوستی را نصیب [انسان] می کند و راهنمایی به سوی هر نیکی است .

الكافى : ۲ / ۱۱۳ / ۱ ، الخصال : ۱۵۸ / ۲۰۲ ، قرب الإسناد : ۳۶۹ / ۱۳۲۱ ، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ۱ / ۲۵۸ / ۱۴ وفيه «الفقيه» بدل «الفقه» كلّها عن أحمد بن محمّد بن أبى نصر ، تحف العقول : ۴۴۵ وفيه «الحلم والعلم ، والصمت بابٌ . . .» و ص ۴۴۲ ، الاختصاص : ۲۳۲ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۲۷۶ / ۸ ، وراجع مشكاة الأنوار : ۱۷۵ .

حدیث۱۵۱

امام رضا علیه السلام :

: الإمامُ الأَنيسُ الرَّفيقُ ، وَالوالِدُ الشَّفيقُ ، وَالأَخُ الشَّقيقُ ، وَالاُمُّ البَرَّةُ بِالوَلَدِ الصَّغيرِ .

امام رضا علیه السلام ـ در تعریف «امام» ـ : امام ، همدم و رفیق است و پدر مهربان ؛ و برادرِ همسان است و مادر نیکوکار به فرزند کوچکش .

الكافى : ۱ / ۲۰۰ / ۱ ، الغيبة للنعمانى : ۲۱۹ / ۶ ، تحف العقول : ۴۳۹ نحوه وفيه «الولد» بدل «الوالد» ، كمال الدين : ۶۷۸ / ۳۱ ، معانى الأخبار : ۹۸ / ۲ ، الأمالى للصدوق : ۷۷۶ / ۱۰۴۹ والثلاثة الأخيرة نحوه إلى «الشقيق» وكلّها عن عبد العزيز بن مسلم ، بحار الأنوار : ۲۵ / ۱۲۳ / ۴ .

حدیث۱۵۲

امام رضا علیه السلام :

مَن تَبَسَّمَ فى وَجهِ أخيهِ المُؤمِنِ كَتَبَ اللّه ُ لَهُ حَسَنَةً ، و مَن كَتَبَ اللّه ُ لَهُ حَسَنَةً لَم يُعَذِّبهُ .

امام رضا علیه السلام : هرکه به روی برادر مؤمن خود لبخند بزند ، خداوند برایش ثوابی خواهد نوشت و هرکه خداوند برایش ثوابی بنویسد ، او را عذاب نخواهد داد .

مصادقة الإخوان : ۱۵۷ / ۱ .

حدیث۱۵۳

امام رضا علیه السلام :

: التَّجَرُّعُ لِلغُصَّةِ ، و مُداهَنَةُ الأَعداءِ ، و مُداراةُ الأَصدِقاءِ .

امام رضا علیه السلام ـ چون از ایشان پرسیدند که عقل چیست ، فرمود ـ : اندک اندک فرو خوردن غصه ، مسالمت با دشمنان و مدارای با دوستان .

الأماليللصدوق : ۳۵۸/۴۴۱ عن الحسين بن خالد، روضة الواعظين: ۸ ، بحار الأنوار : ۷۵/۳۹۳/۳ .

حدیث۱۵۴

امام رضا علیه السلام :

حَضَرنا مَجلِسَ عَلِیِّ بنِ موسی علیه السلام ، فَشَکا رَجُلٌ أخاهُ ، فَأَنشَأَ یَقولُ :

اِعذِر أخاکَ عَلی ذُنوبِهِوَاستُر وغَطِّ عَلی عُیوبِه

وَاصبِر عَلی بَهتِ السَّفیهِولِلزَّمانِ عَلی خُطوبِه

ودَعِ الجَوابَ تَفَضُّلاًوکِلِ الظَّلومَ إلی حَسیبِه

عیون أخبار الرضا علیه السلام ـ به نقل از حسین (کاتب ابو فیاض) ـ: در مجلس امام رضا علیه السلامبودیم که مردی از برادرش شکایت کرد . حضرت [در پاسخ]این اشعار را برخواند:

برادرت را در گناهانش معذور دار/

و عیب هایش را بپوشان

در برابر دروغ زنی و تهمت زدن بی خرد/

و گرفتاری های روزگار ، شکیبا باش

و از سرِ بزرگواری ، پاسخ مده/

و ستمکار را به حسابرس او واگذار کن .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۷۶ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۷۸ عن إبراهیم بن هاشم ، إعلام الوری : ۳۱۸ وفیه من «شکا رجل . . . إلخ» ، بحار الأنوار : ۴۹ / ۱۱۰ / ۵ .

حدیث۱۵۵

امام رضا علیه السلام :

سَأَلتُ الرِّضا علیه السلام فَقُلتُ لَهُ : ... جُعِلتُ فِداکَ ، أشتَهی أن أعلَمَ کَیفَ أنَا عِندَکَ ؟

قالَ : اُنظُر کَیفَ أنَا عِندَکَ .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ـ به نقل از حسن بن جَهْم ـ: از امام رضا علیه السلام پرسیدم : فدایت گردم ! خوش دارم بدانم که نزدت چه جایگاهی دارم .

حضرت فرمود : «نگاه کن که من چه جایگاهی نزدت دارم [که جایگاه تو در نزد من نیز مانند آن است]» .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۵۰ / ۱۹۲ ، الأمالی للصدوق: ۳۱۲/۳۶۰ ، تنبیه الخواطر : ۲/۱۶۵، روضه الواعظین : ۴۱۸ ، إرشاد القلوب : ۱۳۵ وفیه «اُحبّ أن أعرف» بدل «أشتهی أن أعلم» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۵۴ / ۲۰ .

حدیث۱۵۶

امام رضا علیه السلام :

قُلتُ لِأَبِی الحَسَنِ علیه السلام : لا تَنسَنی مِنَ الدُّعاءِ .

قالَ : (أ)وَتَعلَمُ أنّی أنساکَ ؟

فَتَفَکَّرتُ فی نَفسی وقُلتُ : هُوَ یَدعو لِشیعَتِهِ وأنَا مِن شیعَتِهِ ، قُلتُ : لا ، لا تَنسانی .

قالَ : وكَيفَ عَلِمتَ ذلِكَ ؟

قُلتُ : إنّي مِن شيعَتِكَ ، وإنَّكَ لَتَدعو لَهُم .

فَقالَ : هَل عَلِمتَ بِشَيءٍ غَيرِ هذا ؟

قُلتُ : لا .

قالَ : إذا أرَدتَ أن تَعلَمَ ما لَكَ عِندي فَانظُر (إلى) ما لي عِندَكَ .

الكافي ـ به نقل از حسن بن جَهْم ـ : به امام رضا عليه السلامگفتم : مرا از دعا فراموش مكن .

حضرت فرمود : «گمان مى كنى كه من فراموشت مى كنم ؟».

اندكى در خودم انديشيدم و با خود گفتم : او براى شيعيانش دعا مى كند و من نيز از شيعيانش هستم . آن گاه گفتم : نه ، فراموشم نمى كنى .

فرمود : «از كجا فهميدى ؟» .

گفتم : من از شيعيانت هستم و تو برايشان دعا مى كنى .

فرمود : «آيا متوجّه چيز ديگرى جز اين شدى ؟».

گفتم : نه .

فرمود : «هرگاه خواستى بدانى كه نزد من چه جايگاهى دارى ، ببين من نزدت چه جايگاهى دارم» .

الكافي : ۲ / ۶۵۲ / ۴ .

حديث۱۵۷

امام رضا عليه السلام :

الحُبُّ داعِي المَكارِهِ .

امام رضا عليه السلام : دوستى ، دعوتگر ناخوشى هاست .

العدد القويّة : ۲۹۹ / ۳۵ ، أعلام الدين : ۳۰۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۵ / ۹ .

حديث۱۵۸

امام رضا عليه السلام :

قالَ السَّجّانُ لِيوسُفَ : إنّي لَاُحِبُّكَ ، فَقالَ يوسُفُ : ما أصابَني بَلاءٌ إلّا مِنَ الحُبِّ ؛ إن كانَت عَمَّتي أحَبَّتني فَسَرَّقَتني ، وإن كانَ أبي أحَبَّني فَحَسَدوني إخوَتي ، وإن كانَتِ امرَأَةُ العَزيزِ أحَبَّتني فَحَبَسَتني .

امام رضا عليه السلام : زندانبان به يوسف عليه السلامگفت : من تو را دوست دارم .

يوسف عليه السلامپاسخ داد : «هر بلايى كه به من رسيده از دوستى است . عمّه ام مرا دوست داشت . مرا دزديد . پدرم مرا دوست داشت . در نتيجه ، برادرانم به من حسادت كردند و زنِ عزيز [مصر] ، مرا دوست داشت . پس به زندانم افكند» .

تفسير القمّي : ۱ / ۳۵۴ ، تفسير العيّاشي : ۲ / ۱۷۵ / ۲۱ كلاهما عن العبّاس بن هلال نحوه وفيه «لا تقل هكذا» بدل «ما أصابني بلاء إلّا من الحبّ» ، بحار الأنوار : ۱۲ / ۲۴۷ / ۱۲.

حديث۱۵۹

امام رضا علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یَکرَهُ شُهرَةَ العِبادَةِ ، وشُهرَةَ النّاسِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند ، انگشت نما شدن در عبادت و انگشت نما شدن در برابر مردم را ناخوش می دارد .

الأمالی للطوسی : ۶۴۹ / ۱۳۴۸ عن الحسن بن علیّ بن فضّال.

حدیث۱۶۰

امام رضا علیه السلام :

حُبُّ أولِیاءِ اللّه ِ تَعالی واجِبٌ ، و کَذلِکَ بُغضُ أعداءِ اللّه ِ وَ البَراءَةُ مِنهُم و مِن أئِمَّتِهِم .

امام رضا علیه السلام : دوست داشتن اولیای خداوند متعال ، واجب است . همچنین ، دشمنی با دشمنان خدا و بیزاری از آنان و پیشوایانشان ، واجب است .

عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۱۲۴ / ۱ عن الفضل بن شاذان .

حدیث۱۶۱

امام رضا علیه السلام :

لِکُلِّ أخَوَینِ فِی اللّه ِ لِباسٌ وهَیئَةٌ یُشبِهُ هَیئَةَ صاحِبِهِ ، وهُم یُعرَفونَ بِذلِکَ ، حَتّی یُدخَلوا فی دارِ اللّه ِ عز و جل ، فَیَقولُ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : مَرحَبا بِعَبیدی وخَلقی وزُوّاری وَالمُتَحابّینَ فِیَّ فی مَحَلِّ کَرامَتی .

امام رضا علیه السلام : برای هریک از دو برادر (دوست) در راه خدا ، لباس و هیئتی است همانند هیئت دوستش که هر دو بدان شناخته می شوند ، تا آن که به سرای خداوند عز و جل وارد شوند . پس خداوند متعال می فرماید : «ای بندگان و آفریدگان و زائران من که در راه من یکدیگر را دوست می داشتید ! به جایگاه کرامت من ، خوش آمدید !» .

جامع الأخبار : ۳۲۳ / ۹۱۱ .

حدیث۱۶۲

امام رضا علیه السلام :

مَنِ استَفادَ أخا فِی اللّه ِ عز و جل استَفادَ بَیتا فِی الجَنَّةِ .

امام رضا علیه السلام : هرکه در راه خداوندْ برادری به دست آورَد ، در بهشت ، خانه ای به دست آورده است .

ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ ، مصادقة الإخوان : ۱۵۰ / ۲ کلاهما عن محمّد بن زید ، الأمالی للمفید : ۳۱۶ / ۸ ، الأمالی للطوسی : ۸۴ / ۱۲۴ کلاهما عن داود بن سلیمان الغازی ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۶ / ۴ ؛ تاریخ بغداد : ۳ / ۵۵ عن محمّد بن زید عن الإمام الجواد علیه السلام .

حدیث۱۶۳

امام رضا علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتٍ نَری ما وَعَدْناعلَینا دَینا کَما صَنَعَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله .

امام رضا علیه السلام : ما خاندانی هستیم که وعده خود را دَینی بر گردن خویش می بینیم، چنان که رسول خدا صلی الله علیه و آله

چنین کرد.

بحار الأنوار : ۷۵/۹۷/۲۰.

حدیث۱۶۴

امام رضا علیه السلام :

ـ لَمّا سألَهُ ابنُ الجَهمِ : ما حَدُّ التَّواضُعِ الّذی إذا فَعَلَهُ العَبدُ كانَ مُتَواضِعا ؟ ـ : التَّواضُعُ دَرَجاتٌ : مِنها أن يَعرِفَ المَرءُ قَدرَ نَفسِهِ فيُنزِلَها مَنزِلَتَها بقَلبٍ سَليمٍ ، لا يُحِبُّ أن يأتيَ إلى أحَدٍ إلّا مِثلَ ما يُؤتى إلَيهِ ؛ إن رأى سَيّئةً دَرأها بِالحسَنَةِ ، كاظِمُ الغَيظِ ، عافٍ عَنِ النّاسِ ، واللّهُ يُحِبُّ المُحسِنينَ .

امام رضا علیه السلام ـ در پاسخ به ابن جهم که ازایشان پرسید: حدّ و مرز تواضع که هرگاه بنده آن را به کار بندد فروتن است، چیست؟ ـ فرمود: فروتنی درجاتی دارد: یکی از آنها این است که انسان اندازه خود را بشناسد و با طیب خاطر خود را در آن جایگاه قرار دهد، دوست داشته باشد با مردم همان گونه رفتار کند که انتظار دارد با او رفتار کنند، اگر بدی دید آن را با خوبی جواب دهد، خشم خود را فرو خورد و از مردم درگذرد، و خداوند نیکوکاران را دوست دارد.

الكافی : ۲/۱۲۴/۱۳.

حدیث۱۶۵

امام رضا علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن حَدِّ التَّواضُعِ ـ : أن تُعطِيَ النّاسَ مِن نَفسِكَ ما تُحِبُّ أن يُعطوكَ مِثلَهُ .

امام رضا علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که تعریف فروتنی چیست؟ ـ : با مردم آن گونه رفتار کنی که دوست داری مانند آن با تو رفتار کنند .

عیون أخبار الرِّضا علیه السلام : ۲ / ۵۰ / ۱۹۲ .

حدیث۱۶۶

امام رضا علیه السلام :

التَّواضُعُ أن تُعطِيَ النّاسَ ما تُحِبُّ أن تُعطاهُ .

امام رضا علیه السلام : فروتنی آن است که با مردم چنان رفتار کنی که دوست داری با تو رفتار شود.

الكافی : ۲/۱۲۴/۱۳.

حدیث۱۶۷

امام رضا علیه السلام :

ـ فی عِلَّةِ الوُضوءِ ـ : لأنّهُ يَكونُ العَبدُ طاهِرا إذا قامَ بَينَ يَدَيِ الجَبّارِ عِندَ مُناجاتِهِ إيّاهُ ، مُطيعا لَهُ فيما أمَرَهُ ، نَقِيّا مِنَ الأدناسِ والنَّجاسَةِ ، مَع ما فيهِ مِن ذَهابِ الكَسَلِ وطَردِ النُّعاسِ ، وتَزكِيَةِ الفُؤادِ لِلقِيامِ بَينَ يَدَيِ الجَبّارِ .

امام رضا علیه السلام ـ درباره حکمت وضو ـ فرمود: برای اینکه بنده وقتی برای مناجات باخداوند جبّار در برابر او می ایستد، پاک باشد، فرمان او را اطاعت کرده باشد و از آلودگی ها و نجاست پاکیزه باشد، به علاوه اینکه وضو باعث از بین رفتن حالت کسالت و

زدودن خواب آلودگی و پاک ساختن دل برای ایستادن در حضور خداوند جبّار است.

علل الشرائع : ۲۵۷/۹.

حدیث۱۶۸

امام رضا علیه السلام :

ـ أیضا ـ : عِلَّةُ إعطاءِ النِّساءِ نِصفَ ما یُعطَی الرِّجالُ مِن المِیراثِ لأنَّ المرأةَ إذا تَزَوَّجَت أخَذَت والرَّجُلُ یُعطی ، فلِذلکَ وُفِّرَ علَی الرِّجالِ . وعِلَّةٌ اُخری فی إعطاءِ الذَّکَرِ مِثلَی ما یُعطَی الاُنثی ، لِأنَّ الاُنثی فی عِیالِ الذَّکَرِ إن احتاجَت ، وعلَیهِ أن یَعُولَها وعلَیهِ نَفَقَتُها ، ولَیسَ علَی المَرأةِ أن تَعُولَ الرَّجُلَ ، ولا ـ یُؤخَذُ بنَفَقَتِهِ إن احتاجَ ، فوَفَّرَ اللّه ُ تعالی علَی الرِّجالِ لِذلکَ ، وذلکَ قَولُ اللّه ِ عزّوجلّ : «الرِّجالُ قَوّامُونَ علَی النِّساءِ بِما فَضَّلَ اللّه ُ بَعْضَهُمْ علی بَعْضٍ وبِما أنفَقوا مِن أمْوالِهِم»

امام رضا علیه السلام ـ در پاسخ به همین پرسش ـ فرمود : علت اینکه از میراث به زنان نصف سهم مردهاداده می شود این است که زن چون ازدواج کند، می گیرد ولی مرد دهنده است. به همین جهت بر سهم مردها افزوده شده است و علت دیگر اینکه سهم مرد دو برابر سهم زن می باشد، این است که زن اگر احتیاج پیدا کند تحت کفالت مرد است و مرد مکلّف است امور معاش او را تأمین کند و نفقه اش را بپردازد، اما زن نه مکلّف است معاش مرد را تأمین کند و نه وظیفه دارد در صورتی که مرد محتاج شود نفقه او را بپردازد. به این دلایل است که خداوند متعال بر سهم مردها افزوده است و این سخن خداوند عز و جل است که می فرماید: «مردان قیّم زنان هستند، بدان سبب که خداوند بعضی از آنان (انسان ها) را بر برخی دیگر برتری داده و [نیز]بدان سبب است که [مردان] از اموال خود هزینه می کنند».

النساء : ۳۴ .

حدیث۱۶۹

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللّه ُ التَّعَرُّبَ بَعدَ الهِجرَةِ لِلرُّجوعِ عَنِ الدِّینِ وتَرکِ المُوازَرَةِ للأنبیاءِ والحُجَجِ علیهم السلام ، وما فی ذلِکَ مِن الفَسادِ وإبطالِ حَقِّ کُلِّ ذی حَقٍّ لِعِلَّةِ سُکنَی البَدوِ ؛ ولِذلکَ لَو عَرَفَ الرّجُلُ الدِّینَ کامِلًا لَم یَجُزْ لَهُ مُساکَنَةُ أهلِ الجَهلِ، والخَوفِ علَیهِ؛ لأنّهُ لا یُؤمَنُ أن یَقَعَ مِنهُ تَرکُ العِلمِ، والدُّخولُ مَع أهلِ الجَهلِ والتَّمادِی فی ذلکَ .

امام رضا علیه السلام : خداوند تعرّب بعد از هجرت را حرام فرمود؛ چون باعث برگشتن از دین و دست شستن از یاری پیامبران و حجّتها[ی خدا] علیهم السلام و نیز تباهی و از بین بردن حقّ هر صاحب حقّی می شود، چون با بادیه نشینان همنشین می شود و همچنین اگر کسی دین را کاملاً شناخت، برای او جایز نیست در میان مردمان نادان و بی خبر [از دین و معارف آن]سکونت کند؛ چون بیم آن می رود که دست از علم بردارد و با نادانان در آید و در جهل غوطه ور شود.

وسائل الشیعة : ۱۱ / ۷۵ / ۲.

حدیث۱۷۰

امام رضا علیه السلام :

إنَّ النَّومَ سُلطانُ الدِّماغِ ،وهُو قِوامُ الجَسَدِ وقُوَّتُهُ .

امام رضا علیه السلام : خواب، سلطان مغز است و مایه قوام و نیروی بدن.

بحار الأنوار : ۶۲ / ۳۱۶.

حدیث۱۷۱

امام رضا علیه السلام :

اِستِعمالُ العَدلِ والإحسانِ مُؤْذِنٌ بِدَوامِ النِّعمَةِ .

امام رضا علیه السلام : به کار بستن عدالت و نیکوکاری، خبر از دوام نعمت می دهد.

عیون أخبار الرِّضا : ۲ / ۲۴ / ۵۲ .

حدیث۱۷۲

امام رضا علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبیاءِ التَّنَظُّفُ .

امام رضا علیه السلام : پاکیزگی از اخلاق پیامبران است.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۳۵ / ۴.

حدیث۱۷۳

امام رضا علیه السلام :

ـ مِمّـا كَتَبَ فی جَوابِ مَسائـلِ محمّـدِ بنِ سِـنانٍ ـ : وحُرِّمَ النَّظَرُ إلی شُعورِ النِّساءِ المَحجوباتِ بالأزواجِ وإلی غَیرِهِنَّ مِن النِّساءِ ؛ لِما فیهِ مِن تَهییجِ الرِّجالِ ، وما یَدعو التَّهییجُ إلَیهِ مِن الفَسادِ والـدُّخولِ فیما لا یَحِلُّ ولایَجمُلُ ، وكـذلكَ ما أشبَهَ الشُّعورَ ، إلّا الّذی قالَ اللّه ُ تعالی : «والقَـواعِدُ مِـن النِّسـاءِ الـلاتی لا یَـرجُونَ نِكاحا ...»

امام رضا علیه السـلام ـ در پاسخ به یكی از پرسـش های محمّد بن سـنان ـ فرمود : نگاه كردن به موی زنان شوهردار و دیگر زنان به این علّت حرام شـده است كه بـاعث تحریـك مردها می شود و این تحریك به فساد و ارتكاب اعمال حرام و ناشایست می انجامـد. همچنین است چیزهایی كه [به لحاظ تحریك كننـدگی]مانند مو باشد. مگر در مواردی كه خدای متعال فرموده است «والقواعد من النسـاء اللاتی لاـ یرجون نكاحـا... ؛ و زنـان از كـار افتاده ای كه امیـد به ازدواج ندارنـد ...» ... نگاه كردن به موهای این گونه زنان اشكالی ندارد.

النور : ۶۰ .

حدیث۱۷۴

امام رضا علیه السلام :

ـ فیمـا احتَـجَّ بِهِ علی جاثلِیقِ النَّصاری ـ : إنّ الیَسَعَ قـد صَـنَعَ مِثلَ ما صَـنَعَ عیسـی علیه السـلام : مَشـی عَلَی الماءِ ، وأحیا المَوتی ، وأبرَأَ الأكمَهَ والأبرَصَ ، فلَم تَتَّخِذْهُ اُمّتُهُ رَبّا .

امام رضا علیه السـلام ـ در مباحثه خود با جاثلیق نصـرانی ـ فرمود : یَسَع نیز همان كارهای عیسـی علیه السـلام را می كرد : روی آب راه می رفت، مردگان را زنده می كرد، كور مادرزاد و پیس را شفا می داد؛ با این حال امّتش او را به خدایی نگرفتند.

الاحتجاج : ۲/۴۰۷/۳۰۷ .

حدیث۱۷۵

امام رضا علیه السلام :

إنّ الخضرَ شَرِبَ مِن ماءِالحَياةِ فهُو حَيٌّ لا يَموتُ حتّى يُنفَخَ فى الصُّورِ ، وإنّهُ لَيأتِينا فيُسَلِّمُ فنَسمَعُ صَوتَهُ ولا نَرى شَخصَهُ ، وإنّهُ لَيَحضُرُ حيثُ ما ذُكِرَ ، فمَن ذكَرَهُ مِنكُم فلْيُسَلِّمْ علَيهِ ، وإنّهُ لَيَحضُرُ المَوسِمَ كُلَّ سَنةٍ فيَقضى جَميعَ المَناسِكِ ويَقِفُ بعَرَفَةَ فيُؤمِّنُ على دُعاءِ المؤمِنينَ ، وسيُؤنِسُ اللّهُ بِهِ وَحشَةَ قائمِنا فى غَيبَتِهِ ، ويَصِلُ بِهِ وَحدَتَهُ .

امام رضا علیه السلام : خضر از آب حیات نوشید و از این رو زنده است و تا روزی که در صور دمیده شود نمی میرد. او نزد ما می آید و سلام می کند و ما صدایش را می شنویم امّا خودش را نمی بینیم. هرجا اسمش برده شود، حاضر می شود. بنابراین، هریک از شما نام او را برد، به وی سلام دهد. هر سال در موسم حج حاضر می شود و تمام مناسک را به جا می آورد و در عرفه می ایستد و برای دعای مؤمنان آمین می گوید. زودا که خداوند او را انیس تنهایی قائم ما، در زمان غیبتش قرار دهد و به وسیله او، وی را از تنهایی به در آورد.

کمال الدین : ۳۹۰/۴ .

حدیث۱۷۶

امام رضا علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبياءِ التَّنَظُّفُ .

امام رضا علیه السلام : یکی از خصلت های پیامبران پاکیزگی است.

تحف العقول : ۴۴۲ .

حدیث۱۷۷

امام رضا علیه السلام :

الطِّيبُ مِن أخلاقِ الأنبياءِ .

امام رضا علیه السلام : به کار بردن بوی خوش، از اخلاق پیامبران است.

الکافی : ۶/۵۱۰/۱ .

حدیث۱۷۸

امام رضا علیه السلام :

خَيرُ مالِ المَرءِ ذَخائِرُالصَّدَقَةِ .

امام رضا علیه السلام : بهترین دارایی انسان، اندوخته های صدقه است.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۸۲ .

حدیث۱۷۹

امام رضا علیه السلام :

لا يَجتَمِعُ المالُ إلّا بخِصالٍ خَمسٍ : بِبُخلٍ شَديدٍ ، وأمَلٍ طَويلٍ ، وحِرصٍ غالِبٍ ، وقَطيعَةِ الرَّحِمِ ، وإيثارِ الدُّنيا علَى الآخِرَةِ .

امام رضا عليه السلام : مال و ثروت جمع نشود، مگر با داشتن پنج خصلت : بخل شديد، آرزوى دراز، آزمندى چيره [بر جان]، رسيدگى نكردن به خويشان و برگزيدن دنيا بر آخرت.

الخصال : ۲۸۲/۲۹ .

حديث۱۸۰

امام رضا عليه السلام :

ـ فى عِيادَةِ رجُلٍ مِن أصحابِهِ ـ : كيفَ تَجِدُكَ ؟ قالَ : لَقِيتُ المَوتَ بَعدَكَ ! ـ يُريدُ ما لَقِيَهُ مِن شِدَّةِ مَرَضِهِ ـ فقالَ : كيفَ لَقِيتَهُ ؟ فقالَ : أليما شَديدا ، فقالَ : ما لَقِيتَهُ ، إنّما لَقِيتَ ما يُنذِرُكَ بِهِ ويُعرِّفُكَ بعضَ حالِهِ ...

امام رضا عليه السلام ـ هنگام عيادت از مردى از اصحاب خود ـ : حالت چگونه است ؟ عرض كرد : بعد از (رفتن) شما ، مرگ را ديدم ! ـ منظورش درد و رنجى بود كه از شدّت بيماريش مى كشيد ـ حضرت فرمود : آن را چگونه ديدى ؟ عرض كرد : سخت و دردناك . فرمود : تو مرگ را نديده اى ، بلكه هشداردهنده مرگ و چيزى را ديده اى كه پاره اى از احوال آن را به تو مى شناساند ... .

معانى الأخبار : ۲۸۹ / ۷ .

حديث۱۸۱

امام رضا عليه السلام :

عِلّةُ تَحريمِ الذُّكرانِ للذُّكرانِ والإناثِ للإناثِ ؛ لِما رُكِّبَ فى الإناثِ وما طُبِعَ علَيهِ الذُّكرانُ ، ولِما فى إتيانِ الذُّكرانِ الذُّكرانَ والإناثِ الإناثَ مِن انقِطاعِ النَّسلِ ، وفَسادِ التَّدبيرِ ، وخَرابِ الدُّنيا .

امام رضا عليه السلام : علّت تحريم روى آوردن مردان به مردان و زنان به زنان، يكى ساختار وجودى زنان و سرشت وجودى مردان است [كه هر يك براى جنس مخالف آفريده شده است] و ديگر اين كه روى آوردن مردان به مردان و زنان به زنان سبب از بين رفتن نسل [بشر]و برهم خوردن نظم و تدبير [جامعه]و نابودى دنيا مى شود.

علل الشرائع : ۵۴۷/۱.

حديث۱۸۲

امام رضا عليه السلام :

كانَ جُلوسُ الرِّضا عليه السلام فيالصَّيفِ على حَصيرٍ ، وفى الشِّتاءِ على مِسْحٍ

عيون أخبار الرضا : حضرت رضا عليه السلام در تابستان روى حصير و در زمستان روى پلاس مى نشست. لباسش از پارچه درشت بود. اما هرگاه در ميان مردم ظاهر مى شد، خود را مى آراست.

المِسحُ : الكساء من الشعر (لسان العرب : ۲/۵۹۶) .

حديث۱۸۳

امام رضا عليه السلام :

إنّ أهلَ الضَّعفِ مِن مَوالِيَّيُحِبّونَ أن أجلِسَ علَى اللَّبُودِ وألبَسَ الخَشِنَ ، ولَيس يَتَحَمّلُ الزَّمانُ ذلکَ .

امام رضا علیه السلام : دوستداران کوته اندیشِ من دوست دارند که من روی نمد بنشینم و لباس درشت بپوشم، درحالی که زمانه [ما]این را نمی پذیرد.

مکارم الأخلاق : ۱/۲۲۰/۶۴۸.

حدیث۱۸۴

امام رضا علیه السلام :

إنَّ لِلقُلوبِ إقبالاً ـ وإدبارا ، ونَشاطا وفُتورا ، فإذا أقبَلَت بَصُرَت وفَهِمَت ، وإذا أدبَرَت كَلَّت ومَلَّت ، فَخُذُوها عِندَ إقبالِها ونَشاطِها ، واترُكُوها عِندَ إدبارِها وفُتورِها .

امام رضا علیه السلام : همانا دلها را رویکردی استو روی گردی، نشاطی است و ضعفی. پس هر گاه رو کنند، با فهم و بصیرت شوند و هر گاه پشت کنند، خسته و ملول گردند. بنابراین، به گاه روی آوری و نشاطشان، به آنها چنگ زنید [و در عبادات به کارشان کشید] و به گاه رویگردانی و ضعفشان، آنها را به حال خود رها سازید.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۳/۹.

حدیث۱۸۵

امام رضا علیه السلام :

ـ فی ذکرِ سیرةِ الإمامِ الرِّضا علیه السلام وقد صَحِبَه إلی خراسان ـ : یُکثِرُ باللَّیلِ فی فِراشِهِ مِن تِلاوَةِ القرآنِ ، فإذا مَرَّ بآیَةٍ فیها ذِکرُ جَنّةٍ أو نارٍ بَکی وسَألَ اللّه َ الجَنّةَ وتَعَوَّذَ بِهِ مِن النارِ .

عیون أخبار الرضا ـ به نقل از رجاء بن ابی ضحاک در بیان سیره امام رضا علیه السلام در سفر به خراسان ـ : شبها در بسترش بسیار قرآن می خواند و هرگاه به آیه ای که در آن از بهشت یا آتش یاد شده بود می رسید، می گریست و بهشت را از خدا مسئلت می کرد و از آتش به او پناه می برد.

عیون أخبار الرضا : ۲/۱۸۲/۵.

حدیث۱۸۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللّه ُ قَتلَ النفسِ لِعِلَّهِ فَسادِ الخَلقِ فی تَحلیلِهِ لو أحَلَّ ، وفَنائهِم وفَسادِ التَّدبیرِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند قتل نفس را حرام فرمود؛ چون اگر این کار را روا می شمرد، موجب نابودی مردم و هرج و مرج در جامعه می شد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۵۶۵/۴۹۳۴.

حدیث۱۸۷

امام رضا علیه السلام :

مِن علاماتِ الفِقهِ الحِلمُ والعِلمُ والصَّمتُ .

امام رضا علیه السلام : از نشانه های فقاهت، بردباری و دانش و خاموشی است.
الاختصاص : ۲۳۲ .

حدیث۱۸۸

امام رضا علیه السلام :
مَن لَقِیَ فقیرا مُسلِما فَسَلَّمَ علَیهِ خِلافَ سَلامِهِ علَی الغَنیِّ ، لَقِیَ اللّه َ عَزَّوجلَّ یَومَ القِیامَةِ وهُو علَیهِ غَضبانُ .
امام رضا علیه السلام : هر کس با مسلمانی فقیر رو به رو شود و به او سلامی متفاوت با سلامی کند که به ثروتمند می کند، روز قیامت خداوند عز و جل را دیدار کند در حالی که خدا از او در خشم است.
الأمالی للصدوق : ۵۲۷/۷۱۴.

حدیث۱۸۹

امام رضا علیه السلام :
مِن الفَسادِ قَطعُ الدِّرهَمِ والدِّینارِ وطَرحُ النَّوی .
امام رضا علیه السلام : از جمله فساد (اسراف) است شکستن درهم و دینار [سالم برای مصرفی دیگر] و دور انداختن هسته میوه.
کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۱۶۷/۳۶۲۵.

حدیث۱۹۰

امام رضا علیه السلام :
إنَّ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام عادَصَعصَعةَ بنَ صُوحانَ فی مَرَضِهِ ، فلمّا قامَ مِن عندِهِ قالَ : يا صَعصَعةُ ، لا تَفتَخِرَنَّ على إخوانِكَ بعِيادَتی إيّاكَ واتَّقِ اللّه َ .
امام رضا علیه السلام : امیر المؤمنین از صعصعة بن صوحان که بیمار بود عیادت کرد . وقتی برخاست که برود ، فرمود : ای صعصعه! مبادا از این که من به عیادت تو آمده ام بر برادرانت فخر بفروشی؛ و از خدا بترس.
مستدرک الوسائل : ۱۲/۹۰/۱۳۵۹۹.

حدیث۱۹۱

امام رضا علیه السلام :
مَن تَجاوَزَ بأميرِ المؤمنينَ عليه السلام العُبوديَّةَ فهُو مِن المَغضوبِ علَيهِم ومِنَ الضالِّينَ .
امام رضا علیه السلام : کسی که امیرالمؤمنین را از مرز عبودیت خدا فراتر برد، از شمار کسانی است که مورد خشم خدایند و از گمراهان است.
بحار الأنوار : ۲۵/۲۷۴/۲۰.

حدیث۱۹۲

امام رضا علیه السلام :

الغُلاةُ کُفّارٌ ، والمُفَوِّضَةُ مُشرِکونَ ... .

امام رضا علیه السلام : غلات کافرند و قائلان به تفویض مشرک ... .

بحار الأنوار : ۲۵/۲۷۳/۱۹

حدیث۱۹۳

امام رضا علیه السلام :

مَنِ استَغفَرَ بِلِسانِهِ ولَم یَندَمْ بقَلبِهِ فَقدِ استَهزَأ بنفسِهِ .

امام رضا علیه السلام : هر که به زبانش آمرزش بخواهد و در دلش [از گناه خود]پشیمان نباشد، خودش را ریشخند کرده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۶/۱۱.

حدیث۱۹۴

امام رضا علیه السلام :

المُستَغفِرُ مِن ذَنبٍ ویَفعَلُهُ کَالمُستَهزِئ بربِّهِ .

امام رضا علیه السلام : کسی که از گناهی استغفار می کندو باز آن را انجام می دهد، مانند کسی است که پروردگارش را ریشخند کند.

الکافی : ۲/۵۰۴/۳.

حدیث۱۹۵

امام رضا علیه السلام :

دَخَلَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یومَ فَتحِ مکَّةَ والأصنامُ حَولَ الکعبَةِ ، وکانَت ثلاثَمِائةٍ وسِتِّینَ صَنَما ، فَجَعَلَ یَطعَنُها بِمِخصَرَةٍ فی یَدِهِ ویقولُ : «جاءَ الحَقُّ وزَهَقَ الباطِلُ إنَّ الباطِلَ کانَ زَهُوقا» ، جاءَ الحَقُّ ومایُبدِئُ الباطِلُ ومایُعیدُ . فَجَعَلَت تُکَبُّ لِوَجهِها .

امام رضا علیه السلام : روزی که پیامبرخدا صلی الله علیه و آله مکه را فتح کرد، بتها که تعدادشان سیصد و شصت عدد بود پیرامون کعبه نصب شده بودند.آن حضرت با چوبی که در دستش بود به آنها می زد و می فرمود : حق آمد و باطل نابود شد، براستی که باطل نابود شدنی است. حق آمد و باطل دیگر آغاز نمی شود و بر نمی گردد. در این هنگام بتها یکی یکی به رو در می افتادند.

بحار الأنوار : ۲۱/۱۱۶/۱۱

حدیث۱۹۶

امام رضا علیه السلام :

ـ وقَد قالَ عَبدُ اللّه ِ بنُ أبانَ لَهُ : إنَّ قوما مِن مَوالیکَ سَألونی أن تَدعُوَ اللّه َ لَهُم ـ : وَاللّه ِ إنّی لَأعرِضُ أعمالَهُم عَلَی اللّه ِ فی کُلِّ یَوم .

امام رضا علیه السلام ـ وقتی عبد اللّه بن ابان عرض کرد : گروهی از دوستان شما از من خواسته اند که از شما تقاضا کنم برایشان دعا کنید ـ فرمود : به خدا قسم هر روز اعمال آنها را بر خدا عرضه می کنم.

وسائل الشیعة : ۱۱/۳۹۲/۲۵.

حدیث۱۹۷

امام رضا علیه السلام :

صَدیقُ کُلِّ امرِئٍ عَقلُهُ وعَدُوُّهُ جَهلُهُ .

امام رضا علیه السلام : دوست هر آدمی ، خرد اوست و دشمن او بی خردی اش .

الکافی : ۱/۱۱/۴.

حدیث۱۹۸

امام رضا علیه السلام :

ـ فی قَولِه تَعالی : «فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِیلَ» ـ : عَفوٌ مِن غَیرِ عُقوبَةٍ، ولا تَعنیفٍ ، ولا عَتبٍ .

امام رضا علیه السلام ـ درباره آیه : «پس گذشت کن گذشتی نیکو» ـ فرمود : مقصود، گذشت بدون کیفر دادن و نکوهش و سرزنش است.

أعلام الدین : ۳۰۷.

حدیث۱۹۹

امام رضا علیه السلام :

. . . فهُوَ مَعصومٌ مُؤَیَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ ، قَدأمِنَ مِنَ الخَطایا والزَّلَلِ والعِثارِ ، یَخُصُّهُ اللّه ُ بِذلکَ لِیَکونَ حُجَّتَهُ عَلی عِبادِهِ وشاهِدَهُ عَلی خَلقِهِ .

امام رضا علیه السلام : ... پس، امام معصوم است و تأییدو تقویت شده و توفیق یافته و استوار گشته [از جانب خدا]. از هر گونه خطا و لغزش و اشتباه در امان است. خداوند این خصوصیات را به او می بخشد تا حجت او بر بندگانش و گواه او بر آفریدگانش باشد.

الکافی : ۱/۲۰۳/۱ .

حدیث۲۰۰

امام رضا علیه السلام :

الإمامُ : المُطَهَّرُ مِنَ الذُّنوبِ ، والمُبَرَّأُ عَنِ العُیوبِ .

امام رضا علیه السلام : امام، از گناهان پاک و از عیبهابرکنار است.

الکافی : ۱/۲۰۰/۱

از۲۰۱تا۳۵۶

حدیث۲۰۱

امام رضا علیه السلام :

فَعَلی مِثلِ الحُسَینِ فَلیَبکِ الباکونَ ؛فإنَّ البُکاءَ عَلَیهِ یَحُطُّ الذُّنوبَ العِظامَ . ... کانَ أبی علیه السلام إذا دَخَلَ شَهرُ المُحَرَّمِ لا یُری ضاحِکا ، وکانَتِ الکَآبَةُ تَغلِبُ عَلَیهِ حَتّی تَمضِیَ عَشرَةُ أیّامٍ ، فإذا کانَ یَومُ العاشِرِ کانَ ذلکَ الیَومُ یَومَ مُصیبَتِهِ وحُزنِهِ وبُکائهِ ، ویَقولُ :

هُوَ اليَومُ الَّذی قُتِلَ فیهِ الحُسَینُ علیه السلام .

امام رضا علیه السلام : بر کسی چون حسین باید که گریندگان بگریند؛ زیرا که گریستن بر او گناهان بزرگ را می زداید. ... چون ماه محرّم می رسید کسی پدرم علیه السلام را خندان نمی دید. غم و اندوه بر او چیره بود تا آن که ده روز می گذشت. روز دهم روز سوگواری و اندوه و گریه او بود و می فرمود: این روزی است که حسین علیه السلام در آن کشته شد.

وسائل الشیعة : ۱۰/۳۹۴/۸.

حدیث۲۰۲

امام رضا علیه السلام :

مَن کانَ یَومُ عاشوراءَ یَومَ مُصیبَتِهِ وحُزنِهِ وبُکائهِ ، یَجعَلِ اللّه ُ عزَّوجلَ یَومَ القِیامَةِ یَومَ فَرَحِهِ وسُرورِهِ .

امام رضا علیه السلام : هر که روز عاشورا روز سوگواری و اندوه و گریه اش باشد، خداوند عز و جل روز قیامت را روز شادی و سرور او قرار دهد.

علل الشرائع : ۲۲۷/۲.

حدیث۲۰۳

امام رضا علیه السلام :

ـ فی تَعزِیَتِهِ لِلحَسَنِ بنِ سَهلٍ ـ : التَّهنِئَةُ بِآجِلِ الثَّوابِ أولی مِن التَّعزِیَةِ عَلی عاجِلِ المُصیبَةِ .

امام رضا علیه السلام ـ در تسلیت به حسن بن سهل ـ فرمود : تبریک گفتن برای ثواب آخرت، سزاوارتر از تسلیت گفتن برای سوگواری دنیاست.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۳/۹ .

حدیث۲۰۴

امام رضا علیه السلام :

المَشیئَةُ والإرادَةُ مِن صِفاتِ الأفعالِ، فمَن زَعَمَ أنَّ اللّه َ تَعالی لَم یَزَلْ مُریدا شائیا فلَیسَ بِمُوَحِّدٍ .

امام رضا علیه السلام : مشیّت و اراده از صفات فعلند؛بنابراین هر کس خیال کند که خداوند متعال همیشه مرید و خواهنده بوده است موحّد نیست.

التوحید : ۳۳۸/۵.

حدیث۲۰۵

امام رضا علیه السلام :

أمّا اللَّطیفُ فلَیسَ عَلی قِلَّةٍ وقَضافَةٍ وصِغَرٍ ، ولکِنَّ ذلِکَ عَلَی النَّفاذِ فی الأشیاءِ ، والامتِناعِ مِن أن یُدرَکَ ، أمّا الخَبیرُ فالّذی لا یَعزُبُ عَنهُ شَیءٌ ولا یَفوتُهُ ، لَیسَ لِلتَّجرِبَةِ ولا لِلاعتِبارِ بالأشیاءِ ، فعِندَ التَّجرِبَةِ والاعتِبارِ عِلمانِ ، ولَولاهُما ما عَلِمَ ؛ لأنَّ مَن کانَ کذلِکَ کانَ جاهِلاً .

امام رضا علیه السلام : لطیف بودن خدا به معنای کمی و باریکی و خُردی نیست بلکه به معنای نفوذ [علم و قدرت او]در اشیاء و

غیر قابل درک بودن است ، اما خبیر بدین معناست که چیزی بر او پوشیده و از نظرش پنهان نمی ماند. آگاه بودن خدا [از اشیاء]ناشی از آزمودن و نتیجه گیری نیست؛ زیرا آزمودن و نتیجه گیری (رسیدن از علمی به علم دیگر) دو علم است و اگر این دو نبود علم و دانشی وجود نداشت؛ چه، کسی که چنین باشد (علم و دانشش از طریق تجربه و کسب به دست آید) قبلاً جاهل بوده است [و آگاهی خدا چون از این دو طریق به دست نمی آید، پس همیشه آگاه بوده است] .

الکافی : ۱/۱۲۲/۲ .

حدیث۲۰۶

امام رضا علیه السلام :

لَمّا لَم یَخفَ عَلَیهِ خافِیَةٌ مِن

أثَرِ الذَّرَّةِ السَّوداءِ ، عَلَی الصَّخرَةِ الصَّمّاءِ ، فی اللَّیلَةِ الظَّلماءِ ، تَحتَ الثَّری وبحار الأنوار ، قُلنا : بَصیرٌ .

امام رضا علیه السلام : از آن جا که هیچ امر پنهانی حتّی

همچون ردپای موری سیاه بر روی خرسنگی تیره در شبی تار در زیر زمین و دریاها بر او پوشیده نیست، می گوییم: او بیناست.

التوحید : ۶۵/۱۸ .

حدیث۲۰۷

امام رضا علیه السلام :

ظاهِرٌ لا بِتأویلِ المُباشَرَةِ ،مُتَجَلٍّ لا بِاستِهلالِ رُؤیَةٍ ، باطِنٌ لا بِمُزایَلَةٍ .

امام رضا علیه السلام : آشکار است، اما نه به واسطه حواسّ و تماس حسّی؛ پیداست اما نه پیدایی ناشی از دیدن با چشم؛ نهان است اما نه به سبب دور بودن.

التوحید : ۳۷/۲ .

حدیث۲۰۸

امام رضا علیه السلام :

الحَمدُ للّه فاطِرِ الأشیاءِ إنشاءً ، ومُبتَدِعِها ابتِداءً بِقُدرَتِهِ وحِکمَتِهِ ، لا مِن شَیءٍ فَیَبطُلَ الاختِراعُ ، ولا لِعِلَّةٍ فلا یَصِحَّ الابتِداعُ ، خَلَقَ ما شاءَ کَیفَ شاءَ .

امام رضا علیه السلام : ستایش خدای را سزد که با قدرت و حکمت خویش اشیاء را آفرید و ابداع کرد نه از چیزی دیگر که اختراع صادق نیاید و نه به علّتش تا در نتیجه، ابداعی در کار نباشد. او آفرید هر آنچه که خواست و هر گونه که خواست.

التوحید : ۹۸/۵ .

حدیث۲۰۹

امام رضا علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «لا تُدرِکُهُ الأبصارُ ...» ـ : لا تُدرِکُهُ أوهامُ القُلوبِ ، فکَیفَ تُدرِکُهُ أبصارُ العُیونِ ؟ !

امام رضا علیه السلام ـ درباره آیه «دیدگان او را در نمی یابند...» ـ فرمود : اوهام دلها او را در نمی یابند، چگونه نگاه چشمها

دریابندش؟!

الأمالی للصدوق : ۴۹۵/۶۷۳ .

حدیث۲۱۰

امام رضا علیه السلام :

أوَّلُ عِبادَةِ اللّه مَعرِفَتُهُ،

وأصلُ مَعرِفَةِ اللّه ِ جلَّ اسمُهُ تَوحیدُهُ ، ونِظامُ تَوحیدِهِ نَفیُ التَّحدیدِ عَنهُ ؛ لِشَهادَةِ العُقولِ أنَّ کلَّ مَحدودٍ مَخلوقٌ .

امـام رضا علیه السـلام : نخستین گام در بنـدگی خـدا شـناخت اوست و پایه شـناخت خداونـد بلنـد نام، یگانه دانسـتن اوست و نظام توحیدش نفی حدّ و

حدود از اوست؛ زیرا خردها بر این گواهی می دهند که هر موجود محدودی مخلوق است.

الأمالی للطوسی : ۲۲/۲۸ .

حدیث۲۱۱

امام رضا علیه السلام :

کُنهُهُ تَفریقٌ بَینَهُ وبَینَ خَلقِهِ .

امام رضا علیه السلام : کنه او، عامل جدائی میان او وآفریدگان اوست.

التوحید : ۳۶/۲

حدیث۲۱۲

امام رضا علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ اللّه ِ سُبحانَهُ ـ : هُوَ أجَلُّ مِن أن یُدرِکَهُ بَصَرٌ ، أو یُحیطَ بِهِ وَهمٌ ، أو یَضبِطَهُ عَقلٌ .

امـام رضـا علیه السـلام ـ در وصف خداونـد سـبحان ـ فرمود : او والاـتر از آن است که دیـده ای دریابـدش، یا در وهمی بگنجـد، یا خردی فراچنگش آورد.

التوحید : ۲۵۲/۳ .

حدیث۲۱۳

امام رضا علیه السلام :

لَیسَتِ العِبادَةُ کَثرَةَ الصِّیامِ وَالصَّلاةِ، وَإنَّما العِبادَةُ کَثرَةُ التَّفَکُّرِ فی أمرِ اللّه ِ .

امام رضا علیه السلام : عبادت به فراوانی روزه و نماز نیست بلکه عبادت به بسیار اندیشیدن در امور مربوط به خداست .

تحف العقول : ۴۴۲.

حدیث۲۱۴

امام رضا علیه السلام :

الطِّيبُ مِن أخلاقِ الأنبياءِ .

امام رضا عليه السلام : عطر زدن از اخلاق پيامبران است .

الكافى : ۶/۵۱۰/۱

حديث۲۱۵

امام رضا عليه السلام :

ـ مِمّا كَتَبَ إلى محمّدِ بنِ سِنانٍ فيعِلَّةِ الطلاقِ ثلاثا ـ : وعِلَّةُ الطلاقِ ثلاثا لِمافيهِ مِن المُهلَةِ فيما بينَ الواحِدَةِ إلى الثلاثِ؛ لرَغبَةٍ تَحدُثُ أو سُكونِ غَضَبٍ إن كانَ، ولِيَكُونَ ذلكَ تَخويفا وتَأديبا للنِّساءِ وزَجرا لهُنَّ عن مَعصيَةِ أزواجِهِنَّ فَاستَحَقَّتِ المرأةُ الفُرقَةَ والمُبايَنَةَ لدُخُولِها فيما لا ـ يَنبَغى مِن مَعصيَةِ زَوجِها، وعِلَّةُ تَحريمِ المرأةِ بعدَ تِسعِ تَطليقاتٍ فلا تَحِلُّ لَهُ أبدا عُقوبَةً؛ لئلّا يُتَلاعَبَ بِالطلاقِ، ولا تُستَضعَفَ المرأةُ، ولِيَكُونَ ناظِرا فى اُمورِهِ مُتَيَقِّظا مُعتَبِرا، ولِيَكونَ يائسا لَها مِن الاجتِماعِ بعدَ تِسعِ تَطلِيقاتٍ .

امام رضا عليه السلام ـ به محمّد بن سنان درباره علت سه بار طلاق ـ نوشت : علت مقرر شدن سه بار طلاق اين است كه از طلاق اوّل تا سوم فرصتى است براى آن كه ميل و رغبتى به از سر گرفتن زندگى زناشويى پيش آيد يا اگر عصبانيت و خشمى در كار بوده فروكش كند و نيز براى آن كه زنان ترسان و متنبّه شوند و از نافرمانى شوهرانشان باز ايستند ؛ زيرا زن از اين رو مستحق جدايى و طلاق شده است كه مرتكب عمل ناشايستِ نافرمانى از شوهرش گرديده است . علت حرمت ابدى زن بر مرد بعد از نُه طلاق اين است كه مرد، طلاق را بازيچه قرار ندهد و به زن زورگويى نكند و در كارهاى خود با چشم باز عبرت آموز بنگرد و بداند كه بعد از نُه طلاق از زندگى كردن با او براى هميشه محروم خواهد شد .

علل الشرائع : ۵۰۷/۱ .

حديث۲۱۶

امام رضا عليه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن العلّةِ التى من أجلِها لا تَحِلُّ المُطَلَّقَةُ لِلعِدَّةِ لِزَوجِها حتّى تَنكِحَ زَوجا غيرَهُ ـ : إنَّ اللّه َ تباركَ و تعالى إنّما أذِنَ فى الطلاقِ مَرَّتَينِ، فقالَ عَزَّوجلَّ : «الطَّلاقُ مَرَّتانِ فَإِمْساكٌ بِمَعْروفٍ أَوْ تَسْريحٌ بِإِحْسانٍ»

امام رضا عليه السلام ـ در پاسخ به اين سؤال كه چرا زن مطلّقه به طلاق عدّى ، براى شوهر خود حلال نيست ، مگر اين كه با كس ديگرى ازدواج كند؟ ـ فرمود : خداوند تبارك وتعالى تا دوبار اجازه طلاق داده است و فرموده : «طلاق، دو بار است ، آن گاه به شايستگى نگهداشتن يا به نيكى رها كردن» كه همان طلاق سوم است . از آن جا كه مرد با سوّمين طلاق، كارى كرده كه خداوند عز و جلخوش ندارد ، پس خداوند، آن زن را بر وى حرام كرد و ديگر بر او حلال نيست، مگر اين كه با مرد ديگرى ازدواج كند، تا مردم طلاق را سبك نگيرند و زنان زيان و لطمه نبينند.

البقرة : ۲۲۹ .

حديث۲۱۷

امام رضا عليه السلام :

دَعا رجُلٌ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام فقالَ لَهُ : قد أجَبتُكَ على أن تَضمَنَ ليثلاثَ خِصالٍ . قال : وما هِيَ يا أميرَ المؤمنينَ ؟ قال : لا تُدخِلْ عَلَيَّ شيئا مِن خارجٍ ، ولا تَدَّخِرْ عَنّى شيئا فى البيتِ، ولا تُجحِفْ بالعِيالِ . قالَ : ذاكَ لكَ يا أميرَ المؤمنينَ ، فأجابَهُ عليُّ بنُ أبى

طالبٍ علیه السلام .

امام رضا علیه السـلام : مردی امیر المؤمنین علیه السـلام را به میهمانی دعوت کرد . حضـرت فرمود : می پذیرم به شـرط این که سـه قول به من بـدهی . عرض کرد : چه قولی ای امیر المؤمنین؟ فرمود : از بیرون چیزی برای من تهیه نکنی ، آن چه را در خانه داری از من دریغ نکنی، و در حقّ زن و بچّه ات اجحـاف ننمـایی . عرض کرد : قبول می کنم ای امیر المؤمنین . پس علی بن ابی طالب علیه السلام دعوت او را پذیرفت .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۴۲/۱۳۸ .

حدیث۲۱۸

امام رضا علیه السلام :

إنَّ الصَّمتَ بابٌ مِن أبوابِ الحِكمَةِ، إنَّ الصَّمتَ يُكسِبُ المَحَبَّةَ إنّه دَليلٌ على كُلِّ خَيرٍ .

امام رضا علیه السـلام : خاموشی، یکی از درهای حکمت است ، خاموشی، محبّت می آورد ، خاموشی، راهنمای آدمی به هر خیر و خوبی است .

الکافی : ۲/۱۱۳/۱ .

حدیث۲۱۹

امام رضا علیه السلام :

صَديقُ الجاهِلِ فی تَعَبٍ .

امام رضا علیه السلام : دوستِ آدم نادان، در رنج است .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۲/۹

حدیث۲۲۰

امام رضا علیه السلام :

مَن شَهَرَ نفسَهُ بِالعِبادَةِ فاتَّهِمُوهُ على دِينِهِ ؛ فإنَّ اللّه َ عز و جل يُبغِضُ شُهرَةَ العِبادَةِ وشُهرَةَ اللِّباسِ .

امام رضا علیه السـلام : هر که خود را به عبادت شهره سازد ، به دین (و دینداری) او بدگمان باشید ؛ زیرا خدای عز و جل از شهرت عبادت و شهرت لباس نفرت دارد .

بحارالأنوار : ج ۷۰ ص ۲۵۲ ح ۵ .

حدیث۲۲۱

امام رضا علیه السلام :

مَن لَم يَشكُرِ المُنعِمَ مِنَ المَخلوقينَ لَم يَشكُرِ اللّه َ عَزَّوجلَّ .

امام رضا علیه السلام : هرکه در قبال خوبی مردم تشکر نکند ، از خداوند عز و جل هم تشکّر نکرده است .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۲۴/۲ .

حدیث۲۲۲

امام رضا علیه السلام :

السِّواكُ يَجلُو البَصَرَ ، ويُنبِتُ الشَّعرَ ، ويَذهَبُ بِالدَّمعَةِ .

امام رضا علیه السلام : مسواک زدن ، نور چشم را زیاد می کند ، مو را پرپشت می کند ، و آبریزش چشم را برطرف می سازد .

بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۷/۴۸ .

حدیث۲۲۳

امام رضا علیه السلام :

كانَ أميرُ المؤمنينَ عليه السلام لا يَنامُ ثلاثَ ليالٍ : لَيلَةَ ثلاثٍ وعِشرِينَ مِن شَهرِ رَمَضانَ ، ولَيلَةَ الفِطرِ ، ولَيلَةَ النِّصفِ مِن شَعبانَ ، وفيها تُقسَمُ الأرزاقُ والآجالُ وما يَكونُ فی السَّنَةِ .

امام رضا علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام سه شب نمی خوابید : شب بیست و سوم ماه رمضان ، شب عید فطر و شب نیمه ماه شعبان ؛ در این شبها روزیها تقسیم و مدت عمر و هر آنچه در آن سال رخ خواهد داد ، تعیین می شود .

بحار الأنوار : ۹۷/۸۸/۱۵ .

حدیث۲۲۴

امام رضا علیه السلام :

إنَّ الإمامَةَ اُسُّ الإسلامِ النامی،وفَرعُهُ السامی .

امام رضا علیه السلام : امامت، ریشه بالنده اسلام و شاخه بلند آن است .

الکافی : ۱/۲۰۰/۱ .

حدیث۲۲۵

امام رضا علیه السلام :

لَقَد خَرَجنا إلی نُزهَةٍ لَناونَسِیَ بعض الغِلمانُ المِلحَ فَذَبَحُوا لَنا شاةً مِن أسمن ما يكونُ فمَا انتَفَعنا بِشَیءٍ حتّی انصَرَفنا .

امام رضا علیه السلام : روزی به گردشی خودمانی رفتیم ، ولی یکی از خدمتکاران فراموش کرد نمک بیاورد ؛ از این رو ، از گوسفند چاقی که برایمان ذبح کردند ، هیچ استفاده ای نکردیم و بازگشتیم .

الکافی : ۶ / ۳۲۶ / ۷ .

حدیث۲۲۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللّه ُ السَّرِقَةَ لِما فِيه[ا]مِن فَسادِ الأموالِ وقَتلِ النَّفسِ لَو كانَت مُباحَةً ، ولِما يَأتی فی التَّغاصُبِ مِنَ القَتلِ والتَّنازُعِ والتَّحاسُدِ ، وما يَدعُو إلی تَركِ التِّجاراتِ والصِّناعاتِ فی المَكاسِبِ ، واقتِناءِ الأموالِ إذا كانَ الشَّیءُ المُقتَنی لا يكونُ أحَدٌ أحَقَّ بِهِ مِن أحَدٍ ...

وعِلَّةُ قَطعِ اليَمينِ مِنَ السّارِقِ ؛ لأنَّهُ يُباشِرُ الأشياءَ بِيَمينِهِ ، وهِی أفضَلُ أعضائهِ وأنفَعُها لَهُ ، فَجُعِلَ قَطعُها نَكالاً وعِبرَةً لِلخَلقِ لِئلّا يَبتَغُوا

أخذَ الأموالِ مِن غَيرِ حِلِّها ، ولأ نّهُ أكثَرَ ما يُباشِرُ السَّرِقَةَ بيَمينِهِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند دزدی را حرام فرمود؛ چون اگر مباح بود موجب تباهی اموال و آدم کشی می شد و نیز به خاطر این که غصب اموال یکدیگر ، موجب کشتار و درگیری و حسدورزی به یکدیگر می شود . و همچنین موجب ترک تجارت و پیشه وری ، و کسب اموال و ثروتهای به ناحق و ناروا می گردد ...

علّت بریدن دست راست دزد آن است که وی با دست راست خود با اشیاء تماس دارد و این دست، بهترین و کار آمدترین عضو بدن اوست . پس بریدن آن کیفری برای دزد و درس عبرتی است برای دیگران تا درصدد تصرّف اموال، از راه ناروا نیایند و نیز چون بیشتر با دست راست دزدی می کند .

نور الثقلین : ۱/۶۲۷/۱۸۳ .

حدیث۲۲۷

امام رضا علیه السلام :

مَن فَرَّجَ عن مُؤمِنٍ فَرَّجَ اللّه ُ عن قَلبِهِ يَومَ القِيامَةِ.

امام رضا علیه السلام : هر که غم و نگرانی مؤمنی را بزداید،خداوند در روز قیامت گره غم از دل او بگشاید .

الکافی : ۲/۲۰۰/۴.

حدیث۲۲۸

امام رضا علیه السلام :

لا يَكونُ المؤمنُ مؤمنا حتّى يَكونَ فيهِ ثلاثُ خِصالٍ: سُنَّةٌ مِن رَبِّهِ ، وسُنَّةٌ مِن نَبِيِّهِ ، وسُنَّةٌ مِن وَلِيِّهِ ، فالسُّنَّةُ مِن رَبِّهِ كِتمانُ سِرِّهِ ، قالَ اللّه ُ عزّوجلّ : «عالِمُ الغَيْبِ فلا يُظْهِرُ عَلى غَيْبِهِ أَحَدا * إلّا مَنِ ارْتَضى مِن رسولٍ»

امام رضا علیه السلام : مؤمن ، مؤمن نباشد مگر این که سه خصلت در او باشد : خصلتی از پروردگارش و خصلتی از پیامبرش و خصلتی از ولیّش . خصلت پروردگارش راز پوشی است . خداوند عز و جل فرموده است : «دانای غیب و نهان است و هیچ کس را بر غیب خود آگاه نمی سازد ، مگر پیامبری را که پسندیده باشد» .

الجنّ : ۲۶ و ۲۷ .

حدیث۲۲۹

امام رضا علیه السلام :

السَّخِيُّ يَأكُلُ مِن طَعامِ النّاسِ لِيَأكُلوا مِن طَعامِهِ ، والبَخيلُ لا يَأكُلُ مِن طَعامِ النّاسِ لِئَلّا يَأكُلوا مِن طَعامِهِ .

امام رضا علیه السلام : شخص بخشنده از غذای مردم می خورد ، تا مردم از غذای او بخورند ، اما شخص خسیس از غذای مردم نمی خورد تا آنها نیز از غذای او نخورند .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۲/۸ .

حدیث۲۳۰

امام رضا علیه السلام :

مَن زارَنی عَلَی بُعدِ داری ، أتَیتُهُ یَومَ القِیامَةِ فی ثلاثِ مَواطِنَ حتّی اُخَلِّصَهُ مِن أهوالِها : إذا تَطایَرَتِ الکُتُبُ یَمینا وشِمالاً ، وعِندَ الصِّراطِ وعِندَ المِیزانِ .

امام رضا علیه السلام : هر که مرا در دیار غربت زیارت کند ، روز قیامت در سه جا به داد او می رسم و از هراسها و سختیهای آنها نجاتش می دهم : وقتی که نامه های اعمال از راست و چپ پراکنده شوند و هنگام گذشتن از صراط و موقع سنجیدن میزان [اعمال] .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۲۵۵/۲ .

حدیث۲۳۱

امام رضا علیه السلام :

ما زارَنی أحَدٌ مِن أولِیائی عارِفا بِحَقّی إلّا تَشَفَّعتُ لَهُ یَومَ القِیامَةِ .

امام رضا علیه السلام : هیچ یک از دوستان من که عارف به حق و مقام من باشد زیارتم نکند مگر این که در روز قیامت شفاعتش کنم .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۲۵۸/ ۱۶

حدیث۲۳۲

امام رضا علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ ابنُ سِنانٍ : ما لِمَن زارَ أباکَ ؟ ـ :لَهُ الجَنَّةُ فَزُرْهُ .

امام رضا علیه السلام ـ در پاسخ به ابن سنان که پرسید : ثواب کسی که پدر شما را زیارت کند چیست؟ ـ فرمود : پاداش او بهشت است ؛ پس آن بزرگوار را زیارت کن .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۱/۳ .

حدیث۲۳۳

امام رضا علیه السلام :

فَضلُ زیارَةِ قَبرِ أمیرِ المؤمنینَ علی زیارَةِ قَبرِ الحُسینِ کَفَضلِ أمیرِ المؤمنینَ عَلَی الحُسینِ .

امام رضا علیه السلام : برتری قبر امیر مؤمنان بر زیارت قبر حسین همچون برتری خود امیر مؤمنان بر حسین است .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۲۶۲/۱۴

حدیث۲۳۴

امام رضا علیه السلام :

نَزَلَ جَبرئیلُ علی النبیّ صلی الله علیه و آله فقالَ : یا محمّدُ ، إنّ رَبَّکَ یُقرِئُکَ السلامَ ، ویقولُ : إنّ الأبکارَ مِنَ النساءِ بِمَنزِلَةِ الثَّمَرِ علی الشَّجَرِ ، فإذا أینَعَ الثَّمرُ فلا دَواءَ لَهُ إلّا اجتِناؤهُ وإلّا أفسَدَتْهُ الشَّمسُ ، وغَیَّرَتْهُ الرِّیحُ ، وإنّ الأبکارَ إذا أدرَکنَ ما تُدرِکُ النساءُ فلا دَواءَلَهُنَ إلّا البُعُولُ، وإلّا لَم یُؤمَنْ علَیهِنَّ الفِتنَةُ ، فَصَعِدَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله المِنبَرَ فَجَمَعَ الناسَ ثُمّ أعلَمَهُم ما أمَرَ اللّهُ عزّوجلّ بِهِ .

امام رضا علیه السلام : جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و گفت : ای محمّد! پروردگارت تو را سلام می رساند و می فرماید : دوشیزگان همچون میوه روی درخت هستند . میوه چون برسد برای آن دارویی جز چیدن نباشد وگرنه بر اثر آفتاب و باد خراب می شود . دوشیزگان نیز هرگاه به مرحله زنان برسند آنان را دارویی جز شوهر دادن نباشد وگرنه از گمراهی و فساد ایمن نخواهند بود . پس ، رسول خدا صلی الله علیه و آله بر منبر رفت و مردم را جمع کرد و فرمان خداوند عز و جل را به آگاهی آنان رساند .

بحار الأنوار : ۱۶/۲۲۳/۲۲

حدیث۲۳۵

امام رضا علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن صِفَةِ الزاهِدِ ـ : مُتَبَلِّغٌ بِدُونِ قُوتِهِ ، مُستَعِدٌّ لِيَومِ مَوتِهِ ، مُتَبَرِّمٌ بحَياتِهِ .

امام رضا علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از صفت زاهد ـ فرمود : کسی که به کمتر از قُوت خود بسنده می کند ، برای روز مرگش آماده است و از زنده ماندن خود دلتنگ است (شوق آخرت و دیدار خدا را دارد) .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۴۹/۶ .

حدیث۲۳۶

امام رضا علیه السلام :

حُرِّمَ الزِّنـا لِما فيهِ مِنَ الفَسادِمِن قَتلِ الأنفُسِ ، وذَهابِ الأنسابِ ، وتَركِ التَّربيَـةِ للأطفالِ ، وفَسادِ المَواريثِ ، وما أشبَهَ ذلكَ مِن وُجُوهِ الفَسادِ .

امام رضا علیه السلام : زنا به علّت مفاسدی که در بردارد ، مانند قتل نفس ، از بین رفتن و مخدوش شدن اصل و نسب ، ترک تربیت کودکان ، تباه شدن موضوع ارث و میراث و امثال این مفاسد ، حرام شده است .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۴/۱۹

حدیث۲۳۷

امام رضا علیه السلام :

أنشَدَنيالرِّضا عليه السلام لعبدِالمُطَّلِبِ:

يَعِيبُ الناسُ كُلُّهُمُ زَمانا وما لِزَمانِنا عَيبٌ سِوانا

نَعِيبُ زَمانَنا والعَيبُ فِينا ولو نَطَقَ الزَّمانُ بِنا هَجانا

وإنَّ الذِئبَ يَترُكُ لَحمَ ذِئبٍ ويَأكُلُ بَعضُنا بَعضا عِيانا

لَبِسْنا لِلخداعِ مسوكَ طِيبٍ ووَيلٌ لِلغَرِيبِ إذا أتانا.

عيون أخبار الرضا عليه السلام ـ به نقل از ريّان بن صلت ـ : حضرت رضا علیه السلام این ابیات را از عبدالمطّلب برای ما خواند :

تمام مردم از زمانه ایراد می گیرند

حال آن که زمانه را عیبی جز ما نیست

ما از زمانه خود ایراد می گیریم حال آن که عیب در خود ماست

اگر زمانه زبان داشت ما را هجو می کرد
گرگ گوشت گرگ را نمی خورد
ولی ما آشکارا یکدیگر را می خوریم
فریبکارانه پوستهای فریبا بر تن می کنیم
و وای بر غریبی که نزد ما آید.
عیون أخبار الرِّضا : ۲/۱۷۷/۵ .

حدیث۲۳۸

امام رضا علیه السلام :
إذا حُبِسَتِ الزَّکاةُ ماتَتِ المَواشِی .
امام رضا علیه السلام : هرگاه زکات پرداخته نشود ، چارپایان دچار مرگ و میر شوند .
بحار الأنوار : ۷۳/۳۷۳/۸ .

حدیث۲۳۹

امام رضا علیه السلام :
إنّ رسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله کانَ إذا أصبَحَ قالَ لأصحابِهِ : هل مِن مُبَشِّراتٍ؟ یَعنِی بِهِ الرُّؤیا .
امام رضا علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله صبح که می شد به اصحابش می فرمود : آیا کسی نوید دهنده ای دارد؟ منظور آن حضرت رؤیا بود.
الکافی : ۸/۹۰/۵۹ .

حدیث۲۴۰

امام رضا علیه السلام :
ـ بعد ما ذَکَرَ الإمامُ علیه السلام رجُلاً وقالَ: إنَّهُ یُحِبُّ الرئاسةَ ـ : ما ذِئبانِ ضارِیانِ فی غَنَمٍ قد تَفَرَّقَ رِعاؤها بِأضَرَّ فی دِینِ المُسلمِ مِنَ الرئاسةِ .
امام رضا علیه السلام ـ پس از آن که نام مردی را برد و گفت : او ریاست طلب است ـ فرمود : اگر دو گرگ درنده به یک رمه بی شبان حمله کنند خسارتی که می زنند بیشتر از خسارتی که جاه طلبی به دین مسلمان وارد می کند ، نیست .
الکافی : ۲/۲۹۷/۱ .

حدیث۲۴۱

امام رضا علیه السلام :
مَن لم یَقدِرْ علی ما یُکَفِّرُ بِهِ ذُنوبَهُ فَلْیُکثِرْ مِنَ الصَّلاةِ علی محمّدٍ وآلِهِ فإنّها تَهدِمُ الذُّنوبَ هَدماً .
امام رضا علیه السلام : هر که نمی تواند کاری کند که به سبب آن گناهانش زدوده شود بر محمّد و خاندان او بسیار درود فرستد ؛ زیرا صلوات گناهان را ریشه کن می کند .

الأمالی للصدوق: ۱۳۱/۱۲۳.

حدیث۲۴۲

امام رضا علیه السلام :

ما أحَدٌ مِن شیعَةِ عَلیٍّ أصبَحَ صَبیحةً أتی بِسیّئةٍ أو ارتَکَبَ ذنباً إلّا أمسی وقد نالَهُ غَمٌّ حَطَّ عَنهُ سَیِّئَتَهُ ، فکیف یَجری علَیهِ القَلَمُ ؟!

امام رضا علیه السلام : هیچ یک از شیعیان علی نیست که روز مرتکب عمل زشتی یا گناهی شود ، مگر آن که شب اندوهی به او رسد که آن گناه را فرو ریزد ؛ پس ، چگونه قلم برای نوشتن گناهان چنین کسی به کار افتد؟!

بحار الأنوار : ۶۸/۱۴۶/۹۴ .

حدیث۲۴۳

امام رضا علیه السلام :

إذا کَذَبَ الوُلاةُ حُبِسَ المَطَرُ ،وإذا جارَ السُّلطانُ هانَتِ الدَّولةُ ، وإذا حُبِسَتِ الزکاةُ ماتَتِ المَواشی .

امام رضا علیه السلام : هر گاه حکمرانان دروغ بگویند ، باران نمی بارد و هر گاه سلطان ستم کند، دولت سست و بی اعتبار شود و هر گاه زکات داده نشود چارپایان بمیرند .

الأمالی للمفید : ۳۱۰/۲

حدیث۲۴۴

امام رضا علیه السلام :

الصَّغائرُ مِنَ الذنوبِ طُرُقٌ إلی الکبائرِ ، ومَن لَم یَخَفِ اللّه َ فی القَلیلِ لَم یَخَفْهُ فی الکثیرِ .

امام رضا علیه السلام : گناهان کوچک راههایی به سوی گناهان بزرگند وکسی که ازخداوند دراندک ترس نداشته باشد، در زیاد نیز از اونمی ترسد.

بحار الأنوار : ۷۳/۳۵۳/۵۵ .

حدیث۲۴۵

امام رضا علیه السلام :

المُذِیعُ بالسیّئةِ مَخذُولٌ ، والمُستَتِرُ بالسیّئةِ مَغفورٌ لَهُ .

امام رضا علیه السلام : کسی که گناه[خود] را آشکار کند به حال خود وانهاده شود و کسی که گناه را پوشیده بدارد ، آمرزیده گردد .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۵۶/۶۷

حدیث۲۴۶

امام رضا علیه السلام :

مَن ذَکَرَ اللّه َ ولم یَستَبِقْ إلی لِقائهِ فَقدِ استَهزَأ بنَفسِهِ .

امام رضا علیه السلام : هرکه خدا را یاد کند اما به دیداراو شتاب (شوق) نشان ندهد، خود را ریشخند کرده است .

بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۶ / ۱۱

حدیث۲۴۷

امام رضا علیه السلام :

لادِينَ لِمَن لاوَرَعَ لَهُ .

امام رضا علیه السلام : کسی که پارسایی ندارد، دین ندارد .

کمال الدین : ۳۷۱/۵ .

حدیث۲۴۸

امام رضا علیه السلام :

مَن لَم يَخَفِ اللّهَ فی القَليلِ لَم يَخَفْهُ فی الكَثيرِ .

امام رضا علیه السلام : کسی که در [گناهِ] اندک از خدا نترسد در [گناهِ] بسیار هم از او نمی ترسد .

بحار الأنوار : ۷۱/۱۷۴/۱۰ .

حدیث۲۴۹

امام رضا علیه السلام :

حَرّمَ اللّهُ الخَمرَ لِما فيها مِن الفَسادِ ، ومِن تَغْييرِها عُقولَ شارِبِيها ، وحَمْلِها إيّاهُم على إنْكارِ اللّهِ عزّوجلّ ، والفِرْيَةِ علَيهِ وعلى رُسُلِهِ ، وسائرِ ما يكونُ مِنهُم مِن الفَسادِ والقَتلِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند شراب را حرام فرمود ؛زیرا شراب تباهی می آورد ، عقل شرابخواران را دگرگون می کند و آنان را به انکار خدای عز و جل و دروغ وتهمت بستن به او و پیامبرانش وا می دارد و دیگر اعمالی چون تبهکاری و قتل که از شرابخواران سر می زند .

عیون أخبار الرِّضا: ۲/۹۸/۲ .

حدیث۲۵۰

امام رضا علیه السلام :

لا يَكونُ الرّجُلُ عابِدا حتّى يكونَ حَليما .

امام رضا علیه السلام : آدمی عابد نباشد، مگر آن که بردبار باشد .

الکافی : ۲/۱۱۱/۱ .

حدیث۲۵۱

امام رضا علیه السلام :

حَرّمَ اللّهُ الفِرارَ مِن الزَّحْفِ ؛ لِمافيهِ مِن الوَهْنِ فيالدِّينِ ، والاسْتِخْفافِ بالرُّسُلِ والأئمّهِ العادِلةِ عليهم السلام .

امام رضا علیه السلام : خداوند فرار از میدان جهادرا حرام کرده است ؛ چون باعث ضعف دین و خفیف شدن پیامبران و پیشوایان عادل علیهم السلام است .

عیون أخبار الرِّضا علیه السلام : ۲/۹۲/۱ .

حدیث۲۵۲

امام رضا علیه السلام :

إنَّ فی أخْبارِنـا مُتَشابِهاکمُتَشـابِهِ القُرآنِ ، ومُحْکَمـا کمُحْکَمِ القُرآنِ ، فَرُدّوا مُتَشابِهَهـا إلی مُحْکَمِها ، ولا تَتَّبِعوا مُتَشابِهها دُونَ مُحْکَمِها فَتَضِلّوا .

امـام رضـا علیه السـلام : در اخبـار ما نیز، همچون قرآن، محکم و متشابه وجود دارد. پس، اخبار متشابه ما را به محکمات آن ارجاع دهید وبدون توجه به محکمات آن از متشابهاتش پیروی مکنید که گمراه می شوید.

عیون أخبار الرِّضا علیه السلام : ۱/۲۹۰/۳۹ .

حدیث۲۵۳

امام رضا علیه السلام :

إنَّما اُمِروا

امـام رضـا علیه السـلام : از آن رو مردم به احرام بستن فرمـان داده شـده انـد که، پیش از وارد شـدن به حرم خـدا و حوزه امنیت او، دلهایشان خاشع گردد وبه هیـچ چیز از اموردنیا و زیورها ولـذّتهای آن دل نبندنـد و در آن حال و وضـعی که دارنـد جدی و کوشـا باشند و آهنگ او کنند و با تمام وجود رو به سوی او آورند.

فی الطبعة المعتمدة «یأمروا» وما أثبتناه من طبعة مؤسسة آل البیت علیهم السلام .

حدیث۲۵۴

امام رضا علیه السلام :

فإنْ قالَ : فَلِمَ أمرَ بالحَجِّ؟ قیلَ :لِعلَّةِ الوِفادَةِ إلی اللّه عزّوجلّ وطَلَبِ الزِّیادَةِ... مَع ما فیهِ مِن التَّفَقُّهِ ونَقْلِ أخْبارِ الأئمّـةِ علیهم السـلام إلی کُلِّ صُقْعٍ وناحِیَةٍ .

امام رضا علیه السـلام : اگر [کسـی] بپرسـد: چرا فرمان حجّ داده شده است؟ در پاسخ گفته شود : علتش وارد شدن بر خداوند عز و جل و طلب فزونی از اوست ... و نیز آگاه شدن از مسائل دینی و رساندن اخبار امامان علیهم السلام به هر سو و ناحیه ای .

عیون أخبار الرِّضا علیه السلام : ۲/۱۱۹/۱ .

حدیث۲۵۵

امام رضا علیه السلام :

لیسَ مِنّا مَن لَمْ یأمن جارُهُ بَوائقَهُ .

امام رضا علیه السلام : از ما نیست کسی که همسایه اش از شرّ او در امان نباشد.

عیون أخبار الرِّضا علیه السلام : ۲/۲۴/۲ .

حدیث۲۵۶

امام رضا علیه السلام :

مَن سألَ اللّه َ الجَنّةَ ولَم يَصْبِرْعلى الشَّدائدِ فَقدِ اسْتَهْزأ بنَفْسِهِ .

امام رضا علیه السلام : هر کس [از خدا] بهشت بخواهد و در برابر سختیها شکیبایی نورزد، بی گمان خود را ریشخند کرده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۵۶/۱۱.

حدیث۲۵۷

امام رضا علیه السلام :

كانَ رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله إذا بَعثَ جيشا فاتَّهَم أميرا ، بَعثَ مَعهُ مِن ثِقاتِهِ مَن يتَجَسَّسُ لَه خَبرَهُ .

امام رضا علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هرگاه سپاهی را گسیل می داشت و به فرماندهی بدگمان بود یکی از افراد مورد اعتماد خود را به عنوان جاسوس همراه او می فرستاد .

وسائل الشيعة : ۱۱/۴۴/۴.

حدیث۲۵۸

امام رضا علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تعالى : يابنَ آدمَ ،بِمَشِيّتي كُنتَ أنتَ الّذي تَشاءُ ، وبِنِعْمَتي أدَّيْتَ إلَيَّ فَرائضي، وبِقُدرَتي قَوِيتَ على مَعْصيَتي، خَلَقْتُكَ سَميعا بَصيرا ، أنا أوْلى بحَسَناتِكَ مِنكَ ، وأنتَ أوْلى بسَيّئاتِكَ مِنّي .

امام رضا علیه السلام : خداوند متعال فرمود: ای زاده آدم! با خواست من است که تو می خواهی و با نعمت من است که واجباتم را برای من انجام می دهی و با قدرت من است که بر نافرمانی و گناه من توانا گشتی. من تو را شنوا و بینا آفریدم. من به نیکیهایت از تو سزاوارترم و تو به بدیهایت سزاوارتری تا من.

بحار الأنوار: ۵/۴/۳ و ص۵۶/۹۹ و ص۵۷/ ۱۰۴

حدیث۲۵۹

امام رضا علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن عِلّةِ إغْراقِ اللّهِ فِرْعَونَ وقد آمَنَ بِهِ وأقَرَّ بتَوحيدِهِ ـ : لأنَّهُ آمنَ عندَ رُؤيةِ البَأْسِ ، والإيمانُ عندَ رُؤيَةِ البَأْسِ غيرُ مَقبولٍ .

امام رضا علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که: چرا خداوند فرعون را با آن که ایمان آورد و به یگانگی او اقرار کرد غرق ساخت؟ ـ فرمود : زیرا او هنگامی ایمان آورد که عذاب را مشاهده کرد و ایمان آوردن به هنگام مشاهده عذاب پذیرفته نیست.

بحار الأنوار : ۶/۲۳/۲۵.

حدیث۲۶۰

امام رضا علیه السلام :

لا يَعْدَمُ المرءُ دائرةَ السّوءِمَعَ نَكْثِ الصَّفْقةِ .

امام رضا علیه السلام : آدم پیمان شکن از پیشامد بد در امان نیست.

بحار الأنوار : ۶۷/۱۸۶/۴.

حدیث۲۶۱

امام رضا علیه السلام :

رأیتُ أبی علیه السـلام فی المَنامِ فقالَ : یا بُنَیَّ ، إذا کُنتَ فی شِدّةٍ فأکْثِرْ أنْ تقولَ : «یا رؤوفُ یا رحیمُ»، والّذی تَراهُ فی المَنامِ کما تَراهُ فی الیَقَظةِ .

امام رضا علیه السـلام : پدرم را در خواب دیدم فرمود: پسـرم! هرگاه در سختی و گرفتاری بودی جمله «یا رؤوف یا رحیم» را فراوان بگو و آنچه در خواب می بینی چنان است که در بیداری می بینی.

مُهج الدعوات : ۳۹۷.

حدیث۲۶۲

امام رضا علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یُبغِضُ القِیلَ والقالَ ، وإضاعَةَ المالِ ، وکَثْرَةَ السُّؤالِ .

امام رضا علیه السلام : خداوند از قیل و قال و بر باد دادن مال و خواهش بسیار نفرت دارد.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۳۵ / ۱۶.

حدیث۲۶۳

امام رضا علیه السلام :

البُخلُ یُمَزِّقُ العِرْضَ .

امام رضا علیه السلام : بخل، آبرو را بر باد می دهد.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۷ / ۱۲

حدیث۲۶۴

امام رضا علیه السلام :

الاسْتِرسالُ بالاُنسِ یُذهِبُ المَهابَةَ .

امام رضا علیه السلام : انس زیاد، ابّهت را از میان می برد.

أعلام الدین : ۳۰۷ .

حدیث۲۶۵

امام رضا علیه السلام :

لا یکونُ المؤمنُ مؤمنا حتّی تکونَ فیه ثلاثُ خِصالٍ : سُنّةٌ مِن ربِّهِ ، وسُنّةٌ مِن نبیِّهِ صلی الله علیه و آله ، وسنّةٌ مِن ولیِّهِ علیه السلام ؛ فأمّا السُّنَّةُ مِن ربِّهِ فکِتْمـانُ السِّرِّ ، وأمّا السُّنَّةُ مِن نبیّه صـلی الله علیه و آله فمُـداراةُ النّاسِ ، وأمّا السُّنَّةُ مِن ولیِّهِ علیه السـلام فالصَّبرُ فی البَأْساءِ

والضَّرّاءِ .

امام رضا علیه السلام : تا سه خصلت در مؤمن نباشد، مؤمن نیست: خصلتی از پروردگارش، خصلتی از پیامبرش صلی الله علیه و آله و خصلتی از ولیّ خدا . امّا خصلت پروردگارش، نهفتن راز است؛ و خصلت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ، ملایمت با مردم است؛ و خصلت ولیّ خدا، شکیبایی در تنگنا و سختی است.

تحف العقول : ۴۴۲ .

حدیث۲۶۶

امام رضا علیه السلام :

إنّما يَجىءُ الفَرَجُ على اليَأْسِ .

امام رضا علیه السلام : همانا فرج و گشایش ، پس از نومیدی می آید.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۱۰ / ۱۷ .

حدیث۲۶۷

امام رضا علیه السلام :

ما رَأيتُ أبا الحَسَنِ الرِّضا عليه السلام جَفا أحَدا بِكَلِمَةٍ قَطُّ وَلا رَأيتُهُ قَطَعَ عَلى أحَدٍ كَلامَهُ حَتَّى يَفرُغَ مِنهُ ، وَمارَدَّ أحَدا عَن حاجَةٍ يَقدِرُ عَلَيها وَلا مَدَّ رِجلَهُ بَينَ يَدَى جَليسٍ لَهُ قَطُّ وَلا اتَّكى بَينَ يَدَى جَليسٍ لَهُ قَطُّ ، وَلا رَأيتُهُ شَتَمَ أحَدا مِن مَواليهِ وَمَماليكِهِ قَطُّ ، وَلا رَأيتُهُ تَفَلَ وَلا رَأيتُهُ يُقَهقِهُ فى ضِحكِهِ قَطُّ ، بَل كانَ ضِحكُهُ التَّبَسُّمُ ، وَكانَ إذا خَلا وَنَصَبَ مائِدَتَهُ أجلَسَ مَعَهُ عَلى مائِدَتِهِ مَماليكَهُ وَمَواليهِ حَتَّى البَوّابَ السّائِسَ .

عيون أخبار الرضا ـ به نقل از ابراهیم بن العباس ـ : هرگز ندیدم که امام رضا علیه السلام به کسی سخن تندی بگوید ، و یا پیش از آن که کسی سخنش تمام شود سخن او را قطع کند . اگر می توانست حاجت کسی را برآورد ، هرگز او را دست خالی برنمی گرداند ؛ هیچ گاه در برابر کسی پای خود را دراز نمی کرد ، و چنانچه کسی در حضور او نشسته بود ، تکیه نمی کرد . هرگز ندیدم که به یکی از غلامان و خدمتکارانش ناسزا بگوید ؛ هرگز ندیدم که آب دهان بیندازد ، و یا هنگام خندیدن قهقهه سر دهد ، بلکه خنده اش تبسّم بود . هرگاه سفره اش را پهن می کرد غلامان و خدمتکاران خود و حتی دربان [و]مِهتر اسبان را با خود سر سفره می نشاند .

عيون أخبار الرضا : ۲ / ۱۸۴ / ۷ .

حدیث۲۶۸

امام رضا علیه السلام :

إنّ المأمونَ قالَ للرِّضا عليه السلام : يابنَ رسولَ اللّه ... إنّى قد رأيتُ أنْ أعزِلَ نَفْسى عنِ الخِلافةِ ، وأجْعَلَها لكَ واُبايِعَكَ !

فقالَ له الرِّضا عليه السلام : إنْ كانتْ هذهِ الخلافةُ لكَ واللّه ُ جَعلَها لكَ فلا يَجوزُ لكَ أنْ تَخْلَعَ لِباسا ألبَسَكَهُ اللّه ُ وتَجْعلَهُ لِغَيرِكَ ، وإنْ كانتِ الخِلافةُ لَيستْ لكَ فلايَجوزُ لكَ أن تَجْعلَ لِى ما ليسَ لكَ.

فقالَ له المأمونُ : يابنَ رسولِ اللّه ، فَلابُدَّ لكَ مِن قَبولِ هذا الأمرِ! فقالَ : لَستُ أفْعَلُ ذلك طائعا أبدا ... تُريدُ بذلكَ أن يَقولَ النّاسُ : إنّ عليَّ بنَ موسى الرِّضا لم يَزْهَدْ فى الدُّنيا بل زَهِدَتِ الدُّنيا فيهِ ! ألا تَرَونَ كيفَ قَبِلَ وِلايةَ العهدِ طمَعا فى الخِلافةِ ؟ ! فغَضِبَ المأمونُ

ثُمَّ قالَ : ... فباللّه اُقسِمُ لَئِنْ قَبِلْتَ وِلايةَ العهدِ وإلّا أجْبَرتُكَ على ذلكَ ، فإنْ فَعلتَ وإلّا ضَرَبتُ عُنُقَكَ .

عيون أخبار الرضا : مأمون به حضرت رضا عليه السلام گفت: اى پسر رسول خدا! ... من صلاح ديدم كه خود را از خلافت عزل كنم و آن را به تو بسپارم و با تو بيعت كنم!

حضرت رضا عليه السلام فرمود: اگر اين خلافت از آنِ توست و خدا به تو داده است كه روا نيست جامه اى را كه خدا بر قامت تو پوشانده از تن به درآورى و به ديگرى بپوشانى و اگر خلافت از آنِ تو نيست ، حق ندارى آنچه را از آنِ تو نيست به من واگذارى. مأمون گفت: اى فرزند رسول خدا! بايد اين كار را بپذيرى . امام فرمود: من با ميل خود هرگز اين كار را نمى كنم ... تو با اين كار مى خواهى مردم بگويند: على بن موسى به دنيا پشت نكرده بود، بلكه دنيا به او پشت كرده بود، مگر نمى بينيد كه چگونه به طمع خلافت ، ولايتعهدى را پذيرفت؟! مأمون در خشم شد و گفت: ... به خدا سوگند اگر ولايتعهدى را نپذيرى تو را به پذيرفتن آن مجبور مى كنم. اگر اين كار را كردى چه بهتر و گرنه گردنت را مى زنم.

عيون أخبار الرضا : ۲ / ۱۳۹ / ۳ .

حديث۲۶۹

امام رضا عليه السلام :

كانَت لأبى الحَسَنِ موسَى بنِ جَعفَرٍ عليهماالسلام بِضعَ عَشَرةَ سَنَةٍ كُلَّ يَومٍ سَجدَةٌ بَعدَ ابيضاضِ الشَّمسِ إلى وَقتِ الزَّوالِ قالَ : فَكانَ هارونُ رُبَّما صَعَدَ سَطحا يُشرِفُ مِنهُ عَلى الحَبسِ الَّذى حَبَسَ فيهِ أبا الحَسَنِ عليه السلام فَكانَ يَرى أبا الحَسَنِ عليه السلام ساجِدا فَقالَ لِلرَّبيعِ : ما ذاكَ الثَّوبُ الَّذى أراهُ كُلَّ يَومٍ فى ذلكَ المَوضِعِ؟ قالَ : يا أميرَالمُؤمِنينَ ما ذاكَ بِثَوبٍ وإنَّما هُوَ موسَى بنُ جَعفَرٍ عليهماالسلاملَهُ كُلُّ يَومٍ

سَجدَةٌ بَعدَ طُلوعِ الشَّمسِ إلى وَقتِ الزَّوالِ ، قالَ الرَّبيعُ : فَقالَ لى هارونُ : أما إنَّ هذا من رُهبانِ بَنى هاشِمٍ ، قُلتُ : فَما لَكَ فَقَد ضَيَّقتَ عَليهِ فى الحَبسِ ؟! قالَ : هَيهاتَ لابُدَّ مِن ذلكَ .

عيون أخبار الرضا ـ به نقل از ثوبانى ـ: ابوالحسن موسى بن جعفر عليهماالسلام ، به مدّت ده سال و اندى ، هر روز پس از بالا آمدن آفتاب به سجده مى رفت و تا هنگام ظهر در سجده بود. گاهى اوقات هارون روى بامى كه مشرف بر زندان امام كاظم عليه السلام بود مى رفت و حضرت را در حال سجده مى ديد . يك بار به ربيع گفت : اين جامه اى كه هر روز در آن جا مى بينم چيست ؟ ربيع گفت : اى امير المؤمنين ! آن جامه نيست بلكه موسى بن جعفر عليهماالسلاماست كه هر روز بعد از طلوع خورشيد تا هنگام ظهر به

سجده مى افتد . ربيع گفت : هارون به من گفت : براستى كه او از راهبان بنى هاشم است . من گفتم : پس چرا در زندان عرصه را بر او تنگ كرده اى ؟ ! گفت : هيهات كه چاره اى جز اين نيست .

عيون أخبار الرضا : ۱ / ۹۵ .

حديث۲۷۰

امام رضا عليه السلام :

إنّ العبدَ إذا اختارَهُ اللّه ُ عزّ وجلّ لاُمورِ عبادِهِ شَرحَ صَدرَهُ لذلكَ ، وأودَعَ قلبَهُ يَنابيعَ الحِكمةِ، وألْهَمهُ العِلمَ إلهاما ، فلَم يَعْىَ بعدَهُ بجوابٍ ولا يَحيرُ فيهِ عنِ الصّوابِ .

امام رضا عليه السلام : هرگاه خداوند عز و جل بنده اى را براى [اداره]امور بندگانش برگزيند براى اين امر به او شرح صدر عطا

می کنـد، چشـمه های حکمت را در دلش جاری می سازد و به او علم و دانش الهام می فرمایـد که از آن پس ، از پاسـخ هیـچ چیز درنمی ماند و در یافتن راه درست سر گردان نمی شود.

الکافی : ۱ / ۲۰۲ / ۱ .

حدیث۲۷۱

امام رضا علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ الإمامِ ـ : مُضْطَلِعٌ بالإمامةِ ، عالِمٌ بالسِّياسَةِ .

امام رضا علیه السلام ـ در بیان ویژگی امام ـ فرمود : در امامت ، توانمند و از سیاست ، آگاه است.

الکافی : ۱ / ۲۰۲ / ۱ .

حدیث۲۷۲

امام رضا علیه السلام :

إنّ الإمامةَ زِمامُ الدِّينِ ، ونِظامُ المُسلِمينَ، وصَلاحُ الدُّنيا، وعِزُّالمُؤمِنينَ .

امام رضا علیه السلام : امامت، زمام دین است و رشته مسلمانان و اصلاح و آبادانی دنیا و عزّت مؤمنان.

الکافی : ۱/۲۰۰/۱ .

حدیث۲۷۳

امام رضا علیه السلام :

إنَّ الإمامةَ اُسُّ الإسلامِ النّامی، وفَرْعُهُ السّامی .

امام رضا علیه السلام : امامت ریشه بالنده اسلام و شاخه برافراشته آن است.

الکافی : ۱ / ۲۰۰ / ۱

حدیث۲۷۴

امام رضا علیه السلام :

وأنْزَلَ فی حِجَّةِ الوَداعِ وَهِیَ آخِرُ عُمْرِهِ صلی الله علیه و آله «اليَومَ أكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ» وأمرُ الإمامةِ مِنْ تَمامِ الدِّينِ .

امام رضا علیه السـلام : خداوند آیه «امروز دینتان را برای شما کامل کردم» را در حجّةُ الوداع که در پایان عمر پیامبر صلی الله علیه و آله بود نازل کرد و امر امامت از جمله کمال دین است .

الکافی : ۱ / ۱۹۹ / ۱

حدیث۲۷۵

امام رضا علیه السلام :

إنَّ فی تَسمِيَةِ اللّهِ عزّ وجلّ الإقرارُ بِرُبوبِيَّتِهِ وتَوحيدِهِ .

امام رضا علیه السلام : در نامیدن خداوند عز و جل به اللّه ، اقرار به ربوبیت و یگانی او نهفته است .

عيون أخبار الرضا : ۲/۹۳/۱ .

حديث۲۷۶

امام رضا عليه السلام :

مَنْ أرادَ أنْ يَكُونَ صَالِحا خَفِيفَ الجِسْمِ (وَاللّحْمِ) فَلْيُقَلّلْ مِنْ عَشائِه بِاللَّيْلِ .

امام رضا عليه السلام : هر كه مى خواهد تندرست و داراى بدنى لاغر و چابک باشد، از شام شبش كم كند .

بحار الأنوار : ۶۲/۳۲۴.

حديث۲۷۷

امام رضا عليه السلام :

مُرِ الصَّبىَّ فلْيَتَصدَّقْ بيدِهِ بالكِسْرةِ والقَبْضةِ والشَّىءِ وإنْ قَلَّ ، فإنَّ كلَّ شىءٍ يُرادُ بِهِ اللّه ُ ـ وإنْ قَلَّ ـ بعدَ أنْ تَصدُقَ النِّيّةُ فيهِ عظيمٌ .

امام رضا عليه السلام : به كودك دستور ده كه بادست خودش صدقه بدهد، اگر چه به اندازه تكّه نانى يا یک مشت چيز اندك باشد؛ زيرا هر چيزى كه در راه خدا داده مى شود، هر چند كم، اگر با نيّت پاك باشد زياد است.

الكافى : ۴/۴/۱۰.

حديث۲۷۸

امام رضا عليه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ ... أمَرَ بِالشُّكرِلَهُ ولِلوالِدَين ، فمَن لَم يَشكُرْ والِدَيهِ لَم يَشكُرِ اللّه َ .

امام رضا عليه السلام : خداوند عز و جل... به سپاسگزارى ازخود و پدر و مادر فرمان داده است. پس هر كه از پدر و مادرش سپاسگزارى نكند، از خداوند سپاسگزارى نكرده است.

الخصال : ۱۵۶/۱۹۶.

حديث۲۷۹

امام رضا عليه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِ اللّه ِ لإبراهيمَ: «أوَ لَمْ تُؤْمِنْ قالَ بَلى ولكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبى»

امام رضا عليه السلام ـ درباره اين سخن خداوند به ابراهيم كه: «آيا ايمان ندارى؟ گفت: چرا، اما براى اينكه دلم آرام گيرد» سؤال شد كه: مگر در دل او شك بود؟ ـ فرمود : نه، او يقين داشت، اما از خداوند خواست به يقين او بيفزايد.

البقرة : ۲۶۰ .

حديث۲۸۰

امام رضا عليه السلام :

بِرُّ الْوالِدَيْنِ واجِبٌ وَ اِنْ كانا مُشْرِكَيْنِ، وَ لا طاعَةَ لَهُما فى مَعْصيَةِ الْخالِقِ؛

نيكى كردن به پدر و مادر، واجب است، حتّى اگر مشرك باشند، ولى نبايد در نافرمانى خداوند، از آنها اطاعت كرد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۲، ح ۵۵.

حدیث۲۸۱

امام رضا علیه السلام :

لا تَقْرَبِ النِّساءَ فی اَوَّلِ اللَّیْلِ لا شِتاءً وَ لا صَیْفا وَ ذلِکَ اَنَّ الْمَعِدَةَ وَ الْعُروقَ تَکونُ مُمْتَلِئَةً وَ هُوَ غَیْرُ مَحْمودٍ ، یُتَخَوَّفُ مِنْهُ الْقولَنْجُ وَ الفالِجُ ، وَ اللَّقْوَةُ وَ النِّقرِسُ ، وَ الْحَصاةُ وَ التَّقْطیرُ ، وَ الْفَتْقُ وَ ضَعْفُ الْبَصَرِ وَ الدِّماغِ. فَاِذا اُریدَ ذلِکَ فَلْیَکُنْ فی آخِرِ اللَّیْلِ؛ فَاِنَّهُ اَصَحُّ لِلْبَدَنِ ، وَ اَرْجی لِلْوَلَدِ ، وَ اَذْکی لِلعَقْلِ فِی الْوَلَدِ الَّذی یُقْضی بَیْنَهُما؛

آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن ، این بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنج و فلج و لقوه چانه و نِقرس و سنگ [کلیه]و تقطیر (چکایش) بول وفتق و ضعف در بینایی و ذهن می رود . پس اگر قصد آمیزش دارد ، باید در پایان شب انجام دهد، که برای بدن ، صحت افزاتر و برای فرزنددار شدن امیدبخش تر و برای باهوش شدن فرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .

طب الامام الرضا علیه السلام ، ص ۶۴.

حدیث۲۸۲

امام رضا علیه السلام :

اِنَّما جُعِلَتِ الْجَماعَةُ لِئَلّا یَکونَ الْاِخْلاصُ وَ التَّوْحیدُ وَ الْاِسْلامُ وَ الْعِبادَةُ لِلّه اِلّا ظاهِرا مَکْشوفا مَشْهورا؛

علّت تشریع نماز جماعت آن است که اخلاص، یکتاپرستی، تسلیم حق بودن و بندگی برای خداوند، آشکار و بی پرده و نمایان باشد.

وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۳۷۲، ح ۹ .

حدیث۲۸۳

امام رضا علیه السلام :

جَفَّ الْقَلَمُ بِحَقیقَةِ الکِتابِ مِنَ اللّه بِالسَّعادَةِ لِمَن آمَنَ وَ اتَّقی وَ الشَّقاوَةِ مِنَ اللّه تبارَکَ و تَعالی لِمَن کَذَّبَ وَ عَصی؛

قلم تقدیر خداوند بر خوشبختی کسی رقم خورَدْ که ایمان آورد و تقوا پیشه کند. و بر بدبختی کسی رقم خورَدْ که ایمان نیاورد و نافرمانی کند.

قرب الإسناد، ص ۳۵۵، ح ۱۲۷۰.

حدیث۲۸۴

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَمْ یَقْدِرْ عَلی ما یُکَفِّرُ بِهِ ذُنوبَهُ فَلْیُکْثِرْ مِنَ الصَّلَواتِ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فَإِنَّها تَهْدِمُ الذُّنوبَ هَدْما؛

هر کس نمی تواند کاری کند که به سبب آن گناهانش آمرزیده شود، بر محمّد و آل او بسیار صلوات فرستد؛ زیرا که آن، گناهان را ریشه کن می کند.

أمالی صدوق، ص ۱۳۱.

حدیث۲۸۵

امام رضا علیه السلام :

اَلتّینُ یَذْهَبُ بِالْبَخْرِ وَ یَشُدُّ الْعَظْمَ وَ یُنْبِتُ الشَّعْرَ وَ یَذْهَبُ بِالدّاءِ وَ لایُحْتاجُ مَعَهُ إلی دَواءٍ؛

انجیر، بوی بد دهان را برطرف، استخوان ها را محکم، رویش مو را زیاد، بیماری را برطرف می کند و با وجود آن احتیاجی به دارو نیست.

وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۳۳، ح ۱.

حدیث۲۸۶

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللّه ُ قَتْلَ النَّفْسِ لِعِلَّةِ فَسادِ الخَلقِ فی تَحلیلِهِ لَوْ اُحِلَّ، وَ فَنائِهِمْ، وَ فَسادِ التَّدْبیر۲۹۳. اجرای احکام خدا، آرامش بخش است خداوند، کشتنِ انسان را بِدان جهتْ حرام فرمود که اگر آن را حلال می کرد، باعث نابودی مردم و هرج و مرج در اداره جامعه می شد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۵، ح ۴۹۳۴.

حدیث۲۸۷

امام رضا علیه السلام :

فَإن قالَ: فَلِمَ اَمَرَ بِالْحَجِ؟ قیلَ: لَعَلَّةُ الوِفادَةُ اِلَی اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ طَلَبِ الزّیادَةِ... مَعَ ما فیهِ مِنَ التَفَقُّهِ و نَقلِ اَخبارِ الأئمَّةِ علیهم السلامالی کُلِّ صَقْحٍ و ناحیةٍ کما قالَ اللّه ُ تعالی «فَلولا نَفَر مِن کُلِّ فِرقَةٍ مِنهُم طائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهوا فِی الدینِ...»و «لِیَشهَدوا مَنافِعَ لَهُم»؛

اگر گفته شود: چرا خداونـد فرمان به حـج داده؟ در پاسـخ گفته می شود: به خاطر مهمان خـدا شدن، و درخواست زیادی از خدا... اضافه بر اینها آشـنایی با دین و یاد گرفتن احکام و گفت و شـنود احادیث امامان علیهم السـلام و نقل احادیث به چهارگوشه جهان، چنـانچه خـدای متعال می فرمایـد: «چرا از هر گروهی از آنان طایفه ای کوچ نمی کننـد تا در دین و معارف آگاهی یابنـد و فرموده است [مردم را به حج بخوان...] تا منافع خویش را بیابند».

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۱۱۹، ح ۱.

حدیث۲۸۸

امام رضا علیه السلام :

حَرَّمَ اللّه ُ السَّرِقَةَ لِمـا فیهِ مِنْ فَسـادِ الاَْمْوالِ وَ قَتْـلِ النَّفُسِ لَوْ کانَتْ مُباحَـةً، وَ لِما یَأْتِی فِی التَّغاصُبِ مِنَ الْقَتلِ وَ التَّنازُعِ وَ التَّحاسُـدِ وَ ما یَدْعو اِلی تَرْکِ التِّجاراتِ وَ الصِّناعاتِ فِی الْمَکاسِبِ وَ اقْتِناءِ الْاَمْوالِ اذا کانَ الشَّیْ ءُ الْمُقتَنی لا یَـکونُ اَحَدٌ اَحَقَّ بِهِ مِنْ اَحَدٍ وَ عِلَّةُ قَطْعِ الْیَمینِ مِنَ السّارِقِ لاَ نَّهُ یُباشِرُ الاَْشْیاءَ بِیَمینِهِ، وَ هِیَ اَفْضَلُ اَعْضائِهِ وَ اَ نْفَعُها لَهُ، فَجُعِلَ قَطْعُها نَـکالاً وَ عِبْرَةً لِلْخَلْقِ لِئَلّا یَبْتَغوا اَخْذَ الاَْمْوالِ مِنْ غَیْرِ حِلِّها، وَ لاَ نَّهُ اَکْثَرُ ما یُباشِرُ السَّرِقَةَ بِیَمینِهِ؛

خداونـد، دزدی را حرام فرمود؛ چرا که اگر مُجـاز بود، بـاعث ضایع شـدن اموال و آدم کشـی می شـد و نیز به این خاطر که غصـب اموال یکـدیگر، مایه کشـتار و درگیری و حسد ورزی نسبت به یکدیگر می شود و در نتیجه، تجارت و تولید و کسب و کار، ترک

می گردد و اموال به ناحق به دست می آیـد. علّت قطع دست راستِ دزد، آن است که او با دست راست خود با اشیاء تماس دارد و این دست، بهترین و کار آمدترین عضو بدن اوست. پس قطع آن، مجازاتی برای دزد و درس عبرتی برای دیگران است که در صدد تصـرّف اموال [دیگران] از راه غیر حلال نباشـند و نیز علّت دیگر [قطع دست راست دزد]، آن است که دزد، بیشتر با دست راسـتش مرتکب دزدی می شود.

تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۶۲۷، ح ۱۸۳.

حدیث۲۸۹

امام رضا علیه السلام :

اِنَّ نوحـا قالَ: «رَبِّ اِنَّ ابْنی مِنْ اَهْلی وَ اِنَّ وَعْدَکَ الْحَقُّ وَ اَ نْتَ اَحْکَمُ الحاکِمینَ»، فَقالَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ: «یا نوحُ اِنَّهُ لَیْسَ مِنْ اَهْلِکَ اِنَّهُ عَمَلٌ غَیْرُ صالِحٍ» فَاَخْرَجَهُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ اَنْ یَکونَ مِنْ اَهْلِهِ بِمَعْصیَتِهِ؛

نوح علیه السـلام گفت: «پروردگارا! پسر من هم از خانواده من است و وعده تو حق است [که نجات خانواده مرا تضمین فرمودی] و البته تو بهترینْ قضـاوت کننـده ای». خداونـد ـ عزّ و جلّ ـ فرمود: «ای نوح! آن پسـر، از خانواده تو نیست؛ چرا که [فرزنـدی] ناصالح است». بدین ترتیب، خداوند، آن پسر را به خاطر گناهانش، از خانواده نوح، بیرون کرد.

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۲۱، ح ۲۸.

حدیث۲۹۰

امام رضا علیه السلام :

عَنِ الرِّضا علیه السـلام قالَ: قُلْتُ لَهُ: لاَیِّ عِلَّةٍ اَغْرَقَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ الدُّنْیا کُلَّها فی زَمَنِ نوحٍ علیه السـلامو َ فیهِمُ الاَْطْفالُ، وَ فیهِمْ مَنْ لا ذَ نْبَ لَهُ؟ فَقـالَ علیه السـلام: مـا کـانَ فیهِمُ الاَْطْفـالُ لاِنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ اَعْقَمَ اَصْـلابَ قَوْمِ نُوحٍ علیه السـلامو َ اَرْحامَ نِسائِهِمْ اَرْبَعینَ عامًا، فَـانْقَطَعَ نَسْـلُهُمْ، فَغَرِقـوا وَ لا ـ طِفْـلَ فیهِـمْ، وَ مـا کـانَ اللّـه ُ عَزَّ وَ جَـلَّ لِیُهْلِـکَ بِعَـذابِهِ مَنْ لا ـ ذَ نْبَ لَهُ. وَ اَمَّا الْبـاقونَ مِنْ قَـوْمِ نـوحٍ علیه السـلامفَاُغْرِقُوا لِتَـکْذیبِهِم لِنَبِیِّ اللّه ِ نُوحٍ علیه السـلام، وَ سائِرُهُمْ اُغْرِقوا بِرِضاهُمْ بِتَـکْذیبِ الْمُکَذِّبینَ وَ مَنْ غابَ عَنْ اَمْرٍ فَرَضـیَ بِهِ کانَ کَمَنْ شَهِدَهُ وَ اَتاهُ؛

شخصـی می گویـد: از امام رضا علیه السـلام سؤال کردم: چرا خداوند ـ عزّ و جلّ ـ همه دنیا را در زمان نوح علیه السـلام غرق کرد، در حـالی که کودکـان و مردم بی گنـاه نیز در میان آنها بودنـد. امام رضا علیه السـلام فرمودنـد: کودکان در میان آنها نبودنـد؛ زیرا خـدای ـ عزّ و جلّ ـ، تا چهل سال، مردان قوم نوح را عقیم و زنان آن قوم را نازا نمود و نسل آنها منقطع گردیـد. بدین ترتیب، آنها در حالی غرق شدنـد که خُردسال در میانشان نبود. به علاوه، خداونـد ـ عزّ و جلّ ـ بنا ندارد که بی گناهان را عذاب کند؛ امّا از قوم نوح، تنها کسانی غرق شدنـد که یا پیامبر خدا را تکذیب [و نبوّتش را انکار] نموده بودند و یا به رفتار تکذیب کنندگان، راضـی [و در برابر آن، ساکت] بودند، و هر کس که در کاری سـهیم نباشد، امّا به آن رضایت دهد، همانندِ کسی است که در آن، سهیم بوده و آن را انجام داده است.

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۲۰، ح ۲۵.

حدیث۲۹۱

امام رضا علیه السلام :

اَوَّلُ عِبادَةِ اللّه ، مَعرِفَتُهُ؛

آغاز بندگی خدا، شناخت اوست.

التوحید، ص ۳۴، ح ۲.

حدیث۲۹۲

امام رضا علیه السلام :

فی بَیانِ عِلَّةِ الْعِبادَةِ: لِئَلّا یَکونوا ناسینَ لِذِکْرِهِ، و لا تارِکینَ لِاَدَبِهِ، و لا لاهینَ عَنْ اَمْرِهِ وَ نَهْیِهِ، اذ کانَ فیهِ صَلاحُهُم و قِوامُهُم، فَلَو تُرِکوا بغَیرِ تَعَبُّدٍ، لَطالَ عَلَیْهِمُ الاَْمَدُ، فَقَسَتْ قُلوبُهُم؛

در توضیح علّت عبادت، می فرمایـد: تا این که مردم، یاد خـدا را فراموش نکننـد و آداب او را ترک ننماینـد و از امر و نهی او ـ که اصـلاح کننـده آنان و مایه اسـتواری کارشان است ـ غافل نشونـد و اگر بدون عبادت، به حال خود رها می شدند، زمانی بر آنها می گذشت و دل هایشان سخت می شد.

عیون أخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۱۰۳، ح ۱.

حدیث۲۹۳

امام رضا علیه السلام :

اِنَّما جُعِلَتِ الْخُطْبَةُ یَوْمَ الْجُمُعَةِ، لِاَنَّ الْجُمُعَةَ مَشْـهَدٌ عامٌّ، فَاَرادَ اَنْ یَکونَ لِلاَمیرِ سَـبَبٌ اِلی مَوْعِظَتِهِمْ وَ تَرْغیبِهِمْ فِی الطّاعَةِ وَ تَرْهیبِهِمْ مِنَ الْمَعْصـیَةِ وَ تَوْقیفِهِمْ عَلی ما اَرادَ مِنْ مَصْـلَحَةِ دینِهِمْ وَ دُنْیاهُمْ وَ یُخْبِرَهُمْ بِما وَرَدَ عَلَیْهِمْ مِنَ الاْفاقِ وَ مِنَ الاَهْوالِ الَّتی لَهُمْ فیها الْمَضَرَّةُ وَ الْمَنْفَعَةُ؛

فلسـفه خطبه نماز جمعه این است که: چون جمعه، روز حضور عامه مردم است، حاکم، وسـیله ای برای پند و اندرز آنان داشته باشد و مردم را به طاعت، تشویق کنـد و از معصـیت، بر حذر دارد و از تصـمیم خود درباره مصالح دین و دنیایشان، آگاه سازد و از آنچه از گوشه و کنار می رسد و حوادثی که در آنها برای مردم سود و زیانی هست، خبردار کند.

وسائل الشیعة، ج ۵، ص ۳۹، ح ۶.

حدیث۲۹۴

امام رضا علیه السلام :

اِنَّ الْخُمْسَ عَوْنُنا عَلی دینِنا وَ عَلی عِیالاتِنا وَ عَلی مَوالینا وَ ما نَبْذُلُهُ وَ نَشْتَری مِنْ اَعْراضِنا مِمَّن نَخافُ سَطْوَتَهُ فَلاتَزووهُ عَنّا وَ لاتَحْرِموا اَنْفُسَکُم دُعاءَنا ما قَدَرْتُم عَلَیهِ، فَاِنَّ اِخْراجَهُ مِفْتاحُ رِزْقِکُم وَ تَمْحیصُ ذُنوبِکُم وَ ما تَمْهِدونَ لِاَنْفُسِکُم لِیَوم فاقَتِکُم؛

در حقیقت، خمس، کمکی به ما برای اهداف دینی ما و خانواده ها و دوسـتان ما و وسـیله حفظ آبروی ما در برابر آنانی است که از قـدرتشان بیم داریم. پس خمس را از ما دریغ نداریـد و حتی المقـدور خویشـتن را از دعای ما محروم نسازید؛ چرا که خارج کردن خمس از [سرمایه] ، کلید روزی شما و مایه پاک شدن گناهانتان و اندوخته شما برای روز نیازتان در آخرت خواهد بود.

کافی، ج ۱، ص ۵۴۷، ح ۲۵.

حدیث۲۹۵

امام رضا علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ عَبْدا اَحْیا اَمْرَنا ... یَتَعَلَّمُ عُلومَنا وَ یُعَلِّمُهَا النّاسَ، فَاِنَّ النّاسَ لَوْ عَلِموا مَحاسِنَ کَلامِنا لاَتَّبَعونا؛

رحمت خدا بر بنده ای که امر ما را زنده کند ... دانش های ما را فرا گیرد و به مردم بیاموزد. اگر مردم، زیبایی های سخنان ما را می دانستند، از ما پیروی می کردند.

معانی الأخبار، ص ۱۸۰، ح ۱.

حدیث۲۹۶

امام رضا علیه السلام :

مَا الْتَقَتْ فِئَتانِ قَطُّ اِلاّ نُصِرَ اَعْظَمُهُما عَفْوا؛

هرگز دو گروه با هم رویاروی نشدند، مگر این که با گذشت ترین آنها پیروز شد.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۸، ح ۸.

حدیث۲۹۷

امام رضا علیه السلام :

فی قَوْلِهِ تَعالی: (فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمیلَ) ـ عَفْوٌ مِنْ غَیْرِ عُقوبَةٍ وَ لا تَعْنیفٍ وَ لا عَتْبٍ؛

درباره آیه «پس گذشت کن، گذشتی زیبا...» فرمودند: مقصود، گذشت بدون مجازات و تندی و سرزنش است.

أعلام الدین، ص ۳۰۷.

حدیث۲۹۸

امام رضا علیه السلام :

... فَاِنْ قالَ قائِلٌ: فَلِمَ وَجَبَ عَلَیْهِمْ مَعْرِفَةُ الرُّسُلِ وَ الاِْقْرارُ بِهِم وَ الاِْذعانُ لَهُم بِالطّاعَةِ؟ قیلَ: لاَِنَّهُ لَمّا اَنْ لَمْ یَکُنْ فی خَلْقِهِمْ وَ قُواهُم ما یُکْمِلونَ بِهِ مَصالِحَهُم وَ کانَ الصّانِعُ مُتَعالیا عَنْ اَنْ یُری وَ کانَ ضَعْفُهُمْ وَ عَجْزُهُمْ عَنْ اِدْراکِهِ ظاهِرا، لَمْ یَکُنْ بُدٌّ لَهُمْ مِنْ رَسولٍ بَیْنَهُ وَ بَیْنَهُمْ مَعْصوم، یُؤَدّی اِلَیْهِم اَمْرَهُ وَ نَهْیَهُ وَ اَدَبَهُ، و یَقِفُهُمْ عَلی ما یَکونُ بِهِ اجْتِرارُ مَنافِعِهِمْ وَ مَضارِّهِم؛

اگر کسی بگوید: چرا شناخت پیامبران و اعتراف به آنها و اقرار به (لزوم) اطاعت از آنان، بر مردم واجب است؟ در پاسخ گفته شود: چون در وجود مردم و قوای آنان، چیزی نیست که با آن، مصالحشان را کامل سازند و آفریدگار نیز برتر از آن است که دیده شود، سستی و ناتوانی آنان از ادراک او آشکار است، پس چاره ای جز این نیست که میان خداوند و مردم، پیام آوری معصوم باشد که اوامر و نواهی و ادب (و آموزه های) او را به ایشان برساند و آنها را به آنچه مایه سود و زیانشان است، آگاه سازد.

عیون اَخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۰۷ ح ۱.

حدیث۲۹۹

امام رضا علیه السلام :

اِسْتِعْمالُ الْعَدْلِ وَ الاِْحْسانِ، مُؤْذِنٌ بِدَوامِ النِّعْمَةِ؛

عدالت پیشگی و نیکوکاری، باعث دوام نعمت های خداست.

عیون أخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۲۴، ح ۵۲.

حدیث۳۰۰

امام رضا علیه السلام :

اِعْلَمُوا اَنَّكُم لاتَشْكُرونَ اللّه َ تَعالى بِشَىْ ءٍ بَعْدَ ایمانٍ بِاللّه ِ وَ بَعْدَ الْاِعْتِرافِ بِحُقوقِ اَولیاءِ اللّه ِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ رَسولِ اللّه ِ صلى الله علیه و آلهاَحَبَّ اِلَیْهِ مِنْ مُعاوَنَتِكُم لاِخْوانِكُمُ الْمُؤْمِنینَ عَلى دُنْیاهُم؛

بدانید كه بعد از ایمان به خدا و بعد از اعتراف به حقوق اولیاء اللّه از آل محمّد پیامبر خدا صلى الله علیه و آله، هیچ شكرى نزد خدا خوشایندتر از این نیست كه برادران مؤمن خود را در امور دنیایشان یارى رسانید.

عیون أخبار الرضا۷، ج ۱، ص ۱۸۰.

حدیث۳۰۱

امام رضا علیه السلام :

اِعْلَمْ ـ یَرْحَمُكَ اللّه ُ ـ اَنَّ الرِّبا حَرامٌ سُحْتٌ، مِنَ الْكَبائِرِ وَ مِمّا قَدْ وَعَدَ اللّه ُ عَلَیْهِ النّارَ فَنَعوذُ بِاللّه ِ مِنْها، وَ هُوَ مُحَرَّمٌ عَلى لِسانِ كُلِّ نَبِىٍّ وَ فى كُلِّ كِتابٍ؛

خدایت رحمت كند! بدان كه ربا، حرام و از گناهان كبیره است و خداوند، بر آن وعده آتش داده است. پس پناه مى بریم به خدا از آتش. ربا را همه پیامبران و همه كتاب هاى آسمانى حرام كرده اند.

فقه الرضا۷، ح ۲۵۶.

حدیث۳۰۲

امام رضا علیه السلام :

اِذا كَذِبَ الْوُلاةُ حُبِسَ الْمَطَرُ وَ اِذا جارَ السُّلْطانُ هانَتِ الدَّوْلَةُ وَ اِذا حُبِسَتِ الزَّكاةُ ماتَتِ الْمَواشى؛

هرگاه حاكمان دروغ بگویند، باران، بند مى آید و هرگاه سلطان ستم كند، دولت، سست و بى اعتبار مى شود و هرگاه زكات داده نشود، چارپایان، بمیرند.

امالى مفید، ص ۳۱۰.

حدیث۳۰۳

امام رضا علیه السلام :

كُلَّما اَحْدَثَ الْعِبادُ مِنَ الذُّنوبِ ما لَمْ یَكونوا یَعْمَلونَ، اَحْدَثَ اللّه ُ لَهُمْ مِنَ الْبَلاءِ ما لَمْ یَكونوا یُعْرِفونَ؛

هرگاه بندگان، مرتكب گناهانى شوند كه قبلاً انجام نمى دادند، خداوند، بلاهایى را برایشان پدید آورد كه سابقه نداشته است.

كافى، ج ۲، ص ۲۷۵، ح۲۹.

حدیث۳۰۴

امام رضا علیه السلام :

أروی أنَّهُ لَوکانَ شَیءٌ یَزیدُ فِیالبَدَنِ لَکانَ الغَمزُ یَزیدُ ، وَاللَّیِّنُ مِنَ الثِّیابِ ، وکَذلِکَ الطّیبُ ، ودُخولُ الحَمّامِ ، ولَوغُمِزَ المَیِّتُ فَعاشَ لَماأنکَرتُ ذلِکَ.

الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : روایت می کنم اگر چیزی بر توانمندی بدن بیفزاید ، مشت و مال چنین است ، و نیز لباس نرم ، بوی خوش و رفتن به حمّام . اگر مُرده مُشت و مال داده شد و زنده گشت ، آن را انکار نمی کنم .

الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ص ۳۴۶.

حدیث۳۰۵

امام رضا علیه السلام :

إنَّ إبلیسَ کانَ یَأتِی الأَنبیاءَ علیهم السلام مِن لَدُن آدمَ علیه السلامإلی أن بَعَثَ اللّه ُ المَسیحَ علیه السلام یَتَحَدَّثُ عِندَهُم ویُسائِلُهُم ، ولَم یَکُن بِأَحَدٍ مِنهُم أشَدُّ اُنسا مِنهُ بِیَحیَی بنِ زَکَرِیّا ، فَقالَ لَهُ یَحیی : یا أبا مُرَّةَ إنَّ لی إلَیکَ حاجَةً .

فَقالَ لَهُ : أنتَ أعظَمُ قَدراً مِن أن أرُدَّکَ بِمَسأَلَةٍ فَسَلنی ما شِئتَ ، فَإِنّی غَیرُ مُخالِفِکَ فی أمرٍ تُریدُهُ .

فَقالَ یَحیی : یا أبا مُرَّةَ اُحِبُّ أن تَعرِضَ عَلَیَّ مَصائِدَکَ وفُخوخَکَ الَّتی تَصطادُ بِها بَنی آدَمَ .

فَقالَ لَهُ إبلیسُ : حُبّا و کَرامَةً ، وواعَدَهُ لِغَدٍ ، فَلَمّا أصبَحَ یَحیی علیه السلامقَعَدَ فی بَیتِهِ یَنتَظِرُ المَوعِدَ وأجافَ عَلَیهِ البابَ إغلاقا فَما شَعَرَ حَتّی ساواهُ مِن خَوخَةٍ کانَت فی بَیتِهِ ، فَإِذا وَجهُهُ صورَةُ وَجهِ القِردِ ، وَجَسَدُهُ عَلی صورَةِ الخِنزیرِ ، وإذا عَیناهُ مَشقوقَتانِ طولاً ، وفَمُهُ مَشقوقٌ طولاً وإذا أسنانُهُ وفَمُهُ عَظما واحِدا بِلا ذَقَنٍ ولا لِحیَةٍ ، ولَهُ أربَعَةُ أیدٍ : یَدانِ فی صَدرِهِ ویَدانِ فی مِنکَبِهِ ، وإذا عَراقیبُهُ قَوادِمُهُ ، و أصابِعُهُ خَلفَهُ ، وَعلَیهِ قَباءٌ وقَد شَدَّ وَسَطَهُ بِمِنطَقَةٍ فیها خُیوطٌ مُعَلَّقَةٌ بَینَ أحمَرَ و أخضَرَ وأصفَرَ وَجمیعِ الأَلوانِ ، وإذا بِیَدِهِ جَرَسٌ عَظیمٌ ، وعَلی رَأسِهِ بَیضَةٌ ، وإذا فِی البَیضَةِ حَدیدَةٌ مُعَلَّقَةٌ شَبیهَةٌ بِالکُلّابِ .

فَلَمّا تَأَمَّلَهُ یَحیی علیه السلام قالَ لَهُ : ما هذِهِ المِنطَقَةُ الَّتی فی وَسَطِکَ؟

فَقالَ : هذِهِ المَجوسِیَّةُ ، أ نَا الَّذی سَنَنتُها وزَیَّنتُها لَهُم .

فَقالَ لَهُ : فَما هذِهِ الخُیوطُ الأَلوانُ؟

قالَ : هذِهِ جَمیعُ أصباغِ النِّساءِ ، لا تَزالُ المَرأَةُ تَصبَغُ الصِّبغَ حَتّی تَقَعَ مَعَ لَونِها ، فَأَفتَتِنَ النّاسَ بِها .

فَقالَ لَهُ : فَما هذَا الجَرَسُ الَّذی بِیَدِکَ؟

قالَ : هذا مَجمَعُ کُلِّ لَذَّةٍ مِن طُنبورٍ و بَربَطٍ ومِعزَفَةٍ وطَبلٍ ونایٍ وصُرنایٍ ، وإنَّ القَومَ لَیَجلِسونَ عَلی شَرابِهِم فَلایَستَلِذّونَهُ فَاُحَرِّکُ الجَرَسَ فیما بَینَهُم ، فَإِذا سَمِعوهُ استَخَفَّهُمُ الطَّرَبُ ، فَمِن بَینِ مَن یَرقُصُ ومِن بَینِ مَن یُفَرقِعُ أصابِعَهُ ، ومِن بَینِ مَن یَشُقُّ ثِیابَهُ .

فَقالَ لَهُ : وأیُّ الأَشیاءِ أقَرُّ لِعَینِکَ ؟

قالَ : النِّساءُ ، هُنَّ فُخوخی ومَصائِدی ، فَإِنّی إذَا اجتَمَعَت عَلَیَّ دَعَواتُ الصّالِحینَ ولَعَناتُهُم صِرتُ إلَی النِّساءِ فَطابَت نَفسی بِهِنَّ .

فَقالَ لَهُ یَحیی علیه السلام : فَما هذِهِ البَیضَةُ الَّتی عَلی رَأسِکَ؟

قالَ : بِها أتَوَقّی دَعوَةَ المُؤمِنینَ .

قالَ : فَما هذِهِ الحَدیدَةُ الَّتی أراها فیها؟

قالَ : بِهذِهِ اُقَلِّبُ قُلوبَ الصّالِحینَ .

قالَ یَحیی علیه السلام : فَهَل ظَفِرتَ بی ساعَةً قَطُّ؟

قالَ : لا ، ولکِن فیکَ خَصلَةٌ تُعجِبُنی .

قالَ یَحیی : فَما هِیَ ؟

قالَ : أنتَ رَجُلٌ أکولٌ ، فَإِذا أفطَرتَ أکَلتَ وبَشِمتَ فَیمَنَعُکَ ذلِکَ مِن بَعضِ صَلاتِکَ وقِیامِکَ بِاللَّیلِ .

قالَ یَحیی علیه السلام : فَإِنّی اُعطِی اللّه َ عَهدا أنّی لا أشبَعُ مِنَ الطَّعامِ حَتّی ألقاهُ .

قالَ لَهُ إبلیسُ : وأ نَا اُعطِی اللّه َ عَهدا أنّی لا أنصَحُ مُسلِما حَتّی ألقاهُ ، ثُمَّ خَرَجَ فَما عادَ إلَیهِ بَعدَ ذلِکَ .

امام رضا علیه السلام ـ به نقل از پدرانش ـ : شیطان ، از زمان آدم علیه السلام تا هنگامی که خداوند ، مسیح علیه السلام را برانگیخت ، سراغ پیامبران می آمد ، با آنان سخن می گفت و از آنان سؤال می کرد و بیش از همه با یحیی بن زکریا علیه السلام مأنوس بود . [روزی]یحیی به وی گفت : «ای ابا مُرّه (پدر تلخی ها)! از تو خواسته ای دارم» .

شیطان گفت : تو برتر از آنی که خواسته ات را رد کنم . هرچه می خواهی بپرس . به راستی که من ، در کاری که تو بخواهی ، مخالف تو نیستم .

یحیی علیه السلام گفت : «ای ابا مُرّه! دوست دارم برایم دام ها و تله هایت که با آنها آدمیان را به دام می اندازی ، بیان کنی» .

شیطان گفت : [چشم ،] با علاقه و احترام! و وعده فردا را داد .

چون صبح شد ، یحیی علیه السلام در خانه نشست و منتظر قرار بود و در را محکم بست تا این که با او از روزنه خانه ، مواجه شد که صورتش صورت بوزینه و بدنش ، بدن خوک بود . چشمان و دهانش از طول شکافته بود . دندان ها و دهانش یک استخوان بدون چانه و ریش بود و چهار دست داشت : دو دست در سینه و دو دست در شانه ، پیِ پاهایش در جلو و انگشتانش در پشت بود . قبایی به تَن داشت که وسطش را با کمربندی که خط های رنگارنگ داشت ، بسته بود . زنگی بزرگ در دست داشت . کلاه خُودی روی سرش بود و در آن ، آهنی آویزان بود ، شبیه چنگال آهنین . وقتی یحیی در وی نگریست ، به وی گفت : «این کمربندِ وسط [قبا] چیست؟» .

گفت : این ، نشان مَجوسیّت (زُنّار) است . من آن را بنیاد کردم و برایشان آرایش دادم .

پرسید : «این خط های رنگی چیست؟» .

گفت : این ، نمای رنگ های زنان است . زن با آن ، رنگ عوض می کند تا مردم را بدان بفریبد .

پرسید : «این زنگ در دست تو چیست؟» .

گفت : این ، در بر دارنده همه خوشی ها از قبیل : تار ، عود ، ساز ، دُهُل ، نِی و کَرناست . مردمان ، وقتی بر سفره شراب می نشینند و از آن لذّت می برند ، این زنگ را در میان آنان به صدا درمی آورم . وقتی آن را بشنوند ، طرب ، آنان را سُست می گرداند . برخی می رقصند ، برخی بِشکن می زنند و برخی لباسشان را پاره می کنند .

پرسید : «چه چیز ، [مایه] چشم روشنی توست؟» .

گفت : زنان . آنها تله ها و دام های من انـد . هرگاه دعای صالحان و نفرین آنها بر من سرازیر شود ، سراغ زنان می روم و آرامش می گیرم .

یحیی علیه السلام گفت : «این کلاه خُود روی سرت چیست؟» .

گفت : با آن خود را ، از دعای مؤمنان ، نگه می دارم .

گفت : این آهنی که داخل آن است ، چیست؟

گفت : با آن ، دل صالحان را دگرگون می سازم .

یحیی علیه السلام گفت : «آیا تاکنون بر من پیروز شده ای؟» .

گفت : نه؛ ولی در تو خصلتی است که خوشم می آید .

یحیی علیه السلام گفت : «آن خصلت چیست؟» .

گفت : تو مردی پُرخوری . وقتی افطار می کنی و می خوری و پُرخوری می کنی ، تو را از نماز و شب زنده داری باز می دارد .

یحیی علیه السلام گفت : «با خدا پیمان می بندم که از این پس ، از غذا سیر نشوم تا خدا را ملاقات کنم» .

شیطان گفت : و من هم با خدا عهد می بندم که مسلمانی را نصیحت نکنم تا خدا را ملاقات کنم .

پس ، از نزد یحیی علیه السلام بیرون رفت و دیگر برنگشت .

الأمالی للطوسی : ص ۳۳۹ ح ۶۹۲ .

حدیث۳۰۶

امام رضا علیه السلام :

قالَ السَّجّانُ لِیوسُفعَ : إنّی لَاُحِبُّکَ .

فَقالَ یوسُفعُ : ما أصابَنی بَلاءٌ إلّا مِنَ الحُبِّ أن کانَت خالَتی أحَبَّتنی فَسَرَّقَتنی ، وأن کانَ أبیأحَبَّنی فَحَسَدونی إخوَتی ، وأن کانَتِ امرَأةُ العَزیزِ أحَبَّتنی فَحَبَسَتنی ، قالَ : وشَکا یوسُفعُ فِی السِّجنِ إلَی اللّه ، فَقالَ : یا رَبِّ ، بِماذَا استَحقَقتُ السِّجنَ ؟ فَأَوحَی اللّه ُ إلَیهِ : أنتَ اختَرتَهُ حینَ قُلتَ : «رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَیَّ مِمَّا یَدْعُونَنِی إِلَیْهِ» ، هَلّا قُلتَ : العافِیَةُ أحَبُّ إلَیَّ مِمّا یَدعونَنی إلَیهِ؟!

امام رضا علیه السلام : زندانبان به یوسف علیه السلام گفت : من ، تو را دوست دارم .

یوسف علیه السلام گفت : «هر بلایی به من رسیده ، از دوست داشتن است . خاله ام مرا دوست داشت، مرا دزدید. پدرم مرا دوست داشت، برادرانم به من حسادت ورزیدند . همسر عزیز مصر ، مرا دوست داشت ، مرا به زندان انداخت» .

یوسف علیه السلام در زندان به خداوند شکوه کرد و گفت : پروردگارا! من به چه جرمی گرفتار زندان شدم؟

خداوند بر یوسف علیه السلام وحی فرستاد : «تو آن را انتخاب کردی ، آن هنگام که گفتی : «پروردگارا! زندان ، برایم دوست داشتنی تر است از آنچه مرا بدان می خوانند» . چرا نگفتی : سلامتی و رهایی برایم دوست داشتنی تر است از آنچه مرا بدان می خوانند؟» .

تفسیر القمّی : ج ۱ ص ۳۵۴ . بیان : سرقتنی بتشدید الراء. قال الفیروزآبادی : التسریق : النسبة إلی السرقة (القاموس المحیط : ج ۳ ص ۲۴۴) .

حدیث۳۰۷

امام رضا علیه السلام :

حدیث۳۰۸

امام رضا علیه السلام :

علیه السلام : إنَّ اللّه َ تَبارَکَ و تَعالی إذا أرادَ بِعَبدٍ خَیرا لَم یُمِتهُ حَتّی یُرِیَهُ الخَلَفَ.

امام رضا علیه السلام : بی تردید ، هرگاه خداوند ـ تبارک و تعالی ـ خیر بنده ای را بخواهد ، او را نمی میرانَد تا جانشینش (فرزند صالح) را به او نشان دهد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۱ ح ۴۶۹۰ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۲ ح ۱۶۱۵.

حدیث۳۰۹

امام رضا علیه السلام :

الکافی ـ به نقل از خراسانی ـ : خوردن انار شیرین ، منیِ مرد را
افزایش می دهد و فرزند را زیبا می گردانَد .
عمرو بن إبراهیم فی کتب الرجال من أصحاب الصادق و الظاهر المراد بالخراسانی الرضا علیه السلامو روایته عنه فی غایهٔ البعد (هامش المصدر).

حدیث۳۱۰

امام رضا علیه السلام :
أطعِمُوا حَبالاـکُم ذَکَرَ اللُّبـان، فَـإن یَـکُ فی بَطنِهـا غُلامٌ خَرَجَ ذَکِیَ القَلبِ ، عَالِما، شُجاعا، و إن تَکُ جارِیَهً حَسُنَ خَلقُها و خُلُقُها، و عَظُمَت عَجیزَتُها، و حَظِیَت عِندَ زَوجِها.
امام رضا علیه السلام : به زنان باردارتان کُندُر نر بدهید که اگر در شکم او پسر باشد ، هوشمند ، دانا و دلیر خارج می شود و اگر دختر باشد ، خوش رو و خوش خو می گردد و سَرین او بزرگ می شود و مورد علاقه شوهرش قرار می گیرد .
الکافی : ج ۶ ص ۲۳ ح ۷ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۰ ح ۱۷۵۸ کلاهما عن محمّد بن سنان ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۴ ح ۱۴۴۳.

حدیث۳۱۱

امام رضا علیه السلام :
الجِماعُ بَعدَ الجِماعِ مِن غَیرِ أن یَکونَ بَینَهُما غُسلٌ یُورِثُ لِلوَلَدِ الجُنونَ.
امام رضا علیه السلام : آمیزش پس از آمیزش ، بدون این که میان آنها غسل باشد ، دیوانگی را برای فرزند در پی می آورد .
طبّ الإمام الرضا علیه السلام : ص ۲۸ ، بحار الأنوار : ج ۶۲ ص ۳۲۱.

حدیث۳۱۲

امام رضا علیه السلام :
لا تَقرَبِ النِّساءَ فی أوَّلِ اللَّیلِ لا شِتاءً و لا صَیفا، و ذلِکَ أنَّ المَعِدَهَ وَ العُروقَ تَکونُ مُمتَلِئَهً و هُوَ غَیرُ مَحمودٍ ، یُتَخَوَّفُ مِنهُ القولَنجُ
امام رضا علیه السلام : آغاز شب ، چه در زمستان و چه در تابستان ، با زنان آمیزش مکن .این ، بدان جهت است که معده و رگ ها پُرند و این ، وضعیت مناسبی [برای آمیزش] نیست و بیم قولنج و فلج و لرزش چانه و نِقرس و سنگ [کلیه]و تقطیر (چکایش) بول وفتق و ضعف
در بینایی و ذهن می رود . پس اگر اراده آمیزش دارد ، باید در پایان شب باشد که برای بدن ، سالم تر و برای فرزند [آوردن] ، امیدوارتر و برای افزونی هوش فرزندی که در این میان پدید می آید ، بهتر است .
القُولَنجُ : مرض معوی مؤلم، یُعسر معه خروج الثفَلُ والریح (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۵۲۵ «قولنج»).

حدیث۳۱۳

امام رضا عليه السلام :

: وحَنِّكهُ بِماءِ الفُراتِ إن قَدَرتَ عَلَيهِ أو بِالعَسَلِ ساعَةَ يولَدُ .

امام رضا عليه السـلام ـ در كتاب فقه منسوب به ايشان ـ : هنگامى كه فرزنـد ، زاده مى شود ، كام او را اگر توانستى با آب فرات ، و گرنه با عسل بردار .

الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام : ص ۲۳۹ ، مستدرك الوسائل : ج ۱۵ ص ۱۳۸ ح۱۷۷۸۳ .

حدیث۳۱۴

امام رضا عليه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل ... أمَرَ بِالشُّكرِ لَهُ ولِلوالدَينِ، فَمَن لَم يَشكُر والِدَيهِ لَم يَشكُرِ اللّه َ.

امام رضا عليه السـلام : بى ترديـد ، خداونـد عز و جل . . . انسان را به سـپاس گزارى از خـدا و پـدر و مادر ، فرمان داده است . پس كسى كه سپاس گذارِ (قدرشناسِ) پدر و مادرش نباشد ، از خدا سپاس گزارى نكرده است .

الخصال : ص ۱۵۶ ح ۱۹۶، عيون أخبار الرضا عليه السلام : ج ۱ ص ۲۵۸ ح ۱۳ كلاهما عن الدلهاث .

حدیث۳۱۵

امام رضا عليه السلام :

كودك در دوران شيرخوارگى ، داراى دو حقّ اساسى است :

۱ . تغذيه مناسب

بر پايه رهنمودهاى پيشوايان اسلام ، بهترين غذا براى كودك ، شير مادر است . هيچ چيز براى كودك ، جاى شير مادر را نمى گيرد . بنا بر اين ، كودك حق دارد كه در صورت امكان ، از شير مادر استفاده كند .

مادرانى كه مايل باشـند به اين وظيفه مادرى به طور كامل عمل كنند ، قرآن كريم تصـريح مى كند كه دو سال تمام بايد به فرزندان خود شـير دهند ، و يا براى برخوردارى كودك از اين حقّ طبيعى ، طبق فرمايش امام رضا۷ ، ۲۱ ماه به فرزند خود شير دهند كه هر چه از اين مدّت كاسته گردد، در حقّ كودك، ستم شده است.

امّا در صورتى كه به هر دليل ، كودك نمى تواند از شـير مادر اسـتفاده كند ، پدر موظّف است دايه اى شايسته براى شير دادن وى ، انتخاب نمايد ؛ دايه اى كه از زيبايى ظاهرى و باطنى برخوردار باشد ، چه اين كه شـير در پرورش جسم و جان كودك ، نقش دارد . از اين رو ، روايات اسـلامى نسبت به انتخاب دايه هايى كه از نظر اعتقادى و يا عملى و يا اخلاقى انحراف دارند و يا دچار بيمارى هستند ، هشدار داده اند .

۲ . احترام به احساسات

نكته مهم ديگرى كه در سيره پيامبر خدا در مورد رعايت حقوق كودكان

شيرخوار ، شـگفت انگيز است ، احترام به احساسات آنهاست . در حـديث است كه روزى پيامبر خـدا ، بر خلاف روش هميشـگى ، نماز خود را كه با جماعت مى خوانـد ، كوتاه كرد . به قـدرى پيامبر۹ با سـرعت نماز خود را تمام كرد كه مسـلمانان ، تصوّر كردند

که دستور جدیدی از جانب خداوند متعال در این باره به ایشان رسیده است ؛ امّا وقتی از ایشان ، علّت این کار را پرسیدند ، با تعجّب پاسخ شنیدند که : «مگر صدای گریه کودک را نشنیدید ؟» .

معلوم شد که دلیل کوتاه شدن نماز پیامبر۹ ، گریه کودکی بوده که در کنار نمازگزاران ، بی تابی می کرده و ایشان ، برای زودتر آرام کردن کودک ، نماز را کوتاه کرده است .

مکرّر اتّفاق می افتاد که کودکی را خدمت پیامبر خدا می آوردند که برای او دعا کند . ایشان ، او را در بغل می گرفت و هنگامی که مشغول دعا خواندن می شد ، کودک ، لباس ایشان را آلوده می کرد . می خواستند او را از ایشان ، جدا کنند تا مانع آلوده شدن بیشتر لباس های ایشان شوند ؛ امّا آن حضرت نمی گذاشت .

پیامبر خدا ، با این گونه برخوردهای حکیمانه ، ضمن دلجویی از خانواده کودک ، مانع جریحه دار شدن احساسات کودک می شد ؛ چرا که می دانست بی احترامی به احساسات کودک ، آثار نامطلوبی برای آینده وی در پی خواهد داشت .

حدیث۳۱۶

امام رضا علیه السلام :

حدیث۳۱۷

امام رضا علیه السلام :
لا یَسْتَکْمِلُ عَبْدٌ حَقیقَةَ الایمانِ
حَتّی تَکُونَ فیهِ خِصالٌ ثَلاثٌ:
اَلتَفَقُّهُ فیالدّینِ،
وَ حُسْنُ التَّقْدیرِ فِی الْمَعیشَةِ
وَالصَّبْرُ عَلَی الرَّزایا.
امام رضا علیه السلام فرمود:
هیچ بنده ای به کمال حقیقی ایمان نمی رسد،
تا اینکه این سه خصلت در او باشد:
دین شناسی.
اندازه و برنامه ریزی در زندگی.
شکیبایی بر سختیها و ناملایمات.
تحف العقول، ص ۴۴۶.

حدیث۳۱۸

امام رضا علیه السلام :
اَلْاءیمانُ هُوَ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ
وَ اِقْرارٌ بِالِّلسانِ وَ عَمَلٌ بِالْأَرْکانِ.
امام رضا علیه السلام فرمود:

ایمان عبارت است از:

شناخت قلبی، اعتراف زبانی، عمل با اعضاء وجوارح

تحف العقول، ص ۴۲۲.

حدیث۳۱۹

امام رضا علیه السلام :

اَلْمُؤمِنُ اِذا غَضِبَ لَمْ یُخْرِجْهُ غَضَبُهُ عَنْ حَقٍّ،

وَ اِذا رَضِیَ لَمْ یُدْخِلْهُ رِضاهُ فی باطِلٍ،

وَ اِذا قَدَرَ لَمْ یَأْخُذْ اَکْثَرَ مِنْ حَقِّهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

مؤمن، هرگاه خشمگین شود، غضبش او را از حق بیرون نمی برد و هرگاه خرسند شود، خوشنودیش او را به باطل نمی کشاند و هرگاه قدرت یابد، بیش از حق خودش بر نمی دارد.

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۵۵.

حدیث۳۲۰

امام رضا علیه السلام :

لایُحِبُّنا کافِرٌ وَلا یُبْغِضُنا مُؤْمِنٌ، وَ مَنْ ماتَ

وَهُوَ یُحِبُّنا کانَ عَلَی اللّهِ حَقّا اَنْ یَبْعَثَهُ مَعَنا.

امام هشتم علیه السلام فرمود:

هیچ کافری ما را دوست نمی دارد و هیچ مؤمنی دشمن ما نمی شود. هرکس با محبّت ما اهل بیت بمیرد، بر خداوند حتمی است که او را در قیامت با ما برانگیزد.

مسند الامام الرضا علیه السلام ، ج ۱، ص ۳۵۸.

حدیث۳۲۱

امام رضا علیه السلام :

اِنَّ الإمامَةَ زِمامُ الدّینِ وَ نِظامُ الْمُسْلِمینَ

وَ صَلاحُ الدُّنیا وَ عِزُّ الْمُؤْمِنینَ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

امامت و رهبری، رشته داری دین

و نظام بخشی مسلمانان است

و موجب اصلاح دنیا

و عزّت و سربلندی مؤمنان است.

اصول کافی، ج ۱، ص ۲۰۰.

حدیث۳۲۲

امام رضا علیه السلام :
اِنَّ زُوّارَ قَبْری لَأَکْرَمُ الْوُفُودِ عَلَی اللّه یَوْمَ الْقِیامَهِ،
وَ ما مِنْ مُؤْمِنٍ یَزُورُنی فَیُصیبُ وَجْهَهُ مِنَ الْماءِ
اِلّا حَرَّمَ اللّهُ تَعالی جَسَدَهُ عَلَی النّارِ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
زائران قبرم از گرامی ترین گروههایی اند که روز قیامت، بر خدا وارد می شوند.
هیچ مؤمنی نیست که مرا زیارت کند و در راه زیارتم بر چهره اش قطره آبی بچکد، مگر آنکه خدای متعال، بدن او را بر آتش دوزخ حرام می کند.
عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۴۸.

حدیث۳۲۳

امام رضا علیه السلام :
حُبُّ اَوْلِیاءِ اللّه واجِبٌ وَ کَذلِکَ
بُغْضُ اَعْدائِهِمْ وَ الْبَرائَهُ مِنْهُمْ وَ مِنْ اَئِمَّتِهِمْ.
امام رضا علیه السلام در نوشته خود به مأمون، فرموده است:
دوستی با دوستان خدا واجب است، همچنین دشمن داشتن و بیزاری جستن از دشمنان دوستان خدا و سران آنان واجب است.
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۴۳۳.

حدیث۳۲۴

امام رضا علیه السلام :
مَنْ لَمْ یَقْدِرْ عَلی زِیارَتِنا فَلْیَزُرْ صالِحی مَوالینا
یُکْتَبْ لَهُ ثَوابُ زِیارَتِنا.
از امام رضا علیه السلام روایت است:
هرکس نتواند ما را زیارت کند،
دوستان و پیروان شایسته ما را زیارت کند،
تا پاداش زیارت ما برایش نوشته شود.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۵۴.

حدیث۳۲۵

امام رضا علیه السلام :
اَلَّذینَ اِذا اَحْسَنُوا اسْتَبْشَرُوا،

وَاِذا اَساؤُوا اسْتَغْفَرُوا،
وَ اِذا اُعْطُوا شَكَرُوا،
وَ اِذَا ابْتُلَوْا صَبَرُوا،
وَ اِذا غَضِبُوا عَفَوا.
از حضرت رضا علیه السلام درباره بهترین بندگان پرسیدند.
حضـرت فـرمـود:
آنان که هرگاه نیکی می کنند، خوشحال می شوند،
هرگاه بدی می کنند، استغفار می کنند،
هرگاه چیزی به آنان داده می شود، سپاس می گویند،
هرگاه مبتلا و گرفتار می شوند، شکیبایی می کنند،
و هرگاه خشمگین می شوند، عفو و گذشت می کنند.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۴.

حدیث۳۲۶

امام رضا علیه السلام :
سِعَةُ الْمَنْزِلِ وَ كَثْرَةُ الْمُحِبّينَ.
از حضرت رضا علیه السلام پرسیدند: بهترین خوشی و لذّت دنیا چیست؟ فـرمـود:
خـانه وسیع و بسیاری دوسـتان.
بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۷۷.

حدیث۳۲۷

امام رضا علیه السلام :
مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقينَ،
لَمْ يَشْكُرِ اللّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
هرکس که صاحبان نعمت و نیکی را از مردم،
تشکّر و سپاس نـکنـد،
خدای متعال را هم سپاس نکرده است.
عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۷.

حدیث۳۲۸

امام رضا علیه السلام :
مَـوَدَّةُ عِشْـرينَ سَنَـةً قَرابَـةٌ.

ابراهیم بن عباس می گوید شنیدم که حضرت رضا علیه السلامی فرمود:
دوستی بیست سال،
در حکم خویشاوندی است.
بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۷۵.

حدیث۳۲۹

امام رضا علیه السلام :
تُعْرَضُ عَلی رَسُولِ اللّه عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ
اَعْمالُ اُمَّتِهِ کُلَّ صَباحٍ اَبْرارِها وَ فُجّارِها،
فَاحْـذَرُوا.
از امام رضا علیه السلام روایت شده است:
کارهـای امّت پیامبر صـلی الله علیه و آله، چه نیکان و چه بـدکاران، هر بامـداد به محضـر رسول خـدا صـلی الله علیه و آلهگزارش و عرضه می شود ، پس حذر کنید!
مسندالامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۳۹.

حدیث۳۳۰

امام رضا علیه السلام :
لا یَجْتَمِعُ الْمالُ اِلاّ بِخِصالٍ خَمْسٍ:
بِبُخْلٍ شَدیدٍ
وَ اَمَلٍ طَویلٍ
وَ حِرْصٍ غالِبٍ
وَقطیعَةِ الرَّحِم
وَ ایثارِ الدُّنْیا عَلَی الآخِرَةِ.
از سخنان امام رضا علیه السلام:
هـرگز ثروت جمع و اندوخته نمی گردد، مگر بـا پنـج خـصلت:
بخـل شـدید،
آرزوی دور و دراز،
حـرص غالب،
قطع رحـم
و برگزیدن دنیا بر آخـرت.
کشف الغمّه، ج ۳، ص ۸۴.

حدیث۳۳۱

امام رضا علیه السلام :

اِجْعَلُوا لِأَنْفُسِكُمْ حَظّا مِنَ الدُّنْيا،

بِإِعْطائِها ماتَشْتَهى مِنَ الْحَلالِ

وَ مالَمْ يَنَلِ الْمُرُوَّةَ وَلاسَرَفَ فيهِ،

وَاسْتَعينوُا بِذلِكَ عَلى اُمُورِالدّينِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

برای خودتـان بهره ای از دنیـا قرار دهـید،

به اینکه خواسته های دل را از حلال به آن بدهید،

تا حدّی که مروّت را از بین نبرد و اسراف در آن نباشد،

و بدین وسیله، بر کارهای دین، کمک بجویید.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۷.

حدیث۳۳۲

امام رضا علیه السلام :

كُلَّما اَحْدَثَ الْعِبادُ مِنَ الذُّنُوبِ ما لَمْ يَكُونُوا يَعْمَلُونَ،

اَحْدَثَ اللّه ُ لَهُمْ مِنَ الْبَلاءِ ما لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُونَ.

از عباس بن هلال شامی است که، شنیدم امام رضا علیه السلامی فرمود:

هـر گـاه که بنـدگان، گناهـان تازه پـدیـد آورنـد که قبلاً مرتکب نمی شدنـد، خداونـد بلای تازه ای برایشان پیش می آورد که قبلاً نمی شناختند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۲۴۰.

حدیث۳۳۳

امام رضا علیه السلام :

ما اَفادَ عَبْدٌ فائِدَةً خَيْرا مِنْ زَوْجَةٍ صالِحَةٍ اذا رَآها

سَرَّتْهُ وَ اذا غابَ عَنْها حَفِظَتْهُ فى نَفْسِها وَ مالِهِ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

بنـده مؤمن، هیـچ بهره ای نبرده که بهتر از همسـر خوب و شایسـته ای باشـد که هنگـام حضور شوهر، مایه خوشـحالی او باشـد و در غیاب شوهر، نگهدار ناموس و مال او باشد.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۵۶.

حدیث۳۳۴

امام رضا علیه السلام :

عَلَيْكَ بِطاعَةِ الأَبِ وَ بِرِّهِ وَ التَّواضُعِ وَ الْخُضُوعِ

وَالْاِعْظامِ وَ الْاِکْرامِ لَهُ وَ خَفْضِ الصَّوْتِ بِحَضْرَتِهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

بر تو باد که از پدر، فرمانبرداری کنی، به او نیکی کنی، در برابرش فروتنی و کرنش و بزرگداشت و احترام داشته باشی و صدایت را در حضور او پایین بیاوری.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۴.

حدیث۳۳۵

امام رضا علیه السلام :

یَنْبَغی لِلرَّجُلِ اَنْ یُوَسِّعَ عَلی عِیالِهِ

لِئَلّا یَتَمَنَّوْا مَوْتَهُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

سزاوار است که مرد، در هزینه ها و خرجها

بر خانواده خود توسعه و گشایش دهد،

تا آرزوی مرگش را نداشته باشند.

من لا یحضره الفقیه، ج ۲۳، ص ۶۸.

حدیث۳۳۶

امام رضا علیه السلام :

اِصْحَبِ السُّلْطانَ بِالْحَذَرِ، وَ الصَّدیقَ بِالتَّواضُعِ،

وَ الْعَدُوَّ بِالْحَذَرِ، وَ الْعامَّةَ بِالْبِشْرِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

با حاکم، با احتیاط همنشینی کن،

با دوست همراه با تواضع،

با دشمن، همراه با هشیاری و پرهیز،

و با عموم مردم با خوشرویی.

بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۵۵.

حدیث۳۳۷

امام رضا علیه السلام :

عَوْنُکَ لِلضَّعیفِ مِنْ اَفْضَلِ الصَّدَقَةِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

از بهترین نوع صدقه،

یاری کردن تو نسبت به ناتوان است.

تحف العقول، ص ۴۴۶.

حدیث۳۳۸

امام رضا علیه السلام :

مَـنْ فَـرَّجَ عَـنْ مُـؤمِنٍ

فَرَّجَ اللّه ُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيامَةِ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

کسی که گِره از کار مؤمنی بگشاید و شادش کند،

خداوند هم در روز قیامت، کارِ بسته او را می گشاید.

اصول کافی، ج ۲، ص ۲۰۰.

حدیث۳۳۹

امام رضا علیه السلام :

بِرُّ الْوالِدَيْنِ واجِبٌ وَاِنْ كانا مُشْرِكَيْنِ

وَ لا طاعَةَ لَهُما فى مَـعْصِيَةِ الْخـالِقِ.

در نوشته امام رضا علیه السلام به مأمون آمده است:

نیکی به پدر و مادر واجب است، هرچند مشرک باشند،

ولی در راه معصیت آفریدگار، اطاعتی از آن دونیست.

بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۷۲.

حدیث۳۴۰

امام رضا علیه السلام :

يـَكُونُ الرَّجُـلُ يَصِلُ رَحِمَهُ

فَيَكُونُ قَدْ بَقِىَ مِنْ عُمْرِهِ ثَلاثُ سِنينَ،

فَيُصَيِّرُهَا اللّه ُ ثَلاثينَ سَنـَةً

وَ يَفْعَلُ اللّه ُ ما يَشـاءُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

گـاهی کسی صـله رحـم می کنـد،

در حالی که از عمرش سه سال باقی است.

خـداونـد (بـه خـاطر ایـن عمـل)

باقی مانده عمر او را سی سال می کند

و خــدا آنچـه بخـواهد می کنـد.

اصول کافی، ج ۲، ص ۱۵۰.

حدیث۳۴۱

امام رضا علیه السلام :
مِنْ اَخْلاقِ الأَنْبِیاءِ التّنَظُّفُ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
تمیزی و پاکیزگی
از اخلاق پیامبران است.
تحف العقول، ص ۴۴۲.

حدیث۳۴۲

امام رضا علیه السلام :
مَنْ حاسَبَ نَفْسَهُ رَبِحَ
وَ مَنْ غَفِلَ عَنْها خَسِرَ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
هرکس به حساب خودش رسیدگی کند، سود می برد
وهرکس از خود (و اعمالش) غافل شود، زیان می کند.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۲.

حدیث۳۴۳

امام رضا علیه السلام :
ماذِئْبانِ ضارِیانِ فی غَنَم قَوْم قَدْ تَفَرَّقَ رُعاؤُها
بِاَضَرَّ فی دینِ الْمُسلِمِ مِنَ الرِّئاسَهِْ.
معمر بن خلّاد، نزد آن حضرت از مردی یاد کرد و گفت او ریاست طلب است. حضرت فرمود:
دو گرگ درنده در گله بی چوپان، به اندازه
ریاست طلبی در دین یک مسلمان زیانبار نیست!
اصول کافی، ج ۲، ص ۲۹۷.

حدیث۳۴۴

امام رضا علیه السلام :
مَنْ سَأَلَ اللّه َ التَّوفیقَ وَ لَمْ یَجْتَهِدْ،
فَقَدِاسْتَهْزَءَ بِنَفْسِهِ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
هرکس از خداوند، توفیق بطلبد ولی تلاش نکند،

او خـود را مسـخره کـرده اسـت.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۸۳.

حدیث۳۴۵

امام رضا علیه السلام :

مَنْ غابَ عَنْ اَمْرٍ فَرَضِیَ بِهِ

کانَ کَـمَنْ شَهِـدَهُ وَ اَتـاهُ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

کسی که از صحنه کاری غایب باشد،

اما به آن کار (چه نیک و چه بد) راضی باشد،

همچون کسی است که در صحنه عمل حاضر بوده

و آن را انجـام داده اسـت.

توحید، صدوق، ص ۳۹۲.

حدیث۳۴۶

امام رضا علیه السلام :

لاتَدَعُوا الْعَمَلَ الصّالِحَ وَ الإِجْتِهادَ فی الْعِبادَةِ،

اتِّکالاً عَلی حُبِّ آلِ محمّدٍ علیهم السلام.

از سخنان امام رضا علیه السلام چنین روایت است:

کار شایسته و کوشش در پرستش و عبادت را، تنها به اعتماد و پشت گرمیِ محبّت آل محمّد صلی الله علیه و آلهرها نکنید.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۹.

حدیث۳۴۷

امام رضا علیه السلام :

مَنْ لَقِیَ فَقـیرا مُسْلِما فَسَلَّمَ عَلَیْهِ

خِلافَ سَلامِهِ عَلَی الأَغْنِیاءِ

لَقِیَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَوْمَ الْقِیامَةِ

وَ هُوَ عَلَیْه غَـضْبانٌ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

هرکس مسـلمان تهیـدستی را دیدار کند و به او سـلام دهد، اما متفاوت با سـلامی که به ثروتمندان می دهد، روز قیامت، خداوند را دیدار می کند، در حالی که خدا بر او خشمگین است.

عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۵۷.

حدیث۳۴۸

امام رضا علیه السلام :

کَلامُ اللّه ِ لا تَـتَجاوَزُوهُ

وَلاتَطْلُبُوا الْهُدی فیغَیْرِهِ فَتَضِلُّوا.

ریّان بن صلت می گوید:

از حضرت رضا علیه السلام پرسیدم: ای پسر پیامبر! درباره قرآن چه می فرمایی؟ فرمود:

قـرآن کلام خـداست، از آن فـراتر نـرویـد

و هدایت را در غیر قرآن مجویید که گمراه می شوید.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۳۰۸.

حدیث۳۴۹

امام رضا علیه السلام :

اِعْلَمْ اَنَّهُ لا وَرَعَ اَنْفَعُ مِنْ تَجَنُّبِ مَحارِمِ اللّه ِ

وَالْکَـفِّ عَنْ اَذَی الْمُـؤمِنِ.

از امام رضا علیه السلام روایت شده است:

بدان که هیچ ورع و پرهیزگاری، سودمندتر از پرهیز از حرامهای خدا و اجتناب از اذیّت مؤمن نیست.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۵۶.

حدیث۳۵۰

امام رضا علیه السلام :

مَنْ قَصَدَ اِلَیْهِ رَجُلٌ مِن اخْوانِهِ

مُسْتَجیرا بِهِ فی بَعْضِ اَحْوالِهِ

فَلَمْ یُجِرْهُ بَعْدَ اَنْ یَقْدِرَ عَلَیْهِ،

فَقَدْ قَطَعَ وِلایَةَ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ.

از امام رضا علیه السلام روایت است:

کسـی که یکی از برادران دینی اش برای کـاری به او پنـاه آورد ولی او، با آنکه می توانـد، پناه ندهـد و کاری برایش نکنـد، رشـته ولایت خدای متعال را بریده است.

بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۱۸۱.

حدیث۳۵۱

امام رضا علیه السلام :

لَتَأمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَ لَتَنْهَنَّ عَنِ الْمُنْکَرِ،

اَوْ لَیَسْتَعْمِلَنَّ عَلَیْکُمْ شِرارُکُمْ
فَیَدْعُو خِیارُکُمْ فَلا یُسْتَجابُ لَهُمْ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
حتما امر به معروف و نهی از منکر کنید،
وگرنه اشرارتان بر شما مسلّط و حاکم می شوند،
آنگاه خوبانتان هم دعا می کنند،
امّا دعایشان مستجاب نمی شود.
وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۹۴.

حدیث۳۵۲

امام رضا علیه السلام :
اذا کَذِبَ الوُلاةُ حُبِسَ الْمَطَرُ،
وَ اذا جارَ السُّلْطانُ هانَتِ الدَّوْلَةُ،
وَاِذا حُبِسَتِ الزَّکاةُ ماتَتِ الْمَواشی.
از امام رضا علیه السلام روایت شده است:
هرگاه زمامداران دروغ بگویند، خشکسالی می شود.
هرگاه حاکم، ستم کند، حکومت سست می شود.
و هرگاه زکات نپردازند، چهارپایان می میرند.
امالی، شیخ مفید، ص ۳۱۰.

حدیث۳۵۳

امام رضا علیه السلام :
اَلصَّغائِرُ مِنَ الذُّنُوبِ طُرُقٌ اِلَی الْکَبائِرِ
ومَنْ لَمْ یَخَفِ اللّه َ فِی الْقَلیلِ، لَمْ یَخَفْهُ فِی الْکَثیرِ.
امام رضا علیه السلام فرمود:
گناهان کوچک، راهی به سوی گناهان کبیره است.
هر کس که در گناهان کوچک از خدا نترسد،
در مورد گناهان بزرگ و بسیار هم از او نمی ترسد.
مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۰.

حدیث۳۵۴

امام رضا علیه السلام :
اِنَّمَا النّاسُ رَجُلانِ:

مُسْتَريحٌ بِالْمَوْتِ وَ مُسْتَراحٌ مِنهُ بِهِ.

امام رضا علیه السلام هنگام عیادت از یکی از اصحابش فرمود:

مردم دو دسته اند:

یکی آنکه با مرگ، آسوده می شود.

دیگری آنکه مردم با مرگش از دست او آسوده می شوند.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۶۳.

حدیث۳۵۵

امام رضا علیه السلام :

اَلسَّخِيُّ يَأْكُلُ مِنْ طَعامِ النّاسِ

لِيَأْكُلُوا مِنْ طَعامِهِ،

وَالْبَخيلُ لايَأْكُلُ مِنْ طَعامِ النّاسِ

لِئَلّا يَأْكُلُوا مِنْ طَعامِهِ.

امام رضا علیه السلام فرمود:

بخشنده و سخاوتمند، از غذای مردم می خورد،

تا از غذایش بخورند،

ولی بخیل از غذای دیگران نمی خورد،

تا از غذای او نخورند.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۹۵.

حدیث۳۵۶

امام رضا علیه السلام :

مَنْ رَضِيَ بِالْيَسيرِ مِنَ الْحَلالِ

خَفَّتْ مَؤُنَتُهُ وَ تَنَعَّمَ اَهْلُهُ

وَ بَصَّرَهُ اللّهُ داءَ الدُّنْيا وَ دَوائَها

وَ اَخْرَجَهُ مِنْها سالِما

امام رضا علیه السلام فرمود:

کسی که به مال حلال اندک، راضی شود، مخارجش سبک می شود، خانواده اش برخوردار می گردند، خداوند او را به درد و درمان دنیا بینا می کند و ا و را سالم و بی گناه از دنیا به دارالسلام بهشت بیرون می برد.

مسند الامام الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۲۶۹.

۱۱– (۱۰۵) حدیث از حضرت امام جواد علیه السلام

حدیث۱

امام جواد علیه السلام :
مَن زارَ قَبرَ عَمَّتی بِقُمَّ ، فَلَهُ الجَنَّةُ ؛
امام جواد علیه السلام :هر کس قبر عمّه ام (حضرت معصومه علیهاالسلام) را در قم زیارت کند ، بهشت پاداش او است .
کامل الزیارات ، ص ۵۳۶ .

حدیث۲

امام جواد علیه السلام :
الثِّقَةُ بِاللّه ِ ثَمَنٌ لِكُلِّ غالٍ و سُلَّمٌ إلی كُلِّ عالٍ ؛
امام جواد علیه السلام :اعتماد به خدا بهای هر چیز گران بها است ، و نردبانی به سوی هر بلندایی .
. همان ، ج ۷۸ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۳

امام جواد علیه السلام :
القَصدُ إلَی اللّه ِ تعالی بِالقُلوبِ ، أبلَغُ مِن إتعابِ الجَوارِحِ بِالأعمالِ ؛
امام جواد علیه السلام :به دل آهنگ خدا داشتن برتر است تا خسته کردن جوارح به عبادت .
بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۴

امام جواد علیه السلام :
إظهارُ الشَّیءِ قَبلَ أن یُستَحكَمُ مَفسَدَةٌ لَهُ ؛
امام جواد علیه السلام :آشکار کردن چیزی پیش از استوار شدن ، مایه تباهی آن است .
تحف العقول ، ص ۴۵۷ .

حدیث۵

امام جواد علیه السلام :
المُؤمِنُ یَحتاجُ إلی تَوفِیقٍ مِنَ اللّه ِ و واعِظٍ مِن نَفسِهِ و قَبولٍ مِمَّن یَنصَحُهُ ؛
امام جواد علیه السلام :مؤمن به توفیق از جانب خدا ، پند دهنده ای از درون خویش و پذیرش خیرخواهیِ آن که خیرخواه اوست ، نیازمند است .
همان ، ص ۴۵۷ .

حدیث۶

امام جواد علیه السلام :

مُلاقاةُ الإخوانِ نُشرَةٌ و تَلقیحٌ لِلعَقلِ و إن کانَ نَزرا قَلیلًا ؛

امام جواد علیه السلام :دیدار برادران مایه سلامتی و رشد عقل است ؛ اگرچه بسیار اندک باشد .

الأمالی ، مفید ، ص ۳۲۹ .

حدیث۷

امام جواد علیه السلام :

مَنِ انقَادَ إلَی الطُّمأ نینَةِ قَبلَ الخُبرةِ فَقَد عَرَضَ نَفسَهُ لِلهَلَکَةِ و العاقِبَةِ المُتعِبَةِ ؛

امـام جواد علیه السـلام :هر که پیش از آزمودن ، به کسـی اطمینـان کنـد ، خود را در معرض هلاکت و فرجامی رنـج آور قرار داده است .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۸

امام جواد علیه السلام :

لا یَضُرُّکَ سَخَطُ مَن رِضاهُ الجَورُ ؛

امام جواد علیه السلام :خشم کسی که خشنودی اش ستم گری است ، به تو زیان نمی رساند .

همان ، ج ۷۵ ، ص ۳۸۰ .

حدیث۹

امام جواد علیه السلام :

غِنَی المُؤمِنِ غِناهُ عَنِ النّاسِ ؛

امام جواد علیه السلام :توان گری مؤمن در بی نیازی از مردم است .

. همان ، ص ۱۰۹ .

حدیث۱۰

امام جواد علیه السلام :

قَد عاداکَ مَن سَتَرَعَنکَ الرُّشدَ اتِّباعا لِما تَهواهُ ؛

امام جواد علیه السلام :آن که برای پیروی از هوس تو ، راه پیشرفت را از تو پنهان کند ، با تو دشمنی کرده است .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۱۱

امام جواد علیه السلام :

الأیامُ تَهتِکُ لَکَ الأمرَ عَنِ الأسرارِ الکامِنَةِ ؛

امام جواد علیه السلام :روزگار رازهای نهان را بر تو آشکار می کند .

همان ، ص ۳۶۵ .

حدیث۱۲

امام جواد علیه السلام :

أنَا أعلَمُ بِسَرائِرِکُم و ظَواهِرِکُم و ما أنتُم صائِرونَ إلَیهِ ؛

امام جواد علیه السلام :من از نهان و آشکار شما و فرجامی که به سوی آن می روید ، آگاه ترم .

. بحار الأنوار ، ج ۵۰ ، ص ۱۰۸ .

حدیث۱۳

امام جواد علیه السلام :

إعلَم أنَّکَ لَن تَخلُوَ مِن عَینِ اللّه ِ فَانظُر کَیفَ تَکُونُ ؛

امام جواد علیه السلام :بدان که از دید خداوند پنهان نیستی ، پس بنگر چگونه ای .

. تحف العقول ، ص ۴۵۵ .

حدیث۱۴

امام جواد علیه السلام :

مَنِ استَحسَنَ قَبیحا کانَ شَریکا فیهِ ؛

امام جواد علیه السلام :هر که کار زشتی را نیک بشمارد ، در آن کار شریک است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۸۲ .

حدیث۱۵

امام جواد علیه السلام :

مَنِ انقَطَعَ إلی غَیرِ اللّه ِ وَکَلَهُ اللّه ُ إلَیهِ ؛

امام جواد علیه السلام :آن که به غیر خداوند روی آورد ، خداوند به همو واگذارش کند .

بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۵ .

حدیث۱۶

امام جواد علیه السلام :

مَن أطاعَ هَواهُ أعطی عَدُوَّهُ مُناهُ ؛

امام جواد علیه السلام :آن که از هوای نفس خود پیروی کند ، آرزوی دشمنش را برآورده است .

همان ، ج ۶۷ ، ص ۷۸ .

حدیث۱۷

امام جواد علیه السلام :

إتَّئِد تُصِب أو تَکَد ؛

امام جواد علیه السلام :شتاب مکن تا برسی یا نزدیک شوی .

. نزهةُ النّاظر ، ص ۱۳۵ .

حدیث۱۸

امام جواد علیه السلام :

لاتَکُن وَلِیّا لِلّهِ فِی العَلانِیَةِ ، عَدُوّا لَهُ فِی السِّرِّ ؛

امام جواد علیه السلام :در ظاهر ، دوست خدا و در باطن ، دشمن خدا مباش .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۳۶۵ .

حدیث۱۹

امام جواد علیه السلام :

تَأخیرُ التَّوبَةِ إغتِرارٌ ؛

امام جواد علیه السلام :تأخیر در توبه کردن فریب خوردن است .

. تحف العقول ، ص ۴۵۶ .

حدیث۲۰

امام جواد علیه السلام :

مَن هَجَرَ المُداراةَ قارَبَهُ المَکرُوهُ ؛

امام جواد علیه السلام :آن که سازش و مدارا را ترک کند ، ناگواری به او روی آورد .

. بحار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۳۴۱ .

حدیث۲۱

امام جواد علیه السلام :

مَن لَم یَعرِفِ المَوارِدَ أعیَتْهُ المَصادِرُ ؛

امام جواد علیه السلام :کسی که راه ورود به کاری را نشناسد ، راه برون شدن از آن درمانده اش می کند .

همان ، ج ۷۵ ، ص ۳۶۴ .

حدیث۲۲

امام جواد علیه السلام :

مَن رَضِیَ بِدونِ الشَّرَفِ مِنَ المَجلِسِ لَم یَزَلِ اللّه ُ و مَلائِکَتُهُ یُصَلُّونَ عَلَیهِ حَتّی یَقومَ ؛

امام جواد علیه السلام :هر که از نشستن در پایین مجلس خرسند باشد ، خدا و فرشتگانش پیوسته بر او درود می فرستند تا آن گاه که برخیزد .

تحف العقول ، ص ۴۸۶ .

حدیث۲۳

امام جواد علیه السلام :

مَن رَضِیَ بِالعافِیَةِ مِمَّن دُونَهُ رُزِقَ السَّلامَةَ مِمَّن فَوقَهُ ؛

حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام جواد علیه السلام چنین روایت می کند :هر کس از عافیت زیر دستانش خشنود باشد ، از بالا دستش در امان می ماند .

همان ، ص ۵۴ .

حدیث۲۴

امام جواد علیه السلام :

أفضَلُ أعمالِ شیعَتِنَا انتِظارُ الفَرَجِ

حضرت عبد العظیم علیه السلام از امام جواد علیه السلام چنین روایت می کند :برترین اعمال شیعیان ما انتظار فرج [ظهور امام زمان علیه السلام] است .

کمال الدین ، ص ۳۷۷ .

حدیث۲۵

امام جواد علیه السلام :

اَلْمُؤمِنُ یَحْتاجُ إلی ثَلاثِ خِصالٍ: تَوْفیقٍ مِنَ اللّهِ وَواعِظٍ مِنْ نَفْسِهِوَقَبُولٍ مِمَّنْ یَنْصَحُهُ؛

مؤمن نیازمند سه چیز است: توفیقی از پروردگار، پند دهنده ای از درون خویش وپذیرش از نصیحت کنندگان.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۳۵۸، ح ۱

حدیث۲۶

امام جواد علیه السلام :

مَن غَلَبَ جَزَعُهُ عَلی صَبرِهِ حَبِطَ أجرُهُ؛

هر که بی تابی اش بر شکیبایی اش چیره آید ، اجرش تباه می شود.

حدیث۲۷

امام جواد علیه السلام :

مَن شَهِدَ أمرا فَکَرِهَهُ کانَ کَمَن غابَ عَنهُ ومَن غابَ عَن أمرٍ فَرَضِیَهُ کانَ کَمَن شَهِدَهُ؛

هر که حاضـر و ناظر کاری باشـد و آن را ناپسـند دارد ، مانند کسـی است که [آن هنگام] غایب بوده ، و هر که در کاری حاضـر و ناظر نباشد ، ولی بِدان راضی باشد ، مانند کسی است که خود در آن حضور (و مشارکت) داشته است .

حدیث۲۸

امام جواد علیه السلام :

مَن أصغى إلى ناطِقٍ فَقَد عَبَدَهُ فَإن کانَ النّاطِقُ عَنِ اللّه ِ فَقَد عَبَدَ اللّه َ وإن کانَ النّاطِقُ یَنطِقُ عَن لِسانِ إبلیسَ فَقَد عَبَدَ إبلیسَ؛

هر که گوش به گفته سـخنگویی دهـد ، در واقع او را پرستیـده است . اگر [آن سـخنگو] از خـدا بگوید ، خدا را پرستیده ، و اگر از شیطان بگوید ، شیطان را پرستیده است.

حدیث۲۹

امام جواد علیه السلام :

تَأخیرُ التَّوبَةِ إغترارٌ؛

به تأخیر انداختن توبه ، فریبْ خوردگی است.

حدیث۳۰

امام جواد علیه السلام :

طُولُ التَّسویفِ حَیَرةٌ؛

امروز و فردا کردنِ بسیار ، سرگردانی است.

حدیث۳۱

امام جواد علیه السلام :

اَلإصرارُ عَلَى الذَّنبِ أمنٌ لِمَکرِ اللّه ِ ؛

پافشاری بر گناه ، ایمن شمردن خویش از مکر خداست.

حدیث۳۲

امام جواد علیه السلام :

إظهارُ الشَّیءِ قَبلَ أن یُستَحکَمَ مَفسَدَةٌ لَهُ؛

علنی کردن چیزی ، پیش از آن که استوار شود ، مایه تباهی آن است.

حدیث۳۳

امام جواد علیه السلام :

اَلمُؤمِنُ یَحتاجُ إلی تَوفیقٍ مِنَ اللّه ِ و واعِظٍ مِن نَفسِهِ وقَبولٍ مِمَّن یَنصَحُهُ؛

مؤمن ، نیازمندِ توفیق از جانب خداوند و اندرز دادن به خویش و پذیرش اندرز از کسی است که پندش می دهد.

حدیث۳۴

امام جواد علیه السلام :

ما مِنّا إلّا وهُوَ قائِمٌ بِأَمرِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ ، وهادٍ إلی دینِ اللّه ِ

امام جواد علیه السلام : از ما نیست مگر کسی که به امر خداوند عز و جل کمر بسته و به سوی دین خدا هدایت می کند.

کمال الدین : ۳۷۸ / ۲ ، الاحتجاج : ۲ / ۴۸۱ / ۳۲۴ کلاهما عن عبد العظیم بن عبد اللّه الحسنیّ .

حدیث۳۵

امام جواد علیه السلام :

نَحنُ خُزّانُ اللّه ِ عَلی عِلمِهِ وغَیبِهِ وحِکمَتِهِ ، وأوصِیاءُ أنبیائِهِ ، وعِبادٌ مُکرَمونَ

امام جواد علیه السلام : ما گنجوران خداوندیم در علم و غیب و حکمت او و اوصیای پیامبرانش و بندگان ارجمند او هستیم.

الثاقب فی المناقب : ۵۲۲ / ۴۵۵ عن علیّ بن أسباط .

حدیث۳۶

امام جواد علیه السلام :

الحَمدُ للّه ِ الَّذی خَلَقَنا مِن نورِهِ بِیَدِهِ ، واصطَفانا مِن بَرِیَّتِهِ ، وجَعَلَنا اُمناءَهُ عَلی خَلقِهِ

امام جواد علیه السلام : سپاس خدایی را که ما را با دست خود از نور خویش آفرید و از میان بندگانش ما را برگزید و ما را معتمدان در میان خلایقش قرار داد.

دلائل الإمامة : ۳۸۴ / ۳۴۲ عن محمّد بن إسماعیل عن الإمام العسکریّ علیه السلام ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۳۸۷ مرسلاً .

حدیث۳۷

امام جواد علیه السلام :

ـ فی قُنوتِهِ ـ : اللّهُمَّ أدل لِأَولِیائِکَ مِن أعدائِکَ الظّالِمینَ . . .

الَّذینَ . . . اتَّخَذوا ـ اللّهُمَّ ـ مالَکَ دُوَلاً ، وعِبادَکَ خَوَلاً ، وتَرَکُوا اللّهُمَّ عالَمَ أرضِکَ فی بَکماءَ عَمیاءَ ظَلماءَ مُدلَهِمَّةٍ ، فَأَعیُنُهُم مَفتوحَةٌ ، وقُلوبُهُم عَمِیَةٌ ، ولَم تُبقِ لَهُمُ اللّهُمَّ عَلَیکَ مِن حُجَّةٍ . لَقَد حَذَّرتَ اللّهُمَّ عَذابَکَ وبَیَّنتَ نَکالَکَ ، ووَعَدتَ المُطیعینَ إحسانَکَ ، وقَدَّمتَ إلَیهِم بِالنُّذرِ ، فَآمَنَت طائِفَةٌ ، فَأَیِّدِ اللّهُمَّ الَّذینَ آمَنوا عَلی عَدُوِّکَ وعَدُوِّ أولِیائِکَ ، فَأَصبَحوا ظاهِرینَ وإلَی الحَقِّ داعینَ ولِلإِمامِ المُنتَظَرِ القائِمِ بِالقِسطِ تابِعینَ

امام جواد علیه السلام ـ در قنوت خود ـ : بار خدایا، دوستانت را بر دشمنان ستمگرت

پیروز گردان،... همانان که... اموال تو را در میان خود دست به دست چرخاندند و بندگانت را به بردگی گرفتند و جهان سرزمین تو را، بار خدایا، در کری و کوری و تاریکی شدید رها کردند، چشمانشان باز است و دلهایشان کور و برای آنان، بار خدایا، بر تو

حجّتی نمانـده است؛ بار خـدایا، تو آنان را از عـذاب خود برحذر داشتی و کیفرت را برایشان روشن ساختی و به فرمانبرداران، وعده احسـانت را دادی و پیشـاپیش به آنان هشـدار دادی، پس طایفه ای ایمان آوردنـد ـ بار خـدایا، کسانی را که ایمان آوردنـد در برابر دشـمن خود و دشمن دوستانت تأیید فرما ـ و آشکار (و پیروز) گردیدند و دعوتگر به سوی حقّ شدند و پیروی از امام منتظر عدالت گستر را پیشه کردند.

مهج الدعوات : ۶۰ .

حدیث۳۸

امام جواد علیه السلام :

ثَلاثُ خِصالٍ تُجتَلَبُ بِهِنَّ المَحَبَّةُ : الإِنصافُ فِی المُعاشَرَةِ، وَالمُؤاساةُ فِی الشِّدَّةِ وَالاِنطِواعِ ، وَالرُّجوعُ إلی قَلبٍ سَلیمٍ .

امـام جواد علیه السـلام : با سه خصـلت ، دوستی را به دست می آورنـد : انصاف در معاشـرت ، همـدردی [با دیگران]در خوشـی و ناخوشی ، و داشتن قلبی پاک [از گناهان].

کشف الغمّۀ : ۳ / ۱۳۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۸۲ / ۷۷ .

حدیث۳۹

امام جواد علیه السلام :

مَن انقادَ إلَی الطُمَأنینَۀِ قَبلَ الخُبرَۀِ فَقَد عَرَّضَ نَفسَهُ لِلهَلَکَۀِ ، ولِلعاقِبَۀِ المُتعِبَۀِ .

امـام جواد علیه السـلام : هرکه پیش از آزمودنِ [کسـی] تسـلیم اطمینـان شود ، خود را در معرض هلاکت و عاقبت رنـج آلود ، قرار داده است .

الدرّۀ الباهرۀ : ۳۹ ، أعلام الدین : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۴۰ / ۱۳ .

حدیث۴۰

امام جواد علیه السلام :

إیّاکَ و مُصاحَبَۀَ الشِّرّیرِ ؛ فَإِنَّهُ کَالسَّیفِ المَسلولِ ؛ یَحسُنُ مَنظَرُهُ ، ویقَبُحُ أثَرُهُ .

امـام جواد علیه السـلام : از مصاحبت با شـخص شـریر بپرهیز ، که چون شمشـیرِ برهنه است ؛ منظره اش نیکو و اثر (زخم) آن زشـت است .

الدرّه الباهرۀ : ۴۰ ، أعلام الدین : ۳۰۹ ولیس فیه «المسلول» ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۹۸/۳۴ و ج ۷۸/۳۶۴/۵ .

حدیث۴۱

امام جواد علیه السلام :

أمّا هذِهِ الدُّنیا فَإِنّا فیها مُغتَرِفونَ ، ولکِن مَن کانَ هَواهُ هَوی صاحِبِهِ ودانَ بِدینِهِ فَهُوَ مَعَهُ حَیثُ کانَ ، والآخِرَۀُ هِیَ دارُ القَرارِ .

امـام جواد علیه السـلام : امّـا این دنیاست که ما از آن بهره گیرانیم ؛ لیکن هرکه علاقه اش ، همان علاقه دوسـتش باشـد و به دین او گراید ، هرجا که باشد ، همراه او خواهد بود و آخرت ، سرای ماندن است .

تحف العقول : ۴۵۶ ، تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۷ عن محمّد بن عیسی نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۸ / ۱ .

حدیث۴۲

امام جواد عليه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ عبدُ العَظيمِ الحَسَنيُّ عن ذی الكِفلِ ما اسمُهُ ؟ وهلَ كانَ مِن المُرسَلينَ ؟ ـ : بَعَثَ اللّه ُ تعالى جَلَّ ذِكرُهُ مِائةَ ألفِ نَبيٍّ وأربَعةً وعِشرينَ ألفَ نَبيٍّ ، المُرسَلونَ مِنهُم ثلاثُمِائةٍ وثلاثَةَ عَشَرَ رجُلًا ، وإنّ ذا الكِفلِ مِنهُم صلواتُ اللّه عليهم . وكانَ بَعدَ سُليمانَ بنِ داوودَ عليه السلام ، وكانَ يَقضی بينَ النّاسِ كما كانَ يَقضی داوودُ ، ولَم يَغضَبْ إلّا للّه عَزَّوجلَّ ، وكانَ اسمُهُ عُويديا ، وهُو الّذی ذَكَرَهُ اللّه ُ تعالى جَلّت عظَمتُهُ فی كِتابِهِ حيثُ قالَ : «واذْكُرْ إسْماعيلَ واليَسَعَ وذا الكِفْلِ وكُلٌّ مِنَ الأخْيارِ» .

امام جواد عليه السلام ـ در پاسخ به عبدالعظيم حسنى كه پرسيد نام ذوالكفل چه بود و آيا از پيامبران مرسل بوده است يا نه؟ ـ فرمود : خداوند متعال يكصد و بيست و چهار هزار پيغمبر فرستاد كه سيصد و سيزده نفر آنان مرسل بودند و ذوالكفل يكى از آن مرسلين عليهم السلام مى باشد. او بعد از سليمان بن داوود عليه السلام مى زيست و در ميان مردم مانند داوود قضاوت مى كرد و جز براى خداوند عز و جل خشم نگرفت. نامش عويديا بود و او همان كسى است كه خداوند متعال در كتاب خود از وى نام برده است، آنجا كه مى فرمايد : «و ياد كن اسماعيل و يَسَع و ذوالكفل را كه همه از نيكانند».

قصص الأنبياء : ۲۱۳/۲۷۷ .

حدیث۴۳

امام جواد عليه السلام :

ـ لمّا سُئل عن المَوتِ ـ : هُوالنَّومُ الّذی يأتيكُم كُلَّ ليلَةٍ إلّا أنّهُ طويلٌ مُدَّتُهُ لا يُنتَبَهُ مِنهُ إلّا يَومَ القيامَةِ ، فمَن رأى فی نَومِهِ من أصنافِ الفَرَحِ ما لا يُقادِرُ قَدرَهُ ، ومِن أصنافِ الأهوالِ ما لا يُقادِرُ قَدرَهُ ، فكيفَ حالُ فَرِحٍ فی النَّومِ ووَجِلٍ فيهِ ؟ هذا هُو المَوتُ ، فاستَعِدُّوا لَهُ .

امام جواد عليه السلام ـ در پاسخ به سؤال از مرگ ـ فرمود: همان خوابى است كه هر شب به سراغ شما مى آيد، جز اينكه مدتش طولانى است و انسان از اين خواب بيدار نمى شود مگر در روز رستاخيز. پس ، مرده كسى است كه در خواب خود انواع شادى هاى بى شمار و انواع ترس و وحشت هايى كه قادر به شمارش آنها نيست مى بيند. حال [بنگر]چگونه است حال آنكه در خواب شاد است و آنكه در آن دچار ترس و هراس است؟ اين است مرگ؛ پس خود را براى آن آماده سازيد.

معانی الأخبار : ۲۸۹/۵ .

حدیث۴۴

امام جواد عليه السلام :

القَصدُ إلَى اللّه تعالى بالقُلوبِ أبلَغُ مِن إتعابِ الجَوارحِ بالأعمالِ .

امام جواد عليه السلام : ره سپردن به سوى خداوندمتعال با دلها، از به رنج افكندن اعضاى بدن با اعمال رساننده تر [به سر منزل مقصود]است.

الدّرة الباهرة : ۳۹.

حدیث۴۵

امام جواد عليه السلام :

الفَضائلُ أربَعةُ أجناسٍ :أحَدُها : الحِكمَةُ ، وقِوامُها فى الفِكرَةِ ، والثانى : العِفَّةُ ، وقِوامُها فى الشَّهوَةِ ، والثالثُ : القُوَّةُ ، وقِوامُها فى الغَضَبِ ، والرابعُ : العَدلُ ، وقِوامُهُ فى اعتِدالِ قُوَى النفسِ .

امام جواد علیه السلام : فضیلتها چهار گونه اند: اول، حکمت که جانمایه آن اندیشه است. دوم، عفّت که جانمایه اش شهوت است. سوم، قدرت که جانمایه اش خشم است. چهارم، عدل که قوام آن در اعتدال قوای نفسانی است.

کشف الغمّة : ۳/۱۳۸ .

حدیث۴۶

امام جواد علیه السلام :

مَن شَهِدَ أمرا فكَرِهَهُ كانَ كمَن غابَعَنهُ ، ومَن غابَ عَن أمرٍ فرَضِيَهُ كانَ كمَن شَهِدَهُ .

امام جواد علیه السلام : کسی که شاهد کاری باشد و آن را ناخوش بدارد مانند کسی است که شاهد آن نبوده است و کسی که شاهد کاری نباشد اما به آن راضی باشد، مانند کسی است که شاهد آن بوده است.

تحف العقول : ۴۵۶.

حدیث۴۷

امام جواد علیه السلام :

مَنِ استَحسَنَ قَبيحا كانَ شَريكا فيهِ .

امام جواد علیه السلام : هر کس کار زشتی را نیک شمارد، در آن کار شریک باشد.

کشف الغمّة : ۳/۱۳۹.

حدیث۴۸

امام جواد علیه السلام :

أهلُ المَعروفِ إلَى اصطِناعِهِ أحوَجُ مِن أهلِ الحاجَةِ إلَيهِ ؛ لأنَّ لَهُم أجرَهُ وفَخرَهُ وذِكرَهُ ، فمَهما اصطَنَعَ الرَّجُلُ مِن مَعروفٍ فإنَّما يَبدأ فيهِ بِنَفسِهِ ، فلا يَطلُبَنَّ شُكرَ ما صَنَعَ إلى نَفسِهِ مِن غَيرِهِ .

امام جواد علیه السلام : نیکوکاران به نیکی کردن نیازمندترند تا کسانی که به آن نیازمندند؛ زیرا پاداش و افتخار و نیکنامیش از آن آنهاست. بنابراین، آدمی هر خوبی که کند، نخست به خود کرده است. پس، نباید به خاطر خوبیی که به خود کرده از دیگران سپاسگزاری بخواهد.

کشف الغمّة : ۳/۱۳۷.

حدیث۴۹

امام جواد علیه السلام :

قَد عاداكَ مَن سَتَرَ عَنكَ الرُّشدَ اتِّباعا لِما تَهواهُ .

امام جواد علیه السلام : کسی که به خاطر پیروی از دلخواه تو، راه درست را بر تو پنهان دارد، بیگمان با تو دشمنی کرده است.

أعلام الدين : ۳۰۹ .

حدیث۵۰

امام جواد علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ الإخلاصُ .

امام جواد علیه السلام : برترین عبادت، اخلاص است.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۰۹.

حدیث۵۱

امام جواد علیه السلام :

مَن أصغی إلی ناطِقٍ فقَدعَبَدَهُ، فإن کانَ النّاطِقُ یُؤَدّی عَنِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ فقَد عَبَدَ اللّه َ، وإن کانَ النّاطِقُ یُؤَدّی عنِ الشَّیطانِ فقَد عَبَدَ الشَّیطانَ .

امام جواد علیه السلام : هرکه به گوینده ای گوش سپارد، او را بندگی کرده است؛ اگر آن گوینده از خداوند عز و جل بگوید شنونده خدا را عبادت کرده و اگر از طرف شیطان بگوید شیطان را عبادت کرده باشد .

الکافی : ۶/۴۳۴/۲۴.

حدیث۵۲

امام جواد علیه السلام :

الصَّبرُ عَلَی المُصیبَةِ ، مُصیبَةٌ عَلَی الشامِتِ بها .

امام جواد علیه السلام : صبر کردن بر مصیبت ، مصیبتی است برای آن که از گرفتاری مصیبت دیده شاد می شود .

کشف الغمّة : ۳/۱۳۹ .

حدیث۵۳

امام جواد علیه السلام :

إظهارُ الشَّیءِ قبلَ أن یَستَحکِمَ مَفسَدَةٌ لَهُ .

امام جواد علیه السلام : آشکار کردن چیزی ، پیش از آن که استوار گردد ، موجب تباهی آن می شود .

بحار الأنوار : ۷۵/۷۱/۱۳.

حدیث۵۴

امام جواد علیه السلام :

مَن زارَ قَبرَ عَمَّتِی بِقُمّ فَلَهُ الجَنَّةُ .

امام جواد علیه السلام : هر که قبر عمّه ام را در قم زیارت کند ، پاداشش بهشت باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۶۵/۳ .

حدیث۵۵

امام جواد علیه السلام :

مُلاقاةُ الإخوانِ نُشْرَةٌ وتَلقيحُ العَقلِ ، وإن كانَ نَزْرا قَليلًا .

امام جواد علیه السلام : ملاقات با برادران ، موجب رفع دلتنگی و سبب باروری عقل می شود ، هر چند اندک و کوتاه باشد .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۳ / ۲۶

حدیث۵۶

امام جواد علیه السلام :

كَفى بالمَرءِ خِيانَةً أنْ يكونَ أمينا للخَوَنَةِ .

امام جواد علیه السلام : در خیانتکاری مرد همین بس که امانتدار خیانتکاران باشد.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۶۴/۴.

حدیث۵۷

امام جواد علیه السلام :

أوْحى اللّهُ إلى بعضِ الأنبياءِ :أمّا زُهدُكَ فى الدُّنيا فَتُعَجِّلُكَ الرّاحةَ ، وأمّا انْقِطاعُكَ إلَيَّ فيُعَزِّزُكَ بِى ، ولكنْ هَل عادَيْتَ لى عَدُوّا ووالَيْتَ لى وَلِيّا؟

امام جواد علیه السلام : خداوند به یکی از پیامبران وحی فرمود: دل برکندن تو از دنیا مایه آسودگی زودرس خود توست و دل بستنت به من موجب ارجمندی تو نزد من است. لیکن آیا به خاطر من با کسی دشمنی ورزیده ای و از بهر من با کسی دوستی کرده ای؟

تحف العقول : ۴۵۵ .

حدیث۵۸

امام جواد علیه السلام :

تأخِيرُ التَّوبةِ اغْتِرارٌ ،وطُولُ التّسْويفِ حَيْرَةٌ .

امام جواد علیه السلام : به تأخیر افکندن توبه فریب وغفلت است و طولانی شدن و امروز و فردا کردن، مایه حیرت و سرگشتگی.

تحف العقول : ۴۵۶

حدیث۵۹

امام جواد علیه السلام :

كانتْ مُبايَعةُ رسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله النِّساءَ أنْ يَغْمِسَ يَدَهُ فى إناءٍ فيهِ ماءٌ ثُمّ يُخرِجُها ، وتَغمِسَ النِّساءُ بأيْديهِنَّ فى ذلكَ الإناءِ بالإقْرارِ والإيمانِ باللّهِ والتّصديقِ برسولِهِ .

امام جواد علیه السلام : بیعت پیامبر خدا با زنان بدین گونه بود که دستش را در ظرف آبی فرو می برد و بیرون می آورد و زنان نیز

با اظهار اقرار و ایمان به خدا و تصدیق پیامبرش دستان خود را در آن فرو می بردند.

تحف العقول : ۴۵۷.

حدیث۶۰

امام جواد علیه السلام :

إنّ الإمامَ بَعدی ابْنِی علیٌّ، أمرُهُ أمری ، وقَولُهُ قَولی ، وطاعَتُهُ طاعَتی ، والإمامةُ بعدَهُ فی ابنِهِ الحسنِ .

امام جواد علیه السـلام : امامِ پس از من فرزندم علی است؛ فرمان او فرمان من است، سخن او سخن من و اطاعت از او اطاعت از من؛ و پس از او امامت به فرزندش حسن می رسد.

بحار الأنوار : ۵۰ / ۱۱۸ / ۱ .

حدیث۶۱

امام جواد علیه السلام :

الثِّقَةُ باللّه ِ تعالی ثَمَنٌ لِكُلِ غالٍ ، وسُلَّمٌ إلی كُلّ عالٍ .

امام جواد علیه السلام : اعتمادِ به خداوند متعال، بهای هر چیز گرانی است و نردبان رسیدن به هر بلندایی.

بحار الأنوار : ۷۸/ ۳۶۴/ ۵.

حدیث۶۲

امام جواد علیه السلام :

نِعْمَةٌ لاتُشْكَرُ، كَسَیِّئَةٍ لاتُغْفَرُ؛

نعمتی که سپاسگزاری نشود، مانند گناهی است که آمرزیده نشود.

أعلام الدین، ص ۳۰۹.

حدیث۶۳

امام جواد علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ یَحْتاجُ اِلی ثَلاثِ خِصالٍ: تَوْفیقٍ مِنَ اللّه ، وَ واعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ، وَ قَبولٍ مِمَّنْ یَنْصَحُهُ؛

مؤمن، به سه چیز، نیازمند است: توفیقی از جانب پروردگار، پنددهنده ای از درون خویش و پذیرشی از نصیحت کنندگان.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۵۸، ح ۱.

حدیث۶۴

امام جواد علیه السلام :

الثِّقَةُ بِاللّه ِ ثَمَنٌ لِكُلِّ غالٍ ، سُلَّمٌ إلی عالٍ .

امام جواد علیه السلام : اعتماد به خداوند ، بهای هر گران قیمتی و نردبانِ بلندْمرتبگی است .

الدرّة الباهرة : ص ۴۰ .

حدیث۶۵

امام جواد علیه السلام :

إيّاكَ ومُصاحَبَةَ الشِّرّيرِ ، فَإِنَّهُ كَالسَّيفِ المَسلولِ يَحسُنُ مَنظَرُهُ ويَقبُحُ أثَرُهُ .

امام جواد علیه السلام : از همنشینی با شرور بپرهیز؛ چرا که مانند شمشیر آخته ، خوشْ منظر و زشتْ اثر است .

الدرّة الباهرة : ص ۴۰ .

حدیث۶۶

امام جواد علیه السلام :

اَلْقَصْدُ اِلَى اللّه تَعالى بِالْقُلُوبِ

اَبْلَغُ مِن اتْعابِ الْجَوارِحِ بِالْأعْمالِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

توجه قلبی به خدا، رساتر است

از زحمت دادن اعضاء و جوارح به عمل.

بحارالانوار ۷۸/۳۶۴.

حدیث۶۷

امام جواد علیه السلام :

الثِّقَةُ بِاللّه ثَمَنٌ لِكُلِّ غالٍ

وَسُلَّمٌ اِلى كُلِّ عالٍ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

اطمینان و توکل بر خدا بهای هر چیز گرانقیمت

و نردبان هر مقام بالا و رفیعی است.

بحارالانوار، ۷۸، ۳۶۴.

حدیث۶۸

امام جواد علیه السلام :

إذا نَزَلَ الْقَضاءُ ضاقَ الْفَضاءُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

آنگاه که قضای الهی فرا رسد،

فضا هم بر انسان تنگ می شود.

بحار ۷۸/۳۶۴

حدیث۶۹

امام جواد علیه السلام :

... اِنَّ أَنْفُسَنا وَأَمْوالَنا

مِنْ مَواهِبِ اللّه ألْهَنیئَةِ وَعواریهِ المُسْتَوْدَعَةِ

یُمَتِّعُ بِما مَتَّعَ مِنْها فیسُرُور وَغِبْطَةٍ

وَیَأْخُذُ ما اَخَذَ مِنْها فی اَجْرٍ و حِسْبَةٍ.

فَمَنْ غَلَبَ جَزَعُهُ عَلی صَبْرِهِ حَبِطَ أَجْرُهُ

وَنَعُوذُ بِاللّه مِنْ ذلِکَ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

همانا جانها و مالهایمان از موهبتهای گوارا و امانتهای سپرده خداوند است، هر چه بخواهد، با خوشحالی وخرسندی از آنها بهره مندمان می گرداند، و هر چه را که بخواهد، با دادن ثواب و پاداش می گیرد، آنکه بی تابیش بر تحمل و استقامت وی افزون شود، اجر او از بین رفته است و از این حالت به خدا پناه می بریم.

تحف العقول، ۷۲۶.

حدیث۷۰

امام جواد علیه السلام :

لاتَکُنْ وَلیّا لِلّهِ فِی الْعَلانِیَةِ،

عَدُوّا لَهُ فِی السِّرِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

اینگونه مباش که در ظاهر با خدا دوستی کنی

و در پنهانی دشمنی

بحار الانوار ۷۸/۳۶۵.

حدیث۷۱

امام جواد علیه السلام :

اَلْمُؤمِنُ یَحْتاجُ اِلی تَوْفیقٍ مِنَ اللّه

وَواعِظٍ مِنْ نَفْسِهِ وَقَبُولٍ مِمَّنْ یَنْصَحُهُ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

مؤمن به سه چیز محتاج است:

۱ـ توفیق الهی، که کارها را بخوبی به پیش ببرد.

۲ـ واعظ درونی که هرلحظه او را پند و انذار دهد.

۳ـ پذیرش نصحیت کسی که او را پند می دهد.

تحف العقول، ص ۷۲۹.

حدیث۷۲

امام جواد علیه السلام :

اَوْحَی اللّهُ اِلی بَعْضِ الأنبیاءِ:

أمّا زُهْدُکَ فی الدُّنیا فَتُعَجِّلُکَ الرّاحَهَ

وَامّا انْقِطاعُکَ اِلیَّ فَیُعَزِّزُکَ بی،

وَلکِنْ هَلْ عادَیْتَ لی عَدُوّا وَ والَیْتَ لی وَلیّا.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

خداوند به یکی از پیامبران وحی کرد:

امّا زُهد تو، آسایشی را به دنبال دارد که به زودی به تو خواهد رسید،

امّا جدایی از دیگران و پیوستنت به من، تو را عزیز خواهد کرد، (اینها برای خودت بود)

امّا آیا برای من با دشمنم دشمنی کردی؟ و با دوستم رفاقت کردی؟

تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث۷۳

امام جواد علیه السلام :

کَتَبْتُ اِلی اَبیجَعفرِالثّانی علیه السلام: عَلِّمنی شَیْئا إذا أنَا قُلْتُهُ کُنْتُ مَعَکُمْ فِی الدُّنیا وَالآخِرَهِ، قالَ: فَکَتَبَ بِخَطِّهِ أَعْرِفُهُ:

اَکْثِرْ مِنْ تِلاوَهِ «إنّا أنزَلْناهُ»

وَرَطِّبْ شَفَتَیْکَ بِالأسْتِغْفارِ.

اسماعیل بن سهل گوید:

خدمت امام جواد علیه السلام نوشتم، چیزی به من تعلیم فرما که اگر آن را بگویم (بخوانم) در دنیا و آخرت با شما باشم. حضرت به خط خود نوشت:

سوره «انا انزالناه» را زیاد بخوان

و لبهایت به گفتن استغفار « تر » باشد،

(یعنی آنقدر استغفار کُنی که هیچگاه لبت خشک نشود).

ثواب الاعمال، ص ۱۹۷.

حدیث۷۴

امام جواد علیه السلام :

ما عَظُمَتْ نِعَمُ اللّهِ عَلی اَحَدٍ

إلاّ عَظُمَتْ إلَیْهِ حوائِجُ النّاسِ

فَمَنْ لَمْ یَحْتَمِلْ تِلْکَ الْمعُونَهَ

عَرَّضَ تِلْکَ النّعِمَةَ لِلزَّوالِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

عظمت و بزرگی نعمتهـای الهی بر کسـی معلـوم نمی شـود مگر آنکه مردم از او درخواسـتهای بزرگی بکننـد و هر کس این سـخن (درخواستهای مردم) را تحمل نکند، (پاسخ نگوید) آن نعمت خداوندی را در معرض نابودی قرار داده است.

الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵.

حدیث۷۵

امام جواد علیه السلام :

اَلدّینُ عِزٌّ

وَالْعِلمُ کَنزٌ

وَالصَّمْتُ نُورٌ

وَغایَةُ الزُّهدِ ألوَرَعُ

وَلاهَدْمَ لِلدّینِ مِثْلُ الْبِدَعَ

وَلااَفسَدَ لِلرَّجُلِ مِنَ الطّمَعِ

وَبِالرّاعی تَصْلِحُ الرَّعِیّةُ

وَبِالدُّعاءِ تُصْرَفُ الْبَلِیَّةُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

دین سرفرازی است،

و دانش، گنج است،

و سکوت نوری است،

و نهایت زهد پاکدامنی است،

و هیچ چیز مثل بدعت دین را از بین نمی برد،

و هیچ چیز مثل طمع مرد را تباه نمی کند،

و به واسطه رؤساء مردم هم اصلاح می شوند،

و بلا به وسیله دعا بر طرف می گردد.

الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵ ؛ مسند امام جواد ۲۴۶.

حدیث۷۶

امام جواد علیه السلام :

تَوَسَّدِ الصَّـبْرَ وَاعْتَـنِقِ الْفـقْرَ

وَارْفَضِ الشَّهَواتِ وَخالِفِ الهَوی

وَاعْلَمْ أنَّکَ لَنْ تَخْلُو مِنْ عَیْنِ اللّهِ

فَانْظُرْ کَیْفَ تـکُونَ.

مردی از امام جواد علیه السلام درخواست نصیحت کرد.

حضرت فرمود: می پذیری؟

گفت: آری.

فرمود:

صبر را بالش خودساز، فقر را در آغوش بگیر،

لذتها را رها کن، با هوس مخالفت کن ،

و بدان که هرگز از دید خداوند بیرون نیستی،

پس آنگاه ببین در چه حالتی هستی.

تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث۷۷

امام جواد علیه السلام :

ثَلاثٌ یَبْلُغْنَ بِالْعَبْدِ رِضْوانَ اللّهِ تَعالی:

کِثْرَةُ الْاءسْتِغفارِ

وَلِینُ الْجانِبِ

وَکَثْرَةُ الصَّدَقَةِ.

وَثَلاثٌ مَنْ کُنَّ فیهِ لَمْ یَنْدَمْ:

تَرْکُ الْعَجَلةِ

وَالْمَشَوَرَةِ

وَالتَّوَکُّلِ عَلیَ اللّهِ عِنْدَ الْعَزْمِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

سه چیز است که اگر در کسی باشد سبب خوشنودی خداست:

* زیاد استغفار کردن

* و همنشینی خوب

* زیاد صدقه دادن

و سه چیز است که هرکس دارا باشد پشیمان نمی شود :

* پرهیز از عجله و شتاب

* مشورت در کارها

* توکل بر خدا وقتی تصمیم به انجام کاری گرفت.

الفصول المهمه ۲۷۴/۲۷۵

حدیث۷۸

امام جواد علیه السلام :

لاتُـعاجِلُوا الْأمْرَ قَبْلَ بُـلُوغِهِ فَتَـنْدَمُوا
وَلايَطُولَنَّ عَلَيْكُمُ الْأمَدُ فَتَقْسُو قُلُوبُكمْ
وَارْحَـمُوا ضُـعَفـاءَ كُـمْ
وَاطْلُبُوا مِنَ اللّهِ الرَّحْمَةَ بِالرَّحْمَةِ فيهِمْ.
امام جواد علیه السلام فرمود:
در هیچ کاری قبل از آنکه وقتش برسد عجله نکنید که پشیمان خواهید شد و زمان انجام آن طولانی نشود که سنگدل خواهید شد
و به ضعیفان رحم کنید، و با این کار رحمت خدا را به دست آورید
(یعنی اگر به افراد ناتوان رحم کردید،
خـداوند به شـما رحـم خواهـد کرد)
العقول المهمة ۲۷۴/۲۷۵

حدیث۷۹

امام جواد علیه السلام :
تَأْخيرُالتَّوْبَةِ اغْتِرارٌ
وَطُولُ التَسْـويفِ حَـيْرَةٌ
وَالْاءعْتِـلالُ عَـلىَ اللّه هَـلَـكَةٌ
وَالْاءصْرارُ عَلَى الذَّنْبِ أَمْنٌ لِمَكْرِ اللّه
«وَلايَـأمَنُ مَكْرَ اللّهِ إلاَّ الْقَومُ الخاسِرُونَ»
امام محمد تقی علیه السلام فرمود:
تأخیر توبه و پشیمانی، غرور است،
و ادامه تأخیر، حیرت و سر گردانی،
و امروز و فردا کردن با خدا، هلاکت،
و تکرار گناه، ایمنی از مکر خداست،
«و از مکر خدا جز زیانکاران ایمن نباشند»
تحف العقول، ص ۷۲۹.

حدیث۸۰

امام جواد علیه السلام :
مَنْ اَصْـغی اِلی نـاطِـقٍ فَقَدْ عَبَـدَهُ،
فَإنْ كانَ النّـاطِقُ عَنِ اللّه فَقَـدْ عَبَدَاللّه َ،
وَانْ كانَ النّاطِقُ يَنْطِقُ عَنْ لِسانِ إبْليسَ
فَـقَـدْ عَبَـدَ إبْـليـسَ.
امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

هر کس به گوینده ای گوش دهد

(از او حرف شنوی داشته باشد) او را پرستیده،

پس اگر گوینده سخن از خدا بگوید،

او نیز خدا را عبادت کرده است،

و اگر از شیطان بگوید،

او هم بنده شیطان شده است.

تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث۸۱

امام جواد علیه السلام :

إظْهارُ الشَّیْی ءِ قَبْلَ اَنْ یُستَحْکَمَ

مَفْسَـدَةٌ لَـهُ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

آشکار کردن هرچیزی پیش از استحکام یافتن،

سبب خرابی آن خواهد بود.

تحف العقول، ص ۷۲۹.

حدیث۸۲

امام جواد علیه السلام :

مَنْ شَهِدَ أمْرا فَکَرِهَهُ کانَ کَمَنْ غابَ عَنْهُ

ومَنْ غابَ عَنْ اَمرٍ فَرَضِیَهُ کانَ کَمَنْ شَهِدَهُ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

هرکس در کاری شرکت داشته باشد ولی از آن کار ناراضی باشد مثل کسی است که در آن کار دست ندارد، و آن که غایب باشد و راضی، مانند کسی که در آن کار شریک است.

تحف العقول ۷۲۶.

حدیث۸۳

امام جواد علیه السلام :

اَلْأیّامُ تَهْتِکُ لَکَ الاَمْرَ عَنِ الأسْرارِ الْکامِنَهِ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

روزگار از رازهای نهفته

برایت پرده بر می دارد.

بحارالانوار ۷۸/۳۶۵.

حدیث۸۴

امام جواد علیه السلام :

راكِبُ الشَّهَواتِ لاتُسْتَقالُ لَهُ عَثْرَةٌ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

کسی که بر مرکب شهوت سوار است،

هیچ لغزشی، از او بخشوده نمی شود.

بحارالانوار ۷۸/۷۰.

حدیث۸۵

امام جواد علیه السلام :

مَنْ أمِلَ فاجِرا

كانَ اَدْنى عُقُوبَتِهِ الْحِرْمانُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

هر کس به انسان بدکاری امید داشته باشد،

کمترین عقوبت او

محرومیت و نرسیدن به آرزوی خود است.

العقول المهمة ۲۷۴/۲۷۵؛ مسند امام جواد ۲۴۸.

حدیث۸۶

امام جواد علیه السلام :

مَنْ انْقادَ اِلى الطُّمَأْنينَةِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ

فَقَدْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلْهَلَكَةِ وَالْعاقِبَةِ الْمُتِعْبَةِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

هر کس قبل از آزمایش نسبت به چیزی اطمینان پیدا کند (بدون آگاهی اعتماد کند) خودش را در معرض نابودی و عاقبتی دردناک قرار داده است.

بحار ۷۱/۳۴۰.

حدیث۸۷

امام جواد علیه السلام :

عِزُّ الْمُؤمِنِ، غِناهُ عَنِ النّاسِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

عزّت مؤمن در بی نیازی از مردم است

(یعنی خود را نیازمنـد خـدا بداند)

بحار ۷۵/۱۰۹.

حدیث۸۸

امام جواد علیه السلام :

اَمّا هذِهِ الدُّنیا فَإنّا فیها مُغْتَرِقُونَ وَلکِنْ مَنْ کانَ هَواهُ هَوی صاحِبِهِ ودانَ بِدینِهِ فَهُوَ مَعَهُ حَیْثُ کانَ، وَالْاخِرَةُ هِیَ دارُالقَرارِ.

امام جواد به یکی از دوستان خود نوشت:

ما همه در این دنیا با هم آشـناییم و با هم زنـدگی می کنیم ولی هرکس با دوسـتش همفکر باشـد و از مکتب و مرام او پیروی کند، هرجـا برود بـا اوسـت و خـانه همیشـگی، آخرت است. [یعنی اگر بـا مـا همفکر باشـی و از مـا پیروی کنی همیشه بـا مـایی حـتی در آخرت].

تحف العقول، ص ۷۲۶.

حدیث۸۹

امام جواد علیه السلام :

إیّـاکَ وَ مُصـاحَبَةَ الشَّـریرِ

فَإنَّهُ کَالسَّیْفِ یَحْسُنُ مَنْظَرُهُ ویَقْبَحُ اَثَرُهُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

از رفـاقت با تبـهکار بپـرهـیز

که مانند شمشیر، ظاهری خوب واثری زشت دارد.

بحار، ج ۱۷، ص ۲۱۴.

حدیث۹۰

امام جواد علیه السلام :

کُفْرُ النِّعْمَةِ داعِیَةٌ لِلْمَقْتِ

وَ مَنْ جـازاکَ بِالشُّـکْرِ

فَقَدْ أعْطاکَ اَکْثَرَ مِمّا اَخَذَ مِنْکَ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

نـاسپاسی نعـمت سبب دشمنی اسـت

و هرکس پاداش تو را با شکر نعمت بدهد،

پـس آنچـه بـه تـو داده اسـت

بیش از آن چیزی است که از تو گرفته.

الفصول المهمة ۲۷۴/۲۷۵

حدیث۹۱

امام جواد علیه السلام :
قَد عاداکَ مَنْ سَتَرَ عَنْکَ الرُّشْدَ
اتّبـاعا لِما تَـهْـواهُ.
امام جواد علیه السلام فرمود:
کسی که به دلخواه تو راههای رشد و ترقّی را
از تو پنهان می کند، با تو دشمنی کرده است.
(یعنی اگر با تـو دوسـت باشـد
راههای خیر و صلاح را به تو نشان خواهد داد).
بحار الانوار ۷۸/۳۶۴.

حدیث۹۲

امام جواد علیه السلام :
لَوْ سَکَتَ الْجاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النّاسُ.
امام محمد تقی علیه السلام فرمود:
اگر نادان سخن نگوید. مردم اختلاف نمی کنند
[سخنان ناآگانه سبب بسیاری از اختلافات است].
الفصول المهمهٔ ۲۷۴/۲۷۵

حدیث۹۳

امام جواد علیه السلام :
مَنْ لَمْ یَرْضَ مِنْ أخیهِ بِحُسْنِ النِّیَّهِٔ
لَـمْ یَـرْضَ بِالْعَـطِیَّـهِٔ.
امام جواد علیه السلامفرمود:
کسی که حسن نیت برادر مؤمن خود را نپسندد
هـدیه و بخشش او را نخـواهـد پسندید،
(ارزش نیّت خیر از هدیه مادی بهتر است)
بحارالانوار ۷۸/۳۶۴.

حدیث۹۴

امام جواد علیه السلام :
اَلتَّحَـفُّـظُ عَلی قَدْرِ الْخَـوْفِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

حفاظت به مقـدار ترس لازم است.

(یعنی به مقداری که خطر وجود دارد حفاظت باید کرد

و نه بیشتر و زیاده روی درست نیست).

بحار ۷۸/۳۶۵.

حدیث۹۵

امام جواد علیه السلام :

لَوْكانَتِ السَّمواتُ وَالْأَرْضُ رَتْقا عَلى عَبْدٍ

ثُمَّ اتَّقَىَ اللّه َ تَعالى لَجَعَلَ مِنْها مَخْـرَجا.

امام جواد علیه السلام فرمود:

اگر آسمانها و زمین بر شخصی بسته باشد،

ولی تقـوای الهی پیـشه کـند،

خداوند گشایشی از آنها برایش قرار می دهد.

الفصول المهمهٔ ۲۷۴/۲۸۵

حدیث۹۶

امام جواد علیه السلام :

ألصَّبْرُ عَلىَ المُصيبَةِ مُصيبَةٌ لِلشّامِتِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

تحمّل مصیبت، مصیبتی است بر ملامت گران،

[یعنی اگر انسان در سختیها، صبر پیشه کند، صبر او مصیبتی خواهد بود برای کسی که انسان را سرزنش می کند].

الفصول المهمهٔ ۲۷۴/۲۷۵

حدیث۹۷

امام جواد علیه السلام :

ألعِفافُ زينَـةُ الْفَقْرِ وَالشُّكْرُ زينَةُ الْغِنى وَالصَّبْرُ زينَـةُ البَلاءِ وَالتَّواضُعُ زينَـةُ الْحَسَبِ وَالفَصاحَـةُ زينَـةُ الْكَلامِ وَالْحِفظُ زينَةُ الرِّوايَةِ وَخَفْضُ الْجِناحِ زينَـةُ الْعِلْمِ وَحُسْنُ الْأدَبِ زينَـةُ العَقْلِ وَبَسْطُ الْوَجْهِ زينَـةُ الكَرَمِ وَتَركُ الْمَنِّ زينَـةُ الْمَعْرُوفِ وَالخُشُوعِ زينَـةُ الصَّلوةِ وَالتَّنَفُّلُ زينَةُ القَناعَةِ وَتَرْكُ ما يُعنى زينَةُ الْوَرَعِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

* زینت فقر پاکدامنی است

* زینت غنی (بی نیازی) شکر است

* زینت بلا و سختی صبر است

* زینت سخن فصاحت است

* زینت روایت حفظ (از برداشتن) است

* زینت علم تواضع است

* زینت عقل، ادب است

* زینت بزرگوار خوشرویی است

* زینت نیکوکاری منّت نگذاشتن است

* زینت نماز خشوع (توجه قلبی) است.

* زینت قناعت انفاق بیش از وظیفه است

* زینت ورع ترک خواسته هاست.

الفصول المهمه ۲۷۴/۲۷۵

حدیث۹۸

امام جواد علیه السلام :

مَنِ اسْتَحْسَنَ قَبیحا

كانَ شَریـكا فـیهِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

هر كس كار زشتی را نیكو بداند،

او هـم در آن كار شریـك است.

الفصول المهمه ۲۷۴/۲۷۵

حدیث۹۹

امام جواد علیه السلام :

مَنْ خَطِبَ إلیْكُمْ فَرَضیتُمْ دینَهُ وَامانَتَهُ فَزَوِّجُوهُ،

إلاّ تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فی الْأرْضِ وَ فَسادٍ كَبیر.

حسین بن بشار گوید، به امام جواد علیه السلام نامه ای نوشته ام تا در مورد ازدواج از او سؤال كنم، حـضرت در جوابم نگاشت: اگر خواستگاری برایتان آمد كه از دیانت و امانت او راضـی هستید، به او زن بدهید. و اگر او را ردّ كنید (و این دو شرط را در نظر نداشته باشید) سبب فتنه و فساد بزرگی خواهد شد.

التهذیب، ج ۷، ص ۳۶۹.

حدیث۱۰۰

امام جواد علیه السلام :

كَفی بِالْمَرْءِ خِیانَةٌ

أنَ یَكُونَ أمینا لِلْخَوَنَهِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

در خائن بودن شخص همین بس

کـه امین خیـانتـکاران بـاشـد،

(کسی که امین خیانتکاران باشد، خود خائن است)

بحارالانوار ۷۵/۳۸۰.

حدیث۱۰۱

امام جواد علیه السلام :

مَنْ عَمِلَ عَلی غَیْرِ عِلْم

ما یُفْسِدُ اَکْثَرَ مِمّا یُصْلِحْ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

هـر کس بـدون آگاهی کـار کـند،

بیش از آنکه درست کند، خراب می کند.

بحار ۷۸/۳۴۶.

حدیث۱۰۲

امام جواد علیه السلام :

مَنْ زارَ قَبْرَ اَخیهِ الْمُؤْمِنَ فَجَلَسَ عَنْ قَبْرِهِ

وَاسْتَـقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَوَضَـعَ یَـدَهُ عَلیَ الْقَـبْرِ

وَقَرَأَ «اِنّا اَنْزَلْناهُ فی لَیْلَةِ الْقَدرِ» سَبْعَ مَرّاتٍ

أَمِنَ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ.

امام جواد علیه السلام فرمود:

هر کس به زیارت قبر برادر مؤمن خود برود

و کـنـار قـبر رو بـه قـبـله بنشیـند

و دسـت خـود را بـر قـبر بـگذارد

و سوره «قدر» را هفت مرتبه بخواند،

از عـذاب بزرگ در امـان خواهد بود.

مسند امام جواد، ص ۲۱۵.

حدیث۱۰۳

امام جواد علیه السلام :

مَـنْ اَطاعَ هَـواهُ

اَعْطی عَدُوَّهُ مُناهُ.

امام جواد علیه السلام فرمود:
کسی که از هوای نفس خود اطاعت کند
آرزوهای دشمن خویش را برآورده است.
سفینهٔ البحار، ص ۷۲۸.

حدیث۱۰۴

امام جواد علیه السلام :
هُوَ النَّوْمُ الَّذی یَأْتیکُمْ کُلَّ لَیْلَهٍ
اِلاّ اَنَّهُ طَویلٌ مُدَّتُهُ لایُنْتَبَهُ مِنْهُ اِلاّ یَوْمَ الْقِیامَهِ.
از حضرت جواد علیه السلام سؤال شد: مرگ چیست؟
در پاسخ فرمود:
مرگ همان خواب است که هرشب سراغ شما می آید
جز آنکه مدت خواب مرگ طولانی است
وآدمی از آن خواب بیدار نمی شود، جز روز قیامت.
بحارالانوار، ج ۳، ص ۱۳۴.

حدیث۱۰۵

امام جواد علیه السلام :
مَوْتُ الْاٌّنسانِ بِالذُّنُوبِ أَکْثَرُ مِنْ مَوْتِهِ بِالْأَجَلِ
وَحَیاتُهُ بِالْبِرِّ أَکْثَرُ مِنْ حَیاتِهِ بِالْعُمْرِ.
امام جواد علیه السلام فرمود:
مرگ انسان به سبب گناه بیش از مگر با اجل است
و زندگی به خاطر نیکوکاری
بیش از زندگی عُمر و سال است
(برخی از گناهان سبب کوتاهی عمر
وبرخی از کارهای نیک سبب طول عمر انسان می شود).
الفصول المهمه ۲۷۴ ـ ۲۷۵

حدیث۱۰۶

امام جواد علیه السلام :

۱۲– (۱۲۷) حدیث از حضرت امام هادی علیه السلام

حدیث۱

امام هادی علیه السلام :

مَن أطاعَ اللّه َ یُطاعُ ؛

امام هادی علیه السلام :هر کس از خدا فرمان ببرد ، از او فرمان برند .

. تحف العقول ، ص ۴۸۲ .

حدیث۲

امام هادی علیه السلام :

العُقوقُ یُعقِبُ القِلَّةَ و یُؤَدّی إلَی الذِّلَّةِ ؛

امام هادی علیه السلام :عاقّ [والدین] ، ناداری در پی دارد و به خواری می کشاند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۸۴ .

حدیث۳

امام هادی علیه السلام :

الغَضَبُ عَلی مَن لاتَملِکُ عَجزٌ و عَلی مَن تَملِکُ لَومٌ ؛

امام هادی علیه السلام :خشم بر کسی که اختیارش به دست تو نیست ، نشانه ناتوانی و بر آن که اختیارش به دست تو است ، مایه سرزنش است .

. مستدرک الوسائل ، ج ۱۲ ، ص ۱۱ .

حدیث۴

امام هادی علیه السلام :

مَن یَزرَع خَیرا یَحصُد غِبطَةً و مَن یَزرَع شَرّا یَحصُد نَدامَةً ؛

امام هادی علیه السلام : هر که بذر خوبی بکارد ، شادمانی بدرود و هر که تخم بدی بیفشاند ، پشیمانی می درود .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۳ .

حدیث۵

امام هادی علیه السلام :

مَن رَضِیَ عَن نَفسِهِ کَثُرَ السّاخِطونَ عَلَیهِ ؛

امام هادی علیه السلام :آن که از خودش راضی شود ، ناراضیان از او فراوان شوند .

بحار الأنوار ، ج ۷۲ ، ص ۳۱۶ .

حدیث۶

امام هادی علیه السلام :

إنَّمَا الأعيادُ أربَعَةٌ لِلشّيعَةِ : الفِطرُ و الأضحى و الغَديرُ و الجُمُعَةُ ؛

امام هادی علیه السلام :شیعیان فقط چهار عید دارند : فطر ، قربان ، غدیر و جمعه .

. بحار الأنوار ، ج ۹۸ ، ص ۳۵۱ .

حدیث۷

امام هادی علیه السلام :

إذا أشكَلَ عَلَيكَ شَيءٌ مِن أمرِ دينِكَ بِناحِيَتِكَ ، فَسَلْ عَن عَبدِ العَظيمِ بنِ عَبدِاللّهِ الحَسَنِيِّ عليه السلام ؛

امـام هـادی علیه السـلام به حمّـاد رازی فرمودنـد : هرگـاه در قلمرو خود در کار دین به مشـکلی دچار شـدی ، آن را با عبـد العظیم حسنی در میان بگذار .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۷ ، ص ۳۲۱ .

حدیث۸

امام هادی علیه السلام :

مَرحَبا بِكَ يا أبَاالقاسِمِ أنتَ وَلِيُّنا حَقا ؛

امام هادی علیه السلام :ای ابوالقاسم ! خوش آمدی ، تو حقیقتاً دوستدار ما هستی .

بحار الأنوار ، ج ۶۹ ، ص ۲ .

حدیث۹

امام هادی علیه السلام :

أما إنَّكَ لَو زُرتَ قَبرَ عَبدِالعَظيمِ عِندَكُمْ لَكُنتَ كَمَن زارَ الحُسَينَ عليه السلام ؛

امام هادی علیه السـلام به مردی از اهالی ری که به زیارت امام حسـین علیه السـلام رفته بود فرمودند : اگر قبر عبد العظیم را در شهر خود زیارت کنی ، چنان است که گویی امام حسین علیه السلام را زیارت کرده ای.

کامل الزیارات ، ص ۳۲۴ .

حدیث۱۰

امام هادی علیه السلام :

إنَّمَا اتَّخَذَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ إبراهِيمَ خَليلاً لِكَثرَةِ صَلاتِهِ عَلى مُحَمَّدٍ و أهلِ بَيتِهِ عليهم السلام؛

حضـرت عبد العظیم علیه السلام از امام هادی علیه السلام چنین روایت می کند :خداوند متعالی ، ابراهیم علیه السلام را دوست خود برگرفت ؛ زیرا او بر محمّد و اهل بیت او بسیار درود می فرستاد .

علل الشرائع ، ج ۱ ، ص ۳۴ .

حدیث۱۱

امام هادی علیه السلام :

یا مَن دَعاهُ المُضطَرّونَ فَأجابَهُم و لَجَأ إلَیهِ الخائفُونَ فآمَنَهُم و عَبَدَهُ الطّائِعونَ فَشَکَرَهُم و حَمِدَهُ الشّاکِرُونَ فَأثابَهُم ؛

امام هادی علیه السلام :ای آن که درماندگان او را می خوانند و اجابتشان می کند ، بیم ناکان به او پناه می برند و امانشان می دهد ، مطیعان او را عبادت می کنند و سپاسشان می گوید و شاکران او را سپاس می گویند و پاداششان می دهد .

. بحار الأنوار ، ج ۸۵ ، ص ۲۲۷ .

حدیث۱۲

امام هادی علیه السلام :

مَن جَمَعَ لَکَ وُدَّهُ و رَأیَهُ فاجمَعْ لَهُ طاعَتَکَ ؛

امام هادی علیه السلام :هر کس نهایت دوستی و رأی[نیکش] را به تو عرضه کرد ، تو نیز نهایت فرمانبری ات را به او ابراز کن .

. تحف العقول ، ص ۴۸۳ .

حدیث۱۳

امام هادی علیه السلام :

اُذکُر حَسَراتِ التَّفریطِ بِأخذ تَقدیمِ الحَزمِ ؛

امام هادی علیه السلام :حسرت کوتاهی کردن را با پیشه کردن دور اندیشی ، یاد کن .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۰ .

حدیث۱۴

امام هادی علیه السلام :

مَن أَطاعَ اللّه َ لَم یُبالِ سَخَطَ المَخلُوقِینَ ؛

امام هادی علیه السلام :کسی که از خدا اطاعت می کند ، از خشم مردم باکی ندارد .

. همان ، ج ۷۱ ، ص ۱۸۲ .

حدیث۱۵

امام هادی علیه السلام :

الغِنی قِلَّةُ تَمَنّیکَ وَ الرِّضا بِما یَکفیکَ ؛

امام هادی علیه السلام :توانگری ، کمیِ آرزو و رضایت به چیزی است که تو را بسنده است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۵، ص ۱۰۹ .

حدیث۱۶

امام هادی علیه السلام :

مَن هانَت عَلَیهِ نَفسُهُ فَلا تَأمَن شَرَّهُ ؛

امام هادی علیه السلام :از شرّ کسی که خودش را سبک شمارد ایمن مباش .

. تحف العقول ، ص ۴۸۳ .

حدیث۱۷

امام هادی علیه السلام :

لاتَطلُب الصَّفا مِمَّن کَدرتَ عَلَیهِ و لاَ الوَفاءَ لِمَن غَدَرتَ بِهِ ؛

امام هادی علیه السلام :از کسی که رابطه ات را با او گسسته ای صمیمیّت مخواه و از کسی که به او وفا نکرده ای ، وفا طلب مکن .

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷ .

حدیث۱۸

امام هادی علیه السلام :

إذا حَلَلتَ مِن أخیکَ فی مَحَلِّ الثِّقَةِ فَاعدِلْ عَنِ المَلَقِ إلی حُسنِ النِّیَّةِ ؛

امام هادی علیه السلام :هرگاه به برادرت اعتماد کردی ، به جای مدح و ثنا [در ظاهر] نیّتت را [در باطن]نیکو کن .

. همان ، ص ۳۶۹ .

حدیث۱۹

امام هادی علیه السلام :

العُجبُ صارِفٌ عَن طَلَبِ العِلمِ ، داعٍ إلَی الغَمطِ والجَهلِ ؛

امام هادی علیه السلام :خودپسندی، آدمی را از دانش جویی باز می دارد و به ناسپاسی وانکار حق می خواند.

. همان، ج ۷۲، ص ۱۹۹ .

حدیث۲۰

امام هادی علیه السلام :

الهَزءُ فُکاهَةُ السُّفَهاءِ و صِناعَةُ الجُهّالِ ؛

امام هادی علیه السلام :ریشخند کردن ، شوخی کم خردان و کردار نادانان است . .

. همان ، ج ۷۵، ص ۱۴۷ .

حدیث۲۱

امام هادی علیه السلام :

السَّهَرُ اَلَذُّ لِلمَنامِ وَ الجُوعُ یَزیدُ فی طیبِ الطَّعامِ ؛

امام هادی علیه السلام :شب بیداری ، خواب را لذّت بخش تر و گرسنگی ، خوراك را گواراتر می کند .

أعلام الدّین ، ص ۳۱۱ .

حدیث۲۲

امام هادی علیه السلام :
اَلغَضَبُ عَلی مَن تَملِکُ لُؤمٌ؛
بر زیردستان خشمگین شدن نشانه پَستی است.

بحارالأنوار، ج۷۸، ص ۳۷۰، ح ۴

حدیث۲۳

امام هادی علیه السلام :
اَلْمِراءُ یُفْسِدُ الصَّداقَةَ الْقَدیمةَ وَ یُحِلُّ الْعُقْدَةَ الْوَ ثیقَةَ وَ اَقَلُّ مافیهِ اَنْتَکونَ فیهِ الْمُغالَبَةُ وَ الْمُغالَبَةُ أمَتَنُ اَسْبابِ الْقَطیعَةِ ؛
بگو مگو، دوستی طولانی را از بین می بَرد و رابطه محکم را به جدایی می کشانـد وکمترین اثر بگو مگو این است که هر کـدام از دو طرف، می خواهد بر دیگری پیروز شود وهمین در پی پیروزی بودن، مهم ترین عامل قطع رابطه است.

نزهۀ الناظر، ص ۱۳۹، ح ۱۱

حدیث۲۴

امام هادی علیه السلام :
اَلنّاسُ فِی الدُّنْیا بِالْاَمْوالِ وَ فِی الْآخِرَةِ بِالْاَعْمالِ؛
اعتبار مردم در دنیا به مال است و در آخرت به عمل.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۳۶۸، ح ۳

حدیث۲۵

امام هادی علیه السلام :
لَولا مَنْ یَبْقی بَعْدَ غَیْبَةِ قائِمِکُمْ علیه السـلام مِنَ الْعُلَماءِ الدّاعینَ اِلَیْهِ وَ الدّالّینَعَلَیْهِ وَ الذّابّینَ عَنْ دینِهِ بِحُجَجِ اللّه وَ الْمُنْقِذینَ لِضُعَفاءِ عِبادِ اللّه مِنْ شِباکِ اِبْلیسَوَ مَرَدَتِهِ وَ مِنْ فِخاخِ النَّواصِبِ لَما بَقِیَ اَحَدٌ اِلاّ ارْتَدَّ عَنْ دینِ اللّه وَ لکِنَّهُمُ الَّذینَ یُمْسِکونَاَزِمَّةَ قُلوبِ ضُعَفاءِ الشّیعَةِ کَما یُمْسِکُ صاحِبُ السَّفینَةِ سُکّانَها اُولئِکَ هُمُ الْاَفْضَلونَعِندَ اللّه عَزَّوَجَلَّ ؛
اگر پس از غایب شـدن حضـرت قائم علیه السـلام دانشـمندان الهی که مردم را به سوی او دعوتمی کنند و راهنمایی می نمایند و از دینش دفاع می کنند و بندگان ناتوان خداوند رااز دام شـیطان و دام های دشـمنان اهل بیت علیهم السـلام نجات می دهند ، نبودند ، هیـچ کسـنمی مانـد مگر این که از دین باز می گشت ، ولی آنان انـد که زمام دل های شـیعیان ضـعیف راهمچون سـکّان در دسـت ناخدای کشتی به دست گرفته اند . اینان همان انسان هایبرتر نزد خداوندند .

احتجاج ، ج ۲، ص ۲۶۰

حدیث۲۶

امام هادی علیه السلام :
[اَلْمُؤْمِنُ] یُحْسِنُ وَیَبْکی کَما أَنَّ الْمُنافِقُ یُسیی ءُ وَ یَضْحَکُ؛
مؤمن خوبی می کند و می گرید، ولی منافق بدی می کند و می خندد.

مکارم الأخلاق، ص۳۸۹

حدیث۲۷

امام هادی علیه السلام :
اِنَّ الْحَرامَ لا یَنْمی وَ اِنْ نَمی لا یُبارَکُ لَهُ فیهِ وَ ما اَنْفَقَهُ لَمْ یُؤجَرْعَلَیْهِ وَ ما خَلَّـفَهُ کانَ زادَهُ اِلَی النّارِ؛
به راستی که حرام، افزایش نمی یابد و اگر افزایش یابد، برکتی ندارد و اگر انفاق شود،پاداشی ندارد و اگر بماند، توشه ای به سوی آتش خواهد بود.

کافی، ج ۵، ص ۱۲۵، ح ۷

حدیث۲۸

امام هادی علیه السلام :
اَلسَّهَرُ اَ لَذُّ لِلْمَنامِ وَ الْجوعُ یَزیدُ فی طیبِ الطَّعامِ ؛
شب زنده داری، خواب را شیرین تر و گرسنگی، غذا را لذت بخش تر می کند.

تنبیه الخواطر، ص ۱۴۱، ح ۱۸

حدیث۲۹

امام هادی علیه السلام :
مَنِ اتَّقَی اللّه َ یُتَّقی ، ومَن أطاعَ اللّه َ یُطاعُ؛
هر که از خدا پروا کند ، از او پروا کنند [و حرمتش را نگه دارند] و هر که ازخدا فرمان بَرد ، فرمانش بَرند.

حدیث۳۰

امام هادی علیه السلام :
مَن أطاعَ الخالِقَ لَم یُبالِ سَخَطَ المَخلوقینَ؛
هر که از آفریدگار فرمان بَرد ، از خشم آفریدگان پروا ندارد.

حدیث۳۱

امام هادی علیه السلام :

مَن کانَ عَلی بَیِّنَةٍ مِن رَبِّهِ هانَت عَلَیهِ مَصائِبُ الدُّنیا و لَو قُرِضَ ونُشِرَ؛

هر که را از جانب پروردگارش حجّتی باشد ، هرچند مصیبت های دنیا او را با قیچی تکّه تکّه کنند و پراکنده اش سازند ، بر او سبُک آید.

حدیث۳۲

امام هادی علیه السلام :

اَلشاکِرُ أسعَدُ بِالشُّکرِ مِنهُ بِالنِّعمَةِ الَّتی أوجَبَتِ الشُّکرَ لِأنَّ النِّعَمَ مَتاعٌ وَالشُّکرَ نِعَمٌ

و عُقبی؛

شکرگزار را ، به جهت شکرگزاری ، سعادتی است بزرگ تر از نعمتی که شکرگزاری را بر او واجب کرده است ؛ زیرا نعمت ، کالایی است و شکر ، نعمتی همراه با آخرت .

حدیث۳۳

امام هادی علیه السلام :

إنَّ الظّالِمَ الحالِمَ یَکادُ أن یُعفی عَلی ظُلمِهِ بِحِلمِهِ ، وإنَّ المُحِقَّ السَّفیهَ یَکادُأن یُطفِئَنُورَ حَقِّهِ بِسَفَهِهِ؛

دور نیست که ستمِ ستمگرِ بردبار ، به سبب بردباری اش بخشوده شود ، و حق به جانبِ نابخرد ، نزدیک است که به سبب نابخردی اش ، نور حقّانیت خود را خاموش کند .

حدیث۳۴

امام هادی علیه السلام :

مَن جَمَعَ لَکَ وُدَّهُ ورَأیَهُ فَاجمَع لَهُ طاعَتَکَ؛

هر که تمامت دوستی خود را برای تو فراهم آورْد ، تو نیز تمامت طاعت خود را برایش فرآهم آور .

حدیث۳۵

امام هادی علیه السلام :

مَن هانَت عَلَیهِ نَفسُهُ فَلا تَأمَن شَرَّهُ؛

هر که خود را سبُک شمارَد ، از گزند او ایمن مباش.

حدیث۳۶

امام هادی علیه السلام :

اَلدُّنیا سُوقٌ رَبِحَ فیها قَومٌ وخَسِرَ آخَرونَ؛

دنیا بازاری است ؛ گروهی در آن سود بَرَند و گروهی دیگر ، زیان ببینند.

حدیث۳۷

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیـارَةِ الجـامِعَـةِ الَّتی یُـزارُ بِهـا الأَئِمَّةُ ـ : أشـهَدُ أنَّکُمُ الأَئِمَّةُ الرّاشِـدونَ ، المَهـدِیّونَ المَعصومونَ المُکَرَّمونَ ... عَصَمَکُمُ اللّه ُ مِنَ الزَّلَلِ ، وآمَنَکُم مِنَ الفِتَنِ ، وطَهَّرَکُم مِنَ الدَّنَسِ ، وأذهَبَ عَنکُمُ الرِّجسَ وطَهَّرَکُم تَطهیرًا

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه که با خواندن آن امامان را زیارت

می کننـد ـ : من گواهی می دهم که شـما امامان رهیافته هستیـد و هـدایت شـدگان معصوم و گرامی هستیـد که خداوند از هر گونه لغزشـی مصونتان داشـته است و از فتنه ها ایمنتان ساخته است و از ناپاکی پاکتان گردانیـده و از پلیدی و پلشتی، دور و کاملاً پاکتان کرده است.

التهذیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، الفقیه : ۲ / ۶۱۱ / ۳۲۱۳ ، فرائد السمطین : ۲ / ۱۸۰ کلّها عن موسی بن عبداللّه النخعیّ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۷۳ / ۱ عن موسی بن عمران النخعیّ ، ولعلّ «عمران» تصحیف «عبداللّه » أو یکون نسبةً إلی أحد أجداده ، کما فی هامش الفقیه .

حدیث۳۸

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السـلام ـ : أشهَدُ أنَّکُمُ الأَئِمَّةُ الرّاشِدونَ المَهدِیّونَ ... أیَّدَکُم بِروحِهِ، ورَضِیَکُم خُلَفاءَ فی أرضِهِ

امام هادی علیه السـلام ـ در زیارت جامعه ای که با خوانـدن آن مزار ائمّه علیهم السـلامزیارت می شود ـ : گواهی می دهم که شـما امامان راهیافته و هدایت شده هستید... شما را با روح خود تأیید کرده و شما را در زمینش به سان جانشینان خود برگزیده است.

التهذیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، وراجع أیضًا : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۳۹

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیـارَةِ الجامِعَـةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السـلام ـ : السَّلامُ عَلی مَحالِّ مَعرِفَةِ اللّه ِ ، ومَساکِنِ بَرَکَةِ اللّه ِ ، ومَعادِنِ حِکمَـةِ اللّه ِ ، وحَفَظَةِ سِرِّ اللّه ِ ، وحَمَلَةِ کِتابِ اللّه ِ ، وأوصِیاءِ نَبِیِّ اللّه ِ ، وذُرِّیَّةِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، ورَحمَةُ اللّه ِ وبَرَکاتُهُ

امام هادی علیه السلام در زیارت جامعه ای که با آن حرم امامان را زیارت می کنند ـ : درود و رحمت و برکات خدا بر جایگاه های شناخت الهی و جای باش های برکت خداونـدی و کان های حکمت پروردگار و حافظان سرّ خدا و حاملان کتاب خدا و اوصـیای پیامبر پروردگار و نسل رسول اللّه .

توضیـح: احـادیثی که دلالـت دارد بر این که امامانِ اهل بیت، همان جانشـینان پیامبر صـلی الله علیه و آله هسـتند بسـیار فراواننـد. ابو

جعفر محمّد بن علی بن الحسین بن بابویه قمیّ می گوید: اخبار صحیح با اسانید خدشه ناپذیر حاکی از آن است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به امر خداوند، علی بن ابی طالب را وصیّ قرار داد
و علی بن ابی طالب، حسن را و حسن، حسین را و حسین علی بن الحسین را و علی بن الحسین، محمّد بن علیّ الباقر را و محمّد بن علیّ الباقر، جعفر بن محمّد الصادق را و جعفر بن محمّد الصادق، موسی بن جعفر را و موسی بن جعفر، پسرش علی بن موسی الرضا را و علی بن موسی الرضا، پسرش محمّد بن علی را و محمّد بن علی، پسرش علی بن محمّد را وعلی بن محمّد، پسرش حسن بن علی را و حسن بن علی پسرش حجّهٔ اللّه القائم بالحق را که اگر از دنیا یک روز بیشتر باقی نمانده باشد خداوند این روز را آن قدر بلند گرداند تا او خروج کند و زمین را همان گونه که از ظلم و ستم آکنده شده از عدل و داد بیاکند، درود خدا بر او و پدران پاکش.
التهذیب : ۶ / ۹۶ / ۱۷۷ ، وراجع ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۴۰

امام هادی علیه السلام :
ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : مَوالِیَّ لا اُحصی ثَناءَکُم، ولا أبلُغُ مِنَ المَدحِ کُنهَکُم ، ومِنَ الوَصفِ قَدرَکُم ، وأنتُم نورُ الأَخیارِ ، وهُداةُ الأَبرارِ ، وحُجَجُ الجَبّارِ ، بِکُم فَتَحَ اللّه ُ ، وبِکُم یَختِمُ ، وبِکُم یُنزِلُ الغَیثَ ، وبِکُم یُمسِکُ السَّماءَ أن تَقَعَ عَلَی الأَرضِ إلّا بِإِذنِهِ
امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه که امامان را با آن زیارت می کنند ـ : ای سرورانم! من نمی توانم ستایش شما را شماره کنم و به کُنه مدح شما برسم و به توصیف منزلت شما دست یابم. شما نور برگزیدگان و هدایتگر نیکان و حجّتهای خداوند جبّار هستید که خداوند به سبب شما هر کاری را آغاز می کندوپایان هر کاری را به سبب شما مقرّر می فرماید و در پرتو وجود شما باران فرو می ریزد وبا شما آسمان را نگاه می دارد تا مگر به اذن او فرو نیفتد.
التهذیب : ۶ / ۹۹ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۴۱

امام هادی علیه السلام :
ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : السَّلامُ عَلَیکُم یا أهلَ بَیتِ النُّبُوَّةِ ، ومَعدِنَ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفَ المَلائِکَةِ ، ومَهبَطَ الوَحیِ ، ومَعدِنَ الرَّحمَةِ
امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه ای که با آن امامان را زیارت می کنند ـ : سلام بر شما ای اهل بیت نبوّت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان و محلّ فرود وحی و معدن رحمت.
التهذیب : ۶ / ۹۶ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۴۲

امام هادی علیه السلام :
ـ فی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : الحَقُّ مَعَکُم وفیکُم ، ومِنکُم وإلَیکُم ، وأنتُم أهلُهُ ومَعدِنُهُ
امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه ای که امامان را با آن زیارت می کنند : حقّ با شما و در میان شما و از شما و به سوی

شماست، شمایید اهل حقّ و معدن آن .

التهذیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۴۳

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : بِکُم فَتَحَ اللّه ُ ، وبِکُم یَختِم

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه ای که با آن مزار امامان را زیارت می کنند ـ : خداوند با شما آغاز کرد و با شما پایان می بخشد.

التهذیب : ۶ / ۹۹ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا ، ونحو عبارة العنوان راجع الکافی : ۴ / ۵۷۶ / ۲ ، التهذیب : ۶ / ۶۰ / ۱۳۱ ، کامل الزیارات : ۱۹۹ ، البحار : ۲۳ / ۲۱۸ / ۱۹ ، و ۲۶ / ۲۴۸ / ۱۸ ، و ۲۵۹ / ۳۶ ، إحقاق الحقّ : ۱۳ / ۱۲۸، مجمع الزوائد : ۷ / ۶۱۶ / ۱۲۴۰۹ ، کنزالعمّال : ۱۴ /۵۹۸ / ۳۹۶۸۲ .

حدیث۴۴

امام هادی علیه السلام :

نَحنُ الکَلِماتُ الَّتی لا تَنفَدُ ، لا تُدرَکُ فَضائِلُنا

امام هادی علیه السلام : ما کلمات (خدا) هستیم که پایان نمی پذیرد و فضیلتهای ما درک نمی شود.

الاختصاص : ۹۴ ، تحف العقول : ۴۷۹ وفیه «نحن کلمات اللّه التی لا تنفذ ولا تدرک فضائلنا» کلاهما عن موسی المبرقع فی مسائل یحیی بن أکثم عنه علیه السلام ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴/ ۴۰۴ ، الاحتجاج: ۲ / ۴۹۹ / ۳۳۱ من غیر إسناد .

حدیث۴۵

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : السَّلامُ عَلی أئِمَّةِ الهُدی ، ومَصابیحِ الدُّجی ، وأعلامِ التُّقی ، وذَوِی النُّهی ، واُولِی الحِجی ، وکَهفِ الوَری ، ووَرَثَةِ الأَنبیاءِ ، والمَثَلِ الأَعلی ، والدَّعوَةِ الحُسنی ، وحُجَجِ اللّه ِ عَلی أهلِ الدُّنیا والآخِرَةِ والاُولی ، ورَحمَةُ اللّه ِ وبَرَکاتُهُ

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه ای که مزار امامان را با آن زیارت می کنند ـ : سلام بر امامان هدایت و چراغهای تاریکی و نشانه های تقوا و صاحبان خرد و فرزانگان و پناهگاه مردم و وارثان پیامبران و الگوهای والاـ و صاحبان دعوت نیکو و حجّت های خدا بر اهل دنیا و آخرت و نخستینیان و رحمت و برکات خدا بر ایشان باد.

التهذیب : ۶ / ۹۶ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۴۶

امام هادی علیه السلام :

ـ فی زِیارَةِ صاحِبِ الأَمرِ ـ : اللّهُمَّ وصَلِّ عَلَی الأَئِمَّةِ الرّاشِدینَ ، والقادَةِ الهادینَ ، والسّادَةِ المَعصومینَ ، والأَتقِیاءِ الأَبرارِ ، مَأوَی السَّکینَةِ

والوَقارِ ، وخُزّانِ العِلم، ومُنتَهَى الحِلم والفَخارِ ، ساسَةِ العِبادِ ، وأركانِ البِلادِ ، وأدِلَّةِ الرَّشادِ ، الألِبّاءِ الأمجادِ ، العُلَماءِ بِشَرعِكَ الزُّهّادِ ، ومَصابيحِ الظُّلَمِ ، ويَنابيعِ الحِكَمِ ، وأولِياءِ النِّعَمِ ، وعِصَمِ الاُمَمِ ، قُرَناءِ التَّنزيلِ وآياتِهِ ، واُمَناءِ التَّأويلِ ووُلاتِهِ ، وتَراجِمَةِ الوَحيِ ودَلالاتِهِ

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت صاحب الامر ـ : بار الها بر امامان راست رو و جلوداران هدایتگر و سروران معصوم و پرهیزگاران نیک که جایگاه آرامش و وقار و گنجوران علم و پایان خرد و بالیدن و گردانندگان بندگان و پایه های بلاد و رهنمایان راست رفتاری و خردمندان بزرگوار و عالمان شریعت تو که

تقواپیشه اند وچراغهای تاریکی و سرچشمه های حکمت و صاحبان نعمت ونگاهدارنده های امّتها و همسنگهای قرآن و آیات آن و معتمدان در تأویل وعهده داران آن وبازگوکنندگان وحی ورهنمودهای آن می باشند، درود فرست.

البحار : ۱۰۲ / ۱۸۰ نقلاً عن مصباح الزائر .

حدیث۴۷

امام هادی علیه السلام :

اِسمُ اللّه الأعظَمُ ثَلاثَةٌ وسَبعونَ حَرفًا ، كانَ عِندَ آصَفَ حَرفٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَانخَرَقَت لَهُ الأَرضُ فيما بَينَهُ وبَينَ سَبَأٍ ، فَتَناوَلَ عَرشَ بِلقيسَ حَتّى صَيَّرَهُ إلى سُلَيمانَ، ثُمَّ انبَسَطَتِ الأَرضُ فى أقَلَّ مِن طَرفَةِ عَينٍ ، وعِندَنا مِنهُ اثنانِ وسَبعونَ حَرفًا ، وحَرفٌ عِندَ اللّه مُستَأثَرٌ بِهِ فى عِلمِ الغَيبِ

امـام هـادی علیه السـلام : اسم اعظم خداونـد هفتاد و سه حرف دارد که آصف تنها یک حرف از آن را می دانست و آن را بر زبان جاری ساخت و زمین میان او و سبأ

شکافته شد و تخت بلقیس را برگرفت و آن را به سلیمان رساند و سپس زمین در مدّتی کمتر از یک چشم بر هم زدن هموار گشت و هفتاد و دو حرف آن نزد ماست و یک حرف را خداوند در علم غیب به خود اختصاص داده است.

الکافی : ۱ / ۲۳۰ / ۳ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۴۰۶ ، إثبات الوصيّة : ۲۵۴ كلّها عن عليّ بن محمّد النوفليّ .

حدیث۴۸

امام هادی علیه السلام :

إنَّ اللّهَ لَم يُظهِر عَلى غَيبِهِ أحَدًا إلاّ مَنِ ارتَضى مِن رَسولٍ ، فَكُلُّ ما كانَ عِندَ الرَّسولِ كانَ عِندَ العالِمِ ، وكُلُّ مَا اطَّلَعَ عَلَيهِ الرَّسولُ فَقَدِ اطَّلَعَ أوصِياؤُهُ عَلَيهِ ، لِئَلّا تَخلُوَ أرضُهُ مِن حُجَّةٍ ، يَكونُ مَعَهُ عِلمٌ يَدُلُّ عَلى صِدقِ مَقالَتِهِ وجَوازِ عَدالَتِهِ

امام هادی علیه السلام : خداوند، غیب خود را بر هیچ کس آشکار نمی سازد مگر رسولی را که خود برگزیند. هر آن چه نزد رسول است، نزد عالم نیز هست و هر چه رسول بر آن آگاهی داشته باشد، جانشینانش نیز بر آن آگاهی دارند تا زمین از حجّت تهی نماند و علمی با او همراه است که گواه درستی گفتار او و جواز عدالت اوست.

کشف الغمّة : ۳ / ۱۷۷ عن فتح بن يزيد الجرجانيّ .

حدیث۴۹

امام هادی علیه السلام :

ـ فِي الزِّيارَةِ الجامِعَةِ الَّتى يُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ عليهم السـلام ـ : كَلامُكُم نورٌ ، وأمرُكُم رُشدٌ ، ووَصِيَّتُكُمُ التَّقوى ، وفِعلُكُمُ الخَيرُ ، وعادَتُكُمُ

الإحسانُ ، وسَجِيَّتُكُمُ الكَرَمُ ، وشَأنُكَمُ الحَقُّ وَالصِّدقُ وَالرِّفقُ

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه ای که امامان را با آن زیارت می کنند ـ : سخن شما نور و فرمان شما هدایت و سفارش شما تقوا و کار شما خیر و عادت شما احسان و، سرشت شما بخشندگی و شأن شما حقّ و راستی و نرمخویی است.

التهذیب : ۶ / ۱۰۰ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۵۰

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : بِأَبی أنتُم واُمّی ونَفسی ، بِمُوالاتِکُم عَلَّمَنَا اللّه ُ مَعالِمَ دینِنا ، وأصلَحَ ما کانَ فَسَدَ مِن دُنیانا ، وبِمُوالاتِکُم تَمَّتِ الکَلِمَةُ وعَظُمَتِ النِّعمَةُ وَائتَلَفَتِ الفُرقَةُ ، وبِمُوالاتِکُم تُقبَلُ الطّاعَةُ المُفتَرَضَةُ ، ولَکُمُ المَوَدَّةُ الواجِبَةُ

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه که بدان امامان را زیارت می کنند ـ : پدر و مادرم و جانم فدای شما، به واسطه ولایت و دوستی شماست که خداوند نشانه های دینمان را به ما آموخت و تباهی های دنیای ما را به سامان آورد و به واسطه ولایت و دوستی شماست که کلمه (توحید) کامل گشت و نعمت تمام شد و جدایی به اتحاد انجامید و به واسطه ولایت و دوستی شماست که طاعت [و عبادات]واجب پذیرفته می شود و آن دوستی و محبّتی که واجب گشته است مخصوص شماست.

التهذیب : ۶ / ۱۰۰ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۵۱

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : وأشرَقَتِ الأَرضُ بِنورِکُم ، وفازَ الفائِزونَ بِوَلایَتِکُم ، بِکُم یُسلَکُ إلَی الرِّضوانِ ، وعَلی مَن جَحَدَ وَلایَتَکُم غَضَبُ الرَّحمنِ

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه که بدان امامان را زیارت می کنند ـ : و زمین به نور شما روشن گشت و رستگاران به واسطه ولایت شما رستگار شدند. به سبب وجود شماست که راه رضوان (الهی) پیموده می شود و خشم خدا بر کسی است که ولایت شما را انکار کند.

التهذیب : ۶ / ۱۰۰ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۵۲

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیارَةِ الجامِعَةِ الَّتی یُزارُ بِهَا الأَئِمَّةُ علیهم السلام ـ : مَن والاکُم فَقَد والَی اللّه َ ، ومَن عاداکُم فَقَد عادَی اللّه َ ، ومَن أحَبَّکُم فَقَد أحَبَّ اللّه َ ، ومَن
أبغَضَکُم فَقَد أبغَضَ اللّه َ

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه که بدان امامان را زیارت می کنند ـ : هر که با شما

دوستی کند با خدا دوستی کرده است و هر که با شما دشمنی کند با خدا دشمنی کرده است، هر که شما را دوست بدارد خدا را دوست داشته است و

هر که شما را دشمن داشته باشد خدا را دشمن داشته است.

التهذیب : ۶ / ۹۷ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۵۳

امام هادی علیه السلام :

ـ فِی الزِّیـارَةِ الجامِعَـةِ الَّتی یُزارُ بِهَـا الأَئِمَّةُ علیهم السـلام ـ : اُشـهِدُ اللّه َ واُشـهِدُکُم أنّی . . . مُؤمِنٌ بِإِیـابِکُم ، مُصَـدِّقٌ بِرَجعَتِکُم ، مُنتَظِرٌ لِأَمرِکُم ، مُرتَقِبٌ لِدَولَتِکُم

امام هادی علیه السـلام ـ در زیارت جامعه ـ : خدا را و شـما را گواه می گیرم که من... به باز آمدن شما ایمان دارم و رجعت شما را تصدیق می کنم، منتظر امر (حکومت) شما هستم و در آرزوی دولت شما می باشم.

التهذیب : ۶ / ۹۸ / ۱۷۷ ، وراجع : ص ۱۵۶ / ۱۶۹ من کتابنا هذا .

حدیث۵۴

امام هادی علیه السلام :

ـ فی زِیـارَةِ الإِمـامِ المَهـدِیِّ علیه السـلام ـ : اللّهُمَّ فَکَمـا وَفَّقتَنی لِلإِیمـانِ بِنَبِیِّکَ وَالتَّصـدیقِ لِدَعوَتِهِ ، ومَنَنتَ عَلَیَّ بِطـاعَتِهِ وَاتِّباعِ مِلَّتِهِ ، وهَـدَیتَنی إلی مَعرِفَتِهِ ومَعرِفَـةِ الأَئِمَّةِ مِن ذُرِّیَّتِهِ ، وأکمَلتَ بِمَعرِفَتِهِمُ الإِیمـانَ ، وقَبِلتَ بِوَلایَتِهِم وطاعَتِهِمُ الأَعمالَ ، وَاستَعبَدتَ بِالصَّلاةِ عَلَیهِم عِبـادَکَ ، وجَعَلتَهُم مِفتاحًا لِلـدُّعاءِ وسَبَبًا لِلإِجابَةِ ، فَصَلِّ عَلَیهِم أجمَعینَ وَاجعَلنی بِهِم عِنـدَکَ وَجیهًا فِی الـدُّنیا وَالآخِرَةِ ومِنَ المُقَرَّبینَ . . . اللّهُمَّ أنجِز لَهُم وَعدَکَ ، وطَهِّر بِسَیفِ قائِمِهِم أرضَکَ ، وأقِم بِهِ حُدودَکَ المُعَطَّلَةَ وأحکامَکَ المُهمَلَةَ وَالمُبَدَّلَةَ ، وأحیِ بِهِ القُلوبَ المَیِّتَةَ ، وَاجمَع بِهِ الأَهواءَ المُتَفَرِّقَةَ ، وَاجلُ بِهِ صَدَأَ الجَورِ عَن طَرِیقَتِکَ حَتّی یَظهَرَ الحَقُّ عَلی یَدَیهِ فی أحسَنِ صورَتِهِ ، ویَهلِکَ الباطِلُ وأهلُهُ بِنورِ دَولَتِهِ ، ولا یَستَخفِیَ بِشَیءٍ مِنَ الحَقِّ مَخافَةَ أحَدٍ مِنَ الخَلقِ

امـام هـادی علیه السلام ـ در زیـارت مهـدی علیه السـلام ـ : بـار خـدایا، همـان گونه که مرا توفیق دادی تا به پیامبر تو ایمان آورم و دعوت او را تصدیق کنم و بر من منّت نهادی که از او فرمان برم و از آیینش پیروی کنم و مرا به شناخت او و شناخت امامان از نسل او هـدایت فرمودی و شـناخت آنان را شـرط کمال ایمان قرار دادی و پذیرش اعمال را در گرو دوستی و فرمانبری از ایشان نهادی و درود فرستادن بندگانت بر آنان را عبادت شمردی و آنها را کلید دعا و وسیله اجابت قرار دادی، پس بر همه آنان درود فرست و مرا در دنیـا و آخرت نزد آنـان آبرومنـد و مقرّب گردان،... بـار خـدایا! وعـده ای را که به آنـان داده ای تحقّق بخش و زمین خود را با شمشـیر قائم آنان پاک گردان و به وسـیله او، حـدود تعطیل شده و احکام فرو نهاده و تغییر یافته ات را برپا دار و به برکت وجود او، دلهای مرده را زنده ساز و خواسـتهای پراکنده را یک پارچه گردان و زنگار ستم را از راه خود بزدای تا این که حقّ، با دست او، در زیباترین چهره اش آشکار شود و در پرتو نور دولت او، باطل و باطل گرایان نابود شوند و چیزی از حقّ و حقیقت به واسطه ترس از هیچ انسانی، پوشیده نماند.

مصباح الزائر : ۴۸۰ .

حدیث۵۵

امام هادی علیه السلام :

الدُّنیا سوقٌ ، رَبِحَ فیها قَومٌ وخَسِرَ آخَرونَ .

امام هادی علیه السلام : دنیا، بازاری است که قومی در آن سود بُردند و شماری دیگر ، زیان کردند.

تحف العقول : ص ۴۸۳ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۶۶ ح ۶ .

حدیث۵۶

امام هادی علیه السلام :

: لاـ تَطلُبِ الصَّفاءَ مِمَّن كَدَرتَ عَلَيهِ ، ولاَ الوَفاءَ مِمَّن غَدَرتَ بِهِ ، ولاَ النُّصحَ مِمَّن صَرَفتَ سوءَ ظَنِّكَ إلَيهِ ؛ فَإِنَّما قَلبُ غَيرِكَ (لَكَ) كَقَلبِكَ لَهُ .

امام هادی علیه السلام ـ به متوکّل عبّاسی ـ : صفای دوستی را از آن که دوستی اش را برآشفتی ، مخواه . وفاداری از آن که به او نیرنگ زدی ، مطلب ، و خیرخواهی را از آن که بدگمانی ات را متوجّه او کردی ، مجو ؛ چرا که دل دیگری نسبت به تو ، همچون دل تو نسبت به اوست .

أعلام الدین : ۳۱۲ ، الدرّة الباهرة «طبعة النجف» : ۴۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۱ .

حدیث۵۷

امام هادی علیه السلام :

: السَّلامُ عَلَى الدُّعاةِ إلَى اللّهِ ، وَالأَدِلاّءِ عَلى مَرضاةِ اللّهِ ، المُستَقِرّينَ فى أمرِ اللّهِ ، وَالتّامّينَ فى مَحَبَّةِ اللّهِ

امام هادی علیه السلام ـ در زیارت جامعه برای همه امامان علیهم السلام ـ : سلام بر دعوتگران به سوی خدا و راهنمایان به سوی خشنودی خدا ! آنان که در فرمان خدا استقرار یافته اند و در دوستی خدا ، به کمال رسیده اند !

فی تهذیب الأحکام «حجّة اللّه » بدل «محبّة اللّه » وهو تصحیف والشاهد علیه مع المصادر الاُخری : الطبعة الجدیدة المحقّقة من تهذیب الأحکام : ۶ / ۱۰۸ وکذا لا یبعد کون «عمران» فی العیون مُصَحّفا من «عبداللّه » إذ غیر خفیّ أنّ الزیارة فی المصادر الثلاثة واحدة .

حدیث۵۸

امام هادی علیه السلام :

: ومَن أحَبَّكُم فَقَد أحَبَّ اللّهَ ، ومَن
أبغَضَكُم فَقَد أبغَضَ اللّهَ .

امام هادی علیه السلام ـ در «زیارت جامعه» ـ : هر که شما را دوست بدارد ، خدا را
دوست داشته و هر که شما را دشمن بدارد ، خدا را دشمن داشته است .

تهذیب الأحکام : ۶ / ۹۷ و ص ۱۰۱ / ۱۷۷ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۶۱۳ و ص ۶۱۷ / ۳۲۱۳ کلاهما عن موسی ابن عبداللّه النخعی ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۲ / ۲۷۷ / ۱ عن موسی بن عمران النخعی ، البلد الأمین : ۳۰۳ ، بحار الأنوار : ۱۰۲ / ۱۲۹ / ۴ .

حدیث۵۹

امام هادی علیه السلام :

السَّهَرُ ألَذُّ لِلمَنامِ .

امام هادی علیه السلام : شب زنده داری، خواب رالذتبخش تر می کند.

أعلام الدین : ۳۱۱.

حدیث۶۰

امام هادی علیه السلام :

ألقُوا النِّعَمَ بحُسنِ مُجاوَرَتِها ؛ والتَمِسوا الزِّيادَةَ فيها بالشُّكرِ علَيها ، واعلَموا أنّ النَّفسَ أقبَلُ شیءٍ لِما اُعطِيَت ، وأمنَعُ شَیءٍ لِما مُنِعَت .

امـام هـادی علیه السـلام : برای نعمت ها همسایه خوبی باشـید و باسپاسـگزاری و قـدردانی از آنها، بر نعمت های خویش بیفزاییـد و بدانیـد که نفْس ، آنچه را به او داده می شود به راحتی می پـذیرد و در برابر آنچه از آن بـاز داشـته می شود، به شـدت مقاومت می کند.

أعلام الدین : ۳۱۲.

حدیث۶۱

امام هادی علیه السلام :

اُذكُرْ مَصرَعَكَ بينَ يَدَيأهلِكَ؛ ولا طَبيبَ يَمنَعُكَ، ولا حَبيبَ يَنفَعُكَ .

امام هادی علیه السلام : به یادآور آن هنگامی را که پیش روی خانواده ات در بستر مرگ افتاده ای و نه طبیبی می تواند جلو مردنت را بگیرد و نه دوستی به کارت می آید.

بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۰/۴

حدیث۶۲

امام هادی علیه السلام :

المِراءُ يُفسِدُ الصَّداقَةَالقَديمَةَ ، ويَحلُلُ العُقدَةَ الوَثيقَةَ ، وأقلُّ ما فيهِ أن تَكونَ فيهِ المُغالَبَةُ ، والمُغالَبَةُ اُسُّ أسبابِ القَطيعَةِ .

امـام هـادی علیه السـلام : مجادله کردن، دوستی دیرین راااز بین می برد و پیونـد اسـتوار را از هم می گسـلد و کمترین چیزی که در مجادله هست، چیره جویی است و چیره جویی، خود عامل اصلی قطع رابطه می باشد.

أعلام الدین : ۳۱۱.

حدیث۶۳

امام هادی علیه السلام :

الجاهِلُ أسيرُ لِسانِهِ .

امام هادی علیه السلام : نادان، اسیر زبان خویش است.

الدّرة الباهرة : ۴۱ .

حدیث۶۴

امام هادی علیه السلام :

المَقاديرُ تُريكَ ما لَم يَخطُرْببالِكَ .

امام هادی علیه السلام : مقدّرات چیزهایی را که به ذهنت خطور نمی کند ، نشانت می دهد.

أعلام الدين : ٣١١ .

حديث۶۵

امام هادی علیه السلام :

الفَقرُ شَرَهُ النفسِ وشِدَّةُ القُنوطِ .

امام هادی علیه السلام : فقر ، سیری ناپذیری نفس است و نومیدی شدید .

بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۸ / ۳ .

حديث۶۶

امام هادی علیه السلام :

الغِنى قِلَّةُ تَمَنِّيكَ والرِّضابما يَكفِيكَ . الفَقرُ شَرَهُ النّفسِ وشِدَّةُ القُنُوطِ .

امـام هـادی علیه السـلام : تـوانگری، آن است که تمنّـایت کم باشـد و به آنچه تـو را بسـنده است خرسـند باشـی، و فقر یعنی سـیری ناپذیری نفس و نومیدی شدید.

الدرّة الباهرة : ۴۱ .

حديث۶۷

امام هادی علیه السلام :

النّاسُ فِی الدّنیا بِالأموالِ ، وفيالآخِرَةِ بِالأعمالِ .

امام هادی علیه السلام : مردم در دنیا با اموال سر و کار دارند و در آخرت با اعمال.

الدرّة الباهرة : ۴۱.

حديث۶۸

امام هادی علیه السلام :

إنّ الخالِقَ لا يُوصَفُ إلّا بِما وَصَفَ بِهِ نَفسَهُ ، وأنّى يُوصَفُ الخالِقُ الّذى تَعجُزُ الحَواسُّ أن تُـدرِكَهُ ، والأوهامُ أن تَنالَهُ ، والخَطَراتُ أن تَحُدَّهُ ، والأبصارُ عَنِ الإحاطَةِ بِهِ ؟ ! جلَّ عَمّا يَصِفُهُ الواصِفونَ ، وتَعالى عَمّا يَنعَتُهُ الناعِتونَ .

امـام هـادی علیه السـلام : آفریـدگار جز آن گـونه که خـود خویشـتن را وصـف کرده است ، وصف نمی شود. چگونه وصف شود آفریـدگاری که حـواسّ از درک او ناتواننـد و وهمهـا از رسـیدن به او درمانـده انـد و انـدیشه هـا از تعریف و تحدیـد او عاجزنـد و دیدگان از احاطه بر او ناتوانند؟ برتر از وصف توصیفگران است و والاتر از نعت نعت گویان.

كشف الغمّة : ۳/۱۷۶ .

حديث۶۹

امام هادی علیه السلام :

ـ فی جَوابِ ابنِ السِّکّیتِ عَن عِلّهِ بَعثِ موسی بِالعَصا ویَدِهِ البَیضاءِ وآلَهِ السِّحرِ، وبَعثِ عیسی بِآلَهِ الطِّبِّ، وبَعثِ مُحمَّدٍ ـ صلَّی اللّه ُ علَیهِ وآلِهِ وعَلی جَمیعِ الأنبیاءِ ـ بِالکَلامِ والخُطَبِ ـ : إنَّ اللّه َ لَمّا بَعَثَ موسی علیه السلام کانَ الغالِبُ عَلی أهلِ عَصرِهِ السِّحرَ، فأتاهُم مِن عِندِ اللّه ِ بما لَم یَکُن فی وُسعِهِم مِثلُهُ، وما أبطَلَ بِهِ سِحرَهُم، وأثبَتَ بِهِ الحُجَّهَ عَلَیهِم . وإنَّ اللّه َ بَعَثَ عیسی علیه السلام فی وَقتٍ قَد ظَهَرَت فیهِ الزَّماناتُ واحتاجَ النّاسُ إلَی الطِّبِّ ، فأتاهُم مِن عِندِ اللّه ِ بِما لَم یَکُن عِندَهُم مِثلُهُ، وبِما أحْیا لَهُمُ المَوتی ، وأبرَأ الأکمَهَ والأبرَصَ بِإذنِ اللّه ، وأثبَتَ بِهِ الحُجَّهَ عَلَیهِم . وإنَّ اللّه َ بَعَثَ مُحَمَّدا صلی الله علیه و آله فی وَقتٍ کانَ الغالِبُ علی أهلِ عَصرِهِ الخُطَبَ والکَلامَ ـ وأظُنُّهُ قالَ : الشِّعرَ ـ فأتاهُم مِن عِندِ اللّه ِ مِن مَواعِظِهِ وحِکَمِهِ ما أبطَلَ بِهِ قَولَهُم، وأثبَتَ بِهِ الحُجَّهَ عَلَیهِم .

امام هادی علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش ابن سکّیت از علت فرستادن موسی با عصا و ید بیضاء و حربه [ضدّ]جادو و فرستادن عیسی با حربه طبابت و فرستادن محمّد صلی الله علیه و آله با گفتار و سخن ـ فرمود : هنگامی که خداوند موسی علیه السلام را فرستاد جادوگری بر مردم عصر او غلبه داشت. پس، او از طرف خدا چیزی برای مردم آورد که توان انجام چنان کاری را نداشتند و به وسیله آن، جادوی آنها را باطل ساخت و حجت را بر آنان ثابت کرد. عیسی علیه السلام را در زمانی مبعوث کرد که بیماریهای مزمن شیوع داشت و مردم نیاز به طبابت داشتند. پس، عیسی از نزد خدا چیزی برایشان آورد که مانند آن را نداشتند. او به اذن خدا مردگان را زنده کرد و کور مادرزاد و پیس را شفا داد و با این وسیله حجت را بر آنان ثابت کرد. و محمد صلی الله علیه و آله را در زمانی فرستاد که خطابه و سخنوری ـ [راوی می گوید :] به گمانم شعر را هم فرمود ـ رواج داشت. پس، آن حضرت از نزد خدا مواعظ و حکمتهایی آورد که به وسیله آنها گفتار ایشان را باطل کرد و حجت را بر آنان ثابت نمود.

الکافی : ۱/۲۴/۲۰.

حدیث۷۰

امام هادی علیه السلام :

مَن جَمَعَ لَکَ وُدَّهُ ورَأیَهُ فَاجمَعْ لَهُ طاعَتَکَ .

امام هادی علیه السلام : هر که تمام دوستی و اندیشه اش را در اختیار تو گذاشت ، تو نیز تمام اطاعتت را در اختیار او گذار .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۵/۴ .

حدیث۷۱

امام هادی علیه السلام :

مَن أطاعَ الخالِقَ لَم یُبالِ بسَخَطِ المَخلوقِ .

امام هادی علیه السلام : هر که آفریدگار را فرمان برد ،از خشم و ناخشنودی مخلوق پروایی به دل راه ندهد .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۶/۲ .

حدیث۷۲

امام هادی علیه السلام :

الطَّمَعُ سَجِیَّهٌ سَیِّئَهٌ .

امام هادی علیه السلام : طمع ، خصلت بدی است .

الدرّة الباهرة : ۴۲ .

حدیث۷۳

امام هادی علیه السلام :

المِراءُ يُفسِدُ الصَّداقَةَ القَديمَةَ ، ويُحَلِّلُ العُقدَةَ الوَثيقَةَ ، وأقَلُّ ما فيهِ أن تَكونَ فيهِ المُغالَبَةُ ، والمُغالَبَةُ اُسُّ أسبابِ القَطيعَةِ .

امام هادی علیه السلام : ستیزه جویی ، دوستیِ دیرینه را بر هم می زند و پیوند محکم (هر امری) را می گشاید. کمترین چیزی که در ستیزه کردن هست، این است که هر یک می خواهد بر دیگری چیره آید و این چیره جویی، عامل اصلی بریده شدن پیوند دوستی است .

أعلام الدين : ۳۱۱ .

حدیث۷۴

امام هادی علیه السلام :

الشاكِرُ أسعَدُ بالشُّكرِ مِنهُ بِالنِّعمَةِ التی أوجَبَتِ الشُّكرَ ؛ لأنَّ النِّعَمَ مَتاعٌ ، والشُّكرَ نِعَمٌ وعُقبی .

امام هادی علیه السلام : خوشبختیِ شکرگزاری برای شاکر ، بیشتر از خوشبختی او به نعمتی است که موجب شکر شده است ؛ زیرا نعمت متاعی [فانی]است اما شکر ، نعمت و عاقبت است .

تحف العقول : ۴۸۳ .

حدیث۷۵

امام هادی علیه السلام :

ـ عن إبراهيم بنِ عقبةَ لَمّا سَأَلَهُ عن زيارَةِ أبی عبدِاللّه ِ الحُسينِ وعن زيارَةِ أبی الحَسنِ الكاظم وأبی جعفرٍ الجوادِ عليهم السلام ـ : أبوعبدِاللّه عليه السلام المُقَدَّمُ، وهذا أجمَعُ وأعظَمُ أجرا .

امام هادی ـ در پاسخ به ابراهیم بن عقبه که از ایشان درباره زیارت ابی عبداللّه الحسین و ابو الحسن امام کاظم و ابوجعفر امام جواد علیهم السلام سؤال کرد ـ فرمود : زیارت امام حسین مقدّم است اما این جامعتر و ثوابش بیشتر است .

الكافی : ۴/۵۸۳/۳ .

حدیث۷۶

امام هادی علیه السلام :

لَمّا كَلَّمَ اللّه ُ عزّوجلّ موسی ابنَ عِمرانَ عليه السلام قالَ موسی : إلهی ... ما جَزاءُ مَن وَصَلَ رَحِمَهُ ؟ قالَ: يا موسی، أنسَأُ

امام هادی علیه السلام : آن گاه که خدای عز و جل با موسی بن عمران علیه السلام سخن گفت، موسی عرض کرد : پاداش کسی که صله رحم کند چیست؟ خداوند فرمود : ای موسی! مرگ او را به تأخیر می اندازم

و سختیهای جان کندن را بر او آسان می کنم .

نَسَأ اللّه ُ أجَلَه وأنسأه : إذا أخَّرَهُ (المصباح المنير : ۶۰۴) .

حدیث۷۷

امام هادی علیه السلام :

خَیرٌ مِن الخَیرِ فاعِلُهُ ، وأجمَلُ مِن الجَمیلِ قائلُهُ، وأرجَحُ مِن العِلمِ حامِلُهُ .

امام هادی علیه السلام : از خوبی بهتر، کسی است که خوبی می کند و از زیبایی زیباتر، کسی است که زیبا می گوید، و از علم برتر کسی است که دارنده آن است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۰/۴ .

حدیث۷۸

امام هادی علیه السلام :

مَنِ اتّقی اللّه َ یُتّقی .

امام هادی علیه السلام : هر که از خدا پروا کند، از او پروا شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۶/۲ .

حدیث۷۹

امام هادی علیه السلام :

الحِکمَـهُ لا تَنْجَعُ فی الطِّباعِ الفاسِدَهِ .

امام هادی علیه السلام : حکمت در جانهای فاسد مؤثر نمی افتد .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۰/۴ .

حدیث۸۰

امام هادی علیه السلام :

العِتابُ خَیرٌ مِن الحِقْدِ .

امام هادی علیه السلام : سرزنش کردن بهتر است از کینه به دل گرفتن .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۹/۴ .

حدیث۸۱

امام هادی علیه السلام :

الجاهِلُ أسِیرُ لِسانِهِ .

امام هادی علیه السلام : نادان ، اسیر زبان خود است.

الدرّهٔ الباهرهٔ : ۴۱ .

حدیث۸۲

امام هادی علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عنِ التّوبهِ النَّصُوحِ ـ : أنْ یَکونَ الباطِنُ کالظّاهِرِ وأفْضَلَ مِن ذلکَ .

امام هادی علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از توبه نصوح ـ فرمود : توبه نصوح این است که باطن، همچون ظاهر، و بهتر از آن شود.

بحار الأنوار : ۶/۲۲/۲۰

حدیث۸۳

امام هادی علیه السلام :

البُخلُ أذَمُّ الأخلاقِ .

امام هادی علیه السلام : بخل، نکوهیده ترین خوی است.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۹ / ۲۷

حدیث۸۴

امام هادی علیه السلام :

الإمامُ بَعدی الحسَنُ ، وبعدَ الحسنِ ابنُه القائمُ ، الّذی یَملأُ الأرضَ قِسْطا وعدلاً کما مُلِئَتْ جَورا وظُلما .

امام هادی علیه السلام : امام پس از من، حسن است و پس از حسن فرزندش قائم؛ همو که زمین را پر از عدل و داد می کند، همچنان که از بیدادگری و ستم پر شده است .

بحار الأنوار : ۵۰ / ۲۳۹ / ۴

حدیث۸۵

امام هادی علیه السلام :

السَّهَرُ ألذُّ لِلمَنَامِ ، والجُوعُ یَزیدُ فِی طِیبِ الطَّعَامِ .

امام هادی علیه السلام : شب زنده داری، خواب را دلنشین تر و گرسنگی، غذا را لذتبخش تر می کند.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۶۹/۴.

حدیث۸۶

امام هادی علیه السلام :

لا تَطلب الصَّفا ممّن کَدّرتَ علَیهِ ، ولا النُّصْحَ ممّن صَرَفْتَ سُوءَ ظَنِّکَ إلَیهِ ، فإنّما قلبُ غیرِکَ لکَ کقلبِکَ لَهُ .

امام هادی علیه السلام : از کسی که مکدّرش کرده ای صفا مجوی و از کسی که تیر بدگمانی ات را به او نشانه رفته ای خیرخواهی و صداقت مخواه؛ زیرا دل دیگری با تو همچون دل توست با او.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۱.

حدیث۸۷

امام هادی علیه السلام :

العُقوقُ یُعقِبُ القِلَّةَ ، ویُؤَدّیإلَی الذِّلَّةِ .

امام هادی علیه السلام : نافرمانی والدین، تنگدستی می آورد و به ذلّت می کشاند.

بحار الأنوار : ۷۴/۸۴/۹۵.

حدیث۸۸

امام هادی علیه السلام :

لاْتـَعْـدُ

وَلاتَجْعَلْ لِلأیّامِ صُنْعا فیحُکْمِ اللّه ِ .

امام هادی علیه السلام فرمود:

از حـدّ خـود تجـاوز نـکن

و روزگار را در کار خدا دخیل مدان.

تحف العقول، ص ۴۸۳.

حدیث۸۹

امام هادی علیه السلام :

مَنْ اَطاعَ الخالِقَ لَمْ یُبالِ سَخَطَ المَخْلُوقینَ

وَمَنْ اَسْخَطَ الخالِقَ فَلْیَیْقَنْ اَنْ یَحِّلَ بِهِ سَخَطُ المَخْلُوقینَ .

امام هادی علیه السلام فرمود:

کسی که از آفریدگار پیروی کند

از خشم آفریـده ها بـاکی نـدارد.

و کسی که خـدا را به خشـم آورد،

باید باور کند که مردم بر او خشم خواهند آورد.

تحف العقول، ص ۴۸۲.

حدیث۹۰

امام هادی علیه السلام :

اَبْقـُوا النِّعـَمَ بِحُسْنِ مُجـاوَرَتِها

وَالْتَمِسوُا الزِیّادَةَ فیها بِالشُّکرِ عَلَیها.

امام هادی علیه السلام فرمود:

نعمتها را با برخـورد درست، باقی نـگه داریـد

و با شکر نعمتها اسباب فزونی آنها را فراهم آورید.

(استفاده درست از نعمت سبب دوام آن

و شـکر نعمت سبب فـزونی آن است).

بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۳۷۰.

حدیث۹۱

امام هادی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ اِذا أرادَ بِعَبْدٍ خَیرا

إذا عُوتِـبَ قَبِـلَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

اگر خداوند خیر کسی را بخواهد، چنان می شود

که هرگاه مـورد توبیـخ قرار گیرد، می پـذیرد.

تحف العقول، ص ۴۸۱.

حدیث۹۲

امام هادی علیه السلام :

الغِنی قِلَّةُ ما تَمَنّیکَ

وَالرِّضا بما یَکْفیکَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

بی نیـازی، در کمـی آرزو

و رضایت به چیزی است که تو را کفایت می کند.

اعیان الشیعهٔ، ج ۲، ص ۳۹.

حدیث۹۳

امام هادی علیه السلام :

إنَّ مِنَ الغِرَّةِ بِاللّه ِ أنْ یُصِرَّ العَبدُ عَلَی المَعصِیَةِ

وَ یتَمَنّی عَلَی اللّه ِ المَغفِرَةَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

از نشانه های غرور نسبت به خدا آن است که بنده،

استـمرار و اصرار بر گنـاه داشـته باشد

و در همان حال، آرزومند بخشایش الهی باشد.

حیاهٔ الإمام علی الهادی ص ۱۶۴.

حدیث۹۴

امام هادی علیه السلام :

مَنْ هانَتْ عَلَیْهِ نَفسُهُ

فَلا تَأْمَنْ شَرَّهُ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

هر کس قدر خودش را نداند

(ودر نظر خودش بی مقدار باشد)

از شرّش ایمن مباش.

تحف العقول، ص ۷۷۴.

حدیث۹۵

امام هادی علیه السلام :

أَلدُّنیا سُوقٌ

رَبِحَ فیها قَوْمٌ وَ خَسِرَ آخَرُونَ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

دنیا بازاری است که

جمعی درآن سود می برند وگروهی زیان می بینند.

تحف العقول، ص ۷۷۴.

حدیث۹۶

امام هادی علیه السلام :

اَلنّاسُ فِی الدُّنیا بِالْأَموالِ

وَفِي الْاخِرَةِ بِالْاَعمالِ.

امام هادی علیه السلامفرمود:

ارزش مردم در دنیا وابسته به اموال است،

و در آخرت به اعمال.

بحارالانوار / /۷۸ ۳۶۹.

حدیث۹۷

امام هادی علیه السلام :

اِنَّ الظّالِمَ الْحالِمَ یَکادُ اَنْ یُعْفی عَلی ظُلْمِهِ بِحِلْمِهِ

وَإنَّ الْمُحِقَّ السَّفیهَ یَکادُ اَنْ یُطْفِیء نُورَحَقِّهِ بِسَفَهِهِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

ظالم بردبار (خردمند) ممکن است که با بردباری خود مورد عفو و گذشت از ظلمش قرار گیرد، ولی حق دارِ نادان، ممکن است، به سبب سفاهتش نور حقش را خاموش کند.

تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث۹۸

امام هادی علیه السلام :

راكِبُ الْحَرُونِ اَسيرُ نَفْسِهِ

وَالْجـاهِلُ اَسـيرُ لِسانِهِ.

امام محمد تقی علیه السلام فرمود:

سوار بر مرکب چموش و خیره سر، اسیرِ جانِ خود

و فـردِ نـادان، اسیرِ زبـانِ خـود است.

بحار الانوار ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث۹۹

امام هادی علیه السلام :

سَمِعْتُ اَبَاالحَسَنِ علیه السلام يَقُولُ لِرَجلٍ ذَمَّ اِلَيهِ وَالِدا لَهُ فَقالَ:

اَلْعُقُوقُ ثَكَلُ مَنْ لَمْ يَثْكَلْ.

یحیی بن عبدالحمید گوید:

از امام هادی علیه السلامشنیدم که به مردی که نزد ایشان از پدر خود بدگویی کرد فرمود:

نافرمانی پدر و مادر داغی است

بـرای کسی کـه داغ نـدیده اسـت،

یعنی مثل آن است که پدر ومادرش از دنیا رفته باشند.

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۳۶۹.

حدیث۱۰۰

امام هادی علیه السلام :

إذا كانَ زَمانٌ أَلْعَدلُ فيهِ اَغْلَبُ مِنَ الْجَورِ

فَحَرامٌ أنْ يُظَنَّ بِاَحَدٍ سُوءٌ حَتّى يُعْلَمَ ذلِكَ مِنهُ،

وَإذا كانَ زَمانٌ الْجَوْرُ أغلَبُ فيهِ مِنَ الْعَدْلِ

فَلَيسَ لِأَحَدٍ اَنْ يَظُنَّ بِأَحَدٍ خَيرا مالَمْ يَعْلَمْ ذلِكَ مِنْهُ

امام هادی علیه السلام فرمود:

زمـانی که عـدل و داد در جامعه بیش از ظلم و سـتم باشـد، در آن موقع حرام است که به کسـی گمان بـد ببرنـد، مگر وقتی که آن بـدی از وی معلوم شود، و زمانی که ظلم و ستم بر عدل و داد غلبه داشته باشد، سزاوار نیست احدی گمان خوب به کسی ببرد، مگر وقتی که آن خوبی از او معلوم شود.

بحارالانوار ، ج ۱۷، ص ۲۱۶.

حدیث۱۰۱

امام هادی علیه السلام :
اَقْبِلْ عَلی شَـأنِکَ،
فإنَّ کَثرَةَ الْمَلَقِ یَهْجُمُ عَلَی الْظِنَّةِ،
وَإذا حَلَلْتَ مِنْ اَخیکَ فی مَحَلِّ الثِّقَةِ
فَاعْدِلْ عَنِ المَلَقِ إلی حُسْنِ النِّیَّةِ.
امام هادی علیه السلام خطاب به کسی که در ستایش از ایشان زیاده روی کرده بود، فرمود:
از این عمل بپرهیز و به کار خودت بپرداز،
که تملّق زیاد سبب بدگمانی است
و اگر اطمینان برادر مؤمنت از تو سلب شد،
تملّق گویی را رها کن و حسن نیّت نشان ده.
مسند الإمام الهادی علیه السلام، ص ۳۰۲.

حدیث۱۰۲

امام هادی علیه السلام :
إنَّ اللّه َ یُحِبُّ الجَمالَ وَ التَّجَمُّلَ
وَیَـکْرَهُ البُؤْسَ وَ البائِسَ .
امام هادی علیه السلام فرمود:
خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد
و ژولیـدگی و ژولیـده را دوست نمی دارد.
حیاة الإمام علی الهادی ص ۱۵۳.

حدیث۱۰۳

امام هادی علیه السلام :
اَلعُقُوقُ یُعَقِّبُ القِلَّةَ ویُؤَدّی إلَی الذِّلَّةِ.
امام دهم علیه السلام فرمود:
نافرمانی پدر و مادر کمبود را به دنبال دارد
و به خـواری می کشـد.
بحار، ج ۷۴ ، ص ۸۴.

حدیث۱۰۴

امام هادی علیه السلام :

الْعُجْبُ صارِفٌ عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ

داعٍ إِلَى الغَمْطِ والْجَهْلِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

خودبینی انسان را از دانش آموختن باز می دارد

واو را بـه نـادانی و پستی می کـشاند.

افتادگی آموز اگرطالب فیضی

هرگز نخورد آب زمینی که بلند است

اعیان الشیعهٔ، ج ۲، ص ۳۹.

حدیث۱۰۵

امام هادی علیه السلام :

مَنْ سَأَلَ فَوقَ قَدْرِ حَقِّهِ

فَهُوَ أَولی بِالحِرمـانِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

هر کس بیش از اندازه و حق خودش بخواهد،

او بـه محـرومیت شایسته تر اسـت.

حیاهٔ الإمام علی الهادی ص ۱۵۷.

حدیث۱۰۶

امام هادی علیه السلام :

مَـنْ جَـمَـعَ لَـکَ وُدَّهُ وَرَأْیَـهُ

فَـاجْمَعْ طـاعَتَـکَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

کسی که دوستی و رأی خود را برای تو جمع کند؛

(دوستانه تو را راهنمایی کند)

از او پیــروی کـن.

تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث۱۰۷

امام هادی علیه السلام :

اُذْکُـرْ حَسَـراتِ التَّـفْریـطِ

بِـأَخْـذِ تَقْـدیمِ الْحَـزْمِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

حسرت وپشیمانیِ کوتاهی درانجام کارها را به یاد آور

و بـا تصمیم جــدّی و تدبیر جبـران کن.

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۳۷۰.

حدیث۱۰۸

امام هادی علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ جَعَلَ الدُّنیا دارَ بَلْوی وَالْاخِرَةَ دارَ عُقْبی

وَجَـعَلَ بَـلوَی الدُّنیا لِثَـوابِ الْاخِـرَةِ سَبَبًا

وَثَوابَ الْاخِرَةِ مِنْ بَلوَی الدُّنیا عِوَضا.

امام هادی علیه السلام فرمود:

خداوند، دنیا را جای گرفتاری قرار داده

و آخــرت را سـرای پـاداش،

گرفتاری دنیا را سبب ثواب آخرت قرار داده

و ثـواب آخـرت را عـوض گرفتـاری دنـیا.

تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث۱۰۹

امام هادی علیه السلام :

مَنِ اتَّقَی اللّه َ یُتَّقی وَمَنْ اَطاعَ اللّه َ یُطاعُ

امام هادی علیه السلام فرمود:

هر که از خدا پروا کند، از او پروا کنند،

و هرکس از خدا اطاعت کند، اطاعتش کنند.

تحف العقول، ص ۷۷۰.

حدیث۱۱۰

امام هادی علیه السلام :

الشّاکِرُ اَسْعَدُ بِالشُّکِر مِنْهُ بِالنِّعمَةِ الَّتی اَوْجَبَتْ الشُّکر لِأَنَّ النِّعَمَ مَتاعٌ وَالشُّکْرُ نِعَمٌ وَعُقبی.

امام هادی علیه السلام فرمود:

کسـی که شـکر نعمت بجا آورد، برای سـپاس سزاوارتر است از نعمتی که شکر دارد، چون نعمت ها کالایی است وشکر، هم نعمت است وهم آخرت.

تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث۱۱۱

امام هادی علیه السلام :

مَـنْ رَضِـیَ عَـنْ نَفْـسِهِ،

کَثُـرَ السّـاخِطُـونَ عَلَـیْهِ.

امام دهم علیه السلام فرمود:

کسی که از خود راضی باشد،

دشمنانش زیاد خواهند شد.

بحارالانوار، ج ۷۸ ص ۳۶۸.

حدیث۱۱۲

امام هادی علیه السلام :

مَنْ اَمِنَ مَکْرَ اللّه ِ وَأَلیمَ أَخْذِهِ

تَکَبَّرَ حَتّی یَحِلَّ بِهِ قَضاؤُهُ و نافِذُ اَمْرِهِ

و مَنْ کانَ عَلی بَیِّنَهٍْ مِنْ رَبِّهِ

هانَتْ عَلَیْهِ مَصائِبُ الدُّنیا وَلَو قُرِضَ وَنُشِرَ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

هرکس خـود را از مکر و مؤاخـده پروردگـار در امـان بدانـد، کـبر ورزیـده است، تـا آنکه قضـای الهی و دسـتور تخلـف ناپـذیر او گریبانش را بگیرد، و هرکس از طرف خداوند دلیل روشـنی داشته باشد، (برای کارهایش دلیل شرعی داشته باشد،) هرمصیبتی بر او سبک و قابل تحمل خواهد بود، هر چند بدنش را قیچی کنند و پاره پاره شود.

تحف العقول، ص ۷۷۲.

حدیث۱۱۳

امام هادی علیه السلام :

اَلْمِراءُ یُفْسِدُ الصِّداقَهَ الْقَدیمَهَ

وَ یَحِّلُ الْعُقْدَهَ الْوَثیقَهَ

وَ أَقَلُّ ما فیهِ اَنْ تَکُونَ فیهِ الْمُغالَبَهُ،

وَالمُغالَبَهُ اُسُّ اَسْبابِ الْقَطیعَهِ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

نفاق و دورویی، دوستی دیرین را از بین می برد

و پیمانهای محکم و مطمئن را نیز بر هم می زند

و کمترین اثر آن، کشمکش و نزاع است

و نزاع، اصلی ترین سبب جدایی است.

بحارالانوار ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث۱۱۴

امام هادی علیه السلام :

اَلْحَسَدُ ماحِقُ الْحَسَناتِ

وَالزَّهْوُ جالِبُ الْمَقْتِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

حسـد، خوبیـها را از بین می برد

و خودخواهی، دشمنی و بیزاری می آورد.

بحارالانوار ج ۷۲ ص ۱۹۹.

حدیث۱۱۵

امام هادی علیه السلام :

اَلجَهْلُ والبُخْلُ أذَمُّ الأخـلاقِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

جهل و بخل بدترین صفات اخلاقی است.

مآثرا الکبراء ج ۳ ص ۲۲۲.

حدیث۱۱۶

امام هادی علیه السلام :

خَیْرٌ مِنَ الْخَیْرِ فاعِلُهُ،

وَاَجْمَلُ مِنَ الْجَمیلِ قائِلُهُ،

وَأرْجَحُ مِنَ الْعِلم حامِلُهُ،

وَشَرٌّ مِنَ الشَّرِّ جالِبُهُ،

وَاَهْوَلُ مِنَ الْهَوْلِ راکِبُهُ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

بهتر از کار خیر، انجام دهنده آن است،

و زیباتر از سخن زیبا، گوینده آن است،

و برتر از دانش، دانشمند است،

و بدتر از بدی، آورنده آن است،

و ترسناک تر از وحشت، ترسو است.

بحارالانوار، ج ۷۸، ص ۳۷۰

حدیث۱۱۷

امام هادی علیه السلام :

لاتَطلُبِ الصَّفا مِمَّنْ کَدَرتَ عَلَیْهِ،

وَلَا الْوَفاءَ مِمَّنْ غَدَرْتَ بِهِ،

وَلَا النُّصْحَ مِمَّنْ صَرَفْتَ سوُءَ ظَنِّکَ الیهِ،

فَإنَّما قَلبُ غَیْرِکَ کَقَلْبِکَ لَهُ.

امام هادی علیه السلام در جواب سخنی که میان او و متوکّل گذشت ، فرمود:

از کسی که نسبت به او کدورتی داری خوشی نطلب،

و از کسی که به او خیانت کرده ای وفا نخواه،

و از کسی که به او بدگمانی، خیرخواهی نخواه،

چون هر چه تو نسبت به او در دل داری، او هم نسبت به تو در دل دارد.

بحارالانوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث۱۱۸

امام هادی علیه السلام :

اَلْغَضَبُ عَلی مَنْ تَمْلِکُ لُؤْمٌ.

امام دهم علیه السلام فرمود:

غضب کردن برکسی که اختیارش با توست،

موجب سرزنش و پستی است.

بحارالأنوار ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث۱۱۹

امام هادی علیه السلام :

حُسنُ الصُّورَةِ جَمالٌ ظاهِرٌ.

و حُسنُ العَقلِ جمالٌ باطِنٌ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

نیکویی صورت، زیبایی ظاهر است،

و نیکی خرد، زیبایی باطن است.

مآثرالکبراء، ج ۳ ص ۲۲۲.

حدیث۱۲۰

امام هادی علیه السلام :

اِیّاکَ وَالْحَسَدَ فَاِنَّهُ یَبینُ فیکَ

وَلایَعْمَلُ فی عَدُوِّکَ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

از حسد بپرهیز، چون حسادت تو آشکار می شود

و در دشـمنت هـم تأثـیری نـدارد.

بحارالأنوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث۱۲۱

امام هادی علیه السلام :

أَلْحِکْمَةُ لاتَنْجَعُ فِی الطِّباعِ الْفاسِدَةِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

حکمت در سرشت های فاسد تأثیری ندارد.

بحارالأنوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث۱۲۲

امام هادی علیه السلام :

اُذْکُرْ مَصـْرَعَکَ بَیْنَ یـدَیْ اَهْلِکَ

وَلاطَبیبٌ یَمْنَعُکَ وَلاحَبیبٌ یَنْفَعُکَ.

امام علی النقی علیه السلام فرمود:

به یاد آور لحظه ای را که در مقابل بستگانت جان می دهی، که نه طبیب، کاری می تواند بکند و نه از دوست کاری ساخته است.

بحارالأنوار، ج ۷۸ ص ۳۷۰.

حدیث۱۲۳

امام هادی علیه السلام :

اَلسَّهَـرُ اَلَـذُّ لِلْمَنـامِ

وَالْجُوعُ یَزیدُ فیطیبِ الطَّعامِ.

امام هادی علیه السلام فرمود:

بی خوابی، خـواب را لذیذتر می کـند

و گرسنگی، خوراك را گواراتر می سازد.

بحارالأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث۱۲۴

امام هادی علیه السلام :

اَلْهَزْلُ فُکاهَةُ السُّفهاءِ

وَصِنـاعَةُ الجُهّـالْ.

امام دهم علیه السلام فرمود:
مزاح و شوخی، خوشمزگیِ نابخردان
و حرفه جاهلان است.
بحارالأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث۱۲۵

امام هادی علیه السلام :
اَلْمَقادیرُ تُریکَ ما لَمْ یَخْطُرْ بِبالِکَ.
امام دهم علیه السلام فرمود:
حسابرسی ها، آنچه را که به ذهنت خطور نمی کند
به تو نشان خواهد داد.
بحارالأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۸.

حدیث۱۲۶

امام هادی علیه السلام :
العِتابُ مِفْتاحُ الثِّقالِ
وَالْعِتابُ خَیرٌ مِنَ الْحِقْدِ.
امام دهم علیه السلام فرمود:
سرزنش، کلید آزار است
و سرزنش بهتر از کینه است.
(یعنی اگر نسبت به کسی کینه در دل داشته باشی
بدتر از آن است که او را سرزنش کنی)
بحارالأنوار ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث۱۲۷

امام هادی علیه السلام :
اَلْمُصیبَةُ لِلصّابِرِ واحِدَةٌ
ولِلْجازِعِ اثْنَتانِ.
امام هادی علیه السلام فرمود:
مصیبتبرای کسی که صبر می کند،
یک مشکل بیش نیست،
ولی برای کسی که بی تابی می کند، دوتاست.
بحارالأنوار، ج ۷۸ ص ۳۶۹.

حدیث۱۲۸

امام هادی علیه السلام :

۱۳– (۱۴۱) حدیث از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام

حدیث۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

عَلاماتُ المُؤمِنِ خَمسٌ . . . و زِیارَةُ الأربَعینَ . . . ؛

امام عسکری علیه السلام :مؤمن پنج نشانه دارد . . . و یکی از آنها زیارت روز اربعین است . . . .

تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۵۲ .

حدیث۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَصلَتانِ لَیسَ فَوقَهُما شَی ءٌ : الإیمانُ بِاللّهِ و نَفعُ الإخوانِ ؛

امام عسکری علیه السلام :دو خصلت است که بالاتر از آنها چیزی نیست : ایمان به خدا و سود رساندن به برادران .

. همان ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۴ .

حدیث۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُعِلَتِ الخَبائِثُ فی بَیتٍ و جُعِلَ مِفتاحُهُ الکِذبَ ؛

امام عسکری علیه السلام :همه پلیدی ها را در خانه ای نهادند و کلید آن دروغ است .

. میزان الحکمه ، ح ۱۷۴۱۰ .

حدیث۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

إتَّقُوا اللّهَ و کُونوا لَنا زَینا و لاتَکوُنوا عَلَینا شَینا ؛

امام عسکری علیه السلام :تقوای الهی پیشه کنید و مایه زینت ما باشید ، نه مایه سرشکستگی ما .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۲ .

حدیث۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَیرُ إخوانِکَ مَن نَسِیَ ذَنبَکَ و ذَکَرَ إحسانَکَ إلَیهِ ؛

امام عسکری علیه السلام :بهترین برادر تو کسی است که خطایت را فراموش کند و احسان تو را به خود ، به یاد آورد .

. همان ، ص ۳۷۹ .

حدیث۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن وَعَظَ أخاهُ سِرّا فَقَد زانَهُ و مَن وَعَظَهُ عَلانِيَةً فَقَد شانَهُ ؛

امام عسکری علیه السلام :هر که برادرش را در خلوت پند دهد ، او را آراسته است ، و هر کس برادرش را در جمع پند دهد ، او را سرشکسته کرده است .

تحف العقول ، ص ۴۸۹ .

حدیث۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

لَيسَ مِنَ الأدَبِ إظهارُ الفَرَحِ عِندَ المَحزونِ ؛

امام عسکری علیه السلام :شادمانی کردن در نزد غمدیده ، بی ادبی است .

همان ، ص ۴۸۹ .

حدیث۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

بِئسَ العَبدُ عَبدا يَكونُ ذا وَجهَينِ و ذا لِسانَينِ ؛

امام عسکری علیه السلام :چه بد بنده ای است آن که دورو و دو زبان باشد .

همان ، ص ۴۸۸ .

حدیث۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن كانَ الوَرَعُ سَجِيَّتَهُ و الكَرَمُ طَبيعَتَهُ و الحِلمُ خُلَّتَهُ ، كَثُرَ صَديقُهُ ؛

امام عسکری علیه السلام :کسی که پارسایی خوی او ، بخشندگی طبیعت او و بردباری خصلت او باشد ، دوستانش زیاد شوند .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۹ .

حدیث۱۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

ما نَقولُ فی رَجُلٍ يَصومُ نَهارَهُ و يَقُومُ لَيلَهُ كُلَّهُ ، لا يَتَكلَّمُ و لايَتَشاغَلُ بِغَيرِ العِبادَةِ ؛

زندان بان های امام عسکری علیه السلام در جواب صالح بن وصیف :چه بگوییم در باره کسی که روزها را روزه می گیرد و تمام شب را به عبادت به سر می آورد و جز به عبادت سخنی نمی گوید و به کاری نمی پردازد .

. بحار الأنوار ، ج ۵۰ ، ص ۳۰۸ .

حدیث۱۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
ما أقبَحَ بِالمُؤمِنِ أن تَكونَ لَهُ رَغبَةٌ تُذِلُّهُ ؛
امام عسکری علیه السلام :چه زشت است برای مؤمن که خواسته ای داشته باشد که او را به خواری کشاند .
تحف العقول ، ص ۴۸۹ .

حدیث۱۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
مَن لَم يَتَّقِ وُجوهَ النّاسِ لَم يَتَّقِ اللّه َ ؛
امام عسکری علیه السلام : آن که از مردم پروا نکند ، از خدا نیز پروا نمی کند .
. بحار الأنوار ، ج ۷۱ ، ص ۳۳۶ .

حدیث۱۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
إيّاكَ و الإذاعَةَ و طَلَبَ الرِّئاسَةِ ، فَإِنَّهُما يَدعُوانِ إلَى الهَلَكَةِ ؛
امام عسکری علیه السلام :از افشای اسرار و ریاست طلبی بپرهیز که این دو [آدمی را] به هلاکت می کشانند .
تحف العقول ، ص ۴۸۷ .

حدیث۱۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
إنَّ الوصولَ إلَى اللّه ِ سَفَرٌ لايُدرَكُ إلاّ بِامتِطاءِ اللَّيلِ ؛
امام عسکری علیه السلام :وصال خداوند سفری است که جز با مرکب شب زنده داری به دست نمی آید .
. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۷۹ .

حدیث۱۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
التَّواضُعُ نِعمَةٌ لايُحسَدُ عَلَيها ؛
امام عسکری علیه السلام :فروتنی نعمتی است که بر آن حسد نبرند .
. تحف العقول ، ص ۴۸۹ .

حدیث۱۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن رَکِبَ ظَهَر الباطِلِ نَزَلَ بِهِ دارَ النَّدامَةِ؛

امام عسکری علیه السلام :هر که بر مرکب باطل نشیند، در سرای پشیمانی فرودش آورد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۹.

حدیث۱۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

إذا نَشِطَتِ القُلوبُ فأودِعُوها وإذا نَفَرَت فَوَدِّعوها؛

امام عسکری علیه السلام :دل چون در نشاط است (معرفت) را به آن واسپارید، و چون در گریز است آن را واگذارید.

همان، ج ۷۸، ص ۳۷۷.

حدیث۱۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن تعدّی فی طَهورِهِ کانَ کَناقِضِهِ؛

امام عسکری علیه السلام :هر که در مصرف آب (وضو و غسل) زیاده روی کند، مانند کسی است که وضو و غسل خود را باطل کند .

. تحف العقول، ص ۳۶۳.

حدیث۱۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

عَلاماتُ المُؤمِنِ خَمسٌ: ... وَ الجَهرُ بـ«بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم»؛

نشانه های مؤمن پنج چیز است: ... و بلند گفتن بسم اللّه الرحمن الرحیم.

تهذیب الأحکام، ج ۶ ، ص ۵۲ ، ح ۳۷

حدیث۲۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

نَظَرَ اَمیرُ المُؤمِنینَ عَلیٌّ علیه السلام اِلی رَجُلٍ فَرَأی اَ ثَرَ الْخَوفِ عَلَیْهِ ، فَقالَ : ما بالُکَ ؟ قالَ : اِنّی اَخافُ اللّه َ ، قالَ : یا عَبْدَ اللّه ، خَفْ ذُنوبَکَ ، وَ خَفْ عَدْلَ اللّه عَلَیْکَ فی مَظالِمِ عِبادِهِ ، وَ اَطِعْهُ فیما کَلَّفَکَ وَ لا تَعْصِهِ فیما یُصْلِحُکَ ثُمَّ لا تَخَفِ اللّه َ بَعْدَذلِکَ فَاِنَّهُ لا یَظْلِمُ اَحَدا ، وَ لا یُعَذِّبُهُ فَوقَ استِحقاقِهِ اَبَدا ، اِلاّ اَنْ تَخافَ سوءَ الْعاقِبَةِ بِاَنْتَغَیَّرَ اَو تَبَدَّلَ ، فَاِنْ اَرَدْتَ اَنْ یُؤمِنَکَ اللّه ُ سوءَ الْعاقِبَةِ فَاعْلَم اَنَّ ما تَأتیهِ مِنْ خَیْرٍفَبِفَضْلِ اللّه وَ تَوفیقِهِ ، وَ ما تَأتیهِ مِنْ شَرٍّ فَبِامهالِ اللّه وَ اِنْظارِهِ اِیّاکَ وَ حِلْمِهِ عَنْکَ ؛

امیر مؤمنان علی علیه السلامبه مردی نگریستند و در چهره او نشانه ترس دیدند.به او فرمودند: در چه حالی؟ گفت: از خدا می

ترسم. فرمودنـد: «ای بنده خدا!از گناهانت و از عدالت خدا درباره ظلم هایی که به بندگان خدا کرده ای بترس و خدا رادر آنچه تو را موظّف نموده، پیروی کن و از او در آنچه صـلاح تو درآن است، نافرمانینکن. پس از آن، از خدا نترس؛ زیرا او به هیچ کس ظلم نمی کند و هرگز کسـی را بیش ازاسـتحقاقش مجازات نمی کند. مگر این که نگران عاقبت بد باشی، به این که سرنوشت،دگرگون شود و تغییر یابـد. پس اگر خواستی از عاقبت بـد درامان باشـی، بـدان هر خیریکه به تو می رسـد، از لطف خدا و توفیق اوست و هر شرّی به تو می رسد، به جهت مهلتدادن خدا به تو و بردباری اش درباره توست».

تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام، ص۲۶۵، ح۱۳۳

حدیث۲۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
کَفاکَ اَدَبا تَجَنُّبُکَ ما تَکْرَهُ مِنْ غَیْرِکَ؛
برای ادب تو همین بس که آنچه را از دیگران نمی پسندی، از آن دوری کنی.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۷

حدیث۲۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
اِتَّقُوا اللّهَ وَ کُونُوا زَیْنا وَ لا تَکونُوا شَیْنا؛
تقوای الهی پیشه کنید و مایه افتخار و آبرو باشید نه مایه ننگ و شرمندگی.

تحف العقول، ص ۴۸۸

حدیث۲۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
إنَّ الْمُؤْمِنَ نَعْرِفُهُ بِسیماهُ، وَ نَعْرِفُ الْمُنافِقَ بِمیسَمِهِ؛
مؤمن را از سیمایش می شناسیم و منافق را از نشانه هایش.

الخرائج والجرائح، ج۲، ص ۷۳۷، ح۵۰

حدیث۲۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
لَیْسَ مِنَ الْأَدَبِ اِظْهارُ الْفَرَحِ عِنْدَ الْمَحْزونِ؛
شادی کردن در حضور غمگین، از ادب به دور است.

تحف العقول، ص ۴۸۹

حدیث۲۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

فی تفسیر قوله تعالی «وَ قُولُوا لِلنّاسِ حُسْنا» قالَ: قُولُوالِلنّاسِ کُلِّهُمْ حُسْنا مُؤمِنِهُمْ وَ مُخالِفِهُمْ، أمّا المؤمِنونَ فَیَبْسُطُ لَهُمْ وَجْهَهُ وَ أمّاالْمُخالِفونَ فَیُکَلِّمُهُمْ بِالْمُداراهِ لاِجْتِذابِهِمْ اِلیَ الْایمانِ. فَاِنِ استَتَرَ مِنْ ذلِکَ بِکَفِّشُرورِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ وَ عَنْ اِخْوانِهِ المُؤمِنینَ؛

در تفسیر آیه «با مردم به زبان خوش سخن بگویید» فرمود: یعنی با همه‌مردم، چه مؤمن و چه مخالف، به زبان خوش سخن بگویید. مؤمن، به هم مذهبان، رویخوش نشان می دهد و با مخالفان، با مدارا سخن می گوید تا به ایمان، جذبشوند و حتّی اگر نشدند، با این رفتار، از بدی های آنان در حقّ خود و برادرانمؤمنش، پیشگیری کرده است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۶۱

حدیث۲۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ وَعَظَ اَخاهُ سِرّا فَقَدْ زانَهُ وَ مَنْ وَعَظَهُ عَلانیَهً فَقَدْ شانَهُ؛

هر کس برادر (دینی اش) را پنهانی نصیحت کند، او را آراسته و اگر آشکارا نصیحتشنماید، ارزش او را کاسته است.

تحف العقول، ص ۴۸۹

حدیث۲۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

إیّاکَ وَالإذاعَهَ وطَلَبَ الرِّئاسَهِ فَإنَّهُما یَدعُوانِ إلَی الهَلَکَهِ؛

از افشای اسرار و ریاست جویی بپرهیز ؛ زیرا این دو به هلاکت کشانند.

حدیث۲۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

اَلإشراکُ فِی النّاسِ أخفی مِن دَبیبِ النَّملِ عَلَی المِسحِ الأسوَدِ فی اللَّیلَهِ المُظلِمَهِ؛

شرک آوری در میان مردم ، از جنبش مور بر پلاس سیاه در شب تار ، پنهان تر است.

حدیث۲۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

حُبُّ الأبرارِ لِلأبرارِ ثَوابٌ لِلأبرارِ وحُبُّ الفُجّارِ لِلأبرارِ فَضیلَهٌ لِلأبرارِ؛

محبّت نیکان به نیکان ، ثوابی برای نیکان است و محبّت بَدان به نیکان ، فضیلتی برای نیکان است.

حدیث۳۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

مِنَ الجَهلِ الضِّحکُ مِن غَیرِ عَجَبٍ؛

خنده بیجا از نادانی است.

حدیث۳۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

مِنَ الفَواقِرِ الَّتی تَقصِمُ الظَّهرَ جارٌ إن رَأی حَسَنَةً أطفَأَها وإن رَأی سَیِّئَةً أفشاها؛

از جمله بلاهای کمرشکن ، آن همسایه ای است که چون نیکی بیند ، نهانش دارد و چون بدی بیند ، آن را فاش کند.

حدیث۳۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

إتَّقُوا اللّه َ وکُونوا زَینا ولاتَکونُوا شَینا؛

از خدا پروا کنید و موجب آراستگی (و آبرومندی) باشید ، نه مایه زشتی (و بدنامی).

حدیث۳۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

بِئسَ العَبدُ عَبدٌ یَکونُ ذاوَجهَینِ وذالِسانَینِ؛

چه بد بنده ای است بنده ای که دورو و دو زبان باشد!

حدیث۳۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

اَلغَضَبُ مِفتاحُ کُلِّ شَرٍّ ؛

خشم ، کلید هر بدی است.

حدیث۳۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

أقَلُّ النّاسِ راحَةً الحَقودُ؛

کینه ور ، کم آسایش ترینِ مردم است.

حدیث۳۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

قَلبُ الأحمَقِ فی فَمِهِ وفَمُ الحَکیمِ فی قَلبِهِ؛

دل بی خرد در دهانش ، و دهان فرزانه در دلش است.

حدیث۳۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

لایَشغَلکَ رِزقٌ مَضمونٌ عَن عَمَلٍ مَفروضٍ؛

مبادا که روزیِ ضمانت شده از کار واجب ، بازت دارد.

حدیث۳۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

ما تَرَکَ الحَقَّ عَزیزٌ إلاّ ذَلَّ ولا أخَذَ بِهِ ذَلیلٌ إلاّ عَزَّ؛

هیچ عزّتمندی حق را ترک نکند ، مگر آن که خوار شود ، و هیچ خواری به حق نگراید ، مگر آن که عزّت یابد.

حدیث۳۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَصلَتانِ لَیسَ فَوقَهُما شَی ءٌ : الإیمانُ بِاللّهِ ونَفعُ الإخوانِ؛

دو خصلت است که ورای آن دو ، چیزی نباشد : ایمان به خدا و سودرساندن به برادران.

حدیث۴۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُرأةُ الوَلَدِ عَلی والِدِهِ فی صِغَرِهِ تَدعُو إلَی العُقوقِ فی کِبَرِهِ؛

گستاخی فرزند بر پدر خود در خُردی ، به عاقّ او در بزرگی انجامد.

حدیث۴۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

اَلتَّواضُعُ نِعمَةٌ لایُحسَدُ عَلَیها؛

فروتنی ، نعمتی است که بر آن حسد نبرند.

حدیث۴۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن وَعَظَ أخاهُ سِرّا فَقَد زانَهُ ومَن وَعَظَهُ عَلانِیَةً فَقَد شانَهُ؛

هر که برادرش را نهانی پند دهد ، او را آراسته است ، و هر که برادرش را درحضور دیگران پند دهد ، او را سرافکنده کرده است.

حدیث۴۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
ما أقبَحَ بِالمُؤمِنِ أن تَکونَ لَهُ رَغبَةٌ تُذِلُّهُ؛
چه زشت است برای مؤمن ، به چیزی دل بندد که خوارش سازد.

حدیث۴۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
لَیسَتِ العِبادَةُ کَثرَةَ الصّیامِ وَالصَّلوةِ وإنَّمَا العِبادَةُ کَثرَةُ التَّفَکُّرِ فی أمرِ اللّه ؛
عبادت به بسیارِ روزه و نماز نیست . همانا عبادت ، اندیشیدنِ بسیار در کار خداوند است.

حدیث۴۵

امام حسن عسکری علیه السلام :
نَحنُ کَهفٌ لِمَنِ التَجَأَ إلَینا ، ونورٌ لِمَنِ استَضاءَ بِنا ، وعِصمَةٌ لِمَنِ اعتَصَمَ بِنا، مَن أحَبَّنا کانَ مَعَنا فِی السَّنامِ الأَعلی ، ومَنِ انحَرَفَ عَنّا فَإِلَی النّارِ
امام عسکری علیه السلام : ما پناهگاهی هستیم برای کسی که به ما پناه آورَد و نوری هستیم برای آن که از ما پرتو طلبد و موجب مصونیت کسی هستیم که از ما پناه جوید. هر که ما را دوست بدارد در مراتب بالا با ما خواهد بود و هر که از راه ما کج گردد به سوی آتش ره خواهد برد.
رجال الکشّیّ : ۲ / ۸۱۴ / ۱۰۱۸ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۴۳۵ ، الخرائج والجرائح : ۲ / ۷۴۰/ ۵۴ ، کشف الغمّهٔ : ۳ / ۲۱۱ کلّها عن محمّد بن الحسن بن میمون .

حدیث۴۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
ـ لِشیعَتِهِ ـ : اُوصیکُم بِتَقوَی اللّه ، وَالوَرَعِ فی دینِکُم ، وَالاِجتِهادِ لِلّه ، وصِدقِ الحَدیثِ، وأداءِالأَمانَهِ إلی مَنِ ائتَمَنَکُم مِن بَرٍّ أو فاجِرٍ، وطولِ السُّجودِ، وحُسنِ الجِوارِ ، فَبِهذا جاءَ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله . صَلّوا فی عَشائِرِهِم ، وَاشهَدوا جَنائِزَهُم ، وعودوا مَرضاهُم ، وأدّوا حُقوقَهُم ، فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنکُم إذا وَرَعَ فی دینِهِ وصَدَقَ فی حَدیثِهِ وأدَّی الأَمانَةَ وحَسَّنَ خُلُقَهُ مَعَ النّاسِ قیلَ: هذا شیعِیٌّ، فَیَسُرُّنی ذلِکَ. اِتَّقُوا اللّهَ وکونوا زَینًا ولا تَکونوا شَینًا ، جُرّوا إلَینا کُلَّ مَوَدَّةٍ وَادفَعوا عَنّا کُلَّ قَبیحٍ ، فَإِنَّهُ ما قیلَ فینا مِن حَسَنٍ فَنَحنُ أهلُهُ ، وما قیلَ فینا مِن سوءٍ فَما نَحنُ کَذلِکَ . لَنا حَقٌّ فی کِتابِ اللّه وقَرابَةٌ مِن رَسولِ اللّه وتَطهیرٌ مِنَ اللّه ، لا یَدَّعیهِ أحَدٌ غَیرُنا إلاّ کَذّابٌ . أکثِروا ذِکرَ اللّه وذِکرَ المَوتِ وتِلاوَةَ القُرآنِ وَالصَّلاةَ عَلَی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله ، فَإِنَّ
الصَّلاةَ عَلی رَسولِ اللّه عَشرُ حَسَناتٍ . اِحفَظوا ماوَصَّیتُکُم بِهِ، وأستَودِعُکُمُ اللّهَ ، وأقرَأُ عَلَیکُمُ السلام
امام عسکری علیه السلام ـ به شیعیان خود ـ : شما را سفارش می کنم به تقوای الهی و پارسایی در دینتان و کار و کوشش برای خدا و راستگویی و ادای امانت به کسی که امانتی به شما سپرده است، نیکوکار باشد یا تبهکار و سجده طولانی و نیکو همسایه داری ؛

زیرا محمّد صلی الله علیه و آله برای این امور آمده است. در میان عشیره هایشان، نماز بخوانید، در تشییع جنازه هایشان، شرکت ورزید، از بیمارانشان، عیادت کنید، حقوق آنان، را بگزارید؛ زیرا هرگاه فردی از شما در دینش، پارسا و در گفتارش، راستگو باشد و امانت را ادا کند و با مردم خوشخویی کند، گفته شود: این شیعه است و این، مرا شاد می سازد. از خدا پروا کنید و مایه آراستگی ما باشید، نه باعث ننگ و زشتی، هرگونه دوستی را برای ما جلب کنید و هرگونه زشتی را از ما دور سازید؛ زیرا هر خوبی که در حقّ ما گفته شود، ما اهل آن هستیم و هر بدی که درباره ما گفته آید، نه چنانیم. ما را در کتاب خدا، حقّی است و با رسول خدا، خویشاوندیم

وخداوند، ما را پاک شمرده است و جز ما، هر کس چنین ادعایی کند، دروغ گوست. خدا و مرگ را، فراوان یاد کنید و بسیار قرآن بخوانید و فراوان بر پیامبر صلی الله علیه و آله صلوات فرستید؛ زیرا صلوات بر رسول خدا صلی الله علیه و آله ده ثواب دارد. آن چه را به شما سفارش کردم پاس دارید، شما را به خدا می سپارم و بدرودتان می گویم.

تحف العقول : ۴۸۷ .

حدیث۴۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

قَد وَضَعَ بَنو اُمَيَّةَ وبَنُو العَبّاسِ سُيوفَهُم عَلَينا لِعِلَّتَينِ ، إحداهُما: أنَّهُم كانوا يَعلَمونَ أنَّهُ لَيسَ لَهُم فِي الخِلافَةِ حَقٌّ ، فَيَخافونَ مِن ادِّعائِنا إيّاها وتَستَقِرُّ في مَركَزِها . وثانيهما : أنَّهُم قَد وَقَفوا مِنَ الأَخبارِ المُتَواتِرَةِ عَلى أنَّ زَوالَ مُلكِ الجَبابِرَةِ وَالظَّلَمَةِ عَلى يَدِ القائِمِ مِنّا ، وكانوا لا يَشُكّونَ أنَّهُم مِنَ الجَبابِرَةِ وَالظَّلَمَةِ، فَسَعَوا في قَتلِ أهلِ بَيتِ رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله وإبادَةِ نَسلِهِ ، طَمَعًا مِنهُم فِي الوُصولِ إلى مَنعِ تَوَلُّدِ القائِمِ عَجَّلَ اللّه ُ فَرَجَهُ ، أو قَتلِهِ ، فَأَبَى اللّه ُ أن يَكشِفَ أمرَهُ لِواحِدٍ مِنهُم ، إلاّ أن يُتِمَّ نورَهُ ولَو كَرِهَ الكافِرونَ

امام عسکری علیه السلام: بنی امیّه و بنی عباس به دو دلیل به قتل و کشتار ما پرداختند: یکی این که: آنها خود می دانستند که خلافت، حقّ آنان نیست، لذا می ترسیدند که ما ادعای خلافت کنیم و خلافت در جایگاه [اصلی]خود استقرار یابد. دوم این که: آنها، از طریق اخبار متواتر فهمیده بودند که حکومت جباران و ستمگران به دست قائم ما نابود خواهد شد و از طرفی در این که آنان از جباران و ستمگران هستند، شکّ نداشتند. از این رو، در کشتار اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و نابود کردن نسل او کوشیدند تا بلکه با این کار، مانع تولد قائم عجل اللّه تعالی فرجه شوند یا او را به قتل رسانده باشند.

اما خداوند نخواست که قضیّه او [قائم] حتی برای یک نفر از ایشان (خلفای اموی و عباسی) معلوم شود تا آن گاه که نور خویش را کامل گرداند، هرچند کافران خوش نداشته باشند.

إثبات الهداة : ۳ / ۵۷۰ / ۶۸۵ عن عبداللّه بن الحسين بن سعيد الكاتب .

حدیث۴۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ فِي الصَّلاةِ عَلى وَلِيِّ الأَمرِ المُنتَظَرِ عليه السلام ـ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلى وَلِيِّكَ وَابنِ أولِيائِكَ الَّذينَ فَرَضتَ طاعَتَهُم ، وأوجَبتَ حَقَّهُم ، وأذهَبتَ عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهَّرتَهُم تَطهيرًا .

اللّهُمَّ انتَصِر بِهِ لِدينِكَ ، وَانصُر بِهِ أولِياءَكَ وأولِياءَهُ وشيعَتَهُ وأنصارَهُ وَاجعَلنا مِنهُم .

اللّهُمَّ أعِذهُ مِن شَرِّ كُلِّ باغٍ وطاغٍ ومِن شَرِّ جَميعِ خَلقِكَ ، وَاحفَظهُ مِن بَينِ يَدَيهِ ومِن خَلفِهِ وعَن يَمينِهِ وعَن شِمالِهِ ، وَاحرُسهُ وامنَعهُ أن يوصَلَ إلَيهِ بِسوءٍ ، وَاحفَظ فيهِ رَسولَكَ وآلَ رَسولِكَ ، وأظهِر بِهِ العَدلَ وأيِّدهُ بِالنَّصرِ ، وَانصُر ناصِريهِ ، وَاخذُل خاذِليهِ ، وَاقصِم بِهِ

جَبابِرَةَ الكَفَرَةِ ، وَاقتُل بِهِ الكَفّارَ وَالمُنافِقينَ وجَميعَ المُلحِدينَ ، حَيثُ كانوا وأينَ كانوا مِن مَشارِقِ الأرضِ ومَغارِبِها وبَرِّها وبَحرِها ، وَاملَأ بِهِ الأَرضَ عَدلاً ، وأظهِر بِهِ دينَ نَبِيِّكَ عَلَيهِ وآلِهِ السَّلامُ ، وَاجعَلنِي اللّهُمَّ مِن أنصارِهِ وأعوانِهِ وأتباعِهِ وشيعَتِهِ ، وأرِنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ ما يَأمُلونَ وفي عَدُوِّهِم مايَحذَرونَ ، إلهَ الحَقِّ آمينَ

امام عسکری علیه السلام ـ در درود فرستادن بر ولی امر منتظر علیه السلام ـ : بار خدایا، بر ولیّ خود و فرزند اولیایت درود فرست؛ همانان که اطاعت از ایشان را فرض دانستی و حقّ آنان را واجب شمردی و پلیدی را از وجودشان زدودی و به کلّی پاک و پاکیزه شان گردانیدی.

بار خدایا، به واسطه او دینت را مدد و حمایت کن و به وسیله او دوستان خود و دوستان او و شیعیان و یارانش را یاری رسان و ما را از آنان قرار ده.

بار خدایا! او را از گزند هر بیدادگر و سرکشی و از گزند همه آفریدگانت، محفوظ بدار و از پیش رو و پشت سر و از راست و چپش، او را نگهدار و از این که بدی و آسیبی به او برسد، پاسداری و حراستش فرما و با حفظ او، رسول و خاندان رسول خود را حفظ کن؛ عدالت را با دست او آشکار ساز و او را نصرت عطا فرما و یارانش را یاری رسان و کسانی را که تنها و بی یاورش گذارند، تنها و بی یاور گذار و به دست او، جبّاران کفر پیشه را درهم شکن و کافران و منافقان و ملحدان را، هرچه باشند و هر کجا باشند، در شرق عالم و غرب آن، در خشکی ودر دریا، همگی را نابود کن و به وسیله او زمین را آکنده از عدل و داد گردان و دین پیامبرت ـ درود بر او و خاندانش ـ را رونق بخش و ما را، بار خدایا! از یاران و مددکاران و پیروان و شیعیان او قرار ده و مرا زنده بدار تا ببینم که خاندان محمّد به آرمانها و آرزوهایشان رسیده اند و دشمنان آنان به آن چه از آن می ترسیدند، گرفتار آمده اند، آمین ای معبود راستین.

مصباح المتهجّد : ۴۰۹ ، جمال الاُسبوع : ۳۰۰ كلاهما عن أبي محمّد عبداللّه بن محمّد العابد .

حدیث۴۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ فِي التَّفسيرِ المَنسوبِ إلَيهِ ، في قَولِهِ تَعالى : «وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ»

امام عسکری علیه السلام : ـ در تفسیر منسوب به ایشان درباره آیه شریف «و تا آنان طلب آمرزش می کنند ، خدا عذاب کننده آنان نخواهد بود» ـ : یعنی اظهار توبه و انابه می کنند ؛ زیرا از احکام خداوند در دنیا ، این است که تو را به پذیرفتن ظاهر و جستجو نکردن از باطن ، امر می فرماید ؛ چون دنیا سرای مهلت و فرصت است ، و آخرت ، سرای سزاست و نه عبادت و عمل.

الأنفال : ۳۳.

حدیث۵۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

أولَى النّاسِ بِالمَحَبَّةِ مِنهُم مَن أمَّلوهُ .

امام عسکری علیه السلام : مردم ، کسی را بیشتر دوست دارند که به او امید [بیشتری]دارند .

أعلام الدين : ۳۱۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۷۹ / ۴ .

حدیث۵۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
مَن كانَ الوَرَعُ سَجِيَّتَهُ وَالكَرَمُ طَبيعَتَهُ وَالحِلمُ خَلَّتَهُ ، كَثُرَ صَديقُهُ وَالثَّناءُ عَلَيهِ ، وَانتَصَرَ مِن أعدائِهِ بِحُسنِ الثَّناءِ عَلَيهِ .
امام عسکری علیه السلام : هرکه پارسایئ خوی او ، کرمْ سرشت او و بردباریْ صفتش باشد ، دوستش زیاد و ستایشش بسیار گردد و در برابر دشمنانش ، ستایش نیکوی دیگران یاری اش می دهد .
أعلام الدين : ۳۱۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۷۹ / ۴ .

حدیث۵۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
خَيرُ إخوانِكَ مَن نَسِيَ ذَنبَكَ ، وذَكَرَ إحسانَكَ إلَيهِ .
امام عسکری علیه السلام : بهترینِ برادرانت ، کسی است که خطایت را فراموش کند و از نیکوکاری ات در حقّ خودش یاد کند .
أعلام الدين : ۳۱۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۷۹ / ۴ .

حدیث۵۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
إنَّ مَعرِفَةَ حُقوقِ الإِخوانِ يُحَبِّبُ إلَى الرَّحمنِ ويُعظِمُ الزُّلفى لَدَى المَلِكِ الدَيَّانِ ، وإنَّ تَركَ قَضائِها يَمقُتُ إلَى الرَّحمنِ ويُصَغِّرُ الرُّتبَةَ عِندَ الكَريمِ المَنّانِ.
امام عسکری علیه السلام : شناخت حقوق برادران دینی ، انسان را محبوب خدای رحمان می کند و او را به آن سلطان قهّار ، نزدیک تر می سازد؛ و به جا نیاوردن آنها ، انسان را در درگاه الهی منفور می سازد و منزلت او را نزد خدای بزرگوار بخشنده ، پایین می آورد .
التفسير المنسوب إلى الإمام العسكريّ عليه السلام : ۳۲۱ / ۱۶۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳ / ۲۵ .

حدیث۵۴

امام حسن عسکری علیه السلام :
: إنَّ اللّه َ تَعالى ـ بِجودِهِ
ورَأفَتِهِ ـ قَد مَنَّ عَلى عِبادِهِ بِنَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله بَشيرا ونَذيرا ، ووَفَّقَكُم لِقَبولِ دينِهِ ، وأكرَمَكُم بِهِدايَتِهِ . . . فَلَم تَزَل نِيَّتُنا مُستَحكِمَةً ، ونُفوسُنا إلى طيبِ آرائِكُم ساكِنَةً ، القَرابَةُ الرّاسِخَةُ بَينَنا وبَينَكُم قَوِيَّةً . وَصِيَّةٌ أوصى بِها أسلافُنا وأسلافُكُم ، وعَهدٌ عُهِدَ إلى شُبّانِنا ومَشايِخِكُم ، فَلَم يَزَل عَلى جُملَةٍ كامِلَةٍ مِنَ الاِعتِقادِ ، لِما جَمَعَنا اللّه ُ عَلَيهِ مِنَ الحالِ القَريبَةِ ، وَالرَّحِمِ الماسَّةِ ؛ يَقولُ العالِمُ سَلامُ اللّه ِ عَلَيهِ إذ يَقولُ : المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ لِاُمِّهِ وأبيهِ .
امام عسکری علیه السلام ـ از جمله آنچه به مردم قم و آوه نوشت ـ : خداوند با بخشش و مهربانی خود ، بر بندگانش منّت گذاشت و پیامبرش محمد صلى الله عليه و آلهرا نوید دهنده و بیم دهنده فرستاد و شما را برای پذیرش دینش توفیق
داد و به هدایت خود ، گرامی داشت ... نیّت ما همواره استوار و جان هایمان به اندیشه های پاک شما آرام است . خویشاوندیِ

برقرار میان ما و شما نیرومند است . این [خویشاوندی] ، سفارشی است که گذشتگان ما و گذشتگان شما بدان سفارش کرده اند و عهدی است که با جوانان ما و پیران شما بسته شده است و به سبب حالت نزدیک و خویشاوندی پیوسته ای که خداوندْ ما را بر آن نگه داشته است ، همچنان بر اعتقادی کامل ، استوار است . عالِم [معصوم] علیه السلامی فرماید : «مؤمن ، برادرِ تنیِ مؤمن است» .

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۴۲۵ ، بحار الأنوار : ۵۰ / ۳۱۷ / ۱۴ .

حدیث۵۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

: قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله لِبَعضِ أصحابِهِ ذاتَ یَوم : یا عَبدَاللّه ، أحبِب فِی اللّه ، وأبغِض فِی اللّه ، ووالِ فِی اللّه ، وعادِ فِی اللّه ؛ فَإِنَّهُ لا تُنالُ وِلايَةُ اللّه إلاّ بِذلِكَ ، ولا يَجِدُ الرَّجُلُ طَعمَ الإِيمانِ ـ وإن كَثُرَت صَلاتُهُ وصِيامُهُ ـ حَتّى يَكونَ كَذلِكَ . وقَد صارَت مُؤاخاةُ النّاسِ يَومَكُم هذا أكثَرُها فِي الدُّنيا ؛ عَلَيها يَتَوادّونَ ، وعَلَيها يَتَباغَضونَ ، وذلِكَ لا يُغني عَنهُم مِنَ اللّه شَيئا .

فَقالَ الرَّجُلُ : يا رَسولَ اللّه ، فَكَيفَ لي أن أعلَمَ أنّي قَد والَيتُ وعادَيتُ فِي اللّه ؟ ومَن وَلِيُّ اللّه عز و جل حَتّى اُوالِيَهُ ، ومَن عَدُوُّهُ حَتّى اُعادِيَهُ ؟

فَأَشارَ لَهُ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله إلى عَلِيٍّ علیه السلام ، فَقالَ : أتَرى هذا ؟ قالَ : بَلى . قالَ : وَلِيُّ هذا وَلِيُّ اللّه ؛ فَوالِهِ ، وعَدُوُّ هذا عَدُوُّ اللّه ؛ فَعادِهِ ، ووالِ وَلِيَّ هذا ولَو أنَّهُ قاتِلُ أبيكَ ووَلَدِكَ ، وعادِ عَدُوَّ هذا ولَو أنَّهُ أبوكَ ووَلَدُكَ .

امام عسکری علیه السلام ـ به نقل از پدرانش ـ : پیامبر خدا روزی به یکی از یارانش فرمود : «ای بنده خدا ! در راه خدا دوست بدار ، در راه خدا دشمن بدار ، در راه خدا دوستی بورز و در راه خدا دشمنی بورز ؛ زیرا ولایت خدا ، جز از این راه به دست نمی آید و انسان ، گرچه نماز و روزه اش بسیار باشد ، طعم ایمان را درنمی یابد ، مگر آن که چنین باشد؛ لیکن امروز ، بیشتر دوستی ها و برادری هایتان برای دنیا و در راه آن است . بر اساس آن ، با یکدیگر دوستی می کنند و برای آن با یکدیگر دشمنی می ورزند؛ حال آن که این دوستی و دشمنی ، در برابر خداوند ، هیچ سودی برایشان ندارد» .

آن مرد گفت : ای پیامبر خدا ! چگونه بدانم که در راه خدا دوستی و دشمنی کرده ام ؟ و دوست خدا کیست تا با او دوستی کنم؟ و دشمن خدا کیست تا با او دشمنی ورزم ؟

پیامبر خدا به علی علیه السلاماشاره کرد و به آن مرد فرمود : «آیا او را می بینی ؟».

گفت : آری .

فرمود : «دوست او ، دوست خداست . پس با او دوستی کن . و دشمن او دشمن خداست . پس با او دشمنی کن . با دوست او دوستی کن ، گرچه قاتل پدر و پسرت باشد ، و با دشمن او دشمنی کن ، گرچه پدر و پسرت باشند» .

معانیالأخبار: ۳۹۹/۵۸ عن محمّدبن زیاد ومحمّد بن سنان وص۳۷/۹ ، عیون أخبارالرضا علیه السلام : ۱/۲۹۱/۴۱، علل الشرایع : ۱۴۰ / ۱ ، صفات الشیعة : ۱۲۵ / ۶۵ ، الأمالی للصدوق : ۶۱ / ۲۱ کلّها عن محمّد بن زیاد ومحمّد بن سیّار ، التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکریّ علیه السلام : ۴۹ ، روضة الواعظین : ۴۵۷ من دون إسناد إلی الإمام علیه السلام ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۹۹ ولیس فیه من «فقال الرجل .. . إلخ» ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۵۴ / ۸ و ج ۶۸ / ۷۹ / ۱۴۰ ؛ حلیة الأولیاء : ۱ / ۳۱۲ عن ابن عمر عنه صلی الله علیه و آلهنحوه ولیس فیه «فقال الرجل . . . إلخ» .

حدیث۵۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن لَم یَتَّقِ وُجوهَ النّاسِ لَم یَتَّقِ اللّهَ .

امام عسکری علیه السلام : هر که از مردم پروا [حیا] نکند،از خداوند [نیز] پروا نمی کند.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۷/۳.

حدیث۵۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن وَعَظَ أخاهُ سِرّا فَقَدزانَهُ ، ومَن وَعَظَهُ عَلانِیَةً فَقَد شانَهُ .

امام عسکری علیه السلام : هر که برادر خود را پنهانی اندرز دهد، او را آراسته است و هر که در برابر دیگران موعظه اش کند، او را لکّه دار کرده است.

تحف العقول : ۴۸۹.

حدیث۵۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

التَّواضُعُ نِعمَةٌ لا یُحسَدُعلَیها .

امام عسکری علیه السلام : فروتنی، نعمتی است که به آن حسادت نمی شود.

تحف العقول : ۴۸۹.

حدیث۵۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن أکثَرَ المَنامَ رأَی الأحلامَ .

امام عسکری علیه السلام : هر که زیاد بخوابد، خواب های پریشان بیند.

الدرّة الباهرة : ۴۳.

حدیث۶۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

لا تُمارِ فیَذهَبَ بَهاؤکَ ، ولاتُمازِحْ فیُجتَرأَ علَیکَ .

امام عسکری علیه السلام : مجادله مکن که احترامت از بین می رود و شوخی مکن که بر تو گستاخ می شوند.

تحف العقول : ۴۸۶.

حدیث۶۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن مَدَحَ غَیرَ المُستَحِقِّ فَقَد قامَ مَقامَ المُتَّهَمِ .

امام عسکری علیه السلام : هر کس فردی را که استحقاق ستایش ندارد بستاید، خود را در مقام اتهام و بدگمانی قرار داده است.

أعلام الدين : ۳۱۳.

حدیث۶۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُعِلَتِ الخَبائثُ فی بَيتٍ وجُعِلَ مِفتاحُهُ الكذبَ .

امام عسکری علیه السلام : [همه] پلیدیها در یک خانه نهاده شده و کلید آن، دروغ قرار داده شده است.

الدّرة الباهرة : ۴۳.

حدیث۶۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ بَعدَ تَقبيحِ تَقليدِ عَوامِ اليَهودِ لِعُلَماءِ الفَسَقَةِ ـ : فَمَن قَلَّدَ مِن عَوامِّنا

مِثلَ هؤلاءِ الفُقَهاءِ فَهُم مِثلُ اليَهودِ الذينَ ذَمَّهُمُ اللّه ُ بالتَّقليدِ لِفَسَقَةِ فُقَهائهِم .

فَأمّا مَن كـانَ مِن الفُقَهـاءِ صائنـا لنفسِهِ حافِظـا لِدينِهِ مُخالِفـا على هَواهُ مُطِيعـا لأمرِ مَولاهُ فلِلعَوامِّ أن يُقَلِّدُوهُ ، وذلكَ لا يكونُ إلّا بَعضَ فُقَهاءِ الشِّيعَةِ لا جَميعَهُم .

امام عسکری علیه السلام ـ بعد از تقبیح تقلیدِ عوامِ یهود از علمای فاسقشان ـ : اگر (مسلمانان) از چنین فقهایی تقلید کنند ، مانند همان یهودیانی

هستند که خداوند آنان را به سبب تقلید و پیروی از فقهای فاسق و بدکارشان نکوهش کرده است .

اما هر فقیهی که خویشتندار و نگاهبان دین خود باشد و با هوای نفْسش بستیزد و مطیع فرمان مولایش باشد ، بر عوام است که از او تقلید کنند و البته این ویژگیها را تنها برخی فقهای شیعه دارا هستند ، نه همه آنها .

الاحتجاج : ۲/۵۱۰/۳۳۷.

حدیث۶۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

إذا نَشِطَتِ القُلوبُ فَأودِعْها(فَأودِعُوها) ، وإذا نَفرَت فَوَدِّعُوها .

امام عسکری علیه السلام : هر گاه دلها به نشاط آمدند، به آنها امانت بسپارید و هر گاه کوچ کردند، با آنها بدرود گویید.

الدّرة الباهرة : ۴۳.

حدیث۶۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

إذا كانَ المَقضيُّ كائنا فالضَّراعَةُ لماذا ؟ !

امام عسکری علیه السلام : اگر قضای الهی واقع شدنی است، دیگر ضعف و زبونی چرا؟!

نزهة الناظر : ۱۴۷/۲۱.

حدیث۶۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

إنَّ الوُصولَ إلَی اللّهِ عَزَّوجلَّ سَفَرٌ لا یُدرَکُ إلّا بامتِطاءِ اللَّیلِ .

امام عسکری علیه السلام : رسیدن به خداوند عز و جل سفری است که جز با نشستن بر مرکب شب، پیموده نشود.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۸۰/۴.

حدیث۶۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ عُلَماءِ السُّوءِ ـ : وهُم أضَرُّ عَلی ضُعَفاءِ شیعَتِنا مِن جَیشِ یَزیدَ عَلی الحُسَینِ بنِ عَلِیٍّ علیهماالسلاموأصحابِهِ ، فإنَّهُم یَسلُبونَهُمُ الأرواحَ والأموالَ ، وهؤلاءِ عُلَماءُ السُّوءِ ... یُدخِلونَ الشَّکَّ والشُّبهَةَ عَلی ضُعَفاءِ شیعَتِنا فیُضِلّونَهُم .

امام عسکری علیه السلام ـ در وصف عالمان بدکردار ـ فرمود : زیان آنها برای شیعیان ناتوان (آسیب پذیر) ما بیشتر از زیان سپاه یزید برای حسین بن علی علیهماالسلامو یاران اوست؛ زیرا آنها جان و مال ایشان را گرفتند و این علمای بدکردار ... در دل شیعیان ناتوان ما شکّ وشبهه می اندازند و گمراهشان می کنند.

الاحتجاج : ۲/۵۱۲/۳۳۷.

حدیث۶۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

الوَحشَةُ مِنَ النّاسِ عَلی قَدرِ الفِطنَةِ بِهِم .

امام عسکری علیه السلام : کناره گرفتن از مردم، به اندازه شناخت از آنهاست.

بحار الأنوار : ۷۰/۱۱۱/۱۴.

حدیث۶۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

ما تَرَکَ الحَقَّ عَزیزٌ إلّا ذَلَّ،ولا أخَذَ بِهِ ذَلیلٌ إلّا عَزَّ .

امام عسکری علیه السلام : هیچ عزّتمندی حقّ را فرو نگذاشت مگر این که به ذلّت افتاد، و هیچ ذلیل و ناتوانی حق را نگرفت مگر این که عزیز و نیرومند شد.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۴/۲۴ .

حدیث۷۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَبارَکَ وتَعالی أری رَسولَهُ بِقَلبِهِ مِن نورِ عَظَمَتِهِ ما أحَبَّ .

امام عسکری علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی از نور عظمت خویش، چندان که دوست داشت، به قلب رسول خود نمایاند.

الکافی : ۱/۹۵/۱ .

حدیث۷۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

أعدى عَدُوٍّ لِلمَرءِ غَضَبُهُ وشَهوَتُهُ ، فَمَن مَلَكَهُما عَلَت دَرَجَتُهُ وبَلَغَ غايَتَهُ .

امام عسکری علیه السلام : دشمن ترین دشمن آدمی ،خشم و شهوت اوست . هر که بر این دوچیره شود ، مقامش بلند گردد و به هدف خود برسد .

غرر الحکم : ۳۲۶۹

حدیث۷۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

ما أقبَحَ بالمُؤمِنِ أن تكونَ لَهُ رَغبَةٌ تُذِلُّهُ .

امام عسکری علیه السلام : چه زشت است در مؤمن خواسته ای باشد که او را به خواری کشاند .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۴/۳۵ .

حدیث۷۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

مِنَ الجَهلِ الضَّحكُ مِن غَيرِ عَجَبٍ .

امام عسکری علیه السلام : خنده ای که از روی تعجّب نباشد ، نشان نابخردی است .

بحار الأنوار : ۷۶/۵۹/۱۰ .

حدیث۷۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن عِلَّةِ وُجوبِ الصَّومِ ـ : لِيَجِدَ الغَنِيُّ مَسَّ الجُوعِ؛ فَيَمُنَّ على الفَقيرِ .

امام عسکری علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از علّت واجب شدن روزه ـ فرمود : تا توانگر درد گرسنگی را بچشد و در نتیجه ، به نیازمند کمک کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۶۹/۵۰ .

حدیث۷۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

لا يَعرِفُ النِّعمَةَ إلّا الشاكِرُ،ولا يَشكُرُ النِّعمَةَ إلّا العارِفُ .

امام عسکری علیه السلام : [قدر] نعمت را نشناسد مگر سپاسگزار، و شکر نعمت نگزارد مگر آن که [قدر] نعمت را شناسد .

أعلام الدین : ۳۱۳ .

حدیث۷۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

إنَّ ... للشَّجاعَةِ مِقدارا ، فإن زادَ علَيهِ فهُو تَهَوُّرٌ .

امام عسکری علیه السلام : شجاعت اندازه ای دارد که اگر از آن فراتر رود بی باکی است .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۷/۳ .

حدیث۷۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

إنَّ للسَّخاءِ مِقدارا ، فإن زادَ علَيهِ فهُو سَرَفٌ .

امام عسکری علیه السلام : همانا بخشندگی را اندازه ای است که اگر از آن فراتر رود اسراف است .

الدرّة الباهرة : ۴۳ .

حدیث۷۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

إنّ للسَّخاءِ مِقدارا فإنْ زادَ علَيهِ فهُو سَرَفٌ .

امام عسکری علیه السلام : بخشندگی اندازه ای دارد که اگر از آن فراتر رود اسراف است .

بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۷/۱۱۵.

حدیث۷۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ لأبی هاشمِ الجَعفریِّ ـ : قَبری بِسُرَّ مَن رَأی أمانٌ لِأهلِ الجانِبَینِ .

امام عسکری علیه السلام ـ خطاب به ابو هاشم جعفری ـ : قبر من در سُرَّ مَن رأی (سامرّا) مایه امن و امان ساکنان هر دو طرف (فرات) است .

بحار الأنوار : ۱۰۲ / ۵۹ / ۱ .

حدیث۸۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

لَو عَقَلَ أهلُ الدنیا خَرِبَتْ .

امام عسکری علیه السلام : اگر اهل دنیا عقل خود را به کار می بستند ، دنیا ویران می شد [چون به دنیا بی رغبت می شدند].

بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۷/۳ .

حدیث۸۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

لا يَشغَلْكَ رِزقٌ مَضمونٌ عن عَمَلٍ مَفروضٍ .

امام عسکری علیه السلام : مبادا [سرگرم شدن به]روزی ضمانت شده ، تو را از کار واجبی باز دارد .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۴/۲۲

حدیث۸۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ في تفسيرِ البَسْمَلَةِ ـ : اللّه ُهُو الّذي يَتألَّهُ إلَيهِ عِندَ الحَوائجِ والشَّدائدِ كُلُّ مَخْلوقٍ عِندَ انْقِطاعِ الرَّجاءِ مِن كُلِّ مَن هُوَ دُونَهُ ، وتَقَطُّعِ الأسْبابِ مِن جَميعِ مَن سِواهُ .

امام عسکری علیه السلام ـ در تفسیر «بسم اللّه الرحمن الرحیم» ـ فرمود : اللّه هموست که هر مخلوقی در نیازها و گرفتاریها وقتی امیدش از همه ، جز او قطع می شود و رشته هر سببی جز او بریده می گردد ، به وی روی می آورد .

التوحید : ۲۳۱ / ۵ .

حدیث۸۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَيرٌ مِن الحياةِ ما إذا فَقَدْتَهُ أبْغَضْتَ الحياةَ ، وشَرٌّ مِن المَوتِ ما إذا نَزَلَ بِكَ أحْبَبتَ المَوتَ .

امام عسکری علیه السلام : بهتر از زندگی آن است که هرگاه آن را از دست دهی از زندگی بیزار شوی، و از مرگ بدتر آن چیزی است که هرگاه بدان گرفتار آیی، آرزوی مرگ کنی .

تحف العقول : ۴۸۹ .

حدیث۸۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

أعْرَفُ النّاسِ بحُقوقِ إخْوانِهِ وأشَدُّهُم قَضاءً لَها أعْظَمُهُم عِند اللّه ِ شَأنا .

امام عسکری علیه السلام : آن که به حقوق برادران خود آشناتر باشد و در رعایت کردن آنها کوشاتر ، نزد خداوند ارجمندتر است .

الاحتجاج : ۲/۵۱۷/۳۴۰ .

حدیث۸۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

أقَلُّ النّاسِ راحةً الحَقودُ .

امام عسکری علیه السلام : کم آسایش ترین مردم، کینه توز است .

تحف العقول : ۴۸۸

حدیث۸۶

امام حسن عسکری علیه السلام :
مِن الجَهلِ الضّحکُ من غیرِ عَجَبٍ .
امام عسکری علیه السلام : خنده ای که از روی تعجب نباشد نشانه نادانی است.
تحف العقول : ۴۸۷ .

حدیث۸۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
الجَهلُ خَصْمٌ .
امام عسکری علیه السلام : نادانی دشمن [انسان]است.
الدرّة الباهرة : ۴۴ .

حدیث۸۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
حُسنُ الصُّورةِ جَمالٌ ظاهِرٌ ، وحُسنُ العَقلِ جَمالٌ باطِنٌ .
امام عسکری علیه السلام : نِکویی صورت ، زیبایی ظاهر است و نکویی خرد ، زیبایی درون.
أعلام الدین : ۳۱۳.

حدیث۸۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
ذُکرَ عند الصّادقِ علیه السلام الجِدالُ فی الدِّینِ، وأنّ رسولَ اللّه صلی الله علیه و آله والأئمّةَ المعصومینَ علیهم السلام قد نَهَوا عنه ، فقالَ الصّادقُ علیه السلام : لَم یُنْهَ عنهُ مطلَقا ، لکنَّهُ نهی عنِ الجِدالِ بغیرِ الّتی هِی أحسَنُ .
امام عسکری علیه السلام : در حضور [امام] صادق علیه السلام از جدال کردن در دین و این که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام از این کار نهی کرده اند، سخن به میان آمد، [امام]صادق علیه السلام فرمود: از آن به طور مطلق نهی نشده بلکه از مجادله کردن با روشی جز روش پسندیده تر نهی شده است.
بحار الأنوار : ۲/۱۲۵/۲.

حدیث۹۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
ما مِن بَلِیّةٍ إلّا وللّه فیها نِعمَةٌ تُحیطُ بِها .
امام عسکری علیه السلام : هیچ گرفتاری و بلایی نیست مگر آن که نعمتی از خداوند آن را در میان گرفته است.
بحار الأنوار : ۷۸/۳۷۴/۳۴.

حدیث۹۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَن أنِسَ باللّه ِ اسْتَوحَشَ مِن النّاسِ .

امام عسکری علیه السلام : هر که با خدا همدم شود از مردم دوری می گزیند .

الدرّة الباهرة : ۴۳ .

حدیث۹۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

ـ وقـد سُـئلَ عن الحُجّةِ والإمام بعدَهُ ؟ ـ : ابْنِی محمّدٌ ، وهُو الإمامُ والحُجّةُ بَعدی ، مَن ماتَ ولَم یَعرِفْهُ ماتَ مِیتةً جاهلیّةً . أمَا إنّ لَه غَیبةً یَحـارُ فیهـا الجـاهلونَ ، ویَهْلِـکُ فیهـا المُبطِلونَ ، ویَکْـذِبُ فیهـا الوَقّـاتونَ ، ثُمّ یَخرُجُ فکَأنّی أنظُرُ إلَی الأعْلامِ البِیضِ تَخْفِقُ فوقَ رأسِـهِ بنَجفِ الکوفةِ .

امام عسکری علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از حجّت و امام بعد از ایشان ـ فرمود : فرزندم محمّد ، اوست امام وحجّت پس از من. هر کـه بمیرد و او را نشـناسد بـه مرگ جـاهلی مرده اسـت. بدانیـد که او را غیبـتی است که پس از آن ، ظهـور می کنـد؛ غیبـتی که جاهلان در آن سرگشته می شوند و باطل گرایان به نابودی می افتند و کسانی به دروغ [برای ظهور او]زمان تعیین می کنند. گویی پرچمهای سفیدی را می بینم که در نجفِ کوفه بر فراز سر او در اهتزازند.

بحار الأنوار : ۵۱ / ۱۶۰ / ۷ .

حدیث۹۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

ما تَرَکَ الْحَقَّ عَزیزٌ اِلاّ ذَلَّ وَ لا اَخَذَ بِهِ ذ لیلٌ اِلاّ عَزَّ؛

هیچ عزیزی حق را ترک نکرد، مگر این که ذلیل شد و هیچ ذلیلی به حق عمل نکرد مگر این که عزیز شد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۷۴، ح ۲۴.

حدیث۹۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

فی تفسـیر قـوله تعـالی «وَ قُولُوا لِلنّـاسِ حُسْـنا»قـالَ: قُولُوا لِلنّاسِ کُلِّهُمْ حُسْـنا مُؤْمِنِهُمْ وَ مُخـالِفِهُمْ، اَمَّا الْمُؤْمِنونَ فَیَبْسُـطُ لَهُمْ وَجْهَهُ وَ اَمَّا الْمُخالِفونَ فَیُکَلِّمُهُمْ بِالْمُداراةِ لاِجْتِذابِهِمْ اِلَی الاْیمانِ. فَاِنِ اسْتَتَرَ مِنْ ذلِکَ بِکفِّ شُرورِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ وَ عَنْ اِخْوانِهِ الْمُؤْمِنینَ؛

در تفسـیر آیه «بـا مردم، به زبـان خوش سـخن بگوییـد»، فرمودنـد: یعنی با همه مردم، چه مؤمن و چه مخالف، به زبان خوش سـخن بگویید. مؤمن، به هم مذهبان، روی خوش نشان می دهد و با مخالفان، با مدارا سـخن می گوید تا به ایمان، جذب شوند و حتّی اگر نشدند، با این رفتار، از بدی های آنان در حقّ خود و برادران مؤمنش، پیشگیری کرده است.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۶۱.

حدیث۹۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ وَعَظَ اَخاهُ سِرّا فَقَدْ زانَهُ وَ مَنْ وَعَظَهُ عَلانِيَةً فَقَدْ شانَهُ؛

هر کس برادر (دینی اش) را پنهانی نصیحت کند، او را آراسته و اگر آشکارا نصیحتش نماید، ارزش او را کاسته است.

تحف العقول، ص ۴۸۹.

حدیث۹۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

نَظَرَ اَميرُ الْمُؤْمِنينَ عَلِيٌّ عليه السلامالِى رَجُلٍ فَرَأى اَ ثَرَ الْخَوْفِ عَلَيْهِ، فَقالَ: ما بالُكَ؟ قالَ: اِنّى اَخافُ اللّه . قالَ: يا عَبْدَ اللّه ! خَفْ ذُنوبَكَ، وَ خَفْ عَدْلَ اللّهِ عَلَيْكَ فى مَظالِمِ عِبادِهِ، وَ اَطِعْهُ فيما كَلَّفَكَ وَ لاتَعْصِهِ فيما يُصْلِحُكَ ثُمَّ لاتَخَفِ اللّه بَعْدَ ذلِكَ فَاِنَّهُ لايَظْلِمُ اَحَدا، وَ لايُعَذِّبُهُ فَوْقَ اسْتِحْقاقِهِ اَبَدا، اِلاّ اَنْ تَخافَ سوءَ الْعاقِبَةِ بِاَنْ تَغَيَّرَ اَو تَبَدَّلَ، فَاِنْ اَرَدْتَ اَنْ يُؤْمِنَكَ اللّهُ سوءَ الْعاقِبَةِ، فَاعْلَم اَنَّ ما تَأْتيهِ مِنْ خَيْرٍ فَبِفَضْلِ اللّهِ وَ تَوْفيقِهِ، وَ ما تَأْتيهِ مِنْ شَرٍّ فَبِاِمْهالِ اللّهِ وَ اِنْظارِهِ اِيّاكَ وَ حِلْمِهِ عَنْكَ؛

امیر مؤمنان علی علیه السلامبه مردی نگریستند و در چهره او نشانه ترس دیدند. به او فرمودند: در چه حالی؟ گفت: از خدا می ترسم. فرمودند: «ای بنده خدا! از گناهانت و از عدالت خدا درباره ظلم هایی که به بندگان خدا کرده ای بترس و خدا را در آنچه تو را موظّف نموده، پیروی کن و از او در آنچه صلاح تو درآن است، نافرمانی نکن. پس از آن، از خدا نترس؛ زیرا او به هیچ کس ظلم نمی کند و هرگز کسی را بیش از استحقاقش مجازات نمی کند. مگر این که نگران عاقبت بد باشی، به این که سرنوشت، دگرگون شود و تغییر یابد. پس اگر خواستی از عاقبت بد درامان باشی، بدان هر خیری که به تو می رسد، از لطف خدا و توفیق اوست و هر شرّی به تو می رسد، به جهت مهلت دادن خدا به تو و بردباری اش درباره توست».

تفسیر امام حسن عسکری۷، ص ۲۶۵، ح ۱۳۳.

حدیث۹۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَيرُ إخوانِكَ مَن نَسِيَ ذَنبَكَ ، وذَكَرَ إحسانَكَ إلَيهِ .

امام عسکری علیه السلام : بهترین برادر تو ، آن است که گناهت (بدی ات نسبت به او) را فراموش کند و خوبی ات را نسبت به او به یاد داشته باشد .

أعلام الدين : ص ۳۱۳ .

حدیث۹۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُرأَةُ الوَلَدِ عَلى والِدِهِ فى صِغَرِهِ تَدعو إلَى العُقوقِ فى كِبَرِهِ .

امام عسکری علیه السلام : گستاخی فرزند بر پدر و مادر در خردسالی ، به نافرمانی در بزرگْ سالی می کشانَد .

تحف العقول : ص ۴۸۹ .

حدیث۹۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

: شَکَرَ اللّه ُ لِأَبی إِسحاقَ إِبراهیمَ بنِ إِسماعیلَ صَنیعَتَهُ إِلی شیعَتِنا، و غَفَرَ لَهُ ذُنوبَهُ ، و رَزَقَهُ ذَکَرا سَوِیّا قائِلًا بِالحَقِّ، فَقُل لَهُ : یَقولُ لَکَ الحَسَنُ بنُ عَلیٍ : سَمِّ ابنَکَ أَحمَدَ.

امام حسن عسکری علیه السلام ـ به جعفر بن شریف جرجانی ـ : خداوند ، خود از خدمت ابو اسحاق ابراهیم بن اسماعیل به شیعیان ما سپاس گزاری کند و گناهان او را بیامرزد و پسری تمام و کمال و حق باور ، روزی اش گردانَد . به او بگو که حسن بن علی می گوید : نام فرزندت را احمد بگذار .

الخرائج والجرائح : ج ۱ ص ۴۲۴ ح ۴، کشف الغمّة : ج ۳ ص ۲۱۷ کلاهما عن جعفر بن الشریف الجرجانی.

حدیث۱۰۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُرأَةُ الوَلَدِ عَلی والِدِهِ فی صِغَرِهِ ، تَدعو إلَی العُقوقِ فی کِبَرِهِ.

امام عسکری علیه السلام : گستاخی فرزند بر پدرش در کودکی ، به سرکشی در بزرگی فرا می خوانَد .

تحف العقول : ص ۴۸۹.

حدیث۱۰۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

حدیث۱۰۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

مِنَ التَواضُعِ السَّلامُ عَلی کُلِّ مَنْ تَمُرُّ بِهِ،

وَ الْجُلُوسُ دُونَ شَرَفِ الْمَجْلِسِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

سلام کردن به هر کس که بر او می گذری

ونشستن در جایی که پایین تر از جایگاه (توست)

نشانه تواضع و فروتنی است.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۹

حدیث۱۰۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ رَضِیَ بِدُونِ الشَّرَفِ مِنَ المَجْلِسِ

لَمْ یَزَلِ اللّه ُ وَمَلائِکَتُهُ یُصَلُّونَ عَلَیْهِ حَتّی یَقُومَ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

کسی که در مجلس به پایین تر از جایگاه خود راضی شود، همواره خدا و فرشتگان الهی بر او درود می فرستند تا وقتی که برخیزد.

تحف العقول: ۴۸۶

حدیث۱۰۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

قَلْبُ الْاَحْـمَقِ فی فَـمِهِ

وَ فَمُ الْحَـكيمِ فی قَـلْبِهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

قلب و دل احمق در دهان اوست

و دهان انسان حکیم در (اختیار) قلب اوست.

(یعنی انسان نادان نسنجیده حرف می زند

وانسان خردمند وحکیم پس از اندیشه صحبت می کند.)

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۱

حدیث۱۰۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

جُرأَةُ الْوَلَدِ عَلی والِدِهِ فی صِغَرِهِ

تَـدْعُو إلَی العُـقُوقِ فی کِـبَرِهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

پررویی و گستاخی فرزند در مقابل پدر در کودکی

موجب نافرمانی و آزار او در بزرگی می شود.

بحارالانوار، ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۷

حدیث۱۰۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

حُسْنُ الصُّـورَةِ جَمالٌ ظاهِرٌ،

وَ حَسْنُ الْعَـقْلِ جَمالٌ باطِنٌ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

زیبایی چهره، زیبایی ظاهری است

و خوبی اندیشه زیبایی باطنی است.

بحارالانوار ۱: ۹۵ ح ۲۷

حدیث۱۰۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ كانَ الْوَرَعُ سَجیَّتَهُ، وَ الْكَرَمُ طَبیعَتَهُ،

وَ الْحِلْمُ خُلَّتَهُ، كَثُرَ صَدیقُهُ وَ الثَّناءُ عَلَیْهِ،

وَ انْتَصَرَ مِنْ أَعْدائِهِ بِحُسْنِ الثَّناءِ عَلَیْهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

کسی که پارسایی جزء سرشت او وجود و سخاوت جزء طبیعت او و بردباری دوست او گردد دوستانش و تعریف او زیاد خواهد شد و از دشمنانش با ستایش کردن بر او انتقام می گیرد.

اعلام الدین ۳۱۴

حدیث۱۰۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

لایَعْرِفُ النِّعْمَهَ اِلَّا الشاكِرُ،

وَ لا یَشْكُرُ النِّعْمَهَ اِلَّا الْعارِفُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

نعمت را جز سپاسگزار کسی نمی شناسد

و جز عارف و دانا نعمت را سپاسگزاری نمی کند.

اعلام الدین ۳۱۳

حدیث۱۰۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

خِصْلَتانِ لَیْسَ فَوْقَهُما شَیْءٌ:

أَلایمانُ بِاللّهِ وَ نَفْعُ الإخوانِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

دو خصلت است که بالاتر از آنها چیزی نیست:

۱ ـ ایمان به خدا

۲ ـ سود رسانی به برادران دینی.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۶

حدیث۱۱۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

اَلْغَضَبُ مِفتاحُ كُلِّ شَرٍّ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

خشم، کلید هر بدی و زشتی است.

تحف العقول: ۴۸۸

حدیث۱۱۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
جُعِلَتِ الْخَبائِثُ کُلُّها فی بَیْتٍ،
وَ جُعِلَ مِفْتاحُها الْکِذْبُ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
تـمام پلیدیها در خـانه ای گردآمـده
و کلید آنها دروغگویی قرار داده شده است.
جامع الاخبار ص ۴۱۸ ح ۱۱۶۲

حدیث۱۱۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
اَعْرَفُ النّاسَ بِحُقُوقِ إخوانِهِ وَ أشَدُّهُمْ قَضاءً لَها
أعْظَـمُـهُمْ عِنْدَ اللّهِ شَـاَ?ا،
وَ مَنْ تَواضَعَ فی الدُّنیا لِإخوانِهِ
فَهُوَ عِنْدَاللّه ِ مِنَ الصِّدّیقینَ
وَمِنْ شیعَةِ عَلیِ بْنِ أبی طالِبٍ علیه السلامحَقّا.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
برترین مردم پیش خدا کسی است که نسبت به حقوق برادرانش آشناتر و در ادای آن حقوق کوشاتر باشد، و کسی که در دنیا برای برادرانش فروتنی کند، او پیش خدا از صدیقین و از شیعیان راستین علی بن ابی طالب علیه السلام به شمار می آید.
نکته: شناخت حقوق متقابل در میان افراد، به تحکیم و سلامت روابط کمک می کند.
بحارالانوار ۴۱: ۵۵ ح ۵

حدیث۱۱۳

امام حسن عسکری علیه السلام :
لاتُـمارِ فَیَـذْهَبَ بَهاءُکَ
وَ لاتُمازِحْ فَیُجْتَرَءَ عَلَیْکَ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
ستیزه و جدال مکن که آبرویت می رود،
و شـوخی نکن که بر تـو گسـتاخ شوند.
بحارالانوار ۷۸: ۳۷۰ ح ۱

حدیث۱۱۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ یَکُونُ ذاوَجْهَیْنِ وَذالِسانَیْنِ،

یُطری أَخاهُ شاهِدا وَ یأْکُلُهُ غائبا

إنْ اُعْطِیَ حَسَدَهُ، وَ إن اُبْتُلِیَ خانَهُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

انسانی که دو رو و دو زبانه باشد بد بنده ای است،

در روبرو از برادرش تعریف می کند

و پشت سر گوشتش را (با غیبت) می خورد،

اگر نعمتی به او داده شود حسد می ورزد

و اگر گرفتار شود به او خیانت می کند.

نکته : نفاق و دورویی، موجب سلب اعتماد در جامعه می گردد.

ای جان فدای آنکه دلش با زبان یکی است.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۳ ح ۱۴

حدیث۱۱۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

خَیْرُ إخْوانِکَ مَنْ نَسِیَ ذَنْبَکَ

وَ ذَکَرَ إحسانَکَ اِلَیْهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

بهترین برادر تو کسی است که:

خطای تو را فراموش کند

و نیکی تو را نسبت به خودش یادآوری کند.

اعلام الدّین: ۳۱۳

حدیث۱۱۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

مَنْ وَعَظَ أخاهُ سِرّا فَقَدْ زانَهُ

وَ مَنْ وَعَظَهُ عَلانِیَةً فَقَدْ شانَهُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

کسی که دوستش را در خلوت موعظه کند

او را آراسته است،

و کسی که آشکارا او را موعظه کند
عیبهای او را بر مـلا کرده است.
بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۳۳

حدیث۱۱۷

امام حسن عسکری علیه السلام :
مِنَ الْجَهْلِ الضِّحْکُ مِنْ غَیْرِ عَجَبٍ.
امام یازدهم علیه السلام فرمود:
خنده بی جهت و بدون تعجّب
نشـانه جـهل و نـادانی اسـت.
تحف العقول ۴۸۷

حدیث۱۱۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
لَـیْسَ مِـنَ الْأَدَبِ
إِظْهارُ الْفَرَحِ عِنْدَ الْمَحْزُونِ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
شادی کردن در حضور انسان غمناك
از ادب انسـانی نیسـت.
تحف العقول : ۴۸۹

حدیث۱۱۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
مِنَ الْفَواقِرِ الّتِی تَقْصِمُ الظَّهْرَ، جـارٌ
إنْ رَأی حَسَنَهً أَطْفَأَها وَ انْ رَأی سَیِّئَهً أَفشاها.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
یکی از مصیبتهای کمرشکن، همسایه ای است که:
چون خوبی را ببیند روی آن سرپوش می گذارد
و اگر بدی ببیند آن را افشا می کند.
تحف العقول: ۴۸۷

حدیث۱۲۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

أَقَلَّ النّاسِ راحَـةً الحَـقُودُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

کم آسایش ترین مـردم،

انسـان کینه توز است.

تحف العقول: ۴۸۸

حدیث۱۲۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

حُبُّ الأبْـرارِ لِلأبْـرارِ ثَوابٌ لِلأبْـرارِ،

وَ حُبُّ الفُـجّارِ لِلأبْرارِ فَضِيلَةٌ لِلأبْـرارِ،

وَ بُغْضُ الفُـجّارِ لِلأبْرارِ زَيْنٌ لِلأبْـرارِ،

وَ بُغْضُ الْأبْرارِ لِلْفُجّارِ خِزْىٌ عَلَى الفُجّارِ .

امام عسکری علیه السلام فرمود:

محبت خوبان با همدیگر برای خوبان پاداش دارد، و محبت تبهکاران نسبت به خوبان برای خوبان فضیلت است، و دشمنی تبهکاران با خوبان زینت برای خوبان است و دشمنی نیکان با تبهکاران مایه خواری تبهکاران است.

نکته : دوستی معیار شخصیّت انسانهاست.

انسانهای مکتبی، در دوستی و دشمنی های خود، ارزشهای دینی را معیار قرار می دهند.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۸

حدیث۱۲۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

ما تَرَكَ الحّقَ عَزيزٌ إلاّ ذَلَّ

وَ لاأَخَـذَ بِهِ ذَليلٌ إلاّ عَـزَّ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

هیچ با عزّتی حق را رها نکرد مگر اینکه خوار و ذلیل شد، و هیچ خوار و ذلیل حق را نگرفت مگر این که عزّت یافت.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۲۴.

حدیث۱۲۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

لاتُكْرِمِ الرَّجُلَ بِما يَشُقُّ عَلَيْهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

هیچ کس را به گونه ای احترام نکن

که او را به رنج و مشقّت بیفکند.

نکته : تکلّف، زندگیها را تلخ و رابطه ها را غیر صمیمی می سازد.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۴ ح ۳۴

حدیث۱۲۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالإِقْتِصادِ وَ إيّاكَ وَ الإسْرافَ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

بر تو باد به میانه روی و اعتدال

و پرهیز از ولخرجی و اسراف.

نکته : اقتصاد، حدّ اعتدال میانه اسراف و بخل است.

احقاق الحق ۱۲ ص ۴۶۷

حدیث۱۲۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

وَاعْلَمْ

اَنَّ لِلسَّخاءِ مِقْدارا، فَاِنْ زادَ عَلَيْهِ فَهُوَ سَرَفٌ،

وَاَنَّ لِلْحَزْمِ مِقدارا، فَاِنْ زادَ عَلَيْهِ فَهُوَ تَهَوُّرٌ...

امام عسکری علیه السلام فرمود:

جود و بخشش حدّ و مرزی دارد. اگر از آن حد بگذرد اسراف به شمار می آید، و دور اندیشی و احتیاط هم اندازه ای دارد، اگر از آن تجاوز کند بی باکی است.

اعلام الدین ۳۱۳.

حدیث۱۲۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

لَيْسَتِ الْعِبادَةُ كَثْرَةَ الصِّيامِ وَ الصَّلاةِ،

وَ إنَّما اَلْعِبادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِى أمْرِ اللّهِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

عبادت به روزه و نماز زیاد نیست، بلکه عبادت، زیاد فکر و اندیشه کردن درباره کار و امر خداست.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۳ ح ۱۳

حدیث۱۲۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

اَوْرَعُ النّاسِ مَنْ وَقَفَ عِنْدَ الشُّبْهَةِ،

اَعْبَدُ النّاسِ مَنْ أقامَ عَلَی الْفرائِضِ،
أزْهَدُ النّاسِ مَنْ تَرَکَ الْحَرامَ،
أشَدُّ النّاسِ إجْتِهادا مَنْ تَرَکَ الذُّنُوبَ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
پارساترین مردم کسی است که در موارد شبهه توقف کند،
عابدترین مردم کسی است که در برپایی واجبات، استوار باشد،
زاهدترین مردم کسی است که حرام را ترک کند،
کوشاترین مردم شخصی است که گناهان را رها کند.
بحارالانوار ۷۸: ۳۷۳ ح ۱۸

حدیث۱۲۸

امام حسن عسکری علیه السلام :
أکْثِرُوا ذِکْرَ اللّهِ وَ ذِکْرَ الْمَوْتِ
وَ تِلاوَةَ الْقُرآنِ وَ الصَّلاةَ عَلَی النبیِّ صلی الله علیه و آله،
فَإنَّ الصَّلاةَ عَلی رَسُولِ اللّه صلی الله علیه و آله عَشْرُحَسَناتٍ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
زیاد یاد خدا و یاد مرگ باشید و قرآن را زیاد بخوانید و برپیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فراوان درود فرستید که درود بر رسول خدا صلی الله علیه و آله ده حسنه به شمار می رود.
بحارالانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۱۲

حدیث۱۲۹

امام حسن عسکری علیه السلام :
قَدِمَ جَماعَةٌ فَاسْتَأْذَنُوا عَلیَ الرِّضا علیه السلام وَ قالُوا:
نَحْنُ مِنْ شیعَةِ عَلیٍّ علیه السلام، فَمَنَعَهُمْ أیّاما ثمّ لَمّا دَخَلُوا قالَ لَهُمْ:
وَیْحَکُمْ إنَّما شیعَةُ عَلیٍّ أمیرِالْمُؤْمِنینَ علیه السلام
اَلْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ وَ سَلْمانُ وَ أبُوذرٍّ وَ الْمِقْدادُ وَ عَمّارٌ وَ مُحَمَّدُ بْنُ اَبی بَکْرٍ اَلَّذینَ لَمْ یُخالِفُوا شَیْئا مِنْ أوامِرِهِ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
گروهی خدمت امام رضا علیه السلام رسیدند و اجازه ورود خواستند و گفتند: ما از شیعیان علی علیه السلامهستیم. امام چند روز اجازه ورود نداد . سپس (بعد از چند روز اجازه گرفته و) داخل شدند. امام علیه السلام به آنان فرمود:
وای بر شما! شیعه امیرمؤمنان علی علیه السلام امام حسن و امام حسین علیه السلام و سلمان و ابوذر و مقداد و عمار و محمد بن ابی بکر هستند که با هیچ یک از فرمانهای علی علیه السلام مخالفت نکردند.
نکته : شیعه بودن به عمل و رفتار است، نه به ادّعا و شعار.
سفینة البحار ۴: ۵۵۱

حدیث۱۳۰

امام حسن عسکری علیه السلام :
عَلاماتُ الْمُؤْمِنينَ [المؤمن] خَمْسٌ:
صَلاةُ الْاءحْدی وَالْخَمْسینَ،
وَ زیارَةُ الْأَرْبَعینَ،
وَ التَّخَتُّمُ بِالْیَمینِ،
وَ تَعْفیرُ الجَبینِ،
وَ الْجَهرُ بِبِسْمِ اللّه الرَّحْمنِ الرَّحیم.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
نشانه های مؤمنان (شیعیان) پنج چیز است:
۱ ـ پنجاه و یک رکعت نماز (نمازهای واجب و مستحب روزانه)
۲ ـ زیارت اربعین
۳ ـ انگشتر به دست راست داشتن
۴ ـ پیشانی را (در سجده) بر خاک نهادن
۵ ـ بسم الله الرحمن الرحیم را (در نمازها) بلند گفتن.
نکته : پیروان اهل بیت علیهم السلام باید با نحوه عملشان معرِّف مکتب خویش باشند.
مصباح المتهجد ۷۸۸

حدیث۱۳۱

امام حسن عسکری علیه السلام :
إتَّقُوااللّهَ وَ كُونُوا زَیْنا وَ لاتَكُونُوا شَیْنا،
جُرُّوا إلَیْنا كُلَّ مَوَّدَةٍ، وَادْفَعُوا عَنّا كُلَّ قَبیحٍ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
از خدا پروا کنید و مایه زینت باشید و مایه ننگ نباشید، همه محبّتها را به سوی ما جلب کنید و همه زشتیها را از ما دفع کنید.
میزان الحکمة ۵: ۲۴۱ ح ۹۹۷۶

حدیث۱۳۲

امام حسن عسکری علیه السلام :
ما أَقْبَحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ یُذِّلُهُ.
امام عسکری علیه السلام فرمود:
چه قدر زشت است انسان مؤمن دلبستگی
و خواسته ای داشته باشد که او را خوار سازد.

نکته : دو عامل مهّم اسارت انسان «ترس» و «طمع» است.

تحف العقول: ۴۸۹

حدیث۱۳۳

امام حسن عسکری علیه السلام :

مِنَ الذُّنُوبِ الَّتی لاتُـغْفَرُ:

لَیْتَنی لا اُؤاخَذُ اِلّا بِهذا.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

از گناهان نابخشودنی این است که گفته شود:

ای کاش مرا به غیر از این گناه مؤاخذه نکنند

(یعنی گناه را کوچک و سبک شمارد).

تحف العقول: ۴۸۷

حدیث۱۳۴

امام حسن عسکری علیه السلام :

اَلْاِشْـراکُ فِی الـنّاسِ

اَخْفی مِنْ دَبیبِ النَّمْلِ عَلَی الْمِسْحِ الأْسوَدِ

فی اللَّیْلَةِ الْمُـظْـلِمَهْ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

شـرک در میـان مـردم

از ردّ پای مور بر فرش سیاه در شب تیره وتاریک

مخـفی تـر اسـت.

تحف العقول: ۴۸۷

حدیث۱۳۵

امام حسن عسکری علیه السلام :

إنَّکُمْ فی آجالٍ مَنْقُوصَـةٍ وَ أیّام مَعْـدُودَةٍ وَالْمَوْتُ یَأتی بَغْتَةً، مَنْ یَزْرَعْ خَیْرا یَحْصُـدُ غِبْطَـةً وَ مَنْ یَزْرَعْ شَـرّا یَحْصُدُ نَدامَةً، لِکُلِّ زارِعٍ ما زَرَعَ. لایُسْبَقُ بَطیی ءٌ بِحَظِّهِ وَ لایُدْرِکُ حَریصٌ مالَمْ یُقَدَّرْ لَهُ. مَنْ اُعْطِیَ خَیْرا فَاللّهُ أَعْطاهُ، وَ مَنْ وُقِیَ شَرّا فَاللّهُ وَقاهُ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

عمرهای شما رو به کاهش است، دوران شما محدود است، مرگ ناگهان فرا می رسد،

هر که نیکی بکارد خوشی درو می کند وهر کس زشتی بکارد، پشیمانی درو می کند،

هر کسـی آنچه را کشت کنـد درو خواهـد کرد، نه کنـد رو از بهره و نصـیب خـود عقب می مانـد و نه حریص بیش از آنچه مقـدّر اوست به دست آورد،

به هر کس خیری برسد از خداست، و هر کس از شرّی حفظ شود خدا او را حفظ کرده است.

تحف العقول: ۴۸۹

حدیث۱۳۶

امام حسن عسکری علیه السلام :

لایَشْغَلَکَ رِزْقٌ مَضْمُونٌ

عَنْ عَمَلٍ مَفْرُوضٍ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

مبادا روزی تضمین شده (که درهرحال به تو می رسد)

تو را از کار و فعالیت واجب بازدارد.

تحف العقول: ۴۸۹

حدیث۱۳۷

امام حسن عسکری علیه السلام :

أُوصیکُمْ بِتَقْوَی اللّه ، وَالْوَرَعِ فی دینَکُمْ،

وَ الْاءجْتِهادِ لِلّهِ، وَ صِدْقِ الْحَدیثِ،

وَ أداءِ الْأمانَةِ اِلی مَنِ ائْتَمَنَکُمْ مِنْ بِرٍّ وَ فاجِرٍ،

وَطُولِ السُّجُودِ، وَحُسْنِ الْجَوارِ،

فَبِهذا جاءَ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

شما را سفارش می کنم به: تقوای الهی، پارسایی در دین خودتان، و کوشش و تلاش برای خدا و راستگویی و ادای امانت به کسی که شما را امین شمرده است چه خوب باشد یا بد، و طولانی کردن سجده و خوش همسایگی، که حضرت محمد صلی الله علیه و آلههمین برنامه ها را آورده است.

نکته : زبان عمل، گویاترین زبان و رساترین تبلیغ است.

بحارالانوار ۷۸: ۳۷۲ ح ۱۲

حدیث۱۳۸

امام حسن عسکری علیه السلام :

اَلْحَمْد لِلّهِ الَّذی لَمْ یُخْرِجْنی مِنَ الدُّنیا

حَتّی أرانِیَ الْخَلَفَ مِنْ بَعْدی،

أشْبَهُ النّاسِ بِرَسُولِ اللّه صلی الله علیه و آلهخَلْقا وَ خُلْقا،

یَحَفَظُهُ اللّه ُ تَبارَکَ وَ تَعالی فی غَیْبَتِهِ،

ثُمَّ یُظْهِرُهُ فَیَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلاً وَ قِسْطا

کَما مُلِئَتْ جَوْرَا وَ ظُلْما.

احمد بن اسحاق می گوید: از امام حسن عسکری علیه السلامشنیدم که می فرمود:

سپاس خدایی را که مرا از دنیا بیرون نبرد تا اینکه (فرزندم و) جانشین بعد از خودم را به من نشان داد، که او در خلقت و اخلاق شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه و آله است، خدا او را در غیبتش حفظ و نگهداری می کند، و بعد او را آشکار می کند تا زمین را پر از عدل و داد کند، همان گونه که از بی عدالتی و ستم پر شده باشد.

کمال الدین ۴۰۸ ح ۷

حدیث۱۳۹

امام حسن عسکری علیه السلام :

هذا صاحِبُکُمْ مِنْ بَعْدی.

عمرو اهوازی می گوید:

امام عسکری علیه السلام فرزندش را به من نشان داد و فرمود:

این فرزند، بعد از من صاحب (و امام) شماست.

کافی ۱/۳۲۸ ح ۳

حدیث۱۴۰

امام حسن عسکری علیه السلام :

فَإذا قامَ قَضی بَیْنَ النّاسِ بِعِلْمِهِ

کَقَضاءِ داوُدَ علیه السلاملایَسْأَلُ البَیِّنَةَ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

زمانی که (حضرت مهدی علیه السلام) قیام کند، در میان مردم با علم خودش قضاوت می کند، همان گونه که حضرت داود علیه السلام قضاوت می کرد و از مردم، بیّنه و شاهد نمی طلبد.

کافی ۱/۵۰۹ ح ۱۳

حدیث۱۴۱

امام حسن عسکری علیه السلام :

... أما إنَّ لَهُ غَیْبَةٌ یُحارُ فیها الْجاهِلُونَ،

وَ یَهْلِکُ فیهَا الْمُبطِلُونَ، وَ یُکَذِّبُ فیهَا الْوَقّاتُونَ،

ثُمَّ یَخْرُجُ فَکَأَنّی أنْظُرُ اِلیَ الأَعْلامِ الْبیضِ

تَخْفِقُ فَوْقَ رَأسِهِ بِنَجَفِ الْکُوفَةِ.

امام عسکری علیه السلام فرمود:

حضرت مهدی علیه السلام دارای غیبتی است (طولانی) که

نادانها در آن زمان متحیر می شوند،

اهل باطل در آن غیبت به هلاکت می رسند

و وقت تعیین کنندگان دروغ می گویند،

سپس ظهور و خروج می کند،

گویا می بینم پرچمهای سفیدی را که در نجفِ کوفه بالای سر او به اهتزار در آمده است.

نکته : غیبت امام زمان یک «امتحان» است و عصر غیبت، تکلیف شیعه را سنگین تر می کند.

کمال الدین ۴۰۹ ح ۹

حدیث۱۴۲

امام حسن عسکری علیه السلام :

۱۴- (۶۵) حدیث از حضرت امام مهدی علیه السلام

حدیث۱

امام مهدی علیه السلام :

لَأَندُبَنَّکَ صَباحا و مَساءً و لَأَبكِيَنَّ عَلَيكَ بَدَلَ الدُّمُوعِ دَما ؛

امام مهدی علیه السلام در زیارت ناحیه مقدّسه :هر صبح و شام بر تو گریه و شیون می کنم و در مصیبت تو به جای اشک ، خون می گریم .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۱ ، ص ۲۳۸ .

حدیث۲

امام مهدی علیه السلام :

كان [الإمامُ العَسكَرى عليه السلام] نُورا ساطِعا و قَمَرا زاهِرا اختارَ اللّه ُ لَهُ ما عِندَهُ فَمَضى عَلى مِنهاجِ آبائِهِ حَذوَ النَّعلِ بِالنَّعلِ ؛

امام مهدی علیه السلام :او نوری فروزان و ماهی درخشان بود که خداوند آنچه را نزد خود بود برای او برگزید . او راه و روش پدران بزرگوار خود را گام به گام دنبال کرد تا رحلت فرمود .

بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۹۱ .

حدیث۳

امام مهدی علیه السلام :

إنَّ لِى فى إبنَةِ رَسولِ اللّه ِ اُسوَةٌ حَسَنَةٌ ؛

امام مهدی علیه السلام :دختر رسول خدا (فاطمه) برای من سرمشقی نیکو است .

الغیبه ، طوسی ، ص ۲۸۶ .

حدیث۴

امام مهدی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ بَعَثَ مُحَمَّدا رَحمَةً لِلعالَمینَ و تَمَّمَ بِهِ نِعمَتَهُ ؛

امام مهدی علیه السلام :خداوند محمّد را برانگیخت تا رحمتی برای جهانیان باشد و نعمت خود را تمام کند .

بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۹۴ .

حدیث۵

امام مهدی علیه السلام :

إنّی أمانٌ لِأهلِ الأرضِ کَما أنَّ النُّجُومَ أمانٌ لِأهلِ السَّماءِ ؛

امام مهدی علیه السلام :من مایه امان اهل زمینم ؛ چنان که ستارگان مایه امان اهل آسمان اند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۸۰ .

حدیث۶

امام مهدی علیه السلام :

أنَا بَقِیَّةُ اللّه ِ فی أرضِهِ و خَلیفَتُهُ و حُجَّتُهُ عَلَیکُم ؛

امام مهدی علیه السلام :من یادگار خدا در زمین و جانشین و حجّت او بر شما هستم .

. کمال الدّین ، ص ۳۳۱ .

حدیث۷

امام مهدی علیه السلام :

أمّا وَجهُ الاِنتِفاعِ بی فی غَیبَتی فَکَالاِنتِفاعِ بِالشَّمسِ إذا غَیَّبَها عَنِ الأبصارِ السَّحابُ ؛

امام مهدی علیه السلام : چگونگی بهره مندی از وجود من در دوران غیبتم ، همچون بهره ای است که از خورشید می برند ، آن گاه که ابر آن را از دیدگان نهان می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۹۲ .

حدیث۸

امام مهدی علیه السلام :

أنَا الَّذی أملَأُها عَدلاً کَما مُلِئَت جَورا ؛

امام مهدی علیه السلام :منم که زمین را از عدالت لبریز می کنم ، چنان که از ستم آکنده است .

بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۲ .

حدیث۹

امام مهدی علیه السلام :

إنَّ الأرضَ لا تَخلُو مِن حُجَّةٍ إمّا ظاهِرا و إمّا مَغمُورا ؛

امام مهدی علیه السلام :زمین از حجّتی آشکار یا نهان خالی نیست .

کمال الدّین ، ج ۲ ، ص ۵۱۱ .

حدیث۱۰

امام مهدی علیه السلام :

لِیَعمَل کُلُّ امْرِءٍ علَی ما یُقَرَّبُ مِن مَحَبَّتِنا ؛

امام مهدی علیه السلام :هر یک از شما باید کاری کند که با آن به محبّت ما نزدیک شود .

. بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۷۶ .

حدیث۱۱

امام مهدی علیه السلام :

ما اُرغِمَ أنفُ الشَّیطانِ بِشَی ءٍ مِثلِ الصَّلاةِ ؛

امام مهدی علیه السلام :هیچ چیز مانند نماز ، بینی شیطان را به خاک نمی مالد .

. همان ، ص ۱۸۲ .

حدیث۱۲

امام مهدی علیه السلام :

إجعَلوا قَصدَکُم إلَینا بِالمَوَدَّةِ عَلَی السُّنَّةِ الواضِحَةِ ؛

امام مهدی علیه السلام :گرایش خود را به ما ، با دوست داشتن سنّت روشن همراه کنید .

. همان ، ص ۱۷۹ .

حدیث۱۳

امام مهدی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ مَعَنا ، فَلا فاقَةَ بِنا إلی غَیرِهِ و الحَقُّ مَعَنا فَلَن یُوحِشَنا مَن قَعَدَ عَنّا ؛

امام مهدی علیه السلام :خدا با ما است و نیازمند دیگری نیستیم . حق با ما است و باکی نیست که کسی از ما روی بگرداند .

الغیبهٔ ، طوسی ، ص ۲۸۵ .

حدیث۱۴

امام مهدی علیه السلام :

أنا خاتِمُ الأوصِیاءِ ، بی یُدفَعُ البَلاءُ مِن أهلی و شیعَتی ؛

امام مهدی علیه السلام :من وصیّ آخرین ام ؛ به وسیله من بلا از خانواده و شیعیانم دفع می شود .

همان ، ص ۲۸۵ .

حدیث۱۵

امام مهدی علیه السلام :

إنّا يُحيطُ عِلمُنا بأنبائِكُم و لايَعزُبُ عَنّا شَى ءٌ مِن أخبارِكُم ؛

امام مهدی علیه السلام :ما از همه خبرهای شما آگاهیم و چیزی از خبرهای شما از ما پنهان نیست .

. بحار الأنوار ، ج ۵۳ ، ص ۱۷۵ .

حدیث۱۶

امام مهدی علیه السلام :

أكثِروا الدُّعاءَ بِتَعجيلِ الفَرَجِ فَإنَّ ذلِكَ فَرَجُكُم ؛

امام مهدی علیه السلام :برای تعجیل در فرج بسیار دعا کنید ، که فرج من فرج شما نیز هست .

. کمال الدّین ، ص ۴۸۵ .

حدیث۱۷

امام مهدی علیه السلام :

يا مَن أظهَرَ الجَميلَ و سَتَرَ القَبيحَ يا مَن لَم يُؤاخِذ بِالجَريرَةِ و لَم يَهتِكِ السِّترَ يا عَظيمَ المَنِّ يا كَريمَ الصَّفحِ يا حَسَنَ التَّجاوُزِ ؛

امام مهدی علیه السلام :ای آن که [کار] زیبا را آشکار می کند و [کار] زشت را می پوشاند! ای آن که بر بدکاری مؤاخذه نمی کند و پرده نمی درد ! ای آن که منّتش بزرگ و چشم پوشی اش کریمانه و گذشتش نیکو است !

. همان ، ج ۵۱ ، ص ۳۰۴ .

حدیث۱۸

امام مهدی علیه السلام :

ـ فى صِفَةِ الأَوصِياءِ ـ : أحيى بِهِم دينَهُ ، وأتَمَّ بِهِم نورَهُ ، وجَعَلَ بَينَهُم وبَينَ إخوانِهِم وبَنى عَمِّهِم والأَدنَينَ فَالأَدنَينَ مِن ذَوى أرحامِهِم فُرقانًا بَيِّنًا ، يُعرَفُ بِهِ الحُجَّةُ مِنَ المَحجوجِ ، والإمامُ مِنَ المَأموم ، بِأَن عَصَمَهُم مِنَ الذُّنوبِ ، وبَرَّأَهُم مِنَ العُيوبِ، وطَهَّرَهُم مِنَ الدَّنَسِ ، ونَزَّهَهُم مِنَ اللَّبسِ ، وجَعَلَهُم خُزّانَ عِلمِهِ ، ومُستَودَعَ حِكمَتِهِ ، ومَوضِعَ سِرِّهِ ، وأيَّدَهُم بِالدَّلائِلِ ، ولَولا ذلِكَ لَكانَ النّاسُ عَلى سَواءٍ ، ولَادَّعى أمرَ اللّهِ عَزَّوجَلَّ كُلُّ أحَدٍ ، ولَما عُرِفَ الحَقُّ مِنَ الباطِلِ ، ولا العالِمُ مِنَ الجاهِلِ .

امام مهدی علیه السلام ـ در توصیف اوصیا ـ : خداوند، دین خود را با آنها احیا کرده و با آنها نورش را به کمال رسانده و میان آنها و برادرانشان و پسرعموهاشان و خویشان نزدیک و نزدیکترشان فرقانی آشکار قرار داده است که با آن حجّت از آن که حجّت برای او آورده شده و امام از مأموم شناسایی می شود و این از آن روست که خداوند آنها را از هر گونه پلشتی مصون داشته و از عیوب مبرّایشان کرده و از ناپاکی پاکشان گردانده و از درهم شدگی منزّه شان داشته است و آنها را گنجوران علم خود و مخزن حکمتش و جایگاه سرّش قرار داده است.

خداوند آنها را با دلایل خود تأیید کرده و اگر چنین نمی بود مردم همه یکسان بودند و هر کس مدّعی امر [منصوب شدن از سوی] خداوند عزّوجل می شد و دیگر حقّ از باطل و دانا از نادان شناخته نمی شد.

الغیبة للطوسیّ : ۲۸۸ / ۲۴۶ ، الاحتجاج : ۲ / ۵۴۰ / ۳۴۳ کلاهما عن أحمد بن إسحاق .

حدیث۱۹

امام مهدی علیه السلام :

مَن أحَبّنا فَلیَعمَل بَعَمَلِنا ، وَلیَستَعِن بِالوَرَعِ ، فَإنَّهُ أفضَلُ مایُستعانُ بِهِ فی أمرِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ

امام علی علیه السلام: هر که ما را دوست دارد، باید به کردار ما عمل کند و از پارسایی مدد گیرد ؛ چرا که آن، بهترین مددکار در امر دنیا و آخرت است.

الخصال: ۶۱۴/۱۰ عن أبی بصیر ومحمّدبن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه علیهم السلام، تحف العقول: ۱۰۴ .

حدیث۲۰

امام مهدی علیه السلام :

: اللّهُمَّ لَکَ الحَمدُ عَلی ماجَری بِهِ قَضاؤُکَ فی أولیائِکَ ، الَّذینَ استَخلَصتَهُم لِنَفسِکَ ودینِکَ ، إذِ اختَرتَ لَهُم جَزیلَ ما عِندَکَ مِنَ النَّعیمِ المُقیمِ الَّذی لا زَوالَ لَهُ ولاَ اضمِحلالَ ، بَعدَ أن شَرَطتَ عَلَیهِمُ الزُّهدَ فی دَرَجاتِ هذِهِ الدُّنیا الدَّنِیَّةِ وزِبرِجِها ، فَشَرَطوا لَکَ ذلِکَ ، وعَلِمتَ مِنهُمُ الوَفاءَ بِهِ ، فَقَبِلتَهُم وقَرَّبتَهُم وقَدَّمتَ لَهُمُ الذِّکرَ العَلِیَّ ، وَالثَّناءَ الجَلِیَّ ، وأهبَطتَ عَلَیهِم مَلائِکَتَکَ ، وکَرَّمتَهُم بِوَحیِکَ ، ورَفَدتَهُم بِعِلمِکَ .

مصباح الزائر ـ به نقل از کتاب محمّد بن حسین بن سفیان بَزوفَری، در دعای ندبه، و گفته است که این ، دعای صاحب الزمان علیه السلام است ـ : بار خدایا! سپاس ، توراست بر آنچه به قضای تو بر اولیایت گذشت؛ همانان که آنان را برای خودت و دینت برگزیدی؛ چرا که نعمت های فراوانِ ماندگار و زوال ناپذیر و از بین نرفتنی را ـ که نزد توست ـ برای آنان انتخاب کردی، پس از آن که با آنان شرط کردی که از مقامات و زینت این دنیای پست ، چشم بپوشند، و آنان هم این شرط تو را پذیرفتند، و دانستی که به این شرط ، وفا می کنند. پس ، آنان را پذیرفتی و مقرّب درگاه خویش نمودی و نامشان را بلند داشتی و آشکارا آنان را ستوده، فرشتگانت را بر آنان فرو فرستادی، و به وحی خویش سرافرازشان نموده، از دانش خود عطایشان کردی.

مصباح الزائر : ص ۴۴۶ نقلًا عن کتاب محمّد بن الحسین بن سنان البزوفری ، الإقبال : ج ۱ ص ۵۰۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۲ ص ۱۰۴ .

حدیث۲۱

امام مهدی علیه السلام :

: اللّهُمَّ بِکَ أعوذُ وبِکَ ألوذُ ... ومِنکَ أسأَلُ أن تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّدٍ ، و لا تَرُدَّنی إلاّ بِذَنبٍ مَغفورٍ و سَعیٍ مَشکورٍ و تِجارَةٍ لَن تَبورَ.

امام مهدی علیه السلام ـ در دعای معروف به دعای عَلوی مِصری ـ : بارخدایا! به تو پناه می برم و دست به دامن تو می شوم ... و از تو درخواست می کنم که بر محمّد و آل محمّد درود فرستی و مرا از درگاهت برمگردانی ، مگر با آمرزش گناهم و پذیرفته شدن تلاشم و [نیز با] تجارتی که هرگز کساد نمی شود.

مُهج الدعوات : ص ۳۴۹ عن محمّد بن علیّ العلوی المصری ، بحار الأنوار: ج ۹۵ ص ۲۷۸ ح ۳۴ وراجع الفقه المنسوب للإمام الرضا علیه السلام : ص ۴۰۴ .

حدیث۲۲

امام مهدی علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «فَاخْلَعْ نَعْلَیْکَ إِنَّکَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًی »

امام مهدی علیه السلام ـ درباره گفته خدای متعال که «کفشت را بیرون آر ، که تو در سرزمین مقدسِ «طُوی» هستی» ـ : موسی در وادی مقدّس با پروردگارش مناجات کرد و گفت : پروردگارا ! محبّتم را برای تو خالص ساخته ام و قلبم را از غیر تو شسته ام» ، در حالی که ایشان ، بسیار خانواده اش را دوست می داشت. پس از آن ، خداوند متعال فرمود : «کفشت را در آور» ؛ یعنی اگر محبّتت برای من خالص و قلبت از گرایش به غیر من پاک است ، محبّت به خانواده ات را از قلبت برکَن .

طه : ۱۲.

حدیث۲۳

امام مهدی علیه السلام :

لا یَحِلُّ لِأَحدٍ أن یَتَصَرَّفَ فی مالِ غَیرِهِ بغَیرِ إذنِهِ .

امام مهدی علیه السلام : بر هیچ کس روا نیست که بدون اجازه دیگری در مال او تصرف کند.

وسائل الشیعة : ۱۷/۳۰۹/۴.

حدیث۲۴

امام مهدی علیه السلام :

یا سیّدی ، متی یکونُ هذا الأمرُ ؟ ـ إذا حِیلَ بینَکُم وبینَ سبیلِ الکعبةِ .

امام مهدی علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش علی بن مهزیار که: سرورم! این امر (ظهور) کی خواهد بود؟ ـ فرمود : هرگاه راه کعبه بر شما بسته شود.

نور الثقلین: ۵/۴۶۱/۴.

حدیث۲۵

امام مهدی علیه السلام :

أمّا وَجهُ الانْتِفاعِ بی فی غَیبَتی فکالانْتِفاعِ بالشَّمسِ إذا غَیَّبها عَنِ الأبصارِ السَّحابُ ، وإنّی لَأمانٌ لأهلِ الأرضِ کما أنّ النُّجومَ أمانٌ لأهلِ السَّماءِ .

امام مهدی علیه السلام : چگونگی بهره مند شدن از من در روزگار غیبتم همچون بهره مند شدن از خورشید است، آنگاه که در پس ابر از دیدگان پنهان می شود. من مایه امان زمینیانم همچنان که ستارگانْ مایه امان آسمانیان هستند.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۹۲ / ۷ .

حدیث۲۶

امام مهدی علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَعالی لَمْ یَخْلُقِ الْخَلْقَ عَبَثاً ولاـ أهْمَلَهُمْ سُدیً، بَلْ خَلَقَهُمْ بِقُدْرَتِهِ وَ جَعَلَ لَهُمْ أسْماعاً وَ أبْصاراً وَ قُلُوباً وَ ألْباباً، ثُمَّ بَعَثَ اِلَیْهِمُ النَّبیّینَ علیهم السلاممُبَشِّرینَ وَ مُنْذِرینَ ،یأمُرُونَهُمْ بِطاعَتِهِ، وَ یَنْهُونَهُمْ عَنْ مَعْصیَتِهِ، وَ یُعَرِّفُونَهُمْ ما جَهِلُوهُ مِنْ أمْرِ خالِقِهِمْ وَ دِینِهِمْ.

حضرت امام مهدی علیه السلام فرمود:

خداونـد بزرگ مخلوقات را بیهوده نیافریده و آنان را پوچ و بیهوده رها نکرده، بلکه آنان را با قدرت خود آفرید و برای آنان چشم و گوش و قلب و عقل قرار داد و سپس انبیائی که بشارت دهنده و هشدار دهنده هستند به سوی آنان فرستاد که آنان را به اطاعت از او فرمان می دهند و از معصیت او نهی می کنند و چیزهایی را که در مورد پروردگارشان و دینشان نمی دانستند به آنان شناساندند.

بحارالانوار، ۵۳، ۱۹۴.

حدیث۲۷

امام مهدی علیه السلام :

ثُمَّ بَعَثَ مُحَمَّداً صلی الله علیه و آله رَحْمَةً لِلْعالَمینَ، وَ تَمَّمَ بِهِ نِعْمَتَهُ

وَ خَتَمَ بِهِ أنْبیاءَهُ وَ أرْسَلَهُ إلیَ النّاسِ کافَّةً... .

از امام زمان علیه السلام آمده است که فرمود:

سپس خداونـد حضـرت محمـد صـلی الله علیه و آله را بعنوان رحمت برای جهانیان بر انگیخت و نعمتش را به وسـیله او تمام کرد و پیامبرانش را با او خاتمه بخشید و او را به سوی تمام مردم فرستاد.

بحارالانوار، ۵۳، ۱۹۴.

حدیث۲۸

امام مهدی علیه السلام :

وَجَعَلَ الْاَمْرَ بَعْدَهُ صلی الله علیه و آله إلی أخیهِ

وَ ابْنِ عَمِّهِ وَ وَصیِّهِ وَ وارِثِهِ عَلیِّ بْنِ أبیطالِبٍ

ثُمَّ إلیَ الْأوْصیاءِ مِن وُلْدِهِ واحِداً واحِداً

أحْیا بِهِمْ دینَهُ وَ أتَـمَّ بِهِمْ نُـورَهُ.

از حضرت مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:

خداونـد پس از پیـامبر اکرم صـلی الله علیـه و آلـه کـار امّت را بـه برادر و پسـر عمـو و وصـیّ و وارث او علی بـن ابی طـالب علیه السـلامسپرد، سپس به جانشینان او از فرزندانش یکی پس از دیگری واگذار کرد. و توسط آنان دین خود را زنده کرد و نور خود را به اتمام رسانید.

بحارالانوار ۵۳ : ۱۹۴.

حدیث۲۹

امام مهدی علیه السلام :

وَجَعَلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ إخْوانِهِمْ وَ بَنى عَمِّهِمْ وَ الْأدنينَ فَالْأدْنينَ مِنْ ذَوى أرْحامِهِمْ فُرْقاناً بَيِّناً يُعْرَفُ بِهِ الْحُجَّةُ مِنَ الْمَحْجُوج، وَالْاءمامَ مِنَ الْمَأْمُوم، بِأنْ عَصَمَهُمْ مِنَ الذُّنُوبِ وَبَرَأَهُمْ مِنَ الْعيُوبِ وَطَهَّرَهُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَ نَزَّهَهُمْ مِنَ اللَّبْسِ وَ جَعَلَهُمْ خُزّانَ عِلْمِهِ، وَ مُسْتَوْدَعَ حِكْمَتِهِ، وَ مَوْضِعَ سِرِّهِ وَ أيَدَّهُمْ بِالدَّلائلِ، وَ لَوْلا ذلِكَ لَكانَ النّاسُ سَواءً وَ لَاءدَّعى أمْرَاللّه عَزَّوَجَلَّ كُلُ اَحَدٍ وَلَما عُرفَ الحقُّ مِنَ الْباطِلِ وَ لاَ الْعالِمُ مِنَ الْجاهِلِ.

از حضرت مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:

و میان آن امامان و برادرانشان و پسر عموها و خویشان نزدیک آنان تفاوت آشکاری قرار داد تا حجّت خدا از مردم عادی شناخته شود و امام و مأموم از یکدیگر مشخصّ گردد. از این رو آنان را از گناهان و لغزشها و اشتباهات و پلیدیها و عیبها مصون و معصوم قرار داد و آنـان را خزینه هـای علم و حکمت و جایگاه اسرار خود قرار داد و آنان را با دلایل و برهان تأییـد کرد و اگر چنین نمی کرد همه مردم برابر بودند و هر کس ادعای رهبری و امامت می کرد و حق و باطل و عالم و نادان تشخیص داده نمی شد.

بحارالانوار ۵۳: ۱۹۴.

حدیث۳۰

امام مهدی علیه السلام :

وَ قَدْ أَبَى اللّهُ عَزَّوَجَلَّ اَنْ يَكُونَ [الإمامَةُ]

فى أخَوَيْنِ بَعْدَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ علیهماالسلام

از امام علیه السلام چنین آمده است:

خداوند بزرگ اجازه نداد و نخواست که امامت پس از امام حسن و امام حسین علیهماالسلام در دو برادر جمع شود.

بحارالانوار ۵۳: ۱۹۶.

حدیث۳۱

امام مهدی علیه السلام :

وَ أمَّا الْأئمَّةُ علیهم السلام فَإنَّهُمْ يَسْألُونَ اللّهَ تَعالى

فَيَخْلُقُ وَ يَسْألُونَهُ فَيَرْزُقُ

إيجاباً لِمَسْألَتِهِمْ وَ إعْظاماً لِحَقِّهِمْ.

امام مهدی علیه السلام فرمود:

پیشوایان که درود خدا بر آنان باد از خـدا درخواست می کنند پس او پدید می آورد و آنان از او می خواهند و او روزی می دهد، بخاطر اجابت درخواست آنان و احترام و بزرگداشت حق آنان.

کتاب الغیبة: ۱۷۸.

حدیث۳۲

امام مهدی علیه السلام :

...أوَلَمْ تَروَا أنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ لَكُمْ مَعاقِلَ تَأْوُونَ إلَيْها وَاَعْلاماً تَهْتَدُونَ بِها مِنْ لَدُنْ آدَمَ علیه السلامإلى أنْ ظَهَرَ الْماضى [ابومحمّد

]صَلواتُ اللّه ِ عَلَيْهِ.

از آن حضرت نقل شده که فرمود:

آیـا نمی بینیـد که خداونـد برای شـما منـابع عقـل را قرار داده که به آن منـابع پنـاه می بریـد و پرچمها و نشان هایی نصب کرده که بواسطه آنها هدایت می شوید و این روش از زمان حضـرت آدم شروع شد تا اینکه امام عسکری علیه السلام که درود خدا بر او باد آشکار شد.

کمال الدین و تمام النعمهٔ ۲: ۴۸۷.

حدیث۳۳

امام مهدی علیه السلام :

أوَلَمْ يَعْلَمُوا انْتِظامَ أَئِمَّتِهِمْ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ صلى الله عليه و آلهواحِداً بَعْدَ واحِدٍ إلى أنْ أفْضـىَ الْأمْرُ بِأمْرِاللّه ِ عَزَّوَجَلَّ إلىَ الماضـى ـ يَعْنى الْحَسَنَ بْنَ عَلَىٍّ ـ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَيْهِ فَقامَ مَقامَ آبائِهِ عليهم السلام يَهْدى إلىَ الْحَقِّ وَ إلى طَريقٍ مُسْتَقيمٍ.

از امام مهدی علیه السلام آمده است:

مگر نمی داننـد که امامان آنان بعـد از پیامبرشان یکی پس از دیگری به طور منظم آمدند تا به فرمان خدا نوبت به امام پیشـین یعنی امام حسن عسکری علیه السلام رسید که به جای پدرانش نشست تا به سوی حق و راه مستقیم رهنمون گردد.

کمال الدین و تمام النعمهٔ، ۵۱۰ ح ۴۲.

حدیث۳۴

امام مهدی علیه السلام :

... كُلَّمـا غـابَ عَلَمٌ بَـدا عَلَمٌ، وَ إذا أفَلَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ فَلَمّا قَبَضَهُ اللّه ُ إلَيْهِ ظَنَنْتُمْ أنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ قَـدْ قَطَعَ السَّبَبَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ كَلاّ ما كانَ ذلك وَ لايَكُونُ حَتّى تَقُوَمَ السّاعَةُ وَ يَظْهَرُ أمْرُ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ وَ هُمْ كارِهُونَ.

امام علیه السلام فرمود:

هنگامی که پرچمی پنهان شد پرچم دیگری پدیدار گردید، و زمانی که سـتاره ای غروب کرد سـتاره، دیگری طلوع کرد، زمانی که خداونـد امام عسـکری علیه السـلام را قبض روح کرد. گمان کردید که واسـطه و رابطه بین خدا و خلقش قطع شد ولی هرگز رابطه قطع نشد و تا قیامت قطع نخواهد شد و فرمان خدا غالب و پیروز خواهد شد اگر چه آنان دوست نداشته باشند.

کمال الدین و تمام النعمهٔ ۲: ۷۸۷.

حدیث۳۵

امام مهدی علیه السلام :

أما سَمِعْتُمْ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ: يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنوا

اَطيعُوا اللّه َ وَ أطيعُوا الرَّسولَ وَ اُولُو الأمْرِ مِنْكُمْ.

هَلْ أمرٌ إلاّ بِما هُوَ كائِنٌ إلى يَوْمِ القيامَةِ.

امام زمان علیه السلام فرمود:

آیـا شـنیدید که خداونـد بزرگ فرمود: ای کسانی که ایمان آوردیـد از خـدا و رسول و صاحبان فرمان برخود پیروی و فرمانبرداری

کنید، آیا مقصود این نیست فرمانی که تا روز قیامت پا برجاست؟

کمال الدین و تمام النعمهٔ ۲: ۴۸۷.

حدیث۳۶

امام مهدی علیه السلام :

فَإنّا یُحیطُ عِلمُنا بِأنْبائِکُمْ،

وَلا یَعْزُبُ عَنّا شَیءٌ مِنَ أخبارِکُمْ

وَ مَعْرِفَتِنا بَالزَّلَلِ الَّذی أصابَکُمْ.

امام عصر علیه السلام فرمود:

براستی که علم ما بر اوضاع شما احاطه دارد و هیچ چیز از احوال شما بر ما پوشیده نیست و نسبت به لغزشهایی که از شما سرمی زند شناخت داریم.

بحارالانوار ۵۳: ۱۷۵.

حدیث۳۷

امام مهدی علیه السلام :

إنّا غَیْرُ مُهْمِلینَ لِمُراعاتِکُمْ، وَ لاناسینَ لِذِکْرِکُمْ،

وَلَوْلا ذلِکَ لَنَزَلَ بِکُمْ اللّأواءُ وَاصْطَلَمَکُمْ الْأعْداءُ

فَاتّقُوااللّه َ جَلَّ جَلالُهُ.

از حضرت نقل شده که فرمود:

ما در رعایت حال شما کوتاهی نمی کنیم و شما را فراموش نمی کنیم، اگر جز این بود گرفتاریها بر شما فرود می آمد و دشمنان، شما را ریشه کن می کردند پس تقوای خدای بزرگ را پیشه خود سازید.

بحار الانوار ۵۳: ۱۷۵.

حدیث۳۸

امام مهدی علیه السلام :

أما تعْلَمُونَ أنَّ الاْرْضَ لا تَخْلُو مِنْ حُجَّهٍْ

إمّا ظاهِراً وَ إمّا مَغْمُوراً.

به نقلی از امام مهدی علیه السلام فرمود:

مگر نمی دانید که زمین،

هرگز از حجّت خالی نخواهد بود،

آشکار یا غایب و پنهان.

بحارالانوار، ۵۳: ۱۹۱.

حدیث۳۹

امام مهدی علیه السلام :

... اِنَّ زَکَرِیّا علیه السلام سَأَلَ رَبَّهُ أنْ یُعَلِّمَهُ أسْماءَ الْخَمْسَةِ، فَأهْبَطَ عَلَیْهِ جَبْرَئیلَ علیه السلام فَعَلَّمَهُ إیّاهُ فَکانَ زَکَرِیّا اِذا ذَکَرَ مُحَمَّداً وَ عَلِیّاً وَ فاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ سُرِّیَ عَنْهُ هَمُّهُ وَ انْجَلی کَرْبُهُ وَ إذا ذَکَرَ اَلْحُسَیْنَ خَنَقَتْهُ الْعَبْرةَ وَ وَقَعَتْ عَلَیْهِ الْبَهَرَةُ.

از حضرت مهدی علیه السلام آمده است که فرمود:

حضرت زکریّا علیه السلام از خدا خواست تا نامهای «پنج تن» را به او بیاموزد، پس جبرئیل را بر او نازل کرد، و آموخت. پس از آن هنگامی که نام محمد و علی و فاطمه و حسن را یاد آور می شد غم و اندوهش برطرف می شد ولی هنگامی که امام حسین را به یاد می آورد گریه گلویش را می فشرد و نفسهایش به شماره می افتاد... .

بحارالانوار ۵۲: ۸۴.

حدیث۴۰

امام مهدی علیه السلام :

کانَ نُوراً ساطِعاً وَ قَمَراً زَاهِراً،

إخْتارَاللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ ما عِنْدَهُ،

فَمَضی عَلی مِنْهاجِ آبائِهِ علیه السلامحَذْوَ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ.

امام دوازدهم در مورد پدر بزرگوارش فرمود:

او نوری فروزان و ماهی درخشان بود که خداوند بزرگ آنچه را نزد خود بود، برای او برگزید، پس او راه و روش پدران بزرگوار خود را گام به گام دنبال کرد تا رحلت فرمود.

بحارالانوار ۵۳: ۱۹۱.

حدیث۴۱

امام مهدی علیه السلام :

وَلْیَعْلَمُوا أنَّ الْحَقَّ مَعَنا وَ فینا، لایَقُولُ ذلِکَ سِوانا

إلاّ کَذّابٌ مُفْتَرٍ وَ لا یَدَّعیهِ غَیْرُنا إلاّ ضالٌّ غَوی.

امام عصر علیه السلام فرمود:

باید بدانید که حق در میان ما و با ماست، کسی غیر از ما چنین چیزی نمی گوید مگر دروغ گوی افتراء زننده و کسی جز ما چنین ادعایی نمی کند مگر گمراه، گمراه شده.

کمال الدین و تمام النعمة ۵۱۰: ۴۲.

حدیث۴۲

امام مهدی علیه السلام :

وَأمَّا الْحَوادِثُ الْواقِعَةُ فَارْجِعُوا فیها إلی رُواةِ حَدیثِنا فَإنَّهُمْ حُجَّتی عَلَیْکُمْ وَ أنَا حُجَّةُ اللّه ِ عَلَیْهِمْ.

از حضرت مهدی علیه السلام چنین آمده است:

امّا در رخدادهایی که پیش می آید

به راویان احادیث ما مراجعه کنید،

که آنان حجّت من بر شما هستند

و من حجّت خدا بر آنانم.

معجم احادیث المهدی علیه السلام، ج ۴، ص ۲۹۴.

حدیث۴۳

امام مهدی علیه السلام :

وَ إنّی لَأمانٌ لِأهْلِ الْأرْضِ

کَما أنَّ النُّجُومَ أمانٌ لِأهْلِ السَّماءِ.

امام زمان علیه السلام فرمود:

من مایه امنیت زمینیان هستم،

همانطور که ستارگان موجب امنیت آسمانیانند.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث۴۴

امام مهدی علیه السلام :

وَ أمّا وَجْهُ الْاِنْتِفاعِ بی فی غَیْبَتی

فَکَالْاِنْتِفاعِ بِالشَّمْسِ

إذا غَیَّبَها عَنِ الْأبْصارِ السَّحابُ.

امام مهدی علیه السلام فرمود:

اما چگونگی استفاده از من در زمان غیبتم

مثل بهره برداری از خورشید است،

هنگامی که ابرها آنرا از چشمها پنهان کنند.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث۴۵

امام مهدی علیه السلام :

فَاعْلَمْ أنَّهُ لَیْسَ بَیْنَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ وَ بَیْنَ اَحَدٍ قَرابَهٌ،

وَمَنْ أنْکَرَنی فَلَیْسَ مِنّی وَسَبیلُهُ سَبیلَ ابْنِ نُوحٍ.

در نامه امام مهدی علیه السلام چنین آمده است:

بدان که میان خدای متعال و بندگانش

خـویـشی و قـرابـتی نیـست،

و کسی که مرا انکار کند از من نیست

و راه او راه پسر نـوح است.

کمال الدین و تمام النعمهٔ ۲: ۴۸۴.

حدیث۴۶

امام مهدی علیه السلام :

وَ أمّا ظُهُورُ الْفَرَجِ فَإنَّهُ اِلیَ اللّه ِ

وَ کَـذِبَ الْوَقّاتُونَ.

در نامه حضرت مهدی علیه السلامآمده است:

اما ظهـور فـرج مربوط به خـداست

و وقت تعیین کنندگان دروغ گفته اند.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث۴۷

امام مهدی علیه السلام :

وَ إذا أذِنَ اللّه ُ لَنا فیالْقَوْلِ ظَهَرَ الْحَقُّ وَ اضْمَحَلَّ الْباطِلُ وَانْحَسَرَ عَنْکُمْ وَاِلیَ اللّه ِ أرْغَبُ فی الْکِفایَهِٔ وَ جَمیلِ الصُّنْعِ وَ الْوِلایَهِٔ...

از حضرت مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:

و هنـگامی که بـه مـا اجـازه سـخن داده شود، حق آشـکار وباطل ریشه کن واز شـما دور خواهـد شـد، از خـدا می خواهـم که این مهـمّ را بنحو احسن و در حد کفایت و با ولایت مـا انجام دهد.

بحارالانوار ۵۳: ۱۹۶.

حدیث۴۸

امام مهدی علیه السلام :

فَقَدْ وَقَعَتْ الغَیْبَهُٔ الثانِیَهُٔ فَلا ظُهُورَ إلاّ بَعْدَ إذْنِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ وَ ذلِکَ بَعْدَ طُولِ الْأمَدِ وَ قَسْوَهِٔ الْقُلُوبِ، وَ امْتِلاءِ الْأرْضِ جَوْراً.

امام عصر علیه السلام فرمود:

غیبت دوم به وقوع پیوست، پس ظهوری نخواهـد بود مگر بعد از اذن خدا و آن بعد از مدت طولانی و قساوت دلها و پُر شدن زمین از ظلم و ستم خواهد بود .

کمال الدین و تمام النعمهٔ ۵۱۶: ۴۴.

حدیث۴۹

امام مهدی علیه السلام :

وَ اَمّا عِلَّهُٔ ما وَقَعَ مِنَ الْغَیْبَهِٔ فَاِنَّ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ یَقُولُ: یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا لاتَسْألُوا عَنْ أشْیاءَ اِنْ تُبْدَ لَکُمْ تَسُؤْکُمْ.

از حضرت ولی عصر علیه السلام نقل شده که فرمود:

اما در مورد علّت غیبت، خداوند متعال می فرماید: ای ایمان آورندگان از چیزهایی که اگر روشن شود بدتان می آید سئوال نکنید. زیرا هیـچ یکی از پـدران من نبودنـد جز اینکه تعهدی نسبت به طاغی زمان خود داشـتند ولی زمانی که من خروج کنم هیچ تعهدی نسبت به هیچ یک از طاغوت ها ندارم (یعنی در برابر هیچ کس وظیفه تقیه ندارم).

–مائده: ۱۰۱.

حدیث۵۰

امام مهدی علیه السلام :

وَ لَوْ اَنَّ أشیاعَنا وَ فَقَّهُمُ اللّه ُ لِطاعَتِهِ، عَلی اجْتِماعِ مِنَ الْقُلُوبِ فی الْوَفاءِ بِالْعَهْدِ عَلَیْهِمْ، لَما تأخَرَّ عَنْهُمُ الْیُمْنُ بِلِقائنا، وَ لَتَعَجَّلَتْ لَهُمْ السَّعادَةُ بِمُشاهِدَتِنا، عَلی حقِّ الْمَعْرِفَةِ وَ صِدْقِها مِنْهُمْ بِنا، فَما یَحْبِسُنا عَنْهُمْ إلاّ ما یَتَّصِلُ بِنا مِمّا نُکْرِهُهُ.

از امام علیه السلام نقل شده که به شیخ مفید فرمود:

اگر دلهـای شـیعیان مـا ـ که خداونـد آنـان را برای اطـاعت خودش موفق کنـد ـ در وفا کردن به پیمانشان یکی بود هرگز سـعادت و ملاقات ما از آنان به تأخیر نمی افتاد، بلکه سـعادت دیـدار با ما همراه با شـناخت و صـداقت برای آنان زود به دست می آمد، چیزی جز کارهای ناشایست آنان ما را از ایشان محبوس نمی سازد.

بحارالانوار ۵۳: ۱۷۷.

حدیث۵۱

امام مهدی علیه السلام :

فَاغْلُقُوا أبْوابَ السُؤالِ عَمّا لا یَعْنیکُمْ

وَ لا تَتَکَلَّفُوا عِلْمَ ما قَدْ کَفَیتُمْ

وَ أکْثِرُوا الدُّعاءَ بِتَعْجیلِ الْفَرَجِ فَإنَّ ذلِکَ فَرَجَکُمْ.

امام زمان علیه السلام فرمود:

درهـای سـئوال از چیزهـایی را که برای شـما مفیـد نیست ببندیـد و خود را در مورد دانسـتن چیزهای غیرلازم به زحمت نیندازیـد، و درمورد تعجیل فرج زیاد دعا کنید زیرا که موجب فرج خواهدشد.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث۵۲

امام مهدی علیه السلام :

أنَا خاتَمُ الاَوْصِیاءِ

وَ بی یَدْفَعُ اللّه ُ البَلاءَ عَنْ أهْلی وَ شیعَتی.

آن حضرت فرمود:

من خاتم اوصیا هستم و خداوند بواسطه من

بلا را از خانواده و شیعیانم بر طرف می کند.

بحارالانوار ۵۲: ۳۰.

حدیث۵۳

امام مهدی علیه السلام :

وَ أمّا أمْوالُکُمْ فَلانَقْبَلُها اِلّا لِتَطْهُرُوا

فَمَنْ شاءَ فَلْیَصِلْ وَ مَنْ شاءَ فَلْیَقْطَعْ

فَما اتانَا اللّه ُ خیْرْ مِمّا اتاکُمْ.

از امام مهدی علیه السلام نقل شده که فرمود:

اما اموال شما ما آنها را فقط برای این می پذیریم که شما پاکیزه شوید، پس هر کس بخواهد ـ که پاک شود ـ برساند و هر کس مایل است قطع کند، پس آنچه خدا به ما عطا فرموده است بهتر و برتر است از آنچه به شما داده است.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۰.

حدیث۵۴

امام مهدی علیه السلام :

وَ أَمّا ما وَصَلْتَنا بِهِ فَلا قَبُولَ عِنْدَنا

إلّا ما طابَ وَ طَهُرَ وَ ثَمَنُ الْمُغَنِّیَةِ حَرامٌ.

از حضرت مهدی علیه السلام در پاسخ اسحاق بن یعقوب چنین آمده است:

اما آنچه را که به ما رساندی مورد قبول نیست

مگر آنچه پاک و پاکیزه باشد

و دستمزد آوازخوان حرام است.

معجم احادیث المهدی علیه السلام، ج ۴، ص ۲۹۴.

حدیث۵۵

امام مهدی علیه السلام :

بِسْمِ اللّه الرَّحْمنِ الرَّحیم

لَعْنَةُ اللّه وَ الْمَلائِکَةِ وَالنّاسِ أجْمَعینَ

عَلی مَنِ اسْتَحَلَ مِنْ أمْوالِنا دِرْهَماً.

امام زمان علیه السلام فرمود:

به نام خداوند بخشنده مهربان،

لعنت خدا و فرشتگان و تمام مردم جهان

بر کسی باد که درهمی از اموال ما را حلال بداند.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۳.

حدیث۵۶

امام مهدی علیه السلام :

وَ أمّا ما سَئلْتَ عَنْهُ مِنْ أمْرِمَنْ یَسْتَحِلُّ ما فییَدِهِ مِنْ أمْوالِنا أوْ یَتَصَرَّفَ فیهِ تَصَرُّفُهُ فی مالِهِ مِنْ غَیْرِ أمْرِنا فَمَنْ فَعَلَ ذلِکَ فَهُوَ مَلْعُونٌ وَ نَحْنُ خُصَماؤهُ یَوْمَ الْقیامَهِٔ.

امام علیه السلام خطاب به محمد بن جعفر اسدی فرمود:

اما آنچه در مورد کسی پرسیدی که اموال ما در دست اوست و حلال می شمارد یا بدون دستور ما در آن تصرف کند همانگونه که در مال خود تصرف می کند، بدان کسی که چنین کند، ملعون است و ما روز قیامت دشمنان او خواهیم بود.

کمال الدین و تمام النعمهٔ ۵۲۰: ۴۹.

حدیث۵۷

امام مهدی علیه السلام :

وَمَنْ أکَلَ مِنْ أمْوالِنا شَیْئاً

فَإنَّما یَأکُلُ فی بَطنِهِ ناراً

وَ سَیَصْلی سَعیراً.

امام علیه السلام فرمود:

کسی که از اموال ما چیزی بخورد

همانند این است که آتش را می خورد

و به زودی به جهنم خواهد رسید.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۳.

حدیث۵۸

امام مهدی علیه السلام :

وَأمّا الْمُتَلَبِّسُونَ بِأمْوالِنا

فَمَنِ اسْتَحَلَّ شَیْئاً مِنْها فَأکَلَهُ

فَإنّما یَأکُلُ النّیرانَ.

از امام مهدی علیه السلام آمده است:

اما کسانی که اموال ما را در دست گرفته اند،

پس هر کس چیزی از آن را مباح شمارد و بخورد

همانا آتش خورده است.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۱.

حدیث۵۹

امام مهدی علیه السلام :

وَالْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمينَ حَمْداً لا شَريكَ لَهُ

عَلى إحْسانِهِ إلَيْنا وَ فَضْلِهِ عَلَيْنا،

أَبَى اللّهُ عَزَّوَجَلَّ لِلْحَقِّ إلاّ إتْماماً

وَ لِلْباطِلِ إلاّ زَهُوقاً.

از حضرت نقل شده که فرمود:

حمد و ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است و همتایی ندارد. ستایش بخاطر احسانش به ما و نیکی او بر ما، خداوند بزرگ و با عظمت برای حق جز پایداری و کمال چیزی نمی پسندد و برای باطل نیز جز نابودی چیزی مقدر نکرده است.

بحارالانوار ۵۳: ۱۹۳.

حدیث۶۰

امام مهدی علیه السلام :

وَ أنَا أعُوذُ بِاللّه مِنَ الْعَمى بَعْدَ الْجَلاء،

وَمِنَ الضَّلالَةِ بَعْدَ الهُدى وَ مِنْ مُوبِقاتِ الْأعْمالِ،

وَ مُرْدِياتِ الْفِتَنِ فَإنّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ:

الم أحَسِبَ النّاسُ أنْ يُتْرَكُوا أنْ يَقُولُوا آمَنّا

وَهُمْ لا يُفْتَنُون.

حضرت مهدی علیه السلام فرمود:

به خدا پناه می برم از کوری بعد از روشنایی و روشن بینی و از گمراهی بعد از هدایت، و از چیزهایی که موجب نابودی اعمال می شود و به او پناه می برم از آزمایشهای هلاک کننده. زیرا خداوند متعال فرماید:

آیا مردم تصور می کنند همین که گفتند ایمان آوردیم رها می شوند و مورد آزمایش قرار نمی گیرند؟

بحارالانوار ۵۳: ۱۹۰.

حدیث۶۱

امام مهدی علیه السلام :

... فَما أرْغَمُ أنْفُ الشَيْطانَ بِشَىءٍ مِثْلَ الصَّلاةِ،

فَصَلِّها وَ أرْغَمْ أنْفَ الشَّيْطانَ.

در پاسخ شخصی که از نماز در وقت طلوع و غروب آفتاب سؤال کرده بود فرمود:

با هیچ چیز مثل نماز، بینی شیطان به خاک مالیده نمی شود پس نماز را به پادار و بینی شیطان را به خاک بمال.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۲.

حدیث۶۲

امام مهدی علیه السلام :

وَ أمّا ما سَألْتَ عَنْهُ مِنَ الثِّمارِ مِنْ أمْوالِنا يَمُرُّ بِهِ الْمارُّ فَيَتَناوَلُ مِنْهُ وَ يَأكُلُ هَلْ يَحِلُّ لَهُ ذلِكَ؟

فَإنَّهُ يَحِلُّ لَهُ أكْلُهُ، وَ يَحْرُمُ عَلَيْهِ حَمْلُهُ.

امام مهدی علیه السلام فرمود:

اما سئوال کردی که شخصی به میوه جات اموال ما می گذرد و از آن برداشته و می خورد (حق المارّه) آیا حلال است یا خیر؟ پاسخ این است خوردن برایش حلال است ولی بردن آن حرام است.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۳.

حدیث۶۳

امام مهدی علیه السلام :

وَ أمّا ما سَئَلْتَ عَنْهُ مِنْ اَمْرِ الْوَقْفِ عَلى ناحِيَتِنا

وَ ما يَجْعَلُ لَنا ثُمَّ يَحْتاجُ اِلَيْهِ صاحِبُهُ،

فَكُلُّ ما لَمْ يُسَلِّمْ فَصاحِبُهُ فيهِ بِالْخِيارِ،

وَ كُلَّما سَلَّمَ فَلاخيارَ لِصاحِبِهِ فيهِ،

إحْتاجَ اَوْ لَمْ يَحْتَجْ، إفْتَقَرَ إلَيْهِ أوِاسْتَغْنى عَنْهُ.

از حضرت نقل شده که فرمود:

اما آنچه در مورد وقف برای ما سؤال کردی و آنچه که صاحبش برای ما قرار می دهد و بعد به آن احتیاج پیدا می کند پاسخ این است که هر چیزی را که هنوز تحویل نداده صاحبش مختار است و هر چه را که تحویل داده دیگر حق ندارد چه به آن نیازمند باشد یا نباشد.

بحارالانوار ۵۳: ۱۸۲.

حدیث۶۴

امام مهدی علیه السلام :

أنَا بَقِيَّةٌ مِنْ آدَمَ وَ ذَخيرَةٌ مِنْ نُوحٍ

وَمُصْطفى مِنْ إبراهيمَ وَصَفْوَةٍ مِنْ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه و آله.

از آن حضرت آمده که چنین گوید:

من باقیمانده از آدم و ذخیره نوح

و برگزیده از ابراهیم و خلاصه محمد

[که درود خدا بر آنان باد]می باشم.

غیبت نعمانی: ۲۸۱، ح ۶۷.

حدیث۶۵

امام مهدی علیه السلام :

وَاللّه ِ إنَّ صاحِبَ هذَاالْأمْرِ لَيَحْضُرَالْمَوْسِمَ كُلَّ سَنَةٍ،
فَيَرى النّاسَ وَ يَعْرِفُهُمْ وَ يَرَوْنَهُ وَ لايَعْرِفُونَهُ.

محمد بن عثمان عمری[نایب امام علیه السلام] گوید: از حضرت شنیدم که می فرمود:

بخدا قسم صاحب الامر هرسال در مراسم حج حضور پیدا می کند و مردم را می بیند و آنان را می شناسد ولی مردم او را می بینند ولی او را نمی شناسند.

كمال الدين و تمام النعمة ۴۴۰: ۸.

حدیث۶۶

امام مهدی علیه السلام :

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ فی سَبيلِ اللَّهِ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱ ۵۳-۶۰۹به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی

همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه ای
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹